[Luonnos, voimaan 1.8.2023] Vantaan kaupungin suomenkielisen perusopetuksen opetussuunnitelma

Nimi	[Luonnos, voimaan 1.8.2023] Vantaan kaupungin suomenkielisen perusopetuksen opetussuunnitelma
Kunta	Vantaa
Koulu	Kuusikon koulu
	Sotungin koulu
	Askiston koulu
	Ruusuvuoren koulu
	Martinlaakson koulu
	Päiväkummun koulu
	Rekolan koulu
	Simonkallion koulu
	Viertolan koulu
	Mikkolan koulu
	Simonkylän koulu
	Vantaan kansainvälinen koulu
	Kytöpuiston koulu
	Länsimäen koulu
	Kartanonkosken koulu
	Jokiniemen koulu
	Hämeenkylän koulu
	Peltolan koulu
	Uomarinteen koulu
	Vierumäen koulu
	Kanniston koulu
	Koivukylän koulu
	Rajakylän koulu
	Lehtikuusen koulu
	Itä-Hakkilan koulu
	Aurinkokiven koulu
	Kivimäen koulu
	Ilolan koulu
	Keimolanmäen koulu
	Ylästön koulu
	Rajatorpan koulu
	Kilterin koulu
	Veromäen koulu
	Kaivokselan koulu
	Leppäkorven koulu
	Hiekkaharjun koulu
	Jokivarren koulu
	Seutulan koulu
	Havukosken koulu

Rekolanmäen koulu
Pähkinärinteen koulu

Pdf luotu 26.5.2023

SISÄLTÖ

1. Paikallisen opetussuunnitelman merkitys ja laadinta. 1
1.1. Opetussuunnitelman perusteet ja paikallinen opetussuunnitelma. 1
1.2. Paikallisen opetussuunnitelman laatimista ohjaavat periaatteet. 2
1.3. Paikallisen opetussuunnitelman arviointi ja kehittäminen. 3
1.4. Paikallisen opetussuunnitelman laadinta ja keskeiset opetusta ohjaavat ratkaisut. 4
1.5. Siirtymävaiheisiin liittyvä yhteistyö Vantaalla. 6
2. Perusopetus yleissivistyksen perustana. 8
2.1. Opetuksen järjestämistä ohjaavat velvoitteet. 8
2.2. Perusopetuksen arvoperusta. 9
2.3. Oppimiskäsitys. 11
2.4. Paikallisesti päätettävät asiat. 11
3. Perusopetuksen tehtävä ja yleiset tavoitteet. 13
3.1. Perusopetuksen tehtävä. 13
3.2. Opetuksen ja kasvatuksen valtakunnalliset tavoitteet. 13
3.3. Tavoitteena laaja-alainen osaaminen. 14
3.4. Paikallisesti päätettävät asiat. 19
4. Yhtenäisen perusopetuksen toimintakulttuuri. 20
4.1. Toimintakulttuurin merkitys ja kehittäminen. 20
4.2. Toimintakulttuurin kehittämistä ohjaavat periaatteet. 21
4.2.1. Oppiva yhteisö toimintakulttuurin ytimenä. 21
4.2.2. Hyvinvointi ja turvallinen arki. 22
4.2.3. Vuorovaikutus ja monipuolinen työskentely. 22
4.2.4. Kulttuurinen moninaisuus ja kielitietoisuus. 22
4.2.5. Osallisuus ja demokraattinen toiminta. 23
4.2.6. Yhdenvertaisuus ja tasa-arvo. 23
4.2.7. Vastuu ympäristöstä ja kestävään tulevaisuuteen suuntautuminen. 23
4.3. Oppimisympäristöt ja työtavat. 24
4.3.1. Oppimisympäristöt. 24
4.3.2. Työtavat. 24
4.4. Opetuksen eheyttäminen ja monialaiset oppimiskokonaisuudet. 25
4.5. Paikallisesti päätettävät asiat. 27
5. Oppimista ja hyvinvointia edistävä koulutyön järjestäminen. 28
5.1. Yhteinen vastuu koulupäivästä. 28
5.2. Yhteistyö. 33

5.2.1. Oppilaiden osallisuus. 33
5.2.2. Kodin ja koulun yhteistyö. 33
5.2.3. Koulun sisäinen yhteistyö ja yhteistyö muiden tahojen kanssa. . . 34
5.3. Kasvatuskeskustelut ja kurinpidollisten keinojen käyttö. 35
5.4. Opetuksen järjestämistapoja. 37
5.4.1. Vuosiluokkiin sitomaton opiskelu. 37
5.4.2. Yhdysluokkaopetus. 38
5.4.3. Etäyhteyksiä hyödyntävä opetus. 38
5.4.4. Joustava perusopetus. 39
5.4.5. Opetus erityisissä tilanteissa. 41
5.5. Opetuksen ja kasvatuksen tavoitteita tukeva muu toiminta. 42
5.5.1. Kirjastopalvelut. 44
5.5.2. Kulttuuripalvelut. 44
5.5.3. Liikuntapalvelut. 45
5.5.4. Nuorisopalvelut. 45
5.5.5. Vantaan luontokoulu. 45
5.5.6. Vantaan seurakunnat. 45
5.5.7. Yrityskyläyhteistyö. 46
5.5.8. Koulun kerhotoiminta. 46
5.5.9. Kouluruokailu. 46
5.5.10. Koulumatkat ja koulukuljetukset. 46
5.6. Paikallisesti päätettävät asiat. 47
6. Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi perusopetuksessa. 51
6.1. Arvioinnin tehtävät perusopetuksessa. 51
6.1.1. Formatiivinen arviointi. 51
6.1.2. Summatiivinen arviointi. 52
6.2. Arvioinnin yleiset periaatteet. 52
6.3. Oppimisen ja osaamisen arviointi. 55
6.4. Työskentelyn arviointi. 55
6.5. Käyttäytymisen arviointi. 55
6.6. Opinnoissa eteneminen perusopetuksen aikana. 56
6.6.1. Opinnoissa eteneminen vuosiluokittain. 56
6.6.2. Eteneminen oman opinto-ohjelman mukaan. 57
6.7. Lukuvuoden päätteeksi arvioitavat yhteiset oppiaineet ja valinnaiset aineet. 57
6.8. Perusopetuksen päättöarviointi. 60
6.8.1. Päättöarvosanan muodostaminen. 60
6.8.2. Erityistä tukea saavan oppilaan päättöarviointi. 60

6.8.3. Arvioitavat yhteiset oppiaineet päättöarvioinnissa. 61
6.8.4. Taide- ja taitoaineiden oppimäärien arviointi päättöarvioinnissa. . 61
6.8.5. Valinnaisten aineiden arviointi päättöarvioinnissa. 61
6.8.6. Johonkin oppiaineeseen painottuva opetus ja päättöarviointi. . . 62
6.9. Poissaolojen vaikutukset arviointiin. 62
6.10. Arvioinnin uusiminen ja oikaisu. 63
6.11. Todistukset. 63
6.11.1. Sanalliset arviot ja numeroarvosanat todistuksissa. 63
6.11.2. Lukuvuositodistus. 64
6.11.3. Välitodistus. 65
6.11.4. Erotodistus. 66
6.11.5. Perusopetuksen päättötodistus. 66
6.12. Erityinen tutkinto ja siitä annettavat todistus. 68
6.13. Paikallisesti päätettävät asiat. 69
7. Oppimisen ja koulunkäynnin tuki. 70
7.1. Tuen järjestämistä ohjaavat periaatteet. 70
7.1.1. Ohjaus tuen aikana. 71
7.1.2. Kodin ja koulun yhteistyö tuen aikana. 72
7.2. Yleinen tuki. 72
7.3. Tehostettu tuki. 73
7.3.1. Pedagoginen arvio. 74
7.3.2. Oppimissuunnitelma tehostetun tuen aikana. 74
7.4. Erityinen tuki. 75
7.4.1. Pedagoginen selvitys. 77
7.4.2. Erityisen tuen päätös. 77
7.4.3. Henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma. 81
7.4.4. Oppiaineen oppimäärän yksilöllistäminen ja opetuksesta vapauttaminen. 82
7.4.5. Pidennetty oppivelvollisuus. 84
7.4.6. Toiminta-alueittain järjestettävä opetus. 85
7.5. Perusopetuslaissa säädetyt tukimuodot. 86
7.5.1. Tukiopetus. 86
7.5.2. Osa-aikainen erityisopetus. 87
7.5.3. Opetukseen osallistumisen edellyttämät palvelut ja apuvälineet. . 88
7.6. Paikallisesti päätettävät asiat. 89
8. Opiskeluhuolto. 92

8.1. Paikallisesti päätettävät asiat ja opetuksen järjestäjän opiskeluhuoltosuunnitelma. 92
9. Äidinkielen ja kirjallisuuden eri oppimäärien ja toisen kotimaisen kielen opiskelu. 96
9.1. Kielikasvatus. 97
9.2. Toisen kotimaisen ja vieraiden kielten opiskelun mahdollisuudet. . . . 98
10. Kieleen ja kulttuuriin liittyviä erityiskysymyksiä. 99
10.1. Saamelaiset ja saamenkieliset. 100
10.2. Romanit. 100
10.3. Viittomakieliset. 101
10.4. Muut monikieliset oppilaat. 101
10.5. Paikallisesti päätettävät asiat. 102
11. Kaksikielinen opetus. 103
11.1. Kaksikielisen opetuksen tavoitteet ja opetuksen järjestämisen lähtökohtia. 104
11.1.1. Laajamittainen kaksikielinen opetus. 106
11.1.2. Suppeampi kaksikielinen opetus. 107
11.2. Paikallisesti päätettävät asiat. 107
12. Erityiseen maailmankatsomukseen tai kasvatusopilliseen järjestelmään perustuva perusopetus. 108
12.1. Opetuksen järjestämisen periaatteet. 108
12.2. Paikallisesti päätettävät asiat. 108
13. Valinnaisuus perusopetuksessa. 110
13.1. Taide- ja taitoaineiden valinnaiset tunnit. 111
13.2. Valinnaiset aineet. 112
13.2.1. Urhea-yhteistyö 7.-9. luokilla. 113
13.3. Vieraiden kielten vapaaehtoiset ja valinnaiset oppimäärät. 113
13.4. Paikallisesti päätettävät asiat. 114
14. Vantaan suomenkielisen perusopetuksen tuntijaot. 115
15. Vuosiluokat 1-2. 118
15.1. Siirtymä esiopetuksesta perusopetukseen. 118
15.2. Koululaiseksi kasvaminen. 118
15.3. Vuosiluokkien 2 ja 3 välinen siirtymävaihe. 119
15.4. Laaja-alainen osaaminen vuosiluokilla 1-2. 119
15.5. Laaja-alaisen osaamisen alueet. 119
15.6. Oppiaineet. 122
Äidinkieli ja kirjallisuus. 122
Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus. 124

Suomi viittomakielisille. 140
Suomen kieli ja kirjallisuus. 140
Toinen kotimainen kieli. 158
Vieraat kielet. 159
Englannin kieli, A1-oppimäärä. 159
Matematiikka. 168
Ympäristöoppi. 194
Uskonto. 236
Krishna-liike. 238
Islam. 251
Ortodoksinen uskonto. 259
Katolinen uskonto. 273
Evankelisluterilainen uskonto. 285
Buddhalainen. 292
Elämänkatsomustieto. 303
Musiikki. 320
Kuvataide. 352
Käsityö. 372
Liikunta. 386
Oppilaanohjaus. 397
16. Vuosiluokat 3-6. 399
16.1. Vuosiluokkien 2 ja 3 välinen siirtymävaihe. 399
16.2. Oppijana kehittyminen. 399
16.3. Vuosiluokkien 6 ja 7 välinen siirtymävaihe. 399
16.4. Laaja-alainen osaaminen vuosiluokilla 3-6. 400
16.5. Laaja-alaisen osaamisen alueet. 400
16.6. Oppiaineet. 403
Äidinkieli ja kirjallisuus. 403
Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus. 405
Suomi viittomakielisille. 450
Suomen kieli ja kirjallisuus. 451
Historia, valinnaisaine. 501
Käsityö, valinnainen taide- ja taitoaine. 502
Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus, valinnaisaine. 502
Liikunta, valinnainen taide- ja taitoaine. 503
Käsityö, valinnaisaine. 503
Yhteiskuntaoppi, valinnaisaine. 504
Ruotsin kieli, valinnaisaine. 504

Uskonto, valinnaisaine. 505
Kuvataide, valinnaisaine. 505
Musiikkiluokan musiikki, valinnaisaine. 506
Ympäristöoppi, valinnaisaine. 506
Kotitalous, valinnainen taide- ja taitoaine. 507
Muu soveltava valinnaisaine. 508
Kuvataide, valinnainen taide- ja taitoaine. 509
Suomen kieli ja kirjallisuus, valinnaisaine. 509
Musiikki, valinnaisaine. 510
Matematiikka, valinnaisaine. 510
Musiikki, valinnainen taide- ja taitoaine. 511
Englannin kieli, valinnaisaine. 511
Elämänkatsomustieto, valinnaisaine. 512
Liikunta, valinnaisaine. 513
Toinen kotimainen kieli. 513
    Ruotsin kieli, B1-oppimäärä. 514
Vieraat kielet. 521
Englanti, A1-oppimäärä. 521
Espanjan kieli, A2-oppimäärä. 555
Ranskan kieli, A2-oppimäärä. 575
Ruotsin kieli, A2-oppimäärä. 599
Saksan kieli, A2-oppimäärä. 624
Venäjän kieli, A2-oppimäärä. 648
Matematiikka. 668
Ympäristöoppi. 757
Uskonto. 917
    Krishna-liike. 918
    Islam. 966
    Ortodoksinen uskonto. 1002
    Katolinen uskonto. 1063
    Evankelisluterilainen uskonto. 1108
    Buddhalainen. 1150
Elämänkatsomustieto. 1187
Historia. 1240
Yhteiskuntaoppi. 1261
Musiikki. 1274
Kuvataide. 1352
Käsityö. 1399

Liikunta. 1443
Oppilaanohjaus. 1479
17. Vuosiluokat 7-9. 1482
17.1. Vuosiluokkien 6 ja 7 välinen siirtymävaihe. 1482
17.2. Yhteisön jäsenenä kasvaminen. 1482
17.3. Perusopetuksen päättäminen ja seuraavaan koulutusvaiheeseen siirtyminen. 1483
17.4. Laaja-alainen osaaminen vuosiluokilla 7-9. 1483
17.5. Laaja-alaisen osaamisen alueet. 1483
17.6. Oppiaineet. 1487
Äidinkieli ja kirjallisuus. 1487
Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus. 1489
Suomi viittomakielisille. 1529
Suomen kieli ja kirjallisuus. 1530
Muu soveltava valinnaisaine. 1584
Elämänkatsomustieto, valinnaisaine. 1584
Liikunta, valinnainen taide- ja taitoaine. 1585
Kemia, valinnaisaine. 1585
Fysiikka, valinnaisaine. 1586
Historia, valinnaisaine. 1587
Musiikkiluokan musiikki, valinnaisaine. 1587
Maantieto, valinnaisaine. 1588
Liikunta, valinnaisaine. 1588
Kuvataide, valinnainen taide- ja taitoaine. 1589
Oppilaanohjaus, valinnaisaine. 1589
Matematiikka, valinnaisaine. 1590
Englannin kieli, valinnaisaine. 1590
Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus, valinnaisaine. 1591
Biologia, valinnaisaine. 1592
Suomen kieli ja kirjallisuus, valinnaisaine. 1592
Musiikki, valinnaisaine. 1593
Yhteiskuntaoppi, valinnaisaine. 1593
Musiikki, valinnainen taide- ja taitoaine. 1594
Kuvataide, valinnaisaine. 1594
Evankelisluterilainen uskonto, valinnaisaine. 1595
Käsityö, valinnaisaine. 1596
Ruotsin kieli, valinnaisaine. 1596
Terveystieto, valinnaisaine. 1597

Käsityö, valinnainen taide- ja taitoaine. 1597
Kotitalous, valinnaisaine. 1598
7. lk tunne- ja vuorovaikutustaidot (tuta-lisäopetus). 1598
Kotitalous, valinnainen taide- ja taitoaine. 1599
Toinen kotimainen kieli. 1599
Ruotsin kieli, B1-oppimäärä. 1600
Vieraat kielet. 1635
Ruotsin kieli, A2-oppimäärä. 1635
Englanti, A1-oppimäärä. 1672
Espanjan kieli, A2-oppimäärä. 1708
Espanjan kieli, B2-oppimäärä. 1740
Ranskan kieli, A2-oppimäärä. 1756
Ranskan kieli, B2-oppimäärä. 1785
Saksan kieli, A2-oppimäärä. 1804
Saksan kieli, B2-oppimäärä. 1840
Venäjän kieli, A2-oppimäärä. 1857
Venäjän kieli, B2-oppimäärä. 1892
Matematiikka. 1909
Biologia. 2015
Maantieto. 2062
Fysiikka. 2122
Kemia. 2211
Terveystieto. 2308
Uskonto. 2330
Krishna-liike. 2332
Islam. 2369
Ortodoksinen uskonto. 2397
Katolinen uskonto. 2443
Evankelisluterilainen uskonto. 2479
Buddhalainen. 2505
Elämänkatsomustieto. 2534
Historia. 2549
Yhteiskuntaoppi. 2587
Musiikki. 2601
Kuvataide. 2654
Käsityö. 2670
Liikunta. 2684
Kotitalous. 2724

Oppilaanohjaus. 2743
18. Liitteet. 2768

1. Paikallisen opetussuunnitelman merkitys ja laadinta

1.1. Opetussuunnitelman perusteet ja paikallinen opetussuunnitelma

Perusopetuksen ohjausjärjestelmän tarkoituksena on varmistaa koulutuksen tasa-arvo ja laatu sekä luoda hyvät edellytykset oppilaiden kasvulle, kehitykselle ja oppimiselle. Ohjausjärjestelmän normiosan muodostavat perusopetuslaki ja -asetus, valtioneuvoston asetukset, opetussuunnitelman perusteet sekä paikallinen opetussuunnitelma ja siihen perustuvat lukuvuosisuunnitelmat. Järjestelmän eri osat uudistuvat, jotta opetuksen järjestämisessä pystytään ottamaan huomioon muutokset koulua ympäröivässä maailmassa ja vahvistamaan koulun tehtävää kestävän tulevaisuuden rakentamisessa.

Opetussuunnitelman perusteet laaditaan perusopetuslain ja -asetuksen sekä tavoitteet ja tuntijaon määrittävän valtioneuvoston asetuksen pohjalta. Perusteasiakirja on Opetushallituksen antama valtakunnallinen määräys, jonka mukaisesti paikallinen opetussuunnitelma valmistellaan. Opetussuunnitelman perusteiden tehtävänä on tukea ja ohjata opetuksen järjestämistä ja koulutyötä sekä edistää yhtenäisen perusopetuksen yhdenvertaista toteutumista.

Perusopetus on opetuksen ja kasvatuksen kokonaisuus, jossa eri osa-alueiden tavoitteet ja sisällöt liittyvät yhteen ja muodostavat opetuksen ja toimintakulttuurin perustan. Tämän vuoksi opetussuunnitelman perusteet sisältävät tavoitteita ja sisältöjä koskevien määräysten lisäksi niiden ymmärtämistä avaavaa tekstiä.Perusteasiakirja sisältää tarpeellisilta osin myös viittauksia lainsäädäntöön, johon perusteissa määrättävät asiat perustuvat.

Paikallinen opetussuunnitelma on tärkeä osa ohjausjärjestelmää. Sillä on keskeinen merkitys sekä valtakunnallisten tavoitteiden että paikallisesti tärkeänä pidettyjen tavoitteiden ja tehtävien ilmentämisessä ja toteuttamisessa. Paikallinen opetussuunnitelma luo yhteisen perustan ja suunnan päivittäiselle koulutyölle. Se on strateginen ja pedagoginen työkalu, joka linjaa opetuksen järjestäjän toimintaa sekä koulujen työtä. Opetussuunnitelma liittää koulujen toiminnan muuhun paikalliseen toimintaan lasten ja nuorten hyvinvoinnin ja oppimisen edistämiseksi.

1.1 Vantaan suomenkielisen perusopetuksen opetussuunnitelman laadinta ja rakenne

Vantaalla on laadittu Opetushallituksen Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden 2014 pohjalta kaupunkitasoiset osuudet lukuihin 1 -13. Koulut ovat täydentäneet omalta osaltaan lukuja 2 – 13. Oppiainekohtaiset opetussuunnitelmat on laadittu kaupunkitasoisina.

Vantaalla kaupunkitasoinen opetussuunnitelma on laadittu koskemaan suomenkielistä perusopetusta, laajamittaista kaksikielistä opetusta (kielipainotteinen opetus, kielikylvyt) ja kokonaan englanninkielellä tapahtuvaa opetusta (Vantaan kansainvälinen koulu). Opetussuunnitelmassa noudatetaan Opetushallituksen perusopetuksen opetussuunnitelman 2014 rakennetta ja käsittelyjärjestystä. Vantaalla ei tehdä oppiainekohtaisiin opetussuunnitelmiin koulukohtaisia lisäyksiä, vaan koulut tarkentavat omia opetussuunnitelmiaan monialaisten oppimiskokonaisuuksien, valinnaisaineiden ja mahdollisten etäyhteyksien käyttämisen osalta lukuvuosisuunnitelmissaan.

Vantaalla on laadittu perusopetusta täydentävän romanikielen opetussuunnitelma sekä perusopetusta täydentävän oman äidinkielen opetussuunnitelma, joka on yhteinen kaikille opetettaville kielille.

Vantaalla on laadittu erillinen perusopetukseen valmistavan opetuksen opetussuunnitelma, joka on myös yhteinen kaikille kouluille.

Vantaan Opetuslautakunta on päätöksessään (9.11.2015) hyväksynyt tuntijaot. Kaikki suomenkielisen perusopetuksen luokat noudattavat samaa tuntijakoa, poikkeuksina painotettua

musiikinopetusta antavat musiikkiluokat, laajamittaista kaksikielistä opetusta antavat kieliluokat sekä Vantaan kansainvälinen koulu. Tuntijaot ovat opetussuunnitelman liitteenä. Opetuslautakunta on vahvistanut tuntijaot vielä kesäkuussa 2016 kun koko Vantaan suomenkielisen perusopetuksen opetussuunnitelma asiakirja hyväksyttiin (13.6.2016 §14).

1.2. Paikallisen opetussuunnitelman laatimista ohjaavat periaatteet

Opetuksen järjestäjällä on vastuu paikallisen opetussuunnitelman laadinnasta ja kehittämisestä. Opetussuunnitelmassa päätetään perusopetuksen kasvatustyön, opetuksen, oppimisen arvioinnin ja tuen, ohjauksen ja opiskeluhuollon, kodin ja koulun yhteistyön sekä muun toiminnan järjestämisestä ja toteuttamisesta. Siinä täydennetään ja painotetaan opetussuunnitelman perusteissa määriteltyjä tavoitteita, toimintaa ohjaavia linjauksia, keskeisiä sisältöjä ja muita opetuksen järjestämiseen liittyviä seikkoja paikallisesta näkökulmasta. Opetuksen järjestäjä ottaa opetussuunnitelmaa laatiessaan huomioon oppilaiden tarpeet, paikalliset erityispiirteet sekä itsearvioinnin ja kehittämistyön tulokset.

Opetussuunnitelman tehtävänä on edistää opetuksen laadun jatkuvaa kehittämistä ja vahvistaa koulutuksellista jatkumoa. Se luo perustan esiopetuksesta perusopetukseen ja perusopetuksesta seuraavaan koulutusvaiheeseen siirtymiselle. Laadinnassa otetaan huomioon muut paikalliset suunnitelmat kuten

- *mahdollinen varhaiskasvatuksen suunnitelma*
- *esiopetuksen opetussuunnitelma*
- *mahdollinen perusopetukseen valmistavan opetuksen suunnitelma*
- *mahdollinen aamu- ja iltapäivätoiminnan suunnitelma*
- *lastensuojelulain mukainen lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma*
- *yhdenvertaisuuslain mukainen yhdenvertaisuussuunnitelma*
- *mahdollinen kestävän kehityksen tai kulttuurikasvatuksen suunnitelma sekä muut opetuksen järjestäjän tekemät, erityisesti koulutusta, lapsia, nuoria ja perheitä koskevat suunnitelmat ja päätökset.*

Opetuksen järjestäjä hyväksyy opetussuunnitelman erikseen suomenkielistä, ruotsinkielistä, saamenkielistä sekä tarvittaessa muulla kielellä annettavaa opetusta varten. Paikallinen opetussuunnitelma voidaan laatia kaikille saman opetuksen järjestäjän kouluille yhteisenä tai siten, että suunnitelma sisältää opetuksen järjestäjän yhteisiä sekä useamman koulun yhteisiä ja/tai koulukohtaisia osioita. Päätökset laatimistavasta tekee opetuksen järjestäjä. Opetuksen järjestäjät voivat sopia myös järjestäjärajat ylittävästä yhteistyöstä ja yhteisistä seudullisista opetussuunnitelmalinjauksista.

Opetussuunnitelmaa laadittaessa otetaan huomioon, että opetus voi olla pääosin ainejakoista tai se voidaan toteuttaa eheytettynä. Eheytettyä opetusta käytettäessä myös opetussuunnitelma voidaan laatia vuosiluokkakokonaisuuksien osalta eheytettynä.

Kaikki oppilaiden yksilölliset suunnitelmat rakennetaan yhteisen opetussuunnitelman varaan. Lukuvuosisuunnitelmalla täsmennetään, miten opetussuunnitelmaa toteutetaan kussakin koulussa lukuvuoden aikana. Perusopetusasetus velvoittaa tiedottamaan oppilaille ja näiden huoltajille keskeisistä lukuvuosisuunnitelmassa päätetyistä asioista.

Yhteistyö opetussuunnitelman ja lukuvuosisuunnitelman laadinnassa edistää sitoutumista yhteisiin tavoitteisiin ja lisää opetuksen ja kasvatustyön yhtenäisyyttä. Opetuksen järjestäjä huolehtii opetustoimen henkilöstön mahdollisuuksista osallistua yhteistyöhön ja edistää sekä oppiaineiden yhteistyötä että eri toimijaryhmien välistä monialaista yhteistyötä. Osallistumismahdollisuuksista huolehditaan riippumatta siitä, mikä suunnitelmien laatimistapa on. Oppilaille tulee lain mukaan järjestää mahdollisuus osallistua opetussuunnitelman ja siihen liittyvien suunnitelmien valmisteluun. On tärkeää, että myös huoltajat voivat osallistua opetussuunnitelmatyöhön, lukuvuosisuunnitelman valmisteluun sekä koulun toiminnan suunnitteluun, erityisesti kasvatustavoitteiden, toimintakulttuurin sekä kodin ja koulun yhteistyön

osalta. Erityistä huomiota kiinnitetään oppilaiden ja huoltajien kannalta mielekkäisiin ja monipuolisiin sekä oppilaiden kehitysvaiheen huomioon ottaviin osallistumistapoihin.

Yhteistyö koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa rikastaa koulutyötä ja liittää sen ympäröivän yhteisön elämään. Perusopetuslaki velvoittaa laatimaan opetussuunnitelman opiskeluhuoltoa sekä kodin ja koulun yhteistyötä koskevilta osin yhteistyössä hyvinvointialueen sosiaali- ja terveyspalveluiden tehtäviä hoitavien viranomaisten kanssa. Yhteistyötä tarvitaan myös muiden hallintokuntien kanssa, jotta kaikkien oppilaiden koulunkäynnistä, turvallisuudesta ja hyvinvoinnista voidaan huolehtia. Muidenkin organisaatioiden ja eri asiantuntijoiden kanssa tehtävä yhteistyö parantaa suunnitelmien ja koulutyön laatua.

Oppilaalla on perusopetuslain turvaama oikeus saada kaikkina koulupäivinä opetussuunnitelman mukaista perusopetusta. Opetuksen järjestäjä huolehtii tämän oikeuden toteutumisesta, ja jokainen oppilaiden kanssa työskentelevä toteuttaa opetuksen järjestäjän vahvistamaa opetussuunnitelmaa ja noudattaa muita työtä ohjaavia normeja.

1.2 Laadintavaiheen yhteistyö eri toimijoiden kanssa

Henkilöstö, oppilaat ja huoltajat ovat osallistuneet opetussuunnitelmien laadintaan, arviointiin ja kehittämiseen koulujen itse valitsemin tavoin.

Vantaan kaupungin suomenkielisen perusopetuksen opetussuunnitelma on laadittu yhteistyössä seuraavien sidosryhmien ja toimijoiden kanssa: Vantaan sosiaali- ja terveystoimi, Vantaan kaupunginkirjasto, Vantaan kaupungin kulttuuripalvelut, Vantaan kaupungin liikuntapalvelut, Vantaan nuorisopalvelut, Vantaan luontokoulu, Vantaan seurakunnat, VANVARY ry, vanhempainyhdistykset ja vanhempien foorumit, Vantti, Yrityskylä ja Pääkaupunkiseudun Urheiluakatemia (Urhea).

Kaupunkitasoista opetussuunnitelmaa on työstetty myös varhaiskasvatuksen kanssa. Esi- ja perusopetuksen opetussuunnitelmatyöryhmät ovat kokoontuneet säännöllisesti opetussuunnitelmallisen jatkumon merkeissä.

1.3. Paikallisen opetussuunnitelman arviointi ja kehittäminen

Opetuksen järjestäjän tehtävänä on arvioida antamaansa koulutusta ja sen vaikuttavuutta sekä osallistua toimintansa ulkopuoliseen arviointiin. Arvioinnin tarkoitus on koulutuksen kehittäminen ja oppimisen edellytysten parantaminen. Paikallisen opetussuunnitelman ja lukuvuosisuunnitelman toteutumisen seuranta, säännöllinen arviointi ja kehittäminen ovat osa tätä tehtävää.

Opetuksen järjestäjän ja koulujen itsearvioinnissa voidaan hyödyntää kansallisten arviointien ja kehittämishankkeiden tuloksia sekä perusopetuksen valtakunnallisia laatukriteereitä. Yhteistyö oppilaiden, huoltajien ja muiden toimijoiden kanssa edistää avointa ja rakentavaa itsearviointia.

Muutokset opetussuunnitelman perusteissa edellyttävät vastaavien muutosten tekemistä paikalliseen opetussuunnitelmaan ja viemistä käytäntöön. Opetuksen järjestäjä voi tarkistaa opetussuunnitelmaansa ja parantaa sen laatua ja toimivuutta myös paikallisista tarpeista lähtien ja kehittämistyön tuloksia hyödyntäen.

1.3 Vantaan suomenkielisen perusopetuksen arvo- ja visiotyöskentely opetussuunnitelman laatimisen lähtökohtana

Vantaan kaupungin perusopetuksessa tehtiin mittava arvo- ja visiotyöskentely lukuvuoden 2013–2014 aikana. Kaikki koulut henkilökuntineen sekä osa oppilaista ja huoltajista osallistui työskentelyyn. Vantaan kaupungin arvot ja visiot sekä tässä työskentelyssä luotu arvopohja ovat olleet Vantaan suomenkielisen perusopetuksen opetussuunnitelman laatimisen lähtökohtana.

1.4. Paikallisen opetussuunnitelman laadinta ja keskeiset opetusta ohjaavat ratkaisut

Paikallinen opetussuunnitelma, sitä tarkentavat lukuvuosisuunnitelmat sekä muut suunnitelmat laaditaan opetuksen järjestäjän päättämällä tavalla edellä kuvattuja tavoitteita ja periaatteita noudattaen. Opetuksen järjestäjä voi päättää opetussuunnitelmaan sisältyvien ratkaisujen delegoinnista kouluille ja koulukohtaisen opetussuunnitelman laadinnasta.

Tässä alaluvussa määrätään ne paikallisesti päätettävät opetussuunnitelmaratkaisut sekä opetussuunnitelmassa kuvattavat asiat, joita ei käsitellä muissa luvuissa. Opetussuunnitelman perusteiden kussakin pääluvussa määrätään tarkemmin, mitä paikallisessa opetussuunnitelmassa tulee kyseisessä luvussa käsitellyn kokonaisuuden osalta päättää ja kuvata.

Opetuksen järjestäjä päättää opetussuunnitelman laatimiseen liittyvistä ratkaisuista ja toimintatavoista:

- *laaditaanko paikallinen opetussuunnitelma koulujen yhteisenä, kokonaan tai osin koulukohtaisena, seudullisena tai käytetäänkö muuta ratkaisua*
- *millä kielillä annettavaa opetusta varten opetussuunnitelma laaditaan ja hyväksytään (suomenkielistä, ruotsinkielistä, saamenkielistä sekä tarvittaessa muulla kielellä annettavaa opetusta varten)*
- *mikä on opetussuunnitelman rakenne ja asioiden käsittelyjärjestys, missä muodossa opetussuunnitelma julkaistaan*
- *miten henkilöstö sekä oppilaat ja huoltajat osallistuvat opetussuunnitelman laatimiseen, arviointiin ja kehittämiseen ja miten otetaan huomioon eri tilanteissa olevien huoltajien osallistumismahdollisuudet*
- *miten opetussuunnitelman laatimiseen liittyvä yhteistyö esiopetuksen ja muun varhaiskasvatuksen sekä perusopetusta seuraavaa koulutusvaihetta edustavien oppilaitosten kanssa järjestetään*
- *mitkä muut tahot ovat mukana opetussuunnitelman laadinnassa ja toteutuksessa ja miten yhteistyö järjestetään*
- *miten paikalliset erityispiirteet ja -tarpeet, arviointien ja kehittämistyön tuottama tieto ja kehittämisen tavoitteet sekä muut paikalliset suunnitelmat otetaan opetussuunnitelman valmistelussa huomioon*
- *sisältyykö naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta annetun lain mukainen koulukohtainen tasa-arvosuunnitelma opetussuunnitelmaan vai laaditaanko se erillisenä suunnitelmana*
    - *lain mukaan suunnitelma laaditaan vuosittain yhteistyössä henkilöstön ja oppilaiden kanssa; vuosittaisen tarkastelun sijasta suunnitelma voidaan myös laatia enintään kolmeksi vuodeksi kerralla*
- *sisältyykö yhdenvertaisuuslain mukainen koulukohtainen yhdenvertaisuussuunnitelma opetussuunnitelmaan vai laaditaanko se erillisenä suunnitelmana*
    - *lain mukaan oppilaitoksen on arvioitava yhdenvertaisuuden toteutumista toiminnassaan ja ryhdyttävä tarvittaviin toimenpiteisiin yhdenvertaisuuden toteutumisen edistämiseksi; oppilaitoksella tulee olla suunnitelma toimenpiteistä ja sekä huoltajille että oppilaille on varattava mahdollisuus tulla kuulluksi edistämistoimenpiteistä.*

Opetuksen järjestäjä päättää ja kuvaa opetussuunnitelmassa opetussuunnitelman laadintaan ja kehittämiseen liittyvät asiat:

- *miten huolehditaan opiskeluhuoltoa ja kodin ja koulun yhteistyötä käsittelevien osuuksien laatimisesta yhteistyössä hyvinvointialueen sosiaali- ja terveyspalvelujen tehtäviä hoitavien viranomaisten kanssa*
- *miten opetussuunnitelman toteutumista seurataan ja miten opetussuunnitelmaa arvioidaan ja kehitetään*

- *mitkä ovat ne paikalliset suunnitelmat ja ohjelmat, jotka täydentävät ja toteuttavat opetussuunnitelmaa (esimerkiksi aamu- ja iltapäivätoiminnan suunnitelma, kestävän kehityksen ohjelma, tasa-arvosuunnitelma, kulttuurikasvatussuunnitelma, tietostrategia).*

Opetuksen järjestäjä päättää ja kuvaa opetussuunnitelmassa opetuksen järjestämiseen liittyvät ratkaisut:

- *miten edistetään perusopetuksen yhtenäisyyttä sekä siirtymävaiheisiin liittyvää yhteistyötä (perusopetuksen sisällä sekä esiopetuksen ja muun varhaiskasvatuksen ja perusopetusta seuraavan koulutusvaiheen oppilaitosten kanssa)*
- *järjestetäänkö opetus tai osa siitä yhdysluokkaopetuksena (katso myös osiot "opetuksen järjestämistapoja" ja osioon "oppimista ja hyvinvointia edistävä koulutyön järjestäminen" liittyvät paikallisesti päätettävät asiat)*
- *järjestetäänkö opetus tai osa siitä vuosiluokittain etenevänä vai vuosiluokkiin sitomattomasti etenevänä (katso myös osiot "opetuksen järjestämistapoja" ja osioon "oppimista ja hyvinvointia edistävä koulutyön järjestäminen" liittyvät paikallisesti päätettävät asiat)*
- *järjestetäänkö opetus pääosin ainejakoisena vai kokonaan tai osin eheytettynä; mitkä ovat mahdollisen eheytetyn opetuksen järjestämisen pääpiirteet*
- *miten opetustunnit jaetaan vuosiluokittain yhteisten oppiaineiden, taide- ja taitoaineiden valinnaisten tuntien sekä oppilaalle valinnaisten aineiden kesken valtioneuvoston asetuksen edellyttämällä tavalla (paikallinen tuntijako)*
- *mikä on opetuksen järjestäjän kieliohjelma, miltä vuosiluokilta eri kielten opetus aloitetaan (katso myös toisen kotimaisen kielen ja vieraiden kielten osuudet sekä osio valinnaisuus perusopetuksessa)*
- *mitkä ovat oppilaille tarjottavat valinnaiset aineet ja mille vuosiluokille niiden opetus sijoittuu (katso myös osio valinnaisuus perusopetuksessa)*
- *mitkä ovat opetuksen mahdolliset painotukset ja miten ne toteutetaan; miten painotus näkyy tuntijaossa sekä opetuksen tavoitteissa ja sisällöissä (katso myös osio valinnaisuus perusopetuksessa)*
- *miten oppilaanohjaus järjestetään*
    - *ohjaussuunnitelmassa kuvataan oppilaanohjauksen järjestämisen rakenteet, toimintatavat, työn ja vastuunjako sekä työskentely monialaisissa verkostoissa, kodin ja koulun yhteistyö ohjauksessa, tehostettu henkilökohtainen oppilaanohjaus, jatko-ohjaus perusopetuksen jälkeisiin opintoihin, työelämäyhteistyö sekä työelämään tutustumisen järjestelyt (katso myös vuosiluokkakokonaisuuksiin sisältyvä oppilaanohjauksen tehtäväkuvaus).*

1.4 Yhteistyö eri toimijoiden kanssa, opetussuunnitelman toteutumisen seuranta, arviointi ja kehittäminen sekä opetussuunnitelmaa täydentävät paikalliset suunnitelmat

Opetussuunnitelmaa täydentävä Vantaan koulutuksen järjestäjän opiskeluhuoltosuunnitelma on laadittu yhteistyössä Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen kanssa.

Kodin ja koulun yhteistyötä kuvaava luku kirjoitettiin yhdessä Vantaan vanhempainyhdistysten alueyhdistys VANVARY ry.n kanssa. Koulukohtaisissa osioissa on tarkemmin kuvattu jokaisen koulun osalta yhteistyötä kotien kanssa. Koulukohtaisten lukujen valmistelu on toteutettu koulukohtaisesti vanhempien tapaamisissa, Wilma-kyselyiden avulla, vanhepainyhdistyksiä kuullen tai muulla koulun valitsemalla tavalla.

Vantaan kaupungin suomenkielisen perusopetuksen opetussuunnitelman toteutumista seurataan, arvioidaan ja kehitetään kaupunkitasoisen pedagogisen kehittämistiimin ja johtoryhmien ohjauksen (navigoinnit) avulla sekä koulujen lukuvuosisuunnitelmia hyödyntäen.

Opetussuunnitelmaa täydentävät seuraavat paikalliset suunnitelmat:

- koulun lukuvuosisuunnitelma
- Vantaan perusopetuksen opiskeluhuoltosuunnitelma
- koulun hyvinvointikansio
- suunnitelma kasvatuskeskusteluista ja kurinpidollisten keinojen käytöstä

- koulukohtainen tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelma
- Vantaan perusopetuksen ohjauksen suunnitelma
- aamu- ja iltapäivätoiminnan toimintasuunnitelma
- kulttuurikasvatussuunnitelma
- Vantaan resurssiviisauden tiekartta
- Vantaan digipedagogiikan ohjelma

1.5. Siirtymävaiheisiin liittyvä yhteistyö Vantaalla

1.5 Siirtymävaiheisiin liittyvä yhteistyö

Esi- ja alkuopetuksen yhteistyö

Esi- ja alkuopetuksen yhteistyölle on määritelty rakenteet ja tavoitteet. Yhteistyötä tehdään kaupunki- ja aluetasoisesti sekä koulujen ja päiväkotien välillä. Yhteistyö tapahtuu sekä toiminnallisena että tiedonsiirtoon liittyvänä.

Jokaiselle koululle on nimetty yhteistyöpäiväkodit, jotka muodostavat esi- ja alkuopetuksen ryppään. Ryppäiden kokoonpano tarkistetaan vuosittain. Edellä esitettyä kutsutaan esi- ja alkuopetuksen toiminnallisen yhteistyön malliksi, johon kaikki esiopetusta järjestävät päiväkodit ja alkuopetusta järjestävät koulut ovat sitoutuneet. Mallin tavoitteena on edistää lasten ja oppilaiden välistä vuorovaikutusta ja yhteisöllisyyden kehittymistä sekä mahdollistaa lasten tutustuminen koulun oppimisympäristöön ja toimintakulttuuriin. Toiminnallinen yhteistyö perustuu esi- ja alkuopettajien yhteiseen suunnitteluun ja ja palvelulupaukseen.

Vantaan esi- ja alkuopetuksen yhteistyön palvelulupaus lapselle

- Varmistamme, että siirtymä esiopetuksesta alkuopetukseen on sujuva sekä fyysisesti, psyykkisesti ja sosiaalisesti turvallinen jokaiselle lapselle
- Vahvistamme lasten tunne- ja vuorovaikutustaitoja esi- ja alkuopetuksen yhteisössä
- Painotamme yhteisissä oppimistilanteissa matemaattisia ja kielellisiä taitoja
- Huomioimme lasten kiinnostuksen kohteet oppimiskokonaisuuksien suunnittelussa ja toteutuksessa

Eskarista ekalle – yhteistyöprosessi määrittelee kaupunkitasoiset toimintatavat esi- ja alkuopetuksen siirtymävaiheessa. Keskeisenä dokumenttina käytetään lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelmaa, jota hyödynnetään tietoa siirrettäessä. Kevään LEOPS-keskustelussa arvioidaan esiopetusvuotta ja samalla pohditaan kouluun siirtymistä yhdessä huoltajien ja lapsen sekä mahdollisen muun lapsen kanssa työskentelevän verkoston kanssa.

Erityistä tukea tarvitsevien koulutulokkaiden osalta toimitetaan aluekoordinaattorille tarvittavat asiakirjat (pedagoginen selvitys mahdollisine liitteineen/ asiantuntijalausuntoineen). Aluekoordinaattori toimittaa asiakirjat koululle ja rehtori tai hänen valtuuttamansa henkilö vastaa tiedonsiirtokeskustelusta ja huoltajan kuulemisesta keväällä. Erityisen tuen asiakirjat toimitetaan aluepäällikölle päätöksentekoa varten.

Siirtymät perusopetuksen sisällä

Kun oppilas siirtyy peruskoulun toiselta luokalta kolmannelle, hyödynnetään opettajan vaihtuessa koulun sisäisiä tiedonsiirtomenetelmiä. Oppilas, huoltaja ja opettaja käyvät arviointikeskustelun, jossa hyödynnetään oppilaan itsearviointia luvussa 6 kuvatulla tavalla.

Kuudennelta luokalta seitsemännelle vuosiluokalle siirryttäessä toteutetaan tiedonsiirto yläkoulun oppilashuollon, opinto-ohjaajan ja alakoulun luokanopettajien sekä oppilashuollon yhteistyönä. Erityisen tuen järjestelyihin liittyvät huoltajien kuulemiset tapahtuvat yläkoulussa. Kuudennelta luokalta seitsemännelle luokalle siirtymiseen liittyy oppilaan, huoltajan ja opettajan välinen arviointikeskustelu, jossa hyödynnetään oppilaan itsearviointia luvussa 6 kuvatulla tavalla.

Perusopetuksesta toiselle asteelle siirtymä

Oppilaiden siirtymistä perusopetuksesta jatko-opintoihin tuetaan peruskoulujen ja toisen asteen oppilaitosten monipuolisella yhteistyöllä. Yhdeksännen luokan oppilaille järjestetään mahdollisuuksia tutustua toisen asteen opintoihin oppilaitosvierailujen, kurkkauksien sekä koulutuskokeilujen muodossa. Lisäksi oppilaille järjestetään kahden viikon työelämään tutustumisjakso. Lisäksi toteutetaan räätälöityjä tutustumisia, esimerkiksi toisen asteen tutustumisviikkoja TEPPO- ja JOPO-oppilaille. Opinnoissaan hyvin menestyneet yhdeksännen luokan oppilaat voivat mahdollisuuksien mukaan suorittaa lukion kursseja jo yhdeksännen luokan aikana.

Toisen asteen opintojen onnistuneen aloituksen varmistamiseksi Vantaalla käytetään tietojen siirtämisessä pääkaupunkiseudun yhteistä opiskelutietolomaketta. Lomakkeen tavoitteena on antaa toisen asteen oppilaitoksessa nuoren kanssa työskenteleville tietoja opiskelijan vahvuuksista sekä niistä osa-alueista, joissa hän tarvitsee tukea.

Henkilöstön välillä peruskoulujen ja toisen asteen oppilaitosten yhteistyömuotoja ovat: ylä- ja yhtenäiskoulujen opettajien tutustumisvierailut toisen asteen oppilaitoksiin, perusopetuksen ja toisen asteen opettajien välinen yhteistyö, oppilaanohjaajien tutustumistilaisuudet ja yhteiskokoukset toisen asteen kanssa sekä erityisopettajien ja opinto-ohjaajien vuosittaiset alueelliset työkokoukset. Ylä- ja yhtenäiskoulujen sekä toisen asteen oppilaitosten rehtorit tapaavat vuosittain.

Tiedonsiirto perusopetuksesta toiselle asteelle

Vantaan perusopetuksesta siirretään jatko-opintoihin erityistä tukea saaneiden oppilaiden pedagogiset asiakirjat sekä niiden yleistä ja tehostettua tukea saaneiden oppilaiden pedagogiset asiakirjat, joiden kohdalla nähdään niiden sisältävän koulutuksen järjestämisen kannalta tarpeellista tietoa. Siirrettävistä tiedoista vastaavat peruskoulussa erityisopettaja, luokanvalvoja sekä tarvittaessa muut pedagogisen asiakirjan täyttämisestä vastaavat henkilöt. Tiedonsiirrosta vastaa oppilaanohjaaja.

2. Perusopetus yleissivistyksen perustana

Perusopetus luo perustan oppilaiden yleissivistykselle. Kunta on velvollinen järjestämään perusopetusta alueellaan asuville oppivelvollisuusikäisille. Perusopetuksen järjestämistä ohjaavat velvoitteet nousevat perustuslaista, perusopetuslaista ja -asetuksesta, valtioneuvoston asetuksista sekä opetussuunnitelman perusteista. Opetuksen järjestämisessä otetaan huomioon myös velvoitteet, jotka tulevat muusta lainsäädännöstä sekä kansainvälisistä sopimuksista, joihin Suomi on sitoutunut. Perusopetus rakentuu yhteiselle arvoperustalle ja käsitykselle oppimisesta.

Vantaan perusopetuksen arvot ovat hyvinvointi, oppimisen ilo ja toisten kunnioitus. Visiomme on: ”Opimme tulevaisuuden tietoja ja taitoja sekä rakennamme turvallista lähikoulua. Toimimme vastuullisesti ja teemme ekososiaalisesti kestäviä valintoja.”

Vantaalla noudatetaan lähikouluperiaatetta. Kouluissa huolehditaan perustaitojen oppimisesta sekä riittävän yleissivistyksen saamisesta. Koulujen toimintakulttuuriin kuuluu ekologisesti kestävä arki, ja koulussa luodaan osaamisperustaa ekososiaaliselle sivistykselle.

Vantaalla korostetaan jokaisen aikuisen roolia oppilaan tukijana ja oppimisen mahdollistajana. Oppilaan omat lähtökohdat ja kehitysvaihe huomioidaan. Jokaiselle oppilaalle tarjotaan mahdollisuuksia osallistua koulun arjen rakentamiseen. Oppilailla on oikeus tulla kuulluksi ja aikuisilla on velvollisuus ottaa oppilaiden ideat käsittelyyn.

Vantaalla opetusjärjestelyissä korostetaan oppilaiden mahdollisuutta hahmottaa kokonaisuuksia, yhdessä tekemistä ja tutkimista. Oppilaat toimivat myös itse tiedon tuottajina. Oppimisen iloa syntyy oppilaiden uteliaisuutta herättämällä ja antamalla oppilaiden vaikuttaa arjen valintoihin. Koulussa jokaiselle annetaan mahdollisuus kokea oppimisen iloa.

Koulussa oppilaita kannustetaan sinnikkyyteen ja yrittämiseen, ja oppimisen vaikutusta myöhempään elämään korostetaan. Koulussa tuetaan oppilaiden halua oppia lisää. Koulussa jokainen on arvokas omana itsenään. Kun lapsella on turvallinen olo ja tunne siitä, että hän kelpaa, hän oppii.

Vantaalla opetussuunnitelman laadinnan perusteena käytetyn arvoperustan ja oppimiskäsityksen toteutumista seurataan ja arvioidaan kaupunkitasoisen pedagogisen kehittämistiimin avulla sekä koulukohtaisesti päätetyllä tavalla.

Koulukohtaiset täsmennykset

Vantaalla on kaupunkitasoisen opetussuunnitelman lisäksi kirjattu koulukohtaisiin opetussuunnitelmiin tähän lukuun liittyvät seuraavat asiat:

- Mitkä ovat perusopetuksen oppimiskäsitystä täydentävät koulukohtaiset näkökulmat tai painotukset?
- Miten arvoperusta ja oppimiskäsitys toteutuvat koulun työssä ja opetuksen järjestämisessä?
- Miten arvoperustan ja oppimiskäsityksen toteutumista seurataan ja arvioidaan?

2.1. Opetuksen järjestämistä ohjaavat velvoitteet

Perusopetuksessa noudatetaan valtakunnallisesti yhtenäisiä perusteita siten kuin perusopetuslaissa säädetään. Opetus järjestetään oppilaiden ikäkauden ja edellytysten mukaisesti ja siten, että se edistää oppilaiden tervettä kasvua ja kehitystä. Perusopetusta suunniteltaessa, järjestettäessä ja siitä päätettäessä on ensisijaisesti huomioitava lapsen etu. Opetuksessa tulee olla yhteistyössä kotien kanssa.

Oppilaalla on oikeus saada opetussuunnitelman mukaista opetusta, oppilaanohjausta sekä riittävää oppimisen ja koulunkäynnin tukea heti tuen tarpeen ilmetessä. Opetusryhmät

muodostetaan siten, että opetuksessa voidaan saavuttaa opetussuunnitelmassa asetetut tavoitteet. Oppilaalla on oikeus saada maksutta opetus ja sen edellyttämät oppikirjat ja muu oppimateriaali, työvälineet ja työaineet. Lisäksi oppilaalla on oikeus saada maksutta opetukseen osallistumisen edellyttämä opiskeluhuolto sekä laissa määritellyt opintososiaaliset edut ja palvelut. Opiskeluhuollon järjestämistä ohjaa oppilas- ja opiskelijahuoltolaki. Opetukseen osallistuvalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön. Oppilaalle on annettava jokaisena työpäivänä tarkoituksenmukaisesti järjestetty, täysipainoinen, maksuton ateria. Ruokailutilanteen on oltava ohjattu.

Suomen perustuslain ja yhdenvertaisuuslain mukaan ketään ei saa ilman hyväksyttävää perustetta asettaa eri asemaan sukupuolen, iän, etnisen tai kansallisen alkuperän, kansalaisuuden, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, seksuaalisen suuntautumisen, terveydentilan, vammaisuuden tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella. Tasa-arvolaki velvoittaa kaikkia oppilaitoksia huolehtimaan siitä, että ihmisillä on sukupuoleen katsomatta samat mahdollisuudet koulutukseen. Opetuksen ja opetusaineistojen tulee tukea tasa-arvolain toteutumista.

Opetuksen järjestämisessä otetaan lisäksi huomioon opetushenkilöstön määrään ja kelpoisuuteen liittyvät säännökset sekä muun muassa turvallisuuteen ja työsuojeluun liittyvät säännökset, henkilötietojen käyttöä, julkisuutta ja yksityisyyden suojaa koskevat säännökset, tekijänoikeussäännökset sekä lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämistä ohjaavat määräykset.

YK:n yleismaailmallinen ihmisoikeuksien julistus muodostaa historiallisen ja eettisen perustulkinnan ihmisoikeuksien merkittävyydestä. Suomi on sitoutunut useisiin kansainvälisiin ihmisoikeussopimuksiin, jotka edellyttävät jokaisen lapsen oppimisesta ja hyvinvoinnista huolehtimista. Näistä keskeisiä ovat Lapsen oikeuksien sopimus, Taloudellisia, sosiaalisia ja sivistyksellisiä oikeuksia koskeva kansainvälinen yleissopimus eli ns. TSS-sopimus, Euroopan ihmisoikeuksien sopimus sekä Vammaisten henkilöiden oikeuksien sopimus. Saamelaisten oikeuksien turvaamiseksi otetaan lisäksi huomioon YK:n julistus alkuperäiskansojen oikeuksista.

YK:n lapsen oikeuksien sopimus antaa perusopetukselle oikeudellisen perustan. Sopimuksen mukaan lasten kanssa ja lasten hyväksi työskenteleviä velvoittavat sopimuksen yleisperiaatteet, jotka ovat yhdenvertaisuus ja syrjimättömyys, lapsen edun ensisijaisuus, lapsen oikeus suojeluun, huolenpitoon ja kehittymiseen sekä lapsen oikeus ilmaista näkemyksensä ja tulla kuulluksi ja lapsen näkemysten kunnioittaminen. Sopimuksen mukaan jokaisella lapsella on oikeus hyvään elämään sekä yksilölliseen, ruumiilliseen, henkiseen, hengelliseen, moraaliseen ja sosiaaliseen kehittymiseen.

2.2. Perusopetuksen arvoperusta

Opetussuunnitelman perusteet on laadittu tässä esitetyn arvoperustan mukaisesti.

Oppilaan ainutlaatuisuus ja oikeus hyvään opetukseen

Perusopetus perustuu käsitykseen lapsuuden itseisarvoisesta merkityksestä. Jokainen oppilas on ainutlaatuinen ja arvokas juuri sellaisena kuin hän on. Jokaisella on oikeus kasvaa täyteen mittaansa ihmisenä ja yhteiskunnan jäsenenä. Tässä oppilas tarvitsee kannustusta ja yksilöllistä tukea sekä kokemusta siitä, että kouluyhteisössä häntä kuunnellaan ja arvostetaan ja että hänen oppimisestaan ja hyvinvoinnistaan välitetään. Yhtä tärkeä on kokemus osallisuudesta ja siitä, että voi yhdessä toisten kanssa rakentaa yhteisönsä toimintaa ja hyvinvointia.

Jokaisella oppilaalla on oikeus hyvään opetukseen ja onnistumiseen koulutyössä. Oppiessaan oppilas rakentaa identiteettiään, ihmiskäsitystään, maailmankuvaansa ja -katsomustaan sekä paikkaansa maailmassa. Samalla hän luo suhdetta itseensä, toisiin ihmisiin, yhteiskuntaan, luontoon ja eri kulttuureihin. Oppimisesta syrjäytyminen merkitsee sivistyksellisten oikeuksien toteutumatta jäämistä ja on uhka terveelle kasvulle ja kehitykselle. Perusopetus luo edellytyksiä elinikäiselle oppimiselle, joka on erottamaton osa hyvän elämän rakentamista.

Arvokasvatuksen merkitys korostuu maailmassa, jossa monimediainen tiedonvälitys, globaalit tietoverkot, sosiaalinen media ja vertaissuhteet muokkaavat lasten ja nuorten arvomaailmaa. Arvokeskustelu oppilaiden kanssa ohjaa oppilaita tunnistamaan ja nimeämään kohtaamiaan arvoja ja arvostuksia sekä pohtimaan niitä myös kriittisesti. Oppilaita tuetaan rakentamaan omaa arvoperustaansa. Koulun ja kotien yhteinen arvopohdinta ja siihen perustuva yhteistyö luovat turvallisuutta ja edistävät oppilaiden kokonaisvaltaista hyvinvointia. Henkilöstön avoin ja kunnioittava suhtautuminen kotien erilaisiin uskontoihin, katsomuksiin, perinteisiin ja kasvatusnäkemyksiin on rakentavan vuorovaikutuksen perusta.

Ihmisyys, sivistys, tasa-arvo ja demokratia

Perusopetus tukee oppilaan kasvua ihmisyyteen, jota kuvaa pyrkimys totuuteen, hyvyyteen ja kauneuteen sekä oikeudenmukaisuuteen ja rauhaan. Ihmisyyteen kasvussa jännitteet pyrkimysten ja vallitsevan todellisuuden välillä ovat väistämättömiä. Sivistykseen kuuluu taito käsitellä näitä ristiriitoja eettisesti ja myötätuntoisesti sekä rohkeus puolustaa hyvää. Sivistys merkitsee yksilöiden ja yhteisöjen taitoa tehdä ratkaisuja eettisen pohdinnan, toisen asemaan asettumisen ja tietoon perustuvan harkinnan perusteella. Eettisyyden ja esteettisyyden näkökulmat ohjaavat pohtimaan, mikä elämässä on arvokasta. Sivistys ilmenee tavassa suhtautua itseen, muihin ihmisiin, ympäristöön ja tietoon sekä tavassa ja tahdossa toimia. Sivistynyt ihminen pyrkii toimimaan oikein, itseään, toisia ihmisiä ja ympäristöä arvostaen. Hän osaa käyttää tietoa kriittisesti. Sivistykseen kuuluu myös pyrkimys itsesäätelyyn ja vastuunottoon omasta kehittymisestä ja hyvinvoinnista.

Perusopetus rakentuu elämän ja ihmisoikeuksien kunnioittamiselle. Se ohjaa niiden puolustamiseen ja ihmisarvon loukkaamattomuuteen. Perusopetus edistää hyvinvointia, demokratiaa ja aktiivista toimijuutta kansalaisyhteiskunnassa. Tasa-arvon tavoite ja laaja yhdenvertaisuusperiaate ohjaavat perusopetuksen kehittämistä. Opetus edistää osaltaan taloudellista, sosiaalista, alueellista ja sukupuolten tasa-arvoa. Opetus on oppilaita uskonnollisesti, katsomuksellisesti ja puoluepoliittisesti sitouttamatonta. Koulua ja opetusta ei saa käyttää kaupallisen vaikuttamisen kanavana.

Kulttuurinen moninaisuus rikkautena

Perusopetus rakentuu moninaiselle suomalaiselle kulttuuriperinnölle. Se on muodostunut ja muotoutuu eri kulttuureiden vuorovaikutuksessa. Opetus tukee oppilaiden oman kulttuuri-identiteetin rakentumista ja kasvua aktiivisiksi toimijoiksi omassa kulttuurissaan ja yhteisössään sekä kiinnostusta muita kulttuureita kohtaan. Samalla opetus vahvistaa luovuutta ja kulttuurisen moninaisuuden kunnioitusta, edistää vuorovaikutusta kulttuurien sisällä ja niiden välillä ja luo siten pohjaa kulttuurisesti kestävälle kehitykselle.

Eri kulttuuri- ja kielitaustoista tulevat ihmiset kohtaavat toisensa perusopetuksessa ja tutustuvat monenlaisiin tapoihin, yhteisöllisiin käytäntöihin ja katsomuksiin. Asioita opitaan näkemään toisten elämäntilanteista ja olosuhteista käsin. Oppiminen yhdessä yli kieli-, kulttuuri-, uskonto- ja katsomusrajojen luo edellytyksiä aidolle vuorovaikutukselle ja yhteisöllisyydelle. Perusopetus antaa perustan ihmisoikeuksia kunnioittavaan maailmankansalaisuuteen ja rohkaisee toimimaan myönteisten muutosten puolesta.

Kestävän elämäntavan välttämättömyys

Ihminen on osa luontoa ja täysin riippuvainen ekosysteemien elinvoimaisuudesta. Tämän ymmärtäminen on keskeistä ihmisenä kasvussa. Perusopetuksessa tunnistetaan kestävän kehityksen ja ekososiaalisen sivistyksen välttämättömyys, toimitaan sen mukaisesti ja ohjataan oppilaita kestävän elämäntavan omaksumiseen. Kestävän kehityksen ja elämäntavan ulottuvuudet ovat ekologinen ja taloudellinen sekä sosiaalinen ja kulttuurinen. Ekososiaalisen sivistyksen johtoajatuksena on luoda elämäntapaa ja kulttuuria, joka vaalii ihmisarvon loukkaamattomuutta, ekosysteemien monimuotoisuutta ja uusiutumiskykyä sekä samalla rakentaa osaamispohjaa luonnonvarojen kestävälle käytölle perustuvalle kiertotaloudelle. Ekososiaalinen sivistys merkitsee ymmärrystä erityisesti ilmastonmuutoksen vakavuudesta sekä pyrkimystä toimia kestävästi.

Ihminen kehittää ja käyttää teknologiaa sekä tekee teknologiaa koskevia päätöksiä arvojensa pohjalta. Hänellä on vastuu teknologian ohjaamisesta suuntaan, joka varmistaa ihmisen ja luonnon tulevaisuuden. Perusopetuksessa pohditaan kulutus- ja tuotantotavoissa ilmeneviä ristiriitoja suhteessa kestävään tulevaisuuteen sekä etsitään ja toteutetaan yhteistoimin ja pitkäjänteisesti elämäntapaamme korjaavia ratkaisuja. Oppilaita ohjataan tuntemaan myös kehitykseen vaikuttavia yhteiskunnallisia rakenteita ja ratkaisuja ja vaikuttamaan niihin. Perusopetus avaa näköalaa sukupolvien yli ulottuvaan globaaliin vastuuseen.

2.3. Oppimiskäsitys

Opetussuunnitelman perusteet on laadittu perustuen oppimiskäsitykseen, jonka mukaan oppilas on aktiivinen toimija. Hän oppii asettamaan tavoitteita ja ratkaisemaan ongelmia sekä itsenäisesti että yhdessä muiden kanssa. Oppiminen on erottamaton osa yksilön ihmisenä kasvua ja yhteisön hyvän elämän rakentamista. Kieli, kehollisuus ja eri aistien käyttö ovat ajattelun ja oppimisen kannalta olennaisia. Uusien tietojen ja taitojen oppimisen rinnalla oppilas oppii reflektoimaan oppimistaan, kokemuksiaan ja tunteitaan. Myönteiset tunnekokemukset, oppimisen ilo ja uutta luova toiminta edistävät oppimista ja innostavat kehittämään omaa osaamista.

Oppiminen tapahtuu vuorovaikutuksessa toisten oppilaiden, opettajien ja muiden aikuisten sekä eri yhteisöjen ja oppimisympäristöjen kanssa. Se on yksin ja yhdessä tekemistä, ajattelemista, suunnittelua, tutkimista ja näiden prosessien monipuolista arvioimista. Siksi oppimisprosessissa on olennaista oppilaiden tahto ja kehittyvä taito toimia ja oppia yhdessä. Oppilaita ohjataan myös ottamaan huomioon toimintansa seuraukset ja vaikutukset muihin ihmisiin ja ympäristöön. Yhdessä oppiminen edistää oppilaiden luovan ja kriittisen ajattelun ja ongelmanratkaisun taitoja sekä kykyä ymmärtää erilaisia näkökulmia. Se myös tukee oppilaiden kiinnostuksen kohteiden laajentumista. Oppiminen on monimuotoista ja sidoksissa opittavaan asiaan, aikaan ja paikkaan.

Oppimaan oppimisen taitojen kehittyminen on perusta tavoitteelliselle ja elinikäiselle oppimiselle. Siksi oppilasta ohjataan tiedostamaan omat tapansa oppia ja käyttämään tätä tietoa oppimisensa edistämiseen. Oppimisprosessistaan tietoinen ja vastuullinen oppilas oppii toimimaan yhä itseohjautuvammin. Oppimisprosessin aikana hän oppii työskentely- ja ajattelutaitoja sekä ennakoimaan ja suunnittelemaan oppimisen eri vaiheita. Jotta oppilas voisi oppia uusia käsitteitä ja syventää ymmärrystä opittavista asioista, häntä ohjataan liittämään opittavat asiat ja uudet käsitteet aikaisemmin oppimaansa. Tietojen ja taitojen oppiminen on kumuloituvaa ja se vaatii usein pitkäaikaista ja sinnikästä harjoittelua.

Oppilaan kiinnostuksen kohteet, arvostukset, työskentelytavat ja tunteet sekä kokemukset ja käsitykset itsestä oppijana ohjaavat oppimisprosessia ja motivaatiota. Oppilaan minäkuva sekä pystyvyyden tunne ja itsetunto vaikuttavat siihen, millaisia tavoitteita oppilas asettaa toiminnalleen. Oppimisprosessin aikana saatava rohkaiseva ohjaus vahvistaa oppilaan luottamusta omiin mahdollisuuksiinsa. Monipuolisen myönteisen ja realistisen palautteen antaminen ja saaminen ovat keskeinen osa sekä oppimista tukevaa että kiinnostuksen kohteita laajentavaa vuorovaikutusta.

2.4. Paikallisesti päätettävät asiat

Arvokeskustelut luovat perustan sekä opetussuunnitelman laadinnalle että yhteiselle opetus- ja kasvatustyölle. Paikallisesti päätetään, miten arvokeskustelut toteutetaan opetussuunnitelmaa laadittaessa ja muutoin säännöllisesti koulutyön aikana. Tällöin päätetään myös, miten luodaan edellytykset henkilöstön, oppilaiden ja huoltajien sekä mahdollisten muiden yhteistyökumppanien osallistumiselle keskusteluun.

Opetuksen järjestäjä päättää ja kuvaa opetussuunnitelmassa

- *mitkä ovat perusopetuksen arvoperustaa ja oppimiskäsitystä mahdollisesti täydentävät paikalliset näkökulmat tai painotukset ja miten ne ilmenevät (muilta osin arvoperustan ja oppimiskäsityksen kuvaamisessa opetussuunnitelman perusteiden tekstiä voidaan käyttää sellaisenaan)*

- *miten arvoperustan ja oppimiskäsityksen toteutumista seurataan ja arvioidaan.*

Mahdolliset koulukohtaiset täydennykset kirjataan koulukohtaiseen opetussuunnitelmaan ja/tai lukuvuosisuunnitelmaan opetuksen järjestäjän päätöksen mukaisesti.

3. Perusopetuksen tehtävä ja yleiset tavoitteet

3.1. Perusopetuksen tehtävä

Perusopetus on koulutusjärjestelmän kivijalka ja samalla osa esiopetuksesta alkavaa koulutusjatkumoa. Perusopetus tarjoaa oppilaille mahdollisuuden laajan yleissivistyksen perustan muodostamiseen ja oppivelvollisuuden suorittamiseen. Se antaa valmiudet ja kelpoisuuden toisen asteen opintoihin. Se ohjaa oppilaita löytämään omat vahvuutensa ja rakentamaan tulevaisuutta oppimisen keinoin.

Perusopetuksen tehtävää voidaan tarkastella sen opetus- ja kasvatustehtävän, yhteiskunnallisen tehtävän, kulttuuritehtävän sekä tulevaisuustehtävän näkökulmasta. Perusopetusta kehitetään inkluusioperiaatteen mukaisesti. Opetuksen saavutettavuudesta ja esteettömyydestä pidetään huoli.

Jokaisella perusopetusta antavalla koululla on opetus- ja kasvatustehtävä. Tämä tarkoittaa oppilaiden oppimisen, kehityksen ja hyvinvoinnin tukemista yhteistyössä kotien kanssa. Perusopetus tarjoaa oppilaille mahdollisuuden osaamisen monipuoliseen kehittämiseen. Se rakentaa oppilaiden myönteistä identiteettiä ihmisinä, oppijoina ja yhteisön jäseninä. Opetus edistää osallisuutta ja kestävää elämäntapaa sekä kasvua demokraattisen yhteiskunnan jäsenyyteen. Perusopetus kasvattaa oppilaita ihmisoikeuksien tuntemiseen, kunnioittamiseen ja puolustamiseen.

Perusopetuksen yhteiskunnallisena tehtävänä on edistää tasa-arvoa, yhdenvertaisuutta ja oikeudenmukaisuutta. Perusopetus kartuttaa sosiaalista pääomaa.koostuu osaamisesta ja sosiaalinen pääoma ihmisten välisistä yhteyksistä, vuorovaikutuksesta ja luottamuksesta. Yhdessä ne edistävät yksilöllistä ja yhteiskunnallista hyvinvointia ja kehitystä. Perusopetuksen tehtävänä on osaltaan ehkäistä eriarvoistumista ja syrjäytymistäsekä edistää sukupuolten tasa-arvoa. Perusopetus kannustaa yhdenvertaisesti tyttöjä ja poikia eri oppiaineiden opinnoissa sekä lisää tietoa ja ymmärrystä sukupuolen moninaisuudesta. Jokaista oppilasta autetaan tunnistamaan omat mahdollisuutensa ja rakentamaan oppimispolkunsa ilman sukupuoleen sidottuja roolimalleja.

Perusopetuksen kulttuuritehtävänä on edistää monipuolista kulttuurista osaamista ja kulttuuriperinnön arvostamista sekä tukea oppilaita oman kulttuuri-identiteetin ja kulttuurisen pääoman rakentamisessa. Opetus lisää ymmärrystä kulttuureiden moninaisuudesta ja auttaa hahmottamaan kulttuureita menneisyyden, nykyisyyden ja tulevaisuuden jatkumoina, joissa jokainen voi itse olla toimijana.

Koulua ympäröivän maailman muutos vaikuttaa väistämättä oppilaiden kehitykseen ja hyvinvointiin sekä koulun toimintaan. Perusopetuksessa opitaan kohtaamaan muutostarpeita avoimesti, arvioimaan niitä kriittisesti ja ottamaan vastuuta tulevaisuutta rakentavista valinnoista.Perusopetuksen globaalikasvatus luo osaltaan edellytyksiä oikeudenmukaiselle ja kestävälle kehitykselle YK:n asettamien kehitystavoitteiden suuntaisesti. Työtä tehdäänmahdollisuuksien mukaan yhdessä muissa maissa toimivien koulujen ja opetuksen kehittäjien kanssa. Perusopetus vaikuttaa myönteisenä ja yhteiskuntaa rakentavana muutosvoimana kansallisesti ja kansainvälisesti.

3.2. Opetuksen ja kasvatuksen valtakunnalliset tavoitteet

Opetuksen ja kasvatuksen valtakunnallisista tavoitteista säädetään perusopetuslaissa sekä tarkemmin valtioneuvoston asetuksessa. Tavoitteet ohjaavat opetussuunnitelman perusteiden kaikkien osa-alueiden laadintaa. Ne ohjaavat myös paikallisen opetussuunnitelman laadintaa ja koulutyötä.

Kasvu ihmisyyteen ja yhteiskunnan jäsenyyteen

Valtioneuvoston asetuksen 2§:ssä korostetaan koulun kasvatus- ja opetustehtävää. Keskeisenä tavoitteena on tukea oppilaiden kasvua ihmisyyteen ja eettisesti vastuulliseen yhteiskunnan jäsenyyteen. Opetuksen ja kasvatuksen tulee myös tukea kasvua tasapainoisiksi ja terveen itsetunnon omaaviksi ihmisiksi. Asetuksen mukaan opetus edistää kulttuurien sekä aatteellisten, maailmankatsomuksellisten ja uskonnollisten, kuten kristillisten, perinteiden sekä länsimaisen humanismin perinteen tuntemista ja ymmärtämistä. Elämän, toisten ihmisten ja luonnon kunnioittamisen rinnalla korostetaan ihmisarvon loukkaamattomuutta, ihmisoikeuksien kunnioittamista ja suomalaisen yhteiskunnan demokraattisia arvoja, kuten yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa. Sivistykseen nähdään kuuluvaksi myös yhteistyö ja vastuullisuus, terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen, kasvu hyviin tapoihin sekä kestävän kehityksen edistäminen.

Tarpeelliset tiedot ja taidot

Asetuksen 3§:n mukaan opetuksen keskeisenä tavoitteena on luoda perusta oppilaan laajan yleissivistyksen muodostumiselle sekä maailmankuvan avartumiselle. Tähän tarvitaan sekä eri tiedonalojen tietoja ja taitoja että tiedonaloja läpileikkaavaa ja yhdistävää osaamista. Taitojen merkitys korostuu. Asetuksessa todetaan, että opetettavan tiedon tulee perustua tieteelliseen tietoon. Siinä säädetään myös muulla kuin äidinkielellä annettavan opetuksen sekä erityiseen maailmankatsomukseen ja kasvatusopilliseen järjestelmään perustuvan opetuksen järjestämisestä ja tavoitteista.

Sivistyksen, tasa-arvoisuuden ja elinikäisen oppimisen edistäminen

Asetuksen 4 § sisältää tavoitteita ja periaatteita, joiden mukaisesti opetus ja kasvatus sekä oppilashuolto tulee järjestää. Kaiken toiminnan tulee vahvistaa koulutuksellista tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta sekä parantaa oppimaan oppimisen taitoja ja edellytyksiä elinikäiseen oppimiseen. Asetuksessa korostuu vuorovaikutteisten oppimisympäristöjen hyödyntäminen sekä koulun ulkopuolella tapahtuva oppiminen opetustyön resurssina. Samoin korostuu kasvua ja oppimista edistävän toimintakulttuurin sekä toimivan oppilashuollon merkitys.

Valtioneuvoston asetuksessa säädetyt tavoitteet ohjaavat tarkastelemaan opetusta kokonaisuutena, joka rakentaa tässä ajassa tarvittavaa yleissivistystä ja luo pohjaa elinikäiselle oppimiselle. Tiedonalakohtaisen osaamisen lisäksi tulee tavoitella oppiainerajat ylittävää osaamista. Tähän pohjautuen opetussuunnitelman perusteissa määritellään tavoitteet ja sisällöt sekä yhteisille oppiaineille että tavoitteet oppiaineita yhdistäville laaja-alaisille osaamisalueille ja monialaisille oppimiskokonaisuuksille. Tavoitteiden toteutuminen edellyttää suunnitelmallista yhteistyötä ja tavoitteiden toteutumisen arviointia.

3.3. Tavoitteena laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisella osaamisella tarkoitetaan tietojen, taitojen, arvojen, asenteiden ja tahdon muodostamaa kokonaisuutta. Osaaminen tarkoittaa myös kykyä käyttää tietoja ja taitoja tilanteen edellyttämällä tavalla. Siihen, miten oppilaat käyttävät tietojaan ja taitojaan, vaikuttavat oppilaiden omaksumat arvot ja asenteet sekä tahto toimia. Laaja-alaisen osaamisen lisääntynyt tarve nousee ympäröivän maailman muutoksista. Ihmisenä kasvaminen, opiskelu, työnteko sekä kansalaisena toimiminen nyt ja tulevaisuudessa edellyttävät tiedon- ja taidonalat ylittävää ja yhdistävää osaamista.

Arvot, oppimiskäsitys ja toimintakulttuuri luovat perustan osaamisen kehittymiselle. Kukin oppiaine rakentaa osaamista oman tiedon- ja taidonalansa sisältöjä ja menetelmiä hyödyntäen. Osaamisen kehittymiseen vaikuttavat sekä ne sisällöt, joiden parissa työskennellään että erityisesti se, miten työskennellään ja miten oppijan ja ympäristön vuorovaikutus toimii. Oppilaille annettava palaute sekä oppimisen ohjaus ja tuki vaikuttavat etenkin asenteisiin, motivaatioon ja tahtoon toimia.

Laaja-alaisia osaamiskokonaisuuksia on seitsemän ja niillä on on useita liittymäkohtia toisiinsa. Niiden yhteisenä tavoitteena on perusopetuksen tehtävän mukaisesti ja oppilaiden ikäkauden huomioon ottaen tukea ihmisenä kasvamista sekä edistää demokraattisen yhteiskunnan jäsenyyden ja kestävän elämäntavan edellyttämää osaamista. Erityisen tärkeätä on rohkaista

oppilaita tunnistamaan oma erityislaatunsa, omat vahvuutensa ja kehittymismahdollisuutensa sekä arvostamaan itseään.

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet täsmennetään vuosiluokkakokonaisuuksittain. Tavoitteet on otettu huomioon oppiaineiden tavoitteiden ja keskeisten sisältöalueiden määrittelyssä. Oppiainekuvauksissa osoitetaan oppiaineiden tavoitteiden yhteys laaja-alaiseen osaamiseen.

***Ajattelu ja oppimaan oppiminen** (L1)*

Ajattelun ja oppimisen taidot luovat perustaa muun osaamisen kehittymiselle ja elinikäiselle oppimiselle. Ajatteluun ja oppimiseen vaikuttaa se, miten oppilaat hahmottavat itsensä oppijoina ja ovat vuorovaikutuksessa ympäristönsä kanssa. Olennaista on myös, miten he oppivat tekemään havaintoja ja hakemaan, arvioimaan, muokkaamaan, tuottamaan sekä jakamaan tietoa ja ideoita. Oppilaita ohjataan huomaamaan, että tieto voi rakentua monella tavalla, esimerkiksi tietoisesti päättelemällä tai intuitiivisesti, omaan kokemukseen perustuen. Tutkiva ja luova työskentelyote, yhdessä tekeminen sekä mahdollisuus syventymiseen ja keskittymiseen edistävät ajattelun ja oppimaan oppimisen kehittymistä.

Opettajien on tärkeä rohkaista oppilaita luottamaan itseensä ja näkemyksiinsä ja olemaan samalla avoimia uusille ratkaisuille. Rohkaisua tarvitaan myös epäselvän ja ristiriitaisen tiedon äärellä olemiseen. Oppilaita ohjataan pohtimaan asioita eri näkökulmista, hakemaan uutta tietoa ja siltä pohjalta tarkastelemaan ajattelutapojaan. Heidän kysymyksilleen annetaan tilaa ja heitä innostetaan etsimään vastauksia, kuuntelemaan toisten näkemyksiä sekä samalla pohtimaan myös omaa sisäistä tietoaan. Heitä rohkaistaan rakentamaan uutta tietoa ja näkemystä. Koulun muodostaman oppivan yhteisön jäseninä oppilaat saavat tukea ja kannustusta ideoilleen ja aloitteilleen, jolloin heidän toimijuutensa voi vahvistua.

Oppilaita ohjataan käyttämään tietoa itsenäisesti ja vuorovaikutuksessa toisten kanssa ongelmanratkaisuun, argumentointiin, päättelyyn ja johtopäätösten tekemiseen sekä uuden keksimiseen. Oppilailla tulee olla mahdollisuus analysoida käsillä olevaa asiaa kriittisesti eri näkökulmista. Innovatiivisten ratkaisujen löytäminen edellyttää, että oppilaat oppivat näkemään vaihtoehtoja ja yhdistelemään näkökulmia ennakkoluulottomasti ja voivat käyttää kuvittelukykyään olemassa olevien rajojen ylittämiseen. Leikit, pelillisyys, fyysinen aktiivisuus, kokeellisuus ja muut toiminnalliset työtavat sekä taiteen eri muodot edistävät oppimisen iloa ja vahvistavat edellytyksiä luovaan ajatteluun ja oivaltamiseen. Valmiudet systeemiseen ja eettiseen ajatteluun kehittyvät vähitellen, kun oppilaat oppivat näkemään asioiden välisiä vuorovaikutussuhteita ja keskinäisiä yhteyksiä sekä hahmottamaan kokonaisuuksia.

Jokaista oppilasta autetaan tunnistamaan oma tapansa oppia ja kehittämään oppimisstrategioitaan. Oppimaan oppimisen taidot karttuvat, kun oppilaita ohjataan ikäkaudelleen sopivalla tavalla asettamaan tavoitteita, suunnittelemaan työtään, arvioimaan edistymistään sekä hyödyntämään teknologisia ja muita apuvälineitä opiskelussaan. Oppilaita tuetaan rakentamaan perusopetuksen aikana hyvä tiedollinen ja taidollinen perusta sekä kestävä motivaatio jatko-opinnoille ja elinikäiselle oppimiselle.

***Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu** (L2)*

Oppilaat kasvavat maailmaan, joka on kulttuurisesti, kielellisesti, uskonnollisesti ja katsomuksellisesti moninainen. Kulttuurisesti kestävä elämäntapa ja monimuotoisessa ympäristössä toimiminen edellyttävät ihmisoikeuksien kunnioittamiselle perustuvaa kulttuurista osaamista, arvostavan vuorovaikutuksen taitoja ja keinoja ilmaista itseään ja näkemyksiään.

Perusopetuksessa oppilaita ohjataan ympäristön kulttuuristen merkitysten tunnistamiseen ja arvostamiseen sekä oman kulttuuri-identiteetin ja myönteisen ympäristösuhteen rakentamiseen. Oppilaat oppivat tuntemaan ja arvostamaan elinympäristöään ja sen kulttuuriperintöä sekä omia sosiaalisia, kulttuurisia, uskonnollisia, katsomuksellisia ja kielellisiä juuriaan. Heitä kannustetaan pohtimaan oman taustansa merkitystä ja paikkaansa sukupolvien ketjussa. Oppilaita ohjataan näkemään kulttuurinen moninaisuus lähtökohtaisesti myönteisenä voimavarana. Samalla heitä ohjataan tunnistamaan, miten kulttuurit, uskonnot ja katsomukset vaikuttavat yhteiskunnassa ja arjessa, miten media muokkaa kulttuuria sekä pohtimaan myös, millaisia asioita ei voida

ihmisoikeuksien vastaisena hyväksyä. Kouluyhteisössä ja koulun ulkopuolella tehtävässä yhteistyössä oppilaat oppivat havaitsemaan kulttuurisia erityispiirteitä ja toimimaan joustavasti eri ympäristöissä. Heitä kasvatetaan kohtaamaan arvostavasti muita ihmisiä sekä noudattamaan hyviä tapoja. Oppilaat saavat mahdollisuuksia kokea ja tulkita taidetta, kulttuuria ja kulttuuriperintöä. He oppivat myös välittämään, muokkaamaan ja luomaan kulttuuria ja perinteitä ja huomaamaan niiden merkityksen hyvinvoinnille.

Koulutyöhön sisällytetään runsaasti tilaisuuksia harjaantua esittämään mielipiteensä rakentavasti ja toimimaan eettisesti. Oppilaita ohjataan asettumaan toisen asemaan ja tarkastelemaan asioita ja tilanteita eri näkökulmista. Koulutyössä edistetään suunnitelmallisesti ihmisoikeuksien, erityisesti lapsen oikeuksien tuntemista ja arvostamista sekä niiden mukaista toimintaa. Kunnioitusta ja luottamusta muita ihmisryhmiä ja kansoja kohtaan vahvistetaan kaikessa toiminnassa, myös kansainvälistä yhteistyötä tehden.

Kouluyhteisössä oppilaat saavat kokemuksia vuorovaikutuksen merkityksestä myös omalle kehitykselle. He kehittävät sosiaalisia taitojaan, oppivat ilmaisemaan itseään eri tavoin ja esiintymään eri tilanteissa. Opetuksessa tuetaan oppilaiden kasvua monipuolisiksi ja taitaviksi kielenkäyttäjiksi sekä äidinkielellään että muilla kielillä. Oppilaita rohkaistaan vuorovaikutukseen ja itsensä ilmaisemiseen vähäiselläkin kielitaidolla. Yhtä tärkeätä on oppia käyttämään matemaattisia symboleita, kuvia ja muuta visuaalista ilmaisua, draamaa sekä musiikkia ja liikettä vuorovaikutuksen ja ilmaisun välineinä. Koulutyöhön sisältyy myös monipuolisia mahdollisuuksia käsillä tekemiseen. Oppilaita ohjataan arvostamaan ja hallitsemaan omaa kehoaan ja käyttämään sitä tunteiden ja näkemysten, ajatusten ja ideoiden ilmaisemiseen. Koulutyössä rohkaistaan mielikuvituksen käyttöön ja kekseliäisyyteen. Oppilaita ohjataan edistämään toiminnallaan esteettisyyttä ja nauttimaan sen eri ilmenemismuodoista.

***Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot** (L3)*

Elämässä ja arjessa selviäminen edellyttää yhä moninaisempia taitoja. Kyse on terveydestä, turvallisuudesta ja ihmissuhteista, liikkumisesta ja liikenteestä, teknologisoituneessa arjessa toimimisesta sekä oman talouden hallinnasta ja kuluttamisesta, jotka kaikki vaikuttavat kestävään elämäntapaan. Perusopetuksessa tuetaan oppilaiden luottavaista suhtautumista tulevaisuuteen.

Kouluyhteisö ohjaa ymmärtämään, että jokainen vaikuttaa toiminnallaan niin omaan kuin toistenkin hyvinvointiin, terveyteen ja turvallisuuteen. Oppilaita kannustetaan huolehtimaan itsestä ja toisista, harjoittelemaan oman elämän ja arjen kannalta tärkeitä taitoja sekä lisäämään ympäristönsä hyvinvointia. Oppilaat oppivat perusopetuksen aikana tuntemaan ja ymmärtämään hyvinvointia ja terveyttä edistävien ja sitä haittaavien tekijöiden sekä turvallisuuden merkityksen ja hakemaan niihin liittyvää tietoa. He saavat mahdollisuuden kantaa vastuuta omasta ja yhteisestä työstä sekä kehittää tunnetaitojaan ja sosiaalisia taitojaan. Oppilaat kasvavat huomaamaan ihmissuhteiden ja keskinäisen huolenpidon tärkeyden. He oppivat myös ajanhallintaa, joka on tärkeä osa arjenhallintaa ja itsesäätelyä. Oppilaat saavat tilaisuuksia harjoitella toimimaan omasta ja muiden turvallisuudesta huolehtien eri tilanteissa, myös liikenteessä. Heitä ohjataan ennakoimaan vaaratilanteita ja toimimaan niissä tarkoituksenmukaisesti. Heitä opetetaan tunnistamaan keskeiset turvallisuuteen liittyvät symbolit sekä suojaamaan yksityisyyttään ja henkilökohtaisia rajojaan.

Oppilaat tarvitsevat perustietoa teknologiasta ja sen kehityksestä sekä vaikutuksista eri elämänalueilla ja ympäristössä. He tarvitsevat myös opastusta järkeviin teknologisiin valintoihin. Opetuksessa tarkastellaan teknologian monimuotoisuutta ja ohjataan ymmärtämään sen toimintaperiaatteita ja kustannusten muodostumista. Perusopetuksessa oppilaita ohjataan teknologian vastuulliseen käyttöön ja pohditaan siihen liittyviä eettisiä kysymyksiä.

Oppilaita opastetaan kehittämään kuluttajataitojaan sekä edellytyksiään omasta taloudesta huolehtimiseen ja talouden suunnitteluun. Oppilaat saavat ohjausta kuluttajana toimimiseen, mainonnan kriittiseen tarkasteluun sekä omien oikeuksien ja vastuiden tuntemiseen ja eettiseen käyttöön. Heitä kannustetaan kohtuullisuuteen, jakamiseen ja säästäväisyyteen. Perusopetuksen aikana oppilaat harjaantuvat kestävän elämäntavan mukaisiin valintoihin ja toimintatapoihin.

***Monilukutaito** (L4)*

Monilukutaidolla tarkoitetaan erilaisten tekstien tulkitsemisen, tuottamisen ja arvottamisen taitoja, jotka auttavat oppilaita ymmärtämään monimuotoisia kulttuurisia viestinnän muotoja sekä rakentamaan omaa identiteettiään. Monilukutaito perustuu laaja-alaiseen käsitykseen tekstistä. Teksteillä tarkoitetaan tässä sanallisten, kuvallisten, auditiivisten, numeeristen ja kinesteettisten symbolijärjestelmien sekä näiden yhdistelmien avulla ilmaistua tietoa. Tekstejä voidaan tulkita ja tuottaa esimerkiksi kirjoitetussa, puhutussa, painetussa, audiovisuaalisessa tai digitaalisessa muodossa.

Oppilaat tarvitsevat monilukutaitoa osatakseen tulkita maailmaa ympärillään ja hahmottaa sen kulttuurista monimuotoisuutta. Monilukutaito merkitsee taitoa hankkia, yhdistää, muokata, tuottaa, esittää ja arvioida tietoa eri muodoissa, eri ympäristöissä ja tilanteissa sekä erilaisten välineiden avulla. Monilukutaito tukee kriittisen ajattelun ja oppimisen taitojen kehittymistä. Sitä kehitettäessä tarkastellaan ja pohditaan myös eettisiä ja esteettisiä kysymyksiä. Monilukutaitoon sisältyy monia erilaisia lukutaitoja, joita kehitetään kaikessa opetuksessa. Oppilaiden tulee voida harjoittaa taitojaan sekä perinteisissä että monimediaisissa, teknologiaa eri tavoin hyödyntävissä oppimisympäristöissä.

Oppilaiden monilukutaitoa kehitetään kaikissa oppiaineissa arkikielestä kohti eri tiedonalojen kielen ja esitystapojen hallintaa. Osaamisen kehittyminen edellyttää rikasta tekstiympäristöä, sitä hyödyntävää pedagogiikkaa sekä oppiaineiden välistä ja muiden toimijoiden kanssa tehtävää yhteistyötä. Opetus tarjoaa mahdollisuuksia erilaisista teksteistä nauttimiseen. Oppimistilanteissa oppilaat käyttävät, tulkitsevat ja tuottavat erilaisia tekstejä sekä yksin että yhdessä muiden kanssa. Oppimateriaalina hyödynnetään ilmaisultaan monimuotoisia tekstejä ja mahdollistetaan niiden kulttuuristen yhteyksien ymmärtäminen. Opetuksessa tarkastellaan oppilaille merkityksellisiä, autenttisia tekstejä sekä niistä nousevia tulkintoja maailmasta. Näin oppilaat voivat hyödyntää opiskelussa vahvuuksiaan ja itseään kiinnostavia sisältöjä ja käyttää niitä myös osallistumisessa ja vaikuttamisessa.

***Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen** (L5)*

Tieto- ja viestintäteknologinen (tvt) osaaminen on tärkeä kansalaistaito sekä itsessään että osana monilukutaitoa. Se on oppimisen kohde ja väline. Perusopetuksessa huolehditaan siitä, että kaikilla oppilailla on mahdollisuudet tieto- ja viestintäteknologisen osaamisen kehittämiseen. Tieto- ja viestintäteknologiaa hyödynnetään suunnitelmallisesti perusopetuksen kaikilla vuosiluokilla, eri oppiaineissa ja monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa sekä muussa koulutyössä.

Tieto- ja viestintäteknologista osaamista kehitetään neljällä pääalueella 1) Oppilaita ohjataan ymmärtämään tieto- ja viestintäteknologian käyttö- ja toimintaperiaatteita ja keskeisiä käsitteitä sekä kehittämään käytännön tvt-taitojaan omien tuotosten laadinnassa. 2) Oppilaita opastetaan käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa vastuullisesti, turvallisesti ja ergonomisesti. 3) Oppilaita opetetaan käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedonhallinnassa sekä tutkivassa ja luovassa työskentelyssä. 4) Oppilaat saavat kokemuksia ja harjoittelevat tvt:n käyttämistä vuorovaikutuksessa ja verkostoitumisessa. Kaikilla näillä alueilla tärkeätä on oppilaiden oma aktiivisuus ja mahdollisuus luovuuteen sekä itselle sopivien työskentelytapojen ja oppimispolkujen löytämiseen. Tärkeätä on myös yhdessä tekemisen ja oivaltamisen ilo, mikä vaikuttaa opiskelumotivaatioon. Tieto- ja viestintäteknologia tarjoaa välineitä tehdä omia ajatuksia ja ideoita näkyväksi monin eri tavoin ja siten se myös kehittää ajattelun ja oppimisen taitoja.

Oppilaita opastetaan tuntemaan tvt:n erilaisia sovelluksia ja käyttötarkoituksia sekä huomaamaan niiden merkitys arjessa, ja ihmisten välisessä vuorovaikutuksessa ja vaikuttamisen keinona. Yhdessä pohditaan, miksi tieto- ja viestintäteknologiaa tarvitaan opiskelussa, työssä ja yhteiskunnassa ja miten näistä taidoista on tullut osa yleisiä työelämätaitoja. Tieto- ja viestintäteknologian vaikutusta opitaan arvioimaan kestävän kehityksen näkökulmasta ja toimimaan vastuullisina kuluttajina. Oppilaat saavat perusopetuksen aikana kokemuksia tvt:n käytöstä myös kansainvälisessä vuorovaikutuksessa. He oppivat hahmottamaan sen merkitystä, mahdollisuuksia ja riskejä globaalissa maailmassa.

***Työelämätaidot ja yrittäjyys** (L6)*

Työelämä, ammatit ja työn luonne muuttuvat mm. teknologisen kehityksen ja talouden globalisoitumisen seurauksena. Työn vaatimusten ennakointi on vaikeampaa kuin ennen. Oppilaiden tulee perusopetuksessa saada yleisiä valmiuksia, jotka edistävät kiinnostusta ja myönteistä asennetta työtä ja työelämää kohtaan. Oppilaiden on tärkeä saada kokemuksia, jotka auttavat oivaltamaan työn ja yritteliäisyyden merkityksen, yrittäjyyden mahdollisuudet sekä oman vastuun yhteisön ja yhteiskunnan jäsenenä. Koulutyö järjestetään niin, että oppilaat voivat kartuttaa työelämätuntemustaan, oppia yrittäjämäistä toimintatapaa ja oivaltaa koulussa ja vapaa-ajalla hankitun osaamisen merkityksen oman työuran kannalta.

Oppilaita opetetaan tuntemaan lähialueen elinkeinoelämän erityispiirteitä ja keskeisiä toimialoja. Perusopetuksen aikana oppilaat tutustuvat työelämään ja saavat kokemuksia työnteosta sekä yhteistyöstä koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa. Tällöin harjoitellaan työelämässä tarvittavaa asianmukaista käyttäytymistä ja yhteistyötaitoja sekä huomataan kielitaidon ja vuorovaikutustaitojen merkitys. Itsensä työllistämisen taidot ja yrittäjyys sekä riskien arviointi ja hallittu ottaminen tulevat tutuiksi myös erilaisten projektien kautta. Koulutyössä opitaan ryhmätoimintaa, projektityöskentelyä ja verkostoitumista.

Koulussa harjaannutaan työskentelemään itsenäisesti ja yhdessä toisten kanssa sekä toimimaan järjestelmällisesti ja pitkäjänteisesti. Yhteisessä työssä jokainen oppilas voi hahmottaa oman tehtävänsä osana kokonaisuutta. Siinä opitaan myös vastavuoroisuutta ja ponnistelua yhteisen tavoitteen saavuttamiseksi. Toiminnallisissa opiskelutilanteissa oppilaat voivat oppia suunnittelemaan työprosesseja, asettamaan hypoteeseja, kokeilemaan erilaisia vaihtoehtoja ja tekemään johtopäätöksiä. He harjoittelevat työhön tarvittavan ajan arviointia ja muita työn edellytyksiä sekä uusia ratkaisujen löytämistä olosuhteiden muuttuessa. Samalla on tilaisuus oppia ennakoimaan työskentelyn mahdollisia vaikeuksia ja kohtaamaan myös epäonnistumisia ja pettymyksiä. Oppilaita kannustetaan sisukkuuteen työn loppuunsaattamisessa sekä työn ja sen tulosten arvostamiseen.

Oppilaita rohkaistaan suhtautumaan uusiin mahdollisuuksiin avoimesti ja toimimaan muutostilanteissa joustavasti ja luovasti. Heitä ohjataan tarttumaan asioihin aloitteellisesti ja etsimään erilaisia vaihtoehtoja. Oppilaita tuetaan tunnistamaan ammatillisia kiinnostuksen kohteitaan sekä tekemään jatko-opintovalintansa perustellusti ja omista lähtökohdistaan, perinteisten sukupuoliroolien ja muiden roolimallien vaikutukset tiedostaen.

***Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen** (L7)*

Yhteiskunnalliseen toimintaan osallistuminen on demokratian toimivuuden perusedellytys. Osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja sekä vastuullista suhtautumista tulevaisuuteen voi oppia vain harjoittelemalla. Kouluyhteisö tarjoaa tähän turvalliset puitteet. Samalla perusopetus luo osaamisperustaa oppilaiden kasvulle demokraattisia oikeuksia ja vapauksia vastuullisesti käyttäviksi, aktiivisiksi kansalaisiksi. Koulun tehtävänä on vahvistaa jokaisen oppilaan osallisuutta.

Perusopetuksessa luodaan edellytykset oppilaiden kiinnostukselle kouluyhteisön ja yhteiskunnan asioita kohtaan. Koulussa kunnioitetaan heidän oikeuttaan osallistua päätöksentekoon ikänsä ja kehitystasonsa mukaisesti. Oppilaat osallistuvat oman opiskelunsa, yhteisen koulutyön ja oppimisympäristön suunnitteluun, toteuttamiseen ja arviointiin. He saavat tietoja ja kokemuksia kansalaisyhteiskunnan osallistumis- ja vaikuttamisjärjestelmistä ja keinoista sekä yhteisöllisestä työskentelystä koulun ulkopuolella. Ympäristön suojelemisen merkitys avautuu omakohtaisen luontosuhteen kautta. Oppilaat oppivat arvioimaan median vaikutuksia ja käyttämään sen mahdollisuuksia. Kokemusten kautta oppilaat oppivat vaikuttamista, päätöksentekoa ja vastuullisuutta. Samalla he oppivat hahmottamaan sääntöjen ja sopimusten sekä luottamuksen merkityksen. Osallistuessaan sekä koulussa että sen ulkopuolella oppilaat oppivat ilmaisemaan omia näkemyksiään rakentavasti. He oppivat työskentelemään yhdessä ja saavat tilaisuuksia harjoitella neuvottelemista, sovittelemista ja ristiriitojen ratkaisemista sekä asioiden kriittistä tarkastelua. Oppilaita kannustetaan pohtimaan ehdotuksiaan eri osapuolten yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon sekä oikeudenmukaisen kohtelun ja kestävän elämäntavan näkökulmista.

Perusopetuksen aikana oppilaat pohtivat menneisyyden, nykyisyyden ja tulevaisuuden välisiä yhteyksiä sekä erilaisia tulevaisuusvaihtoehtoja. Heitä ohjataan ymmärtämään omien valintojen, elämäntapojen ja tekojen merkitys paitsi itselle, myös lähiyhteisöille, yhteiskunnalle ja luonnolle.

Oppilaat saavat valmiuksia sekä omien että yhteisön ja yhteiskunnan toimintatapojen ja -rakenteiden arviointiin ja muuttamiseen kestävää tulevaisuutta rakentaviksi.

3 Perusopetuksen tehtävä ja yleiset tavoitteet

Vantaalla korostetaan laaja-alaisissa osaamisalueissa opetuksen kokonaisuuden tarkastelua. Käsitys laaja-alaisesta osaamisesta syntyy kouluyhteisön yhteisessä keskustelussa. Avoimuus ympäröivään yhteisöön rikastuttaa laaja-alaisen osaamisen käsitettä. Oppimisen lähtökohtana ovat usein arjen tilanteet. Tavoitteena on, että oppilas oppii pitämään huolta itsestään, toisista sekä rakennetusta ja luonnon ympäristöstä.

Vantaalaisissa kouluissa ennakoidaan tulevaisuuden työelämässä tarvittavia taitoja. Opitaan ponnistelemaan ja arvostamaan työn tekemistä. Ahkeruutta ja luovaa ajattelua tuetaan. Oppilaille tarjotaan mahdollisuuksia uusien ideoiden tuottamiseen ja ongelmien ratkaisemiseen.

Vantaalla laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden toteutumista seurataan ja arvioidaan kaupunkitasoisen pedagogisen työryhmän avulla sekä koulukohtaisesti päätetyllä tavalla.

Vantaalla laaja-alaisen osaamisen alueet arvioidaan oppilaan, huoltajan ja opettajan välisessä arviointikeskustelussa ja ne toimivat sen runkona.

Koulukohtaiset täsmennykset

Vantaalla on kaupunkitasoisen opetussuunnitelman lisäksi kirjattu koulukohtaisiin opetussuunnitelmiin tähän lukuun liittyvät seuraavat asiat:

- Mitkä ovat opetussuunnitelman perusteissa määritellyn laaja-alaisen osaamisen koulukohtaiset painotukset?
- Miten laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden toteutumisesta opetustyössä huolehditaan ja miten tavoitteiden toteutumista seurataan?

3.4. Paikallisesti päätettävät asiat

Paikallista opetussuunnitelmaa laadittaessa keskustellaan, mitä perusopetuksen tehtävä sekä valtioneuvoston asetuksessa määritellyt opetuksen ja kasvatuksen valtakunnalliset tavoitteet merkitsevät paikallisesti. Pohditaan myös, mitä opetukselle ja kasvatukselle asetettujen valtakunnallisten tavoitteiden sekä niistä johdettujen laaja-alaisen osaamisen ja oppiainekohtaisten tavoitteiden toteuttaminen edellyttää opetuksen järjestämiseltä, johtamiselta ja koulutyöltä.

Opetuksen järjestäjä päättää ja kuvaa opetussuunnitelmassa

- *mitkä ovat paikalliset, perusopetuksen tehtävää mahdollisesti täydentävät ja käytännön toteuttamista ilmentävät näkökohdat (muilta osin tehtäväkuvauksessa opetussuunnitelman perusteiden tekstiä voidaan käyttää sellaisenaan; tehtävää voidaan konkretisoida ja toteuttaa myös opetussuunnitelmaa täydentävien suunnitelmien kuten esimerkiksi kestävän kehityksen ohjelman tai kulttuurikasvatussuunnitelman avulla, joista tulee tällöin maininta opetussuunnitelmaan)*
- *mitkä ovat opetussuunnitelman perusteissa määritellyn laaja-alaisen osaamisen mahdolliset paikalliset painotukset ja miten painottuminen ilmenee (muilta osin laaja-alaisen osaamisen kuvaamisessa opetussuunnitelman perusteiden tekstiä voidaan käyttää sellaisenaan)*
- *mitkä ovat ne järjestelyt ja toimenpiteet, joiden avulla laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden toteutumisesta opetustyössä huolehditaan ja toteutumista seurataan (laaja-alaisen osaamisen tarkemmat tavoitteet määritellään vuosiluokkakokonaisuuksittain).*

4. Yhtenäisen perusopetuksen toimintakulttuuri

4 Yhtenäisen perusopetuksen toimintakulttuuri Vantaalla

Johtamisella on merkittävä rooli siinä, miten koulu omaksuu uusia toimintatapoja. Pedagoginen johtaminen on kaikkea johtamistoimintaa, joka tähtää opetussuunnitelman toteutumiseen, oppilaiden saaman opetuksen laadun kehittämiseen, oppimisen edellytyksistä huolehtimiseen ja tähän kannustavan, kestävän toimintakulttuurin luomiseen.

Kokonaisvaltaisella asioiden ja ihmisten johtamisella viestitään kouluyhteisölle siitä, mikä koulussa on tärkeää ja arvostettua. Päävastuu laajasta pedagogisesta johtamisesta on rehtorilla, mutta se kuuluu olennaisena osana myös koulujen johtoryhmien jäsenten työhön. Vantaalla koulun johtaminen edellyttää rehtorin ja koulun johtoryhmän jäsenten välistä yhteistyötä. Pedagogisen johtamisen lisäksi johtoryhmän tehtävänä on auttaa rehtoria tuomaan arvot, visio ja strategia osaksi jokaisen kouluyhteisön jäsenen arkea.

Vantaalla perusopetuksen toimintakulttuurissa korostuvat sekä koulujen välinen että ulkopuolisten toimijoiden kanssa tehtävä yhteistyö. Toimintakulttuuri näkyy joustavuutena, kehittämismyönteisyytenä ja yhdessä oppimisena. Dialogin kautta myös oppilaat tietävät, miksi ovat koulussa ja miksi asioita opitaan. Tällöin tavoitteiden saavuttaminen ja oppiminen itse koetaan palkitsevana.

Oppimisympäristöt tukevat toiminnallista oppimista ja oppilaiden osallisuutta. Oppimisympäristömme edistävät tieto- ja viestintäteknologian käyttöä, oppiainerajojen rikkomista ja ekososiaalisen sivistyksen sekä luontosuhteen kehittymistä.

Vantaalla noudatetaan Vantaan perusopetuksen tieto- ja viestintäteknologian taitotasoja.

Vantaalla koulut edistävät ja arvioivat toimintakulttuurin kehittymistä sekä toteutumista johtoryhmätyöskentelyn avulla.

Koulukohtaiset täsmennykset

Vantaalla on kaupunkitasoisten opetussuunnitelman lisäksi kirjattu koulukohtaisiin opetussuunnitelmiin tähän lukuun liittyvät seuraavat asiat:

- Koulu täsmentää oman toimintakulttuurin, oppimisympäristöjen ja työtapojen kehittämisen tavoitteet.
- Miten koulu edistää ja arvioi toimintakulttuurin kehittämisen periaatteiden toteutumista?
- Miten koulussa seurataan, arvioidaan ja kehitetään oppimiskokonaisuuksien toteutumista ja oppilaiden osallistumista niiden suunnitteluun siten, että jokaisen oppilaan opintoihin sisältyy vähintään yksi monialainen oppimiskokonaisuus vuodessa?
- Koulu määrittää eri oppiaineiden ja koulun muun toiminnan yhteistyötä ja työnjakoa koskevat toimintatavat.

4.1. Toimintakulttuurin merkitys ja kehittäminen

Perusopetusta kehitetään opetussuunnitelmallisesti ja pedagogisesti yhtenäisenä kokonaisuutena. Perusopetus jäsentyy valtioneuvoston asetuksen mukaisesti vuosiluokkien 1–2, 3–6 sekä 7–9 muodostamiin jaksoihin. Vuosiluokat muodostavat opetuksellisesti eheän ja kasvatuksellisesti johdonmukaisen jatkumon. Yhteistyö esiopetuksen kanssa vahvistaa työn pitkäjänteisyyttä. Opetuksen järjestäjä huolehtii yhteistyöstä ja opetuksen yhtenäisyydestä riippumatta siitä, toimivatko esiopetus ja perusopetus tai perusopetuksen eri luokka-asteet hallinnollisesti eri yksiköissä tai eri rakennuksissa. Yhteistyötä tehdään mahdollisuuksien mukaan myös seuraavan koulutusvaiheen oppilaitosten kanssa.

Toimintakulttuurilla on keskeinen merkitys perusopetuksen yhtenäisyyden toteuttamisessa. Se vaikuttaa aina oppilaan kohtaaman koulutyön laatuun. Yhteisön toimintakulttuuri on sen historiallisesti ja kulttuurisesti muotoutuva tapa toimia. Toimintakulttuuria voidaan kehittää ja muuttaa. Se on kokonaisuus, joka rakentuu

- *työtä ohjaavien normien ja toiminnan tavoitteiden tulkinnasta*
- *johtamisesta sekä työn organisoinnista, suunnittelusta, toteuttamisesta ja arvioinnista*
- *yhteisön osaamisesta ja kehittämisestä*
- *pedagogiikasta ja ammatillisuudesta*
- *vuorovaikutuksesta, ilmapiiristä, arkikäytännöistä ja oppimisympäristöistä.*

Toimintakulttuuria muovaavat sekä tiedostetut että tiedostamattomat tekijät. Toimintakulttuuri vaikuttaa sen piirissä oleviin riippumatta siitä, tunnistetaanko sen merkitys ja vaikutukset vai ei. Aikuisten tapa toimia välittyy oppilaille, jotka omaksuvat kouluyhteisön arvoja, asenteita ja tapoja. Esimerkiksi vuorovaikutuksen ja kielenkäytön mallit sekä sukupuoliroolit siirtyvät oppilaille. Toimintakulttuurin vaikutusten pohdinta ja sen ei-toivottujen piirteiden tunnistaminen ja korjaaminen ovat tärkeä osa toimintakulttuurin kehittämistä.

Toimintakulttuuri ilmenee selvimmin yhteisön käytännöissä. Perusopetuksessa kaikki käytännöt rakennetaan tukemaan opetus- ja kasvatustyölle asetettuja tavoitteita. Toimintakulttuurin tulee tukea tavoitteisiin sitoutumista ja edistää yhteisen arvoperustan ja oppimiskäsityksen toteutumista koulutyössä. Toimintakulttuuriin kehittämisen perusedellytys on toisia arvostava, avoin ja vuorovaikutteinen sekä kaikkia yhteisön jäseniä osallistava ja luottamusta rakentava keskustelu.

4.2. Toimintakulttuurin kehittämistä ohjaavat periaatteet

Perusopetuksen toimintakulttuurin periaatteiden tehtävänä on tukea opetuksen järjestäjiä ja kouluja toimintansa suuntaamisessa. Periaatteet on kuvattu ajatellen erityisesti koulun toimintaa.Opetuksen järjestäjän tehtävänä on luoda edellytykset periaatteiden toteutumiselle kouluissa ja kehittää omaa toimintakulttuuriaan samassa suunnassa. Tavoitteena on luoda toimintakulttuuria, joka edistää oppimista, osallisuutta ja kouluun kiinnittymistä tukevia ratkaisuja sekä hyvinvointia ja kestävää elämäntapaa. Periaatteiden toteuttamiseksi tarvitaan paikallisten tarpeiden ja mahdollisuuksien huomioon ottamista, yhteistyötä huoltajien ja muiden yhteistyökumppaneiden kanssa sekä oppilaiden aitoa mukanaoloa yhteisön kehittämisessä.

4.2.1. Oppiva yhteisö toimintakulttuurin ytimenä

Koulu toimii oppivana yhteisönä ja kannustaa kaikkia jäseniään oppimiseen. Oppiva yhteisö kehittyy dialogin avulla. Yhdessä tekeminen ja osallisuuden kokemukset vahvistavat yhteisöä. Tavoitteiden pohdinta, oman työn säännöllinen arviointi ja kiireettömyys edistävät yhteisön oppimista. Sitä tukee kodeilta ja muilta yhteistyökumppaneilta saatu palaute. Oppimista edistää myös kehittämistyöstä, arvioinneista ja tutkimuksesta saadun tiedon hyödyntäminen. Pedagogisen ja jaetun johtamisen merkitys korostuu, ja johtaminen kohdistuu erityisesti oppimisen ja hyvinvoinnin edellytyksistä huolehtimiseen.

Oppiva yhteisö luo edellytyksiä yhdessä ja toinen toisiltaan oppimiseen. Se luo edellytyksiä myös tutkimiseen ja kokeilemiseen sekä innostumisen ja onnistumisen kokemuksiin. Yhteistyön lähtökohtana ovat yhteisön jäsenten hyvät yhteistyö- ja vuorovaikutustaidot, joita opitaan ennen kaikkea arjen luonnollisissa kohtaamisissa. Näissä aikuisten malli ja esimerkki ovat erityisen tärkeitä.

Tunne- ja vuorovaikutustaidot ovat oppimisen tavoite eri oppiaineissa ja ne sisältyvät myös laaja-alaisen osaamisen kokonaisuuteen. Oppituntien lisäksi tunne- ja vuorovaikutustaitojen harjoittelu arkisissa tilanteissa on tärkeä osa koulun toimintakulttuuria.

Yhteisö rohkaisee jokaista jäsentään yrittämään ja oppimaan myös virheistä. Se antaa sopivia haasteita ja tukee vahvuuksien löytämistä ja hyödyntämistä. Yhteisön jäseninä oppilaat voivat

luoda myönteisen ja realistisen käsityksen itsestään ja kehittää luontaista kokeilun ja tutkimisen haluaan. Oppivassa yhteisössä ymmärretään fyysisen aktiivisuuden merkitys oppimiselle ja irrottaudutaan istuvasta elämäntavasta. Siinä arvostetaan työhön syventymistä, oppimisessa tarvittavaa ponnistelua ja työn loppuunsaattamista.

4.2.2. Hyvinvointi ja turvallinen arki

Oppivan yhteisön rakenteet ja käytännöt edistävät hyvinvointia ja turvallisuutta ja luovat siten edellytyksiä oppimiselle. Nämä näkökulmat ulottuvat kaikkeen koulutyöhön ja ohjaavat jokaisen työskentelyä. Oppilaiden vertaissuhteiden aktiivinen tukeminen, myönteiset yhteiset kokemukset ja merkityksellisyyden tunne yhteisön jäsenenä tukevat kouluun kiinnittymistä. Toiminnassa otetaan huomioon yhteisön jäsenten yksilöllisyys ja tasa-arvoisuus sekä yhteisön tarpeet. Koulun käytännöt ovat joustavia ja mahdollistavat monipuolisen toiminnan. Liikkuminen sekä mielen hyvinvointia edistävät yhteiset toiminnat ovat luonteva osa jokaista koulupäivää. Yhteisöllinen opiskeluhuolto on tärkeä osa toimintakulttuuria.

Oppilailla on yhdenvertainen mahdollisuus saada ohjausta sekä tukea kehitykseensä ja oppimiseensa sekä yksilöinä että ryhmän jäseninä. Yhteisössä arvostetaan hyväntahtoisuutta ja ystävällisyyttä. Kiusaamista, häirintää, väkivaltaa, rasismia tai muuta syrjintää ei hyväksytä ja epäasialliseen käytökseen puututaan. Koulutyössä pyritään arjen ennakoitavuuteen ja kiireettömyyteen. Kuulluksi tuleminen ja oikeudenmukaisuuden kokemus rakentavat luottamusta. Rauhallinen ja hyväksyvä ilmapiiri, hyvät sosiaaliset suhteet sekä ympäristön viihtyisyys edistävät työrauhaa.

4.2.3. Vuorovaikutus ja monipuolinen työskentely

Vuorovaikutus, yhteistyö ja monipuolinen työskentely ovat yhteisön kaikkien jäsenten oppimista ja hyvinvointia edistäviä tekijöitä. Oppiva yhteisö tunnistaa oppimisen ja tiedon rakentumisen moninaisuuden ja toimii joustavasti. Se rohkaisee kokeilemiseen ja antaa tilaa eri ikäkausille ja oppijoille tunnusomaiselle toiminnallisuudelle, luovalle työskentelylle, liikkumiselle, leikille ja elämyksille.

Koulutyössä hyödynnetään suunnitelmallisesti eri työtapoja ja oppimisympäristöjä ja työskentelyä pyritään säännöllisesti viemään ulos luokkahuoneesta. Luodaan mahdollisuuksia projektimaiseen työskentelyyn ja kokonaisuuksien opiskeluun sekä yhteistyöhön koulun sisällä ja koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa. Koulun aikuisten keskinäinen yhteistyö sekä vuorovaikutus ympäröivän yhteiskunnan kanssa tukevat oppilaiden kasvua hyvään vuorovaikutukseen ja yhteistyöhön. Yhdessä tekeminen edistää oman erityislaadun tunnistamista ja taitoa työskennellä rakentavasti monenlaisten ihmisten kanssa. Tieto- ja viestintäteknologiaa käytetään edistämään vuorovaikutusta sekä työskentelyn moniaistisuutta ja monikanavaisuutta.

4.2.4. Kulttuurinen moninaisuus ja kielitietoisuus

Koulu oppivana yhteisönä on osa kulttuurisesti muuntuvaa ja monimuotoista yhteiskuntaa, jossa paikallinen ja globaali limittyvät. Erilaiset identiteetit, kielet, uskonnot ja katsomukset elävät rinnakkain ja ovat vuorovaikutuksessa keskenään. Oppivassa yhteisössä kotikansainvälisyys on tärkeä voimavara. Yhteisö arvostaa ja hyödyntää maan kulttuuriperintöä ja kansalliskieliä sekä omaa ja ympäristön kulttuurista, kielellistä, uskonnollista ja katsomuksellista monimuotoisuutta. Se tuo esiin saamelaiskulttuurin ja eri vähemmistöjen merkityksen Suomessa. Se kehittää yksilöiden ja ryhmien välistä ymmärrystä ja kunnioitusta sekä vastuullista toimintaa. Yhteisössä tunnistetaan, että oikeus omaan kieleen ja kulttuuriin on perusoikeus. Kulttuuritraditioihin tutustutaan, erilaisista ajattelu- ja toimintatavoista keskustellaan rakentavasti ja luodaan uusia tapoja toimia yhdessä.

Yksi kulttuurisen moninaisuuden ilmentymä on monikielisyys. Jokainen yhteisö ja yhteisön jäsen on monikielinen. Eri kielten käyttö rinnakkain koulun arjessa nähdään luontevana ja kieliä arvostetaan. Kielitietoisessä yhteisössä keskustellaan kieliin ja kieliyhteisöihin kohdistuvista

asenteista ja ymmärretään kielen keskeinen merkitys oppimisessa, vuorovaikutuksessa ja yhteistyössä sekä identiteettien rakentumisessa ja yhteiskuntaan sosiaalistumisessa. Jokaisella oppiaineella on oma kielensä, tekstikäytäntönsä ja käsitteistönsä. Eri tiedonalojen kielet ja symbolijärjestelmät avaavat samaan ilmiöön eri näkökulmia. Opetuksessa edetään arkikielestä käsitteellisen ajattelun kieleen. Kielitietoisessa koulussa jokainen aikuinen on kielellinen malli ja myös opettamansa oppiaineen kielen opettaja.

4.2.5. Osallisuus ja demokraattinen toiminta

Oppivan yhteisön toimintatavat rakennetaan yhdessä. Osallisuutta edistävä, ihmisoikeuksia toteuttava ja demokraattinen toimintakulttuuri luo perustan oppilaiden kasvulle aktiivisiksi kansalaisiksi.

Oppilaat osallistuvat oman kehitysvaiheensa mukaisesti toiminnan suunnitteluun, kehittämiseen ja arviointiin. He saavat kokemuksia kuulluiksi ja arvostetuiksi tulemisesta yhteisön jäseninä. Yhteisö kannustaa demokraattiseen vuoropuheluun ja osallistumiseen sekä luo niille toimintatapoja ja rakenteita. Oppilaskuntatoiminta tarjoaa yhden tärkeän väylän oppilaiden osallistumiselle. Muut toimintamuodot kuten tukioppilas- ja kummitoiminta, vapaaehtoistyö tai erilaiset kestävän kehityksen toiminnat täydentävät sitä. Samalla ne vahvistavat yhteistyötä ja vuorovaikutusta koko kouluyhteisössä. Yhteistyö eri hallinnonalojen, seurakuntien, järjestöjen, yritysten ja muiden toimijoiden kanssa syventää käsityksiä yhteiskunnasta ja kansalaisyhteiskunnassa toimimisesta. Yhteydet eri maissa toimivien koulujen kanssa lisäävät globalisoituneessa maailmassa toimimisen taitoja.

4.2.6. Yhdenvertaisuus ja tasa-arvo

Oppiva yhteisö edistää yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa. Yhteisön jäsenet tulevat kohdatuiksi ja kohdelluiksi samanarvoisina riippumatta mistään henkilöön liittyvästä tekijästä. Samanarvoisuus ei merkitse samanlaisuutta. Yhdenvertainen kohtelu edellyttää sekä perusoikeuksien ja osallistumisen mahdollisuuksien turvaamista kaikille että yksilöllisten tarpeiden huomioon ottamista.

Peruskouluaikana oppilaiden käsitys omasta sukupuoli-identiteetistä ja seksuaalisuudesta kehittyy. Oppiva yhteisö edistää arvoillaan ja käytänteillään sukupuolten tasa-arvoa ja tukee oppilaita oman identiteetin rakentumisessa. Opetus on lähestymistavaltaan sukupuolitietoista. Yhteisö rohkaisee oppilaita tunnistamaan omat mahdollisuutensa sekä suhtautumaan eri oppiaineisiin, tekemään valintoja ja sitoutumaan opiskeluun ilman sukupuoleen sidottuja roolimalleja. Oppimisympäristöjä, työtapoja ja opetusmateriaaleja valitsemalla ja kehittämällä luodaan näkyvyyttä inhimillisen moninaisuuden arvostamiselle.

4.2.7. Vastuu ympäristöstä ja kestävään tulevaisuuteen suuntautuminen

Oppiva yhteisö ottaa kaikessa toiminnassaan huomioon kestävän elämäntavan välttämättömyyden. Arjen valinnoillaan ja toimillaan koulu ilmentää vastuullista suhtautumista ympäristöön. Raaka-aineita, energiaa ja luonnon monimuotoisuutta tuhlaavia materiaalivalintoja ja toimintatapoja muutetaan kestäviksi. Kestävän elämäntavan aineettomien tekijöiden merkitystä hyvinvoinnille korostetaan ja niille annetaan aikaa ja näkyvyyttä päivittäisessä koulutyössä. Oppilaat ovat mukana suunnittelemassa ja toteuttamassa kestävää arkea.

Oppiva yhteisö rakentaa toivoa hyvästä tulevaisuudesta luomalla osaamisperustaa ekososiaaliselle sivistykselle. Realistinen ja käytännöllinen asenne hyvän tulevaisuuden edellytysten muovaamiseen vahvistaa kasvamista vastuullisuuteen yhteisön jäseninä, kuntalaisina ja kansalaisina. Se rohkaisee oppilaita kohtaamaan avoimesti ja uteliaasti maailman moninaisuutta sekä toimimaan oikeudenmukaisemman ja kestävämmän tulevaisuuden puolesta.

4.3. Oppimisympäristöt ja työtavat

-

4.3.1. Oppimisympäristöt

Oppimisympäristöillä tarkoitetaan tiloja ja paikkoja sekä yhteisöjä ja toimintakäytäntöjä, joissa opiskelu ja oppiminen tapahtuvat. Oppimisympäristöön kuuluvat myös välineet, palvelut ja materiaalit, joita opiskelussa käytetään. Oppimisympäristöjen tulee tukea yksilön ja yhteisön kasvua, oppimista ja vuorovaikutusta. Kaikki yhteisön jäsenet vaikuttavat toiminnallaan oppimisympäristöihin. Hyvin toimivat oppimisympäristöt edistävät vuorovaikutusta, osallistumista ja yhteisöllistä tiedon rakentamista. Ne myös mahdollistavat aktiivisen yhteistyön koulun ulkopuolisten yhteisöjen tai asiantuntijoiden kanssa.

Oppimisympäristöjen kehittämisen tavoitteena on, että oppimisympäristöt muodostavat pedagogisesti monipuolisen ja joustavan kokonaisuuden. Kehittämisessä otetaan huomioon eri oppiaineiden erityistarpeet. Oppimisympäristöjen tulee tarjota mahdollisuuksia luoviin ratkaisuihin sekä asioiden tarkasteluun ja tutkimiseen eri näkökulmista. Lisäksi oppimisympäristöjen kehittämisessä ja valinnassa otetaan huomioon, että oppilaat oppivat uusia tietoja ja taitoja myös koulun ulkopuolella.

Perusopetuksen tilaratkaisujen kehittämisessä, suunnittelussa, toteutuksessa ja käytössä otetaan huomioon ergonomia, ekologisuus, esteettisyys, esteettömyys ja akustiset olosuhteet sekä tilojen valaistus, sisäilman laatu, viihtyisyys, järjestys ja siisteys. Koulun tilaratkaisuilla kalusteineen, varusteineen ja välineineen on mahdollista tukea opetuksen pedagogista kehittämistä ja oppilaiden aktiivista osallistumista. Tilat, välineet ja materiaalit sekä kirjastopalvelut pyritään saamaan oppilaan käyttöön niin, että ne antavat mahdollisuuden myös itsenäiseen opiskeluun. Koulun sisä- ja ulkotilojen lisäksi eri oppiaineiden opetuksessa hyödynnetään luontoa ja rakennettua ympäristöä. Kirjastot, liikunta-, taide- ja luontokeskukset, museot ja monet muut yhteistyötahot tarjoavat monimuotoisia oppimisympäristöjä.

Tieto- ja viestintäteknologia on olennainen osa monipuolisia oppimisympäristöjä. Sen avulla vahvistetaan oppilaiden osallisuutta ja yhteisöllisen työskentelyn taitoja sekä tuetaan oppilaiden henkilökohtaisia oppimispolkuja. Oppimisympäristöjen kehittämisessä otetaan huomioon monimuotoinen mediakulttuuri. Uusia tieto- ja viestintäteknologisia ratkaisuja otetaan käyttöön oppimisen edistämiseksi ja tukemiseksi. Oppilaiden omia tietoteknisiä laitteita voidaan käyttää oppimisen tukena huoltajien kanssa sovittavilla tavoilla. Samalla varmistetaan, että kaikilla oppilailla on mahdollisuus tieto- ja viestintäteknologian käyttöön.

Onnistumisen kokemukset ja elämykset erilaisissa ympäristöissä ja oppimistilanteissa innostavat oppilaita oman osaamisensa kehittämiseen. Oppilaat osallistuvat oppimisympäristöjen kehittämiseen. Oppimisympäristöjen suunnittelussa otetaan huomioon oppilaiden yksilölliset tarpeet. Näin voidaan ehkäistä oppimisen ja koulunkäynnin tuen tarvetta. Tuen tarpeen mukaan räätälöidyt oppimisympäristöt voivat olla osa oppilaan suunnitelmallista tukea.

Oppimisympäristöjen kehittämisessä otetaan huomioon kouluyhteisön ja jokaisen oppilaan kokonaisvaltainen hyvinvointi. Ympäristöjen tulee olla turvallisia ja terveellisiä ja edistää oppilaiden ikäkauden ja edellytysten mukaista tervettä kasvua ja kehitystä. Oppilaita ohjataan vastuulliseen ja turvalliseen toimintaan kaikissa oppimisympäristöissä. Hyvä työrauha sekä ystävällinen ja kiireetön ilmapiiri tukevat oppimista.

4.3.2. Työtavat

Työtapojen valinnan lähtökohtana ovat opetukselle ja oppimiselle asetetut tavoitteet sekä oppilaiden tarpeet, edellytykset ja kiinnostuksen kohteet. Työtapojen vaihtelu tukee ja ohjaa koko opetusryhmän ja jokaisen oppilaan oppimista. Opetuksessa käytetään eri ikäkausiin sekä erilaisiin oppimistilanteisiin soveltuvia työtapoja. Työtapojen ja arviointimenetelmien monipuolisuus antaa

oppilaalle mahdollisuuden osoittaa osaamistaan eri tavoin. Työtapojen valinnassa kiinnitetään huomiota myös sukupuolittuneiden asenteiden ja käytänteiden tunnistamiseen ja muuttamiseen.

Monipuoliset työtavat tuovat oppimiseen iloa ja onnistumisen kokemuksia sekä tukevat eri ikäkausille ominaista luovaa toimintaa. Kokemukselliset ja toiminnalliset työtavat sekä eri aistien käyttö ja liikkuminen lisäävät oppimisen elämyksellisyyttä ja vahvistavat motivaatiota. Motivaatiota vahvistavat myös työtavat, jotka tukevat itseohjautuvuutta ja ryhmään kuulumisen tunnetta. Draamatoiminta sekä muut taiteelliset ilmaisukeinot edistävät oppilaiden kasvua itsensä tunteviksi, itsetunnoltaan terveiksi ja luoviksi ihmisiksi. Tällöin oppilaat pystyvät ilmaisemaan itseään monipuolisesti ja toimimaan rakentavassa vuorovaikutuksessa erilaisten ihmisten ja ryhmien kanssa. Työtapojen valinnalla voidaan tukea myös yhteisöllistä oppimista, jossa osaamista ja ymmärrystä rakennetaan vuorovaikutuksessa toisten kanssa. Oppilaita ohjataan toimimaan erilaisissa rooleissa, jakamaan tehtäviä keskenään ja olemaan vastuussa sekä henkilökohtaisista että yhteisistä tavoitteista.

Työtapojen valinnassa otetaan huomioon eri oppiaineiden ominaispiirteet sekä laaja-alaisen osaamisen kehittäminen. Oppiaineille ominaisten työtapojen käyttö edistää sekä jäsentyneiden tietorakenteiden muodostumista että taitojen omaksumista. Oppimisen kannalta tärkeitä ovat tiedon hankkimisen, käsittelyn, analysoimisen, esittämisen, soveltamisen, yhdistelemisen, arvioinnin ja luomisen taidot. Tutkiva ja ongelmalähtöinen työskentely, leikki, mielikuvituksen käyttö ja taiteellinen toiminta edistävät käsitteellistä ja menetelmällistä osaamista, kriittistä ja luovaa ajattelua sekä taitoa soveltaa osaamista.

Opetuksen eriyttäminen ohjaa työtapojen valintaa. Eriyttäminen perustuu oppilaantuntemukseen ja on kaiken opetuksen pedagoginen lähtökohta. Se koskee opiskelun laajuutta ja syvyyttä, työskentelyn rytmiä ja etenemistä sekä oppilaiden erilaisia tapoja oppia. Eriyttäminen perustuu oppilaan tarpeille ja mahdollisuuksille suunnitella itse opiskeluaan, valita erilaisia työtapoja ja edetä yksilöllisesti. Työtapojen valinnassa otetaan huomioon myös oppilaiden väliset yksilölliset ja kehitykselliset erot. Eriyttämällä tuetaan oppilaan itsetuntoa ja motivaatiota sekä turvataan oppimisen rauhaa. Eriyttämisellä myös ehkäistään tuen tarpeen syntymistä.

Myös opetuksen eheyttäminen ohjaa työtapojen valintaa.

Monipuolinen ja tarkoituksenmukainen tieto- ja viestintäteknologian käyttö lisää oppilaiden mahdollisuuksia kehittää työskentelyään ja verkostoitumistaitojaan. Siten valmiudet tiedon omatoimiseen, vuorovaikutteiseen ja kriittiseen hankintaan, käsittelyyn ja luovaan tuottamiseen karttuvat. Työtapojen valinnassa hyödynnetään pelien ja pelillisyyden tarjoamat mahdollisuudet.

Opettaja valitsee työtavat vuorovaikutuksessa oppilaiden kanssa ja ohjaa oppilaita erityisesti uusien työtapojen käytössä itseohjautuvuutta vahvistaen. Oppimaan oppimisen taidot kehittyvät parhaiten silloin, kun opettaja ohjaa oppilaita myös suunnittelemaan ja arvioimaan työskentelytapojaan. Tämä motivoi ja auttaa oppilaita ottamaan vastuuta oppimisesta ja työskentelystä kouluyhteisössä. Yhteinen tavoitteiden ja arviointiperusteiden pohdinta sitouttaa tavoitteiden mukaiseen työskentelyyn.

4.4. Opetuksen eheyttäminen ja monialaiset oppimiskokonaisuudet

Opetuksen eheyttäminen on tärkeä osa perusopetuksen yhtenäisyyttä tukevaa toimintakulttuuria. Eheyttämisen tavoitteena on tehdä mahdolliseksi opiskeltavien asioiden välisten suhteiden ja keskinäisten riippuvuuksien ymmärtäminen. Se auttaa oppilaita yhdistämään eri tiedonalojen tietoja ja taitoja sekä jäsentämään niitä mielekkäiksi kokonaisuuksiksi vuorovaikutuksessa toisten kanssa. Kokonaisuuksien tarkastelu ja tiedonaloja yhdistelevät, tutkivat työskentelyjaksot ohjaavat oppilaita soveltamaan tietojaan ja tuottavat kokemuksia osallistumisesta tiedon yhteisölliseen rakentamiseen. Oppilaat voivat näin hahmottaa koulussa opiskeltavien asioiden merkitystä oman elämän ja yhteisön sekä yhteiskunnan ja ihmiskunnan kannalta. Samalla he saavat aineksia maailmankuvansa laajentamiseen ja jäsentämiseen.

Opetuksen eheyttäminen edellyttää sekä opetuksen sisältöä että työtapoja koskevaa pedagogista lähestymistapaa, jossa kunkin oppiaineen opetuksessa ja erityisesti oppiainerajat ylittäen tarkastellaan todellisen maailman ilmiöitä tai teemoja kokonaisuuksina. Eheyttämisen tapa ja kesto voi vaihdella oppilaiden tarpeista ja opetuksen tavoitteista riippuen. Eheyttämistä voidaan toteuttaa mm:

- *rinnastamalla eli opiskelemalla samaa teemaa kahdessa tai useammassa oppiaineessa samanaikaisesti*
- *jaksottamalla eli järjestämällä samaan teemaan liittyvät asiat peräkkäin opiskeltaviksi*
- *toteuttamalla toiminnallisia aktiviteetteja kuten teemapäiviä, erilaisia tapahtumia, kampanjoita, opintokäyntejä ja leirikouluja*
- *suunnittelemalla monialaisia, pitempikestoisia oppimiskokonaisuuksia, joiden toteuttamiseen osallistuu useampia oppiaineita ja joihin voi sisältyä edellä mainittuja eheyttämistapoja*
- *muodostamalla oppiaineista integroituja kokonaisuuksia*
- *kokonaisopetuksena, jossa kaikki opetus toteutetaan eheytettynä kuten esiopetuksessa.*

Jotta voidaan turvata kaikkien oppilaiden mahdollisuus kokonaisuuksien tarkasteluun ja oppilaita kiinnostavaan tutkivaan työskentelyyn, opetuksen järjestäjä huolehtii siitä, että oppilaiden opintoihin sisältyy vähintään yksi monialainen oppimiskokonaisuus lukuvuodessa. Monialaisten oppimiskokonaisuuksien tavoitteet, sisällöt ja toteuttamistavat päätetään paikallisessa opetussuunnitelmassa ja ne täsmennetään koulujen lukuvuosisuunnitelmissa. Oppimiskokonaisuudet suunnitellaan riittävän pitkäkestoisiksi siten, että oppilailla on aikaa syventyä oppimiskokonaisuuden sisältöön ja työskennellä tavoitteellisesti, monipuolisesti ja pitkäjänteisesti. Paikallisessa opetussuunnitelmassa ja lukuvuosisuunnitelmassa voidaan päättää myös muista opetuksen eheyttämistavoista.

Monialaiset oppimiskokonaisuudet edistävät perusopetukselle asetettujen tavoitteiden saavuttamista ja erityisesti laaja-alaisen osaamisen kehittymistä. Oppimiskokonaisuuksien aiheet suunnitellaan paikallisesti ilmentämään toimintakulttuurin periaatteita.

Monialaisten oppimiskokonaisuuksien suunnittelussa ja toteuttamisessa hyödynnetään paikallisia voimavaroja ja mahdollisuuksia. Oppimiskokonaisuudet tarjoavat hyvän tilaisuuden koulun ja muun yhteiskunnan väliselle yhteistyölle. Käsiteltävien asioiden paikallisuus, ajankohtaisuus ja yhteiskunnallinen merkittävyys luovat lisämotivaatiota sekä opettajille että oppilaille. Oppilaiden osallistuminen suunnitteluun on välttämätöntä. Oppimiskokonaisuuksien tarkoituksena on käsitellä toiminnallisesti oppilaiden kokemusmaailmaan kuuluvia ja sitä avartavia asioita, jolloin tavoitteena on

- *vahvistaa oppilaiden osallisuutta ja tarjota mahdollisuuksia olla mukana opiskelun tavoitteiden, sisältöjen ja työskentelytapojen suunnittelussa*
- *nostaa esiin oppilaiden merkityksellisiksi kokemia kysymyksiä sekä luoda tilaisuuksia niiden käsittelyyn ja edistämiseen*
- *lisätä mahdollisuuksia opiskella erilaisissa ja eri-ikäisten oppilaiden ryhmissä ja työskennellä useiden eri aikuisten kanssa*
- *tarjota mahdollisuuksia yhdistää koulun ulkopuolinen oppiminen koulutyöhön*
- *antaa tilaa älylliselle uteliaisuudelle, elämyksille ja luovuudelle sekä haastaa monenlaisiin vuorovaikutus- ja kielenkäyttötilanteisiin*
- *vahvistaa tietojen ja taitojen soveltamista käytäntöön sekä harjaannuttaa kestävän elämäntavan mukaista toimijuutta*
- *innostaa oppilaita toimimaan yhteisöä ja yhteiskuntaa rakentavalla tavalla.*

Monialaisten oppimiskokonaisuuksien suunnittelu ja toteuttaminen edellyttävät yhteistyötä eri lähestymistapoja edustavien oppiaineiden kesken sekä koulun muun toiminnan hyödyntämistä. Kaikki oppiaineet ovat vuorollaan mukana oppimiskokonaisuuksien toteuttamisessa kulloisenkin kokonaisuuden edellyttämällä tavalla. Oppimiskokonaisuuksien sisällöiksi etsitään toimintakulttuurin periaatteiden mukaisia, oppilaita kiinnostavia sekä oppiaineiden ja opettajien väliseen yhteistyöhön soveltuvia teemoja. Niiden opiskelussa käytetään eri oppiaineille ominaisia tarkastelutapoja, käsitteitä ja menetelmiä.

Oppilaille annetaan palautetta työskentelystään oppimiskokonaisuuden aikana ja oppilaan osoittama osaaminen otetaan huomioon oppiaineissa annettavaa sanallista arviota tai arvosanaa muodostettaessa.

4.5. Paikallisesti päätettävät asiat

Toimintakulttuurin kehittämistä ohjaavien periaatteiden pohdinta on keskeinen osa opetussuunnitelmatyötä ja samalla toiminnan jatkuvaa kehittämistä edistävä tekijä. Paikallisesti päätetään, miten oppilaat ja huoltajat osallistuvat toimintakulttuurin kehittämiseen sekä mitä muuta yhteistyötä ja keiden toimijoiden kanssa tehdään toimintakulttuurin kehittämiseksi. Suunnittelussa kiinnitetään huomiota myös toimintakulttuurin jatkuvuuteen esiopetuksesta perusopetukseen ja perusopetuksen eri vaiheissa.

Opetuksen järjestäjä päättää ja kuvaa opetussuunnitelmassa

- *miten opetuksen järjestäjä ja koulut edistävät ja arvioivat toimintakulttuurin kehittämisen periaatteiden toteutumista; mitkä ovat mahdolliset paikalliset painopisteet ja miten ne ilmenevät käytännössä (toimintakulttuurin periaatteiden kuvaamisessa opetussuunnitelman perusteiden tekstiä voidaan käyttää sellaisenaan)*
- *mitkä ovat oppimisympäristöjen ja työtapojen valintaa, käyttöä ja kehittämistä ohjaavat paikalliset tavoitteet ja erityiskysymykset (muilta osin oppimisympäristöjen ja työtapojen kuvaamisessa opetussuunnitelman perusteiden tekstiä voidaan käyttää sellaisenaan)*
- *miten opetuksen eheyttämistä käytännössä toteutetaan*
- *miten monialaiset oppimiskokonaisuudet toteutetaan*
    - *toteuttamista ohjaavat paikalliset tavoitteet (yleiskuvauksen osalta opetussuunnitelman perusteiden tekstiä voidaan käyttää sellaisenaan)*
    - *toteuttamista ohjaavat periaatteet ja toteuttamistavat (päätetäänkö esimerkiksi oppimiskokonaisuuksien teemoista yhteisessä paikallisessa opetussuunnitelmassa ja tarkemmista tavoitteista ja sisällöistä koulukohtaisessa opetussuunnitelmassa tai lukuvuosisuunnitelmassa vai miten menetellään; miten turvataan, että jokaisen oppilaan opintoihin sisältyy vähintään yksi monialainen oppimiskokonaisuus lukuvuodessa; miten ohjeistetaan oppimiskokonaisuuksien laajuus, miten sovitaan kulloinkin mukana olevista oppiaineista; miten oppilaiden osallistuminen suunnitteluun järjestetään jne.)*
    - *tavoitteet ja sisällöt (määrittely joko opetussuunnitelmassa tai lukuvuosisuunnitelmassa opetuksen järjestäjän päätöksen mukaan)*
    - *arviointikäytännöt (miten huolehditaan siitä, että ko. kokonaisuuksissa osoitetut työskentelytaidot ja muu osaaminen otetaan huomioon kokonaisuuden toteuttamisessa mukana olevien oppiaineiden arvioinnissa)*
    - *toteutumisen seuranta, arviointi ja kehittäminen.*

Opetuksen järjestäjä huolehtii siitä, että jokainen koulu täsmentää oman toimintakulttuurinsa sekä oppimisympäristöjen ja työtapojen kehittämisen tavoitteet, yhteiset toimintaperiaatteet sekä yhteistyön ja muun käytännön toteutuksen. Lisäksi opetuksen järjestäjä huolehtii, että monialaisten oppimiskokonaisuuksien sekä mahdollisen muun eheyttämisen suunnittelu, tavoitteiden ja sisältöjen määrittely, toteuttaminen, seuranta ja arviointiyhteistyö täsmennetään koulukohtaisesti. Koulukohtaisesti on tärkeä määritellä eri oppiaineiden ja koulun muun toiminnan yhteistyötä ja työnjakoa koskevat toimintatavat oppimiskokonaisuuksien toteuttamisessa sekä tarkentaa oppimiskokonaisuuksiin liittyvän oppilaan arvioinnin käytänteet. Täsmennykset kirjataan joko koulukohtaiseen opetussuunnitelmaan ja/tai lukuvuosisuunnitelmaan opetuksen järjestäjän päätöksen mukaisesti.

Opetussuunnitelmaan voidaan myös liittää monialaisten oppimiskokonaisuuksien toteuttamista tukevia yhteistyösuunnitelmia koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa.

5. Oppimista ja hyvinvointia edistävä koulutyön järjestäminen

5.1. Yhteinen vastuu koulupäivästä

Arvoperusta, oppimiskäsitys ja toimintakulttuuri ilmenevät koulutyön käytännön järjestämisessä. Järjestämisen tulee edistää kasvatukselle ja opetukselle asetettujen tavoitteiden saavuttamista ja perusopetuksen tehtävän toteuttamista. Järjestämisellä luodaan edellytykset oppilaiden hyvinvoinnille, kehitykselle ja oppimiselle sekä huolehditaan kouluyhteisön sujuvasta toiminnasta ja yhteistyöstä. Koulutyön käytännöt edistävät myös kestävää elämäntapaa.

Lähtökohtana on yhteinen vastuu ja huolenpito jokaisen hyvästä ja turvallisesta koulupäivästä. Kasvatustyö ja hyvinvoinnin edistäminen kuuluu koulun kaikille aikuisille tehtävästä riippumatta. Koulutyön järjestämisessä otetaan huomioon kaikkien oppilaiden tarpeet, edellytykset ja vahvuudet. Hyvä opettajan ja oppilaan välinen vuorovaikutussuhde edistää kouluun kiinnittymistä. Huoltajien ja muiden tahojen kanssa tehtävä yhteistyö tukee tässä onnistumista.

Opetussuunnitelman mukainen opetus, ohjaus, opiskeluhuolto ja oppimisen tuki kaikkina koulupäivinä sekä turvallinen oppimisympäristö ovat jokaisen oppilaan oikeus. Opetuksen järjestäjä vastaa siitä, että oppilaan oikeudet toteutuvat ja huolehtii edellytysten luomisesta tätä edistävälle koulutyölle. Koulun johdolla on käytännön vastuu opetuksen, ohjaukseen, opiskeluhuollon ja oppimisen tuen järjestämiseen liittyvistä ratkaisuista kouluyhteisössä, kaikilla vuosiluokilla ja kaikissa oppiaineissa. Tähän sisältyy myös ongelmien ja poissaolojen suunnitelmallinen ennaltaehkäisy sekä kasvun ja oppimisen esteiden tunnistaminen ja poistaminen koulun toimintatavoista. Jokaisella opettajalla on vastuu opetusryhmänsä toiminnasta, oppimisesta ja hyvinvoinnista. Opettajat vaikuttavat näihin pedagogisilla ja didaktisilla ratkaisuillaan ja ohjausotteellaan. Opettajan tehtävään kuuluu oppilaiden oppimisen, työskentelyn ja hyvinvoinnin seuraaminen ja edistäminen, jokaisen oppilaan arvostaminen ja oikeudenmukainen kohtelu, mahdollisten vaikeuksien varhainen tunnistaminen sekä oppilaiden ohjaaminen ja tukeminen. Opettaja huolehtii osaltaan siitä, että oppilaiden oikeus ohjaukseen sekä opetukselliseen ja opiskeluhuollolliseen tukeen toteutuu. Tämä edellyttää vuorovaikutusta oppilaiden ja huoltajien kanssa, opettajien keskinäistä yhteistyötä ja erityisesti opiskeluhuoltopalvelujen ammattilaisten kanssa tehtävää yhteistyötä.

Oppilailla on kouluyhteisön jäseninä oma vastuunsa. Se ilmenee säännöllisenä osallistumisena koulutyöhön, reiluna ja arvostavana suhtautumisena koulutovereihin ja koulun aikuisiin sekä yhteisten sääntöjen noudattamisena. Toisten ihmisten loukkaamattomuuden sekä työn ja työrauhan kunnioittaminen ja sovituista tehtävistä huolehtiminen on koulutyössä välttämätöntä. Laki velvoittaa oppilaan osallistumaan perusopetukseen ja suorittamaan tehtävänsä tunnollisesti ja käyttäytymään asiallisesti. Oppilaan on käyttäydyttävä muita kiusaamatta ja syrjimättä sekä toimittava siten, ettei hän vaaranna muiden oppilaiden, kouluyhteisön tai opiskeluympäristön turvallisuutta tai terveyttä. Vapautus opetukseen osallistumisesta voidaan myöntää oppilaalle vain tilapäisesti erityisestä syystä. Koti ja koulu yhdessä ohjaavat oppilaita toimimaan lain edellyttämällä tavalla ja tukevat oppilaita näiden ponnisteluissa. Koulun tehtävänä on puuttua suunnitelmallisesti poissaoloihin ja auttaa oppilaita onnistumaan koulutyössään.

Kouluun kiinnittyminen ja poissaolojen ehkäiseminen

Läsnäoloa tukeva koulun toimintakulttuuri edistää oppimista, osallisuutta, yhteisöllisyyttä ja hyvinvointia. Poissaolojen ehkäiseminen on keskeisessä asemassa suunniteltaessa poissaoloihin liittyviä toimenpiteitä ja toimintamalleja. Poissaolojen ehkäisemisessä kouluun kiinnittymistä ja läsnäoloa tuetaan niin kouluyhteisön kuin yksittäisen oppilaankin tasolla.

Koulussa opitaan tunne- ja vuorovaikutustaitoja ja ryhmässä toimimisen taitoja osana oppiaineiden opetusta ja laaja-alaisen osaamisen kokonaisuutta. Tunne- ja vuorovaikutustaitojen harjoittelua varten voidaan paikallisesti laajentaa esimerkiksi terveystiedon tai muiden aineiden oppimäärää.

Yhteisön kannustava ilmapiiri tukee oppilaiden aitoa toimijuutta sekä vertaissuhteiden muodostumista. Erityistä huomiota läsnäolon tukemiseen tulee kiinnittää opintojen nivelvaiheissa, jolloin kiinnittyminen uuteen yhteisöön on kesken.

Opiskeluhuolto on yhteisöllistä ja yksilökohtaista työtä, jonka avulla huolehditaan niin kouluyhteisön kuin yksittäisen oppilaan hyvinvoinnista ja oppimisesta. Yhteisöllinen opiskeluhuolto on tärkeä osa koulun toimintakulttuuria ja arjen huolenpitoa, jonka avulla vahvistetaan oppilaan osallisuutta ja kokemusta kuulumisesta luokka- ja kouluyhteisöön. Opiskeluhuolto ulottuu kaikkeen koulutyöhön ja on kouluyhteisön aikuisten yhteinen tehtävä. Välittävä ilmapiiri, hyvät sosiaaliset suhteet sekä kiireettömyys ja kuulluksi tuleminen edistävät oppilaan kiinnittymistä yhteisöön. Poissaolojen ehkäisemistä, suunnitelmallista seurantaa ja niihin puuttumista koordinoi koulukohtainen opiskeluhuoltoryhmä osana yhteisöllisen opiskeluhuoltotyön kokonaisuutta. Yhteisöllisen työn suunnittelussa on tärkeää varmistaa oppilaiden ja huoltajien osallisuus.

Oppimisen ja koulunkäynnin tuen tarpeiden varhainen havaitseminen sekä riittävä ja oikea-aikainen tuki ehkäisee poissaoloja. Oppimisen sujuminen, onnistumiset ja kannustava palaute tukevat kouluun kiinnittymistä. Myös kiusaamisen, häirinnän, syrjinnän ja väkivallan ehkäiseminen ja niihin järjestelmällinen puuttuminen tukevat yksittäisen oppilaan ja koko yhteisön hyvinvointia ja kiinnittymistä koulutyöhön.

Huoltajien kanssa tehtävä yhteistyö, keskustelu läsnäolon merkityksestä ja tiedottaminen poissaolojen seurannasta ja puuttumisen käytännöistä tukee oppilaan läsnäoloa koulussa.

Poissaolojen seuranta ja niistä ilmoittaminen

Opetuksen järjestäjä seuraa poissaoloja suunnitelmallisesti hyödyntäen koulutason tietoja. Opetuksen järjestäjä päättää poissaoloihin puuttumisen toimintamallissaan kenen tehtävänä ja miten on seurata koulun tasolla oppilaiden poissaoloja suunnitelmallisesti koulu-, luokka- ja yksilötasolla.

On tärkeää, että poissaoloihin reagoidaan varhain poissaolon syystä riippumatta. Poissaolosta ilmoitetaan huoltajalle tai muulle oppilaan lailliselle edustajalle mahdollisimman pian. Poissaolojen lisääntyessä tai pitkittyessä tulee olla viipymättä yhteydessä opiskeluhuoltopalveluiden ammattilaisiin. Poissaolojen kohdennetusta seurannasta sovitaan yksilöllisesti.

Poissaoloihin puuttuminen ja taustasyiden selvittäminen

Poissaolojen taustasyyt ovat moninaiset ja ne voivat liittyä niin yhteiskunnan, koulun, oppilaan kuin kodinkin tapahtumiin ja muutoksiin. Oppilaan kannalta tarkoituksenmukaisten tukitoimien tarjoamiseksi on hyvä selvittää poissaolojen taustasyitä siinä määrin kuin se on mahdollista. Syiden selvittäminen ja vastuut sovitaan tiiviissä yhteistyössä oppilaan, huoltajien, opettajien ja opiskeluhuoltopalveluiden ammattilaisten kanssa. Opetuksen järjestäjän ja koulun tulee tunnistaa kouluun ja kouluyhteisöön liittyviä tekijöitä poissaolotilanteissa ja puuttua niihin.

Yksittäisen oppilaan poissaoloihin puututaan opetuksen järjestäjän tekemän poissaoloihin puuttumisen toimintamallin mukaisesti. Opettaja voi konsultoida yksittäisen oppilaan asiassa opiskeluhuoltopalveluiden ammattilaisia opiskeluhuollon tuen tarpeen arvioimiseksi ja tilanteen selvittämiseksi. Monialainen työskentely on tärkeää käynnistää mahdollisimman varhain. Tarvittaessa kutsutaan koolle monialainen asiantuntijaryhmä (yksilökohtainen). Ryhmässä selvitetään oppilaan tuen tarvetta, järjestetään tukea ja seurataan tilannetta. Opiskeluhuoltopalveluista oppilas ohjataan tarvittaessa koulun ulkopuolisiin sosiaali- ja terveydenhuollon palveluihin.

Oppilaan poissaolojen vähentämiseksi voidaan lisäksi tarvita oppilaan tarvitsemien oppimisen ja koulunkäynnin tukitoimien päivittämistä. Mikäli oppilas ei terveydentilan tai painavan muun syyn vuoksi pysty kokonaan tai osittain osallistumaan lähiopetukseen, tulee viimesijaisena keinona harkita päätöksen tekemistä erityisistä opetusjärjestelyistä ja oppimissuunnitelmasta ja siitä, miten oppilaan opetus, oppimisen tuki ja arviointi järjestetään poissaolojakson aikana.

Tarvittaessa on otettava yhteyttä sosiaalihuoltoon tuen tarpeen arvioimiseksi tai tehtävä lastensuojeluilmoitus.

5.1 Yhteinen vastuu koulupäivästä Vantaalla

Hyvä ja turvallinen koulupäivä alkaa kotoa. Koulumatkan turvallisuus on osa hyvää koulupäivää. Koulun tehtävänä on huolehtia oppilaan koulupäivästä siten, että oppilas voi kulkea koulumatkansa kotiin päin turvallisin mielin.

Koulun turvallista arkea määrittävät koulun toimintakulttuuri, johon koulun säännöt ja ohjeet kuuluvat. Järjestyssäännöt käsitellään yhdessä oppilaiden ja huoltajien kanssa, ja niiden noudattamista valvotaan. Kaikkia kouluyhteisön jäseniä kohdellaan arvostavasti ja tasapuolisesti. Arvostava ja tasapuolinen kohtelu ilmenee toisia kunnioittavana ja kohteliaana ilmapiirinä. Koulukiusaamista ennaltaehkäistään ja siihen puututaan aktiivisesti. Hyvä yhteistyö kotien kanssa edistää varhaista puuttumista kiusaamiseen. Yhteisöllisiä toimintatapoja kiusaamisen ehkäisyyn mietitään yhdessä oppilaiden ja huoltajien kanssa. Koulut tekevät hyvinvointikansion osana suunnitelman oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä.

Yhteinen vastuu koulupäivästä toteutuu koulun aikuisten yhteistyöllä. Kouluyhteisössä tuetaan avointa keskustelua ja uskallusta tuoda esiin omat mielipiteet. Kaikkien kouluyhteisön jäsenten keskinäistä vuorovaikutusta tuetaan.

Kaikki yhteisön jäsenet osallistuvat kouluviihtyvyyden parantamiseen. Vastuu on yhteinen. Oppilaat valtuutetaan ikä- ja kehitystason mukaisesti huolehtimaan kouluympäristön siisteydestä ja ympäristöstä. Koulun pihan tulee tarjota turvallinen ja virikkeellinen ympäristö sekä mahdollisuuksia monipuoliseen liikkumiseen. Koulut toimivat ympäristövastuullisesti.

Koulun aikuiset valvovat aktiivisesti välitunnin turvallisuutta. Oppilaiden mahdollisuutta liikkua välitunneilla tuetaan. Myös siirtymätilanteet ovat suunnitelmallisia koulupäivän osia. Niissä tulee olla riittävästi aikuisia paikalla, jotta niistä tulee turvallisia ja valvottuja.

Kouluun kiinnittyminen sekä poissaolojen ehkäiseminen, puuttuminen ja seuranta

Hyvinvoivassa ja myötätuntoisessa kouluyhteisössä jokainen kokee olevansa tärkeä ja arvostettu ja samalla jokaisella kouluyhteisön jäsenellä on vastuu siitä, miten jokainen kohtaa ja kohtelee kaikkia muita. Hyvinvoiva kouluyhteisö vahvistaa jokaisen kouluun kiinnittymistä ja ennaltaehkäisee poissaoloja. Vantaalla noudatetaan kouluissa turvallisemman tilan periaatteita. Jokaisessa koulussa on myös käytössä Kiusaamisen ehkäisyn ja puuttumisen toimenpideohjelma.

Koulu kaikille -Läsnäolon tuen ja poissaoloihin puuttumisen malli

Vantaalaisissa kouluissa on käytössä Koulu kaikille -Läsnäolon tuen ja poissaoloihin puuttumisen malli. Koulu kaikille -mallin avulla oppilaiden kouluun kiinnittymistä tuetaan sekä poissaoloja ennaltaehkäistään ja niihin puututaan suunnitelmallisesti. Tavoitteena on myös pitkittyneiden poissaolojen määrän väheneminen. Koulu kaikille -mallin poissaolotuntien seuranta-aika on lukukausi. Tärkeää on kuitenkin puuttua poissaoloihin mahdollisimman varhain sekä seurata oppilaan kokonaistilannetta.

Kouluun kiinnittyminen

Jokaisessa vantaalaisessa peruskoulussa on laadittu hyvinvoinnin vuosikello, jossa käsitellään hyvinvoinnin osa-alueita (kuten kaveritaidot, vahvuustaidot ja läsnäolotaidot). Näihin teemoihin pohjautuen opetetaan kouluissa tunne- ja vuorovaikutustaitoja, jotta oppilaat oppivat kunnioittamaan työrauhaa, keskittymään ja olemaan läsnä. Tunne- ja vuorovaikutustaitoja opettamalla ei ainoastaan tueta oppituntien sujumista, vaan myös vahvistetaan lasten ja nuorten kaverisuhteiden luomista. Koulun aikuisten tuella on tässä merkittävä rooli, sillä he auttavat lapsia kohtaamaan tunteensa sekä tunnistamaan ja käsittelemään niitä. Tunne- ja vuorovaikutustaitojen opettamiseen liittyy myös ryhmäyttäminen, jota tulee tehdä jatkuvasti. Ryhmäyttäminen on jatkuva prosessi, jossa ryhmän jäsenten välistä keskinäistä tuntemista, luottamusta, turvallisuutta ja vuorovaikutustaitoja tietoisesti kehitetään.

Tunne- ja vuorovaikutustaitoja opetetaan jokaisessa Vantaan koulussa vähintään kerran kuukaudessa pidettävällä oppitunnilla. Lisäksi 7. ja 8. luokkalaisille järjestetään 0,5 vuosiviikkotuntia tunne- ja vuorovaikutustaitojen lisäopetusta. Näitä taitoja vahvistamalla tuetaan oppilaan kouluun kiinnittymistä. Lisäopetuksen tehtävä ja tavoitteet on kuvattu paikallisessa opetussuunnitelmassa oppiaineiden alla kohdassa tunne- ja vuorovaikutustaidot (tuta-lisäopetus).

Poissaolojen seuranta

Poissaolojen seuraaminen edellyttää, että jokainen opettaja merkitsee poissaolot Wilmaan/DigiOneen. Oman luokkansa poissaolojen seuraamisen koordinoinnista vastaa alakoulussa luokanopettaja ja yläkoulussa luokanohjaaja.

Oppilaan koulunkäyntikyvyn tukemisen ja poissaolojen ennaltaehkäisyn kannalta on erityisen tärkeää, että koulussa seurataan poissaoloja. Poissaolojen varoitusmerkkeihin täytyy reagoida, jotta mahdollinen poissaolokierre saadaan katkaistua mahdollisimman varhain. Vaikka poissaolojen seuraaminen on tärkeää, tulee myös positiivisesti huomioida oppilaan läsnäolo koulussa.

Poissaoloihin puuttuminen

Jos oppilaan koulunkäynti on epäsäännöllistä, on tärkeää, että yhteys koulun toimintaan, omaan opettajaan tai muuhun koulun aikuiseen ei katkea. Oppilaan ja huoltajan kanssa sovitaan, kuka on vastuuaikuinen koululla yhteydenpidossa, sekä miten yhteyttä pidetään oppilaaseen, huoltajiin ja verkostoihin.

Poissaoloviestin huoltajalle lähettää Wilmassa/DigiOnessa luokanopettaja tai luokanohjaaja tai joku muu koulun määrittämä henkilö. Viesti on lähetettävä viimeistään sadan (100) poissaolotunnin täyttyessä, mutta koulu voi määrittää myös alemman tuntirajan viestin lähettämiselle. Tarvittaessa voidaan konsultoida opiskeluhuoltoa.

Tarpeen vaatiessa perustetaan monialainen asiantuntijaryhmä. Monialaisen asiantuntijaryhmän perustamisesta sovitaan aina yhdessä oppilaan ja huoltajien kanssa. Ryhmään kutsutaan ne henkilöt, jotka ovat oppilaan asian hoitamisen kannalta olennaisia. Monialainen asiantuntijaryhmä voidaan muodostaa, jos oppilaan asioissa on pedagogisten työntekijöiden lisäksi vähintään yksi opiskeluhuollon työntekijä.

Oppilaan poissaolotilanteen niin vaatiessa arvioidaan tarve olla yhteydessä sosiaalihuoltoon tuen tarpeen arvioimiseksi tai lastensuojeluilmoituksen tekemiseksi. Opiskeluhuoltoa on hyvä tarvittaessa konsultoida.

Yhteistyö huoltajien kanssa

Perusopetuslain mukaan opetuksessa tulee olla yhteistyössä kotien kanssa. Yhteistyöllä tuetaan kasvatuksen ja opetuksen järjestämistä siten, että jokainen oppilas saa oman kehitystasonsa ja tarpeidensa mukaista opetusta, ohjausta ja tukea. Yhteistyö edistää oppilaiden tervettä kasvua ja kehitystä. Huoltajien osallisuus sekä mahdollisuus olla mukana koulutyössä ja sen kehittämisessä on keskeinen osa koulun toimintakulttuuria. Kodin ja koulun kasvatusyhteistyö lisää oppilaan, luokan ja koko kouluyhteisön hyvinvointia ja turvallisuutta.

Huoltajalla on ensisijainen vastuu lapsensa kasvatuksesta. Hänen on myös huolehdittava siitä, että oppivelvollisuus tulee suoritettua. Koulu tukee kotien kasvatustehtävää ja vastaa oppilaan opetuksesta ja kasvatuksesta kouluyhteisön jäsenenä.

Poissaolojen seuranta yhteisöllisessä hyvinvointiryhmässä

On tärkeää huomioida oppilaiden ja huoltajien osallisuus YHR:n toiminnassa ja kokouksissa. YHR:n kokouksissa ei käsitellä esim. yksittäisten oppilaiden poissaoloja, vaan niistä voidaan keskustella ilmiötasolla ja sopia kuka/ketkä YHR:n jäsenet alkavat työstää asiaa opettajan kanssa. Koulut kuvaavat omissa toimintasuunnitelmassaan, miten poissaoloihin ehkäisemisen, seurannan ja puuttumisen prosessit koulutasolla toimivat.

Yhteistyö opiskeluhuoltopalveluiden asiantuntijoiden kanssa

Kuraattori on koulun sosiaalialan asiantuntija. Kuraattori auttaa lasta ja nuorta esimerkiksi perhetilanteeseen liittyvissä asioissa, kaverisuhteissa ja koulunkäyntiin liittyvissä kysymyksissä.

Koulupsykologi auttaa lasta ja nuorta, jos hänellä on vaikeuksia esimerkiksi oppimisessa, sopeutumisessa, tunne-elämässä tai ryhmässä toimimisessa.

Kouluterveydenhuollon (kouluterveydenhoitaja ja koululääkäri) tehtäviin kuuluu oppilaan kasvun ja kehityksen sekä terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen, vanhempien ja huoltajien kasvatustyön tukeminen, oppilaan erityisen tuen tai tutkimusten tarpeen varhainen tunnistaminen ja tukeminen sekä tarvittaessa jatkotutkimuksiin ja -hoitoon ohjaaminen.

Kuraattorin, koulupsykologin, kouluterveydenhoitajan ja koululääkärin tehtävänä on yhteistyössä koulun muun henkilökunnan kanssa tukea lasten ja nuorten koulunkäyntiä, hyvinvointia sekä kasvua ja kehitystä. Voit ottaa yhteyttä heihin esimerkiksi konsultaatioajalla, puhelimitse tai Wilman kautta.

Kouluterveydenhuolto tukee vanhempia ja vanhempien kasvatustyötä terveystarkastusten ja muiden, mm. seurantakäyntien yhteydessä. Vanhemmat ja huoltajat voivat olla yhteydessä kouluterveydenhuoltoon myös koulujen loma-aikoina puhelimitse tai tulemalla vastaanotolle koululle ja kesällä Kesäterkkaritoimintaan.

Terveydenhoitaja tapaa jokaisen oppilaan vuosittain terveystarkastuksessa ja koululääkäri laajoissa terveystarkastuksissa. Laaja terveystarkastus tehdään ensimmäisellä, viidennellä ja kahdeksannella luokalla. Laajalla terveystarkastuksella tarkoitetaan kouluterveydenhoitajan ja koululääkärin yhteistä vastaanottoa. Laajaan terveystarkastukseen kutsutaan oppilaan lisäksi hänen huoltajansa. Laajassa terveystarkastuksessa käsitellään oppilaan ja hänen perheensä terveyttä ja hyvinvointia sekä siihen vaikuttavia tekijöitä. Laajojen terveystarkastusten tarkoituksena on tunnistaa perheen tuen tarpeet ja kohdentaa tukea mahdollisimman varhain sitä tarvitseville. Yhteistyössä perheen kanssa muodostetaan käsitys perheen tilanteesta. Huoltajille annetaan tietoa tarkastuksen sisällöstä ja tarkoituksesta.

Opiskeluhuollon työntekijöitä kannattaa konsultoida matalalla kynnyksellä. Opettajan huolen ei tarvitse olla jäsentynyt konsultaatioon tullessaan, riittää että huoli on herännyt. Konsultoitaessa ilman tunnistetietoja, ei ole välttämätöntä etukäteen informoida tästä oppilasta ja huoltajaa. Jos puhutaan oppilaan nimellä, kysytään suostumusta huoltajalta ja/tai oppilaalta hänen ikänsä ja kehitystasonsa huomioiden. Opettaja kertoo oppilaalle/huoltajalle, missä asiassa ja ketä tai keitä on konsultoitu. Tämän jälkeen opettaja on yhteydessä oppilaaseen/huoltajaan ja kertoo, mitä konsultaatiossa on sovittu. Opetuksen järjestämisen kannalta välttämätöntä tietoa opettaja voi kertoa nimellä, vaikka huoltaja tai oppilas sen kieltäisikin.

Koulu kaikille -Läsnäolon tuen ja poissaoloihin puuttumisen mallin seuranta

Vantaan perusopetuspalvelut seuraa säännöllisesti oppilaiden poissaolotietoja kouluittain. Saatua tietoa hyödynnetään tiedolla johtamisen rakenteissa ja koulukohtaisen tuen resurssien suuntaamisessa. Koulu kaikille – Läsnäolon tuen ja poissaoloihin puuttumisen mallia päivitetään tarvittaessa sekä tarkistetaan vähintään kerran lukuvuodessa. Koulut kirjaavat omiin lukuvuosisuunnitelmiinsa mallin mukaiset oman koulun käytänteet ja toimintamallin.

Koulu kirjaa lukuvuosisuunnitelmaan:

- Poissaolojen ennaltaehkäisy, puuttuminen ja seuranta
- Kouluun kiinnittyminen ja poissaolojen ennaltaehkäiseminen sekä tunne- ja vuorovaikutustaitojen harjoittelu ja sosiaalisten taitojen vahvistaminen.
- Poissaolojen suunnitelmallinen seuraaminen ja varhainen puuttuminen.
- Poissaoloihin puuttuminen suunnitelmallisesti; työnjako ja vastuut.
- Yhteistyö huoltajien kanssa.
- Poissaolojen ehkäisemisen ja seurannan sekä poissaoloihin puuttumisen toimintatavat sekä niiden suunnittelu YHR:ssä.
- Yhteistyö opiskeluhuoltopalvelujen ammattilaisten kanssa poissaolojen ehkäisemisessä, niihin puuttumisessa sekä poissaolojen syiden selvittämisessä.
- Jatkuva seuranta ja kehittäminen kerätyn tiedon ja järjestelmällisen palautteen pohjalta.

5.2. Yhteistyö

Opetustoimi ja koulu tekevät monipuolista yhteistyötä perusopetuksen yhtenäisyyden, eheyden ja laadun varmistamiseksi, toiminnan avoimuuden lisäämiseksi sekä oppilaiden oppimisen ja kasvun tukemiseksi. Yhteistyötä tarvitaan myös oppimisympäristöjen monipuolisuuden ja turvallisuuden sekä kouluyhteisön hyvinvoinnin turvaamiseksi. Yhteistyö on suunnitelmallista ja sen toteutumista arvioidaan yhdessä yhteistyökumppaneiden kanssa.

5.2.1. Oppilaiden osallisuus

Koulutyö järjestetään siten, että sen perustana on oppilaiden osallisuus ja kuulluksi tuleminen. Huolehditaan siitä, että oppilaat saavat kokemuksia yhteistyöstä ja demokraattisesta toiminnasta omassa opetusryhmässä, koulussa ja sen lähiympäristössä sekä erilaisissa verkostoissa.

Oppilaiden osallistuminen oman koulutyönsä ja ryhmänsä toiminnan suunnitteluun on luonteva tapa vahvistaa osallisuutta. Monialaisten oppimiskokonaisuuksien suunnittelussa oppilaiden osuus on tärkeä. Lisäksi oppilaita rohkaistaan vaikuttamaan myös koulun yhteisen toiminnan ja oppimisympäristön suunnitteluun ja kehittämiseen. Oppilaille tulee järjestää mahdollisuus osallistua opetussuunnitelman ja siihen liittyvien suunnitelmien sekä koulun järjestyssäännön valmisteluun. Oppilaat ovat myös mukana arvioimassa ja kehittämässä yhteistyötä.

Perusopetuslain mukaan koululla tulee olla sen oppilaista muodostuva oppilaskunta. Oppilaskunnan ja sen toimielinten tehtävänä on edistää oppilaiden yhteistoimintaa, vaikutusmahdollisuuksia ja osallistumista. Se innostaa oppilaita esittämään näkemyksiään, toimimaan ja vaikuttamaan omiin ja yhteisiin asioihin. Oppilaskunta sekä koulun ja kunnan muut osallisuutta tukevat rakenteet ja toimintatavat tarjoavat tilaisuuksia harjoitella demokratiataitoja käytännössä.

5.2.1 Oppilaiden osallisuus

Oppilaan kasvaminen vaikuttamiseen ja osallisuuteen lähtee mahdollisuuksista olla aktiivinen omissa oppimisprosesseissa ja oman koulun jäsenenä. Oppilaskuntatoiminta sekä kunta- ja aluetasoiset vaikuttamisen foorumit tarjoavat tilaisuuden oppia edustuksellisen vaikuttamisen mekanismeja. Aikuisten tehtävänä on luoda mahdollisuuksia osallisuuteen ja vaikuttamiseen sekä tehdä vaikuttamisen tulokset näkyviksi. Oppilaan osallisuutta ja vaikutusmahdollisuuksia lisääviä rakenteita suunnitellaan ja toteutetaan yhdessä nuorisopalveluiden, nuorisovaltuuston, järjestöjen ja muiden sidosryhmien kanssa.

5.2.2. Kodin ja koulun yhteistyö

Perusopetuslain mukaan opetuksessa tulee olla yhteistyössä kotien kanssa. Yhteistyöllä tuetaan kasvatuksen ja opetuksen järjestämistä siten, että jokainen oppilas saa oman kehitystasonsa ja tarpeidensa mukaista opetusta, ohjausta ja tukea. Yhteistyö edistää oppilaiden tervettä kasvua ja kehitystä. Huoltajien osallisuus sekä mahdollisuus olla mukana koulutyössä ja sen kehittämisessä on keskeinen osa koulun toimintakulttuuria. Kodin ja koulun kasvatusyhteistyö lisää oppilaan, luokan ja koko kouluyhteisön hyvinvointia ja turvallisuutta.

Huoltajalla on ensisijainen vastuu lapsensa kasvatuksesta. Hänen on myös huolehdittava siitä, että oppivelvollisuus tulee suoritettua. Perusopetuslain mukaan oppivelvollisuuden voi suorittaa joko siten, että oppilas osallistuu opetukseen tai saa muulla tavalla perusopetuksen oppimäärää vastaavat tiedot. Koulu tukee kotien kasvatustehtävää ja vastaa oppilaan opetuksesta ja kasvatuksesta kouluyhteisön jäsenenä.

Vastuu kodin ja koulun yhteistyön edellytysten kehittämisestä on opetuksen järjestäjällä. Yhteistyön lähtökohtana on luottamuksen rakentaminen, tasavertaisuus ja keskinäinen kunnioitus. Yhteistyössä otetaan huomioon perheiden moninaisuus sekä tiedon ja tuen tarpeet. Yhteistyön onnistumiseksi tarvitaan koulun henkilöstön aloitteellisuutta ja henkilökohtaista

vuorovaikutusta huoltajien kanssa sekä muutoin monipuolista viestintää. Kodin ja koulun yhteistyötä toteutetaan sekä yhteisö- että yksilötasolla.

Voidakseen huolehtia kasvatustehtävästään huoltajan tulee saada tietoa lapsensa oppimisen ja kasvun edistymisestä sekä mahdollisista poissaoloista. Lisäksi huoltajan kanssa keskustellaan opetuksen järjestämisen keskeisistä asioista, kuten opetussuunnitelmasta, oppimisen tavoitteista, oppimisympäristöistä ja työtavoista, oppimisen tuesta ja opiskeluhuollosta, arvioinnista ja todistuksista sekä opiskeluun liittyvistä valinnoista ja lukuvuoden erilaisista tapahtumista. Kannustavat ja oppilaan oppimista ja kehitystä myönteisesti kuvaavat viestit ovat tärkeitä. Säännöllisen palautteen avulla huoltaja voi osaltaan tukea lapsensa tavoitteellista oppimista ja koulunkäyntiä. Erityisen tärkeää yhteistyö on oppilaan koulupolun nivelvaiheissa sekä oppimisen ja koulunkäynnin tukea suunniteltaessa ja toteutettaessa. Henkilökohtaisten ja ryhmätapaamisten lisäksi yhteistyössä hyödynnetään tieto- ja viestintäteknologiaa.

Huoltajille tarjotaan mahdollisuuksia tutustua koulun arkeen ja osallistua koulun toiminnan ja kasvatustyön tavoitteiden suunnitteluun, arviointiin ja kehittämiseen yhdessä koulun henkilöstön ja oppilaiden kanssa. Yhteinen arvopohdinta luo perustaa yhteiselle kasvatustyölle. Kodin ja koulun yhteistyössä edistetään myös huoltajien keskinäistä vuorovaikutusta ja luodaan pohjaa vanhempainyhdistystoiminnalle. Vanhempien verkostoituminen ja yhteinen toiminta vahvistavat yhteisöllisyyttä ja antavat tukea opettajien ja koulun työlle.

5.2.2 Kodin ja koulun yhteistyö

Koulun ja huoltajien välillä tehdään vuorovaikutuksellista yhteistyötä koko koulupolun ajan. Tärkeä osa yhteistyötä on viestiminen koulun asioista ja vuorovaikutus. Koulu tarjoaa huoltajille mahdollisuuksia osallistua luontevilla tavoilla oman lapsen asioiden käsittelyyn ja koulutyötä koskeviin asioihin sekä yhteiseen suunnitteluun. Koulu kutsuu aktiivisesti huoltajia mukaan yhteistyöhön. Kouluissa edistetään ja tuetaan tavoitteellista yhteistyötä koulun ja huoltajien kesken kunnassa kulloinkin voimassa olevien yhteistyömallien mukaisesti. Tavoitteellisen yhteistyön lisäksi tarvitaan myös matalan kynnyksen keskustelutilanteita. Onnistunut yhteistyö syntyy, kun huoltajat saavat osallistua keskusteluun. Tavoitteena on päästä aitoon koko kouluyhteisön väliseen vuorovaikutukseen ja dialogiin. Ihmisten ja perheiden moninaisuutta kunnioitetaan.

Koulut järjestävät tarvittaessa tulkkauksen vanhempainiltoihin tai opettajan ja huoltajan välisiin tapaamisiin, esimerkiksi arviointikeskusteluihin. Koulun tulee tiedottaa tulkin saamisen mahdollisuudesta sekä tiedustella tulkin tarvetta myös huoltajilta.

Vantaalaisiin kouluihin pyritään saamaan toimivia vanhempainyhdistyksiä. Mikäli sellainen on, voidaan yhdistykselle nimetä koulun henkilökunnasta yhdyshenkilö, jolla on mahdollisuus osallistua yhdistyksen kokouksiin.

Kodin ja koulun yhteistyöhön luodaan jatkuvuutta, jolloin uusia toimintatapoja ei tarvitse miettiä aina uudelleen, kun huoltajat vaihtuvat. Hyviä toimintamalleja jatketaan lukuvuoden vaihtuessa. Koulut voivat yhdistää voimavaransa tarvittaessa vanhempainiltojen suunnittelussa ja toteutuksessa. Kouluissa toteutetaan Vantaalla laadittua toimintaohjetta kodin ja koulun yhteistyöhön.

5.2.3. Koulun sisäinen yhteistyö ja yhteistyö muiden tahojen kanssa

Henkilöstön tiivis yhteistyö edesauttaa koulun kasvatus- ja opetustavoitteiden toteuttamista. Koulutyö järjestetään tarkoituksenmukaisesti ja joustavasti yhdessä toimien ja työtä jakaen. Aikuisten yhteistyö, kuten samanaikaisopettajuus, mallintaa koulun toimintaa oppivana yhteisönä myös oppilaille. Yhteistyötä tarvitaan erityisesti monialaisten oppimiskokonaisuuksien suunnittelussa ja toteuttamisessa, oppimisen arvioinnissa ja tuessa sekä opiskeluhuollon toteuttamisessa.

Koulut tekevät myös keskinäistä yhteistyötä. Tavoitteena on edistää opetuksen kehittämistä ja yhtenäisyyttä sekä vahvistaa henkilöstön osaamista. Yhteistyötä tarvitaan perusopetuksen

nivelvaiheissa ja oppilaiden siirtyessä koulusta toiseen. Usein myös eri kieli- ja kulttuuriryhmien opetuksen, oppimisen tuen sekä opiskeluhuollon sujuva järjestäminen edellyttää hyvää koulujen välistä yhteistyötä. Toiminta paikallisissa, kansallisissa ja kansainvälisissä verkostoissa edistää pedagogiikan kehittämistä.

Eheän oppimispolun varmistamiseksi koulu toimii yhteistyössä varhaiskasvatuksen, esiopetuksen sekä lukioiden ja ammatillisten oppilaitosten kanssa. Hyvä yhteistyö kerho- sekä aamu- ja iltapäivätoiminnan kanssa edistää oppilaiden hyvinvointia. Yhteistyö nuoriso-, kirjasto-, liikunta- ja kulttuuritoimen, poliisin sekä seurakuntien, järjestöjen, yritysten ja muiden lähiympäristön toimijoiden kuten luontokoulujen, museoiden ja nuorisokeskusten kanssa lisää oppimisympäristöjen monipuolisuutta ja tukee koulun kasvatustehtävää.

5.2.3 Aamu- ja iltapäivätoiminta

Aamu- ja iltapäivätoiminnalla tarkoitetaan perusopetuslain mukaista perusopetuksen oppilaille suunnattua ohjattua toimintaa, jonka kokonaisuudesta kunta vastaa. Toimintaa järjestetään koulupäivinä lukuvuoden aikana (ei sisällä loma-aikoja). Kunta koordinoi, ohjaa ja avustaa toimintaa, mutta varsinaisia toiminnan järjestäjiä ovat ulkopuoliset palveluntuottajat.Koulupäivä ja iltapäivätoiminta muodostavat oppilaalle sujuvan jatkumon, jonka mahdollistaa koulun ja iltapäiväkerhon toimiva yhteistyö.

Koulun ja iltapäiväkerhon toiminta pohjautuvat yhteiseen oppimiskäsitykseen ja arvopohjaan. Iltapäivätoiminta tukee koulun kasvatustyötä. Koulun henkilöstö ja iltapäivätoiminnan ohjaajat kohtaavat koulun arjessa. Ohjaajat yhdessä koulun toimijoiden kanssa tukevat lapsen kokonaisvaltaista hyvinvointia ja koulunkäyntiä. Yhteistyön tulee näkyä myös yksittäistä lasta koskevien asioiden hoidossa, tiedonsiirrossa ja yhteisissä neuvotteluissa lapsen asioista. Ohjaajien työtä voidaan tukea myös mm. erityisopettajien tai opiskeluhuoltohenkilöstön antaman konsultaation avulla.

5.3. Kasvatuskeskustelut ja kurinpidollisten keinojen käyttö

Opetukseen osallistuvalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön, jossa työrauha ja opiskelun esteetön sujuminen on varmistettu. Työrauhaan voidaan vaikuttaa monilla koulun keinoilla, joista keskeisiä ovat opettajan antama ohjaus ja palaute, yhteistyö sekä yhteinen vastuunotto ja huolenpito. Pedagogisia ratkaisuja kehittämällä sekä luottamuksen ja välittämisen ilmapiiriä vahvistamalla luodaan edellytykset hyvän työrauhan rakentumiselle. Opetuksen järjestäjällä on oikeus käyttää työrauhan turvaamiseksi ja epäasialliseen käyttäytymiseen puuttumiseksi myös kasvatuskeskustelua ja erilaisia kurinpitokeinoja. Kasvatuskeskustelussa ja kurinpitoasioissa noudatettavasta menettelystä säädetään perusopetuslaissa. Oppilas, joka häiritsee opetusta tai muuten rikkoo koulun järjestystä taikka menettelee vilpillisesti, voidaan määrätä jälki-istuntoon enintään kahdeksi tunniksi tai hänelle voidaan antaa kirjallinen varoitus. Jos rikkomus on vakava tai jos oppilas jatkaa edellä tarkoitettua epäasiallista käyttäytymistä jälki-istunnon tai kirjallisen varoituksen saatuaan, oppilas voidaan erottaa enintään kolmeksi kuukaudeksi. Kirjallinen varoitus ja määräaikainen erottaminen ovat kurinpitotoimia.

Kasvatuskeskustelu on ensisijainen tapa puuttua oppilaan epäasialliseen käyttäytymiseen. Keskustelun tarkoituksena on yhdessä oppilaan kanssa yksilöidä toimenpiteeseen johtanut teko tai laiminlyönti, kuulla oppilasta, selvittää laajemmin käyttäytymisen syyt ja seuraukset sekä pohtia keinot tilanteen korjaamiseksi. Menettelyn tavoitteena on löytää myönteisiä keinoja koulussa käyttäytymisen ja oppilaan hyvinvoinnin parantamiseksi. Opetuksen järjestäjä päättää, millaisissa tapauksissa kasvatuskeskustelua käytetään.

Kurinpidollisia keinoja ovat perusopetuslain mukaan jälki-istunto, kirjallinen varoitus ja määräaikainen erottaminen. Opetusta häiritsevä oppilas voidaan määrätä poistumaan luokkahuoneesta tai muusta tilasta, jossa opetusta annetaan, taikka koulun tilaisuudesta. Lisäksi työrauhan turvaamiseksi oppilaan oikeus osallistua opetukseen voidaan evätä enintään jäljellä olevan työpäivän ajaksi, jos on olemassa vaara, että toisen oppilaan tai muun

henkilön turvallisuus kärsii oppilaan väkivaltaisen tai uhkaavan käyttäytymisen vuoksi taikka opetus tai siihen liittyvä toiminta vaikeutuu kohtuuttomasti oppilaan häiritsevän käyttäytymisen vuoksi. Oppilaan osallistuminen opetukseen voidaan edellä mainitulla perusteella evätä myös seuraavaksi työpäiväksi, mikäli opetuksen järjestäjä tarvitsee aikaa suunnitella oppilaan paluuta takaisin opetukseen ja tarjota oppilaalle opiskeluhuoltopalveluita palveluita sekä tukea turvallista paluuta opetukseen. Epäämisen aikana oppilaalle on järjestettävä 36h §:ssä tarkoitettuna opiskeluhuoltona mahdollisuus keskustella henkilökohtaisesti opiskeluhuollon psykologin tai kuraattorin kanssa. Lisäksi oppilaalle on järjestettävä muu hänen tarvitsemansa tuki epäämisen aikana ja oppilaan palatessa opetukseen. Oppilaalle tehdään suunnitelma palaamisen tukemiseksi. Ennen oppilaan määräämistä jälki-istuntoon, kirjallisen varoituksen antamista oppilaalle ja oppilaan määräaikaista erottamista on yksilöitävä toimenpiteeseen johtava teko tai laiminlyönti, kuultava oppilasta ja hankittava muu tarpeellinen selvitys. Opetuksen järjestäjän tulee kurinpitotoimea harkitessaan ottaa huomioon teon laatu sekä oppilaan ikä ja kehitystaso. Ennen kurinpitotoimesta päättämistä on oppilaan huoltajalle varattava tilaisuus tulla kuulluksi. Muista 36 §:ssä tarkoitetuista toimenpiteistä on ilmoitettava oppilaan huoltajalle ja opetuksen epäämisestä tarvittaessa lisäksi sen hyvinvointialueen, jonka alueella koulu sijaitsee, sosiaalihuollon toimeenpanoon kuuluvia tehtäviä hoitavalle viranomaiselle. Määräaikaisesta erottamisesta ja kirjallisesta varoituksesta tulee antaa päätös, ja muut 36 §:ssä tarkoitetut toimenpiteet tulee kirjata. Opetuksen järjestäjän tulee järjestää opetus, joka estää määräajaksi erotetun oppilaan jäämisen jälkeen vuosiluokkansa ja opetusryhmänsä edistymisestä. Erotetulle oppilaalle laaditaan opetussuunnitelmaan perustuva henkilökohtainen suunnitelma, jonka mukaan opetus toteutetaan ja oppimista seurataan. Oppilaalle ja oppilaan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle on varattava tilaisuus osallistua tässä momentissa tarkoitetun opetussuunnitelmaan perustuvan henkilökohtaisen suunnitelman laatimiseen. Opetuksen järjestäjän on huolehdittava siitä, että oppilaalle, jolle on määrätty kurinpitotoimi tai jolta opetus on evätty jäljellä olevan työpäivän ajaksi ja enintään seuraavaksi työpäiväksi, järjestetään tarvittava opiskeluhuolto. Oppilasta ei saa jättää ilman valvontaa, kun hänet on poistettu luokkahuoneesta, muusta tilasta tai koulun tilaisuudesta tai kun oppilaan opetukseen osallistuminen on evätty jäljellä olevan ja sitä seuraavan työpäivän ajaksi.

Perusopetuslaki velvoittaa opetuksen järjestäjän laatimaan ja ohjeistamaan opetussuunnitelman yhteydessä suunnitelman kasvatuskeskustelujen ja kurinpidollisten keinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista. Suunnittelun tarkoituksena on varmistaa toimintatapojen laillisuus ja yhdenmukaisuus sekä oppilaiden yhdenvertainen kohtelu. Suunnittelu tukee myös koulun järjestyssääntöjen toteutumista.

Opetuksen järjestäjä huolehtii siitä, että jokaisella sen alaisella koululla on käytössään kasvatuskeskustelujen ja kurinpitomenettelyjen toteuttamista koskeva suunnitelma. Suunnitelma voidaan laatia osana opetussuunnitelmaa tai erillisenä. Se voidaan laatia kokonaisuudessaan koulujen yhteisenä tai siten, että suunnitelman rakenne ja keskeiset toimintatapalinjaukset ovat yhteisiä ja suunnitelma täsmennetään koulukohtaisesti.

Suunnitelman laadinnassa on otettava huomioon, että kurinpidossa ja työrauhan turvaamisessa voidaan käyttää vain laissa mainittuja keinoja ja että näitä keinoja käytettäessä noudatetaan hallinnon yleisiä oikeusturvaperiaatteita. Keinojen käytön tulee perustua asiallisiin, yleisesti hyväksyttäviin ja objektiivisiin syihin. Samanlaisista teoista tulee tekijästä riippumatta määrätä samanlainen seuraamus, kuitenkin siten, että tekojen toistuminen voidaan ottaa huomioon raskauttavana tekijänä. Kurinpitoseuraamusten tulee olla suhteessa tekoon. Myös oppilaan ikä ja kehitysvaihe otetaan huomioon. Kurinpidollisia keinoja ei saa käyttää oppilaita häpäisevällä tai loukkaavalla tavalla.

Opetuksen järjestäjä päättää suunnitelman laatimisesta ja valmisteluun osallistuvista tahoista. Oppilaille tulee lain mukaan järjestää mahdollisuus osallistua suunnitelman valmisteluun. Yhteistyö huoltajien ja muun muassa hyvinvointialueen sosiaali- ja terveyspalvelujen edustajien kanssa tukee suunnitelman toteutumista. Henkilöstöä ja oppilaskuntaa tulee kuulla ennen suunnitelman hyväksymistä tai päivittämistä.

5.3 Kasvatuskeskustelut ja kurinpidollisten keinojen käyttö

Vantaalla kasvatuskeskusteluiden ja kurinpidollisten keinojen käyttöä ohjeistetaan erillisen asiakirjan (suunnitelma kasvatuskeskusteluista ja kurinpidollisten keinojen käytöstä) avulla.

5.4. Opetuksen järjestämistapoja

Opetuksen järjestämisessä otetaan huomioon oppilaiden tarpeet ja olosuhteet sekä paikalliset mahdollisuudet. Näin pyritään löytämään oppimista ja hyvinvointia parhaiten edistäviä ratkaisuja.

5.4.1. Vuosiluokkiin sitomaton opiskelu

Vuosiluokkiin sitomaton opiskelu tekee mahdolliseksi joustavan opinnoissa etenemisen. Vuosiluokkiin sitomatonta järjestelyä voidaan käyttää koko koulun, joidenkin opetusryhmien tai yksittäisten oppilaiden opiskelun järjestämisessä. Sitä voidaan hyödyntää esimerkiksi lahjakkuutta tukevana tai opintojen keskeyttämistä ehkäisevänä toimintatapana. Vuosiluokkiin sitomattoman opiskelun käytöstä määrätään paikallisessa opetussuunnitelmassa. Mahdollisuudesta tulee mainita myös silloin kun vuosiluokkiin sitomatonta opiskelua käytetään yksittäisen oppilaan kohdalla.

Koko koulun tai yksittäisten oppilasryhmien osalta vuosiluokkiin sitomattoman opiskelun toteuttaminen edellyttää, että oppiaineiden opetuksen tavoitteet ja niihin liittyvät sisällöt määritellään opetussuunnitelmassa opintokokonaisuuksittain. Opintokokonaisuudet muodostetaan kussakin oppiaineessa valtioneuvoston asetuksen määrittelemän tuntijaon ja opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti. Opintokokonaisuudet voidaan myös muodostaa yhdistämällä eri oppiaineiden tavoitteita ja sisältöjä. Opetussuunnitelmassa on määrättävä, mitkä opintokokonaisuudet ovat oppilaille pakollisia ja mitkä valinnaisia. Kaikille vuosiluokkiin sitomattomaan opetukseen osallistuville oppilaille tulee laatia opinto-ohjelma.

Mikäli vuosiluokkiin sitomatonta opetusta käytetään vain yksittäisen oppilaan kohdalla, laaditaan hänelle opetussuunnitelmaan perustuva opinto-ohjelma. Siinä kuvataan oppilaan opintojen tavoitteet, määritellään opintokokonaisuuksien suorittamisjärjestys, aikataulu ja mahdolliset erityistavoitteet. Oppilaan opintojen etenemistä tulee seurata säännöllisesti.

Oppimisen arvioinnista vuosiluokkiin sitomattomassa opiskelussa määrätään osiossa Oppimisen arviointi.

5.4.1 Vuosiluokkiin sitomaton opetus (VSOP)

Vantaalla käytetään vuosiluokkiin sitomatonta opetusjärjestelyä silloin, kun oppiainekohtainen eteneminen vuosiluokkatasoa hitaammin tai nopeammin on tarkoituksenmukaista oppilaan oppimisen ja koulunkäynnin kannalta. Etenkin opintojen keskeyttämistä ehkäisevänä opetusjärjestelynä vuosiluokkiin sitomaton opetus on perusteltu järjestely. Opetusjärjestelyyn päädytään yhteistyössä oppilaan ja hänen huoltajansa kanssa ja opetusjärjestely merkitään oppilaan pedagogisiin asiakirjoihin.

Eri oppiaineiden opinnoissa voidaan edetä vuosiluokkiin jaetun oppimäärän sijasta oppilaan oman opinto-ohjelman mukaisesti. Oppilaalle laaditaan oppimissuunnitelma tai erityisen tuen oppilaan ollessa kyseessä henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma (HOJKS). Suunnitelmassa mainitaan opintokokonaisuudet, jotka sisältyvät oppilaan opinto-ohjelmaan, ja määritellään niiden suorittamisjärjestys, aikataulu sekä mahdolliset erityistavoitteet. Suunnitelmaa päivitetään ja arvioidaan Vantaan ohjeistuksen mukaisesti. Vuosiviikkotunnit noudattavat oppilaan ikätason mukaista tuntimäärää. Oppilas siirtyy luku-vuoden koulutyön päätyttyä pääsääntöisesti seuraavalle vuosiluokalle. Oppilas luetaan kuitenkin yhdeksännen vuosiluokan oppilaaksi, kunnes hän on suorittanut perusopetuksen koko oppimäärän ja saa päättötodistuksen tai eroaa koulusta.

5.4.2. Yhdysluokkaopetus

Yhdysluokalla tarkoitetaan opetusryhmää, jossa opiskelee eri vuosiluokilla olevia tai vuosiluokkiin sitomattomasti edettäessä eri-ikäisiä oppilaita. Yhdysluokka voidaan perustaa joko oppilasmäärän pienuuden vuoksi tai pedagogisista syistä. Opetus yhdysluokassa voidaan toteuttaa kokonaan oppilaiden vuosiluokkien mukaisesti tai osittain vuorokurssiperiaatetta noudattaen. Vuorokursseittain opiskeltaessa tulee huolehtia opiskeltavien sisältöjen jatkuvuudesta ja johdonmukaisesta etenemisestä. Erityisesti on huolehdittava oppilaiden opiskelutaitojen kehittymisestä. Mikäli yhdysluokan eri vuosiluokilla on joissakin oppiaineissa erilaiset viikkotuntimäärät, oppiaineiden vuosiviikkotunnit voidaan myös jakaa osiin ja siten tasata oppiaineiden opetustunnit. Oppiaineiden opetustunteja tasattaessa tulee aina turvata oppilaan oikeus opetussuunnitelmassa määriteltyyn kokonaistuntimäärään. Mikäli oppilas siirtyy vuorokurssiperiaatteen mukaisesta opiskelusta vuosiluokittain etenevään opiskeluryhmään, oppilaan opetus järjestetään yksilöllisesti mahdollisen puuttuvan oppimäärän tai sen osan suorittamiseksi.

Opiskelu yhdysluokassa voidaan toteuttaa myös vuosiluokkiin sitomattomana perusopetusasetuksen mukaisesti. Tällöin oppimäärä määritellään opetussuunnitelmassa opintokokonaisuuksina jakamatta sitä vuosiluokkiin. Vuosiluokkiin sitomaton opiskelu voi koskea kaikkia koulun oppilaita, tiettyä yhdysluokkaa tai yksittäisiä oppilaita.

Yhdysluokkaopetuksessa on hyvät edellytykset edistää opetuksen eheyttämistä ja käyttää monialaisia oppimiskokonaisuuksia. Yhdysluokkaopetuksessa hyödynnetään erityisesti vertais- ja mallioppimisen mahdollisuuksia. Yhdysluokissa lähiopetusta voidaan tukea ja rikastaa myös etäyhteyksiä hyödyntäen.

5.4.2 Yhdysluokkaopetus

Yhdysluokkaopetusta käytetään silloin, kun se on koulun opetusjärjestelyjen kannalta tarkoituksenmukaista oppilasmäärän vuoksi tai pedagogisista syistä. Tällaisia voivat olla esimerkiksi erityisopetuksen tai joustavan perusopetuksen ryhmittelyyn liittyvät järjestelyt. Lähikouluissa sekä alue- ja kaupunkitasoisissa erityisen tuen ryhmissä järjestettävä opetus toteutetaan usein yhdysluokkaopetuksena molemmista edellä mainituista syistä johtuen. Opetusjärjestelyistä päättää koulun rehtori. Lisäksi opetus on toteutettu yhdysluokkaopetuksena montessoriopetusta tarjoavassa alakoulussa.

Vantaalla opetus järjestetään vuosiluokittain etenevänä paitsi niille oppilaille, joille on tehty erillinen päätös vuosiluokkiin sitomattomasta opetuksesta (VSOP). Vuosiluokkiin sitomaton opetus mahdollistaa joko vuosiluokittain etenemistä hitaamman tai nopeamman opinnoissa etenemisen. Lisäksi perusopetukseen valmistavassa opetuksessa oppilas noudattaa henkilökohtaista, vuosiluokkiin sitomatonta opetussuunnitelmaa (luku 5.4.1). Vantaalla opetus järjestetään oppiainejakoisena, poikkeuksena kuitenkin toiminta-alueittain annettava opetus (luku 7.4.4), jossa opetus on kokonaan eheytettyä.

Vuorokurssiperiaatetta hyödynnettäessä huomioidaan nivelvaiheet ja siirtymät koulusta kouluun siten, että oppilaat saavat kouluvuosien aikana suoritetuksi johdonmukaisesti etenevän kokonaisuuden. Kursseja suunniteltaessa oppilaan ikäkausi ja erilaiset kiinnostuksen kohteet otetaan huomioon. Yhdysluokkaopetusta hyödyntävät koulut kuvaavat opetusjärjestelyt tarkemmin lukuvuosisuunnitelmissaan.

5.4.3. Etäyhteyksiä hyödyntävä opetus

Perusopetuksessa voidaan hyödyntää etäyhteyden kautta tapahtuvaa opetusta ja näin täydentää opetusta sekä tarjota monipuolisia opiskelumahdollisuuksia eri oppiaineisiin. Etäyhteyden kautta annettavasta opetuksesta vastaa aina perusopetuksen järjestämisluvan saanut opetuksen järjestäjä. Opetustavan soveltuvuutta pohditaan erityisesti oppilaiden iän ja edellytysten näkökulmasta.

Etäyhteyksillä voidaan tukea erityisesti harvemmin opiskeltujen kielten ja uskontojen sekä valinnaisten aineiden opetusta. Etäyhteyksiä hyödyntävällä opetuksella edistetään oppilaiden yhdenvertaisia mahdollisuuksia monipuoliseen ja laadukkaaseen perusopetukseen koulun koosta ja sijainnista riippumatta. Etäyhteyksien käyttö lisää osaltaan koulun toiminnan ekologista kestävyyttä.

Etäyhteyksiä hyödyntämällä opetusta voidaan sekä eriyttää että eheyttää. Opetuksella voidaan vastata oppilaiden yksilöllisiin tarpeisiin - tarjota erityislahjakkuuden kehittymistä tukevaa opetusta, syventää koulun tarjoamaa oppimisen ja koulunkäynnin tukea tai huolehtia opetuksesta joissakin poikkeustilanteissa, esimerkiksi oppilaan pitkän sairausjakson aikana. Etäyhteyksien ja erilaisten opetusteknologioiden käyttö monipuolistavat oppimisympäristöjä. Tällöin voidaan käyttää eri opettajien osaamista sekä koulun yhteistyökumppaneiden ja mahdollisten kansainvälisten verkostojen asiantuntemusta oppilaiden tarpeiden ja opetuksen tavoitteiden mukaisesti.

Oppimisympäristön turvallisuudesta sekä oppilaiden valvonnasta ja ohjauksesta huolehditaan samojen periaatteiden mukaisesti kuin muissakin opetustilanteissa. Opetusryhmällä tulee olla turvallisuudesta ja hyvinvoinnista vastaava opettaja ja oppilaiden mahdollisuudet oppimista edistävään vuorovaikutukseen tulee turvata. Oppilaiden tarpeet huomioonottavalla ja opetusteknologian mahdollisuuksia hyödyntävällä pedagogisella suunnittelulla varmistetaan opetuksen laadukas toteuttaminen. Tekijänoikeuksia koskevan lainsäädännön toteutumiseen kiinnitetään erityistä huomiota.

5.4.3 Etäyhteyksiä hyödyntävä opetus

Etäopetusta suunnitellaan ja toteutetaan oman kouluyhteisön sisällä, koulujen välillä sekä yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa. Etäopetuksella valinnaisten aineiden tarjontaa rikastetaan ja opetusta syvennetään. Etäopetus tukee yksilöllisiä koulupolkuja. Perusopetuksen aikana jokaisen oppilaan tulee saada kokemuksia etäyhteyksiä hyödyntävästä opetuksesta. Etäopetusta voidaan hyödyntää tarvittaessa esimerkiksi oppilaan ollessa sairauden vuoksi pitkään pois koulussa tai käydessä koulua sairaalakoulussa. Tavoitteena on tällöin säilyttää yhteys omaan luokkaan ja opettajaan.

Koulut kuvaavat lukuvuosisuunnitelmassa miten erilaisia oppimis- ja verkkoympäristöjä hyödynnetään oppimisessa.

5.4.4. Joustava perusopetus

Perusopetuslain mukaan kunta voi järjestää päättämässään laajuudessa perusopetuksen 7–9 vuosiluokkien yhteydessä annettavaa joustavan perusopetuksen toimintaa. Tässä käytetään joustavan perusopetuksen toiminnasta nimitystä joustava perusopetus. Opetus toteutetaan perusopetusta koskevien säädösten ja opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti.

Joustavalla perusopetuksella pyritään vähentämään perusopetuksen keskeyttämistä ja ehkäisemään syrjäytymistä. Tavoitteena on vahvistaa oppilaiden opiskelumotivaatiota ja elämänhallintaa. Perusopetuksen oppimäärän suorittamisen lisäksi oppilaita tuetaan, kun he siirtyvät seuraavaan koulutusvaiheeseen ja edistetään heidän valmiuksiaan menestyä opiskelussa.

Joustava perusopetus on tarkoitettu niille 7–9-luokkien oppilaille, joilla on alisuoriutumista ja heikko opiskelumotivaatio sekä oppilaille, joiden arvioidaan olevan vaarassa syrjäytyä jatkokoulutuksesta ja työelämästä. Opetuksessa korostuu moniammatillinen sekä eri hallintokuntien ja organisaatioiden välinen yhteistyö. Yhteistyöhön voivat osallistua myös ammatilliset oppilaitokset ja lukiot, vapaan sivistystyön oppilaitokset sekä nuorten työpajat. Joustavaa perusopetusta suunnittelemaan ja organisoimaan voidaan muodostaa ohjausryhmä.

Koulun toimintatapoja ja opetusmenetelmiä kehitetään niin, että ne vastaavat joustavaan perusopetukseen valittujen oppilaiden yksilöllisiä tarpeita. Erityistä huomiota kiinnitetään työmuotoihin, joilla lisätään oppilaiden osallisuutta ja yhteenkuuluvuutta kouluyhteisössä sekä

vahvistetaan huoltajien ja kaikkien joustavassa perusopetuksessa työskentelevien yhteistä kasvatustyötä. Opetuksessa painotetaan toiminnallisia ja työpainotteisia opiskelumenetelmiä.

Joustava perusopetus järjestetään pienryhmämuotoisesti koulussa, työpaikoilla ja muissa oppimisympäristöissä moniammatillista yhteistyötä sekä tuki- ja neuvontapalveluita käyttäen. Opettajan lisäksi toimintaan osallistuu nuorten sosiaalisen kasvun tukemiseen, perheiden kanssa tehtävään yhteistyöhön sekä muuhun tuki- ja neuvontatyöhön perehtynyt, opetuksen järjestäjän nimeämä ammattilainen. Opetusta voidaan tarvittaessa antaa osittain myös muun opetusryhmän yhteydessä.

Opetus toteutetaan lähiopetuksena koulussa sekä ohjattuna opiskeluna työpaikoilla ja muissa oppimisympäristöissä. Opiskelu koulun ulkopuolella on oleellinen osa joustavaa perusopetusta. Näiden jaksojen aikana oppilailla on oikeus opettajan antamaan ohjaukseen ja opetukseen. Oppilaille annetaan opetussuunnitelman mukaisia oppimistehtäviä. Suoriutuminen oppimistehtävistä otetaan huomioon oppilaan arvioinnissa. Työpaikoilla ja muissa oppimisympäristöissä oppilaiden kanssa työskentelevä henkilöstö tulee perehdyttää työturvallisuuteen, tietosuojaan ja salassapitoon liittyviin sekä muihin tarvittaviin säädöksiin.

Oppilas valitaan joustavaan perusopetukseen oppilaan tai huoltajan hakemuksesta. Oppilaita valittaessa heihin on sovellettava yhdenvertaisia valintaperusteita. Opetuksen järjestäjä päättää oppilasvalinnan perusteista ja valintamenettelystä. Oppilasvalinnasta tehdään hallintopäätös joka valmistellaan moniammatillisesti. Jos yksittäinen oppilas siirtyy pois joustavasta perusopetuksesta ennen perusopetuksen päättymistä, tehdään joustavan perusopetuksen päättymisestä hallintopäätös.

Joustavan perusopetuksen oppilaalla on oikeus säädösten mukaiseen oppimisen ja koulunkäynnin tukeen, ohjaukseen ja opiskeluhuoltoon. Oppilas voi tarvitessaan saada yleistä tai tehostettua tukea. Poikkeuksellisesti joustavaan perusopetukseen voidaan ottaa myös erityistä tukea saava oppilas, mikäli oppilas kykenee noudattamaan opetuksessa käytettävää opetussuunnitelmaa ja järjestelyä voidaan pitää oppilaan edun mukaisena.

Joustavan perusopetuksen oppilaalle laaditaan oppimissuunnitelma tai tarkistetaan hänelle jo aiemmin laadittua oppimissuunnitelmaa. Suunnitelma laaditaan yhteistyössä oppilaan ja huoltajan kanssa. Se sisältää soveltuvin osin samoja osa-alueita kuin tehostetun tuen aikana laadittava oppimissuunnitelma. Lisäksi oppimissuunnitelmassa kuvataan oppilaan joustavan perusopetukseen liittyvät erityispiirteet, kuten opetuksen järjestäminen koulun ulkopuolisissa oppimisympäristöissä. Mikäli oppilas saa erityistä tukea, joustava perusopetus kuvataan vastaavalla tavalla henkilökohtaisessa opetuksen järjestämistä koskevassa suunnitelmassa eli HOJKSissa.

5.4.4 Joustava perusopetus

Joustava perusopetus on toiminnallinen ja työpainotteinen tapa suorittaa perusopetuksen viimeiset lukuvuodet. Opiskelussa vuorottelevat koulussa tapahtuva opiskelu ja työssäoppimisjaksot. Lisäksi opiskelussa hyödynnetään muita oppimisympäristöjä ja tehdään tiiviistä yhteistyötä muun muassa työnantajien ja toisen asteen oppilaitosten kanssa.

Joustavan perusopetuksen tavoitteena on vahvistaa oppilaiden elämänhallintaa, opiskelumotivaatiota ja työelämätaitoja sekä luoda joustavia opiskelupolkuja. Perusopetuksen oppimäärän suorittamisen lisäksi oppilaita tuetaan, kun he siirtyvät seuraavaan koulutusvaiheeseen ja edistetään heidän valmiuksiaan menestyä peruskoulun jälkeisissä jatko-opinnoissa.

Vantaalla joustavaa perusopetusta tarjotaan luokkamuotoisena opetuksena 8. ja 9. luokan oppilaille. Joustava perusopetus on tarkoitettu oppilaille, joiden katsotaan hyötyvän toiminnallisuudesta ja mahdollisuudesta erilaisiin työympäristöihin tutustumisesta ja varhaisista työelämäkontakteista esimerkiksi uravalinnassa tai kotoutumisessa. Lähtökohtana opetuksessa on oppilaan vahvuudet ja itsetuntemus sekä toimijuuden vahvistaminen. Oppilaalta edellytetään sitoutumista ja motivaatiota sekä kykyä opiskella työssäoppimisjaksoilla.

Oppilaat valitaan joustavaan perusopetukseen oppilaan ja huoltajien hakemuksen sekä heidän haastattelunsa perusteella. Joustavaa perusopetusta järjestävän koulun rehtori tekee oppilasvalinnasta hallintopäätöksen, joka valmistellaan moniammatillisesti. Hakumenettelyä tarkennetaan kaupungin erillisillä toimintaohjeilla.

Joustavaa työelämäpainotteista opetusta ohjaa koulussa opettaja ja sitä tukee koulun moniammatillinen tiimi. Luokkamuotoisessa joustavassa perusopetuksessa työssäoppimisjaksoja on lukuvuoden aikana noin puolet lukuvuodesta. Työssäoppimisen sijaan oppilas voi myös olla tutustumassa toisen asteen oppilaitoksessa. Ennen työssäoppimisjaksoa tehdään osapuolten kesken työsopimus, jonka yhteydessä selvitetään työturvallisuusmääräykset sekä tietosuojaan ja salassapitoon liittyvät asiat.

Koulussa tapahtuva opetus ja työssäoppimisjaksot muodostavat kokonaisuuden, joiden avulla oppilas saa opetussuunnitelman mukaista opetusta. Oppilas saa jakson aikana ja sen jälkeen opettajalta ohjausta ja työssäoppimisjakson päätteeksi jakso arvioidaan.

Oppilaat ovat perusopetuksen oppilaita ja siten oikeutettuja oppimisen ja koulunkäynnin tukeen ja ohjaukseen sekä opiskeluhuoltoon. Joustavan perusopetuksen oppilaille laaditaan oppimissuunnitelma tai erityisen tuen oppilaan ollessa kyseessä henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma (HOJKS) kahden kuukauden kuluessa opetuksen alkamisesta. Pedagogisessa asiakirjassa kuvataan oppilaan yksilöllinen opetuksen ja opiskelun toteuttamistapa. Asiakirjassa määritellään myös yksilöllinen valinnaisaineiden suorittamistapa.

Joustavan perusopetuksen JOPOn lisäksi Vantaalla voi opiskella ei-luokkamuotoisesti työelämäpainotteisessa opetuksessa TEPPO. Työelämäpainotteisesta opetuksesta TEPPO kerrotaan tarkemmin vuosiluokkien 7-9 oppilaanohjauksen oppiaineen alla.

5.4.5. Opetus erityisissä tilanteissa

Oppilaan opetuksen järjestäminen ja oppilaan tarvitsema tuki edellyttää erityistä pohdintaa esimerkiksi oppilaan sairastuessa vakavasti tai vaikeassa elämäntilanteessa. Perusopetusta voidaan tällöin järjestää muun muassa sairaalaopetuksena, koulukodissa, vastaanottokodissa tai -keskuksessa taikka vankilassa tai muussa rangaistuslaitoksessa annettavana opetuksena.

Sairaalan sijaintikunta on velvollinen järjestämään sairaalassa potilaana olevalle oppilaalle opetusta siinä määrin kuin se oppilaan terveys huomioon ottaen on mahdollista. Hoidosta vastaavan sairaalan sijaintikunta on velvollinen järjestämään myös muulle erikoissairaanhoidossa olevalle oppivelvolliselle oppilaalle opetusta ja tukea siinä määrin kuin se hänen terveytensä, pedagogiset erityistarpeensa ja erikoissairaanhoidon hoidolliset ja kuntoutukselliset toimenpiteet huomioon ottaen on perusteltua, jos opetuksen järjestäminen muutoin ei ole perusopetuslain tai muun lain mukaisista tukitoimista huolimatta oppilaan edun mukaista. Myös kunta, jossa on erikoissairaanhoidon muu toimintayksikkö, voi järjestää opetusta erikoissairaanhoidossa olevalle oppilaalle. Erikoissairaanhoidossa olevan oppilaan opetuksessa yhdistyvät oppimista ja koulunkäyntiä ylläpitävä sekä oppilaan hoitotavoitteita tukeva kokonaiskuntoutuksellinen tavoite. Oppilaan opetuksen järjestäjä ja sairaalan sijaintikunta sopivat ja järjestävät moniammatillisessa yhteistyössä siirtymisen kannalta välttämättömän tuen sairaalaopetukseen tai sieltä takaisin omaan kouluun siirtyvälle oppilaalle. Sairaalaopetuksessa voidaan hyödyntää myös etäyhteyksien kautta tapahtuvaa opetusta. Oppilaan kotikunta on velvollinen maksamaan kotikuntakorvauksen sairaalakoulussa olevista oppilaista.

Kodin ulkopuolelle sijoitettujen lasten opetuksesta vastaa se kunta, johon lapsi on sijoitettu. Lastensuojelulaitokseen sijoitetun oppilaan opetuksesta vastaa laitoksessa toimiva koulu, jos laitoksella on opetuksen järjestämislupa. Lastensuojelulain perusteella sijoitettujen oppilaiden kotikunnalle on säädetty velvollisuus maksaa kotikuntakorvaus. Oppivelvollisuusikäisten vankilaopetuksesta vastaa se kunta, jossa vankila sijaitsee.

Kunta voi osoittaa oppilaan lähikouluksi sopimuksen mukaisesti oman kunnan koulun sijasta myös toisen kunnan koulun, sellaisen yksityisen yhteisön tai säätiön ylläpitämän koulun, jolla on opetuksen järjestämislupa, tai valtion koulun.

5.4.5 Opetus erityisissä tilanteissa

Oppilaan sairastumisen tai muun vaikean elämäntilanteen estäessä koulunkäynnin opetus järjestetään oppilaan tarpeiden mukaan tilanteen vaatimalla tavalla. Jos oppilas ei tällöin voi osallistua kouluopetukseen, hänelle tehdään Perusopetuslain (PoL) 18§:n mukaan hallinto-päätös, jossa määritellään oppilaan opetusjärjestelyt. Oppilaan koulunkäynnin järjestelyjä koskeva suunnitelma kirjataan hänen oppimissuunnitelmaansa tai erityisen tuen oppilaan ollessa kyseessä hänen henkilökohtaiseen opetuksen järjestämistä koskevaan suunnitelmaansa (HOJKS).

Oppilaan siirtyessä sairaalaopetukseen ja palatessa sieltä takaisin omaan kouluunsa tehdään tiivistä yhteistyötä sairaalaopetuksen yksikön kanssa oppilaan nivelvaiheen onnistumiseksi. Nivelvaihe suunnitellaan aina yksilökohtaisesti. Nivelvaiheessa on tärkeää jakaa tietoa hyväksi todetuista käytänteistä sekä oppilaan erityisistä tarpeista. Erityisissä tilanteissa annettavassa opetuksessa voidaan myös hyödyntää etäyhteyksiä ja verkko-opiskelua.

5.5. Opetuksen ja kasvatuksen tavoitteita tukeva muu toiminta

Perusopetuksen yhteydessä voidaan oppilaille järjestää kirjastotoimintaa, kerhotoimintaa ja muuta opetukseen läheisesti liittyvää toimintaa. Opetuksen järjestäjä päättää toiminnan järjestämisestä ja laajuudesta. Myös kouluruokailu, välituntitoiminta sekä koulun päivänavaukset, juhlat, retket, opintokäynnit ja leirikoulut sekä mahdollisuuksien mukaan koulumatkat järjestetään siten, että ne tukevat oppilaiden oppimiselle, monipuoliselle kehittymiselle ja hyvinvoinnille asetettuja tavoitteita. Ne myös osaltaan vahvistavat kokemusta hyvästä ja turvallisesta koulupäivästä ja tekevät mahdolliseksi oppilaiden näkökulmasta eheän, vireyttä vahvistavan ja vaihtelevan päivän. Paikallisessa opetussuunnitelmassa määritellään toimintaa ohjaavat tavoitteet ja järjestämisen periaatteet. Koulukohtaisesta järjestämisestä päätetään lukuvuosisuunnitelmassa.

Koulun kerhotoiminta

Kerhotoiminta on oppituntien ulkopuolista toimintaa, jonka lähtökohtana ovat koulun kasvatukselliset, opetukselliset ja ohjaukselliset tavoitteet. Se on osa maksutonta perusopetusta ja rakentaa omalta osaltaan toiminnan yhteisöllisyyttä ja rikastuttaa koulun toimintakulttuuria. Kerhotoiminnan tehtävä on tukea oppilaiden monipuolista kasvua ja kehitystä. Kerhot tarjoavat oppilaille mahdollisuuksia tutustua erilaisiin harrastuksiin. Tavoitteena on lisätä harrastuneisuutta sekä tuottaa yhdessä tekemisen, osaamisen, onnistumisen ja ilon kokemuksia. Kerhotoiminnassa oppilaat saavat tilaisuuksia koulussa opitun soveltamiseen, luovaan toimintaan ja monimuotoiseen vuorovaikutukseen aikuisten ja toisten oppilaiden kanssa. Kerhot voivat lisätä oppilaiden osallisuutta ja vaikutusmahdollisuuksia sekä arjen hallintaa ja turvallisuutta.

Joustavilla kerhotoiminnan ratkaisuilla tuetaan oppilaan päivän kokonaisuutta. Kerhotoiminnan järjestämis- ja toteuttamistapoja kehitetään ja oppimisympäristöä muokataan harrastuneisuutta tukevaksi. Oppilaiden osuutta kerhotoiminnan suunnittelussa lisätään. Kerhotoiminnan järjestäminen tarjoaa mahdollisuuden vahvistaa myös kodin ja koulun kasvatusyhteistyötä sekä yhteistyötä ympäröivän yhteiskunnan kanssa. Koulut voivat hyödyntää kerhotoiminnan järjestämisessä eri hallintokuntien, yhteisöjen, yritysten ja järjestöjen sekä koulun muiden sidosryhmien osaamista.

Koulun kirjastotoiminta

Koulun kasvatus- ja opetustyön tukemiseksi voidaan järjestää koulukirjastotoimintaa ja toteuttaa sitä yhteistyössä lähikirjaston ja muiden kirjastojen kanssa. Kirjastotoiminnalla vahvistetaan oppilaiden yleissivistyksen ja maailmankuvan laajenemista ja avartumista. Monimuotoinen koulukirjastotoiminta tukee oppimiskäsityksen toteutumista aidoissa oppimistilanteissa ja luo oppilaille mahdollisuuksia monenlaisten vastuutehtävien hoitamiseen. Koulun kirjasto ja muut kirjastot tarjoavat aktivoivia ja virikkeisiä oppimisympäristöjä sekä monipuolisia työtapoja. Kirjastotoiminnan tehtävänä on kannustaa oppilaita omaehtoiseen lukemiseen ja omiin

lukuvalintoihin, tyydyttää heidän tiedonhaluaan, kannustaa hakemaan tietoa eri lähteistä ja arvioimaan tietolähteitä. Toiminta lisää mahdollisuuksia opetuksen eriyttämiseen, oppilaiden yksilöllisten kiinnostusten mukaiseen työskentelyyn sekä yhteistyöhön kotien kanssa. Yhdessä koulu ja kirjasto ohjaavat elinikäiseen oppimiseen ja aktiiviseen kansalaisuuteen.

Kouluruokailu

Kouluruokailun tehtävänä on oppilaiden terveen kasvun ja kehityksen, opiskelukyvyn sekä ruokaosaamisen tukeminen. Opetukseen osallistuvalle on annettava jokaisena työpäivänä täysipainoinen maksuton ateria. Ateria nautitaan tarkoituksenmukaisesti järjestettynä ja ohjattuna ruokailuna. Kouluruokailun järjestämisessä otetaan huomioon ruokailun terveydellinen, sosiaalinen ja kulttuurinen merkitys. Ruokailuhetkillä on tärkeä virkistystehtävä ja niillä edistetään kestävää elämäntapaa, kulttuurista osaamista sekä ruoka- ja tapakasvatuksen tavoitteita. Oikea-aikainen ja kiireetön ruokailu ja mahdolliset välipalat varmistavat jaksamisen koulupäivän aikana. Viihtyisä ruokailuhetki lisää hyvinvointia koko kouluyhteisössä.

Kouluruokailu on oppilaille tärkeä osa koulupäivää. Oppilaita kannustetaan osallistumaan kouluruokailun ja etenkin ruokailuhetkien suunnitteluun, toteuttamiseen ja arviointiin. Opettajat huolehtivat ruokailun yhteydessä annettavasta ohjauksesta ja kasvatuksesta yhdessä koulun muiden aikuisten kanssa. Kouluruokailun tavoitteista ja järjestämisestä keskustellaan kotien kanssa ja yhdessä tuetaan oppilaiden kehitystä. Kouluruokailuun osallistumista sekä ruoan ja ruokailutilanteen laatua seurataan ja arvioidaan säännöllisesti.

Opetushenkilöstö ja ruokailusta vastaava henkilöstö tekevät yhteistyötä kouluruokailun järjestämisessä ja toiminnan kehittämisessä. Mikäli oppilaalla on yksilöllisiä ravitsemukseen sekä terveyden tai sairauden hoitoon liittyviä tarpeita, tulee oppilaan, huoltajan, ruokailusta vastaavan henkilöstön ja kouluterveydenhuollon sopia yhdessä ruokailuun liittyvistä tukitoimista ja seurannasta.

Välitunnit, päivänavaukset ja muut koulun yhteiset tapahtumat

Perusopetusasetuksen mukaan opetukseen tulee käyttää tuntia kohti vähintään 45 minuuttia ja opetukseen käytettävä aika jaetaan tarkoituksenmukaisiksi opetusjaksoiksi. Osa työajasta voidaan käyttää työelämään tutustuttamiseen sekä lukuvuoden päättäjäisiin ja muihin yhteisiin tapahtumiin. Säännös luo edellytykset koulupäivän monenlaiseen rytmittämiseen sekä välituntien järjestämiseen oppilaiden hyvinvointia edistävällä tavalla. Yhteisiä tapahtumia voivat olla muun muassa koulun juhlat, teemapäivät ja retket. Opintokäynnit ja leirikoulut voivat koskea koko kouluyhteisöä tai vain joitakin tai jotakin opetusryhmää. Myös niissä hyödynnetään perusopetusasetuksen mukaista koulutyön joustavan järjestämisen mahdollisuutta. Päivän työ aloitetaan lyhyellä päivänavauksella.

Koulun yhteisöllisyyden ja oppilaiden terveen kehityksen, sosiaalisten suhteiden sekä opiskelussa jaksamisen kannalta välitunnit, päivänavaukset ja monenlaiset yhteiset tapahtumat ovat tärkeitä. Niitä hyödynnetään myös osana monialaisia oppimiskokonaisuuksia. Ne vahvistavat oppilaiden laaja-alaista osaamista ja tekevät näkyväksi koulun kulttuurista ja kielellistä monimuotoisuutta. Opintokäynnit ja leirikoulut puolestaan tarjoavat mahdollisuuksia oppimisympäristön laajentamiseen ja oppimiseen autenttisissa tilanteissa sekä yhteistyöhön eri toimijoiden kanssa.

Opetuksen järjestäjällä on paljon harkintavaltaa sen suhteen, miten koulupäivä jaetaan opetusjaksoihin ja välitunteihin, mitä muuta toimintaa koulupäiviin sisältyy ja millaisia toimintamuotoja käytetään. Ratkaisut muokkaavat koulun toimintakulttuuria. Niitä tehtäessä otetaan huomioon perusopetuksen toimintakulttuurin kehittämisen periaatteet.

Koulumatkat ja koulukuljetukset

Oppilaita kannustetaan kulkemaan koulumatkat terveyttä ja kuntoa edistävällä tavalla. Heitä opastetaan sekä itsenäisesti että koulukuljetuksin liikuttaessa huolehtimaan omasta ja muiden turvallisuudesta ja käyttäytymään matkaa tehdessään hyvin.

Koulukuljetuksen odotusaikojen valvonnasta ja ohjatusta toiminnasta sekä matkojen aikaisesta turvallisuudesta huolehditaan sopimalla menettelytavoista ja vastuuhenkilöistä. Niistä

sekä kuljetusjärjestelyistä tiedotetaan oppilaille ja huoltajille. Opettajan tai rehtorin tulee ilmoittaa tietoonsa tulleesta oppimisympäristössä tai koulumatkalla tapahtuneesta häirinnästä, kiusaamisesta, syrjinnästä tai väkivallasta niistä epäillyn ja niiden kohteena olevan oppilaan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle.

5.5 Opetuksen ja kasvatuksen tavoitteita tukeva muu toiminta

Erilaiset tapahtumat, kurssit, projektit, työpajat ja vaihtoehtoiset oppitunnit kirjasto-, kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopalveluiden sekä Vantaan luontokoulun ja seurakunnan kanssa rikastuttavat koulupäivää, syventävät ja tukevat oppimista. Yhteistyö tukee monialaisten oppimiskokonaisuuksien toteuttamista. Koulun opetushenkilöstö voi toteuttaa yhdessä muidenkin sidosryhmien kanssa vaihtoehtoisia ja elämyksellisiä tapoja järjestää opetusta. Vaihtoehtoiset tavat toteuttaa opetusta myös muualla kuin kouluympäristössä kasvattavat oppilaiden opiskelumotivaatiota.

Sidosryhmien kanssa toteutunutta yhteistyöstä seurataan kaupunkitasoisesti suomenkielisen perusopetuksen palvelualueella.

5.5.1. Kirjastopalvelut

5.5.1 Kirjastopalvelut

Kirjasto tarjoaa kouluille erilaisia tapoja, joiden avulla tietoa voidaan etsiä ja jäsentää osana oppimisprosessia sekä ohjatusti että omatoimisesti. Tavoitteena on tehdä kirjasto oppilaille tutuksi oppimisympäristöksi sekä innostaa oppilaita monilukutaidon kehittämisessä elämyksellisin keinoin.

Kirjasto tarjoaa koululle aineistoja, välineitä, ammatillista henkilöstöä sekä oppimisyhteisön, jossa on mahdollista opiskella asioita monialaisina kokonaisuuksina tutkivan oppimisen menetelmin. Kirjasto tukee koulua mediataitojen ja monilukutaidon oppimisessa.

Oppilaille tarjotaan perusopetuksen aikana mahdollisuus vähintään kolmeen kirjaston kanssa toteutettavaan yhteistyöhön seuraavasti:

- Aineistovinkkausta jokaiselle luokalle kerran alakouluvuosien aikana. Tämä sisältää työtapoja, joissa oppilaat voivat osallistua vinkkauksen suunnitteluun ja omien aineistoesittelyjen tekemiseen.
- Tiedonhallintataitojen ja tutkivan oppimisen ohjausta jokaiselle luokalle kerran alakoulu- ja kerran yläkouluopintojen aikana. Kirjasto tukee oppilaiden työskentelyä tarjoamalla mahdollisuuden työskennellä kirjastossa opiskeltavan aihealueen parissa.

5.5.2. Kulttuuripalvelut

5.5.2 Kulttuuripalvelut

Vantaan kaupunginmuseon ja taidemuseon, Taidetalo Pessin ja Toteemin, Vantaan kulttuuritalo Martinuksen sekä Vantaan kuvataidekoulun ja musiikkiopiston kouluille suunnatuissa kulttuuritarjonnoissa etsitään keinoja lasten ja nuorten identiteettien, kulttuurisen osaamisen ja yhteisöllisyyden vahvistamiseksi. Kulttuuripalveluiden taidepedagogiikalla vahvistetaan oppilaiden toimijuutta ja osallisuutta niin paikallisesti kuin globaalistikin.

Oppilaalle tarjotaan tasavertainen mahdollisuus vähintään kolmeen eri taiteenlajeja soveltavaan kulttuurikokemukseen perusopetuksen aikana seuraavasti:

- Esittäviin taiteisiin ja kulttuuriin perehtyminen 1.–3. luokkien aikana
- Visuaaliseen taiteeseen ja kulttuuriin perehtyminen 4.–6 .luokkien aikana
- Mediaan ja digitaaliseen kulttuuriin perehtyminen 7.–9. luokkien aikana

Vantaan esi- ja perusopetuksen kulttuurikasvatussuunnitelmassa määritellään tarkemmin, kuinka perusopetuksen ja kulttuuripalveluiden yhteistoimintaa organisoidaan, seurataan ja kehitetään.

5.5.3. Liikuntapalvelut

5.5.3 Liikuntapalvelut

Vantaan liikuntapalvelut tukee kouluja aktiivisen ja monipuolisen koulupäivän toteuttamisessa. Liikuntapalvelut järjestää uinninopetusta, liikunnallisia koulutuksia oppilaille ja opettajille sekä ylläpitävää liikuntavälinelainaamoa. Uimahallit, urheiluhallit, lähiliikuntapaikat ja ulkoilureitit toimivat oppimisympäristöinä.

Liikuntapalvelut järjestää koulujen kanssa yhteistyössä liikunnallisia teemapäiviä, jotka tukevat koulun yhteisöllisyyttä ja lisäävät koko kouluyhteisön fyysistä aktiivisuutta. Liikunnallisten teemapäivien ja tapahtumien suunnitteluun otetaan oppilaat ja huoltajat mukaan. Koulut voivat tehdä myös itsenäisesti yhteistyötä liikuntaseurojen kanssa. Seurat järjestävät lajiesittelytunteja, tapahtumia ja kerhotoimintaa.

5.5.4. Nuorisopalvelut

5.5.4 Nuorisopalvelut

Vantaan nuorisopalvelut on koulun aktiivinen yhteistyökumppani alueellisella tasolla. Nuorisotilat tarjoavat turvallisen vapaa-ajan ympäristön koulupäivän jälkeen. Nuorisotyöntekijät ovat mukana koulun me-hengen luomisessa ja ylläpitämisessä erilaisten toimintojen kautta. Toiminnan lähtökohtana on osallisuuden lisääminen, eriarvoisuuden vähentäminen ja vuorovaikutussuhteiden parantaminen esimerkiksi pienryhmätoimintojen ja harrastusryhmien avulla. Toimintamuotoina ovat muun muassa luokkien ryhmäyttämispäivät, erilaisten tapahtumien järjestäminen yhdessä koulun kanssa sekä tieto- ja neuvontatyö.

Nuorisotyöntekijät tukevat JOPO -luokkien toimintaa ja ovat pyydettäessä mukana koulun yhteisöllisessä hyvinvointityöryhmässä.

Lasten ja nuorten alueellista osallisuutta kehitetään yhdessä koulujen, oppilaskuntien, nuorisovaltuuston, järjestöjen ja nuorisotilojen kanssa.

5.5.5. Vantaan luontokoulu

5.5.5 Vantaan luontokoulu

Vantaan luontokoulutoiminta tukee koulujen ympäristökasvatustyötä, kestävän elämäntavan vahvistamista ja ympäristövastuullista toimintaa. Luontokoulun kouluille suunnattuja toimintamuotoja ovat kummiluokkatoiminta, yksittäiset luonto-opetuspäivät ja kasvattajien kurssit. Luontokoulun kummiluokkatoimintaan voivat hakea kaikki perusopetuksen luokat. Luontokoulussa pääosa opetuksesta tapahtuu ulkona. Elävässä luonnossa luontosuhde syntyy itse kokemalla ja kokeilemalla. Opetuksessa käytettävät menetelmät ovat toiminnallisia ja käytännönläheisiä. Luontokoulupäivän aikana tutkitaan, leikitään, eläydytään, ratkaistaan arvoituksia, ja opetellaan havainnoimaan eri aistein ja harjoitellaan arjen ekotekoja. Vantaalaisilla on mahdollisuus osallistua myös pääkaupunkiseudun muiden luontokoulujen kursseille ja tapahtumiin. Vantaan luontokoululla on oma ympäristökasvatus- ja opetussuunnitelmansa.

5.5.6. Vantaan seurakunnat

5.5.6 Vantaan seurakunnat

Vantaan seurakunnat voivat olla koulujen tukena ryhmäyttämistoiminnassa, monikulttuurisuustyössä ja päivänavausten sekä juhlapyhiin liittyvien tilaisuuksien järjestämisessä

osapuolten sopimalla tavalla. Perusopetus järjestää yhteistyössä evankelis-luterilaisten seurakuntien kanssa mahdollisuuden kolmansien luokkien oppilaille tutustua kotiseutu- ja kulttuurihistoriaan Pyhän Laurin kirkossa ja sen ympäristössä. Työskentelyn periaatteina ovat elämyksellisyys ja erilaisten oppimisympäristöjen hyödyntäminen. Seurakuntien nuorisotyöntekijät voivat myös toimia lasten ja nuorten tukena koulun arjessa koulun osoittamalla tavalla. Seurakuntien tarjoamaa tukea koulun kriisityölle kuvataan tarkemmin hyvinvointikansiossa.

5.5.7. Yrityskyläyhteistyö

5.5.7 Yrityskyläyhteistyö

Yrityskylä on Talous ja nuoret TATin työelämän, talouden, yrittäjyyden ja yhteiskunnan oppimiskokonaisuus, johon vantaalaiset peruskoulun kuudennen ja yhdeksännen vuosiluokan oppilaat osallistuvat.

Yrityskyläkokonaisuuden muodostavat opettajakoulutus, Yrityskylä-oppitunnit sekä elämyksellinen päivä yrityskylän oppimisympäristössä. Kokonaisuuteen kuuluu Opetushallituksen perusopetuksen opetussuunnitelman perusteisiin 2014 perustuva oppimateriaali.

5.5.8. Koulun kerhotoiminta

5.5.8 Koulun kerhotoiminta

Vantaalla koulut voivat järjestää omien kerhojen lisäksi kerhoja yhteistyössä koulun ulkopuolisten toimijoiden kuten järjestöjen ja seurojen kanssa. Joustavilla kerhotoiminnan ratkaisuilla voidaan tukea oppilaiden päivän kokonaisuutta. Koulut kuvaavat kerhotoimintaansa vuosittain lukuvuosisuunnitelmassa.

5.5.9. Kouluruokailu

5.5.9 Kouluruokailu

Koulussa tarjotaan laadukasta ja terveellistä kouluruokaa. Tavoitteena on, että oppilas oppii arvostamaan ruokaa ja tekemään terveellisiä valintoja. Ruokailutilanteessa tulee olla läsnä riittävä määrä aikuisia. Oppilaille varataan tarpeeksi aikaa miellyttävään ruokailuun ja tapakasvatus huomioidaan ruokailussa. Oppilailla on mahdollisuus osallistua ruokalistan ja ruokailutapahtuman suunnitteluun yhteistyössä koulun keittiöhenkilökunnan ja koulun henkilöstön kanssa. Vantaalla toimivat koulukohtaiset ruokaryhmät. Ruokalaa fyysisenä tilana kehitetään yhdessä oppilaiden kanssa toimivammaksi ja viihtyisämmäksi. Kulttuuriin tai terveyteen liittyvät erityistarpeet huomioidaan kouluissa tarjoamalla oppilaille erityistarpeita vastaava vaihtoehto päivän ruoalle. Terveydenhoitaja keskustelee tarvittaessa ruokailuun liittyvistä erityistarpeista huoltajien kanssa.

5.5.10. Koulumatkat ja koulukuljetukset

5.5.10 Koulumatkat ja koulukuljetukset

Koulu tukee oppilaan kotoa saamaa liikennekasvatusta. Koulun aikuiset edistävät oppilaan ikäkauden mukaista liikennevalmiuden kehittymistä. Tavoitteena on kyky toimia vastuullisesti ja turvallisesti liikenteessä muut liikkujat huomioiden.

Koulu kannustaa oppilaita omaehtoiseen liikkumiseen koulumatkoilla, mutta päätös siitä, miten ja millä kulkuvälineellä koulumatkaa kuljetaan, tehdään aina kotona. Koulussa tutustutaan keskeisiin liikennesääntöihin ja koulumatkoihin liittyviin erilaisiin liikenneympäristöihin sekä siihen, mitä turvallinen koulumatkapyöräily on. Omaehtoinen liikkuminen parantaa oppilaan kykyä havainnoida ja ymmärtää ympäristössä tapahtuvia asioita, ja se edistää oppilaan psyykkistä

ja fyysistä jaksamista. Terveellisyyden ja turvallisuuden lisäksi koulumatkoissa huomioidaan tapakasvatus.

Oppilaan oikeus maksuttomaan koulukuljetukseen perustuu opetuslautakunnan päättämiin koulukuljetusperusteisiin sekä perusopetuslakiin. Koulun tulee järjestää kasvatuksen ja oppimisen toimialan järjestämää koulukuljetusta odottaville oppilaille valvonta sekä mahdollisuus ohjattuun toimintaan. Kasvatuksen ja oppimisen toimiala tiedottaa huoltajia koulukuljetuksen periaatteista.

5.6. Paikallisesti päätettävät asiat

Koulutyön käytännön järjestämisestä päätettäessä kiinnitetään huomiota siihen, että ratkaisut tukevat kasvatuksen ja opetuksen tavoitteiden saavuttamista ja edistävät perusopetuksen yhtenäisyyttä rakentavaa toimintakulttuuria. Opetuksen järjestäjän päätöksen mukaisesti kaikkien tässä käsiteltävien asioiden osalta koulukohtaiset ratkaisut, työn- ja vastuunjako sekä muu käytännön toteutus täsmennetään koulun lukuvuosisuunnitelmassa.

Yhteinen vastuu koulupäivästä ja yhteistyö sekä poissaolojen ehkäiseminen, suunnitelmallinen seuraaminen ja poissaoloihin puuttuminen

Opetuksen järjestäjä päättää ja kuvaa opetussuunnitelmassa

- *mitkä ovat keskeiset tavoitteet ja toimintatavat hyvän ja turvallisen koulupäivän luomiseksi ja yhteistyön järjestämiseksi*
- *toimintamallin oppilaiden poissaolojen ehkäisemiseksi ja suunnitelmalliseksi seuraamiseksi sekä niihin puuttumiseksi. Toimintamallissa kuvataan opetuksen järjestäjää, koulua ja oppilasta koskien*
    - *miten kouluun kiinnittymistä, koululäsnäoloa ja vertaissuhteita tuetaan ja poissaoloja ennaltaehkäistään. Mikäli paikallisesti päätetään laajennettavan esimerkiksi terveystiedon tai muiden aineiden oppimäärää tunne- ja vuorovaikutustaitojen harjoitteluun, kuvataan näiden tuntien tavoitteet ja sisällöt opetussuunnitelmassa.*
    - *miten poissaoloja seurataan suunnitelmallisesti niin että niistä kerätty tieto on käytettävissä poissaolojen ehkäisemiseen ja varhaiseen puuttumiseen lukuvuoden aikana*
    - *miten poissaoloihin puututaan suunnitelmallisesti, ja tämän edellyttämä työnjako ja vastuut*
    - *miten yhteistyö huoltajien tai muun laillisen edustajan kanssa toteutetaan*
    - *miten poissaolojen ehkäisemisen ja seurannan sekä poissaoloihin puuttumisen toimintatavat sekä niiden suunnittelu koordinoidaan koulukohtaisessa opiskeluhuoltoryhmässä, jossa huoltajat ja oppilaat ovat osallisena*
    - *miten yhteistyö opiskeluhuoltopalvelujen ammattilaisten kanssa poissaolojen ehkäisemisessä, niihin puuttumisessa sekä poissaolojen syiden selvittämisessä toteutetaan*
        - *yhteistyössä kuvataan oppilaan opiskeluhuoltopalveluihin ohjaamisen käytännöt, terveystarkastuksiin liittyvä yhteistyö sekä yhteistyön konkreettinen käynnistäminen opiskeluhuoltopalvelujen kanssa oppilaan runsaissa poissaoloissa.*
    - *miten toimintamallin jatkuva seuranta ja kehittäminen kerätyn tiedon ja järjestelmällisen palautteen pohjalta tehdään.*
- *miten yhteistyö kunnan/koulun sisällä sekä koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa organisoidaan ja miten sitä seurataan ja kehitetään, erityisesti*
    - *miten huolehditaan oppilaiden osallisuuden toteutumisesta*
    - *mitkä ovat kodin ja koulun yhteistyön keskeiset tavoitteet ja järjestämiskäytännöt.*

Kasvatuskeskustelut ja kurinpidollisten keinojen käyttö

Opetuksen järjestäjä vastaa kasvatuskeskusteluja ja kurinpidollisia keinoja koskevan suunnitelman laatimisesta. Suunnitelma voi olla osa paikallista opetussuunnitelmaa tai erillinen

suunnitelma, jolloin siitä tulee mainita opetussuunnitelmassa. Suunnitelmassa päätetään ja kuvataan

- *millaisissa tapauksissa kasvatuskeskustelua käytetään ja mitkä ovat keskustelujen toteuttamisen käytänteet*
- *mitkä ovat lainsäädäntöä tarkentavat ja täydentävät menettelytavat rike-, vilppi- ja häiriötilanteissa, asioiden selvittämisvastuut, työnjako sekä kuulemis- ja kirjaamismenettelyt*
- *mitkä ovat vastuut ja toimintatavat opetuksen epäämistä koskevissa tilanteissa:*
    - *oppilaalle laadittava henkilökohtainen suunnitelma opetuksen järjestämisestä, toteuttamisesta ja seurannasta opetukseen osallistumisen epäämisen aikana ja turvallisen opetukseen palaamisen tukemiseksi: suunnitelman kirjaamisen, toteuttamisen ja seurannan vastuut.*
    - *oppilaan ja hänen huoltajansa osallisuus em. suunnitelman laatimisessa*
    - *oppilaan mahdollisuus keskustella henkilökohtaisesti oppilashuollon psykologin tai kuraattorin kanssa opetuksesta epäämisen aikana*
    - *oppilaalle järjestettävä muu hänen tarvitsemansa tuki epäämisen aikana ja oppilaan palatessa opetukseen*
    - *oppilaan valvonta seuraavien toimenpiteiden jälkeen:*
        - *oppilaan poistaminen luokkahuoneesta tai muusta tilasta tai koulun tilaisuudesta tai*
        - *kun oppilaan opetukseen osallistuminen on evätty jäljellä olevan ja sitä seuraavan työpäivän ajaksi*
    - *yhteistyö koulun sijaintikunnan sosiaalihuollon toimeenpanoon kuuluvia tehtäviä hoitavien viranomaisten kanssa*
- *miten hallinnon yleisten oikeusturvaperiaatteiden noudattaminen varmistetaan kurinpidollisia keinoja käytettäessä*
- *miten huolehditaan henkilökunnan perehdyttämisestä ja osaamisen varmistamisesta kurinpidollisten toimivaltuuksien käyttämisessä*
- *miten suunnitelmasta, järjestyssäännöistä ja laissa säädetyistä kurinpidollisista keinoista tiedotetaan eri tahoille*
- *mitkä ovat menettelytavat suunnitelman seuraamista sekä toteutumisen ja vaikuttavuuden arviointia varten.*

Etäyhteyksiä hyödyntävä opetus

Mikäli etäyhteyksiä hyödyntävää opetusta käytetään, opetuksen järjestäjä päättää ja kuvaa opetussuunnitelmassa

- *minkä asioiden opetuksessa ja opiskelussa etäyhteyksiä hyödynnetään*
- *mitkä ovat etäyhteyksien opetuskäyttöä ohjaavat tavoitteet, opetuksen järjestämisen käytännöt ja yhteiset toimintatavat sekä eri toimijoiden vastuut.*

Vuosiluokkiin sitomaton opiskelu

Koko koulun tai yksittäisen oppilasryhmän opiskellessa vuosiluokkiin sitomattomasti, opetuksen järjestäjä päättää ja kuvaa opetussuunnitelmassa opetuksen tavoitteet ja sisällöt opintokokonaisuuksittain sekä vuosiluokkiin sitomatonta opetusta koskevan päätöksenteon periaatteet yksittäisen oppilaan kohdalla sekä oppilaalle laadittavan opinto-ohjelman rakenteen ja sen laatimisen periaatteet.

Yksittäisen oppilaan opiskellessa vuosiluokkiin sitomattomasti oman opinto-ohjelmansa mukaan opetuksen järjestäjä päättää ja kuvaa opetussuunnitelmassa vuosiluokkiin sitomatonta opetusta koskevan päätöksenteon periaatteet yksittäisen oppilaan kohdalla sekä oppilaalle laadittavan opinto-ohjelman rakenteen ja sen laatimisen periaatteet.

Yhdysluokkaopetus

Opetussuunnitelmaa laadittaessa tulee ottaa huomioon, että se soveltuu myös yhdysluokkaopetukseen ja pienille kouluille. Toinen vaihtoehto on sisällyttää opetussuunnitelmaan

pienten koulujen opetuksen ja yhdysluokkaopetuksen järjestelyjä koskeva osio. Mikäli opetus järjestetään yhdysluokissa, tulee opetuksen järjestäjän päättää ja kuvata opetussuunnitelmassa

- *miten yhdysluokkaopetus järjestetään ja mitkä ovat siinä noudatettavat keskeiset toimintatavat*
- *miten eri oppiaineiden vuosiviikkotunnit jaetaan vuosiluokille valtioneuvoston asetuksen määrittelemien nivelvaiheiden mukaisesti tai miten oppimäärä jaetaan opintokokonaisuuksiin, jos käytetään vuosiluokkiin sitomatonta opiskelua.*

Joustava perusopetus

Mikäli opetuksen järjestäjä tarjoaa joustavan perusopetuksen toimintaa, opetuksen järjestäjä päättää ja kuvaa opetussuunnitelmassa

- *miten joustava perusopetus järjestetään ja mitkä ovat siinä noudatettavat keskeiset toimintatavat*
- *mitkä ovat oppilasvalinnan perusteet ja miten valinta käytännössä toteutetaan*
- *miten muissa oppilaitoksissa, työpaikalla tai muualla koulun ulkopuolella tapahtuva opiskelu järjestetään ja miten oppilaiden opiskelua tällöin ohjataan, seurataan ja arvioidaan*
- *miten eri toimijoiden yhteistyö, vastuut ja työnjako järjestetään.*

Oppilaan oppimissuunnitelman tai henkilökohtaisen opetuksen järjestämistä koskevan suunnitelman laadintaa koskevat määräykset sisältyvät kohtaan Oppimisen ja koulunkäynnin tuki.

Opetus erityisissä tilanteissa

Erityisissä tilanteissa annettavan opetuksen mahdollisuus on syytä kirjata paikalliseen opetussuunnitelmaan. Erityisesti sairaalassa annettavan opetuksen osalta opetussuunnitelmassa kuvataan, miten yhteistyö ja oppilaan tukeminen hoidetaan oppilaan siirtyessä omasta koulustaan sairaalaopetukseen ja palatessa jälleen omaan kouluun. Yhteistyön ja tuen kysymykset ovat tärkeitä myös muissa tilanteissa.

Opetuksen ja kasvatuksen tavoitteita tukeva muu toiminta

Opetuksen järjestäjä päättää opetuksen ja kasvatuksen tavoitteita tukevan muun toiminnan linjauksista ja tähän liittyvästä yhteistyöstä kotien sekä muiden sidosryhmien kanssa sekä oppilaiden osallistumisesta suunnitteluun.

Opetuksen järjestäjä päättää ja kuvaa opetussuunnitelmassa

- *mitkä ovat mahdollisesti tarjottavan kerhotoiminnan, koulukirjastotoiminnan sekä muun opetuksen ja kasvatuksen tavoitteita tukevan toiminnan tavoitteet ja järjestämiskäytännöt sekä yhteydet mahdollisesti tarjottavaan aamu- ja iltapäivätoimintaan*
- *mitkä ovat kouluruokailun toteuttamista ohjaavat periaatteet sekä ruoka-, terveys- ja tapakasvatukselliset ja kestävään elämäntapaan liittyvät tavoitteet*
- *miten oppilaiden ruokailuun liittyvät erityistarpeet otetaan huomioon*
- *miten koulumatkoista ja kuljetuksista sekä niihin liittyvistä toimintatavoista tiedotetaan oppilaille ja huoltajille.*

Aamu- ja iltapäivätoimintaa tarjoavalla opetuksen järjestäjällä on velvollisuus laatia valtakunnallisten aamu- ja iltapäivätoiminnan perusteiden mukainen paikallinen aamu- ja iltapäivätoiminnan suunnitelma.

Koulukohtaiset täsmennykset

Vantaalla on kaupunkitasoisten opetussuunnitelman lisäksi kirjattu koulukohtaisiin opetussuunnitelmiin tähän lukuun liittyvät seuraavat asiat:

- Millainen on hyvä ja turvallinen koulupäivä? Mistä hyvä koulupäivä koostuu? Välitunnit tulee huomioida yhtenä tärkeänä koulupäivän osana.
- Miten koulu toimii oppivana yhteisönä hyvän kouluarjen toteuttamisessa?
- Miten koulussa tuetaan hyvää ilmapiiriä ja ryhmäytymistä?

- Miten kouluyhteisön jäsenten keskinäistä vuorovaikutusta tuetaan?
- Mitä on osallisuus koulussa. Miten osallisuus näkyy kouluarjessa? Miten se toteutuu jokaisen oppilaan kouluarjessa?
- Miten osallisuuden toteutumista arvioidaan?
- Mitkä ovat kodin ja koulun yhteistyön muodot ja toteuttamisen keskeiset periaatteet?
- Miten yhteistyötä mahdollisten koulun ulkopuolisten toimijoiden (esim. iltapäivätoiminnan palveluntuottajien) kanssa organisoidaan ja yhteistyötä kehitetään?
- Miten ympäristövastuullinen toiminta näkyy koulussa?
- Miten ja missä tilanteissa etäyhteyksiä hyödynnetään opetuksessa?
- Koulu kuvaa kerhotoiminnan periaatteita ja niiden kytkeytymistä opetussuunnitelmaan.
- Koulu kuvaa halutessaan miten oppilaat osallistuvat kouluruokailun ja ruokailuhetkien suunnitteluun, toteuttamiseen ja arviointiin.
- Koulu tarkentaa kuvausta siitä miten koulu edistää liikennetaitojen oppimista.

6. Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi perusopetuksessa

6.1. Arvioinnin tehtävät perusopetuksessa

Perusopetuslain[1] ja -asetuksen[2] mukaan perusopetuksen oppilaan arvioinnilla on kaksi toisiaan tukevaa tehtävää. Arvioinnin tehtävänä on

- *ohjata ja kannustaa opiskelua sekä kehittää oppilaiden itsearvioinnin taitoja (formatiivinen arviointi).*
- *määrittää, missä määrin oppilas on saavuttanut oppiaineille asetetut tavoitteet (summatiivinen arviointi).*

Perusopetuksessa arviointi kohdistuu oppimiseen, osaamiseen, työskentelyyn ja käyttäytymiseen. Opiskelun ohjaaminen ja kannustaminen sekä itsearvioinnin taitojen kehittäminen toteutuvat formatiivisen arvioinnin avulla. Summatiivisesti arvioidaan sitä, miten oppilas on saavuttanut eri oppiaineille asetetut tavoitteet.

Arvioinnin tehtävien toteuttamisessa tulee noudattaa arvioinnin yleisiä periaatteita. Kouluissa tulee olla yhtenäiset arvioinnin periaatteet ja käytänteet, jotka ilmenevät koulun arviointikulttuurissa. Opetuksen järjestäjä seuraa arvioinnin periaatteiden toteutumista kouluissa ja tukee yhtenäisen arviointikulttuurin kehittymistä.

---

[1] Perusopetuslaki (628/1998) 22 § 1 mom.

[2] Perusopetusasetus (852/1998) 10 § 2 mom.

6.1.1. Formatiivinen arviointi

Formatiivisen arvioinnin tehtävänä on ohjata oppilaan opintojen edistymistä suhteessa asetettuihin tavoitteisiin. Formatiivinen arviointi auttaa oppilasta ymmärtämään omaa oppimistaan, tunnistamaan vahvuuksiaan ja kehittämään työskentelyään oppiaineille asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi. Formatiivinen arviointi on osa opetusta.

Formatiivinen arviointi on oppimista tukevaa ja ohjaavaa palautetta. Palautteen tulee auttaa oppilasta ymmärtämään oppiaineen tavoitteet, hahmottamaan oma edistymisensä suhteessa asetettuihin tavoitteisiin sekä se, miten voi parantaa suoriutumistaan suhteessa tavoitteisiin ja arviointikriteereihin.

Itsearviointi ja vertaispalaute ovat osa formatiivista arviointia. Oppilaat harjoittelevat opettajan ohjaamana itsearvioinnin ja vertaispalautteen antamisen ja vastaanottamisen taitoja. Niitä tulee harjoitella osana kaikkien oppiaineiden opiskelua. Itsearviointi ja vertaispalaute eivät vaikuta oppiaineesta saatavaan arvosanaan tai sanalliseen arvioon.

Oppilaille on selvitettävä oppiaineiden tavoitteet sekä arvioinnin periaatteet ikäkaudelle tarkoituksenmukaisella tavalla. Jokaisen oppilaan tulee saada käsitys siitä, mitä hänen on tarkoitus oppia ja miten hänen suoriutumistaan arvioidaan. Oppilaalle ja hänen huoltajalleen annetaan lukuvuoden aikana tietoa oppilaan opintojen edistymisestä, työskentelystä ja käyttäytymisestä.[1]

Formatiivista arviointia tehdään aina perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa asetettujen ja paikallisessa opetussuunnitelmassa täsmennettyjen oppiaineiden tavoitteiden saavuttamiseksi.

Formatiivinen arviointi ei edellytä dokumentointia.

---

[1] Perusopetusasetus 10 §

6.1.2. Summatiivinen arviointi

Summatiivisen arvioinnin tehtävänä on kuvata, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on saavuttanut opetussuunnitelmassa oppiaineille asetetut tavoitteet.

Summatiivinen arviointi tehdään vähintään jokaisen lukuvuoden päätteeksi sekä perusopetuksen päättyessä. Oppilaalle ja hänen huoltajalleen annetaan kuitenkin myös lukuvuoden aikana tietoa oppilaan opintojen edistymisestä, työskentelystä ja käyttäytymisestä.[1] Kunkin lukuvuoden päättyessä oppilaalle annetaan lukuvuositodistus, jota varten tehdään summatiivinen arviointi siitä, miten oppilas on kyseisenä lukuvuonna saavuttanut tavoitteet opinto-ohjelmaansa kuuluvissa oppiaineissa. Lukuvuositodistukseen sisältyy myös käyttäytymisen arviointi.[2]

Summatiivinen arviointi tehdään suhteessa perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa asetettuihin ja niiden pohjalta paikallisessa opetussuunnitelmassa vuosiluokittain tarkennettuihin oppiaineiden tavoitteisiin. Lukuvuoden päätteeksi tehtävä arviointi on summatiivinen kokonaisarviointi oppilaan koko lukuvuoden suoriutumisesta. Päättöarviointi kohdistuu oppiaineille asetettuihin tavoitteisiin perusopetuksen oppimäärän päättyessä.

Oppilaille on selvitettävä oppiaineiden tavoitteet sekä arvioinnin periaatteet ikäkaudelle tarkoituksenmukaisella tavalla. Jokaisen oppilaan tulee saada käsitys siitä, mitä hänen on tarkoitus oppia ja miten hänen suoriutumistaan arvioidaan.

Summatiivisen arvioinnin tekee aina oppilasta opettanut opettaja, tai jos opettajia on useita, opettajat yhdessä.[3]

Opettajan tulee dokumentoida arvioinnit niistä näytöistä, jotka vaikuttavat oppilaan summatiiviseen arviointiin.

---

[1] Perusopetusasetus 10 §

[2] Perusopetusasetus 10 § 2 mom.

[3] Perusopetusasetus 13 § 1 mom.

6.2. Arvioinnin yleiset periaatteet

Arvioinnissa tulee noudattaa seuraavia periaatteita jokaisella vuosiluokalla.

Arviointi on yhdenvertaista

Arviointi perustuu kaikilla vuosiluokilla oppilaiden yhdenvertaiseen kohteluun. Vuosiluokkien 1–8 päätteeksi annetun lukuvuosiarvioinnin ja perusopetuksen päättöarvioinnin tulee perustua perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa asetettuihin ja paikallisessa opetussuunnitelmassa täsmennettyihin tavoitteisiin. Jokaisen oppilaan tulee saada tietää, mitä on tarkoitus oppia ja miten oppimista, osaamista, työskentelyä ja käyttäytymistä arvioidaan. Päättöarvosanat muodostetaan valtakunnallisesti yhdenvertaisin perustein.

Arviointi edellyttää avoimuutta, yhteistyötä ja osallisuutta

Arvioinnin tehtävänä on auttaa oppilasta hahmottamaan opintojensa etenemistä. Tämä edellyttää vuorovaikutusta opettajan ja oppilaan välillä sekä palautteen antamista tavoitteiden saavuttamisen edistämiseksi. Arvioinnin toteuttamiseen liittyy oppilaiden osallisuuden mahdollistaminen, vahvuuksien tunnistaminen ja kannustaminen.

Arvioinnin toteuttaminen edellyttää yhteistyötä sekä koulussa että kotien kanssa. Yhteistyön tarkoituksena on selkiyttää huoltajille arvioinnin periaatteita ja käytänteitä. Oppilaan ja huoltajan tulee saada riittävästi tietoa oppilaan oppimisesta, osaamisesta, työskentelystä ja käyttäytymisestä. [1] Oppilaalla ja huoltajalla on oikeus saada tieto arvioinnin perusteista ja siitä, miten niitä on sovellettu oppilaan arviointiin. [2]

Arviointi on suunnitelmallista ja johdonmukaista

Arviointikäytänteet on suunniteltava johdonmukaiseksi kokonaisuudeksi ja varmistettava arviointiperiaatteiden yhtenäisyys koulussa. Arviointia toteutetaan sekä lukuvuoden aikana että sen päättyessä. Arvioinnin tulee kohdistua vain siihen, mitä paikallisessa opetussuunnitelmassa on asetettu tavoitteeksi. Opettaja toteuttaa arvioinnin näyttöihin perustuen.

Oppilaiden suorituksia ei verrata toisiinsa. Arviointi ei kohdistu oppilaiden persoonaan, temperamenttiin tai muihin henkilökohtaisiin ominaisuuksiin.

Arvioinnin avulla saatu tieto auttaa opettajia suuntaamaan opetustaan oppilaiden tarpeiden mukaisesti. Arviointi toimii myös tärkeänä välineenä oppilaan mahdollisten tuen tarpeiden tunnistamisessa. Opettajien yhteistyö kouluyhteisössä on välttämätöntä arvioinnin johdonmukaisuuden toteutumiseksi.

Arviointi on monipuolista

Oppilaiden oppimista, osaamista, työskentelyä ja käyttäytymistä arvioidaan monipuolisesti. [3] Monipuolinen arviointi perustuu eri menetelmin kerättyihin näyttöihin. Opettaja valitsee arviointimenetelmät arvioinnin tehtävien ja oppiaineen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisella tavalla. Oppilaalle tulee tarjota mahdollisuuksia osoittaa oppimistaan ja osaamistaan eri tavoin ja tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisin keinoin. Arviointimenetelmien valinnassa on otettava huomioon, että vain yhden arviointimenetelmän avulla ei voida arvioida kaikkia oppiaineille asetettuja tavoitteita.

Arviointi perustuu tavoitteisiin ja kriteereihin

Oppimisen, osaamisen ja työskentelyn arvioinnin tulee perustua perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa asetettuihin ja paikallisessa opetussuunnitelmassa vuosiluokittain tarkennettuihin oppiaineiden tavoitteisiin. Käyttäytymistä arvioidaan suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa käyttäytymiselle asetettuihin tavoitteisiin.

Oppilaan osaamisen arvioinnissa käytetään perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määriteltyjä, oppiaineiden tavoitteista johdettuja arviointikriteereitä. Arviointikriteerit on laadittu eri vuosiluokkien päätteeksi annettavaan arviointiin ja päättöarviointiin. Kriteerit eivät ole oppilaille asetettuja tavoitteita, vaan ne määrittelevät eri arvosanoihin vaadittavan osaamisen tason.

Jos erityistä tukea saava oppilas opiskelee oppiaineen yleisen oppimäärän mukaisesti, hänen suorituksiaan arvioidaan suhteessa yleisen oppimäärän yhteisiin tavoitteisiin edellä mainittuja arviointikriteerejä käyttäen.

Yksilöllistetyn oppimäärän mukaan yhdessä tai useammassa oppiaineessa opiskelevien oppilaiden suorituksia arvioidaan näissä oppiaineissa suhteessa henkilökohtaisessa opetuksen järjestämistä koskevassa suunnitelmassa (HOJKS) määriteltyihin hänelle yksilöllisesti asetettuihin tavoitteisiin. Osaamisen tason määrittelyssä ei käytetä edellä mainittuja arviointikriteerejä. Oppimäärä yksilöllistetään vasta, kun oppilas ei tuetustikaan näytä saavuttavan arvosanan 5 edellyttämää osaamisen tasoa.

Toiminta-alueittain opiskelevan oppilaan suorituksia arvioidaan suhteessa toiminta-alueittain määriteltyihin tavoitteisiin.

Jos oppilas on opiskellut oppimissuunnitelmassa määriteltyjen oppiaineen erityisten painoalueiden mukaisesti, hänen suorituksensa arvioidaan suhteessa yleisen oppimäärän tavoitteisiin perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määriteltyjä arviointikriteereitä käyttäen.

Arvioinnissa otetaan huomioon oppilaiden ikäkausi ja edellytykset

Arviointikäytänteet suunnitellaan ja toteutetaan oppilaiden ikäkauden ja edellytysten mukaisesti. Oppilaiden erilaiset tavat oppia ja työskennellä otetaan huomioon ja huolehditaan siitä, ettei osaamisen osoittamiselle ole esteitä.

Arvioinnissa tulee ottaa huomioon oppilaan terveydentila ja erityistarpeet. Oppimisen tuen tarpeet sekä muut osaamisen osoittamista vaikeuttavat syyt tulee ottaa arviointikäytänteissä huomioon

siten, että oppilaalla on mahdollisuus erityisjärjestelyihin ja vaihtoehtoisiin tapoihin osoittaa osaamisensa.

Maahanmuuttajataustaisten ja vieraskielisten oppilaiden arvioinnissa tulee ottaa huomioon oppilaan kielitaidon taso koulun opetuskielessä sekä arvioinnin kohteena olevan oppiaineen tiedonalan kielessä

---

[1] Perusopetusasetus 10 § 1 mom.

[2] Perusopetusasetus 13 § 2 mom.

[3] Perusopetuslaki 22 § 1 mom.

6.2 Yhteistyö huoltajien kanssa

Oppilaan arvioinnista päättää kunkin oppiaineen tai opintokokonaisuuden osalta aina oppilaan opettaja, tai jos opettajia on useita, opettajat yhdessä. Yhteistyö huoltajien kanssa on kuitenkin tärkeää. On tärkeää, että huoltaja tietää, mistä arvioinnissa on kyse. Koulun arviointikulttuurin tulee siksi olla avointa, johdonmukaista ja yhdenvertaista.

Yhteistyö huoltajien kanssa oppimisen ja osaamisen arvioinnissa tarkoittaa tiedottamista siitä:

- miten oppilaan oppimista ja osaamista arvioidaan, miten opettaja havainnoi, kerää ja dokumentoi arviointitietoa
- mitä arvioidaan lukuvuoden aikana ja mitä lukuvuoden päätteeksi
- mitkä ovat oppiaineiden tavoitteet ja arviointikriteerit.

Tärkeää yhteistyötä kodin ja koulun välillä on lukuvuoden aikana pidettävä arviointikeskustelu. Arviointikeskusteluun osallistuvat oppilas, huoltaja ja luokanopettaja/ luokanvalvoja. Arviointikeskustelu on osa monipuolista arviointia, joka ohjaa ja kannustaa opiskelua sekä kuvaa, miten hyvin oppilas on saavuttanut kasvulle ja oppimiselle asetetut tavoitteet.

Koulut päättävät arviointikeskustelujen ajankohdat ja kirjaavat ne lukuvuosisuunnitelmaan. Erityisen tuen oppilaiden osalta arviointikeskustelu voidaan sisällyttää HOJKS:n päivitykseen. Vantaalla arviointikeskustelu käydään tavoitteiden ja hyvinvoinnin hengessä – pääosassa on lapsi!

Arvioinnista tiedottamisen muodot

Oppilaille ja heidän huoltajilleen annetaan lukuvuoden aikana tietoa oppilaiden opintojen edistymisestä, työskentelystä ja käyttäytymisestä formatiivisen arvioinnin avulla.

Oppilaille tulee selvittää oppiaineiden tavoitteet sekä arvioinnin periaatteet. Oppilaiden tulee saada käsitys siitä, mitä hänen on tarkoitus oppia ja miten suoriutumista arvioidaan.

Opettajien yhteistyö kouluyhteisössä on välttämätöntä, jotta arviointi on johdonmukaista ja yhdenvertaista. Yhteistyö näyttäytyy oppilaille ja huoltajille tiedottamisen selkeytenä ja arvioinnin läpinäkyvyytenä.

Kukin koulu päättää, miten tiedottaa oppimisen ja osaamisen arvioinnista ja kirjaa tiedottamisen tavat koulun opetussuunnitelmaan.

Koulukohtaiset täsmennykset:

- Mitä asioita huoltajille tiedotetaan oppimisen ja osaamisen arvioinnista?
- Miten oppilaille ja huoltajille annetaan lukuvuoden aikana tietoa opintojen etenemisestä, työskentelystä ja käyttäytymisestä?
- Milloin? Tiedottamisen ajankohdat.

6.3. Oppimisen ja osaamisen arviointi

Perusopetuksessa arviointi kohdistuu oppilaan oppimiseen ja osaamiseen. Oppimisen arviointi liittyy oppimisprosessin ohjaamiseen ja siitä annettavaan palautteeseen. Osaamisen arviointi puolestaan kohdistuu oppilaan tiedollisen ja taidollisen osaamisen tasoon. Oppilaan oppimista ohjataan ja osaamista arvioidaan aina suhteessa perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa eri oppiaineille määriteltyihin ja paikallisessa opetussuunnitelmassa vuosiluokittain täsmennettyihin tavoitteisiin.

Oppilaan osaamisen arvioinnissa käytetään perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määriteltyjä, tavoitteista johdettuja arviointikriteereitä eri vuosiluokkien päätteeksi annettavassa arvioinnissa ja päättöarvioinnissa.

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden saavuttamista ei arvioida oppiaineista erillisinä. Kun opettaja toteuttaa arvioinnin oppiaineiden tavoitteiden ja kriteereiden mukaisesti, tulevat myös laaja-alaisen osaamisen tavoitealueet arvioiduiksi.

Jos erityistä tukea saava oppilas opiskelee oppiaineen yleisen oppimäärän mukaisesti, oppilaan suorituksia arvioidaan suhteessa yleisen oppimäärän tavoitteisiin perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määriteltyjä arviointikriteerejä käyttäen.

Yksilöllistetyn oppimäärän mukaan yhdessä tai useammassa oppiaineessa opiskelevien oppilaiden suorituksia arvioidaan näissä oppiaineissa suhteessa henkilökohtaisessa opetuksen järjestämistä koskevassa suunnitelmassa (HOJKS) määriteltyihin hänelle yksilöllisesti asetettuihin tavoitteisiin eikä osaamisen tason määrittelyssä käytetä perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määriteltyjä arviointikriteerejä.

6.4. Työskentelyn arviointi

Työskentelyn arviointi on osa oppiaineen arviointia. Työskentelyä ei siis arvioida oppiaineista erillisenä. Työskentelyn arviointi perustuu perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määriteltyihin ja paikallisessa opetussuunnitelmassa vuosiluokittain täsmennettyihin oppiaineiden tavoitteiden sisältämiin työskentelytaitojen tavoitteisiin. Kun opettaja toteuttaa arvioinnin oppiaineiden tavoitteiden ja kriteerien mukaisesti, tulee myös työskentely arvioiduksi.

Työskentelytaidoilla tarkoitetaan perusopetuksen aikana kehittyvää taitoa työskennellä itsenäisesti ja yhdessä, taitoa suunnitella ja arvioida omaa työskentelyään, taitoa toimia vastuullisesti ja parhaansa yrittäen sekä taitoa toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa.

Oppilaan työskentelyyn liittyviä erityistarpeita tulee tarvittaessa kirjata oppimissuunnitelmaan tai henkilökohtaiseen opetuksen järjestämistä koskevaan suunnitelmaan (HOJKS), jotta ne voidaan ottaa huomioon työskentelyn arvioinnin suunnittelussa ja toteutuksessa.

6.5. Käyttäytymisen arviointi

Käyttäytymistä arvioidaan suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa käyttäytymiselle asetettuihin tavoitteisiin ja niiden saavuttamiseen. Käyttäytymiselle asetetut tavoitteet perustuvat koulun toimintatapoihin ja järjestyssääntöihin. Käyttäytyminen arvioidaan todistuksissa omana kokonaisuutena, eikä siitä saatu arvosana tai sanallinen arvio vaikuta oppiaineesta saatavaan arvosanaan tai sanalliseen arvioon.

Oppilaan käyttäytymiseen liittyvät erityistarpeet tulee tarvittaessa kirjata oppimissuunnitelmaan tai henkilökohtaiseen opetuksen järjestämistä koskevaan suunnitelmaan (HOJKS), jotta ne voidaan ottaa huomioon käyttäytymisen arvioinnin suunnittelussa ja toteutuksessa.

6.5 Käyttäytymisen arviointi ja sen perustana olevat tavoitteet

Käyttäytymisen arvioi oppilaan opettaja, tai jos opettajia on useita, opettajat yhdessä. Vantaalla on laadittu kaupunkitasoiset arviointikriteerit käyttäytymisen arvioinnille, jotka astuivat voimaan 1.8.2021.

6.6. Opinnoissa eteneminen perusopetuksen aikana

6.6 Opinnoissa etenemisen, vuosiluokalta siirtymisen ja vuosiluokalle jättämisen periaatteet ja käytännöt Vantaalla

Oppilaan ja huoltajien tulee saada tietää hyvissä ajoin, mikäli on vaarassa, että oppilas ei saavuta oppimäärän tavoitteita edes välttävästi. Oppilaan oppimisen edistymistä seurataan ja edistymisestä käydään keskustelua oppilaan ja huoltajien sekä oppilaan opettajien kanssa.

Ennen luokalle jättämistä on tarkasteltava oppilaan kokonaistilannetta; miten oppilasta on tuettu ja miten hän hyötyisi mahdollisesta luokan kertaamisesta. Erityisen tuen oppilaan kohdalla luokan kertaamisen sijaan tulee arvioida vuosiluokkiin sitomattoman opetuksen järjestämistä. Oppilaalla, jolla on yksilöllistettyjä oppiaineita, ei luokan kertaamisen perusteena voi olla heikko koulumenestys yksilöllistetyissä oppiaineissa.

Mikäli näyttää siltä, että oppilas ei suorita oppiainetta hyväksytysti, hänelle tulee antaa mahdollisuus erikseen osoittaa saavuttaneensa hyväksyttävät tiedot ja taidot ennen lukuvuoden loppumista tai hänelle tulee järjestää mahdollisuus osoittaa ne lukuvuoden päätyttyä, ennen seuraavan lukuvuoden alkamista. Vuosiluokalle jättämisestä päättävät rehtori ja oppilaan opettajat yhdessä.

Oppilas voi edetä opinnoissa vuosiluokkiin jaetun oppimäärän sijaan vuosiluokkiin sitomattomasti oman opinto-ohjelman mukaisesti. Opintokokonaisuudet kirjataan oppimissuunnitelmaan tai HOJKSn. Opintokokonaisuudet voivat sisältää yhden oppiaineen sisältöjä tai useamman oppiaineen sisältöjä. Sisällöt pohjautuvat aina opetussuunnitelmaan. Opintokokonaisuuksille määritellään tavoitteet, suorittamisjärjestys, aikataulu ja arviointi. Opintokokonaisuuksien arvioinnissa käytetään monipuolisia menetelmiä.

6.6.1. Opinnoissa eteneminen vuosiluokittain

Oppilas siirtyy seuraavalle vuosiluokalle, jos hän on saanut vuosiluokan oppimäärään sisältyvissä oppiaineissa vähintään välttäviä tietoja ja taitoja osoittavan numeron tai vastaavan sanallisen arvion.[1]

Oppilas voi myös siirtyä seuraavalle vuosiluokalle, vaikka hänen vuosiluokan suorituksensa jossakin oppiaineessa olisi hylätty, jos arvioidaan, että hän kykenee selviytymään seuraavan vuosiluokan opinnoista hyväksytysti. Oppilas voidaan jättää vuosiluokalle, jos hänen lukuvuotta koskeva suorituksensa yhdessä tai useammassa vuosiluokan oppimäärään kuuluvassa oppiaineessa on tukitoimista huolimatta hylätty.

Mikäli oppilaan koko vuosiluokan suoritus jossakin oppiaineessa on vaarassa tulla hylätyksi, tulee siitä tiedottaa lukuvuoden aikana oppilasta ja huoltajaa sekä sopia toimenpiteistä oppimisen tukemiseksi. Ennen luokalle jättämistä oppilaalle tulee varata mahdollisuus opetukseen osallistumatta osoittaa saavuttaneensa asianomaisessa oppiaineessa hyväksyttävät tiedot ja taidot erillisessä näytössä.[2] Mahdollisuuksia voidaan antaa paikallisessa opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla yksi tai useampia lukuvuoden aikana tai lukuvuoden koulutyön päätyttyä. Erillinen näyttö voi sisältää monipuolisesti erilaisia suullisia, kirjallisia ja muita suorituksia, joilla oppilas parhaiten kykenee osoittamaan osaamisensa.

Jos suoritusmahdollisuus annetaan lukuvuoden koulutyön päätyttyä, vuosiluokalle jättämisestä voidaan koulutyön päättyessä tehdä lukuvuositodistukseen ehdollinen päätös. Päätöksessä mainitaan ne vuosiluokan oppimäärän osa-alueet, joiden hyväksytty suorittaminen erillisessä näytössä on vuosiluokalta siirtymisen edellytys.

Oppilas voidaan myös jättää vuosiluokalle, vaikka hänellä ei ole hylättyjä suorituksia, jos se katsotaan hänen yleisen koulumenestyksensä vuoksi tarkoituksenmukaiseksi. Oppilaalle ja hänen huoltajalleen tulee tällöin varata mahdollisuus tulla kuulluksi ennen päätöksen tekemistä.

Vuosiluokalle jäävän oppilaan suoritukset asianomaiselta luokalta raukeavat.[3]

---

[1] Perusopetusasetus 11 § 1 mom.

[2] Perusopetusasetus 11 § 1 ja 2 mom.

[3] Perusopetusasetus 11 § 2 mom.

6.6.2. Eteneminen oman opinto-ohjelman mukaan

Oppilas voi edetä opinnoissa vuosiluokkiin jaetun oppimäärän sijaan vuosiluokkiin sitomattomasti oman opinto-ohjelman mukaisesti. Paikallisessa opetussuunnitelmassa määrätään opintokokonaisuuksista, joiden suorittaminen hyväksytysti on edellytyksenä opinnoissa etenemiseen asianomaisessa oppiaineessa. Oman opinto-ohjelman mukaan opiskeleva oppilas saa lukuvuoden päätteeksi lukuvuositodistuksen kyseisenä lukuvuonna hyväksytysti suorittamistaan opinnoista ja siirtyy lukuvuoden koulutyön päätyttyä opinnoissaan eteenpäin.

Oman opinto-ohjelman mukaisella etenemisellä voidaan tarvittaessa välttää luokalle jättäminen, jonka myötä oppilaan kaikki opinnot kyseiseltä vuosiluokalta raukeaisivat. Oman opinto-ohjelman mukaisesti etenevä oppilas voidaan jättää vuosiluokalle vain yleisen heikon koulumenestyksen perusteella. Yhdeksännellä vuosiluokalla oleva oppilas luetaan tämän vuosiluokan oppilaaksi, kunnes hän suorittaa perusopetuksen koko oppimäärän ja saa päättötodistuksen tai eroaa koulusta.

6.7. Lukuvuoden päätteeksi arvioitavat yhteiset oppiaineet ja valinnaiset aineet

Perusopetuksessa kaikki oppilaan opinto-ohjelmaan kuuluvat yhteiset oppiaineet arvioidaan kunkin lukuvuoden päätteeksi erillisinä.[1] Arvioitavat yhteiset oppiaineet ovat äidinkieli ja kirjallisuus, toinen kotimainen kieli, vieraat kielet, matematiikka, ympäristöoppi, fysiikka, kemia, biologia, maantieto, terveystieto, uskonto tai elämänkatsomustieto, historia, yhteiskuntaoppi, musiikki, kuvataide, käsityö, liikunta sekä kotitalous. Lukuvuositodistukseen merkitään sanallinen arvio tai arvosana siitä, miten oppilas on saavuttanut opinto-ohjelmaansa kuuluneiden oppiaineiden tavoitteet lukuvuoden aikana.

Taide- ja taitoaineiden valinnaiset tunnit ovat osa yhteisinä oppiaineina opetettavien taide- ja taitoaineiden oppimääriä, jolloin oppilas saa yhden sanallisen arvion tai arvosanan kustakin taide- ja taitoaineesta kaikilla niillä vuosiluokilla, joilla hän niitä opiskelee. Taide- ja taitoaineiden valinnaisina tunteina tarjotuista ja suoritetuista opinnoista ei anneta todistuksiin erillistä sanallista arviota tai arvosanaa.

Monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa opiskellut oppiaineiden tavoitteet ja sisällöt sekä monialaisten oppimiskokonaisuuksien opiskelun yhteydessä annetut näytöt otetaan huomioon kunkin oppiaineen arvosanaa muodostettaessa. Oppiainekohtainen arviointi tulee suunnitella ja olla oppilaiden tiedossa jo oppimiskokonaisuuden alkaessa. Monialaisista oppimiskokonaisuuksista ei anneta erillisiä sanallisia arvioita tai arvosanoja.

Ne valinnaiset aineet, jotka muodostavat yhtenäisen, vähintään kahden vuosiviikkotunnin oppimäärän, arvioidaan numeroin. Oppimäärältään alle kaksi vuosiviikkotuntia käsittävät valinnaiset aineet ja tällaisista oppimääristä koostuvat kokonaisuudet arvioidaan sanallisesti hyväksytty- merkinnällä.

Perusopetuksen tuntijaon mukaiset valinnaiset aineet arvioidaan vuosiluokilla 1–3 opetuksen järjestäjän päätöksen mukaisesti joko sanallisesti tai numeroin. Vuosiluokilla 4–9 vähintään 2 vuosiviikkotunnin laajuisista valinnaisista aineista annetaan numeroarvosana.

---

[1] Perusopetusasetus 10 § 2 mom.

Sanallisen arvion ja numeroarvosanan antaminen todistuksissa eri oppiaineissa sekä käyttäytymisen arvioinnissa

Lukuvuositodistuksessa käytetään sanallista arviointia vuosiluokilla 1-3. Sanallisesta arviosta käy ilmi, onko oppilas suoriutunut hyväksytysti lukuvuoden opinnoista jokaisessa opinto-ohjelmaansa kuuluvassa oppiaineessa. Lukuvuositodistuksessa käytetään numeroarviointia vuosiluokilla 4-9. Sanallista ja numeroarviointia täydennetään kuvailevalla sanallisella arviolla, joka annetaan todistuksen liitteenä vuosiluokilla 1-6.

Sanallista arviota voidaan käyttää päättöarviointia lukuun ottamatta myös niiden oppilaiden arvioinnissa, joiden äidinkieli on muu kuin opetuksessa käytettävä kieli.

Väli- ja lukuvuositodistukseen merkitään arvio oppilaan käyttäytymisestä. Vuosiluokilla 1–3 käyttäytymisestä annetaan sanallinen arvio, joka annetaan todistuksen liitteenä.

Yksilöllistettyjen oppiaineiden arvioinnissa noudatetaan samaa ohjeistusta kuin muussakin arvioinnissa ts. vuosiluokkien 1-3 oppilaille annetaan sanallista arviota ja vuosiluokkien 4-9 oppilaille annetaan numero. Sanallisen arvion tai numeroarvosanan perään lisätään tähti (*). Numeerisen arvosanan lisäksi voi antaa myös sanallista arviointia todistuksen liitteenä.

Kaupunkitasoisissa vammaisopetuksen ryhmissä vuosiluokkien 4–9 oppilaille annetaan sanallista arviointia yksilöllistetyissä oppiaineissa. Toiminta-alueittain opiskeleville vuosiluokkien 1–9 oppilaille annetaan sanallista arviota. Vuosiluokilla 1–9 oppiaineittain tai toiminta-alueittain opiskelevien oppilaiden käyttäytymisen arvioinnissa annetaan sanallista arviota kuitenkin siten, että käyttäytyminen arvioidaan kokonaisuutena ilman käyttäytymisen osa-alueita.

Oman opinto-ohjelman (oppimissuunnitelma, HOJKS) mukaan, vuosiluokkiin sitomattomasti opiskelevan oppilaan välitodistus voidaan jättää antamatta. Lukuvuositodistuksessa oppilas saa suorittamistaan opintokokonaisuuksista arvosanat. Opintokokonaisuudet tarkennetaan oppimissuunnitelmassa tai henkilökohtaista opetuksen järjestämistä koskevassa suunnitelmassa.

Valinnaisaineiden arviointi

Valinnaisaineet jaotellaan perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden mukaan Vantaan perusopetuksessa seuraavalla tavalla:

- taide- ja taitoaineiden valinnaisiin tunteihin
- valinnaisiin aineisiin

Valinnaiset aineet sekä syventävät taide- ja taitoaineiden valinnaiset tunnit ovat kaksi eri asiaa ja ne arvioidaan eri periaattein.

Valinnaiset aineet muodostavat omat oppimääränsä, jotka suunnitellaan, toteutetaan ja arvioidaan itsenäisinä kokonaisuuksina. Valinnaiset aineet arvioidaan erikseen joko numeroarvosanalla tai sanallisella arviolla riippuen niiden laajuudesta. Koulu tarkentaa valinnaisaineiden tavoitteet ja sisällöt lukuvuosisuunnitelmassa.

Valinnaisena aineena voidaan tarjota syventäviä ja soveltavia yhdestä tai useasta oppiaineesta muodostettuja oppiainekokonaisuuksia. Syventävät valinnaiset aineet syventävät ja/tai laajentavat yhteisten oppiaineiden tavoitteita ja sisältöjä. Soveltavat valinnaiset aineet voivat sisältää aineksia useasta eri oppiaineesta tai laaja-alaisesta osaamisesta. Soveltavilla valinnaisilla aineilla voidaan edistää oppiaineiden yhteistyötä.

Jokainen taide- ja taitoaineiden valinnainen tunti sisältyy aina taide- ja taitoaineiden yhteiseen oppimäärään. Kunkin taide- ja taitoaineen oppimäärän vähimmäistuntimäärästä ja

siihen mahdollisesti taide- ja taitoaineiden valinnaisista tunneista osoitetusta opetusajasta on muodostettu jatkumo, joka perustuu ko. oppiaineen yhteisen oppimäärän opetukselle annettuihin tavoitteisiin ja keskeisiin sisältöihin.

Valinnaisaineiden tuntimääristä, tarjonnasta ja jaosta valinnaisiin aineisiin ja taide- ja taitoaineiden valinnaisiin tunteihin kerrotaan opetussuunnitelman luvussa 13, Valinnaisuus perusopetuksessa.

Valinnaisten aineiden arviointi vuosiluokilla 4-6

Vantaan suomenkielisen perusopetuksen tuntijaossa on varattu kolme vuosiviikkotuntia muille valinnaisille aineille vuosiluokille 4-6 (1 vuosiviikkotunti/vuosiluokka).

Valinnaiset aineet arvioidaan sanallisesti, koska ne ovat oppimäärältään alle 2 vuosiviikkotuntia. Valinnaisista aineista merkitään todistuksiin vuosiviikkotuntimäärä sekä merkintä hyväksytty/hylätty (S/H). Mikäli sanallisesti arvioitu valinnainen aine katsotaan syventävän jonkin yhteisen oppiaineen tavoitteita, sen suoritus voi korottaa ko. oppiaineen arvosanaa. Opettaja tiedottaa oppilaille, mitkä valinnaiset aineet vaikuttavat korottavasti arvosanaan.

Taide- ja taitoaineiden valinnaisten tuntien arviointi vuosiluokilla 4-6

Vantaan suomenkielisen perusopetuksen tuntijaossa on varattu kuusi vuosiviikkotuntia syventävien taide- ja taitoaineiden valinnaisiin tunteihin (2 vuosiviikkotuntia/vuosiluokka) vuosiluokille 4-6. Valinnaisten taide- ja taitoaineiden tuntien tulee olla oppilaalla eri oppiainetta kullakin vuosiluokalla.

Taide- ja taitoaineiden valinnaiset tunnit ovat osa yhteisinä oppiaineina opetettavien taide- ja taitoaineiden oppimääriä ja ne myös arvioidaan osana tätä opetusta. Taide- ja taitoaineiden valinnaisten tuntien käyttö edistää näiden oppiaineiden tavoitteellista opiskelua. Oppilas saa yhden arvosanan kustakin taide- ja taitoaineesta kaikilla niillä vuosiluokilla, joilla hän niitä opiskelee, myös kotitaloudesta.

Valinnaisten aineiden arviointi vuosiluokilla 7-9

Vantaan suomenkielisen perusopetuksen tuntijaossa on varattu kahdeksan vuosiviikkotuntia valinnaisille aineille vuosiluokille 7-9.

Valinnaisena aineena voidaan tarjota syventäviä ja soveltavia yhdestä tai useasta oppiaineesta muodostettuja oppiainekokonaisuuksia. Syventävät valinnaiset aineet syventävät ja/tai laajentavat yhteisten oppiaineiden tavoitteita ja sisältöjä. Tällöin on huomioitava valinnaisaineen mahdollisuus korottaa yhteisen oppiaineen arvosanaa. Soveltavat valinnaiset aineet voivat sisältää aineksia useasta eri oppiaineesta tai laaja-alaisesta osaamisesta. Soveltavilla valinnaisilla aineilla voidaan edistää oppiaineiden yhteistyötä.

Vuosiluokilla 7-9 ne valinnaiset aineet, jotka muodostavat yhtenäisen, vähintään kahden vuosiviikkotunnin oppimäärän, arvioidaan numeroin. Kasva urheilijaksi -kurssia tarjotaan joka vuosiluokalla liikunnan tavoitteita syventävänä valinnaisena aineena. Koska Kasva urheilijaksi -kurssi muodostaa pitkän oppimäärän, arvioidaan se numeroin. Jos Kasva urheilijaksi -kurssi jää oppimäärältään alle kahteen vuosiviikkotuntiin, arvioidaan se sanallisesti. 9. vuosiluokalla valinnaisaineiden suorituksia tarkistettaessa koulu sopii, kuka tarkistaa oppilaiden Kasva urheilijaksi -kurssin laajuuden.

Oppimäärältään alle kaksi vuosiviikkotuntia käsittävät valinnaiset aineet arvioidaan sanallisesti. Mikäli sanallisesti arvioitu valinnainen aine katsotaan syventävän jonkin yhteisen oppiaineen tavoitteita, sen suoritus voi korottaa ko. oppiaineen arvosanaa. Opettaja tiedottaa oppilaille, mitkä valinnaiset aineet vaikuttavat korottavasti arvosanaan.

Koulun oppilaanohjaaja kertoo yhdessä opettajien kanssa oppilaalle siitä, kuinka valinnaisaineiden arvosanat vaikuttavat opiskelijaksi ottamisen perusteisiin toiselle asteelle.

Valinnaisiin aineisiin osoitettuja vuosiviikkotunteja käytetään painotetun opetuksen järjestämiseen.

Taide- ja taitoaineiden valinnaisten tuntien arviointi vuosiluokilla 7-9

Vantaan suomenkielisen perusopetuksen tuntijaossa on varattu viisi vuosiviikkotuntia syventäviin taide- ja taitoaineiden valinnaisiin tunteihin vuosiluokille 7-9.

Valinnaisten taide- ja taitoaineiden tuntien arviointi on osa kyseisen, kaikille yhteisen oppiaineen arviointia. Todistukseen ei tule erikseen mainintaa taide- ja taitoaineiden valinnaisten aineiden osalta, vaan arvosana kuuluu osaksi kaikille pakollisen taide- ja taitoaineen arviointia.

6.8. Perusopetuksen päättöarviointi

Päättöarvioinnin tehtävänä on määrittää, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on saavuttanut perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa oppiaineille asetetut tavoitteet perusopetuksen päättyessä. Päättöarvioinnissa annettava numeroarvosana tai sanallinen arvio kuvaa oppilaan osaamisen tasoa suhteessa kunkin oppiaineen oppimäärän tavoitteisiin ja päättöarvioinnin kriteereihin. Päättötodistus annetaan perusopetuksen päättyessä oppilaalle, joka on saavuttanut perusopetuksen koko oppimäärän tavoitteet vähintään arvosanan 5 edellyttämän osaamisen mukaisesti.

Päättöarviointi tehdään vuosiluokkien 7–9 aikana osoitetun osaamisen perusteella suhteessa oppiaineen oppimäärän tavoitteisiin käyttäen perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määriteltyjä päättöarvioinnin kriteereitä.

6.8.1. Päättöarvosanan muodostaminen

Päättöarvosanan muodostaminen perustuu oppilaan osoittaman osaamisen tasoon suhteessa oppiaineen oppimäärän tavoitteisiin ja päättöarvioinnin kriteereihin. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt oppiaineen oppimäärän tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Niiden oppiaineiden tavoitteiden, joiden osalta osaaminen on osoitettu vuosiluokilla 7 ja 8, arviointi otetaan huomioon päättöarviointia tehtäessä. Näihin tavoitteisiin perustuva osaamisen taso tulee arvioida käyttäen päättöarvioinnin kriteereitä.

Päättöarvosana on oppiaineen tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta.

Työskentelyn arviointi sisältyy oppiaineen arvosanaan myös päättöarvioinnissa.

6.8.2. Erityistä tukea saavan oppilaan päättöarviointi

Jos erityistä tukea saava oppilas opiskelee oppiaineen yleisen oppimäärän mukaisesti, hänen suoriutumistaan arvioidaan suhteessa yleisen oppimäärän tavoitteisiin käyttäen päättöarvioinnin kriteereitä. Jos oppilas opiskelee yksilöllistetyn oppimäärän mukaan yhdessä tai useammassa oppiaineessa, arvioidaan oppilaan suoriutumista näissä oppiaineissa henkilökohtaisessa opetuksen järjestämistä koskevassa suunnitelmassa (HOJKS) suhteessa hänelle määriteltyihin, yksilöllisesti asetettuihin tavoitteisiin ja sisältöihin, ei päättöarvioinnin kriteereihin.

Yksilöllistettyjen oppimäärien mukaisesti opiskeltujen oppiaineiden arvioinnissa voidaan antaa numeroarvosanan sijaan sanallinen arvio myös päättöarvioinnissa. Oppimäärän yksilöllistäminen tehdään vasta silloin, kun oppilas ei annetusta tuesta huolimatta näytä saavuttavan arvosanan 5 edellyttämää osaamisen tasoa.

Pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä olevan oppilaan päättöarviointi perustuu perusopetuksen oppiaineiden yleisiin oppimääriin tai yksilöllistettyihin oppimääriin sen mukaan, mitä oppilaan erityistä tukea koskevassa päätöksessä on päätetty. Jos pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä oleva oppilas opiskelee opintokokonaisuuksia, annetaan arviointi todistuksessa kuitenkin oppiaineittain.

Jos oppilaan opiskelu on järjestetty toiminta-alueittain, päättöarviointi perustuu oppilaan henkilökohtaisessa opetuksen järjestämistä koskevassa suunnitelmassa (HOJKS) asetettuihin tavoitteisiin, ja jokaisesta toiminta-alueesta annetaan sanallinen arvio.

6.8.3. Arvioitavat yhteiset oppiaineet päättöarvioinnissa

Perusopetuksen päättöarvioinnissa numeroin arvioitavat yhteiset oppiaineet ovat äidinkieli ja kirjallisuus, toinen kotimainen kieli, vieraat kielet, matematiikka, fysiikka, kemia, biologia, maantieto, terveystieto, uskonto tai elämänkatsomustieto, historia, yhteiskuntaoppi, musiikki, kuvataide, käsityö, liikunta sekä kotitalous. Päättöarvioinnin kriteerit määrittelevät numeroarvosanoihin 5, 7, 8 ja 9 vaadittavan osaamisen tason kussakin oppiaineessa.

Äidinkielessä ja kirjallisuudessa oppilas on voinut opiskella kahta tähän oppiaineeseen määriteltyä eri kielen oppimäärää. Tällöin arvioidaan molemmat oppilaan suorittamat äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen oppimäärät.

Jos oppilas on vaihtanut äidinkielen ja kirjallisuuden, toisen kotimaisen tai vieraiden kielten oppimäärää, arvioidaan päättöarvioinnissa se oppimäärä, jota hän on viimeksi opiskellut. Samoin menetellään, jos oppilas on vaihtanut katsomusaineesta tai sen oppimäärästä toiseen.

Mikäli oppilas on perusopetuslain 18 §:ssä[1] tarkoitetulla päätöksellä vapautettu kokonaan jonkin perusopetuksen oppimäärään kuuluvan oppiaineen opiskelusta, ei tätä oppiainetta arvioida. Oppiaineen opiskelusta vapauttamiseen tulee olla erityisen painavat syyt ja sen tulee perustua jokaisen oppilaan osalta yksilölliseen ratkaisuun.

---

[1] Perusopetuslaki 18 § 1 mom.

6.8.4. Taide- ja taitoaineiden oppimäärien arviointi päättöarvioinnissa

Kaikille oppilaille yhteisiä taide- ja taitoaineita ovat musiikki, kuvataide, käsityö, liikunta ja kotitalous. Paikallinen tuntijako ja mahdolliset oppilaiden omat valinnat vaikuttavat siihen, milloin oppilaille annetaan päättötodistukseen tuleva arvosana eri taide- ja taitoaineissa.

Taide- ja taitoaineiden valinnaiset tunnit ovat osa yhteisinä oppiaineina opetettavien taide- ja taitoaineiden oppimääriä, jolloin oppilas saa yhden arvosanan kustakin taide- ja taitoaineesta päättötodistukseen. Taide- ja taitoaineiden valinnaisina tunteina tarjotuista ja suoritetuista opinnoista ei anneta päättötodistukseen erillistä arvosanaa.

Päättöarvosanaa muodostettaessa käytetään näihin oppiaineisiin perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määriteltyjä päättöarvioinnin kriteereitä. Päättöarviointi tehdään siinä vaiheessa, kun kunkin taide- ja taitoaineen koko oppimäärä, sisältäen myös mahdolliset valinnaiset taide- ja taitoaineiden tunnit, on opiskeltu. Kunkin taide- ja taitoaineen osalta päättötodistukseen merkitään oppilaan opiskeleman oppimäärän laajuus.

6.8.5. Valinnaisten aineiden arviointi päättöarvioinnissa

Ne valinnaiset aineet, jotka muodostavat yhtenäisen, vähintään kahden vuosiviikkotunnin oppimäärän, arvioidaan numeroin. Oppimäärältään alle kaksi vuosiviikkotuntia käsittävät valinnaiset aineet ja tällaisista oppimääristä koostuvat kokonaisuudet arvioidaan sanallisesti hyväksytty- merkinnällä. Yhteiseen oppiaineeseen liittyvässä sanallisesti arvioitavassa valinnaisessa aineessa osoitettu osaaminen voi korottaa kyseisen oppiaineen päättöarvosanaa. Tämä korottamisen periaate tulee kirjata paikalliseen opetussuunnitelmaan.

Valinnaisaineiden arviointi päättöarvioinnissa

Ne valinnaiset aineet, jotka muodostavat yhtenäisen, vähintään kahden vuosiviikkotunnin oppimäärän, arvioidaan numeroin. Oppimäärältään alle kaksi vuosiviikkotuntia käsittävät valinnaiset aineet ja tällaisista oppimääristä koostuvat kokonaisuudet arvioidaan sanallisesti hyväksytty-hylätty merkinnällä. Yhteiseen oppiaineeseen liittyvässä sanallisesti arvioitavassa valinnaisessa aineessa osoitettu osaaminen voi korottaa kyseisen oppiaineen päättöarvosanaa.

Numeroin arvioitavista valinnaisista aineista merkitään todistukseen nimi, vuosiviikkotuntimäärä ja arvosana. Sanallisesti arvioitavista valinnaisista aineista merkitään ”hyväksytty”. Kaikki yhteisiin oppiaineisiin liittyvät oppilaan suorittamat valinnaiset aineet merkitään päättötodistukseen kyseisen oppiaineen alle. Valinnaiset aineet, jotka eivät liity mihinkään yhteiseen oppiaineeseen, merkitään todistukseen otsikon ”Soveltavat valinnaiset aineet” alle. Mikäli oppilas vaihtaa valinnaisen aineen toiseen, merkitään päättötodistukseen kesken jääneen valinnaisaineen kohdalle numeroarvosana tai ”osallistunut”, ja uudesta ”hyväksytty” tai numeroarvosana riippuen vuosiviikkotuntimäärästä.

Taide- ja taitoaineiden päättöarviointi tehdään siinä vaiheessa, kun kunkin taide- ja taitoaineen koko oppimäärä, sisältäen myös mahdolliset syventävät taide- ja taitoaineiden valinnaiset tunnit, on opiskeltu. Oppilas saa yhden arvosanan kustakin taide- ja taitoaineesta päättötodistukseen. Päättöarvosanaa muodostettaessa käytetään näihin oppiaineisiin perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määriteltyjä päättöarvioinnin kriteereitä.

Oppilaalle tulee selvittää, miten valinnaisaineiden arvosanat vaikuttavat opiskelijaksi ottamisen perusteisiin toiselle asteelle. Vastuu on oppilaanohjaajalla yhdessä opettajien kanssa.

6.8.6. Johonkin oppiaineeseen painottuva opetus ja päättöarviointi

Mikäli koulu painottaa opetussuunnitelmassaan jotakin oppiainetta tai oppiainekokonaisuutta tai toteuttaa kaksikielistä opetusta, ovat opetuksen koulukohtaiset tavoitteet tässä oppiaineessa tai kielessä yleensä korkeammat kuin perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa asetetut tavoitteet. Oppilaiden yhdenvertaisuuden vuoksi myös painotetussa opetuksessa tai kaksikielisessä opetuksessa tulee oppilaiden suoriutumista kuitenkin arvioida perusopetuksen päättyessä suhteessa oppiaineiden tavoitteisiin. Osaamisen tason määrittämisessä käytetään perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määriteltyjä päättöarvioinnin kriteerejä.

Jos painotettu opetus toteutetaan käyttäen valinnaisten aineiden vuosiviikkotunteja, arviointi suoritetaan näiden tuntien osalta valinnaisten aineiden arvioinnin periaatteita noudattaen. Kaksikielisessä opetuksessa oppilaan opiskeleman kohde- tai kielikylpykielen osaaminen arvioidaan vieraiden kielten tai toisen kotimaisen kielen A-oppimäärän tavoitteiden ja kriteerien mukaan.

Painotetusta opetuksesta ja oppilaan suoriutumisesta siinä voidaan tarvittaessa antaa lisätietoja erillisellä todistuksen liitteellä.

6.9. Poissaolojen vaikutukset arviointiin

Oppilaan tulee osallistua opetukseen, ellei hänelle ole sairaudesta tai muusta erityisestä syystä tilapäisesti myönnetty siitä vapautusta.[1] Oppilaan opiskelu ja siihen perustuva arviointi voidaan järjestää osittain toisin, jos se on perusteltua oppilaan terveydentilaan liittyvistä syistä.[2]

Jos oppilas on luvattomasti poissa eikä osallistu opetukseen, kokeisiin eikä muihinkaan hänelle tarjottuihin näyttömahdollisuuksiin, eikä hänellä ole hyväksyttyjä suorituksia suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa määriteltyihin oppiaineen tavoitteisiin, hän voi saada oppiaineesta hylätyn arvosanan lukuvuositodistukseen.

---

[1] Perusopetuslaki 35 §

[2] Perusopetuslaki 18 § 1 mom.

6.10. Arvioinnin uusiminen ja oikaisu

Mahdollisuus arvioinnin uusimiseen ja oikaisuun koskee päättöarviointia sekä opinnoissa etenemistä ja vuosiluokalle jättämistä koskevaa päätöstä. Pyyntö arvioinnin uusimisesta osoitetaan koululle ja huoltajan on tehtävä se kahden kuukauden kuluessa tiedon saamisesta. Uudesta arvioinnista päättävät koulun rehtori ja oppilaan opettajat yhdessä.[1]

---

[1] Perusopetusasetus 19 §

6.11. Todistukset

Perusopetuksessa käytettävät todistukset ovat

1. *lukuvuositodistus*
2. *välitodistus*
3. *erotodistus*
4. *päättötodistus.*

Opetuksen järjestäjä päättää todistusten ulkoasusta.

6.11.1. Sanalliset arviot ja numeroarvosanat todistuksissa

Vuosiluokilla 1–3 arviointi lukuvuositodistuksiin ja mahdollisiin välitodistuksiin annetaan sanallinen arvio tai numeroarvosana opetuksen järjestäjän päätöksen mukaisesti. Mikäli annetaan sanallinen arvio, todistuksesta tulee ilmetä, onko oppilaan suoritus hyväksytty vai hylätty.

Vuosiluokkien 4–8 lukuvuositodistuksissa ja mahdollisissa välitodistuksissa annetaan numeroarvosanat. Päättötodistuksessa ja mahdollisessa 9. vuosiluokan välitodistuksessa annetaan numeroarvosanat. Numeroarvosanaa voidaan täydentää kuvailevalla sanallisella arviolla, joka annetaan todistuksen liitteenä.

Käyttäytymisestä annetaan numeroarvosana lukuvuositodistuksissa ja mahdollisissa välitodistuksissa vuosiluokilla 4–8. Jos käyttäytymisestä annetaan vuosiluokilla 1–3 sanallinen arvio, se annetaan todistuksen liitteellä. Myös numeroarvosanaa täydentävä sanallinen käyttäytymisen arvio annetaan todistuksen liitteenä. Käyttäytymisen sanallista arviota koskevasta liitteestä merkitään tieto todistuksen lisätietoihin.

Sanallista arviota voidaan käyttää päättöarviointia lukuun ottamatta myös niiden oppilaiden arvioinnissa, joiden äidinkieli on muu kuin opetuksessa käytettävä kieli.[1] Yksilöllistetyistä oppimääristä annetaan sanallinen arvio tai numeroarvosana opetuksen järjestäjän päättämällä tavalla. Toiminta-alueittain annettavassa opetuksessa käytetään sanallista arviota.

---

[1] Perusopetusasetus 10 § 4 mom.

Sanallisen arvion ja numeroarvosanan antaminen todistuksissa eri oppiaineissa sekä käyttäytymisen arvioinnissa

Lukuvuositodistuksessa käytetään sanallista arviointia vuosiluokilla 1-3. Sanallisesta arviosta käy ilmi, onko oppilas suoriutunut hyväksytysti lukuvuoden opinnoista jokaisessa opinto-ohjelmaansa kuuluvassa oppiaineessa. Lukuvuositodistuksessa käytetään numeroarviointia vuosiluokilla 4-9. Sanallista ja numeroarviointia täydennetään kuvailevalla sanallisella arviolla, joka annetaan todistuksen liitteenä vuosiluokilla 1-6.

Sanallista arviota voidaan käyttää päättöarviointia lukuun ottamatta myös niiden oppilaiden arvioinnissa, joiden äidinkieli on muu kuin opetuksessa käytettävä kieli.

Väli- ja lukuvuositodistukseen merkitään arvio oppilaan käyttäytymisestä. Vuosiluokilla 1–3 käyttäytymisestä annetaan sanallinen arvio, joka annetaan todistuksen liitteenä.

Yksilöllistettyjen oppiaineiden arvioinnissa noudatetaan samaa ohjeistusta kuin muussakin arvioinnissa ts. vuosiluokkien 1-3 oppilaille annetaan sanallista arviota ja vuosiluokkien 4-9 oppilaille annetaan numero. Sanallisen arvion tai numeroarvosanan perään lisätään tähti (*). Numeerisen arvosanan lisäksi voi antaa myös sanallista arviointia todistuksen liitteenä.

Kaupunkitasoisissa vammaisopetuksen ryhmissä vuosiluokkien 4–9 oppilaille annetaan sanallista arviointia yksilöllistetyissä oppiaineissa. Toiminta-alueittain opiskeleville vuosiluokkien 1–9 oppilaille annetaan sanallista arviota. Vuosiluokilla 1–9 oppiaineittain tai toiminta-alueittain opiskelevien oppilaiden käyttäytymisen arvioinnissa annetaan sanallista arviota kuitenkin siten, että käyttäytyminen arvioidaan kokonaisuutena ilman käyttäytymisen osa-alueita.

Oman opinto-ohjelman (oppimissuunnitelma, HOJKS) mukaan, vuosiluokkiin sitomattomasti opiskelevan oppilaan välitodistus voidaan jättää antamatta. Lukuvuositodistuksessa oppilas saa suorittamistaan opintokokonaisuuksista arvosanat. Opintokokonaisuudet tarkennetaan oppimissuunnitelmassa tai henkilökohtaista opetuksen järjestämistä koskevassa suunnitelmassa.

6.11.2. Lukuvuositodistus

Oppilaalle tulee antaa lukuvuositodistus lukuvuoden päättyessä jokaisella vuosiluokalla lukuun ottamatta vuosiluokkaa 9, jolloin oppilas saa päättötodistuksen. Lukuvuositodistukseen merkitään oppilaan opinto-ohjelma ja oppiaineittain sanallinen arvio tai numeroarvosana siitä, missä määrin oppilas on saavuttanut asetetut tavoitteet lukuvuoden aikana. Lukuvuositodistus on päätös oppilaan siirtymisestä seuraavalle luokalle tai hänen jättämisestään luokalle.

Kun todistuksessa käytetään numeroarvosanaa, todistukseen merkitään myös arviointiasteikko[1].

Sanallista arviota voidaan käyttää lukuvuositodistuksissa vuosiluokilla 1–3. Sanallisistakin arvioista tulee käydä ilmi, onko oppilas suoriutunut hyväksytysti lukuvuoden opinnoista kussakin opinto-ohjelmaansa kuuluvassa oppiaineessa.

Lukuvuositodistuksissa ja mahdollisissa välitodistuksissa käyttäytymisen numeroarvosana merkitään todistukseen. Silloin kun käyttäytymisestä kirjoitetaan sanallinen arvio, se annetaan todistuksen liitteenä.

Uskonnon ja elämänkatsomustiedon sanallinen arvio tai numeroarvosana merkitään lukuvuositodistukseen ja mahdollisiin välitodistuksiin muodossa ”uskonto/elämänkatsomustieto” erittelemättä sitä, kumpaa oppiainetta oppilas on opiskellut. Oppilaan opiskelemaa uskonnon oppimäärää ei merkitä todistuksiin. Jos oppilas saa oman uskonnon opetusta, hänen saamansa sanallinen arvio tai numeroarvosana merkitään todistukseen, mikäli kyseinen opetus on perusopetuksen järjestäjän antamaa. Uskonnollisen yhdyskunnan antamasta opetuksesta mahdollisesti saatua sanallista arviota tai numeroarvosanaa ei merkitä todistukseen.

Jos oppilas on opiskellut kaksikielisessä opetuksessa, lukuvuositodistukseen merkitään oppilaan opiskelema kohde- tai kielikylpykieli.

Jos erityistä tukea saava oppilas opiskelee yhdessä tai useammassa oppiaineessa yksilöllistetyn oppimäärän mukaan, lisätään numeroarvosanan tai sanallisen arvion perään tähti (*). Todistuksen lisätietoja-kohdassa mainitaan, että oppilas on opiskellut nämä oppiaineet yksilöllistetyn oppimäärän mukaan.

Lukuvuositodistukseen merkitään

- *todistuksen nimi*
- *opetuksen järjestäjän ja koulun nimi*
- *koulun opetuskieli*

- *oppilaan nimi ja syntymäaika*
- *todistuksen antamispäivä*
- *opetusryhmästä vastaavan opettajan tai rehtorin allekirjoitus*
- *oppilaan opinto-ohjelma ja sanalliset arviot tai numeroarvosanat siitä, miten oppilas on saavuttanut tavoitteet*
- *opintojen laajuus vuosiviikkotunteina kyseisellä vuosiluokalla jokaisessa yhteisessä oppiaineessa sekä valinnaisessa aineessa*
- *arvio oppilaan käyttäytymisestä*
- *oppilaan opiskelema oppimäärä tai oppimäärät seuraavista oppiaineista: äidinkieli ja kirjallisuus, toinen kotimainen kieli ja vieraat kielet*
- *luokalta siirtyminen tai mahdollinen luokalle jättäminen*
- *perusopetusasetuksen 10 §:n mukainen arviointiasteikko, jos todistukseen merkitään numeroita*
- *merkintä, että todistus on Opetushallituksen 10.2.2020 hyväksymien perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden mukainen.*

---

[1] Perusopetusasetus 10 § 3 mom.

6.11.3. Välitodistus

Opetuksen järjestäjä päättää mahdollisten välitodistusten antamisesta. Välitodistus annetaan samoin perustein kuin lukuvuositodistus.

Erillinen välitodistus tulee tarvittaessa antaa yhdeksännen luokan oppilaalle jatko-opintoihin hakeutumista varten.

Välitodistukseen merkitään

- *todistuksen nimi*
- *opetuksen järjestäjän ja koulun nimi*
- *koulun opetuskieli*
- *oppilaan nimi ja syntymäaika*
- *todistuksen antamispäivä*
- *opetusryhmästä vastaavan opettajan tai rehtorin allekirjoitus*
- *oppilaan opinto-ohjelma ja sanalliset arviot tai numeroarvosanat siitä, miten oppilas on saavuttanut tavoitteet*
- *opintojen laajuus vuosiviikkotunteina kyseisellä vuosiluokalla jokaisessa yhteisessä oppiaineessa sekä valinnaisessa aineessa*
- *oppilaan opiskelema oppimäärä tai oppimäärät seuraavista oppiaineista: äidinkieli ja kirjallisuus, toinen kotimainen kieli ja vieraat kielet*
- *arvio oppilaan käyttäytymisestä (lukuun ottamatta 9. luokalla jatko-opintoihin hakeutumista varten annettavaa välitodistusta)*
- *perusopetusasetuksen 10 §:n mukainen arviointiasteikko, jos todistukseen merkitään numeroita*
- *maininta siitä, että todistus on Opetushallituksen 10.2.2020 hyväksymien perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden mukainen.*

6.11.3 Välitodistus

Vantaalla oppilaille annetaan välitodistus lukuvuoden aikana koulun valitsemana ajankohtana. Välitodistuksessa käytetään sanallista arviointia vuosiluokilla 1-3 ja numeroarviointia vuosiluokilla 4-9. Välitodistus annetaan samoin periaattein kuin lukuvuositodistus.

Välitodistus on summatiivista arviointia, jossa lukuvuoden puolivälissä kuvataan missä määrin oppilas on saavuttanut kyseiselle vuosiluokalle asetetut tavoitteet, joita siihen mennessä on opiskeltu.

Välitodistukseen merkitään myös arvio oppilaan käyttäytymisestä. Vuosiluokilla 1–3 käyttäytymisestä annetaan sanallinen arvio, joka annetaan todistuksen liitteenä.

6.11.4. Erotodistus

Erotodistus annetaan oppilaalle, joka vaihtaa toiseen kouluun, eroaa kesken perusopetuksen oppimäärän suorittamista koulusta[1] tai ei ole saanut oppivelvollisuutta suoritetuksi oppivelvollisuutensa aikana. Erotodistuksen liitteenä tulee olla koulussa noudatettu tuntijako sekä selvitys opetuksen mahdollisista painotuksista. Erillistä erotodistusta ei tarvitse antaa, jos oppilas siirtyy saman opetuksen järjestäjän ylläpitämään toiseen kouluun.

Erotodistus annetaan samoin periaattein kuin lukuvuositodistus. Erotodistukseen ei merkitä käyttäytymisen arvioita.

Erotodistukseen merkitään

- *todistuksen nimi*
- *opetuksen järjestäjän ja koulun nimi*
- *koulun opetuskieli*
- *oppilaan nimi ja syntymäaika*
- *todistuksen antamispäivä*
- *rehtorin allekirjoitus*
- *oppilaan opinto-ohjelma ja sanalliset arviot tai numeroarvosanat siitä, miten oppilas on saavuttanut tavoitteet*
- *opintojen laajuus vuosiviikkotunteina kyseisellä vuosiluokalla jokaisessa yhteisessä oppiaineessa sekä valinnaisessa aineessa*
- *oppilaan opiskelema oppimäärä tai oppimäärät seuraavista oppiaineista: äidinkieli ja kirjallisuus, toinen kotimainen kieli ja vieraat kielet*
- *perusopetusasetuksen 10 §:n mukainen arviointiasteikko, jos todistukseen merkitään numeroita*
- *maininta siitä, että todistus on Opetushallituksen 10.2.2020 hyväksymien opetussuunnitelman perusteiden mukainen.*

---

[1] Perusopetusasetus 12 § 1 mom.

6.11.5. Perusopetuksen päättötodistus

Perusopetuksen päättötodistus annetaan 9. vuosiluokan koulutyön päättyessä oppilaalle, jonka suoriutuminen suhteessa oppiaineiden oppimäärien tavoitteisiin on hyväksytty kaikissa hänen opinto-ohjelmaansa kuuluvissa oppiaineissa. Numeroarvosanoja käytettäessä tämä merkitsee vähintään todistusarvosanaa viisi (5) ja sanallisesti arvioitavissa oppiaineissa arviota ”hyväksytty”.

Päättötodistukseen merkitään

- *todistuksen nimi*
- *opetuksen järjestäjän ja koulun nimi*
- *koulun opetuskieli*
- *oppilaan koko nimi ja henkilötunnus*
- *todistuksen antamispäivä*
- *rehtorin allekirjoitus*
- *yhteisten oppiaineiden ja numeroin arvioitavien valinnaisten aineiden arviointi numeroin (5–10) ja sanoin (välttävä–erinomainen)*
- *opintojen laajuus vuosiluokilla 7–9 jokaisessa yhteisessä oppiaineessa sekä valinnaisessa aineessa*
- *suoritettu oppimäärä tai oppimäärät seuraavista oppiaineista: äidinkieli ja kirjallisuus, toinen kotimainen kieli ja vieraat kielet*

- *maininta siitä, että oppilaan opinto-ohjelmaan on kuulunut oppilaanohjausta ja työelämään tutustumista*
- *perusopetusasetuksen 10 §:n mukainen arviointiasteikko*
- *maininta siitä, että todistus on Opetushallituksen 10.2.2020 hyväksymien perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden mukainen*
- *maininta siitä, että perusopetuksen oppimäärä sijoittuu tasolle kaksi kansallisessa tutkintojen ja muiden osaamiskokonaisuuksien viitekehyksessä ja eurooppalaisessa tutkintojen viitekehyksessä.*

Arviota oppilaan käyttäytymisestä ei merkitä päättötodistukseen.

Vuosiluokilla 7–9 oppilaan opiskelemien yhteisen oppiaineiden ja valinnaisten aineiden laajuus merkitään päättötodistukseen vuosiviikkotunteina.

Jos oppilas on opiskellut kaksikielisessä opetuksessa, päättötodistukseen merkitään oppilaan opiskelema kohde- tai kielikylpykieli.

Uskonnon ja elämänkatsomustiedon numeroarvosana merkitään päättötodistukseen muodossa ”uskonto/elämänkatsomustieto” erittelemättä sitä, kumpaa oppiainetta oppilas on opiskellut. Oppilaan opiskelemaa uskonnon oppimäärää ei merkitä päättötodistukseen. Jos oppilas saa oman uskonnon opetusta, hänen saamansa numeroarvosana merkitään päättötodistukseen, mikäli kyseinen opetus on perusopetuksen järjestäjän antamaa. Uskonnollisen yhdyskunnan antamasta opetuksesta mahdollisesti saatua numeroarvosanaa ei merkitä päättötodistukseen.

Oppilaan oman äidinkielen opetuksesta mahdollisesti saatua sanallista arviota tai numeroarvosanaa ei merkitä päättötodistukseen.

Jos oppilas on opiskellut yhdessä tai useammassa oppiaineessa yksilöllistetyn oppimäärän mukaan, myös päättöarviointi voi näissä aineissa olla sanallinen. Päättötodistuksessa voidaan käyttää näissä oppiaineissa myös numeroarviointia. Sekä numeroarvosana että sanallinen arvio varustetaan tähdellä (*). Todistuksen lisätietoja-kohtaan tulee merkintä siitä, että oppilas on opiskellut tähdellä (*) merkityt oppiaineet yksilöllistetyn oppimäärän mukaan.

Oppilaan, jonka opetus on järjestetty toiminta-alueittain, päättötodistus on sanallinen.

Päättötodistukseen merkitään arvosanat niistä erityisessä tutkinnossa suoritetuista oppiaineista, jotka on suoritettu ennen päättötodistuksen antamista.

Päättötodistukseen voi kuulua liitteitä, esimerkiksi arvio oppilaan käyttäytymisestä sekä sanallinen liite alle kaksi vuosiviikkotuntia käsittävistä valinnaisista aineista. Jokaisesta liitteestä tulee ilmetä oppilaan tunnistetiedot. Päättötodistuksen liitteistä ei tule mainintaa päättötodistukseen.

Niistä valinnaisista aineista, jotka muodostavat yhtenäisen, vähintään kahden vuosiviikkotunnin oppimäärän, merkitään päättötodistukseen numeroarvosana. Yhteisiin oppiaineisiin liittyvistä syventävistä numeroin arvioitavista valinnaisista aineista merkitään päättötodistukseen yhteisen oppiaineen nimen alle valinnaisen aineen nimi, vuosiviikkotuntimäärä ja annettu arvosana. Kaikki yhteisiin oppiaineisiin liittyvät oppilaan suorittamat syventävät valinnaiset aineet merkitään päättötodistukseen välittömästi kyseisen oppiaineen alle. Oppimäärältään alle kaksi vuosiviikkotuntia käsittävistä syventävistä valinnaisista aineista ja tällaisista oppimääristä koostuvista kokonaisuuksista merkitään todistuksiin sanallinen arvio. Sanallisesti arvioitavan valinnaisen oppiaineen nimen alle merkitään valinnaisen aineen nimi, vuosiviikkotuntimäärä ja merkintä ”hyväksytty”.

Ne valinnaiset aineet, jotka eivät liity mihinkään yhteiseen oppiaineeseen merkitään päättötodistukseen otsikon ”soveltavat valinnaiset aineet” alle. Aineesta mainitaan nimi, vuosiviikkotuntimäärä sekä arvio joko numeroarvosanana tai merkinnällä ”hyväksytty”.

Mikäli oppilas vaihtaa valinnaisen aineen toiseen joko omassa koulussaan tai koulun vaihdon yhteydessä, päättötodistukseen merkitään molempien valinnaisaineiden nimet. Kesken jäänyt valinnaisaine arvioidaan numeroin, mikäli oppilas on ehtinyt suorittaa kyseisestä aineesta vähintään kahden vuosiviikkotunnin laajuisen osuuden. Mikäli osuus on alle kaksi vuosiviikkotuntia, kesken jääneen valinnaisaineen kohdalle tulee merkintä ”osallistunut”. Kesken

jääneestä valinnaisesta aineesta merkitään todistukseen myös oppilaan suorittama tuntimäärä. Uudesta valinnaisesta aineesta tulee todistukseen joko numeroarvosana tai sanallinen arvio ”hyväksytty” suoritetusta vuosiviikkotuntimäärästä riippuen.

Mikäli oppilaan huoltaja pyytää kirjallisesti, ettei oppilaan päättötodistukseen merkitä numeroarvosanaa valinnaisena aineena opiskeltavasta A2- tai B2- kielestä, arvosana jätetään pois ja päättötodistukseen tulee merkintä ”hyväksytty”. Toista kotimaista kieltä opetetaan kuitenkin yhteisenä oppiaineena ja siitä annetaan numeroarvosana.

Koulu ei voi muuttaa tai korjata jälkikäteen jo saatuun päättötodistukseen kirjattuja arvosanoja lisänäyttöjen perusteella. Oppilaan on hankittava uusi, erillinen todistus mahdollisesta parantuneesta osaamisesta. Uuden todistuksen voi saada joko osoittamalla osaamisensa erityisessä tutkinnossa[1] tai opiskelemalla perusopetuksen lisäopetuksessa tai aikuisten perusopetuksessa.

---

[1] Perusopetuslaki 38 §, perusopetusasetus 23 §

6.12. Erityinen tutkinto ja siitä annettavat todistus

Perusopetuksen oppimäärä tai sen osa voidaan suorittaa perusopetuslaissa ja -asetuksessa tarkoitetussa erityisessä tutkinnossa[1]. Erityisen tutkinnon voi järjestää se, jolla on lupa järjestääperusopetusta. Erityiseen tutkintoon osallistuvan tulee osoittaa, että hänen tietonsa ja taitonsa vastaavat perusopetuksen eri oppiaineiden yleisen oppimäärän mukaisia tietoja ja taitoja.

Erityisessä tutkinnossa käytettävät todistukset ovat

1. *todistus perusopetuksen oppiaineen oppimäärän suorittamisesta*
2. *todistus osittain suoritetusta perusopetuksen oppimäärästä*
3. *todistus perusopetuksen koko oppimäärän suorittamisesta*

Jos oppilas tai muu henkilö suorittaa perusopetuksen jonkin oppiaineen oppimäärän erityisessä tutkinnossa, hänelle annetaan todistus perusopetuksen oppiaineen oppimäärän suorittamisesta. Todistuksesta tulee käydä ilmi suoritettu oppiaine ja oppimäärä. Samaan todistukseen voidaan merkitä useamman oppiaineen suoritukset. Vain osan perusopetuksen oppimäärästä, kuten vuosiluokan oppimäärän, suorittaneelle annetaan todistus osittain suoritetusta perusopetuksen oppimäärästä.

Jos perusopetuksen koko oppimäärä on suoritettu erityisessä tutkinnossa, annetaan todistus perusopetuksen koko oppimäärän suorittamisesta.

Todistuksiin merkitään samat yleistiedot kuin päättötodistukseen. Suoritetuista oppiaineista merkitään oppiaineen nimi, oppimäärä sekä arvosana.

Oppivelvollisen on suoritettava hyväksytysti kaikki perusopetuksen oppimäärään kuuluvat yhteiset oppiaineet saadakseen todistuksen perusopetuksen koko oppimäärän suorittamisesta.

---

[1] Perusopetuslaki 38 §, perusopetusasetus 23 §

6.12 Erityisen tutkinnon suorittamisen mahdollisuudet ja ajankohdat

Kotiopetuksessa oleville oppilaille erityisen tutkinnon suorittamismahdollisuudesta sovitaan erikseen.

6.13. Paikallisesti päätettävät asiat

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt arvioinnin linjaukset siirretään paikalliseen opetussuunnitelmaan sellaisenaan noudatettaviksi. Myös valtakunnalliset arviointikriteerit 6. vuosiluokan loppuun sekä päättöarvioinnin kriteerit siirretään perusopetuksen opetussuunnitelman perusteista paikalliseen opetussuunnitelmaan sellaisenaan noudatettaviksi.

Lisäksi opetuksen järjestäjä täsmentää paikallisessa opetussuunnitelmassa seuraavat asiat:

- *yhteistyö huoltajien kanssa arvioinnin osalta*
- *arvioinnista tiedottamisen muodot*
- *käyttäytymisen arviointi ja sen perustana olevat tavoitteet*
- *valinnaisten aineiden arviointi sen mukaan, miten opetuksen järjestäjä niitä tarjoaa*
- *opinnoissa etenemisen, vuosiluokalta siirtymisen ja vuosiluokalle jättämisen periaatteet ja käytännöt*
- *sanallisen arvion ja numeroarvosanan antaminen todistuksissa eri oppiaineissa sekä käyttäytymisen arvioinnissa*
- *valinnaisten aineiden arviointi päättöarvioinnissa sen mukaan, miten opetuksen järjestäjä niitä tarjoaa*
- *välitodistukset, mikäli opetuksen järjestäjä niitä päättää antaa*
- *erityisen tutkinnon suorittamisen mahdollisuudet ja ajankohdat.*

7. Oppimisen ja koulunkäynnin tuki

Oppimisen ja koulunkäynnin tuki ja opiskeluhuolto muodostavat kokonaisuuden. Tässä osiossa määrätään perusopetuslain mukaisesta oppimisen ja koulunkäynnin tuesta. Opiskeluhuoltoa käsitellään omassa osiossaan.

7.1. Tuen järjestämistä ohjaavat periaatteet

Oppimisen ja koulunkäynnin tuen kolme tasoa ovat yleinen, tehostettu ja erityinen tuki. Näistä oppilas voi saada kerrallaan vain yhden tasoista tukea. Perusopetuslaissa säädettyjä tukimuotoja ovat esimerkiksi tukiopetus, osa-aikainen erityisopetus, tulkitsemis- ja avustajapalvelut sekä erityiset apuvälineet. Näitä tukimuotoja voi käyttää kaikilla kolmella tuen tasolla sekä yksittäin että samanaikaisesti toisiaan täydentävinä. Oppilaan saaman tuen tulee olla joustavaa, pitkäjänteisesti suunniteltua ja tuen tarpeen mukaan muuttuvaa. Tukea annetaan niin kauan sekä sen tasoisena ja muotoisena kuin se on tarpeellista.

Opetuksen ja tuen järjestämisen lähtökohtana ovat sekä kunkin oppilaan että opetusryhmän vahvuudet ja oppimis- ja kehitystarpeet. Huomiota tulee kiinnittää oppimisen esteettömyyteen sekä oppimisvaikeuksien ennaltaehkäisyyn ja varhaiseen tunnistamiseen. Oppimisen ja koulunkäynnin tukeminen merkitsee yhteisöllisiä ja oppimisympäristöön liittyviä ratkaisuja sekä oppilaiden yksilöllisiin tarpeisiin vastaamista. Opetusta ja tukea suunniteltaessa on otettava huomioon, että tuen tarve voi vaihdella tilapäisestä jatkuvaan, vähäisestä vahvempaan tai yhden tukimuodon tarpeesta useamman tukimuodon tarpeeseen.

Tuen tehtävänä on ehkäistä ongelmien monimuotoistumista ja syvenemistä sekä pitkäaikaisvaikutuksia. On huolehdittava oppilaan mahdollisuuksista saada onnistumisen kokemuksia oppimisessa ja ryhmän jäsenenä toimimisessa sekä tuettava oppilaan myönteistä käsitystä itsestään ja koulutyöstä. Pedagoginen asiantuntemus ja opettajien sekä muiden tuen ammattihenkilöiden monialainen yhteistyö tuen tarpeen havaitsemisessa, arvioinnissa sekä tuen suunnittelussa ja toteuttamisessa on tärkeää. Yhteistyöhön kulloinkin osallistuvat ammattihenkilöt harkitaan tapauskohtaisesti.

Perusopetuslain mukaan opetukseen osallistuvalla on oikeus saada riittävää oppimisen ja koulunkäynnin tukea heti tuen tarpeen ilmetessä. Tuen tarpeen varhaiseksi havaitsemiseksi oppilaiden oppimisen edistymistä ja koulunkäynnin tilannetta tulee arvioida jatkuvasti. Ensimmäiseksi tarkastellaan koulussa käytössä olevia toimintatapoja, opetusjärjestelyjä ja oppimisympäristöjä sekä niiden soveltuvuutta oppilaalle. Tarkastelun pohjalta arvioidaan, voidaanko näitä muuttamalla toteuttaa oppilaalle aikaisempaa paremmin sopivia pedagogisia ratkaisuja. Arvioinnissa ja tuen suunnittelussa hyödynnetään mahdollisten muiden arviointien tuloksia ja otetaan huomioon oppilaalle aiemmin annettu tuki.

Tuki annetaan oppilaalle ensisijaisesti omassa opetusryhmässä ja koulussa erilaisin joustavin järjestelyin, ellei oppilaan etu tuen antamiseksi välttämättä edellytä oppilaan siirtämistä toiseen opetusryhmään tai kouluun. Erityisesti huolehditaan tuen jatkumisesta lapsen siirtyessä esiopetuksesta perusopetukseen, perusopetuksen sisällä sekä oppilaan siirtyessä perusopetuksesta toiselle asteelle.

Vantaalla oppilaat saavat tarvitsemansa oppimisen ja koulunkäynnin tuen ensisijaisesti osoitteen mukaisessa lähikoulussaan. Kaupunkitasoisia erityisen tuen ryhmiä ovat vammaisopetuksen ryhmät sekä etappi-, paja- ja poliopetuksen ryhmät. Näitä ryhmiä kuvataan tämän luvun lopussa. Joustavaa perusopetusta kuvataan luvussa 5.4. Opetuksen järjestämistapoja.

Tuen järjestelyt suunnitellaan ja toteutetaan oppilaan yksilölliset tarpeet huomioiden. Tuen tarpeen varhainen tunnistaminen ja oikea-aikaisesti aloitetut tukitoimet ovat ratkaisevia oppilaan oppimisen, kehityksen ja hyvinvoinnin turvaamisessa.

7.1 Tuen järjestämistä ohjaavat periaatteet Vantaalla

Oppilaalla on oikeus saada laadukasta perusopetusta sekä tarvitsemaansa ohjausta ja tukea oppimiseensa ja koulunkäyntiinsä kaikkina työpäivinä omassa lähikoulussaan. Laadukkaalla perusopetuksella ehkäistään oppimisen ja koulunkäynnin vaikeuksia ja niiden kasautumista. Oppimista, koulunkäyntiä ja yhteisöllisyyttä tukeva toimintakulttuuri on lähikoulujen opetuksen järjestämisen perusta. Monipuolisten pedagogisten menetelmien ja oppimisympäristöjen hyödyntäminen ovat osa ennaltaehkäisevää toimintaa, samoin kuin sosiaalisia- ja tunnetaitoja tukevien menetelmien käyttäminen sekä joustavat opetusjärjestelyt.

Opetuksen ja tuen järjestämisessä ollaan aina yhteistyössä oppilaan ja huoltajien kanssa. Oppilaalle ja huoltajalle annetaan selkeää ja avointa tietoa tarvittavista perusopetuksen tukimuodoista. Oppilas osallistuu itseään koskevien asioiden käsittelyyn ikätasonsa ja edellytystensä mukaisesti siten, että oppilaan osuus kasvaa siirryttäessä ylemmille vuosiluokille. Tuki järjestetään oppilaiden yksilöllisten tarpeiden mukaisesti opettajien ja tarvittaessa moniammatillisena yhteistyönä. Oppilaiden oppimista ja kouluhyvinvointia seurataan ja arvioidaan koulupäivän aikana tapahtuvana arviointina sekä Vantaalla sovittuja seulonta- ja arviointityökaluja määräajoin käyttäen. Saatua arviointitietoa hyödynnetään yksittäisen oppilaan tuen tarpeen havaitsemiseksi ja tuen järjestämiseksi sekä koko kouluyhteisön hyvinvoinnin kehittämiseksi.

Opetushenkilöstö arvioi oppilaan tuen tarvetta, suunnittelee tukea ja tukee oppimista yhteistyössä oppilaan asian edellyttämien opiskeluhuollon ammattihenkilöiden kanssa. (Opiskeluhuoltoa koskevat kirjaukset ovat luvussa 8.) Oppilaan tuen tarpeen niin edellyttäessä kootaan yhteistyössä oppilaan ja hänen huoltajiensa kanssa monialainen asiantuntijaryhmä tukea tai opiskeluhuoltoa varten. Oppilaan saaman tuen portaan muuttuessa pedagogiset asiakirjat, pedagoginen arvio ja pedagoginen selvitys käsitellään tarvittavien opiskeluhuollon ammattihenkilöiden kanssa. Oppilaan oppimissuunnitelman tai HOJKS:n laadintaan ja päivittämiseen opiskeluhuollon ammattihenkilöt voivat osallistua tarpeen ja mahdollisuuksien mukaan oppilaan ja huoltajan kanssa sovitulla tavalla.

Siirtymävaiheiden yhteiset käytänteet; esiopetuksesta kouluun, koulusta kouluun ja perusopetuksesta toiselle asteelle, on kuvattu erillisissä suunnitelmissa ja kaupunkitasoisissa ohjeissa. Siirtymävaiheissa tehdään tiivistä yhteistyötä lähettävän ja vastaanottavan tahon kesken. Kaikista oppilaista järjestetään prosessikaavioiden mukainen tiedonsiirto nivelvaiheissa. Lähettävä koulu huolehtii erityisen tuen oppilaiden pedagogisen selvityksen teosta ja vastaanottava koulu kuulee oppilasta ja huoltajaa Vantaan sisällä koulusta kouluun siirryttäessä.

Perusopetuksessa järjestettävän tuen taso määrittyy oppilaan kokonaistilanteen mukaan ja se voi oppilaan tarpeen mukaan olla yleistä, tehostettua tai erityistä tukea. Opetuksen eriyttäminen on kaikkeen opetukseen kuuluva ensisijainen keino ottaa huomioon oppilaiden erilaisuus. Tällöin keskiössä ovat eri oppilaille ominaiset oppimistavat, työskentelyn rytmi, erilaiset valmiudet ja kiinnostuksen kohteet. Lisäksi huomioidaan itsetuntoon ja motivaatioon kytkeytyvät tarpeet. Opetusta voidaan eriyttää opiskelun laajuuden, syvyyden ja etenemisnopeuden vaihtelulla.

Yleisen, tehostetun ja erityisen tuen muotoja ovat muun muassa tukiopetus, osa-aikainen erityisopetus, erilaiset joustavat opetusjärjestelyt, avustajapalvelut ja erilaiset oppilashuollon palvelut. Tuki järjestetään yhteistyössä oppilaan ja hänen huoltajiensa kanssa. Koulut kuvaavat tuen järjestelyt lukuvuosisuunnitelmissaan ja koulukohtaisissa opetussuunnitelmissa.

7.1.1. Ohjaus tuen aikana

Jokaisen opettajan tehtävänä on ohjata tukea tarvitsevaa oppilasta koulunkäynnissä ja eri oppiaineiden opiskelussa. Ohjaus liittyy kaikkiin opetustilanteisiin, oppiaineisiin ja oppilaalle annettavaan arviointipalautteeseen. Ohjauksen tavoitteena on, että tukea tarvitsevan oppilaan itseluottamus, itsearviointi- ja oppimaan oppimisen taidot sekä kyky suunnitella tulevaisuuttaan vahvistuvat. Huomiota kiinnitetään oppilaan arjenhallinnassa, opintojen suunnittelu- ja opiskelutaidoissa tai yhteistyötilanteissa mahdollisesti ilmeneviin tuen tarpeisiin. Näitä taitoja vahvistetaan tarkoituksenmukaisilla ohjauksellisilla toimintatavoilla. Ohjauksella pyritään siihen, että oppilas oppii asettamaan tavoitteita oppimiselleen ja ottamaan vastuuta opiskelustaan.

Ohjauksen näkökulma otetaan huomioon arvioitaessa oppilaan tarvetta sekä tehostettuun että erityiseen tukeen. Osana pedagogista arviota tai pedagogista selvitystä arvioidaan oppilaan aikaisemmin saaman ohjauksen riittävyys ja vaikutus sekä oppilaan tarpeet ohjaukseen jatkossa. Oppimissuunnitelmaan tai HOJKSiin kirjataan myös oppilaan ohjaukseen liittyvät tavoitteet ja toimenpiteet. Ohjauksellista tukea suunniteltaessa tehdään tiivistä yhteistyötä oppilaan ja huoltajan kanssa sekä hyödynnetään myös opiskeluhuollon ja oppilasta mahdollisesti avustavan henkilöstön asiantuntemusta.

Päättövaiheen ohjauksessa etsitään yhdessä oppilaalle soveltuvia jatko-opintomahdollisuuksia ja selvitetään oppilaan tarvitseman tuen jatkuminen toisella asteella. Perusopetuksen päättövaiheessa tukea tarvitsevalle oppilaalle ja hänen huoltajalleen tulee antaa tietoa ja mahdollisuus keskustella oppilaanohjaajan ja opiskeluhuoltopalvelujen eri asiantuntijoiden kanssa oppilaan jatkokoulutukseen liittyvistä erityisistä kysymyksistä.

7.1.2. Kodin ja koulun yhteistyö tuen aikana

Opetus ja kasvatus tulee järjestää yhteistyössä huoltajien kanssa siten, että jokainen oppilas saa oman kehitystasonsa ja tarpeidensa mukaista opetusta, ohjausta ja tukea. Kun oppilaalla on tuen tarvetta, kodin ja koulun yhteistyön merkitys korostuu. Yhteistyötapoja ja toimintamalleja kehitetään koko perusopetuksen ajalle ja koulunkäynnin nivelvaiheisiin. Koulun henkilöstön tulee tuntea säädökset ja määräykset, jotka liittyvät huoltajan kanssa tehtävään yhteistyöhön oppilaan tukeen liittyvissä asioissa. Huoltajalle annetaan tietoa niiden soveltamisesta koulun arjessa, esimerkiksi oppilasta koskevien asioiden käsittelystä, tietojensaannista ja niiden luovuttamisesta sekä salassapidosta. Koulun henkilöstön on tärkeää olla yhteydessä kotiin heti, kun oppilaalla ilmenee oppimisen tai koulunkäynnin ongelmia tai hänen hyvinvointinsa on vaarantumassa.

Oppilaille ja huoltajille annetaan tietoa tuen saannin mahdollisuuksista, tuen kolmiportaisuudesta sekä käytettävissä olevista tukimuodoista. Huoltajia kannustetaan tukemaan osaltaan lapsensa tavoitteellista oppimista ja koulunkäyntiä. Oppilaan edistymisen ja tuen tarpeen arviointi sekä tuen suunnittelu on osa kodin ja koulun säännöllistä yhteistyötä. Tavoitteena on toimia yhteisymmärryksessä oppilaan ja huoltajan kanssa. Oppilas tai huoltaja ei voi kuitenkaan kieltäytyä perusopetuslaissa säädetyn tuen vastaanottamisesta. Oppilas voi tarvita myös yksilökohtaisen opiskeluhuollon tukea. Yksilökohtaisen opiskeluhuollon tuki perustuu vapaaehtoisuuteen ja edellyttää oppilaan tai tarvittaessa huoltajan suostumusta (katso opiskeluhuollon osio).

7.2. Yleinen tuki

Laadukas perusopetus on perusta oppilaan oppimiselle ja hyvinvoinnille. Oppimisen ja koulunkäynnin vaikeuksia ehkäistään ennakolta esimerkiksi opetusta eriyttämällä, opettajien keskinäisellä sekä muun henkilöstön yhteistyöllä, ohjauksella sekä opetusryhmiä joustavasti muuntelemalla. Opetuksessa otetaan huomioon sekä ryhmän että yksittäisen oppilaan tarpeet.

Yleinen tuki on ensimmäinen keino vastata oppilaan tuen tarpeeseen. Tämä tarkoittaa yleensä yksittäisiä pedagogisia ratkaisuja sekä ohjaus- ja tukitoimia, joilla tilanteeseen vaikutetaan mahdollisimman varhaisessa vaiheessa osana koulun arkea. Yleistä tukea annetaan heti tuen tarpeen ilmetessä, eikä tuen aloittaminen edellytä erityisiä tutkimuksia tai päätöksiä.

Tuen tarpeiden arviointi ja tarvittavan tuen antaminen kuuluvat kaikkiin kasvatus- ja opetustilanteisiin. Tuki järjestetään opettajien ja muun henkilöstön yhteistyönä. Oppilaan ja huoltajan kanssa tehdään tiivistä yhteistyötä. Yleisen tuen aikana voidaan käyttää kaikkia perusopetuksen tukimuotoja lukuun ottamatta erityisen tuen päätöksen perusteella annettavaa erityisopetusta ja oppiaineiden oppimäärien yksilöllistämistä. Oppilaan tuen tarpeisiin vastataan esimerkiksi tukiopetuksella, osa-aikaisella erityisopetuksella tai ohjauksen keinoin.

Oppimissuunnitelmaa voidaan tarvittaessa käyttää osana yleistä tukea. Tällöin oppimissuunnitelma sisältää soveltuvin osin samoja osa-alueita kuin tehostettua tukea varten

laadittava oppimissuunnitelma. Pidemmälle edistyneen oppilaan opiskelua voidaan syventää ja laajentaa oppimissuunnitelman avulla.

7.2 Yleinen tuki

Yleinen tuki on ensimmäinen keino vastata oppilaan tuen tarpeeseen. Yleinen tuki järjestetään suunnitelmallisesti oppilaan edistymistä seuraten hänen omassa opetusryhmässään työjärjestykseen kuuluvien oppituntien aikana tai oppituntien ulkopuolella. Tuki suunnitellaan ja järjestetään yhteistyössä oppilaan, huoltajien, opettajien ja tarvittaessa muun henkilöstön kanssa.

Opetuksessa käytetään monipuolisia opetusmenetelmiä, -materiaaleja ja oppimisympäristöjä, ja opetusta eriytetään. Oppilas saa tarvittaessa tukiopetusta, osa-aikaista erityisopetusta tai oppilashuollon tukea. Osana yleistä tukea oppilaalle voidaan laatia oppimissuunnitelma. Oppimissuunnitelma tulee kuitenkin laatia, mikäli oppilaan tarvitsema tuki on hyvin säännöllistä ja kohdennettua. Yleisen tuen oppimissuunnitelmaa hyödynnetään arvioitaessa tehostetun tuen tarvetta ja laadittaessa pedagogista arviota.

7.3. Tehostettu tuki

Oppilaalle, joka tarvitsee oppimisessaan tai koulunkäynnissään säännöllistä tukea tai samanaikaisesti useita tukimuotoja, on pedagogiseen arvioon perustuen annettava tehostettua tukea hänelle tehdyn oppimissuunnitelman mukaisesti. Tehostettu tuki tulee järjestää laadultaan ja määrältään oppilaan yksilöllisten tarpeiden mukaisesti. Tehostettua tukea annetaan silloin, kun yleinen tuki ei riitä, ja niin kauan kun oppilas sitä tarvitsee. Oppilaan tehostettu tuki suunnitellaan kokonaisuutena. Se on luonteeltaan vahvempaa ja pitkäjänteisempää kuin yleinen tuki. Oppilas tarvitsee yleensä myös useampia tukimuotoja. Tehostettu tuki annetaan muun opetuksen yhteydessä joustavin opetusjärjestelyin.

Tehostetun tuen aikana voidaan käyttää kaikkia perusopetuksen tukimuotoja, lukuun ottamatta erityisen tuen päätöksen perusteella annettavaa erityisopetusta ja oppiaineiden oppimäärien yksilöllistämistä. Esimerkiksi osa-aikaisen erityisopetuksen, opintojen yksilöllisen ohjauksen ja kodin kanssa tehtävän yhteistyön merkitys korostuu tehostetun tuen aikana. Myös opiskeluhuollon osuutta oppilaan hyvinvoinnin edistäjänä ja ylläpitäjänä vahvistetaan.

Tuki järjestetään opettajien ja muun henkilöstön yhteistyönä. Tehostetun tuen aikana annettava tuki kirjataan oppimissuunnitelmaan. Oppilaan ja huoltajan kanssa tehtävän yhteistyön merkitys korostuu. Oppilaan oppimista ja koulunkäyntiä tulee seurata ja arvioida säännöllisesti tehostetun tuen aikana. Mikäli arvioinnin perusteella todetaan tuen tarpeen muuttuneen tai annettu tuki ei hyödytä oppilasta, päivitetään oppimissuunnitelma vastaamaan uutta tilannetta.

7.3 Tehostettu tuki

Mikäli oppilas tarvitsee yleistä tukea laajempaa, pitkäaikaisempaa ja suunnitelmallisempaa tukea, hänen tukitoimiaan tehostetaan. Tehostetun tuen aloittaminen perustuu oppilaan opettajan tai opettajien laatimaan pedagogiseen arvioon, jossa kuvataan oppilaan oppimisen ja koulunkäynnin kokonaistilanne koulun, oppilaan sekä huoltajien näkökulmista. Tehostettuun tukeen siirtyminen käsitellään pedagogisen arvion perusteella moniammatillisesti yhteistyössä oppilashuollon ammattihenkilöiden kanssa. Samoin menetellään palattaessa tehostetusta tuesta takaisin yleiseen tukeen. Yhteistyö oppilaan ja huoltajien kanssa on tärkeää sekä tarpeiden selvittämisen että tuen suunnittelun ja onnistuneen toteuttamisen kannalta.

Tehostetun tuen toteuttamiseksi laaditaan oppimissuunnitelma, jossa kuvataan oppilaan tarvitsema pedagoginen tuki ja sen järjestäminen. Suunnitelmaa arvioidaan ja tarkistetaan oppilaan ja hänen huoltajiensa kanssa aina tuen tarpeen muuttuessa, kuitenkin vähintään kerran lukuvuodessa. Oppimissuunnitelma kuvataan tarkemmin opetussuunnitelman perusteissa luvussa 7.3.2. Tehostetun tuen aikana osa-aikainen erityisopetus, opintojen yksilöllinen ohjaus ja kodin kanssa tehtävä yhteistyö korostuvat.

Elleivät tavanomaiset perusopetuksen tukimuodot riitä, voidaan oppilaan oppimissuunnitelmassa määritellä opiskelun erityiset painoalueet yhdessä tai useammassa oppiaineessa. Tavoitteena on auttaa oppilasta saavuttamaan opinnoissa etenemisen kannalta oppiaineen keskeiset sisällöt ja samalla vahvistaa oppimaan oppimisen taitoja. Erityiset painoalueet muodostetaan oppilaan oman vuosiluokan kaikkein keskeisimmistä sisällöistä.

Tehostettua tukea tulee toteuttaa riittävän pitkään, jotta oppilaalle annettujen tukitoimien vaikuttavuutta ja vahvuutta voidaan arvioida. Arvioinnissa otetaan kantaa tukimuotojen sopivuuteen ja oppilaan tarvitseman tuen tasoon jatkossa. Oppilas voi siirtyä takaisin yleiseen tukeen, jatkaa tehostetussa tuessa samoilla tai muunnelluilla tukitoimilla tai siirtyä erityiseen tukeen. Tehostetun tuen oppimissuunnitelmaa hyödynnetään arvioitaessa erityisen tuen tarvetta ja laadittaessa pedagogista selvitystä.

7.3.1. Pedagoginen arvio

Tehostetun tuen aloittaminen perustuu pedagogiseen arvioon. Kirjallisessa pedagogisessa arviossa kuvataan

- *oppilaan oppimisen ja koulunkäynnin kokonaistilanne koulun, oppilaan sekä huoltajan näkökulmista*
- *oppilaan saama yleinen tuki ja arvio eri tukimuotojen vaikutuksista*
- *oppilaan vahvuudet ja kiinnostuksen kohteet, oppimisvalmiudet sekä oppimiseen ja koulunkäyntiin liittyvät erityistarpeet*
- *arvio siitä, millaisilla pedagogisilla, oppimisympäristöön liittyvillä, ohjauksellisilla, opiskeluhuollollisilla tai muilla tukijärjestelyillä oppilasta voidaan tukea*
- *arvio tehostetun tuen tarpeesta.*

Yhteistyö oppilaan ja huoltajan kanssa on tärkeää sekä tarpeiden selvittämisen että tuen suunnittelun ja onnistuneen toteuttamisen kannalta. Oppilaan opettaja tai opettajat yhdessä laativat kirjallisen pedagogisen arvion. Tarvittaessa arvion laatimisessa käytetään myös muita asiantuntijoita. Pedagogisen arvion laatimisessa hyödynnetään oppilaalle jo mahdollisesti osana yleistä tukea laadittua oppimissuunnitelmaa. Mikäli oppilaalla on kuntoutussuunnitelma tai muita suunnitelmia, hyödynnetään niitä huoltajan luvalla.

Tehostetun tuen aloittaminen, järjestäminen ja tarvittaessa palaaminen takaisin yleisen tuen piiriin käsitellään pedagogiseen arvioon perustuen moniammatillisesti yhteistyössä opiskeluhuoltopalveluiden ammattihenkilöiden kanssa. Käsittelyä koskevat tiedot kirjataan opetuksen järjestäjän päättämällä tavalla, esimerkiksi kirjallisesti laadittuun pedagogiseen arvioon.

7.3.2. Oppimissuunnitelma tehostetun tuen aikana

Tehostetun tuen aikana oppilaalle järjestettävä tuki kirjataan oppimissuunnitelmaan. Oppimissuunnitelma on opetussuunnitelmaan perustuva kirjallinen suunnitelma oppilaan oppimisen ja koulunkäynnin tavoitteista, tarvittavista opetusjärjestelyistä sekä oppilaan tarvitsemasta tuesta ja ohjauksesta.

Tavoitteena on turvata oppilaalle edellytykset edetä opinnoissaan ja edistää hänen hyvinvointiaan. Oppimissuunnitelma tukee kunkin opettajan oman työn suunnittelua ja opettajien keskinäistä sekä kodin kanssa tehtävää yhteistyötä. Oppimissuunnitelmasta huoltaja saa itselleen tietoa ja voi siten paremmin tukea lastaan. Suunnitelma antaa pohjan oppilaan edistymisen arvioinnille.

Tehostettua tukea varten tehtävä oppimissuunnitelma perustuu pedagogisessa arviossa tuotettuun tietoon. Oppimissuunnitelma on laadittava, ellei siihen ole ilmeistä estettä, yhteistyössä oppilaan ja huoltajan kanssa. Laatimiseen osallistuvat tarvittaessa myös muut asiantuntijat. Oppilaan osuus suunnittelussa kasvaa siirryttäessä perusopetuksen ylemmille luokille. Mikäli oppilaalla on kuntoutussuunnitelma tai muita suunnitelmia, niitä voidaan hyödyntää huoltajan luvalla. Oppimissuunnitelman laatimisen yhteydessä sovitaan tavoitteiden toteutumisen

seurannasta ja suunnitelman tarkistamisen aikataulusta. Lisäksi oppimissuunnitelma tarkistetaan vastaamaan tuen tarvetta aina oppilaan tilanteen muuttuessa.

Tehostettua tukea varten laadittavan oppimissuunnitelman tulee sisältää seuraavat tiedot sen mukaan kuin oppilaan opetuksen ja tuen järjestäminen edellyttää:

Oppilaskohtaiset tavoitteet

- *oppilaan näkemys tavoitteistaan ja kiinnostuksen kohteistaan*
- *oppilaan oppimiseen ja koulunkäyntiin liittyvät vahvuudet, oppimisvalmiudet sekä erityistarpeet*
- *oppilaan oppimiseen, työskentely- ja vuorovaikutustaitoihin sekä koulunkäyntiin liittyvät tavoitteet*

Pedagogiset ratkaisut

- *oppimisympäristöihin liittyvät ratkaisut*
- *oppilaan tukeen liittyvät ratkaisut, kuten joustavat ryhmittelyt, samanaikaisopetus, opetusmenetelmät, opiskelustrategiat, työskentelytavat ja kommunikointitavat*
- *oppilaalle annettava tukiopetus ja osa-aikainen erityisopetus*
- *opiskelun erityiset painoalueet eri oppiaineissa*
- *oppilaan ohjaukseen liittyvät tavoitteet ja toimenpiteet*

Tuen edellyttämä yhteistyö ja palvelut

- *opiskeluhuoltopalvelujen ja muiden asiantuntijoiden antama tuki ja eri toimijoiden vastuunjako*
- *opetukseen osallistumisen edellyttämien perusopetuslain mukaisten tulkitsemis- ja avustajapalveluiden, muiden opetuspalveluiden, apuvälineiden ja kuntoutuspalveluiden järjestäminen sekä eri toimijoiden vastuunjako*
- *yhteistyön toteuttaminen oppilaan ja huoltajan kanssa, huoltajan tarjoama tuki*

Tuen seuranta ja arviointi

- *oppimissuunnitelman tavoitteiden toteutumisen seuranta, toimenpiteiden vaikuttavuuden arviointi sekä arviointiajankohdat*
- *oppilaan ja huoltajan kanssa tehtävä arviointi oppilaan oppimisen ja koulunkäynnin kokonaistilanteesta sekä oppilaan itsearviointi*
- *arvioinnissa käytettävät menetelmät joiden avulla oppilas voi osoittaa osaamistaan hänelle sopivin tavoin*
- *oppimissuunnitelman tarkistaminen ja sen ajankohta*
- *suunnitelman laatimiseen osallistuneet henkilöt*

Oppimissuunnitelmassa ei kuvata oppilaan henkilökohtaisia ominaisuuksia.

Oppimissuunnitelma muissa tilanteissa

Oppimissuunnitelmaa käytetään vaikka oppilas ei saisi tehostettua tukea, mikäli

- *oppilas etenee eri oppiaineiden opinnoissa vuosiluokkiin jaetun oppimäärän sijasta oman opinto-ohjelman mukaisesti*
- *opetus järjestetään erityisin opetusjärjestelyin*
- *perusopetuksen 7-9 vuosiluokkien oppilas on otettu joustavan perusopetuksen toimintaan.*

Näissä tilanteissa laadittava oppimissuunnitelma sisältää soveltuvin osin samoja osa-alueita kuin tehostettua tukea varten laadittava oppimissuunnitelma.

7.4. Erityinen tuki

Erityistä tukea annetaan niille oppilaille, joiden kasvun, kehityksen tai oppimisen tavoitteiden saavuttaminen ei toteudu riittävästi muuten. Erityisen tuen tehtävänä on antaa oppilaalle

kokonaisvaltaista ja suunnitelmallista tukea niin, että oppilas voi suorittaa oppivelvollisuutensa ja saa pohjan opintojen jatkamiselle peruskoulun jälkeen. Oppilaan itsetuntoa, opiskelumotivaatiota ja mahdollisuutta kokea onnistumisen ja oppimisen iloa vahvistetaan. Samoin tuetaan oppilaan osallisuutta ja vastuunottoa opiskelusta.

Erityinen tuki muodostuu erityisopetuksesta ja muusta oppilaan tarvitsemasta, perusopetuslain mukaan annettavasta tuesta. Erityisopetus ja oppilaan saama muu tuki muodostavat järjestelmällisen kokonaisuuden. Käytettävissä ovat kaikki perusopetuslain mukaiset tukimuodot. Erityinen tuki järjestetään joko yleisen tai pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä. Erityistä tukea saava oppilas opiskelee joko oppiaineittain tai toiminta-alueittain. Mikäli oppilas opiskelee oppiaineittain, hän opiskelee eri oppiaineissa joko yleisen tai yksilöllistetyn oppimäärän mukaisesti.

Sellaiselle oppilaalle, jolle on tehty erityisen tuen päätös, annetaan erityisopetusta hänelle laaditun henkilökohtaisen opetuksen järjestämistä koskevan suunnitelman mukaisesti. Erityisopetukseen sisältyvillä pedagogisilla ratkaisuilla pyritään ensisijaisesti turvaamaan oppilaan oppiminen. Pedagogiset ratkaisut voivat liittyä esimerkiksi opetukseen ja työtapoihin tai valittaviin materiaaleihin ja välineisiin. Nämä vaihtelevat oppimisen tavoitteiden ja sisältöjen sekä oppilaan henkilökohtaisten tarpeiden mukaisesti. Oppilaalla on perusopetuslain mukaan oikeus saada oppimisensa tueksi tukiopetusta ja osa-aikaista erityisopetusta myös osana erityisopetusta.

Oppimista tukevien erityisopetuksen pedagogisten ratkaisujen lisäksi erityistä tukea saavalla oppilaalla on oikeus myös muuhun tukeen. Tällaista muuta tukea ovat esimerkiksi ohjaus, yksilökohtainen oppilashuolto, tulkitsemis- ja avustajapalvelut sekä erityiset apuvälineet.

7.4 Erityinen tuki

Oppilas voi saada erityistä tukea, mikäli hän tarvitsee tehostettua tukea intensiivisempää ja pitkäkestoisempaa sekä useita tukimuotoja sisältävää tukea. Erityinen tuki järjestetään ensisijaisesti oppilaan lähikoulussa erilaisin joustavin järjestelyin tai erityisryhmässä. Tämän luvun lopussa kerrotaan Vantaan alue- ja kaupunkitasoisista erityisen tuen ryhmistä. Näitä järjestelyjä voivat olla samanaikaisopetus, integraatioryhmät ja osittainen tai kokoaikainen pienryhmäopetus. Yläkoulussa voidaan hyödyntää myös työharjoittelujaksoja ja työelämäpainotteista opiskelua erityisen tuen oppilaiden opetuksen järjestämisessä.

Erityisen tuen päätös edellyttää pedagogista selvitystä, josta selviää oppilaalle annettu tehostettu tuki ja suunnitelma siitä, millaisilla pedagogisilla, oppimisympäristöön liittyvillä, oppilashuollollisilla tai muilla tukijärjestelyillä oppilasta tulisi tukea. Pedagogisen selvityksen laatii oppilaan opettaja(t) yhteistyössä erityisopettajan kanssa. Selvitys käsitellään moniammatillisesti tarvittavien oppilashuollon ammattihenkilöiden kanssa. Pedagogista selvitystä täydennetään tarvittaessa psykologisella tai lääketieteellisellä asiantuntijalausunnolla tai vastaavalla sosiaalisella selvityksellä. Erityisen tuen päätöksen tekee perusopetuksen aluepäällikkö.

Ennen oppivelvollisuuden alkamista tehtävä erityisen tuen päätös ei edellytä pedagogista selvitystä eikä aiempaa tehostetun tuen antamista, vaan voi perustua psykologiseen tai lääketieteelliseen arvioon. Erityisen tuen valmistelusta ja siihen liittyvästä oppilaan ja huoltajan kuulemisesta vastaa rehtori. Päätöksen tekee perusopetuksen johtosäännön määrittelemä viranhaltija. Erityisen tuen oppilaiden osalta Pol18§:n mukaiset erityiset opetusjärjestelyt päätetään erityisen tuen päätöksessä.

Erityisen tuen päätös tarkistetaan 2. ja 6. vuosiluokan aikana sekä aina tuen tarpeen tai muun olennaisen muutoksen vuoksi. Vammaisopetuksen ryhmien oppilaiden erityisen tuen tarkistamisajankohdista kerrotaan luvussa 7.4.2. Mikäli todetaan, että erityinen tuki ei ole enää tarpeen, tehdään tuen lopettamisesta viranhaltijapäätös, joka perustuu moniammatillisesti käsiteltyyn pedagogiseen selvitykseen ja oppilaan ja huoltajan kuulemiseen. Oppilas siirtyy tällöin tehostettuun tukeen.

Oppilaan henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma (HOJKS) laaditaan kahden kuukauden kuluessa siitä, kun erityisen tuen päätös on tehty. Jatkossa oppilaan HOJKS laaditaan aina lukuvuoden alussa ja tarkistetaan vähintään kerran lukuvuoden aikana.

Oppilaan opettajat laativat suunnitelman yhteistyössä oppilaan, huoltajien ja tarvittaessa muiden asiantuntijoiden kanssa. Suunnitelmassa hyödynnetään pedagogista selvitystä sekä erityisen tuen päätöksen sisältöä. Asiantuntijalausuntojen sisältöjä hyödynnetään siten, kuin se oppilaan oppimisen ja koulunkäynnin kannalta on pedagogisesti tarkoituksenmukaista.

7.4.1. Pedagoginen selvitys

Ennen erityistä tukea koskevan päätöksen tekemistä opetuksen järjestäjän on tehtävä oppilaasta pedagoginen selvitys. Yhteistyö oppilaan ja huoltajan kanssa on tärkeää sekä tuen tarpeiden selvittämisen että tuen suunnittelun ja onnistuneen toteuttamisen kannalta. Opetuksen järjestäjän päättämä toimielin, viranhaltija tai työntekijä hankkii

- *oppilaan opetuksesta vastaavilta opettajilta kirjallisen selvityksen oppilaan oppimisen etenemisestä*
- *opiskeluhuoltopalveluiden ammattihenkilöiden kanssa moniammatillisena yhteistyönä tehdyn kirjallisen selvityksen oppilaan saamasta tehostetusta tai erityisestä tuesta ja oppilaan kokonaistilanteesta.*

Näiden kahden selvityksen perusteella opetuksen järjestäjä tekee kirjallisen arvion oppilaan erityisen tuen tarpeesta. Selvitysten ja niiden pohjalta laaditun arvion muodostamaa kokonaisuutta kutsutaan pedagogiseksi selvitykseksi.

Kirjallisessa pedagogisessa selvityksessä kuvataan

- *oppilaan oppimisen eteneminen*
- *oppilaan oppimisen ja koulunkäynnin kokonaistilanne koulun, oppilaan sekä huoltajan näkökulmista*
- *oppilaan saama tehostettu tai erityinen tuki ja arvio eri tukimuotojen vaikutuksista*
- *oppilaan vahvuudet ja kiinnostuksen kohteet, oppimisvalmiudet sekä oppimiseen ja koulunkäyntiin liittyvät erityistarpeet*
- *arvio siitä, millaisilla pedagogisilla, oppimisympäristöön liittyvillä, ohjauksellisilla, opiskeluhuollollisilla tai muilla tukijärjestelyillä oppilasta voidaan tukea*
- *arvio erityisen tuen tarpeesta*
- *arvio ja perustelut sille, tarvitseeko oppilas yhdessä tai useammassa oppiaineessa yksilöllistetyn oppimäärän.*

Pedagogisen selvityksen laatimisessa hyödynnetään oppilaasta aiemmin laadittua pedagogista arviota ja oppilaan oppimissuunnitelmaa. Jos oppilas on jo saanut erityistä tukea, hyödynnetään aiemmin laadittua pedagogista selvitystä ja HOJKSia. Pedagogisen selvityksen lisäksi erityisen tuen päätöksen valmistelemiseksi tulee tarvittaessa hankkia muita lausuntoja, kuten psykologinen tai lääketieteellinen lausunto tai vastaava sosiaalinen selvitys. Mikäli oppilaalla on kuntoutussuunnitelma tai muita suunnitelmia, myös niitä voidaan hyödyntää huoltajan luvalla.

7.4.2. Erityisen tuen päätös

Erityisen tuen antamiseksi opetuksen järjestäjän tulee tehdä kirjallinen päätös. Ennen erityistä tukea koskevan päätöksen tekemistä opetuksen järjestäjän on kuultava oppilasta ja tämän huoltajaa tai laillista edustajaa. Päätös erityisestä tuesta tehdään hallintolain mukaisesti. Erityisen tuen päätöksessä tulee päättää oppilaan pääsääntöinen opetusryhmä, mahdolliset tulkitsemis- ja avustajapalvelut sekä muut tarvittavat palvelut sekä tarvittaessa oppilaan opetuksen poikkeava järjestäminen. Päätökseen on liitettävä valitusosoitus, sillä huoltajat voivat hakea siihen muutosta valittamalla. Päätös on aina perusteltava. Päätöksen perustelut sisältyvät pedagogiseen selvitykseen ja mahdollisiin lausuntoihin.

Yleensä erityisen tuen päätös tehdään, jos todetaan, ettei oppilaan saama tehostettu tuki ole riittänyt. Erityisen tuen päätös voidaan tehdä myös ennen esi- tai perusopetuksen alkamista tai esi- tai perusopetuksen aikana ilman sitä edeltävää pedagogista selvitystä ja oppimisen tehostetun tuen antamista, jos psykologisen tai lääketieteellisen arvion perusteella ilmenee, että oppilaan

opetusta ei vamman, sairauden, kehityksessä viivästymisen tai tunne-elämän häiriön taikka muun vastaavan erityisen syyn vuoksi voida antaa muuten. Jos erityisen tuen päätös tehdään perusopetuksen aikana ilman tehostetun tuen antamista, tulee sen perustua oppilaan tilanteen uudelleen arviointiin esimerkiksi onnettomuuden tai vakavan sairauden seurauksena.

Erityisen tuen tarpeellisuus tulee tarkistaa toisen vuosiluokan jälkeen sekä ennen seitsemännelle vuosiluokalle siirtymistä. Päätös tulee tarkistaa myös aina oppilaan tuen tarpeen muuttuessa sellaisissa asioissa, joista päätetään erityisen tuen päätöksessä. Tarkistamista varten oppilaasta tehdään uusi pedagoginen selvitys. Mikäli tarpeen todetaan jatkuvan, erityisestä tuesta tehdään uusi päätös. Mikäli katsotaan, että oppilas ei enää tarvitse erityistä tukea, tulee tuen lopettamisesta tehdä päätös. Tällöin oppilaalle ryhdytään antamaan tehostettua tukea.

7.4.2 Vantaan alue- ja kaupunkitasoiset erityisen tuen ryhmät

Ryhmämuotoinen tuki

Oppilaan opiskelu järjestetään pienemmässä oppilasryhmässä oppilaan omassa lähikoulussa tai kaupunkitasoisessa erityisryhmässä erityisopettajan johdolla silloin, kun hänen tuen tarpeensa tätä edellyttää. Lähikouluissa ryhmämuotoista tukea tarjotaan osa- tai kokoaikaisen erityisryhmän tai integraatioryhmän muodossa. Koulut kuvaavat järjestelyt omissa lukuvuosisuunnitelmissaan. Alue- ja kaupunkitasoisia erityisen tuen ryhmiä ovat vammaisopetuksen ryhmät, etappi-, paja- ja poliopetuksen ryhmät.

Etappi

Etappitoiminta tarjoaa vahvaa ja moniammatillista tukea 1.–6. luokan oppilaille, joiden koulunkäyntiä käyttäytymis- ja tunne-elämän vaikeudet estävät tai olennaisesti vaikeuttavat. Etappijakson aikana arvioidaan oppilaan koulunkäynnin kokonaistilannetta sekä suunnitellaan ja toteutetaan tarvittavia tukitoimia. Tavoitteena on pedagogisten tukitoimien järjestäminen, mahdollisten tutkimusten, hoidon ja sosiaalisen tuen tarpeen arviointi, verkostoyhteistyö sekä oppilaan lähikoulun osaamisen vahvistaminen. Työmuotoja ovat jalkautuvan etapin tuki oppilaan omassa lähikoulussa ja etappiluokassa tapahtuva ryhmämuotoinen opetus. Tapauskohtaisesti arvioidaan, kumpi työmuodoista valikoituu. Kiinteässä ryhmässä jakso on määräaikainen ja kestää enintään vuoden. Jalkautuvan etapin jakson kesto on 4–6 viikkoa. Toiminnasta vastaa moniammatillinen tiimi, johon kuuluu opetushenkilöstön lisäksi sosiaali- ja terveystoimen työntekijöitä. Etappiluokassa työskentelevät erityisluokanopettaja ja koulunkäynninohjaaja / oppilashoitaja. Toinen erityisopettaja on jalkautuvassa työssä oppilaan lähikoululla. Sosiaali- ja terveystoimen työntekijät toimivat opettajien työpareina joko etappiluokassa tai jalkautuvassa työssä. Oppilaan etappihakemuksen tekee oppilaan monialainen asiantuntijaryhmä yhteistyössä huoltajien ja aluekoordinaattorin kanssa. Perusopetuksen aluepäällikkö ottaa oppilaat etappitoimintaan. Oppilaalla tulee olla erityisen tuen antamista koskeva päätös ennen etappijakson aloittamista.

Oppilaan HOJKS laaditaan ja päivitetään yhdessä oppilaan, hänen huoltajansa, oppilashuollon ja tarvittavien tukiverkostojen asiantuntijoiden kanssa. Etappiluokassa opiskeleva oppilas voi jakson aikana osallistua lähikoulunsa opiskeluun HOJKS:an kirjatulla tavalla. Oppiaineiden opettamisen ohella etappijaksolla opetetaan ja vahvistetaan oppilaan sosio-emotionaalisia taitoja. Etappijakson tavoitteiden saavuttamista seurataan ja arvioidaan säännöllisesti jakson kuluessa. Lähikoulun kanssa tehtävä yhteistyö on toiminnan edellytys. Etappijakson aikana tehdään tiivistä yhteistyötä perheen, lähettävän koulun ja muiden yhteistyötahojen kanssa. Tavoitteena on sekä lapsen että perheen omien voimavarojen vahvistaminen ja mahdollisista jatkotoimenpiteistä sopiminen yhteistyössä huoltajien ja muun verkoston kanssa. Jokaisella oppilaalla on monialainen asiantuntijaryhmä, minkä lisäksi oppilaalla on oikeus myös koulun muihin oppilashuollollisiin palveluihin jakson aikana.

Paja

Pajatoiminnan tavoitteena on auttaa oppilasta kiinnittymään koulunkäyntiin, vahvistaa nuoren opiskeluvalmiuksia sekä tukea häntä elämänhallintataitojen kehittämisessä, päättötodistuksen saavuttamisessa ja toisen asteen opintoihin sijoittumisessa. Lisäksi

tavoitteena on verkostoyhteistyön ylläpitäminen ja sen vahvistaminen. Pajatoimintaa toteutetaan ryhmämuotoisena ja jalkautuvana työmuotona alueilla. Jalkautuva paja pyrkii tavoittamaan kotiin jääneitä oppilaita ja ohjaamaan heitä takaisin koulunkäynnin pariin omiin lähikouluihinsa. Jalkautuvan pajan oppilaat voivat olla 5.–9.-luokilta. Kiinteässä ryhmässä oppilaat käyvät koulua pajaluokassa. Luokka on tarkoitettu perusopetuksen päättövaiheessa [(7.) 8.–9.lk] olevalle nuorelle, joka tarvitsee vahvaa erityistä tukea ja jonka koulunkäyntiin liittyvät ongelmat ovat kasautuneet ja suurena riskinä on koulupudokkuus. Pajatoiminnasta vastaa moniammatillinen tiimi, jossa toimii erityisluokanopettaja(t), erityisopettaja, koulunkäynninohjaaja / oppilashoitaja. sekä sosiaali- ja terveystoimen työntekijä. Pajan toiminta perustuu moniammatilliseen tavoitteelliseen yhteistyöhön.

Hakemuksen pajalle tekee oppilaan monialainen asiantuntijaryhmä yhteistyössä oppilaan, huoltajien ja aluekoordinaattorin kanssa. Oppilaalla tulee olla erityisen tuen antamista koskeva päätös ennen pajalla aloittamista. Perusopetuksen aluepäällikkö ottaa oppilaan pajaopetukseen. Pajalla oppilas etenee opinnoissaan vuosiluokkiin sitomattoman opetussuunnitelman (VSOP) ja hänelle laaditun henkilökohtaisen opetuksen järjestämistä koskevan suunnitelman (HOJKS) mukaisesti. Suunnitelma tehdään yhteistyössä oppilaan, huoltajien ja oppilaan yhteistyöverkostojen kanssa. Siinä painotetaan oppilaan edistymistä oppimisen, koulunkäynnin ja elämänhallinnan osa-alueilla. Vuorovaikutustaidot, arjen hallinta ja kyky ottaa vastuuta opiskelusta ovat keskiössä. Huoltajien ja moniammatillisen verkoston tuki on välttämätön oppilaan kokonaisvaltaisen kasvun ja elämänhallinnan edistämisessä. Jokaisella pajan oppilaalla on moniammatillinen asiantuntijaryhmä, johon kuuluvat pajatiimi ja aluekoordinaattori. Ryhmää täydennetään muilla tarvittavilla asiantuntijoilla. Oppilaat ovat oikeutettuja myös koulun muihin oppilashuollollisiin palveluihin.

Poliopetus

Poliopetus on tarkoitettu vantaalaisille lasten- tai nuorisopsykiatrista tukea tarvitseville perusopetusikäisille oppilaille, joiden koulunkäynti ei tukitoimista huolimatta onnistu oppilaan omassa koulussa. Työ perustuu tiiviiseen yhteistyöhön oppilaan, huoltajien, koulun ja hoitotahon välillä. Tavoitteena on turvata oppilaan koulunkäynti sekä tukea hänen kuntoutumistaan, kasvuaan ja kehitystään. Opetus järjestetään kaupunkitasoisena palveluna, jonka toimintaa suunnittelee, arvioi ja kehittää kaupunkitasoinen ohjausryhmä yhteistyössä poliopetuksen tiimin kanssa. Poliopetuksen oppilaaksiottoprosessissa oppilaat otetaan hallinnollisesti opetusta järjestävän koulun oppilaiksi. Oppilailla on erityisen tuen päätös ja aktiivinen hoitosuhde lasten- tai nuortenpsykiatrisen hoitotahoon. Oppilaaksi haetaan hoitavan tahon lähetteellä. Moniammatillinen oppilaaksiottokokous järjestetään vuosittain keväällä, ja täydentävä haku mahdollisille vapaille oppilaspaikoille joulukuussa. Oppilaaksiottokokouksissa arvioidaan aiemmin oppilaaksi otettujen oppilaiden tarve jatkaa poliopetuksessa. Arvio perustuu hoitavan tahon ja huoltajien kanssa käytyihin keskusteluihin. Päätöksen oppilaaksiotosta tekee perusopetuksen aluepäällikkö. Oppilaaksioton yhteydessä tehdään oppilaan, huoltajien ja koulun kesken koulusopimus, jossa määritellään yhteistyön periaatteet.

Polikliinisella luokalla oppilas opiskelee omien kykyjensä ja edellytystensä mukaisesti yleisen opetussuunnitelman tai yksilöllisten tavoitteiden mukaan. Tarvittaessa hyödynnetään vuosiluokkiin sitomatonta opiskelua ja opiskelun erityisiä painoalueita oppilaan etenemisen turvaamisessa. Suunnitelmia tehdään ja tarkistetaan yhteistyössä oppilaan, hänen huoltajiensa ja hoidon kanssa. Opetus järjestetään mahdollisimman suurelta osin erityisluokkaopetuksena yhdysluokissa. Lisäksi oppilaiden opetuksessa ja ryhmittelyssä voidaan käyttää joustavia opetusjärjestelyitä ja tilapäisesti yksilöopetusta.

Oppilaat huomioidaan erilaisina yksilöinä ja oppijoina, samalla painottaen yhteisöllistä toimintaa ja muiden huomioon ottamista. Oppilaiden oppimista ja käyttäytymistä ohjataan yhteisöllisesti turvallisessa oppimisympäristössä pienistä asioista alkaen. Tavoitteena on, että oppilaat löytävät oman optimaalisen suoritustasonsa. Jokaiselle oppilaalle laaditaan yksilöllinen lukujärjestys ja henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma (HOJKS). Tavoitteena on noudattaa oppilaan oman luokka-asteen mukaista viikkotuntimäärää, kuitenkin oppilaan voimavarat, yksilölliset tarpeet ja haasteet huomioiden. Mikäli oppilas opiskelee vuosiluokkansa tuntimäärästä poikkeavaa tuntimäärää, sovitaan erityisistä opetusjärjestelyistä yhteistyössä huoltajien ja hoidon kanssa (PoL §18). Polikliinisen opetuksen opetushenkilöstö on tiiviissä

yhteydessä hoitavaan tahoon. Tarvittaessa hoitava taho jalkautuu luokkiin oppilaan koulunkäynnin edistämiseksi.

Koulupäivän runko poliopetuksessa rakentuu opetussuunnitelmassa määritellyistä oppiaineista ja monialaisista oppimiskokonaisuuksista. Opetustoiminta perustuu hyvään oppilaan tuntemukseen sekä turvalliseen ja kunnioittavaan pedagogiseen ohjaamiseen. Oppiaineiden opiskelun ohella painotetaan onnistumisen elämyksiä, pettymysten sietokyvyn kasvattamista, oman vastuun ottamista, itsetunnon vahvistumista sekä koululaisen identiteetin ja motivaation kasvamista. Opetuksessa kiinnitetään huomiota oppilaan käyttäytymis- ja vuorovaikutustaitoihin, ja tunne-elämän taitoja sekä ongelmanratkaisukykyä vahvistetaan. Oppilaita ohjataan tarkkailemaan ja ymmärtämään omaa käyttäytymistään sekä oman käyttäytymisen vaikutusta muihin oppilaisiin, ja heitä tuetaan löytämään myönteisiä ratkaisumalleja eri tilanteisiin.

Koulun aikuiset pyrkivät toiminnassaan positiivisen vuorovaikutuksen synnyttämiseen lapsen ja aikuisen sekä lapsen ja toisen lapsen välille. Tällä rakennetaan oppilaan kokemusta siitä, miten toimitaan yhdessä. Oppilaan siirtymistä pois polikliinisestä opetuksesta tuetaan tutustumisjaksolla, jonka aikana polikliinisen tiimin jäsen on tarpeen mukaan seuraamassa ja ohjaamassa lähikouluun paluuta. Oppilaan siirtyminen omaan kouluun tapahtuu siten asteittain, yksilöllisen nivelvaihesuunnitelman mukaisesti, perustuen moniammatilliseen arviointiin yhteistyössä oppilaan, huoltajien, hoidon, perusopetuksen aluekoordinaattorin ja koulujen kanssa.

Vammaisopetus

Vantaalla kehitysvammaisten ja autististen oppilaiden opetus järjestetään pääsääntöisesti alueellisissa erityisryhmissä. Nämä alueelliset ryhmät toimivat yleisopetuksen koulujen yhteydessä, jolloin oppilaan on mahdollista integroitua monipuolisesti omien taitojensa sekä ikä- ja kehitystasonsa mukaisesti muihin ryhmiin. Oppilaan opetus voidaan järjestää erityisin perustein myös oman asuinalueen lähikoulussa, mikäli oppilaan tarvitsema tuki voidaan siellä toteuttaa.

Kaikilla vammaisopetuksen piiriin kuuluvilla oppilailla on erityisen tuen päätös, joka tarkistetaan 2. ja 6. vuosiluokan aikana sekä aina tuen tarpeen muuttuessa tai muun olennaisen muutoksen vuoksi. Näissä ryhmissä opetus järjestetään oppilaan kannalta tarkoituksenmukaisella tavalla oppiaineittain perustuen erilaajuisiin oppimääriin, kokonaan toiminta-alueittain tai näiden yhdistelmänä. Oppilas voi mahdollisuuksien mukaan osallistua oman äidinkielen opetukseen. Toiminta-alueittain tapahtuvan opetuksen opetussuunnitelman mukaan opiskeleva oppilas voi suorittaa kykyjensä mukaan jostakin oppiaineesta erilaajuisia oppimääriä. Hänet luetaan tällöin edelleen toiminta-alueittain tapahtuvan opetuksen oppilaaksi.

Oppilaalle asetetut tavoitteet kirjataan hänelle laadittavaan henkilökohtaiseen opetuksen järjestämistä koskevaan suunnitelmaan (HOJKS). Suunnitelmassa määritellään oppiaineittain opiskeleville oppilaille kuhunkin oppiaineeseen oppilaan tavoitteet ja toiminta-alueittain opiskeleville oppilaille toiminta-alueisiin liittyvät tavoitteet. Mikäli oppilas opiskelee edellisten yhdistelmänä, kirjataan molempien osa-alueiden tavoitteet HOJKS:an. Toiminta-alueittain opiskelevien oppilaiden arvioinnista kerrotaan luvussa 7.6.4, oppiaineittain opiskelevien oppilaiden arvioinnista luvussa 6. Vammaisopetuksessa tavoitteena on oppilaan tasapainoisen kokonaiskehityksen turvaaminen yhteistyössä opettajien, opetusta avustavan henkilökunnan, huoltajien, eri asiantuntijoiden ja erityistyöntekijöiden kanssa. Opetusta avustava henkilökunta tukee oppilaiden kokonaiskehitystä koko koulupäivän ajan. Koulupäivää tukee vammaispalvelulain perusteella järjestettävä lyhytaikainen huolenpito, jota toteuttaa koulun avustava henkilökunta.

Vammaisopetuksessa opetus on konkreettista, eri aistikanavia hyödyntävää, asioita kertaavaa ja strukturoitua. Opetus jäsennetään ajan, paikan, tilan ja henkilöiden suhteen. Opetuksessa sanallisten ohjeiden lisäksi käytetään vaihtoehtoisia kommunikaatiomenetelmiä; kuten kuvat, viittomat, fyysinen ohjaus, eleet, osoittaminen sekä kirjoitetut ohjeet ja tekniset apuvälineet. Oppilaat opiskelevat henkilökohtaisten päivä- ja viikko-ohjelmien mukaisesti. Opetuksen tavoitteena on oppilaiden osallisuuden vahvistaminen.

7.4.3. Henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma

Erityistä tukea koskevan päätöksen toimeenpanemiseksi oppilaalle on laadittava henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma (HOJKS). Suunnitelmasta tulee ilmetä oppilaan erityistä tukea koskevan päätöksen mukaisen opetuksen ja muun tuen antaminen. Kaikki erityistä tukea saavan oppilaan tuki kirjataan HOJKSiin. Se on kirjallinen suunnitelma oppilaan oppimisen ja koulunkäynnin tavoitteista, sisällöistä, käytettävistä opetusjärjestelyistä, pedagogisista menetelmistä ja oppilaan tarvitsemasta tuesta ja ohjauksesta.

Erityistä tukea varten tehtävä HOJKS perustuu pedagogisessa selvityksessä tuotettuun tietoon ja erityisen tuen päätöksen sisältöön. HOJKSin laatimisessa voidaan hyödyntää oppilaalle osana tehostettua tukea tehtyä oppimissuunnitelmaa. Jos oppilas on jo saanut erityistä tukea, hyödynnetään aiemmin laadittua pedagogista selvitystä ja HOJKSia. Mikäli oppilaalla on kuntoutussuunnitelma tai muita suunnitelmia, niitä voidaan hyödyntää huoltajan luvalla. Oppilaan opettajat laativat suunnitelman yhteistyössä oppilaan ja huoltajan kanssa, ellei siihen ole ilmeistä estettä. Laatimiseen osallistuvat tarvittaessa myös muut asiantuntijat.

Erityistä tukea varten laadittavan HOJKSin tulee sisältää seuraavat tiedot sen mukaan kuin oppilaan opetuksen ja tuen järjestäminen edellyttää:

Oppilaskohtaiset tavoitteet

- *oppilaan näkemys tavoitteistaan ja kiinnostuksen kohteistaan*
- *oppilaan oppimiseen ja koulunkäyntiin liittyvät vahvuudet, oppimisvalmiudet sekä erityistarpeet*
- *oppilaan oppimiseen, työskentelytaitoihin sekä koulunkäyntiin liittyvät tavoitteet*
- *oppilaan kehitykseen, kuten sosioemotionaalisiin tai motorisiin taitoihin liittyvät tavoitteet*
- *oppiaineet ja aineryhmät sekä valinnaiset opinnot, joita oppilas opiskelee sekä oppiaineiden vuosiviikkotuntimäärät*

Pedagogiset ratkaisut

- *oppimisympäristöihin liittyvät ratkaisut*
- *oppilaan tukeen liittyvät ratkaisut, kuten joustavat ryhmittelyt, samanaikaisopetus, opetusmenetelmät, opiskelustrategiat, työskentelytavat ja kommunikointitavat*
- *oppilaalle annettava tukiopetus ja osa-aikainen erityisopetus*
- *opiskelun erityiset painoalueet eri oppiaineissa*
- *oppilaan ohjaukseen liittyvät tavoitteet ja toimenpiteet*

Opetuksen järjestäminen

- *oppilaan opetuksen järjestäminen muun opetuksen yhteydessä ja/tai erityisluokalla*
- *muun opetuksen yhteydessä opiskelevalle oppilaalle samanaikaisopetuksena, pienryhmässä tai yksilöopetuksena annettava erityisopetus*
- *erityisluokalla opiskelevalle oppilaalle nimetty yleisopetuksen yhteistyöluokka ja suunnitelma oppilaan opiskelusta tässä luokassa*
- *oppilaan koulukuljetusten järjestelyt ja vastuut sekä suunnitelma kuljetusta odottavan oppilaan ohjatusta toiminnasta ja valvonnasta*

Tuen edellyttämä yhteistyö ja palvelut

- *opiskeluhuoltopalveluiden ja muiden asiantuntijoiden antama tuki ja eri toimijoiden vastuunjako*
- *erityistä tukea koskevan päätöksen mukaisten tulkitsemis- ja avustajapalveluiden, muiden opetuspalveluiden, apuvälineiden ja kuntoutuspalveluiden järjestäminen sekä eri toimijoiden vastuunjako*
- *yhteistyön toteuttaminen oppilaan ja huoltajan kanssa, huoltajan tarjoama tuki*
- *oppilaan mahdollinen osallistuminen aamu- ja iltapäivätoimintaan ja kuvaus yhteistyöstä toiminnan järjestäjän kanssa*

Tuen seuranta ja arviointi

- *HOJKSin tavoitteiden toteutumisen seuranta, toimenpiteiden vaikuttavuuden arviointi sekä arviointiajankohdat*
- *oppilaan ja huoltajan kanssa tehtävä arviointi oppilaan oppimisen ja koulunkäynnin kokonaistilanteesta sekä oppilaan itsearviointi*
- *oppimisen arvioinnissa käytettävät menetelmät joiden avulla oppilas voi osoittaa osaamistaan hänelle sopivin tavoin*
- *HOJKSin tarkistaminen ja sen ajankohta*
- *suunnitelman laatimiseen osallistuneet henkilöt*

Mikäli oppilas opiskelee yhdessä tai useammassa oppiaineessa yksilöllistetyn oppimäärän mukaan, HOJKSiin kirjataan edellä mainittujen yleisten kohtien lisäksi

- *luettelo niistä oppiaineista, joissa oppilaalla on yksilöllistetty oppimäärä*
- *yksilöllistettyjen oppiaineiden tavoitteet ja keskeiset sisällöt*
- *yksilöllistettyjen oppimäärien mukaisesti opiskeltavien oppiaineiden arviointi suhteessa HOJKSissa määriteltyihin tavoitteisiin ja sisältöihin*

Mikäli oppilas opiskelee toiminta-alueittain, HOJKSiin kirjataan edellä mainittujen yleisten kohtien lisäksi

- *toiminta-alueittain opiskelevan oppilaan yksilölliset tavoitteet ja keskeiset sisällöt toiminta-alueittain*
- *oppilaan edistymisen arviointi suhteessa HOIKSissa hänelle määriteltyihin tavoitteisiin ja sisältöihin toiminta-alueittain*

Henkilökohtaisessa opetuksen järjestämistä koskevassa suunnitelmassa ei kuvata oppilaan henkilökohtaisia ominaisuuksia. HOJKSiin voidaan liittää huoltajan antamat yksilöidyt tiedonsiirtoluvat.

HOJKS tulee tarkistaa tarvittaessa, kuitenkin vähintään kerran lukuvuodessa, oppilaan tarpeiden mukaiseksi. Sitä muutetaan aina oppilaan tuen tarpeen tai opetuksen tavoitteiden muuttuessa. Jos erityisen tuen antaminen päätetään lopettaa, oppilaalle laaditaan oppimissuunnitelma tehostetun tuen antamiseksi.

7.4.4. Oppiaineen oppimäärän yksilöllistäminen ja opetuksesta vapauttaminen

Opetus järjestetään ottaen huomioon oppilaiden edellytykset ja se voi perustua erilaajuisiin oppimääriin. Ensisijaisena tavoitteena on tukea oppilaan opiskelua siten, että yleisen oppimäärän mukaiset tavoitteet on mahdollista saavuttaa kaikissa oppiaineissa.

Eri oppiaineissa ilmeneviä vaikeuksia voidaan ennaltaehkäistä ja oppimista tukea erilaisilla eriyttämisen keinoilla ja perusopetuslaissa säädetyillä tukimuodoilla. Jos oppilaalle määritellään opiskelun erityiset painoalueet jossakin oppiaineessa, hän voi keskittyä opiskelussa tämän oppiaineen keskeisiin sisältöihin. Tällöin oppilas opiskelee oppiainetta vielä yleisten tavoitteiden mukaisesti ja hänen suorituksensa arvioidaan suhteessa yleiseen oppimäärään. Mikäli edes oppiaineen keskeisiin sisältöihin liittyvien tavoitteiden saavuttaminen hyväksytysti ei tuesta huolimatta ole oppilaalle mahdollista, oppiaineen oppimäärä voidaan yksilöllistää. Esimerkiksi kieli- ja kulttuuritausta, poissaolot, motivaation puute, puutteellinen opiskelutekniikka tai käyttäytymisen haasteet eivät sellaisenaan voi olla syynä oppimäärän yksilöllistämiseen, vaan oppilasta tulee tukea näissä asioissa.

Oppiaineen oppimäärän yksilöllistäminen merkitsee oppilaan oppimiselle asetettavan tavoitetason määrittelemistä hänen edellytystensä mukaiseksi. Tavoitteiden tulee kuitenkin olla oppilaalle riittävän haasteellisia. Oppimäärän yksilöllistämisestä määrätään erityisen tuen päätöksessä. Pedagoginen selvitys sisältää erilliset perustelut yksilöllistämiselle kussakin oppiaineessa. Jokaisen oppiaineen kohdalla arvioidaan erikseen, voiko oppilas opiskella oppiainetta yleisen oppimäärän mukaan vai tuleeko oppiaineen oppimäärä yksilöllistää. Jos

yksilöllistettyjen oppiaineiden määrää on tarpeen myöhemmin lisätä tai vähentää, tehdään uusi pedagoginen selvitys ja sen pohjalta uusi erityisen tuen päätös.

Yksilöllistetyn oppimäärän tavoitteet ja sisällöt johdetaan oppiaineen luokka-asteen yleisistä tavoitteista ja sisällöistä, myös alempien luokkien tavoitteita ja sisältöjä voidaan soveltaa. Ne kuvataan riittävän selkeästi ja yksityiskohtaisesti oppilaan HOJKSissa. Tämä on tärkeää, koska oppilaan opetus ja arviointi toteutetaan HOJKSiin kirjatun perusteella kyseisessä oppiaineessa. Oppilaan suorituksia arvioidaan suhteessa HOJKSissa määriteltyihin, hänelle yksilöllisesti asetettuihin tavoitteisiin. Oppilaan opiskelua tuetaan lisäksi erilaisilla pedagogisilla järjestelyillä ja tarvittaessa eri tukimuodoilla. Kunkin oppiaineen opetuksesta vastaava opettaja, tai jos opettajia on useita, opettajat yhdessä, laativat edellä mainitut HOJKSin sisällöt.

Jos oppilas opiskelee yksilöllistetyn oppimäärän mukaan, varustetaan kyseisen oppiaineen numeroarvosana ja sanallinen arvio tähdellä (*) sekä opintojen aikaisessa että päättöarvioinnissa. Todistuksen lisätietoja -kohtaan tulee maininta siitä, että oppilas on opiskellut tähdellä merkityt oppiaineet yksilöllistetyn oppimäärän mukaan. Sanallista arviointia voidaan käyttää numeroarvioinnin sijasta kaikilla vuosiluokilla ja myös päättötodistuksessa.

Oppimäärän yksilöllistäminen on ensisijainen vaihtoehto ennen oppilaan vapauttamista oppimäärän suorittamisesta. Vapauttamiseen oppimäärän opiskelusta tulee olla erityisen painavat syyt ja se perustuu jokaisen oppilaan kohdalla yksilölliseen harkintaan. Vapauttamisesta oppiaineen opiskelusta tehdään hallintopäätös perusopetuslain 18§:n perusteella. Jos oppilaalla on erityisen tuen päätös, vapauttamisesta päätetään erityisen tuen päätöksessä. Pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä olevien oppilaiden oppiaineiden opiskelusta vapauttamisesta on säädetty erityissäännöksissä. Oppilaalle, joka on muutoin kuin tilapäisesti vapautettu jonkin aineen opiskelusta, tulee järjestää vastaavasti muuta opetusta tai ohjattua toimintaa.

Oppiaineen oppimäärien yksilöllistäminen ja oppiaineesta vapauttaminen tehdään yhteistyössä oppilaan ja huoltajan kanssa. Heille tulee selvittää näiden toimenpiteiden vaikutukset jatko-opintoihin.

7.4.1 Oppiaineen yksilöllistäminen

Oppilaan oppimista ja koulunkäyntiä tuetaan siten, että hänen on mahdollista suorittaa yleisen oppimäärän mukaiset tavoitteet kaikissa oppiaineissa. Mikäli annettu tuki ei riitä, sovitaan opiskelun erityisten painoalueiden mukaisesta opiskelusta yhdessä tai useammassa oppiaineessa. Tavoitteena on auttaa oppilasta ottamaan haltuun oppimisen kannalta välttämättömät sisällöt. Keskittymällä olennaiseen oppilaalle jää voimavaroja vahvistaa oppimaan oppimisen taitojaan. Opiskelun erityisiä painoalueita voidaan hyödyntää tehostetun ja erityisen tuen vaiheissa ja ne tulee kirjata oppimissuunnitelmaan tai HOJKS:an yhteistyössä oppilaan ja huoltajan kanssa. Erityisten painoalueiden mukaisesta arvioinnista kerrotaan tarkemmin luvussa 6.

Mikäli oppilas ei tuesta huolimatta suoriudu ydinsisältöihin liittyvistä tavoitteista hyväksytysti, voidaan oppiaineen oppimäärä yksilöllistää. Erityisten painoalueiden käyttöä edellytetään kuitenkin ennen oppiaineen yksilöllistämistä. Kunkin oppiaineen yksilöllistämisen tarve perustellaan pedagogisessa selvityksessä erikseen ja tehdään uusi erityisen tuen päätös. Tällöin myös jo aiemmin yksilöllistettyjen oppiaineiden jatkuminen yksilöllistettyinä tulee perustella. Yksilöllistämisestä sovittaessa selvitetään oppilaalle ja huoltajille yksilöllistettyjen oppimäärien mahdolliset vaikutukset opetuksen järjestämiseen ja jatko-opintoihin.

Yksilöllistettäessä oppilaan oppiaineita selvitetään oppilaan taitotaso tarkasti. Apuna käytetään opettajan tai erityisopettajan tekemää monipuolista arviointia, oppilaan koulutehtäviä sekä arjen havaintoja oppimistilanteissa. Lisäksi hyödynnetään mahdollisia asiantuntijalausuntoja. Oppilaan tavoitetaso määritellään oppimisen mahdollistavaksi ja oppimista eteenpäin vieväksi. Yksilöllistettyjen oppiaineiden tavoitteet, keskeiset sisällöt, oppilaan edistymisen seuranta ja arviointi kuvataan oppilaan HOJKS:ssa. Oppilaan arviointi tapahtuu tällöin suhteessa HOJKS:ssa asetettuihin yksilöllisiin tavoitteisiin.

7.4.5. Pidennetty oppivelvollisuus

Jos perusopetukselle säädettyjä tavoitteita ei lapsen vammaisuuden tai sairauden vuoksi ilmeisesti ole mahdollista saavuttaa yhdeksässä vuodessa, alkaa oppivelvollisuus vuotta perusopetuslaissa säädettyä aikaisemmin. Oppivelvollisuus päättyy, kun perusopetuksen oppimäärä on suoritettu tai kun pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä olevan oppilaan oppivelvollisuuden alkamisesta on kulunut 11 vuotta. Esiopetus voi pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä oleville oppilaille annettavassa erityisopetuksessa kestää yhden tai kaksi vuotta. Tarkoitus on vahvistaa oppilaan valmiuksia niin, että hän selviytyisi opiskelustaan perusopetuksessa mahdollisimman hyvin.

Pidennetyn oppivelvollisuuden piiriin kuuluvat vaikeasti vammaiset lapset. Myös vaikea sairaus voi olla syynä pidennettyyn oppivelvollisuuteen. Päätös pidennetystä oppivelvollisuudesta tehdään pääsääntöisesti ennen oppivelvollisuuden alkamista. Lapselle tehdään tällöin myös päätös erityisestä tuesta. Lapselle laaditaan HOJKS esiopetuksen alkaessa. Lapsella on oppivelvollisuuden alkamista edeltävänä vuonna oikeus saada esiopetusta. Pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä olevalla lapsella tämä oikeus alkaa sen vuoden syyslukukauden alussa, jolloin lapsi täyttää viisi vuotta. Päätös oppivelvollisuuden pidentämisestä tarvitaan ennen esiopetuksen alkua, jotta oikeus siihen voi toteutua.

Lapsen ohjautuminen riittävän varhain tuen piiriin edellyttää yhteistyötä eri hallintokuntien välillä. Lapsen huoltajalle tulee antaa ajoissa tietoa pidennetyn oppivelvollisuuden eri vaihtoehdoista ja valinnan vaikutuksista. Huoltaja päättää, osallistuuko lapsi oppivelvollisuutta edeltävään esiopetukseen. Esiopetuksen kesto ja perusopetuksen aloittaminen tulee suunnitella lapsen edistymisen, tuen tarpeen ja kokonaistilanteen perusteella.

Pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä olevien oppilaiden opetus voidaan järjestää vaihtoehtoisesti kolmella eri tavalla:

- *Lapsi aloittaa oppivelvollisuutta edeltävässä esiopetuksessa sinä vuonna, kun hän täyttää viisi vuotta, jatkaa toisen vuoden oppivelvollisuuden suorittamiseen kuuluvassa esiopetuksessa ja aloittaa tämän jälkeen perusopetuksen.*

- *Lapsi aloittaa pidennettyyn oppivelvollisuuteen kuuluvan esiopetuksen sinä vuonna, kun hän täyttää kuusi vuotta ja opiskelee esiopetuksessa yhden vuoden, minkä jälkeen hän aloittaa perusopetuksen.*
- *Lapsi aloittaa pidennettyyn oppivelvollisuuteen kuuluvan esiopetuksen sinä vuonna, kun hän täyttää kuusi vuotta ja opiskelee esiopetuksessa kaksi vuotta. Tällöin lapsi aloittaa perusopetuksen vuotta säädettyä myöhemmin eli sinä vuonna, kun hän täyttää kahdeksan vuotta. Perusopetuksen myöhemmästä aloittamisesta on tehtävä erillinen hallintopäätös.*

Oppilaan tarve pidennettyyn oppivelvollisuuteen arvioidaan erityisen tuen päätöksen tarkistamisen yhteydessä. Jos todetaan, ettei oppilas enää kuulu pidennetyn oppivelvollisuuden piirin, tehdään päätös pidennetyn oppivelvollisuuden päättämisestä, jonka jälkeen oppilas kuuluu yleisen oppivelvollisuuden piiriin. Tarvittaessa oppilaalle voidaan edelleen antaa erityistä tukea.

7.4.5 Pidennetty oppivelvollisuus

Pidennetyn oppivelvollisuuden piiriin kuuluvat vaikeasti vammaiset lapset. Myös vaikea sairaus voi olla syynä pidennettyyn oppivelvollisuuteen. Pidennetty oppivelvollisuus tarkoittaa oppivelvollisuuden alkamista vuotta säädettyä aiemmin. Oppivelvollisuus ei pidenny perusopetuksen keskeltä tai lopusta. Päätös pidennetystä oppivelvollisuudesta tehdään pääsääntöisesti ennen esiopetuksen alkamista. Lisäksi oppilaalle tehdään erityisen tuen päätös. Pidennetyn oppivelvollisuuden päätöksen tekeminen harkitaan aina tapauskohtaisesti.

Pidennettyä oppivelvollisuutta harkittaessa toimitetaan asiantuntijalausunto varhaiskasvatuksen vastuuhenkilöille arvioitavaksi. Arvion jälkeen päiväkotien esimiehet kuulevat lasta ja huoltajaa pidennettyyn oppivelvollisuuteen ja erityiseen tukeen liittyen. Asiasta tekee päätöksen varhaiskasvatuspäällikkö. Esiopetuksen järjestämisestä vastaa varhaiskasvatus.

Pidennetyn oppivelvollisuuden oppilaille tehdään päiväkodissa ennen koulunaloitusta pedagoginen selvitys, jonka laatii esiopetuksen opettaja. Pedagoginen selvitys tarvitaan perusopetuksessa oppilaan erityisen tuen päätöstä varten. Opetus järjestetään oppilaan yksilöllisten tarpeiden mukaan joko oppiaineittain tai toiminta-alueittain (luku 7.4.4). Oppilasta ja huoltajaa kuullaan opetusjärjestelyistä. Pidennetyn oppivelvollisuuden oppilaiden tuen tarve tulee tarkistaa säädetyissä kohdissa ja aina kun tapahtuu jokin olennainen muutos tuen tarpeessa tai opetuksen järjestämisessä. Tällöin arvioidaan myös pidennetyn oppivelvollisuuden jatkotarve.

7.4.6. Toiminta-alueittain järjestettävä opetus

Vaikeimmin kehitysvammaisten oppilaiden opetus voidaan järjestää oppiainejaon sijasta toiminta-alueittain. Myös muulla tavoin vammaisen tai vakavasti sairaan oppilaan opetus voi olla oppilaan terveydentilaan liittyvistä syistä perusteltua järjestää toiminta-alueittain. Opetuksen järjestämisestä oppiainejaon sijasta toiminta-alueittain päätetään erityisen tuen päätöksessä. Opetus järjestetään toiminta-alueittain vain kun todetaan, ettei oppilas kykene opiskelemaan edes oppiaineiden yksilöllistettyjä oppimääriä. Toiminta-alueet ovat motoriset taidot, kieli ja kommunikaatio, sosiaaliset taidot, päivittäisten toimintojen taidot ja kognitiiviset taidot.

Toiminta-alueittain järjestävän opetuksen tavoitteena on antaa oppilaalle tietoja ja taitoja, joiden avulla hän suoriutuu mahdollisimman itsenäisesti elämässään. Opetuksen suunnittelun lähtökohtana ovat oppilaan vahvuudet. Koulupäivän eri tilanteita hyödynnetään oppimisessa, ja oppimisympäristöä kehitetään toimivaksi ja oppilasta motivoivaksi. Oppilaan yksilölliset tavoitteet ja keskeiset sisällöt sekä oppilaan edistymisen arviointi kuvataan HOJKSissa kullekin toiminta-alueelle. Tavoitteet asetetaan siten, että ne ovat saavutettavissa olevia ja oppilaalle mielekkäitä.

Toiminta-alueet voivat sisältää jonkin yksittäisen oppiaineen tavoitteita ja sisältöjä, jos oppilaalla on vahvuuksia tässä oppiaineessa. Opetuksen toteuttamisessa eri toiminta-alueiden sisältöjä voidaan yhdistää. Toiminta-alueittain järjestetyssä opetuksessa tuetaan oppilaan kokonaiskehitystä sekä edistetään ja ylläpidetään oppilaan toimintakykyä. Opetus suunnitellaan ja toteutetaan yhteistyössä oppilaan ja huoltajan kanssa. Lisäksi tehdään opettajien keskinäistä sekä muun henkilöstön ja eri asiantuntijoiden välistä yhteistyötä.

Motoristen taitojen oppimisen tavoitteena on vahvistaa oppilaan kehon hahmotusta, edistää kokonais- ja hienomotoristen taitojen kehittymistä sekä antaa mahdollisuuksia monipuolisesti harjoitella taitoja arjen eri tilanteissa. Motoristen taitojen opetuksen tulee sisältää motoristen toimintojen suunnittelun ja ohjauksen, tasapainon, koordinaation, rytmin, kestävyyden ja lihasvoiman kehittämiseen liittyviä osa-alueita.

Kommunikaatiotaitojen oppimisen lähtökohtana on vuorovaikutuksen muodostuminen ja sen pohjalle rakentuva kommunikoinnin ymmärtämisen ja tuottamisen harjoittelu. Tavoitteena on, että oppilas on vuorovaikutuksessa ympäristönsä kanssa, tulee ymmärretyksi ja ymmärtää itsekin muita ryhmän oppilaita ja aikuisia. Oppilaalle turvataan mahdollisuus käyttää itselleen tarkoituksenmukaisia tapoja kommunikoida. Oppilaalla tulee olla tarvittaessa käytettävissään vaihtoehtoisia kommunikaatiokeinoja. Kielen ja kommunikaation opetus sisältää kielellistä tietoisuutta, ilmaisua, käsite- ja sanavarastoa, viittomien, merkkien, symbolien, kirjainten ja sanojen tunnistamista ja käyttöä sekä ajattelua kehittäviä osa-alueita. Kommunikaatiotaitoja harjoitellaan eri tilanteissa koulupäivän aikana.

Sosiaalisten taitojen oppimisen tavoitteena on oppilaan ryhmässä toimimisen taitojen ja osallisuuden kehittyminen. Opetuksen tulee sisältää erilaisissa ympäristöissä toimimista sekä vuorovaikutus- ja tunnetaitojen harjoittelua tukevia osa-alueita. Oppilaan itsetuntemusta ja oppimismotivaatiota tuetaan luomalla edellytykset onnistumisen kokemuksiin ja vahvistamalla myönteistä sosiaalisen oppimisen ilmapiiriä.

Kognitiivisten taitojen oppimisen tavoitteena on, että oppilas aktivoituu ja oppii käyttämään aistejaan ympäröivän todellisuuden hahmottamiseen. Opetuksen tulee tukea oppimiseen, muistamiseen ja ajattelemiseen liittyvien prosessien kehittymistä. Kognitiivisten taitojen oppimisen tulee sisältää aistien stimulointia ja harjoittamista, valinnan, luokittelun, ongelmanratkaisun ja päätöksenteon sekä syy-seuraussuhteen oppimista edistäviä osa-alueita. Oppimisen tavoitteena

on kehittää lukemisen, kirjoittamisen ja matemaattisten taitojen perusvalmiuksia. Oppiaineiden sisällöistä voidaan saada aineistoa kognitiivisten taitojen oppimiseen.

Päivittäisten taitojen oppimisen tavoitteena on lisätä oppilaan aktiivista osallistumista ympäristönsä toimintaan sekä edistää omatoimisuutta ja itsenäistymistä. Opetuksen tulee sisältää terveyttä ja turvallisuutta, arjen taitoja, asumista ja ympäristössä liikkumista sekä vapaa-ajan viettoa käsitteleviä osa-alueita. Päivittäisten taitojen harjoittelu luo mahdollisuuksia motoristen taitojen, kielen ja kommunikaation, tieto- ja viestintäteknologisten taitojen, sosiaalisten sekä kognitiivisten taitojen kehittymiselle ja harjoittelulle. Ne puolestaan vahvistavat päivittäisten taitojen hallintaa.

Toiminta-alueittain järjestetyssä opetuksessa arviointi tapahtuu toiminta-alueittain. Arviointi annetaan aina sanallisena. Mikäli jokin toiminta-alue sisältää yksittäisen oppiaineen tavoitteita ja sisältöjä, tämä voidaan kuvata osana sanallista arviointia tai todistuksen liitteessä.

7.4.6 Toiminta-alueittain järjestettävä opetus

Opetus järjestetään toiminta-alueittain, kun se on oppilaan kannalta tarkoituksenmukaista. Toiminta-alueittain tapahtuvasta opetuksesta tehdään pedagogiseen selvitykseen ja asiantuntijalausuntoon pohjautuva hallintopäätös. Toiminta-alueittain annettavan opetuksen tavoitteena on antaa oppilaalle jatko-opinnoissa ja itsenäisessä elämässä tarvittavia tietoja ja taitoja. Oppilaan vahvuudet huomioidaan tavoitteita ja sisältöjä suunniteltaessa. Tärkeää on luoda oppilaille turvallinen ja oppilaskohtaisesti optimaalinen oppimisympäristö. Toiminta-alueet ovat oppilaan elämässä tiiviisti limittäisiä osa-alueita. Yhden osa-alueen harjoittamisella on siirtovaikutusta aina useampaan muuhun osa-alueeseen.

7.5. Perusopetuslaissa säädetyt tukimuodot

7.5.1. Tukiopetus

Oppilaalla, joka on tilapäisesti jäänyt jälkeen opinnoissaan tai muutoin tarvitsee oppimisessaan lyhytaikaista tukea, on oikeus saada tukiopetusta. Tukiopetus tulee aloittaa heti, kun oppimiseen tai koulunkäyntiin liittyvät vaikeudet on havaittu, jotta oppilas ei jäisi pysyvästi jälkeen opinnoissaan. Tukiopetuksella voidaan ehkäistä vaikeuksia ennakolta. Tukiopetusta tulee järjestää suunnitelmallisesti sekä niin usein kuin on tarpeen.

Tukiopetukselle on ominaista yksilöllisesti suunnitellut tehtävät, ajankäyttö ja ohjaus. Tukiopetuksen järjestämisessä tulee käyttää monipuolisia menetelmiä ja materiaaleja, joiden avulla voidaan löytää uusia tapoja lähestyä opittavaa asiaa. Ennakoivassa tukiopetuksessa uusiin opittaviin asioihin perehdytään jo etukäteen. Tukiopetuksella voidaan vastata myös poissaoloista johtuviin tuen tarpeisiin.

Koulutyö tulee suunnitella siten, että jokaisella oppilaalla on tarvittaessa mahdollisuus osallistua tukiopetukseen. Tukiopetusta annetaan joko oppilaan työjärjestyksen mukaisten, sellaisten oppituntien aikana, joihin tuen tarve liittyy, tai oppituntien ulkopuolella. Erilaisia joustavia ryhmittelyjä voidaan käyttää tukiopetuksen toteuttamisessa.

Aloitteen tukiopetuksen antamisesta oppilaalle tekee ensisijaisesti opettaja, sen voi tehdä myös oppilas tai huoltaja. Jokaisen opettajan tehtävänä on seurata oppilaan oppimista ja kasvua sekä mahdollista tuen tarpeen ilmenemistä. Tukiopetusta pyritään järjestämään yhteisymmärryksessä oppilaan ja huoltajan kanssa. Heille annetaan tietoa tukiopetuksen toteuttamistavoista ja merkityksestä oppimiselle ja koulunkäynnille, sekä oppilaan velvollisuudesta osallistua hänelle järjestettyyn tukiopetukseen.

Tukiopetusta voidaan antaa tuen kaikilla tasoilla. Osana pedagogista arviota ja selvitystä arvioidaan oppilaan aikaisemmin saaman tukiopetuksen riittävyys ja vaikutus sekä oppilaan tarpeet tukiopetukseen jatkossa. Oppimissuunnitelmaan ja HOJKSiin kirjataan myös tukiopetuksen tavoitteet ja antaminen.

7.5.1 Tukiopetus

Tukiopetusta voidaan antaa oppimisen, kasvun ja koulunkäynnin edistämiseen tuen kaikilla tasoilla. Tehostetun tuen oppilaiden osalta tukiopetus kirjataan oppimissuunnitelmaan ja erityisen tuen oppilaiden osalta HOJKS:aan. Tukiopetus tulee aloittaa mahdollisimman pian tarpeen havaitsemisen jälkeen tai jo tuen tarvetta ennakoiden vaikeuksien ehkäisemiseksi. Oppilasta opettavat opettajat arvioivat tukiopetuksen tarpeen, mutta myös oppilas ja hänen huoltajansa voivat tehdä aloitteen tukiopetuksesta. Oppilas voi tarvita tukiopetusta esimerkiksi oppiainesisältöjen omaksumiseen, oppimaan oppimisen ja työskentelytaitojen edistämiseen tai sosio-emotionaalisten taitojen hallintaan. Tukiopetusta voidaan tarvittaessa antaa myös oppilaan omalla äidinkielellä.

Tukiopetusta annetaan joko oppilaan koulupäivän aikana tai oppituntien ulkopuolella samanaikaisopetuksena oppilaan omassa opetusryhmässä, pienryhmässä, täysin yksilöllisesti tai erilaisia joustavia ryhmittelyjä käyttäen. Tukiopetuksen järjestämisessä käytetään monipuolisia ja oppilasta motivoivia menetelmiä ja materiaaleja, joiden avulla voidaan löytää uusia tapoja lähestyä opittavaa asiaa. Huoltajille tiedotetaan tukiopetuksen järjestämisestä koulun lukuvuosisuunnitelmassa, vanhempainilloissa sekä koulun tiedotteissa ja viesteissä.

7.5.2. Osa-aikainen erityisopetus

Oppilaalla, jolla on vaikeuksia oppimisessaan tai koulunkäynnissään, on oikeus saada osa-aikaista erityisopetusta muun opetuksen ohessa. Osa-aikaista erityisopetusta annetaan oppilaille, joilla on esimerkiksi kielellisiä tai matemaattisiin taitoihin liittyviä vaikeuksia, oppimisvaikeuksia yksittäisissä oppiaineissa, vaikeuksia opiskelutaidoissa, vuorovaikutustaidoissa tai koulunkäynnissä. Osa-aikaisen erityisopetuksen tavoitteena on vahvistaa oppilaan oppimisedellytyksiä ja ehkäistä oppimisen ja koulunkäynnin vaikeuksia.

Osa-aikaista erityisopetusta annetaan joustavin järjestelyin samanaikaisopetuksena, pienryhmässä tai yksilöopetuksena. Osa-aikaisen erityisopetuksen tavoitteet ja sisällöt nivelletään oppilaan saamaan muuhun opetukseen. Osa-aikaisen erityisopetuksen toteuttamista suunnitellaan, sen tarvetta ja vaikutuksia arvioidaan opettajien keskinäisenä yhteistyönä sekä yhdessä oppilaan ja huoltajan kanssa.

Osa-aikaisen erityisopetuksen toteuttamistavoista tiedotetaan oppilaille ja huoltajille. Osa-aikaista erityisopetusta pyritään järjestämään yhteisymmärryksessä oppilaan ja huoltajan kanssa. Heille annetaan tietoa sen merkityksestä oppimiselle ja koulunkäynnille, sekä oppilaan velvollisuudesta osallistua siihen.

Osa-aikaista erityisopetusta annetaan kaikilla tuen tasoilla. Tehostetun tuen aikana osa-aikaisen erityisopetuksen merkitys tukimuotona yleensä vahvistuu. Oppilas voi saada osa-aikaista erityisopetusta myös erityisen tuen aikana ja opiskellessaan erityisluokassa. Osana pedagogista arviota ja selvitystä arvioidaan oppilaan aikaisemmin saaman osa-aikaisen erityisopetuksen riittävyys ja vaikutus sekä oppilaan tarpeet osa-aikaiseen erityisopetukseen jatkossa. Oppimissuunnitelmaan ja HOJKSiin kirjataan myös osa-aikaisen erityisopetuksen tavoitteet ja antaminen.

7.5.2 Osa-aikainen erityisopetus

Osa-aikainen erityisopetus on oppilaan kasvua, kehitystä ja oppimista tukevaa työtä, johon jokaisella oppilaalla on tuen tasosta riippumatta oikeus sitä tarvitessaan. Pyrkimyksenä on vaikuttaa myönteisesti oppilaan opiskelutottumuksiin, työskentelytapoihin ja koulumotivaatioon. Suunnittelun ja järjestelyjen lähtökohtana ovat oppilaiden yksilölliset tarpeet. Osa-aikainen erityisopetus on joko ennaltaehkäisevää tai jo ilmenneitä vaikeuksia kuntouttavaa. Opetus voi kohdentua kielellisten ja matemaattisten taitojen tukemiseen, sosioemotionaalisten taitojen tai toiminnanohjaus- ja opiskelutaitojen kehittämiseen. Erityisopettaja kartoittaa yhdessä luokanopettajien tai aineenopettajien kanssa, ketkä tarvitsevat osa-aikaista erityisopetusta. Osa-aikainen erityisopetus suunnitellaan ja oppilaan oppimista arvioidaan opettajien yhteistyönä.

Opetuksen järjestämisen suunnittelussa tehdään tarvittaessa yhteistyötä myös monialaisen asiantuntijaryhmän kanssa.

Osa-aikaista erityisopetusta järjestetään muun opetuksen yhteydessä samanaikaisopetuksena, palkeissa pienryhmässä tai erityisestä syystä yksilöopetuksena. Lisäksi erityisopettaja konsultoi muita koulun opettajia tuen järjestämiseen liittyvissä kysymyksissä. Osa-aikaisen erityisopetuksen käyttäminen tukimuotona kirjataan tehostetun tuen oppilaiden osalta oppimissuunnitelmaan ja erityisen tuen oppilaiden osalta HOJKS:an. Osa-aikaisen erityisopetuksen toteuttamistavoista tiedotetaan oppilasta ja huoltajia. Resurssin kohdentumista tarkoituksenmukaisesti tarkastellaan koulun sisällä säännöllisesti ja muutoksia tehdään tarpeen mukaan joustavasti.

7.5.3. Opetukseen osallistumisen edellyttämät palvelut ja apuvälineet

Oppilaalla on oikeus saada maksutta opetukseen osallistumisen edellyttämät tulkitsemis- ja avustajapalvelut, muut opetuspalvelut sekä erityiset apuvälineet kaikilla tuen tasoilla. Tarkoituksena on turvata oppilaalle oppimisen ja koulunkäynnin perusedellytykset, esteettömyys ja mahdollisuus vuorovaikutukseen kaikkina koulupäivinä.

Oppilaalle järjestetään tarvittaessa tulkitsemista esimerkiksi kuulovamman tai kielellisen erityisvaikeuden takia. Hän voi tarvita myös puhetta tukevia ja korvaavia kommunikaatiokeinoja, kuten erilaisia symbolijärjestelmiä. Viittomakieltä käyttävien oppilaiden kommunikaation tukena voidaan tarvittaessa käyttää viittomakielen tulkkia tai viittomakielentaitoista avustajaa. Eriasteisesti kuulovammaisten oppilaiden kohdalla tulkkauksen menetelmä saattaa olla myös jokin muu kuin viittomakielen tulkkaus. Oppilaan kielellisen erityisvaikeuden takia käytetään puhevammaisten tulkkia tai puhetta tukevia ja korvaavia menetelmiä hallitsevaa avustajaa. Myös opettaja voi tukea oppilaita kommunikoinnissa viittomien tai muiden symbolien avulla.

Opettajan tehtävänä on suunnitella, opettaa, antaa tukea sekä arvioida oppilaan ja koko ryhmän oppimista ja työskentelyä. Avustaja ohjaa ja tukee oppilasta päivittäisissä tilanteissa oppimiseen ja koulunkäyntiin liittyvien tehtävien suorittamisessa opettajan tai muiden tuen ammattihenkilöiden ohjeiden mukaisesti. Opettajat ja avustajat suunnittelevat ja arvioivat työtään yhdessä sekä tarvittaessa muun henkilöstön kanssa. On tärkeää, että työn- ja vastuunjako on selkeä.

Avustajan antama tuki edistää oppilaan itsenäistä selviytymistä ja omatoimisuutta sekä myönteisen itsetunnon kehittymistä. Avustajapalvelun tavoitteena on tukea yksittäistä oppilasta siten, että hän kykenee ottamaan yhä enemmän itse vastuuta oppimisestaan ja koulunkäynnistään. Avustajan antama tuki voidaan suunnata yksittäiselle oppilaalle tai koko opetusryhmälle.

Erityisten apuvälineiden tarve voi liittyä näkemiseen, kuulemiseen, liikkumiseen tai muuhun fyysiseen tarpeeseen. Se voi liittyä myös oppimisen erityistarpeisiin. Tällöin käytetään esimerkiksi erilaisia tietoteknisiä sovelluksia, äänikirjoja, matematiikan havainnollistamisen välineitä tai keskittymistä tukevia apuvälineitä. Oppilaan kanssa työskentelevät perehtyvät riittävästi opetukseen osallistumisen edellyttämien apuvälineiden käyttöön sekä ohjaavat oppilasta ja huoltajaa näiden käytössä yhteistyössä tuen muiden ammattihenkilöiden kanssa. Apuvälineitä käytetään suunnitelmallisesti ja niiden käyttöä ja tarvetta arvioidaan säännöllisesti.

Oppilaan kanssa työskentelevät suunnittelevat yhdessä opetukseen osallistumisen edellyttämien palvelujen ja apuvälineiden käytön eri oppimistilanteissa hyödyntäen tarvittaessa muita asiantuntijoita. Oppilaan tukeminen voi edellyttää erityisosaamista, jota oman koulun henkilöstöllä ei ole riittävästi. Tällöin hyödynnetään esimerkiksi oppimis- ja ohjauskeskusten oppilaille tarjoamia palveluja ja henkilöstölle suunnattua koulutusta ja konsultaatiota.

Opetuksen järjestäjä päättää tulkitsemis- ja avustajapalveluista sekä muista opetuspalveluista ja erityisistä apuvälineistä. Palveluiden ja apuvälineiden tarve ja määrä arvioidaan moniammatillisena yhteistyönä hyödyntäen oppilaan ja huoltajan antamia tietoja ja mahdollisten koulun ulkopuolisten asiantuntijoiden lausuntoja. Tehostettua tukea saavan oppilaan palveluiden ja apuvälineiden tarve arvioidaan pedagogisessa arviossa. Erityistä tukea saavan oppilaan

palveluiden ja erityisten apuvälineiden tarve arvioidaan pedagogisessa selvityksessä ja niistä päätetään erityisen tuen päätöksessä. Yleistä ja tehostettua tukea saavalle oppilaalle mahdollisista palveluista ja erityisistä apuvälineistä tehdään hallintopäätös. Palveluiden ja apuvälineiden käyttö kuvataan oppimissuunnitelmassa tai HOJKSissa.

7.5.3 Opetukseen osallistumisen edellyttämät palvelut ja apuvälineet

Avustaja- ja tulkitsemispalvelut

Koulut saavat resurssin avustajapalveluiden järjestämiseen. Rehtori päättää avustajapalveluiden kohdentumisesta koulun sisällä konsultoituaan opetus- ja oppilashuollon henkilöstöä. Palvelun kohdentumista tarkoituksenmukaisesti tarkastellaan koulussa säännöllisesti ja oppilaiden tuen tarpeen muuttuessa tarvittavia muutoksia tehdään lukuvuoden mittaan joustavasti. Avustajapalveluiden tarvetta arvioitaessa otetaan huomioon oppilaan oppimisen, kasvun ja koulunkäynnin tukitoimien kokonaisuus. Oppilaalle turvataan hänen tarvitsemansa tulkitsemispalvelut koulupäivän aikana. Tulkitsemispalvelut on mahdollista järjestää avustajapalvelun yhteydessä.

Erityisen tuen oppilaan saamista avustaja- ja tulkitsemispalveluista päätetään oppilaan erityisen tuen päätöksessä, ja palvelun kohdentuminen kirjataan oppilaan HOJKS:an. Oppilaita ja huoltajia informoidaan avustajapalveluista koulun lukuvuosisuunnitelmassa ja oppilaan pedagogisia asiakirjoja yhteistyössä kodin kanssa laadittaessa.

Apuvälineet

Oppilas on oikeutettu saamaan opetukseen osallistumisen kannalta välttämättömät apuvälineet. Apuvälineiden tarve voi liittyä näkemiseen, kuulemiseen, liikkumiseen tai oppimisen erityistarpeisiin. Apuvälineitä käytetään suunnitelmallisesti ja niiden käyttö ja hyödyllisyys arvioidaan oppilaan pedagogisissa asiakirjoissa. Tarvittavat apuvälineet hankitaan joko koulun toimesta tai erillisellä hakemuksella keskitetysti varhaiskasvatuksen tai perusopetuksen palvelualueen hallinnosta.

7.6. Paikallisesti päätettävät asiat

Paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetään ja kuvataan tuen järjestäminen käytännössä mahdollisimman konkreettisesti alla olevissa asioissa.

Oppimisen ja koulunkäynnin tuen käytännön järjestämiseen liittyvät keskeiset paikalliset linjaukset

- *ennaltaehkäisevän työn ja varhaisen puuttumisen toimintamallit (loppu omaksi kohdakseen)*
- *toiminta ja yhteistyö nivelvaiheissa*
- *oppimisen ja koulunkäynnin tuen tarpeiden suunnitelmallinen seulonta tuen järjestämiseksi*
- *yhteistyö, vastuut ja työnjako opetustoimessa sekä muiden hallintokuntien kanssa*
- *yhteistyö opiskeluhuoltopalveluista vastaavien ja muiden tarvittavien asiantuntijoiden kanssa tuen tarpeen arvioinnissa, tuen suunnittelussa, järjestämisessä sekä käytännön toteuttamisessa*
- *kotien kanssa tehtävän yhteistyön keskeiset toimintaperiaatteet oppimisen ja koulunkäynnin tuen kysymyksissä*
- *oppimisen ja koulunkäynnin tukeen liittyvät toimivaltuudet eri hallintopäätöksissä*

Yleinen tuki

- *yleisen tuen käytännön järjestäminen*
- *yhteistyö, vastuut ja työnjako eri toimijoiden kesken*
- *yhteistyö oppilaan ja huoltajan kanssa*

Tehostettu tuki

- *tehostetun tuen käytännön järjestäminen*

- *pedagogisen arvion laadintaan liittyvät käytänteet*
- *toimintatavat oppilaan tehostetun tuen aloittamisessa, toteuttamisessa ja päättämisessä*
- *oppimissuunnitelman laadintaan, arviointiin ja tarkistamiseen liittyvät käytänteet*
- *yhteistyö, vastuut ja työnjako eri toimijoiden kesken pedagogisen arvion ja oppimissuunnitelman laadinnassa, tehostetun tuen järjestämisessä sekä tuen vaikutusten seurannassa ja arvioinnissa*
- *menettelytavat ja yhteistyö oppilaan ja huoltajan kanssa pedagogisen arvion ja oppimissuunnitelman laadinnassa, tehostetun tuen järjestämisessä sekä tuen vaikutusten seurannassa ja arvioinnissa*

Erityinen tuki

- *erityisen tuen käytännön järjestäminen*
- *pedagogisen selvityksen laadintaan liittyvät käytänteet*
- *oppilaan ja huoltajan kuulemiseen liittyvä menettely*
- *erityisen tuen päätöksen tekeminen*
- *erityisen tuen päätöksen tarkistaminen*
- *toimintatavat, kun erityinen tuki päätetään lopettaa ja tuki jatkuu tehostettuna tukena*
- *HOJKSin laadintaan, arviointiin ja tarkistamiseen liittyvät käytänteet*
- *yhteistyö, vastuut ja työnjako eri toimijoiden kesken pedagogisen selvityksen ja HOJKSin laadinnassa, erityisen tuen järjestämisessä sekä tuen vaikutusten seurannassa ja arvioinnissa*
- *menettelytavat mahdollisten asiantuntijalausuntojen käytössä*
- *menettelytavat ja yhteistyö oppilaan ja huoltajan kanssa pedagogisen selvityksen ja HOJKSin laadinnassa, erityisen tuen järjestämisessä sekä tuen vaikutusten seurannassa ja arvioinnissa*
- *oppimäärän yksilöllistämiseen liittyvät toimintatavat osana pedagogisen selvityksen laadintaa, erityisen tuen päätöstä ja HOJKSin laatimista.*
- *pidennetyn oppivelvollisuuden järjestäminen*
    - *lapsen ohjautuminen pidennetyn oppivelvollisuuden piiriin, monialainen yhteistyö prosessissa*
    - *opetuksen käytännön järjestäminen*
    - *yhteistyö esiopetuksen ja muun varhaiskasvatuksen kanssa sekä muu yhteistyö, eri toimijoiden vastuut ja työnjako*
    - *yhteistyö oppilaan ja huoltajan kanssa*
    - *eri oppiaineiden mahdollinen yhdistäminen oppiainekokonaisuuksiksi tai jakaminen osa-alueisiin sekä niiden tarkempi kuvaus*
    - *tavoitteiden, sisältöjen ja menetelmien tarkempi kuvaus toiminta-alueittain*

Perusopetuslaissa säädetyt tukimuodot

- *käytännön järjestäminen*
- *yhteistyö, vastuut ja työnjako eri toimijoiden kesken*
- *oppilaalle ja huoltajille tiedottamiseen ja oppilaan ja huoltajan kanssa tehtävään yhteistyöhön liittyvät toimintatavat*

Opetussuunnitelmassa määritellään tulkitsemis- ja avustajapalveluihin sekä muihin opetuspalveluihin ja erityisiin apuvälineisiin liittyvät hallinnolliset käytänteet ja päätöksenteko opetuksen järjestäjän päättämällä tavalla.

Koulukohtaiset täsmennykset

Vantaalla on kaupunkitasoisen opetussuunnitelman lisäksi kirjattu koulukohtaisiin opetussuunnitelmiin tähän lukuun liittyvät seuraavat asiat:

- Oppimisen ja koulunkäynnin tuen käytännön järjestämiseen liittyvät keskeiset paikalliset linjaukset
- Miten koulun tasolla näkyy ennaltaehkäisevän työn ja varhaisen puuttumisen toimintamallit sekä toiminta kaikissa nivelvaiheissa?

- Miten koulun tasolla näkyy kotien kanssa tehtävän yhteistyön keskeiset toimintaperiaatteet oppimisen ja koulunkäynnin tuen kysymyksissä?

Yleinen tuki

Koulun tehtävänä on kuvata:

- Yleisen tuen käytännön järjestäminen
- Yhteistyö, vastuut ja työnjako eri toimijoiden kesken
- Yhteistyö oppilaan ja huoltajan kanssa

Tehostettu tuki

Koulun tehtävänä on kuvata:

- Tehostetun tuen käytännön järjestäminen
- Toimintatavat oppilaan tehostetun tuen aloittamisessa, toteuttamisessa ja päättämisessä
- Oppimisssuunnitelman laadintaan, arviointiin ja tarkistamiseen liittyvät käytänteet
- Yhteistyö, vastuut ja työnjako eri toimijoiden kesken pedagogisen arvion ja oppimissuunnitelman laadinnassa, tehostetun tuen järjestämisessä sekä tuen vaikutusten seurannassa ja arvioinnissa
- Menettelytavat ja yhteistyö oppilaan ja huoltajan kanssa pedagogisen arvion ja oppimissuunnitelman laadinnassa, tehostetun tuen järjestämisessä sekä tuen vaikutusten seurannassa ja arvioinnissa

Erityinen tuki

Koulun tehtävänä on kuvata:

- Erityisen tuen käytännön järjestäminen
- Toimintatavat, kun erityinen tuki päätetään lopettaa ja tuki jatkuu tehostettuna tukena
- HOJKSin laadintaan, arviointiin ja tarkistamiseen liittyvät käytänteet
- Yhteistyö, vastuut ja työnjako eri toimijoiden kesken pedagogisen selvityksen ja HOJKSin laadinnassa, erityisen tuen järjestämisessä sekä tuen vaikutusten seurannassa ja arvioinnissa
- Menettelytavat mahdollisten asiantuntijalausuntojen käytössä
- Menettelytavat ja yhteistyö oppilaan ja huoltajan kanssa pedagogisen selvityksen ja HOJKSin laadinnassa, erityisen tuen järjestämisessä sekä tuen vaikutusten seurannassa ja arvioinnissa
- Oppimäärän yksilöllistämiseen liittyvät toimintatavat osana pedagogisen selvityksen laadintaa, erityisen tuen päätöstä ja HOJKSin laatimista.
- Perusopetuslaissa säädetyt tukimuodot

Koulun tehtävänä on kuvata:

- Käytännön järjestäminen
- Yhteistyö, vastuut ja työnjako eri toimijoiden kesken
- Oppilaalle ja huoltajille tiedottamiseen ja oppilaan ja huoltajan kanssa tehtävään yhteistyöhön liittyvät toimintatavat

8. Opiskeluhuolto

Tässä luvussa määrätään perusopetuslain mukaisesti opiskeluhuollon keskeisistä periaatteista ja opetustoimeen kuuluvan opiskeluhuollon tavoitteista sekä oppilas- ja opiskelijahuoltolaissa määrätyn opetuksen järjestäjän opiskeluhuoltosuunnitelman laatimisesta.

Näissä perusteissa käytetään perusopetuslain mukaisesta käsitteestä oppilashuolto ilmaisua opiskeluhuolto, oppilas- ja opiskelijahuoltolain käsitteistön sijasta opiskelijasta ilmaisua oppilas ja oppilaitoksesta nimitystä koulu. Koulutuksen järjestäjään viitataan käsitteellä opetuksen järjestäjä. Mitä jäljempänä todetaan hyvinvointialueesta, koskee myös Helsingin kaupunkia.

Opiskeluhuollolla tarkoitetaan oppilaan hyvän oppimisen, hyvän psyykkisen ja fyysisen terveyden sekä sosiaalisen hyvinvoinnin edistämistä ja ylläpitämistä sekä niiden edellytyksiä lisäävää toimintaa kouluyhteisössä. Oppilaalla on oikeus saada maksutta opiskeluhuolto, jota opetukseen osallistuminen edellyttää. Opiskeluhuoltotyössä otetaan huomioon lapsen edun ensisijaisuus.

Opiskeluhuoltoa toteutetaan opetustoimen ja hyvinvointialueen suunnitelmallisena yhteistyönä oppilaiden ja heidän huoltajiensa sekä tarvittaessa muiden yhteistyötahojen kanssa. Opiskeluhuolto on ensisijaisesti ennaltaehkäisevää yhteisöllistä työtä. Yhteisöllinen opiskeluhuolto on kaikkien kouluyhteisössä työskentelevien ammattilaisten yhteinen tehtävä. Lisäksi oppilailla on oikeus opiskeluhuoltopalveluihin, joita ovat kouluterveydenhuolto sekä kuraattori- ja psykologipalvelut. Opiskeluhuoltopalvelut järjestetään lähipalveluna, jolle opetuksen järjestäjän tulee tarjota asianmukaiset tilat.

8.1. Paikallisesti päätettävät asiat ja opetuksen järjestäjän opiskeluhuoltosuunnitelma

Opetuksen järjestäjän on laadittava opiskeluhuollon kokonaisuuden toteuttamiseksi opetuksen järjestäjän opiskeluhuoltosuunnitelma. Järjestäjäkohtaisen opiskeluhuollon yleisestä suunnittelusta, kehittämisestä, ohjauksesta ja arvioinnista vastaa monialainen opiskeluhuollon ohjausryhmä. Opiskeluhuoltosuunnitelma laaditaan yhteistyössä koulujen ja opiskeluhuoltopalvelujen henkilöstön, oppilaiden ja heidän huoltajiensa kanssa. Hyvinvointialueella on terveydenhuoltolain mukainen yhteistyövelvoite opetuksen järjestäjän opiskeluhuoltosuunnitelman valmistelussa.

Opetuksen järjestäjän opiskeluhuoltosuunnitelma korvaa opiskeluhuollon osalta paikallisen opetussuunnitelman. Se sisältää opetuksen järjestäjäkohtaisesti määritellyt opiskeluhuoltotyön tavoitteet ja keskeiset periaatteet sekä toimenpiteet opiskeluhuollon toteuttamiseksi ja seuraamiseksi (omavalvonta) sekä koulukohtaisesti tarkennetut tiedot asiakokonaisuuksista 1-5. Opetuksen järjestäjän tulee kuvata opiskeluhuoltosuunnitelmassa, miten suunnitelman toteutumista kouluissa seurataan ja sitä tarkistetaan tarvittaessa.

Opetuksen järjestäjän tulee valmistella kutakin koulutusmuotoa koskevan määräyksen mukainen opiskeluhuoltosuunnitelma. Opetuksen järjestäjä päättää paikallisesti, miten tarvittavat tiedot asiakokonaisuuksista kootaan ja miten koulujen toimintaa niiden avulla ohjataan. Opiskeluhuoltopalvelujen osalta tämä tehdään yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa. Suunnitelma liitetään kunnan lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan.

Opetuksen järjestäjä vastaa siitä, että opiskeluhuollon toteuttamista, arviointia ja kehittämistä varten suunnitelmassa on koulukohtaisesti seuraavat tiedot (asiakokonaisuudet 1-5):

1. Arvio opiskeluhuollon kokonaistarpeesta ja käytettävissä olevista opiskeluhuoltopalveluista

Arvioon opiskeluhuollon kokonaistarpeesta ja käytettävissä olevista opiskeluhuoltopalveluista (kouluterveydenhuolto sekä kuraattori- ja psykologipalvelut) kootaan tiedot kultakin koululta. Tiedot ilmoitetaan opetuksen järjestäjän opiskeluhuoltosuunnitelmassa opiskeluhuoltopalvelujen ammattilaisten henkilötyövuosina. Arvioilla varmistetaan opiskeluhuoltopalvelujen riittävyys

huomioiden oppilaiden ja kouluyhteisön tarpeet, terveystarkastusten ja henkilöstömitoitusten toteutuminen sekä palvelujen järjestäminen määräajassa.

Arvio opiskeluhuollon kokonaistarpeesta

Arvioon kokonaistarpeesta sisältyvät yksilökohtaisessa ja yhteisöllisessä opiskeluhuoltotyössä sekä opiskeluhuollon yhteistyössä tarvittavat resurssit. Kokonaistarpeen arviossa huomioidaan esimerkiksi kouluyksiköiden määrä ja koulujen oppilasmäärä sekä toimintaympäristön erityispiirteet. Arviossa huomioidaan lisäksi esimerkiksi eri ikäisten, tehostettua ja erityistä tukea tarvitsevien ja maahanmuuttotaustaisten oppilaiden lukumäärät ja osuudet. Arviossa hyödynnetään monipuolisesti paikallista lasten ja nuorten terveyttä, hyvinvointia ja elinoloja koskevaa seurantatietoa, jota on koottu myös oppilailta ja huoltajilta, opetushenkilöstöltä ja opiskeluhuoltopalvelujen ammattilaisilta.

Arvio käytettävissä olevista opiskeluhuoltopalveluista

Opetuksen järjestäjän arviossa käytettävissä olevista opiskeluhuoltopalveluista ilmoitetaan kaikkien opiskeluhuoltopalvelujen ammattilaisten (kouluterveydenhuolto sekä kuraattori- ja psykologipalvelut) henkilötyövuodet.

2. Kouluyhteisön toimenpiteet yhteisöllisen opiskeluhuollon edistämiseksi

Yhteisöllinen opiskeluhuolto on tärkeä osa perusopetuksen toimintakulttuuria ja sen kehittäminen edellyttää johtamista. Oppilaiden terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen kuuluu oppilas- ja opiskelijahuoltolain 6 §:n (opetussuunnitelman mukainen ja opetuksen järjestäjän opiskeluhuolto) mukaisesti yhteisöllisen työn kokonaisuuteen. Tällä tarkoitetaan toimintaa, jonka avulla seurataan ja kehitetään yhteisöllistä ja yksilöllistä hyvinvointia sekä terveellisen, turvallisen ja esteettömän oppimisympäristön syntymistä, edistetään mielenterveyttä ja oppimista sekä ehkäistään syrjäytymistä. Koulun henkilökunnalla on ensisijainen vastuu kouluyhteisön hyvinvoinnista.

Opetuksen järjestäjän opiskeluhuoltosuunnitelmassa kuvataan

- *oppilaiden ja kouluyhteisön hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden seuraamisen käytännöt ja keskeiset tulokset*
- *koulukohtaisten opiskeluhuoltoryhmien johtaminen, kokoonpano ja toimintatavat*
- *poissaolojen ehkäisemisestä, suunnitelmallisesta seurannasta ja poissaoloihin puuttumisesta määrätään perusteiden luvuissa 5.1 Yhteinen vastuu koulupäivästä ja 5.6 Paikallisesti päätettävät asiat*
- *tupakkatuotteiden ja muiden päihteiden käytön ehkäisemisen ja käyttöön puuttuminen*
- *yhteistyö ja käytänteet kouluympäristön terveellisyyden ja turvallisuuden sekä kouluyhteisön hyvinvoinnin tarkastuksissa*

3. Toimenpiteet tarvittavien tukitoimien järjestämiseksi (yksilökohtainen opiskeluhuolto)

Yksilökohtaisella opiskeluhuollolla tarkoitetaan kouluterveydenhuollon palveluja, opiskeluhuollon kuraattori- ja psykologipalveluja sekä yksittäistä oppilasta koskevaa monialaista yksilökohtaista opiskeluhuoltoa, jota toteutetaan monialaisessa asiantuntijaryhmässä. Yksilökohtaisessa opiskeluhuollossa seurataan ja edistetään oppilaan kokonaisvaltaista terveyttä, hyvinvointia, osallisuutta ja oppimista, ehkäistään ongelmia ja tarjotaan varhaista tukea.

Yksilökohtainen opiskeluhuolto perustuu aina oppilaan sekä tarvittaessa huoltajan suostumukseen. Oppilaan osallisuus ja mielipiteet otetaan huomioon toimenpiteissä ja ratkaisuissa hänen ikänsä ja kehitystasonsa mukaisesti. Yksilökohtaisessa työssä noudatetaan tietojen luovuttamista, saamista ja salassapitoa koskevia säännöksiä.

- *Opetuksen järjestäjän opiskeluhuoltosuunnitelmassa kuvataan*
- *oppilaan ohjaaminen opiskeluhuoltopalveluihin (kouluterveydenhuolto, kuraattori- ja psykologipalvelut)*
- *yksittäisen oppilaan tueksi koottavan monialaisen asiantuntijaryhmän kokoaminen, suostumuksen hankkiminen ja työskentelyyn osallistuminen*
- *opiskeluhuoltokertomusten laatiminen, säilytys ja vastuuhenkilön nimeäminen opetuksen järjestäjän opiskeluhuoltorekisterille*

- *tarvittavan opiskeluhuollon järjestäminen kurinpitotoimen tai oppilaan opetukseen osallistumisen epäämisen yhteydessä*
- *opettajan laajaan terveystarkastukseen luokilla 1, 5 ja 8 antaman oppilaan selviytymistä ja hyvinvointia kuvaavan arvion toimintakäytänteet (ml. suostumuksen hankkiminen) koulussa*
- *oppilaan koulupäivän aikaisen eritysruokavalion tai lääkityksen ilmoittamisen käytänteet*

4. Yhteistyön järjestäminen oppilaiden ja heidän perheidensä sekä koulussa työskentelevien ja muiden oppilaiden hyvinvointia tukevien tahojen kanssa

Opiskeluhuolto on kaikkien kouluyhteisössä työskentelevien ja opiskeluhuoltopalvelujen ammattilaisten yhteinen tehtävä. Oppilaiden, huoltajien, opetustoimen henkilöstön ja opiskeluhuoltopalvelujen työntekijöiden sekä yhteistyötahojen osallisuus opiskeluhuollon toimintatapojen suunnittelussa, toteuttamisessa ja arvioinnissa on opiskeluhuollossa keskeistä. Tämä edellyttää yhteisiä toimintatapoja ja erityisesti opetuksen järjestäjän ja hyvinvointialueen yhteistyötä.

Opetuksen järjestäjän opiskeluhuoltosuunnitelmassa kuvataan

- *oppilaiden, huoltajien, opetustoimen henkilöstön ja opiskeluhuoltopalvelujen osallisuus opetuksen järjestäjän opiskeluhuoltosuunnitelman laatimiseen ja yhteisöllisen opiskeluhuollon toteuttamiseen*
- *koulun opetus- ja muun henkilöstön perehdytys ja osaamisen varmistaminen yhteisöllisessä työssä*
- *opiskeluhuollon moniammatillinen yhteistyö tehostetun ja erityisen tuen, joustavan perusopetuksen ja sairaalaopetuksen yhteydessä*
- *yhteistyö muiden oppilaiden hyvinvointia tukevien tahojen kanssa kuten nuorisotoimi, lastensuojelu, erikoissairaanhoito ja poliisi*
- *yhteisöllisen ja yksilökohtaisen opiskeluhuollon periaatteista ja toiminnasta tiedottaminen oppilaille, huoltajille, henkilöstölle ja yhteistyötahoille*

5. Suunnitelmat oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä sekä kriisisuunnitelma

Oppilaalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön, johon kuuluu fyysinen, psyykkinen, sosiaalinen ja pedagoginen turvallisuus. Turvallisuuden varmistaminen edellyttää opetuksen järjestäjältä suunnitelmallista toimintakulttuurin kehittämistä, yhteistä valmistelua ja yhteisten toimintatapojen luomista koulujen kanssa. Opetuksen järjestäjä perehdyttää henkilöstönsä ja opiskeluhuoltopalvelujen ammattilaiset toimintatapoihin erilaisissa ongelmatilanteissa sekä huolehtii tiedottamisesta ja suunnitelmien päivityksestä.

Suunnitelmat oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä

Opetuksen järjestäjän opiskeluhuoltosuunnitelmassa kuvataan erikseen toimenpiteet väkivallan, kiusaamisen ja häirinnän ehkäisemiseksi, niiden esiintyvyyden seuraamiseksi ja ongelmatilanteisiin puuttumiseksi sekä jälkiseurannan edellyttämät käytänteet. Suunnitelmassa kuvataan opettajan tai rehtorin velvoite ilmoittaa tietoonsa tulleesta oppimisympäristössä tai koulumatkalla tapahtuneesta häirinnästä, kiusaamisesta, syrjinnästä tai väkivallasta niistä epäillyn ja niiden kohteena olevan oppilaan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle. Lisäksi kuvataan toimintatavat tukea tarvitsevan oppilaan (teon kohde ja tekijä) ohjaamiseksi opiskeluhuoltopalveluihin. Kuvaus yhteistyöstä huoltajien kanssa sekä viranomaisyhteistyö ml. toimintatavat koskien ilmoitusvelvollisuutta sosiaalitoimeen ja/tai poliisille ovat osa suunnitelmia.

Kriisisuunnitelma (suunnitelma kriisi-, uhka- ja vaaratilanteiden varalle)

Opetuksen järjestäjän opiskeluhuoltosuunnitelmaan sisältyy kriisisuunnitelma, jossa kuvataan toiminta äkillisissä kriiseissä, uhka- ja vaaratilanteissa. Suunnitelmassa kuvataan kriisitilanteiden ehkäisy, niihin varautuminen ja toimintatavat kriisitilanteissa sekä toimintavalmiuksien harjoittelu. Lisäksi suunnitelmassa kuvataan tämän kokonaisuuden johtamisen periaatteet, yhteistyö sekä työn- ja vastuunjako. Suunnitelmassa kuvataan sisäisen ja ulkoisen viestinnän sekä opetuksen järjestäjän ja koulun välisen tiedottamisen periaatteet. Suunnitelma valmistellaan yhteistyössä

hyvinvointialueen ja muiden tarvittavien viranomaisten kanssa ottaen huomioon muut uhka-, vaara ja kriisitilanteita koskevat ohjeistukset sekä psykososiaalisen tuen järjestämisen periaatteet.

Opiskeluhuoltotyön suunnitteluun, toteuttamiseen, seurantaan, arviointiin ja kehittämiseen on laadittu yhteistyössä Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen kanssa Vantaan opiskeluhuoltosuunnitelma, joka korvaa aiemman opiskeluhuollon paikallisen opetussuunnitelman.

9. Äidinkielen ja kirjallisuuden eri oppimäärien ja toisen kotimaisen kielen opiskelu

Äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineeseen on näissä opetussuunnitelman perusteissa määritelty kaksitoista eri oppimäärää, jotka ovat seuraavat: suomen kieli ja kirjallisuus, ruotsin kieli ja kirjallisuus, saamen kieli ja kirjallisuus, romanikieli ja kirjallisuus, viittomakieli ja kirjallisuus, muu oppilaan äidinkieli, suomi ja ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus, suomi ja ruotsi saamenkielisille sekä suomi ja ruotsi viittomakielisille. Muuna oppilaan äidinkielenä on mahdollista opettaa opetuksen järjestäjän tarjoamana ja huoltajan valitsemana jotakin edellä mainitsematonta äidinkieltä koko äidinkielen ja kirjallisuuden tuntimäärällä tai valtioneuvoston asetuksen 422/2012 8 §:n mukaisesti järjestettynä. Lisäksi erillisrahoitettuna voidaan tarjota oppilaan oman äidinkielen opetusta. Toisessa kotimaisessa kielessä on ruotsin ja suomen kielessä määritelty A- ja B-oppimäärät sekä kaksikielisille oppilaille tarkoitetut äidinkielenomaiset oppimäärät.

Oppilas opiskelee äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa ja toisessa kotimaisessa kielessä seuraavassa taulukossa mainittuja oppimääriä sen mukaan kuin opetuksen järjestäjä tarjoaa ja oppilaan huoltaja valitsee. Taulukossa oppilaan äidinkielellä tarkoitetaan koulun opetuskieltä (suomi, ruotsi ja saame) tai muuta huoltajan ilmoittamaa kieltä.

Oppilaan äidinkieli	*Äidinkielen ja kirjallisuuden oppimäärä*	*Toinen kotimainen kieli*	*Toinen kotimainen kieli*
	yhteinen	*yhteinen*	*valinnainen*
suomi	*suomen kieli ja kirjallisuus*	*ruotsi*	*-*
ruotsi	*ruotsin kieli ja kirjallisuus*	*suomi*	*-*
saame	*saamen kieli ja kirjallisuus sekä suomi tai ruotsi saamenkielisille*	*-*	*suomi tai ruotsi*
saame	*suomen tai ruotsin kieli ja kirjallisuus sekä saamen kieli ja kirjallisuus*	*ruotsi tai suomi*	*-*
romani	*suomen tai ruotsin kieli ja kirjallisuus sekä romanikieli ja kirjallisuus*	*ruotsi tai suomi*	*-*
viittomakieli	*viittomakieli ja kirjallisuus sekä suomi tai ruotsi viittomakielisille*	*-*	*ruotsi tai suomi*
muu äidinkieli	*muu äidinkieli koko äidinkielen ja kirjallisuuden tuntimäärällä tai VA422/2012 8 §:n mukaisesti järjestettynä sekä suomi tai ruotsi toisena kielenä*	*-*	*ruotsi tai suomi*

9.1. Kielikasvatus

Kielitaidon kehittyminen alkaa varhaislapsuudessa ja jatkuu elinikäisenä prosessina. Monikielinen kompetenssi kehittyy kotona, koulussa ja vapaa-ajalla. Se koostuu äidinkielten ja muiden kielten sekä niiden murteiden eritasoisista taidoista. Koulun kieltenopetuksen lähtökohtana on kielen käyttö eri tilanteissa. Se vahvistaa oppilaiden kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä sekä monilukutaidon kehittymistä. Oppilaat oppivat tekemään havaintoja erikielisistä teksteistä ja vuorovaikutuksen käytänteistä, käyttämään kielitiedon käsitteitä tekstien tulkinnassa ja hyödyntämään erilaisia tapoja oppia kieliä. Oppilaat käyttävät eri kielten taitoaan kaiken oppimisen tukena eri oppiaineissa. Oppilaita ohjataan lukemaan kielitaidolleen sopivia tekstejä ja hankkimaan opiskelussa tarvittavaa tietoa eri kielillä.

Oppilaita ohjataan tiedostamaan sekä omaa että muiden kielellisten ja kulttuuristen identiteettien monikerroksisuutta. Myös vähemmistökielten ja uhanalaisten kielten merkitys tuodaan esiin opetuksessa. Opetus tukee oppilaiden monikielisyyttä hyödyntämällä kaikkia, myös oppilaiden vapaa-ajalla käyttämiä kieliä. Opetus vahvistaa oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia

kieliä ja käyttää vähäistäkin kielitaitoa rohkeasti. Kielikasvatus edellyttää eri oppiaineiden yhteistyötä.

9.2. Toisen kotimaisen ja vieraiden kielten opiskelun mahdollisuudet

Oppilaan opinto-ohjelmaan kuuluu vähintään yksi pitkä ja yksi keskipitkä kielen oppimäärä. Näistä toinen on toinen kotimainen kieli (ruotsi tai suomi) ja toinen jokin vieras kieli tai saamen kieli. Pitkiä oppimääriä ovat A-oppimäärät sekä ruotsin ja suomen äidinkielenomaiset oppimäärät. Keskipitkiä oppimääriä ovat B1-oppimäärät. Lisäksi opetuksen järjestäjä voi tarjota oppilaille valinnaisina ja vapaaehtoisina kieliopintoina eripituisia kielten oppimääriä.

Toinen kotimainen kieli -oppiaineeseen on näissä perusteissa määritelty kuusi oppimäärää: ruotsin ja suomen pitkä eli A-oppimäärä, ruotsin ja suomen keskipitkä eli B1-oppimäärä sekä äidinkielenomainen ruotsi ja suomi.

Vieras kieli -oppiaineeseen on määritelty seitsemän eri oppimäärää: englannin, muun vieraan kielen ja saamen pitkät eli A-oppimäärät, vieraan kielen keskipitkä eli B1-oppimäärä sekä vieraan kielen, saamen ja latinan lyhyet eli B2-oppimäärät.

Vieraan kielen oppimääräkuvaukset soveltuvat kaikille niille kielille, joille ei ole kielikohtaista oppimääräkuvausta. Paikalliseen opetussuunnitelmaan laaditaan tällöin kielikohtainen sovellus näiden opetussuunnitelman perusteiden pohjalta. Englantiin on opetussuunnitelman perusteissa laadittu vain A-oppimäärä. Jos on tarpeen, voidaan paikallisesti laatia englannin B1- tai B2-oppimääräkuvaus vieraan kielen B1- tai B2- oppimäärän perusteiden pohjalta. Perusteissa määritelty kehittyvän kielitaidon taso soveltuu eurooppalaisiin kieliin, joissa käytetään aakkosiin pohjautuvaa kirjoitusjärjestelmää. Muihin opetuksen järjestäjän kieliohjelmaan sisältyviin kieliin opetuksen järjestäjä laatii paikallisen opetussuunnitelman noudattaen näitä opetussuunnitelman perusteita soveltuvin osin.

Vantaan kieliohjelma

A1-kielen opiskelu alkaa 1. vuosiluokalla. Vantaalla A1-kieli on englannin kieli.

Neljänneltä luokalta alkavaksi vapaaehtoiseksi A2-kieleksi on mahdollista valita ruotsi, venäjä, ranska, saksa tai espanja. A2-kielen ryhmän ryhmäkoosta päättää kasvatus- ja opetuslautakunta. A2-kielen opetusjärjestelyissä on mahdollista hyödyntää useamman koulun välisiä etäopetusmahdollisuuksia ja muodostaa tällä tavoin koulujen yhteisiä ryhmiä.

Kaikilla oppilailla alkaa kuudennella luokalla B1-kielenä ruotsin kieli. A2-kielenä ruotsia opiskelleet oppilaat jatkavat tällöin ruotsin kielen opiskelua omana ryhmänään. Yläkouluilla on lisäksi mahdollisuus tarjota kahdeksatta ja yhdeksättä vuosiluokkaa varten B2-kieltä muiden valinnaisten opintojen osana.

10. Kieleen ja kulttuuriin liittyviä erityiskysymyksiä

Kaikkien oppilaiden opetuksessa noudatetaan yhteisiä, perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden mukaisia tavoitteita ja periaatteita. Oppilaiden kielelliset valmiudet sekä kulttuuritausta otetaan perusopetuksessa huomioon. Jokaisen oppilaan kieli- ja kulttuuri-identiteettiä tuetaan monipuolisesti. Oppilaita ohjataan tuntemaan, ymmärtämään ja kunnioittamaan jokaisen kansalaisen perustuslain mukaista oikeutta omaan kieleen ja kulttuuriin.

Tavoitteena on ohjata oppilaita arvostamaan eri kieliä ja kulttuureja sekä edistää kaksi- ja monikielisyyttä ja siten vahvistaa oppilaiden kielellistä tietoisuutta ja metalingvistisiä taitoja. Koulutyöhön voi sisältyä monikielisiä opetustilanteita, joissa opettajat ja oppilaat käyttävät kaikkia osaamiaan kieliä. Opetuksessa hyödynnetään oppilaiden ja heidän huoltajiensa ja yhteisönsä tietämystä oman kieli- ja kulttuurialueensa luonnosta, elämäntavoista, historiasta, kielistä ja kulttuureista. Kulttuurista monilukutaitoa voidaan vahvistaa mediakasvatuksella ja ottamalla huomioon oppilaiden ja heidän perheidensä mediakulttuuri.

Oppilaiden opintoja varten voidaan tarvittaessa laatia oppimissuunnitelma. Suunnitelma sisältää soveltuvin osin samoja osa-alueita kuin tehostettua tukea varten laadittava oppimissuunnitelma, joka kuvataan osiossa "Oppimissuunnitelma tehostetun tuen aikana".

Perusopetuslain mukaan perusopetuksessa käytettävä kieli on suomi tai ruotsi. Opetuskielenä voi olla myös saame, romani tai viittomakieli. Opetuskielenä voidaan käyttää myös muita kieliä, kun se ei vaaranna opetussuunnitelman perusteissa asetettujen tavoitteiden saavuttamista.

10 Kieleen ja kulttuuriin liittyviä erityiskysymyksiä

Koulu on osa kulttuurisesti muuntuvaa ja monimuotoista yhteiskuntaa, jossa erilaiset identiteetit, kielet ja katsomukset elävät rinnakkain ja vuorovaikutuksessa keskenään. Koulun tehtävänä on kehittää yksilöiden ja ryhmien välistä ymmärrystä ja kunnioitusta sekä vastuullista toimintaa ja kaikkien kouluyhteisön jäsenten osallisuutta. Kulttuurinen moninaisuus antaa mahdollisuuden keskustella opetettavasta aineksesta eri näkökulmista. Koulujen toimintakulttuurissa huomioidaan kielitietoisuus eli kielen merkitys kaikessa kanssakäymisessä ja opettamisessa. Monikielisyys tehdään näkyväksi kouluympäristössä ja erilaisissa oppimistilanteissa. Jokainen opettaja on opettamansa oppiaineen kielen opettaja ja kielellinen malli. Kielitietoiset työtavat hyödyttävät koulun kaikkia oppilaita.

Vantaalla järjestetään perusopetukseen valmistavaa opetusta, joka toteutetaan erillisessä valmistavan opetuksen ryhmässä tai inklusiivisesti perusopetuksen ryhmässä. Valmistavan opetuksen päätöksen tekee perusopetuksen aluepäällikkö. Valmistavassa opetuksessa noudatetaan Vantaan kuntakohtaista valmistavan opetuksen opetussuunnitelmaa. Valmistavassa opetuksessa oppilaalle laaditaan aina oppimissuunnitelma tavoitteineen ja sisältöineen. Oppimissuunnitelmaa edellytetään vielä vähintään vuoden ajan oppilaan siirryttyä perusopetukseen. Oppimissuunnitelmapohja on yhteinen perusopetuksen kanssa. Oppimissuunnitelmassa kuvataan myös tarkemmin oppilaskohtaisesti joustavat ja monipuoliset arviointimenetelmät, joilla oppilas voi osoittaa osaamisensa, kun otetaan huomioon oppilaan kehittyvä kielitaito ja kokonaistilanne. Tavoitteena on mahdollisimman nopeasti pyrkiä arvioimaan oppilaan osaamista yleisten arviointikriteerien perusteella, jotta oppilaalle ja hänen huoltajilleen muodostuu realistinen kuva oppilaan osaamisesta. Yläkouluikäisenä maahan tulleet luku- ja kirjoitustaidottomat oppilaat on huomioitu erikseen Vantaan valmistavan opetuksen opetussuunnitelmassa.

Suomi toisena kielenä -opetusta järjestetään Vantaalla suomen kieli ja kirjallisuus -opetuksen yhteydessä, samanaikaisopetuksena, erillisessä ryhmässä tai edellisten yhdistelmänä. Oppiaineen oppimäärä kuvataan tarkemmin suomi toisena kielenä ja kirjallisuus – oppimäärän opetussuunnitelmassa. Oppilaan oman äidinkielen opetus on perusopetusta täydentävää opetusta, ja sitä annetaan kaksi vuosiviikkotuntia. Oman äidinkielen opetus tukee oppilaan

kielellistä ja kulttuurista identiteettiä ja suomen kielen oppimista sekä luo pohjaa toimivalle monikielisyydelle. Oppilaan oman äidinkielen opetuksessa tavoitteena on tehdä yhteistyötä äidinkielen eri oppimäärien sekä muiden aineiden opetuksen kanssa. Vantaalla järjestetään oman äidinkielen opetusta tarpeen ja mahdollisuuksien mukaan. Oppilaan oman äidinkielen opetussuunnitelma on liitteenä. Oppilaan omalla äidinkielellä annettavaa tukiopetusta pyritään myös järjestämään mahdollisuuksien ja oppilaiden tarpeiden mukaan.

Romanikielen ja saamen kielen opetus ovat perusopetusta täydentävää opetusta. Saamen kielen opetuksen järjestämisessä voidaan hyödyntää etäopetusmahdollisuuksia. Romanikielen opetuksella pyritään tukemaan oppilaiden koulunkäyntiä ja monikielisyyttä. Romanikielen opetussuunnitelma on liitteenä. Viittomakielen opetusta järjestetään tarpeen ja mahdollisuuksien mukaan. Kuulovammaisten lasten opetusjärjestelyt suunnitellaan yhteistyössä oppilaan, huoltajien, perusopetuksen aluekoordinaattorin ja muiden tarvittavien asiantuntijoiden kanssa. Opetus järjestetään oppilaan lähikoulussa hyödyntäen tarvittaessa viittomakielen tulkkia tai viittomakielentaitoista avustajaa. Mahdollisuuksien mukaan ja oppilaan tarpeen näin vaatiessa voidaan opetus järjestää kuulovammaisille oppilaille järjestettävässä opetuksessa Pitäjänmäen peruskoulussa Helsingissä.

Koulukohtaiset täsmennykset

Vantaalla on kaupunkitasoisten opetussuunnitelman lisäksi kirjattu koulukohtaisiin opetussuunnitelmiin tähän lukuun liittyvät seuraavat asiat:

- Miten kielitietoista toimintakulttuuria edistetään koulussanne ja miten sen kehittymistä seurataan?
- Kuinka oppilaiden äidinkielet näkyvät kouluympäristössä, opettamisessa ja oppimisessa?
- Kuinka valmistavasta opetuksesta perusopetukseen siirtyvien oppilaiden järjestelyt on suunniteltu?

10.1. Saamelaiset ja saamenkieliset

Saamelaisten opetuksessa erityisenä tavoitteena on tukea oppilaiden kasvamista kieleensä, kulttuuriinsa ja yhteisöönsä sekä antaa heille mahdollisuus omaksua saamelainen kulttuuriperintö. Tavoitteena on lisätä oppilaiden valmiuksia toimia saamenkielisessä ympäristössä, oppia saamen kieltä ja saamen kielellä.

Saamelaisten kotiseutualueella asuvien saamen kieltä osaavien oppilaiden opetus tulee antaa pääosin saamen kielellä. Silloin kun perusopetus on saamenkielistä, sen erityisenä tavoitteena on vahvistaa saamen kielen osaamista ja kielen käyttöä. Opetus perustuu yhteisölliseen näkemykseen kielestä. Yhteisön jäsenyys ja osallisuus lujittuvat, kun oppilaat oppivat käyttämään kieltä yhteisölle ominaisella tavalla.

Saamen kielen ja kirjallisuuden opetuksessa otetaan huomioon eri saamen kielet ja niiden murteet sekä kielen sisältämä kulttuurinen tietous. Oppilaita ohjataan ymmärtämään kielellisten valintojen merkityksiä ja vaikutuksia ympäristöönsä sekä myönteisen viestintäilmapiirin rakentamisen tärkeyttä osana oman elämänsä hallintaa ja kielellistä tapakasvatusta. Kielellisten taitojen kehittyessä oppilaat saavat valmiuksia osallistua ja vaikuttaa yhteisiin asioihin ja päätöksentekoon. Opetus lisää oppilaiden ymmärrystä ja arvostusta oman kieli- ja kulttuuritaustan merkityksestä sekä itselle, yhteisölle ja yhteiskunnalle että muille alkuperäiskansoille. Oppilaita ohjataan ymmärtämään ja arvostamaan myös muita kieliä ja kulttuureja.

10.2. Romanit

Romanien opetuksessa erityisenä tavoitteena on vahvistaa oppilaiden identiteetin kehitystä ja tietoisuutta omasta historiasta ja kulttuurista. Opetuksessa otetaan huomioon Suomen romanien asema etnisenä ja kulttuurisena vähemmistönä. Opetus vahvistaa romanien kieli- ja kulttuuriperinnön säilymistä yhteistyössä kotien kanssa.

Oppilaille pyritään tarjoamaan romanikielen opetusta. Mahdollisuuksien mukaan heille tarjotaan myös romanikielistä opetusta. Opetuksessa otetaan huomioon oppilaiden ikä ja romanikielen taito ja hyödynnetään romanikielistä yhteisöä ja mediaa.

10.3. Viittomakieliset

Viittomakielisten opetuksessa erityisenä tavoitteena on vahvistaa oppilaiden viittomakielistä identiteettiä ja tietoisuutta omasta kulttuuristaan ja viittomakielisestä yhteisöstä. Opetuksessa hyödynnetään viittomakielistä yhteisöä ja mediaa. Viittomakieltä käyttävät oppilaat voivat olla kuuroja, huonokuuloisia tai kuulevia.

Perusopetuslain mukaan kuulovammaisille tulee tarvittaessa antaa opetusta myös viittomakielellä. Lain perusteluiden mukaan ainakin viittomakieltä ensimmäisenä kielenä oppineille kuuroille opetus tulee antaa viittomakielellä. Viittomakielinen perusopetus voidaan toteuttaa joko viittomakielisessä ryhmässä tai ryhmässä, joka koostuu viittomakielisistä ja puhuttua kieltä käyttävistä oppilaista. Viittomakielisen perusopetuksen tavoitteena on vahvistaa oppilaiden viittomakielen taitoa ja lisätä valmiuksia toimia erilaisissa ympäristöissä.

Viittomakielen ja kirjallisuuden opetuksessa oppilaat vahvistavat valmiuksiaan vuorovaikutukseen viittomakielellä osana oman elämänsä hallintaa. Vuorovaikutustaitojen kehittyessä he saavat valmiuksia osallistua ja vaikuttaa yhteisiin asioihin ja päätöksentekoon. Viittomakielisille kuuleville annetaan viittomakielen opetusta mahdollisuuksien mukaan. Opetus lisää oppilaiden ymmärrystä viittomakielisen kommunikaation merkityksestä itselle ja viittomakieliselle yhteisölle.

10.4. Muut monikieliset oppilaat

Muiden monikielisten oppilaiden opetuksessa erityisenä tavoitteena on tukea oppilaiden monikielisyyttä sekä identiteetin ja itsetunnon kehittymistä. Siten oppilaat saavat valmiudet tasapainoiseen ja aktiiviseen yhteiskunnan jäsenyyteen. Opetuksessa otetaan huomioon oppilaiden taustat ja lähtökohdat kuten äidinkieli ja kulttuuri sekä maassaoloaika.

Monikielisiä oppilaita rohkaistaan käyttämään osaamiaan kieliä monipuolisesti eri oppiaineiden tunneilla ja muussa koulun toiminnassa. Näin oman äidinkielen oppiminen ja käyttö tukevat eri oppiaineiden sisällön omaksumista ja oppilas oppii viestimään koulun oppiainesisällöistä myös omalla äidinkielellään. Suomen perustuslain mukaan jokaisella Suomessa asuvalla on oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan. Oppilaille pyritään tarjoamaan oppilaan oman äidinkielen opetusta.

Valtioneuvoston asetuksen mukaan koulun opetuskielen mukaan määräytyvän äidinkielen ja kirjallisuuden sijasta maahanmuuttajille voidaan opettaa joko kokonaan tai osittain suomen tai ruotsin kieltä erityisen maahanmuuttajille tarkoitetun oppimäärän mukaisesti. Oppilas opiskelee suomi tai ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän mukaan, jos oppilaan suomen kielen peruskielitaidossa on puutteita yhdellä tai usealla kielitaidon osa-alueella, jolloin hänen osaamisensa ei ole riittävää yhdenvertaiseen kouluyhteisön jäsenenä toimimiseen päivittäisessä vuorovaikutuksessa ja koulutyöskentelyssä tai oppilaan suomen kielen taito on muutoin riittämätön suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän opiskeluun (katso myös Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus).

Oppilaan oman äidinkielen ja suomen tai ruotsin kielen opetuksen ohella oppilaille annetaan tarvittaessa tukea myös muilla oppimisen osa-alueilla tasavertaisten oppimisvalmiuksien saavuttamiseksi. Maahanmuuttajaoppilaalle voidaan laatia oppimissuunnitelma, joka voi olla osa oppilaan kotoutumissuunnitelmaa.

10.5. Paikallisesti päätettävät asiat

Opetussuunnitelman laadinnassa otetaan huomioon paikalliset, kieleen ja kulttuuriin liittyvät erityiskysymykset ja ratkaistaan, miten opetus järjestetään. Opetussuunnitelman laadinnassa tehdään yhteistyötä oppilaiden, huoltajien sekä kyseisten kieli- ja kulttuuriyhteisöjen kanssa.

Opetuksen järjestäjä päättää ja kuvaa opetussuunnitelmassa

- *miten oppilaiden kieli, kielelliset valmiudet ja kulttuuri otetaan huomioon opetuksen järjestämisessä ja koulutyössä ja miten opetus käytännössä järjestetään*
- *minkälaisin toimenpitein oppilaiden kieli- ja kulttuuri-identiteetin kehittymistä tuetaan*
- *käytetäänkö oppimissuunnitelmaa oppilaan opiskelun tukena sekä mikä on oppimissuunnitelman rakenne ja keskeinen sisältö.*

11. Kaksikielinen opetus

Koulun opetuskieli on suomi tai ruotsi ja joissakin tapauksissa saame, romani tai viittomakieli. Opetuksessa voidaan perusopetuslain mukaan käyttää koulun varsinaisen opetuskielen lisäksi myös muuta kieltä, jos arvioidaan, että se ei vaaranna oppilaiden mahdollisuutta seurata opetusta. Erillisessä opetusryhmässä tai koulussa opetus voidaan antaa pääosin tai kokonaan muulla kielellä.

Perusopetuslain mukainen opetuskieli määrittelee, millä kielellä äidinkielen ja kirjallisuuden opetus annetaan. Äidinkielen ja kirjallisuuden oppimäärän ja A1-kielen oppimäärän tunnit voidaan kuitenkin tarvittaessa yhdistää valtioneuvoston asetuksen mukaisesti. Yhdistetystä tuntimäärästä on tällöin vähintään puolet opetettava koulun varsinaisella opetuskielellä.

Kodin ja koulun yhteistyön turvaamiseksi huoltajille tarkoitettu tiedotus ja keskeiset asiakirjat tulee olla saatavana koulun perusopetuslain mukaisella opetuskielellä sekä tarpeen mukaan myös koulun muulla tai muilla opetuskielillä.

Opetus voidaan toteuttaa laajamittaisena kaksikielisenä opetuksena, joka voidaan jakaa kotimaisten kielten varhaiseen täydelliseen kielikylpyyn ja muuhun laajamittaiseen kaksikieliseen opetukseen. Sitä voidaan antaa myös suppeampana kaksikielisenä opetuksena, josta käytetään tässä nimitystä kielirikasteinen opetus. Joskus kaksikielistä opetusta toteutetaan muilla kuin kotimaisilla kielillä kielikylvyn tapaan. Tällainen opetus, samoin kuin mahdolliset kestoltaan lyhyemmät kielikylpyohjelmat katsotaan tässä kuuluvaksi muun kaksikielisen opetuksen piiriin.

11 Kaksikielinen opetus

Vantaalla annetaan laajamittaista kaksikielistä opetusta englannin kielellä sekä ruotsin kielikylpyopetusta. Koulut kuvaavat koulukohtaisissa opetussuunnitelmissaan kohdekielen/ kielikylpykielen opetuksen tavoitteet ja sisällöt. Opetuksessa noudatetaan kasvatuksen ja oppimisen lautakunnan hyväksymää tuntijakoa, joka on liitteenä. Englanninkieliseen opetukseen oppilaat valitaan kielellisen valmiuden arvioinnin kokeen perusteella. Jos ruotsin kielikylpyluokille hakee ensimmäiselle vuosiluokalle enemmän kuin kaksikymmentäviisi oppilasta, teetetään oppilaille kielellisen valmiuden arvioinnin koe. Suoraan myöhemmille vuosiluokille hakeuduttaessa oppilaan tulee osata luokkatason mukaista englannin tai ruotsin kieltä. Kielitaito testataan kielikokeen avulla.

Englannin kielistä opetusta antavat koulut

Vantaalla annetaan laajamittaista kaksikielistä opetusta englannin kielellä Kaivokselan ja Rekolanmäen alakouluissa. Äidinkielen ja kirjallisuuden tunneilla oppilaat puhuvat ja työskentelevät suomen kielellä, muuten opetuskielenä on pääosin englanti. Englannin kielen opetukseen tarvittavat tunnit on siirretty valinnaisaineiden tunneista. Lisäksi tunteja on siirretty äidinkieli- ja kirjallisuus – oppiaineesta englannin kieleen. Kaivokselan ja Rekolanmäen koulut kuvaavat koulukohtaisissa opetussuunnitelmissaan englannin kielen opetuksen tavoitteet ja sisällöt sekä äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksen tavoitteet ja sisällöt vuosiluokilla 1-6. Tuntijako noudattaa kasvatuksen ja oppimisen lautakunnan hyväksymää tuntijakoa, joka on liitteenä.

Kaivokselan ja Rekolanmäen koulujen oppilaat valitaan ensimmäiselle luokalle kielellisen valmiuden arvioinnin kokeen perusteella. Myöhemmille vuosiluokille haettaessa oppilaan täytyy osoittaa osaavansa luokkatason mukaista englanninkieltä. Laajamittaisessa kaksikielisessä opetuksessa opiskelleiden oppilaiden on oikeus halutessaan ilman erillistä hakua jatkaa englanninkielisessä opetuksessa vuosiluokilla 7–9 Vantaan kansainvälisessä koulussa.

Vantaan kansainvälisessä koulussa opetus annetaan englannin kielellä. Äidinkielen ja kirjallisuuden oppitunneilla käytetään suomen kieltä. Kaksikielisellä opetuksella pyritään saavuttamaan hyvä ja monipuolinen kielitaito sekä opetuskielessä että suomen kielessä. Oppilaat valitaan kielitestin perusteella. Kouluun voi pyrkiä mille vuosiluokalle tahansa. Englannin kielen opetukseen tarvittavia tunteja on siirretty valinnaisista tunneista sekä äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen tunneista. Vantaan kansainvälisen koulun tuntijako poikkeaa yleisestä tuntijaosta

myös 7 vuosiluokkien ja 8 vuosiluokkien liikunnassa ja oppilaanohjauksessa. Tuntijako on liitteenä. Koulu kuvaa koulukohtaisessa opetussuunnitelmassaan englannin kielen tavoitteet ja sisällöt vuosiluokilla 1 - 9.

Lyhytaikaisesti Suomessa asuvien oppilaiden opetus järjestetään valmistavan opetuksen kautta suomenkielisessä perusopetuksessa, ellei oppilas pääse kielitestin kautta englanninkieliseen opetukseen.

Ruotsin kielikylpyopetusta antavat koulut

Ruotsin kielen kielikylpyopetusta annetaan Uomarinteen ja Kilterin sekä Viertolan ja Peltolan kouluissa. Jos ruotsin kielikylpyluokille hakee ensimmäiselle vuosiluokalle enemmän kuin kaksikymmentäviisi oppilasta, teetetään oppilaille kielellisen valmiuden arvioinnin koe.

Uomarinteen alakoulussa ruotsin kielikylpyluokalla aloittaneet oppilaat jatkavat kielikylpyopetusta 7 - 9 luokilla Kilterin koulussa. Viertolan koulussa ruotsin kielikylpyluokalla aloittaneet jatkavat kielikylpyopetusta Peltolan koulussa. Yläkouluun siirryttäessä voidaan kouluihin ottaa uusia oppilaita, jotka ovat olleet kielikylpyopetuksessa muualla tai jotka osoittavat vastaavat tiedot kielikokeen perusteella.

Ruotsin kielellä annetun opetuksen määrä on vuosiluokilla 1–2 noin 90 %, vuosiluokilla 3-4 noin 70 % ja vuosiluokilla 5-9 keskimäärin 50 %. Osuus lasketaan vuosiluokan koko tuntimäärästä. Kielikylpykieli on oppilaan A1-kieli.

Ruotsin kielikylpyopetuksessa noudatetaan Vantaan kaupunkitasoista kielikylvyn tuntijakoa. Ruotsin kielen opetukseen tarvittavat tunnit on siirretty äidinkieli- ja kirjallisuus – oppiaineesta ruotsin kieleen. Lisäksi tunteja on siirretty valinnaisaineiden tunneista. Ruotsin kielellä opiskeltavat oppiaineet määritellään vuosittain lukuvuosisuunnitelmassa. Ruotsin kielellä opiskeltavissa oppiaineissa varmennetaan suomen kielen sanaston hallinta muun muassa jatko-opintojen turvaamiseksi.

11.1. Kaksikielisen opetuksen tavoitteet ja opetuksen järjestämisen lähtökohtia

Kaksikielisellä opetuksella pyritään saavuttamaan hyvä ja monipuolinen kielitaito sekä koulun opetuskielessä että kohdekielessä. Kaksikielisen opetuksen pitkäntähtäimen tavoitteena on perustan luominen elinikäiselle kielten oppimiselle sekä kielten ja kulttuurien moninaisuuden arvostamiselle. Kaksikielisessä opetuksessa oppilaille tarjotaan autenttinen kielenkäyttöympäristö. Tavoitteeseen pyritään järjestämällä äidinkielen ja kirjallisuuden sekä kielikylpykielen/kohdekielen tuntien lisäksi eri oppiaineiden opetusta kummallakin kielellä ja hyödyntämällä molempia kieliä koulun arjessa myös opetuksen ulkopuolella. Opetuksen järjestäjä määrittelee paikallisesti kielikylpykielen/kohdekielen sisällöt ja tuntimäärän. Kielikylpykieli/kohdekieli on yleensä samalla oppilaan A1-kieli.

Kaikissa oppiaineissa tulee saavuttaa valtakunnallisen perusopetuksen opetussuunnitelman tavoitteet.

Kaksikielisessä opetuksessa painottuu luonnollinen viestintä ja vuorovaikutus, toiminnallisuus ja oppilaiden aktiivinen kielenkäyttö. Oppilaan mahdollisuuksia käyttää kieltä oppiainekohtaisesti sekä koulun opetuskielessä että kielikylpykielessä/kohdekielessä tuetaan tietoisesti. Koulun opetuskieli ja kielikylpykieli/kohdekieli muodostavat kokonaisuuden, ja molempien kielten oppimista tuetaan yhteistyössä kotien ja huoltajien kanssa. Kaksikielinen opetus heijastuu koko koulun toimintakulttuuriin. Opetuksen suunnittelu ja toteutus edellyttää systemaattista yhteistyötä ja vuoropuhelua sekä eri oppiaineita opettavien opettajien että myös koulun muun henkilöstön kesken.

Siirryttäessä opetuksessa luokanopetuksesta aineenopetukseen, on siirtymävaihe hyvä suunnitella opettajien välisenä yhteistyönä. Tällöin kaksikielisen opetuksen asettamat erityisvaatimukset voidaan ottaa suunnitelmallisesti huomioon.

Opetuksen jatkumon ja siirtymävaiheiden suunnittelu edellyttää yhteistyötä myös sidosryhmien kesken.

Kielikylpykielen/kohdekielen opetus

Opetuksen järjestäjä määrittelee paikallisesti kielikylpykielelle/kohdekielelle asetettavat tavoitteet ja sisällöt. Tavoitteiden asettamisessa voidaan hyödyntää esimerkiksi Kielitaidon tasojen kuvausasteikkoa. Kielikylpykielen/kohdekielen opetuksessa kehitetään oppilaiden kielitaitoa monipuolisesti ja samalla ottaen huomioon eri oppiaineiden asettamat vaatimukset kielitaidolle.

Oppiaineiden opetuksen muuttuessa käsitteellisemmäksi tarvitaan myös vaativamman asiatekstin tuottamis- ja ymmärtämistaitoja sekä taitoa keskustella vaativista aiheista. Myös oikeakielisyyteen kiinnitetään huomiota lisääntyvässä määrin. Kielikylpykielen/kohdekielen kehittymistä tuetaan ja seurataan.

Muiden oppiaineiden opetus kielikylpykielellä/kohdekielellä

Eri oppiaineiden opetus kielikylpykielellä/kohdekielellä edellyttää opettajalta kielitietoista ja kielipedagogista otetta sekä riittävää kielenhallintaa. Tarvitaan yhteistä pohdintaa siitä, millaiset kielenkäytön konventiot ja millaiset tekstit ovat millekin oppiaineelle tyypillisiä. Näin määritellään kielellisiä tavoitteita eri oppiaineissa. Opetuksessa korostuu havainnollisuus ja konkreettisuus, oppilaskeskeiset työtavat ja vuorovaikutteisuus. Oppilaita rohkaistaan käyttämään kielikylpykieltä/kohdekieltä eri oppiainesisältöjä opiskeltaessa. Tavoitteena on, että oppilaat ovat samanaikaisesti sekä kielen oppijoita että kielen käyttäjiä. Oppilaiden kielikylpykielen/kohdekielen tuottamista tuetaan opettajan ja muiden oppilaiden vertaistuella.

Muiden oppiaineiden opetus koulun opetuskielellä

Opetuksessa varmennetaan, että oppilaiden äidinkielinen käsitteiden hallinta sekä tekstien ymmärtäminen ja tuottaminen kehittyvät ikäkauden mukaiselle tasolle myös eri oppiaineiden opetuksessa. Myös koulun opetuskielellä annettavassa opetuksessa edellytetään opettajalta kielitietoista ja kielipedagogista otetta.

Seurannan ja arvioinnin erityispiirteet kaksikielisessä opetuksessa

Arvioinnin tulee antaa opettajalle, oppilaalle ja huoltajille monipuolisesti palautetta oppilaiden aineenhallinnan ja kielitaidon kehittymisestä suhteessa opetukselle määriteltyihin tavoitteisiin. Oppilaan kielitaidon kehittymistä molemmissa kielissä seurataan eri oppiaineissa sekä kaikkien opettajien yhteistyönä että oppilaiden itsearvioinnin ja vertaisarvioinnin avulla. Tässä voidaan hyödyntää esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua.

Eri oppiaineiden arvioinnissa noudatetaan perusopetuksen yleisiä arviointiperusteita riippumatta siitä, millä kielellä niitä on opetettu. Arvioinnissa huomioidaan myös oppiainekohtaisen kielen kehittyminen niiden kielellisten tavoitteiden osalta, jotka on paikalliseen opetussuunnitelmaan kirjattu.

Perusopetuksen päättöarvioinnissa kielikylpykielen tai kohdekielen tavoitteiden saavuttaminen arvioidaan A1-kielen päättöarvioinnin kriteereiden mukaisesti. Näin menetellään oppilaiden yhdenvertaisuuden turvaamiseksi toisen asteen opintoihin hakeuduttaessa. Mahdollisuuksien mukaan arviointi tehdään yhteistyössä eri oppiaineita opettavien opettajien kesken. Päättötodistuksen yhteydessä oppilaalle voidaan antaa liite kielikylpyyn tai muuhun kaksikieliseen opetukseen osallistumisesta.

Oppimisen ja koulunkäynnin tuki kaksikielisessä opetuksessa

Pedagogisissa arvioissa ja tukitoimissa huomioidaan kaksikielinen kielenkehitys ja pohditaan millä kielellä ja millaista tukea voidaan antaa. Perusopetuslain mukaan oppilaalla on oikeus saada ohjausta ja riittävää tukea oppimiseensa ja koulunkäyntiin heti, kun tarvetta ilmenee. Oppilaan tuen tarvetta seurataan säännöllisesti, ja tukea annetaan tarpeen mukaan. Tarkoitus on, että oppilas saa suunnitelmallista, jatkuvaa tukea heti tuen tarpeen ilmetessä. Oppimisen ja koulunkäynnin tuki suunnitellaan yhteistyössä opettajien, oppilaan ja oppilaan huoltajien sekä oppilashuollon kesken.

11.1.1. Laajamittainen kaksikielinen opetus

Kotimaisten kielten varhainen täydellinen kielikylpy

Kotimaisten kielten varhaisella täydellä kielikylvyllä tarkoitetaan tässä varhaisintaan kolmevuotiaana ja viimeistään esiopetuksesta alkavaa ja perusopetuksen loppuun kestävää ohjelmaa, jossa osa opetuksesta järjestetään koulun varsinaisella opetuskielellä ja osa toisella kotimaisella kielellä tai saamen kielellä. Kyseisestä kielestä käytetään tässä nimitystä kielikylpykieli. Kielikylpyopetus on tarkoitettu pääsääntöisesti lapsille, jotka eivät puhu kyseistä kieltä äidinkielenään.

Kielikylpykielellä annettavan opetuksen osuus varhaisessa täydellisessä kielikylvyssä on koko ohjelman ajan vähintään 50 % niin, että varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa kielikylpykielen osuus on lähes 100 %, vuosiluokilla 1–2 noin 90%, vuosiluokilla 3-4 noin 70% ja vuosiluokilla 5-9 keskimäärin 50%. Osuus lasketaan vuosiluokan koko tuntimäärästä.

Kaikkia oppiaineita pyritään opettamaan perusopetuksen kestäessä sekä kielikylpykielellä että koulun opetuskielellä, mutta ei molemmilla kielillä samanaikaisesti. Opettajat toimivat joko koulun opetuskielen tai kielikylpykielen mukaisina kielellisinä malleina. Opettajalla on yksikielinen rooli kielikylpyryhmässä. Opetuskielen vaihtuessa vaihtuu siis myös opettaja. Opetusmateriaali on samankielistä kuin opetus. Tärkeää on, että oppilas saavuttaa riittävän kielitaidon eri oppiaineiden tavoitteiden saavuttamiseksi. Kielikylvyssä tuetaan kummankin opetuskäytössä olevan kotimaisen kielen avulla oppilaan kulttuuri-identiteetin syvenemistä. Kotimaisten kielten lisäksi tuetaan muiden kielten ja kulttuureiden kohtaamista ja vahvistetaan tällä tavoin oppilaan monikielistä ja kulttuurisesti monikerroksista identiteettiä myönteisellä tavalla.

Äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa ja kielikylpykielessä on osittain yhteisiä tavoitteita ja sisältöjä. Äidinkielen ja kirjallisuuden sekä kielikylpykielen opetussuunnitelmat laaditaan opettajien yhteistyönä niin, että kaikki äidinkielen ja kirjallisuuden sisällöt tulevat katetuiksi ja tavoitteet on mahdollista saavuttaa. Äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksen sekä kielikylpykielen opetuksen välillä on siirtovaikutusta varsinkin kun kielikylpykielen opetuksen tuntimäärä on suuri ja opetus aloitetaan varhain. Lukemaan ja kirjoittamaan opettaminen tapahtuu vuosiluokilla 1-2 ainoastaan kielikylpykielellä. Oppilaan kielikylpykielen kehityksen tukemiseksi opetus järjestetään niin, että oppilaat saavat sekä lukuaineissa että taito- ja taideaineissa riittävästi opetusta kielikylpykielellä. Siirtovaikutuksen suuruus vaihtelee sisältöaiheittain. Sisältöjen suunnittelussa voidaan hyödyntää äidinkielenomaisia tai maahanmuuttajille tarkoitettuja suomen/ruotsin kielen oppimääriä.

Muu laajamittainen kaksikielinen opetus

Muussa laajamittaisessa kaksikielisessä opetuksessa käytetään koulun opetuskielen lisäksi yhtä tai useampaa muuta kieltä. Muusta opetuksessa käytetystä kielestä käytetään tässä nimitystä kohdekieli.

Laajamittaisella kaksikielisellä opetuksella tarkoitetaan opetusta, jossa vähintään 25 % perusopetuksen koko oppimäärän opetuksesta järjestetään kohdekielellä. Osuus lasketaan koko tuntimäärästä niillä vuosiluokilla, joilla laajamittaista kaksikielistä opetusta toteutetaan. Laajamittainen kaksikielinen opetus voi alkaa jo esiopetuksessa ja kestää koko perusopetuksen ajan tai vain osan siitä.

Laajamittaisessa kaksikielisessä opetuksessa olevien oppilaiden kielitausta voi myös vaihdella suuresti. Joidenkin oppilaiden äidinkieli ei ole mikään opetuskielistä. Osa oppilaista tulee kouluun ulkomailta niin myöhäisessä perusopetuksen vaiheessa, että oppisisältöjen opiskelu suomeksi/ruotsiksi tuottaa heille vaikeuksia. Ellei näitä oppilaita jostakin syystä voida ohjata valmistavaan opetukseen, heille tarjotaan muita tukitoimia (katso luku 7 Oppimisen ja koulunkäynnin tuki).

Oppilaat, joiden äidinkieli on jokin muu kuin koulun opetuskieli, opiskelevat useimmiten suomi/ruotsi toisena kielenä -oppimäärää. Näiden oppilaiden kielitaidon kehittymiseen tulee kiinnittää erityistä huomiota, jos kohdekielisen opetuksen osuus koko opetuksesta on suuri.

Opetussuunnitelmaa laadittaessa on tärkeää miettiä sitä, millaisia oppiaineita tai sisältöjä on mielekästä opettaa kohdekielellä. Lisäksi tulee pohtia, onko osa oppiaineiden sisällöistä sellaisia,

että niiden opiskelu suomeksi tai ruotsiksi olisi erityisen tärkeää, jotta oppilas saavuttaisi hyvät toimintavalmiudet suomalaisessa yhteiskunnassa.

Mikäli kohdekielisen opetuksen määrä on suuri, on huolehdittava siitä, että oppilaiden suomenkielinen/ruotsinkielinen käsitteiden hallinta sekä vaativan asiatekstin ymmärtäminen ja tuottaminen kehittyvät hyvälle tasolle myös eri oppiaineiden opetuksessa.

Kaksikielinen opetus tulee järjestää niin, että kaikki oppilaat voivat saavuttaa perusopetuksen aikana jatko-opintokelpoisuuden toisen asteen opetukseen.

Kouluissa, joissa opetusta järjestetään kahdella tai useammalla kielellä, on usein runsas kielten ja kulttuurien kirjo niin oppilaiden kuin koulun henkilökunnankin keskuudessa. Tämä antaa paljon mahdollisuuksia tuoda kieliä ja kulttuureita esiin koulun arjessa, kehittää kulttuurien kohtaamistaitoja ja ruokkia monikielisyyttä. Samalla se asettaa koululle haasteen tukea kunkin oppilaan monikielistä ja kulttuurisesti monikerroksista identiteettiä myönteisellä tavalla.

11.1.2. Suppeampi kaksikielinen opetus

Kielirikasteinen opetus

Kielirikasteisella opetuksella tarkoitetaan tässä opetusta, jossa alle 25 % oppiaineiden sisällöstä opetetaan muulla kuin koulun opetuskielellä. Osuus lasketaan koko tuntimäärästä niillä vuosiluokilla, joilla kielirikasteista opetusta toteutetaan. Kielirikasteista opetusta voi olla jo esiopetuksessa, ja se voi kestää koko perusopetuksen ajan tai vain osan siitä.

Kielirikasteisen opetuksen tavoitteet eri oppiaineiden opetuksen ja oppimistulosten osalta ovat perusopetuksen päättyessä samat kuin sellaisessa perusopetuksessa, joka ei ole kielirikasteista. Kielirikasteinen opetus kannustaa ja aktivoi oppilaita kohdekielen käyttöön varsinaisten kielen tuntien lisäksi. Kielelliset tavoitteet suhteutetaan kielirikasteisen opetuksen määrään.

11.2. Paikallisesti päätettävät asiat

Mikäli opetuksen järjestäjä tarjoaa kaksikielistä opetusta jossakin muodossa, opetuksen järjestäjä päättää ja kuvaa opetussuunnitelmassa

- *kenelle kaksikielinen opetus on tarkoitettu ja mitkä ovat oppilaaksi oton periaatteet*
- *mikä on kielikylpykielen/kohdekielen sekä koulun opetuskielen tuntijako*
- *mitkä oppiaineet tai oppiaineiden sisältöalueet opetetaan koulun opetuskielellä ja mitkä kielikylpykielellä/kohdekielellä; mikäli tilanne on tarpeen tarkistaa kunkin lukuvuoden osalta erikseen, opetussuunnitelmassa määritellään, miten tarkistus tehdään ja miten asia kuvataan lukuvuosisuunnitelmassa*
- *mitkä ovat kielikylpykielellä/kohdekielellä opetettavien oppiaineiden keskeiset kielelliset tavoitteet*
- *mitkä ovat kielikylpykielen/kohdekielen ja tavoitteet ja sisällöt vuosiluokittain.*

Lisäksi varhaisen täydellisen kielikylvyn osalta päätetään ja kuvataan

- *mitkä äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen sisältöalueet opetetaan koulun opetuskielellä ja mitkä kielikylpykielellä.*

Lisäksi laajamittaisen kaksikielisen opetuksen osalta päätetään ja kuvataan

- *miten järjestetään sellaisten lyhytaikaisesti Suomessa asuvien oppilaiden opetus, jotka eivät pysty opiskelemaan opetuskielellä eivätkä kohdekielellä*
- *käytetäänkö oppilaaksi otossa soveltuvuuskokeita ja mikä niiden vaikutus on oppilaaksi ottoon.*

12. Erityiseen maailmankatsomukseen tai kasvatusopilliseen järjestelmään perustuva perusopetus

12 Erityiseen maailmankatsomukselliseen tai kasvatusopilliseen järjestelmään perustuva perusopetus

Vantaalla erityiseen kasvatusopilliseen järjestelmään perustuvaa opetusta tarjotaan montessoripainotteisessa opetuksessa Kuusikon koulussa vuosiluokilla 1 - 6. Opetus järjestetään yhdysluokkaopetuksena. Opetusta antavat luokanopettajat, jotka ovat erikoistuneet montessoripedagogiikkaan. Opetus perustuu montessoripedagogiikan mukaisesti kokonaisuuksiin ja on oppiaineisiin jakamatonta opetusta. Luonteeltaan opetus on toiminnallista. Yhdysluokkaopetuksessa toiminnallinen oppimateriaali mahdollistaa oppilaan opiskelun yksilöllisen ja kiireettömän etenemisen. Työskentelytapa mahdollistaa vertaisoppimisen, lisää yhteisöllisyyttä ja kasvattaa lasta ryhmän aktiiviseksi jäseneksi. Opiskelun kehyksenä on elämää kunnioittava, ekologinen käsitys maailmasta ja ihmisestä osana sitä. Tärkeää on tutkiminen, käsin tekeminen, luova ongelmanratkaisu, oivaltava oppiminen ja syy-seuraus-suhteiden pohtiminen.

Montessoripedagogiikan yksi keskeisimmistä kasvatustavoitteista on lapsen itsenäistymiskehityksen tukeminen. Menetelmän ytimenä on oppilaan tarkka havainnointi ja huomioiden teko hänen kehityksestään. Tarkkailun ja tehtyjen huomioiden avulla opettaja saa oleellisen tiedon oppilaan kehitystasosta ja siitä, miten hänen tulee ohjata oppilasta kehittymään ja millaisia oppimisvälineitä hänen tulee oppilaan oppimisen tueksi tarjota. Montessorivälineet ovat osa montessoriympäristöä, joka on kasvattava, rauhallinen ja omaan itsenäisyyteen ja innostukseen kannustava ympäristö.

Montessoripainotteisessa opetuksessa oppilas saavuttaa oppivelvollisuuteen kuuluvien oppimäärien mukaiset tiedot ja taidot. Arviointi toteutetaan Vantaan perusopetuksen arviointikriteerien mukaisesti.

12.1. Opetuksen järjestämisen periaatteet

Valtioneuvosto voi myöntää rekisteröidylle yhdistykselle tai säätiölle luvan perusopetuksen järjestämiseen. Järjestämisluvassa opetuksen järjestäjälle voidaan määrätä erityiseen maailmankatsomukseen tai kasvatusopilliseen järjestelmään perustuva erityinen koulutustehtävä.

Erityiseen maailmankatsomukseen tai kasvatusopilliseen järjestelmään perustuvassa perusopetuksessa toiminnan, kasvatuksen ja opetuksen tulee noudattaa perusopetukselle asetettuja yleisiä kasvatustavoitteita ja opetukselle asetettuja tavoitteita. Opetuksessa noudatetaan näitä perusopetuksen opetussuunnitelman perusteita sitouttamatta oppilaita tiettyyn opetuksen taustalla olevaan maailmankatsomukseen tai kasvatusjärjestelmän taustalla olevaan arvo- tai kasvatusfilosofiseen näkemykseen. Poikkeamista ja painotuksista määrätään järjestämisluvassa ja valtioneuvoston asetuksessa.

12.2. Paikallisesti päätettävät asiat

Perusopetuksen paikallinen opetussuunnitelma voi olla järjestäjäkohtainen tai yksikkökohtainen tai näiden yhdistelmä opetuksen järjestäjän päätöksen mukaisesti. Erityiseen maailmankatsomukseen tai kasvatusopilliseen järjestelmään perustuva paikallinen opetussuunnitelma voi olla omaleimainen opetuksen järjestämisluvan ja valtioneuvoston asetuksen määrittämissä rajoissa. Opetussuunnitelma ei voi olla ristiriidassa perusopetuslain ja -asetusten, tavoitteita ja tuntijakoa koskevan valtioneuvoston asetuksen tai perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden kanssa.

Opetuksen järjestäjän tulee päättää ja kuvata opetussuunnitelmassa sen lisäksi mitä tämän perusteasiakirjan muissa luvuissa määrätään

- *Erityiseen maailmakatsomukseen perustuva opetuksen osalta*
  - *mitkä ovat erityiseen maailmankatsomukseen perustuvat, perusopetuksen arvoperustaa sekä tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä täydentävät näkökulmat*
  - *miten nämä näkökulmat näkyvät toimintakulttuurissa ja työskentelytavoissa*
  - *miten ko. maailmankatsomukseen perustuvia arvoja, tietoja, taitoja ja valmiuksia painottavaa opetusta toteutetaan läpäisyperiaatteella eri oppiaineiden ja oppimiskokonaisuuksien opetuksessa.*
- *Erityiseen kasvatusopilliseen järjestelmään perustuvan opetuksen osalta*
  - *mitkä ovat erityiseen kasvatusopilliseen järjestelmään perustuvat näissä opetussuunnitelman perusteissa määriteltyjä perusopetuksen pedagogisia linjauksia täydentävät pedagogiset periaatteet ja ratkaisut*
  - *miten nämä näkyvät toimintakulttuurissa ja työskentelytavoissa sekä eri oppiaineiden ja oppimiskokonaisuuksien opetuksessa.*

13. Valinnaisuus perusopetuksessa

Perusopetuksen valinnaisten opintojen yhteisenä tehtävänä on syventää oppimista, laajentaa opintoja ja vahvistaa jatko-opintovalmiuksia. Valinnaiset opinnot tarjoavat oppilaille mahdollisuuden kehittää osaamistaan kiinnostuksensa suunnassa. Valinnaisuus tukee opiskelumotivaatiota ja kartuttaa valintojen tekemisen taitoja.

Valinnaisaineet

Vantaalla oppilas ja huoltajat valitsevat oppilaan valinnaiset aineet, ja lopullisesta valintojen toteutumisesta ja opetusryhmien muodostumisesta päättää koulun rehtori taloudellisten resurssien puitteissa.

Vantaan perusopetuksen yleisen tuntijaon mukaisesti taide- ja taitoaineiden valinnaiset tunnit tarjotaan vuosiluokilla 4 - 6 ja 8 - 9. Valinnaisainetarjotin laaditaan kouluissa käsittämään kattavasti kaikki taide- ja taitoaineet vuosiluokilla 4 - 6 ja 8 - 9. Muita valinnaisia aineita on Vantaalla vuosiluokilla 4 - 9.

Tarkemmin Vantaan valinnaisaineista kerrotaan luvuissa 13.1-13.3.

Poikkeuksen valinnaisuuteen muodostavat painotettua musiikin tai kielen opetusta antavat luokat, joissa valinnaisainetunteja käytetään painotuksen toteuttamiseen.

Musiikkiluokkatoiminta

Musiikkiluokkatoiminta alkaa Vantaalla kolmannelta vuosiluokalta. Musiikkiluokille voi pyrkiä myös kuudennelta vuosiluokalta 7 - 9 vuosiluokkien ajaksi. Oppilaat valitaan musiikkiluokille musikaalisuustestien perusteella. Vantaan musiikkiopiston opettaja osallistuu kaikkien kolmannelle vuosiluokalle pyrkivien testaamiseen. Musiikkiopisto voi osallistua myös seitsemännelle vuosiluokalle pyrkivien oppilaiden testaamiseen.

Musiikkiluokkatoimintaa on Vantaalla Aurinkokiven (3 – 9 vuosiluokat), Hämeenkylän (3 – 9 vuosiluokat), Lehtikuusen (3 - 9 vuosiluokat), Martinlaakson (3 -9 vuosiluokat), Mikkolan (3 -9 vuosiluokat), Simonkallion (3 - 6 vuosiluokat), Peltolan (7 - 9 vuosiluokat) ja Ylästön (3 -9 vuosiluokat) kouluissa.

Musiikkiluokat noudattavat opetuslautakunnan hyväksymää tuntijakoa, joka on liitteenä. Musiikkiluokkaopetusta antavat koulut täsmentävät koulukohtaisissa opetussuunnitelmissaan musiikin tavoitteet ja sisällöt vuosiluokilla 3 - 9. Musiikkiluokkien tuntijako poikkeaa yleisestä tuntijaosta 3. vuosiluokkien ja 4. vuosiluokkien käsityössä, 5. vuosiluokkien ja 6. vuosiluokkien kuvataiteessa ja 7. vuosiluokkien ja 8. vuosiluokkien liikunnassa ja oppilaanohjauksessa.

Musiikkiluokkalaisten valinnaisaineet

Musiikkiluokkalaisten valinnainen taide- ja taitoaine on musiikki koko peruskoulun ajan. Tämä tarkoittaa sitä, että vuosiluokilla 4-6 ja 8-9 musiikkiluokkalainen ei voi valita muita valinnaisia taide- ja taitoainetunteja.

Vuosiluokilla 1-6 musiikkiluokkalaisilla ei ole valinnaisaineita. Vuosiluokilla 7-9 musiikkiluokkalaisilla on valinnaisaineita 2 vvt jokaisella vuosiluokalla. A2-kielen opiskelu vaikuttaa oppilaan valinnaisaineisiin yläkoulussa.

Ruotsin kielikylpyopetuksessa opiskelevien valinnaisaineet

Ruotsin kielikylpyopetuksessa oppilaiden taide- ja taitoaineiden valinnaiset tunnit toteutuvat Vantaan perusopetuksen yleisen tuntijaon mukaisesti. Vuosiluokilla 1-6 kielikylvyssä opiskelevilla ei ole valinnaisaineita. Vuosiluokilla 7-9 kielikylvyssä opiskelevilla on valinnaisaineita 2 vvt jokaisella vuosiluokalla. A2-kielen opiskelu vaikuttaa oppilaan valinnaisaineisiin yläkoulussa.

Ruotsin kielikylpyopetus Vantaalla kuvataan tarkemmin luvussa 11 Kaksikielinen opetus.

Kaksikielisessä opetuksessa opiskelevien valinnaisaineet

Laajamittaista kaksikielistä opetusta englannin kielellä Kaivokselan ja Rekolanmäen alakouluissa opiskelevien valinnaiset taide- ja taitoainetunnit toteutuvat Vantaan perusopetuksen yleisen tuntijaon mukaisesti. Vuosiluokilla 1-6 laajamittaisessa kaksikielisessä opetuksessa englannin kielellä Kaivokselan ja Rekolanmäen kouluissa opiskelevilla ei ole valinnaisaineita.

Vantaan kansainvälisessä koulussa opiskelevien oppilaiden taide- ja taitoaineiden valinnaiset tunnit toteutuvat Vantaan perusopetuksen yleisen tuntijaon mukaisesti. Vuosiluokilla 1-6 Vantaan kansainvälisessä koulussa opiskelevilla ei ole valinnaisaineita. Vuosiluokilla 7-9 opiskelevilla on valinnaisaineita 2 vvt jokaisella vuosiluokalla. A2-kielen opiskelu vaikuttaa oppilaan valinnaisaineisiin yläkoulussa.

Kaksikielinen opetus Vantaalla kuvataan tarkemmin luvussa 11 Kaksikielinen opetus.

13.1. Taide- ja taitoaineiden valinnaiset tunnit

Valtioneuvoston asetuksessa vuosiluokille 1-6 ja vuosiluokille 7-9 osoitetaan kullekin taide- ja taitoaineelle (musiikki, kuvataide, käsityö, liikunta, kotitalous) kaikille yhteisen opetuksen vähimmäistuntimäärä. Lisäksi näiden oppiaineiden opetukseen osoitetaan 1-6 vuosiluokille yhteensä kuusi vuosiviikkotuntia ja vuosiluokille 7–9 yhteensä viisi vuosiviikkotuntia, joista tuntijaossa käytetään nimeä taide- ja taitoaineiden valinnaiset. Valinnaisten tuntien käytöstä päätöksen tekee opetuksen järjestäjä.

Taide- ja taitoaineiden valinnaisiin osoitetut vuosiviikkotunnit voidaan paikallisessa opetussuunnitelmassa jakaa musiikin, kuvataiteen, käsityön, liikunnan ja kotitalouden kesken opetuksen järjestäjän päättämällä tavalla. Vaihtoehtoisesti vuosiviikkotunnit tai osa niistä voidaan osoittaa oppilaiden valittaviksi. Valinnaisia tunteja voidaan käyttää painotetun opetuksen järjestämiseen, mikäli paikallisessa opetussuunnitelmassa painotetaan joitakin taide- ja taitoaineita tai niistä muodostettua oppiainekokonaisuutta.

Taide- ja taitoaineiden oppimäärät muodostuvat oppiaineen vähimmäistuntimäärästä ja mahdollisista taide- ja taitoaineiden valinnaisista tunneista. Taide- ja taitoaineiden tunnit arvioidaan osana yhteisinä oppiaineina opetettavien taide- ja taitoaineiden oppimääriä, eikä niistä anneta erillisiä arvioita perusopetuksessa käytettävissä todistuksissa.

13.1 Taide- ja taitoaineiden valinnaiset tunnit

Valinnaisten taide- ja taitoaineiden avulla syvennetään kaikille yhteisillä oppitunneilla opittuja perustaitoja. Syventävien taide- ja taitoaineiden valinnaisten tuntien tavoitteet voivat olla joko yleisiä oppiaineen tavoitteita tai kohdistua erityisesti johonkin tiettyyn oppiaineen tavoitealueeseen. Koulu tarkentaa valinnaisten tuntien tavoitteet lukuvuosisuunnitelmassa.

Oppilaat valitsevat 4 - 6 -luokilla kaksi tuntia taide- ja taitoaineiden valinnaisia tunteja, joiden tulee olla eri oppiainetta. Oppilaat valitsevat taide- ja taitoaineiden valinnaiset tunnit jokaiselle vuosiluokalle. Jokainen koulu tarjoaa kaikkia viittä taide- ja taitoainetta, myös kotitaloutta.

Kahdeksannella ja yhdeksännellä luokalla taide- ja taitoaineiden valinnaisista tunneista muodostuu kahden vuosiviikkotunnin laajuinen pitkä valinnainen kurssi. Lisäksi yhdeksännellä vuosiluokalla on yhden vuosiviikkotunnin laajuinen lyhyt valinnainen kurssi. Yhdeksännellä vuosiluokalla valittava lyhyt taide- ja taitoaine voi olla sama oppiaine kuin pitkä valinnainen taide- ja taitoaineen oppiaine. Oppilaat valitsevat pitkän valinnaisen kurssin kahdeksatta ja yhdeksättä luokkaa varten. Valittu kurssi jatkuu yhdeksännen luokan loppuun saakka. Lisäksi oppilaat valitsevat lyhyen valinnaisen kurssin yhdeksättä vuosiluokkaa varten. Tällöinkin koulun tulee tarjota valittavaksi kaikkia taide- ja taitoaineita.

Valinnaisten taide- ja taitoaineiden arvioinnista kerrotaan opetussuunnitelman luvussa 6, Oppimisen arviointi.

13.2. Valinnaiset aineet

Valinnaisten aineiden tehtävänä on syventää ja laajentaa oppilaan osaamista oppilaan valinnan mukaisesti. Valinnaisten aineiden yhteenlaskettu määrä on vähintään yhdeksän vuosiviikkotuntia vuosiluokilla 1-9. Valinnaisena aineena voidaan tarjota perusopetukseen soveltuvia, syventäviä ja soveltavia perusopetukselle asetettuja tavoitteita tukevia aineita tai useasta aineesta muodostettuja oppiainekokonaisuuksia. Valinnaisten aineiden tulee edistää perusopetukselle asetettujen tavoitteiden saavuttamista[1]. Syventävät valinnaiset aineet syventävät ja/tai laajentavat yhteisten oppiaineiden tavoitteita ja sisältöjä. Soveltavat valinnaiset aineet voivat sisältää aineksia useasta eri oppiaineesta tai laaja-alaisesta osaamisesta. Soveltavilla valinnaisilla aineilla voidaan edistää oppiaineiden yhteistyötä esimerkiksi taide- ja taitoaineiden opinnoissa, tieto- ja viestintäteknologiassa, kuluttaja- ja talouskasvatuksessa, globaalikasvatuksessa tai draamaopinnoissa.

Opetuksen järjestäjä päättää, mitä valinnaisia aineita tarjotaan. Opetuksen järjestäjän tulee ottaa valinnaisten aineiden tarjonnasta sekä arvioinnista päättäessään huomioon opiskelijaksi ottamisen perusteet toiselle asteelle [2].

Valtioneuvoston asetuksessa määritellyssä tuntijaossa on vuosiluokilla 1-9 varattu yhdeksän vuosiviikkotuntia opetusaikaa valinnaisille aineille. Mikäli opetuksen järjestäjän hyväksymässä tuntijaossa ylitetään perusopetusasetuksen määrittelemä vähimmäisvuosiviikkotuntimäärä (222 vvt), voivat tunnit ylityksen osalta sisältää myös valinnaisia aineita. Valinnaisiin aineisiin osoitettuja vuosiviikkotunteja voidaan tarvittaessa käyttää painotetun opetuksen järjestämiseen.

---

[1] Valtioneuvoston asetus (422/2012) 6 §

[2] Opetus- ja kulttuuriministeriön asetus opiskelijaksi ottamisesta ammatillisessa peruskoulutuksessa (4/2013); Opetusministeriön asetus opiskelijaksi ottamisen perusteista lukiokoulutuksessa (856/2006)

13.2 Valinnaiset aineet

Oppilaille tulee varata mahdollisuus osallistua valinnaisaineiden opintoihin kuuluvien kurssien suunnitteluun. Kurssit voivat syventää tietyn oppiaineen tavoitteita tai tavoitteissa voidaan huomioida monialaiset oppimiskokonaisuudet ja laaja-alaisen osaamisen alueet.

Vuosiluokkien 4 - 6 valinnaisaineiden valinta tapahtuu kuten taide- ja taitoaineiden valinnaistenkin valinta. Valinnaisista aineista muodostuu vuosiluokille 4 - 6 yhden vuosiviikkotunnin laajuinen lyhyt valinnainen kurssi. Valinnaiset kurssit voivat olla sisällöltään myös taide- ja taitoaineita.

Seitsemännelle luokalle oppilailla on valittavana kaksi vuosiviikkotuntia valinnaisia opintoja. Niistä muodostuu kaksi lyhyttä valinnaiskurssia. Mikäli oppilaalla on kaksi lyhyttä valinnaista kurssia samaa oppiainetta, ne eivät voi muodostaa pitkää valinnaista eikä niitä voi yhdistää yhdeksi arvioitavaksi kurssiksi. Jos oppilas lukee jotain muuta A2-kieltä kuin ruotsin kieltä, hän ei valitse muuta valinnaisainetta seitsemännellä luokalla.

Kahdeksannella ja yhdeksännellä luokalla on kolme vuosiviikkotuntia valinnaisia opintoja. Nämä muodostavat yhden pitkän, kahden vuosiviikkotunnin laajuisen ja yhden lyhyen, yhden vuosiviikkotunnin laajuisen valinnaisaineen. Koulu päättää valinnaisainetarjottimestaan. Valinnaisaine voi olla sisällöltään myös taide- ja taitoaine tai B2 -kieli. Kurssien tavoitteissa voidaan huomioida monialaiset oppimiskokonaisuudet ja laaja-alaisen osaamisen alueet. Oppilas valitsee yhden pitkän valinnaisaineen kahdeksatta ja yhdeksättä vuosiluokkaa varten sekä yhden lyhyen valinnaisaineen kahdeksatta vuosiluokkaa ja yhden lyhyen valinnaisaineen yhdeksättä vuosiluokkaa varten. Jos oppilas lukee jotain muuta A2-kieltä kuin ruotsin kieltä, hän ei valitse pitkää valinnaisainetta kahdeksannella ja yhdeksännellä luokalla.

Jokaisen yläkoulun tulee tarjota osana valinnaisia opintoja yhden vuosiviikkotunnin laajuista Urhea-kurssia (yhteistyö Pääkaupunkiseudun Urheiluakatemia Urhean kanssa) seitsemättä,

kahdeksatta ja yhdeksättä vuosiluokkaa varten. Urhea-kurssi on luonteeltaan yleisharjoittelua. Tarkemmin Urhea-yhteistyötä on kuvattu luvussa 13.2.1.

Valinnaiskurssien tavoitteet, sisällöt ja toteutus täsmennetään vuosittain koulujen lukuvuosisuunnitelmassa. Valinnaisaineiden arvioinnista kerrotaan opetussuunnitelman luvussa 6, Oppimisen arviointi.

13.2.1. Urhea-yhteistyö 7.-9. luokilla

13.2.1 Urhea-yhteistyö 7 - 9 luokilla

Kaikki vantaalaiset koulut, joissa on luokka-asteet 7 - 9, ovat Urhea-kouluja. Urhea-toiminnalla tuetaan tavoitteellisesti urheilevien lasten ja nuorten koulunkäynnin ja urheiluharrastuksen yhteensovittamista. Urhea-oppilaiden tulee sitoutua noudattamaan koulun, urheiluseuran, Urhean (Pääkaupunkiseudun urheiluakatemia), oppilaan huoltajan ja oppilaan välillä solmittavaa Urhea-sopimusta. Kaikki oppilaat voivat hakea Urhea-oppilaaksi, myös urheiluseuraan kuulumattomat oppilaat. Edellytyksenä on, että oppilaalla on kiinnostusta tavoitteelliseen urheiluharjoitteluun ja hänellä on päämääränä löytää urheiluseura harjoittelun tueksi. Urhea –sopimus tehdään 7-9 luokkien ajaksi.

Urhea-kouluissa toimintaan osallistuville oppilaille mahdollistetaan harjoitusaikaa seuraavasti:

- Vantaalaiset koulut pitävät viikoittain yhtenä iltapäivänä yhteissuunnitteluajan (YT-aika) samaan aikaan. Tämä mahdollistaa Urhea-oppilaiden osallistumisen seurojen järjestämään valmennukseen. YT-ajalla tapahtuva harjoittelu on urheiluseurojen valmentajien ohjaamaa tai oppilaan omatoimista harjoittelua.

- Koulujen Urhea-oppilaat aloittavat yhtenä aamuna viikossa koulun vasta noin kello 9.00. Tämä mahdollistaa urheiluseuroihin kuuluville oppilaille osallistumisen seurojen järjestämään valmennukseen noin klo 7.00–8.30. Aamulla tapahtuva harjoittelu on urheiluseurojen valmentajien ohjaamaa tai oppilaan omatoimista harjoittelua.

Jokainen koulu tarjoaa yhden vuosiviikkotunnin laajuisena valinnaisaineena Urhea-liikuntaa (Urhea-kurssi), joka on luonteeltaan yleisharjoittelua. Urhea-kurssi ei ole osa taide- ja taitoaineiden valinnaisia opintoja vaan muita valinnaisia opintoja. Kurssi on tarkoitettu ensisijaisesti Urhea-oppilaille. Jos kurssilla on tilaa, sitä voidaan tarjota myös tavoitteellisesta urheiluharjoittelusta kiinnostuneille oppilaille. Oppilaiden vapaaehtoiset kielivalinnat tai koulun painotukset (esimerkiksi musiikkiluokat, Vantaan kansainvälinen koulu, ruotsin kielikylpy) voivat vaikuttaa Urhea-kurssin toteutumiseen oppilailla.

Urhea-oppilaat osallistuvat liikunnallisten tapahtumien ja välituntiliikunnan ideointiin ja kehittämiseen yhdessä koulun henkilökunnan kanssa.

13.3. Vieraiden kielten vapaaehtoiset ja valinnaiset oppimäärät

Vieraiden kielten osalta näissä perusteissa on määritelty A2- ja B2-kielinä opetettavien vapaaehtoisten ja valinnaisten kielten tavoitteet ja keskeiset sisällöt. Mahdollisista muista valinnaisista kielistä sekä niiden tavoitteista ja sisällöistä päätetään paikallisessa opetussuunnitelmassa.

Vapaaehtoisen A-kielen (A2-kieli) laajuus on vähintään 12 vuosiviikkotuntia. Opetuksen järjestämiseen voidaan käyttää valinnaisiin aineisiin varattuja vuosiviikkotunteja sekä perusopetuksen vähimmäistuntimäärän ylittäviä vuosiviikkotunteja. Mikäli A2-kieli on toinen kotimainen kieli, käytetään sen opetuksen järjestämiseen B1-kielelle varatut vuosiviikkotunnit. Vapaaehtoisen A-kielen vuosiviikkotunnit jaetaan vuosiluokille opetuksen järjestäjän päättämällä tavalla. Tavoitteet ja päättöarvioinnin kriteerit ovat samat kuin kaikille yhteisessä A-kielessä.

Valinnaisen B-kielen (B-kieli) laajuus on vähintään neljä vuosiviikkotuntia.

Vantaalla neljänneltä luokalta alkavaksi vapaaehtoiseksi A2-kieleksi on mahdollista valita ruotsi, venäjä, ranska, saksa tai espanja. A2-kielen ryhmän ryhmäkoosta päättää kasvatuksen ja oppimisen lautakunta. A2-kielen opetusjärjestelyissä on mahdollista hyödyntää useamman koulun välisiä etäopetusmahdollisuuksia ja muodostaa tällä tavoin koulujen yhteisiä ryhmiä.

Kaikilla oppilailla alkaa kuudennella luokalla B1-kielenä ruotsin kieli. A2-kielenä ruotsia opiskelleet oppilaat jatkavat tällöin ruotsin kielen opiskelua omana ryhmänään. Yläkouluilla on lisäksi mahdollisuus tarjota kahdeksatta ja yhdeksättä vuosiluokkaa varten B2-kieltä muiden valinnaisten opintojen osana.

A2-ruotsia opiskelevien valinnaisaineet

Seitsemännellä luokalla A2- ruotsia opiskeleva voi valita molemmat lyhyet muut valinnaisaineet. Kahdeksannella luokalla oppilaalla on valittavana vain pitkä valinnaisaine. Yhdeksännellä luokalla hän voi valita sekä pitkän että lyhyen valinnaisaineen. A2-ruotsin opiskelu ei vaikuta oppilaan taide- ja taitoaineiden valinnaisiin tunteihin.

A2-ruotsia opiskelevien oppilaiden painotukset (musiikkiluokka, Vantaan kansainvälinen koulu, ruotsin kielikylpy) vaikuttavat oppilaiden valinnaisuuteen.

Muuta A2-kieltä opiskelevien valinnaisaineet

Luokilla 4-7 A2-kieltä opiskevalla ei ole valittavana valinnaisainetta. Luokilla 8 ja 9 oppilas voi valita lyhyen valinnaisaineen. A2-kielen opiskelu ei vaikuta oppilaan taide- ja taitoaineiden valinnaisiin tunteihin.

Muuta A2-kieltä opiskelevien oppilaiden painotukset (musiikkiluokka, Vantaan kansainvälinen koulu, ruotsin kielikylpy) vaikuttavat oppilaiden valinnaisuuteen.

13.4. Paikallisesti päätettävät asiat

Opetuksen järjestäjä päättää valinnaisuudesta opetuksessa siten, että tarjonta toteuttaa perusopetukselle asetettuja tavoitteita ja vastaa oppilaiden tarpeisiin. Opetuksen järjestäjä päättää ja kuvaa opetussuunnitelmassa

Taide- ja taitoaineiden valinnaiset tunnit

- *miltä osin taide- ja taitoaineiden valinnaisia tunteja osoitetaan taide- ja taitoaineiden oppimääriin jakamalla näitä tunteja taide- ja taitoaineiden kesken*
- *miltä osin taide- ja taitoaineiden valinnaisia tunteja osoitetaan taide- ja taitoaineiden oppimääriin oppilaan valintaan perustuen*
- *mitkä ovat kunkin taide- ja taitoaineen tavoitteet ja keskeiset sisällöt niillä vuosiluokilla, joilla näiden oppiaineiden opetustunnit muodostuvat osittain tai kokonaisuudessaan taide- ja taitoaineiden valinnaisista tunneista*

Valinnaiset aineet

- *mitkä ovat oppilaille tarjottavat valinnaiset aineet*
  - *mikä on kunkin valinnaisen aineen nimi ja laajuus sekä vuosiluokat, joilla kutakin valinnaista ainetta tarjotaan*
  - *miten vuosiviikkotunnit jaetaan vuosiluokittain*
  - *mitkä ovat kunkin valinnaisen aineen tavoitteet ja sisällöt vuosiluokittain sekä oppimisympäristöihin, työtapoihin, tukeen ja ohjaukseen liittyvät mahdolliset erityispiirteet.*

Vieraiden kielten vapaaehtoiset ja valinnaiset oppimäärät

- *mitkä ovat oppilaille mahdollisesti tarjottavat vapaaehtoiset ja valinnaiset kielet*
  - *miten niiden vuosiviikkotunnit jaetaan vuosiluokittain*
  - *mitkä ovat opetussuunnitelman perusteiden pohjalta määritellyt tavoitteet ja sisällöt vuosiluokittain sekä oppimisympäristöihin, työtapoihin, tukeen ja ohjaukseen liittyvät mahdolliset erityispiirteet.*

14. Vantaan suomenkielisen perusopetuksen tuntijaot

Vantaan suomenkielisen perusopetuksen tuntijako 1.8.2023 alkaen

Aine	Vuosiluokka											Vantaan perusopetuksen tuntijako yht.	*Valtakunnallinen minimituntijako*
	1	2	3	4	5	6	1.-6. yht.	7	8	9	7.-9. yht.		
Äidinkieli ja kirjallisuus	8	7	5	5	4	4	**33**	3	3	4	**10**	**43**	*42*
A1 -kieli	1	1	3	2	2	2	**11**	2	3	2	**7**	**18**	*18*
B1 -kieli						2	**2**	2	1	2	**5**	**7**	*6*
Matematiikka	3	4	4	4	4	3	**22**	3	4	4	**11**	**33**	*32*
Ympäristö- ja luonnontietoaineet yhteensä							**14**				**17**	**31**	*31*
Ympäristöoppi	2	2	3	3	2	2	**14**				**0**		
Biologia							**0**	1	1,5	1	**3,5**		
Maantieto							**0**	1	1,5	1	**3,5**		
Fysiikka							**0**	1	1	1,5	**3,5**		
Kemia							**0**	1	1	1,5	**3,5**		
Terveystieto							**0**	1	1	1	**3**		
Uskonto/elämänkatsomustieto	1	1	1	1	2	1	**7**	1	1	1	**3**	**10**	*10*
Historia ja yhteiskuntaoppi yhteensä							**5**				**7**	**12**	*12*
Historia					2	1	**3**	1	3		**4**		
Yhteiskuntaoppi				1		1	**2**			3	**3**		
Taide- ja taitoaineet yhteensä							**41**				**21**	**62**	*62*
Musiikki	1	1	1	1	1	1	**6**	1	1		**2**		
Kuvataide	1	1	1	1	2	1	**7**	2			**2**		
Käsityö	2	2	2	1	1	1	**9**	2			**2**		
Liikunta	2	2	2	2	2	3	**13**	3	2	2	**7**		
Kotitalous							**0**	3			**3**		
Taide- ja taitoaineiden valinnaiset tunnit				2	2	2	**6**		2	3	**5**		
Oppilaanohjaus							**0**	0,5	0,5	1	**2**	**2**	*2*
Tunne- ja vuorovaikutustaidot							**0**	0,5			**0,5**	**0,5**	
Valinnaiset aineet				1	1	1	**3**	2	3	3	**8**	**11**	*9*
Yhteensä	21	21	22	24	25	25	**138**	31,0	29,5	31,0	**91,5**	**229,5**	*224*
Vapaaehtoinen A2 -kieli				2	2	2		2**	2**	2**		12	
Vapaaehtoinen B2 -kieli									2***	2***		4	

** Sisältyy valinnaisiin aineisiin

*** Koulun opetussuunnitelman mukaisesti 8. vuosiluokalta alkava valinnainen kieli, sisältyy valinnaisiin aineisiin

Vantaan suomenkielisen perusopetuksen tuntijako 1.8.2023 alkaen

Vantaan suomenkielisten musiikkiluokkien tuntijako 1.8.2023 alkaen

Aine	Vuosiluokka											Koulun tuntijako yht.
	1	2	3	4	5	6	1.-6. yht.	7	8	9	7.-9. yht.	
Äidinkieli ja kirjallisuus	8	7	5	5	4	4	**33**	3	3	4	**10**	**43**
A1 -kieli	1	1	3	2	2	2	**11**	2	3	2	**7**	**18**
B1 kieli						2	**2**	2	1	2	**5**	**7**
Matematiikka	3	4	4	4	4	3	**22**	3	4	4	**11**	**33**
Ympäristö- ja luonnontietoaineet yhteensä							**14**				**17**	**31**
Ympäristöoppi	2	2	3	3	2	2	**14**				**0**	
Biologia							**0**	1	1,5	1	**3,5**	
Maantieto								1	1,5	1	**3,5**	
Fysiikka							**0**	1	1	1,5	**3,5**	
Kemia								1	1	1,5	**3,5**	
Terveystieto							**0**	1	1	1	**3**	
Uskonto/elämänkatsomustieto	1	1	1	1	2	1	**7**	1	1	1	**3**	**10**
Historia ja yhteiskuntaoppi yhteensä							**5**				**7**	**12**
Historia					2	1	**3**	1	3		**4**	
Yhteiskuntaoppi				1		1	**2**			3	**3**	
Taide- ja taitoaineet yhteensä							**44**				**23**	**67**
Musiikki	1	1	3	3	4	3	**15**	3	3	3	**9**	
Kuvataide	1	1	1	1	1	2	**7**	2			**2**	
Käsityö	2	2	1	2	1	1	**9**	2			**2**	
Liikunta	2	2	2	2	2	3	**13**	2	3	2	**7**	
Kotitalous							**0**	3			**3**	
Taide- ja taitoaineiden valinnaiset tunnit							**0**				**0**	
Oppilaanohjaus							**0**		1	1	**2**	**2**
Tunne- ja vuorovaikutustaidot							**0**	0,5			**0,5**	**0,5**
Valinnaiset aineet							**0**	2	2	2	**6**	**6**
Yhteensä	**21**	**21**	**23**	**24**	**24**	**25**	**138**	**31,5**	**30,0**	**30,0**	**91,5**	**229,5**
Vapaaehtoinen A2 -kieli				2	2	2		2**	2**	2**		12
Vapaaehtoinen B2 -kieli									2***	2***		4

** Sisältyy valinnaisiin aineisiin

*** Koulun opetussuunnitelman mukaisesti 8. vuosiluokalta alkava valinnainen kieli, sisältyy valinnaisiin aineisiin

Alakoulu:

3. vuosiluokan 1 vvt käsityö tunti siirtyi 4. vuosiluokalle

5. vuosiluokan 1 vvt kuvataide tunti siirtyi 6. vuosiluokalle

Yläkoulu:

7. vuosiluokan 0,5vvt oppilaanohjauksen tunti siirtyi 8. vuosiluokalle

7. vuosiluokan 1 vvt liikunnan tunti siirtyi 8. vuosiluokalle

Vantaan suomenkielisten musiikkiluokkien tuntijako 1.8.2023 alkaen

Vantaan kansainvälisen koulun tuntijako 1.8.2023 alkaen

Aine	Vuosiluokka											Koulun tuntijako yht.
	1	2	3	4	5	6	1.-6. yht.	7	8	9	7.-9. yht.	
Äidinkieli ja kirjallisuus	6	5	4	4	4	4	27	3	3	4	10	37
A1 -kieli	4	4	3	3	3	3	20	3	3	3	9	29
B1 kieli						2	2	2	1	2	5	7
Matematiikka	3	4	4	4	4	3	22	3	4	4	11	33
Ympäristö- ja luonnontietoaineet yhteensä							14				17	31
Ympäristöoppi	2	2	3	3	2	2					0	
Biologia								1	1,5	1	3,5	
Maantieto								1	1,5	1	3,5	
Fysiikka								1	1	1,5	3,5	
Kemia								1	1	1,5	3,5	
Terveystieto								1	1	1	3	
Uskonto/elämänkatsomustieto	1	1	1	1	2	1	7	1	1	1	3	10
Historia ja yhteiskuntaoppi yhteensä							5				7	12
Historia					2	1		1	3			
Yhteiskuntaoppi				1		1				3		
Taide- ja taitoaineet yhteensä							41				21	62
Musiikki	1	1	1	1	1	1	6	1	1		2	
Kuvataide	1	1	1	1	2	1	7	2			2	
Käsityö	2	2	2	1	1	1	9	2			2	
Liikunta	2	2	2	2	2	3	13	2	3	2	7	
Kotitalous							0	3			3	
Taide- ja taitoaineiden valinnaiset tunnit				2	2	2	6		2	3	5	
Oppilaanohjaus									1	1	2	2
Tunne- ja vuorovaikutustaidot								0,5			0,5	0,5
Valinnaiset aineet								2	2	2	6	6
Yhteensä	22	22	21	23	25	25	138	30,5	30	31	91,5	229,5
Vapaaehtoinen A2 -kieli				2	2	2		2*	2*	2*		12
Vapaaehtoinen B2 -kieli									2***	2***		4

** Sisältyy valinnaisiin aineisiin

*** Koulun päätöksen mukaisesti 8. vuosiluokalta alkava valinnainen kieli, sisältyy valinnaisiin aineisiin

Yläkoulu:

7. vuosiluokan 0,5vvt oppilaanohjauksen tunti siirtyi 8. vuosiluokalle

7. vuosiluokan 1 vvt liikunnan tunti siirtyi 8. vuosiluokalle

Vantaan kansainvälisen koulun tuntijako 1.8.2023 alkaen

Kaivokselan koulun ja Rekolanmäen koulun englanninkielisten luokkien tuntijako 1.8.2023 alkaen

Aine	Vuosiluokka						Koulun tuntijako 1-6 yht.
	1	2	3	4	5	6	
Äidinkieli ja kirjallisuus	5	4	4	4	3	3	23
A1 -kieli	4	4	4	4	4	4	24
B1 kieli						2	2
Matematiikka	3	4	4	4	4	3	22
Ympäristö- ja luonnontietoaineet yhteensä							14
Ympäristöoppi	2	2	3	3	2	2	
Biologia ja maantieto							0
Fysiikka ja kemia							0
Terveystieto							0
Uskonto/elämänkatsomustieto	1	1	1	1	2	1	7
Historia ja yhteiskuntaoppi yhteensä							5
Historia					2	1	
Yhteiskuntaoppi				1		1	
Taide- ja taitoaineet yhteensä							41
Musiikki	1	1	1	1	1	1	
Kuvataide	1	1	1	1	2	1	
Käsityö	2	2	2	1	1	1	
Liikunta	2	2	2	2	2	3	
Kotitalous							
Taide- ja taitoaineiden valinnaiset				2	2	2	
Oppilaanohjaus							
Valinnaiset aineet							0
Yhteensä	21	21	22	24	25	25	138
Vapaaehtoinen A2 -kieli				2	2	2	6

Kaivokselan ja Rekolanmäen koulujen englanninkielisten luokkien tuntijako 1.8.2023 alkaen

Vantaan ruotsin kielikylvyn tuntijako 1.8.2023 alkaen

Aine	Vuosiluokka										
	1	2	3	4	5	6	1.-6. yht.	7	8	9	7.-9. yht.
Äidinkieli ja kirjallisuus	1	4	3	4	3	4	**19**	3	3	4	**10**
A1 -kieli, englanti	1	1	3	2	2	2	**11**	2	3	2	**7**
A1 -kieli, ruotsi	7	3	2	2	2	3	**19**	2	2	3	**7**
B1 -kieli											
Matematiikka	3	4	4	4	4	3	**22**	3	4	4	**11**
Ympäristö- ja luonnontietoaineet yhteensä							**14**				**17**
Ympäristöoppi	2	2	3	3	2	2	**14**				**0**
Biologia								1	1,5	1	**3,5**
Maantieto								1	1,5	1	**3,5**
Fysiikka								1	1	1,5	**3,5**
Kemia								1	1	1,5	**3,5**
Terveystieto								1	1	1	**3**
Uskonto/elämänkatsomustieto	1	1	1	1	2	1	**7**	1	1	1	**3**
Historia ja yhteiskuntaoppi yhteensä							**5**				**7**
Historia					2	1	**3**	1	3		**4**
Yhteiskuntaoppi				1		1	**2**			3	**3**
Taide- ja taitoaineet yhteensä							**41**				**21**
Musiikki	1	1	1	1	1	1	**6**	1	1		**2**
Kuvataide	1	1	1	1	2	1	**7**	2			**2**
Käsityö	2	2	2	1	1	1	**9**	2			**2**
Liikunta	2	2	2	2	2	3	**13**	3	2	2	**7**
Kotitalous							**0**	3			**3**
Taide- ja taitoaineiden valinnaiset tunnit				2	2	2	**6**		2	3	**5**
Oppilaanohjaus							**0**	0,5	0,5	1	**2**
Tunne- ja vuorovaikutustaidot							**0**	0,5			**0,5**
Valinnaiset aineet							**0**	2	2	2	**6**
Yhteensä	21	21	22	24	25	25	**138**	31,0	29,5	31,0	**91,5**

Vapaaehtoinen A2 -kieli				2	2	2		2**	2**	2**	
Vapaaehtoinen B2 -kieli									2***	2***	

** Sisältyy valinnaisiin aineisiin

*** Koulun opetussuunnitelman mukaisesti 8. vuosiluokalta alkava valinnainen kieli, sisältyy valinnaisiin aineisiin

Vantaan ruotsin kielikylvyn tuntijako 1.8.2023 alkaen

15. Vuosiluokat 1-2

15.1. Siirtymä esiopetuksesta perusopetukseen

Lapsen siirtyminen esiopetuksesta perusopetukseen edellyttää suunnitelmallista yhteistyötä esiopetuksen ja alkuopetuksen henkilöstön kesken. Tarvitaan oppimisympäristöjen, toimintatapojen ja ohjaavien asiakirjojen molemminpuolista tuntemista. Yhteistyö huoltajien kanssa ja keskinäisen luottamuksen rakentaminen on tärkeätä. Jokaisen lapsen tilanne, oppimisvalmiudet ja tarpeet otetaan huomioon. Lasten mahdollisesti tarvitsema oppimisen ja koulunkäynnin tuki turvataan koulun aloitusvaiheessa ja tarkistetaan aamu- ja iltapäivätoimintaan tai kerhotoimintaan osallistumisen tarpeet ja mahdollisuudet. Lapsia kannustetaan olemaan ylpeitä esiopetuksen aikana opituista taidoista. Heitä rohkaistaan liittymään uuteen ryhmään ja toimimaan uudessa ympäristössä kohtaamiensa aikuisten kanssa.

Oppilaille ja huoltajille annetaan tietoa koulun tarjoamasta kieliohjelmasta. Jo ennen kielen A1-oppimäärän opetuksen alkamista lapsia voidaan tutustuttaa alustavasti opetuksen järjestäjän tarjoamiin kieliin järjestämällä esimerkiksi kielisuihkuja esiopetuksessa tai syksyllä ensimmäisellä vuosiluokalla, jos opetus alkaa kevätlukukaudella. Kielisuihkuissa kieleen tai kieliin voidaan tutustua esimerkiksi laulaen, leikkien, pelaten ja liikkuen. Aiheet valitaan lapsia kiinnostavista asioista yhdessä lasten kanssa. Kielisuihkut voidaan toteuttaa muun toiminnan yhteydessä tai niille voidaan varata omia opetustuokioita.

15.2. Koululaiseksi kasvaminen

Perusopetuksen kullakin vuosiluokkakokonaisuudella on yhteisten tehtävien lisäksi oma erityinen tehtävänsä. Sen hoitaminen edellyttää oppilaiden ikäkauden ja kehitysvaiheen huomioonottamista sekä huolenpitoa oppilaiden sujuvista ja turvallisista siirtymistä koulupolun nivelvaiheissa.

Vuosiluokkien 1-2 opetuksessa otetaan huomioon esiopetuksen ja sitä edeltäneen varhaiskasvatuksen antamat valmiudet. Vuosiluokkien 1-2 erityisenä tehtävänä on luoda perusta oppilaiden myönteiselle käsitykselle itsestä oppijana ja koululaisena sekä kehittää valmiuksia myöhempää työskentelyä ja oppimista varten. Perusopetuksen alussa jokaisen oppilaan edistymisen huolellinen seuranta on erityisen tärkeää, jotta voidaan huolehtia siitä, että oppilaalla on edellytykset opinnoissa etenemiseen.

On tärkeätä, että jokainen oppilas saa rohkaisevaa palautetta ja tilaisuuksia uusien asioiden oppimisesta nouseville ilon ja onnistumisen kokemuksille. Oppilaita kannustetaan tuomaan esiin kiinnostuksen kohteensa ja löytämään uusia. Opetus suunnitellaan riittävän haasteelliseksi kunkin oppilaan tarpeita ajatellen. Koulussa ei sallita minkäänlaista kiusaamista eikä syrjivää käyttäytymistä. Oppilaita ohjataan yhdessä toimimiseen, omatoimisuuteen ja vastuunottoon omista koulutehtävistä. Kielellisten, sosiaalisten sekä motoristen taitojen ja muistin kehittymiseen samoin kuin kunkin omaan kehitysrytmiin kiinnitetään erityistä huomiota. Tavoitteena on, että kehitykseen ja oppimiseen liittyvät vaikeudet tunnistetaan varhain ja tuki annetaan oikea-aikaisesti. Työtavoissa korostuvat havainnollisuus ja toiminnallisuus, leikki ja pelillisyys sekä mielikuvitus ja tarinallisuus. Koulun aloitusta ja koululaiseksi kasvamista tuetaan yhdessä kotien kanssa.

Esiopetuksen oppimiskokonaisuudet muuttuvat vuosiluokilla 1-2 oppiaineiksi, mutta opetus voi olla edelleen pääosin eheytettyä. Oppilaiden omatoimisuutta, yhdessä tekemisen taitoja sekä asioiden välisten yhteyksien ymmärtämistä edistetään toteuttamalla monialaisia oppimiskokonaisuuksia. Tällöin tarjoutuu myös enemmän tilaisuuksia yhteistyöhön niin esiopetuksen kuin ylempien vuosiluokkien kanssa.

15.3. Vuosiluokkien 2 ja 3 välinen siirtymävaihe

Siirtymävaiheessa on tärkeä varmistaa opiskelun edellyttämien perustaitojen hallinta ja tukea kunkin oppilaan itseluottamusta koululaisena. Oppilaita tuetaan erityisesti lukemisen, kirjoittamisen sekä matematiikan valmiuksissa ja opiskelutaidoissa. Myös itsenäisen ja ryhmässä työskentelyn taitojen vahvistaminen sekä vastuullisuuteen oppiminen tulevat entistä tärkeämmiksi. Oppilaille ja huoltajille annetaan tietoa koulun tarjoamasta kieliohjelmasta ja opintojen järjestelyistä, alkavista uusista oppiaineista sekä mahdollisista valinnaisista tai vapaaehtoisista opinnoista. Heidän kanssaan pohditaan opiskelun asettamia vaatimuksia ja mahdollisesti uuteen ryhmään liittymistä.

Lain edellyttämä erityisen tuen päätöksen tarkistaminen tehdään ennen kolmannen vuosiluokan opintojen alkamista.

15.4. Laaja-alainen osaaminen vuosiluokilla 1-2

Laaja-alaisen osaamisen yleistavoitteet on määritelty luvussa 3. Tässä kuvataan, mitkä tavoitenäkökulmat painottuvat vuosiluokilla 1-2.

Laaja-alaisen osaamisen perusta luodaan esiopetuksessa ja sitä edeltävässä varhaiskasvatuksessa sekä perusopetuksen ensimmäisten vuosien aikana. Tavoitteena on, että oppilaan osaamisen kehittyminen vahvistaa edellytyksiä itsensä tuntemiseen ja arvostamiseen, oman identiteetin muotoutumiseen sekä kestävään elämäntapaan. Alusta lähtien on tärkeätä, että koulu tarjoaa jokaiselle oppilaalle vuorovaikutteisen ja kannustavan yhteisön, jossa oppilas voi tuntea tulevansa kuulluksi, nähdyksi ja arvostetuksi. Kestävään elämäntapaan koulu kasvattaa eniten omalla esimerkillään. Kestävän elämäntavan edistämisessä korostuvat erityisesti yhdessä toimimisen taidot, lähiyhteisön kulttuurisen monimuotoisuuden havainnoiminen sekä luonnossa liikkuminen ja luontosuhteen vahvistaminen.

15.5. Laaja-alaisen osaamisen alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Työskentelyn lähtökohtana ovat oppilaiden omat kokemukset, havainnot ja kysymykset. Ihmettelylle, oivaltamiselle, uuden löytämiselle ja keksimiselle, mielikuvitukselle sekä oppimisen ilolle on tilaa. Oppilaita kannustetaan kysymään ja kuuntelemaan, tekemään tarkkoja havaintoja, etsimään tietoa sekä tuottamaan ja kehittelemään yhdessä ideoita ja esittämään työnsä tuloksia. Ikäkaudelle sopivien ongelmanratkaisu- ja tutkimustehtävien avulla viritetään uteliaisuutta ja kiinnostusta ympäröivän maailman ilmiöitä kohtaan sekä vahvistetaan taitoa jäsentää, nimetä ja kuvailla ympäristöä. Oppilaita rohkaistaan myös kyseenalaistamaan havaitsemiaan asioita ja huomaamaan, että tieto voi olla joskus ristiriitaista ja epäselvää.

Oman ja yhteisen työn suunnittelemista, tavoitteiden asettamista ja työskentelyn arviointia harjoitellaan. Yhdessä pohditaan, milloin työssä on onnistuttu ja mistä sen tietää. Oppilaita ohjataan havaitsemaan edistymistään, tunnistamaan omat vahvuutensa oppijoina ja iloitsemaan onnistumisistaan. Heidän kanssaan keskustellaan opintoihin liittyvistä mahdollisista valinnoista ja autetaan ymmärtämään erilaisten vaihtoehtojen merkitys.

Monipuolinen liikkuminen ja motoriset harjoitukset tukevat ajattelun kehittymistä ja oppimista. Muistin, mielikuvituksen sekä eettisen ja esteettisen ajattelun kehittymistä tuetaan satujen ja tarinoiden, pelien, lorujen, laulujen ja leikkien, taiteen eri muotojen sekä monipuolisen vuorovaikutuksen avulla.

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Oppilaita rohkaistaan ja ohjataan myönteiseen vuorovaikutukseen ja yhteistyöhön. Oppitunnit, juhlat, leikit, pelit, ruokailuhetket sekä yhteistyö koulussa ja koulun ulkopuolella tarjoavat

tilaisuuksia harjoitella toimimista monenlaisten ihmisten kanssa. Oppilaita kohdellaan arvostavasti ja ohjataan ystävällisyyteen ja hyviin tapoihin.

Oppilaita ohjataan arvostamaan oman perheensä ja yhteisönsä sekä muiden perinteitä ja tapoja. Koulutyössä tutustutaan läheiseen kulttuuriympäristöön sekä sen kulttuuriseen monimuotoisuuteen. Oppilaille avataan mahdollisuuksia tutustua kulttuuriperintöön sekä taiteeseen ja muuhun kulttuuritarjontaan ja saada kokemuksia myös kansainvälisyydestä. Tärkeätä on pohtia yhdessä, miten omaan ympäristöön ja sen kulttuuriin voi vaikuttaa. Oppilaat oppivat tuntemaan Lapsen oikeuksien sopimuksen pääperiaatteet ja pohtivat, mitä ne tarkoittavat heidän elämässään ja toiminnassaan.

Koulutyössä oppilaat voivat ilmaista itseään ja itselleen merkityksellisiä asioita monipuolisia esittämisen tapoja käyttäen. Oppilaita kannustetaan nauttimaan käden ja koko kehon taitojen kehittymisestä ja harjoittelemaan monenlaista esiintymistä. Mielikuvitus, kekseliäisyys ja ilmaisutaidot kehittyvät muun muassa leikkien, seikkailujen, musiikin, draaman, saduttamisen, mediaesitysten, kuvallisen ja käsityöllisen ilmaisun sekä rakentelun ja muiden käden töiden keinoin.

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Koulun aloittaminen edellyttää uudenlaisia itsestä huolehtimisen taitoja ja itsenäisyyden lisääntymistä. Koulutyöhön kuuluu oppilaiden ikäkaudelle sopivista vastuutehtävistä huolehtiminen luokka- ja kouluyhteisössä. Yhteisten pelisääntöjen, hyvien tapojen sekä kannustavan palautteen merkitys korostuu. Oppilaita ohjataan hahmottamaan aikaan ja paikkaan liittyviä käsitteitä ja niiden käytännön merkitystä. He harjoittelevat omien tunteiden tunnistamista ja ilmaisemista ja esimerkiksi leikkien ja draaman avulla kehittävät tunnetaitojaan.

Koulussa opitaan omaan ja yhteiseen hyvinvointiin, turvallisuuteen ja arjen sujumiseen liittyviä perusasioita. Huomiota kiinnitetään itsenäiseen ja turvalliseen liikkumiseen lähiympäristössä, turva- ja suojavälineiden käyttöön sekä omien tietojen ja taitojen kehittämiseen kävelijänä ja pyöräilijänä. Myös erilaisissa vaaratilanteissa tarvittavan toiminnan ja avun hakemisen taitoja harjoitellaan. Oppilaiden kanssa tutkitaan arjen teknologiaa ja sen merkitystä päivittäisessä elämässä sekä opitaan, mitä teknisten laitteiden turvallinen käyttö edellyttää. Oppilaiden muotoutuvista kulutustottumuksista keskustellaan, opitaan tarkastelemaan mainontaa ja median vaikutuksia sekä pohditaan mahdollisuuksia oman rahankäytön suunnitteluun. Oppilaita ohjataan kriittiseen kuluttajuuteen ja mietitään, mitä taloudellisuus, kohtuullisuus ja ympäristön huomioon ottaminen tarkoittavat kuluttajan valinnoissa ja mitä ne merkitsevät omassa toiminnassa.

L4 Monilukutaito

Oppilaita ohjataan monilukutaitoisiksi, monenlaisten, ikäkaudelle ominaisten tekstien tulkitsijoiksi, tuottajiksi ja arvioijiksi. Teksteillä tarkoitetaan tässä sanallisten, kuvallisten, auditiivisten, numeeristen ja kinesteettisten symbolijärjestelmien sekä näiden yhdistelmien avulla ilmaistua tai ilmenevää tietoa. Monilukutaidon kehittymistä tuetaan perustamalla opetus moniaistisuudelle, kokonaisvaltaisuudelle ja ilmiökeskeisyydelle. Oppilaita kannustetaan käyttämään ja tuottamaan erilaisia tekstejä, nauttimaan niistä sekä ilmaisemaan itseään niiden avulla. Kirjoitettujen tekstien perusluku- ja kirjoitustaito kehittyy ja sujuvoituu. Samoin kehittyy taito käsitellä arkeen liittyen numeerista informaatiota, kuten lukumäärien eroja. Oppilaita ohjataan kehittämään kuvanlukutaitoa kokeilemalla kuvallisia ilmaisutapoja sekä tarkastelemaan visuaalisen vaikuttamisen keinoja lähiympäristössä.

Oppilaita ohjataan hankkimaan tietoa erilaisista lähteistä ja välittämään tietoa muille. Heitä ohjataan pohtimaan kuvitteellisen ja todellisen maailman suhdetta sekä myös sitä, että jokaisella tekstillä on tekijänsä ja tarkoituksensa. Näin opetuksessa tuetaan kriittisen ajattelun kehittymistä. Monilukutaitoiseksi kehittyäkseen oppilaat tarvitsevat sekä rikasta tekstiympäristöä että suojaavaa tukea median käytössä. Opetuksessa käytetään ikäkauden tarpeisiin soveltuvia tekstejä, kuten lehtiä, kirjoja, pelejä, elokuvia ja musiikkia sekä monimuotoisen ympäristön havainnointia ja oppilaiden tekemiä ja valitsemia sisältöjä. Tuottamisen taitoja kehitetään tulkitsemisen ja arvottamisen taitojen rinnalla. Oppilaille luodaan runsaasti tilaisuuksia kysyä ja

ihmetellä, kertoa tarinoita, esittää näkemyksiään ja jakaa kokemuksiaan monenlaisia välineitä ja ilmaisun keinoja käyttäen.

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Opetuksessa hyödynnetään esiopetuksen aikana ja koulun ulkopuolella oppilaille karttuneita tieto- ja viestintäteknologian (tvt) tietoja ja taitoja. Leikkiin perustuva työskentely on edelleen keskeistä. Tieto- ja viestintäteknologian perustaitoja harjoitellaan ja opitaan käyttämään niitä opiskelun välineinä. Samalla opitaan keskeistä käsitteistöä. Oppilaat pohtivat myös, mihin tarkoituksiin tieto- ja viestintäteknologiaa käytetään lähiympäristössä ja mikä sen merkitys on arjessa.

Käytännön taidot ja oma tuottaminen: Koulutyössä harjoitellaan laitteiden, ohjelmistojen ja palveluiden käyttöä ja opetellaan niiden keskeisiä käyttö- ja toimintaperiaatteita. Samoin harjoitellaan näppäintaitoja sekä muita tekstin tuottamisen ja käsittelyn perustaitoja. Oppilaat saavat ja jakavat keskenään kokemuksia digitaalisen median parissa työskentelystä sekä ikäkaudelle sopivasta ohjelmoinnista. Pelillisyyttä hyödynnetään oppimisen edistäjänä.

Vastuullinen ja turvallinen toiminta: Oppilaiden kanssa keskustellaan ja luodaan yhdessä tvt:n turvallisia käyttötapoja ja hyviä käytöstapoja. Huomiota kiinnitetään terveellisiin työasentoihin sekä sopivan pituisten työjaksojen merkitykseen hyvinvoinnille.

Tiedonhallinta sekä tutkiva ja luova työskentely: Oppilaita opastetaan käyttämään keskeisiä hakupalveluita, kokeilemaan eri työvälineitä ja tekemään pienimuotoisia tiedonhankintatehtäviä eri aihepiireistä ja itseä kiinnostavista asioista. Heitä kannustetaan toteuttamaan tvt:n avulla ideoitaan yksin ja yhdessä toisten kanssa.

Vuorovaikutus ja verkostoituminen: Oppilaat saavat kokemuksia oppimista tukevien yhteisöllisten palveluiden käytöstä ja harjoittelevat käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa erilaisissa vuorovaikutustilanteissa.

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Koulutyössä oppilaat saavat monimuotoisia tilaisuuksia oppia työskentelemään yksin ja yhdessä toisten kanssa. Heitä ohjataan harjoittelemaan ryhmässä toimimista ja yhteistyötä, omien ideoiden sovittamista yhteen toisten kanssa sekä ikäkaudelle sopivaa vastuunkantoa. Oppilaita kannustetaan tutkimaan uusia asioita ja miettimään, missä itse on erityisen hyvä ja mitä voisi tehdä toisten hyväksi koulussa ja kotona. Heitä rohkaistaan toimimaan uusissa tilanteissa itseensä luottaen. Oppilaita opastetaan tutustumaan eri ammatteihin koulussa ja koulun ulkopuolella ja ymmärtämään niiden ja yleensä työn merkitys yhteiskunnassa, erityisesti perheiden arjen ja toimeentulon kannalta. Yhteistyö huoltajien ja koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa rikastaa työskentelyä.

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Ensimmäisestä luokasta lähtien oppilaat ovat mukana pohtimassa ja suunnittelemassa omaa opiskeluaan ja oman ryhmänsä työn tavoitteita ja toimintatapoja, työskentelytilojen järjestämistä ja viihtyisyyttä sekä ruokailuun, välitunteihin, juhliin ja retkiin sekä koulun muihin tapahtumiin liittyviä asioita. Oppilaiden kanssa keskustellaan, mitä oikeudenmukaisuus, yhdenvertaisuus ja vastavuoroisuus merkitsevät. Omien kokemusten kautta oppilaat tutustuvat demokraattisen toiminnan sääntöihin ja toteutumiseen käytännössä. Oppilaat kuuluvat oppilaskuntaan ja voivat osallistua itseään koskevista asioista päättämiseen ikätasonsa ja edellytystensä mukaisesti. Oppilaiden kanssa pohditaan, mitä heille merkitsee oikeudenmukainen ja kestävä tulevaisuus omassa maassa ja maailmassa ja mitä he voivat itse tehdä sen puolesta.

15.6. Oppiaineet

Äidinkieli ja kirjallisuus

Oppiaineen tehtävä

Tehtäväkuvaus, oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet sekä ohjaus, eriyttäminen ja tuki sekä oppilaan oppimisen arviointi koskevat kaikkia äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen oppimääriä.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksen tehtävänä on kehittää oppilaiden kieli-, vuorovaikutus- ja tekstitaitoja ja ohjata heitä kiinnostumaan kielestä, kirjallisuudesta ja muusta kulttuurista ja tulemaan tietoiseksi itsestään viestijöinä ja kielenkäyttäjinä. Oppilaiden arjen kieli- ja tekstitaitoja laajennetaan niin, että he saavat valmiuksia havaintojen ja ilmiöiden käsitteellistämiseen, ajattelunsa kielentämiseen ja luovuutensa kehittämiseen.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetus vastaa yhteistyössä muiden oppiaineiden ja kotien kanssa oppilaiden kielikasvatuksesta ja auttaa heitä rakentamaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiä monikulttuurisessa ja medioituneessa yhteiskunnassa. Äidinkieli ja kirjallisuus on monitieteinen taito-, tieto- ja kulttuuriaine. Opetus perustuu laajaan tekstikäsitykseen. Keskeisiä ovat monimuotoisten tekstien tulkitsemisen ja tuottamisen sekä tiedon hankinnan ja jakamisen taidot. Ikäkaudelle ja kielitaidolle soveltuva kirjallisuus vahvistaa luovuuden ja mielikuvituksen monipuolista kehittymistä ja laajentaa oppilaiden käsitystä oman kielellisen ilmaisunsa mahdollisuuksista. Kirjallisuus yhdistää oppilaan kulttuuriinsa ja avartaa käsitystä muista kulttuureista.

Oppilaita rohkaistaan rakentavaan ja vastuulliseen vuorovaikutukseen erilaisissa viestintäympäristöissä. Osana eettistä kasvatusta oppilaita ohjataan ymmärtämään omien kielellisten ja viestinnällisten valintojen vaikutuksia toisiin ihmisiin. Metakognitiivisista taidoista äidinkielen opetuksessa painottuvat tekstien tulkitsemisen ja tuottamisen strategiset taidot. Kielitiedon opetuksen tehtävänä on tukea ja kehittää kielitietoisuutta ja kielen havainnoinnin taitoja. Opetus perustuu yhteisölliseen ja funktionaaliseen näkemykseen kielestä: kielen rakenteita opiskellaan ikäkaudelle tyypillisten kielenkäyttötilanteiden ja tekstilajien yhteydessä. Opetuksessa edetään portaittain oppilaiden kehitysvaiheen mukaan.

Opetus tutustuttaa moniin kulttuurisisältöihin, joista keskeisiä ovat sanataide, media, draama, teatteritaide sekä puhe- ja viestintäkulttuurit. Sanataiteeseen kuuluu kaunokirjallisten tekstien kirjoittaminen ja tulkitseminen. Kirjallisuuden opetuksen tehtävänä on lukemiseen innostaminen, elämysten saaminen ja jakaminen, kulttuurintuntemuksen syventäminen, eettisen kasvun tukeminen sekä oppilaiden kielen ja mielikuvituksen rikastaminen. Draama vahvistaa oppiaineen toiminnallista, kokemuksellista, elämyksellistä ja esteettistä luonnetta. Mediakasvatus tähtää mediasisältöjen tulkitsemiseen ja tuottamiseen ja niiden ymmärtämiseen kulttuurisena ilmiönä. Puhe- ja viestintäkulttuurien opetus vahvistaa vuorovaikutus- ja viestintätaitoja.

Keskeisiä motivaatiotekijöitä äidinkielen ja kirjallisuuden oppimisessa ovat opittavien asioiden merkityksellisyys oppilaille ja osallisuuden kokemukset. Oppilaiden kiinnostusta vahvistetaan luomalla mahdollisuuksia aktiiviseen toimijuuteen ja omiin valintoihin sekä ottamalla huomioon oppilaiden tekstimaailma ja kokemukset sekä laajentamalla niitä. Opetuksessa, oppimisympäristön luomisessa ja opetusmenetelmien valinnassa otetaan huomioon oppilaiden erilaisuus, yhdenvertaisuus ja sukupuolten tasa-arvo ja tuetaan niin edistyneitä kuin oppimisvaikeuksien kanssa ponnistelevia. Äidinkielen oppimäärät tekevät yhteistyötä.

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 1-2

Vuosiluokilla 1–2 *äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksen erityisenä tehtävänä on edistää oppilaiden yksilöllisten edellytysten pohjalta itsensä ilmaisemisen ja vuorovaikutuksen taitoja, kielellistä tietoisuutta sekä kehittää kuuntelemisen, puhumisen, lukemisen ja kirjoittamisen perustaitoja. Opetuksen tehtävänä on kiinnostuksen ja innostuksen vahvistaminen kielelliseen ilmaisuun, draamaan, kaunokirjallisuuteen ja monimuotoisten tekstien tulkitsemiseen ja*

tuottamiseen. Opetuksessa huolehditaan oppimisprosessin jatkumosta esiopetuksesta kouluun niin äidinkielen perustaitojen kuin laaja-alaisen osaamisen osalta.

Äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 1-2

Äidinkielen ja kirjallisuuden oppimisympäristö rakennetaan monipuoliseksi teksti- ja kieliympäristöksi. Saatavilla tulee olla paljon oppilaita kiinnostavaa kirjallisuutta ja monimuotoisia tekstejä. Tekstejä tuotetaan yksin ja yhdessä ja niitä julkaistaan luokassa ja lähipiirissä. Kieltä tutkitaan leikinomaisesti, esimerkiksi rooli-, draama- ja teatterileikin keinoin. Opetusta eheytetään niin, että äidinkielen taitojen oppiminen nivoutuu ilmiöiden kielelliseen hahmottamiseen eri oppiaineiden yhteydessä. Koulu- tai lähikirjaston toimintaan ja erilaisiin lasten kulttuuritapahtumiin tutustuminen laajentavat oppimisympäristöä luokan ulkopuolelle. Lisäksi hyödynnetään lähiympäristön ja median kulttuurista monimuotoisuutta. Opetuksessa korostuvat kokemusten ja elämysten jakaminen sekä taitojen harjoitteleminen yhdessä ja yksin, myös viestintäteknologiaa hyödyntäen. Draamaa integroidaan kirjallisuuteen ja muihin oppiaineisiin, esimerkiksi musiikkiin, liikuntaan ja ympäristöoppiin.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa vuosiluokilla 1-2

Tavoitteena on tukea oppilaiden kielellistä kehitystä ja vuorovaikutustaitoja sekä luku- ja kirjoitustaidon oppimista yhteistyössä kotien kanssa. Kielellisiä vaikeuksia puheen, lukemisen ja kirjoittamisen alueella pyritään tunnistamaan mahdollisimman varhain. Opettaja mallintaa sanojen, virkkeiden ja tekstien lukemista ja ymmärtämistä sekä kirjoittamisen tapoja. Oppilaita ohjataan käyttämään mediavälineitä monipuolisesti ja turvallisesti. Kielellisesti taitavia oppilaita ohjataan haastavampien tehtävien, materiaalien ja tekstiympäristöjen pariin. Tekstit ja työtavat valitaan niin, että oppilaiden yhdenvertaisuus ja sukupuolten tasa-arvo toteutuu.

Oppilaan oppimisen arviointi äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa vuosiluokilla 1-2

Oppimisen arviointi on oppilaita ohjaavaa ja kannustavaa. Yhteisen pohdinnan sekä palautteen antamisen ja saamisen avulla opettaja ohjaa niin koko opetusryhmän kuin yksittäisen oppilaan oppimista ja edistymistä. Vuosiluokilla 1–2 oppimisen arvioinnin päätehtävänä on tukea ja edistää oppilaiden kielellistä kehitystä kaikilla tavoitealueilla. Opettaja pyrkii saamaan kokonaiskuvan kunkin oppilaan kielellisestä kehityksen edistymisestä. Arviointiin perustuvan palautteen kautta oppilaat saavat tietoa kielitaitonsa vahvuuksista sekä edistymisestään opiskelemansa kielen oppijana. Oppilaat saavat myös monipuolisesti palautetta siitä, miten he ymmärtävät ja käyttävät kieltä, ilmaisevat itseään, osallistuvat yhteiseen keskusteluun sekä tuottavat ja tulkitsevat tekstejä. Laadukas ja kannustava palaute osaamisen eri alueilta on tärkeää. Se auttaa oppilaita huomaamaan onnistumisiaan ja edistymistään sekä motivoi suuntaamaan työskentelyään kielellisen kehityksen kannalta tarkoituksenmukaisella tavalla. Arviointi tuottaa tietoa myös opetuksen suunnittelua varten sekä auttaa havaitsemaan mahdollisia tuen tarpeita oppilaiden kielellisessä kehityksessä.

Oppimisprosessin kannalta keskeisiä arvioinnin ja palautteen antamisen kohteita äidinkielen ja kirjallisuuden eri oppimäärissä ovat

- *edistyminen itsensä ilmaisemisessa ja vuorovaikutustaidoissa, sana- ja käsitevarannon karttuminen*
- *edistyminen lukutaidossa sekä tekstien ymmärtämisessä ja lukemisen harrastamisessa*
- *edistyminen tekstin tuottamisessa, erityisesti käsin kirjoittamisen ja näppäintaitojen kehittyminen*
- *edistyminen kielen ja kulttuurin ymmärtämisessä, erityisesti havaintojen tekeminen sanojen merkityksestä ja arjen kielenkäyttötilanteista.*

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus

Oppimäärän tehtävä vuosiluokilla 1-2

Vuosiluokilla 1-2 *opetuksen painopiste on suomen kielen ja sen luku- ja kirjoitustaitojen perustan luomisessa sekä oppimaan oppimisen ja vuorovaikutuksen taitojen kehittämisessä. Opetuksen tehtävänä on herättää kiinnostusta kieleen ja ilmaisuun sekä erilaisten tekstien tuottamiseen ja tulkitsemiseen.*

Äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 1-2

Äidinkielen ja kirjallisuuden oppimisympäristö rakennetaan monipuoliseksi teksti- ja kieliympäristöksi. Saatavilla tulee olla paljon oppilaita kiinnostavaa kirjallisuutta ja monimuotoisia tekstejä. Tekstejä tuotetaan yksin ja yhdessä ja niitä julkaistaan luokassa ja lähipiirissä. Kieltä tutkitaan leikinomaisesti, esimerkiksi rooli-, draama- ja teatterileikin keinoin. Opetusta eheytetään niin, että äidinkielen taitojen oppiminen nivoutuu ilmiöiden kielelliseen hahmottamiseen eri oppiaineiden yhteydessä. Koulu- tai lähikirjaston toimintaan ja erilaisiin lasten kulttuuritapahtumiin tutustuminen laajentavat oppimisympäristöä luokan ulkopuolelle. Lisäksi hyödynnetään lähiympäristön ja median kulttuurista monimuotoisuutta. Opetuksessa korostuvat kokemusten ja elämysten jakaminen sekä taitojen harjoitteleminen yhdessä ja yksin, myös viestintäteknologiaa hyödyntäen. Draamaa integroidaan kirjallisuuteen ja muihin oppiaineisiin, esimerkiksi musiikkiin, liikuntaan ja ympäristöoppiin.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki äidinkieli ja kirjallisuus-oppiaineessa vuosiluokilla 1-2

Tavoitteena on tukea oppilaiden kielellistä kehitystä ja vuorovaikutustaitoja sekä luku- ja kirjoitustaidon oppimista yhteistyössä kotien kanssa. Kielellisiä vaikeuksia puheen, lukemisen ja kirjoittamisen alueella pyritään tunnistamaan mahdollisimman varhain. Opettaja mallintaa sanojen, virkkeiden ja tekstien lukemista ja ymmärtämistä sekä kirjoittamisen tapoja. Oppilaita ohjataan käyttämään mediavälineitä monipuolisesti ja turvallisesti. Kielellisesti taitavia oppilaita ohjataan haastavampien tehtävien, materiaalien ja tekstiympäristöjen pariin. Tekstit ja työtavat valitaan niin, että oppilaiden yhdenvertaisuus ja sukupuolten tasa-arvo toteutuu.

Oppilaan oppimisen arviointi äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa vuosiluokilla 1-2

Oppimisen arviointi on oppilaita ohjaavaa ja kannustavaa. Yhteisen pohdinnan sekä palautteen antamisen ja saamisen avulla opettaja ohjaa niin koko opetusryhmän kuin yksittäisen oppilaan oppimista ja edistymistä. Vuosiluokilla 1–2 oppimisen arvioinnin päätehtävänä on tukea ja edistää oppilaiden kielellistä kehitystä kaikilla tavoitealueilla. Opettaja pyrkii saamaan kokonaiskuvan kunkin oppilaan kielellisestä kehityksen edistymisestä. Arviointiin perustuvan palautteen kautta oppilaat saavat tietoa kielitaitonsa vahvuuksista sekä edistymisestään opiskelemansa kielen oppijana. Oppilaat saavat myös monipuolisesti palautetta siitä, miten he ymmärtävät ja käyttävät kieltä, ilmaisevat itseään, osallistuvat yhteiseen keskusteluun sekä tuottavat ja tulkitsevat tekstejä. Laadukas ja kannustava palaute osaamisen eri alueilta on tärkeää. Se auttaa oppilaita huomaamaan onnistumisiaan ja edistymistään sekä motivoi suuntaamaan työskentelyään kielellisen kehityksen kannalta tarkoituksenmukaisella tavalla. Arviointi tuottaa tietoa myös opetuksen suunnittelua varten sekä auttaa havaitsemaan mahdollisia tuen tarpeita oppilaiden kielellisessä kehityksessä.

Oppimisprosessin kannalta keskeisiä arvioinnin ja palautteen antamisen kohteita äidinkielen ja kirjallisuuden eri oppimäärissä ovat

- *edistyminen itsensä ilmaisemisessa ja vuorovaikutustaidoissa, sana- ja käsitevarannon karttuminen*
- *edistyminen lukutaidossa sekä tekstien ymmärtämisessä ja lukemisen harrastamisessa*
- *edistyminen tekstin tuottamisessa, erityisesti käsin kirjoittamisen ja näppäintaitojen kehittyminen*
- *edistyminen kielen ja kulttuurin ymmärtämisessä, erityisesti havaintojen tekeminen sanojen merkityksestä ja arjen kielenkäyttötilanteista.*

1

Vuosiluokan tavoitteet ja keskeiset sisällöt

T1 rohkaista oppilasta harjoittamaan vuorovaikutus- ja yhteistyötaitoja erilaisissa koulun ja muun arjen vuorovaikutustilanteissa sekä vahvistamaan kuuntelun ja kuullun ymmärtämisen taitojaan

- Oppilas harjoittelee keskustelutaitojen perusteita kuten oman vuoron odottamista ja toisen kuuntelemista

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Harjoitellaan kohteliasta kielenkäyttöä, kysymistä, vastaamista, pyytämistä, kertomista, mielipiteen ilmaisua ja tunteista kertomista arjen ja koulun kielenkäyttötilanteissa. Opetellaan huomaamaan, miten kieli toimii eri tilanteissa: kohteliaat ilmaukset, mielipide- ja tunneilmaukset, kysymysten rakentaminen, nykyhetki ja mennyt aika kerronnassa. Harjoitellaan ääntämistä, kuullun ymmärtämistä, toisten kuuntelemista ja toisilta viestijöiltä oppimista. Hyödynnetään rooli- ja teatterileikkejä sekä muita vuorovaikutusharjoituksia satujen, tarinoiden, lorujen ja tietotekstien käsittelyssä.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 1. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Keskusteleminen ja kuunteleminen
    - Keskustelemisen kautta harjoitellaan vastaamaan yksinkertaisiin kysymyksiin ja kertomaan oppilaalle itselleen tärkeistä arkielämän asioista
    - Harjoitellaan oman vuoron odottamista ja toisen kuuntelemista, erimielisyyksien ratkaisemista, pyytämistä ja kohteliasta kielenkäyttöä yhdessä opettajan ja muiden oppilaiden kanssa
- Ryhmätyöskentely
    - Harjoitellaan pareittain ja ryhmässä työskentelyä monipuolisesti ja opitaan mallin avulla erilaisia työskentelytapoja ja kohteliasta kielenkäyttöä
    - Rohkaistaan oppilasta pyytämään apua opettajalta tai luokkatoverilta ja käyttämään kieltä oman taitotasonsa mukaisesti
- Draama
    - Ilmaistaan itseä ja leikitään yhdessä
    - Harjoitellaan esillä oloa
    - Eläydytään ja syvennytään kertomuksiin esimerkiksi niiden henkilöihin ja tapahtumapaikkaan draaman keinoin
    - Käytetään draamatyötapoja monipuolisesti

T2 harjaannuttaa ja rohkaista oppilasta kertomaan ajatuksistaan ja tunteistaan ja keskustelemaan erilaisista aiheista sekä vahvistamaan niissä tarvittavaa sanastoa ja ilmaisua

- Oppilas rohkaistuu ilmaisemaan itseään ja kertomaan omista ajatuksistaan omalla kielitaidollaan

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Harjoitellaan kohteliasta kielenkäyttöä, kysymistä, vastaamista, pyytämistä, kertomista, mielipiteen ilmaisua ja tunteista kertomista arjen ja koulun kielenkäyttötilanteissa. Opetellaan huomaamaan, miten kieli toimii eri tilanteissa: kohteliaat ilmaukset, mielipide- ja tunneilmaukset, kysymysten rakentaminen, nykyhetki ja mennyt aika kerronnassa. Harjoitellaan ääntämistä, kuullun ymmärtämistä, toisten kuuntelemista ja toisilta viestijöiltä oppimista. Hyödynnetään rooli- ja teatterileikkejä sekä muita vuorovaikutusharjoituksia satujen, tarinoiden, lorujen ja tietotekstien käsittelyssä.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 1. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Keskusteleminen ja kuunteleminen
    - Keskustelemisen kautta harjoitellaan vastaamaan yksinkertaisiin kysymyksiin ja kertomaan oppilaalle itselleen tärkeistä arkielämän asioista
    - Harjoitellaan oman vuoron odottamista ja toisen kuuntelemista, erimielisyyksien ratkaisemista, pyytämistä ja kohteliasta kielenkäyttöä yhdessä opettajan ja muiden oppilaiden kanssa
- Ryhmätyöskentely
    - Harjoitellaan pareittain ja ryhmässä työskentelyä monipuolisesti ja opitaan mallin avulla erilaisia työskentelytapoja ja kohteliasta kielenkäyttöä
    - Rohkaistaan oppilasta pyytämään apua opettajalta tai luokkatoverilta ja käyttämään kieltä oman taitotasonsa mukaisesti
- Draama
    - Ilmaistaan itseä ja leikitään yhdessä
    - Harjoitellaan esillä oloa
    - Eläydytään ja syvennytään kertomuksiin esimerkiksi niiden henkilöihin ja tapahtumapaikkaan draaman keinoin
    - Käytetään draamatyötapoja monipuolisesti

T3 kannustaa oppilasta vahvistamaan kielellistä ja kehollista ilmaisurohkeutta ja mielikuvitusta ohjaamalla oppilasta osallistumaan ja ilmaisemaan itseään kokonaisvaltaisesti, myös draaman keinoin

- Oppilas kokee esiintymisen ja leikin iloa ja saa kannustavia kokemuksia

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Harjoitellaan kohteliasta kielenkäyttöä, kysymistä, vastaamista, pyytämistä, kertomista, mielipiteen ilmaisua ja tunteista kertomista arjen ja koulun kielenkäyttötilanteissa. Opetellaan huomaamaan, miten kieli toimii eri tilanteissa: kohteliaat ilmaukset, mielipide- ja tunneilmaukset, kysymysten rakentaminen, nykyhetki ja mennyt aika kerronnassa. Harjoitellaan ääntämistä, kuullun ymmärtämistä, toisten kuuntelemista ja toisilta viestijöiltä oppimista. Hyödynnetään rooli- ja teatterileikkejä sekä muita vuorovaikutusharjoituksia satujen, tarinoiden, lorujen ja tietotekstien käsittelyssä.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 1. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Keskusteleminen ja kuunteleminen
    - Keskustelemisen kautta harjoitellaan vastaamaan yksinkertaisiin kysymyksiin ja kertomaan oppilaalle itselleen tärkeistä arkielämän asioista
    - Harjoitellaan oman vuoron odottamista ja toisen kuuntelemista, erimielisyyksien ratkaisemista, pyytämistä ja kohteliasta kielenkäyttöä yhdessä opettajan ja muiden oppilaiden kanssa
- Ryhmätyöskentely
    - Harjoitellaan pareittain ja ryhmässä työskentelyä monipuolisesti ja opitaan mallin avulla erilaisia työskentelytapoja ja kohteliasta kielenkäyttöä
    - Rohkaistaan oppilasta pyytämään apua opettajalta tai luokkatoverilta ja käyttämään kieltä oman taitotasonsa mukaisesti
- Draama
    - Ilmaistaan itseä ja leikitään yhdessä
    - Harjoitellaan esillä oloa
    - Eläydytään ja syvennytään kertomuksiin esimerkiksi niiden henkilöihin ja tapahtumapaikkaan draaman keinoin
    - Käytetään draamatyötapoja monipuolisesti

T4 innostaa ja ohjata oppilasta lukutaidon oppimiseen ja sana- ja käsitevarannon kartuttamiseen

- Oppilas tunnistaa kirjaimen, äänteen, tavun ja sanan
- Oppilas oppii mekaanisesti lukemaan
- Oppilas laajentaa sana- ja käsitevarastoa

S2 Tekstien tulkitseminen

Edistetään lukemaan oppimista ja tekstin merkitysten ymmärtämistä hyödyntäen käsitteitä teksti, kuva, otsikko, kappale, virke, lopetusmerkki, sana, tavu, kirjain ja äänne Harjoitellaan yhteisten ja oman kiinnostuksen mukaisten kaunokirjallisten ja tietotekstien lukemista, tutkitaan niiden merkityksiä ja rakenteita, luetun liittämistä omiin kokemuksiin sekä lukukokemusten jakamista. Työskennellään muun muassa kuvien, lastenkirjallisuuden, yksinkertaisten tietotekstien ja mediatekstien parissa. Tutustutaan erilaisiin tapoihin ilmaista aikaa, järjestystä ja paikkaa erityisesti kertovissa ja kuvaavissa teksteissä. Harjoitellaan tekstin ymmärtämisen strategioita, laajennetaan sana- ja käsitevarantoa sekä opitaan tunnistamaan kerronnan peruskäsitteitä (päähenkilö, tapahtumapaikka, -aika ja juoni).

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 1. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Lukemaan oppiminen
    - Mekaanisen lukutaidon oppiminen
    - Luetun ymmärtämisen ja lukustrategian harjoitteleminen
    - Sanavaraston laajentaminen satuja ja tarinoita kuuntelemalla ja lukemalla
    - Satujen ja tarinoiden käsitteleminen esim. draaman keinoin
    - Äänteen keston tunnistaminen
    - Kielen synteettisyyteen tutustuttaminen

T5 kannustaa oppilasta lukemaan ikäkaudelle ja kielitaidolle sopivia tekstejä ja kirjallisuutta ja keskustelemaan lukemastaan

- Oppilas harjoittelee saduista ja tarinoista kertomista ja käyttää draamatyötapoja

S2 Tekstien tulkitseminen

Edistetään lukemaan oppimista ja tekstin merkitysten ymmärtämistä hyödyntäen käsitteitä teksti, kuva, otsikko, kappale, virke, lopetusmerkki, sana, tavu, kirjain ja äänne Harjoitellaan yhteisten ja oman kiinnostuksen mukaisten kaunokirjallisten ja tietotekstien lukemista, tutkitaan niiden merkityksiä ja rakenteita, luetun liittämistä omiin kokemuksiin sekä lukukokemusten jakamista. Työskennellään muun muassa kuvien, lastenkirjallisuuden, yksinkertaisten tietotekstien ja mediatekstien parissa. Tutustutaan erilaisiin tapoihin ilmaista aikaa, järjestystä ja paikkaa erityisesti kertovissa ja kuvaavissa teksteissä. Harjoitellaan tekstin ymmärtämisen strategioita, laajennetaan sana- ja käsitevarantoa sekä opitaan tunnistamaan kerronnan peruskäsitteitä (päähenkilö, tapahtumapaikka, -aika ja juoni).

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 1. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Lukemaan oppiminen
    - Mekaanisen lukutaidon oppiminen
    - Luetun ymmärtämisen ja lukustrategian harjoitteleminen
    - Sanavaraston laajentaminen satuja ja tarinoita kuuntelemalla ja lukemalla
    - Satujen ja tarinoiden käsitteleminen esim. draaman keinoin
    - Äänteen keston tunnistaminen
    - Kielen synteettisyyteen tutustuttaminen

T6 ohjata oppilasta harjoittelemaan eri tekstilajien ja niissä tarvittavan sanaston ja kieliopillisten rakenteiden tuottamista

- Oppilas rohkaistuu puhumaan hänelle tärkeistä asioista ensin aikuisen ohjaamana/ kannustamana pienissä ryhmätilanteissa

S3 Tekstien tuottaminen

Tutustutaan eri tekstilajeihin ja niiden piirteisiin, kuten sanastoon ja fraseologiaan sekä kieliopillisiin rakenteisiin. Harjoitellaan erilaisten puhuttujen ja kirjoitettujen tekstilajien tuottamista yksin ja ryhmässä. Harjoitellaan käsin kirjoittamista ja näppäintaitoja.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 1. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Tuotetaan tekstiä aluksi suullisesti ja taitojen karttuessa myös kirjallisesti
- Pienten tarinoiden mallintaminen ja itsenäinen kirjoittaminen ensin opettajan tukemana
- Yhteinen kirjoittaminen (koko luokka kirjoittaa yhdessä, pienemmissä ryhmissä, pareittain)
- Oppilasta kannustetaan luovuuteen ja mielikuvituksen käyttöön (saduttaminen, kuvat, lorut, media)
- Harjoitellaan kirjoittamaan käsin ja näppäintaitoja käyttäen
- Harjoitellaan virkkeen lopetusmerkin käyttöä
- Harjoitellaan ison alkukirjaimen käyttöä lopetusmerkin jälkeen

T7 ohjata oppilasta harjoittelemaan käsin kirjoittamisen taitoa ja näppäintaitoja sekä tekstien suunnittelun ja tuottamisen taitoja

- Oppilas oppii käyttämään pieniä ja isoja kirjainmuotoja
- Oppilas harjoittelee käsin kirjoittamista
- Oppilas harjoittelee näppäintaitoja

S3 Tekstien tuottaminen

Tutustutaan eri tekstilajeihin ja niiden piirteisiin, kuten sanastoon ja fraseologiaan sekä kieliopillisiin rakenteisiin. Harjoitellaan erilaisten puhuttujen ja kirjoitettujen tekstilajien tuottamista yksin ja ryhmässä. Harjoitellaan käsin kirjoittamista ja näppäintaitoja.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 1. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Tuotetaan tekstiä aluksi suullisesti ja taitojen karttuessa myös kirjallisesti
- Pienten tarinoiden mallintaminen ja itsenäinen kirjoittaminen ensin opettajan tukemana
- Yhteinen kirjoittaminen (koko luokka kirjoittaa yhdessä, pienemmissä ryhmissä, pareittain)
- Oppilasta kannustetaan luovuuteen ja mielikuvituksen käyttöön (saduttaminen, kuvat, lorut, media)
- Harjoitellaan kirjoittamaan käsin ja näppäintaitoja käyttäen
- Harjoitellaan virkkeen lopetusmerkin käyttöä
- Harjoitellaan ison alkukirjaimen käyttöä lopetusmerkin jälkeen

T8 kannustaa oppilasta harjoittelemaan oikeinkirjoituksen perusasioita

- Oppilas harjoittelee virkkeen lopetusmerkkien käyttämistä
- Oppilas muistaa käyttää isoa alkukirjainta lopetusmerkin jälkeen

S3 Tekstien tuottaminen

Tutustutaan eri tekstilajeihin ja niiden piirteisiin, kuten sanastoon ja fraseologiaan sekä kieliopillisiin rakenteisiin. Harjoitellaan erilaisten puhuttujen ja kirjoitettujen tekstilajien tuottamista yksin ja ryhmässä. Harjoitellaan käsin kirjoittamista ja näppäintaitoja.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 1. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Tuotetaan tekstiä aluksi suullisesti ja taitojen karttuessa myös kirjallisesti
- Pienten tarinoiden mallintaminen ja itsenäinen kirjoittaminen ensin opettajan tukemana
- Yhteinen kirjoittaminen (koko luokka kirjoittaa yhdessä, pienemmissä ryhmissä, pareittain)
- Oppilasta kannustetaan luovuuteen ja mielikuvituksen käyttöön (saduttaminen, kuvat, lorut, media)
- Harjoitellaan kirjoittamaan käsin ja näppäintaitoja käyttäen
- Harjoitellaan virkkeen lopetusmerkin käyttöä
- Harjoitellaan ison alkukirjaimen käyttöä lopetusmerkin jälkeen

T9 innostaa oppilasta edistämään kielitietoisuuttaan tekemällä havaintoja erilaisista puhetavoista omassa lähipiirissään sekä auttaa oppilasta huomaamaan, että omalla kielenkäytöllä on vaikutusta toisten kielelliseen käyttäytymiseen

- Opppilas harjaantuu ystävälliseen puhetapaan ja oppii ymmärtämään tavallisimpien kohteliaisuusfraasien merkityksen ihmisten sosiaalisen vuorovaikutuksen ylläpitäjänä

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Pohditaan kielen ja kulttuurin merkitystä erilaisissa koulun vuorovaikutustilanteissa ja monenlaisissa kuulluissa ja luetuissa teksteissä ja havainnoidaan eri kieliä ja puhetapoja koulussa, medioissa ja vapaa-ajan tilanteissa. Opiskellaan keskustelussa tarvittavia kielitiedon käsitteitä. Etsitään itseä kiinnostavaa luettavaa. Tutustutaan eri kulttuurien kertomuksiin, leikkeihin ja juhliin.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 1. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Tutustutaan kielitiedon ensimmäisiin käsitteisiin: äänne, kirjain, tavu, sana, virke, lause, riimi ja loru
- Pyritään esimerkiksi tarinoiden kautta tutustumaan eri kulttuureihin ja niiden ominaispiirteisiin
- Tutustutaan erilaisiin juhlaperinteisiin ja suomalaiseen kansanperinteeseen
- Opastetaan kirjaston käyttöön ja tutustutaan lastenkulttuurin eri muotoihin
- Harjoitellaan kohteliasta puhetapaa.
- Oppilaalle luetaan ikäkaudelle sopivaa kirjallisuutta

T10 innostaa oppilasta kuuntelemaan ja lukemaan ikäkaudelle ja kielitaidolle sopivaa kirjallisuutta ja ohjata oppilasta valitsemaan häntä itseään kiinnostavaa luettavaa sekä opastaa kirjaston käyttöön ja lastenkulttuuriin tutustumiseen

- Oppilas kuuntelee ikäkaudelleen ja kielitaidolleen sopivaa kirjallisuutta
- Oppilas osallistuu yhteisiin kirjastokäynteihin

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Pohditaan kielen ja kulttuurin merkitystä erilaisissa koulun vuorovaikutustilanteissa ja monenlaisissa kuulluissa ja luetuissa teksteissä ja havainnoidaan eri kieliä ja puhetapoja koulussa, medioissa ja vapaa-ajan tilanteissa. Opiskellaan keskustelussa tarvittavia kielitiedon käsitteitä. Etsitään itseä kiinnostavaa luettavaa. Tutustutaan eri kulttuurien kertomuksiin, leikkeihin ja juhliin.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 1. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Tutustutaan kielitiedon ensimmäisiin käsitteisiin: äänne, kirjain, tavu, sana, virke, lause, riimi ja loru
- Pyritään esimerkiksi tarinoiden kautta tutustumaan eri kulttuureihin ja niiden ominaispiirteisiin
- Tutustutaan erilaisiin juhlaperinteisiin ja suomalaiseen kansanperinteeseen
- Opastetaan kirjaston käyttöön ja tutustutaan lastenkulttuurin eri muotoihin
- Harjoitellaan kohteliasta puhetapaa.
- Oppilaalle luetaan ikäkaudelle sopivaa kirjallisuutta

T11 ohjata oppilasta tunnistamaan ja arvostamaan eri kieliä ja kulttuureita omassa ympäristössään ja eläytymään erilaisten ihmisten asemaan ja elämäntilanteisiin

- Oppilas tutustuu tarinoiden kautta eri kulttuureihin ja suomalaiseen kansanperinteeseen

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Pohditaan kielen ja kulttuurin merkitystä erilaisissa koulun vuorovaikutustilanteissa ja monenlaisissa kuulluissa ja luetuissa teksteissä ja havainnoidaan eri kieliä ja puhetapoja koulussa, medioissa ja vapaa-ajan tilanteissa. Opiskellaan keskustelussa tarvittavia kielitiedon käsitteitä. Etsitään itseä kiinnostavaa luettavaa. Tutustutaan eri kulttuurien kertomuksiin, leikkeihin ja juhliin.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 1. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Tutustutaan kielitiedon ensimmäisiin käsitteisiin: äänne, kirjain, tavu, sana, virke, lause, riimi ja loru
- Pyritään esimerkiksi tarinoiden kautta tutustumaan eri kulttuureihin ja niiden ominaispiirteisiin
- Tutustutaan erilaisiin juhlaperinteisiin ja suomalaiseen kansanperinteeseen
- Opastetaan kirjaston käyttöön ja tutustutaan lastenkulttuurin eri muotoihin
- Harjoitellaan kohteliasta puhetapaa.
- Oppilaalle luetaan ikäkaudelle sopivaa kirjallisuutta

T12 auttaa oppilasta rakentamaan myönteistä käsitystä itsestä viestijänä, lukijana, tekstien tuottajana sekä kielenoppijana

- Oppilas harjoittelee käyttämään kieltä aidoissa vuorovaikutustilanteissa
- Oppilas huomaa onnistumisensa kielenkäyttö -ja vuorovaikutustilanteissa

S5 Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena

Tarjotaan erilaisia malleja kouluun ja oppimiseen liittyvistä kielenkäyttötilanteista ja tutustutaan eri oppiaineiden teksteihin. Tehdään yksinkertaisia eri oppiaineisiin liittyviä tiedonhankintatehtäviä itsenäisesti ja ryhmässä tekemällä havaintoja ympäristöstä ja tulkitsemalla kuvia ja kirjoitettuja tekstejä sekä harjoitellaan tiedon kertomista toisille. Harjoitellaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämistä tiedonhankinnassa, oppimisessa ja oman oppimisen arvioinnissa. Hyödynnetään oppilaan oman äidinkielen taitoa oppimisen tukena.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 1. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Oppilasta kannustetaan käyttämään kieltä aidoissa vuorovaikutustilanteissa ikätasonsa edellyttämällä tasolla
- Tutustutaan ensimmäisiin tekstilajeihin: tarinat, ympäristöopin tekstit ja matematiikan kieli
- Harjoitellaan pienimuotoisesti tiedonhankintaa (esim. ympäristöä tarkkailemalla, tekstejä lukemalla, kuvia tutkimalla, haastattelemalla erilaisia ihmisiä)
- Harjoitellaan tiedon jakamista toisille
- Erilaisten muististrategioiden omaksuminen: toistaminen, lorut, laulut, ääneen lukeminen ja riimittely
- Tuetaan ja hyödynnetään oppilaan oman äidinkielen taitoa oppimisen tukena

T13 ohjata oppilasta kehittämään kielitaitoaan eri oppiaineissa ja perehtymään koulussa tärkeisiin tekstilajeihin ja niiden ominaispiirteisiin

- Oppilas tutustuu oppiaineiden sanastoon ja kokee tasavertaisuutta omassa ryhmässään

S5 Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena

Tarjotaan erilaisia malleja kouluun ja oppimiseen liittyvistä kielenkäyttötilanteista ja tutustutaan eri oppiaineiden teksteihin. Tehdään yksinkertaisia eri oppiaineisiin liittyviä tiedonhankintatehtäviä itsenäisesti ja ryhmässä tekemällä havaintoja ympäristöstä ja tulkitsemalla kuvia ja kirjoitettuja tekstejä sekä harjoitellaan tiedon kertomista toisille. Harjoitellaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämistä tiedonhankinnassa, oppimisessa ja oman oppimisen arvioinnissa. Hyödynnetään oppilaan oman äidinkielen taitoa oppimisen tukena.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 1. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Oppilasta kannustetaan käyttämään kieltä aidoissa vuorovaikutustilanteissa ikätasonsa edellyttämällä tasolla
- Tutustutaan ensimmäisiin tekstilajeihin: tarinat, ympäristöopin tekstit ja matematiikan kieli
- Harjoitellaan pienimuotoisesti tiedonhankintaa (esim. ympäristöä tarkkailemalla, tekstejä lukemalla, kuvia tutkimalla, haastattelemalla erilaisia ihmisiä)
- Harjoitellaan tiedon jakamista toisille
- Erilaisten muististrategioiden omaksuminen: toistaminen, lorut, laulut, ääneen lukeminen ja riimittely
- Tuetaan ja hyödynnetään oppilaan oman äidinkielen taitoa oppimisen tukena

T14 ohjata oppilasta havainnoimaan itseään kielenkäyttäjänä sekä arvioimaan omaa kielenoppimistaan

- Oppilas ymmärtää, että kielitaito koostuu eri osa-alueista
- Oppilas pystyy osallistumaan kielitaitonsa arviointiin yhdessä aikuisten kanssa

S5 Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena

Tarjotaan erilaisia malleja kouluun ja oppimiseen liittyvistä kielenkäyttötilanteista ja tutustutaan eri oppiaineiden teksteihin. Tehdään yksinkertaisia eri oppiaineisiin liittyviä tiedonhankintatehtäviä itsenäisesti ja ryhmässä tekemällä havaintoja ympäristöstä ja tulkitsemalla kuvia ja kirjoitettuja tekstejä sekä harjoitellaan tiedon kertomista toisille. Harjoitellaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämistä tiedonhankinnassa, oppimisessa ja oman oppimisen arvioinnissa. Hyödynnetään oppilaan oman äidinkielen taitoa oppimisen tukena.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 1. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Oppilasta kannustetaan käyttämään kieltä aidoissa vuorovaikutustilanteissa ikätasonsa edellyttämällä tasolla
- Tutustutaan ensimmäisiin tekstilajeihin: tarinat, ympäristöopin tekstit ja matematiikan kieli
- Harjoitellaan pienimuotoisesti tiedonhankintaa (esim. ympäristöä tarkkailemalla, tekstejä lukemalla, kuvia tutkimalla, haastattelemalla erilaisia ihmisiä)
- Harjoitellaan tiedon jakamista toisille
- Erilaisten muististrategioiden omaksuminen: toistaminen, lorut, laulut, ääneen lukeminen ja riimittely
- Tuetaan ja hyödynnetään oppilaan oman äidinkielen taitoa oppimisen tukena

2

Vuosiluokan tavoitteet ja keskeiset sisällöt

T1 rohkaista oppilasta harjoittamaan vuorovaikutus- ja yhteistyötaitoja erilaisissa koulun ja muun arjen vuorovaikutustilanteissa sekä vahvistamaan kuuntelun ja kuullun ymmärtämisen taitojaan

- Oppilas oppii tiedostamaan oman toimintatapansa vaikutukset muihin ihmisiin ja ympäristöönsä

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Harjoitellaan kohteliasta kielenkäyttöä, kysymistä, vastaamista, pyytämistä, kertomista, mielipiteen ilmaisua ja tunteista kertomista arjen ja koulun kielenkäyttötilanteissa. Opetellaan huomaamaan, miten kieli toimii eri tilanteissa: kohteliaat ilmaukset, mielipide- ja tunneilmaukset, kysymysten rakentaminen, nykyhetki ja mennyt aika kerronnassa. Harjoitellaan ääntämistä, kuullun ymmärtämistä, toisten kuuntelemista ja toisilta viestijöiltä oppimista. Hyödynnetään rooli- ja teatterileikkejä sekä muita vuorovaikutusharjoituksia satujen, tarinoiden, lorujen ja tietotekstien käsittelyssä.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 2. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Harjoitellaan keskustelutaitojen perusteita kuten oman vuoron odottamista ja toisen kuuntelemista
- Rohkaistaan oppilasta ilmaisemaan itseään ja kertomaan omista ajatuksistaan omalla kielitaidollaan (esim. draaman keinoin)
- Oppitaan tiedostamaan oman toimintatapansa vaikutukset muihin ihmisiin ja ympäristöönsä
- Oppilaan annetaan kokea esiintymisen ja leikin iloa ja saa kannustavia kokemuksia

T2 harjaannuttaa ja rohkaista oppilasta kertomaan ajatuksistaan ja tunteistaan ja keskustelemaan erilaisista aiheista sekä vahvistamaan niissä tarvittavaa sanastoa ja ilmaisua

- Oppilas harjoittelee keskustelemista

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Harjoitellaan kohteliasta kielenkäyttöä, kysymistä, vastaamista, pyytämistä, kertomista, mielipiteen ilmaisua ja tunteista kertomista arjen ja koulun kielenkäyttötilanteissa. Opetellaan huomaamaan, miten kieli toimii eri tilanteissa: kohteliaat ilmaukset, mielipide- ja tunneilmaukset, kysymysten rakentaminen, nykyhetki ja mennyt aika kerronnassa. Harjoitellaan ääntämistä, kuullun ymmärtämistä, toisten kuuntelemista ja toisilta viestijöiltä oppimista. Hyödynnetään rooli- ja teatterileikkejä sekä muita vuorovaikutusharjoituksia satujen, tarinoiden, lorujen ja tietotekstien käsittelyssä.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 2. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Harjoitellaan keskustelutaitojen perusteita kuten oman vuoron odottamista ja toisen kuuntelemista
- Rohkaistaan oppilasta ilmaisemaan itseään ja kertomaan omista ajatuksistaan omalla kielitaidollaan (esim. draaman keinoin)
- Oppitaan tiedostamaan oman toimintatapansa vaikutukset muihin ihmisiin ja ympäristöönsä

- Oppilaan annetaan kokea esiintymisen ja leikin iloa ja saa kannustavia kokemuksia

T3 kannustaa oppilasta vahvistamaan kielellistä ja kehollista ilmaisurohkeutta ja mielikuvitusta ohjaamalla oppilasta osallistumaan ja ilmaisemaan itseään kokonaisvaltaisesti, myös draaman keinoin

- Oppilas ilmaisee itseään ohjatusti draaman keinoin

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Harjoitellaan kohteliasta kielenkäyttöä, kysymistä, vastaamista, pyytämistä, kertomista, mielipiteen ilmaisua ja tunteista kertomista arjen ja koulun kielenkäyttötilanteissa. Opetellaan huomaamaan, miten kieli toimii eri tilanteissa: kohteliaat ilmaukset, mielipide- ja tunneilmaukset, kysymysten rakentaminen, nykyhetki ja mennyt aika kerronnassa. Harjoitellaan ääntämistä, kuullun ymmärtämistä, toisten kuuntelemista ja toisilta viestijöiltä oppimista. Hyödynnetään rooli- ja teatterileikkejä sekä muita vuorovaikutusharjoituksia satujen, tarinoiden, lorujen ja tietotekstien käsittelyssä.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 2. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Harjoitellaan keskustelutaitojen perusteita kuten oman vuoron odottamista ja toisen kuuntelemista
- Rohkaistaan oppilasta ilmaisemaan itseään ja kertomaan omista ajatuksistaan omalla kielitaidollaan (esim. draaman keinoin)
- Oppitaan tiedostamaan oman toimintatapansa vaikutukset muihin ihmisiin ja ympäristöönsä
- Oppilaan annetaan kokea esiintymisen ja leikin iloa ja saa kannustavia kokemuksia

T4 innostaa ja ohjata oppilasta lukutaidon oppimiseen ja sana- ja käsitevarannon kartuttamiseen

- Oppilas harjoittelee tekstin ymmärtämistä opettajan tukemana kuunnellen ja yhdessä lukien
- Oppilas vahvistaa mekaanista lukutaitoaan
- Oppilas laajentaa edelleen sana- ja käsitevarastoaan

S2 Tekstien tulkitseminen

Edistetään lukemaan oppimista ja tekstin merkitysten ymmärtämistä hyödyntäen käsitteitä teksti, kuva, otsikko, kappale, virke, lopetusmerkki, sana, tavu, kirjain ja äänne Harjoitellaan yhteisten ja oman kiinnostuksen mukaisten kaunokirjallisten ja tietotekstien lukemista, tutkitaan niiden merkityksiä ja rakenteita, luetun liittämistä omiin kokemuksiin sekä lukukokemusten jakamista. Työskennellään muun muassa kuvien, lastenkirjallisuuden, yksinkertaisten tietotekstien ja mediatekstien parissa. Tutustutaan erilaisiin tapoihin ilmaista aikaa, järjestystä ja paikkaa erityisesti kertovissa ja kuvaavissa teksteissä. Harjoitellaan tekstin ymmärtämisen strategioita, laajennetaan sana- ja käsitevarantoa sekä opitaan tunnistamaan kerronnan peruskäsitteitä (päähenkilö, tapahtumapaikka, -aika ja juoni).

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 2. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Oppitaan mekaanisesti lukemaan
- Kuunnellaan ja luetaan kielitaidolleen sopivia tekstejä yksin, yhdessä ja opettajan tukemana
- Laajennetaan sana- ja käsitevarastoaan
- Harjoitellaan saduista ja tarinoista kertomista ja osallistutaan draamatyöskentelyyn

- Tutustutaan kertomuksen rakenteeseen, käsitteisiin: päähenkilö, tapahtumapaikka, tapahtuma-aika ja tapahtumien selostaminen (juoni)

T5 kannustaa oppilasta lukemaan ikäkaudelle ja kielitaidolle sopivia tekstejä ja kirjallisuutta ja keskustelemaan lukemastaan

- Oppilas lukee kielitaidolleen sopivia tekstejä
- Oppilas kertoo lukemastaan

S2 Tekstien tulkitseminen

Edistetään lukemaan oppimista ja tekstin merkitysten ymmärtämistä hyödyntäen käsitteitä teksti, kuva, otsikko, kappale, virke, lopetusmerkki, sana, tavu, kirjain ja äänne Harjoitellaan yhteisten ja oman kiinnostuksen mukaisten kaunokirjallisten ja tietotekstien lukemista, tutkitaan niiden merkityksiä ja rakenteita, luetun liittämistä omiin kokemuksiin sekä lukukokemusten jakamista. Työskennellään muun muassa kuvien, lastenkirjallisuuden, yksinkertaisten tietotekstien ja mediatekstien parissa. Tutustutaan erilaisiin tapoihin ilmaista aikaa, järjestystä ja paikkaa erityisesti kertovissa ja kuvaavissa teksteissä. Harjoitellaan tekstin ymmärtämisen strategioita, laajennetaan sana- ja käsitevarantoa sekä opitaan tunnistamaan kerronnan peruskäsitteitä (päähenkilö, tapahtumapaikka, -aika ja juoni).

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 2. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Oppitaan mekaanisesti lukemaan
- Kuunnellaan ja luetaan kielitaidolleen sopivia tekstejä yksin, yhdessä ja opettajan tukemana
- Laajennetaan sana- ja käsitevarastoaan
- Harjoitellaan saduista ja tarinoista kertomista ja osallistutaan draamatyöskentelyyn
- Tutustutaan kertomuksen rakenteeseen, käsitteisiin: päähenkilö, tapahtumapaikka, tapahtuma-aika ja tapahtumien selostaminen (juoni)

T6 ohjata oppilasta harjoittelemaan eri tekstilajien ja niissä tarvittavan sanaston ja kieliopillisten rakenteiden tuottamista

- Oppilas puhuu hänelle tärkeistä asioista pienissä ryhmätilanteissa tai luokkatilanteessa

S3 Tekstien tuottaminen

Tutustutaan eri tekstilajeihin ja niiden piirteisiin, kuten sanastoon ja fraseologiaan sekä kieliopillisiin rakenteisiin. Harjoitellaan erilaisten puhuttujen ja kirjoitettujen tekstilajien tuottamista yksin ja ryhmässä. Harjoitellaan käsin kirjoittamista ja näppäintaitoja.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 2. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Puhuminen
    - Rohkaistaan oppilasta pienissä ryhmäkeskusteluissa kuvaamaan omia kokemuksiaan ja osallistumaan muiden mukana esimerkiksi yhteisen tarinan luomiseen
- Kirjoittaminen
    - Kirjoitetaan sekä käsin että tekniikkaa apuna käyttäen erilaisia rakenneharjoituksia ja lyhyitä virkkeitä
    - Sovelletaan oikeinkirjoituksen perusasioita (lopetusmerkit, iso alkukirjain)

- Harjaannutetaan tuottamaan ikätasonsa mukaisesti jo muutamia tekstilajeja aikuisen ohjauksella (esim. satu, luonnontieteellinen teksti)
- Ohjataan oppilasta yhdistämään kuvaa ja tekstiä ja ohjataan häntä ymmärtämään myös visuaalisuuden olevan olennainen osa omaa tuotosta ja tekstiä

T7 ohjata oppilasta harjoittelemaan käsin kirjoittamisen taitoa ja näppäintaitoja sekä tekstien suunnittelun ja tuottamisen taitoja

- Oppilas tuottaa lyhyitä virkkeitä yhdessä muiden kanssa opettajan mallin avulla ja käyttämällä hänelle jo tutuksi tullutta sanastoa
- Oppilas vahvistaa käsin kirjoittamisen taitojaan
- Oppilas harjoittelee näppäintaitoja säännöllisesti

S3 Tekstien tuottaminen

Tutustutaan eri tekstilajeihin ja niiden piirteisiin, kuten sanastoon ja fraseologiaan sekä kieliopillisiin rakenteisiin. Harjoitellaan erilaisten puhuttujen ja kirjoitettujen tekstilajien tuottamista yksin ja ryhmässä. Harjoitellaan käsin kirjoittamista ja näppäintaitoja.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 2. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Puhuminen
  - Rohkaistaan oppilasta pienissä ryhmäkeskusteluissa kuvaamaan omia kokemuksiaan ja osallistumaan muiden mukana esimerkiksi yhteisen tarinan luomiseen
- Kirjoittaminen
  - Kirjoitetaan sekä käsin että tekniikkaa apuna käyttäen erilaisia rakenneharjoituksia ja lyhyitä virkkeitä
  - Sovelletaan oikeinkirjoituksen perusasioita (lopetusmerkit, iso alkukirjain)
  - Harjaannutetaan tuottamaan ikätasonsa mukaisesti jo muutamia tekstilajeja aikuisen ohjauksella (esim. satu, luonnontieteellinen teksti)
  - Ohjataan oppilasta yhdistämään kuvaa ja tekstiä ja ohjataan häntä ymmärtämään myös visuaalisuuden olevan olennainen osa omaa tuotosta ja tekstiä

T8 kannustaa oppilasta harjoittelemaan oikeinkirjoituksen perusasioita

- Oppilas käyttää virkkeen lopetusmerkkejä
- Oppilas käyttää isoa alkukirjainta lopetusmerkin jälkeen

S3 Tekstien tuottaminen

Tutustutaan eri tekstilajeihin ja niiden piirteisiin, kuten sanastoon ja fraseologiaan sekä kieliopillisiin rakenteisiin. Harjoitellaan erilaisten puhuttujen ja kirjoitettujen tekstilajien tuottamista yksin ja ryhmässä. Harjoitellaan käsin kirjoittamista ja näppäintaitoja.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 2. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Puhuminen
  - Rohkaistaan oppilasta pienissä ryhmäkeskusteluissa kuvaamaan omia kokemuksiaan ja osallistumaan muiden mukana esimerkiksi yhteisen tarinan luomiseen

- Kirjoittaminen
    - Kirjoitetaan sekä käsin että tekniikkaa apuna käyttäen erilaisia rakenneharjoituksia ja lyhyitä virkkeitä
    - Sovelletaan oikeinkirjoituksen perusasioita (lopetusmerkit, iso alkukirjain)
    - Harjaannutetaan tuottamaan ikätasonsa mukaisesti jo muutamia tekstilajeja aikuisen ohjauksella (esim. satu, luonnontieteellinen teksti)
    - Ohjataan oppilasta yhdistämään kuvaa ja tekstiä ja ohjataan häntä ymmärtämään myös visuaalisuuden olevan olennainen osa omaa tuotosta ja tekstiä

T9 innostaa oppilasta edistämään kielitietoisuuttaan tekemällä havaintoja erilaisista puhetavoista omassa lähipiirissään sekä auttaa oppilasta huomaamaan, että omalla kielenkäytöllä on vaikutusta toisten kielelliseen käyttäytymiseen

- Oppilas alkaa ymmärtää omaa kielellistä pääomaansa ja sen tuomaa etua (esim. opetuksessa kannustetaan tuomaan esille eri kielien tapaa vaikkapa tervehtiä tai sanoa kiitos)

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Pohditaan kielen ja kulttuurin merkitystä erilaisissa koulun vuorovaikutustilanteissa ja monenlaisissa kuulluissa ja luetuissa teksteissä ja havainnoidaan eri kieliä ja puhetapoja koulussa, medioissa ja vapaa-ajan tilanteissa. Opiskellaan keskustelussa tarvittavia kielitiedon käsitteitä. Etsitään itseä kiinnostavaa luettavaa. Tutustutaan eri kulttuurien kertomuksiin, leikkeihin ja juhliin.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 2. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Opitaan havainnoimaan jo enemmän eri kielten ja kulttuurien välisiä eroavaisuuksia tai samankaltaisuuksia (esim. miten eri kielten kirjaimet eroavat toisistaan)
- Suhtaudutaan myönteisesti ja ennakkoluulottomasti häntä ympäröivään koulumaailmaan ja erilaisiin ihmisiin
- Käytetään kohteliasta puhetapaa ja myös sanattomalla viestinnällä ilmaisee tarkoitusperiensä myönteisyyttä
- Luetaan lyhyitä lauseita itsenäisesti ja samaistuu aikuisen lukemista kuunnellessaan hänelle tuttuihin elämäntilanteisiin
- Suhtaudutaan myönteisesti mahdollisuuteen tutustua lastenkulttuuriin (musiikki, kirjat, elokuvat, teatteri, kuvataide) ja osallistuu kirjastokäynneille löytääkseen itselleen ja ikätasolleen sopivaa luettavaa

T10 innostaa oppilasta kuuntelemaan ja lukemaan ikäkaudelle ja kielitaidolle sopivaa kirjallisuutta ja ohjata oppilasta valitsemaan häntä itseään kiinnostavaa luettavaa sekä opastaa kirjaston käyttöön ja lastenkulttuuriin tutustumiseen

- Oppilas innostuu tutustumaan kirjoihin ja oppii niiden sisältävän mahdollisuuden päästä toisenlaiseen maailmaan (aluksi tosin vain kuvien avulla)
- Oppilas valitsee itseään kiinnostavaa kirjallisuutta

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Pohditaan kielen ja kulttuurin merkitystä erilaisissa koulun vuorovaikutustilanteissa ja monenlaisissa kuulluissa ja luetuissa teksteissä ja havainnoidaan eri kieliä ja puhetapoja

koulussa, medioissa ja vapaa-ajan tilanteissa. Opiskellaan keskustelussa tarvittavia kielitiedon käsitteitä. Etsitään itseä kiinnostavaa luettavaa. Tutustutaan eri kulttuurien kertomuksiin, leikkeihin ja juhliin.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 2. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Opitaan havainnoimaan jo enemmän eri kielten ja kulttuurien välisiä eroavaisuuksia tai samankaltaisuuksia (esim. miten eri kielten kirjaimet eroavat toisistaan)
- Suhtaudutaan myönteisesti ja ennakkoluulottomasti häntä ympäröivään koulumaailmaan ja erilaisiin ihmisiin
- Käytetään kohteliasta puhetapaa ja myös sanattomalla viestinnällä ilmaisee tarkoitusperiensä myönteisyyttä
- Luetaan lyhyitä lauseita itsenäisesti ja samaistuu aikuisen lukemista kuunnellessaan hänelle tuttuihin elämäntilanteisiin
- Suhtaudutaan myönteisesti mahdollisuuteen tutustua lastenkulttuuriin (musiikki, kirjat, elokuvat, teatteri, kuvataide) ja osallistuu kirjastokäynneille löytääkseen itselleen ja ikätasolleen sopivaa luettavaa

T11 ohjata oppilasta tunnistamaan ja arvostamaan eri kieliä ja kulttuureita omassa ympäristössään ja eläytymään erilaisten ihmisten asemaan ja elämäntilanteisiin

- Oppilas alkaa ymmärtää kulttuurien ominaispiirteitä

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Pohditaan kielen ja kulttuurin merkitystä erilaisissa koulun vuorovaikutustilanteissa ja monenlaisissa kuulluissa ja luetuissa teksteissä ja havainnoidaan eri kieliä ja puhetapoja koulussa, medioissa ja vapaa-ajan tilanteissa. Opiskellaan keskustelussa tarvittavia kielitiedon käsitteitä. Etsitään itseä kiinnostavaa luettavaa. Tutustutaan eri kulttuurien kertomuksiin, leikkeihin ja juhliin.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 2. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Opitaan havainnoimaan jo enemmän eri kielten ja kulttuurien välisiä eroavaisuuksia tai samankaltaisuuksia (esim. miten eri kielten kirjaimet eroavat toisistaan)
- Suhtaudutaan myönteisesti ja ennakkoluulottomasti häntä ympäröivään koulumaailmaan ja erilaisiin ihmisiin
- Käytetään kohteliasta puhetapaa ja myös sanattomalla viestinnällä ilmaisee tarkoitusperiensä myönteisyyttä
- Luetaan lyhyitä lauseita itsenäisesti ja samaistuu aikuisen lukemista kuunnellessaan hänelle tuttuihin elämäntilanteisiin
- Suhtaudutaan myönteisesti mahdollisuuteen tutustua lastenkulttuuriin (musiikki, kirjat, elokuvat, teatteri, kuvataide) ja osallistuu kirjastokäynneille löytääkseen itselleen ja ikätasolleen sopivaa luettavaa

T12 auttaa oppilasta rakentamaan myönteistä käsitystä itsestä viestijänä, lukijana, tekstien tuottajana sekä kielenoppijana

- Oppilas tuntee onnistumisen tunteita viestijänä erilaisissa vuorovaikutustilanteissa

S5 Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena

Tarjotaan erilaisia malleja kouluun ja oppimiseen liittyvistä kielenkäyttötilanteista ja tutustutaan eri oppiaineiden teksteihin. Tehdään yksinkertaisia eri oppiaineisiin liittyviä tiedonhankintatehtäviä itsenäisesti ja ryhmässä tekemällä havaintoja ympäristöstä ja tulkitsemalla kuvia ja kirjoitettuja tekstejä sekä harjoitellaan tiedon kertomista toisille. Harjoitellaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämistä tiedonhankinnassa, oppimisessa ja oman oppimisen arvioinnissa. Hyödynnetään oppilaan oman äidinkielen taitoa oppimisen tukena.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 2. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Luetaan ja kirjoitetaan eri tekstilajeja sekä perehtyy omien edellytystensä tasoisesti eri tekstilajeihin
- Arvioidaan ohjatusti itseään kielenoppijana (esim. sanojen oikeinkirjoitus)
- Opitaan tunnistamaan opettajan ohjaamana niin puhutusta kielestä kuin kirjoitetustakin kielestä niitä sanoja, joita ei ymmärrä

T13 ohjata oppilasta kehittämään kielitaitoaan eri oppiaineissa ja perehtymään koulussa tärkeisiin tekstilajeihin ja niiden ominaispiirteisiin

- Oppilas lukee ja kirjoittaa eri tekstilajeja ja perehtyy omien edellytystensä tasoisesti eri tekstilajeihin

S5 Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena

Tarjotaan erilaisia malleja kouluun ja oppimiseen liittyvistä kielenkäyttötilanteista ja tutustutaan eri oppiaineiden teksteihin. Tehdään yksinkertaisia eri oppiaineisiin liittyviä tiedonhankintatehtäviä itsenäisesti ja ryhmässä tekemällä havaintoja ympäristöstä ja tulkitsemalla kuvia ja kirjoitettuja tekstejä sekä harjoitellaan tiedon kertomista toisille. Harjoitellaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämistä tiedonhankinnassa, oppimisessa ja oman oppimisen arvioinnissa. Hyödynnetään oppilaan oman äidinkielen taitoa oppimisen tukena.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 2. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Luetaan ja kirjoitetaan eri tekstilajeja sekä perehtyy omien edellytystensä tasoisesti eri tekstilajeihin
- Arvioidaan ohjatusti itseään kielenoppijana (esim. sanojen oikeinkirjoitus)
- Opitaan tunnistamaan opettajan ohjaamana niin puhutusta kielestä kuin kirjoitetustakin kielestä niitä sanoja, joita ei ymmärrä

T14 ohjata oppilasta havainnoimaan itseään kielenkäyttäjänä sekä arvioimaan omaa kielenoppimistaan

- Oppilas tekee ohjatusti havaintoja itsestään kielenoppijana (esim. sanojen oikeinkirjoitus)

- Oppilas tunnistaa opettajan ohjaamana niin puhutusta kielestä kuin kirjoitetustakin kielestä niitä sanoja, joita ei ymmärrä

S5 Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena

Tarjotaan erilaisia malleja kouluun ja oppimiseen liittyvistä kielenkäyttötilanteista ja tutustutaan eri oppiaineiden teksteihin. Tehdään yksinkertaisia eri oppiaineisiin liittyviä tiedonhankintatehtäviä itsenäisesti ja ryhmässä tekemällä havaintoja ympäristöstä ja tulkitsemalla kuvia ja kirjoitettuja tekstejä sekä harjoitellaan tiedon kertomista toisille. Harjoitellaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämistä tiedonhankinnassa, oppimisessa ja oman oppimisen arvioinnissa. Hyödynnetään oppilaan oman äidinkielen taitoa oppimisen tukena.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 2. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Luetaan ja kirjoitetaan eri tekstilajeja sekä perehtyy omien edellytystensä tasoisesti eri tekstilajeihin
- Arvioidaan ohjatusti itseään kielenoppijana (esim. sanojen oikeinkirjoitus)
- Opitaan tunnistamaan opettajan ohjaamana niin puhutusta kielestä kuin kirjoitetustakin kielestä niitä sanoja, joita ei ymmärrä

Suomi viittomakielisille

Oppimäärän tehtävä

Suomi viittomakielisille -oppimäärä on tarkoitettu niille oppilaille, jotka opiskelevat viittomakieltä ja kirjallisuutta suomenkielisissä kouluissa. Opetuksen tavoitteena on oppilaan korkeatasoiseen kaksikielisyyteen kasvamisen tukeminen ja edellytysten luominen sille, että oppilas voi saavuttaa jatko-opinnoissa vaadittavan kielitaidon molemmilla kielillä sekä toimia tasavertaisena jäsenenä suomen- ja viittomakielisessä yhteisössä. Paikallinen opetussuunnitelma laaditaan ja opetuksen tavoitetaso määritellään suomen kieli ja kirjallisuus ja/tai suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärää soveltaen. Tällöin myös oppilaan arviointi määräytyy sen mukaan, kumman oppimäärän pohjalta suomi viittomakielisille -oppimäärä on laadittu. Opetussuunnitelman laadinnassa otetaan huomioon oppilaiden kielellinen ja kulttuurinen tausta sekä perheen ja muun ympäristön tarjoaman tuen määrä oppilaan suomen kielen kehittymiselle.

Suomi viittomakielisille -oppimäärää opiskellaan suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärää soveltaen.

Suomen kieli ja kirjallisuus

Oppimäärän erityinen tehtävä vuosiluokilla 1-2

Vuosiluokilla 1–2 *opetuksen painopiste on luku- ja kirjoitustaitojen perustan luomisessa sekä oppimaan oppimisen ja vuorovaikutuksen taitojen kehittämisessä. Opetuksen tehtävänä on herättää kiinnostusta kieleen, ilmaisuun ja erilaisten tekstien tuottamiseen ja tulkitsemiseen.*

Äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 1-2

Äidinkielen ja kirjallisuuden oppimisympäristö rakennetaan monipuoliseksi teksti- ja kieliympäristöksi. Saatavilla tulee olla paljon oppilaita kiinnostavaa kirjallisuutta ja monimuotoisia tekstejä. Tekstejä tuotetaan yksin ja yhdessä ja niitä julkaistaan luokassa ja lähipiirissä. Kieltä

tutkitaan leikinomaisesti, esimerkiksi rooli-, draama- ja teatterileikin keinoin. Opetusta eheytetään niin, että äidinkielen taitojen oppiminen nivoutuu ilmiöiden kielelliseen hahmottamiseen eri oppiaineiden yhteydessä. Koulu- tai lähikirjaston toimintaan ja erilaisiin lasten kulttuuritapahtumiin tutustuminen laajentavat oppimisympäristöä luokan ulkopuolelle. Lisäksi hyödynnetään lähiympäristön ja median kulttuurista monimuotoisuutta. Opetuksessa korostuvat kokemusten ja elämysten jakaminen sekä taitojen harjoitteleminen yhdessä ja yksin, myös viestintäteknologiaa hyödyntäen. Draamaa integroidaan kirjallisuuteen ja muihin oppiaineisiin, esimerkiksi musiikkiin, liikuntaan ja ympäristöoppiin.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki äidinkieli ja kirjallisuus-oppiaineessa vuosiluokilla 1-2

Tavoitteena on tukea oppilaiden kielellistä kehitystä ja vuorovaikutustaitoja sekä luku- ja kirjoitustaidon oppimista yhteistyössä kotien kanssa. Kielellisiä vaikeuksia puheen, lukemisen ja kirjoittamisen alueella pyritään tunnistamaan mahdollisimman varhain. Opettaja mallintaa sanojen, virkkeiden ja tekstien lukemista ja ymmärtämistä sekä kirjoittamisen tapoja. Oppilaita ohjataan käyttämään mediavälineitä monipuolisesti ja turvallisesti. Kielellisesti taitavia oppilaita ohjataan haastavampien tehtävien, materiaalien ja tekstiympäristöjen pariin. Tekstit ja työtavat valitaan niin, että oppilaiden yhdenvertaisuus ja sukupuolten tasa-arvo toteutuu.

Oppilaan oppimisen arviointi äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa vuosiluokilla 1-2

Oppimisen arviointi on oppilaita ohjaavaa ja kannustavaa. Yhteisen pohdinnan sekä palautteen antamisen ja saamisen avulla opettaja ohjaa niin koko opetusryhmän kuin yksittäisen oppilaan oppimista ja edistymistä. Vuosiluokilla 1–2 oppimisen arvioinnin päätehtävänä on tukea ja edistää oppilaiden kielellistä kehitystä kaikilla tavoitealueilla. Opettaja pyrkii saamaan kokonaiskuvan kunkin oppilaan kielellisestä kehityksen edistymisestä. Arviointiin perustuvan palautteen kautta oppilaat saavat tietoa kielitaitonsa vahvuuksista sekä edistymisestään opiskelemansa kielen oppijana. Oppilaat saavat myös monipuolisesti palautetta siitä, miten he ymmärtävät ja käyttävät kieltä, ilmaisevat itseään, osallistuvat yhteiseen keskusteluun sekä tuottavat ja tulkitsevat tekstejä. Laadukas ja kannustava palaute osaamisen eri alueilta on tärkeää. Se auttaa oppilaita huomaamaan onnistumisiaan ja edistymistään sekä motivoi suuntaamaan työskentelyään kielellisen kehityksen kannalta tarkoituksenmukaisella tavalla. Arviointi tuottaa tietoa myös opetuksen suunnittelua varten sekä auttaa havaitsemaan mahdollisia tuen tarpeita oppilaiden kielellisessä kehityksessä.

Oppimisprosessin kannalta keskeisiä arvioinnin ja palautteen antamisen kohteita äidinkielen ja kirjallisuuden eri oppimäärissä ovat

- *edistyminen itsensä ilmaisemisessa ja vuorovaikutustaidoissa, sana- ja käsitevarannon karttuminen*
- *edistyminen lukutaidossa sekä tekstien ymmärtämisessä ja lukemisen harrastamisessa*
- *edistyminen tekstin tuottamisessa, erityisesti käsin kirjoittamisen ja näppäintaitojen kehittyminen*
- *edistyminen kielen ja kulttuurin ymmärtämisessä, erityisesti havaintojen tekeminen sanojen merkityksestä ja arjen kielenkäyttötilanteista.*

1

Vuosiluokan tavoitteet ja keskeiset sisällöt

T1 ohjata oppilasta vahvistamaan taitoaan toimia erilaisissa vuorovaikutustilanteissa

- Oppilas harjoittelee oman vuoron odottamista ja toisten kuuntelemista
- Oppilas harjoittelee omien ajatustensa ja mielipiteidensä kertomista muille

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Harjoitellaan ympäristön kielellistä jäsentämistä ja nimeämistä, kuuntelemista, kysymistä, vastaamista ja kertomista. Harjoitellaan ryhmäviestinnän käytänteitä erilaisissa kasvokkain tapahtuvissa vuorovaikutustilanteissa. Havainnoidaan erilaisia viestintätapoja. Käsitellään erilaisten vuorovaikutusharjoitusten, keskustelujen ja draaman avulla lastenkirjallisuutta, satuja, kertomuksia, loruja, tietotekstejä, mediatekstejä ja pelejä.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 1. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Harjoitellaan kuuntelemista, kertomista, kysymistä ja vastaamista
- Harjoitellaan ympäristön kielellistä jäsentämistä ja nimeämistä
- Harjoitellaan ryhmäviestinnän käytänteitä erilaisissa vuorovaikutustilanteissa
- Käsitellään erilaisten vuorovaikutusharjoitusten, keskustelujen ja draaman avulla lastenkirjallisuutta, satuja, kertomuksia, loruja, tietotekstejä, mediatekstejä ja pelejä

T2 opastaa oppilasta kehittämään kieltään ja mielikuvitustaan sekä vuorovaikutus- ja yhteistyötaitojaan tarjoamalla mahdollisuuksia osallistua erilaisiin ryhmäviestintätilanteisiin ja tutustua niiden käytänteisiin

- Oppilas tutustuu erilaisiin ryhmäviestintätilanteisiin ja niiden vaihtuviin käytäntöihin
- Oppilas harjoittelee vuorovaikutus- ja yhteistyötaitoja erilaisissa tilanteissa
- Oppilas harjoittelee ottamaan muut huomioon erilaisissa ryhmäviestintätilanteissa

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Harjoitellaan ympäristön kielellistä jäsentämistä ja nimeämistä, kuuntelemista, kysymistä, vastaamista ja kertomista. Harjoitellaan ryhmäviestinnän käytänteitä erilaisissa kasvokkain tapahtuvissa vuorovaikutustilanteissa. Havainnoidaan erilaisia viestintätapoja. Käsitellään erilaisten vuorovaikutusharjoitusten, keskustelujen ja draaman avulla lastenkirjallisuutta, satuja, kertomuksia, loruja, tietotekstejä, mediatekstejä ja pelejä.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 1. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Harjoitellaan kuuntelemista, kertomista, kysymistä ja vastaamista
- Harjoitellaan ympäristön kielellistä jäsentämistä ja nimeämistä
- Harjoitellaan ryhmäviestinnän käytänteitä erilaisissa vuorovaikutustilanteissa
- Käsitellään erilaisten vuorovaikutusharjoitusten, keskustelujen ja draaman avulla lastenkirjallisuutta, satuja, kertomuksia, loruja, tietotekstejä, mediatekstejä ja pelejä

T3 tukea oppilasta vahvistamaan ilmaisurohkeuttaan ja ohjata häntä ilmaisemaan itseään kokonaisvaltaisesti, myös draaman avulla

- Oppilas harjoittelee ilmaisemaan itseään eri tavoin, erityisesti puhuen ja draaman avulla

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Harjoitellaan ympäristön kielellistä jäsentämistä ja nimeämistä, kuuntelemista, kysymistä, vastaamista ja kertomista. Harjoitellaan ryhmäviestinnän käytänteitä erilaisissa kasvokkain tapahtuvissa vuorovaikutustilanteissa. Havainnoidaan erilaisia viestintätapoja. Käsitellään erilaisten vuorovaikutusharjoitusten, keskustelujen ja draaman avulla lastenkirjallisuutta, satuja, kertomuksia, loruja, tietotekstejä, mediatekstejä ja pelejä.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 1. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Harjoitellaan kuuntelemista, kertomista, kysymistä ja vastaamista
- Harjoitellaan ympäristön kielellistä jäsentämistä ja nimeämistä
- Harjoitellaan ryhmäviestinnän käytänteitä erilaisissa vuorovaikutustilanteissa
- Käsitellään erilaisten vuorovaikutusharjoitusten, keskustelujen ja draaman avulla lastenkirjallisuutta, satuja, kertomuksia, loruja, tietotekstejä, mediatekstejä ja pelejä

T4 ohjata oppilasta rakentamaan viestijäkuvaansa ja ymmärtämään, että ihmiset viestivät eri tavoin

- Oppilas harjoittelee tunnistamaan erilaisia tapoja viestiä

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Harjoitellaan ympäristön kielellistä jäsentämistä ja nimeämistä, kuuntelemista, kysymistä, vastaamista ja kertomista. Harjoitellaan ryhmäviestinnän käytänteitä erilaisissa kasvokkain tapahtuvissa vuorovaikutustilanteissa. Havainnoidaan erilaisia viestintätapoja. Käsitellään erilaisten vuorovaikutusharjoitusten, keskustelujen ja draaman avulla lastenkirjallisuutta, satuja, kertomuksia, loruja, tietotekstejä, mediatekstejä ja pelejä.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 1. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Harjoitellaan kuuntelemista, kertomista, kysymistä ja vastaamista
- Harjoitellaan ympäristön kielellistä jäsentämistä ja nimeämistä
- Harjoitellaan ryhmäviestinnän käytänteitä erilaisissa vuorovaikutustilanteissa
- Käsitellään erilaisten vuorovaikutusharjoitusten, keskustelujen ja draaman avulla lastenkirjallisuutta, satuja, kertomuksia, loruja, tietotekstejä, mediatekstejä ja pelejä

T5 ohjata ja innostaa oppilasta lukutaidon oppimisessa ja tekstien ymmärtämisen taitojen harjoittelussa sekä auttaa häntä tarkkailemaan omaa lukemistaan

- Oppilas opettelee lukemaan
- Oppilas harjoittelee ja kehittää mekaanista lukutaitoaan

S2 Tekstien tulkitseminen

Opetellaan lukemaan ja harjoitellaan siinä tarvittavia käsitteitä äänne, kirjain, tavu, sana, virke, lopetusmerkki, otsikko, teksti ja kuva. Tuetaan tekstinymmärtämisen taitoja ja harjoitellaan tekstinymmärtämisen strategioita. Havainnoidaan ja tulkitaan monimuotoisia ympäristön tekstejä, niiden merkityksiä ja rakenteita sekä työskennellään muun muassa kuvien, lastenkirjallisuuden, yksinkertaisten tietotekstien ja mediatekstien parissa. Pohditaan sanojen ja sanontojen merkityksiä sekä sananvalintoja teksteissä ja laajennetaan käsitevarantoa. Tutustutaan erilaisiin tapoihin ilmaista aikaa, järjestystä ja paikkaa erityisesti kertovissa, kuvaavissa ja ohjaavissa teksteissä sekä opitaan käyttämään kerronnan peruskäsitteitä, kuten päähenkilö, tapahtumapaikka ja -aika ja juoni. Jaetaan lukukokemuksia eri tavoin, keskustellaan tekstien sisällöistä ja harjoitellaan tekstin kertomista omin sanoin. Harjoitellaan tiedon etsintää tekemällä havaintoja ympäristöstä ja tulkitsemalla kuvia ja kirjoitettuja tekstejä sekä harjoitellaan tiedon kertomista toisille.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 1. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Opetellaan lukemaan
- Harjoitellaan lukemisessa tarvittavia käsitteitä äänne, kirjain, tavu, sana, virke, lopetusmerkki, otsikko, teksti ja kuva
- Tuetaan tekstinymmärtämisen taitoja
- Työskennellään kuvien ja lastenkirjallisuuden parissa
- Pohditaan sanojen merkityksiä ja laajennetaan käsitevarantoa
- Tutustutaan erilaisiin tapoihin ilmaista aikaa, järjestystä ja paikkaa erityisesti kertovissa ja kuvaavissa teksteissä
- Keskustellaan tekstien sisällöstä
- Harjoitellaan tiedon etsintää tekemällä havaintoja ympäristöstä ja tulkitsemalla kuvia sekä harjoitellaan tiedon kertomista toisille

T6 ohjata oppilasta tarkastelemaan monimuotoisten tekstien merkityksiä ja rakenteita sekä laajentamaan sana- ja käsitevarantoaan tekstien tarkastelun yhteydessä

- Oppilas laajentaa sana- ja käsitevarantoaan

S2 Tekstien tulkitseminen

Opetellaan lukemaan ja harjoitellaan siinä tarvittavia käsitteitä äänne, kirjain, tavu, sana, virke, lopetusmerkki, otsikko, teksti ja kuva. Tuetaan tekstinymmärtämisen taitoja ja harjoitellaan tekstinymmärtämisen strategioita. Havainnoidaan ja tulkitaan monimuotoisia ympäristön tekstejä, niiden merkityksiä ja rakenteita sekä työskennellään muun muassa kuvien, lastenkirjallisuuden, yksinkertaisten tietotekstien ja mediatekstien parissa. Pohditaan sanojen ja sanontojen merkityksiä sekä sananvalintoja teksteissä ja laajennetaan käsitevarantoa. Tutustutaan erilaisiin tapoihin ilmaista aikaa, järjestystä ja paikkaa erityisesti kertovissa, kuvaavissa ja ohjaavissa teksteissä sekä opitaan käyttämään kerronnan peruskäsitteitä, kuten päähenkilö, tapahtumapaikka ja -aika ja juoni. Jaetaan lukukokemuksia eri tavoin, keskustellaan tekstien sisällöistä ja harjoitellaan tekstin kertomista omin sanoin. Harjoitellaan tiedon etsintää tekemällä havaintoja ympäristöstä ja tulkitsemalla kuvia ja kirjoitettuja tekstejä sekä harjoitellaan tiedon kertomista toisille.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 1. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Opetellaan lukemaan
- Harjoitellaan lukemisessa tarvittavia käsitteitä äänne, kirjain, tavu, sana, virke, lopetusmerkki, otsikko, teksti ja kuva
- Tuetaan tekstinymmärtämisen taitoja
- Työskennellään kuvien ja lastenkirjallisuuden parissa
- Pohditaan sanojen merkityksiä ja laajennetaan käsitevarantoa
- Tutustutaan erilaisiin tapoihin ilmaista aikaa, järjestystä ja paikkaa erityisesti kertovissa ja kuvaavissa teksteissä
- Keskustellaan tekstien sisällöstä
- Harjoitellaan tiedon etsintää tekemällä havaintoja ympäristöstä ja tulkitsemalla kuvia sekä harjoitellaan tiedon kertomista toisille

T7 ohjata oppilasta hakemaan tietoa eri tavoin

- Oppilas oppii, että tietoa voi löytää eri tavoin

S2 Tekstien tulkitseminen

Opetellaan lukemaan ja harjoitellaan siinä tarvittavia käsitteitä äänne, kirjain, tavu, sana, virke, lopetusmerkki, otsikko, teksti ja kuva. Tuetaan tekstinymmärtämisen taitoja ja harjoitellaan tekstinymmärtämisen strategioita. Havainnoidaan ja tulkitaan monimuotoisia ympäristön tekstejä, niiden merkityksiä ja rakenteita sekä työskennellään muun muassa kuvien, lastenkirjallisuuden, yksinkertaisten tietotekstien ja mediatekstien parissa. Pohditaan sanojen ja sanontojen merkityksiä sekä sananvalintoja teksteissä ja laajennetaan käsitevarantoa. Tutustutaan erilaisiin tapoihin ilmaista aikaa, järjestystä ja paikkaa erityisesti kertovissa, kuvaavissa ja ohjaavissa teksteissä sekä opitaan käyttämään kerronnan peruskäsitteitä, kuten päähenkilö, tapahtumapaikka ja -aika ja juoni. Jaetaan lukukokemuksia eri tavoin, keskustellaan tekstien sisällöistä ja harjoitellaan tekstin kertomista omin sanoin. Harjoitellaan tiedon etsintää tekemällä havaintoja ympäristöstä ja tulkitsemalla kuvia ja kirjoitettuja tekstejä sekä harjoitellaan tiedon kertomista toisille.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 1. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Opetellaan lukemaan
- Harjoitellaan lukemisessa tarvittavia käsitteitä äänne, kirjain, tavu, sana, virke, lopetusmerkki, otsikko, teksti ja kuva
- Tuetaan tekstinymmärtämisen taitoja
- Työskennellään kuvien ja lastenkirjallisuuden parissa
- Pohditaan sanojen merkityksiä ja laajennetaan käsitevarantoa
- Tutustutaan erilaisiin tapoihin ilmaista aikaa, järjestystä ja paikkaa erityisesti kertovissa ja kuvaavissa teksteissä
- Keskustellaan tekstien sisällöstä
- Harjoitellaan tiedon etsintää tekemällä havaintoja ympäristöstä ja tulkitsemalla kuvia sekä harjoitellaan tiedon kertomista toisille

T8 kannustaa oppilasta kiinnostumaan lastenkirjallisuudesta, mediateksteistä ja muista teksteistä luomalla myönteisiä lukukokemuksia ja elämyksiä sekä tarjoamalla mahdollisuuksia tiedonhalun tyydyttämiseen sekä lukukokemusten jakamiseen

- Oppilas saa myönteisiä kokemuksia lastenkirjallisuuden parissa
- Oppilas tutustuu erilaisiin lapsille suunnattuihin teksteihin

S2 Tekstien tulkitseminen

Opetellaan lukemaan ja harjoitellaan siinä tarvittavia käsitteitä äänne, kirjain, tavu, sana, virke, lopetusmerkki, otsikko, teksti ja kuva. Tuetaan tekstinymmärtämisen taitoja ja harjoitellaan tekstinymmärtämisen strategioita. Havainnoidaan ja tulkitaan monimuotoisia ympäristön tekstejä, niiden merkityksiä ja rakenteita sekä työskennellään muun muassa kuvien, lastenkirjallisuuden, yksinkertaisten tietotekstien ja mediatekstien parissa. Pohditaan sanojen ja sanontojen merkityksiä sekä sananvalintoja teksteissä ja laajennetaan käsitevarantoa. Tutustutaan erilaisiin tapoihin ilmaista aikaa, järjestystä ja paikkaa erityisesti kertovissa, kuvaavissa ja ohjaavissa teksteissä sekä opitaan käyttämään kerronnan peruskäsitteitä, kuten päähenkilö, tapahtumapaikka ja -aika ja juoni. Jaetaan lukukokemuksia eri tavoin, keskustellaan tekstien sisällöistä ja harjoitellaan tekstin kertomista omin sanoin. Harjoitellaan tiedon etsintää tekemällä havaintoja ympäristöstä ja tulkitsemalla kuvia ja kirjoitettuja tekstejä sekä harjoitellaan tiedon kertomista toisille.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 1. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Opetellaan lukemaan
- Harjoitellaan lukemisessa tarvittavia käsitteitä äänne, kirjain, tavu, sana, virke, lopetusmerkki, otsikko, teksti ja kuva
- Tuetaan tekstinymmärtämisen taitoja
- Työskennellään kuvien ja lastenkirjallisuuden parissa
- Pohditaan sanojen merkityksiä ja laajennetaan käsitevarantoa
- Tutustutaan erilaisiin tapoihin ilmaista aikaa, järjestystä ja paikkaa erityisesti kertovissa ja kuvaavissa teksteissä
- Keskustellaan tekstien sisällöstä
- Harjoitellaan tiedon etsintää tekemällä havaintoja ympäristöstä ja tulkitsemalla kuvia sekä harjoitellaan tiedon kertomista toisille

T9 rohkaista ja innostaa oppilasta kertomaan tarinoita ja mielipiteitä sekä kuvaamaan kokemuksiaan puhumalla, kirjoittamalla ja kuvien avulla

- Oppilas harjoittelee kuvaamaan omia kokemuksiaan, havaintojaan ja ajatuksiaan erityisesti suullisesti ja kuvien avulla
- Oppilas kertoo tarinoita puhumalla ja kuvien avulla

S3 Tekstien tuottaminen

Harjoitellaan tuottamaan tekstejä, käyttämään mielikuvitusta, kertomaan tarinoita ja mielipiteitä sekä kuvaamaan omia kokemuksia, havaintoja ja ajatuksia puhumalla, kirjoittamalla ja kuvien avulla yksin ja yhdessä. Tarkastellaan puhutun kielen muuntamista kirjoitetuksi kieleksi ja harjoitellaan tekstin suunnittelua. Tutustutaan kertomiselle ja kuvaamiselle tyypillisiin tekstuaalisiin ja kielellisiin piirteisiin, esimerkiksi ajan ja paikan ilmaisutapoihin ja kertomuksen perusrakenteeseen, ja harjoitellaan niiden käyttämistä omissa teksteissä. Opetellaan isojen ja pienten tekstauskirjainten piirtämistä sekä niillä kirjoittamista ja näppäintaitoja. Tuetaan oikeinkirjoitustaidon kehittymistä fonologisen tietoisuuden harjoitteiden ja lukemisen avulla. Harjoitellaan käyttämään omissa teksteissä oikeinkirjoituksen perusasioita ja joitakin kirjoitettua kieltä koskevia sopimuksia, kuten sanaväli, tavutus, virke ja sen lopetusmerkit, iso alkukirjain virkkeen alussa ja tutuissa erisnimissä.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 1. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Harjoitellaan tuottamaan yksinkertaista tekstiä oppilaa taitojen mukaan
- Harjoitellaan käyttämään mielikuvitusta ja kertomaan omista mielipiteistä
- Harjoitellaan kuvaamaan omia kokemuksia, havaintoja ja ajatuksia puhumalla ja kuvien avulla yksin ja yhdessä
- Tutustutaan kertomiselle ja kuvaamiselle tyypillisiin kielellisiin piirteisiin
- Opetellaan isojen ja pienten tekstauskirjainten piirtämistä sekä niillä kirjoittamista ja näppäintaitoja
- Tuetaan oikeinkirjoitustaidon kehittymistä fonologisen tietoisuuden harjoitteiden ja lukemisen avulla
- Tutustutaan kirjoitettua kieltä koskeviin sopimuksiin, kuten tavutus ja sanaväli

T10 ohjata oppilasta tuottamaan yksinkertaisia kertovia, kuvaavia ja muita tekstejä, myös monimediaisissa ympäristöissä

- Oppilas harjoittelee tekstin tuottamista

S3 Tekstien tuottaminen

Harjoitellaan tuottamaan tekstejä, käyttämään mielikuvitusta, kertomaan tarinoita ja mielipiteitä sekä kuvaamaan omia kokemuksia, havaintoja ja ajatuksia puhumalla, kirjoittamalla ja kuvien avulla yksin ja yhdessä. Tarkastellaan puhutun kielen muuntamista kirjoitetuksi kieleksi ja harjoitellaan tekstin suunnittelua. Tutustutaan kertomiselle ja kuvaamiselle tyypillisiin tekstuaalisiin ja kielellisiin piirteisiin, esimerkiksi ajan ja paikan ilmaisutapoihin ja kertomuksen perusrakenteeseen, ja harjoitellaan niiden käyttämistä omissa teksteissä. Opetellaan isojen ja pienten tekstauskirjainten piirtämistä sekä niillä kirjoittamista ja näppäintaitoja. Tuetaan oikeinkirjoitustaidon kehittymistä fonologisen tietoisuuden harjoitteiden ja lukemisen avulla. Harjoitellaan käyttämään omissa teksteissä oikeinkirjoituksen perusasioita ja joitakin kirjoitettua kieltä koskevia sopimuksia, kuten sanaväli, tavutus, virke ja sen lopetusmerkit, iso alkukirjain virkkeen alussa ja tutuissa erisnimissä.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 1. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Harjoitellaan tuottamaan yksinkertaista tekstiä oppilaa taitojen mukaan
- Harjoitellaan käyttämään mielikuvitusta ja kertomaan omista mielipiteistä
- Harjoitellaan kuvaamaan omia kokemuksia, havaintoja ja ajatuksia puhumalla ja kuvien avulla yksin ja yhdessä
- Tutustutaan kertomiselle ja kuvaamiselle tyypillisiin kielellisiin piirteisiin
- Opetellaan isojen ja pienten tekstauskirjainten piirtämistä sekä niillä kirjoittamista ja näppäintaitoja
- Tuetaan oikeinkirjoitustaidon kehittymistä fonologisen tietoisuuden harjoitteiden ja lukemisen avulla
- Tutustutaan kirjoitettua kieltä koskeviin sopimuksiin, kuten tavutus ja sanaväli

T11 opastaa oppilasta harjaannuttamaan käsinkirjoittamisen taitoa ja näppäintaitoja sekä ohjata oppilasta vähitellen tekstien suunnitteluun ja rakentamiseen sekä tuntemaan oikeinkirjoituksen perusasioita ja kirjoitettua kieltä koskevia sopimuksia

- Oppilas harjoittelee isojen ja pienten tekstauskirjainten piirtämistä sekä niillä kirjoittamista
- Oppilas harjoittelee näppäintaitoja

S3 Tekstien tuottaminen

Harjoitellaan tuottamaan tekstejä, käyttämään mielikuvitusta, kertomaan tarinoita ja mielipiteitä sekä kuvaamaan omia kokemuksia, havaintoja ja ajatuksia puhumalla, kirjoittamalla ja kuvien avulla yksin ja yhdessä. Tarkastellaan puhutun kielen muuntamista kirjoitetuksi kieleksi ja harjoitellaan tekstin suunnittelua. Tutustutaan kertomiselle ja kuvaamiselle tyypillisiin tekstuaalisiin ja kielellisiin piirteisiin, esimerkiksi ajan ja paikan ilmaisutapoihin ja kertomuksen perusrakenteeseen, ja harjoitellaan niiden käyttämistä omissa teksteissä. Opetellaan isojen ja pienten tekstauskirjainten piirtämistä sekä niillä kirjoittamista ja näppäintaitoja. Tuetaan oikeinkirjoitustaidon kehittymistä fonologisen tietoisuuden harjoitteiden ja lukemisen avulla. Harjoitellaan käyttämään omissa teksteissä oikeinkirjoituksen perusasioita ja joitakin kirjoitettua kieltä koskevia sopimuksia, kuten sanaväli, tavutus, virke ja sen lopetusmerkit, iso alkukirjain virkkeen alussa ja tutuissa erisnimissä.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 1. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Harjoitellaan tuottamaan yksinkertaista tekstiä oppilaa taitojen mukaan
- Harjoitellaan käyttämään mielikuvitusta ja kertomaan omista mielipiteistä

- Harjoitellaan kuvaamaan omia kokemuksia, havaintoja ja ajatuksia puhumalla ja kuvien avulla yksin ja yhdessä
- Tutustutaan kertomiselle ja kuvaamiselle tyypillisiin kielellisiin piirteisiin
- Opetellaan isojen ja pienten tekstauskirjainten piirtämistä sekä niillä kirjoittamista ja näppäintaitoja
- Tuetaan oikeinkirjoitustaidon kehittymistä fonologisen tietoisuuden harjoitteiden ja lukemisen avulla
- Tutustutaan kirjoitettua kieltä koskeviin sopimuksiin, kuten tavutus ja sanaväli

T12 kannustaa oppilasta kehittämään kielitietoisuuttaan ja kielen peruskäsitteiden tuntemusta sekä ohjata tekemään havaintoja puhutusta ja kirjoitetusta kielestä sekä auttaa huomaamaan, että omalla kielenkäytöllä on vaikutusta toisten käyttäytymiseen

- Oppilas kehittää kielitietoisuuttaan kouluarjen tilanteissa
- Oppilas tutustuu kielen peruskäsitteisiin
- Oppilas harjoittelee huomaamaan, miten omalla kielenkäytöllä on vaikutusta toisen käyttäytymiseen

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Vahvistetaan kielellistä tietoisuutta tekemällä havaintoja puhutusta kielestä ja tutustumalla kirjoitettuun kieleen kuunnellen ja lukien. Tehdään havaintoja eri puhetavoista, koulussa ja vapaa-ajalla esillä olevista kielistä sekä kielenkäytön vaikutuksesta muihin. Pohditaan yhdessä sanoja, sanontoja ja ilmaisutapoja, leikitellään kielellä lorujen, runojen ja sanaleikkien avulla. Etsitään itseä kiinnostavaa luettavaa ja herätetään kiinnostusta lukuharrastukseen. Tutustutaan kuunnellen ja lukien monimuotoisiin teksteihin, kuten lapsille suunnattuun kirjallisuuteen ja mediateksteihin, ja käytetään niitä ilmaisun virikkeenä ja keskustellaan niiden merkityksestä omassa arjessa. Tutustutaan yhdessä kirjastoon ja sen käyttöön. Tutustutaan lastenkulttuuriin ja tapakulttuuriin omassa lähiympäristössä, juhlaperinteisiin sekä joihinkin kansanperinteen muotoihin ja osallistutaan yhdessä esitysten tai muiden kulttuurituotteiden tekemiseen.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 1. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Vahvistetaan kielellistä tietoisuutta tutustumalla kirjoitettuun kieleen kuunnellen ja lukien
- Pohditaan yhdessä sanoja ja ilmaisutapoja
- Leikitellään kielellä lorujen, runojen ja sanaleikkien avulla
- Herätetään kiinnostusta lukuharrastukseen
- Tutustutaan kuunnellen ja lukien joihinkin teksteihin, kuten lapsille suunnattuun kirjallisuuteen
- Käytetään lastenkirjallisuutta ilmaisun virikkeenä ja keskustellaan omasta arjesta sen pohjalta
- Tutustutaan lastenkulttuuriin ja tapakulttuuriin omassa lähiympäristössä ja juhlaperinteisiin
- Osallistutaan yhdessä esitysten tai muun kulttuurin tuottamiseen

T13 innostaa oppilasta kuuntelemaan ja lukemaan lapsille suunnattua kirjallisuutta ja valitsemaan itseään kiinnostavaa luettavaa, kehittämään lukuharrastustaan sekä ohjata oppilasta kirjaston käyttöön

- Oppilas kuuntelee lapsille suunnattua kirjallisuutta
- Oppilas lukee omaa lukutaitoaan vastaavaa lapsille suunnattua kirjallisuutta
- Oppilas harjoittelee valitsemaan itseään kiinnostavaa ja itselle sopivaa luettavaa
- Oppilas tutustuu kirjaston käyttöön

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Vahvistetaan kielellistä tietoisuutta tekemällä havaintoja puhutusta kielestä ja tutustumalla kirjoitettuun kieleen kuunnellen ja lukien. Tehdään havaintoja eri puhetavoista, koulussa ja vapaa-ajalla esillä olevista kielistä sekä kielenkäytön vaikutuksesta muihin. Pohditaan yhdessä sanoja, sanontoja ja ilmaisutapoja, leikitellään kielellä lorujen, runojen ja sanaleikkien avulla. Etsitään itseä kiinnostavaa luettavaa ja herätetään kiinnostusta lukuharrastukseen. Tutustutaan kuunnellen ja lukien monimuotoisiin teksteihin, kuten lapsille suunnattuun kirjallisuuteen ja mediateksteihin, ja käytetään niitä ilmaisun virikkeenä ja keskustellaan niiden merkityksestä omassa arjessa. Tutustutaan yhdessä kirjastoon ja sen käyttöön. Tutustutaan lastenkulttuuriin ja tapakulttuuriin omassa lähiympäristössä, juhlaperinteisiin sekä joihinkin kansanperinteen muotoihin ja osallistutaan yhdessä esitysten tai muiden kulttuurituotteiden tekemiseen.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 1. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Vahvistetaan kielellistä tietoisuutta tutustumalla kirjoitettuun kieleen kuunnellen ja lukien
- Pohditaan yhdessä sanoja ja ilmaisutapoja
- Leikitellään kielellä lorujen, runojen ja sanaleikkien avulla
- Herätetään kiinnostusta lukuharrastukseen
- Tutustutaan kuunnellen ja lukien joihinkin teksteihin, kuten lapsille suunnattuun kirjallisuuteen
- Käytetään lastenkirjallisuutta ilmaisun virikkeenä ja keskustellaan omasta arjesta sen pohjalta
- Tutustutaan lastenkulttuuriin ja tapakulttuuriin omassa lähiympäristössä ja juhlaperinteisiin
- Osallistutaan yhdessä esitysten tai muun kulttuurin tuottamiseen

2

Vuosiluokan tavoitteet ja keskeiset sisällöt

T1 ohjata oppilasta vahvistamaan taitoaan toimia erilaisissa vuorovaikutustilanteissa

- Oppilas harjoittelee toisten huomioimista ja toimimista rakentavasti erilaisissa vuorovaikutustilanteissa
- Oppilas harjoittelee keskustelemista ja omien ajatustensa ja mielipiteidensä kertomista muille

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Harjoitellaan ympäristön kielellistä jäsentämistä ja nimeämistä, kuuntelemista, kysymistä, vastaamista ja kertomista. Harjoitellaan ryhmäviestinnän käytänteitä erilaisissa kasvokkain tapahtuvissa vuorovaikutustilanteissa. Havainnoidaan erilaisia viestintätapoja. Käsitellään erilaisten vuorovaikutusharjoitusten, keskustelujen ja draaman avulla lastenkirjallisuutta, satuja, kertomuksia, loruja, tietotekstejä, mediatekstejä ja pelejä.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 2. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Harjoitellaan kuuntelemista, kertomista, kysymistä ja vastaamista
- Harjoitellaan ympäristön kielellistä jäsentämistä ja nimeämistä
- Harjoitellaan ryhmäviestinnän käytänteitä erilaisissa vuorovaikutustilanteissa
- Havainnoidaan erilaisia viestintätapoja
- Käsitellään erilaisten vuorovaikutusharjoitusten, keskustelujen ja draaman avulla lastenkirjallisuutta, satuja, kertomuksia, loruja, tietotekstejä, mediatekstejä ja pelejä

T2 opastaa oppilasta kehittämään kieltään ja mielikuvitustaan sekä vuorovaikutus- ja yhteistyötaitojaan tarjoamalla mahdollisuuksia osallistua erilaisiin ryhmäviestintätilanteisiin ja tutustua niiden käytänteisiin

- Oppilas harjoittelee vuorovaikutus- ja yhteistyötaitoja erilaisissa ryhmäviestintätilanteissa
- Oppilas harjoittelee tunnistamaan ja arvioimaan, miten oppilas itse vaikuttaa ryhmän henkeen ja työskentelyyn

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Harjoitellaan ympäristön kielellistä jäsentämistä ja nimeämistä, kuuntelemista, kysymistä, vastaamista ja kertomista. Harjoitellaan ryhmäviestinnän käytänteitä erilaisissa kasvokkain tapahtuvissa vuorovaikutustilanteissa. Havainnoidaan erilaisia viestintätapoja. Käsitellään erilaisten vuorovaikutusharjoitusten, keskustelujen ja draaman avulla lastenkirjallisuutta, satuja, kertomuksia, loruja, tietotekstejä, mediatekstejä ja pelejä.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 2. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Harjoitellaan kuuntelemista, kertomista, kysymistä ja vastaamista
- Harjoitellaan ympäristön kielellistä jäsentämistä ja nimeämistä
- Harjoitellaan ryhmäviestinnän käytänteitä erilaisissa vuorovaikutustilanteissa
- Havainnoidaan erilaisia viestintätapoja
- Käsitellään erilaisten vuorovaikutusharjoitusten, keskustelujen ja draaman avulla lastenkirjallisuutta, satuja, kertomuksia, loruja, tietotekstejä, mediatekstejä ja pelejä

T3 tukea oppilasta vahvistamaan ilmaisurohkeuttaan ja ohjata häntä ilmaisemaan itseään kokonaisvaltaisesti, myös draaman avulla

- Oppilas harjoittelee ilmaisemaan itseään kokonaisvaltaisesti

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Harjoitellaan ympäristön kielellistä jäsentämistä ja nimeämistä, kuuntelemista, kysymistä, vastaamista ja kertomista. Harjoitellaan ryhmäviestinnän käytänteitä erilaisissa kasvokkain tapahtuvissa vuorovaikutustilanteissa. Havainnoidaan erilaisia viestintätapoja. Käsitellään erilaisten vuorovaikutusharjoitusten, keskustelujen ja draaman avulla lastenkirjallisuutta, satuja, kertomuksia, loruja, tietotekstejä, mediatekstejä ja pelejä.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 2. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Harjoitellaan kuuntelemista, kertomista, kysymistä ja vastaamista
- Harjoitellaan ympäristön kielellistä jäsentämistä ja nimeämistä
- Harjoitellaan ryhmäviestinnän käytänteitä erilaisissa vuorovaikutustilanteissa
- Havainnoidaan erilaisia viestintätapoja
- Käsitellään erilaisten vuorovaikutusharjoitusten, keskustelujen ja draaman avulla lastenkirjallisuutta, satuja, kertomuksia, loruja, tietotekstejä, mediatekstejä ja pelejä

T4 ohjata oppilasta rakentamaan viestijäkuvaansa ja ymmärtämään, että ihmiset viestivät eri tavoin

- Oppilas harjoittelee tekemään havaintoja ihmisten erilaisista viestintätavoista
- Oppilas harjoittelee rakentamaan omaa viestijäkuvaansa

- Oppilas harjoittelee kehittämään kieltä ja mielikuvitustaan erilaisin keinoin

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Harjoitellaan ympäristön kielellistä jäsentämistä ja nimeämistä, kuuntelemista, kysymistä, vastaamista ja kertomista. Harjoitellaan ryhmäviestinnän käytänteitä erilaisissa kasvokkain tapahtuvissa vuorovaikutustilanteissa. Havainnoidaan erilaisia viestintätapoja. Käsitellään erilaisten vuorovaikutusharjoitusten, keskustelujen ja draaman avulla lastenkirjallisuutta, satuja, kertomuksia, loruja, tietotekstejä, mediatekstejä ja pelejä.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 2. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Harjoitellaan kuuntelemista, kertomista, kysymistä ja vastaamista
- Harjoitellaan ympäristön kielellistä jäsentämistä ja nimeämistä
- Harjoitellaan ryhmäviestinnän käytänteitä erilaisissa vuorovaikutustilanteissa
- Havainnoidaan erilaisia viestintätapoja
- Käsitellään erilaisten vuorovaikutusharjoitusten, keskustelujen ja draaman avulla lastenkirjallisuutta, satuja, kertomuksia, loruja, tietotekstejä, mediatekstejä ja pelejä

T5 ohjata ja innostaa oppilasta lukutaidon oppimisessa ja tekstien ymmärtämisen taitojen harjoittelussa sekä auttaa häntä tarkkailemaan omaa lukemistaan

- Oppilas sujuvoittaa mekaanista lukutaitoaan
- Oppilas vahvistaa lukutaitoaan lukemalla erilaisia tekstejä
- Oppilas harjoittelee tekstin ymmärtämisen taitoja ja tutustuu joihinkin luetun ymmärtämisen strategioihin
- Oppilas harjoittelee tarkkailemaan omaa lukemistaan

S2 Tekstien tulkitseminen

Opetellaan lukemaan ja harjoitellaan siinä tarvittavia käsitteitä äänne, kirjain, tavu, sana, virke, lopetusmerkki, otsikko, teksti ja kuva. Tuetaan tekstinymmärtämisen taitoja ja harjoitellaan tekstinymmärtämisen strategioita. Havainnoidaan ja tulkitaan monimuotoisia ympäristön tekstejä, niiden merkityksiä ja rakenteita sekä työskennellään muun muassa kuvien, lastenkirjallisuuden, yksinkertaisten tietotekstien ja mediatekstien parissa. Pohditaan sanojen ja sanontojen merkityksiä sekä sananvalintoja teksteissä ja laajennetaan käsitevarantoa. Tutustutaan erilaisiin tapoihin ilmaista aikaa, järjestystä ja paikkaa erityisesti kertovissa, kuvaavissa ja ohjaavissa teksteissä sekä opitaan käyttämään kerronnan peruskäsitteitä, kuten päähenkilö, tapahtumapaikka ja -aika ja juoni. Jaetaan lukukokemuksia eri tavoin, keskustellaan tekstien sisällöistä ja harjoitellaan tekstin kertomista omin sanoin. Harjoitellaan tiedon etsintää tekemällä havaintoja ympäristöstä ja tulkitsemalla kuvia ja kirjoitettuja tekstejä sekä harjoitellaan tiedon kertomista toisille.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 2. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Tuetaan tekstinymmärtämisen taitoja ja harjoitellaan tekstinymmärtämisen strategioita
- Havainnoidaan ja tulkitaan monimuotoisia ympäristön tekstejä, niiden merkityksiä ja rakenteita
- Työskennellään kuvien, lastenkirjallisuuden, yksinkertaisten tietotekstien ja mediatekstien parissa
- Pohditaan sanojen ja sanontojen merkityksiä sekä sanavalintoja teksteissä ja laajennetaan käsitevarantoa

- Tutustutaan erilaisiin tapoihin ilmaista aikaa, järjestystä ja paikkaa erityisesti kertovissa, kuvaavissa ja ohjaavissa teksteissä
- Opitaan käyttämään kerronnan peruskäsitteitä, kuten päähenkilö, tapahtumapaikka ja -aika ja juoni
- Jaetaan lukukokemuksia eri tavoin, keskustellaan tekstien sisällöistä ja harjoitellaan tekstin kertomista omin sanoin
- Harjoitellaan tiedon etsintää tekemällä havaintoja ympäristöstä ja tulkitsemalla kuvia ja kirjoitettuja tekstejä sekä harjoitellaan tiedon kertomista toisille

T6 ohjata oppilasta tarkastelemaan monimuotoisten tekstien merkityksiä ja rakenteita sekä laajentamaan sana- ja käsitevarantoaan tekstien tarkastelun yhteydessä

- Oppilas harjoittelee tarkastelemaan monimuotoisia tekstejä, niiden merkityksiä ja rakenteita
- Oppilas tutustuu erilaisiin tekstityyppeihin

S2 Tekstien tulkitseminen

Opetellaan lukemaan ja harjoitellaan siinä tarvittavia käsitteitä äänne, kirjain, tavu, sana, virke, lopetusmerkki, otsikko, teksti ja kuva. Tuetaan tekstinymmärtämisen taitoja ja harjoitellaan tekstinymmärtämisen strategioita. Havainnoidaan ja tulkitaan monimuotoisia ympäristön tekstejä, niiden merkityksiä ja rakenteita sekä työskennellään muun muassa kuvien, lastenkirjallisuuden, yksinkertaisten tietotekstien ja mediatekstien parissa. Pohditaan sanojen ja sanontojen merkityksiä sekä sananvalintoja teksteissä ja laajennetaan käsitevarantoa. Tutustutaan erilaisiin tapoihin ilmaista aikaa, järjestystä ja paikkaa erityisesti kertovissa, kuvaavissa ja ohjaavissa teksteissä sekä opitaan käyttämään kerronnan peruskäsitteitä, kuten päähenkilö, tapahtumapaikka ja -aika ja juoni. Jaetaan lukukokemuksia eri tavoin, keskustellaan tekstien sisällöistä ja harjoitellaan tekstin kertomista omin sanoin. Harjoitellaan tiedon etsintää tekemällä havaintoja ympäristöstä ja tulkitsemalla kuvia ja kirjoitettuja tekstejä sekä harjoitellaan tiedon kertomista toisille.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 2. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Tuetaan tekstinymmärtämisen taitoja ja harjoitellaan tekstinymmärtämisen strategioita
- Havainnoidaan ja tulkitaan monimuotoisia ympäristön tekstejä, niiden merkityksiä ja rakenteita
- Työskennellään kuvien, lastenkirjallisuuden, yksinkertaisten tietotekstien ja mediatekstien parissa
- Pohditaan sanojen ja sanontojen merkityksiä sekä sanavalintoja teksteissä ja laajennetaan käsitevarantoa
- Tutustutaan erilaisiin tapoihin ilmaista aikaa, järjestystä ja paikkaa erityisesti kertovissa, kuvaavissa ja ohjaavissa teksteissä
- Opitaan käyttämään kerronnan peruskäsitteitä, kuten päähenkilö, tapahtumapaikka ja -aika ja juoni
- Jaetaan lukukokemuksia eri tavoin, keskustellaan tekstien sisällöistä ja harjoitellaan tekstin kertomista omin sanoin
- Harjoitellaan tiedon etsintää tekemällä havaintoja ympäristöstä ja tulkitsemalla kuvia ja kirjoitettuja tekstejä sekä harjoitellaan tiedon kertomista toisille

T7 ohjata oppilasta hakemaan tietoa eri tavoin

- Oppilas harjoittelee tiedon hakemista eri tavoin

S2 Tekstien tulkitseminen

Opetellaan lukemaan ja harjoitellaan siinä tarvittavia käsitteitä äänne, kirjain, tavu, sana, virke, lopetusmerkki, otsikko, teksti ja kuva. Tuetaan tekstinymmärtämisen taitoja ja harjoitellaan tekstinymmärtämisen strategioita. Havainnoidaan ja tulkitaan monimuotoisia ympäristön tekstejä, niiden merkityksiä ja rakenteita sekä työskennellään muun muassa kuvien, lastenkirjallisuuden, yksinkertaisten tietotekstien ja mediatekstien parissa. Pohditaan sanojen ja sanontojen merkityksiä sekä sananvalintoja teksteissä ja laajennetaan käsitevarantoa. Tutustutaan erilaisiin tapoihin ilmaista aikaa, järjestystä ja paikkaa erityisesti kertovissa, kuvaavissa ja ohjaavissa teksteissä sekä opitaan käyttämään kerronnan peruskäsitteitä, kuten päähenkilö, tapahtumapaikka ja -aika ja juoni. Jaetaan lukukokemuksia eri tavoin, keskustellaan tekstien sisällöistä ja harjoitellaan tekstin kertomista omin sanoin. Harjoitellaan tiedon etsintää tekemällä havaintoja ympäristöstä ja tulkitsemalla kuvia ja kirjoitettuja tekstejä sekä harjoitellaan tiedon kertomista toisille.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 2. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Tuetaan tekstinymmärtämisen taitoja ja harjoitellaan tekstinymmärtämisen strategioita
- Havainnoidaan ja tulkitaan monimuotoisia ympäristön tekstejä, niiden merkityksiä ja rakenteita
- Työskennellään kuvien, lastenkirjallisuuden, yksinkertaisten tietotekstien ja mediatekstien parissa
- Pohditaan sanojen ja sanontojen merkityksiä sekä sanavalintoja teksteissä ja laajennetaan käsitevarantoa
- Tutustutaan erilaisiin tapoihin ilmaista aikaa, järjestystä ja paikkaa erityisesti kertovissa, kuvaavissa ja ohjaavissa teksteissä
- Opitaan käyttämään kerronnan peruskäsitteitä, kuten päähenkilö, tapahtumapaikka ja -aika ja juoni
- Jaetaan lukukokemuksia eri tavoin, keskustellaan tekstien sisällöistä ja harjoitellaan tekstin kertomista omin sanoin
- Harjoitellaan tiedon etsintää tekemällä havaintoja ympäristöstä ja tulkitsemalla kuvia ja kirjoitettuja tekstejä sekä harjoitellaan tiedon kertomista toisille

T8 kannustaa oppilasta kiinnostumaan lastenkirjallisuudesta, mediateksteistä ja muista teksteistä luomalla myönteisiä lukukokemuksia ja elämyksiä sekä tarjoamalla mahdollisuuksia tiedonhalun tyydyttämiseen sekä lukukokemusten jakamiseen

- Oppilas tutustuu erilaisiin lastenkirjallisuuden, media- ja muihin teksteihin
- Oppilas saa monipuolisia lukukokemuksia
- Oppilas harjoittelee jakamaan lukukokemuksia

S2 Tekstien tulkitseminen

Opetellaan lukemaan ja harjoitellaan siinä tarvittavia käsitteitä äänne, kirjain, tavu, sana, virke, lopetusmerkki, otsikko, teksti ja kuva. Tuetaan tekstinymmärtämisen taitoja ja harjoitellaan tekstinymmärtämisen strategioita. Havainnoidaan ja tulkitaan monimuotoisia ympäristön tekstejä, niiden merkityksiä ja rakenteita sekä työskennellään muun muassa kuvien, lastenkirjallisuuden, yksinkertaisten tietotekstien ja mediatekstien parissa. Pohditaan sanojen ja sanontojen merkityksiä sekä sananvalintoja teksteissä ja laajennetaan käsitevarantoa. Tutustutaan erilaisiin tapoihin ilmaista aikaa, järjestystä ja paikkaa erityisesti kertovissa, kuvaavissa ja ohjaavissa teksteissä sekä opitaan käyttämään kerronnan peruskäsitteitä, kuten päähenkilö, tapahtumapaikka ja -aika ja juoni. Jaetaan lukukokemuksia eri tavoin, keskustellaan tekstien sisällöistä ja harjoitellaan tekstin kertomista omin sanoin. Harjoitellaan tiedon etsintää tekemällä havaintoja ympäristöstä ja tulkitsemalla kuvia ja kirjoitettuja tekstejä sekä harjoitellaan tiedon kertomista toisille.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 2. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Tuetaan tekstinymmärtämisen taitoja ja harjoitellaan tekstinymmärtämisen strategioita
- Havainnoidaan ja tulkitaan monimuotoisia ympäristön tekstejä, niiden merkityksiä ja rakenteita
- Työskennellään kuvien, lastenkirjallisuuden, yksinkertaisten tietotekstien ja mediatekstien parissa
- Pohditaan sanojen ja sanontojen merkityksiä sekä sanavalintoja teksteissä ja laajennetaan käsitevarantoa
- Tutustutaan erilaisiin tapoihin ilmaista aikaa, järjestystä ja paikkaa erityisesti kertovissa, kuvaavissa ja ohjaavissa teksteissä
- Opitaan käyttämään kerronnan peruskäsitteitä, kuten päähenkilö, tapahtumapaikka ja -aika ja juoni
- Jaetaan lukukokemuksia eri tavoin, keskustellaan tekstien sisällöistä ja harjoitellaan tekstin kertomista omin sanoin
- Harjoitellaan tiedon etsintää tekemällä havaintoja ympäristöstä ja tulkitsemalla kuvia ja kirjoitettuja tekstejä sekä harjoitellaan tiedon kertomista toisille

T9 rohkaista ja innostaa oppilasta kertomaan tarinoita ja mielipiteitä sekä kuvaamaan kokemuksiaan puhumalla, kirjoittamalla ja kuvien avulla

- Oppilas harjoittelee kuvaamaan omia mielipiteitään ja kokemuksiaan
- Oppilas harjoittelee kertomaan tarinoita suullisesti, kirjallisesti ja kuvien avulla

S3 Tekstien tuottaminen

Harjoitellaan tuottamaan tekstejä, käyttämään mielikuvitusta, kertomaan tarinoita ja mielipiteitä sekä kuvaamaan omia kokemuksia, havaintoja ja ajatuksia puhumalla, kirjoittamalla ja kuvien avulla yksin ja yhdessä. Tarkastellaan puhutun kielen muuntamista kirjoitetuksi kieleksi ja harjoitellaan tekstin suunnittelua. Tutustutaan kertomiselle ja kuvaamiselle tyypillisiin tekstuaalisiin ja kielellisiin piirteisiin, esimerkiksi ajan ja paikan ilmaisutapoihin ja kertomuksen perusrakenteeseen, ja harjoitellaan niiden käyttämistä omissa teksteissä. Opetellaan isojen ja pienten tekstauskirjainten piirtämistä sekä niillä kirjoittamista ja näppäintaitoja. Tuetaan oikeinkirjoitustaidon kehittymistä fonologisen tietoisuuden harjoitteiden ja lukemisen avulla. Harjoitellaan käyttämään omissa teksteissä oikeinkirjoituksen perusasioita ja joitakin kirjoitettua kieltä koskevia sopimuksia, kuten sanaväli, tavutus, virke ja sen lopetusmerkit, iso alkukirjain virkkeen alussa ja tutuissa erisnimissä.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 2. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Harjoitellaan tuottamaan tekstejä, kuten satuja ja tarinoita, oppilaan taitojen mukaan
- Harjoitellaan käyttämään mielikuvitusta, kertomaan tarinoita ja mielipiteitä
- Harjoitellaan kuvaamaan omia kokemuksia, havaintoja ja ajatuksia puhumalla, kirjoittamalla ja kuvien avulla yksin ja yhdessä
- Tarkastellaan puhutun kielen muuntamista kirjoitetuksi kieleksi
- Harjoitellaan tekstin suunnittelua
- Tutustutaan kertomiselle ja kuvaamiselle tyypillisiin kielellisiin piirteisiin, esimerkiksi ajan ja paikan ilmaisutapoihin ja kertomuksen perusrakenteeseen, ja harjoitellaan niiden käyttämistä omissa teksteissä
- Harjoitellaan isoilla ja pienillä tekstauskirjaimilla kirjoittamista ja näppäintaitoja
- Tuetaan oikeinkirjoitustaidon kehittymistä fonologisen tietoisuuden harjoitteiden ja lukemisen avulla

- Harjoitellaan käyttämään omissa teksteissä oikeinkirjoituksen perusasioita ja joitakin kirjoitettua kieltä koskevia sopimuksia, kuten sanaväli, tavutus, virke ja sen lopetusmerkit, iso alkukirjain virkkeen alussa ja tutuissa erisnimissä

T10 ohjata oppilasta tuottamaan yksinkertaisia kertovia, kuvaavia ja muita tekstejä, myös monimediaisissa ympäristöissä

- Oppilas harjoittelee tuottamaan yksinkertaisia ja erilaisia tekstejä
- Oppilas harjoittelee tekstin tuottamista myös monimediaisissa ympäristöissä

S3 Tekstien tuottaminen

Harjoitellaan tuottamaan tekstejä, käyttämään mielikuvitusta, kertomaan tarinoita ja mielipiteitä sekä kuvaamaan omia kokemuksia, havaintoja ja ajatuksia puhumalla, kirjoittamalla ja kuvien avulla yksin ja yhdessä. Tarkastellaan puhutun kielen muuntamista kirjoitetuksi kieleksi ja harjoitellaan tekstin suunnittelua. Tutustutaan kertomiselle ja kuvaamiselle tyypillisiin tekstuaalisiin ja kielellisiin piirteisiin, esimerkiksi ajan ja paikan ilmaisutapoihin ja kertomuksen perusrakenteeseen, ja harjoitellaan niiden käyttämistä omissa teksteissä. Opetellaan isojen ja pienten tekstauskirjainten piirtämistä sekä niillä kirjoittamista ja näppäintaitoja. Tuetaan oikeinkirjoitustaidon kehittymistä fonologisen tietoisuuden harjoitteiden ja lukemisen avulla. Harjoitellaan käyttämään omissa teksteissä oikeinkirjoituksen perusasioita ja joitakin kirjoitettua kieltä koskevia sopimuksia, kuten sanaväli, tavutus, virke ja sen lopetusmerkit, iso alkukirjain virkkeen alussa ja tutuissa erisnimissä.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 2. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Harjoitellaan tuottamaan tekstejä, kuten satuja ja tarinoita, oppilaan taitojen mukaan
- Harjoitellaan käyttämään mielikuvitusta, kertomaan tarinoita ja mielipiteitä
- Harjoitellaan kuvaamaan omia kokemuksia, havaintoja ja ajatuksia puhumalla, kirjoittamalla ja kuvien avulla yksin ja yhdessä
- Tarkastellaan puhutun kielen muuntamista kirjoitetuksi kieleksi
- Harjoitellaan tekstin suunnittelua
- Tutustutaan kertomiselle ja kuvaamiselle tyypillisiin kielellisiin piirteisiin, esimerkiksi ajan ja paikan ilmaisutapoihin ja kertomuksen perusrakenteeseen, ja harjoitellaan niiden käyttämistä omissa teksteissä
- Harjoitellaan isoilla ja pienillä tekstauskirjaimilla kirjoittamista ja näppäintaitoja
- Tuetaan oikeinkirjoitustaidon kehittymistä fonologisen tietoisuuden harjoitteiden ja lukemisen avulla
- Harjoitellaan käyttämään omissa teksteissä oikeinkirjoituksen perusasioita ja joitakin kirjoitettua kieltä koskevia sopimuksia, kuten sanaväli, tavutus, virke ja sen lopetusmerkit, iso alkukirjain virkkeen alussa ja tutuissa erisnimissä

T11 opastaa oppilasta harjaannuttamaan käsinkirjoittamisen taitoa ja näppäintaitoja sekä ohjata oppilasta vähitellen tekstien suunnitteluun ja rakentamiseen sekä tuntemaan oikeinkirjoituksen perusasioita ja kirjoitettua kieltä koskevia sopimuksia

- Oppilas vahvistaa tekstauskirjainten käyttöä tekstin tuottamisessa
- Oppilas tutustuu oikeinkirjoituksen perusasioihin ja joihinkin kirjoitettua kieltä koskeviin sopimuksiin
- Oppilas harjoittelee näppäintaitoja säännöllisesti

S3 Tekstien tuottaminen

Harjoitellaan tuottamaan tekstejä, käyttämään mielikuvitusta, kertomaan tarinoita ja mielipiteitä sekä kuvaamaan omia kokemuksia, havaintoja ja ajatuksia puhumalla, kirjoittamalla ja kuvien avulla yksin ja yhdessä. Tarkastellaan puhutun kielen muuntamista kirjoitetuksi kieleksi ja harjoitellaan tekstin suunnittelua. Tutustutaan kertomiselle ja kuvaamiselle tyypillisiin tekstuaalisiin ja kielellisiin piirteisiin, esimerkiksi ajan ja paikan ilmaisutapoihin ja kertomuksen perusrakenteeseen, ja harjoitellaan niiden käyttämistä omissa teksteissä. Opetellaan isojen ja pienten tekstauskirjainten piirtämistä sekä niillä kirjoittamista ja näppäintaitoja. Tuetaan oikeinkirjoitustaidon kehittymistä fonologisen tietoisuuden harjoitteiden ja lukemisen avulla. Harjoitellaan käyttämään omissa teksteissä oikeinkirjoituksen perusasioita ja joitakin kirjoitettua kieltä koskevia sopimuksia, kuten sanaväli, tavutus, virke ja sen lopetusmerkit, iso alkukirjain virkkeen alussa ja tutuissa erisnimissä.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 2. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Harjoitellaan tuottamaan tekstejä, kuten satuja ja tarinoita, oppilaan taitojen mukaan
- Harjoitellaan käyttämään mielikuvitusta, kertomaan tarinoita ja mielipiteitä
- Harjoitellaan kuvaamaan omia kokemuksia, havaintoja ja ajatuksia puhumalla, kirjoittamalla ja kuvien avulla yksin ja yhdessä
- Tarkastellaan puhutun kielen muuntamista kirjoitetuksi kieleksi
- Harjoitellaan tekstin suunnittelua
- Tutustutaan kertomiselle ja kuvaamiselle tyypillisiin kielellisiin piirteisiin, esimerkiksi ajan ja paikan ilmaisutapoihin ja kertomuksen perusrakenteeseen, ja harjoitellaan niiden käyttämistä omissa teksteissä
- Harjoitellaan isoilla ja pienillä tekstauskirjaimilla kirjoittamista ja näppäintaitoja
- Tuetaan oikeinkirjoitustaidon kehittymistä fonologisen tietoisuuden harjoitteiden ja lukemisen avulla
- Harjoitellaan käyttämään omissa teksteissä oikeinkirjoituksen perusasioita ja joitakin kirjoitettua kieltä koskevia sopimuksia, kuten sanaväli, tavutus, virke ja sen lopetusmerkit, iso alkukirjain virkkeen alussa ja tutuissa erisnimissä

T12 kannustaa oppilasta kehittämään kielitietoisuuttaan ja kielen peruskäsitteiden tuntemusta sekä ohjata tekemään havaintoja puhutusta ja kirjoitetusta kielestä sekä auttaa huomaamaan, että omalla kielenkäytöllä on vaikutusta toisten käyttäytymiseen

- Oppilas syventää ymmärrystään kielitietoisuudesta
- Oppilas harjoittelee tekemään havaintoja puhutusta ja kirjoitetusta kielestä
- Oppilas harjoittelee arvioimaan omaa kielenkäyttöään ja sen vaikutusta toisiin

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Vahvistetaan kielellistä tietoisuutta tekemällä havaintoja puhutusta kielestä ja tutustumalla kirjoitettuun kieleen kuunnellen ja lukien. Tehdään havaintoja eri puhetavoista, koulussa ja vapaa-ajalla esillä olevista kielistä sekä kielenkäytön vaikutuksesta muihin. Pohditaan yhdessä sanoja, sanontoja ja ilmaisutapoja, leikitellään kielellä lorujen, runojen ja sanaleikkien avulla. Etsitään itseä kiinnostavaa luettavaa ja herätetään kiinnostusta lukuharrastukseen. Tutustutaan kuunnellen ja lukien monimuotoisiin teksteihin, kuten lapsille suunnattuun kirjallisuuteen ja mediateksteihin, ja käytetään niitä ilmaisun virikkeenä ja keskustellaan niiden merkityksestä omassa arjessa. Tutustutaan yhdessä kirjastoon ja sen käyttöön. Tutustutaan lastenkulttuuriin ja tapakulttuuriin omassa lähiympäristössä, juhlaperinteisiin sekä joihinkin kansanperinteen muotoihin ja osallistutaan yhdessä esitysten tai muiden kulttuurituotteiden tekemiseen.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 2. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Vahvistetaan kielellistä tietoisuutta tekemällä havaintoja puhutusta kielestä ja Tutustumalla kirjoitettuun kieleen kuunnellen ja lukien
- Tehdään havaintoja eri puhetavoista, koulussa ja vapaa-ajalla esillä olevista kielistä sekä kielenkäytön vaikutuksesta muihin
- Pohditaan yhdessä sanoja, sanontoja ja ilmaisutapoja
- Leikitellään kielellä lorujen, runojen ja sanaleikkien avulla
- Etsitään itseä kiinnostavaa luettavaa ja herätetään kiinnostusta lukuharrastukseen
- Tutustutaan kuunnellen ja lukien monimuotoisiin teksteihin, kuten lapsille suunnattuun kirjallisuuteen ja mediateksteihin
- Käytetään monimuotoisia tekstejä ilmaisun virikkeenä ja keskustellaan niiden merkityksestä omassa arjessa
- Tutustutaan yhdessä kirjastoon ja sen käyttöön
- Tutustutaan lastenkulttuuriin ja tapakulttuuriin omassa lähiympäristössä, juhlaperinteisiin sekä joihinkin kansanperinteen muotoihin
- Osallistutaan yhdessä esitysten tai muiden kulttuurituotteiden tekemiseen

T13 innostaa oppilasta kuuntelemaan ja lukemaan lapsille suunnattua kirjallisuutta ja valitsemaan itseään kiinnostavaa luettavaa, kehittämään lukuharrastustaan sekä ohjata oppilasta kirjaston käyttöön

- Oppilas tutustuu lapsille suunnattuun kirjallisuuteen kuuntelemalla ja lukemalla
- Oppilas harjoittelee valitsemaan itseään kiinnostavaa ja itselle sopivaa luettavaa ja kehittää lukuharrastustaan
- Oppilas harjoittelee kirjaston käyttöä

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Vahvistetaan kielellistä tietoisuutta tekemällä havaintoja puhutusta kielestä ja tutustumalla kirjoitettuun kieleen kuunnellen ja lukien. Tehdään havaintoja eri puhetavoista, koulussa ja vapaa-ajalla esillä olevista kielistä sekä kielenkäytön vaikutuksesta muihin. Pohditaan yhdessä sanoja, sanontoja ja ilmaisutapoja, leikitellään kielellä lorujen, runojen ja sanaleikkien avulla. Etsitään itseä kiinnostavaa luettavaa ja herätetään kiinnostusta lukuharrastukseen. Tutustutaan kuunnellen ja lukien monimuotoisiin teksteihin, kuten lapsille suunnattuun kirjallisuuteen ja mediateksteihin, ja käytetään niitä ilmaisun virikkeenä ja keskustellaan niiden merkityksestä omassa arjessa. Tutustutaan yhdessä kirjastoon ja sen käyttöön. Tutustutaan lastenkulttuuriin ja tapakulttuuriin omassa lähiympäristössä, juhlaperinteisiin sekä joihinkin kansanperinteen muotoihin ja osallistutaan yhdessä esitysten tai muiden kulttuurituotteiden tekemiseen.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 2. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Vahvistetaan kielellistä tietoisuutta tekemällä havaintoja puhutusta kielestä ja Tutustumalla kirjoitettuun kieleen kuunnellen ja lukien
- Tehdään havaintoja eri puhetavoista, koulussa ja vapaa-ajalla esillä olevista kielistä sekä kielenkäytön vaikutuksesta muihin
- Pohditaan yhdessä sanoja, sanontoja ja ilmaisutapoja
- Leikitellään kielellä lorujen, runojen ja sanaleikkien avulla
- Etsitään itseä kiinnostavaa luettavaa ja herätetään kiinnostusta lukuharrastukseen
- Tutustutaan kuunnellen ja lukien monimuotoisiin teksteihin, kuten lapsille suunnattuun kirjallisuuteen ja mediateksteihin
- Käytetään monimuotoisia tekstejä ilmaisun virikkeenä ja keskustellaan niiden merkityksestä omassa arjessa
- Tutustutaan yhdessä kirjastoon ja sen käyttöön

- Tutustutaan lastenkulttuuriin ja tapakulttuuriin omassa lähiympäristössä, juhlaperinteisiin sekä joihinkin kansanperinteen muotoihin
- Osallistutaan yhdessä esitysten tai muiden kulttuurituotteiden tekemiseen

T14 ohjata oppilasta arvostamaan omaa kieltään ja kulttuuriaan sekä kulttuurista moninaisuutta, tutustuttaa joihinkin lastenkulttuurin muotoihin ja innostaa niiden käyttäjäksi sekä kannustaa tuottamaan omaa kulttuuria yhdessä muiden kanssa

- Oppilas harjoittelee arvostamaan omaa kieltään ja kulttuuriaan sekä kulttuurista moninaisuutta
- Oppilas jatkaa tutustumista joihinkin lastenkulttuurin muotoihin
- Oppilas harjoittelee tuottamaan omaa kulttuuria yhdessä muiden kanssa

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Vahvistetaan kielellistä tietoisuutta tekemällä havaintoja puhutusta kielestä ja tutustumalla kirjoitettuun kieleen kuunnellen ja lukien. Tehdään havaintoja eri puhetavoista, koulussa ja vapaa-ajalla esillä olevista kielistä sekä kielenkäytön vaikutuksesta muihin. Pohditaan yhdessä sanoja, sanontoja ja ilmaisutapoja, leikitellään kielellä lorujen, runojen ja sanaleikkien avulla. Etsitään itseä kiinnostavaa luettavaa ja herätetään kiinnostusta lukuharrastukseen. Tutustutaan kuunnellen ja lukien monimuotoisiin teksteihin, kuten lapsille suunnattuun kirjallisuuteen ja mediateksteihin, ja käytetään niitä ilmaisun virikkeenä ja keskustellaan niiden merkityksestä omassa arjessa. Tutustutaan yhdessä kirjastoon ja sen käyttöön. Tutustutaan lastenkulttuuriin ja tapakulttuuriin omassa lähiympäristössä, juhlaperinteisiin sekä joihinkin kansanperinteen muotoihin ja osallistutaan yhdessä esitysten tai muiden kulttuurituotteiden tekemiseen.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 2. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Vahvistetaan kielellistä tietoisuutta tekemällä havaintoja puhutusta kielestä ja Tutustumalla kirjoitettuun kieleen kuunnellen ja lukien
- Tehdään havaintoja eri puhetavoista, koulussa ja vapaa-ajalla esillä olevista kielistä sekä kielenkäytön vaikutuksesta muihin
- Pohditaan yhdessä sanoja, sanontoja ja ilmaisutapoja
- Leikitellään kielellä lorujen, runojen ja sanaleikkien avulla
- Etsitään itseä kiinnostavaa luettavaa ja herätetään kiinnostusta lukuharrastukseen
- Tutustutaan kuunnellen ja lukien monimuotoisiin teksteihin, kuten lapsille suunnattuun kirjallisuuteen ja mediateksteihin
- Käytetään monimuotoisia tekstejä ilmaisun virikkeenä ja keskustellaan niiden merkityksestä omassa arjessa
- Tutustutaan yhdessä kirjastoon ja sen käyttöön
- Tutustutaan lastenkulttuuriin ja tapakulttuuriin omassa lähiympäristössä, juhlaperinteisiin sekä joihinkin kansanperinteen muotoihin
- Osallistutaan yhdessä esitysten tai muiden kulttuurituotteiden tekemiseen

Toinen kotimainen kieli

Oppiaineen tehtävä

Kieli on oppimisen ja ajattelun edellytys. Kieli on mukana kaikessa koulun toiminnassa, ja jokainen opettaja on kielen opettaja. Kielten opiskelu edistää ajattelutaitojen kehittymistä. Se antaa aineksia monikielisen ja -kulttuurisen identiteetin muodostumiselle ja arvostamiselle. Sanavaraston ja rakenteiden karttuessa myös vuorovaikutus- ja tiedonhankintataidot kehittyvät. Kielten opiskelussa on runsaasti sijaa ilolle, leikillisyydelle ja luovuudelle.

Toisen kotimaisen kielen opetus on osa kielikasvatusta ja johdatusta kielitietoisuuteen. Oppilaissa herätetään kiinnostus kouluyhteisön ja ympäröivän maailman kielelliseen ja kulttuuriseen moninaisuuteen ja heitä rohkaistaan viestimään autenttisissa kieliympäristöissä. Koulussa ohjataan arvostamaan eri kieliä, niiden puhujia ja erilaisia kulttuureita. Sukupuolten tasa-arvoa kielivalinnoissa ja kielten opiskelussa vahvistetaan erilaisia oppilaita kiinnostavalla kielivalintatiedotuksella, rohkaisemalla oppilaita tekemään aidosti itseään kiinnostavia valintoja sukupuolesta riippumatta, käsittelemällä opetuksessa monipuolisesti erilaisia aiheita sekä käyttämällä vaihtelevia ja toiminnallisia työtapoja.

Toisen kotimaisen kielen opiskelu valmistaa oppilaita suunnitelmalliseen ja luovaan työskentelyyn erilaisissa kokoonpanoissa. Oppilaille ja oppilasryhmille luodaan mahdollisuuksia verkostoitumiseen ja yhteydenpitoon ihmisten kanssa myös eri puolilla Pohjoismaita. Tieto- ja viestintäteknologia tarjoaa yhden luontevan mahdollisuuden toteuttaa kieltenopetusta autenttisista tilanteista ja oppilaiden viestintätarpeista lähtien. Opetus antaa myös valmiuksia osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen.

Opetus vahvistaa oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää niitä rohkeasti. Oppilaille annetaan mahdollisuus edetä yksilöllisesti ja saada tarpeen mukaan tukea oppimiselleen. Opetus järjestetään niin, että myös muita nopeammin etenevät tai kieltä entuudestaan osaavat voivat edistyä.

Kielten opetuksessa kehitetään monilukutaitoa ja käsitellään erilaisia tekstejä. Lasten ja nuorten erilaiset kiinnostuksen kohteet otetaan huomioon tekstien valinnassa. Opetuksessa luodaan siltoja myös eri kielten välille sekä oppilaiden vapaa-ajan kielenkäyttöön. Oppilaita ohjataan hakemaan osaamillaan kielillä tietoa.

Oppiaineen tehtävä

***Vuosiluokilla 1–2 toisen kotimaisen kielen opetuksen erityisenä tehtävänä on** herättää oppilaiden myönteinen asenne ruotsin tai suomen kielen oppimiseen sekä vahvistaa oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää vähäistäkin kielitaitoa rohkeasti. Opetus herättelee oppilaiden uteliaisuutta kieliin ja se tukee oppilaan kykyä havainnoida ja hyödyntää ympäröivässä maailmassa olevia kielellisiä ja kulttuurisia virikkeitä. Opetuksessa tarjotaan monipuolisia kokemuksia ruotsin tai suomen kielestä sekä ruotsin tai suomen kieleen liittyvistä kulttuureista. **Äidinkielenomaisessa ruotsin tai suomen kielen** opetuksessa kaksikieliset oppilaat saavat mahdollisuuden pohtia ja syventää ruotsin tai suomen kielen taitoaan ja ruotsin- tai suomenkielisen kulttuurin erityispiirteiden tuntemustaan. Toisen kotimaisen kielen opetuksessa korostuu oppimisen ilo, vaihtelevat työtavat, toiminnallisuus ja suullinen vuorovaikutus arkeen liittyvissä tilanteissa. Käsiteltävät aihepiirit valitaan yhdessä oppilaiden kanssa heitä itseään kiinnostavista aiheista ja niitä käsitellään monipuolisesti. Opetuksen alussa oppilaalta ei edellytetä luku- ja kirjoitustaitoa. Oppilaan kiinnostusta suullista ja kirjoitettua kieltä kohtaan herätellään ja lisätään. Vähitellen lisätään myös oppilaan kiinnostusta lukemista ja kirjoittamista kohtaan.*

Vieraat kielet

Englannin kieli, A1-oppimäärä

Oppiaineen tehtävä

***Vuosiluokilla 1–2 vieraan kielen ja saamen kielen opetuksen erityisenä tehtävänä on** herättää oppilaiden myönteinen asenne kielenoppimiseen sekä vahvistaa oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää vähäistäkin kielitaitoa rohkeasti. Opetus herättelee oppilaiden uteliaisuutta kieliin. Opetus tukee oppilaan kykyä havainnoida ja hyödyntää ympäröivässä maailmassa olevia kielellisiä ja kulttuurisia virikkeitä. Opetuksessa tarjotaan monipuolisia kokemuksia vieraasta kielestä tai saamen kielestä sekä niihin liittyvistä kulttuureista. Opetuksessa korostuu oppimisen ilo, vaihtelevat työtavat, toiminnallisuus ja suullinen vuorovaikutus arkeen liittyvissä tilanteissa. Käsiteltävät aihepiirit valitaan yhdessä*

oppilaiden kanssa heitä aidosti itseään kiinnostavista asioista. Opetuksessa käsitellään monipuolisesti erilaisia aiheita. Opetuksen alussa oppilaalta ei edellytetä luku- ja kirjoitustaitoa. Oppilaan kiinnostusta suullista ja kirjoitettua kieltä kohtaan herätellään ja lisätään. Vähitellen lisätään myös oppilaan kiinnostusta lukemista ja kirjoittamista kohtaan.

Oppimisympäristöt ja työtavat

Työtapojen valinnassa tulee ottaa huomioon erilaiset ja eri taustoista tulevat oppijat sekä oppilaiden ikäkausi ja kehitysvaihe. Työtapojen tulee olla monipuolisia, oppilaslähtöisiä ja oppilaita osallistavia. Työtapoja valittaessa lähtökohtana ovat toiminnallisuus ja tutkiva oppiminen. Opetusta voidaan eheyttää niin, että kohdekielen taitojen oppiminen nivotaan muiden oppiaineiden opetukseen.

Työtavoilla ohjataan oppilaita monipuoliseen vuorovaikutukseen, yhteiseen pohtimiseen, kielelliseen uteliaisuuteen ja päättelyyn sekä yhteistyötaitojen kehittämiseen. Työtavoissa yhdistyy leikinomaisuus, musiikki, draama, pelit ja liike sekä eri aistien hyödyntäminen. Oppilaille tarjotaan suullisen vuorovaikutuksen lisäksi mahdollisuuksia tutustua kohdekieleen ja oppia sitä myös kirjoitetun kielen kautta. Oppilaita ohjataan pohtimaan kielen oppimistaan esimerkiksi Eurooppalaisen kielisalkun tai vastaavan työvälineen avulla sekä vähitellen ottamaan vastuuta omasta oppimisestaan.

Opetuksessa voidaan hyödyntää koko koulua ja koulun lähiympäristöä oppimisympäristöinä. Monikielisyys, kulttuurinen moninaisuus ja kielitietoisuus ovat näkyvissä oppimisympäristöissä. Kohdekieli kuuluu ja näkyy oppimistilanteissa ja oppilaalle tutuissa vuorovaikutustilanteissa. Oppimisympäristöjä voidaan muuttaa erilaisiin kielenoppimistilanteisiin sopiviksi ja siten mahdollistaa monipuoliset työtavat sekä työskentely ryhmissä ja itsenäisesti. Oppimisympäristöjä suunnitellaan yhdessä oppilaiden kanssa. Oppimisympäristöt tukevat oppilaan luontaista uteliaisuutta ja kokeilunhalua sekä leikillisyyttä ja mielikuvitusta, jotta oppilas rohkaistuu käyttämään vähäistäkin kielitaitoaan alusta asti. Oppimisympäristöjen avulla vahvistetaan oppilaiden monilukutaidon kehittymistä hyödyntämällä opetuksessa esimerkiksi kuvia, liikettä, ääntä ja erilaisia didaktisia välineitä. Opetuksessa tarjotaan oppilaille mahdollisuuksia tutustua kohdekieleen ja kohdekieleen liittyvään kulttuuriin hyödyntämällä erilaisia oppimisympäristöjä sekä mahdollisuuksien mukaan esimerkiksi verkkoyhteyksiä muiden kohdekieltä puhuvien kanssa.

Ohjaus ja tuki

Oppilaita ohjataan käyttämään kielitaitoaan rohkeasti. Runsas viestinnällinen harjoittelu, kielenopiskelutaitojen vahvistaminen sekä toiminnalliset, luovuutta ja osallisuutta edistävät työtavat tukevat oppilaiden kielitaidon kehittymistä. Oppilaille tarjotaan tilaisuuksia tutustua myös muihin koulun tarjoamiin kieliin. Heille kerrotaan monipuolisen kielitaidon merkityksestä ja heitä kannustetaan opiskelemaan monipuolisesti kieliä.

Opetus tulee järjestää oppilaiden lähtökohdat huomioon ottaen ja opetusta tulee tarvittaessa eriyttää. Oppilaalla on oikeus saada oppimisen tukea tuen tarpeen ilmetessä. Oppilaan vapauttamiseen kielen opiskelusta tulee olla erityisen painavat syyt ja sen tulee perustua jokaisen oppilaan osalta yksilölliseen harkintaan. Oppimisen ja koulunkäynnin tuesta määrätään Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden 2014 luvussa 7. Opetus suunnitellaan niin, että se tarjoaa haasteita myös muita nopeammin edistyville tai kohdekieltä entuudestaan osaaville oppilaille. Oppilaita ohjataan löytämään itselleen sopivaa ja kiinnostavaa oppimista edistävää aineistoa esimerkiksi verkosta tai kirjastosta.

Oppilaita kannustetaan vieraiden kielten opintoihin oppimisvaikeuksista huolimatta. Oppilasta ohjataan tunnistamaan ja hyödyntämään omia vahvuuksiaan kielenoppijana. Oppilaan kielitietoisuutta lisätään kiinnittämällä huomio kielten samankaltaisuuksiin.

Oppilaan oppimisen arviointi

Lukuvuoden aikana toteutettavan arvioinnin ensisijainen tehtävä on ohjata oppimista kannustavan palautteen avulla. Opettajan antama palaute antaa oppilaille mahdollisuuden tulla tietoiseksi oppimisen tavoitteista sekä omista taidoista ja niiden kehittämisestä. Opinnoissa edistymisen kannalta on keskeistä, että opettaja antaa oppilaille mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan eri tavoin. Oppilaat harjoittelevat opettajan ohjaamana itse- ja vertaisarvioinnin taitoja osana kielten opiskelua.

Lukuvuoden päätteeksi A1-kielen sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi tekemiensä havaintojen perusteella oppilaiden osaamista suhteessa kaikkiin opetussuunnitelman perusteissa oppimiselle asetettuihin tavoitteisiin. Opettajan arvioidessa oppilaan oppimista on huolehdittava siitä, että oppilaat voivat osoittaa osaamistaan eri tavoin.

1

Vuosiluokan tavoitteet ja keskeiset sisällöt

T1 tutustutaan, mitä kieliä ja kulttuureita koulussa, lähiympäristössä ja Suomessa on. Ohjata oppilasta tunnistamaan kohdekieli muista kielistä.

- Oppilaalle kehittyy kiinnostus ja myönteinen asenne kielenoppimiseen
- Oppilas oppii tunnistamaan kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden lähiympäristössään
- Oppilas tunnistaa puhutun englannin muista kielistä

Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

S1 Pohditaan yhdessä, mitä kieliä koulussa, lähiympäristössä ja Suomessa puhutaan ja tutustutaan niissä esiintyviin kulttuureihin. Keskustellaan eri kielten yhtäläisyyksistä ja eroista.

Paikallinen tarkennus:

- Oppilaan kiinnostusta kielenopiskelua kohtaan herätellään monipuolisilla ja oppilasta osallistavilla työtavoilla esim. laulut, leikit, pelit, draama
- Tutustutaan yhdessä koulun ja lähiympäristön kieliin sekä niiden yhtäläisyyksiin ja eroihin (esim. tervehdykset eri kielillä)
- Käytetään tuntitilanteissa toistuvia fraaseja kohdekielellä (esim. erilaiset kehoitukset)

T2 ohjata oppilasta arvostamaan omaa kielitaustaansa sekä kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta

- Oppilas harjoittelee havaitsemaan yhtäläisyyksiä yksinkertaisissa ilmauksissa lähiympäristönsä kielten ja englannin välillä.

Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

S2 Pohditaan yhdessä kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden merkitystä ja arvoa eri yhteisöille.

Paikallinen tarkennus:

- Oppilaan kiinnostusta kielenopiskelua kohtaan herätellään monipuolisilla ja oppilasta osallistavilla työtavoilla esim. laulut, leikit, pelit, draama
- Tutustutaan yhdessä koulun ja lähiympäristön kieliin sekä niiden yhtäläisyyksiin ja eroihin (esim. tervehdykset eri kielillä)
- Käytetään tuntitilanteissa toistuvia fraaseja kohdekielellä (esim. erilaiset kehoitukset)

T3 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tehdä yhteistyötä muiden kanssa ja toimia ryhmässä

- Oppilas harjoittelee ryhmätyötaitoja monipuolisesti esim. pelien ja leikkien kautta.

Kielenopiskelutaidot

S3 Harjoitellaan tekemään yhteistyötä ja työskentelemään pareittain ja ryhmissä.

Paikallinen tarkennus:

- Harjoitellaan erilaisia tervehtimistapoja ja itsestä kertomista mallin mukaan (tervehdykset, voinnin kysyminen, nimen ja iän kysyminen, Do you - ja Are you -alkuiset kysymykset)

T5 tutustutaan yhdessä erilaisiin tapoihin oppia kieliä ja kokeillaan, millaiset tavat oppia kieliä sopivat oppilaalle parhaiten. Harjoitellaan yhdessä asettamaan tavoitteita kielten opiskelulle.

- Oppilas harjoittelee luokassa erilaisia kielenopiskelemisen työskentelytapoja.
- Oppilas tutustuu erilaisiin itse- ja vertaispalautteen antamisen ja vastaanottamisen tapoihin.

Kielenopiskelutaidot

S5 Pohditaan, miten kieliä opitaan ja miten kieliä voi oppia. Harjoitellaan erilaisia tapoja opiskella kieltä. Harjoitellaan arvioimaan omaa kielitaitoa itse- ja vertaisarvioinnin keinoin käyttämällä esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua.

Paikallinen tarkennus:

- Harjoitellaan erilaisia tervehtimistapoja ja itsestä kertomista mallin mukaan (tervehdykset, voinnin kysyminen, nimen ja iän kysyminen, Do you - ja Are you -alkuiset kysymykset)

T6 rohkaista oppilasta käyttämään kieltä monipuolisesti erilaisissa vuorovaikutustilanteissa

- Oppilas rohkaistuu käyttämään vierasta kieltä mallin mukaan ja toistaen.

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa

S6 Sisältöjen valinnan lähtökohtana ovat oppilaiden arki ja kiinnostuksen kohteet. Sisältöjä valitaan yhdessä oppilaiden kanssa. Keskeisiä sisältöjä ovat eri kielenkäyttötarkoituksiin liittyvät tilanteet, kuten tervehtiminen, hyvästely, omasta itsestä kertominen ja arkeen liittyvät kielenkäyttötilanteet. Opetuksessa harjoitellaan kohteliasta kielenkäyttöä vuorovaikutustilanteissa. Osana vuorovaikutusta harjoitellaan sanastoa ja rakenteita fraaseina esimerkiksi laulujen, leikkien, draaman ja pelillistämisen avulla.

Paikallinen tarkennus:

- Tutustutaan suullisesti ja kuulonvaraisesti erilaisiin oppilaan lähiympäristöön kuuluviin aihepiireihin, myös ottaen huomioon oppilaiden kiinnostuksenkohteet (numerot 1-10, värit, perheenjäseniä, koulutarvikkeita, adjektiiveja)

T7 ohjata oppilasta hyödyntämään non-verbaalisia keinoja ja käyttämään erilaisia keinoja päätellä sanojen merkityksiä. Rohkaista oppilasta ilmaisemaan omia oivalluksiaan sekä viestin ymmärtämiseen liittyviä vaikeuksia.

- Oppilasta ohjataan kiinnittämään huomiota sanattomaan viestintään, eleisiin ja ilmeisiin mallin kautta.
- Oppilas opettelee hyödyntämään sanatonta viestintää luokkatilanteissa ja omassa reagoinnissaan (esimerkiksi nyökkäämällä).

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa

S7 Pohditaan, miten voi toimia, jos osaa kieltä vain vähän. Harjoitellaan erilaisten viestinnässä tarvittavien apukeinojen, kuten eleiden ja piirtämisen käyttöä. Harjoitellaan sanojen merkitysten päättelyä asiayhteyden, yleistiedon tai muiden kielten osaamisen perusteella. Harjoitellaan ilmaisuja, joita tarvitaan, kun viestin ymmärtämisessä on vaikeuksia.

Paikallinen tarkennus:

- Tutustutaan suullisesti ja kuulonvaraisesti erilaisiin oppilaan lähiympäristöön kuuluviin aihepiireihin, myös ottaen huomioon oppilaiden kiinnostuksenkohteet (numerot 1-10, värit, perheenjäseniä, koulutarvikkeita, adjektiiveja)

T8 rohkaista oppilasta käyttämään kieltä viestintätilanteeseen ja kulttuuriin sopivalla tavalla

- Oppilas tutustuu yleisimpiin kohteliaisuusfraaseihin ja tervehdyksiin.

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa

S8 Totutellaan käyttämään kielelle ja kulttuurille tyypillisimpiä kohteliaisuuden ilmauksia arjen vuorovaikutustilanteissa, kuten tervehtiminen, hyvästely, kiittäminen ja avun pyytäminen. Harjoitellaan luontevaa reagointia vuorovaikutustilanteissa.

Paikallinen tarkennus:

- Tutustutaan suullisesti ja kuulonvaraisesti erilaisiin oppilaan lähiympäristöön kuuluviin aihepiireihin, myös ottaen huomioon oppilaiden kiinnostuksenkohteet (numerot 1-10, värit, perheenjäseniä, koulutarvikkeita, adjektiiveja)

T9 ohjata oppilasta ymmärtämään kohdekielen tavallisimpia sanoja ja ilmauksia oppilaille tutuissa tilanteissa.

- Oppilasta ohjataan päättelemään sanojen merkityksiä mm. yhteisen tekemisen kautta tavanomaisissa luokkatilanteissa ja omassa viestinnässään.

Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä

S9 Sisältöjen valinnan lähtökohtana ovat oppilaiden arki ja kiinnostuksen kohteet. Sisältöjä valitaan yhdessä oppilaiden kanssa. Oppilas tutustuu ensisijaisesti puhuttuihin teksteihin ja vähitellen myös kirjoitettuihin teksteihin sekä arjessa kuuluvaan ja näkyvään kieleen. Kuunnellaan ja havainnoidaan kohdekielen ääntämistä sekä sana- ja lausepainoa, puherytmiä ja intonaatiota. Ymmärtämistä harjoitellaan esimerkiksi laulujen, leikkien, lorujen, tarinoiden ja kuvien avulla.

Paikallinen tarkennus:

- Tutustutaan suullisesti ja kuulonvaraisesti erilaisiin oppilaan lähiympäristöön kuuluviin aihepiireihin, myös ottaen huomioon oppilaiden kiinnostuksenkohteet (numerot 1-10, värit, perheenjäseniä, koulutarvikkeita, adjektiiveja)

T10 ohjata oppilasta käyttämään kohdekielen tavallisimpia sanoja ja ilmauksia oppilaille tutuissa tilanteissa erityisesti puheessa ja harjoittelemaan ääntämistä

- Oppilas harjoittelee sanojen ja tervehdysten ääntämistä toistaen mallin mukaan.
- Oppilas harjoittelee vastaamaan suullisesti tervehdykseen tai yksinkertaiseen kysymykseen lyhyesti.

Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä

S10 Sisältöjen valinnan lähtökohtana ovat oppilaiden arki ja kiinnostuksen kohteet. Sisältöjä valitaan yhdessä oppilaiden kanssa. Harjoitellaan runsaasti ja monipuolisesti kohdekielen ääntämistä sekä sana- ja lausepainoa, puherytmiä ja intonaatiota. Sanastoa ja rakenteita harjoitellaan osana vuorovaikutusta erilaisissa oppilaille tutuissa tilanteissa sekä esimerkiksi kuvien, laulujen, leikkien, lorujen, tarinoiden, draaman ja pelillistämisen avulla. Tarjotaan mahdollisuuksia tutustua vähitellen kirjoittamiseen.

Paikallinen tarkennus:

- Tutustutaan suullisesti ja kuulonvaraisesti erilaisiin oppilaan lähiympäristöön kuuluviin aihepiireihin, myös ottaen huomioon oppilaiden kiinnostuksenkohteet (numerot 1-10, värit, perheenjäseniä, koulutarvikkeita, adjektiiveja)

2

Vuosiluokan tavoitteet ja keskeiset sisällöt

T1 tutustutaan, mitä kieliä ja kulttuureita koulussa, lähiympäristössä ja Suomessa on. Ohjata oppilasta tunnistamaan kohdekieli muista kielistä.

- Oppilas ymmärtää englannin kielen aseman maailmankielenä ja on tutustunut joihinkin englanninkielisiin maihin.
- Oppilas tutustuu lähiympäristönsä muiden kielten ja englannin kielen yhtäläisyyksiin, esimerkiksi tervehdysten ja toivotusten kautta.

Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

S1 Pohditaan yhdessä, mitä kieliä koulussa, lähiympäristössä ja Suomessa puhutaan ja tutustutaan niissä esiintyviin kulttuureihin. Keskustellaan eri kielten yhtäläisyyksistä ja eroista.

Paikallinen tarkennus:

- Tutustutaan monin eri tavoin englanninkielisiin maihin ja niiden tapoihin puhua englantia
- Opeteltavaa ainesta harjoitellaan monipuolisesti yksin ja ryhmissä ja mahdollisuuksien mukaan eri ympäristöissä

T2 ohjata oppilasta arvostamaan omaa kielitaustaansa sekä kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta

- Oppilas osaa mainita muutamia yhtäläisyyksiä yksinkertaisissa ilmauksissa lähiympäristönsä kielten ja englannin välillä.

Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

S2 Pohditaan yhdessä kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden merkitystä ja arvoa eri yhteisöille.

Paikallinen tarkennus:

- Tutustutaan monin eri tavoin englanninkielisiin maihin ja niiden tapoihin puhua englantia
- Opeteltavaa ainesta harjoitellaan monipuolisesti yksin ja ryhmissä ja mahdollisuuksien mukaan eri ympäristöissä

T3 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tehdä yhteistyötä muiden kanssa ja toimia ryhmässä

- Oppilas harjoittelee ryhmätyötaitoja sekä itse- ja vertaisarviointia

Kielenopiskelutaidot

S3 Harjoitellaan tekemään yhteistyötä ja työskentelemään pareittain ja ryhmissä.

Paikallinen tarkennus:

- Harjoitellaan kannustavan palautteen antamista
- Harjoitellaan itsenäisen ja säännöllisen kieltenopiskelun taitoja (esim. kerrataan tunnilla käsiteltyjä sanoja kotona)
- Harjoitellaan suullista kielitaitoa viestinnällisesti mahdollisuuksien mukaan monipuolisissa oppimisympäristöissä (esim. kysymys-vastaus-parit, pienet näytelmät, kuvalliset tarinat, leikit, pelit)
- Harjoitellaan kohdekielelle ominaisia kohteliaisuusfraaseja (esim. please-sanan käyttö)

T4 ohjata oppilasta tekemään havaintoja kielestä ja kielenkäytöstä sekä kehittämään kielellistä päättelykykyä

- Oppilas harjoittelee päättelemään yksinkertaisten, luokkatilanteissa tavanomaisten sanojen ja sanontojen merkityksiä.

Kielenopiskelutaidot

S4 Havainnoidaan pääsääntöisesti puhuttua kieltä. Harjoitellaan sanojen merkitysten päättelyä asiayhteyden, yleistiedon tai muiden kielten osaamisen perusteella.

Paikallinen tarkennus:

- Harjoitellaan kannustavan palautteen antamista
- Harjoitellaan itsenäisen ja säännöllisen kieltenopiskelun taitoja (esim kerrataan tunnilla käsiteltyjä sanoja kotona)
- Harjoitellaan suullista kielitaitoa viestinnällisesti mahdollisuuksien mukaan monipuolisissa oppimisympäristöissä (esim kysymys-vastaus-parit, pienet näytelmät, kuvalliset tarinat, leikit, pelit)
- Harjoitellaan kohdekielelle ominaisia kohteliaisuusfraaseja (esim please-sanan käyttö)

T5 tutustutaan yhdessä erilaisiin tapoihin oppia kieliä ja kokeillaan, millaiset tavat oppia kieliä sopivat oppilaalle parhaiten. Harjoitellaan yhdessä asettamaan tavoitteita kielten opiskelulle.

- Oppilas harjoittelee luokassa erilaisia kielenopiskelemisen työskentelytapoja.
- Oppilas tutustuu erilaisiin itse- ja vertaispalautteen antamisen ja vastaanottamisen tapoihin.

Kielenopiskelutaidot

S5 Pohditaan, miten kieliä opitaan ja miten kieliä voi oppia. Harjoitellaan erilaisia tapoja opiskella kieltä. Harjoitellaan arvioimaan omaa kielitaitoa itse- ja vertaisarvioinnin keinoin käyttämällä esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua.

Paikallinen tarkennus:

- Harjoitellaan kannustavan palautteen antamista
- Harjoitellaan itsenäisen ja säännöllisen kieltenopiskelun taitoja (esim kerrataan tunnilla käsiteltyjä sanoja kotona)
- Harjoitellaan suullista kielitaitoa viestinnällisesti mahdollisuuksien mukaan monipuolisissa oppimisympäristöissä (esim kysymys-vastaus-parit, pienet näytelmät, kuvalliset tarinat, leikit, pelit)
- Harjoitellaan kohdekielelle ominaisia kohteliaisuusfraaseja (esim please-sanan käyttö)

T6 rohkaista oppilasta käyttämään kieltä monipuolisesti erilaisissa vuorovaikutustilanteissa

- Oppilas harjoittelee täydentämään yksinkertaisia ilmaisuja valmiin mallin avulla.
- Oppilas harjoittelee käyttämään yleisimpiä tervehtimisfraaseja luokkatilanteissa mallin tuella.

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa

S6 Sisältöjen valinnan lähtökohtana ovat oppilaiden arki ja kiinnostuksen kohteet. Sisältöjä valitaan yhdessä oppilaiden kanssa. Keskeisiä sisältöjä ovat eri kielenkäyttötarkoituksiin liittyvät tilanteet, kuten tervehtiminen, hyvästely, omasta itsestä kertominen ja arkeen liittyvät kielenkäyttötilanteet. Opetuksessa harjoitellaan kohteliasta kielenkäyttöä vuorovaikutustilanteissa. Osana vuorovaikutusta harjoitellaan sanastoa ja rakenteita fraaseina esimerkiksi laulujen, leikkien, draaman ja pelillistämisen avulla.

Paikallinen tarkennus:

- Tutustutaan kohdekulttuurille ominaisiin tapoihin käyttää non-verbaalista viestintää (eleet, ilmeet, intonaatio, aktiivinen kuunteleminen, keskustelun ylläpito)
- Harjoitellaan kohdekielelle ominaisia kohteliaisuusfraaseja (esim please-sanan käyttö)
- Aloitetaan sanojen kirjoitusasun harjoittelua lähtien liikkeelle tutuista sanoista (1 luokalla käsitellyt sanastot) Laajennetaan sanavarastoa suullisesti ja kirjallisesti (viikonpäivät, sääsanat, lukusanat 11-20, kehonosia, eläimiä, harrastuksia, aihepiireihin sopivia verbejä)
- Harjoitellaan suullista kielitaitoa viestinnällisesti mahdollisuuksien mukaan monipuolisissa oppimisympäristöissä (esim kysymys-vastaus-parit, pienet näytelmät, kuvalliset tarinat, leikit, pelit)
- Kerrataan 1 luokan rakenteet (Do you - ja Are you -kysymykset ja niihin vastaaminen) ja tutustututaan Can you - ja Do you have - rakenteisiin

T7 ohjata oppilasta hyödyntämään non-verbaalisia keinoja ja käyttämään erilaisia keinoja päätellä sanojen merkityksiä. Rohkaista oppilasta ilmaisemaan omia oivalluksiaan sekä viestin ymmärtämiseen liittyviä vaikeuksia.

- Oppilas harjoittelee hyödyntämään sanattomaan viestintään omassa toiminnassaan.
- Oppilas rohkaistuu toimimaan vuorovaikutustilanteessa taitojensa mukaan.

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa

S7 Pohditaan, miten voi toimia, jos osaa kieltä vain vähän. Harjoitellaan erilaisten viestinnässä tarvittavien apukeinojen, kuten eleiden ja piirtämisen käyttöä. Harjoitellaan sanojen merkitysten päättelyä asiayhteyden, yleistiedon tai muiden kielten osaamisen perusteella. Harjoitellaan ilmaisuja, joita tarvitaan, kun viestin ymmärtämisessä on vaikeuksia.

Paikallinen tarkennus:

- Tutustutaan kohdekulttuurille ominaisiin tapoihin käyttää non-verbaalista viestintää (eleet, ilmeet, intonaatio, aktiivinen kuunteleminen, keskustelun ylläpito)
- Harjoitellaan kohdekielelle ominaisia kohteliaisuusfraaseja (esim please-sanan käyttö)
- Aloitetaan sanojen kirjoitusasun harjoittelua lähtien liikkeelle tutuista sanoista (1 luokalla käsitellyt sanastot) Laajennetaan sanavarastoa suullisesti ja kirjallisesti (viikonpäivät, sääsanat, lukusanat 11-20, kehonosia, eläimiä, harrastuksia, aihepiireihin sopivia verbejä)
- Harjoitellaan suullista kielitaitoa viestinnällisesti mahdollisuuksien mukaan monipuolisissa oppimisympäristöissä (esim kysymys-vastaus-parit, pienet näytelmät, kuvalliset tarinat, leikit, pelit)
- Kerrataan 1 luokan rakenteet (Do you - ja Are you -kysymykset ja niihin vastaaminen) ja tutustututaan Can you - ja Do you have - rakenteisiin

T8 rohkaista oppilasta käyttämään kieltä viestintätilanteeseen ja kulttuuriin sopivalla tavalla

- Oppilas harjoittelee käyttämään arkitilanteissa sopivia kohteliaisuusfraaseja ja tervehdyksiä.

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa

S8 Totutellaan käyttämään kielelle ja kulttuurille tyypillisimpiä kohteliaisuuden ilmauksia arjen vuorovaikutustilanteissa, kuten tervehtiminen, hyvästely, kiittäminen ja avun pyytäminen. Harjoitellaan luontevaa reagointia vuorovaikutustilanteissa.

Paikallinen tarkennus:

- Tutustutaan kohdekulttuurille ominaisiin tapoihin käyttää non-verbaalista viestintää (eleet, ilmeet, intonaatio, aktiivinen kuunteleminen, keskustelun ylläpito)
- Harjoitellaan kohdekielelle ominaisia kohteliaisuusfraaseja (esim please-sanan käyttö)
- Aloitetaan sanojen kirjoitusasun harjoittelua lähtien liikkeelle tutuista sanoista (1 luokalla käsitellyt sanastot) Laajennetaan sanavarastoa suullisesti ja kirjallisesti (viikonpäivät, sääsanat, lukusanat 11-20, kehonosia, eläimiä, harrastuksia, aihepiireihin sopivia verbejä)
- Harjoitellaan suullista kielitaitoa viestinnällisesti mahdollisuuksien mukaan monipuolisissa oppimisympäristöissä (esim kysymys-vastaus-parit, pienet näytelmät, kuvalliset tarinat, leikit, pelit)
- Kerrataan 1 luokan rakenteet (Do you - ja Are you -kysymykset ja niihin vastaaminen) ja tutustututaan Can you - ja Do you have - rakenteisiin

T10 ohjata oppilasta käyttämään kohdekielen tavallisimpia sanoja ja ilmauksia oppilaille tutuissa tilanteissa erityisesti puheessa ja harjoittelemaan ääntämistä

- Oppilas harjoittelee perusfraasien ja yksinkertaisten virkkeiden ääntämistä toistaen mallin mukaan.
- Oppilas harjoittelee käyttämään tuttua/aiemmin opittua sanastoa omassa suullisessa viestinnässään itsenäisesti esim. vastatessaan yksinkertaiseen kysymykseen.

Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä

S10 Sisältöjen valinnan lähtökohtana ovat oppilaiden arki ja kiinnostuksen kohteet. Sisältöjä valitaan yhdessä oppilaiden kanssa. Harjoitellaan runsaasti ja monipuolisesti kohdekielen ääntämistä sekä sana- ja lausepainoa, puherytmiä ja intonaatiota. Sanastoa ja rakenteita harjoitellaan osana vuorovaikutusta erilaisissa oppilaille tutuissa tilanteissa sekä esimerkiksi kuvien, laulujen, leikkien, lorujen, tarinoiden, draaman ja pelillistämisen avulla. Tarjotaan mahdollisuuksia tutustua vähitellen kirjoittamiseen.

Paikallinen tarkennus:

- Tutustutaan kohdekulttuurille ominaisiin tapoihin käyttää non-verbaalista viestintää (eleet, ilmeet, intonaatio, aktiivinen kuunteleminen, keskustelun ylläpito)
- Harjoitellaan kohdekielelle ominaisia kohteliaisuusfraaseja (esim please-sanan käyttö)
- Aloitetaan sanojen kirjoitusasun harjoittelua lähtien liikkeelle tutuista sanoista (1 luokalla käsitellyt sanastot) Laajennetaan sanavarastoa suullisesti ja kirjallisesti (viikonpäivät, sääsanat, lukusanat 11-20, kehonosia, eläimiä, harrastuksia, aihepiireihin sopivia verbejä)
- Harjoitellaan suullista kielitaitoa viestinnällisesti mahdollisuuksien mukaan monipuolisissa oppimisympäristöissä (esim kysymys-vastaus-parit, pienet näytelmät, kuvalliset tarinat, leikit, pelit)
- Kerrataan 1 luokan rakenteet (Do you - ja Are you -kysymykset ja niihin vastaaminen) ja tutustututaan Can you - ja Do you have - rakenteisiin

Matematiikka

Matematiikan tehtävä

Matematiikan opetuksen tehtävänä on kehittää oppilaiden loogista, täsmällistä ja luovaa matemaattista ajattelua. Opetus luo pohjan matemaattisten käsitteiden ja rakenteiden ymmärtämiselle sekä kehittää oppilaiden kykyä käsitellä tietoa ja ratkaista ongelmia. Matematiikan kumulatiivisesta luonteesta johtuen opetus etenee systemaattisesti. Konkretia ja toiminnallisuus ovat keskeinen osa matematiikan opetusta ja opiskelua. Oppimista tuetaan hyödyntämällä tieto- ja viestintäteknologiaa.

Matematiikan opetus tukee oppilaiden myönteistä asennetta matematiikkaa kohtaan sekä positiivista minäkuvaa matematiikan oppijoina. Se kehittää myös viestintä-, vuorovaikutus- ja yhteistyötaitoja. Matematiikan opiskelu on tavoitteellista ja pitkäjänteistä toimintaa, jossa oppilaat ottavat vastuuta omasta oppimisestaan.

Opetus ohjaa oppilaita ymmärtämään matematiikan hyödyllisyyden omassa elämässään ja laajemmin yhteiskunnassa. Opetus kehittää oppilaiden kykyä käyttää ja soveltaa matematiikkaa monipuolisesti.

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 1-2

Vuosiluokkien 1–2 *matematiikan opetuksessa oppilaille tarjotaan monipuolisia kokemuksia matemaattisten käsitteiden ja rakenteiden muodostumisen perustaksi. Opetuksessa hyödynnetään eri aisteja. Opetus kehittää oppilaiden kykyä ilmaista matemaattista ajatteluaan*

konkreettisin välinein, suullisesti, kirjallisesti ja piirtäen sekä tulkiten kuvia. Matematiikan opetus luo vahvan pohjan lukukäsitteen ja kymmenjärjestelmän ymmärtämiseksi sekä laskutaidolle.

Matematiikan oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 1-2

Opetuksen lähtökohtana käytetään oppilaille tuttuja ja kiinnostavia aiheita ja ongelmia. Tavoitteena on luoda oppimisympäristö, jossa matematiikkaa opiskellaan toiminnallisesti ja välineiden avulla. Opetuksessa käytetään vaihtelevia työtapoja. Oppilaat tottuvat työskentelemään sekä itsenäisesti että yhdessä. Pedagogisesti ohjatut leikit ja pelit ovat yksi tärkeä työtapa. Opetuksessa ja opiskelussa käytetään tieto- ja viestintäteknologiaa.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki matematiikassa vuosiluokilla 1-2

Koulun alkaessa selvitetään, mitä oppilaat jo osaavat ja millaisia eroja osaamisessa on. Kumulatiivisena oppiaineena matematiikan perusasioiden hallinta on välttämätön edellytys uusien sisältöjen oppimiselle. Oppilaille tarjotaan tukea puutteellisten, aiemmin opittujen tietojen ja taitojen täydentämiseen sekä uusien sisältöjen oppimiseen. Matematiikan oppimisen valmiuksien kehittämiselle ja matematiikan oppimiselle varataan riittävästi aikaa ja tuetaan oppimista systemaattisesti. Oppilaiden matematiikan osaamista ja taitojen kehittymistä seurataan jatkuvasti. Tarjottava tuki antaa oppilaille mahdollisuuden kehittää taitojaan niin, että oppimisen ja osaamisen ilo säilyvät. Oppilaille tarjotaan sopivia välineitä oppimisen tueksi ja luodaan mahdollisuuksia oivaltaa ja ymmärtää itse. Oppilaille turvataan mahdollisuus riittävään harjoitteluun.

Taitaville oppilaille tarjotaan mahdollisuus syventää vuosiluokkien 1-2 sisältöjen ymmärtämistä. Sisältöalueita voivat olla esimerkiksi luonnollisten lukujen ominaisuudet, erilaiset lukujonot, geometria, luova ongelmanratkaisu ja vaativammat peruslaskutoimitusten sovellukset.

Oppilaan oppimisen arviointi matematiikassa vuosiluokilla 1-2

Vuosiluokilla 1-2 oppimisen arvioinnin päätehtävänä lukuvuoden aikana on tukea ja edistää oppilaiden matemaattisen ajattelun ja osaamisen kehittymistä kaikilla tavoitealueilla. Matematiikan oppimisen arviointi ja palaute on kannustavaa. Oppilaita rohkaistaan vahvuuksien ylläpitämiseen ja kehittymässä olevien taitojen harjoittelemiseen. Oppilaita ohjataan huomaamaan oman oppimisensa eteneminen.

Oppilaiden matematiikan ymmärtämisen ja osaamisen tasoa voidaan selvittää puheen, välineiden, piirtämisen tai kirjallisen työskentelyn avulla. Oppilailla tulee olla mahdollisuus osoittaa edistymistään eri tavoin. On tärkeää arvioida ratkaisujen oikeellisuuden lisäksi tekemisen tapaa ja sujuvuutta.

Oppimisprosessin kannalta keskeisiä arvioinnin ja palautteen antamisen kohteita matematiikassa ovat

- *edistyminen lukukäsitteen ymmärtämisessä ja lukujonotaidoissa*
- *edistyminen kymmenjärjestelmän ymmärtämisessä*
- *edistyminen laskutaidon sujuvuudessa*
- *edistyminen kappaleiden ja kuvioiden luokittelun taidoissa*
- *edistyminen matematiikan käyttämisessä ongelmanratkaisussa.*

1

Vuosiluokan tavoitteet ja keskeiset sisällöt

T1 tukea oppilaan innostusta ja kiinnostusta matematiikkaa kohtaan sekä myönteisen minäkuvan ja itseluottamuksen kehittymistä

- Oppilas innostuu ja kiinnostuu matematiikasta monipuolisesti saaden myönteisen minäkuvan matematiikan oppijana

S1 Ajattelun taidot

Oppilaille tarjotaan mahdollisuuksia löytää yhtäläisyyksiä, eroja ja säännönmukaisuuksia. Vertaillaan, luokitellaan ja asetetaan järjestykseen sekä havaitaan syy- ja seuraussuhteita. Harjoitellaan tarkastelemaan matemaattisia tilanteita eri näkökulmista. Tutustuminen ohjelmoinnin alkeisiin alkaa laatimalla vaiheittaisia toimintaohjeita, joita myös testataan.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 1. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Vertaillaan, luokitellaan ja asetetaan järjestykseen
- Havaitaan syy- ja seuraussuhteita
- Tarkastellaan matemaattisia tilanteita eri näkökulmista
- Tutustutaan ohjelmoinnin alkeisiin laatimalla yksinkertaisia toimintaohjeita, joita myös testataan

S2 Luvut ja laskutoimitukset

Laskutoimituksissa käytetään luonnollisia lukuja. Varmistetaan, että oppilaat hallitsevat lukumäärän, lukusanan ja numeromerkinnän välisen yhteyden. Ymmärrystä luvuista laajennetaan laskemalla, hahmottamalla ja arvioimalla lukumääriä. Harjoitellaan lukujonotaitoja sekä taitoa vertailla ja asettaa lukuja järjestykseen. Tutkitaan lukujen ominaisuuksia kuten parillisuutta, monikertoja ja puolittamista. Perehdytään lukujen 1 – 10 hajotelmiin.

Ohjataan oppilaita käyttämään lukuja tarkoituksenmukaisella tavalla eri tilanteissa, lukumäärän, järjestyksen ja mittaustuloksen ilmaisemisessa sekä laskutoimituksissa.

Perehdytään kymmenjärjestelmän periaatteeseen konkreettisten mallien avulla.

Kehitetään oppilaiden yhteen- ja vähennyslaskutaitoja ensin lukualueella 0 – 20 ja sitten lukualueella 0 – 100. Harjoitellaan erilaisia päässälaskustrategioita laskutaidon sujuvoittamiseksi. Yhteen- ja vähennyslaskut konkretisoidaan erilaisissa sovellustilanteissa. Opitaan hyödyntämään vaihdannaisuutta ja liitännäisyyttä yhteenlaskussa.

Ohjataan oppilaita ymmärtämään kertolaskun käsite konkretian avulla ja opetellaan kertotaulut 1-5 ja 10. Luodaan pohja ymmärtää jakolasku sekä kerto- ja jakolaskun yhteys. Hyödynnetään vaihdannaisuutta kertolaskussa ja tutustutaan kertolaskun liitännäisyyteen.

Pohjustetaan murtoluvun käsitettä jakamalla kokonainen yhtä suuriin osiin.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 1. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Käytetään laskutoimituksissa luonnollisia lukuja
- Harjoitellaan lukumäärän, lukusanan ja numeromerkinnän välistä yhteyttä
- Laajennetaan ymmärrystä luvuista laskemalla, hahmottamalla ja arvioimalla lukumääriä
- Harjoitellaan lukujonotaitoja, sekä taitoa vertailla ja asettaa lukuja järjestykseen

- Tutkitaan lukujen ominaisuuksia, kuten parillisuutta
- Perehdytään lukujen 1–10 hajotelmiin
- Perehdytään kymmenjärjestelmän periaatteeseen konkreettisten mallien avulla
- Kehitetään yhteen- ja vähennyslaskutaitoja ensin lukualueella 0–20 ja sitten lukualueella 0 – 100
- Harjoitellaan erilaisia päässälaskustrategioita laskutaidon sujuvoittamiseksi
- Konkretisoidaan yhteen- ja vähennyslaskut erilaisissa sovellustilanteissa
- Opitaan hyödyntämään vaihdannaisuutta ja liitännäisyyttä yhteenlaskussa

S3 Geometria ja mittaaminen

Kehitetään oppilaiden taitoa hahmottaa kolmiulotteista ympäristöä ja havaita siinä tason geometriaa. Harjoitellaan suunta- ja sijaintikäsitteiden käyttöä.

Tutkitaan yhdessä kappaleita ja tasokuvioita. Tunnistamisen lisäksi rakennetaan ja piirretään. Ohjataan oppilaita löytämään ja nimeämään ominaisuuksia, joiden mukaan kappaleita ja tasokuviota myös luokitellaan.

Harjoitellaan mittaamista ja ohjataan oppilaita oivaltamaan mittaamisen periaate. Käsitellään suureita pituus, massa, tilavuus ja aika sekä harjoitellaan niihin liittyvien mittayksiköiden käyttöä. Keskeisiä mittayksiköitä ovat metri ja senttimetri, kilogramma ja gramma sekä litra ja desilitra. Harjoitellaan kellonaikoja ja ajanyksiköitä.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 1. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Kehitetään taitoa hahmottaa kolmiulotteista ympäristöä ja havaita siinä tason geometriaa
- Harjoitellaan suunta- ja sijaintikäsitteiden käyttöä
- Tutkitaan ja piirretään kappaleita ja tasokuvioita
- Harjoitellaan mittaamista ja ymmärretään mittaamisen periaate
- Harjoitellaan kellonaikoja ja ajan yksiköitä

T2 ohjata oppilasta kehittämään taitoaan tehdä havaintoja matematiikan näkökulmasta sekä tulkita ja hyödyntää niitä eri tilanteissa

- Oppilas harjoittelee mittaamista, kuvioiden luokittelua sekä tutustuu kappaleiden ominaisuuksiin

S1 Ajattelun taidot

Oppilaille tarjotaan mahdollisuuksia löytää yhtäläisyyksiä, eroja ja säännönmukaisuuksia. Vertaillaan, luokitellaan ja asetetaan järjestykseen sekä havaitaan syy- ja seuraussuhteita. Harjoitellaan tarkastelemaan matemaattisia tilanteita eri näkökulmista. Tutustuminen ohjelmoinnin alkeisiin alkaa laatimalla vaiheittaisia toimintaohjeita, joita myös testataan.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 1. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Vertaillaan, luokitellaan ja asetetaan järjestykseen
- Havaitaan syy- ja seuraussuhteita
- Tarkastellaan matemaattisia tilanteita eri näkökulmista
- Tutustutaan ohjelmoinnin alkeisiin laatimalla yksinkertaisia toimintaohjeita, joita myös testataan

S2 Luvut ja laskutoimitukset

Laskutoimituksissa käytetään luonnollisia lukuja. Varmistetaan, että oppilaat hallitsevat lukumäärän, lukusanan ja numeromerkinnän välisen yhteyden. Ymmärrystä luvuista laajennetaan laskemalla, hahmottamalla ja arvioimalla lukumääriä. Harjoitellaan lukujonotaitoja sekä taitoa vertailla ja asettaa lukuja järjestykseen. Tutkitaan lukujen ominaisuuksia kuten parillisuutta, monikertoja ja puolittamista. Perehdytään lukujen 1 – 10 hajotelmiin.

Ohjataan oppilaita käyttämään lukuja tarkoituksenmukaisella tavalla eri tilanteissa, lukumäärän, järjestyksen ja mittaustuloksen ilmaisemisessa sekä laskutoimituksissa.

Perehdytään kymmenjärjestelmän periaatteeseen konkreettisten mallien avulla.

Kehitetään oppilaiden yhteen- ja vähennyslaskutaitoja ensin lukualueella 0 – 20 ja sitten lukualueella 0 – 100. Harjoitellaan erilaisia päässälaskustrategioita laskutaidon sujuvoittamiseksi. Yhteen- ja vähennyslaskut konkretisoidaan erilaisissa sovellustilanteissa. Opitaan hyödyntämään vaihdannaisuutta ja liitännäisyyttä yhteenlaskussa.

Ohjataan oppilaita ymmärtämään kertolaskun käsite konkretian avulla ja opetellaan kertotaulut 1-5 ja 10. Luodaan pohja ymmärtää jakolasku sekä kerto- ja jakolaskun yhteys. Hyödynnetään vaihdannaisuutta kertolaskussa ja tutustutaan kertolaskun liitännäisyyteen.

Pohjustetaan murtoluvun käsitettä jakamalla kokonainen yhtä suuriin osiin.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 1. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Käytetään laskutoimituksissa luonnollisia lukuja
- Harjoitellaan lukumäärän, lukusanan ja numeromerkinnän välistä yhteyttä
- Laajennetaan ymmärrystä luvuista laskemalla, hahmottamalla ja arvioimalla lukumääriä
- Harjoitellaan lukujonotaitoja, sekä taitoa vertailla ja asettaa lukuja järjestykseen
- Tutkitaan lukujen ominaisuuksia, kuten parillisuutta
- Perehdytään lukujen 1–10 hajotelmiin
- Perehdytään kymmenjärjestelmän periaatteeseen konkreettisten mallien avulla
- Kehitetään yhteen- ja vähennyslaskutaitoja ensin lukualueella 0–20 ja sitten lukualueella 0 – 100
- Harjoitellaan erilaisia päässälaskustrategioita laskutaidon sujuvoittamiseksi
- Konkretisoidaan yhteen- ja vähennyslaskut erilaisissa sovellustilanteissa
- Opitaan hyödyntämään vaihdannaisuutta ja liitännäisyyttä yhteenlaskussa

S3 Geometria ja mittaaminen

Kehitetään oppilaiden taitoa hahmottaa kolmiulotteista ympäristöä ja havaita siinä tason geometriaa. Harjoitellaan suunta- ja sijaintikäsitteiden käyttöä.

Tutkitaan yhdessä kappaleita ja tasokuvioita. Tunnistamisen lisäksi rakennetaan ja piirretään. Ohjataan oppilaita löytämään ja nimeämään ominaisuuksia, joiden mukaan kappaleita ja tasokuviota myös luokitellaan.

Harjoitellaan mittaamista ja ohjataan oppilaita oivaltamaan mittaamisen periaate. Käsitellään suureita pituus, massa, tilavuus ja aika sekä harjoitellaan niihin liittyvien mittayksiköiden käyttöä. Keskeisiä mittayksiköitä ovat metri ja senttimetri, kilogramma ja gramma sekä litra ja desilitra. Harjoitellaan kellonaikoja ja ajanyksiköitä.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 1. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Kehitetään taitoa hahmottaa kolmiulotteista ympäristöä ja havaita siinä tason geometriaa

- Harjoitellaan suunta- ja sijaintikäsitteiden käyttöä
- Tutkitaan ja piirretään kappaleita ja tasokuvioita
- Harjoitellaan mittaamista ja ymmärretään mittaamisen periaate
- Harjoitellaan kellonaikoja ja ajan yksiköitä

T3 kannustaa oppilasta esittämään ratkaisujaan ja päätelmiään konkreettisin välinein, piirroksin, suullisesti ja kirjallisesti myös tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen

- Oppilas osaa esittää ratkaisujaan ja päätelmiään konkreettisin välinein ja suullisesti sekä harjoittelee ilmaisemaan sitä kirjallisesti

S1 Ajattelun taidot

Oppilaille tarjotaan mahdollisuuksia löytää yhtäläisyyksiä, eroja ja säännönmukaisuuksia. Vertaillaan, luokitellaan ja asetetaan järjestykseen sekä havaitaan syy- ja seuraussuhteita. Harjoitellaan tarkastelemaan matemaattisia tilanteita eri näkökulmista. Tutustuminen ohjelmoinnin alkeisiin alkaa laatimalla vaiheittaisia toimintaohjeita, joita myös testataan.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 1. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Vertaillaan, luokitellaan ja asetetaan järjestykseen
- Havaitaan syy- ja seuraussuhteita
- Tarkastellaan matemaattisia tilanteita eri näkökulmista
- Tutustutaan ohjelmoinnin alkeisiin laatimalla yksinkertaisia toimintaohjeita, joita myös testataan

S2 Luvut ja laskutoimitukset

Laskutoimituksissa käytetään luonnollisia lukuja. Varmistetaan, että oppilaat hallitsevat lukumäärän, lukusanan ja numeromerkinnän välisen yhteyden. Ymmärrystä luvuista laajennetaan laskemalla, hahmottamalla ja arvioimalla lukumääriä. Harjoitellaan lukujonotaitoja sekä taitoa vertailla ja asettaa lukuja järjestykseen. Tutkitaan lukujen ominaisuuksia kuten parillisuutta, monikertoja ja puolittamista. Perehdytään lukujen 1 – 10 hajotelmiin.

Ohjataan oppilaita käyttämään lukuja tarkoituksenmukaisella tavalla eri tilanteissa, lukumäärän, järjestyksen ja mittaustuloksen ilmaisemisessa sekä laskutoimituksissa.

Perehdytään kymmenjärjestelmän periaatteeseen konkreettisten mallien avulla.

Kehitetään oppilaiden yhteen- ja vähennyslaskutaitoja ensin lukualueella 0 – 20 ja sitten lukualueella 0 – 100. Harjoitellaan erilaisia päässälaskustrategioita laskutaidon sujuvoittamiseksi. Yhteen- ja vähennyslaskut konkretisoidaan erilaisissa sovellustilanteissa. Opitaan hyödyntämään vaihdannaisuutta ja liitännäisyyttä yhteenlaskussa.

Ohjataan oppilaita ymmärtämään kertolaskun käsite konkretian avulla ja opetellaan kertotaulut 1-5 ja 10. Luodaan pohja ymmärtää jakolasku sekä kerto- ja jakolaskun yhteys. Hyödynnetään vaihdannaisuutta kertolaskussa ja tutustutaan kertolaskun liitännäisyyteen.

Pohjustetaan murtoluvun käsitettä jakamalla kokonainen yhtä suuriin osiin.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 1. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Käytetään laskutoimituksissa luonnollisia lukuja
- Harjoitellaan lukumäärän, lukusanan ja numeromerkinnän välistä yhteyttä
- Laajennetaan ymmärrystä luvuista laskemalla, hahmottamalla ja arvioimalla lukumääriä

- Harjoitellaan lukujonotaitoja, sekä taitoa vertailla ja asettaa lukuja järjestykseen
- Tutkitaan lukujen ominaisuuksia, kuten parillisuutta
- Perehdytään lukujen 1–10 hajotelmiin
- Perehdytään kymmenjärjestelmän periaatteeseen konkreettisten mallien avulla
- Kehitetään yhteen- ja vähennyslaskutaitoja ensin lukualueella 0–20 ja sitten lukualueella 0 – 100
- Harjoitellaan erilaisia päässälaskustrategioita laskutaidon sujuvoittamiseksi
- Konkretisoidaan yhteen- ja vähennyslaskut erilaisissa sovellustilanteissa
- Opitaan hyödyntämään vaihdannaisuutta ja liitännäisyyttä yhteenlaskussa

S3 Geometria ja mittaaminen

Kehitetään oppilaiden taitoa hahmottaa kolmiulotteista ympäristöä ja havaita siinä tason geometriaa. Harjoitellaan suunta- ja sijaintikäsitteiden käyttöä.

Tutkitaan yhdessä kappaleita ja tasokuvioita. Tunnistamisen lisäksi rakennetaan ja piirretään. Ohjataan oppilaita löytämään ja nimeämään ominaisuuksia, joiden mukaan kappaleita ja tasokuviota myös luokitellaan.

Harjoitellaan mittaamista ja ohjataan oppilaita oivaltamaan mittaamisen periaate. Käsitellään suureita pituus, massa, tilavuus ja aika sekä harjoitellaan niihin liittyvien mittayksiköiden käyttöä. Keskeisiä mittayksiköitä ovat metri ja senttimetri, kilogramma ja gramma sekä litra ja desilitra. Harjoitellaan kellonaikoja ja ajanyksiköitä.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 1. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Kehitetään taitoa hahmottaa kolmiulotteista ympäristöä ja havaita siinä tason geometriaa
- Harjoitellaan suunta- ja sijaintikäsitteiden käyttöä
- Tutkitaan ja piirretään kappaleita ja tasokuvioita
- Harjoitellaan mittaamista ja ymmärretään mittaamisen periaate
- Harjoitellaan kellonaikoja ja ajan yksiköitä

T4 ohjata oppilasta kehittämään päättely- ja ongelmanratkaisutaitojaan

- Oppilas harjoittelee erilaisten asioiden luokittelua ja säännönmukaisuuksien havaitsemista hyödyntäen konkreettisia välineitä

S1 Ajattelun taidot

Oppilaille tarjotaan mahdollisuuksia löytää yhtäläisyyksiä, eroja ja säännönmukaisuuksia. Vertaillaan, luokitellaan ja asetetaan järjestykseen sekä havaitaan syy- ja seuraussuhteita. Harjoitellaan tarkastelemaan matemaattisia tilanteita eri näkökulmista. Tutustuminen ohjelmoinnin alkeisiin alkaa laatimalla vaiheittaisia toimintaohjeita, joita myös testataan.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 1. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Vertaillaan, luokitellaan ja asetetaan järjestykseen
- Havaitaan syy- ja seuraussuhteita
- Tarkastellaan matemaattisia tilanteita eri näkökulmista
- Tutustutaan ohjelmoinnin alkeisiin laatimalla yksinkertaisia toimintaohjeita, joita myös testataan

S2 Luvut ja laskutoimitukset

Laskutoimituksissa käytetään luonnollisia lukuja. Varmistetaan, että oppilaat hallitsevat lukumäärän, lukusanan ja numeromerkinnän välisen yhteyden. Ymmärrystä luvuista laajennetaan laskemalla, hahmottamalla ja arvioimalla lukumääriä. Harjoitellaan lukujonotaitoja sekä taitoa vertailla ja asettaa lukuja järjestykseen. Tutkitaan lukujen ominaisuuksia kuten parillisuutta, monikertoja ja puolittamista. Perehdytään lukujen 1 – 10 hajotelmiin.

Ohjataan oppilaita käyttämään lukuja tarkoituksenmukaisella tavalla eri tilanteissa, lukumäärän, järjestyksen ja mittaustuloksen ilmaisemisessa sekä laskutoimituksissa.

Perehdytään kymmenjärjestelmän periaatteeseen konkreettisten mallien avulla.

Kehitetään oppilaiden yhteen- ja vähennyslaskutaitoja ensin lukualueella 0 – 20 ja sitten lukualueella 0 – 100. Harjoitellaan erilaisia päässälaskustrategioita laskutaidon sujuvoittamiseksi. Yhteen- ja vähennyslaskut konkretisoidaan erilaisissa sovellustilanteissa. Opitaan hyödyntämään vaihdannaisuutta ja liitännäisyyttä yhteenlaskussa.

Ohjataan oppilaita ymmärtämään kertolaskun käsite konkretian avulla ja opetellaan kertotaulut 1-5 ja 10. Luodaan pohja ymmärtää jakolasku sekä kerto- ja jakolaskun yhteys. Hyödynnetään vaihdannaisuutta kertolaskussa ja tutustutaan kertolaskun liitännäisyyteen.

Pohjustetaan murtoluvun käsitettä jakamalla kokonainen yhtä suuriin osiin.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 1. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Käytetään laskutoimituksissa luonnollisia lukuja
- Harjoitellaan lukumäärän, lukusanan ja numeromerkinnän välistä yhteyttä
- Laajennetaan ymmärrystä luvuista laskemalla, hahmottamalla ja arvioimalla lukumääriä
- Harjoitellaan lukujonotaitoja, sekä taitoa vertailla ja asettaa lukuja järjestykseen
- Tutkitaan lukujen ominaisuuksia, kuten parillisuutta
- Perehdytään lukujen 1–10 hajotelmiin
- Perehdytään kymmenjärjestelmän periaatteeseen konkreettisten mallien avulla
- Kehitetään yhteen- ja vähennyslaskutaitoja ensin lukualueella 0–20 ja sitten lukualueella 0 – 100
- Harjoitellaan erilaisia päässälaskustrategioita laskutaidon sujuvoittamiseksi
- Konkretisoidaan yhteen- ja vähennyslaskut erilaisissa sovellustilanteissa
- Opitaan hyödyntämään vaihdannaisuutta ja liitännäisyyttä yhteenlaskussa

S3 Geometria ja mittaaminen

Kehitetään oppilaiden taitoa hahmottaa kolmiulotteista ympäristöä ja havaita siinä tason geometriaa. Harjoitellaan suunta- ja sijaintikäsitteiden käyttöä.

Tutkitaan yhdessä kappaleita ja tasokuvioita. Tunnistamisen lisäksi rakennetaan ja piirretään. Ohjataan oppilaita löytämään ja nimeämään ominaisuuksia, joiden mukaan kappaleita ja tasokuviota myös luokitellaan.

Harjoitellaan mittaamista ja ohjataan oppilaita oivaltamaan mittaamisen periaate. Käsitellään suureita pituus, massa, tilavuus ja aika sekä harjoitellaan niihin liittyvien mittayksiköiden käyttöä. Keskeisiä mittayksiköitä ovat metri ja senttimetri, kilogramma ja gramma sekä litra ja desilitra. Harjoitellaan kellonaikoja ja ajanyksiköitä.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 1. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Kehitetään taitoa hahmottaa kolmiulotteista ympäristöä ja havaita siinä tason geometriaa

- Harjoitellaan suunta- ja sijaintikäsitteiden käyttöä
- Tutkitaan ja piirretään kappaleita ja tasokuvioita
- Harjoitellaan mittaamista ja ymmärretään mittaamisen periaate
- Harjoitellaan kellonaikoja ja ajan yksiköitä

T5 ohjata oppilasta ymmärtämään matemaattisia käsitteitä ja merkintätapoja

- Oppilas tutustuu lukuihin, matemaattisiin merkintöihin ja käsitteisiin sekä harjoittelee niiden käyttämistä

S1 Ajattelun taidot

Oppilaille tarjotaan mahdollisuuksia löytää yhtäläisyyksiä, eroja ja säännönmukaisuuksia. Vertaillaan, luokitellaan ja asetetaan järjestykseen sekä havaitaan syy- ja seuraussuhteita. Harjoitellaan tarkastelemaan matemaattisia tilanteita eri näkökulmista. Tutustuminen ohjelmoinnin alkeisiin alkaa laatimalla vaiheittaisia toimintaohjeita, joita myös testataan.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 1. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Vertaillaan, luokitellaan ja asetetaan järjestykseen
- Havaitaan syy- ja seuraussuhteita
- Tarkastellaan matemaattisia tilanteita eri näkökulmista
- Tutustutaan ohjelmoinnin alkeisiin laatimalla yksinkertaisia toimintaohjeita, joita myös testataan

S2 Luvut ja laskutoimitukset

Laskutoimituksissa käytetään luonnollisia lukuja. Varmistetaan, että oppilaat hallitsevat lukumäärän, lukusanan ja numeromerkinnän välisen yhteyden. Ymmärrystä luvuista laajennetaan laskemalla, hahmottamalla ja arvioimalla lukumääriä. Harjoitellaan lukujonotaitoja sekä taitoa vertailla ja asettaa lukuja järjestykseen. Tutkitaan lukujen ominaisuuksia kuten parillisuutta, monikertoja ja puolittamista. Perehdytään lukujen 1 – 10 hajotelmiin.

Ohjataan oppilaita käyttämään lukuja tarkoituksenmukaisella tavalla eri tilanteissa, lukumäärän, järjestyksen ja mittaustuloksen ilmaisemisessa sekä laskutoimituksissa.

Perehdytään kymmenjärjestelmän periaatteeseen konkreettisten mallien avulla.

Kehitetään oppilaiden yhteen- ja vähennyslaskutaitoja ensin lukualueella 0 – 20 ja sitten lukualueella 0 – 100. Harjoitellaan erilaisia päässälaskustrategioita laskutaidon sujuvoittamiseksi. Yhteen- ja vähennyslaskut konkretisoidaan erilaisissa sovellustilanteissa. Opitaan hyödyntämään vaihdannaisuutta ja liitännäisyyttä yhteenlaskussa.

Ohjataan oppilaita ymmärtämään kertolaskun käsite konkretian avulla ja opetellaan kertotaulut 1-5 ja 10. Luodaan pohja ymmärtää jakolasku sekä kerto- ja jakolaskun yhteys. Hyödynnetään vaihdannaisuutta kertolaskussa ja tutustutaan kertolaskun liitännäisyyteen.

Pohjustetaan murtoluvun käsitettä jakamalla kokonainen yhtä suuriin osiin.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 1. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Käytetään laskutoimituksissa luonnollisia lukuja
- Harjoitellaan lukumäärän, lukusanan ja numeromerkinnän välistä yhteyttä
- Laajennetaan ymmärrystä luvuista laskemalla, hahmottamalla ja arvioimalla lukumääriä
- Harjoitellaan lukujonotaitoja, sekä taitoa vertailla ja asettaa lukuja järjestykseen

- Tutkitaan lukujen ominaisuuksia, kuten parillisuutta
- Perehdytään lukujen 1–10 hajotelmiin
- Perehdytään kymmenjärjestelmän periaatteeseen konkreettisten mallien avulla
- Kehitetään yhteen- ja vähennyslaskutaitoja ensin lukualueella 0–20 ja sitten lukualueella 0 – 100
- Harjoitellaan erilaisia päässälaskustrategioita laskutaidon sujuvoittamiseksi
- Konkretisoidaan yhteen- ja vähennyslaskut erilaisissa sovellustilanteissa
- Opitaan hyödyntämään vaihdannaisuutta ja liitännäisyyttä yhteenlaskussa

S3 Geometria ja mittaaminen

Kehitetään oppilaiden taitoa hahmottaa kolmiulotteista ympäristöä ja havaita siinä tason geometriaa. Harjoitellaan suunta- ja sijaintikäsitteiden käyttöä.

Tutkitaan yhdessä kappaleita ja tasokuvioita. Tunnistamisen lisäksi rakennetaan ja piirretään. Ohjataan oppilaita löytämään ja nimeämään ominaisuuksia, joiden mukaan kappaleita ja tasokuviota myös luokitellaan.

Harjoitellaan mittaamista ja ohjataan oppilaita oivaltamaan mittaamisen periaate. Käsitellään suureita pituus, massa, tilavuus ja aika sekä harjoitellaan niihin liittyvien mittayksiköiden käyttöä. Keskeisiä mittayksiköitä ovat metri ja senttimetri, kilogramma ja gramma sekä litra ja desilitra. Harjoitellaan kellonaikoja ja ajanyksiköitä.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 1. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Kehitetään taitoa hahmottaa kolmiulotteista ympäristöä ja havaita siinä tason geometriaa
- Harjoitellaan suunta- ja sijaintikäsitteiden käyttöä
- Tutkitaan ja piirretään kappaleita ja tasokuvioita
- Harjoitellaan mittaamista ja ymmärretään mittaamisen periaate
- Harjoitellaan kellonaikoja ja ajan yksiköitä

T6 tukea oppilasta lukukäsitteen kehittymisessä ja kymmenjärjestelmän periaatteen ymmärtämisessä

- Oppilas hallitsee lukumäärän, lukusanan ja numeromerkinnän välisen yhteyden
- Oppilas ymmärtää kymmenjärjestelmän periaatteen konkreettisten välineiden avulla

S2 Luvut ja laskutoimitukset

Laskutoimituksissa käytetään luonnollisia lukuja. Varmistetaan, että oppilaat hallitsevat lukumäärän, lukusanan ja numeromerkinnän välisen yhteyden. Ymmärrystä luvuista laajennetaan laskemalla, hahmottamalla ja arvioimalla lukumääriä. Harjoitellaan lukujonotaitoja sekä taitoa vertailla ja asettaa lukuja järjestykseen. Tutkitaan lukujen ominaisuuksia kuten parillisuutta, monikertoja ja puolittamista. Perehdytään lukujen 1 – 10 hajotelmiin.

Ohjataan oppilaita käyttämään lukuja tarkoituksenmukaisella tavalla eri tilanteissa, lukumäärän, järjestyksen ja mittaustuloksen ilmaisemisessa sekä laskutoimituksissa.

Perehdytään kymmenjärjestelmän periaatteeseen konkreettisten mallien avulla.

Kehitetään oppilaiden yhteen- ja vähennyslaskutaitoja ensin lukualueella 0 – 20 ja sitten lukualueella 0 – 100. Harjoitellaan erilaisia päässälaskustrategioita laskutaidon sujuvoittamiseksi. Yhteen- ja vähennyslaskut konkretisoidaan erilaisissa sovellustilanteissa. Opitaan hyödyntämään vaihdannaisuutta ja liitännäisyyttä yhteenlaskussa.

Ohjataan oppilaita ymmärtämään kertolaskun käsite konkretian avulla ja opetellaan kertotaulut 1-5 ja 10. Luodaan pohja ymmärtää jakolasku sekä kerto- ja jakolaskun yhteys. Hyödynnetään vaihdannaisuutta kertolaskussa ja tutustutaan kertolaskun liitännäisyyteen.

Pohjustetaan murtoluvun käsitettä jakamalla kokonainen yhtä suuriin osiin.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 1. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Käytetään laskutoimituksissa luonnollisia lukuja
- Harjoitellaan lukumäärän, lukusanan ja numeromerkinnän välistä yhteyttä
- Laajennetaan ymmärrystä luvuista laskemalla, hahmottamalla ja arvioimalla lukumääriä
- Harjoitellaan lukujonotaitoja, sekä taitoa vertailla ja asettaa lukuja järjestykseen
- Tutkitaan lukujen ominaisuuksia, kuten parillisuutta
- Perehdytään lukujen 1–10 hajotelmiin
- Perehdytään kymmenjärjestelmän periaatteeseen konkreettisten mallien avulla
- Kehitetään yhteen- ja vähennyslaskutaitoja ensin lukualueella 0–20 ja sitten lukualueella 0 – 100
- Harjoitellaan erilaisia päässälaskustrategioita laskutaidon sujuvoittamiseksi
- Konkretisoidaan yhteen- ja vähennyslaskut erilaisissa sovellustilanteissa
- Opitaan hyödyntämään vaihdannaisuutta ja liitännäisyyttä yhteenlaskussa

T7 perehdyttää oppilasta peruslaskutoimitusten periaatteisiin ja tutustuttaa niiden ominaisuuksiin

- Oppilas tutustuu peruslaskutoimitusten periaatteisiin ja ominaisuuksiin
- Oppilas osaa laskea yhteen- ja vähennyslaskuja lukualueella 0-20

S2 Luvut ja laskutoimitukset

Laskutoimituksissa käytetään luonnollisia lukuja. Varmistetaan, että oppilaat hallitsevat lukumäärän, lukusanan ja numeromerkinnän välisen yhteyden. Ymmärrystä luvuista laajennetaan laskemalla, hahmottamalla ja arvioimalla lukumääriä. Harjoitellaan lukujonotaitoja sekä taitoa vertailla ja asettaa lukuja järjestykseen. Tutkitaan lukujen ominaisuuksia kuten parillisuutta, monikertoja ja puolittamista. Perehdytään lukujen 1 – 10 hajotelmiin.

Ohjataan oppilaita käyttämään lukuja tarkoituksenmukaisella tavalla eri tilanteissa, lukumäärän, järjestyksen ja mittaustuloksen ilmaisemisessa sekä laskutoimituksissa.

Perehdytään kymmenjärjestelmän periaatteeseen konkreettisten mallien avulla.

Kehitetään oppilaiden yhteen- ja vähennyslaskutaitoja ensin lukualueella 0 – 20 ja sitten lukualueella 0 – 100. Harjoitellaan erilaisia päässälaskustrategioita laskutaidon sujuvoittamiseksi. Yhteen- ja vähennyslaskut konkretisoidaan erilaisissa sovellustilanteissa. Opitaan hyödyntämään vaihdannaisuutta ja liitännäisyyttä yhteenlaskussa.

Ohjataan oppilaita ymmärtämään kertolaskun käsite konkretian avulla ja opetellaan kertotaulut 1-5 ja 10. Luodaan pohja ymmärtää jakolasku sekä kerto- ja jakolaskun yhteys. Hyödynnetään vaihdannaisuutta kertolaskussa ja tutustutaan kertolaskun liitännäisyyteen.

Pohjustetaan murtoluvun käsitettä jakamalla kokonainen yhtä suuriin osiin.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 1. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Käytetään laskutoimituksissa luonnollisia lukuja
- Harjoitellaan lukumäärän, lukusanan ja numeromerkinnän välistä yhteyttä

- Laajennetaan ymmärrystä luvuista laskemalla, hahmottamalla ja arvioimalla lukumääriä
- Harjoitellaan lukujonotaitoja, sekä taitoa vertailla ja asettaa lukuja järjestykseen
- Tutkitaan lukujen ominaisuuksia, kuten parillisuutta
- Perehdytään lukujen 1–10 hajotelmiin
- Perehdytään kymmenjärjestelmän periaatteeseen konkreettisten mallien avulla
- Kehitetään yhteen- ja vähennyslaskutaitoja ensin lukualueella 0–20 ja sitten lukualueella 0 – 100
- Harjoitellaan erilaisia päässälaskustrategioita laskutaidon sujuvoittamiseksi
- Konkretisoidaan yhteen- ja vähennyslaskut erilaisissa sovellustilanteissa
- Opitaan hyödyntämään vaihdannaisuutta ja liitännäisyyttä yhteenlaskussa

T8 ohjata oppilasta kehittämään sujuvaa peruslaskutaitoa luonnollisilla luvuilla ja käyttämään erilaisia päässälaskustrategioita

- Oppilas harjoittelee peruslaskutoimituksia ja päässälaskustrategioita

S2 Luvut ja laskutoimitukset

Laskutoimituksissa käytetään luonnollisia lukuja. Varmistetaan, että oppilaat hallitsevat lukumäärän, lukusanan ja numeromerkinnän välisen yhteyden. Ymmärrystä luvuista laajennetaan laskemalla, hahmottamalla ja arvioimalla lukumääriä. Harjoitellaan lukujonotaitoja sekä taitoa vertailla ja asettaa lukuja järjestykseen. Tutkitaan lukujen ominaisuuksia kuten parillisuutta, monikertoja ja puolittamista. Perehdytään lukujen 1 – 10 hajotelmiin.

Ohjataan oppilaita käyttämään lukuja tarkoituksenmukaisella tavalla eri tilanteissa, lukumäärän, järjestyksen ja mittaustuloksen ilmaisemisessa sekä laskutoimituksissa.

Perehdytään kymmenjärjestelmän periaatteeseen konkreettisten mallien avulla.

Kehitetään oppilaiden yhteen- ja vähennyslaskutaitoja ensin lukualueella 0 – 20 ja sitten lukualueella 0 – 100. Harjoitellaan erilaisia päässälaskustrategioita laskutaidon sujuvoittamiseksi. Yhteen- ja vähennyslaskut konkretisoidaan erilaisissa sovellustilanteissa. Opitaan hyödyntämään vaihdannaisuutta ja liitännäisyyttä yhteenlaskussa.

Ohjataan oppilaita ymmärtämään kertolaskun käsite konkretian avulla ja opetellaan kertotaulut 1-5 ja 10. Luodaan pohja ymmärtää jakolasku sekä kerto- ja jakolaskun yhteys. Hyödynnetään vaihdannaisuutta kertolaskussa ja tutustutaan kertolaskun liitännäisyyteen.

Pohjustetaan murtoluvun käsitettä jakamalla kokonainen yhtä suuriin osiin.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 1. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Käytetään laskutoimituksissa luonnollisia lukuja
- Harjoitellaan lukumäärän, lukusanan ja numeromerkinnän välistä yhteyttä
- Laajennetaan ymmärrystä luvuista laskemalla, hahmottamalla ja arvioimalla lukumääriä
- Harjoitellaan lukujonotaitoja, sekä taitoa vertailla ja asettaa lukuja järjestykseen
- Tutkitaan lukujen ominaisuuksia, kuten parillisuutta
- Perehdytään lukujen 1–10 hajotelmiin
- Perehdytään kymmenjärjestelmän periaatteeseen konkreettisten mallien avulla
- Kehitetään yhteen- ja vähennyslaskutaitoja ensin lukualueella 0–20 ja sitten lukualueella 0 – 100
- Harjoitellaan erilaisia päässälaskustrategioita laskutaidon sujuvoittamiseksi
- Konkretisoidaan yhteen- ja vähennyslaskut erilaisissa sovellustilanteissa
- Opitaan hyödyntämään vaihdannaisuutta ja liitännäisyyttä yhteenlaskussa

T9 tutustuttaa oppilas geometrisiin muotoihin ja ohjata havainnoimaan niiden ominaisuuksia

- Oppilas harjoittelee kuvioiden luokittelua sekä tutustuu kappaleiden ominaisuuksiin

S3 Geometria ja mittaaminen

Kehitetään oppilaiden taitoa hahmottaa kolmiulotteista ympäristöä ja havaita siinä tason geometriaa. Harjoitellaan suunta- ja sijaintikäsitteiden käyttöä.

Tutkitaan yhdessä kappaleita ja tasokuvioita. Tunnistamisen lisäksi rakennetaan ja piirretään. Ohjataan oppilaita löytämään ja nimeämään ominaisuuksia, joiden mukaan kappaleita ja tasokuviota myös luokitellaan.

Harjoitellaan mittaamista ja ohjataan oppilaita oivaltamaan mittaamisen periaate. Käsitellään suureita pituus, massa, tilavuus ja aika sekä harjoitellaan niihin liittyvien mittayksiköiden käyttöä. Keskeisiä mittayksiköitä ovat metri ja senttimetri, kilogramma ja gramma sekä litra ja desilitra. Harjoitellaan kellonaikoja ja ajanyksiköitä.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 1. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Kehitetään taitoa hahmottaa kolmiulotteista ympäristöä ja havaita siinä tason geometriaa
- Harjoitellaan suunta- ja sijaintikäsitteiden käyttöä
- Tutkitaan ja piirretään kappaleita ja tasokuvioita
- Harjoitellaan mittaamista ja ymmärretään mittaamisen periaate
- Harjoitellaan kellonaikoja ja ajan yksiköitä

T10 ohjata oppilasta ymmärtämään mittaamisen periaate

- Oppilas harjoittelee mittaamisen periaatetta

S3 Geometria ja mittaaminen

Kehitetään oppilaiden taitoa hahmottaa kolmiulotteista ympäristöä ja havaita siinä tason geometriaa. Harjoitellaan suunta- ja sijaintikäsitteiden käyttöä.

Tutkitaan yhdessä kappaleita ja tasokuvioita. Tunnistamisen lisäksi rakennetaan ja piirretään. Ohjataan oppilaita löytämään ja nimeämään ominaisuuksia, joiden mukaan kappaleita ja tasokuviota myös luokitellaan.

Harjoitellaan mittaamista ja ohjataan oppilaita oivaltamaan mittaamisen periaate. Käsitellään suureita pituus, massa, tilavuus ja aika sekä harjoitellaan niihin liittyvien mittayksiköiden käyttöä. Keskeisiä mittayksiköitä ovat metri ja senttimetri, kilogramma ja gramma sekä litra ja desilitra. Harjoitellaan kellonaikoja ja ajanyksiköitä.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 1. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Kehitetään taitoa hahmottaa kolmiulotteista ympäristöä ja havaita siinä tason geometriaa
- Harjoitellaan suunta- ja sijaintikäsitteiden käyttöä
- Tutkitaan ja piirretään kappaleita ja tasokuvioita
- Harjoitellaan mittaamista ja ymmärretään mittaamisen periaate
- Harjoitellaan kellonaikoja ja ajan yksiköitä

T12 harjaannuttaa oppilasta laatimaan vaiheittaisia toimintaohjeita ja toimimaan ohjeen mukaan

- Oppilas tutustuu ohjelmoinnin ideaan pelien ja leikkien yhteydessä keksimällä yksinkertaisia toimintaohjeita ja toimii niiden mukaan

S1 Ajattelun taidot

Oppilaille tarjotaan mahdollisuuksia löytää yhtäläisyyksiä, eroja ja säännönmukaisuuksia. Vertaillaan, luokitellaan ja asetetaan järjestykseen sekä havaitaan syy- ja seuraussuhteita. Harjoitellaan tarkastelemaan matemaattisia tilanteita eri näkökulmista. Tutustuminen ohjelmoinnin alkeisiin alkaa laatimalla vaiheittaisia toimintaohjeita, joita myös testataan.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 1. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Vertaillaan, luokitellaan ja asetetaan järjestykseen
- Havaitaan syy- ja seuraussuhteita
- Tarkastellaan matemaattisia tilanteita eri näkökulmista
- Tutustutaan ohjelmoinnin alkeisiin laatimalla yksinkertaisia toimintaohjeita, joita myös testataan

2

Vuosiluokan tavoitteet ja keskeiset sisällöt

T1 tukea oppilaan innostusta ja kiinnostusta matematiikkaa kohtaan sekä myönteisen minäkuvan ja itseluottamuksen kehittymistä

- Oppilas innostuu ja kiinnostuu matematiikasta monipuolisesti saaden myönteisen minäkuvan matematiikan oppijana

S1 Ajattelun taidot

Oppilaille tarjotaan mahdollisuuksia löytää yhtäläisyyksiä, eroja ja säännönmukaisuuksia. Vertaillaan, luokitellaan ja asetetaan järjestykseen sekä havaitaan syy- ja seuraussuhteita. Harjoitellaan tarkastelemaan matemaattisia tilanteita eri näkökulmista. Tutustuminen ohjelmoinnin alkeisiin alkaa laatimalla vaiheittaisia toimintaohjeita, joita myös testataan.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 2. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Löydetään yhtäläisyyksiä, eroja ja säännönmukaisuuksia
- Tarkastellaan matemaattisia tilanteita eri näkökulmista
- Tutustutaan ohjelmoinnin alkeisiin laatimalla vaiheittaisia toimintaohjeita, joita myös testataan

S2 Luvut ja laskutoimitukset

Laskutoimituksissa käytetään luonnollisia lukuja. Varmistetaan, että oppilaat hallitsevat lukumäärän, lukusanan ja numeromerkinnän välisen yhteyden. Ymmärrystä luvuista laajennetaan laskemalla, hahmottamalla ja arvioimalla lukumääriä. Harjoitellaan lukujonotaitoja sekä taitoa vertailla ja asettaa lukuja järjestykseen. Tutkitaan lukujen ominaisuuksia kuten parillisuutta, monikertoja ja puolittamista. Perehdytään lukujen 1 – 10 hajotelmiin.

Ohjataan oppilaita käyttämään lukuja tarkoituksenmukaisella tavalla eri tilanteissa, lukumäärän, järjestyksen ja mittaustuloksen ilmaisemisessa sekä laskutoimituksissa.

Perehdytään kymmenjärjestelmän periaatteeseen konkreettisten mallien avulla.

Kehitetään oppilaiden yhteen- ja vähennyslaskutaitoja ensin lukualueella 0 – 20 ja sitten lukualueella 0 – 100. Harjoitellaan erilaisia päässälaskustrategioita laskutaidon sujuvoittamiseksi. Yhteen- ja vähennyslaskut konkretisoidaan erilaisissa sovellustilanteissa. Opitaan hyödyntämään vaihdannaisuutta ja liitännäisyyttä yhteenlaskussa.

Ohjataan oppilaita ymmärtämään kertolaskun käsite konkretian avulla ja opetellaan kertotaulut 1-5 ja 10. Luodaan pohja ymmärtää jakolasku sekä kerto- ja jakolaskun yhteys. Hyödynnetään vaihdannaisuutta kertolaskussa ja tutustutaan kertolaskun liitännäisyyteen.

Pohjustetaan murtoluvun käsitettä jakamalla kokonainen yhtä suuriin osiin.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 2. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Tutkitaan lukujen ominaisuuksia kuten parillisuutta, monikertoja ja puolittamista
- Ohjataan käyttämään lukuja tarkoituksenmukaisella tavalla eri tilanteissa, lukumäärän, järjestyksen ja mittaustuloksen ilmaisemisessa sekä laskutoimituksissa
- Perehdytään kymmenjärjestelmän periaatteeseen konkreettisten mallien avulla
- Kehitetään yhteen- ja vähennyslaskutaitoja lukualueella 0 – 100
- Harjoitellaan erilaisia päässälaskustrategioita laskutaidon sujuvoittamiseksi
- Harjoitellaan konkretisoimaan yhteen- ja vähennyslaskuja erilaisissa tilanteissa
- Ymmärretään kertolaskun käsite konkretian avulla ja opetellaan kertotaulut 1-5 ja 10
- Luodaan pohjaa ymmärtää jakolasku sekä kerto- ja jakolaskun yhteys
- Opitaan hyödyntämään vaihdannaisuutta kertolaskussa ja tutustuu kertolaskun liitännäisyyteen
- Pohjustetaan murtoluvun käsitettä jakamalla kokonainen yhtä suuriin osiin

S3 Geometria ja mittaaminen

Kehitetään oppilaiden taitoa hahmottaa kolmiulotteista ympäristöä ja havaita siinä tason geometriaa. Harjoitellaan suunta- ja sijaintikäsitteiden käyttöä.

Tutkitaan yhdessä kappaleita ja tasokuvioita. Tunnistamisen lisäksi rakennetaan ja piirretään. Ohjataan oppilaita löytämään ja nimeämään ominaisuuksia, joiden mukaan kappaleita ja tasokuviota myös luokitellaan.

Harjoitellaan mittaamista ja ohjataan oppilaita oivaltamaan mittaamisen periaate. Käsitellään suureita pituus, massa, tilavuus ja aika sekä harjoitellaan niihin liittyvien mittayksiköiden käyttöä. Keskeisiä mittayksiköitä ovat metri ja senttimetri, kilogramma ja gramma sekä litra ja desilitra. Harjoitellaan kellonaikoja ja ajanyksiköitä.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 2. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Tutkitaan, piirretään ja rakennetaan kappaleita ja tasokuvioita
- Opitaan löytämään ja nimeämään ominaisuuksia, joiden mukaan kappaleita ja tasokuviota myös luokitellaan
- Käsitellään suureita pituus, massa, tilavuus ja aika sekä harjoitellaan niihin liittyvien keskeisten mittayksiköiden (metri ja senttimetri, kilogramma ja gramma sekä litra ja desilitra) käyttöä
- Harjoitellaan kellonaikoja ja ajan yksiköitä

S4 Tietojenkäsittely ja tilastot

Pohjustetaan oppilaiden taitoja kerätä ja tallentaa tietoja kiinnostavista aihepiireistä. Laaditaan ja tulkitaan yksinkertaisia taulukoita ja pylväsdiagrammeja.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 2. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Perehdytään tietojen keräämiseen ja tallentamiseen kiinnostavista aihepiireistä
- Laaditaan ja tulkitaan yksinkertaisia taulukoita ja pylväsdiagrammeja

T2 ohjata oppilasta kehittämään taitoaan tehdä havaintoja matematiikan näkökulmasta sekä tulkita ja hyödyntää niitä eri tilanteissa

- Oppilas harjoittelee mittaamista, kuvioiden luokittelua sekä tutustuu kappaleiden ominaisuuksiin ja rakentaa erilaisia kappaleita
- Oppilas harjoittelee tiedon keräämistä taulukkoon

S1 Ajattelun taidot

Oppilaille tarjotaan mahdollisuuksia löytää yhtäläisyyksiä, eroja ja säännönmukaisuuksia. Vertaillaan, luokitellaan ja asetetaan järjestykseen sekä havaitaan syy- ja seuraussuhteita. Harjoitellaan tarkastelemaan matemaattisia tilanteita eri näkökulmista. Tutustuminen ohjelmoinnin alkeisiin alkaa laatimalla vaiheittaisia toimintaohjeita, joita myös testataan.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 2. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Löydetään yhtäläisyyksiä, eroja ja säännönmukaisuuksia
- Tarkastellaan matemaattisia tilanteita eri näkökulmista
- Tutustutaan ohjelmoinnin alkeisiin laatimalla vaiheittaisia toimintaohjeita, joita myös testataan

S2 Luvut ja laskutoimitukset

Laskutoimituksissa käytetään luonnollisia lukuja. Varmistetaan, että oppilaat hallitsevat lukumäärän, lukusanan ja numeromerkinnän välisen yhteyden. Ymmärrystä luvuista laajennetaan laskemalla, hahmottamalla ja arvioimalla lukumääriä. Harjoitellaan lukujonotaitoja sekä taitoa vertailla ja asettaa lukuja järjestykseen. Tutkitaan lukujen ominaisuuksia kuten parillisuutta, monikertoja ja puolittamista. Perehdytään lukujen 1 – 10 hajotelmiin.

Ohjataan oppilaita käyttämään lukuja tarkoituksenmukaisella tavalla eri tilanteissa, lukumäärän, järjestyksen ja mittaustuloksen ilmaisemisessa sekä laskutoimituksissa.

Perehdytään kymmenjärjestelmän periaatteeseen konkreettisten mallien avulla.

Kehitetään oppilaiden yhteen- ja vähennyslaskutaitoja ensin lukualueella 0 – 20 ja sitten lukualueella 0 – 100. Harjoitellaan erilaisia päässälaskustrategioita laskutaidon sujuvoittamiseksi. Yhteen- ja vähennyslaskut konkretisoidaan erilaisissa sovellustilanteissa. Opitaan hyödyntämään vaihdannaisuutta ja liitännäisyyttä yhteenlaskussa.

Ohjataan oppilaita ymmärtämään kertolaskun käsite konkretian avulla ja opetellaan kertotaulut 1-5 ja 10. Luodaan pohja ymmärtää jakolasku sekä kerto- ja jakolaskun yhteys. Hyödynnetään vaihdannaisuutta kertolaskussa ja tutustutaan kertolaskun liitännäisyyteen.

Pohjustetaan murtoluvun käsitettä jakamalla kokonainen yhtä suuriin osiin.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 2. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Tutkitaan lukujen ominaisuuksia kuten parillisuutta, monikertoja ja puolittamista
- Ohjataan käyttämään lukuja tarkoituksenmukaisella tavalla eri tilanteissa, lukumäärän, järjestyksen ja mittaustuloksen ilmaisemisessa sekä laskutoimituksissa
- Perehdytään kymmenjärjestelmän periaatteeseen konkreettisten mallien avulla
- Kehitetään yhteen- ja vähennyslaskutaitoja lukualueella 0 – 100
- Harjoitellaan erilaisia päässälaskustrategioita laskutaidon sujuvoittamiseksi
- Harjoitellaan konkretisoimaan yhteen- ja vähennyslaskuja erilaisissa tilanteissa
- Ymmärretään kertolaskun käsite konkretian avulla ja opetellaan kertotaulut 1-5 ja 10
- Luodaan pohjaa ymmärtää jakolasku sekä kerto- ja jakolaskun yhteys
- Opitaan hyödyntämään vaihdannaisuutta kertolaskussa ja tutustuu kertolaskun liitännäisyyteen
- Pohjustetaan murtoluvun käsitettä jakamalla kokonainen yhtä suuriin osiin

S3 Geometria ja mittaaminen

Kehitetään oppilaiden taitoa hahmottaa kolmiulotteista ympäristöä ja havaita siinä tason geometriaa. Harjoitellaan suunta- ja sijaintikäsitteiden käyttöä.

Tutkitaan yhdessä kappaleita ja tasokuvioita. Tunnistamisen lisäksi rakennetaan ja piirretään. Ohjataan oppilaita löytämään ja nimeämään ominaisuuksia, joiden mukaan kappaleita ja tasokuviota myös luokitellaan.

Harjoitellaan mittaamista ja ohjataan oppilaita oivaltamaan mittaamisen periaate. Käsitellään suureita pituus, massa, tilavuus ja aika sekä harjoitellaan niihin liittyvien mittayksiköiden käyttöä. Keskeisiä mittayksiköitä ovat metri ja senttimetri, kilogramma ja gramma sekä litra ja desilitra. Harjoitellaan kellonaikoja ja ajanyksiköitä.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 2. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Tutkitaan, piirretään ja rakennetaan kappaleita ja tasokuvioita
- Opitaan löytämään ja nimeämään ominaisuuksia, joiden mukaan kappaleita ja tasokuviota myös luokitellaan
- Käsitellään suureita pituus, massa, tilavuus ja aika sekä harjoitellaan niihin liittyvien keskeisten mittayksiköiden (metri ja senttimetri, kilogramma ja gramma sekä litra ja desilitra) käyttöä
- Harjoitellaan kellonaikoja ja ajan yksiköitä

S4 Tietojenkäsittely ja tilastot

Pohjustetaan oppilaiden taitoja kerätä ja tallentaa tietoja kiinnostavista aihepiireistä. Laaditaan ja tulkitaan yksinkertaisia taulukoita ja pylväsdiagrammeja.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 2. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Perehdytään tietojen keräämiseen ja tallentamiseen kiinnostavista aihepiireistä
- Laaditaan ja tulkitaan yksinkertaisia taulukoita ja pylväsdiagrammeja

T3 kannustaa oppilasta esittämään ratkaisujaan ja päätelmiään konkreettisin välinein, piirroksin, suullisesti ja kirjallisesti myös tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen

- Oppilas osaa esittää ratkaisujaan ja päätelmiään konkreettisin välinein, piirroksin, suullisesti ja kirjallisesti myös tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen

S1 Ajattelun taidot

Oppilaille tarjotaan mahdollisuuksia löytää yhtäläisyyksiä, eroja ja säännönmukaisuuksia. Vertaillaan, luokitellaan ja asetetaan järjestykseen sekä havaitaan syy- ja seuraussuhteita. Harjoitellaan tarkastelemaan matemaattisia tilanteita eri näkökulmista. Tutustuminen ohjelmoinnin alkeisiin alkaa laatimalla vaiheittaisia toimintaohjeita, joita myös testataan.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 2. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Löydetään yhtäläisyyksiä, eroja ja säännönmukaisuuksia
- Tarkastellaan matemaattisia tilanteita eri näkökulmista
- Tutustutaan ohjelmoinnin alkeisiin laatimalla vaiheittaisia toimintaohjeita, joita myös testataan

S2 Luvut ja laskutoimitukset

Laskutoimituksissa käytetään luonnollisia lukuja. Varmistetaan, että oppilaat hallitsevat lukumäärän, lukusanan ja numeromerkinnän välisen yhteyden. Ymmärrystä luvuista laajennetaan laskemalla, hahmottamalla ja arvioimalla lukumääriä. Harjoitellaan lukujonotaitoja sekä taitoa vertailla ja asettaa lukuja järjestykseen. Tutkitaan lukujen ominaisuuksia kuten parillisuutta, monikertoja ja puolittamista. Perehdytään lukujen 1 – 10 hajotelmiin.

Ohjataan oppilaita käyttämään lukuja tarkoituksenmukaisella tavalla eri tilanteissa, lukumäärän, järjestyksen ja mittaustuloksen ilmaisemisessa sekä laskutoimituksissa.

Perehdytään kymmenjärjestelmän periaatteeseen konkreettisten mallien avulla.

Kehitetään oppilaiden yhteen- ja vähennyslaskutaitoja ensin lukualueella 0 – 20 ja sitten lukualueella 0 – 100. Harjoitellaan erilaisia päässälaskustrategioita laskutaidon sujuvoittamiseksi. Yhteen- ja vähennyslaskut konkretisoidaan erilaisissa sovellustilanteissa. Opitaan hyödyntämään vaihdannaisuutta ja liitännäisyyttä yhteenlaskussa.

Ohjataan oppilaita ymmärtämään kertolaskun käsite konkretian avulla ja opetellaan kertotaulut 1-5 ja 10. Luodaan pohja ymmärtää jakolasku sekä kerto- ja jakolaskun yhteys. Hyödynnetään vaihdannaisuutta kertolaskussa ja tutustutaan kertolaskun liitännäisyyteen.

Pohjustetaan murtoluvun käsitettä jakamalla kokonainen yhtä suuriin osiin.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 2. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Tutkitaan lukujen ominaisuuksia kuten parillisuutta, monikertoja ja puolittamista
- Ohjataan käyttämään lukuja tarkoituksenmukaisella tavalla eri tilanteissa, lukumäärän, järjestyksen ja mittaustuloksen ilmaisemisessa sekä laskutoimituksissa
- Perehdytään kymmenjärjestelmän periaatteeseen konkreettisten mallien avulla
- Kehitetään yhteen- ja vähennyslaskutaitoja lukualueella 0 – 100
- Harjoitellaan erilaisia päässälaskustrategioita laskutaidon sujuvoittamiseksi
- Harjoitellaan konkretisoimaan yhteen- ja vähennyslaskuja erilaisissa tilanteissa
- Ymmärretään kertolaskun käsite konkretian avulla ja opetellaan kertotaulut 1-5 ja 10
- Luodaan pohjaa ymmärtää jakolasku sekä kerto- ja jakolaskun yhteys

- Opitaan hyödyntämään vaihdannaisuutta kertolaskussa ja tutustuu kertolaskun liitännäisyyteen
- Pohjustetaan murtoluvun käsitettä jakamalla kokonainen yhtä suuriin osiin

S3 Geometria ja mittaaminen

Kehitetään oppilaiden taitoa hahmottaa kolmiulotteista ympäristöä ja havaita siinä tason geometriaa. Harjoitellaan suunta- ja sijaintikäsitteiden käyttöä.

Tutkitaan yhdessä kappaleita ja tasokuvioita. Tunnistamisen lisäksi rakennetaan ja piirretään. Ohjataan oppilaita löytämään ja nimeämään ominaisuuksia, joiden mukaan kappaleita ja tasokuviota myös luokitellaan.

Harjoitellaan mittaamista ja ohjataan oppilaita oivaltamaan mittaamisen periaate. Käsitellään suureita pituus, massa, tilavuus ja aika sekä harjoitellaan niihin liittyvien mittayksiköiden käyttöä. Keskeisiä mittayksiköitä ovat metri ja senttimetri, kilogramma ja gramma sekä litra ja desilitra. Harjoitellaan kellonaikoja ja ajanyksiköitä.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 2. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Tutkitaan, piirretään ja rakennetaan kappaleita ja tasokuvioita
- Opitaan löytämään ja nimeämään ominaisuuksia, joiden mukaan kappaleita ja tasokuviota myös luokitellaan
- Käsitellään suureita pituus, massa, tilavuus ja aika sekä harjoitellaan niihin liittyvien keskeisten mittayksiköiden (metri ja senttimetri, kilogramma ja gramma sekä litra ja desilitra) käyttöä
- Harjoitellaan kellonaikoja ja ajan yksiköitä

S4 Tietojenkäsittely ja tilastot

Pohjustetaan oppilaiden taitoja kerätä ja tallentaa tietoja kiinnostavista aihepiireistä. Laaditaan ja tulkitaan yksinkertaisia taulukoita ja pylväsdiagrammeja.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 2. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Perehdytään tietojen keräämiseen ja tallentamiseen kiinnostavista aihepiireistä
- Laaditaan ja tulkitaan yksinkertaisia taulukoita ja pylväsdiagrammeja

T4 ohjata oppilasta kehittämään päättely- ja ongelmanratkaisutaitojaan

- Oppilas osaa luokitella erilaisia asioita ja havaita säännönmukaisuuksia

S1 Ajattelun taidot

Oppilaille tarjotaan mahdollisuuksia löytää yhtäläisyyksiä, eroja ja säännönmukaisuuksia. Vertaillaan, luokitellaan ja asetetaan järjestykseen sekä havaitaan syy- ja seuraussuhteita. Harjoitellaan tarkastelemaan matemaattisia tilanteita eri näkökulmista. Tutustuminen ohjelmoinnin alkeisiin alkaa laatimalla vaiheittaisia toimintaohjeita, joita myös testataan.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 2. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Löydetään yhtäläisyyksiä, eroja ja säännönmukaisuuksia
- Tarkastellaan matemaattisia tilanteita eri näkökulmista
- Tutustutaan ohjelmoinnin alkeisiin laatimalla vaiheittaisia toimintaohjeita, joita myös testataan

S2 Luvut ja laskutoimitukset

Laskutoimituksissa käytetään luonnollisia lukuja. Varmistetaan, että oppilaat hallitsevat lukumäärän, lukusanan ja numeromerkinnän välisen yhteyden. Ymmärrystä luvuista laajennetaan laskemalla, hahmottamalla ja arvioimalla lukumääriä. Harjoitellaan lukujonotaitoja sekä taitoa vertailla ja asettaa lukuja järjestykseen. Tutkitaan lukujen ominaisuuksia kuten parillisuutta, monikertoja ja puolittamista. Perehdytään lukujen 1 – 10 hajotelmiin.

Ohjataan oppilaita käyttämään lukuja tarkoituksenmukaisella tavalla eri tilanteissa, lukumäärän, järjestyksen ja mittaustuloksen ilmaisemisessa sekä laskutoimituksissa.

Perehdytään kymmenjärjestelmän periaatteeseen konkreettisten mallien avulla.

Kehitetään oppilaiden yhteen- ja vähennyslaskutaitoja ensin lukualueella 0 – 20 ja sitten lukualueella 0 – 100. Harjoitellaan erilaisia päässälaskustrategioita laskutaidon sujuvoittamiseksi. Yhteen- ja vähennyslaskut konkretisoidaan erilaisissa sovellustilanteissa. Opitaan hyödyntämään vaihdannaisuutta ja liitännäisyyttä yhteenlaskussa.

Ohjataan oppilaita ymmärtämään kertolaskun käsite konkretian avulla ja opetellaan kertotaulut 1-5 ja 10. Luodaan pohja ymmärtää jakolasku sekä kerto- ja jakolaskun yhteys. Hyödynnetään vaihdannaisuutta kertolaskussa ja tutustutaan kertolaskun liitännäisyyteen.

Pohjustetaan murtoluvun käsitettä jakamalla kokonainen yhtä suuriin osiin.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 2. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Tutkitaan lukujen ominaisuuksia kuten parillisuutta, monikertoja ja puolittamista
- Ohjataan käyttämään lukuja tarkoituksenmukaisella tavalla eri tilanteissa, lukumäärän, järjestyksen ja mittaustuloksen ilmaisemisessa sekä laskutoimituksissa
- Perehdytään kymmenjärjestelmän periaatteeseen konkreettisten mallien avulla
- Kehitetään yhteen- ja vähennyslaskutaitoja lukualueella 0 – 100
- Harjoitellaan erilaisia päässälaskustrategioita laskutaidon sujuvoittamiseksi
- Harjoitellaan konkretisoimaan yhteen- ja vähennyslaskuja erilaisissa tilanteissa
- Ymmärretään kertolaskun käsite konkretian avulla ja opetellaan kertotaulut 1-5 ja 10
- Luodaan pohjaa ymmärtää jakolasku sekä kerto- ja jakolaskun yhteys
- Opitaan hyödyntämään vaihdannaisuutta kertolaskussa ja tutustuu kertolaskun liitännäisyyteen
- Pohjustetaan murtoluvun käsitettä jakamalla kokonainen yhtä suuriin osiin

S3 Geometria ja mittaaminen

Kehitetään oppilaiden taitoa hahmottaa kolmiulotteista ympäristöä ja havaita siinä tason geometriaa. Harjoitellaan suunta- ja sijaintikäsitteiden käyttöä.

Tutkitaan yhdessä kappaleita ja tasokuvioita. Tunnistamisen lisäksi rakennetaan ja piirretään. Ohjataan oppilaita löytämään ja nimeämään ominaisuuksia, joiden mukaan kappaleita ja tasokuviota myös luokitellaan.

Harjoitellaan mittaamista ja ohjataan oppilaita oivaltamaan mittaamisen periaate. Käsitellään suureita pituus, massa, tilavuus ja aika sekä harjoitellaan niihin liittyvien mittayksiköiden käyttöä. Keskeisiä mittayksiköitä ovat metri ja senttimetri, kilogramma ja gramma sekä litra ja desilitra. Harjoitellaan kellonaikoja ja ajanyksiköitä.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 2. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Tutkitaan, piirretään ja rakennetaan kappaleita ja tasokuvioita
- Opitaan löytämään ja nimeämään ominaisuuksia, joiden mukaan kappaleita ja tasokuviota myös luokitellaan
- Käsitellään suureita pituus, massa, tilavuus ja aika sekä harjoitellaan niihin liittyvien keskeisten mittayksiköiden (metri ja senttimetri, kilogramma ja gramma sekä litra ja desilitra) käyttöä
- Harjoitellaan kellonaikoja ja ajan yksiköitä

S4 Tietojenkäsittely ja tilastot

Pohjustetaan oppilaiden taitoja kerätä ja tallentaa tietoja kiinnostavista aihepiireistä. Laaditaan ja tulkitaan yksinkertaisia taulukoita ja pylväsdiagrammeja.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 2. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Perehdytään tietojen keräämiseen ja tallentamiseen kiinnostavista aihepiireistä
- Laaditaan ja tulkitaan yksinkertaisia taulukoita ja pylväsdiagrammeja

T5 ohjata oppilasta ymmärtämään matemaattisia käsitteitä ja merkintätapoja

- Oppilas ymmärtää matemaattisia käsitteitä ja merkintätapoja sekä osaa käyttää niitä tutuissa tilanteissa

S1 Ajattelun taidot

Oppilaille tarjotaan mahdollisuuksia löytää yhtäläisyyksiä, eroja ja säännönmukaisuuksia. Vertaillaan, luokitellaan ja asetetaan järjestykseen sekä havaitaan syy- ja seuraussuhteita. Harjoitellaan tarkastelemaan matemaattisia tilanteita eri näkökulmista. Tutustuminen ohjelmoinnin alkeisiin alkaa laatimalla vaiheittaisia toimintaohjeita, joita myös testataan.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 2. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Löydetään yhtäläisyyksiä, eroja ja säännönmukaisuuksia
- Tarkastellaan matemaattisia tilanteita eri näkökulmista
- Tutustutaan ohjelmoinnin alkeisiin laatimalla vaiheittaisia toimintaohjeita, joita myös testataan

S2 Luvut ja laskutoimitukset

Laskutoimituksissa käytetään luonnollisia lukuja. Varmistetaan, että oppilaat hallitsevat lukumäärän, lukusanan ja numeromerkinnän välisen yhteyden. Ymmärrystä luvuista laajennetaan laskemalla, hahmottamalla ja arvioimalla lukumääriä. Harjoitellaan lukujonotaitoja sekä taitoa vertailla ja asettaa lukuja järjestykseen. Tutkitaan lukujen ominaisuuksia kuten parillisuutta, monikertoja ja puolittamista. Perehdytään lukujen 1 – 10 hajotelmiin.

Ohjataan oppilaita käyttämään lukuja tarkoituksenmukaisella tavalla eri tilanteissa, lukumäärän, järjestyksen ja mittaustuloksen ilmaisemisessa sekä laskutoimituksissa.

Perehdytään kymmenjärjestelmän periaatteeseen konkreettisten mallien avulla.

Kehitetään oppilaiden yhteen- ja vähennyslaskutaitoja ensin lukualueella 0 – 20 ja sitten lukualueella 0 – 100. Harjoitellaan erilaisia päässälaskustrategioita laskutaidon sujuvoittamiseksi. Yhteen- ja vähennyslaskut konkretisoidaan erilaisissa sovellustilanteissa. Opitaan hyödyntämään vaihdannaisuutta ja liitännäisyyttä yhteenlaskussa.

Ohjataan oppilaita ymmärtämään kertolaskun käsite konkretian avulla ja opetellaan kertotaulut 1-5 ja 10. Luodaan pohja ymmärtää jakolasku sekä kerto- ja jakolaskun yhteys. Hyödynnetään vaihdannaisuutta kertolaskussa ja tutustutaan kertolaskun liitännäisyyteen.

Pohjustetaan murtoluvun käsitettä jakamalla kokonainen yhtä suuriin osiin.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 2. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Tutkitaan lukujen ominaisuuksia kuten parillisuutta, monikertoja ja puolittamista
- Ohjataan käyttämään lukuja tarkoituksenmukaisella tavalla eri tilanteissa, lukumäärän, järjestyksen ja mittaustuloksen ilmaisemisessa sekä laskutoimituksissa
- Perehdytään kymmenjärjestelmän periaatteeseen konkreettisten mallien avulla
- Kehitetään yhteen- ja vähennyslaskutaitoja lukualueella 0 – 100
- Harjoitellaan erilaisia päässälaskustrategioita laskutaidon sujuvoittamiseksi
- Harjoitellaan konkretisoimaan yhteen- ja vähennyslaskuja erilaisissa tilanteissa
- Ymmärretään kertolaskun käsite konkretian avulla ja opetellaan kertotaulut 1-5 ja 10
- Luodaan pohjaa ymmärtää jakolasku sekä kerto- ja jakolaskun yhteys
- Opitaan hyödyntämään vaihdannaisuutta kertolaskussa ja tutustuu kertolaskun liitännäisyyteen
- Pohjustetaan murtoluvun käsitettä jakamalla kokonainen yhtä suuriin osiin

S3 Geometria ja mittaaminen

Kehitetään oppilaiden taitoa hahmottaa kolmiulotteista ympäristöä ja havaita siinä tason geometriaa. Harjoitellaan suunta- ja sijaintikäsitteiden käyttöä.

Tutkitaan yhdessä kappaleita ja tasokuvioita. Tunnistamisen lisäksi rakennetaan ja piirretään. Ohjataan oppilaita löytämään ja nimeämään ominaisuuksia, joiden mukaan kappaleita ja tasokuviota myös luokitellaan.

Harjoitellaan mittaamista ja ohjataan oppilaita oivaltamaan mittaamisen periaate. Käsitellään suureita pituus, massa, tilavuus ja aika sekä harjoitellaan niihin liittyvien mittayksiköiden käyttöä. Keskeisiä mittayksiköitä ovat metri ja senttimetri, kilogramma ja gramma sekä litra ja desilitra. Harjoitellaan kellonaikoja ja ajanyksiköitä.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 2. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Tutkitaan, piirretään ja rakennetaan kappaleita ja tasokuvioita
- Opitaan löytämään ja nimeämään ominaisuuksia, joiden mukaan kappaleita ja tasokuviota myös luokitellaan
- Käsitellään suureita pituus, massa, tilavuus ja aika sekä harjoitellaan niihin liittyvien keskeisten mittayksiköiden (metri ja senttimetri, kilogramma ja gramma sekä litra ja desilitra) käyttöä
- Harjoitellaan kellonaikoja ja ajan yksiköitä

S4 Tietojenkäsittely ja tilastot

Pohjustetaan oppilaiden taitoja kerätä ja tallentaa tietoja kiinnostavista aihepiireistä. Laaditaan ja tulkitaan yksinkertaisia taulukoita ja pylväsdiagrammeja.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 2. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Perehdytään tietojen keräämiseen ja tallentamiseen kiinnostavista aihepiireistä
- Laaditaan ja tulkitaan yksinkertaisia taulukoita ja pylväsdiagrammeja

T6 tukea oppilasta lukukäsitteen kehittymisessä ja kymmenjärjestelmän periaatteen ymmärtämisessä

- Oppilas ymmärtää lukukäsitteen
- Oppilas ymmärtää kymmenjärjestelmän periaatteen

S2 Luvut ja laskutoimitukset

Laskutoimituksissa käytetään luonnollisia lukuja. Varmistetaan, että oppilaat hallitsevat lukumäärän, lukusanan ja numeromerkinnän välisen yhteyden. Ymmärrystä luvuista laajennetaan laskemalla, hahmottamalla ja arvioimalla lukumääriä. Harjoitellaan lukujonotaitoja sekä taitoa vertailla ja asettaa lukuja järjestykseen. Tutkitaan lukujen ominaisuuksia kuten parillisuutta, monikertoja ja puolittamista. Perehdytään lukujen 1 – 10 hajotelmiin.

Ohjataan oppilaita käyttämään lukuja tarkoituksenmukaisella tavalla eri tilanteissa, lukumäärän, järjestyksen ja mittaustuloksen ilmaisemisessa sekä laskutoimituksissa.

Perehdytään kymmenjärjestelmän periaatteeseen konkreettisten mallien avulla.

Kehitetään oppilaiden yhteen- ja vähennyslaskutaitoja ensin lukualueella 0 – 20 ja sitten lukualueella 0 – 100. Harjoitellaan erilaisia päässälaskustrategioita laskutaidon sujuvoittamiseksi. Yhteen- ja vähennyslaskut konkretisoidaan erilaisissa sovellustilanteissa. Opitaan hyödyntämään vaihdannaisuutta ja liitännäisyyttä yhteenlaskussa.

Ohjataan oppilaita ymmärtämään kertolaskun käsite konkretian avulla ja opetellaan kertotaulut 1-5 ja 10. Luodaan pohja ymmärtää jakolasku sekä kerto- ja jakolaskun yhteys. Hyödynnetään vaihdannaisuutta kertolaskussa ja tutustutaan kertolaskun liitännäisyyteen.

Pohjustetaan murtoluvun käsitettä jakamalla kokonainen yhtä suuriin osiin.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 2. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Tutkitaan lukujen ominaisuuksia kuten parillisuutta, monikertoja ja puolittamista
- Ohjataan käyttämään lukuja tarkoituksenmukaisella tavalla eri tilanteissa, lukumäärän, järjestyksen ja mittaustuloksen ilmaisemisessa sekä laskutoimituksissa
- Perehdytään kymmenjärjestelmän periaatteeseen konkreettisten mallien avulla
- Kehitetään yhteen- ja vähennyslaskutaitoja lukualueella 0 – 100
- Harjoitellaan erilaisia päässälaskustrategioita laskutaidon sujuvoittamiseksi
- Harjoitellaan konkretisoimaan yhteen- ja vähennyslaskuja erilaisissa tilanteissa
- Ymmärretään kertolaskun käsite konkretian avulla ja opetellaan kertotaulut 1-5 ja 10
- Luodaan pohjaa ymmärtää jakolasku sekä kerto- ja jakolaskun yhteys
- Opitaan hyödyntämään vaihdannaisuutta kertolaskussa ja tutustuu kertolaskun liitännäisyyteen
- Pohjustetaan murtoluvun käsitettä jakamalla kokonainen yhtä suuriin osiin

T7 perehdyttää oppilasta peruslaskutoimitusten periaatteisiin ja tutustuttaa niiden ominaisuuksiin

- Oppilas ymmärtää peruslaskutoimitusten periaatteet ja osaa hyödyntää niiden ominaisuuksia

- Oppilas osaa laskea yhteen- ja vähennyslaskuja lukualueella 0-100
- Oppilas osaa kertotaulut 0-5 ja 10

S2 Luvut ja laskutoimitukset

Laskutoimituksissa käytetään luonnollisia lukuja. Varmistetaan, että oppilaat hallitsevat lukumäärän, lukusanan ja numeromerkinnän välisen yhteyden. Ymmärrystä luvuista laajennetaan laskemalla, hahmottamalla ja arvioimalla lukumääriä. Harjoitellaan lukujonotaitoja sekä taitoa vertailla ja asettaa lukuja järjestykseen. Tutkitaan lukujen ominaisuuksia kuten parillisuutta, monikertoja ja puolittamista. Perehdytään lukujen 1 – 10 hajotelmiin.

Ohjataan oppilaita käyttämään lukuja tarkoituksenmukaisella tavalla eri tilanteissa, lukumäärän, järjestyksen ja mittaustuloksen ilmaisemisessa sekä laskutoimituksissa.

Perehdytään kymmenjärjestelmän periaatteeseen konkreettisten mallien avulla.

Kehitetään oppilaiden yhteen- ja vähennyslaskutaitoja ensin lukualueella 0 – 20 ja sitten lukualueella 0 – 100. Harjoitellaan erilaisia päässälaskustrategioita laskutaidon sujuvoittamiseksi. Yhteen- ja vähennyslaskut konkretisoidaan erilaisissa sovellustilanteissa. Opitaan hyödyntämään vaihdannaisuutta ja liitännäisyyttä yhteenlaskussa.

Ohjataan oppilaita ymmärtämään kertolaskun käsite konkretian avulla ja opetellaan kertotaulut 1-5 ja 10. Luodaan pohja ymmärtää jakolasku sekä kerto- ja jakolaskun yhteys. Hyödynnetään vaihdannaisuutta kertolaskussa ja tutustutaan kertolaskun liitännäisyyteen.

Pohjustetaan murtoluvun käsitettä jakamalla kokonainen yhtä suuriin osiin.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 2. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Tutkitaan lukujen ominaisuuksia kuten parillisuutta, monikertoja ja puolittamista
- Ohjataan käyttämään lukuja tarkoituksenmukaisella tavalla eri tilanteissa, lukumäärän, järjestyksen ja mittaustuloksen ilmaisemisessa sekä laskutoimituksissa
- Perehdytään kymmenjärjestelmän periaatteeseen konkreettisten mallien avulla
- Kehitetään yhteen- ja vähennyslaskutaitoja lukualueella 0 – 100
- Harjoitellaan erilaisia päässälaskustrategioita laskutaidon sujuvoittamiseksi
- Harjoitellaan konkretisoimaan yhteen- ja vähennyslaskuja erilaisissa tilanteissa
- Ymmärretään kertolaskun käsite konkretian avulla ja opetellaan kertotaulut 1-5 ja 10
- Luodaan pohjaa ymmärtää jakolasku sekä kerto- ja jakolaskun yhteys
- Opitaan hyödyntämään vaihdannaisuutta kertolaskussa ja tutustuu kertolaskun liitännäisyyteen
- Pohjustetaan murtoluvun käsitettä jakamalla kokonainen yhtä suuriin osiin

T8 ohjata oppilasta kehittämään sujuvaa peruslaskutaitoa luonnollisilla luvuilla ja käyttämään erilaisia päässälaskustrategioita

- Oppilas osaa laskea yksinkertaisia peruslaskutoimituksia luonnollisilla luvuilla ja harjoittelee päässälaskustrategioita

S2 Luvut ja laskutoimitukset

Laskutoimituksissa käytetään luonnollisia lukuja. Varmistetaan, että oppilaat hallitsevat lukumäärän, lukusanan ja numeromerkinnän välisen yhteyden. Ymmärrystä luvuista laajennetaan laskemalla, hahmottamalla ja arvioimalla lukumääriä. Harjoitellaan lukujonotaitoja sekä taitoa vertailla ja asettaa lukuja järjestykseen. Tutkitaan lukujen ominaisuuksia kuten parillisuutta, monikertoja ja puolittamista. Perehdytään lukujen 1 – 10 hajotelmiin.

Ohjataan oppilaita käyttämään lukuja tarkoituksenmukaisella tavalla eri tilanteissa, lukumäärän, järjestyksen ja mittaustuloksen ilmaisemisessa sekä laskutoimituksissa.

Perehdytään kymmenjärjestelmän periaatteeseen konkreettisten mallien avulla.

Kehitetään oppilaiden yhteen- ja vähennyslaskutaitoja ensin lukualueella 0 – 20 ja sitten lukualueella 0 – 100. Harjoitellaan erilaisia päässälaskustrategioita laskutaidon sujuvoittamiseksi. Yhteen- ja vähennyslaskut konkretisoidaan erilaisissa sovellustilanteissa. Opitaan hyödyntämään vaihdannaisuutta ja liitännäisyyttä yhteenlaskussa.

Ohjataan oppilaita ymmärtämään kertolaskun käsite konkretian avulla ja opetellaan kertotaulut 1-5 ja 10. Luodaan pohja ymmärtää jakolasku sekä kerto- ja jakolaskun yhteys. Hyödynnetään vaihdannaisuutta kertolaskussa ja tutustutaan kertolaskun liitännäisyyteen.

Pohjustetaan murtoluvun käsitettä jakamalla kokonainen yhtä suuriin osiin.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 2. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Tutkitaan lukujen ominaisuuksia kuten parillisuutta, monikertoja ja puolittamista
- Ohjataan käyttämään lukuja tarkoituksenmukaisella tavalla eri tilanteissa, lukumäärän, järjestyksen ja mittaustuloksen ilmaisemisessa sekä laskutoimituksissa
- Perehdytään kymmenjärjestelmän periaatteeseen konkreettisten mallien avulla
- Kehitetään yhteen- ja vähennyslaskutaitoja lukualueella 0 – 100
- Harjoitellaan erilaisia päässälaskustrategioita laskutaidon sujuvoittamiseksi
- Harjoitellaan konkretisoimaan yhteen- ja vähennyslaskuja erilaisissa tilanteissa
- Ymmärretään kertolaskun käsite konkretian avulla ja opetellaan kertotaulut 1-5 ja 10
- Luodaan pohjaa ymmärtää jakolasku sekä kerto- ja jakolaskun yhteys
- Opitaan hyödyntämään vaihdannaisuutta kertolaskussa ja tutustuu kertolaskun liitännäisyyteen
- Pohjustetaan murtoluvun käsitettä jakamalla kokonainen yhtä suuriin osiin

T9 tutustuttaa oppilas geometrisiin muotoihin ja ohjata havainnoimaan niiden ominaisuuksia

- Oppilas harjoittelee kuvioiden luokittelua sekä tutustuu kappaleiden ominaisuuksiin ja rakentaa erilaisia kappaleita

S3 Geometria ja mittaaminen

Kehitetään oppilaiden taitoa hahmottaa kolmiulotteista ympäristöä ja havaita siinä tason geometriaa. Harjoitellaan suunta- ja sijaintikäsitteiden käyttöä.

Tutkitaan yhdessä kappaleita ja tasokuvioita. Tunnistamisen lisäksi rakennetaan ja piirretään. Ohjataan oppilaita löytämään ja nimeämään ominaisuuksia, joiden mukaan kappaleita ja tasokuviota myös luokitellaan.

Harjoitellaan mittaamista ja ohjataan oppilaita oivaltamaan mittaamisen periaate. Käsitellään suureita pituus, massa, tilavuus ja aika sekä harjoitellaan niihin liittyvien mittayksiköiden käyttöä. Keskeisiä mittayksiköitä ovat metri ja senttimetri, kilogramma ja gramma sekä litra ja desilitra. Harjoitellaan kellonaikoja ja ajanyksiköitä.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 2. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Tutkitaan, piirretään ja rakennetaan kappaleita ja tasokuvioita

- Opitaan löytämään ja nimeämään ominaisuuksia, joiden mukaan kappaleita ja tasokuviota myös luokitellaan
- Käsitellään suureita pituus, massa, tilavuus ja aika sekä harjoitellaan niihin liittyvien keskeisten mittayksiköiden (metri ja senttimetri, kilogramma ja gramma sekä litra ja desilitra) käyttöä
- Harjoitellaan kellonaikoja ja ajan yksiköitä

T10 ohjata oppilasta ymmärtämään mittaamisen periaate

- Oppilas ymmärtää mittaamisen periaatteen ja harjoittelee mittaamista

S3 Geometria ja mittaaminen

Kehitetään oppilaiden taitoa hahmottaa kolmiulotteista ympäristöä ja havaita siinä tason geometriaa. Harjoitellaan suunta- ja sijaintikäsitteiden käyttöä.

Tutkitaan yhdessä kappaleita ja tasokuvioita. Tunnistamisen lisäksi rakennetaan ja piirretään. Ohjataan oppilaita löytämään ja nimeämään ominaisuuksia, joiden mukaan kappaleita ja tasokuviota myös luokitellaan.

Harjoitellaan mittaamista ja ohjataan oppilaita oivaltamaan mittaamisen periaate. Käsitellään suureita pituus, massa, tilavuus ja aika sekä harjoitellaan niihin liittyvien mittayksiköiden käyttöä. Keskeisiä mittayksiköitä ovat metri ja senttimetri, kilogramma ja gramma sekä litra ja desilitra. Harjoitellaan kellonaikoja ja ajanyksiköitä.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 2. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Tutkitaan, piirretään ja rakennetaan kappaleita ja tasokuvioita
- Opitaan löytämään ja nimeämään ominaisuuksia, joiden mukaan kappaleita ja tasokuviota myös luokitellaan
- Käsitellään suureita pituus, massa, tilavuus ja aika sekä harjoitellaan niihin liittyvien keskeisten mittayksiköiden (metri ja senttimetri, kilogramma ja gramma sekä litra ja desilitra) käyttöä
- Harjoitellaan kellonaikoja ja ajan yksiköitä

T11 tutustuttaa oppilas taulukoihin ja diagrammeihin

- Oppilas käsittelee ja tulkitsee taulukoita ja diagrammeja omassa lähiympäristössään

S4 Tietojenkäsittely ja tilastot

Pohjustetaan oppilaiden taitoja kerätä ja tallentaa tietoja kiinnostavista aihepiireistä. Laaditaan ja tulkitaan yksinkertaisia taulukoita ja pylväsdiagrammeja.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 2. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Perehdytään tietojen keräämiseen ja tallentamiseen kiinnostavista aihepiireistä
- Laaditaan ja tulkitaan yksinkertaisia taulukoita ja pylväsdiagrammeja

T12 harjaannuttaa oppilasta laatimaan vaiheittaisia toimintaohjeita ja toimimaan ohjeen mukaan

- Oppilas tutustuu ohjelmoinnin ideaan pelien ja leikkien yhteydessä keksimällä vaiheittaisia toimintaohjeita ja toimii niiden mukaan

S1 Ajattelun taidot

Oppilaille tarjotaan mahdollisuuksia löytää yhtäläisyyksiä, eroja ja säännönmukaisuuksia. Vertaillaan, luokitellaan ja asetetaan järjestykseen sekä havaitaan syy- ja seuraussuhteita. Harjoitellaan tarkastelemaan matemaattisia tilanteita eri näkökulmista. Tutustuminen ohjelmoinnin alkeisiin alkaa laatimalla vaiheittaisia toimintaohjeita, joita myös testataan.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 2. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Löydetään yhtäläisyyksiä, eroja ja säännönmukaisuuksia
- Tarkastellaan matemaattisia tilanteita eri näkökulmista
- Tutustutaan ohjelmoinnin alkeisiin laatimalla vaiheittaisia toimintaohjeita, joita myös testataan

Ympäristöoppi

Oppiaineen tehtävä

Ympäristöoppi on biologian, maantiedon, fysiikan, kemian ja terveystiedon tiedonaloista koostuva integroitu oppiaine, jonka opetukseen sisältyy kestävän kehityksen näkökulma. Ympäristöopissa yhdistyy sekä luonnon- että ihmistieteellisiä näkökulmia. Ympäristöopissa oppilaat nähdään osana ympäristöä, jossa he elävät. Lähtökohtana on luonnon kunnioittaminen ja ihmisoikeuksien mukainen arvokas elämä.

Ympäristöopin opetus tukee oppilaiden ympäristösuhteen rakentumista, maailmankuvan kehittymistä sekä kasvua ihmisenä. Ympäristöopin opetuksen tavoitteena on ohjata oppilaita tuntemaan ja ymmärtämään luontoa ja rakennettua ympäristöä, niiden ilmiöitä, itseään ja muita ihmisiä sekä terveyden ja hyvinvoinnin merkitystä. Ympäristöopin monitieteinen perusta edellyttää, että oppilaat harjaantuvat hankkimaan, käsittelemään, tuottamaan, esittämään, arvioimaan ja arvottamaan tietoa erilaisissa tilanteissa. Tieteellistä tietoa käytetään opetuksen perustana ja kriittisen ajattelun kehittämiseen kiinnitetään huomiota. Ympäristöopissa kiinnitetään huomiota kestävän kehityksen ekologiseen, kulttuuriseen, sosiaaliseen ja taloudelliseen ulottuvuuteen. Ympäristöopin keskeisenä tavoitteena on ohjata ymmärtämään ihmisten tekemien valintojen vaikutuksia elämälle ja ympäristölle nyt sekä tulevaisuudessa.

Ympäristöopissa rakennetaan perustaa ympäristöopin eri tiedonalojen osaamiselle. Tavoitteena on tunnistaa niiden merkitys ympäristössä, teknologiassa, jokapäiväisessä elämässä, ihmisessä ja ihmisen toiminnassa. Biologian kannalta keskeistä on oppia tuntemaan ja ymmärtämään luonnonympäristöä, ihmistä, elämää, sen kehittymistä ja reunaehtoja maapallolla. Maantiedon kannalta keskeistä on tutkia omaa lähiympäristöä sekä ymmärtää erilaisia alueita maapallolla, niillä esiintyviä ilmiöitä ja alueilla asuvien ihmisten elämää. Fysiikan kannalta keskeistä on ymmärtää luonnon perusrakenteita ja ilmiöitä, ja selittää näitä ilmiöitä käyttäen myös omissa tutkimuksissa saatavaa tietoa. Kemian kannalta keskeistä on havaita erilaisia aineita ympärillämme sekä tutkia, kuvailla ja selittää niiden ominaisuuksia, rakenteita ja niissä tapahtuvia muutoksia. Terveystiedon kannalta keskeistä on oppia ymmärtämään terveyttä tukevia ja suojaavia tekijöitä ympäristössä ja ihmisten toiminnassa, ja edistää terveyttä, hyvinvointia ja turvallisuutta tukevaa osaamista.

Opetuksen tavoitteena on herättää ja syventää oppilaiden kiinnostusta ympäristöopin eri tiedonaloja kohtaan. Yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa edistetään tarjoamalla jokaiselle oppilaalle

mahdollisuuksia tutustua monipuolisesti kaikkiin ympäristöopin tiedonaloihin sekä niihin liittyvään teknologiaan ja koulutuspolkuihin.

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 1-2

Vuosiluokilla 1-2 *ympäristöopin opetus jäsennetään kokonaisuuksiksi, joissa tarkastellaan oppilaiden omaa ympäristöä sekä oppilaita ja heidän toimintaansa yhteisön jäsenenä. Leikkiin perustuvien ongelmanratkaisu- ja tutkimustehtävien avulla viritetään uteliaisuutta ja kiinnostusta ympäristön ilmiöitä kohtaan. Lisäksi harjoitellaan ympäristön jäsentämistä ja nimeämistä sekä omaan hyvinvointiin ja turvallisuuteen liittyviä asioita.*

Ympäristöopin oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 1-2

Työtapojen ja oppimisympäristöjen valinnan lähtökohtana ovat oppilaiden omat kokemukset ihmiseen, ympäristöön, ihmisen toimintaan ja arkeen liittyvistä asioista, ilmiöistä ja tapahtumista. Oppimisympäristöjä ja työtapoja valitessa otetaan huomioon toiminnallisuus, kokemuksellisuus, elämyksellisyys, draaman ja tarinoiden käyttö sekä ympäristöopin monitieteinen perusta. Ympäristöopin eri tiedonalojen ilmiöitä pyritään tutkimaan luonnollisissa tilanteissa ja ympäristöissä. Oppimisympäristöinä käytetään koulun tilojen ja opetusryhmän lisäksi monipuolisesti lähiluontoa ja rakennettua ympäristöä, erilaisia yhteisöjä ja vuorovaikutustilanteita, tieto- ja viestintäteknologisia ympäristöjä sekä paikallisia mahdollisuuksia kuten yhteistyötä luontokoulujen, museoiden, yritysten, kansalaisjärjestöjen, luonto- ja tiedekeskusten kanssa. Tavoitteiden kannalta keskeistä on oppilaiden osallisuus ja vuorovaikutus yksinkertaisten tutkimusten suunnittelussa ja toteuttamisessa sekä erilaisten näkökulmien ja ratkaisujen pohtimisessa. Oppilaiden aktiivinen työskentely opiskeltavan ilmiön, teeman tai ajankohtaisen ongelman parissa tukee ympäristöopin tavoitteiden mukaista oppimista.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki ympäristöopissa vuosiluokilla 1-2

Ympäristöopin tavoitteiden kannalta keskeistä on ohjata oppilaita käyttämään monipuolisesti erilaisia opiskelutapoja. Ohjausta tarvitaan erityisesti turvalliseen ja muut huomioivaan toimimiseen eri oppimisympäristöissä. Opetuksessa ja työtapojen valinnassa otetaan huomioon oppilaiden aikaisemmat tiedot ja taidot sekä kehitykseen, elämäntilanteeseen ja kulttuuriin liittyvät erityistarpeet. Oppilaita ohjataan kunnioittamaan jokaisen oikeutta yksityisyyteen itseään koskevissa henkilökohtaisissa asioissa. Tutkimuksellinen työskentely ja eri ajattelutaitojen tasoilla olevat harjoitukset voivat tukea eriyttämistä yksilöllisten tarpeiden mukaan. Yhteisönä toimiminen tukee yhdessä oppimista ja erilaisten vahvuuksien hyödyntämistä. Ohjaus ja tuki, työtapojen valinta sekä onnistumisen kokemukset tukevat oppilaiden oppijaminäkuvan vahvistumista ympäristöopissa. Oppilaille annetaan mahdollisuus myös syventymiseen ja rauhoittumiseen.

Oppilaan oppimisen arviointi ympäristöopissa vuosiluokilla 1-2

Opittavien asioiden jakaminen kokonaisuuksiksi, joilla on omat tavoitteensa ja arviointiperusteensa, tukee monipuolista arviointia. Työskentelyn etenemistä ohjataan rakentavan palautteen, kysymysten ja konkreettisten kehittämisehdotusten avulla. Myönteinen palaute ja kannustaminen tukevat erityisesti tutkimisen taitojen ja motivaation kehittymistä. Oppilaat voivat ilmaista osaamistaan kirjoitetun tekstin sijaan myös toimintana ja muuna ilmaisuna, joten oppilaille tarjotaan monipuolisia mahdollisuuksia osoittaa oppimistaan. Kokonaisuuksien lopussa arvioidaan sovittujen tavoitteiden saavuttamista. Oppilaat harjoittelevat tunnistamaan omaa oppimistaan ja toimintaansa. Arvioinnin kohteena eivät ole oppilaiden arvot, asenteet, terveyskäyttäytyminen, sosiaalisuus, temperamentti tai muut henkilökohtaiset ominaisuudet.

Oppimisprosessin kannalta keskeisiä arvioinnin ja palautteen antamisen kohteita ympäristöopissa ovat

- *edistyminen lähiympäristössä tutkimisessa sekä toimimisessa ja liikkumisessa*
- *edistyminen havaintojen tekemisessä*
- *edistyminen turvallisen toimimisen taidoissa*
- *edistyminen ryhmässä toimimisen taidoissa.*

1

Vuosiluokan tavoitteet ja keskeiset sisällöt

T1 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia toteuttaa luontaista uteliaisuuttaan ja auttaa oppilasta kokemaan ympäristöopin asiat merkitykselliseksi itselleen

- Oppilas toteuttaa luontaista uteliaisuuttaan tutkia ympäristöä

S1 Kasvu ja kehitys

Sisältöjä valitaan siten, että oppilaalle muodostuu ymmärrys ihmisen kehon osista ja elintoiminnoista sekä elämänkulusta ja oman ikäkauden kasvusta ja kehityksestä pääpiirteissään. Harjoitellaan tunnetaitoja ja mielen hyvinvoinnin edistämistä kuten itsensä ja muiden arvostamista ikäkauden mukaisesti.

Paikallinen tarkennus:

- Kehon osat
- Oman ikäkauden kasvu ja kehitys
- Tunnetaidot: pettymykset, viha, suru, ilo
- Kaveritaidot
- Mielen hyvinvointi: koululaisen taidot, hyvän arjen rutiinit

S2 Kotona ja koulussa toimiminen

Oppimistehtäviä ja sisältöjä valitaan siten, että ne liittyvät kotona ja koulussa toimimiseen. Havainnoidaan oppimisympäristöjä turvallisuuden kannalta. Harjoitellaan turvallista toimimista lähiympäristössä ja liikenteessä. Perehdytään turvataitoihin sekä turvallisuusohjeisiin ja niiden perusteluihin. Käytetään ympäristöopin eri tiedonalojen käsitteitä kuvaamaan ilmiöitä ja teknologiaa sekä arjen tilanteita ja toimintaa kuten säänmukaista pukeutumista. Harjoitellaan yhteistyötaitoja ja erilaisissa ryhmissä toimimista. Lisäksi harjoitellaan arjen käyttäytymistapoja erilaisissa tilanteissa, fyysisen koskemattomuuden kunnioittamista, kiusaamisen ehkäisyä, arjen pieniä itsehoitotaitoja ja avun hakemista.

Paikallinen tarkennus:

- Turvallinen koulumatka
- Koulun lähiympäristöön tutustuminen
- Hyvät käytöstavat erilaisissa tilanteissa ja tapahtumissa
- Arjen ilmiöiden käsittely: esimerkiksi sää ja säänmukainen pukeutuminen

S3 Lähiympäristön ja sen muutosten havainnointi

Havainnointia ja luonnossa tutkimisen ja toimimisen taitoja harjoitellaan koulun lähellä erilaisissa luonnonympäristöissä ja rakennetuissa ympäristöissä. Tunnistetaan maastossa yleisimpiä eliölajeja ja niiden elinympäristöjä sekä rakennetun ympäristön kohteita. Havainnoidaan luonnon ominaispiirteitä, ilmiöitä ja ominaisuuksia kaikkina vuodenaikoina. Ympäristöä ja sen ilmiöitä kuten säätä kuvataan ympäristöopin eri tiedonalojen käsitteiden avulla. Harjoitellaan pihakartan laatimista tutusta ympäristöstä sekä opitaan ymmärtämään kartan idea.

Paikallinen tarkennus:

- Vuodenajat, kuukaudet, viikonpäivät, vuorokaudenajat
- Karttaan tutustuminen
- Oman lähiympäristön havainnointi eri vuodenaikoina: eloton, elollinen

S4 Tutkiminen ja kokeileminen

Sisällöksi valitaan luontoon, rakennettuun ympäristöön, arjen ilmiöihin ja teknologiaan sekä ihmiseen ja ihmisen toimintaan liittyviä ongelmanratkaisu- ja tutkimustehtäviä. Tehtävien avulla harjoitellaan tutkimuksen tekemisen eri vaiheita. Arjen pulmiin kokeillaan ja keksitään yhdessä vaihtoehtoja ja ratkaisuja. Havainnoidaan liikettä ja pohditaan syitä liikkeen muutoksiin. Pienimuotoisia kokeiluja ja tutkimuksia tehdään myös lähiympäristössä sekä kasveja kasvattamalla.

Paikallinen tarkennus:

- Tutkimusretkiä koulun lähiympäristöön
- Kasvin kasvattaminen, kasvin osat

S5 Elämän perusedellytysten pohtiminen

Perehdytään elämän perusedellytyksiin ravinnon, veden, ilman, lämmön ja huolenpidon osalta. Tutustutaan ravinnontuotantoon ja juomaveden alkuperään. Perehdytään arjen terveystottumuksiin ja harjoitellaan niihin liittyviä taitoja. Pohditaan, mitkä asiat tuottavat ihmiselle hyvää mieltä ja iloa. Koulupäivän toimintatapoja kehitetään yhdessä terveyden, hyvinvoinnin ja oppimisen kannalta.

Paikallinen tarkennus:

- Veden eri olomuodot
- Lautasmalli, terveellinen ruoka, mistä ruoka ja vesi tulee?

S6 Kestävän elämäntavan harjoitteleminen

Sisältöjä valitaan monipuolisesti kestävän kehityksen eri osa-alueilta. Omista ja yhteisistä tavaroista huolehtimista harjoitellaan. Omalla toiminnalla vähennetään syntyvää jätettä sekä opitaan kierrättämään tavaroita ja lajittelemaan jätteitä. Tutustutaan omaan kotiseutuun ja sen merkitykseen. Osallistutaan oman lähiympäristön tilan sekä kouluyhteisön hyvinvoinnin edistämiseen. Pohditaan omien tekojen merkitystä itselle, muille ihmisille sekä omalle lähiympäristölle.

Paikallinen tarkennus:

- Omista ja yhteisistä tavaroista huolehtiminen
- Lajittelu luokassa

T2 kannustaa oppilasta iloitsemaan ympäristöopin oppimisesta, omasta osaamisesta ja uusista haasteista sekä harjoittelemaan pitkäjänteistä työskentelyä

- Oppilas harjoittelee itsenäistä työskentelyä ja harjoittelee oman osaamisen tunnistamista ohjatusti

S1 Kasvu ja kehitys

Sisältöjä valitaan siten, että oppilaalle muodostuu ymmärrys ihmisen kehon osista ja elintoiminnoista sekä elämänkulusta ja oman ikäkauden kasvusta ja kehityksestä pääpiirteissään. Harjoitellaan tunnetaitoja ja mielen hyvinvoinnin edistämistä kuten itsensä ja muiden arvostamista ikäkauden mukaisesti.

Paikallinen tarkennus:

- Kehon osat
- Oman ikäkauden kasvu ja kehitys
- Tunnetaidot: pettymykset, viha, suru, ilo
- Kaveritaidot
- Mielen hyvinvointi: koululaisen taidot, hyvän arjen rutiinit

S2 Kotona ja koulussa toimiminen

Oppimistehtäviä ja sisältöjä valitaan siten, että ne liittyvät kotona ja koulussa toimimiseen. Havainnoidaan oppimisympäristöjä turvallisuuden kannalta. Harjoitellaan turvallista toimimista lähiympäristössä ja liikenteessä. Perehdytään turvataitoihin sekä turvallisuusohjeisiin ja niiden perusteluihin. Käytetään ympäristöopin eri tiedonalojen käsitteitä kuvaamaan ilmiöitä ja teknologiaa sekä arjen tilanteita ja toimintaa kuten säänmukaista pukeutumista. Harjoitellaan yhteistyötaitoja ja erilaisissa ryhmissä toimimista. Lisäksi harjoitellaan arjen käyttäytymistapoja erilaisissa tilanteissa, fyysisen koskemattomuuden kunnioittamista, kiusaamisen ehkäisyä, arjen pieniä itsehoitotaitoja ja avun hakemista.

Paikallinen tarkennus:

- Turvallinen koulumatka
- Koulun lähiympäristöön tutustuminen
- Hyvät käytöstavat erilaisissa tilanteissa ja tapahtumissa
- Arjen ilmiöiden käsittely: esimerkiksi sää ja säänmukainen pukeutuminen

S3 Lähiympäristön ja sen muutosten havainnointi

Havainnointia ja luonnossa tutkimisen ja toimimisen taitoja harjoitellaan koulun lähellä erilaisissa luonnonympäristöissä ja rakennetuissa ympäristöissä. Tunnistetaan maastossa yleisimpiä eliölajeja ja niiden elinympäristöjä sekä rakennetun ympäristön kohteita. Havainnoidaan luonnon

ominaispiirteitä, ilmiöitä ja ominaisuuksia kaikkina vuodenaikoina. Ympäristöä ja sen ilmiöitä kuten säätä kuvataan ympäristöopin eri tiedonalojen käsitteiden avulla. Harjoitellaan pihakartan laatimista tutusta ympäristöstä sekä opitaan ymmärtämään kartan idea.

Paikallinen tarkennus:

- Vuodenajat, kuukaudet, viikonpäivät, vuorokaudenajat
- Karttaan tutustuminen
- Oman lähiympäristön havainnointi eri vuodenaikoina: eloton, elollinen

S4 Tutkiminen ja kokeileminen

Sisällöksi valitaan luontoon, rakennettuun ympäristöön, arjen ilmiöihin ja teknologiaan sekä ihmiseen ja ihmisen toimintaan liittyviä ongelmanratkaisu- ja tutkimustehtäviä. Tehtävien avulla harjoitellaan tutkimuksen tekemisen eri vaiheita. Arjen pulmiin kokeillaan ja keksitään yhdessä vaihtoehtoja ja ratkaisuja. Havainnoidaan liikettä ja pohditaan syitä liikkeen muutoksiin. Pienimuotoisia kokeiluja ja tutkimuksia tehdään myös lähiympäristössä sekä kasveja kasvattamalla.

Paikallinen tarkennus:

- Tutkimusretkiä koulun lähiympäristöön
- Kasvin kasvattaminen, kasvin osat

S5 Elämän perusedellytysten pohtiminen

Perehdytään elämän perusedellytyksiin ravinnon, veden, ilman, lämmön ja huolenpidon osalta. Tutustutaan ravinnontuotantoon ja juomaveden alkuperään. Perehdytään arjen terveystottumuksiin ja harjoitellaan niihin liittyviä taitoja. Pohditaan, mitkä asiat tuottavat ihmiselle hyvää mieltä ja iloa. Koulupäivän toimintatapoja kehitetään yhdessä terveyden, hyvinvoinnin ja oppimisen kannalta.

Paikallinen tarkennus:

- Veden eri olomuodot
- Lautasmalli, terveellinen ruoka, mistä ruoka ja vesi tulee?

S6 Kestävän elämäntavan harjoitteleminen

Sisältöjä valitaan monipuolisesti kestävän kehityksen eri osa-alueilta. Omista ja yhteisistä tavaroista huolehtimista harjoitellaan. Omalla toiminnalla vähennetään syntyvää jätettä sekä opitaan kierrättämään tavaroita ja lajittelemaan jätteitä. Tutustutaan omaan kotiseutuun ja sen merkitykseen. Osallistutaan oman lähiympäristön tilan sekä kouluyhteisön hyvinvoinnin edistämiseen. Pohditaan omien tekojen merkitystä itselle, muille ihmisille sekä omalle lähiympäristölle.

Paikallinen tarkennus:

- Omista ja yhteisistä tavaroista huolehtiminen
- Lajittelu luokassa

T4 ohjata oppilasta tutkimaan ja toimimaan sekä liikkumaan ja retkeilemään lähiympäristössään

- Oppilas tutustuu ja tekee havaintoja lähiympäristöstään

S2 Kotona ja koulussa toimiminen

Oppimistehtäviä ja sisältöjä valitaan siten, että ne liittyvät kotona ja koulussa toimimiseen. Havainnoidaan oppimisympäristöjä turvallisuuden kannalta. Harjoitellaan turvallista toimimista lähiympäristössä ja liikenteessä. Perehdytään turvataitoihin sekä turvallisuusohjeisiin ja niiden perusteluihin. Käytetään ympäristöopin eri tiedonalojen käsitteitä kuvaamaan ilmiöitä ja teknologiaa sekä arjen tilanteita ja toimintaa kuten säänmukaista pukeutumista. Harjoitellaan yhteistyötaitoja ja erilaisissa ryhmissä toimimista. Lisäksi harjoitellaan arjen käyttäytymistapoja erilaisissa tilanteissa, fyysisen koskemattomuuden kunnioittamista, kiusaamisen ehkäisyä, arjen pieniä itsehoitotaitoja ja avun hakemista.

Paikallinen tarkennus:

- Turvallinen koulumatka
- Koulun lähiympäristöön tutustuminen
- Hyvät käytöstavat erilaisissa tilanteissa ja tapahtumissa
- Arjen ilmiöiden käsittely: esimerkiksi sää ja säänmukainen pukeutuminen

S3 Lähiympäristön ja sen muutosten havainnointi

Havainnointia ja luonnossa tutkimisen ja toimimisen taitoja harjoitellaan koulun lähellä erilaisissa luonnonympäristöissä ja rakennetuissa ympäristöissä. Tunnistetaan maastossa yleisimpiä eliölajeja ja niiden elinympäristöjä sekä rakennetun ympäristön kohteita. Havainnoidaan luonnon ominaispiirteitä, ilmiöitä ja ominaisuuksia kaikkina vuodenaikoina. Ympäristöä ja sen ilmiöitä kuten säätä kuvataan ympäristöopin eri tiedonalojen käsitteiden avulla. Harjoitellaan pihakartan laatimista tutusta ympäristöstä sekä opitaan ymmärtämään kartan idea.

Paikallinen tarkennus:

- Vuodenajat, kuukaudet, viikonpäivät, vuorokaudenajat
- Karttaan tutustuminen
- Oman lähiympäristön havainnointi eri vuodenaikoina: eloton, elollinen

S4 Tutkiminen ja kokeileminen

Sisällöksi valitaan luontoon, rakennettuun ympäristöön, arjen ilmiöihin ja teknologiaan sekä ihmiseen ja ihmisen toimintaan liittyviä ongelmanratkaisu- ja tutkimustehtäviä. Tehtävien avulla harjoitellaan tutkimuksen tekemisen eri vaiheita. Arjen pulmiin kokeillaan ja keksitään yhdessä vaihtoehtoja ja ratkaisuja. Havainnoidaan liikettä ja pohditaan syitä liikkeen muutoksiin. Pienimuotoisia kokeiluja ja tutkimuksia tehdään myös lähiympäristössä sekä kasveja kasvattamalla.

Paikallinen tarkennus:

- Tutkimusretkiä koulun lähiympäristöön
- Kasvin kasvattaminen, kasvin osat

S6 Kestävän elämäntavan harjoitteleminen

Sisältöjä valitaan monipuolisesti kestävän kehityksen eri osa-alueilta. Omista ja yhteisistä tavaroista huolehtimista harjoitellaan. Omalla toiminnalla vähennetään syntyvää jätettä sekä opitaan kierrättämään tavaroita ja lajittelemaan jätteitä. Tutustutaan omaan kotiseutuun ja sen merkitykseen. Osallistutaan oman lähiympäristön tilan sekä kouluyhteisön hyvinvoinnin edistämiseen. Pohditaan omien tekojen merkitystä itselle, muille ihmisille sekä omalle lähiympäristölle.

Paikallinen tarkennus:

- Omista ja yhteisistä tavaroista huolehtiminen
- Lajittelu luokassa

T5 kannustaa oppilasta ihmettelemään ja kyselemään sekä käyttämään yhteisiä pohdintoja pienten tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohtana

- Oppilas toteuttaa luontaista uteliaisuuttaan tutkia ympäristöä

S1 Kasvu ja kehitys

Sisältöjä valitaan siten, että oppilaalle muodostuu ymmärrys ihmisen kehon osista ja elintoiminnoista sekä elämänkulusta ja oman ikäkauden kasvusta ja kehityksestä pääpiirteissään. Harjoitellaan tunnetaitoja ja mielen hyvinvoinnin edistämistä kuten itsensä ja muiden arvostamista ikäkauden mukaisesti.

Paikallinen tarkennus:

- Kehon osat
- Oman ikäkauden kasvu ja kehitys
- Tunnetaidot: pettymykset, viha, suru, ilo
- Kaveritaidot
- Mielen hyvinvointi: koululaisen taidot, hyvän arjen rutiinit

S2 Kotona ja koulussa toimiminen

Oppimistehtäviä ja sisältöjä valitaan siten, että ne liittyvät kotona ja koulussa toimimiseen. Havainnoidaan oppimisympäristöjä turvallisuuden kannalta. Harjoitellaan turvallista toimimista lähiympäristössä ja liikenteessä. Perehdytään turvataitoihin sekä turvallisuusohjeisiin ja niiden perusteluihin. Käytetään ympäristöopin eri tiedonalojen käsitteitä kuvaamaan ilmiöitä ja teknologiaa sekä arjen tilanteita ja toimintaa kuten säänmukaista pukeutumista. Harjoitellaan yhteistyötaitoja ja erilaisissa ryhmissä toimimista. Lisäksi harjoitellaan arjen käyttäytymistapoja erilaisissa tilanteissa, fyysisen koskemattomuuden kunnioittamista, kiusaamisen ehkäisyä, arjen pieniä itsehoitotaitoja ja avun hakemista.

Paikallinen tarkennus:

- Turvallinen koulumatka
- Koulun lähiympäristöön tutustuminen
- Hyvät käytöstavat erilaisissa tilanteissa ja tapahtumissa

- Arjen ilmiöiden käsittely: esimerkiksi sää ja säänmukainen pukeutuminen

S3 Lähiympäristön ja sen muutosten havainnointi

Havainnointia ja luonnossa tutkimisen ja toimimisen taitoja harjoitellaan koulun lähellä erilaisissa luonnonympäristöissä ja rakennetuissa ympäristöissä. Tunnistetaan maastossa yleisimpiä eliölajeja ja niiden elinympäristöjä sekä rakennetun ympäristön kohteita. Havainnoidaan luonnon ominaispiirteitä, ilmiöitä ja ominaisuuksia kaikkina vuodenaikoina. Ympäristöä ja sen ilmiöitä kuten säätä kuvataan ympäristöopin eri tiedonalojen käsitteiden avulla. Harjoitellaan pihakartan laatimista tutusta ympäristöstä sekä opitaan ymmärtämään kartan idea.

Paikallinen tarkennus:

- Vuodenajat, kuukaudet, viikonpäivät, vuorokaudenajat
- Karttaan tutustuminen
- Oman lähiympäristön havainnointi eri vuodenaikoina: eloton, elollinen

S4 Tutkiminen ja kokeileminen

Sisällöksi valitaan luontoon, rakennettuun ympäristöön, arjen ilmiöihin ja teknologiaan sekä ihmiseen ja ihmisen toimintaan liittyviä ongelmanratkaisu- ja tutkimustehtäviä. Tehtävien avulla harjoitellaan tutkimuksen tekemisen eri vaiheita. Arjen pulmiin kokeillaan ja keksitään yhdessä vaihtoehtoja ja ratkaisuja. Havainnoidaan liikettä ja pohditaan syitä liikkeen muutoksiin. Pienimuotoisia kokeiluja ja tutkimuksia tehdään myös lähiympäristössä sekä kasveja kasvattamalla.

Paikallinen tarkennus:

- Tutkimusretkiä koulun lähiympäristöön
- Kasvin kasvattaminen, kasvin osat

S5 Elämän perusedellytysten pohtiminen

Perehdytään elämän perusedellytyksiin ravinnon, veden, ilman, lämmön ja huolenpidon osalta. Tutustutaan ravinnontuotantoon ja juomaveden alkuperään. Perehdytään arjen terveystottumuksiin ja harjoitellaan niihin liittyviä taitoja. Pohditaan, mitkä asiat tuottavat ihmiselle hyvää mieltä ja iloa. Koulupäivän toimintatapoja kehitetään yhdessä terveyden, hyvinvoinnin ja oppimisen kannalta.

Paikallinen tarkennus:

- Veden eri olomuodot
- Lautasmalli, terveellinen ruoka, mistä ruoka ja vesi tulee?

S6 Kestävän elämäntavan harjoitteleminen

Sisältöjä valitaan monipuolisesti kestävän kehityksen eri osa-alueilta. Omista ja yhteisistä tavaroista huolehtimista harjoitellaan. Omalla toiminnalla vähennetään syntyvää jätettä sekä opitaan kierrättämään tavaroita ja lajittelemaan jätteitä. Tutustutaan omaan kotiseutuun ja sen merkitykseen. Osallistutaan oman lähiympäristön tilan sekä kouluyhteisön hyvinvoinnin edistämiseen. Pohditaan omien tekojen merkitystä itselle, muille ihmisille sekä omalle lähiympäristölle.

Paikallinen tarkennus:

- Omista ja yhteisistä tavaroista huolehtiminen
- Lajittelu luokassa

T8 opastaa oppilasta toimimaan turvallisesti, noudattamaan annettuja ohjeita ja hahmottamaan niiden perusteluita

- Oppilas osaa noudattaa annettuja ohjeita ja toimia turvallisesti

S1 Kasvu ja kehitys

Sisältöjä valitaan siten, että oppilaalle muodostuu ymmärrys ihmisen kehon osista ja elintoiminnoista sekä elämänkulusta ja oman ikäkauden kasvusta ja kehityksestä pääpiirteissään. Harjoitellaan tunnetaitoja ja mielen hyvinvoinnin edistämistä kuten itsensä ja muiden arvostamista ikäkauden mukaisesti.

Paikallinen tarkennus:

- Kehon osat
- Oman ikäkauden kasvu ja kehitys
- Tunnetaidot: pettymykset, viha, suru, ilo
- Kaveritaidot
- Mielen hyvinvointi: koululaisen taidot, hyvän arjen rutiinit

S2 Kotona ja koulussa toimiminen

Oppimistehtäviä ja sisältöjä valitaan siten, että ne liittyvät kotona ja koulussa toimimiseen. Havainnoidaan oppimisympäristöjä turvallisuuden kannalta. Harjoitellaan turvallista toimimista lähiympäristössä ja liikenteessä. Perehdytään turvataitoihin sekä turvallisuusohjeisiin ja niiden perusteluihin. Käytetään ympäristöopin eri tiedonalojen käsitteitä kuvaamaan ilmiöitä ja teknologiaa sekä arjen tilanteita ja toimintaa kuten säänmukaista pukeutumista. Harjoitellaan yhteistyötaitoja ja erilaisissa ryhmissä toimimista. Lisäksi harjoitellaan arjen käyttäytymistapoja erilaisissa tilanteissa, fyysisen koskemattomuuden kunnioittamista, kiusaamisen ehkäisyä, arjen pieniä itsehoitotaitoja ja avun hakemista.

Paikallinen tarkennus:

- Turvallinen koulumatka
- Koulun lähiympäristöön tutustuminen
- Hyvät käytöstavat erilaisissa tilanteissa ja tapahtumissa
- Arjen ilmiöiden käsittely: esimerkiksi sää ja säänmukainen pukeutuminen

S3 Lähiympäristön ja sen muutosten havainnointi

Havainnointia ja luonnossa tutkimisen ja toimimisen taitoja harjoitellaan koulun lähellä erilaisissa luonnonympäristöissä ja rakennetuissa ympäristöissä. Tunnistetaan maastossa yleisimpiä eliölajeja ja niiden elinympäristöjä sekä rakennetun ympäristön kohteita. Havainnoidaan luonnon ominaispiirteitä, ilmiöitä ja ominaisuuksia kaikkina vuodenaikoina. Ympäristöä ja sen ilmiöitä

kuten säätä kuvataan ympäristöopin eri tiedonalojen käsitteiden avulla. Harjoitellaan pihakartan laatimista tutusta ympäristöstä sekä opitaan ymmärtämään kartan idea.

Paikallinen tarkennus:

- Vuodenajat, kuukaudet, viikonpäivät, vuorokaudenajat
- Karttaan tutustuminen
- Oman lähiympäristön havainnointi eri vuodenaikoina: eloton, elollinen

S4 Tutkiminen ja kokeileminen

Sisällöksi valitaan luontoon, rakennettuun ympäristöön, arjen ilmiöihin ja teknologiaan sekä ihmiseen ja ihmisen toimintaan liittyviä ongelmanratkaisu- ja tutkimustehtäviä. Tehtävien avulla harjoitellaan tutkimuksen tekemisen eri vaiheita. Arjen pulmiin kokeillaan ja keksitään yhdessä vaihtoehtoja ja ratkaisuja. Havainnoidaan liikettä ja pohditaan syitä liikkeen muutoksiin. Pienimuotoisia kokeiluja ja tutkimuksia tehdään myös lähiympäristössä sekä kasveja kasvattamalla.

Paikallinen tarkennus:

- Tutkimusretkiä koulun lähiympäristöön
- Kasvin kasvattaminen, kasvin osat

S5 Elämän perusedellytysten pohtiminen

Perehdytään elämän perusedellytyksiin ravinnon, veden, ilman, lämmön ja huolenpidon osalta. Tutustutaan ravinnontuotantoon ja juomaveden alkuperään. Perehdytään arjen terveystottumuksiin ja harjoitellaan niihin liittyviä taitoja. Pohditaan, mitkä asiat tuottavat ihmiselle hyvää mieltä ja iloa. Koulupäivän toimintatapoja kehitetään yhdessä terveyden, hyvinvoinnin ja oppimisen kannalta.

Paikallinen tarkennus:

- Veden eri olomuodot
- Lautasmalli, terveellinen ruoka, mistä ruoka ja vesi tulee?

S6 Kestävän elämäntavan harjoitteleminen

Sisältöjä valitaan monipuolisesti kestävän kehityksen eri osa-alueilta. Omista ja yhteisistä tavaroista huolehtimista harjoitellaan. Omalla toiminnalla vähennetään syntyvää jätettä sekä opitaan kierrättämään tavaroita ja lajittelemaan jätteitä. Tutustutaan omaan kotiseutuun ja sen merkitykseen. Osallistutaan oman lähiympäristön tilan sekä kouluyhteisön hyvinvoinnin edistämiseen. Pohditaan omien tekojen merkitystä itselle, muille ihmisille sekä omalle lähiympäristölle.

Paikallinen tarkennus:

- Omista ja yhteisistä tavaroista huolehtiminen
- Lajittelu luokassa

T9 ohjata oppilasta tutustumaan monipuolisesti arjen teknologiaan sekä innostaa oppilaita kokeilemaan, keksimään, rakentamaan ja luomaan uutta yhdessä toimien

- Oppilas tutkii tuttujen arjen teknologian sovellusten toimintaa (esim. kuumemittari, sakset, mikroaaltouuni ja hiuspinni)

S2 Kotona ja koulussa toimiminen

Oppimistehtäviä ja sisältöjä valitaan siten, että ne liittyvät kotona ja koulussa toimimiseen. Havainnoidaan oppimisympäristöjä turvallisuuden kannalta. Harjoitellaan turvallista toimimista lähiympäristössä ja liikenteessä. Perehdytään turvataitoihin sekä turvallisuusohjeisiin ja niiden perusteluihin. Käytetään ympäristöopin eri tiedonalojen käsitteitä kuvaamaan ilmiöitä ja teknologiaa sekä arjen tilanteita ja toimintaa kuten säänmukaista pukeutumista. Harjoitellaan yhteistyötaitoja ja erilaisissa ryhmissä toimimista. Lisäksi harjoitellaan arjen käyttäytymistapoja erilaisissa tilanteissa, fyysisen koskemattomuuden kunnioittamista, kiusaamisen ehkäisyä, arjen pieniä itsehoitotaitoja ja avun hakemista.

Paikallinen tarkennus:

- Turvallinen koulumatka
- Koulun lähiympäristöön tutustuminen
- Hyvät käytöstavat erilaisissa tilanteissa ja tapahtumissa
- Arjen ilmiöiden käsittely: esimerkiksi sää ja säänmukainen pukeutuminen

S4 Tutkiminen ja kokeileminen

Sisällöksi valitaan luontoon, rakennettuun ympäristöön, arjen ilmiöihin ja teknologiaan sekä ihmiseen ja ihmisen toimintaan liittyviä ongelmanratkaisu- ja tutkimustehtäviä. Tehtävien avulla harjoitellaan tutkimuksen tekemisen eri vaiheita. Arjen pulmiin kokeillaan ja keksitään yhdessä vaihtoehtoja ja ratkaisuja. Havainnoidaan liikettä ja pohditaan syitä liikkeen muutoksiin. Pienimuotoisia kokeiluja ja tutkimuksia tehdään myös lähiympäristössä sekä kasveja kasvattamalla.

Paikallinen tarkennus:

- Tutkimusretkiä koulun lähiympäristöön
- Kasvin kasvattaminen, kasvin osat

S6 Kestävän elämäntavan harjoitteleminen

Sisältöjä valitaan monipuolisesti kestävän kehityksen eri osa-alueilta. Omista ja yhteisistä tavaroista huolehtimista harjoitellaan. Omalla toiminnalla vähennetään syntyvää jätettä sekä opitaan kierrättämään tavaroita ja lajittelemaan jätteitä. Tutustutaan omaan kotiseutuun ja sen merkitykseen. Osallistutaan oman lähiympäristön tilan sekä kouluyhteisön hyvinvoinnin edistämiseen. Pohditaan omien tekojen merkitystä itselle, muille ihmisille sekä omalle lähiympäristölle.

Paikallinen tarkennus:

- Omista ja yhteisistä tavaroista huolehtiminen
- Lajittelu luokassa

T10 ohjata oppilasta harjoittelemaan ryhmässä toimimisen taitoja ja tunnetaitoja sekä vahvistamaan itsensä ja muiden arvostamista

- Oppilas harjoittelee ryhmässä toimimisen taitoja ja tunnistamaan tunteita

S1 Kasvu ja kehitys

Sisältöjä valitaan siten, että oppilaalle muodostuu ymmärrys ihmisen kehon osista ja elintoiminnoista sekä elämänkulusta ja oman ikäkauden kasvusta ja kehityksestä pääpiirteissään. Harjoitellaan tunnetaitoja ja mielen hyvinvoinnin edistämistä kuten itsensä ja muiden arvostamista ikäkauden mukaisesti.

Paikallinen tarkennus:

- Kehon osat
- Oman ikäkauden kasvu ja kehitys
- Tunnetaidot: pettymykset, viha, suru, ilo
- Kaveritaidot
- Mielen hyvinvointi: koululaisen taidot, hyvän arjen rutiinit

S2 Kotona ja koulussa toimiminen

Oppimistehtäviä ja sisältöjä valitaan siten, että ne liittyvät kotona ja koulussa toimimiseen. Havainnoidaan oppimisympäristöjä turvallisuuden kannalta. Harjoitellaan turvallista toimimista lähiympäristössä ja liikenteessä. Perehdytään turvataitoihin sekä turvallisuusohjeisiin ja niiden perusteluihin. Käytetään ympäristöopin eri tiedonalojen käsitteitä kuvaamaan ilmiöitä ja teknologiaa sekä arjen tilanteita ja toimintaa kuten säänmukaista pukeutumista. Harjoitellaan yhteistyötaitoja ja erilaisissa ryhmissä toimimista. Lisäksi harjoitellaan arjen käyttäytymistapoja erilaisissa tilanteissa, fyysisen koskemattomuuden kunnioittamista, kiusaamisen ehkäisyä, arjen pieniä itsehoitotaitoja ja avun hakemista.

Paikallinen tarkennus:

- Turvallinen koulumatka
- Koulun lähiympäristöön tutustuminen
- Hyvät käytöstavat erilaisissa tilanteissa ja tapahtumissa
- Arjen ilmiöiden käsittely: esimerkiksi sää ja säänmukainen pukeutuminen

S3 Lähiympäristön ja sen muutosten havainnointi

Havainnointia ja luonnossa tutkimisen ja toimimisen taitoja harjoitellaan koulun lähellä erilaisissa luonnonympäristöissä ja rakennetuissa ympäristöissä. Tunnistetaan maastossa yleisimpiä eliölajeja ja niiden elinympäristöjä sekä rakennetun ympäristön kohteita. Havainnoidaan luonnon ominaispiirteitä, ilmiöitä ja ominaisuuksia kaikkina vuodenaikoina. Ympäristöä ja sen ilmiöitä kuten säätä kuvataan ympäristöopin eri tiedonalojen käsitteiden avulla. Harjoitellaan pihakartan laatimista tutusta ympäristöstä sekä opitaan ymmärtämään kartan idea.

Paikallinen tarkennus:

- Vuodenajat, kuukaudet, viikonpäivät, vuorokaudenajat

- Karttaan tutustuminen
- Oman lähiympäristön havainnointi eri vuodenaikoina: eloton, elollinen

S4 Tutkiminen ja kokeileminen

Sisällöksi valitaan luontoon, rakennettuun ympäristöön, arjen ilmiöihin ja teknologiaan sekä ihmiseen ja ihmisen toimintaan liittyviä ongelmanratkaisu- ja tutkimustehtäviä. Tehtävien avulla harjoitellaan tutkimuksen tekemisen eri vaiheita. Arjen pulmiin kokeillaan ja keksitään yhdessä vaihtoehtoja ja ratkaisuja. Havainnoidaan liikettä ja pohditaan syitä liikkeen muutoksiin. Pienimuotoisia kokeiluja ja tutkimuksia tehdään myös lähiympäristössä sekä kasveja kasvattamalla.

Paikallinen tarkennus:

- Tutkimusretkiä koulun lähiympäristöön
- Kasvin kasvattaminen, kasvin osat

S5 Elämän perusedellytysten pohtiminen

Perehdytään elämän perusedellytyksiin ravinnon, veden, ilman, lämmön ja huolenpidon osalta. Tutustutaan ravinnontuotantoon ja juomaveden alkuperään. Perehdytään arjen terveystottumuksiin ja harjoitellaan niihin liittyviä taitoja. Pohditaan, mitkä asiat tuottavat ihmiselle hyvää mieltä ja iloa. Koulupäivän toimintatapoja kehitetään yhdessä terveyden, hyvinvoinnin ja oppimisen kannalta.

Paikallinen tarkennus:

- Veden eri olomuodot
- Lautasmalli, terveellinen ruoka, mistä ruoka ja vesi tulee?

S6 Kestävän elämäntavan harjoitteleminen

Sisältöjä valitaan monipuolisesti kestävän kehityksen eri osa-alueilta. Omista ja yhteisistä tavaroista huolehtimista harjoitellaan. Omalla toiminnalla vähennetään syntyvää jätettä sekä opitaan kierrättämään tavaroita ja lajittelemaan jätteitä. Tutustutaan omaan kotiseutuun ja sen merkitykseen. Osallistutaan oman lähiympäristön tilan sekä kouluyhteisön hyvinvoinnin edistämiseen. Pohditaan omien tekojen merkitystä itselle, muille ihmisille sekä omalle lähiympäristölle.

Paikallinen tarkennus:

- Omista ja yhteisistä tavaroista huolehtiminen
- Lajittelu luokassa

T11 ohjata oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon hankkimisessa sekä havaintojen taltioimisessa ja esittämisessä

- Oppilas harjoittelee oppimista tukevien sähköisten materiaalien käyttöä

S1 Kasvu ja kehitys

Sisältöjä valitaan siten, että oppilaalle muodostuu ymmärrys ihmisen kehon osista ja elintoiminnoista sekä elämänkulusta ja oman ikäkauden kasvusta ja kehityksestä pääpiirteissään. Harjoitellaan tunnetaitoja ja mielen hyvinvoinnin edistämistä kuten itsensä ja muiden arvostamista ikäkauden mukaisesti.

Paikallinen tarkennus:

- Kehon osat
- Oman ikäkauden kasvu ja kehitys
- Tunnetaidot: pettymykset, viha, suru, ilo
- Kaveritaidot
- Mielen hyvinvointi: koululaisen taidot, hyvän arjen rutiinit

S2 Kotona ja koulussa toimiminen

Oppimistehtäviä ja sisältöjä valitaan siten, että ne liittyvät kotona ja koulussa toimimiseen. Havainnoidaan oppimisympäristöjä turvallisuuden kannalta. Harjoitellaan turvallista toimimista lähiympäristössä ja liikenteessä. Perehdytään turvataitoihin sekä turvallisuusohjeisiin ja niiden perusteluihin. Käytetään ympäristöopin eri tiedonalojen käsitteitä kuvaamaan ilmiöitä ja teknologiaa sekä arjen tilanteita ja toimintaa kuten säänmukaista pukeutumista. Harjoitellaan yhteistyötaitoja ja erilaisissa ryhmissä toimimista. Lisäksi harjoitellaan arjen käyttäytymistapoja erilaisissa tilanteissa, fyysisen koskemattomuuden kunnioittamista, kiusaamisen ehkäisyä, arjen pieniä itsehoitotaitoja ja avun hakemista.

Paikallinen tarkennus:

- Turvallinen koulumatka
- Koulun lähiympäristöön tutustuminen
- Hyvät käytöstavat erilaisissa tilanteissa ja tapahtumissa
- Arjen ilmiöiden käsittely: esimerkiksi sää ja säänmukainen pukeutuminen

S3 Lähiympäristön ja sen muutosten havainnointi

Havainnointia ja luonnossa tutkimisen ja toimimisen taitoja harjoitellaan koulun lähellä erilaisissa luonnonympäristöissä ja rakennetuissa ympäristöissä. Tunnistetaan maastossa yleisimpiä eliölajeja ja niiden elinympäristöjä sekä rakennetun ympäristön kohteita. Havainnoidaan luonnon ominaispiirteitä, ilmiöitä ja ominaisuuksia kaikkina vuodenaikoina. Ympäristöä ja sen ilmiöitä kuten säätä kuvataan ympäristöopin eri tiedonalojen käsitteiden avulla. Harjoitellaan pihakartan laatimista tutusta ympäristöstä sekä opitaan ymmärtämään kartan idea.

Paikallinen tarkennus:

- Vuodenajat, kuukaudet, viikonpäivät, vuorokaudenajat
- Karttaan tutustuminen
- Oman lähiympäristön havainnointi eri vuodenaikoina: eloton, elollinen

S4 Tutkiminen ja kokeileminen

Sisällöksi valitaan luontoon, rakennettuun ympäristöön, arjen ilmiöihin ja teknologiaan sekä ihmiseen ja ihmisen toimintaan liittyviä ongelmanratkaisu- ja tutkimustehtäviä. Tehtävien avulla harjoitellaan tutkimuksen tekemisen eri vaiheita. Arjen pulmiin kokeillaan ja keksitään yhdessä vaihtoehtoja ja ratkaisuja. Havainnoidaan liikettä ja pohditaan syitä liikkeen muutoksiin. Pienimuotoisia kokeiluja ja tutkimuksia tehdään myös lähiympäristössä sekä kasveja kasvattamalla.

Paikallinen tarkennus:

- Tutkimusretkiä koulun lähiympäristöön
- Kasvin kasvattaminen, kasvin osat

S5 Elämän perusedellytysten pohtiminen

Perehdytään elämän perusedellytyksiin ravinnon, veden, ilman, lämmön ja huolenpidon osalta. Tutustutaan ravinnontuotantoon ja juomaveden alkuperään. Perehdytään arjen terveystottumuksiin ja harjoitellaan niihin liittyviä taitoja. Pohditaan, mitkä asiat tuottavat ihmiselle hyvää mieltä ja iloa. Koulupäivän toimintatapoja kehitetään yhdessä terveyden, hyvinvoinnin ja oppimisen kannalta.

Paikallinen tarkennus:

- Veden eri olomuodot
- Lautasmalli, terveellinen ruoka, mistä ruoka ja vesi tulee?

S6 Kestävän elämäntavan harjoitteleminen

Sisältöjä valitaan monipuolisesti kestävän kehityksen eri osa-alueilta. Omista ja yhteisistä tavaroista huolehtimista harjoitellaan. Omalla toiminnalla vähennetään syntyvää jätettä sekä opitaan kierrättämään tavaroita ja lajittelemaan jätteitä. Tutustutaan omaan kotiseutuun ja sen merkitykseen. Osallistutaan oman lähiympäristön tilan sekä kouluyhteisön hyvinvoinnin edistämiseen. Pohditaan omien tekojen merkitystä itselle, muille ihmisille sekä omalle lähiympäristölle.

Paikallinen tarkennus:

- Omista ja yhteisistä tavaroista huolehtiminen
- Lajittelu luokassa

T13 ohjata oppilasta ymmärtämään yksinkertaisia kuvia, malleja ja karttoja ympäristön kuvaajina

- Oppilas tutustuu yksinkertaisiin kuviin, malleihin ja karttoihin ympäristön kuvaajina

S1 Kasvu ja kehitys

Sisältöjä valitaan siten, että oppilaalle muodostuu ymmärrys ihmisen kehon osista ja elintoiminnoista sekä elämänkulusta ja oman ikäkauden kasvusta ja kehityksestä pääpiirteissään. Harjoitellaan tunnetaitoja ja mielen hyvinvoinnin edistämistä kuten itsensä ja muiden arvostamista ikäkauden mukaisesti.

Paikallinen tarkennus:

- Kehon osat
- Oman ikäkauden kasvu ja kehitys
- Tunnetaidot: pettymykset, viha, suru, ilo
- Kaveritaidot
- Mielen hyvinvointi: koululaisen taidot, hyvän arjen rutiinit

S2 Kotona ja koulussa toimiminen

Oppimistehtäviä ja sisältöjä valitaan siten, että ne liittyvät kotona ja koulussa toimimiseen. Havainnoidaan oppimisympäristöjä turvallisuuden kannalta. Harjoitellaan turvallista toimimista lähiympäristössä ja liikenteessä. Perehdytään turvataitoihin sekä turvallisuusohjeisiin ja niiden perusteluihin. Käytetään ympäristöopin eri tiedonalojen käsitteitä kuvaamaan ilmiöitä ja teknologiaa sekä arjen tilanteita ja toimintaa kuten säänmukaista pukeutumista. Harjoitellaan yhteistyötaitoja ja erilaisissa ryhmissä toimimista. Lisäksi harjoitellaan arjen käyttäytymistapoja erilaisissa tilanteissa, fyysisen koskemattomuuden kunnioittamista, kiusaamisen ehkäisyä, arjen pieniä itsehoitotaitoja ja avun hakemista.

Paikallinen tarkennus:

- Turvallinen koulumatka
- Koulun lähiympäristöön tutustuminen
- Hyvät käytöstavat erilaisissa tilanteissa ja tapahtumissa
- Arjen ilmiöiden käsittely: esimerkiksi sää ja säänmukainen pukeutuminen

S3 Lähiympäristön ja sen muutosten havainnointi

Havainnointia ja luonnossa tutkimisen ja toimimisen taitoja harjoitellaan koulun lähellä erilaisissa luonnonympäristöissä ja rakennetuissa ympäristöissä. Tunnistetaan maastossa yleisimpiä eliölajeja ja niiden elinympäristöjä sekä rakennetun ympäristön kohteita. Havainnoidaan luonnon ominaispiirteitä, ilmiöitä ja ominaisuuksia kaikkina vuodenaikoina. Ympäristöä ja sen ilmiöitä kuten säätä kuvataan ympäristöopin eri tiedonalojen käsitteiden avulla. Harjoitellaan pihakartan laatimista tutusta ympäristöstä sekä opitaan ymmärtämään kartan idea.

Paikallinen tarkennus:

- Vuodenajat, kuukaudet, viikonpäivät, vuorokaudenajat
- Karttaan tutustuminen
- Oman lähiympäristön havainnointi eri vuodenaikoina: eloton, elollinen

S4 Tutkiminen ja kokeileminen

Sisällöksi valitaan luontoon, rakennettuun ympäristöön, arjen ilmiöihin ja teknologiaan sekä ihmiseen ja ihmisen toimintaan liittyviä ongelmanratkaisu- ja tutkimustehtäviä. Tehtävien avulla harjoitellaan tutkimuksen tekemisen eri vaiheita. Arjen pulmiin kokeillaan ja keksitään yhdessä vaihtoehtoja ja ratkaisuja. Havainnoidaan liikettä ja pohditaan syitä liikkeen muutoksiin. Pienimuotoisia kokeiluja ja tutkimuksia tehdään myös lähiympäristössä sekä kasveja kasvattamalla.

Paikallinen tarkennus:

- Tutkimusretkiä koulun lähiympäristöön
- Kasvin kasvattaminen, kasvin osat

S5 Elämän perusedellytysten pohtiminen

Perehdytään elämän perusedellytyksiin ravinnon, veden, ilman, lämmön ja huolenpidon osalta. Tutustutaan ravinnontuotantoon ja juomaveden alkuperään. Perehdytään arjen terveystottumuksiin ja harjoitellaan niihin liittyviä taitoja. Pohditaan, mitkä asiat tuottavat ihmiselle hyvää mieltä ja iloa. Koulupäivän toimintatapoja kehitetään yhdessä terveyden, hyvinvoinnin ja oppimisen kannalta.

Paikallinen tarkennus:

- Veden eri olomuodot
- Lautasmalli, terveellinen ruoka, mistä ruoka ja vesi tulee?

S6 Kestävän elämäntavan harjoitteleminen

Sisältöjä valitaan monipuolisesti kestävän kehityksen eri osa-alueilta. Omista ja yhteisistä tavaroista huolehtimista harjoitellaan. Omalla toiminnalla vähennetään syntyvää jätettä sekä opitaan kierrättämään tavaroita ja lajittelemaan jätteitä. Tutustutaan omaan kotiseutuun ja sen merkitykseen. Osallistutaan oman lähiympäristön tilan sekä kouluyhteisön hyvinvoinnin edistämiseen. Pohditaan omien tekojen merkitystä itselle, muille ihmisille sekä omalle lähiympäristölle.

Paikallinen tarkennus:

- Omista ja yhteisistä tavaroista huolehtiminen
- Lajittelu luokassa

T15 ohjata oppilasta pohtimaan kasvua ja kehitystä, terveyttä ja hyvinvointia tukevia tekijöitä sekä elämän perusedellytyksiä

- Oppilas tunnistaa ohjatusti omaa kasvuaan ja kehitystään sekä terveyttä ja turvallisuutta tukevia tekijöitä

S1 Kasvu ja kehitys

Sisältöjä valitaan siten, että oppilaalle muodostuu ymmärrys ihmisen kehon osista ja elintoiminnoista sekä elämänkulusta ja oman ikäkauden kasvusta ja kehityksestä pääpiirteissään. Harjoitellaan tunnetaitoja ja mielen hyvinvoinnin edistämistä kuten itsensä ja muiden arvostamista ikäkauden mukaisesti.

Paikallinen tarkennus:

- Kehon osat
- Oman ikäkauden kasvu ja kehitys
- Tunnetaidot: pettymykset, viha, suru, ilo

- Kaveritaidot
- Mielen hyvinvointi: koululaisen taidot, hyvän arjen rutiinit

S5 Elämän perusedellytysten pohtiminen

Perehdytään elämän perusedellytyksiin ravinnon, veden, ilman, lämmön ja huolenpidon osalta. Tutustutaan ravinnontuotantoon ja juomaveden alkuperään. Perehdytään arjen terveystottumuksiin ja harjoitellaan niihin liittyviä taitoja. Pohditaan, mitkä asiat tuottavat ihmiselle hyvää mieltä ja iloa. Koulupäivän toimintatapoja kehitetään yhdessä terveyden, hyvinvoinnin ja oppimisen kannalta.

Paikallinen tarkennus:

- Veden eri olomuodot
- Lautasmalli, terveellinen ruoka, mistä ruoka ja vesi tulee?

2

Vuosiluokan tavoitteet ja keskeiset sisällöt

T2 kannustaa oppilasta iloitsemaan ympäristöopin oppimisesta, omasta osaamisesta ja uusista haasteista sekä harjoittelemaan pitkäjänteistä työskentelyä

- Oppilas harjoittelee pitkäjänteistä työskentelyä ja osaa tunnistaa omaa osaamistaan

S1 Kasvu ja kehitys

Sisältöjä valitaan siten, että oppilaalle muodostuu ymmärrys ihmisen kehon osista ja elintoiminnoista sekä elämänkulusta ja oman ikäkauden kasvusta ja kehityksestä pääpiirteissään. Harjoitellaan tunnetaitoja ja mielen hyvinvoinnin edistämistä kuten itsensä ja muiden arvostamista ikäkauden mukaisesti.

Paikallinen tarkennus:

- Kehon elintoiminnot
- Elämänkulku
- Oman ikäkauden kasvu ja kehitys
- Kaveritaidot

S2 Kotona ja koulussa toimiminen

Oppimistehtäviä ja sisältöjä valitaan siten, että ne liittyvät kotona ja koulussa toimimiseen. Havainnoidaan oppimisympäristöjä turvallisuuden kannalta. Harjoitellaan turvallista toimimista lähiympäristössä ja liikenteessä. Perehdytään turvataitoihin sekä turvallisuusohjeisiin ja niiden perusteluihin. Käytetään ympäristöopin eri tiedonalojen käsitteitä kuvaamaan ilmiöitä ja teknologiaa sekä arjen tilanteita ja toimintaa kuten säänmukaista pukeutumista. Harjoitellaan yhteistyötaitoja ja erilaisissa ryhmissä toimimista. Lisäksi harjoitellaan arjen käyttäytymistapoja erilaisissa tilanteissa, fyysisen koskemattomuuden kunnioittamista, kiusaamisen ehkäisyä, arjen pieniä itsehoitotaitoja ja avun hakemista.

Paikallinen tarkennus:

- Hyvät käytöstavat erilaisissa tilanteissa ja tapahtumissa
- Arjen pienet ensiaputaidot ja avun hakeminen, hätänumero
- Kiusaamisen ehkäisy

S3 Lähiympäristön ja sen muutosten havainnointi

Havainnointia ja luonnossa tutkimisen ja toimimisen taitoja harjoitellaan koulun lähellä erilaisissa luonnonympäristöissä ja rakennetuissa ympäristöissä. Tunnistetaan maastossa yleisimpiä eliölajeja ja niiden elinympäristöjä sekä rakennetun ympäristön kohteita. Havainnoidaan luonnon ominaispiirteitä, ilmiöitä ja ominaisuuksia kaikkina vuodenaikoina. Ympäristöä ja sen ilmiöitä kuten säätä kuvataan ympäristöopin eri tiedonalojen käsitteiden avulla. Harjoitellaan pihakartan laatimista tutusta ympäristöstä sekä opitaan ymmärtämään kartan idea.

Paikallinen tarkennus:

- Oman kartan tekeminen (pihakartta, luokkakartta), ilmansuunnat, omaan kaupunginosaan tutustuminen (Suomi ja Vantaa kartalla)
- Lähiympäristön havainnointi: eliölajeihin ja niiden elinympäristöihin tutustuminen, luokittelu, ihmisen vaikutus ympäristöön, rakennettu ympäristö, viihtyisän ympäristön tunnistaminen (oman koulun lähiympäristön erityispiirteiden huomioiminen eliölajeihin tutustuttaessa)
- Teknologiataidot: sähkö arjessa

S4 Tutkiminen ja kokeileminen

Sisällöksi valitaan luontoon, rakennettuun ympäristöön, arjen ilmiöihin ja teknologiaan sekä ihmiseen ja ihmisen toimintaan liittyviä ongelmanratkaisu- ja tutkimustehtäviä. Tehtävien avulla harjoitellaan tutkimuksen tekemisen eri vaiheita. Arjen pulmiin kokeillaan ja keksitään yhdessä vaihtoehtoja ja ratkaisuja. Havainnoidaan liikettä ja pohditaan syitä liikkeen muutoksiin. Pienimuotoisia kokeiluja ja tutkimuksia tehdään myös lähiympäristössä sekä kasveja kasvattamalla.

Paikallinen tarkennus:

- Lähiympäristöön tutustutaan tutkimalla, havainnoimalla
- Pienen tutkimuksen teko ja tutkimuksen teon vaiheet
- Liikkeen havainnointi ja kitkan havainnollistaminen (esimerkkeinä paperilennokit, polkupyörät, mäenlaskut)

S5 Elämän perusedellytysten pohtiminen

Perehdytään elämän perusedellytyksiin ravinnon, veden, ilman, lämmön ja huolenpidon osalta. Tutustutaan ravinnontuotantoon ja juomaveden alkuperään. Perehdytään arjen terveystottumuksiin ja harjoitellaan niihin liittyviä taitoja. Pohditaan, mitkä asiat tuottavat ihmiselle hyvää mieltä ja iloa. Koulupäivän toimintatapoja kehitetään yhdessä terveyden, hyvinvoinnin ja oppimisen kannalta.

Paikallinen tarkennus:

- Ravinnon kulku ihmisessä

S6 Kestävän elämäntavan harjoitteleminen

Sisältöjä valitaan monipuolisesti kestävän kehityksen eri osa-alueilta. Omista ja yhteisistä tavaroista huolehtimista harjoitellaan. Omalla toiminnalla vähennetään syntyvää jätettä sekä opitaan kierrättämään tavaroita ja lajittelemaan jätteitä. Tutustutaan omaan kotiseutuun ja sen merkitykseen. Osallistutaan oman lähiympäristön tilan sekä kouluyhteisön hyvinvoinnin edistämiseen. Pohditaan omien tekojen merkitystä itselle, muille ihmisille sekä omalle lähiympäristölle.

Paikallinen tarkennus:

- Kierrätykseen tutustuminen, kierrätyspisteet koulun lähellä, jätteiden lajittelu: mihin jätteet menevät?
- Yhteisestä ympäristöstä huolehtiminen, omien valintojen vaikutus

T3 tukea oppilaan ympäristöherkkyyden kehittymistä ja ohjata oppilasta toimimaan kestävällä tavalla lähiympäristössä ja kouluyhteisössä

- Oppilas tunnistaa viihtyisän ympäristön ja oppii kierrättämisen periaatteen

S1 Kasvu ja kehitys

Sisältöjä valitaan siten, että oppilaalle muodostuu ymmärrys ihmisen kehon osista ja elintoiminnoista sekä elämänkulusta ja oman ikäkauden kasvusta ja kehityksestä pääpiirteissään. Harjoitellaan tunnetaitoja ja mielen hyvinvoinnin edistämistä kuten itsensä ja muiden arvostamista ikäkauden mukaisesti.

Paikallinen tarkennus:

- Kehon elintoiminnot
- Elämänkulku
- Oman ikäkauden kasvu ja kehitys
- Kaveritaidot

S2 Kotona ja koulussa toimiminen

Oppimistehtäviä ja sisältöjä valitaan siten, että ne liittyvät kotona ja koulussa toimimiseen. Havainnoidaan oppimisympäristöjä turvallisuuden kannalta. Harjoitellaan turvallista toimimista lähiympäristössä ja liikenteessä. Perehdytään turvataitoihin sekä turvallisuusohjeisiin ja niiden perusteluihin. Käytetään ympäristöopin eri tiedonalojen käsitteitä kuvaamaan ilmiöitä ja teknologiaa sekä arjen tilanteita ja toimintaa kuten säänmukaista pukeutumista. Harjoitellaan yhteistyötaitoja ja erilaisissa ryhmissä toimimista. Lisäksi harjoitellaan arjen käyttäytymistapoja erilaisissa tilanteissa, fyysisen koskemattomuuden kunnioittamista, kiusaamisen ehkäisyä, arjen pieniä itsehoitotaitoja ja avun hakemista.

Paikallinen tarkennus:

- Hyvät käytöstavat erilaisissa tilanteissa ja tapahtumissa
- Arjen pienet ensiaputaidot ja avun hakeminen, hätänumero
- Kiusaamisen ehkäisy

S3 Lähiympäristön ja sen muutosten havainnointi

Havainnointia ja luonnossa tutkimisen ja toimimisen taitoja harjoitellaan koulun lähellä erilaisissa luonnonympäristöissä ja rakennetuissa ympäristöissä. Tunnistetaan maastossa yleisimpiä eliölajeja ja niiden elinympäristöjä sekä rakennetun ympäristön kohteita. Havainnoidaan luonnon ominaispiirteitä, ilmiöitä ja ominaisuuksia kaikkina vuodenaikoina. Ympäristöä ja sen ilmiöitä kuten säätä kuvataan ympäristöopin eri tiedonalojen käsitteiden avulla. Harjoitellaan pihakartan laatimista tutusta ympäristöstä sekä opitaan ymmärtämään kartan idea.

Paikallinen tarkennus:

- Oman kartan tekeminen (pihakartta, luokkakartta), ilmansuunnat, omaan kaupunginosaan tutustuminen (Suomi ja Vantaa kartalla)
- Lähiympäristön havainnointi: eliölajeihin ja niiden elinympäristöihin tutustuminen, luokittelu, ihmisen vaikutus ympäristöön, rakennettu ympäristö, viihtyisän ympäristön tunnistaminen (oman koulun lähiympäristön erityispiirteiden huomioiminen eliölajeihin tutustuttaessa)
- Teknologiataidot: sähkö arjessa

S4 Tutkiminen ja kokeileminen

Sisällöksi valitaan luontoon, rakennettuun ympäristöön, arjen ilmiöihin ja teknologiaan sekä ihmiseen ja ihmisen toimintaan liittyviä ongelmanratkaisu- ja tutkimustehtäviä. Tehtävien avulla harjoitellaan tutkimuksen tekemisen eri vaiheita. Arjen pulmiin kokeillaan ja keksitään yhdessä vaihtoehtoja ja ratkaisuja. Havainnoidaan liikettä ja pohditaan syitä liikkeen muutoksiin. Pienimuotoisia kokeiluja ja tutkimuksia tehdään myös lähiympäristössä sekä kasveja kasvattamalla.

Paikallinen tarkennus:

- Lähiympäristöön tutustutaan tutkimalla, havainnoimalla
- Pienen tutkimuksen teko ja tutkimuksen teon vaiheet
- Liikkeen havainnointi ja kitkan havainnollistaminen (esimerkkeinä paperilennokit, polkupyörät, mäenlaskut)

S5 Elämän perusedellytysten pohtiminen

Perehdytään elämän perusedellytyksiin ravinnon, veden, ilman, lämmön ja huolenpidon osalta. Tutustutaan ravinnontuotantoon ja juomaveden alkuperään. Perehdytään arjen terveystottumuksiin ja harjoitellaan niihin liittyviä taitoja. Pohditaan, mitkä asiat tuottavat ihmiselle hyvää mieltä ja iloa. Koulupäivän toimintatapoja kehitetään yhdessä terveyden, hyvinvoinnin ja oppimisen kannalta.

Paikallinen tarkennus:

- Ravinnon kulku ihmisessä

S6 Kestävän elämäntavan harjoitteleminen

Sisältöjä valitaan monipuolisesti kestävän kehityksen eri osa-alueilta. Omista ja yhteisistä tavaroista huolehtimista harjoitellaan. Omalla toiminnalla vähennetään syntyvää jätettä sekä opitaan kierrättämään tavaroita ja lajittelemaan jätteitä. Tutustutaan omaan kotiseutuun ja sen merkitykseen. Osallistutaan oman lähiympäristön tilan sekä kouluyhteisön hyvinvoinnin

edistämiseen. Pohditaan omien tekojen merkitystä itselle, muille ihmisille sekä omalle lähiympäristölle.

Paikallinen tarkennus:

- Kierrätykseen tutustuminen, kierrätyspisteet koulun lähellä, jätteiden lajittelu: mihin jätteet menevät?
- Yhteisestä ympäristöstä huolehtiminen, omien valintojen vaikutus

T4 ohjata oppilasta tutkimaan ja toimimaan sekä liikkumaan ja retkeilemään lähiympäristössään

- Oppilas harjoittelee liikkumista lähiympäristössä tarkoituksenmukaisesti ja vastuullisesti

S2 Kotona ja koulussa toimiminen

Oppimistehtäviä ja sisältöjä valitaan siten, että ne liittyvät kotona ja koulussa toimimiseen. Havainnoidaan oppimisympäristöjä turvallisuuden kannalta. Harjoitellaan turvallista toimimista lähiympäristössä ja liikenteessä. Perehdytään turvataitoihin sekä turvallisuusohjeisiin ja niiden perusteluihin. Käytetään ympäristöopin eri tiedonalojen käsitteitä kuvaamaan ilmiöitä ja teknologiaa sekä arjen tilanteita ja toimintaa kuten säänmukaista pukeutumista. Harjoitellaan yhteistyötaitoja ja erilaisissa ryhmissä toimimista. Lisäksi harjoitellaan arjen käyttäytymistapoja erilaisissa tilanteissa, fyysisen koskemattomuuden kunnioittamista, kiusaamisen ehkäisyä, arjen pieniä itsehoitotaitoja ja avun hakemista.

Paikallinen tarkennus:

- Hyvät käytöstavat erilaisissa tilanteissa ja tapahtumissa
- Arjen pienet ensiaputaidot ja avun hakeminen, hätänumero
- Kiusaamisen ehkäisy

S3 Lähiympäristön ja sen muutosten havainnointi

Havainnointia ja luonnossa tutkimisen ja toimimisen taitoja harjoitellaan koulun lähellä erilaisissa luonnonympäristöissä ja rakennetuissa ympäristöissä. Tunnistetaan maastossa yleisimpiä eliölajeja ja niiden elinympäristöjä sekä rakennetun ympäristön kohteita. Havainnoidaan luonnon ominaispiirteitä, ilmiöitä ja ominaisuuksia kaikkina vuodenaikoina. Ympäristöä ja sen ilmiöitä kuten säätä kuvataan ympäristöopin eri tiedonalojen käsitteiden avulla. Harjoitellaan pihakartan laatimista tutusta ympäristöstä sekä opitaan ymmärtämään kartan idea.

Paikallinen tarkennus:

- Oman kartan tekeminen (pihakartta, luokkakartta), ilmansuunnat, omaan kaupunginosaan tutustuminen (Suomi ja Vantaa kartalla)
- Lähiympäristön havainnointi: eliölajeihin ja niiden elinympäristöihin tutustuminen, luokittelu, ihmisen vaikutus ympäristöön, rakennettu ympäristö, viihtyisän ympäristön tunnistaminen (oman koulun lähiympäristön erityispiirteiden huomioiminen eliölajeihin tutustuttaessa)
- Teknologiataidot: sähkö arjessa

S4 Tutkiminen ja kokeileminen

Sisällöksi valitaan luontoon, rakennettuun ympäristöön, arjen ilmiöihin ja teknologiaan sekä ihmiseen ja ihmisen toimintaan liittyviä ongelmanratkaisu- ja tutkimustehtäviä. Tehtävien avulla harjoitellaan tutkimuksen tekemisen eri vaiheita. Arjen pulmiin kokeillaan ja keksitään yhdessä vaihtoehtoja ja ratkaisuja. Havainnoidaan liikettä ja pohditaan syitä liikkeen muutoksiin. Pienimuotoisia kokeiluja ja tutkimuksia tehdään myös lähiympäristössä sekä kasveja kasvattamalla.

Paikallinen tarkennus:

- Lähiympäristöön tutustutaan tutkimalla, havainnoimalla
- Pienen tutkimuksen teko ja tutkimuksen teon vaiheet
- Liikkeen havainnointi ja kitkan havainnollistaminen (esimerkkeinä paperilennokit, polkupyörät, mäenlaskut)

S6 Kestävän elämäntavan harjoitteleminen

Sisältöjä valitaan monipuolisesti kestävän kehityksen eri osa-alueilta. Omista ja yhteisistä tavaroista huolehtimista harjoitellaan. Omalla toiminnalla vähennetään syntyvää jätettä sekä opitaan kierrättämään tavaroita ja lajittelemaan jätteitä. Tutustutaan omaan kotiseutuun ja sen merkitykseen. Osallistutaan oman lähiympäristön tilan sekä kouluyhteisön hyvinvoinnin edistämiseen. Pohditaan omien tekojen merkitystä itselle, muille ihmisille sekä omalle lähiympäristölle.

Paikallinen tarkennus:

- Kierrätykseen tutustuminen, kierrätyspisteet koulun lähellä, jätteiden lajittelu: mihin jätteet menevät?
- Yhteisestä ympäristöstä huolehtiminen, omien valintojen vaikutus

T5 kannustaa oppilasta ihmettelemään ja kyselemään sekä käyttämään yhteisiä pohdintoja pienten tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohtana

- Oppilas osaa esittää kysymyksiä ja pohtia yhdessä vastauksia

S1 Kasvu ja kehitys

Sisältöjä valitaan siten, että oppilaalle muodostuu ymmärrys ihmisen kehon osista ja elintoiminnoista sekä elämänkulusta ja oman ikäkauden kasvusta ja kehityksestä pääpiirteissään. Harjoitellaan tunnetaitoja ja mielen hyvinvoinnin edistämistä kuten itsensä ja muiden arvostamista ikäkauden mukaisesti.

Paikallinen tarkennus:

- Kehon elintoiminnot
- Elämänkulku
- Oman ikäkauden kasvu ja kehitys
- Kaveritaidot

S2 Kotona ja koulussa toimiminen

Oppimistehtäviä ja sisältöjä valitaan siten, että ne liittyvät kotona ja koulussa toimimiseen. Havainnoidaan oppimisympäristöjä turvallisuuden kannalta. Harjoitellaan turvallista toimimista lähiympäristössä ja liikenteessä. Perehdytään turvataitoihin sekä turvallisuusohjeisiin ja niiden perusteluihin. Käytetään ympäristöopin eri tiedonalojen käsitteitä kuvaamaan ilmiöitä ja teknologiaa sekä arjen tilanteita ja toimintaa kuten säänmukaista pukeutumista. Harjoitellaan yhteistyötaitoja ja erilaisissa ryhmissä toimimista. Lisäksi harjoitellaan arjen käyttäytymistapoja erilaisissa tilanteissa, fyysisen koskemattomuuden kunnioittamista, kiusaamisen ehkäisyä, arjen pieniä itsehoitotaitoja ja avun hakemista.

Paikallinen tarkennus:

- Hyvät käytöstavat erilaisissa tilanteissa ja tapahtumissa
- Arjen pienet ensiaputaidot ja avun hakeminen, hätänumero
- Kiusaamisen ehkäisy

S3 Lähiympäristön ja sen muutosten havainnointi

Havainnointia ja luonnossa tutkimisen ja toimimisen taitoja harjoitellaan koulun lähellä erilaisissa luonnonympäristöissä ja rakennetuissa ympäristöissä. Tunnistetaan maastossa yleisimpiä eliölajeja ja niiden elinympäristöjä sekä rakennetun ympäristön kohteita. Havainnoidaan luonnon ominaispiirteitä, ilmiöitä ja ominaisuuksia kaikkina vuodenaikoina. Ympäristöä ja sen ilmiöitä kuten säätä kuvataan ympäristöopin eri tiedonalojen käsitteiden avulla. Harjoitellaan pihakartan laatimista tutusta ympäristöstä sekä opitaan ymmärtämään kartan idea.

Paikallinen tarkennus:

- Oman kartan tekeminen (pihakartta, luokkakartta), ilmansuunnat, omaan kaupunginosaan tutustuminen (Suomi ja Vantaa kartalla)
- Lähiympäristön havainnointi: eliölajeihin ja niiden elinympäristöihin tutustuminen, luokittelu, ihmisen vaikutus ympäristöön, rakennettu ympäristö, viihtyisän ympäristön tunnistaminen (oman koulun lähiympäristön erityispiirteiden huomioiminen eliölajeihin tutustuttaessa)
- Teknologiataidot: sähkö arjessa

S4 Tutkiminen ja kokeileminen

Sisällöksi valitaan luontoon, rakennettuun ympäristöön, arjen ilmiöihin ja teknologiaan sekä ihmiseen ja ihmisen toimintaan liittyviä ongelmanratkaisu- ja tutkimustehtäviä. Tehtävien avulla harjoitellaan tutkimuksen tekemisen eri vaiheita. Arjen pulmiin kokeillaan ja keksitään yhdessä vaihtoehtoja ja ratkaisuja. Havainnoidaan liikettä ja pohditaan syitä liikkeen muutoksiin. Pienimuotoisia kokeiluja ja tutkimuksia tehdään myös lähiympäristössä sekä kasveja kasvattamalla.

Paikallinen tarkennus:

- Lähiympäristöön tutustutaan tutkimalla, havainnoimalla
- Pienen tutkimuksen teko ja tutkimuksen teon vaiheet
- Liikkeen havainnointi ja kitkan havainnollistaminen (esimerkkeinä paperilennokit, polkupyörät, mäenlaskut)

S5 Elämän perusedellytysten pohtiminen

Perehdytään elämän perusedellytyksiin ravinnon, veden, ilman, lämmön ja huolenpidon osalta. Tutustutaan ravinnontuotantoon ja juomaveden alkuperään. Perehdytään arjen terveystottumuksiin ja harjoitellaan niihin liittyviä taitoja. Pohditaan, mitkä asiat tuottavat ihmiselle hyvää mieltä ja iloa. Koulupäivän toimintatapoja kehitetään yhdessä terveyden, hyvinvoinnin ja oppimisen kannalta.

Paikallinen tarkennus:

- Ravinnon kulku ihmisessä

S6 Kestävän elämäntavan harjoitteleminen

Sisältöjä valitaan monipuolisesti kestävän kehityksen eri osa-alueilta. Omista ja yhteisistä tavaroista huolehtimista harjoitellaan. Omalla toiminnalla vähennetään syntyvää jätettä sekä opitaan kierrättämään tavaroita ja lajittelemaan jätteitä. Tutustutaan omaan kotiseutuun ja sen merkitykseen. Osallistutaan oman lähiympäristön tilan sekä kouluyhteisön hyvinvoinnin edistämiseen. Pohditaan omien tekojen merkitystä itselle, muille ihmisille sekä omalle lähiympäristölle.

Paikallinen tarkennus:

- Kierrätykseen tutustuminen, kierrätyspisteet koulun lähellä, jätteiden lajittelu: mihin jätteet menevät?
- Yhteisestä ympäristöstä huolehtiminen, omien valintojen vaikutus

T6 ohjata oppilasta tekemään havaintoja ja kokeiluja koulussa ja lähiympäristössä eri aisteja ja yksinkertaisia tutkimusvälineitä käyttäen sekä esittelemään tuloksiaan eri tavoin

- Oppilas harjoittelee raportoimaan tekemistään havainnoista

S1 Kasvu ja kehitys

Sisältöjä valitaan siten, että oppilaalle muodostuu ymmärrys ihmisen kehon osista ja elintoiminnoista sekä elämänkulusta ja oman ikäkauden kasvusta ja kehityksestä pääpiirteissään. Harjoitellaan tunnetaitoja ja mielen hyvinvoinnin edistämistä kuten itsensä ja muiden arvostamista ikäkauden mukaisesti.

Paikallinen tarkennus:

- Kehon elintoiminnot
- Elämänkulku
- Oman ikäkauden kasvu ja kehitys
- Kaveritaidot

S2 Kotona ja koulussa toimiminen

Oppimistehtäviä ja sisältöjä valitaan siten, että ne liittyvät kotona ja koulussa toimimiseen. Havainnoidaan oppimisympäristöjä turvallisuuden kannalta. Harjoitellaan turvallista toimimista lähiympäristössä ja liikenteessä. Perehdytään turvataitoihin sekä turvallisuusohjeisiin ja niiden perusteluihin. Käytetään ympäristöopin eri tiedonalojen käsitteitä kuvaamaan ilmiöitä ja

teknologiaa sekä arjen tilanteita ja toimintaa kuten säänmukaista pukeutumista. Harjoitellaan yhteistyötaitoja ja erilaisissa ryhmissä toimimista. Lisäksi harjoitellaan arjen käyttäytymistapoja erilaisissa tilanteissa, fyysisen koskemattomuuden kunnioittamista, kiusaamisen ehkäisyä, arjen pieniä itsehoitotaitoja ja avun hakemista.

Paikallinen tarkennus:

- Hyvät käytöstavat erilaisissa tilanteissa ja tapahtumissa
- Arjen pienet ensiaputaidot ja avun hakeminen, hätänumero
- Kiusaamisen ehkäisy

S3 Lähiympäristön ja sen muutosten havainnointi

Havainnointia ja luonnossa tutkimisen ja toimimisen taitoja harjoitellaan koulun lähellä erilaisissa luonnonympäristöissä ja rakennetuissa ympäristöissä. Tunnistetaan maastossa yleisimpiä eliölajeja ja niiden elinympäristöjä sekä rakennetun ympäristön kohteita. Havainnoidaan luonnon ominaispiirteitä, ilmiöitä ja ominaisuuksia kaikkina vuodenaikoina. Ympäristöä ja sen ilmiöitä kuten säätä kuvataan ympäristöopin eri tiedonalojen käsitteiden avulla. Harjoitellaan pihakartan laatimista tutusta ympäristöstä sekä opitaan ymmärtämään kartan idea.

Paikallinen tarkennus:

- Oman kartan tekeminen (pihakartta, luokkakartta), ilmansuunnat, omaan kaupunginosaan tutustuminen (Suomi ja Vantaa kartalla)
- Lähiympäristön havainnointi: eliölajeihin ja niiden elinympäristöihin tutustuminen, luokittelu, ihmisen vaikutus ympäristöön, rakennettu ympäristö, viihtyisän ympäristön tunnistaminen (oman koulun lähiympäristön erityispiirteiden huomioiminen eliölajeihin tutustuttaessa)
- Teknologiataidot: sähkö arjessa

S4 Tutkiminen ja kokeileminen

Sisällöksi valitaan luontoon, rakennettuun ympäristöön, arjen ilmiöihin ja teknologiaan sekä ihmiseen ja ihmisen toimintaan liittyviä ongelmanratkaisu- ja tutkimustehtäviä. Tehtävien avulla harjoitellaan tutkimuksen tekemisen eri vaiheita. Arjen pulmiin kokeillaan ja keksitään yhdessä vaihtoehtoja ja ratkaisuja. Havainnoidaan liikettä ja pohditaan syitä liikkeen muutoksiin. Pienimuotoisia kokeiluja ja tutkimuksia tehdään myös lähiympäristössä sekä kasveja kasvattamalla.

Paikallinen tarkennus:

- Lähiympäristöön tutustutaan tutkimalla, havainnoimalla
- Pienen tutkimuksen teko ja tutkimuksen teon vaiheet
- Liikkeen havainnointi ja kitkan havainnollistaminen (esimerkkeinä paperilennokit, polkupyörät, mäenlaskut)

S5 Elämän perusedellytysten pohtiminen

Perehdytään elämän perusedellytyksiin ravinnon, veden, ilman, lämmön ja huolenpidon osalta. Tutustutaan ravinnontuotantoon ja juomaveden alkuperään. Perehdytään arjen terveystottumuksiin ja harjoitellaan niihin liittyviä taitoja. Pohditaan, mitkä asiat tuottavat ihmiselle

hyvää mieltä ja iloa. Koulupäivän toimintatapoja kehitetään yhdessä terveyden, hyvinvoinnin ja oppimisen kannalta.

Paikallinen tarkennus:

- Ravinnon kulku ihmisessä

S6 Kestävän elämäntavan harjoitteleminen

Sisältöjä valitaan monipuolisesti kestävän kehityksen eri osa-alueilta. Omista ja yhteisistä tavaroista huolehtimista harjoitellaan. Omalla toiminnalla vähennetään syntyvää jätettä sekä opitaan kierrättämään tavaroita ja lajittelemaan jätteitä. Tutustutaan omaan kotiseutuun ja sen merkitykseen. Osallistutaan oman lähiympäristön tilan sekä kouluyhteisön hyvinvoinnin edistämiseen. Pohditaan omien tekojen merkitystä itselle, muille ihmisille sekä omalle lähiympäristölle.

Paikallinen tarkennus:

- Kierrätykseen tutustuminen, kierrätyspisteet koulun lähellä, jätteiden lajittelu: mihin jätteet menevät?
- Yhteisestä ympäristöstä huolehtiminen, omien valintojen vaikutus

T7 ohjata oppilasta kuvailemaan, vertailemaan ja luokittelemaan monipuolisesti eliöitä, elinympäristöjä, ilmiöitä, materiaaleja ja tilanteita sekä nimeämään niitä

- Oppilas kuvailee, vertailee ja luokittelee eliöitä, elinympäristöjä ja ilmiöitä

S1 Kasvu ja kehitys

Sisältöjä valitaan siten, että oppilaalle muodostuu ymmärrys ihmisen kehon osista ja elintoiminnoista sekä elämänkulusta ja oman ikäkauden kasvusta ja kehityksestä pääpiirteissään. Harjoitellaan tunnetaitoja ja mielen hyvinvoinnin edistämistä kuten itsensä ja muiden arvostamista ikäkauden mukaisesti.

Paikallinen tarkennus:

- Kehon elintoiminnot
- Elämänkulku
- Oman ikäkauden kasvu ja kehitys
- Kaveritaidot

S2 Kotona ja koulussa toimiminen

Oppimistehtäviä ja sisältöjä valitaan siten, että ne liittyvät kotona ja koulussa toimimiseen. Havainnoidaan oppimisympäristöjä turvallisuuden kannalta. Harjoitellaan turvallista toimimista lähiympäristössä ja liikenteessä. Perehdytään turvataitoihin sekä turvallisuusohjeisiin ja niiden perusteluihin. Käytetään ympäristöopin eri tiedonalojen käsitteitä kuvaamaan ilmiöitä ja teknologiaa sekä arjen tilanteita ja toimintaa kuten säänmukaista pukeutumista. Harjoitellaan yhteistyötaitoja ja erilaisissa ryhmissä toimimista. Lisäksi harjoitellaan arjen käyttäytymistapoja erilaisissa tilanteissa, fyysisen koskemattomuuden kunnioittamista, kiusaamisen ehkäisyä, arjen pieniä itsehoitotaitoja ja avun hakemista.

Paikallinen tarkennus:

- Hyvät käytöstavat erilaisissa tilanteissa ja tapahtumissa
- Arjen pienet ensiaputaidot ja avun hakeminen, hätänumero
- Kiusaamisen ehkäisy

S3 Lähiympäristön ja sen muutosten havainnointi

Havainnointia ja luonnossa tutkimisen ja toimimisen taitoja harjoitellaan koulun lähellä erilaisissa luonnonympäristöissä ja rakennetuissa ympäristöissä. Tunnistetaan maastossa yleisimpiä eliölajeja ja niiden elinympäristöjä sekä rakennetun ympäristön kohteita. Havainnoidaan luonnon ominaispiirteitä, ilmiöitä ja ominaisuuksia kaikkina vuodenaikoina. Ympäristöä ja sen ilmiöitä kuten säätä kuvataan ympäristöopin eri tiedonalojen käsitteiden avulla. Harjoitellaan pihakartan laatimista tutusta ympäristöstä sekä opitaan ymmärtämään kartan idea.

Paikallinen tarkennus:

- Oman kartan tekeminen (pihakartta, luokkakartta), ilmansuunnat, omaan kaupunginosaan tutustuminen (Suomi ja Vantaa kartalla)
- Lähiympäristön havainnointi: eliölajeihin ja niiden elinympäristöihin tutustuminen, luokittelu, ihmisen vaikutus ympäristöön, rakennettu ympäristö, viihtyisän ympäristön tunnistaminen (oman koulun lähiympäristön erityispiirteiden huomioiminen eliölajeihin tutustuttaessa)
- Teknologiataidot: sähkö arjessa

S4 Tutkiminen ja kokeileminen

Sisällöksi valitaan luontoon, rakennettuun ympäristöön, arjen ilmiöihin ja teknologiaan sekä ihmiseen ja ihmisen toimintaan liittyviä ongelmanratkaisu- ja tutkimustehtäviä. Tehtävien avulla harjoitellaan tutkimuksen tekemisen eri vaiheita. Arjen pulmiin kokeillaan ja keksitään yhdessä vaihtoehtoja ja ratkaisuja. Havainnoidaan liikettä ja pohditaan syitä liikkeen muutoksiin. Pienimuotoisia kokeiluja ja tutkimuksia tehdään myös lähiympäristössä sekä kasveja kasvattamalla.

Paikallinen tarkennus:

- Lähiympäristöön tutustutaan tutkimalla, havainnoimalla
- Pienen tutkimuksen teko ja tutkimuksen teon vaiheet
- Liikkeen havainnointi ja kitkan havainnollistaminen (esimerkkeinä paperilennokit, polkupyörät, mäenlaskut)

S5 Elämän perusedellytysten pohtiminen

Perehdytään elämän perusedellytyksiin ravinnon, veden, ilman, lämmön ja huolenpidon osalta. Tutustutaan ravinnontuotantoon ja juomaveden alkuperään. Perehdytään arjen terveystottumuksiin ja harjoitellaan niihin liittyviä taitoja. Pohditaan, mitkä asiat tuottavat ihmiselle hyvää mieltä ja iloa. Koulupäivän toimintatapoja kehitetään yhdessä terveyden, hyvinvoinnin ja oppimisen kannalta.

Paikallinen tarkennus:

- Ravinnon kulku ihmisessä

S6 Kestävän elämäntavan harjoitteleminen

Sisältöjä valitaan monipuolisesti kestävän kehityksen eri osa-alueilta. Omista ja yhteisistä tavaroista huolehtimista harjoitellaan. Omalla toiminnalla vähennetään syntyvää jätettä sekä opitaan kierrättämään tavaroita ja lajittelemaan jätteitä. Tutustutaan omaan kotiseutuun ja sen merkitykseen. Osallistutaan oman lähiympäristön tilan sekä kouluyhteisön hyvinvoinnin edistämiseen. Pohditaan omien tekojen merkitystä itselle, muille ihmisille sekä omalle lähiympäristölle.

Paikallinen tarkennus:

- Kierrätykseen tutustuminen, kierrätyspisteet koulun lähellä, jätteiden lajittelu: mihin jätteet menevät?
- Yhteisestä ympäristöstä huolehtiminen, omien valintojen vaikutus

T8 opastaa oppilasta toimimaan turvallisesti, noudattamaan annettuja ohjeita ja hahmottamaan niiden perusteluita

- Oppilas osaa noudattaa annettuja ohjeita ja toimia turvallisesti ja hahmottaa annettujen ohjeiden perusteita

S1 Kasvu ja kehitys

Sisältöjä valitaan siten, että oppilaalle muodostuu ymmärrys ihmisen kehon osista ja elintoiminnoista sekä elämänkulusta ja oman ikäkauden kasvusta ja kehityksestä pääpiirteissään. Harjoitellaan tunnetaitoja ja mielen hyvinvoinnin edistämistä kuten itsensä ja muiden arvostamista ikäkauden mukaisesti.

Paikallinen tarkennus:

- Kehon elintoiminnot
- Elämänkulku
- Oman ikäkauden kasvu ja kehitys
- Kaveritaidot

S2 Kotona ja koulussa toimiminen

Oppimistehtäviä ja sisältöjä valitaan siten, että ne liittyvät kotona ja koulussa toimimiseen. Havainnoidaan oppimisympäristöjä turvallisuuden kannalta. Harjoitellaan turvallista toimimista lähiympäristössä ja liikenteessä. Perehdytään turvataitoihin sekä turvallisuusohjeisiin ja niiden perusteluihin. Käytetään ympäristöopin eri tiedonalojen käsitteitä kuvaamaan ilmiöitä ja teknologiaa sekä arjen tilanteita ja toimintaa kuten säänmukaista pukeutumista. Harjoitellaan yhteistyötaitoja ja erilaisissa ryhmissä toimimista. Lisäksi harjoitellaan arjen käyttäytymistapoja erilaisissa tilanteissa, fyysisen koskemattomuuden kunnioittamista, kiusaamisen ehkäisyä, arjen pieniä itsehoitotaitoja ja avun hakemista.

Paikallinen tarkennus:

- Hyvät käytöstavat erilaisissa tilanteissa ja tapahtumissa
- Arjen pienet ensiaputaidot ja avun hakeminen, hätänumero
- Kiusaamisen ehkäisy

S3 Lähiympäristön ja sen muutosten havainnointi

Havainnointia ja luonnossa tutkimisen ja toimimisen taitoja harjoitellaan koulun lähellä erilaisissa luonnonympäristöissä ja rakennetuissa ympäristöissä. Tunnistetaan maastossa yleisimpiä eliölajeja ja niiden elinympäristöjä sekä rakennetun ympäristön kohteita. Havainnoidaan luonnon ominaispiirteitä, ilmiöitä ja ominaisuuksia kaikkina vuodenaikoina. Ympäristöä ja sen ilmiöitä kuten säätä kuvataan ympäristöopin eri tiedonalojen käsitteiden avulla. Harjoitellaan pihakartan laatimista tutusta ympäristöstä sekä opitaan ymmärtämään kartan idea.

Paikallinen tarkennus:

- Oman kartan tekeminen (pihakartta, luokkakartta), ilmansuunnat, omaan kaupunginosaan tutustuminen (Suomi ja Vantaa kartalla)
- Lähiympäristön havainnointi: eliölajeihin ja niiden elinympäristöihin tutustuminen, luokittelu, ihmisen vaikutus ympäristöön, rakennettu ympäristö, viihtyisän ympäristön tunnistaminen (oman koulun lähiympäristön erityispiirteiden huomioiminen eliölajeihin tutustuttaessa)
- Teknologiataidot: sähkö arjessa

S4 Tutkiminen ja kokeileminen

Sisällöksi valitaan luontoon, rakennettuun ympäristöön, arjen ilmiöihin ja teknologiaan sekä ihmiseen ja ihmisen toimintaan liittyviä ongelmanratkaisu- ja tutkimustehtäviä. Tehtävien avulla harjoitellaan tutkimuksen tekemisen eri vaiheita. Arjen pulmiin kokeillaan ja keksitään yhdessä vaihtoehtoja ja ratkaisuja. Havainnoidaan liikettä ja pohditaan syitä liikkeen muutoksiin. Pienimuotoisia kokeiluja ja tutkimuksia tehdään myös lähiympäristössä sekä kasveja kasvattamalla.

Paikallinen tarkennus:

- Lähiympäristöön tutustutaan tutkimalla, havainnoimalla
- Pienen tutkimuksen teko ja tutkimuksen teon vaiheet
- Liikkeen havainnointi ja kitkan havainnollistaminen (esimerkkeinä paperilennokit, polkupyörät, mäenlaskut)

S5 Elämän perusedellytysten pohtiminen

Perehdytään elämän perusedellytyksiin ravinnon, veden, ilman, lämmön ja huolenpidon osalta. Tutustutaan ravinnontuotantoon ja juomaveden alkuperään. Perehdytään arjen terveystottumuksiin ja harjoitellaan niihin liittyviä taitoja. Pohditaan, mitkä asiat tuottavat ihmiselle hyvää mieltä ja iloa. Koulupäivän toimintatapoja kehitetään yhdessä terveyden, hyvinvoinnin ja oppimisen kannalta.

Paikallinen tarkennus:

- Ravinnon kulku ihmisessä

S6 Kestävän elämäntavan harjoitteleminen

Sisältöjä valitaan monipuolisesti kestävän kehityksen eri osa-alueilta. Omista ja yhteisistä tavaroista huolehtimista harjoitellaan. Omalla toiminnalla vähennetään syntyvää jätettä sekä opitaan kierrättämään tavaroita ja lajittelemaan jätteitä. Tutustutaan omaan kotiseutuun ja sen merkitykseen. Osallistutaan oman lähiympäristön tilan sekä kouluyhteisön hyvinvoinnin

edistämiseen. Pohditaan omien tekojen merkitystä itselle, muille ihmisille sekä omalle lähiympäristölle.

Paikallinen tarkennus:

- Kierrätykseen tutustuminen, kierrätyspisteet koulun lähellä, jätteiden lajittelu: mihin jätteet menevät?
- Yhteisestä ympäristöstä huolehtiminen, omien valintojen vaikutus

T9 ohjata oppilasta tutustumaan monipuolisesti arjen teknologiaan sekä innostaa oppilaita kokeilemaan, keksimään, rakentamaan ja luomaan uutta yhdessä toimien

- Oppilas keksii ja rakentaa yksinkertaisia arjen teknologian kokeiluja yhdessä toimien

S2 Kotona ja koulussa toimiminen

Oppimistehtäviä ja sisältöjä valitaan siten, että ne liittyvät kotona ja koulussa toimimiseen. Havainnoidaan oppimisympäristöjä turvallisuuden kannalta. Harjoitellaan turvallista toimimista lähiympäristössä ja liikenteessä. Perehdytään turvataitoihin sekä turvallisuusohjeisiin ja niiden perusteluihin. Käytetään ympäristöopin eri tiedonalojen käsitteitä kuvaamaan ilmiöitä ja teknologiaa sekä arjen tilanteita ja toimintaa kuten säänmukaista pukeutumista. Harjoitellaan yhteistyötaitoja ja erilaisissa ryhmissä toimimista. Lisäksi harjoitellaan arjen käyttäytymistapoja erilaisissa tilanteissa, fyysisen koskemattomuuden kunnioittamista, kiusaamisen ehkäisyä, arjen pieniä itsehoitotaitoja ja avun hakemista.

Paikallinen tarkennus:

- Hyvät käytöstavat erilaisissa tilanteissa ja tapahtumissa
- Arjen pienet ensiaputaidot ja avun hakeminen, hätänumero
- Kiusaamisen ehkäisy

S4 Tutkiminen ja kokeileminen

Sisällöksi valitaan luontoon, rakennettuun ympäristöön, arjen ilmiöihin ja teknologiaan sekä ihmiseen ja ihmisen toimintaan liittyviä ongelmanratkaisu- ja tutkimustehtäviä. Tehtävien avulla harjoitellaan tutkimuksen tekemisen eri vaiheita. Arjen pulmiin kokeillaan ja keksitään yhdessä vaihtoehtoja ja ratkaisuja. Havainnoidaan liikettä ja pohditaan syitä liikkeen muutoksiin. Pienimuotoisia kokeiluja ja tutkimuksia tehdään myös lähiympäristössä sekä kasveja kasvattamalla.

Paikallinen tarkennus:

- Lähiympäristöön tutustutaan tutkimalla, havainnoimalla
- Pienen tutkimuksen teko ja tutkimuksen teon vaiheet
- Liikkeen havainnointi ja kitkan havainnollistaminen (esimerkkeinä paperilennokit, polkupyörät, mäenlaskut)

S6 Kestävän elämäntavan harjoitteleminen

Sisältöjä valitaan monipuolisesti kestävän kehityksen eri osa-alueilta. Omista ja yhteisistä tavaroista huolehtimista harjoitellaan. Omalla toiminnalla vähennetään syntyvää jätettä sekä

opitaan kierrättämään tavaroita ja lajittelemaan jätteitä. Tutustutaan omaan kotiseutuun ja sen merkitykseen. Osallistutaan oman lähiympäristön tilan sekä kouluyhteisön hyvinvoinnin edistämiseen. Pohditaan omien tekojen merkitystä itselle, muille ihmisille sekä omalle lähiympäristölle.

Paikallinen tarkennus:

- Kierrätykseen tutustuminen, kierrätyspisteet koulun lähellä, jätteiden lajittelu: mihin jätteet menevät?
- Yhteisestä ympäristöstä huolehtiminen, omien valintojen vaikutus

T10 ohjata oppilasta harjoittelemaan ryhmässä toimimisen taitoja ja tunnetaitoja sekä vahvistamaan itsensä ja muiden arvostamista

- Oppilas harjoittelee tunnistamaan vahvuuksia itsessään ja muissa

S1 Kasvu ja kehitys

Sisältöjä valitaan siten, että oppilaalle muodostuu ymmärrys ihmisen kehon osista ja elintoiminnoista sekä elämänkulusta ja oman ikäkauden kasvusta ja kehityksestä pääpiirteissään. Harjoitellaan tunnetaitoja ja mielen hyvinvoinnin edistämistä kuten itsensä ja muiden arvostamista ikäkauden mukaisesti.

Paikallinen tarkennus:

- Kehon elintoiminnot
- Elämänkulku
- Oman ikäkauden kasvu ja kehitys
- Kaveritaidot

S2 Kotona ja koulussa toimiminen

Oppimistehtäviä ja sisältöjä valitaan siten, että ne liittyvät kotona ja koulussa toimimiseen. Havainnoidaan oppimisympäristöjä turvallisuuden kannalta. Harjoitellaan turvallista toimimista lähiympäristössä ja liikenteessä. Perehdytään turvataitoihin sekä turvallisuusohjeisiin ja niiden perusteluihin. Käytetään ympäristöopin eri tiedonalojen käsitteitä kuvaamaan ilmiöitä ja teknologiaa sekä arjen tilanteita ja toimintaa kuten säänmukaista pukeutumista. Harjoitellaan yhteistyötaitoja ja erilaisissa ryhmissä toimimista. Lisäksi harjoitellaan arjen käyttäytymistapoja erilaisissa tilanteissa, fyysisen koskemattomuuden kunnioittamista, kiusaamisen ehkäisyä, arjen pieniä itsehoitotaitoja ja avun hakemista.

Paikallinen tarkennus:

- Hyvät käytöstavat erilaisissa tilanteissa ja tapahtumissa
- Arjen pienet ensiaputaidot ja avun hakeminen, hätänumero
- Kiusaamisen ehkäisy

S3 Lähiympäristön ja sen muutosten havainnointi

Havainnointia ja luonnossa tutkimisen ja toimimisen taitoja harjoitellaan koulun lähellä erilaisissa luonnonympäristöissä ja rakennetuissa ympäristöissä. Tunnistetaan maastossa yleisimpiä eliölajeja ja niiden elinympäristöjä sekä rakennetun ympäristön kohteita. Havainnoidaan luonnon ominaispiirteitä, ilmiöitä ja ominaisuuksia kaikkina vuodenaikoina. Ympäristöä ja sen ilmiöitä kuten säätä kuvataan ympäristöopin eri tiedonalojen käsitteiden avulla. Harjoitellaan pihakartan laatimista tutusta ympäristöstä sekä opitaan ymmärtämään kartan idea.

Paikallinen tarkennus:

- Oman kartan tekeminen (pihakartta, luokkakartta), ilmansuunnat, omaan kaupunginosaan tutustuminen (Suomi ja Vantaa kartalla)
- Lähiympäristön havainnointi: eliölajeihin ja niiden elinympäristöihin tutustuminen, luokittelu, ihmisen vaikutus ympäristöön, rakennettu ympäristö, viihtyisän ympäristön tunnistaminen (oman koulun lähiympäristön erityispiirteiden huomioiminen eliölajeihin tutustuttaessa)
- Teknologiataidot: sähkö arjessa

S4 Tutkiminen ja kokeileminen

Sisällöksi valitaan luontoon, rakennettuun ympäristöön, arjen ilmiöihin ja teknologiaan sekä ihmiseen ja ihmisen toimintaan liittyviä ongelmanratkaisu- ja tutkimustehtäviä. Tehtävien avulla harjoitellaan tutkimuksen tekemisen eri vaiheita. Arjen pulmiin kokeillaan ja keksitään yhdessä vaihtoehtoja ja ratkaisuja. Havainnoidaan liikettä ja pohditaan syitä liikkeen muutoksiin. Pienimuotoisia kokeiluja ja tutkimuksia tehdään myös lähiympäristössä sekä kasveja kasvattamalla.

Paikallinen tarkennus:

- Lähiympäristöön tutustutaan tutkimalla, havainnoimalla
- Pienen tutkimuksen teko ja tutkimuksen teon vaiheet
- Liikkeen havainnointi ja kitkan havainnollistaminen (esimerkkeinä paperilennokit, polkupyörät, mäenlaskut)

S5 Elämän perusedellytysten pohtiminen

Perehdytään elämän perusedellytyksiin ravinnon, veden, ilman, lämmön ja huolenpidon osalta. Tutustutaan ravinnontuotantoon ja juomaveden alkuperään. Perehdytään arjen terveystottumuksiin ja harjoitellaan niihin liittyviä taitoja. Pohditaan, mitkä asiat tuottavat ihmiselle hyvää mieltä ja iloa. Koulupäivän toimintatapoja kehitetään yhdessä terveyden, hyvinvoinnin ja oppimisen kannalta.

Paikallinen tarkennus:

- Ravinnon kulku ihmisessä

S6 Kestävän elämäntavan harjoitteleminen

Sisältöjä valitaan monipuolisesti kestävän kehityksen eri osa-alueilta. Omista ja yhteisistä tavaroista huolehtimista harjoitellaan. Omalla toiminnalla vähennetään syntyvää jätettä sekä opitaan kierrättämään tavaroita ja lajittelemaan jätteitä. Tutustutaan omaan kotiseutuun ja sen merkitykseen. Osallistutaan oman lähiympäristön tilan sekä kouluyhteisön hyvinvoinnin

edistämiseen. Pohditaan omien tekojen merkitystä itselle, muille ihmisille sekä omalle lähiympäristölle.

Paikallinen tarkennus:

- Kierrätykseen tutustuminen, kierrätyspisteet koulun lähellä, jätteiden lajittelu: mihin jätteet menevät?
- Yhteisestä ympäristöstä huolehtiminen, omien valintojen vaikutus

T11 ohjata oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon hankkimisessa sekä havaintojen taltioimisessa ja esittämisessä

- Oppilas tutustuu verkossa tapahtuvaan tiedonhakuun, tiedon taltioimiseen ja esittämiseen

S1 Kasvu ja kehitys

Sisältöjä valitaan siten, että oppilaalle muodostuu ymmärrys ihmisen kehon osista ja elintoiminnoista sekä elämänkulusta ja oman ikäkauden kasvusta ja kehityksestä pääpiirteissään. Harjoitellaan tunnetaitoja ja mielen hyvinvoinnin edistämistä kuten itsensä ja muiden arvostamista ikäkauden mukaisesti.

Paikallinen tarkennus:

- Kehon elintoiminnot
- Elämänkulku
- Oman ikäkauden kasvu ja kehitys
- Kaveritaidot

S2 Kotona ja koulussa toimiminen

Oppimistehtäviä ja sisältöjä valitaan siten, että ne liittyvät kotona ja koulussa toimimiseen. Havainnoidaan oppimisympäristöjä turvallisuuden kannalta. Harjoitellaan turvallista toimimista lähiympäristössä ja liikenteessä. Perehdytään turvataitoihin sekä turvallisuusohjeisiin ja niiden perusteluihin. Käytetään ympäristöopin eri tiedonalojen käsitteitä kuvaamaan ilmiöitä ja teknologiaa sekä arjen tilanteita ja toimintaa kuten säänmukaista pukeutumista. Harjoitellaan yhteistyötaitoja ja erilaisissa ryhmissä toimimista. Lisäksi harjoitellaan arjen käyttäytymistapoja erilaisissa tilanteissa, fyysisen koskemattomuuden kunnioittamista, kiusaamisen ehkäisyä, arjen pieniä itsehoitotaitoja ja avun hakemista.

Paikallinen tarkennus:

- Hyvät käytöstavat erilaisissa tilanteissa ja tapahtumissa
- Arjen pienet ensiaputaidot ja avun hakeminen, hätänumero
- Kiusaamisen ehkäisy

S3 Lähiympäristön ja sen muutosten havainnointi

Havainnointia ja luonnossa tutkimisen ja toimimisen taitoja harjoitellaan koulun lähellä erilaisissa luonnonympäristöissä ja rakennetuissa ympäristöissä. Tunnistetaan maastossa yleisimpiä eliölajeja ja niiden elinympäristöjä sekä rakennetun ympäristön kohteita. Havainnoidaan luonnon

ominaispiirteitä, ilmiöitä ja ominaisuuksia kaikkina vuodenaikoina. Ympäristöä ja sen ilmiöitä kuten säätä kuvataan ympäristöopin eri tiedonalojen käsitteiden avulla. Harjoitellaan pihakartan laatimista tutusta ympäristöstä sekä opitaan ymmärtämään kartan idea.

Paikallinen tarkennus:

- Oman kartan tekeminen (pihakartta, luokkakartta), ilmansuunnat, omaan kaupunginosaan tutustuminen (Suomi ja Vantaa kartalla)
- Lähiympäristön havainnointi: eliölajeihin ja niiden elinympäristöihin tutustuminen, luokittelu, ihmisen vaikutus ympäristöön, rakennettu ympäristö, viihtyisän ympäristön tunnistaminen (oman koulun lähiympäristön erityispiirteiden huomioiminen eliölajeihin tutustuttaessa)
- Teknologiataidot: sähkö arjessa

S4 Tutkiminen ja kokeileminen

Sisällöksi valitaan luontoon, rakennettuun ympäristöön, arjen ilmiöihin ja teknologiaan sekä ihmiseen ja ihmisen toimintaan liittyviä ongelmanratkaisu- ja tutkimustehtäviä. Tehtävien avulla harjoitellaan tutkimuksen tekemisen eri vaiheita. Arjen pulmiin kokeillaan ja keksitään yhdessä vaihtoehtoja ja ratkaisuja. Havainnoidaan liikettä ja pohditaan syitä liikkeen muutoksiin. Pienimuotoisia kokeiluja ja tutkimuksia tehdään myös lähiympäristössä sekä kasveja kasvattamalla.

Paikallinen tarkennus:

- Lähiympäristöön tutustutaan tutkimalla, havainnoimalla
- Pienen tutkimuksen teko ja tutkimuksen teon vaiheet
- Liikkeen havainnointi ja kitkan havainnollistaminen (esimerkkeinä paperilennokit, polkupyörät, mäenlaskut)

S5 Elämän perusedellytysten pohtiminen

Perehdytään elämän perusedellytyksiin ravinnon, veden, ilman, lämmön ja huolenpidon osalta. Tutustutaan ravinnontuotantoon ja juomaveden alkuperään. Perehdytään arjen terveystottumuksiin ja harjoitellaan niihin liittyviä taitoja. Pohditaan, mitkä asiat tuottavat ihmiselle hyvää mieltä ja iloa. Koulupäivän toimintatapoja kehitetään yhdessä terveyden, hyvinvoinnin ja oppimisen kannalta.

Paikallinen tarkennus:

- Ravinnon kulku ihmisessä

S6 Kestävän elämäntavan harjoitteleminen

Sisältöjä valitaan monipuolisesti kestävän kehityksen eri osa-alueilta. Omista ja yhteisistä tavaroista huolehtimista harjoitellaan. Omalla toiminnalla vähennetään syntyvää jätettä sekä opitaan kierrättämään tavaroita ja lajittelemaan jätteitä. Tutustutaan omaan kotiseutuun ja sen merkitykseen. Osallistutaan oman lähiympäristön tilan sekä kouluyhteisön hyvinvoinnin edistämiseen. Pohditaan omien tekojen merkitystä itselle, muille ihmisille sekä omalle lähiympäristölle.

Paikallinen tarkennus:

- Kierrätykseen tutustuminen, kierrätyspisteet koulun lähellä, jätteiden lajittelu: mihin jätteet menevät?
- Yhteisestä ympäristöstä huolehtiminen, omien valintojen vaikutus

T12 ohjata oppilasta jäsentämään ympäristöä, ihmisten toimintaa ja niihin liittyviä ilmiöitä ympäristöopin eri tiedonalojen käsitteiden avulla

- Oppilas tutustuu ympärisöopin eri tiedonalojen käsitteisiin ja harjoittelee ympäristön jäsentämistä käsitteiden avulla

S1 Kasvu ja kehitys

Sisältöjä valitaan siten, että oppilaalle muodostuu ymmärrys ihmisen kehon osista ja elintoiminnoista sekä elämänkulusta ja oman ikäkauden kasvusta ja kehityksestä pääpiirteissään. Harjoitellaan tunnetaitoja ja mielen hyvinvoinnin edistämistä kuten itsensä ja muiden arvostamista ikäkauden mukaisesti.

Paikallinen tarkennus:

- Kehon elintoiminnot
- Elämänkulku
- Oman ikäkauden kasvu ja kehitys
- Kaveritaidot

S2 Kotona ja koulussa toimiminen

Oppimistehtäviä ja sisältöjä valitaan siten, että ne liittyvät kotona ja koulussa toimimiseen. Havainnoidaan oppimisympäristöjä turvallisuuden kannalta. Harjoitellaan turvallista toimimista lähiympäristössä ja liikenteessä. Perehdytään turvataitoihin sekä turvallisuusohjeisiin ja niiden perusteluihin. Käytetään ympäristöopin eri tiedonalojen käsitteitä kuvaamaan ilmiöitä ja teknologiaa sekä arjen tilanteita ja toimintaa kuten säänmukaista pukeutumista. Harjoitellaan yhteistyötaitoja ja erilaisissa ryhmissä toimimista. Lisäksi harjoitellaan arjen käyttäytymistapoja erilaisissa tilanteissa, fyysisen koskemattomuuden kunnioittamista, kiusaamisen ehkäisyä, arjen pieniä itsehoitotaitoja ja avun hakemista.

Paikallinen tarkennus:

- Hyvät käytöstavat erilaisissa tilanteissa ja tapahtumissa
- Arjen pienet ensiaputaidot ja avun hakeminen, hätänumero
- Kiusaamisen ehkäisy

S3 Lähiympäristön ja sen muutosten havainnointi

Havainnointia ja luonnossa tutkimisen ja toimimisen taitoja harjoitellaan koulun lähellä erilaisissa luonnonympäristöissä ja rakennetuissa ympäristöissä. Tunnistetaan maastossa yleisimpiä eliölajeja ja niiden elinympäristöjä sekä rakennetun ympäristön kohteita. Havainnoidaan luonnon ominaispiirteitä, ilmiöitä ja ominaisuuksia kaikkina vuodenaikoina. Ympäristöä ja sen ilmiöitä kuten säätä kuvataan ympäristöopin eri tiedonalojen käsitteiden avulla. Harjoitellaan pihakartan laatimista tutusta ympäristöstä sekä opitaan ymmärtämään kartan idea.

Paikallinen tarkennus:

- Oman kartan tekeminen (pihakartta, luokkakartta), ilmansuunnat, omaan kaupunginosaan tutustuminen (Suomi ja Vantaa kartalla)
- Lähiympäristön havainnointi: eliölajeihin ja niiden elinympäristöihin tutustuminen, luokittelu, ihmisen vaikutus ympäristöön, rakennettu ympäristö, viihtyisän ympäristön tunnistaminen (oman koulun lähiympäristön erityispiirteiden huomioiminen eliölajeihin tutustuttaessa)
- Teknologiataidot: sähkö arjessa

S4 Tutkiminen ja kokeileminen

Sisällöksi valitaan luontoon, rakennettuun ympäristöön, arjen ilmiöihin ja teknologiaan sekä ihmiseen ja ihmisen toimintaan liittyviä ongelmanratkaisu- ja tutkimustehtäviä. Tehtävien avulla harjoitellaan tutkimuksen tekemisen eri vaiheita. Arjen pulmiin kokeillaan ja keksitään yhdessä vaihtoehtoja ja ratkaisuja. Havainnoidaan liikettä ja pohditaan syitä liikkeen muutoksiin. Pienimuotoisia kokeiluja ja tutkimuksia tehdään myös lähiympäristössä sekä kasveja kasvattamalla.

Paikallinen tarkennus:

- Lähiympäristöön tutustutaan tutkimalla, havainnoimalla
- Pienen tutkimuksen teko ja tutkimuksen teon vaiheet
- Liikkeen havainnointi ja kitkan havainnollistaminen (esimerkkeinä paperilennokit, polkupyörät, mäenlaskut)

S5 Elämän perusedellytysten pohtiminen

Perehdytään elämän perusedellytyksiin ravinnon, veden, ilman, lämmön ja huolenpidon osalta. Tutustutaan ravinnontuotantoon ja juomaveden alkuperään. Perehdytään arjen terveystottumuksiin ja harjoitellaan niihin liittyviä taitoja. Pohditaan, mitkä asiat tuottavat ihmiselle hyvää mieltä ja iloa. Koulupäivän toimintatapoja kehitetään yhdessä terveyden, hyvinvoinnin ja oppimisen kannalta.

Paikallinen tarkennus:

- Ravinnon kulku ihmisessä

S6 Kestävän elämäntavan harjoitteleminen

Sisältöjä valitaan monipuolisesti kestävän kehityksen eri osa-alueilta. Omista ja yhteisistä tavaroista huolehtimista harjoitellaan. Omalla toiminnalla vähennetään syntyvää jätettä sekä opitaan kierrättämään tavaroita ja lajittelemaan jätteitä. Tutustutaan omaan kotiseutuun ja sen merkitykseen. Osallistutaan oman lähiympäristön tilan sekä kouluyhteisön hyvinvoinnin edistämiseen. Pohditaan omien tekojen merkitystä itselle, muille ihmisille sekä omalle lähiympäristölle.

Paikallinen tarkennus:

- Kierrätykseen tutustuminen, kierrätyspisteet koulun lähellä, jätteiden lajittelu: mihin jätteet menevät?
- Yhteisestä ympäristöstä huolehtiminen, omien valintojen vaikutus

T13 ohjata oppilasta ymmärtämään yksinkertaisia kuvia, malleja ja karttoja ympäristön kuvaajina

- Oppila tekee havaintoja lähiympäristöstään yksinkertaisten kuvien, mallien ja karttojen avulla

S1 Kasvu ja kehitys

Sisältöjä valitaan siten, että oppilaalle muodostuu ymmärrys ihmisen kehon osista ja elintoiminnoista sekä elämänkulusta ja oman ikäkauden kasvusta ja kehityksestä pääpiirteissään. Harjoitellaan tunnetaitoja ja mielen hyvinvoinnin edistämistä kuten itsensä ja muiden arvostamista ikäkauden mukaisesti.

Paikallinen tarkennus:

- Kehon elintoiminnot
- Elämänkulku
- Oman ikäkauden kasvu ja kehitys
- Kaveritaidot

S2 Kotona ja koulussa toimiminen

Oppimistehtäviä ja sisältöjä valitaan siten, että ne liittyvät kotona ja koulussa toimimiseen. Havainnoidaan oppimisympäristöjä turvallisuuden kannalta. Harjoitellaan turvallista toimimista lähiympäristössä ja liikenteessä. Perehdytään turvataitoihin sekä turvallisuusohjeisiin ja niiden perusteluihin. Käytetään ympäristöopin eri tiedonalojen käsitteitä kuvaamaan ilmiöitä ja teknologiaa sekä arjen tilanteita ja toimintaa kuten säänmukaista pukeutumista. Harjoitellaan yhteistyötaitoja ja erilaisissa ryhmissä toimimista. Lisäksi harjoitellaan arjen käyttäytymistapoja erilaisissa tilanteissa, fyysisen koskemattomuuden kunnioittamista, kiusaamisen ehkäisyä, arjen pieniä itsehoitotaitoja ja avun hakemista.

Paikallinen tarkennus:

- Hyvät käytöstavat erilaisissa tilanteissa ja tapahtumissa
- Arjen pienet ensiaputaidot ja avun hakeminen, hätänumero
- Kiusaamisen ehkäisy

S3 Lähiympäristön ja sen muutosten havainnointi

Havainnointia ja luonnossa tutkimisen ja toimimisen taitoja harjoitellaan koulun lähellä erilaisissa luonnonympäristöissä ja rakennetuissa ympäristöissä. Tunnistetaan maastossa yleisimpiä eliölajeja ja niiden elinympäristöjä sekä rakennetun ympäristön kohteita. Havainnoidaan luonnon ominaispiirteitä, ilmiöitä ja ominaisuuksia kaikkina vuodenaikoina. Ympäristöä ja sen ilmiöitä kuten säätä kuvataan ympäristöopin eri tiedonalojen käsitteiden avulla. Harjoitellaan pihakartan laatimista tutusta ympäristöstä sekä opitaan ymmärtämään kartan idea.

Paikallinen tarkennus:

- Oman kartan tekeminen (pihakartta, luokkakartta), ilmansuunnat, omaan kaupunginosaan tutustuminen (Suomi ja Vantaa kartalla)

- Lähiympäristön havainnointi: eliölajeihin ja niiden elinympäristöihin tutustuminen, luokittelu, ihmisen vaikutus ympäristöön, rakennettu ympäristö, viihtyisän ympäristön tunnistaminen (oman koulun lähiympäristön erityispiirteiden huomioiminen eliölajeihin tutustuttaessa)
- Teknologiataidot: sähkö arjessa

S4 Tutkiminen ja kokeileminen

Sisällöksi valitaan luontoon, rakennettuun ympäristöön, arjen ilmiöihin ja teknologiaan sekä ihmiseen ja ihmisen toimintaan liittyviä ongelmanratkaisu- ja tutkimustehtäviä. Tehtävien avulla harjoitellaan tutkimuksen tekemisen eri vaiheita. Arjen pulmiin kokeillaan ja keksitään yhdessä vaihtoehtoja ja ratkaisuja. Havainnoidaan liikettä ja pohditaan syitä liikkeen muutoksiin. Pienimuotoisia kokeiluja ja tutkimuksia tehdään myös lähiympäristössä sekä kasveja kasvattamalla.

Paikallinen tarkennus:

- Lähiympäristöön tutustutaan tutkimalla, havainnoimalla
- Pienen tutkimuksen teko ja tutkimuksen teon vaiheet
- Liikkeen havainnointi ja kitkan havainnollistaminen (esimerkkeinä paperilennokit, polkupyörät, mäenlaskut)

S5 Elämän perusedellytysten pohtiminen

Perehdytään elämän perusedellytyksiin ravinnon, veden, ilman, lämmön ja huolenpidon osalta. Tutustutaan ravinnontuotantoon ja juomaveden alkuperään. Perehdytään arjen terveystottumuksiin ja harjoitellaan niihin liittyviä taitoja. Pohditaan, mitkä asiat tuottavat ihmiselle hyvää mieltä ja iloa. Koulupäivän toimintatapoja kehitetään yhdessä terveyden, hyvinvoinnin ja oppimisen kannalta.

Paikallinen tarkennus:

- Ravinnon kulku ihmisessä

S6 Kestävän elämäntavan harjoitteleminen

Sisältöjä valitaan monipuolisesti kestävän kehityksen eri osa-alueilta. Omista ja yhteisistä tavaroista huolehtimista harjoitellaan. Omalla toiminnalla vähennetään syntyvää jätettä sekä opitaan kierrättämään tavaroita ja lajittelemaan jätteitä. Tutustutaan omaan kotiseutuun ja sen merkitykseen. Osallistutaan oman lähiympäristön tilan sekä kouluyhteisön hyvinvoinnin edistämiseen. Pohditaan omien tekojen merkitystä itselle, muille ihmisille sekä omalle lähiympäristölle.

Paikallinen tarkennus:

- Kierrätykseen tutustuminen, kierrätyspisteet koulun lähellä, jätteiden lajittelu: mihin jätteet menevät?
- Yhteisestä ympäristöstä huolehtiminen, omien valintojen vaikutus

T14 rohkaista oppilasta ilmaisemaan itseään ja harjoittelemaan näkemystensä perustelemista

- Oppilas harjoittelee ilmaisemaan itseään ja perustelemaan näkemyksiään

S1 Kasvu ja kehitys

Sisältöjä valitaan siten, että oppilaalle muodostuu ymmärrys ihmisen kehon osista ja elintoiminnoista sekä elämänkulusta ja oman ikäkauden kasvusta ja kehityksestä pääpiirteissään. Harjoitellaan tunnetaitoja ja mielen hyvinvoinnin edistämistä kuten itsensä ja muiden arvostamista ikäkauden mukaisesti.

Paikallinen tarkennus:

- Kehon elintoiminnot
- Elämänkulku
- Oman ikäkauden kasvu ja kehitys
- Kaveritaidot

S2 Kotona ja koulussa toimiminen

Oppimistehtäviä ja sisältöjä valitaan siten, että ne liittyvät kotona ja koulussa toimimiseen. Havainnoidaan oppimisympäristöjä turvallisuuden kannalta. Harjoitellaan turvallista toimimista lähiympäristössä ja liikenteessä. Perehdytään turvataitoihin sekä turvallisuusohjeisiin ja niiden perusteluihin. Käytetään ympäristöopin eri tiedonalojen käsitteitä kuvaamaan ilmiöitä ja teknologiaa sekä arjen tilanteita ja toimintaa kuten säänmukaista pukeutumista. Harjoitellaan yhteistyötaitoja ja erilaisissa ryhmissä toimimista. Lisäksi harjoitellaan arjen käyttäytymistapoja erilaisissa tilanteissa, fyysisen koskemattomuuden kunnioittamista, kiusaamisen ehkäisyä, arjen pieniä itsehoitotaitoja ja avun hakemista.

Paikallinen tarkennus:

- Hyvät käytöstavat erilaisissa tilanteissa ja tapahtumissa
- Arjen pienet ensiaputaidot ja avun hakeminen, hätänumero
- Kiusaamisen ehkäisy

S3 Lähiympäristön ja sen muutosten havainnointi

Havainnointia ja luonnossa tutkimisen ja toimimisen taitoja harjoitellaan koulun lähellä erilaisissa luonnonympäristöissä ja rakennetuissa ympäristöissä. Tunnistetaan maastossa yleisimpiä eliölajeja ja niiden elinympäristöjä sekä rakennetun ympäristön kohteita. Havainnoidaan luonnon ominaispiirteitä, ilmiöitä ja ominaisuuksia kaikkina vuodenaikoina. Ympäristöä ja sen ilmiöitä kuten säätä kuvataan ympäristöopin eri tiedonalojen käsitteiden avulla. Harjoitellaan pihakartan laatimista tutusta ympäristöstä sekä opitaan ymmärtämään kartan idea.

Paikallinen tarkennus:

- Oman kartan tekeminen (pihakartta, luokkakartta), ilmansuunnat, omaan kaupunginosaan tutustuminen (Suomi ja Vantaa kartalla)
- Lähiympäristön havainnointi: eliölajeihin ja niiden elinympäristöihin tutustuminen, luokittelu, ihmisen vaikutus ympäristöön, rakennettu ympäristö, viihtyisän ympäristön tunnistaminen (oman koulun lähiympäristön erityispiirteiden huomioiminen eliölajeihin tutustuttaessa)
- Teknologiataidot: sähkö arjessa

S4 Tutkiminen ja kokeileminen

Sisällöksi valitaan luontoon, rakennettuun ympäristöön, arjen ilmiöihin ja teknologiaan sekä ihmiseen ja ihmisen toimintaan liittyviä ongelmanratkaisu- ja tutkimustehtäviä. Tehtävien avulla harjoitellaan tutkimuksen tekemisen eri vaiheita. Arjen pulmiin kokeillaan ja keksitään yhdessä vaihtoehtoja ja ratkaisuja. Havainnoidaan liikettä ja pohditaan syitä liikkeen muutoksiin. Pienimuotoisia kokeiluja ja tutkimuksia tehdään myös lähiympäristössä sekä kasveja kasvattamalla.

Paikallinen tarkennus:

- Lähiympäristöön tutustutaan tutkimalla, havainnoimalla
- Pienen tutkimuksen teko ja tutkimuksen teon vaiheet
- Liikkeen havainnointi ja kitkan havainnollistaminen (esimerkkeinä paperilennokit, polkupyörät, mäenlaskut)

S5 Elämän perusedellytysten pohtiminen

Perehdytään elämän perusedellytyksiin ravinnon, veden, ilman, lämmön ja huolenpidon osalta. Tutustutaan ravinnontuotantoon ja juomaveden alkuperään. Perehdytään arjen terveystottumuksiin ja harjoitellaan niihin liittyviä taitoja. Pohditaan, mitkä asiat tuottavat ihmiselle hyvää mieltä ja iloa. Koulupäivän toimintatapoja kehitetään yhdessä terveyden, hyvinvoinnin ja oppimisen kannalta.

Paikallinen tarkennus:

- Ravinnon kulku ihmisessä

S6 Kestävän elämäntavan harjoitteleminen

Sisältöjä valitaan monipuolisesti kestävän kehityksen eri osa-alueilta. Omista ja yhteisistä tavaroista huolehtimista harjoitellaan. Omalla toiminnalla vähennetään syntyvää jätettä sekä opitaan kierrättämään tavaroita ja lajittelemaan jätteitä. Tutustutaan omaan kotiseutuun ja sen merkitykseen. Osallistutaan oman lähiympäristön tilan sekä kouluyhteisön hyvinvoinnin edistämiseen. Pohditaan omien tekojen merkitystä itselle, muille ihmisille sekä omalle lähiympäristölle.

Paikallinen tarkennus:

- Kierrätykseen tutustuminen, kierrätyspisteet koulun lähellä, jätteiden lajittelu: mihin jätteet menevät?
- Yhteisestä ympäristöstä huolehtiminen, omien valintojen vaikutus

T15 ohjata oppilasta pohtimaan kasvua ja kehitystä, terveyttä ja hyvinvointia tukevia tekijöitä sekä elämän perusedellytyksiä

- Oppilas osaa nimetä omaa kasvuaan ja kehitystään, terveyttä ja turvallisuutta tukevia tekijöitä sekä elämän perusedellytyksiä

S1 Kasvu ja kehitys

Sisältöjä valitaan siten, että oppilaalle muodostuu ymmärrys ihmisen kehon osista ja elintoiminnoista sekä elämänkulusta ja oman ikäkauden kasvusta ja kehityksestä pääpiirteissään.

Harjoitellaan tunnetaitoja ja mielen hyvinvoinnin edistämistä kuten itsensä ja muiden arvostamista ikäkauden mukaisesti.

Paikallinen tarkennus:

- Kehon elintoiminnot
- Elämänkulku
- Oman ikäkauden kasvu ja kehitys
- Kaveritaidot

S5 Elämän perusedellytysten pohtiminen

Perehdytään elämän perusedellytyksiin ravinnon, veden, ilman, lämmön ja huolenpidon osalta. Tutustutaan ravinnontuotantoon ja juomaveden alkuperään. Perehdytään arjen terveystottumuksiin ja harjoitellaan niihin liittyviä taitoja. Pohditaan, mitkä asiat tuottavat ihmiselle hyvää mieltä ja iloa. Koulupäivän toimintatapoja kehitetään yhdessä terveyden, hyvinvoinnin ja oppimisen kannalta.

Paikallinen tarkennus:

- Ravinnon kulku ihmisessä

Uskonto

Oppiaineen tehtävä

Uskonnon opetuksen tehtävänä on antaa oppilaille laaja uskonnollinen ja katsomuksellinen yleissivistys. Opetus perehdyttää oppilaita opiskeltavaan uskontoon ja sen monimuotoisuuteen. Se tutustuttaa uskonto- ja katsomusperinteisiin Suomessa sekä uskontoihin ja katsomuksiin muualla maailmassa. Oppiaine edistää uskonnon ja kulttuurin välisen suhteen ymmärtämistä sekä uskontojen ja katsomusten monilukutaitoa. Opetus antaa monipuolista tietoa uskonnoista ja auttaa ymmärtämään niistä käytävää keskustelua. Oppilaita ohjataan kriittiseen ajatteluun sekä tarkastelemaan uskontoja ja katsomuksia eri näkökulmista. Opetuksessa pohditaan uskon ja tiedon suhdetta sekä uskonnoille ominaista kieltä, symboliikkaa ja käsitteistöä. Uskonnon opetus antaa valmiuksia uskontojen ja katsomusten dialogiin, jota käydään sekä katsomusten sisällä että niiden välillä. Opetus kannustaa oppilaita kunnioittamaan elämää, ihmisarvoa sekä omaa ja toisen pyhää.

Opetuksessa tutustutaan opiskeltavan uskonnon ja muiden uskontojen sekä katsomusten eettiseen ajatteluun ja rohkaistaan oppilaita pohtimaan omakohtaisesti eettisiä kysymyksiä. Opetus tukee oppilaan itsetuntemusta, itsensä arvostamista ja elämänhallintataitojen kehittymistä koko perusopetuksen ajan. Opetus antaa oppilaalle aineksia oman identiteetin, elämänkatsomuksen ja maailmankatsomuksen rakentamiseen ja arviointiin. Uskonnon opetus tukee oppilaan kasvua yhteisön ja demokraattisen yhteiskunnan vastuulliseksi jäseneksi ja maailmankansalaiseksi.

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 1-2

***Vuosiluokilla 1-2** uskonnon opetuksen tehtävänä on ohjata oppilaita tuntemaan ja arvostamaan omaa uskonnollista ja katsomuksellista taustaansa sekä kohtaamaan arvostavasti uskonnollista ja katsomuksellista moninaisuutta omassa luokassa ja koulussa sekä lähiympäristössä. Tähän opetus antaa perustietoja ja -taitoja sekä ajattelun välineitä. Oppilaita rohkaistaan tunnistamaan ja ilmaisemaan tunteitaan ja omia mielipiteitään sekä harjaantumaan toisten tunteiden*

tunnistamisessa ja mielipiteiden huomioon ottamisessa. Oppilaita kannustetaan ihmettelemään, kyselemään ja osallistumaan keskusteluun. Oppilaita ohjataan toimimaan vastuullisesti ja oikeudenmukaisesti.

Uskonnon eri oppimäärät vuosiluokilla 1-2

Perusopetuslain 11§:n mukaan perusopetuksessa oppiaineena on uskonto tai elämänkatsomustieto. Uskonto toteutetaan saman lain 13§:n mukaan oppilaiden uskonnollisen yhdyskunnan mukaisesti oman uskonnon opetuksena erillisten oppimäärien mukaan. Oppiaineen yhtenäisyyden takaamiseksi kaikille oman uskonnon opetuksen muodoille on laadittu yhteiset tavoitteet ja keskeiset sisällöt.

Eri uskontojen oppimääräkuvauksissa tarkennetaan kaikille yhteisiä sisältöjä oppilaan oman uskonnon luonteen mukaisesti. Paikalliset opetussuunnitelmat laaditaan perusteiden yhteisten tavoitteiden, sisältökuvausten ja eri uskontojen tarkennettujen oppimääräkuvausten pohjalle.

Uskonnon oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 1-2

Opetuksessa pyritään kiireettömyyteen ja avoimen, luottamuksellisen keskusteluilmapiirin luomiseen. Opetuksessa on tärkeää, että jokainen oppilas tulee kuulluksi omine havaintoineen ja kokemuksineen. Oppilaita rohkaistaan vuorovaikutukselliseen oppimiseen, keskusteluun ja omien mielipiteiden perusteluun sekä erilaisuuden hyväksymiseen. Opetuksessa keskeistä on oppilaslähtöisyys ja oppilaan oman kokemusmaailman kunnioittaminen etenkin eettisiä kysymyksiä tarkasteltaessa. Luovat, toiminnalliset ja elämykselliset menetelmät, projektit ja keskustelut tukevat oppilasta kokonaisvaltaisena, kaikkia aistejaan oppimisessa hyödyntävänä vuorovaikutustaitoisena ja aktiivisena oppijana. Opetuksessa voidaan toteuttaa yksilö- tai ryhmäprojekteja myös oppiaineen eri oppimäärien kesken sekä oppiainerajat ylittäen. Opetuksessa hyödynnetään monipuolisesti ja vuorovaikutteisesti tieto- ja viestintäteknologiaa. Kertomuksia, musiikkia, kuvataidetta, leikkiä, draamaa sekä vierailijoita ja vierailuja eri kohteisiin käytetään tukemaan monipuolista työskentelyä ja oppimisen iloa.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki uskonnossa vuosiluokilla 1-2

Uskonnon eri oppimäärien opetuksessa otetaan huomioon oppilaiden erilaiset tarpeet ja taustat kuten kielitaito ja kulttuuritausta. Keskeisiä käsitteitä pohditaan ja avataan niin, että niiden ymmärtäminen on mahdollista kaikille oppilaille. Käytettävät työtavat sovitetaan ikäkauteen. Opetuksessa luodaan oppimista ja osallisuutta edistäviä yhteisiä tilanteita sekä ohjataan ja vahvistetaan oppilaan opiskelutaitoja ja oma-aloitteisuutta.

Oppilaan oppimisen arviointi uskonnossa vuosiluokilla 1-2

Oppimisen arviointi on oppilaita ohjaavaa ja kannustavaa. Monipuolinen palaute rakentuu osaksi työskentelyä ja yhteisiä keskusteluja. Palaute ohjaa oppilaita yhteistyötaidoissa ja rohkaisee ilmaisemaan ajatuksiaan. Opetuksessa annetaan tilaa ja oppilaita kannustetaan ihmettelyyn, kysymiseen sekä omien mielipiteiden perusteluun ja toisten näkemysten kuunteluun. Monipuoliset työtavat luovat oppilaille mahdollisuuksia osoittaa ja itse huomata edistymistään ja osaamistaan.

Oppimisprosessin kannalta keskeisiä arvioinnin ja palautteen antamisen kohteita uskonnossa ovat:

- edistyminen lähiympäristön katsomuksellisten ilmiöiden tunnistamisessa ja nimeämisessä

- edistyminen ryhmässä toimimisen taidoissa

- edistymien ajatusten ilmaisemisessa ja toisten kuuntelemisessa.

Krishna-liike

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 1-2

Vuosiluokilla 1-2 *uskonnon opetuksen tehtävänä on ohjata oppilaita tuntemaan ja arvostamaan omaa uskonnollista ja katsomuksellista taustaansa sekä kohtaamaan arvostavasti uskonnollista ja katsomuksellista moninaisuutta omassa luokassa ja koulussa sekä lähiympäristössä. Tähän opetus antaa perustietoja ja -taitoja sekä ajattelun välineitä. Oppilaita rohkaistaan tunnistamaan ja ilmaisemaan tunteitaan ja omia mielipiteitään sekä harjaantumaan toisten tunteiden tunnistamisessa ja mielipiteiden huomioon ottamisessa. Oppilaita kannustetaan ihmettelemään, kyselemään ja osallistumaan keskusteluun. Oppilaita ohjataan toimimaan vastuullisesti ja oikeudenmukaisesti.*

Uskonnon eri oppimäärät vuosiluokilla 1-2

Perusopetuslain 11§:n mukaan perusopetuksessa oppiaineena on uskonto tai elämänkatsomustieto. Uskonto toteutetaan saman lain 13§:n mukaan oppilaiden uskonnollisen yhdyskunnan mukaisesti oman uskonnon opetuksena erillisten oppimäärien mukaan. Oppiaineen yhtenäisyyden takaamiseksi kaikille oman uskonnon opetuksen muodoille on laadittu yhteiset tavoitteet ja keskeiset sisällöt.

Eri uskontojen oppimääräkuvauksissa tarkennetaan kaikille yhteisiä sisältöjä oppilaan oman uskonnon luonteen mukaisesti. Paikalliset opetussuunnitelmat laaditaan perusteiden yhteisten tavoitteiden, sisältökuvausten ja eri uskontojen tarkennettujen oppimääräkuvausten pohjalle.

Uskonnon oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 1-2

Opetuksessa pyritään kiireettömyyteen ja avoimen, luottamuksellisen keskusteluilmapiirin luomiseen. Opetuksessa on tärkeää, että jokainen oppilas tulee kuulluksi omine havaintoineen ja kokemuksineen. Oppilaita rohkaistaan vuorovaikutukselliseen oppimiseen, keskusteluun ja omien mielipiteiden perusteluun sekä erilaisuuden hyväksymiseen. Opetuksessa keskeistä on oppilaslähtöisyys ja oppilaan oman kokemusmaailman kunnioittaminen etenkin eettisiä kysymyksiä tarkasteltaessa. Luovat, toiminnalliset ja elämykselliset menetelmät, projektit ja keskustelut tukevat oppilasta kokonaisvaltaisena, kaikkia aistejaan oppimisessa hyödyntävänä vuorovaikutustaitoisena ja aktiivisena oppijana. Opetuksessa voidaan toteuttaa yksilö- tai ryhmäprojekteja myös oppiaineen eri oppimäärien kesken sekä oppiainerajat ylittäen. Opetuksessa hyödynnetään monipuolisesti ja vuorovaikutteisesti tieto- ja viestintäteknologiaa. Kertomuksia, musiikkia, kuvataidetta, leikkiä, draamaa sekä vierailijoita ja vierailuja eri kohteisiin käytetään tukemaan monipuolista työskentelyä ja oppimisen iloa.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki uskonnossa vuosiluokilla 1-2

Uskonnon eri oppimäärien opetuksessa otetaan huomioon oppilaiden erilaiset tarpeet ja taustat kuten kielitaito ja kulttuuritausta. Keskeisiä käsitteitä pohditaan ja avataan niin, että niiden ymmärtäminen on mahdollista kaikille oppilaille. Käytettävät työtavat sovitetaan ikäkauteen. Opetuksessa luodaan oppimista ja osallisuutta edistäviä yhteisiä tilanteita sekä ohjataan ja vahvistetaan oppilaan opiskelutaitoja ja oma-aloitteisuutta.

Oppilaan oppimisen arviointi uskonnossa vuosiluokilla 1-2

Oppimisen arviointi on oppilaita ohjaavaa ja kannustavaa. Monipuolinen palaute rakentuu osaksi työskentelyä ja yhteisiä keskusteluja. Palaute ohjaa oppilaita yhteistyötaidoissa ja rohkaisee ilmaisemaan ajatuksiaan. Opetuksessa annetaan tilaa ja oppilaita kannustetaan ihmettelyyn, kysymiseen sekä omien mielipiteiden perusteluun ja toisten näkemysten kuunteluun. Monipuoliset työtavat luovat oppilaille mahdollisuuksia osoittaa ja itse huomata edistymistään ja osaamistaan.

Oppimisprosessin kannalta keskeisiä arvioinnin ja palautteen antamisen kohteita uskonnossa ovat:

- edistyminen lähiympäristön katsomuksellisten ilmiöiden tunnistamisessa ja nimeämisessä

- edistyminen ryhmässä toimimisen taidoissa

- edistymien ajatusten ilmaisemisessa ja toisten kuuntelemisessa.

1

Vuosiluokan tavoitteet ja keskeiset sisällöt

T1 herättää oppilaassa mielenkiinto uskonnon opiskelua kohtaan ja opastaa tuntemaan oman perheen uskonnollista ja katsomuksellista taustaa

- Oppilas tutustuu oman perheen ja suvun uskonnollisiin ja katsomuksellisiin taustoihin

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetus aloitetaan tutustumalla oppilaan perheeseen: suku, historia, uskonto tai katsomus sekä erilaiset perheet. Tärkeitä opetuksen sisältöjä ovat oman uskonnon juhlat ja pyhät ajat sekä erilaisten juhlien sisältö, merkitys ja viettotavat. Opetuksen sisällöksi valitaan myös oman uskonnon kertomuksia, perinteitä ja tapoja. Tarkastellaan oman uskonnon keskeisiä käsitteitä ja symboleita sekä uskonnon monimuotoisuutta.

Paikallinen tarkennus:

Opetuksessa lähdetään liikkeelle oppilaan perheen ja suvun uskonnoista ja katsomuksista. Opetuksessa tutustutaan hindulaisiin käsityksiin perheestä ja Krishnan perheeseen. Opetuksessa käsitellään perusasioita Krishna-tietoisuudesta osana monimuotoista hindulaisuutta. Opetuksessa käsitellään Krishna-tietoisuuden harjoittamista, kuten ruoan siunaamista, sekä tutustutaan tärkeimpiin juhliin ja tapahtumiin. Tutustutaan kertomuksiin Krishnan teoista. Opetuksessa tarkastellaan Krishnan avataroja, keskeisimpiä mantroja ja rukouksia sekä käsitystä puolijumalista ja sielusta.

- Oma perhe ja erilaisia perheitä Veda-kulttuurissa
- Oman perheen ja suvun taustaa (kotialttari, kulttuuriperinteet, kielet)
- Krishnan perhe ja siihen kuuluminen
- Krishna henkilönä, Krishnan eri nimiä ja kertomuksia Krishnan teoista
- Bhagavad-gitan viidestä perustotuudesta ”isvara”
- Veda-kulttuurin keskeisiä käsitteitä: Bhagavan, Veda (tieto) ja pyhät kirjoitukset
- Vuodenkiertoon liittyviä juhlia ja tapahtumia
- Anjali-mudra tervehdyksen symbolina
- Mantrat: Hare Krishna mahamantra ja Panca-tattva mahamantra

S2 Uskontojen maailma

Sisältöjen valinnassa lähtökohtana on oppilaan kouluyhteisön sekä lähiympäristön uskonnot ja niiden keskeiset tavat ja juhlat. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon myös uskonnottomuus.

Paikallinen tarkennus:

Tutustutaan kouluyhteisössä ja koulun lähiympäristössä läsnä oleviin uskontoihin, niiden keskeisiin juhliin ja tapoihin. Opetuksessa otetaan huomioon uskontojen monimuotoisuus, uskonnottomuus ja erilaiset jumalakäsitykset. Pohditaan erilaisuuden hyväksymistä. Tutkitaan yhtäläisyyksiä Krishna-tietoisuuden ja muiden uskontojen ja katsomusten kanssa.

- Erilaisuuden pohtimisen, hyväksymisen ja kunnioittamisen harjoitteleminen
- Oman koulun uskontoja, ja niiden tunnusmerkkejä

S3 Hyvä elämä:

Opetuksessa tarkastellaan ihmisen syntymään ja kuolemaan liittyviä elämänkysymyksiä sekä elämän kunnioittamista. Keskeisiä sisältöjä ovat oppilaan omat teot ja niiden seuraukset, vastuu toisista ihmisistä, ympäristöstä ja luonnosta sekä toisen asemaan eläytyminen, ihmisarvo ja yksilöllisyys. Tutustutaan alustavasti lapsen oikeuksiin ja merkitykseen. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon YK:n Lapsen oikeuksien sopimus ja ihmisen kokonaisvaltainen hyvinvointi. Sisällöt tukevat oppilaan tunnetaitojen kehittymistä.

Paikallinen tarkennus:

Tutustutaan Krishna-tietoisuuden opetuksiin ihmisen velvollisuuksista ja oikeuksista, karman laista ja kuoleman merkityksestä. Tarkastellaan uskonnon opetuksia kaiken elämän kunnioittamisesta ja luonnon käytöstä Jumalan palvelukseen. Opetuksessa käsitellään Krishna-tietoisen henkilön ominaisuuksia ja rakkautta. Tutustutaan alustavasti dharmaan ja antaumuksen menetelmiin. Pohditaan lasten asemaa osana Krishna-tietoisuutta sekä YK:n Lapsen oikeuksien sopimuksen merkitystä oppilaan omassa elämässä.

- Rakastavan palveluasenteen toteuttaminen perheessä ja koulussa
- Ihmiselämän erityisominaisuuksien, ja sen tuomien oikeuksien ja velvollisuuksien alustava pohtiminen
- Myötätunto kaikkia eläviä olentoja kohtaan
- Luonnon arvostaminen jumalaisena ilmentymänä, ja siitä huolehtiminen

T2 ohjata oppilasta tutustumaan opiskeltavan uskonnon keskeisiin käsitteisiin, kertomuksiin ja symboleihin

- Oppilas tutustuu Krishna-tietoisuuden keskeisiin käsitteisiin, kertomuksiin ja symboleihin

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetus aloitetaan tutustumalla oppilaan perheeseen: suku, historia, uskonto tai katsomus sekä erilaiset perheet. Tärkeitä opetuksen sisältöjä ovat oman uskonnon juhlat ja pyhät ajat sekä erilaisten juhlien sisältö, merkitys ja viettotavat. Opetuksen sisällöksi valitaan myös oman uskonnon kertomuksia, perinteitä ja tapoja. Tarkastellaan oman uskonnon keskeisiä käsitteitä ja symboleita sekä uskonnon monimuotoisuutta.

Paikallinen tarkennus:

Opetuksessa lähdetään liikkeelle oppilaan perheen ja suvun uskonnoista ja katsomuksista. Opetuksessa tutustutaan hindulaisiin käsityksiin perheestä ja Krishnan perheeseen. Opetuksessa käsitellään perusasioita Krishna-tietoisuudesta osana monimuotoista hindulaisuutta. Opetuksessa käsitellään Krishna-tietoisuuden harjoittamista, kuten ruoan siunaamista, sekä tutustutaan tärkeimpiin juhliin ja tapahtumiin. Tutustutaan kertomuksiin Krishnan teoista. Opetuksessa tarkastellaan Krishnan avataroja, keskeisimpiä mantroja ja rukouksia sekä käsitystä puolijumalista ja sielusta.

- Oma perhe ja erilaisia perheitä Veda-kulttuurissa
- Oman perheen ja suvun taustaa (kotialttari, kulttuuriperinteet, kielet)
- Krishnan perhe ja siihen kuuluminen
- Krishna henkilönä, Krishnan eri nimiä ja kertomuksia Krishnan teoista
- Bhagavad-gitan viidestä perustotuudesta ”isvara”
- Veda-kulttuurin keskeisiä käsitteitä: Bhagavan, Veda (tieto) ja pyhät kirjoitukset
- Vuodenkiertoon liittyviä juhlia ja tapahtumia

- Anjali-mudra tervehdyksen symbolina
- Mantrat: Hare Krishna mahamantra ja Panca-tattva mahamantra

T3 ohjata oppilasta tutustumaan opiskeltavan uskonnon vuodenkiertoon, juhliin ja tapoihin

- Oppilas tutustuu Krishna-tietoisuuden juhliin ja tapoihin.

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetus aloitetaan tutustumalla oppilaan perheeseen: suku, historia, uskonto tai katsomus sekä erilaiset perheet. Tärkeitä opetuksen sisältöjä ovat oman uskonnon juhlat ja pyhät ajat sekä erilaisten juhlien sisältö, merkitys ja viettotavat. Opetuksen sisällöksi valitaan myös oman uskonnon kertomuksia, perinteitä ja tapoja. Tarkastellaan oman uskonnon keskeisiä käsitteitä ja symboleita sekä uskonnon monimuotoisuutta.

Paikallinen tarkennus:

Opetuksessa lähdetään liikkeelle oppilaan perheen ja suvun uskonnoista ja katsomuksista. Opetuksessa tutustutaan hindulaisiin käsityksiin perheestä ja Krishnan perheeseen. Opetuksessa käsitellään perusasioita Krishna-tietoisuudesta osana monimuotoista hindulaisuutta. Opetuksessa käsitellään Krishna-tietoisuuden harjoittamista, kuten ruoan siunaamista, sekä tutustutaan tärkeimpiin juhliin ja tapahtumiin. Tutustutaan kertomuksiin Krishnan teoista. Opetuksessa tarkastellaan Krishnan avataroja, keskeisimpiä mantroja ja rukouksia sekä käsitystä puolijumalista ja sielusta.

- Oma perhe ja erilaisia perheitä Veda-kulttuurissa
- Oman perheen ja suvun taustaa (kotialttari, kulttuuriperinteet, kielet)
- Krishnan perhe ja siihen kuuluminen
- Krishna henkilönä, Krishnan eri nimiä ja kertomuksia Krishnan teoista
- Bhagavad-gitan viidestä perustotuudesta ”isvara”
- Veda-kulttuurin keskeisiä käsitteitä: Bhagavan, Veda (tieto) ja pyhät kirjoitukset
- Vuodenkiertoon liittyviä juhlia ja tapahtumia
- Anjali-mudra tervehdyksen symbolina
- Mantrat: Hare Krishna mahamantra ja Panca-tattva mahamantra

T4 kannustaa oppilasta tutustumaan luokan, koulun ja lähiympäristön uskontojen ja katsomusten tapoihin ja juhlaperinteisiin

- Oppilas tutustuu luokan, koulun ja lähiympäristön uskontojen ja katsomusten symboleihin.

S2 Uskontojen maailma

Sisältöjen valinnassa lähtökohtana on oppilaan kouluyhteisön sekä lähiympäristön uskonnot ja niiden keskeiset tavat ja juhlat. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon myös uskonnottomuus.

Paikallinen tarkennus:

Tutustutaan kouluyhteisössä ja koulun lähiympäristössä läsnä oleviin uskontoihin, niiden keskeisiin juhliin ja tapoihin. Opetuksessa otetaan huomioon uskontojen monimuotoisuus, uskonnottomuus ja erilaiset jumalakäsitykset. Pohditaan erilaisuuden hyväksymistä. Tutkitaan yhtäläisyyksiä Krishna-tietoisuuden ja muiden uskontojen ja katsomusten kanssa.

- Erilaisuuden pohtimisen, hyväksymisen ja kunnioittamisen harjoitteleminen
- Oman koulun uskontoja, ja niiden tunnusmerkkejä

T5 rohkaista oppilasta tunnistamaan ja ilmaisemaan omia ajatuksiaan ja tunteitaan

- Oppilas rohkaistuu tunnistamaan ja ilmaisemaan omia ajatuksiaan ja tunteitaan.

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetus aloitetaan tutustumalla oppilaan perheeseen: suku, historia, uskonto tai katsomus sekä erilaiset perheet. Tärkeitä opetuksen sisältöjä ovat oman uskonnon juhlat ja pyhät ajat sekä erilaisten juhlien sisältö, merkitys ja viettotavat. Opetuksen sisällöksi valitaan myös oman uskonnon kertomuksia, perinteitä ja tapoja. Tarkastellaan oman uskonnon keskeisiä käsitteitä ja symboleita sekä uskonnon monimuotoisuutta.

Paikallinen tarkennus:

Opetuksessa lähdetään liikkeelle oppilaan perheen ja suvun uskonnoista ja katsomuksista. Opetuksessa tutustutaan hindulaisiin käsityksiin perheestä ja Krishnan perheeseen. Opetuksessa käsitellään perusasioita Krishna-tietoisuudesta osana monimuotoista hindulaisuutta. Opetuksessa käsitellään Krishna-tietoisuuden harjoittamista, kuten ruoan siunaamista, sekä tutustutaan tärkeimpiin juhliin ja tapahtumiin. Tutustutaan kertomuksiin Krishnan teoista. Opetuksessa tarkastellaan Krishnan avataroja, keskeisimpiä mantroja ja rukouksia sekä käsitystä puolijumalista ja sielusta.

- Oma perhe ja erilaisia perheitä Veda-kulttuurissa
- Oman perheen ja suvun taustaa (kotialttari, kulttuuriperinteet, kielet)
- Krishnan perhe ja siihen kuuluminen
- Krishna henkilönä, Krishnan eri nimiä ja kertomuksia Krishnan teoista
- Bhagavad-gitan viidestä perustotuudesta ”isvara”
- Veda-kulttuurin keskeisiä käsitteitä: Bhagavan, Veda (tieto) ja pyhät kirjoitukset
- Vuodenkiertoon liittyviä juhlia ja tapahtumia
- Anjali-mudra tervehdyksen symbolina
- Mantrat: Hare Krishna mahamantra ja Panca-tattva mahamantra

S3 Hyvä elämä:

Opetuksessa tarkastellaan ihmisen syntymään ja kuolemaan liittyviä elämänkysymyksiä sekä elämän kunnioittamista. Keskeisiä sisältöjä ovat oppilaan omat teot ja niiden seuraukset, vastuu toisista ihmisistä, ympäristöstä ja luonnosta sekä toisen asemaan eläytyminen, ihmisarvo ja yksilöllisyys. Tutustutaan alustavasti lapsen oikeuksiin ja merkitykseen. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon YK:n Lapsen oikeuksien sopimus ja ihmisen kokonaisvaltainen hyvinvointi. Sisällöt tukevat oppilaan tunnetaitojen kehittymistä.

Paikallinen tarkennus:

Tutustutaan Krishna-tietoisuuden opetuksiin ihmisen velvollisuuksista ja oikeuksista, karman laista ja kuoleman merkityksestä. Tarkastellaan uskonnon opetuksia kaiken elämän kunnioittamisesta ja luonnon käytöstä Jumalan palvelukseen. Opetuksessa käsitellään Krishna-tietoisen henkilön ominaisuuksia ja rakkautta. Tutustutaan alustavasti dharmaan ja antaumuksen menetelmiin. Pohditaan lasten asemaa osana Krishna-tietoisuutta sekä YK:n Lapsen oikeuksien sopimuksen merkitystä oppilaan omassa elämässä.

- Rakastavan palveluasenteen toteuttaminen perheessä ja koulussa
- Ihmiselämän erityisominaisuuksien, ja sen tuomien oikeuksien ja velvollisuuksien alustava pohtiminen
- Myötätunto kaikkia eläviä olentoja kohtaan
- Luonnon arvostaminen jumalaisena ilmentymänä, ja siitä huolehtiminen

T6 ohjata oppilasta toimimaan oikeudenmukaisesti, eläytymään toisen asemaan sekä kunnioittamaan toisen ihmisen ajatuksia ja vakaumusta sekä ihmisoikeuksia

- Oppilas harjoittelee oikeudenmukaisesti ja myötätuntoisesti toimimista sekä itsen ja muiden kunnioittamista.

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetus aloitetaan tutustumalla oppilaan perheeseen: suku, historia, uskonto tai katsomus sekä erilaiset perheet. Tärkeitä opetuksen sisältöjä ovat oman uskonnon juhlat ja pyhät ajat sekä erilaisten juhlien sisältö, merkitys ja viettotavat. Opetuksen sisällöksi valitaan myös oman uskonnon kertomuksia, perinteitä ja tapoja. Tarkastellaan oman uskonnon keskeisiä käsitteitä ja symboleita sekä uskonnon monimuotoisuutta.

Paikallinen tarkennus:

Opetuksessa lähdetään liikkeelle oppilaan perheen ja suvun uskonnoista ja katsomuksista. Opetuksessa tutustutaan hindulaisiin käsityksiin perheestä ja Krishnan perheeseen. Opetuksessa käsitellään perusasioita Krishna-tietoisuudesta osana monimuotoista hindulaisuutta. Opetuksessa käsitellään Krishna-tietoisuuden harjoittamista, kuten ruoan siunaamista, sekä tutustutaan tärkeimpiin juhliin ja tapahtumiin. Tutustutaan kertomuksiin Krishnan teoista. Opetuksessa tarkastellaan Krishnan avataroja, keskeisimpiä mantroja ja rukouksia sekä käsitystä puolijumalista ja sielusta.

- Oma perhe ja erilaisia perheitä Veda-kulttuurissa
- Oman perheen ja suvun taustaa (kotialttari, kulttuuriperinteet, kielet)
- Krishnan perhe ja siihen kuuluminen
- Krishna henkilönä, Krishnan eri nimiä ja kertomuksia Krishnan teoista
- Bhagavad-gitan viidestä perustotuudesta ”isvara”
- Veda-kulttuurin keskeisiä käsitteitä: Bhagavan, Veda (tieto) ja pyhät kirjoitukset
- Vuodenkiertoon liittyviä juhlia ja tapahtumia
- Anjali-mudra tervehdyksen symbolina
- Mantrat: Hare Krishna mahamantra ja Panca-tattva mahamantra

S2 Uskontojen maailma

Sisältöjen valinnassa lähtökohtana on oppilaan kouluyhteisön sekä lähiympäristön uskonnot ja niiden keskeiset tavat ja juhlat. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon myös uskonnottomuus.

Paikallinen tarkennus:

Tutustutaan kouluyhteisössä ja koulun lähiympäristössä läsnä oleviin uskontoihin, niiden keskeisiin juhliin ja tapoihin. Opetuksessa otetaan huomioon uskontojen monimuotoisuus, uskonnottomuus ja erilaiset jumalakäsitykset. Pohditaan erilaisuuden hyväksymistä. Tutkitaan yhtäläisyyksiä Krishna-tietoisuuden ja muiden uskontojen ja katsomusten kanssa.

- Erilaisuuden pohtimisen, hyväksymisen ja kunnioittamisen harjoitteleminen
- Oman koulun uskontoja, ja niiden tunnusmerkkejä

S3 Hyvä elämä:

Opetuksessa tarkastellaan ihmisen syntymään ja kuolemaan liittyviä elämänkysymyksiä sekä elämän kunnioittamista. Keskeisiä sisältöjä ovat oppilaan omat teot ja niiden seuraukset, vastuu toisista ihmisistä, ympäristöstä ja luonnosta sekä toisen asemaan eläytyminen, ihmisarvo ja yksilöllisyys. Tutustutaan alustavasti lapsen oikeuksiin ja merkitykseen. Sisältöjen valinnassa

otetaan huomioon YK:n Lapsen oikeuksien sopimus ja ihmisen kokonaisvaltainen hyvinvointi. Sisällöt tukevat oppilaan tunnetaitojen kehittymistä.

Paikallinen tarkennus:

Tutustutaan Krishna-tietoisuuden opetuksiin ihmisen velvollisuuksista ja oikeuksista, karman laista ja kuoleman merkityksestä. Tarkastellaan uskonnon opetuksia kaiken elämän kunnioittamisesta ja luonnon käytöstä Jumalan palvelukseen. Opetuksessa käsitellään Krishna-tietoisen henkilön ominaisuuksia ja rakkautta. Tutustutaan alustavasti dharmaan ja antaumuksen menetelmiin. Pohditaan lasten asemaa osana Krishna-tietoisuutta sekä YK:n Lapsen oikeuksien sopimuksen merkitystä oppilaan omassa elämässä.

- Rakastavan palveluasenteen toteuttaminen perheessä ja koulussa
- Ihmiselämän erityisominaisuuksien, ja sen tuomien oikeuksien ja velvollisuuksien alustava pohtiminen
- Myötätunto kaikkia eläviä olentoja kohtaan
- Luonnon arvostaminen jumalaisena ilmentymänä, ja siitä huolehtiminen

T8 luoda oppilaalle tilaisuuksia harjoitella omien mielipiteiden esittämistä ja perustelemista sekä erilaisten mielipiteiden kuuntelemista ja ymmärtämistä

- Oppilas harjoittelee omien mielipiteiden esittämistä sekä toisten ja erilaisten mielipiteiden kuuntelemista ja kunnioittamista.

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetus aloitetaan tutustumalla oppilaan perheeseen: suku, historia, uskonto tai katsomus sekä erilaiset perheet. Tärkeitä opetuksen sisältöjä ovat oman uskonnon juhlat ja pyhät ajat sekä erilaisten juhlien sisältö, merkitys ja viettotavat. Opetuksen sisällöksi valitaan myös oman uskonnon kertomuksia, perinteitä ja tapoja. Tarkastellaan oman uskonnon keskeisiä käsitteitä ja symboleita sekä uskonnon monimuotoisuutta.

Paikallinen tarkennus:

Opetuksessa lähdetään liikkeelle oppilaan perheen ja suvun uskonnoista ja katsomuksista. Opetuksessa tutustutaan hindulaisiin käsityksiin perheestä ja Krishnan perheeseen. Opetuksessa käsitellään perusasioita Krishna-tietoisuudesta osana monimuotoista hindulaisuutta. Opetuksessa käsitellään Krishna-tietoisuuden harjoittamista, kuten ruoan siunaamista, sekä tutustutaan tärkeimpiin juhliin ja tapahtumiin. Tutustutaan kertomuksiin Krishnan teoista. Opetuksessa tarkastellaan Krishnan avataroja, keskeisimpiä mantroja ja rukouksia sekä käsitystä puolijumalista ja sielusta.

- Oma perhe ja erilaisia perheitä Veda-kulttuurissa
- Oman perheen ja suvun taustaa (kotialttari, kulttuuriperinteet, kielet)
- Krishnan perhe ja siihen kuuluminen
- Krishna henkilönä, Krishnan eri nimiä ja kertomuksia Krishnan teoista
- Bhagavad-gitan viidestä perustotuudesta ”isvara”
- Veda-kulttuurin keskeisiä käsitteitä: Bhagavan, Veda (tieto) ja pyhät kirjoitukset
- Vuodenkiertoon liittyviä juhlia ja tapahtumia
- Anjali-mudra tervehdyksen symbolina
- Mantrat: Hare Krishna mahamantra ja Panca-tattva mahamantra

S3 Hyvä elämä:

Opetuksessa tarkastellaan ihmisen syntymään ja kuolemaan liittyviä elämänkysymyksiä sekä elämän kunnioittamista. Keskeisiä sisältöjä ovat oppilaan omat teot ja niiden seuraukset, vastuu

toisista ihmisistä, ympäristöstä ja luonnosta sekä toisen asemaan eläytyminen, ihmisarvo ja yksilöllisyys. Tutustutaan alustavasti lapsen oikeuksiin ja merkitykseen. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon YK:n Lapsen oikeuksien sopimus ja ihmisen kokonaisvaltainen hyvinvointi. Sisällöt tukevat oppilaan tunnetaitojen kehittymistä.

Paikallinen tarkennus:

Tutustutaan Krishna-tietoisuuden opetuksiin ihmisen velvollisuuksista ja oikeuksista, karman laista ja kuoleman merkityksestä. Tarkastellaan uskonnon opetuksia kaiken elämän kunnioittamisesta ja luonnon käytöstä Jumalan palvelukseen. Opetuksessa käsitellään Krishna-tietoisen henkilön ominaisuuksia ja rakkautta. Tutustutaan alustavasti dharmaan ja antaumuksen menetelmiin. Pohditaan lasten asemaa osana Krishna-tietoisuutta sekä YK:n Lapsen oikeuksien sopimuksen merkitystä oppilaan omassa elämässä.

- Rakastavan palveluasenteen toteuttaminen perheessä ja koulussa
- Ihmiselämän erityisominaisuuksien, ja sen tuomien oikeuksien ja velvollisuuksien alustava pohtiminen
- Myötätunto kaikkia eläviä olentoja kohtaan
- Luonnon arvostaminen jumalaisena ilmentymänä, ja siitä huolehtiminen

2

Vuosiluokan tavoitteet ja keskeiset sisällöt

T2 ohjata oppilasta tutustumaan opiskeltavan uskonnon keskeisiin käsitteisiin, kertomuksiin ja symboleihin

- Oppilas syventää tietojaan Krishna-tietoisuuden keskeisistä käsitteistä, kertomuksista ja symboleista.

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetus aloitetaan tutustumalla oppilaan perheeseen: suku, historia, uskonto tai katsomus sekä erilaiset perheet. Tärkeitä opetuksen sisältöjä ovat oman uskonnon juhlat ja pyhät ajat sekä erilaisten juhlien sisältö, merkitys ja viettotavat. Opetuksen sisällöksi valitaan myös oman uskonnon kertomuksia, perinteitä ja tapoja. Tarkastellaan oman uskonnon keskeisiä käsitteitä ja symboleita sekä uskonnon monimuotoisuutta.

Paikallinen tarkennus:

Opetuksessa lähdetään liikkeelle oppilaan perheen ja suvun uskonnoista ja katsomuksista. Opetuksessa tutustutaan hindulaisiin käsityksiin perheestä ja Krishnan perheeseen. Opetuksessa käsitellään perusasioita Krishna-tietoisuudesta osana monimuotoista hindulaisuutta. Opetuksessa käsitellään Krishna-tietoisuuden harjoittamista, kuten ruoan siunaamista, sekä tutustutaan tärkeimpiin juhliin ja tapahtumiin. Tutustutaan kertomuksiin Krishnan teoista. Opetuksessa tarkastellaan Krishnan avataroja, keskeisimpiä mantroja ja rukouksia sekä käsitystä puolijumalista ja sielusta.

- Krishnan ilmestyminen ja kertomuksia Krishnan teoista
- Bhagavad-gitan viidestä perustotuudesta ”jiva”
- Keskeisiä käsitteitä: Krishna-tietoisuus, avatara, puolijumalat ja alustavasti bhakti
- Srila Prabhupadan henkilökuva Kansainvälisen Krishna-tietoisuus-yhteisön ISKCONin perustajana
- Tulasi-devin esimerkki antaumuksellisen mielentilan ilmaisemisesta
- Uskonnollisista rituaaleista ruoan siunaaminen ja ruokailutavat
- Mantrat: Srila Prabhupada Pranama ja Tulasi Pranati

- Alustavasti kuukalenterin mukaisista Vaishnava-juhlista ja tapahtumista: Janmastami, Vyasa-puja, Govardhana-puja, Gaura Purnima, Rama Navami, Nrsimha Caturdasi

T3 ohjata oppilasta tutustumaan opiskeltavan uskonnon vuodenkiertoon, juhliin ja tapoihin

- Oppilas tutustuu Krishna-tietoisuuden vuodenkiertoon.

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetus aloitetaan tutustumalla oppilaan perheeseen: suku, historia, uskonto tai katsomus sekä erilaiset perheet. Tärkeitä opetuksen sisältöjä ovat oman uskonnon juhlat ja pyhät ajat sekä erilaisten juhlien sisältö, merkitys ja viettotavat. Opetuksen sisällöksi valitaan myös oman uskonnon kertomuksia, perinteitä ja tapoja. Tarkastellaan oman uskonnon keskeisiä käsitteitä ja symboleita sekä uskonnon monimuotoisuutta.

Paikallinen tarkennus:

Opetuksessa lähdetään liikkeelle oppilaan perheen ja suvun uskonnoista ja katsomuksista. Opetuksessa tutustutaan hindulaisiin käsityksiin perheestä ja Krishnan perheeseen. Opetuksessa käsitellään perusasioita Krishna-tietoisuudesta osana monimuotoista hindulaisuutta. Opetuksessa käsitellään Krishna-tietoisuuden harjoittamista, kuten ruoan siunaamista, sekä tutustutaan tärkeimpiin juhliin ja tapahtumiin. Tutustutaan kertomuksiin Krishnan teoista. Opetuksessa tarkastellaan Krishnan avataroja, keskeisimpiä mantroja ja rukouksia sekä käsitystä puolijumalista ja sielusta.

- Krishnan ilmestyminen ja kertomuksia Krishnan teoista
- Bhagavad-gitan viidestä perustotuudesta ”jiva”
- Keskeisiä käsitteitä: Krishna-tietoisuus, avatara, puolijumalat ja alustavasti bhakti
- Srila Prabhupadan henkilökuva Kansainvälisen Krishna-tietoisuus-yhteisön ISKCONin perustajana
- Tulasi-devin esimerkki antaumuksellisen mielentilan ilmaisemisesta
- Uskonnollisista rituaaleista ruoan siunaaminen ja ruokailutavat
- Mantrat: Srila Prabhupada Pranama ja Tulasi Pranati
- Alustavasti kuukalenterin mukaisista Vaishnava-juhlista ja tapahtumista: Janmastami, Vyasa-puja, Govardhana-puja, Gaura Purnima, Rama Navami, Nrsimha Caturdasi

T4 kannustaa oppilasta tutustumaan luokan, koulun ja lähiympäristön uskontojen ja katsomusten tapoihin ja juhlaperinteisiin

- Oppilas tutustuu luokan, koulun ja lähiympäristön uskontojen ja katsomusten tapoihin ja juhlaperinteisiin buddhalaiseen näkökulmaan vertaillen.

S2 Uskontojen maailma

Sisältöjen valinnassa lähtökohtana on oppilaan kouluyhteisön sekä lähiympäristön uskonnot ja niiden keskeiset tavat ja juhlat. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon myös uskonnottomuus.

Paikallinen tarkennus:

Tutustutaan kouluyhteisössä ja koulun lähiympäristössä läsnä oleviin uskontoihin, niiden keskeisiin juhliin ja tapoihin. Opetuksessa otetaan huomioon uskontojen monimuotoisuus, uskonnottomuus ja erilaiset jumalakäsitykset. Pohditaan erilaisuuden hyväksymistä. Tutkitaan yhtäläisyyksiä Krishna-tietoisuuden ja muiden uskontojen ja katsomusten kanssa.

- Oman koulun ja lähiympäristön uskontoja, ja niiden keskeisiä tapoja ja juhlia
- Erilaisia jumalkäsityksiä

- Uskonnottomuus elämänkatsomuksena
- Krishna-tietoisuuden, muiden uskontojen ja katsomusten välisiä yhtäläisyyksiä

T5 rohkaista oppilasta tunnistamaan ja ilmaisemaan omia ajatuksiaan ja tunteitaan

- Oppilas harjoittelee ilmaisemaan omia ajatuksiaan ja tunteitaan.

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetus aloitetaan tutustumalla oppilaan perheeseen: suku, historia, uskonto tai katsomus sekä erilaiset perheet. Tärkeitä opetuksen sisältöjä ovat oman uskonnon juhlat ja pyhät ajat sekä erilaisten juhlien sisältö, merkitys ja viettotavat. Opetuksen sisällöksi valitaan myös oman uskonnon kertomuksia, perinteitä ja tapoja. Tarkastellaan oman uskonnon keskeisiä käsitteitä ja symboleita sekä uskonnon monimuotoisuutta.

Paikallinen tarkennus:

Opetuksessa lähdetään liikkeelle oppilaan perheen ja suvun uskonnoista ja katsomuksista. Opetuksessa tutustutaan hindulaisiin käsityksiin perheestä ja Krishnan perheeseen. Opetuksessa käsitellään perusasioita Krishna-tietoisuudesta osana monimuotoista hindulaisuutta. Opetuksessa käsitellään Krishna-tietoisuuden harjoittamista, kuten ruoan siunaamista, sekä tutustutaan tärkeimpiin juhliin ja tapahtumiin. Tutustutaan kertomuksiin Krishnan teoista. Opetuksessa tarkastellaan Krishnan avataroja, keskeisimpiä mantroja ja rukouksia sekä käsitystä puolijumalista ja sielusta.

- Krishnan ilmestyminen ja kertomuksia Krishnan teoista
- Bhagavad-gitan viidestä perustotuudesta ”jiva”
- Keskeisiä käsitteitä: Krishna-tietoisuus, avatara, puolijumalat ja alustavasti bhakti
- Srila Prabhupadan henkilökuva Kansainvälisen Krishna-tietoisuus-yhteisön ISKCONin perustajana
- Tulasi-devin esimerkki antaumuksellisen mielentilan ilmaisemisesta
- Uskonnollisista rituaaleista ruoan siunaaminen ja ruokailutavat
- Mantrat: Srila Prabhupada Pranama ja Tulasi Pranati
- Alustavasti kuukalenterin mukaisista Vaishnava-juhlista ja tapahtumista: Janmastami, Vyasa-puja, Govardhana-puja, Gaura Purnima, Rama Navami, Nrsimha Caturdasi

S3 Hyvä elämä:

Opetuksessa tarkastellaan ihmisen syntymään ja kuolemaan liittyviä elämänkysymyksiä sekä elämän kunnioittamista. Keskeisiä sisältöjä ovat oppilaan omat teot ja niiden seuraukset, vastuu toisista ihmisistä, ympäristöstä ja luonnosta sekä toisen asemaan eläytyminen, ihmisarvo ja yksilöllisyys. Tutustutaan alustavasti lapsen oikeuksiin ja merkitykseen. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon YK:n Lapsen oikeuksien sopimus ja ihmisen kokonaisvaltainen hyvinvointi. Sisällöt tukevat oppilaan tunnetaitojen kehittymistä.

Paikallinen tarkennus:

Tutustutaan Krishna-tietoisuuden opetuksiin ihmisen velvollisuuksista ja oikeuksista, karman laista ja kuoleman merkityksestä. Tarkastellaan uskonnon opetuksia kaiken elämän kunnioittamisesta ja luonnon käytöstä Jumalan palvelukseen. Opetuksessa käsitellään Krishna-tietoisen henkilön ominaisuuksia ja rakkautta. Tutustutaan alustavasti dharmaan ja antaumuksen menetelmiin. Pohditaan lasten asemaa osana Krishna-tietoisuutta sekä YK:n Lapsen oikeuksien sopimuksen merkitystä oppilaan omassa elämässä.

- Oma valinta luonnonmukaisen ja luonnonvastaisen toiminnan välillä
- Ajatusten, sanojen ja tekojen vaikutus itseen, toisiin ihmisiin ja luontoon
- Sielun kuolemattomuuden ja kehon kuolevaisuuden ero

- Sielujen uskonnoista, katsomuksista tai uskonnottomuudesta riippumaton samanarvoisuus
- Jokaisen sielun erottamaton asema Jumalan palvelijana
- Bhaktin ilmeneminen rakastavana asenteena kaikkea olemassa olevaa kohtaan
- Lapsen oikeuksiin tutustuminen alustavasti ja niiden merkitys omassa elämässä

T6 ohjata oppilasta toimimaan oikeudenmukaisesti, eläytymään toisen asemaan sekä kunnioittamaan toisen ihmisen ajatuksia ja vakaumusta sekä ihmisoikeuksia

- Oppilas harjoittelee toimimaan oikeudenmukaisesti ja myötätuntoisesti sekä kunnioittamaan toisten ihmisten ajatuksia, vakaumusta ja ihmisoikeuksia.

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetus aloitetaan tutustumalla oppilaan perheeseen: suku, historia, uskonto tai katsomus sekä erilaiset perheet. Tärkeitä opetuksen sisältöjä ovat oman uskonnon juhlat ja pyhät ajat sekä erilaisten juhlien sisältö, merkitys ja viettotavat. Opetuksen sisällöksi valitaan myös oman uskonnon kertomuksia, perinteitä ja tapoja. Tarkastellaan oman uskonnon keskeisiä käsitteitä ja symboleita sekä uskonnon monimuotoisuutta.

Paikallinen tarkennus:

Opetuksessa lähdetään liikkeelle oppilaan perheen ja suvun uskonnoista ja katsomuksista. Opetuksessa tutustutaan hindulaisiin käsityksiin perheestä ja Krishnan perheeseen. Opetuksessa käsitellään perusasioita Krishna-tietoisuudesta osana monimuotoista hindulaisuutta. Opetuksessa käsitellään Krishna-tietoisuuden harjoittamista, kuten ruoan siunaamista, sekä tutustutaan tärkeimpiin juhliin ja tapahtumiin. Tutustutaan kertomuksiin Krishnan teoista. Opetuksessa tarkastellaan Krishnan avataroja, keskeisimpiä mantroja ja rukouksia sekä käsitystä puolijumalista ja sielusta.

- Krishnan ilmestyminen ja kertomuksia Krishnan teoista
- Bhagavad-gitan viidestä perustotuudesta ”jiva”
- Keskeisiä käsitteitä: Krishna-tietoisuus, avatara, puolijumalat ja alustavasti bhakti
- Srila Prabhupadan henkilökuva Kansainvälisen Krishna-tietoisuus-yhteisön ISKCONin perustajana
- Tulasi-devin esimerkki antaumuksellisen mielentilan ilmaisemisesta
- Uskonnollisista rituaaleista ruoan siunaaminen ja ruokailutavat
- Mantrat: Srila Prabhupada Pranama ja Tulasi Pranati
- Alustavasti kuukalenterin mukaisista Vaishnava-juhlista ja tapahtumista: Janmastami, Vyasa-puja, Govardhana-puja, Gaura Purnima, Rama Navami, Nrsimha Caturdasi

S2 Uskontojen maailma

Sisältöjen valinnassa lähtökohtana on oppilaan kouluyhteisön sekä lähiympäristön uskonnot ja niiden keskeiset tavat ja juhlat. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon myös uskonnottomuus.

Paikallinen tarkennus:

Tutustutaan kouluyhteisössä ja koulun lähiympäristössä läsnä oleviin uskontoihin, niiden keskeisiin juhliin ja tapoihin. Opetuksessa otetaan huomioon uskontojen monimuotoisuus, uskonnottomuus ja erilaiset jumalakäsitykset. Pohditaan erilaisuuden hyväksymistä. Tutkitaan yhtäläisyyksiä Krishna-tietoisuuden ja muiden uskontojen ja katsomusten kanssa.

- Oman koulun ja lähiympäristön uskontoja, ja niiden keskeisiä tapoja ja juhlia
- Erilaisia jumalkäsityksiä
- Uskonnottomuus elämänkatsomuksena
- Krishna-tietoisuuden, muiden uskontojen ja katsomusten välisiä yhtäläisyyksiä

S3 Hyvä elämä:

Opetuksessa tarkastellaan ihmisen syntymään ja kuolemaan liittyviä elämänkysymyksiä sekä elämän kunnioittamista. Keskeisiä sisältöjä ovat oppilaan omat teot ja niiden seuraukset, vastuu toisista ihmisistä, ympäristöstä ja luonnosta sekä toisen asemaan eläytyminen, ihmisarvo ja yksilöllisyys. Tutustutaan alustavasti lapsen oikeuksiin ja merkitykseen. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon YK:n Lapsen oikeuksien sopimus ja ihmisen kokonaisvaltainen hyvinvointi. Sisällöt tukevat oppilaan tunnetaitojen kehittymistä.

Paikallinen tarkennus:

Tutustutaan Krishna-tietoisuuden opetuksiin ihmisen velvollisuuksista ja oikeuksista, karman laista ja kuoleman merkityksestä. Tarkastellaan uskonnon opetuksia kaiken elämän kunnioittamisesta ja luonnon käytöstä Jumalan palvelukseen. Opetuksessa käsitellään Krishna-tietoisen henkilön ominaisuuksia ja rakkautta. Tutustutaan alustavasti dharmaan ja antaumuksen menetelmiin. Pohditaan lasten asemaa osana Krishna-tietoisuutta sekä YK:n Lapsen oikeuksien sopimuksen merkitystä oppilaan omassa elämässä.

- Oma valinta luonnonmukaisen ja luonnonvastaisen toiminnan välillä
- Ajatusten, sanojen ja tekojen vaikutus itseen, toisiin ihmisiin ja luontoon
- Sielun kuolemattomuuden ja kehon kuolevaisuuden ero
- Sielujen uskonnoista, katsomuksista tai uskonnottomuudesta riippumaton samanarvoisuus
- Jokaisen sielun erottamaton asema Jumalan palvelijana
- Bhaktin ilmeneminen rakastavana asenteena kaikkea olemassa olevaa kohtaan
- Lapsen oikeuksiin tutustuminen alustavasti ja niiden merkitys omassa elämässä

T7 ohjata oppilaita eettiseen pohdintaan sekä hahmottamaan, mitä tarkoittaa vastuu itsestä, yhteisöstä, ympäristöstä ja luonnosta

- Oppilas harjoittelee eettistä pohdintaa Krishna-tietoisuuden näkökulmasta ja sitä, mitä merkitsee vastuu itsestä, yhteisöstä, eläimistä, ympäristöstä ja luonnosta.

S3 Hyvä elämä:

Opetuksessa tarkastellaan ihmisen syntymään ja kuolemaan liittyviä elämänkysymyksiä sekä elämän kunnioittamista. Keskeisiä sisältöjä ovat oppilaan omat teot ja niiden seuraukset, vastuu toisista ihmisistä, ympäristöstä ja luonnosta sekä toisen asemaan eläytyminen, ihmisarvo ja yksilöllisyys. Tutustutaan alustavasti lapsen oikeuksiin ja merkitykseen. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon YK:n Lapsen oikeuksien sopimus ja ihmisen kokonaisvaltainen hyvinvointi. Sisällöt tukevat oppilaan tunnetaitojen kehittymistä.

Paikallinen tarkennus:

Tutustutaan Krishna-tietoisuuden opetuksiin ihmisen velvollisuuksista ja oikeuksista, karman laista ja kuoleman merkityksestä. Tarkastellaan uskonnon opetuksia kaiken elämän kunnioittamisesta ja luonnon käytöstä Jumalan palvelukseen. Opetuksessa käsitellään Krishna-tietoisen henkilön ominaisuuksia ja rakkautta. Tutustutaan alustavasti dharmaan ja antaumuksen menetelmiin. Pohditaan lasten asemaa osana Krishna-tietoisuutta sekä YK:n Lapsen oikeuksien sopimuksen merkitystä oppilaan omassa elämässä.

- Oma valinta luonnonmukaisen ja luonnonvastaisen toiminnan välillä
- Ajatusten, sanojen ja tekojen vaikutus itseen, toisiin ihmisiin ja luontoon
- Sielun kuolemattomuuden ja kehon kuolevaisuuden ero
- Sielujen uskonnoista, katsomuksista tai uskonnottomuudesta riippumaton samanarvoisuus
- Jokaisen sielun erottamaton asema Jumalan palvelijana
- Bhaktin ilmeneminen rakastavana asenteena kaikkea olemassa olevaa kohtaan
- Lapsen oikeuksiin tutustuminen alustavasti ja niiden merkitys omassa elämässä

T8 luoda oppilaalle tilaisuuksia harjoitella omien mielipiteiden esittämistä ja perustelemista sekä erilaisten mielipiteiden kuuntelemista ja ymmärtämistä

- Oppilas harjoittelee omien mielipiteiden esittämistä ja perustelemista sekä toisten ja erilaisten mielipiteiden kuuntelemista ja ymmärtämistä.

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetus aloitetaan tutustumalla oppilaan perheeseen: suku, historia, uskonto tai katsomus sekä erilaiset perheet. Tärkeitä opetuksen sisältöjä ovat oman uskonnon juhlat ja pyhät ajat sekä erilaisten juhlien sisältö, merkitys ja viettotavat. Opetuksen sisällöksi valitaan myös oman uskonnon kertomuksia, perinteitä ja tapoja. Tarkastellaan oman uskonnon keskeisiä käsitteitä ja symboleita sekä uskonnon monimuotoisuutta.

Paikallinen tarkennus:

Opetuksessa lähdetään liikkeelle oppilaan perheen ja suvun uskonnoista ja katsomuksista. Opetuksessa tutustutaan hindulaisiin käsityksiin perheestä ja Krishnan perheeseen. Opetuksessa käsitellään perusasioita Krishna-tietoisuudesta osana monimuotoista hindulaisuutta. Opetuksessa käsitellään Krishna-tietoisuuden harjoittamista, kuten ruoan siunaamista, sekä tutustutaan tärkeimpiin juhliin ja tapahtumiin. Tutustutaan kertomuksiin Krishnan teoista. Opetuksessa tarkastellaan Krishnan avataroja, keskeisimpiä mantroja ja rukouksia sekä käsitystä puolijumalista ja sielusta.

- Krishnan ilmestyminen ja kertomuksia Krishnan teoista
- Bhagavad-gitan viidestä perustotuudesta ”jiva”
- Keskeisiä käsitteitä: Krishna-tietoisuus, avatara, puolijumalat ja alustavasti bhakti
- Srila Prabhupadan henkilökuva Kansainvälisen Krishna-tietoisuus-yhteisön ISKCONin perustajana
- Tulasi-devin esimerkki antaumuksellisen mielentilan ilmaisemisesta
- Uskonnollisista rituaaleista ruoan siunaaminen ja ruokailutavat
- Mantrat: Srila Prabhupada Pranama ja Tulasi Pranati
- Alustavasti kuukalenterin mukaisista Vaishnava-juhlista ja tapahtumista: Janmastami, Vyasa-puja, Govardhana-puja, Gaura Purnima, Rama Navami, Nrsimha Caturdasi

S3 Hyvä elämä:

Opetuksessa tarkastellaan ihmisen syntymään ja kuolemaan liittyviä elämänkysymyksiä sekä elämän kunnioittamista. Keskeisiä sisältöjä ovat oppilaan omat teot ja niiden seuraukset, vastuu toisista ihmisistä, ympäristöstä ja luonnosta sekä toisen asemaan eläytyminen, ihmisarvo ja yksilöllisyys. Tutustutaan alustavasti lapsen oikeuksiin ja merkitykseen. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon YK:n Lapsen oikeuksien sopimus ja ihmisen kokonaisvaltainen hyvinvointi. Sisällöt tukevat oppilaan tunnetaitojen kehittymistä.

Paikallinen tarkennus:

Tutustutaan Krishna-tietoisuuden opetuksiin ihmisen velvollisuuksista ja oikeuksista, karman laista ja kuoleman merkityksestä. Tarkastellaan uskonnon opetuksia kaiken elämän kunnioittamisesta ja luonnon käytöstä Jumalan palvelukseen. Opetuksessa käsitellään Krishna-tietoisen henkilön ominaisuuksia ja rakkautta. Tutustutaan alustavasti dharmaan ja antaumuksen menetelmiin. Pohditaan lasten asemaa osana Krishna-tietoisuutta sekä YK:n Lapsen oikeuksien sopimuksen merkitystä oppilaan omassa elämässä.

- Oma valinta luonnonmukaisen ja luonnonvastaisen toiminnan välillä
- Ajatusten, sanojen ja tekojen vaikutus itseen, toisiin ihmisiin ja luontoon
- Sielun kuolemattomuuden ja kehon kuolevaisuuden ero
- Sielujen uskonnoista, katsomuksista tai uskonnottomuudesta riippumaton samanarvoisuus

- Jokaisen sielun erottamaton asema Jumalan palvelijana
- Bhaktin ilmeneminen rakastavana asenteena kaikkea olemassa olevaa kohtaan
- Lapsen oikeuksiin tutustuminen alustavasti ja niiden merkitys omassa elämässä

Islam

Oppimäärän tehtävä vuosiluokilla 1-2

Vuosiluokilla 1-2 *uskonnon opetuksen tehtävänä on ohjata oppilaita tuntemaan ja arvostamaan omaa uskonnollista ja katsomuksellista taustaansa sekä kohtaamaan arvostavasti uskonnollista ja katsomuksellista moninaisuutta omassa luokassa ja koulussa sekä lähiympäristössä. Tähän opetus antaa perustietoja ja -taitoja sekä ajattelun välineitä. Oppilaita rohkaistaan tunnistamaan ja ilmaisemaan tunteitaan ja omia mielipiteitään sekä harjaantumaan toisten tunteiden tunnistamisessa ja mielipiteiden huomioon ottamisessa. Oppilaita kannustetaan ihmettelemään, kyselemään ja osallistumaan keskusteluun. Oppilaita ohjataan toimimaan vastuullisesti ja oikeudenmukaisesti.*

Uskonnon eri oppimäärät vuosiluokilla 1-2

Perusopetuslain 11§:n mukaan perusopetuksessa oppiaineena on uskonto tai elämänkatsomustieto. Uskonto toteutetaan saman lain 13§:n mukaan oppilaiden uskonnollisen yhdyskunnan mukaisesti oman uskonnon opetuksena erillisten oppimäärien mukaan. Oppiaineen yhtenäisyyden takaamiseksi kaikille oman uskonnon opetuksen muodoille on laadittu yhteiset tavoitteet ja keskeiset sisällöt.

Eri uskontojen oppimääräkuvauksissa tarkennetaan kaikille yhteisiä sisältöjä oppilaan oman uskonnon luonteen mukaisesti. Paikalliset opetussuunnitelmat laaditaan perusteiden yhteisten tavoitteiden, sisältökuvausten ja eri uskontojen tarkennettujen oppimääräkuvausten pohjalle.

1

Vuosiluokan tavoitteet ja keskeiset sisällöt

T1 herättää oppilaassa mielenkiinto uskonnon opiskelua kohtaan ja opastaa tuntemaan oman perheen uskonnollista ja katsomuksellista taustaa

- Oppilas tutustuu oman perheen uskonnolliseen ja katsomukselliseen taustaan

S1 Suhde omaan uskontoon

Tutustutaan islamiin oman perheen kautta. Opiskellaan alustavasti islamilaisen kalenterin juhlat sekä ihmisen elämänkaareen liittyvät perinteet. Sisältöjen valinnassa keskeisiä ovat islamin opin perusteet: Jumalan ykseys, profeetat, pyhät kirjat, usko näkymättömään. Tutustutaan alustavasti Koraaniin ja perimätietoon sekä Islamilaiseen yhteisöön. Tarkastellaan islamin monimuotoisuutta ilmiönä sekä moskeijan merkitystä muslimeille. Pohditaan muslimin uskonnollisia velvollisuuksia.

Paikallinen tarkennus:

- Oman perheen tausta (kulttuuriperinne, kieli)
- Käyttäytymistapoja muslimina, tervehtiminen, ruokailu
- Kertomuksia profeetta Muhammadin elämästä
- Käsitteet ja symbolit (esimerkiksi Jumala, profeetta, Koraani, moskeija, Mekka)
- 5 peruspilaria käsitteinä
- Islamilaiset juhlat

S2 Uskontojen maailma

Tutustutaan kouluyhteisössä ja koulun lähiympäristössä läsnä oleviin uskontoihin, niiden pyhiin rakennuksiin, juhlaperinteisiin sekä uskonnottomaan tapakulttuuriin.

Paikallinen tarkennus:

- Erilaisten tapojen ja ihmisten kunnioittaminen
- Oman koulun uskontoja (symbolit)

S3 Hyvä elämä

Sisältöjen valinnassa keskeistä on oppilaiden elämänkaari ja siihen liittyvät elämänkysymykset. Keskeisiä sisältöjä ovat elämän kunnioittaminen, ihmisarvo ja lasten oikeudet. Pohditaan toisen asemaan eläytymistä. Tutustutaan islamin oikeuksiin ja velvollisuuksiin perhe-elämässä. Selvitetään YK:n Lapsen oikeuksien sopimuksen merkitystä oppilaan omassa elämässä. Keskeisinä opittavina sisältöinä ovat hyvän elämän perusteet islamissa. Lisäksi tarkastellaan oman perheen tapakulttuuria ja pohditaan erilaisuuden hyväksymistä.

Paikallinen tarkennus:

- Islamin ryhmän säännöt
- Muiden huomioonottaminen ja kunnioittaminen

T2 ohjata oppilasta tutustumaan opiskeltavan uskonnon keskeisiin käsitteisiin, kertomuksiin ja symboleihin

- Oppilas tutustuu islamin keskeisiin käsitteisiin, kertomuksiin ja symboleihin

S1 Suhde omaan uskontoon

Tutustutaan islamiin oman perheen kautta. Opiskellaan alustavasti islamilaisen kalenterin juhlat sekä ihmisen elämänkaareen liittyvät perinteet. Sisältöjen valinnassa keskeisiä ovat islamin opin perusteet: Jumalan ykseys, profeetat, pyhät kirjat, usko näkymättömään. Tutustutaan alustavasti Koraaniin ja perimätietoon sekä Islamilaiseen yhteisöön. Tarkastellaan islamin monimuotoisuutta ilmiönä sekä moskeijan merkitystä muslimeille. Pohditaan muslimin uskonnollisia velvollisuuksia.

Paikallinen tarkennus:

- Oman perheen tausta (kulttuuriperinne, kieli)
- Käyttäytymistapoja muslimina, tervehtiminen, ruokailu
- Kertomuksia profeetta Muhammadin elämästä
- Käsitteet ja symbolit (esimerkiksi Jumala, profeetta, Koraani, moskeija, Mekka)
- 5 peruspilaria käsitteinä
- Islamilaiset juhlat

T3 ohjata oppilasta tutustumaan opiskeltavan uskonnon vuodenkiertoon, juhliin ja tapoihin

- Oppilas tutustuu islamin juhliin ja tapoihin

S1 Suhde omaan uskontoon

Tutustutaan islamiin oman perheen kautta. Opiskellaan alustavasti islamilaisen kalenterin juhlat sekä ihmisen elämänkaareen liittyvät perinteet. Sisältöjen valinnassa keskeisiä ovat islamin opin perusteet: Jumalan ykseys, profeetat, pyhät kirjat, usko näkymättömään. Tutustutaan alustavasti

Koraaniin ja perimätietoon sekä Islamilaiseen yhteisöön. Tarkastellaan islamin monimuotoisuutta ilmiönä sekä moskeijan merkitystä muslimeille. Pohditaan muslimin uskonnollisia velvollisuuksia.

Paikallinen tarkennus:

- Oman perheen tausta (kulttuuriperinne, kieli)
- Käyttäytymistapoja muslimina, tervehtiminen, ruokailu
- Kertomuksia profeetta Muhammadin elämästä
- Käsitteet ja symbolit (esimerkiksi Jumala, profeetta, Koraani, moskeija, Mekka)
- 5 peruspilaria käsitteinä
- Islamilaiset juhlat

T4 kannustaa oppilasta tutustumaan luokan, koulun ja lähiympäristön uskontojen ja katsomusten tapoihin ja juhlaperinteisiin

- Oppilas tutustuu luokan, koulun ja lähiympäristön uskontojen ja katsomusten tapoihin

S2 Uskontojen maailma

Tutustutaan kouluyhteisössä ja koulun lähiympäristössä läsnä oleviin uskontoihin, niiden pyhiin rakennuksiin, juhlaperinteisiin sekä uskonnottomaan tapakulttuuriin.

Paikallinen tarkennus:

- Erilaisten tapojen ja ihmisten kunnioittaminen
- Oman koulun uskontoja (symbolit)

T5 rohkaista oppilasta tunnistamaan ja ilmaisemaan omia ajatuksiaan ja tunteitaan

- Oppilas rohkaistuu ilmaisemaan omia ajatuksia ja tunteita

S1 Suhde omaan uskontoon

Tutustutaan islamiin oman perheen kautta. Opiskellaan alustavasti islamilaisen kalenterin juhlat sekä ihmisen elämänkaareen liittyvät perinteet. Sisältöjen valinnassa keskeisiä ovat islamin opin perusteet: Jumalan ykseys, profeetat, pyhät kirjat, usko näkymättömään. Tutustutaan alustavasti Koraaniin ja perimätietoon sekä Islamilaiseen yhteisöön. Tarkastellaan islamin monimuotoisuutta ilmiönä sekä moskeijan merkitystä muslimeille. Pohditaan muslimin uskonnollisia velvollisuuksia.

Paikallinen tarkennus:

- Oman perheen tausta (kulttuuriperinne, kieli)
- Käyttäytymistapoja muslimina, tervehtiminen, ruokailu
- Kertomuksia profeetta Muhammadin elämästä
- Käsitteet ja symbolit (esimerkiksi Jumala, profeetta, Koraani, moskeija, Mekka)
- 5 peruspilaria käsitteinä
- Islamilaiset juhlat

S3 Hyvä elämä

Sisältöjen valinnassa keskeistä on oppilaiden elämänkaari ja siihen liittyvät elämänkysymykset. Keskeisiä sisältöjä ovat elämän kunnioittaminen, ihmisarvo ja lasten oikeudet. Pohditaan toisen asemaan eläytymistä. Tutustutaan islamin oikeuksiin ja velvollisuuksiin perhe-elämässä. Selvitetään YK:n Lapsen oikeuksien sopimuksen merkitystä oppilaan omassa elämässä.

Keskeisinä opittavina sisältöinä ovat hyvän elämän perusteet islamissa. Lisäksi tarkastellaan oman perheen tapakulttuuria ja pohditaan erilaisuuden hyväksymistä.

Paikallinen tarkennus:

- Islamin ryhmän säännöt
- Muiden huomioonottaminen ja kunnioittaminen

T6 ohjata oppilasta toimimaan oikeudenmukaisesti, eläytymään toisen asemaan sekä kunnioittamaan toisen ihmisen ajatuksia ja vakaumusta sekä ihmisoikeuksia

- Oppilas harjoittelee toisen asemaan eläytymistä sekä muiden kunnioitusta

S1 Suhde omaan uskontoon

Tutustutaan islamiin oman perheen kautta. Opiskellaan alustavasti islamilaisen kalenterin juhlat sekä ihmisen elämänkaareen liittyvät perinteet. Sisältöjen valinnassa keskeisiä ovat islamin opin perusteet: Jumalan ykseys, profeetat, pyhät kirjat, usko näkymättömään. Tutustutaan alustavasti Koraaniin ja perimätietoon sekä Islamilaiseen yhteisöön. Tarkastellaan islamin monimuotoisuutta ilmiönä sekä moskeijan merkitystä muslimeille. Pohditaan muslimin uskonnollisia velvollisuuksia.

Paikallinen tarkennus:

- Oman perheen tausta (kulttuuriperinne, kieli)
- Käyttäytymistapoja muslimina, tervehtiminen, ruokailu
- Kertomuksia profeetta Muhammadin elämästä
- Käsitteet ja symbolit (esimerkiksi Jumala, profeetta, Koraani, moskeija, Mekka)
- 5 peruspilaria käsitteinä
- Islamilaiset juhlat

S2 Uskontojen maailma

Tutustutaan kouluyhteisössä ja koulun lähiympäristössä läsnä oleviin uskontoihin, niiden pyhiin rakennuksiin, juhlaperinteisiin sekä uskonnottomaan tapakulttuuriin.

Paikallinen tarkennus:

- Erilaisten tapojen ja ihmisten kunnioittaminen
- Oman koulun uskontoja (symbolit)

S3 Hyvä elämä

Sisältöjen valinnassa keskeistä on oppilaiden elämänkaari ja siihen liittyvät elämänkysymykset. Keskeisiä sisältöjä ovat elämän kunnioittaminen, ihmisarvo ja lasten oikeudet. Pohditaan toisen asemaan eläytymistä. Tutustutaan islamin oikeuksiin ja velvollisuuksiin perhe-elämässä. Selvitetään YK:n Lapsen oikeuksien sopimuksen merkitystä oppilaan omassa elämässä. Keskeisinä opittavina sisältöinä ovat hyvän elämän perusteet islamissa. Lisäksi tarkastellaan oman perheen tapakulttuuria ja pohditaan erilaisuuden hyväksymistä.

Paikallinen tarkennus:

- Islamin ryhmän säännöt
- Muiden huomioonottaminen ja kunnioittaminen

T8 luoda oppilaalle tilaisuuksia harjoitella omien mielipiteiden esittämistä ja perustelemista sekä erilaisten mielipiteiden kuuntelemista ja ymmärtämistä

- Oppilas harjoittelee omien mielipiteiden esittämistä sekä erilaisten mielipiteiden kuuntelemista ja kunnioittamista

S1 Suhde omaan uskontoon

Tutustutaan islamiin oman perheen kautta. Opiskellaan alustavasti islamilaisen kalenterin juhlat sekä ihmisen elämänkaareen liittyvät perinteet. Sisältöjen valinnassa keskeisiä ovat islamin opin perusteet: Jumalan ykseys, profeetat, pyhät kirjat, usko näkymättömään. Tutustutaan alustavasti Koraaniin ja perimätietoon sekä Islamilaiseen yhteisöön. Tarkastellaan islamin monimuotoisuutta ilmiönä sekä moskeijan merkitystä muslimeille. Pohditaan muslimin uskonnollisia velvollisuuksia.

Paikallinen tarkennus:

- Oman perheen tausta (kulttuuriperinne, kieli)
- Käyttäytymistapoja muslimina, tervehtiminen, ruokailu
- Kertomuksia profeetta Muhammadin elämästä
- Käsitteet ja symbolit (esimerkiksi Jumala, profeetta, Koraani, moskeija, Mekka)
- 5 peruspilaria käsitteinä
- Islamilaiset juhlat

S3 Hyvä elämä

Sisältöjen valinnassa keskeistä on oppilaiden elämänkaari ja siihen liittyvät elämänkysymykset. Keskeisiä sisältöjä ovat elämän kunnioittaminen, ihmisarvo ja lasten oikeudet. Pohditaan toisen asemaan eläytymistä. Tutustutaan islamin oikeuksiin ja velvollisuuksiin perhe-elämässä. Selvitetään YK:n Lapsen oikeuksien sopimuksen merkitystä oppilaan omassa elämässä. Keskeisinä opittavina sisältöinä ovat hyvän elämän perusteet islamissa. Lisäksi tarkastellaan oman perheen tapakulttuuria ja pohditaan erilaisuuden hyväksymistä.

Paikallinen tarkennus:

- Islamin ryhmän säännöt
- Muiden huomioonottaminen ja kunnioittaminen

2

Vuosiluokan tavoitteet ja keskeiset sisällöt

T2 ohjata oppilasta tutustumaan opiskeltavan uskonnon keskeisiin käsitteisiin, kertomuksiin ja symboleihin

- Oppilas syventää tietojaan islamin keskeisistä käsitteistä, kertomuksista ja symboleista

S1 Suhde omaan uskontoon

Tutustutaan islamiin oman perheen kautta. Opiskellaan alustavasti islamilaisen kalenterin juhlat sekä ihmisen elämänkaareen liittyvät perinteet. Sisältöjen valinnassa keskeisiä ovat islamin opin perusteet: Jumalan ykseys, profeetat, pyhät kirjat, usko näkymättömään. Tutustutaan alustavasti Koraaniin ja perimätietoon sekä Islamilaiseen yhteisöön. Tarkastellaan islamin monimuotoisuutta ilmiönä sekä moskeijan merkitystä muslimeille. Pohditaan muslimin uskonnollisia velvollisuuksia.

Paikallinen tarkennus:

- Profeetta kertomuksia
- 5 peruspilaria
- Jumalakäsitys
- Islamilainen kalenteri: ramadanin ja juhlien ajankohta
- Minun perheeni
- Moskeija (käyttäytyminen, tunnusmerkit)

T3 ohjata oppilasta tutustumaan opiskeltavan uskonnon vuodenkiertoon, juhliin ja tapoihin

- Oppilas tunnistaa islamilaisen kalenterin pääpiirteet

S1 Suhde omaan uskontoon

Tutustutaan islamiin oman perheen kautta. Opiskellaan alustavasti islamilaisen kalenterin juhlat sekä ihmisen elämänkaareen liittyvät perinteet. Sisältöjen valinnassa keskeisiä ovat islamin opin perusteet: Jumalan ykseys, profeetat, pyhät kirjat, usko näkymättömään. Tutustutaan alustavasti Koraaniin ja perimätietoon sekä Islamilaiseen yhteisöön. Tarkastellaan islamin monimuotoisuutta ilmiönä sekä moskeijan merkitystä muslimeille. Pohditaan muslimin uskonnollisia velvollisuuksia.

Paikallinen tarkennus:

- Profeetta kertomuksia
- 5 peruspilaria
- Jumalakäsitys
- Islamilainen kalenteri: ramadanin ja juhlien ajankohta
- Minun perheeni
- Moskeija (käyttäytyminen, tunnusmerkit)

T4 kannustaa oppilasta tutustumaan luokan, koulun ja lähiympäristön uskontojen ja katsomusten tapoihin ja juhlaperinteisiin

- Oppilas tutustuu luokan, koulun ja lähiympäristön uskontojen ja katsomusten tapoihin ja juhlaperinteisiin

S2 Uskontojen maailma

Tutustutaan kouluyhteisössä ja koulun lähiympäristössä läsnä oleviin uskontoihin, niiden pyhiin rakennuksiin, juhlaperinteisiin sekä uskonnottomaan tapakulttuuriin.

Paikallinen tarkennus:

- Uskonnollisia juhlia (joulu ja pääsiäinen)
- Koulun monet uskonnot

T5 rohkaista oppilasta tunnistamaan ja ilmaisemaan omia ajatuksiaan ja tunteitaan

- Oppilas harjoittelee omien ajatusten ja tunteiden ilmaisua

S1 Suhde omaan uskontoon

Tutustutaan islamiin oman perheen kautta. Opiskellaan alustavasti islamilaisen kalenterin juhlat sekä ihmisen elämänkaareen liittyvät perinteet. Sisältöjen valinnassa keskeisiä ovat islamin opin perusteet: Jumalan ykseys, profeetat, pyhät kirjat, usko näkymättömään. Tutustutaan alustavasti

Koraaniin ja perimätietoon sekä Islamilaiseen yhteisöön. Tarkastellaan islamin monimuotoisuutta ilmiönä sekä moskeijan merkitystä muslimeille. Pohditaan muslimin uskonnollisia velvollisuuksia.

Paikallinen tarkennus:

- Profeetta kertomuksia
- 5 peruspilaria
- Jumalakäsitys
- Islamilainen kalenteri: ramadanin ja juhlien ajankohta
- Minun perheeni
- Moskeija (käyttäytyminen, tunnusmerkit)

S3 Hyvä elämä

Sisältöjen valinnassa keskeistä on oppilaiden elämänkaari ja siihen liittyvät elämänkysymykset. Keskeisiä sisältöjä ovat elämän kunnioittaminen, ihmisarvo ja lasten oikeudet. Pohditaan toisen asemaan eläytymistä. Tutustutaan islamin oikeuksiin ja velvollisuuksiin perhe-elämässä. Selvitetään YK:n Lapsen oikeuksien sopimuksen merkitystä oppilaan omassa elämässä. Keskeisinä opittavina sisältöinä ovat hyvän elämän perusteet islamissa. Lisäksi tarkastellaan oman perheen tapakulttuuria ja pohditaan erilaisuuden hyväksymistä.

Paikallinen tarkennus:

- Kestävä kehitys (ympäristöstä huolehtiminen)
- Hyvät käytöstavat ja puhetapa
- Käsitys oikeasta ja väärästä

T6 ohjata oppilasta toimimaan oikeudenmukaisesti, eläytymään toisen asemaan sekä kunnioittamaan toisen ihmisen ajatuksia ja vakaumusta sekä ihmisoikeuksia

- Oppilas harjoittelee toimimaan oikeudenmukaisesti, eläytymään toisen asemaan sekä kunnioittamaan toisten ihmisten ajatuksia ja vakaumusta sekä ihmisoikeuksia

S1 Suhde omaan uskontoon

Tutustutaan islamiin oman perheen kautta. Opiskellaan alustavasti islamilaisen kalenterin juhlat sekä ihmisen elämänkaareen liittyvät perinteet. Sisältöjen valinnassa keskeisiä ovat islamin opin perusteet: Jumalan ykseys, profeetat, pyhät kirjat, usko näkymättömään. Tutustutaan alustavasti Koraaniin ja perimätietoon sekä Islamilaiseen yhteisöön. Tarkastellaan islamin monimuotoisuutta ilmiönä sekä moskeijan merkitystä muslimeille. Pohditaan muslimin uskonnollisia velvollisuuksia.

Paikallinen tarkennus:

- Profeetta kertomuksia
- 5 peruspilaria
- Jumalakäsitys
- Islamilainen kalenteri: ramadanin ja juhlien ajankohta
- Minun perheeni
- Moskeija (käyttäytyminen, tunnusmerkit)

S2 Uskontojen maailma

Tutustutaan kouluyhteisössä ja koulun lähiympäristössä läsnä oleviin uskontoihin, niiden pyhiin rakennuksiin, juhlaperinteisiin sekä uskonnottomaan tapakulttuuriin.

Paikallinen tarkennus:

- Uskonnollisia juhlia (joulu ja pääsiäinen)
- Koulun monet uskonnot

S3 Hyvä elämä

Sisältöjen valinnassa keskeistä on oppilaiden elämänkaari ja siihen liittyvät elämänkysymykset. Keskeisiä sisältöjä ovat elämän kunnioittaminen, ihmisarvo ja lasten oikeudet. Pohditaan toisen asemaan eläytymistä. Tutustutaan islamin oikeuksiin ja velvollisuuksiin perhe-elämässä. Selvitetään YK:n Lapsen oikeuksien sopimuksen merkitystä oppilaan omassa elämässä. Keskeisinä opittavina sisältöinä ovat hyvän elämän perusteet islamissa. Lisäksi tarkastellaan oman perheen tapakulttuuria ja pohditaan erilaisuuden hyväksymistä.

Paikallinen tarkennus:

- Kestävä kehitys (ympäristöstä huolehtiminen)
- Hyvät käytöstavat ja puhetapa
- Käsitys oikeasta ja väärästä

T7 ohjata oppilaita eettiseen pohdintaan sekä hahmottamaan, mitä tarkoittaa vastuu itsestä, yhteisöstä, ympäristöstä ja luonnosta

- Oppilas pohtii eettisiä kysymyksiä islamin näkökulmasta ja harjoittelee hahmottamaan, mitä tarkoittaa vastuu itsestä, ympäristöstä, yhteisöstä ja luonnosta

S3 Hyvä elämä

Sisältöjen valinnassa keskeistä on oppilaiden elämänkaari ja siihen liittyvät elämänkysymykset. Keskeisiä sisältöjä ovat elämän kunnioittaminen, ihmisarvo ja lasten oikeudet. Pohditaan toisen asemaan eläytymistä. Tutustutaan islamin oikeuksiin ja velvollisuuksiin perhe-elämässä. Selvitetään YK:n Lapsen oikeuksien sopimuksen merkitystä oppilaan omassa elämässä. Keskeisinä opittavina sisältöinä ovat hyvän elämän perusteet islamissa. Lisäksi tarkastellaan oman perheen tapakulttuuria ja pohditaan erilaisuuden hyväksymistä.

Paikallinen tarkennus:

- Kestävä kehitys (ympäristöstä huolehtiminen)
- Hyvät käytöstavat ja puhetapa
- Käsitys oikeasta ja väärästä

T8 luoda oppilaalle tilaisuuksia harjoitella omien mielipiteiden esittämistä ja perustelemista sekä erilaisten mielipiteiden kuuntelemista ja ymmärtämistä

- Oppilas harjoittelee omien mielipiteiden esittämistä ja perustelemista sekä erilaisten mielipiteiden kuuntelemista ja ymmärtämistä

S1 Suhde omaan uskontoon

Tutustutaan islamiin oman perheen kautta. Opiskellaan alustavasti islamilaisen kalenterin juhlat sekä ihmisen elämänkaareen liittyvät perinteet. Sisältöjen valinnassa keskeisiä ovat islamin opin perusteet: Jumalan ykseys, profeetat, pyhät kirjat, usko näkymättömään. Tutustutaan alustavasti Koraaniin ja perimätietoon sekä Islamilaiseen yhteisöön. Tarkastellaan islamin monimuotoisuutta ilmiönä sekä moskeijan merkitystä muslimeille. Pohditaan muslimin uskonnollisia velvollisuuksia.

Paikallinen tarkennus:

- Profeetta kertomuksia
- 5 peruspilaria
- Jumalakäsitys
- Islamilainen kalenteri: ramadanin ja juhlien ajankohta
- Minun perheeni
- Moskeija (käyttäytyminen, tunnusmerkit)

S3 Hyvä elämä

Sisältöjen valinnassa keskeistä on oppilaiden elämänkaari ja siihen liittyvät elämänkysymykset. Keskeisiä sisältöjä ovat elämän kunnioittaminen, ihmisarvo ja lasten oikeudet. Pohditaan toisen asemaan eläytymistä. Tutustutaan islamin oikeuksiin ja velvollisuuksiin perhe-elämässä. Selvitetään YK:n Lapsen oikeuksien sopimuksen merkitystä oppilaan omassa elämässä. Keskeisinä opittavina sisältöinä ovat hyvän elämän perusteet islamissa. Lisäksi tarkastellaan oman perheen tapakulttuuria ja pohditaan erilaisuuden hyväksymistä.

Paikallinen tarkennus:

- Kestävä kehitys (ympäristöstä huolehtiminen)
- Hyvät käytöstavat ja puhetapa
- Käsitys oikeasta ja väärästä

Ortodoksinen uskonto

Oppimäärän tehtävä vuosiluokilla 1-2

Vuosiluokilla 1-2 *uskonnon opetuksen tehtävänä on ohjata oppilaita tuntemaan ja arvostamaan omaa uskonnollista ja katsomuksellista taustaansa sekä kohtaamaan arvostavasti uskonnollista ja katsomuksellista moninaisuutta omassa luokassa ja koulussa sekä lähiympäristössä. Tähän opetus antaa perustietoja ja -taitoja sekä ajattelun välineitä. Oppilaita rohkaistaan tunnistamaan ja ilmaisemaan tunteitaan ja omia mielipiteitään sekä harjaantumaan toisten tunteiden tunnistamisessa ja mielipiteiden huomioon ottamisessa. Oppilaita kannustetaan ihmettelemään, kyselemään ja osallistumaan keskusteluun. Oppilaita ohjataan toimimaan vastuullisesti ja oikeudenmukaisesti.*

Uskonnon eri oppimäärät vuosiluokilla 1-2

Perusopetuslain 11§:n mukaan perusopetuksessa oppiaineena on uskonto tai elämänkatsomustieto. Uskonto toteutetaan saman lain 13§:n mukaan oppilaiden uskonnollisen yhdyskunnan mukaisesti oman uskonnon opetuksena erillisten oppimäärien mukaan. Oppiaineen yhtenäisyyden takaamiseksi kaikille oman uskonnon opetuksen muodoille on laadittu yhteiset tavoitteet ja keskeiset sisällöt.

Eri uskontojen oppimääräkuvauksissa tarkennetaan kaikille yhteisiä sisältöjä oppilaan oman uskonnon luonteen mukaisesti. Paikalliset opetussuunnitelmat laaditaan perusteiden yhteisten tavoitteiden, sisältökuvausten ja eri uskontojen tarkennettujen oppimääräkuvausten pohjalle.

1

Vuosiluokan tavoitteet ja keskeiset sisällöt

T1 herättää oppilaassa mielenkiinto uskonnon opiskelua kohtaan ja opastaa tuntemaan oman perheen uskonnollista ja katsomuksellista taustaa

- Oppilas tutustuu oman perheen uskonnolliseen ja katsomukselliseen taustaan

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksessa otetaan huomioon perheiden erilaisuus, yhteys ortodoksisuuteen ja muihin kirkkoihin tai katsomuksiin. Opetuksessa aloitetaan mysteerioiden tarkastelu osana perheen ja lapsen omaa elämää. Tutustutaan alustavasti oman uskonnon piirteisiin ja kirkon keskeisiin käsitteisiin, sanastoon ja symboleihin sekä erilaisiin jumalanpalveluksiin. Tutkitaan kirkkoa rakennuksena. Tutustutaan omaan seurakuntaan sekä ortodoksisen kirkkovuoden keskeisimpiin juhliin vuoden kristillisen juhlakierron mukaisesti. Tarkastelussa otetaan huomioon kirkkovuoden juhlien perinteet ja tavat sekä joitakin niihin liittyviä pyhiä ihmisiä. Tutustutaan oppilaan omaan nimikkopyhään.

Paikallinen tarkennus:

- Minä ortodoksina ja kirkon jäsenenä, oma identiteetti
- Oma perhe, erilaiset perheet, ekumeeniset perheet, kristillisyys perheissä
- Kaste ja mirhalla voitelu, kummit, ehtoollinen
- Enkelit, suojelusenkeli
- Pyhät ihmiset, Pyhä Nikolaos, nimikkopyhä, oma nimipäivä
- Kirkolliset tavat: ristinmerkki ja risti, ikoni, tuohus, lampukka
- Pyhä Kolminaisuus: Isä, Poika ja Pyhä Henki
- Kristuksen ja Jumalansynnyttäjän ikoneja
- Seurakunnan työntekijät
- Hyvä paimen, lasten evankeliumi, tuhlaajapoika, Joosef, Aadam ja Eeva
- Rukoileminen on puhetta Jumalalle; kääntymistä Jumalan puoleen, Herran rukous
- Raamattu, kirkon kirja
- Kirkkovuosi: etenkin, Kristuksen syntymä ja Kristuksen ylösnouseminen, virpominen
- Omassa koulussa vietettäviä juhlia, niin uskonnollisia kuin perinteisiä juhlia
- Kirkkovuoden alku: Luomakunnan päivä: Luomiskertomus, vastuu ympäristöstä
- Tutustuminen kirkollisiin tapoihin ja kirkossa käyttäytymiseen, tutustuminen ortodoksiseen jumalanpalvelukseen kirkkovierailulla

S2 Uskontojen maailma

Tutustutaan oman luokan oppilaiden, koulun ja lähiympäristön uskontoihin, katsomuksiin ja uskonnottomuuteen koulun arjen tapahtumien ja juhlien yhteydessä. Opetuksessa huomioidaan juhlien sisällöissä tai kirkollisissa tapahtumissa mahdollinen ortodoksinen näkökulma. Tutustutaan oppilaan ortodoksiseen perinnetaustaan osana monikulttuurista ortodoksisuutta.

Paikallinen tarkennus:

- Oman koulun uskontoja, uskonnottomuus, elämänkatsomukset
- Uskontoja ja uskonnottomuutta tarkastellaan ortodoksisesta näkökulmasta
- Tutustutaan ortodoksisten kirkkojen moninaisuuteen ja ortodoksiseen perinnetaustaan

S3 Hyvä elämä

Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon ortodoksiseen ihmiskäsitykseen liittyvä opetus vapaudesta ja vastuusta sekä ihmisen kokonaisvaltainen hyvinvointi. Perehdytään vastuuseen ympäristöstä ja luonnosta sekä tunnistetaan elämän ainutkertaisuus. Pyritään eläytymään toisen asemaan ja pohditaan ihmiselämään liittyviä kysymyksiä kuten toisesta välittäminen, anteeksiantaminen, rehellisyys, huolenpito, rakkaus niin perheessä kuin kouluyhteisössäkin. Selvitetään YK:n Lapsen oikeuksien sopimuksen merkitystä oppilaan omassa elämässä. Tarkastellaan elämää ja kuolemaa sekä eettisiä kysymyksiä Vanhan ja Uuden Testamentin kertomusten ja arjen esimerkkien avulla.

Paikallinen tarkennus:

- Elämä ja kuolema
- Omatunto
- Ihmisoikeuksia lapsen näkökulmasta
- Ihmisen vapaus ja vastuu omista teoista
- Hyvä elämä: rakkaus, huolenpito, toisesta välittäminen, anteeksianto, rehellisyys, epäitsekkyys (kertomukset, esimerkiksi tuhlaajapoika.)
- Lapsen oikeuksien sopimus omassa elämässä, ihmisoikeudet
- Tunnetaitojen vahvistaminen

T2 ohjata oppilasta tutustumaan opiskeltavan uskonnon keskeisiin käsitteisiin, kertomuksiin ja symboleihin

- Oppilas tutustuu ortodoksisen uskonnon keskeisiin käsitteisiin, kertomuksiin ja symboleihin

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksessa otetaan huomioon perheiden erilaisuus, yhteys ortodoksisuuteen ja muihin kirkkoihin tai katsomuksiin. Opetuksessa aloitetaan mysteerioiden tarkastelu osana perheen ja lapsen omaa elämää. Tutustutaan alustavasti oman uskonnon piirteisiin ja kirkon keskeisiin käsitteisiin, sanastoon ja symboleihin sekä erilaisiin jumalanpalveluksiin. Tutkitaan kirkkoa rakennuksena. Tutustutaan omaan seurakuntaan sekä ortodoksisen kirkkovuoden keskeisimpiin juhliin vuoden kristillisen juhlakierron mukaisesti. Tarkastelussa otetaan huomioon kirkkovuoden juhlien perinteet ja tavat sekä joitakin niihin liittyviä pyhiä ihmisiä. Tutustutaan oppilaan omaan nimikkopyhään.

Paikallinen tarkennus:

- Minä ortodoksina ja kirkon jäsenenä, oma identiteetti
- Oma perhe, erilaiset perheet, ekumeeniset perheet, kristillisyys perheissä
- Kaste ja mirhalla voitelu, kummit, ehtoollinen
- Enkelit, suojelusenkeli
- Pyhät ihmiset, Pyhä Nikolaos, nimikkopyhä, oma nimipäivä
- Kirkolliset tavat: ristinmerkki ja risti, ikoni, tuohus, lampukka
- Pyhä Kolminaisuus: Isä, Poika ja Pyhä Henki
- Kristuksen ja Jumalansynnyttäjän ikoneja
- Seurakunnan työntekijät
- Hyvä paimen, lasten evankeliumi, tuhlaajapoika, Joosef, Aadam ja Eeva
- Rukoileminen on puhetta Jumalalle; kääntymistä Jumalan puoleen, Herran rukous
- Raamattu, kirkon kirja
- Kirkkovuosi: etenkin, Kristuksen syntymä ja Kristuksen ylösnouseminen, virpominen
- Omassa koulussa vietettäviä juhlia, niin uskonnollisia kuin perinteisiä juhlia
- Kirkkovuoden alku: Luomakunnan päivä: Luomiskertomus, vastuu ympäristöstä
- Tutustuminen kirkollisiin tapoihin ja kirkossa käyttäytymiseen, tutustuminen ortodoksiseen jumalanpalvelukseen kirkkovierailulla

T3 ohjata oppilasta tutustumaan opiskeltavan uskonnon vuodenkiertoon, juhliin ja tapoihin

- Oppilas tutustuu ortodoksiseen vuodenkiertoon, juhliin ja tapoihin

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksessa otetaan huomioon perheiden erilaisuus, yhteys ortodoksisuuteen ja muihin kirkkoihin tai katsomuksiin. Opetuksessa aloitetaan mysteerioiden tarkastelu osana perheen ja lapsen omaa elämää. Tutustutaan alustavasti oman uskonnon piirteisiin ja kirkon keskeisiin

käsitteisiin, sanastoon ja symboleihin sekä erilaisiin jumalanpalveluksiin. Tutkitaan kirkkoa rakennuksena. Tutustutaan omaan seurakuntaan sekä ortodoksisen kirkkovuoden keskeisimpiin juhliin vuoden kristillisen juhlakierron mukaisesti. Tarkastelussa otetaan huomioon kirkkovuoden juhlien perinteet ja tavat sekä joitakin niihin liittyviä pyhiä ihmisiä. Tutustutaan oppilaan omaan nimikkopyhään.

Paikallinen tarkennus:

- Minä ortodoksina ja kirkon jäsenenä, oma identiteetti
- Oma perhe, erilaiset perheet, ekumeeniset perheet, kristillisyys perheissä
- Kaste ja mirhalla voitelu, kummit, ehtoollinen
- Enkelit, suojelusenkeli
- Pyhät ihmiset, Pyhä Nikolaos, nimikkopyhä, oma nimipäivä
- Kirkolliset tavat: ristinmerkki ja risti, ikoni, tuohus, lampukka
- Pyhä Kolminaisuus: Isä, Poika ja Pyhä Henki
- Kristuksen ja Jumalansynnyttäjän ikoneja
- Seurakunnan työntekijät
- Hyvä paimen, lasten evankeliumi, tuhlaajapoika, Joosef, Aadam ja Eeva
- Rukoileminen on puhetta Jumalalle; kääntymistä Jumalan puoleen, Herran rukous
- Raamattu, kirkon kirja
- Kirkkovuosi: etenkin, Kristuksen syntymä ja Kristuksen ylösnouseminen, virpominen
- Omassa koulussa vietettäviä juhlia, niin uskonnollisia kuin perinteisiä juhlia
- Kirkkovuoden alku: Luomakunnan päivä: Luomiskertomus, vastuu ympäristöstä
- Tutustuminen kirkollisiin tapoihin ja kirkossa käyttäytymiseen, tutustuminen ortodoksiseen jumalanpalvelukseen kirkkovierailulla

T4 kannustaa oppilasta tutustumaan luokan, koulun ja lähiympäristön uskontojen ja katsomusten tapoihin ja juhlaperinteisiin

- Oppilas tutustuu luokan, koulun ja lähiympäristön uskontojen ja katsomusten tapoihin ja juhlaperinteisiin

S2 Uskontojen maailma

Tutustutaan oman luokan oppilaiden, koulun ja lähiympäristön uskontoihin, katsomuksiin ja uskonnottomuuteen koulun arjen tapahtumien ja juhlien yhteydessä. Opetuksessa huomioidaan juhlien sisällöissä tai kirkollisissa tapahtumissa mahdollinen ortodoksinen näkökulma. Tutustutaan oppilaan ortodoksiseen perinnetaustaan osana monikulttuurista ortodoksisuutta.

Paikallinen tarkennus:

- Oman koulun uskontoja, uskonnottomuus, elämänkatsomukset
- Uskontoja ja uskonnottomuutta tarkastellaan ortodoksisesta näkökulmasta
- Tutustutaan ortodoksisten kirkkojen moninaisuuteen ja ortodoksiseen perinnetaustaan

T5 rohkaista oppilasta tunnistamaan ja ilmaisemaan omia ajatuksiaan ja tunteitaan

- Oppilas rohkaistuu tunnistamaan ja ilmaisemaan omia ajatuksiaan ja tunteitaan

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksessa otetaan huomioon perheiden erilaisuus, yhteys ortodoksisuuteen ja muihin kirkkoihin tai katsomuksiin. Opetuksessa aloitetaan mysteerioiden tarkastelu osana perheen ja lapsen omaa elämää. Tutustutaan alustavasti oman uskonnon piirteisiin ja kirkon keskeisiin käsitteisiin, sanastoon ja symboleihin sekä erilaisiin jumalanpalveluksiin. Tutkitaan kirkkoa

rakennuksena. Tutustutaan omaan seurakuntaan sekä ortodoksisen kirkkovuoden keskeisimpiin juhliin vuoden kristillisen juhlakierron mukaisesti. Tarkastelussa otetaan huomioon kirkkovuoden juhlien perinteet ja tavat sekä joitakin niihin liittyviä pyhiä ihmisiä. Tutustutaan oppilaan omaan nimikkopyhään.

Paikallinen tarkennus:

- Minä ortodoksina ja kirkon jäsenenä, oma identiteetti
- Oma perhe, erilaiset perheet, ekumeeniset perheet, kristillisyys perheissä
- Kaste ja mirhalla voitelu, kummit, ehtoollinen
- Enkelit, suojelusenkeli
- Pyhät ihmiset, Pyhä Nikolaos, nimikkopyhä, oma nimipäivä
- Kirkolliset tavat: ristinmerkki ja risti, ikoni, tuohus, lampukka
- Pyhä Kolminaisuus: Isä, Poika ja Pyhä Henki
- Kristuksen ja Jumalansynnyttäjän ikoneja
- Seurakunnan työntekijät
- Hyvä paimen, lasten evankeliumi, tuhlaajapoika, Joosef, Aadam ja Eeva
- Rukoileminen on puhetta Jumalalle; kääntymistä Jumalan puoleen, Herran rukous
- Raamattu, kirkon kirja
- Kirkkovuosi: etenkin, Kristuksen syntymä ja Kristuksen ylösnouseminen, virpominen
- Omassa koulussa vietettäviä juhlia, niin uskonnollisia kuin perinteisiä juhlia
- Kirkkovuoden alku: Luomakunnan päivä: Luomiskertomus, vastuu ympäristöstä
- Tutustuminen kirkollisiin tapoihin ja kirkossa käyttäytymiseen, tutustuminen ortodoksiseen jumalanpalvelukseen kirkkovierailulla

S3 Hyvä elämä

Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon ortodoksiseen ihmiskäsitykseen liittyvä opetus vapaudesta ja vastuusta sekä ihmisen kokonaisvaltainen hyvinvointi. Perehdytään vastuuseen ympäristöstä ja luonnosta sekä tunnistetaan elämän ainutkertaisuus. Pyritään eläytymään toisen asemaan ja pohditaan ihmiselämään liittyviä kysymyksiä kuten toisesta välittäminen, anteeksiantaminen, rehellisyys, huolenpito, rakkaus niin perheessä kuin kouluyhteisössäkin. Selvitetään YK:n Lapsen oikeuksien sopimuksen merkitystä oppilaan omassa elämässä. Tarkastellaan elämää ja kuolemaa sekä eettisiä kysymyksiä Vanhan ja Uuden Testamentin kertomusten ja arjen esimerkkien avulla.

Paikallinen tarkennus:

- Elämä ja kuolema
- Omatunto
- Ihmisoikeuksia lapsen näkökulmasta
- Ihmisen vapaus ja vastuu omista teoista
- Hyvä elämä: rakkaus, huolenpito, toisesta välittäminen, anteeksianto, rehellisyys, epäitsekkyys (kertomukset, esimerkiksi tuhlaajapoika.)
- Lapsen oikeuksien sopimus omassa elämässä, ihmisoikeudet
- Tunnetaitojen vahvistaminen

T6 ohjata oppilasta toimimaan oikeudenmukaisesti, eläytymään toisen asemaan sekä kunnioittamaan toisen ihmisen ajatuksia ja vakaumusta sekä ihmisoikeuksia

- Oppilasta ohjataan toimimaan oikeudenmukaisesti, eläytymään toisen asemaan sekä kunnioittamaan toisen ihmisen ajatuksia ja vakaumusta sekä ihmisoikeuksia

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksessa otetaan huomioon perheiden erilaisuus, yhteys ortodoksisuuteen ja muihin kirkkoihin tai katsomuksiin. Opetuksessa aloitetaan mysteerioiden tarkastelu osana perheen ja lapsen omaa elämää. Tutustutaan alustavasti oman uskonnon piirteisiin ja kirkon keskeisiin käsitteisiin, sanastoon ja symboleihin sekä erilaisiin jumalanpalveluksiin. Tutkitaan kirkkoa rakennuksena. Tutustutaan omaan seurakuntaan sekä ortodoksisen kirkkovuoden keskeisimpiin juhliin vuoden kristillisen juhlakierron mukaisesti. Tarkastelussa otetaan huomioon kirkkovuoden juhlien perinteet ja tavat sekä joitakin niihin liittyviä pyhiä ihmisiä. Tutustutaan oppilaan omaan nimikkopyhään.

Paikallinen tarkennus:

- Minä ortodoksina ja kirkon jäsenenä, oma identiteetti
- Oma perhe, erilaiset perheet, ekumeeniset perheet, kristillisyys perheissä
- Kaste ja mirhalla voitelu, kummit, ehtoollinen
- Enkelit, suojelusenkeli
- Pyhät ihmiset, Pyhä Nikolaos, nimikkopyhä, oma nimipäivä
- Kirkolliset tavat: ristinmerkki ja risti, ikoni, tuohus, lampukka
- Pyhä Kolminaisuus: Isä, Poika ja Pyhä Henki
- Kristuksen ja Jumalansynnyttäjän ikoneja
- Seurakunnan työntekijät
- Hyvä paimen, lasten evankeliumi, tuhlaajapoika, Joosef, Aadam ja Eeva
- Rukoileminen on puhetta Jumalalle; kääntymistä Jumalan puoleen, Herran rukous
- Raamattu, kirkon kirja
- Kirkkovuosi: etenkin, Kristuksen syntymä ja Kristuksen ylösnouseminen, virpominen
- Omassa koulussa vietettäviä juhlia, niin uskonnollisia kuin perinteisiä juhlia
- Kirkkovuoden alku: Luomakunnan päivä: Luomiskertomus, vastuu ympäristöstä
- Tutustuminen kirkollisiin tapoihin ja kirkossa käyttäytymiseen, tutustuminen ortodoksiseen jumalanpalvelukseen kirkkovierailulla

S2 Uskontojen maailma

Tutustutaan oman luokan oppilaiden, koulun ja lähiympäristön uskontoihin, katsomuksiin ja uskonnottomuuteen koulun arjen tapahtumien ja juhlien yhteydessä. Opetuksessa huomioidaan juhlien sisällöissä tai kirkollisissa tapahtumissa mahdollinen ortodoksinen näkökulma. Tutustutaan oppilaan ortodoksiseen perinnetaustaan osana monikulttuurista ortodoksisuutta.

Paikallinen tarkennus:

- Oman koulun uskontoja, uskonnottomuus, elämänkatsomukset
- Uskontoja ja uskonnottomuutta tarkastellaan ortodoksisesta näkökulmasta
- Tutustutaan ortodoksisten kirkkojen moninaisuuteen ja ortodoksiseen perinnetaustaan

S3 Hyvä elämä

Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon ortodoksiseen ihmiskäsitykseen liittyvä opetus vapaudesta ja vastuusta sekä ihmisen kokonaisvaltainen hyvinvointi. Perehdytään vastuuseen ympäristöstä ja luonnosta sekä tunnistetaan elämän ainutkertaisuus. Pyritään eläytymään toisen asemaan ja pohditaan ihmiselämään liittyviä kysymyksiä kuten toisesta välittäminen, anteeksiantaminen, rehellisyys, huolenpito, rakkaus niin perheessä kuin kouluyhteisössäkin. Selvitetään YK:n Lapsen oikeuksien sopimuksen merkitystä oppilaan omassa elämässä. Tarkastellaan elämää ja kuolemaa sekä eettisiä kysymyksiä Vanhan ja Uuden Testamentin kertomusten ja arjen esimerkkien avulla.

Paikallinen tarkennus:

- Elämä ja kuolema
- Omatunto
- Ihmisoikeuksia lapsen näkökulmasta
- Ihmisen vapaus ja vastuu omista teoista
- Hyvä elämä: rakkaus, huolenpito, toisesta välittäminen, anteeksianto, rehellisyys, epäitsekkyys (kertomukset, esimerkiski tuhlaajapoika.)
- Lapsen oikeuksien sopimus omassa elämässä, ihmisoikeudet
- Tunnetaitojen vahvistaminen

T7 ohjata oppilaita eettiseen pohdintaan sekä hahmottamaan, mitä tarkoittaa vastuu itsestä, yhteisöstä, ympäristöstä ja luonnosta

- Oppilas pohtii eettisiä kysymyksiä ortodoksisen uskonnon näkökulmasta sekä hahmottaa, mitä tarkoittaa vastuu itsestä, yhteisöstä, ympäristöstä ja luonnosta

S3 Hyvä elämä

Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon ortodoksiseen ihmiskäsitykseen liittyvä opetus vapaudesta ja vastuusta sekä ihmisen kokonaisvaltainen hyvinvointi. Perehdytään vastuuseen ympäristöstä ja luonnosta sekä tunnistetaan elämän ainutkertaisuus. Pyritään eläytymään toisen asemaan ja pohditaan ihmiselämään liittyviä kysymyksiä kuten toisesta välittäminen, anteeksiantaminen, rehellisyys, huolenpito, rakkaus niin perheessä kuin kouluyhteisössäkin. Selvitetään YK:n Lapsen oikeuksien sopimuksen merkitystä oppilaan omassa elämässä. Tarkastellaan elämää ja kuolemaa sekä eettisiä kysymyksiä Vanhan ja Uuden Testamentin kertomusten ja arjen esimerkkien avulla.

Paikallinen tarkennus:

- Elämä ja kuolema
- Omatunto
- Ihmisoikeuksia lapsen näkökulmasta
- Ihmisen vapaus ja vastuu omista teoista
- Hyvä elämä: rakkaus, huolenpito, toisesta välittäminen, anteeksianto, rehellisyys, epäitsekkyys (kertomukset, esimerkiski tuhlaajapoika.)
- Lapsen oikeuksien sopimus omassa elämässä, ihmisoikeudet
- Tunnetaitojen vahvistaminen

T8 luoda oppilaalle tilaisuuksia harjoitella omien mielipiteiden esittämistä ja perustelemista sekä erilaisten mielipiteiden kuuntelemista ja ymmärtämistä

- Oppilas saa tilaisuuksia harjoitella omien mielipiteiden esittämistä ja perustelemista sekä erilaisten mielipiteiden kuuntelemista ja ymmärtämistä

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksessa otetaan huomioon perheiden erilaisuus, yhteys ortodoksisuuteen ja muihin kirkkoihin tai katsomuksiin. Opetuksessa aloitetaan mysteerioiden tarkastelu osana perheen ja lapsen omaa elämää. Tutustutaan alustavasti oman uskonnon piirteisiin ja kirkon keskeisiin käsitteisiin, sanastoon ja symboleihin sekä erilaisiin jumalanpalveluksiin. Tutkitaan kirkkoa rakennuksena. Tutustutaan omaan seurakuntaan sekä ortodoksisen kirkkovuoden keskeisimpiin juhliin vuoden kristillisen juhlakierron mukaisesti. Tarkastelussa otetaan huomioon kirkkovuoden juhlien perinteet ja tavat sekä joitakin niihin liittyviä pyhiä ihmisiä. Tutustutaan oppilaan omaan nimikkopyhään.

Paikallinen tarkennus:

- Minä ortodoksina ja kirkon jäsenenä, oma identiteetti
- Oma perhe, erilaiset perheet, ekumeeniset perheet, kristillisyys perheissä
- Kaste ja mirhalla voitelu, kummit, ehtoollinen
- Enkelit, suojelusenkeli
- Pyhät ihmiset, Pyhä Nikolaos, nimikkopyhä, oma nimipäivä
- Kirkolliset tavat: ristinmerkki ja risti, ikoni, tuohus, lampukka
- Pyhä Kolminaisuus: Isä, Poika ja Pyhä Henki
- Kristuksen ja Jumalansynnyttäjän ikoneja
- Seurakunnan työntekijät
- Hyvä paimen, lasten evankeliumi, tuhlaajapoika, Joosef, Aadam ja Eeva
- Rukoileminen on puhetta Jumalalle; kääntymistä Jumalan puoleen, Herran rukous
- Raamattu, kirkon kirja
- Kirkkovuosi: etenkin, Kristuksen syntymä ja Kristuksen ylösnouseminen, virpominen
- Omassa koulussa vietettäviä juhlia, niin uskonnollisia kuin perinteisiä juhlia
- Kirkkovuoden alku: Luomakunnan päivä: Luomiskertomus, vastuu ympäristöstä
- Tutustuminen kirkollisiin tapoihin ja kirkossa käyttäytymiseen, tutustuminen ortodoksiseen jumalanpalvelukseen kirkkovierailulla

S3 Hyvä elämä

Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon ortodoksiseen ihmiskäsitykseen liittyvä opetus vapaudesta ja vastuusta sekä ihmisen kokonaisvaltainen hyvinvointi. Perehdytään vastuuseen ympäristöstä ja luonnosta sekä tunnistetaan elämän ainutkertaisuus. Pyritään eläytymään toisen asemaan ja pohditaan ihmiselämään liittyviä kysymyksiä kuten toisesta välittäminen, anteeksiantaminen, rehellisyys, huolenpito, rakkaus niin perheessä kuin kouluyhteisössäkin. Selvitetään YK:n Lapsen oikeuksien sopimuksen merkitystä oppilaan omassa elämässä. Tarkastellaan elämää ja kuolemaa sekä eettisiä kysymyksiä Vanhan ja Uuden Testamentin kertomusten ja arjen esimerkkien avulla.

Paikallinen tarkennus:

- Elämä ja kuolema
- Omatunto
- Ihmisoikeuksia lapsen näkökulmasta
- Ihmisen vapaus ja vastuu omista teoista
- Hyvä elämä: rakkaus, huolenpito, toisesta välittäminen, anteeksianto, rehellisyys, epäitsekkyys (kertomukset, esimerkiksi tuhlaajapoika.)
- Lapsen oikeuksien sopimus omassa elämässä, ihmisoikeudet
- Tunnetaitojen vahvistaminen

2

Vuosiluokan tavoitteet ja keskeiset sisällöt

T1 herättää oppilaassa mielenkiinto uskonnon opiskelua kohtaan ja opastaa tuntemaan oman perheen uskonnollista ja katsomuksellista taustaa

- Oppilas oppii tuntemaan oman perheen uskonnollista ja katsomuksellista taustaa

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksessa otetaan huomioon perheiden erilaisuus, yhteys ortodoksisuuteen ja muihin kirkkoihin tai katsomuksiin. Opetuksessa aloitetaan mysteerioiden tarkastelu osana perheen ja lapsen omaa elämää. Tutustutaan alustavasti oman uskonnon piirteisiin ja kirkon keskeisiin

käsitteisiin, sanastoon ja symboleihin sekä erilaisiin jumalanpalveluksiin. Tutkitaan kirkkoa rakennuksena. Tutustutaan omaan seurakuntaan sekä ortodoksisen kirkkovuoden keskeisimpiin juhliin vuoden kristillisen juhlakierron mukaisesti. Tarkastelussa otetaan huomioon kirkkovuoden juhlien perinteet ja tavat sekä joitakin niihin liittyviä pyhiä ihmisiä. Tutustutaan oppilaan omaan nimikkopyhään.

Paikallinen tarkennus:

- Minä ortodoksina ja kirkon jäsenenä, oma identiteetti, erilaiset perheet, erilaisia ortodoksisia perinteitä
- Pyhittävät asiat: mysteeriot, sakramentit (erityisesti kaste, mirhalla voitelu, kummius)
- Raamattu kirkon kirjana: Vanha ja Uusi Testamentti, evankeliumit, kertomuksia esimerkiksi laupias samarialainen, Joosef-kertomuksia
- Seurakunta: kirkkorakennus: kirkon osat ja esineistöä, erilaisia jumalanpalveluksia ja niiden toimittajat, tutustuminen ortodoksiseen jumalanpalvelukseen kirkkovierailulla
- Pyhä Nikolaos, nimikkopyhä, oma nimipäivä, epäitsekkyys
- Evankelistat, apostolit, Jumalansynnyttäjä, Jumalanäiti, pyhät ihmiset, enkelit
- Tapahtumaikoneja ja pyhien ihmisten ikoneja
- Pyhä ja arki osana kirkkovuoden kulkua
- Kirkkovuosi: Kristuksen kaste, Kristuksen Jerusalemiin ratsastaminen

S2 Uskontojen maailma

Tutustutaan oman luokan oppilaiden, koulun ja lähiympäristön uskontoihin, katsomuksiin ja uskonnottomuuteen koulun arjen tapahtumien ja juhlien yhteydessä. Opetuksessa huomioidaan juhlien sisällöissä tai kirkollisissa tapahtumissa mahdollinen ortodoksinen näkökulma. Tutustutaan oppilaan ortodoksiseen perinnetaustaan osana monikulttuurista ortodoksisuutta.

Paikallinen tarkennus:

- Koulun lähialueen uskontoja, uskonnottomuus, elämänkatsomukset
- Juutalaisuuden, islamin ja kristinuskon piirteitä ortodoksisuuteen peilaten
- Omassa koulussa vietettäviä juhlia, niin uskonnollisia kuin perinteisiä juhlia
- Tutustutaan ortodoksisten kirkkojen moninaisuuteen ja ortodoksiseen perinnetaustaan

S3 Hyvä elämä

Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon ortodoksiseen ihmiskäsitykseen liittyvä opetus vapaudesta ja vastuusta sekä ihmisen kokonaisvaltainen hyvinvointi. Perehdytään vastuuseen ympäristöstä ja luonnosta sekä tunnistetaan elämän ainutkertaisuus. Pyritään eläytymään toisen asemaan ja pohditaan ihmiselämään liittyviä kysymyksiä kuten toisesta välittäminen, anteeksiantaminen, rehellisyys, huolenpito, rakkaus niin perheessä kuin kouluyhteisössäkin. Selvitetään YK:n Lapsen oikeuksien sopimuksen merkitystä oppilaan omassa elämässä. Tarkastellaan elämää ja kuolemaa sekä eettisiä kysymyksiä Vanhan ja Uuden Testamentin kertomusten ja arjen esimerkkien avulla.

Paikallinen tarkennus:

- Joulupaasto ja suuri paasto, hyvän tekeminen
- Omatunto
- Elämä ja kuolema
- Hyvinvointi, vastuu omasta terveydestä
- Vastuu ympäristöstä
- Vastuu omista teoista
- Eriarvoisuus, samanarvoisuus, avuliaisuus esimerkiksi laupias samarialainen, esirukous
- Hyvä elämä esimerkiksi ”Kun minulla oli nälkä… te annoitte minulle ruokaa…”

- Huolenpito, toisesta välittäminen, anteeksiantaminen, rakkaus esimerkiksi tuhlaajapoika
- Lapsen oikeuksien sopimus omassa elämässä, ihmisoikeudet
- Rehellisyys, esimerkiksi ryövärit ristillä
- Eriarvoisuus, samanarvoisuus, avuliaisuus, esimerkiksi laupias samarialainen
- Tunnetaitojen vahvistaminen

T2 ohjata oppilasta tutustumaan opiskeltavan uskonnon keskeisiin käsitteisiin, kertomuksiin ja symboleihin

- Oppilas tutustuu ortodoksisen uskonnon keskeisiin käsitteisiin, kertomuksiin ja symboleihin

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksessa otetaan huomioon perheiden erilaisuus, yhteys ortodoksisuuteen ja muihin kirkkoihin tai katsomuksiin. Opetuksessa aloitetaan mysteerioiden tarkastelu osana perheen ja lapsen omaa elämää. Tutustutaan alustavasti oman uskonnon piirteisiin ja kirkon keskeisiin käsitteisiin, sanastoon ja symboleihin sekä erilaisiin jumalanpalveluksiin. Tutkitaan kirkkoa rakennuksena. Tutustutaan omaan seurakuntaan sekä ortodoksisen kirkkovuoden keskeisimpiin juhliin vuoden kristillisen juhlakierron mukaisesti. Tarkastelussa otetaan huomioon kirkkovuoden juhlien perinteet ja tavat sekä joitakin niihin liittyviä pyhiä ihmisiä. Tutustutaan oppilaan omaan nimikkopyhään.

Paikallinen tarkennus:

- Minä ortodoksina ja kirkon jäsenenä, oma identiteetti, erilaiset perheet, erilaisia ortodoksisia perinteitä
- Pyhittävät asiat: mysteeriot, sakramentit (erityisesti kaste, mirhalla voitelu, kummius)
- Raamattu kirkon kirjana: Vanha ja Uusi Testamentti, evankeliumit, kertomuksia esimerkiski laupias samarialainen, Joosef-kertomuksia
- Seurakunta: kirkkorakennus: kirkon osat ja esineistöä, erilaisia jumalanpalveluksia ja niiden toimittajat, tutustuminen ortodoksiseen jumalanpalvelukseen kirkkovierailulla
- Pyhä Nikolaos, nimikkopyhä, oma nimipäivä, epäitsekkyys
- Evankelistat, apostolit, Jumalansynnyttäjä, Jumalanäiti, pyhät ihmiset, enkelit
- Tapahtumaikoneja ja pyhien ihmisten ikoneja
- Pyhä ja arki osana kirkkovuoden kulkua
- Kirkkovuosi: Kristuksen kaste, Kristuksen Jerusalemiin ratsastaminen

T3 ohjata oppilasta tutustumaan opiskeltavan uskonnon vuodenkiertoon, juhliin ja tapoihin

- Oppilas tutustuu ortodoksiseen vuodenkiertoon, juhliin ja tapoihin

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksessa otetaan huomioon perheiden erilaisuus, yhteys ortodoksisuuteen ja muihin kirkkoihin tai katsomuksiin. Opetuksessa aloitetaan mysteerioiden tarkastelu osana perheen ja lapsen omaa elämää. Tutustutaan alustavasti oman uskonnon piirteisiin ja kirkon keskeisiin käsitteisiin, sanastoon ja symboleihin sekä erilaisiin jumalanpalveluksiin. Tutkitaan kirkkoa rakennuksena. Tutustutaan omaan seurakuntaan sekä ortodoksisen kirkkovuoden keskeisimpiin juhliin vuoden kristillisen juhlakierron mukaisesti. Tarkastelussa otetaan huomioon kirkkovuoden juhlien perinteet ja tavat sekä joitakin niihin liittyviä pyhiä ihmisiä. Tutustutaan oppilaan omaan nimikkopyhään.

Paikallinen tarkennus:

- Minä ortodoksina ja kirkon jäsenenä, oma identiteetti, erilaiset perheet, erilaisia ortodoksisia perinteitä
- Pyhittävät asiat: mysteeriot, sakramentit (erityisesti kaste, mirhalla voitelu, kummius)
- Raamattu kirkon kirjana: Vanha ja Uusi Testamentti, evankeliumit, kertomuksia esimerkiksi laupias samarialainen, Joosef-kertomuksia
- Seurakunta: kirkkorakennus: kirkon osat ja esineistöä, erilaisia jumalanpalveluksia ja niiden toimittajat, tutustuminen ortodoksiseen jumalanpalvelukseen kirkkovierailulla
- Pyhä Nikolaos, nimikkopyhä, oma nimipäivä, epäitsekkyys
- Evankelistat, apostolit, Jumalansynnyttäjä, Jumalanäiti, pyhät ihmiset, enkelit
- Tapahtumaikoneja ja pyhien ihmisten ikoneja
- Pyhä ja arki osana kirkkovuoden kulkua
- Kirkkovuosi: Kristuksen kaste, Kristuksen Jerusalemiin ratsastaminen

T4 kannustaa oppilasta tutustumaan luokan, koulun ja lähiympäristön uskontojen ja katsomusten tapoihin ja juhlaperinteisiin

- Oppilas tutustuu luokan, koulun ja lähiympäristön uskontojen ja katsomusten tapoihin ja juhlaperinteisiin ortodoksisesta näkökulmasta

S2 Uskontojen maailma

Tutustutaan oman luokan oppilaiden, koulun ja lähiympäristön uskontoihin, katsomuksiin ja uskonnottomuuteen koulun arjen tapahtumien ja juhlien yhteydessä. Opetuksessa huomioidaan juhlien sisällöissä tai kirkollisissa tapahtumissa mahdollinen ortodoksinen näkökulma. Tutustutaan oppilaan ortodoksiseen perinnetaustaan osana monikulttuurista ortodoksisuutta.

Paikallinen tarkennus:

- Koulun lähialueen uskontoja, uskonnottomuus, elämänkatsomukset
- Juutalaisuuden, islamin ja kristinuskon piirteitä ortodoksisuuteen peilaten
- Omassa koulussa vietettäviä juhlia, niin uskonnollisia kuin perinteisiä juhlia
- Tutustutaan ortodoksisten kirkkojen moninaisuuteen ja ortodoksiseen perinnetaustaan

T5 rohkaista oppilasta tunnistamaan ja ilmaisemaan omia ajatuksiaan ja tunteitaan

- Oppilas rohkaistuu tunnistamaan ja ilmaisemaan omia ajatuksiaan ja tunteitaan

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksessa otetaan huomioon perheiden erilaisuus, yhteys ortodoksisuuteen ja muihin kirkkoihin tai katsomuksiin. Opetuksessa aloitetaan mysteerioiden tarkastelu osana perheen ja lapsen omaa elämää. Tutustutaan alustavasti oman uskonnon piirteisiin ja kirkon keskeisiin käsitteisiin, sanastoon ja symboleihin sekä erilaisiin jumalanpalveluksiin. Tutkitaan kirkkoa rakennuksena. Tutustutaan omaan seurakuntaan sekä ortodoksisen kirkkovuoden keskeisimpiin juhliin vuoden kristillisen juhlakierron mukaisesti. Tarkastelussa otetaan huomioon kirkkovuoden juhlien perinteet ja tavat sekä joitakin niihin liittyviä pyhiä ihmisiä. Tutustutaan oppilaan omaan nimikkopyhään.

Paikallinen tarkennus:

- Minä ortodoksina ja kirkon jäsenenä, oma identiteetti, erilaiset perheet, erilaisia ortodoksisia perinteitä
- Pyhittävät asiat: mysteeriot, sakramentit (erityisesti kaste, mirhalla voitelu, kummius)

- Raamattu kirkon kirjana: Vanha ja Uusi Testamentti, evankeliumit, kertomuksia esimerkiksi laupias samarialainen, Joosef-kertomuksia
- Seurakunta: kirkkorakennus: kirkon osat ja esineistöä, erilaisia jumalanpalveluksia ja niiden toimittajat, tutustuminen ortodoksiseen jumalanpalvelukseen kirkkovierailulla
- Pyhä Nikolaos, nimikkopyhä, oma nimipäivä, epäitsekkyys
- Evankelistat, apostolit, Jumalansynnyttäjä, Jumalanäiti, pyhät ihmiset, enkelit
- Tapahtumaikoneja ja pyhien ihmisten ikoneja
- Pyhä ja arki osana kirkkovuoden kulkua
- Kirkkovuosi: Kristuksen kaste, Kristuksen Jerusalemiin ratsastaminen

S3 Hyvä elämä

Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon ortodoksiseen ihmiskäsitykseen liittyvä opetus vapaudesta ja vastuusta sekä ihmisen kokonaisvaltainen hyvinvointi. Perehdytään vastuuseen ympäristöstä ja luonnosta sekä tunnistetaan elämän ainutkertaisuus. Pyritään eläytymään toisen asemaan ja pohditaan ihmiselämään liittyviä kysymyksiä kuten toisesta välittäminen, anteeksiantaminen, rehellisyys, huolenpito, rakkaus niin perheessä kuin kouluyhteisössäkin. Selvitetään YK:n Lapsen oikeuksien sopimuksen merkitystä oppilaan omassa elämässä. Tarkastellaan elämää ja kuolemaa sekä eettisiä kysymyksiä Vanhan ja Uuden Testamentin kertomusten ja arjen esimerkkien avulla.

Paikallinen tarkennus:

- Joulupaasto ja suuri paasto, hyvän tekeminen
- Omatunto
- Elämä ja kuolema
- Hyvinvointi, vastuu omasta terveydestä
- Vastuu ympäristöstä
- Vastuu omista teoista
- Eriarvoisuus, samanarvoisuus, avuliaisuus esimerkiksi laupias samarialainen, esirukous
- Hyvä elämä esimerkiksi ”Kun minulla oli nälkä… te annoitte minulle ruokaa…”
- Huolenpito, toisesta välittäminen, anteeksiantaminen, rakkaus esimerkiksi tuhlaajapoika
- Lapsen oikeuksien sopimus omassa elämässä, ihmisoikeudet
- Rehellisyys, esimerkiksi ryövärit ristillä
- Eriarvoisuus, samanarvoisuus, avuliaisuus, esimerkiksi laupias samarialainen
- Tunnetaitojen vahvistaminen

T6 ohjata oppilasta toimimaan oikeudenmukaisesti, eläytymään toisen asemaan sekä kunnioittamaan toisen ihmisen ajatuksia ja vakaumusta sekä ihmisoikeuksia

- Oppilasta ohjataan toimimaan oikeudenmukaisesti, eläytymään toisen asemaan sekä kunnioittamaan toisen ihmisen ajatuksia ja vakaumusta sekä ihmisoikeuksia

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksessa otetaan huomioon perheiden erilaisuus, yhteys ortodoksisuuteen ja muihin kirkkoihin tai katsomuksiin. Opetuksessa aloitetaan mysteerioiden tarkastelu osana perheen ja lapsen omaa elämää. Tutustutaan alustavasti oman uskonnon piirteisiin ja kirkon keskeisiin käsitteisiin, sanastoon ja symboleihin sekä erilaisiin jumalanpalveluksiin. Tutkitaan kirkkoa rakennuksena. Tutustutaan omaan seurakuntaan sekä ortodoksisen kirkkovuoden keskeisimpiin juhliin vuoden kristillisen juhlakierron mukaisesti. Tarkastelussa otetaan huomioon kirkkovuoden juhlien perinteet ja tavat sekä joitakin niihin liittyviä pyhiä ihmisiä. Tutustutaan oppilaan omaan nimikkopyhään.

Paikallinen tarkennus:

- Minä ortodoksina ja kirkon jäsenenä, oma identiteetti, erilaiset perheet, erilaisia ortodoksisia perinteitä
- Pyhittävät asiat: mysteeriot, sakramentit (erityisesti kaste, mirhalla voitelu, kummius)
- Raamattu kirkon kirjana: Vanha ja Uusi Testamentti, evankeliumit, kertomuksia esimerkiksi laupias samarialainen, Joosef-kertomuksia
- Seurakunta: kirkkorakennus: kirkon osat ja esineistöä, erilaisia jumalanpalveluksia ja niiden toimittajat, tutustuminen ortodoksiseen jumalanpalvelukseen kirkkovierailulla
- Pyhä Nikolaos, nimikkopyhä, oma nimipäivä, epäitsekkyys
- Evankelistat, apostolit, Jumalansynnyttäjä, Jumalanäiti, pyhät ihmiset, enkelit
- Tapahtumaikoneja ja pyhien ihmisten ikoneja
- Pyhä ja arki osana kirkkovuoden kulkua
- Kirkkovuosi: Kristuksen kaste, Kristuksen Jerusalemiin ratsastaminen

S2 Uskontojen maailma

Tutustutaan oman luokan oppilaiden, koulun ja lähiympäristön uskontoihin, katsomuksiin ja uskonnottomuuteen koulun arjen tapahtumien ja juhlien yhteydessä. Opetuksessa huomioidaan juhlien sisällöissä tai kirkollisissa tapahtumissa mahdollinen ortodoksinen näkökulma. Tutustutaan oppilaan ortodoksiseen perinnetaustaan osana monikulttuurista ortodoksisuutta.

Paikallinen tarkennus:

- Koulun lähialueen uskontoja, uskonnottomuus, elämänkatsomukset
- Juutalaisuuden, islamin ja kristinuskon piirteitä ortodoksisuuteen peilaten
- Omassa koulussa vietettäviä juhlia, niin uskonnollisia kuin perinteisiä juhlia
- Tutustutaan ortodoksisten kirkkojen moninaisuuteen ja ortodoksiseen perinnetaustaan

S3 Hyvä elämä

Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon ortodoksiseen ihmiskäsitykseen liittyvä opetus vapaudesta ja vastuusta sekä ihmisen kokonaisvaltainen hyvinvointi. Perehdytään vastuuseen ympäristöstä ja luonnosta sekä tunnistetaan elämän ainutkertaisuus. Pyritään eläytymään toisen asemaan ja pohditaan ihmiselämään liittyviä kysymyksiä kuten toisesta välittäminen, anteeksiantaminen, rehellisyys, huolenpito, rakkaus niin perheessä kuin kouluyhteisössäkin. Selvitetään YK:n Lapsen oikeuksien sopimuksen merkitystä oppilaan omassa elämässä. Tarkastellaan elämää ja kuolemaa sekä eettisiä kysymyksiä Vanhan ja Uuden Testamentin kertomusten ja arjen esimerkkien avulla.

Paikallinen tarkennus:

- Joulupaasto ja suuri paasto, hyvän tekeminen
- Omatunto
- Elämä ja kuolema
- Hyvinvointi, vastuu omasta terveydestä
- Vastuu ympäristöstä
- Vastuu omista teoista
- Eriarvoisuus, samanarvoisuus, avuliaisuus esimerkiksi laupias samarialainen, esirukous
- Hyvä elämä esimerkiksi ”Kun minulla oli nälkä… te annoitte minulle ruokaa…”
- Huolenpito, toisesta välittäminen, anteeksiantaminen, rakkaus esimerkiksi tuhlaajapoika
- Lapsen oikeuksien sopimus omassa elämässä, ihmisoikeudet
- Rehellisyys, esimerkiksi ryövärit ristillä
- Eriarvoisuus, samanarvoisuus, avuliaisuus, esimerkiksi laupias samarialainen
- Tunnetaitojen vahvistaminen

T7 ohjata oppilaita eettiseen pohdintaan sekä hahmottamaan, mitä tarkoittaa vastuu itsestä, yhteisöstä, ympäristöstä ja luonnosta

- Oppilas pohtii eettisiä kysymyksiä ortodoksisen uskonnon näkökulmasta sekä hahmottaa, mitä tarkoittaa vastuu itsestä, yhteisöstä, ympäristöstä ja luonnosta

S3 Hyvä elämä

Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon ortodoksiseen ihmiskäsitykseen liittyvä opetus vapaudesta ja vastuusta sekä ihmisen kokonaisvaltainen hyvinvointi. Perehdytään vastuuseen ympäristöstä ja luonnosta sekä tunnistetaan elämän ainutkertaisuus. Pyritään eläytymään toisen asemaan ja pohditaan ihmiselämään liittyviä kysymyksiä kuten toisesta välittäminen, anteeksiantaminen, rehellisyys, huolenpito, rakkaus niin perheessä kuin kouluyhteisössäkin. Selvitetään YK:n Lapsen oikeuksien sopimuksen merkitystä oppilaan omassa elämässä. Tarkastellaan elämää ja kuolemaa sekä eettisiä kysymyksiä Vanhan ja Uuden Testamentin kertomusten ja arjen esimerkkien avulla.

Paikallinen tarkennus:

- Joulupaasto ja suuri paasto, hyvän tekeminen
- Omatunto
- Elämä ja kuolema
- Hyvinvointi, vastuu omasta terveydestä
- Vastuu ympäristöstä
- Vastuu omista teoista
- Eriarvoisuus, samanarvoisuus, avuliaisuus esimerkiksi laupias samarialainen, esirukous
- Hyvä elämä esimerkiksi ”Kun minulla oli nälkä… te annoitte minulle ruokaa…”
- Huolenpito, toisesta välittäminen, anteeksiantaminen, rakkaus esimerkiksi tuhlaajapoika
- Lapsen oikeuksien sopimus omassa elämässä, ihmisoikeudet
- Rehellisyys, esimerkiksi ryövärit ristillä
- Eriarvoisuus, samanarvoisuus, avuliaisuus, esimerkiksi laupias samarialainen
- Tunnetaitojen vahvistaminen

T8 luoda oppilaalle tilaisuuksia harjoitella omien mielipiteiden esittämistä ja perustelemista sekä erilaisten mielipiteiden kuuntelemista ja ymmärtämistä

- Oppilas saa tilaisuuksia harjoitella omien mielipiteiden esittämistä ja perustelemista sekä erilaisten mielipiteiden kuuntelemista ja ymmärtämistä

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksessa otetaan huomioon perheiden erilaisuus, yhteys ortodoksisuuteen ja muihin kirkkoihin tai katsomuksiin. Opetuksessa aloitetaan mysteerioiden tarkastelu osana perheen ja lapsen omaa elämää. Tutustutaan alustavasti oman uskonnon piirteisiin ja kirkon keskeisiin käsitteisiin, sanastoon ja symboleihin sekä erilaisiin jumalanpalveluksiin. Tutkitaan kirkkoa rakennuksena. Tutustutaan omaan seurakuntaan sekä ortodoksisen kirkkovuoden keskeisimpiin juhliin vuoden kristillisen juhlakierron mukaisesti. Tarkastelussa otetaan huomioon kirkkovuoden juhlien perinteet ja tavat sekä joitakin niihin liittyviä pyhiä ihmisiä. Tutustutaan oppilaan omaan nimikkopyhään.

Paikallinen tarkennus:

- Minä ortodoksina ja kirkon jäsenenä, oma identiteetti, erilaiset perheet, erilaisia ortodoksisia perinteitä
- Pyhittävät asiat: mysteeriot, sakramentit (erityisesti kaste, mirhalla voitelu, kummius)

- Raamattu kirkon kirjana: Vanha ja Uusi Testamentti, evankeliumit, kertomuksia esimerkiski laupias samarialainen, Joosef-kertomuksia
- Seurakunta: kirkkorakennus: kirkon osat ja esineistöä, erilaisia jumalanpalveluksia ja niiden toimittajat, tutustuminen ortodoksiseen jumalanpalvelukseen kirkkovierailulla
- Pyhä Nikolaos, nimikkopyhä, oma nimipäivä, epäitsekkyys
- Evankelistat, apostolit, Jumalansynnyttäjä, Jumalanäiti, pyhät ihmiset, enkelit
- Tapahtumaikoneja ja pyhien ihmisten ikoneja
- Pyhä ja arki osana kirkkovuoden kulkua
- Kirkkovuosi: Kristuksen kaste, Kristuksen Jerusalemiin ratsastaminen

S3 Hyvä elämä

Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon ortodoksiseen ihmiskäsitykseen liittyvä opetus vapaudesta ja vastuusta sekä ihmisen kokonaisvaltainen hyvinvointi. Perehdytään vastuuseen ympäristöstä ja luonnosta sekä tunnistetaan elämän ainutkertaisuus. Pyritään eläytymään toisen asemaan ja pohditaan ihmiselämään liittyviä kysymyksiä kuten toisesta välittäminen, anteeksiantaminen, rehellisyys, huolenpito, rakkaus niin perheessä kuin kouluyhteisössäkin. Selvitetään YK:n Lapsen oikeuksien sopimuksen merkitystä oppilaan omassa elämässä. Tarkastellaan elämää ja kuolemaa sekä eettisiä kysymyksiä Vanhan ja Uuden Testamentin kertomusten ja arjen esimerkkien avulla.

Paikallinen tarkennus:

- Joulupaasto ja suuri paasto, hyvän tekeminen
- Omatunto
- Elämä ja kuolema
- Hyvinvointi, vastuu omasta terveydestä
- Vastuu ympäristöstä
- Vastuu omista teoista
- Eriarvoisuus, samanarvoisuus, avuliaisuus esimerkiksi laupias samarialainen, esirukous
- Hyvä elämä esimerkiksi ”Kun minulla oli nälkä… te annoitte minulle ruokaa…”
- Huolenpito, toisesta välittäminen, anteeksiantaminen, rakkaus esimerkiksi tuhlaajapoika
- Lapsen oikeuksien sopimus omassa elämässä, ihmisoikeudet
- Rehellisyys, esimerkiksi ryövärit ristillä
- Eriarvoisuus, samanarvoisuus, avuliaisuus, esimerkiksi laupias samarialainen
- Tunnetaitojen vahvistaminen

Katolinen uskonto

Oppimäärän tehtävä vuosiluokilla 1-2

Vuosiluokilla 1-2 *uskonnon opetuksen tehtävänä on ohjata oppilaita tuntemaan ja arvostamaan omaa uskonnollista ja katsomuksellista taustaansa sekä kohtaamaan arvostavasti uskonnollista ja katsomuksellista moninaisuutta omassa luokassa ja koulussa sekä lähiympäristössä. Tähän opetus antaa perustietoja ja -taitoja sekä ajattelun välineitä. Oppilaita rohkaistaan tunnistamaan ja ilmaisemaan tunteitaan ja omia mielipiteitään sekä harjaantumaan toisten tunteiden tunnistamisessa ja mielipiteiden huomioon ottamisessa. Oppilaita kannustetaan ihmettelemään, kyselemään ja osallistumaan keskusteluun. Oppilaita ohjataan toimimaan vastuullisesti ja oikeudenmukaisesti.*

Uskonnon eri oppimäärät vuosiluokilla 1-2

Perusopetuslain 11§:n mukaan perusopetuksessa oppiaineena on uskonto tai elämänkatsomustieto. Uskonto toteutetaan saman lain 13§:n mukaan oppilaiden uskonnollisen yhdyskunnan mukaisesti oman uskonnon opetuksena erillisten oppimäärien mukaan. Oppiaineen yhtenäisyyden takaamiseksi kaikille oman uskonnon opetuksen muodoille on laadittu yhteiset tavoitteet ja keskeiset sisällöt.

Eri uskontojen oppimääräkuvauksissa tarkennetaan kaikille yhteisiä sisältöjä oppilaan oman uskonnon luonteen mukaisesti. Paikalliset opetussuunnitelmat laaditaan perusteiden yhteisten tavoitteiden, sisältökuvausten ja eri uskontojen tarkennettujen oppimääräkuvausten pohjalle.

1

Vuosiluokan tavoitteet ja keskeiset sisällöt

T1 herättää oppilaassa mielenkiinto uskonnon opiskelua kohtaan ja opastaa tuntemaan oman perheen uskonnollista ja katsomuksellista taustaa

- Oppilaan mielenkiinto katolisen uskonnon opiskelua kohtaan herää

S1 Suhde omaan uskontoon

Tutustutaan katoliseen uskontoon oppilaan perheen kautta. Keskeisiä sisältöjä ovat kirkon jäsenyys, kaste ja pyhä messu, ristinmerkki, Pyhä Kolminaisuus, Jeesus Kristus ja Jeesuksen elämän päätapahtumat. Tutustutaan keskeisiin katolisen uskonnon päivittäisiin rukouksiin. Tutkitaan Raamatun kuvausta elämän synnystä. Opetuksessa tutustutaan Raamatun asemaan pyhänä kirjana sekä kirkkovuoden suuriin juhliin. Tutustutaan omaan seurakuntaan ja kirkkorakennukseen sekä tarkastellaan Neitsyt Mariaa ja joitakin pyhiä ihmisiä.

Paikallinen tarkennus:

- Oma kaste tapahtumana, perhe ja kirkko Jumalan perheenä, kirkkovierailu
- Jumala on elämän antaja
- Raamattu on Jumalan sanaa
- UT: Jeesus opettaa, siunaa, parantaa, tekee ihmeitä, Enkeli Gabriel tuo ilosanoman Marialle
- Isä meidän ja Terve Maria –rukoukset
- Adventti, joulu, paasto, pääsiäinen
- Ristinmerkki

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa otetaan huomioon oppilaiden oma tausta ja sen mahdollinen monikulttuurisuus ja moniuskontoisuus. Tutustutaan oman luokan, oman koulun ja lähiympäristön uskontoihin, katsomuksiin sekä uskonnottomuuteen osana arkea ja juhlaa. Tutkitaan katolisen perinteen yhtäläisyyksiä muiden uskontojen ja katsomusten kanssa.

Paikallinen tarkennus:

- Omassa koulussa vietettäviä juhlia, niin uskonnollisia kuin uskonnottomia juhlia

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa pohditaan Vanhan testamentin ja Uuden testamentin kertomusten avulla hyvän ja pahan tunnistamista ja erottamista. Pohditaan toisista välittämisen ja rehellisyyden merkitystä. Perehdytään vastuuseen luonnosta ja maailmasta sekä tarkastellaan vastuuta luomiskertomuksen antamana tehtävänä. Selvitetään YK:n Lapsen oikeuksien sopimuksen merkitystä oppilaan omassa elämässä. Opiskellaan alustavasti uskonnon keskeiset käsitteet kuten syntiinlankeemus, anteeksisaaminen ja -antaminen, oma ja yhteinen hyvä sekä näihin liittyvät keskeiset käskyt.

Paikallinen tarkennus:

- Huolenpito, toisesta välittäminen
- Ihminen saa valita
- Kiitän elämästä
- Empatian rohkaiseminen
- Erilaisuuden hyväksyminen
- Anteeksi pyytäminen ja antaminen
- Jumala elämän antajana
- Anteeksi pyytäminen ja -antaminen, sovinto
- Hyvään kasvattaminen
- Erilaisten mielipiteiden kuunteleminen, ymmärtäminen ja hyväksyminen

T2 ohjata oppilasta tutustumaan opiskeltavan uskonnon keskeisiin käsitteisiin, kertomuksiin ja symboleihin

- Oppilas tutustuu katolisen uskonnon keskeisiin aihealueisiin

S1 Suhde omaan uskontoon

Tutustutaan katoliseen uskontoon oppilaan perheen kautta. Keskeisiä sisältöjä ovat kirkon jäsenyys, kaste ja pyhä messu, ristinmerkki, Pyhä Kolminaisuus, Jeesus Kristus ja Jeesuksen elämän päätapahtumat. Tutustutaan keskeisiin katolisen uskonnon päivittäisiin rukouksiin. Tutkitaan Raamatun kuvausta elämän synnystä. Opetuksessa tutustutaan Raamatun asemaan pyhänä kirjana sekä kirkkovuoden suuriin juhliin. Tutustutaan omaan seurakuntaan ja kirkkorakennukseen sekä tarkastellaan Neitsyt Mariaa ja joitakin pyhiä ihmisiä.

Paikallinen tarkennus:

- Oma kaste tapahtumana, perhe ja kirkko Jumalan perheenä, kirkkovierailu
- Jumala on elämän antaja
- Raamattu on Jumalan sanaa
- UT: Jeesus opettaa, siunaa, parantaa, tekee ihmeitä, Enkeli Gabriel tuo ilosanoman Marialle
- Isä meidän ja Terve Maria –rukoukset
- Adventti, joulu, paasto, pääsiäinen
- Ristinmerkki

T3 ohjata oppilasta tutustumaan opiskeltavan uskonnon vuodenkiertoon, juhliin ja tapoihin

- Oppilas tutustuu kirkkovuoteen, symboleihin ja tapoihin

S1 Suhde omaan uskontoon

Tutustutaan katoliseen uskontoon oppilaan perheen kautta. Keskeisiä sisältöjä ovat kirkon jäsenyys, kaste ja pyhä messu, ristinmerkki, Pyhä Kolminaisuus, Jeesus Kristus ja Jeesuksen elämän päätapahtumat. Tutustutaan keskeisiin katolisen uskonnon päivittäisiin rukouksiin. Tutkitaan Raamatun kuvausta elämän synnystä. Opetuksessa tutustutaan Raamatun asemaan pyhänä kirjana sekä kirkkovuoden suuriin juhliin. Tutustutaan omaan seurakuntaan ja kirkkorakennukseen sekä tarkastellaan Neitsyt Mariaa ja joitakin pyhiä ihmisiä.

Paikallinen tarkennus:

- Oma kaste tapahtumana, perhe ja kirkko Jumalan perheenä, kirkkovierailu
- Jumala on elämän antaja
- Raamattu on Jumalan sanaa
- UT: Jeesus opettaa, siunaa, parantaa, tekee ihmeitä, Enkeli Gabriel tuo ilosanoman Marialle

- Isä meidän ja Terve Maria –rukoukset
- Adventti, joulu, paasto, pääsiäinen
- Ristinmerkki

T4 kannustaa oppilasta tutustumaan luokan, koulun ja lähiympäristön uskontojen ja katsomusten tapoihin ja juhlaperinteisiin

- Oppilas tutustuu luokan, koulun ja lähiympäristön uskontojen ja katsomusten tapoihin ja juhlaperinteisiin katolisesta näkökulmasta

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa otetaan huomioon oppilaiden oma tausta ja sen mahdollinen monikulttuurisuus ja moniuskontoisuus. Tutustutaan oman luokan, oman koulun ja lähiympäristön uskontoihin, katsomuksiin sekä uskonnottomuuteen osana arkea ja juhlaa. Tutkitaan katolisen perinteen yhtäläisyyksiä muiden uskontojen ja katsomusten kanssa.

Paikallinen tarkennus:

- Omassa koulussa vietettäviä juhlia, niin uskonnollisia kuin uskonnottomia juhlia

T5 rohkaista oppilasta tunnistamaan ja ilmaisemaan omia ajatuksiaan ja tunteitaan

- Oppilas rohkaistuu tunnistamaan ja ilmaisemaan omia ajatuksia ja tunteita

S1 Suhde omaan uskontoon

Tutustutaan katoliseen uskontoon oppilaan perheen kautta. Keskeisiä sisältöjä ovat kirkon jäsenyys, kaste ja pyhä messu, ristinmerkki, Pyhä Kolminaisuus, Jeesus Kristus ja Jeesuksen elämän päätapahtumat. Tutustutaan keskeisiin katolisen uskonnon päivittäisiin rukouksiin. Tutkitaan Raamatun kuvausta elämän synnystä. Opetuksessa tutustutaan Raamatun asemaan pyhänä kirjana sekä kirkkovuoden suuriin juhliin. Tutustutaan omaan seurakuntaan ja kirkkorakennukseen sekä tarkastellaan Neitsyt Mariaa ja joitakin pyhiä ihmisiä.

Paikallinen tarkennus:

- Oma kaste tapahtumana, perhe ja kirkko Jumalan perheenä, kirkkovierailu
- Jumala on elämän antaja
- Raamattu on Jumalan sanaa
- UT: Jeesus opettaa, siunaa, parantaa, tekee ihmeitä, Enkeli Gabriel tuo ilosanoman Marialle
- Isä meidän ja Terve Maria –rukoukset
- Adventti, joulu, paasto, pääsiäinen
- Ristinmerkki

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa pohditaan Vanhan testamentin ja Uuden testamentin kertomusten avulla hyvän ja pahan tunnistamista ja erottamista. Pohditaan toisista välittämisen ja rehellisyyden merkitystä. Perehdytään vastuuseen luonnosta ja maailmasta sekä tarkastellaan vastuuta luomiskertomuksen antamana tehtävänä. Selvitetään YK:n Lapsen oikeuksien sopimuksen merkitystä oppilaan omassa elämässä. Opiskellaan alustavasti uskonnon keskeiset käsitteet kuten syntiinlankeemus, anteeksisaaminen ja -antaminen, oma ja yhteinen hyvä sekä näihin liittyvät keskeiset käskyt.

Paikallinen tarkennus:

- Huolenpito, toisesta välittäminen
- Ihminen saa valita
- Kiitän elämästä
- Empatian rohkaiseminen
- Erilaisuuden hyväksyminen
- Anteeksi pyytäminen ja antaminen
- Jumala elämän antajana
- Anteeksi pyytäminen ja -antaminen, sovinto
- Hyvään kasvattaminen
- Erilaisten mielipiteiden kuunteleminen, ymmärtäminen ja hyväksyminen

T6 ohjata oppilasta toimimaan oikeudenmukaisesti, eläytymään toisen asemaan sekä kunnioittamaan toisen ihmisen ajatuksia ja vakaumusta sekä ihmisoikeuksia

- Oppilas harjoittelee toimimaan oikeudenmukaisesti ja eläytymään toisen asemaan ja kunnioittamaan toisen ihmisen ajatuksia ja vakaumusta

S1 Suhde omaan uskontoon

Tutustutaan katoliseen uskontoon oppilaan perheen kautta. Keskeisiä sisältöjä ovat kirkon jäsenyys, kaste ja pyhä messu, ristinmerkki, Pyhä Kolminaisuus, Jeesus Kristus ja Jeesuksen elämän päätapahtumat. Tutustutaan keskeisiin katolisen uskonnon päivittäisiin rukouksiin. Tutkitaan Raamatun kuvausta elämän synnystä. Opetuksessa tutustutaan Raamatun asemaan pyhänä kirjana sekä kirkkovuoden suuriin juhliin. Tutustutaan omaan seurakuntaan ja kirkkorakennukseen sekä tarkastellaan Neitsyt Mariaa ja joitakin pyhiä ihmisiä.

Paikallinen tarkennus:

- Oma kaste tapahtumana, perhe ja kirkko Jumalan perheenä, kirkkovierailu
- Jumala on elämän antaja
- Raamattu on Jumalan sanaa
- UT: Jeesus opettaa, siunaa, parantaa, tekee ihmeitä, Enkeli Gabriel tuo ilosanoman Marialle
- Isä meidän ja Terve Maria –rukoukset
- Adventti, joulu, paasto, pääsiäinen
- Ristinmerkki

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa otetaan huomioon oppilaiden oma tausta ja sen mahdollinen monikulttuurisuus ja moniuskontoisuus. Tutustutaan oman luokan, oman koulun ja lähiympäristön uskontoihin, katsomuksiin sekä uskonnottomuuteen osana arkea ja juhlaa. Tutkitaan katolisen perinteen yhtäläisyyksiä muiden uskontojen ja katsomusten kanssa.

Paikallinen tarkennus:

- Omassa koulussa vietettäviä juhlia, niin uskonnollisia kuin uskonnottomia juhlia

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa pohditaan Vanhan testamentin ja Uuden testamentin kertomusten avulla hyvän ja pahan tunnistamista ja erottamista. Pohditaan toisista välittämisen ja rehellisyyden merkitystä. Perehdytään vastuuseen luonnosta ja maailmasta sekä tarkastellaan vastuuta luomiskertomuksen antamana tehtävänä. Selvitetään YK:n Lapsen oikeuksien sopimuksen merkitystä oppilaan omassa elämässä. Opiskellaan alustavasti uskonnon keskeiset käsitteet

kuten syntiinlankeemus, anteeksisaaminen ja -antaminen, oma ja yhteinen hyvä sekä näihin liittyvät keskeiset käskyt.

Paikallinen tarkennus:

- Huolenpito, toisesta välittäminen
- Ihminen saa valita
- Kiitän elämästä
- Empatian rohkaiseminen
- Erilaisuuden hyväksyminen
- Anteeksi pyytäminen ja antaminen
- Jumala elämän antajana
- Anteeksi pyytäminen ja -antaminen, sovinto
- Hyvään kasvattaminen
- Erilaisten mielipiteiden kuunteleminen, ymmärtäminen ja hyväksyminen

T7 ohjata oppilaita eettiseen pohdintaan sekä hahmottamaan, mitä tarkoittaa vastuu itsestä, yhteisöstä, ympäristöstä ja luonnosta

- Oppilas pohtii eettisiä kysymyksiä katolisesta näkökulmasta: vastuu itsestä, yhteisöstä ja luonnosta

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa pohditaan Vanhan testamentin ja Uuden testamentin kertomusten avulla hyvän ja pahan tunnistamista ja erottamista. Pohditaan toisista välittämisen ja rehellisyyden merkitystä. Perehdytään vastuuseen luonnosta ja maailmasta sekä tarkastellaan vastuuta luomiskertomuksen antamana tehtävänä. Selvitetään YK:n Lapsen oikeuksien sopimuksen merkitystä oppilaan omassa elämässä. Opiskellaan alustavasti uskonnon keskeiset käsitteet kuten syntiinlankeemus, anteeksisaaminen ja -antaminen, oma ja yhteinen hyvä sekä näihin liittyvät keskeiset käskyt.

Paikallinen tarkennus:

- Huolenpito, toisesta välittäminen
- Ihminen saa valita
- Kiitän elämästä
- Empatian rohkaiseminen
- Erilaisuuden hyväksyminen
- Anteeksi pyytäminen ja antaminen
- Jumala elämän antajana
- Anteeksi pyytäminen ja -antaminen, sovinto
- Hyvään kasvattaminen
- Erilaisten mielipiteiden kuunteleminen, ymmärtäminen ja hyväksyminen

T8 luoda oppilaalle tilaisuuksia harjoitella omien mielipiteiden esittämistä ja perustelemista sekä erilaisten mielipiteiden kuuntelemista ja ymmärtämistä

- Oppilas harjoittelee oman mielipiteen esittämistä ja perustelemista

S1 Suhde omaan uskontoon

Tutustutaan katoliseen uskontoon oppilaan perheen kautta. Keskeisiä sisältöjä ovat kirkon jäsenyys, kaste ja pyhä messu, ristinmerkki, Pyhä Kolminaisuus, Jeesus Kristus ja Jeesuksen elämän päätapahtumat. Tutustutaan keskeisiin katolisen uskonnon päivittäisiin rukouksiin.

Tutkitaan Raamatun kuvausta elämän synnystä. Opetuksessa tutustutaan Raamatun asemaan pyhänä kirjana sekä kirkkovuoden suuriin juhliin. Tutustutaan omaan seurakuntaan ja kirkkorakennukseen sekä tarkastellaan Neitsyt Mariaa ja joitakin pyhiä ihmisiä.

Paikallinen tarkennus:

- Oma kaste tapahtumana, perhe ja kirkko Jumalan perheenä, kirkkovierailu
- Jumala on elämän antaja
- Raamattu on Jumalan sanaa
- UT: Jeesus opettaa, siunaa, parantaa, tekee ihmeitä, Enkeli Gabriel tuo ilosanoman Marialle
- Isä meidän ja Terve Maria –rukoukset
- Adventti, joulu, paasto, pääsiäinen
- Ristinmerkki

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa pohditaan Vanhan testamentin ja Uuden testamentin kertomusten avulla hyvän ja pahan tunnistamista ja erottamista. Pohditaan toisista välittämisen ja rehellisyyden merkitystä. Perehdytään vastuuseen luonnosta ja maailmasta sekä tarkastellaan vastuuta luomiskertomuksen antamana tehtävänä. Selvitetään YK:n Lapsen oikeuksien sopimuksen merkitystä oppilaan omassa elämässä. Opiskellaan alustavasti uskonnon keskeiset käsitteet kuten syntiinlankeemus, anteeksisaaminen ja -antaminen, oma ja yhteinen hyvä sekä näihin liittyvät keskeiset käskyt.

Paikallinen tarkennus:

- Huolenpito, toisesta välittäminen
- Ihminen saa valita
- Kiitän elämästä
- Empatian rohkaiseminen
- Erilaisuuden hyväksyminen
- Anteeksi pyytäminen ja antaminen
- Jumala elämän antajana
- Anteeksi pyytäminen ja -antaminen, sovinto
- Hyvään kasvattaminen
- Erilaisten mielipiteiden kuunteleminen, ymmärtäminen ja hyväksyminen

2

Vuosiluokan tavoitteet ja keskeiset sisällöt

T1 herättää oppilaassa mielenkiinto uskonnon opiskelua kohtaan ja opastaa tuntemaan oman perheen uskonnollista ja katsomuksellista taustaa

- Oppilas oppii tuntemaan oman perheen uskonnollista ja katsomuksellista taustaa

S1 Suhde omaan uskontoon

Tutustutaan katoliseen uskontoon oppilaan perheen kautta. Keskeisiä sisältöjä ovat kirkon jäsenyys, kaste ja pyhä messu, ristinmerkki, Pyhä Kolminaisuus, Jeesus Kristus ja Jeesuksen elämän päätapahtumat. Tutustutaan keskeisiin katolisen uskonnon päivittäisiin rukouksiin. Tutkitaan Raamatun kuvausta elämän synnystä. Opetuksessa tutustutaan Raamatun asemaan pyhänä kirjana sekä kirkkovuoden suuriin juhliin. Tutustutaan omaan seurakuntaan ja kirkkorakennukseen sekä tarkastellaan Neitsyt Mariaa ja joitakin pyhiä ihmisiä.

Paikallinen tarkennus:

- Minä katolilaisena, oma identiteetti, seurakunta
- Omatunto
- Huolenpito, toisesta välittäminen, anteeksiantaminen
- Erilaisuuden hyväksyminen
- Jumalan inkarnaatio ja rakkaus ihmistä kohtaan, rakkauden esimerkki
- Kirkko on Jumalan lasten perhe
- Alttari, risti, tabernaakkeli
- Kirkkovuoden juhlat ja perinteet
- UT: tuhlaajapoika, Jairoksen tytär, tuhlaajapoika Jeesus tyynnyttää myrskyn, eettinen pohdinta
- Isä meidän -rukous

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa otetaan huomioon oppilaiden oma tausta ja sen mahdollinen monikulttuurisuus ja moniuskontoisuus. Tutustutaan oman luokan, oman koulun ja lähiympäristön uskontoihin, katsomuksiin sekä uskonnottomuuteen osana arkea ja juhlaa. Tutkitaan katolisen perinteen yhtäläisyyksiä muiden uskontojen ja katsomusten kanssa.

Paikallinen tarkennus:

- Muiden katsomusten näkemys luomakunnasta
- Muiden uskontojen juhlia

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa pohditaan Vanhan testamentin ja Uuden testamentin kertomusten avulla hyvän ja pahan tunnistamista ja erottamista. Pohditaan toisista välittämisen ja rehellisyyden merkitystä. Perehdytään vastuuseen luonnosta ja maailmasta sekä tarkastellaan vastuuta luomiskertomuksen antamana tehtävänä. Selvitetään YK:n Lapsen oikeuksien sopimuksen merkitystä oppilaan omassa elämässä. Opiskellaan alustavasti uskonnon keskeiset käsitteet kuten syntiinlankeemus, anteeksisaaminen ja -antaminen, oma ja yhteinen hyvä sekä näihin liittyvät keskeiset käskyt.

Paikallinen tarkennus:

- Ihmisten vastuu luomakunnasta (Pyhä Franciscus)
- Oikeudenmukaisuus ja laupeus
- Toisen huomioon ottaminen koulussa ja kotona
- Paasto, parannuksen tekeminen
- Oppilaiden arjesta nousevat eettiset kysymykset ja niiden yhdistäminen Raamatun kertomuksiin

T2 ohjata oppilasta tutustumaan opiskeltavan uskonnon keskeisiin käsitteisiin, kertomuksiin ja symboleihin

- Oppilas oppii ymmärtämään katolisen kirkon ihmiskuvaa ja tutustuu muutamaan kirkossa olevaan esineeseen

S1 Suhde omaan uskontoon

Tutustutaan katoliseen uskontoon oppilaan perheen kautta. Keskeisiä sisältöjä ovat kirkon jäsenyys, kaste ja pyhä messu, ristinmerkki, Pyhä Kolminaisuus, Jeesus Kristus ja Jeesuksen elämän päätapahtumat. Tutustutaan keskeisiin katolisen uskonnon päivittäisiin rukouksiin.

Tutkitaan Raamatun kuvausta elämän synnystä. Opetuksessa tutustutaan Raamatun asemaan pyhänä kirjana sekä kirkkovuoden suuriin juhliin. Tutustutaan omaan seurakuntaan ja kirkkorakennukseen sekä tarkastellaan Neitsyt Mariaa ja joitakin pyhiä ihmisiä.

Paikallinen tarkennus:

- Minä katolilaisena, oma identiteetti, seurakunta
- Omatunto
- Huolenpito, toisesta välittäminen, anteeksiantaminen
- Erilaisuuden hyväksyminen
- Jumalan inkarnaatio ja rakkaus ihmistä kohtaan, rakkauden esimerkki
- Kirkko on Jumalan lasten perhe
- Alttari, risti, tabernaakkeli
- Kirkkovuoden juhlat ja perinteet
- UT: tuhlaajapoika, Jairoksen tytär, tuhlaajapoika Jeesus tyynnyttää myrskyn, eettinen pohdinta
- Isä meidän -rukous

T3 ohjata oppilasta tutustumaan opiskeltavan uskonnon vuodenkiertoon, juhliin ja tapoihin

- Oppilas tutustuu katoliseen kirkkovuoteen, juhliin ja koulussa opetettavien muiden uskontojen juhliin

S1 Suhde omaan uskontoon

Tutustutaan katoliseen uskontoon oppilaan perheen kautta. Keskeisiä sisältöjä ovat kirkon jäsenyys, kaste ja pyhä messu, ristinmerkki, Pyhä Kolminaisuus, Jeesus Kristus ja Jeesuksen elämän päätapahtumat. Tutustutaan keskeisiin katolisen uskonnon päivittäisiin rukouksiin. Tutkitaan Raamatun kuvausta elämän synnystä. Opetuksessa tutustutaan Raamatun asemaan pyhänä kirjana sekä kirkkovuoden suuriin juhliin. Tutustutaan omaan seurakuntaan ja kirkkorakennukseen sekä tarkastellaan Neitsyt Mariaa ja joitakin pyhiä ihmisiä.

Paikallinen tarkennus:

- Minä katolilaisena, oma identiteetti, seurakunta
- Omatunto
- Huolenpito, toisesta välittäminen, anteeksiantaminen
- Erilaisuuden hyväksyminen
- Jumalan inkarnaatio ja rakkaus ihmistä kohtaan, rakkauden esimerkki
- Kirkko on Jumalan lasten perhe
- Alttari, risti, tabernaakkeli
- Kirkkovuoden juhlat ja perinteet
- UT: tuhlaajapoika, Jairoksen tytär, tuhlaajapoika Jeesus tyynnyttää myrskyn, eettinen pohdinta
- Isä meidän -rukous

T4 kannustaa oppilasta tutustumaan luokan, koulun ja lähiympäristön uskontojen ja katsomusten tapoihin ja juhlaperinteisiin

- Oppilas tutustuu luokan, koulun ja lähiympäristön uskontojen ja katsomusten tapoihin ja juhlaperinteisiin

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa otetaan huomioon oppilaiden oma tausta ja sen mahdollinen monikulttuurisuus ja moniuskontoisuus. Tutustutaan oman luokan, oman koulun ja lähiympäristön uskontoihin, katsomuksiin sekä uskonnottomuuteen osana arkea ja juhlaa. Tutkitaan katolisen perinteen yhtäläisyyksiä muiden uskontojen ja katsomusten kanssa.

Paikallinen tarkennus:

- Muiden katsomusten näkemys luomakunnasta
- Muiden uskontojen juhlia

T5 rohkaista oppilasta tunnistamaan ja ilmaisemaan omia ajatuksiaan ja tunteitaan

- Oppilas rohkaistuu tunnistamaan ja ilmaisemaan omia ajatuksiaan ja tunteitaan

S1 Suhde omaan uskontoon

Tutustutaan katoliseen uskontoon oppilaan perheen kautta. Keskeisiä sisältöjä ovat kirkon jäsenyys, kaste ja pyhä messu, ristinmerkki, Pyhä Kolminaisuus, Jeesus Kristus ja Jeesuksen elämän päätapahtumat. Tutustutaan keskeisiin katolisen uskonnon päivittäisiin rukouksiin. Tutkitaan Raamatun kuvausta elämän synnystä. Opetuksessa tutustutaan Raamatun asemaan pyhänä kirjana sekä kirkkovuoden suuriin juhliin. Tutustutaan omaan seurakuntaan ja kirkkorakennukseen sekä tarkastellaan Neitsyt Mariaa ja joitakin pyhiä ihmisiä.

Paikallinen tarkennus:

- Minä katolilaisena, oma identiteetti, seurakunta
- Omatunto
- Huolenpito, toisesta välittäminen, anteeksiantaminen
- Erilaisuuden hyväksyminen
- Jumalan inkarnaatio ja rakkaus ihmistä kohtaan, rakkauden esimerkki
- Kirkko on Jumalan lasten perhe
- Alttari, risti, tabernaakkeli
- Kirkkovuoden juhlat ja perinteet
- UT: tuhlaajapoika, Jairoksen tytär, tuhlaajapoika Jeesus tyynnyttää myrskyn, eettinen pohdinta
- Isä meidän -rukous

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa pohditaan Vanhan testamentin ja Uuden testamentin kertomusten avulla hyvän ja pahan tunnistamista ja erottamista. Pohditaan toisista välittämisen ja rehellisyyden merkitystä. Perehdytään vastuuseen luonnosta ja maailmasta sekä tarkastellaan vastuuta luomiskertomuksen antamana tehtävänä. Selvitetään YK:n Lapsen oikeuksien sopimuksen merkitystä oppilaan omassa elämässä. Opiskellaan alustavasti uskonnon keskeiset käsitteet kuten syntiinlankeemus, anteeksisaaminen ja -antaminen, oma ja yhteinen hyvä sekä näihin liittyvät keskeiset käskyt.

Paikallinen tarkennus:

- Ihmisten vastuu luomakunnasta (Pyhä Franciscus)
- Oikeudenmukaisuus ja laupeus
- Toisen huomioon ottaminen koulussa ja kotona
- Paasto, parannuksen tekeminen

- Oppilaiden arjesta nousevat eettiset kysymykset ja niiden yhdistäminen Raamatun kertomuksiin

T6 ohjata oppilasta toimimaan oikeudenmukaisesti, eläytymään toisen asemaan sekä kunnioittamaan toisen ihmisen ajatuksia ja vakaumusta sekä ihmisoikeuksia

- Oppilasta ohjataan toimimaan oikeudenmukaisesti, eläytymään toisen asemaan sekä kunnioittamaan toisten ihmisten ajatuksia ja vakaumusta sekä ihmisoikeuksia

S1 Suhde omaan uskontoon

Tutustutaan katoliseen uskontoon oppilaan perheen kautta. Keskeisiä sisältöjä ovat kirkon jäsenyys, kaste ja pyhä messu, ristinmerkki, Pyhä Kolminaisuus, Jeesus Kristus ja Jeesuksen elämän päätapahtumat. Tutustutaan keskeisiin katolisen uskonnon päivittäisiin rukouksiin. Tutkitaan Raamatun kuvausta elämän synnystä. Opetuksessa tutustutaan Raamatun asemaan pyhänä kirjana sekä kirkkovuoden suuriin juhliin. Tutustutaan omaan seurakuntaan ja kirkkorakennukseen sekä tarkastellaan Neitsyt Mariaa ja joitakin pyhiä ihmisiä.

Paikallinen tarkennus:

- Minä katolilaisena, oma identiteetti, seurakunta
- Omatunto
- Huolenpito, toisesta välittäminen, anteeksiantaminen
- Erilaisuuden hyväksyminen
- Jumalan inkarnaatio ja rakkaus ihmistä kohtaan, rakkauden esimerkki
- Kirkko on Jumalan lasten perhe
- Alttari, risti, tabernaakkeli
- Kirkkovuoden juhlat ja perinteet
- UT: tuhlaajapoika, Jairoksen tytär, tuhlaajapoika Jeesus tyynnyttää myrskyn, eettinen pohdinta
- Isä meidän -rukous

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa otetaan huomioon oppilaiden oma tausta ja sen mahdollinen monikulttuurisuus ja moniuskontoisuus. Tutustutaan oman luokan, oman koulun ja lähiympäristön uskontoihin, katsomuksiin sekä uskonnottomuuteen osana arkea ja juhlaa. Tutkitaan katolisen perinteen yhtäläisyyksiä muiden uskontojen ja katsomusten kanssa.

Paikallinen tarkennus:

- Muiden katsomusten näkemys luomakunnasta
- Muiden uskontojen juhlia

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa pohditaan Vanhan testamentin ja Uuden testamentin kertomusten avulla hyvän ja pahan tunnistamista ja erottamista. Pohditaan toisista välittämisen ja rehellisyyden merkitystä. Perehdytään vastuuseen luonnosta ja maailmasta sekä tarkastellaan vastuuta luomiskertomuksen antamana tehtävänä. Selvitetään YK:n Lapsen oikeuksien sopimuksen merkitystä oppilaan omassa elämässä. Opiskellaan alustavasti uskonnon keskeiset käsitteet kuten syntiinlankeemus, anteeksisaaminen ja -antaminen, oma ja yhteinen hyvä sekä näihin liittyvät keskeiset käskyt.

Paikallinen tarkennus:

- Ihmisten vastuu luomakunnasta (Pyhä Franciscus)
- Oikeudenmukaisuus ja laupeus
- Toisen huomioon ottaminen koulussa ja kotona
- Paasto, parannuksen tekeminen
- Oppilaiden arjesta nousevat eettiset kysymykset ja niiden yhdistäminen Raamatun kertomuksiin

T7 ohjata oppilaita eettiseen pohdintaan sekä hahmottamaan, mitä tarkoittaa vastuu itsestä, yhteisöstä, ympäristöstä ja luonnosta

- Oppilas pohtii eettisiä kysymyksiä katolisesta näkökulmasta: vastuu itsestä, yhteisöstä ja luonnosta

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa pohditaan Vanhan testamentin ja Uuden testamentin kertomusten avulla hyvän ja pahan tunnistamista ja erottamista. Pohditaan toisista välittämisen ja rehellisyyden merkitystä. Perehdytään vastuuseen luonnosta ja maailmasta sekä tarkastellaan vastuuta luomiskertomuksen antamana tehtävänä. Selvitetään YK:n Lapsen oikeuksien sopimuksen merkitystä oppilaan omassa elämässä. Opiskellaan alustavasti uskonnon keskeiset käsitteet kuten syntiinlankeemus, anteeksisaaminen ja -antaminen, oma ja yhteinen hyvä sekä näihin liittyvät keskeiset käskyt.

Paikallinen tarkennus:

- Ihmisten vastuu luomakunnasta (Pyhä Franciscus)
- Oikeudenmukaisuus ja laupeus
- Toisen huomioon ottaminen koulussa ja kotona
- Paasto, parannuksen tekeminen
- Oppilaiden arjesta nousevat eettiset kysymykset ja niiden yhdistäminen Raamatun kertomuksiin

T8 luoda oppilaalle tilaisuuksia harjoitella omien mielipiteiden esittämistä ja perustelemista sekä erilaisten mielipiteiden kuuntelemista ja ymmärtämistä

- Oppilas saa tilaisuuksia harjoitella omien mielipiteiden esittämistä, perustelemista sekä erilaisten mielipiteiden kuuntelemista ja ymmärtämistä

S1 Suhde omaan uskontoon

Tutustutaan katoliseen uskontoon oppilaan perheen kautta. Keskeisiä sisältöjä ovat kirkon jäsenyys, kaste ja pyhä messu, ristinmerkki, Pyhä Kolminaisuus, Jeesus Kristus ja Jeesuksen elämän päätapahtumat. Tutustutaan keskeisiin katolisen uskonnon päivittäisiin rukouksiin. Tutkitaan Raamatun kuvausta elämän synnystä. Opetuksessa tutustutaan Raamatun asemaan pyhänä kirjana sekä kirkkovuoden suuriin juhliin. Tutustutaan omaan seurakuntaan ja kirkkorakennukseen sekä tarkastellaan Neitsyt Mariaa ja joitakin pyhiä ihmisiä.

Paikallinen tarkennus:

- Minä katolilaisena, oma identiteetti, seurakunta
- Omatunto
- Huolenpito, toisesta välittäminen, anteeksiantaminen
- Erilaisuuden hyväksyminen
- Jumalan inkarnaatio ja rakkaus ihmistä kohtaan, rakkauden esimerkki

- Kirkko on Jumalan lasten perhe
- Alttari, risti, tabernaakkeli
- Kirkkovuoden juhlat ja perinteet
- UT: tuhlaajapoika, Jairoksen tytär, tuhlaajapoika Jeesus tyynnyttää myrskyn, eettinen pohdinta
- Isä meidän -rukous

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa pohditaan Vanhan testamentin ja Uuden testamentin kertomusten avulla hyvän ja pahan tunnistamista ja erottamista. Pohditaan toisista välittämisen ja rehellisyyden merkitystä. Perehdytään vastuuseen luonnosta ja maailmasta sekä tarkastellaan vastuuta luomiskertomuksen antamana tehtävänä. Selvitetään YK:n Lapsen oikeuksien sopimuksen merkitystä oppilaan omassa elämässä. Opiskellaan alustavasti uskonnon keskeiset käsitteet kuten syntiinlankeemus, anteeksisaaminen ja -antaminen, oma ja yhteinen hyvä sekä näihin liittyvät keskeiset käskyt.

Paikallinen tarkennus:

- Ihmisten vastuu luomakunnasta (Pyhä Franciscus)
- Oikeudenmukaisuus ja laupeus
- Toisen huomioon ottaminen koulussa ja kotona
- Paasto, parannuksen tekeminen
- Oppilaiden arjesta nousevat eettiset kysymykset ja niiden yhdistäminen Raamatun kertomuksiin

Evankelisluterilainen uskonto

Oppimäärän tehtävä vuosiluokilla 1-2

Vuosiluokilla 1-2 *uskonnon opetuksen tehtävänä on ohjata oppilaita tuntemaan ja arvostamaan omaa uskonnollista ja katsomuksellista taustaansa sekä kohtaamaan arvostavasti uskonnollista ja katsomuksellista moninaisuutta omassa luokassa ja koulussa sekä lähiympäristössä. Tähän opetus antaa perustietoja ja -taitoja sekä ajattelun välineitä. Oppilaita rohkaistaan tunnistamaan ja ilmaisemaan tunteitaan ja omia mielipiteitään sekä harjaantumaan toisten tunteiden tunnistamisessa ja mielipiteiden huomioon ottamisessa. Oppilaita kannustetaan ihmettelemään, kyselemään ja osallistumaan keskusteluun. Oppilaita ohjataan toimimaan vastuullisesti ja oikeudenmukaisesti.*

Uskonnon eri oppimäärät vuosiluokilla 1-2

Perusopetuslain 11§:n mukaan perusopetuksessa oppiaineena on uskonto tai elämänkatsomustieto. Uskonto toteutetaan saman lain 13§:n mukaan oppilaiden uskonnollisen yhdyskunnan mukaisesti oman uskonnon opetuksena erillisten oppimäärien mukaan. Oppiaineen yhtenäisyyden takaamiseksi kaikille oman uskonnon opetuksen muodoille on laadittu yhteiset tavoitteet ja keskeiset sisällöt.

Eri uskontojen oppimääräkuvauksissa tarkennetaan kaikille yhteisiä sisältöjä oppilaan oman uskonnon luonteen mukaisesti. Paikalliset opetussuunnitelmat laaditaan perusteiden yhteisten tavoitteiden, sisältökuvausten ja eri uskontojen tarkennettujen oppimääräkuvausten pohjalle.

Oppilaan oppimisen arviointi

1

Vuosiluokan tavoitteet ja keskeiset sisällöt

T1 herättää oppilaassa mielenkiinto uskonnon opiskelua kohtaan ja opastaa tuntemaan oman perheen uskonnollista ja katsomuksellista taustaa

- Oppilas kiinnittää huomiota uskonnollisiin asioihin omassa arkielämässään
- Oppilas huomaa, että uskonnollisia katsomuksia on monenlaisia
- Oppilas tietää, että on myös katsomuksia, joihin ei liity uskonnollisuutta

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksessa lähdetään liikkeelle oppilaan perheen ja suvun historiasta, uskonnoista ja katsomuksista. Opetuksessa huomioidaan erilaiset perhemuodot. Tutustutaan kirkkovuoden keskeisiin juhliin jouluun ja pääsiäiseen sekä niihin liittyviin Raamatun kertomuksiin ja perinteisiin. Opetuksessa käsitellään myös kristilliseen elämänkaareen liittyviä juhlia, niiden sisältöä ja merkitystä. Tarkastellaan perheiden erilaisia tapoja viettää vuodenkiertoon ja elämänkaareen liittyviä juhlia. Opiskellaan kirkkovuoteen ja lapsuuteen liittyviä virsiä ja musiikkia. Tutustutaan kristinuskoon ja seurakuntaan liittyviin keskeisiin käsitteisiin ja symboleihin. Tutustutaan kristilliseen jumalakäsitykseen ja kirkkorakennukseen.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 1. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Oma perhe ja katsomukselliset tavat, erilaiset perhemuodot
- Elämänkaaren kristilliset juhlat ja niihin liittyvät perinteet
- Kirkkovuoden keskeiset juhlat (joulu, pääsiäinen) ja niihin liittyvät raamatunkertomukset ja perinteet
- Keskeiset kristilliset symbolit ja käsitteet (mm. Jumala, Jeesus, risti, seurakunta)
- Virret ja hengelliset laulut

S2 Uskontojen maailma

Tutustutaan kouluyhteisössä ja koulun lähiympäristössä läsnä oleviin uskontoihin, niiden keskeisiin juhliin ja tapoihin. Otetaan huomioon myös kristinuskon monimuotoisuus sekä uskonnottomuus.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 1. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Tutustutaan kouluyhteisössä läsnä oleviin uskontoihin ja niiden juhliin ja tapoihin

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa käsitellään elämän kunnioittamisen, ihmisarvon ja lasten oikeuksien merkitystä. Opetuksessa aloitetaan oppilaan elämänkysymysten pohdinta ja avataan kristillistä näkökulmaa niihin. Keskeisiä sisältöjä ovat eettinen pohdinta, YK:n Lapsen oikeuksien sopimus ja Kultainen sääntö. Pohditaan oppilaiden arjesta nousevia kysymyksiä ja yhdistetään niitä valittuihin Raamatun kertomuksiin. Rohkaistaan oppilasta tunnistamaan ja ilmaisemaan tunteitaan sekä eläytymään toisen asemaan ja hyväksymään erilaisuutta. Pohditaan omia tekoja ja niiden seurauksia sekä vastuuta toisista ihmisistä, ympäristöstä ja luonnosta.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 1. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Oppilaan tunnetaitojen vahvistaminen (tunteiden tunnistaminen ja ilmaisu)
- Empatiaan rohkaiseminen
- Erilaisuuden hyväksyminen
- Vuorovaikutustaitojen harjoitteleminen
- Itsestä ja muista huolehtiminen

T2 ohjata oppilasta tutustumaan opiskeltavan uskonnon keskeisiin käsitteisiin, kertomuksiin ja symboleihin

- Oppilas tutustuu käsitteisiin adventti, joulu, pääsiäinen ja niihin liittyviin raamatunkertomuksiin
- Oppilas tietää, että kristinuskon pyhä kirja on Raamattu
- Oppilas tunnistaa kristillisiä symboleja (esim. risti)

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksessa lähdetään liikkeelle oppilaan perheen ja suvun historiasta, uskonnoista ja katsomuksista. Opetuksessa huomioidaan erilaiset perhemuodot. Tutustutaan kirkkovuoden keskeisiin juhliin jouluun ja pääsiäiseen sekä niihin liittyviin Raamatun kertomuksiin ja perinteisiin. Opetuksessa käsitellään myös kristilliseen elämänkaareen liittyviä juhlia, niiden sisältöä ja merkitystä. Tarkastellaan perheiden erilaisia tapoja viettää vuodenkiertoon ja elämänkaareen liittyviä juhlia. Opiskellaan kirkkovuoteen ja lapsuuteen liittyviä virsiä ja musiikkia. Tutustutaan kristinuskoon ja seurakuntaan liittyviin keskeisiin käsitteisiin ja symboleihin. Tutustutaan kristilliseen jumalakäsitykseen ja kirkkorakennukseen.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 1. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Oma perhe ja katsomukselliset tavat, erilaiset perhemuodot
- Elämänkaaren kristilliset juhlat ja niihin liittyvät perinteet
- Kirkkovuoden keskeiset juhlat (joulu, pääsiäinen) ja niihin liittyvät raamatunkertomukset ja perinteet
- Keskeiset kristilliset symbolit ja käsitteet (mm. Jumala, Jeesus, risti, seurakunta)
- Virret ja hengelliset laulut

T3 ohjata oppilasta tutustumaan opiskeltavan uskonnon vuodenkiertoon, juhliin ja tapoihin

- Oppilas tutustuu adventtiaikaan sekä joulun ja pääsiäisen viettoon esim. koulun tapahtumien ja juhlien kautta
- Oppilas huomaa yhteyden raamatunkertomuksien ja juhlien vieton välillä

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksessa lähdetään liikkeelle oppilaan perheen ja suvun historiasta, uskonnoista ja katsomuksista. Opetuksessa huomioidaan erilaiset perhemuodot. Tutustutaan kirkkovuoden keskeisiin juhliin jouluun ja pääsiäiseen sekä niihin liittyviin Raamatun kertomuksiin ja perinteisiin. Opetuksessa käsitellään myös kristilliseen elämänkaareen liittyviä juhlia, niiden sisältöä ja merkitystä. Tarkastellaan perheiden erilaisia tapoja viettää vuodenkiertoon ja elämänkaareen liittyviä juhlia. Opiskellaan kirkkovuoteen ja lapsuuteen liittyviä virsiä ja musiikkia. Tutustutaan kristinuskoon ja seurakuntaan liittyviin keskeisiin käsitteisiin ja symboleihin. Tutustutaan kristilliseen jumalakäsitykseen ja kirkkorakennukseen.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 1. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Oma perhe ja katsomukselliset tavat, erilaiset perhemuodot
- Elämänkaaren kristilliset juhlat ja niihin liittyvät perinteet
- Kirkkovuoden keskeiset juhlat (joulu, pääsiäinen) ja niihin liittyvät raamatunkertomukset ja perinteet
- Keskeiset kristilliset symbolit ja käsitteet (mm. Jumala, Jeesus, risti, seurakunta)
- Virret ja hengelliset laulut

T5 rohkaista oppilasta tunnistamaan ja ilmaisemaan omia ajatuksiaan ja tunteitaan

- Oppilas harjoittelee omien tunteidensa tunnistamista
- Oppilas harjoittelee vuorovaikutustaitoja ja toisten huomiomista

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksessa lähdetään liikkeelle oppilaan perheen ja suvun historiasta, uskonnoista ja katsomuksista. Opetuksessa huomioidaan erilaiset perhemuodot. Tutustutaan kirkkovuoden keskeisiin juhliin jouluun ja pääsiäiseen sekä niihin liittyviin Raamatun kertomuksiin ja perinteisiin. Opetuksessa käsitellään myös kristilliseen elämänkaareen liittyviä juhlia, niiden sisältöä ja merkitystä. Tarkastellaan perheiden erilaisia tapoja viettää vuodenkiertoon ja elämänkaareen liittyviä juhlia. Opiskellaan kirkkovuoteen ja lapsuuteen liittyviä virsiä ja musiikkia. Tutustutaan kristinuskoon ja seurakuntaan liittyviin keskeisiin käsitteisiin ja symboleihin. Tutustutaan kristilliseen jumalakäsitykseen ja kirkkorakennukseen.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 1. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Oma perhe ja katsomukselliset tavat, erilaiset perhemuodot
- Elämänkaaren kristilliset juhlat ja niihin liittyvät perinteet
- Kirkkovuoden keskeiset juhlat (joulu, pääsiäinen) ja niihin liittyvät raamatunkertomukset ja perinteet
- Keskeiset kristilliset symbolit ja käsitteet (mm. Jumala, Jeesus, risti, seurakunta)
- Virret ja hengelliset laulut

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa käsitellään elämän kunnioittamisen, ihmisarvon ja lasten oikeuksien merkitystä. Opetuksessa aloitetaan oppilaan elämänkysymysten pohdinta ja avataan kristillistä näkökulmaa niihin. Keskeisiä sisältöjä ovat eettinen pohdinta, YK:n Lapsen oikeuksien sopimus ja Kultainen sääntö. Pohditaan oppilaiden arjesta nousevia kysymyksiä ja yhdistetään niitä valittuihin Raamatun kertomuksiin. Rohkaistaan oppilasta tunnistamaan ja ilmaisemaan tunteitaan sekä eläytymään toisen asemaan ja hyväksymään erilaisuutta. Pohditaan omia tekoja ja niiden seurauksia sekä vastuuta toisista ihmisistä, ympäristöstä ja luonnosta.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 1. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Oppilaan tunnetaitojen vahvistaminen (tunteiden tunnistaminen ja ilmaisu)
- Empatiaan rohkaiseminen
- Erilaisuuden hyväksyminen
- Vuorovaikutustaitojen harjoitteleminen
- Itsestä ja muista huolehtiminen

T6 ohjata oppilasta toimimaan oikeudenmukaisesti, eläytymään toisen asemaan sekä kunnioittamaan toisen ihmisen ajatuksia ja vakaumusta sekä ihmisoikeuksia

- Oppilas opettelee toimimaan reilusti ja kunnioittavasti toisia kohtaan
- Oppilas saa tietoa lasten oikeuksista

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksessa lähdetään liikkeelle oppilaan perheen ja suvun historiasta, uskonnoista ja katsomuksista. Opetuksessa huomioidaan erilaiset perhemuodot. Tutustutaan kirkkovuoden keskeisiin juhliin jouluun ja pääsiäiseen sekä niihin liittyviin Raamatun kertomuksiin ja perinteisiin. Opetuksessa käsitellään myös kristilliseen elämänkaareen liittyviä juhlia, niiden sisältöä ja merkitystä. Tarkastellaan perheiden erilaisia tapoja viettää vuodenkiertoon ja elämänkaareen liittyviä juhlia. Opiskellaan kirkkovuoteen ja lapsuuteen liittyviä virsiä ja musiikkia. Tutustutaan kristinuskoon ja seurakuntaan liittyviin keskeisiin käsitteisiin ja symboleihin. Tutustutaan kristilliseen jumalakäsitykseen ja kirkkorakennukseen.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 1. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Oma perhe ja katsomukselliset tavat, erilaiset perhemuodot
- Elämänkaaren kristilliset juhlat ja niihin liittyvät perinteet
- Kirkkovuoden keskeiset juhlat (joulu, pääsiäinen) ja niihin liittyvät raamatunkertomukset ja perinteet
- Keskeiset kristilliset symbolit ja käsitteet (mm. Jumala, Jeesus, risti, seurakunta)
- Virret ja hengelliset laulut

S2 Uskontojen maailma

Tutustutaan kouluyhteisössä ja koulun lähiympäristössä läsnä oleviin uskontoihin, niiden keskeisiin juhliin ja tapoihin. Otetaan huomioon myös kristinuskon monimuotoisuus sekä uskonnottomuus.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 1. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Tutustutaan kouluyhteisössä läsnä oleviin uskontoihin ja niiden juhliin ja tapoihin

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa käsitellään elämän kunnioittamisen, ihmisarvon ja lasten oikeuksien merkitystä. Opetuksessa aloitetaan oppilaan elämänkysymysten pohdinta ja avataan kristillistä näkökulmaa niihin. Keskeisiä sisältöjä ovat eettinen pohdinta, YK:n Lapsen oikeuksien sopimus ja Kultainen sääntö. Pohditaan oppilaiden arjesta nousevia kysymyksiä ja yhdistetään niitä valittuihin Raamatun kertomuksiin. Rohkaistaan oppilasta tunnistamaan ja ilmaisemaan tunteitaan sekä eläytymään toisen asemaan ja hyväksymään erilaisuutta. Pohditaan omia tekoja ja niiden seurauksia sekä vastuuta toisista ihmisistä, ympäristöstä ja luonnosta.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 1. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Oppilaan tunnetaitojen vahvistaminen (tunteiden tunnistaminen ja ilmaisu)
- Empatiaan rohkaiseminen
- Erilaisuuden hyväksyminen

- Vuorovaikutustaitojen harjoitteleminen
- Itsestä ja muista huolehtiminen

2

Vuosiluokan tavoitteet ja keskeiset sisällöt

T4 kannustaa oppilasta tutustumaan luokan, koulun ja lähiympäristön uskontojen ja katsomusten tapoihin ja juhlaperinteisiin

- Oppilas huomaa omassa kouluympäristössä näkyvät muut katsomukset
- Oppilas tutustuu muihin katsomuksiin liittyviin juhliin ja tapoihin

S2 Uskontojen maailma

Tutustutaan kouluyhteisössä ja koulun lähiympäristössä läsnä oleviin uskontoihin, niiden keskeisiin juhliin ja tapoihin. Otetaan huomioon myös kristinuskon monimuotoisuus sekä uskonnottomuus.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 2. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Kristinuskon monimuotoisuus kouluyhteisössä
- Muut uskonnot kouluyhteisössä ja lähiympäristössä
- Erilaisuuden hyväksyminen
- Uskonnottomuus

T6 ohjata oppilasta toimimaan oikeudenmukaisesti, eläytymään toisen asemaan sekä kunnioittamaan toisen ihmisen ajatuksia ja vakaumusta sekä ihmisoikeuksia

- Oppilas harjoittelee toimimaan reilusti ja kunnioittavasti toisia kohtaan
- Oppilaan tieto lasten oikeuksista tarkentuu

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksessa lähdetään liikkeelle oppilaan perheen ja suvun historiasta, uskonnoista ja katsomuksista. Opetuksessa huomioidaan erilaiset perhemuodot. Tutustutaan kirkkovuoden keskeisiin juhliin jouluun ja pääsiäiseen sekä niihin liittyviin Raamatun kertomuksiin ja perinteisiin. Opetuksessa käsitellään myös kristilliseen elämänkaareen liittyviä juhlia, niiden sisältöä ja merkitystä. Tarkastellaan perheiden erilaisia tapoja viettää vuodenkiertoon ja elämänkaareen liittyviä juhlia. Opiskellaan kirkkovuoteen ja lapsuuteen liittyviä virsiä ja musiikkia. Tutustutaan kristinuskoon ja seurakuntaan liittyviin keskeisiin käsitteisiin ja symboleihin. Tutustutaan kristilliseen jumalakäsitykseen ja kirkkorakennukseen.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 2. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Elämänkaaren kristilliset juhlat ja niihin liittyvät perinteet
- Virret ja hengelliset laulut

S2 Uskontojen maailma

Tutustutaan kouluyhteisössä ja koulun lähiympäristössä läsnä oleviin uskontoihin, niiden keskeisiin juhliin ja tapoihin. Otetaan huomioon myös kristinuskon monimuotoisuus sekä uskonnottomuus.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 2. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Kristinuskon monimuotoisuus kouluyhteisössä
- Muut uskonnot kouluyhteisössä ja lähiympäristössä
- Erilaisuuden hyväksyminen
- Uskonnottomuus

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa käsitellään elämän kunnioittamisen, ihmisarvon ja lasten oikeuksien merkitystä. Opetuksessa aloitetaan oppilaan elämänkysymysten pohdinta ja avataan kristillistä näkökulmaa niihin. Keskeisiä sisältöjä ovat eettinen pohdinta, YK:n Lapsen oikeuksien sopimus ja Kultainen sääntö. Pohditaan oppilaiden arjesta nousevia kysymyksiä ja yhdistetään niitä valittuihin Raamatun kertomuksiin. Rohkaistaan oppilasta tunnistamaan ja ilmaisemaan tunteitaan sekä eläytymään toisen asemaan ja hyväksymään erilaisuutta. Pohditaan omia tekoja ja niiden seurauksia sekä vastuuta toisista ihmisistä, ympäristöstä ja luonnosta.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 2. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Elämän kunnioittaminen, ihmisarvo, lasten oikeudet
- Eettinen pohdinta, Kultainen sääntö
- Oppilaiden arjesta nousevat kysymykset ja niiden yhdistäminen Raamatun kertomuksiin
- Vuorovaikutustaitojen harjoitteleminen ja tunteiden nimeäminen

T7 ohjata oppilaita eettiseen pohdintaan sekä hahmottamaan, mitä tarkoittaa vastuu itsestä, yhteisöstä, ympäristöstä ja luonnosta

- Oppilas pohtii Kultaisen säännön merkitystä omassa elämässään
- Oppilas tutustuu siihen, mitä vastuu itsestä, ympäristöstä ja omasta toiminnasta merkitsee

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa käsitellään elämän kunnioittamisen, ihmisarvon ja lasten oikeuksien merkitystä. Opetuksessa aloitetaan oppilaan elämänkysymysten pohdinta ja avataan kristillistä näkökulmaa niihin. Keskeisiä sisältöjä ovat eettinen pohdinta, YK:n Lapsen oikeuksien sopimus ja Kultainen sääntö. Pohditaan oppilaiden arjesta nousevia kysymyksiä ja yhdistetään niitä valittuihin Raamatun kertomuksiin. Rohkaistaan oppilasta tunnistamaan ja ilmaisemaan tunteitaan sekä eläytymään toisen asemaan ja hyväksymään erilaisuutta. Pohditaan omia tekoja ja niiden seurauksia sekä vastuuta toisista ihmisistä, ympäristöstä ja luonnosta.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 2. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Elämän kunnioittaminen, ihmisarvo, lasten oikeudet
- Eettinen pohdinta, Kultainen sääntö
- Oppilaiden arjesta nousevat kysymykset ja niiden yhdistäminen Raamatun kertomuksiin

- Vuorovaikutustaitojen harjoitteleminen ja tunteiden nimeäminen

T8 luoda oppilaalle tilaisuuksia harjoitella omien mielipiteiden esittämistä ja perustelemista sekä erilaisten mielipiteiden kuuntelemista ja ymmärtämistä

- Oppilas harjoittelee omien mielipiteiden ilmaisemista omasta kokemusmaailmastaan käsin
- Oppilas oppii kuuntelemaan toisten ajatuksia
- Oppilas harjaantuu kunnioittamaan muiden ajatuksia

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksessa lähdetään liikkeelle oppilaan perheen ja suvun historiasta, uskonnoista ja katsomuksista. Opetuksessa huomioidaan erilaiset perhemuodot. Tutustutaan kirkkovuoden keskeisiin juhliin jouluun ja pääsiäiseen sekä niihin liittyviin Raamatun kertomuksiin ja perinteisiin. Opetuksessa käsitellään myös kristilliseen elämänkaareen liittyviä juhlia, niiden sisältöä ja merkitystä. Tarkastellaan perheiden erilaisia tapoja viettää vuodenkiertoon ja elämänkaareen liittyviä juhlia. Opiskellaan kirkkovuoteen ja lapsuuteen liittyviä virsiä ja musiikkia. Tutustutaan kristinuskoon ja seurakuntaan liittyviin keskeisiin käsitteisiin ja symboleihin. Tutustutaan kristilliseen jumalakäsitykseen ja kirkkorakennukseen.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 2. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Elämänkaaren kristilliset juhlat ja niihin liittyvät perinteet
- Virret ja hengelliset laulut

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa käsitellään elämän kunnioittamisen, ihmisarvon ja lasten oikeuksien merkitystä. Opetuksessa aloitetaan oppilaan elämänkysymysten pohdinta ja avataan kristillistä näkökulmaa niihin. Keskeisiä sisältöjä ovat eettinen pohdinta, YK:n Lapsen oikeuksien sopimus ja Kultainen sääntö. Pohditaan oppilaiden arjesta nousevia kysymyksiä ja yhdistetään niitä valittuihin Raamatun kertomuksiin. Rohkaistaan oppilasta tunnistamaan ja ilmaisemaan tunteitaan sekä eläytymään toisen asemaan ja hyväksymään erilaisuutta. Pohditaan omia tekoja ja niiden seurauksia sekä vastuuta toisista ihmisistä, ympäristöstä ja luonnosta.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 2. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Elämän kunnioittaminen, ihmisarvo, lasten oikeudet
- Eettinen pohdinta, Kultainen sääntö
- Oppilaiden arjesta nousevat kysymykset ja niiden yhdistäminen Raamatun kertomuksiin
- Vuorovaikutustaitojen harjoitteleminen ja tunteiden nimeäminen

Buddhalainen

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 1-2

Vuosiluokilla 1-2 *uskonnon opetuksen tehtävänä on ohjata oppilaita tuntemaan ja arvostamaan omaa uskonnollista ja katsomuksellista taustaansa sekä kohtaamaan arvostavasti uskonnollista ja katsomuksellista moninaisuutta omassa luokassa ja koulussa sekä lähiympäristössä. Tähän opetus antaa perustietoja ja -taitoja sekä ajattelun välineitä. Oppilaita rohkaistaan tunnistamaan ja ilmaisemaan tunteitaan ja omia mielipiteitään sekä harjaantumaan toisten tunteiden tunnistamisessa ja mielipiteiden huomioon ottamisessa. Oppilaita kannustetaan ihmettelemään,*

kyselemään ja osallistumaan keskusteluun. Oppilaita ohjataan toimimaan vastuullisesti ja oikeudenmukaisesti.

Uskonnon eri oppimäärät vuosiluokilla 1-2

Perusopetuslain 11§:n mukaan perusopetuksessa oppiaineena on uskonto tai elämänkatsomustieto. Uskonto toteutetaan saman lain 13§:n mukaan oppilaiden uskonnollisen yhdyskunnan mukaisesti oman uskonnon opetuksena erillisten oppimäärien mukaan. Oppiaineen yhtenäisyyden takaamiseksi kaikille oman uskonnon opetuksen muodoille on laadittu yhteiset tavoitteet ja keskeiset sisällöt.

Eri uskontojen oppimääräkuvauksissa tarkennetaan kaikille yhteisiä sisältöjä oppilaan oman uskonnon luonteen mukaisesti. Paikalliset opetussuunnitelmat laaditaan perusteiden yhteisten tavoitteiden, sisältökuvausten ja eri uskontojen tarkennettujen oppimääräkuvausten pohjalle.

Uskonnon oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 1-2

Opetuksessa pyritään kiireettömyyteen ja avoimen, luottamuksellisen keskusteluilmapiirin luomiseen. Opetuksessa on tärkeää, että jokainen oppilas tulee kuulluksi omine havaintoineen ja kokemuksineen. Oppilaita rohkaistaan vuorovaikutukselliseen oppimiseen, keskusteluun ja omien mielipiteiden perusteluun sekä erilaisuuden hyväksymiseen. Opetuksessa keskeistä on oppilaslähtöisyys ja oppilaan oman kokemusmaailman kunnioittaminen etenkin eettisiä kysymyksiä tarkasteltaessa. Luovat, toiminnalliset ja elämykselliset menetelmät, projektit ja keskustelut tukevat oppilasta kokonaisvaltaisena, kaikkia aistejaan oppimisessa hyödyntävänä vuorovaikutustaitoisena ja aktiivisena oppijana. Opetuksessa voidaan toteuttaa yksilö- tai ryhmäprojekteja myös oppiaineen eri oppimäärien kesken sekä oppiainerajat ylittäen. Opetuksessa hyödynnetään monipuolisesti ja vuorovaikutteisesti tieto- ja viestintäteknologiaa. Kertomuksia, musiikkia, kuvataidetta, leikkiä, draamaa sekä vierailijoita ja vierailuja eri kohteisiin käytetään tukemaan monipuolista työskentelyä ja oppimisen iloa.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki uskonnossa vuosiluokilla 1-2

Uskonnon eri oppimäärien opetuksessa otetaan huomioon oppilaiden erilaiset tarpeet ja taustat kuten kielitaito ja kulttuuritausta. Keskeisiä käsitteitä pohditaan ja avataan niin, että niiden ymmärtäminen on mahdollista kaikille oppilaille. Käytettävät työtavat sovitetaan ikäkauteen. Opetuksessa luodaan oppimista ja osallisuutta edistäviä yhteisiä tilanteita sekä ohjataan ja vahvistetaan oppilaan opiskelutaitoja ja oma-aloitteisuutta.

Oppilaan oppimisen arviointi uskonnossa vuosiluokilla 1-2

Oppimisen arviointi on oppilaita ohjaavaa ja kannustavaa. Monipuolinen palaute rakentuu osaksi työskentelyä ja yhteisiä keskusteluja. Palaute ohjaa oppilaita yhteistyötaidoissa ja rohkaisee ilmaisemaan ajatuksiaan. Opetuksessa annetaan tilaa ja oppilaita kannustetaan ihmettelyyn, kysymiseen sekä omien mielipiteiden perusteluun ja toisten näkemysten kuunteluun. Monipuoliset työtavat luovat oppilaille mahdollisuuksia osoittaa ja itse huomata edistymistään ja osaamistaan.

Oppimisprosessin kannalta keskeisiä arvioinnin ja palautteen antamisen kohteita uskonnossa ovat:

- edistyminen lähiympäristön katsomuksellisten ilmiöiden tunnistamisessa ja nimeämisessä

- edistyminen ryhmässä toimimisen taidoissa

- edistymien ajatusten ilmaisemisessa ja toisten kuuntelemisessa.

1

Vuosiluokan tavoitteet ja keskeiset sisällöt

T1 herättää oppilaassa mielenkiinto uskonnon opiskelua kohtaan ja opastaa tuntemaan oman perheen uskonnollista ja katsomuksellista taustaa

- Oppilas tutustuu oman perheen ja suvun uskonnollisiin ja katsomuksellisiin taustoihin.

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetus aloitetaan tutustumalla oppilaan perheeseen: suku, historia, uskonto tai katsomus sekä erilaiset perheet. Tärkeitä opetuksen sisältöjä ovat oman uskonnon juhlat ja pyhät ajat sekä erilaisten juhlien sisältö, merkitys ja viettotavat. Opetuksen sisällöksi valitaan myös oman uskonnon kertomuksia, perinteitä ja tapoja. Tarkastellaan oman uskonnon keskeisiä käsitteitä ja symboleita sekä uskonnon monimuotoisuutta.

Paikallinen tarkennus:

- Oma perhe ja erilaisia perheitä
- Oman perheen ja suvun taustaa (kulttuuriperinteet, kielet, katsomukset)
- Buddhan elämäntarina ja muita buddhalaisia kertomuksia
- Käsitteitä ja symboleita (esimerkiksi temppeli, luostari, bodhipuu, opinpyörä, lootuskukka, buddhalaisuuden lippu)
- Vuodenkiertoon liittyviä buddhalaisia juhlia

S2 Uskontojen maailma

Sisältöjen valinnassa lähtökohtana on oppilaan kouluyhteisön sekä lähiympäristön uskonnot ja niiden keskeiset tavat ja juhlat. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon myös uskonnottomuus.

Paikallinen tarkennus:

- Vuorovaikutustaitojen, erilaisuuden pohtimisen ja toisten hyväksymisen sekä kunnioittamisen harjoitteleminen
- Oman koulun uskontoja (uskontojen symbolit)

S3 Hyvä elämä:

Opetuksessa tarkastellaan ihmisen syntymään ja kuolemaan liittyviä elämänkysymyksiä sekä elämän kunnioittamista. Keskeisiä sisältöjä ovat oppilaan omat teot ja niiden seuraukset, vastuu toisista ihmisistä, ympäristöstä ja luonnosta sekä toisen asemaan eläytyminen, ihmisarvo ja yksilöllisyys. Tutustutaan alustavasti lapsen oikeuksiin ja merkitykseen. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon YK:n Lapsen oikeuksien sopimus ja ihmisen kokonaisvaltainen hyvinvointi. Sisällöt tukevat oppilaan tunnetaitojen kehittymistä.

Paikallinen tarkennus:

- Myötätunto kaikkia tuntevia olentoja kohtaan
- Itsen ja muiden arvostaminen, huomioiminen sekä kunnioittaminen
- Ystävänä ja yhdessä oleminen
- Buddhalaisen uskonnon ryhmässä toimiminen
- Buddhalaisia eettisiä ihanteita: myötätunto, viisaus ja meditatiivinen mielentila
- Elämän, eläinten ja luonnon arvostaminen, kunnioittaminen sekä niistä huolehtiminen
- Harjoitusmenetelmiä: rauhoittuminen ja myötätuntoinen toiminta

T2 ohjata oppilasta tutustumaan opiskeltavan uskonnon keskeisiin käsitteisiin, kertomuksiin ja symboleihin

- Oppilas tutustuu buddhalaisuuden keskeisiin käsitteisiin, kertomuksiin ja symboleihin.

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetus aloitetaan tutustumalla oppilaan perheeseen: suku, historia, uskonto tai katsomus sekä erilaiset perheet. Tärkeitä opetuksen sisältöjä ovat oman uskonnon juhlat ja pyhät ajat sekä erilaisten juhlien sisältö, merkitys ja viettotavat. Opetuksen sisällöksi valitaan myös oman uskonnon kertomuksia, perinteitä ja tapoja. Tarkastellaan oman uskonnon keskeisiä käsitteitä ja symboleita sekä uskonnon monimuotoisuutta.

Paikallinen tarkennus:

- Oma perhe ja erilaisia perheitä
- Oman perheen ja suvun taustaa (kulttuuriperinteet, kielet, katsomukset)
- Buddhan elämäntarina ja muita buddhalaisia kertomuksia
- Käsitteitä ja symboleita (esimerkiksi temppeli, luostari, bodhipuu, opinpyörä, lootuskukka, buddhalaisuuden lippu)
- Vuodenkiertoon liittyviä buddhalaisia juhlia

T3 ohjata oppilasta tutustumaan opiskeltavan uskonnon vuodenkiertoon, juhliin ja tapoihin

- Oppilas tutustuu buddhalaisuuden juhliin ja tapoihi.

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetus aloitetaan tutustumalla oppilaan perheeseen: suku, historia, uskonto tai katsomus sekä erilaiset perheet. Tärkeitä opetuksen sisältöjä ovat oman uskonnon juhlat ja pyhät ajat sekä erilaisten juhlien sisältö, merkitys ja viettotavat. Opetuksen sisällöksi valitaan myös oman uskonnon kertomuksia, perinteitä ja tapoja. Tarkastellaan oman uskonnon keskeisiä käsitteitä ja symboleita sekä uskonnon monimuotoisuutta.

Paikallinen tarkennus:

- Oma perhe ja erilaisia perheitä
- Oman perheen ja suvun taustaa (kulttuuriperinteet, kielet, katsomukset)
- Buddhan elämäntarina ja muita buddhalaisia kertomuksia
- Käsitteitä ja symboleita (esimerkiksi temppeli, luostari, bodhipuu, opinpyörä, lootuskukka, buddhalaisuuden lippu)
- Vuodenkiertoon liittyviä buddhalaisia juhlia

T4 kannustaa oppilasta tutustumaan luokan, koulun ja lähiympäristön uskontojen ja katsomusten tapoihin ja juhlaperinteisiin

- Oppilas tutustuu luokan, koulun ja lähiympäristön uskontojen ja katsomusten symboleihin.

S2 Uskontojen maailma

Sisältöjen valinnassa lähtökohtana on oppilaan kouluyhteisön sekä lähiympäristön uskonnot ja niiden keskeiset tavat ja juhlat. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon myös uskonnottomuus.

Paikallinen tarkennus:

- Vuorovaikutustaitojen, erilaisuuden pohtimisen ja toisten hyväksymisen sekä kunnioittamisen harjoitteleminen
- Oman koulun uskontoja (uskontojen symbolit)

T5 rohkaista oppilasta tunnistamaan ja ilmaisemaan omia ajatuksiaan ja tunteitaan

- Oppilas rohkaistuu tunnistamaan ja ilmaisemaan omia ajatuksiaan ja tunteitaan.

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetus aloitetaan tutustumalla oppilaan perheeseen: suku, historia, uskonto tai katsomus sekä erilaiset perheet. Tärkeitä opetuksen sisältöjä ovat oman uskonnon juhlat ja pyhät ajat sekä erilaisten juhlien sisältö, merkitys ja viettotavat. Opetuksen sisällöksi valitaan myös oman uskonnon kertomuksia, perinteitä ja tapoja. Tarkastellaan oman uskonnon keskeisiä käsitteitä ja symboleita sekä uskonnon monimuotoisuutta.

Paikallinen tarkennus:

- Oma perhe ja erilaisia perheitä
- Oman perheen ja suvun taustaa (kulttuuriperinteet, kielet, katsomukset)
- Buddhan elämäntarina ja muita buddhalaisia kertomuksia
- Käsitteitä ja symboleita (esimerkiksi temppeli, luostari, bodhipuu, opinpyörä, lootuskukka, buddhalaisuuden lippu)
- Vuodenkiertoon liittyviä buddhalaisia juhlia

S3 Hyvä elämä:

Opetuksessa tarkastellaan ihmisen syntymään ja kuolemaan liittyviä elämänkysymyksiä sekä elämän kunnioittamista. Keskeisiä sisältöjä ovat oppilaan omat teot ja niiden seuraukset, vastuu toisista ihmisistä, ympäristöstä ja luonnosta sekä toisen asemaan eläytyminen, ihmisarvo ja yksilöllisyys. Tutustutaan alustavasti lapsen oikeuksiin ja merkitykseen. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon YK:n Lapsen oikeuksien sopimus ja ihmisen kokonaisvaltainen hyvinvointi. Sisällöt tukevat oppilaan tunnetaitojen kehittymistä.

Paikallinen tarkennus:

- Myötätunto kaikkia tuntevia olentoja kohtaan
- Itsen ja muiden arvostaminen, huomioiminen sekä kunnioittaminen
- Ystävänä ja yhdessä oleminen
- Buddhalaisen uskonnon ryhmässä toimiminen
- Buddhalaisia eettisiä ihanteita: myötätunto, viisaus ja meditatiivinen mielentila
- Elämän, eläinten ja luonnon arvostaminen, kunnioittaminen sekä niistä huolehtiminen
- Harjoitusmenetelmiä: rauhoittuminen ja myötätuntoinen toiminta

T6 ohjata oppilasta toimimaan oikeudenmukaisesti, eläytymään toisen asemaan sekä kunnioittamaan toisen ihmisen ajatuksia ja vakaumusta sekä ihmisoikeuksia

- Oppilas harjoittelee oikeudenmukaisesti ja myötätuntoisesti toimimista sekä itsen ja muiden kunnioittamista.

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetus aloitetaan tutustumalla oppilaan perheeseen: suku, historia, uskonto tai katsomus sekä erilaiset perheet. Tärkeitä opetuksen sisältöjä ovat oman uskonnon juhlat ja pyhät ajat sekä erilaisten juhlien sisältö, merkitys ja viettotavat. Opetuksen sisällöksi valitaan myös oman uskonnon kertomuksia, perinteitä ja tapoja. Tarkastellaan oman uskonnon keskeisiä käsitteitä ja symboleita sekä uskonnon monimuotoisuutta.

Paikallinen tarkennus:

- Oma perhe ja erilaisia perheitä
- Oman perheen ja suvun taustaa (kulttuuriperinteet, kielet, katsomukset)
- Buddhan elämäntarina ja muita buddhalaisia kertomuksia
- Käsitteitä ja symboleita (esimerkiksi temppeli, luostari, bodhipuu, opinpyörä, lootuskukka, buddhalaisuuden lippu)
- Vuodenkiertoon liittyviä buddhalaisia juhlia

S2 Uskontojen maailma

Sisältöjen valinnassa lähtökohtana on oppilaan kouluyhteisön sekä lähiympäristön uskonnot ja niiden keskeiset tavat ja juhlat. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon myös uskonnottomuus.

Paikallinen tarkennus:

- Vuorovaikutustaitojen, erilaisuuden pohtimisen ja toisten hyväksymisen sekä kunnioittamisen harjoitteleminen
- Oman koulun uskontoja (uskontojen symbolit)

S3 Hyvä elämä:

Opetuksessa tarkastellaan ihmisen syntymään ja kuolemaan liittyviä elämänkysymyksiä sekä elämän kunnioittamista. Keskeisiä sisältöjä ovat oppilaan omat teot ja niiden seuraukset, vastuu toisista ihmisistä, ympäristöstä ja luonnosta sekä toisen asemaan eläytyminen, ihmisarvo ja yksilöllisyys. Tutustutaan alustavasti lapsen oikeuksiin ja merkitykseen. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon YK:n Lapsen oikeuksien sopimus ja ihmisen kokonaisvaltainen hyvinvointi. Sisällöt tukevat oppilaan tunnetaitojen kehittymistä.

Paikallinen tarkennus:

- Myötätunto kaikkia tuntevia olentoja kohtaan
- Itsen ja muiden arvostaminen, huomioiminen sekä kunnioittaminen
- Ystävänä ja yhdessä oleminen
- Buddhalaisen uskonnon ryhmässä toimiminen
- Buddhalaisia eettisiä ihanteita: myötätunto, viisaus ja meditatiivinen mielentila
- Elämän, eläinten ja luonnon arvostaminen, kunnioittaminen sekä niistä huolehtiminen
- Harjoitusmenetelmiä: rauhoittuminen ja myötätuntoinen toiminta

T8 luoda oppilaalle tilaisuuksia harjoitella omien mielipiteiden esittämistä ja perustelemista sekä erilaisten mielipiteiden kuuntelemista ja ymmärtämistä

- Oppilas harjoittelee omien mielipiteiden esittämistä sekä toisten ja erilaisten mielipiteiden kuuntelemista ja kunnioittamista.

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetus aloitetaan tutustumalla oppilaan perheeseen: suku, historia, uskonto tai katsomus sekä erilaiset perheet. Tärkeitä opetuksen sisältöjä ovat oman uskonnon juhlat ja pyhät ajat sekä erilaisten juhlien sisältö, merkitys ja viettotavat. Opetuksen sisällöksi valitaan myös oman uskonnon kertomuksia, perinteitä ja tapoja. Tarkastellaan oman uskonnon keskeisiä käsitteitä ja symboleita sekä uskonnon monimuotoisuutta.

Paikallinen tarkennus:

- Oma perhe ja erilaisia perheitä
- Oman perheen ja suvun taustaa (kulttuuriperinteet, kielet, katsomukset)
- Buddhan elämäntarina ja muita buddhalaisia kertomuksia
- Käsitteitä ja symboleita (esimerkiksi temppeli, luostari, bodhipuu, opinpyörä, lootuskukka, buddhalaisuuden lippu)
- Vuodenkiertoon liittyviä buddhalaisia juhlia

S3 Hyvä elämä:

Opetuksessa tarkastellaan ihmisen syntymään ja kuolemaan liittyviä elämänkysymyksiä sekä elämän kunnioittamista. Keskeisiä sisältöjä ovat oppilaan omat teot ja niiden seuraukset, vastuu toisista ihmisistä, ympäristöstä ja luonnosta sekä toisen asemaan eläytyminen, ihmisarvo ja yksilöllisyys. Tutustutaan alustavasti lapsen oikeuksiin ja merkitykseen. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon YK:n Lapsen oikeuksien sopimus ja ihmisen kokonaisvaltainen hyvinvointi. Sisällöt tukevat oppilaan tunnetaitojen kehittymistä.

Paikallinen tarkennus:

- Myötätunto kaikkia tuntevia olentoja kohtaan
- Itsen ja muiden arvostaminen, huomioiminen sekä kunnioittaminen
- Ystävänä ja yhdessä oleminen
- Buddhalaisen uskonnon ryhmässä toimiminen
- Buddhalaisia eettisiä ihanteita: myötätunto, viisaus ja meditatiivinen mielentila
- Elämän, eläinten ja luonnon arvostaminen, kunnioittaminen sekä niistä huolehtiminen
- Harjoitusmenetelmiä: rauhoittuminen ja myötätuntoinen toiminta

2

Vuosiluokan tavoitteet ja keskeiset sisällöt

T2 ohjata oppilasta tutustumaan opiskeltavan uskonnon keskeisiin käsitteisiin, kertomuksiin ja symboleihin

- Oppilas syventää tietojaan buddhalaisuuden keskeisistä käsitteistä, kertomuksista ja symboleista.

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetus aloitetaan tutustumalla oppilaan perheeseen: suku, historia, uskonto tai katsomus sekä erilaiset perheet. Tärkeitä opetuksen sisältöjä ovat oman uskonnon juhlat ja pyhät ajat sekä erilaisten juhlien sisältö, merkitys ja viettotavat. Opetuksen sisällöksi valitaan myös oman uskonnon kertomuksia, perinteitä ja tapoja. Tarkastellaan oman uskonnon keskeisiä käsitteitä ja symboleita sekä uskonnon monimuotoisuutta.

Paikallinen tarkennus:

- Buddhan elämäntarina ja muita buddhalaisia kertomuksia
- Viisaus ja myötätunto: Buddhan esimerkki jātaka-tarinoissa
- Kolme jalokiveä: Buddha, Dharma ja Sangha sekä turvautuminen alustavasti
- Temppeli, luostari, meditaatiokeskus, stūpa/pagodi, buddhalainen alttari, Buddha-patsas
- Buddhalaisten yhteisöjen eri rooleja ja luostarielämää: munkit, nunnat, joogit ja maallikot
- Buddhalaisuuden monimuotoisuus ja johdanto eri perinteisiin eri maissa
- Buddhalainen vuodenkierto ja alustavasti kalenterit
- Harjoitus- ja rauhoittumismenetelmiä: esimerkiksi meditaatio ja käsite mantra

T3 ohjata oppilasta tutustumaan opiskeltavan uskonnon vuodenkiertoon, juhliin ja tapoihin

- Oppilas tutustuu buddhalaisuuden vuodenkiertoon.

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetus aloitetaan tutustumalla oppilaan perheeseen: suku, historia, uskonto tai katsomus sekä erilaiset perheet. Tärkeitä opetuksen sisältöjä ovat oman uskonnon juhlat ja pyhät ajat sekä erilaisten juhlien sisältö, merkitys ja viettotavat. Opetuksen sisällöksi valitaan myös oman uskonnon kertomuksia, perinteitä ja tapoja. Tarkastellaan oman uskonnon keskeisiä käsitteitä ja symboleita sekä uskonnon monimuotoisuutta.

Paikallinen tarkennus:

- Buddhan elämäntarina ja muita buddhalaisia kertomuksia
- Viisaus ja myötätunto: Buddhan esimerkki jātaka-tarinoissa
- Kolme jalokiveä: Buddha, Dharma ja Sangha sekä turvautuminen alustavasti
- Temppeli, luostari, meditaatiokeskus, stūpa/pagodi, buddhalainen alttari, Buddha-patsas
- Buddhalaisten yhteisöjen eri rooleja ja luostarielämää: munkit, nunnat, joogit ja maallikot
- Buddhalaisuuden monimuotoisuus ja johdanto eri perinteisiin eri maissa
- Buddhalainen vuodenkierto ja alustavasti kalenterit
- Harjoitus- ja rauhoittumismenetelmiä: esimerkiksi meditaatio ja käsite mantra

T4 kannustaa oppilasta tutustumaan luokan, koulun ja lähiympäristön uskontojen ja katsomusten tapoihin ja juhlaperinteisiin

- Oppilas tutustuu luokan, koulun ja lähiympäristön uskontojen ja katsomusten tapoihin ja juhlaperinteisiin buddhalaiseen näkökulmaan vertaillen.

S2 Uskontojen maailma

Sisältöjen valinnassa lähtökohtana on oppilaan kouluyhteisön sekä lähiympäristön uskonnot ja niiden keskeiset tavat ja juhlat. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon myös uskonnottomuus.

Paikallinen tarkennus:

- Oman koulun ja lähiympäristön uskontoja, niiden keskeisiä tapoja ja juhlia
- Eri uskontojen yhteisiä eettisiä piirteitä
- Uskonnottomuus elämänkatsomuksena

T5 rohkaista oppilasta tunnistamaan ja ilmaisemaan omia ajatuksiaan ja tunteitaan

- Oppilas harjoittelee ilmaisemaan omia ajatuksiaan ja tunteitaan.

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetus aloitetaan tutustumalla oppilaan perheeseen: suku, historia, uskonto tai katsomus sekä erilaiset perheet. Tärkeitä opetuksen sisältöjä ovat oman uskonnon juhlat ja pyhät ajat sekä erilaisten juhlien sisältö, merkitys ja viettotavat. Opetuksen sisällöksi valitaan myös oman uskonnon kertomuksia, perinteitä ja tapoja. Tarkastellaan oman uskonnon keskeisiä käsitteitä ja symboleita sekä uskonnon monimuotoisuutta.

Paikallinen tarkennus:

- Buddhan elämäntarina ja muita buddhalaisia kertomuksia
- Viisaus ja myötätunto: Buddhan esimerkki jātaka-tarinoissa
- Kolme jalokiveä: Buddha, Dharma ja Sangha sekä turvautuminen alustavasti
- Temppeli, luostari, meditaatiokeskus, stūpa/pagodi, buddhalainen alttari, Buddha-patsas
- Buddhalaisten yhteisöjen eri rooleja ja luostarielämää: munkit, nunnat, joogit ja maallikot
- Buddhalaisuuden monimuotoisuus ja johdanto eri perinteisiin eri maissa
- Buddhalainen vuodenkierto ja alustavasti kalenterit
- Harjoitus- ja rauhoittumismenetelmiä: esimerkiksi meditaatio ja käsite mantra

S3 Hyvä elämä:

Opetuksessa tarkastellaan ihmisen syntymään ja kuolemaan liittyviä elämänkysymyksiä sekä elämän kunnioittamista. Keskeisiä sisältöjä ovat oppilaan omat teot ja niiden seuraukset, vastuu toisista ihmisistä, ympäristöstä ja luonnosta sekä toisen asemaan eläytyminen, ihmisarvo ja yksilöllisyys. Tutustutaan alustavasti lapsen oikeuksiin ja merkitykseen. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon YK:n Lapsen oikeuksien sopimus ja ihmisen kokonaisvaltainen hyvinvointi. Sisällöt tukevat oppilaan tunnetaitojen kehittymistä.

Paikallinen tarkennus:

- Myötätunto eettisen toiminnan perustana, suhteessa itseen ja muihin ihmisiin, eläimiin ja luontoon
- Muiden auttaminen ja puolustaminen sekä muista välittäminen
- Käsitteet: taitava toiminta ja taitamaton toiminta
- Buddhalaisuuden viisi eettistä harjoitusohjetta alustavasti
- Alustavasti karmasta, jälleensyntymisestä ja kaiken keskinäisestä riippuvuudesta
- Elämänkaareen liittyviä kysymyksiä
- Lapsen oikeuksiin tutustuminen alustavasti ja niiden merkitys omassa elämässä
- Tunnetaitoja: eri tunteiden tunnistamista ja nimeämistä
- Harjoitusmenetelmiä: tyyneys ja meditaatio

T6 ohjata oppilasta toimimaan oikeudenmukaisesti, eläytymään toisen asemaan sekä kunnioittamaan toisen ihmisen ajatuksia ja vakaumusta sekä ihmisoikeuksia

- Oppilas harjoittelee toimimaan oikeudenmukaisesti ja myötätuntoisesti sekä kunnioittamaan toisten ihmisten ajatuksia, vakaumusta ja ihmisoikeuksia.

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetus aloitetaan tutustumalla oppilaan perheeseen: suku, historia, uskonto tai katsomus sekä erilaiset perheet. Tärkeitä opetuksen sisältöjä ovat oman uskonnon juhlat ja pyhät ajat sekä erilaisten juhlien sisältö, merkitys ja viettotavat. Opetuksen sisällöksi valitaan myös oman uskonnon kertomuksia, perinteitä ja tapoja. Tarkastellaan oman uskonnon keskeisiä käsitteitä ja symboleita sekä uskonnon monimuotoisuutta.

Paikallinen tarkennus:

- Buddhan elämäntarina ja muita buddhalaisia kertomuksia
- Viisaus ja myötätunto: Buddhan esimerkki jātaka-tarinoissa
- Kolme jalokiveä: Buddha, Dharma ja Sangha sekä turvautuminen alustavasti
- Temppeli, luostari, meditaatiokeskus, stūpa/pagodi, buddhalainen alttari, Buddha-patsas
- Buddhalaisten yhteisöjen eri rooleja ja luostarielämää: munkit, nunnat, joogit ja maallikot
- Buddhalaisuuden monimuotoisuus ja johdanto eri perinteisiin eri maissa
- Buddhalainen vuodenkierto ja alustavasti kalenterit
- Harjoitus- ja rauhoittumismenetelmiä: esimerkiksi meditaatio ja käsite mantra

S2 Uskontojen maailma

Sisältöjen valinnassa lähtökohtana on oppilaan kouluyhteisön sekä lähiympäristön uskonnot ja niiden keskeiset tavat ja juhlat. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon myös uskonnottomuus.

Paikallinen tarkennus:

- Oman koulun ja lähiympäristön uskontoja, niiden keskeisiä tapoja ja juhlia
- Eri uskontojen yhteisiä eettisiä piirteitä
- Uskonnottomuus elämänkatsomuksena

S3 Hyvä elämä:

Opetuksessa tarkastellaan ihmisen syntymään ja kuolemaan liittyviä elämänkysymyksiä sekä elämän kunnioittamista. Keskeisiä sisältöjä ovat oppilaan omat teot ja niiden seuraukset, vastuu toisista ihmisistä, ympäristöstä ja luonnosta sekä toisen asemaan eläytyminen, ihmisarvo ja yksilöllisyys. Tutustutaan alustavasti lapsen oikeuksiin ja merkitykseen. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon YK:n Lapsen oikeuksien sopimus ja ihmisen kokonaisvaltainen hyvinvointi. Sisällöt tukevat oppilaan tunnetaitojen kehittymistä.

Paikallinen tarkennus:

- Myötätunto eettisen toiminnan perustana, suhteessa itseen ja muihin ihmisiin, eläimiin ja luontoon
- Muiden auttaminen ja puolustaminen sekä muista välittäminen
- Käsitteet: taitava toiminta ja taitamaton toiminta
- Buddhalaisuuden viisi eettistä harjoitusohjetta alustavasti
- Alustavasti karmasta, jälleensyntymisestä ja kaiken keskinäisestä riippuvuudesta
- Elämänkaareen liittyviä kysymyksiä
- Lapsen oikeuksiin tutustuminen alustavasti ja niiden merkitys omassa elämässä
- Tunnetaitoja: eri tunteiden tunnistamista ja nimeämistä
- Harjoitusmenetelmiä: tyyneys ja meditaatio

T7 ohjata oppilaita eettiseen pohdintaan sekä hahmottamaan, mitä tarkoittaa vastuu itsestä, yhteisöstä, ympäristöstä ja luonnosta

- Oppilas harjoittelee eettistä pohdintaa buddhalaisesta näkökulmasta ja sitä, mitä merkitsee vastuu itsestä, yhteisöstä, eläimistä, ympäristöstä ja luonnosta.

S3 Hyvä elämä:

Opetuksessa tarkastellaan ihmisen syntymään ja kuolemaan liittyviä elämänkysymyksiä sekä elämän kunnioittamista. Keskeisiä sisältöjä ovat oppilaan omat teot ja niiden seuraukset, vastuu toisista ihmisistä, ympäristöstä ja luonnosta sekä toisen asemaan eläytyminen, ihmisarvo ja yksilöllisyys. Tutustutaan alustavasti lapsen oikeuksiin ja merkitykseen. Sisältöjen valinnassa

otetaan huomioon YK:n Lapsen oikeuksien sopimus ja ihmisen kokonaisvaltainen hyvinvointi. Sisällöt tukevat oppilaan tunnetaitojen kehittymistä.

Paikallinen tarkennus:

- Myötätunto eettisen toiminnan perustana, suhteessa itseen ja muihin ihmisiin, eläimiin ja luontoon
- Muiden auttaminen ja puolustaminen sekä muista välittäminen
- Käsitteet: taitava toiminta ja taitamaton toiminta
- Buddhalaisuuden viisi eettistä harjoitusohjetta alustavasti
- Alustavasti karmasta, jälleensyntymisestä ja kaiken keskinäisestä riippuvuudesta
- Elämänkaareen liittyviä kysymyksiä
- Lapsen oikeuksiin tutustuminen alustavasti ja niiden merkitys omassa elämässä
- Tunnetaitoja: eri tunteiden tunnistamista ja nimeämistä
- Harjoitusmenetelmiä: tyyneys ja meditaatio

T8 luoda oppilaalle tilaisuuksia harjoitella omien mielipiteiden esittämistä ja perustelemista sekä erilaisten mielipiteiden kuuntelemista ja ymmärtämistä

- Oppilas harjoittelee omien mielipiteiden esittämistä ja perustelemista sekä toisten ja erilaisten mielipiteiden kuuntelemista ja ymmärtämistä.

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetus aloitetaan tutustumalla oppilaan perheeseen: suku, historia, uskonto tai katsomus sekä erilaiset perheet. Tärkeitä opetuksen sisältöjä ovat oman uskonnon juhlat ja pyhät ajat sekä erilaisten juhlien sisältö, merkitys ja viettotavat. Opetuksen sisällöksi valitaan myös oman uskonnon kertomuksia, perinteitä ja tapoja. Tarkastellaan oman uskonnon keskeisiä käsitteitä ja symboleita sekä uskonnon monimuotoisuutta.

Paikallinen tarkennus:

- Buddhan elämäntarina ja muita buddhalaisia kertomuksia
- Viisaus ja myötätunto: Buddhan esimerkki jātaka-tarinoissa
- Kolme jalokiveä: Buddha, Dharma ja Sangha sekä turvautuminen alustavasti
- Temppeli, luostari, meditaatiokeskus, stūpa/pagodi, buddhalainen alttari, Buddha-patsas
- Buddhalaisten yhteisöjen eri rooleja ja luostarielämää: munkit, nunnat, joogit ja maallikot
- Buddhalaisuuden monimuotoisuus ja johdanto eri perinteisiin eri maissa
- Buddhalainen vuodenkierto ja alustavasti kalenterit
- Harjoitus- ja rauhoittumismenetelmiä: esimerkiksi meditaatio ja käsite mantra

S3 Hyvä elämä:

Opetuksessa tarkastellaan ihmisen syntymään ja kuolemaan liittyviä elämänkysymyksiä sekä elämän kunnioittamista. Keskeisiä sisältöjä ovat oppilaan omat teot ja niiden seuraukset, vastuu toisista ihmisistä, ympäristöstä ja luonnosta sekä toisen asemaan eläytyminen, ihmisarvo ja yksilöllisyys. Tutustutaan alustavasti lapsen oikeuksiin ja merkitykseen. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon YK:n Lapsen oikeuksien sopimus ja ihmisen kokonaisvaltainen hyvinvointi. Sisällöt tukevat oppilaan tunnetaitojen kehittymistä.

Paikallinen tarkennus:

- Myötätunto eettisen toiminnan perustana, suhteessa itseen ja muihin ihmisiin, eläimiin ja luontoon
- Muiden auttaminen ja puolustaminen sekä muista välittäminen

- Käsitteet: taitava toiminta ja taitamaton toiminta
- Buddhalaisuuden viisi eettistä harjoitusohjetta alustavasti
- Alustavasti karmasta, jälleensyntymisestä ja kaiken keskinäisestä riippuvuudesta
- Elämänkaareen liittyviä kysymyksiä
- Lapsen oikeuksiin tutustuminen alustavasti ja niiden merkitys omassa elämässä
- Tunnetaitoja: eri tunteiden tunnistamista ja nimeämistä
- Harjoitusmenetelmiä: tyyneys ja meditaatio

Elämänkatsomustieto

Elämänkatsomustiedon tehtävä

Elämänkatsomustiedon opetuksen ydintehtävänä on edistää oppilaiden kykyä etsiä hyvää elämää. Elämänkatsomustiedossa ihmiset ymmärretään kulttuuriaan uusintavina ja luovina toimijoina, jotka kokevat ja tuottavat merkityksiä keskinäisessä toiminnassaan ja kanssakäymisissä ympäröivän maailman kanssa. Katsomuksia, inhimillisiä käytäntöjä ja niitä koskevia merkityksiä pidetään yksilöiden, yhteisöjen ja kulttuuriperinnön vuorovaikutuksen tuloksina. Elämänkatsomustiedossa painotetaan ihmisten kykyä vaikuttaa aktiivisesti omaan ajatteluunsa ja toimintaansa. Tämä koskee myös oppilaiden opiskelua ja oppimista. Siksi on keskeistä sovittaa opetukseen ja opiskeluun oppilaan oma ajattelu- ja kokemusmaailma.

Elämänkatsomustiedon opetuksen tehtävänä on kehittää oppilaiden valmiuksia kasvaa itsenäiseksi, suvaitsevaiseksi, vastuulliseksi ja arvostelukykyiseksi yhteisönsä jäseneksi. Tavoitteena on täysivaltainen demokraattinen kansalaisuus globalisoituvassa ja nopeasti muuttuvassa maailmassa. Tämä edellyttää elämänkatsomustiedon opetukselta monipuolisen katsomuksellisen ja kulttuurisen yleissivistyksen kartuttamisen lisäksi eettisen ja kriittisen ajattelu- ja toimintakyvyn sekä oppimisen taitojen kehittämistä. Elämänkatsomustiedossa kriittinen ajattelu ymmärretään perusteita etsivänä, asiayhteydet hahmottavana ja tilannetajuisena sekä itseään korjaavana. Siihen liittyy avoin ja pohdiskeleva asenne.

Elämänkatsomustieto tukee laaja-alaisen osaamisen kehittymistä, erityisesti ajattelun ja oppimaan oppimisen taitoja, kulttuurisen osaamisen, vuorovaikutuksen ja ilmaisun taitoja, itsestä huolehtimista ja arjentaitoja sekä osallistumista, vaikuttamista ja vastuullisuutta.

Elämänkatsomustiedon tehtävä vuosiluokilla 1-2

Vuosiluokilla 1-2 *elämänkatsomustiedon opetuksen painopiste on oppilaiden yhteistyö- ja vuorovaikutustaitojen, ilmaisun sekä ajattelun ja oppimisen taitojen kehittämisessä. Oppilaan omaa ajattelua ja kokemuksia kuuntelemalla ja arvostamalla vaikutetaan terveen itsetunnon ja myönteisen minäkuvan rakentumiseen.*

Elämänkatsomustiedon oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 1-2

Työtapojen valinnassa on oppiaineen tavoitteiden kannalta keskeistä luoda turvallinen ja avoin psyykkinen ja sosiaalinen oppimisympäristö, jossa oppilas kokee tulevansa kuulluksi ja arvostetuksi. Työskentelyssä tuetaan oppimisen itsesäätelytaitojen kehittymistä. Fyysistä oppimisympäristöä kehitetään erilaiset oppimisen ja työskentelemisen tavat huomioivaksi ja joustavasti muunneltavaksi. Yhteisiä, opettajan ohjaamia tutkimuskeskusteluja rikastetaan toiminnallisilla aktiviteeteilla, saduilla, kertomuksilla, leikeillä, musiikilla, kuvataiteella ja draamalla. Toiminnassa otetaan huomioon lasten elinympäristön digitalisoituminen.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki elämänkatsomustiedossa vuosiluokilla 1-2

Oppiaineen tavoitteiden kannalta keskeistä ohjauksen ja tuen järjestämisessä on vahvistaa oppilaan osallisuuden ja minäpystyvyyden kokemusta. Elämänkatsomustieto oppiaineena tukee

oppilaan hyvinvointia, kehitystä ja oppimista tarjoamalla mahdollisuuksia ja käsitteellisiä välineitä tutkia, jäsentää ja rakentaa omaa katsomuksellista identiteettiä yhdessä muiden kanssa. Ohjausta ja tukea tarvitaan erityisesti vuorovaikutus- ja ajattelutaitojen kehittymiseen. Oppilaiden yksilöllisen tuen tarpeet otetaan huomioon työtapojen valinnassa.

Oppilaan oppimisen arviointi elämänkatsomustiedossa vuosiluokilla 1-2

Oppimisen arviointi on oppilaita ohjaavaa ja kannustavaa. Monipuolinen palaute rakentuu osaksi työskentelyä ja yhteisiä keskusteluja. Se tukee ja vahvistaa oppilaiden osallisuuden ja minäpystyvyyden kokemusta. Palaute ohjaa oppilaita yhteistyötaidoissa ja rohkaisee ilmaisemaan ajatuksiaan. Opetuksessa annetaan tilaa ja oppilaita kannustetaan ihmettelyyn, kysymiseen sekä omien mielipiteiden perusteluun ja toisten näkemysten kuunteluun. Monipuoliset työtavat luovat oppilaille mahdollisuuksia osoittaa ja itse huomata edistymistään ja osaamistaan.

Oppimisprosessin kannalta keskeisiä arvioinnin ja palautteen antamisen kohteita elämänkatsomustiedossa ovat

- edistyminen lähiympäristön katsomuksellisten ilmiöiden tunnistamisessa ja nimeämisessä

- edistyminen ryhmässä toimimisen taidoissa

- edistymien ajatusten ilmaisemisessa ja toisten kuuntelemisessa.

1

Vuosiluokan tavoitteet ja keskeiset sisällöt

T1 ohjata oppilasta kuuntelemaan toisten oppilaiden mielipiteitä ja ajattelua

- Oppilas harjoittelee vuoron odottamista, vuoron antamista ja kuuntelemiseen keskittymistä
- Oppilas harjoittelee toisten ajattelun kuuntelemista myös erilaisten tarinoiden, kertomusten ja dokumenttien kautta

S1 Kasvaminen hyvään elämään

Harjoitetaan keskustelutaitoja opettelemalla kuuntelemaan toisia kunnioittavasti ja harjoittelemalla selkeää itseilmaisua. Pohditaan yhdessä hyvän, oikean ja väärän merkityksiä ja niiden erottamista sekä ihmisen hyvyyttä. Tutkitaan ystävyyden sisältöä ja merkitystä lasten elämässä.

Paikallinen tarkennus:

- Oppilas harjoittelee keskustelutaitoja opettelemalla kuuntelemaan toisia kunnioittavasti ja harjoittelemalla selkeää itseilmaisua
- Oppilas pohtii yhdessä muiden kanssa hyvän, oikean ja väärän merkityksiä ja niiden erottamista sekä ihmisen hyvyyttä
- Oppilas tutkii ystävyyden sisältöä ja merkitystä lasten elämässä
- Omista asioista kertominen: perhe, harrastukset ja kaverit
- Erilaisten tunnetilojen ilmaisu esimerkiksi piirtämällä ja puhumalla
- Omien mielipiteiden ilmaisu ja toisten kuunteleminen

S2 Erilaisia elämäntapoja

Pohditaan kysymystä ”Kuka minä olen?” sekä erilaisia tapoja elää ja ajatella. Tutkitaan erilaisia elämäntapoja liittyen erityisesti oppilaan omaan koti- ja kulttuuritaustaan.

Paikallinen tarkennus:

- Oppilas pohtii muiden kanssa kysymystä ”Kuka minä olen?” sekä erilaisia tapoja elää ja ajatella
- Oppilas tutkii erilaisia elämäntapoja liittyen erityisesti oppilaan omaan koti- ja kulttuuritaustaan
- Erilainen arki eri perheissä
- Juhlat

S3 Yhteiselämän perusteita

Perehdytään ihmisten yhteiselämän perusteisiin tutkimalla esimerkiksi säännön, luottamuksen, rehellisyyden ja reiluuden merkityksiä erilaisissa oppilaan elämään liittyvissä arkipäivän tilanteissa ja ympäristöissä. Tutustutaan alustavasti lapsen oikeuksiin ja lapsen asemaan erilaisissa yhteisöissä.

Paikallinen tarkennus:

- Oppilas perehtyy ihmisten yhteiselämän perusteisiin tutkimalla esimerkiksi säännön, luottamuksen, rehellisyyden ja reiluuden merkityksiä erilaisissa oppilaan elämään liittyvissä arkipäivän tilanteissa ja ympäristöissä
- Oppilas tutustuu alustavasti lapsen oikeuksiin ja lapsen asemaan erilaisissa yhteisöissä
- Oikea ja väärä
- Omatunto
- Säännöt kotona ja koulussa
- Käytöstavat kotona ja koulussa

S4 Luonto ja kestävä tulevaisuus

Tutkitaan erilaisia elämänmuotoja maapallolla pohtien samalla elämän rajallisuutta. Perehdytään kertomuksiin maailman synnystä. Tutkitaan oppilaan omaa lähiympäristöä ja tarkastellaan omien valintojen ja toiminnan vaikutusta siihen. Etsitään luontoon liittyviä merkityksellisiä kokemuksia.

Paikallinen tarkennus:

- Oppilas tutkii erilaisia elämänmuotoja maapallolla pohtien samalla elämän rajallisuutta
- Oppilas perehtyy kertomuksiin maailman synnystä
- Oppilas tutkii oppilaan omaa lähiympäristöä ja tarkastellaan omien valintojen ja toiminnan vaikutusta siihen
- Oppilas etsii luontoon liittyviä merkityksellisiä kokemuksia
- Koulun lähiympäristö
- Elämän alku ja loppu
- Lempipaikka luonnossa

T2 rohkaista oppilasta ilmaisemaan omaa ajatteluaan ja tunteitaan eri tavoin

- Oppilas rohkaistuu ajattelun ja tunteiden ilmaisuun esimerkiksi musiikin, kuvataiteen, draaman, liikunnan tai kirjoittamisen kautta
- Oppilas harjoittelee tunnistamaan itsestä ja toisista erilaisia tunteiden ilmenemistapoja

S2 Erilaisia elämäntapoja

Pohditaan kysymystä ”Kuka minä olen?” sekä erilaisia tapoja elää ja ajatella. Tutkitaan erilaisia elämäntapoja liittyen erityisesti oppilaan omaan koti- ja kulttuuritaustaan.

Paikallinen tarkennus:

- Oppilas pohtii muiden kanssa kysymystä ”Kuka minä olen?” sekä erilaisia tapoja elää ja ajatella
- Oppilas tutkii erilaisia elämäntapoja liittyen erityisesti oppilaan omaan koti- ja kulttuuritaustaan
- Erilainen arki eri perheissä
- Juhlat

T3 ohjata oppilasta arvostamaan omaa ja muiden ajattelua

- Oppilas harjoittelee toisten kuuntelemista. Kuunteleminen on edellytys toisten ajattelun ymmärtämiselle
- Oppilas harjoittelee olemaan vähättelemättä tai suuttumatta erilaisesta tavasta ajatella

S1 Kasvaminen hyvään elämään

Harjoitetaan keskustelutaitoja opettelemalla kuuntelemaan toisia kunnioittavasti ja harjoittelemalla selkeää itseilmaisua. Pohditaan yhdessä hyvän, oikean ja väärän merkityksiä ja niiden erottamista sekä ihmisen hyvyyttä. Tutkitaan ystävyyden sisältöä ja merkitystä lasten elämässä.

Paikallinen tarkennus:

- Oppilas harjoittelee keskustelutaitoja opettelemalla kuuntelemaan toisia kunnioittavasti ja harjoittelemalla selkeää itseilmaisua
- Oppilas pohtii yhdessä muiden kanssa hyvän, oikean ja väärän merkityksiä ja niiden erottamista sekä ihmisen hyvyyttä
- Oppilas tutkii ystävyyden sisältöä ja merkitystä lasten elämässä
- Omista asioista kertominen: perhe, harrastukset ja kaverit
- Erilaisten tunnetilojen ilmaisu esimerkiksi piirtämällä ja puhumalla
- Omien mielipiteiden ilmaisu ja toisten kuunteleminen

T4 edistää oppilaan taitoa tehdä kysymyksiä ja esittää perusteltuja väitteitä

- Oppilas harjoittelee kysymysten tekemistä arkikokemuksien herättämän ihmetyksen kautta
- Oppilas harjoittelee perustelemaan väitteitä omien mielipiteiden perustelun kautta

S1 Kasvaminen hyvään elämään

Harjoitetaan keskustelutaitoja opettelemalla kuuntelemaan toisia kunnioittavasti ja harjoittelemalla selkeää itseilmaisua. Pohditaan yhdessä hyvän, oikean ja väärän merkityksiä ja niiden erottamista sekä ihmisen hyvyyttä. Tutkitaan ystävyyden sisältöä ja merkitystä lasten elämässä.

Paikallinen tarkennus:

- Oppilas harjoittelee keskustelutaitoja opettelemalla kuuntelemaan toisia kunnioittavasti ja harjoittelemalla selkeää itseilmaisua
- Oppilas pohtii yhdessä muiden kanssa hyvän, oikean ja väärän merkityksiä ja niiden erottamista sekä ihmisen hyvyyttä
- Oppilas tutkii ystävyyden sisältöä ja merkitystä lasten elämässä
- Omista asioista kertominen: perhe, harrastukset ja kaverit
- Erilaisten tunnetilojen ilmaisu esimerkiksi piirtämällä ja puhumalla
- Omien mielipiteiden ilmaisu ja toisten kuunteleminen

S2 Erilaisia elämäntapoja

Pohditaan kysymystä ”Kuka minä olen?” sekä erilaisia tapoja elää ja ajatella. Tutkitaan erilaisia elämäntapoja liittyen erityisesti oppilaan omaan koti- ja kulttuuritaustaan.

Paikallinen tarkennus:

- Oppilas pohtii muiden kanssa kysymystä ”Kuka minä olen?” sekä erilaisia tapoja elää ja ajatella
- Oppilas tutkii erilaisia elämäntapoja liittyen erityisesti oppilaan omaan koti- ja kulttuuritaustaan
- Erilainen arki eri perheissä
- Juhlat

S3 Yhteiselämän perusteita

Perehdytään ihmisten yhteiselämän perusteisiin tutkimalla esimerkiksi säännön, luottamuksen, rehellisyyden ja reiluuden merkityksiä erilaisissa oppilaan elämään liittyvissä arkipäivän tilanteissa ja ympäristöissä. Tutustutaan alustavasti lapsen oikeuksiin ja lapsen asemaan erilaisissa yhteisöissä.

Paikallinen tarkennus:

- Oppilas perehtyy ihmisten yhteiselämän perusteisiin tutkimalla esimerkiksi säännön, luottamuksen, rehellisyyden ja reiluuden merkityksiä erilaisissa oppilaan elämään liittyvissä arkipäivän tilanteissa ja ympäristöissä
- Oppilas tutustuu alustavasti lapsen oikeuksiin ja lapsen asemaan erilaisissa yhteisöissä
- Oikea ja väärä
- Omatunto
- Säännöt kotona ja koulussa
- Käytöstavat kotona ja koulussa

S4 Luonto ja kestävä tulevaisuus

Tutkitaan erilaisia elämänmuotoja maapallolla pohtien samalla elämän rajallisuutta. Perehdytään kertomuksiin maailman synnystä. Tutkitaan oppilaan omaa lähiympäristöä ja tarkastellaan omien valintojen ja toiminnan vaikutusta siihen. Etsitään luontoon liittyviä merkityksellisiä kokemuksia.

Paikallinen tarkennus:

- Oppilas tutkii erilaisia elämänmuotoja maapallolla pohtien samalla elämän rajallisuutta
- Oppilas perehtyy kertomuksiin maailman synnystä
- Oppilas tutkii oppilaan omaa lähiympäristöä ja tarkastellaan omien valintojen ja toiminnan vaikutusta siihen
- Oppilas etsii luontoon liittyviä merkityksellisiä kokemuksia
- Koulun lähiympäristö
- Elämän alku ja loppu
- Lempipaikka luonnossa

T5 ohjata oppilasta tunnistamaan kokemiensa arkipäiväisten tilanteiden syitä ja seurauksia sekä eettisiä ulottuvuuksia

- Oppilas pohtii arjen asioita, kuten mikä on reilua, onko joku asia oikein tai väärin, voiko joku asia olla samaan aikaan oikein ja väärin
- Oppilas harjoittelee miettimään, miten paljon voi omalla toiminnallaan vaikuttaa, mitä seuraavaksi tapahtuu

S1 Kasvaminen hyvään elämään

Harjoitetaan keskustelutaitoja opettelemalla kuuntelemaan toisia kunnioittavasti ja harjoittelemalla selkeää itseilmaisua. Pohditaan yhdessä hyvän, oikean ja väärän merkityksiä ja niiden erottamista sekä ihmisen hyvyyttä. Tutkitaan ystävyyden sisältöä ja merkitystä lasten elämässä.

Paikallinen tarkennus:

- Oppilas harjoittelee keskustelutaitoja opettelemalla kuuntelemaan toisia kunnioittavasti ja harjoittelemalla selkeää itseilmaisua
- Oppilas pohtii yhdessä muiden kanssa hyvän, oikean ja väärän merkityksiä ja niiden erottamista sekä ihmisen hyvyyttä
- Oppilas tutkii ystävyyden sisältöä ja merkitystä lasten elämässä
- Omista asioista kertominen: perhe, harrastukset ja kaverit
- Erilaisten tunnetilojen ilmaisu esimerkiksi piirtämällä ja puhumalla
- Omien mielipiteiden ilmaisu ja toisten kuunteleminen

S2 Erilaisia elämäntapoja

Pohditaan kysymystä ”Kuka minä olen?” sekä erilaisia tapoja elää ja ajatella. Tutkitaan erilaisia elämäntapoja liittyen erityisesti oppilaan omaan koti- ja kulttuuritaustaan.

Paikallinen tarkennus:

- Oppilas pohtii muiden kanssa kysymystä ”Kuka minä olen?” sekä erilaisia tapoja elää ja ajatella
- Oppilas tutkii erilaisia elämäntapoja liittyen erityisesti oppilaan omaan koti- ja kulttuuritaustaan
- Erilainen arki eri perheissä
- Juhlat

S3 Yhteiselämän perusteita

Perehdytään ihmisten yhteiselämän perusteisiin tutkimalla esimerkiksi säännön, luottamuksen, rehellisyyden ja reiluuden merkityksiä erilaisissa oppilaan elämään liittyvissä arkipäivän tilanteissa ja ympäristöissä. Tutustutaan alustavasti lapsen oikeuksiin ja lapsen asemaan erilaisissa yhteisöissä.

Paikallinen tarkennus:

- Oppilas perehtyy ihmisten yhteiselämän perusteisiin tutkimalla esimerkiksi säännön, luottamuksen, rehellisyyden ja reiluuden merkityksiä erilaisissa oppilaan elämään liittyvissä arkipäivän tilanteissa ja ympäristöissä
- Oppilas tutustuu alustavasti lapsen oikeuksiin ja lapsen asemaan erilaisissa yhteisöissä
- Oikea ja väärä
- Omatunto
- Säännöt kotona ja koulussa
- Käytöstavat kotona ja koulussa

S4 Luonto ja kestävä tulevaisuus

Tutkitaan erilaisia elämänmuotoja maapallolla pohtien samalla elämän rajallisuutta. Perehdytään kertomuksiin maailman synnystä. Tutkitaan oppilaan omaa lähiympäristöä ja tarkastellaan omien valintojen ja toiminnan vaikutusta siihen. Etsitään luontoon liittyviä merkityksellisiä kokemuksia.

Paikallinen tarkennus:

- Oppilas tutkii erilaisia elämänmuotoja maapallolla pohtien samalla elämän rajallisuutta
- Oppilas perehtyy kertomuksiin maailman synnystä
- Oppilas tutkii oppilaan omaa lähiympäristöä ja tarkastellaan omien valintojen ja toiminnan vaikutusta siihen
- Oppilas etsii luontoon liittyviä merkityksellisiä kokemuksia
- Koulun lähiympäristö
- Elämän alku ja loppu
- Lempipaikka luonnossa

T6 rohkaista oppilasta pohtimaan oikean ja väärän eroa sekä hyvyyttä

- Oppilas pohtii oikean ja väärän eroja satujen ja tarinoiden kautta
- Oppilas havainnoi arkikokemuksia; jos tilanteessa on toiminut väärin, miten sitä voisi seuraavalla kerralla välttää

S1 Kasvaminen hyvään elämään

Harjoitetaan keskustelutaitoja opettelemalla kuuntelemaan toisia kunnioittavasti ja harjoittelemalla selkeää itseilmaisua. Pohditaan yhdessä hyvän, oikean ja väärän merkityksiä ja niiden erottamista sekä ihmisen hyvyyttä. Tutkitaan ystävyyden sisältöä ja merkitystä lasten elämässä.

Paikallinen tarkennus:

- Oppilas harjoittelee keskustelutaitoja opettelemalla kuuntelemaan toisia kunnioittavasti ja harjoittelemalla selkeää itseilmaisua
- Oppilas pohtii yhdessä muiden kanssa hyvän, oikean ja väärän merkityksiä ja niiden erottamista sekä ihmisen hyvyyttä
- Oppilas tutkii ystävyyden sisältöä ja merkitystä lasten elämässä
- Omista asioista kertominen: perhe, harrastukset ja kaverit
- Erilaisten tunnetilojen ilmaisu esimerkiksi piirtämällä ja puhumalla
- Omien mielipiteiden ilmaisu ja toisten kuunteleminen

S2 Erilaisia elämäntapoja

Pohditaan kysymystä ”Kuka minä olen?” sekä erilaisia tapoja elää ja ajatella. Tutkitaan erilaisia elämäntapoja liittyen erityisesti oppilaan omaan koti- ja kulttuuritaustaan.

Paikallinen tarkennus:

- Oppilas pohtii muiden kanssa kysymystä ”Kuka minä olen?” sekä erilaisia tapoja elää ja ajatella
- Oppilas tutkii erilaisia elämäntapoja liittyen erityisesti oppilaan omaan koti- ja kulttuuritaustaan
- Erilainen arki eri perheissä
- Juhlat

S3 Yhteiselämän perusteita

Perehdytään ihmisten yhteiselämän perusteisiin tutkimalla esimerkiksi säännön, luottamuksen, rehellisyyden ja reiluuden merkityksiä erilaisissa oppilaan elämään liittyvissä arkipäivän tilanteissa ja ympäristöissä. Tutustutaan alustavasti lapsen oikeuksiin ja lapsen asemaan erilaisissa yhteisöissä.

Paikallinen tarkennus:

- Oppilas perehtyy ihmisten yhteiselämän perusteisiin tutkimalla esimerkiksi säännön, luottamuksen, rehellisyyden ja reiluuden merkityksiä erilaisissa oppilaan elämään liittyvissä arkipäivän tilanteissa ja ympäristöissä
- Oppilas tutustuu alustavasti lapsen oikeuksiin ja lapsen asemaan erilaisissa yhteisöissä
- Oikea ja väärä
- Omatunto
- Säännöt kotona ja koulussa
- Käytöstavat kotona ja koulussa

S4 Luonto ja kestävä tulevaisuus

Tutkitaan erilaisia elämänmuotoja maapallolla pohtien samalla elämän rajallisuutta. Perehdytään kertomuksiin maailman synnystä. Tutkitaan oppilaan omaa lähiympäristöä ja tarkastellaan omien valintojen ja toiminnan vaikutusta siihen. Etsitään luontoon liittyviä merkityksellisiä kokemuksia.

Paikallinen tarkennus:

- Oppilas tutkii erilaisia elämänmuotoja maapallolla pohtien samalla elämän rajallisuutta
- Oppilas perehtyy kertomuksiin maailman synnystä
- Oppilas tutkii oppilaan omaa lähiympäristöä ja tarkastellaan omien valintojen ja toiminnan vaikutusta siihen
- Oppilas etsii luontoon liittyviä merkityksellisiä kokemuksia
- Koulun lähiympäristö
- Elämän alku ja loppu
- Lempipaikka luonnossa

T7 opastaa oppilasta tuntemaan lähiympäristön tapakulttuureja

- Oppilas tutustuu lähiympäristön tapakulttuuriin, kuten suomalaiset vuotuisjuhlat ja niiden vaikutus koulun arkeen

S2 Erilaisia elämäntapoja

Pohditaan kysymystä ”Kuka minä olen?” sekä erilaisia tapoja elää ja ajatella. Tutkitaan erilaisia elämäntapoja liittyen erityisesti oppilaan omaan koti- ja kulttuuritaustaan.

Paikallinen tarkennus:

- Oppilas pohtii muiden kanssa kysymystä ”Kuka minä olen?” sekä erilaisia tapoja elää ja ajatella
- Oppilas tutkii erilaisia elämäntapoja liittyen erityisesti oppilaan omaan koti- ja kulttuuritaustaan
- Erilainen arki eri perheissä
- Juhlat

T8 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisten yhteiselämän perusteita

- Oppilas ymmärtää, että yhteiselämän perusteisiin kuuluu hyvät käytöstavat, sovitut säännöt ja lait, sekä tietää, että niiden noudattamatta jättämisellä voi olla seurauksia
- Oppilas havainnoi oman luokan, koulun ja kodin sääntöjä sekä tapoja
- Oppilas pohtii ajankohtaisissa asioissa hyvän, oikean ja väärän eroja
- Oppilas saa itsetuntemusta lisää esimerkiksi erilaisten leikkien ja kyselyiden kautta
- Oppilas pohtii, mihin erilaisiin ryhmiin kuuluu: perhe, suku, kaverit, harrastukset, luokka, koulu, vantaalaislapsi

- Oppilas pohtii omaan lähiympäristöön liittyviä yhteiselämän käytäntöjä

S1 Kasvaminen hyvään elämään

Harjoitetaan keskustelutaitoja opettelemalla kuuntelemaan toisia kunnioittavasti ja harjoittelemalla selkeää itseilmaisua. Pohditaan yhdessä hyvän, oikean ja väärän merkityksiä ja niiden erottamista sekä ihmisen hyvyyttä. Tutkitaan ystävyyden sisältöä ja merkitystä lasten elämässä.

Paikallinen tarkennus:

- Oppilas harjoittelee keskustelutaitoja opettelemalla kuuntelemaan toisia kunnioittavasti ja harjoittelemalla selkeää itseilmaisua
- Oppilas pohtii yhdessä muiden kanssa hyvän, oikean ja väärän merkityksiä ja niiden erottamista sekä ihmisen hyvyyttä
- Oppilas tutkii ystävyyden sisältöä ja merkitystä lasten elämässä
- Omista asioista kertominen: perhe, harrastukset ja kaverit
- Erilaisten tunnetilojen ilmaisu esimerkiksi piirtämällä ja puhumalla
- Omien mielipiteiden ilmaisu ja toisten kuunteleminen

S2 Erilaisia elämäntapoja

Pohditaan kysymystä ”Kuka minä olen?” sekä erilaisia tapoja elää ja ajatella. Tutkitaan erilaisia elämäntapoja liittyen erityisesti oppilaan omaan koti- ja kulttuuritaustaan.

Paikallinen tarkennus:

- Oppilas pohtii muiden kanssa kysymystä ”Kuka minä olen?” sekä erilaisia tapoja elää ja ajatella
- Oppilas tutkii erilaisia elämäntapoja liittyen erityisesti oppilaan omaan koti- ja kulttuuritaustaan
- Erilainen arki eri perheissä
- Juhlat

S3 Yhteiselämän perusteita

Perehdytään ihmisten yhteiselämän perusteisiin tutkimalla esimerkiksi säännön, luottamuksen, rehellisyyden ja reiluuden merkityksiä erilaisissa oppilaan elämään liittyvissä arkipäivän tilanteissa ja ympäristöissä. Tutustutaan alustavasti lapsen oikeuksiin ja lapsen asemaan erilaisissa yhteisöissä.

Paikallinen tarkennus:

- Oppilas perehtyy ihmisten yhteiselämän perusteisiin tutkimalla esimerkiksi säännön, luottamuksen, rehellisyyden ja reiluuden merkityksiä erilaisissa oppilaan elämään liittyvissä arkipäivän tilanteissa ja ympäristöissä
- Oppilas tutustuu alustavasti lapsen oikeuksiin ja lapsen asemaan erilaisissa yhteisöissä
- Oikea ja väärä
- Omatunto
- Säännöt kotona ja koulussa
- Käytöstavat kotona ja koulussa

S4 Luonto ja kestävä tulevaisuus

Tutkitaan erilaisia elämänmuotoja maapallolla pohtien samalla elämän rajallisuutta. Perehdytään kertomuksiin maailman synnystä. Tutkitaan oppilaan omaa lähiympäristöä ja tarkastellaan omien valintojen ja toiminnan vaikutusta siihen. Etsitään luontoon liittyviä merkityksellisiä kokemuksia.

Paikallinen tarkennus:

- Oppilas tutkii erilaisia elämänmuotoja maapallolla pohtien samalla elämän rajallisuutta
- Oppilas perehtyy kertomuksiin maailman synnystä
- Oppilas tutkii oppilaan omaa lähiympäristöä ja tarkastellaan omien valintojen ja toiminnan vaikutusta siihen
- Oppilas etsii luontoon liittyviä merkityksellisiä kokemuksia
- Koulun lähiympäristö
- Elämän alku ja loppu
- Lempipaikka luonnossa

T9 ohjata oppilasta kunnioittamaan ja arvostamaan omaa ympäristöään ja luontoa

- Oppilas huolehtii omista tavaroista ja luokkaympäristöstä
- Oppilas tutustuu koulun lähiluontoon ja omaan lähialueeseen
- Oppilas oppii arvostamaan ja kunnioittamaan ympäristönsä omaleimaisuutta
- Oppilas harjoittelee havainnoimaan elottoman ja elollisen luonnon eroa

S4 Luonto ja kestävä tulevaisuus

Tutkitaan erilaisia elämänmuotoja maapallolla pohtien samalla elämän rajallisuutta. Perehdytään kertomuksiin maailman synnystä. Tutkitaan oppilaan omaa lähiympäristöä ja tarkastellaan omien valintojen ja toiminnan vaikutusta siihen. Etsitään luontoon liittyviä merkityksellisiä kokemuksia.

Paikallinen tarkennus:

- Oppilas tutkii erilaisia elämänmuotoja maapallolla pohtien samalla elämän rajallisuutta
- Oppilas perehtyy kertomuksiin maailman synnystä
- Oppilas tutkii oppilaan omaa lähiympäristöä ja tarkastellaan omien valintojen ja toiminnan vaikutusta siihen
- Oppilas etsii luontoon liittyviä merkityksellisiä kokemuksia
- Koulun lähiympäristö
- Elämän alku ja loppu
- Lempipaikka luonnossa

2

Vuosiluokan tavoitteet ja keskeiset sisällöt

T1 ohjata oppilasta kuuntelemaan toisten oppilaiden mielipiteitä ja ajattelua

- Oppilas harjoittelee vuoron odottamista, vuoron antamista ja kuuntelemiseen keskittymistä esimerkiksi miettimällä valitusta aiheesta oma mielipide, kertomalla oma mielipide vuorollaan ja keskustellemalla
- Oppilas harjoittelee toisten ajattelun kuuntelemista myös erilaisten tarinoiden, kertomusten ja dokumenttien kautta

S1 Kasvaminen hyvään elämään

Harjoitetaan keskustelutaitoja opettelemalla kuuntelemaan toisia kunnioittavasti ja harjoittelemalla selkeää itseilmaisua. Pohditaan yhdessä hyvän, oikean ja väärän merkityksiä ja niiden erottamista sekä ihmisen hyvyyttä. Tutkitaan ystävyyden sisältöä ja merkitystä lasten elämässä.

Paikallinen tarkennus:

- Oppilas harjoittelee keskustelutaitoja opettelemalla kuuntelemaan toisia kunnioittavasti ja harjoittelemalla selkeää itseilmaisua
- Oppilas pohtii yhdessä muiden kanssa hyvän, oikean ja väärän merkityksiä ja niiden erottamista sekä ihmisen hyvyyttä
- Oppilas tutkii ystävyyden sisältöä ja merkitystä lasten elämässä
- Omista asioista kertominen myös kirjallisesti: perhe, harrastukset ja kaverit
- Erilaisten tunnetilojen ilmaisu esimerkiksi piirtämällä, puhumalla ja kirjoittamalla.
- Omien mielipiteiden ilmaisu ja toisten kuunteleminen

S2 Erilaisia elämäntapoja

Pohditaan kysymystä ”Kuka minä olen?” sekä erilaisia tapoja elää ja ajatella. Tutkitaan erilaisia elämäntapoja liittyen erityisesti oppilaan omaan koti- ja kulttuuritaustaan.

Paikallinen tarkennus:

- Oppilas pohtii muiden kanssa ”Kuka minä olen?” sekä erilaisia tapoja elää ja ajatella
- Oppilas tutkii erilaisia elämäntapoja liittyen erityisesti oppilaan omaan koti- ja kulttuuritaustaan
- Erilainen arki perheissä
- Juhlat

S3 Yhteiselämän perusteita

Perehdytään ihmisten yhteiselämän perusteisiin tutkimalla esimerkiksi säännön, luottamuksen, rehellisyyden ja reiluuden merkityksiä erilaisissa oppilaan elämään liittyvissä arkipäivän tilanteissa ja ympäristöissä. Tutustutaan alustavasti lapsen oikeuksiin ja lapsen asemaan erilaisissa yhteisöissä.

Paikallinen tarkennus:

- Oppilas perehtyy ihmisten yhteiselämän perusteisiin tutkimalla esimerkiksi säännön, luottamuksen, rehellisyyden ja reiluuden merkityksiä erilaisissa oppilaan elämään liittyvissä arkipäivän tilanteissa ja ympäristöissä
- Oppilas tutustuu alustavasti lapsen oikeuksiin ja lapsen asemaan erilaisissa yhteisöissä
- Oikea ja väärä
- Omatunto
- Säännöt, miksi eri paikoissa on erilaiset säännöt
- Käytöstavat, miksi eri paikoissa käyttäydytään eri tavalla

S4 Luonto ja kestävä tulevaisuus

Tutkitaan erilaisia elämänmuotoja maapallolla pohtien samalla elämän rajallisuutta. Perehdytään kertomuksiin maailman synnystä. Tutkitaan oppilaan omaa lähiympäristöä ja tarkastellaan omien valintojen ja toiminnan vaikutusta siihen. Etsitään luontoon liittyviä merkityksellisiä kokemuksia.

Paikallinen tarkennus:

- Oman toiminnan vaikutus lähiympäristöön
- Ihmisen elämänvaiheet

T2 rohkaista oppilasta ilmaisemaan omaa ajatteluaan ja tunteitaan eri tavoin

- Oppilas rohkaistuu ajattelun ja tunteiden ilmaisuun
- Oppilas harjoittelee saman tunteen ilmaisua eri tilanteissa
- Oppilas vertailee pikkulapsen tunneilmaisua koululaisen tai aikuisen tapaan ilmaista sama tunne

S2 Erilaisia elämäntapoja

Pohditaan kysymystä ”Kuka minä olen?” sekä erilaisia tapoja elää ja ajatella. Tutkitaan erilaisia elämäntapoja liittyen erityisesti oppilaan omaan koti- ja kulttuuritaustaan.

Paikallinen tarkennus:

- Oppilas pohtii muiden kanssa ”Kuka minä olen?” sekä erilaisia tapoja elää ja ajatella
- Oppilas tutkii erilaisia elämäntapoja liittyen erityisesti oppilaan omaan koti- ja kulttuuritaustaan
- Erilainen arki perheissä
- Juhlat

T3 ohjata oppilasta arvostamaan omaa ja muiden ajattelua

- Oppilas harjoittelee toisten kuuntelemista
- Oppilas harjoittelee olemaan vähättelemättä tai suuttumatta erilaisesta tavasta ajatella

S1 Kasvaminen hyvään elämään

Harjoitetaan keskustelutaitoja opettelemalla kuuntelemaan toisia kunnioittavasti ja harjoittelemalla selkeää itseilmaisua. Pohditaan yhdessä hyvän, oikean ja väärän merkityksiä ja niiden erottamista sekä ihmisen hyvyyttä. Tutkitaan ystävyyden sisältöä ja merkitystä lasten elämässä.

Paikallinen tarkennus:

- Oppilas harjoittelee keskustelutaitoja opettelemalla kuuntelemaan toisia kunnioittavasti ja harjoittelemalla selkeää itseilmaisua
- Oppilas pohtii yhdessä muiden kanssa hyvän, oikean ja väärän merkityksiä ja niiden erottamista sekä ihmisen hyvyyttä
- Oppilas tutkii ystävyyden sisältöä ja merkitystä lasten elämässä
- Omista asioista kertominen myös kirjallisesti: perhe, harrastukset ja kaverit
- Erilaisten tunnetilojen ilmaisu esimerkiksi piirtämällä, puhumalla ja kirjoittamalla.
- Omien mielipiteiden ilmaisu ja toisten kuunteleminen

T4 edistää oppilaan taitoa tehdä kysymyksiä ja esittää perusteltuja väitteitä

- Oppilas harjoittelee kysymysten tekemistä arkikokemuksien herättämän ihmetyksen kautta
- Oppilas harjoittelee perustelemaan väitteitä omien mielipiteiden perustelun kautta

S1 Kasvaminen hyvään elämään

Harjoitetaan keskustelutaitoja opettelemalla kuuntelemaan toisia kunnioittavasti ja harjoittelemalla selkeää itseilmaisua. Pohditaan yhdessä hyvän, oikean ja väärän merkityksiä ja niiden erottamista sekä ihmisen hyvyyttä. Tutkitaan ystävyyden sisältöä ja merkitystä lasten elämässä.

Paikallinen tarkennus:

- Oppilas harjoittelee keskustelutaitoja opettelemalla kuuntelemaan toisia kunnioittavasti ja harjoittelemalla selkeää itseilmaisua
- Oppilas pohtii yhdessä muiden kanssa hyvän, oikean ja väärän merkityksiä ja niiden erottamista sekä ihmisen hyvyyttä
- Oppilas tutkii ystävyyden sisältöä ja merkitystä lasten elämässä
- Omista asioista kertominen myös kirjallisesti: perhe, harrastukset ja kaverit
- Erilaisten tunnetilojen ilmaisu esimerkiksi piirtämällä, puhumalla ja kirjoittamalla.
- Omien mielipiteiden ilmaisu ja toisten kuunteleminen

S2 Erilaisia elämäntapoja

Pohditaan kysymystä ”Kuka minä olen?” sekä erilaisia tapoja elää ja ajatella. Tutkitaan erilaisia elämäntapoja liittyen erityisesti oppilaan omaan koti- ja kulttuuritaustaan.

Paikallinen tarkennus:

- Oppilas pohtii muiden kanssa ”Kuka minä olen?” sekä erilaisia tapoja elää ja ajatella
- Oppilas tutkii erilaisia elämäntapoja liittyen erityisesti oppilaan omaan koti- ja kulttuuritaustaan
- Erilainen arki perheissä
- Juhlat

S3 Yhteiselämän perusteita

Perehdytään ihmisten yhteiselämän perusteisiin tutkimalla esimerkiksi säännön, luottamuksen, rehellisyyden ja reiluuden merkityksiä erilaisissa oppilaan elämään liittyvissä arkipäivän tilanteissa ja ympäristöissä. Tutustutaan alustavasti lapsen oikeuksiin ja lapsen asemaan erilaisissa yhteisöissä.

Paikallinen tarkennus:

- Oppilas perehtyy ihmisten yhteiselämän perusteisiin tutkimalla esimerkiksi säännön, luottamuksen, rehellisyyden ja reiluuden merkityksiä erilaisissa oppilaan elämään liittyvissä arkipäivän tilanteissa ja ympäristöissä
- Oppilas tutustuu alustavasti lapsen oikeuksiin ja lapsen asemaan erilaisissa yhteisöissä
- Oikea ja väärä
- Omatunto
- Säännöt, miksi eri paikoissa on erilaiset säännöt
- Käytöstavat, miksi eri paikoissa käyttäydytään eri tavalla

S4 Luonto ja kestävä tulevaisuus

Tutkitaan erilaisia elämänmuotoja maapallolla pohtien samalla elämän rajallisuutta. Perehdytään kertomuksiin maailman synnystä. Tutkitaan oppilaan omaa lähiympäristöä ja tarkastellaan omien valintojen ja toiminnan vaikutusta siihen. Etsitään luontoon liittyviä merkityksellisiä kokemuksia.

Paikallinen tarkennus:

- Oman toiminnan vaikutus lähiympäristöön
- Ihmisen elämänvaiheet

T5 ohjata oppilasta tunnistamaan kokemiensa arkipäiväisten tilanteiden syitä ja seurauksia sekä eettisiä ulottuvuuksia

- Oppilas pohtii arjen asioita, kuten mikä on reilua, onko joku asia oikein tai väärin, voiko joku asia olla samaan aikaan oikein ja väärin
- Oppilas harjoittelee miettimään, miten paljon voi omalla toiminnallaan vaikuttaa, mitä seuraavaksi tapahtuu

S1 Kasvaminen hyvään elämään

Harjoitetaan keskustelutaitoja opettelemalla kuuntelemaan toisia kunnioittavasti ja harjoittelemalla selkeää itseilmaisua. Pohditaan yhdessä hyvän, oikean ja väärän merkityksiä ja niiden erottamista sekä ihmisen hyvyyttä. Tutkitaan ystävyyden sisältöä ja merkitystä lasten elämässä.

Paikallinen tarkennus:

- Oppilas harjoittelee keskustelutaitoja opettelemalla kuuntelemaan toisia kunnioittavasti ja harjoittelemalla selkeää itseilmaisua
- Oppilas pohtii yhdessä muiden kanssa hyvän, oikean ja väärän merkityksiä ja niiden erottamista sekä ihmisen hyvyyttä
- Oppilas tutkii ystävyyden sisältöä ja merkitystä lasten elämässä
- Omista asioista kertominen myös kirjallisesti: perhe, harrastukset ja kaverit
- Erilaisten tunnetilojen ilmaisu esimerkiksi piirtämällä, puhumalla ja kirjoittamalla.
- Omien mielipiteiden ilmaisu ja toisten kuunteleminen

S2 Erilaisia elämäntapoja

Pohditaan kysymystä ”Kuka minä olen?” sekä erilaisia tapoja elää ja ajatella. Tutkitaan erilaisia elämäntapoja liittyen erityisesti oppilaan omaan koti- ja kulttuuritaustaan.

Paikallinen tarkennus:

- Oppilas pohtii muiden kanssa ”Kuka minä olen?” sekä erilaisia tapoja elää ja ajatella
- Oppilas tutkii erilaisia elämäntapoja liittyen erityisesti oppilaan omaan koti- ja kulttuuritaustaan
- Erilainen arki perheissä
- Juhlat

S3 Yhteiselämän perusteita

Perehdytään ihmisten yhteiselämän perusteisiin tutkimalla esimerkiksi säännön, luottamuksen, rehellisyyden ja reiluuden merkityksiä erilaisissa oppilaan elämään liittyvissä arkipäivän tilanteissa ja ympäristöissä. Tutustutaan alustavasti lapsen oikeuksiin ja lapsen asemaan erilaisissa yhteisöissä.

Paikallinen tarkennus:

- Oppilas perehtyy ihmisten yhteiselämän perusteisiin tutkimalla esimerkiksi säännön, luottamuksen, rehellisyyden ja reiluuden merkityksiä erilaisissa oppilaan elämään liittyvissä arkipäivän tilanteissa ja ympäristöissä

- Oppilas tutustuu alustavasti lapsen oikeuksiin ja lapsen asemaan erilaisissa yhteisöissä
- Oikea ja väärä
- Omatunto
- Säännöt, miksi eri paikoissa on erilaiset säännöt
- Käytöstavat, miksi eri paikoissa käyttäydytään eri tavalla

S4 Luonto ja kestävä tulevaisuus

Tutkitaan erilaisia elämänmuotoja maapallolla pohtien samalla elämän rajallisuutta. Perehdytään kertomuksiin maailman synnystä. Tutkitaan oppilaan omaa lähiympäristöä ja tarkastellaan omien valintojen ja toiminnan vaikutusta siihen. Etsitään luontoon liittyviä merkityksellisiä kokemuksia.

Paikallinen tarkennus:

- Oman toiminnan vaikutus lähiympäristöön
- Ihmisen elämänvaiheet

T6 rohkaista oppilasta pohtimaan oikean ja väärän eroa sekä hyvyyttä

- Oppilas havainnoi arkikokemuksia; jos tilanteessa on toiminut väärin, miten sitä voisi seuraavalla kerralla välttää
- Oppilas pohtii millainen on hyvä ihminen ja miten sellaiseksi voi itse tulla

S1 Kasvaminen hyvään elämään

Harjoitetaan keskustelutaitoja opettelemalla kuuntelemaan toisia kunnioittavasti ja harjoittelemalla selkeää itseilmaisua. Pohditaan yhdessä hyvän, oikean ja väärän merkityksiä ja niiden erottamista sekä ihmisen hyvyyttä. Tutkitaan ystävyyden sisältöä ja merkitystä lasten elämässä.

Paikallinen tarkennus:

- Oppilas harjoittelee keskustelutaitoja opettelemalla kuuntelemaan toisia kunnioittavasti ja harjoittelemalla selkeää itseilmaisua
- Oppilas pohtii yhdessä muiden kanssa hyvän, oikean ja väärän merkityksiä ja niiden erottamista sekä ihmisen hyvyyttä
- Oppilas tutkii ystävyyden sisältöä ja merkitystä lasten elämässä
- Omista asioista kertominen myös kirjallisesti: perhe, harrastukset ja kaverit
- Erilaisten tunnetilojen ilmaisu esimerkiksi piirtämällä, puhumalla ja kirjoittamalla.
- Omien mielipiteiden ilmaisu ja toisten kuunteleminen

S2 Erilaisia elämäntapoja

Pohditaan kysymystä ”Kuka minä olen?” sekä erilaisia tapoja elää ja ajatella. Tutkitaan erilaisia elämäntapoja liittyen erityisesti oppilaan omaan koti- ja kulttuuritaustaan.

Paikallinen tarkennus:

- Oppilas pohtii muiden kanssa ”Kuka minä olen?” sekä erilaisia tapoja elää ja ajatella
- Oppilas tutkii erilaisia elämäntapoja liittyen erityisesti oppilaan omaan koti- ja kulttuuritaustaan
- Erilainen arki perheissä
- Juhlat

S3 Yhteiselämän perusteita

Perehdytään ihmisten yhteiselämän perusteisiin tutkimalla esimerkiksi säännön, luottamuksen, rehellisyyden ja reiluuden merkityksiä erilaisissa oppilaan elämään liittyvissä arkipäivän tilanteissa ja ympäristöissä. Tutustutaan alustavasti lapsen oikeuksiin ja lapsen asemaan erilaisissa yhteisöissä.

Paikallinen tarkennus:

- Oppilas perehtyy ihmisten yhteiselämän perusteisiin tutkimalla esimerkiksi säännön, luottamuksen, rehellisyyden ja reiluuden merkityksiä erilaisissa oppilaan elämään liittyvissä arkipäivän tilanteissa ja ympäristöissä
- Oppilas tutustuu alustavasti lapsen oikeuksiin ja lapsen asemaan erilaisissa yhteisöissä
- Oikea ja väärä
- Omatunto
- Säännöt, miksi eri paikoissa on erilaiset säännöt
- Käytöstavat, miksi eri paikoissa käyttäydytään eri tavalla

S4 Luonto ja kestävä tulevaisuus

Tutkitaan erilaisia elämänmuotoja maapallolla pohtien samalla elämän rajallisuutta. Perehdytään kertomuksiin maailman synnystä. Tutkitaan oppilaan omaa lähiympäristöä ja tarkastellaan omien valintojen ja toiminnan vaikutusta siihen. Etsitään luontoon liittyviä merkityksellisiä kokemuksia.

Paikallinen tarkennus:

- Oman toiminnan vaikutus lähiympäristöön
- Ihmisen elämänvaiheet

T7 opastaa oppilasta tuntemaan lähiympäristön tapakulttuureja

- Oppilas tutustuu lähiympäristön tapakulttuuriin, kuten suomalaiset vuotuisjuhlat ja niiden vaikutus koulun arkeen, esimerkiksi arkipyhät ja lomat
- Oppilas pohtii, millainen on oman ryhmän, koulun ja Vantaan tapakulttuuri, esimerkiksi Vantaa-päivä ja maalaismarkkinat
- Oppilas voi perehtyä liputuspäiviin
- Oppilas tutustuu eri kulttuurien vuotuistapoihin; voidaan keskustella esimerkiksi pyhäinpäivän, halloweenin, kekrin, samhain ja dia de muertos -päivien yhtäläisyyksistä ja eroavaisuuksista

S2 Erilaisia elämäntapoja

Pohditaan kysymystä ”Kuka minä olen?” sekä erilaisia tapoja elää ja ajatella. Tutkitaan erilaisia elämäntapoja liittyen erityisesti oppilaan omaan koti- ja kulttuuritaustaan.

Paikallinen tarkennus:

- Oppilas pohtii muiden kanssa ”Kuka minä olen?” sekä erilaisia tapoja elää ja ajatella
- Oppilas tutkii erilaisia elämäntapoja liittyen erityisesti oppilaan omaan koti- ja kulttuuritaustaan
- Erilainen arki perheissä
- Juhlat

T8 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisten yhteiselämän perusteita

- Oppilas pohtii toisten ihmisten huomioimisen, auttamisen ja tasapuolisuuden merkitystä yhteiselämässä
- Oppilas pohtii mitä eroa on tavalla, säännöllä ja lailla. Mitä tapahtuisi, jos niitä ei olisi? Esimerkiksi jos ei olisi sääntöjä liikenteessä
- Oppilas pohtii ajankohtaisissa asioissa hyvän, oikean ja väärän eroja
- Oppilas miettii esimerkiksi kertomusten tai elokuvan pohjalta, miten ystäviä saadaan? Miten saa mukaan sellaisen, joka itse ei hakeudu toisten seuraan? Mikä tekee ihmisestä hyvän tai pahan?
- Oppilas hankkii tietoa maailman eri puolilla olevien lasten arkipäivästä ja ympäristöstä
- Oppilas tutustuu lapsen oikeuksiin ikäkaudelle sopivalla tasolla

S1 Kasvaminen hyvään elämään

Harjoitetaan keskustelutaitoja opettelemalla kuuntelemaan toisia kunnioittavasti ja harjoittelemalla selkeää itseilmaisua. Pohditaan yhdessä hyvän, oikean ja väärän merkityksiä ja niiden erottamista sekä ihmisen hyvyyttä. Tutkitaan ystävyyden sisältöä ja merkitystä lasten elämässä.

Paikallinen tarkennus:

- Oppilas harjoittelee keskustelutaitoja opettelemalla kuuntelemaan toisia kunnioittavasti ja harjoittelemalla selkeää itseilmaisua
- Oppilas pohtii yhdessä muiden kanssa hyvän, oikean ja väärän merkityksiä ja niiden erottamista sekä ihmisen hyvyyttä
- Oppilas tutkii ystävyyden sisältöä ja merkitystä lasten elämässä
- Omista asioista kertominen myös kirjallisesti: perhe, harrastukset ja kaverit
- Erilaisten tunnetilojen ilmaisu esimerkiksi piirtämällä, puhumalla ja kirjoittamalla.
- Omien mielipiteiden ilmaisu ja toisten kuunteleminen

S2 Erilaisia elämäntapoja

Pohditaan kysymystä ”Kuka minä olen?” sekä erilaisia tapoja elää ja ajatella. Tutkitaan erilaisia elämäntapoja liittyen erityisesti oppilaan omaan koti- ja kulttuuritaustaan.

Paikallinen tarkennus:

- Oppilas pohtii muiden kanssa ”Kuka minä olen?” sekä erilaisia tapoja elää ja ajatella
- Oppilas tutkii erilaisia elämäntapoja liittyen erityisesti oppilaan omaan koti- ja kulttuuritaustaan
- Erilainen arki perheissä
- Juhlat

S3 Yhteiselämän perusteita

Perehdytään ihmisten yhteiselämän perusteisiin tutkimalla esimerkiksi säännön, luottamuksen, rehellisyyden ja reiluuden merkityksiä erilaisissa oppilaan elämään liittyvissä arkipäivän tilanteissa ja ympäristöissä. Tutustutaan alustavasti lapsen oikeuksiin ja lapsen asemaan erilaisissa yhteisöissä.

Paikallinen tarkennus:

- Oppilas perehtyy ihmisten yhteiselämän perusteisiin tutkimalla esimerkiksi säännön, luottamuksen, rehellisyyden ja reiluuden merkityksiä erilaisissa oppilaan elämään liittyvissä arkipäivän tilanteissa ja ympäristöissä
- Oppilas tutustuu alustavasti lapsen oikeuksiin ja lapsen asemaan erilaisissa yhteisöissä

- Oikea ja väärä
- Omatunto
- Säännöt, miksi eri paikoissa on erilaiset säännöt
- Käytöstavat, miksi eri paikoissa käyttäydytään eri tavalla

S4 Luonto ja kestävä tulevaisuus

Tutkitaan erilaisia elämänmuotoja maapallolla pohtien samalla elämän rajallisuutta. Perehdytään kertomuksiin maailman synnystä. Tutkitaan oppilaan omaa lähiympäristöä ja tarkastellaan omien valintojen ja toiminnan vaikutusta siihen. Etsitään luontoon liittyviä merkityksellisiä kokemuksia.

Paikallinen tarkennus:

- Oman toiminnan vaikutus lähiympäristöön
- Ihmisen elämänvaiheet

T9 ohjata oppilasta kunnioittamaan ja arvostamaan omaa ympäristöään ja luontoa

- Oppilas huolehtii omista tavaroista ja luokkaympäristöstä
- Oppilas tutustuu koulun lähiluontoon ja omaan lähialueeseen
- Oppilas oppii arvostamaan ja kunnioittamaan ympäristönsä omaleimaisuutta
- Oppilas harjoittelee havainnoimaan elottoman ja elollisen luonnon eroa

S4 Luonto ja kestävä tulevaisuus

Tutkitaan erilaisia elämänmuotoja maapallolla pohtien samalla elämän rajallisuutta. Perehdytään kertomuksiin maailman synnystä. Tutkitaan oppilaan omaa lähiympäristöä ja tarkastellaan omien valintojen ja toiminnan vaikutusta siihen. Etsitään luontoon liittyviä merkityksellisiä kokemuksia.

Paikallinen tarkennus:

- Oman toiminnan vaikutus lähiympäristöön
- Ihmisen elämänvaiheet

Musiikki

Oppiaineen tehtävä

Musiikin opetuksen tehtävänä on luoda edellytykset monipuoliseen musiikilliseen toimintaan ja aktiiviseen kulttuuriseen osallisuuteen. Opetus ohjaa oppilaita tulkitsemaan musiikin monia merkityksiä eri kulttuureissa sekä yksilöiden ja yhteisöjen toiminnoissa. Oppilaiden musiikillinen osaaminen laajenee, mikä vahvistaa myönteistä suhdetta musiikkiin ja luo pohjaa musiikin elinikäiselle harrastamiselle. Musiikin opetus rakentaa arvostavaa ja uteliasta suhtautumista musiikkiin ja kulttuuriseen monimuotoisuuteen.

Toiminnallinen musiikin opetus ja opiskelu edistävät oppilaiden musiikillisten taitojen ja ymmärryksen kehittymistä, kokonaisvaltaista kasvua ja kykyä toimia yhteistyössä muiden kanssa. Näitä vahvistetaan ottamalla musiikin opetuksessa huomioon oppilaiden musiikilliset kiinnostuksen kohteet, muut oppiaineet, eheyttävät teemat, koulun juhlat ja tapahtumat sekä koulun ulkopuolella tapahtuva toiminta. Oppilaiden ajattelua ja oivalluskykyä kehitetään tarjoamalla säännöllisesti mahdollisuuksia äänen ja musiikin parissa toimimiseen, säveltämiseen sekä muuhun luovaan tuottamiseen. Musiikin opetuksessa oppilaat opiskelevat musiikkia monipuolisesti, mikä edesauttaa heidän ilmaisutaitojensa kehittymistä.

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 1-2

Vuosiluokkien 1-2 *musiikin opetuksessa oppilaat voivat yhdessä havaita ja kokea, kuinka jokainen on musiikissa ainutlaatuinen ja kuinka musiikillinen toiminta luo parhaimmillaan iloa ja yhteenkuuluvuuden tunnetta. Musiikin opetus tukee kinesteettisen ja auditiivisen hahmottamiskyvyn, terveen äänenkäytön sekä myönteisen musiikkisuhteen kehittymistä. Musiikkikäsitteiden ja ilmaisukeinojen oppimisen perustana ovat laulamisen, soittamisen, säveltämisen, musiikkiliikunnan ja kuuntelun yhteydessä saadut kokemukset ja niistä keskusteleminen. Oppilaiden luovaa musiikillista ajattelua sekä esteettistä ja musiikillista ymmärrystä edistetään luomalla tilanteita, joissa oppilaat voivat suunnitella ja toteuttaa erilaisia äänikokonaisuuksia sekä käyttää mielikuvitustaan ja kekseliäisyyttään yksin tai yhdessä muiden kanssa. Musiikillinen toiminta liittyy luontevasti eheyttävään opiskeluun koulun arjessa ja juhlassa.*

Musiikin oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 1-2

Tavoitteena on luoda pedagogisesti monipuolisia ja joustavia musiikin opiskelukokonaisuuksia, joissa musiikin opetuksen erilaiset työtavat ja vuorovaikutustilanteet sekä yhteismusisointi ja muu musiikillinen yhteistoiminta on mahdollista. Oppimisen ilo, luovaan ajatteluun rohkaiseva ilmapiiri sekä myönteiset musiikkikokemukset ja -elämykset innostavat oppilaita kehittämään musiikillisia taitojaan. Opetustilanteissa luodaan mahdollisuuksia tieto- ja viestintäteknologian käyttöön musiikillisessa toiminnassa. Opetuksessa hyödynnetään taide- ja kulttuurilaitosten sekä muiden yhteistyötahojen tarjoamia mahdollisuuksia.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki musiikissa vuosiluokilla 1-2

Musiikin opetuksessa ja työskentelyn suunnittelussa otetaan huomioon oppilaiden erilaiset tarpeet, edellytykset ja kiinnostuksen kohteet. Niiden pohjalta tehdään muun muassa työtapoja, erilaisten välineiden käyttöä ja oppilaiden ryhmittelyä koskevat ratkaisut niin, että myös oppilaita kuullaan. Musiikin opetuksessa luodaan oppimista ja osallisuutta edistäviä yhteismusisoinnin tilanteita ja vahvistetaan näin oppilaan yhteistyötaitoja, itsetuntoa ja oma-aloitteisuutta.

Oppilaan oppimisen arviointi musiikissa vuosiluokilla 1-2

Oppimisen arviointi musiikissa on oppilaita ohjaavaa ja rohkaisevaa. Oppilaalle annetaan palautetta ja mahdollisuuksia oman ja ryhmän toiminnan arviointiin siten, että se kannustaa yrittämiseen ja opittavien taitojen harjoittamiseen. Erityistä huomiota arvioinnissa kiinnitetään musiikillisten yhteistyötaitojen ja musisointitaitojen edistymiseen. Oppilaan oppimisen arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön.

Oppimisprosessin kannalta keskeisiä arvioinnin ja palautteen antamisen kohteita musiikissa ovat

- *edistyminen musiikillisissa yhteistyötaidoissa, erityisesti toimiminen musiikillisen ryhmän jäsenenä*
- *edistyminen musiikin peruskäsitteiden hahmottamisessa musiikillisen toiminnan kautta.*

1

Vuosiluokan tavoitteet ja keskeiset sisällöt

T1 ohjata oppilasta toimimaan musiikillisen ryhmän jäsenenä oppilaan myönteistä minäkuvaa rakentaen

- Oppilas oppii toimimaan musiikillisen ryhmän jäsenenä

S1 Miten musiikissa toimitaan

Musisoinnissa kiinnitetään huomiota ryhmän jäsenenä toimimiseen ja myönteisen yhteishengen luomiseen. Keskeisenä sisältönä ovat ilmaisuun ja keksimiseen rohkaiseminen, luontevan hengityksen, äänenkäytön ja laulamisen harjoittaminen sekä käytössä olevien soittimien ja laitteiden tarkoituksenmukainen käsittely.

Paikallinen tarkennus:

- Yhteinen musisointi
    - Opetellaan toimimaan musisoivan ryhmän jäsenenä
        - Yhteisen sykkeen löytäminen
        - Oman soitto- tai lauluvuoron hahmottaminen
- Laulaminen
    - Runsaasti lastenlauluja, kansanlauluja ja muita ikäkauteen sopivia lauluja, myös ilman säestystä
    - Helppoja äänenkäytön harjoituksia, melodiatoistot
- Soittaminen
    - Rytmisoittimet, kaikurytmit
    - Mahdollisuuksien mukaan kantele, laattasoittimet
    - Kehosoittimet
- Musiikkiliikunta
    - Laulu- ja piirileikit
    - Kehosoittimet ja lorut
    - Musiikillista keksintää liikkuen, laulaen, soittaen
- Musiikin kuuntelu
    - Oppilas harjoittelee keskittynyttä kuuntelemista ja ilmaisee kuulemaansa esim. liikkuen, piirtäen, sanallisesti
    - Kuunneltava ohjelmisto tukee opetettavia asiakokonaisuuksia
- Musiikin kuuntelu
    - Musiikin peruskäsitteistöön tutustutaan toiminnallisesti
    - Esim. taa, ti-ti, Z (neljäsosatauko), piano-forte, muoto (A-B-A), nopea-hidas
    - Tutustutaan erilaisiin soittimiin
- Esiintyminen
    - Harjoitellaan esiintymistilanteita oppilaan ja ryhmän halukkuuden ja valmiuksien mukaisesti
    - Tunneilla valmistettuja tuotoksia esitetään mahdollisuuksien mukaan
    - Tarjotaan oppilaille positiivisia esiintymiskokemuksia
    - Opetellaan yleisökäyttäytymistä sekä esiintymisetikettiä

S2 Mistä musiikki muodostuu

Opetuksessa keskitytään peruskäsitteiden taso, kesto, voima ja väri hahmottamiseen. Osaamisen kehittyessä käsitteistöä laajennetaan musiikkikäsitteisiin rytmi, melodia, dynamiikka, sointiväri, harmonia ja muoto.

Paikallinen tarkennus:

- Yhdessä musisointi
    - Yhteisen sykkeen löytäminen, oman soitto-, laulu- tai liikuntavuoron seuraaminen, soolo-tutti, sävelletty vs. oma keksintä

- Musiikin peruskäsitteistöön tutustutaan toiminnallisesti
- Esim. taa, ti-ti, Z (neljäsosatauko), korkea-matala, piano-forte, nopea-hidas,
- Musiikin rakenteet, esim. muoto (A-B-A), soolo-tutti,
- Tarkastellaan käytettävien soitinten materiaaleja ja niiden vaikutusta sointiväriin
    - Esim. puu-, metalli-, kalvosoittimet
- Musiikillista keksintää liikkuen, laulaen, soittaen

S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa

Musiikillisten tietojen ja taitojen lisäksi opetuksessa käsitellään oppilaiden kokemuksia ja havaintoja niin musiikista kuin arjen eri ääniympäristöistä. Pohditaan myös musiikin merkitystä omissa yhteisöissä.

Paikallinen tarkennus:

- Vuodenkiertoon ja juhliin liittyvää musiikkia
- Harjoitellaan esiintymistilanteita oppilaan ja ryhmän halukkuuden ja valmiuksien mukaisesti
- Tunneilla valmistettuja tuotoksia esitetään mahdollisuuksien mukaan
- Tarjotaan oppilaille positiivisia esiintymiskokemuksia
- Opetellaan yleisökäyttäytymistä sekä esiintymisetikettiä

S4 Musiikin opetuksen ohjelmisto

Musiikin opetuksessa käytetään lauluja, leikkejä, loruja, liikuntaa, soitto- ja kuuntelutehtäviä sekä luodaan tilaisuuksia luovaan toimintaan, jotka aihepiireiltään ja musiikillisilta ominaisuuksiltaan soveltuvat ikäkauteen ja koulun toimintakulttuuriin. Ohjelmiston suunnittelussa kiinnitetään huomiota myös oppilaiden omiin kulttuureihin ja kulttuuriperinnön vaalimiseen. Ohjelmistoon sisällytetään monipuolisesti erilaista musiikkia mukaan lukien lastenmusiikki sekä mahdolliset oppilaiden omat sävellykset ja musiikkikappaleet.

Paikallinen tarkennus:

- Otetaan huomioon vuodenkiertoon, juhliin ja oppiaineisiin liittyvät laulut esim. aakkoslaulut
- Runsaasti lastenlauluja, kansanlauluja ja muita ikäkauteen sopivia lauluja, myös ilman säestystä
- Laulu- ja piirileikit
- Kuunneltava ja musiikkiliikunnassa käytettävä ohjelmisto laajentaa kokemusmaailmaa myös kappaleisiin, joita ei vielä itse osata soittaa tai laulaa

T2 ohjata oppilasta luontevaan äänenkäyttöön sekä laulamaan ja soittamaan ryhmän jäsenenä

- Oppilas kehittää äänenkäyttö-, laulu- ja soittotaitojaan ryhmän jäsenenä

S1 Miten musiikissa toimitaan

Musisoinnissa kiinnitetään huomiota ryhmän jäsenenä toimimiseen ja myönteisen yhteishengen luomiseen. Keskeisenä sisältönä ovat ilmaisuun ja keksimiseen rohkaiseminen, luontevan hengityksen, äänenkäytön ja laulamisen harjoittaminen sekä käytössä olevien soittimien ja laitteiden tarkoituksenmukainen käsittely.

Paikallinen tarkennus:

- Yhteinen musisointi

- Opetellaan toimimaan musisoivan ryhmän jäsenenä
    - Yhteisen sykkeen löytäminen
    - Oman soitto- tai lauluvuoron hahmottaminen
- Laulaminen
    - Runsaasti lastenlauluja, kansanlauluja ja muita ikäkauteen sopivia lauluja, myös ilman säestystä
    - Helppoja äänenkäytön harjoituksia, melodiatoistot
- Soittaminen
    - Rytmisoittimet, kaikurytmit
    - Mahdollisuuksien mukaan kantele, laattasoittimet
    - Kehosoittimet
- Musiikkiliikunta
    - Laulu- ja piirileikit
    - Kehosoittimet ja lorut
    - Musiikillista keksintää liikkuen, laulaen, soittaen
- Musiikin kuuntelu
    - Oppilas harjoittelee keskittynyttä kuuntelemista ja ilmaisee kuulemaansa esim. liikkuen, piirtäen, sanallisesti
    - Kuunneltava ohjelmisto tukee opetettavia asiakokonaisuuksia
- Musiikin kuuntelu
    - Musiikin peruskäsitteistöön tutustutaan toiminnallisesti
    - Esim. taa, ti-ti, Z (neljäsosatauko), piano-forte, muoto (A-B-A), nopea-hidas
    - Tutustutaan erilaisiin soittimiin
- Esiintyminen
    - Harjoitellaan esiintymistilanteita oppilaan ja ryhmän halukkuuden ja valmiuksien mukaisesti
    - Tunneilla valmistettuja tuotoksia esitetään mahdollisuuksien mukaan
    - Tarjotaan oppilaille positiivisia esiintymiskokemuksia
    - Opetellaan yleisökäyttäytymistä sekä esiintymisetikettiä

S2 Mistä musiikki muodostuu

Opetuksessa keskitytään peruskäsitteiden taso, kesto, voima ja väri hahmottamiseen. Osaamisen kehittyessä käsitteistöä laajennetaan musiikkikäsitteisiin rytmi, melodia, dynamiikka, sointiväri, harmonia ja muoto.

Paikallinen tarkennus:

- Yhdessä musisointi
    - Yhteisen sykkeen löytäminen, oman soitto-, laulu- tai liikuntavuoron seuraaminen, soolo-tutti, sävelletty vs. oma keksintä
- Musiikin peruskäsitteistöön tutustutaan toiminnallisesti
- Esim. taa, ti-ti, Z (neljäsosatauko), korkea-matala, piano-forte, nopea-hidas,
- Musiikin rakenteet, esim. muoto (A-B-A), soolo-tutti,
- Tarkastellaan käytettävien soitinten materiaaleja ja niiden vaikutusta sointiväriin
    - Esim. puu-, metalli-, kalvosoittimet
- Musiikillista keksintää liikkuen, laulaen, soittaen

S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa

Musiikillisten tietojen ja taitojen lisäksi opetuksessa käsitellään oppilaiden kokemuksia ja havaintoja niin musiikista kuin arjen eri ääniympäristöistä. Pohditaan myös musiikin merkitystä omissa yhteisöissä.

Paikallinen tarkennus:

- Vuodenkiertoon ja juhliin liittyvää musiikkia
- Harjoitellaan esiintymistilanteita oppilaan ja ryhmän halukkuuden ja valmiuksien mukaisesti
- Tunneilla valmistettuja tuotoksia esitetään mahdollisuuksien mukaan
- Tarjotaan oppilaille positiivisia esiintymiskokemuksia
- Opetellaan yleisökäyttäytymistä sekä esiintymisetikettiä

S4 Musiikin opetuksen ohjelmisto

Musiikin opetuksessa käytetään lauluja, leikkejä, loruja, liikuntaa, soitto- ja kuuntelutehtäviä sekä luodaan tilaisuuksia luovaan toimintaan, jotka aihepiireiltään ja musiikillisilta ominaisuuksiltaan soveltuvat ikäkauteen ja koulun toimintakulttuuriin. Ohjelmiston suunnittelussa kiinnitetään huomiota myös oppilaiden omiin kulttuureihin ja kulttuuriperinnön vaalimiseen. Ohjelmistoon sisällytetään monipuolisesti erilaista musiikkia mukaan lukien lastenmusiikki sekä mahdolliset oppilaiden omat sävellykset ja musiikkikappaleet.

Paikallinen tarkennus:

- Otetaan huomioon vuodenkiertoon, juhliin ja oppiaineisiin liittyvät laulut esim. aakkoslaulut
- Runsaasti lastenlauluja, kansanlauluja ja muita ikäkauteen sopivia lauluja, myös ilman säestystä
- Laulu- ja piirileikit
- Kuunneltava ja musiikkiliikunnassa käytettävä ohjelmisto laajentaa kokemusmaailmaa myös kappaleisiin, joita ei vielä itse osata soittaa tai laulaa

T3 kannustaa oppilasta kokemaan ja hahmottamaan ääniympäristöä, ääntä, musiikkia ja musiikkikäsitteitä liikkuen ja kuunnellen

- Oppilas saa kokemuksia ääniympäristön, äänen, musiikin ja musiikkikäsitteiden hahmottamisesta liikkuen ja kuunnellen

S1 Miten musiikissa toimitaan

Musisoinnissa kiinnitetään huomiota ryhmän jäsenenä toimimiseen ja myönteisen yhteishengen luomiseen. Keskeisenä sisältönä ovat ilmaisuun ja keksimiseen rohkaiseminen, luontevan hengityksen, äänenkäytön ja laulamisen harjoittaminen sekä käytössä olevien soittimien ja laitteiden tarkoituksenmukainen käsittely.

Paikallinen tarkennus:

- Yhteinen musisointi
    - Opetellaan toimimaan musisoivan ryhmän jäsenenä
        - Yhteisen sykkeen löytäminen
        - Oman soitto- tai lauluvuoron hahmottaminen
- Laulaminen
    - Runsaasti lastenlauluja, kansanlauluja ja muita ikäkauteen sopivia lauluja, myös ilman säestystä

    - Helppoja äänenkäytön harjoituksia, melodiatoistot
- Soittaminen
    - Rytmisoittimet, kaikurytmit
    - Mahdollisuuksien mukaan kantele, laattasoittimet
    - Kehosoittimet
- Musiikkiliikunta
    - Laulu- ja piirileikit
    - Kehosoittimet ja lorut
    - Musiikillista keksintää liikkuen, laulaen, soittaen
- Musiikin kuuntelu
    - Oppilas harjoittelee keskittynyttä kuuntelemista ja ilmaisee kuulemaansa esim. liikkuen, piirtäen, sanallisesti
    - Kuunneltava ohjelmisto tukee opetettavia asiakokonaisuuksia
- Musiikin kuuntelu
    - Musiikin peruskäsitteistöön tutustutaan toiminnallisesti
    - Esim. taa, ti-ti, Z (neljäsosatauko), piano-forte, muoto (A-B-A), nopea-hidas
    - Tutustutaan erilaisiin soittimiin
- Esiintyminen
    - Harjoitellaan esiintymistilanteita oppilaan ja ryhmän halukkuuden ja valmiuksien mukaisesti
    - Tunneilla valmistettuja tuotoksia esitetään mahdollisuuksien mukaan
    - Tarjotaan oppilaille positiivisia esiintymiskokemuksia
    - Opetellaan yleisökäyttäytymistä sekä esiintymisetikettiä

S2 Mistä musiikki muodostuu

Opetuksessa keskitytään peruskäsitteiden taso, kesto, voima ja väri hahmottamiseen. Osaamisen kehittyessä käsitteistöä laajennetaan musiikkikäsitteisiin rytmi, melodia, dynamiikka, sointiväri, harmonia ja muoto.

Paikallinen tarkennus:

- Yhdessä musisointi
    - Yhteisen sykkeen löytäminen, oman soitto-, laulu- tai liikuntavuoron seuraaminen, soolo-tutti, sävelletty vs. oma keksintä
- Musiikin peruskäsitteistöön tutustutaan toiminnallisesti
- Esim. taa, ti-ti, Z (neljäsosatauko), korkea-matala, piano-forte, nopea-hidas,
- Musiikin rakenteet, esim. muoto (A-B-A), soolo-tutti,
- Tarkastellaan käytettävien soitinten materiaaleja ja niiden vaikutusta sointiväriin
    - Esim. puu-, metalli-, kalvosoittimet
- Musiikillista keksintää liikkuen, laulaen, soittaen

S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa

Musiikillisten tietojen ja taitojen lisäksi opetuksessa käsitellään oppilaiden kokemuksia ja havaintoja niin musiikista kuin arjen eri ääniympäristöistä. Pohditaan myös musiikin merkitystä omissa yhteisöissä.

Paikallinen tarkennus:

- Vuodenkiertoon ja juhliin liittyvää musiikkia
- Harjoitellaan esiintymistilanteita oppilaan ja ryhmän halukkuuden ja valmiuksien mukaisesti

- Tunneilla valmistettuja tuotoksia esitetään mahdollisuuksien mukaan
- Tarjotaan oppilaille positiivisia esiintymiskokemuksia
- Opetellaan yleisökäyttäytymistä sekä esiintymisetikettiä

S4 Musiikin opetuksen ohjelmisto

Musiikin opetuksessa käytetään lauluja, leikkejä, loruja, liikuntaa, soitto- ja kuuntelutehtäviä sekä luodaan tilaisuuksia luovaan toimintaan, jotka aihepiireiltään ja musiikillisilta ominaisuuksiltaan soveltuvat ikäkauteen ja koulun toimintakulttuuriin. Ohjelmiston suunnittelussa kiinnitetään huomiota myös oppilaiden omiin kulttuureihin ja kulttuuriperinnön vaalimiseen. Ohjelmistoon sisällytetään monipuolisesti erilaista musiikkia mukaan lukien lastenmusiikki sekä mahdolliset oppilaiden omat sävellykset ja musiikkikappaleet.

Paikallinen tarkennus:

- Otetaan huomioon vuodenkiertoon, juhliin ja oppiaineisiin liittyvät laulut esim. aakkoslaulut
- Runsaasti lastenlauluja, kansanlauluja ja muita ikäkauteen sopivia lauluja, myös ilman säestystä
- Laulu- ja piirileikit
- Kuunneltava ja musiikkiliikunnassa käytettävä ohjelmisto laajentaa kokemusmaailmaa myös kappaleisiin, joita ei vielä itse osata soittaa tai laulaa

T4 antaa tilaa oppilaiden omille musiikillisille ideoille ja improvisoinnille sekä ohjaa heitä suunnittelemaan ja toteuttamaan pienimuotoisia sävellyksiä tai muita kokonaisuuksia käyttäen äänellisiä, liikunnallisia, kuvallisia, teknologisia tai muita ilmaisukeinoja

- Oppilas rakentaa luovaa suhdetta musiikkiin ideoimalla ja improvisoimalla käyttäen äänellisiä, liikunnallisia, kuvallisia, teknologisia tai muita ilmaisukeinoja

S1 Miten musiikissa toimitaan

Musisoinnissa kiinnitetään huomiota ryhmän jäsenenä toimimiseen ja myönteisen yhteishengen luomiseen. Keskeisenä sisältönä ovat ilmaisuun ja keksimiseen rohkaiseminen, luontevan hengityksen, äänenkäytön ja laulamisen harjoittaminen sekä käytössä olevien soittimien ja laitteiden tarkoituksenmukainen käsittely.

Paikallinen tarkennus:

- Yhteinen musisointi
    - Opetellaan toimimaan musisoivan ryhmän jäsenenä
        - Yhteisen sykkeen löytäminen
        - Oman soitto- tai lauluvuoron hahmottaminen
- Laulaminen
    - Runsaasti lastenlauluja, kansanlauluja ja muita ikäkauteen sopivia lauluja, myös ilman säestystä
    - Helppoja äänenkäytön harjoituksia, melodiatoistot
- Soittaminen
    - Rytmisoittimet, kaikurytmit
    - Mahdollisuuksien mukaan kantele, laattasoittimet
    - Kehosoittimet
- Musiikkiliikunta
    - Laulu- ja piirileikit
    - Kehosoittimet ja lorut

    - Musiikillista keksintää liikkuen, laulaen, soittaen
- Musiikin kuuntelu
    - Oppilas harjoittelee keskittynyttä kuuntelemista ja ilmaisee kuulemaansa esim. liikkuen, piirtäen, sanallisesti
    - Kuunneltava ohjelmisto tukee opetettavia asiakokonaisuuksia
- Musiikin kuuntelu
    - Musiikin peruskäsitteistöön tutustutaan toiminnallisesti
    - Esim. taa, ti-ti, Z (neljäsosatauko), piano-forte, muoto (A-B-A), nopea-hidas
    - Tutustutaan erilaisiin soittimiin
- Esiintyminen
    - Harjoitellaan esiintymistilanteita oppilaan ja ryhmän halukkuuden ja valmiuksien mukaisesti
    - Tunneilla valmistettuja tuotoksia esitetään mahdollisuuksien mukaan
    - Tarjotaan oppilaille positiivisia esiintymiskokemuksia
    - Opetellaan yleisökäyttäytymistä sekä esiintymisetikettiä

S2 Mistä musiikki muodostuu

Opetuksessa keskitytään peruskäsitteiden taso, kesto, voima ja väri hahmottamiseen. Osaamisen kehittyessä käsitteistöä laajennetaan musiikkikäsitteisiin rytmi, melodia, dynamiikka, sointiväri, harmonia ja muoto.

Paikallinen tarkennus:

- Yhdessä musisointi
    - Yhteisen sykkeen löytäminen, oman soitto-, laulu- tai liikuntavuoron seuraaminen, soolo-tutti, sävelletty vs. oma keksintä
- Musiikin peruskäsitteistöön tutustutaan toiminnallisesti
- Esim. taa, ti-ti, Z (neljäsosatauko), korkea-matala, piano-forte, nopea-hidas,
- Musiikin rakenteet, esim. muoto (A-B-A), soolo-tutti,
- Tarkastellaan käytettävien soitinten materiaaleja ja niiden vaikutusta sointiväriin
    - Esim. puu-, metalli-, kalvosoittimet
- Musiikillista keksintää liikkuen, laulaen, soittaen

S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa

Musiikillisten tietojen ja taitojen lisäksi opetuksessa käsitellään oppilaiden kokemuksia ja havaintoja niin musiikista kuin arjen eri ääniympäristöistä. Pohditaan myös musiikin merkitystä omissa yhteisöissä.

Paikallinen tarkennus:

- Vuodenkiertoon ja juhliin liittyvää musiikkia
- Harjoitellaan esiintymistilanteita oppilaan ja ryhmän halukkuuden ja valmiuksien mukaisesti
- Tunneilla valmistettuja tuotoksia esitetään mahdollisuuksien mukaan
- Tarjotaan oppilaille positiivisia esiintymiskokemuksia
- Opetellaan yleisökäyttäytymistä sekä esiintymisetikettiä

S4 Musiikin opetuksen ohjelmisto

Musiikin opetuksessa käytetään lauluja, leikkejä, loruja, liikuntaa, soitto- ja kuuntelutehtäviä sekä luodaan tilaisuuksia luovaan toimintaan, jotka aihepiireiltään ja musiikillisilta ominaisuuksiltaan soveltuvat ikäkauteen ja koulun toimintakulttuuriin. Ohjelmiston suunnittelussa kiinnitetään

huomiota myös oppilaiden omiin kulttuureihin ja kulttuuriperinnön vaalimiseen. Ohjelmistoon sisällytetään monipuolisesti erilaista musiikkia mukaan lukien lastenmusiikki sekä mahdolliset oppilaiden omat sävellykset ja musiikkikappaleet.

Paikallinen tarkennus:

- Otetaan huomioon vuodenkiertoon, juhliin ja oppiaineisiin liittyvät laulut esim. aakkoslaulut
- Runsaasti lastenlauluja, kansanlauluja ja muita ikäkauteen sopivia lauluja, myös ilman säestystä
- Laulu- ja piirileikit
- Kuunneltava ja musiikkiliikunnassa käytettävä ohjelmisto laajentaa kokemusmaailmaa myös kappaleisiin, joita ei vielä itse osata soittaa tai laulaa

T5 innostaa oppilasta tutustumaan musiikilliseen kulttuuriperintöönsä leikkien, laulaen ja liikkuen sekä nauttimaan musiikin esteettisestä, kulttuurisesta ja historiallisesta monimuotoisuudesta

- Oppilas tutustuu musiikilliseen kulttuuriperintöön leikkien, laulaen ja liikkuen sekä nauttii musiikin esteettisestä, kulttuurisesta ja historiallisesta monimuotoisuudesta

S1 Miten musiikissa toimitaan

Musisoinnissa kiinnitetään huomiota ryhmän jäsenenä toimimiseen ja myönteisen yhteishengen luomiseen. Keskeisenä sisältönä ovat ilmaisuun ja keksimiseen rohkaiseminen, luontevan hengityksen, äänenkäytön ja laulamisen harjoittaminen sekä käytössä olevien soittimien ja laitteiden tarkoituksenmukainen käsittely.

Paikallinen tarkennus:

- Yhteinen musisointi
    - Opetellaan toimimaan musisoivan ryhmän jäsenenä
        - Yhteisen sykkeen löytäminen
        - Oman soitto- tai lauluvuoron hahmottaminen
- Laulaminen
    - Runsaasti lastenlauluja, kansanlauluja ja muita ikäkauteen sopivia lauluja, myös ilman säestystä
    - Helppoja äänenkäytön harjoituksia, melodiatoistot
- Soittaminen
    - Rytmisoittimet, kaikurytmit
    - Mahdollisuuksien mukaan kantele, laattasoittimet
    - Kehosoittimet
- Musiikkiliikunta
    - Laulu- ja piirileikit
    - Kehosoittimet ja lorut
    - Musiikillista keksintää liikkuen, laulaen, soittaen
- Musiikin kuuntelu
    - Oppilas harjoittelee keskittynyttä kuuntelemista ja ilmaisee kuulemaansa esim. liikkuen, piirtäen, sanallisesti
    - Kuunneltava ohjelmisto tukee opetettavia asiakokonaisuuksia
- Musiikin kuuntelu
    - Musiikin peruskäsitteistöön tutustutaan toiminnallisesti
    - Esim. taa, ti-ti, Z (neljäsosatauko), piano-forte, muoto (A-B-A), nopea-hidas

    - Tutustutaan erilaisiin soittimiin
- Esiintyminen
    - Harjoitellaan esiintymistilanteita oppilaan ja ryhmän halukkuuden ja valmiuksien mukaisesti
    - Tunneilla valmistettuja tuotoksia esitetään mahdollisuuksien mukaan
    - Tarjotaan oppilaille positiivisia esiintymiskokemuksia
    - Opetellaan yleisökäyttäytymistä sekä esiintymisetikettiä

S2 Mistä musiikki muodostuu

Opetuksessa keskitytään peruskäsitteiden taso, kesto, voima ja väri hahmottamiseen. Osaamisen kehittyessä käsitteistöä laajennetaan musiikkikäsitteisiin rytmi, melodia, dynamiikka, sointiväri, harmonia ja muoto.

Paikallinen tarkennus:

- Yhdessä musisointi
    - Yhteisen sykkeen löytäminen, oman soitto-, laulu- tai liikuntavuoron seuraaminen, soolo-tutti, sävelletty vs. oma keksintä
- Musiikin peruskäsitteistöön tutustutaan toiminnallisesti
- Esim. taa, ti-ti, Z (neljäsosatauko), korkea-matala, piano-forte, nopea-hidas,
- Musiikin rakenteet, esim. muoto (A-B-A), soolo-tutti,
- Tarkastellaan käytettävien soitinten materiaaleja ja niiden vaikutusta sointiväriin
    - Esim. puu-, metalli-, kalvosoittimet
- Musiikillista keksintää liikkuen, laulaen, soittaen

S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa

Musiikillisten tietojen ja taitojen lisäksi opetuksessa käsitellään oppilaiden kokemuksia ja havaintoja niin musiikista kuin arjen eri ääniympäristöistä. Pohditaan myös musiikin merkitystä omissa yhteisöissä.

Paikallinen tarkennus:

- Vuodenkiertoon ja juhliin liittyvää musiikkia
- Harjoitellaan esiintymistilanteita oppilaan ja ryhmän halukkuuden ja valmiuksien mukaisesti
- Tunneilla valmistettuja tuotoksia esitetään mahdollisuuksien mukaan
- Tarjotaan oppilaille positiivisia esiintymiskokemuksia
- Opetellaan yleisökäyttäytymistä sekä esiintymisetikettiä

S4 Musiikin opetuksen ohjelmisto

Musiikin opetuksessa käytetään lauluja, leikkejä, loruja, liikuntaa, soitto- ja kuuntelutehtäviä sekä luodaan tilaisuuksia luovaan toimintaan, jotka aihepiireiltään ja musiikillisilta ominaisuuksiltaan soveltuvat ikäkauteen ja koulun toimintakulttuuriin. Ohjelmiston suunnittelussa kiinnitetään huomiota myös oppilaiden omiin kulttuureihin ja kulttuuriperinnön vaalimiseen. Ohjelmistoon sisällytetään monipuolisesti erilaista musiikkia mukaan lukien lastenmusiikki sekä mahdolliset oppilaiden omat sävellykset ja musiikkikappaleet.

Paikallinen tarkennus:

- Otetaan huomioon vuodenkiertoon, juhliin ja oppiaineisiin liittyvät laulut esim. aakkoslaulut
- Runsaasti lastenlauluja, kansanlauluja ja muita ikäkauteen sopivia lauluja, myös ilman säestystä

- Laulu- ja piirileikit
- Kuunneltava ja musiikkiliikunnassa käytettävä ohjelmisto laajentaa kokemusmaailmaa myös kappaleisiin, joita ei vielä itse osata soittaa tai laulaa

T6 auttaa oppilasta ymmärtämään musiikin merkintätapojen perusperiaatteita musisoinnin yhteydessä

- Oppilas oppii ymmärtämään musiikin merkintätapojen perusperiaatteita musisoinnin yhteydessä

S1 Miten musiikissa toimitaan

Musisoinnissa kiinnitetään huomiota ryhmän jäsenenä toimimiseen ja myönteisen yhteishengen luomiseen. Keskeisenä sisältönä ovat ilmaisuun ja keksimiseen rohkaiseminen, luontevan hengityksen, äänenkäytön ja laulamisen harjoittaminen sekä käytössä olevien soittimien ja laitteiden tarkoituksenmukainen käsittely.

Paikallinen tarkennus:

- Yhteinen musisointi
    - Opetellaan toimimaan musisoivan ryhmän jäsenenä
        - Yhteisen sykkeen löytäminen
        - Oman soitto- tai lauluvuoron hahmottaminen
- Laulaminen
    - Runsaasti lastenlauluja, kansanlauluja ja muita ikäkauteen sopivia lauluja, myös ilman säestystä
    - Helppoja äänenkäytön harjoituksia, melodiatoistot
- Soittaminen
    - Rytmisoittimet, kaikurytmit
    - Mahdollisuuksien mukaan kantele, laattasoittimet
    - Kehosoittimet
- Musiikkiliikunta
    - Laulu- ja piirileikit
    - Kehosoittimet ja lorut
    - Musiikillista keksintää liikkuen, laulaen, soittaen
- Musiikin kuuntelu
    - Oppilas harjoittelee keskittynyttä kuuntelemista ja ilmaisee kuulemaansa esim. liikkuen, piirtäen, sanallisesti
    - Kuunneltava ohjelmisto tukee opetettavia asiakokonaisuuksia
- Musiikin kuuntelu
    - Musiikin peruskäsitteistöön tutustutaan toiminnallisesti
    - Esim. taa, ti-ti, Z (neljäsosatauko), piano-forte, muoto (A-B-A), nopea-hidas
    - Tutustutaan erilaisiin soittimiin
- Esiintyminen
    - Harjoitellaan esiintymistilanteita oppilaan ja ryhmän halukkuuden ja valmiuksien mukaisesti
    - Tunneilla valmistettuja tuotoksia esitetään mahdollisuuksien mukaan
    - Tarjotaan oppilaille positiivisia esiintymiskokemuksia
    - Opetellaan yleisökäyttäytymistä sekä esiintymisetikettiä

S2 Mistä musiikki muodostuu

Opetuksessa keskitytään peruskäsitteiden taso, kesto, voima ja väri hahmottamiseen. Osaamisen kehittyessä käsitteistöä laajennetaan musiikkikäsitteisiin rytmi, melodia, dynamiikka, sointiväri, harmonia ja muoto.

Paikallinen tarkennus:

- Yhdessä musisointi
    - Yhteisen sykkeen löytäminen, oman soitto-, laulu- tai liikuntavuoron seuraaminen, soolo-tutti, sävelletty vs. oma keksintä
- Musiikin peruskäsitteistöön tutustutaan toiminnallisesti
- Esim. taa, ti-ti, Z (neljäsosatauko), korkea-matala, piano-forte, nopea-hidas,
- Musiikin rakenteet, esim. muoto (A-B-A), soolo-tutti,
- Tarkastellaan käytettävien soitinten materiaaleja ja niiden vaikutusta sointiväriin
    - Esim. puu-, metalli-, kalvosoittimet
- Musiikillista keksintää liikkuen, laulaen, soittaen

S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa

Musiikillisten tietojen ja taitojen lisäksi opetuksessa käsitellään oppilaiden kokemuksia ja havaintoja niin musiikista kuin arjen eri ääniympäristöistä. Pohditaan myös musiikin merkitystä omissa yhteisöissä.

Paikallinen tarkennus:

- Vuodenkiertoon ja juhliin liittyvää musiikkia
- Harjoitellaan esiintymistilanteita oppilaan ja ryhmän halukkuuden ja valmiuksien mukaisesti
- Tunneilla valmistettuja tuotoksia esitetään mahdollisuuksien mukaan
- Tarjotaan oppilaille positiivisia esiintymiskokemuksia
- Opetellaan yleisökäyttäytymistä sekä esiintymisetikettiä

S4 Musiikin opetuksen ohjelmisto

Musiikin opetuksessa käytetään lauluja, leikkejä, loruja, liikuntaa, soitto- ja kuuntelutehtäviä sekä luodaan tilaisuuksia luovaan toimintaan, jotka aihepiireiltään ja musiikillisilta ominaisuuksiltaan soveltuvat ikäkauteen ja koulun toimintakulttuuriin. Ohjelmiston suunnittelussa kiinnitetään huomiota myös oppilaiden omiin kulttuureihin ja kulttuuriperinnön vaalimiseen. Ohjelmistoon sisällytetään monipuolisesti erilaista musiikkia mukaan lukien lastenmusiikki sekä mahdolliset oppilaiden omat sävellykset ja musiikkikappaleet.

Paikallinen tarkennus:

- Otetaan huomioon vuodenkiertoon, juhliin ja oppiaineisiin liittyvät laulut esim. aakkoslaulut
- Runsaasti lastenlauluja, kansanlauluja ja muita ikäkauteen sopivia lauluja, myös ilman säestystä
- Laulu- ja piirileikit
- Kuunneltava ja musiikkiliikunnassa käytettävä ohjelmisto laajentaa kokemusmaailmaa myös kappaleisiin, joita ei vielä itse osata soittaa tai laulaa

T7 ohjata oppilasta toimimaan vastuullisesti musisoinnissa

- Oppilas harjaantuu toimimaan vastuullisesti musisoinnissa

S1 Miten musiikissa toimitaan

Musisoinnissa kiinnitetään huomiota ryhmän jäsenenä toimimiseen ja myönteisen yhteishengen luomiseen. Keskeisenä sisältönä ovat ilmaisuun ja keksimiseen rohkaiseminen, luontevan hengityksen, äänenkäytön ja laulamisen harjoittaminen sekä käytössä olevien soittimien ja laitteiden tarkoituksenmukainen käsittely.

Paikallinen tarkennus:

- Yhteinen musisointi
    - Opetellaan toimimaan musisoivan ryhmän jäsenenä
        - Yhteisen sykkeen löytäminen
        - Oman soitto- tai lauluvuoron hahmottaminen
- Laulaminen
    - Runsaasti lastenlauluja, kansanlauluja ja muita ikäkauteen sopivia lauluja, myös ilman säestystä
    - Helppoja äänenkäytön harjoituksia, melodiatoistot
- Soittaminen
    - Rytmisoittimet, kaikurytmit
    - Mahdollisuuksien mukaan kantele, laattasoittimet
    - Kehosoittimet
- Musiikkiliikunta
    - Laulu- ja piirileikit
    - Kehosoittimet ja lorut
    - Musiikillista keksintää liikkuen, laulaen, soittaen
- Musiikin kuuntelu
    - Oppilas harjoittelee keskittynyttä kuuntelemista ja ilmaisee kuulemaansa esim. liikkuen, piirtäen, sanallisesti
    - Kuunneltava ohjelmisto tukee opetettavia asiakokonaisuuksia
- Musiikin kuuntelu
    - Musiikin peruskäsitteistöön tutustutaan toiminnallisesti
    - Esim. taa, ti-ti, Z (neljäsosatauko), piano-forte, muoto (A-B-A), nopea-hidas
    - Tutustutaan erilaisiin soittimiin
- Esiintyminen
    - Harjoitellaan esiintymistilanteita oppilaan ja ryhmän halukkuuden ja valmiuksien mukaisesti
    - Tunneilla valmistettuja tuotoksia esitetään mahdollisuuksien mukaan
    - Tarjotaan oppilaille positiivisia esiintymiskokemuksia
    - Opetellaan yleisökäyttäytymistä sekä esiintymisetikettiä

S2 Mistä musiikki muodostuu

Opetuksessa keskitytään peruskäsitteiden taso, kesto, voima ja väri hahmottamiseen. Osaamisen kehittyessä käsitteistöä laajennetaan musiikkikäsitteisiin rytmi, melodia, dynamiikka, sointiväri, harmonia ja muoto.

Paikallinen tarkennus:

- Yhdessä musisointi
    - Yhteisen sykkeen löytäminen, oman soitto-, laulu- tai liikuntavuoron seuraaminen, soolo-tutti, sävelletty vs. oma keksintä

- Musiikin peruskäsitteistöön tutustutaan toiminnallisesti
- Esim. taa, ti-ti, Z (neljäsosatauko), korkea-matala, piano-forte, nopea-hidas,
- Musiikin rakenteet, esim. muoto (A-B-A), soolo-tutti,
- Tarkastellaan käytettävien soitinten materiaaleja ja niiden vaikutusta sointiväriin
    - Esim. puu-, metalli-, kalvosoittimet
- Musiikillista keksintää liikkuen, laulaen, soittaen

S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa

Musiikillisten tietojen ja taitojen lisäksi opetuksessa käsitellään oppilaiden kokemuksia ja havaintoja niin musiikista kuin arjen eri ääniympäristöistä. Pohditaan myös musiikin merkitystä omissa yhteisöissä.

Paikallinen tarkennus:

- Vuodenkiertoon ja juhliin liittyvää musiikkia
- Harjoitellaan esiintymistilanteita oppilaan ja ryhmän halukkuuden ja valmiuksien mukaisesti
- Tunneilla valmistettuja tuotoksia esitetään mahdollisuuksien mukaan
- Tarjotaan oppilaille positiivisia esiintymiskokemuksia
- Opetellaan yleisökäyttäytymistä sekä esiintymisetikettiä

S4 Musiikin opetuksen ohjelmisto

Musiikin opetuksessa käytetään lauluja, leikkejä, loruja, liikuntaa, soitto- ja kuuntelutehtäviä sekä luodaan tilaisuuksia luovaan toimintaan, jotka aihepiireiltään ja musiikillisilta ominaisuuksiltaan soveltuvat ikäkauteen ja koulun toimintakulttuuriin. Ohjelmiston suunnittelussa kiinnitetään huomiota myös oppilaiden omiin kulttuureihin ja kulttuuriperinnön vaalimiseen. Ohjelmistoon sisällytetään monipuolisesti erilaista musiikkia mukaan lukien lastenmusiikki sekä mahdolliset oppilaiden omat sävellykset ja musiikkikappaleet.

Paikallinen tarkennus:

- Otetaan huomioon vuodenkiertoon, juhliin ja oppiaineisiin liittyvät laulut esim. aakkoslaulut
- Runsaasti lastenlauluja, kansanlauluja ja muita ikäkauteen sopivia lauluja, myös ilman säestystä
- Laulu- ja piirileikit
- Kuunneltava ja musiikkiliikunnassa käytettävä ohjelmisto laajentaa kokemusmaailmaa myös kappaleisiin, joita ei vielä itse osata soittaa tai laulaa

T8 tarjota oppilaille kokemuksia tavoitteiden asettamisen ja yhteisen harjoittelun merkityksestä musiikin oppimisessa

- Oppilas saa kokemuksia tavoitteiden asettamisen ja yhteisen harjoittelun merkityksestä musiikin oppimisessa

S1 Miten musiikissa toimitaan

Musisoinnissa kiinnitetään huomiota ryhmän jäsenenä toimimiseen ja myönteisen yhteishengen luomiseen. Keskeisenä sisältönä ovat ilmaisuun ja keksimiseen rohkaiseminen, luontevan hengityksen, äänenkäytön ja laulamisen harjoittaminen sekä käytössä olevien soittimien ja laitteiden tarkoituksenmukainen käsittely.

Paikallinen tarkennus:

- Yhteinen musisointi
    - Opetellaan toimimaan musisoivan ryhmän jäsenenä
        - Yhteisen sykkeen löytäminen
        - Oman soitto- tai lauluvuoron hahmottaminen
- Laulaminen
    - Runsaasti lastenlauluja, kansanlauluja ja muita ikäkauteen sopivia lauluja, myös ilman säestystä
    - Helppoja äänenkäytön harjoituksia, melodiatoistot
- Soittaminen
    - Rytmisoittimet, kaikurytmit
    - Mahdollisuuksien mukaan kantele, laattasoittimet
    - Kehosoittimet
- Musiikkiliikunta
    - Laulu- ja piirileikit
    - Kehosoittimet ja lorut
    - Musiikillista keksintää liikkuen, laulaen, soittaen
- Musiikin kuuntelu
    - Oppilas harjoittelee keskittynyttä kuuntelemista ja ilmaisee kuulemaansa esim. liikkuen, piirtäen, sanallisesti
    - Kuunneltava ohjelmisto tukee opetettavia asiakokonaisuuksia
- Musiikin kuuntelu
    - Musiikin peruskäsitteistöön tutustutaan toiminnallisesti
    - Esim. taa, ti-ti, Z (neljäsosatauko), piano-forte, muoto (A-B-A), nopea-hidas
    - Tutustutaan erilaisiin soittimiin
- Esiintyminen
    - Harjoitellaan esiintymistilanteita oppilaan ja ryhmän halukkuuden ja valmiuksien mukaisesti
    - Tunneilla valmistettuja tuotoksia esitetään mahdollisuuksien mukaan
    - Tarjotaan oppilaille positiivisia esiintymiskokemuksia
    - Opetellaan yleisökäyttäytymistä sekä esiintymisetikettiä

S2 Mistä musiikki muodostuu

Opetuksessa keskitytään peruskäsitteiden taso, kesto, voima ja väri hahmottamiseen. Osaamisen kehittyessä käsitteistöä laajennetaan musiikkikäsitteisiin rytmi, melodia, dynamiikka, sointiväri, harmonia ja muoto.

Paikallinen tarkennus:

- Yhdessä musisointi
    - Yhteisen sykkeen löytäminen, oman soitto-, laulu- tai liikuntavuoron seuraaminen, soolo-tutti, sävelletty vs. oma keksintä
- Musiikin peruskäsitteistöön tutustutaan toiminnallisesti
- Esim. taa, ti-ti, Z (neljäsosatauko), korkea-matala, piano-forte, nopea-hidas,
- Musiikin rakenteet, esim. muoto (A-B-A), soolo-tutti,
- Tarkastellaan käytettävien soitinten materiaaleja ja niiden vaikutusta sointiväriin
    - Esim. puu-, metalli-, kalvosoittimet
- Musiikillista keksintää liikkuen, laulaen, soittaen

S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa

Musiikillisten tietojen ja taitojen lisäksi opetuksessa käsitellään oppilaiden kokemuksia ja havaintoja niin musiikista kuin arjen eri ääniympäristöistä. Pohditaan myös musiikin merkitystä omissa yhteisöissä.

Paikallinen tarkennus:

- Vuodenkiertoon ja juhliin liittyvää musiikkia
- Harjoitellaan esiintymistilanteita oppilaan ja ryhmän halukkuuden ja valmiuksien mukaisesti
- Tunneilla valmistettuja tuotoksia esitetään mahdollisuuksien mukaan
- Tarjotaan oppilaille positiivisia esiintymiskokemuksia
- Opetellaan yleisökäyttäytymistä sekä esiintymisetikettiä

S4 Musiikin opetuksen ohjelmisto

Musiikin opetuksessa käytetään lauluja, leikkejä, loruja, liikuntaa, soitto- ja kuuntelutehtäviä sekä luodaan tilaisuuksia luovaan toimintaan, jotka aihepiireiltään ja musiikillisilta ominaisuuksiltaan soveltuvat ikäkauteen ja koulun toimintakulttuuriin. Ohjelmiston suunnittelussa kiinnitetään huomiota myös oppilaiden omiin kulttuureihin ja kulttuuriperinnön vaalimiseen. Ohjelmistoon sisällytetään monipuolisesti erilaista musiikkia mukaan lukien lastenmusiikki sekä mahdolliset oppilaiden omat sävellykset ja musiikkikappaleet.

Paikallinen tarkennus:

- Otetaan huomioon vuodenkiertoon, juhliin ja oppiaineisiin liittyvät laulut esim. aakkoslaulut
- Runsaasti lastenlauluja, kansanlauluja ja muita ikäkauteen sopivia lauluja, myös ilman säestystä
- Laulu- ja piirileikit
- Kuunneltava ja musiikkiliikunnassa käytettävä ohjelmisto laajentaa kokemusmaailmaa myös kappaleisiin, joita ei vielä itse osata soittaa tai laulaa

2

Vuosiluokan tavoitteet ja keskeiset sisällöt

T1 ohjata oppilasta toimimaan musiikillisen ryhmän jäsenenä oppilaan myönteistä minäkuvaa rakentaen

- Oppilas oppii toimimaan musiikillisen ryhmän jäsenenä

S1 Miten musiikissa toimitaan

Musisoinnissa kiinnitetään huomiota ryhmän jäsenenä toimimiseen ja myönteisen yhteishengen luomiseen. Keskeisenä sisältönä ovat ilmaisuun ja keksimiseen rohkaiseminen, luontevan hengityksen, äänenkäytön ja laulamisen harjoittaminen sekä käytössä olevien soittimien ja laitteiden tarkoituksenmukainen käsittely.

Paikallinen tarkennus:

- Yhteinen musisointi
    - Opetellaan toimimaan musisoivan ryhmän jäsenenä
        - Yhteisen sykkeen löytäminen
        - Oman soitto- tai lauluvuoron hahmottaminen

- Laulaminen
    - Runsaasti lastenlauluja, kansanlauluja ja muita ikäkauteen sopivia lauluja, myös ilman säestystä
    - Helppoja äänenkäytön harjoituksia, melodiatoistot
    - Opetellaan vuodenkiertoon, juhliin ja oppiaineisiin liittyviä lauluja, joista osa ulkoa.
- Soittaminen
    - Rytmisoittimet, kaikurytmit, säestysostinato
    - Jokin melodia- tai sointusoitin esim. kantele / laattasoittimet / nokkahuilu
    - Kehosoittimet
- Musiikkiliikunta
    - Laulu- ja piirileikit
    - Kehosoittimet ja lorut
    - Musiikillista keksintää liikkuen, laulaen, soittaen
- Musiikin kuuntelu
    - Oppilas harjoittelee keskittynyttä kuuntelemista ja ilmaisee kuulemaansa esim. liikkuen, piirtäen, sanallisesti
    - Kuunneltava ohjelmisto tukee opetettavia asiakokonaisuuksia
- Musiikin tuuntemus
    - Musiikin peruskäsitteistöön tutustutaan toiminnallisesti syventäen ensimmäisellä luokalla opiskeltua
    - Syvennetään ensimmäisen luokan oppisisältöjä ja tutustutaan käsitteisiin korkea-matala, nopea-hidas, kolmijakoinen- tasajakoinen
    - Tutustutaan joihinkin sinfoniaorkesterin soittimiin
- Esiintyminen
    - Harjoitellaan esiintymistilanteita oppilaan ja ryhmän halukkuuden ja valmiuksien mukaisesti
    - Tunneilla valmistettuja tuotoksia esitetään mahdollisuuksien mukaan
    - Tarjotaan oppilaille positiivisia esiintymiskokemuksia
    - Opetellaan yleisökäyttäytymistä sekä esiintymisetikettiä

S2 Mistä musiikki muodostuu

Opetuksessa keskitytään peruskäsitteiden taso, kesto, voima ja väri hahmottamiseen. Osaamisen kehittyessä käsitteistöä laajennetaan musiikkikäsitteisiin rytmi, melodia, dynamiikka, sointiväri, harmonia ja muoto.

Paikallinen tarkennus:

- Yhdessä musisointi
    - Yhteisen sykkeen löytäminen, oman soitto-, laulu- tai liikuntavuoron seuraaminen, soolo-tutti, sävelletty vs. oma keksintä
- Musiikin peruskäsitteistöön tutustutaan toiminnallisesti syventäen ensimmäisen luokan oppisisältöjä
    - Esim. taa, ti-ti, Z (neljäsosatauko),
    - Tutustutaan käsitteisiin korkea- matala, nopea-hidas, kolmijakoinen- tasajakoinen
    - Musiikin rakenteet, esim. muoto (A-B-A), soolo-tutti, säestysostinato
- Tutustutaan erilaisiin soittimiin
    - Tutustutaan joihinkin sinfoniaorkesterin soittimiin

S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa

Musiikillisten tietojen ja taitojen lisäksi opetuksessa käsitellään oppilaiden kokemuksia ja havaintoja niin musiikista kuin arjen eri ääniympäristöistä. Pohditaan myös musiikin merkitystä omissa yhteisöissä.

Paikallinen tarkennus:

- Vuodenkiertoon ja juhliin liittyvää musiikkia
- Harjoitellaan esiintymistilanteita oppilaan ja ryhmän halukkuuden ja valmiuksien mukaisesti
- Tunneilla valmistettuja tuotoksia esitetään mahdollisuuksien mukaan
- Tarjotaan oppilaille positiivisia esiintymiskokemuksia
- Opetellaan yleisökäyttäytymistä sekä esiintymisetikettiä

S4 Musiikin opetuksen ohjelmisto

Musiikin opetuksessa käytetään lauluja, leikkejä, loruja, liikuntaa, soitto- ja kuuntelutehtäviä sekä luodaan tilaisuuksia luovaan toimintaan, jotka aihepiireiltään ja musiikillisilta ominaisuuksiltaan soveltuvat ikäkauteen ja koulun toimintakulttuuriin. Ohjelmiston suunnittelussa kiinnitetään huomiota myös oppilaiden omiin kulttuureihin ja kulttuuriperinnön vaalimiseen. Ohjelmistoon sisällytetään monipuolisesti erilaista musiikkia mukaan lukien lastenmusiikki sekä mahdolliset oppilaiden omat sävellykset ja musiikkikappaleet.

Paikallinen tarkennus:

- Otetaan huomioon vuodenkiertoon, juhliin ja oppiaineisiin liittyvät laulut esim. aakkoslaulut
- Runsaasti lastenlauluja, kansanlauluja ja muita ikäkauteen sopivia lauluja, myös ilman säestystä
- Laulu- ja piirileikit
- Kuunneltava ja musiikkiliikunnassa käytettävä ohjelmisto laajentaa kokemusmaailmaa myös kappaleisiin, joita ei vielä itse osata soittaa tai laulaa

T2 ohjata oppilasta luontevaan äänenkäyttöön sekä laulamaan ja soittamaan ryhmän jäsenenä

- Oppilas kehittää äänenkäyttö-, laulu- ja soittotaitojaan ryhmän jäsenenä käyttäen keho-, rytmi-, melodia- ja sointusoittimia

S1 Miten musiikissa toimitaan

Musisoinnissa kiinnitetään huomiota ryhmän jäsenenä toimimiseen ja myönteisen yhteishengen luomiseen. Keskeisenä sisältönä ovat ilmaisuun ja keksimiseen rohkaiseminen, luontevan hengityksen, äänenkäytön ja laulamisen harjoittaminen sekä käytössä olevien soittimien ja laitteiden tarkoituksenmukainen käsittely.

Paikallinen tarkennus:

- Yhteinen musisointi
    - Opetellaan toimimaan musisoivan ryhmän jäsenenä
        - Yhteisen sykkeen löytäminen
        - Oman soitto- tai lauluvuoron hahmottaminen
- Laulaminen
    - Runsaasti lastenlauluja, kansanlauluja ja muita ikäkauteen sopivia lauluja, myös ilman säestystä

    - Helppoja äänenkäytön harjoituksia, melodiatoistot
    - Opetellaan vuodenkiertoon, juhliin ja oppiaineisiin liittyviä lauluja, joista osa ulkoa.
- Soittaminen
    - Rytmisoittimet, kaikurytmit, säestysostinato
    - Jokin melodia- tai sointusoitin esim. kantele / laattasoittimet / nokkahuilu
    - Kehosoittimet
- Musiikkiliikunta
    - Laulu- ja piirileikit
    - Kehosoittimet ja lorut
    - Musiikillista keksintää liikkuen, laulaen, soittaen
- Musiikin kuuntelu
    - Oppilas harjoittelee keskittynyttä kuuntelemista ja ilmaisee kuulemaansa esim. liikkuen, piirtäen, sanallisesti
    - Kuunneltava ohjelmisto tukee opetettavia asiakokonaisuuksia
- Musiikin tuuntemus
    - Musiikin peruskäsitteistöön tutustutaan toiminnallisesti syventäen ensimmäisellä luokalla opiskeltua
    - Syvennetään ensimmäisen luokan oppisisältöjä ja tutustutaan käsitteisiin korkea-matala, nopea-hidas, kolmijakoinen- tasajakoinen
    - Tutustutaan joihinkin sinfoniaorkesterin soittimiin
- Esiintyminen
    - Harjoitellaan esiintymistilanteita oppilaan ja ryhmän halukkuuden ja valmiuksien mukaisesti
    - Tunneilla valmistettuja tuotoksia esitetään mahdollisuuksien mukaan
    - Tarjotaan oppilaille positiivisia esiintymiskokemuksia
    - Opetellaan yleisökäyttäytymistä sekä esiintymisetikettiä

S2 Mistä musiikki muodostuu

Opetuksessa keskitytään peruskäsitteiden taso, kesto, voima ja väri hahmottamiseen. Osaamisen kehittyessä käsitteistöä laajennetaan musiikkikäsitteisiin rytmi, melodia, dynamiikka, sointiväri, harmonia ja muoto.

Paikallinen tarkennus:

- Yhdessä musisointi
    - Yhteisen sykkeen löytäminen, oman soitto-, laulu- tai liikuntavuoron seuraaminen, soolo-tutti, sävelletty vs. oma keksintä
- Musiikin peruskäsitteistöön tutustutaan toiminnallisesti syventäen ensimmäisen luokan oppisisältöjä
    - Esim. taa, ti-ti, Z (neljäsosatauko),
    - Tutustutaan käsitteisiin korkea- matala, nopea-hidas, kolmijakoinen- tasajakoinen
    - Musiikin rakenteet, esim. muoto (A-B-A), soolo-tutti, säestysostinato
- Tutustutaan erilaisiin soittimiin
    - Tutustutaan joihinkin sinfoniaorkesterin soittimiin

S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa

Musiikillisten tietojen ja taitojen lisäksi opetuksessa käsitellään oppilaiden kokemuksia ja havaintoja niin musiikista kuin arjen eri ääniympäristöistä. Pohditaan myös musiikin merkitystä omissa yhteisöissä.

Paikallinen tarkennus:

- Vuodenkiertoon ja juhliin liittyvää musiikkia
- Harjoitellaan esiintymistilanteita oppilaan ja ryhmän halukkuuden ja valmiuksien mukaisesti
- Tunneilla valmistettuja tuotoksia esitetään mahdollisuuksien mukaan
- Tarjotaan oppilaille positiivisia esiintymiskokemuksia
- Opetellaan yleisökäyttäytymistä sekä esiintymisetikettiä

S4 Musiikin opetuksen ohjelmisto

Musiikin opetuksessa käytetään lauluja, leikkejä, loruja, liikuntaa, soitto- ja kuuntelutehtäviä sekä luodaan tilaisuuksia luovaan toimintaan, jotka aihepiireiltään ja musiikillisilta ominaisuuksiltaan soveltuvat ikäkauteen ja koulun toimintakulttuuriin. Ohjelmiston suunnittelussa kiinnitetään huomiota myös oppilaiden omiin kulttuureihin ja kulttuuriperinnön vaalimiseen. Ohjelmistoon sisällytetään monipuolisesti erilaista musiikkia mukaan lukien lastenmusiikki sekä mahdolliset oppilaiden omat sävellykset ja musiikkikappaleet.

Paikallinen tarkennus:

- Otetaan huomioon vuodenkiertoon, juhliin ja oppiaineisiin liittyvät laulut esim. aakkoslaulut
- Runsaasti lastenlauluja, kansanlauluja ja muita ikäkauteen sopivia lauluja, myös ilman säestystä
- Laulu- ja piirileikit
- Kuunneltava ja musiikkiliikunnassa käytettävä ohjelmisto laajentaa kokemusmaailmaa myös kappaleisiin, joita ei vielä itse osata soittaa tai laulaa

T3 kannustaa oppilasta kokemaan ja hahmottamaan ääniympäristöä, ääntä, musiikkia ja musiikkikäsitteitä liikkuen ja kuunnellen

- Oppilas saa kokemuksia ääniympäristön, äänen, musiikin ja musiikkikäsitteiden hahmottamisesta liikkuen ja kuunnellen

S1 Miten musiikissa toimitaan

Musisoinnissa kiinnitetään huomiota ryhmän jäsenenä toimimiseen ja myönteisen yhteishengen luomiseen. Keskeisenä sisältönä ovat ilmaisuun ja keksimiseen rohkaiseminen, luontevan hengityksen, äänenkäytön ja laulamisen harjoittaminen sekä käytössä olevien soittimien ja laitteiden tarkoituksenmukainen käsittely.

Paikallinen tarkennus:

- Yhteinen musisointi
    - Opetellaan toimimaan musisoivan ryhmän jäsenenä
        - Yhteisen sykkeen löytäminen
        - Oman soitto- tai lauluvuoron hahmottaminen
- Laulaminen
    - Runsaasti lastenlauluja, kansanlauluja ja muita ikäkauteen sopivia lauluja, myös ilman säestystä
    - Helppoja äänenkäytön harjoituksia, melodiatoistot
    - Opetellaan vuodenkiertoon, juhliin ja oppiaineisiin liittyviä lauluja, joista osa ulkoa.
- Soittaminen
    - Rytmisoittimet, kaikurytmit, säestysostinato
    - Jokin melodia- tai sointusoitin esim. kantele / laattasoittimet / nokkahuilu
    - Kehosoittimet

- Musiikkiliikunta
    - Laulu- ja piirileikit
    - Kehosoittimet ja lorut
    - Musiikillista keksintää liikkuen, laulaen, soittaen
- Musiikin kuuntelu
    - Oppilas harjoittelee keskittynyttä kuuntelemista ja ilmaisee kuulemaansa esim. liikkuen, piirtäen, sanallisesti
    - Kuunneltava ohjelmisto tukee opetettavia asiakokonaisuuksia
- Musiikin tuuntemus
    - Musiikin peruskäsitteistöön tutustutaan toiminnallisesti syventäen ensimmäisellä luokalla opiskeltua
    - Syvennetään ensimmäisen luokan oppisisältöjä ja tutustutaan käsitteisiin korkea- matala, nopea-hidas, kolmijakoinen- tasajakoinen
    - Tutustutaan joihinkin sinfoniaorkesterin soittimiin
- Esiintyminen
    - Harjoitellaan esiintymistilanteita oppilaan ja ryhmän halukkuuden ja valmiuksien mukaisesti
    - Tunneilla valmistettuja tuotoksia esitetään mahdollisuuksien mukaan
    - Tarjotaan oppilaille positiivisia esiintymiskokemuksia
    - Opetellaan yleisökäyttäytymistä sekä esiintymisetikettiä

S2 Mistä musiikki muodostuu

Opetuksessa keskitytään peruskäsitteiden taso, kesto, voima ja väri hahmottamiseen. Osaamisen kehittyessä käsitteistöä laajennetaan musiikkikäsitteisiin rytmi, melodia, dynamiikka, sointiväri, harmonia ja muoto.

Paikallinen tarkennus:

- Yhdessä musisointi
    - Yhteisen sykkeen löytäminen, oman soitto-, laulu- tai liikuntavuoron seuraaminen, soolo-tutti, sävelletty vs. oma keksintä
- Musiikin peruskäsitteistöön tutustutaan toiminnallisesti syventäen ensimmäisen luokan oppisisältöjä
    - Esim. taa, ti-ti, Z (neljäsosatauko),
    - Tutustutaan käsitteisiin korkea- matala, nopea-hidas, kolmijakoinen- tasajakoinen
    - Musiikin rakenteet, esim. muoto (A-B-A), soolo-tutti, säestysostinato
- Tutustutaan erilaisiin soittimiin
    - Tutustutaan joihinkin sinfoniaorkesterin soittimiin

S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa

Musiikillisten tietojen ja taitojen lisäksi opetuksessa käsitellään oppilaiden kokemuksia ja havaintoja niin musiikista kuin arjen eri ääniympäristöistä. Pohditaan myös musiikin merkitystä omissa yhteisöissä.

Paikallinen tarkennus:

- Vuodenkiertoon ja juhliin liittyvää musiikkia
- Harjoitellaan esiintymistilanteita oppilaan ja ryhmän halukkuuden ja valmiuksien mukaisesti
- Tunneilla valmistettuja tuotoksia esitetään mahdollisuuksien mukaan
- Tarjotaan oppilaille positiivisia esiintymiskokemuksia

- Opetellaan yleisökäyttäytymistä sekä esiintymisetikettiä

S4 Musiikin opetuksen ohjelmisto

Musiikin opetuksessa käytetään lauluja, leikkejä, loruja, liikuntaa, soitto- ja kuuntelutehtäviä sekä luodaan tilaisuuksia luovaan toimintaan, jotka aihepiireiltään ja musiikillisilta ominaisuuksiltaan soveltuvat ikäkauteen ja koulun toimintakulttuuriin. Ohjelmiston suunnittelussa kiinnitetään huomiota myös oppilaiden omiin kulttuureihin ja kulttuuriperinnön vaalimiseen. Ohjelmistoon sisällytetään monipuolisesti erilaista musiikkia mukaan lukien lastenmusiikki sekä mahdolliset oppilaiden omat sävellykset ja musiikkikappaleet.

Paikallinen tarkennus:

- Otetaan huomioon vuodenkiertoon, juhliin ja oppiaineisiin liittyvät laulut esim. aakkoslaulut
- Runsaasti lastenlauluja, kansanlauluja ja muita ikäkauteen sopivia lauluja, myös ilman säestystä
- Laulu- ja piirileikit
- Kuunneltava ja musiikkiliikunnassa käytettävä ohjelmisto laajentaa kokemusmaailmaa myös kappaleisiin, joita ei vielä itse osata soittaa tai laulaa

T4 antaa tilaa oppilaiden omille musiikillisille ideoille ja improvisoinnille sekä ohjaa heitä suunnittelemaan ja toteuttamaan pienimuotoisia sävellyksiä tai muita kokonaisuuksia käyttäen äänellisiä, liikunnallisia, kuvallisia, teknologisia tai muita ilmaisukeinoja

- Oppilas rakentaa luovaa suhdetta musiikkiin ideoimalla ja improvisoimalla sekä suunnittelemalla ja toteuttamalla pienimuotoisia sävellyksiä tai muita kokonaisuuksia käyttäen äänellisiä, liikunnallisia, kuvallisia, teknologisia tai muita ilmaisukeinoja

S1 Miten musiikissa toimitaan

Musisoinnissa kiinnitetään huomiota ryhmän jäsenenä toimimiseen ja myönteisen yhteishengen luomiseen. Keskeisenä sisältönä ovat ilmaisuun ja keksimiseen rohkaiseminen, luontevan hengityksen, äänenkäytön ja laulamisen harjoittaminen sekä käytössä olevien soittimien ja laitteiden tarkoituksenmukainen käsittely.

Paikallinen tarkennus:

- Yhteinen musisointi
    - Opetellaan toimimaan musisoivan ryhmän jäsenenä
        - Yhteisen sykkeen löytäminen
        - Oman soitto- tai lauluvuoron hahmottaminen
- Laulaminen
    - Runsaasti lastenlauluja, kansanlauluja ja muita ikäkauteen sopivia lauluja, myös ilman säestystä
    - Helppoja äänenkäytön harjoituksia, melodiatoistot
    - Opetellaan vuodenkiertoon, juhliin ja oppiaineisiin liittyviä lauluja, joista osa ulkoa.
- Soittaminen
    - Rytmisoittimet, kaikurytmit, säestysostinato
    - Jokin melodia- tai sointusoitin esim. kantele / laattasoittimet / nokkahuilu
    - Kehosoittimet
- Musiikkiliikunta
    - Laulu- ja piirileikit
    - Kehosoittimet ja lorut

    - Musiikillista keksintää liikkuen, laulaen, soittaen
- Musiikin kuuntelu
    - Oppilas harjoittelee keskittynyttä kuuntelemista ja ilmaisee kuulemaansa esim. liikkuen, piirtäen, sanallisesti
    - Kuunneltava ohjelmisto tukee opetettavia asiakokonaisuuksia
- Musiikin tuuntemus
    - Musiikin peruskäsitteistöön tutustutaan toiminnallisesti syventäen ensimmäisellä luokalla opiskeltua
    - Syvennetään ensimmäisen luokan oppisisältöjä ja tutustutaan käsitteisiin korkea-matala, nopea-hidas, kolmijakoinen- tasajakoinen
    - Tutustutaan joihinkin sinfoniaorkesterin soittimiin
- Esiintyminen
    - Harjoitellaan esiintymistilanteita oppilaan ja ryhmän halukkuuden ja valmiuksien mukaisesti
    - Tunneilla valmistettuja tuotoksia esitetään mahdollisuuksien mukaan
    - Tarjotaan oppilaille positiivisia esiintymiskokemuksia
    - Opetellaan yleisökäyttäytymistä sekä esiintymisetikettiä

S2 Mistä musiikki muodostuu

Opetuksessa keskitytään peruskäsitteiden taso, kesto, voima ja väri hahmottamiseen. Osaamisen kehittyessä käsitteistöä laajennetaan musiikkikäsitteisiin rytmi, melodia, dynamiikka, sointiväri, harmonia ja muoto.

Paikallinen tarkennus:

- Yhdessä musisointi
    - Yhteisen sykkeen löytäminen, oman soitto-, laulu- tai liikuntavuoron seuraaminen, soolo-tutti, sävelletty vs. oma keksintä
- Musiikin peruskäsitteistöön tutustutaan toiminnallisesti syventäen ensimmäisen luokan oppisisältöjä
    - Esim. taa, ti-ti, Z (neljäsosatauko),
    - Tutustutaan käsitteisiin korkea- matala, nopea-hidas, kolmijakoinen- tasajakoinen
    - Musiikin rakenteet, esim. muoto (A-B-A), soolo-tutti, säestysostinato
- Tutustutaan erilaisiin soittimiin
    - Tutustutaan joihinkin sinfoniaorkesterin soittimiin

S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa

Musiikillisten tietojen ja taitojen lisäksi opetuksessa käsitellään oppilaiden kokemuksia ja havaintoja niin musiikista kuin arjen eri ääniympäristöistä. Pohditaan myös musiikin merkitystä omissa yhteisöissä.

Paikallinen tarkennus:

- Vuodenkiertoon ja juhliin liittyvää musiikkia
- Harjoitellaan esiintymistilanteita oppilaan ja ryhmän halukkuuden ja valmiuksien mukaisesti
- Tunneilla valmistettuja tuotoksia esitetään mahdollisuuksien mukaan
- Tarjotaan oppilaille positiivisia esiintymiskokemuksia
- Opetellaan yleisökäyttäytymistä sekä esiintymisetikettiä

S4 Musiikin opetuksen ohjelmisto

Musiikin opetuksessa käytetään lauluja, leikkejä, loruja, liikuntaa, soitto- ja kuuntelutehtäviä sekä luodaan tilaisuuksia luovaan toimintaan, jotka aihepiireiltään ja musiikillisilta ominaisuuksiltaan soveltuvat ikäkauteen ja koulun toimintakulttuuriin. Ohjelmiston suunnittelussa kiinnitetään huomiota myös oppilaiden omiin kulttuureihin ja kulttuuriperinnön vaalimiseen. Ohjelmistoon sisällytetään monipuolisesti erilaista musiikkia mukaan lukien lastenmusiikki sekä mahdolliset oppilaiden omat sävellykset ja musiikkikappaleet.

Paikallinen tarkennus:

- Otetaan huomioon vuodenkiertoon, juhliin ja oppiaineisiin liittyvät laulut esim. aakkoslaulut
- Runsaasti lastenlauluja, kansanlauluja ja muita ikäkauteen sopivia lauluja, myös ilman säestystä
- Laulu- ja piirileikit
- Kuunneltava ja musiikkiliikunnassa käytettävä ohjelmisto laajentaa kokemusmaailmaa myös kappaleisiin, joita ei vielä itse osata soittaa tai laulaa

T5 innostaa oppilasta tutustumaan musiikilliseen kulttuuriperintöönsä leikkien, laulaen ja liikkuen sekä nauttimaan musiikin esteettisestä, kulttuurisesta ja historiallisesta monimuotoisuudesta

- Oppilas tutustuu musiikilliseen kulttuuriperintöön leikkien, laulaen ja liikkuen sekä nauttii musiikin esteettisestä, kulttuurisesta ja historiallisesta monimuotoisuudesta

S1 Miten musiikissa toimitaan

Musisoinnissa kiinnitetään huomiota ryhmän jäsenenä toimimiseen ja myönteisen yhteishengen luomiseen. Keskeisenä sisältönä ovat ilmaisuun ja keksimiseen rohkaiseminen, luontevan hengityksen, äänenkäytön ja laulamisen harjoittaminen sekä käytössä olevien soittimien ja laitteiden tarkoituksenmukainen käsittely.

Paikallinen tarkennus:

- Yhteinen musisointi
    - Opetellaan toimimaan musisoivan ryhmän jäsenenä
        - Yhteisen sykkeen löytäminen
        - Oman soitto- tai lauluvuoron hahmottaminen
- Laulaminen
    - Runsaasti lastenlauluja, kansanlauluja ja muita ikäkauteen sopivia lauluja, myös ilman säestystä
    - Helppoja äänenkäytön harjoituksia, melodiatoistot
    - Opetellaan vuodenkiertoon, juhliin ja oppiaineisiin liittyviä lauluja, joista osa ulkoa.
- Soittaminen
    - Rytmisoittimet, kaikurytmit, säestysostinato
    - Jokin melodia- tai sointusoitin esim. kantele / laattasoittimet / nokkahuilu
    - Kehosoittimet
- Musiikkiliikunta
    - Laulu- ja piirileikit
    - Kehosoittimet ja lorut
    - Musiikillista keksintää liikkuen, laulaen, soittaen
- Musiikin kuuntelu

        - Oppilas harjoittelee keskittynyttä kuuntelemista ja ilmaisee kuulemaansa esim. liikkuen, piirtäen, sanallisesti
        - Kuunneltava ohjelmisto tukee opetettavia asiakokonaisuuksia
    - Musiikin tuuntemus
        - Musiikin peruskäsitteistöön tutustutaan toiminnallisesti syventäen ensimmäisellä luokalla opiskeltua
        - Syvennetään ensimmäisen luokan oppisisältöjä ja tutustutaan käsitteisiin korkea-matala, nopea-hidas, kolmijakoinen- tasajakoinen
        - Tutustutaan joihinkin sinfoniaorkesterin soittimiin
    - Esiintyminen
        - Harjoitellaan esiintymistilanteita oppilaan ja ryhmän halukkuuden ja valmiuksien mukaisesti
        - Tunneilla valmistettuja tuotoksia esitetään mahdollisuuksien mukaan
        - Tarjotaan oppilaille positiivisia esiintymiskokemuksia
        - Opetellaan yleisökäyttäytymistä sekä esiintymisetikettiä

S2 Mistä musiikki muodostuu

Opetuksessa keskitytään peruskäsitteiden taso, kesto, voima ja väri hahmottamiseen. Osaamisen kehittyessä käsitteistöä laajennetaan musiikkikäsitteisiin rytmi, melodia, dynamiikka, sointiväri, harmonia ja muoto.

Paikallinen tarkennus:

- Yhdessä musisointi
    - Yhteisen sykkeen löytäminen, oman soitto-, laulu- tai liikuntavuoron seuraaminen, soolo-tutti, sävelletty vs. oma keksintä
- Musiikin peruskäsitteistöön tutustutaan toiminnallisesti syventäen ensimmäisen luokan oppisisältöjä
    - Esim. taa, ti-ti, Z (neljäsosatauko),
    - Tutustutaan käsitteisiin korkea- matala, nopea-hidas, kolmijakoinen- tasajakoinen
    - Musiikin rakenteet, esim. muoto (A-B-A), soolo-tutti, säestysostinato
- Tutustutaan erilaisiin soittimiin
    - Tutustutaan joihinkin sinfoniaorkesterin soittimiin

S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa

Musiikillisten tietojen ja taitojen lisäksi opetuksessa käsitellään oppilaiden kokemuksia ja havaintoja niin musiikista kuin arjen eri ääniympäristöistä. Pohditaan myös musiikin merkitystä omissa yhteisöissä.

Paikallinen tarkennus:

- Vuodenkiertoon ja juhliin liittyvää musiikkia
- Harjoitellaan esiintymistilanteita oppilaan ja ryhmän halukkuuden ja valmiuksien mukaisesti
- Tunneilla valmistettuja tuotoksia esitetään mahdollisuuksien mukaan
- Tarjotaan oppilaille positiivisia esiintymiskokemuksia
- Opetellaan yleisökäyttäytymistä sekä esiintymisetikettiä

S4 Musiikin opetuksen ohjelmisto

Musiikin opetuksessa käytetään lauluja, leikkejä, loruja, liikuntaa, soitto- ja kuuntelutehtäviä sekä luodaan tilaisuuksia luovaan toimintaan, jotka aihepiireiltään ja musiikillisilta ominaisuuksiltaan soveltuvat ikäkauteen ja koulun toimintakulttuuriin. Ohjelmiston suunnittelussa kiinnitetään huomiota myös oppilaiden omiin kulttuureihin ja kulttuuriperinnön vaalimiseen. Ohjelmistoon sisällytetään monipuolisesti erilaista musiikkia mukaan lukien lastenmusiikki sekä mahdolliset oppilaiden omat sävellykset ja musiikkikappaleet.

Paikallinen tarkennus:

- Otetaan huomioon vuodenkiertoon, juhliin ja oppiaineisiin liittyvät laulut esim. aakkoslaulut
- Runsaasti lastenlauluja, kansanlauluja ja muita ikäkauteen sopivia lauluja, myös ilman säestystä
- Laulu- ja piirileikit
- Kuunneltava ja musiikkiliikunnassa käytettävä ohjelmisto laajentaa kokemusmaailmaa myös kappaleisiin, joita ei vielä itse osata soittaa tai laulaa

T6 auttaa oppilasta ymmärtämään musiikin merkintätapojen perusperiaatteita musisoinnin yhteydessä

- Oppilas oppii ymmärtämään musiikin merkintätapojen perusperiaatteita musisoinnin yhteydessä

S1 Miten musiikissa toimitaan

Musisoinnissa kiinnitetään huomiota ryhmän jäsenenä toimimiseen ja myönteisen yhteishengen luomiseen. Keskeisenä sisältönä ovat ilmaisuun ja keksimiseen rohkaiseminen, luontevan hengityksen, äänenkäytön ja laulamisen harjoittaminen sekä käytössä olevien soittimien ja laitteiden tarkoituksenmukainen käsittely.

Paikallinen tarkennus:

- Yhteinen musisointi
    - Opetellaan toimimaan musisoivan ryhmän jäsenenä
        - Yhteisen sykkeen löytäminen
        - Oman soitto- tai lauluvuoron hahmottaminen
- Laulaminen
    - Runsaasti lastenlauluja, kansanlauluja ja muita ikäkauteen sopivia lauluja, myös ilman säestystä
    - Helppoja äänenkäytön harjoituksia, melodiatoistot
    - Opetellaan vuodenkiertoon, juhliin ja oppiaineisiin liittyviä lauluja, joista osa ulkoa.
- Soittaminen
    - Rytmisoittimet, kaikurytmit, säestysostinato
    - Jokin melodia- tai sointusoitin esim. kantele / laattasoittimet / nokkahuilu
    - Kehosoittimet
- Musiikkiliikunta
    - Laulu- ja piirileikit
    - Kehosoittimet ja lorut
    - Musiikillista keksintää liikkuen, laulaen, soittaen
- Musiikin kuuntelu
    - Oppilas harjoittelee keskittynyttä kuuntelemista ja ilmaisee kuulemaansa esim. liikkuen, piirtäen, sanallisesti

    - Kuunneltava ohjelmisto tukee opetettavia asiakokonaisuuksia
- Musiikin tuuntemus
    - Musiikin peruskäsitteistöön tutustutaan toiminnallisesti syventäen ensimmäisellä luokalla opiskeltua
    - Syvennetään ensimmäisen luokan oppisisältöjä ja tutustutaan käsitteisiin korkea- matala, nopea-hidas, kolmijakoinen- tasajakoinen
    - Tutustutaan joihinkin sinfoniaorkesterin soittimiin
- Esiintyminen
    - Harjoitellaan esiintymistilanteita oppilaan ja ryhmän halukkuuden ja valmiuksien mukaisesti
    - Tunneilla valmistettuja tuotoksia esitetään mahdollisuuksien mukaan
    - Tarjotaan oppilaille positiivisia esiintymiskokemuksia
    - Opetellaan yleisökäyttäytymistä sekä esiintymisetikettiä

S2 Mistä musiikki muodostuu

Opetuksessa keskitytään peruskäsitteiden taso, kesto, voima ja väri hahmottamiseen. Osaamisen kehittyessä käsitteistöä laajennetaan musiikkikäsitteisiin rytmi, melodia, dynamiikka, sointiväri, harmonia ja muoto.

Paikallinen tarkennus:

- Yhdessä musisointi
    - Yhteisen sykkeen löytäminen, oman soitto-, laulu- tai liikuntavuoron seuraaminen, soolo-tutti, sävelletty vs. oma keksintä
- Musiikin peruskäsitteistöön tutustutaan toiminnallisesti syventäen ensimmäisen luokan oppisisältöjä
    - Esim. taa, ti-ti, Z (neljäsosatauko),
    - Tutustutaan käsitteisiin korkea- matala, nopea-hidas, kolmijakoinen- tasajakoinen
    - Musiikin rakenteet, esim. muoto (A-B-A), soolo-tutti, säestysostinato
- Tutustutaan erilaisiin soittimiin
    - Tutustutaan joihinkin sinfoniaorkesterin soittimiin

S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa

Musiikillisten tietojen ja taitojen lisäksi opetuksessa käsitellään oppilaiden kokemuksia ja havaintoja niin musiikista kuin arjen eri ääniympäristöistä. Pohditaan myös musiikin merkitystä omissa yhteisöissä.

Paikallinen tarkennus:

- Vuodenkiertoon ja juhliin liittyvää musiikkia
- Harjoitellaan esiintymistilanteita oppilaan ja ryhmän halukkuuden ja valmiuksien mukaisesti
- Tunneilla valmistettuja tuotoksia esitetään mahdollisuuksien mukaan
- Tarjotaan oppilaille positiivisia esiintymiskokemuksia
- Opetellaan yleisökäyttäytymistä sekä esiintymisetikettiä

S4 Musiikin opetuksen ohjelmisto

Musiikin opetuksessa käytetään lauluja, leikkejä, loruja, liikuntaa, soitto- ja kuuntelutehtäviä sekä luodaan tilaisuuksia luovaan toimintaan, jotka aihepiireiltään ja musiikillisilta ominaisuuksiltaan soveltuvat ikäkauteen ja koulun toimintakulttuuriin. Ohjelmiston suunnittelussa kiinnitetään huomiota myös oppilaiden omiin kulttuureihin ja kulttuuriperinnön vaalimiseen. Ohjelmistoon

sisällytetään monipuolisesti erilaista musiikkia mukaan lukien lastenmusiikki sekä mahdolliset oppilaiden omat sävellykset ja musiikkikappaleet.

Paikallinen tarkennus:

- Otetaan huomioon vuodenkiertoon, juhliin ja oppiaineisiin liittyvät laulut esim. aakkoslaulut
- Runsaasti lastenlauluja, kansanlauluja ja muita ikäkauteen sopivia lauluja, myös ilman säestystä
- Laulu- ja piirileikit
- Kuunneltava ja musiikkiliikunnassa käytettävä ohjelmisto laajentaa kokemusmaailmaa myös kappaleisiin, joita ei vielä itse osata soittaa tai laulaa

T7 ohjata oppilasta toimimaan vastuullisesti musisoinnissa

- Oppilas harjaantuu toimimaan vastuullisesti musisoinnissa

S1 Miten musiikissa toimitaan

Musisoinnissa kiinnitetään huomiota ryhmän jäsenenä toimimiseen ja myönteisen yhteishengen luomiseen. Keskeisenä sisältönä ovat ilmaisuun ja keksimiseen rohkaiseminen, luontevan hengityksen, äänenkäytön ja laulamisen harjoittaminen sekä käytössä olevien soittimien ja laitteiden tarkoituksenmukainen käsittely.

Paikallinen tarkennus:

- Yhteinen musisointi
    - Opetellaan toimimaan musisoivan ryhmän jäsenenä
        - Yhteisen sykkeen löytäminen
        - Oman soitto- tai lauluvuoron hahmottaminen
- Laulaminen
    - Runsaasti lastenlauluja, kansanlauluja ja muita ikäkauteen sopivia lauluja, myös ilman säestystä
    - Helppoja äänenkäytön harjoituksia, melodiatoistot
    - Opetellaan vuodenkiertoon, juhliin ja oppiaineisiin liittyviä lauluja, joista osa ulkoa.
- Soittaminen
    - Rytmisoittimet, kaikurytmit, säestysostinato
    - Jokin melodia- tai sointusoitin esim. kantele / laattasoittimet / nokkahuilu
    - Kehosoittimet
- Musiikkiliikunta
    - Laulu- ja piirileikit
    - Kehosoittimet ja lorut
    - Musiikillista keksintää liikkuen, laulaen, soittaen
- Musiikin kuuntelu
    - Oppilas harjoittelee keskittynyttä kuuntelemista ja ilmaisee kuulemaansa esim. liikkuen, piirtäen, sanallisesti
    - Kuunneltava ohjelmisto tukee opetettavia asiakokonaisuuksia
- Musiikin tuuntemus
    - Musiikin peruskäsitteistöön tutustutaan toiminnallisesti syventäen ensimmäisellä luokalla opiskeltua
    - Syvennetään ensimmäisen luokan oppisisältöjä ja tutustutaan käsitteisiin korkea-matala, nopea-hidas, kolmijakoinen- tasajakoinen
    - Tutustutaan joihinkin sinfoniaorkesterin soittimiin

- Esiintyminen
    - Harjoitellaan esiintymistilanteita oppilaan ja ryhmän halukkuuden ja valmiuksien mukaisesti
    - Tunneilla valmistettuja tuotoksia esitetään mahdollisuuksien mukaan
    - Tarjotaan oppilaille positiivisia esiintymiskokemuksia
    - Opetellaan yleisökäyttäytymistä sekä esiintymisetikettiä

S2 Mistä musiikki muodostuu

Opetuksessa keskitytään peruskäsitteiden taso, kesto, voima ja väri hahmottamiseen. Osaamisen kehittyessä käsitteistöä laajennetaan musiikkikäsitteisiin rytmi, melodia, dynamiikka, sointiväri, harmonia ja muoto.

Paikallinen tarkennus:

- Yhdessä musisointi
    - Yhteisen sykkeen löytäminen, oman soitto-, laulu- tai liikuntavuoron seuraaminen, soolo-tutti, sävelletty vs. oma keksintä
- Musiikin peruskäsitteistöön tutustutaan toiminnallisesti syventäen ensimmäisen luokan oppisisältöjä
    - Esim. taa, ti-ti, Z (neljäsosatauko),
    - Tutustutaan käsitteisiin korkea- matala, nopea-hidas, kolmijakoinen- tasajakoinen
    - Musiikin rakenteet, esim. muoto (A-B-A), soolo-tutti, säestysostinato
- Tutustutaan erilaisiin soittimiin
    - Tutustutaan joihinkin sinfoniaorkesterin soittimiin

S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa

Musiikillisten tietojen ja taitojen lisäksi opetuksessa käsitellään oppilaiden kokemuksia ja havaintoja niin musiikista kuin arjen eri ääniympäristöistä. Pohditaan myös musiikin merkitystä omissa yhteisöissä.

Paikallinen tarkennus:

- Vuodenkiertoon ja juhliin liittyvää musiikkia
- Harjoitellaan esiintymistilanteita oppilaan ja ryhmän halukkuuden ja valmiuksien mukaisesti
- Tunneilla valmistettuja tuotoksia esitetään mahdollisuuksien mukaan
- Tarjotaan oppilaille positiivisia esiintymiskokemuksia
- Opetellaan yleisökäyttäytymistä sekä esiintymisetikettiä

S4 Musiikin opetuksen ohjelmisto

Musiikin opetuksessa käytetään lauluja, leikkejä, loruja, liikuntaa, soitto- ja kuuntelutehtäviä sekä luodaan tilaisuuksia luovaan toimintaan, jotka aihepiireiltään ja musiikillisilta ominaisuuksiltaan soveltuvat ikäkauteen ja koulun toimintakulttuuriin. Ohjelmiston suunnittelussa kiinnitetään huomiota myös oppilaiden omiin kulttuureihin ja kulttuuriperinnön vaalimiseen. Ohjelmistoon sisällytetään monipuolisesti erilaista musiikkia mukaan lukien lastenmusiikki sekä mahdolliset oppilaiden omat sävellykset ja musiikkikappaleet.

Paikallinen tarkennus:

- Otetaan huomioon vuodenkiertoon, juhliin ja oppiaineisiin liittyvät laulut esim. aakkoslaulut

- Runsaasti lastenlauluja, kansanlauluja ja muita ikäkauteen sopivia lauluja, myös ilman säestystä
- Laulu- ja piirileikit
- Kuunneltava ja musiikkiliikunnassa käytettävä ohjelmisto laajentaa kokemusmaailmaa myös kappaleisiin, joita ei vielä itse osata soittaa tai laulaa

T8 tarjota oppilaille kokemuksia tavoitteiden asettamisen ja yhteisen harjoittelun merkityksestä musiikin oppimisessa

- Oppilas saa kokemuksia tavoitteiden asettamisen ja yhteisen harjoittelun merkityksestä musiikin oppimisessa

S1 Miten musiikissa toimitaan

Musisoinnissa kiinnitetään huomiota ryhmän jäsenenä toimimiseen ja myönteisen yhteishengen luomiseen. Keskeisenä sisältönä ovat ilmaisuun ja keksimiseen rohkaiseminen, luontevan hengityksen, äänenkäytön ja laulamisen harjoittaminen sekä käytössä olevien soittimien ja laitteiden tarkoituksenmukainen käsittely.

Paikallinen tarkennus:

- Yhteinen musisointi
    - Opetellaan toimimaan musisoivan ryhmän jäsenenä
        - Yhteisen sykkeen löytäminen
        - Oman soitto- tai lauluvuoron hahmottaminen
- Laulaminen
    - Runsaasti lastenlauluja, kansanlauluja ja muita ikäkauteen sopivia lauluja, myös ilman säestystä
    - Helppoja äänenkäytön harjoituksia, melodiatoistot
    - Opetellaan vuodenkiertoon, juhliin ja oppiaineisiin liittyviä lauluja, joista osa ulkoa.
- Soittaminen
    - Rytmisoittimet, kaikurytmit, säestysostinato
    - Jokin melodia- tai sointusoitin esim. kantele / laattasoittimet / nokkahuilu
    - Kehosoittimet
- Musiikkiliikunta
    - Laulu- ja piirileikit
    - Kehosoittimet ja lorut
    - Musiikillista keksintää liikkuen, laulaen, soittaen
- Musiikin kuuntelu
    - Oppilas harjoittelee keskittynyttä kuuntelemista ja ilmaisee kuulemaansa esim. liikkuen, piirtäen, sanallisesti
    - Kuunneltava ohjelmisto tukee opetettavia asiakokonaisuuksia
- Musiikin tuuntemus
    - Musiikin peruskäsitteistöön tutustutaan toiminnallisesti syventäen ensimmäisellä luokalla opiskeltua
    - Syvennetään ensimmäisen luokan oppisisältöjä ja tutustutaan käsitteisiin korkea-matala, nopea-hidas, kolmijakoinen- tasajakoinen
    - Tutustutaan joihinkin sinfoniaorkesterin soittimiin
- Esiintyminen
    - Harjoitellaan esiintymistilanteita oppilaan ja ryhmän halukkuuden ja valmiuksien mukaisesti
    - Tunneilla valmistettuja tuotoksia esitetään mahdollisuuksien mukaan

- Tarjotaan oppilaille positiivisia esiintymiskokemuksia
- Opetellaan yleisökäyttäytymistä sekä esiintymisetikettiä

S2 Mistä musiikki muodostuu

Opetuksessa keskitytään peruskäsitteiden taso, kesto, voima ja väri hahmottamiseen. Osaamisen kehittyessä käsitteistöä laajennetaan musiikkikäsitteisiin rytmi, melodia, dynamiikka, sointiväri, harmonia ja muoto.

Paikallinen tarkennus:

- Yhdessä musisointi
    - Yhteisen sykkeen löytäminen, oman soitto-, laulu- tai liikuntavuoron seuraaminen, soolo-tutti, sävelletty vs. oma keksintä
- Musiikin peruskäsitteistöön tutustutaan toiminnallisesti syventäen ensimmäisen luokan oppisisältöjä
    - Esim. taa, ti-ti, Z (neljäsosatauko),
    - Tutustutaan käsitteisiin korkea- matala, nopea-hidas, kolmijakoinen- tasajakoinen
    - Musiikin rakenteet, esim. muoto (A-B-A), soolo-tutti, säestysostinato
- Tutustutaan erilaisiin soittimiin
    - Tutustutaan joihinkin sinfoniaorkesterin soittimiin

S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa

Musiikillisten tietojen ja taitojen lisäksi opetuksessa käsitellään oppilaiden kokemuksia ja havaintoja niin musiikista kuin arjen eri ääniympäristöistä. Pohditaan myös musiikin merkitystä omissa yhteisöissä.

Paikallinen tarkennus:

- Vuodenkiertoon ja juhliin liittyvää musiikkia
- Harjoitellaan esiintymistilanteita oppilaan ja ryhmän halukkuuden ja valmiuksien mukaisesti
- Tunneilla valmistettuja tuotoksia esitetään mahdollisuuksien mukaan
- Tarjotaan oppilaille positiivisia esiintymiskokemuksia
- Opetellaan yleisökäyttäytymistä sekä esiintymisetikettiä

S4 Musiikin opetuksen ohjelmisto

Musiikin opetuksessa käytetään lauluja, leikkejä, loruja, liikuntaa, soitto- ja kuuntelutehtäviä sekä luodaan tilaisuuksia luovaan toimintaan, jotka aihepiireiltään ja musiikillisilta ominaisuuksiltaan soveltuvat ikäkauteen ja koulun toimintakulttuuriin. Ohjelmiston suunnittelussa kiinnitetään huomiota myös oppilaiden omiin kulttuureihin ja kulttuuriperinnön vaalimiseen. Ohjelmistoon sisällytetään monipuolisesti erilaista musiikkia mukaan lukien lastenmusiikki sekä mahdolliset oppilaiden omat sävellykset ja musiikkikappaleet.

Paikallinen tarkennus:

- Otetaan huomioon vuodenkiertoon, juhliin ja oppiaineisiin liittyvät laulut esim. aakkoslaulut
- Runsaasti lastenlauluja, kansanlauluja ja muita ikäkauteen sopivia lauluja, myös ilman säestystä
- Laulu- ja piirileikit
- Kuunneltava ja musiikkiliikunnassa käytettävä ohjelmisto laajentaa kokemusmaailmaa myös kappaleisiin, joita ei vielä itse osata soittaa tai laulaa

Kuvataide

Oppiaineen tehtävä

Kuvataiteen opetuksen tehtävä on ohjata oppilaita tutkimaan ja ilmaisemaan kulttuurisesti moninaista todellisuutta taiteen keinoin. Oppilaiden identiteettien rakentumista, kulttuurista osaamista ja yhteisöllisyyttä vahvistetaan kuvia tuottamalla ja tulkitsemalla. Oppilaiden omat kokemukset, mielikuvitus ja kokeileminen luovat perustan opetukselle. Kuvataiteen opetus kehittää kykyä ymmärtää taiteen, ympäristön ja muun visuaalisen kulttuurin ilmiöitä. Oppilaille tarjotaan tapoja arvottaa todellisuutta ja vaikuttaa siihen. Kulttuuriperinnön tuntemusta vahvistamalla tuetaan traditioiden välittymistä ja uudistumista. Opetus tukee oppilaiden kriittisen ajattelun kehittymistä sekä kannustaa heitä vaikuttamaan omaan elinympäristöön ja yhteiskuntaan. Kuvataiteen opetuksessa luodaan perustaa oppilaiden paikalliselle ja globaalille toimijuudelle.

Taiteelle ominainen työskentely harjaannuttaa kokemukselliseen, moniaistiseen ja toiminnalliseen oppimiseen. Oppilaat tarkastelevat kuvataidetta ja muuta visuaalista kulttuuria historiallisista ja kulttuurisista näkökulmista. Opetuksessa tutustutaan erilaisiin näkemyksiin taiteen tehtävistä. Oppilaita ohjataan käyttämään monipuolisesti erilaisia välineitä, materiaaleja, teknologioita ja ilmaisun keinoja. Opetuksessa kannustetaan monilukutaidon kehittämiseen hyödyntämällä visuaalisuutta sekä muita tiedon tuottamisen ja esittämisen tapoja. Oppilaille tarjotaan mahdollisuuksia monialaisiin oppimiskokonaisuuksiin yhteistyössä muun opetuksen ja koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa. Opetuksessa tutustutaan museoihin ja muihin kulttuurikohteisiin sekä tarkastellaan kuvataiteen harrastusmahdollisuuksia.

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 1-2

***Vuosiluokilla 1-2** luodaan perustaa oppilaiden omakohtaiselle suhteelle kuvataiteeseen ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin. Ilmaisun taitojen ja esteettisten valmiuksien kehittymistä tuetaan eri aistien ja koko kehon yhteistyöllä. Oppilaita ohjataan käyttämään mielikuvia, kuvataiteen käsitteistöä ja kuvallisen tuottamisen keinoja. Opetuksessa hyödynnetään toiminnallisuutta ja leikinomaisuutta. Oppilaita kannustetaan pitkäjänteiseen taideoppimiseen. Kuvien tuottamista ja tulkintaa harjoitellaan myös tieto- ja viestintäteknologian ja verkkoympäristöjen avulla. Opetuksessa rohkaistaan toimimaan yhdessä, jakamaan kokemuksia sekä vastaanottamaan ja antamaan palautetta kuvallisesta työskentelystä.*

Kuvataiteen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 1-2

Tavoitteena on tarjota oppimisympäristöjä ja työtapoja, joilla mahdollistetaan monipuolinen materiaalien, teknologioiden ja ilmaisukeinojen käyttäminen sekä niiden luova soveltaminen. Opetustilanteissa luodaan aktiiviseen kokeilemiseen ja harjoitteluun rohkaiseva ilmapiiri. Pedagogisilla ratkaisuilla tuetaan moniaistista havainnointia, pitkäjänteistä työskentelyä sekä tutkivaa ja tavoitteellista taideoppimista. Opetuksessa otetaan huomioon yksilölliset kuvailmaisun tarpeet ja mahdollistetaan tarkoituksenmukainen työskentely yksin ja ryhmässä. Tavoitteena on luoda oppimiseen ja vuorovaikutukseen kannustava toimintakulttuuri sekä koulussa että koulun ulkopuolisissa ympäristöissä. Vuosiluokilla 1-2 innostetaan leikinomaiseen kokeiluun, tieto- ja viestintäteknologian käyttöön sekä taiteidenväliseen toimintaan. Opetustilanteet toteutetaan kouluympäristön lisäksi erilaisissa rakennetuissa ympäristöissä, luonnon ympäristöissä ja verkkoympäristöissä.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki kuvataiteessa vuosiluokilla 1-2

Tavoitteena ohjauksen, eriyttämisen ja tuen järjestämisessä on oppilaiden sosiaalisten, psyykkisten ja motoristen lähtökohtien ja taitojen huomioon ottaminen. Taideoppimisen yksilöllinen ja yhteisöllinen luonne tukee oppilaan identiteettien rakentumista, osallisuutta ja

hyvinvointia. Opetuksessa otetaan huomioon oppilaiden yksilölliset ohjauksen tarpeet. Opetusta eriytetään tarvittaessa esimerkiksi ilmaisukeinojen, työtapojen ja oppimisympäristöjen valinnoilla. Opetustilanteissa oppilaat voivat hyödyntää vahvuuksiaan, soveltaa erilaisia työtapoja ja käyttää vaihtoehtoisia lähestymistapoja. Taideoppimiselle luodaan turvallinen, moninaisuutta kunnioittava ja itseilmaisuun rohkaiseva ilmapiiri, jossa oppilaat saavat henkilökohtaista ohjausta ja tukea. Vaihtoehtoisia pedagogisia lähestymistapoja voidaan tarvita erityisesti havaintojen ja tunteiden visuaalisessa ilmaisussa sekä motoristen taitojen kehittämisessä. Ohjauksen, eriyttämisen ja tuen järjestämisessä voidaan hyödyntää esimerkiksi leikinomaisuutta, pelejä ja eri aistialueisiin liittyviä kokemuksia.

Oppilaan oppimisen arviointi kuvataiteessa vuosiluokilla 1-2

Oppimisen arviointi kuvataiteessa on luonteeltaan kannustavaa, ohjaavaa ja oppilaiden yksilöllisen edistymisen huomioivaa. Arvioinnilla tuetaan kuvan tuottamisen ja tulkinnan taitojen, taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin tuntemuksen, pitkäjänteisten työtapojen sekä itsearviointitaitojen kehittymistä. Palaute on monipuolista ja rohkaisee oppilaita omien ajatusten ilmaisemiseen ja toisten näkemysten arvostamiseen. Oppilaat saavat palautetta kaikilla tavoitteissa määritellyillä taideoppimisen alueilla.

Oppimisprosessin kannalta keskeisiä arvioinnin ja palautteen antamisen kohteita kuvataiteessa ovat

- *edistyminen tavoitteiden asettamisessa omalle toiminnalle*
- *edistyminen materiaalien kokeilemisessa ja tekniikoiden harjoittelussa*
- *edistyminen kuvataiteen ilmaisukeinojen käyttämisessä ja niistä keskustelemisessa*
- *edistyminen omista ja muiden kuvista keskustelemisessa.*

1

Vuosiluokan tavoitteet ja keskeiset sisällöt

T1 kannustaa oppilasta havainnoimaan taidetta, ympäristöä ja muuta visuaalista kulttuuria moniaistisesti ja kuvia tekemällä

- Oppilas oppii tekemään moniaistisia havaintoja ympäristöstään, taiteesta ja muusta visuaalisesta kulttuurista

S1 Omat kuvakulttuurit

Opetuksen sisällöiksi valitaan oppilaiden tekemiä kuvia ja kuvakulttuureja, joihin he osallistuvat omaehtoisesti. Oppilaita rohkaistaan tutustumaan toistensa kuvakulttuureihin. Omia kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään omien kuvakulttuurien merkitystä oppilaiden arjessa, lähiympäristössä ja vuorovaikutuksessa.

Paikallinen tarkennus:

Jokainen oppilas elää osana omaa kuvallista ympäristöään omalla tavallaan. Tarkastellaan opetuksessa kuvia, joita kunkin oppilas näkee omassa ympäristössään, sekä kuvia, joita he omaehtoisesti tuottavat esimerkiksi piirtäen, maalaten, valokuvaten ja videoiden. Rohkaistaan jokaista oppilasta tekemään yksilöllisiä ratkaisuja kuvia tehdessään. Kiinnitetään huomiota siihen, että kullakin on oma tapa nähdä, tehdä havaintoja ja arvottaa näkemäänsä.

S2 Ympäristön kuvakulttuurit

Opetuksen sisällöt valitaan erilaisista ympäristöistä, esineistä, mediakulttuureista ja virtuaalimaailmoista. Sisältöjä valitaan monipuolisesti rakennetuista ja luonnon ympäristöistä

sekä mediasta. Ympäristön kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa keskitytään oppilaiden lähiympäristön ja sen medioiden käsittelyyn.

Paikallinen tarkennus:

Havainnoidaan ympäristöä monipuolisesti ja moniaistisesti. Valitaan työskentelyn sisällöiksi esimerkiksi oppilaan kodin ja lähiympäristön rakennukset, esineet, luonnon ympäristöt ja mediaympäristö, kuten lastenohjelmat, pelit, kuvitukset ja sosiaalisen median sisällöt.

S3 Taiteen maailmat

Opetuksen sisällöt valitaan eri aikoina, eri ympäristöissä ja eri kulttuureissa tuotetusta kuvataiteesta. Oppilaat tutustuvat kuvataiteen maailmaan tarkastelemalla erilaisia teoksia, aihepiirejä ja ilmiöitä. Taideteoksia käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään taideteoksiin ja niiden kokemiseen liittyvää kulttuurista moninaisuutta.

Paikallinen tarkennus:

Oppilaat tutustuvat erilaisiin taidekuviin ja kuvallisen työskentelyn vaiheisiin, käsitteisiin ja tekotapohin. Tutustutaan erilaisiin välineisiin ja materiaaleihin. Sisällöiksi valitaan innostavia ja ikäkauteen sopivia, eri kulttuureissa ja aikoina syntyneitä taidekuvia ja esineitä.

T2 rohkaista oppilasta keskustelemaan havainnoistaan ja ajatuksistaan

- Oppilas harjoittelee keskustelemaan havainnoistaan ja ajatuksistaan.

S1 Omat kuvakulttuurit

Opetuksen sisällöiksi valitaan oppilaiden tekemiä kuvia ja kuvakulttuureja, joihin he osallistuvat omaehtoisesti. Oppilaita rohkaistaan tutustumaan toistensa kuvakulttuureihin. Omia kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään omien kuvakulttuurien merkitystä oppilaiden arjessa, lähiympäristössä ja vuorovaikutuksessa.

Paikallinen tarkennus:

Jokainen oppilas elää osana omaa kuvallista ympäristöään omalla tavallaan. Tarkastellaan opetuksessa kuvia, joita kunkin oppilas näkee omassa ympäristössään, sekä kuvia, joita he omaehtoisesti tuottavat esimerkiksi piirtäen, maalaten, valokuvaten ja videoiden. Rohkaistaan jokaista oppilasta tekemään yksilöllisiä ratkaisuja kuvia tehdessään. Kiinnitetään huomiota siihen, että kullakin on oma tapa nähdä, tehdä havaintoja ja arvottaa näkemäänsä.

S2 Ympäristön kuvakulttuurit

Opetuksen sisällöt valitaan erilaisista ympäristöistä, esineistä, mediakulttuureista ja virtuaalimaailmoista. Sisältöjä valitaan monipuolisesti rakennetuista ja luonnon ympäristöistä sekä mediasta. Ympäristön kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa keskitytään oppilaiden lähiympäristön ja sen medioiden käsittelyyn.

Paikallinen tarkennus:

Havainnoidaan ympäristöä monipuolisesti ja moniaistisesti. Valitaan työskentelyn sisällöiksi esimerkiksi oppilaan kodin ja lähiympäristön rakennukset, esineet, luonnon ympäristöt ja mediaympäristö, kuten lastenohjelmat, pelit, kuvitukset ja sosiaalisen median sisällöt.

S3 Taiteen maailmat

Opetuksen sisällöt valitaan eri aikoina, eri ympäristöissä ja eri kulttuureissa tuotetusta kuvataiteesta. Oppilaat tutustuvat kuvataiteen maailmaan tarkastelemalla erilaisia teoksia, aihepiirejä ja ilmiöitä. Taideteoksia käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään taideteoksiin ja niiden kokemiseen liittyvää kulttuurista moninaisuutta.

Paikallinen tarkennus:

Oppilaat tutustuvat erilaisiin taidekuviin ja kuvallisen työskentelyn vaiheisiin, käsitteisiin ja tekotapohin. Tutustutaan erilaisiin välineisiin ja materiaaleihin. Sisällöiksi valitaan innostavia ja ikäkauteen sopivia, eri kulttuureissa ja aikoina syntyneitä taidekuvia ja esineitä.

T3 innostaa oppilasta ilmaisemaan havaintojaan ja ajatuksiaan erilaisten kuvallisten tuottamisen tapojen avulla

- Oppilas harjoittelee ilmaisemaan havaintojaan ja ajatuksiaan eri kuvantuottamisen keinoin.

S1 Omat kuvakulttuurit

Opetuksen sisällöiksi valitaan oppilaiden tekemiä kuvia ja kuvakulttuureja, joihin he osallistuvat omaehtoisesti. Oppilaita rohkaistaan tutustumaan toistensa kuvakulttuureihin. Omia kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään omien kuvakulttuurien merkitystä oppilaiden arjessa, lähiympäristössä ja vuorovaikutuksessa.

Paikallinen tarkennus:

Jokainen oppilas elää osana omaa kuvallista ympäristöään omalla tavallaan. Tarkastellaan opetuksessa kuvia, joita kunkin oppilas näkee omassa ympäristössään, sekä kuvia, joita he omaehtoisesti tuottavat esimerkiksi piirtäen, maalaten, valokuvaten ja videoiden. Rohkaistaan jokaista oppilasta tekemään yksilöllisiä ratkaisuja kuvia tehdessään. Kiinnitetään huomiota siihen, että kullakin on oma tapa nähdä, tehdä havaintoja ja arvottaa näkemäänsä.

S2 Ympäristön kuvakulttuurit

Opetuksen sisällöt valitaan erilaisista ympäristöistä, esineistä, mediakulttuureista ja virtuaalimaailmoista. Sisältöjä valitaan monipuolisesti rakennetuista ja luonnon ympäristöistä sekä mediasta. Ympäristön kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa keskitytään oppilaiden lähiympäristön ja sen medioiden käsittelyyn.

Paikallinen tarkennus:

Havainnoidaan ympäristöä monipuolisesti ja moniaistisesti. Valitaan työskentelyn sisällöiksi esimerkiksi oppilaan kodin ja lähiympäristön rakennukset, esineet, luonnon ympäristöt ja mediaympäristö, kuten lastenohjelmat, pelit, kuvitukset ja sosiaalisen median sisällöt.

S3 Taiteen maailmat

Opetuksen sisällöt valitaan eri aikoina, eri ympäristöissä ja eri kulttuureissa tuotetusta kuvataiteesta. Oppilaat tutustuvat kuvataiteen maailmaan tarkastelemalla erilaisia teoksia, aihepiirejä ja ilmiöitä. Taideteoksia käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään taideteoksiin ja niiden kokemiseen liittyvää kulttuurista moninaisuutta.

Paikallinen tarkennus:

Oppilaat tutustuvat erilaisiin taidekuviin ja kuvallisen työskentelyn vaiheisiin, käsitteisiin ja tekotapohin. Tutustutaan erilaisiin välineisiin ja materiaaleihin. Sisällöiksi valitaan innostavia ja ikäkauteen sopivia, eri kulttuureissa ja aikoina syntyneitä taidekuvia ja esineitä.

T4 innostaa oppilasta kokeilemaan erilaisia materiaaleja ja tekniikoita sekä harjoittelemaan kuvallisia ilmaisutapoja

- Oppilas kokeilee erilaisia materiaaleja ja tekniikoita sekä harjoittelee erilaisia kuvallisia ilmaisutapoja.

S1 Omat kuvakulttuurit

Opetuksen sisällöiksi valitaan oppilaiden tekemiä kuvia ja kuvakulttuureja, joihin he osallistuvat omaehtoisesti. Oppilaita rohkaistaan tutustumaan toistensa kuvakulttuureihin. Omia kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään omien kuvakulttuurien merkitystä oppilaiden arjessa, lähiympäristössä ja vuorovaikutuksessa.

Paikallinen tarkennus:

Jokainen oppilas elää osana omaa kuvallista ympäristöään omalla tavallaan. Tarkastellaan opetuksessa kuvia, joita kunkin oppilas näkee omassa ympäristössään, sekä kuvia, joita he omaehtoisesti tuottavat esimerkiksi piirtäen, maalaten, valokuvaten ja videoiden. Rohkaistaan jokaista oppilasta tekemään yksilöllisiä ratkaisuja kuvia tehdessään. Kiinnitetään huomiota siihen, että kullakin on oma tapa nähdä, tehdä havaintoja ja arvottaa näkemäänsä.

S2 Ympäristön kuvakulttuurit

Opetuksen sisällöt valitaan erilaisista ympäristöistä, esineistä, mediakulttuureista ja virtuaalimaailmoista. Sisältöjä valitaan monipuolisesti rakennetuista ja luonnon ympäristöistä sekä mediasta. Ympäristön kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa keskitytään oppilaiden lähiympäristön ja sen medioiden käsittelyyn.

Paikallinen tarkennus:

Havainnoidaan ympäristöä monipuolisesti ja moniaistisesti. Valitaan työskentelyn sisällöiksi esimerkiksi oppilaan kodin ja lähiympäristön rakennukset, esineet, luonnon ympäristöt ja mediaympäristö, kuten lastenohjelmat, pelit, kuvitukset ja sosiaalisen median sisällöt.

S3 Taiteen maailmat

Opetuksen sisällöt valitaan eri aikoina, eri ympäristöissä ja eri kulttuureissa tuotetusta kuvataiteesta. Oppilaat tutustuvat kuvataiteen maailmaan tarkastelemalla erilaisia teoksia, aihepiirejä ja ilmiöitä. Taideteoksia käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään taideteoksiin ja niiden kokemiseen liittyvää kulttuurista moninaisuutta.

Paikallinen tarkennus:

Oppilaat tutustuvat erilaisiin taidekuviin ja kuvallisen työskentelyn vaiheisiin, käsitteisiin ja tekotapohin. Tutustutaan erilaisiin välineisiin ja materiaaleihin. Sisällöiksi valitaan innostavia ja ikäkauteen sopivia, eri kulttuureissa ja aikoina syntyneitä taidekuvia ja esineitä.

T5 kannustaa oppilasta pitkäjänteiseen kuvalliseen työskentelyyn yksin ja yhdessä muiden kanssa

- Oppilas harjoittelee tavoitteellista kuvallisten taitojen kehittämistä, keskittymistä ja työskentelytaitoja yksin ja yhdessä muiden kanssa.
- Oppilas opettelee työskentelyn eri vaiheita: aloittamista, työskentelyä, viimeistelyä ja arviointia.

S1 Omat kuvakulttuurit

Opetuksen sisällöiksi valitaan oppilaiden tekemiä kuvia ja kuvakulttuureja, joihin he osallistuvat omaehtoisesti. Oppilaita rohkaistaan tutustumaan toistensa kuvakulttuureihin. Omia kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään omien kuvakulttuurien merkitystä oppilaiden arjessa, lähiympäristössä ja vuorovaikutuksessa.

Paikallinen tarkennus:

Jokainen oppilas elää osana omaa kuvallista ympäristöään omalla tavallaan. Tarkastellaan opetuksessa kuvia, joita kunkin oppilas näkee omassa ympäristössään, sekä kuvia, joita he omaehtoisesti tuottavat esimerkiksi piirtäen, maalaten, valokuvaten ja videoiden. Rohkaistaan jokaista oppilasta tekemään yksilöllisiä ratkaisuja kuvia tehdessään. Kiinnitetään huomiota siihen, että kullakin on oma tapa nähdä, tehdä havaintoja ja arvottaa näkemäänsä.

S2 Ympäristön kuvakulttuurit

Opetuksen sisällöt valitaan erilaisista ympäristöistä, esineistä, mediakulttuureista ja virtuaalimaailmoista. Sisältöjä valitaan monipuolisesti rakennetuista ja luonnon ympäristöistä sekä mediasta. Ympäristön kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa keskitytään oppilaiden lähiympäristön ja sen medioiden käsittelyyn.

Paikallinen tarkennus:

Havainnoidaan ympäristöä monipuolisesti ja moniaistisesti. Valitaan työskentelyn sisällöiksi esimerkiksi oppilaan kodin ja lähiympäristön rakennukset, esineet, luonnon ympäristöt ja mediaympäristö, kuten lastenohjelmat, pelit, kuvitukset ja sosiaalisen median sisällöt.

S3 Taiteen maailmat

Opetuksen sisällöt valitaan eri aikoina, eri ympäristöissä ja eri kulttuureissa tuotetusta kuvataiteesta. Oppilaat tutustuvat kuvataiteen maailmaan tarkastelemalla erilaisia teoksia, aihepiirejä ja ilmiöitä. Taideteoksia käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään taideteoksiin ja niiden kokemiseen liittyvää kulttuurista moninaisuutta.

Paikallinen tarkennus:

Oppilaat tutustuvat erilaisiin taidekuviin ja kuvallisen työskentelyn vaiheisiin, käsitteisiin ja tekotapohin. Tutustutaan erilaisiin välineisiin ja materiaaleihin. Sisällöiksi valitaan innostavia ja ikäkauteen sopivia, eri kulttuureissa ja aikoina syntyneitä taidekuvia ja esineitä.

T6 kannustaa oppilasta tarkastelemaan kuvallisen vaikuttamisen keinoja omissa ja muiden kuvissa

- Oppilas oppii tarkastelemaan kuvallisen vaikuttamisen keinoja omissa ja muiden kuvissa.

S1 Omat kuvakulttuurit

Opetuksen sisällöiksi valitaan oppilaiden tekemiä kuvia ja kuvakulttuureja, joihin he osallistuvat omaehtoisesti. Oppilaita rohkaistaan tutustumaan toistensa kuvakulttuureihin. Omia kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään omien kuvakulttuurien merkitystä oppilaiden arjessa, lähiympäristössä ja vuorovaikutuksessa.

Paikallinen tarkennus:

Jokainen oppilas elää osana omaa kuvallista ympäristöään omalla tavallaan. Tarkastellaan opetuksessa kuvia, joita kunkin oppilas näkee omassa ympäristössään, sekä kuvia, joita he omaehtoisesti tuottavat esimerkiksi piirtäen, maalaten, valokuvaten ja videoiden. Rohkaistaan jokaista oppilasta tekemään yksilöllisiä ratkaisuja kuvia tehdessään. Kiinnitetään huomiota siihen, että kullakin on oma tapa nähdä, tehdä havaintoja ja arvottaa näkemäänsä.

S2 Ympäristön kuvakulttuurit

Opetuksen sisällöt valitaan erilaisista ympäristöistä, esineistä, mediakulttuureista ja virtuaalimaailmoista. Sisältöjä valitaan monipuolisesti rakennetuista ja luonnon ympäristöistä sekä mediasta. Ympäristön kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa keskitytään oppilaiden lähiympäristön ja sen medioiden käsittelyyn.

Paikallinen tarkennus:

Havainnoidaan ympäristöä monipuolisesti ja moniaistisesti. Valitaan työskentelyn sisällöiksi esimerkiksi oppilaan kodin ja lähiympäristön rakennukset, esineet, luonnon ympäristöt ja mediaympäristö, kuten lastenohjelmat, pelit, kuvitukset ja sosiaalisen median sisällöt.

S3 Taiteen maailmat

Opetuksen sisällöt valitaan eri aikoina, eri ympäristöissä ja eri kulttuureissa tuotetusta kuvataiteesta. Oppilaat tutustuvat kuvataiteen maailmaan tarkastelemalla erilaisia teoksia, aihepiirejä ja ilmiöitä. Taideteoksia käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään taideteoksiin ja niiden kokemiseen liittyvää kulttuurista moninaisuutta.

Paikallinen tarkennus:

Oppilaat tutustuvat erilaisiin taidekuviin ja kuvallisen työskentelyn vaiheisiin, käsitteisiin ja tekotapohin. Tutustutaan erilaisiin välineisiin ja materiaaleihin. Sisällöiksi valitaan innostavia ja ikäkauteen sopivia, eri kulttuureissa ja aikoina syntyneitä taidekuvia ja esineitä.

T7 ohjata oppilasta käyttämään kuvataiteen käsitteistöä sekä tarkastelemaan erilaisia kuvatyyppejä

- Oppilas harjoittelee käyttämään kuvataiteen käsitteistöä sekä tarkastelemaan erilaisia kuvatyyppejä.

S1 Omat kuvakulttuurit

Opetuksen sisällöiksi valitaan oppilaiden tekemiä kuvia ja kuvakulttuureja, joihin he osallistuvat omaehtoisesti. Oppilaita rohkaistaan tutustumaan toistensa kuvakulttuureihin. Omia kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään omien kuvakulttuurien merkitystä oppilaiden arjessa, lähiympäristössä ja vuorovaikutuksessa.

Paikallinen tarkennus:

Jokainen oppilas elää osana omaa kuvallista ympäristöään omalla tavallaan. Tarkastellaan opetuksessa kuvia, joita kunkin oppilas näkee omassa ympäristössään, sekä kuvia, joita he omaehtoisesti tuottavat esimerkiksi piirtäen, maalaten, valokuvaten ja videoiden. Rohkaistaan jokaista oppilasta tekemään yksilöllisiä ratkaisuja kuvia tehdessään. Kiinnitetään huomiota siihen, että kullakin on oma tapa nähdä, tehdä havaintoja ja arvottaa näkemäänsä.

S2 Ympäristön kuvakulttuurit

Opetuksen sisällöt valitaan erilaisista ympäristöistä, esineistä, mediakulttuureista ja virtuaalimaailmoista. Sisältöjä valitaan monipuolisesti rakennetuista ja luonnon ympäristöistä sekä mediasta. Ympäristön kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa keskitytään oppilaiden lähiympäristön ja sen medioiden käsittelyyn.

Paikallinen tarkennus:

Havainnoidaan ympäristöä monipuolisesti ja moniaistisesti. Valitaan työskentelyn sisällöiksi esimerkiksi oppilaan kodin ja lähiympäristön rakennukset, esineet, luonnon ympäristöt ja mediaympäristö, kuten lastenohjelmat, pelit, kuvitukset ja sosiaalisen median sisällöt.

S3 Taiteen maailmat

Opetuksen sisällöt valitaan eri aikoina, eri ympäristöissä ja eri kulttuureissa tuotetusta kuvataiteesta. Oppilaat tutustuvat kuvataiteen maailmaan tarkastelemalla erilaisia teoksia, aihepiirejä ja ilmiöitä. Taideteoksia käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään taideteoksiin ja niiden kokemiseen liittyvää kulttuurista moninaisuutta.

Paikallinen tarkennus:

Oppilaat tutustuvat erilaisiin taidekuviin ja kuvallisen työskentelyn vaiheisiin, käsitteisiin ja tekotapohin. Tutustutaan erilaisiin välineisiin ja materiaaleihin. Sisällöiksi valitaan innostavia ja ikäkauteen sopivia, eri kulttuureissa ja aikoina syntyneitä taidekuvia ja esineitä.

T8 kannustaa oppilasta tunnistamaan erilaisia taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin tuotteita lähiympäristössään

- Oppilas oppii tunnistamaan erilaisia taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin tuotteita lähiympäristöstään.
- Oppilas opettelee kiinnittämään huomiota kuvien rakenteeseen, sisältöihin ja merkityksiin, sekä niiden välittämiin viesteihin.

S1 Omat kuvakulttuurit

Opetuksen sisällöiksi valitaan oppilaiden tekemiä kuvia ja kuvakulttuureja, joihin he osallistuvat omaehtoisesti. Oppilaita rohkaistaan tutustumaan toistensa kuvakulttuureihin. Omia kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään omien kuvakulttuurien merkitystä oppilaiden arjessa, lähiympäristössä ja vuorovaikutuksessa.

Paikallinen tarkennus:

Jokainen oppilas elää osana omaa kuvallista ympäristöään omalla tavallaan. Tarkastellaan opetuksessa kuvia, joita kunkin oppilas näkee omassa ympäristössään, sekä kuvia, joita he omaehtoisesti tuottavat esimerkiksi piirtäen, maalaten, valokuvaten ja videoiden. Rohkaistaan

jokaista oppilasta tekemään yksilöllisiä ratkaisuja kuvia tehdessään. Kiinnitetään huomiota siihen, että kullakin on oma tapa nähdä, tehdä havaintoja ja arvottaa näkemäänsä.

S2 Ympäristön kuvakulttuurit

Opetuksen sisällöt valitaan erilaisista ympäristöistä, esineistä, mediakulttuureista ja virtuaalimaailmoista. Sisältöjä valitaan monipuolisesti rakennetuista ja luonnon ympäristöistä sekä mediasta. Ympäristön kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa keskitytään oppilaiden lähiympäristön ja sen medioiden käsittelyyn.

Paikallinen tarkennus:

Havainnoidaan ympäristöä monipuolisesti ja moniaistisesti. Valitaan työskentelyn sisällöiksi esimerkiksi oppilaan kodin ja lähiympäristön rakennukset, esineet, luonnon ympäristöt ja mediaympäristö, kuten lastenohjelmat, pelit, kuvitukset ja sosiaalisen median sisällöt.

S3 Taiteen maailmat

Opetuksen sisällöt valitaan eri aikoina, eri ympäristöissä ja eri kulttuureissa tuotetusta kuvataiteesta. Oppilaat tutustuvat kuvataiteen maailmaan tarkastelemalla erilaisia teoksia, aihepiirejä ja ilmiöitä. Taideteoksia käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään taideteoksiin ja niiden kokemiseen liittyvää kulttuurista moninaisuutta.

Paikallinen tarkennus:

Oppilaat tutustuvat erilaisiin taidekuviin ja kuvallisen työskentelyn vaiheisiin, käsitteisiin ja tekotapohin. Tutustutaan erilaisiin välineisiin ja materiaaleihin. Sisällöiksi valitaan innostavia ja ikäkauteen sopivia, eri kulttuureissa ja aikoina syntyneitä taidekuvia ja esineitä.

T9 innostaa oppilasta tekemään kuvia oman elinympäristön, eri aikojen ja eri kulttuurien tarkastelun pohjalta

- Oppilas harjoittelee tekemään kuvia oman elinympäristön pohjalta, eri aikojen pohjalta ja eri kulttuurien tarkastelun pohjalta.

S1 Omat kuvakulttuurit

Opetuksen sisällöiksi valitaan oppilaiden tekemiä kuvia ja kuvakulttuureja, joihin he osallistuvat omaehtoisesti. Oppilaita rohkaistaan tutustumaan toistensa kuvakulttuureihin. Omia kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään omien kuvakulttuurien merkitystä oppilaiden arjessa, lähiympäristössä ja vuorovaikutuksessa.

Paikallinen tarkennus:

Jokainen oppilas elää osana omaa kuvallista ympäristöään omalla tavallaan. Tarkastellaan opetuksessa kuvia, joita kunkin oppilas näkee omassa ympäristössään, sekä kuvia, joita he omaehtoisesti tuottavat esimerkiksi piirtäen, maalaten, valokuvaten ja videoiden. Rohkaistaan jokaista oppilasta tekemään yksilöllisiä ratkaisuja kuvia tehdessään. Kiinnitetään huomiota siihen, että kullakin on oma tapa nähdä, tehdä havaintoja ja arvottaa näkemäänsä.

S2 Ympäristön kuvakulttuurit

Opetuksen sisällöt valitaan erilaisista ympäristöistä, esineistä, mediakulttuureista ja virtuaalimaailmoista. Sisältöjä valitaan monipuolisesti rakennetuista ja luonnon ympäristöistä

sekä mediasta. Ympäristön kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa keskitytään oppilaiden lähiympäristön ja sen medioiden käsittelyyn.

Paikallinen tarkennus:

Havainnoidaan ympäristöä monipuolisesti ja moniaistisesti. Valitaan työskentelyn sisällöiksi esimerkiksi oppilaan kodin ja lähiympäristön rakennukset, esineet, luonnon ympäristöt ja mediaympäristö, kuten lastenohjelmat, pelit, kuvitukset ja sosiaalisen median sisällöt.

S3 Taiteen maailmat

Opetuksen sisällöt valitaan eri aikoina, eri ympäristöissä ja eri kulttuureissa tuotetusta kuvataiteesta. Oppilaat tutustuvat kuvataiteen maailmaan tarkastelemalla erilaisia teoksia, aihepiirejä ja ilmiöitä. Taideteoksia käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään taideteoksiin ja niiden kokemiseen liittyvää kulttuurista moninaisuutta.

Paikallinen tarkennus:

Oppilaat tutustuvat erilaisiin taidekuviin ja kuvallisen työskentelyn vaiheisiin, käsitteisiin ja tekotapohin. Tutustutaan erilaisiin välineisiin ja materiaaleihin. Sisällöiksi valitaan innostavia ja ikäkauteen sopivia, eri kulttuureissa ja aikoina syntyneitä taidekuvia ja esineitä.

T10 ohjata oppilasta tunnistamaan taiteessa, ympäristössä ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviä arvoja

- Oppilas harjoittelee tunnistamaan taiteessa, ympäristössä ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviä arvoja, esimerkiksi esteettiset arvot, taidekäsitys, ihmiskäsitys ja tasa-arvo.

S1 Omat kuvakulttuurit

Opetuksen sisällöiksi valitaan oppilaiden tekemiä kuvia ja kuvakulttuureja, joihin he osallistuvat omaehtoisesti. Oppilaita rohkaistaan tutustumaan toistensa kuvakulttuureihin. Omia kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään omien kuvakulttuurien merkitystä oppilaiden arjessa, lähiympäristössä ja vuorovaikutuksessa.

Paikallinen tarkennus:

Jokainen oppilas elää osana omaa kuvallista ympäristöään omalla tavallaan. Tarkastellaan opetuksessa kuvia, joita kunkin oppilas näkee omassa ympäristössään, sekä kuvia, joita he omaehtoisesti tuottavat esimerkiksi piirtäen, maalaten, valokuvaten ja videoiden. Rohkaistaan jokaista oppilasta tekemään yksilöllisiä ratkaisuja kuvia tehdessään. Kiinnitetään huomiota siihen, että kullakin on oma tapa nähdä, tehdä havaintoja ja arvottaa näkemäänsä.

S2 Ympäristön kuvakulttuurit

Opetuksen sisällöt valitaan erilaisista ympäristöistä, esineistä, mediakulttuureista ja virtuaalimaailmoista. Sisältöjä valitaan monipuolisesti rakennetuista ja luonnon ympäristöistä sekä mediasta. Ympäristön kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa keskitytään oppilaiden lähiympäristön ja sen medioiden käsittelyyn.

Paikallinen tarkennus:

Havainnoidaan ympäristöä monipuolisesti ja moniaistisesti. Valitaan työskentelyn sisällöiksi esimerkiksi oppilaan kodin ja lähiympäristön rakennukset, esineet, luonnon ympäristöt ja mediaympäristö, kuten lastenohjelmat, pelit, kuvitukset ja sosiaalisen median sisällöt.

S3 Taiteen maailmat

Opetuksen sisällöt valitaan eri aikoina, eri ympäristöissä ja eri kulttuureissa tuotetusta kuvataiteesta. Oppilaat tutustuvat kuvataiteen maailmaan tarkastelemalla erilaisia teoksia, aihepiirejä ja ilmiöitä. Taideteoksia käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään taideteoksiin ja niiden kokemiseen liittyvää kulttuurista moninaisuutta.

Paikallinen tarkennus:

Oppilaat tutustuvat erilaisiin taidekuviin ja kuvallisen työskentelyn vaiheisiin, käsitteisiin ja tekotapohin. Tutustutaan erilaisiin välineisiin ja materiaaleihin. Sisällöiksi valitaan innostavia ja ikäkauteen sopivia, eri kulttuureissa ja aikoina syntyneitä taidekuvia ja esineitä.

T11 kannustaa oppilasta ottamaan kuvailmaisussaan huomioon kulttuurinen moninaisuus ja kestävä kehitys

- Oppilas harjoittelee ottamaan kuvailmaisussaan huomioon kulttuurisen moninaisuuden ja kestävän kehityksen esimerkiksi tutustumalla eri kuvakulttuureihin kuviin ja kierrätysmateriaalien käyttöön kuvailmaisussa.

S1 Omat kuvakulttuurit

Opetuksen sisällöiksi valitaan oppilaiden tekemiä kuvia ja kuvakulttuureja, joihin he osallistuvat omaehtoisesti. Oppilaita rohkaistaan tutustumaan toistensa kuvakulttuureihin. Omia kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään omien kuvakulttuurien merkitystä oppilaiden arjessa, lähiympäristössä ja vuorovaikutuksessa.

Paikallinen tarkennus:

Jokainen oppilas elää osana omaa kuvallista ympäristöään omalla tavallaan. Tarkastellaan opetuksessa kuvia, joita kunkin oppilas näkee omassa ympäristössään, sekä kuvia, joita he omaehtoisesti tuottavat esimerkiksi piirtäen, maalaten, valokuvaten ja videoiden. Rohkaistaan jokaista oppilasta tekemään yksilöllisiä ratkaisuja kuvia tehdessään. Kiinnitetään huomiota siihen, että kullakin on oma tapa nähdä, tehdä havaintoja ja arvottaa näkemäänsä.

S2 Ympäristön kuvakulttuurit

Opetuksen sisällöt valitaan erilaisista ympäristöistä, esineistä, mediakulttuureista ja virtuaalimaailmoista. Sisältöjä valitaan monipuolisesti rakennetuista ja luonnon ympäristöistä sekä mediasta. Ympäristön kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa keskitytään oppilaiden lähiympäristön ja sen medioiden käsittelyyn.

Paikallinen tarkennus:

Havainnoidaan ympäristöä monipuolisesti ja moniaistisesti. Valitaan työskentelyn sisällöiksi esimerkiksi oppilaan kodin ja lähiympäristön rakennukset, esineet, luonnon ympäristöt ja mediaympäristö, kuten lastenohjelmat, pelit, kuvitukset ja sosiaalisen median sisällöt.

S3 Taiteen maailmat

Opetuksen sisällöt valitaan eri aikoina, eri ympäristöissä ja eri kulttuureissa tuotetusta kuvataiteesta. Oppilaat tutustuvat kuvataiteen maailmaan tarkastelemalla erilaisia teoksia, aihepiirejä ja ilmiöitä. Taideteoksia käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään taideteoksiin ja niiden kokemiseen liittyvää kulttuurista moninaisuutta.

Paikallinen tarkennus:

Oppilaat tutustuvat erilaisiin taidekuviin ja kuvallisen työskentelyn vaiheisiin, käsitteisiin ja tekotapohin. Tutustutaan erilaisiin välineisiin ja materiaaleihin. Sisällöiksi valitaan innostavia ja ikäkauteen sopivia, eri kulttuureissa ja aikoina syntyneitä taidekuvia ja esineitä.

2

Vuosiluokan tavoitteet ja keskeiset sisällöt

T1 kannustaa oppilasta havainnoimaan taidetta, ympäristöä ja muuta visuaalista kulttuuria moniaistisesti ja kuvia tekemällä

- Oppilas oppii tekemään moniaistisia havaintoja ympäristöstään, taiteesta ja muusta visuaalisesta kulttuurista.

S1 Omat kuvakulttuurit

Opetuksen sisällöiksi valitaan oppilaiden tekemiä kuvia ja kuvakulttuureja, joihin he osallistuvat omaehtoisesti. Oppilaita rohkaistaan tutustumaan toistensa kuvakulttuureihin. Omia kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään omien kuvakulttuurien merkitystä oppilaiden arjessa, lähiympäristössä ja vuorovaikutuksessa.

Paikallinen tarkennus:

Jokainen oppilas elää osana omaa kuvallista ympäristöään omalla tavallaan. Tarkastellaan opetuksessa kuvia, joita kunkin oppilas näkee omassa ympäristössään, sekä kuvia, joita he omaehtoisesti tuottavat esimerkiksi piirtäen, maalaten, valokuvaten ja videoiden. Rohkaistaan jokaista oppilasta tekemään yksilöllisiä ratkaisuja kuvia tehdessään. Kiinnitetään huomiota siihen, että kullakin on oma tapa nähdä, tehdä havaintoja ja arvottaa näkemäänsä.

S2 Ympäristön kuvakulttuurit

Opetuksen sisällöt valitaan erilaisista ympäristöistä, esineistä, mediakulttuureista ja virtuaalimaailmoista. Sisältöjä valitaan monipuolisesti rakennetuista ja luonnon ympäristöistä sekä mediasta. Ympäristön kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa keskitytään oppilaiden lähiympäristön ja sen medioiden käsittelyyn.

Paikallinen tarkennus:

Havainnoidaan ympäristöä monipuolisesti ja moniaistisesti. Valitaan työskentelyn sisällöiksi esimerkiksi oppilaan kodin ja lähiympäristön rakennukset, esineet, luonnon ympäristöt ja mediaympäristö, kuten lastenohjelmat, pelit, kuvitukset ja sosiaalisen median sisällöt.

S3 Taiteen maailmat

Opetuksen sisällöt valitaan eri aikoina, eri ympäristöissä ja eri kulttuureissa tuotetusta kuvataiteesta. Oppilaat tutustuvat kuvataiteen maailmaan tarkastelemalla erilaisia teoksia,

aihepiirejä ja ilmiöitä. Taideteoksia käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään taideteoksiin ja niiden kokemiseen liittyvää kulttuurista moninaisuutta.

Paikallinen tarkennus:

Oppilaat tutustuvat erilaisiin taidekuviin ja kuvallisen työskentelyn vaiheisiin, käsitteisiin ja tekotapohin. Tutustutaan erilaisiin välineisiin ja materiaaleihin. Sisällöiksi valitaan innostavia ja ikäkauteen sopivia, eri kulttuureissa ja aikoina syntyneitä taidekuvia ja esineitä.

T2 rohkaista oppilasta keskustelemaan havainnoistaan ja ajatuksistaan

- Oppilas harjoittelee keskustelemaan havainnoistaan ja ajatuksistaan.

S1 Omat kuvakulttuurit

Opetuksen sisällöiksi valitaan oppilaiden tekemiä kuvia ja kuvakulttuureja, joihin he osallistuvat omaehtoisesti. Oppilaita rohkaistaan tutustumaan toistensa kuvakulttuureihin. Omia kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään omien kuvakulttuurien merkitystä oppilaiden arjessa, lähiympäristössä ja vuorovaikutuksessa.

Paikallinen tarkennus:

Jokainen oppilas elää osana omaa kuvallista ympäristöään omalla tavallaan. Tarkastellaan opetuksessa kuvia, joita kunkin oppilas näkee omassa ympäristössään, sekä kuvia, joita he omaehtoisesti tuottavat esimerkiksi piirtäen, maalaten, valokuvaten ja videoiden. Rohkaistaan jokaista oppilasta tekemään yksilöllisiä ratkaisuja kuvia tehdessään. Kiinnitetään huomiota siihen, että kullakin on oma tapa nähdä, tehdä havaintoja ja arvottaa näkemäänsä.

S2 Ympäristön kuvakulttuurit

Opetuksen sisällöt valitaan erilaisista ympäristöistä, esineistä, mediakulttuureista ja virtuaalimaailmoista. Sisältöjä valitaan monipuolisesti rakennetuista ja luonnon ympäristöistä sekä mediasta. Ympäristön kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa keskitytään oppilaiden lähiympäristön ja sen medioiden käsittelyyn.

Paikallinen tarkennus:

Havainnoidaan ympäristöä monipuolisesti ja moniaistisesti. Valitaan työskentelyn sisällöiksi esimerkiksi oppilaan kodin ja lähiympäristön rakennukset, esineet, luonnon ympäristöt ja mediaympäristö, kuten lastenohjelmat, pelit, kuvitukset ja sosiaalisen median sisällöt.

S3 Taiteen maailmat

Opetuksen sisällöt valitaan eri aikoina, eri ympäristöissä ja eri kulttuureissa tuotetusta kuvataiteesta. Oppilaat tutustuvat kuvataiteen maailmaan tarkastelemalla erilaisia teoksia, aihepiirejä ja ilmiöitä. Taideteoksia käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään taideteoksiin ja niiden kokemiseen liittyvää kulttuurista moninaisuutta.

Paikallinen tarkennus:

Oppilaat tutustuvat erilaisiin taidekuviin ja kuvallisen työskentelyn vaiheisiin, käsitteisiin ja tekotapohin. Tutustutaan erilaisiin välineisiin ja materiaaleihin. Sisällöiksi valitaan innostavia ja ikäkauteen sopivia, eri kulttuureissa ja aikoina syntyneitä taidekuvia ja esineitä.

T3 innostaa oppilasta ilmaisemaan havaintojaan ja ajatuksiaan erilaisten kuvallisten tuottamisen tapojen avulla

- Oppilas harjoittelee ilmaisemaan havaintojaan ja ajatuksiaan eri kuvantuottamisen keinoin.

S1 Omat kuvakulttuurit

Opetuksen sisällöiksi valitaan oppilaiden tekemiä kuvia ja kuvakulttuureja, joihin he osallistuvat omaehtoisesti. Oppilaita rohkaistaan tutustumaan toistensa kuvakulttuureihin. Omia kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään omien kuvakulttuurien merkitystä oppilaiden arjessa, lähiympäristössä ja vuorovaikutuksessa.

Paikallinen tarkennus:

Jokainen oppilas elää osana omaa kuvallista ympäristöään omalla tavallaan. Tarkastellaan opetuksessa kuvia, joita kunkin oppilas näkee omassa ympäristössään, sekä kuvia, joita he omaehtoisesti tuottavat esimerkiksi piirtäen, maalaten, valokuvaten ja videoiden. Rohkaistaan jokaista oppilasta tekemään yksilöllisiä ratkaisuja kuvia tehdessään. Kiinnitetään huomiota siihen, että kullakin on oma tapa nähdä, tehdä havaintoja ja arvottaa näkemäänsä.

S2 Ympäristön kuvakulttuurit

Opetuksen sisällöt valitaan erilaisista ympäristöistä, esineistä, mediakulttuureista ja virtuaalimaailmoista. Sisältöjä valitaan monipuolisesti rakennetuista ja luonnon ympäristöistä sekä mediasta. Ympäristön kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa keskitytään oppilaiden lähiympäristön ja sen medioiden käsittelyyn.

Paikallinen tarkennus:

Havainnoidaan ympäristöä monipuolisesti ja moniaistisesti. Valitaan työskentelyn sisällöiksi esimerkiksi oppilaan kodin ja lähiympäristön rakennukset, esineet, luonnon ympäristöt ja mediaympäristö, kuten lastenohjelmat, pelit, kuvitukset ja sosiaalisen median sisällöt.

S3 Taiteen maailmat

Opetuksen sisällöt valitaan eri aikoina, eri ympäristöissä ja eri kulttuureissa tuotetusta kuvataiteesta. Oppilaat tutustuvat kuvataiteen maailmaan tarkastelemalla erilaisia teoksia, aihepiirejä ja ilmiöitä. Taideteoksia käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään taideteoksiin ja niiden kokemiseen liittyvää kulttuurista moninaisuutta.

Paikallinen tarkennus:

Oppilaat tutustuvat erilaisiin taidekuviin ja kuvallisen työskentelyn vaiheisiin, käsitteisiin ja tekotapohin. Tutustutaan erilaisiin välineisiin ja materiaaleihin. Sisällöiksi valitaan innostavia ja ikäkauteen sopivia, eri kulttuureissa ja aikoina syntyneitä taidekuvia ja esineitä.

T4 innostaa oppilasta kokeilemaan erilaisia materiaaleja ja tekniikoita sekä harjoittelemaan kuvallisia ilmaisutapoja

- Oppilas kokeilee erilaisia materiaaleja ja tekniikoita sekä harjoittelee erilaisia kuvallisia ilmaisutapoja.

S1 Omat kuvakulttuurit

Opetuksen sisällöiksi valitaan oppilaiden tekemiä kuvia ja kuvakulttuureja, joihin he osallistuvat omaehtoisesti. Oppilaita rohkaistaan tutustumaan toistensa kuvakulttuureihin. Omia kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään omien kuvakulttuurien merkitystä oppilaiden arjessa, lähiympäristössä ja vuorovaikutuksessa.

Paikallinen tarkennus:

Jokainen oppilas elää osana omaa kuvallista ympäristöään omalla tavallaan. Tarkastellaan opetuksessa kuvia, joita kunkin oppilas näkee omassa ympäristössään, sekä kuvia, joita he omaehtoisesti tuottavat esimerkiksi piirtäen, maalaten, valokuvaten ja videoiden. Rohkaistaan jokaista oppilasta tekemään yksilöllisiä ratkaisuja kuvia tehdessään. Kiinnitetään huomiota siihen, että kullakin on oma tapa nähdä, tehdä havaintoja ja arvottaa näkemäänsä.

S2 Ympäristön kuvakulttuurit

Opetuksen sisällöt valitaan erilaisista ympäristöistä, esineistä, mediakulttuureista ja virtuaalimaailmoista. Sisältöjä valitaan monipuolisesti rakennetuista ja luonnon ympäristöistä sekä mediasta. Ympäristön kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa keskitytään oppilaiden lähiympäristön ja sen medioiden käsittelyyn.

Paikallinen tarkennus:

Havainnoidaan ympäristöä monipuolisesti ja moniaistisesti. Valitaan työskentelyn sisällöiksi esimerkiksi oppilaan kodin ja lähiympäristön rakennukset, esineet, luonnon ympäristöt ja mediaympäristö, kuten lastenohjelmat, pelit, kuvitukset ja sosiaalisen median sisällöt.

S3 Taiteen maailmat

Opetuksen sisällöt valitaan eri aikoina, eri ympäristöissä ja eri kulttuureissa tuotetusta kuvataiteesta. Oppilaat tutustuvat kuvataiteen maailmaan tarkastelemalla erilaisia teoksia, aihepiirejä ja ilmiöitä. Taideteoksia käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään taideteoksiin ja niiden kokemiseen liittyvää kulttuurista moninaisuutta.

Paikallinen tarkennus:

Oppilaat tutustuvat erilaisiin taidekuviin ja kuvallisen työskentelyn vaiheisiin, käsitteisiin ja tekotapohin. Tutustutaan erilaisiin välineisiin ja materiaaleihin. Sisällöiksi valitaan innostavia ja ikäkauteen sopivia, eri kulttuureissa ja aikoina syntyneitä taidekuvia ja esineitä.

T5 kannustaa oppilasta pitkäjänteiseen kuvalliseen työskentelyyn yksin ja yhdessä muiden kanssa

- Oppilas harjoittelee tavoitteellista kuvallisten taitojen kehittämistä, keskittymistä ja työskentelytaitoja yksin ja yhdessä muiden kanssa.
- Oppilas opettelee työskentelyn eri vaiheita: aloittamista, työskentelyä, viimeistelyä ja arviointia.

S1 Omat kuvakulttuurit

Opetuksen sisällöiksi valitaan oppilaiden tekemiä kuvia ja kuvakulttuureja, joihin he osallistuvat omaehtoisesti. Oppilaita rohkaistaan tutustumaan toistensa kuvakulttuureihin. Omia kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään omien kuvakulttuurien merkitystä oppilaiden arjessa, lähiympäristössä ja vuorovaikutuksessa.

Paikallinen tarkennus:

Jokainen oppilas elää osana omaa kuvallista ympäristöään omalla tavallaan. Tarkastellaan opetuksessa kuvia, joita kunkin oppilas näkee omassa ympäristössään, sekä kuvia, joita he omaehtoisesti tuottavat esimerkiksi piirtäen, maalaten, valokuvaten ja videoiden. Rohkaistaan jokaista oppilasta tekemään yksilöllisiä ratkaisuja kuvia tehdessään. Kiinnitetään huomiota siihen, että kullakin on oma tapa nähdä, tehdä havaintoja ja arvottaa näkemäänsä.

S2 Ympäristön kuvakulttuurit

Opetuksen sisällöt valitaan erilaisista ympäristöistä, esineistä, mediakulttuureista ja virtuaalimaailmoista. Sisältöjä valitaan monipuolisesti rakennetuista ja luonnon ympäristöistä sekä mediasta. Ympäristön kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa keskitytään oppilaiden lähiympäristön ja sen medioiden käsittelyyn.

Paikallinen tarkennus:

Havainnoidaan ympäristöä monipuolisesti ja moniaistisesti. Valitaan työskentelyn sisällöiksi esimerkiksi oppilaan kodin ja lähiympäristön rakennukset, esineet, luonnon ympäristöt ja mediaympäristö, kuten lastenohjelmat, pelit, kuvitukset ja sosiaalisen median sisällöt.

S3 Taiteen maailmat

Opetuksen sisällöt valitaan eri aikoina, eri ympäristöissä ja eri kulttuureissa tuotetusta kuvataiteesta. Oppilaat tutustuvat kuvataiteen maailmaan tarkastelemalla erilaisia teoksia, aihepiirejä ja ilmiöitä. Taideteoksia käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään taideteoksiin ja niiden kokemiseen liittyvää kulttuurista moninaisuutta.

Paikallinen tarkennus:

Oppilaat tutustuvat erilaisiin taidekuviin ja kuvallisen työskentelyn vaiheisiin, käsitteisiin ja tekotapohin. Tutustutaan erilaisiin välineisiin ja materiaaleihin. Sisällöiksi valitaan innostavia ja ikäkauteen sopivia, eri kulttuureissa ja aikoina syntyneitä taidekuvia ja esineitä.

T6 kannustaa oppilasta tarkastelemaan kuvallisen vaikuttamisen keinoja omissa ja muiden kuvissa

- Oppilas oppii tarkastelemaan kuvallisen vaikuttamisen keinoja omissa ja muiden kuvissa.

S1 Omat kuvakulttuurit

Opetuksen sisällöiksi valitaan oppilaiden tekemiä kuvia ja kuvakulttuureja, joihin he osallistuvat omaehtoisesti. Oppilaita rohkaistaan tutustumaan toistensa kuvakulttuureihin. Omia kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään omien kuvakulttuurien merkitystä oppilaiden arjessa, lähiympäristössä ja vuorovaikutuksessa.

Paikallinen tarkennus:

Jokainen oppilas elää osana omaa kuvallista ympäristöään omalla tavallaan. Tarkastellaan opetuksessa kuvia, joita kunkin oppilas näkee omassa ympäristössään, sekä kuvia, joita he omaehtoisesti tuottavat esimerkiksi piirtäen, maalaten, valokuvaten ja videoiden. Rohkaistaan jokaista oppilasta tekemään yksilöllisiä ratkaisuja kuvia tehdessään. Kiinnitetään huomiota siihen, että kullakin on oma tapa nähdä, tehdä havaintoja ja arvottaa näkemäänsä.

S2 Ympäristön kuvakulttuurit

Opetuksen sisällöt valitaan erilaisista ympäristöistä, esineistä, mediakulttuureista ja virtuaalimaailmoista. Sisältöjä valitaan monipuolisesti rakennetuista ja luonnon ympäristöistä sekä mediasta. Ympäristön kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa keskitytään oppilaiden lähiympäristön ja sen medioiden käsittelyyn.

Paikallinen tarkennus:

Havainnoidaan ympäristöä monipuolisesti ja moniaistisesti. Valitaan työskentelyn sisällöiksi esimerkiksi oppilaan kodin ja lähiympäristön rakennukset, esineet, luonnon ympäristöt ja mediaympäristö, kuten lastenohjelmat, pelit, kuvitukset ja sosiaalisen median sisällöt.

S3 Taiteen maailmat

Opetuksen sisällöt valitaan eri aikoina, eri ympäristöissä ja eri kulttuureissa tuotetusta kuvataiteesta. Oppilaat tutustuvat kuvataiteen maailmaan tarkastelemalla erilaisia teoksia, aihepiirejä ja ilmiöitä. Taideteoksia käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään taideteoksiin ja niiden kokemiseen liittyvää kulttuurista moninaisuutta.

Paikallinen tarkennus:

Oppilaat tutustuvat erilaisiin taidekuviin ja kuvallisen työskentelyn vaiheisiin, käsitteisiin ja tekotapohin. Tutustutaan erilaisiin välineisiin ja materiaaleihin. Sisällöiksi valitaan innostavia ja ikäkauteen sopivia, eri kulttuureissa ja aikoina syntyneitä taidekuvia ja esineitä.

T7 ohjata oppilasta käyttämään kuvataiteen käsitteistöä sekä tarkastelemaan erilaisia kuvatyyppejä

- Oppilas harjoittelee käyttämään kuvataiteen käsitteistöä sekä tarkastelemaan erilaisia kuvatyyppejä.

S1 Omat kuvakulttuurit

Opetuksen sisällöiksi valitaan oppilaiden tekemiä kuvia ja kuvakulttuureja, joihin he osallistuvat omaehtoisesti. Oppilaita rohkaistaan tutustumaan toistensa kuvakulttuureihin. Omia kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään omien kuvakulttuurien merkitystä oppilaiden arjessa, lähiympäristössä ja vuorovaikutuksessa.

Paikallinen tarkennus:

Jokainen oppilas elää osana omaa kuvallista ympäristöään omalla tavallaan. Tarkastellaan opetuksessa kuvia, joita kunkin oppilas näkee omassa ympäristössään, sekä kuvia, joita he omaehtoisesti tuottavat esimerkiksi piirtäen, maalaten, valokuvaten ja videoiden. Rohkaistaan jokaista oppilasta tekemään yksilöllisiä ratkaisuja kuvia tehdessään. Kiinnitetään huomiota siihen, että kullakin on oma tapa nähdä, tehdä havaintoja ja arvottaa näkemäänsä.

S2 Ympäristön kuvakulttuurit

Opetuksen sisällöt valitaan erilaisista ympäristöistä, esineistä, mediakulttuureista ja virtuaalimaailmoista. Sisältöjä valitaan monipuolisesti rakennetuista ja luonnon ympäristöistä sekä mediasta. Ympäristön kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa keskitytään oppilaiden lähiympäristön ja sen medioiden käsittelyyn.

Paikallinen tarkennus:

Havainnoidaan ympäristöä monipuolisesti ja moniaistisesti. Valitaan työskentelyn sisällöiksi esimerkiksi oppilaan kodin ja lähiympäristön rakennukset, esineet, luonnon ympäristöt ja mediaympäristö, kuten lastenohjelmat, pelit, kuvitukset ja sosiaalisen median sisällöt.

S3 Taiteen maailmat

Opetuksen sisällöt valitaan eri aikoina, eri ympäristöissä ja eri kulttuureissa tuotetusta kuvataiteesta. Oppilaat tutustuvat kuvataiteen maailmaan tarkastelemalla erilaisia teoksia, aihepiirejä ja ilmiöitä. Taideteoksia käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään taideteoksiin ja niiden kokemiseen liittyvää kulttuurista moninaisuutta.

Paikallinen tarkennus:

Oppilaat tutustuvat erilaisiin taidekuviin ja kuvallisen työskentelyn vaiheisiin, käsitteisiin ja tekotapohin. Tutustutaan erilaisiin välineisiin ja materiaaleihin. Sisällöiksi valitaan innostavia ja ikäkauteen sopivia, eri kulttuureissa ja aikoina syntyneitä taidekuvia ja esineitä.

T8 kannustaa oppilasta tunnistamaan erilaisia taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin tuotteita lähiympäristössään

- Oppilas oppii tunnistamaan erilaisia taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin tuotteita lähiympäristöstään.
- Oppilas opettelee kiinnittämään huomiota kuvien rakenteeseen, sisältöihin ja merkityksiin, sekä niiden välittämiin viesteihin.

S1 Omat kuvakulttuurit

Opetuksen sisällöiksi valitaan oppilaiden tekemiä kuvia ja kuvakulttuureja, joihin he osallistuvat omaehtoisesti. Oppilaita rohkaistaan tutustumaan toistensa kuvakulttuureihin. Omia kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään omien kuvakulttuurien merkitystä oppilaiden arjessa, lähiympäristössä ja vuorovaikutuksessa.

Paikallinen tarkennus:

Jokainen oppilas elää osana omaa kuvallista ympäristöään omalla tavallaan. Tarkastellaan opetuksessa kuvia, joita kunkin oppilas näkee omassa ympäristössään, sekä kuvia, joita he omaehtoisesti tuottavat esimerkiksi piirtäen, maalaten, valokuvaten ja videoiden. Rohkaistaan jokaista oppilasta tekemään yksilöllisiä ratkaisuja kuvia tehdessään. Kiinnitetään huomiota siihen, että kullakin on oma tapa nähdä, tehdä havaintoja ja arvottaa näkemäänsä.

S2 Ympäristön kuvakulttuurit

Opetuksen sisällöt valitaan erilaisista ympäristöistä, esineistä, mediakulttuureista ja virtuaalimaailmoista. Sisältöjä valitaan monipuolisesti rakennetuista ja luonnon ympäristöistä sekä mediasta. Ympäristön kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa keskitytään oppilaiden lähiympäristön ja sen medioiden käsittelyyn.

Paikallinen tarkennus:

Havainnoidaan ympäristöä monipuolisesti ja moniaistisesti. Valitaan työskentelyn sisällöiksi esimerkiksi oppilaan kodin ja lähiympäristön rakennukset, esineet, luonnon ympäristöt ja mediaympäristö, kuten lastenohjelmat, pelit, kuvitukset ja sosiaalisen median sisällöt.

S3 Taiteen maailmat

Opetuksen sisällöt valitaan eri aikoina, eri ympäristöissä ja eri kulttuureissa tuotetusta kuvataiteesta. Oppilaat tutustuvat kuvataiteen maailmaan tarkastelemalla erilaisia teoksia, aihepiirejä ja ilmiöitä. Taideteoksia käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään taideteoksiin ja niiden kokemiseen liittyvää kulttuurista moninaisuutta.

Paikallinen tarkennus:

Oppilaat tutustuvat erilaisiin taidekuviin ja kuvallisen työskentelyn vaiheisiin, käsitteisiin ja tekotapohin. Tutustutaan erilaisiin välineisiin ja materiaaleihin. Sisällöiksi valitaan innostavia ja ikäkauteen sopivia, eri kulttuureissa ja aikoina syntyneitä taidekuvia ja esineitä.

T9 innostaa oppilasta tekemään kuvia oman elinympäristön, eri aikojen ja eri kulttuurien tarkastelun pohjalta

- Oppilas harjoittelee tekemään kuvia oman elinympäristön pohjalta, eri aikojen pohjalta ja eri kulttuurien tarkastelun pohjalta.

S1 Omat kuvakulttuurit

Opetuksen sisällöiksi valitaan oppilaiden tekemiä kuvia ja kuvakulttuureja, joihin he osallistuvat omaehtoisesti. Oppilaita rohkaistaan tutustumaan toistensa kuvakulttuureihin. Omia kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään omien kuvakulttuurien merkitystä oppilaiden arjessa, lähiympäristössä ja vuorovaikutuksessa.

Paikallinen tarkennus:

Jokainen oppilas elää osana omaa kuvallista ympäristöään omalla tavallaan. Tarkastellaan opetuksessa kuvia, joita kunkin oppilas näkee omassa ympäristössään, sekä kuvia, joita he omaehtoisesti tuottavat esimerkiksi piirtäen, maalaten, valokuvaten ja videoiden. Rohkaistaan jokaista oppilasta tekemään yksilöllisiä ratkaisuja kuvia tehdessään. Kiinnitetään huomiota siihen, että kullakin on oma tapa nähdä, tehdä havaintoja ja arvottaa näkemäänsä.

S2 Ympäristön kuvakulttuurit

Opetuksen sisällöt valitaan erilaisista ympäristöistä, esineistä, mediakulttuureista ja virtuaalimaailmoista. Sisältöjä valitaan monipuolisesti rakennetuista ja luonnon ympäristöistä sekä mediasta. Ympäristön kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa keskitytään oppilaiden lähiympäristön ja sen medioiden käsittelyyn.

Paikallinen tarkennus:

Havainnoidaan ympäristöä monipuolisesti ja moniaistisesti. Valitaan työskentelyn sisällöiksi esimerkiksi oppilaan kodin ja lähiympäristön rakennukset, esineet, luonnon ympäristöt ja mediaympäristö, kuten lastenohjelmat, pelit, kuvitukset ja sosiaalisen median sisällöt.

S3 Taiteen maailmat

Opetuksen sisällöt valitaan eri aikoina, eri ympäristöissä ja eri kulttuureissa tuotetusta kuvataiteesta. Oppilaat tutustuvat kuvataiteen maailmaan tarkastelemalla erilaisia teoksia, aihepiirejä ja ilmiöitä. Taideteoksia käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään taideteoksiin ja niiden kokemiseen liittyvää kulttuurista moninaisuutta.

Paikallinen tarkennus:

Oppilaat tutustuvat erilaisiin taidekuviin ja kuvallisen työskentelyn vaiheisiin, käsitteisiin ja tekotapohin. Tutustutaan erilaisiin välineisiin ja materiaaleihin. Sisällöiksi valitaan innostavia ja ikäkauteen sopivia, eri kulttuureissa ja aikoina syntyneitä taidekuvia ja esineitä.

T10 ohjata oppilasta tunnistamaan taiteessa, ympäristössä ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviä arvoja

- Oppilas harjoittelee tunnistamaan taiteessa, ympäristössä ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviä arvoja, esimerkiksi esteettiset arvot, taidekäsitys, ihmiskäsitys ja tasa-arvo.

S1 Omat kuvakulttuurit

Opetuksen sisällöiksi valitaan oppilaiden tekemiä kuvia ja kuvakulttuureja, joihin he osallistuvat omaehtoisesti. Oppilaita rohkaistaan tutustumaan toistensa kuvakulttuureihin. Omia kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään omien kuvakulttuurien merkitystä oppilaiden arjessa, lähiympäristössä ja vuorovaikutuksessa.

Paikallinen tarkennus:

Jokainen oppilas elää osana omaa kuvallista ympäristöään omalla tavallaan. Tarkastellaan opetuksessa kuvia, joita kunkin oppilas näkee omassa ympäristössään, sekä kuvia, joita he omaehtoisesti tuottavat esimerkiksi piirtäen, maalaten, valokuvaten ja videoiden. Rohkaistaan jokaista oppilasta tekemään yksilöllisiä ratkaisuja kuvia tehdessään. Kiinnitetään huomiota siihen, että kullakin on oma tapa nähdä, tehdä havaintoja ja arvottaa näkemäänsä.

S2 Ympäristön kuvakulttuurit

Opetuksen sisällöt valitaan erilaisista ympäristöistä, esineistä, mediakulttuureista ja virtuaalimaailmoista. Sisältöjä valitaan monipuolisesti rakennetuista ja luonnon ympäristöistä sekä mediasta. Ympäristön kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa keskitytään oppilaiden lähiympäristön ja sen medioiden käsittelyyn.

Paikallinen tarkennus:

Havainnoidaan ympäristöä monipuolisesti ja moniaistisesti. Valitaan työskentelyn sisällöiksi esimerkiksi oppilaan kodin ja lähiympäristön rakennukset, esineet, luonnon ympäristöt ja mediaympäristö, kuten lastenohjelmat, pelit, kuvitukset ja sosiaalisen median sisällöt.

S3 Taiteen maailmat

Opetuksen sisällöt valitaan eri aikoina, eri ympäristöissä ja eri kulttuureissa tuotetusta kuvataiteesta. Oppilaat tutustuvat kuvataiteen maailmaan tarkastelemalla erilaisia teoksia, aihepiirejä ja ilmiöitä. Taideteoksia käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään taideteoksiin ja niiden kokemiseen liittyvää kulttuurista moninaisuutta.

Paikallinen tarkennus:

Oppilaat tutustuvat erilaisiin taidekuviin ja kuvallisen työskentelyn vaiheisiin, käsitteisiin ja tekotapohin. Tutustutaan erilaisiin välineisiin ja materiaaleihin. Sisällöiksi valitaan innostavia ja ikäkauteen sopivia, eri kulttuureissa ja aikoina syntyneitä taidekuvia ja esineitä.

T11 kannustaa oppilasta ottamaan kuvailmaisussaan huomioon kulttuurinen moninaisuus ja kestävä kehitys

- Oppilas harjoittelee ottamaan kuvailmaisussaan huomioon kulttuurisen moninaisuuden ja kestävän kehityksen esimerkiksi tutustumalla eri kuvakulttuureihin kuviin ja kierrätysmateriaalien käyttöön kuvailmaisussa.

S1 Omat kuvakulttuurit

Opetuksen sisällöiksi valitaan oppilaiden tekemiä kuvia ja kuvakulttuureja, joihin he osallistuvat omaehtoisesti. Oppilaita rohkaistaan tutustumaan toistensa kuvakulttuureihin. Omia kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään omien kuvakulttuurien merkitystä oppilaiden arjessa, lähiympäristössä ja vuorovaikutuksessa.

Paikallinen tarkennus:

Jokainen oppilas elää osana omaa kuvallista ympäristöään omalla tavallaan. Tarkastellaan opetuksessa kuvia, joita kunkin oppilas näkee omassa ympäristössään, sekä kuvia, joita he omaehtoisesti tuottavat esimerkiksi piirtäen, maalaten, valokuvaten ja videoiden. Rohkaistaan jokaista oppilasta tekemään yksilöllisiä ratkaisuja kuvia tehdessään. Kiinnitetään huomiota siihen, että kullakin on oma tapa nähdä, tehdä havaintoja ja arvottaa näkemäänsä.

S2 Ympäristön kuvakulttuurit

Opetuksen sisällöt valitaan erilaisista ympäristöistä, esineistä, mediakulttuureista ja virtuaalimaailmoista. Sisältöjä valitaan monipuolisesti rakennetuista ja luonnon ympäristöistä sekä mediasta. Ympäristön kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa keskitytään oppilaiden lähiympäristön ja sen medioiden käsittelyyn.

Paikallinen tarkennus:

Havainnoidaan ympäristöä monipuolisesti ja moniaistisesti. Valitaan työskentelyn sisällöiksi esimerkiksi oppilaan kodin ja lähiympäristön rakennukset, esineet, luonnon ympäristöt ja mediaympäristö, kuten lastenohjelmat, pelit, kuvitukset ja sosiaalisen median sisällöt.

S3 Taiteen maailmat

Opetuksen sisällöt valitaan eri aikoina, eri ympäristöissä ja eri kulttuureissa tuotetusta kuvataiteesta. Oppilaat tutustuvat kuvataiteen maailmaan tarkastelemalla erilaisia teoksia, aihepiirejä ja ilmiöitä. Taideteoksia käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään taideteoksiin ja niiden kokemiseen liittyvää kulttuurista moninaisuutta.

Paikallinen tarkennus:

Oppilaat tutustuvat erilaisiin taidekuviin ja kuvallisen työskentelyn vaiheisiin, käsitteisiin ja tekotapohin. Tutustutaan erilaisiin välineisiin ja materiaaleihin. Sisällöiksi valitaan innostavia ja ikäkauteen sopivia, eri kulttuureissa ja aikoina syntyneitä taidekuvia ja esineitä.

Käsityö

Oppiaineen tehtävä

Käsityön oppiaineen tehtävänä on ohjata oppilaita kokonaiseen käsityöprosessin hallintaan. Käsityö on monimateriaalinen oppiaine, jossa toteutetaan käsityöilmaisuun, muotoiluun ja teknologiaan perustuvaa toimintaa. Tähän kuuluu tuotteen tai teoksen itsenäinen tai yhteisöllinen

suunnittelu, valmistus ja oman tai yhteisen käsityöprosessin arviointi. Käsityön tekeminen on tutkivaa, keksivää ja kokeilevaa toimintaa ja siinä toteutetaan ennakkoluulottomasti erilaisia visuaalisia, materiaalisia, teknisiä sekä valmistusmenetelmällisiä ratkaisuja. Käsityössä opetellaan ymmärtämään, arvioimaan ja kehittämään erilaisia teknologisia sovelluksia sekä käyttämään opittuja tietoja ja taitoja arjessa. Käsityössä kehitetään oppilaiden avaruudellista hahmottamista, tuntoaistia ja käsillä tekemistä, jotka edistävät motorisia taitoja, luovuutta ja suunnitteluosaamista. Opetuksella vahvistetaan edellytyksiä monipuoliseen työskentelyyn. Käsityön merkitys on pitkäjänteisessä ja innovatiivisessa työskentelyprosessissa sekä itsetuntoa vahvistavassa, mielihyvää tuottavassa kokemuksessa.

Opetuksessa painotetaan oppilaiden erilaisia kiinnostuksen kohteita ja korostetaan yhteisöllistä toimintaa. Käsityössä lähtökohtana on erilaisten laaja-alaisten teemojen kokonaisvaltainen tarkastelu oppiainerajat luontevasti ylittäen. Ympäröivän materiaalisen maailman tuntemus luo perustaa kestävälle elämäntavalle ja kehitykselle. Tähän sisältyy myös oppilaiden oma elämänpiiri, paikallinen kulttuuriperintö sekä yhteisön kulttuurinen moninaisuus. Käsityö kasvattaa eettisiä, tiedostavia, osallistuvia sekä osaavia ja yritteliäitä kansalaisia, jotka arvostavat itseään tekijöinä ja joilla on taito käsityöilmaisuun sekä halu ylläpitää ja kehittää käsityökulttuuria.

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 1-2

***Vuosiluokilla 1-2** käsityön tehtävänä on mahdollistaa oppilaiden käsityön ilmaisun, suunnittelun ja tekemisen tietojen ja taitojen kehittyminen sekä kokemusten karttuminen. Oppilaita rohkaistaan ja ohjataan toimimaan käsityön suunnittelijoina ja valmistajina sekä käyttämään siinä erilaisia materiaaleja. Käsityö kehittää keskittymiskykyä ja aloitteellisuutta. Se kannustaa arvostamaan ja arvioimaan omaa ja toisten työtä ja työskentelyä. Käsityön kasvatustehtävänä on ohjata oppilaita ymmärtämään kulttuurien moninaisuutta ja yhdenvertaisuutta.*

Käsityön oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 1-2

Oppimisympäristö tukee käsityön toiminnallisuutta ja vuorovaikutusta opettajan, vertaisryhmän sekä koulun ulkopuolisten tahojen kanssa. Asianmukaiset ja turvalliset tilat, työvälineet ja materiaalit edistävät tavoitteiden saavuttamista. Oppilaita innostetaan havainnoimaan ja käyttämään havaintojaan käsityötaitojen osana sekä vaikuttamaan ympäristöönsä. Työtapojen valinnoilla oppilaita kannustetaan osallisuuteen, aktiivisuuteen ja itseohjautuvuuteen. Ohjatun suunnittelun ja tekemisen tukena hyödynnetään mielikuvitusta, tarinoita, draamaa, leikkiä, pelejä sekä luonnon- ja rakennettua ympäristöä. Opetuksessa käytetään teknisen työn ja tekstiilityön työtapoja.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki käsityössä vuosiluokilla 1-2

Oppiaineen tavoitteiden kannalta keskeistä on luoda pedagogisesti erilaisia työtapoja ja vuorovaikutustilanteita, joilla tuetaan sekä yksilöllistä käsityötaitojen oppimista ja suunnittelua että yhteisöllistä työskentelyä. Opetuksessa otetaan huomioon oppilaiden erilaiset edellytykset ja tarpeet sekä tehdään sen mukaisia eriytettyjä ratkaisuja esimerkiksi käytettävien materiaalien, työtapojen ja oppimistehtävien valinnassa. Käsityön toiminnallinen oppiminen edellyttää riittävästi aikaa, tilaa ja ohjausta.

Oppilaan oppimisen arviointi käsityössä vuosiluokilla 1-2

Oppimisen arvioinnissa kiinnitetään huomiota myönteisen palautteen antamiseen ja kannustamiseen sekä työskentelyn aikana että prosessin lopussa. Monipuolisella arvioinnilla ja palautteella tuetaan laaja-alaisen käsityötiedon ja -taidon kehittymistä. Oppilaille annetaan erilaisia tapoja osoittaa edistymistään ja kannustetaan omien vahvuuksien ylläpitämiseen sekä kehittymässä olevien taitojen harjoittelemiseen. Ryhmän työskentelyä ja tuotosta voidaan esitellä ja arvioida yhdessä, jolloin oppilaat oppivat esiintymistä ja toisten työskentelyn arvostamista.

Arviointi kohdistuu kokonaiseen käsityöprosessiin ja eri vaiheiden dokumentointi toimii arvioinnin välineenä, joka todentaa oppilaiden edistymistä ja käsityöllisen osaamisen tasoa. Oppilaita ohjataan arvioimaan omaa oppimistaan ja tarjotaan erilaisia tapoja tehdä itse- ja vertaisarviointia.

Oppimisprosessin kannalta keskeisiä arvioinnin ja palautteen antamisen kohteita käsityössä ovat

- edistyminen työskentelyn sujuvuudessa

- edistyminen suunnittelun, tekemisen ja arvioinnin taidoissa

- edistyminen tavoitteellisessa toiminnassa

- edistyminen kekseliäiden ratkaisujen tuottamisessa.

1

Vuosiluokan tavoitteet ja keskeiset sisällöt

T1 rohkaista oppilasta kiinnostumaan ja innostumaan käsin tekemisestä sekä herättää uteliaisuutta keksivään ja kokeilevaan käsityöhön

- Oppilas kiinnostuu käsityön tekemisestä ja tutustuu erilaisiin tekemisen tapoihin

S1 Ideointi

Suunnittelun lähtökohtana hyödynnetään omia tunteita, tarinoita ja mielikuvitusympäristöä, rakennettua ja luonnonympäristöä sekä apuna käytetään erilaisia visuaalisia ja materiaalisia menetelmiä. Harjoitellaan kehittämään käsityölle muoto, väri ja pinta. Tutkitaan liikettä ja tasapainoa. Pohditaan säilyttämistä ja suojautumista käsityön avulla.

Paikallinen tarkennus:

- Suunnittelun lähtökohtana hyödynnetään omia tunteita, tarinoita ja mielikuvitusympäristöä, rakennettua ja luonnonympäristöä sekä apuna käytetään erilaisia visuaalisia ja materiaalisia menetelmiä
- Harjoitellaan kehittämään käsityölle muoto, väri ja pinta
- Tutkitaan liikettä ja tasapainoa
- Pohditaan säilyttämistä ja suojautumista käsityön avulla
- Ymmärretään, että tehtävän voi ratkaista usealla eri tavalla
- Suunnitellaan yksin tai ryhmässä esimerkiksi liikkuvan laitteen tai säilyttämiseen tarkoitetun tuotteen
- Etsitään verkosta ideakuvia suunnittelun tueksi

S2 Kokeilu

Tarjotaan mahdollisuuksia monimuotoiseen materiaaliseen ja teknologiseen ympäristöön tutustumiseen. Kokeillaan erilaisia materiaaleja kuten esimerkiksi puuta, metallia, muovia, kuituja, lankaa ja kangasta. Kokeilujen pohjalta ideoidaan ja työstetään tuotetta tai teosta eteenpäin.

Paikallinen tarkennus:

- Tarjotaan mahdollisuuksia monimuotoiseen materiaaliseen ja teknologiseen ympäristöön tutustumiseen
- Kokeillaan erilaisia materiaaleja kuten esimerkiksi puuta, metallia, muovia, kuituja, lankaa ja kangasta
    - Kokeilujen pohjalta ideoidaan ja työstetään tuotetta tai teosta eteenpäin
- Tehdään kokeiluja yksin tai ryhmässä erilaisista materiaaleista ja tekniikoista

S3 Suunnittelu

Työskennellään kokonaisen käsityöprosessin mukaisesti. Harjoitellaan prosessin ja tuotteen kuvailun taitoja.

Paikallinen tarkennus:

- Työskennellään kokonaisen käsityöprosessin mukaisesti
    - Harjoitellaan prosessin ja tuotteen kuvailun taitoja
- Jaetaan idea ryhmälle piirtämällä, muovailemalla tai kertomalla
- Harjoitellaan suunnitelman tekoa yksin tai ryhmässä

S4 Tekeminen

Valmistetaan omien tai yhteisöllisten suunnitelmien pohjalta käsityötuotteita tai teoksia. Käytetään erilaisia käsityövälineitä ja laitteita, joilla leikataan, liitetään, yhdistetään, muokataan ja työstetään materiaaleja tarkoituksenmukaisella tavalla.

Paikallinen tarkennus:

- Valmistetaan omien tai yhteisöllisten suunnitelmien pohjalta käsityötuotteita tai teoksia
    - Käytetään erilaisia käsityövälineitä ja laitteita, joilla leikataan, liitetään, yhdistetään, muokataan ja työstetään materiaaleja tarkoituksenmukaisella tavalla
- Harjoitellaan materiaalien mittaamista ja mittojen merkitsemistä
- Harjoitellaan neulan käyttämistä käsin ompelussa
- Harjoitellaan käsin ompelussa ja virkkauksessa tarvittavia solmuja
- Tutustutaan puuntyöstöön esimerkiksi sahaamiseen ja naulaamiseen
- Harjoitellaan saksien käyttöä ja leikataan erilaisia materiaaleja
- Kokeillaan virkkuukoukun käyttöä
- Tutustutaan materiaalien taloudelliseen käyttöön

T2 ohjata oppilas kokonaiseen käsityöprosessiin ja esittämään omia ideoitaan kuvallisesti sekä kertomaan käsityön tekemisestä ja valmiista tuotteesta

- Oppilas tutustuu kokonaisen käsityöprosessin vaiheisiin
- Oppilas esittelee oman käsityönsä opettajalle, työparille tai oppilasryhmälle

S1 Ideointi

Suunnittelun lähtökohtana hyödynnetään omia tunteita, tarinoita ja mielikuvitusympäristöä, rakennettua ja luonnonympäristöä sekä apuna käytetään erilaisia visuaalisia ja materiaalisia menetelmiä. Harjoitellaan kehittämään käsityölle muoto, väri ja pinta. Tutkitaan liikettä ja tasapainoa. Pohditaan säilyttämistä ja suojautumista käsityön avulla.

Paikallinen tarkennus:

- Suunnittelun lähtökohtana hyödynnetään omia tunteita, tarinoita ja mielikuvitusympäristöä, rakennettua ja luonnonympäristöä sekä apuna käytetään erilaisia visuaalisia ja materiaalisia menetelmiä
- Harjoitellaan kehittämään käsityölle muoto, väri ja pinta
- Tutkitaan liikettä ja tasapainoa
- Pohditaan säilyttämistä ja suojautumista käsityön avulla
- Ymmärretään, että tehtävän voi ratkaista usealla eri tavalla

- Suunnitellaan yksin tai ryhmässä esimerkiksi liikkuvan laitteen tai säilyttämiseen tarkoitetun tuotteen
- Etsitään verkosta ideakuvia suunnittelun tueksi

S2 Kokeilu

Tarjotaan mahdollisuuksia monimuotoiseen materiaaliseen ja teknologiseen ympäristöön tutustumiseen. Kokeillaan erilaisia materiaaleja kuten esimerkiksi puuta, metallia, muovia, kuituja, lankaa ja kangasta. Kokeilujen pohjalta ideoidaan ja työstetään tuotetta tai teosta eteenpäin.

Paikallinen tarkennus:

- Tarjotaan mahdollisuuksia monimuotoiseen materiaaliseen ja teknologiseen ympäristöön tutustumiseen
- Kokeillaan erilaisia materiaaleja kuten esimerkiksi puuta, metallia, muovia, kuituja, lankaa ja kangasta
    - Kokeilujen pohjalta ideoidaan ja työstetään tuotetta tai teosta eteenpäin
- Tehdään kokeiluja yksin tai ryhmässä erilaisista materiaaleista ja tekniikoista

S3 Suunnittelu

Työskennellään kokonaisen käsityöprosessin mukaisesti. Harjoitellaan prosessin ja tuotteen kuvailun taitoja.

Paikallinen tarkennus:

- Työskennellään kokonaisen käsityöprosessin mukaisesti
    - Harjoitellaan prosessin ja tuotteen kuvailun taitoja
- Jaetaan idea ryhmälle piirtämällä, muovailemalla tai kertomalla
- Harjoitellaan suunnitelman tekoa yksin tai ryhmässä

T3 ohjata oppilasta suunnittelemaan ja valmistamaan käsityötuotteita tai teoksia luottaen omiin esteettisiin ja teknisiin ratkaisuihinsa

- Oppilas tutustuu työn suunnitteluun

S1 Ideointi

Suunnittelun lähtökohtana hyödynnetään omia tunteita, tarinoita ja mielikuvitusympäristöä, rakennettua ja luonnonympäristöä sekä apuna käytetään erilaisia visuaalisia ja materiaalisia menetelmiä. Harjoitellaan kehittämään käsityölle muoto, väri ja pinta. Tutkitaan liikettä ja tasapainoa. Pohditaan säilyttämistä ja suojautumista käsityön avulla.

Paikallinen tarkennus:

- Suunnittelun lähtökohtana hyödynnetään omia tunteita, tarinoita ja mielikuvitusympäristöä, rakennettua ja luonnonympäristöä sekä apuna käytetään erilaisia visuaalisia ja materiaalisia menetelmiä
- Harjoitellaan kehittämään käsityölle muoto, väri ja pinta
- Tutkitaan liikettä ja tasapainoa
- Pohditaan säilyttämistä ja suojautumista käsityön avulla
- Ymmärretään, että tehtävän voi ratkaista usealla eri tavalla
- Suunnitellaan yksin tai ryhmässä esimerkiksi liikkuvan laitteen tai säilyttämiseen tarkoitetun tuotteen

- Etsitään verkosta ideakuvia suunnittelun tueksi

S2 Kokeilu

Tarjotaan mahdollisuuksia monimuotoiseen materiaaliseen ja teknologiseen ympäristöön tutustumiseen. Kokeillaan erilaisia materiaaleja kuten esimerkiksi puuta, metallia, muovia, kuituja, lankaa ja kangasta. Kokeilujen pohjalta ideoidaan ja työstetään tuotetta tai teosta eteenpäin.

Paikallinen tarkennus:

- Tarjotaan mahdollisuuksia monimuotoiseen materiaaliseen ja teknologiseen ympäristöön tutustumiseen
- Kokeillaan erilaisia materiaaleja kuten esimerkiksi puuta, metallia, muovia, kuituja, lankaa ja kangasta
    - Kokeilujen pohjalta ideoidaan ja työstetään tuotetta tai teosta eteenpäin
- Tehdään kokeiluja yksin tai ryhmässä erilaisista materiaaleista ja tekniikoista

S3 Suunnittelu

Työskennellään kokonaisen käsityöprosessin mukaisesti. Harjoitellaan prosessin ja tuotteen kuvailun taitoja.

Paikallinen tarkennus:

- Työskennellään kokonaisen käsityöprosessin mukaisesti
    - Harjoitellaan prosessin ja tuotteen kuvailun taitoja
- Jaetaan idea ryhmälle piirtämällä, muovailemalla tai kertomalla
- Harjoitellaan suunnitelman tekoa yksin tai ryhmässä

S4 Tekeminen

Valmistetaan omien tai yhteisöllisten suunnitelmien pohjalta käsityötuotteita tai teoksia. Käytetään erilaisia käsityövälineitä ja laitteita, joilla leikataan, liitetään, yhdistetään, muokataan ja työstetään materiaaleja tarkoituksenmukaisella tavalla.

Paikallinen tarkennus:

- Valmistetaan omien tai yhteisöllisten suunnitelmien pohjalta käsityötuotteita tai teoksia
    - Käytetään erilaisia käsityövälineitä ja laitteita, joilla leikataan, liitetään, yhdistetään, muokataan ja työstetään materiaaleja tarkoituksenmukaisella tavalla
- Harjoitellaan materiaalien mittaamista ja mittojen merkitsemistä
- Harjoitellaan neulan käyttämistä käsin ompelussa
- Harjoitellaan käsin ompelussa ja virkkauksessa tarvittavia solmuja
- Tutustutaan puuntyöstöön esimerkiksi sahaamiseen ja naulaamiseen
- Harjoitellaan saksien käyttöä ja leikataan erilaisia materiaaleja
- Kokeillaan virkkuukoukun käyttöä
- Tutustutaan materiaalien taloudelliseen käyttöön

S5 Dokumentointi

Tieto- ja viestintätekniikan käyttöön tutustutaan ideoinnin, suunnittelun ja dokumentoinnin osana.

Paikallinen tarkennus:

- Tieto- ja viestintätekniikan käyttöön tutustutaan ideoinnin, suunnittelun ja dokumentoinnin osana
- Valokuvataan oman tai ryhmän työn etenemistä tai lopputulosta

T4 opastaa oppilasta tutustumaan moniin erilaisiin materiaaleihin ja niiden työstämiseen sekä ohjata toimimaan vastuuntuntoisesti ja turvallisesti

- Oppilas tutustuu erilaisiin materiaaleihin ja niiden työstämiseen
- Oppilas toimii turvallisesti käsityövälineiden kanssa ja noudattaa annettuja ohjeita

S2 Kokeilu

Tarjotaan mahdollisuuksia monimuotoiseen materiaaliseen ja teknologiseen ympäristöön tutustumiseen. Kokeillaan erilaisia materiaaleja kuten esimerkiksi puuta, metallia, muovia, kuituja, lankaa ja kangasta. Kokeilujen pohjalta ideoidaan ja työstetään tuotetta tai teosta eteenpäin.

Paikallinen tarkennus:

- Tarjotaan mahdollisuuksia monimuotoiseen materiaaliseen ja teknologiseen ympäristöön tutustumiseen
- Kokeillaan erilaisia materiaaleja kuten esimerkiksi puuta, metallia, muovia, kuituja, lankaa ja kangasta
    - Kokeilujen pohjalta ideoidaan ja työstetään tuotetta tai teosta eteenpäin
- Tehdään kokeiluja yksin tai ryhmässä erilaisista materiaaleista ja tekniikoista

S3 Suunnittelu

Työskennellään kokonaisen käsityöprosessin mukaisesti. Harjoitellaan prosessin ja tuotteen kuvailun taitoja.

Paikallinen tarkennus:

- Työskennellään kokonaisen käsityöprosessin mukaisesti
    - Harjoitellaan prosessin ja tuotteen kuvailun taitoja
- Jaetaan idea ryhmälle piirtämällä, muovailemalla tai kertomalla
- Harjoitellaan suunnitelman tekoa yksin tai ryhmässä

S4 Tekeminen

Valmistetaan omien tai yhteisöllisten suunnitelmien pohjalta käsityötuotteita tai teoksia. Käytetään erilaisia käsityövälineitä ja laitteita, joilla leikataan, liitetään, yhdistetään, muokataan ja työstetään materiaaleja tarkoituksenmukaisella tavalla.

Paikallinen tarkennus:

- Valmistetaan omien tai yhteisöllisten suunnitelmien pohjalta käsityötuotteita tai teoksia
    - Käytetään erilaisia käsityövälineitä ja laitteita, joilla leikataan, liitetään, yhdistetään, muokataan ja työstetään materiaaleja tarkoituksenmukaisella tavalla
- Harjoitellaan materiaalien mittaamista ja mittojen merkitsemistä
- Harjoitellaan neulan käyttämistä käsin ompelussa
- Harjoitellaan käsin ompelussa ja virkkauksessa tarvittavia solmuja

- Tutustutaan puuntyöstöön esimerkiksi sahaamiseen ja naulaamiseen
- Harjoitellaan saksien käyttöä ja leikataan erilaisia materiaaleja
- Kokeillaan virkkuukoukun käyttöä
- Tutustutaan materiaalien taloudelliseen käyttöön

T5 tukea oppilaan itsetunnon kehittymistä käsityössä onnistumisen, oivaltamisen ja keksimisen kokemusten kautta

- Oppilas saa käsityössä onnistumisen kokemuksia

S1 Ideointi

Suunnittelun lähtökohtana hyödynnetään omia tunteita, tarinoita ja mielikuvitusympäristöä, rakennettua ja luonnonympäristöä sekä apuna käytetään erilaisia visuaalisia ja materiaalisia menetelmiä. Harjoitellaan kehittämään käsityölle muoto, väri ja pinta. Tutkitaan liikettä ja tasapainoa. Pohditaan säilyttämistä ja suojautumista käsityön avulla.

Paikallinen tarkennus:

- Suunnittelun lähtökohtana hyödynnetään omia tunteita, tarinoita ja mielikuvitusympäristöä, rakennettua ja luonnonympäristöä sekä apuna käytetään erilaisia visuaalisia ja materiaalisia menetelmiä
- Harjoitellaan kehittämään käsityölle muoto, väri ja pinta
- Tutkitaan liikettä ja tasapainoa
- Pohditaan säilyttämistä ja suojautumista käsityön avulla
- Ymmärretään, että tehtävän voi ratkaista usealla eri tavalla
- Suunnitellaan yksin tai ryhmässä esimerkiksi liikkuvan laitteen tai säilyttämiseen tarkoitetun tuotteen
- Etsitään verkosta ideakuvia suunnittelun tueksi

S2 Kokeilu

Tarjotaan mahdollisuuksia monimuotoiseen materiaaliseen ja teknologiseen ympäristöön tutustumiseen. Kokeillaan erilaisia materiaaleja kuten esimerkiksi puuta, metallia, muovia, kuituja, lankaa ja kangasta. Kokeilujen pohjalta ideoidaan ja työstetään tuotetta tai teosta eteenpäin.

Paikallinen tarkennus:

- Tarjotaan mahdollisuuksia monimuotoiseen materiaaliseen ja teknologiseen ympäristöön tutustumiseen
- Kokeillaan erilaisia materiaaleja kuten esimerkiksi puuta, metallia, muovia, kuituja, lankaa ja kangasta
    - Kokeilujen pohjalta ideoidaan ja työstetään tuotetta tai teosta eteenpäin
- Tehdään kokeiluja yksin tai ryhmässä erilaisista materiaaleista ja tekniikoista

S3 Suunnittelu

Työskennellään kokonaisen käsityöprosessin mukaisesti. Harjoitellaan prosessin ja tuotteen kuvailun taitoja.

Paikallinen tarkennus:

- Työskennellään kokonaisen käsityöprosessin mukaisesti
    - Harjoitellaan prosessin ja tuotteen kuvailun taitoja

- Jaetaan idea ryhmälle piirtämällä, muovailemalla tai kertomalla
- Harjoitellaan suunnitelman tekoa yksin tai ryhmässä

S4 Tekeminen

Valmistetaan omien tai yhteisöllisten suunnitelmien pohjalta käsityötuotteita tai teoksia. Käytetään erilaisia käsityövälineitä ja laitteita, joilla leikataan, liitetään, yhdistetään, muokataan ja työstetään materiaaleja tarkoituksenmukaisella tavalla.

Paikallinen tarkennus:

- Valmistetaan omien tai yhteisöllisten suunnitelmien pohjalta käsityötuotteita tai teoksia
    - Käytetään erilaisia käsityövälineitä ja laitteita, joilla leikataan, liitetään, yhdistetään, muokataan ja työstetään materiaaleja tarkoituksenmukaisella tavalla
- Harjoitellaan materiaalien mittaamista ja mittojen merkitsemistä
- Harjoitellaan neulan käyttämistä käsin ompelussa
- Harjoitellaan käsin ompelussa ja virkkauksessa tarvittavia solmuja
- Tutustutaan puuntyöstöön esimerkiksi sahaamiseen ja naulaamiseen
- Harjoitellaan saksien käyttöä ja leikataan erilaisia materiaaleja
- Kokeillaan virkkuukoukun käyttöä
- Tutustutaan materiaalien taloudelliseen käyttöön

S5 Dokumentointi

Tieto- ja viestintätekniikan käyttöön tutustutaan ideoinnin, suunnittelun ja dokumentoinnin osana.

Paikallinen tarkennus:

- Tieto- ja viestintätekniikan käyttöön tutustutaan ideoinnin, suunnittelun ja dokumentoinnin osana
- Valokuvataan oman tai ryhmän työn etenemistä tai lopputulosta

S6 Arviointi

Tarjotaan erilaisia tapoja tehdä itse- ja vertaisarviointia prosessin edetessä. Opetellaan antamaan palautetta toisille oppilaille.

Paikallinen tarkennus:

- Tarjotaan erilaisia tapoja tehdä itse- ja vertaisarviointia prosessin edetessä
    - Opetellaan antamaan palautetta toisille oppilaille
- Opettaja ja oppilas käyvät vuoropuhelua työn edistymisestä
- Kerrotaan ryhmälle työn etenemisestä käsityön termein
- Opetellaan kertomaan toisten töistä hyviä puolia ja kuvailemaan toisten töitä käsityön sanoilla

2

Vuosiluokan tavoitteet ja keskeiset sisällöt

T1 rohkaista oppilasta kiinnostumaan ja innostumaan käsin tekemisestä sekä herättää uteliaisuutta keksivään ja kokeilevaan käsityöhön

- Oppilas kiinnostuu käsityön tekemisestä ja kokeilee erilaisia ratkaisuja

S1 Ideointi

Suunnittelun lähtökohtana hyödynnetään omia tunteita, tarinoita ja mielikuvitusympäristöä, rakennettua ja luonnonympäristöä sekä apuna käytetään erilaisia visuaalisia ja materiaalisia menetelmiä. Harjoitellaan kehittämään käsityölle muoto, väri ja pinta. Tutkitaan liikettä ja tasapainoa. Pohditaan säilyttämistä ja suojautumista käsityön avulla.

Paikallinen tarkennus:

- Ymmärretään, että tehtävän voi ratkaista usealla eri tavalla
- Suunnitellaan yksin ja ryhmässä esimerkiksi pelin, lelun, liikkuvan laitteen tai säilyttämiseen tarkoitetun tuotteen
- Etsitään verkosta ideakuvia suunnittelun tueksi

S2 Kokeilu

Tarjotaan mahdollisuuksia monimuotoiseen materiaaliseen ja teknologiseen ympäristöön tutustumiseen. Kokeillaan erilaisia materiaaleja kuten esimerkiksi puuta, metallia, muovia, kuituja, lankaa ja kangasta. Kokeilujen pohjalta ideoidaan ja työstetään tuotetta tai teosta eteenpäin.

Paikallinen tarkennus:

- Tehdään kokeiluja yksin tai ryhmässä erilaisista materiaaleista ja tekniikoista
- Kokeilut toimivat oppilaan oppimistehtävän suunnittelun tukena tai ovat ideoinnin lähtökohta
- Keskustellaan erilaisista ratkaisuista muiden oppilaiden kanssa

S3 Suunnittelu

Työskennellään kokonaisen käsityöprosessin mukaisesti. Harjoitellaan prosessin ja tuotteen kuvailun taitoja.

Paikallinen tarkennus:

- Jaetaan idea ryhmälle piirtämällä, muovailemalla tai kertomalla
- Tehdään työn tai teoksen suunnitelman yksin tai ryhmässä

S4 Tekeminen

Valmistetaan omien tai yhteisöllisten suunnitelmien pohjalta käsityötuotteita tai teoksia. Käytetään erilaisia käsityövälineitä ja laitteita, joilla leikataan, liitetään, yhdistetään, muokataan ja työstetään materiaaleja tarkoituksenmukaisella tavalla.

Paikallinen tarkennus:

- Harjoitellaan materiaalien mittaamista ja mittojen merkitsemistä
- Harjoitellaan neulan käyttämistä käsin ompelussa
- Harjoitellaan käsin ompelussa ja virkkauksessa tarvittavia solmuja
- Harjoitellaan saksien käyttöä ja leikataan erilaisia materiaaleja
- Kokeillaan virkkuukoukun käyttöä
- Kokeillaan puuntyöstöön liittyviä työkaluja esimerkiksi sahausta ja naulausta
- Tutustutaan ompelukoneen toimintaan
- Harjoitellaan materiaalien taloudellisessa käytössä

T2 ohjata oppilas kokonaiseen käsityöprosessiin ja esittämään omia ideoitaan kuvallisesti sekä kertomaan käsityön tekemisestä ja valmiista tuotteesta

- Oppilas harjoittelee käsityöprosessin vaiheita
- Oppilas esittelee oman käsityönsä eri vaiheita opettajalle, työparille tai ryhmälle

S1 Ideointi

Suunnittelun lähtökohtana hyödynnetään omia tunteita, tarinoita ja mielikuvitusympäristöä, rakennettua ja luonnonympäristöä sekä apuna käytetään erilaisia visuaalisia ja materiaalisia menetelmiä. Harjoitellaan kehittämään käsityölle muoto, väri ja pinta. Tutkitaan liikettä ja tasapainoa. Pohditaan säilyttämistä ja suojautumista käsityön avulla.

Paikallinen tarkennus:

- Ymmärretään, että tehtävän voi ratkaista usealla eri tavalla
- Suunnitellaan yksin ja ryhmässä esimerkiksi pelin, lelun, liikkuvan laitteen tai säilyttämiseen tarkoitetun tuotteen
- Etsitään verkosta ideakuvia suunnittelun tueksi

S2 Kokeilu

Tarjotaan mahdollisuuksia monimuotoiseen materiaaliseen ja teknologiseen ympäristöön tutustumiseen. Kokeillaan erilaisia materiaaleja kuten esimerkiksi puuta, metallia, muovia, kuituja, lankaa ja kangasta. Kokeilujen pohjalta ideoidaan ja työstetään tuotetta tai teosta eteenpäin.

Paikallinen tarkennus:

- Tehdään kokeiluja yksin tai ryhmässä erilaisista materiaaleista ja tekniikoista
- Kokeilut toimivat oppilaan oppimistehtävän suunnittelun tukena tai ovat ideoinnin lähtökohta
- Keskustellaan erilaisista ratkaisuista muiden oppilaiden kanssa

S3 Suunnittelu

Työskennellään kokonaisen käsityöprosessin mukaisesti. Harjoitellaan prosessin ja tuotteen kuvailun taitoja.

Paikallinen tarkennus:

- Jaetaan idea ryhmälle piirtämällä, muovailemalla tai kertomalla
- Tehdään työn tai teoksen suunnitelman yksin tai ryhmässä

T3 ohjata oppilasta suunnittelemaan ja valmistamaan käsityötuotteita tai teoksia luottaen omiin esteettisiin ja teknisiin ratkaisuihinsa

- Oppilas kehittyy työn suunnittelijana ja valitsee omia ratkaisuja käsityöhönsä

S1 Ideointi

Suunnittelun lähtökohtana hyödynnetään omia tunteita, tarinoita ja mielikuvitusympäristöä, rakennettua ja luonnonympäristöä sekä apuna käytetään erilaisia visuaalisia ja materiaalisia menetelmiä. Harjoitellaan kehittämään käsityölle muoto, väri ja pinta. Tutkitaan liikettä ja tasapainoa. Pohditaan säilyttämistä ja suojautumista käsityön avulla.

Paikallinen tarkennus:

- Ymmärretään, että tehtävän voi ratkaista usealla eri tavalla
- Suunnitellaan yksin ja ryhmässä esimerkiksi pelin, lelun, liikkuvan laitteen tai säilyttämiseen tarkoitetun tuotteen
- Etsitään verkosta ideakuvia suunnittelun tueksi

S2 Kokeilu

Tarjotaan mahdollisuuksia monimuotoiseen materiaaliseen ja teknologiseen ympäristöön tutustumiseen. Kokeillaan erilaisia materiaaleja kuten esimerkiksi puuta, metallia, muovia, kuituja, lankaa ja kangasta. Kokeilujen pohjalta ideoidaan ja työstetään tuotetta tai teosta eteenpäin.

Paikallinen tarkennus:

- Tehdään kokeiluja yksin tai ryhmässä erilaisista materiaaleista ja tekniikoista
- Kokeilut toimivat oppilaan oppimistehtävän suunnittelun tukena tai ovat ideoinnin lähtökohta
- Keskustellaan erilaisista ratkaisuista muiden oppilaiden kanssa

S3 Suunnittelu

Työskennellään kokonaisen käsityöprosessin mukaisesti. Harjoitellaan prosessin ja tuotteen kuvailun taitoja.

Paikallinen tarkennus:

- Jaetaan idea ryhmälle piirtämällä, muovailemalla tai kertomalla
- Tehdään työn tai teoksen suunnitelman yksin tai ryhmässä

S4 Tekeminen

Valmistetaan omien tai yhteisöllisten suunnitelmien pohjalta käsityötuotteita tai teoksia. Käytetään erilaisia käsityövälineitä ja laitteita, joilla leikataan, liitetään, yhdistetään, muokataan ja työstetään materiaaleja tarkoituksenmukaisella tavalla.

Paikallinen tarkennus:

- Harjoitellaan materiaalien mittaamista ja mittojen merkitsemistä
- Harjoitellaan neulan käyttämistä käsin ompelussa
- Harjoitellaan käsin ompelussa ja virkkauksessa tarvittavia solmuja
- Harjoitellaan saksien käyttöä ja leikataan erilaisia materiaaleja
- Kokeillaan virkkuukoukun käyttöä
- Kokeillaan puuntyöstöön liittyviä työkaluja esimerkiksi sahausta ja naulausta
- Tutustutaan ompelukoneen toimintaan
- Harjoitellaan materiaalien taloudellisessa käytössä

S5 Dokumentointi

Tieto- ja viestintätekniikan käyttöön tutustutaan ideoinnin, suunnittelun ja dokumentoinnin osana.

Paikallinen tarkennus:

- Valokuvataan oman tai ryhmän työn etenemistä ja lopputulosta
- Toteutetaan yksin tai ryhmän kanssa dokumentin tai esityksen käsityöprosessi

T4 opastaa oppilasta tutustumaan moniin erilaisiin materiaaleihin ja niiden työstämiseen sekä ohjata toimimaan vastuuntuntoisesti ja turvallisesti

- Oppilas tutustuu erilaisiin materiaaleihin ja niiden työstämiseen
- Oppilas toimii turvallisesti käsityövälineiden kanssa ja noudattaa annettuja ohjeita

S2 Kokeilu

Tarjotaan mahdollisuuksia monimuotoiseen materiaaliseen ja teknologiseen ympäristöön tutustumiseen. Kokeillaan erilaisia materiaaleja kuten esimerkiksi puuta, metallia, muovia, kuituja, lankaa ja kangasta. Kokeilujen pohjalta ideoidaan ja työstetään tuotetta tai teosta eteenpäin.

Paikallinen tarkennus:

- Tehdään kokeiluja yksin tai ryhmässä erilaisista materiaaleista ja tekniikoista
- Kokeilut toimivat oppilaan oppimistehtävän suunnittelun tukena tai ovat ideoinnin lähtökohta
- Keskustellaan erilaisista ratkaisuista muiden oppilaiden kanssa

S3 Suunnittelu

Työskennellään kokonaisen käsityöprosessin mukaisesti. Harjoitellaan prosessin ja tuotteen kuvailun taitoja.

Paikallinen tarkennus:

- Jaetaan idea ryhmälle piirtämällä, muovailemalla tai kertomalla
- Tehdään työn tai teoksen suunnitelman yksin tai ryhmässä

S4 Tekeminen

Valmistetaan omien tai yhteisöllisten suunnitelmien pohjalta käsityötuotteita tai teoksia. Käytetään erilaisia käsityövälineitä ja laitteita, joilla leikataan, liitetään, yhdistetään, muokataan ja työstetään materiaaleja tarkoituksenmukaisella tavalla.

Paikallinen tarkennus:

- Harjoitellaan materiaalien mittaamista ja mittojen merkitsemistä
- Harjoitellaan neulan käyttämistä käsin ompelussa
- Harjoitellaan käsin ompelussa ja virkkauksessa tarvittavia solmuja
- Harjoitellaan saksien käyttöä ja leikataan erilaisia materiaaleja
- Kokeillaan virkkuukoukun käyttöä
- Kokeillaan puuntyöstöön liittyviä työkaluja esimerkiksi sahausta ja naulausta
- Tutustutaan ompelukoneen toimintaan
- Harjoitellaan materiaalien taloudellisessa käytössä

T5 tukea oppilaan itsetunnon kehittymistä käsityössä onnistumisen, oivaltamisen ja keksimisen kokemusten kautta

- Oppilas oivaltaa uutta ja kehittyy käsityökokemuksien kautta

S1 Ideointi

Suunnittelun lähtökohtana hyödynnetään omia tunteita, tarinoita ja mielikuvitusympäristöä, rakennettua ja luonnonympäristöä sekä apuna käytetään erilaisia visuaalisia ja materiaalisia

menetelmiä. Harjoitellaan kehittämään käsityölle muoto, väri ja pinta. Tutkitaan liikettä ja tasapainoa. Pohditaan säilyttämistä ja suojautumista käsityön avulla.

Paikallinen tarkennus:

- Ymmärretään, että tehtävän voi ratkaista usealla eri tavalla
- Suunnitellaan yksin ja ryhmässä esimerkiksi pelin, lelun, liikkuvan laitteen tai säilyttämiseen tarkoitetun tuotteen
- Etsitään verkosta ideakuvia suunnittelun tueksi

S2 Kokeilu

Tarjotaan mahdollisuuksia monimuotoiseen materiaaliseen ja teknologiseen ympäristöön tutustumiseen. Kokeillaan erilaisia materiaaleja kuten esimerkiksi puuta, metallia, muovia, kuituja, lankaa ja kangasta. Kokeilujen pohjalta ideoidaan ja työstetään tuotetta tai teosta eteenpäin.

Paikallinen tarkennus:

- Tehdään kokeiluja yksin tai ryhmässä erilaisista materiaaleista ja tekniikoista
- Kokeilut toimivat oppilaan oppimistehtävän suunnittelun tukena tai ovat ideoinnin lähtökohta
- Keskustellaan erilaisista ratkaisuista muiden oppilaiden kanssa

S3 Suunnittelu

Työskennellään kokonaisen käsityöprosessin mukaisesti. Harjoitellaan prosessin ja tuotteen kuvailun taitoja.

Paikallinen tarkennus:

- Jaetaan idea ryhmälle piirtämällä, muovailemalla tai kertomalla
- Tehdään työn tai teoksen suunnitelman yksin tai ryhmässä

S4 Tekeminen

Valmistetaan omien tai yhteisöllisten suunnitelmien pohjalta käsityötuotteita tai teoksia. Käytetään erilaisia käsityövälineitä ja laitteita, joilla leikataan, liitetään, yhdistetään, muokataan ja työstetään materiaaleja tarkoituksenmukaisella tavalla.

Paikallinen tarkennus:

- Harjoitellaan materiaalien mittaamista ja mittojen merkitsemistä
- Harjoitellaan neulan käyttämistä käsin ompelussa
- Harjoitellaan käsin ompelussa ja virkkauksessa tarvittavia solmuja
- Harjoitellaan saksien käyttöä ja leikataan erilaisia materiaaleja
- Kokeillaan virkkuukoukun käyttöä
- Kokeillaan puuntyöstöön liittyviä työkaluja esimerkiksi sahausta ja naulausta
- Tutustutaan ompelukoneen toimintaan
- Harjoitellaan materiaalien taloudellisessa käytössä

S5 Dokumentointi

Tieto- ja viestintätekniikan käyttöön tutustutaan ideoinnin, suunnittelun ja dokumentoinnin osana.

Paikallinen tarkennus:

- Valokuvataan oman tai ryhmän työn etenemistä ja lopputulosta
- Toteutetaan yksin tai ryhmän kanssa dokumentin tai esityksen käsityöprosessi

S6 Arviointi

Tarjotaan erilaisia tapoja tehdä itse- ja vertaisarviointia prosessin edetessä. Opetellaan antamaan palautetta toisille oppilaille.

Paikallinen tarkennus:

- Opettaja ja oppilas käyvät vuoropuhelua työn edistymisestä
- Kerrotaan ryhmälle työn etenemisestä käsityön termein ja perustellaan tekemänsä valinnat
- Opetellaan kertomaan toisten töistä hyviä puolia ja kuvailemaan toisten töitä käsityön sanoilla

Liikunta

Oppiaineen tehtävä

Liikunnan opetuksen tehtävänä on vaikuttaa oppilaiden hyvinvointiin tukemalla fyysistä, sosiaalista ja psyykkistä toimintakykyä sekä myönteistä suhtautumista omaan kehoon. Oppiaineessa tärkeitä ovat yksittäisiin liikuntatunteihin liittyvät positiiviset kokemukset ja liikunnallisen elämäntavan tukeminen. Oppitunneilla korostuvat kehollisuus, fyysinen aktiivisuus ja yhdessä tekeminen. Liikunnan avulla edistetään yhdenvertaisuutta, tasa-arvoa ja yhteisöllisyyttä sekä tuetaan kulttuurista moninaisuutta. Opetus on turvallista, ja se perustuu eri vuodenaikojen ja paikallisten olosuhteiden tarjoamiin mahdollisuuksiin. Liikunnassa hyödynnetään koulun tiloja, lähiliikuntapaikkoja ja luontoa monipuolisesti. Oppilaita ohjataan ja sitoutetaan turvalliseen ja eettisesti kestävään toimintaan ja oppimisilmapiiriin.

Liikunnassa oppilaat kasvavat liikkumaan ja liikunnan avulla. Liikkumaan kasvamisen osatekijöitä ovat oppilaiden ikä- ja kehitystason mukainen fyysisesti aktiivinen toiminta, motoristen perustaitojen oppiminen ja fyysisten ominaisuuksien harjoitteleminen. Oppilaat saavat tietoja ja taitoja erilaisissa liikuntatilanteissa toimimiseen. Liikunnan avulla kasvamiseen kuuluu toisia kunnioittava vuorovaikutus, vastuullisuus, pitkäjänteinen itsensä kehittäminen, tunteiden tunnistaminen ja säätely sekä myönteisen minäkäsityksen kehittyminen. Liikunta tarjoaa mahdollisuuksia iloon, keholliseen ilmaisuun, osallisuuteen, sosiaalisuuteen, rentoutumiseen, leikinomaiseen kisailuun ja ponnisteluun sekä toisten auttamiseen. Liikunnassa oppilas saa valmiuksia terveytensä edistämiseen.

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 1-2

”Liikutaan yhdessä leikkien.”

Vuosiluokilla 1-2 *opetuksen pääpaino on havaintomotoristen taitojen ja motoristen perustaitojen oppimisessa, yhdessä tekemisessä ja sosiaalisten taitojen kehittämisessä sekä liikuntaan liittyvien myönteisten kokemusten vahvistamisessa. Opetus tukee oppilaita auttamalla heitä kohtaamaan emotionaalisesti vaihtelevia tilanteita. Opetuksessa hyödynnetään oppilaiden mielikuvitusta ja omia oivalluksia.*

Liikunnan opetuksessa harjoitellaan motorisia perustaitoja leikin keinoin. Opetuksen organisoinnissa huomioidaan, että liikettä ja toistoja on paljon.

Liikunnan oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 1-2

Liikunnan tehtävää ja tavoitteita toteutetaan opettamalla turvallisesti ja monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä sisä- ja ulkotiloissa oppilaita osallistaen. Opetuksessa otetaan huomioon vuodenajat, paikalliset olosuhteet sekä koulun ja ympäristön tarjoamat mahdollisuudet tarkoituksenmukaisella tavalla. Opetuksen yhteydessä korostetaan fyysistä aktiivisuutta ja yhteistoiminnallisuutta ylläpitäviä työtapoja, kannustavaa vuorovaikutusta ja toisten auttamista sekä henkisesti ja fyysisesti turvallista toimintaa. Koulun ulkopuolisille liikuntapaikoille siirtymisessä edistetään turvallista liikennekäyttäytymistä.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki liikunnassa vuosiluokilla 1-2

Kannustava ja hyväksyvä ilmapiiri on edellytys liikunnanopetuksen tavoitteiden saavuttamiselle. Toiminnan tulee antaa kaikille oppilaille mahdollisuus onnistumiseen ja osallistumiseen sekä tukea hyvinvoinnin kannalta riittävää toimintakykyä. Opetuksessa on keskeistä oppilaiden yksilöllisyyden huomioon ottaminen, turvallinen työskentelyilmapiiri sekä organisoinnin ja opetusviestinnän selkeys. Pätevyydenkokemuksia ja sosiaalista yhteenkuuluvuutta tuetaan oppilaslähtöisillä ja osallistavilla työtavoilla, sopivilla tehtävillä ja rohkaisevalla palautteella. Vuosiluokilla 1-2 on tärkeää tunnistaa sellaiset motorisen oppimisen vaikeudet, joilla voi olla yhteyttä muihin oppimisen ongelmiin.

Liikunta tukee oppilaan kokonaisvaltaista hyvinvointia ja oppimista.

Oppilaan oppimisen arviointi liikunnassa vuosiluokilla 1-2

Oppimisen arvioinnilla tuetaan oppilaiden kasvamista liikuntaan ja liikunnan avulla eli sen tarkoituksena on tukea fyysisen, sosiaalisen ja psyykkisen toimintakyvyn kehittymistä. Rakentava ja kannustava palaute tukee oppilaan myönteistä käsitystä itsestä liikkujana. Arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön oppilaiden oppimisesta, työskentelystä ja edistymisestä.

Arvioinnissa pyritään tunnistamaan oppilaiden yksilölliset vahvuudet ja kehittymistarpeet sekä tukemaan niitä. Liikunnan opetuksessa ja arvioinnissa tulee ottaa huomioon oppilaan terveydentila ja erityistarpeet. Arviointi toteutetaan oppilaiden toimintaa ja työskentelyä havainnoimalla sekä ohjaamalla oppilaita itsearviointiin.

Oppimisprosessin kannalta keskeisiä arvioinnin ja palautteen antamisen kohteita liikunnassa ovat

- *edistyminen liikuntatilanteisiin sopivien ratkaisujen löytämisessä*
- *edistyminen motorisissa perustaidoissa ja niiden harjoittelemisessa*
- *edistyminen sovittuihin tehtäviin liittyvässä turvallisessa toiminnassa*
- *edistyminen yhdessä työskentelyn ja itsenäisen työskentelyn taidoissa.*

1

Vuosiluokan tavoitteet ja keskeiset sisällöt

T1 kannustaa oppilasta fyysiseen aktiivisuuteen, kokeilemaan itsenäisesti ja yhdessä uusia, erilaisia liikuntatehtäviä sekä rohkaista ilmaisemaan itseään liikunnan avulla

- Oppilas osallistuu aktiivisesti sekä kokeilee erilaisia liikuntatehtäviä

S1 Fyysinen toimintakyky

Opetukseen sisältyy runsaasti fyysisesti aktiivista toimintaa. Opetukseen valitaan leikkejä ja tehtäviä sekä liikuntamuotoja, joissa harjoitellaan tasapaino- ja liikkumistaitoja (kuten kiipeilyä,

juoksuja ja hyppyjä) ja välineenkäsittelytaitoja (kuten tehtäviä erilaisilla välineillä ja palloleikkejä) erilaisissa oppimisympäristöissä (kuten salissa, luonnossa, lumella ja jäällä). Kehonhallintaa edistetään käyttämällä tehtäviä (kuten voimistelu- ja musiikkileikkejä), joissa harjaannutetaan kehonhahmotusta, ilmaisua ja rytmin mukaan liikkumista.

Tutustutaan monipuolisin ja turvallisin tehtävin liikkumiseen sisällä ja ulkona eri vuodenaikoina eri oppimisympäristöissä. Vesiliikunta ja uinti kuuluvat liikunnan opetukseen.

Paikallinen tarkennus:

- Leikkejä, pelejä ja liikuntamuotoja jotka harjoittavat tasapaino- (pyöriminen, kieriminen, tasapainoilu, väistäminen, kääntyminen, heiluminen, ylösalaiset asennot sekä alastulo ja pysähtyminen) ja liikkumistaitoja (kävely ja juokseminen, hyppääminen, kiipeäminen, laukkaaminen) eri olosuhteissa ja ympäristöissä
- Välineenkäsittelytaitoja (heittäminen, kiinniottaminen, pomputtaminen, kuljettaminen, potkaiseminen, vierittäminen) monipuolisilla välineillä ja palloleikeissä
- Kehonhallintataitoja ja kehonhahmotusta (kehon keskilinjan ylittävät liikkeet, vasen-oikea, ylös-alas)
- Liikkumista rytmissä ja rytmiä luoden yksin ja yhdessä (esimerkiksi voimistelua, tanssia, musiikkia, kehoa ja välineitä hyödyntäen ja ilmentäen)
- Vesiliikuntaa ja uintia
- Monipuolista ja turvallista liikkumista sisällä ja ulkona eri vuodenaikoina ja oppimisympäristöissä

T3 vahvistaa motoristen perustaitojen (tasapaino-, liikkumis- ja välineenkäsittelytaidot) oppimista niin, että oppilas oppii soveltamaan niitä eri oppimisympäristöissä, eri tilanteissa ja eri vuodenaikoina

- Oppilas harjoittelee motorisia perustaitoja

S1 Fyysinen toimintakyky

Opetukseen sisältyy runsaasti fyysisesti aktiivista toimintaa. Opetukseen valitaan leikkejä ja tehtäviä sekä liikuntamuotoja, joissa harjoitellaan tasapaino- ja liikkumistaitoja (kuten kiipeilyä, juoksuja ja hyppyjä) ja välineenkäsittelytaitoja (kuten tehtäviä erilaisilla välineillä ja palloleikkejä) erilaisissa oppimisympäristöissä (kuten salissa, luonnossa, lumella ja jäällä). Kehonhallintaa edistetään käyttämällä tehtäviä (kuten voimistelu- ja musiikkileikkejä), joissa harjaannutetaan kehonhahmotusta, ilmaisua ja rytmin mukaan liikkumista.

Tutustutaan monipuolisin ja turvallisin tehtävin liikkumiseen sisällä ja ulkona eri vuodenaikoina eri oppimisympäristöissä. Vesiliikunta ja uinti kuuluvat liikunnan opetukseen.

Paikallinen tarkennus:

- Leikkejä, pelejä ja liikuntamuotoja jotka harjoittavat tasapaino- (pyöriminen, kieriminen, tasapainoilu, väistäminen, kääntyminen, heiluminen, ylösalaiset asennot sekä alastulo ja pysähtyminen) ja liikkumistaitoja (kävely ja juokseminen, hyppääminen, kiipeäminen, laukkaaminen) eri olosuhteissa ja ympäristöissä
- Välineenkäsittelytaitoja (heittäminen, kiinniottaminen, pomputtaminen, kuljettaminen, potkaiseminen, vierittäminen) monipuolisilla välineillä ja palloleikeissä
- Kehonhallintataitoja ja kehonhahmotusta (kehon keskilinjan ylittävät liikkeet, vasen-oikea, ylös-alas)
- Liikkumista rytmissä ja rytmiä luoden yksin ja yhdessä (esimerkiksi voimistelua, tanssia, musiikkia, kehoa ja välineitä hyödyntäen ja ilmentäen)
- Vesiliikuntaa ja uintia
- Monipuolista ja turvallista liikkumista sisällä ja ulkona eri vuodenaikoina ja oppimisympäristöissä

T4 harjaannuttaa oppilasta liikkumaan turvallisesti erilaisissa ympäristöissä, erilaisilla välineillä ja telineillä

- Oppilas harjoittelee liikkumaan turvallisesti erilaisissa ympäristöissä, erilaisilla välineillä ja telineillä

S1 Fyysinen toimintakyky

Opetukseen sisältyy runsaasti fyysisesti aktiivista toimintaa. Opetukseen valitaan leikkejä ja tehtäviä sekä liikuntamuotoja, joissa harjoitellaan tasapaino- ja liikkumistaitoja (kuten kiipeilyä, juoksuja ja hyppyjä) ja välineenkäsittelytaitoja (kuten tehtäviä erilaisilla välineillä ja palloleikkejä) erilaisissa oppimisympäristöissä (kuten salissa, luonnossa, lumella ja jäällä). Kehonhallintaa edistetään käyttämällä tehtäviä (kuten voimistelu- ja musiikkileikkejä), joissa harjaannutetaan kehonhahmotusta, ilmaisua ja rytmin mukaan liikkumista.

Tutustutaan monipuolisin ja turvallisin tehtävin liikkumiseen sisällä ja ulkona eri vuodenaikoina eri oppimisympäristöissä. Vesiliikunta ja uinti kuuluvat liikunnan opetukseen.

Paikallinen tarkennus:

- Leikkejä, pelejä ja liikuntamuotoja jotka harjoittavat tasapaino- (pyöriminen, kieriminen, tasapainoilu, väistäminen, kääntyminen, heiluminen, ylösalaiset asennot sekä alastulo ja pysähtyminen) ja liikkumistaitoja (kävely ja juokseminen, hyppääminen, kiipeäminen, laukkaaminen) eri olosuhteissa ja ympäristöissä
- Välineenkäsittelytaitoja (heittäminen, kiinniottaminen, pomputtaminen, kuljettaminen, potkaiseminen, vierittäminen) monipuolisilla välineillä ja palloleikeissä
- Kehonhallintataitoja ja kehonhahmotusta (kehon keskilinjan ylittävät liikkeet, vasen-oikea, ylös-alas)
- Liikkumista rytmissä ja rytmiä luoden yksin ja yhdessä (esimerkiksi voimistelua, tanssia, musiikkia, kehoa ja välineitä hyödyntäen ja ilmentäen)
- Vesiliikuntaa ja uintia
- Monipuolista ja turvallista liikkumista sisällä ja ulkona eri vuodenaikoina ja oppimisympäristöissä

T5 tutustuttaa oppilas vesiliikuntaan ja varmistaa alkeisuimataito

- Oppilas tutustuu vesiliikuntaan

S1 Fyysinen toimintakyky

Opetukseen sisältyy runsaasti fyysisesti aktiivista toimintaa. Opetukseen valitaan leikkejä ja tehtäviä sekä liikuntamuotoja, joissa harjoitellaan tasapaino- ja liikkumistaitoja (kuten kiipeilyä, juoksuja ja hyppyjä) ja välineenkäsittelytaitoja (kuten tehtäviä erilaisilla välineillä ja palloleikkejä) erilaisissa oppimisympäristöissä (kuten salissa, luonnossa, lumella ja jäällä). Kehonhallintaa edistetään käyttämällä tehtäviä (kuten voimistelu- ja musiikkileikkejä), joissa harjaannutetaan kehonhahmotusta, ilmaisua ja rytmin mukaan liikkumista.

Tutustutaan monipuolisin ja turvallisin tehtävin liikkumiseen sisällä ja ulkona eri vuodenaikoina eri oppimisympäristöissä. Vesiliikunta ja uinti kuuluvat liikunnan opetukseen.

Paikallinen tarkennus:

- Leikkejä, pelejä ja liikuntamuotoja jotka harjoittavat tasapaino- (pyöriminen, kieriminen, tasapainoilu, väistäminen, kääntyminen, heiluminen, ylösalaiset asennot sekä alastulo ja pysähtyminen) ja liikkumistaitoja (kävely ja juokseminen, hyppääminen, kiipeäminen, laukkaaminen) eri olosuhteissa ja ympäristöissä

- Välineenkäsittelytaitoja (heittäminen, kiinniottaminen, pomputtaminen, kuljettaminen, potkaiseminen, vierittäminen) monipuolisilla välineillä ja palloleikeissä
- Kehonhallintataitoja ja kehonhahmotusta (kehon keskilinjan ylittävät liikkeet, vasen-oikea, ylös-alas)
- Liikkumista rytmissä ja rytmiä luoden yksin ja yhdessä (esimerkiksi voimistelua, tanssia, musiikkia, kehoa ja välineitä hyödyntäen ja ilmentäen)
- Vesiliikuntaa ja uintia
- Monipuolista ja turvallista liikkumista sisällä ja ulkona eri vuodenaikoina ja oppimisympäristöissä

T6 ohjata oppilasta turvalliseen ja asialliseen toimintaan liikuntatunneilla

- Oppilas oppii aikuisen ohjauksella turvallisen ja asiallisen toiminnan liikuntatunneilla

S1 Fyysinen toimintakyky

Opetukseen sisältyy runsaasti fyysisesti aktiivista toimintaa. Opetukseen valitaan leikkejä ja tehtäviä sekä liikuntamuotoja, joissa harjoitellaan tasapaino- ja liikkumistaitoja (kuten kiipeilyä, juoksuja ja hyppyjä) ja välineenkäsittelytaitoja (kuten tehtäviä erilaisilla välineillä ja palloleikkejä) erilaisissa oppimisympäristöissä (kuten salissa, luonnossa, lumella ja jäällä). Kehonhallintaa edistetään käyttämällä tehtäviä (kuten voimistelu- ja musiikkileikkejä), joissa harjaannutetaan kehonhahmotusta, ilmaisua ja rytmin mukaan liikkumista.

Tutustutaan monipuolisin ja turvallisin tehtävin liikkumiseen sisällä ja ulkona eri vuodenaikoina eri oppimisympäristöissä. Vesiliikunta ja uinti kuuluvat liikunnan opetukseen.

Paikallinen tarkennus:

- Leikkejä, pelejä ja liikuntamuotoja jotka harjoittavat tasapaino- (pyöriminen, kieriminen, tasapainoilu, väistäminen, kääntyminen, heiluminen, ylösalaiset asennot sekä alastulo ja pysähtyminen) ja liikkumistaitoja (kävely ja juokseminen, hyppääminen, kiipeäminen, laukkaaminen) eri olosuhteissa ja ympäristöissä
- Välineenkäsittelytaitoja (heittäminen, kiinniottaminen, pomputtaminen, kuljettaminen, potkaiseminen, vierittäminen) monipuolisilla välineillä ja palloleikeissä
- Kehonhallintataitoja ja kehonhahmotusta (kehon keskilinjan ylittävät liikkeet, vasen-oikea, ylös-alas)
- Liikkumista rytmissä ja rytmiä luoden yksin ja yhdessä (esimerkiksi voimistelua, tanssia, musiikkia, kehoa ja välineitä hyödyntäen ja ilmentäen)
- Vesiliikuntaa ja uintia
- Monipuolista ja turvallista liikkumista sisällä ja ulkona eri vuodenaikoina ja oppimisympäristöissä

T7 ohjata oppilasta säätelemään toimintaansa ja tunneilmaisuaan vuorovaikutuksellisissa liikuntatilanteissa

- Oppilas osaa ohjatusti aikuisen ja ryhmän tuella säädellä ja harjoitella tunneilmaisuaan ja toimintaansa vuorovaikutustilanteissa

S2 Sosiaalinen toimintakyky

Opetus sisältää yksinkertaisia liikunnallisia sääntöleikkejä, tehtäviä ja pelejä, joissa oppilaat toimivat yhteistyössä muiden kanssa ja saavat kokemuksia muiden auttamisesta.

Paikallinen tarkennus:

- Opetus sisältää yksinkertaisia liikunnallisia sääntöleikkejä, tehtäviä ja pelejä, joissa oppilaat toimivat yhteistyössä muiden kanssa harjoitellen vuorovaikutus- ja muita sosiaalisia taitoja

T8 tukea yhdessä työskentelyn taitoja, kuten yhdessä sovittujen sääntöjen noudattamista, ohjaamalla oppilasta ottamaan vastuuta yhteispelien ja -leikkien onnistumisesta

- Oppilas osaa työskennellä aikuisen ohjaamana ryhmässä yhteisiä pelisääntöjä noudattaen

S2 Sosiaalinen toimintakyky

Opetus sisältää yksinkertaisia liikunnallisia sääntöleikkejä, tehtäviä ja pelejä, joissa oppilaat toimivat yhteistyössä muiden kanssa ja saavat kokemuksia muiden auttamisesta.

Paikallinen tarkennus:

- Opetus sisältää yksinkertaisia liikunnallisia sääntöleikkejä, tehtäviä ja pelejä, joissa oppilaat toimivat yhteistyössä muiden kanssa harjoitellen vuorovaikutus- ja muita sosiaalisia taitoja

T9 tukea oppilaan myönteisen minäkäsityksen vahvistumista, ohjata itsenäiseen työskentelyyn sekä itsensä monipuoliseen ilmaisemiseen.

- Oppilaan minäkäsitys vahvistuu ja oppilas rohkaistuu osallistumaan erilaisiin liikuntatilanteisiin

S3 Psyykkinen toimintakyky

Opetukseen valitaan iloa ja virkistystä tuottavia leikkejä ja tehtäviä, joissa koetaan onnistumisia sekä kohdataan tuetusti emotionaalisesti vaihtelevia tilanteita kuten leikeissä, kisailuissa tai peleissä koetut tilanteet.

Paikallinen tarkennus:

- Opetukseen valitaan monipuolisia leikkejä ja tehtäviä, jotta erilaiset oppilaat saavat sisällöistä iloa ja virkistystä. Niissä kohdataan sekä onnistumisia että pettymyksiä turvallisessa ympäristössä
- Sisältöjen avulla opetellaan säätelemään omaa toimintaa ja tunneilmaisua

T10 varmistaa myönteisten liikunnallisten kokemusten saaminen ja rohkaista oppilasta kokeilemaan oman toimintakykynsä rajoja

- Oppilas saa myönteisiä liikuntakokemuksia ja rohkaistuu kokeilemaan rajojaan liikuntatunnilla

S3 Psyykkinen toimintakyky

Opetukseen valitaan iloa ja virkistystä tuottavia leikkejä ja tehtäviä, joissa koetaan onnistumisia sekä kohdataan tuetusti emotionaalisesti vaihtelevia tilanteita kuten leikeissä, kisailuissa tai peleissä koetut tilanteet.

Paikallinen tarkennus:

- Opetukseen valitaan monipuolisia leikkejä ja tehtäviä, jotta erilaiset oppilaat saavat sisällöistä iloa ja virkistystä. Niissä kohdataan sekä onnistumisia että pettymyksiä turvallisessa ympäristössä
- Sisältöjen avulla opetellaan säätelemään omaa toimintaa ja tunneilmaisua

2

Vuosiluokan tavoitteet ja keskeiset sisällöt

T1 kannustaa oppilasta fyysiseen aktiivisuuteen, kokeilemaan itsenäisesti ja yhdessä uusia, erilaisia liikuntatehtäviä sekä rohkaista ilmaisemaan itseään liikunnan avulla

- Oppilas osallistuu aktiivisesti sekä kokeilee erilaisia liikuntatehtäviä

S1 Fyysinen toimintakyky

Opetukseen sisältyy runsaasti fyysisesti aktiivista toimintaa. Opetukseen valitaan leikkejä ja tehtäviä sekä liikuntamuotoja, joissa harjoitellaan tasapaino- ja liikkumistaitoja (kuten kiipeilyä, juoksuja ja hyppyjä) ja välineenkäsittelytaitoja (kuten tehtäviä erilaisilla välineillä ja palloleikkejä) erilaisissa oppimisympäristöissä (kuten salissa, luonnossa, lumella ja jäällä). Kehonhallintaa edistetään käyttämällä tehtäviä (kuten voimistelu- ja musiikkileikkejä), joissa harjaannutetaan kehonhahmotusta, ilmaisua ja rytmin mukaan liikkumista.

Tutustutaan monipuolisin ja turvallisin tehtävin liikkumiseen sisällä ja ulkona eri vuodenaikoina eri oppimisympäristöissä. Vesiliikunta ja uinti kuuluvat liikunnan opetukseen.

Paikallinen tarkennus:

- Leikkejä, pelejä ja liikuntamuotoja jotka harjoittavat tasapaino- (pyöriminen, kieriminen, tasapainoilu, väistäminen, kääntyminen, heiluminen, ylösalaiset asennot sekä alastulo ja pysähtyminen) ja liikkumistaitoja (kävely ja juokseminen, hyppääminen, kiipeäminen, laukkaaminen) eri olosuhteissa ja ympäristöissä
- Välineenkäsittelytaitoja (heittäminen, kiinniottaminen, pomputtaminen, kuljettaminen, potkaiseminen, vierittäminen) monipuolisilla välineillä ja palloleikeissä
- Kehonhallintataitoja ja kehonhahmotusta (kehon keskilinjan ylittävät liikkeet, vasen-oikea, ylös-alas)
- Liikkumista rytmissä ja rytmiä luoden yksin ja yhdessä (esimerkiksi voimistelua, tanssia, musiikkia, kehoa ja välineitä hyödyntäen ja ilmentäen)
- Vesiliikuntaa ja uintia
- Monipuolista ja turvallista liikkumista sisällä ja ulkona eri vuodenaikoina ja oppimisympäristöissä
- Havainto- ja ratkaisuntekotaitoja harjaannuttavia tehtäviä erilaisina leikkeinä, harjoitteina ja peleinä

T2 ohjata oppilasta harjaannuttamaan havaintomotorisia taitojaan eli havainnoimaan itseään ja ympäristöään aistien avulla sekä tekemään liikuntatilanteisiin sopivia ratkaisuja

- Oppilas harjoittelee havainnoimaan ympäristöään ja itseään eri aistien avulla sekä tekemään ohjatusti liikuntatilanteisiin sopivia ratkaisuja

S1 Fyysinen toimintakyky

Opetukseen sisältyy runsaasti fyysisesti aktiivista toimintaa. Opetukseen valitaan leikkejä ja tehtäviä sekä liikuntamuotoja, joissa harjoitellaan tasapaino- ja liikkumistaitoja (kuten kiipeilyä,

juoksuja ja hyppyjä) ja välineenkäsittelytaitoja (kuten tehtäviä erilaisilla välineillä ja palloleikkejä) erilaisissa oppimisympäristöissä (kuten salissa, luonnossa, lumella ja jäällä). Kehonhallintaa edistetään käyttämällä tehtäviä (kuten voimistelu- ja musiikkileikkejä), joissa harjaannutetaan kehonhahmotusta, ilmaisua ja rytmin mukaan liikkumista.

Tutustutaan monipuolisin ja turvallisin tehtävin liikkumiseen sisällä ja ulkona eri vuodenaikoina eri oppimisympäristöissä. Vesiliikunta ja uinti kuuluvat liikunnan opetukseen.

Paikallinen tarkennus:

- Leikkejä, pelejä ja liikuntamuotoja jotka harjoittavat tasapaino- (pyöriminen, kieriminen, tasapainoilu, väistäminen, kääntyminen, heiluminen, ylösalaiset asennot sekä alastulo ja pysähtyminen) ja liikkumistaitoja (kävely ja juokseminen, hyppääminen, kiipeäminen, laukkaaminen) eri olosuhteissa ja ympäristöissä
- Välineenkäsittelytaitoja (heittäminen, kiinniottaminen, pomputtaminen, kuljettaminen, potkaiseminen, vierittäminen) monipuolisilla välineillä ja palloleikeissä
- Kehonhallintataitoja ja kehonhahmotusta (kehon keskilinjan ylittävät liikkeet, vasen-oikea, ylös-alas)
- Liikkumista rytmissä ja rytmiä luoden yksin ja yhdessä (esimerkiksi voimistelua, tanssia, musiikkia, kehoa ja välineitä hyödyntäen ja ilmentäen)
- Vesiliikuntaa ja uintia
- Monipuolista ja turvallista liikkumista sisällä ja ulkona eri vuodenaikoina ja oppimisympäristöissä
- Havainto- ja ratkaisuntekotaitoja harjaannuttavia tehtäviä erilaisina leikkeinä, harjoitteina ja peleinä

T3 vahvistaa motoristen perustaitojen (tasapaino-, liikkumis- ja välineenkäsittelytaidot) oppimista niin, että oppilas oppii soveltamaan niitä eri oppimisympäristöissä, eri tilanteissa ja eri vuodenaikoina

- Oppilas vahvistaa oppimiaan motorisia perustaitoja sekä oppii soveltamaan niitä eri oppimistilanteissa

S1 Fyysinen toimintakyky

Opetukseen sisältyy runsaasti fyysisesti aktiivista toimintaa. Opetukseen valitaan leikkejä ja tehtäviä sekä liikuntamuotoja, joissa harjoitellaan tasapaino- ja liikkumistaitoja (kuten kiipeilyä, juoksuja ja hyppyjä) ja välineenkäsittelytaitoja (kuten tehtäviä erilaisilla välineillä ja palloleikkejä) erilaisissa oppimisympäristöissä (kuten salissa, luonnossa, lumella ja jäällä). Kehonhallintaa edistetään käyttämällä tehtäviä (kuten voimistelu- ja musiikkileikkejä), joissa harjaannutetaan kehonhahmotusta, ilmaisua ja rytmin mukaan liikkumista.

Tutustutaan monipuolisin ja turvallisin tehtävin liikkumiseen sisällä ja ulkona eri vuodenaikoina eri oppimisympäristöissä. Vesiliikunta ja uinti kuuluvat liikunnan opetukseen.

Paikallinen tarkennus:

- Leikkejä, pelejä ja liikuntamuotoja jotka harjoittavat tasapaino- (pyöriminen, kieriminen, tasapainoilu, väistäminen, kääntyminen, heiluminen, ylösalaiset asennot sekä alastulo ja pysähtyminen) ja liikkumistaitoja (kävely ja juokseminen, hyppääminen, kiipeäminen, laukkaaminen) eri olosuhteissa ja ympäristöissä
- Välineenkäsittelytaitoja (heittäminen, kiinniottaminen, pomputtaminen, kuljettaminen, potkaiseminen, vierittäminen) monipuolisilla välineillä ja palloleikeissä
- Kehonhallintataitoja ja kehonhahmotusta (kehon keskilinjan ylittävät liikkeet, vasen-oikea, ylös-alas)
- Liikkumista rytmissä ja rytmiä luoden yksin ja yhdessä (esimerkiksi voimistelua, tanssia, musiikkia, kehoa ja välineitä hyödyntäen ja ilmentäen)

- Vesiliikuntaa ja uintia
- Monipuolista ja turvallista liikkumista sisällä ja ulkona eri vuodenaikoina ja oppimisympäristöissä
- Havainto- ja ratkaisuntekotaitoja harjaannuttavia tehtäviä erilaisina leikkeinä, harjoitteina ja peleinä

T4 harjaannuttaa oppilasta liikkumaan turvallisesti erilaisissa ympäristöissä, erilaisilla välineillä ja telineillä

- Oppilas harjoittelee liikkumaan turvallisesti erilaisissa ympäristöissä, erilaisilla välineillä ja telineillä

S1 Fyysinen toimintakyky

Opetukseen sisältyy runsaasti fyysisesti aktiivista toimintaa. Opetukseen valitaan leikkejä ja tehtäviä sekä liikuntamuotoja, joissa harjoitellaan tasapaino- ja liikkumistaitoja (kuten kiipeilyä, juoksuja ja hyppyjä) ja välineenkäsittelytaitoja (kuten tehtäviä erilaisilla välineillä ja palloleikkejä) erilaisissa oppimisympäristöissä (kuten salissa, luonnossa, lumella ja jäällä). Kehonhallintaa edistetään käyttämällä tehtäviä (kuten voimistelu- ja musiikkileikkejä), joissa harjaannutetaan kehonhahmotusta, ilmaisua ja rytmin mukaan liikkumista.

Tutustutaan monipuolisin ja turvallisin tehtävin liikkumiseen sisällä ja ulkona eri vuodenaikoina eri oppimisympäristöissä. Vesiliikunta ja uinti kuuluvat liikunnan opetukseen.

Paikallinen tarkennus:

- Leikkejä, pelejä ja liikuntamuotoja jotka harjoittavat tasapaino- (pyöriminen, kieriminen, tasapainoilu, väistäminen, kääntyminen, heiluminen, ylösalaiset asennot sekä alastulo ja pysähtyminen) ja liikkumistaitoja (kävely ja juokseminen, hyppääminen, kiipeäminen, laukkaaminen) eri olosuhteissa ja ympäristöissä
- Välineenkäsittelytaitoja (heittäminen, kiinniottaminen, pomputtaminen, kuljettaminen, potkaiseminen, vierittäminen) monipuolisilla välineillä ja palloleikeissä
- Kehonhallintataitoja ja kehonhahmotusta (kehon keskilinjan ylittävät liikkeet, vasen-oikea, ylös-alas)
- Liikkumista rytmissä ja rytmiä luoden yksin ja yhdessä (esimerkiksi voimistelua, tanssia, musiikkia, kehoa ja välineitä hyödyntäen ja ilmentäen)
- Vesiliikuntaa ja uintia
- Monipuolista ja turvallista liikkumista sisällä ja ulkona eri vuodenaikoina ja oppimisympäristöissä
- Havainto- ja ratkaisuntekotaitoja harjaannuttavia tehtäviä erilaisina leikkeinä, harjoitteina ja peleinä

T5 tutustuttaa oppilas vesiliikuntaan ja varmistaa alkeisuimataito

- Oppilas tutustuu vesiliikuntaan ja oppii alkeisuimataidon

S1 Fyysinen toimintakyky

Opetukseen sisältyy runsaasti fyysisesti aktiivista toimintaa. Opetukseen valitaan leikkejä ja tehtäviä sekä liikuntamuotoja, joissa harjoitellaan tasapaino- ja liikkumistaitoja (kuten kiipeilyä, juoksuja ja hyppyjä) ja välineenkäsittelytaitoja (kuten tehtäviä erilaisilla välineillä ja palloleikkejä) erilaisissa oppimisympäristöissä (kuten salissa, luonnossa, lumella ja jäällä). Kehonhallintaa edistetään käyttämällä tehtäviä (kuten voimistelu- ja musiikkileikkejä), joissa harjaannutetaan kehonhahmotusta, ilmaisua ja rytmin mukaan liikkumista.

Tutustutaan monipuolisin ja turvallisin tehtävin liikkumiseen sisällä ja ulkona eri vuodenaikoina eri oppimisympäristöissä. Vesiliikunta ja uinti kuuluvat liikunnan opetukseen.

Paikallinen tarkennus:

- Leikkejä, pelejä ja liikuntamuotoja jotka harjoittavat tasapaino- (pyöriminen, kieriminen, tasapainoilu, väistäminen, kääntyminen, heiluminen, ylösalaiset asennot sekä alastulo ja pysähtyminen) ja liikkumistaitoja (kävely ja juokseminen, hyppääminen, kiipeäminen, laukkaaminen) eri olosuhteissa ja ympäristöissä
- Välineenkäsittelytaitoja (heittäminen, kiinniottaminen, pomputtaminen, kuljettaminen, potkaiseminen, vierittäminen) monipuolisilla välineillä ja palloleikeissä
- Kehonhallintataitoja ja kehonhahmotusta (kehon keskilinjan ylittävät liikkeet, vasen-oikea, ylös-alas)
- Liikkumista rytmissä ja rytmiä luoden yksin ja yhdessä (esimerkiksi voimistelua, tanssia, musiikkia, kehoa ja välineitä hyödyntäen ja ilmentäen)
- Vesiliikuntaa ja uintia
- Monipuolista ja turvallista liikkumista sisällä ja ulkona eri vuodenaikoina ja oppimisympäristöissä
- Havainto- ja ratkaisuntekotaitoja harjaannuttavia tehtäviä erilaisina leikkeinä, harjoitteina ja peleinä

T6 ohjata oppilasta turvalliseen ja asialliseen toimintaan liikuntatunneilla

- Oppilas oppii aikuisen ohjauksella turvallisen ja asiallisen toiminnan liikuntatunneilla

S1 Fyysinen toimintakyky

Opetukseen sisältyy runsaasti fyysisesti aktiivista toimintaa. Opetukseen valitaan leikkejä ja tehtäviä sekä liikuntamuotoja, joissa harjoitellaan tasapaino- ja liikkumistaitoja (kuten kiipeilyä, juoksuja ja hyppyjä) ja välineenkäsittelytaitoja (kuten tehtäviä erilaisilla välineillä ja palloleikkejä) erilaisissa oppimisympäristöissä (kuten salissa, luonnossa, lumella ja jäällä). Kehonhallintaa edistetään käyttämällä tehtäviä (kuten voimistelu- ja musiikkileikkejä), joissa harjaannutetaan kehonhahmotusta, ilmaisua ja rytmin mukaan liikkumista.

Tutustutaan monipuolisin ja turvallisin tehtävin liikkumiseen sisällä ja ulkona eri vuodenaikoina eri oppimisympäristöissä. Vesiliikunta ja uinti kuuluvat liikunnan opetukseen.

Paikallinen tarkennus:

- Leikkejä, pelejä ja liikuntamuotoja jotka harjoittavat tasapaino- (pyöriminen, kieriminen, tasapainoilu, väistäminen, kääntyminen, heiluminen, ylösalaiset asennot sekä alastulo ja pysähtyminen) ja liikkumistaitoja (kävely ja juokseminen, hyppääminen, kiipeäminen, laukkaaminen) eri olosuhteissa ja ympäristöissä
- Välineenkäsittelytaitoja (heittäminen, kiinniottaminen, pomputtaminen, kuljettaminen, potkaiseminen, vierittäminen) monipuolisilla välineillä ja palloleikeissä
- Kehonhallintataitoja ja kehonhahmotusta (kehon keskilinjan ylittävät liikkeet, vasen-oikea, ylös-alas)
- Liikkumista rytmissä ja rytmiä luoden yksin ja yhdessä (esimerkiksi voimistelua, tanssia, musiikkia, kehoa ja välineitä hyödyntäen ja ilmentäen)
- Vesiliikuntaa ja uintia
- Monipuolista ja turvallista liikkumista sisällä ja ulkona eri vuodenaikoina ja oppimisympäristöissä
- Havainto- ja ratkaisuntekotaitoja harjaannuttavia tehtäviä erilaisina leikkeinä, harjoitteina ja peleinä

T7 ohjata oppilasta säätelemään toimintaansa ja tunneilmaisuaan vuorovaikutuksellisissa liikuntatilanteissa

- Oppilas osaa aikuisen ja ryhmän tuella sekä tutuissa tilanteissa itsenäisesti säädellä tunneilmaisuaan ja toimintaansa vuorovaikutustilanteissa

S2 Sosiaalinen toimintakyky

Opetus sisältää yksinkertaisia liikunnallisia sääntöleikkejä, tehtäviä ja pelejä, joissa oppilaat toimivat yhteistyössä muiden kanssa ja saavat kokemuksia muiden auttamisesta.

Paikallinen tarkennus:

- Opetus sisältää yksinkertaisia liikunnallisia sääntöleikkejä, tehtäviä ja pelejä, joissa oppilaat toimivat yhteistyössä muiden kanssa harjoitellen vuorovaikutus- ja muita sosiaalisia taitoja

T8 tukea yhdessä työskentelyn taitoja, kuten yhdessä sovittujen sääntöjen noudattamista, ohjaamalla oppilasta ottamaan vastuuta yhteispelien ja -leikkien onnistumisesta

- Oppilas osaa työskennellä aikuisen ohjaamana ryhmässä niin, että hän noudattaa yhteisesti sovittuja sääntöjä sekä ymmärtää vastuunsa yhteispelien ja -leikkien onnistumisessa

S2 Sosiaalinen toimintakyky

Opetus sisältää yksinkertaisia liikunnallisia sääntöleikkejä, tehtäviä ja pelejä, joissa oppilaat toimivat yhteistyössä muiden kanssa ja saavat kokemuksia muiden auttamisesta.

Paikallinen tarkennus:

- Opetus sisältää yksinkertaisia liikunnallisia sääntöleikkejä, tehtäviä ja pelejä, joissa oppilaat toimivat yhteistyössä muiden kanssa harjoitellen vuorovaikutus- ja muita sosiaalisia taitoja

T9 tukea oppilaan myönteisen minäkäsityksen vahvistumista, ohjata itsenäiseen työskentelyyn sekä itsensä monipuoliseen ilmaisemiseen.

- Oppilaan minäkäsitys vahvistuu ja hän harjoittelee ohjatusti itsenäiseen työskentelyyn ja ilmaisemaan itseään monipuolisesti erilaisissa liikuntatilanteissa

S3 Psyykkinen toimintakyky

Opetukseen valitaan iloa ja virkistystä tuottavia leikkejä ja tehtäviä, joissa koetaan onnistumisia sekä kohdataan tuetusti emotionaalisesti vaihtelevia tilanteita kuten leikeissä, kisailuissa tai peleissä koetut tilanteet.

Paikallinen tarkennus:

- Opetukseen valitaan monipuolisia leikkejä ja tehtäviä, jotta erilaiset oppilaat saavat sisällöistä iloa ja virkistystä, ja joissa kohdataan sekä onnistumisia että pettymyksiä turvallisessa ympäristössä
- Sisältöjen avulla opetellaan säätelemään omaa toimintaa ja tunneilmaisua

T10 varmistaa myönteisten liikunnallisten kokemusten saaminen ja rohkaista oppilasta kokeilemaan oman toimintakykynsä rajoja

- Oppilas saa myönteisiä liikuntakokemuksia ja uskaltaa kokeilla rajojaan liikuntatunnilla

S3 Psyykkinen toimintakyky

Opetukseen valitaan iloa ja virkistystä tuottavia leikkejä ja tehtäviä, joissa koetaan onnistumisia sekä kohdataan tuetusti emotionaalisesti vaihtelevia tilanteita kuten leikeissä, kisailuissa tai peleissä koetut tilanteet.

Paikallinen tarkennus:

- Opetukseen valitaan monipuolisia leikkejä ja tehtäviä, jotta erilaiset oppilaat saavat sisällöistä iloa ja virkistystä, ja joissa kohdataan sekä onnistumisia että pettymyksiä turvallisessa ympäristössä
- Sisältöjen avulla opetellaan säätelemään omaa toimintaa ja tunneilmaisua

Oppilaanohjaus

Oppiaineen tehtävä

Oppilaanohjauksella on keskeinen merkitys sekä oppilaiden, koulun että yhteiskunnan näkökulmasta. Ohjaustoiminnan tulee muodostaa koko perusopetuksen ajan kestävä, perusopetuksen jälkeisiin opintoihin ulottuva jatkumo. Oppilaanohjauksella edistetään oppilaiden koulutyön onnistumista, opintojen sujumista sekä koulutuksen tuloksellisuutta ja vaikuttavuutta.

Oppilaanohjauksen tehtävänä on edistää oppilaiden kasvua ja kehitystä siten, että jokainen oppilas pystyy kehittämään opiskeluvalmiuksiaan ja vuorovaikutustaitojaan sekä oppimaan elämässä tarvittavia tietoja ja taitoja. Oppilaanohjaus tukee oppilaita tekemään omiin valmiuksiinsa, arvoihinsa ja lähtökohtiinsa sekä kiinnostukseensa perustuvia arkielämää, opiskelua, jatko-opintoja sekä tulevaisuutta koskevia päätöksiä ja valintoja. Ohjauksen avulla oppilaat oppivat tiedostamaan mahdollisuutensa vaikuttaa oman elämänsä suunnitteluun ja päätöksentekoon. Oppilaita kannustetaan pohtimaan ja kyseenalaistamaan koulutukseen ja ammatteihin liittyviä ennakkokäsityksiä ja tekemään valintansa omia vahvuuksiaan ja kiinnostuksen kohteitaan vastaten. Oppilaanohjausta toteutetaan yhteistyössä huoltajien kanssa.

Koulun ohjaussuunnitelmassa kuvataan oppilaanohjauksen järjestämisen rakenteet, toimintatavat, työn- ja vastuunjako sekä monialaiset verkostot, joita tarvitaan ohjauksen tavoitteiden toteutumiseksi. Suunnitelmassa kuvataan myös kodin ja koulun ohjausyhteistyö, koulun työelämäyhteistyö sekä työelämään tutustumisen järjestelyt. Ohjaussuunnitelman tavoitteiden toteutumista arvioidaan systemaattisesti. Oppilaiden opintojen sujuvuutta nivelvaiheissa edistetään perusopetuksen aikana ja jatko-opintoihin siirryttäessä opettajien välisellä ja opinto-ohjaajien keskinäisellä sekä tarvittaessa moniammatillisella yhteistyöllä. Opettajat hyödyntävät työssään ajantasaista tietoa jatko-opinnoista, työelämästä ja työtehtävistä sekä niissä tapahtuvista muutoksista.

Oppilaanohjaus yhdistää koulua yhteiskuntaan ja työelämään. Sen avulla edistetään oikeudenmukaisuuden, yhdenvertaisuuden, tasa-arvon ja osallisuuden toteutumista sekä ehkäistään syrjäytymistä koulutuksesta ja työelämästä. Oppilaanohjauksessa kehittyvät tiedot ja taidot edistävät osaltaan osaavan työvoiman saatavuutta sekä osaamisen kysynnän ja tarjonnan yhteensovittamista tulevaisuuden työelämässä.

Oppilaanohjaus vuosiluokilla 1-2

***Vuosiluokilla 1-2** oppilaanohjaus toteutuu kiinteänä osana muuta opetusta ja koulun toimintaa. Oppilaanohjauksesta vastaa luokanopettaja yhdessä muiden opettajien kanssa. Ohjauksella edistetään oppilaiden opiskeluvalmiuksien ja -taitojen kehittymistä sekä tuetaan vähitellen kasvavaa vastuunottoa koulutyöstä sekä omista tehtävistä ja tavaroista. Oppilaiden tulee saada ohjausta tavoitteiden asettamisessa sekä kannustavaa ja ohjaavaa palautetta tavoitteiden saavuttamisesta siten, että oppimaan oppimisen taidot vahvistuvat. Oppilaanohjauksen tavoitteiden kannalta on tärkeä valita työtapoja ja palautteen antamisen tapoja, jotka*

mahdollistavat oppilaiden myönteisen käsityksen muodostumisen itsestään oppijoina ja ryhmän jäseninä. Oppilaita ohjataan vuorovaikutustaitojen harjoittelemiseen ja ryhmässä toimimiseen. Heitä kannustetaan myös osallisuuteen omassa lähiympäristössään.

Perusopetuksen alkuvaiheessa luodaan pohja kodin ja koulun yhteistyölle oppilaan ohjauksessa. Oppilaanohjauksella tuetaan oppilaita ja huoltajia tekemään ensimmäisiä koulutukseen liittyviä valintoja ja näkemään valintojen merkityksen tulevien opintojen kannalta. Ammatteihin ja työelämään tutustuminen aloitetaan luokan tai koulun sisäisistä tehtävistä sekä oppilaan lähipiirin ammateista.

Oppilaanohjaus on oppilaan kasvun, kehityksen ja oppimisen tukemista. Oppilaanohjauksella pyritään edesauttamaan oppilaan positiivista asennetta oppimista, koulunkäyntiä sekä myöhempää elämää, jatko-opintoja ja työelämää kohtaan. Oppilaanohjausta tehdään yhteistyössä huoltajien kanssa. Koko peruskoulun ajan järjestettävät arviointitapaamiset sekä muut palaverit ja yhteistyö huoltajien kanssa ovat osa oppilaan ohjausta.

Oppilaanohjaus toteutetaan Vantaalla vuosiluokilla 1 - 6 koulun kaikessa toiminnassa jokaisena koulupäivänä, eikä sitä erikseen arvioida. Oppilaanohjauksen tehtäviä tehdään muiden oppiaineiden yhteydessä ja niihin liitettyinä. Vantaan perusopetuksen oppilaanohjauksen painopisteinä ovat työelämätaidot ja yrittäjyys, ja siinä edistetään oppilaan kiinnostusta ja myönteistä asennetta työtä ja työelämää kohtaan sekä vahvistetaan siihen liittyvää tietämystä.

Tavoitteet vuosiluokilla 1-2

Vantaalla vuosiluokilla 1-2 oppilaanohjauksen päätavoitteena on edistää oppilaan opiskelu- ja koulunkäyntivalmiuksia ja niiden kehittymistä myöhempää koulutyöskentelyä ja oppimista varten. Oppilaanohjauksella tuetaan oppilaan myönteistä minäkäsitystä ja sosiaalista kasvua. Oppijaksi kasvamisessa painottuvat itsensä huolehtimisen taidot, kuten omista työvälineistä ja tehtävistä huolehtiminen. Ryhmässä toimimisen taidoissa painottuvat yhteisten pelisääntöjen noudattaminen sekä vuorovaikutustaidot. Ammatteihin ja työelämään tutustuminen aloitetaan luokan tai koulun sisäisistä tehtävistä sekä oppilaan lähipiirin ammateista.

Sisällöt vuosiluokilla 1-2

- Koulunkäyntitaitojen harjoittelu
- Positiivisen minäkäsityksen kehittyminen
- Itsestä huolehtimisen taitojen harjoittelu
- Ryhmässä toimiminen
- Ammatteihin tutustuminen

16. Vuosiluokat 3-6

16.1. Vuosiluokkien 2 ja 3 välinen siirtymävaihe

Siirtymävaiheessa on tärkeä varmistaa opiskelun edellyttämien perustaitojen hallinta ja vahvistaa kunkin oppilaan itseluottamusta koululaisena. Oppilaita tuetaan erityisesti lukemisen, kirjoittamisen sekä matematiikan valmiuksissa ja opiskelutaidoissa. Myös itsenäisen ja ryhmässä työskentelyn taitojen kehittäminen sekä vastuullisuuteen oppiminen tulevat entistä tärkeämmiksi. Koulutyön onnistumista tuetaan yhdessä kotien kanssa. Oppilaille ja huoltajille annetaan tietoa opintojen järjestelyistä, alkavista uusista oppiaineista sekä mahdollisista valinnaisista tai vapaaehtoisista opinnoista. Heidän kanssaan pohditaan opiskelun asettamia vaatimuksia ja mahdollisesti uuteen ryhmään liittymistä.

Oppilaille ja huoltajille annetaan tietoa opetuksen järjestäjän tarjoamasta kieliohjelmasta. Oppilaita kannustetaan monipuoliseen kieltenopiskeluun. Ennen kieli valintojen tekemistä voidaan järjestää kielisuihkuja monipuolisten kielivalintojen toteutumiseksi. Kielisuihkuissa kieleen tai kieliin voidaan tutustua esimerkiksi laulaen, leikkien, pelaten ja liikkuen. Kielisuihkut voidaan toteuttaa muun toiminnan yhteydessä tai niille voidaan varata omia opetustuokioita.

Lain edellyttämä erityisen tuen päätöksen tarkistaminen tehdään ennen kolmannen vuosiluokan opintojen alkamista.

16.2. Oppijana kehittyminen

Perusopetuksen kullakin vuosiluokkakokonaisuudella on yhteisten tehtävien lisäksi oma erityinen tehtävänsä. Sen hoitaminen edellyttää oppilaiden ikäkauden ja kehitysvaiheen huomioonottamista sekä huolenpitoa oppilaiden sujuvista siirtymistä koulupolun nivelvaiheissa.

Vuosiluokkien 3-6 erityisenä tehtävänä on oppimaan oppimisen taitojen kehittäminen sekä omien opiskelutapojen ja -taitojen tunnistaminen ja kehittäminen. Oppilaita rohkaistaan itsensä hyväksymiseen, omien rajojen ja oikeuksien tunnistamiseen ja puolustamiseen sekä omasta turvallisuudesta huolehtimiseen. Heitä ohjataan myös velvollisuuksiensa ja vastuunsa ymmärtämiseen sekä rakentavaan mielipiteiden ilmaisuun ja vuorovaikutukseen. Minkäänlaista kiusaamista tai syrjivää käyttäytymistä ei sallita. Oppilaiden kiinnostusta eettisiin ja moraalisiin kysymyksiin hyödynnetään luomalla tilaisuuksia keskusteluun ja pohdintaan sekä osallistumisen ja vastuun ottamisen harjoitteluun. Oppilaita kannustetaan tekemään valintoja omista lähtökohdistaan, sukupuolittuneita ratkaisuja välttäen. Erityistä huomiota kiinnitetään oppilaiden ohjauksen ja tuen tarpeisiin.

Vuosiluokkien 3-6 opetuksessa vahvistetaan ja täydennetään alemmilla vuosiluokilla hankittuja perustaitoja ja opitaan uusia asioita. Oppiaineiden määrä kasvaa. Opetuksessa pyritään löytämään luontevia tilanteita eheyttämiseen. Monialaisten oppimiskokonaisuuksien toteuttaminen vahvistaa oppiaineiden välistä yhteistyötä ja tarjoaa mahdollisuuksia oppilaiden ikäkaudelle tärkeiden kokemusten saamiseen. Oppimiskokonaisuuksilla voidaan lisätä työskentelyn toiminnallisuutta sekä tekemällä ja tutkimalla oppimista erilaisissa oppimisympäristöissä. Oppilaiden osuus suunnittelussa vahvistuu. Oppimiskokonaisuudet tarjoavat tilaisuuksia yhdessä tekemiseen, omaan ilmaisuun sekä yhteisön kannalta hyödylliseen toimintaan.

16.3. Vuosiluokkien 6 ja 7 välinen siirtymävaihe

Siirtyminen kuudennelta seitsemännelle luokalle edellyttää koulun tai koulujen henkilöstön suunnitelmallista yhteistyötä, opetuksen kannalta tarpeellisen tiedon siirtämistä sekä oppimisympäristöjen, toimintatapojen ja ohjaavien asiakirjojen tuntemista. Kodin ja koulun välisen vuorovaikutuksen merkitys korostuu siirtymävaiheessa. Siirtymä tarkoittaa oppilaille usein uuteen ryhmään sopeutumista, uusiin opettajiin ja ympäristöön tutustumista sekä uusien

työskentelytapojen ja arviointikäytäntöjen kohtaamista. Tällöin on tärkeää, että kotona ja koulussa huolehditaan oppilaiden mahdollisuudesta tuntea olonsa turvalliseksi samalla kun heitä rohkaistaan uusien asioiden kohtaamiseen. Vastuu omasta opiskelusta lisääntyy ja monet tulevaisuuteen vaikuttavat valinnat tulevat ajankohtaisiksi. Oppilaiden kuunteleminen ja arvostaminen sekä heidän osallisuutensa omista asioista ja valinnoista päättämiseen on tärkeää.

Lain edellyttämä erityisen tuen päätöksen tarkistaminen tehdään ennen seitsemännelle luokalle siirtymistä.

16.4. Laaja-alainen osaaminen vuosiluokilla 3-6

Laaja-alaisen osaamisen yleistavoitteet on määritelty luvussa 3. Tässä tuodaan esiin, mitkä tavoitenäkökulmat painottuvat vuosiluokilla 3-6.

Laaja-alaisen osaamisen kehittämistä jatketaan systemaattisesti. Tavoitteena on, että oppilaan osaamisen kehittyminen vahvistaa edellytyksiä itsensä tuntemiseen ja arvostamiseen sekä oman identiteetin muotoutumiseen. Identiteetti rakentuu vuorovaikutuksessa toisten ihmisten ja ympäristön kanssa. Ystävyyden ja hyväksytyksi tulemisen merkitys on suuri. Ikävuodet ovat erityisen otollisia myös kestävän elämäntavan omaksumiselle ja kestävän kehityksen tarpeen pohtimiselle.

16.5. Laaja-alaisen osaamisen alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Opetuksessa vahvistetaan taitoa asettaa kysymyksiä ja hakea niihin vastauksia itsenäisesti ja yhdessä toisten kanssa havaintoja tehden sekä erilaisia tietolähteitä ja apuvälineitä hyödyntäen. Samalla kehittyvät oppilaiden edellytykset tunnistaa pohdittavaan asiaan liittyviä erilaisia näkökulmia ja löytää uusia oivalluksia sekä harjaantua vähitellen asioiden kriittiseen tarkasteluun. Oppilaita ohjataan huomaamaan asioiden välisiä vuorovaikutussuhteita ja keskinäisiä yhteyksiä. Heitä kannustetaan kuuntelemaan toisten näkemyksiä ja samalla pohtimaan myös omaa sisäistä tietoaan. Oppilaita ohjataan huomaamaan, että tieto voi rakentua monella tavalla, esimerkiksi tietoisesti päättelemällä tai intuitiivisesti, omaan kokemukseen perustuen. Vertaisoppimista eli parin ja ryhmän kanssa työskentelyä ja oppimiseen tähtäävää vuorovaikutusta käytetään monipuolisesti ja vahvistetaan yhdessä työskentelyn taitoja. Ajattelun taitoja harjoitellaan ongelmanratkaisu- ja päättelytehtävin sekä uteliaisuutta, mielikuvitusta, kekseliäisyyttä ja toiminnallisuutta hyödyntävin ja edistävin työskentelytavoin. Oppilaita rohkaistaan käyttämään kuvittelukykyään luoviin ratkaisuihin ja olemassa olevien rajojen ylittämiseen.

Oppimaan oppimisen taitoja vahvistetaan kaikissa opiskelutilanteissa. Oppilaita ohjataan tunnistamaan itselle luontevimmat tavat oppia ja kiinnittämään huomiota omiin opiskelutapoihin. Työn suunnittelua, tavoitteiden asettamista sekä työskentelyn ja edistymisen arviointia harjoitellaan edelleen. Oppilaita opastetaan huomaamaan säännöllisesti suoritettujen tehtävien vaikutus edistymiseen sekä tunnistamaan vahvuutensa ja kehittämistarpeensa. Heitä autetaan hahmottamaan opintoihinsa liittyviä tavoitteita ja valintoja ja kannustetaan keskustelemaan niistä huoltajiensa kanssa.

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Oppilaita ohjataan tuntemaan ja arvostamaan sosiaalisia, kulttuurisia, uskonnollisia, katsomuksellisia ja kielellisiä juuriaan sekä pohtimaan oman taustansa merkitystä ja paikkaansa sukupolvien ketjussa. Koulutyössä tutustutaan kouluyhteisön ja kotiseudun kulttuuriin ennen ja nyt sekä kulttuuriympäristöön ja sen muutokseen ja moninaisuuteen. Oppilaita ohjataan tuntemaan ja arvostamaan kulttuuriperintöä ja osallistumaan uuden kulttuurin luomiseen. Heille avataan mahdollisuuksia kokea ja tulkita taidetta ja kulttuuria. Mediakulttuurin analysointi ja median vaikutusten tunnistaminen ja pohdinta on näillä vuosiluokilla tärkeätä. Koulutyössä opitaan tuntemaan ihmisoikeuksia koskevien sopimusten merkitys yhteiskunnassa ja maailmassa;

erityisesti perehdytään Lapsen oikeuksien sopimukseen. Oppilaita ohjataan ihmisoikeuksien kunnioittamiseen ja puolustamiseen.

Oppilaita kannustetaan kokeilemaan erilaisia ilmaisutapoja ja nauttimaan tekemisen ja ilmaisun ilosta. Heille järjestetään mahdollisuuksia kansainväliseen yhteistyöhön ja erilaisten toimintatapojen ja kulttuurien vertailuun. Opetuksessa tuetaan oppilaiden kasvua monipuolisiksi ja taitaviksi kielenkäyttäjiksi sekä äidinkielellään että muilla kielillä. Oppilaita rohkaistaan itsensä ilmaisemiseen vähäiselläkin kielitaidolla. Vuorovaikutusta, yhteistyötä ja hyvää käytöstä harjoitellaan monipuolisesti. Oppilaita ohjataan asettumaan toisen asemaan ja tarkastelemaan asioita eri näkökulmista. Koulutyössä luodaan innostavia tilaisuuksia harjaannuttaa sosiaalisia taitoja, kekseliäisyyttä, suunnittelu- ja ilmaisutaitoja sekä käden taitoja. Oppilaita kannustetaan arvostamaan ja hallitsemaan omaa kehoa ja käyttämään sitä tunteiden ja näkemysten, ajatusten ja ideoiden ilmaisemiseen.

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Koulutyössä oppilailla on tilaisuuksia harjoitella ajanhallintaa, hyvää käytöstä sekä muita omaan ja yhteiseen hyvinvointiin ja turvallisuuteen vaikuttavia toimintatapoja. Oppilaita kannustetaan ottamaan vastuuta oppimisympäristön siisteydestä, viihtyisyydestä ja ilmapiiristä sekä osallistumaan kouluyhteisön yhteisten sääntöjen laadintaan ja toimintatapojen kehittämiseen. Yhteisessä työskentelyssä oppilaat voivat kehittää tunnetaitojaan ja sosiaalisia taitojaan. Pelien ja leikkien sekä yhteisten tehtävien yhteydessä opitaan ymmärtämään sääntöjen, sopimusten ja luottamuksen merkitys ja harjoitellaan päätöksentekoa. Tuetaan oppilaiden itsenäisen liikkumisen taitoja aiempaa laajemmalla alueella ja joukkoliikenteessä. Kiinnitetään huomiota erityisesti pyöräilykasvatukseen sekä omasta ja toisten turvallisuudesta huolehtimiseen liikenteessä. Oppilaita ohjataan asianmukaisten turva- ja suojavälineiden käyttöön ja opetetaan tuntemaan keskeiset turvallisuuteen liittyvät symbolit. Yhdessä keskustellaan yksityisyyden ja henkilökohtaisten rajojen suojaamisen merkityksestä ja opitaan siihen liittyviä toimintatapoja. Koulussa harjoitellaan tarkoituksenmukaista toimintaa erilaisissa vaaratilanteissa.

Opetuksessa tarkastellaan teknologian monimuotoisuutta ja merkitystä. Oppilaat hankkivat tietoa teknologian kehityksestä ja vaikutuksista eri elämänalueilla ja monenlaisissa ympäristöissä. Heitä opastetaan teknologian vastuulliseen ja turvalliseen käyttöön ja tarkastellaan siihen liittyviä eettisiä kysymyksiä. Oppilaat tutustuvat myös kestävän kuluttamisen käytäntöihin, tutkivat jakamisen, kohtuullisuuden ja säästäväisyyden sekä talouden suunnittelun merkitystä ja harjoittelevat niitä. He saavat ohjausta kuluttajana toimimiseen sekä mainonnan ja median vaikutusten kriittiseen tarkasteluun. Oppilaita ohjataan pohtimaan omia valintojaan kestävän tulevaisuuden kannalta.

L4 Monilukutaito

Oppilaita ohjataan kehittämään monilukutaitoaan ja tulkitsemaan, tuottamaan ja arvioimaan yhä moninaisempia tekstejä erilaisissa yhteyksissä ja ympäristöissä. Teksteillä tarkoitetaan tässä sanallisten, kuvallisten, auditiivisten, numeeristen ja kinesteettisten symbolijärjestelmien sekä näiden yhdistelmien avulla ilmaistua tai ilmenevää tietoa. Tähän liittyvää perustaitojen ja -tekniikoiden hallintaa syvennetään. Fiktion, faktan ja mielipiteen tarkastelua ja erottelua harjoitellaan. Oppilaita ohjataan havainnoimaan ja tulkitsemaan ympäristöön ja huomaamaan, että teksteillä on erilaisia tavoitteita ja että tavoitteet vaikuttavat siihen, millaisia keinoja teksteissä käytetään. Tekstit voivat esimerkiksi välittää tietoa, luoda mielikuvia tai houkutella ostamaan.

Monilukutaitoa vahvistetaan tarkastelemalla erilaisia tekstejä tekijän, katsojan sekä käyttöyhteyksien ja -tilanteiden näkökulmista. Oppilaita kannustetaan monipuolisille tiedon lähteille kuten suullisten, audiovisuaalisten, painettujen ja sähköisten lähteiden sekä haku- ja kirjastopalveluiden käyttöön. Samalla oppilaita ohjataan vertailemaan ja arvioimaan hakemansa tiedon soveltuvuutta. Oppilaita ohjataan omakohtaiseen työskentelyyn eri medioiden parissa, jolla tehdään näkyväksi medioiden tuottamia merkityksiä ja välittämää todellisuutta. Kriittistä lukutaitoa kehitetään oppilaille merkityksellisissä kulttuurisissa yhteyksissä. Kertominen, kuvaaminen, vertailu ja selostaminen sekä erilaiset mediaesitykset ovat tässä vaiheessa ominaisia tiedon esittämisen tapoja. Erilaisten tekstien aktiivinen lukeminen ja tuottaminen koulutyössä ja vapaa-

aikana sekä teksteistä nauttiminen - niin tulkitsijan kuin tuottajan roolissa - edistää monilukutaidon kehittymistä.

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Tieto- ja viestintäteknologiaa (tvt) hyödynnetään monipuolisesti eri oppiaineissa ja muussa koulutyössä ja vahvistetaan yhteisöllistä oppimista. Samalla oppilaille luodaan mahdollisuuksia etsiä, kokeilla ja käyttää omaan oppimiseen ja työskentelyyn parhaiten sopivia työtapoja ja -välineitä. Koulussa tutkitaan tieto- ja viestintäteknologian vaikutusta arkeen ja otetaan selvää sen kestävistä käyttötavoista.

Käytännön taidot ja oma tuottaminen: Oppilaat oppivat käyttämään erilaisia laitteita, ohjelmistoja ja palveluita sekä ymmärtämään niiden käyttö- ja toimintalogiikkaa. He harjaantuvat sujuvaan tekstin tuottamiseen ja käsittelyyn eri välineillä ja oppivat myös kuvan, äänen, videon ja animaation tekemistä. Oppilaita kannustetaan toteuttamaan tvt:n avulla ideoitaan yksin ja yhdessä toisten kanssa. Ohjelmointia kokeillessaan oppilaat saavat kokemuksia siitä, miten teknologian toiminta riippuu ihmisen tekemistä ratkaisuista. Vastuullinen ja turvallinen toiminta: Oppilaita ohjataan tvt:n vastuulliseen ja turvalliseen käyttöön, hyviin käytöstapoihin sekä tekijänoikeuksien perusperiaatteiden tuntemiseen. Koulutyössä harjoitellaan eri viestintäjärjestelmien sekä opetuskäytössä olevien yhteisöllisten palvelujen käyttöä. Oppilaat saavat tietoa ja kokemusta hyvien työasentojen ja sopivan mittaisten työjaksojen merkityksestä terveydelle. Tiedonhallinta sekä tutkiva ja luova työskentely: Oppilaat harjoittelevat etsimään tietoa useammasta eri lähteestä hakupalveluiden avulla. Heitä ohjataan hyödyntämään lähteitä oman tiedon tuottamisessa ja harjoittelemaan tiedon kriittistä arviointia. Oppilaita kannustetaan etsimään itselle sopivia ilmaisutapoja ja käyttämään tvt:tä työskentelyn ja tuotosten dokumentoinnissa ja arvioinnissa. Vuorovaikutus ja verkostoituminen: Oppilaita ohjataan toimimaan oman roolinsa ja välineen luonteen mukaisesti sekä ottamaan vastuuta viestinnästään. Heitä ohjataan tarkastelemaan ja arvioimaan tvt:n roolia vaikuttamiskeinona. Oppilaat saavat kokemuksia tieto- ja viestintäteknologian käyttämisestä vuorovaikutuksessa koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa myös kansainvälisissä yhteyksissä.

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Oppilaita ohjataan työskentelemään järjestelmällisesti ja pitkäjänteisesti ja ottamaan kasvavassa määrin vastuuta tekemisestään. Heitä rohkaistaan tunnistamaan vahvuuksiaan ja kiinnostumaan erilaisista asioista. Oppilaita kannustetaan sisukkuuteen työn loppuun saattamisessa ja työn tulosten arvostamiseen. Koulutyössä harjoitellaan projektien toteuttamista, ryhmässä toimimista sekä yhteistyötä koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa. Yhteisissä työskentelytilanteissa oppilaat saavat mahdollisuuden oppia vastavuoroisuutta, neuvottelutaitoja sekä ponnistelua yhteisen tavoitteen saavuttamiseksi. Oppilaita rohkaistaan tuomaan vapaa-ajalla oppimiaan taitoja koulutyöhön ja opettamaan niitä toisille oppilaille.

Koulutyöhön sisällytetään toimintaa, jossa oppilaat saavat kokemuksia työstä, eri ammateista ja toisten hyväksi toimimisesta. Tällaista voi olla esimerkiksi koulun sisäinen työharjoittelu, yhteistyöhankkeet lähellä toimivien yritysten ja järjestöjen kanssa, kummitoiminta sekä vertaissovittelu tai tukioppilaana toimiminen. Oppilaita kannustetaan aloitteellisuuteen ja yritteliäisyyteen ja ohjataan näkemään työn ja yrittäjyyden merkitys elämässä ja yhteiskunnassa.

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Opetuksessa luodaan edellytykset oppilaiden kiinnostukselle kouluyhteisön ja yhteiskunnan asioita kohtaan. Oppilaiden kanssa tutkitaan kestävään kehitykseen, rauhaan, tasa-arvoon ja demokratiaan sekä ihmisoikeuksiin, erityisesti lasten oikeuksiin, liittyviä kysymyksiä ja tilanteita. Heidän kanssaan mietitään ja harjoitellaan käytännön tekoja, joilla itse voi vaikuttaa myönteisten muutosten puolesta. Oppilaita ohjataan näkemään median vaikutus yhteiskunnassa ja harjoittelemaan median käyttöä vaikuttamisen välineenä.

Oppilaat saavat tilaisuuksia harjoitella yhteistyötä, ristiriitojen käsittelyä ja ratkaisujen etsimistä sekä päätöksentekoa niin omassa luokkayhteisössä ja eri opiskelutilanteissa kuin koko kouluyhteisössäkin. Vaikuttaminen ja osallistuminen sekä niistä myönteisten kokemusten saaminen lisäävät yhteisöllisyyden kokemusta koulussa. Kokemukset yhdenvertaisuudesta, osallisuudesta ja yhteisöllisyydestä rakentavat luottamusta. Oppilaita innostetaan oppilaskuntatoimintaan, kerhotoimintaan ja esimerkiksi ympäristötoimintaan tai muihin koulun ja lähiyhteisön tarjoamiin toimintamuotoihin, joissa voi oppia osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja ja kasvaa vähitellen vastuun kantamiseen. Ympäristön suojelemisen merkitys avautuu omakohtaisen luontosuhteen kautta. Oppilaita ohjataan ymmärtämään omien valintojen, elämäntapojen ja tekojen merkitys paitsi itselle, myös lähiyhteisöille, yhteiskunnalle ja luonnolle.

16.6. Oppiaineet

Äidinkieli ja kirjallisuus

Oppiaineen tehtävä

Tehtäväkuvaus, oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet sekä ohjaus, eriyttäminen ja tuki sekä oppilaan oppimisen arviointi koskevat kaikkia äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen oppimääriä.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksen tehtävänä on kehittää oppilaiden kieli-, vuorovaikutus- ja tekstitaitoja ja ohjata heitä kiinnostumaan kielestä, kirjallisuudesta ja muusta kulttuurista ja tulemaan tietoiseksi itsestään viestijöinä ja kielenkäyttäjinä. Oppilaiden arjen kieli- ja tekstitaitoja laajennetaan niin, että he saavat valmiuksia havaintojen ja ilmiöiden käsitteellistämiseen, ajattelunsa kielentämiseen ja luovuutensa kehittämiseen.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetus vastaa yhteistyössä muiden oppiaineiden ja kotien kanssa oppilaiden kielikasvatuksesta ja auttaa heitä rakentamaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiä monikulttuurisessa ja medioituneessa yhteiskunnassa. Äidinkieli ja kirjallisuus on monitieteinen taito-, tieto- ja kulttuuriaine. Opetus perustuu laajaan tekstikäsitykseen. Keskeisiä ovat monimuotoisten tekstien tulkitsemisen ja tuottamisen sekä tiedon hankinnan ja jakamisen taidot. Ikäkaudelle ja kielitaidolle soveltuva kirjallisuus vahvistaa luovuuden ja mielikuvituksen monipuolista kehittymistä ja laajentaa oppilaiden käsitystä oman kielellisen ilmaisunsa mahdollisuuksista. Kirjallisuus yhdistää oppilaan kulttuuriinsa ja avartaa käsitystä muista kulttuureista.

Oppilaita rohkaistaan rakentavaan ja vastuulliseen vuorovaikutukseen erilaisissa viestintäympäristöissä. Osana eettistä kasvatusta oppilaita ohjataan ymmärtämään omien kielellisten ja viestinnällisten valintojen vaikutuksia toisiin ihmisiin. Metakognitiivisista taidoista äidinkielen opetuksessa painottuvat tekstien tulkitsemisen ja tuottamisen strategiset taidot. Kielitiedon opetuksen tehtävänä on tukea ja kehittää kielitietoisuutta ja kielen havainnoinnin taitoja. Opetus perustuu yhteisölliseen ja funktionaaliseen näkemykseen kielestä: kielen rakenteita opiskellaan ikäkaudelle tyypillisten kielenkäyttötilanteiden ja tekstilajien yhteydessä. Opetuksessa edetään portaittain oppilaiden kehitysvaiheen mukaan.

Opetus tutustuttaa moniin kulttuurisisältöihin, joista keskeisiä ovat sanataide, media, draama, teatteritaide sekä puhe- ja viestintäkulttuurit. Sanataiteeseen kuuluu kaunokirjallisten tekstien kirjoittaminen ja tulkitseminen. Kirjallisuuden opetuksen tehtävänä on lukemiseen innostaminen, elämysten saaminen ja jakaminen, kulttuurintuntemuksen syventäminen, eettisen kasvun tukeminen sekä oppilaiden kielen ja mielikuvituksen rikastaminen. Draama vahvistaa oppiaineen toiminnallista, kokemuksellista, elämyksellistä ja esteettistä luonnetta. Mediakasvatus tähtää mediasisältöjen tulkitsemiseen ja tuottamiseen ja niiden ymmärtämiseen kulttuurisena ilmiönä. Puhe- ja viestintäkulttuurien opetus vahvistaa vuorovaikutus- ja viestintätaitoja.

Keskeisiä motivaatiotekijöitä äidinkielen ja kirjallisuuden oppimisessa ovat opittavien asioiden merkityksellisyys oppilaille ja osallisuuden kokemukset. Oppilaiden kiinnostusta vahvistetaan luomalla mahdollisuuksia aktiiviseen toimijuuteen ja omiin valintoihin sekä ottamalla

huomioon oppilaiden tekstimaailma ja kokemukset sekä laajentamalla niitä. Opetuksessa, oppimisympäristön luomisessa ja opetusmenetelmien valinnassa otetaan huomioon oppilaiden erilaisuus, yhdenvertaisuus ja sukupuolten tasa-arvo ja tuetaan niin edistyneitä kuin oppimisvaikeuksien kanssa ponnistelevia. Äidinkielen oppimäärät tekevät yhteistyötä.

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 3-6

Vuosiluokilla 3–6 opetuksen *erityisenä tehtävänä on oppilaiden ilmaisu- ja vuorovaikutustaitojen sekä lukemisen ja tekstien tuottamisen taitojen ja strategioiden sujuvoittaminen ja tekstilajivalikoiman laajentaminen. Oppilaita ohjataan toimimaan tarkoituksenmukaisesti, turvallisesti ja vastuullisesti entistä monipuolisemmissa, myös monimediaisissa vuorovaikutustilanteissa, ja heitä ohjataan tulkitsemaan, tuottamaan ja arvioimaan yhä monimuotoisempia tekstejä osana oppimaan oppimista. Tietoa kielestä, kirjallisuudesta, mediasta ja muusta kulttuurista opitaan kielellisten taitojen kehittämisen ja tekstien merkitysten tarkastelun yhteydessä. Opetuksen tavoitteena on herättää kiinnostus ja antaa välineitä kielen havainnointiin, lukuharrastukseen ja monenlaiseen ilmaisuun sekä tarjota kieleen ja kirjallisuuteen liittyviä elämyksiä.*

Äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 3-6

Tavoitteena on kielellisesti virikkeinen ja yhteisöllinen oppimisympäristö, jossa oppilaiden näkemyksiä arvostetaan ja jossa on mahdollisuus tarkastella ja tuottaa tekstejä yksin ja yhdessä turvallisesti myös viestintäteknologian avulla. Opetuksessa hyödynnetään oppilaiden itse valitsemia ja heitä kiinnostavia kirjoja ja muita monimuotoisia tekstejä sekä laajennetaan oppilaiden lukukokemuksia. Äidinkielen oppimisympäristöön kuuluu myös koulun ulkopuolinen kulttuuri- ja mediatarjonta. Työtavat valitaan niin, että ne mahdollistavat yhdessä toimimisen ja kokemusten jakamisen sekä oppiaineen sisältöalueiden luontevan integroitumisen. Opetusta eheytetään prosessinomaisen opiskelun ja projektityöskentelyn avulla. Vuorovaikutus- ja draamataitoja syvennetään erilaisten harjoitusten avulla. Draamaa ja kirjallisuuden opetusta yhdistetään muiden oppiaineiden opetukseen.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa vuosiluokilla 3-6

Tavoitteena on tukea oppilaiden kielellistä kehitystä, sujuvan luku- ja kirjoitustaidon oppimista sekä lukutaidon syvenemistä ymmärtäväksi lukemiseksi. Oppilaita tuetaan sanavarannon laajentamisessa, käsitteiden oppimisessa sekä ajatusten kielentämisessä ja vuorovaikutustaidoissa. Jokaista oppilasta kannustetaan taitotasoaan vastaavan kirjallisuuden ja muiden tekstien lukemiseen ja ohjataan luetun ymmärtämisen strategioiden käyttöön sekä sopivien opiskelustrategioiden kehittämiseen ja omien vahvuuksien tunnistamiseen. Oppilaiden tekstien tuottamisen taitojen sekä oikeinkirjoituksen kehittämiseksi annetaan malleja sekä yhteisöllistä ja yksilöllistä tukea. Myös kielellisesti taitavia oppilaita tuetaan lukuhaasteiden ottamisessa, itselleen soveltuvien työtapojen löytämisessä ja tavoitteiden asettamisessa. Tekstit ja työtavat valitaan niin, että oppilaiden yhdenvertaisuus ja sukupuolten tasa-arvo toteutuu.

Oppilaan oppimisen arviointi äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa vuosiluokilla 3-6

Arviointi ja siihen perustuva palaute on monipuolista, konkreettista ja oppimisen taitoja kehittävää. Arviointi nivotaan kiinteäksi osaksi oppimisprosessia. Arviointi perustuu monipuoliseen dokumentointiin siitä, miten oppilaiden laajenevat kielelliset taidot ja tekstien tuottaminen sekä tulkinta kehittyvät ja mitkä ovat heidän tietonsa kielestä, kirjallisuudesta ja muusta kulttuurista.

Oppilaita ohjataan arvioimaan omaa ja muiden työskentelyä, ilmaisua ja tuotoksia. Oppimista tukevan, monipuolisen ja erittelevän arvioinnin ja palautteen avulla oppilaita autetaan tulemaan tietoiseksi omista taidoistaan, tiedoistaan ja työskentelyprosesseistaan ja he saavat välineitä niiden kehittämiseen. Omaehtoinen lukeminen on tärkeä tavoite, jota tuetaan ja arvioidaan suhteessa luku- ja kirjoitustaitoon.

Äidinkielen ja kirjallisuuden sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi oppilaiden osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin. Määritellessään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositodistusta varten opettaja käyttää valtakunnallisia arviointikriteereitä. Oppimisen edistymisen kannalta keskeisiä ovat äidinkielen ja kirjallisuuden eri tavoitealueiden perustaidot ja niihin johtavat työskentelyprosessit ja oppimisstrategiat.

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus

Oppimäärän tehtävä vuosiluokilla 3-6

***Vuosiluokilla 3–6** erityisenä tehtävänä on tukea suomen kielen taidon kehittymistä sekä luku- ja kirjoitustaidon ja vuorovaikutustaitojen sujuvoitumista ja monipuolistumista. Opetuksessa otetaan huomioon oppilaiden kielitaito ja vahvuudet. Tekstien tulkitsemisen ja tuottamisen yhteydessä harjaannutaan tarkastelemaan kielen piirteitä ja kirjallisuuden keinoja ja edetään laajempien tekstien lukemiseen ja lukukokemusten monipuoliseen jakamiseen.*

Äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 3-6

*Tavoitteena on kielellisesti virikkeinen ja yhteisöllinen oppimisympäristö, jossa oppilaiden näkemyksiä arvostetaan ja jossa on mahdollisuus tarkastella ja tuottaa tekstejä yksin ja yhdessä turvallisesti myös viestintäteknologian avulla. Opetuksessa hyödynnetään oppilaiden itse valitsemia ja heitä kiinnostavia kirjoja ja muita monimuotoisia tekstejä sekä laajennetaan oppilaiden lukukokemuksia. **Äidinkielen** oppimisympäristöön kuuluu myös koulun ulkopuolinen kulttuuri- ja mediatarjonta. Työtavat valitaan niin, että ne mahdollistavat yhdessä toimimisen ja kokemusten jakamisen sekä oppiaineen sisältöalueiden luontevan integroitumisen. Opetusta eheytetään prosessinomaisen opiskelun ja projektityöskentelyn avulla. Vuorovaikutus- ja draamataitoja syvennetään erilaisten harjoitusten avulla. Draamaa ja kirjallisuuden opetusta yhdistetään muiden oppiaineiden opetukseen.*

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa vuosiluokilla 3-6

Tavoitteena on tukea oppilaiden kielellistä kehitystä, sujuvan luku- ja kirjoitustaidon oppimista sekä lukutaidon syvenemistä ymmärtäväksi lukemiseksi. Oppilaita tuetaan sanavarannon laajentamisessa, käsitteiden oppimisessa sekä ajatusten kielentämisessä ja vuorovaikutustaidoissa. Jokaista oppilasta kannustetaan taitotasoaan vastaavan kirjallisuuden ja muiden tekstien lukemiseen ja ohjataan luetun ymmärtämisen strategioiden käyttöön sekä sopivien opiskelustrategioiden kehittämiseen ja omien vahvuuksien tunnistamiseen. Oppilaiden tekstien tuottamisen taitojen sekä oikeinkirjoituksen kehittämiseksi annetaan malleja sekä yhteisöllistä ja yksilöllistä tukea. Myös kielellisesti taitavia oppilaita tuetaan lukuhaasteiden ottamisessa, itselleen soveltuvien työtapojen löytämisessä ja tavoitteiden asettamisessa. Tekstit ja työtavat valitaan niin, että oppilaiden yhdenvertaisuus ja sukupuolten tasa-arvo toteutuu.

Oppilaan oppimisen arviointi äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa vuosiluokilla 3-6

Arviointi ja siihen perustuva palaute on monipuolista, konkreettista ja oppimisen taitoja kehittävää. Arviointi nivotaan kiinteäksi osaksi oppimisprosessia. Arviointi perustuu monipuoliseen dokumentointiin siitä, miten oppilaiden laajenevat kielelliset taidot ja tekstien tuottaminen sekä tulkinta kehittyvät ja mitkä ovat heidän tietonsa kielestä, kirjallisuudesta ja muusta kulttuurista.

Oppilaita ohjataan arvioimaan omaa ja muiden työskentelyä, ilmaisua ja tuotoksia. Oppimista tukevan, monipuolisen ja erittelevän arvioinnin ja palautteen avulla oppilaita autetaan tulemaan tietoiseksi omista taidoistaan, tiedoistaan ja työskentelyprosesseistaan ja he saavat välineitä niiden kehittämiseen. Omaehtoinen lukeminen on tärkeä tavoite, jota tuetaan ja arvioidaan suhteessa luku- ja kirjoitustaitoon.

Äidinkielen ja kirjallisuuden sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi oppilaiden osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin. Määritellessään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositodistusta varten opettaja käyttää valtakunnallisia arviointikriteereitä. Oppimisen edistymisen kannalta keskeisiä ovat äidinkielen ja kirjallisuuden eri tavoitealueiden perustaidot ja niihin johtavat työskentelyprosessit ja oppimisstrategiat.

3

Vuosiluokan tavoitteet ja keskeiset sisällöt

T1 ohjata oppilasta vahvistamaan ilmaisuvarantoaan ja taitoaan ilmaista mielipiteensä ja toimia rakentavasti koulun ja muun arjen vuorovaikutustilanteissa

- Oppilas harjoittelee mielipiteen esittämistä ja omista kokemuksista kertomista

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Vuorovaikutustaidot ja ilmaisuvaranto	Oppilas osallistuu erilaisiin vuorovaikutustilanteisiin käyttäen ilmaisuvarantoaan sekä keskustelee ja työskentelee erilaisten aihepiirien ja tekstien pohjalta.

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Harjoitellaan kertomista, mielipiteen ilmaisua ja kuvailua yhteisöllisesti erilaisten aihepiirien ja tekstien pohjalta. Ohjataan kokonaisilmaisuun ja hyödynnetään draamatyöskentelyä. Tutkitaan ja käytetään kieltä osana toimintaa (tilannesidonnaiset fraasit ja ilmaukset, ajan ilmaiseminen kerronnassa, modaalisuus, vertaaminen kuvailussa sekä epäsuora esitys ja toisen puheeseen viittaaminen). Harjoitellaan ääntämistä, kuuntelutaitoja ja kuullusta oppimisen taitoja. Osallistutaan oman luokan sekä kouluyhteisön vuorovaikutus- ja kulttuuritoimintaan, niiden suunnitteluun ja niiden toteuttamiseen.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 3. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Keskusteleminen ja kuunteleminen
    - Harjoitellaan opetustilanteisiin liittyvien ohjeiden ymmärtämistä ja niiden mukaan toimimista

- Ohjataan oppilasta ymmärtämään läheisesti omaan arkeen liittyvän puheen tai selostuksen sisältöä
- Rohkaistutaan esittämään omia mielipiteitä ja kertomaan omista kokemuksista ja omaan elämään liittyvistä tapahtumista
- Harjoitellaan toimimista erilaisissa ryhmissä

- Draamatyöskentely
  - Käytetään monipuolisesti erilaisia draamatyötapoja
  - Harjoitellaan tunteiden tunnistamista ja sanottamista sekä sanatonta viestintää

T2 innostaa oppilasta vahvistamaan kasvokkaisen vuorovaikutuksen, opetuspuheen ja kuultujen tekstien kuuntelu- ja ymmärtämistaitojaan

- Oppilas harjoittelee ohjeiden ymmärtämistä
- Oppilas harjoittelee ryhmätyötaitoja

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstien ymmärtäminen ja vuorovaikutuksessa toimiminen	Oppilas ymmärtää opetuspuhetta ja muuta kuulemaansa, kun tilanne tai aihe on ennestään tuttu tai ymmärtämistä tuetaan. Oppilas osaa toimia kasvokkaisissa vuorovaikutustilanteissa.

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Harjoitellaan kertomista, mielipiteen ilmaisua ja kuvailua yhteisöllisesti erilaisten aihepiirien ja tekstien pohjalta. Ohjataan kokonaisilmaisuun ja hyödynnetään draamatyöskentelyä. Tutkitaan ja käytetään kieltä osana toimintaa (tilannesidonnaiset fraasit ja ilmaukset, ajan ilmaiseminen kerronnassa, modaalisuus, vertaaminen kuvailussa sekä epäsuora esitys ja toisen puheeseen viittaaminen). Harjoitellaan ääntämistä, kuuntelutaitoja ja kuullusta oppimisen taitoja. Osallistutaan oman luokan sekä kouluyhteisön vuorovaikutus- ja kulttuuritoimintaan, niiden suunnitteluun ja niiden toteuttamiseen.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 3. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Keskusteleminen ja kuunteleminen
  - Harjoitellaan opetustilanteisiin liittyvien ohjeiden ymmärtämistä ja niiden mukaan toimimista
  - Ohjataan oppilasta ymmärtämään läheisesti omaan arkeen liittyvän puheen tai selostuksen sisältöä
  - Rohkaistutaan esittämään omia mielipiteitä ja kertomaan omista kokemuksista ja omaan elämään liittyvistä tapahtumista
  - Harjoitellaan toimimista erilaisissa ryhmissä

- Draamatyöskentely
  - Käytetään monipuolisesti erilaisia draamatyötapoja
  - Harjoitellaan tunteiden tunnistamista ja sanottamista sekä sanatonta viestintää

T3 ohjata oppilasta ilmaisemaan itseään monipuolisesti sanallisia ja ei-sanallisia ilmaisukeinoja käyttäen sekä käyttämään luovuuttaan ja ottamaan huomioon myös muut osallistujat

- Oppilas harjoittelee ryhmätyötaitoja
- Oppilas oppii tunnistamaan tunteita ja oman toiminnan vaikutusta muihin
- Oppilas käyttää luovuuttaan apuna tullakseen ymmärretyksi

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ilmaisu vuorovaikutustilanteissa	Oppilas ilmaisee itseään erilaisia ilmaisun keinoja käyttäen ja osaa ottaa huomioon puhekumppaninsa.

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Harjoitellaan kertomista, mielipiteen ilmaisua ja kuvailua yhteisöllisesti erilaisten aihepiirien ja tekstien pohjalta. Ohjataan kokonaisilmaisuun ja hyödynnetään draamatyöskentelyä. Tutkitaan ja käytetään kieltä osana toimintaa (tilannesidonnaiset fraasit ja ilmaukset, ajan ilmaiseminen kerronnassa, modaalisuus, vertaaminen kuvailussa sekä epäsuora esitys ja toisen puheeseen viittaaminen). Harjoitellaan ääntämistä, kuuntelutaitoja ja kuullusta oppimisen taitoja. Osallistutaan oman luokan sekä kouluyhteisön vuorovaikutus- ja kulttuuritoimintaan, niiden suunnitteluun ja niiden toteuttamiseen.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 3. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Keskusteleminen ja kuunteleminen
    - Harjoitellaan opetustilanteisiin liittyvien ohjeiden ymmärtämistä ja niiden mukaan toimimista
    - Ohjataan oppilasta ymmärtämään läheisesti omaan arkeen liittyvän puheen tai selostuksen sisältöä
    - Rohkaistutaan esittämään omia mielipiteitä ja kertomaan omista kokemuksista ja omaan elämään liittyvistä tapahtumista
    - Harjoitellaan toimimista erilaisissa ryhmissä
- Draamatyöskentely
    - Käytetään monipuolisesti erilaisia draamatyötapoja
    - Harjoitellaan tunteiden tunnistamista ja sanottamista sekä sanatonta viestintää

T4 ohjata oppilasta sujuvoittamaan lukutaitoaan ja käyttämään tietoaan tekstilajeista tekstien erittelemisessä ja tiedon luotettavuuden arvioinnissa itsenäisesti ja ryhmässä

- Oppilas harjoittelee mekaanisen lukemisen sujuvuutta ja ymmärtävää lukutaitoa
- Oppilas tunnistaa tuttuja tekstilajeja
- Oppilas ymmärtää tiedon luotettavuuden ongelmallisuutta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Lukutaidon sujuvuus ja tekstilajitaidot tekstin tulkinnassa	Oppilas lukee sujuvasti monimuotoisia tekstejä. Oppilas tunnistaa kertomuksen, tietotekstin ja arvioivan tekstin ja harjoittelee käyttämään tietoa tekstilajipiirteistä tekstien tulkinnassa ja arvioinnissa.

S2 Tekstien tulkitseminen

Harjoitellaan kaunokirjallisuuden ja erilaisten tieto- ja mediatekstien sujuvaa lukemista sekä käyttämään tilanteeseen ja tavoitteeseen sopivia lukustrategioita. Edistetään tekstilajien piirteiden sekä kirjallisuuden peruskäsitteiden tuntemusta. Opitaan tunnistamaan kertovien, kuvaavien, ohjaavien ja yksinkertaisten kantaa ottavien tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä. Harjoitellaan mielipiteen ja arvottavien ilmausten erottamista teksteissä sekä selvittämään tiedon lähteen ja arvioimaan tiedon luotettavuutta. Harjoitellaan hahmottamaan virkkeen osien suhteita (lause, lausekkeen pääsanan ja määritteen suhde, lauseenvastike) tekstin ymmärtämisen tukena. Luokitellaan sanoja merkityksen ja muodon perusteella (sanaluokat). Pohditaan, millaisia merkityksiä eri sijamuodot sisältävät ja opitaan verbien taipuminen persoona- ja aikamuodoissa. Harjoitellaan selittämään, vertailemaan ja pohtimaan sanojen, niiden synonyymien, kielikuvien, sanontojen ja käsitteiden merkityksiä ja niiden hierarkioita. Harjaannutetaan havaitsemaan, miten persoonaa ja aikaa ilmaistaan tekstissä. Laajennetaan sana- ja käsitevarantoa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 3. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Sujuva lukeminen
    - Ymmärtävän lukutaidon harjaannuttaminen
    - Lukustrategian ja esim. päättelyn harjoittelu
    - Alustava tutustuminen joihinkin tekstilajeihin
    - Sanavaraston laajentaminen
- Tiedonhankinta
    - Tiedonhankinta ikätasolle sopivista lähteistä

T5 kannustaa oppilasta kehittämään taitoaan tulkita puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä erilaisissa tilanteissa tarkoituksenmukaisia luku- ja ymmärtämisstrategioita käyttäen

- Oppilas harjoittelee tulkitsemaan erilaisia tekstejä
- Oppilas harjoittelee tekstinymmärtämisen strategioita

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstien tulkinta	Oppilas osallistuu erilaisiin kielenkäyttötilanteisiin ja osaa tulkita puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä.

S2 Tekstien tulkitseminen

Harjoitellaan kaunokirjallisuuden ja erilaisten tieto- ja mediatekstien sujuvaa lukemista sekä käyttämään tilanteeseen ja tavoitteeseen sopivia lukustrategioita. Edistetään tekstilajien piirteiden sekä kirjallisuuden peruskäsitteiden tuntemusta. Opitaan tunnistamaan kertovien, kuvaavien, ohjaavien ja yksinkertaisten kantaa ottavien tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä.

Harjoitellaan mielipiteen ja arvottavien ilmausten erottamista teksteissä sekä selvittämään tiedon lähteen ja arvioimaan tiedon luotettavuutta. Harjoitellaan hahmottamaan virkkeen osien suhteita (lause, lausekkeen pääsanan ja määritteen suhde, lauseenvastike) tekstin ymmärtämisen tukena. Luokitellaan sanoja merkityksen ja muodon perusteella (sanaluokat). Pohditaan, millaisia merkityksiä eri sijamuodot sisältävät ja opitaan verbien taipuminen persoona- ja aikamuodoissa. Harjoitellaan selittämään, vertailemaan ja pohtimaan sanojen, niiden synonyymien, kielikuvien, sanontojen ja käsitteiden merkityksiä ja niiden hierarkioita. Harjaannutetaan havaitsemaan, miten persoonaa ja aikaa ilmaistaan tekstissä. Laajennetaan sana- ja käsitevarantoa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 3. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Sujuva lukeminen
    - Ymmärtävän lukutaidon harjaannuttaminen
    - Lukustrategian ja esim. päättelyn harjoittelu
    - Alustava tutustuminen joihinkin tekstilajeihin
    - Sanavaraston laajentaminen
- Tiedonhankinta
    - Tiedonhankinta ikätasolle sopivista lähteistä

T6 ohjata oppilasta päättelevään tekstien tulkintaan sekä laajentamaan sana- ja käsitevarantoaan

- Oppilas laajentaa sanavarastoa
- Oppilas harjoittelee ohjatusti päättelyä tekstin sisältämien vihjeiden avulla

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Sana- ja käsitevarannon laajentuminen, päättelevä tekstien tulkinta	Oppilas hallitsee kohtuullisen sana- ja käsitevarannon sekä tunnistaa tekstistä merkityksiä, jotka vaativat päättelyä.

S2 Tekstien tulkitseminen

Harjoitellaan kaunokirjallisuuden ja erilaisten tieto- ja mediatekstien sujuvaa lukemista sekä käyttämään tilanteeseen ja tavoitteeseen sopivia lukustrategioita. Edistetään tekstilajien piirteiden sekä kirjallisuuden peruskäsitteiden tuntemusta. Opitaan tunnistamaan kertovien, kuvaavien, ohjaavien ja yksinkertaisten kantaa ottavien tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä. Harjoitellaan mielipiteen ja arvottavien ilmausten erottamista teksteissä sekä selvittämään tiedon lähteen ja arvioimaan tiedon luotettavuutta. Harjoitellaan hahmottamaan virkkeen osien suhteita (lause, lausekkeen pääsanan ja määritteen suhde, lauseenvastike) tekstin ymmärtämisen tukena. Luokitellaan sanoja merkityksen ja muodon perusteella (sanaluokat). Pohditaan, millaisia merkityksiä eri sijamuodot sisältävät ja opitaan verbien taipuminen persoona- ja aikamuodoissa. Harjoitellaan selittämään, vertailemaan ja pohtimaan sanojen, niiden synonyymien, kielikuvien, sanontojen ja käsitteiden merkityksiä ja niiden hierarkioita. Harjaannutetaan havaitsemaan, miten persoonaa ja aikaa ilmaistaan tekstissä. Laajennetaan sana- ja käsitevarantoa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 3. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Sujuva lukeminen

    - Ymmärtävän lukutaidon harjaannuttaminen
    - Lukustrategian ja esim. päättelyn harjoittelu
    - Alustava tutustuminen joihinkin tekstilajeihin
    - Sanavaraston laajentaminen
- Tiedonhankinta
    - Tiedonhankinta ikätasolle sopivista lähteistä

T7 innostaa oppilasta edistämään käsinkirjoittamisen ja näppäintaitojen sujuvoitumista ja tuottamaan arjessa ja koulussa tarvittavia monimuotoisia tekstejä yksin ja ryhmässä

- Oppilas harjaantuu käsin kirjoittamiseen ja näppäintaitoihin
- Oppilas harjoittelee kirjoittamista mallien ja virikemateriaalin avulla
- Oppilas totuttelee myös yhteisten tekstien tuottamiseen ja oppii hahmottamaan erilaisia tekstilajeja myös kirjoittamisen kautta (esim. kertovat, kuvaavat ja kantaaottavat tekstit)

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstilajitaidot tekstin tuottamisessa, käsinkirjoittaminen ja näppäintaidot	Oppilas osaa ohjatusti käyttää kertomiselle, kuvaamiselle ja yksinkertaiselle kantaaottavalle tekstille tyypillistä kieltä. Oppilas osaa kirjoittaa suomea käsin ja hän on omaksunut tarvittavia näppäintaitoja.

S3 Tekstien tuottaminen

Harjoitellaan sujuvaa kirjoittamista, tekstien tuottamisen ja käsittelyn perustoimintoja ja yleiskielen normeja itsenäisesti ja ryhmässä. Tuotetaan ikäkaudelle sopivia kertovia, kuvaavia, ohjaavia ja yksinkertaisia kantaa ottavia tekstilajeja ja niissä käytettävää sanastoa ja fraseologiaa sekä kieliopillisia rakenteita. Tutustutaan kirjoittamisprosessin vaiheisiin ja muokataan tekstejä palautteen perusteella.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 3. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Harjoitellaan käsin kirjoittamista ja näppäintaitoja
- Kirjoitetaan omia tekstejä mallien ja virikemateriaalin avulla
- Yhteisten tekstien tuottaminen
- Harjoitellaan jo pienimuotoisesti eri tekstilajien suunnittelua ja tuottamista

T8 auttaa oppilasta syventämään taitoaan suunnitella ja tuottaa tekstejä itsenäisesti ja ryhmässä sekä käyttämään monipuolisesti niissä tarvittavaa sanastoa ja kieliopillisia rakenteita

- Oppilas tutustuu ensimmäisiin kielen rakenteisiin myös kirjoittamisen kautta
- Oppilas harjoittelee tekstien suunnittelua

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstien tuottaminen	Oppilas tuottaa kokonaisia tekstejä ja osoittaa niissä oikeinkirjoituksen tuntemusta. Oppilas osaa otsikoida tekstinsä, jakaa sen kappaleisiin ja kiinnittää huomiota sananvalintoihin.

S3 Tekstien tuottaminen

Harjoitellaan sujuvaa kirjoittamista, tekstien tuottamisen ja käsittelyn perustoimintoja ja yleiskielen normeja itsenäisesti ja ryhmässä. Tuotetaan ikäkaudelle sopivia kertovia, kuvaavia, ohjaavia ja yksinkertaisia kantaa ottavia tekstilajeja ja niissä käytettävää sanastoa ja fraseologiaa sekä kieliopillisia rakenteita. Tutustutaan kirjoittamisprosessin vaiheisiin ja muokataan tekstejä palautteen perusteella.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 3. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Harjoitellaan käsin kirjoittamista ja näppäintaitoja
- Kirjoitetaan omia tekstejä mallien ja virikemateriaalin avulla
- Yhteisten tekstien tuottaminen
- Harjoitellaan jo pienimuotoisesti eri tekstilajien suunnittelua ja tuottamista

T9 ohjata oppilasta tarkastelemaan ja arvioimaan omia tekstejään sekä kehittämään taitoa antaa ja vastaanottaa palautetta

- Oppilas suhtautuu myönteisesti saamaansa palautteeseen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstien arviointi sekä palautteen antaminen ja vastaanottaminen	Oppilas osaa arvioida tuottamiaan tekstejä, tunnistaa omia vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan tekstin tuottajana sekä osaa antaa ja vastaanottaa palautetta.

S3 Tekstien tuottaminen

Harjoitellaan sujuvaa kirjoittamista, tekstien tuottamisen ja käsittelyn perustoimintoja ja yleiskielen normeja itsenäisesti ja ryhmässä. Tuotetaan ikäkaudelle sopivia kertovia, kuvaavia, ohjaavia ja yksinkertaisia kantaa ottavia tekstilajeja ja niissä käytettävää sanastoa ja fraseologiaa sekä kieliopillisia rakenteita. Tutustutaan kirjoittamisprosessin vaiheisiin ja muokataan tekstejä palautteen perusteella.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 3. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Harjoitellaan käsin kirjoittamista ja näppäintaitoja
- Kirjoitetaan omia tekstejä mallien ja virikemateriaalin avulla
- Yhteisten tekstien tuottaminen
- Harjoitellaan jo pienimuotoisesti eri tekstilajien suunnittelua ja tuottamista

T10 ohjata oppilasta vahvistamaan kielitietoisuuttaan ja havainnoimaan kielenkäytön tilanteista vaihtelua, eri kielten piirteitä ja puhutun ja kirjoitetun suomen säännönmukaisuuksia

- Oppilas harjaantuu käyttämään kielellisiä käsitteitä, joiden avulla hän pystyy tekemään jo yksinkertaisia vertailuja eri kielten välillä (substantiivit, verbit, adjektiivit)
- Oppilas alkaa tunnistamaan puhutun ja kirjoitetun kielen eroavaisuuksia
- Oppilas alkaa ymmärtää puhutun kielen tilanteista vaihtelua

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kielten ja kielenkäytön piirteiden havainnointi ja vertailu	Oppilas tunnistaa kielen rakenteen säännönmukaisuuksia ja kykenee kuvaamaan tavallisimpia peruskäsitteitä käyttäen, miten kielenkäyttö vaihtelee eri tilanteissa. Oppilas osaa antaa esimerkkejä ympäristönsä kielistä ja murteista.

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Tutkitaan tilanteen ja aiheen mukaista kielen vaihtelua havainnoimalla koulun ja oppilaiden vapaa-ajan vuorovaikutustilanteita sekä moninaisia kuultuja ja luettuja tekstejä. Pohditaan sanojen, ilmausten ja tekstien ilmentämiä merkityksiä ja tapoja luokitella niitä. Tutustutaan puhutun ja kirjoitetun suomen piirteisiin. Opitaan päättelemään keskeisiä säännönmukaisuuksia (sanaluokat ja lausetyypit, nominien ja verbien taivutus, sanojen yhdistäminen ja johtaminen) ja tapoja luoda merkityksiä. Tutustutaan lapsille ja nuorille suunnattuun kauno- ja tietokirjallisuuteen, elokuviin ja mediateksteihin sekä kirjastoon niitä tarjoavana resurssina. Perehdytään lasten ja nuorten maailmaan liittyviin kansanperinteen lajeihin ja nykyperinteeseen.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 3. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Kielen rakenteet ja ilmiöt
- Aloitetaan sanojen luokittelu ja tutustutaan sanaluokkiin
- Virkkeen tuntomerkit ja muodostaminen
- Tutkitaan eri tilanteissa käytettävää kieltä ja ilmaisutapoja
- Tarjotaan mahdollisuuksia tutustua eri kulttuureihin
- Kannustetaan oppilasta kertomaan omasta kulttuuristaan ja kielestä
- Pyritään laajentamaan oppimisympäristöä luokkahuoneen ulkopuolelle
- Vinkataan oppilaan maailmankuvaa laajentavaa ja ikä- ja taitotasolle sopivaa luettavaa

T11 innostaa oppilasta tutustumaan monipuolisesti kirjallisuuteen ja kulttuuriin ja kannustaa lukemaan lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta sekä rohkaista lukuelämysten jakamiseen ja kirjaston aktiiviseen käyttöön

- Oppilas harjoittelee tiedonhankintaa ja kirjaston käyttöä
- Oppilas harjaantuu säännölliseen ikätasonsa mukaisen lastenkirjallisuuden lukemiseen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kirjallisuuden ja kulttuurin tuntemus	Oppilas lukee lasten- ja nuortenkirjallisuutta ja pystyy kertomaan ajatuksiaan lukemastaan ja muusta lasten- ja nuortenkulttuurista.

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Tutkitaan tilanteen ja aiheen mukaista kielen vaihtelua havainnoimalla koulun ja oppilaiden vapaa-ajan vuorovaikutustilanteita sekä moninaisia kuultuja ja luettuja tekstejä. Pohditaan sanojen, ilmausten ja tekstien ilmentämiä merkityksiä ja tapoja luokitella niitä. Tutustutaan puhutun ja kirjoitetun suomen piirteisiin. Opitaan päättelemään keskeisiä säännönmukaisuuksia (sanaluokat ja lausetyypit, nominien ja verbien taivutus, sanojen yhdistäminen ja johtaminen) ja tapoja luoda merkityksiä. Tutustutaan lapsille ja nuorille suunnattuun kauno- ja tietokirjallisuuteen, elokuviin ja mediateksteihin sekä kirjastoon niitä tarjoavana resurssina. Perehdytään lasten ja nuorten maailmaan liittyviin kansanperinteen lajeihin ja nykyperinteeseen.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 3. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Kielen rakenteet ja ilmiöt
- Aloitetaan sanojen luokittelu ja tutustutaan sanaluokkiin
- Virkkeen tuntomerkit ja muodostaminen
- Tutkitaan eri tilanteissa käytettävää kieltä ja ilmaisutapoja
- Tarjotaan mahdollisuuksia tutustua eri kulttuureihin
- Kannustetaan oppilasta kertomaan omasta kulttuuristaan ja kielestä
- Pyritään laajentamaan oppimisympäristöä luokkahuoneen ulkopuolelle
- Vinkataan oppilaan maailmankuvaa laajentavaa ja ikä- ja taitotasolle sopivaa luettavaa

T12 ohjata oppilasta havainnoimaan koulun ja muun ympäristön kulttuurista monimuotoisuutta sekä tukea oppilaan monikielistä ja -kulttuurista identiteettiä ja rohkaista hyödyntämään ja kehittämään omaa kielirepertuaaria

- Oppilas hyödyntää omaa kielellistä ja kulttuurista pääomaansa opettajan kannustamana

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kielellisen ja kulttuurisen monimuotoisuuden havainnointi	Oppilas osaa kuvailla omaa ja elinympäristönsä monikielisyyttä sekä kulttuurista monimuotoisuutta.

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Tutkitaan tilanteen ja aiheen mukaista kielen vaihtelua havainnoimalla koulun ja oppilaiden vapaa-ajan vuorovaikutustilanteita sekä moninaisia kuultuja ja luettuja tekstejä. Pohditaan sanojen, ilmausten ja tekstien ilmentämiä merkityksiä ja tapoja luokitella niitä. Tutustutaan puhutun ja kirjoitetun suomen piirteisiin. Opitaan päättelemään keskeisiä säännönmukaisuuksia (sanaluokat ja lausetyypit, nominien ja verbien taivutus, sanojen yhdistäminen ja johtaminen) ja tapoja luoda merkityksiä. Tutustutaan lapsille ja nuorille suunnattuun kauno- ja tietokirjallisuuteen, elokuviin ja mediateksteihin sekä kirjastoon niitä tarjoavana resurssina. Perehdytään lasten ja nuorten maailmaan liittyviin kansanperinteen lajeihin ja nykyperinteeseen.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 3. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Kielen rakenteet ja ilmiöt
- Aloitetaan sanojen luokittelu ja tutustutaan sanaluokkiin
- Virkkeen tuntomerkit ja muodostaminen
- Tutkitaan eri tilanteissa käytettävää kieltä ja ilmaisutapoja

- Tarjotaan mahdollisuuksia tutustua eri kulttuureihin
- Kannustetaan oppilasta kertomaan omasta kulttuuristaan ja kielestä
- Pyritään laajentamaan oppimisympäristöä luokkahuoneen ulkopuolelle
- Vinkataan oppilaan maailmankuvaa laajentavaa ja ikä- ja taitotasolle sopivaa luettavaa

T13 innostaa oppilasta vahvistamaan myönteistä käsitystä itsestään kielenkäyttäjänä ja kielenoppijana sekä asettamaan oppimistavoitteita

- Oppilas saa myönteisen käsityksen itsestään kielenoppijana niin että pystyy asettamaan itselleen realistisia tavoitteita, joihin pyrkiä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Oppimistavoitteiden asettaminen	Oppilas osaa ohjatusti asettaa itselleen oppimistavoitteita.

S5 Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena

Opitaan jäsentämään lukemisen, kirjoittamisen, kuuntelun ja puhumisen prosesseja pienempiin osiin ja harjoitellaan näitä osataitoja sekä erilaisia kirjoitus- ja kuuntelutekniikoita. Harjoitellaan eri oppiaineiden tärkeiden käsitteiden ja ilmausten tunnistamista ja niiden omaan käyttöön ottamista. Hyödynnetään tieto- ja viestintäteknologiaa apuna eri tiedonalojen tiedonhankinnassa, oppimisessa ja oman oppimisen arvioinnissa suhteessa tavoitteisiin. Oppilasta ohjataan toimimaan eettisesti tekijänoikeuksia ja yksityisyyttä kunnioittaen. Vahvistetaan oppilaan taitoa käyttää omaa äidinkieltään ja muita osaamiaan kieliä kaiken oppimisen tukena.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 3. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Oppilasta tuetaan ympäristö -ja luonnontiedon tekstien tarkassa lukemisessa (käsitellään tekstejä sisältö- ja merkityskysymyksin)
- Ohjataan löytämään virkkeen avainsanat
- Tehdään ajatuskarttoja ja harjoitellaan ohjatusti tiedonhakua
- Luodaan kiireetön oppimisympäristö, jossa jokainen oppilas osallistetaan tekstin käsittelyssä
- Harjoitellaan tavoitteiden asettamista
- Harjoitellaan käsitteet: otsikko ja kuvateksti

T14 ohjata oppilasta havaitsemaan, miten kieltä käytetään eri oppiaineissa

- Oppilas havainnoi ohjatusti jo selkeitä eroja eri tekstityyppien välillä esim. luonnontieteelliset tekstit ja kertovat tekstit
- Oppilas pystyy autettuna kertomaan selkeitä eroja eri tekstityyppien välillä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Eri oppiaineiden kielen havainnointi	Oppilas lukee tuetusti eri oppiaineiden tekstejä tai niiden osia ja osaa kuvailla, millaisista osista tekstit rakentuvat.

S5 Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena

Opitaan jäsentämään lukemisen, kirjoittamisen, kuuntelun ja puhumisen prosesseja pienempiin osiin ja harjoitellaan näitä osataitoja sekä erilaisia kirjoitus- ja kuuntelutekniikoita. Harjoitellaan eri oppiaineiden tärkeiden käsitteiden ja ilmausten tunnistamista ja niiden omaan käyttöön ottamista. Hyödynnetään tieto- ja viestintäteknologiaa apuna eri tiedonalojen tiedonhankinnassa, oppimisessa ja oman oppimisen arvioinnissa suhteessa tavoitteisiin. Oppilasta ohjataan toimimaan eettisesti tekijänoikeuksia ja yksityisyyttä kunnioittaen. Vahvistetaan oppilaan taitoa käyttää omaa äidinkieltään ja muita osaamiaan kieliä kaiken oppimisen tukena.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 3. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Oppilasta tuetaan ympäristö -ja luonnontiedon tekstien tarkassa lukemisessa (käsitellään tekstejä sisältö- ja merkityskysymyksin)
- Ohjataan löytämään virkkeen avainsanat
- Tehdään ajatuskarttoja ja harjoitellaan ohjatusti tiedonhakua
- Luodaan kiireetön oppimisympäristö, jossa jokainen oppilas osallistetaan tekstin käsittelyssä
- Harjoitellaan tavoitteiden asettamista
- Harjoitellaan käsitteet: otsikko ja kuvateksti

T15 kannustaa oppilasta kehittämään tietojaan ja kielellisiä keinojaan itseohjautuvaan työskentelyyn, tiedonhakuun ja tiedon jäsentämiseen itsenäisesti ja ryhmässä

- Oppilas harjoittelee ohjatusti tiedonhakua ja ajatuskarttojen tekoa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstin rakentaminen ja tiedonhaku	Oppilas osaa tuottaa sovitusta aihepiiristä hankkimansa tiedon pohjalta jäsennellyn suullisen tai kirjallisen tekstin itsenäisesti tai ryhmässä. Oppilas osaa ohjatusti valita tilanteeseen ja aiheeseen sopivan tavan hankkia tietoa.

S5 Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena

Opitaan jäsentämään lukemisen, kirjoittamisen, kuuntelun ja puhumisen prosesseja pienempiin osiin ja harjoitellaan näitä osataitoja sekä erilaisia kirjoitus- ja kuuntelutekniikoita. Harjoitellaan eri oppiaineiden tärkeiden käsitteiden ja ilmausten tunnistamista ja niiden omaan käyttöön ottamista. Hyödynnetään tieto- ja viestintäteknologiaa apuna eri tiedonalojen tiedonhankinnassa, oppimisessa ja oman oppimisen arvioinnissa suhteessa tavoitteisiin. Oppilasta ohjataan toimimaan eettisesti tekijänoikeuksia ja yksityisyyttä kunnioittaen. Vahvistetaan oppilaan taitoa käyttää omaa äidinkieltään ja muita osaamiaan kieliä kaiken oppimisen tukena.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 3. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Oppilasta tuetaan ympäristö -ja luonnontiedon tekstien tarkassa lukemisessa (käsitellään tekstejä sisältö- ja merkityskysymyksin)
- Ohjataan löytämään virkkeen avainsanat
- Tehdään ajatuskarttoja ja harjoitellaan ohjatusti tiedonhakua

- Luodaan kiireetön oppimisympäristö, jossa jokainen oppilas osallistetaan tekstin käsittelyssä
- Harjoitellaan tavoitteiden asettamista
- Harjoitellaan käsitteet: otsikko ja kuvateksti

4

Vuosiluokan tavoitteet ja keskeiset sisällöt

T1 ohjata oppilasta vahvistamaan ilmaisuvarantoaan ja taitoaan ilmaista mielipiteensä ja toimia rakentavasti koulun ja muun arjen vuorovaikutustilanteissa

- Oppilas harjoittelee mielipiteen ja perustelujen esittämistä sekä omista kokemuksista kertomista
- Oppilas harjoittelee opetuskeskusteluun osallistumista

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Vuorovaikutustaidot ja ilmaisuvaranto	Oppilas osallistuu erilaisiin vuorovaikutustilanteisiin käyttäen ilmaisuvarantoaan sekä keskustelee ja työskentelee erilaisten aihepiirien ja tekstien pohjalta.

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Harjoitellaan kertomista, mielipiteen ilmaisua ja kuvailua yhteisöllisesti erilaisten aihepiirien ja tekstien pohjalta. Ohjataan kokonaisilmaisuun ja hyödynnetään draamatyöskentelyä. Tutkitaan ja käytetään kieltä osana toimintaa (tilannesidonnaiset fraasit ja ilmaukset, ajan ilmaiseminen kerronnassa, modaalisuus, vertaaminen kuvailussa sekä epäsuora esitys ja toisen puheeseen viittaaminen). Harjoitellaan ääntämistä, kuuntelutaitoja ja kuullusta oppimisen taitoja. Osallistutaan oman luokan sekä kouluyhteisön vuorovaikutus- ja kulttuuritoimintaan, niiden suunnitteluun ja niiden toteuttamiseen.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 4. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Keskusteleminen ja kuunteleminen
    - Harjoitellaan opetustilanteisiin liittyvien ohjeiden ymmärtämistä ja niiden mukaan toimimista
    - Ohjataan oppilasta edelleen hahmottamaan läheisesti omaan arkeen liittyvän puheen tai selostuksen sisältöä
    - Rohkaistaan esittämään omia mielipiteitä perusteluineen ja kertomaan omista kokemuksista
    - Ohjataan oppilasta ottamaan osaa opetuskeskusteluihin ja ryhmätöihin
- Draamatyöskentely
    - Käytetään monipuolisesti erilaisia draamatyötapoja
    - Harjoitellaan tekstien elävöittämistä draaman keinoin esim. myös oppiaineiden sisältöjen avaamiseksi

T2 innostaa oppilasta vahvistamaan kasvokkaisen vuorovaikutuksen, opetuspuheen ja kuultujen tekstien kuuntelu- ja ymmärtämistaitojaan

- Oppilas harjoittelee opetuspuheen kuuntelemista ja ymmärtämistä
- Oppilas harjoittelee ohjeiden ymmärtämistä ja niiden selostamista toiselle
- Oppilas pyrkii osallistumaan ryhmätyöhön

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstien ymmärtäminen ja vuorovaikutuksessa toimiminen	Oppilas ymmärtää opetuspuhetta ja muuta kuulemaansa, kun tilanne tai aihe on ennestään tuttu tai ymmärtämistä tuetaan. Oppilas osaa toimia kasvokkaisissa vuorovaikutustilanteissa.

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Harjoitellaan kertomista, mielipiteen ilmaisua ja kuvailua yhteisöllisesti erilaisten aihepiirien ja tekstien pohjalta. Ohjataan kokonaisilmaisuun ja hyödynnetään draamatyöskentelyä. Tutkitaan ja käytetään kieltä osana toimintaa (tilannesidonnaiset fraasit ja ilmaukset, ajan ilmaiseminen kerronnassa, modaalisuus, vertaaminen kuvailussa sekä epäsuora esitys ja toisen puheeseen viittaaminen). Harjoitellaan ääntämistä, kuuntelutaitoja ja kuullusta oppimisen taitoja. Osallistutaan oman luokan sekä kouluyhteisön vuorovaikutus- ja kulttuuritoimintaan, niiden suunnitteluun ja niiden toteuttamiseen.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 4. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Keskusteleminen ja kuunteleminen
    - Harjoitellaan opetustilanteisiin liittyvien ohjeiden ymmärtämistä ja niiden mukaan toimimista
    - Ohjataan oppilasta edelleen hahmottamaan läheisesti omaan arkeen liittyvän puheen tai selostuksen sisältöä
    - Rohkaistaan esittämään omia mielipiteitä perusteluineen ja kertomaan omista kokemuksista
    - Ohjataan oppilasta ottamaan osaa opetuskeskusteluihin ja ryhmätöihin
- Draamatyöskentely
    - Käytetään monipuolisesti erilaisia draamatyötapoja
    - Harjoitellaan tekstien elävöittämistä draaman keinoin esim. myös oppiaineiden sisältöjen avaamiseksi

T3 ohjata oppilasta ilmaisemaan itseään monipuolisesti sanallisia ja ei-sanallisia ilmaisukeinoja käyttäen sekä käyttämään luovuuttaan ja ottamaan huomioon myös muut osallistujat

- Oppilas osallistuu keskusteluun ryhmätyötilanteessa
- Oppilas rohkaistuu esittämään omia ideoitaan
- Oppilas elävöittää tekstejä draaman keinoin pienessä ryhmässä ja harjoittelee tunteiden ilmaisua

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ilmaisu vuorovaikutustilanteissa	Oppilas ilmaisee itseään erilaisia ilmaisun keinoja käyttäen ja osaa ottaa huomioon puhekumppaninsa.

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Harjoitellaan kertomista, mielipiteen ilmaisua ja kuvailua yhteisöllisesti erilaisten aihepiirien ja tekstien pohjalta. Ohjataan kokonaisilmaisuun ja hyödynnetään draamatyöskentelyä. Tutkitaan ja käytetään kieltä osana toimintaa (tilannesidonnaiset fraasit ja ilmaukset, ajan ilmaiseminen kerronnassa, modaalisuus, vertaaminen kuvailussa sekä epäsuora esitys ja toisen puheeseen viittaaminen). Harjoitellaan ääntämistä, kuuntelutaitoja ja kuullusta oppimisen taitoja. Osallistutaan oman luokan sekä kouluyhteisön vuorovaikutus- ja kulttuuritoimintaan, niiden suunnitteluun ja niiden toteuttamiseen.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 4. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Keskusteleminen ja kuunteleminen
    - Harjoitellaan opetustilanteisiin liittyvien ohjeiden ymmärtämistä ja niiden mukaan toimimista
    - Ohjataan oppilasta edelleen hahmottamaan läheisesti omaan arkeen liittyvän puheen tai selostuksen sisältöä
    - Rohkaistaan esittämään omia mielipiteitä perusteluineen ja kertomaan omista kokemuksista
    - Ohjataan oppilasta ottamaan osaa opetuskeskusteluihin ja ryhmätöihin
- Draamatyöskentely
    - Käytetään monipuolisesti erilaisia draamatyötapoja
    - Harjoitellaan tekstien elävöittämistä draaman keinoin esim. myös oppiaineiden sisältöjen avaamiseksi

T4 ohjata oppilasta sujuvoittamaan lukutaitoaan ja käyttämään tietoaan tekstilajeista tekstien erittelemisessä ja tiedon luotettavuuden arvioinnissa itsenäisesti ja ryhmässä

- Oppilas syventää ymmärtävää lukutaitoaan
- Oppilas osaa nimetä tutuimmat tekstilajit
- Oppilas tutustuu erilaisiin tekstin käyttötarkoituksiin
- Oppilas harjoittelee tiedon luotettavuuden arviointia

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Lukutaidon sujuvuus ja tekstilajitaidot tekstin tulkinnassa	Oppilas lukee sujuvasti monimuotoisia tekstejä. Oppilas tunnistaa kertomuksen, tietotekstin ja arvioivan tekstin ja harjoittelee käyttämään tietoa tekstilajipiirteistä tekstien tulkinnassa ja arvioinnissa.

S2 Tekstien tulkitseminen

Harjoitellaan kaunokirjallisuuden ja erilaisten tieto- ja mediatekstien sujuvaa lukemista sekä käyttämään tilanteeseen ja tavoitteeseen sopivia lukustrategioita. Edistetään tekstilajien piirteiden

sekä kirjallisuuden peruskäsitteiden tuntemusta. Opitaan tunnistamaan kertovien, kuvaavien, ohjaavien ja yksinkertaisten kantaa ottavien tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä. Harjoitellaan mielipiteen ja arvottavien ilmausten erottamista teksteissä sekä selvittämään tiedon lähteen ja arvioimaan tiedon luotettavuutta. Harjoitellaan hahmottamaan virkkeen osien suhteita (lause, lausekkeen pääsanan ja määritteen suhde, lauseenvastike) tekstin ymmärtämisen tukena. Luokitellaan sanoja merkityksen ja muodon perusteella (sanaluokat). Pohditaan, millaisia merkityksiä eri sijamuodot sisältävät ja opitaan verbien taipuminen persoona- ja aikamuodoissa. Harjoitellaan selittämään, vertailemaan ja pohtimaan sanojen, niiden synonyymien, kielikuvien, sanontojen ja käsitteiden merkityksiä ja niiden hierarkioita. Harjaannutetaan havaitsemaan, miten persoonaa ja aikaa ilmaistaan tekstissä. Laajennetaan sana- ja käsitevarantoa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 4. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Sujuva lukeminen
    - Ymmärtävän lukutaidon syventäminen
    - Lukustrategian ja esim. päättelyn harjoittelu
    - Tekstien käyttötarkoituksiin tutustuminen alkaa
    - Sana- ja käsitevaraston laajentaminen
    - Tekstilajien tunnistaminen ja tulkitseminen alkaa
    - Medialukutaito
- Tiedonhankinta
    - Tiedonhankinta ikätasolle sopivista lähteistä

T5 kannustaa oppilasta kehittämään taitoaan tulkita puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä erilaisissa tilanteissa tarkoituksenmukaisia luku- ja ymmärtämisstrategioita käyttäen

- Oppilas tulkitsee tuttujen tekstilajien edustajia
- Oppilas harjoittelee tekstinymmärtämisen strategioita

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstien tulkinta	Oppilas osallistuu erilaisiin kielenkäyttötilanteisiin ja osaa tulkita puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä.

S2 Tekstien tulkitseminen

Harjoitellaan kaunokirjallisuuden ja erilaisten tieto- ja mediatekstien sujuvaa lukemista sekä käyttämään tilanteeseen ja tavoitteeseen sopivia lukustrategioita. Edistetään tekstilajien piirteiden sekä kirjallisuuden peruskäsitteiden tuntemusta. Opitaan tunnistamaan kertovien, kuvaavien, ohjaavien ja yksinkertaisten kantaa ottavien tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä. Harjoitellaan mielipiteen ja arvottavien ilmausten erottamista teksteissä sekä selvittämään tiedon lähteen ja arvioimaan tiedon luotettavuutta. Harjoitellaan hahmottamaan virkkeen osien suhteita (lause, lausekkeen pääsanan ja määritteen suhde, lauseenvastike) tekstin ymmärtämisen tukena. Luokitellaan sanoja merkityksen ja muodon perusteella (sanaluokat). Pohditaan, millaisia merkityksiä eri sijamuodot sisältävät ja opitaan verbien taipuminen persoona- ja aikamuodoissa. Harjoitellaan selittämään, vertailemaan ja pohtimaan sanojen, niiden synonyymien, kielikuvien, sanontojen ja käsitteiden merkityksiä ja niiden hierarkioita. Harjaannutetaan havaitsemaan, miten persoonaa ja aikaa ilmaistaan tekstissä. Laajennetaan sana- ja käsitevarantoa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 4. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Sujuva lukeminen
    - Ymmärtävän lukutaidon syventäminen
    - Lukustrategian ja esim. päättelyn harjoittelu
    - Tekstien käyttötarkoituksiin tutustuminen alkaa
    - Sana- ja käsitevaraston laajentaminen
    - Tekstilajien tunnistaminen ja tulkitseminen alkaa
    - Medialukutaito
- Tiedonhankinta
    - Tiedonhankinta ikätasolle sopivista lähteistä

T6 ohjata oppilasta päättelevään tekstien tulkintaan sekä laajentamaan sana- ja käsitevarantoaan

- Oppilas laajentaa edelleen sanavarastoaan erilaisiin teksteihin tutustumalla
- Oppilas tekee päätelmiä teksteistä, joissa on tuttu aihepiiri

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Sana- ja käsitevarannon laajentuminen, päättelevä tekstien tulkinta	Oppilas hallitsee kohtuullisen sana- ja käsitevarannon sekä tunnistaa tekstistä merkityksiä, jotka vaativat päättelyä.

S2 Tekstien tulkitseminen

Harjoitellaan kaunokirjallisuuden ja erilaisten tieto- ja mediatekstien sujuvaa lukemista sekä käyttämään tilanteeseen ja tavoitteeseen sopivia lukustrategioita. Edistetään tekstilajien piirteiden sekä kirjallisuuden peruskäsitteiden tuntemusta. Opitaan tunnistamaan kertovien, kuvaavien, ohjaavien ja yksinkertaisten kantaa ottavien tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä. Harjoitellaan mielipiteen ja arvottavien ilmausten erottamista teksteissä sekä selvittämään tiedon lähteen ja arvioimaan tiedon luotettavuutta. Harjoitellaan hahmottamaan virkkeen osien suhteita (lause, lausekkeen pääsanan ja määritteen suhde, lauseenvastike) tekstin ymmärtämisen tukena. Luokitellaan sanoja merkityksen ja muodon perusteella (sanaluokat). Pohditaan, millaisia merkityksiä eri sijamuodot sisältävät ja opitaan verbien taipuminen persoona- ja aikamuodoissa. Harjoitellaan selittämään, vertailemaan ja pohtimaan sanojen, niiden synonyymien, kielikuvien, sanontojen ja käsitteiden merkityksiä ja niiden hierarkioita. Harjaannutetaan havaitsemaan, miten persoonaa ja aikaa ilmaistaan tekstissä. Laajennetaan sana- ja käsitevarantoa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 4. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Sujuva lukeminen
    - Ymmärtävän lukutaidon syventäminen
    - Lukustrategian ja esim. päättelyn harjoittelu
    - Tekstien käyttötarkoituksiin tutustuminen alkaa
    - Sana- ja käsitevaraston laajentaminen
    - Tekstilajien tunnistaminen ja tulkitseminen alkaa
    - Medialukutaito
- Tiedonhankinta

- Tiedonhankinta ikätasolle sopivista lähteistä

T7 innostaa oppilasta edistämään käsinkirjoittamisen ja näppäintaitojen sujuvoitumista ja tuottamaan arjessa ja koulussa tarvittavia monimuotoisia tekstejä yksin ja ryhmässä

- Oppilas kirjoittaa selkeää ja helposti luettavaa käsialaa
- Oppilas sujuvoittaa näppäintaitojaan
- Oppilas rohkaistuu kirjoittamaan omista kokemuksistaan, ajatuksistaan tai mielipiteistään
- Oppilas alkaa harjoitella tietotekstien kirjoittamista
- Oppilas osallistuu yhteisten tekstien tuottamiseen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstilajitaidot tekstin tuottamisessa, käsinkirjoittaminen ja näppäintaidot	Oppilas osaa ohjatusti käyttää kertomiselle, kuvaamiselle ja yksinkertaiselle kantaaottavalle tekstille tyypillistä kieltä. Oppilas osaa kirjoittaa suomea käsin ja hän on omaksunut tarvittavia näppäintaitoja.

S3 Tekstien tuottaminen

Harjoitellaan sujuvaa kirjoittamista, tekstien tuottamisen ja käsittelyn perustoimintoja ja yleiskielen normeja itsenäisesti ja ryhmässä. Tuotetaan ikäkaudelle sopivia kertovia, kuvaavia, ohjaavia ja yksinkertaisia kantaa ottavia tekstilajeja ja niissä käytettävää sanastoa ja fraseologiaa sekä kieliopillisia rakenteita. Tutustutaan kirjoittamisprosessin vaiheisiin ja muokataan tekstejä palautteen perusteella.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 4. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Harjoitellaan edelleen käsin kirjoittamista ja näppäintaitoja
- Harjoitellaan kirjoittamaan lyhyitä tekstejä omista kokemuksista, ajatuksista ja mielipiteistä yksin ja yhdessä
- Tutustutaan verbien aikamuotoihin (mennyt ja nykyinen)
- Kannustetaan jakamaan omia tekstejä ja antamaan myönteistä palautetta itselle ja muille
- Opitaan muokkaamaan omaa tekstiä palautteen perusteella
- Harjoitellaan jo pienimuotoisesti eri tekstilajien suunnittelua ja tuottamista
- Oikeinkirjoituksen vahventaminen
- Nettietiketti

T8 auttaa oppilasta syventämään taitoaan suunnitella ja tuottaa tekstejä itsenäisesti ja ryhmässä sekä käyttämään monipuolisesti niissä tarvittavaa sanastoa ja kieliopillisia rakenteita

- Oppilas käyttää tutuimpia kielen rakenteita kirjoituksissaan
- Oppilas kirjoittaa tekstin suunnitelman pohjalta
- Oppilas harjoittelee oikeinkirjoituksen periaatteita

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstien tuottaminen	Oppilas tuottaa kokonaisia tekstejä ja osoittaa niissä oikeinkirjoituksen tuntemusta. Oppilas osaa otsikoida tekstinsä, jakaa sen kappaleisiin ja kiinnittää huomiota sananvalintoihin.

S3 Tekstien tuottaminen

Harjoitellaan sujuvaa kirjoittamista, tekstien tuottamisen ja käsittelyn perustoimintoja ja yleiskielen normeja itsenäisesti ja ryhmässä. Tuotetaan ikäkaudelle sopivia kertovia, kuvaavia, ohjaavia ja yksinkertaisia kantaa ottavia tekstilajeja ja niissä käytettävää sanastoa ja fraseologiaa sekä kieliopillisia rakenteita. Tutustutaan kirjoittamisprosessin vaiheisiin ja muokataan tekstejä palautteen perusteella.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 4. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Harjoitellaan edelleen käsin kirjoittamista ja näppäintaitoja
- Harjoitellaan kirjoittamaan lyhyitä tekstejä omista kokemuksista, ajatuksista ja mielipiteistä yksin ja yhdessä
- Tutustutaan verbien aikamuotoihin (mennyt ja nykyinen)
- Kannustetaan jakamaan omia tekstejä ja antamaan myönteistä palautetta itselle ja muille
- Opitaan muokkaamaan omaa tekstiä palautteen perusteella
- Harjoitellaan jo pienimuotoisesti eri tekstilajien suunnittelua ja tuottamista
- Oikeinkirjoituksen vahventaminen
- Nettietiketti

T9 ohjata oppilasta tarkastelemaan ja arvioimaan omia tekstejään sekä kehittämään taitoa antaa ja vastaanottaa palautetta

- Oppilas saa myönteistä palautetta itsestään kirjoittajana ja antaa sitä myös toisista tekstien tuottajina
- Oppilas ottaa rakentavasta palautteesta osia omaan kirjoitusprosessiinsa ja muokkaa tekstejään saamansa palautteen suuntaisesti

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstien arviointi sekä palautteen antaminen ja vastaanottaminen	Oppilas osaa arvioida tuottamiaan tekstejä, tunnistaa omia vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan tekstin tuottajana sekä osaa antaa ja vastaanottaa palautetta.

S3 Tekstien tuottaminen

Harjoitellaan sujuvaa kirjoittamista, tekstien tuottamisen ja käsittelyn perustoimintoja ja yleiskielen normeja itsenäisesti ja ryhmässä. Tuotetaan ikäkaudelle sopivia kertovia, kuvaavia, ohjaavia ja yksinkertaisia kantaa ottavia tekstilajeja ja niissä käytettävää sanastoa ja fraseologiaa sekä kieliopillisia rakenteita. Tutustutaan kirjoittamisprosessin vaiheisiin ja muokataan tekstejä palautteen perusteella.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 4. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Harjoitellaan edelleen käsin kirjoittamista ja näppäintaitoja
- Harjoitellaan kirjoittamaan lyhyitä tekstejä omista kokemuksista, ajatuksista ja mielipiteistä yksin ja yhdessä
- Tutustutaan verbien aikamuotoihin (mennyt ja nykyinen)
- Kannustetaan jakamaan omia tekstejä ja antamaan myönteistä palautetta itselle ja muille
- Opitaan muokkaamaan omaa tekstiä palautteen perusteella
- Harjoitellaan jo pienimuotoisesti eri tekstilajien suunnittelua ja tuottamista
- Oikeinkirjoituksen vahventaminen
- Nettietiketti

T10 ohjata oppilasta vahvistamaan kielitietoisuuttaan ja havainnoimaan kielenkäytön tilanteista vaihtelua, eri kielten piirteitä ja puhutun ja kirjoitetun suomen säännönmukaisuuksia

- Oppilas tekee vertailuja eri kielten välillä
- Oppilas tunnistaa joitakin puhutun ja kirjoitetun kielen eroja
- Oppilas ymmärtää kielellisten valintojen moninaisuutta opettajan ohjaamana
- Oppilas tutustuu kielen rakenteisiin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kielten ja kielenkäytön piirteiden havainnointi ja vertailu	Oppilas tunnistaa kielen rakenteen säännönmukaisuuksia ja kykenee kuvaamaan tavallisimpia peruskäsitteitä käyttäen, miten kielenkäyttö vaihtelee eri tilanteissa. Oppilas osaa antaa esimerkkejä ympäristönsä kielistä ja murteista.

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Tutkitaan tilanteen ja aiheen mukaista kielen vaihtelua havainnoimalla koulun ja oppilaiden vapaa-ajan vuorovaikutustilanteita sekä moninaisia kuultuja ja luettuja tekstejä. Pohditaan sanojen, ilmausten ja tekstien ilmentämiä merkityksiä ja tapoja luokitella niitä. Tutustutaan puhutun ja kirjoitetun suomen piirteisiin. Opitaan päättelemään keskeisiä säännönmukaisuuksia (sanaluokat ja lausetyypit, nominien ja verbien taivutus, sanojen yhdistäminen ja johtaminen) ja tapoja luoda merkityksiä. Tutustutaan lapsille ja nuorille suunnattuun kauno- ja tietokirjallisuuteen, elokuviin ja mediateksteihin sekä kirjastoon niitä tarjoavana resurssina. Perehdytään lasten ja nuorten maailmaan liittyviin kansanperinteen lajeihin ja nykyperinteeseen.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 4. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Kielen rakenteet ja ilmiöt
- Pää- ja sivulause
- Sanojen luokittelua laajennetaan
    - Sanaluokista erityisesti verbi tutkimisen kohteena
- Tutkitaan kielen tapaa taivuttaa sanoja
- Yksikkö, moniukko
- Oppilasta ohjataan havainnoimaan eri kielenkäyttötilanteiden moninaisuutta
- Keskustellaan eri kielistä ja kulttuureista, ja havainnoidaan niitä yhdistäviä piirteitä

- Oppilasta ohjataan elämykselliseen lukemiseen (myös opettaja lukee edelleen ääneen)
- Tutustutaan lasten tietokirjoihin

T11 innostaa oppilasta tutustumaan monipuolisesti kirjallisuuteen ja kulttuuriin ja kannustaa lukemaan lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta sekä rohkaista lukuelämysten jakamiseen ja kirjaston aktiiviseen käyttöön

- Oppilas harjoittelee tiedonhankintaa ja käyttää kirjastoa
- Oppilas innostuu lukemisesta ja lukee myös hänelle ei niin tutuista aihepiireistä olevia kirjoja
- Oppilas saa lukemisesta elämyksiä ja keinoja kirjoittamiseensa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kirjallisuuden ja kulttuurin tuntemus	Oppilas lukee lasten- ja nuortenkirjallisuutta ja pystyy kertomaan ajatuksiaan lukemastaan ja muusta lasten- ja nuortenkulttuurista.

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Tutkitaan tilanteen ja aiheen mukaista kielen vaihtelua havainnoimalla koulun ja oppilaiden vapaa-ajan vuorovaikutustilanteita sekä moninaisia kuultuja ja luettuja tekstejä. Pohditaan sanojen, ilmausten ja tekstien ilmentämiä merkityksiä ja tapoja luokitella niitä. Tutustutaan puhutun ja kirjoitetun suomen piirteisiin. Opitaan päättelemään keskeisiä säännönmukaisuuksia (sanaluokat ja lausetyypit, nominien ja verbien taivutus, sanojen yhdistäminen ja johtaminen) ja tapoja luoda merkityksiä. Tutustutaan lapsille ja nuorille suunnattuun kauno- ja tietokirjallisuuteen, elokuviin ja mediateksteihin sekä kirjastoon niitä tarjoavana resurssina. Perehdytään lasten ja nuorten maailmaan liittyviin kansanperinteen lajeihin ja nykyperinteeseen.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 4. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Kielen rakenteet ja ilmiöt
- Pää- ja sivulause
- Sanojen luokittelua laajennetaan
    - Sanaluokista erityisesti verbi tutkimisen kohteena
- Tutkitaan kielen tapaa taivuttaa sanoja
- Yksikkö, moniukko
- Oppilasta ohjataan havainnoimaan eri kielenkäyttötilanteiden moninaisuutta
- Keskustellaan eri kielistä ja kulttuureista, ja havainnoidaan niitä yhdistäviä piirteitä
- Oppilasta ohjataan elämykselliseen lukemiseen (myös opettaja lukee edelleen ääneen)
- Tutustutaan lasten tietokirjoihin

T12 ohjata oppilasta havainnoimaan koulun ja muun ympäristön kulttuurista monimuotoisuutta sekä tukea oppilaan monikielistä ja -kulttuurista identiteettiä ja rohkaista hyödyntämään ja kehittämään omaa kielirepertuaaria

- Oppilas alkaa hahmottaa oman kielellisen kulttuuritaustan suhdetta ympäröivään maailmaan
- Oppilas hyödyntää omaa kielellistä ja kulttuurista pääomaansa opettajan kannustamana

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kielellisen ja kulttuurisen monimuotoisuuden havainnointi	Oppilas osaa kuvailla omaa ja elinympäristönsä monikielisyyttä sekä kulttuurista monimuotoisuutta.

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Tutkitaan tilanteen ja aiheen mukaista kielen vaihtelua havainnoimalla koulun ja oppilaiden vapaa-ajan vuorovaikutustilanteita sekä moninaisia kuultuja ja luettuja tekstejä. Pohditaan sanojen, ilmausten ja tekstien ilmentämiä merkityksiä ja tapoja luokitella niitä. Tutustutaan puhutun ja kirjoitetun suomen piirteisiin. Opitaan päättelemään keskeisiä säännönmukaisuuksia (sanaluokat ja lausetyypit, nominien ja verbien taivutus, sanojen yhdistäminen ja johtaminen) ja tapoja luoda merkityksiä. Tutustutaan lapsille ja nuorille suunnattuun kauno- ja tietokirjallisuuteen, elokuviin ja mediateksteihin sekä kirjastoon niitä tarjoavana resurssina. Perehdytään lasten ja nuorten maailmaan liittyviin kansanperinteen lajeihin ja nykyperinteeseen.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 4. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Kielen rakenteet ja ilmiöt
- Pää- ja sivulause
- Sanojen luokittelua laajennetaan
    - Sanaluokista erityisesti verbi tutkimisen kohteena
- Tutkitaan kielen tapaa taivuttaa sanoja
- Yksikkö, moniukko
- Oppilasta ohjataan havainnoimaan eri kielenkäyttötilanteiden moninaisuutta
- Keskustellaan eri kielistä ja kulttuureista, ja havainnoidaan niitä yhdistäviä piirteitä
- Oppilasta ohjataan elämykselliseen lukemiseen (myös opettaja lukee edelleen ääneen)
- Tutustutaan lasten tietokirjoihin

T13 innostaa oppilasta vahvistamaan myönteistä käsitystä itsestään kielenkäyttäjänä ja kielenoppijana sekä asettamaan oppimistavoitteita

- Oppilaan myönteinen käsitys itsestään kielenkäyttäjänä vahvistuu, kun hän toimii jo osin itseohjautuvasti joissakin kielenoppimistilanteissa
- Oppilas asettaa ohjatusti itselleen realistisia tavoitteita

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Oppimistavoitteiden asettaminen	Oppilas osaa ohjatusti asettaa itselleen oppimistavoitteita.

S5 Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena

Opitaan jäsentämään lukemisen, kirjoittamisen, kuuntelun ja puhumisen prosesseja pienempiin osiin ja harjoitellaan näitä osataitoja sekä erilaisia kirjoitus- ja kuuntelutekniikoita. Harjoitellaan eri oppiaineiden tärkeiden käsitteiden ja ilmausten tunnistamista ja niiden omaan käyttöön ottamista. Hyödynnetään tieto- ja viestintäteknologiaa apuna eri tiedonalojen tiedonhankinnassa, oppimisessa ja oman oppimisen arvioinnissa suhteessa tavoitteisiin. Oppilasta ohjataan toimimaan eettisesti tekijänoikeuksia ja yksityisyyttä kunnioittaen. Vahvistetaan oppilaan taitoa käyttää omaa äidinkieltään ja muita osaamiaan kieliä kaiken oppimisen tukena.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 4. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Oppilasta tuetaan ympäristö -ja luonnontiedon tekstien tarkassa lukemisessa (käsitellään tekstejä sisältö- ja merkityskysymyksin)
- Ohjataan löytämään virkkeen avainsanat
- Tutustutaan eri tiedonalojen teksteihin
- Luodaan kiireetön oppimisympäristö, jossa jokainen oppilas osallistetaan tekstin käsittelyssä
- Harjoitellaan tiedonhakua ohjatusti ja opettajan tukemana
- Harjoitellaan käsitteet: otsikko, kuvateksti, sisällysluettelo ja hakemisto sekä hakusanat
- Tutustutaan nettietikettiin

T14 ohjata oppilasta havaitsemaan, miten kieltä käytetään eri oppiaineissa

- Oppilas tunnistaa jo eri tiedonalojen tekstejä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Eri oppiaineiden kielen havainnointi	Oppilas lukee tuetusti eri oppiaineiden tekstejä tai niiden osia ja osaa kuvailla, millaisista osista tekstit rakentuvat.

S5 Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena

Opitaan jäsentämään lukemisen, kirjoittamisen, kuuntelun ja puhumisen prosesseja pienempiin osiin ja harjoitellaan näitä osataitoja sekä erilaisia kirjoitus- ja kuuntelutekniikoita. Harjoitellaan eri oppiaineiden tärkeiden käsitteiden ja ilmausten tunnistamista ja niiden omaan käyttöön ottamista. Hyödynnetään tieto- ja viestintäteknologiaa apuna eri tiedonalojen tiedonhankinnassa, oppimisessa ja oman oppimisen arvioinnissa suhteessa tavoitteisiin. Oppilasta ohjataan toimimaan eettisesti tekijänoikeuksia ja yksityisyyttä kunnioittaen. Vahvistetaan oppilaan taitoa käyttää omaa äidinkieltään ja muita osaamiaan kieliä kaiken oppimisen tukena.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 4. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Oppilasta tuetaan ympäristö -ja luonnontiedon tekstien tarkassa lukemisessa (käsitellään tekstejä sisältö- ja merkityskysymyksin)
- Ohjataan löytämään virkkeen avainsanat
- Tutustutaan eri tiedonalojen teksteihin
- Luodaan kiireetön oppimisympäristö, jossa jokainen oppilas osallistetaan tekstin käsittelyssä
- Harjoitellaan tiedonhakua ohjatusti ja opettajan tukemana
- Harjoitellaan käsitteet: otsikko, kuvateksti, sisällysluettelo ja hakemisto sekä hakusanat
- Tutustutaan nettietikettiin

T15 kannustaa oppilasta kehittämään tietojaan ja kielellisiä keinojaan itseohjautuvaan työskentelyyn, tiedonhakuun ja tiedon jäsentämiseen itsenäisesti ja ryhmässä

- Oppilas harjaantuu tiedonhakuun ohjatusti ja tuettuna
- Oppilas tutustuu netissä toimimisen periaatteisiin ja karttaa epäeettistä toimintaa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstin rakentaminen ja tiedonhaku	Oppilas osaa tuottaa sovitusta aihepiiristä hankkimansa tiedon pohjalta jäsennellyn suullisen tai kirjallisen tekstin itsenäisesti tai ryhmässä. Oppilas osaa ohjatusti valita tilanteeseen ja aiheeseen sopivan tavan hankkia tietoa.

S5 Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena

Opitaan jäsentämään lukemisen, kirjoittamisen, kuuntelun ja puhumisen prosesseja pienempiin osiin ja harjoitellaan näitä osataitoja sekä erilaisia kirjoitus- ja kuuntelutekniikoita. Harjoitellaan eri oppiaineiden tärkeiden käsitteiden ja ilmausten tunnistamista ja niiden omaan käyttöön ottamista. Hyödynnetään tieto- ja viestintäteknologiaa apuna eri tiedonalojen tiedonhankinnassa, oppimisessa ja oman oppimisen arvioinnissa suhteessa tavoitteisiin. Oppilasta ohjataan toimimaan eettisesti tekijänoikeuksia ja yksityisyyttä kunnioittaen. Vahvistetaan oppilaan taitoa käyttää omaa äidinkieltään ja muita osaamiaan kieliä kaiken oppimisen tukena.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 4. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Oppilasta tuetaan ympäristö -ja luonnontiedon tekstien tarkassa lukemisessa (käsitellään tekstejä sisältö- ja merkityskysymyksin)
- Ohjataan löytämään virkkeen avainsanat
- Tutustutaan eri tiedonalojen teksteihin
- Luodaan kiireetön oppimisympäristö, jossa jokainen oppilas osallistetaan tekstin käsittelyssä
- Harjoitellaan tiedonhakua ohjatusti ja opettajan tukemana
- Harjoitellaan käsitteet: otsikko, kuvateksti, sisällysluettelo ja hakemisto sekä hakusanat
- Tutustutaan nettietikettiin

5

Vuosiluokan tavoitteet ja keskeiset sisällöt

T1 ohjata oppilasta vahvistamaan ilmaisuvarantoaan ja taitoaan ilmaista mielipiteensä ja toimia rakentavasti koulun ja muun arjen vuorovaikutustilanteissa

- Oppilas ilmaisee mielipiteen ja esittää perusteluja sekä kertoo omista kokemuksista
- Oppilas aktivoituu opetuskeskustelussa kysymään ja esittämään omia näkemyksiä asioista tekstiä apuna käyttäen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Vuorovaikutustaidot ja ilmaisuvaranto	Oppilas osallistuu erilaisiin vuorovaikutustilanteisiin käyttäen ilmaisuvarantoaan sekä keskustelee ja työskentelee erilaisten aihepiirien ja tekstien pohjalta.

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Harjoitellaan kertomista, mielipiteen ilmaisua ja kuvailua yhteisöllisesti erilaisten aihepiirien ja tekstien pohjalta. Ohjataan kokonaisilmaisuun ja hyödynnetään draamatyöskentelyä. Tutkitaan ja käytetään kieltä osana toimintaa (tilannesidonnaiset fraasit ja ilmaukset, ajan ilmaiseminen kerronnassa, modaalisuus, vertaaminen kuvailussa sekä epäsuora esitys ja toisen puheeseen viittaaminen). Harjoitellaan ääntämistä, kuuntelutaitoja ja kuullusta oppimisen taitoja. Osallistutaan oman luokan sekä kouluyhteisön vuorovaikutus- ja kulttuuritoimintaan, niiden suunnitteluun ja niiden toteuttamiseen.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 5. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Keskusteleminen ja kuunteleminen
    - Harjoitellaan opetustilanteisiin liittyvien ohjeiden ymmärtämistä ja niiden mukaan toimimista
    - Ohjataan oppilasta käyttämään puheessa erilaisia ajanilmaisuja, kuvailua, eri tapaluokkia, fraaseja ja äänensävyjä
    - Rohkaistaan oppilasta esittämään omia mielipiteitä perusteluineen ja kertomaan omista kokemuksista
    - Ohjataan oppilasta ottamaan entistä aktiivisemmin osaa opetuskeskusteluihin ja ryhmätöihin
- Draamatyöskentely
    - Käytetään erilaisia draamatyötapoja monipuolisemmin esimerkiksi historian ja kirjallisuuden elävöittämiseen
    - Draamatyöskentelyn avulla voidaan harjoitella mm. arkielämään liittyvien tilanteiden ja ristiriitojen ratkaisemista

T2 innostaa oppilasta vahvistamaan kasvokkaisen vuorovaikutuksen, opetuspuheen ja kuultujen tekstien kuuntelu- ja ymmärtämistaitojaan

- Oppilas harjoittelee opetus- ja luokkatilanteisiin liittyvien ohjeiden ymmärtämistä ja osaa toimia niiden mukaan
- Oppilas osallistuu ryhmätyöhön

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstien ymmärtäminen ja vuorovaikutuksessa toimiminen	Oppilas ymmärtää opetuspuhetta ja muuta kuulemaansa, kun tilanne tai aihe on ennestään tuttu tai ymmärtämistä tuetaan. Oppilas osaa toimia kasvokkaisissa vuorovaikutustilanteissa.

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Harjoitellaan kertomista, mielipiteen ilmaisua ja kuvailua yhteisöllisesti erilaisten aihepiirien ja tekstien pohjalta. Ohjataan kokonaisilmaisuun ja hyödynnetään draamatyöskentelyä. Tutkitaan ja käytetään kieltä osana toimintaa (tilannesidonnaiset fraasit ja ilmaukset, ajan ilmaiseminen kerronnassa, modaalisuus, vertaaminen kuvailussa sekä epäsuora esitys ja toisen puheeseen viittaaminen). Harjoitellaan ääntämistä, kuuntelutaitoja ja kuullusta oppimisen taitoja. Osallistutaan oman luokan sekä kouluyhteisön vuorovaikutus- ja kulttuuritoimintaan, niiden suunnitteluun ja niiden toteuttamiseen.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 5. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Keskusteleminen ja kuunteleminen
    - Harjoitellaan opetustilanteisiin liittyvien ohjeiden ymmärtämistä ja niiden mukaan toimimista
    - Ohjataan oppilasta käyttämään puheessa erilaisia ajanilmaisuja, kuvailua, eri tapaluokkia, fraaseja ja äänensävyjä
    - Rohkaistaan oppilasta esittämään omia mielipiteitä perusteluineen ja kertomaan omista kokemuksista
    - Ohjataan oppilasta ottamaan entistä aktiivisemmin osaa opetuskeskusteluihin ja ryhmätöihin
- Draamatyöskentely
    - Käytetään erilaisia draamatyötapoja monipuolisemmin esimerkiksi historian ja kirjallisuuden elävöittämiseen
    - Draamatyöskentelyn avulla voidaan harjoitella mm. arkielämään liittyvien tilanteiden ja ristiriitojen ratkaisemista

T3 ohjata oppilasta ilmaisemaan itseään monipuolisesti sanallisia ja ei-sanallisia ilmaisukeinoja käyttäen sekä käyttämään luovuuttaan ja ottamaan huomioon myös muut osallistujat

- Oppilas osallistuu ryhmätyöhön
- Oppilas oppii ilmaisemaan puheessaan aikasuhteita ja selostamaan monimutkaisiakin asioiden välisiä yhteyksiä
- Oppilas oppii käyttämään kielen eri sävyjä (kielen vaihtelu eri tilanteissa, äänensävy)

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ilmaisu vuorovaikutustilanteissa	Oppilas ilmaisee itseään erilaisia ilmaisun keinoja käyttäen ja osaa ottaa huomioon puhekumppaninsa.

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Harjoitellaan kertomista, mielipiteen ilmaisua ja kuvailua yhteisöllisesti erilaisten aihepiirien ja tekstien pohjalta. Ohjataan kokonaisilmaisuun ja hyödynnetään draamatyöskentelyä. Tutkitaan ja käytetään kieltä osana toimintaa (tilannesidonnaiset fraasit ja ilmaukset, ajan ilmaiseminen kerronnassa, modaalisuus, vertaaminen kuvailussa sekä epäsuora esitys ja toisen puheeseen viittaaminen). Harjoitellaan ääntämistä, kuuntelutaitoja ja kuullusta oppimisen taitoja. Osallistutaan oman luokan sekä kouluyhteisön vuorovaikutus- ja kulttuuritoimintaan, niiden suunnitteluun ja niiden toteuttamiseen.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 5. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Keskusteleminen ja kuunteleminen
    - Harjoitellaan opetustilanteisiin liittyvien ohjeiden ymmärtämistä ja niiden mukaan toimimista
    - Ohjataan oppilasta käyttämään puheessa erilaisia ajanilmaisuja, kuvailua, eri tapaluokkia, fraaseja ja äänensävyjä

    - Rohkaistaan oppilasta esittämään omia mielipiteitä perusteluineen ja kertomaan omista kokemuksista
    - Ohjataan oppilasta ottamaan entistä aktiivisemmin osaa opetuskeskusteluihin ja ryhmätöihin
- Draamatyöskentely
    - Käytetään erilaisia draamatyötapoja monipuolisemmin esimerkiksi historian ja kirjallisuuden elävöittämiseen
    - Draamatyöskentelyn avulla voidaan harjoitella mm. arkielämään liittyvien tilanteiden ja ristiriitojen ratkaisemista

T4 ohjata oppilasta sujuvoittamaan lukutaitoaan ja käyttämään tietoaan tekstilajeista tekstien erittelemisessä ja tiedon luotettavuuden arvioinnissa itsenäisesti ja ryhmässä

- Oppilas syventää ymmärtävää lukutaitoa edelleen
- Oppilas opettelee lukemaan eri oppiaineissa tarvittavia erilaisia tekstilajeja ja kuvia
- Oppilas ymmärtää, että on olemassa monenlaisia tietolähteitä ja medioita ja oppii vertailemaan löytämäänsä tietoa ja arvioimaan sen luotettavuutta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Lukutaidon sujuvuus ja tekstilajitaidot tekstin tulkinnassa	Oppilas lukee sujuvasti monimuotoisia tekstejä. Oppilas tunnistaa kertomuksen, tietotekstin ja arvioivan tekstin ja harjoittelee käyttämään tietoa tekstilajipiirteistä tekstien tulkinnassa ja arvioinnissa.

S2 Tekstien tulkitseminen

Harjoitellaan kaunokirjallisuuden ja erilaisten tieto- ja mediatekstien sujuvaa lukemista sekä käyttämään tilanteeseen ja tavoitteeseen sopivia lukustrategioita. Edistetään tekstilajien piirteiden sekä kirjallisuuden peruskäsitteiden tuntemusta. Opitaan tunnistamaan kertovien, kuvaavien, ohjaavien ja yksinkertaisten kantaa ottavien tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä. Harjoitellaan mielipiteen ja arvottavien ilmausten erottamista teksteissä sekä selvittämään tiedon lähteen ja arvioimaan tiedon luotettavuutta. Harjoitellaan hahmottamaan virkkeen osien suhteita (lause, lausekkeen pääsanan ja määritteen suhde, lauseenvastike) tekstin ymmärtämisen tukena. Luokitellaan sanoja merkityksen ja muodon perusteella (sanaluokat). Pohditaan, millaisia merkityksiä eri sijamuodot sisältävät ja opitaan verbien taipuminen persoona- ja aikamuodoissa. Harjoitellaan selittämään, vertailemaan ja pohtimaan sanojen, niiden synonyymien, kielikuvien, sanontojen ja käsitteiden merkityksiä ja niiden hierarkioita. Harjaannutetaan havaitsemaan, miten persoonaa ja aikaa ilmaistaan tekstissä. Laajennetaan sana- ja käsitevarantoa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 5. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Sujuva lukeminen
    - Ymmärtävän lukutaidon syventäminen edelleen
    - Eri tekstilajeihin tutustuminen ja tekstilajien tulkitseminen
    - Lukustrategian ja esim. päättelyn hiominen
    - Sana- ja käsitevaraston laajentaminen edelleen
    - Monilukutaito tietoisena prosessina: opetetaan diagrammien, kaaviokuvien, uutiskuvien lukemista
    - Kriittisen medialukutaidon herättely
- Tiedonhankinta

- Tiedonhankinta ikätasolle sopivista lähteistä

T5 kannustaa oppilasta kehittämään taitoaan tulkita puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä erilaisissa tilanteissa tarkoituksenmukaisia luku- ja ymmärtämisstrategioita käyttäen

- Oppilas harjoittelee edelleen tuttujen tekstilajien tulkintaa
- Oppilas tunnistaa tekstinymmärtämisen strategioita

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstien tulkinta	Oppilas osallistuu erilaisiin kielenkäyttötilanteisiin ja osaa tulkita puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä.

S2 Tekstien tulkitseminen

Harjoitellaan kaunokirjallisuuden ja erilaisten tieto- ja mediatekstien sujuvaa lukemista sekä käyttämään tilanteeseen ja tavoitteeseen sopivia lukustrategioita. Edistetään tekstilajien piirteiden sekä kirjallisuuden peruskäsitteiden tuntemusta. Opitaan tunnistamaan kertovien, kuvaavien, ohjaavien ja yksinkertaisten kantaa ottavien tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä. Harjoitellaan mielipiteen ja arvottavien ilmausten erottamista teksteissä sekä selvittämään tiedon lähteen ja arvioimaan tiedon luotettavuutta. Harjoitellaan hahmottamaan virkkeen osien suhteita (lause, lausekkeen pääsanan ja määritteen suhde, lauseenvastike) tekstin ymmärtämisen tukena. Luokitellaan sanoja merkityksen ja muodon perusteella (sanaluokat). Pohditaan, millaisia merkityksiä eri sijamuodot sisältävät ja opitaan verbien taipuminen persoona- ja aikamuodoissa. Harjoitellaan selittämään, vertailemaan ja pohtimaan sanojen, niiden synonyymien, kielikuvien, sanontojen ja käsitteiden merkityksiä ja niiden hierarkioita. Harjaannutetaan havaitsemaan, miten persoonaa ja aikaa ilmaistaan tekstissä. Laajennetaan sana- ja käsitevarantoa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 5. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Sujuva lukeminen
  - Ymmärtävän lukutaidon syventäminen edelleen
  - Eri tekstilajeihin tutustuminen ja tekstilajien tulkitseminen
  - Lukustrategian ja esim. päättelyn hiominen
  - Sana- ja käsitevaraston laajentaminen edelleen
  - Monilukutaito tietoisena prosessina: opetetaan diagrammien, kaaviokuvien, uutiskuvien lukemista
  - Kriittisen medialukutaidon herättely
- Tiedonhankinta
  - Tiedonhankinta ikätasolle sopivista lähteistä

T6 ohjata oppilasta päättelevään tekstien tulkintaan sekä laajentamaan sana- ja käsitevarantoaan

- Oppilas laajentaa edelleen sana- ja käsitevarastoa
- Oppilas tutustuu sanojen luokitteluun ja niiden välisiin suhteisiin tekstissä
- Oppilas tekee päätelmiä erilaisista teksteistä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Sana- ja käsitevarannon laajentuminen, päättelevä tekstien tulkinta	Oppilas hallitsee kohtuullisen sana- ja käsitevarannon sekä tunnistaa tekstistä merkityksiä, jotka vaativat päättelyä.

S2 Tekstien tulkitseminen

Harjoitellaan kaunokirjallisuuden ja erilaisten tieto- ja mediatekstien sujuvaa lukemista sekä käyttämään tilanteeseen ja tavoitteeseen sopivia lukustrategioita. Edistetään tekstilajien piirteiden sekä kirjallisuuden peruskäsitteiden tuntemusta. Opitaan tunnistamaan kertovien, kuvaavien, ohjaavien ja yksinkertaisten kantaa ottavien tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä. Harjoitellaan mielipiteen ja arvottavien ilmausten erottamista teksteissä sekä selvittämään tiedon lähteen ja arvioimaan tiedon luotettavuutta. Harjoitellaan hahmottamaan virkkeen osien suhteita (lause, lausekkeen pääsanan ja määritteen suhde, lauseenvastike) tekstin ymmärtämisen tukena. Luokitellaan sanoja merkityksen ja muodon perusteella (sanaluokat). Pohditaan, millaisia merkityksiä eri sijamuodot sisältävät ja opitaan verbien taipuminen persoona- ja aikamuodoissa. Harjoitellaan selittämään, vertailemaan ja pohtimaan sanojen, niiden synonyymien, kielikuvien, sanontojen ja käsitteiden merkityksiä ja niiden hierarkioita. Harjaannutetaan havaitsemaan, miten persoonaa ja aikaa ilmaistaan tekstissä. Laajennetaan sana- ja käsitevarantoa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 5. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Sujuva lukeminen
    - Ymmärtävän lukutaidon syventäminen edelleen
    - Eri tekstilajeihin tutustuminen ja tekstilajien tulkitseminen
    - Lukustrategian ja esim. päättelyn hiominen
    - Sana- ja käsitevaraston laajentaminen edelleen
    - Monilukutaito tietoisena prosessina: opetetaan diagrammien, kaaviokuvien, uutiskuvien lukemista
    - Kriittisen medialukutaidon herättely
- Tiedonhankinta
    - Tiedonhankinta ikätasolle sopivista lähteistä

T7 innostaa oppilasta edistämään käsinkirjoittamisen ja näppäintaitojen sujuvoitumista ja tuottamaan arjessa ja koulussa tarvittavia monimuotoisia tekstejä yksin ja ryhmässä

- Oppilaalla on siisti ja helposti luettava käsiala
- Oppilas kirjoittaa sujuvasti koneella
- Oppilas tuottaa eri tekstilajeihin kuuluvia tekstejä ohjattuna
- Oppilas kirjoittaa tekstejä yhdessä muiden kanssa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstilajitaidot tekstin tuottamisessa, käsinkirjoittaminen ja näppäintaidot	Oppilas osaa ohjatusti käyttää kertomiselle, kuvaamiselle ja yksinkertaiselle kantaaottavalle tekstille tyypillistä kieltä. Oppilas osaa kirjoittaa suomea käsin ja hän on omaksunut tarvittavia näppäintaitoja.

S3 Tekstien tuottaminen

Harjoitellaan sujuvaa kirjoittamista, tekstien tuottamisen ja käsittelyn perustoimintoja ja yleiskielen normeja itsenäisesti ja ryhmässä. Tuotetaan ikäkaudelle sopivia kertovia, kuvaavia, ohjaavia ja yksinkertaisia kantaa ottavia tekstilajeja ja niissä käytettävää sanastoa ja fraseologiaa sekä kieliopillisia rakenteita. Tutustutaan kirjoittamisprosessin vaiheisiin ja muokataan tekstejä palautteen perusteella.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 5. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Harjoitellaan edelleen käsin kirjoittamista ja näppäintaitoja
- Oppilasta harjaannutetaan suunnittelemaan ja kirjoittamaan erityyppisiä tekstejä mallintamalla
- Kirjoitetaan tekstejä eri vastaanottajille ja myös yhdessä muiden kanssa
- Harjoitellaan eettistä toimintaa monimediaisessa ympäristössä
- Oikeinkirjoituksen vahventaminen (välimerkit, yhdyssanat, alkukirjaimet, kappalejako)
- Verbien rikastuttaminen ja eri aikamuotojen tuominen tekstiin
- Opitaan muokkaamaan omaa tekstiä palautteen perusteella

T8 auttaa oppilasta syventämään taitoaan suunnitella ja tuottaa tekstejä itsenäisesti ja ryhmässä sekä käyttämään monipuolisesti niissä tarvittavaa sanastoa ja kieliopillisia rakenteita

- Oppilas hahmottaa jo eri tekstilajien eroavaisuuksia ja itsekin tuottaa erityyppisiä tekstejä
- Oppilas osaa suunnitella tekstinsä
- Oppilas monipuolistaa oikeinkirjoitustaitoja edelleen (välimerkit, yhdyssanat, alkukirjaimet, kappalejako)

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstien tuottaminen	Oppilas tuottaa kokonaisia tekstejä ja osoittaa niissä oikeinkirjoituksen tuntemusta. Oppilas osaa otsikoida tekstinsä, jakaa sen kappaleisiin ja kiinnittää huomiota sananvalintoihin.

S3 Tekstien tuottaminen

Harjoitellaan sujuvaa kirjoittamista, tekstien tuottamisen ja käsittelyn perustoimintoja ja yleiskielen normeja itsenäisesti ja ryhmässä. Tuotetaan ikäkaudelle sopivia kertovia, kuvaavia, ohjaavia ja yksinkertaisia kantaa ottavia tekstilajeja ja niissä käytettävää sanastoa ja fraseologiaa sekä kieliopillisia rakenteita. Tutustutaan kirjoittamisprosessin vaiheisiin ja muokataan tekstejä palautteen perusteella.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 5. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Harjoitellaan edelleen käsin kirjoittamista ja näppäintaitoja

- Oppilasta harjaannutetaan suunnittelemaan ja kirjoittamaan erityyppisiä tekstejä mallintamalla
- Kirjoitetaan tekstejä eri vastaanottajille ja myös yhdessä muiden kanssa
- Harjoitellaan eettistä toimintaa monimediaisessa ympäristössä
- Oikeinkirjoituksen vahventaminen (välimerkit, yhdyssanat, alkukirjaimet, kappalejako)
- Verbien rikastuttaminen ja eri aikamuotojen tuominen tekstiin
- Opitaan muokkaamaan omaa tekstiä palautteen perusteella

T9 ohjata oppilasta tarkastelemaan ja arvioimaan omia tekstejään sekä kehittämään taitoa antaa ja vastaanottaa palautetta

- Oppilas harjoittelee oman tekstinsä arviointia
- Oppilas ottaa rakentavasta palautteesta osia omaan kirjoitusprosessiinsa ja muokkaa tekstejään saamansa palautteen suuntaisesti

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstien arviointi sekä palautteen antaminen ja vastaanottaminen	Oppilas osaa arvioida tuottamiaan tekstejä, tunnistaa omia vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan tekstin tuottajana sekä osaa antaa ja vastaanottaa palautetta.

S3 Tekstien tuottaminen

Harjoitellaan sujuvaa kirjoittamista, tekstien tuottamisen ja käsittelyn perustoimintoja ja yleiskielen normeja itsenäisesti ja ryhmässä. Tuotetaan ikäkaudelle sopivia kertovia, kuvaavia, ohjaavia ja yksinkertaisia kantaa ottavia tekstilajeja ja niissä käytettävää sanastoa ja fraseologiaa sekä kieliopillisia rakenteita. Tutustutaan kirjoittamisprosessin vaiheisiin ja muokataan tekstejä palautteen perusteella.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 5. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Harjoitellaan edelleen käsin kirjoittamista ja näppäintaitoja
- Oppilasta harjaannutetaan suunnittelemaan ja kirjoittamaan erityyppisiä tekstejä mallintamalla
- Kirjoitetaan tekstejä eri vastaanottajille ja myös yhdessä muiden kanssa
- Harjoitellaan eettistä toimintaa monimediaisessa ympäristössä
- Oikeinkirjoituksen vahventaminen (välimerkit, yhdyssanat, alkukirjaimet, kappalejako)
- Verbien rikastuttaminen ja eri aikamuotojen tuominen tekstiin
- Opitaan muokkaamaan omaa tekstiä palautteen perusteella

T10 ohjata oppilasta vahvistamaan kielitietoisuuttaan ja havainnoimaan kielenkäytön tilanteista vaihtelua, eri kielten piirteitä ja puhutun ja kirjoitetun suomen säännönmukaisuuksia

- Oppilas ymmärtää opettajan ohjaamana niin kieliä yhdistävien kuin erottavienkin piirteiden tuovan omaan ajatusprosessiin mahdollisuuksia uusien oivallusten syntymiselle
- Oppilas huomioi jo säännönmukaisuuksia, jotka koskevat niin puhuttua kuin kirjoitettuakin kieltä
- Oppilas havainnoi jo, kuinka kielenkäyttö on tilannesidonnaista, ei vain kulttuuri- tai ikäsidonnaista

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kielten ja kielenkäytön piirteiden havainnointi ja vertailu	Oppilas tunnistaa kielen rakenteen säännönmukaisuuksia ja kykenee kuvaamaan tavallisimpia peruskäsitteitä käyttäen, miten kielenkäyttö vaihtelee eri tilanteissa. Oppilas osaa antaa esimerkkejä ympäristönsä kielistä ja murteista.

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Tutkitaan tilanteen ja aiheen mukaista kielen vaihtelua havainnoimalla koulun ja oppilaiden vapaa-ajan vuorovaikutustilanteita sekä moninaisia kuultuja ja luettuja tekstejä. Pohditaan sanojen, ilmausten ja tekstien ilmentämiä merkityksiä ja tapoja luokitella niitä. Tutustutaan puhutun ja kirjoitetun suomen piirteisiin. Opitaan päättelemään keskeisiä säännönmukaisuuksia (sanaluokat ja lausetyypit, nominien ja verbien taivutus, sanojen yhdistäminen ja johtaminen) ja tapoja luoda merkityksiä. Tutustutaan lapsille ja nuorille suunnattuun kauno- ja tietokirjallisuuteen, elokuviin ja mediateksteihin sekä kirjastoon niitä tarjoavana resurssina. Perehdytään lasten ja nuorten maailmaan liittyviin kansanperinteen lajeihin ja nykyperinteeseen.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 5. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Kielen rakenteet ja ilmiöt
- Sanaluokat, verbien taipuminen aika-ja persoonamuodoissa
- Tutustutaan sijamuotoihin
- Virke, lauseet
- Tutkitaan kielen vaihtelua tilanteen ja aiheen mukaan sekä pohditaan sanojen, ilmaisutapojen ja tekstien merkityksiä
- Tarkastellaan mediakulttuurin ilmiöitä ja keskustellaan median roolista oppilaan arjessa
- Haastetaan oppilasta etsimään jo vaativampiakin tekstejä luettavaksi
- Kannustetaan oppilasta hyödyntämään omaa kielellistä pääomaansa

T11 innostaa oppilasta tutustumaan monipuolisesti kirjallisuuteen ja kulttuuriin ja kannustaa lukemaan lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta sekä rohkaista lukuelämysten jakamiseen ja kirjaston aktiiviseen käyttöön

- Oppilas hankkii tietoa eri lähteistä
- Oppilas innostuu ja harjaantuu lukemaan jo kielellisesti vaativampiakin ikätasolle sopivia teoksia

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kirjallisuuden ja kulttuurin tuntemus	Oppilas lukee lasten- ja nuortenkirjallisuutta ja pystyy kertomaan ajatuksiaan lukemastaan ja muusta lasten- ja nuortenkulttuurista.

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Tutkitaan tilanteen ja aiheen mukaista kielen vaihtelua havainnoimalla koulun ja oppilaiden vapaa-ajan vuorovaikutustilanteita sekä moninaisia kuultuja ja luettuja tekstejä. Pohditaan sanojen, ilmausten ja tekstien ilmentämiä merkityksiä ja tapoja luokitella niitä. Tutustutaan puhutun ja kirjoitetun suomen piirteisiin. Opitaan päättelemään keskeisiä säännönmukaisuuksia (sanaluokat ja lausetyypit, nominien ja verbien taivutus, sanojen yhdistäminen ja johtaminen) ja tapoja luoda merkityksiä. Tutustutaan lapsille ja nuorille suunnattuun kauno- ja tietokirjallisuuteen, elokuviin ja mediateksteihin sekä kirjastoon niitä tarjoavana resurssina. Perehdytään lasten ja nuorten maailmaan liittyviin kansanperinteen lajeihin ja nykyperinteeseen.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 5. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Kielen rakenteet ja ilmiöt
- Sanaluokat, verbien taipuminen aika-ja persoonamuodoissa
- Tutustutaan sijamuotoihin
- Virke, lauseet
- Tutkitaan kielen vaihtelua tilanteen ja aiheen mukaan sekä pohditaan sanojen, ilmaisutapojen ja tekstien merkityksiä
- Tarkastellaan mediakulttuurin ilmiöitä ja keskustellaan median roolista oppilaan arjessa
- Haastetaan oppilasta etsimään jo vaativampiakin tekstejä luettavaksi
- Kannustetaan oppilasta hyödyntämään omaa kielellistä pääomaansa

T12 ohjata oppilasta havainnoimaan koulun ja muun ympäristön kulttuurista monimuotoisuutta sekä tukea oppilaan monikielistä ja -kulttuurista identiteettiä ja rohkaista hyödyntämään ja kehittämään omaa kielirepertuaaria

- Oppilas hyödyntää omaa kielellistä ja kulttuurista pääomaansa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kielellisen ja kulttuurisen monimuotoisuuden havainnointi	Oppilas osaa kuvailla omaa ja elinympäristönsä monikielisyyttä sekä kulttuurista monimuotoisuutta.

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Tutkitaan tilanteen ja aiheen mukaista kielen vaihtelua havainnoimalla koulun ja oppilaiden vapaa-ajan vuorovaikutustilanteita sekä moninaisia kuultuja ja luettuja tekstejä. Pohditaan sanojen, ilmausten ja tekstien ilmentämiä merkityksiä ja tapoja luokitella niitä. Tutustutaan puhutun ja kirjoitetun suomen piirteisiin. Opitaan päättelemään keskeisiä säännönmukaisuuksia (sanaluokat ja lausetyypit, nominien ja verbien taivutus, sanojen yhdistäminen ja johtaminen) ja tapoja luoda merkityksiä. Tutustutaan lapsille ja nuorille suunnattuun kauno- ja tietokirjallisuuteen, elokuviin ja mediateksteihin sekä kirjastoon niitä tarjoavana resurssina. Perehdytään lasten ja nuorten maailmaan liittyviin kansanperinteen lajeihin ja nykyperinteeseen.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 5. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Kielen rakenteet ja ilmiöt
- Sanaluokat, verbien taipuminen aika-ja persoonamuodoissa
- Tutustutaan sijamuotoihin
- Virke, lauseet
- Tutkitaan kielen vaihtelua tilanteen ja aiheen mukaan sekä pohditaan sanojen, ilmaisutapojen ja tekstien merkityksiä
- Tarkastellaan mediakulttuurin ilmiöitä ja keskustellaan median roolista oppilaan arjessa
- Haastetaan oppilasta etsimään jo vaativampiakin tekstejä luettavaksi
- Kannustetaan oppilasta hyödyntämään omaa kielellistä pääomaansa

T13 innostaa oppilasta vahvistamaan myönteistä käsitystä itsestään kielenkäyttäjänä ja kielenoppijana sekä asettamaan oppimistavoitteita

- Oppilaan myönteinen käsitys itsestään kielenkäyttäjänä vahvistuu, kun hän toimii jo monissa tilanteissa itseohjautuvasti, vaikka saa vielä tarvittaessa ohjausta
- Oppilas asettaa ohjatusti itselleen realistisia tavoitteita

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Oppimistavoitteiden asettaminen	Oppilas osaa ohjatusti asettaa itselleen oppimistavoitteita.

S5 Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena

Opitaan jäsentämään lukemisen, kirjoittamisen, kuuntelun ja puhumisen prosesseja pienempiin osiin ja harjoitellaan näitä osataitoja sekä erilaisia kirjoitus- ja kuuntelutekniikoita. Harjoitellaan eri oppiaineiden tärkeiden käsitteiden ja ilmausten tunnistamista ja niiden omaan käyttöön ottamista. Hyödynnetään tieto- ja viestintäteknologiaa apuna eri tiedonalojen tiedonhankinnassa, oppimisessa ja oman oppimisen arvioinnissa suhteessa tavoitteisiin. Oppilasta ohjataan toimimaan eettisesti tekijänoikeuksia ja yksityisyyttä kunnioittaen. Vahvistetaan oppilaan taitoa käyttää omaa äidinkieltään ja muita osaamiaan kieliä kaiken oppimisen tukena.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 5. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Opettajan ohjaamana tutkitaan eri oppiaineiden käyttämiä kieliä ja sanastoa sekä tieteenaloille tyypillisiä piirteitä ja rakenteita
- Opitaan esittämään kysymyksiä ja kertomaan ydinajatuksia käsitellystä asiasta
- Harjoitellaan tiedonhakua ohjatusti ja opettajan tukemana sekä kehitetään lähdekriittisyyttä
- Harjotellaan tavoitteiden asettamista
- Sovelletaan nettietikettiä ja tutustutaan tekijänoikeuksiin

T14 ohjata oppilasta havaitsemaan, miten kieltä käytetään eri oppiaineissa

- Oppilas tunnistaa ja tuottaa mallin avulla eri tiedonalojen tekstejä
- Oppilas osallistuu keskusteluun pienissä ryhmissä oppitunnin aiheesta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Eri oppiaineiden kielen havainnointi	Oppilas lukee tuetusti eri oppiaineiden tekstejä tai niiden osia ja osaa kuvailla, millaisista osista tekstit rakentuvat.

S5 Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena

Opitaan jäsentämään lukemisen, kirjoittamisen, kuuntelun ja puhumisen prosesseja pienempiin osiin ja harjoitellaan näitä osataitoja sekä erilaisia kirjoitus- ja kuuntelutekniikoita. Harjoitellaan eri oppiaineiden tärkeiden käsitteiden ja ilmausten tunnistamista ja niiden omaan käyttöön ottamista. Hyödynnetään tieto- ja viestintäteknologiaa apuna eri tiedonalojen tiedonhankinnassa, oppimisessa ja oman oppimisen arvioinnissa suhteessa tavoitteisiin. Oppilasta ohjataan toimimaan eettisesti tekijänoikeuksia ja yksityisyyttä kunnioittaen. Vahvistetaan oppilaan taitoa käyttää omaa äidinkieltään ja muita osaamiaan kieliä kaiken oppimisen tukena.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 5. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Opettajan ohjaamana tutkitaan eri oppiaineiden käyttämiä kieliä ja sanastoa sekä tieteenaloille tyypillisiä piirteitä ja rakenteita
- Opitaan esittämään kysymyksiä ja kertomaan ydinajatuksia käsitellystä asiasta
- Harjoitellaan tiedonhakua ohjatusti ja opettajan tukemana sekä kehitetään lähdekriittisyyttä
- Harjotellaan tavoitteiden asettamista
- Sovelletaan nettietikettiä ja tutustutaan tekijänoikeuksiin

T15 kannustaa oppilasta kehittämään tietojaan ja kielellisiä keinojaan itseohjautuvaan työskentelyyn, tiedonhakuun ja tiedon jäsentämiseen itsenäisesti ja ryhmässä

- Oppilas harjoittelee itseohjautuvaa työskentelyä
- Oppilas harjoittelee itsenäistä tiedonhakua vielä osittain vaiheistettuna
- Oppilas toimii eettisten periaatteiden mukaisesti monimediaisessa ympäristössä ja ymmärtää esimerkiksi nettimaailmaan liittyvät turvarajat
- Oppilas oppii ymmärtämään tekijänoikeuteen liittyviä kysymyksiä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstin rakentaminen ja tiedonhaku	Oppilas osaa tuottaa sovitusta aihepiiristä hankkimansa tiedon pohjalta jäsennellyn suullisen tai kirjallisen tekstin itsenäisesti tai ryhmässä. Oppilas osaa ohjatusti valita tilanteeseen ja aiheeseen sopivan tavan hankkia tietoa.

S5 Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena

Opitaan jäsentämään lukemisen, kirjoittamisen, kuuntelun ja puhumisen prosesseja pienempiin osiin ja harjoitellaan näitä osataitoja sekä erilaisia kirjoitus- ja kuuntelutekniikoita. Harjoitellaan eri oppiaineiden tärkeiden käsitteiden ja ilmausten tunnistamista ja niiden omaan käyttöön ottamista. Hyödynnetään tieto- ja viestintäteknologiaa apuna eri tiedonalojen tiedonhankinnassa, oppimisessa ja oman oppimisen arvioinnissa suhteessa tavoitteisiin. Oppilasta ohjataan toimimaan eettisesti tekijänoikeuksia ja yksityisyyttä kunnioittaen. Vahvistetaan oppilaan taitoa käyttää omaa äidinkieltään ja muita osaamiaan kieliä kaiken oppimisen tukena.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 5. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Opettajan ohjaamana tutkitaan eri oppiaineiden käyttämiä kieliä ja sanastoa sekä tieteenaloille tyypillisiä piirteitä ja rakenteita
- Opitaan esittämään kysymyksiä ja kertomaan ydinajatuksia käsitellystä asiasta
- Harjoitellaan tiedonhakua ohjatusti ja opettajan tukemana sekä kehitetään lähdekriittisyyttä
- Harjotellaan tavoitteiden asettamista
- Sovelletaan nettietikettiä ja tutustutaan tekijänoikeuksiin

6

Vuosiluokan tavoitteet ja keskeiset sisällöt

T1 ohjata oppilasta vahvistamaan ilmaisuvarantoaan ja taitoaan ilmaista mielipiteensä ja toimia rakentavasti koulun ja muun arjen vuorovaikutustilanteissa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Vuorovaikutustaidot ja ilmaisuvaranto	Oppilas osallistuu erilaisiin vuorovaikutustilanteisiin käyttäen ilmaisuvarantoaan sekä keskustelee ja työskentelee erilaisten aihepiirien ja tekstien pohjalta.

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Harjoitellaan kertomista, mielipiteen ilmaisua ja kuvailua yhteisöllisesti erilaisten aihepiirien ja tekstien pohjalta. Ohjataan kokonaisilmaisuun ja hyödynnetään draamatyöskentelyä. Tutkitaan ja käytetään kieltä osana toimintaa (tilannesidonnaiset fraasit ja ilmaukset, ajan ilmaiseminen kerronnassa, modaalisuus, vertaaminen kuvailussa sekä epäsuora esitys ja toisen puheeseen viittaaminen). Harjoitellaan ääntämistä, kuuntelutaitoja ja kuullusta oppimisen taitoja. Osallistutaan oman luokan sekä kouluyhteisön vuorovaikutus- ja kulttuuritoimintaan, niiden suunnitteluun ja niiden toteuttamiseen.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 6. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Keskusteleminen ja kuunteleminen
    - Ohjataan oppilasta seuraamaan tasavertaisesti opetuskeskusteluja ja häntä ohjataan ottamaan entistä aktiivisempi rooli opetuskeskusteluissa ja ryhmätöissä
    - Ohjataan oppilasta käyttämään puheessa erilaisia ajanilmaisuja, tapaluokkia, fraaseja, toisen puheeseen viittauksia ja epäsuoraa esitystä
    - Ohjataan oppilasta ottamaan huomioon erilaiset puhekumppanit ja kontekstit, joissa vuorovaikutus tapahtuu
    - Rohkaistaan esittämään omia mielipiteitä perusteluineen, niin että ne omalta osaltaan auttavat oppilasta toimimaan rakentavasti oppimisympäristön tasavertaisena jäsenenä
- Draamatyöskentely
    - Jatketaan erilaisten draamatyötapojen monipuolista käyttöä
    - Draamatyöskentelyn avulla voidaan käsitellä esim. elämän valintoihin liittyviä ristiriitatilanteita

T2 innostaa oppilasta vahvistamaan kasvokkaisen vuorovaikutuksen, opetuspuheen ja kuultujen tekstien kuuntelu- ja ymmärtämistaitojaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstien ymmärtäminen ja vuorovaikutuksessa toimiminen	Oppilas ymmärtää opetuspuhetta ja muuta kuulemaansa, kun tilanne tai aihe on ennestään tuttu tai ymmärtämistä tuetaan. Oppilas osaa toimia kasvokkaisissa vuorovaikutustilanteissa.

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Harjoitellaan kertomista, mielipiteen ilmaisua ja kuvailua yhteisöllisesti erilaisten aihepiirien ja tekstien pohjalta. Ohjataan kokonaisilmaisuun ja hyödynnetään draamatyöskentelyä. Tutkitaan ja käytetään kieltä osana toimintaa (tilannesidonnaiset fraasit ja ilmaukset, ajan ilmaiseminen kerronnassa, modaalisuus, vertaaminen kuvailussa sekä epäsuora esitys ja toisen puheeseen viittaaminen). Harjoitellaan ääntämistä, kuuntelutaitoja ja kuullusta oppimisen taitoja. Osallistutaan oman luokan sekä kouluyhteisön vuorovaikutus- ja kulttuuritoimintaan, niiden suunnitteluun ja niiden toteuttamiseen.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 6. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Keskusteleminen ja kuunteleminen
    - Ohjataan oppilasta seuraamaan tasavertaisesti opetuskeskusteluja ja häntä ohjataan ottamaan entistä aktiivisempi rooli opetuskeskusteluissa ja ryhmätöissä
    - Ohjataan oppilasta käyttämään puheessa erilaisia ajanilmaisuja, tapaluokkia, fraaseja, toisen puheeseen viittauksia ja epäsuoraa esitystä
    - Ohjataan oppilasta ottamaan huomioon erilaiset puhekumppanit ja kontekstit, joissa vuorovaikutus tapahtuu
    - Rohkaistaan esittämään omia mielipiteitä perusteluineen, niin että ne omalta osaltaan auttavat oppilasta toimimaan rakentavasti oppimisympäristön tasavertaisena jäsenenä
- Draamatyöskentely
    - Jatketaan erilaisten draamatyötapojen monipuolista käyttöä
    - Draamatyöskentelyn avulla voidaan käsitellä esim. elämän valintoihin liittyviä ristiriitatilanteita

T3 ohjata oppilasta ilmaisemaan itseään monipuolisesti sanallisia ja ei-sanallisia ilmaisukeinoja käyttäen sekä käyttämään luovuuttaan ja ottamaan huomioon myös muut osallistujat

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ilmaisu vuorovaikutustilanteissa	Oppilas ilmaisee itseään erilaisia ilmaisun keinoja käyttäen ja osaa ottaa huomioon puhekumppaninsa.

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Harjoitellaan kertomista, mielipiteen ilmaisua ja kuvailua yhteisöllisesti erilaisten aihepiirien ja tekstien pohjalta. Ohjataan kokonaisilmaisuun ja hyödynnetään draamatyöskentelyä.

Tutkitaan ja käytetään kieltä osana toimintaa (tilannesidonnaiset fraasit ja ilmaukset, ajan ilmaiseminen kerronnassa, modaalisuus, vertaaminen kuvailussa sekä epäsuora esitys ja toisen puheeseen viittaaminen). Harjoitellaan ääntämistä, kuuntelutaitoja ja kuullusta oppimisen taitoja. Osallistutaan oman luokan sekä kouluyhteisön vuorovaikutus- ja kulttuuritoimintaan, niiden suunnitteluun ja niiden toteuttamiseen.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 6. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Keskusteleminen ja kuunteleminen
    - Ohjataan oppilasta seuraamaan tasavertaisesti opetuskeskusteluja ja häntä ohjataan ottamaan entistä aktiivisempi rooli opetuskeskusteluissa ja ryhmätöissä
    - Ohjataan oppilasta käyttämään puheessa erilaisia ajanilmaisuja, tapaluokkia, fraaseja, toisen puheeseen viittauksia ja epäsuoraa esitystä
    - Ohjataan oppilasta ottamaan huomioon erilaiset puhekumppanit ja kontekstit, joissa vuorovaikutus tapahtuu
    - Rohkaistaan esittämään omia mielipiteitä perusteluineen, niin että ne omalta osaltaan auttavat oppilasta toimimaan rakentavasti oppimisympäristön tasavertaisena jäsenenä
- Draamatyöskentely
    - Jatketaan erilaisten draamatyötapojen monipuolista käyttöä
    - Draamatyöskentelyn avulla voidaan käsitellä esim. elämän valintoihin liittyviä ristiriitatilanteita

T4 ohjata oppilasta sujuvoittamaan lukutaitoaan ja käyttämään tietoaan tekstilajeista tekstien erittelemisessä ja tiedon luotettavuuden arvioinnissa itsenäisesti ja ryhmässä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Lukutaidon sujuvuus ja tekstilajitaidot tekstin tulkinnassa	Oppilas lukee sujuvasti monimuotoisia tekstejä. Oppilas tunnistaa kertomuksen, tietotekstin ja arvioivan tekstin ja harjoittelee käyttämään tietoa tekstilajipiirteistä tekstien tulkinnassa ja arvioinnissa.

S2 Tekstien tulkitseminen

Harjoitellaan kaunokirjallisuuden ja erilaisten tieto- ja mediatekstien sujuvaa lukemista sekä käyttämään tilanteeseen ja tavoitteeseen sopivia lukustrategioita. Edistetään tekstilajien piirteiden sekä kirjallisuuden peruskäsitteiden tuntemusta. Opitaan tunnistamaan kertovien, kuvaavien, ohjaavien ja yksinkertaisten kantaa ottavien tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä. Harjoitellaan mielipiteen ja arvottavien ilmausten erottamista teksteissä sekä selvittämään tiedon lähteen ja arvioimaan tiedon luotettavuutta. Harjoitellaan hahmottamaan virkkeen osien suhteita (lause, lausekkeen pääsanan ja määritteen suhde, lauseenvastike) tekstin ymmärtämisen tukena. Luokitellaan sanoja merkityksen ja muodon perusteella (sanaluokat). Pohditaan, millaisia merkityksiä eri sijamuodot sisältävät ja opitaan verbien taipuminen persoona- ja aikamuodoissa. Harjoitellaan selittämään, vertailemaan ja pohtimaan sanojen, niiden synonyymien, kielikuvien, sanontojen ja käsitteiden merkityksiä ja niiden hierarkioita. Harjaannutetaan havaitsemaan, miten persoonaa ja aikaa ilmaistaan tekstissä. Laajennetaan sana- ja käsitevarantoa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 6. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Sujuva lukeminen

    - Ymmärtävän lukutaidon syventäminen edelleen
    - Eri tekstilajeihin ja niiden tarkoitusperiin tutustuminen
    - Kirjallisuuden peruskäsitteiden käyttö
    - Lukustrategian ja esim. päättelynhiominen
    - Sana- ja käsitevaraston laajentaminen edelleen
    - Monilukutaito tietoisena prosessina: opetetaan esimerkiksi diagrammien, kaaviokuvien, uutiskuvien lukemista, graafeja ja tekstin asettelun merkitystä
    - Kriittinen medialukutaito
- Tiedonhankinta
    - Kriittisten tiedonhankintataitojen ja lähdekriittisyyden harjoittelu

T5 kannustaa oppilasta kehittämään taitoaan tulkita puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä erilaisissa tilanteissa tarkoituksenmukaisia luku- ja ymmärtämisstrategioita käyttäen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstien tulkinta	Oppilas osallistuu erilaisiin kielenkäyttötilanteisiin ja osaa tulkita puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä.

S2 Tekstien tulkitseminen

Harjoitellaan kaunokirjallisuuden ja erilaisten tieto- ja mediatekstien sujuvaa lukemista sekä käyttämään tilanteeseen ja tavoitteeseen sopivia lukustrategioita. Edistetään tekstilajien piirteiden sekä kirjallisuuden peruskäsitteiden tuntemusta. Opitaan tunnistamaan kertovien, kuvaavien, ohjaavien ja yksinkertaisten kantaa ottavien tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä. Harjoitellaan mielipiteen ja arvottavien ilmausten erottamista teksteissä sekä selvittämään tiedon lähteen ja arvioimaan tiedon luotettavuutta. Harjoitellaan hahmottamaan virkkeen osien suhteita (lause, lausekkeen pääsanan ja määritteen suhde, lauseenvastike) tekstin ymmärtämisen tukena. Luokitellaan sanoja merkityksen ja muodon perusteella (sanaluokat). Pohditaan, millaisia merkityksiä eri sijamuodot sisältävät ja opitaan verbien taipuminen persoona- ja aikamuodoissa. Harjoitellaan selittämään, vertailemaan ja pohtimaan sanojen, niiden synonyymien, kielikuvien, sanontojen ja käsitteiden merkityksiä ja niiden hierarkioita. Harjaannutetaan havaitsemaan, miten persoonaa ja aikaa ilmaistaan tekstissä. Laajennetaan sana- ja käsitevarantoa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 6. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Sujuva lukeminen
    - Ymmärtävän lukutaidon syventäminen edelleen
    - Eri tekstilajeihin ja niiden tarkoitusperiin tutustuminen
    - Kirjallisuuden peruskäsitteiden käyttö
    - Lukustrategian ja esim. päättelynhiominen
    - Sana- ja käsitevaraston laajentaminen edelleen
    - Monilukutaito tietoisena prosessina: opetetaan esimerkiksi diagrammien, kaaviokuvien, uutiskuvien lukemista, graafeja ja tekstin asettelun merkitystä
    - Kriittinen medialukutaito
- Tiedonhankinta
    - Kriittisten tiedonhankintataitojen ja lähdekriittisyyden harjoittelu

T6 ohjata oppilasta päättelevään tekstien tulkintaan sekä laajentamaan sana- ja käsitevarantoaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Sana- ja käsitevarannon laajentuminen, päättelevä tekstien tulkinta	Oppilas hallitsee kohtuullisen sana- ja käsitevarannon sekä tunnistaa tekstistä merkityksiä, jotka vaativat päättelyä.

S2 Tekstien tulkitseminen

Harjoitellaan kaunokirjallisuuden ja erilaisten tieto- ja mediatekstien sujuvaa lukemista sekä käyttämään tilanteeseen ja tavoitteeseen sopivia lukustrategioita. Edistetään tekstilajien piirteiden sekä kirjallisuuden peruskäsitteiden tuntemusta. Opitaan tunnistamaan kertovien, kuvaavien, ohjaavien ja yksinkertaisten kantaa ottavien tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä. Harjoitellaan mielipiteen ja arvottavien ilmausten erottamista teksteissä sekä selvittämään tiedon lähteen ja arvioimaan tiedon luotettavuutta. Harjoitellaan hahmottamaan virkkeen osien suhteita (lause, lausekkeen pääsanan ja määritteen suhde, lauseenvastike) tekstin ymmärtämisen tukena. Luokitellaan sanoja merkityksen ja muodon perusteella (sanaluokat). Pohditaan, millaisia merkityksiä eri sijamuodot sisältävät ja opitaan verbien taipuminen persoona- ja aikamuodoissa. Harjoitellaan selittämään, vertailemaan ja pohtimaan sanojen, niiden synonyymien, kielikuvien, sanontojen ja käsitteiden merkityksiä ja niiden hierarkioita. Harjaannutetaan havaitsemaan, miten persoonaa ja aikaa ilmaistaan tekstissä. Laajennetaan sana- ja käsitevarantoa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 6. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Sujuva lukeminen
    - Ymmärtävän lukutaidon syventäminen edelleen
    - Eri tekstilajeihin ja niiden tarkoitusperiin tutustuminen
    - Kirjallisuuden peruskäsitteiden käyttö
    - Lukustrategian ja esim. päättelynhiominen
    - Sana- ja käsitevaraston laajentaminen edelleen
    - Monilukutaito tietoisena prosessina: opetetaan esimerkiksi diagrammien, kaaviokuvien, uutiskuvien lukemista, graafeja ja tekstin asettelun merkitystä
    - Kriittinen medialukutaito
- Tiedonhankinta
    - Kriittisten tiedonhankintataitojen ja lähdekriittisyyden harjoittelu

T7 innostaa oppilasta edistämään käsinkirjoittamisen ja näppäintaitojen sujuvoitumista ja tuottamaan arjessa ja koulussa tarvittavia monimuotoisia tekstejä yksin ja ryhmässä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstilajitaidot tekstin tuottamisessa, käsinkirjoittaminen ja näppäintaidot	Oppilas osaa ohjatusti käyttää kertomiselle, kuvaamiselle ja yksinkertaiselle kantaaottavalle tekstille tyypillistä kieltä. Oppilas osaa kirjoittaa suomea käsin ja hän on omaksunut tarvittavia näppäintaitoja.

S3 Tekstien tuottaminen

Harjoitellaan sujuvaa kirjoittamista, tekstien tuottamisen ja käsittelyn perustoimintoja ja yleiskielen normeja itsenäisesti ja ryhmässä. Tuotetaan ikäkaudelle sopivia kertovia, kuvaavia, ohjaavia ja yksinkertaisia kantaa ottavia tekstilajeja ja niissä käytettävää sanastoa ja fraseologiaa sekä kieliopillisia rakenteita. Tutustutaan kirjoittamisprosessin vaiheisiin ja muokataan tekstejä palautteen perusteella.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 6. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Harjoitellaan edelleen käsin kirjoittamista ja näppäintaitoja
- Harjoitellaan eri tekstilajityyppien suunnittelua ja tuottamista
- Harjoitellaan tekstin elävöittämistä sanavalintojen, synonyymien, sanajärjestyksen ja vuorosanojen avulla (esim. synonyymisanaston käyttö)
- Käytetään prosessikirjoittamista yhtenä tekstin tuottamisen apuvälineenä (idea, suunnittelu, kirjottaminen, viimeistely palautteen pohjalta, valmis teksti) ja annetaan yksilöllistä ohjausta
- Kirjoitetaan yksilö-, pari-, ryhmän ja luokan yhteisiä tekstejä
- Harjoitellaan muistiinpanojen tekemistä ja tiivistämistä
- Oikeinkirjoituksen vahventaminen
- Opitaan arvioimaan omaa tekstiä ja muokkaamaan sitä palautteen perusteella
- Opitaan tunnistamaan omia vahvuuksia kirjoittajana ja löytämään kehittämiskohteita

T8 auttaa oppilasta syventämään taitoaan suunnitella ja tuottaa tekstejä itsenäisesti ja ryhmässä sekä käyttämään monipuolisesti niissä tarvittavaa sanastoa ja kieliopillisia rakenteita

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstien tuottaminen	Oppilas tuottaa kokonaisia tekstejä ja osoittaa niissä oikeinkirjoituksen tuntemusta. Oppilas osaa otsikoida tekstinsä, jakaa sen kappaleisiin ja kiinnittää huomiota sananvalintoihin.

S3 Tekstien tuottaminen

Harjoitellaan sujuvaa kirjoittamista, tekstien tuottamisen ja käsittelyn perustoimintoja ja yleiskielen normeja itsenäisesti ja ryhmässä. Tuotetaan ikäkaudelle sopivia kertovia, kuvaavia, ohjaavia ja yksinkertaisia kantaa ottavia tekstilajeja ja niissä käytettävää sanastoa ja fraseologiaa sekä kieliopillisia rakenteita. Tutustutaan kirjoittamisprosessin vaiheisiin ja muokataan tekstejä palautteen perusteella.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 6. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Harjoitellaan edelleen käsin kirjoittamista ja näppäintaitoja
- Harjoitellaan eri tekstilajityyppien suunnittelua ja tuottamista
- Harjoitellaan tekstin elävöittämistä sanavalintojen, synonyymien, sanajärjestyksen ja vuorosanojen avulla (esim. synonyymisanaston käyttö)
- Käytetään prosessikirjoittamista yhtenä tekstin tuottamisen apuvälineenä (idea, suunnittelu, kirjottaminen, viimeistely palautteen pohjalta, valmis teksti) ja annetaan yksilöllistä ohjausta
- Kirjoitetaan yksilö-, pari-, ryhmän ja luokan yhteisiä tekstejä
- Harjoitellaan muistiinpanojen tekemistä ja tiivistämistä

- Oikeinkirjoituksen vahventaminen
- Opitaan arvioimaan omaa tekstiä ja muokkaamaan sitä palautteen perusteella
- Opitaan tunnistamaan omia vahvuuksia kirjoittajana ja löytämään kehittämiskohteita

T9 ohjata oppilasta tarkastelemaan ja arvioimaan omia tekstejään sekä kehittämään taitoa antaa ja vastaanottaa palautetta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstien arviointi sekä palautteen antaminen ja vastaanottaminen	Oppilas osaa arvioida tuottamiaan tekstejä, tunnistaa omia vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan tekstin tuottajana sekä osaa antaa ja vastaanottaa palautetta.

S3 Tekstien tuottaminen

Harjoitellaan sujuvaa kirjoittamista, tekstien tuottamisen ja käsittelyn perustoimintoja ja yleiskielen normeja itsenäisesti ja ryhmässä. Tuotetaan ikäkaudelle sopivia kertovia, kuvaavia, ohjaavia ja yksinkertaisia kantaa ottavia tekstilajeja ja niissä käytettävää sanastoa ja fraseologiaa sekä kieliopillisia rakenteita. Tutustutaan kirjoittamisprosessin vaiheisiin ja muokataan tekstejä palautteen perusteella.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 6. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Harjoitellaan edelleen käsin kirjoittamista ja näppäintaitoja
- Harjoitellaan eri tekstilajityyppien suunnittelua ja tuottamista
- Harjoitellaan tekstin elävöittämistä sanavalintojen, synonyymien, sanajärjestyksen ja vuorosanojen avulla (esim. synonyymisanaston käyttö)
- Käytetään prosessikirjoittamista yhtenä tekstin tuottamisen apuvälineenä (idea, suunnittelu, kirjottaminen, viimeistely palautteen pohjalta, valmis teksti) ja annetaan yksilöllistä ohjausta
- Kirjoitetaan yksilö-, pari-, ryhmän ja luokan yhteisiä tekstejä
- Harjoitellaan muistiinpanojen tekemistä ja tiivistämistä
- Oikeinkirjoituksen vahventaminen
- Opitaan arvioimaan omaa tekstiä ja muokkaamaan sitä palautteen perusteella
- Opitaan tunnistamaan omia vahvuuksia kirjoittajana ja löytämään kehittämiskohteita

T10 ohjata oppilasta vahvistamaan kielitietoisuuttaan ja havainnoimaan kielenkäytön tilanteista vaihtelua, eri kielten piirteitä ja puhutun ja kirjoitetun suomen säännönmukaisuuksia

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kielten ja kielenkäytön piirteiden havainnointi ja vertailu	Oppilas tunnistaa kielen rakenteen säännönmukaisuuksia ja kykenee kuvaamaan tavallisimpia peruskäsitteitä käyttäen, miten kielenkäyttö vaihtelee eri tilanteissa. Oppilas osaa antaa esimerkkejä ympäristönsä kielistä ja murteista.

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Tutkitaan tilanteen ja aiheen mukaista kielen vaihtelua havainnoimalla koulun ja oppilaiden vapaa-ajan vuorovaikutustilanteita sekä moninaisia kuultuja ja luettuja tekstejä. Pohditaan sanojen, ilmausten ja tekstien ilmentämiä merkityksiä ja tapoja luokitella niitä. Tutustutaan puhutun ja kirjoitetun suomen piirteisiin. Opitaan päättelemään keskeisiä säännönmukaisuuksia (sanaluokat ja lausetyypit, nominien ja verbien taivutus, sanojen yhdistäminen ja johtaminen) ja tapoja luoda merkityksiä. Tutustutaan lapsille ja nuorille suunnattuun kauno- ja tietokirjallisuuteen, elokuviin ja mediateksteihin sekä kirjastoon niitä tarjoavana resurssina. Perehdytään lasten ja nuorten maailmaan liittyviin kansanperinteen lajeihin ja nykyperinteeseen.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 6. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Kielen rakenteet ja ilmiöt
- Sanaluokat
- Verbien taipuminen aika-ja persoonamuodoissa
- Tärkeimmät sijamuodot ja sanatyypit
- Virke ja lause
- Hyödynnetään lapsille ja nuorille suunnattua media- ja kulttuuritarjontaa
- Oppilasta ohjataan seuraamaan säännöllisesti eri medioita
- Etsitään itseä kiinnostavaa luettavaa ja tuetaan omaehtoista lukemisen ja kirjoittamisen harrastamista
- Tutustutaan kulttuuriseen monimuotoisuuteen ja monilukutaitoon
- Tutustutaan kirjallisuuden peruskäsitteisiin
- Tutustutaan oppilaan omaan ja muihin kulttuureihin ja kieliin
- Vertaillaan suomea muiden, oppilaille tuttujen kielten piirteisiin

T11 innostaa oppilasta tutustumaan monipuolisesti kirjallisuuteen ja kulttuuriin ja kannustaa lukemaan lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta sekä rohkaista lukuelämysten jakamiseen ja kirjaston aktiiviseen käyttöön

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kirjallisuuden ja kulttuurin tuntemus	Oppilas lukee lasten- ja nuortenkirjallisuutta ja pystyy kertomaan ajatuksiaan lukemastaan ja muusta lasten- ja nuortenkulttuurista.

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Tutkitaan tilanteen ja aiheen mukaista kielen vaihtelua havainnoimalla koulun ja oppilaiden vapaa-ajan vuorovaikutustilanteita sekä moninaisia kuultuja ja luettuja tekstejä. Pohditaan sanojen, ilmausten ja tekstien ilmentämiä merkityksiä ja tapoja luokitella niitä. Tutustutaan puhutun ja kirjoitetun suomen piirteisiin. Opitaan päättelemään keskeisiä säännönmukaisuuksia (sanaluokat ja lausetyypit, nominien ja verbien taivutus, sanojen yhdistäminen ja johtaminen) ja tapoja luoda merkityksiä. Tutustutaan lapsille ja nuorille suunnattuun kauno- ja tietokirjallisuuteen, elokuviin ja mediateksteihin sekä kirjastoon niitä tarjoavana resurssina. Perehdytään lasten ja nuorten maailmaan liittyviin kansanperinteen lajeihin ja nykyperinteeseen.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 6. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Kielen rakenteet ja ilmiöt
- Sanaluokat

- Verbien taipuminen aika-ja persoonamuodoissa
- Tärkeimmät sijamuodot ja sanatyypit
- Virke ja lause
- Hyödynnetään lapsille ja nuorille suunnattua media- ja kulttuuritarjontaa
- Oppilasta ohjataan seuraamaan säännöllisesti eri medioita
- Etsitään itseä kiinnostavaa luettavaa ja tuetaan omaehtoista lukemisen ja kirjoittamisen harrastamista
- Tutustutaan kulttuuriseen monimuotoisuuteen ja monilukutaitoon
- Tutustutaan kirjallisuuden peruskäsitteisiin
- Tutustutaan oppilaan omaan ja muihin kulttuureihin ja kieliin
- Vertaillaan suomea muiden, oppilaille tuttujen kielten piirteisiin

T12 ohjata oppilasta havainnoimaan koulun ja muun ympäristön kulttuurista monimuotoisuutta sekä tukea oppilaan monikielistä ja -kulttuurista identiteettiä ja rohkaista hyödyntämään ja kehittämään omaa kielirepertuaaria

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kielellisen ja kulttuurisen monimuotoisuuden havainnointi	Oppilas osaa kuvailla omaa ja elinympäristönsä monikielisyyttä sekä kulttuurista monimuotoisuutta.

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Tutkitaan tilanteen ja aiheen mukaista kielen vaihtelua havainnoimalla koulun ja oppilaiden vapaa-ajan vuorovaikutustilanteita sekä moninaisia kuultuja ja luettuja tekstejä. Pohditaan sanojen, ilmausten ja tekstien ilmentämiä merkityksiä ja tapoja luokitella niitä. Tutustutaan puhutun ja kirjoitetun suomen piirteisiin. Opitaan päättelemään keskeisiä säännönmukaisuuksia (sanaluokat ja lausetyypit, nominien ja verbien taivutus, sanojen yhdistäminen ja johtaminen) ja tapoja luoda merkityksiä. Tutustutaan lapsille ja nuorille suunnattuun kauno- ja tietokirjallisuuteen, elokuviin ja mediateksteihin sekä kirjastoon niitä tarjoavana resurssina. Perehdytään lasten ja nuorten maailmaan liittyviin kansanperinteen lajeihin ja nykyperinteeseen.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 6. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Kielen rakenteet ja ilmiöt
- Sanaluokat
- Verbien taipuminen aika-ja persoonamuodoissa
- Tärkeimmät sijamuodot ja sanatyypit
- Virke ja lause
- Hyödynnetään lapsille ja nuorille suunnattua media- ja kulttuuritarjontaa
- Oppilasta ohjataan seuraamaan säännöllisesti eri medioita
- Etsitään itseä kiinnostavaa luettavaa ja tuetaan omaehtoista lukemisen ja kirjoittamisen harrastamista
- Tutustutaan kulttuuriseen monimuotoisuuteen ja monilukutaitoon
- Tutustutaan kirjallisuuden peruskäsitteisiin
- Tutustutaan oppilaan omaan ja muihin kulttuureihin ja kieliin
- Vertaillaan suomea muiden, oppilaille tuttujen kielten piirteisiin

T13 innostaa oppilasta vahvistamaan myönteistä käsitystä itsestään kielenkäyttäjänä ja kielenoppijana sekä asettamaan oppimistavoitteita

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Oppimistavoitteiden asettaminen	Oppilas osaa ohjatusti asettaa itselleen oppimistavoitteita.

S5 Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena

Opitaan jäsentämään lukemisen, kirjoittamisen, kuuntelun ja puhumisen prosesseja pienempiin osiin ja harjoitellaan näitä osataitoja sekä erilaisia kirjoitus- ja kuuntelutekniikoita. Harjoitellaan eri oppiaineiden tärkeiden käsitteiden ja ilmausten tunnistamista ja niiden omaan käyttöön ottamista. Hyödynnetään tieto- ja viestintäteknologiaa apuna eri tiedonalojen tiedonhankinnassa, oppimisessa ja oman oppimisen arvioinnissa suhteessa tavoitteisiin. Oppilasta ohjataan toimimaan eettisesti tekijänoikeuksia ja yksityisyyttä kunnioittaen. Vahvistetaan oppilaan taitoa käyttää omaa äidinkieltään ja muita osaamiaan kieliä kaiken oppimisen tukena.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 6. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Opettajan ohjaamana tutkitaan eri oppiaineiden käyttämiä kieliä ja sanastoa sekä tieteenaloille tyypillisiä piirteitä ja rakenteita
- Opitaan esittämään kysymyksiä ja kertomaan ydinajatuksia käsitellystä asiasta
- Harjoitellaan kirjoittamaan luetusta, nähdystä, kuullusta tai koetusta sekä kertomaan opitusta omin sanoin
- Asetetaan oppimistavoitteita, jotka ovat oikeassa suhteessa oppilaan kielellisiin taitoihin
- Harjoitellaan tiedonhakua ja jäsentelyä
- Kehitetään lähdekriittisyyttä

T14 ohjata oppilasta havaitsemaan, miten kieltä käytetään eri oppiaineissa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Eri oppiaineiden kielen havainnointi	Oppilas lukee tuetusti eri oppiaineiden tekstejä tai niiden osia ja osaa kuvailla, millaisista osista tekstit rakentuvat.

S5 Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena

Opitaan jäsentämään lukemisen, kirjoittamisen, kuuntelun ja puhumisen prosesseja pienempiin osiin ja harjoitellaan näitä osataitoja sekä erilaisia kirjoitus- ja kuuntelutekniikoita. Harjoitellaan eri oppiaineiden tärkeiden käsitteiden ja ilmausten tunnistamista ja niiden omaan käyttöön ottamista. Hyödynnetään tieto- ja viestintäteknologiaa apuna eri tiedonalojen tiedonhankinnassa, oppimisessa ja oman oppimisen arvioinnissa suhteessa tavoitteisiin. Oppilasta ohjataan toimimaan eettisesti tekijänoikeuksia ja yksityisyyttä kunnioittaen. Vahvistetaan oppilaan taitoa käyttää omaa äidinkieltään ja muita osaamiaan kieliä kaiken oppimisen tukena.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 6. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Opettajan ohjaamana tutkitaan eri oppiaineiden käyttämiä kieliä ja sanastoa sekä tieteenaloille tyypillisiä piirteitä ja rakenteita
- Opitaan esittämään kysymyksiä ja kertomaan ydinajatuksia käsitellystä asiasta
- Harjoitellaan kirjoittamaan luetusta, nähdystä, kuullusta tai koetusta sekä kertomaan opitusta omin sanoin

- Asetetaan oppimistavoitteita, jotka ovat oikeassa suhteessa oppilaan kielellisiin taitoihin
- Harjoitellaan tiedonhakua ja jäsentelyä
- Kehitetään lähdekriittisyyttä

T15 kannustaa oppilasta kehittämään tietojaan ja kielellisiä keinojaan itseohjautuvaan työskentelyyn, tiedonhakuun ja tiedon jäsentämiseen itsenäisesti ja ryhmässä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstin rakentaminen ja tiedonhaku	Oppilas osaa tuottaa sovitusta aihepiiristä hankkimansa tiedon pohjalta jäsennellyn suullisen tai kirjallisen tekstin itsenäisesti tai ryhmässä. Oppilas osaa ohjatusti valita tilanteeseen ja aiheeseen sopivan tavan hankkia tietoa.

S5 Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena

Opitaan jäsentämään lukemisen, kirjoittamisen, kuuntelun ja puhumisen prosesseja pienempiin osiin ja harjoitellaan näitä osataitoja sekä erilaisia kirjoitus- ja kuuntelutekniikoita. Harjoitellaan eri oppiaineiden tärkeiden käsitteiden ja ilmausten tunnistamista ja niiden omaan käyttöön ottamista. Hyödynnetään tieto- ja viestintäteknologiaa apuna eri tiedonalojen tiedonhankinnassa, oppimisessa ja oman oppimisen arvioinnissa suhteessa tavoitteisiin. Oppilasta ohjataan toimimaan eettisesti tekijänoikeuksia ja yksityisyyttä kunnioittaen. Vahvistetaan oppilaan taitoa käyttää omaa äidinkieltään ja muita osaamiaan kieliä kaiken oppimisen tukena.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 6. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Opettajan ohjaamana tutkitaan eri oppiaineiden käyttämiä kieliä ja sanastoa sekä tieteenaloille tyypillisiä piirteitä ja rakenteita
- Opitaan esittämään kysymyksiä ja kertomaan ydinajatuksia käsitellystä asiasta
- Harjoitellaan kirjoittamaan luetusta, nähdystä, kuullusta tai koetusta sekä kertomaan opitusta omin sanoin
- Asetetaan oppimistavoitteita, jotka ovat oikeassa suhteessa oppilaan kielellisiin taitoihin
- Harjoitellaan tiedonhakua ja jäsentelyä
- Kehitetään lähdekriittisyyttä

Suomi viittomakielisille

Oppimäärän tehtävä

Suomi viittomakielisille -oppimäärä on tarkoitettu niille oppilaille, jotka opiskelevat viittomakieltä ja kirjallisuutta suomenkielisissä kouluissa. Opetuksen tavoitteena on oppilaan korkeatasoiseen kaksikielisyyteen kasvamisen tukeminen ja edellytysten luominen sille, että oppilas voi saavuttaa jatko-opinnoissa vaadittavan kielitaidon molemmilla kielillä sekä toimia tasavertaisena jäsenenä suomen- ja viittomakielisessä yhteisössä. Paikallinen opetussuunnitelma laaditaan ja opetuksen tavoitetaso määritellään suomen kieli ja kirjallisuus ja/tai suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärää soveltaen. Tällöin myös oppilaan arviointi määräytyy sen mukaan, kumman oppimäärän pohjalta suomi viittomakielisille -oppimäärä on laadittu. Opetussuunnitelman laadinnassa otetaan huomioon oppilaiden kielellinen ja kulttuurinen tausta sekä perheen ja muun ympäristön tarjoaman tuen määrä oppilaan suomen kielen kehittymiselle.

Suomi viittomakielisille -oppimäärää opiskellaan suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärää soveltaen.

Suomen kieli ja kirjallisuus

Oppimäärän tehtävä vuosiluokilla 3-6

Vuosiluokilla 3–6 *opetuksen painopiste on oppimaan oppimisen ja vuorovaikutuksen taitojen, lukuharrastuksen sekä sujuvan ja monipuolisen luku- ja kirjoitustaidon vakiinnuttamisessa. Tekstien tulkitsemisen ja tuottamisen yhteydessä harjaannutaan tarkastelemaan kielen piirteitä ja kirjallisuuden keinoja. Lyhyiden tekstien lukemisesta edetään kokonaisteosten lukemiseen ja lukukokemusten monipuoliseen jakamiseen.*

Äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 3-6

Tavoitteena on kielellisesti virikkeinen ja yhteisöllinen oppimisympäristö, jossa oppilaiden näkemyksiä arvostetaan ja jossa on mahdollisuus tarkastella ja tuottaa tekstejä yksin ja yhdessä turvallisesti myös viestintäteknologian avulla. Opetuksessa hyödynnetään oppilaiden itse valitsemia ja heitä kiinnostavia kirjoja ja muita monimuotoisia tekstejä sekä laajennetaan oppilaiden lukukokemuksia. Äidinkielen oppimisympäristöön kuuluu myös koulun ulkopuolinen kulttuuri- ja mediatarjonta. Työtavat valitaan niin, että ne mahdollistavat yhdessä toimimisen ja kokemusten jakamisen sekä oppiaineen sisältöalueiden luontevan integroitumisen. Opetusta eheytetään prosessinomaisen opiskelun ja projektityöskentelyn avulla. Vuorovaikutus- ja draamataitoja syvennetään erilaisten harjoitusten avulla. Draamaa ja kirjallisuuden opetusta yhdistetään muiden oppiaineiden opetukseen.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa vuosiluokilla 3-6

Tavoitteena on tukea oppilaiden kielellistä kehitystä, sujuvan luku- ja kirjoitustaidon oppimista sekä lukutaidon syvenemistä ymmärtäväksi lukemiseksi. Oppilaita tuetaan sanavarannon laajentamisessa, käsitteiden oppimisessa sekä ajatusten kielentämisessä ja vuorovaikutustaidoissa. Jokaista oppilasta kannustetaan taitotasoaan vastaavan kirjallisuuden ja muiden tekstien lukemiseen ja ohjataan luetun ymmärtämisen strategioiden käyttöön sekä sopivien opiskelustrategioiden kehittämiseen ja omien vahvuuksien tunnistamiseen. Oppilaiden tekstien tuottamisen taitojen sekä oikeinkirjoituksen kehittämiseksi annetaan malleja sekä yhteisöllistä ja yksilöllistä tukea. Myös kielellisesti taitavia oppilaita tuetaan lukuhaasteiden ottamisessa, itselleen soveltuvien työtapojen löytämisessä ja tavoitteiden asettamisessa. Tekstit ja työtavat valitaan niin, että oppilaiden yhdenvertaisuus ja sukupuolten tasa-arvo toteutuu.

Oppilaan oppimisen arviointi äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa vuosiluokilla 3-6

Arviointi ja siihen perustuva palaute on monipuolista, konkreettista ja oppimisen taitoja kehittävää. Arviointi nivotaan kiinteäksi osaksi oppimisprosessia. Arviointi perustuu monipuoliseen dokumentointiin siitä, miten oppilaiden laajenevat kielelliset taidot ja tekstien tuottaminen sekä tulkinta kehittyvät ja mitkä ovat heidän tietonsa kielestä, kirjallisuudesta ja muusta kulttuurista.

Oppilaita ohjataan arvioimaan omaa ja muiden työskentelyä, ilmaisua ja tuotoksia. Oppimista tukevan, monipuolisen ja erittelevän arvioinnin ja palautteen avulla oppilaita autetaan tulemaan tietoiseksi omista taidoistaan, tiedoistaan ja työskentelyprosesseistaan ja he saavat välineitä niiden kehittämiseen. Omaehtoinen lukeminen on tärkeä tavoite, jota tuetaan ja arvioidaan suhteessa luku- ja kirjoitustaitoon.

Äidinkielen ja kirjallisuuden sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi oppilaiden osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin. Määritellessään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositodistusta varten opettaja käyttää valtakunnallisia arviointikriteereitä. Oppimisen edistymisen kannalta keskeisiä ovat äidinkielen ja kirjallisuuden eri tavoitealueiden perustaidot ja niihin johtavat työskentelyprosessit ja oppimisstrategiat.

3

Vuosiluokan tavoitteet ja keskeiset sisällöt

T1 opastaa oppilasta vahvistamaan taitoaan toimia rakentavasti erilaisissa viestintäympäristöissä ja ilmaisemaan mielipiteensä

- Oppilas harjoittelee ilmaisemaan omia ajatuksiaan ja kokemuksiaan sekä toisten huomioimista erilaisissa vuorovaikutustilanteissa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Puheviestintätilanteissa toimiminen	Oppilas esittää ajatuksiaan ja ilmaisee mielipiteensä itselleen tutuissa viestintäympäristöissä.

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Tarjotaan monipuolisia tilaisuuksia harjoitella omien kokemusten, ajatusten ja mielipiteiden jakamista, toisten kuuntelemista ja rakentavan palautteen antamista ja saamista eri viestintäympäristöissä. Harjoitellaan ja havainnoidaan omaa vuorovaikutusta erilaisissa viestintätilanteissa, esimerkiksi tapoja olla kohtelias, toimia tavoitteellisesti ja esittää oma mielipiteensä ja perustella se ottaen toiset huomioon. Harjoitellaan ilmaisukeinoja erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa. Ohjataan kokonaisilmaisuun, hyödynnetään draaman toimintamuotoja erilaisten ajankohtaisten aiheiden, teemojen ja kirjallisuuden käsittelyssä. Tarjotaan mahdollisuuksia osallistua oman luokan ja kouluyhteisön kulttuuritoiminnan suunnitteluun ja toteutukseen.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 3. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Harjoitellaan omien kokemusten ja ajatusten jakamista
- Harjoitellaan toisten kuuntelemista ja rakentavan palautteen antamista ja saamista
- Havainnoidaan omaa vuorovaikutusta erilaisissa viestintätilanteissa, kuten tapoja olla kohtelias
- Hyödynnetään draaman toimintamuotoja erilaisten aiheiden ja kirjallisuuden käsittelyssä
- Tarjotaan mahdollisuuksia osallistua oman luokan kulttuuritoiminnan suunnitteluun ja toteutukseen

T2 ohjata oppilasta huomaamaan omien kielellisten ja viestinnällisten valintojensa vaikutuksia ja huomioimaan toisten tarpeita ryhmäviestintätilanteissa

- Oppilas harjoittelee tiedostamaan oman roolinsa ryhmän jäsenenä sekä ottamaan vastuuta omasta ja ryhmän toiminnasta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Toiminta vuorovaikutustilanteissa	Oppilas hyödyntää äänenkäytön, viestien kohdentamisen ja kontaktinoton taitoja erilaisissa vuorovaikutustilanteissa, osaa muunnella viestintätapaansa tilanteen mukaan ja pyrkii ottamaan muiden näkökulmat huomioon.

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Tarjotaan monipuolisia tilaisuuksia harjoitella omien kokemusten, ajatusten ja mielipiteiden jakamista, toisten kuuntelemista ja rakentavan palautteen antamista ja saamista eri viestintäympäristöissä. Harjoitellaan ja havainnoidaan omaa vuorovaikutusta erilaisissa viestintätilanteissa, esimerkiksi tapoja olla kohtelias, toimia tavoitteellisesti ja esittää oma mielipiteensä ja perustella se ottaen toiset huomioon. Harjoitellaan ilmaisukeinoja erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa. Ohjataan kokonaisilmaisuun, hyödynnetään draaman toimintamuotoja erilaisten ajankohtaisten aiheiden, teemojen ja kirjallisuuden käsittelyssä. Tarjotaan mahdollisuuksia osallistua oman luokan ja kouluyhteisön kulttuuritoiminnan suunnitteluun ja toteutukseen.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 3. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Harjoitellaan omien kokemusten ja ajatusten jakamista
- Harjoitellaan toisten kuuntelemista ja rakentavan palautteen antamista ja saamista
- Havainnoidaan omaa vuorovaikutusta erilaisissa viestintätilanteissa, kuten tapoja olla kohtelias
- Hyödynnetään draaman toimintamuotoja erilaisten aiheiden ja kirjallisuuden käsittelyssä
- Tarjotaan mahdollisuuksia osallistua oman luokan kulttuuritoiminnan suunnitteluun ja toteutukseen

T3 ohjata oppilasta käyttämään luovuuttaan ja ilmaisemaan itseään monipuolisesti erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa, myös draaman avulla

- Oppilas harjoittelee ilmaisemaan itseään eri tavoin, myös draaman avulla

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ilmaisukeinojen käyttö	Oppilas osaa käyttää kokonaisilmaisun keinoja omien ideoidensa ja ajatustensa ilmaisemiseen ryhmässä, osaa pitää lyhyen valmistellun puheenvuoron tai esityksen sekä osallistuu draamatoimintaan.

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Tarjotaan monipuolisia tilaisuuksia harjoitella omien kokemusten, ajatusten ja mielipiteiden jakamista, toisten kuuntelemista ja rakentavan palautteen antamista ja saamista eri viestintäympäristöissä. Harjoitellaan ja havainnoidaan omaa vuorovaikutusta erilaisissa viestintätilanteissa, esimerkiksi tapoja olla kohtelias, toimia tavoitteellisesti ja esittää oma mielipiteensä ja perustella se ottaen toiset huomioon. Harjoitellaan ilmaisukeinoja erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa. Ohjataan kokonaisilmaisuun, hyödynnetään draaman toimintamuotoja erilaisten ajankohtaisten aiheiden, teemojen ja kirjallisuuden käsittelyssä.

Tarjotaan mahdollisuuksia osallistua oman luokan ja kouluyhteisön kulttuuritoiminnan suunnitteluun ja toteutukseen.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 3. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Harjoitellaan omien kokemusten ja ajatusten jakamista
- Harjoitellaan toisten kuuntelemista ja rakentavan palautteen antamista ja saamista
- Havainnoidaan omaa vuorovaikutusta erilaisissa viestintätilanteissa, kuten tapoja olla kohtelias
- Hyödynnetään draaman toimintamuotoja erilaisten aiheiden ja kirjallisuuden käsittelyssä
- Tarjotaan mahdollisuuksia osallistua oman luokan kulttuuritoiminnan suunnitteluun ja toteutukseen

T4 kannustaa oppilasta kehittämään myönteistä viestijäkuvaa sekä halua ja kykyä toimia erilaisissa, myös monimediaisissa vuorovaikutustilanteissa

- Oppilas harjoittelee havainnoimaan omaa vuorovaikutustaan ja toimimaan joissakin erilaisissa vuorovaikutustilanteissa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Vuorovaikutustaitojen kehittyminen	Oppilas ottaa vastaan palautetta omasta toiminnastaan ja antaa palautetta muille.

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Tarjotaan monipuolisia tilaisuuksia harjoitella omien kokemusten, ajatusten ja mielipiteiden jakamista, toisten kuuntelemista ja rakentavan palautteen antamista ja saamista eri viestintäympäristöissä. Harjoitellaan ja havainnoidaan omaa vuorovaikutusta erilaisissa viestintätilanteissa, esimerkiksi tapoja olla kohtelias, toimia tavoitteellisesti ja esittää oma mielipiteensä ja perustella se ottaen toiset huomioon. Harjoitellaan ilmaisukeinoja erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa. Ohjataan kokonaisilmaisuun, hyödynnetään draaman toimintamuotoja erilaisten ajankohtaisten aiheiden, teemojen ja kirjallisuuden käsittelyssä. Tarjotaan mahdollisuuksia osallistua oman luokan ja kouluyhteisön kulttuuritoiminnan suunnitteluun ja toteutukseen.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 3. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Harjoitellaan omien kokemusten ja ajatusten jakamista
- Harjoitellaan toisten kuuntelemista ja rakentavan palautteen antamista ja saamista
- Havainnoidaan omaa vuorovaikutusta erilaisissa viestintätilanteissa, kuten tapoja olla kohtelias
- Hyödynnetään draaman toimintamuotoja erilaisten aiheiden ja kirjallisuuden käsittelyssä
- Tarjotaan mahdollisuuksia osallistua oman luokan kulttuuritoiminnan suunnitteluun ja toteutukseen

T5 ohjata oppilasta sujuvoittamaan lukutaitoaan ja käyttämään tekstin ymmärtämisen strategioita sekä tarkkailemaan ja arvioimaan omaa lukemistaan

- Oppilas sujuvoittaa lukutaitoaan ja harjoittelee erilaisia lukutapoja, tekstin ymmärtämisen taitoja sekä oman lukemisen tarkkailua

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstinymmärtämisen perusstrategioiden hallinta	Oppilas lukee sujuvasti monimuotoisia tekstejä ja käyttää tekstinymmärtämisen perusstrategioita sekä osaa tarkkailla ja arvioida omaa lukemistaan.

S2 Tekstien tulkitseminen

Harjoitellaan erilaisten tekstien, kuten kaunokirjallisuuden, tietotekstien ja kuvaa ja tekstiä yhdistävien mediatekstien, sujuvaa lukemista ja käyttämään tilanteeseen ja tavoitteeseen sopivia tekstinymmärtämisen strategioita ja ajattelutaitoja. Tarkkaillaan ja arvioidaan omaa lukutaitoa. Syvennetään tekstin tulkinnan taitoja tutkimalla ja vertailemalla monimuotoisia tekstejä. Harjoitellaan selittämään, vertailemaan ja pohtimaan sanojen, niiden synonyymien, kielikuvien, sanontojen ja käsitteiden merkityksiä ja niiden hierarkioita. Opitaan tunnistamaan kertovien, kuvaavien, ohjaavien ja yksinkertaisten kantaa ottavien tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä. Laajennetaan oppilaiden tietoja kielen piirteistä tekstejä tutkimalla. Luokitellaan sanoja merkityksen ja muodon perusteella (sanaluokat). Pohditaan, millaisia merkityksiä eri sijamuodot sisältävät ja opitaan verbien taipuminen persoona- ja aikamuodoissa. Luetaan ja kuunnellaan yhteisesti ja itse valittua lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta, myös kokonaisia teoksia. Aiemmin opittujen käsitteiden lisäksi opitaan käyttämään käsitteitä kertoja, aihe ja teema. Etsitään tietoa eri lähteistä ja laajennetaan tietämystä luetun avulla. Harjoitellaan arvioimaan tekstien ja lähteiden luotettavuutta.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 3. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Harjoitellaan erilaisten tekstien sujuvaa lukemista
- Harjoitellaan tarkkailemaan omaa lukutaitoa
- Harjoitellaan selittämään ja vertailemaan sanoja
- Harjoitellaan tunnistamaan kertovien ja kuvaavien tekstien kielellisiä piirteitä
- Luokitellaan sanoja merkityksen ja muodon perusteella (sanaluokat)
- Luetaan ja kuunnellaan yhteisesti ja itse valittua lapsille suunnattua kirjallisuutta
- Varmennetaan toisella luokalla opetetut kirjallisuuskäsitteet (kertomuksen rakenne, päähenkilö, tapahtumapaikka ja -aika ja juoni)
- Harjoitellaan tiedon etsimistä

T6 opastaa oppilasta kehittämään monimuotoisten tekstien erittelyn, arvioinnin ja tulkitsemisen taitoja ja laajentamaan sana- ja käsitevarantoaan sekä edistämään ajattelutaitojaan

- Oppilas harjoittelee tutkimaan ja tulkitsemaan kertovia ja kuvaavia tekstejä sekä laajentaa sana- ja käsitevarantoaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstien erittely ja tulkinta	Oppilas tunnistaa joitakin kertovien, kuvaavien, ohjaavien ja yksinkertaisten kantaa ottavien tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä. Oppilas osaa käyttää tekstien tulkintataitoja oman ajattelunsa sekä sana- ja käsitevarantonsa kehittämiseen.

S2 Tekstien tulkitseminen

Harjoitellaan erilaisten tekstien, kuten kaunokirjallisuuden, tietotekstien ja kuvaa ja tekstiä yhdistävien mediatekstien, sujuvaa lukemista ja käyttämään tilanteeseen ja tavoitteeseen sopivia tekstinymmärtämisen strategioita ja ajattelutaitoja. Tarkkaillaan ja arvioidaan omaa lukutaitoa. Syvennetään tekstin tulkinnan taitoja tutkimalla ja vertailemalla monimuotoisia tekstejä. Harjoitellaan selittämään, vertailemaan ja pohtimaan sanojen, niiden synonyymien, kielikuvien, sanontojen ja käsitteiden merkityksiä ja niiden hierarkioita. Opitaan tunnistamaan kertovien, kuvaavien, ohjaavien ja yksinkertaisten kantaa ottavien tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä. Laajennetaan oppilaiden tietoja kielen piirteistä tekstejä tutkimalla. Luokitellaan sanoja merkityksen ja muodon perusteella (sanaluokat). Pohditaan, millaisia merkityksiä eri sijamuodot sisältävät ja opitaan verbien taipuminen persoona- ja aikamuodoissa. Luetaan ja kuunnellaan yhteisesti ja itse valittua lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta, myös kokonaisia teoksia. Aiemmin opittujen käsitteiden lisäksi opitaan käyttämään käsitteitä kertoja, aihe ja teema. Etsitään tietoa eri lähteistä ja laajennetaan tietämystä luetun avulla. Harjoitellaan arvioimaan tekstien ja lähteiden luotettavuutta.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 3. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Harjoitellaan erilaisten tekstien sujuvaa lukemista
- Harjoitellaan tarkkailemaan omaa lukutaitoa
- Harjoitellaan selittämään ja vertailemaan sanoja
- Harjoitellaan tunnistamaan kertovien ja kuvaavien tekstien kielellisiä piirteitä
- Luokitellaan sanoja merkityksen ja muodon perusteella (sanaluokat)
- Luetaan ja kuunnellaan yhteisesti ja itse valittua lapsille suunnattua kirjallisuutta
- Varmennetaan toisella luokalla opetetut kirjallisuuskäsitteet (kertomuksen rakenne, päähenkilö, tapahtumapaikka ja -aika ja juoni)
- Harjoitellaan tiedon etsimistä

T7 ohjata oppilasta tiedonhankintaan, monipuolisten tiedonlähteiden käyttöön ja tiedon luotettavuuden arviointiin

- Oppilas harjoittelee tiedonhankintaa ja joidenkin tiedonlähteiden käyttöä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tiedonhankintataidot ja lähdekriittisyys	Oppilas käyttää tiedonhankinnassaan mediaa ja eri tekstiympäristöjä sekä tilanteeseen sopivia strategioita ja osaa jossain määrin arvioida tietolähteiden luotettavuutta.

S2 Tekstien tulkitseminen

Harjoitellaan erilaisten tekstien, kuten kaunokirjallisuuden, tietotekstien ja kuvaa ja tekstiä yhdistävien mediatekstien, sujuvaa lukemista ja käyttämään tilanteeseen ja tavoitteeseen sopivia tekstinymmärtämisen strategioita ja ajattelutaitoja. Tarkkaillaan ja arvioidaan omaa lukutaitoa. Syvennetään tekstin tulkinnan taitoja tutkimalla ja vertailemalla monimuotoisia tekstejä. Harjoitellaan selittämään, vertailemaan ja pohtimaan sanojen, niiden synonyymien, kielikuvien, sanontojen ja käsitteiden merkityksiä ja niiden hierarkioita. Opitaan tunnistamaan kertovien, kuvaavien, ohjaavien ja yksinkertaisten kantaa ottavien tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä. Laajennetaan oppilaiden tietoja kielen piirteistä tekstejä tutkimalla. Luokitellaan sanoja merkityksen ja muodon perusteella (sanaluokat). Pohditaan, millaisia merkityksiä eri sijamuodot sisältävät ja opitaan verbien taipuminen persoona- ja aikamuodoissa. Luetaan ja kuunnellaan

yhteisesti ja itse valittua lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta, myös kokonaisia teoksia. Aiemmin opittujen käsitteiden lisäksi opitaan käyttämään käsitteitä kertoja, aihe ja teema. Etsitään tietoa eri lähteistä ja laajennetaan tietämystä luetun avulla. Harjoitellaan arvioimaan tekstien ja lähteiden luotettavuutta.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 3. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Harjoitellaan erilaisten tekstien sujuvaa lukemista
- Harjoitellaan tarkkailemaan omaa lukutaitoa
- Harjoitellaan selittämään ja vertailemaan sanoja
- Harjoitellaan tunnistamaan kertovien ja kuvaavien tekstien kielellisiä piirteitä
- Luokitellaan sanoja merkityksen ja muodon perusteella (sanaluokat)
- Luetaan ja kuunnellaan yhteisesti ja itse valittua lapsille suunnattua kirjallisuutta
- Varmennetaan toisella luokalla opetetut kirjallisuuskäsitteet (kertomuksen rakenne, päähenkilö, tapahtumapaikka ja -aika ja juoni)
- Harjoitellaan tiedon etsimistä

T8 kannustaa oppilasta kehittämään kirjallisuudentuntemusta ja kiinnostustaan lapsille ja nuorille tarkoitettua kirjallisuutta, media- ja muita tekstejä kohtaan, luomalla mahdollisuuksia myönteisiin lukukokemuksiin ja -elämyksiin, tiedonhalun tyydyttämiseen sekä lukukokemusten jakamiseen, myös monimediaisissa ympäristöissä

- Oppilas lukee lastenkirjallisuutta ja muita lapsille tarkoitettuja tekstejä, harjoittelee jakamaan lukukokemuksia ja vahvistaa tuttujen kirjallisuuden käsitteiden hallintaa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Lapsille ja nuorille tarkoitetun kirjallisuuden ja tekstien tuntemus ja lukukokemusten jakaminen	Oppilas tuntee jonkin verran lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta, media- ja muita tekstejä ja osaa jakaa kokemuksiaan, myös monimediaisessa ympäristössä.

S2 Tekstien tulkitseminen

Harjoitellaan erilaisten tekstien, kuten kaunokirjallisuuden, tietotekstien ja kuvaa ja tekstiä yhdistävien mediatekstien, sujuvaa lukemista ja käyttämään tilanteeseen ja tavoitteeseen sopivia tekstinymmärtämisen strategioita ja ajattelutaitoja. Tarkkaillaan ja arvioidaan omaa lukutaitoa. Syvennetään tekstin tulkinnan taitoja tutkimalla ja vertailemalla monimuotoisia tekstejä. Harjoitellaan selittämään, vertailemaan ja pohtimaan sanojen, niiden synonyymien, kielikuvien, sanontojen ja käsitteiden merkityksiä ja niiden hierarkioita. Opitaan tunnistamaan kertovien, kuvaavien, ohjaavien ja yksinkertaisten kantaa ottavien tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä. Laajennetaan oppilaiden tietoja kielen piirteistä tekstejä tutkimalla. Luokitellaan sanoja merkityksen ja muodon perusteella (sanaluokat). Pohditaan, millaisia merkityksiä eri sijamuodot sisältävät ja opitaan verbien taipuminen persoona- ja aikamuodoissa. Luetaan ja kuunnellaan yhteisesti ja itse valittua lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta, myös kokonaisia teoksia. Aiemmin opittujen käsitteiden lisäksi opitaan käyttämään käsitteitä kertoja, aihe ja teema. Etsitään tietoa eri lähteistä ja laajennetaan tietämystä luetun avulla. Harjoitellaan arvioimaan tekstien ja lähteiden luotettavuutta.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 3. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Harjoitellaan erilaisten tekstien sujuvaa lukemista
- Harjoitellaan tarkkailemaan omaa lukutaitoa
- Harjoitellaan selittämään ja vertailemaan sanoja
- Harjoitellaan tunnistamaan kertovien ja kuvaavien tekstien kielellisiä piirteitä
- Luokitellaan sanoja merkityksen ja muodon perusteella (sanaluokat)
- Luetaan ja kuunnellaan yhteisesti ja itse valittua lapsille suunnattua kirjallisuutta
- Varmennetaan toisella luokalla opetetut kirjallisuuskäsitteet (kertomuksen rakenne, päähenkilö, tapahtumapaikka ja -aika ja juoni)
- Harjoitellaan tiedon etsimistä

T9 rohkaista oppilasta ilmaisemaan kokemuksiaan, ajatuksiaan ja mielipiteitään ja vahvistamaan myönteistä kuvaa itsestään tekstien tuottajana

- Oppilas harjoittelee ilmaisemaan kokemuksiaan ja ajatuksiaan kirjallisesti

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kokemusten ja ajatusten ilmaiseminen	Oppilas ilmaisee kokemuksiaan ja ajatuksiaan monimuotoisten tekstien avulla.

S3 Tekstien tuottaminen

Tuotetaan sekä fiktiivisiä että ei-fiktiivisiä monimuotoisia tekstejä omien kokemusten, havaintojen, ajatusten ja mielipiteiden sekä toisten tekstien pohjalta. Pohditaan kirjoittamisen tarkoitusta ja sitä, miten se näkyy kielellisissä valinnoissa. Sujuvoitetaan käsinkirjoittamista ja näppäintaitoja. Tutkitaan ja harjoitellaan käyttämään kertomiselle, kuvaamiselle, ohjaavalle ja kantaa ottavalle ilmaisulle tyypillisiä kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä. Harjoitellaan tekstien otsikointia, rakenteita ja kappalejakoa, sekä opitaan käyttämään niitä omissa teksteissä. Harjoitellaan tekstien elävöittämistä ja tarkastellaan sananvalintojen, sanontojen ja sanajärjestyksen yhteyttä tekstin merkityksiin. Kiinnitetään huomiota kirjoitetun ja puhutun kielen eroihin. Opitaan tunnistamaan tekstistä virke, päälause ja sivulauseiden selkeät perustyypit sekä lauseen pääjäsenet ja käyttämään tietoa apuna oman tekstin tuottamisessa. Opitaan käyttämään persoona- ja aikamuotoja tekstien aikasuhteiden ilmaisussa. Harjoitellaan tekstin tuottamisen vaiheita, omien tekstien tarkastelua ja arviointia sekä palautteen antamista ja vastaanottamista. Opitaan käyttämään omissa teksteissä oikeinkirjoituksen perusasioita. Harjoitellaan opiskelussa tarvittavien tekstien tuottamisen taitoja, kuten muistiinpanojen tekemistä ja tiivistämistä, ja harjoitellaan lähteiden käyttöä ja merkintää sekä tiedostetaan, miten verkossa tulee toimia eettisesti yksityisyyttä kunnioittaen ja tekijänoikeuksia noudattaen.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 3. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Tuotetaan yksin ja yhdessä fiktiivisiä ja ei-fiktiivisiä tekstejä (esimerkiksi tarina, runo, uutinen)
- Sujuvoitetaan käsin kirjoittamista ja näppäintaitoja
- Tutkitaan kertomiselle ja kuvaamiselle tyypillisiä kielellisiä piirteitä
- Harjoitellaan tekstien otsikointia ja tutustutaan fiktiivisten tekstien rakenteisiin
- Kiinnitetään huomiota kirjoitetun ja puhutun kielen eroihin
- Tutustutaan verbien persoonamuotoihin
- Harjoitellaan omien tekstien suunnittelua (esim. ajatuskartan avulla)
- Harjoitellaan oikeinkirjoituksen perusasioita (esim. yhdyssanat, vuorosanat, yleis- ja erisnimet)
- Opetellaan verkon käyttämistä eettisesti

T10 kannustaa ja ohjata oppilasta kielentämään ajatuksiaan ja harjoittelemaan kertovien, kuvaavien, ohjaavien ja yksinkertaisten kantaa ottavien tekstien tuottamista, myös monimediaisissa ympäristöissä

- Oppilas harjoittelee tuottamaan kertovia ja kuvaavia tekstejä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Oman ajattelun kielentäminen ja eri tekstilajien käyttö	Oppilas osaa ohjatusti käyttää kertomiselle, kuvaamiselle ja yksinkertaiselle kantaaottavalle tekstille tyypillistä kieltä. Oppilas osaa otsikoida tekstinsä, jakaa sen kappaleisiin ja kiinnittää huomiota sananvalintoihin.

S3 Tekstien tuottaminen

Tuotetaan sekä fiktiivisiä että ei-fiktiivisiä monimuotoisia tekstejä omien kokemusten, havaintojen, ajatusten ja mielipiteiden sekä toisten tekstien pohjalta. Pohditaan kirjoittamisen tarkoitusta ja sitä, miten se näkyy kielellisissä valinnoissa. Sujuvoitetaan käsinkirjoittamista ja näppäintaitoja. Tutkitaan ja harjoitellaan käyttämään kertomiselle, kuvaamiselle, ohjaavalle ja kantaa ottavalle ilmaisulle tyypillisiä kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä. Harjoitellaan tekstien otsikointia, rakenteita ja kappalejakoa, sekä opitaan käyttämään niitä omissa teksteissä. Harjoitellaan tekstien elävöittämistä ja tarkastellaan sananvalintojen, sanontojen ja sanajärjestyksen yhteyttä tekstin merkityksiin. Kiinnitetään huomiota kirjoitetun ja puhutun kielen eroihin. Opitaan tunnistamaan tekstistä virke, päälause ja sivulauseiden selkeät perustyypit sekä lauseen pääjäsenet ja käyttämään tietoa apuna oman tekstin tuottamisessa. Opitaan käyttämään persoona- ja aikamuotoja tekstien aikasuhteiden ilmaisussa. Harjoitellaan tekstin tuottamisen vaiheita, omien tekstien tarkastelua ja arviointia sekä palautteen antamista ja vastaanottamista. Opitaan käyttämään omissa teksteissä oikeinkirjoituksen perusasioita. Harjoitellaan opiskelussa tarvittavien tekstien tuottamisen taitoja, kuten muistiinpanojen tekemistä ja tiivistämistä, ja harjoitellaan lähteiden käyttöä ja merkintää sekä tiedostetaan, miten verkossa tulee toimia eettisesti yksityisyyttä kunnioittaen ja tekijänoikeuksia noudattaen.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 3. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Tuotetaan yksin ja yhdessä fiktiivisiä ja ei-fiktiivisiä tekstejä (esimerkiksi tarina, runo, uutinen)
- Sujuvoitetaan käsin kirjoittamista ja näppäintaitoja
- Tutkitaan kertomiselle ja kuvaamiselle tyypillisiä kielellisiä piirteitä
- Harjoitellaan tekstien otsikointia ja tutustutaan fiktiivisten tekstien rakenteisiin
- Kiinnitetään huomiota kirjoitetun ja puhutun kielen eroihin
- Tutustutaan verbien persoonamuotoihin
- Harjoitellaan omien tekstien suunnittelua (esim. ajatuskartan avulla)
- Harjoitellaan oikeinkirjoituksen perusasioita (esim. yhdyssanat, vuorosanat, yleis- ja erisnimet)
- Opetellaan verkon käyttämistä eettisesti

T11 ohjata oppilasta edistämään käsinkirjoittamisen ja näppäintaitojen sujuvoitumista ja vahvistamaan kirjoitetun kielen, ja tekstien rakenteiden ja oikeinkirjoituksen hallintaa

- Oppilas harjoittelee käsin kirjoittamista ja näppäintaitoja sekä oikeinkirjoituksen perusasioita

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kirjoitustaito ja kirjoitetun kielen hallinta	Oppilas kirjoittaa sujuvasti ja selkeästi käsin ja on omaksunut tarvittavia näppäintaitoja. Oppilas tuntee kirjoitetun kielen perusrakenteita ja oikeinkirjoituksen perusasioita ja käyttää niitä oman tekstinsä tuottamisessa.

S3 Tekstien tuottaminen

Tuotetaan sekä fiktiivisiä että ei-fiktiivisiä monimuotoisia tekstejä omien kokemusten, havaintojen, ajatusten ja mielipiteiden sekä toisten tekstien pohjalta. Pohditaan kirjoittamisen tarkoitusta ja sitä, miten se näkyy kielellisissä valinnoissa. Sujuvoitetaan käsinkirjoittamista ja näppäintaitoja. Tutkitaan ja harjoitellaan käyttämään kertomiselle, kuvaamiselle, ohjaavalle ja kantaa ottavalle ilmaisulle tyypillisiä kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä. Harjoitellaan tekstien otsikointia, rakenteita ja kappalejakoa, sekä opitaan käyttämään niitä omissa teksteissä. Harjoitellaan tekstien elävöittämistä ja tarkastellaan sananvalintojen, sanontojen ja sanajärjestyksen yhteyttä tekstin merkityksiin. Kiinnitetään huomiota kirjoitetun ja puhutun kielen eroihin. Opitaan tunnistamaan tekstistä virke, päälause ja sivulauseiden selkeät perustyypit sekä lauseen pääjäsenet ja käyttämään tietoa apuna oman tekstin tuottamisessa. Opitaan käyttämään persoona- ja aikamuotoja tekstien aikasuhteiden ilmaisussa. Harjoitellaan tekstin tuottamisen vaiheita, omien tekstien tarkastelua ja arviointia sekä palautteen antamista ja vastaanottamista. Opitaan käyttämään omissa teksteissä oikeinkirjoituksen perusasioita. Harjoitellaan opiskelussa tarvittavien tekstien tuottamisen taitoja, kuten muistiinpanojen tekemistä ja tiivistämistä, ja harjoitellaan lähteiden käyttöä ja merkintää sekä tiedostetaan, miten verkossa tulee toimia eettisesti yksityisyyttä kunnioittaen ja tekijänoikeuksia noudattaen.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 3. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Tuotetaan yksin ja yhdessä fiktiivisiä ja ei-fiktiivisiä tekstejä (esimerkiksi tarina, runo, uutinen)
- Sujuvoitetaan käsin kirjoittamista ja näppäintaitoja
- Tutkitaan kertomiselle ja kuvaamiselle tyypillisiä kielellisiä piirteitä
- Harjoitellaan tekstien otsikointia ja tutustutaan fiktiivisten tekstien rakenteisiin
- Kiinnitetään huomiota kirjoitetun ja puhutun kielen eroihin
- Tutustutaan verbien persoonamuotoihin
- Harjoitellaan omien tekstien suunnittelua (esim. ajatuskartan avulla)
- Harjoitellaan oikeinkirjoituksen perusasioita (esim. yhdyssanat, vuorosanat, yleis- ja erisnimet)
- Opetellaan verkon käyttämistä eettisesti

T12 kannustaa oppilasta kehittämään tekstin tuottamisen prosesseja ja taitoa arvioida omia tekstejä, tarjota mahdollisuuksia tekstien tuottamiseen yhdessä, rakentavan palautteen antamiseen ja saamiseen, ohjata ottamaan huomioon tekstin vastaanottaja sekä toimimaan eettisesti verkossa yksityisyyttä ja tekijänoikeuksia kunnioittaen

- Oppilas harjoittelee ohjatusti tekstin tuottamisen vaiheita ja oman tekstin tarkastelemista

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstien rakentaminen ja eettinen viestintä	Oppilas tuntee ja osaa kuvailla tekstien tuottamisen perusvaiheita, osaa arvioida omia tekstejään ja tuottaa tekstejä vaiheittain yksin ja muiden kanssa sekä antaa ja vastaanottaa palautetta. Oppilas osaa merkitä lähteet tekstin loppuun, ymmärtää, ettei saa esittää lainaamaansa tekstiä omanaan ja tietää verkossa toimimisen eettiset periaatteet.

S3 Tekstien tuottaminen

Tuotetaan sekä fiktiivisiä että ei-fiktiivisiä monimuotoisia tekstejä omien kokemusten, havaintojen, ajatusten ja mielipiteiden sekä toisten tekstien pohjalta. Pohditaan kirjoittamisen tarkoitusta ja sitä, miten se näkyy kielellisissä valinnoissa. Sujuvoitetaan käsinkirjoittamista ja näppäintaitoja. Tutkitaan ja harjoitellaan käyttämään kertomiselle, kuvaamiselle, ohjaavalle ja kantaa ottavalle ilmaisulle tyypillisiä kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä. Harjoitellaan tekstien otsikointia, rakenteita ja kappalejakoa, sekä opitaan käyttämään niitä omissa teksteissä. Harjoitellaan tekstien elävöittämistä ja tarkastellaan sananvalintojen, sanontojen ja sanajärjestyksen yhteyttä tekstin merkityksiin. Kiinnitetään huomiota kirjoitetun ja puhutun kielen eroihin. Opitaan tunnistamaan tekstistä virke, päälause ja sivulauseiden selkeät perustyypit sekä lauseen pääjäsenet ja käyttämään tietoa apuna oman tekstin tuottamisessa. Opitaan käyttämään persoona- ja aikamuotoja tekstien aikasuhteiden ilmaisussa. Harjoitellaan tekstin tuottamisen vaiheita, omien tekstien tarkastelua ja arviointia sekä palautteen antamista ja vastaanottamista. Opitaan käyttämään omissa teksteissä oikeinkirjoituksen perusasioita. Harjoitellaan opiskelussa tarvittavien tekstien tuottamisen taitoja, kuten muistiinpanojen tekemistä ja tiivistämistä, ja harjoitellaan lähteiden käyttöä ja merkintää sekä tiedostetaan, miten verkossa tulee toimia eettisesti yksityisyyttä kunnioittaen ja tekijänoikeuksia noudattaen.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 3. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Tuotetaan yksin ja yhdessä fiktiivisiä ja ei-fiktiivisiä tekstejä (esimerkiksi tarina, runo, uutinen)
- Sujuvoitetaan käsin kirjoittamista ja näppäintaitoja
- Tutkitaan kertomiselle ja kuvaamiselle tyypillisiä kielellisiä piirteitä
- Harjoitellaan tekstien otsikointia ja tutustutaan fiktiivisten tekstien rakenteisiin
- Kiinnitetään huomiota kirjoitetun ja puhutun kielen eroihin
- Tutustutaan verbien persoonamuotoihin
- Harjoitellaan omien tekstien suunnittelua (esim. ajatuskartan avulla)
- Harjoitellaan oikeinkirjoituksen perusasioita (esim. yhdyssanat, vuorosanat, yleis- ja erisnimet)
- Opetellaan verkon käyttämistä eettisesti

T13 ohjata oppilasta vahvistamaan kielitietoisuuttaan, innostaa häntä tutkimaan ja tarkkailemaan kieltä ja sen eri variantteja ja harjaannuttaa käyttämään käsitteitä, joiden avulla kielestä ja sen rakenteista puhutaan ja auttaa ymmärtämään kielellisten valintojen vaikutuksia

- Oppilas harjoittelee tekemään havaintoja puhutusta ja kirjoitetusta kielestä sekä tutustuu joihinkin kielen rakenteisiin ja käsitteisiin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kielen tarkastelun kehittyminen ja kielikäsitteiden hallinta	Oppilas tekee havaintoja ja osaa kuvailla tekstien kielellisiä piirteitä ja käyttää oppimiaan käsitteitä puhuessaan ja kirjoittaessaan niistä.

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Tutkitaan kielen vaihtelua tilanteen ja aiheen mukaan ja pohditaan sanojen, ilmaisutapojen ja tekstien merkityksiä. Tutkitaan tekstienvälisyyttä monimuotoisissa teksteissä. Tutustutaan oppilaan omaan ja muihin kulttuureihin ja kieliin ja vertaillaan suomea muiden, oppilaille tuttujen kielten piirteisiin. Tutustutaan oppilaille läheisiin kansanperinteen lajeihin ja niiden jatkajiin nykykulttuurissa. Hyödynnetään lapsille ja nuorille suunnattua media- ja kulttuuritarjontaa, esimerkiksi kirjastoa, elokuvia, teatteria ja museoita. Tarkastellaan mediakulttuurin ilmiöitä ja ikäkaudelle tarkoitettuja sisältöjä ja keskustellaan median roolista oppilaan arjessa. Suunnitellaan ja toteutetaan omia esityksiä. Kannustetaan ja tutustutaan kirjaston aktiiviseen ja monipuoliseen käyttöön, etsitään itseä kiinnostavaa luettavaa ja tuetaan omaehtoista lukemisen ja kirjoittamisen harrastamista. Luetaan koti- ja ulkomaista lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta nykykirjallisuudesta klassikoihin ja ikäkaudelle suunnattua tietokirjallisuutta ja pohditaan kirjallisuuden herättämiä kysymyksiä.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 3. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Tutkitaan eri tilanteissa käytettävää kieltä ja ilmaisutapoja
- Tutustutaan oppilaan omaan kulttuuriin ja kieleen
- Tarjotaan oppilaille media- ja kulttuurielämyksiä (esim. kirjasto, lastenteatteri, näyttelyt, museot, elokuvat)
- Keskustellaan median roolista oppilaan elämässä
- Suunnitellaan ja toteutetaan omia esityksiä (esim. näytelmä, nukketeatteri, varjoteatteri)
- Kannustetaan kirjaston aktiiviseen käyttöön (esim. kirjavinkkaus)
- Etsitään itseä kiinnostavaa luettavaa ja kannustetaan omaehtoista lukemiseen
- Luetaan lapsille suunnattua kirjallisuutta monipuolisesti
- Harjoitellaan aakkostamista ja hakemiston käyttöä

T14 kannustaa oppilasta laajentamaan tekstivalikoimaansa ja lukemaan lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta sekä rohkaista lukuharrastukseen ja lukuelämysten jakamiseen ja kirjaston aktiiviseen käyttöön

- Oppilas harjoittelee valitsemaan ikätasolleen sopivaa kirjallisuutta, lukukokemusten jakamista ja kirjaston käyttöä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kirjallisuuden tuntemus	Oppilas lukee sovitut lapsille ja nuorille suunnatut kirjat, keskustelee ja jakaa kokemuksiaan lukemistaan kirjoista.

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Tutkitaan kielen vaihtelua tilanteen ja aiheen mukaan ja pohditaan sanojen, ilmaisutapojen ja tekstien merkityksiä. Tutkitaan tekstienvälisyyttä monimuotoisissa teksteissä. Tutustutaan oppilaan omaan ja muihin kulttuureihin ja kieliin ja vertaillaan suomea muiden, oppilaille

tuttujen kielten piirteisiin. Tutustutaan oppilaille läheisiin kansanperinteen lajeihin ja niiden jatkajiin nykykulttuurissa. Hyödynnetään lapsille ja nuorille suunnattua media- ja kulttuuritarjontaa, esimerkiksi kirjastoa, elokuvia, teatteria ja museoita. Tarkastellaan mediakulttuurin ilmiöitä ja ikäkaudelle tarkoitettuja sisältöjä ja keskustellaan median roolista oppilaan arjessa. Suunnitellaan ja toteutetaan omia esityksiä. Kannustetaan ja tutustutaan kirjaston aktiiviseen ja monipuoliseen käyttöön, etsitään itseä kiinnostavaa luettavaa ja tuetaan omaehtoista lukemisen ja kirjoittamisen harrastamista. Luetaan koti- ja ulkomaista lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta nykykirjallisuudesta klassikoihin ja ikäkaudelle suunnattua tietokirjallisuutta ja pohditaan kirjallisuuden herättämiä kysymyksiä.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 3. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Tutkitaan eri tilanteissa käytettävää kieltä ja ilmaisutapoja
- Tutustutaan oppilaan omaan kulttuuriin ja kieleen
- Tarjotaan oppilaille media- ja kulttuurielämyksiä (esim. kirjasto, lastenteatteri, näyttelyt, museot, elokuvat)
- Keskustellaan median roolista oppilaan elämässä
- Suunnitellaan ja toteutetaan omia esityksiä (esim. näytelmä, nukketeatteri, varjoteatteri)
- Kannustetaan kirjaston aktiiviseen käyttöön (esim. kirjavinkkaus)
- Etsitään itseä kiinnostavaa luettavaa ja kannustetaan omaehtoista lukemiseen
- Luetaan lapsille suunnattua kirjallisuutta monipuolisesti
- Harjoitellaan aakkostamista ja hakemiston käyttöä

T15 tukea oppilasta kielellisen ja kulttuurisen identiteetin rakentamisessa ja ohjata arvostamaan eri kulttuureja ja kieliä sekä luoda oppilaalle mahdollisuuksia media- ja kulttuuritarjontaan tutustumiseen sekä oman kulttuurin tuottamiseen

- Oppilas tutustuu eri kulttuurien kansansatuihin ja osallistuu oman luokan ja koulun kulttuuritoimintaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kielitietoisuuden ja kulttuurin tuntemuksen kehittyminen	Oppilas osaa kuvailla havaitsemiaan yhtäläisyyksiä ja eroja eri kielten ja kulttuurien välillä. Oppilas osaa kertoa itseään kiinnostavasta media- ja kulttuuritarjonnasta. Oppilas osallistuu omien esitysten suunnitteluun ja esittämiseen.

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Tutkitaan kielen vaihtelua tilanteen ja aiheen mukaan ja pohditaan sanojen, ilmaisutapojen ja tekstien merkityksiä. Tutkitaan tekstienvälisyyttä monimuotoisissa teksteissä. Tutustutaan oppilaan omaan ja muihin kulttuureihin ja kieliin ja vertaillaan suomea muiden, oppilaille tuttujen kielten piirteisiin. Tutustutaan oppilaille läheisiin kansanperinteen lajeihin ja niiden jatkajiin nykykulttuurissa. Hyödynnetään lapsille ja nuorille suunnattua media- ja kulttuuritarjontaa, esimerkiksi kirjastoa, elokuvia, teatteria ja museoita. Tarkastellaan mediakulttuurin ilmiöitä ja ikäkaudelle tarkoitettuja sisältöjä ja keskustellaan median roolista oppilaan arjessa. Suunnitellaan ja toteutetaan omia esityksiä. Kannustetaan ja tutustutaan kirjaston aktiiviseen ja monipuoliseen käyttöön, etsitään itseä kiinnostavaa luettavaa ja tuetaan omaehtoista lukemisen ja kirjoittamisen harrastamista. Luetaan koti- ja ulkomaista lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta nykykirjallisuudesta klassikoihin ja ikäkaudelle suunnattua tietokirjallisuutta ja pohditaan kirjallisuuden herättämiä kysymyksiä.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 3. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Tutkitaan eri tilanteissa käytettävää kieltä ja ilmaisutapoja
- Tutustutaan oppilaan omaan kulttuuriin ja kieleen
- Tarjotaan oppilaille media- ja kulttuurielämyksiä (esim. kirjasto, lastenteatteri, näyttelyt, museot, elokuvat)
- Keskustellaan median roolista oppilaan elämässä
- Suunnitellaan ja toteutetaan omia esityksiä (esim. näytelmä, nukketeatteri, varjoteatteri)
- Kannustetaan kirjaston aktiiviseen käyttöön (esim. kirjavinkkaus)
- Etsitään itseä kiinnostavaa luettavaa ja kannustetaan omaehtoista lukemiseen
- Luetaan lapsille suunnattua kirjallisuutta monipuolisesti
- Harjoitellaan aakkostamista ja hakemiston käyttöä

4

Vuosiluokan tavoitteet ja keskeiset sisällöt

T1 opastaa oppilasta vahvistamaan taitoaan toimia rakentavasti erilaisissa viestintäympäristöissä ja ilmaisemaan mielipiteensä

- Oppilas harjoittelee ilmaisemaan omia ajatuksiaan, kokemuksiaan ja mielipiteitään sekä toimimaan rakentavasti erilaisissa vuorovaikutustilanteissa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Puheviestintätilanteissa toimiminen	Oppilas esittää ajatuksiaan ja ilmaisee mielipiteensä itselleen tutuissa viestintäympäristöissä.

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Tarjotaan monipuolisia tilaisuuksia harjoitella omien kokemusten, ajatusten ja mielipiteiden jakamista, toisten kuuntelemista ja rakentavan palautteen antamista ja saamista eri viestintäympäristöissä. Harjoitellaan ja havainnoidaan omaa vuorovaikutusta erilaisissa viestintätilanteissa, esimerkiksi tapoja olla kohtelias, toimia tavoitteellisesti ja esittää oma mielipiteensä ja perustella se ottaen toiset huomioon. Harjoitellaan ilmaisukeinoja erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa. Ohjataan kokonaisilmaisuun, hyödynnetään draaman toimintamuotoja erilaisten ajankohtaisten aiheiden, teemojen ja kirjallisuuden käsittelyssä. Tarjotaan mahdollisuuksia osallistua oman luokan ja kouluyhteisön kulttuuritoiminnan suunnitteluun ja toteutukseen.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 4. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Harjoitellaan omien kokemusten, ajatusten ja mielipiteiden jakamista
- Harjoitellaan toisten kuuntelemista ja rakentavan palautteen antamista ja saamista eri viestintäympäristöissä
- Harjoitellaan omaa vuorovaikutusta erilaisissa viestintätilanteissa
- Ohjataan kokonaisilmaisuun ja hyödynnetään draaman toimintamuotoja erilaisten aiheiden ja kirjallisuuden käsittelyssä
- Tarjotaan mahdollisuuksia osallistua oman luokan kulttuuritoiminnan suunnitteluun ja toteutukseen

T2 ohjata oppilasta huomaamaan omien kielellisten ja viestinnällisten valintojensa vaikutuksia ja huomioimaan toisten tarpeita ryhmäviestintätilanteissa

- Oppilas harjoittelee toisten huomioon ottamista erilaisissa vuorovaikutustilanteissa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Toiminta vuorovaikutustilanteissa	Oppilas hyödyntää äänenkäytön, viestien kohdentamisen ja kontaktinoton taitoja erilaisissa vuorovaikutustilanteissa, osaa muunnella viestintätapaansa tilanteen mukaan ja pyrkii ottamaan muiden näkökulmat huomioon.

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Tarjotaan monipuolisia tilaisuuksia harjoitella omien kokemusten, ajatusten ja mielipiteiden jakamista, toisten kuuntelemista ja rakentavan palautteen antamista ja saamista eri viestintäympäristöissä. Harjoitellaan ja havainnoidaan omaa vuorovaikutusta erilaisissa viestintätilanteissa, esimerkiksi tapoja olla kohtelias, toimia tavoitteellisesti ja esittää oma mielipiteensä ja perustella se ottaen toiset huomioon. Harjoitellaan ilmaisukeinoja erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa. Ohjataan kokonaisilmaisuun, hyödynnetään draaman toimintamuotoja erilaisten ajankohtaisten aiheiden, teemojen ja kirjallisuuden käsittelyssä. Tarjotaan mahdollisuuksia osallistua oman luokan ja kouluyhteisön kulttuuritoiminnan suunnitteluun ja toteutukseen.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 4. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Harjoitellaan omien kokemusten, ajatusten ja mielipiteiden jakamista
- Harjoitellaan toisten kuuntelemista ja rakentavan palautteen antamista ja saamista eri viestintäympäristöissä
- Harjoitellaan omaa vuorovaikutusta erilaisissa viestintätilanteissa
- Ohjataan kokonaisilmaisuun ja hyödynnetään draaman toimintamuotoja erilaisten aiheiden ja kirjallisuuden käsittelyssä
- Tarjotaan mahdollisuuksia osallistua oman luokan kulttuuritoiminnan suunnitteluun ja toteutukseen

T3 ohjata oppilasta käyttämään luovuuttaan ja ilmaisemaan itseään monipuolisesti erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa, myös draaman avulla

- Oppilas harjoittelee ilmaisemaan itseään monipuolisesti erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa, myös draaman avulla

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ilmaisukeinojen käyttö	Oppilas osaa käyttää kokonaisilmaisun keinoja omien ideoidensa ja ajatustensa ilmaisemiseen ryhmässä, osaa pitää lyhyen valmistellun puheenvuoron tai esityksen sekä osallistuu draamatoimintaan.

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Tarjotaan monipuolisia tilaisuuksia harjoitella omien kokemusten, ajatusten ja mielipiteiden jakamista, toisten kuuntelemista ja rakentavan palautteen antamista ja saamista eri viestintäympäristöissä. Harjoitellaan ja havainnoidaan omaa vuorovaikutusta erilaisissa viestintätilanteissa, esimerkiksi tapoja olla kohtelias, toimia tavoitteellisesti ja esittää oma mielipiteensä ja perustella se ottaen toiset huomioon. Harjoitellaan ilmaisukeinoja erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa. Ohjataan kokonaisilmaisuun, hyödynnetään draaman toimintamuotoja erilaisten ajankohtaisten aiheiden, teemojen ja kirjallisuuden käsittelyssä. Tarjotaan mahdollisuuksia osallistua oman luokan ja kouluyhteisön kulttuuritoiminnan suunnitteluun ja toteutukseen.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 4. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Harjoitellaan omien kokemusten, ajatusten ja mielipiteiden jakamista
- Harjoitellaan toisten kuuntelemista ja rakentavan palautteen antamista ja saamista eri viestintäympäristöissä
- Harjoitellaan omaa vuorovaikutusta erilaisissa viestintätilanteissa
- Ohjataan kokonaisilmaisuun ja hyödynnetään draaman toimintamuotoja erilaisten aiheiden ja kirjallisuuden käsittelyssä
- Tarjotaan mahdollisuuksia osallistua oman luokan kulttuuritoiminnan suunnitteluun ja toteutukseen

T4 kannustaa oppilasta kehittämään myönteistä viestijäkuvaa sekä halua ja kykyä toimia erilaisissa, myös monimediaisissa vuorovaikutustilanteissa

- Oppilas harjoittelee havainnoimaan omaa vuorovaikutustaan ja toimimaan joissakin erilaisissa, myös monimediaisissa vuorovaikutustilanteissa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Vuorovaikutustaitojen kehittyminen	Oppilas ottaa vastaan palautetta omasta toiminnastaan ja antaa palautetta muille.

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Tarjotaan monipuolisia tilaisuuksia harjoitella omien kokemusten, ajatusten ja mielipiteiden jakamista, toisten kuuntelemista ja rakentavan palautteen antamista ja saamista eri viestintäympäristöissä. Harjoitellaan ja havainnoidaan omaa vuorovaikutusta erilaisissa viestintätilanteissa, esimerkiksi tapoja olla kohtelias, toimia tavoitteellisesti ja esittää oma mielipiteensä ja perustella se ottaen toiset huomioon. Harjoitellaan ilmaisukeinoja erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa. Ohjataan kokonaisilmaisuun, hyödynnetään draaman toimintamuotoja erilaisten ajankohtaisten aiheiden, teemojen ja kirjallisuuden käsittelyssä. Tarjotaan mahdollisuuksia osallistua oman luokan ja kouluyhteisön kulttuuritoiminnan suunnitteluun ja toteutukseen.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 4. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Harjoitellaan omien kokemusten, ajatusten ja mielipiteiden jakamista
- Harjoitellaan toisten kuuntelemista ja rakentavan palautteen antamista ja saamista eri viestintäympäristöissä

- Harjoitellaan omaa vuorovaikutusta erilaisissa viestintätilanteissa
- Ohjataan kokonaisilmaisuun ja hyödynnetään draaman toimintamuotoja erilaisten aiheiden ja kirjallisuuden käsittelyssä
- Tarjotaan mahdollisuuksia osallistua oman luokan kulttuuritoiminnan suunnitteluun ja toteutukseen

T5 ohjata oppilasta sujuvoittamaan lukutaitoaan ja käyttämään tekstin ymmärtämisen strategioita sekä tarkkailemaan ja arvioimaan omaa lukemistaan

- Oppilas vahvistaa sujuvaa lukutaitoaan, tekstin ymmärtämisen ja oman lukemisen arvioinnin taitoja

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstinymmärtämisen perusstrategioiden hallinta	Oppilas lukee sujuvasti monimuotoisia tekstejä ja käyttää tekstinymmärtämisen perusstrategioita sekä osaa tarkkailla ja arvioida omaa lukemistaan.

S2 Tekstien tulkitseminen

Harjoitellaan erilaisten tekstien, kuten kaunokirjallisuuden, tietotekstien ja kuvaa ja tekstiä yhdistävien mediatekstien, sujuvaa lukemista ja käyttämään tilanteeseen ja tavoitteeseen sopivia tekstinymmärtämisen strategioita ja ajattelutaitoja. Tarkkaillaan ja arvioidaan omaa lukutaitoa. Syvennetään tekstin tulkinnan taitoja tutkimalla ja vertailemalla monimuotoisia tekstejä. Harjoitellaan selittämään, vertailemaan ja pohtimaan sanojen, niiden synonyymien, kielikuvien, sanontojen ja käsitteiden merkityksiä ja niiden hierarkioita. Opitaan tunnistamaan kertovien, kuvaavien, ohjaavien ja yksinkertaisten kantaa ottavien tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä. Laajennetaan oppilaiden tietoja kielen piirteistä tekstejä tutkimalla. Luokitellaan sanoja merkityksen ja muodon perusteella (sanaluokat). Pohditaan, millaisia merkityksiä eri sijamuodot sisältävät ja opitaan verbien taipuminen persoona- ja aikamuodoissa. Luetaan ja kuunnellaan yhteisesti ja itse valittua lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta, myös kokonaisia teoksia. Aiemmin opittujen käsitteiden lisäksi opitaan käyttämään käsitteitä kertoja, aihe ja teema. Etsitään tietoa eri lähteistä ja laajennetaan tietämystä luetun avulla. Harjoitellaan arvioimaan tekstien ja lähteiden luotettavuutta.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 4. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Harjoitellaan erilaisten tekstien, kuten kaunokirjallisuuden, tietotekstien ja mediatekstien sujuvaa lukemista ja tekstinymmärtämisen strategioiden käyttämistä
- Tarkkaillaan ja harjoitellaan arvioimaan omaa lukutaitoa
- Harjoitellaan selittämään, vertailemaan ja pohtimaan sanoja (käsitteinä synonyymi, sanonta, ylä- ja alakäsite)
- Opitaan tunnistamaan kertovien, kuvaavien ja ohjaavien tekstien kielellisiä piirteitä
- Harjoitellaan verbien taipumista persoona- ja aikamuodoissa
- Luetaan ja kuunnellaan yhteisesti ja itse valittua lapsille suunnattua kirjallisuutta
- Opitaan uusina kirjallisuuden käsitteet kertoja ja aihe
- Etsitään tietoa eri lähteistä (oppikirjan lisäksi mm. internetistä, tietokirjallisuudesta, sanoma- ja aikakauslehdistä, kirjastoyhteistyö)
- Laajennetaan tietämystä luetun avulla

T6 opastaa oppilasta kehittämään monimuotoisten tekstien erittelyn, arvioinnin ja tulkitsemisen taitoja ja laajentamaan sana- ja käsitevarantoaan sekä edistämään ajattelutaitojaan

- Oppilas harjoittelee tulkitsemaan ja erittelemään monimuotoisia kertovia ja kuvaavia tekstejä sekä laajentaa sana- ja käsitevarantoaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstien erittely ja tulkinta	Oppilas tunnistaa joitakin kertovien, kuvaavien, ohjaavien ja yksinkertaisten kantaa ottavien tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä. Oppilas osaa käyttää tekstien tulkintataitoja oman ajattelunsa sekä sana- ja käsitevarantonsa kehittämiseen.

S2 Tekstien tulkitseminen

Harjoitellaan erilaisten tekstien, kuten kaunokirjallisuuden, tietotekstien ja kuvaa ja tekstiä yhdistävien mediatekstien, sujuvaa lukemista ja käyttämään tilanteeseen ja tavoitteeseen sopivia tekstinymmärtämisen strategioita ja ajattelutaitoja. Tarkkaillaan ja arvioidaan omaa lukutaitoa. Syvennetään tekstin tulkinnan taitoja tutkimalla ja vertailemalla monimuotoisia tekstejä. Harjoitellaan selittämään, vertailemaan ja pohtimaan sanojen, niiden synonyymien, kielikuvien, sanontojen ja käsitteiden merkityksiä ja niiden hierarkioita. Opitaan tunnistamaan kertovien, kuvaavien, ohjaavien ja yksinkertaisten kantaa ottavien tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä. Laajennetaan oppilaiden tietoja kielen piirteistä tekstejä tutkimalla. Luokitellaan sanoja merkityksen ja muodon perusteella (sanaluokat). Pohditaan, millaisia merkityksiä eri sijamuodot sisältävät ja opitaan verbien taipuminen persoona- ja aikamuodoissa. Luetaan ja kuunnellaan yhteisesti ja itse valittua lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta, myös kokonaisia teoksia. Aiemmin opittujen käsitteiden lisäksi opitaan käyttämään käsitteitä kertoja, aihe ja teema. Etsitään tietoa eri lähteistä ja laajennetaan tietämystä luetun avulla. Harjoitellaan arvioimaan tekstien ja lähteiden luotettavuutta.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 4. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Harjoitellaan erilaisten tekstien, kuten kaunokirjallisuuden, tietotekstien ja mediatekstien sujuvaa lukemista ja tekstinymmärtämisen strategioiden käyttämistä
- Tarkkaillaan ja harjoitellaan arvioimaan omaa lukutaitoa
- Harjoitellaan selittämään, vertailemaan ja pohtimaan sanoja (käsitteinä synonyymi, sanonta, ylä- ja alakäsite)
- Opitaan tunnistamaan kertovien, kuvaavien ja ohjaavien tekstien kielellisiä piirteitä
- Harjoitellaan verbien taipumista persoona- ja aikamuodoissa
- Luetaan ja kuunnellaan yhteisesti ja itse valittua lapsille suunnattua kirjallisuutta
- Opitaan uusina kirjallisuuden käsitteet kertoja ja aihe
- Etsitään tietoa eri lähteistä (oppikirjan lisäksi mm. internetistä, tietokirjallisuudesta, sanoma- ja aikakauslehdistä, kirjastoyhteistyö)
- Laajennetaan tietämystä luetun avulla

T7 ohjata oppilasta tiedonhankintaan, monipuolisten tiedonlähteiden käyttöön ja tiedon luotettavuuden arviointiin

- Oppilas harjoittelee etsimään tietoa eri lähteistä ja arvioimaan tiedonlähteen luotettavuutta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tiedonhankintataidot ja lähdekriittisyys	Oppilas käyttää tiedonhankinnassaan mediaa ja eri tekstiympäristöjä sekä tilanteeseen sopivia strategioita ja osaa jossain määrin arvioida tietolähteiden luotettavuutta.

S2 Tekstien tulkitseminen

Harjoitellaan erilaisten tekstien, kuten kaunokirjallisuuden, tietotekstien ja kuvaa ja tekstiä yhdistävien mediatekstien, sujuvaa lukemista ja käyttämään tilanteeseen ja tavoitteeseen sopivia tekstinymmärtämisen strategioita ja ajattelutaitoja. Tarkkaillaan ja arvioidaan omaa lukutaitoa. Syvennetään tekstin tulkinnan taitoja tutkimalla ja vertailemalla monimuotoisia tekstejä. Harjoitellaan selittämään, vertailemaan ja pohtimaan sanojen, niiden synonyymien, kielikuvien, sanontojen ja käsitteiden merkityksiä ja niiden hierarkioita. Opitaan tunnistamaan kertovien, kuvaavien, ohjaavien ja yksinkertaisten kantaa ottavien tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä. Laajennetaan oppilaiden tietoja kielen piirteistä tekstejä tutkimalla. Luokitellaan sanoja merkityksen ja muodon perusteella (sanaluokat). Pohditaan, millaisia merkityksiä eri sijamuodot sisältävät ja opitaan verbien taipuminen persoona- ja aikamuodoissa. Luetaan ja kuunnellaan yhteisesti ja itse valittua lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta, myös kokonaisia teoksia. Aiemmin opittujen käsitteiden lisäksi opitaan käyttämään käsitteitä kertoja, aihe ja teema. Etsitään tietoa eri lähteistä ja laajennetaan tietämystä luetun avulla. Harjoitellaan arvioimaan tekstien ja lähteiden luotettavuutta.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 4. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Harjoitellaan erilaisten tekstien, kuten kaunokirjallisuuden, tietotekstien ja mediatekstien sujuvaa lukemista ja tekstinymmärtämisen strategioiden käyttämistä
- Tarkkaillaan ja harjoitellaan arvioimaan omaa lukutaitoa
- Harjoitellaan selittämään, vertailemaan ja pohtimaan sanoja (käsitteinä synonyymi, sanonta, ylä- ja alakäsite)
- Opitaan tunnistamaan kertovien, kuvaavien ja ohjaavien tekstien kielellisiä piirteitä
- Harjoitellaan verbien taipumista persoona- ja aikamuodoissa
- Luetaan ja kuunnellaan yhteisesti ja itse valittua lapsille suunnattua kirjallisuutta
- Opitaan uusina kirjallisuuden käsitteet kertoja ja aihe
- Etsitään tietoa eri lähteistä (oppikirjan lisäksi mm. internetistä, tietokirjallisuudesta, sanoma- ja aikakauslehdistä, kirjastoyhteistyö)
- Laajennetaan tietämystä luetun avulla

T8 kannustaa oppilasta kehittämään kirjallisuudentuntemusta ja kiinnostustaan lapsille ja nuorille tarkoitettua kirjallisuutta, media- ja muita tekstejä kohtaan, luomalla mahdollisuuksia myönteisiin lukukokemuksiin ja -elämyksiin, tiedonhalun tyydyttämiseen sekä lukukokemusten jakamiseen, myös monimediaisissa ympäristöissä

- Oppilas lukee monipuolisia tekstejä, harjoittelee jakamaan lukukokemuksia erilaisissa viestintäympäristöissä ja etsimään itseään kiinnostavaa kauno- ja tietokirjallisuutta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Lapsille ja nuorille tarkoitetun kirjallisuuden ja tekstien tuntemus ja lukukokemusten jakaminen	Oppilas tuntee jonkin verran lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta, media- ja muita tekstejä ja osaa jakaa kokemuksiaan, myös monimediaisessa ympäristössä.

S2 Tekstien tulkitseminen

Harjoitellaan erilaisten tekstien, kuten kaunokirjallisuuden, tietotekstien ja kuvaa ja tekstiä yhdistävien mediatekstien, sujuvaa lukemista ja käyttämään tilanteeseen ja tavoitteeseen sopivia tekstinymmärtämisen strategioita ja ajattelutaitoja. Tarkkaillaan ja arvioidaan omaa lukutaitoa. Syvennetään tekstin tulkinnan taitoja tutkimalla ja vertailemalla monimuotoisia tekstejä. Harjoitellaan selittämään, vertailemaan ja pohtimaan sanojen, niiden synonyymien, kielikuvien, sanontojen ja käsitteiden merkityksiä ja niiden hierarkioita. Opitaan tunnistamaan kertovien, kuvaavien, ohjaavien ja yksinkertaisten kantaa ottavien tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä. Laajennetaan oppilaiden tietoja kielen piirteistä tekstejä tutkimalla. Luokitellaan sanoja merkityksen ja muodon perusteella (sanaluokat). Pohditaan, millaisia merkityksiä eri sijamuodot sisältävät ja opitaan verbien taipuminen persoona- ja aikamuodoissa. Luetaan ja kuunnellaan yhteisesti ja itse valittua lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta, myös kokonaisia teoksia. Aiemmin opittujen käsitteiden lisäksi opitaan käyttämään käsitteitä kertoja, aihe ja teema. Etsitään tietoa eri lähteistä ja laajennetaan tietämystä luetun avulla. Harjoitellaan arvioimaan tekstien ja lähteiden luotettavuutta.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 4. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Harjoitellaan erilaisten tekstien, kuten kaunokirjallisuuden, tietotekstien ja mediatekstien sujuvaa lukemista ja tekstinymmärtämisen strategioiden käyttämistä
- Tarkkaillaan ja harjoitellaan arvioimaan omaa lukutaitoa
- Harjoitellaan selittämään, vertailemaan ja pohtimaan sanoja (käsitteinä synonyymi, sanonta, ylä- ja alakäsite)
- Opitaan tunnistamaan kertovien, kuvaavien ja ohjaavien tekstien kielellisiä piirteitä
- Harjoitellaan verbien taipumista persoona- ja aikamuodoissa
- Luetaan ja kuunnellaan yhteisesti ja itse valittua lapsille suunnattua kirjallisuutta
- Opitaan uusina kirjallisuuden käsitteet kertoja ja aihe
- Etsitään tietoa eri lähteistä (oppikirjan lisäksi mm. internetistä, tietokirjallisuudesta, sanoma- ja aikakauslehdistä, kirjastoyhteistyö)
- Laajennetaan tietämystä luetun avulla

T9 rohkaista oppilasta ilmaisemaan kokemuksiaan, ajatuksiaan ja mielipiteitään ja vahvistamaan myönteistä kuvaa itsestään tekstien tuottajana

- Oppilas harjoittelee ilmaisemaan kokemuksiaan, ajatuksiaan ja mielipiteitään kirjallisesti sekä tunnistamaan vahvuuksiaan tekstin tuottajana

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kokemusten ja ajatusten ilmaiseminen	Oppilas ilmaisee kokemuksiaan ja ajatuksiaan monimuotoisten tekstien avulla.

S3 Tekstien tuottaminen

Tuotetaan sekä fiktiivisiä että ei-fiktiivisiä monimuotoisia tekstejä omien kokemusten, havaintojen, ajatusten ja mielipiteiden sekä toisten tekstien pohjalta. Pohditaan kirjoittamisen tarkoitusta ja sitä, miten se näkyy kielellisissä valinnoissa. Sujuvoitetaan käsinkirjoittamista ja näppäintaitoja. Tutkitaan ja harjoitellaan käyttämään kertomiselle, kuvaamiselle, ohjaavalle ja kantaa ottavalle ilmaisulle tyypillisiä kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä. Harjoitellaan tekstien otsikointia, rakenteita ja kappalejakoa, sekä opitaan käyttämään niitä omissa teksteissä. Harjoitellaan tekstien elävöittämistä ja tarkastellaan sananvalintojen, sanontojen ja sanajärjestyksen yhteyttä tekstin merkityksiin. Kiinnitetään huomiota kirjoitetun ja puhutun kielen eroihin. Opitaan tunnistamaan tekstistä virke, päälause ja sivulauseiden selkeät perustyypit sekä lauseen pääjäsenet ja käyttämään tietoa apuna oman tekstin tuottamisessa. Opitaan käyttämään persoona- ja aikamuotoja tekstien aikasuhteiden ilmaisussa. Harjoitellaan tekstin tuottamisen vaiheita, omien tekstien tarkastelua ja arviointia sekä palautteen antamista ja vastaanottamista. Opitaan käyttämään omissa teksteissä oikeinkirjoituksen perusasioita. Harjoitellaan opiskelussa tarvittavien tekstien tuottamisen taitoja, kuten muistiinpanojen tekemistä ja tiivistämistä, ja harjoitellaan lähteiden käyttöä ja merkintää sekä tiedostetaan, miten verkossa tulee toimia eettisesti yksityisyyttä kunnioittaen ja tekijänoikeuksia noudattaen.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 4. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Tuotetaan yksin ja yhdessä fiktiivisiä ja ei-fiktiivisiä tekstejä (esimerkiksi esitelmä, kirje/ sähköposti, sarjakuva)
- Sujuvoitetaan käsin kirjoittamista ja näppäintaitoja
- Harjoitellaan kertomiselle ja kuvaamiselle tyypillisiä kielellisiä piirteitä
- Harjoitellaan tekstien otsikointia, rakenteita ja kappalejakoa
- Harjoitellaan omien tekstien elävöittämistä
- Harjoitellaan tunnistamaan puhutun ja kirjoitetun kielen eroja
- Tutustutaan verbien persoona- ja aikamuotoihin (mennyt ja nykyinen)
- Harjoitellaan oman tekstin suunnittelua, tarkastelua ja arviointia (prosessikirjoittamisen alkeet)
- Harjoitellaan palautteen antamista ja vastaanottamista
- Opitaan käyttämään omissa teksteissä oikeinkirjoituksen perusasioita (esim. vuorosanat, yleis- ja erisnimet, sanaluokat)
- Opetellaan verkon käyttämistä eettisesti

T10 kannustaa ja ohjata oppilasta kielentämään ajatuksiaan ja harjoittelemaan kertovien, kuvaavien, ohjaavien ja yksinkertaisten kantaa ottavien tekstien tuottamista, myös monimediaisissa ympäristöissä

- Oppilas harjoittelee tuottamaan fiktiivisiä ja ei-fiktiivisiä tekstejä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Oman ajattelun kielentäminen ja eri tekstilajien käyttö	Oppilas osaa ohjatusti käyttää kertomiselle, kuvaamiselle ja yksinkertaiselle kantaaottavalle tekstille tyypillistä kieltä. Oppilas osaa otsikoida tekstinsä, jakaa sen kappaleisiin ja kiinnittää huomiota sananvalintoihin.

S3 Tekstien tuottaminen

Tuotetaan sekä fiktiivisiä että ei-fiktiivisiä monimuotoisia tekstejä omien kokemusten, havaintojen, ajatusten ja mielipiteiden sekä toisten tekstien pohjalta. Pohditaan kirjoittamisen tarkoitusta ja sitä, miten se näkyy kielellisissä valinnoissa. Sujuvoitetaan käsinkirjoittamista ja näppäintaitoja. Tutkitaan ja harjoitellaan käyttämään kertomiselle, kuvaamiselle, ohjaavalle ja kantaa ottavalle ilmaisulle tyypillisiä kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä. Harjoitellaan tekstien otsikointia, rakenteita ja kappalejakoa, sekä opitaan käyttämään niitä omissa teksteissä. Harjoitellaan tekstien elävöittämistä ja tarkastellaan sananvalintojen, sanontojen ja sanajärjestyksen yhteyttä tekstin merkityksiin. Kiinnitetään huomiota kirjoitetun ja puhutun kielen eroihin. Opitaan tunnistamaan tekstistä virke, päälause ja sivulauseiden selkeät perustyypit sekä lauseen pääjäsenet ja käyttämään tietoa apuna oman tekstin tuottamisessa. Opitaan käyttämään persoona- ja aikamuotoja tekstien aikasuhteiden ilmaisussa. Harjoitellaan tekstin tuottamisen vaiheita, omien tekstien tarkastelua ja arviointia sekä palautteen antamista ja vastaanottamista. Opitaan käyttämään omissa teksteissä oikeinkirjoituksen perusasioita. Harjoitellaan opiskelussa tarvittavien tekstien tuottamisen taitoja, kuten muistiinpanojen tekemistä ja tiivistämistä, ja harjoitellaan lähteiden käyttöä ja merkintää sekä tiedostetaan, miten verkossa tulee toimia eettisesti yksityisyyttä kunnioittaen ja tekijänoikeuksia noudattaen.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 4. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Tuotetaan yksin ja yhdessä fiktiivisiä ja ei-fiktiivisiä tekstejä (esimerkiksi esitelmä, kirje/sähköposti, sarjakuva)
- Sujuvoitetaan käsin kirjoittamista ja näppäintaitoja
- Harjoitellaan kertomiselle ja kuvaamiselle tyypillisiä kielellisiä piirteitä
- Harjoitellaan tekstien otsikointia, rakenteita ja kappalejakoa
- Harjoitellaan omien tekstien elävöittämistä
- Harjoitellaan tunnistamaan puhutun ja kirjoitetun kielen eroja
- Tutustutaan verbien persoona- ja aikamuotoihin (mennyt ja nykyinen)
- Harjoitellaan oman tekstin suunnittelua, tarkastelua ja arviointia (prosessikirjoittamisen alkeet)
- Harjoitellaan palautteen antamista ja vastaanottamista
- Opitaan käyttämään omissa teksteissä oikeinkirjoituksen perusasioita (esim. vuorosanat, yleis- ja erisnimet, sanaluokat)
- Opetellaan verkon käyttämistä eettisesti

T11 ohjata oppilasta edistämään käsinkirjoittamisen ja näppäintaitojen sujuvoitumista ja vahvistamaan kirjoitetun kielen, ja tekstien rakenteiden ja oikeinkirjoituksen hallintaa

- Oppilas vahvistaa käsin kirjoittamista ja näppäintaitoja, harjoittelee oikeinkirjoitusta kirjoittaessaan ja tunnistaa joitakin kirjoitetun kielen rakenteita

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kirjoitustaito ja kirjoitetun kielen hallinta	Oppilas kirjoittaa sujuvasti ja selkeästi käsin ja on omaksunut tarvittavia näppäintaitoja. Oppilas tuntee kirjoitetun kielen perusrakenteita ja oikeinkirjoituksen perusasioita ja käyttää niitä oman tekstinsä tuottamisessa.

S3 Tekstien tuottaminen

Tuotetaan sekä fiktiivisiä että ei-fiktiivisiä monimuotoisia tekstejä omien kokemusten, havaintojen, ajatusten ja mielipiteiden sekä toisten tekstien pohjalta. Pohditaan kirjoittamisen tarkoitusta ja sitä, miten se näkyy kielellisissä valinnoissa. Sujuvoitetaan käsinkirjoittamista ja näppäintaitoja. Tutkitaan ja harjoitellaan käyttämään kertomiselle, kuvaamiselle, ohjaavalle ja kantaa ottavalle ilmaisulle tyypillisiä kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä. Harjoitellaan tekstien otsikointia, rakenteita ja kappalejakoa, sekä opitaan käyttämään niitä omissa teksteissä. Harjoitellaan tekstien elävöittämistä ja tarkastellaan sananvalintojen, sanontojen ja sanajärjestyksen yhteyttä tekstin merkityksiin. Kiinnitetään huomiota kirjoitetun ja puhutun kielen eroihin. Opitaan tunnistamaan tekstistä virke, päälause ja sivulauseiden selkeät perustyypit sekä lauseen pääjäsenet ja käyttämään tietoa apuna oman tekstin tuottamisessa. Opitaan käyttämään persoona- ja aikamuotoja tekstien aikasuhteiden ilmaisussa. Harjoitellaan tekstin tuottamisen vaiheita, omien tekstien tarkastelua ja arviointia sekä palautteen antamista ja vastaanottamista. Opitaan käyttämään omissa teksteissä oikeinkirjoituksen perusasioita. Harjoitellaan opiskelussa tarvittavien tekstien tuottamisen taitoja, kuten muistiinpanojen tekemistä ja tiivistämistä, ja harjoitellaan lähteiden käyttöä ja merkintää sekä tiedostetaan, miten verkossa tulee toimia eettisesti yksityisyyttä kunnioittaen ja tekijänoikeuksia noudattaen.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 4. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Tuotetaan yksin ja yhdessä fiktiivisiä ja ei-fiktiivisiä tekstejä (esimerkiksi esitelmä, kirje/sähköposti, sarjakuva)
- Sujuvoitetaan käsin kirjoittamista ja näppäintaitoja
- Harjoitellaan kertomiselle ja kuvaamiselle tyypillisiä kielellisiä piirteitä
- Harjoitellaan tekstien otsikointia, rakenteita ja kappalejakoa
- Harjoitellaan omien tekstien elävöittämistä
- Harjoitellaan tunnistamaan puhutun ja kirjoitetun kielen eroja
- Tutustutaan verbien persoona- ja aikamuotoihin (mennyt ja nykyinen)
- Harjoitellaan oman tekstin suunnittelua, tarkastelua ja arviointia (prosessikirjoittamisen alkeet)
- Harjoitellaan palautteen antamista ja vastaanottamista
- Opitaan käyttämään omissa teksteissä oikeinkirjoituksen perusasioita (esim. vuorosanat, yleis- ja erisnimet, sanaluokat)
- Opetellaan verkon käyttämistä eettisesti

T12 kannustaa oppilasta kehittämään tekstin tuottamisen prosesseja ja taitoa arvioida omia tekstejä, tarjota mahdollisuuksia tekstien tuottamiseen yhdessä, rakentavan palautteen antamiseen ja saamiseen, ohjata ottamaan huomioon tekstin vastaanottaja sekä toimimaan eettisesti verkossa yksityisyyttä ja tekijänoikeuksia kunnioittaen

- Oppilas harjoittelee tekstin tuottamisen vaiheita yksin ja yhdessä muiden kanssa, oman tekstin arvioimista sekä myönteisen palautteen antamista ja vastaanottamista

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstien rakentaminen ja eettinen viestintä	Oppilas tuntee ja osaa kuvailla tekstien tuottamisen perusvaiheita, osaa arvioida omia tekstejään ja tuottaa tekstejä vaiheittain yksin ja muiden kanssa sekä antaa ja vastaanottaa palautetta. Oppilas osaa merkitä lähteet tekstin loppuun, ymmärtää, ettei saa esittää lainaamaansa tekstiä omanaan ja tietää verkossa toimimisen eettiset periaatteet.

S3 Tekstien tuottaminen

Tuotetaan sekä fiktiivisiä että ei-fiktiivisiä monimuotoisia tekstejä omien kokemusten, havaintojen, ajatusten ja mielipiteiden sekä toisten tekstien pohjalta. Pohditaan kirjoittamisen tarkoitusta ja sitä, miten se näkyy kielellisissä valinnoissa. Sujuvoitetaan käsinkirjoittamista ja näppäintaitoja. Tutkitaan ja harjoitellaan käyttämään kertomiselle, kuvaamiselle, ohjaavalle ja kantaa ottavalle ilmaisulle tyypillisiä kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä. Harjoitellaan tekstien otsikointia, rakenteita ja kappalejakoa, sekä opitaan käyttämään niitä omissa teksteissä. Harjoitellaan tekstien elävöittämistä ja tarkastellaan sananvalintojen, sanontojen ja sanajärjestyksen yhteyttä tekstin merkityksiin. Kiinnitetään huomiota kirjoitetun ja puhutun kielen eroihin. Opitaan tunnistamaan tekstistä virke, päälause ja sivulauseiden selkeät perustyypit sekä lauseen pääjäsenet ja käyttämään tietoa apuna oman tekstin tuottamisessa. Opitaan käyttämään persoona- ja aikamuotoja tekstien aikasuhteiden ilmaisussa. Harjoitellaan tekstin tuottamisen vaiheita, omien tekstien tarkastelua ja arviointia sekä palautteen antamista ja vastaanottamista. Opitaan käyttämään omissa teksteissä oikeinkirjoituksen perusasioita. Harjoitellaan opiskelussa tarvittavien tekstien tuottamisen taitoja, kuten muistiinpanojen tekemistä ja tiivistämistä, ja harjoitellaan lähteiden käyttöä ja merkintää sekä tiedostetaan, miten verkossa tulee toimia eettisesti yksityisyyttä kunnioittaen ja tekijänoikeuksia noudattaen.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 4. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Tuotetaan yksin ja yhdessä fiktiivisiä ja ei-fiktiivisiä tekstejä (esimerkiksi esitelmä, kirje/sähköposti, sarjakuva)
- Sujuvoitetaan käsin kirjoittamista ja näppäintaitoja
- Harjoitellaan kertomiselle ja kuvaamiselle tyypillisiä kielellisiä piirteitä
- Harjoitellaan tekstien otsikointia, rakenteita ja kappalejakoa
- Harjoitellaan omien tekstien elävöittämistä
- Harjoitellaan tunnistamaan puhutun ja kirjoitetun kielen eroja
- Tutustutaan verbien persoona- ja aikamuotoihin (mennyt ja nykyinen)
- Harjoitellaan oman tekstin suunnittelua, tarkastelua ja arviointia (prosessikirjoittamisen alkeet)
- Harjoitellaan palautteen antamista ja vastaanottamista
- Opitaan käyttämään omissa teksteissä oikeinkirjoituksen perusasioita (esim. vuorosanat, yleis- ja erisnimet, sanaluokat)
- Opetellaan verkon käyttämistä eettisesti

T13 ohjata oppilasta vahvistamaan kielitietoisuuttaan, innostaa häntä tutkimaan ja tarkkailemaan kieltä ja sen eri variantteja ja harjaannuttaa käyttämään käsitteitä, joiden avulla kielestä ja sen rakenteista puhutaan ja auttaa ymmärtämään kielellisten valintojen vaikutuksia

- Oppilas harjoittelee tutkimaan ja tarkkailemaan kieltä eri tilanteissa sekä harjoittelee puhumaan joistakin kielen rakenteista käsitteiden avulla

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kielen tarkastelun kehittyminen ja kielikäsitteiden hallinta	Oppilas tekee havaintoja ja osaa kuvailla tekstien kielellisiä piirteitä ja käyttää oppimiaan käsitteitä puhuessaan ja kirjoittaessaan niistä.

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Tutkitaan kielen vaihtelua tilanteen ja aiheen mukaan ja pohditaan sanojen, ilmaisutapojen ja tekstien merkityksiä. Tutkitaan tekstienvälisyyttä monimuotoisissa teksteissä. Tutustutaan oppilaan omaan ja muihin kulttuureihin ja kieliin ja vertaillaan suomea muiden, oppilaille tuttujen kielten piirteisiin. Tutustutaan oppilaille läheisiin kansanperinteen lajeihin ja niiden jatkajiin nykykulttuurissa. Hyödynnetään lapsille ja nuorille suunnattua media- ja kulttuuritarjontaa, esimerkiksi kirjastoa, elokuvia, teatteria ja museoita. Tarkastellaan mediakulttuurin ilmiöitä ja ikäkaudelle tarkoitettuja sisältöjä ja keskustellaan median roolista oppilaan arjessa. Suunnitellaan ja toteutetaan omia esityksiä. Kannustetaan ja tutustutaan kirjaston aktiiviseen ja monipuoliseen käyttöön, etsitään itseä kiinnostavaa luettavaa ja tuetaan omaehtoista lukemisen ja kirjoittamisen harrastamista. Luetaan koti- ja ulkomaista lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta nykykirjallisuudesta klassikoihin ja ikäkaudelle suunnattua tietokirjallisuutta ja pohditaan kirjallisuuden herättämiä kysymyksiä.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 4. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Tutkitaan eri tilanteissa käytettävää kieltä ja ilmaisutapoja
- Tutustutaan oppilaan omaan ja muihin kulttuureihin ja kieliin
- Tarjotaan oppilaille media- ja kulttuurielämyksiä (esim. kirjasto, lastenteatteri, näyttelyt, museot, elokuvat)
- Keskustellaan median roolista oppilaan elämässä
- Suunnitellaan ja toteutetaan omia esityksiä (esim. näytelmä, nukketeatteri, varjoteatteri jne.)
- Kannustetaan kirjaston aktiiviseen ja monipuoliseen käyttöön (esim. tiedonhankinta)
- Etsitään itseä kiinnostavaa luettavaa, tuetaan omaehtoista lukemista ja kannustetaan kirjoittamisen harrastamiseen
- Luetaan lapsille suunnattua kirjallisuutta monipuolisesti

T14 kannustaa oppilasta laajentamaan tekstivalikoimaansa ja lukemaan lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta sekä rohkaista lukuharrastukseen ja lukuelämysten jakamiseen ja kirjaston aktiiviseen käyttöön

- Oppilas lukee ikätasolleen sopivaa kirjallisuutta monipuolisesti, jakaa lukukokemuksiaan ja käy kirjastossa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kirjallisuuden tuntemus	Oppilas lukee sovitut lapsille ja nuorille suunnatut kirjat, keskustelee ja jakaa kokemuksiaan lukemistaan kirjoista.

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Tutkitaan kielen vaihtelua tilanteen ja aiheen mukaan ja pohditaan sanojen, ilmaisutapojen ja tekstien merkityksiä. Tutkitaan tekstienvälisyyttä monimuotoisissa teksteissä. Tutustutaan oppilaan omaan ja muihin kulttuureihin ja kieliin ja vertaillaan suomea muiden, oppilaille tuttujen kielten piirteisiin. Tutustutaan oppilaille läheisiin kansanperinteen lajeihin ja niiden jatkajiin nykykulttuurissa. Hyödynnetään lapsille ja nuorille suunnattua media- ja kulttuuritarjontaa, esimerkiksi kirjastoa, elokuvia, teatteria ja museoita. Tarkastellaan mediakulttuurin ilmiöitä ja ikäkaudelle tarkoitettuja sisältöjä ja keskustellaan median roolista oppilaan arjessa. Suunnitellaan ja toteutetaan omia esityksiä. Kannustetaan ja tutustutaan kirjaston aktiiviseen ja monipuoliseen käyttöön, etsitään itseä kiinnostavaa luettavaa ja tuetaan omaehtoista lukemisen

ja kirjoittamisen harrastamista. Luetaan koti- ja ulkomaista lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta nykykirjallisuudesta klassikoihin ja ikäkaudelle suunnattua tietokirjallisuutta ja pohditaan kirjallisuuden herättämiä kysymyksiä.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 4. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Tutkitaan eri tilanteissa käytettävää kieltä ja ilmaisutapoja
- Tutustutaan oppilaan omaan ja muihin kulttuureihin ja kieliin
- Tarjotaan oppilaille media- ja kulttuurielämyksiä (esim. kirjasto, lastenteatteri, näyttelyt, museot, elokuvat)
- Keskustellaan median roolista oppilaan elämässä
- Suunnitellaan ja toteutetaan omia esityksiä (esim. näytelmä, nukketeatteri, varjoteatteri jne.)
- Kannustetaan kirjaston aktiiviseen ja monipuoliseen käyttöön (esim. tiedonhankinta)
- Etsitään itseä kiinnostavaa luettavaa, tuetaan omaehtoista lukemista ja kannustetaan kirjoittamisen harrastamiseen
- Luetaan lapsille suunnattua kirjallisuutta monipuolisesti

5

Vuosiluokan tavoitteet ja keskeiset sisällöt

T1 opastaa oppilasta vahvistamaan taitoaan toimia rakentavasti erilaisissa viestintäympäristöissä ja ilmaisemaan mielipiteensä

- Oppilas harjoittelee ilmaisemaan mielipiteensä ja toimimaan rakentavasti erilaisissa viestintäympäristöissä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Puheviestintätilanteissa toimiminen	Oppilas esittää ajatuksiaan ja ilmaisee mielipiteensä itselleen tutuissa viestintäympäristöissä.

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Tarjotaan monipuolisia tilaisuuksia harjoitella omien kokemusten, ajatusten ja mielipiteiden jakamista, toisten kuuntelemista ja rakentavan palautteen antamista ja saamista eri viestintäympäristöissä. Harjoitellaan ja havainnoidaan omaa vuorovaikutusta erilaisissa viestintätilanteissa, esimerkiksi tapoja olla kohtelias, toimia tavoitteellisesti ja esittää oma mielipiteensä ja perustella se ottaen toiset huomioon. Harjoitellaan ilmaisukeinoja erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa. Ohjataan kokonaisilmaisuun, hyödynnetään draaman toimintamuotoja erilaisten ajankohtaisten aiheiden, teemojen ja kirjallisuuden käsittelyssä. Tarjotaan mahdollisuuksia osallistua oman luokan ja kouluyhteisön kulttuuritoiminnan suunnitteluun ja toteutukseen.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 5. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Harjoitellaan omien kokemusten ja mielipiteiden jakamista monipuolisesti
- Harjoitellaan ilmaisukeinoja erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa

- Hyödynnetään draaman toimintamuotoja ajankohtaisten aiheiden, teemojen ja kirjallisuuden käsittelyssä
- Harjoitellaan tunnistamaan omia vahvuuksia erilaisissa vuorovaikutustilanteissa.
- Tarjotaan mahdollisuuksia suunnitella ja toteuttaa kouluyhteisön kulttuuritoimintaa

T2 ohjata oppilasta huomaamaan omien kielellisten ja viestinnällisten valintojensa vaikutuksia ja huomioimaan toisten tarpeita ryhmäviestintätilanteissa

- Oppilas harjoittelee tekemään havaintoja omien kielellisten ja viestinnällisten valintojen vaikutuksista ryhmäviestintätilanteissa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Toiminta vuorovaikutustilanteissa	Oppilas hyödyntää äänenkäytön, viestien kohdentamisen ja kontaktinoton taitoja erilaisissa vuorovaikutustilanteissa, osaa muunnella viestintätapaansa tilanteen mukaan ja pyrkii ottamaan muiden näkökulmat huomioon.

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Tarjotaan monipuolisia tilaisuuksia harjoitella omien kokemusten, ajatusten ja mielipiteiden jakamista, toisten kuuntelemista ja rakentavan palautteen antamista ja saamista eri viestintäympäristöissä. Harjoitellaan ja havainnoidaan omaa vuorovaikutusta erilaisissa viestintätilanteissa, esimerkiksi tapoja olla kohtelias, toimia tavoitteellisesti ja esittää oma mielipiteensä ja perustella se ottaen toiset huomioon. Harjoitellaan ilmaisukeinoja erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa. Ohjataan kokonaisilmaisuun, hyödynnetään draaman toimintamuotoja erilaisten ajankohtaisten aiheiden, teemojen ja kirjallisuuden käsittelyssä. Tarjotaan mahdollisuuksia osallistua oman luokan ja kouluyhteisön kulttuuritoiminnan suunnitteluun ja toteutukseen.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 5. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Harjoitellaan omien kokemusten ja mielipiteiden jakamista monipuolisesti
- Harjoitellaan ilmaisukeinoja erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa
- Hyödynnetään draaman toimintamuotoja ajankohtaisten aiheiden, teemojen ja kirjallisuuden käsittelyssä
- Harjoitellaan tunnistamaan omia vahvuuksia erilaisissa vuorovaikutustilanteissa.
- Tarjotaan mahdollisuuksia suunnitella ja toteuttaa kouluyhteisön kulttuuritoimintaa

T3 ohjata oppilasta käyttämään luovuuttaan ja ilmaisemaan itseään monipuolisesti erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa, myös draaman avulla

- Oppilas harjoittelee luovaa ja monipuolista itseilmaisua erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa, myös draaman avulla

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ilmaisukeinojen käyttö	Oppilas osaa käyttää kokonaisilmaisun keinoja omien ideoidensa ja ajatustensa ilmaisemiseen ryhmässä, osaa pitää lyhyen valmistellun puheenvuoron tai esityksen sekä osallistuu draamatoimintaan.

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Tarjotaan monipuolisia tilaisuuksia harjoitella omien kokemusten, ajatusten ja mielipiteiden jakamista, toisten kuuntelemista ja rakentavan palautteen antamista ja saamista eri viestintäympäristöissä. Harjoitellaan ja havainnoidaan omaa vuorovaikutusta erilaisissa viestintätilanteissa, esimerkiksi tapoja olla kohtelias, toimia tavoitteellisesti ja esittää oma mielipiteensä ja perustella se ottaen toiset huomioon. Harjoitellaan ilmaisukeinoja erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa. Ohjataan kokonaisilmaisuun, hyödynnetään draaman toimintamuotoja erilaisten ajankohtaisten aiheiden, teemojen ja kirjallisuuden käsittelyssä. Tarjotaan mahdollisuuksia osallistua oman luokan ja kouluyhteisön kulttuuritoiminnan suunnitteluun ja toteutukseen.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 5. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Harjoitellaan omien kokemusten ja mielipiteiden jakamista monipuolisesti
- Harjoitellaan ilmaisukeinoja erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa
- Hyödynnetään draaman toimintamuotoja ajankohtaisten aiheiden, teemojen ja kirjallisuuden käsittelyssä
- Harjoitellaan tunnistamaan omia vahvuuksia erilaisissa vuorovaikutustilanteissa.
- Tarjotaan mahdollisuuksia suunnitella ja toteuttaa kouluyhteisön kulttuuritoimintaa

T4 kannustaa oppilasta kehittämään myönteistä viestijäkuvaa sekä halua ja kykyä toimia erilaisissa, myös monimediaisissa vuorovaikutustilanteissa

- Oppilas harjoittelee tunnistamaan vahvuuksiaan viestijänä erilaisissa, myös monimediaisissa vuorovaikutustilanteissa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Vuorovaikutustaitojen kehittyminen	Oppilas ottaa vastaan palautetta omasta toiminnastaan ja antaa palautetta muille.

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Tarjotaan monipuolisia tilaisuuksia harjoitella omien kokemusten, ajatusten ja mielipiteiden jakamista, toisten kuuntelemista ja rakentavan palautteen antamista ja saamista eri viestintäympäristöissä. Harjoitellaan ja havainnoidaan omaa vuorovaikutusta erilaisissa viestintätilanteissa, esimerkiksi tapoja olla kohtelias, toimia tavoitteellisesti ja esittää oma mielipiteensä ja perustella se ottaen toiset huomioon. Harjoitellaan ilmaisukeinoja erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa. Ohjataan kokonaisilmaisuun, hyödynnetään draaman toimintamuotoja erilaisten ajankohtaisten aiheiden, teemojen ja kirjallisuuden käsittelyssä. Tarjotaan mahdollisuuksia osallistua oman luokan ja kouluyhteisön kulttuuritoiminnan suunnitteluun ja toteutukseen.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 5. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Harjoitellaan omien kokemusten ja mielipiteiden jakamista monipuolisesti
- Harjoitellaan ilmaisukeinoja erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa
- Hyödynnetään draaman toimintamuotoja ajankohtaisten aiheiden, teemojen ja kirjallisuuden käsittelyssä
- Harjoitellaan tunnistamaan omia vahvuuksia erilaisissa vuorovaikutustilanteissa.
- Tarjotaan mahdollisuuksia suunnitella ja toteuttaa kouluyhteisön kulttuuritoimintaa

T5 ohjata oppilasta sujuvoittamaan lukutaitoaan ja käyttämään tekstin ymmärtämisen strategioita sekä tarkkailemaan ja arvioimaan omaa lukemistaan

- Oppilas lukee monimuotoisia tekstejä, vahvistaa tekstin ymmärtämisen strategioita ja taitoaan arvioida omaa lukemistaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstinymmärtämisen perusstrategioiden hallinta	Oppilas lukee sujuvasti monimuotoisia tekstejä ja käyttää tekstinymmärtämisen perusstrategioita sekä osaa tarkkailla ja arvioida omaa lukemistaan.

S2 Tekstien tulkitseminen

Harjoitellaan erilaisten tekstien, kuten kaunokirjallisuuden, tietotekstien ja kuvaa ja tekstiä yhdistävien mediatekstien, sujuvaa lukemista ja käyttämään tilanteeseen ja tavoitteeseen sopivia tekstinymmärtämisen strategioita ja ajattelutaitoja. Tarkkaillaan ja arvioidaan omaa lukutaitoa. Syvennetään tekstin tulkinnan taitoja tutkimalla ja vertailemalla monimuotoisia tekstejä. Harjoitellaan selittämään, vertailemaan ja pohtimaan sanojen, niiden synonyymien, kielikuvien, sanontojen ja käsitteiden merkityksiä ja niiden hierarkioita. Opitaan tunnistamaan kertovien, kuvaavien, ohjaavien ja yksinkertaisten kantaa ottavien tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä. Laajennetaan oppilaiden tietoja kielen piirteistä tekstejä tutkimalla. Luokitellaan sanoja merkityksen ja muodon perusteella (sanaluokat). Pohditaan, millaisia merkityksiä eri sijamuodot sisältävät ja opitaan verbien taipuminen persoona- ja aikamuodoissa. Luetaan ja kuunnellaan yhteisesti ja itse valittua lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta, myös kokonaisia teoksia. Aiemmin opittujen käsitteiden lisäksi opitaan käyttämään käsitteitä kertoja, aihe ja teema. Etsitään tietoa eri lähteistä ja laajennetaan tietämystä luetun avulla. Harjoitellaan arvioimaan tekstien ja lähteiden luotettavuutta.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 5. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Tarkkaillaan ja arvioidaan omaa lukutaitoa
- Kannustetaan käyttämään tilanteeseen ja tavoitteeseen sopivia tekstinymmärtämisen strategioita
- Luetaan sekä yksin että yhdessä ja vahvistetaan eläytyvää ja ilmeikästä lukemista
- Luetaan kaunokirjallisuutta ja harjoitellaan sen tulkintaa: teema
- Luetaan kokonaisia teoksia
- Syvennetään tekstien tulkinnan taitoja tutkimalla ja vertailemalla erilaisia tekstejä
- Harjoitellaan arvioimaan tekstien ja lähteiden luotettavuutta
- Tunnistetaan ohjaavia ja kantaa ottavia tekstejä sekä niiden piirteitä (esim. käyttöohje, mielipidekirjoitus, arvostelu)
- Tutkitaan sijamuotojen tuottamia merkityksiä

- Harjoitellaan ja tutkitaan sanojen ja sanontojen merkityksiä (esim. kielikuvat ja käsitteiden hierarkiat)

T6 opastaa oppilasta kehittämään monimuotoisten tekstien erittelyn, arvioinnin ja tulkitsemisen taitoja ja laajentamaan sana- ja käsitevarantoaan sekä edistämään ajattelutaitojaan

- Oppilas harjoittelee monimuotoisten kertovien, kuvaavien ja ohjaavien tekstien erittelyä ja tulkintaa sekä edistää ajattelutaitojaan ja laajentaa sana- ja käsitevarantoaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstien erittely ja tulkinta	Oppilas tunnistaa joitakin kertovien, kuvaavien, ohjaavien ja yksinkertaisten kantaa ottavien tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä. Oppilas osaa käyttää tekstien tulkintataitoja oman ajattelunsa sekä sana- ja käsitevarantonsa kehittämiseen.

S2 Tekstien tulkitseminen

Harjoitellaan erilaisten tekstien, kuten kaunokirjallisuuden, tietotekstien ja kuvaa ja tekstiä yhdistävien mediatekstien, sujuvaa lukemista ja käyttämään tilanteeseen ja tavoitteeseen sopivia tekstinymmärtämisen strategioita ja ajattelutaitoja. Tarkkaillaan ja arvioidaan omaa lukutaitoa. Syvennetään tekstin tulkinnan taitoja tutkimalla ja vertailemalla monimuotoisia tekstejä. Harjoitellaan selittämään, vertailemaan ja pohtimaan sanojen, niiden synonyymien, kielikuvien, sanontojen ja käsitteiden merkityksiä ja niiden hierarkioita. Opitaan tunnistamaan kertovien, kuvaavien, ohjaavien ja yksinkertaisten kantaa ottavien tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä. Laajennetaan oppilaiden tietoja kielen piirteistä tekstejä tutkimalla. Luokitellaan sanoja merkityksen ja muodon perusteella (sanaluokat). Pohditaan, millaisia merkityksiä eri sijamuodot sisältävät ja opitaan verbien taipuminen persoona- ja aikamuodoissa. Luetaan ja kuunnellaan yhteisesti ja itse valittua lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta, myös kokonaisia teoksia. Aiemmin opittujen käsitteiden lisäksi opitaan käyttämään käsitteitä kertoja, aihe ja teema. Etsitään tietoa eri lähteistä ja laajennetaan tietämystä luetun avulla. Harjoitellaan arvioimaan tekstien ja lähteiden luotettavuutta.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 5. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Tarkkaillaan ja arvioidaan omaa lukutaitoa
- Kannustetaan käyttämään tilanteeseen ja tavoitteeseen sopivia tekstinymmärtämisen strategioita
- Luetaan sekä yksin että yhdessä ja vahvistetaan eläytyvää ja ilmeikästä lukemista
- Luetaan kaunokirjallisuutta ja harjoitellaan sen tulkintaa: teema
- Luetaan kokonaisia teoksia
- Syvennetään tekstien tulkinnan taitoja tutkimalla ja vertailemalla erilaisia tekstejä
- Harjoitellaan arvioimaan tekstien ja lähteiden luotettavuutta
- Tunnistetaan ohjaavia ja kantaa ottavia tekstejä sekä niiden piirteitä (esim. käyttöohje, mielipidekirjoitus, arvostelu)
- Tutkitaan sijamuotojen tuottamia merkityksiä
- Harjoitellaan ja tutkitaan sanojen ja sanontojen merkityksiä (esim. kielikuvat ja käsitteiden hierarkiat)

T7 ohjata oppilasta tiedonhankintaan, monipuolisten tiedonlähteiden käyttöön ja tiedon luotettavuuden arviointiin

- Oppilas harjoittelee monipuolisten tietolähteiden käyttöä sekä lähteiden ja tiedon luotettavuuden arviointia

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tiedonhankintataidot ja lähdekriittisyys	Oppilas käyttää tiedonhankinnassaan mediaa ja eri tekstiympäristöjä sekä tilanteeseen sopivia strategioita ja osaa jossain määrin arvioida tietolähteiden luotettavuutta.

S2 Tekstien tulkitseminen

Harjoitellaan erilaisten tekstien, kuten kaunokirjallisuuden, tietotekstien ja kuvaa ja tekstiä yhdistävien mediatekstien, sujuvaa lukemista ja käyttämään tilanteeseen ja tavoitteeseen sopivia tekstinymmärtämisen strategioita ja ajattelutaitoja. Tarkkaillaan ja arvioidaan omaa lukutaitoa. Syvennetään tekstin tulkinnan taitoja tutkimalla ja vertailemalla monimuotoisia tekstejä. Harjoitellaan selittämään, vertailemaan ja pohtimaan sanojen, niiden synonyymien, kielikuvien, sanontojen ja käsitteiden merkityksiä ja niiden hierarkioita. Opitaan tunnistamaan kertovien, kuvaavien, ohjaavien ja yksinkertaisten kantaa ottavien tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä. Laajennetaan oppilaiden tietoja kielen piirteistä tekstejä tutkimalla. Luokitellaan sanoja merkityksen ja muodon perusteella (sanaluokat). Pohditaan, millaisia merkityksiä eri sijamuodot sisältävät ja opitaan verbien taipuminen persoona- ja aikamuodoissa. Luetaan ja kuunnellaan yhteisesti ja itse valittua lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta, myös kokonaisia teoksia. Aiemmin opittujen käsitteiden lisäksi opitaan käyttämään käsitteitä kertoja, aihe ja teema. Etsitään tietoa eri lähteistä ja laajennetaan tietämystä luetun avulla. Harjoitellaan arvioimaan tekstien ja lähteiden luotettavuutta.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 5. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Tarkkaillaan ja arvioidaan omaa lukutaitoa
- Kannustetaan käyttämään tilanteeseen ja tavoitteeseen sopivia tekstinymmärtämisen strategioita
- Luetaan sekä yksin että yhdessä ja vahvistetaan eläytyvää ja ilmeikästä lukemista
- Luetaan kaunokirjallisuutta ja harjoitellaan sen tulkintaa: teema
- Luetaan kokonaisia teoksia
- Syvennetään tekstien tulkinnan taitoja tutkimalla ja vertailemalla erilaisia tekstejä
- Harjoitellaan arvioimaan tekstien ja lähteiden luotettavuutta
- Tunnistetaan ohjaavia ja kantaa ottavia tekstejä sekä niiden piirteitä (esim. käyttöohje, mielipidekirjoitus, arvostelu)
- Tutkitaan sijamuotojen tuottamia merkityksiä
- Harjoitellaan ja tutkitaan sanojen ja sanontojen merkityksiä (esim. kielikuvat ja käsitteiden hierarkiat)

T8 kannustaa oppilasta kehittämään kirjallisuudentuntemusta ja kiinnostustaan lapsille ja nuorille tarkoitettua kirjallisuutta, media- ja muita tekstejä kohtaan, luomalla

mahdollisuuksia myönteisiin lukukokemuksiin ja -elämyksiin, tiedonhalun tyydyttämiseen sekä lukukokemusten jakamiseen, myös monimediaisissa ympäristöissä

- Oppilas lukee sekä kauno- että tietokirjallisuutta, mediatekstejä ja muita tekstejä, laajentaa kirjallisuudentuntemustaan ja harjoittelee jakamaan lukukokemuksiaan myös monimediaisessa ympäristössä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Lapsille ja nuorille tarkoitetun kirjallisuuden ja tekstien tuntemus ja lukukokemusten jakaminen	Oppilas tuntee jonkin verran lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta, media- ja muita tekstejä ja osaa jakaa kokemuksiaan, myös monimediaisessa ympäristössä.

S2 Tekstien tulkitseminen

Harjoitellaan erilaisten tekstien, kuten kaunokirjallisuuden, tietotekstien ja kuvaa ja tekstiä yhdistävien mediatekstien, sujuvaa lukemista ja käyttämään tilanteeseen ja tavoitteeseen sopivia tekstinymmärtämisen strategioita ja ajattelutaitoja. Tarkkaillaan ja arvioidaan omaa lukutaitoa. Syvennetään tekstin tulkinnan taitoja tutkimalla ja vertailemalla monimuotoisia tekstejä. Harjoitellaan selittämään, vertailemaan ja pohtimaan sanojen, niiden synonyymien, kielikuvien, sanontojen ja käsitteiden merkityksiä ja niiden hierarkioita. Opitaan tunnistamaan kertovien, kuvaavien, ohjaavien ja yksinkertaisten kantaa ottavien tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä. Laajennetaan oppilaiden tietoja kielen piirteistä tekstejä tutkimalla. Luokitellaan sanoja merkityksen ja muodon perusteella (sanaluokat). Pohditaan, millaisia merkityksiä eri sijamuodot sisältävät ja opitaan verbien taipuminen persoona- ja aikamuodoissa. Luetaan ja kuunnellaan yhteisesti ja itse valittua lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta, myös kokonaisia teoksia. Aiemmin opittujen käsitteiden lisäksi opitaan käyttämään käsitteitä kertoja, aihe ja teema. Etsitään tietoa eri lähteistä ja laajennetaan tietämystä luetun avulla. Harjoitellaan arvioimaan tekstien ja lähteiden luotettavuutta.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 5. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Tarkkaillaan ja arvioidaan omaa lukutaitoa
- Kannustetaan käyttämään tilanteeseen ja tavoitteeseen sopivia tekstinymmärtämisen strategioita
- Luetaan sekä yksin että yhdessä ja vahvistetaan eläytyvää ja ilmeikästä lukemista
- Luetaan kaunokirjallisuutta ja harjoitellaan sen tulkintaa: teema
- Luetaan kokonaisia teoksia
- Syvennetään tekstien tulkinnan taitoja tutkimalla ja vertailemalla erilaisia tekstejä
- Harjoitellaan arvioimaan tekstien ja lähteiden luotettavuutta
- Tunnistetaan ohjaavia ja kantaa ottavia tekstejä sekä niiden piirteitä (esim. käyttöohje, mielipidekirjoitus, arvostelu)
- Tutkitaan sijamuotojen tuottamia merkityksiä
- Harjoitellaan ja tutkitaan sanojen ja sanontojen merkityksiä (esim. kielikuvat ja käsitteiden hierarkiat)

T9 rohkaista oppilasta ilmaisemaan kokemuksiaan, ajatuksiaan ja mielipiteitään ja vahvistamaan myönteistä kuvaa itsestään tekstien tuottajana

- Oppilas vahvistaa taitoaan ilmaista kokemuksiansa, ajatuksiansa ja mielipiteitänsä erilaisten tekstien avulla sekä harjoittelee tunnistamaan vahvuuksiaan tekstin tuottajana

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kokemusten ja ajatusten ilmaiseminen	Oppilas ilmaisee kokemuksiaan ja ajatuksiaan monimuotoisten tekstien avulla.

S3 Tekstien tuottaminen

Tuotetaan sekä fiktiivisiä että ei-fiktiivisiä monimuotoisia tekstejä omien kokemusten, havaintojen, ajatusten ja mielipiteiden sekä toisten tekstien pohjalta. Pohditaan kirjoittamisen tarkoitusta ja sitä, miten se näkyy kielellisissä valinnoissa. Sujuvoitetaan käsinkirjoittamista ja näppäintaitoja. Tutkitaan ja harjoitellaan käyttämään kertomiselle, kuvaamiselle, ohjaavalle ja kantaa ottavalle ilmaisulle tyypillisiä kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä. Harjoitellaan tekstien otsikointia, rakenteita ja kappalejakoa, sekä opitaan käyttämään niitä omissa teksteissä. Harjoitellaan tekstien elävöittämistä ja tarkastellaan sananvalintojen, sanontojen ja sanajärjestyksen yhteyttä tekstin merkityksiin. Kiinnitetään huomiota kirjoitetun ja puhutun kielen eroihin. Opitaan tunnistamaan tekstistä virke, päälause ja sivulauseiden selkeät perustyypit sekä lauseen pääjäsenet ja käyttämään tietoa apuna oman tekstin tuottamisessa. Opitaan käyttämään persoona- ja aikamuotoja tekstien aikasuhteiden ilmaisussa. Harjoitellaan tekstin tuottamisen vaiheita, omien tekstien tarkastelua ja arviointia sekä palautteen antamista ja vastaanottamista. Opitaan käyttämään omissa teksteissä oikeinkirjoituksen perusasioita. Harjoitellaan opiskelussa tarvittavien tekstien tuottamisen taitoja, kuten muistiinpanojen tekemistä ja tiivistämistä, ja harjoitellaan lähteiden käyttöä ja merkintää sekä tiedostetaan, miten verkossa tulee toimia eettisesti yksityisyyttä kunnioittaen ja tekijänoikeuksia noudattaen.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 5. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Tuotetaan fiktiivisiä ja ei-fiktiivisiä monimuotoisia tekstejä omien kokemusten ja mielipiteiden sekä toisten tekstien pohjalta (esim. kertomus, uutinen)
- Harjoitellaan tekstin elävöittämistä erilaisten luovien harjoitusten kautta
- Harjoitellaan käyttämään tekstien otsikointia, rakenteita ja kappalejakoa omissa teksteissä
- Tutustutaan kirjoitusprosessin vaiheisiin: idea, suunnittelu, kirjoittaminen, oikoluku, valmis teksti
- Opitaan tunnistamaan tekstistä virke, päälause ja sivulauseiden selkeät perustyypit ja käyttämään tietoa oman tekstin tuottamisessa
- Käytetään verbien persoona- ja aikamuotoja omassa tekstissä
- Kiinnitetään huomiota oikeinkirjoitukseen omissa teksteissä
- Harjoitellaan lähteiden käyttöä

T10 kannustaa ja ohjata oppilasta kielentämään ajatuksiaan ja harjoittelemaan kertovien, kuvaavien, ohjaavien ja yksinkertaisten kantaa ottavien tekstien tuottamista, myös monimediaisissa ympäristöissä

- Oppilas harjoittelee tuottamaan kertovia, kuvaavia ja ohjaavia tekstejä erilaisissa, myös monimediaisissa viestintäympäristöissä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Oman ajattelun kielentäminen ja eri tekstilajien käyttö	Oppilas osaa ohjatusti käyttää kertomiselle, kuvaamiselle ja yksinkertaiselle kantaaottavalle tekstille tyypillistä kieltä. Oppilas osaa otsikoida tekstinsä, jakaa sen kappaleisiin ja kiinnittää huomiota sananvalintoihin.

S3 Tekstien tuottaminen

Tuotetaan sekä fiktiivisiä että ei-fiktiivisiä monimuotoisia tekstejä omien kokemusten, havaintojen, ajatusten ja mielipiteiden sekä toisten tekstien pohjalta. Pohditaan kirjoittamisen tarkoitusta ja sitä, miten se näkyy kielellisissä valinnoissa. Sujuvoitetaan käsinkirjoittamista ja näppäintaitoja. Tutkitaan ja harjoitellaan käyttämään kertomiselle, kuvaamiselle, ohjaavalle ja kantaa ottavalle ilmaisulle tyypillisiä kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä. Harjoitellaan tekstien otsikointia, rakenteita ja kappalejakoa, sekä opitaan käyttämään niitä omissa teksteissä. Harjoitellaan tekstien elävöittämistä ja tarkastellaan sananvalintojen, sanontojen ja sanajärjestyksen yhteyttä tekstin merkityksiin. Kiinnitetään huomiota kirjoitetun ja puhutun kielen eroihin. Opitaan tunnistamaan tekstistä virke, päälause ja sivulauseiden selkeät perustyypit sekä lauseen pääjäsenet ja käyttämään tietoa apuna oman tekstin tuottamisessa. Opitaan käyttämään persoona- ja aikamuotoja tekstien aikasuhteiden ilmaisussa. Harjoitellaan tekstin tuottamisen vaiheita, omien tekstien tarkastelua ja arviointia sekä palautteen antamista ja vastaanottamista. Opitaan käyttämään omissa teksteissä oikeinkirjoituksen perusasioita. Harjoitellaan opiskelussa tarvittavien tekstien tuottamisen taitoja, kuten muistiinpanojen tekemistä ja tiivistämistä, ja harjoitellaan lähteiden käyttöä ja merkintää sekä tiedostetaan, miten verkossa tulee toimia eettisesti yksityisyyttä kunnioittaen ja tekijänoikeuksia noudattaen.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 5. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Tuotetaan fiktiivisiä ja ei-fiktiivisiä monimuotoisia tekstejä omien kokemusten ja mielipiteiden sekä toisten tekstien pohjalta (esim. kertomus, uutinen)
- Harjoitellaan tekstin elävöittämistä erilaisten luovien harjoitusten kautta
- Harjoitellaan käyttämään tekstien otsikointia, rakenteita ja kappalejakoa omissa teksteissä
- Tutustutaan kirjoitusprosessin vaiheisiin: idea, suunnittelu, kirjoittaminen, oikoluku, valmis teksti
- Opitaan tunnistamaan tekstistä virke, päälause ja sivulauseiden selkeät perustyypit ja käyttämään tietoa oman tekstin tuottamisessa
- Käytetään verbien persoona- ja aikamuotoja omassa tekstissä
- Kiinnitetään huomiota oikeinkirjoitukseen omissa teksteissä
- Harjoitellaan lähteiden käyttöä

T11 ohjata oppilasta edistämään käsinkirjoittamisen ja näppäintaitojen sujuvoitumista ja vahvistamaan kirjoitetun kielen, ja tekstien rakenteiden ja oikeinkirjoituksen hallintaa

1. Oppilas kirjoittaa tekstejä sekä käsin että koneella, hyödyntää tietoaan oikeinkirjoituksen perusasioista ja joistakin tekstien rakenteista omissa teksteissään

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kirjoitustaito ja kirjoitetun kielen hallinta	Oppilas kirjoittaa sujuvasti ja selkeästi käsin ja on omaksunut tarvittavia näppäintaitoja. Oppilas tuntee kirjoitetun kielen perusrakenteita ja oikeinkirjoituksen perusasioita ja käyttää niitä oman tekstinsä tuottamisessa.

S3 Tekstien tuottaminen

Tuotetaan sekä fiktiivisiä että ei-fiktiivisiä monimuotoisia tekstejä omien kokemusten, havaintojen, ajatusten ja mielipiteiden sekä toisten tekstien pohjalta. Pohditaan kirjoittamisen tarkoitusta ja sitä, miten se näkyy kielellisissä valinnoissa. Sujuvoitetaan käsinkirjoittamista ja näppäintaitoja. Tutkitaan ja harjoitellaan käyttämään kertomiselle, kuvaamiselle, ohjaavalle ja kantaa ottavalle ilmaisulle tyypillisiä kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä. Harjoitellaan tekstien otsikointia, rakenteita ja kappalejakoa, sekä opitaan käyttämään niitä omissa teksteissä. Harjoitellaan tekstien elävöittämistä ja tarkastellaan sananvalintojen, sanontojen ja sanajärjestyksen yhteyttä tekstin merkityksiin. Kiinnitetään huomiota kirjoitetun ja puhutun kielen eroihin. Opitaan tunnistamaan tekstistä virke, päälause ja sivulauseiden selkeät perustyypit sekä lauseen pääjäsenet ja käyttämään tietoa apuna oman tekstin tuottamisessa. Opitaan käyttämään persoona- ja aikamuotoja tekstien aikasuhteiden ilmaisussa. Harjoitellaan tekstin tuottamisen vaiheita, omien tekstien tarkastelua ja arviointia sekä palautteen antamista ja vastaanottamista. Opitaan käyttämään omissa teksteissä oikeinkirjoituksen perusasioita. Harjoitellaan opiskelussa tarvittavien tekstien tuottamisen taitoja, kuten muistiinpanojen tekemistä ja tiivistämistä, ja harjoitellaan lähteiden käyttöä ja merkintää sekä tiedostetaan, miten verkossa tulee toimia eettisesti yksityisyyttä kunnioittaen ja tekijänoikeuksia noudattaen.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 5. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Tuotetaan fiktiivisiä ja ei-fiktiivisiä monimuotoisia tekstejä omien kokemusten ja mielipiteiden sekä toisten tekstien pohjalta (esim. kertomus, uutinen)
- Harjoitellaan tekstin elävöittämistä erilaisten luovien harjoitusten kautta
- Harjoitellaan käyttämään tekstien otsikointia, rakenteita ja kappalejakoa omissa teksteissä
- Tutustutaan kirjoitusprosessin vaiheisiin: idea, suunnittelu, kirjoittaminen, oikoluku, valmis teksti
- Opitaan tunnistamaan tekstistä virke, päälause ja sivulauseiden selkeät perustyypit ja käyttämään tietoa oman tekstin tuottamisessa
- Käytetään verbien persoona- ja aikamuotoja omassa tekstissä
- Kiinnitetään huomiota oikeinkirjoitukseen omissa teksteissä
- Harjoitellaan lähteiden käyttöä

T12 kannustaa oppilasta kehittämään tekstin tuottamisen prosesseja ja taitoa arvioida omia tekstejä, tarjota mahdollisuuksia tekstien tuottamiseen yhdessä, rakentavan palautteen antamiseen ja saamiseen, ohjata ottamaan huomioon tekstin vastaanottaja sekä toimimaan eettisesti verkossa yksityisyyttä ja tekijänoikeuksia kunnioittaen

- Oppilas vahvistaa tekstin tuottamisen prosesseja yksin ja yhdessä, harjoittelee yksinkertaisten lähdemerkintöjen tekemistä, oman tekstin arvioimista sekä rakentavan palautteen antamista ja vastaanottamista

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstien rakentaminen ja eettinen viestintä	Oppilas tuntee ja osaa kuvailla tekstien tuottamisen perusvaiheita, osaa arvioida omia tekstejään ja tuottaa tekstejä vaiheittain yksin ja muiden kanssa sekä antaa ja vastaanottaa palautetta. Oppilas osaa merkitä lähteet tekstin loppuun, ymmärtää, ettei saa esittää lainaamaansa tekstiä omanaan ja tietää verkossa toimimisen eettiset periaatteet.

S3 Tekstien tuottaminen

Tuotetaan sekä fiktiivisiä että ei-fiktiivisiä monimuotoisia tekstejä omien kokemusten, havaintojen, ajatusten ja mielipiteiden sekä toisten tekstien pohjalta. Pohditaan kirjoittamisen tarkoitusta ja sitä, miten se näkyy kielellisissä valinnoissa. Sujuvoitetaan käsinkirjoittamista ja näppäintaitoja. Tutkitaan ja harjoitellaan käyttämään kertomiselle, kuvaamiselle, ohjaavalle ja kantaa ottavalle ilmaisulle tyypillisiä kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä. Harjoitellaan tekstien otsikointia, rakenteita ja kappalejakoa, sekä opitaan käyttämään niitä omissa teksteissä. Harjoitellaan tekstien elävöittämistä ja tarkastellaan sananvalintojen, sanontojen ja sanajärjestyksen yhteyttä tekstin merkityksiin. Kiinnitetään huomiota kirjoitetun ja puhutun kielen eroihin. Opitaan tunnistamaan tekstistä virke, päälause ja sivulauseiden selkeät perustyypit sekä lauseen pääjäsenet ja käyttämään tietoa apuna oman tekstin tuottamisessa. Opitaan käyttämään persoona- ja aikamuotoja tekstien aikasuhteiden ilmaisussa. Harjoitellaan tekstin tuottamisen vaiheita, omien tekstien tarkastelua ja arviointia sekä palautteen antamista ja vastaanottamista. Opitaan käyttämään omissa teksteissä oikeinkirjoituksen perusasioita. Harjoitellaan opiskelussa tarvittavien tekstien tuottamisen taitoja, kuten muistiinpanojen tekemistä ja tiivistämistä, ja harjoitellaan lähteiden käyttöä ja merkintää sekä tiedostetaan, miten verkossa tulee toimia eettisesti yksityisyyttä kunnioittaen ja tekijänoikeuksia noudattaen.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 5. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Tuotetaan fiktiivisiä ja ei-fiktiivisiä monimuotoisia tekstejä omien kokemusten ja mielipiteiden sekä toisten tekstien pohjalta (esim. kertomus, uutinen)
- Harjoitellaan tekstin elävöittämistä erilaisten luovien harjoitusten kautta
- Harjoitellaan käyttämään tekstien otsikointia, rakenteita ja kappalejakoa omissa teksteissä
- Tutustutaan kirjoitusprosessin vaiheisiin: idea, suunnittelu, kirjoittaminen, oikoluku, valmis teksti
- Opitaan tunnistamaan tekstistä virke, päälause ja sivulauseiden selkeät perustyypit ja käyttämään tietoa oman tekstin tuottamisessa
- Käytetään verbien persoona- ja aikamuotoja omassa tekstissä
- Kiinnitetään huomiota oikeinkirjoitukseen omissa teksteissä
- Harjoitellaan lähteiden käyttöä

T13 ohjata oppilasta vahvistamaan kielitietoisuuttaan, innostaa häntä tutkimaan ja tarkkailemaan kieltä ja sen eri variantteja ja harjaannuttaa käyttämään käsitteitä, joiden avulla kielestä ja sen rakenteista puhutaan ja auttaa ymmärtämään kielellisten valintojen vaikutuksia

- Oppilas tutkii ja tarkkailee kieltä eri tilanteissa sekä harjoittelee käyttämään kieleen ja sen rakenteisiin liittyviä käsitteitä puhuessaan ja kirjoittaessaan niistä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kielen tarkastelun kehittyminen ja kielikäsitteiden hallinta	Oppilas tekee havaintoja ja osaa kuvailla tekstien kielellisiä piirteitä ja käyttää oppimiaan käsitteitä puhuessaan ja kirjoittaessaan niistä.

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Tutkitaan kielen vaihtelua tilanteen ja aiheen mukaan ja pohditaan sanojen, ilmaisutapojen ja tekstien merkityksiä. Tutkitaan tekstienvälisyyttä monimuotoisissa teksteissä. Tutustutaan oppilaan omaan ja muihin kulttuureihin ja kieliin ja vertaillaan suomea muiden, oppilaille tuttujen kielten piirteisiin. Tutustutaan oppilaille läheisiin kansanperinteen lajeihin ja niiden jatkajiin nykykulttuurissa. Hyödynnetään lapsille ja nuorille suunnattua media- ja kulttuuritarjontaa, esimerkiksi kirjastoa, elokuvia, teatteria ja museoita. Tarkastellaan mediakulttuurin ilmiöitä ja ikäkaudelle tarkoitettuja sisältöjä ja keskustellaan median roolista oppilaan arjessa. Suunnitellaan ja toteutetaan omia esityksiä. Kannustetaan ja tutustutaan kirjaston aktiiviseen ja monipuoliseen käyttöön, etsitään itseä kiinnostavaa luettavaa ja tuetaan omaehtoista lukemisen ja kirjoittamisen harrastamista. Luetaan koti- ja ulkomaista lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta nykykirjallisuudesta klassikoihin ja ikäkaudelle suunnattua tietokirjallisuutta ja pohditaan kirjallisuuden herättämiä kysymyksiä.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 5. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Pohditaan sanojen, ilmaisutapojen ja tekstien merkityksiä
- Tutustutaan oppilaan omaan ja muihin kulttuureihin ja kieliin
- Hyödynnetään lapsille ja nuorille suunnattua media- ja kulttuuritarjontaa, esimerkiksi kirjastoa, elokuvia, teatteria ja museoita
- Tarkastellaan mediakulttuurin ilmiöitä ja keskustellaan median roolista oppilaan arjessa
- Etsitään itseä kiinnostavaa luettavaa ja tuetaan omaehtoista lukemisen ja kirjoittamisen harrastamista
- Luetaan koti- ja ulkomaista lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta nykykirjallisuudesta klassikoihin ja ikäkaudelle suunnattua tietokirjallisuutta ja pohditaan kirjallisuuden herättämiä kysymyksiä

T14 kannustaa oppilasta laajentamaan tekstivalikoimaansa ja lukemaan lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta sekä rohkaista lukuharrastukseen ja lukuelämysten jakamiseen ja kirjaston aktiiviseen käyttöön

- Oppilas laajentaa tekstivalikoimaansa ja lukee ikätasolleen sopivaa kirjallisuutta monipuolisesti, jakaa lukukokemuksiaan ja hyödyntää kirjaston tarjoamia mahdollisuuksia

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kirjallisuuden tuntemus	Oppilas lukee sovitut lapsille ja nuorille suunnatut kirjat, keskustelee ja jakaa kokemuksiaan lukemistaan kirjoista.

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Tutkitaan kielen vaihtelua tilanteen ja aiheen mukaan ja pohditaan sanojen, ilmaisutapojen ja tekstien merkityksiä. Tutkitaan tekstienvälisyyttä monimuotoisissa teksteissä. Tutustutaan oppilaan omaan ja muihin kulttuureihin ja kieliin ja vertaillaan suomea muiden, oppilaille

tuttujen kielten piirteisiin. Tutustutaan oppilaille läheisiin kansanperinteen lajeihin ja niiden jatkajiin nykykulttuurissa. Hyödynnetään lapsille ja nuorille suunnattua media- ja kulttuuritarjontaa, esimerkiksi kirjastoa, elokuvia, teatteria ja museoita. Tarkastellaan mediakulttuurin ilmiöitä ja ikäkaudelle tarkoitettuja sisältöjä ja keskustellaan median roolista oppilaan arjessa. Suunnitellaan ja toteutetaan omia esityksiä. Kannustetaan ja tutustutaan kirjaston aktiiviseen ja monipuoliseen käyttöön, etsitään itseä kiinnostavaa luettavaa ja tuetaan omaehtoista lukemisen ja kirjoittamisen harrastamista. Luetaan koti- ja ulkomaista lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta nykykirjallisuudesta klassikoihin ja ikäkaudelle suunnattua tietokirjallisuutta ja pohditaan kirjallisuuden herättämiä kysymyksiä.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 5. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Pohditaan sanojen, ilmaisutapojen ja tekstien merkityksiä
- Tutustutaan oppilaan omaan ja muihin kulttuureihin ja kieliin
- Hyödynnetään lapsille ja nuorille suunnattua media- ja kulttuuritarjontaa, esimerkiksi kirjastoa, elokuvia, teatteria ja museoita
- Tarkastellaan mediakulttuurin ilmiöitä ja keskustellaan median roolista oppilaan arjessa
- Etsitään itseä kiinnostavaa luettavaa ja tuetaan omaehtoista lukemisen ja kirjoittamisen harrastamista
- Luetaan koti- ja ulkomaista lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta nykykirjallisuudesta klassikoihin ja ikäkaudelle suunnattua tietokirjallisuutta ja pohditaan kirjallisuuden herättämiä kysymyksiä

T15 tukea oppilasta kielellisen ja kulttuurisen identiteetin rakentamisessa ja ohjata arvostamaan eri kulttuureja ja kieliä sekä luoda oppilaalle mahdollisuuksia media- ja kulttuuritarjontaan tutustumiseen sekä oman kulttuurin tuottamiseen

- Oppilas tutustuu suomalaiseen kansanperinteeseen, koulun ulkopuoliseen media- ja kulttuuritarjontaan ja harjoittelee omien esitysten suunnittelua ja esittämistä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kielitietoisuuden ja kulttuurin tuntemuksen kehittyminen	Oppilas osaa kuvailla havaitsemiaan yhtäläisyyksiä ja eroja eri kielten ja kulttuurien välillä. Oppilas osaa kertoa itseään kiinnostavasta media- ja kulttuuritarjonnasta. Oppilas osallistuu omien esitysten suunnitteluun ja esittämiseen.

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Tutkitaan kielen vaihtelua tilanteen ja aiheen mukaan ja pohditaan sanojen, ilmaisutapojen ja tekstien merkityksiä. Tutkitaan tekstienvälisyyttä monimuotoisissa teksteissä. Tutustutaan oppilaan omaan ja muihin kulttuureihin ja kieliin ja vertaillaan suomea muiden, oppilaille tuttujen kielten piirteisiin. Tutustutaan oppilaille läheisiin kansanperinteen lajeihin ja niiden jatkajiin nykykulttuurissa. Hyödynnetään lapsille ja nuorille suunnattua media- ja kulttuuritarjontaa, esimerkiksi kirjastoa, elokuvia, teatteria ja museoita. Tarkastellaan mediakulttuurin ilmiöitä ja ikäkaudelle tarkoitettuja sisältöjä ja keskustellaan median roolista oppilaan arjessa. Suunnitellaan ja toteutetaan omia esityksiä. Kannustetaan ja tutustutaan kirjaston aktiiviseen ja monipuoliseen käyttöön, etsitään itseä kiinnostavaa luettavaa ja tuetaan omaehtoista lukemisen ja kirjoittamisen harrastamista. Luetaan koti- ja ulkomaista lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta nykykirjallisuudesta klassikoihin ja ikäkaudelle suunnattua tietokirjallisuutta ja pohditaan kirjallisuuden herättämiä kysymyksiä.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 5. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Pohditaan sanojen, ilmaisutapojen ja tekstien merkityksiä
- Tutustutaan oppilaan omaan ja muihin kulttuureihin ja kieliin
- Hyödynnetään lapsille ja nuorille suunnattua media- ja kulttuuritarjontaa, esimerkiksi kirjastoa, elokuvia, teatteria ja museoita
- Tarkastellaan mediakulttuurin ilmiöitä ja keskustellaan median roolista oppilaan arjessa
- Etsitään itseä kiinnostavaa luettavaa ja tuetaan omaehtoista lukemisen ja kirjoittamisen harrastamista
- Luetaan koti- ja ulkomaista lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta nykykirjallisuudesta klassikoihin ja ikäkaudelle suunnattua tietokirjallisuutta ja pohditaan kirjallisuuden herättämiä kysymyksiä

6

Vuosiluokan tavoitteet ja keskeiset sisällöt

T1 opastaa oppilasta vahvistamaan taitoaan toimia rakentavasti erilaisissa viestintäympäristöissä ja ilmaisemaan mielipiteensä

- Oppilas osaa ilmaista perustellun mielipiteensä ja toimia rakentavasti erilaisissa viestintäympäristöissä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Puheviestintätilanteissa toimiminen	Oppilas esittää ajatuksiaan ja ilmaisee mielipiteensä itselleen tutuissa viestintäympäristöissä.

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Tarjotaan monipuolisia tilaisuuksia harjoitella omien kokemusten, ajatusten ja mielipiteiden jakamista, toisten kuuntelemista ja rakentavan palautteen antamista ja saamista eri viestintäympäristöissä. Harjoitellaan ja havainnoidaan omaa vuorovaikutusta erilaisissa viestintätilanteissa, esimerkiksi tapoja olla kohtelias, toimia tavoitteellisesti ja esittää oma mielipiteensä ja perustella se ottaen toiset huomioon. Harjoitellaan ilmaisukeinoja erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa. Ohjataan kokonaisilmaisuun, hyödynnetään draaman toimintamuotoja erilaisten ajankohtaisten aiheiden, teemojen ja kirjallisuuden käsittelyssä. Tarjotaan mahdollisuuksia osallistua oman luokan ja kouluyhteisön kulttuuritoiminnan suunnitteluun ja toteutukseen.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 6. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Perustellaan mielipiteitä toiset huomioon ottaen kirjallisesti, suullisesti ja draaman keinoin
- Harjoitellaan kokonaisilmaisua erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa
- Hyödynnetään draaman toimintamuotoja ajankohtaisten aiheiden, teemojen ja kirjallisuuden käsittelyssä
- Harjoitellaan tunnistamaan omia vahvuuksia erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa.
- Tarjotaan mahdollisuuksia suunnitella ja toteuttaa kouluyhteisön kulttuuritoimintaa

T2 ohjata oppilasta huomaamaan omien kielellisten ja viestinnällisten valintojensa vaikutuksia ja huomioimaan toisten tarpeita ryhmäviestintätilanteissa

- Oppilas tekee havaintoja omien kielellisten ja viestinnällisten valintojen vaikutuksista ja huomioi toisten tarpeita ryhmäviestintätilanteissa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Toiminta vuorovaikutustilanteissa	Oppilas hyödyntää äänenkäytön, viestien kohdentamisen ja kontaktinoton taitoja erilaisissa vuorovaikutustilanteissa, osaa muunnella viestintätapaansa tilanteen mukaan ja pyrkii ottamaan muiden näkökulmat huomioon.

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Tarjotaan monipuolisia tilaisuuksia harjoitella omien kokemusten, ajatusten ja mielipiteiden jakamista, toisten kuuntelemista ja rakentavan palautteen antamista ja saamista eri viestintäympäristöissä. Harjoitellaan ja havainnoidaan omaa vuorovaikutusta erilaisissa viestintätilanteissa, esimerkiksi tapoja olla kohtelias, toimia tavoitteellisesti ja esittää oma mielipiteensä ja perustella se ottaen toiset huomioon. Harjoitellaan ilmaisukeinoja erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa. Ohjataan kokonaisilmaisuun, hyödynnetään draaman toimintamuotoja erilaisten ajankohtaisten aiheiden, teemojen ja kirjallisuuden käsittelyssä. Tarjotaan mahdollisuuksia osallistua oman luokan ja kouluyhteisön kulttuuritoiminnan suunnitteluun ja toteutukseen.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 6. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Perustellaan mielipiteitä toiset huomioon ottaen kirjallisesti, suullisesti ja draaman keinoin
- Harjoitellaan kokonaisilmaisua erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa
- Hyödynnetään draaman toimintamuotoja ajankohtaisten aiheiden, teemojen ja kirjallisuuden käsittelyssä
- Harjoitellaan tunnistamaan omia vahvuuksia erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa.
- Tarjotaan mahdollisuuksia suunnitella ja toteuttaa kouluyhteisön kulttuuritoimintaa

T3 ohjata oppilasta käyttämään luovuuttaan ja ilmaisemaan itseään monipuolisesti erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa, myös draaman avulla

- Oppilas ilmaisee itseään luovasti ja monipuolisesti kokonaisilmaisun keinojen avulla erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa, myös draaman avulla

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ilmaisukeinojen käyttö	Oppilas osaa käyttää kokonaisilmaisun keinoja omien ideoidensa ja ajatustensa ilmaisemiseen ryhmässä, osaa pitää lyhyen valmistellun puheenvuoron tai esityksen sekä osallistuu draamatoimintaan.

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Tarjotaan monipuolisia tilaisuuksia harjoitella omien kokemusten, ajatusten ja mielipiteiden jakamista, toisten kuuntelemista ja rakentavan palautteen antamista ja saamista eri viestintäympäristöissä. Harjoitellaan ja havainnoidaan omaa vuorovaikutusta erilaisissa viestintätilanteissa, esimerkiksi tapoja olla kohtelias, toimia tavoitteellisesti ja esittää oma mielipiteensä ja perustella se ottaen toiset huomioon. Harjoitellaan ilmaisukeinoja erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa. Ohjataan kokonaisilmaisuun, hyödynnetään draaman toimintamuotoja erilaisten ajankohtaisten aiheiden, teemojen ja kirjallisuuden käsittelyssä. Tarjotaan mahdollisuuksia osallistua oman luokan ja kouluyhteisön kulttuuritoiminnan suunnitteluun ja toteutukseen.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 6. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Perustellaan mielipiteitä toiset huomioon ottaen kirjallisesti, suullisesti ja draaman keinoin
- Harjoitellaan kokonaisilmaisua erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa
- Hyödynnetään draaman toimintamuotoja ajankohtaisten aiheiden, teemojen ja kirjallisuuden käsittelyssä
- Harjoitellaan tunnistamaan omia vahvuuksia erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa.
- Tarjotaan mahdollisuuksia suunnitella ja toteuttaa kouluyhteisön kulttuuritoimintaa

T4 kannustaa oppilasta kehittämään myönteistä viestijäkuvaa sekä halua ja kykyä toimia erilaisissa, myös monimediaisissa vuorovaikutustilanteissa

- Oppilas kehittää myönteistä viestijäkuvaa sekä kykyä toimia erilaisissa, myös monimediaisissa vuorovaikutustilanteissa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Vuorovaikutustaitojen kehittyminen	Oppilas ottaa vastaan palautetta omasta toiminnastaan ja antaa palautetta muille.

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Tarjotaan monipuolisia tilaisuuksia harjoitella omien kokemusten, ajatusten ja mielipiteiden jakamista, toisten kuuntelemista ja rakentavan palautteen antamista ja saamista eri viestintäympäristöissä. Harjoitellaan ja havainnoidaan omaa vuorovaikutusta erilaisissa viestintätilanteissa, esimerkiksi tapoja olla kohtelias, toimia tavoitteellisesti ja esittää oma mielipiteensä ja perustella se ottaen toiset huomioon. Harjoitellaan ilmaisukeinoja erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa. Ohjataan kokonaisilmaisuun, hyödynnetään draaman toimintamuotoja erilaisten ajankohtaisten aiheiden, teemojen ja kirjallisuuden käsittelyssä. Tarjotaan mahdollisuuksia osallistua oman luokan ja kouluyhteisön kulttuuritoiminnan suunnitteluun ja toteutukseen.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 6. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Perustellaan mielipiteitä toiset huomioon ottaen kirjallisesti, suullisesti ja draaman keinoin
- Harjoitellaan kokonaisilmaisua erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa
- Hyödynnetään draaman toimintamuotoja ajankohtaisten aiheiden, teemojen ja kirjallisuuden käsittelyssä
- Harjoitellaan tunnistamaan omia vahvuuksia erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa.

- Tarjotaan mahdollisuuksia suunnitella ja toteuttaa kouluyhteisön kulttuuritoimintaa

T5 ohjata oppilasta sujuvoittamaan lukutaitoaan ja käyttämään tekstin ymmärtämisen strategioita sekä tarkkailemaan ja arvioimaan omaa lukemistaan

- Oppilas lukee sujuvasti monimuotoisia tekstejä, käyttää tekstinymmärtämisen strategioita sekä tarkkailee ja arvioi omaa lukemistaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstinymmärtämisen perusstrategioiden hallinta	Oppilas lukee sujuvasti monimuotoisia tekstejä ja käyttää tekstinymmärtämisen perusstrategioita sekä osaa tarkkailla ja arvioida omaa lukemistaan.

S2 Tekstien tulkitseminen

Harjoitellaan erilaisten tekstien, kuten kaunokirjallisuuden, tietotekstien ja kuvaa ja tekstiä yhdistävien mediatekstien, sujuvaa lukemista ja käyttämään tilanteeseen ja tavoitteeseen sopivia tekstinymmärtämisen strategioita ja ajattelutaitoja. Tarkkaillaan ja arvioidaan omaa lukutaitoa. Syvennetään tekstin tulkinnan taitoja tutkimalla ja vertailemalla monimuotoisia tekstejä. Harjoitellaan selittämään, vertailemaan ja pohtimaan sanojen, niiden synonyymien, kielikuvien, sanontojen ja käsitteiden merkityksiä ja niiden hierarkioita. Opitaan tunnistamaan kertovien, kuvaavien, ohjaavien ja yksinkertaisten kantaa ottavien tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä. Laajennetaan oppilaiden tietoja kielen piirteistä tekstejä tutkimalla. Luokitellaan sanoja merkityksen ja muodon perusteella (sanaluokat). Pohditaan, millaisia merkityksiä eri sijamuodot sisältävät ja opitaan verbien taipuminen persoona- ja aikamuodoissa. Luetaan ja kuunnellaan yhteisesti ja itse valittua lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta, myös kokonaisia teoksia. Aiemmin opittujen käsitteiden lisäksi opitaan käyttämään käsitteitä kertoja, aihe ja teema. Etsitään tietoa eri lähteistä ja laajennetaan tietämystä luetun avulla. Harjoitellaan arvioimaan tekstien ja lähteiden luotettavuutta.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 6. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Kannustetaan kehittämään kirjallisuuden tuntemusta ja tarjotaan mahdollisuuksia myönteisiin lukukokemuksiin ja -elämyksiin sekä niiden jakamiseen muille
- Ohjataan syventämään tekstin ymmärtämisen strategioita
- Ohjataan arvioimaan omaa lukemista
- Kannustetaan kehittämään omia ajattelutaitoja
- Kehitetään monimuotoisten tekstien erittelyn, arvioinnin ja tulkitsemisen taitoja
- Harjoitellaan tarkastelemaan ja lukemaan tekstejä kriittisesti (lähdekriittisyys)

T6 opastaa oppilasta kehittämään monimuotoisten tekstien erittelyn, arvioinnin ja tulkitsemisen taitoja ja laajentamaan sana- ja käsitevarantoaan sekä edistämään ajattelutaitojaan

- Oppilas erittelee, tulkitsee ja arvioi kertovien, kuvaavien, ohjaavien ja yksinkertaisten kantaa ottavia tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä sekä kehittää ajattelutaitojaan ja sana- ja käsitevarantoaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstien erittely ja tulkinta	Oppilas tunnistaa joitakin kertovien, kuvaavien, ohjaavien ja yksinkertaisten kantaa ottavien tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä. Oppilas osaa käyttää tekstien tulkintataitoja oman ajattelunsa sekä sana- ja käsitevarantonsa kehittämiseen.

S2 Tekstien tulkitseminen

Harjoitellaan erilaisten tekstien, kuten kaunokirjallisuuden, tietotekstien ja kuvaa ja tekstiä yhdistävien mediatekstien, sujuvaa lukemista ja käyttämään tilanteeseen ja tavoitteeseen sopivia tekstinymmärtämisen strategioita ja ajattelutaitoja. Tarkkaillaan ja arvioidaan omaa lukutaitoa. Syvennetään tekstin tulkinnan taitoja tutkimalla ja vertailemalla monimuotoisia tekstejä. Harjoitellaan selittämään, vertailemaan ja pohtimaan sanojen, niiden synonyymien, kielikuvien, sanontojen ja käsitteiden merkityksiä ja niiden hierarkioita. Opitaan tunnistamaan kertovien, kuvaavien, ohjaavien ja yksinkertaisten kantaa ottavien tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä. Laajennetaan oppilaiden tietoja kielen piirteistä tekstejä tutkimalla. Luokitellaan sanoja merkityksen ja muodon perusteella (sanaluokat). Pohditaan, millaisia merkityksiä eri sijamuodot sisältävät ja opitaan verbien taipuminen persoona- ja aikamuodoissa. Luetaan ja kuunnellaan yhteisesti ja itse valittua lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta, myös kokonaisia teoksia. Aiemmin opittujen käsitteiden lisäksi opitaan käyttämään käsitteitä kertoja, aihe ja teema. Etsitään tietoa eri lähteistä ja laajennetaan tietämystä luetun avulla. Harjoitellaan arvioimaan tekstien ja lähteiden luotettavuutta.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 6. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Kannustetaan kehittämään kirjallisuuden tuntemusta ja tarjotaan mahdollisuuksia myönteisiin lukukokemuksiin ja -elämyksiin sekä niiden jakamiseen muille
- Ohjataan syventämään tekstin ymmärtämisen strategioita
- Ohjataan arvioimaan omaa lukemista
- Kannustetaan kehittämään omia ajattelutaitoja
- Kehitetään monimuotoisten tekstien erittelyn, arvioinnin ja tulkitsemisen taitoja
- Harjoitellaan tarkastelemaan ja lukemaan tekstejä kriittisesti (lähdekriittisyys)

T7 ohjata oppilasta tiedonhankintaan, monipuolisten tiedonlähteiden käyttöön ja tiedon luotettavuuden arviointiin

- Oppilas käyttää tiedonhankinnassaan eri tekstiympäristöjä ja tilanteeseen sopivia tiedonhankinnan strategioita sekä arvioi tiedon luotettavuutta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tiedonhankintataidot ja lähdekriittisyys	Oppilas käyttää tiedonhankinnassaan mediaa ja eri tekstiympäristöjä sekä tilanteeseen sopivia strategioita ja osaa jossain määrin arvioida tietolähteiden luotettavuutta.

S2 Tekstien tulkitseminen

Harjoitellaan erilaisten tekstien, kuten kaunokirjallisuuden, tietotekstien ja kuvaa ja tekstiä yhdistävien mediatekstien, sujuvaa lukemista ja käyttämään tilanteeseen ja tavoitteeseen

sopivia tekstinymmärtämisen strategioita ja ajattelutaitoja. Tarkkaillaan ja arvioidaan omaa lukutaitoa. Syvennetään tekstin tulkinnan taitoja tutkimalla ja vertailemalla monimuotoisia tekstejä. Harjoitellaan selittämään, vertailemaan ja pohtimaan sanojen, niiden synonyymien, kielikuvien, sanontojen ja käsitteiden merkityksiä ja niiden hierarkioita. Opitaan tunnistamaan kertovien, kuvaavien, ohjaavien ja yksinkertaisten kantaa ottavien tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä. Laajennetaan oppilaiden tietoja kielen piirteistä tekstejä tutkimalla. Luokitellaan sanoja merkityksen ja muodon perusteella (sanaluokat). Pohditaan, millaisia merkityksiä eri sijamuodot sisältävät ja opitaan verbien taipuminen persoona- ja aikamuodoissa. Luetaan ja kuunnellaan yhteisesti ja itse valittua lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta, myös kokonaisia teoksia. Aiemmin opittujen käsitteiden lisäksi opitaan käyttämään käsitteitä kertoja, aihe ja teema. Etsitään tietoa eri lähteistä ja laajennetaan tietämystä luetun avulla. Harjoitellaan arvioimaan tekstien ja lähteiden luotettavuutta.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 6. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Kannustetaan kehittämään kirjallisuuden tuntemusta ja tarjotaan mahdollisuuksia myönteisiin lukukokemuksiin ja -elämyksiin sekä niiden jakamiseen muille
- Ohjataan syventämään tekstin ymmärtämisen strategioita
- Ohjataan arvioimaan omaa lukemista
- Kannustetaan kehittämään omia ajattelutaitoja
- Kehitetään monimuotoisten tekstien erittelyn, arvioinnin ja tulkitsemisen taitoja
- Harjoitellaan tarkastelemaan ja lukemaan tekstejä kriittisesti (lähdekriittisyys)

T8 kannustaa oppilasta kehittämään kirjallisuudentuntemusta ja kiinnostustaan lapsille ja nuorille tarkoitettua kirjallisuutta, media- ja muita tekstejä kohtaan, luomalla mahdollisuuksia myönteisiin lukukokemuksiin ja -elämyksiin, tiedonhalun tyydyttämiseen sekä lukukokemusten jakamiseen, myös monimediaisissa ympäristöissä

- Oppilas lukee lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta, media- ja muita tekstejä, kehittää kirjallisuudentuntemustaan ja jakaa lukukokemuksiaan, myös monimediaisessa ympäristössä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Lapsille ja nuorille tarkoitetun kirjallisuuden ja tekstien tuntemus ja lukukokemusten jakaminen	Oppilas tuntee jonkin verran lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta, media- ja muita tekstejä ja osaa jakaa kokemuksiaan, myös monimediaisessa ympäristössä.

S2 Tekstien tulkitseminen

Harjoitellaan erilaisten tekstien, kuten kaunokirjallisuuden, tietotekstien ja kuvaa ja tekstiä yhdistävien mediatekstien, sujuvaa lukemista ja käyttämään tilanteeseen ja tavoitteeseen sopivia tekstinymmärtämisen strategioita ja ajattelutaitoja. Tarkkaillaan ja arvioidaan omaa lukutaitoa. Syvennetään tekstin tulkinnan taitoja tutkimalla ja vertailemalla monimuotoisia tekstejä. Harjoitellaan selittämään, vertailemaan ja pohtimaan sanojen, niiden synonyymien, kielikuvien, sanontojen ja käsitteiden merkityksiä ja niiden hierarkioita. Opitaan tunnistamaan kertovien, kuvaavien, ohjaavien ja yksinkertaisten kantaa ottavien tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä. Laajennetaan oppilaiden tietoja kielen piirteistä tekstejä tutkimalla. Luokitellaan sanoja merkityksen ja muodon perusteella (sanaluokat). Pohditaan, millaisia merkityksiä eri sijamuodot sisältävät ja opitaan verbien taipuminen persoona- ja aikamuodoissa. Luetaan ja kuunnellaan yhteisesti ja itse valittua lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta, myös kokonaisia teoksia. Aiemmin opittujen käsitteiden lisäksi opitaan käyttämään käsitteitä kertoja, aihe ja teema. Etsitään

tietoa eri lähteistä ja laajennetaan tietämystä luetun avulla. Harjoitellaan arvioimaan tekstien ja lähteiden luotettavuutta.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 6. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Kannustetaan kehittämään kirjallisuuden tuntemusta ja tarjotaan mahdollisuuksia myönteisiin lukukokemuksiin ja -elämyksiin sekä niiden jakamiseen muille
- Ohjataan syventämään tekstin ymmärtämisen strategioita
- Ohjataan arvioimaan omaa lukemista
- Kannustetaan kehittämään omia ajattelutaitoja
- Kehitetään monimuotoisten tekstien erittelyn, arvioinnin ja tulkitsemisen taitoja
- Harjoitellaan tarkastelemaan ja lukemaan tekstejä kriittisesti (lähdekriittisyys)

T9 rohkaista oppilasta ilmaisemaan kokemuksiaan, ajatuksiaan ja mielipiteitään ja vahvistamaan myönteistä kuvaa itsestään tekstien tuottajana

- Oppilas vahvistaa taitoaan ilmaista kokemuksiansa, ajatuksiansa ja mielipiteitänsä monimuotoisten tekstien avulla ja harjoittelee tunnistamaan vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan erilaisten tekstin tuottajana

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kokemusten ja ajatusten ilmaiseminen	Oppilas ilmaisee kokemuksiaan ja ajatuksiaan monimuotoisten tekstien avulla.

S3 Tekstien tuottaminen

Tuotetaan sekä fiktiivisiä että ei-fiktiivisiä monimuotoisia tekstejä omien kokemusten, havaintojen, ajatusten ja mielipiteiden sekä toisten tekstien pohjalta. Pohditaan kirjoittamisen tarkoitusta ja sitä, miten se näkyy kielellisissä valinnoissa. Sujuvoitetaan käsinkirjoittamista ja näppäintaitoja. Tutkitaan ja harjoitellaan käyttämään kertomiselle, kuvaamiselle, ohjaavalle ja kantaa ottavalle ilmaisulle tyypillisiä kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä. Harjoitellaan tekstien otsikointia, rakenteita ja kappalejakoa, sekä opitaan käyttämään niitä omissa teksteissä. Harjoitellaan tekstien elävöittämistä ja tarkastellaan sananvalintojen, sanontojen ja sanajärjestyksen yhteyttä tekstin merkityksiin. Kiinnitetään huomiota kirjoitetun ja puhutun kielen eroihin. Opitaan tunnistamaan tekstistä virke, päälause ja sivulauseiden selkeät perustyypit sekä lauseen pääjäsenet ja käyttämään tietoa apuna oman tekstin tuottamisessa. Opitaan käyttämään persoona- ja aikamuotoja tekstien aikasuhteiden ilmaisussa. Harjoitellaan tekstin tuottamisen vaiheita, omien tekstien tarkastelua ja arviointia sekä palautteen antamista ja vastaanottamista. Opitaan käyttämään omissa teksteissä oikeinkirjoituksen perusasioita. Harjoitellaan opiskelussa tarvittavien tekstien tuottamisen taitoja, kuten muistiinpanojen tekemistä ja tiivistämistä, ja harjoitellaan lähteiden käyttöä ja merkintää sekä tiedostetaan, miten verkossa tulee toimia eettisesti yksityisyyttä kunnioittaen ja tekijänoikeuksia noudattaen.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 6. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Tuotetaan fiktiivisiä ja ei-fiktiivisiä monimuotoisia tekstejä omien kokemusten ja mielipiteiden sekä toisten tekstien pohjalta
- Harjoitellaan tekstin elävöittämistä erilaisten luovien harjoitusten kautta
- Harjoitellaan hyödyntämään tekstin rakennetta ja kappalejakoa omassa tekstissä
- Tarkastellaan sanavalintojen, sanajärjestyksen ja sanontojen yhteyttä tekstin merkitykseen

- Syvennetään kirjoittamisen prosessia (idea, suunnittelu, kirjoittaminen, palaute, muokkaus, oikoluku, valmis teksti)
- Tutustutaan lauseen pääjäseniin (subjekti, predikaatti, objekti) ja sovelletaan tietoa tekstin tuottamisessa
- Käytetään oikeinkirjoituksen perusasioita omissa teksteissä
- Harjoitellaan muistiinpanojen tekemistä ja tiivistämistä
- Harjoitellaan lähteiden käyttöä ja merkintää
- Tutustutaan tekijänoikeuksiin ja pohditaan verkon käytön etiikkaa

T10 kannustaa ja ohjata oppilasta kielentämään ajatuksiaan ja harjoittelemaan kertovien, kuvaavien, ohjaavien ja yksinkertaisten kantaa ottavien tekstien tuottamista, myös monimediaisissa ympäristöissä

- Oppilas harjoittelee tuottamaan kertovia, kuvaavia, ohjaavia ja kantaa ottavia tekstejä sekä käyttämään niille tyypillistä kieltä erilaisissa, myös monimediaisissa viestintäympäristöissä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Oman ajattelun kielentäminen ja eri tekstilajien käyttö	Oppilas osaa ohjatusti käyttää kertomiselle, kuvaamiselle ja yksinkertaiselle kantaaottavalle tekstille tyypillistä kieltä. Oppilas osaa otsikoida tekstinsä, jakaa sen kappaleisiin ja kiinnittää huomiota sananvalintoihin.

S3 Tekstien tuottaminen

Tuotetaan sekä fiktiivisiä että ei-fiktiivisiä monimuotoisia tekstejä omien kokemusten, havaintojen, ajatusten ja mielipiteiden sekä toisten tekstien pohjalta. Pohditaan kirjoittamisen tarkoitusta ja sitä, miten se näkyy kielellisissä valinnoissa. Sujuvoitetaan käsinkirjoittamista ja näppäintaitoja. Tutkitaan ja harjoitellaan käyttämään kertomiselle, kuvaamiselle, ohjaavalle ja kantaa ottavalle ilmaisulle tyypillisiä kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä. Harjoitellaan tekstien otsikointia, rakenteita ja kappalejakoa, sekä opitaan käyttämään niitä omissa teksteissä. Harjoitellaan tekstien elävöittämistä ja tarkastellaan sananvalintojen, sanontojen ja sanajärjestyksen yhteyttä tekstin merkityksiin. Kiinnitetään huomiota kirjoitetun ja puhutun kielen eroihin. Opitaan tunnistamaan tekstistä virke, päälause ja sivulauseiden selkeät perustyypit sekä lauseen pääjäsenet ja käyttämään tietoa apuna oman tekstin tuottamisessa. Opitaan käyttämään persoona- ja aikamuotoja tekstien aikasuhteiden ilmaisussa. Harjoitellaan tekstin tuottamisen vaiheita, omien tekstien tarkastelua ja arviointia sekä palautteen antamista ja vastaanottamista. Opitaan käyttämään omissa teksteissä oikeinkirjoituksen perusasioita. Harjoitellaan opiskelussa tarvittavien tekstien tuottamisen taitoja, kuten muistiinpanojen tekemistä ja tiivistämistä, ja harjoitellaan lähteiden käyttöä ja merkintää sekä tiedostetaan, miten verkossa tulee toimia eettisesti yksityisyyttä kunnioittaen ja tekijänoikeuksia noudattaen.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 6. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Tuotetaan fiktiivisiä ja ei-fiktiivisiä monimuotoisia tekstejä omien kokemusten ja mielipiteiden sekä toisten tekstien pohjalta
- Harjoitellaan tekstin elävöittämistä erilaisten luovien harjoitusten kautta
- Harjoitellaan hyödyntämään tekstin rakennetta ja kappalejakoa omassa tekstissä
- Tarkastellaan sanavalintojen, sanajärjestyksen ja sanontojen yhteyttä tekstin merkitykseen
- Syvennetään kirjoittamisen prosessia (idea, suunnittelu, kirjoittaminen, palaute, muokkaus, oikoluku, valmis teksti)

- Tutustutaan lauseen pääjäseniin (subjekti, predikaatti, objekti) ja sovelletaan tietoa tekstin tuottamisessa
- Käytetään oikeinkirjoituksen perusasioita omissa teksteissä
- Harjoitellaan muistiinpanojen tekemistä ja tiivistämistä
- Harjoitellaan lähteiden käyttöä ja merkintää
- Tutustutaan tekijänoikeuksiin ja pohditaan verkon käytön etiikkaa

T11 ohjata oppilasta edistämään käsinkirjoittamisen ja näppäintaitojen sujuvoitumista ja vahvistamaan kirjoitetun kielen, ja tekstien rakenteiden ja oikeinkirjoituksen hallintaa

- Oppilas kirjoittaa sujuvasti ja selkeästi käsin ja koneella sekä hyödyntää tietoaan oikeinkirjoituksen perusasioista ja kirjoitetun kielen rakenteista omissa teksteissään

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kirjoitustaito ja kirjoitetun kielen hallinta	Oppilas kirjoittaa sujuvasti ja selkeästi käsin ja on omaksunut tarvittavia näppäintaitoja. Oppilas tuntee kirjoitetun kielen perusrakenteita ja oikeinkirjoituksen perusasioita ja käyttää niitä oman tekstinsä tuottamisessa.

S3 Tekstien tuottaminen

Tuotetaan sekä fiktiivisiä että ei-fiktiivisiä monimuotoisia tekstejä omien kokemusten, havaintojen, ajatusten ja mielipiteiden sekä toisten tekstien pohjalta. Pohditaan kirjoittamisen tarkoitusta ja sitä, miten se näkyy kielellisissä valinnoissa. Sujuvoitetaan käsinkirjoittamista ja näppäintaitoja. Tutkitaan ja harjoitellaan käyttämään kertomiselle, kuvaamiselle, ohjaavalle ja kantaa ottavalle ilmaisulle tyypillisiä kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä. Harjoitellaan tekstien otsikointia, rakenteita ja kappalejakoa, sekä opitaan käyttämään niitä omissa teksteissä. Harjoitellaan tekstien elävöittämistä ja tarkastellaan sananvalintojen, sanontojen ja sanajärjestyksen yhteyttä tekstin merkityksiin. Kiinnitetään huomiota kirjoitetun ja puhutun kielen eroihin. Opitaan tunnistamaan tekstistä virke, päälause ja sivulauseiden selkeät perustyypit sekä lauseen pääjäsenet ja käyttämään tietoa apuna oman tekstin tuottamisessa. Opitaan käyttämään persoona- ja aikamuotoja tekstien aikasuhteiden ilmaisussa. Harjoitellaan tekstin tuottamisen vaiheita, omien tekstien tarkastelua ja arviointia sekä palautteen antamista ja vastaanottamista. Opitaan käyttämään omissa teksteissä oikeinkirjoituksen perusasioita. Harjoitellaan opiskelussa tarvittavien tekstien tuottamisen taitoja, kuten muistiinpanojen tekemistä ja tiivistämistä, ja harjoitellaan lähteiden käyttöä ja merkintää sekä tiedostetaan, miten verkossa tulee toimia eettisesti yksityisyyttä kunnioittaen ja tekijänoikeuksia noudattaen.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 6. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Tuotetaan fiktiivisiä ja ei-fiktiivisiä monimuotoisia tekstejä omien kokemusten ja mielipiteiden sekä toisten tekstien pohjalta
- Harjoitellaan tekstin elävöittämistä erilaisten luovien harjoitusten kautta
- Harjoitellaan hyödyntämään tekstin rakennetta ja kappalejakoa omassa tekstissä
- Tarkastellaan sanavalintojen, sanajärjestyksen ja sanontojen yhteyttä tekstin merkitykseen
- Syvennetään kirjoittamisen prosessia (idea, suunnittelu, kirjoittaminen, palaute, muokkaus, oikoluku, valmis teksti)
- Tutustutaan lauseen pääjäseniin (subjekti, predikaatti, objekti) ja sovelletaan tietoa tekstin tuottamisessa
- Käytetään oikeinkirjoituksen perusasioita omissa teksteissä

- Harjoitellaan muistiinpanojen tekemistä ja tiivistämistä
- Harjoitellaan lähteiden käyttöä ja merkintää
- Tutustutaan tekijänoikeuksiin ja pohditaan verkon käytön etiikkaa

T12 kannustaa oppilasta kehittämään tekstin tuottamisen prosesseja ja taitoa arvioida omia tekstejä, tarjota mahdollisuuksia tekstien tuottamiseen yhdessä, rakentavan palautteen antamiseen ja saamiseen, ohjata ottamaan huomioon tekstin vastaanottaja sekä toimimaan eettisesti verkossa yksityisyyttä ja tekijänoikeuksia kunnioittaen

- Oppilas harjoittelee tekstin vastaanottajan huomioimista ja verkossa toimimista eettisesti sekä yksityisyyttä ja tekijänoikeuksia kunnioittaen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstien rakentaminen ja eettinen viestintä	Oppilas tuntee ja osaa kuvailla tekstien tuottamisen perusvaiheita, osaa arvioida omia tekstejään ja tuottaa tekstejä vaiheittain yksin ja muiden kanssa sekä antaa ja vastaanottaa palautetta. Oppilas osaa merkitä lähteet tekstin loppuun, ymmärtää, ettei saa esittää lainaamaansa tekstiä omanaan ja tietää verkossa toimimisen eettiset periaatteet.

S3 Tekstien tuottaminen

Tuotetaan sekä fiktiivisiä että ei-fiktiivisiä monimuotoisia tekstejä omien kokemusten, havaintojen, ajatusten ja mielipiteiden sekä toisten tekstien pohjalta. Pohditaan kirjoittamisen tarkoitusta ja sitä, miten se näkyy kielellisissä valinnoissa. Sujuvoitetaan käsinkirjoittamista ja näppäintaitoja. Tutkitaan ja harjoitellaan käyttämään kertomiselle, kuvaamiselle, ohjaavalle ja kantaa ottavalle ilmaisulle tyypillisiä kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä. Harjoitellaan tekstien otsikointia, rakenteita ja kappalejakoa, sekä opitaan käyttämään niitä omissa teksteissä. Harjoitellaan tekstien elävöittämistä ja tarkastellaan sananvalintojen, sanontojen ja sanajärjestyksen yhteyttä tekstin merkityksiin. Kiinnitetään huomiota kirjoitetun ja puhutun kielen eroihin. Opitaan tunnistamaan tekstistä virke, päälause ja sivulauseiden selkeät perustyypit sekä lauseen pääjäsenet ja käyttämään tietoa apuna oman tekstin tuottamisessa. Opitaan käyttämään persoona- ja aikamuotoja tekstien aikasuhteiden ilmaisussa. Harjoitellaan tekstin tuottamisen vaiheita, omien tekstien tarkastelua ja arviointia sekä palautteen antamista ja vastaanottamista. Opitaan käyttämään omissa teksteissä oikeinkirjoituksen perusasioita. Harjoitellaan opiskelussa tarvittavien tekstien tuottamisen taitoja, kuten muistiinpanojen tekemistä ja tiivistämistä, ja harjoitellaan lähteiden käyttöä ja merkintää sekä tiedostetaan, miten verkossa tulee toimia eettisesti yksityisyyttä kunnioittaen ja tekijänoikeuksia noudattaen.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 6. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Tuotetaan fiktiivisiä ja ei-fiktiivisiä monimuotoisia tekstejä omien kokemusten ja mielipiteiden sekä toisten tekstien pohjalta
- Harjoitellaan tekstin elävöittämistä erilaisten luovien harjoitusten kautta
- Harjoitellaan hyödyntämään tekstin rakennetta ja kappalejakoa omassa tekstissä
- Tarkastellaan sanavalintojen, sanajärjestyksen ja sanontojen yhteyttä tekstin merkitykseen
- Syvennetään kirjoittamisen prosessia (idea, suunnittelu, kirjoittaminen, palaute, muokkaus, oikoluku, valmis teksti)
- Tutustutaan lauseen pääjäseniin (subjekti, predikaatti, objekti) ja sovelletaan tietoa tekstin tuottamisessa

- Käytetään oikeinkirjoituksen perusasioita omissa teksteissä
- Harjoitellaan muistiinpanojen tekemistä ja tiivistämistä
- Harjoitellaan lähteiden käyttöä ja merkintää
- Tutustutaan tekijänoikeuksiin ja pohditaan verkon käytön etiikkaa

T13 ohjata oppilasta vahvistamaan kielitietoisuuttaan, innostaa häntä tutkimaan ja tarkkailemaan kieltä ja sen eri variantteja ja harjaannuttaa käyttämään käsitteitä, joiden avulla kielestä ja sen rakenteista puhutaan ja auttaa ymmärtämään kielellisten valintojen vaikutuksia

- Oppilas tutkii ja tarkkailee kielen variantteja eri tilanteissa ja pohtii sanojen, ilmaisutapojen ja tekstien merkityksiä tilanteen ja aiheen mukaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kielen tarkastelun kehittyminen ja kielikäsitteiden hallinta	Oppilas tekee havaintoja ja osaa kuvailla tekstien kielellisiä piirteitä ja käyttää oppimiaan käsitteitä puhuessaan ja kirjoittaessaan niistä.

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Tutkitaan kielen vaihtelua tilanteen ja aiheen mukaan ja pohditaan sanojen, ilmaisutapojen ja tekstien merkityksiä. Tutkitaan tekstienvälisyyttä monimuotoisissa teksteissä. Tutustutaan oppilaan omaan ja muihin kulttuureihin ja kieliin ja vertaillaan suomea muiden, oppilaille tuttujen kielten piirteisiin. Tutustutaan oppilaille läheisiin kansanperinteen lajeihin ja niiden jatkajiin nykykulttuurissa. Hyödynnetään lapsille ja nuorille suunnattua media- ja kulttuuritarjontaa, esimerkiksi kirjastoa, elokuvia, teatteria ja museoita. Tarkastellaan mediakulttuurin ilmiöitä ja ikäkaudelle tarkoitettuja sisältöjä ja keskustellaan median roolista oppilaan arjessa. Suunnitellaan ja toteutetaan omia esityksiä. Kannustetaan ja tutustutaan kirjaston aktiiviseen ja monipuoliseen käyttöön, etsitään itseä kiinnostavaa luettavaa ja tuetaan omaehtoista lukemisen ja kirjoittamisen harrastamista. Luetaan koti- ja ulkomaista lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta nykykirjallisuudesta klassikoihin ja ikäkaudelle suunnattua tietokirjallisuutta ja pohditaan kirjallisuuden herättämiä kysymyksiä.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 6. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Tutkitaan kielen vaihtelua tilanteen ja aiheen mukaan ja tutustutaan erilaisiin murteisiin
- Tutkitaan tekstien suhdetta toisiinsa monimuotoisissa teksteissä (tekstienvälisyys)
- Vertaillaan suomea muiden, oppilaille tuttujen kielten piirteisiin
- Hyödynnetään lapsille ja nuorille suunnattua media- ja kulttuuritarjontaa, esimerkiksi kirjastoa, elokuvia, teatteria ja museoita
- Etsitään itseä kiinnostavaa luettavaa ja tuetaan omaehtoista lukemisen ja kirjoittamisen harrastamista
- Tutustutaan kansanperinteen lajeihin ja niiden jatkajiin nykykulttuurissa

T14 kannustaa oppilasta laajentamaan tekstivalikoimaansa ja lukemaan lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta sekä rohkaista lukuharrastukseen ja lukuelämysten jakamiseen ja kirjaston aktiiviseen käyttöön

- Oppilas laajentaa tekstivalikoimaansa ja lukee ikätasolleen sopivaa kirjallisuutta monipuolisesti, jakaa lukukokemuksiaan ja hyödyntää kirjaston tarjoamia mahdollisuuksia eri tavoin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kirjallisuuden tuntemus	Oppilas lukee sovitut lapsille ja nuorille suunnatut kirjat, keskustelee ja jakaa kokemuksiaan lukemistaan kirjoista.

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Tutkitaan kielen vaihtelua tilanteen ja aiheen mukaan ja pohditaan sanojen, ilmaisutapojen ja tekstien merkityksiä. Tutkitaan tekstienvälisyyttä monimuotoisissa teksteissä. Tutustutaan oppilaan omaan ja muihin kulttuureihin ja kieliin ja vertaillaan suomea muiden, oppilaille tuttujen kielten piirteisiin. Tutustutaan oppilaille läheisiin kansanperinteen lajeihin ja niiden jatkajiin nykykulttuurissa. Hyödynnetään lapsille ja nuorille suunnattua media- ja kulttuuritarjontaa, esimerkiksi kirjastoa, elokuvia, teatteria ja museoita. Tarkastellaan mediakulttuurin ilmiöitä ja ikäkaudelle tarkoitettuja sisältöjä ja keskustellaan median roolista oppilaan arjessa. Suunnitellaan ja toteutetaan omia esityksiä. Kannustetaan ja tutustutaan kirjaston aktiiviseen ja monipuoliseen käyttöön, etsitään itseä kiinnostavaa luettavaa ja tuetaan omaehtoista lukemisen ja kirjoittamisen harrastamista. Luetaan koti- ja ulkomaista lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta nykykirjallisuudesta klassikoihin ja ikäkaudelle suunnattua tietokirjallisuutta ja pohditaan kirjallisuuden herättämiä kysymyksiä.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 6. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Tutkitaan kielen vaihtelua tilanteen ja aiheen mukaan ja tutustutaan erilaisiin murteisiin
- Tutkitaan tekstien suhdetta toisiinsa monimuotoisissa teksteissä (tekstienvälisyys)
- Vertaillaan suomea muiden, oppilaille tuttujen kielten piirteisiin
- Hyödynnetään lapsille ja nuorille suunnattua media- ja kulttuuritarjontaa, esimerkiksi kirjastoa, elokuvia, teatteria ja museoita
- Etsitään itseä kiinnostavaa luettavaa ja tuetaan omaehtoista lukemisen ja kirjoittamisen harrastamista
- Tutustutaan kansanperinteen lajeihin ja niiden jatkajiin nykykulttuurissa

T15 tukea oppilasta kielellisen ja kulttuurisen identiteetin rakentamisessa ja ohjata arvostamaan eri kulttuureja ja kieliä sekä luoda oppilaalle mahdollisuuksia media- ja kulttuuritarjontaan tutustumiseen sekä oman kulttuurin tuottamiseen

- Oppilas kuvailee havaitsemiaan yhtäläisyyksiä ja eroja tuntemiensa kielten ja kulttuurien välillä, arvostaa eri kulttuureja
- Oppilas osaa kertoa itseään kiinnostavasta media- ja kulttuuritarjonnasta muille sekä osallistuu omien esitysten suunnitteluun ja esittämiseen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kielitietoisuuden ja kulttuurin tuntemuksen kehittyminen	Oppilas osaa kuvailla havaitsemiaan yhtäläisyyksiä ja eroja eri kielten ja kulttuurien välillä. Oppilas osaa kertoa itseään kiinnostavasta media- ja kulttuuritarjonnasta. Oppilas osallistuu omien esitysten suunnitteluun ja esittämiseen.

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Tutkitaan kielen vaihtelua tilanteen ja aiheen mukaan ja pohditaan sanojen, ilmaisutapojen ja tekstien merkityksiä. Tutkitaan tekstienvälisyyttä monimuotoisissa teksteissä. Tutustutaan oppilaan omaan ja muihin kulttuureihin ja kieliin ja vertaillaan suomea muiden, oppilaille tuttujen kielten piirteisiin. Tutustutaan oppilaille läheisiin kansanperinteen lajeihin ja niiden jatkajiin nykykulttuurissa. Hyödynnetään lapsille ja nuorille suunnattua media- ja kulttuuritarjontaa, esimerkiksi kirjastoa, elokuvia, teatteria ja museoita. Tarkastellaan mediakulttuurin ilmiöitä ja ikäkaudelle tarkoitettuja sisältöjä ja keskustellaan median roolista oppilaan arjessa. Suunnitellaan ja toteutetaan omia esityksiä. Kannustetaan ja tutustutaan kirjaston aktiiviseen ja monipuoliseen käyttöön, etsitään itseä kiinnostavaa luettavaa ja tuetaan omaehtoista lukemisen ja kirjoittamisen harrastamista. Luetaan koti- ja ulkomaista lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta nykykirjallisuudesta klassikoihin ja ikäkaudelle suunnattua tietokirjallisuutta ja pohditaan kirjallisuuden herättämiä kysymyksiä.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 6. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Tutkitaan kielen vaihtelua tilanteen ja aiheen mukaan ja tutustutaan erilaisiin murteisiin
- Tutkitaan tekstien suhdetta toisiinsa monimuotoisissa teksteissä (tekstienvälisyys)
- Vertaillaan suomea muiden, oppilaille tuttujen kielten piirteisiin
- Hyödynnetään lapsille ja nuorille suunnattua media- ja kulttuuritarjontaa, esimerkiksi kirjastoa, elokuvia, teatteria ja museoita
- Etsitään itseä kiinnostavaa luettavaa ja tuetaan omaehtoista lukemisen ja kirjoittamisen harrastamista
- Tutustutaan kansanperinteen lajeihin ja niiden jatkajiin nykykulttuurissa

Historia, valinnaisaine

Valinnaisaineen tehtävä on laajentaa oppilaan osaamista oppilaan valinnan mukaisesti. Valinnaisaineet voivat olla tietyn oppiaineen tavoitteiden syventämistä tai yhdistelmä eri oppiaineiden tavoitteita, jolloin valinnaisilla aineilla voidaan edistää oppiaineiden yhteistyötä tai tavoitteena voi olla esimerkiksi laaja-alaisten tavoitteiden oppiminen.

Valinnaisaineen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet ovat samat, kuin kyseisen/kyseisten yhteisenä oppiaineena opetettavan pakollisen oppiaineen/oppiaineiden oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet.

Valinnaisaineen tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet ovat samat, kuin kyseisen/kyseisten yhteisenä oppiaineena opetettavan pakollisen oppiaineen/oppiaineiden tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet.

Valinnaiset aineet arvioidaan sanallisesti, koska ne ovat oppimäärältään alle 2 vuosiviikkotuntia. Valinnaisista aineista merkitään todistuksiin vuosiviikkotuntimäärä sekä merkintä hyväksytty/hylätty (S/H). Mikäli sanallisesti arvioitu valinnainen aine katsotaan syventävän jonkin yhteisen oppiaineen tavoitteita, sen suoritus voi korottaa ko. oppiaineen arvosanaa. Opettaja tiedottaa oppilaille, mitkä valinnaiset aineet vaikuttavat korottavasti arvosanaan.

4

5

6

Käsityö, valinnainen taide- ja taitoaine

Valinnaisen taito- ja taideaineen tehtävä ja tavoite on syventää kyseisen yhteisenä oppiaineena opetettavan pakollisen oppiaineen ominaisia tietoja ja taitoja.

Valinnaisen taito- ja taideaineen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet ovat samat, kuin kyseisen yhteisenä oppiaineena opetettavan pakollisen oppiaineen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet.

Valinnaisen taito- ja taideaineen tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet ovat samat, kuin kyseisen yhteisenä oppiaineena opetettavan pakollisen oppiaineen tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet.

Taide- ja taitoaineen valinnaiset tunnit ovat osa yhteisenä oppiaineena opetettavan pakollisen taide- ja taitoaineen oppimäärää ja ne myös arvioidaan osana tätä opetusta. Todistukseen ei tule erikseen mainintaa taide- ja taitoaineen valinnaisesta aineesta, vaan arvosana on osa kyseisen yhteisenä oppiaineena opetettavan pakollisen oppiaineen arviointia.

4

5

6

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus, valinnaisaine

Valinnaisaineen tehtävä on laajentaa oppilaan osaamista oppilaan valinnan mukaisesti. Valinnaisaineet voivat olla tietyn oppiaineen tavoitteiden syventämistä tai yhdistelmä eri oppiaineiden tavoitteita, jolloin valinnaisilla aineilla voidaan edistää oppiaineiden yhteistyötä tai tavoitteena voi olla esimerkiksi laaja-alaisten tavoitteiden oppiminen.

Valinnaisaineen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet ovat samat, kuin kyseisen/kyseisten yhteisenä oppiaineena opetettavan pakollisen oppiaineen/oppiaineiden oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet.

Valinnaisaineen tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet ovat samat, kuin kyseisen/kyseisten yhteisenä oppiaineena opetettavan pakollisen oppiaineen/oppiaineiden tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet.

Valinnaiset aineet arvioidaan sanallisesti, koska ne ovat oppimäärältään alle 2 vuosiviikkotuntia. Valinnaisista aineista merkitään todistuksiin vuosiviikkotuntimäärä sekä merkintä hyväksytty/hylätty (S/H). Mikäli sanallisesti arvioitu valinnainen aine katsotaan syventävän jonkin yhteisen oppiaineen tavoitteita, sen suoritus voi korottaa ko. oppiaineen arvosanaa. Opettaja tiedottaa oppilaille, mitkä valinnaiset aineet vaikuttavat korottavasti arvosanaan.

4

5

6

Liikunta, valinnainen taide- ja taitoaine

Valinnaisen taito- ja taideaineen tehtävä ja tavoite on syventää kyseisen yhteisenä oppiaineena opetettavan pakollisen oppiaineen ominaisia tietoja ja taitoja.

Valinnaisen taito- ja taideaineen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet ovat samat, kuin kyseisen yhteisenä oppiaineena opetettavan pakollisen oppiaineen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet.

Valinnaisen taito- ja taideaineentukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet ovat samat, kuin kyseisen yhteisenä oppiaineena opetettavan pakollisen oppiaineen tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet.

Taide- ja taitoaineen valinnaiset tunnit ovat osa yhteisenä oppiaineena opetettavan pakollisen taide- ja taitoaineen oppimäärää ja ne myös arvioidaan osana tätä opetusta. Todistukseen ei tule erikseen mainintaa taide- ja taitoaineen valinnaisesta aineesta, vaan arvosana on osa kyseisen yhteisenä oppiaineena opetettavan pakollisen oppiaineen arviointia.

4

5

6

Käsityö, valinnaisaine

Valinnaisaineen tehtävä on laajentaa oppilaan osaamista oppilaan valinnan mukaisesti. Valinnaisaineet voivat olla tietyn oppiaineen tavoitteiden syventämistä tai yhdistelmä eri oppiaineiden tavoitteita, jolloin valinnaisilla aineilla voidaan edistää oppiaineiden yhteistyötä tai tavoitteena voi olla esimerkiksi laaja-alaisten tavoitteiden oppiminen.

Valinnaisaineen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet ovat samat, kuin kyseisen/kyseisten yhteisenä oppiaineena opetettavan pakollisen oppiaineen/oppiaineiden oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet.

Valinnaisaineen tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet ovat samat, kuin kyseisen/kyseisten yhteisenä oppiaineena opetettavan pakollisen oppiaineen/oppiaineiden tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet.

Valinnaiset aineet arvioidaan sanallisesti, koska ne ovat oppimäärältään alle 2 vuosiviikkotuntia. Valinnaisista aineista merkitään todistuksiin vuosiviikkotuntimäärä sekä merkintä hyväksytty/hylätty (S/H). Mikäli sanallisesti arvioitu valinnainen aine katsotaan syventävän jonkin yhteisen oppiaineen tavoitteita, sen suoritus voi korottaa ko. oppiaineen arvosanaa. Opettaja tiedottaa oppilaille, mitkä valinnaiset aineet vaikuttavat korottavasti arvosanaan.

4

5

6

Yhteiskuntaoppi, valinnaisaine

Valinnaisaineen tehtävä on laajentaa oppilaan osaamista oppilaan valinnan mukaisesti. Valinnaisaineet voivat olla tietyn oppiaineen tavoitteiden syventämistä tai yhdistelmä eri oppiaineiden tavoitteita, jolloin valinnaisilla aineilla voidaan edistää oppiaineiden yhteistyötä tai tavoitteena voi olla esimerkiksi laaja-alaisten tavoitteiden oppiminen.

Valinnaisaineen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet ovat samat, kuin kyseisen/kyseisten yhteisenä oppiaineena opetettavan pakollisen oppiaineen/oppiaineiden oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet.

Valinnaisaineen tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet ovat samat, kuin kyseisen/kyseisten yhteisenä oppiaineena opetettavan pakollisen oppiaineen/oppiaineiden tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet.

Valinnaiset aineet arvioidaan sanallisesti, koska ne ovat oppimäärältään alle 2 vuosiviikkotuntia. Valinnaisista aineista merkitään todistuksiin vuosiviikkotuntimäärä sekä merkintä hyväksytty/hylätty (S/H). Mikäli sanallisesti arvioitu valinnainen aine katsotaan syventävän jonkin yhteisen oppiaineen tavoitteita, sen suoritus voi korottaa ko. oppiaineen arvosanaa. Opettaja tiedottaa oppilaille, mitkä valinnaiset aineet vaikuttavat korottavasti arvosanaan.

4

5

6

Ruotsin kieli, valinnaisaine

Valinnaisaineen tehtävä on laajentaa oppilaan osaamista oppilaan valinnan mukaisesti. Valinnaisaineet voivat olla tietyn oppiaineen tavoitteiden syventämistä tai yhdistelmä eri oppiaineiden tavoitteita, jolloin valinnaisilla aineilla voidaan edistää oppiaineiden yhteistyötä tai tavoitteena voi olla esimerkiksi laaja-alaisten tavoitteiden oppiminen.

Valinnaisaineen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet ovat samat, kuin kyseisen/kyseisten yhteisenä oppiaineena opetettavan pakollisen oppiaineen/oppiaineiden oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet.

Valinnaisaineen tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet ovat samat, kuin kyseisen/kyseisten yhteisenä oppiaineena opetettavan pakollisen oppiaineen/oppiaineiden tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet.

Valinnaiset aineet arvioidaan sanallisesti, koska ne ovat oppimäärältään alle 2 vuosiviikkotuntia. Valinnaisista aineista merkitään todistuksiin vuosiviikkotuntimäärä sekä merkintä hyväksytty/hylätty (S/H). Mikäli sanallisesti arvioitu valinnainen aine katsotaan syventävän jonkin yhteisen oppiaineen tavoitteita, sen suoritus voi korottaa ko. oppiaineen arvosanaa. Opettaja tiedottaa oppilaille, mitkä valinnaiset aineet vaikuttavat korottavasti arvosanaan.

4

5

6

Uskonto, valinnaisaine

Valinnaisaineen tehtävä on laajentaa oppilaan osaamista oppilaan valinnan mukaisesti. Valinnaisaineet voivat olla tietyn oppiaineen tavoitteiden syventämistä tai yhdistelmä eri oppiaineiden tavoitteita, jolloin valinnaisilla aineilla voidaan edistää oppiaineiden yhteistyötä tai tavoitteena voi olla esimerkiksi laaja-alaisten tavoitteiden oppiminen.

Valinnaisaineen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet ovat samat, kuin kyseisen/kyseisten yhteisenä oppiaineena opetettavan pakollisen oppiaineen/oppiaineiden oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet.

Valinnaisaineen tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet ovat samat, kuin kyseisen/kyseisten yhteisenä oppiaineena opetettavan pakollisen oppiaineen/oppiaineiden tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet.

Valinnaiset aineet arvioidaan sanallisesti, koska ne ovat oppimäärältään alle 2 vuosiviikkotuntia. Valinnaisista aineista merkitään todistuksiin vuosiviikkotuntimäärä sekä merkintä hyväksytty/hylätty (S/H). Mikäli sanallisesti arvioitu valinnainen aine katsotaan syventävän jonkin yhteisen oppiaineen tavoitteita, sen suoritus voi korottaa ko. oppiaineen arvosanaa. Opettaja tiedottaa oppilaille, mitkä valinnaiset aineet vaikuttavat korottavasti arvosanaan.

4

5

6

Kuvataide, valinnaisaine

Valinnaisaineen tehtävä on laajentaa oppilaan osaamista oppilaan valinnan mukaisesti. Valinnaisaineet voivat olla tietyn oppiaineen tavoitteiden syventämistä tai yhdistelmä eri oppiaineiden tavoitteita, jolloin valinnaisilla aineilla voidaan edistää oppiaineiden yhteistyötä tai tavoitteena voi olla esimerkiksi laaja-alaisten tavoitteiden oppiminen.

Valinnaisaineen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet ovat samat, kuin kyseisen/kyseisten yhteisenä oppiaineena opetettavan pakollisen oppiaineen/oppiaineiden oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet.

Valinnaisaineen tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet ovat samat, kuin kyseisen/kyseisten yhteisenä oppiaineena opetettavan pakollisen oppiaineen/oppiaineiden tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet.

Valinnaiset aineet arvioidaan sanallisesti, koska ne ovat oppimäärältään alle 2 vuosiviikkotuntia. Valinnaisista aineista merkitään todistuksiin vuosiviikkotuntimäärä sekä merkintä hyväksytty/hylätty (S/H). Mikäli sanallisesti arvioitu valinnainen aine katsotaan syventävän jonkin yhteisen oppiaineen tavoitteita, sen suoritus voi korottaa ko. oppiaineen arvosanaa. Opettaja tiedottaa oppilaille, mitkä valinnaiset aineet vaikuttavat korottavasti arvosanaan.

4

5

6

Musiikkiluokan musiikki, valinnaisaine

Musiikkiluokan musiikin valinnaisaineen tehtävä on syventää musiikin tavoitteita. Musiikkiluokan musiikin valinnaisainetta käytetään musiikkipainotuksen toteuttamiseen.

Valinnaisaineen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet ovat samat, kuin kyseisen yhteisenä oppiaineena opetettavan pakollisen oppiaineen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet.

Valinnaisaineen tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet ovat samat, kuin kyseisen yhteisenä oppiaineena opetettavan pakollisen oppiaineen tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet.

Valinnaisaineen arviointi sisältyy musiikin oppiaineen arviointiin.

3

4

5

6

Ympäristöoppi, valinnaisaine

Valinnaisaineen tehtävä on laajentaa oppilaan osaamista oppilaan valinnan mukaisesti. Valinnaisaineet voivat olla tietyn oppiaineen tavoitteiden syventämistä tai yhdistelmä eri oppiaineiden tavoitteita, jolloin valinnaisilla aineilla voidaan edistää oppiaineiden yhteistyötä tai tavoitteena voi olla esimerkiksi laaja-alaisten tavoitteiden oppiminen.

Valinnaisaineen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet ovat samat, kuin kyseisen/kyseisten yhteisenä oppiaineena opetettavan pakollisen oppiaineen/oppiaineiden oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet.

Valinnaisaineen tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet ovat samat, kuin kyseisen/kyseisten yhteisenä oppiaineena opetettavan pakollisen oppiaineen/oppiaineiden tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet.

Valinnaiset aineet arvioidaan sanallisesti, koska ne ovat oppimäärältään alle 2 vuosiviikkotuntia. Valinnaisista aineista merkitään todistuksiin vuosiviikkotuntimäärä sekä merkintä hyväksytty/hylätty (S/H). Mikäli sanallisesti arvioitu valinnainen aine katsotaan syventävän jonkin yhteisen oppiaineen tavoitteita, sen suoritus voi korottaa ko. oppiaineen arvosanaa. Opettaja tiedottaa oppilaille, mitkä valinnaiset aineet vaikuttavat korottavasti arvosanaan.

4

5

6

Kotitalous, valinnainen taide- ja taitoaine

Valinnaisen taito- ja taideaineen tehtävä ja tavoite on syventää kyseisen yhteisenä oppiaineena opetettavan pakollisen oppiaineen ominaisia tietoja ja taitoja.

Valinnaisen taito- ja taideaineen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet ovat samat, kuin kyseisen yhteisenä oppiaineena opetettavan pakollisen oppiaineen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet.

Valinnaisen taito- ja taideaineen tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet ovat samat, kuin kyseisen yhteisenä oppiaineena opetettavan pakollisen oppiaineen tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet.

Valinnainen taide- ja taitoaine kotitalous arvioidaan vuosiluokilla 4.-6. numeerisesti arvosanalla.

4

Vuosiluokan tavoitteet ja keskeiset sisällöt

T1 ohjata oppilasta suunnittelemaan, organisoimaan ja arvioimaan työtä ja toimintaa

T2 ohjata oppilasta harjoittelemaan kotitalouden hallinnassa tarvittavia kädentaitoja sekä kannustaa luovuuteen ja estetiikan huomioimiseen

T4 ohjata oppilasta suunnittelemaan ajankäyttöään ja työn etenemistä sekä ylläpitämään järjestystä oppimistehtävien aikana

T5 ohjata ja motivoida oppilasta toimimaan hygieenisesti, turvallisesti ja ergonomisesti sekä ohjata kiinnittämään oppilaan huomiota käytettävissä oleviin voimavaroihin

T6 ohjata oppilasta harjoittelemaan kuuntelua sekä rakentavaa keskustelua ja argumentointia oppimistehtävien suunnittelussa ja toteuttamisessa

T8 ohjata oppilasta työskentelemään yksin ja ryhmässä sekä sopimaan työtehtävien jakamisesta ja ajankäytöstä

T9 kannustaa oppilasta toimimaan hyvien tapojen mukaisesti vuorovaikutustilanteissa sekä pohtimaan oman käytöksen merkitystä ryhmän ja yhteisön toiminnassa

T11 harjaannuttaa oppilasta lukemaan, tulkitsemaan ja arvioimaan toimintaohjeita sekä merkkejä ja symboleja, jotka käsittelevät kotitaloutta ja lähiympäristöä

T13 ohjata oppilasta kestävään elämäntapaan kiinnittämällä oppilaan huomiota ympäristö- ja kustannustietoisuuteen osana arjen valintoja.

5

Vuosiluokan tavoitteet ja keskeiset sisällöt

T1 ohjata oppilasta suunnittelemaan, organisoimaan ja arvioimaan työtä ja toimintaa

T2 ohjata oppilasta harjoittelemaan kotitalouden hallinnassa tarvittavia kädentaitoja sekä kannustaa luovuuteen ja estetiikan huomioimiseen

T4 ohjata oppilasta suunnittelemaan ajankäyttöään ja työn etenemistä sekä ylläpitämään järjestystä oppimistehtävien aikana

T5 ohjata ja motivoida oppilasta toimimaan hygieenisesti, turvallisesti ja ergonomisesti sekä ohjata kiinnittämään oppilaan huomiota käytettävissä oleviin voimavaroihin

T6 ohjata oppilasta harjoittelemaan kuuntelua sekä rakentavaa keskustelua ja argumentointia oppimistehtävien suunnittelussa ja toteuttamisessa

T8 ohjata oppilasta työskentelemään yksin ja ryhmässä sekä sopimaan työtehtävien jakamisesta ja ajankäytöstä

opintoja, on yhdistelmä eri oppiaineiden tavoitteita, jolloin valinnaisella aineella voidaan edistää oppiaineiden yhteistyötä tai tavoitteena voi olla esimerkiksi laaja-alaisten tavoitteiden oppiminen.

Muun soveltavan valinnaisaineen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet ovat samat, kuin kyseisten yhteisenä oppiaineena opetettavien pakollisten oppiaineiden oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet.

Muun soveltavan valinnaisaineen tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet ovat samat, kuin kyseisten yhteisenä oppiaineena opetettavien pakollisten oppiaineiden tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet.

Muut soveltavat valinnaiset aineet arvioidaan vuosiluokilla 4-6 sanallisesti, koska ne ovat oppimäärältään alle 2 vuosiviikkotuntia. Valinnaisista aineista merkitään todistuksiin vuosiviikkotuntimäärä sekä merkintä hyväksytty/hylätty (S/H). Muun soveltavan valinnaisaineen arvosana ei korota yhteisen oppiaineen arvosanaa.

4

5

6

Kuvataide, valinnainen taide- ja taitoaine

Valinnaisen taito- ja taideaineen tehtävä ja tavoite on syventää kyseisen yhteisenä oppiaineena opetettavan pakollisen oppiaineen ominaisia tietoja ja taitoja.

Valinnaisen taito- ja taideaineen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet ovat samat, kuin kyseisen yhteisenä oppiaineena opetettavan pakollisen oppiaineen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet.

Valinnaisen taito- ja taideaineen tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet ovat samat, kuin kyseisen yhteisenä oppiaineena opetettavan pakollisen oppiaineen tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet.

Taide- ja taitoaineen valinnaiset tunnit ovat osa yhteisenä oppiaineena opetettavan pakollisen taide- ja taitoaineen oppimäärää ja ne myös arvioidaan osana tätä opetusta. Todistukseen ei tule erikseen mainintaa taide- ja taitoaineen valinnaisesta aineesta, vaan arvosana on osa kyseisen yhteisenä oppiaineena opetettavan pakollisen oppiaineen arviointia.

4

5

6

Suomen kieli ja kirjallisuus, valinnaisaine

Valinnaisaineen tehtävä on laajentaa oppilaan osaamista oppilaan valinnan mukaisesti. Valinnaisaineet voivat olla tietyn oppiaineen tavoitteiden syventämistä tai yhdistelmä eri oppiaineiden tavoitteita, jolloin valinnaisilla aineilla voidaan edistää oppiaineiden yhteistyötä tai tavoitteena voi olla esimerkiksi laaja-alaisten tavoitteiden oppiminen.

Valinnaisaineen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet ovat samat, kuin kyseisen/kyseisten yhteisenä oppiaineena opetettavan pakollisen oppiaineen/oppiaineiden oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet.

Valinnaisaineen tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet ovat samat, kuin kyseisen/kyseisten yhteisenä oppiaineena opetettavan pakollisen oppiaineen/oppiaineiden tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet.

Valinnaiset aineet arvioidaan sanallisesti, koska ne ovat oppimäärältään alle 2 vuosiviikkotuntia. Valinnaisista aineista merkitään todistuksiin vuosiviikkotuntimäärä sekä merkintä hyväksytty/hylätty (S/H). Mikäli sanallisesti arvioitu valinnainen aine katsotaan syventävän jonkin yhteisen oppiaineen tavoitteita, sen suoritus voi korottaa ko. oppiaineen arvosanaa. Opettaja tiedottaa oppilaille, mitkä valinnaiset aineet vaikuttavat korottavasti arvosanaan.

4

5

6

Musiikki, valinnaisaine

Valinnaisaineen tehtävä on laajentaa oppilaan osaamista oppilaan valinnan mukaisesti. Valinnaisaineet voivat olla tietyn oppiaineen tavoitteiden syventämistä tai yhdistelmä eri oppiaineiden tavoitteita, jolloin valinnaisilla aineilla voidaan edistää oppiaineiden yhteistyötä tai tavoitteena voi olla esimerkiksi laaja-alaisten tavoitteiden oppiminen.

Valinnaisaineen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet ovat samat, kuin kyseisen/kyseisten yhteisenä oppiaineena opetettavan pakollisen oppiaineen/oppiaineiden oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet.

Valinnaisaineen tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet ovat samat, kuin kyseisen/kyseisten yhteisenä oppiaineena opetettavan pakollisen oppiaineen/oppiaineiden tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet.

Valinnaiset aineet arvioidaan sanallisesti, koska ne ovat oppimäärältään alle 2 vuosiviikkotuntia. Valinnaisista aineista merkitään todistuksiin vuosiviikkotuntimäärä sekä merkintä hyväksytty/hylätty (S/H). Mikäli sanallisesti arvioitu valinnainen aine katsotaan syventävän jonkin yhteisen oppiaineen tavoitteita, sen suoritus voi korottaa ko. oppiaineen arvosanaa. Opettaja tiedottaa oppilaille, mitkä valinnaiset aineet vaikuttavat korottavasti arvosanaan.

4

5

6

Matematiikka, valinnaisaine

Valinnaisaineen tehtävä on laajentaa oppilaan osaamista oppilaan valinnan mukaisesti. Valinnaisaineet voivat olla tietyn oppiaineen tavoitteiden syventämistä tai yhdistelmä eri oppiaineiden tavoitteita, jolloin valinnaisilla aineilla voidaan edistää oppiaineiden yhteistyötä tai tavoitteena voi olla esimerkiksi laaja-alaisten tavoitteiden oppiminen.

Valinnaisaineen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet ovat samat, kuin kyseisen/kyseisten yhteisenä oppiaineena opetettavan pakollisen oppiaineen/oppiaineiden oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet.

Valinnaisaineen tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet ovat samat, kuin kyseisen/kyseisten yhteisenä oppiaineena opetettavan pakollisen oppiaineen/oppiaineiden tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet.

Valinnaiset aineet arvioidaan sanallisesti, koska ne ovat oppimäärältään alle 2 vuosiviikkotuntia. Valinnaisista aineista merkitään todistuksiin vuosiviikkotuntimäärä sekä merkintä hyväksytty/hylätty (S/H). Mikäli sanallisesti arvioitu valinnainen aine katsotaan syventävän jonkin yhteisen oppiaineen tavoitteita, sen suoritus voi korottaa ko. oppiaineen arvosanaa. Opettaja tiedottaa oppilaille, mitkä valinnaiset aineet vaikuttavat korottavasti arvosanaan.

4

5

6

Musiikki, valinnainen taide- ja taitoaine

Valinnaisen taito- ja taideaineen tehtävä ja tavoite on syventää kyseisen yhteisenä oppiaineena opetettavan pakollisen oppiaineen ominaisia tietoja ja taitoja.

Valinnaisen taito- ja taideaineen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet ovat samat, kuin kyseisen yhteisenä oppiaineena opetettavan pakollisen oppiaineen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet.

Valinnaisen taito- ja taideaineen tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet ovat samat, kuin kyseisen yhteisenä oppiaineena opetettavan pakollisen oppiaineen tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet.

Taide- ja taitoaineen valinnaiset tunnit ovat osa yhteisenä oppiaineena opetettavan pakollisen taide- ja taitoaineen oppimäärää ja ne myös arvioidaan osana tätä opetusta. Todistukseen ei tule erikseen mainintaa taide- ja taitoaineen valinnaisesta aineesta, vaan arvosana on osa kyseisen yhteisenä oppiaineena opetettavan pakollisen oppiaineen arviointia.

4

5

6

Englannin kieli, valinnaisaine

Valinnaisaineen tehtävä on laajentaa oppilaan osaamista oppilaan valinnan mukaisesti. Valinnaisaineet voivat olla tietyn oppiaineen tavoitteiden syventämistä tai yhdistelmä eri oppiaineiden tavoitteita, jolloin valinnaisilla aineilla voidaan edistää oppiaineiden yhteistyötä tai tavoitteena voi olla esimerkiksi laaja-alaisten tavoitteiden oppiminen.

Valinnaisaineen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet ovat samat, kuin kyseisen/kyseisten yhteisenä oppiaineena opetettavan pakollisen oppiaineen/oppiaineiden oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet.

Valinnaisaineen tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet ovat samat, kuin kyseisen/kyseisten yhteisenä oppiaineena opetettavan pakollisen oppiaineen/oppiaineiden tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet.

Valinnaiset aineet arvioidaan sanallisesti, koska ne ovat oppimäärältään alle 2 vuosiviikkotuntia. Valinnaisista aineista merkitään todistuksiin vuosiviikkotuntimäärä sekä merkintä hyväksytty/hylätty (S/H). Mikäli sanallisesti arvioitu valinnainen aine katsotaan syventävän jonkin yhteisen oppiaineen tavoitteita, sen suoritus voi korottaa ko. oppiaineen arvosanaa. Opettaja tiedottaa oppilaille, mitkä valinnaiset aineet vaikuttavat korottavasti arvosanaan.

4

Vuosiluokan tavoitteet ja keskeiset sisällöt

kokeilu

5

6

Elämänkatsomustieto, valinnaisaine

Valinnaisaineen tehtävä on laajentaa oppilaan osaamista oppilaan valinnan mukaisesti. Valinnaisaineet voivat olla tietyn oppiaineen tavoitteiden syventämistä tai yhdistelmä eri oppiaineiden tavoitteita, jolloin valinnaisilla aineilla voidaan edistää oppiaineiden yhteistyötä tai tavoitteena voi olla esimerkiksi laaja-alaisten tavoitteiden oppiminen.

Valinnaisaineen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet ovat samat, kuin kyseisen/kyseisten yhteisenä oppiaineena opetettavan pakollisen oppiaineen/oppiaineiden oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet.

Valinnaisaineen tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet ovat samat, kuin kyseisen/kyseisten yhteisenä oppiaineena opetettavan pakollisen oppiaineen/oppiaineiden tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet.

Valinnaiset aineet arvioidaan sanallisesti, koska ne ovat oppimäärältään alle 2 vuosiviikkotuntia. Valinnaisista aineista merkitään todistuksiin vuosiviikkotuntimäärä sekä merkintä hyväksytty/hylätty (S/H). Mikäli sanallisesti arvioitu valinnainen aine katsotaan syventävän jonkin yhteisen oppiaineen tavoitteita, sen suoritus voi korottaa ko. oppiaineen arvosanaa. Opettaja tiedottaa oppilaille, mitkä valinnaiset aineet vaikuttavat korottavasti arvosanaan.

4

5

6

Liikunta, valinnaisaine

Valinnaisaineen tehtävä on laajentaa oppilaan osaamista oppilaan valinnan mukaisesti. Valinnaisaineet voivat olla tietyn oppiaineen tavoitteiden syventämistä tai yhdistelmä eri oppiaineiden tavoitteita, jolloin valinnaisilla aineilla voidaan edistää oppiaineiden yhteistyötä tai tavoitteena voi olla esimerkiksi laaja-alaisten tavoitteiden oppiminen.

Valinnaisaineen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet ovat samat, kuin kyseisen/kyseisten yhteisenä oppiaineena opetettavan pakollisen oppiaineen/oppiaineiden oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet.

Valinnaisaineen tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet ovat samat, kuin kyseisen/kyseisten yhteisenä oppiaineena opetettavan pakollisen oppiaineen/oppiaineiden tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet.

Valinnaiset aineet arvioidaan sanallisesti, koska ne ovat oppimäärältään alle 2 vuosiviikkotuntia. Valinnaisista aineista merkitään todistuksiin vuosiviikkotuntimäärä sekä merkintä hyväksytty/hylätty (S/H). Mikäli sanallisesti arvioitu valinnainen aine katsotaan syventävän jonkin yhteisen oppiaineen tavoitteita, sen suoritus voi korottaa ko. oppiaineen arvosanaa. Opettaja tiedottaa oppilaille, mitkä valinnaiset aineet vaikuttavat korottavasti arvosanaan.

4

5

6

Toinen kotimainen kieli

Oppiaineen tehtävä

Kieli on oppimisen ja ajattelun edellytys. Kieli on mukana kaikessa koulun toiminnassa, ja jokainen opettaja on kielen opettaja. Kielten opiskelu edistää ajattelutaitojen kehittymistä. Se antaa aineksia monikielisen ja -kulttuurisen identiteetin muodostumiselle ja arvostamiselle. Sanavaraston ja rakenteiden karttuessa myös vuorovaikutus- ja tiedonhankintataidot kehittyvät. Kielten opiskelussa on runsaasti sijaa ilolle, leikillisyydelle ja luovuudelle.

Toisen kotimaisen kielen opetus on osa kielikasvatusta ja johdatusta kielitietoisuuteen. Oppilaissa herätetään kiinnostus kouluyhteisön ja ympäröivän maailman kielelliseen ja kulttuuriseen moninaisuuteen ja heitä rohkaistaan viestimään autenttisissa kieliympäristöissä. Koulussa ohjataan arvostamaan eri kieliä, niiden puhujia ja erilaisia kulttuureita. Sukupuolten tasa-arvoa kielivalinnoissa ja kielten opiskelussa vahvistetaan erilaisia oppilaita kiinnostavalla kielivalintatiedotuksella, rohkaisemalla oppilaita tekemään aidosti itseään kiinnostavia valintoja sukupuolesta riippumatta, käsittelemällä opetuksessa monipuolisesti erilaisia aiheita sekä käyttämällä vaihtelevia ja toiminnallisia työtapoja.

Toisen kotimaisen kielen opiskelu valmistaa oppilaita suunnitelmalliseen ja luovaan työskentelyyn erilaisissa kokoonpanoissa. Oppilaille ja oppilasryhmille luodaan mahdollisuuksia verkostoitumiseen ja yhteydenpitoon ihmisten kanssa myös eri puolilla Pohjoismaita. Tieto- ja viestintäteknologia tarjoaa yhden luontevan mahdollisuuden toteuttaa kieltenopetusta

autenttisista tilanteista ja oppilaiden viestintätarpeista lähtien. Opetus antaa myös valmiuksia osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen.

Opetus vahvistaa oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää niitä rohkeasti. Oppilaille annetaan mahdollisuus edetä yksilöllisesti ja saada tarpeen mukaan tukea oppimiselleen. Opetus järjestetään niin, että myös muita nopeammin etenevät tai kieltä entuudestaan osaavat voivat edistyä.

Kielten opetuksessa kehitetään monilukutaitoa ja käsitellään erilaisia tekstejä. Lasten ja nuorten erilaiset kiinnostuksen kohteet otetaan huomioon tekstien valinnassa. Opetuksessa luodaan siltoja myös eri kielten välille sekä oppilaiden vapaa-ajan kielenkäyttöön. Oppilaita ohjataan hakemaan osaamillaan kielillä tietoa.

Ruotsin kieli, B1-oppimäärä

Kokeilu

Ruotsin kieli, B1-oppimäärä vuosiluokilla 3-6

Vuosiluokilla 3 – 6 kaikilla oppilailla on äidinkielen lisäksi opetusta vähintään kahdessa muussa kielessä: yhteisessä A1-kielessä sekä B1- kielessä ja mahdollisesti myös A2-kielessä, joka on A-kielen valinnainen oppimäärä.

Ruotsin kielen B1-oppimäärän oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 3-6

Tavoitteena on, että kielenkäyttö olisi mahdollisimman asianmukaista, luonnollista ja oppilaille merkityksellistä. Työskentelyssä korostuu pari- ja pienryhmätyö sekä yhdessä oppiminen erityyppisissä oppimisympäristöissä. Monikielisyys- ja kielikasvatuksen tavoitteiden saavuttamiseksi tarvitaan opettajien yhteistyötä. Leikin, laulun, pelillisyyden ja draaman avulla oppilaat saavat mahdollisuuden kokeilla kasvavaa kielitaitoaan ja käsitellä myös asenteita. Opetuksessa käytetään monipuolisesti eri viestintäkanavia ja -välineitä. Oppilaita ohjataan aktiiviseen toimijuuteen ja itsenäiseen vastuun ottoon omasta oppimisestaan Eurooppalaisen kielisalkun tai vastaavan työvälineen avulla. Oppilaat tutustuvat ympäröivän yhteisön monikielisyyteen ja -kulttuurisuuteen kotikansainvälisyyden avulla. Heille tarjotaan myös mahdollisuuksia harjoitella kansainvälistä yhteydenpitoa. Ruotsin kieltä käytetään aina kun se on mahdollista.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki ruotsin kielen B1-oppimäärässä vuosiluokilla 3-6

Oppilaita ohjataan käyttämään kielitaitoaan rohkeasti. Runsas viestinnällinen harjoittelu tukee oppilaiden kielitaidon kehittymistä. Oppilaita kannustetaan opiskelemaan myös muita koulun tarjoamia kieliä. Oppilaille, joilla on kieliin liittyviä oppimisvaikeuksia, tarjotaan tukea. Opetus suunnitellaan niin, että se tarjoaa haasteita myös muita nopeammin edistyville tai ruotsin kieltä entuudestaan osaaville oppilaille.

Oppilaita kannustetaan vieraiden kielten opintoihin oppimisvaikeuksista huolimatta. Oppilasta ohjataan tunnistamaan ja hyödyntämään omia vahvuuksiaan kielenoppijana. Oppilaan kielitietoisuutta lisätään kiinnittämällä huomio kielten samankaltaisuuksiin.

Oppilaan oppimisen arviointi ruotsin kielen B1-oppimäärässä vuosiluokilla 3-6

Arviointi ja palaute on luonteeltaan oppimista ohjaavaa ja kannustavaa ja antaa oppilaille mahdollisuuden painottaa itselleen luontevia ilmaisumuotoja. Monipuolinen arviointi tarjoaa mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan myös oppilaille, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia tai joilla on muulla tavoin kielellisesti erilaiset lähtökohdat. Arvioinnissa välineenä voidaan käyttää esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua.

Ruotsin kielen sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi oppilaiden osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin. Määritellessään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositodistusta varten opettaja käyttää ruotsin kielen B1-oppimäärän valtakunnallisia arviointikriteereitä. Opinnoissa edistymisen kannalta on keskeistä, että oppimista arvioidaan monin eri tavoin myös itse- ja vertaisarvioinnin keinoin ja että arviointi kohdistuu kaikkiin arvioitaviin tavoitteisiin. Arvioinnissa otetaan huomioon kaikki kielitaidon osa-alueet. Niiden arviointi perustuu Eurooppalaiseen viitekehykseen ja sen pohjalta laadittuun suomalaiseen sovellukseen.

6

Vuosiluokan tavoitteet ja keskeiset sisällöt

T1 auttaa oppilasta jäsentämään käsitystään kaikkien osaamiensa kielten keskinäisestä suhteesta

- Oppilas hyödyntää muiden kielten kautta oppimiaan asioita ruotsin kielen opiskelussa
- Oppilas tutustuu kieltenopiskelussa tarvittaviin päättely- ja ongelmanratkaisutaitoihin (esim. vieraiden sanojen merkityksen arvaaminen, erojen ja yhteneväisyyksien havaitseminen)
- Oppilas tutustuu kielikuntiin ja tarkastelee yhdessä muiden kanssa ryhmässä puhuttavien kielten suhdetta ruotsin kieleen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kielten keskinäissuhteiden hahmottaminen	Oppilas osaa kuvata, mihin kielikuntiin hänen osaamansa ja opiskelemansa kielet kuuluvat.

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tarkastellaan ja verrataan ruotsin kielen ja entuudestaan tuttujen kielten tärkeimpiä yhtäläisyyksiä ja eroja.

Paikallinen tarkennus:

- Tarkastellaan eri kielikuntia ja erityisesti opetusryhmän oppilaiden osaamia kieliä
- Vertaillaan kieliä (ruotsi vs. jo osatut kielet)
- Tutkitaan ja maistellaan kieltä esim. lainasanojen kautta
- Tutkitaan ruotsin kielen vaikutusta suomen kieleen (esim. slangisanat ja murteet)
- Tutustutaan ruotsinkielisiin alueisiin Suomessa (esim. paikkojen ruotsinkieliset nimet)

T2 tutustuttaa oppilas suomen ja ruotsin asemaan kansalliskielinä sekä ruotsin kielen vaikutukseen suomen kieleen

- Oppilas ymmärtää ruotsin kielen asemaa yhtenä Suomen kansalliskielenä, hahmottaa, missä kaikkialla suomenruotsia puhutaan ja näkee ruotsin kielen osana omaa ympäristöään
- Oppilas osaa mainita ruotsista suomeen lainautuneita sanoja

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ruotsin kielen aseman ja merkityksen tunteminen Suomessa	Oppilas osaa nimetä syitä, joiden vuoksi Suomessa käytetään ruotsia ja mainita ruotsista suomeen lainautuneita sanoja.

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tarkastellaan ja verrataan ruotsin kielen ja entuudestaan tuttujen kielten tärkeimpiä yhtäläisyyksiä ja eroja.

Paikallinen tarkennus:

- Tarkastellaan eri kielikuntia ja erityisesti opetusryhmän oppilaiden osaamia kieliä
- Vertaillaan kieliä (ruotsi vs. jo osatut kielet)
- Tutkitaan ja maistellaan kieltä esim. lainasanojen kautta
- Tutkitaan ruotsin kielen vaikutusta suomen kieleen (esim. slangisanat ja murteet)
- Tutustutaan ruotsinkielisiin alueisiin Suomessa (esim. paikkojen ruotsinkieliset nimet)

T3 ohjata oppilasta harjaannuttamaan viestinnällisiä taitojaan sallivassa opiskeluilmapiirissä ja myös tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen sekä ottamaan vastuuta opiskelustaan ja arvioimaan osaamistaan

- Oppilas muodostaa käsityksen itsestään kieltenopiskelijana, tunnistaa omia vahvuuksiaan ja heikkouksiaan
- Oppilas harjoittelee kieltenopiskelussa tarvittavia taitoja (esim. sanastonopiskelutekniikat ja kielitaidon eri osa-alueiden harjoittelutavat) ja oppii hyödyntämään tieto- ja viestintäteknologiaa
- Oppilas rohkaistuu käyttämään kieltä aktiivisesti yhdessä muiden kanssa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Toiminta opiskelutilanteessa	Oppilas harjaannuttaa ruotsin taitoaan ryhmässä myös tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen, huolehtii kotitehtävistään sekä osallistuu ryhmän työskentelyyn myönteisellä tavalla. Oppilas osaa arvioida ruotsin taitonsa kehittymistä suhteellisen realistisesti.

S2 Kielenopiskelutaidot

Asetetaan tavoitteita ja suunnitellaan toimintaa yhdessä. Selvitetään, missä ruotsin taitoa tarvitaan ja missä sitä voi käyttää. Opetellaan huomaamaan, miten ruotsin kieli näkyy erilaisissa arkisissa yhteyksissä.

Paikallinen tarkennus:

- Kokeillaan erilaisia tapoja opiskella kieliä hyödyntäen esim. digitaalisia sovelluksia sekä ohjataan oppilaita säännölliseen ja pitkäjänteiseen kielenopiskeluun
- Harjoitellaan tavoitteiden asettamista ja itsearviointia
- Työskennellään yksin ja yhdessä erilaisissa vuorovaikutustilanteissa
- Tarkastellaan ruotsin kieltä koulun ja kodin lähiympäristössä esim. opasteissa, tuotteissa, julkisissa liikennevälineissä ja tiloissa

T4 rohkaista oppilasta näkemään ruotsin taito tärkeänä osana elinikäistä oppimista ja oman kielivarannon karttumista ja rohkaista ruotsinkielisten oppimisympäristöjen löytämiseen ja hyödyntämiseen myös koulun ulkopuolella

- Oppilas ymmärtää monipuolisen kielitaidon merkityksen yhä kansainvälisemmässä Suomessa
- Oppilas havainnoi ruotsin kieltä lähiympäristössä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ruotsin kielen käyttöalueiden ja –mahdollisuuksien tunnistaminen omassa elämässä	Oppilas osaa mainita joitakin ruotsin kielen käyttöalueita ja -mahdollisuuksia.

S2 Kielenopiskelutaidot

Asetetaan tavoitteita ja suunnitellaan toimintaa yhdessä. Selvitetään, missä ruotsin taitoa tarvitaan ja missä sitä voi käyttää. Opetellaan huomaamaan, miten ruotsin kieli näkyy erilaisissa arkisissa yhteyksissä.

Paikallinen tarkennus:

- Kokeillaan erilaisia tapoja opiskella kieliä hyödyntäen esim. digitaalisia sovelluksia sekä ohjataan oppilaita säännölliseen ja pitkäjänteiseen kielenopiskeluun
- Harjoitellaan tavoitteiden asettamista ja itsearviointia
- Työskennellään yksin ja yhdessä erilaisissa vuorovaikutustilanteissa
- Tarkastellaan ruotsin kieltä koulun ja kodin lähiympäristössä esim. opasteissa, tuotteissa, julkisissa liikennevälineissä ja tiloissa

T5 ohjata oppilasta harjoittelemaan erilaisia, erityisesti suullisia viestintätilanteita

- Oppilas käyttää ruotsin kieltä yksinkertaisissa ja tutuissa suullisissa ja kirjallisissa tilanteissa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Taitotaso: A1.2: Oppilas selviytyy satunnaisesti yleisimmin toistuvista, rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen vielä enimmäkseen viestintäkumppaniin.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisten aihepiirien yhteydessä, kuten minä itse, perheeni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto. Lisäksi valitaan yhdessä kiinnostavia kielenkäytön aihepiirejä. Opetellaan ruotsin kielen tärkeimmät suomesta poikkeavat foneettiset merkit ja niiden luonteva ääntäminen. Harjoitellaan erilaisia vuorovaikutustilanteita.

Paikallinen tarkennus:

- Harjoitellaan erilaisia pienimuotoisia yksinkertaisia viestintätilanteita (esim. kuulumisten vaihtaminen, tutustuminen, ostostilanne, kellonajan kertominen)

- Harjoitellaan erilaisia reagointikeinoja ja ei-kielellistä viestintää
- Harjoitellaan tärkeimpiä kohteliaisuuden ilmauksia kuten kiittäminen, tervehtiminen, pahoitteleminen ja kuulumisten vaihtaminen
- Tutustutaan tekstin tulkitsemisen kannalta olennaisiin rakenteisiin ja harjoitellaan niiden tunnistamista (esim. verbin preesens ja perusmuoto, pronomineja, substantiivin suku ja monikko, adjektiiveja, kysymyksiä)
- Opiskellaan tekstien aihepiireihin liittyvää sanastoa (esim. minä, perhe, koulu, vapaa-aika, kioskilla asiointi)
- Teksteinä hyödynnetään myös ajankohtaisia ja oppilasta kiinnostavia aiheita (esim. uutisotsikot, sosiaalisen median julkaisut)
- Opetellaan luontevaa ääntämistä esim. o, å, ä
- Harjoitellaan erilaisia vuorovaikutustilanteita (esim. tutustuminen, kuulumisten kysyminen, kioskilla asioiminen)
- Tutustutaan vuorovaikutuksen kannalta olennaisiin rakenteisiin ja harjoitellaan niiden käyttämistä (esim. verbin preesens ja perusmuoto, pronomineja, substantiivin suku ja monikko, adjektiiveja, kysymyksiä)

T6 rohkaista oppilasta käyttämään viestinsä perille saamiseksi monenlaisia, myös ei-kielellisiä keinoja ja pyytämään tarvittaessa toistoa ja hidastusta

- Oppilas tutustuu erilaisiin viestintästrategioihin ja osaa käyttää niitä vuorovaikutustilanteissa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Viestintästrategioiden käyttö	Taitotaso: A1.2: Oppilas tukeutuu viestinnässään kaikkein keskeisimpiin sanoihin ja ilmauksiin. Oppilas tarvitsee paljon apukeinoja ja osaa pyytää toistamista tai hidastamista.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisten aihepiirien yhteydessä, kuten minä itse, perheeni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto. Lisäksi valitaan yhdessä kiinnostavia kielenkäytön aihepiirejä. Opetellaan ruotsin kielen tärkeimmät suomesta poikkeavat foneettiset merkit ja niiden luonteva ääntäminen. Harjoitellaan erilaisia vuorovaikutustilanteita.

Paikallinen tarkennus:

- Harjoitellaan erilaisia pienimuotoisia yksinkertaisia viestintätilanteita (esim. kuulumisten vaihtaminen, tutustuminen, ostostilanne, kellonajan kertominen)
- Harjoitellaan erilaisia reagointikeinoja ja ei-kielellistä viestintää
- Harjoitellaan tärkeimpiä kohteliaisuuden ilmauksia kuten kiittäminen, tervehtiminen, pahoitteleminen ja kuulumisten vaihtaminen
- Tutustutaan tekstin tulkitsemisen kannalta olennaisiin rakenteisiin ja harjoitellaan niiden tunnistamista (esim. verbin preesens ja perusmuoto, pronomineja, substantiivin suku ja monikko, adjektiiveja, kysymyksiä)
- Opiskellaan tekstien aihepiireihin liittyvää sanastoa (esim. minä, perhe, koulu, vapaa-aika, kioskilla asiointi)
- Teksteinä hyödynnetään myös ajankohtaisia ja oppilasta kiinnostavia aiheita (esim. uutisotsikot, sosiaalisen median julkaisut)
- Opetellaan luontevaa ääntämistä esim. o, å, ä

- Harjoitellaan erilaisia vuorovaikutustilanteita (esim. tutustuminen, kuulumisten kysyminen, kioskilla asioiminen)
- Tutustutaan vuorovaikutuksen kannalta olennaisiin rakenteisiin ja harjoitellaan niiden käyttämistä (esim. verbin preesens ja perusmuoto, pronomineja, substantiivin suku ja monikko, adjektiiveja, kysymyksiä)

T7 ohjata oppilasta harjoittelemaan erilaisia kohteliaisuuden ilmauksia

- Oppilas käyttää rohkeasti erilaisia luokkatilanteissa tarvittavia kohteliaita tervehdyksiä ja muita fraaseja (esim. kiitos ja ole hyvä)

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Viestinnän kulttuurinen sopivuus	Taitotaso: A1.2: Oppilas osaa käyttää muutamia kaikkein yleisimpiä kielelle ominaisia kohteliaisuuden ilmauksia rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisten aihepiirien yhteydessä, kuten minä itse, perheeni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto. Lisäksi valitaan yhdessä kiinnostavia kielenkäytön aihepiirejä. Opetellaan ruotsin kielen tärkeimmät suomesta poikkeavat foneettiset merkit ja niiden luonteva ääntäminen. Harjoitellaan erilaisia vuorovaikutustilanteita.

Paikallinen tarkennus:

- Harjoitellaan erilaisia pienimuotoisia yksinkertaisia viestintätilanteita (esim. kuulumisten vaihtaminen, tutustuminen, ostostilanne, kellonajan kertominen)
- Harjoitellaan erilaisia reagointikeinoja ja ei-kielellistä viestintää
- Harjoitellaan tärkeimpiä kohteliaisuuden ilmauksia kuten kiittäminen, tervehtiminen, pahoitteleminen ja kuulumisten vaihtaminen
- Tutustutaan tekstin tulkitsemisen kannalta olennaisiin rakenteisiin ja harjoitellaan niiden tunnistamista (esim. verbin preesens ja perusmuoto, pronomineja, substantiivin suku ja monikko, adjektiiveja, kysymyksiä)
- Opiskellaan tekstien aihepiireihin liittyvää sanastoa (esim. minä, perhe, koulu, vapaa-aika, kioskilla asiointi)
- Teksteinä hyödynnetään myös ajankohtaisia ja oppilasta kiinnostavia aiheita (esim. uutisotsikot, sosiaalisen median julkaisut)
- Opetellaan luontevaa ääntämistä esim. o, å, ä
- Harjoitellaan erilaisia vuorovaikutustilanteita (esim. tutustuminen, kuulumisten kysyminen, kioskilla asioiminen)
- Tutustutaan vuorovaikutuksen kannalta olennaisiin rakenteisiin ja harjoitellaan niiden käyttämistä (esim. verbin preesens ja perusmuoto, pronomineja, substantiivin suku ja monikko, adjektiiveja, kysymyksiä)

T8 rohkaista oppilasta ottamaan selvää tilanneyhteyden avulla helposti ennakoitavasta ja ikätasolleen sopivasta puheesta tai kirjoitetusta tekstistä

- Oppilas ymmärtää tuttua sanastoa sisältäviä yksinkertaisia tekstejä (puhuttuja ja kirjoitettuja)
- Oppilas löytää teksteistä pääkohtia kehittyvällä kielitaidollaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstien tulkintataidot	Taitotaso A1.1: Oppilas ymmärtää harjoiteltua, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää muutaman sanan mittaista kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta. Oppilas tunnistaa tekstistä yksittäisiä tietoja.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisten aihepiirien yhteydessä, kuten minä itse, perheeni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto. Lisäksi valitaan yhdessä kiinnostavia kielenkäytön aihepiirejä. Opetellaan ruotsin kielen tärkeimmät suomesta poikkeavat foneettiset merkit ja niiden luonteva ääntäminen. Harjoitellaan erilaisia vuorovaikutustilanteita.

Paikallinen tarkennus:

- Harjoitellaan erilaisia pienimuotoisia yksinkertaisia viestintätilanteita (esim. kuulumisten vaihtaminen, tutustuminen, ostostilanne, kellonajan kertominen)
- Harjoitellaan erilaisia reagointikeinoja ja ei-kielellistä viestintää
- Harjoitellaan tärkeimpiä kohteliaisuuden ilmauksia kuten kiittäminen, tervehtiminen, pahoitteleminen ja kuulumisten vaihtaminen
- Tutustutaan tekstin tulkitsemisen kannalta olennaisiin rakenteisiin ja harjoitellaan niiden tunnistamista (esim. verbin preesens ja perusmuoto, pronomineja, substantiivin suku ja monikko, adjektiiveja, kysymyksiä)
- Opiskellaan tekstien aihepiireihin liittyvää sanastoa (esim. minä, perhe, koulu, vapaa-aika, kioskilla asiointi)
- Teksteinä hyödynnetään myös ajankohtaisia ja oppilasta kiinnostavia aiheita (esim. uutisotsikot, sosiaalisen median julkaisut)
- Opetellaan luontevaa ääntämistä esim. o, å, ä
- Harjoitellaan erilaisia vuorovaikutustilanteita (esim. tutustuminen, kuulumisten kysyminen, kioskilla asioiminen)
- Tutustutaan vuorovaikutuksen kannalta olennaisiin rakenteisiin ja harjoitellaan niiden käyttämistä (esim. verbin preesens ja perusmuoto, pronomineja, substantiivin suku ja monikko, adjektiiveja, kysymyksiä)

T9 tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella ikätasolle sopivaa hyvin pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista

- Oppilas osaa ääntää tuttuja sanoja ja ilmauksia ymmärrettävästi
- Oppilas osaa käyttää harjoiteltuja ilmaisuja puheessa sekä osaa kirjoittaa sanoja ja lyhyitä lauseita

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstien tuottamistaidot	Taitotaso A1.1: Oppilas osaa ilmaista itseään puheessa hyvin suppeasti käyttäen harjoiteltuja sanoja ja opeteltuja vakioilmaisuja. Oppilas ääntää joitakin harjoiteltuja ilmauksia ymmärrettävästi. Oppilas osaa kirjoittaa joitakin erillisiä sanoja ja sanontoja.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisten aihepiirien yhteydessä, kuten minä itse, perheeni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto. Lisäksi valitaan yhdessä kiinnostavia kielenkäytön aihepiirejä. Opetellaan ruotsin kielen tärkeimmät suomesta poikkeavat foneettiset merkit ja niiden luonteva ääntäminen. Harjoitellaan erilaisia vuorovaikutustilanteita.

Paikallinen tarkennus:

- Harjoitellaan erilaisia pienimuotoisia yksinkertaisia viestintätilanteita (esim. kuulumisten vaihtaminen, tutustuminen, ostostilanne, kellonajan kertominen)
- Harjoitellaan erilaisia reagointikeinoja ja ei-kielellistä viestintää
- Harjoitellaan tärkeimpiä kohteliaisuuden ilmauksia kuten kiittäminen, tervehtiminen, pahoitteleminen ja kuulumisten vaihtaminen
- Tutustutaan tekstin tulkitsemisen kannalta olennaisiin rakenteisiin ja harjoitellaan niiden tunnistamista (esim. verbin preesens ja perusmuoto, pronomineja, substantiivin suku ja monikko, adjektiiveja, kysymyksiä)
- Opiskellaan tekstien aihepiireihin liittyvää sanastoa (esim. minä, perhe, koulu, vapaa-aika, kioskilla asiointi)
- Teksteinä hyödynnetään myös ajankohtaisia ja oppilasta kiinnostavia aiheita (esim. uutisotsikot, sosiaalisen median julkaisut)
- Opetellaan luontevaa ääntämistä esim. o, å, ä
- Harjoitellaan erilaisia vuorovaikutustilanteita (esim. tutustuminen, kuulumisten kysyminen, kioskilla asioiminen)
- Tutustutaan vuorovaikutuksen kannalta olennaisiin rakenteisiin ja harjoitellaan niiden käyttämistä (esim. verbin preesens ja perusmuoto, pronomineja, substantiivin suku ja monikko, adjektiiveja, kysymyksiä)

Vieraat kielet

Englanti, A1-oppimäärä

Oppiaineen tehtävä

Kieli on oppimisen ja ajattelun edellytys. Kieli on mukana kaikessa koulun toiminnassa, ja jokainen opettaja on kielen opettaja. Kielten opiskelu edistää ajattelutaitojen kehittymistä. Se antaa aineksia monikielisen ja -kulttuurisen identiteetin muodostumiselle ja arvostamiselle. Sanavaraston ja rakenteiden karttuessa myös vuorovaikutus- ja tiedonhankintataidot kehittyvät. Kielten opiskelussa on runsaasti sijaa ilolle, leikillisyydelle ja luovuudelle.

Kieltenopetus on osa kielikasvatusta ja johdatusta kielitietoisuuteen. Oppilaissa herätetään kiinnostus kouluyhteisön ja ympäröivän maailman kielelliseen ja kulttuuriseen moninaisuuteen ja heitä rohkaistaan viestimään autenttisissa ympäristöissä. Koulussa ohjataan arvostamaan eri kieliä, niiden puhujia ja erilaisia kulttuureita. Sukupuolten tasa-arvoa kielivalinnoissa ja kielten opiskelussa vahvistetaan erilaisia oppilaita kiinnostavalla kielivalintatiedotuksella, rohkaisemalla oppilaita tekemään aidosti itseään kiinnostavia valintoja sukupuolesta riippumatta, käsittelemällä opetuksessa monipuolisesti erilaisia aiheita sekä käyttämällä vaihtelevia ja toiminnallisia työtapoja.

Kielten opiskelu valmistaa oppilaita suunnitelmalliseen ja luovaan työskentelyyn erilaisissa kokoonpanoissa. Oppilaille ja oppilasryhmille luodaan mahdollisuuksia verkostoitumiseen ja yhteydenpitoon ihmisten kanssa myös eri puolilla maailmaa. Tieto- ja viestintäteknologia tarjoaa yhden luontevan mahdollisuuden toteuttaa kieltenopetusta autenttisista tilanteista ja oppilaiden viestintätarpeista lähtien. Opetus antaa myös valmiuksia osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen kansainvälisessä maailmassa.

Opetus vahvistaa oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää niitä rohkeasti. Oppilaille annetaan mahdollisuus edetä yksilöllisesti ja saada tarpeen mukaan tukea oppimiselleen. Opetus järjestetään niin, että myös muita nopeammin etenevät tai kieltä entuudestaan osaavat voivat edistyä.

Englannin A-oppimäärä vuosiluokilla 3-6

Vuosiluokilla 3 – 6 kaikilla oppilailla on äidinkielen lisäksi opetusta vähintään kahdessa muussa kielessä: yhteisessä A1-kielessä sekä B1- kielessä ja mahdollisesti myös A2-kielessä, joka on A-kielen valinnainen oppimäärä.

Useat oppilaat käyttävät englantia kasvavassa määrin vapaa-aikanaan. Tämä oppilaiden informaalin oppimisen kautta hankkima taito otetaan huomioon opetuksen suunnittelussa ja sisältöjä valittaessa.

Englannin A-oppimäärän oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 3-6

Tavoitteena on, että kielenkäyttö olisi mahdollisimman asianmukaista, luonnollista ja oppilaille merkityksellistä. Työskentelyssä korostuu pari- ja pienryhmätyö sekä yhdessä oppiminen erityyppisissä oppimisympäristöissä. Monikielisyys- ja kielikasvatuksen tavoitteiden saavuttamiseksi tarvitaan opettajien yhteistyötä. Leikin, laulun, pelillisyyden ja draaman avulla oppilaat saavat mahdollisuuden kokeilla kasvavaa kielitaitoaan ja käsitellä myös asenteita. Opetuksessa käytetään monipuolisesti eri viestintäkanavia ja -välineitä. Oppilaita ohjataan aktiiviseen toimijuuteen ja itsenäiseen vastuun ottoon omasta oppimisestaan Eurooppalaisen kielisalkun tai vastaavan työvälineen avulla. Oppilaat tutustuvat ympäröivän yhteisön monikielisyyteen ja -kulttuurisuuteen kotikansainvälisyyden avulla. Heille tarjotaan myös mahdollisuuksia harjoitella kansainvälistä yhteydenpitoa. Englantia käytetään aina kun se on mahdollista.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki englannin A-oppimäärässä vuosiluokilla 3-6

Oppilaita ohjataan käyttämään kielitaitoaan rohkeasti. Runsas viestinnällinen harjoittelu tukee oppilaiden kielitaidon kehittymistä. Oppilaita kannustetaan opiskelemaan myös muita koulun tarjoamia kieliä. Oppilaille, joilla on kieliin liittyviä oppimisvaikeuksia, tarjotaan tukea. Opetus suunnitellaan niin, että se tarjoaa haasteita myös muita nopeammin edistyville tai englannin kieltä entuudestaan osaaville oppilaille.

Oppilaita kannustetaan vieraiden kielten opintoihin oppimisvaikeuksista huolimatta. Oppilasta ohjataan tunnistamaan ja hyödyntämään omia vahvuuksiaan kielenoppijana. Oppilaan kielitietoisuutta lisätään kiinnittämällä huomio kielten samankaltaisuuksiin.

Oppilaan oppimisen arviointi englannin A-oppimäärässä vuosiluokilla 3-6

Arviointi on luonteeltaan kannustavaa ja antaa oppilaille mahdollisuuden tulla tietoisiksi omista taidoistaan, kehittää niitä ja painottaa itselleen luontevia ilmaisumuotoja. Monipuolinen arviointi tarjoaa mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan myös oppilaille, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia tai joilla on muulla tavoin kielellisesti erilaiset lähtökohdat. Arvioinnissa välineenä voidaan käyttää esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua.

Englannin sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi oppilaiden osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin. Määritellessään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositodistusta varten opettaja käyttää englannin A-oppimäärän valtakunnallisia arviointikriteereitä. Opinnoissa edistymisen kannalta on keskeistä, että oppimista arvioidaan monin eri tavoin myös itse- ja vertaisarvioinnin keinoin ja että arviointi

kohdistuu kaikkiin arvioitaviin tavoitteisiin. Arvioinnissa otetaan huomioon kaikki kielitaidon osa-alueet. Niiden arviointi perustuu Eurooppalaiseen viitekehykseen ja sen pohjalta laadittuun suomalaiseen sovellukseen.

3

Vuosiluokan tavoitteet ja keskeiset sisällöt

T1 ohjata oppilasta havaitsemaan lähiympäristön ja maailman kielellinen ja kulttuurinen runsaus sekä englannin asema globaalin viestinnän kielenä

- Oppilas tutustuu kohdekulttuurien tutuimpiin juhlapäiviin ja niihin liittyviin traditioihin verraten niitä lähiympäristön juhlapäiviin ja tapoihin.
- Oppilas tutustuu englannin kielen ominaispiirteisiin verrattuna suomen kieleen esimerkiksi kohteliaisuusfraasien kautta, kuten tervehtiminen, pyytäminen, tarjoaminen, kiittäminen.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kielellisen ympäristön hahmottaminen	Oppilas osaa kuvata pääpiirteissään, millaisia kieliä on hänen lähiympäristössään, mitkä ovat maailman eniten puhutut kielet ja miten laajalti levinnyt englannin kieli on.

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tutustutaan kielten ja kulttuurien moninaisuuteen sekä englannin levinneisyyteen mm. internetissä. Pohditaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaa. Hankitaan tietoa kielen ja kulttuurin merkityksestä yksilölle ja yhteisölle. Harjoitellaan arvostavaa kielenkäyttöä vuorovaikutustilanteissa. Kuunnellaan eri kieliä, katsellaan eri tapoja kirjoittaa, tehdään havaintoja sanojen lainautumisesta kielestä toiseen. Pohditaan, miten voi toimia, jos osaa kieltä vain vähän.

Paikallinen tarkennus:

- Tutustutaan englanninkielisten maiden juhlapyhiin ja perinteisiin ottaen huomioon oppilaiden omat kulttuuritaustat
- Kokeillaan monipuolisesti erilaisia kielen oppimisen tapoja
- Pohditaan, miten voi toimia, jos osaa kieltä vain vähän

T2 motivoida oppilasta arvostamaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaansa sekä maailman kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta ja kohtaamaan ihmisiä ilman arvottavia ennakko-oletuksia

- Oppilas osaa nimetä joitakin englanninkielisiä maita ja kertoa niistä suomeksi joitakin perustietoja.
- Oppilas tutustuu opettajan johdolla englanninkielisen kulttuurin erityispiirteisiin viestinnässä (please, thank you jne.)

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tutustutaan kielten ja kulttuurien moninaisuuteen sekä englannin levinneisyyteen mm. internetissä. Pohditaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaa. Hankitaan tietoa kielen ja kulttuurin merkityksestä yksilölle ja yhteisölle. Harjoitellaan arvostavaa kielenkäyttöä vuorovaikutustilanteissa. Kuunnellaan eri kieliä, katsellaan eri tapoja kirjoittaa, tehdään havaintoja sanojen lainautumisesta kielestä toiseen. Pohditaan, miten voi toimia, jos osaa kieltä vain vähän.

Paikallinen tarkennus:

- Tutustutaan englanninkielisten maiden juhlapyhiin ja perinteisiin ottaen huomioon oppilaiden omat kulttuuritaustat
- Kokeillaan monipuolisesti erilaisia kielen oppimisen tapoja
- Pohditaan, miten voi toimia, jos osaa kieltä vain vähän

T3 ohjata oppilasta havaitsemaan kieliä yhdistäviä ja erottavia ilmiöitä sekä tukea oppilaan kielellisen päättelykyvyn kehittymistä

- Oppilas ohjataan tunnistamaan eri kielien välillä olevia yhtäläisyyksiä ja eroavaisuuksia (esimerkiksi numerot, viikonpäivät, perheenjäsenet, yksikkö ja monikko).
- Oppilas opettelee tunnistamaan eri sanaluokkia (esimerkiksi substantiivit verbeistä).

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kielellinen päättely	Oppilas osaa tehdä havaintoja englannin kielen ja äidinkielensä tai muun osaamansa kielen rakenteellisista, sanastollisista tai muista eroista ja yhtäläisyyksistä.

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tutustutaan kielten ja kulttuurien moninaisuuteen sekä englannin levinneisyyteen mm. internetissä. Pohditaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaa. Hankitaan tietoa kielen ja kulttuurin merkityksestä yksilölle ja yhteisölle. Harjoitellaan arvostavaa kielenkäyttöä vuorovaikutustilanteissa. Kuunnellaan eri kieliä, katsellaan eri tapoja kirjoittaa, tehdään havaintoja sanojen lainautumisesta kielestä toiseen. Pohditaan, miten voi toimia, jos osaa kieltä vain vähän.

Paikallinen tarkennus:

- Tutustutaan englanninkielisten maiden juhlapyhiin ja perinteisiin ottaen huomioon oppilaiden omat kulttuuritaustat
- Kokeillaan monipuolisesti erilaisia kielen oppimisen tapoja
- Pohditaan, miten voi toimia, jos osaa kieltä vain vähän

T4 ohjata oppilasta ymmärtämään, että englanniksi on saatavilla runsaasti aineistoa ja valitsemaan niistä omaa oppimistaan edistävää, sisällöltään ja vaikeustasoltaan sopivaa aineistoa

- Tutustutaan yhdessä laajemmin erilaisiin ja eritasoisiin materiaaleihin sekä keskustellaan niistä (esim. pelit, elokuvat)

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Englanninkielisen aineiston löytäminen	Oppilas osaa kertoa, millaista englanninkielistä hänen omaa oppimistaan edistävää aineistoa on saatavilla.

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tutustutaan kielten ja kulttuurien moninaisuuteen sekä englannin levinneisyyteen mm. internetissä. Pohditaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaa. Hankitaan tietoa kielen ja kulttuurin merkityksestä yksilölle ja yhteisölle. Harjoitellaan arvostavaa kielenkäyttöä vuorovaikutustilanteissa. Kuunnellaan eri kieliä, katsellaan eri tapoja kirjoittaa, tehdään havaintoja sanojen lainautumisesta kielestä toiseen. Pohditaan, miten voi toimia, jos osaa kieltä vain vähän.

Paikallinen tarkennus:

- Tutustutaan englanninkielisten maiden juhlapyhiin ja perinteisiin ottaen huomioon oppilaiden omat kulttuuritaustat
- Kokeillaan monipuolisesti erilaisia kielen oppimisen tapoja
- Pohditaan, miten voi toimia, jos osaa kieltä vain vähän

T5 tutustua yhdessä opetuksen tavoitteisiin ja luoda salliva opiskeluilmapiiri, jossa tärkeintä on viestin välittyminen sekä kannustava yhdessä oppiminen

- Oppilas harjoittelee sietämään virheitä.
- Oppilas harjoittelee rakentavaa itse- ja vertaispalautteen antamista ja vastaanottamista.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tietoisuus tavoitteista ja toiminta ryhmässä	Oppilas osaa kuvata opiskelun tavoitteita ja osallistuu ryhmän yhteisten tehtävien tekoon.

S2 Kielenopiskelutaidot

Opetellaan suunnittelemaan toimintaa yhdessä, antamaan ja ottamaan vastaan palautetta ja ottamaan vastuuta. Opetellaan tehokkaita kielenopiskelutapoja, kuten uusien sanojen ja rakenteiden aktiivista käyttöä omissa ilmaisuissa, muistiinpainamiskeinoja, tuntemattoman sanan merkityksen päättelemistä asiayhteydestä. Totutellaan arvioimaan omaa kielitaitoa esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua käyttäen.

Paikallinen tarkennus:

- Tutustutaan oppikirjan sanaston ja nettisanakirjan käyttöön
- Käytetään monipuolisia työtapoja yksin, pareittain ja ryhmissä
- Kokeillaan monipuolisesti erilaisia kielen oppimisen tapoja

T6 ohjata oppilasta ottamaan vastuuta omasta kielenopiskelustaan ja kannustaa harjaannuttamaan kielitaitoaan rohkeasti ja myös tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen sekä kokeilemaan, millaiset tavat oppia kieliä sopivat hänelle parhaiten

- Oppilas harjoittelee opiskelun apuvälineiden käyttöä (esim sanastot, sanakirjat, sovellukset).

- Oppilas harjoittelee ottamaan vastuuta omasta kielenopiskelustaan (opiskeluvälineet, kokeisiin valmistautuminen).

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kielenopiskelutavoitteiden asettaminen ja löytäminen	Oppilas asettaa tavoitteita kielenopiskelulleen, harjoittelee erilaisia tapoja opiskella kieliä käyttäen myös tieto- ja viestintäteknologiaa, harjaannuttaa ja arvioi taitojaan

S2 Kielenopiskelutaidot

Opetellaan suunnittelemaan toimintaa yhdessä, antamaan ja ottamaan vastaan palautetta ja ottamaan vastuuta. Opetellaan tehokkaita kielenopiskelutapoja, kuten uusien sanojen ja rakenteiden aktiivista käyttöä omissa ilmaisuissa, muistiinpainamiskeinoja, tuntemattoman sanan merkityksen päättelemistä asiayhteydestä. Totutellaan arvioimaan omaa kielitaitoa esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua käyttäen.

Paikallinen tarkennus:

- Tutustutaan oppikirjan sanaston ja nettisanakirjan käyttöön
- Käytetään monipuolisia työtapoja yksin, pareittain ja ryhmissä
- Kokeillaan monipuolisesti erilaisia kielen oppimisen tapoja

T7 ohjata oppilasta harjoittelemaan vuorovaikutusta aihepiiriltään monenlaisissa tilanteissa rohkaisten viestinnän jatkumiseen mahdollisista katkoksista huolimatta

- Oppilas osaa kirjoittaa lyhyen viestin apuvälineitä käyttäen (esim sarjakuva, viesti).
- Oppilas harjoittelee ääntämisen perusteita.
- Oppilas tunnistaa tuetusti yksinkertaisesta lyhytsanaisesta tekstistä yksittäisen tiedon ja ymmärtää muutaman sanan pituisia tekstejä (esim kylttejä, nimiä).
- Oppilas osaa tukeutua tarvittaessa sanattomaan viestintään, eleisiin ja ilmeisiin.
- Oppilas pystyy vastaamaan lyhyesti helppoihin ja tuttuihin itseään koskeviin kysymyksiin.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Taitotaso A2.1: Oppilas pystyy vaihtamaan ajatuksia tai tietoja tutuissa ja jokapäiväisissä tilanteissa sekä toisinaan ylläpitämään viestintätilannetta.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan englantia monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä ja toiminta englanninkielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Sisältöjen valinnassa lähtökohtana on oppilaiden jokapäiväinen elämänpiiri, kiinnostuksen kohteet sekä ajankohtaisuus, näkökulmana minä, me ja maailma. Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia, kuten esimerkiksi tervehtiminen, avun pyytäminen tai mielipiteen ilmaiseminen. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisten tekstien, kuten pienten tarinoiden, näytelmien, haastattelujen ja sanoitusten yhteydessä. Tarjotaan mahdollisuuksia harjoitella vaativampia kielenkäyttötilanteita. Opetellaan löytämään englanninkielistä aineistoa esimerkiksi ympäristöstä,

verkosta ja kirjastosta. Valittaessa tekstejä ja aiheita otetaan huomioon englannin kielen levinneisyys ja asema globaalin kommunikaation kielenä. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti ääntämistä sekä sana- ja lausepainoa, puherytmiä ja intonaatiota. Harjoitellaan tunnistamaan englannin kielen foneettisen tarkekirjoituksen merkkejä.

Paikallinen tarkennus:

- Harjoitellaan suullisesti ja kirjallisesti aikaisempien vuosiluokkien aihepiirisanastoja ja viestinnässä keskeisiä fraaseja
- Harjoitellaan suullisesti ja kirjallisesti uusia aihepiirejä: luokkahuonesanasto ja kouluaineet, maita ja kieliä, kulkuvälineitä, vuodenajat ja kuukaudet, lukusanat 0-100, aakkoset, ruokailusanastoa, uusia verbejä ja adjektiiveja
- Harjoitellaan suullisesti ja kirjallisesti onnistuneelle viestinnälle keskeisiä rakenteita (kysymyssanoja ja -lauseita, säännöllisten verbien preesens ja yksikön kolmannen persoonan -s, be- ja have-verbien preesens, säännöllisiä yksikkö- ja monikkomuotoja, artikkelien käyttöä, prepositioita)
- Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia, kuten esimerkiksi tervehtiminen
- Harjoitellaan tunnistamaan englannin kielen foneettisia merkkejä

T8 rohkaista oppilasta pitämään yllä viestintätilannetta käyttäen monenlaisia viestinnän jatkamisen keinoja

- Oppilas ymmärtää lyhyitä, tuttuihin tilanteisiin ja asioihin liittyviä ilmauksia (esim. käskyt, kiellot, tervehdykset) ja luetuista teksteistä pääasiat
- Oppilas pystyy vastaamaan lyhyesti helppoihin ja tuttuihin itseään koskeviin kysymyksiin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Viestintästrategioiden käyttö	Taitotaso A2.1: Oppilas osallistuu enenevässä määrin viestintään. Oppilas turvautuu harvemmin ei-kielellisiin ilmaisuihin. Oppilas joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä melko usein. Oppilas osaa jonkin verran soveltaa viestintäkumppanin ilmaisuja omassa viestinnässään.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan englantia monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä ja toiminta englanninkielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Sisältöjen valinnassa lähtökohtana on oppilaiden jokapäiväinen elämänpiiri, kiinnostuksen kohteet sekä ajankohtaisuus, näkökulmana minä, me ja maailma. Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia, kuten esimerkiksi tervehtiminen, avun pyytäminen tai mielipiteen ilmaiseminen. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisten tekstien, kuten pienten tarinoiden, näytelmien, haastattelujen ja sanoitusten yhteydessä. Tarjotaan mahdollisuuksia harjoitella vaativampia kielenkäyttötilanteita. Opetellaan löytämään englanninkielistä aineistoa esimerkiksi ympäristöstä, verkosta ja kirjastosta. Valittaessa tekstejä ja aiheita otetaan huomioon englannin kielen levinneisyys ja asema globaalin kommunikaation kielenä. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti ääntämistä sekä sana- ja lausepainoa, puherytmiä ja intonaatiota. Harjoitellaan tunnistamaan englannin kielen foneettisen tarkekirjoituksen merkkejä.

Paikallinen tarkennus:

- Harjoitellaan suullisesti ja kirjallisesti aikaisempien vuosiluokkien aihepiirisanastoja ja viestinnässä keskeisiä fraaseja
- Harjoitellaan suullisesti ja kirjallisesti uusia aihepiirejä: luokkahuonesanasto ja kouluaineet, maita ja kieliä, kulkuvälineitä, vuodenajat ja kuukaudet, lukusanat 0-100, aakkoset, ruokailusanastoa, uusia verbejä ja adjektiiveja
- Harjoitellaan suullisesti ja kirjallisesti onnistuneelle viestinnälle keskeisiä rakenteita (kysymyssanoja ja -lauseita, säännöllisten verbien preesens ja yksikön kolmannen persoonan -s, be- ja have-verbien preesens, säännöllisiä yksikkö- ja monikkomuotoja, artikkelien käyttöä, prepositioita)
- Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia, kuten esimerkiksi tervehtiminen
- Harjoitellaan tunnistamaan englannin kielen foneettisia merkkejä

T9 tukea oppilaan viestinnän kulttuurista sopivuutta tarjoamalla mahdollisuuksia harjoitella monipuolisia sosiaalisia tilanteita

- Oppilas tuntee perussanastoa ja joitain yleisimpiä ulkoa opeteltuja ilmaisuja.
- Oppilas ymmärtää lyhyitä, tuttuihin tilanteisiin ja asioihin liittyviä ilmauksia (esim käskyt, kiellot, tervehdykset) ja luetuista teksteistä pääasiat.
- Oppilas harjoittelee ohjatusti reagoimista erilaisissa sosiaalisissa tilanteissa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Viestinnän kulttuurinen sopivuus	Taitotaso A2.1: Oppilas selviytyy lyhyistä sosiaalisista tilanteista. Oppilas osaa käyttää yleisimpiä kohteliaita tervehdyksiä ja puhuttelumuotoja sekä esittää kohteliaasti esimerkiksi pyyntöjä, kutsuja, ehdotuksia ja anteeksipyyntöjä ja vastata sellaisiin.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan englantia monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä ja toiminta englanninkielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Sisältöjen valinnassa lähtökohtana on oppilaiden jokapäiväinen elämänpiiri, kiinnostuksen kohteet sekä ajankohtaisuus, näkökulmana minä, me ja maailma. Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia, kuten esimerkiksi tervehtiminen, avun pyytäminen tai mielipiteen ilmaiseminen. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisten tekstien, kuten pienten tarinoiden, näytelmien, haastattelujen ja sanoitusten yhteydessä. Tarjotaan mahdollisuuksia harjoitella vaativampia kielenkäyttötilanteita. Opetellaan löytämään englanninkielistä aineistoa esimerkiksi ympäristöstä, verkosta ja kirjastosta. Valittaessa tekstejä ja aiheita otetaan huomioon englannin kielen levinneisyys ja asema globaalin kommunikaation kielenä. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti ääntämistä sekä sana- ja lausepainoa, puherytmiä ja intonaatiota. Harjoitellaan tunnistamaan englannin kielen foneettisen tarkekirjoituksen merkkejä.

Paikallinen tarkennus:

- Harjoitellaan suullisesti ja kirjallisesti aikaisempien vuosiluokkien aihepiirisanastoja ja viestinnässä keskeisiä fraaseja
- Harjoitellaan suullisesti ja kirjallisesti uusia aihepiirejä: luokkahuonesanasto ja kouluaineet, maita ja kieliä, kulkuvälineitä, vuodenajat ja kuukaudet, lukusanat 0-100, aakkoset, ruokailusanastoa, uusia verbejä ja adjektiiveja

- Harjoitellaan suullisesti ja kirjallisesti onnistuneelle viestinnälle keskeisiä rakenteita (kysymyssanoja ja -lauseita, säännöllisten verbien preesens ja yksikön kolmannen persoonan -s, be- ja have-verbien preesens, säännöllisiä yksikkö- ja monikkomuotoja, artikkelien käyttöä, prepositioita)
- Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia, kuten esimerkiksi tervehtiminen
- Harjoitellaan tunnistamaan englannin kielen foneettisia merkkejä

T10 ohjata oppilasta työskentelemään vaativuudeltaan monentasoisten puhuttujen ja kirjoitettujen tekstien parissa käyttäen erilaisia ymmärtämisstrategioita

- Oppilas harjoittelee opiskelun apuvälineiden käyttöä (esim sanastot, sanakirjat).
- Oppilas osaa reagoida lyhyisiin tuttuihin tilanteisiin ja asioihin liittyviin ilmauksiin (esim käskyt, kiellot, tervehdykset).

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstien tulkintataidot	Taitotaso A2.1: Oppilas ymmärtää helppoja, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sekä selkeää puhetta sisältäviä tekstejä. Oppilas ymmärtää lyhyiden, yksinkertaisten, itseään kiinnostavien viestien ydinsisällön ja tekstin pääajatukset tuttua sanastoa sisältävästä, ennakoitavasta tekstistä. Oppilas pystyy hyvin yksinkertaiseen päättelyyn asiayhteyden tukemana.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan englantia monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä ja toiminta englanninkielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Sisältöjen valinnassa lähtökohtana on oppilaiden jokapäiväinen elämänpiiri, kiinnostuksen kohteet sekä ajankohtaisuus, näkökulmana minä, me ja maailma. Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia, kuten esimerkiksi tervehtiminen, avun pyytäminen tai mielipiteen ilmaiseminen. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisten tekstien, kuten pienten tarinoiden, näytelmien, haastattelujen ja sanoitusten yhteydessä. Tarjotaan mahdollisuuksia harjoitella vaativampia kielenkäyttötilanteita. Opetellaan löytämään englanninkielistä aineistoa esimerkiksi ympäristöstä, verkosta ja kirjastosta. Valittaessa tekstejä ja aiheita otetaan huomioon englannin kielen levinneisyys ja asema globaalin kommunikaation kielenä. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti ääntämistä sekä sana- ja lausepainoa, puherytmiä ja intonaatiota. Harjoitellaan tunnistamaan englannin kielen foneettisen tarkekirjoituksen merkkejä.

Paikallinen tarkennus:

- Harjoitellaan suullisesti ja kirjallisesti aikaisempien vuosiluokkien aihepiirisanastoja ja viestinnässä keskeisiä fraaseja
- Harjoitellaan suullisesti ja kirjallisesti uusia aihepiirejä: luokkahuonesanasto ja kouluaineet, maita ja kieliä, kulkuvälineitä, vuodenajat ja kuukaudet, lukusanat 0-100, aakkoset, ruokailusanastoa, uusia verbejä ja adjektiiveja
- Harjoitellaan suullisesti ja kirjallisesti onnistuneelle viestinnälle keskeisiä rakenteita (kysymyssanoja ja -lauseita, säännöllisten verbien preesens ja yksikön kolmannen persoonan -s, be- ja have-verbien preesens, säännöllisiä yksikkö- ja monikkomuotoja, artikkelien käyttöä, prepositioita)
- Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia, kuten esimerkiksi tervehtiminen

- Harjoitellaan tunnistamaan englannin kielen foneettisia merkkejä

T11 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tuottaa puhetta ja kirjoitusta aihepiirejä laajentaen sekä kiinnittäen huomiota myös keskeisiin rakenteisiin ja ääntämisen perussääntöihin

- Oppilas ymmärtää sanajärjestyksen perusteita (tekijä+verbi).
- Oppilas pystyy vastaamaan lyhyesti helppoihin ja tuttuihin itseään koskeviin kysymyksiin.
- Oppilas osaa kirjoittaa lyhyen viestin apuvälineitä käyttäen (esim sarjakuva, viesti).
- Oppilas harjoittelee hyvää ääntämistä toistaen mallin mukaan.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstien tuottamistaidot	Taitotaso A2.1: Oppilas pystyy kertomaan jokapäiväisistä ja konkreettisista sekä itselleen tärkeistä asioista käyttäen yksinkertaisia lauseita ja konkreettista sanastoa. Oppilas osaa helposti ennakoitavan perussanaston ja monia keskeisimpiä rakenteita. Oppilas osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan englantia monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä ja toiminta englanninkielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Sisältöjen valinnassa lähtökohtana on oppilaiden jokapäiväinen elämänpiiri, kiinnostuksen kohteet sekä ajankohtaisuus, näkökulmana minä, me ja maailma. Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia, kuten esimerkiksi tervehtiminen, avun pyytäminen tai mielipiteen ilmaiseminen. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisten tekstien, kuten pienten tarinoiden, näytelmien, haastattelujen ja sanoitusten yhteydessä. Tarjotaan mahdollisuuksia harjoitella vaativampia kielenkäyttötilanteita. Opetellaan löytämään englanninkielistä aineistoa esimerkiksi ympäristöstä, verkosta ja kirjastosta. Valittaessa tekstejä ja aiheita otetaan huomioon englannin kielen levinneisyys ja asema globaalin kommunikaation kielenä. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti ääntämistä sekä sana- ja lausepainoa, puherytmiä ja intonaatiota. Harjoitellaan tunnistamaan englannin kielen foneettisen tarkekirjoituksen merkkejä.

Paikallinen tarkennus:

- Harjoitellaan suullisesti ja kirjallisesti aikaisempien vuosiluokkien aihepiirisanastoja ja viestinnässä keskeisiä fraaseja
- Harjoitellaan suullisesti ja kirjallisesti uusia aihepiirejä: luokkahuonesanasto ja kouluaineet, maita ja kieliä, kulkuvälineitä, vuodenajat ja kuukaudet, lukusanat 0-100, aakkoset, ruokailusanastoa, uusia verbejä ja adjektiiveja
- Harjoitellaan suullisesti ja kirjallisesti onnistuneelle viestinnälle keskeisiä rakenteita (kysymyssanoja ja -lauseita, säännöllisten verbien preesens ja yksikön kolmannen persoonan -s, be- ja have-verbien preesens, säännöllisiä yksikkö- ja monikkomuotoja, artikkelien käyttöä, prepositioita)
- Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia, kuten esimerkiksi tervehtiminen
- Harjoitellaan tunnistamaan englannin kielen foneettisia merkkejä

4

Vuosiluokan tavoitteet ja keskeiset sisällöt

T1 ohjata oppilasta havaitsemaan lähiympäristön ja maailman kielellinen ja kulttuurinen runsaus sekä englannin asema globaalin viestinnän kielenä

- Oppilas tutustuu entistä useampiin englanninkielisiin maihin ja niiden tapoihin ja ymmärtää englannin kielen tärkeyden omassa elämässään tulevaisuudessa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kielellisen ympäristön hahmottaminen	Oppilas osaa kuvata pääpiirteissään, millaisia kieliä on hänen lähiympäristössään, mitkä ovat maailman eniten puhutut kielet ja miten laajalti levinnyt englannin kieli on.

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tutustutaan kielten ja kulttuurien moninaisuuteen sekä englannin levinneisyyteen mm. internetissä. Pohditaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaa. Hankitaan tietoa kielen ja kulttuurin merkityksestä yksilölle ja yhteisölle. Harjoitellaan arvostavaa kielenkäyttöä vuorovaikutustilanteissa. Kuunnellaan eri kieliä, katsellaan eri tapoja kirjoittaa, tehdään havaintoja sanojen lainautumisesta kielestä toiseen. Pohditaan, miten voi toimia, jos osaa kieltä vain vähän.

Paikallinen tarkennus:

- Kerrataan ja syvennetään aiemmilla vuosiluokilla opeteltuja sisältöjä
- Erilaisia aihepiirisanastoja ja viestintätilanteita (esim. artikkelit, palvelutilanne, vaatesanastoa, ammatteja, kellonajat)

T2 motivoida oppilasta arvostamaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaansa sekä maailman kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta ja kohtaamaan ihmisiä ilman arvottavia ennakko-oletuksia

- Oppilas harjoittelee työskentelemään yksin ja yhdessä muiden kanssa erilaisissa tilanteissa.
- Oppilas harjoittelee hyödyntämään omaa kielitaustaansa monipuolisesti englannin kielen opiskelussa.
- Oppilasta ohjataan huomaamaan lähiympäristön erilaisten kulttuuritaustojen mahdollinen vaikutus viestintään.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tutustutaan kielten ja kulttuurien moninaisuuteen sekä englannin levinneisyyteen mm. internetissä. Pohditaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaa. Hankitaan tietoa kielen ja kulttuurin merkityksestä yksilölle ja yhteisölle. Harjoitellaan arvostavaa kielenkäyttöä

vuorovaikutustilanteissa. Kuunnellaan eri kieliä, katsellaan eri tapoja kirjoittaa, tehdään havaintoja sanojen lainautumisesta kielestä toiseen. Pohditaan, miten voi toimia, jos osaa kieltä vain vähän.

Paikallinen tarkennus:

- Kerrataan ja syvennetään aiemmilla vuosiluokilla opeteltuja sisältöjä
- Erilaisia aihepiirisanastoja ja viestintätilanteita (esim. artikkelit, palvelutilanne, vaatesanastoa, ammatteja, kellonajat)

T3 ohjata oppilasta havaitsemaan kieliä yhdistäviä ja erottavia ilmiöitä sekä tukea oppilaan kielellisen päättelykyvyn kehittymistä

- Oppilas harjoittelee tunnistamaan eri kielien välillä olevia yhtäläisyyksiä ja eroavaisuuksia (esimerkiksi numerot, kuukaudet, juhlapäivät).
- Oppilas opettelee erottamaan eri sanaluokkia (esimerkiksi substantiivit verbeistä).

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kielellinen päättely	Oppilas osaa tehdä havaintoja englannin kielen ja äidinkielensä tai muun osaamansa kielen rakenteellisista, sanastollisista tai muista eroista ja yhtäläisyyksistä.

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tutustutaan kielten ja kulttuurien moninaisuuteen sekä englannin levinneisyyteen mm. internetissä. Pohditaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaa. Hankitaan tietoa kielen ja kulttuurin merkityksestä yksilölle ja yhteisölle. Harjoitellaan arvostavaa kielenkäyttöä vuorovaikutustilanteissa. Kuunnellaan eri kieliä, katsellaan eri tapoja kirjoittaa, tehdään havaintoja sanojen lainautumisesta kielestä toiseen. Pohditaan, miten voi toimia, jos osaa kieltä vain vähän.

Paikallinen tarkennus:

- Kerrataan ja syvennetään aiemmilla vuosiluokilla opeteltuja sisältöjä
- Erilaisia aihepiirisanastoja ja viestintätilanteita (esim. artikkelit, palvelutilanne, vaatesanastoa, ammatteja, kellonajat)

T4 ohjata oppilasta ymmärtämään, että englanniksi on saatavilla runsaasti aineistoa ja valitsemaan niistä omaa oppimistaan edistävää, sisällöltään ja vaikeustasoltaan sopivaa aineistoa

- Tutustutaan yhdessä laajemmin erilaisiin ja eritasoisiin materiaaleihin sekä keskustellaan niistä (esim. pelit, elokuvat).

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Englanninkielisen aineiston löytäminen	Oppilas osaa kertoa, millaista englanninkielistä hänen omaa oppimistaan edistävää aineistoa on saatavilla.

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tutustutaan kielten ja kulttuurien moninaisuuteen sekä englannin levinneisyyteen mm. internetissä. Pohditaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaa. Hankitaan tietoa kielen ja kulttuurin merkityksestä yksilölle ja yhteisölle. Harjoitellaan arvostavaa kielenkäyttöä vuorovaikutustilanteissa. Kuunnellaan eri kieliä, katsellaan eri tapoja kirjoittaa, tehdään havaintoja sanojen lainautumisesta kielestä toiseen. Pohditaan, miten voi toimia, jos osaa kieltä vain vähän.

Paikallinen tarkennus:

- Kerrataan ja syvennetään aiemmilla vuosiluokilla opeteltuja sisältöjä
- Erilaisia aihepiirisanastoja ja viestintätilanteita (esim. artikkelit, palvelutilanne, vaatesanastoa, ammatteja, kellonajat)

T5 tutustua yhdessä opetuksen tavoitteisiin ja luoda salliva opiskeluilmapiiri, jossa tärkeintä on viestin välittyminen sekä kannustava yhdessä oppiminen

- Oppilas harjoittelee erilaisia oppimaan oppimisen taitoja.
- Oppilas harjoittelee sietämään virheitä.
- Oppilas harjoittelee rakentavaa itse- ja vertaispalautteen antamista ja vastaanottamista.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tietoisuus tavoitteista ja toiminta ryhmässä	Oppilas osaa kuvata opiskelun tavoitteita ja osallistuu ryhmän yhteisten tehtävien tekoon.

S2 Kielenopiskelutaidot

Opetellaan suunnittelemaan toimintaa yhdessä, antamaan ja ottamaan vastaan palautetta ja ottamaan vastuuta. Opetellaan tehokkaita kielenopiskelutapoja, kuten uusien sanojen ja rakenteiden aktiivista käyttöä omissa ilmaisuissa, muistiinpainamiskeinoja, tuntemattoman sanan merkityksen päättelemistä asiayhteydestä. Totutellaan arvioimaan omaa kielitaitoa esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua käyttäen.

Paikallinen tarkennus:

- Kerrataan ja syvennetään aiemmilla vuosiluokilla opeteltuja sisältöjä
- Opetellaan tehokkaita kielenopiskelutapoja, kuten uusien sanojen ja rakenteiden aktiivista käyttöä omissa ilmaisuissa, muistiinpainamiskeinoja, tuntemattoman sanan merkityksen päättelemistä asiayhteydestä

T6 ohjata oppilasta ottamaan vastuuta omasta kielenopiskelustaan ja kannustaa harjaannuttamaan kielitaitoaan rohkeasti ja myös tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen sekä kokeilemaan, millaiset tavat oppia kieliä sopivat hänelle parhaiten

- Oppilas opettelee erilaisia oppimaan oppimisen taitoja yhdessä toisiaan kannustaen.
- Oppilas opettelee itselleen sopivimpia tapoja harjoitella sanastoa.
- Oppilas osaa ottaa vastuuta omasta kielenopiskelustaan (esim opiskeluvälineet ja kokeisiin valmistautuminen).
- Oppilas tutustuu monipuolisesti tapoihin hyödyntää tieto-ja viestintäteknologiaa opiskelussaan (esim. tuottaa ja tallentaa englanninkielistä tekstiä ja puhetta eri laitteilla) .

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kielenopiskelutavoitteiden asettaminen ja löytäminen	Oppilas asettaa tavoitteita kielenopiskelulleen, harjoittelee erilaisia tapoja opiskella kieliä käyttäen myös tieto- ja viestintäteknologiaa, harjaannuttaa ja arvioi taitojaan

S2 Kielenopiskelutaidot

Opetellaan suunnittelemaan toimintaa yhdessä, antamaan ja ottamaan vastaan palautetta ja ottamaan vastuuta. Opetellaan tehokkaita kielenopiskelutapoja, kuten uusien sanojen ja rakenteiden aktiivista käyttöä omissa ilmaisuissa, muistiinpainamiskeinoja, tuntemattoman sanan merkityksen päättelemistä asiayhteydestä. Totutellaan arvioimaan omaa kielitaitoa esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua käyttäen.

Paikallinen tarkennus:

- Kerrataan ja syvennetään aiemmilla vuosiluokilla opeteltuja sisältöjä
- Opetellaan tehokkaita kielenopiskelutapoja, kuten uusien sanojen ja rakenteiden aktiivista käyttöä omissa ilmaisuissa, muistiinpainamiskeinoja, tuntemattoman sanan merkityksen päättelemistä asiayhteydestä

T7 ohjata oppilasta harjoittelemaan vuorovaikutusta aihepiiriltään monenlaisissa tilanteissa rohkaisten viestinnän jatkumiseen mahdollisista katkoksista huolimatta

- Oppilas osaa ääntää yleisimmät, tutut sanat oikein.
- Oppilas tunnistaa yksinkertaisesta lyhytsanaisesta tekstistä kysyttyjä tietoja ja ymmärtää lyhyitä tekstejä arkisista tilanteista.
- Oppilas osaa viestiä lyhyesti ja tuetusti välittömistä tarpeistaan (esim kertoa itsestään, esittää pyyntöjä ja kysymyksiä ja vastata niihin).
- Oppilas ymmärtää rajallisen määrän toistuvia, lyhyitä, tuttuihin asioihin ja kontekstiin liittyviä kuultuja tekstejä (esim kehotukset, kysymykset).

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Taitotaso A2.1: Oppilas pystyy vaihtamaan ajatuksia tai tietoja tutuissa ja jokapäiväisissä tilanteissa sekä toisinaan ylläpitämään viestintätilannetta.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan englantia monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä ja toiminta englanninkielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Sisältöjen valinnassa lähtökohtana on oppilaiden jokapäiväinen elämänpiiri, kiinnostuksen kohteet sekä ajankohtaisuus, näkökulmana minä, me ja maailma. Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia, kuten esimerkiksi tervehtiminen, avun pyytäminen tai mielipiteen ilmaiseminen. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisten tekstien, kuten pienten tarinoiden, näytelmien, haastattelujen ja sanoitusten yhteydessä. Tarjotaan mahdollisuuksia harjoitella vaativampia kielenkäyttötilanteita. Opetellaan löytämään englanninkielistä aineistoa esimerkiksi ympäristöstä, verkosta ja kirjastosta. Valittaessa tekstejä ja aiheita otetaan huomioon englannin kielen levinneisyys ja asema globaalin kommunikaation kielenä. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti

ääntämistä sekä sana- ja lausepainoa, puherytmiä ja intonaatiota. Harjoitellaan tunnistamaan englannin kielen foneettisen tarkekirjoituksen merkkejä.

Paikallinen tarkennus:

- Tuttuja ja uusia viestinnässä keskeisiä rakenteita (esim. adjektiivien vertailua, yleisimpiä käskyjä, prepositioita, persoonapronominien perus- ja omistusmuodot, yleisimpiä luontosanoja, there is/there are, genetiivi -s)
- Joitakin yleisimpiä säännöllisiä ja epäsäännöllisiä imperfektimuotoja (esim. be- ja have-verbien imperfektit)
- Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä ja toiminta englanninkielisessä ympäristössä
- Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia, kuten esimerkiksi tervehtiminen, avun pyytäminen
- Harjoitellaan tunnistamaan englannin kielen foneettisia merkkejä

T8 rohkaista oppilasta pitämään yllä viestintätilannetta käyttäen monenlaisia viestinnän jatkamisen keinoja

- Oppilas osaa rajallisen perussanaston ja joitain yleisimpiä tilannesidonnaisia ja ulkoa opeteltuja ilmaisuja sekä perusrakenteita (esim tunnistaa yleisimpiä imperfektimuotoja, kuten was ja had).
- Oppilas osaa viestiä lyhyesti ja tuetusti välittömistä tarpeistaan (esim kertoa itsestään, esittää pyyntöjä ja kysymyksiä ja vastata niihin).

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Viestintästrategioiden käyttö	Taitotaso A2.1: Oppilas osallistuu enenevässä määrin viestintään. Oppilas turvautuu harvemmin ei-kielellisiin ilmaisuihin. Oppilas joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä melko usein. Oppilas osaa jonkin verran soveltaa viestintäkumppanin ilmaisuja omassa viestinnässään.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan englantia monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä ja toiminta englanninkielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Sisältöjen valinnassa lähtökohtana on oppilaiden jokapäiväinen elämänpiiri, kiinnostuksen kohteet sekä ajankohtaisuus, näkökulmana minä, me ja maailma. Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia, kuten esimerkiksi tervehtiminen, avun pyytäminen tai mielipiteen ilmaiseminen. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisten tekstien, kuten pienten tarinoiden, näytelmien, haastattelujen ja sanoitusten yhteydessä. Tarjotaan mahdollisuuksia harjoitella vaativampia kielenkäyttötilanteita. Opetellaan löytämään englanninkielistä aineistoa esimerkiksi ympäristöstä, verkosta ja kirjastosta. Valittaessa tekstejä ja aiheita otetaan huomioon englannin kielen levinneisyys ja asema globaalin kommunikaation kielenä. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti ääntämistä sekä sana- ja lausepainoa, puherytmiä ja intonaatiota. Harjoitellaan tunnistamaan englannin kielen foneettisen tarkekirjoituksen merkkejä.

Paikallinen tarkennus:

- Tuttuja ja uusia viestinnässä keskeisiä rakenteita (esim. adjektiivien vertailua, yleisimpiä käskyjä, prepositioita, persoonapronominien perus- ja omistusmuodot, yleisimpiä luontosanoja, there is/there are, genetiivi -s)
- Joitakin yleisimpiä säännöllisiä ja epäsäännöllisiä imperfektimuotoja (esim. be- ja have-verbien imperfektit)
- Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä ja toiminta englanninkielisessä ympäristössä
- Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia, kuten esimerkiksi tervehtiminen, avun pyytäminen
- Harjoitellaan tunnistamaan englannin kielen foneettisia merkkejä

T9 tukea oppilaan viestinnän kulttuurista sopivuutta tarjoamalla mahdollisuuksia harjoitella monipuolisia sosiaalisia tilanteita

- Oppilas ymmärtää joitakin toistuvia, lyhyitä, tuttuihin asioihin ja kontekstiin liittyviä kuultuja ja luettuja tekstejä (esim kehotukset, kysymykset).
- Oppilas tiedostaa oman kieli- ja kulttuuritaustansa ja maailman kulttuurisen moninaisuuden.
- Oppilas harjoittelee viestintää erilaisissa sosiaalisissa tilanteissa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Viestinnän kulttuurinen sopivuus	Taitotaso A2.1: Oppilas selviytyy lyhyistä sosiaalisista tilanteista. Oppilas osaa käyttää yleisimpiä kohteliaita tervehdyksiä ja puhuttelumuotoja sekä esittää kohteliaasti esimerkiksi pyyntöjä, kutsuja, ehdotuksia ja anteeksipyyntöjä ja vastata sellaisiin.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan englantia monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä ja toiminta englanninkielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Sisältöjen valinnassa lähtökohtana on oppilaiden jokapäiväinen elämänpiiri, kiinnostuksen kohteet sekä ajankohtaisuus, näkökulmana minä, me ja maailma. Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia, kuten esimerkiksi tervehtiminen, avun pyytäminen tai mielipiteen ilmaiseminen. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisten tekstien, kuten pienten tarinoiden, näytelmien, haastattelujen ja sanoitusten yhteydessä. Tarjotaan mahdollisuuksia harjoitella vaativampia kielenkäyttötilanteita. Opetellaan löytämään englanninkielistä aineistoa esimerkiksi ympäristöstä, verkosta ja kirjastosta. Valittaessa tekstejä ja aiheita otetaan huomioon englannin kielen levinneisyys ja asema globaalin kommunikaation kielenä. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti ääntämistä sekä sana- ja lausepainoa, puherytmiä ja intonaatiota. Harjoitellaan tunnistamaan englannin kielen foneettisen tarkekirjoituksen merkkejä.

Paikallinen tarkennus:

- Tuttuja ja uusia viestinnässä keskeisiä rakenteita (esim. adjektiivien vertailua, yleisimpiä käskyjä, prepositioita, persoonapronominien perus- ja omistusmuodot, yleisimpiä luontosanoja, there is/there are, genetiivi -s)
- Joitakin yleisimpiä säännöllisiä ja epäsäännöllisiä imperfektimuotoja (esim. be- ja have-verbien imperfektit)

- Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä ja toiminta englanninkielisessä ympäristössä
- Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia, kuten esimerkiksi tervehtiminen, avun pyytäminen
- Harjoitellaan tunnistamaan englannin kielen foneettisia merkkejä

T10 ohjata oppilasta työskentelemään vaativuudeltaan monentasoisten puhuttujen ja kirjoitettujen tekstien parissa käyttäen erilaisia ymmärtämisstrategioita

- Oppilas ymmärtää joitakin toistuvia, lyhyitä, tuttuihin asioihin ja kontekstiin liittyviä kuultuja ja luettuja tekstejä (esim kehotukset, kysymykset).
- Oppilas harjoittelee edelleen opiskelun apuvälineiden käyttöä (esim sanastot, sanakirjat, foneettiset merkit).
- Oppilas ymmärtää ja osaa reagoida rajalliseen määrään tuttuihin tilanteisiin ja asioihin liittyviin ilmauksiin (esim käskyt, kiellot, tervehdykset).

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstien tulkintataidot	Taitotaso A2.1: Oppilas ymmärtää helppoja, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sekä selkeää puhetta sisältäviä tekstejä. Oppilas ymmärtää lyhyiden, yksinkertaisten, itseään kiinnostavien viestien ydinsisällön ja tekstin pääajatukset tuttua sanastoa sisältävästä, ennakoitavasta tekstistä. Oppilas pystyy hyvin yksinkertaiseen päättelyyn asiayhteyden tukemana.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan englantia monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä ja toiminta englanninkielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Sisältöjen valinnassa lähtökohtana on oppilaiden jokapäiväinen elämänpiiri, kiinnostuksen kohteet sekä ajankohtaisuus, näkökulmana minä, me ja maailma. Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia, kuten esimerkiksi tervehtiminen, avun pyytäminen tai mielipiteen ilmaiseminen. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisten tekstien, kuten pienten tarinoiden, näytelmien, haastattelujen ja sanoitusten yhteydessä. Tarjotaan mahdollisuuksia harjoitella vaativampia kielenkäyttötilanteita. Opetellaan löytämään englanninkielistä aineistoa esimerkiksi ympäristöstä, verkosta ja kirjastosta. Valittaessa tekstejä ja aiheita otetaan huomioon englannin kielen levinneisyys ja asema globaalin kommunikaation kielenä. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti ääntämistä sekä sana- ja lausepainoa, puherytmiä ja intonaatiota. Harjoitellaan tunnistamaan englannin kielen foneettisen tarkekirjoituksen merkkejä.

Paikallinen tarkennus:

- Tuttuja ja uusia viestinnässä keskeisiä rakenteita (esim. adjektiivien vertailua, yleisimpiä käskyjä, prepositioita, persoonapronominien perus- ja omistusmuodot, yleisimpiä luontosanoja, there is/there are, genetiivi -s)
- Joitakin yleisimpiä säännöllisiä ja epäsäännöllisiä imperfektimuotoja (esim. be- ja have-verbien imperfektit)
- Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä ja toiminta englanninkielisessä ympäristössä

- Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia, kuten esimerkiksi tervehtiminen, avun pyytäminen
- Harjoitellaan tunnistamaan englannin kielen foneettisia merkkejä

T11 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tuottaa puhetta ja kirjoitusta aihepiirejä laajentaen sekä kiinnittäen huomiota myös keskeisiin rakenteisiin ja ääntämisen perussääntöihin

- Oppilas harjoittelee hyödyntämään sanajärjestyksen perusteita (tekijä+verbi).
- Oppilas pystyy vastaamaan lyhyesti tuttuja aihepiirejä koskeviin kysymyksiin.
- Oppilas osaa kirjoittaa lyhyen tekstin apuvälineitä käyttäen.
- Oppilas harjoittelee hyvää ääntämistä toistaen mallin mukaan, tutuimpien sanojen ääntäminen alkaa automatisoitua.
- Oppilas osaa rajallisen perussanaston ja joitain yleisimpiä tilannesidonnaisia ja ulkoa opeteltuja ilmaisuja sekä perusrakenteita (esim tunnistaa yleisimpiä imperfektimuotoja, kuten was ja had).

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstien tuottamistaidot	Taitotaso A2.1: Oppilas pystyy kertomaan jokapäiväisistä ja konkreettisista sekä itselleen tärkeistä asioista käyttäen yksinkertaisia lauseita ja konkreettista sanastoa. Oppilas osaa helposti ennakoitavan perussanaston ja monia keskeisimpiä rakenteita. Oppilas osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan englantia monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä ja toiminta englanninkielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Sisältöjen valinnassa lähtökohtana on oppilaiden jokapäiväinen elämänpiiri, kiinnostuksen kohteet sekä ajankohtaisuus, näkökulmana minä, me ja maailma. Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia, kuten esimerkiksi tervehtiminen, avun pyytäminen tai mielipiteen ilmaiseminen. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisten tekstien, kuten pienten tarinoiden, näytelmien, haastattelujen ja sanoitusten yhteydessä. Tarjotaan mahdollisuuksia harjoitella vaativampia kielenkäyttötilanteita. Opetellaan löytämään englanninkielistä aineistoa esimerkiksi ympäristöstä, verkosta ja kirjastosta. Valittaessa tekstejä ja aiheita otetaan huomioon englannin kielen levinneisyys ja asema globaalin kommunikaation kielenä. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti ääntämistä sekä sana- ja lausepainoa, puherytmiä ja intonaatiota. Harjoitellaan tunnistamaan englannin kielen foneettisen tarkekirjoituksen merkkejä.

Paikallinen tarkennus:

- Tuttuja ja uusia viestinnässä keskeisiä rakenteita (esim. adjektiivien vertailua, yleisimpiä käskyjä, prepositioita, persoonapronominien perus- ja omistusmuodot, yleisimpiä luontosanoja, there is/there are, genetiivi -s)
- Joitakin yleisimpiä säännöllisiä ja epäsäännöllisiä imperfektimuotoja (esim. be- ja have-verbien imperfektit)
- Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä ja toiminta englanninkielisessä ympäristössä
- Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia, kuten esimerkiksi tervehtiminen, avun pyytäminen

- Harjoitellaan tunnistamaan englannin kielen foneettisia merkkejä

5

Vuosiluokan tavoitteet ja keskeiset sisällöt

T1 ohjata oppilasta havaitsemaan lähiympäristön ja maailman kielellinen ja kulttuurinen runsaus sekä englannin asema globaalin viestinnän kielenä

- Oppilas opettelee työskentelemään yksin ja yhdessä muiden kanssa erilaisissa tilanteissa hyödyntäen tieto- ja viestintätekniikkaa (esim mahdollisuus kansainväliseen yhteistyöhön).
- Oppilas tutustuu tarkemmin joihinkin englanninkielisiin maihin ja niiden tapoihin.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kielellisen ympäristön hahmottaminen	Oppilas osaa kuvata pääpiirteissään, millaisia kieliä on hänen lähiympäristössään, mitkä ovat maailman eniten puhutut kielet ja miten laajalti levinnyt englannin kieli on.

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tutustutaan kielten ja kulttuurien moninaisuuteen sekä englannin levinneisyyteen mm. internetissä. Pohditaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaa. Hankitaan tietoa kielen ja kulttuurin merkityksestä yksilölle ja yhteisölle. Harjoitellaan arvostavaa kielenkäyttöä vuorovaikutustilanteissa. Kuunnellaan eri kieliä, katsellaan eri tapoja kirjoittaa, tehdään havaintoja sanojen lainautumisesta kielestä toiseen. Pohditaan, miten voi toimia, jos osaa kieltä vain vähän.

Paikallinen tarkennus:

- Opiskellaan erilaisia aihepiirisanastoja sekä viestinnässä keskeisiä fraaseja (tietotekniikkasanastoa, paikanprepositioita ja tienneuvominen, Euroopan maita, palvelutilanteita)
- Erilaisia viestintästrategioita (kiertoilmaisut, eleet ja ilmeet, intonaatio, selkeä ääntäminen)

T2 motivoida oppilasta arvostamaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaansa sekä maailman kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta ja kohtaamaan ihmisiä ilman arvottavia ennakko-oletuksia

- Oppilas opettelee työskentelemään yksin ja yhdessä muiden kanssa erilaisissa tilanteissa.
- Oppilasta harjoittelee huomioimaan eri kulttuuritaustojen mahdollisen vaikutuksen viestinnässä.
- Oppilas opettelee hyödyntämään omaa kielitaustaansa englannin kielen opiskelussa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tutustutaan kielten ja kulttuurien moninaisuuteen sekä englannin levinneisyyteen mm. internetissä. Pohditaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaa. Hankitaan tietoa kielen ja kulttuurin merkityksestä yksilölle ja yhteisölle. Harjoitellaan arvostavaa kielenkäyttöä vuorovaikutustilanteissa. Kuunnellaan eri kieliä, katsellaan eri tapoja kirjoittaa, tehdään havaintoja sanojen lainautumisesta kielestä toiseen. Pohditaan, miten voi toimia, jos osaa kieltä vain vähän.

Paikallinen tarkennus:

- Opiskellaan erilaisia aihepiirisanastoja sekä viestinnässä keskeisiä fraaseja (tietotekniikkasanastoa, paikanprepositioita ja tienneuvominen, Euroopan maita, palvelutilanteita)
- Erilaisia viestintästrategioita (kiertoilmaisut, eleet ja ilmeet, intonaatio, selkeä ääntäminen)

T3 ohjata oppilasta havaitsemaan kieliä yhdistäviä ja erottavia ilmiöitä sekä tukea oppilaan kielellisen päättelykyvyn kehittymistä

- Oppilasta ohjataan havaitsemaan erilaisia aksentteja.
- Oppilas osaa ääntää englannin aakkoset ja tutustuu joihinkin foneettisiin merkkeihin.
- Oppilas pystyy tekemään yksinkertaisia sanajohtamisia (esimerkiksi to drive - driver, adjektiivien vertailumuodot, adverbien muodostaminen).
- Oppilas osaa perussanastoa ja yleisimpiä tilannesidonnaisia ilmaisuja sekä perusrakenteita.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kielellinen päättely	Oppilas osaa tehdä havaintoja englannin kielen ja äidinkielensä tai muun osaamansa kielen rakenteellisista, sanastollisista tai muista eroista ja yhtäläisyyksistä.

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tutustutaan kielten ja kulttuurien moninaisuuteen sekä englannin levinneisyyteen mm. internetissä. Pohditaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaa. Hankitaan tietoa kielen ja kulttuurin merkityksestä yksilölle ja yhteisölle. Harjoitellaan arvostavaa kielenkäyttöä vuorovaikutustilanteissa. Kuunnellaan eri kieliä, katsellaan eri tapoja kirjoittaa, tehdään havaintoja sanojen lainautumisesta kielestä toiseen. Pohditaan, miten voi toimia, jos osaa kieltä vain vähän.

Paikallinen tarkennus:

- Opiskellaan erilaisia aihepiirisanastoja sekä viestinnässä keskeisiä fraaseja (tietotekniikkasanastoa, paikanprepositioita ja tienneuvominen, Euroopan maita, palvelutilanteita)
- Erilaisia viestintästrategioita (kiertoilmaisut, eleet ja ilmeet, intonaatio, selkeä ääntäminen)

T4 ohjata oppilasta ymmärtämään, että englanniksi on saatavilla runsaasti aineistoa ja valitsemaan niistä omaa oppimistaan edistävää, sisällöltään ja vaikeustasoltaan sopivaa aineistoa

- Oppilaalle tarjotaan erilaisia tapoja harjoitella sanastoa (esim. erilaiset sovellukset).
- Tutustutaan erilaisiin ja eritasoisiin tekstilajeihin ja materiaaleihin.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Englanninkielisen aineiston löytäminen	Oppilas osaa kertoa, millaista englanninkielistä hänen omaa oppimistaan edistävää aineistoa on saatavilla.

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tutustutaan kielten ja kulttuurien moninaisuuteen sekä englannin levinneisyyteen mm. internetissä. Pohditaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaa. Hankitaan tietoa kielen ja kulttuurin merkityksestä yksilölle ja yhteisölle. Harjoitellaan arvostavaa kielenkäyttöä vuorovaikutustilanteissa. Kuunnellaan eri kieliä, katsellaan eri tapoja kirjoittaa, tehdään havaintoja sanojen lainautumisesta kielestä toiseen. Pohditaan, miten voi toimia, jos osaa kieltä vain vähän.

Paikallinen tarkennus:

- Opiskellaan erilaisia aihepiirisanastoja sekä viestinnässä keskeisiä fraaseja (tietotekniikkasanastoa, paikanprepositioita ja tienneuvominen, Euroopan maita, palvelutilanteita)
- Erilaisia viestintästrategioita (kiertoilmaisut, eleet ja ilmeet, intonaatio, selkeä ääntäminen)

T5 tutustua yhdessä opetuksen tavoitteisiin ja luoda salliva opiskeluilmapiiri, jossa tärkeintä on viestin välittyminen sekä kannustava yhdessä oppiminen

- Oppilas syventää erilaisia oppimaan oppimisen taitoja sekä rakentavaa itse- ja vertaisarviointia yhteistyössä muiden kanssa.
- Oppilas opettelee huomaamaan ja korjaamaan omia virheitään eikä lannistu niistä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tietoisuus tavoitteista ja toiminta ryhmässä	Oppilas osaa kuvata opiskelun tavoitteita ja osallistuu ryhmän yhteisten tehtävien tekoon.

S2 Kielenopiskelutaidot

Opetellaan suunnittelemaan toimintaa yhdessä, antamaan ja ottamaan vastaan palautetta ja ottamaan vastuuta. Opetellaan tehokkaita kielenopiskelutapoja, kuten uusien sanojen ja rakenteiden aktiivista käyttöä omissa ilmaisuissa, muistiinpainamiskeinoja, tuntemattoman sanan merkityksen päättelemistä asiayhteydestä. Totutellaan arvioimaan omaa kielitaitoa esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua käyttäen.

Paikallinen tarkennus:

- Hyödynnetään tieto- ja viestintätekniikkaa opiskelussa (esim. pienen esityksen tekeminen, viestin kirjoittaminen)
- Työskennellään yksin ja yhdessä erilaisissa tilanteissa.
- Opetellaan tehokkaita kielenopiskelutapoja, kuten uusien sanojen ja rakenteiden aktiivista käyttöä omissa ilmaisuissa, muistiinpainamiskeinoja, tuntemattoman sanan merkityksen päättelemistä asiayhteydestä

T6 ohjata oppilasta ottamaan vastuuta omasta kielenopiskelustaan ja kannustaa harjaannuttamaan kielitaitoaan rohkeasti ja myös tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen sekä kokeilemaan, millaiset tavat oppia kieliä sopivat hänelle parhaiten

- Oppilas harjoittelee kirjoittamaan englanninkielistä tekstiä tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen (huom! löytää näppäimistöltä oikeat merkit).
- Oppilas opettelee työskentelemään yksin ja yhdessä muiden kanssa erilaisissa tilanteissa hyödyntäen tieto- ja viestintätekniikkaa (esim mahdollisuus kansainväliseen yhteistyöhön).
- Oppilas harjoittelee erilaisia oppimaan oppimisen taitoja.
- Oppilas osaa ottaa vastuuta omasta kielenopiskelustaan (esim opiskeluvälineet, pari- ja ryhmätyöt ja kokeisiin valmistautuminen).

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kielenopiskelutavoitteiden asettaminen ja löytäminen	Oppilas asettaa tavoitteita kielenopiskelulleen, harjoittelee erilaisia tapoja opiskella kieliä käyttäen myös tieto- ja viestintäteknologiaa, harjaannuttaa ja arvioi taitojaan

S2 Kielenopiskelutaidot

Opetellaan suunnittelemaan toimintaa yhdessä, antamaan ja ottamaan vastaan palautetta ja ottamaan vastuuta. Opetellaan tehokkaita kielenopiskelutapoja, kuten uusien sanojen ja rakenteiden aktiivista käyttöä omissa ilmaisuissa, muistiinpainamiskeinoja, tuntemattoman sanan merkityksen päättelemistä asiayhteydestä. Totutellaan arvioimaan omaa kielitaitoa esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua käyttäen.

Paikallinen tarkennus:

- Hyödynnetään tieto- ja viestintätekniikkaa opiskelussa (esim. pienen esityksen tekeminen, viestin kirjoittaminen)
- Työskennellään yksin ja yhdessä erilaisissa tilanteissa.
- Opetellaan tehokkaita kielenopiskelutapoja, kuten uusien sanojen ja rakenteiden aktiivista käyttöä omissa ilmaisuissa, muistiinpainamiskeinoja, tuntemattoman sanan merkityksen päättelemistä asiayhteydestä

T7 ohjata oppilasta harjoittelemaan vuorovaikutusta aihepiiriltään monenlaisissa tilanteissa rohkaisten viestinnän jatkumiseen mahdollisista katkoksista huolimatta

- Oppilas ymmärtää tuttua sanastoa ja rakenteita sisältäviä tekstejä ja löytää niistä keskeiset asiat
- Oppilas osaa viestiä lyhyesti erilaisissa arjen tilanteissa (esim. kertoa itsestään, esittää pyyntöjä ja kysymyksiä ja vastata niihin, toimia tyypillisimmissä palvelutilanteissa, kirjoittaa viestin)
- Oppilaan ääntäminen kehittyy edelleen ja kaikkein selkeimmät ääntämisvirheet alkavat poistua puheesta
- Oppilas osaa perussanastoa ja yleisimpiä tilannesidonnaisia ilmaisuja sekä perusrakenteita

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Taitotaso A2.1: Oppilas pystyy vaihtamaan ajatuksia tai tietoja tutuissa ja jokapäiväisissä tilanteissa sekä toisinaan ylläpitämään viestintätilannetta.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan englantia monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä ja toiminta englanninkielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Sisältöjen valinnassa lähtökohtana on oppilaiden jokapäiväinen elämänpiiri, kiinnostuksen kohteet sekä ajankohtaisuus, näkökulmana minä, me ja maailma. Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia, kuten esimerkiksi tervehtiminen, avun pyytäminen tai mielipiteen ilmaiseminen. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisten tekstien, kuten pienten tarinoiden, näytelmien, haastattelujen ja sanoitusten yhteydessä. Tarjotaan mahdollisuuksia harjoitella vaativampia kielenkäyttötilanteita. Opetellaan löytämään englanninkielistä aineistoa esimerkiksi ympäristöstä, verkosta ja kirjastosta. Valittaessa tekstejä ja aiheita otetaan huomioon englannin kielen levinneisyys ja asema globaalin kommunikaation kielenä. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti ääntämistä sekä sana- ja lausepainoa, puherytmiä ja intonaatiota. Harjoitellaan tunnistamaan englannin kielen foneettisen tarkekirjoituksen merkkejä.

Paikallinen tarkennus:

- Tuttuja ja uusia viestinnässä keskeisiä fraaseja (uutena kestomuodot, säännöllisiä ja epäsäännöllisiä imperfektimuotoja, persoonapronominien objektimuodot, prepositioita)
- Työskennellään yksin ja yhdessä erilaisissa tilanteissa
- Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä ja toiminta englanninkielisessä ympäristössä
- Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia, kuten esimerkiksi tervehtiminen, avun pyytäminen
- Harjoitellaan tunnistamaan englannin kielen foneettisia merkkejä

T8 rohkaista oppilasta pitämään yllä viestintätilannetta käyttäen monenlaisia viestinnän jatkamisen keinoja

- Oppilas ymmärtää tuttua sanastoa ja rakenteita sisältäviä tekstejä ja löytää niistä keskeiset asiat.
- Oppilas osaa viestiä lyhyesti erilaisissa arjen tilanteissa (esim kertoa itsestään, esittää pyyntöjä ja kysymyksiä ja vastata niihin, toimia tyypillisimmissä palvelutilanteissa, kirjoittaa viestin).
- Oppilas harjoittelee yleisimpiä tilannesidonnaisia ilmaisuja ja perusrakenteita. Oppilaan käsitys small talkista osana englannin kielen käyttöä alkaa muotoutua.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Viestintästrategioiden käyttö	Taitotaso A2.1: Oppilas osallistuu enenevässä määrin viestintään. Oppilas turvautuu harvemmin ei-kielellisiin ilmaisuihin. Oppilas joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä melko usein. Oppilas osaa jonkin verran soveltaa viestintäkumppanin ilmaisuja omassa viestinnässään.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan englantia monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä ja toiminta englanninkielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Sisältöjen valinnassa lähtökohtana on oppilaiden jokapäiväinen elämänpiiri, kiinnostuksen kohteet sekä ajankohtaisuus, näkökulmana minä, me ja maailma. Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia, kuten esimerkiksi tervehtiminen, avun pyytäminen tai mielipiteen ilmaiseminen. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisten tekstien, kuten pienten tarinoiden, näytelmien, haastattelujen ja sanoitusten yhteydessä. Tarjotaan mahdollisuuksia harjoitella vaativampia kielenkäyttötilanteita. Opetellaan löytämään englanninkielistä aineistoa esimerkiksi ympäristöstä, verkosta ja kirjastosta. Valittaessa tekstejä ja aiheita otetaan huomioon englannin kielen levinneisyys ja asema globaalin kommunikaation kielenä. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti ääntämistä sekä sana- ja lausepainoa, puherytmiä ja intonaatiota. Harjoitellaan tunnistamaan englannin kielen foneettisen tarkekirjoituksen merkkejä.

Paikallinen tarkennus:

- Tuttuja ja uusia viestinnässä keskeisiä fraaseja (uutena kestomuodot, säännöllisiä ja epäsäännöllisiä imperfektimuotoja, persoonapronominien objektimuodot, prepositioita)
- Työskennellään yksin ja yhdessä erilaisissa tilanteissa
- Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä ja toiminta englanninkielisessä ympäristössä
- Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia, kuten esimerkiksi tervehtiminen, avun pyytäminen
- Harjoitellaan tunnistamaan englannin kielen foneettisia merkkejä

T9 tukea oppilaan viestinnän kulttuurista sopivuutta tarjoamalla mahdollisuuksia harjoitella monipuolisia sosiaalisia tilanteita

- Oppilas harjoittelee hyödyntämään omaa kieli- ja kulttuuritaustaansa.
- Oppilas ymmärtää tuttua sanastoa ja rakenteita sisältäviä tekstejä ja löytää niistä keskeiset asiat.
- Oppilas osaa viestiä lyhyesti erilaisissa arjen tilanteissa (esim. kertoa itsestään, esittää pyyntöjä ja kysymyksiä ja vastata niihin, toimia tyypillisimmissä palvelutilanteissa, kirjoittaa viestin).

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Viestinnän kulttuurinen sopivuus	Taitotaso A2.1: Oppilas selviytyy lyhyistä sosiaalisista tilanteista. Oppilas osaa käyttää yleisimpiä kohteliaita tervehdyksiä ja puhuttelumuotoja sekä esittää kohteliaasti esimerkiksi pyyntöjä, kutsuja, ehdotuksia ja anteeksipyyntöjä ja vastata sellaisiin.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan englantia monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä ja toiminta englanninkielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Sisältöjen valinnassa lähtökohtana on oppilaiden jokapäiväinen elämänpiiri, kiinnostuksen kohteet sekä ajankohtaisuus, näkökulmana minä, me ja maailma. Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia,

kuten esimerkiksi tervehtiminen, avun pyytäminen tai mielipiteen ilmaiseminen. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisten tekstien, kuten pienten tarinoiden, näytelmien, haastattelujen ja sanoitusten yhteydessä. Tarjotaan mahdollisuuksia harjoitella vaativampia kielenkäyttötilanteita. Opetellaan löytämään englanninkielistä aineistoa esimerkiksi ympäristöstä, verkosta ja kirjastosta. Valittaessa tekstejä ja aiheita otetaan huomioon englannin kielen levinneisyys ja asema globaalin kommunikaation kielenä. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti ääntämistä sekä sana- ja lausepainoa, puherytmiä ja intonaatiota. Harjoitellaan tunnistamaan englannin kielen foneettisen tarkekirjoituksen merkkejä.

Paikallinen tarkennus:

- Tuttuja ja uusia viestinnässä keskeisiä fraaseja (uutena kestomuodot, säännöllisiä ja epäsäännöllisiä imperfektimuotoja, persoonapronominien objektimuodot, prepositioita)
- Työskennellään yksin ja yhdessä erilaisissa tilanteissa
- Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä ja toiminta englanninkielisessä ympäristössä
- Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia, kuten esimerkiksi tervehtiminen, avun pyytäminen
- Harjoitellaan tunnistamaan englannin kielen foneettisia merkkejä

T10 ohjata oppilasta työskentelemään vaativuudeltaan monentasoisten puhuttujen ja kirjoitettujen tekstien parissa käyttäen erilaisia ymmärtämisstrategioita

- Oppilas ymmärtää tuttua sanastoa ja rakenteita sisältäviä tekstejä ja löytää niistä keskeiset asiat.
- Oppilas harjoittelee itsenäisesti opiskelun apuvälineiden käyttöä (esim sanastot, sanakirjat ja foneettiset merkit).
- Oppilas pystyy tekemään päätelmiä tekstistä myös kontekstin avulla.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstien tulkintataidot	Taitotaso A2.1: Oppilas ymmärtää helppoja, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sekä selkeää puhetta sisältäviä tekstejä. Oppilas ymmärtää lyhyiden, yksinkertaisten, itseään kiinnostavien viestien ydinsisällön ja tekstin pääajatukset tuttua sanastoa sisältävästä, ennakoitavasta tekstistä. Oppilas pystyy hyvin yksinkertaiseen päättelyyn asiayhteyden tukemana.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan englantia monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä ja toiminta englanninkielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Sisältöjen valinnassa lähtökohtana on oppilaiden jokapäiväinen elämänpiiri, kiinnostuksen kohteet sekä ajankohtaisuus, näkökulmana minä, me ja maailma. Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia, kuten esimerkiksi tervehtiminen, avun pyytäminen tai mielipiteen ilmaiseminen. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisten tekstien, kuten pienten tarinoiden, näytelmien, haastattelujen ja sanoitusten yhteydessä. Tarjotaan mahdollisuuksia harjoitella vaativampia kielenkäyttötilanteita. Opetellaan löytämään englanninkielistä aineistoa esimerkiksi ympäristöstä, verkosta ja kirjastosta. Valittaessa tekstejä ja aiheita otetaan huomioon englannin kielen levinneisyys ja asema globaalin kommunikaation kielenä. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti

ääntämistä sekä sana- ja lausepainoa, puherytmiä ja intonaatiota. Harjoitellaan tunnistamaan englannin kielen foneettisen tarkekirjoituksen merkkejä.

Paikallinen tarkennus:

- Tuttuja ja uusia viestinnässä keskeisiä fraaseja (uutena kestomuodot, säännöllisiä ja epäsäännöllisiä imperfektimuotoja, persoonapronominien objektimuodot, prepositioita)
- Työskennellään yksin ja yhdessä erilaisissa tilanteissa
- Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä ja toiminta englanninkielisessä ympäristössä
- Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia, kuten esimerkiksi tervehtiminen, avun pyytäminen
- Harjoitellaan tunnistamaan englannin kielen foneettisia merkkejä

T11 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tuottaa puhetta ja kirjoitusta aihepiirejä laajentaen sekä kiinnittäen huomiota myös keskeisiin rakenteisiin ja ääntämisen perussääntöihin

- Oppilas tutustuu sanajärjestyksen perusteisiin erilaisten tekstien kautta (SPOTPA).
- Oppilas osaa kirjoittaa lyhyen tekstin apuvälineitä käyttäen.
- Oppilas harjoittelee hyvää ääntämistä toistaen mallin mukaan, tutuimpien sanojen ja fraasien ääntäminen alkaa automatisoitua.
- Oppilas osaa viestiä lyhyesti erilaisissa arjen tilanteissa (esim kertoa itsestään, esittää pyyntöjä ja kysymyksiä ja vastata niihin, toimia tyypillisimmissä palvelutilanteissa, kirjoittaa viestin).
- Oppilas osaa perussanastoa ja yleisimpiä tilannesidonnaisia ilmaisuja sekä perusrakenteita (esim. imperfekti, adjektiivin vertailu) .

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstien tuottamistaidot	Taitotaso A2.1: Oppilas pystyy kertomaan jokapäiväisistä ja konkreettisista sekä itselleen tärkeistä asioista käyttäen yksinkertaisia lauseita ja konkreettista sanastoa. Oppilas osaa helposti ennakoitavan perussanaston ja monia keskeisimpiä rakenteita. Oppilas osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan englantia monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä ja toiminta englanninkielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Sisältöjen valinnassa lähtökohtana on oppilaiden jokapäiväinen elämänpiiri, kiinnostuksen kohteet sekä ajankohtaisuus, näkökulmana minä, me ja maailma. Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia, kuten esimerkiksi tervehtiminen, avun pyytäminen tai mielipiteen ilmaiseminen. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisten tekstien, kuten pienten tarinoiden, näytelmien, haastattelujen ja sanoitusten yhteydessä. Tarjotaan mahdollisuuksia harjoitella vaativampia kielenkäyttötilanteita. Opetellaan löytämään englanninkielistä aineistoa esimerkiksi ympäristöstä, verkosta ja kirjastosta. Valittaessa tekstejä ja aiheita otetaan huomioon englannin kielen levinneisyys ja asema globaalin kommunikaation kielenä. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti ääntämistä sekä sana- ja lausepainoa, puherytmiä ja intonaatiota. Harjoitellaan tunnistamaan englannin kielen foneettisen tarkekirjoituksen merkkejä.

Paikallinen tarkennus:

- Tuttuja ja uusia viestinnässä keskeisiä fraaseja (uutena kestomuodot, säännöllisiä ja epäsäännöllisiä imperfektimuotoja, persoonapronominien objektimuodot, prepositioita)
- Työskennellään yksin ja yhdessä erilaisissa tilanteissa
- Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä ja toiminta englanninkielisessä ympäristössä
- Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia, kuten esimerkiksi tervehtiminen, avun pyytäminen
- Harjoitellaan tunnistamaan englannin kielen foneettisia merkkejä

6

Vuosiluokan tavoitteet ja keskeiset sisällöt

T1 ohjata oppilasta havaitsemaan lähiympäristön ja maailman kielellinen ja kulttuurinen runsaus sekä englannin asema globaalin viestinnän kielenä

- Oppilas opettelee työskentelemään yksin ja yhdessä muiden kanssa erilaisissa tilanteissa hyödyntäen tieto- ja viestintätekniikkaa (esim. mahdollisuus kansainväliseen yhteistyöhön).
- Oppilas tutustuu alustavasti siihen, miksi englannin kielestä on tullut globaalin viestinnän kieli (esimerkiksi siirtolaisuuden ja siirtomaiden historian kautta).

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kielellisen ympäristön hahmottaminen	Oppilas osaa kuvata pääpiirteissään, millaisia kieliä on hänen lähiympäristössään, mitkä ovat maailman eniten puhutut kielet ja miten laajalti levinnyt englannin kieli on.

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tutustutaan kielten ja kulttuurien moninaisuuteen sekä englannin levinneisyyteen mm. internetissä. Pohditaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaa. Hankitaan tietoa kielen ja kulttuurin merkityksestä yksilölle ja yhteisölle. Harjoitellaan arvostavaa kielenkäyttöä vuorovaikutustilanteissa. Kuunnellaan eri kieliä, katsellaan eri tapoja kirjoittaa, tehdään havaintoja sanojen lainautumisesta kielestä toiseen. Pohditaan, miten voi toimia, jos osaa kieltä vain vähän.

Paikallinen tarkennus:

- Erilaisia tuttuja ja uusia aihepiirisanastoja sekä viestinnälle keskeisiä fraaseja (aikaisemmin opiskeltujen sanastojen lisäksi maanosat, asuminen ja asumismuodot, kaupunkisanastoa, ympäristö ja ekologisuus)

T2 motivoida oppilasta arvostamaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaansa sekä maailman kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta ja kohtaamaan ihmisiä ilman arvottavia ennakko-oletuksia

- Oppilas osaa työskennellä yksin ja yhdessä muiden kanssa erilaisissa tilanteissa.
- Oppilas osaa hyödyntää omaa kielitaustaansa englannin kielen opiskelussa.
- Oppilasta osaa huomioida jonkin verran eri kulttuuritaustojen vaikutusta viestinnässä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tutustutaan kielten ja kulttuurien moninaisuuteen sekä englannin levinneisyyteen mm. internetissä. Pohditaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaa. Hankitaan tietoa kielen ja kulttuurin merkityksestä yksilölle ja yhteisölle. Harjoitellaan arvostavaa kielenkäyttöä vuorovaikutustilanteissa. Kuunnellaan eri kieliä, katsellaan eri tapoja kirjoittaa, tehdään havaintoja sanojen lainautumisesta kielestä toiseen. Pohditaan, miten voi toimia, jos osaa kieltä vain vähän.

Paikallinen tarkennus:

- Erilaisia tuttuja ja uusia aihepiirisanastoja sekä viestinnälle keskeisiä fraaseja (aikaisemmin opiskeltujen sanastojen lisäksi maanosat, asuminen ja asumismuodot, kaupunkisanastoa, ympäristö ja ekologisuus)

T3 ohjata oppilasta havaitsemaan kieliä yhdistäviä ja erottavia ilmiöitä sekä tukea oppilaan kielellisen päättelykyvyn kehittymistä

- Oppilas osaa perussanastoa sekä monia keskeisiä rakenteita (mm sanajärjestys, eri aikamuotoja, lauseenjäsenet).
- Oppilas ymmärtää, että kielillä on yhteisiä piirteitä (esim rakenteissa).
- Oppilas tutustuu kielitiedon peruskäsitteisiin ja vertailee niiden yhtäläisyyksiä muihin osaamiinsa kieliin.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kielellinen päättely	Oppilas osaa tehdä havaintoja englannin kielen ja äidinkielensä tai muun osaamansa kielen rakenteellisista, sanastollisista tai muista eroista ja yhtäläisyyksistä.

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tutustutaan kielten ja kulttuurien moninaisuuteen sekä englannin levinneisyyteen mm. internetissä. Pohditaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaa. Hankitaan tietoa kielen ja kulttuurin merkityksestä yksilölle ja yhteisölle. Harjoitellaan arvostavaa kielenkäyttöä vuorovaikutustilanteissa. Kuunnellaan eri kieliä, katsellaan eri tapoja kirjoittaa, tehdään havaintoja sanojen lainautumisesta kielestä toiseen. Pohditaan, miten voi toimia, jos osaa kieltä vain vähän.

Paikallinen tarkennus:

- Erilaisia tuttuja ja uusia aihepiirisanastoja sekä viestinnälle keskeisiä fraaseja (aikaisemmin opiskeltujen sanastojen lisäksi maanosat, asuminen ja asumismuodot, kaupunkisanastoa, ympäristö ja ekologisuus)

T4 ohjata oppilasta ymmärtämään, että englanniksi on saatavilla runsaasti aineistoa ja valitsemaan niistä omaa oppimistaan edistävää, sisällöltään ja vaikeustasoltaan sopivaa aineistoa

- Oppilas osaa valita itselleen sopivan materiaalin tarjotuista vaihtoehdoista.
- Oppilas osaa hyödyntää itselleen tuttuja sovelluksia tai muita kielenopiskelumateriaaleja oman opiskelunsa tukena.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Englanninkielisen aineiston löytäminen	Oppilas osaa kertoa, millaista englanninkielistä hänen omaa oppimistaan edistävää aineistoa on saatavilla.

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tutustutaan kielten ja kulttuurien moninaisuuteen sekä englannin levinneisyyteen mm. internetissä. Pohditaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaa. Hankitaan tietoa kielen ja kulttuurin merkityksestä yksilölle ja yhteisölle. Harjoitellaan arvostavaa kielenkäyttöä vuorovaikutustilanteissa. Kuunnellaan eri kieliä, katsellaan eri tapoja kirjoittaa, tehdään havaintoja sanojen lainautumisesta kielestä toiseen. Pohditaan, miten voi toimia, jos osaa kieltä vain vähän.

Paikallinen tarkennus:

- Erilaisia tuttuja ja uusia aihepiirisanastoja sekä viestinnälle keskeisiä fraaseja (aikaisemmin opiskeltujen sanastojen lisäksi maanosat, asuminen ja asumismuodot, kaupunkisanastoa, ympäristö ja ekologisuus)

T5 tutustua yhdessä opetuksen tavoitteisiin ja luoda salliva opiskeluilmapiiri, jossa tärkeintä on viestin välittyminen sekä kannustava yhdessä oppiminen

- Oppilas harjoittelee mielipiteen ilmaisua ja toisten mielipiteiden kuuntelua.
- Oppilas harjoittelee edelleen itse- ja vertaisarviointia sekä rakentavan palautteen antamista ja vastaanottamista.
- Oppilas harjoittelee vuorovaikutusta aihepiiriltään erilaisissa tilanteissa ja pyrkii jatkamaan rohkeasti viestintätilannetta erilaisia keinoja käyttäen.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tietoisuus tavoitteista ja toiminta ryhmässä	Oppilas osaa kuvata opiskelun tavoitteita ja osallistuu ryhmän yhteisten tehtävien tekoon.

S2 Kielenopiskelutaidot

Opetellaan suunnittelemaan toimintaa yhdessä, antamaan ja ottamaan vastaan palautetta ja ottamaan vastuuta. Opetellaan tehokkaita kielenopiskelutapoja, kuten uusien sanojen ja rakenteiden aktiivista käyttöä omissa ilmaisuissa, muistiinpainamiskeinoja, tuntemattoman sanan merkityksen päättelemistä asiayhteydestä. Totutellaan arvioimaan omaa kielitaitoa esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua käyttäen.

Paikallinen tarkennus:

- Oppilas kertaa tuttuja rakenteita ja harjoittelee joitakin uusia viestinnässä keskeisiä rakenteita (epäsäännöllinen imperfekti, adverbeja, lisää prepositioita, perfekti, futuuri, genetiivin of-rakenne)
- Opetellaan tehokkaita kielenopiskelutapoja, kuten uusien sanojen ja rakenteiden aktiivista käyttöä omissa ilmaisuissa, muistiinpainamiskeinoja, tuntemattoman sanan merkityksen päättelemistä asiayhteydestä

T6 ohjata oppilasta ottamaan vastuuta omasta kielenopiskelustaan ja kannustaa harjaannuttamaan kielitaitoaan rohkeasti ja myös tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen sekä kokeilemaan, millaiset tavat oppia kieliä sopivat hänelle parhaiten

- Oppilas ottaa vastuuta omasta kielenopiskelustaan (esim opiskeluvälineet, pari- ja ryhmätyöt ja kokeisiin valmistautuminen).
- Oppilas hyödyntää monipuolisesti tieto-ja viestintäteknologiaa opiskelussaan (esim. tuottaa ja tallentaa englanninkielistä tekstiä ja puhetta eri laitteilla).
- Oppilas harjoittelee erilaisia oppimaan oppimisen taitoja.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kielenopiskelutavoitteiden asettaminen ja löytäminen	Oppilas asettaa tavoitteita kielenopiskelulleen, harjoittelee erilaisia tapoja opiskella kieliä käyttäen myös tieto- ja viestintäteknologiaa, harjaannuttaa ja arvioi taitojaan

S2 Kielenopiskelutaidot

Opetellaan suunnittelemaan toimintaa yhdessä, antamaan ja ottamaan vastaan palautetta ja ottamaan vastuuta. Opetellaan tehokkaita kielenopiskelutapoja, kuten uusien sanojen ja rakenteiden aktiivista käyttöä omissa ilmaisuissa, muistiinpainamiskeinoja, tuntemattoman sanan merkityksen päättelemistä asiayhteydestä. Totutellaan arvioimaan omaa kielitaitoa esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua käyttäen.

Paikallinen tarkennus:

- Oppilas kertaa tuttuja rakenteita ja harjoittelee joitakin uusia viestinnässä keskeisiä rakenteita (epäsäännöllinen imperfekti, adverbeja, lisää prepositioita, perfekti, futuuri, genetiivin of-rakenne)
- Opetellaan tehokkaita kielenopiskelutapoja, kuten uusien sanojen ja rakenteiden aktiivista käyttöä omissa ilmaisuissa, muistiinpainamiskeinoja, tuntemattoman sanan merkityksen päättelemistä asiayhteydestä

T7 ohjata oppilasta harjoittelemaan vuorovaikutusta aihepiiriltään monenlaisissa tilanteissa rohkaisten viestinnän jatkumiseen mahdollisista katkoksista huolimatta

- Oppilas ymmärtää selkeää puhetta ja pystyy seuraamaan keskustelua itselleen tutuista ja tärkeistä aiheista.
- Oppilas harjoittelee vuorovaikutusta aihepiiriltään erilaisissa tilanteissa ja pyrkii jatkamaan rohkeasti viestintätilannetta erilaisia keinoja käyttäen.
- Oppilas harjoittelee mielipiteen ilmaisua.
- Oppilas osaa kuvailla melko sujuvasti lähipiiriään ja selviää tavallisimmista arjen tilanteista (esim. palvelutilanteita, yksinkertaiset sosiaaliset kohtaamiset).
- Oppilas ymmärtää yksinkertaisia ja arkisia tekstejä (esim yksinkertaiset käyttöohjeet, pienet uutiset) sekä ymmärtää pidemmästä tekstistä pääkohtia sanastoja hyödyntäen.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Taitotaso A2.1: Oppilas pystyy vaihtamaan ajatuksia tai tietoja tutuissa ja jokapäiväisissä tilanteissa sekä toisinaan ylläpitämään viestintätilannetta.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan englantia monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä ja toiminta englanninkielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Sisältöjen valinnassa lähtökohtana on oppilaiden jokapäiväinen elämänpiiri, kiinnostuksen kohteet sekä ajankohtaisuus, näkökulmana minä, me ja maailma. Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia, kuten esimerkiksi tervehtiminen, avun pyytäminen tai mielipiteen ilmaiseminen. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisten tekstien, kuten pienten tarinoiden, näytelmien, haastattelujen ja sanoitusten yhteydessä. Tarjotaan mahdollisuuksia harjoitella vaativampia kielenkäyttötilanteita. Opetellaan löytämään englanninkielistä aineistoa esimerkiksi ympäristöstä, verkosta ja kirjastosta. Valittaessa tekstejä ja aiheita otetaan huomioon englannin kielen levinneisyys ja asema globaalin kommunikaation kielenä. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti ääntämistä sekä sana- ja lausepainoa, puherytmiä ja intonaatiota. Harjoitellaan tunnistamaan englannin kielen foneettisen tarkekirjoituksen merkkejä.

Paikallinen tarkennus:

- Suullinen esitys (esim. puhe, pienet tutkielmat tai esitelmä)
- Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä ja toiminta englanninkielisessä ympäristössä
- Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia, kuten esimerkiksi tervehtiminen, avun pyytäminen tai mielipiteen ilmaiseminen
- Opetellaan löytämään englanninkielistä aineistoa esimerkiksi ympäristöstä, verkosta ja kirjastosta
- Harjoitellaan tunnistamaan englannin kielen foneettisia merkkejä

T8 rohkaista oppilasta pitämään yllä viestintätilannetta käyttäen monenlaisia viestinnän jatkamisen keinoja

- Oppilas osaa kuvailla melko sujuvasti lähipiiriään ja selviää tavallisimmista arjen tilanteista ja sosiaalisista kohtaamisista.
- Oppilas ymmärtää tuttua sanastoa ja rakenteita sisältäviä tekstejä ja löytää niistä keskeiset asiat sekä pystyy päättelemään pääkohdat vieraammistakin aiheista.
- Oppilas harjoittelee small talkin käyttöä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Viestintästrategioiden käyttö	Taitotaso A2.1: Oppilas osallistuu enenevässä määrin viestintään. Oppilas turvautuu harvemmin ei-kielellisiin ilmaisuihin. Oppilas joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä melko usein. Oppilas osaa jonkin verran soveltaa viestintäkumppanin ilmaisuja omassa viestinnässään.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan englantia monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä ja toiminta englanninkielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Sisältöjen valinnassa lähtökohtana on oppilaiden jokapäiväinen elämänpiiri, kiinnostuksen kohteet sekä ajankohtaisuus, näkökulmana minä, me ja maailma. Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia, kuten esimerkiksi tervehtiminen, avun pyytäminen tai mielipiteen ilmaiseminen. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisten tekstien, kuten pienten tarinoiden, näytelmien, haastattelujen ja sanoitusten yhteydessä. Tarjotaan mahdollisuuksia harjoitella vaativampia kielenkäyttötilanteita. Opetellaan löytämään englanninkielistä aineistoa esimerkiksi ympäristöstä, verkosta ja kirjastosta. Valittaessa tekstejä ja aiheita otetaan huomioon englannin kielen levinneisyys ja asema globaalin kommunikaation kielenä. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti ääntämistä sekä sana- ja lausepainoa, puherytmiä ja intonaatiota. Harjoitellaan tunnistamaan englannin kielen foneettisen tarkekirjoituksen merkkejä.

Paikallinen tarkennus:

- Suullinen esitys (esim. puhe, pienet tutkielmat tai esitelmä)
- Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä ja toiminta englanninkielisessä ympäristössä
- Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia, kuten esimerkiksi tervehtiminen, avun pyytäminen tai mielipiteen ilmaiseminen
- Opetellaan löytämään englanninkielistä aineistoa esimerkiksi ympäristöstä, verkosta ja kirjastosta
- Harjoitellaan tunnistamaan englannin kielen foneettisia merkkejä

T9 tukea oppilaan viestinnän kulttuurista sopivuutta tarjoamalla mahdollisuuksia harjoitella monipuolisia sosiaalisia tilanteita

- Oppilas hyödyntää omaa kieli- ja kulttuuritaustaansa viestintätilanteissa.
- Oppilas ymmärtää selkeää puhetta ja pystyy osallistumaan keskusteluun itselleen tutuista ja tärkeistä aiheista.
- Oppilas tutustuu erilaisiin tekstilajeihin (esim yksinkertaiset käyttöohjeet, pienet uutiset) sekä ymmärtää pidemmästä tekstistä pääkohtia ja sanastoja hyödyntäen myös yksityiskohtia.
- Oppilas osaa kuvailla melko sujuvasti lähipiiriään ja selviää tavallisimmista arjen tilanteista (esim palvelutilanteet, yksinkertaiset sosiaaliset kohtaamiset).
- Oppilaan puhuminen kehittyy sujuvammaksi ja hänen ääntämisensä kehittyy ja selkenee.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Viestinnän kulttuurinen sopivuus	Taitotaso A2.1: Oppilas selviytyy lyhyistä sosiaalisista tilanteista. Oppilas osaa käyttää yleisimpiä kohteliaita tervehdyksiä ja puhuttelumuotoja sekä esittää kohteliaasti esimerkiksi pyyntöjä, kutsuja, ehdotuksia ja anteeksipyyntöjä ja vastata sellaisiin.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan englantia monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä

elämä ja toiminta englanninkielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Sisältöjen valinnassa lähtökohtana on oppilaiden jokapäiväinen elämänpiiri, kiinnostuksen kohteet sekä ajankohtaisuus, näkökulmana minä, me ja maailma. Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia, kuten esimerkiksi tervehtiminen, avun pyytäminen tai mielipiteen ilmaiseminen. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisten tekstien, kuten pienten tarinoiden, näytelmien, haastattelujen ja sanoitusten yhteydessä. Tarjotaan mahdollisuuksia harjoitella vaativampia kielenkäyttötilanteita. Opetellaan löytämään englanninkielistä aineistoa esimerkiksi ympäristöstä, verkosta ja kirjastosta. Valittaessa tekstejä ja aiheita otetaan huomioon englannin kielen levinneisyys ja asema globaalin kommunikaation kielenä. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti ääntämistä sekä sana- ja lausepainoa, puherytmiä ja intonaatiota. Harjoitellaan tunnistamaan englannin kielen foneettisen tarkekirjoituksen merkkejä.

Paikallinen tarkennus:

- Suullinen esitys (esim. puhe, pienet tutkielmat tai esitelmä)
- Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä ja toiminta englanninkielisessä ympäristössä
- Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia, kuten esimerkiksi tervehtiminen, avun pyytäminen tai mielipiteen ilmaiseminen
- Opetellaan löytämään englanninkielistä aineistoa esimerkiksi ympäristöstä, verkosta ja kirjastosta
- Harjoitellaan tunnistamaan englannin kielen foneettisia merkkejä

T10 ohjata oppilasta työskentelemään vaativuudeltaan monentasoisten puhuttujen ja kirjoitettujen tekstien parissa käyttäen erilaisia ymmärtämisstrategioita

- Oppilas osaa käyttää opiskelun apuvälineitä (esim sanastot, sanakirjat ja foneettiset merkit).
- Oppilas ymmärtää erilaisia tekstejä (esim yksinkertaiset käyttöohjeet, pienet uutiset) ja niiden yksityiskohtia sanastoja hyödyntäen.
- Oppilas pystyy tekemään päätelmiä tekstistä myös kontekstin avulla.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstien tulkintataidot	Taitotaso A2.1: Oppilas ymmärtää helppoja, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sekä selkeää puhetta sisältäviä tekstejä. Oppilas ymmärtää lyhyiden, yksinkertaisten, itseään kiinnostavien viestien ydinsisällön ja tekstin pääajatukset tuttua sanastoa sisältävästä, ennakoitavasta tekstistä. Oppilas pystyy hyvin yksinkertaiseen päättelyyn asiayhteyden tukemana.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan englantia monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä ja toiminta englanninkielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Sisältöjen valinnassa lähtökohtana on oppilaiden jokapäiväinen elämänpiiri, kiinnostuksen kohteet sekä ajankohtaisuus, näkökulmana minä, me ja maailma. Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia, kuten esimerkiksi tervehtiminen, avun pyytäminen tai mielipiteen ilmaiseminen. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisten tekstien, kuten pienten tarinoiden, näytelmien, haastattelujen ja sanoitusten yhteydessä. Tarjotaan mahdollisuuksia harjoitella vaativampia kielenkäyttötilanteita. Opetellaan löytämään englanninkielistä aineistoa esimerkiksi ympäristöstä,

verkosta ja kirjastosta. Valittaessa tekstejä ja aiheita otetaan huomioon englannin kielen levinneisyys ja asema globaalin kommunikaation kielenä. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti ääntämistä sekä sana- ja lausepainoa, puherytmiä ja intonaatiota. Harjoitellaan tunnistamaan englannin kielen foneettisen tarkekirjoituksen merkkejä.

Paikallinen tarkennus:

- Suullinen esitys (esim. puhe, pienet tutkielmat tai esitelmä)
- Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä ja toiminta englanninkielisessä ympäristössä
- Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia, kuten esimerkiksi tervehtiminen, avun pyytäminen tai mielipiteen ilmaiseminen
- Opetellaan löytämään englanninkielistä aineistoa esimerkiksi ympäristöstä, verkosta ja kirjastosta
- Harjoitellaan tunnistamaan englannin kielen foneettisia merkkejä

T11 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tuottaa puhetta ja kirjoitusta aihepiirejä laajentaen sekä kiinnittäen huomiota myös keskeisiin rakenteisiin ja ääntämisen perussääntöihin

- Oppilas harjoittelee englannin sanajärjestystä (SPOTPA) ja sen käyttöä omassa tekstissä.
- Oppilas harjoittelee hyvää ääntämistä hyödyntäen aikaisemmin opittuja ääntämismalleja.
- Oppilas osaa perussanastoa ja yleisimpiä tilannesidonnaisia ilmaisuja sekä perusrakenteita (esim. imperfekti, adjektiivin vertailu).
- Oppilas pystyy tuottamaan lyhyitä tekstejä.
- Oppilas harjoittelee vuorovaikutusta aihepiiriltään erilaisissa tilanteissa ja pyrkii jatkamaan rohkeasti viestintätilannetta erilaisia keinoja käyttäen.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstien tuottamistaidot	Taitotaso A2.1: Oppilas pystyy kertomaan jokapäiväisistä ja konkreettisista sekä itselleen tärkeistä asioista käyttäen yksinkertaisia lauseita ja konkreettista sanastoa. Oppilas osaa helposti ennakoitavan perussanaston ja monia keskeisimpiä rakenteita. Oppilas osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan englantia monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä ja toiminta englanninkielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Sisältöjen valinnassa lähtökohtana on oppilaiden jokapäiväinen elämänpiiri, kiinnostuksen kohteet sekä ajankohtaisuus, näkökulmana minä, me ja maailma. Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia, kuten esimerkiksi tervehtiminen, avun pyytäminen tai mielipiteen ilmaiseminen. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisten tekstien, kuten pienten tarinoiden, näytelmien, haastattelujen ja sanoitusten yhteydessä. Tarjotaan mahdollisuuksia harjoitella vaativampia kielenkäyttötilanteita. Opetellaan löytämään englanninkielistä aineistoa esimerkiksi ympäristöstä, verkosta ja kirjastosta. Valittaessa tekstejä ja aiheita otetaan huomioon englannin kielen levinneisyys ja asema globaalin kommunikaation kielenä. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti ääntämistä sekä sana- ja lausepainoa, puherytmiä ja intonaatiota. Harjoitellaan tunnistamaan englannin kielen foneettisen tarkekirjoituksen merkkejä.

Paikallinen tarkennus:

- Suullinen esitys (esim. puhe, pienet tutkielmat tai esitelmä)
- Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä ja toiminta englanninkielisessä ympäristössä
- Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia, kuten esimerkiksi tervehtiminen, avun pyytäminen tai mielipiteen ilmaiseminen
- Opetellaan löytämään englanninkielistä aineistoa esimerkiksi ympäristöstä, verkosta ja kirjastosta
- Harjoitellaan tunnistamaan englannin kielen foneettisia merkkejä

Espanjan kieli, A2-oppimäärä

Oppiaineen tehtävä

Kieli on oppimisen ja ajattelun edellytys. Kieli on mukana kaikessa koulun toiminnassa, ja jokainen opettaja on kielen opettaja. Kielten opiskelu edistää ajattelutaitojen kehittymistä. Se antaa aineksia monikielisen ja -kulttuurisen identiteetin muodostumiselle ja arvostamiselle. Sanavaraston ja rakenteiden karttuessa myös vuorovaikutus- ja tiedonhankintataidot kehittyvät. Kielten opiskelussa on runsaasti sijaa ilolle, leikillisyydelle ja luovuudelle.

Kielten opetus on osa kielikasvatusta ja johdatusta kielitietoisuuteen. Oppilaissa herätetään kiinnostus kouluyhteisön ja ympäröivän maailman kielelliseen ja kulttuuriseen moninaisuuteen ja heitä rohkaistaan viestimään autenttisissa ympäristöissä. Koulussa ohjataan arvostamaan eri kieliä, niiden puhujia ja erilaisia kulttuureita. Sukupuolten tasa-arvoa kielivalinnoissa ja kielten opiskelussa vahvistetaan erilaisia oppilaita kiinnostavalla kielivalintatiedotuksella, rohkaisemalla oppilaita tekemään aidosti itseään kiinnostavia valintoja sukupuolesta riippumatta, käsittelemällä opetuksessa monipuolisesti erilaisia aiheita sekä käyttämällä vaihtelevia ja toiminnallisia työtapoja.

Kielten opiskelu valmistaa oppilaita suunnitelmalliseen ja luovaan työskentelyyn erilaisissa kokoonpanoissa. Oppilaille ja oppilasryhmille luodaan mahdollisuuksia verkostoitumiseen ja yhteydenpitoon ihmisten kanssa myös eri puolilla maailmaa. Tieto- ja viestintäteknologia tarjoaa yhden luontevan mahdollisuuden toteuttaa kieltenopetusta autenttisista tilanteista ja oppilaiden viestintätarpeista lähtien. Opetus antaa myös valmiuksia osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen.

Opetus vahvistaa oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää niitä rohkeasti. Oppilaille annetaan mahdollisuus edetä yksilöllisesti ja saada tarpeen mukaan tukea oppimiselleen. Opetus järjestetään niin, että myös muita nopeammin etenevät tai kieltä entuudestaan osaavat voivat edistyä.

Kielten opetuksessa kehitetään monilukutaitoa ja käsitellään erilaisia tekstejä. Lasten ja nuorten erilaiset kiinnostuksen kohteet otetaan huomioon tekstien valinnassa. Opetuksessa luodaan siltoja myös eri kielten välille sekä oppilaiden vapaa-ajan kielenkäyttöön. Myös työelämässä tarvittavaan kielitaitoon kiinnitetään huomiota tekstien ja tehtävien valinnassa. Oppilaita ohjataan hakemaan osaamillaan kielillä tietoa.

Vieraan kielen A-oppimäärä vuosiluokilla 3-6

Vuosiluokilla 3 – 6 kaikilla oppilailla on äidinkielen lisäksi opetusta vähintään kahdessa muussa kielessä: yhteisessä A1-kielessä sekä B1- kielessä ja mahdollisesti myös A2-kielessä, joka on A-kielen valinnainen oppimäärä.

A2-kielen vuosiviikkotuntien jakamisessa eri vuosiluokille ei ole 6. vuosiluokan nivelvaihetta.

Vieraan kielen opetussuunnitelman perusteet on laadittu perusteiksi mille tahansa kielelle, jolle ei ole kielikohtaisia perusteita. Opetuksen järjestäjä huolehtii tällöin kielikohtaisen sovelluksen laatimisesta paikalliseen opetussuunnitelmaan näiden perusteiden pohjalta. Perusteissa kuvattu

kehittyvän kielitaidon taso 6. vuosiluokan lopussa ja perusopetuksen päättövaiheessa soveltuu parhaiten indoeurooppalaisiin kieliin sekä eurooppalaisiin kieliin, joissa käytetään aakkosiin pohjautuvaa kirjoitusjärjestelmää. Muihin opetuksen järjestäjän kieliohjelmaan sisältyviin kieliin opetuksen järjestäjä laatii opetussuunnitelman noudattaen näitä perusteita soveltuvin osin. Kansainvälisesti hyväksyttyjä kielikohtaisia viitekehyksiä noudatetaan soveltuvin osin ei-eurooppalaisten kielten opetuksessa ottaen huomioon esimerkiksi erilaisten kirjoitusmerkkien vaikutus kielen oppimisnopeuteen.

Vieraan kielen A-oppimäärän oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 3-6

Tavoitteena on, että kielenkäyttö olisi mahdollisimman asianmukaista, luonnollista ja oppilaille merkityksellistä. Työskentelyssä korostuu pari- ja pienryhmätyö sekä yhdessä oppiminen erityyppisissä oppimisympäristöissä. Monikielisyys- ja kielikasvatuksen tavoitteiden saavuttamiseksi tarvitaan opettajien yhteistyötä. Leikin, laulun, pelillisyyden ja draaman avulla oppilaat saavat mahdollisuuden kokeilla kasvavaa kielitaitoaan ja käsitellä myös asenteita. Opetuksessa käytetään monipuolisesti eri viestintäkanavia ja -välineitä. Oppilaita ohjataan aktiiviseen toimijuuteen ja itsenäiseen vastuun ottoon omasta oppimisestaan Eurooppalaisen kielisalkun tai vastaavan työvälineen avulla. Oppilaat tutustuvat ympäröivän yhteisön monikielisyyteen ja -kulttuurisuuteen kotikansainvälisyyden avulla. Heille tarjotaan myös mahdollisuuksia harjoitella kansainvälistä yhteydenpitoa. Kohdekieltä käytetään aina kun se on mahdollista.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki vieraan kielen A-oppimäärässä vuosiluokilla 3-6

Oppilaita ohjataan käyttämään kielitaitoaan rohkeasti. Runsas viestinnällinen harjoittelu tukee oppilaiden kielitaidon kehittymistä. Oppilaita kannustetaan opiskelemaan myös muita koulun tarjoamia kieliä. Oppilaille, joilla on kieliin liittyviä oppimisvaikeuksia, tarjotaan tukea. Opetus suunnitellaan niin, että se tarjoaa haasteita myös muita nopeammin edistyville tai kieltä entuudestaan osaaville oppilaille.

Oppilaita kannustetaan vieraiden kielten opintoihin oppimisvaikeuksista huolimatta. Oppilasta ohjataan tunnistamaan ja hyödyntämään omia vahvuuksiaan kielenoppijana. Oppilaan kielitietoisuutta lisätään kiinnittämällä huomio kielten samankaltaisuuksiin.

Oppilaan oppimisen arviointi vieraan kielen A-oppimäärässä vuosiluokilla 3-6

Arviointi on luonteeltaan kannustavaa ja antaa oppilaille mahdollisuuden tulla tietoiseksi omista taidoistaan, kehittää niitä ja painottaa itselleen luontevia ilmaisumuotoja tai osoittaa informaalin oppimisen kautta hankittua osaamista. Monipuolinen arviointi tarjoaa mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan myös oppilaille, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia tai joilla on muulla tavoin kielellisesti erilaiset lähtökohdat. Arvioinnissa välineenä voidaan käyttää esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua.

Vieraan kielen sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi oppilaiden osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin. Määritellessään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositodistusta varten opettaja käyttää vieraan kielen A-oppimäärän valtakunnallisia arviointikriteereitä. Opinnoissa edistymisen kannalta on keskeistä, että oppimista arvioidaan monin eri tavoin myös itse- ja vertaisarvioinnin keinoin ja että arviointi kohdistuu kaikkiin arvioitaviin tavoitteisiin. Arvioinnissa otetaan huomioon kaikki kielitaidon osa-alueet. Niiden arviointi perustuu Eurooppalaiseen viitekehykseen ja sen pohjalta laadittuun suomalaiseen sovellukseen.

4

Vuosiluokan tavoitteet ja keskeiset sisällöt

T1 ohjata oppilasta havaitsemaan lähiympäristön ja maailman kielellinen ja kulttuurinen runsaus sekä opiskeltavan kielen asema siinä

- Oppilas oppii nauttimaan uuden kielen opiskelusta ja oman maailmankuvan laajenemisesta
- Oppilas harjoittelee tunnistamaan eri kielten samankaltaisuuksia ja eroja (esim. lainasanat)

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kielellisen ympäristön sekä kohdekielen aseman ja merkityksen hahmottaminen	Oppilas tietää, että maailman kielet jakautuvat kielikuntiin ja osaa kertoa, mihin kielikuntaan opiskeltava kieli kuuluu. Oppilas osaa kuvata, mitä kieliä lähiympäristössä puhutaan.

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tutustutaan kielten ja kulttuurien monimuotoisuuteen sekä opiskeltavan kielen levinneisyyteen ja tarvittaessa päävariantteihin. Hankitaan tietoa kielen ja kulttuurin merkityksestä yksilölle ja yhteisölle. Pohditaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaa. Harjoitellaan arvostavaa kielenkäyttöä vuorovaikutuksessa. Kuunnellaan eri kieliä, katsellaan erilaisia tapoja kirjoittaa, tehdään havaintoja sanojen lainautumisesta kielestä toiseen. Pohditaan, miten voi toimia, jos osaa kieltä vain vähän.

Paikallinen tarkennus:

- Pohditaan, miten voi toimia, jos osaa kieltä vielä vain vähän
- Tehdään havaintoja sanojen lainautumisesta kielistä toisiin
- Tutustutaan espanjan kielen ja sen kulttuurialueiden monimuotoisuuteen ja espanjan kielen levinneisyyteen maailmassa

T2 motivoida oppilasta arvostamaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaansa sekä maailman kielellistä ja kulttuurista monimuotoisuutta ja kohtaamaan ihmisiä ilman arvottavia ennakko-oletuksia

- Oppilas oppii hahmottamaan maailman monikielisenä ja-kuttuurisen toimintaympäristönä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tutustutaan kielten ja kulttuurien monimuotoisuuteen sekä opiskeltavan kielen levinneisyyteen ja tarvittaessa päävariantteihin. Hankitaan tietoa kielen ja kulttuurin merkityksestä yksilölle ja yhteisölle. Pohditaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaa. Harjoitellaan arvostavaa kielenkäyttöä vuorovaikutuksessa. Kuunnellaan eri kieliä, katsellaan erilaisia tapoja kirjoittaa, tehdään havaintoja sanojen lainautumisesta kielestä toiseen. Pohditaan, miten voi toimia, jos osaa kieltä vain vähän.

Paikallinen tarkennus:

- Pohditaan, miten voi toimia, jos osaa kieltä vielä vain vähän
- Tehdään havaintoja sanojen lainautumisesta kielistä toisiin
- Tutustutaan espanjan kielen ja sen kulttuurialueiden monimuotoisuuteen ja espanjan kielen levinneisyyteen maailmassa

T3 ohjata oppilasta havaitsemaan kieliä yhdistäviä ja erottavia ilmiöitä sekä tukea oppilaan kielellisen uteliaisuuden ja päättelykyvyn kehittymistä

- Oppilas harjoittelee tunnistamaan eri kielten samankaltaisuuksia ja eroja (esim. lainasanat)
- Oppilas havaitsee kieliä yhdistäviä ja erottavia ilmiöitä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kielellinen päättely	Oppilas osaa tehdä havaintoja opiskeltavan kielen ja äidinkielensä tai muun osaamansa kielen rakenteellisista, sanastollisista tai muista eroista ja yhtäläisyyksistä.

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tutustutaan kielten ja kulttuurien monimuotoisuuteen sekä opiskeltavan kielen levinneisyyteen ja tarvittaessa päävariantteihin. Hankitaan tietoa kielen ja kulttuurin merkityksestä yksilölle ja yhteisölle. Pohditaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaa. Harjoitellaan arvostavaa kielenkäyttöä vuorovaikutuksessa. Kuunnellaan eri kieliä, katsellaan erilaisia tapoja kirjoittaa, tehdään havaintoja sanojen lainautumisesta kielestä toiseen. Pohditaan, miten voi toimia, jos osaa kieltä vain vähän.

Paikallinen tarkennus:

- Pohditaan, miten voi toimia, jos osaa kieltä vielä vain vähän
- Tehdään havaintoja sanojen lainautumisesta kielistä toisiin
- Tutustutaan espanjan kielen ja sen kulttuurialueiden monimuotoisuuteen ja espanjan kielen levinneisyyteen maailmassa

T4 ohjata oppilasta löytämään kohdekielistä aineistoa

- Oppilas tutustuu autenttiseen kohdekieliseen tekstiin mm. laulujen ja lorujen muodossa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kohdekielisen aineiston löytäminen	Oppilas osaa kertoa, missä opiskeltavaa kieltä voi nähdä tai kuulla.

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tutustutaan kielten ja kulttuurien monimuotoisuuteen sekä opiskeltavan kielen levinneisyyteen ja tarvittaessa päävariantteihin. Hankitaan tietoa kielen ja kulttuurin merkityksestä yksilölle ja yhteisölle. Pohditaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaa. Harjoitellaan arvostavaa kielenkäyttöä vuorovaikutuksessa. Kuunnellaan eri kieliä, katsellaan erilaisia tapoja kirjoittaa, tehdään

havaintoja sanojen lainautumisesta kielestä toiseen. Pohditaan, miten voi toimia, jos osaa kieltä vain vähän.

Paikallinen tarkennus:

- Pohditaan, miten voi toimia, jos osaa kieltä vielä vain vähän
- Tehdään havaintoja sanojen lainautumisesta kielistä toisiin
- Tutustutaan espanjan kielen ja sen kulttuurialueiden monimuotoisuuteen ja espanjan kielen levinneisyyteen maailmassa

T5 tutustua yhdessä opetuksen tavoitteisiin ja luoda salliva opiskeluilmapiiri, jossa tärkeintä on viestin välittyminen sekä kannustava yhdessä oppiminen

- Oppilas luo positiivista opiskeluympäristöä itselleen ja muille: näkee virheet mahdollisuuksina oppia uutta, rohkaistuu ilmaisemaan itseään vaikka olisi epävarma oikeakielisyydestä ja sanaston puutteista huolimatta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tietoisuus tavoitteista ja toiminta ryhmässä	Oppilas osaa kuvata opiskelun tavoitteita ja osallistuu ryhmän yhteisten tehtävien tekemiseen.

S2 Kielenopiskelutaidot

Opetellaan suunnittelemaan toimintaa yhdessä, antamaan ja ottamaan vastaan palautetta ja ottamaan vastuuta. Opetellaan tehokkaita kielenopiskelutapoja, kuten uusien sanojen ja rakenteiden aktiivista käyttöä omissa ilmaisuissa, muistiinpainamiskeinoja, tuntemattoman sanan merkityksen päättelemistä asiayhteydestä. Totutellaan arvioimaan omaa kielitaitoa esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua käyttäen.

Paikallinen tarkennus:

- Opetellaan erilaisia kielenopiskelutapoja, kuten uusien sanojen muistiinpainamiskeinoja ja tuntemattoman sanan merkityksen päättelemistä asiayhteydestä
- Opetellaan toimimaan vuorovaikutuksessa muiden kanssa ja ottamaan vastuuta

T6 ohjata oppilasta ottamaan vastuuta omasta kielenopiskelustaan ja kannustaa harjaannuttamaan kielitaitoaan rohkeasti ja myös tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen sekä kokeilemaan, millaiset tavat oppia kieliä sopivat hänelle parhaiten

- Oppilas oppii huolehtimaan kielenopiskeluvälineistä
- Oppilas harjoittelee erilaisia, systemaattisia kielenopiskelutaitoja (esim. sanojen opiskelu, kokeisiin luku, päättely ja ongelmanratkaisutaitoja, vieraiden sanojen merkityksen arvaaminen kontekstista, myös itsenäiset tavat)

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kielenopiskelutavoitteiden asettaminen ja opiskelutottumusten löytäminen	Oppilas asettaa tavoitteita kielenopiskelulleen, harjoittelee erilaisia tapoja opiskella kieliä käyttäen myös tieto- ja viestintäteknologiaa sekä harjaannuttaa ja arvioi taitojaan.

S2 Kielenopiskelutaidot

Opetellaan suunnittelemaan toimintaa yhdessä, antamaan ja ottamaan vastaan palautetta ja ottamaan vastuuta. Opetellaan tehokkaita kielenopiskelutapoja, kuten uusien sanojen ja rakenteiden aktiivista käyttöä omissa ilmaisuissa, muistiinpainamiskeinoja, tuntemattoman sanan merkityksen päättelemistä asiayhteydestä. Totutellaan arvioimaan omaa kielitaitoa esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua käyttäen.

Paikallinen tarkennus:

- Opetellaan erilaisia kielenopiskelutapoja, kuten uusien sanojen muistiinpainamiskeinoja ja tuntemattoman sanan merkityksen päättelemistä asiayhteydestä
- Opetellaan toimimaan vuorovaikutuksessa muiden kanssa ja ottamaan vastuuta

T7 järjestää oppilaalle tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista viestintää ja vuorovaikutusta

- Oppilas oppii kommunikoimaan yksinkertaisia viestejä suullisesti ja kirjallisesti espanjan kielen alkeita käyttäen ja ymmärtämään yksinkertaisia lauseita käsitellyistä asioista

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Taitotaso A1.3: Oppilas selviytyy monista rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen joskus viestintäkumppaniin.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan kohdekieltä monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä kohdekielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Sisältöjen valinnassa lähtökohtana on oppilaiden jokapäiväinen elämänpiiri, kiinnostuksen kohteet sekä ajankohtaisuus, näkökulmana minä, me ja maailma. Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia, kuten esimerkiksi tervehtiminen, avun pyytäminen tai mielipiteen ilmaiseminen. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisten tekstien, kuten pienten tarinoiden, näytelmien, haastattelujen ja sanoitusten yhteydessä. Tarjotaan mahdollisuuksia harjoitella vaativampia kielenkäyttötilanteita. Opetellaan löytämään kohdekielistä aineistoa esimerkiksi verkosta. Valittaessa tekstejä ja aiheita otetaan huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys sekä kielialueen elämänmuoto. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti ääntämistä sekä sana- ja lausepainoa, puherytmiä ja intonaatiota. Harjoitellaan tunnistamaan opiskeltavan kielen foneettisen tarkekirjoituksen merkkejä sekä tuottamaan tarvittavia kirjoitusmerkkejä.

Paikallinen tarkennus:

- Tervehtiminen eri vuorokauden aikoina
- Itsestä, läheisistä, perheestä ja harrastuksista kertominen
- Sanastoa: harjoitellaan mm värejä, vaatteita, eläimiä, perheenjäseniä, numeroita ja ruokasanoja
- Tutustutaan artikkeleihin, adjektiivin ja substantiivin kongruenssiin ja pronomineihin
- Opetellaan kertomaan mieltymyksistä
- Harjoitellaan säännöllisten verbien taivutusta
- Tutustutaan muutamaan epäsäännölliseen verbiin
- Opitaan taivuttamaan yleisimmät olla-verbit ja harjoitellaan niiden käyttöä eri yhteyksissä

T8 tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä

- Oppilas reagoi kohdekielellä yksinkertaisiin kielenkäyttötilanteisiin, esim. tervehtiminen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Viestintästrategioiden käyttö	Taitotaso A1.3: Oppilas osallistuu viestintään, mutta tarvitsee vielä usein apukeinoja. Oppilas osaa reagoida suppein sanallisin ilmauksin, pienin elein (esim. nyökkäämällä), äännähdyksin, tai muunlaisella minimipalautteella. Oppilas joutuu pyytämään selvennystä tai toistoa hyvin usein.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan kohdekieltä monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä kohdekielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Sisältöjen valinnassa lähtökohtana on oppilaiden jokapäiväinen elämänpiiri, kiinnostuksen kohteet sekä ajankohtaisuus, näkökulmana minä, me ja maailma. Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia, kuten esimerkiksi tervehtiminen, avun pyytäminen tai mielipiteen ilmaiseminen. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisten tekstien, kuten pienten tarinoiden, näytelmien, haastattelujen ja sanoitusten yhteydessä. Tarjotaan mahdollisuuksia harjoitella vaativampia kielenkäyttötilanteita. Opetellaan löytämään kohdekielistä aineistoa esimerkiksi verkosta. Valittaessa tekstejä ja aiheita otetaan huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys sekä kielialueen elämänmuoto. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti ääntämistä sekä sana- ja lausepainoa, puherytmiä ja intonaatiota. Harjoitellaan tunnistamaan opiskeltavan kielen foneettisen tarkekirjoituksen merkkejä sekä tuottamaan tarvittavia kirjoitusmerkkejä.

Paikallinen tarkennus:

- Tervehtiminen eri vuorokauden aikoina
- Itsestä, läheisistä, perheestä ja harrastuksista kertominen
- Sanastoa: harjoitellaan mm värejä, vaatteita, eläimiä, perheenjäseniä, numeroita ja ruokasanoja
- Tutustutaan artikkeleihin, adjektiivin ja substantiivin kongruenssiin ja pronomineihin
- Opetellaan kertomaan mieltymyksistä
- Harjoitellaan säännöllisten verbien taivutusta
- Tutustutaan muutamaan epäsäännölliseen verbiin
- Opitaan taivuttamaan yleisimmät olla-verbit ja harjoitellaan niiden käyttöä eri yhteyksissä

T11 tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella ikätasolle sopivaa pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisimpiin rakenteisiin

- Oppilas oppii kommunikoimaan yksinkertaisia viestejä suullisesti ja kirjallisesti espanjan kielen alkeita käyttäen ja ymmärtämään yksinkertaisia lauseita käsitellyistä asioista
- Oppilas harjoittelee espanjan ääntämisen perusteita, joita syvennetään seuraavien vuosien aikana sekä oppii espanjan aakkoset ja tutustuu joihinkin foneettisiin aakkosiin, joita käytetään ääntämisen apuna

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstien tuottamistaidot	Taitotaso A1.2: Oppilas pystyy kertomaan joistakin tutuista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittaa muutaman lyhyen lauseen harjoitelluista aiheista. Oppilas ääntää useimmat harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi. Oppilas hallitsee hyvin suppean perussanaston ja muutaman tilannesidonnaisen ilmauksen sekä peruskieliopin aineksia.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan kohdekieltä monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä kohdekielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Sisältöjen valinnassa lähtökohtana on oppilaiden jokapäiväinen elämänpiiri, kiinnostuksen kohteet sekä ajankohtaisuus, näkökulmana minä, me ja maailma. Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia, kuten esimerkiksi tervehtiminen, avun pyytäminen tai mielipiteen ilmaiseminen. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisten tekstien, kuten pienten tarinoiden, näytelmien, haastattelujen ja sanoitusten yhteydessä. Tarjotaan mahdollisuuksia harjoitella vaativampia kielenkäyttötilanteita. Opetellaan löytämään kohdekielistä aineistoa esimerkiksi verkosta. Valittaessa tekstejä ja aiheita otetaan huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys sekä kielialueen elämänmuoto. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti ääntämistä sekä sana- ja lausepainoa, puherytmiä ja intonaatiota. Harjoitellaan tunnistamaan opiskeltavan kielen foneettisen tarkekirjoituksen merkkejä sekä tuottamaan tarvittavia kirjoitusmerkkejä.

Paikallinen tarkennus:

- Tervehtiminen eri vuorokauden aikoina
- Itsestä, läheisistä, perheestä ja harrastuksista kertominen
- Sanastoa: harjoitellaan mm värejä, vaatteita, eläimiä, perheenjäseniä, numeroita ja ruokasanoja
- Tutustutaan artikkeleihin, adjektiivin ja substantiivin kongruenssiin ja pronomineihin
- Opetellaan kertomaan mieltymyksistä
- Harjoitellaan säännöllisten verbien taivutusta
- Tutustutaan muutamaan epäsäännölliseen verbiin
- Opitaan taivuttamaan yleisimmät olla-verbit ja harjoitellaan niiden käyttöä eri yhteyksissä

5

Vuosiluokan tavoitteet ja keskeiset sisällöt

T1 ohjata oppilasta havaitsemaan lähiympäristön ja maailman kielellinen ja kulttuurinen runsaus sekä opiskeltavan kielen asema siinä

- Oppilas tutustuu uusiin espanjankielisiin maihin, niiden kulttuureihin ja tunnettuihin henkilöihin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kielellisen ympäristön sekä kohdekielen aseman ja merkityksen hahmottaminen	Oppilas tietää, että maailman kielet jakautuvat kielikuntiin ja osaa kertoa, mihin kielikuntaan opiskeltava kieli kuuluu. Oppilas osaa kuvata, mitä kieliä lähiympäristössä puhutaan.

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tutustutaan kielten ja kulttuurien monimuotoisuuteen sekä opiskeltavan kielen levinneisyyteen ja tarvittaessa päävariantteihin. Hankitaan tietoa kielen ja kulttuurin merkityksestä yksilölle ja yhteisölle. Pohditaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaa. Harjoitellaan arvostavaa kielenkäyttöä vuorovaikutuksessa. Kuunnellaan eri kieliä, katsellaan erilaisia tapoja kirjoittaa, tehdään havaintoja sanojen lainautumisesta kielestä toiseen. Pohditaan, miten voi toimia, jos osaa kieltä vain vähän.

Paikallinen tarkennus:

- Tutustutaan laajemmin ja yksityiskohtaisemmin uusiin espanjankielisiin maihin, niiden kulttuureihin ja tunnettuihin henkilöihin
- Pohditaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaa ja peilataan sitä espanjankieliseen maailmaan

T2 motivoida oppilasta arvostamaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaansa sekä maailman kielellistä ja kulttuurista monimuotoisuutta ja kohtaamaan ihmisiä ilman arvottavia ennakko-oletuksia

- Oppilas oppii näkemään itsensä aktiivisena, tasa-arvoisena kielellisenä toimijana
- Oppilas oppii lähestymään erilaisia kulttuureja ja tiedostamaan, että hänellä saattaa itsellään olla tulkintaansa vaikuttavia ennakko-oletuksia
- Oppilas opettelee tiedostamaan ennakko-oletusten olemassaolon ja harjoittelee tunnistamaan, missä määrin ennakko-oletukset vaikuttavat hänen tulkintaansa todellisuudesta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tutustutaan kielten ja kulttuurien monimuotoisuuteen sekä opiskeltavan kielen levinneisyyteen ja tarvittaessa päävariantteihin. Hankitaan tietoa kielen ja kulttuurin merkityksestä yksilölle ja yhteisölle. Pohditaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaa. Harjoitellaan arvostavaa kielenkäyttöä vuorovaikutuksessa. Kuunnellaan eri kieliä, katsellaan erilaisia tapoja kirjoittaa, tehdään havaintoja sanojen lainautumisesta kielestä toiseen. Pohditaan, miten voi toimia, jos osaa kieltä vain vähän.

Paikallinen tarkennus:

- Tutustutaan laajemmin ja yksityiskohtaisemmin uusiin espanjankielisiin maihin, niiden kulttuureihin ja tunnettuihin henkilöihin
- Pohditaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaa ja peilataan sitä espanjankieliseen maailmaan

T3 ohjata oppilasta havaitsemaan kieliä yhdistäviä ja erottavia ilmiöitä sekä tukea oppilaan kielellisen uteliaisuuden ja päättelykyvyn kehittymistä

- Oppilas pystyy ohjatusti tunnistamaan ja nimeämään joitakin kielten rakenteellisia ja leksikaalisia yhteneväisyyksiä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kielellinen päättely	Oppilas osaa tehdä havaintoja opiskeltavan kielen ja äidinkielensä tai muun osaamansa kielen rakenteellisista, sanastollisista tai muista eroista ja yhtäläisyyksistä.

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tutustutaan kielten ja kulttuurien monimuotoisuuteen sekä opiskeltavan kielen levinneisyyteen ja tarvittaessa päävariantteihin. Hankitaan tietoa kielen ja kulttuurin merkityksestä yksilölle ja yhteisölle. Pohditaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaa. Harjoitellaan arvostavaa kielenkäyttöä vuorovaikutuksessa. Kuunnellaan eri kieliä, katsellaan erilaisia tapoja kirjoittaa, tehdään havaintoja sanojen lainautumisesta kielestä toiseen. Pohditaan, miten voi toimia, jos osaa kieltä vain vähän.

Paikallinen tarkennus:

- Tutustutaan laajemmin ja yksityiskohtaisemmin uusiin espanjankielisiin maihin, niiden kulttuureihin ja tunnettuihin henkilöihin
- Pohditaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaa ja peilataan sitä espanjankieliseen maailmaan

T4 ohjata oppilasta löytämään kohdekielistä aineistoa

- Oppilas harjoittelee ohjatusti tunnistamaan kohdekielisiä erilaisia tekstityyppejä, esim. laulut, tarinat, sarjakuvat

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kohdekielisen aineiston löytäminen	Oppilas osaa kertoa, missä opiskeltavaa kieltä voi nähdä tai kuulla.

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tutustutaan kielten ja kulttuurien monimuotoisuuteen sekä opiskeltavan kielen levinneisyyteen ja tarvittaessa päävariantteihin. Hankitaan tietoa kielen ja kulttuurin merkityksestä yksilölle ja yhteisölle. Pohditaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaa. Harjoitellaan arvostavaa kielenkäyttöä vuorovaikutuksessa. Kuunnellaan eri kieliä, katsellaan erilaisia tapoja kirjoittaa, tehdään havaintoja sanojen lainautumisesta kielestä toiseen. Pohditaan, miten voi toimia, jos osaa kieltä vain vähän.

Paikallinen tarkennus:

- Tutustutaan laajemmin ja yksityiskohtaisemmin uusiin espanjankielisiin maihin, niiden kulttuureihin ja tunnettuihin henkilöihin
- Pohditaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaa ja peilataan sitä espanjankieliseen maailmaan

T5 tutustua yhdessä opetuksen tavoitteisiin ja luoda salliva opiskeluilmapiiri, jossa tärkeintä on viestin välittyminen sekä kannustava yhdessä oppiminen

- Oppilas ymmärtää vuorovaikutuksen merkityksen oppimisprosessissa ja opettelee toimivaan vuorovaikutuksessa yhdessä muiden kanssa
- Oppilas pystyy työskentelemään tavoitteellisesti ryhmässä, kannustaa ja rohkaisee muita ryhmän jäseniä ja opettelee antamaan vertaispalautetta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tietoisuus tavoitteista ja toiminta ryhmässä	Oppilas osaa kuvata opiskelun tavoitteita ja osallistuu ryhmän yhteisten tehtävien tekemiseen.

S2 Kielenopiskelutaidot

Opetellaan suunnittelemaan toimintaa yhdessä, antamaan ja ottamaan vastaan palautetta ja ottamaan vastuuta. Opetellaan tehokkaita kielenopiskelutapoja, kuten uusien sanojen ja rakenteiden aktiivista käyttöä omissa ilmaisuissa, muistiinpainamiskeinoja, tuntemattoman sanan merkityksen päättelemistä asiayhteydestä. Totutellaan arvioimaan omaa kielitaitoa esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua käyttäen.

Paikallinen tarkennus:

- Harjoitellaan lisää kielenopiskelutapoja, kuten uusien sanojen ja rakenteiden käyttöä omissa ilmaisuissa, muistiinpainamiskeinoja, tuntemattoman sanan merkityksen päättelemistä asiayhteydestä

T6 ohjata oppilasta ottamaan vastuuta omasta kielenopiskelustaan ja kannustaa harjaannuttamaan kielitaitoaan rohkeasti ja myös tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen sekä kokeilemaan, millaiset tavat oppia kieliä sopivat hänelle parhaiten

- Oppilas ottaa vastuuta omasta kielenopiskelustaan ja opettelee harjaannuttamaan kielitaitoaan eri tavoin
- Oppilas käyttää ohjatusti erilaisia, systemaattisia kielenopiskelutaitoja (esim. sanojen opiskelu, kokeisiin luku, päättely ja ongelmanratkaisutaitoja, vieraiden sanojen merkityksen arvaaminen kontekstista, myös itsenäiset tavat)

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kielenopiskelutavoitteiden asettaminen ja opiskelutottumusten löytäminen	Oppilas asettaa tavoitteita kielenopiskelulleen, harjoittelee erilaisia tapoja opiskella kieliä käyttäen myös tieto- ja viestintäteknologiaa sekä harjaannuttaa ja arvioi taitojaan.

S2 Kielenopiskelutaidot

Opetellaan suunnittelemaan toimintaa yhdessä, antamaan ja ottamaan vastaan palautetta ja ottamaan vastuuta. Opetellaan tehokkaita kielenopiskelutapoja, kuten uusien sanojen ja rakenteiden aktiivista käyttöä omissa ilmaisuissa, muistiinpainamiskeinoja, tuntemattoman sanan merkityksen päättelemistä asiayhteydestä. Totutellaan arvioimaan omaa kielitaitoa esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua käyttäen.

Paikallinen tarkennus:

- Harjoitellaan lisää kielenopiskelutapoja, kuten uusien sanojen ja rakenteiden käyttöä omissa ilmaisuissa, muistiinpainamiskeinoja, tuntemattoman sanan merkityksen päättelemistä asiayhteydestä

T7 järjestää oppilaalle tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista viestintää ja vuorovaikutusta

- Oppilas käyttää oppimiaan yksinkertaisia arkisia ilmaisuja aktiivisesti ohjatuissa tilanteissa (esim.: tervehtiminen, anteeksipyytäminen)

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Taitotaso A1.3: Oppilas selviytyy monista rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen joskus viestintäkumppaniin.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan kohdekieltä monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä kohdekielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Sisältöjen valinnassa lähtökohtana on oppilaiden jokapäiväinen elämänpiiri, kiinnostuksen kohteet sekä ajankohtaisuus, näkökulmana minä, me ja maailma. Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia, kuten esimerkiksi tervehtiminen, avun pyytäminen tai mielipiteen ilmaiseminen. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisten tekstien, kuten pienten tarinoiden, näytelmien, haastattelujen ja sanoitusten yhteydessä. Tarjotaan mahdollisuuksia harjoitella vaativampia kielenkäyttötilanteita. Opetellaan löytämään kohdekielistä aineistoa esimerkiksi verkosta. Valittaessa tekstejä ja aiheita otetaan huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys sekä kielialueen elämänmuoto. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti ääntämistä sekä sana- ja lausepainoa, puherytmiä ja intonaatiota. Harjoitellaan tunnistamaan opiskeltavan kielen foneettisen tarkekirjoituksen merkkejä sekä tuottamaan tarvittavia kirjoitusmerkkejä.

Paikallinen tarkennus:

- Syvennetään tietoa artikkelien merkityksestä ja käytöstä
- Opitaan lisää epäsuoran objektin käytöstä
- Tutustutaan myönteiseen imperatiiviin
- Opitaan lisää verbejä (mmvokaalinmuutos ja -vaihdosverbit) ja niiden käyttötarkoituksia esim.erkiksi tener que -rakenne ja ir + a (futuuri)
- Opitaan kellonajat
- Opitaan substantiivin ja adjektiivin kongruenssi

T8 tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä

- Oppilas rohkaistuu käyttämään erilaisia tapoja viestiä kohdekielellä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Viestintästrategioiden käyttö	Taitotaso A1.3: Oppilas osallistuu viestintään, mutta tarvitsee vielä usein apukeinoja. Oppilas osaa reagoida suppein sanallisin ilmauksin, pienin elein (esim. nyökkäämällä), äännähdyksin, tai muunlaisella minimipalautteella. Oppilas joutuu pyytämään selvennystä tai toistoa hyvin usein.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan kohdekieltä monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä kohdekielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Sisältöjen valinnassa lähtökohtana on oppilaiden jokapäiväinen elämänpiiri, kiinnostuksen kohteet sekä ajankohtaisuus, näkökulmana minä, me ja maailma. Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia, kuten esimerkiksi tervehtiminen, avun pyytäminen tai mielipiteen ilmaiseminen. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisten tekstien, kuten pienten tarinoiden, näytelmien, haastattelujen ja sanoitusten yhteydessä. Tarjotaan mahdollisuuksia harjoitella vaativampia kielenkäyttötilanteita. Opetellaan löytämään kohdekielistä aineistoa esimerkiksi verkosta. Valittaessa tekstejä ja aiheita otetaan huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys sekä kielialueen elämänmuoto. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti ääntämistä sekä sana- ja lausepainoa, puherytmiä ja intonaatiota. Harjoitellaan tunnistamaan opiskeltavan kielen foneettisen tarkekirjoituksen merkkejä sekä tuottamaan tarvittavia kirjoitusmerkkejä.

Paikallinen tarkennus:

- Syvennetään tietoa artikkelien merkityksestä ja käytöstä
- Opitaan lisää epäsuoran objektin käytöstä
- Tutustutaan myönteiseen imperatiiviin
- Opitaan lisää verbejä (mmvokaalinmuutos ja -vaihdosverbit) ja niiden käyttötarkoituksia esim.erkiksi tener que -rakenne ja ir + a (futuuri)
- Opitaan kellonajat
- Opitaan substantiivin ja adjektiivin kongruenssi

T11 tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella ikätasolle sopivaa pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisimpiin rakenteisiin

- Oppilas osaa kertoa yksinkertaisin lausein itsestään, omista mieltymyksistään, harrastuksistaan perheestään

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstien tuottamistaidot	Taitotaso A1.2: Oppilas pystyy kertomaan joistakin tutuista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittaa muutaman lyhyen lauseen harjoitelluista aiheista. Oppilas ääntää useimmat harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi. Oppilas hallitsee hyvin suppean perussanaston ja muutaman tilannesidonnaisen ilmauksen sekä peruskieliopin aineksia.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan kohdekieltä monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä kohdekielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Sisältöjen valinnassa lähtökohtana on oppilaiden jokapäiväinen elämänpiiri, kiinnostuksen kohteet sekä ajankohtaisuus, näkökulmana minä, me ja maailma. Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia, kuten esimerkiksi tervehtiminen, avun pyytäminen tai mielipiteen ilmaiseminen. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisten tekstien, kuten pienten tarinoiden, näytelmien, haastattelujen ja sanoitusten yhteydessä. Tarjotaan mahdollisuuksia harjoitella vaativampia kielenkäyttötilanteita. Opetellaan löytämään kohdekielistä aineistoa esimerkiksi verkosta. Valittaessa tekstejä ja aiheita otetaan huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys sekä kielialueen elämänmuoto. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti ääntämistä sekä sana- ja lausepainoa, puherytmiä ja intonaatiota. Harjoitellaan tunnistamaan opiskeltavan kielen foneettisen tarkekirjoituksen merkkejä sekä tuottamaan tarvittavia kirjoitusmerkkejä.

Paikallinen tarkennus:

- Syvennetään tietoa artikkelien merkityksestä ja käytöstä
- Opitaan lisää epäsuoran objektin käytöstä
- Tutustutaan myönteiseen imperatiiviin
- Opitaan lisää verbejä (mmvokaalinmuutos ja -vaihdosverbit) ja niiden käyttötarkoituksia esim.erkiksi tener que -rakenne ja ir + a (futuuri)
- Opitaan kellonajat
- Opitaan substantiivin ja adjektiivin kongruenssi

6

Vuosiluokan tavoitteet ja keskeiset sisällöt

T1 ohjata oppilasta havaitsemaan lähiympäristön ja maailman kielellinen ja kulttuurinen runsaus sekä opiskeltavan kielen asema siinä

- Osaa nimetä maita jossa puhutaan espanjaa
- Tuntee espanjankielisten maiden kulttuurisia piirteitä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kielellisen ympäristön sekä kohdekielen aseman ja merkityksen hahmottaminen	Oppilas tietää, että maailman kielet jakautuvat kielikuntiin ja osaa kertoa, mihin kielikuntaan opiskeltava kieli kuuluu. Oppilas osaa kuvata, mitä kieliä lähiympäristössä puhutaan.

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tutustutaan kielten ja kulttuurien monimuotoisuuteen sekä opiskeltavan kielen levinneisyyteen ja tarvittaessa päävariantteihin. Hankitaan tietoa kielen ja kulttuurin merkityksestä yksilölle ja yhteisölle. Pohditaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaa. Harjoitellaan arvostavaa kielenkäyttöä vuorovaikutuksessa. Kuunnellaan eri kieliä, katsellaan erilaisia tapoja kirjoittaa, tehdään havaintoja sanojen lainautumisesta kielestä toiseen. Pohditaan, miten voi toimia, jos osaa kieltä vain vähän.

Paikallinen tarkennus:

- Pohditaan espanjan kielen levinneisyyttä ja sen merkitystä globaalisti
- Havainnoidaan espanjan eri variantteja sekä kielenkäyttöä eri viestintäkonteksteissa

T2 motivoida oppilasta arvostamaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaansa sekä maailman kielellistä ja kulttuurista monimuotoisuutta ja kohtaamaan ihmisiä ilman arvottavia ennakko-oletuksia

- Oppilas havaitsee itsenäisesti joitakin kulttuurisia ennakko-oletuksia ja osaa pohtia syitä niiden takana sekä opettelee purkamaan ennakko-oletuksia

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tutustutaan kielten ja kulttuurien monimuotoisuuteen sekä opiskeltavan kielen levinneisyyteen ja tarvittaessa päävariantteihin. Hankitaan tietoa kielen ja kulttuurin merkityksestä yksilölle ja yhteisölle. Pohditaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaa. Harjoitellaan arvostavaa kielenkäyttöä vuorovaikutuksessa. Kuunnellaan eri kieliä, katsellaan erilaisia tapoja kirjoittaa, tehdään havaintoja sanojen lainautumisesta kielestä toiseen. Pohditaan, miten voi toimia, jos osaa kieltä vain vähän.

Paikallinen tarkennus:

- Pohditaan espanjan kielen levinneisyyttä ja sen merkitystä globaalisti
- Havainnoidaan espanjan eri variantteja sekä kielenkäyttöä eri viestintäkonteksteissa

T3 ohjata oppilasta havaitsemaan kieliä yhdistäviä ja erottavia ilmiöitä sekä tukea oppilaan kielellisen uteliaisuuden ja päättelykyvyn kehittymistä

- Oppilas kiinnittää aktiivisesti itse huomiota joihinkin kielten rakenteisiin ja leksikaalisiin yhteneväisyyksiin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kielellinen päättely	Oppilas osaa tehdä havaintoja opiskeltavan kielen ja äidinkielensä tai muun osaamansa kielen rakenteellisista, sanastollisista tai muista eroista ja yhtäläisyyksistä.

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tutustutaan kielten ja kulttuurien monimuotoisuuteen sekä opiskeltavan kielen levinneisyyteen ja tarvittaessa päävariantteihin. Hankitaan tietoa kielen ja kulttuurin merkityksestä yksilölle ja yhteisölle. Pohditaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaa. Harjoitellaan arvostavaa kielenkäyttöä vuorovaikutuksessa. Kuunnellaan eri kieliä, katsellaan erilaisia tapoja kirjoittaa, tehdään havaintoja sanojen lainautumisesta kielestä toiseen. Pohditaan, miten voi toimia, jos osaa kieltä vain vähän.

Paikallinen tarkennus:

- Pohditaan espanjan kielen levinneisyyttä ja sen merkitystä globaalisti
- Havainnoidaan espanjan eri variantteja sekä kielenkäyttöä eri viestintäkonteksteissa

T4 ohjata oppilasta löytämään kohdekielistä aineistoa

- Oppilas harjoittelee itsenäisesti etsimään esim.erkiksi erilaisia ikäkauteen sopivia kohdekielisiä tekstejä mm. populaarimusiikki, sarjakuvat

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kohdekielisen aineiston löytäminen	Oppilas osaa kertoa, missä opiskeltavaa kieltä voi nähdä tai kuulla.

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tutustutaan kielten ja kulttuurien monimuotoisuuteen sekä opiskeltavan kielen levinneisyyteen ja tarvittaessa päävariantteihin. Hankitaan tietoa kielen ja kulttuurin merkityksestä yksilölle ja yhteisölle. Pohditaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaa. Harjoitellaan arvostavaa kielenkäyttöä vuorovaikutuksessa. Kuunnellaan eri kieliä, katsellaan erilaisia tapoja kirjoittaa, tehdään havaintoja sanojen lainautumisesta kielestä toiseen. Pohditaan, miten voi toimia, jos osaa kieltä vain vähän.

Paikallinen tarkennus:

- Pohditaan espanjan kielen levinneisyyttä ja sen merkitystä globaalisti
- Havainnoidaan espanjan eri variantteja sekä kielenkäyttöä eri viestintäkonteksteissa

T5 tutustua yhdessä opetuksen tavoitteisiin ja luoda salliva opiskeluilmapiiri, jossa tärkeintä on viestin välittyminen sekä kannustava yhdessä oppiminen

- Oppilas osaa toimia vuorovaikutteisesti muiden kanssa ja ymmärtää oman toiminnan merkityksen omalle ja muiden oppimisprosessiin
- Oppilas osaa antaa ohjatusti kannustavaa ja oppimista tukevaa vertaispalautetta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tietoisuus tavoitteista ja toiminta ryhmässä	Oppilas osaa kuvata opiskelun tavoitteita ja osallistuu ryhmän yhteisten tehtävien tekemiseen.

S2 Kielenopiskelutaidot

Opetellaan suunnittelemaan toimintaa yhdessä, antamaan ja ottamaan vastaan palautetta ja ottamaan vastuuta. Opetellaan tehokkaita kielenopiskelutapoja, kuten uusien sanojen ja rakenteiden aktiivista käyttöä omissa ilmaisuissa, muistiinpainamiskeinoja, tuntemattoman sanan merkityksen päättelemistä asiayhteydestä. Totutellaan arvioimaan omaa kielitaitoa esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua käyttäen.

Paikallinen tarkennus:

- Opetellaan suunnittelemaan toimintaa yhdessä, antamaan ja ottamaan vastaan palautetta ja ottamaan vastuuta omista opinnoista

T6 ohjata oppilasta ottamaan vastuuta omasta kielenopiskelustaan ja kannustaa harjaannuttamaan kielitaitoaan rohkeasti ja myös tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen sekä kokeilemaan, millaiset tavat oppia kieliä sopivat hänelle parhaiten

- Oppilas tunnistaa itselleen sopivia tapoja harjoitella kieltä ja käyttää niitä aktiivisesti

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kielenopiskelutavoitteiden asettaminen ja opiskelutottumusten löytäminen	Oppilas asettaa tavoitteita kielenopiskelulleen, harjoittelee erilaisia tapoja opiskella kieliä käyttäen myös tieto- ja viestintäteknologiaa sekä harjaannuttaa ja arvioi taitojaan.

S2 Kielenopiskelutaidot

Opetellaan suunnittelemaan toimintaa yhdessä, antamaan ja ottamaan vastaan palautetta ja ottamaan vastuuta. Opetellaan tehokkaita kielenopiskelutapoja, kuten uusien sanojen ja rakenteiden aktiivista käyttöä omissa ilmaisuissa, muistiinpainamiskeinoja, tuntemattoman sanan merkityksen päättelemistä asiayhteydestä. Totutellaan arvioimaan omaa kielitaitoa esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua käyttäen.

Paikallinen tarkennus:

- Opetellaan suunnittelemaan toimintaa yhdessä, antamaan ja ottamaan vastaan palautetta ja ottamaan vastuuta omista opinnoista

T7 järjestää oppilaalle tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista viestintää ja vuorovaikutusta

- Oppilas osaa ilmaista itseään suullisesti ja kirjallisesti yksinkertaisissa viestintätilanteissa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Taitotaso A1.3: Oppilas selviytyy monista rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen joskus viestintäkumppaniin.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan kohdekieltä monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä kohdekielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Sisältöjen valinnassa lähtökohtana on oppilaiden jokapäiväinen elämänpiiri, kiinnostuksen kohteet sekä ajankohtaisuus, näkökulmana minä, me ja maailma. Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia, kuten esimerkiksi tervehtiminen, avun pyytäminen tai mielipiteen ilmaiseminen. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisten tekstien, kuten pienten tarinoiden, näytelmien, haastattelujen ja sanoitusten yhteydessä. Tarjotaan mahdollisuuksia harjoitella vaativampia kielenkäyttötilanteita. Opetellaan löytämään kohdekielistä aineistoa esimerkiksi verkosta. Valittaessa tekstejä ja aiheita otetaan huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys sekä kielialueen elämänmuoto. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti ääntämistä sekä sana- ja lausepainoa, puherytmiä ja intonaatiota. Harjoitellaan tunnistamaan opiskeltavan kielen foneettisen tarkekirjoituksen merkkejä sekä tuottamaan tarvittavia kirjoitusmerkkejä.

Paikallinen tarkennus:

- Sanaston ja rakenteiden vahvistaminen edelleen
- Tutustutaan teitittelyyn ja refleksiiviverbeihin
- Opitaan myönteinen imperatiivi ja perfekti

T8 tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä

- Oppilas tulee tietoiseksi oikeakielisyyden merkityksestä erilaisissa viestintätilanteissa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Viestintästrategioiden käyttö	Taitotaso A1.3: Oppilas osallistuu viestintään, mutta tarvitsee vielä usein apukeinoja. Oppilas osaa reagoida suppein sanallisin ilmauksin, pienin elein (esim. nyökkäämällä), äännähdyksin, tai muunlaisella minimipalautteella. Oppilas joutuu pyytämään selvennystä tai toistoa hyvin usein.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan kohdekieltä monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä kohdekielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Sisältöjen valinnassa lähtökohtana on oppilaiden jokapäiväinen elämänpiiri, kiinnostuksen kohteet sekä ajankohtaisuus, näkökulmana minä, me ja maailma. Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia, kuten esimerkiksi tervehtiminen, avun pyytäminen tai mielipiteen ilmaiseminen. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisten tekstien, kuten pienten tarinoiden, näytelmien, haastattelujen ja sanoitusten

yhteydessä. Tarjotaan mahdollisuuksia harjoitella vaativampia kielenkäyttötilanteita. Opetellaan löytämään kohdekielistä aineistoa esimerkiksi verkosta. Valittaessa tekstejä ja aiheita otetaan huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys sekä kielialueen elämänmuoto. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti ääntämistä sekä sana- ja lausepainoa, puherytmiä ja intonaatiota. Harjoitellaan tunnistamaan opiskeltavan kielen foneettisen tarkekirjoituksen merkkejä sekä tuottamaan tarvittavia kirjoitusmerkkejä.

Paikallinen tarkennus:

- Sanaston ja rakenteiden vahvistaminen edelleen
- Tutustutaan teitittelyyn ja refleksiiviverbeihin
- Opitaan myönteinen imperatiivi ja perfekti

T9 auttaa oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten tuntemustaan

- Oppilas tunnistaa kohteliaan kielenkäytön rakenteita: teittitely, kehotukset

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Viestinnän kulttuurinen sopivuus	Taitotaso A1.3: Oppilas osaa käyttää yleisimpiä kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia monissa rutiininomaisissa sosiaalisissa tilanteissa.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan kohdekieltä monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä kohdekielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Sisältöjen valinnassa lähtökohtana on oppilaiden jokapäiväinen elämänpiiri, kiinnostuksen kohteet sekä ajankohtaisuus, näkökulmana minä, me ja maailma. Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia, kuten esimerkiksi tervehtiminen, avun pyytäminen tai mielipiteen ilmaiseminen. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisten tekstien, kuten pienten tarinoiden, näytelmien, haastattelujen ja sanoitusten yhteydessä. Tarjotaan mahdollisuuksia harjoitella vaativampia kielenkäyttötilanteita. Opetellaan löytämään kohdekielistä aineistoa esimerkiksi verkosta. Valittaessa tekstejä ja aiheita otetaan huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys sekä kielialueen elämänmuoto. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti ääntämistä sekä sana- ja lausepainoa, puherytmiä ja intonaatiota. Harjoitellaan tunnistamaan opiskeltavan kielen foneettisen tarkekirjoituksen merkkejä sekä tuottamaan tarvittavia kirjoitusmerkkejä.

Paikallinen tarkennus:

- Sanaston ja rakenteiden vahvistaminen edelleen
- Tutustutaan teitittelyyn ja refleksiiviverbeihin
- Opitaan myönteinen imperatiivi ja perfekti

T10 rohkaista oppilasta tulkitsemaan ikätasolleen sopivia ja itseään kiinnostavia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä

- Oppilas oppii kiinnittämään huomiota espanjankielisen maailman viestinnän laajuuteen mm. elokuvat, musiikki

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstien tulkintataidot	Taitotaso A1.3: Oppilas ymmärtää yksinkertaista, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta asiayhteyden tukemana. Oppilas pystyy löytämään tarvitsemansa yksinkertaisen tiedon lyhyestä tekstistä.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan kohdekieltä monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä kohdekielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Sisältöjen valinnassa lähtökohtana on oppilaiden jokapäiväinen elämänpiiri, kiinnostuksen kohteet sekä ajankohtaisuus, näkökulmana minä, me ja maailma. Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia, kuten esimerkiksi tervehtiminen, avun pyytäminen tai mielipiteen ilmaiseminen. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisten tekstien, kuten pienten tarinoiden, näytelmien, haastattelujen ja sanoitusten yhteydessä. Tarjotaan mahdollisuuksia harjoitella vaativampia kielenkäyttötilanteita. Opetellaan löytämään kohdekielistä aineistoa esimerkiksi verkosta. Valittaessa tekstejä ja aiheita otetaan huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys sekä kielialueen elämänmuoto. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti ääntämistä sekä sana- ja lausepainoa, puherytmiä ja intonaatiota. Harjoitellaan tunnistamaan opiskeltavan kielen foneettisen tarkekirjoituksen merkkejä sekä tuottamaan tarvittavia kirjoitusmerkkejä.

Paikallinen tarkennus:

- Sanaston ja rakenteiden vahvistaminen edelleen
- Tutustutaan teitittelyyn ja refleksiiviverbeihin
- Opitaan myönteinen imperatiivi ja perfekti

T11 tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella ikätasolle sopivaa pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisimpiin rakenteisiin

- Oppilas osaa kertoa ohjatusti, yksinkertaisia lauseita ja perfektiä käyttäen lähimenneisyyden tapahtumista

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstien tuottamistaidot	Taitotaso A1.2: Oppilas pystyy kertomaan joistakin tutuista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittaa muutaman lyhyen lauseen harjoitelluista aiheista. Oppilas ääntää useimmat harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi. Oppilas hallitsee hyvin suppean perussanaston ja muutaman tilannesidonnaisen ilmauksen sekä peruskieliopin aineksia.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan kohdekieltä monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä kohdekielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Sisältöjen valinnassa lähtökohtana on oppilaiden jokapäiväinen elämänpiiri, kiinnostuksen kohteet sekä ajankohtaisuus, näkökulmana minä, me ja maailma. Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia, kuten esimerkiksi tervehtiminen, avun pyytäminen tai mielipiteen ilmaiseminen. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisten tekstien, kuten pienten tarinoiden, näytelmien, haastattelujen ja sanoitusten yhteydessä. Tarjotaan mahdollisuuksia harjoitella vaativampia kielenkäyttötilanteita. Opetellaan löytämään kohdekielistä aineistoa esimerkiksi verkosta. Valittaessa tekstejä ja aiheita otetaan huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys sekä kielialueen elämänmuoto. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti ääntämistä sekä sana- ja lausepainoa, puherytmiä ja intonaatiota. Harjoitellaan tunnistamaan opiskeltavan kielen foneettisen tarkekirjoituksen merkkejä sekä tuottamaan tarvittavia kirjoitusmerkkejä.

Paikallinen tarkennus:

- Sanaston ja rakenteiden vahvistaminen edelleen
- Tutustutaan teitittelyyn ja refleksiiviverbeihin
- Opitaan myönteinen imperatiivi ja perfekti

Ranskan kieli, A2-oppimäärä

Oppiaineen tehtävä

Kieli on oppimisen ja ajattelun edellytys. Kieli on mukana kaikessa koulun toiminnassa, ja jokainen opettaja on kielen opettaja. Kielten opiskelu edistää ajattelutaitojen kehittymistä. Se antaa aineksia monikielisen ja -kulttuurisen identiteetin muodostumiselle ja arvostamiselle. Sanavaraston ja rakenteiden karttuessa myös vuorovaikutus- ja tiedonhankintataidot kehittyvät. Kielten opiskelussa on runsaasti sijaa ilolle, leikillisyydelle ja luovuudelle.

Kielten opetus on osa kielikasvatusta ja johdatusta kielitietoisuuteen. Oppilaissa herätetään kiinnostus kouluyhteisön ja ympäröivän maailman kielelliseen ja kulttuuriseen moninaisuuteen ja heitä rohkaistaan viestimään autenttisissa ympäristöissä. Koulussa ohjataan arvostamaan eri kieliä, niiden puhujia ja erilaisia kulttuureita. Sukupuolten tasa-arvoa kielivalinnoissa ja kielten opiskelussa vahvistetaan erilaisia oppilaita kiinnostavalla kielivalintatiedotuksella, rohkaisemalla oppilaita tekemään aidosti itseään kiinnostavia valintoja sukupuolesta riippumatta, käsittelemällä opetuksessa monipuolisesti erilaisia aiheita sekä käyttämällä vaihtelevia ja toiminnallisia työtapoja.

Kielten opiskelu valmistaa oppilaita suunnitelmalliseen ja luovaan työskentelyyn erilaisissa kokoonpanoissa. Oppilaille ja oppilasryhmille luodaan mahdollisuuksia verkostoitumiseen ja yhteydenpitoon ihmisten kanssa myös eri puolilla maailmaa. Tieto- ja viestintäteknologia tarjoaa yhden luontevan mahdollisuuden toteuttaa kieltenopetusta autenttisista tilanteista ja oppilaiden viestintätarpeista lähtien. Opetus antaa myös valmiuksia osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen.

Opetus vahvistaa oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää niitä rohkeasti. Oppilaille annetaan mahdollisuus edetä yksilöllisesti ja saada tarpeen mukaan tukea oppimiselleen. Opetus järjestetään niin, että myös muita nopeammin etenevät tai kieltä entuudestaan osaavat voivat edistyä.

Kielten opetuksessa kehitetään monilukutaitoa ja käsitellään erilaisia tekstejä. Lasten ja nuorten erilaiset kiinnostuksen kohteet otetaan huomioon tekstien valinnassa. Opetuksessa luodaan siltoja myös eri kielten välille sekä oppilaiden vapaa-ajan kielenkäyttöön. Myös työelämässä

tarvittavaan kielitaitoon kiinnitetään huomiota tekstien ja tehtävien valinnassa. Oppilaita ohjataan hakemaan osaamillaan kielillä tietoa.

Vieraan kielen A-oppimäärä vuosiluokilla 3-6

Vuosiluokilla 3 – 6 kaikilla oppilailla on äidinkielen lisäksi opetusta vähintään kahdessa muussa kielessä: yhteisessä A1-kielessä sekä B1- kielessä ja mahdollisesti myös A2-kielessä, joka on A-kielen valinnainen oppimäärä.

A2-kielen vuosiviikkotuntien jakamisessa eri vuosiluokille ei ole 6. vuosiluokan nivelvaihetta.

Vieraan kielen opetussuunnitelman perusteet on laadittu perusteiksi mille tahansa kielelle, jolle ei ole kielikohtaisia perusteita. Opetuksen järjestäjä huolehtii tällöin kielikohtaisen sovelluksen laatimisesta paikalliseen opetussuunnitelmaan näiden perusteiden pohjalta. Perusteissa kuvattu kehittyvän kielitaidon taso 6. vuosiluokan lopussa ja perusopetuksen päättövaiheessa soveltuu parhaiten indoeurooppalaisiin kieliin sekä eurooppalaisiin kieliin, joissa käytetään aakkosiin pohjautuvaa kirjoitusjärjestelmää. Muihin opetuksen järjestäjän kieliohjelmaan sisältyviin kieliin opetuksen järjestäjä laatii opetussuunnitelman noudattaen näitä perusteita soveltuvin osin. Kansainvälisesti hyväksyttyjä kielikohtaisia viitekehyksiä noudatetaan soveltuvin osin ei-eurooppalaisten kielten opetuksessa ottaen huomioon esimerkiksi erilaisten kirjoitusmerkkien vaikutus kielen oppimisnopeuteen.

Vieraan kielen A-oppimäärän oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 3-6

Tavoitteena on, että kielenkäyttö olisi mahdollisimman asianmukaista, luonnollista ja oppilaille merkityksellistä. Työskentelyssä korostuu pari- ja pienryhmätyö sekä yhdessä oppiminen erityyppisissä oppimisympäristöissä. Monikielisyys- ja kielikasvatuksen tavoitteiden saavuttamiseksi tarvitaan opettajien yhteistyötä. Leikin, laulun, pelillisyyden ja draaman avulla oppilaat saavat mahdollisuuden kokeilla kasvavaa kielitaitoaan ja käsitellä myös asenteita. Opetuksessa käytetään monipuolisesti eri viestintäkanavia ja -välineitä. Oppilaita ohjataan aktiiviseen toimijuuteen ja itsenäiseen vastuun ottoon omasta oppimisestaan Eurooppalaisen kielisalkun tai vastaavan työvälineen avulla. Oppilaat tutustuvat ympäröivän yhteisön monikielisyyteen ja -kulttuurisuuteen kotikansainvälisyyden avulla. Heille tarjotaan myös mahdollisuuksia harjoitella kansainvälistä yhteydenpitoa. Kohdekieltä käytetään aina kun se on mahdollista.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki vieraan kielen A-oppimäärässä vuosiluokilla 3-6

Oppilaita ohjataan käyttämään kielitaitoaan rohkeasti. Runsas viestinnällinen harjoittelu tukee oppilaiden kielitaidon kehittymistä. Oppilaita kannustetaan opiskelemaan myös muita koulun tarjoamia kieliä. Oppilaille, joilla on kieliin liittyviä oppimisvaikeuksia, tarjotaan tukea. Opetus suunnitellaan niin, että se tarjoaa haasteita myös muita nopeammin edistyville tai kieltä entuudestaan osaaville oppilaille.

Oppilaita kannustetaan vieraiden kielten opintoihin oppimisvaikeuksista huolimatta. Oppilasta ohjataan tunnistamaan ja hyödyntämään omia vahvuuksiaan kielenoppijana. Oppilaan kielitietoisuutta lisätään kiinnittämällä huomio kielten samankaltaisuuksiin.

Oppilaan oppimisen arviointi vieraan kielen A-oppimäärässä vuosiluokilla 3-6

Arviointi on luonteeltaan kannustavaa ja antaa oppilaille mahdollisuuden tulla tietoiseksi omista taidoistaan, kehittää niitä ja painottaa itselleen luontevia ilmaisumuotoja tai osoittaa informaalin

oppimisen kautta hankittua osaamista. Monipuolinen arviointi tarjoaa mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan myös oppilaille, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia tai joilla on muulla tavoin kielellisesti erilaiset lähtökohdat. Arvioinnissa välineenä voidaan käyttää esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua.

Vieraan kielen sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi oppilaiden osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin. Määritellessään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositodistusta varten opettaja käyttää vieraan kielen A-oppimäärän valtakunnallisia arviointikriteereitä. Opinnoissa edistymisen kannalta on keskeistä, että oppimista arvioidaan monin eri tavoin myös itse- ja vertaisarvioinnin keinoin ja että arviointi kohdistuu kaikkiin arvioitaviin tavoitteisiin. Arvioinnissa otetaan huomioon kaikki kielitaidon osa-alueet. Niiden arviointi perustuu Eurooppalaiseen viitekehykseen ja sen pohjalta laadittuun suomalaiseen sovellukseen.

4

Vuosiluokan tavoitteet ja keskeiset sisällöt

T1 ohjata oppilasta havaitsemaan lähiympäristön ja maailman kielellinen ja kulttuurinen runsaus sekä opiskeltavan kielen asema siinä

- Oppilaan kulttuuritietoisuus kasvaa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kielellisen ympäristön sekä kohdekielen aseman ja merkityksen hahmottaminen	Oppilas tietää, että maailman kielet jakautuvat kielikuntiin ja osaa kertoa, mihin kielikuntaan opiskeltava kieli kuuluu. Oppilas osaa kuvata, mitä kieliä lähiympäristössä puhutaan.

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tutustutaan kielten ja kulttuurien monimuotoisuuteen sekä opiskeltavan kielen levinneisyyteen ja tarvittaessa päävariantteihin. Hankitaan tietoa kielen ja kulttuurin merkityksestä yksilölle ja yhteisölle. Pohditaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaa. Harjoitellaan arvostavaa kielenkäyttöä vuorovaikutuksessa. Kuunnellaan eri kieliä, katsellaan erilaisia tapoja kirjoittaa, tehdään havaintoja sanojen lainautumisesta kielestä toiseen. Pohditaan, miten voi toimia, jos osaa kieltä vain vähän.

Paikallinen tarkennus:

- Havainnoidaan oppilaiden oman elämän monikielisyyttä
- Verrataan oppilaiden kotikieliä ranskan kieleen
- Tutkitaan ranskalaisen kulttuurin olennaisimpia piirteitä
- Havainnoidaan eri kielten samankaltaisuuksia
- Nimetään joitakin ranskankielisiä maita
- Ranskankieliset lorut, laulut ja leikit

T2 motivoida oppilasta arvostamaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaansa sekä maailman kielellistä ja kulttuurista monimuotoisuutta ja kohtaamaan ihmisiä ilman arvottavia ennakko-oletuksia

- Oppilas tutustuu ranskalaisen kulttuurin olennaisimpiin piirteisiin
- Oppilas tutustuu monikulttuuriseen lähiympäristöönsä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tutustutaan kielten ja kulttuurien monimuotoisuuteen sekä opiskeltavan kielen levinneisyyteen ja tarvittaessa päävariantteihin. Hankitaan tietoa kielen ja kulttuurin merkityksestä yksilölle ja yhteisölle. Pohditaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaa. Harjoitellaan arvostavaa kielenkäyttöä vuorovaikutuksessa. Kuunnellaan eri kieliä, katsellaan erilaisia tapoja kirjoittaa, tehdään havaintoja sanojen lainautumisesta kielestä toiseen. Pohditaan, miten voi toimia, jos osaa kieltä vain vähän.

Paikallinen tarkennus:

- Havainnoidaan oppilaiden oman elämän monikielisyyttä
- Verrataan oppilaiden kotikieliä ranskan kieleen
- Tutkitaan ranskalaisen kulttuurin olennaisimpia piirteitä
- Havainnoidaan eri kielten samankaltaisuuksia
- Nimetään joitakin ranskankielisiä maita
- Ranskankieliset lorut, laulut ja leikit

T3 ohjata oppilasta havaitsemaan kieliä yhdistäviä ja erottavia ilmiöitä sekä tukea oppilaan kielellisen uteliaisuuden ja päättelykyvyn kehittymistä

- Oppilas tunnistaa eri kielten samankaltaisuuksia

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kielellinen päättely	Oppilas osaa tehdä havaintoja opiskeltavan kielen ja äidinkielensä tai muun osaamansa kielen rakenteellisista, sanastollisista tai muista eroista ja yhtäläisyyksistä.

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tutustutaan kielten ja kulttuurien monimuotoisuuteen sekä opiskeltavan kielen levinneisyyteen ja tarvittaessa päävariantteihin. Hankitaan tietoa kielen ja kulttuurin merkityksestä yksilölle ja yhteisölle. Pohditaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaa. Harjoitellaan arvostavaa kielenkäyttöä vuorovaikutuksessa. Kuunnellaan eri kieliä, katsellaan erilaisia tapoja kirjoittaa, tehdään havaintoja sanojen lainautumisesta kielestä toiseen. Pohditaan, miten voi toimia, jos osaa kieltä vain vähän.

Paikallinen tarkennus:

- Havainnoidaan oppilaiden oman elämän monikielisyyttä
- Verrataan oppilaiden kotikieliä ranskan kieleen
- Tutkitaan ranskalaisen kulttuurin olennaisimpia piirteitä
- Havainnoidaan eri kielten samankaltaisuuksia
- Nimetään joitakin ranskankielisiä maita
- Ranskankieliset lorut, laulut ja leikit

T4 ohjata oppilasta löytämään kohdekielistä aineistoa

- Oppilas tutustuu ranskankielisiin loruihin ja lauluihin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kohdekielisen aineiston löytäminen	Oppilas osaa kertoa, missä opiskeltavaa kieltä voi nähdä tai kuulla.

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tutustutaan kielten ja kulttuurien monimuotoisuuteen sekä opiskeltavan kielen levinneisyyteen ja tarvittaessa päävariantteihin. Hankitaan tietoa kielen ja kulttuurin merkityksestä yksilölle ja yhteisölle. Pohditaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaa. Harjoitellaan arvostavaa kielenkäyttöä vuorovaikutuksessa. Kuunnellaan eri kieliä, katsellaan erilaisia tapoja kirjoittaa, tehdään havaintoja sanojen lainautumisesta kielestä toiseen. Pohditaan, miten voi toimia, jos osaa kieltä vain vähän.

Paikallinen tarkennus:

- Havainnoidaan oppilaiden oman elämän monikielisyyttä
- Verrataan oppilaiden kotikieliä ranskan kieleen
- Tutkitaan ranskalaisen kulttuurin olennaisimpia piirteitä
- Havainnoidaan eri kielten samankaltaisuuksia
- Nimetään joitakin ranskankielisiä maita
- Ranskankieliset lorut, laulut ja leikit

T5 tutustua yhdessä opetuksen tavoitteisiin ja luoda salliva opiskeluilmapiiri, jossa tärkeintä on viestin välittyminen sekä kannustava yhdessä oppiminen

- Oppilas saa kannustavia oppimiskokemuksia
- Oppilaan itsetunto kielen oppijana vahvistuu huomion kiinnittyessä jo opittuun, eikä siihen, mitä ei vielä osata

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tietoisuus tavoitteista ja toiminta ryhmässä	Oppilas osaa kuvata opiskelun tavoitteita ja osallistuu ryhmän yhteisten tehtävien tekemiseen.

S2 Kielenopiskelutaidot

Opetellaan suunnittelemaan toimintaa yhdessä, antamaan ja ottamaan vastaan palautetta ja ottamaan vastuuta. Opetellaan tehokkaita kielenopiskelutapoja, kuten uusien sanojen ja rakenteiden aktiivista käyttöä omissa ilmaisuissa, muistiinpainamiskeinoja, tuntemattoman sanan merkityksen päättelemistä asiayhteydestä. Totutellaan arvioimaan omaa kielitaitoa esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua käyttäen.

Paikallinen tarkennus:

- Opetellaan työskentelemään pareittain ja pienissä ryhmissä kannustavassa ilmapiirissä
- Harjoitellaan itsensä ilmaisemista virheitä pelkäämättä

- Harjoitellaan kielenopiskelutekniikan perustaitoja myös tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen

T6 ohjata oppilasta ottamaan vastuuta omasta kielenopiskelustaan ja kannustaa harjaannuttamaan kielitaitoaan rohkeasti ja myös tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen sekä kokeilemaan, millaiset tavat oppia kieliä sopivat hänelle parhaiten

- Oppilas oppii kielelle ominaisia kielenopiskelutaitoja hyödyntäen myös tieto- ja viestintäteknologiaa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kielenopiskelutavoitteiden asettaminen ja opiskelutottumusten löytäminen	Oppilas asettaa tavoitteita kielenopiskelulleen, harjoittelee erilaisia tapoja opiskella kieliä käyttäen myös tieto- ja viestintäteknologiaa sekä harjaannuttaa ja arvioi taitojaan.

S2 Kielenopiskelutaidot

Opetellaan suunnittelemaan toimintaa yhdessä, antamaan ja ottamaan vastaan palautetta ja ottamaan vastuuta. Opetellaan tehokkaita kielenopiskelutapoja, kuten uusien sanojen ja rakenteiden aktiivista käyttöä omissa ilmaisuissa, muistiinpainamiskeinoja, tuntemattoman sanan merkityksen päättelemistä asiayhteydestä. Totutellaan arvioimaan omaa kielitaitoa esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua käyttäen.

Paikallinen tarkennus:

- Opetellaan työskentelemään pareittain ja pienissä ryhmissä kannustavassa ilmapiirissä
- Harjoitellaan itsensä ilmaisemista virheitä pelkäämättä
- Harjoitellaan kielenopiskelutekniikan perustaitoja myös tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen

T7 järjestää oppilaalle tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista viestintää ja vuorovaikutusta

- Oppilas oppii kertomaan itsestään perusasiat, tervehtimään ja tekemään yksinkertaisia kysymyksiä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Taitotaso A1.3: Oppilas selviytyy monista rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen joskus viestintäkumppaniin.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan kohdekieltä monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä kohdekielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Sisältöjen valinnassa lähtökohtana on oppilaiden jokapäiväinen elämänpiiri, kiinnostuksen kohteet sekä ajankohtaisuus, näkökulmana minä, me ja maailma. Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia, kuten esimerkiksi

tervehtiminen, avun pyytäminen tai mielipiteen ilmaiseminen. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisten tekstien, kuten pienten tarinoiden, näytelmien, haastattelujen ja sanoitusten yhteydessä. Tarjotaan mahdollisuuksia harjoitella vaativampia kielenkäyttötilanteita. Opetellaan löytämään kohdekielistä aineistoa esimerkiksi verkosta. Valittaessa tekstejä ja aiheita otetaan huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys sekä kielialueen elämänmuoto. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti ääntämistä sekä sana- ja lausepainoa, puherytmiä ja intonaatiota. Harjoitellaan tunnistamaan opiskeltavan kielen foneettisen tarkekirjoituksen merkkejä sekä tuottamaan tarvittavia kirjoitusmerkkejä.

Paikallinen tarkennus:

- Harjoitellaan kertomaan suullisesti ja kirjallisesti tutuista asioista fraasitasolla (esim minä itse, koulu, koti ja perhe, harrastukset, värit, vaatteet, eläimet)
- Harjoitellaan tunnistamaan opittuja sanoja puheesta
- Harjoitellaan yksinkertaisia kysymyksiä ja niihin vastaamista
- Harjoitellaan ranskan kielen ääntämistä ja intonaatiota
- Vuorovaikutuksen kannalta olennaisten rakenteiden tunnistaminen ja tuottaminen (esim artikkelit, joitakin prepositioita, tutustutaan er-verbien yksikön preesensiin, kieltomuodoista nepas, monikkoon tutustuminen, persoonapronominit, lukusanat 0-20)
- Huomioidaan ranskan kielelle ominaiset kohteliaisuusilmaisut

T8 tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä

- Oppilas tutustuu ja harjoittelee systemaattisesti ranskan kielen ääntämistä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Viestintästrategioiden käyttö	Taitotaso A1.3: Oppilas osallistuu viestintään, mutta tarvitsee vielä usein apukeinoja. Oppilas osaa reagoida suppein sanallisin ilmauksin, pienin elein (esim. nyökkäämällä), äännähdyksin, tai muunlaisella minimipalautteella. Oppilas joutuu pyytämään selvennystä tai toistoa hyvin usein.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan kohdekieltä monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä kohdekielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Sisältöjen valinnassa lähtökohtana on oppilaiden jokapäiväinen elämänpiiri, kiinnostuksen kohteet sekä ajankohtaisuus, näkökulmana minä, me ja maailma. Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia, kuten esimerkiksi tervehtiminen, avun pyytäminen tai mielipiteen ilmaiseminen. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisten tekstien, kuten pienten tarinoiden, näytelmien, haastattelujen ja sanoitusten yhteydessä. Tarjotaan mahdollisuuksia harjoitella vaativampia kielenkäyttötilanteita. Opetellaan löytämään kohdekielistä aineistoa esimerkiksi verkosta. Valittaessa tekstejä ja aiheita otetaan huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys sekä kielialueen elämänmuoto. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti ääntämistä sekä sana- ja lausepainoa, puherytmiä ja intonaatiota. Harjoitellaan tunnistamaan opiskeltavan kielen foneettisen tarkekirjoituksen merkkejä sekä tuottamaan tarvittavia kirjoitusmerkkejä.

Paikallinen tarkennus:

- Harjoitellaan kertomaan suullisesti ja kirjallisesti tutuista asioista fraasitasolla (esim minä itse, koulu, koti ja perhe, harrastukset, värit, vaatteet, eläimet)
- Harjoitellaan tunnistamaan opittuja sanoja puheesta
- Harjoitellaan yksinkertaisia kysymyksiä ja niihin vastaamista
- Harjoitellaan ranskan kielen ääntämistä ja intonaatiota
- Vuorovaikutuksen kannalta olennaisten rakenteiden tunnistaminen ja tuottaminen (esim artikkelit, joitakin prepositioita, tutustutaan er-verbien yksikön preesensiin, kieltomuodoista nepas, monikkoon tutustuminen, persoonapronominit, lukusanat 0-20)
- Huomioidaan ranskan kielelle ominaiset kohteliaisuusilmaisut

T9 auttaa oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten tuntemustaan

- Oppilas tutustuu kulttuurille ominaiseen kommunikointitapaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Viestinnän kulttuurinen sopivuus	Taitotaso A1.3: Oppilas osaa käyttää yleisimpiä kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia monissa rutiininomaisissa sosiaalisissa tilanteissa.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan kohdekieltä monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä kohdekielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Sisältöjen valinnassa lähtökohtana on oppilaiden jokapäiväinen elämänpiiri, kiinnostuksen kohteet sekä ajankohtaisuus, näkökulmana minä, me ja maailma. Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia, kuten esimerkiksi tervehtiminen, avun pyytäminen tai mielipiteen ilmaiseminen. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisten tekstien, kuten pienten tarinoiden, näytelmien, haastattelujen ja sanoitusten yhteydessä. Tarjotaan mahdollisuuksia harjoitella vaativampia kielenkäyttötilanteita. Opetellaan löytämään kohdekielistä aineistoa esimerkiksi verkosta. Valittaessa tekstejä ja aiheita otetaan huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys sekä kielialueen elämänmuoto. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti ääntämistä sekä sana- ja lausepainoa, puherytmiä ja intonaatiota. Harjoitellaan tunnistamaan opiskeltavan kielen foneettisen tarkekirjoituksen merkkejä sekä tuottamaan tarvittavia kirjoitusmerkkejä.

Paikallinen tarkennus:

- Harjoitellaan kertomaan suullisesti ja kirjallisesti tutuista asioista fraasitasolla (esim minä itse, koulu, koti ja perhe, harrastukset, värit, vaatteet, eläimet)
- Harjoitellaan tunnistamaan opittuja sanoja puheesta
- Harjoitellaan yksinkertaisia kysymyksiä ja niihin vastaamista
- Harjoitellaan ranskan kielen ääntämistä ja intonaatiota
- Vuorovaikutuksen kannalta olennaisten rakenteiden tunnistaminen ja tuottaminen (esim artikkelit, joitakin prepositioita, tutustutaan er-verbien yksikön preesensiin, kieltomuodoista nepas, monikkoon tutustuminen, persoonapronominit, lukusanat 0-20)
- Huomioidaan ranskan kielelle ominaiset kohteliaisuusilmaisut

T10 rohkaista oppilasta tulkitsemaan ikätasolleen sopivia ja itseään kiinnostavia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä

- Oppilas ymmärtää yksinkertaista, selkeää puhetta opetuksessa käsitellyistä aiheista

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstien tulkintataidot	Taitotaso A1.3: Oppilas ymmärtää yksinkertaista, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta asiayhteyden tukemana. Oppilas pystyy löytämään tarvitsemansa yksinkertaisen tiedon lyhyestä tekstistä.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan kohdekieltä monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä kohdekielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Sisältöjen valinnassa lähtökohtana on oppilaiden jokapäiväinen elämänpiiri, kiinnostuksen kohteet sekä ajankohtaisuus, näkökulmana minä, me ja maailma. Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia, kuten esimerkiksi tervehtiminen, avun pyytäminen tai mielipiteen ilmaiseminen. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisten tekstien, kuten pienten tarinoiden, näytelmien, haastattelujen ja sanoitusten yhteydessä. Tarjotaan mahdollisuuksia harjoitella vaativampia kielenkäyttötilanteita. Opetellaan löytämään kohdekielistä aineistoa esimerkiksi verkosta. Valittaessa tekstejä ja aiheita otetaan huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys sekä kielialueen elämänmuoto. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti ääntämistä sekä sana- ja lausepainoa, puherytmiä ja intonaatiota. Harjoitellaan tunnistamaan opiskeltavan kielen foneettisen tarkekirjoituksen merkkejä sekä tuottamaan tarvittavia kirjoitusmerkkejä.

Paikallinen tarkennus:

- Harjoitellaan kertomaan suullisesti ja kirjallisesti tutuista asioista fraasitasolla (esim minä itse, koulu, koti ja perhe, harrastukset, värit, vaatteet, eläimet)
- Harjoitellaan tunnistamaan opittuja sanoja puheesta
- Harjoitellaan yksinkertaisia kysymyksiä ja niihin vastaamista
- Harjoitellaan ranskan kielen ääntämistä ja intonaatiota
- Vuorovaikutuksen kannalta olennaisten rakenteiden tunnistaminen ja tuottaminen (esim artikkelit, joitakin prepositioita, tutustutaan er-verbien yksikön preesensiin, kieltomuodoista nepas, monikkoon tutustuminen, persoonapronominit, lukusanat 0-20)
- Huomioidaan ranskan kielelle ominaiset kohteliaisuusilmaisut

T11 tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella ikätasolle sopivaa pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisimpiin rakenteisiin

- Oppilas osaa ääntää tuttuja sanoja ja lyhyitä ilmauksia ymmärrettävästi
- Oppilas osaa käyttää harjoiteltuja ilmaisuja puheessa sekä osaa kirjoittaa sanoja ja lyhyitä lauseita harjoitelluista aiheista

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstien tuottamistaidot	Taitotaso A1.2: Oppilas pystyy kertomaan joistakin tutuista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittaa muutaman lyhyen lauseen harjoitelluista aiheista. Oppilas ääntää useimmat harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi. Oppilas hallitsee hyvin suppean perussanaston ja muutaman tilannesidonnaisen ilmauksen sekä peruskieliopin aineksia.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan kohdekieltä monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä kohdekielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Sisältöjen valinnassa lähtökohtana on oppilaiden jokapäiväinen elämänpiiri, kiinnostuksen kohteet sekä ajankohtaisuus, näkökulmana minä, me ja maailma. Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia, kuten esimerkiksi tervehtiminen, avun pyytäminen tai mielipiteen ilmaiseminen. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisten tekstien, kuten pienten tarinoiden, näytelmien, haastattelujen ja sanoitusten yhteydessä. Tarjotaan mahdollisuuksia harjoitella vaativampia kielenkäyttötilanteita. Opetellaan löytämään kohdekielistä aineistoa esimerkiksi verkosta. Valittaessa tekstejä ja aiheita otetaan huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys sekä kielialueen elämänmuoto. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti ääntämistä sekä sana- ja lausepainoa, puherytmiä ja intonaatiota. Harjoitellaan tunnistamaan opiskeltavan kielen foneettisen tarkekirjoituksen merkkejä sekä tuottamaan tarvittavia kirjoitusmerkkejä.

Paikallinen tarkennus:

- Harjoitellaan kertomaan suullisesti ja kirjallisesti tutuista asioista fraasitasolla (esim minä itse, koulu, koti ja perhe, harrastukset, värit, vaatteet, eläimet)
- Harjoitellaan tunnistamaan opittuja sanoja puheesta
- Harjoitellaan yksinkertaisia kysymyksiä ja niihin vastaamista
- Harjoitellaan ranskan kielen ääntämistä ja intonaatiota
- Vuorovaikutuksen kannalta olennaisten rakenteiden tunnistaminen ja tuottaminen (esim artikkelit, joitakin prepositioita, tutustutaan er-verbien yksikön preesensiin, kieltomuodoista nepas, monikkoon tutustuminen, persoonapronominit, lukusanat 0-20)
- Huomioidaan ranskan kielelle ominaiset kohteliaisuusilmaisut

5

Vuosiluokan tavoitteet ja keskeiset sisällöt

T1 ohjata oppilasta havaitsemaan lähiympäristön ja maailman kielellinen ja kulttuurinen runsaus sekä opiskeltavan kielen asema siinä

- Oppilas tutustuu Ranskan monipuolisuuteen maana

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kielellisen ympäristön sekä kohdekielen aseman ja merkityksen hahmottaminen	Oppilas tietää, että maailman kielet jakautuvat kielikuntiin ja osaa kertoa, mihin kielikuntaan opiskeltava kieli kuuluu. Oppilas osaa kuvata, mitä kieliä lähiympäristössä puhutaan.

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tutustutaan kielten ja kulttuurien monimuotoisuuteen sekä opiskeltavan kielen levinneisyyteen ja tarvittaessa päävariantteihin. Hankitaan tietoa kielen ja kulttuurin merkityksestä yksilölle ja yhteisölle. Pohditaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaa. Harjoitellaan arvostavaa kielenkäyttöä vuorovaikutuksessa. Kuunnellaan eri kieliä, katsellaan erilaisia tapoja kirjoittaa, tehdään havaintoja sanojen lainautumisesta kielestä toiseen. Pohditaan, miten voi toimia, jos osaa kieltä vain vähän.

Paikallinen tarkennus:

- Ranskan nähtävyydet, juhlapäivät ja kulttuuri
- Ranskankieliset lorut, laulut ja videoklipit
- Huomioidaan eri kielten rakenteellisia eroja ja yhteneväisyyksiä

T2 motivoida oppilasta arvostamaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaansa sekä maailman kielellistä ja kulttuurista monimuotoisuutta ja kohtaamaan ihmisiä ilman arvottavia ennakko-oletuksia

- Oppilas tutustuu Ranskan nähtävyyksiin, juhlapäiviin ja kulttuuriin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tutustutaan kielten ja kulttuurien monimuotoisuuteen sekä opiskeltavan kielen levinneisyyteen ja tarvittaessa päävariantteihin. Hankitaan tietoa kielen ja kulttuurin merkityksestä yksilölle ja yhteisölle. Pohditaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaa. Harjoitellaan arvostavaa kielenkäyttöä vuorovaikutuksessa. Kuunnellaan eri kieliä, katsellaan erilaisia tapoja kirjoittaa, tehdään havaintoja sanojen lainautumisesta kielestä toiseen. Pohditaan, miten voi toimia, jos osaa kieltä vain vähän.

Paikallinen tarkennus:

- Ranskan nähtävyydet, juhlapäivät ja kulttuuri
- Ranskankieliset lorut, laulut ja videoklipit
- Huomioidaan eri kielten rakenteellisia eroja ja yhteneväisyyksiä

T3 ohjata oppilasta havaitsemaan kieliä yhdistäviä ja erottavia ilmiöitä sekä tukea oppilaan kielellisen uteliaisuuden ja päättelykyvyn kehittymistä

- Oppilas oppii eri kielten rakenteiden yhteneväisyyksistä ja eroavaisuuksista

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kielellinen päättely	Oppilas osaa tehdä havaintoja opiskeltavan kielen ja äidinkielensä tai muun osaamansa kielen rakenteellisista, sanastollisista tai muista eroista ja yhtäläisyyksistä.

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tutustutaan kielten ja kulttuurien monimuotoisuuteen sekä opiskeltavan kielen levinneisyyteen ja tarvittaessa päävariantteihin. Hankitaan tietoa kielen ja kulttuurin merkityksestä yksilölle ja yhteisölle. Pohditaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaa. Harjoitellaan arvostavaa kielenkäyttöä vuorovaikutuksessa. Kuunnellaan eri kieliä, katsellaan erilaisia tapoja kirjoittaa, tehdään havaintoja sanojen lainautumisesta kielestä toiseen. Pohditaan, miten voi toimia, jos osaa kieltä vain vähän.

Paikallinen tarkennus:

- Ranskan nähtävyydet, juhlapäivät ja kulttuuri
- Ranskankieliset lorut, laulut ja videoklipit
- Huomioidaan eri kielten rakenteellisia eroja ja yhteneväisyyksiä

T4 ohjata oppilasta löytämään kohdekielistä aineistoa

- Oppilas tutustuu vaikeustasoltaan sopiviin ranskankielisiin nettimateriaaleihin (lorut, laulut, videoklipit)

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kohdekielisen aineiston löytäminen	Oppilas osaa kertoa, missä opiskeltavaa kieltä voi nähdä tai kuulla.

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tutustutaan kielten ja kulttuurien monimuotoisuuteen sekä opiskeltavan kielen levinneisyyteen ja tarvittaessa päävariantteihin. Hankitaan tietoa kielen ja kulttuurin merkityksestä yksilölle ja yhteisölle. Pohditaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaa. Harjoitellaan arvostavaa kielenkäyttöä vuorovaikutuksessa. Kuunnellaan eri kieliä, katsellaan erilaisia tapoja kirjoittaa, tehdään havaintoja sanojen lainautumisesta kielestä toiseen. Pohditaan, miten voi toimia, jos osaa kieltä vain vähän.

Paikallinen tarkennus:

- Ranskan nähtävyydet, juhlapäivät ja kulttuuri
- Ranskankieliset lorut, laulut ja videoklipit
- Huomioidaan eri kielten rakenteellisia eroja ja yhteneväisyyksiä

T5 tutustua yhdessä opetuksen tavoitteisiin ja luoda salliva opiskeluilmapiiri, jossa tärkeintä on viestin välittyminen sekä kannustava yhdessä oppiminen

- Oppilas ylläpitää opiskelumotivaatiotaan ja ymmärtää kielenopiskelun hyödyt

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tietoisuus tavoitteista ja toiminta ryhmässä	Oppilas osaa kuvata opiskelun tavoitteita ja osallistuu ryhmän yhteisten tehtävien tekemiseen.

S2 Kielenopiskelutaidot

Opetellaan suunnittelemaan toimintaa yhdessä, antamaan ja ottamaan vastaan palautetta ja ottamaan vastuuta. Opetellaan tehokkaita kielenopiskelutapoja, kuten uusien sanojen ja rakenteiden aktiivista käyttöä omissa ilmaisuissa, muistiinpainamiskeinoja, tuntemattoman sanan merkityksen päättelemistä asiayhteydestä. Totutellaan arvioimaan omaa kielitaitoa esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua käyttäen.

Paikallinen tarkennus:

- Harjoitellaan henkilökohtaisten, pienten tavoitteiden asettamista kielenopiskelussa
- Kehitetään kielenopiskelutekniikoita ja yhteistyötaitoja

T6 ohjata oppilasta ottamaan vastuuta omasta kielenopiskelustaan ja kannustaa harjaannuttamaan kielitaitoaan rohkeasti ja myös tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen sekä kokeilemaan, millaiset tavat oppia kieliä sopivat hänelle parhaiten

- Oppilaan kielenopiskelutaidot karttuvat ja hän toimii yhä itseohjautuvammin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kielenopiskelutavoitteiden asettaminen ja opiskelutottumusten löytäminen	Oppilas asettaa tavoitteita kielenopiskelulleen, harjoittelee erilaisia tapoja opiskella kieliä käyttäen myös tieto- ja viestintäteknologiaa sekä harjaannuttaa ja arvioi taitojaan.

S2 Kielenopiskelutaidot

Opetellaan suunnittelemaan toimintaa yhdessä, antamaan ja ottamaan vastaan palautetta ja ottamaan vastuuta. Opetellaan tehokkaita kielenopiskelutapoja, kuten uusien sanojen ja rakenteiden aktiivista käyttöä omissa ilmaisuissa, muistiinpainamiskeinoja, tuntemattoman sanan merkityksen päättelemistä asiayhteydestä. Totutellaan arvioimaan omaa kielitaitoa esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua käyttäen.

Paikallinen tarkennus:

- Harjoitellaan henkilökohtaisten, pienten tavoitteiden asettamista kielenopiskelussa
- Kehitetään kielenopiskelutekniikoita ja yhteistyötaitoja

T7 järjestää oppilaalle tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista viestintää ja vuorovaikutusta

- Oppilas tekee pieniä omia tuotoksia ranskaksi

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Taitotaso A1.3: Oppilas selviytyy monista rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen joskus viestintäkumppaniin.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan kohdekieltä monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä kohdekielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Sisältöjen valinnassa lähtökohtana on oppilaiden jokapäiväinen elämänpiiri, kiinnostuksen kohteet sekä ajankohtaisuus, näkökulmana minä, me ja maailma. Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia, kuten esimerkiksi tervehtiminen, avun pyytäminen tai mielipiteen ilmaiseminen. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisten tekstien, kuten pienten tarinoiden, näytelmien, haastattelujen ja sanoitusten yhteydessä. Tarjotaan mahdollisuuksia harjoitella vaativampia kielenkäyttötilanteita. Opetellaan löytämään kohdekielistä aineistoa esimerkiksi verkosta. Valittaessa tekstejä ja aiheita otetaan huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys sekä kielialueen elämänmuoto. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti ääntämistä sekä sana- ja lausepainoa, puherytmiä ja intonaatiota. Harjoitellaan tunnistamaan opiskeltavan kielen foneettisen tarkekirjoituksen merkkejä sekä tuottamaan tarvittavia kirjoitusmerkkejä.

Paikallinen tarkennus:

- Harjoitellaan tekemään pieniä suullisia ja kirjallisia tuotoksia
- Harjoitellaan viestintätilanteita esimerkiksi seuraavien aihepiirien kautta: asuminen, kellonajat, kuukaudet, vuodenajat, sää, ruuat ja juomat, Ranska
- Harjoitellaan ranskan kielelle ominaisia kohteliaisuusilmaisuja
- Vahvistetaan kuullunymmärtämistä tutuissa tilanteissa
- Tutustutaan erilaisiin sanastoihin (esim erilaisiin sanakirjoihin)
- Luetaan lyhyitä tekstejä ja viestejä
- Harjoitellaan viestinnän kannalta tärkeitä perusrakenteita (esim être ja avoir sekä aihepiirien kannalta olennaisimmat epäsäännölliset verbit, verbien preesenstaivutusta kaikissa persoonissa, il y a -rakenne, genetiiviin tutustuminen, tutustutaan adjektiivin taipumiseen ja paikkaan, lukusanat 20-1000)

T8 tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä

- Oppilas harjoittelee erilaisia tapoja reagoida viestintätilanteissa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Viestintästrategioiden käyttö	Taitotaso A1.3: Oppilas osallistuu viestintään, mutta tarvitsee vielä usein apukeinoja. Oppilas osaa reagoida suppein sanallisin ilmauksin, pienin elein (esim. nyökkäämällä), äännähdyksin, tai muunlaisella minimipalautteella. Oppilas joutuu pyytämään selvennystä tai toistoa hyvin usein.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan kohdekieltä monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä kohdekielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Sisältöjen valinnassa lähtökohtana on oppilaiden jokapäiväinen elämänpiiri, kiinnostuksen kohteet sekä ajankohtaisuus, näkökulmana minä, me ja maailma. Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia, kuten esimerkiksi tervehtiminen, avun pyytäminen tai mielipiteen ilmaiseminen. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisten tekstien, kuten pienten tarinoiden, näytelmien, haastattelujen ja sanoitusten yhteydessä. Tarjotaan mahdollisuuksia harjoitella vaativampia kielenkäyttötilanteita. Opetellaan löytämään kohdekielistä aineistoa esimerkiksi verkosta. Valittaessa tekstejä ja aiheita otetaan huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys sekä kielialueen elämänmuoto. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti ääntämistä sekä sana- ja lausepainoa, puherytmiä ja intonaatiota. Harjoitellaan tunnistamaan opiskeltavan kielen foneettisen tarkekirjoituksen merkkejä sekä tuottamaan tarvittavia kirjoitusmerkkejä.

Paikallinen tarkennus:

- Harjoitellaan tekemään pieniä suullisia ja kirjallisia tuotoksia
- Harjoitellaan viestintätilanteita esimerkiksi seuraavien aihepiirien kautta: asuminen, kellonajat, kuukaudet, vuodenajat, sää, ruuat ja juomat, Ranska
- Harjoitellaan ranskan kielelle ominaisia kohteliaisuusilmaisuja
- Vahvistetaan kuullunymmärtämistä tutuissa tilanteissa
- Tutustutaan erilaisiin sanastoihin (esim erilaisiin sanakirjoihin)
- Luetaan lyhyitä tekstejä ja viestejä
- Harjoitellaan viestinnän kannalta tärkeitä perusrakenteita (esim être ja avoir sekä aihepiirien kannalta olennaisimmat epäsäännölliset verbit, verbien preesenstaivutusta kaikissa persoonissa, il y a -rakenne, genetiiviin tutustuminen, tutustutaan adjektiivin taipumiseen ja paikkaan, lukusanat 20-1000)

T9 auttaa oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten tuntemustaan

- Oppilas harjoittelee kommunikoimaan kulttuurille ominaisella tavalla

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Viestinnän kulttuurinen sopivuus	Taitotaso A1.3: Oppilas osaa käyttää yleisimpiä kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia monissa rutiininomaisissa sosiaalisissa tilanteissa.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan kohdekieltä monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä kohdekielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Sisältöjen valinnassa lähtökohtana on oppilaiden jokapäiväinen elämänpiiri, kiinnostuksen kohteet sekä ajankohtaisuus, näkökulmana minä, me ja maailma. Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia, kuten esimerkiksi tervehtiminen, avun pyytäminen tai mielipiteen ilmaiseminen. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisten tekstien, kuten pienten tarinoiden, näytelmien, haastattelujen ja sanoitusten yhteydessä. Tarjotaan mahdollisuuksia harjoitella vaativampia kielenkäyttötilanteita. Opetellaan löytämään kohdekielistä aineistoa esimerkiksi verkosta. Valittaessa tekstejä ja aiheita otetaan

huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys sekä kielialueen elämänmuoto. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti ääntämistä sekä sana- ja lausepainoa, puherytmiä ja intonaatiota. Harjoitellaan tunnistamaan opiskeltavan kielen foneettisen tarkekirjoituksen merkkejä sekä tuottamaan tarvittavia kirjoitusmerkkejä.

Paikallinen tarkennus:

- Harjoitellaan tekemään pieniä suullisia ja kirjallisia tuotoksia
- Harjoitellaan viestintätilanteita esimerkiksi seuraavien aihepiirien kautta: asuminen, kellonajat, kuukaudet, vuodenajat, sää, ruuat ja juomat, Ranska
- Harjoitellaan ranskan kielelle ominaisia kohteliaisuusilmaisuja
- Vahvistetaan kuullunymmärtämistä tutuissa tilanteissa
- Tutustutaan erilaisiin sanastoihin (esim erilaisiin sanakirjoihin)
- Luetaan lyhyitä tekstejä ja viestejä
- Harjoitellaan viestinnän kannalta tärkeitä perusrakenteita (esim être ja avoir sekä aihepiirien kannalta olennaisimmat epäsäännölliset verbit, verbien preesenstaivutusta kaikissa persoonissa, il y a -rakenne, genetiiviin tutustuminen, tutustutaan adjektiivin taipumiseen ja paikkaan, lukusanat 20-1000)

T10 rohkaista oppilasta tulkitsemaan ikätasolleen sopivia ja itseään kiinnostavia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä

- Oppilas harjoittelee kuullun ymmärtämistä arkielämän tilanteista
- Oppilas harjoittelee erilaisten sanakirjojen käyttöä
- Oppilas tutustuu yksinkertaisiin teksteihin ja harjoittelee niiden tulkitsemista

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstien tulkintataidot	Taitotaso A1.3: Oppilas ymmärtää yksinkertaista, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta asiayhteyden tukemana. Oppilas pystyy löytämään tarvitsemansa yksinkertaisen tiedon lyhyestä tekstistä.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan kohdekieltä monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä kohdekielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Sisältöjen valinnassa lähtökohtana on oppilaiden jokapäiväinen elämänpiiri, kiinnostuksen kohteet sekä ajankohtaisuus, näkökulmana minä, me ja maailma. Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia, kuten esimerkiksi tervehtiminen, avun pyytäminen tai mielipiteen ilmaiseminen. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisten tekstien, kuten pienten tarinoiden, näytelmien, haastattelujen ja sanoitusten yhteydessä. Tarjotaan mahdollisuuksia harjoitella vaativampia kielenkäyttötilanteita. Opetellaan löytämään kohdekielistä aineistoa esimerkiksi verkosta. Valittaessa tekstejä ja aiheita otetaan huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys sekä kielialueen elämänmuoto. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti ääntämistä sekä sana- ja lausepainoa, puherytmiä ja intonaatiota. Harjoitellaan tunnistamaan opiskeltavan kielen foneettisen tarkekirjoituksen merkkejä sekä tuottamaan tarvittavia kirjoitusmerkkejä.

Paikallinen tarkennus:

- Harjoitellaan tekemään pieniä suullisia ja kirjallisia tuotoksia
- Harjoitellaan viestintätilanteita esimerkiksi seuraavien aihepiirien kautta: asuminen, kellonajat, kuukaudet, vuodenajat, sää, ruuat ja juomat, Ranska
- Harjoitellaan ranskan kielelle ominaisia kohteliaisuusilmaisuja
- Vahvistetaan kuullunymmärtämistä tutuissa tilanteissa
- Tutustutaan erilaisiin sanastoihin (esim erilaisiin sanakirjoihin)
- Luetaan lyhyitä tekstejä ja viestejä
- Harjoitellaan viestinnän kannalta tärkeitä perusrakenteita (esim être ja avoir sekä aihepiirien kannalta olennaisimmat epäsäännölliset verbit, verbien preesenstaivutusta kaikissa persoonissa, il y a -rakenne, genetiiviin tutustuminen, tutustutaan adjektiivin taipumiseen ja paikkaan, lukusanat 20-1000)

T11 tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella ikätasolle sopivaa pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisimpiin rakenteisiin

- Oppilas osaa kertoa tuetusti tutuista asioista ja kirjoittaa lyhyitä lauseita harjoitelluista aiheista

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstien tuottamistaidot	Taitotaso A1.2: Oppilas pystyy kertomaan joistakin tutuista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittaa muutaman lyhyen lauseen harjoitelluista aiheista. Oppilas ääntää useimmat harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi. Oppilas hallitsee hyvin suppean perussanaston ja muutaman tilannesidonnaisen ilmauksen sekä peruskieliopin aineksia.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan kohdekieltä monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä kohdekielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Sisältöjen valinnassa lähtökohtana on oppilaiden jokapäiväinen elämänpiiri, kiinnostuksen kohteet sekä ajankohtaisuus, näkökulmana minä, me ja maailma. Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia, kuten esimerkiksi tervehtiminen, avun pyytäminen tai mielipiteen ilmaiseminen. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisten tekstien, kuten pienten tarinoiden, näytelmien, haastattelujen ja sanoitusten yhteydessä. Tarjotaan mahdollisuuksia harjoitella vaativampia kielenkäyttötilanteita. Opetellaan löytämään kohdekielistä aineistoa esimerkiksi verkosta. Valittaessa tekstejä ja aiheita otetaan huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys sekä kielialueen elämänmuoto. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti ääntämistä sekä sana- ja lausepainoa, puherytmiä ja intonaatiota. Harjoitellaan tunnistamaan opiskeltavan kielen foneettisen tarkekirjoituksen merkkejä sekä tuottamaan tarvittavia kirjoitusmerkkejä.

Paikallinen tarkennus:

- Harjoitellaan tekemään pieniä suullisia ja kirjallisia tuotoksia
- Harjoitellaan viestintätilanteita esimerkiksi seuraavien aihepiirien kautta: asuminen, kellonajat, kuukaudet, vuodenajat, sää, ruuat ja juomat, Ranska

- Harjoitellaan ranskan kielelle ominaisia kohteliaisuusilmaisuja
- Vahvistetaan kuullunymmärtämistä tutuissa tilanteissa
- Tutustutaan erilaisiin sanastoihin (esim erilaisiin sanakirjoihin)
- Luetaan lyhyitä tekstejä ja viestejä
- Harjoitellaan viestinnän kannalta tärkeitä perusrakenteita (esim être ja avoir sekä aihepiirien kannalta olennaisimmat epäsäännölliset verbit, verbien preesenstaivutusta kaikissa persoonissa, il y a -rakenne, genetiiviin tutustuminen, tutustutaan adjektiivin taipumiseen ja paikkaan, lukusanat 20-1000)

6

Vuosiluokan tavoitteet ja keskeiset sisällöt

T1 ohjata oppilasta havaitsemaan lähiympäristön ja maailman kielellinen ja kulttuurinen runsaus sekä opiskeltavan kielen asema siinä

- Oppilas tutustuu ranskankielisiin maihin ja kulttuurin merkkihenkilöihin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kielellisen ympäristön sekä kohdekielen aseman ja merkityksen hahmottaminen	Oppilas tietää, että maailman kielet jakautuvat kielikuntiin ja osaa kertoa, mihin kielikuntaan opiskeltava kieli kuuluu. Oppilas osaa kuvata, mitä kieliä lähiympäristössä puhutaan.

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tutustutaan kielten ja kulttuurien monimuotoisuuteen sekä opiskeltavan kielen levinneisyyteen ja tarvittaessa päävariantteihin. Hankitaan tietoa kielen ja kulttuurin merkityksestä yksilölle ja yhteisölle. Pohditaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaa. Harjoitellaan arvostavaa kielenkäyttöä vuorovaikutuksessa. Kuunnellaan eri kieliä, katsellaan erilaisia tapoja kirjoittaa, tehdään havaintoja sanojen lainautumisesta kielestä toiseen. Pohditaan, miten voi toimia, jos osaa kieltä vain vähän.

Paikallinen tarkennus:

- Frankofonia ja ranskankielisen kulttuurin merkkihenkilöt
- Suomen ja ranskan äänne-erot
- Vahvistetaan foneettisten aakkosten osaamista
- Monipuoliset ranskankieliset materiaalit osana opetusta (esim lehdet, kirjat, sarjakuvat, televisio, videoklipit ja Internet-lähteet)

T2 motivoida oppilasta arvostamaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaansa sekä maailman kielellistä ja kulttuurista monimuotoisuutta ja kohtaamaan ihmisiä ilman arvottavia ennakko-oletuksia

- Oppilas oppii arvostamaan omaa ja muiden kulttuuritaustaa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tutustutaan kielten ja kulttuurien monimuotoisuuteen sekä opiskeltavan kielen levinneisyyteen ja tarvittaessa päävariantteihin. Hankitaan tietoa kielen ja kulttuurin merkityksestä yksilölle ja yhteisölle. Pohditaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaa. Harjoitellaan arvostavaa kielenkäyttöä vuorovaikutuksessa. Kuunnellaan eri kieliä, katsellaan erilaisia tapoja kirjoittaa, tehdään havaintoja sanojen lainautumisesta kielestä toiseen. Pohditaan, miten voi toimia, jos osaa kieltä vain vähän.

Paikallinen tarkennus:

- Frankofonia ja ranskankielisen kulttuurin merkkihenkilöt
- Suomen ja ranskan äänne-erot
- Vahvistetaan foneettisten aakkosten osaamista
- Monipuoliset ranskankieliset materiaalit osana opetusta (esim lehdet, kirjat, sarjakuvat, televisio, videoklipit ja Internet-lähteet)

T3 ohjata oppilasta havaitsemaan kieliä yhdistäviä ja erottavia ilmiöitä sekä tukea oppilaan kielellisen uteliaisuuden ja päättelykyvyn kehittymistä

- Oppilas on tietoinen suomen ja ranskan välisistä äänne-eroista ja on harjoitellut ääntämistä ja intonaatiota sekä tutustunut foneettisiin aakkosiin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kielellinen päättely	Oppilas osaa tehdä havaintoja opiskeltavan kielen ja äidinkielensä tai muun osaamansa kielen rakenteellisista, sanastollisista tai muista eroista ja yhtäläisyyksistä.

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tutustutaan kielten ja kulttuurien monimuotoisuuteen sekä opiskeltavan kielen levinneisyyteen ja tarvittaessa päävariantteihin. Hankitaan tietoa kielen ja kulttuurin merkityksestä yksilölle ja yhteisölle. Pohditaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaa. Harjoitellaan arvostavaa kielenkäyttöä vuorovaikutuksessa. Kuunnellaan eri kieliä, katsellaan erilaisia tapoja kirjoittaa, tehdään havaintoja sanojen lainautumisesta kielestä toiseen. Pohditaan, miten voi toimia, jos osaa kieltä vain vähän.

Paikallinen tarkennus:

- Frankofonia ja ranskankielisen kulttuurin merkkihenkilöt
- Suomen ja ranskan äänne-erot
- Vahvistetaan foneettisten aakkosten osaamista
- Monipuoliset ranskankieliset materiaalit osana opetusta (esim lehdet, kirjat, sarjakuvat, televisio, videoklipit ja Internet-lähteet)

T4 ohjata oppilasta löytämään kohdekielistä aineistoa

- Oppilas tutustuu ranskankieliseen materiaaliin (esim. lehtiin, kirjoihin, sarjakuviin, televisioon, videoklippeihin ja Internet-lähteisiin)

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kohdekielisen aineiston löytäminen	Oppilas osaa kertoa, missä opiskeltavaa kieltä voi nähdä tai kuulla.

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tutustutaan kielten ja kulttuurien monimuotoisuuteen sekä opiskeltavan kielen levinneisyyteen ja tarvittaessa päävariantteihin. Hankitaan tietoa kielen ja kulttuurin merkityksestä yksilölle ja yhteisölle. Pohditaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaa. Harjoitellaan arvostavaa kielenkäyttöä vuorovaikutuksessa. Kuunnellaan eri kieliä, katsellaan erilaisia tapoja kirjoittaa, tehdään havaintoja sanojen lainautumisesta kielestä toiseen. Pohditaan, miten voi toimia, jos osaa kieltä vain vähän.

Paikallinen tarkennus:

- Frankofonia ja ranskankielisen kulttuurin merkkihenkilöt
- Suomen ja ranskan äänne-erot
- Vahvistetaan foneettisten aakkosten osaamista
- Monipuoliset ranskankieliset materiaalit osana opetusta (esim lehdet, kirjat, sarjakuvat, televisio, videoklipit ja Internet-lähteet)

T5 tutustua yhdessä opetuksen tavoitteisiin ja luoda salliva opiskeluilmapiiri, jossa tärkeintä on viestin välittyminen sekä kannustava yhdessä oppiminen

- Oppilas osallistuu ryhmän yhteiseen toimintaan kannustavassa ilmapiirissä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tietoisuus tavoitteista ja toiminta ryhmässä	Oppilas osaa kuvata opiskelun tavoitteita ja osallistuu ryhmän yhteisten tehtävien tekemiseen.

S2 Kielenopiskelutaidot

Opetellaan suunnittelemaan toimintaa yhdessä, antamaan ja ottamaan vastaan palautetta ja ottamaan vastuuta. Opetellaan tehokkaita kielenopiskelutapoja, kuten uusien sanojen ja rakenteiden aktiivista käyttöä omissa ilmaisuissa, muistiinpainamiskeinoja, tuntemattoman sanan merkityksen päättelemistä asiayhteydestä. Totutellaan arvioimaan omaa kielitaitoa esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua käyttäen.

Paikallinen tarkennus:

- Harjoitellaan erilaisia viestintästrategioita tuetusti
- Opetellaan omien vahvuuksien tunnistamista kielenopiskelijana
- Opetellaan vastuun ottamista omasta kielenopiskelusta

T6 ohjata oppilasta ottamaan vastuuta omasta kielenopiskelustaan ja kannustaa harjaannuttamaan kielitaitoaan rohkeasti ja myös tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen sekä kokeilemaan, millaiset tavat oppia kieliä sopivat hänelle parhaiten

- Oppilas itsenäistyy opinnoissaan ja kykenee erilaisin viestintästrategioin saamaan viestinsä perille tutuissa viestintätilanteissa

- Oppilas tuntee itselleen sopivimmat kielenopiskelutavat ja osaa myös hyödyntää tieto- ja viestintäteknologiaa kielenopiskelussaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kielenopiskelutavoitteiden asettaminen ja opiskelutottumusten löytäminen	Oppilas asettaa tavoitteita kielenopiskelulleen, harjoittelee erilaisia tapoja opiskella kieliä käyttäen myös tieto- ja viestintäteknologiaa sekä harjaannuttaa ja arvioi taitojaan.

S2 Kielenopiskelutaidot

Opetellaan suunnittelemaan toimintaa yhdessä, antamaan ja ottamaan vastaan palautetta ja ottamaan vastuuta. Opetellaan tehokkaita kielenopiskelutapoja, kuten uusien sanojen ja rakenteiden aktiivista käyttöä omissa ilmaisuissa, muistiinpainamiskeinoja, tuntemattoman sanan merkityksen päättelemistä asiayhteydestä. Totutellaan arvioimaan omaa kielitaitoa esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua käyttäen.

Paikallinen tarkennus:

- Harjoitellaan erilaisia viestintästrategioita tuetusti
- Opetellaan omien vahvuuksien tunnistamista kielenopiskelijana
- Opetellaan vastuun ottamista omasta kielenopiskelusta

T7 järjestää oppilaalle tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista viestintää ja vuorovaikutusta

- Oppilas harjoittelee vuorovaikutusta tutuissa tilanteissa kannustavassa ilmapiirissä
- Oppilas harjoittelee mahdollisimman autenttisia viestintätilanteita

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Taitotaso A1.3: Oppilas selviytyy monista rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen joskus viestintäkumppaniin.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan kohdekieltä monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä kohdekielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Sisältöjen valinnassa lähtökohtana on oppilaiden jokapäiväinen elämänpiiri, kiinnostuksen kohteet sekä ajankohtaisuus, näkökulmana minä, me ja maailma. Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia, kuten esimerkiksi tervehtiminen, avun pyytäminen tai mielipiteen ilmaiseminen. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisten tekstien, kuten pienten tarinoiden, näytelmien, haastattelujen ja sanoitusten yhteydessä. Tarjotaan mahdollisuuksia harjoitella vaativampia kielenkäyttötilanteita. Opetellaan löytämään kohdekielistä aineistoa esimerkiksi verkosta. Valittaessa tekstejä ja aiheita otetaan huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys sekä kielialueen elämänmuoto. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti ääntämistä sekä sana- ja lausepainoa, puherytmiä ja intonaatiota. Harjoitellaan tunnistamaan opiskeltavan kielen foneettisen tarkekirjoituksen merkkejä sekä tuottamaan tarvittavia kirjoitusmerkkejä.

Paikallinen tarkennus:

- Harjoitellaan viestintää tutuissa tilanteissa kannustavassa ilmapiirissä
- Harjoitellaan mahdollisimman autenttisia viestintätilanteita
- Vahvistetaan arjen perussanastoa ja kykyä selviytyä tutuista kommunikaatiotilanteista esimerkiksi seuraavien aihepiirien kautta: kehonosat ja voinnista kertominen, Suomesta kertominen, frankofonia, luontosanasto ja tien neuvominen
- Vahvistetaan kohdekulttuurin kohteliaisuusilmauksia viestintätilanteissa
- Harjoitellaan lyhyiden puhuttujen ja kirjoitettujen tekstien tulkitsemista
- Harjoitellaan tuottamaan lyhyitä omia tekstejä
- Harjoitellaan uusia rakenteita tukemaan monipuolisempaa viestintää (esim passé composé tunnistamistasolla, adjektiivien käytön syventäminen, artikkelien käytön syventäminen, viestinnän kannalta muutamia tarpeellisia konjunktioita ja prepositioita, lähifutuuri, käskymuotoja, omistuspronominit kokonaisuudessaan, painollisia pronomineja, partitiivi)

T8 tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä

- Oppilas hallitsee arjen ja lähiympäristön perussanastoa ja on tietoinen kyvystään selvitä viestintätilanteista

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Viestintästrategioiden käyttö	Taitotaso A1.3: Oppilas osallistuu viestintään, mutta tarvitsee vielä usein apukeinoja. Oppilas osaa reagoida suppein sanallisin ilmauksin, pienin elein (esim. nyökkäämällä), äännähdyksin, tai muunlaisella minimipalautteella. Oppilas joutuu pyytämään selvennystä tai toistoa hyvin usein.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan kohdekieltä monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä kohdekielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Sisältöjen valinnassa lähtökohtana on oppilaiden jokapäiväinen elämänpiiri, kiinnostuksen kohteet sekä ajankohtaisuus, näkökulmana minä, me ja maailma. Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia, kuten esimerkiksi tervehtiminen, avun pyytäminen tai mielipiteen ilmaiseminen. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisten tekstien, kuten pienten tarinoiden, näytelmien, haastattelujen ja sanoitusten yhteydessä. Tarjotaan mahdollisuuksia harjoitella vaativampia kielenkäyttötilanteita. Opetellaan löytämään kohdekielistä aineistoa esimerkiksi verkosta. Valittaessa tekstejä ja aiheita otetaan huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys sekä kielialueen elämänmuoto. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti ääntämistä sekä sana- ja lausepainoa, puherytmiä ja intonaatiota. Harjoitellaan tunnistamaan opiskeltavan kielen foneettisen tarkekirjoituksen merkkejä sekä tuottamaan tarvittavia kirjoitusmerkkejä.

Paikallinen tarkennus:

- Harjoitellaan viestintää tutuissa tilanteissa kannustavassa ilmapiirissä
- Harjoitellaan mahdollisimman autenttisia viestintätilanteita
- Vahvistetaan arjen perussanastoa ja kykyä selviytyä tutuista kommunikaatiotilanteista esimerkiksi seuraavien aihepiirien kautta: kehonosat ja voinnista kertominen, Suomesta kertominen, frankofonia, luontosanasto ja tien neuvominen

- Vahvistetaan kohdekulttuurin kohteliaisuusilmauksia viestintätilanteissa
- Harjoitellaan lyhyiden puhuttujen ja kirjoitettujen tekstien tulkitsemista
- Harjoitellaan tuottamaan lyhyitä omia tekstejä
- Harjoitellaan uusia rakenteita tukemaan monipuolisempaa viestintää (esim passé composé tunnistamistasolla, adjektiivien käytön syventäminen, artikkelien käytön syventäminen, viestinnän kannalta muutamia tarpeellisia konjunktioita ja prepositioita, lähifutuuri, käskymuotoja, omistuspronominit kokonaisuudessaan, painollisia pronomineja, partitiivi)

T9 auttaa oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten tuntemustaan

- Oppilas tuntee kohdekulttuurin kohteliaisuussääntöjä ja pyrkii vuorovaikutustilanteessa käyttämään niitä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Viestinnän kulttuurinen sopivuus	Taitotaso A1.3: Oppilas osaa käyttää yleisimpiä kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia monissa rutiininomaisissa sosiaalisissa tilanteissa.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan kohdekieltä monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä kohdekielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Sisältöjen valinnassa lähtökohtana on oppilaiden jokapäiväinen elämänpiiri, kiinnostuksen kohteet sekä ajankohtaisuus, näkökulmana minä, me ja maailma. Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia, kuten esimerkiksi tervehtiminen, avun pyytäminen tai mielipiteen ilmaiseminen. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisten tekstien, kuten pienten tarinoiden, näytelmien, haastattelujen ja sanoitusten yhteydessä. Tarjotaan mahdollisuuksia harjoitella vaativampia kielenkäyttötilanteita. Opetellaan löytämään kohdekielistä aineistoa esimerkiksi verkosta. Valittaessa tekstejä ja aiheita otetaan huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys sekä kielialueen elämänmuoto. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti ääntämistä sekä sana- ja lausepainoa, puherytmiä ja intonaatiota. Harjoitellaan tunnistamaan opiskeltavan kielen foneettisen tarkekirjoituksen merkkejä sekä tuottamaan tarvittavia kirjoitusmerkkejä.

Paikallinen tarkennus:

- Harjoitellaan viestintää tutuissa tilanteissa kannustavassa ilmapiirissä
- Harjoitellaan mahdollisimman autenttisia viestintätilanteita
- Vahvistetaan arjen perussanastoa ja kykyä selviytyä tutuista kommunikaatiotilanteista esimerkiksi seuraavien aihepiirien kautta: kehonosat ja voinnista kertominen, Suomesta kertominen, frankofonia, luontosanasto ja tien neuvominen
- Vahvistetaan kohdekulttuurin kohteliaisuusilmauksia viestintätilanteissa
- Harjoitellaan lyhyiden puhuttujen ja kirjoitettujen tekstien tulkitsemista
- Harjoitellaan tuottamaan lyhyitä omia tekstejä
- Harjoitellaan uusia rakenteita tukemaan monipuolisempaa viestintää (esim passé composé tunnistamistasolla, adjektiivien käytön syventäminen, artikkelien käytön syventäminen, viestinnän kannalta muutamia tarpeellisia konjunktioita ja prepositioita, lähifutuuri, käskymuotoja, omistuspronominit kokonaisuudessaan, painollisia pronomineja, partitiivi)

T10 rohkaista oppilasta tulkitsemaan ikätasolleen sopivia ja itseään kiinnostavia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä

- Oppilas ymmärtää tuttua sanastoa sisältäviä yksinkertaisia tekstejä (puhuttuja ja kirjoitettuja)
- Oppilas löytää teksteistä tarvitsemansa yksinkertaisen tiedon

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstien tulkintataidot	Taitotaso A1.3: Oppilas ymmärtää yksinkertaista, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta asiayhteyden tukemana. Oppilas pystyy löytämään tarvitsemansa yksinkertaisen tiedon lyhyestä tekstistä.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan kohdekieltä monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä kohdekielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Sisältöjen valinnassa lähtökohtana on oppilaiden jokapäiväinen elämänpiiri, kiinnostuksen kohteet sekä ajankohtaisuus, näkökulmana minä, me ja maailma. Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia, kuten esimerkiksi tervehtiminen, avun pyytäminen tai mielipiteen ilmaiseminen. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisten tekstien, kuten pienten tarinoiden, näytelmien, haastattelujen ja sanoitusten yhteydessä. Tarjotaan mahdollisuuksia harjoitella vaativampia kielenkäyttötilanteita. Opetellaan löytämään kohdekielistä aineistoa esimerkiksi verkosta. Valittaessa tekstejä ja aiheita otetaan huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys sekä kielialueen elämänmuoto. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti ääntämistä sekä sana- ja lausepainoa, puherytmiä ja intonaatiota. Harjoitellaan tunnistamaan opiskeltavan kielen foneettisen tarkekirjoituksen merkkejä sekä tuottamaan tarvittavia kirjoitusmerkkejä.

Paikallinen tarkennus:

- Harjoitellaan viestintää tutuissa tilanteissa kannustavassa ilmapiirissä
- Harjoitellaan mahdollisimman autenttisia viestintätilanteita
- Vahvistetaan arjen perussanastoa ja kykyä selviytyä tutuista kommunikaatiotilanteista esimerkiksi seuraavien aihepiirien kautta: kehonosat ja voinnista kertominen, Suomesta kertominen, frankofonia, luontosanasto ja tien neuvominen
- Vahvistetaan kohdekulttuurin kohteliaisuusilmauksia viestintätilanteissa
- Harjoitellaan lyhyiden puhuttujen ja kirjoitettujen tekstien tulkitsemista
- Harjoitellaan tuottamaan lyhyitä omia tekstejä
- Harjoitellaan uusia rakenteita tukemaan monipuolisempaa viestintää (esim passé composé tunnistamistasolla, adjektiivien käytön syventäminen, artikkelien käytön syventäminen, viestinnän kannalta muutamia tarpeellisia konjunktioita ja prepositioita, lähifutuuri, käskymuotoja, omistuspronominit kokonaisuudessaan, painollisia pronomineja, partitiivi)

T11 tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella ikätasolle sopivaa pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisimpiin rakenteisiin

- Oppilas osaa käyttää alkavaa kielitaitoaan suullisesti ja kirjallisesti tutuista aihepiireistä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstien tuottamistaidot	Taitotaso A1.2: Oppilas pystyy kertomaan joistakin tutuista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittaa muutaman lyhyen lauseen harjoitelluista aiheista. Oppilas ääntää useimmat harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi. Oppilas hallitsee hyvin suppean perussanaston ja muutaman tilannesidonnaisen ilmauksen sekä peruskieliopin aineksia.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan kohdekieltä monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä kohdekielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Sisältöjen valinnassa lähtökohtana on oppilaiden jokapäiväinen elämänpiiri, kiinnostuksen kohteet sekä ajankohtaisuus, näkökulmana minä, me ja maailma. Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia, kuten esimerkiksi tervehtiminen, avun pyytäminen tai mielipiteen ilmaiseminen. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisten tekstien, kuten pienten tarinoiden, näytelmien, haastattelujen ja sanoitusten yhteydessä. Tarjotaan mahdollisuuksia harjoitella vaativampia kielenkäyttötilanteita. Opetellaan löytämään kohdekielistä aineistoa esimerkiksi verkosta. Valittaessa tekstejä ja aiheita otetaan huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys sekä kielialueen elämänmuoto. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti ääntämistä sekä sana- ja lausepainoa, puherytmiä ja intonaatiota. Harjoitellaan tunnistamaan opiskeltavan kielen foneettisen tarkekirjoituksen merkkejä sekä tuottamaan tarvittavia kirjoitusmerkkejä.

Paikallinen tarkennus:

- Harjoitellaan viestintää tutuissa tilanteissa kannustavassa ilmapiirissä
- Harjoitellaan mahdollisimman autenttisia viestintätilanteita
- Vahvistetaan arjen perussanastoa ja kykyä selviytyä tutuista kommunikaatiotilanteista esimerkiksi seuraavien aihepiirien kautta: kehonosat ja voinnista kertominen, Suomesta kertominen, frankofonia, luontosanasto ja tien neuvominen
- Vahvistetaan kohdekulttuurin kohteliaisuusilmauksia viestintätilanteissa
- Harjoitellaan lyhyiden puhuttujen ja kirjoitettujen tekstien tulkitsemista
- Harjoitellaan tuottamaan lyhyitä omia tekstejä
- Harjoitellaan uusia rakenteita tukemaan monipuolisempaa viestintää (esim passé composé tunnistamistasolla, adjektiivien käytön syventäminen, artikkelien käytön syventäminen, viestinnän kannalta muutamia tarpeellisia konjunktioita ja prepositioita, lähifutuuri, käskymuotoja, omistuspronominit kokonaisuudessaan, painollisia pronomineja, partitiivi)

Ruotsin kieli, A2-oppimäärä

Oppiaineen tehtävä

Kieli on oppimisen ja ajattelun edellytys. Kieli on mukana kaikessa koulun toiminnassa, ja jokainen opettaja on kielen opettaja. Kielten opiskelu edistää ajattelutaitojen kehittymistä. Se antaa aineksia monikielisen ja -kulttuurisen identiteetin muodostumiselle ja arvostamiselle. Sanavaraston ja rakenteiden karttuessa myös vuorovaikutus- ja tiedonhankintataidot kehittyvät. Kielten opiskelussa on runsaasti sijaa ilolle, leikillisyydelle ja luovuudelle.

Kielten opetus on osa kielikasvatusta ja johdatusta kielitietoisuuteen. Oppilaissa herätetään kiinnostus kouluyhteisön ja ympäröivän maailman kielelliseen ja kulttuuriseen moninaisuuteen ja heitä rohkaistaan viestimään autenttisissa ympäristöissä. Koulussa ohjataan arvostamaan eri kieliä, niiden puhujia ja erilaisia kulttuureita. Sukupuolten tasa-arvoa kielivalinnoissa ja kielten opiskelussa vahvistetaan erilaisia oppilaita kiinnostavalla kielivalintatiedotuksella, rohkaisemalla oppilaita tekemään aidosti itseään kiinnostavia valintoja sukupuolesta riippumatta, käsittelemällä opetuksessa monipuolisesti erilaisia aiheita sekä käyttämällä vaihtelevia ja toiminnallisia työtapoja.

Kielten opiskelu valmistaa oppilaita suunnitelmalliseen ja luovaan työskentelyyn erilaisissa kokoonpanoissa. Oppilaille ja oppilasryhmille luodaan mahdollisuuksia verkostoitumiseen ja yhteydenpitoon ihmisten kanssa myös eri puolilla maailmaa. Tieto- ja viestintäteknologia tarjoaa yhden luontevan mahdollisuuden toteuttaa kieltenopetusta autenttisista tilanteista ja oppilaiden viestintätarpeista lähtien. Opetus antaa myös valmiuksia osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen.

Opetus vahvistaa oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää niitä rohkeasti. Oppilaille annetaan mahdollisuus edetä yksilöllisesti ja saada tarpeen mukaan tukea oppimiselleen. Opetus järjestetään niin, että myös muita nopeammin etenevät tai kieltä entuudestaan osaavat voivat edistyä.

Kielten opetuksessa kehitetään monilukutaitoa ja käsitellään erilaisia tekstejä. Lasten ja nuorten erilaiset kiinnostuksen kohteet otetaan huomioon tekstien valinnassa. Opetuksessa luodaan siltoja myös eri kielten välille sekä oppilaiden vapaa-ajan kielenkäyttöön. Myös työelämässä tarvittavaan kielitaitoon kiinnitetään huomiota tekstien ja tehtävien valinnassa. Oppilaita ohjataan hakemaan osaamillaan kielillä tietoa.

Vieraan kielen A-oppimäärä vuosiluokilla 3-6

Vuosiluokilla 3 – 6 kaikilla oppilailla on äidinkielen lisäksi opetusta vähintään kahdessa muussa kielessä: yhteisessä A1-kielessä sekä B1- kielessä ja mahdollisesti myös A2-kielessä, joka on A-kielen valinnainen oppimäärä.

A2-kielen vuosiviikkotuntien jakamisessa eri vuosiluokille ei ole 6. vuosiluokan nivelvaihetta.

Vieraan kielen opetussuunnitelman perusteet on laadittu perusteiksi mille tahansa kielelle, jolle ei ole kielikohtaisia perusteita. Opetuksen järjestäjä huolehtii tällöin kielikohtaisen sovelluksen laatimisesta paikalliseen opetussuunnitelmaan näiden perusteiden pohjalta. Perusteissa kuvattu kehittyvän kielitaidon taso 6. vuosiluokan lopussa ja perusopetuksen päättövaiheessa soveltuu parhaiten indoeurooppalaisiin kieliin sekä eurooppalaisiin kieliin, joissa käytetään aakkosiin pohjautuvaa kirjoitusjärjestelmää. Muihin opetuksen järjestäjän kieliohjelmaan sisältyviin kieliin opetuksen järjestäjä laatii opetussuunnitelman noudattaen näitä perusteita soveltuvin osin. Kansainvälisesti hyväksyttyjä kielikohtaisia viitekehyksiä noudatetaan soveltuvin osin ei-eurooppalaisten kielten opetuksessa ottaen huomioon esimerkiksi erilaisten kirjoitusmerkkien vaikutus kielen oppimisnopeuteen.

Vieraan kielen A-oppimäärän oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 3-6

Tavoitteena on, että kielenkäyttö olisi mahdollisimman asianmukaista, luonnollista ja oppilaille merkityksellistä. Työskentelyssä korostuu pari- ja pienryhmätyö sekä yhdessä oppiminen erityyppisissä oppimisympäristöissä. Monikielisyys- ja kielikasvatuksen tavoitteiden saavuttamiseksi tarvitaan opettajien yhteistyötä. Leikin, laulun, pelillisyyden ja draaman avulla oppilaat saavat mahdollisuuden kokeilla kasvavaa kielitaitoaan ja käsitellä myös asenteita. Opetuksessa käytetään monipuolisesti eri viestintäkanavia ja -välineitä. Oppilaita ohjataan aktiiviseen toimijuuteen ja itsenäiseen vastuun ottoon omasta oppimisestaan Eurooppalaisen kielisalkun tai vastaavan työvälineen avulla. Oppilaat tutustuvat ympäröivän yhteisön monikielisyyteen ja -kulttuurisuuteen kotikansainvälisyyden avulla. Heille tarjotaan myös

mahdollisuuksia harjoitella kansainvälistä yhteydenpitoa. Kohdekieltä käytetään aina kun se on mahdollista.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki vieraan kielen A-oppimäärässä vuosiluokilla 3-6

Oppilaita ohjataan käyttämään kielitaitoaan rohkeasti. Runsas viestinnällinen harjoittelu tukee oppilaiden kielitaidon kehittymistä. Oppilaita kannustetaan opiskelemaan myös muita koulun tarjoamia kieliä. Oppilaille, joilla on kieliin liittyviä oppimisvaikeuksia, tarjotaan tukea. Opetus suunnitellaan niin, että se tarjoaa haasteita myös muita nopeammin edistyville tai kieltä entuudestaan osaaville oppilaille.

Oppilaita kannustetaan vieraiden kielten opintoihin oppimisvaikeuksista huolimatta. Oppilasta ohjataan tunnistamaan ja hyödyntämään omia vahvuuksiaan kielenoppijana. Oppilaan kielitietoisuutta lisätään kiinnittämällä huomio kielten samankaltaisuuksiin.

Oppilaan oppimisen arviointi vieraan kielen A-oppimäärässä vuosiluokilla 3-6

Arviointi on luonteeltaan kannustavaa ja antaa oppilaille mahdollisuuden tulla tietoiseksi omista taidoistaan, kehittää niitä ja painottaa itselleen luontevia ilmaisumuotoja tai osoittaa informaalin oppimisen kautta hankittua osaamista. Monipuolinen arviointi tarjoaa mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan myös oppilaille, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia tai joilla on muulla tavoin kielellisesti erilaiset lähtökohdat. Arvioinnissa välineenä voidaan käyttää esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua.

Vieraan kielen sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi oppilaiden osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin. Määritellessään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositodistusta varten opettaja käyttää vieraan kielen A-oppimäärän valtakunnallisia arviointikriteereitä. Opinnoissa edistymisen kannalta on keskeistä, että oppimista arvioidaan monin eri tavoin myös itse- ja vertaisarvioinnin keinoin ja että arviointi kohdistuu kaikkiin arvioitaviin tavoitteisiin. Arvioinnissa otetaan huomioon kaikki kielitaidon osa-alueet. Niiden arviointi perustuu Eurooppalaiseen viitekehykseen ja sen pohjalta laadittuun suomalaiseen sovellukseen.

4

Vuosiluokan tavoitteet ja keskeiset sisällöt

T1 ohjata oppilasta havaitsemaan lähiympäristön ja maailman kielellinen ja kulttuurinen runsaus sekä opiskeltavan kielen asema siinä

- Oppilas tutustuu ruotsin kielen asemaan yhtenä Suomen kansalliskielenä
- Oppilas tutustuu pohjoismaiseen kieli- ja kulttuuriympäristöön

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kielellisen ympäristön sekä kohdekielen aseman ja merkityksen hahmottaminen	Oppilas tietää, että maailman kielet jakautuvat kielikuntiin ja osaa kertoa, mihin kielikuntaan opiskeltava kieli kuuluu. Oppilas osaa kuvata, mitä kieliä lähiympäristössä puhutaan.

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tutustutaan kielten ja kulttuurien monimuotoisuuteen sekä opiskeltavan kielen levinneisyyteen ja tarvittaessa päävariantteihin. Hankitaan tietoa kielen ja kulttuurin merkityksestä yksilölle ja yhteisölle. Pohditaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaa. Harjoitellaan arvostavaa kielenkäyttöä vuorovaikutuksessa. Kuunnellaan eri kieliä, katsellaan erilaisia tapoja kirjoittaa, tehdään havaintoja sanojen lainautumisesta kielestä toiseen. Pohditaan, miten voi toimia, jos osaa kieltä vain vähän.

Paikallinen tarkennus:

- Suomenruotsalaisuus ja ruotsin kieli Suomessa sekä oppilaan lähiympäristössä
- Pohjoismaat, niiden pääkaupungit ja pohjoismaiset kielet
- Vertaillaan opetusryhmän oppilaiden osaamia kieliä ruotsin kieleen

T2 motivoida oppilasta arvostamaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaansa sekä maailman kielellistä ja kulttuurista monimuotoisuutta ja kohtaamaan ihmisiä ilman arvottavia ennakko-oletuksia

- Oppilas tutustuu monikieliseen lähiympäristöönsä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tutustutaan kielten ja kulttuurien monimuotoisuuteen sekä opiskeltavan kielen levinneisyyteen ja tarvittaessa päävariantteihin. Hankitaan tietoa kielen ja kulttuurin merkityksestä yksilölle ja yhteisölle. Pohditaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaa. Harjoitellaan arvostavaa kielenkäyttöä vuorovaikutuksessa. Kuunnellaan eri kieliä, katsellaan erilaisia tapoja kirjoittaa, tehdään havaintoja sanojen lainautumisesta kielestä toiseen. Pohditaan, miten voi toimia, jos osaa kieltä vain vähän.

Paikallinen tarkennus:

- Suomenruotsalaisuus ja ruotsin kieli Suomessa sekä oppilaan lähiympäristössä
- Pohjoismaat, niiden pääkaupungit ja pohjoismaiset kielet
- Vertaillaan opetusryhmän oppilaiden osaamia kieliä ruotsin kieleen

T3 ohjata oppilasta havaitsemaan kieliä yhdistäviä ja erottavia ilmiöitä sekä tukea oppilaan kielellisen uteliaisuuden ja päättelykyvyn kehittymistä

- Oppilas tunnistaa yhtäläisyyksiä ruotsin kielen ja muiden osaamiensa kielten välillä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kielellinen päättely	Oppilas osaa tehdä havaintoja opiskeltavan kielen ja äidinkielensä tai muun osaamansa kielen rakenteellisista, sanastollisista tai muista eroista ja yhtäläisyyksistä.

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tutustutaan kielten ja kulttuurien monimuotoisuuteen sekä opiskeltavan kielen levinneisyyteen ja tarvittaessa päävariantteihin. Hankitaan tietoa kielen ja kulttuurin merkityksestä yksilölle ja yhteisölle. Pohditaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaa. Harjoitellaan arvostavaa kielenkäyttöä vuorovaikutuksessa. Kuunnellaan eri kieliä, katsellaan erilaisia tapoja kirjoittaa, tehdään havaintoja sanojen lainautumisesta kielestä toiseen. Pohditaan, miten voi toimia, jos osaa kieltä vain vähän.

Paikallinen tarkennus:

- Suomenruotsalaisuus ja ruotsin kieli Suomessa sekä oppilaan lähiympäristössä
- Pohjoismaat, niiden pääkaupungit ja pohjoismaiset kielet
- Vertaillaan opetusryhmän oppilaiden osaamia kieliä ruotsin kieleen

T4 ohjata oppilasta löytämään kohdekielistä aineistoa

- Oppilas havainnoi, missä ruotsin kieltä voi nähdä ja kuulla omassa arkielämässä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kohdekielisen aineiston löytäminen	Oppilas osaa kertoa, missä opiskeltavaa kieltä voi nähdä tai kuulla.

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tutustutaan kielten ja kulttuurien monimuotoisuuteen sekä opiskeltavan kielen levinneisyyteen ja tarvittaessa päävariantteihin. Hankitaan tietoa kielen ja kulttuurin merkityksestä yksilölle ja yhteisölle. Pohditaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaa. Harjoitellaan arvostavaa kielenkäyttöä vuorovaikutuksessa. Kuunnellaan eri kieliä, katsellaan erilaisia tapoja kirjoittaa, tehdään havaintoja sanojen lainautumisesta kielestä toiseen. Pohditaan, miten voi toimia, jos osaa kieltä vain vähän.

Paikallinen tarkennus:

- Suomenruotsalaisuus ja ruotsin kieli Suomessa sekä oppilaan lähiympäristössä
- Pohjoismaat, niiden pääkaupungit ja pohjoismaiset kielet
- Vertaillaan opetusryhmän oppilaiden osaamia kieliä ruotsin kieleen

T5 tutustua yhdessä opetuksen tavoitteisiin ja luoda salliva opiskeluilmapiiri, jossa tärkeintä on viestin välittyminen sekä kannustava yhdessä oppiminen

- Oppilas tutustuu opiskelun tavoitteisiin
- Oppilas osallistuu yhteiseen työskentelyyn

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tietoisuus tavoitteista ja toiminta ryhmässä	Oppilas osaa kuvata opiskelun tavoitteita ja osallistuu ryhmän yhteisten tehtävien tekemiseen.

S2 Kielenopiskelutaidot

Opetellaan suunnittelemaan toimintaa yhdessä, antamaan ja ottamaan vastaan palautetta ja ottamaan vastuuta. Opetellaan tehokkaita kielenopiskelutapoja, kuten uusien sanojen ja rakenteiden aktiivista käyttöä omissa ilmaisuissa, muistiinpainamiskeinoja, tuntemattoman sanan merkityksen päättelemistä asiayhteydestä. Totutellaan arvioimaan omaa kielitaitoa esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua käyttäen.

Paikallinen tarkennus:

- Keskustelua oppimisen tavoitteista ja niiden saavuttamisesta
- Kielen oppimista edistävät työskentelytavat
- Sanaston harjoittelutaidot ja päättelytaidot vieraan kieliaineksen kohdalla
- Digitaalisten sovellusten hyödyntäminen

T6 ohjata oppilasta ottamaan vastuuta omasta kielenopiskelustaan ja kannustaa harjaannuttamaan kielitaitoaan rohkeasti ja myös tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen sekä kokeilemaan, millaiset tavat oppia kieliä sopivat hänelle parhaiten

- Oppilas huolehtii opiskeluvälineistään ja annetuista tehtävistä
- Oppilas tutustuu erilaisiin tapoihin opiskella kieltä hyödyntäen myös tieto- ja viestintäteknologiaa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kielenopiskelutavoitteiden asettaminen ja opiskelutottumusten löytäminen	Oppilas asettaa tavoitteita kielenopiskelulleen, harjoittelee erilaisia tapoja opiskella kieliä käyttäen myös tieto- ja viestintäteknologiaa sekä harjaannuttaa ja arvioi taitojaan.

S2 Kielenopiskelutaidot

Opetellaan suunnittelemaan toimintaa yhdessä, antamaan ja ottamaan vastaan palautetta ja ottamaan vastuuta. Opetellaan tehokkaita kielenopiskelutapoja, kuten uusien sanojen ja rakenteiden aktiivista käyttöä omissa ilmaisuissa, muistiinpainamiskeinoja, tuntemattoman sanan merkityksen päättelemistä asiayhteydestä. Totutellaan arvioimaan omaa kielitaitoa esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua käyttäen.

Paikallinen tarkennus:

- Keskustelua oppimisen tavoitteista ja niiden saavuttamisesta
- Kielen oppimista edistävät työskentelytavat
- Sanaston harjoittelutaidot ja päättelytaidot vieraan kieliaineksen kohdalla
- Digitaalisten sovellusten hyödyntäminen

T7 järjestää oppilaalle tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista viestintää ja vuorovaikutusta

- Oppilas toistaa mallin avulla erilaisia viestintätilanteita

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Taitotaso A1.3: Oppilas selviytyy monista rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen joskus viestintäkumppaniin.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan kohdekieltä monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä kohdekielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Sisältöjen valinnassa lähtökohtana on oppilaiden jokapäiväinen elämänpiiri, kiinnostuksen kohteet sekä ajankohtaisuus, näkökulmana minä, me ja maailma. Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia, kuten esimerkiksi tervehtiminen, avun pyytäminen tai mielipiteen ilmaiseminen. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisten tekstien, kuten pienten tarinoiden, näytelmien, haastattelujen ja sanoitusten yhteydessä. Tarjotaan mahdollisuuksia harjoitella vaativampia kielenkäyttötilanteita. Opetellaan löytämään kohdekielistä aineistoa esimerkiksi verkosta. Valittaessa tekstejä ja aiheita otetaan huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys sekä kielialueen elämänmuoto. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti ääntämistä sekä sana- ja lausepainoa, puherytmiä ja intonaatiota. Harjoitellaan tunnistamaan opiskeltavan kielen foneettisen tarkekirjoituksen merkkejä sekä tuottamaan tarvittavia kirjoitusmerkkejä.

Paikallinen tarkennus:

- Erilaisia yksinkertaisia viestintätilanteita (esim. kuulumisten vaihtaminen, tutustuminen)
- Erilaisia reagointikeinoja ja ei-kielellistä viestintää
- Tärkeimpiä kohteliaisuuden ilmauksia esim. kiittäminen, tervehtiminen, pahoitteleminen ja kuulumisten vaihtaminen
- Erilaisia yksinkertaisia tekstejä ja niiden aihepiireihin liittyvää sanastoa (esim. minä, perhe, vapaa-aika)
- Vuorovaikutuksen kannalta olennaiset rakenteet ja niiden tunnistaminen (esim. verbin preesens, pronomineja, substantiivin suku ja monikko, adjektiiveja, kysymyksiä)
- Luonteva tuttujen sanojen ja äänteiden (esim. o, å, ä) tuottaminen

T8 tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä

- Oppilas tutustuu tapoihin reagoida esimerkiksi pienin elein tai sanallisin ilmauksin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Viestintästrategioiden käyttö	Taitotaso A1.3: Oppilas osallistuu viestintään, mutta tarvitsee vielä usein apukeinoja. Oppilas osaa reagoida suppein sanallisin ilmauksin, pienin elein (esim. nyökkäämällä), äännähdyksin, tai muunlaisella minimipalautteella. Oppilas joutuu pyytämään selvennystä tai toistoa hyvin usein.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan kohdekieltä monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä kohdekielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Sisältöjen valinnassa lähtökohtana on oppilaiden jokapäiväinen elämänpiiri, kiinnostuksen kohteet sekä ajankohtaisuus, näkökulmana minä, me ja maailma. Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia, kuten esimerkiksi tervehtiminen, avun pyytäminen tai mielipiteen ilmaiseminen. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisten tekstien, kuten pienten tarinoiden, näytelmien, haastattelujen ja sanoitusten yhteydessä. Tarjotaan mahdollisuuksia harjoitella vaativampia kielenkäyttötilanteita. Opetellaan löytämään kohdekielistä aineistoa esimerkiksi verkosta. Valittaessa tekstejä ja aiheita otetaan huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys sekä kielialueen elämänmuoto. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti ääntämistä sekä sana- ja lausepainoa, puherytmiä ja intonaatiota. Harjoitellaan tunnistamaan opiskeltavan kielen foneettisen tarkekirjoituksen merkkejä sekä tuottamaan tarvittavia kirjoitusmerkkejä.

Paikallinen tarkennus:

- Erilaisia yksinkertaisia viestintätilanteita (esim. kuulumisten vaihtaminen, tutustuminen)
- Erilaisia reagointikeinoja ja ei-kielellistä viestintää
- Tärkeimpiä kohteliaisuuden ilmauksia esim. kiittäminen, tervehtiminen, pahoitteleminen ja kuulumisten vaihtaminen
- Erilaisia yksinkertaisia tekstejä ja niiden aihepiireihin liittyvää sanastoa (esim. minä, perhe, vapaa-aika)
- Vuorovaikutuksen kannalta olennaiset rakenteet ja niiden tunnistaminen (esim. verbin preesens, pronomineja, substantiivin suku ja monikko, adjektiiveja, kysymyksiä)
- Luonteva tuttujen sanojen ja äänteiden (esim. o, å, ä) tuottaminen

T9 auttaa oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten tuntemustaan

- Oppilas muistaa harjoiteltuja kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Viestinnän kulttuurinen sopivuus	Taitotaso A1.3: Oppilas osaa käyttää yleisimpiä kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia monissa rutiininomaisissa sosiaalisissa tilanteissa.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan kohdekieltä monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä kohdekielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Sisältöjen valinnassa lähtökohtana on oppilaiden jokapäiväinen elämänpiiri, kiinnostuksen kohteet sekä ajankohtaisuus, näkökulmana minä, me ja maailma. Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia, kuten esimerkiksi tervehtiminen, avun pyytäminen tai mielipiteen ilmaiseminen. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisten tekstien, kuten pienten tarinoiden, näytelmien, haastattelujen ja sanoitusten yhteydessä. Tarjotaan mahdollisuuksia harjoitella vaativampia kielenkäyttötilanteita. Opetellaan löytämään kohdekielistä aineistoa esimerkiksi verkosta. Valittaessa tekstejä ja aiheita otetaan huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys sekä kielialueen elämänmuoto. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti ääntämistä sekä sana- ja lausepainoa, puherytmiä ja intonaatiota. Harjoitellaan tunnistamaan opiskeltavan kielen foneettisen tarkekirjoituksen merkkejä sekä tuottamaan tarvittavia kirjoitusmerkkejä.

Paikallinen tarkennus:

- Erilaisia yksinkertaisia viestintätilanteita (esim. kuulumisten vaihtaminen, tutustuminen)
- Erilaisia reagointikeinoja ja ei-kielellistä viestintää
- Tärkeimpiä kohteliaisuuden ilmauksia esim. kiittäminen, tervehtiminen, pahoitteleminen ja kuulumisten vaihtaminen
- Erilaisia yksinkertaisia tekstejä ja niiden aihepiireihin liittyvää sanastoa (esim. minä, perhe, vapaa-aika)
- Vuorovaikutuksen kannalta olennaiset rakenteet ja niiden tunnistaminen (esim. verbin preesens, pronomineja, substantiivin suku ja monikko, adjektiiveja, kysymyksiä)
- Luonteva tuttujen sanojen ja äänteiden (esim. o, å, ä) tuottaminen

T10 rohkaista oppilasta tulkitsemaan ikätasolleen sopivia ja itseään kiinnostavia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä

- Oppilas ymmärtää tuttua sanastoa sisältäviä yksinkertaisia tekstejä (puhuttuja ja kirjoitettuja)
- Oppilas löytää teksteistä tarvitsemansa yksinkertaisen tiedon

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstien tulkintataidot	Taitotaso A1.3: Oppilas ymmärtää yksinkertaista, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta asiayhteyden tukemana. Oppilas pystyy löytämään tarvitsemansa yksinkertaisen tiedon lyhyestä tekstistä.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan kohdekieltä monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä kohdekielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Sisältöjen valinnassa lähtökohtana on oppilaiden jokapäiväinen elämänpiiri, kiinnostuksen kohteet sekä ajankohtaisuus, näkökulmana minä, me ja maailma. Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia, kuten esimerkiksi tervehtiminen, avun pyytäminen tai mielipiteen ilmaiseminen. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisten tekstien, kuten pienten tarinoiden, näytelmien, haastattelujen ja sanoitusten

yhteydessä. Tarjotaan mahdollisuuksia harjoitella vaativampia kielenkäyttötilanteita. Opetellaan löytämään kohdekielistä aineistoa esimerkiksi verkosta. Valittaessa tekstejä ja aiheita otetaan huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys sekä kielialueen elämänmuoto. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti ääntämistä sekä sana- ja lausepainoa, puherytmiä ja intonaatiota. Harjoitellaan tunnistamaan opiskeltavan kielen foneettisen tarkekirjoituksen merkkejä sekä tuottamaan tarvittavia kirjoitusmerkkejä.

Paikallinen tarkennus:

- Erilaisia yksinkertaisia viestintätilanteita (esim. kuulumisten vaihtaminen, tutustuminen)
- Erilaisia reagointikeinoja ja ei-kielellistä viestintää
- Tärkeimpiä kohteliaisuuden ilmauksia esim. kiittäminen, tervehtiminen, pahoitteleminen ja kuulumisten vaihtaminen
- Erilaisia yksinkertaisia tekstejä ja niiden aihepiireihin liittyvää sanastoa (esim. minä, perhe, vapaa-aika)
- Vuorovaikutuksen kannalta olennaiset rakenteet ja niiden tunnistaminen (esim. verbin preesens, pronomineja, substantiivin suku ja monikko, adjektiiveja, kysymyksiä)
- Luonteva tuttujen sanojen ja äänteiden (esim. o, å, ä) tuottaminen

T11 tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella ikätasolle sopivaa pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisimpiin rakenteisiin

- Oppilas osaa ääntää tuttuja sanoja ja ilmauksia ymmärrettävästi
- Oppilas osaa käyttää harjoiteltuja ilmaisuja puheessa sekä osaa kirjoittaa sanoja ja lyhyitä lauseita harjoitelluista aiheista

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstien tuottamistaidot	Taitotaso A1.2: Oppilas pystyy kertomaan joistakin tutuista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittaa muutaman lyhyen lauseen harjoitelluista aiheista. Oppilas ääntää useimmat harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi. Oppilas hallitsee hyvin suppean perussanaston ja muutaman tilannesidonnaisen ilmauksen sekä peruskieliopin aineksia.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan kohdekieltä monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä kohdekielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Sisältöjen valinnassa lähtökohtana on oppilaiden jokapäiväinen elämänpiiri, kiinnostuksen kohteet sekä ajankohtaisuus, näkökulmana minä, me ja maailma. Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia, kuten esimerkiksi tervehtiminen, avun pyytäminen tai mielipiteen ilmaiseminen. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisten tekstien, kuten pienten tarinoiden, näytelmien, haastattelujen ja sanoitusten yhteydessä. Tarjotaan mahdollisuuksia harjoitella vaativampia kielenkäyttötilanteita. Opetellaan löytämään kohdekielistä aineistoa esimerkiksi verkosta. Valittaessa tekstejä ja aiheita otetaan huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys sekä kielialueen elämänmuoto. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti ääntämistä sekä sana- ja lausepainoa, puherytmiä ja intonaatiota. Harjoitellaan tunnistamaan opiskeltavan kielen foneettisen tarkekirjoituksen merkkejä sekä tuottamaan tarvittavia kirjoitusmerkkejä.

Paikallinen tarkennus:

- Erilaisia yksinkertaisia viestintätilanteita (esim. kuulumisten vaihtaminen, tutustuminen)
- Erilaisia reagointikeinoja ja ei-kielellistä viestintää
- Tärkeimpiä kohteliaisuuden ilmauksia esim. kiittäminen, tervehtiminen, pahoitteleminen ja kuulumisten vaihtaminen
- Erilaisia yksinkertaisia tekstejä ja niiden aihepiireihin liittyvää sanastoa (esim. minä, perhe, vapaa-aika)
- Vuorovaikutuksen kannalta olennaiset rakenteet ja niiden tunnistaminen (esim. verbin preesens, pronomineja, substantiivin suku ja monikko, adjektiiveja, kysymyksiä)
- Luonteva tuttujen sanojen ja äänteiden (esim. o, å, ä) tuottaminen

5

Vuosiluokan tavoitteet ja keskeiset sisällöt

T1 ohjata oppilasta havaitsemaan lähiympäristön ja maailman kielellinen ja kulttuurinen runsaus sekä opiskeltavan kielen asema siinä

- Oppilas luettelee syitä, miksi Suomessa puhutaan ruotsia
- Oppilas tutustuu pohjoismaiseen kieli- ja kulttuuriympäristöön

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kielellisen ympäristön sekä kohdekielen aseman ja merkityksen hahmottaminen	Oppilas tietää, että maailman kielet jakautuvat kielikuntiin ja osaa kertoa, mihin kielikuntaan opiskeltava kieli kuuluu. Oppilas osaa kuvata, mitä kieliä lähiympäristössä puhutaan.

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tutustutaan kielten ja kulttuurien monimuotoisuuteen sekä opiskeltavan kielen levinneisyyteen ja tarvittaessa päävariantteihin. Hankitaan tietoa kielen ja kulttuurin merkityksestä yksilölle ja yhteisölle. Pohditaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaa. Harjoitellaan arvostavaa kielenkäyttöä vuorovaikutuksessa. Kuunnellaan eri kieliä, katsellaan erilaisia tapoja kirjoittaa, tehdään havaintoja sanojen lainautumisesta kielestä toiseen. Pohditaan, miten voi toimia, jos osaa kieltä vain vähän.

Paikallinen tarkennus:

- Suomenruotsalaisuus ja ruotsin kieli Suomessa sekä ruotsinkielisiä alueita Suomessa
- Pohjoismaat ja ajankohtaisia kulttuuriin liittyviä aiheita
- Vertaillaan eri kieliä ruotsin kieleen ja havainnoidaan sanojen lainautumista kielestä toiseen

T2 motivoida oppilasta arvostamaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaansa sekä maailman kielellistä ja kulttuurista monimuotoisuutta ja kohtaamaan ihmisiä ilman arvottavia ennakko-oletuksia

- Oppilas tutustuu monikieliseen lähiympäristöönsä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tutustutaan kielten ja kulttuurien monimuotoisuuteen sekä opiskeltavan kielen levinneisyyteen ja tarvittaessa päävariantteihin. Hankitaan tietoa kielen ja kulttuurin merkityksestä yksilölle ja yhteisölle. Pohditaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaa. Harjoitellaan arvostavaa kielenkäyttöä vuorovaikutuksessa. Kuunnellaan eri kieliä, katsellaan erilaisia tapoja kirjoittaa, tehdään havaintoja sanojen lainautumisesta kielestä toiseen. Pohditaan, miten voi toimia, jos osaa kieltä vain vähän.

Paikallinen tarkennus:

- Suomenruotsalaisuus ja ruotsin kieli Suomessa sekä ruotsinkielisiä alueita Suomessa
- Pohjoismaat ja ajankohtaisia kulttuuriin liittyviä aiheita
- Vertaillaan eri kieliä ruotsin kieleen ja havainnoidaan sanojen lainautumista kielestä toiseen

T3 ohjata oppilasta havaitsemaan kieliä yhdistäviä ja erottavia ilmiöitä sekä tukea oppilaan kielellisen uteliaisuuden ja päättelykyvyn kehittymistä

- Oppilas tunnistaa ruotsin ja muiden osaamiensa kielten välisiä yhtäläisyyksiä ja eroavaisuuksia

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kielellinen päättely	Oppilas osaa tehdä havaintoja opiskeltavan kielen ja äidinkielensä tai muun osaamansa kielen rakenteellisista, sanastollisista tai muista eroista ja yhtäläisyyksistä.

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tutustutaan kielten ja kulttuurien monimuotoisuuteen sekä opiskeltavan kielen levinneisyyteen ja tarvittaessa päävariantteihin. Hankitaan tietoa kielen ja kulttuurin merkityksestä yksilölle ja yhteisölle. Pohditaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaa. Harjoitellaan arvostavaa kielenkäyttöä vuorovaikutuksessa. Kuunnellaan eri kieliä, katsellaan erilaisia tapoja kirjoittaa, tehdään havaintoja sanojen lainautumisesta kielestä toiseen. Pohditaan, miten voi toimia, jos osaa kieltä vain vähän.

Paikallinen tarkennus:

- Suomenruotsalaisuus ja ruotsin kieli Suomessa sekä ruotsinkielisiä alueita Suomessa
- Pohjoismaat ja ajankohtaisia kulttuuriin liittyviä aiheita
- Vertaillaan eri kieliä ruotsin kieleen ja havainnoidaan sanojen lainautumista kielestä toiseen

T4 ohjata oppilasta löytämään kohdekielistä aineistoa

- Oppilas havainnoi, missä kaikkialla Suomessa käytetään ruotsia

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kohdekielisen aineiston löytäminen	Oppilas osaa kertoa, missä opiskeltavaa kieltä voi nähdä tai kuulla.

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tutustutaan kielten ja kulttuurien monimuotoisuuteen sekä opiskeltavan kielen levinneisyyteen ja tarvittaessa päävariantteihin. Hankitaan tietoa kielen ja kulttuurin merkityksestä yksilölle ja yhteisölle. Pohditaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaa. Harjoitellaan arvostavaa kielenkäyttöä vuorovaikutuksessa. Kuunnellaan eri kieliä, katsellaan erilaisia tapoja kirjoittaa, tehdään havaintoja sanojen lainautumisesta kielestä toiseen. Pohditaan, miten voi toimia, jos osaa kieltä vain vähän.

Paikallinen tarkennus:

- Suomenruotsalaisuus ja ruotsin kieli Suomessa sekä ruotsinkielisiä alueita Suomessa

- Pohjoismaat ja ajankohtaisia kulttuuriin liittyviä aiheita
- Vertaillaan eri kieliä ruotsin kieleen ja havainnoidaan sanojen lainautumista kielestä toiseen

T5 tutustua yhdessä opetuksen tavoitteisiin ja luoda salliva opiskeluilmapiiri, jossa tärkeintä on viestin välittyminen sekä kannustava yhdessä oppiminen

- Oppilas tutustuu opiskelun tavoitteisiin
- Oppilas osallistuu yhteiseen työskentelyyn

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tietoisuus tavoitteista ja toiminta ryhmässä	Oppilas osaa kuvata opiskelun tavoitteita ja osallistuu ryhmän yhteisten tehtävien tekemiseen.

S2 Kielenopiskelutaidot

Opetellaan suunnittelemaan toimintaa yhdessä, antamaan ja ottamaan vastaan palautetta ja ottamaan vastuuta. Opetellaan tehokkaita kielenopiskelutapoja, kuten uusien sanojen ja rakenteiden aktiivista käyttöä omissa ilmaisuissa, muistiinpainamiskeinoja, tuntemattoman sanan merkityksen päättelemistä asiayhteydestä. Totutellaan arvioimaan omaa kielitaitoa esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua käyttäen.

Paikallinen tarkennus:

- Keskustelua oppimisen tavoitteista ja niiden saavuttamisesta
- Kielen oppimista edistävät työskentelytavat
- Sanaston ja rakenteiden harjoittelutaidot sekä päättelytaidot vieraan kieliaineksen kohdalla
- Digitaalisten sovellusten hyödyntäminen

T6 ohjata oppilasta ottamaan vastuuta omasta kielenopiskelustaan ja kannustaa harjaannuttamaan kielitaitoaan rohkeasti ja myös tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen sekä kokeilemaan, millaiset tavat oppia kieliä sopivat hänelle parhaiten

- Oppilas huolehtii opiskeluvälineistään ja annetuista tehtävistä

- Oppilas harjoittelee käyttämään erilaisia tapoja opiskella kieltä hyödyntäen myös tieto- ja viestintäteknologiaa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kielenopiskelutavoitteiden asettaminen ja opiskelutottumusten löytäminen	Oppilas asettaa tavoitteita kielenopiskelulleen, harjoittelee erilaisia tapoja opiskella kieliä käyttäen myös tieto- ja viestintäteknologiaa sekä harjaannuttaa ja arvioi taitojaan.

S2 Kielenopiskelutaidot

Opetellaan suunnittelemaan toimintaa yhdessä, antamaan ja ottamaan vastaan palautetta ja ottamaan vastuuta. Opetellaan tehokkaita kielenopiskelutapoja, kuten uusien sanojen ja rakenteiden aktiivista käyttöä omissa ilmaisuissa, muistiinpainamiskeinoja, tuntemattoman sanan merkityksen päättelemistä asiayhteydestä. Totutellaan arvioimaan omaa kielitaitoa esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua käyttäen.

Paikallinen tarkennus:

- Keskustelua oppimisen tavoitteista ja niiden saavuttamisesta
- Kielen oppimista edistävät työskentelytavat
- Sanaston ja rakenteiden harjoittelutaidot sekä päättelytaidot vieraan kieliaineksen kohdalla
- Digitaalisten sovellusten hyödyntäminen

T7 järjestää oppilaalle tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista viestintää ja vuorovaikutusta

- Oppilas harjoittelee mallin avulla erilaisia viestintätilanteita

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Taitotaso A1.3: Oppilas selviytyy monista rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen joskus viestintäkumppaniin.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan kohdekieltä monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä kohdekielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Sisältöjen valinnassa lähtökohtana on oppilaiden jokapäiväinen elämänpiiri, kiinnostuksen kohteet sekä ajankohtaisuus, näkökulmana minä, me ja maailma. Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia, kuten esimerkiksi tervehtiminen, avun pyytäminen tai mielipiteen ilmaiseminen. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisten tekstien, kuten pienten tarinoiden, näytelmien, haastattelujen ja sanoitusten yhteydessä. Tarjotaan mahdollisuuksia harjoitella vaativampia kielenkäyttötilanteita. Opetellaan löytämään kohdekielistä aineistoa esimerkiksi verkosta. Valittaessa tekstejä ja aiheita otetaan huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys sekä kielialueen elämänmuoto. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti ääntämistä sekä sana- ja lausepainoa, puherytmiä ja intonaatiota. Harjoitellaan tunnistamaan opiskeltavan kielen foneettisen tarkekirjoituksen merkkejä sekä tuottamaan tarvittavia kirjoitusmerkkejä.

Paikallinen tarkennus:

- Erilaisia yksinkertaisia viestintätilanteita (esim. erilaisia asiointitilanteet, kellonajan kertominen)
- Erilaisia reagointikeinoja ja ei-kielellistä viestintää
- Tärkeimpiä kohteliaisuuden ilmauksia esim. kiittäminen, tervehtiminen, pahoitteleminen ja kuulumisten vaihtaminen
- Erilaisia yksinkertaisia tekstejä ja niiden aihepiireihin liittyvää sanastoa (esim. koulu, vapaa-aika, koti)
- Vuorovaikutuksen kannalta olennaisia perusrakenteita (esim. verbien preesens ja perusmuoto, adjektiivien ja substantiivien taivutus)
- Luonteva tuttujen sanojen ja äänteiden (esim. o, å, ä, u, g) tuottaminen

T8 tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä

- Oppilas harjoittelee erilaisia tapoja reagoida viestintätilanteissa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Viestintästrategioiden käyttö	Taitotaso A1.3: Oppilas osallistuu viestintään, mutta tarvitsee vielä usein apukeinoja. Oppilas osaa reagoida suppein sanallisin ilmauksin, pienin elein (esim. nyökkäämällä), äännähdyksin, tai muunlaisella minimipalautteella. Oppilas joutuu pyytämään selvennystä tai toistoa hyvin usein.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan kohdekieltä monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä kohdekielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Sisältöjen valinnassa lähtökohtana on oppilaiden jokapäiväinen elämänpiiri, kiinnostuksen kohteet sekä ajankohtaisuus, näkökulmana minä, me ja maailma. Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia, kuten esimerkiksi tervehtiminen, avun pyytäminen tai mielipiteen ilmaiseminen. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisten tekstien, kuten pienten tarinoiden, näytelmien, haastattelujen ja sanoitusten yhteydessä. Tarjotaan mahdollisuuksia harjoitella vaativampia kielenkäyttötilanteita. Opetellaan löytämään kohdekielistä aineistoa esimerkiksi verkosta. Valittaessa tekstejä ja aiheita otetaan huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys sekä kielialueen elämänmuoto. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti ääntämistä sekä sana- ja lausepainoa, puherytmiä ja intonaatiota. Harjoitellaan tunnistamaan opiskeltavan kielen foneettisen tarkekirjoituksen merkkejä sekä tuottamaan tarvittavia kirjoitusmerkkejä.

Paikallinen tarkennus:

- Erilaisia yksinkertaisia viestintätilanteita (esim. erilaisia asiointitilanteet, kellonajan kertominen)
- Erilaisia reagointikeinoja ja ei-kielellistä viestintää
- Tärkeimpiä kohteliaisuuden ilmauksia esim. kiittäminen, tervehtiminen, pahoitteleminen ja kuulumisten vaihtaminen
- Erilaisia yksinkertaisia tekstejä ja niiden aihepiireihin liittyvää sanastoa (esim. koulu, vapaa-aika, koti)

- Vuorovaikutuksen kannalta olennaisia perusrakenteita (esim. verbien preesens ja perusmuoto, adjektiivien ja substantiivien taivutus)
- Luonteva tuttujen sanojen ja äänteiden (esim. o, å, ä, u, g) tuottaminen

T9 auttaa oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten tuntemustaan

- Oppilas muistaa ja harjoittelee käyttämään kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Viestinnän kulttuurinen sopivuus	Taitotaso A1.3: Oppilas osaa käyttää yleisimpiä kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia monissa rutiininomaisissa sosiaalisissa tilanteissa.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan kohdekieltä monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä kohdekielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Sisältöjen valinnassa lähtökohtana on oppilaiden jokapäiväinen elämänpiiri, kiinnostuksen kohteet sekä ajankohtaisuus, näkökulmana minä, me ja maailma. Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia, kuten esimerkiksi tervehtiminen, avun pyytäminen tai mielipiteen ilmaiseminen. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisten tekstien, kuten pienten tarinoiden, näytelmien, haastattelujen ja sanoitusten yhteydessä. Tarjotaan mahdollisuuksia harjoitella vaativampia kielenkäyttötilanteita. Opetellaan löytämään kohdekielistä aineistoa esimerkiksi verkosta. Valittaessa tekstejä ja aiheita otetaan huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys sekä kielialueen elämänmuoto. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti ääntämistä sekä sana- ja lausepainoa, puherytmiä ja intonaatiota. Harjoitellaan tunnistamaan opiskeltavan kielen foneettisen tarkekirjoituksen merkkejä sekä tuottamaan tarvittavia kirjoitusmerkkejä.

Paikallinen tarkennus:

- Erilaisia yksinkertaisia viestintätilanteita (esim. erilaisia asiointitilanteet, kellonajan kertominen)
- Erilaisia reagointikeinoja ja ei-kielellistä viestintää
- Tärkeimpiä kohteliaisuuden ilmauksia esim. kiittäminen, tervehtiminen, pahoitteleminen ja kuulumisten vaihtaminen
- Erilaisia yksinkertaisia tekstejä ja niiden aihepiireihin liittyvää sanastoa (esim. koulu, vapaa-aika, koti)
- Vuorovaikutuksen kannalta olennaisia perusrakenteita (esim. verbien preesens ja perusmuoto, adjektiivien ja substantiivien taivutus)
- Luonteva tuttujen sanojen ja äänteiden (esim. o, å, ä, u, g) tuottaminen

T10 rohkaista oppilasta tulkitsemaan ikätasolleen sopivia ja itseään kiinnostavia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä

- Oppilas ymmärtää tuttua sanastoa sisältäviä yksinkertaisia tekstejä (puhuttuja ja kirjoitettuja)
- Oppilas löytää teksteistä tarvitsemansa yksinkertaisen tiedon

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstien tulkintataidot	Taitotaso A1.3: Oppilas ymmärtää yksinkertaista, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta asiayhteyden tukemana. Oppilas pystyy löytämään tarvitsemansa yksinkertaisen tiedon lyhyestä tekstistä.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan kohdekieltä monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä kohdekielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Sisältöjen valinnassa lähtökohtana on oppilaiden jokapäiväinen elämänpiiri, kiinnostuksen kohteet sekä ajankohtaisuus, näkökulmana minä, me ja maailma. Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia, kuten esimerkiksi tervehtiminen, avun pyytäminen tai mielipiteen ilmaiseminen. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisten tekstien, kuten pienten tarinoiden, näytelmien, haastattelujen ja sanoitusten yhteydessä. Tarjotaan mahdollisuuksia harjoitella vaativampia kielenkäyttötilanteita. Opetellaan löytämään kohdekielistä aineistoa esimerkiksi verkosta. Valittaessa tekstejä ja aiheita otetaan huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys sekä kielialueen elämänmuoto. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti ääntämistä sekä sana- ja lausepainoa, puherytmiä ja intonaatiota. Harjoitellaan tunnistamaan opiskeltavan kielen foneettisen tarkekirjoituksen merkkejä sekä tuottamaan tarvittavia kirjoitusmerkkejä.

Paikallinen tarkennus:

- Erilaisia yksinkertaisia viestintätilanteita (esim. erilaisia asiointitilanteet, kellonajan kertominen)
- Erilaisia reagointikeinoja ja ei-kielellistä viestintää
- Tärkeimpiä kohteliaisuuden ilmauksia esim. kiittäminen, tervehtiminen, pahoitteleminen ja kuulumisten vaihtaminen
- Erilaisia yksinkertaisia tekstejä ja niiden aihepiireihin liittyvää sanastoa (esim. koulu, vapaa-aika, koti)
- Vuorovaikutuksen kannalta olennaisia perusrakenteita (esim. verbien preesens ja perusmuoto, adjektiivien ja substantiivien taivutus)
- Luonteva tuttujen sanojen ja äänteiden (esim. o, å, ä, u, g) tuottaminen

T11 tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella ikätasolle sopivaa pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisimpiin rakenteisiin

- Oppilas osaa ääntää tuttuja sanoja ja ilmauksia ymmärrettävästi
- Oppilas osaa kertoa tuetusti tutuista asioista ja kirjoittaa lyhyitä lauseita harjoitelluista aiheista käyttäen viestinnän kannalta tarpeellisia rakenteita

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstien tuottamistaidot	Taitotaso A1.2: Oppilas pystyy kertomaan joistakin tutuista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittaa muutaman lyhyen lauseen harjoitelluista aiheista. Oppilas ääntää useimmat harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi. Oppilas hallitsee hyvin suppean perussanaston ja muutaman tilannesidonnaisen ilmauksen sekä peruskieliopin aineksia.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan kohdekieltä monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä kohdekielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Sisältöjen valinnassa lähtökohtana on oppilaiden jokapäiväinen elämänpiiri, kiinnostuksen kohteet sekä ajankohtaisuus, näkökulmana minä, me ja maailma. Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia, kuten esimerkiksi tervehtiminen, avun pyytäminen tai mielipiteen ilmaiseminen. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisten tekstien, kuten pienten tarinoiden, näytelmien, haastattelujen ja sanoitusten yhteydessä. Tarjotaan mahdollisuuksia harjoitella vaativampia kielenkäyttötilanteita. Opetellaan löytämään kohdekielistä aineistoa esimerkiksi verkosta. Valittaessa tekstejä ja aiheita otetaan huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys sekä kielialueen elämänmuoto. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti ääntämistä sekä sana- ja lausepainoa, puherytmiä ja intonaatiota. Harjoitellaan tunnistamaan opiskeltavan kielen foneettisen tarkekirjoituksen merkkejä sekä tuottamaan tarvittavia kirjoitusmerkkejä.

Paikallinen tarkennus:

- Erilaisia yksinkertaisia viestintätilanteita (esim. erilaisia asiointitilanteet, kellonajan kertominen)
- Erilaisia reagointikeinoja ja ei-kielellistä viestintää
- Tärkeimpiä kohteliaisuuden ilmauksia esim. kiittäminen, tervehtiminen, pahoitteleminen ja kuulumisten vaihtaminen
- Erilaisia yksinkertaisia tekstejä ja niiden aihepiireihin liittyvää sanastoa (esim. koulu, vapaa-aika, koti)
- Vuorovaikutuksen kannalta olennaisia perusrakenteita (esim. verbien preesens ja perusmuoto, adjektiivien ja substantiivien taivutus)
- Luonteva tuttujen sanojen ja äänteiden (esim. o, å, ä, u, g) tuottaminen

6

Vuosiluokan tavoitteet ja keskeiset sisällöt

T1 ohjata oppilasta havaitsemaan lähiympäristön ja maailman kielellinen ja kulttuurinen runsaus sekä opiskeltavan kielen asema siinä

- Oppilas kuvailee, miksi Suomessa puhutaan ruotsia
- Oppilas tutustuu pohjoismaiseen kieli- ja kulttuuriympäristöön

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kielellisen ympäristön sekä kohdekielen aseman ja merkityksen hahmottaminen	Oppilas tietää, että maailman kielet jakautuvat kielikuntiin ja osaa kertoa, mihin kielikuntaan opiskeltava kieli kuuluu. Oppilas osaa kuvata, mitä kieliä lähiympäristössä puhutaan.

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tutustutaan kielten ja kulttuurien monimuotoisuuteen sekä opiskeltavan kielen levinneisyyteen ja tarvittaessa päävariantteihin. Hankitaan tietoa kielen ja kulttuurin merkityksestä yksilölle ja yhteisölle. Pohditaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaa. Harjoitellaan arvostavaa kielenkäyttöä vuorovaikutuksessa. Kuunnellaan eri kieliä, katsellaan erilaisia tapoja kirjoittaa, tehdään havaintoja sanojen lainautumisesta kielestä toiseen. Pohditaan, miten voi toimia, jos osaa kieltä vain vähän.

Paikallinen tarkennus:

- Pohjoismaat, pohjoismaiset kielet ja ajankohtaisia kulttuuriin liittyviä aiheita
- Suomenruotsin ja ruotsinruotsin eroavaisuudet

T2 motivoida oppilasta arvostamaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaansa sekä maailman kielellistä ja kulttuurista monimuotoisuutta ja kohtaamaan ihmisiä ilman arvottavia ennakko-oletuksia

- Oppilas tutustuu monikieliseen lähiympäristöönsä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tutustutaan kielten ja kulttuurien monimuotoisuuteen sekä opiskeltavan kielen levinneisyyteen ja tarvittaessa päävariantteihin. Hankitaan tietoa kielen ja kulttuurin merkityksestä yksilölle ja yhteisölle. Pohditaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaa. Harjoitellaan arvostavaa kielenkäyttöä vuorovaikutuksessa. Kuunnellaan eri kieliä, katsellaan erilaisia tapoja kirjoittaa, tehdään havaintoja sanojen lainautumisesta kielestä toiseen. Pohditaan, miten voi toimia, jos osaa kieltä vain vähän.

Paikallinen tarkennus:

- Pohjoismaat, pohjoismaiset kielet ja ajankohtaisia kulttuuriin liittyviä aiheita
- Suomenruotsin ja ruotsinruotsin eroavaisuudet

T3 ohjata oppilasta havaitsemaan kieliä yhdistäviä ja erottavia ilmiöitä sekä tukea oppilaan kielellisen uteliaisuuden ja päättelykyvyn kehittymistä

- Oppilas havainnoi ruotsin ja muiden osaamiensa kielten välisiä yhtäläisyyksiä ja eroavaisuuksia

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kielellinen päättely	Oppilas osaa tehdä havaintoja opiskeltavan kielen ja äidinkielensä tai muun osaamansa kielen rakenteellisista, sanastollisista tai muista eroista ja yhtäläisyyksistä.

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tutustutaan kielten ja kulttuurien monimuotoisuuteen sekä opiskeltavan kielen levinneisyyteen ja tarvittaessa päävariantteihin. Hankitaan tietoa kielen ja kulttuurin merkityksestä yksilölle ja yhteisölle. Pohditaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaa. Harjoitellaan arvostavaa kielenkäyttöä vuorovaikutuksessa. Kuunnellaan eri kieliä, katsellaan erilaisia tapoja kirjoittaa, tehdään havaintoja sanojen lainautumisesta kielestä toiseen. Pohditaan, miten voi toimia, jos osaa kieltä vain vähän.

Paikallinen tarkennus:

- Pohjoismaat, pohjoismaiset kielet ja ajankohtaisia kulttuuriin liittyviä aiheita
- Suomenruotsin ja ruotsinruotsin eroavaisuudet

T4 ohjata oppilasta löytämään kohdekielistä aineistoa

- Oppilas kuvailee, missä ruotsin kieltä käytetään

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kohdekielisen aineiston löytäminen	Oppilas osaa kertoa, missä opiskeltavaa kieltä voi nähdä tai kuulla.

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tutustutaan kielten ja kulttuurien monimuotoisuuteen sekä opiskeltavan kielen levinneisyyteen ja tarvittaessa päävariantteihin. Hankitaan tietoa kielen ja kulttuurin merkityksestä yksilölle ja yhteisölle. Pohditaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaa. Harjoitellaan arvostavaa kielenkäyttöä vuorovaikutuksessa. Kuunnellaan eri kieliä, katsellaan erilaisia tapoja kirjoittaa, tehdään havaintoja sanojen lainautumisesta kielestä toiseen. Pohditaan, miten voi toimia, jos osaa kieltä vain vähän.

Paikallinen tarkennus:

- Pohjoismaat, pohjoismaiset kielet ja ajankohtaisia kulttuuriin liittyviä aiheita
- Suomenruotsin ja ruotsinruotsin eroavaisuudet

T5 tutustua yhdessä opetuksen tavoitteisiin ja luoda salliva opiskeluilmapiiri, jossa tärkeintä on viestin välittyminen sekä kannustava yhdessä oppiminen

- Oppilas tutustuu opiskelun tavoitteisiin
- Oppilas osallistuu yhteiseen työskentelyyn

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tietoisuus tavoitteista ja toiminta ryhmässä	Oppilas osaa kuvata opiskelun tavoitteita ja osallistuu ryhmän yhteisten tehtävien tekemiseen.

S2 Kielenopiskelutaidot

Opetellaan suunnittelemaan toimintaa yhdessä, antamaan ja ottamaan vastaan palautetta ja ottamaan vastuuta. Opetellaan tehokkaita kielenopiskelutapoja, kuten uusien sanojen ja rakenteiden aktiivista käyttöä omissa ilmaisuissa, muistiinpainamiskeinoja, tuntemattoman sanan merkityksen päättelemistä asiayhteydestä. Totutellaan arvioimaan omaa kielitaitoa esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua käyttäen.

Paikallinen tarkennus:

- Keskustelua oppimisen tavoitteista ja niiden saavuttamisesta sekä omien tavoitteiden asettaminen
- Kielen oppimista edistävät työskentelytavat
- Erilaiset sanaston ja rakenteiden harjoittelutaidot
- Digitaalisten sovellusten hyödyntäminen

T6 ohjata oppilasta ottamaan vastuuta omasta kielenopiskelustaan ja kannustaa harjaannuttamaan kielitaitoaan rohkeasti ja myös tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen sekä kokeilemaan, millaiset tavat oppia kieliä sopivat hänelle parhaiten

- Oppilas huolehtii opiskeluvälineistään ja annetuista tehtävistä
- Oppilas käyttää erilaisia tapoja opiskella kieltä hyödyntäen myös tieto- ja viestintäteknologiaa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kielenopiskelutavoitteiden asettaminen ja opiskelutottumusten löytäminen	Oppilas asettaa tavoitteita kielenopiskelulleen, harjoittelee erilaisia tapoja opiskella kieliä käyttäen myös tieto- ja viestintäteknologiaa sekä harjaannuttaa ja arvioi taitojaan.

S2 Kielenopiskelutaidot

Opetellaan suunnittelemaan toimintaa yhdessä, antamaan ja ottamaan vastaan palautetta ja ottamaan vastuuta. Opetellaan tehokkaita kielenopiskelutapoja, kuten uusien sanojen ja rakenteiden aktiivista käyttöä omissa ilmaisuissa, muistiinpainamiskeinoja, tuntemattoman sanan merkityksen päättelemistä asiayhteydestä. Totutellaan arvioimaan omaa kielitaitoa esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua käyttäen.

Paikallinen tarkennus:

- Keskustelua oppimisen tavoitteista ja niiden saavuttamisesta sekä omien tavoitteiden asettaminen
- Kielen oppimista edistävät työskentelytavat
- Erilaiset sanaston ja rakenteiden harjoittelutaidot
- Digitaalisten sovellusten hyödyntäminen

T7 järjestää oppilaalle tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista viestintää ja vuorovaikutusta

- Oppilas selviytyy yksinkertaisista viestintätilanteista

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Taitotaso A1.3: Oppilas selviytyy monista rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen joskus viestintäkumppaniin.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan kohdekieltä monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä kohdekielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Sisältöjen valinnassa lähtökohtana on oppilaiden jokapäiväinen elämänpiiri, kiinnostuksen kohteet sekä ajankohtaisuus, näkökulmana minä, me ja maailma. Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia, kuten esimerkiksi tervehtiminen, avun pyytäminen tai mielipiteen ilmaiseminen. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisten tekstien, kuten pienten tarinoiden, näytelmien, haastattelujen ja sanoitusten yhteydessä. Tarjotaan mahdollisuuksia harjoitella vaativampia kielenkäyttötilanteita. Opetellaan löytämään kohdekielistä aineistoa esimerkiksi verkosta. Valittaessa tekstejä ja aiheita otetaan huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys sekä kielialueen elämänmuoto. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti ääntämistä sekä sana- ja lausepainoa, puherytmiä ja intonaatiota. Harjoitellaan tunnistamaan opiskeltavan kielen foneettisen tarkekirjoituksen merkkejä sekä tuottamaan tarvittavia kirjoitusmerkkejä.

Paikallinen tarkennus:

- Erilaisia yksinkertaisia viestintätilanteita (esim. erilaisia asiointitilanteita, matkustaminen)
- Erilaisia reagointikeinoja ja ei-kielellistä viestintää
- Tärkeimpiä kohteliaisuuden ilmauksia esim. kiittäminen, tervehtiminen, pahoitteleminen ja kuulumisten vaihtaminen
- Erilaisia yksinkertaisia tekstejä ja niiden aihepiireihin liittyvää sanastoa (esim. matkustaminen, sairastamininen)
- Vuorovaikutuksen kannalta olennaisia perusrakenteita (esim. imperfekti, adjektiivien ja substantiivien taivutus, sanajärjestys, prepositioita)
- Luonteva tuttujen sanojen ja äänteiden tuottaminen

T8 tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä

- Oppilas käyttää viestintätilanteissa erilaisia tapoja reagoida ja osaa pyytää apua tai toistoa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Viestintästrategioiden käyttö	Taitotaso A1.3: Oppilas osallistuu viestintään, mutta tarvitsee vielä usein apukeinoja. Oppilas osaa reagoida suppein sanallisin ilmauksin, pienin elein (esim. nyökkäämällä), äännähdyksin, tai muunlaisella minimipalautteella. Oppilas joutuu pyytämään selvennystä tai toistoa hyvin usein.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan kohdekieltä monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä kohdekielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Sisältöjen valinnassa lähtökohtana on oppilaiden jokapäiväinen elämänpiiri, kiinnostuksen kohteet sekä ajankohtaisuus, näkökulmana minä, me ja maailma. Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia, kuten esimerkiksi tervehtiminen, avun pyytäminen tai mielipiteen ilmaiseminen. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisten tekstien, kuten pienten tarinoiden, näytelmien, haastattelujen ja sanoitusten yhteydessä. Tarjotaan mahdollisuuksia harjoitella vaativampia kielenkäyttötilanteita. Opetellaan löytämään kohdekielistä aineistoa esimerkiksi verkosta. Valittaessa tekstejä ja aiheita otetaan huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys sekä kielialueen elämänmuoto. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti ääntämistä sekä sana- ja lausepainoa, puherytmiä ja intonaatiota. Harjoitellaan tunnistamaan opiskeltavan kielen foneettisen tarkekirjoituksen merkkejä sekä tuottamaan tarvittavia kirjoitusmerkkejä.

Paikallinen tarkennus:

- Erilaisia yksinkertaisia viestintätilanteita (esim. erilaisia asiointitilanteita, matkustaminen)
- Erilaisia reagointikeinoja ja ei-kielellistä viestintää
- Tärkeimpiä kohteliaisuuden ilmauksia esim. kiittäminen, tervehtiminen, pahoitteleminen ja kuulumisten vaihtaminen
- Erilaisia yksinkertaisia tekstejä ja niiden aihepiireihin liittyvää sanastoa (esim. matkustaminen, sairastamininen)
- Vuorovaikutuksen kannalta olennaisia perusrakenteita (esim. imperfekti, adjektiivien ja substantiivien taivutus, sanajärjestys, prepositioita)
- Luonteva tuttujen sanojen ja äänteiden tuottaminen

T9 auttaa oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten tuntemustaan

- Oppilas käyttää harjoiteltuja kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Viestinnän kulttuurinen sopivuus	Taitotaso A1.3: Oppilas osaa käyttää yleisimpiä kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia monissa rutiininomaisissa sosiaalisissa tilanteissa.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan kohdekieltä monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä kohdekielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Sisältöjen valinnassa lähtökohtana on oppilaiden jokapäiväinen elämänpiiri, kiinnostuksen kohteet sekä ajankohtaisuus, näkökulmana minä, me ja maailma. Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia, kuten esimerkiksi tervehtiminen, avun pyytäminen tai mielipiteen ilmaiseminen. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisten tekstien, kuten pienten tarinoiden, näytelmien, haastattelujen ja sanoitusten yhteydessä. Tarjotaan mahdollisuuksia harjoitella vaativampia kielenkäyttötilanteita. Opetellaan löytämään kohdekielistä aineistoa esimerkiksi verkosta. Valittaessa tekstejä ja aiheita otetaan huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys sekä kielialueen elämänmuoto. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti ääntämistä sekä sana- ja lausepainoa, puherytmiä ja intonaatiota. Harjoitellaan tunnistamaan opiskeltavan kielen foneettisen tarkekirjoituksen merkkejä sekä tuottamaan tarvittavia kirjoitusmerkkejä.

Paikallinen tarkennus:

- Erilaisia yksinkertaisia viestintätilanteita (esim. erilaisia asiointitilanteita, matkustaminen)
- Erilaisia reagointikeinoja ja ei-kielellistä viestintää
- Tärkeimpiä kohteliaisuuden ilmauksia esim. kiittäminen, tervehtiminen, pahoitteleminen ja kuulumisten vaihtaminen
- Erilaisia yksinkertaisia tekstejä ja niiden aihepiireihin liittyvää sanastoa (esim. matkustaminen, sairastamininen)
- Vuorovaikutuksen kannalta olennaisia perusrakenteita (esim. imperfekti, adjektiivien ja substantiivien taivutus, sanajärjestys, prepositioita)
- Luonteva tuttujen sanojen ja äänteiden tuottaminen

T10 rohkaista oppilasta tulkitsemaan ikätasolleen sopivia ja itseään kiinnostavia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä

- Oppilas ymmärtää tuttua sanastoa sisältäviä yksinkertaisia tekstejä (puhuttuja ja kirjoitettuja)
- Oppilas löytää teksteistä tarvitsemansa yksinkertaisen tiedon

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstien tulkintataidot	Taitotaso A1.3: Oppilas ymmärtää yksinkertaista, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta asiayhteyden tukemana. Oppilas pystyy löytämään tarvitsemansa yksinkertaisen tiedon lyhyestä tekstistä.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan kohdekieltä monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä kohdekielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Sisältöjen valinnassa lähtökohtana on oppilaiden jokapäiväinen elämänpiiri, kiinnostuksen kohteet sekä ajankohtaisuus, näkökulmana minä, me ja maailma. Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia, kuten esimerkiksi tervehtiminen, avun pyytäminen tai mielipiteen ilmaiseminen. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisten tekstien, kuten pienten tarinoiden, näytelmien, haastattelujen ja sanoitusten

yhteydessä. Tarjotaan mahdollisuuksia harjoitella vaativampia kielenkäyttötilanteita. Opetellaan löytämään kohdekielistä aineistoa esimerkiksi verkosta. Valittaessa tekstejä ja aiheita otetaan huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys sekä kielialueen elämänmuoto. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti ääntämistä sekä sana- ja lausepainoa, puherytmiä ja intonaatiota. Harjoitellaan tunnistamaan opiskeltavan kielen foneettisen tarkekirjoituksen merkkejä sekä tuottamaan tarvittavia kirjoitusmerkkejä.

Paikallinen tarkennus:

- Erilaisia yksinkertaisia viestintätilanteita (esim. erilaisia asiointitilanteita, matkustaminen)
- Erilaisia reagointikeinoja ja ei-kielellistä viestintää
- Tärkeimpiä kohteliaisuuden ilmauksia esim. kiittäminen, tervehtiminen, pahoitteleminen ja kuulumisten vaihtaminen
- Erilaisia yksinkertaisia tekstejä ja niiden aihepiireihin liittyvää sanastoa (esim. matkustaminen, sairastamininen)
- Vuorovaikutuksen kannalta olennaisia perusrakenteita (esim. imperfekti, adjektiivien ja substantiivien taivutus, sanajärjestys, prepositioita)
- Luonteva tuttujen sanojen ja äänteiden tuottaminen

T11 tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella ikätasolle sopivaa pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisimpiin rakenteisiin

- Oppilas osaa ääntää tuttuja sanoja ja ilmauksia ymmärrettävästi
- Oppilas osaa kertoa tutuista asioista ja kirjoittaa lyhyitä lauseita harjoitelluista aiheista käyttäen viestinnän kannalta tarpeellisia rakenteita

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstien tuottamistaidot	Taitotaso A1.2: Oppilas pystyy kertomaan joistakin tutuista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittaa muutaman lyhyen lauseen harjoitelluista aiheista. Oppilas ääntää useimmat harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi. Oppilas hallitsee hyvin suppean perussanaston ja muutaman tilannesidonnaisen ilmauksen sekä peruskieliopin aineksia.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan kohdekieltä monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä kohdekielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Sisältöjen valinnassa lähtökohtana on oppilaiden jokapäiväinen elämänpiiri, kiinnostuksen kohteet sekä ajankohtaisuus, näkökulmana minä, me ja maailma. Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia, kuten esimerkiksi tervehtiminen, avun pyytäminen tai mielipiteen ilmaiseminen. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisten tekstien, kuten pienten tarinoiden, näytelmien, haastattelujen ja sanoitusten yhteydessä. Tarjotaan mahdollisuuksia harjoitella vaativampia kielenkäyttötilanteita. Opetellaan löytämään kohdekielistä aineistoa esimerkiksi verkosta. Valittaessa tekstejä ja aiheita otetaan huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys sekä kielialueen elämänmuoto. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti ääntämistä sekä sana- ja lausepainoa, puherytmiä ja intonaatiota. Harjoitellaan tunnistamaan opiskeltavan kielen foneettisen tarkekirjoituksen merkkejä sekä tuottamaan tarvittavia kirjoitusmerkkejä.

Paikallinen tarkennus:

- Erilaisia yksinkertaisia viestintätilanteita (esim. erilaisia asiointitilanteita, matkustaminen)
- Erilaisia reagointikeinoja ja ei-kielellistä viestintää
- Tärkeimpiä kohteliaisuuden ilmauksia esim. kiittäminen, tervehtiminen, pahoitteleminen ja kuulumisten vaihtaminen
- Erilaisia yksinkertaisia tekstejä ja niiden aihepiireihin liittyvää sanastoa (esim. matkustaminen, sairastamininen)
- Vuorovaikutuksen kannalta olennaisia perusrakenteita (esim. imperfekti, adjektiivien ja substantiivien taivutus, sanajärjestys, prepositioita)
- Luonteva tuttujen sanojen ja äänteiden tuottaminen

Saksan kieli, A2-oppimäärä

Oppiaineen tehtävä

Kieli on oppimisen ja ajattelun edellytys. Kieli on mukana kaikessa koulun toiminnassa, ja jokainen opettaja on kielen opettaja. Kielten opiskelu edistää ajattelutaitojen kehittymistä. Se antaa aineksia monikielisen ja -kulttuurisen identiteetin muodostumiselle ja arvostamiselle. Sanavaraston ja rakenteiden karttuessa myös vuorovaikutus- ja tiedonhankintataidot kehittyvät. Kielten opiskelussa on runsaasti sijaa ilolle, leikillisyydelle ja luovuudelle.

Kielten opetus on osa kielikasvatusta ja johdatusta kielitietoisuuteen. Oppilaissa herätetään kiinnostus kouluyhteisön ja ympäröivän maailman kielelliseen ja kulttuuriseen moninaisuuteen ja heitä rohkaistaan viestimään autenttisissa ympäristöissä. Koulussa ohjataan arvostamaan eri kieliä, niiden puhujia ja erilaisia kulttuureita. Sukupuolten tasa-arvoa kielivalinnoissa ja kielten opiskelussa vahvistetaan erilaisia oppilaita kiinnostavalla kielivalintatiedotuksella, rohkaisemalla oppilaita tekemään aidosti itseään kiinnostavia valintoja sukupuolesta riippumatta, käsittelemällä opetuksessa monipuolisesti erilaisia aiheita sekä käyttämällä vaihtelevia ja toiminnallisia työtapoja.

Kielten opiskelu valmistaa oppilaita suunnitelmalliseen ja luovaan työskentelyyn erilaisissa kokoonpanoissa. Oppilaille ja oppilasryhmille luodaan mahdollisuuksia verkostoitumiseen ja yhteydenpitoon ihmisten kanssa myös eri puolilla maailmaa. Tieto- ja viestintäteknologia tarjoaa yhden luontevan mahdollisuuden toteuttaa kieltenopetusta autenttisista tilanteista ja oppilaiden viestintätarpeista lähtien. Opetus antaa myös valmiuksia osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen.

Opetus vahvistaa oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää niitä rohkeasti. Oppilaille annetaan mahdollisuus edetä yksilöllisesti ja saada tarpeen mukaan tukea oppimiselleen. Opetus järjestetään niin, että myös muita nopeammin etenevät tai kieltä entuudestaan osaavat voivat edistyä.

Kielten opetuksessa kehitetään monilukutaitoa ja käsitellään erilaisia tekstejä. Lasten ja nuorten erilaiset kiinnostuksen kohteet otetaan huomioon tekstien valinnassa. Opetuksessa luodaan siltoja myös eri kielten välille sekä oppilaiden vapaa-ajan kielenkäyttöön. Myös työelämässä tarvittavaan kielitaitoon kiinnitetään huomiota tekstien ja tehtävien valinnassa. Oppilaita ohjataan hakemaan osaamillaan kielillä tietoa.

Vieraan kielen A-oppimäärä vuosiluokilla 3-6

Vuosiluokilla 3 – 6 kaikilla oppilailla on äidinkielen lisäksi opetusta vähintään kahdessa muussa kielessä: yhteisessä A1-kielessä sekä B1- kielessä ja mahdollisesti myös A2-kielessä, joka on A-kielen valinnainen oppimäärä.

A2-kielen vuosiviikkotuntien jakamisessa eri vuosiluokille ei ole 6. vuosiluokan nivelvaihetta.

Vieraan kielen opetussuunnitelman perusteet on laadittu perusteiksi mille tahansa kielelle, jolle ei ole kielikohtaisia perusteita. Opetuksen järjestäjä huolehtii tällöin kielikohtaisen sovelluksen

laatimisesta paikalliseen opetussuunnitelmaan näiden perusteiden pohjalta. Perusteissa kuvattu kehittyvän kielitaidon taso 6. vuosiluokan lopussa ja perusopetuksen päättövaiheessa soveltuu parhaiten indoeurooppalaisiin kieliin sekä eurooppalaisiin kieliin, joissa käytetään aakkosiin pohjautuvaa kirjoitusjärjestelmää. Muihin opetuksen järjestäjän kieliohjelmaan sisältyviin kieliin opetuksen järjestäjä laatii opetussuunnitelman noudattaen näitä perusteita soveltuvin osin. Kansainvälisesti hyväksyttyjä kielikohtaisia viitekehyksiä noudatetaan soveltuvin osin ei-eurooppalaisten kielten opetuksessa ottaen huomioon esimerkiksi erilaisten kirjoitusmerkkien vaikutus kielen oppimisnopeuteen.

Vieraan kielen A-oppimäärän oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 3-6

Tavoitteena on, että kielenkäyttö olisi mahdollisimman asianmukaista, luonnollista ja oppilaille merkityksellistä. Työskentelyssä korostuu pari- ja pienryhmätyö sekä yhdessä oppiminen erityyppisissä oppimisympäristöissä. Monikielisyys- ja kielikasvatuksen tavoitteiden saavuttamiseksi tarvitaan opettajien yhteistyötä. Leikin, laulun, pelillisyyden ja draaman avulla oppilaat saavat mahdollisuuden kokeilla kasvavaa kielitaitoaan ja käsitellä myös asenteita. Opetuksessa käytetään monipuolisesti eri viestintäkanavia ja -välineitä. Oppilaita ohjataan aktiiviseen toimijuuteen ja itsenäiseen vastuun ottoon omasta oppimisestaan Eurooppalaisen kielisalkun tai vastaavan työvälineen avulla. Oppilaat tutustuvat ympäröivän yhteisön monikielisyyteen ja -kulttuurisuuteen kotikansainvälisyyden avulla. Heille tarjotaan myös mahdollisuuksia harjoitella kansainvälistä yhteydenpitoa. Kohdekieltä käytetään aina kun se on mahdollista.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki vieraan kielen A-oppimäärässä vuosiluokilla 3-6

Oppilaita ohjataan käyttämään kielitaitoaan rohkeasti. Runsas viestinnällinen harjoittelu tukee oppilaiden kielitaidon kehittymistä. Oppilaita kannustetaan opiskelemaan myös muita koulun tarjoamia kieliä. Oppilaille, joilla on kieliin liittyviä oppimisvaikeuksia, tarjotaan tukea. Opetus suunnitellaan niin, että se tarjoaa haasteita myös muita nopeammin edistyville tai kieltä entuudestaan osaaville oppilaille.

Oppilaita kannustetaan vieraiden kielten opintoihin oppimisvaikeuksista huolimatta. Oppilasta ohjataan tunnistamaan ja hyödyntämään omia vahvuuksiaan kielenoppijana. Oppilaan kielitietoisuutta lisätään kiinnittämällä huomio kielten samankaltaisuuksiin.

Oppilaan oppimisen arviointi vieraan kielen A-oppimäärässä vuosiluokilla 3-6

Arviointi on luonteeltaan kannustavaa ja antaa oppilaille mahdollisuuden tulla tietoiseksi omista taidoistaan, kehittää niitä ja painottaa itselleen luontevia ilmaisumuotoja tai osoittaa informaalin oppimisen kautta hankittua osaamista. Monipuolinen arviointi tarjoaa mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan myös oppilaille, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia tai joilla on muulla tavoin kielellisesti erilaiset lähtökohdat. Arvioinnissa välineenä voidaan käyttää esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua.

Vieraan kielen sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi oppilaiden osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin. Määritellessään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositodistusta varten opettaja käyttää vieraan kielen A-oppimäärän valtakunnallisia arviointikriteereitä. Opinnoissa edistymisen kannalta on keskeistä, että oppimista arvioidaan monin eri tavoin myös itse- ja vertaisarvioinnin keinoin ja että arviointi kohdistuu kaikkiin arvioitaviin tavoitteisiin. Arvioinnissa otetaan huomioon kaikki kielitaidon osa-alueet. Niiden arviointi perustuu Eurooppalaiseen viitekehykseen ja sen pohjalta laadittuun suomalaiseen sovellukseen.

4

Vuosiluokan tavoitteet ja keskeiset sisällöt

T1 ohjata oppilasta havaitsemaan lähiympäristön ja maailman kielellinen ja kulttuurinen runsaus sekä opiskeltavan kielen asema siinä

- Oppilas tutustuu luokassa ja lähiympäristössä puhuttaviin kieliin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kielellisen ympäristön sekä kohdekielen aseman ja merkityksen hahmottaminen	Oppilas tietää, että maailman kielet jakautuvat kielikuntiin ja osaa kertoa, mihin kielikuntaan opiskeltava kieli kuuluu. Oppilas osaa kuvata, mitä kieliä lähiympäristössä puhutaan.

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tutustutaan kielten ja kulttuurien monimuotoisuuteen sekä opiskeltavan kielen levinneisyyteen ja tarvittaessa päävariantteihin. Hankitaan tietoa kielen ja kulttuurin merkityksestä yksilölle ja yhteisölle. Pohditaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaa. Harjoitellaan arvostavaa kielenkäyttöä vuorovaikutuksessa. Kuunnellaan eri kieliä, katsellaan erilaisia tapoja kirjoittaa, tehdään havaintoja sanojen lainautumisesta kielestä toiseen. Pohditaan, miten voi toimia, jos osaa kieltä vain vähän.

Paikallinen tarkennus:

- Havainnoidaan oppilaiden oman elämän monikielisyyttä
- Verrataan oppilaiden kotikieliä saksan kieleen
- Tutkitaan saksalaisen kulttuurin olennaisimpia piirteitä (esim. ruokakulttuuri)
- Havainnoidaan eri kielten eroja ja yhteneväisyyksiä (esim. äänteet, lainasanat)
- Nimetään saksankielisiä maita
- Saksankieliset lorut, laulut ja leikit

T2 motivoida oppilasta arvostamaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaansa sekä maailman kielellistä ja kulttuurista monimuotoisuutta ja kohtaamaan ihmisiä ilman arvottavia ennakko-oletuksia

- Oppilas tutustuu monikulttuurisen lähiympäristöönsä
- Oppilas peilaa saksankielistä kulttuuria omaan taustaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tutustutaan kielten ja kulttuurien monimuotoisuuteen sekä opiskeltavan kielen levinneisyyteen ja tarvittaessa päävariantteihin. Hankitaan tietoa kielen ja kulttuurin merkityksestä yksilölle ja yhteisölle. Pohditaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaa. Harjoitellaan arvostavaa kielenkäyttöä vuorovaikutuksessa. Kuunnellaan eri kieliä, katsellaan erilaisia tapoja kirjoittaa, tehdään

havaintoja sanojen lainautumisesta kielestä toiseen. Pohditaan, miten voi toimia, jos osaa kieltä vain vähän.

Paikallinen tarkennus:

- Havainnoidaan oppilaiden oman elämän monikielisyyttä
- Verrataan oppilaiden kotikieliä saksan kieleen
- Tutkitaan saksalaisen kulttuurin olennaisimpia piirteitä (esim. ruokakulttuuri)
- Havainnoidaan eri kielten eroja ja yhteneväisyyksiä (esim. äänteet, lainasanat)
- Nimetään saksankielisiä maita
- Saksankieliset lorut, laulut ja leikit

T3 ohjata oppilasta havaitsemaan kieliä yhdistäviä ja erottavia ilmiöitä sekä tukea oppilaan kielellisen uteliaisuuden ja päättelykyvyn kehittymistä

- Oppilas vertailee eurooppalaisia kieliä, esimerkiksi sanastojen samankaltaisuuksia

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kielellinen päättely	Oppilas osaa tehdä havaintoja opiskeltavan kielen ja äidinkielensä tai muun osaamansa kielen rakenteellisista, sanastollisista tai muista eroista ja yhtäläisyyksistä.

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tutustutaan kielten ja kulttuurien monimuotoisuuteen sekä opiskeltavan kielen levinneisyyteen ja tarvittaessa päävariantteihin. Hankitaan tietoa kielen ja kulttuurin merkityksestä yksilölle ja yhteisölle. Pohditaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaa. Harjoitellaan arvostavaa kielenkäyttöä vuorovaikutuksessa. Kuunnellaan eri kieliä, katsellaan erilaisia tapoja kirjoittaa, tehdään havaintoja sanojen lainautumisesta kielestä toiseen. Pohditaan, miten voi toimia, jos osaa kieltä vain vähän.

Paikallinen tarkennus:

- Havainnoidaan oppilaiden oman elämän monikielisyyttä
- Verrataan oppilaiden kotikieliä saksan kieleen
- Tutkitaan saksalaisen kulttuurin olennaisimpia piirteitä (esim. ruokakulttuuri)
- Havainnoidaan eri kielten eroja ja yhteneväisyyksiä (esim. äänteet, lainasanat)
- Nimetään saksankielisiä maita
- Saksankieliset lorut, laulut ja leikit

T4 ohjata oppilasta löytämään kohdekielistä aineistoa

- Oppilas tutustuu ohjatusti saksankieliseen materiaaliin (esim. videoklipit)

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kohdekielisen aineiston löytäminen	Oppilas osaa kertoa, missä opiskeltavaa kieltä voi nähdä tai kuulla.

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tutustutaan kielten ja kulttuurien monimuotoisuuteen sekä opiskeltavan kielen levinneisyyteen ja tarvittaessa päävariantteihin. Hankitaan tietoa kielen ja kulttuurin merkityksestä yksilölle ja yhteisölle. Pohditaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaa. Harjoitellaan arvostavaa kielenkäyttöä vuorovaikutuksessa. Kuunnellaan eri kieliä, katsellaan erilaisia tapoja kirjoittaa, tehdään havaintoja sanojen lainautumisesta kielestä toiseen. Pohditaan, miten voi toimia, jos osaa kieltä vain vähän.

Paikallinen tarkennus:

- Havainnoidaan oppilaiden oman elämän monikielisyyttä
- Verrataan oppilaiden kotikieliä saksan kieleen
- Tutkitaan saksalaisen kulttuurin olennaisimpia piirteitä (esim. ruokakulttuuri)
- Havainnoidaan eri kielten eroja ja yhteneväisyyksiä (esim. äänteet, lainasanat)
- Nimetään saksankielisiä maita
- Saksankieliset lorut, laulut ja leikit

T5 tutustua yhdessä opetuksen tavoitteisiin ja luoda salliva opiskeluilmapiiri, jossa tärkeintä on viestin välittyminen sekä kannustava yhdessä oppiminen

- Oppilas tutustuu opiskelun tavoitteisiin
- Oppilas harjoittelee pari- ja ryhmätyöskentelyä saksan kielellä kannustavassa ilmapiirissä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tietoisuus tavoitteista ja toiminta ryhmässä	Oppilas osaa kuvata opiskelun tavoitteita ja osallistuu ryhmän yhteisten tehtävien tekemiseen.

S2 Kielenopiskelutaidot

Opetellaan suunnittelemaan toimintaa yhdessä, antamaan ja ottamaan vastaan palautetta ja ottamaan vastuuta. Opetellaan tehokkaita kielenopiskelutapoja, kuten uusien sanojen ja rakenteiden aktiivista käyttöä omissa ilmaisuissa, muistiinpainamiskeinoja, tuntemattoman sanan merkityksen päättelemistä asiayhteydestä. Totutellaan arvioimaan omaa kielitaitoa esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua käyttäen.

Paikallinen tarkennus:

- Keskustellaan oppimisen tavoitteista ja niiden saavuttamisesta
- Harjoitellaan omien tavoitteiden asettamista sekä itse- ja vertaisarviointia
- Monipuolisia pitkäjänteiseen työskentelyyn tähtääviä tapoja opiskella kieliä tieto- ja viestintätekniikkaa hyödyntäen

- Lyhyitä ohjattuja keskusteluharjoituksia
- Harjoitellaan itsensä ilmaisemista virheitä pelkäämättä

T6 ohjata oppilasta ottamaan vastuuta omasta kielenopiskelustaan ja kannustaa harjaannuttamaan kielitaitoaan rohkeasti ja myös tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen sekä kokeilemaan, millaiset tavat oppia kieliä sopivat hänelle parhaiten

- Oppilas huolehtii opiskeluvälineistään ja annetuista tehtävistä

- Oppilas tutustuu erilaisiin tapoihin opiskella kieltä hyödyntäen myös tieto- ja viestintäteknologiaa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kielenopiskelutavoitteiden asettaminen ja opiskelutottumusten löytäminen	Oppilas asettaa tavoitteita kielenopiskelulleen, harjoittelee erilaisia tapoja opiskella kieliä käyttäen myös tieto- ja viestintäteknologiaa sekä harjaannuttaa ja arvioi taitojaan.

S2 Kielenopiskelutaidot

Opetellaan suunnittelemaan toimintaa yhdessä, antamaan ja ottamaan vastaan palautetta ja ottamaan vastuuta. Opetellaan tehokkaita kielenopiskelutapoja, kuten uusien sanojen ja rakenteiden aktiivista käyttöä omissa ilmaisuissa, muistiinpainamiskeinoja, tuntemattoman sanan merkityksen päättelemistä asiayhteydestä. Totutellaan arvioimaan omaa kielitaitoa esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua käyttäen.

Paikallinen tarkennus:

- Keskustellaan oppimisen tavoitteista ja niiden saavuttamisesta
- Harjoitellaan omien tavoitteiden asettamista sekä itse- ja vertaisarviointia
- Monipuolisia pitkäjänteiseen työskentelyyn tähtääviä tapoja opiskella kieliä tieto- ja viestintätekniikkaa hyödyntäen

- Lyhyitä ohjattuja keskusteluharjoituksia
- Harjoitellaan itsensä ilmaisemista virheitä pelkäämättä

T7 järjestää oppilaalle tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista viestintää ja vuorovaikutusta

- Oppilas toistaa mallin avulla erilaisia viestintätilanteita

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Taitotaso A1.3: Oppilas selviytyy monista rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen joskus viestintäkumppaniin.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan kohdekieltä monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä kohdekielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Sisältöjen valinnassa lähtökohtana on oppilaiden jokapäiväinen elämänpiiri, kiinnostuksen kohteet sekä ajankohtaisuus, näkökulmana minä, me ja maailma. Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia, kuten esimerkiksi tervehtiminen, avun pyytäminen tai mielipiteen ilmaiseminen. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisten tekstien, kuten pienten tarinoiden, näytelmien, haastattelujen ja sanoitusten yhteydessä. Tarjotaan mahdollisuuksia harjoitella vaativampia kielenkäyttötilanteita. Opetellaan löytämään kohdekielistä aineistoa esimerkiksi verkosta. Valittaessa tekstejä ja aiheita otetaan huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys sekä kielialueen elämänmuoto. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti ääntämistä sekä sana- ja lausepainoa, puherytmiä

ja intonaatiota. Harjoitellaan tunnistamaan opiskeltavan kielen foneettisen tarkekirjoituksen merkkejä sekä tuottamaan tarvittavia kirjoitusmerkkejä.

Paikallinen tarkennus:

- Tervehdysfraasit
- Itsestä ja perheestä kertominen
- Kohteliaat vuorovaikutustilanteet
- Lukusanat 1-20
- Peruskysymykset
- Kohtelias ostotilanne (esim. Ich möchte...)
- Sanastoalueita oppilaiden kiinnostuksenkohteiden mukaan
- Harjoitellaan perusverbejä ja niiden taivutusta (sein, haben, säännölliset verbit)
- Ääntämisen harjoittelua luontevissa oppimistilanteissa

T8 tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä

- Oppilas tutustuu tapoihin reagoida esimerkiksi pienin elein tai sanallisin ilmauksin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Viestintästrategioiden käyttö	Taitotaso A1.3: Oppilas osallistuu viestintään, mutta tarvitsee vielä usein apukeinoja. Oppilas osaa reagoida suppein sanallisin ilmauksin, pienin elein (esim. nyökkäämällä), äännähdyksin, tai muunlaisella minimipalautteella. Oppilas joutuu pyytämään selvennystä tai toistoa hyvin usein.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan kohdekieltä monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä kohdekielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Sisältöjen valinnassa lähtökohtana on oppilaiden jokapäiväinen elämänpiiri, kiinnostuksen kohteet sekä ajankohtaisuus, näkökulmana minä, me ja maailma. Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia, kuten esimerkiksi tervehtiminen, avun pyytäminen tai mielipiteen ilmaiseminen. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisten tekstien, kuten pienten tarinoiden, näytelmien, haastattelujen ja sanoitusten yhteydessä. Tarjotaan mahdollisuuksia harjoitella vaativampia kielenkäyttötilanteita. Opetellaan löytämään kohdekielistä aineistoa esimerkiksi verkosta. Valittaessa tekstejä ja aiheita otetaan huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys sekä kielialueen elämänmuoto. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti ääntämistä sekä sana- ja lausepainoa, puherytmiä ja intonaatiota. Harjoitellaan tunnistamaan opiskeltavan kielen foneettisen tarkekirjoituksen merkkejä sekä tuottamaan tarvittavia kirjoitusmerkkejä.

Paikallinen tarkennus:

- Tervehdysfraasit
- Itsestä ja perheestä kertominen
- Kohteliaat vuorovaikutustilanteet
- Lukusanat 1-20
- Peruskysymykset

- Kohtelias ostotilanne (esim. Ich möchte...)
- Sanastoalueita oppilaiden kiinnostuksenkohteiden mukaan
- Harjoitellaan perusverbejä ja niiden taivutusta (sein, haben, säännölliset verbit)
- Ääntämisen harjoittelua luontevissa oppimistilanteissa

T9 auttaa oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten tuntemustaan

- Oppilas harjoittelee saksankielelle ominaisia kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Viestinnän kulttuurinen sopivuus	Taitotaso A1.3: Oppilas osaa käyttää yleisimpiä kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia monissa rutiininomaisissa sosiaalisissa tilanteissa.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan kohdekieltä monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä kohdekielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Sisältöjen valinnassa lähtökohtana on oppilaiden jokapäiväinen elämänpiiri, kiinnostuksen kohteet sekä ajankohtaisuus, näkökulmana minä, me ja maailma. Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia, kuten esimerkiksi tervehtiminen, avun pyytäminen tai mielipiteen ilmaiseminen. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisten tekstien, kuten pienten tarinoiden, näytelmien, haastattelujen ja sanoitusten yhteydessä. Tarjotaan mahdollisuuksia harjoitella vaativampia kielenkäyttötilanteita. Opetellaan löytämään kohdekielistä aineistoa esimerkiksi verkosta. Valittaessa tekstejä ja aiheita otetaan huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys sekä kielialueen elämänmuoto. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti ääntämistä sekä sana- ja lausepainoa, puherytmiä ja intonaatiota. Harjoitellaan tunnistamaan opiskeltavan kielen foneettisen tarkekirjoituksen merkkejä sekä tuottamaan tarvittavia kirjoitusmerkkejä.

Paikallinen tarkennus:

- Tervehdysfraasit
- Itsestä ja perheestä kertominen
- Kohteliaat vuorovaikutustilanteet
- Lukusanat 1-20
- Peruskysymykset
- Kohtelias ostotilanne (esim. Ich möchte...)
- Sanastoalueita oppilaiden kiinnostuksenkohteiden mukaan
- Harjoitellaan perusverbejä ja niiden taivutusta (sein, haben, säännölliset verbit)
- Ääntämisen harjoittelua luontevissa oppimistilanteissa

T10 rohkaista oppilasta tulkitsemaan ikätasolleen sopivia ja itseään kiinnostavia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä

- Oppilas harjoittelee tulkitsemaan tuttua sanastoa sisältäviä ja itseä kiinnostavia yksinkertaisia tekstejä (puhuttuja ja kirjoitettuja)
- Oppilas ymmärtää tunneilla toistuvia yksinkertaisia ohjeita
- Oppilas harjoittelee etsimään teksteistä pääasiat

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstien tulkintataidot	Taitotaso A1.3: Oppilas ymmärtää yksinkertaista, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta asiayhteyden tukemana. Oppilas pystyy löytämään tarvitsemansa yksinkertaisen tiedon lyhyestä tekstistä.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan kohdekieltä monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä kohdekielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Sisältöjen valinnassa lähtökohtana on oppilaiden jokapäiväinen elämänpiiri, kiinnostuksen kohteet sekä ajankohtaisuus, näkökulmana minä, me ja maailma. Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia, kuten esimerkiksi tervehtiminen, avun pyytäminen tai mielipiteen ilmaiseminen. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisten tekstien, kuten pienten tarinoiden, näytelmien, haastattelujen ja sanoitusten yhteydessä. Tarjotaan mahdollisuuksia harjoitella vaativampia kielenkäyttötilanteita. Opetellaan löytämään kohdekielistä aineistoa esimerkiksi verkosta. Valittaessa tekstejä ja aiheita otetaan huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys sekä kielialueen elämänmuoto. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti ääntämistä sekä sana- ja lausepainoa, puherytmiä ja intonaatiota. Harjoitellaan tunnistamaan opiskeltavan kielen foneettisen tarkekirjoituksen merkkejä sekä tuottamaan tarvittavia kirjoitusmerkkejä.

Paikallinen tarkennus:

- Tervehdysfraasit
- Itsestä ja perheestä kertominen
- Kohteliaat vuorovaikutustilanteet
- Lukusanat 1-20
- Peruskysymykset
- Kohtelias ostotilanne (esim. Ich möchte...)
- Sanastoalueita oppilaiden kiinnostuksenkohteiden mukaan
- Harjoitellaan perusverbejä ja niiden taivutusta (sein, haben, säännölliset verbit)
- Ääntämisen harjoittelua luontevissa oppimistilanteissa

T11 tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella ikätasolle sopivaa pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisimpiin rakenteisiin

- Oppilas tutustuu saksan kielen äänteisiin
- Oppilas harjoittelee ääntämään tuttuja sanoja ja ilmauksia ymmärrettävästi
- Oppilas harjoittelee käyttämään harjoiteltuja ilmaisuja puheessa
- Oppilas harjoittelee kirjoittamaan tuttuja sanoja ja ilmauksia saksaksi
- Oppilas tutustuu joihinkin perusrakenteisiin
- Oppilas harjoittelee kertomaan perusasioita lähiympäristöstään

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstien tuottamistaidot	Taitotaso A1.2: Oppilas pystyy kertomaan joistakin tutuista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittaa muutaman lyhyen lauseen harjoitelluista aiheista. Oppilas ääntää useimmat harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi. Oppilas hallitsee hyvin suppean perussanaston ja muutaman tilannesidonnaisen ilmauksen sekä peruskieliopin aineksia.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan kohdekieltä monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä kohdekielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Sisältöjen valinnassa lähtökohtana on oppilaiden jokapäiväinen elämänpiiri, kiinnostuksen kohteet sekä ajankohtaisuus, näkökulmana minä, me ja maailma. Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia, kuten esimerkiksi tervehtiminen, avun pyytäminen tai mielipiteen ilmaiseminen. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisten tekstien, kuten pienten tarinoiden, näytelmien, haastattelujen ja sanoitusten yhteydessä. Tarjotaan mahdollisuuksia harjoitella vaativampia kielenkäyttötilanteita. Opetellaan löytämään kohdekielistä aineistoa esimerkiksi verkosta. Valittaessa tekstejä ja aiheita otetaan huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys sekä kielialueen elämänmuoto. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti ääntämistä sekä sana- ja lausepainoa, puherytmiä ja intonaatiota. Harjoitellaan tunnistamaan opiskeltavan kielen foneettisen tarkekirjoituksen merkkejä sekä tuottamaan tarvittavia kirjoitusmerkkejä.

Paikallinen tarkennus:

- Tervehdysfraasit
- Itsestä ja perheestä kertominen
- Kohteliaat vuorovaikutustilanteet
- Lukusanat 1-20
- Peruskysymykset
- Kohtelias ostotilanne (esim. Ich möchte...)
- Sanastoalueita oppilaiden kiinnostuksenkohteiden mukaan
- Harjoitellaan perusverbejä ja niiden taivutusta (sein, haben, säännölliset verbit)
- Ääntämisen harjoittelua luontevissa oppimistilanteissa

5

Vuosiluokan tavoitteet ja keskeiset sisällöt

T1 ohjata oppilasta havaitsemaan lähiympäristön ja maailman kielellinen ja kulttuurinen runsaus sekä opiskeltavan kielen asema siinä

- Oppilas tutustuu eurooppalaisten kielten yhteneväisyyteen (esim. lainasanat)

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kielellisen ympäristön sekä kohdekielen aseman ja merkityksen hahmottaminen	Oppilas tietää, että maailman kielet jakautuvat kielikuntiin ja osaa kertoa, mihin kielikuntaan opiskeltava kieli kuuluu. Oppilas osaa kuvata, mitä kieliä lähiympäristössä puhutaan.

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tutustutaan kielten ja kulttuurien monimuotoisuuteen sekä opiskeltavan kielen levinneisyyteen ja tarvittaessa päävariantteihin. Hankitaan tietoa kielen ja kulttuurin merkityksestä yksilölle ja yhteisölle. Pohditaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaa. Harjoitellaan arvostavaa kielenkäyttöä vuorovaikutuksessa. Kuunnellaan eri kieliä, katsellaan erilaisia tapoja kirjoittaa, tehdään havaintoja sanojen lainautumisesta kielestä toiseen. Pohditaan, miten voi toimia, jos osaa kieltä vain vähän.

Paikallinen tarkennus:

- Saksankielisten maiden pääkaupungit
- Tutkitaan saksalaisen kulttuurin olennaisimpia piirteitä (esim. juhlapäivät)
- Saksankieliset lorut, laulut ja videoklipit
- Huomioidaan eri kielten eroja ja yhteneväisyyksiä

T2 motivoida oppilasta arvostamaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaansa sekä maailman kielellistä ja kulttuurista monimuotoisuutta ja kohtaamaan ihmisiä ilman arvottavia ennakko-oletuksia

- Oppilas tutustuu saksankieliseen kulttuuriin
- Oppilas pohtii eri kielten samankaltaisuuksia

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tutustutaan kielten ja kulttuurien monimuotoisuuteen sekä opiskeltavan kielen levinneisyyteen ja tarvittaessa päävariantteihin. Hankitaan tietoa kielen ja kulttuurin merkityksestä yksilölle ja yhteisölle. Pohditaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaa. Harjoitellaan arvostavaa kielenkäyttöä vuorovaikutuksessa. Kuunnellaan eri kieliä, katsellaan erilaisia tapoja kirjoittaa, tehdään havaintoja sanojen lainautumisesta kielestä toiseen. Pohditaan, miten voi toimia, jos osaa kieltä vain vähän.

Paikallinen tarkennus:

- Saksankielisten maiden pääkaupungit
- Tutkitaan saksalaisen kulttuurin olennaisimpia piirteitä (esim. juhlapäivät)
- Saksankieliset lorut, laulut ja videoklipit
- Huomioidaan eri kielten eroja ja yhteneväisyyksiä

T3 ohjata oppilasta havaitsemaan kieliä yhdistäviä ja erottavia ilmiöitä sekä tukea oppilaan kielellisen uteliaisuuden ja päättelykyvyn kehittymistä

- Oppilas huomaa eri kielten välisiä yhteneväisyyksiä (die Mutter- mother)

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kielellinen päättely	Oppilas osaa tehdä havaintoja opiskeltavan kielen ja äidinkielensä tai muun osaamansa kielen rakenteellisista, sanastollisista tai muista eroista ja yhtäläisyyksistä.

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tutustutaan kielten ja kulttuurien monimuotoisuuteen sekä opiskeltavan kielen levinneisyyteen ja tarvittaessa päävariantteihin. Hankitaan tietoa kielen ja kulttuurin merkityksestä yksilölle ja yhteisölle. Pohditaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaa. Harjoitellaan arvostavaa kielenkäyttöä vuorovaikutuksessa. Kuunnellaan eri kieliä, katsellaan erilaisia tapoja kirjoittaa, tehdään havaintoja sanojen lainautumisesta kielestä toiseen. Pohditaan, miten voi toimia, jos osaa kieltä vain vähän.

Paikallinen tarkennus:

- Saksankielisten maiden pääkaupungit
- Tutkitaan saksalaisen kulttuurin olennaisimpia piirteitä (esim. juhlapäivät)
- Saksankieliset lorut, laulut ja videoklipit
- Huomioidaan eri kielten eroja ja yhteneväisyyksiä

T4 ohjata oppilasta löytämään kohdekielistä aineistoa

- Oppilas tutustuu ohjatusti saksankieliseen materiaaliin myös oppikirjan ulkopuolella

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kohdekielisen aineiston löytäminen	Oppilas osaa kertoa, missä opiskeltavaa kieltä voi nähdä tai kuulla.

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tutustutaan kielten ja kulttuurien monimuotoisuuteen sekä opiskeltavan kielen levinneisyyteen ja tarvittaessa päävariantteihin. Hankitaan tietoa kielen ja kulttuurin merkityksestä yksilölle ja yhteisölle. Pohditaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaa. Harjoitellaan arvostavaa kielenkäyttöä vuorovaikutuksessa. Kuunnellaan eri kieliä, katsellaan erilaisia tapoja kirjoittaa, tehdään havaintoja sanojen lainautumisesta kielestä toiseen. Pohditaan, miten voi toimia, jos osaa kieltä vain vähän.

Paikallinen tarkennus:

- Saksankielisten maiden pääkaupungit
- Tutkitaan saksalaisen kulttuurin olennaisimpia piirteitä (esim. juhlapäivät)
- Saksankieliset lorut, laulut ja videoklipit
- Huomioidaan eri kielten eroja ja yhteneväisyyksiä

T5 tutustua yhdessä opetuksen tavoitteisiin ja luoda salliva opiskeluilmapiiri, jossa tärkeintä on viestin välittyminen sekä kannustava yhdessä oppiminen

- Oppilas tutustuu opiskelun tavoitteisiin
- Oppilas harjoittelee pari- ja ryhmätyöskentelyä saksan kielellä kannustavassa ilmapiirissä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tietoisuus tavoitteista ja toiminta ryhmässä	Oppilas osaa kuvata opiskelun tavoitteita ja osallistuu ryhmän yhteisten tehtävien tekemiseen.

S2 Kielenopiskelutaidot

Opetellaan suunnittelemaan toimintaa yhdessä, antamaan ja ottamaan vastaan palautetta ja ottamaan vastuuta. Opetellaan tehokkaita kielenopiskelutapoja, kuten uusien sanojen ja rakenteiden aktiivista käyttöä omissa ilmaisuissa, muistiinpainamiskeinoja, tuntemattoman sanan merkityksen päättelemistä asiayhteydestä. Totutellaan arvioimaan omaa kielitaitoa esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua käyttäen.

Paikallinen tarkennus:

- Keskustelua oppimisen tavoitteista ja niiden saavuttamisesta
- Itse- ja vertaisarviointia sekä omien vahvuuksien tunnistaminen
- Kielen oppimista edistävät työskentelytavat ja digitaalisten sovellusten hyödyntäminen
- Päättelytaidot vieraan kieliaineksen kohdalla ja lainasanoihin tutustuminen
- Ohjattuja keskusteluharjoituksia parin kanssa tai pienissä ryhmissä

T6 ohjata oppilasta ottamaan vastuuta omasta kielenopiskelustaan ja kannustaa harjaannuttamaan kielitaitoaan rohkeasti ja myös tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen sekä kokeilemaan, millaiset tavat oppia kieliä sopivat hänelle parhaiten

- Oppilas harjoittelee asettamaan omia tavoitteita
- Oppilas harjoittelee erilaisia tapoja opiskella kieltä hyödyntäen myös tieto- ja viestintäteknologiaa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kielenopiskelutavoitteiden asettaminen ja opiskelutottumusten löytäminen	Oppilas asettaa tavoitteita kielenopiskelulleen, harjoittelee erilaisia tapoja opiskella kieliä käyttäen myös tieto- ja viestintäteknologiaa sekä harjaannuttaa ja arvioi taitojaan.

S2 Kielenopiskelutaidot

Opetellaan suunnittelemaan toimintaa yhdessä, antamaan ja ottamaan vastaan palautetta ja ottamaan vastuuta. Opetellaan tehokkaita kielenopiskelutapoja, kuten uusien sanojen ja rakenteiden aktiivista käyttöä omissa ilmaisuissa, muistiinpainamiskeinoja, tuntemattoman sanan merkityksen päättelemistä asiayhteydestä. Totutellaan arvioimaan omaa kielitaitoa esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua käyttäen.

Paikallinen tarkennus:

- Keskustelua oppimisen tavoitteista ja niiden saavuttamisesta
- Itse- ja vertaisarviointia sekä omien vahvuuksien tunnistaminen
- Kielen oppimista edistävät työskentelytavat ja digitaalisten sovellusten hyödyntäminen
- Päättelytaidot vieraan kieliaineksen kohdalla ja lainasanoihin tutustuminen
- Ohjattuja keskusteluharjoituksia parin kanssa tai pienissä ryhmissä

T7 järjestää oppilaalle tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista viestintää ja vuorovaikutusta

- Oppilas harjoittelee mallin avulla erilaisia viestintätilanteita

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Taitotaso A1.3: Oppilas selviytyy monista rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen joskus viestintäkumppaniin.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan kohdekieltä monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä kohdekielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Sisältöjen valinnassa lähtökohtana on oppilaiden jokapäiväinen elämänpiiri, kiinnostuksen kohteet sekä ajankohtaisuus, näkökulmana minä, me ja maailma. Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia, kuten esimerkiksi tervehtiminen, avun pyytäminen tai mielipiteen ilmaiseminen. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisten tekstien, kuten pienten tarinoiden, näytelmien, haastattelujen ja sanoitusten yhteydessä. Tarjotaan mahdollisuuksia harjoitella vaativampia kielenkäyttötilanteita. Opetellaan löytämään kohdekielistä aineistoa esimerkiksi verkosta. Valittaessa tekstejä ja aiheita otetaan huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys sekä kielialueen elämänmuoto. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti ääntämistä sekä sana- ja lausepainoa, puherytmiä ja intonaatiota. Harjoitellaan tunnistamaan opiskeltavan kielen foneettisen tarkekirjoituksen merkkejä sekä tuottamaan tarvittavia kirjoitusmerkkejä.

Paikallinen tarkennus:

- Vapaa-ajasta kertominen (esim. harrastukset, lemmikit)
- Koulusta ja koulupäivästä kertominen (esim. kellonajat, viikonpäivät, kouluaineet)
- Lukusanat 0-100
- Syntymäpäivät (esim. vuodenajat, kuukaudet, onnittelut)
- Värit
- Akkusatiiviin tutustuminen arkipäivän kontekstissa (esim. haben)
- Lisää verbejä, myös tärkeimpiä epäsäännöllisiä verbejä
- Ääntämisen harjoittelua luontevissa oppimistilanteissa

T8 tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä

- Oppilas harjoittelee lisää erilaisia tapoja reagoida viestintätilanteissa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Viestintästrategioiden käyttö	Taitotaso A1.3: Oppilas osallistuu viestintään, mutta tarvitsee vielä usein apukeinoja. Oppilas osaa reagoida suppein sanallisin ilmauksin, pienin elein (esim. nyökkäämällä), äännähdyksin, tai muunlaisella minimipalautteella. Oppilas joutuu pyytämään selvennystä tai toistoa hyvin usein.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan kohdekieltä monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä kohdekielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Sisältöjen valinnassa lähtökohtana on oppilaiden jokapäiväinen elämänpiiri, kiinnostuksen kohteet sekä ajankohtaisuus, näkökulmana minä, me ja maailma. Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia, kuten esimerkiksi tervehtiminen, avun pyytäminen tai mielipiteen ilmaiseminen. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisten tekstien, kuten pienten tarinoiden, näytelmien, haastattelujen ja sanoitusten yhteydessä. Tarjotaan mahdollisuuksia harjoitella vaativampia kielenkäyttötilanteita. Opetellaan löytämään kohdekielistä aineistoa esimerkiksi verkosta. Valittaessa tekstejä ja aiheita otetaan huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys sekä kielialueen elämänmuoto. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti ääntämistä sekä sana- ja lausepainoa, puherytmiä ja intonaatiota. Harjoitellaan tunnistamaan opiskeltavan kielen foneettisen tarkekirjoituksen merkkejä sekä tuottamaan tarvittavia kirjoitusmerkkejä.

Paikallinen tarkennus:

- Vapaa-ajasta kertominen (esim. harrastukset, lemmikit)
- Koulusta ja koulupäivästä kertominen (esim. kellonajat, viikonpäivät, kouluaineet)
- Lukusanat 0-100
- Syntymäpäivät (esim. vuodenajat, kuukaudet, onnittelut)
- Värit
- Akkusatiiviin tutustuminen arkipäivän kontekstissa (esim. haben)
- Lisää verbejä, myös tärkeimpiä epäsäännöllisiä verbejä
- Ääntämisen harjoittelua luontevissa oppimistilanteissa

T9 auttaa oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten tuntemustaan

- Oppilas oppii lisää kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Viestinnän kulttuurinen sopivuus	Taitotaso A1.3: Oppilas osaa käyttää yleisimpiä kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia monissa rutiininomaisissa sosiaalisissa tilanteissa.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan kohdekieltä monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä kohdekielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Sisältöjen valinnassa lähtökohtana on oppilaiden jokapäiväinen elämänpiiri, kiinnostuksen kohteet sekä ajankohtaisuus, näkökulmana minä, me ja maailma. Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia, kuten esimerkiksi tervehtiminen, avun pyytäminen tai mielipiteen ilmaiseminen. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisten tekstien, kuten pienten tarinoiden, näytelmien, haastattelujen ja sanoitusten yhteydessä. Tarjotaan mahdollisuuksia harjoitella vaativampia kielenkäyttötilanteita. Opetellaan löytämään kohdekielistä aineistoa esimerkiksi verkosta. Valittaessa tekstejä ja aiheita otetaan huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys sekä kielialueen elämänmuoto. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti ääntämistä sekä sana- ja lausepainoa, puherytmiä ja intonaatiota. Harjoitellaan tunnistamaan opiskeltavan kielen foneettisen tarkekirjoituksen merkkejä sekä tuottamaan tarvittavia kirjoitusmerkkejä.

Paikallinen tarkennus:

- Vapaa-ajasta kertominen (esim. harrastukset, lemmikit)
- Koulusta ja koulupäivästä kertominen (esim. kellonajat, viikonpäivät, kouluaineet)
- Lukusanat 0-100
- Syntymäpäivät (esim. vuodenajat, kuukaudet, onnittelut)
- Värit
- Akkusatiiviin tutustuminen arkipäivän kontekstissa (esim. haben)
- Lisää verbejä, myös tärkeimpiä epäsäännöllisiä verbejä
- Ääntämisen harjoittelua luontevissa oppimistilanteissa

T10 rohkaista oppilasta tulkitsemaan ikätasolleen sopivia ja itseään kiinnostavia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä

- Oppilas harjoittelee tulkitsemaan edelleen yksinkertaisia puhuttuja ja kirjoitettuja tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältäviä tekstejä
- Oppilas harjoittelee etsimään tekstistä tarvitsemansa tiedon

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstien tulkintataidot	Taitotaso A1.3: Oppilas ymmärtää yksinkertaista, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta asiayhteyden tukemana. Oppilas pystyy löytämään tarvitsemansa yksinkertaisen tiedon lyhyestä tekstistä.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan kohdekieltä monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä kohdekielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Sisältöjen valinnassa lähtökohtana on oppilaiden jokapäiväinen elämänpiiri, kiinnostuksen kohteet sekä ajankohtaisuus, näkökulmana minä, me ja maailma. Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia, kuten esimerkiksi tervehtiminen, avun pyytäminen tai mielipiteen ilmaiseminen. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisten tekstien, kuten pienten tarinoiden, näytelmien, haastattelujen ja sanoitusten yhteydessä. Tarjotaan mahdollisuuksia harjoitella vaativampia kielenkäyttötilanteita. Opetellaan

löytämään kohdekielistä aineistoa esimerkiksi verkosta. Valittaessa tekstejä ja aiheita otetaan huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys sekä kielialueen elämänmuoto. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti ääntämistä sekä sana- ja lausepainoa, puherytmiä ja intonaatiota. Harjoitellaan tunnistamaan opiskeltavan kielen foneettisen tarkekirjoituksen merkkejä sekä tuottamaan tarvittavia kirjoitusmerkkejä.

Paikallinen tarkennus:

- Vapaa-ajasta kertominen (esim. harrastukset, lemmikit)
- Koulusta ja koulupäivästä kertominen (esim. kellonajat, viikonpäivät, kouluaineet)
- Lukusanat 0-100
- Syntymäpäivät (esim. vuodenajat, kuukaudet, onnittelut)
- Värit
- Akkusatiiviin tutustuminen arkipäivän kontekstissa (esim. haben)
- Lisää verbejä, myös tärkeimpiä epäsäännöllisiä verbejä
- Ääntämisen harjoittelua luontevissa oppimistilanteissa

T11 tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella ikätasolle sopivaa pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisimpiin rakenteisiin

- Oppilas harjoittelee edelleen tuttujen sanojen ja ilmausten ääntämistä
- Oppilas harjoittelee lisää perussanastoa ja ilmauksia sekä niiden kirjoittamista
- Oppilas harjoittelee joitain viestinnän kannalta olennaisia perusrakenteita
- Oppilas oppii kertomaan perusasioita omasta lähiympäristöstään

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstien tuottamistaidot	Taitotaso A1.2: Oppilas pystyy kertomaan joistakin tutuista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittaa muutaman lyhyen lauseen harjoitelluista aiheista. Oppilas ääntää useimmat harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi. Oppilas hallitsee hyvin suppean perussanaston ja muutaman tilannesidonnaisen ilmauksen sekä peruskieliopin aineksia.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan kohdekieltä monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä kohdekielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Sisältöjen valinnassa lähtökohtana on oppilaiden jokapäiväinen elämänpiiri, kiinnostuksen kohteet sekä ajankohtaisuus, näkökulmana minä, me ja maailma. Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia, kuten esimerkiksi tervehtiminen, avun pyytäminen tai mielipiteen ilmaiseminen. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisten tekstien, kuten pienten tarinoiden, näytelmien, haastattelujen ja sanoitusten yhteydessä. Tarjotaan mahdollisuuksia harjoitella vaativampia kielenkäyttötilanteita. Opetellaan löytämään kohdekielistä aineistoa esimerkiksi verkosta. Valittaessa tekstejä ja aiheita otetaan huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys sekä kielialueen elämänmuoto. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti ääntämistä sekä sana- ja lausepainoa, puherytmiä ja intonaatiota. Harjoitellaan tunnistamaan opiskeltavan kielen foneettisen tarkekirjoituksen merkkejä sekä tuottamaan tarvittavia kirjoitusmerkkejä.

Paikallinen tarkennus:

- Vapaa-ajasta kertominen (esim. harrastukset, lemmikit)
- Koulusta ja koulupäivästä kertominen (esim. kellonajat, viikonpäivät, kouluaineet)
- Lukusanat 0-100
- Syntymäpäivät (esim. vuodenajat, kuukaudet, onnittelut)
- Värit
- Akkusatiiviin tutustuminen arkipäivän kontekstissa (esim. haben)
- Lisää verbejä, myös tärkeimpiä epäsäännöllisiä verbejä
- Ääntämisen harjoittelua luontevissa oppimistilanteissa

6

Vuosiluokan tavoitteet ja keskeiset sisällöt

T1 ohjata oppilasta havaitsemaan lähiympäristön ja maailman kielellinen ja kulttuurinen runsaus sekä opiskeltavan kielen asema siinä

- Oppilas osaa kertoa mihin kielikuntaan saksan kieli kuuluu

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kielellisen ympäristön sekä kohdekielen aseman ja merkityksen hahmottaminen	Oppilas tietää, että maailman kielet jakautuvat kielikuntiin ja osaa kertoa, mihin kielikuntaan opiskeltava kieli kuuluu. Oppilas osaa kuvata, mitä kieliä lähiympäristössä puhutaan.

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tutustutaan kielten ja kulttuurien monimuotoisuuteen sekä opiskeltavan kielen levinneisyyteen ja tarvittaessa päävariantteihin. Hankitaan tietoa kielen ja kulttuurin merkityksestä yksilölle ja yhteisölle. Pohditaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaa. Harjoitellaan arvostavaa kielenkäyttöä vuorovaikutuksessa. Kuunnellaan eri kieliä, katsellaan erilaisia tapoja kirjoittaa, tehdään havaintoja sanojen lainautumisesta kielestä toiseen. Pohditaan, miten voi toimia, jos osaa kieltä vain vähän.

Paikallinen tarkennus:

- Saksankielisten maiden luonto ja maisemat
- Ajankohtaisia kulttuuriin liittyviä aiheita
- Käsitellään monikulttuurisuutta saksalaisessa yhteiskunnassa

T2 motivoida oppilasta arvostamaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaansa sekä maailman kielellistä ja kulttuurista monimuotoisuutta ja kohtaamaan ihmisiä ilman arvottavia ennakko-oletuksia

- Oppilas tuntee erilaisia tapoja ja suhtautuu avoimin mielin erilaisten kulttuurien kohtaamiseen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tutustutaan kielten ja kulttuurien monimuotoisuuteen sekä opiskeltavan kielen levinneisyyteen ja tarvittaessa päävariantteihin. Hankitaan tietoa kielen ja kulttuurin merkityksestä yksilölle ja yhteisölle. Pohditaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaa. Harjoitellaan arvostavaa kielenkäyttöä vuorovaikutuksessa. Kuunnellaan eri kieliä, katsellaan erilaisia tapoja kirjoittaa, tehdään havaintoja sanojen lainautumisesta kielestä toiseen. Pohditaan, miten voi toimia, jos osaa kieltä vain vähän.

Paikallinen tarkennus:

- Saksankielisten maiden luonto ja maisemat
- Ajankohtaisia kulttuuriin liittyviä aiheita
- Käsitellään monikulttuurisuutta saksalaisessa yhteiskunnassa

T3 ohjata oppilasta havaitsemaan kieliä yhdistäviä ja erottavia ilmiöitä sekä tukea oppilaan kielellisen uteliaisuuden ja päättelykyvyn kehittymistä

- Oppilas osaa havainnoida eri kielten välisiä rakenteellisia ja sanastollisia yhteneväisyyksiä ja hyödyntää niitä opiskelussaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kielellinen päättely	Oppilas osaa tehdä havaintoja opiskeltavan kielen ja äidinkielensä tai muun osaamansa kielen rakenteellisista, sanastollisista tai muista eroista ja yhtäläisyyksistä.

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tutustutaan kielten ja kulttuurien monimuotoisuuteen sekä opiskeltavan kielen levinneisyyteen ja tarvittaessa päävariantteihin. Hankitaan tietoa kielen ja kulttuurin merkityksestä yksilölle ja yhteisölle. Pohditaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaa. Harjoitellaan arvostavaa kielenkäyttöä vuorovaikutuksessa. Kuunnellaan eri kieliä, katsellaan erilaisia tapoja kirjoittaa, tehdään havaintoja sanojen lainautumisesta kielestä toiseen. Pohditaan, miten voi toimia, jos osaa kieltä vain vähän.

Paikallinen tarkennus:

- Saksankielisten maiden luonto ja maisemat
- Ajankohtaisia kulttuuriin liittyviä aiheita
- Käsitellään monikulttuurisuutta saksalaisessa yhteiskunnassa

T4 ohjata oppilasta löytämään kohdekielistä aineistoa

- Oppilas tutustuu saksankieliseen materiaaliin ja kokeilee tiedonhakua saksaksi

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kohdekielisen aineiston löytäminen	Oppilas osaa kertoa, missä opiskeltavaa kieltä voi nähdä tai kuulla.

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tutustutaan kielten ja kulttuurien monimuotoisuuteen sekä opiskeltavan kielen levinneisyyteen ja tarvittaessa päävariantteihin. Hankitaan tietoa kielen ja kulttuurin merkityksestä yksilölle ja yhteisölle. Pohditaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaa. Harjoitellaan arvostavaa kielenkäyttöä vuorovaikutuksessa. Kuunnellaan eri kieliä, katsellaan erilaisia tapoja kirjoittaa, tehdään havaintoja sanojen lainautumisesta kielestä toiseen. Pohditaan, miten voi toimia, jos osaa kieltä vain vähän.

Paikallinen tarkennus:

- Saksankielisten maiden luonto ja maisemat
- Ajankohtaisia kulttuuriin liittyviä aiheita
- Käsitellään monikulttuurisuutta saksalaisessa yhteiskunnassa

T5 tutustua yhdessä opetuksen tavoitteisiin ja luoda salliva opiskeluilmapiiri, jossa tärkeintä on viestin välittyminen sekä kannustava yhdessä oppiminen

- Oppilas osaa kuvata opiskelun tavoitteita
- Oppilas osallistuu ryhmän yhteiseen toimintaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tietoisuus tavoitteista ja toiminta ryhmässä	Oppilas osaa kuvata opiskelun tavoitteita ja osallistuu ryhmän yhteisten tehtävien tekemiseen.

S2 Kielenopiskelutaidot

Opetellaan suunnittelemaan toimintaa yhdessä, antamaan ja ottamaan vastaan palautetta ja ottamaan vastuuta. Opetellaan tehokkaita kielenopiskelutapoja, kuten uusien sanojen ja rakenteiden aktiivista käyttöä omissa ilmaisuissa, muistiinpainamiskeinoja, tuntemattoman sanan merkityksen päättelemistä asiayhteydestä. Totutellaan arvioimaan omaa kielitaitoa esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua käyttäen.

Paikallinen tarkennus:

- Keskustelua oppimisen tavoitteista ja niiden saavuttamisesta
- Itse- ja vertaisarviointi sekä omien vahvuuksien tunnistaminen
- Kielen oppimista edistävät työskentelytavat ja digitaalisten sovellusten hyödyntäminen
- Päättelytaidot vieraan kieliaineksen kohdalla ja lainasanoihin tutustuminen
- Ohjattuja keskusteluharjoituksia parin kanssa tai pienissä ryhmissä

T6 ohjata oppilasta ottamaan vastuuta omasta kielenopiskelustaan ja kannustaa harjaannuttamaan kielitaitoaan rohkeasti ja myös tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen sekä kokeilemaan, millaiset tavat oppia kieliä sopivat hänelle parhaiten

- Oppilas asettaa omia tavoitteita, tuntee itselleen sopivia erilaisia tapoja opiskella kieltä ja kehittyy itsearviointitaidoissaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kielenopiskelutavoitteiden asettaminen ja opiskelutottumusten löytäminen	Oppilas asettaa tavoitteita kielenopiskelulleen, harjoittelee erilaisia tapoja opiskella kieliä käyttäen myös tieto- ja viestintäteknologiaa sekä harjaannuttaa ja arvioi taitojaan.

S2 Kielenopiskelutaidot

Opetellaan suunnittelemaan toimintaa yhdessä, antamaan ja ottamaan vastaan palautetta ja ottamaan vastuuta. Opetellaan tehokkaita kielenopiskelutapoja, kuten uusien sanojen ja rakenteiden aktiivista käyttöä omissa ilmaisuissa, muistiinpainamiskeinoja, tuntemattoman sanan merkityksen päättelemistä asiayhteydestä. Totutellaan arvioimaan omaa kielitaitoa esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua käyttäen.

Paikallinen tarkennus:

- Keskustelua oppimisen tavoitteista ja niiden saavuttamisesta
- Itse- ja vertaisarviointi sekä omien vahvuuksien tunnistaminen
- Kielen oppimista edistävät työskentelytavat ja digitaalisten sovellusten hyödyntäminen
- Päättelytaidot vieraan kieliaineksen kohdalla ja lainasanoihin tutustuminen
- Ohjattuja keskusteluharjoituksia parin kanssa tai pienissä ryhmissä

T7 järjestää oppilaalle tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista viestintää ja vuorovaikutusta

- Oppilas selviytyy yksinkertaisista viestintätilanteista

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Taitotaso A1.3: Oppilas selviytyy monista rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen joskus viestintäkumppaniin.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan kohdekieltä monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä kohdekielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Sisältöjen valinnassa lähtökohtana on oppilaiden jokapäiväinen elämänpiiri, kiinnostuksen kohteet sekä ajankohtaisuus, näkökulmana minä, me ja maailma. Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia, kuten esimerkiksi tervehtiminen, avun pyytäminen tai mielipiteen ilmaiseminen. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisten tekstien, kuten pienten tarinoiden, näytelmien, haastattelujen ja sanoitusten yhteydessä. Tarjotaan mahdollisuuksia harjoitella vaativampia kielenkäyttötilanteita. Opetellaan löytämään kohdekielistä aineistoa esimerkiksi verkosta. Valittaessa tekstejä ja aiheita otetaan

huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys sekä kielialueen elämänmuoto. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti ääntämistä sekä sana- ja lausepainoa, puherytmiä ja intonaatiota. Harjoitellaan tunnistamaan opiskeltavan kielen foneettisen tarkekirjoituksen merkkejä sekä tuottamaan tarvittavia kirjoitusmerkkejä.

Paikallinen tarkennus:

- Ostos- tai asiointitilanne (esim. kauppa, ravintola, kioski, lipunostaminen)
- Ruokasanastoa (esim. Öko ja Bio) ja ruokailutilanne
- Lyhyen viestin kirjoittaminen
- Suomesta kertominen (esim. luonto, maaseutu, kaupunki, sää, es gibt -rakenne)
- Ääntämisen harjoittelua luontevissa oppimistilanteissa

T8 tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä

- Oppilas käyttää viestintätilanteissa erilaisia tapoja reagoida ja osaa pyytää apua tai toistoa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Viestintästrategioiden käyttö	Taitotaso A1.3: Oppilas osallistuu viestintään, mutta tarvitsee vielä usein apukeinoja. Oppilas osaa reagoida suppein sanallisin ilmauksin, pienin elein (esim. nyökkäämällä), äännähdyksin, tai muunlaisella minimipalautteella. Oppilas joutuu pyytämään selvennystä tai toistoa hyvin usein.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan kohdekieltä monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä kohdekielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Sisältöjen valinnassa lähtökohtana on oppilaiden jokapäiväinen elämänpiiri, kiinnostuksen kohteet sekä ajankohtaisuus, näkökulmana minä, me ja maailma. Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia, kuten esimerkiksi tervehtiminen, avun pyytäminen tai mielipiteen ilmaiseminen. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisten tekstien, kuten pienten tarinoiden, näytelmien, haastattelujen ja sanoitusten yhteydessä. Tarjotaan mahdollisuuksia harjoitella vaativampia kielenkäyttötilanteita. Opetellaan löytämään kohdekielistä aineistoa esimerkiksi verkosta. Valittaessa tekstejä ja aiheita otetaan huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys sekä kielialueen elämänmuoto. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti ääntämistä sekä sana- ja lausepainoa, puherytmiä ja intonaatiota. Harjoitellaan tunnistamaan opiskeltavan kielen foneettisen tarkekirjoituksen merkkejä sekä tuottamaan tarvittavia kirjoitusmerkkejä.

Paikallinen tarkennus:

- Ostos- tai asiointitilanne (esim. kauppa, ravintola, kioski, lipunostaminen)
- Ruokasanastoa (esim. Öko ja Bio) ja ruokailutilanne
- Lyhyen viestin kirjoittaminen
- Suomesta kertominen (esim. luonto, maaseutu, kaupunki, sää, es gibt -rakenne)
- Ääntämisen harjoittelua luontevissa oppimistilanteissa

T9 auttaa oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten tuntemustaan

- Oppilas osaa käyttää harjoiteltuja kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Viestinnän kulttuurinen sopivuus	Taitotaso A1.3: Oppilas osaa käyttää yleisimpiä kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia monissa rutiininomaisissa sosiaalisissa tilanteissa.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan kohdekieltä monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä kohdekielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Sisältöjen valinnassa lähtökohtana on oppilaiden jokapäiväinen elämänpiiri, kiinnostuksen kohteet sekä ajankohtaisuus, näkökulmana minä, me ja maailma. Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia, kuten esimerkiksi tervehtiminen, avun pyytäminen tai mielipiteen ilmaiseminen. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisten tekstien, kuten pienten tarinoiden, näytelmien, haastattelujen ja sanoitusten yhteydessä. Tarjotaan mahdollisuuksia harjoitella vaativampia kielenkäyttötilanteita. Opetellaan löytämään kohdekielistä aineistoa esimerkiksi verkosta. Valittaessa tekstejä ja aiheita otetaan huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys sekä kielialueen elämänmuoto. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti ääntämistä sekä sana- ja lausepainoa, puherytmiä ja intonaatiota. Harjoitellaan tunnistamaan opiskeltavan kielen foneettisen tarkekirjoituksen merkkejä sekä tuottamaan tarvittavia kirjoitusmerkkejä.

Paikallinen tarkennus:

- Ostos- tai asiointitilanne (esim. kauppa, ravintola, kioski, lipunostaminen)
- Ruokasanastoa (esim. Öko ja Bio) ja ruokailutilanne
- Lyhyen viestin kirjoittaminen
- Suomesta kertominen (esim. luonto, maaseutu, kaupunki, sää, es gibt -rakenne)
- Ääntämisen harjoittelua luontevissa oppimistilanteissa

T10 rohkaista oppilasta tulkitsemaan ikätasolleen sopivia ja itseään kiinnostavia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä

- Oppilas ymmärtää yksinkertaista, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää puhuttua ja kirjoitettua tekstiä
- Oppilas löytää tarvitsemansa yksinkertaisen tiedon lyhyestä tekstistä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstien tulkintataidot	Taitotaso A1.3: Oppilas ymmärtää yksinkertaista, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta asiayhteyden tukemana. Oppilas pystyy löytämään tarvitsemansa yksinkertaisen tiedon lyhyestä tekstistä.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan kohdekieltä monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä kohdekielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Sisältöjen valinnassa lähtökohtana on oppilaiden jokapäiväinen elämänpiiri, kiinnostuksen kohteet sekä ajankohtaisuus, näkökulmana minä, me ja maailma. Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia, kuten esimerkiksi tervehtiminen, avun pyytäminen tai mielipiteen ilmaiseminen. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisten tekstien, kuten pienten tarinoiden, näytelmien, haastattelujen ja sanoitusten yhteydessä. Tarjotaan mahdollisuuksia harjoitella vaativampia kielenkäyttötilanteita. Opetellaan löytämään kohdekielistä aineistoa esimerkiksi verkosta. Valittaessa tekstejä ja aiheita otetaan huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys sekä kielialueen elämänmuoto. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti ääntämistä sekä sana- ja lausepainoa, puherytmiä ja intonaatiota. Harjoitellaan tunnistamaan opiskeltavan kielen foneettisen tarkekirjoituksen merkkejä sekä tuottamaan tarvittavia kirjoitusmerkkejä.

Paikallinen tarkennus:

- Ostos- tai asiointitilanne (esim. kauppa, ravintola, kioski, lipunostaminen)
- Ruokasanastoa (esim. Öko ja Bio) ja ruokailutilanne
- Lyhyen viestin kirjoittaminen
- Suomesta kertominen (esim. luonto, maaseutu, kaupunki, sää, es gibt -rakenne)
- Ääntämisen harjoittelua luontevissa oppimistilanteissa

T11 tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella ikätasolle sopivaa pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisimpiin rakenteisiin

- Oppilas osaa kertoa joistakin tutuista ja itselleen tärkeistä asioista ja kirjoittaa muutaman lyhyen lauseen harjoitelluista aiheista
- Oppilas ääntää useimmat harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi
- Oppilas hallitsee harjoiteltua sanastoa, muutamia ilmauksia sekä peruskieliopin aineksia

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstien tuottamistaidot	Taitotaso A1.2: Oppilas pystyy kertomaan joistakin tutuista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittaa muutaman lyhyen lauseen harjoitelluista aiheista. Oppilas ääntää useimmat harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi. Oppilas hallitsee hyvin suppean perussanaston ja muutaman tilannesidonnaisen ilmauksen sekä peruskieliopin aineksia.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan kohdekieltä monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä kohdekielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Sisältöjen valinnassa lähtökohtana on oppilaiden jokapäiväinen elämänpiiri, kiinnostuksen kohteet sekä ajankohtaisuus, näkökulmana minä, me ja maailma. Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia, kuten esimerkiksi tervehtiminen, avun pyytäminen tai mielipiteen ilmaiseminen. Sanastoa ja rakenteita opetellaan

monenlaisten tekstien, kuten pienten tarinoiden, näytelmien, haastattelujen ja sanoitusten yhteydessä. Tarjotaan mahdollisuuksia harjoitella vaativampia kielenkäyttötilanteita. Opetellaan löytämään kohdekielistä aineistoa esimerkiksi verkosta. Valittaessa tekstejä ja aiheita otetaan huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys sekä kielialueen elämänmuoto. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti ääntämistä sekä sana- ja lausepainoa, puherytmiä ja intonaatiota. Harjoitellaan tunnistamaan opiskeltavan kielen foneettisen tarkekirjoituksen merkkejä sekä tuottamaan tarvittavia kirjoitusmerkkejä.

Paikallinen tarkennus:

- Ostos- tai asiointitilanne (esim. kauppa, ravintola, kioski, lipunostaminen)
- Ruokasanastoa (esim. Öko ja Bio) ja ruokailutilanne
- Lyhyen viestin kirjoittaminen
- Suomesta kertominen (esim. luonto, maaseutu, kaupunki, sää, es gibt -rakenne)
- Ääntämisen harjoittelua luontevissa oppimistilanteissa

Venäjän kieli, A2-oppimäärä

Oppiaineen tehtävä

Kieli on oppimisen ja ajattelun edellytys. Kieli on mukana kaikessa koulun toiminnassa, ja jokainen opettaja on kielen opettaja. Kielten opiskelu edistää ajattelutaitojen kehittymistä. Se antaa aineksia monikielisen ja -kulttuurisen identiteetin muodostumiselle ja arvostamiselle. Sanavaraston ja rakenteiden karttuessa myös vuorovaikutus- ja tiedonhankintataidot kehittyvät. Kielten opiskelussa on runsaasti sijaa ilolle, leikillisyydelle ja luovuudelle.

Kielten opetus on osa kielikasvatusta ja johdatusta kielitietoisuuteen. Oppilaissa herätetään kiinnostus kouluyhteisön ja ympäröivän maailman kielelliseen ja kulttuuriseen moninaisuuteen ja heitä rohkaistaan viestimään autenttisissa ympäristöissä. Koulussa ohjataan arvostamaan eri kieliä, niiden puhujia ja erilaisia kulttuureita. Sukupuolten tasa-arvoa kielivalinnoissa ja kielten opiskelussa vahvistetaan erilaisia oppilaita kiinnostavalla kielivalintatiedotuksella, rohkaisemalla oppilaita tekemään aidosti itseään kiinnostavia valintoja sukupuolesta riippumatta, käsittelemällä opetuksessa monipuolisesti erilaisia aiheita sekä käyttämällä vaihtelevia ja toiminnallisia työtapoja.

Kielten opiskelu valmistaa oppilaita suunnitelmalliseen ja luovaan työskentelyyn erilaisissa kokoonpanoissa. Oppilaille ja oppilasryhmille luodaan mahdollisuuksia verkostoitumiseen ja yhteydenpitoon ihmisten kanssa myös eri puolilla maailmaa. Tieto- ja viestintäteknologia tarjoaa yhden luontevan mahdollisuuden toteuttaa kieltenopetusta autenttisista tilanteista ja oppilaiden viestintätarpeista lähtien. Opetus antaa myös valmiuksia osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen.

Opetus vahvistaa oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää niitä rohkeasti. Oppilaille annetaan mahdollisuus edetä yksilöllisesti ja saada tarpeen mukaan tukea oppimiselleen. Opetus järjestetään niin, että myös muita nopeammin etenevät tai kieltä entuudestaan osaavat voivat edistyä.

Kielten opetuksessa kehitetään monilukutaitoa ja käsitellään erilaisia tekstejä. Lasten ja nuorten erilaiset kiinnostuksen kohteet otetaan huomioon tekstien valinnassa. Opetuksessa luodaan siltoja myös eri kielten välille sekä oppilaiden vapaa-ajan kielenkäyttöön. Myös työelämässä tarvittavaan kielitaitoon kiinnitetään huomiota tekstien ja tehtävien valinnassa. Oppilaita ohjataan hakemaan osaamillaan kielillä tietoa.

Vieraan kielen A-oppimäärä vuosiluokilla 3-6

Vuosiluokilla 3 – 6 kaikilla oppilailla on äidinkielen lisäksi opetusta vähintään kahdessa muussa kielessä: yhteisessä A1-kielessä sekä B1- kielessä ja mahdollisesti myös A2-kielessä, joka on A-kielen valinnainen oppimäärä.

A2-kielen vuosiviikkotuntien jakamisessa eri vuosiluokille ei ole 6. vuosiluokan nivelvaihetta.

Vieraan kielen opetussuunnitelman perusteet on laadittu perusteiksi mille tahansa kielelle, jolle ei ole kielikohtaisia perusteita. Opetuksen järjestäjä huolehtii tällöin kielikohtaisen sovelluksen laatimisesta paikalliseen opetussuunnitelmaan näiden perusteiden pohjalta. Perusteissa kuvattu kehittyvän kielitaidon taso 6. vuosiluokan lopussa ja perusopetuksen päättövaiheessa soveltuu parhaiten indoeurooppalaisiin kieliin sekä eurooppalaisiin kieliin, joissa käytetään aakkosiin pohjautuvaa kirjoitusjärjestelmää. Muihin opetuksen järjestäjän kieliohjelmaan sisältyviin kieliin opetuksen järjestäjä laatii opetussuunnitelman noudattaen näitä perusteita soveltuvin osin. Kansainvälisesti hyväksyttyjä kielikohtaisia viitekehyksiä noudatetaan soveltuvin osin ei-eurooppalaisten kielten opetuksessa ottaen huomioon esimerkiksi erilaisten kirjoitusmerkkien vaikutus kielen oppimisnopeuteen.

Vieraan kielen A-oppimäärän oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 3-6

Tavoitteena on, että kielenkäyttö olisi mahdollisimman asianmukaista, luonnollista ja oppilaille merkityksellistä. Työskentelyssä korostuu pari- ja pienryhmätyö sekä yhdessä oppiminen erityyppisissä oppimisympäristöissä. Monikielisyys- ja kielikasvatuksen tavoitteiden saavuttamiseksi tarvitaan opettajien yhteistyötä. Leikin, laulun, pelillisyyden ja draaman avulla oppilaat saavat mahdollisuuden kokeilla kasvavaa kielitaitoaan ja käsitellä myös asenteita. Opetuksessa käytetään monipuolisesti eri viestintäkanavia ja -välineitä. Oppilaita ohjataan aktiiviseen toimijuuteen ja itsenäiseen vastuun ottoon omasta oppimisestaan Eurooppalaisen kielisalkun tai vastaavan työvälineen avulla. Oppilaat tutustuvat ympäröivän yhteisön monikielisyyteen ja -kulttuurisuuteen kotikansainvälisyyden avulla. Heille tarjotaan myös mahdollisuuksia harjoitella kansainvälistä yhteydenpitoa. Kohdekieltä käytetään aina kun se on mahdollista.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki vieraan kielen A-oppimäärässä vuosiluokilla 3-6

Oppilaita ohjataan käyttämään kielitaitoaan rohkeasti. Runsas viestinnällinen harjoittelu tukee oppilaiden kielitaidon kehittymistä. Oppilaita kannustetaan opiskelemaan myös muita koulun tarjoamia kieliä. Oppilaille, joilla on kieliin liittyviä oppimisvaikeuksia, tarjotaan tukea. Opetus suunnitellaan niin, että se tarjoaa haasteita myös muita nopeammin edistyville tai kieltä entuudestaan osaaville oppilaille.

Oppilaita kannustetaan vieraiden kielten opintoihin oppimisvaikeuksista huolimatta. Oppilasta ohjataan tunnistamaan ja hyödyntämään omia vahvuuksiaan kielenoppijana. Oppilaan kielitietoisuutta lisätään kiinnittämällä huomio kielten samankaltaisuuksiin.

Oppilaan oppimisen arviointi vieraan kielen A-oppimäärässä vuosiluokilla 3-6

Arviointi on luonteeltaan kannustavaa ja antaa oppilaille mahdollisuuden tulla tietoiseksi omista taidoistaan, kehittää niitä ja painottaa itselleen luontevia ilmaisumuotoja tai osoittaa informaalin oppimisen kautta hankittua osaamista. Monipuolinen arviointi tarjoaa mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan myös oppilaille, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia tai joilla on muulla tavoin kielellisesti erilaiset lähtökohdat. Arvioinnissa välineenä voidaan käyttää esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua.

Vieraan kielen sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi oppilaiden osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin. Määritellessään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositodistusta varten opettaja käyttää vieraan kielen A-oppimäärän valtakunnallisia arviointikriteereitä. Opinnoissa edistymisen kannalta on keskeistä, että oppimista arvioidaan monin eri tavoin myös itse- ja vertaisarvioinnin keinoin ja että arviointi

kohdistuu kaikkiin arvioitaviin tavoitteisiin. Arvioinnissa otetaan huomioon kaikki kielitaidon osa-alueet. Niiden arviointi perustuu Eurooppalaiseen viitekehykseen ja sen pohjalta laadittuun suomalaiseen sovellukseen.

4

Vuosiluokan tavoitteet ja keskeiset sisällöt

T1 ohjata oppilasta havaitsemaan lähiympäristön ja maailman kielellinen ja kulttuurinen runsaus sekä opiskeltavan kielen asema siinä

Oppilas tutustuu Venäjään ja maihin, joissa puhutaan venäjän kieltä sekä venäjänkieliseen vähemmistöön Suomessa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kielellisen ympäristön sekä kohdekielen aseman ja merkityksen hahmottaminen	Oppilas tietää, että maailman kielet jakautuvat kielikuntiin ja osaa kertoa, mihin kielikuntaan opiskeltava kieli kuuluu. Oppilas osaa kuvata, mitä kieliä lähiympäristössä puhutaan.

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tutustutaan kielten ja kulttuurien monimuotoisuuteen sekä opiskeltavan kielen levinneisyyteen ja tarvittaessa päävariantteihin. Hankitaan tietoa kielen ja kulttuurin merkityksestä yksilölle ja yhteisölle. Pohditaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaa. Harjoitellaan arvostavaa kielenkäyttöä vuorovaikutuksessa. Kuunnellaan eri kieliä, katsellaan erilaisia tapoja kirjoittaa, tehdään havaintoja sanojen lainautumisesta kielestä toiseen. Pohditaan, miten voi toimia, jos osaa kieltä vain vähän.

Paikallinen tarkennus:

- Tutustutaan venäjän kielen ja sen kulttuurialueiden monimuotoisuuteen ja venäjän kielen levinneisyyteen maailmassa
- Havainnoidaan eri kielten eroja ja yhteneväisyyksiä
- Tehdään havaintoja sanojen lainautumisesta kielistä toisiin

T2 motivoida oppilasta arvostamaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaansa sekä maailman kielellistä ja kulttuurista monimuotoisuutta ja kohtaamaan ihmisiä ilman arvottavia ennakko-oletuksia

- Oppilaassa herää uteliaisuus Venäjän kieltä ja kulttuuria kohtaan.
- Oppilas oppii tuntemaan venäläistä kulttuuria ja tapoja.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tutustutaan kielten ja kulttuurien monimuotoisuuteen sekä opiskeltavan kielen levinneisyyteen ja tarvittaessa päävariantteihin. Hankitaan tietoa kielen ja kulttuurin merkityksestä yksilölle ja yhteisölle. Pohditaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaa. Harjoitellaan arvostavaa kielenkäyttöä vuorovaikutuksessa. Kuunnellaan eri kieliä, katsellaan erilaisia tapoja kirjoittaa, tehdään havaintoja sanojen lainautumisesta kielestä toiseen. Pohditaan, miten voi toimia, jos osaa kieltä vain vähän.

Paikallinen tarkennus:

- Tutustutaan venäjän kielen ja sen kulttuurialueiden monimuotoisuuteen ja venäjän kielen levinneisyyteen maailmassa
- Havainnoidaan eri kielten eroja ja yhteneväisyyksiä
- Tehdään havaintoja sanojen lainautumisesta kielistä toisiin

T3 ohjata oppilasta havaitsemaan kieliä yhdistäviä ja erottavia ilmiöitä sekä tukea oppilaan kielellisen uteliaisuuden ja päättelykyvyn kehittymistä

Oppilas tunnistaa eri kielten samankaltaisuuksia.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kielellinen päättely	Oppilas osaa tehdä havaintoja opiskeltavan kielen ja äidinkielensä tai muun osaamansa kielen rakenteellisista, sanastollisista tai muista eroista ja yhtäläisyyksistä.

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tutustutaan kielten ja kulttuurien monimuotoisuuteen sekä opiskeltavan kielen levinneisyyteen ja tarvittaessa päävariantteihin. Hankitaan tietoa kielen ja kulttuurin merkityksestä yksilölle ja yhteisölle. Pohditaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaa. Harjoitellaan arvostavaa kielenkäyttöä vuorovaikutuksessa. Kuunnellaan eri kieliä, katsellaan erilaisia tapoja kirjoittaa, tehdään havaintoja sanojen lainautumisesta kielestä toiseen. Pohditaan, miten voi toimia, jos osaa kieltä vain vähän.

Paikallinen tarkennus:

- Tutustutaan venäjän kielen ja sen kulttuurialueiden monimuotoisuuteen ja venäjän kielen levinneisyyteen maailmassa
- Havainnoidaan eri kielten eroja ja yhteneväisyyksiä
- Tehdään havaintoja sanojen lainautumisesta kielistä toisiin

T5 tutustua yhdessä opetuksen tavoitteisiin ja luoda salliva opiskeluilmapiiri, jossa tärkeintä on viestin välittyminen sekä kannustava yhdessä oppiminen

- Oppilas tutustuu opiskelun tavoitteisiin.
- Oppilas harjoittelee pari- ja ryhmätyöskentelyä venäjän kielellä kannustavassa ilmapiirissä.
- Oppilas oppii toistamaan intonaatiota ja havaitsemaan painon merkitystä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tietoisuus tavoitteista ja toiminta ryhmässä	Oppilas osaa kuvata opiskelun tavoitteita ja osallistuu ryhmän yhteisten tehtävien tekemiseen.

S2 Kielenopiskelutaidot

Opetellaan suunnittelemaan toimintaa yhdessä, antamaan ja ottamaan vastaan palautetta ja ottamaan vastuuta. Opetellaan tehokkaita kielenopiskelutapoja, kuten uusien sanojen ja rakenteiden aktiivista käyttöä omissa ilmaisuissa, muistiinpainamiskeinoja, tuntemattoman sanan merkityksen päättelemistä asiayhteydestä. Totutellaan arvioimaan omaa kielitaitoa esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua käyttäen.

Paikallinen tarkennus:

- Opetellaan erilaisia kielenopiskelutapoja, kuten uusien sanojen muistiinpainamiskeinoja ja tuntemattoman sanan merkityksen päättelemistä asiayhteydestä
- Opetellaan toimimaan vuorovaikutuksessa muiden kanssa ja ottamaan vastuuta
- Harjoitellaan omien tavoitteiden asettamista sekä itse- ja vertaisarviointia
- Harjoitellaan itsensä ilmaisemista virheitä pelkäämättä
- Harjoitellaan kielen oppimista edistäviä työskentelytapoja

T7 järjestää oppilaalle tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista viestintää ja vuorovaikutusta

Oppilas toistaa mallin avulla erilaisia viestintätilanteita.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Taitotaso A1.3: Oppilas selviytyy monista rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen joskus viestintäkumppaniin.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan kohdekieltä monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä kohdekielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Sisältöjen valinnassa lähtökohtana on oppilaiden jokapäiväinen elämänpiiri, kiinnostuksen kohteet sekä ajankohtaisuus, näkökulmana minä, me ja maailma. Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia, kuten esimerkiksi tervehtiminen, avun pyytäminen tai mielipiteen ilmaiseminen. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisten tekstien, kuten pienten tarinoiden, näytelmien, haastattelujen ja sanoitusten yhteydessä. Tarjotaan mahdollisuuksia harjoitella vaativampia kielenkäyttötilanteita. Opetellaan löytämään kohdekielistä aineistoa esimerkiksi verkosta. Valittaessa tekstejä ja aiheita otetaan huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys sekä kielialueen elämänmuoto. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti ääntämistä sekä sana- ja lausepainoa, puherytmiä ja intonaatiota. Harjoitellaan tunnistamaan opiskeltavan kielen foneettisen tarkekirjoituksen merkkejä sekä tuottamaan tarvittavia kirjoitusmerkkejä.

Paikallinen tarkennus:

- Opitaan kyrillisiä aakkosia

- Opitaan tärkeimpiä tervehdys- ja kohteliaisuusfraaseja
- Opitaan ääntämään kyrillisiä kirjaimia ohjatusti
- Opitaan tunnistamaan I ja II verbiryhmiä auditiivisesti
- Opitaan lukusanat 1 - 10
- Opitaan toistamaan intonaatiota ja havaitsemaan painon merkitystä

T9 auttaa oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten tuntemustaan

Oppilas harjoittelee venäjän kielelle ominaisia kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Viestinnän kulttuurinen sopivuus	Taitotaso A1.3: Oppilas osaa käyttää yleisimpiä kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia monissa rutiininomaisissa sosiaalisissa tilanteissa.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan kohdekieltä monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä kohdekielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Sisältöjen valinnassa lähtökohtana on oppilaiden jokapäiväinen elämänpiiri, kiinnostuksen kohteet sekä ajankohtaisuus, näkökulmana minä, me ja maailma. Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia, kuten esimerkiksi tervehtiminen, avun pyytäminen tai mielipiteen ilmaiseminen. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisten tekstien, kuten pienten tarinoiden, näytelmien, haastattelujen ja sanoitusten yhteydessä. Tarjotaan mahdollisuuksia harjoitella vaativampia kielenkäyttötilanteita. Opetellaan löytämään kohdekielistä aineistoa esimerkiksi verkosta. Valittaessa tekstejä ja aiheita otetaan huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys sekä kielialueen elämänmuoto. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti ääntämistä sekä sana- ja lausepainoa, puherytmiä ja intonaatiota. Harjoitellaan tunnistamaan opiskeltavan kielen foneettisen tarkekirjoituksen merkkejä sekä tuottamaan tarvittavia kirjoitusmerkkejä.

Paikallinen tarkennus:

- Opitaan kyrillisiä aakkosia
- Opitaan tärkeimpiä tervehdys- ja kohteliaisuusfraaseja
- Opitaan ääntämään kyrillisiä kirjaimia ohjatusti
- Opitaan tunnistamaan I ja II verbiryhmiä auditiivisesti
- Opitaan lukusanat 1 - 10
- Opitaan toistamaan intonaatiota ja havaitsemaan painon merkitystä

T11 tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella ikätasolle sopivaa pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisimpiin rakenteisiin

- Oppilas oppii ääntämään kyrillisiä kirjaimia ohjatusti.
- Oppilas harjoittelee käyttämään harjoiteltuja ilmaisuja puheessa.
- Oppilas harjoittelee kirjoittamaan tuttuja sanoja ja ilmauksia venäjäksi.
- Oppilas tutustuu joihinkin perusrakenteisiin.
- Oppilas harjoittelee kertomaan perusasioita lähiympäristöstään.
- Oppilas oppii toistamaan intonaatiota ja havaitsemaan painon merkitystä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstien tuottamistaidot	Taitotaso A1.2: Oppilas pystyy kertomaan joistakin tutuista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittaa muutaman lyhyen lauseen harjoitelluista aiheista. Oppilas ääntää useimmat harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi. Oppilas hallitsee hyvin suppean perussanaston ja muutaman tilannesidonnaisen ilmauksen sekä peruskieliopin aineksia.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan kohdekieltä monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä kohdekielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Sisältöjen valinnassa lähtökohtana on oppilaiden jokapäiväinen elämänpiiri, kiinnostuksen kohteet sekä ajankohtaisuus, näkökulmana minä, me ja maailma. Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia, kuten esimerkiksi tervehtiminen, avun pyytäminen tai mielipiteen ilmaiseminen. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisten tekstien, kuten pienten tarinoiden, näytelmien, haastattelujen ja sanoitusten yhteydessä. Tarjotaan mahdollisuuksia harjoitella vaativampia kielenkäyttötilanteita. Opetellaan löytämään kohdekielistä aineistoa esimerkiksi verkosta. Valittaessa tekstejä ja aiheita otetaan huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys sekä kielialueen elämänmuoto. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti ääntämistä sekä sana- ja lausepainoa, puherytmiä ja intonaatiota. Harjoitellaan tunnistamaan opiskeltavan kielen foneettisen tarkekirjoituksen merkkejä sekä tuottamaan tarvittavia kirjoitusmerkkejä.

Paikallinen tarkennus:

- Opitaan kyrillisiä aakkosia
- Opitaan tärkeimpiä tervehdys- ja kohteliaisuusfraaseja
- Opitaan ääntämään kyrillisiä kirjaimia ohjatusti
- Opitaan tunnistamaan I ja II verbiryhmiä auditiivisesti
- Opitaan lukusanat 1 - 10
- Opitaan toistamaan intonaatiota ja havaitsemaan painon merkitystä

5

Vuosiluokan tavoitteet ja keskeiset sisällöt

T1 ohjata oppilasta havaitsemaan lähiympäristön ja maailman kielellinen ja kulttuurinen runsaus sekä opiskeltavan kielen asema siinä

- Oppilas syventää Venäjän maan ja kulttuurin tuntemusta.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kielellisen ympäristön sekä kohdekielen aseman ja merkityksen hahmottaminen	Oppilas tietää, että maailman kielet jakautuvat kielikuntiin ja osaa kertoa, mihin kielikuntaan opiskeltava kieli kuuluu. Oppilas osaa kuvata, mitä kieliä lähiympäristössä puhutaan.

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tutustutaan kielten ja kulttuurien monimuotoisuuteen sekä opiskeltavan kielen levinneisyyteen ja tarvittaessa päävariantteihin. Hankitaan tietoa kielen ja kulttuurin merkityksestä yksilölle ja yhteisölle. Pohditaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaa. Harjoitellaan arvostavaa kielenkäyttöä vuorovaikutuksessa. Kuunnellaan eri kieliä, katsellaan erilaisia tapoja kirjoittaa, tehdään havaintoja sanojen lainautumisesta kielestä toiseen. Pohditaan, miten voi toimia, jos osaa kieltä vain vähän.

Paikallinen tarkennus:

- Tutustutaan laajemmin venäjänkielisiin maihin
- Tutkitaan venäläisen kulttuurin olennaisimpia piirteitä
- Huomioidaan eri kielten eroja ja yhteneväisyyksiä

T2 motivoida oppilasta arvostamaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaansa sekä maailman kielellistä ja kulttuurista monimuotoisuutta ja kohtaamaan ihmisiä ilman arvottavia ennakko-oletuksia

- Oppilas syventää Venäjän maan ja kulttuurin tuntemusta.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tutustutaan kielten ja kulttuurien monimuotoisuuteen sekä opiskeltavan kielen levinneisyyteen ja tarvittaessa päävariantteihin. Hankitaan tietoa kielen ja kulttuurin merkityksestä yksilölle ja yhteisölle. Pohditaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaa. Harjoitellaan arvostavaa kielenkäyttöä vuorovaikutuksessa. Kuunnellaan eri kieliä, katsellaan erilaisia tapoja kirjoittaa, tehdään havaintoja sanojen lainautumisesta kielestä toiseen. Pohditaan, miten voi toimia, jos osaa kieltä vain vähän.

Paikallinen tarkennus:

- Tutustutaan laajemmin venäjänkielisiin maihin
- Tutkitaan venäläisen kulttuurin olennaisimpia piirteitä
- Huomioidaan eri kielten eroja ja yhteneväisyyksiä

T3 ohjata oppilasta havaitsemaan kieliä yhdistäviä ja erottavia ilmiöitä sekä tukea oppilaan kielellisen uteliaisuuden ja päättelykyvyn kehittymistä

- Oppilas tunnistaa eri kielten rakenteiden yhteneväisyyksistä ja eroavaisuuksista.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kielellinen päättely	Oppilas osaa tehdä havaintoja opiskeltavan kielen ja äidinkielensä tai muun osaamansa kielen rakenteellisista, sanastollisista tai muista eroista ja yhtäläisyyksistä.

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tutustutaan kielten ja kulttuurien monimuotoisuuteen sekä opiskeltavan kielen levinneisyyteen ja tarvittaessa päävariantteihin. Hankitaan tietoa kielen ja kulttuurin merkityksestä yksilölle ja yhteisölle. Pohditaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaa. Harjoitellaan arvostavaa kielenkäyttöä vuorovaikutuksessa. Kuunnellaan eri kieliä, katsellaan erilaisia tapoja kirjoittaa, tehdään havaintoja sanojen lainautumisesta kielestä toiseen. Pohditaan, miten voi toimia, jos osaa kieltä vain vähän.

Paikallinen tarkennus:

- Tutustutaan laajemmin venäjänkielisiin maihin
- Tutkitaan venäläisen kulttuurin olennaisimpia piirteitä
- Huomioidaan eri kielten eroja ja yhteneväisyyksiä

T4 ohjata oppilasta löytämään kohdekielistä aineistoa

- Oppilas oppii havaitsemaan vastaavuuksia suomen kieleen.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kohdekielisen aineiston löytäminen	Oppilas osaa kertoa, missä opiskeltavaa kieltä voi nähdä tai kuulla.

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tutustutaan kielten ja kulttuurien monimuotoisuuteen sekä opiskeltavan kielen levinneisyyteen ja tarvittaessa päävariantteihin. Hankitaan tietoa kielen ja kulttuurin merkityksestä yksilölle ja yhteisölle. Pohditaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaa. Harjoitellaan arvostavaa kielenkäyttöä vuorovaikutuksessa. Kuunnellaan eri kieliä, katsellaan erilaisia tapoja kirjoittaa, tehdään havaintoja sanojen lainautumisesta kielestä toiseen. Pohditaan, miten voi toimia, jos osaa kieltä vain vähän.

Paikallinen tarkennus:

- Tutustutaan laajemmin venäjänkielisiin maihin
- Tutkitaan venäläisen kulttuurin olennaisimpia piirteitä
- Huomioidaan eri kielten eroja ja yhteneväisyyksiä

T5 tutustua yhdessä opetuksen tavoitteisiin ja luoda salliva opiskeluilmapiiri, jossa tärkeintä on viestin välittyminen sekä kannustava yhdessä oppiminen

- Oppilas tutustuu opiskelun tavoitteisiin
- Oppilas harjoittelee pari- ja ryhmätyöskentelyä venäjän kielellä kannustavassa ilmapiirissä
- Oppilas oppii toistamaan intonaatiota ja havaitsemaan painon merkitystä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tietoisuus tavoitteista ja toiminta ryhmässä	Oppilas osaa kuvata opiskelun tavoitteita ja osallistuu ryhmän yhteisten tehtävien tekemiseen.

S2 Kielenopiskelutaidot

Opetellaan suunnittelemaan toimintaa yhdessä, antamaan ja ottamaan vastaan palautetta ja ottamaan vastuuta. Opetellaan tehokkaita kielenopiskelutapoja, kuten uusien sanojen ja rakenteiden aktiivista käyttöä omissa ilmaisuissa, muistiinpainamiskeinoja, tuntemattoman sanan merkityksen päättelemistä asiayhteydestä. Totutellaan arvioimaan omaa kielitaitoa esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua käyttäen.

Paikallinen tarkennus:

- Harjoitellaan lisää kielenopiskelutapoja, kuten uusien sanojen ja rakenteiden käyttöä omissa ilmaisuissa, muistiinpainamiskeinoja, tuntemattoman sanan merkityksen päättelemistä asiayhteydestä
- Keskustellaan oppimisen tavoitteista ja niiden saavuttamisesta
- Harjoitellaan itse- ja vertaisarviointia sekä omien vahvuuksien tunnistamista
- Harjoitellaan kielen oppimista edistäviä työskentelytapoja

T6 ohjata oppilasta ottamaan vastuuta omasta kielenopiskelustaan ja kannustaa harjaannuttamaan kielitaitoaan rohkeasti ja myös tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen sekä kokeilemaan, millaiset tavat oppia kieliä sopivat hänelle parhaiten

- Oppilas harjoittelee kokoamaan sanoja kielen oppimisstrategiana.
- Oppilas harjoittelee asettamaan omia tavoitteita.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kielenopiskelutavoitteiden asettaminen ja opiskelutottumusten löytäminen	Oppilas asettaa tavoitteita kielenopiskelulleen, harjoittelee erilaisia tapoja opiskella kieliä käyttäen myös tieto- ja viestintäteknologiaa sekä harjaannuttaa ja arvioi taitojaan.

S2 Kielenopiskelutaidot

Opetellaan suunnittelemaan toimintaa yhdessä, antamaan ja ottamaan vastaan palautetta ja ottamaan vastuuta. Opetellaan tehokkaita kielenopiskelutapoja, kuten uusien sanojen ja rakenteiden aktiivista käyttöä omissa ilmaisuissa, muistiinpainamiskeinoja, tuntemattoman sanan merkityksen päättelemistä asiayhteydestä. Totutellaan arvioimaan omaa kielitaitoa esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua käyttäen.

Paikallinen tarkennus:

- Harjoitellaan lisää kielenopiskelutapoja, kuten uusien sanojen ja rakenteiden käyttöä omissa ilmaisuissa, muistiinpainamiskeinoja, tuntemattoman sanan merkityksen päättelemistä asiayhteydestä
- Keskustellaan oppimisen tavoitteista ja niiden saavuttamisesta
- Harjoitellaan itse- ja vertaisarviointia sekä omien vahvuuksien tunnistamista
- Harjoitellaan kielen oppimista edistäviä työskentelytapoja

T7 järjestää oppilaalle tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista viestintää ja vuorovaikutusta

- Oppilas harjoittelee mallin avulla erilaisia viestintätilanteita.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Taitotaso A1.3: Oppilas selviytyy monista rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen joskus viestintäkumppaniin.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan kohdekieltä monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä kohdekielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Sisältöjen valinnassa lähtökohtana on oppilaiden jokapäiväinen elämänpiiri, kiinnostuksen kohteet sekä ajankohtaisuus, näkökulmana minä, me ja maailma. Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia, kuten esimerkiksi tervehtiminen, avun pyytäminen tai mielipiteen ilmaiseminen. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisten tekstien, kuten pienten tarinoiden, näytelmien, haastattelujen ja sanoitusten yhteydessä. Tarjotaan mahdollisuuksia harjoitella vaativampia kielenkäyttötilanteita. Opetellaan löytämään kohdekielistä aineistoa esimerkiksi verkosta. Valittaessa tekstejä ja aiheita otetaan huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys sekä kielialueen elämänmuoto. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti ääntämistä sekä sana- ja lausepainoa, puherytmiä ja intonaatiota. Harjoitellaan tunnistamaan opiskeltavan kielen foneettisen tarkekirjoituksen merkkejä sekä tuottamaan tarvittavia kirjoitusmerkkejä.

Paikallinen tarkennus:

- Opitaan kirjoittamaan I ja II luokan verbejä
- Harjoitellaan kokoamaan sanoja kielen oppimisstrategiana
- Opitaan jaottelemaan substantiivit eri sukuihin
- Opitaan adjektiivien taivutus
- Opitaan viikonpäivät ja tutustutaan viikonpäivien etymologiaan
- Opitaan värejä ja havaitsemaan vastaavuuksia suomen kieleen
- Opitaan kertomaan itsestä, perheestä ja lähiympäristöstä
- Opitaan lukemaan itsenäisesti lyhyitä sanoja, joissa paino on merkitty
- Harjoitellaan kuullun ymmärtämistä
- Opitaan lukusanat 0 - 100
- Opitaan kellonaikoja, tasatunnit

T8 tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä

- Oppilas tutustuu tapoihin reagoida esimerkiksi pienin elein tai sanallisin ilmauksin.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Viestintästrategioiden käyttö	Taitotaso A1.3: Oppilas osallistuu viestintään, mutta tarvitsee vielä usein apukeinoja. Oppilas osaa reagoida suppein sanallisin ilmauksin, pienin elein (esim. nyökkäämällä), äännähdyksin, tai muunlaisella minimipalautteella. Oppilas joutuu pyytämään selvennystä tai toistoa hyvin usein.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan kohdekieltä monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä kohdekielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Sisältöjen valinnassa lähtökohtana on oppilaiden jokapäiväinen elämänpiiri, kiinnostuksen kohteet sekä ajankohtaisuus, näkökulmana minä, me ja maailma. Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia, kuten esimerkiksi tervehtiminen, avun pyytäminen tai mielipiteen ilmaiseminen. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisten tekstien, kuten pienten tarinoiden, näytelmien, haastattelujen ja sanoitusten yhteydessä. Tarjotaan mahdollisuuksia harjoitella vaativampia kielenkäyttötilanteita. Opetellaan löytämään kohdekielistä aineistoa esimerkiksi verkosta. Valittaessa tekstejä ja aiheita otetaan huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys sekä kielialueen elämänmuoto. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti ääntämistä sekä sana- ja lausepainoa, puherytmiä ja intonaatiota. Harjoitellaan tunnistamaan opiskeltavan kielen foneettisen tarkekirjoituksen merkkejä sekä tuottamaan tarvittavia kirjoitusmerkkejä.

Paikallinen tarkennus:

- Opitaan kirjoittamaan I ja II luokan verbejä
- Harjoitellaan kokoamaan sanoja kielen oppimisstrategiana
- Opitaan jaottelemaan substantiivit eri sukuihin
- Opitaan adjektiivien taivutus
- Opitaan viikonpäivät ja tutustutaan viikonpäivien etymologiaan
- Opitaan värejä ja havaitsemaan vastaavuuksia suomen kieleen
- Opitaan kertomaan itsestä, perheestä ja lähiympäristöstä
- Opitaan lukemaan itsenäisesti lyhyitä sanoja, joissa paino on merkitty
- Harjoitellaan kuullun ymmärtämistä
- Opitaan lukusanat 0 - 100
- Opitaan kellonaikoja, tasatunnit

T9 auttaa oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten tuntemustaan

- Oppilas oppii lisää kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Viestinnän kulttuurinen sopivuus	Taitotaso A1.3: Oppilas osaa käyttää yleisimpiä kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia monissa rutiininomaisissa sosiaalisissa tilanteissa.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan kohdekieltä monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä kohdekielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Sisältöjen valinnassa lähtökohtana on oppilaiden jokapäiväinen elämänpiiri, kiinnostuksen kohteet sekä ajankohtaisuus, näkökulmana minä, me ja maailma. Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia, kuten esimerkiksi tervehtiminen, avun pyytäminen tai mielipiteen ilmaiseminen. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisten tekstien, kuten pienten tarinoiden, näytelmien, haastattelujen ja sanoitusten yhteydessä. Tarjotaan mahdollisuuksia harjoitella vaativampia kielenkäyttötilanteita. Opetellaan löytämään kohdekielistä aineistoa esimerkiksi verkosta. Valittaessa tekstejä ja aiheita otetaan huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys sekä kielialueen elämänmuoto. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti ääntämistä sekä sana- ja lausepainoa, puherytmiä ja intonaatiota. Harjoitellaan tunnistamaan opiskeltavan kielen foneettisen tarkekirjoituksen merkkejä sekä tuottamaan tarvittavia kirjoitusmerkkejä.

Paikallinen tarkennus:

- Opitaan kirjoittamaan I ja II luokan verbejä
- Harjoitellaan kokoamaan sanoja kielen oppimisstrategiana
- Opitaan jaottelemaan substantiivit eri sukuihin
- Opitaan adjektiivien taivutus
- Opitaan viikonpäivät ja tutustutaan viikonpäivien etymologiaan
- Opitaan värejä ja havaitsemaan vastaavuuksia suomen kieleen
- Opitaan kertomaan itsestä, perheestä ja lähiympäristöstä
- Opitaan lukemaan itsenäisesti lyhyitä sanoja, joissa paino on merkitty
- Harjoitellaan kuullun ymmärtämistä
- Opitaan lukusanat 0 - 100
- Opitaan kellonaikoja, tasatunnit

T10 rohkaista oppilasta tulkitsemaan ikätasolleen sopivia ja itseään kiinnostavia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä

- Oppilas harjoittelee tulkitsemaan yksinkertaisia puhuttuja ja kirjoitettuja tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältäviä tekstejä.
- Oppilas harjoittelee etsimään tekstistä tarvitsemansa tiedon.
- Oppilas harjaantuu kuullun ymmärtämisessä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstien tulkintataidot	Taitotaso A1.3: Oppilas ymmärtää yksinkertaista, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta asiayhteyden tukemana. Oppilas pystyy löytämään tarvitsemansa yksinkertaisen tiedon lyhyestä tekstistä.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan kohdekieltä monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä kohdekielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Sisältöjen valinnassa lähtökohtana on oppilaiden jokapäiväinen elämänpiiri, kiinnostuksen kohteet sekä ajankohtaisuus,

näkökulmana minä, me ja maailma. Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia, kuten esimerkiksi tervehtiminen, avun pyytäminen tai mielipiteen ilmaiseminen. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisten tekstien, kuten pienten tarinoiden, näytelmien, haastattelujen ja sanoitusten yhteydessä. Tarjotaan mahdollisuuksia harjoitella vaativampia kielenkäyttötilanteita. Opetellaan löytämään kohdekielistä aineistoa esimerkiksi verkosta. Valittaessa tekstejä ja aiheita otetaan huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys sekä kielialueen elämänmuoto. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti ääntämistä sekä sana- ja lausepainoa, puherytmiä ja intonaatiota. Harjoitellaan tunnistamaan opiskeltavan kielen foneettisen tarkekirjoituksen merkkejä sekä tuottamaan tarvittavia kirjoitusmerkkejä.

Paikallinen tarkennus:

- Opitaan kirjoittamaan I ja II luokan verbejä
- Harjoitellaan kokoamaan sanoja kielen oppimisstrategiana
- Opitaan jaottelemaan substantiivit eri sukuihin
- Opitaan adjektiivien taivutus
- Opitaan viikonpäivät ja tutustutaan viikonpäivien etymologiaan
- Opitaan värejä ja havaitsemaan vastaavuuksia suomen kieleen
- Opitaan kertomaan itsestä, perheestä ja lähiympäristöstä
- Opitaan lukemaan itsenäisesti lyhyitä sanoja, joissa paino on merkitty
- Harjoitellaan kuullun ymmärtämistä
- Opitaan lukusanat 0 - 100
- Opitaan kellonaikoja, tasatunnit

T11 tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella ikätasolle sopivaa pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisimpiin rakenteisiin

- Oppilas harjaantuu ääntämisessä ja kirjoittamisessa.
- Oppilas harjoittelee lisää perussanastoa ja ilmauksia sekä niiden kirjoittamista.
- Oppilas harjoittelee joitain viestinnän kannalta olennaisia perusrakenteita.
- Oppilas oppii kertomaan perusasioita omasta lähiympäristöstään.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstien tuottamistaidot	Taitotaso A1.2: Oppilas pystyy kertomaan joistakin tutuista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittaa muutaman lyhyen lauseen harjoitelluista aiheista. Oppilas ääntää useimmat harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi. Oppilas hallitsee hyvin suppean perussanaston ja muutaman tilannesidonnaisen ilmauksen sekä peruskieliopin aineksia.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan kohdekieltä monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä kohdekielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Sisältöjen valinnassa lähtökohtana on oppilaiden jokapäiväinen elämänpiiri, kiinnostuksen kohteet sekä ajankohtaisuus, näkökulmana minä, me ja maailma. Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia, kuten esimerkiksi tervehtiminen, avun pyytäminen tai mielipiteen ilmaiseminen. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisten tekstien, kuten pienten tarinoiden, näytelmien, haastattelujen ja sanoitusten

yhteydessä. Tarjotaan mahdollisuuksia harjoitella vaativampia kielenkäyttötilanteita. Opetellaan löytämään kohdekielistä aineistoa esimerkiksi verkosta. Valittaessa tekstejä ja aiheita otetaan huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys sekä kielialueen elämänmuoto. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti ääntämistä sekä sana- ja lausepainoa, puherytmiä ja intonaatiota. Harjoitellaan tunnistamaan opiskeltavan kielen foneettisen tarkekirjoituksen merkkejä sekä tuottamaan tarvittavia kirjoitusmerkkejä.

Paikallinen tarkennus:

- Opitaan kirjoittamaan I ja II luokan verbejä
- Harjoitellaan kokoamaan sanoja kielen oppimisstrategiana
- Opitaan jaottelemaan substantiivit eri sukuihin
- Opitaan adjektiivien taivutus
- Opitaan viikonpäivät ja tutustutaan viikonpäivien etymologiaan
- Opitaan värejä ja havaitsemaan vastaavuuksia suomen kieleen
- Opitaan kertomaan itsestä, perheestä ja lähiympäristöstä
- Opitaan lukemaan itsenäisesti lyhyitä sanoja, joissa paino on merkitty
- Harjoitellaan kuullun ymmärtämistä
- Opitaan lukusanat 0 - 100
- Opitaan kellonaikoja, tasatunnit

6

Vuosiluokan tavoitteet ja keskeiset sisällöt

T3 ohjata oppilasta havaitsemaan kieliä yhdistäviä ja erottavia ilmiöitä sekä tukea oppilaan kielellisen uteliaisuuden ja päättelykyvyn kehittymistä

Oppilas osaa havainnoida eri kielten välisiä rakenteellisia ja sanastollisia yhteneväisyyksiä ja hyödyntää niitä opiskelussaan.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kielellinen päättely	Oppilas osaa tehdä havaintoja opiskeltavan kielen ja äidinkielensä tai muun osaamansa kielen rakenteellisista, sanastollisista tai muista eroista ja yhtäläisyyksistä.

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tutustutaan kielten ja kulttuurien monimuotoisuuteen sekä opiskeltavan kielen levinneisyyteen ja tarvittaessa päävariantteihin. Hankitaan tietoa kielen ja kulttuurin merkityksestä yksilölle ja yhteisölle. Pohditaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaa. Harjoitellaan arvostavaa kielenkäyttöä vuorovaikutuksessa. Kuunnellaan eri kieliä, katsellaan erilaisia tapoja kirjoittaa, tehdään havaintoja sanojen lainautumisesta kielestä toiseen. Pohditaan, miten voi toimia, jos osaa kieltä vain vähän.

Paikallinen tarkennus:

- Tutustutaan laajemmin venäjänkielisiin maihin
- Tutkintaan venäläisen kulttuurin olennaisimpia piirteitä
- Huomioidaan eri kielten eroja ja yhteneväisyyksiä
- Käsitellään ajankohtaisia kulttuuriin liittyviä aiheita

T4 ohjata oppilasta löytämään kohdekielistä aineistoa

Oppilas oppii tunnistamaan preteritin tunnistaminen ja kertomaan esim. lomasta ja vuorokaudesta.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kohdekielisen aineiston löytäminen	Oppilas osaa kertoa, missä opiskeltavaa kieltä voi nähdä tai kuulla.

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tutustutaan kielten ja kulttuurien monimuotoisuuteen sekä opiskeltavan kielen levinneisyyteen ja tarvittaessa päävariantteihin. Hankitaan tietoa kielen ja kulttuurin merkityksestä yksilölle ja yhteisölle. Pohditaan omaa kieli- ja kulttuuritaustaa. Harjoitellaan arvostavaa kielenkäyttöä vuorovaikutuksessa. Kuunnellaan eri kieliä, katsellaan erilaisia tapoja kirjoittaa, tehdään havaintoja sanojen lainautumisesta kielestä toiseen. Pohditaan, miten voi toimia, jos osaa kieltä vain vähän.

Paikallinen tarkennus:

- Tutustutaan laajemmin venäjänkielisiin maihin
- Tutkintaan venäläisen kulttuurin olennaisimpia piirteitä
- Huomioidaan eri kielten eroja ja yhteneväisyyksiä
- Käsitellään ajankohtaisia kulttuuriin liittyviä aiheita

T6 ohjata oppilasta ottamaan vastuuta omasta kielenopiskelustaan ja kannustaa harjaannuttamaan kielitaitoaan rohkeasti ja myös tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen sekä kokeilemaan, millaiset tavat oppia kieliä sopivat hänelle parhaiten

Oppilas syventää aiemmin opittua ja oppii itsearviointia.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kielenopiskelutavoitteiden asettaminen ja opiskelutottumusten löytäminen	Oppilas asettaa tavoitteita kielenopiskelulleen, harjoittelee erilaisia tapoja opiskella kieliä käyttäen myös tieto- ja viestintäteknologiaa sekä harjaannuttaa ja arvioi taitojaan.

S2 Kielenopiskelutaidot

Opetellaan suunnittelemaan toimintaa yhdessä, antamaan ja ottamaan vastaan palautetta ja ottamaan vastuuta. Opetellaan tehokkaita kielenopiskelutapoja, kuten uusien sanojen ja rakenteiden aktiivista käyttöä omissa ilmaisuissa, muistiinpainamiskeinoja, tuntemattoman sanan merkityksen päättelemistä asiayhteydestä. Totutellaan arvioimaan omaa kielitaitoa esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua käyttäen.

Paikallinen tarkennus:

- Opetellaan suunnittelemaan toimintaa yhdessä, antamaan ja ottamaan vastaan palautetta ja ottamaan vastuuta omista opinnoista
- Keskustellaan oppimisen tavoitteista ja niiden saavuttamisesta
- Harjoitellaan itse- ja vertaisarviointia sekä omien vahvuuksien tunnistamista

- Harjoitellaan kielen oppimista edistäviä työskentelytapoja

T7 järjestää oppilaalle tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista viestintää ja vuorovaikutusta

Oppilas selviytyy yksinkertaisista viestintätilanteista.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Taitotaso A1.3: Oppilas selviytyy monista rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen joskus viestintäkumppaniin.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan kohdekieltä monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä kohdekielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Sisältöjen valinnassa lähtökohtana on oppilaiden jokapäiväinen elämänpiiri, kiinnostuksen kohteet sekä ajankohtaisuus, näkökulmana minä, me ja maailma. Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia, kuten esimerkiksi tervehtiminen, avun pyytäminen tai mielipiteen ilmaiseminen. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisten tekstien, kuten pienten tarinoiden, näytelmien, haastattelujen ja sanoitusten yhteydessä. Tarjotaan mahdollisuuksia harjoitella vaativampia kielenkäyttötilanteita. Opetellaan löytämään kohdekielistä aineistoa esimerkiksi verkosta. Valittaessa tekstejä ja aiheita otetaan huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys sekä kielialueen elämänmuoto. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti ääntämistä sekä sana- ja lausepainoa, puherytmiä ja intonaatiota. Harjoitellaan tunnistamaan opiskeltavan kielen foneettisen tarkekirjoituksen merkkejä sekä tuottamaan tarvittavia kirjoitusmerkkejä.

Paikallinen tarkennus:

- Harjoitellaan ääntämistä: Kirjainten tarkka ääntäminen ж, з, с, ц, ч, ш, щ
- Tutustutaan kirjoittamiseen sitoen
- Opitaan taivuttamaan liikeverbit идти –ходить ja ехать - ездить
- Tutustutaan refleksiiviverbeihin
- Opitaan sanojen suvun ja ymmärtää jaottelun merkitys
- Tunnistetaan yksikkö ja monikko
- Opitaan omistuspronominit ja kohtelias puhuttelutapa
- Opitaan lukusanat 0 - 1000
- Opitaan kellon ja ajan tiedustelu
- Opitaan tiedustelemaan hintaa, tutustutaan genetiiviin ja akkusatiiviin
- Tutustutaan alustavasti kieltomuotoon
- Opitaan tunnistamaan preteritin tunnistaminen ja kertomaan esim. lomasta ja vuorokaudesta
- Opitaan vuodenajat, kuukaudet ja kertomaan säästä

T8 tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä

Oppilas harjoittelee lisää erilaisia tapoja reagoida viestintätilanteissa ja osaa pyytää apua tai toistoa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Viestintästrategioiden käyttö	Taitotaso A1.3: Oppilas osallistuu viestintään, mutta tarvitsee vielä usein apukeinoja. Oppilas osaa reagoida suppein sanallisin ilmauksin, pienin elein (esim. nyökkäämällä), äännähdyksin, tai muunlaisella minimipalautteella. Oppilas joutuu pyytämään selvennystä tai toistoa hyvin usein.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan kohdekieltä monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä kohdekielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Sisältöjen valinnassa lähtökohtana on oppilaiden jokapäiväinen elämänpiiri, kiinnostuksen kohteet sekä ajankohtaisuus, näkökulmana minä, me ja maailma. Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia, kuten esimerkiksi tervehtiminen, avun pyytäminen tai mielipiteen ilmaiseminen. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisten tekstien, kuten pienten tarinoiden, näytelmien, haastattelujen ja sanoitusten yhteydessä. Tarjotaan mahdollisuuksia harjoitella vaativampia kielenkäyttötilanteita. Opetellaan löytämään kohdekielistä aineistoa esimerkiksi verkosta. Valittaessa tekstejä ja aiheita otetaan huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys sekä kielialueen elämänmuoto. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti ääntämistä sekä sana- ja lausepainoa, puherytmiä ja intonaatiota. Harjoitellaan tunnistamaan opiskeltavan kielen foneettisen tarkekirjoituksen merkkejä sekä tuottamaan tarvittavia kirjoitusmerkkejä.

Paikallinen tarkennus:

- Harjoitellaan ääntämistä: Kirjainten tarkka ääntäminen ж, з, с, ц, ч, ш, щ
- Tutustutaan kirjoittamiseen sitoen
- Opitaan taivuttamaan liikeverbit идти –ходить ja ехать - ездить
- Tutustutaan refleksiiviverbeihin
- Opitaan sanojen suvun ja ymmärtää jaottelun merkitys
- Tunnistetaan yksikkö ja monikko
- Opitaan omistuspronominit ja kohtelias puhuttelutapa
- Opitaan lukusanat 0 - 1000
- Opitaan kellon ja ajan tiedustelu
- Opitaan tiedustelemaan hintaa, tutustutaan genetiiviin ja akkusatiiviin
- Tutustutaan alustavasti kieltomuotoon
- Opitaan tunnistamaan preteritin tunnistaminen ja kertomaan esim. lomasta ja vuorokaudesta
- Opitaan vuodenajat, kuukaudet ja kertomaan säästä

T9 auttaa oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten tuntemustaan

Oppilas osaa käyttää harjoiteltuja kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Viestinnän kulttuurinen sopivuus	Taitotaso A1.3: Oppilas osaa käyttää yleisimpiä kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia monissa rutiininomaisissa sosiaalisissa tilanteissa.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan kohdekieltä monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä kohdekielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Sisältöjen valinnassa lähtökohtana on oppilaiden jokapäiväinen elämänpiiri, kiinnostuksen kohteet sekä ajankohtaisuus, näkökulmana minä, me ja maailma. Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia, kuten esimerkiksi tervehtiminen, avun pyytäminen tai mielipiteen ilmaiseminen. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisten tekstien, kuten pienten tarinoiden, näytelmien, haastattelujen ja sanoitusten yhteydessä. Tarjotaan mahdollisuuksia harjoitella vaativampia kielenkäyttötilanteita. Opetellaan löytämään kohdekielistä aineistoa esimerkiksi verkosta. Valittaessa tekstejä ja aiheita otetaan huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys sekä kielialueen elämänmuoto. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti ääntämistä sekä sana- ja lausepainoa, puherytmiä ja intonaatiota. Harjoitellaan tunnistamaan opiskeltavan kielen foneettisen tarkekirjoituksen merkkejä sekä tuottamaan tarvittavia kirjoitusmerkkejä.

Paikallinen tarkennus:

- Harjoitellaan ääntämistä: Kirjainten tarkka ääntäminen ж, з, с, ц, ч, ш, щ
- Tutustutaan kirjoittamiseen sitoen
- Opitaan taivuttamaan liikeverbit идти –ходить ja ехать - ездить
- Tutustutaan refleksiiviverbeihin
- Opitaan sanojen suvun ja ymmärtää jaottelun merkitys
- Tunnistetaan yksikkö ja monikko
- Opitaan omistuspronominit ja kohtelias puhuttelutapa
- Opitaan lukusanat 0 - 1000
- Opitaan kellon ja ajan tiedustelu
- Opitaan tiedustelemaan hintaa, tutustutaan genetiiviin ja akkusatiiviin
- Tutustutaan alustavasti kieltomuotoon
- Opitaan tunnistamaan preteritin tunnistaminen ja kertomaan esim. lomasta ja vuorokaudesta
- Opitaan vuodenajat, kuukaudet ja kertomaan säästä

T10 rohkaista oppilasta tulkitsemaan ikätasolleen sopivia ja itseään kiinnostavia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä

- Oppilas ymmärtää yksinkertaista, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää puhuttua ja kirjoitettua tekstiä.
- Oppilas löytää tarvitsemansa yksinkertaisen tiedon lyhyestä tekstistä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstien tulkintataidot	Taitotaso A1.3: Oppilas ymmärtää yksinkertaista, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta asiayhteyden tukemana. Oppilas pystyy löytämään tarvitsemansa yksinkertaisen tiedon lyhyestä tekstistä.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan kohdekieltä monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä kohdekielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Sisältöjen valinnassa lähtökohtana on oppilaiden jokapäiväinen elämänpiiri, kiinnostuksen kohteet sekä ajankohtaisuus, näkökulmana minä, me ja maailma. Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia, kuten esimerkiksi tervehtiminen, avun pyytäminen tai mielipiteen ilmaiseminen. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisten tekstien, kuten pienten tarinoiden, näytelmien, haastattelujen ja sanoitusten yhteydessä. Tarjotaan mahdollisuuksia harjoitella vaativampia kielenkäyttötilanteita. Opetellaan löytämään kohdekielistä aineistoa esimerkiksi verkosta. Valittaessa tekstejä ja aiheita otetaan huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys sekä kielialueen elämänmuoto. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti ääntämistä sekä sana- ja lausepainoa, puherytmiä ja intonaatiota. Harjoitellaan tunnistamaan opiskeltavan kielen foneettisen tarkekirjoituksen merkkejä sekä tuottamaan tarvittavia kirjoitusmerkkejä.

Paikallinen tarkennus:

- Harjoitellaan ääntämistä: Kirjainten tarkka ääntäminen ж, з, с, ц, ч, ш, щ
- Tutustutaan kirjoittamiseen sitoen
- Opitaan taivuttamaan liikeverbit идти –ходить ja ехать - ездить
- Tutustutaan refleksiiviverbeihin
- Opitaan sanojen suvun ja ymmärtää jaottelun merkitys
- Tunnistetaan yksikkö ja monikko
- Opitaan omistuspronominit ja kohtelias puhuttelutapa
- Opitaan lukusanat 0 - 1000
- Opitaan kellon ja ajan tiedustelu
- Opitaan tiedustelemaan hintaa, tutustutaan genetiiviin ja akkusatiiviin
- Tutustutaan alustavasti kieltomuotoon
- Opitaan tunnistamaan preteritin tunnistaminen ja kertomaan esim. lomasta ja vuorokaudesta
- Opitaan vuodenajat, kuukaudet ja kertomaan säästä

T11 tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella ikätasolle sopivaa pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisimpiin rakenteisiin

- Oppilas tutustuu kirjoittamiseen sitoen.
- Oppilas osaa kertoa joistakin tutuista ja itselleen tärkeistä asioista ja kirjoittaa muutaman lyhyen lauseen harjoitelluista aiheista.
- Oppilas ääntää useimmat harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi.
- Oppilas hallitsee harjoiteltua sanastoa, muutamia ilmauksia sekä peruskieliopin aineksia.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tekstien tuottamistaidot	Taitotaso A1.2: Oppilas pystyy kertomaan joistakin tutuista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittaa muutaman lyhyen lauseen harjoitelluista aiheista. Oppilas ääntää useimmat harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi. Oppilas hallitsee hyvin suppean perussanaston ja muutaman tilannesidonnaisen ilmauksen sekä peruskieliopin aineksia.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan kohdekieltä monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä kohdekielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Sisältöjen valinnassa lähtökohtana on oppilaiden jokapäiväinen elämänpiiri, kiinnostuksen kohteet sekä ajankohtaisuus, näkökulmana minä, me ja maailma. Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia, kuten esimerkiksi tervehtiminen, avun pyytäminen tai mielipiteen ilmaiseminen. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisten tekstien, kuten pienten tarinoiden, näytelmien, haastattelujen ja sanoitusten yhteydessä. Tarjotaan mahdollisuuksia harjoitella vaativampia kielenkäyttötilanteita. Opetellaan löytämään kohdekielistä aineistoa esimerkiksi verkosta. Valittaessa tekstejä ja aiheita otetaan huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys sekä kielialueen elämänmuoto. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti ääntämistä sekä sana- ja lausepainoa, puherytmiä ja intonaatiota. Harjoitellaan tunnistamaan opiskeltavan kielen foneettisen tarkekirjoituksen merkkejä sekä tuottamaan tarvittavia kirjoitusmerkkejä.

Paikallinen tarkennus:

- Harjoitellaan ääntämistä: Kirjainten tarkka ääntäminen ж, з, с, ц, ч, ш, щ
- Tutustutaan kirjoittamiseen sitoen
- Opitaan taivuttamaan liikeverbit идти –ходить ja ехать - ездить
- Tutustutaan refleksiiviverbeihin
- Opitaan sanojen suvun ja ymmärtää jaottelun merkitys
- Tunnistetaan yksikkö ja monikko
- Opitaan omistuspronominit ja kohtelias puhuttelutapa
- Opitaan lukusanat 0 - 1000
- Opitaan kellon ja ajan tiedustelu
- Opitaan tiedustelemaan hintaa, tutustutaan genetiiviin ja akkusatiiviin
- Tutustutaan alustavasti kieltomuotoon
- Opitaan tunnistamaan preteritin tunnistaminen ja kertomaan esim. lomasta ja vuorokaudesta
- Opitaan vuodenajat, kuukaudet ja kertomaan säästä

Matematiikka

Matematiikan tehtävä

Matematiikan opetuksen tehtävänä on kehittää oppilaiden loogista, täsmällistä ja luovaa matemaattista ajattelua. Opetus luo pohjan matemaattisten käsitteiden ja rakenteiden ymmärtämiselle sekä kehittää oppilaiden kykyä käsitellä tietoa ja ratkaista ongelmia. Matematiikan kumulatiivisesta luonteesta johtuen opetus etenee systemaattisesti. Konkretia ja toiminnallisuus ovat keskeinen osa matematiikan opetusta ja opiskelua. Oppimista tuetaan hyödyntämällä tieto- ja viestintäteknologiaa.

Matematiikan opetus tukee oppilaiden myönteistä asennetta matematiikkaa kohtaan sekä positiivista minäkuvaa matematiikan oppijoina. Se kehittää myös viestintä-, vuorovaikutus- ja yhteistyötaitoja. Matematiikan opiskelu on tavoitteellista ja pitkäjänteistä toimintaa, jossa oppilaat ottavat vastuuta omasta oppimisestaan.

Opetus ohjaa oppilaita ymmärtämään matematiikan hyödyllisyyden omassa elämässään ja laajemmin yhteiskunnassa. Opetus kehittää oppilaiden kykyä käyttää ja soveltaa matematiikkaa monipuolisesti.

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 3-6

***Vuosiluokkien 3–6** matematiikan opetuksessa tarjotaan kokemuksia, joita oppilaat hyödyntävät matemaattisten käsitteiden ja rakenteiden muodostamisessa. Opetus kehittää oppilaiden taitoja esittää matemaattista ajatteluaan ja ratkaisujaan eri tavoilla ja välineillä. Monipuolisten ongelmien ratkaisu yksin ja ryhmässä sekä erilaisten ratkaisutapojen vertailu ovat opetuksessa keskeistä. Matematiikan opetuksessa varmennetaan ja laajennetaan oppilaiden lukukäsitteen ja kymmenjärjestelmän ymmärtämistä. Lisäksi kehitetään laskutaidon sujuvuutta.*

Matematiikan oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 3-6

Opetuksen lähtökohtana käytetään oppilaille tuttuja ja kiinnostavia aiheita ja ongelmia. Matematiikkaa opiskellaan edelleen oppimisympäristössä, jossa konkretisointi ja välineet ovat keskeisessä asemassa. Välineet tulee olla helposti saatavilla. Opetuksessa käytetään vaihtelevia työtapoja. Oppilailla on mahdollisuus vaikuttaa työtapojen valintaan. Työskennellään sekä yhdessä että itsenäisesti. Oppimispelit ja -leikit ovat yksi tärkeä ja oppilaita motivoiva työtapa. Tieto- ja viestintäteknologiaa sekä laskinta hyödynnetään opetuksessa ja opiskelussa.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki matematiikassa vuosiluokilla 3-6

Jokaisella oppilaalla on mahdollisuus saada opetusta myös aiempien vuosiluokkien keskeisimmistä sisällöistä, jos hän ei hallitse niitä riittävästi. Lisäksi annetaan ennakoivaa tukea uusien sisältöjen oppimiseksi. Matematiikan oppimiselle on varattava riittävästi aikaa ja tuen on oltava systemaattista. Oppilaiden matematiikan osaamista ja taitojen kehittymistä seurataan jatkuvasti. Tarjottava tuki antaa oppilaille mahdollisuuden kehittää taitojaan niin, että myönteinen asenne ja kyvykkyyden tunne vahvistuvat. Oppilaille tarjotaan sopivia välineitä oppimisen tueksi ja heille tarjotaan mahdollisuuksia oivaltaa ja ymmärtää itse. Jokaiselle oppilaalle turvataan mahdollisuus riittävään harjoitteluun.

Taitavia oppilaita tuetaan tarjoamalla heille vaihtoehtoisia työskentelymuotoja ja rikastuttamalla käsiteltäviä sisältöjä. Sisältöalueita voivat olla esimerkiksi lukujen ominaisuudet, erilaiset lukujonot, geometria, luova ongelmanratkaisu ja matematiikan sovellukset.

Oppilaan oppimisen arviointi matematiikassa vuosiluokilla 3-6

Vuosiluokilla 3-6 oppimisen arvioinnin päätehtävänä lukuvuoden aikana on tukea ja edistää oppilaiden matemaattisen ajattelun ja osaamisen kehittymistä kaikilla tavoitealueilla. Arviointi on monipuolista ja palaute ohjaavaa ja rakentavaa. Ne tukevat oppilaiden matemaattisten taitojen kehittymistä ja rohkaisevat tarvittaessa uuteen yrittämiseen. Oppilaita ohjataan arvioimaan omaa oppimistaan ja tiedostamaan vahvuuksiaan. Palaute auttaa oppilaita ymmärtämään, mitä tietoja ja taitoja tulisi edelleen kehittää ja miten. Lisäksi oppilaita ohjataan kiinnittämään huomiota tapaansa työskennellä sekä tiedostamaan asennettaan matematiikan opiskelua kohtaan.

Oppilailta edellytetään aiempaa enemmän matemaattisen ajattelunsa esilletuomista puheen, välineiden, piirtämisen ja kirjallisen työskentelyn avulla. Arvioinnin kohteena ovat tekemisen tapa, ratkaisujen oikeellisuus sekä taito soveltaa opittua.

Yhdessä työskenneltäessä arvioidaan sekä ryhmän jäsenten että koko ryhmän toimintaa ja tuotosta. Palautteella ohjataan oppilaita ymmärtämään jokaisen ryhmän jäsenen työskentelyn ja kehittymisen merkitys. Oppilaita ohjataan tuotosten ja toiminnan arvioimiseen.

3

Vuosiluokan tavoitteet ja keskeiset sisällöt

T1 pitää yllä oppilaan innostusta ja kiinnostusta matematiikkaa kohtaan sekä tukea myönteistä minäkuvaa ja itseluottamusta

- Oppilas kehittää myönteistä minäkuvaa ja itseluottamusta matematiikan oppijana

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei vaikuta arvion tai arvosanan muodostamiseen. Oppilaita ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia

S1 Ajattelun taidot

Kehitetään oppilaiden taitoja löytää yhtäläisyyksiä, eroja ja säännönmukaisuuksia. Syvennetään taitoa vertailla, luokitella ja asettaa järjestykseen, etsiä vaihtoehtoja systemaattisesti, havaita syy- ja seuraussuhteita sekä yhteyksiä matematiikassa. Suunnitellaan ja toteutetaan ohjelmia graafisessa ohjelmointiympäristössä.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 3. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Kehitetään taitoa löytää yhtäläisyyksiä, eroja ja säännönmukaisuuksia
- Syvennetään taitoa vertailla, luokitella ja asettaa järjestykseen, etsiä vaihtoehtoja, havaita syy- ja seuraussuhteita sekä yhteyksiä matematiikassa
- Tutustutaan graafiseen ohjelmointiympäristöön (esim ohjelmointipelit)

S2 Luvut ja laskutoimitukset

Syvennetään ja varmennetaan oppilaiden ymmärrys kymmenjärjestelmästä. Käsitystä lukujen rakenteesta, yhteyksistä ja jaollisuudesta monipuolistetaan tutkimalla ja luokittelemalla lukuja.

Harjaannutetaan taitoa laskea peruslaskutoimituksia päässä. Harjoitellaan yhteen- ja vähennyslaskualgoritmeja sekä varmistetaan niiden osaaminen. Varmistetaan kertolaskun käsitteen ymmärtäminen ja opitaan kertotaulut 6-9. Varmistetaan kertotaulujen 1-10 osaaminen. Harjoitellaan kertolaskualgoritmia ja varmistetaan sen osaaminen. Opiskellaan jakolaskua sekä sisältö- että ositusjakotilanteissa. Harjoitellaan lukuyksiköittäin jakamista. Hyödynnetään laskutoimitusten ominaisuuksia ja niiden välisiä yhteyksiä.

Oppilaita ohjataan pyöristämään lukuja ja laskemaan likiarvoilla siten, että he oppivat arvioimaan tuloksen suuruusluokan. Kaikkia laskutoimituksia harjoitellaan monipuolisissa tilanteissa hyödyntäen tarvittavia välineitä.

Pohjustetaan negatiivisen luvun käsite ja laajennetaan lukualuetta negatiivisilla kokonaisluvuilla. Opitaan murtoluvun käsite ja harjoitellaan murtolukujen peruslaskutoimituksia eri tilanteissa. Kerto- ja jakolaskussa pitäydytään luonnollisella luvulla kertomisessa ja jakamisessa. Perehdytään desimaalilukuihin osana kymmenjärjestelmää ja harjoitellaan peruslaskutoimituksia desimaaliluvuilla. Perehdytään prosentin käsitteeseen. Pohjustetaan prosenttiluvun ja -arvon

ymmärtämistä ja harjoitellaan niiden laskemista yksinkertaisissa tapauksissa. Hyödynnetään murtoluvun, desimaaliluvun ja prosentin välisiä yhteyksiä.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 3. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Syvennetään ja varmennetaan ymmärrystä kymmenjärjestelmästä
- Luokitellaan lukuja ja tutkitaan lukujen rakennetta, yhteyksiä ja jaollisuutta
- Harjoitellaan peruslaskutoimitusten päässälaskua
- Harjoitellaan yhteen- ja vähennyslaskua allekkain
- Ymmärretään kertolaskun käsite
- Varmistetaan kertotaulujen 1-5 ja 10 osaaminen ja opetellaan kertotaulut 6-9
- Harjoitellaan kertolaskua allekkain yksinumeroisella kertojalla
- Harjoitellaan jakolaskua sisältö- ja ositusjakotilanteissa
- Hyödynnetään laskutoimitusten ominaisuuksia ja niiden välisiä yhteyksiä
- Käytetään kaikkia laskutoimituksia monipuolisesti eri tilanteissa hyödyntäen tarvittavia välineitä
- Opitaan murtoluvun käsite ja harjoitellaan luvun lausumista oikein
- Opitaan desimaaliluvun käsite osana kymmenjärjestelmää ja harjoitellaan luvun lausumista oikein

S3 Algebra

Tutkitaan lukujonon säännönmukaisuutta sekä jatketaan lukujonoa säännön mukaan. Tutustutaan tuntemattoman käsitteeseen. Tutkitaan yhtälöä ja etsitään yhtälön ratkaisuja päättelemällä ja kokeilemalla.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 3. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Tutkitaan lukujonon säännönmukaisuutta sekä harjoitellaan jatkamaan lukujonoja säännön mukaan

S4 Geometria ja mittaaminen

Rakennetaan, piirretään, tutkitaan ja luokitellaan kappaleita ja kuvioita. Luokitellaan kappaleet lieriöihin, kartioihin ja muihin kappaleisiin. Tutustutaan tarkemmin suorakulmaiseen särmiöön, ympyrälieriöön, ympyräpohjaiseen kartioon ja pyramidiin. Luokitellaan tasokuviot monikulmioihin ja muihin kuvioihin sekä tutkitaan niiden ominaisuuksia. Perehdytään tarkemmin kolmioihin, nelikulmioihin ja ympyrään. Perehdytään pisteen, janan, suoran ja kulman käsitteisiin. Harjoitellaan kulmien piirtämistä, mittaamista ja luokittelemista.

Tarkastellaan symmetriaa suoran suhteen. Ohjataan oppilaita havaitsemaan myös kierto- ja siirtosymmetrioita ympäristössä esimerkiksi osana taidetta.

Käsitellään koordinaatistosta ensin ensimmäinen neljännes ja laajennetaan sitten kaikkiin neljänneksiin.

Tutustutaan mittakaavan käsitteeseen ja käytetään sitä suurennoksissa ja pienennöksissä. Ohjataan oppilaita hyödyntämään mittakaavaa kartan käytössä.

Harjoitellaan mittaamista ja kiinnitetään huomiota mittaustarkkuuteen, mittaustuloksen arviointiin ja mittauksen tarkistamiseen. Mitataan ja lasketaan erimuotoisten kuvioiden piirejä ja pinta-aloja sekä suorakulmaisten särmiöiden tilavuuksia. Ohjataan oppilaita ymmärtämään, miten mittayksikköjärjestelmä rakentuu. Harjoitellaan yksikönmuunnoksia yleisimmin käytetyillä mittayksiköillä.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 3. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Harjoitellaan tutkimaan, luokittelemaan ja piirtämään tasokuvioita
- Luokitellaan tasokuvioita monikulmioihin ja muihin kuvioihin
- Perehdytään pisteen, janan, suoran ja kulman käsitteisiin
- Tutustutaan koordinaatiston ensimmäiseen neljännekseen
- Vahvistetaan mittaamisen taitoatekemällä erilaisia mittauksia (pituus, massa, aika, tilavuus)

S5 Tietojenkäsittely, tilastot ja todennäköisyys

Kehitetään oppilaiden taitoja kerätä tietoa järjestelmällisesti kiinnostavista aihepiireistä. Tallennetaan ja esitetään tietoa taulukoiden ja diagrammien avulla. Käsitellään tilastollisista tunnusluvuista suurin ja pienin arvo, keskiarvo ja tyyppiarvo.

Tutustutaan todennäköisyyteen arkitilanteiden perusteella päättelemällä, onko tapahtuma mahdoton, mahdollinen vai varma.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 3. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Harjoitellaan lukemaan tietoa taulukosta ja kuvaajista sekä esittämään tietoa yksinkertaisten pylväs- ja viivadiagrammien avulla

T2 ohjata oppilasta havaitsemaan yhteyksiä oppimiensa asioiden välillä

- Oppilas tunnistaa ohjatusti oppimiensa asioiden välisiä yhteyksiä ja harjoittelee antamaan esimerkkejä niistä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Opittujen asioiden yhteydet	Oppilas tunnistaa ja antaa esimerkkejä oppimiensa asioiden välisistä yhteyksistä

S1 Ajattelun taidot

Kehitetään oppilaiden taitoja löytää yhtäläisyyksiä, eroja ja säännönmukaisuuksia. Syvennetään taitoa vertailla, luokitella ja asettaa järjestykseen, etsiä vaihtoehtoja systemaattisesti, havaita syy- ja seuraussuhteita sekä yhteyksiä matematiikassa. Suunnitellaan ja toteutetaan ohjelmia graafisessa ohjelmointiympäristössä.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 3. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Kehitetään taitoa löytää yhtäläisyyksiä, eroja ja säännönmukaisuuksia
- Syvennetään taitoa vertailla, luokitella ja asettaa järjestykseen, etsiä vaihtoehtoja, havaita syy- ja seuraussuhteita sekä yhteyksiä matematiikassa
- Tutustutaan graafiseen ohjelmointiympäristöön (esim ohjelmointipelit)

S2 Luvut ja laskutoimitukset

Syvennetään ja varmennetaan oppilaiden ymmärrys kymmenjärjestelmästä. Käsitystä lukujen rakenteesta, yhteyksistä ja jaollisuudesta monipuolistetaan tutkimalla ja luokittelemalla lukuja.

Harjaannutetaan taitoa laskea peruslaskutoimituksia päässä. Harjoitellaan yhteen- ja vähennyslaskualgoritmeja sekä varmistetaan niiden osaaminen. Varmistetaan kertolaskun käsitteen ymmärtäminen ja opitaan kertotaulut 6-9. Varmistetaan kertotaulujen 1-10 osaaminen. Harjoitellaan kertolaskualgoritmia ja varmistetaan sen osaaminen. Opiskellaan jakolaskua sekä sisältö- että ositusjakotilanteissa. Harjoitellaan lukuyksiköittäin jakamista. Hyödynnetään laskutoimitusten ominaisuuksia ja niiden välisiä yhteyksiä.

Oppilaita ohjataan pyöristämään lukuja ja laskemaan likiarvoilla siten, että he oppivat arvioimaan tuloksen suuruusluokan. Kaikkia laskutoimituksia harjoitellaan monipuolisissa tilanteissa hyödyntäen tarvittavia välineitä.

Pohjustetaan negatiivisen luvun käsite ja laajennetaan lukualuetta negatiivisilla kokonaisluvuilla. Opitaan murtoluvun käsite ja harjoitellaan murtolukujen peruslaskutoimituksia eri tilanteissa. Kerto- ja jakolaskussa pitäydytään luonnollisella luvulla kertomisessa ja jakamisessa. Perehdytään desimaalilukuihin osana kymmenjärjestelmää ja harjoitellaan peruslaskutoimituksia desimaaliluvuilla. Perehdytään prosentin käsitteeseen. Pohjustetaan prosenttiluvun ja -arvon ymmärtämistä ja harjoitellaan niiden laskemista yksinkertaisissa tapauksissa. Hyödynnetään murtoluvun, desimaaliluvun ja prosentin välisiä yhteyksiä.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 3. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Syvennetään ja varmennetaan ymmärrystä kymmenjärjestelmästä
- Luokitellaan lukuja ja tutkitaan lukujen rakennetta, yhteyksiä ja jaollisuutta
- Harjoitellaan peruslaskutoimitusten päässälaskua
- Harjoitellaan yhteen- ja vähennyslaskua allekkain
- Ymmärretään kertolaskun käsite
- Varmistetaan kertotaulujen 1-5 ja 10 osaaminen ja opetellaan kertotaulut 6-9
- Harjoitellaan kertolaskua allekkain yksinumeroisella kertojalla
- Harjoitellaan jakolaskua sisältö- ja ositusjakotilanteissa
- Hyödynnetään laskutoimitusten ominaisuuksia ja niiden välisiä yhteyksiä
- Käytetään kaikkia laskutoimituksia monipuolisesti eri tilanteissa hyödyntäen tarvittavia välineitä
- Opitaan murtoluvun käsite ja harjoitellaan luvun lausumista oikein
- Opitaan desimaaliluvun käsite osana kymmenjärjestelmää ja harjoitellaan luvun lausumista oikein

S3 Algebra

Tutkitaan lukujonon säännönmukaisuutta sekä jatketaan lukujonoa säännön mukaan. Tutustutaan tuntemattoman käsitteeseen. Tutkitaan yhtälöä ja etsitään yhtälön ratkaisuja päättelemällä ja kokeilemalla.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 3. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Tutkitaan lukujonon säännönmukaisuutta sekä harjoitellaan jatkamaan lukujonoja säännön mukaan

S4 Geometria ja mittaaminen

Rakennetaan, piirretään, tutkitaan ja luokitellaan kappaleita ja kuvioita. Luokitellaan kappaleet lieriöihin, kartioihin ja muihin kappaleisiin. Tutustutaan tarkemmin suorakulmaiseen särmiöön, ympyrälieriöön, ympyräpohjaiseen kartioon ja pyramidiin. Luokitellaan tasokuviot monikulmioihin ja muihin kuvioihin sekä tutkitaan niiden ominaisuuksia. Perehdytään tarkemmin kolmioihin, nelikulmioihin ja ympyrään. Perehdytään pisteen, janan, suoran ja kulman käsitteisiin. Harjoitellaan kulmien piirtämistä, mittaamista ja luokittelemista.

Tarkastellaan symmetriaa suoran suhteen. Ohjataan oppilaita havaitsemaan myös kierto- ja siirtosymmetrioita ympäristössä esimerkiksi osana taidetta.

Käsitellään koordinaatistosta ensin ensimmäinen neljännes ja laajennetaan sitten kaikkiin neljänneksiin.

Tutustutaan mittakaavan käsitteeseen ja käytetään sitä suurennoksissa ja pienennöksissä. Ohjataan oppilaita hyödyntämään mittakaavaa kartan käytössä.

Harjoitellaan mittaamista ja kiinnitetään huomiota mittaustarkkuuteen, mittaustuloksen arviointiin ja mittauksen tarkistamiseen. Mitataan ja lasketaan erimuotoisten kuvioiden piirejä ja pinta-aloja sekä suorakulmaisten särmiöiden tilavuuksia. Ohjataan oppilaita ymmärtämään, miten mittayksikköjärjestelmä rakentuu. Harjoitellaan yksikönmuunnoksia yleisimmin käytetyillä mittayksiköillä.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 3. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Harjoitellaan tutkimaan, luokittelemaan ja piirtämään tasokuvioita
- Luokitellaan tasokuvioita monikulmioihin ja muihin kuvioihin
- Perehdytään pisteen, janan, suoran ja kulman käsitteisiin
- Tutustutaan koordinaatiston ensimmäiseen neljännekseen
- Vahvistetaan mittaamisen taitoatekemällä erilaisia mittauksia (pituus, massa, aika, tilavuus)

S5 Tietojenkäsittely, tilastot ja todennäköisyys

Kehitetään oppilaiden taitoja kerätä tietoa järjestelmällisesti kiinnostavista aihepiireistä. Tallennetaan ja esitetään tietoa taulukoiden ja diagrammien avulla. Käsitellään tilastollisista tunnusluvuista suurin ja pienin arvo, keskiarvo ja tyyppiarvo.

Tutustutaan todennäköisyyteen arkitilanteiden perusteella päättelemällä, onko tapahtuma mahdoton, mahdollinen vai varma.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 3. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Harjoitellaan lukemaan tietoa taulukosta ja kuvaajista sekä esittämään tietoa yksinkertaisten pylväs- ja viivadiagrammien avulla

T3 ohjata oppilasta kehittämään taitoaan esittää kysymyksiä ja tehdä perusteltuja päätelmiä havaintojensa pohjalta

- Oppilas harjoittelee esittämään matematiikan kannalta mielekkäitä kysymyksiä ja tekemään perusteltuja päätelmiä ohjatusti havaintojensa pohjalta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kysymysten esittäminen ja päättelytaidot	Oppilas osaa esittää matematiikan kannalta mielekkäitä kysymyksiä ja päätelmiä.

S1 Ajattelun taidot

Kehitetään oppilaiden taitoja löytää yhtäläisyyksiä, eroja ja säännönmukaisuuksia. Syvennetään taitoa vertailla, luokitella ja asettaa järjestykseen, etsiä vaihtoehtoja systemaattisesti, havaita syy- ja seuraussuhteita sekä yhteyksiä matematiikassa. Suunnitellaan ja toteutetaan ohjelmia graafisessa ohjelmointiympäristössä.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 3. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Kehitetään taitoa löytää yhtäläisyyksiä, eroja ja säännönmukaisuuksia
- Syvennetään taitoa vertailla, luokitella ja asettaa järjestykseen, etsiä vaihtoehtoja, havaita syy- ja seuraussuhteita sekä yhteyksiä matematiikassa
- Tutustutaan graafiseen ohjelmointiympäristöön (esim ohjelmointipelit)

S2 Luvut ja laskutoimitukset

Syvennetään ja varmennetaan oppilaiden ymmärrys kymmenjärjestelmästä. Käsitystä lukujen rakenteesta, yhteyksistä ja jaollisuudesta monipuolistetaan tutkimalla ja luokittelemalla lukuja.

Harjaannutetaan taitoa laskea peruslaskutoimituksia päässä. Harjoitellaan yhteen- ja vähennyslaskualgoritmeja sekä varmistetaan niiden osaaminen. Varmistetaan kertolaskun käsitteen ymmärtäminen ja opitaan kertotaulut 6-9. Varmistetaan kertotaulujen 1-10 osaaminen. Harjoitellaan kertolaskualgoritmia ja varmistetaan sen osaaminen. Opiskellaan jakolaskua sekä sisältö- että ositusjakotilanteissa. Harjoitellaan lukuyksiköittäin jakamista. Hyödynnetään laskutoimitusten ominaisuuksia ja niiden välisiä yhteyksiä.

Oppilaita ohjataan pyöristämään lukuja ja laskemaan likiarvoilla siten, että he oppivat arvioimaan tuloksen suuruusluokan. Kaikkia laskutoimituksia harjoitellaan monipuolisissa tilanteissa hyödyntäen tarvittavia välineitä.

Pohjustetaan negatiivisen luvun käsite ja laajennetaan lukualuetta negatiivisilla kokonaisluvuilla. Opitaan murtoluvun käsite ja harjoitellaan murtolukujen peruslaskutoimituksia eri tilanteissa. Kerto- ja jakolaskussa pitäydytään luonnollisella luvulla kertomisessa ja jakamisessa. Perehdytään desimaalilukuihin osana kymmenjärjestelmää ja harjoitellaan peruslaskutoimituksia desimaaliluvuilla. Perehdytään prosentin käsitteeseen. Pohjustetaan prosenttiluvun ja -arvon ymmärtämistä ja harjoitellaan niiden laskemista yksinkertaisissa tapauksissa. Hyödynnetään murtoluvun, desimaaliluvun ja prosentin välisiä yhteyksiä.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 3. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Syvennetään ja varmennetaan ymmärrystä kymmenjärjestelmästä
- Luokitellaan lukuja ja tutkitaan lukujen rakennetta, yhteyksiä ja jaollisuutta
- Harjoitellaan peruslaskutoimitusten päässälaskua
- Harjoitellaan yhteen- ja vähennyslaskua allekkain
- Ymmärretään kertolaskun käsite
- Varmistetaan kertotaulujen 1-5 ja 10 osaaminen ja opetellaan kertotaulut 6-9
- Harjoitellaan kertolaskua allekkain yksinumeroisella kertojalla
- Harjoitellaan jakolaskua sisältö- ja ositusjakotilanteissa
- Hyödynnetään laskutoimitusten ominaisuuksia ja niiden välisiä yhteyksiä

- Käytetään kaikkia laskutoimituksia monipuolisesti eri tilanteissa hyödyntäen tarvittavia välineitä
- Opitaan murtoluvun käsite ja harjoitellaan luvun lausumista oikein
- Opitaan desimaaliluvun käsite osana kymmenjärjestelmää ja harjoitellaan luvun lausumista oikein

S3 Algebra

Tutkitaan lukujonon säännönmukaisuutta sekä jatketaan lukujonoa säännön mukaan. Tutustutaan tuntemattoman käsitteeseen. Tutkitaan yhtälöä ja etsitään yhtälön ratkaisuja päättelemällä ja kokeilemalla.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 3. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Tutkitaan lukujonon säännönmukaisuutta sekä harjoitellaan jatkamaan lukujonoja säännön mukaan

S4 Geometria ja mittaaminen

Rakennetaan, piirretään, tutkitaan ja luokitellaan kappaleita ja kuvioita. Luokitellaan kappaleet lieriöihin, kartioihin ja muihin kappaleisiin. Tutustutaan tarkemmin suorakulmaiseen särmiöön, ympyrälieriöön, ympyräpohjaiseen kartioon ja pyramidiin. Luokitellaan tasokuviot monikulmioihin ja muihin kuvioihin sekä tutkitaan niiden ominaisuuksia. Perehdytään tarkemmin kolmioihin, nelikulmioihin ja ympyrään. Perehdytään pisteen, janan, suoran ja kulman käsitteisiin. Harjoitellaan kulmien piirtämistä, mittaamista ja luokittelemista.

Tarkastellaan symmetriaa suoran suhteen. Ohjataan oppilaita havaitsemaan myös kierto- ja siirtosymmetrioita ympäristössä esimerkiksi osana taidetta.

Käsitellään koordinaatistosta ensin ensimmäinen neljännes ja laajennetaan sitten kaikkiin neljänneksiin.

Tutustutaan mittakaavan käsitteeseen ja käytetään sitä suurennoksissa ja pienennöksissä. Ohjataan oppilaita hyödyntämään mittakaavaa kartan käytössä.

Harjoitellaan mittaamista ja kiinnitetään huomiota mittaustarkkuuteen, mittaustuloksen arviointiin ja mittauksen tarkistamiseen. Mitataan ja lasketaan erimuotoisten kuvioiden piirejä ja pinta-aloja sekä suorakulmaisten särmiöiden tilavuuksia. Ohjataan oppilaita ymmärtämään, miten mittayksikköjärjestelmä rakentuu. Harjoitellaan yksikönmuunnoksia yleisimmin käytetyillä mittayksiköillä.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 3. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Harjoitellaan tutkimaan, luokittelemaan ja piirtämään tasokuvioita
- Luokitellaan tasokuvioita monikulmioihin ja muihin kuvioihin
- Perehdytään pisteen, janan, suoran ja kulman käsitteisiin
- Tutustutaan koordinaatiston ensimmäiseen neljännekseen
- Vahvistetaan mittaamisen taitoatekemällä erilaisia mittauksia (pituus, massa, aika, tilavuus)

S5 Tietojenkäsittely, tilastot ja todennäköisyys

Kehitetään oppilaiden taitoja kerätä tietoa järjestelmällisesti kiinnostavista aihepiireistä. Tallennetaan ja esitetään tietoa taulukoiden ja diagrammien avulla. Käsitellään tilastollisista tunnusluvuista suurin ja pienin arvo, keskiarvo ja tyyppiarvo.

Tutustutaan todennäköisyyteen arkitilanteiden perusteella päättelemällä, onko tapahtuma mahdoton, mahdollinen vai varma.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 3. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Harjoitellaan lukemaan tietoa taulukosta ja kuvaajista sekä esittämään tietoa yksinkertaisten pylväs- ja viivadiagrammien avulla

T4 kannustaa oppilasta esittämään päättelyään ja ratkaisujaan muille konkreettisin välinein, piirroksin, suullisesti ja kirjallisesti myös tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen

- Oppilas esittää ratkaisujaan ja päätelmiään eri tavoin, esimerkiksi konkreettisin välinein, piirroksin, suullisesti ja kirjallisesti myös tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ratkaisujen ja päätelmien esittäminen	Oppilas esittää ratkaisujaan ja päätelmiään eri tavoin.

S1 Ajattelun taidot

Kehitetään oppilaiden taitoja löytää yhtäläisyyksiä, eroja ja säännönmukaisuuksia. Syvennetään taitoa vertailla, luokitella ja asettaa järjestykseen, etsiä vaihtoehtoja systemaattisesti, havaita syy- ja seuraussuhteita sekä yhteyksiä matematiikassa. Suunnitellaan ja toteutetaan ohjelmia graafisessa ohjelmointiympäristössä.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 3. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Kehitetään taitoa löytää yhtäläisyyksiä, eroja ja säännönmukaisuuksia
- Syvennetään taitoa vertailla, luokitella ja asettaa järjestykseen, etsiä vaihtoehtoja, havaita syy- ja seuraussuhteita sekä yhteyksiä matematiikassa
- Tutustutaan graafiseen ohjelmointiympäristöön (esim ohjelmointipelit)

S2 Luvut ja laskutoimitukset

Syvennetään ja varmennetaan oppilaiden ymmärrys kymmenjärjestelmästä. Käsitystä lukujen rakenteesta, yhteyksistä ja jaollisuudesta monipuolistetaan tutkimalla ja luokittelemalla lukuja.

Harjaannutetaan taitoa laskea peruslaskutoimituksia päässä. Harjoitellaan yhteen- ja vähennyslaskualgoritmeja sekä varmistetaan niiden osaaminen. Varmistetaan kertolaskun käsitteen ymmärtäminen ja opitaan kertotaulut 6-9. Varmistetaan kertotaulujen 1-10 osaaminen. Harjoitellaan kertolaskualgoritmia ja varmistetaan sen osaaminen. Opiskellaan jakolaskua sekä sisältö- että ositusjakotilanteissa. Harjoitellaan lukuyksiköittäin jakamista. Hyödynnetään laskutoimitusten ominaisuuksia ja niiden välisiä yhteyksiä.

Oppilaita ohjataan pyöristämään lukuja ja laskemaan likiarvoilla siten, että he oppivat arvioimaan tuloksen suuruusluokan. Kaikkia laskutoimituksia harjoitellaan monipuolisissa tilanteissa hyödyntäen tarvittavia välineitä.

Pohjustetaan negatiivisen luvun käsite ja laajennetaan lukualuetta negatiivisilla kokonaisluvuilla. Opitaan murtoluvun käsite ja harjoitellaan murtolukujen peruslaskutoimituksia eri tilanteissa. Kerto- ja jakolaskussa pitäydytään luonnollisella luvulla kertomisessa ja jakamisessa.

Perehdytään desimaalilukuihin osana kymmenjärjestelmää ja harjoitellaan peruslaskutoimituksia desimaaliluvuilla. Perehdytään prosentin käsitteeseen. Pohjustetaan prosenttiluvun ja -arvon ymmärtämistä ja harjoitellaan niiden laskemista yksinkertaisissa tapauksissa. Hyödynnetään murtoluvun, desimaaliluvun ja prosentin välisiä yhteyksiä.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 3. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Syvennetään ja varmennetaan ymmärrystä kymmenjärjestelmästä
- Luokitellaan lukuja ja tutkitaan lukujen rakennetta, yhteyksiä ja jaollisuutta
- Harjoitellaan peruslaskutoimitusten päässälaskua
- Harjoitellaan yhteen- ja vähennyslaskua allekkain
- Ymmärretään kertolaskun käsite
- Varmistetaan kertotaulujen 1-5 ja 10 osaaminen ja opetellaan kertotaulut 6-9
- Harjoitellaan kertolaskua allekkain yksinumeroisella kertojalla
- Harjoitellaan jakolaskua sisältö- ja ositusjakotilanteissa
- Hyödynnetään laskutoimitusten ominaisuuksia ja niiden välisiä yhteyksiä
- Käytetään kaikkia laskutoimituksia monipuolisesti eri tilanteissa hyödyntäen tarvittavia välineitä
- Opitaan murtoluvun käsite ja harjoitellaan luvun lausumista oikein
- Opitaan desimaaliluvun käsite osana kymmenjärjestelmää ja harjoitellaan luvun lausumista oikein

S3 Algebra

Tutkitaan lukujonon säännönmukaisuutta sekä jatketaan lukujonoa säännön mukaan. Tutustutaan tuntemattoman käsitteeseen. Tutkitaan yhtälöä ja etsitään yhtälön ratkaisuja päättelemällä ja kokeilemalla.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 3. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Tutkitaan lukujonon säännönmukaisuutta sekä harjoitellaan jatkamaan lukujonoja säännön mukaan

S4 Geometria ja mittaaminen

Rakennetaan, piirretään, tutkitaan ja luokitellaan kappaleita ja kuvioita. Luokitellaan kappaleet lieriöihin, kartioihin ja muihin kappaleisiin. Tutustutaan tarkemmin suorakulmaiseen särmiöön, ympyrälieriöön, ympyräpohjaiseen kartioon ja pyramidiin. Luokitellaan tasokuviot monikulmioihin ja muihin kuvioihin sekä tutkitaan niiden ominaisuuksia. Perehdytään tarkemmin kolmioihin, nelikulmioihin ja ympyrään. Perehdytään pisteen, janan, suoran ja kulman käsitteisiin. Harjoitellaan kulmien piirtämistä, mittaamista ja luokittelemista.

Tarkastellaan symmetriaa suoran suhteen. Ohjataan oppilaita havaitsemaan myös kierto- ja siirtosymmetrioita ympäristössä esimerkiksi osana taidetta.

Käsitellään koordinaatistosta ensin ensimmäinen neljännes ja laajennetaan sitten kaikkiin neljänneksiin.

Tutustutaan mittakaavan käsitteeseen ja käytetään sitä suurennoksissa ja pienennöksissä. Ohjataan oppilaita hyödyntämään mittakaavaa kartan käytössä.

Harjoitellaan mittaamista ja kiinnitetään huomiota mittaustarkkuuteen, mittaustuloksen arviointiin ja mittauksen tarkistamiseen. Mitataan ja lasketaan erimuotoisten kuvioiden piirejä ja pinta-aloja sekä suorakulmaisten särmiöiden tilavuuksia. Ohjataan oppilaita ymmärtämään,

miten mittayksikköjärjestelmä rakentuu. Harjoitellaan yksikönmuunnoksia yleisimmin käytetyillä mittayksiköillä.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 3. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Harjoitellaan tutkimaan, luokittelemaan ja piirtämään tasokuvioita
- Luokitellaan tasokuvioita monikulmioihin ja muihin kuvioihin
- Perehdytään pisteen, janan, suoran ja kulman käsitteisiin
- Tutustutaan koordinaatiston ensimmäiseen neljännekseen
- Vahvistetaan mittaamisen taitoatekemällä erilaisia mittauksia (pituus, massa, aika, tilavuus)

S5 Tietojenkäsittely, tilastot ja todennäköisyys

Kehitetään oppilaiden taitoja kerätä tietoa järjestelmällisesti kiinnostavista aihepiireistä. Tallennetaan ja esitetään tietoa taulukoiden ja diagrammien avulla. Käsitellään tilastollisista tunnusluvuista suurin ja pienin arvo, keskiarvo ja tyyppiarvo.

Tutustutaan todennäköisyyteen arkitilanteiden perusteella päättelemällä, onko tapahtuma mahdoton, mahdollinen vai varma.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 3. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Harjoitellaan lukemaan tietoa taulukosta ja kuvaajista sekä esittämään tietoa yksinkertaisten pylväs- ja viivadiagrammien avulla

T5 ohjata ja tukea oppilasta ongelmanratkaisutaitojen kehittämisessä

- Oppilas osaa käyttää ongelmanratkaisussaan erilaisia strategioita

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ongelmaratkaisutaidot	Oppilas käyttää ongelmanratkaisussaan erilaisia strategioita.

S1 Ajattelun taidot

Kehitetään oppilaiden taitoja löytää yhtäläisyyksiä, eroja ja säännönmukaisuuksia. Syvennetään taitoa vertailla, luokitella ja asettaa järjestykseen, etsiä vaihtoehtoja systemaattisesti, havaita syy- ja seuraussuhteita sekä yhteyksiä matematiikassa. Suunnitellaan ja toteutetaan ohjelmia graafisessa ohjelmointiympäristössä.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 3. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Kehitetään taitoa löytää yhtäläisyyksiä, eroja ja säännönmukaisuuksia
- Syvennetään taitoa vertailla, luokitella ja asettaa järjestykseen, etsiä vaihtoehtoja, havaita syy- ja seuraussuhteita sekä yhteyksiä matematiikassa
- Tutustutaan graafiseen ohjelmointiympäristöön (esim ohjelmointipelit)

S2 Luvut ja laskutoimitukset

Syvennetään ja varmennetaan oppilaiden ymmärrys kymmenjärjestelmästä. Käsitystä lukujen rakenteesta, yhteyksistä ja jaollisuudesta monipuolistetaan tutkimalla ja luokittelemalla lukuja.

Harjaannutetaan taitoa laskea peruslaskutoimituksia päässä. Harjoitellaan yhteen- ja vähennyslaskualgoritmeja sekä varmistetaan niiden osaaminen. Varmistetaan kertolaskun käsitteen ymmärtäminen ja opitaan kertotaulut 6-9. Varmistetaan kertotaulujen 1-10 osaaminen. Harjoitellaan kertolaskualgoritmia ja varmistetaan sen osaaminen. Opiskellaan jakolaskua sekä sisältö- että ositusjakotilanteissa. Harjoitellaan lukuyksiköittäin jakamista. Hyödynnetään laskutoimitusten ominaisuuksia ja niiden välisiä yhteyksiä.

Oppilaita ohjataan pyöristämään lukuja ja laskemaan likiarvoilla siten, että he oppivat arvioimaan tuloksen suuruusluokan. Kaikkia laskutoimituksia harjoitellaan monipuolisissa tilanteissa hyödyntäen tarvittavia välineitä.

Pohjustetaan negatiivisen luvun käsite ja laajennetaan lukualuetta negatiivisilla kokonaisluvuilla. Opitaan murtoluvun käsite ja harjoitellaan murtolukujen peruslaskutoimituksia eri tilanteissa. Kerto- ja jakolaskussa pitäydytään luonnollisella luvulla kertomisessa ja jakamisessa. Perehdytään desimaalilukuihin osana kymmenjärjestelmää ja harjoitellaan peruslaskutoimituksia desimaaliluvuilla. Perehdytään prosentin käsitteeseen. Pohjustetaan prosenttiluvun ja -arvon ymmärtämistä ja harjoitellaan niiden laskemista yksinkertaisissa tapauksissa. Hyödynnetään murtoluvun, desimaaliluvun ja prosentin välisiä yhteyksiä.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 3. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Syvennetään ja varmennetaan ymmärrystä kymmenjärjestelmästä
- Luokitellaan lukuja ja tutkitaan lukujen rakennetta, yhteyksiä ja jaollisuutta
- Harjoitellaan peruslaskutoimitusten päässälaskua
- Harjoitellaan yhteen- ja vähennyslaskua allekkain
- Ymmärretään kertolaskun käsite
- Varmistetaan kertotaulujen 1-5 ja 10 osaaminen ja opetellaan kertotaulut 6-9
- Harjoitellaan kertolaskua allekkain yksinumeroisella kertojalla
- Harjoitellaan jakolaskua sisältö- ja ositusjakotilanteissa
- Hyödynnetään laskutoimitusten ominaisuuksia ja niiden välisiä yhteyksiä
- Käytetään kaikkia laskutoimituksia monipuolisesti eri tilanteissa hyödyntäen tarvittavia välineitä
- Opitaan murtoluvun käsite ja harjoitellaan luvun lausumista oikein
- Opitaan desimaaliluvun käsite osana kymmenjärjestelmää ja harjoitellaan luvun lausumista oikein

S3 Algebra

Tutkitaan lukujonon säännönmukaisuutta sekä jatketaan lukujonoa säännön mukaan. Tutustutaan tuntemattoman käsitteeseen. Tutkitaan yhtälöä ja etsitään yhtälön ratkaisuja päättelemällä ja kokeilemalla.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 3. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Tutkitaan lukujonon säännönmukaisuutta sekä harjoitellaan jatkamaan lukujonoja säännön mukaan

S4 Geometria ja mittaaminen

Rakennetaan, piirretään, tutkitaan ja luokitellaan kappaleita ja kuvioita. Luokitellaan kappaleet lieriöihin, kartioihin ja muihin kappaleisiin. Tutustutaan tarkemmin suorakulmaiseen särmiöön, ympyrälieriöön, ympyräpohjaiseen kartioon ja pyramidiin. Luokitellaan tasokuviot monikulmioihin ja muihin kuvioihin sekä tutkitaan niiden ominaisuuksia. Perehdytään tarkemmin kolmioihin, nelikulmioihin ja ympyrään. Perehdytään pisteen, janan, suoran ja kulman käsitteisiin. Harjoitellaan kulmien piirtämistä, mittaamista ja luokittelemista.

Tarkastellaan symmetriaa suoran suhteen. Ohjataan oppilaita havaitsemaan myös kierto- ja siirtosymmetrioita ympäristössä esimerkiksi osana taidetta.

Käsitellään koordinaatistosta ensin ensimmäinen neljännes ja laajennetaan sitten kaikkiin neljänneksiin.

Tutustutaan mittakaavan käsitteeseen ja käytetään sitä suurennoksissa ja pienennöksissä. Ohjataan oppilaita hyödyntämään mittakaavaa kartan käytössä.

Harjoitellaan mittaamista ja kiinnitetään huomiota mittaustarkkuuteen, mittaustuloksen arviointiin ja mittauksen tarkistamiseen. Mitataan ja lasketaan erimuotoisten kuvioiden piirejä ja pinta-aloja sekä suorakulmaisten särmiöiden tilavuuksia. Ohjataan oppilaita ymmärtämään, miten mittayksikköjärjestelmä rakentuu. Harjoitellaan yksikönmuunnoksia yleisimmin käytetyillä mittayksiköillä.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 3. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Harjoitellaan tutkimaan, luokittelemaan ja piirtämään tasokuvioita
- Luokitellaan tasokuvioita monikulmioihin ja muihin kuvioihin
- Perehdytään pisteen, janan, suoran ja kulman käsitteisiin
- Tutustutaan koordinaatiston ensimmäiseen neljännekseen
- Vahvistetaan mittaamisen taitoatekemällä erilaisia mittauksia (pituus, massa, aika, tilavuus)

S5 Tietojenkäsittely, tilastot ja todennäköisyys

Kehitetään oppilaiden taitoja kerätä tietoa järjestelmällisesti kiinnostavista aihepiireistä. Tallennetaan ja esitetään tietoa taulukoiden ja diagrammien avulla. Käsitellään tilastollisista tunnusluvuista suurin ja pienin arvo, keskiarvo ja tyyppiarvo.

Tutustutaan todennäköisyyteen arkitilanteiden perusteella päättelemällä, onko tapahtuma mahdoton, mahdollinen vai varma.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 3. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Harjoitellaan lukemaan tietoa taulukosta ja kuvaajista sekä esittämään tietoa yksinkertaisten pylväs- ja viivadiagrammien avulla

T6 ohjata oppilasta kehittämään taitoaan arvioida ratkaisun järkevyyttä ja tuloksen mielekkyyttä

- Oppilas osaa arvioida ratkaisun järkevyyttä ja tuloksen mielekkyyttä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Taito arvioida ratkaisua	Oppilas osaa pääsääntöisesti arvioida ratkaisun järkevyyttä ja tuloksen mielekkyyttä.

S1 Ajattelun taidot

Kehitetään oppilaiden taitoja löytää yhtäläisyyksiä, eroja ja säännönmukaisuuksia. Syvennetään taitoa vertailla, luokitella ja asettaa järjestykseen, etsiä vaihtoehtoja systemaattisesti, havaita syy- ja seuraussuhteita sekä yhteyksiä matematiikassa. Suunnitellaan ja toteutetaan ohjelmia graafisessa ohjelmointiympäristössä.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 3. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Kehitetään taitoa löytää yhtäläisyyksiä, eroja ja säännönmukaisuuksia
- Syvennetään taitoa vertailla, luokitella ja asettaa järjestykseen, etsiä vaihtoehtoja, havaita syy- ja seuraussuhteita sekä yhteyksiä matematiikassa
- Tutustutaan graafiseen ohjelmointiympäristöön (esim ohjelmointipelit)

S2 Luvut ja laskutoimitukset

Syvennetään ja varmennetaan oppilaiden ymmärrys kymmenjärjestelmästä. Käsitystä lukujen rakenteesta, yhteyksistä ja jaollisuudesta monipuolistetaan tutkimalla ja luokittelemalla lukuja.

Harjaannutetaan taitoa laskea peruslaskutoimituksia päässä. Harjoitellaan yhteen- ja vähennyslaskualgoritmeja sekä varmistetaan niiden osaaminen. Varmistetaan kertolaskun käsitteen ymmärtäminen ja opitaan kertotaulut 6-9. Varmistetaan kertotaulujen 1-10 osaaminen. Harjoitellaan kertolaskualgoritmia ja varmistetaan sen osaaminen. Opiskellaan jakolaskua sekä sisältö- että ositusjakotilanteissa. Harjoitellaan lukuyksiköittäin jakamista. Hyödynnetään laskutoimitusten ominaisuuksia ja niiden välisiä yhteyksiä.

Oppilaita ohjataan pyöristämään lukuja ja laskemaan likiarvoilla siten, että he oppivat arvioimaan tuloksen suuruusluokan. Kaikkia laskutoimituksia harjoitellaan monipuolisissa tilanteissa hyödyntäen tarvittavia välineitä.

Pohjustetaan negatiivisen luvun käsite ja laajennetaan lukualuetta negatiivisilla kokonaisluvuilla. Opitaan murtoluvun käsite ja harjoitellaan murtolukujen peruslaskutoimituksia eri tilanteissa. Kerto- ja jakolaskussa pitäydytään luonnollisella luvulla kertomisessa ja jakamisessa. Perehdytään desimaalilukuihin osana kymmenjärjestelmää ja harjoitellaan peruslaskutoimituksia desimaaliluvuilla. Perehdytään prosentin käsitteeseen. Pohjustetaan prosenttiluvun ja -arvon ymmärtämistä ja harjoitellaan niiden laskemista yksinkertaisissa tapauksissa. Hyödynnetään murtoluvun, desimaaliluvun ja prosentin välisiä yhteyksiä.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 3. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Syvennetään ja varmennetaan ymmärrystä kymmenjärjestelmästä
- Luokitellaan lukuja ja tutkitaan lukujen rakennetta, yhteyksiä ja jaollisuutta
- Harjoitellaan peruslaskutoimitusten päässälaskua
- Harjoitellaan yhteen- ja vähennyslaskua allekkain
- Ymmärretään kertolaskun käsite
- Varmistetaan kertotaulujen 1-5 ja 10 osaaminen ja opetellaan kertotaulut 6-9
- Harjoitellaan kertolaskua allekkain yksinumeroisella kertojalla
- Harjoitellaan jakolaskua sisältö- ja ositusjakotilanteissa
- Hyödynnetään laskutoimitusten ominaisuuksia ja niiden välisiä yhteyksiä

- Käytetään kaikkia laskutoimituksia monipuolisesti eri tilanteissa hyödyntäen tarvittavia välineitä
- Opitaan murtoluvun käsite ja harjoitellaan luvun lausumista oikein
- Opitaan desimaaliluvun käsite osana kymmenjärjestelmää ja harjoitellaan luvun lausumista oikein

S3 Algebra

Tutkitaan lukujonon säännönmukaisuutta sekä jatketaan lukujonoa säännön mukaan. Tutustutaan tuntemattoman käsitteeseen. Tutkitaan yhtälöä ja etsitään yhtälön ratkaisuja päättelemällä ja kokeilemalla.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 3. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Tutkitaan lukujonon säännönmukaisuutta sekä harjoitellaan jatkamaan lukujonoja säännön mukaan

S4 Geometria ja mittaaminen

Rakennetaan, piirretään, tutkitaan ja luokitellaan kappaleita ja kuvioita. Luokitellaan kappaleet lieriöihin, kartioihin ja muihin kappaleisiin. Tutustutaan tarkemmin suorakulmaiseen särmiöön, ympyrälieriöön, ympyräpohjaiseen kartioon ja pyramidiin. Luokitellaan tasokuviot monikulmioihin ja muihin kuvioihin sekä tutkitaan niiden ominaisuuksia. Perehdytään tarkemmin kolmioihin, nelikulmioihin ja ympyrään. Perehdytään pisteen, janan, suoran ja kulman käsitteisiin. Harjoitellaan kulmien piirtämistä, mittaamista ja luokittelemista.

Tarkastellaan symmetriaa suoran suhteen. Ohjataan oppilaita havaitsemaan myös kierto- ja siirtosymmetrioita ympäristössä esimerkiksi osana taidetta.

Käsitellään koordinaatistosta ensin ensimmäinen neljännes ja laajennetaan sitten kaikkiin neljänneksiin.

Tutustutaan mittakaavan käsitteeseen ja käytetään sitä suurennoksissa ja pienennöksissä. Ohjataan oppilaita hyödyntämään mittakaavaa kartan käytössä.

Harjoitellaan mittaamista ja kiinnitetään huomiota mittaustarkkuuteen, mittaustuloksen arviointiin ja mittauksen tarkistamiseen. Mitataan ja lasketaan erimuotoisten kuvioiden piirejä ja pinta-aloja sekä suorakulmaisten särmiöiden tilavuuksia. Ohjataan oppilaita ymmärtämään, miten mittayksikköjärjestelmä rakentuu. Harjoitellaan yksikönmuunnoksia yleisimmin käytetyillä mittayksiköillä.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 3. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Harjoitellaan tutkimaan, luokittelemaan ja piirtämään tasokuvioita
- Luokitellaan tasokuvioita monikulmioihin ja muihin kuvioihin
- Perehdytään pisteen, janan, suoran ja kulman käsitteisiin
- Tutustutaan koordinaatiston ensimmäiseen neljännekseen
- Vahvistetaan mittaamisen taitoatekemällä erilaisia mittauksia (pituus, massa, aika, tilavuus)

S5 Tietojenkäsittely, tilastot ja todennäköisyys

Kehitetään oppilaiden taitoja kerätä tietoa järjestelmällisesti kiinnostavista aihepiireistä. Tallennetaan ja esitetään tietoa taulukoiden ja diagrammien avulla. Käsitellään tilastollisista tunnusluvuista suurin ja pienin arvo, keskiarvo ja tyyppiarvo.

Tutustutaan todennäköisyyteen arkitilanteiden perusteella päättelemällä, onko tapahtuma mahdoton, mahdollinen vai varma.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 3. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Harjoitellaan lukemaan tietoa taulukosta ja kuvaajista sekä esittämään tietoa yksinkertaisten pylväs- ja viivadiagrammien avulla

T7 ohjata oppilasta käyttämään ja ymmärtämään matemaattisia käsitteitä ja merkintöjä

- Oppilas ymmärtää matematiikan käsitteitä ja merkintöjä sekä käyttää niitä oikein

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Matemaattisten käsitteiden ymmärtäminen ja käyttö	Oppilas käyttää pääsääntöisesti oikeita käsitteitä ja merkintöjä.

S1 Ajattelun taidot

Kehitetään oppilaiden taitoja löytää yhtäläisyyksiä, eroja ja säännönmukaisuuksia. Syvennetään taitoa vertailla, luokitella ja asettaa järjestykseen, etsiä vaihtoehtoja systemaattisesti, havaita syy- ja seuraussuhteita sekä yhteyksiä matematiikassa. Suunnitellaan ja toteutetaan ohjelmia graafisessa ohjelmointiympäristössä.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 3. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Kehitetään taitoa löytää yhtäläisyyksiä, eroja ja säännönmukaisuuksia
- Syvennetään taitoa vertailla, luokitella ja asettaa järjestykseen, etsiä vaihtoehtoja, havaita syy- ja seuraussuhteita sekä yhteyksiä matematiikassa
- Tutustutaan graafiseen ohjelmointiympäristöön (esim ohjelmointipelit)

S2 Luvut ja laskutoimitukset

Syvennetään ja varmennetaan oppilaiden ymmärrys kymmenjärjestelmästä. Käsitystä lukujen rakenteesta, yhteyksistä ja jaollisuudesta monipuolistetaan tutkimalla ja luokittelemalla lukuja.

Harjaannutetaan taitoa laskea peruslaskutoimituksia päässä. Harjoitellaan yhteen- ja vähennyslaskualgoritmeja sekä varmistetaan niiden osaaminen. Varmistetaan kertolaskun käsitteen ymmärtäminen ja opitaan kertotaulut 6-9. Varmistetaan kertotaulujen 1-10 osaaminen. Harjoitellaan kertolaskualgoritmia ja varmistetaan sen osaaminen. Opiskellaan jakolaskua sekä sisältö- että ositusjakotilanteissa. Harjoitellaan lukuyksiköittäin jakamista. Hyödynnetään laskutoimitusten ominaisuuksia ja niiden välisiä yhteyksiä.

Oppilaita ohjataan pyöristämään lukuja ja laskemaan likiarvoilla siten, että he oppivat arvioimaan tuloksen suuruusluokan. Kaikkia laskutoimituksia harjoitellaan monipuolisissa tilanteissa hyödyntäen tarvittavia välineitä.

Pohjustetaan negatiivisen luvun käsite ja laajennetaan lukualuetta negatiivisilla kokonaisluvuilla. Opitaan murtoluvun käsite ja harjoitellaan murtolukujen peruslaskutoimituksia eri tilanteissa. Kerto- ja jakolaskussa pitäydytään luonnollisella luvulla kertomisessa ja jakamisessa. Perehdytään desimaalilukuihin osana kymmenjärjestelmää ja harjoitellaan peruslaskutoimituksia desimaaliluvuilla. Perehdytään prosentin käsitteeseen. Pohjustetaan prosenttiluvun ja -arvon

ymmärtämistä ja harjoitellaan niiden laskemista yksinkertaisissa tapauksissa. Hyödynnetään murtoluvun, desimaaliluvun ja prosentin välisiä yhteyksiä.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 3. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Syvennetään ja varmennetaan ymmärrystä kymmenjärjestelmästä
- Luokitellaan lukuja ja tutkitaan lukujen rakennetta, yhteyksiä ja jaollisuutta
- Harjoitellaan peruslaskutoimitusten päässälaskua
- Harjoitellaan yhteen- ja vähennyslaskua allekkain
- Ymmärretään kertolaskun käsite
- Varmistetaan kertotaulujen 1-5 ja 10 osaaminen ja opetellaan kertotaulut 6-9
- Harjoitellaan kertolaskua allekkain yksinumeroisella kertojalla
- Harjoitellaan jakolaskua sisältö- ja ositusjakotilanteissa
- Hyödynnetään laskutoimitusten ominaisuuksia ja niiden välisiä yhteyksiä
- Käytetään kaikkia laskutoimituksia monipuolisesti eri tilanteissa hyödyntäen tarvittavia välineitä
- Opitaan murtoluvun käsite ja harjoitellaan luvun lausumista oikein
- Opitaan desimaaliluvun käsite osana kymmenjärjestelmää ja harjoitellaan luvun lausumista oikein

S3 Algebra

Tutkitaan lukujonon säännönmukaisuutta sekä jatketaan lukujonoa säännön mukaan. Tutustutaan tuntemattoman käsitteeseen. Tutkitaan yhtälöä ja etsitään yhtälön ratkaisuja päättelemällä ja kokeilemalla.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 3. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Tutkitaan lukujonon säännönmukaisuutta sekä harjoitellaan jatkamaan lukujonoja säännön mukaan

S4 Geometria ja mittaaminen

Rakennetaan, piirretään, tutkitaan ja luokitellaan kappaleita ja kuvioita. Luokitellaan kappaleet lieriöihin, kartioihin ja muihin kappaleisiin. Tutustutaan tarkemmin suorakulmaiseen särmiöön, ympyrälieriöön, ympyräpohjaiseen kartioon ja pyramidiin. Luokitellaan tasokuviot monikulmioihin ja muihin kuvioihin sekä tutkitaan niiden ominaisuuksia. Perehdytään tarkemmin kolmioihin, nelikulmioihin ja ympyrään. Perehdytään pisteen, janan, suoran ja kulman käsitteisiin. Harjoitellaan kulmien piirtämistä, mittaamista ja luokittelemista.

Tarkastellaan symmetriaa suoran suhteen. Ohjataan oppilaita havaitsemaan myös kierto- ja siirtosymmetrioita ympäristössä esimerkiksi osana taidetta.

Käsitellään koordinaatistosta ensin ensimmäinen neljännes ja laajennetaan sitten kaikkiin neljänneksiin.

Tutustutaan mittakaavan käsitteeseen ja käytetään sitä suurennoksissa ja pienennöksissä. Ohjataan oppilaita hyödyntämään mittakaavaa kartan käytössä.

Harjoitellaan mittaamista ja kiinnitetään huomiota mittaustarkkuuteen, mittaustuloksen arviointiin ja mittauksen tarkistamiseen. Mitataan ja lasketaan erimuotoisten kuvioiden piirejä ja pinta-aloja sekä suorakulmaisten särmiöiden tilavuuksia. Ohjataan oppilaita ymmärtämään, miten mittayksikköjärjestelmä rakentuu. Harjoitellaan yksikönmuunnoksia yleisimmin käytetyillä mittayksiköillä.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 3. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Harjoitellaan tutkimaan, luokittelemaan ja piirtämään tasokuvioita
- Luokitellaan tasokuvioita monikulmioihin ja muihin kuvioihin
- Perehdytään pisteen, janan, suoran ja kulman käsitteisiin
- Tutustutaan koordinaatiston ensimmäiseen neljännekseen
- Vahvistetaan mittaamisen taitoatekemällä erilaisia mittauksia (pituus, massa, aika, tilavuus)

S5 Tietojenkäsittely, tilastot ja todennäköisyys

Kehitetään oppilaiden taitoja kerätä tietoa järjestelmällisesti kiinnostavista aihepiireistä. Tallennetaan ja esitetään tietoa taulukoiden ja diagrammien avulla. Käsitellään tilastollisista tunnusluvuista suurin ja pienin arvo, keskiarvo ja tyyppiarvo.

Tutustutaan todennäköisyyteen arkitilanteiden perusteella päättelemällä, onko tapahtuma mahdoton, mahdollinen vai varma.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 3. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Harjoitellaan lukemaan tietoa taulukosta ja kuvaajista sekä esittämään tietoa yksinkertaisten pylväs- ja viivadiagrammien avulla

T8 tukea ja ohjata oppilasta vahvistamaan ja laajentamaan ymmärrystään kymmenjärjestelmästä

- Oppilas hallitsee kymmenjärjestelmän periaatteen ja harjoittelee sitä myös desimaalilukujen osalta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kymmenjärjestelmän ymmärtäminen	Oppilas hallitsee kymmenjärjestelmän periaatteen, myös desimaalilukujen osalta.

S2 Luvut ja laskutoimitukset

Syvennetään ja varmennetaan oppilaiden ymmärrys kymmenjärjestelmästä. Käsitystä lukujen rakenteesta, yhteyksistä ja jaollisuudesta monipuolistetaan tutkimalla ja luokittelemalla lukuja.

Harjaannutetaan taitoa laskea peruslaskutoimituksia päässä. Harjoitellaan yhteen- ja vähennyslaskualgoritmeja sekä varmistetaan niiden osaaminen. Varmistetaan kertolaskun käsitteen ymmärtäminen ja opitaan kertotaulut 6-9. Varmistetaan kertotaulujen 1-10 osaaminen. Harjoitellaan kertolaskualgoritmia ja varmistetaan sen osaaminen. Opiskellaan jakolaskua sekä sisältö- että ositusjakotilanteissa. Harjoitellaan lukuyksiköittäin jakamista. Hyödynnetään laskutoimitusten ominaisuuksia ja niiden välisiä yhteyksiä.

Oppilaita ohjataan pyöristämään lukuja ja laskemaan likiarvoilla siten, että he oppivat arvioimaan tuloksen suuruusluokan. Kaikkia laskutoimituksia harjoitellaan monipuolisissa tilanteissa hyödyntäen tarvittavia välineitä.

Pohjustetaan negatiivisen luvun käsite ja laajennetaan lukualuetta negatiivisilla kokonaisluvuilla. Opitaan murtoluvun käsite ja harjoitellaan murtolukujen peruslaskutoimituksia eri tilanteissa. Kerto- ja jakolaskussa pitäydytään luonnollisella luvulla kertomisessa ja jakamisessa. Perehdytään desimaalilukuihin osana kymmenjärjestelmää ja harjoitellaan peruslaskutoimituksia

desimaaliluvuilla. Perehdytään prosentin käsitteeseen. Pohjustetaan prosenttiluvun ja -arvon ymmärtämistä ja harjoitellaan niiden laskemista yksinkertaisissa tapauksissa. Hyödynnetään murtoluvun, desimaaliluvun ja prosentin välisiä yhteyksiä.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 3. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Syvennetään ja varmennetaan ymmärrystä kymmenjärjestelmästä
- Luokitellaan lukuja ja tutkitaan lukujen rakennetta, yhteyksiä ja jaollisuutta
- Harjoitellaan peruslaskutoimitusten päässälaskua
- Harjoitellaan yhteen- ja vähennyslaskua allekkain
- Ymmärretään kertolaskun käsite
- Varmistetaan kertotaulujen 1-5 ja 10 osaaminen ja opetellaan kertotaulut 6-9
- Harjoitellaan kertolaskua allekkain yksinumeroisella kertojalla
- Harjoitellaan jakolaskua sisältö- ja ositusjakotilanteissa
- Hyödynnetään laskutoimitusten ominaisuuksia ja niiden välisiä yhteyksiä
- Käytetään kaikkia laskutoimituksia monipuolisesti eri tilanteissa hyödyntäen tarvittavia välineitä
- Opitaan murtoluvun käsite ja harjoitellaan luvun lausumista oikein
- Opitaan desimaaliluvun käsite osana kymmenjärjestelmää ja harjoitellaan luvun lausumista oikein

T9 tukea oppilasta lukukäsitteen kehittymisessä positiivisiin rationaalilukuihin ja negatiivisiin kokonaislukuihin

- Oppilas osaa murtoluvun käsitteen
- Oppilas osaa peruslaskutoimitukset luonnollisilla luvuilla ja hallitsee niiden ominaisuudet

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Lukukäsite	Oppilas osaa käyttää positiivisia rationaalilukuja ja negatiivisia kokonaislukuja.

S2 Luvut ja laskutoimitukset

Syvennetään ja varmennetaan oppilaiden ymmärrys kymmenjärjestelmästä. Käsitystä lukujen rakenteesta, yhteyksistä ja jaollisuudesta monipuolistetaan tutkimalla ja luokittelemalla lukuja.

Harjaannutetaan taitoa laskea peruslaskutoimituksia päässä. Harjoitellaan yhteen- ja vähennyslaskualgoritmeja sekä varmistetaan niiden osaaminen. Varmistetaan kertolaskun käsitteen ymmärtäminen ja opitaan kertotaulut 6-9. Varmistetaan kertotaulujen 1-10 osaaminen. Harjoitellaan kertolaskualgoritmia ja varmistetaan sen osaaminen. Opiskellaan jakolaskua sekä sisältö- että ositusjakotilanteissa. Harjoitellaan lukuyksiköittäin jakamista. Hyödynnetään laskutoimitusten ominaisuuksia ja niiden välisiä yhteyksiä.

Oppilaita ohjataan pyöristämään lukuja ja laskemaan likiarvoilla siten, että he oppivat arvioimaan tuloksen suuruusluokan. Kaikkia laskutoimituksia harjoitellaan monipuolisissa tilanteissa hyödyntäen tarvittavia välineitä.

Pohjustetaan negatiivisen luvun käsite ja laajennetaan lukualuetta negatiivisilla kokonaisluvuilla. Opitaan murtoluvun käsite ja harjoitellaan murtolukujen peruslaskutoimituksia eri tilanteissa. Kerto- ja jakolaskussa pitäydytään luonnollisella luvulla kertomisessa ja jakamisessa. Perehdytään desimaalilukuihin osana kymmenjärjestelmää ja harjoitellaan peruslaskutoimituksia desimaaliluvuilla. Perehdytään prosentin käsitteeseen. Pohjustetaan prosenttiluvun ja -arvon

ymmärtämistä ja harjoitellaan niiden laskemista yksinkertaisissa tapauksissa. Hyödynnetään murtoluvun, desimaaliluvun ja prosentin välisiä yhteyksiä.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 3. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Syvennetään ja varmennetaan ymmärrystä kymmenjärjestelmästä
- Luokitellaan lukuja ja tutkitaan lukujen rakennetta, yhteyksiä ja jaollisuutta
- Harjoitellaan peruslaskutoimitusten päässälaskua
- Harjoitellaan yhteen- ja vähennyslaskua allekkain
- Ymmärretään kertolaskun käsite
- Varmistetaan kertotaulujen 1-5 ja 10 osaaminen ja opetellaan kertotaulut 6-9
- Harjoitellaan kertolaskua allekkain yksinumeroisella kertojalla
- Harjoitellaan jakolaskua sisältö- ja ositusjakotilanteissa
- Hyödynnetään laskutoimitusten ominaisuuksia ja niiden välisiä yhteyksiä
- Käytetään kaikkia laskutoimituksia monipuolisesti eri tilanteissa hyödyntäen tarvittavia välineitä
- Opitaan murtoluvun käsite ja harjoitellaan luvun lausumista oikein
- Opitaan desimaaliluvun käsite osana kymmenjärjestelmää ja harjoitellaan luvun lausumista oikein

T10 opastaa oppilasta saavuttamaan sujuva laskutaito päässä ja kirjallisesti hyödyntäen laskutoimitusten ominaisuuksia

- Oppilas laskee sujuvasti päässä ja kirjallisesti käsitellyllä lukualueella

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Laskutaidot ja peruslaskutoimitusten ominaisuuksien hyödyntäminen	Oppilas laskee melko sujuvasti päässä ja kirjallisesti.

S2 Luvut ja laskutoimitukset

Syvennetään ja varmennetaan oppilaiden ymmärrys kymmenjärjestelmästä. Käsitystä lukujen rakenteesta, yhteyksistä ja jaollisuudesta monipuolistetaan tutkimalla ja luokittelemalla lukuja.

Harjaannutetaan taitoa laskea peruslaskutoimituksia päässä. Harjoitellaan yhteen- ja vähennyslaskualgoritmeja sekä varmistetaan niiden osaaminen. Varmistetaan kertolaskun käsitteen ymmärtäminen ja opitaan kertotaulut 6-9. Varmistetaan kertotaulujen 1-10 osaaminen. Harjoitellaan kertolaskualgoritmia ja varmistetaan sen osaaminen. Opiskellaan jakolaskua sekä sisältö- että ositusjakotilanteissa. Harjoitellaan lukuyksiköittäin jakamista. Hyödynnetään laskutoimitusten ominaisuuksia ja niiden välisiä yhteyksiä.

Oppilaita ohjataan pyöristämään lukuja ja laskemaan likiarvoilla siten, että he oppivat arvioimaan tuloksen suuruusluokan. Kaikkia laskutoimituksia harjoitellaan monipuolisissa tilanteissa hyödyntäen tarvittavia välineitä.

Pohjustetaan negatiivisen luvun käsite ja laajennetaan lukualuetta negatiivisilla kokonaisluvuilla. Opitaan murtoluvun käsite ja harjoitellaan murtolukujen peruslaskutoimituksia eri tilanteissa. Kerto- ja jakolaskussa pitäydytään luonnollisella luvulla kertomisessa ja jakamisessa. Perehdytään desimaalilukuihin osana kymmenjärjestelmää ja harjoitellaan peruslaskutoimituksia desimaaliluvuilla. Perehdytään prosentin käsitteeseen. Pohjustetaan prosenttiluvun ja -arvon ymmärtämistä ja harjoitellaan niiden laskemista yksinkertaisissa tapauksissa. Hyödynnetään murtoluvun, desimaaliluvun ja prosentin välisiä yhteyksiä.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 3. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Syvennetään ja varmennetaan ymmärrystä kymmenjärjestelmästä
- Luokitellaan lukuja ja tutkitaan lukujen rakennetta, yhteyksiä ja jaollisuutta
- Harjoitellaan peruslaskutoimitusten päässälaskua
- Harjoitellaan yhteen- ja vähennyslaskua allekkain
- Ymmärretään kertolaskun käsite
- Varmistetaan kertotaulujen 1-5 ja 10 osaaminen ja opetellaan kertotaulut 6-9
- Harjoitellaan kertolaskua allekkain yksinumeroisella kertojalla
- Harjoitellaan jakolaskua sisältö- ja ositusjakotilanteissa
- Hyödynnetään laskutoimitusten ominaisuuksia ja niiden välisiä yhteyksiä
- Käytetään kaikkia laskutoimituksia monipuolisesti eri tilanteissa hyödyntäen tarvittavia välineitä
- Opitaan murtoluvun käsite ja harjoitellaan luvun lausumista oikein
- Opitaan desimaaliluvun käsite osana kymmenjärjestelmää ja harjoitellaan luvun lausumista oikein

T11 ohjata oppilasta havainnoimaan ja kuvailemaan kappaleiden ja kuvioiden geometrisia ominaisuuksia sekä tutustuttaa oppilas geometrisiin käsitteisiin

- Oppilas osaa luokitella ja tunnistaa kuvioita

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Geometrian käsitteet ja geometristen ominaisuuksien havainnointi	Oppilas osaa luokitella ja tunnistaa kappaleita ja kuvioita. Oppilas osaa käyttää mittakaavaa sekä tunnistaa suoran ja pisteen suhteen symmetrisiä kuvioita.

S4 Geometria ja mittaaminen

Rakennetaan, piirretään, tutkitaan ja luokitellaan kappaleita ja kuvioita. Luokitellaan kappaleet lieriöihin, kartioihin ja muihin kappaleisiin. Tutustutaan tarkemmin suorakulmaiseen särmiöön, ympyrälieriöön, ympyräpohjaiseen kartioon ja pyramidiin. Luokitellaan tasokuviot monikulmioihin ja muihin kuvioihin sekä tutkitaan niiden ominaisuuksia. Perehdytään tarkemmin kolmioihin, nelikulmioihin ja ympyrään. Perehdytään pisteen, janan, suoran ja kulman käsitteisiin. Harjoitellaan kulmien piirtämistä, mittaamista ja luokittelemista.

Tarkastellaan symmetriaa suoran suhteen. Ohjataan oppilaita havaitsemaan myös kierto- ja siirtosymmetrioita ympäristössä esimerkiksi osana taidetta.

Käsitellään koordinaatistosta ensin ensimmäinen neljännes ja laajennetaan sitten kaikkiin neljänneksiin.

Tutustutaan mittakaavan käsitteeseen ja käytetään sitä suurennoksissa ja pienennöksissä. Ohjataan oppilaita hyödyntämään mittakaavaa kartan käytössä.

Harjoitellaan mittaamista ja kiinnitetään huomiota mittaustarkkuuteen, mittaustuloksen arviointiin ja mittauksen tarkistamiseen. Mitataan ja lasketaan erimuotoisten kuvioiden piirejä ja pinta-aloja sekä suorakulmaisten särmiöiden tilavuuksia. Ohjataan oppilaita ymmärtämään, miten mittayksikköjärjestelmä rakentuu. Harjoitellaan yksikönmuunnoksia yleisimmin käytetyillä mittayksiköillä.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 3. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Harjoitellaan tutkimaan, luokittelemaan ja piirtämään tasokuvioita
- Luokitellaan tasokuvioita monikulmioihin ja muihin kuvioihin
- Perehdytään pisteen, janan, suoran ja kulman käsitteisiin
- Tutustutaan koordinaatiston ensimmäiseen neljännekseen
- Vahvistetaan mittaamisen taitoatekemällä erilaisia mittauksia (pituus, massa, aika, tilavuus)

T12 ohjata oppilasta arvioimaan mittauskohteen suuruutta ja valitsemaan mittaamiseen sopivan välineen ja mittayksikön sekä pohtimaan mittaustuloksen järkevyyttä

- Oppilas osaa valita sopivan mittavälineen, mitata ja arvioida mittaustuloksen järkevyyttä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Mittaaminen	Oppilas osaa valita sopivan mittavälineen, mitata ja arvioida mittaustuloksen järkevyyttä. Oppilas osaa laskea pinta-aloja ja tilavuuksia. Hän hallitsee yleisimmät mittayksikkömuunnokset.

S4 Geometria ja mittaaminen

Rakennetaan, piirretään, tutkitaan ja luokitellaan kappaleita ja kuvioita. Luokitellaan kappaleet lieriöihin, kartioihin ja muihin kappaleisiin. Tutustutaan tarkemmin suorakulmaiseen särmiöön, ympyrälieriöön, ympyräpohjaiseen kartioon ja pyramidiin. Luokitellaan tasokuviot monikulmioihin ja muihin kuvioihin sekä tutkitaan niiden ominaisuuksia. Perehdytään tarkemmin kolmioihin, nelikulmioihin ja ympyrään. Perehdytään pisteen, janan, suoran ja kulman käsitteisiin. Harjoitellaan kulmien piirtämistä, mittaamista ja luokittelemista.

Tarkastellaan symmetriaa suoran suhteen. Ohjataan oppilaita havaitsemaan myös kierto- ja siirtosymmetrioita ympäristössä esimerkiksi osana taidetta.

Käsitellään koordinaatistosta ensin ensimmäinen neljännes ja laajennetaan sitten kaikkiin neljänneksiin.

Tutustutaan mittakaavan käsitteeseen ja käytetään sitä suurennoksissa ja pienennöksissä. Ohjataan oppilaita hyödyntämään mittakaavaa kartan käytössä.

Harjoitellaan mittaamista ja kiinnitetään huomiota mittaustarkkuuteen, mittaustuloksen arviointiin ja mittauksen tarkistamiseen. Mitataan ja lasketaan erimuotoisten kuvioiden piirejä ja pinta-aloja sekä suorakulmaisten särmiöiden tilavuuksia. Ohjataan oppilaita ymmärtämään, miten mittayksikköjärjestelmä rakentuu. Harjoitellaan yksikönmuunnoksia yleisimmin käytetyillä mittayksiköillä.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 3. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Harjoitellaan tutkimaan, luokittelemaan ja piirtämään tasokuvioita
- Luokitellaan tasokuvioita monikulmioihin ja muihin kuvioihin
- Perehdytään pisteen, janan, suoran ja kulman käsitteisiin
- Tutustutaan koordinaatiston ensimmäiseen neljännekseen
- Vahvistetaan mittaamisen taitoatekemällä erilaisia mittauksia (pituus, massa, aika, tilavuus)

T13 ohjata oppilasta laatimaan ja tulkitsemaan taulukoita ja diagrammeja sekä käyttämään tilastollisia tunnuslukuja sekä tarjota kokemuksia todennäköisyydestä

- Oppilas laatii taulukon annetusta aineistosta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Taulukoiden ja diagrammien laatiminen ja tulkinta	Oppilas osaa laatia taulukon annetusta aineistosta sekä tulkita taulukoita ja diagrammeja. Oppilas osaa laskea keskiarvon ja määrittää tyyppiarvon.

S5 Tietojenkäsittely, tilastot ja todennäköisyys

Kehitetään oppilaiden taitoja kerätä tietoa järjestelmällisesti kiinnostavista aihepiireistä. Tallennetaan ja esitetään tietoa taulukoiden ja diagrammien avulla. Käsitellään tilastollisista tunnusluvuista suurin ja pienin arvo, keskiarvo ja tyyppiarvo.

Tutustutaan todennäköisyyteen arkitilanteiden perusteella päättelemällä, onko tapahtuma mahdoton, mahdollinen vai varma.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 3. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Harjoitellaan lukemaan tietoa taulukosta ja kuvaajista sekä esittämään tietoa yksinkertaisten pylväs- ja viivadiagrammien avulla

T14 innostaa oppilasta laatimaan toimintaohjeita tietokoneohjelmina graafisessa ohjelmointiympäristössä

- Oppilas tutustuu graafiseen ohjelmointiympäristöön

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ohjelmointi graafisessa ohjelmointiympäristössä	Oppilas osaa ohjelmoida toimivan ohjelman graafisessa ohjelmointiympäristössä.

S1 Ajattelun taidot

Kehitetään oppilaiden taitoja löytää yhtäläisyyksiä, eroja ja säännönmukaisuuksia. Syvennetään taitoa vertailla, luokitella ja asettaa järjestykseen, etsiä vaihtoehtoja systemaattisesti, havaita syy- ja seuraussuhteita sekä yhteyksiä matematiikassa. Suunnitellaan ja toteutetaan ohjelmia graafisessa ohjelmointiympäristössä.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 3. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Kehitetään taitoa löytää yhtäläisyyksiä, eroja ja säännönmukaisuuksia
- Syvennetään taitoa vertailla, luokitella ja asettaa järjestykseen, etsiä vaihtoehtoja, havaita syy- ja seuraussuhteita sekä yhteyksiä matematiikassa
- Tutustutaan graafiseen ohjelmointiympäristöön (esim ohjelmointipelit)

4

Vuosiluokan tavoitteet ja keskeiset sisällöt

T1 pitää yllä oppilaan innostusta ja kiinnostusta matematiikkaa kohtaan sekä tukea myönteistä minäkuvaa ja itseluottamusta

- Oppilas kehittää myönteistä minäkuvaa ja itseluottamusta matematiikan oppijana

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei vaikuta arvion tai arvosanan muodostamiseen. Oppilaita ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia

S1 Ajattelun taidot

Kehitetään oppilaiden taitoja löytää yhtäläisyyksiä, eroja ja säännönmukaisuuksia. Syvennetään taitoa vertailla, luokitella ja asettaa järjestykseen, etsiä vaihtoehtoja systemaattisesti, havaita syy- ja seuraussuhteita sekä yhteyksiä matematiikassa. Suunnitellaan ja toteutetaan ohjelmia graafisessa ohjelmointiympäristössä.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 4. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Kehitetään taitoa löytää yhtäläisyyksiä, eroja ja säännönmukaisuuksia
- Syvennetään taitoa vertailla, luokitella ja asettaa järjestykseen, etsiä vaihtoehtoja, havaita syy- ja seuraussuhteita sekä yhteyksiä matematiikassa
- Harjoitellaan käskyjen antamista graafisessa ohjelmointiympäristössä (esim ohjelmointipelit)

S2 Luvut ja laskutoimitukset

Syvennetään ja varmennetaan oppilaiden ymmärrys kymmenjärjestelmästä. Käsitystä lukujen rakenteesta, yhteyksistä ja jaollisuudesta monipuolistetaan tutkimalla ja luokittelemalla lukuja.

Harjaannutetaan taitoa laskea peruslaskutoimituksia päässä. Harjoitellaan yhteen- ja vähennyslaskualgoritmeja sekä varmistetaan niiden osaaminen. Varmistetaan kertolaskun käsitteen ymmärtäminen ja opitaan kertotaulut 6-9. Varmistetaan kertotaulujen 1-10 osaaminen. Harjoitellaan kertolaskualgoritmia ja varmistetaan sen osaaminen. Opiskellaan jakolaskua sekä sisältö- että ositusjakotilanteissa. Harjoitellaan lukuyksiköittäin jakamista. Hyödynnetään laskutoimitusten ominaisuuksia ja niiden välisiä yhteyksiä.

Oppilaita ohjataan pyöristämään lukuja ja laskemaan likiarvoilla siten, että he oppivat arvioimaan tuloksen suuruusluokan. Kaikkia laskutoimituksia harjoitellaan monipuolisissa tilanteissa hyödyntäen tarvittavia välineitä.

Pohjustetaan negatiivisen luvun käsite ja laajennetaan lukualuetta negatiivisilla kokonaisluvuilla. Opitaan murtoluvun käsite ja harjoitellaan murtolukujen peruslaskutoimituksia eri tilanteissa. Kerto- ja jakolaskussa pitäydytään luonnollisella luvulla kertomisessa ja jakamisessa. Perehdytään desimaalilukuihin osana kymmenjärjestelmää ja harjoitellaan peruslaskutoimituksia desimaaliluvuilla. Perehdytään prosentin käsitteeseen. Pohjustetaan prosenttiluvun ja -arvon ymmärtämistä ja harjoitellaan niiden laskemista yksinkertaisissa tapauksissa. Hyödynnetään murtoluvun, desimaaliluvun ja prosentin välisiä yhteyksiä.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 4. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Syvennetään ja varmistetaan ymmärrystään kymmenjärjestelmästä
- Luokitellaan lukuja ja tutkitaan lukujen rakennetta, yhteyksiä ja jaollisuutta
- Harjoitellaan peruslaskutoimitusten päässälaskua
- Opitaan yhteen- ja vähennyslasku allekkain
- Kerrataan kertotaulut 1-10
- Harjoitellaan kertolaskua allekkain kaksinumeroisella kertojalla
- Harjoitellaan jakolasku sisältö- ja ositusjakotilanteissa
- Harjoitellaan lukuyksiköittäin jakamista
- Hyödynnetään laskutoimitusten ominaisuuksia ja niiden välisiä yhteyksiä
- Tutustutaan lukujen pyöristämiseen
- Käytetään kaikkia laskutoimituksia monipuolisesti eri tilanteissa hyödyntäen tarvittavia välineitä
- Opitaan murtolukujen yhteen- ja vähennyslaskuja samannimisillä luvuilla
- Harjoitellaan desimaalilukujen yhteen- ja vähennyslaskuja sekä päässä- ja allekkainlaskuja

S4 Geometria ja mittaaminen

Rakennetaan, piirretään, tutkitaan ja luokitellaan kappaleita ja kuvioita. Luokitellaan kappaleet lieriöihin, kartioihin ja muihin kappaleisiin. Tutustutaan tarkemmin suorakulmaiseen särmiöön, ympyrälieriöön, ympyräpohjaiseen kartioon ja pyramidiin. Luokitellaan tasokuviot monikulmioihin ja muihin kuvioihin sekä tutkitaan niiden ominaisuuksia. Perehdytään tarkemmin kolmioihin, nelikulmioihin ja ympyrään. Perehdytään pisteen, janan, suoran ja kulman käsitteisiin. Harjoitellaan kulmien piirtämistä, mittaamista ja luokittelemista.

Tarkastellaan symmetriaa suoran suhteen. Ohjataan oppilaita havaitsemaan myös kierto- ja siirtosymmetrioita ympäristössä esimerkiksi osana taidetta.

Käsitellään koordinaatistosta ensin ensimmäinen neljännes ja laajennetaan sitten kaikkiin neljänneksiin.

Tutustutaan mittakaavan käsitteeseen ja käytetään sitä suurennoksissa ja pienennöksissä. Ohjataan oppilaita hyödyntämään mittakaavaa kartan käytössä.

Harjoitellaan mittaamista ja kiinnitetään huomiota mittaustarkkuuteen, mittaustuloksen arviointiin ja mittauksen tarkistamiseen. Mitataan ja lasketaan erimuotoisten kuvioiden piirejä ja pinta-aloja sekä suorakulmaisten särmiöiden tilavuuksia. Ohjataan oppilaita ymmärtämään, miten mittayksikköjärjestelmä rakentuu. Harjoitellaan yksikönmuunnoksia yleisimmin käytetyillä mittayksiköillä.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 4. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Harjoitellaan tutkimaan, luokittelemaan ja piirtämään tasokuvioita
- Luokitellaan tasokuvioita monikulmioihin ja muihin kuvioihin
- Perehdytään pisteen, janan, suoran ja kulman käsitteisiin
- Tutustutaan koordinaatiston ensimmäiseen neljännekseen
- Vahvistetaan mittaamisen taitoatekemällä erilaisia mittauksia (pituus, massa, aika, tilavuus)

S5 Tietojenkäsittely, tilastot ja todennäköisyys

Kehitetään oppilaiden taitoja kerätä tietoa järjestelmällisesti kiinnostavista aihepiireistä. Tallennetaan ja esitetään tietoa taulukoiden ja diagrammien avulla. Käsitellään tilastollisista tunnusluvuista suurin ja pienin arvo, keskiarvo ja tyyppiarvo.

Tutustutaan todennäköisyyteen arkitilanteiden perusteella päättelemällä, onko tapahtuma mahdoton, mahdollinen vai varma.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 4. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Harjoitellaan lukemaan tietoa taulukosta ja kuvaajista sekä esittämään tietoa yksinkertaisten pylväs- ja viivadiagrammien avulla

T2 ohjata oppilasta havaitsemaan yhteyksiä oppimiensa asioiden välillä

- Oppilas tunnistaa ohjatusti oppimiensa asioiden välisiä yhteyksiä ja harjoittelee antamaan esimerkkejä niistä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Opittujen asioiden yhteydet	Oppilas tunnistaa ja antaa esimerkkejä oppimiensa asioiden välisistä yhteyksistä

S1 Ajattelun taidot

Kehitetään oppilaiden taitoja löytää yhtäläisyyksiä, eroja ja säännönmukaisuuksia. Syvennetään taitoa vertailla, luokitella ja asettaa järjestykseen, etsiä vaihtoehtoja systemaattisesti, havaita syy- ja seuraussuhteita sekä yhteyksiä matematiikassa. Suunnitellaan ja toteutetaan ohjelmia graafisessa ohjelmointiympäristössä.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 4. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Kehitetään taitoa löytää yhtäläisyyksiä, eroja ja säännönmukaisuuksia
- Syvennetään taitoa vertailla, luokitella ja asettaa järjestykseen, etsiä vaihtoehtoja, havaita syy- ja seuraussuhteita sekä yhteyksiä matematiikassa
- Harjoitellaan käskyjen antamista graafisessa ohjelmointiympäristössä (esim ohjelmointipelit)

S2 Luvut ja laskutoimitukset

Syvennetään ja varmennetaan oppilaiden ymmärrys kymmenjärjestelmästä. Käsitystä lukujen rakenteesta, yhteyksistä ja jaollisuudesta monipuolistetaan tutkimalla ja luokittelemalla lukuja.

Harjaannutetaan taitoa laskea peruslaskutoimituksia päässä. Harjoitellaan yhteen- ja vähennyslaskualgoritmeja sekä varmistetaan niiden osaaminen. Varmistetaan kertolaskun käsitteen ymmärtäminen ja opitaan kertotaulut 6-9. Varmistetaan kertotaulujen 1-10 osaaminen. Harjoitellaan kertolaskualgoritmia ja varmistetaan sen osaaminen. Opiskellaan jakolaskua sekä sisältö- että ositusjakotilanteissa. Harjoitellaan lukuyksiköittäin jakamista. Hyödynnetään laskutoimitusten ominaisuuksia ja niiden välisiä yhteyksiä.

Oppilaita ohjataan pyöristämään lukuja ja laskemaan likiarvoilla siten, että he oppivat arvioimaan tuloksen suuruusluokan. Kaikkia laskutoimituksia harjoitellaan monipuolisissa tilanteissa hyödyntäen tarvittavia välineitä.

Pohjustetaan negatiivisen luvun käsite ja laajennetaan lukualuetta negatiivisilla kokonaisluvuilla. Opitaan murtoluvun käsite ja harjoitellaan murtolukujen peruslaskutoimituksia eri tilanteissa. Kerto- ja jakolaskussa pitäydytään luonnollisella luvulla kertomisessa ja jakamisessa.

Perehdytään desimaalilukuihin osana kymmenjärjestelmää ja harjoitellaan peruslaskutoimituksia desimaaliluvuilla. Perehdytään prosentin käsitteeseen. Pohjustetaan prosenttiluvun ja -arvon ymmärtämistä ja harjoitellaan niiden laskemista yksinkertaisissa tapauksissa. Hyödynnetään murtoluvun, desimaaliluvun ja prosentin välisiä yhteyksiä.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 4. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Syvennetään ja varmistetaan ymmärrystään kymmenjärjestelmästä
- Luokitellaan lukuja ja tutkitaan lukujen rakennetta, yhteyksiä ja jaollisuutta
- Harjoitellaan peruslaskutoimitusten päässälaskua
- Opitaan yhteen- ja vähennyslasku allekkain
- Kerrataan kertotaulut 1-10
- Harjoitellaan kertolaskua allekkain kaksinumeroisella kertojalla
- Harjoitellaan jakolasku sisältö- ja ositusjakotilanteissa
- Harjoitellaan lukuyksiköittäin jakamista
- Hyödynnetään laskutoimitusten ominaisuuksia ja niiden välisiä yhteyksiä
- Tutustutaan lukujen pyöristämiseen
- Käytetään kaikkia laskutoimituksia monipuolisesti eri tilanteissa hyödyntäen tarvittavia välineitä
- Opitaan murtolukujen yhteen- ja vähennyslaskuja samannimisillä luvuilla
- Harjoitellaan desimaalilukujen yhteen- ja vähennyslaskuja sekä päässä- ja allekkainlaskuja

S4 Geometria ja mittaaminen

Rakennetaan, piirretään, tutkitaan ja luokitellaan kappaleita ja kuvioita. Luokitellaan kappaleet lieriöihin, kartioihin ja muihin kappaleisiin. Tutustutaan tarkemmin suorakulmaiseen särmiöön, ympyrälieriöön, ympyräpohjaiseen kartioon ja pyramidiin. Luokitellaan tasokuviot monikulmioihin ja muihin kuvioihin sekä tutkitaan niiden ominaisuuksia. Perehdytään tarkemmin kolmioihin, nelikulmioihin ja ympyrään. Perehdytään pisteen, janan, suoran ja kulman käsitteisiin. Harjoitellaan kulmien piirtämistä, mittaamista ja luokittelemista.

Tarkastellaan symmetriaa suoran suhteen. Ohjataan oppilaita havaitsemaan myös kierto- ja siirtosymmetrioita ympäristössä esimerkiksi osana taidetta.

Käsitellään koordinaatistosta ensin ensimmäinen neljännes ja laajennetaan sitten kaikkiin neljänneksiin.

Tutustutaan mittakaavan käsitteeseen ja käytetään sitä suurennoksissa ja pienennöksissä. Ohjataan oppilaita hyödyntämään mittakaavaa kartan käytössä.

Harjoitellaan mittaamista ja kiinnitetään huomiota mittaustarkkuuteen, mittaustuloksen arviointiin ja mittauksen tarkistamiseen. Mitataan ja lasketaan erimuotoisten kuvioiden piirejä ja pinta-aloja sekä suorakulmaisten särmiöiden tilavuuksia. Ohjataan oppilaita ymmärtämään, miten mittayksikköjärjestelmä rakentuu. Harjoitellaan yksikönmuunnoksia yleisimmin käytetyillä mittayksiköillä.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 4. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Harjoitellaan tutkimaan, luokittelemaan ja piirtämään tasokuvioita
- Luokitellaan tasokuvioita monikulmioihin ja muihin kuvioihin
- Perehdytään pisteen, janan, suoran ja kulman käsitteisiin
- Tutustutaan koordinaatiston ensimmäiseen neljännekseen
- Vahvistetaan mittaamisen taitoatekemällä erilaisia mittauksia (pituus, massa, aika, tilavuus)

S5 Tietojenkäsittely, tilastot ja todennäköisyys

Kehitetään oppilaiden taitoja kerätä tietoa järjestelmällisesti kiinnostavista aihepiireistä. Tallennetaan ja esitetään tietoa taulukoiden ja diagrammien avulla. Käsitellään tilastollisista tunnusluvuista suurin ja pienin arvo, keskiarvo ja tyyppiarvo.

Tutustutaan todennäköisyyteen arkitilanteiden perusteella päättelemällä, onko tapahtuma mahdoton, mahdollinen vai varma.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 4. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Harjoitellaan lukemaan tietoa taulukosta ja kuvaajista sekä esittämään tietoa yksinkertaisten pylväs- ja viivadiagrammien avulla

T3 ohjata oppilasta kehittämään taitoaan esittää kysymyksiä ja tehdä perusteltuja päätelmiä havaintojensa pohjalta

- Oppilas kehittää taitoaan esittää matematiikan kannalta mielekkäitä kysymyksiä ja tehdä perusteltuja päätelmiä havaintojensa pohjalta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kysymysten esittäminen ja päättelytaidot	Oppilas osaa esittää matematiikan kannalta mielekkäitä kysymyksiä ja päätelmiä.

S1 Ajattelun taidot

Kehitetään oppilaiden taitoja löytää yhtäläisyyksiä, eroja ja säännönmukaisuuksia. Syvennetään taitoa vertailla, luokitella ja asettaa järjestykseen, etsiä vaihtoehtoja systemaattisesti, havaita syy- ja seuraussuhteita sekä yhteyksiä matematiikassa. Suunnitellaan ja toteutetaan ohjelmia graafisessa ohjelmointiympäristössä.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 4. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Kehitetään taitoa löytää yhtäläisyyksiä, eroja ja säännönmukaisuuksia
- Syvennetään taitoa vertailla, luokitella ja asettaa järjestykseen, etsiä vaihtoehtoja, havaita syy- ja seuraussuhteita sekä yhteyksiä matematiikassa
- Harjoitellaan käskyjen antamista graafisessa ohjelmointiympäristössä (esim ohjelmointipelit)

S2 Luvut ja laskutoimitukset

Syvennetään ja varmennetaan oppilaiden ymmärrys kymmenjärjestelmästä. Käsitystä lukujen rakenteesta, yhteyksistä ja jaollisuudesta monipuolistetaan tutkimalla ja luokittelemalla lukuja.

Harjaannutetaan taitoa laskea peruslaskutoimituksia päässä. Harjoitellaan yhteen- ja vähennyslaskualgoritmeja sekä varmistetaan niiden osaaminen. Varmistetaan kertolaskun käsitteen ymmärtäminen ja opitaan kertotaulut 6-9. Varmistetaan kertotaulujen 1-10 osaaminen. Harjoitellaan kertolaskualgoritmia ja varmistetaan sen osaaminen. Opiskellaan jakolaskua sekä sisältö- että ositusjakotilanteissa. Harjoitellaan lukuyksiköittäin jakamista. Hyödynnetään laskutoimitusten ominaisuuksia ja niiden välisiä yhteyksiä.

Oppilaita ohjataan pyöristämään lukuja ja laskemaan likiarvoilla siten, että he oppivat arvioimaan tuloksen suuruusluokan. Kaikkia laskutoimituksia harjoitellaan monipuolisissa tilanteissa hyödyntäen tarvittavia välineitä.

Pohjustetaan negatiivisen luvun käsite ja laajennetaan lukualuetta negatiivisilla kokonaisluvuilla. Opitaan murtoluvun käsite ja harjoitellaan murtolukujen peruslaskutoimituksia eri tilanteissa. Kerto- ja jakolaskussa pitäydytään luonnollisella luvulla kertomisessa ja jakamisessa. Perehdytään desimaalilukuihin osana kymmenjärjestelmää ja harjoitellaan peruslaskutoimituksia desimaaliluvuilla. Perehdytään prosentin käsitteeseen. Pohjustetaan prosenttiluvun ja -arvon ymmärtämistä ja harjoitellaan niiden laskemista yksinkertaisissa tapauksissa. Hyödynnetään murtoluvun, desimaaliluvun ja prosentin välisiä yhteyksiä.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 4. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Syvennetään ja varmistetaan ymmärrystään kymmenjärjestelmästä
- Luokitellaan lukuja ja tutkitaan lukujen rakennetta, yhteyksiä ja jaollisuutta
- Harjoitellaan peruslaskutoimitusten päässälaskua
- Opitaan yhteen- ja vähennyslasku allekkain
- Kerrataan kertotaulut 1-10
- Harjoitellaan kertolaskua allekkain kaksinumeroisella kertojalla
- Harjoitellaan jakolasku sisältö- ja ositusjakotilanteissa
- Harjoitellaan lukuyksiköittäin jakamista
- Hyödynnetään laskutoimitusten ominaisuuksia ja niiden välisiä yhteyksiä
- Tutustutaan lukujen pyöristämiseen
- Käytetään kaikkia laskutoimituksia monipuolisesti eri tilanteissa hyödyntäen tarvittavia välineitä
- Opitaan murtolukujen yhteen- ja vähennyslaskuja samannimisillä luvuilla
- Harjoitellaan desimaalilukujen yhteen- ja vähennyslaskuja sekä päässä- ja allekkainlaskuja

S4 Geometria ja mittaaminen

Rakennetaan, piirretään, tutkitaan ja luokitellaan kappaleita ja kuvioita. Luokitellaan kappaleet lieriöihin, kartioihin ja muihin kappaleisiin. Tutustutaan tarkemmin suorakulmaiseen särmiöön, ympyrälieriöön, ympyräpohjaiseen kartioon ja pyramidiin. Luokitellaan tasokuviot monikulmioihin ja muihin kuvioihin sekä tutkitaan niiden ominaisuuksia. Perehdytään tarkemmin kolmioihin, nelikulmioihin ja ympyrään. Perehdytään pisteen, janan, suoran ja kulman käsitteisiin. Harjoitellaan kulmien piirtämistä, mittaamista ja luokittelemista.

Tarkastellaan symmetriaa suoran suhteen. Ohjataan oppilaita havaitsemaan myös kierto- ja siirtosymmetrioita ympäristössä esimerkiksi osana taidetta.

Käsitellään koordinaatistosta ensin ensimmäinen neljännes ja laajennetaan sitten kaikkiin neljänneksiin.

Tutustutaan mittakaavan käsitteeseen ja käytetään sitä suurennoksissa ja pienennöksissä. Ohjataan oppilaita hyödyntämään mittakaavaa kartan käytössä.

Harjoitellaan mittaamista ja kiinnitetään huomiota mittaustarkkuuteen, mittaustuloksen arviointiin ja mittauksen tarkistamiseen. Mitataan ja lasketaan erimuotoisten kuvioiden piirejä ja pinta-aloja sekä suorakulmaisten särmiöiden tilavuuksia. Ohjataan oppilaita ymmärtämään, miten mittayksikköjärjestelmä rakentuu. Harjoitellaan yksikönmuunnoksia yleisimmin käytetyillä mittayksiköillä.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 4. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Harjoitellaan tutkimaan, luokittelemaan ja piirtämään tasokuvioita
- Luokitellaan tasokuvioita monikulmioihin ja muihin kuvioihin
- Perehdytään pisteen, janan, suoran ja kulman käsitteisiin
- Tutustutaan koordinaatiston ensimmäiseen neljännekseen
- Vahvistetaan mittaamisen taitoatekemällä erilaisia mittauksia (pituus, massa, aika, tilavuus)

S5 Tietojenkäsittely, tilastot ja todennäköisyys

Kehitetään oppilaiden taitoja kerätä tietoa järjestelmällisesti kiinnostavista aihepiireistä. Tallennetaan ja esitetään tietoa taulukoiden ja diagrammien avulla. Käsitellään tilastollisista tunnusluvuista suurin ja pienin arvo, keskiarvo ja tyyppiarvo.

Tutustutaan todennäköisyyteen arkitilanteiden perusteella päättelemällä, onko tapahtuma mahdoton, mahdollinen vai varma.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 4. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Harjoitellaan lukemaan tietoa taulukosta ja kuvaajista sekä esittämään tietoa yksinkertaisten pylväs- ja viivadiagrammien avulla

T4 kannustaa oppilasta esittämään päättelyään ja ratkaisujaan muille konkreettisin välinein, piirroksin, suullisesti ja kirjallisesti myös tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen

- Oppilas esittää ratkaisujaan ja päätelmiään eri tavoin, esimerkiksi konkreettisin välinein, piirroksin, suullisesti ja kirjallisesti myös tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ratkaisujen ja päätelmien esittäminen	Oppilas esittää ratkaisujaan ja päätelmiään eri tavoin.

S1 Ajattelun taidot

Kehitetään oppilaiden taitoja löytää yhtäläisyyksiä, eroja ja säännönmukaisuuksia. Syvennetään taitoa vertailla, luokitella ja asettaa järjestykseen, etsiä vaihtoehtoja systemaattisesti, havaita syy- ja seuraussuhteita sekä yhteyksiä matematiikassa. Suunnitellaan ja toteutetaan ohjelmia graafisessa ohjelmointiympäristössä.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 4. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Kehitetään taitoa löytää yhtäläisyyksiä, eroja ja säännönmukaisuuksia
- Syvennetään taitoa vertailla, luokitella ja asettaa järjestykseen, etsiä vaihtoehtoja, havaita syy- ja seuraussuhteita sekä yhteyksiä matematiikassa
- Harjoitellaan käskyjen antamista graafisessa ohjelmointiympäristössä (esim ohjelmointipelit)

S2 Luvut ja laskutoimitukset

Syvennetään ja varmennetaan oppilaiden ymmärrys kymmenjärjestelmästä. Käsitystä lukujen rakenteesta, yhteyksistä ja jaollisuudesta monipuolistetaan tutkimalla ja luokittelemalla lukuja.

Harjaannutetaan taitoa laskea peruslaskutoimituksia päässä. Harjoitellaan yhteen- ja vähennyslaskualgoritmeja sekä varmistetaan niiden osaaminen. Varmistetaan kertolaskun käsitteen ymmärtäminen ja opitaan kertotaulut 6-9. Varmistetaan kertotaulujen 1-10 osaaminen. Harjoitellaan kertolaskualgoritmia ja varmistetaan sen osaaminen. Opiskellaan jakolaskua sekä sisältö- että ositusjakotilanteissa. Harjoitellaan lukuyksiköittäin jakamista. Hyödynnetään laskutoimitusten ominaisuuksia ja niiden välisiä yhteyksiä.

Oppilaita ohjataan pyöristämään lukuja ja laskemaan likiarvoilla siten, että he oppivat arvioimaan tuloksen suuruusluokan. Kaikkia laskutoimituksia harjoitellaan monipuolisissa tilanteissa hyödyntäen tarvittavia välineitä.

Pohjustetaan negatiivisen luvun käsite ja laajennetaan lukualuetta negatiivisilla kokonaisluvuilla. Opitaan murtoluvun käsite ja harjoitellaan murtolukujen peruslaskutoimituksia eri tilanteissa. Kerto- ja jakolaskussa pitäydytään luonnollisella luvulla kertomisessa ja jakamisessa. Perehdytään desimaalilukuihin osana kymmenjärjestelmää ja harjoitellaan peruslaskutoimituksia desimaaliluvuilla. Perehdytään prosentin käsitteeseen. Pohjustetaan prosenttiluvun ja -arvon ymmärtämistä ja harjoitellaan niiden laskemista yksinkertaisissa tapauksissa. Hyödynnetään murtoluvun, desimaaliluvun ja prosentin välisiä yhteyksiä.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 4. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Syvennetään ja varmistetaan ymmärrystään kymmenjärjestelmästä
- Luokitellaan lukuja ja tutkitaan lukujen rakennetta, yhteyksiä ja jaollisuutta
- Harjoitellaan peruslaskutoimitusten päässälaskua
- Opitaan yhteen- ja vähennyslasku allekkain
- Kerrataan kertotaulut 1-10
- Harjoitellaan kertolaskua allekkain kaksinumeroisella kertojalla
- Harjoitellaan jakolasku sisältö- ja ositusjakotilanteissa
- Harjoitellaan lukuyksiköittäin jakamista
- Hyödynnetään laskutoimitusten ominaisuuksia ja niiden välisiä yhteyksiä
- Tutustutaan lukujen pyöristämiseen
- Käytetään kaikkia laskutoimituksia monipuolisesti eri tilanteissa hyödyntäen tarvittavia välineitä
- Opitaan murtolukujen yhteen- ja vähennyslaskuja samannimisillä luvuilla
- Harjoitellaan desimaalilukujen yhteen- ja vähennyslaskuja sekä päässä- ja allekkainlaskuja

S4 Geometria ja mittaaminen

Rakennetaan, piirretään, tutkitaan ja luokitellaan kappaleita ja kuvioita. Luokitellaan kappaleet lieriöihin, kartioihin ja muihin kappaleisiin. Tutustutaan tarkemmin suorakulmaiseen särmiöön, ympyrälieriöön, ympyräpohjaiseen kartioon ja pyramidiin. Luokitellaan tasokuviot monikulmioihin ja muihin kuvioihin sekä tutkitaan niiden ominaisuuksia. Perehdytään tarkemmin kolmioihin, nelikulmioihin ja ympyrään. Perehdytään pisteen, janan, suoran ja kulman käsitteisiin. Harjoitellaan kulmien piirtämistä, mittaamista ja luokittelemista.

Tarkastellaan symmetriaa suoran suhteen. Ohjataan oppilaita havaitsemaan myös kierto- ja siirtosymmetrioita ympäristössä esimerkiksi osana taidetta.

Käsitellään koordinaatistosta ensin ensimmäinen neljännes ja laajennetaan sitten kaikkiin neljänneksiin.

Tutustutaan mittakaavan käsitteeseen ja käytetään sitä suurennoksissa ja pienennöksissä. Ohjataan oppilaita hyödyntämään mittakaavaa kartan käytössä.

Harjoitellaan mittaamista ja kiinnitetään huomiota mittaustarkkuuteen, mittaustuloksen arviointiin ja mittauksen tarkistamiseen. Mitataan ja lasketaan erimuotoisten kuvioiden piirejä ja pinta-aloja sekä suorakulmaisten särmiöiden tilavuuksia. Ohjataan oppilaita ymmärtämään,

miten mittayksikköjärjestelmä rakentuu. Harjoitellaan yksikönmuunnoksia yleisimmin käytetyillä mittayksiköillä.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 4. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Harjoitellaan tutkimaan, luokittelemaan ja piirtämään tasokuvioita
- Luokitellaan tasokuvioita monikulmioihin ja muihin kuvioihin
- Perehdytään pisteen, janan, suoran ja kulman käsitteisiin
- Tutustutaan koordinaatiston ensimmäiseen neljännekseen
- Vahvistetaan mittaamisen taitoatekemällä erilaisia mittauksia (pituus, massa, aika, tilavuus)

S5 Tietojenkäsittely, tilastot ja todennäköisyys

Kehitetään oppilaiden taitoja kerätä tietoa järjestelmällisesti kiinnostavista aihepiireistä. Tallennetaan ja esitetään tietoa taulukoiden ja diagrammien avulla. Käsitellään tilastollisista tunnusluvuista suurin ja pienin arvo, keskiarvo ja tyyppiarvo.

Tutustutaan todennäköisyyteen arkitilanteiden perusteella päättelemällä, onko tapahtuma mahdoton, mahdollinen vai varma.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 4. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Harjoitellaan lukemaan tietoa taulukosta ja kuvaajista sekä esittämään tietoa yksinkertaisten pylväs- ja viivadiagrammien avulla

T5 ohjata ja tukea oppilasta ongelmanratkaisutaitojen kehittämisessä

- Oppilas osaa käyttää ongelmanratkaisussaan erilaisia strategioita

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ongelmaratkaisutaidot	Oppilas käyttää ongelmanratkaisussaan erilaisia strategioita.

S1 Ajattelun taidot

Kehitetään oppilaiden taitoja löytää yhtäläisyyksiä, eroja ja säännönmukaisuuksia. Syvennetään taitoa vertailla, luokitella ja asettaa järjestykseen, etsiä vaihtoehtoja systemaattisesti, havaita syy- ja seuraussuhteita sekä yhteyksiä matematiikassa. Suunnitellaan ja toteutetaan ohjelmia graafisessa ohjelmointiympäristössä.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 4. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Kehitetään taitoa löytää yhtäläisyyksiä, eroja ja säännönmukaisuuksia
- Syvennetään taitoa vertailla, luokitella ja asettaa järjestykseen, etsiä vaihtoehtoja, havaita syy- ja seuraussuhteita sekä yhteyksiä matematiikassa
- Harjoitellaan käskyjen antamista graafisessa ohjelmointiympäristössä (esim ohjelmointipelit)

S2 Luvut ja laskutoimitukset

Syvennetään ja varmennetaan oppilaiden ymmärrys kymmenjärjestelmästä. Käsitystä lukujen rakenteesta, yhteyksistä ja jaollisuudesta monipuolistetaan tutkimalla ja luokittelemalla lukuja.

Harjaannutetaan taitoa laskea peruslaskutoimituksia päässä. Harjoitellaan yhteen- ja vähennyslaskualgoritmeja sekä varmistetaan niiden osaaminen. Varmistetaan kertolaskun käsitteen ymmärtäminen ja opitaan kertotaulut 6-9. Varmistetaan kertotaulujen 1-10 osaaminen. Harjoitellaan kertolaskualgoritmia ja varmistetaan sen osaaminen. Opiskellaan jakolaskua sekä sisältö- että ositusjakotilanteissa. Harjoitellaan lukuyksiköittäin jakamista. Hyödynnetään laskutoimitusten ominaisuuksia ja niiden välisiä yhteyksiä.

Oppilaita ohjataan pyöristämään lukuja ja laskemaan likiarvoilla siten, että he oppivat arvioimaan tuloksen suuruusluokan. Kaikkia laskutoimituksia harjoitellaan monipuolisissa tilanteissa hyödyntäen tarvittavia välineitä.

Pohjustetaan negatiivisen luvun käsite ja laajennetaan lukualuetta negatiivisilla kokonaisluvuilla. Opitaan murtoluvun käsite ja harjoitellaan murtolukujen peruslaskutoimituksia eri tilanteissa. Kerto- ja jakolaskussa pitäydytään luonnollisella luvulla kertomisessa ja jakamisessa. Perehdytään desimaalilukuihin osana kymmenjärjestelmää ja harjoitellaan peruslaskutoimituksia desimaaliluvuilla. Perehdytään prosentin käsitteeseen. Pohjustetaan prosenttiluvun ja -arvon ymmärtämistä ja harjoitellaan niiden laskemista yksinkertaisissa tapauksissa. Hyödynnetään murtoluvun, desimaaliluvun ja prosentin välisiä yhteyksiä.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 4. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Syvennetään ja varmistetaan ymmärrystään kymmenjärjestelmästä
- Luokitellaan lukuja ja tutkitaan lukujen rakennetta, yhteyksiä ja jaollisuutta
- Harjoitellaan peruslaskutoimitusten päässälaskua
- Opitaan yhteen- ja vähennyslasku allekkain
- Kerrataan kertotaulut 1-10
- Harjoitellaan kertolaskua allekkain kaksinumeroisella kertojalla
- Harjoitellaan jakolasku sisältö- ja ositusjakotilanteissa
- Harjoitellaan lukuyksiköittäin jakamista
- Hyödynnetään laskutoimitusten ominaisuuksia ja niiden välisiä yhteyksiä
- Tutustutaan lukujen pyöristämiseen
- Käytetään kaikkia laskutoimituksia monipuolisesti eri tilanteissa hyödyntäen tarvittavia välineitä
- Opitaan murtolukujen yhteen- ja vähennyslaskuja samannimisillä luvuilla
- Harjoitellaan desimaalilukujen yhteen- ja vähennyslaskuja sekä päässä- ja allekkainlaskuja

S4 Geometria ja mittaaminen

Rakennetaan, piirretään, tutkitaan ja luokitellaan kappaleita ja kuvioita. Luokitellaan kappaleet lieriöihin, kartioihin ja muihin kappaleisiin. Tutustutaan tarkemmin suorakulmaiseen särmiöön, ympyrälieriöön, ympyräpohjaiseen kartioon ja pyramidiin. Luokitellaan tasokuviot monikulmioihin ja muihin kuvioihin sekä tutkitaan niiden ominaisuuksia. Perehdytään tarkemmin kolmioihin, nelikulmioihin ja ympyrään. Perehdytään pisteen, janan, suoran ja kulman käsitteisiin. Harjoitellaan kulmien piirtämistä, mittaamista ja luokittelemista.

Tarkastellaan symmetriaa suoran suhteen. Ohjataan oppilaita havaitsemaan myös kierto- ja siirtosymmetrioita ympäristössä esimerkiksi osana taidetta.

Käsitellään koordinaatistosta ensin ensimmäinen neljännes ja laajennetaan sitten kaikkiin neljänneksiin.

Tutustutaan mittakaavan käsitteeseen ja käytetään sitä suurennoksissa ja pienennöksissä. Ohjataan oppilaita hyödyntämään mittakaavaa kartan käytössä.

Harjoitellaan mittaamista ja kiinnitetään huomiota mittaustarkkuuteen, mittaustuloksen arviointiin ja mittauksen tarkistamiseen. Mitataan ja lasketaan erimuotoisten kuvioiden piirejä ja pinta-aloja sekä suorakulmaisten särmiöiden tilavuuksia. Ohjataan oppilaita ymmärtämään, miten mittayksikköjärjestelmä rakentuu. Harjoitellaan yksikönmuunnoksia yleisimmin käytetyillä mittayksiköillä.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 4. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Harjoitellaan tutkimaan, luokittelemaan ja piirtämään tasokuvioita
- Luokitellaan tasokuvioita monikulmioihin ja muihin kuvioihin
- Perehdytään pisteen, janan, suoran ja kulman käsitteisiin
- Tutustutaan koordinaatiston ensimmäiseen neljännekseen
- Vahvistetaan mittaamisen taitoatekemällä erilaisia mittauksia (pituus, massa, aika, tilavuus)

S5 Tietojenkäsittely, tilastot ja todennäköisyys

Kehitetään oppilaiden taitoja kerätä tietoa järjestelmällisesti kiinnostavista aihepiireistä. Tallennetaan ja esitetään tietoa taulukoiden ja diagrammien avulla. Käsitellään tilastollisista tunnusluvuista suurin ja pienin arvo, keskiarvo ja tyyppiarvo.

Tutustutaan todennäköisyyteen arkitilanteiden perusteella päättelemällä, onko tapahtuma mahdoton, mahdollinen vai varma.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 4. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Harjoitellaan lukemaan tietoa taulukosta ja kuvaajista sekä esittämään tietoa yksinkertaisten pylväs- ja viivadiagrammien avulla

T6 ohjata oppilasta kehittämään taitoaan arvioida ratkaisun järkevyyttä ja tuloksen mielekkyyttä

- Oppilas osaa arvioida ratkaisun järkevyyttä ja tuloksen mielekkyyttä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Taito arvioida ratkaisua	Oppilas osaa pääsääntöisesti arvioida ratkaisun järkevyyttä ja tuloksen mielekkyyttä.

S1 Ajattelun taidot

Kehitetään oppilaiden taitoja löytää yhtäläisyyksiä, eroja ja säännönmukaisuuksia. Syvennetään taitoa vertailla, luokitella ja asettaa järjestykseen, etsiä vaihtoehtoja systemaattisesti, havaita syy- ja seuraussuhteita sekä yhteyksiä matematiikassa. Suunnitellaan ja toteutetaan ohjelmia graafisessa ohjelmointiympäristössä.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 4. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Kehitetään taitoa löytää yhtäläisyyksiä, eroja ja säännönmukaisuuksia

- Syvennetään taitoa vertailla, luokitella ja asettaa järjestykseen, etsiä vaihtoehtoja, havaita syy- ja seuraussuhteita sekä yhteyksiä matematiikassa
- Harjoitellaan käskyjen antamista graafisessa ohjelmointiympäristössä (esim ohjelmointipelit)

S2 Luvut ja laskutoimitukset

Syvennetään ja varmennetaan oppilaiden ymmärrys kymmenjärjestelmästä. Käsitystä lukujen rakenteesta, yhteyksistä ja jaollisuudesta monipuolistetaan tutkimalla ja luokittelemalla lukuja.

Harjaannutetaan taitoa laskea peruslaskutoimituksia päässä. Harjoitellaan yhteen- ja vähennyslaskualgoritmeja sekä varmistetaan niiden osaaminen. Varmistetaan kertolaskun käsitteen ymmärtäminen ja opitaan kertotaulut 6-9. Varmistetaan kertotaulujen 1-10 osaaminen. Harjoitellaan kertolaskualgoritmia ja varmistetaan sen osaaminen. Opiskellaan jakolaskua sekä sisältö- että ositusjakotilanteissa. Harjoitellaan lukuyksiköittäin jakamista. Hyödynnetään laskutoimitusten ominaisuuksia ja niiden välisiä yhteyksiä.

Oppilaita ohjataan pyöristämään lukuja ja laskemaan likiarvoilla siten, että he oppivat arvioimaan tuloksen suuruusluokan. Kaikkia laskutoimituksia harjoitellaan monipuolisissa tilanteissa hyödyntäen tarvittavia välineitä.

Pohjustetaan negatiivisen luvun käsite ja laajennetaan lukualuetta negatiivisilla kokonaisluvuilla. Opitaan murtoluvun käsite ja harjoitellaan murtolukujen peruslaskutoimituksia eri tilanteissa. Kerto- ja jakolaskussa pitäydytään luonnollisella luvulla kertomisessa ja jakamisessa. Perehdytään desimaalilukuihin osana kymmenjärjestelmää ja harjoitellaan peruslaskutoimituksia desimaaliluvuilla. Perehdytään prosentin käsitteeseen. Pohjustetaan prosenttiluvun ja -arvon ymmärtämistä ja harjoitellaan niiden laskemista yksinkertaisissa tapauksissa. Hyödynnetään murtoluvun, desimaaliluvun ja prosentin välisiä yhteyksiä.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 4. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Syvennetään ja varmistetaan ymmärrystään kymmenjärjestelmästä
- Luokitellaan lukuja ja tutkitaan lukujen rakennetta, yhteyksiä ja jaollisuutta
- Harjoitellaan peruslaskutoimitusten päässälaskua
- Opitaan yhteen- ja vähennyslasku allekkain
- Kerrataan kertotaulut 1-10
- Harjoitellaan kertolaskua allekkain kaksinumeroisella kertojalla
- Harjoitellaan jakolasku sisältö- ja ositusjakotilanteissa
- Harjoitellaan lukuyksiköittäin jakamista
- Hyödynnetään laskutoimitusten ominaisuuksia ja niiden välisiä yhteyksiä
- Tutustutaan lukujen pyöristämiseen
- Käytetään kaikkia laskutoimituksia monipuolisesti eri tilanteissa hyödyntäen tarvittavia välineitä
- Opitaan murtolukujen yhteen- ja vähennyslaskuja samannimisillä luvuilla
- Harjoitellaan desimaalilukujen yhteen- ja vähennyslaskuja sekä päässä- ja allekkainlaskuja

S4 Geometria ja mittaaminen

Rakennetaan, piirretään, tutkitaan ja luokitellaan kappaleita ja kuvioita. Luokitellaan kappaleet lieriöihin, kartioihin ja muihin kappaleisiin. Tutustutaan tarkemmin suorakulmaiseen särmiöön, ympyrälieriöön, ympyräpohjaiseen kartioon ja pyramidiin. Luokitellaan tasokuviot monikulmioihin ja muihin kuvioihin sekä tutkitaan niiden ominaisuuksia. Perehdytään tarkemmin kolmioihin, nelikulmioihin ja ympyrään. Perehdytään pisteen, janan, suoran ja kulman käsitteisiin. Harjoitellaan kulmien piirtämistä, mittaamista ja luokittelemista.

Tarkastellaan symmetriaa suoran suhteen. Ohjataan oppilaita havaitsemaan myös kierto- ja siirtosymmetrioita ympäristössä esimerkiksi osana taidetta.

Käsitellään koordinaatistosta ensin ensimmäinen neljännes ja laajennetaan sitten kaikkiin neljänneksiin.

Tutustutaan mittakaavan käsitteeseen ja käytetään sitä suurennoksissa ja pienennöksissä. Ohjataan oppilaita hyödyntämään mittakaavaa kartan käytössä.

Harjoitellaan mittaamista ja kiinnitetään huomiota mittaustarkkuuteen, mittaustuloksen arviointiin ja mittauksen tarkistamiseen. Mitataan ja lasketaan erimuotoisten kuvioiden piirejä ja pinta-aloja sekä suorakulmaisten särmiöiden tilavuuksia. Ohjataan oppilaita ymmärtämään, miten mittayksikköjärjestelmä rakentuu. Harjoitellaan yksikönmuunnoksia yleisimmin käytetyillä mittayksiköillä.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 4. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Harjoitellaan tutkimaan, luokittelemaan ja piirtämään tasokuvioita
- Luokitellaan tasokuvioita monikulmioihin ja muihin kuvioihin
- Perehdytään pisteen, janan, suoran ja kulman käsitteisiin
- Tutustutaan koordinaatiston ensimmäiseen neljännekseen
- Vahvistetaan mittaamisen taitoatekemällä erilaisia mittauksia (pituus, massa, aika, tilavuus)

S5 Tietojenkäsittely, tilastot ja todennäköisyys

Kehitetään oppilaiden taitoja kerätä tietoa järjestelmällisesti kiinnostavista aihepiireistä. Tallennetaan ja esitetään tietoa taulukoiden ja diagrammien avulla. Käsitellään tilastollisista tunnusluvuista suurin ja pienin arvo, keskiarvo ja tyyppiarvo.

Tutustutaan todennäköisyyteen arkitilanteiden perusteella päättelemällä, onko tapahtuma mahdoton, mahdollinen vai varma.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 4. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Harjoitellaan lukemaan tietoa taulukosta ja kuvaajista sekä esittämään tietoa yksinkertaisten pylväs- ja viivadiagrammien avulla

T7 ohjata oppilasta käyttämään ja ymmärtämään matemaattisia käsitteitä ja merkintöjä

- Oppilas ymmärtää matematiikan käsitteitä ja merkintöjä sekä käyttää niitä oikein

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Matemaattisten käsitteiden ymmärtäminen ja käyttö	Oppilas käyttää pääsääntöisesti oikeita käsitteitä ja merkintöjä.

S1 Ajattelun taidot

Kehitetään oppilaiden taitoja löytää yhtäläisyyksiä, eroja ja säännönmukaisuuksia. Syvennetään taitoa vertailla, luokitella ja asettaa järjestykseen, etsiä vaihtoehtoja systemaattisesti, havaita syy- ja seuraussuhteita sekä yhteyksiä matematiikassa. Suunnitellaan ja toteutetaan ohjelmia graafisessa ohjelmointiympäristössä.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 4. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Kehitetään taitoa löytää yhtäläisyyksiä, eroja ja säännönmukaisuuksia
- Syvennetään taitoa vertailla, luokitella ja asettaa järjestykseen, etsiä vaihtoehtoja, havaita syy- ja seuraussuhteita sekä yhteyksiä matematiikassa
- Harjoitellaan käskyjen antamista graafisessa ohjelmointiympäristössä (esim ohjelmointipelit)

S2 Luvut ja laskutoimitukset

Syvennetään ja varmennetaan oppilaiden ymmärrys kymmenjärjestelmästä. Käsitystä lukujen rakenteesta, yhteyksistä ja jaollisuudesta monipuolistetaan tutkimalla ja luokittelemalla lukuja.

Harjaannutetaan taitoa laskea peruslaskutoimituksia päässä. Harjoitellaan yhteen- ja vähennyslaskualgoritmeja sekä varmistetaan niiden osaaminen. Varmistetaan kertolaskun käsitteen ymmärtäminen ja opitaan kertotaulut 6-9. Varmistetaan kertotaulujen 1-10 osaaminen. Harjoitellaan kertolaskualgoritmia ja varmistetaan sen osaaminen. Opiskellaan jakolaskua sekä sisältö- että ositusjakotilanteissa. Harjoitellaan lukuyksiköittäin jakamista. Hyödynnetään laskutoimitusten ominaisuuksia ja niiden välisiä yhteyksiä.

Oppilaita ohjataan pyöristämään lukuja ja laskemaan likiarvoilla siten, että he oppivat arvioimaan tuloksen suuruusluokan. Kaikkia laskutoimituksia harjoitellaan monipuolisissa tilanteissa hyödyntäen tarvittavia välineitä.

Pohjustetaan negatiivisen luvun käsite ja laajennetaan lukualuetta negatiivisilla kokonaisluvuilla. Opitaan murtoluvun käsite ja harjoitellaan murtolukujen peruslaskutoimituksia eri tilanteissa. Kerto- ja jakolaskussa pitäydytään luonnollisella luvulla kertomisessa ja jakamisessa. Perehdytään desimaalilukuihin osana kymmenjärjestelmää ja harjoitellaan peruslaskutoimituksia desimaaliluvuilla. Perehdytään prosentin käsitteeseen. Pohjustetaan prosenttiluvun ja -arvon ymmärtämistä ja harjoitellaan niiden laskemista yksinkertaisissa tapauksissa. Hyödynnetään murtoluvun, desimaaliluvun ja prosentin välisiä yhteyksiä.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 4. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Syvennetään ja varmistetaan ymmärrystään kymmenjärjestelmästä
- Luokitellaan lukuja ja tutkitaan lukujen rakennetta, yhteyksiä ja jaollisuutta
- Harjoitellaan peruslaskutoimitusten päässälaskua
- Opitaan yhteen- ja vähennyslasku allekkain
- Kerrataan kertotaulut 1-10
- Harjoitellaan kertolaskua allekkain kaksinumeroisella kertojalla
- Harjoitellaan jakolasku sisältö- ja ositusjakotilanteissa
- Harjoitellaan lukuyksiköittäin jakamista
- Hyödynnetään laskutoimitusten ominaisuuksia ja niiden välisiä yhteyksiä
- Tutustutaan lukujen pyöristämiseen
- Käytetään kaikkia laskutoimituksia monipuolisesti eri tilanteissa hyödyntäen tarvittavia välineitä
- Opitaan murtolukujen yhteen- ja vähennyslaskuja samannimisillä luvuilla
- Harjoitellaan desimaalilukujen yhteen- ja vähennyslaskuja sekä päässä- ja allekkainlaskuja

S4 Geometria ja mittaaminen

Rakennetaan, piirretään, tutkitaan ja luokitellaan kappaleita ja kuvioita. Luokitellaan kappaleet lieriöihin, kartioihin ja muihin kappaleisiin. Tutustutaan tarkemmin suorakulmaiseen särmiöön, ympyrälieriöön, ympyräpohjaiseen kartioon ja pyramidiin. Luokitellaan tasokuviot monikulmioihin ja muihin kuvioihin sekä tutkitaan niiden ominaisuuksia. Perehdytään tarkemmin kolmioihin,

nelikulmioihin ja ympyrään. Perehdytään pisteen, janan, suoran ja kulman käsitteisiin. Harjoitellaan kulmien piirtämistä, mittaamista ja luokittelemista.

Tarkastellaan symmetriaa suoran suhteen. Ohjataan oppilaita havaitsemaan myös kierto- ja siirtosymmetrioita ympäristössä esimerkiksi osana taidetta.

Käsitellään koordinaatistosta ensin ensimmäinen neljännes ja laajennetaan sitten kaikkiin neljänneksiin.

Tutustutaan mittakaavan käsitteeseen ja käytetään sitä suurennoksissa ja pienennöksissä. Ohjataan oppilaita hyödyntämään mittakaavaa kartan käytössä.

Harjoitellaan mittaamista ja kiinnitetään huomiota mittaustarkkuuteen, mittaustuloksen arviointiin ja mittauksen tarkistamiseen. Mitataan ja lasketaan erimuotoisten kuvioiden piirejä ja pinta-aloja sekä suorakulmaisten särmiöiden tilavuuksia. Ohjataan oppilaita ymmärtämään, miten mittayksikköjärjestelmä rakentuu. Harjoitellaan yksikönmuunnoksia yleisimmin käytetyillä mittayksiköillä.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 4. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Harjoitellaan tutkimaan, luokittelemaan ja piirtämään tasokuvioita
- Luokitellaan tasokuvioita monikulmioihin ja muihin kuvioihin
- Perehdytään pisteen, janan, suoran ja kulman käsitteisiin
- Tutustutaan koordinaatiston ensimmäiseen neljännekseen
- Vahvistetaan mittaamisen taitoatekemällä erilaisia mittauksia (pituus, massa, aika, tilavuus)

S5 Tietojenkäsittely, tilastot ja todennäköisyys

Kehitetään oppilaiden taitoja kerätä tietoa järjestelmällisesti kiinnostavista aihepiireistä. Tallennetaan ja esitetään tietoa taulukoiden ja diagrammien avulla. Käsitellään tilastollisista tunnusluvuista suurin ja pienin arvo, keskiarvo ja tyyppiarvo.

Tutustutaan todennäköisyyteen arkitilanteiden perusteella päättelemällä, onko tapahtuma mahdoton, mahdollinen vai varma.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 4. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Harjoitellaan lukemaan tietoa taulukosta ja kuvaajista sekä esittämään tietoa yksinkertaisten pylväs- ja viivadiagrammien avulla

T8 tukea ja ohjata oppilasta vahvistamaan ja laajentamaan ymmärrystään kymmenjärjestelmästä

- Oppilas hallitsee kymmenjärjestelmän periaatteen, myös desimaalilukujen osalta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kymmenjärjestelmän ymmärtäminen	Oppilas hallitsee kymmenjärjestelmän periaatteen, myös desimaalilukujen osalta.

S2 Luvut ja laskutoimitukset

Syvennetään ja varmennetaan oppilaiden ymmärrys kymmenjärjestelmästä. Käsitystä lukujen rakenteesta, yhteyksistä ja jaollisuudesta monipuolistetaan tutkimalla ja luokittelemalla lukuja.

Harjaannutetaan taitoa laskea peruslaskutoimituksia päässä. Harjoitellaan yhteen- ja vähennyslaskualgoritmeja sekä varmistetaan niiden osaaminen. Varmistetaan kertolaskun käsitteen ymmärtäminen ja opitaan kertotaulut 6-9. Varmistetaan kertotaulujen 1-10 osaaminen. Harjoitellaan kertolaskualgoritmia ja varmistetaan sen osaaminen. Opiskellaan jakolaskua sekä sisältö- että ositusjakotilanteissa. Harjoitellaan lukuyksiköittäin jakamista. Hyödynnetään laskutoimitusten ominaisuuksia ja niiden välisiä yhteyksiä.

Oppilaita ohjataan pyöristämään lukuja ja laskemaan likiarvoilla siten, että he oppivat arvioimaan tuloksen suuruusluokan. Kaikkia laskutoimituksia harjoitellaan monipuolisissa tilanteissa hyödyntäen tarvittavia välineitä.

Pohjustetaan negatiivisen luvun käsite ja laajennetaan lukualuetta negatiivisilla kokonaisluvuilla. Opitaan murtoluvun käsite ja harjoitellaan murtolukujen peruslaskutoimituksia eri tilanteissa. Kerto- ja jakolaskussa pitäydytään luonnollisella luvulla kertomisessa ja jakamisessa. Perehdytään desimaalilukuihin osana kymmenjärjestelmää ja harjoitellaan peruslaskutoimituksia desimaaliluvuilla. Perehdytään prosentin käsitteeseen. Pohjustetaan prosenttiluvun ja -arvon ymmärtämistä ja harjoitellaan niiden laskemista yksinkertaisissa tapauksissa. Hyödynnetään murtoluvun, desimaaliluvun ja prosentin välisiä yhteyksiä.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 4. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Syvennetään ja varmistetaan ymmärrystään kymmenjärjestelmästä
- Luokitellaan lukuja ja tutkitaan lukujen rakennetta, yhteyksiä ja jaollisuutta
- Harjoitellaan peruslaskutoimitusten päässälaskua
- Opitaan yhteen- ja vähennyslasku allekkain
- Kerrataan kertotaulut 1-10
- Harjoitellaan kertolaskua allekkain kaksinumeroisella kertojalla
- Harjoitellaan jakolasku sisältö- ja ositusjakotilanteissa
- Harjoitellaan lukuyksiköittäin jakamista
- Hyödynnetään laskutoimitusten ominaisuuksia ja niiden välisiä yhteyksiä
- Tutustutaan lukujen pyöristämiseen
- Käytetään kaikkia laskutoimituksia monipuolisesti eri tilanteissa hyödyntäen tarvittavia välineitä
- Opitaan murtolukujen yhteen- ja vähennyslaskuja samannimisillä luvuilla
- Harjoitellaan desimaalilukujen yhteen- ja vähennyslaskuja sekä päässä- ja allekkainlaskuja

T9 tukea oppilasta lukukäsitteen kehittymisessä positiivisiin rationaalilukuihin ja negatiivisiin kokonaislukuihin

- Oppilas osaa murtoluvun käsitteen sekä osaa laskea yhteen- ja vähennyslaskuja samannimisillä murtoluvuilla
- Oppilas hallitsee luonnollisten lukujen ominaisuudet ja osaa käyttää niitä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Lukukäsite	Oppilas osaa käyttää positiivisia rationaalilukuja ja negatiivisia kokonaislukuja.

S2 Luvut ja laskutoimitukset

Syvennetään ja varmennetaan oppilaiden ymmärrys kymmenjärjestelmästä. Käsitystä lukujen rakenteesta, yhteyksistä ja jaollisuudesta monipuolistetaan tutkimalla ja luokittelemalla lukuja.

Harjaannutetaan taitoa laskea peruslaskutoimituksia päässä. Harjoitellaan yhteen- ja vähennyslaskualgoritmeja sekä varmistetaan niiden osaaminen. Varmistetaan kertolaskun käsitteen ymmärtäminen ja opitaan kertotaulut 6-9. Varmistetaan kertotaulujen 1-10 osaaminen. Harjoitellaan kertolaskualgoritmia ja varmistetaan sen osaaminen. Opiskellaan jakolaskua sekä sisältö- että ositusjakotilanteissa. Harjoitellaan lukuyksiköittäin jakamista. Hyödynnetään laskutoimitusten ominaisuuksia ja niiden välisiä yhteyksiä.

Oppilaita ohjataan pyöristämään lukuja ja laskemaan likiarvoilla siten, että he oppivat arvioimaan tuloksen suuruusluokan. Kaikkia laskutoimituksia harjoitellaan monipuolisissa tilanteissa hyödyntäen tarvittavia välineitä.

Pohjustetaan negatiivisen luvun käsite ja laajennetaan lukualuetta negatiivisilla kokonaisluvuilla. Opitaan murtoluvun käsite ja harjoitellaan murtolukujen peruslaskutoimituksia eri tilanteissa. Kerto- ja jakolaskussa pitäydytään luonnollisella luvulla kertomisessa ja jakamisessa. Perehdytään desimaalilukuihin osana kymmenjärjestelmää ja harjoitellaan peruslaskutoimituksia desimaaliluvuilla. Perehdytään prosentin käsitteeseen. Pohjustetaan prosenttiluvun ja -arvon ymmärtämistä ja harjoitellaan niiden laskemista yksinkertaisissa tapauksissa. Hyödynnetään murtoluvun, desimaaliluvun ja prosentin välisiä yhteyksiä.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 4. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Syvennetään ja varmistetaan ymmärrystään kymmenjärjestelmästä
- Luokitellaan lukuja ja tutkitaan lukujen rakennetta, yhteyksiä ja jaollisuutta
- Harjoitellaan peruslaskutoimitusten päässälaskua
- Opitaan yhteen- ja vähennyslasku allekkain
- Kerrataan kertotaulut 1-10
- Harjoitellaan kertolaskua allekkain kaksinumeroisella kertojalla
- Harjoitellaan jakolasku sisältö- ja ositusjakotilanteissa
- Harjoitellaan lukuyksiköittäin jakamista
- Hyödynnetään laskutoimitusten ominaisuuksia ja niiden välisiä yhteyksiä
- Tutustutaan lukujen pyöristämiseen
- Käytetään kaikkia laskutoimituksia monipuolisesti eri tilanteissa hyödyntäen tarvittavia välineitä
- Opitaan murtolukujen yhteen- ja vähennyslaskuja samannimisillä luvuilla
- Harjoitellaan desimaalilukujen yhteen- ja vähennyslaskuja sekä päässä- ja allekkainlaskuja

T10 opastaa oppilasta saavuttamaan sujuva laskutaito päässä ja kirjallisesti hyödyntäen laskutoimitusten ominaisuuksia

- Oppilas laskee sujuvasti päässä ja kirjallisesti käsitellyllä lukualueella

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Laskutaidot ja peruslaskutoimitusten ominaisuuksien hyödyntäminen	Oppilas laskee melko sujuvasti päässä ja kirjallisesti.

S2 Luvut ja laskutoimitukset

Syvennetään ja varmennetaan oppilaiden ymmärrys kymmenjärjestelmästä. Käsitystä lukujen rakenteesta, yhteyksistä ja jaollisuudesta monipuolistetaan tutkimalla ja luokittelemalla lukuja.

Harjaannutetaan taitoa laskea peruslaskutoimituksia päässä. Harjoitellaan yhteen- ja vähennyslaskualgoritmeja sekä varmistetaan niiden osaaminen. Varmistetaan kertolaskun käsitteen ymmärtäminen ja opitaan kertotaulut 6-9. Varmistetaan kertotaulujen 1-10 osaaminen. Harjoitellaan kertolaskualgoritmia ja varmistetaan sen osaaminen. Opiskellaan jakolaskua sekä sisältö- että ositusjakotilanteissa. Harjoitellaan lukuyksiköittäin jakamista. Hyödynnetään laskutoimitusten ominaisuuksia ja niiden välisiä yhteyksiä.

Oppilaita ohjataan pyöristämään lukuja ja laskemaan likiarvoilla siten, että he oppivat arvioimaan tuloksen suuruusluokan. Kaikkia laskutoimituksia harjoitellaan monipuolisissa tilanteissa hyödyntäen tarvittavia välineitä.

Pohjustetaan negatiivisen luvun käsite ja laajennetaan lukualuetta negatiivisilla kokonaisluvuilla. Opitaan murtoluvun käsite ja harjoitellaan murtolukujen peruslaskutoimituksia eri tilanteissa. Kerto- ja jakolaskussa pitäydytään luonnollisella luvulla kertomisessa ja jakamisessa. Perehdytään desimaalilukuihin osana kymmenjärjestelmää ja harjoitellaan peruslaskutoimituksia desimaaliluvuilla. Perehdytään prosentin käsitteeseen. Pohjustetaan prosenttiluvun ja -arvon ymmärtämistä ja harjoitellaan niiden laskemista yksinkertaisissa tapauksissa. Hyödynnetään murtoluvun, desimaaliluvun ja prosentin välisiä yhteyksiä.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 4. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Syvennetään ja varmistetaan ymmärrystään kymmenjärjestelmästä
- Luokitellaan lukuja ja tutkitaan lukujen rakennetta, yhteyksiä ja jaollisuutta
- Harjoitellaan peruslaskutoimitusten päässälaskua
- Opitaan yhteen- ja vähennyslasku allekkain
- Kerrataan kertotaulut 1-10
- Harjoitellaan kertolaskua allekkain kaksinumeroisella kertojalla
- Harjoitellaan jakolasku sisältö- ja ositusjakotilanteissa
- Harjoitellaan lukuyksiköittäin jakamista
- Hyödynnetään laskutoimitusten ominaisuuksia ja niiden välisiä yhteyksiä
- Tutustutaan lukujen pyöristämiseen
- Käytetään kaikkia laskutoimituksia monipuolisesti eri tilanteissa hyödyntäen tarvittavia välineitä
- Opitaan murtolukujen yhteen- ja vähennyslaskuja samannimisillä luvuilla
- Harjoitellaan desimaalilukujen yhteen- ja vähennyslaskuja sekä päässä- ja allekkainlaskuja

T11 ohjata oppilasta havainnoimaan ja kuvailemaan kappaleiden ja kuvioiden geometrisia ominaisuuksia sekä tutustuttaa oppilas geometrisiin käsitteisiin

- Oppilas osaa luokitella ja tunnistaa kuvioita

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Geometrian käsitteet ja geometristen ominaisuuksien havainnointi	Oppilas osaa luokitella ja tunnistaa kappaleita ja kuvioita. Oppilas osaa käyttää mittakaavaa sekä tunnistaa suoran ja pisteen suhteen symmetrisiä kuvioita.

S4 Geometria ja mittaaminen

Rakennetaan, piirretään, tutkitaan ja luokitellaan kappaleita ja kuvioita. Luokitellaan kappaleet lieriöihin, kartioihin ja muihin kappaleisiin. Tutustutaan tarkemmin suorakulmaiseen särmiöön, ympyrälieriöön, ympyräpohjaiseen kartioon ja pyramidiin. Luokitellaan tasokuviot monikulmioihin ja muihin kuvioihin sekä tutkitaan niiden ominaisuuksia. Perehdytään tarkemmin kolmioihin,

nelikulmioihin ja ympyrään. Perehdytään pisteen, janan, suoran ja kulman käsitteisiin. Harjoitellaan kulmien piirtämistä, mittaamista ja luokittelemista.

Tarkastellaan symmetriaa suoran suhteen. Ohjataan oppilaita havaitsemaan myös kierto- ja siirtosymmetrioita ympäristössä esimerkiksi osana taidetta.

Käsitellään koordinaatistosta ensin ensimmäinen neljännes ja laajennetaan sitten kaikkiin neljänneksiin.

Tutustutaan mittakaavan käsitteeseen ja käytetään sitä suurennoksissa ja pienennöksissä. Ohjataan oppilaita hyödyntämään mittakaavaa kartan käytössä.

Harjoitellaan mittaamista ja kiinnitetään huomiota mittaustarkkuuteen, mittaustuloksen arviointiin ja mittauksen tarkistamiseen. Mitataan ja lasketaan erimuotoisten kuvioiden piirejä ja pinta-aloja sekä suorakulmaisten särmiöiden tilavuuksia. Ohjataan oppilaita ymmärtämään, miten mittayksikköjärjestelmä rakentuu. Harjoitellaan yksikönmuunnoksia yleisimmin käytetyillä mittayksiköillä.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 4. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Harjoitellaan tutkimaan, luokittelemaan ja piirtämään tasokuvioita
- Luokitellaan tasokuvioita monikulmioihin ja muihin kuvioihin
- Perehdytään pisteen, janan, suoran ja kulman käsitteisiin
- Tutustutaan koordinaatiston ensimmäiseen neljännekseen
- Vahvistetaan mittaamisen taitoatekemällä erilaisia mittauksia (pituus, massa, aika, tilavuus)

T12 ohjata oppilasta arvioimaan mittauskohteen suuruutta ja valitsemaan mittaamiseen sopivan välineen ja mittayksikön sekä pohtimaan mittaustuloksen järkevyyttä

- Oppilas osaa valita sopivan mittavälineen, mitata ja arvioida mittaustuloksen järkevyyttä
- Oppilas harjoittelee pinta-alojen ja tilavuuksien laskemista
- Oppilas hallitsee mittayksikkömuunnokset yleisimmin käytetyillä mittayksiköillä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Mittaaminen	Oppilas osaa valita sopivan mittavälineen, mitata ja arvioida mittaustuloksen järkevyyttä. Oppilas osaa laskea pinta-aloja ja tilavuuksia. Hän hallitsee yleisimmät mittayksikkömuunnokset.

S4 Geometria ja mittaaminen

Rakennetaan, piirretään, tutkitaan ja luokitellaan kappaleita ja kuvioita. Luokitellaan kappaleet lieriöihin, kartioihin ja muihin kappaleisiin. Tutustutaan tarkemmin suorakulmaiseen särmiöön, ympyrälieriöön, ympyräpohjaiseen kartioon ja pyramidiin. Luokitellaan tasokuviot monikulmioihin ja muihin kuvioihin sekä tutkitaan niiden ominaisuuksia. Perehdytään tarkemmin kolmioihin, nelikulmioihin ja ympyrään. Perehdytään pisteen, janan, suoran ja kulman käsitteisiin. Harjoitellaan kulmien piirtämistä, mittaamista ja luokittelemista.

Tarkastellaan symmetriaa suoran suhteen. Ohjataan oppilaita havaitsemaan myös kierto- ja siirtosymmetrioita ympäristössä esimerkiksi osana taidetta.

Käsitellään koordinaatistosta ensin ensimmäinen neljännes ja laajennetaan sitten kaikkiin neljänneksiin.

Tutustutaan mittakaavan käsitteeseen ja käytetään sitä suurennoksissa ja pienennöksissä. Ohjataan oppilaita hyödyntämään mittakaavaa kartan käytössä.

Harjoitellaan mittaamista ja kiinnitetään huomiota mittaustarkkuuteen, mittaustuloksen arviointiin ja mittauksen tarkistamiseen. Mitataan ja lasketaan erimuotoisten kuvioiden piirejä ja pinta-aloja sekä suorakulmaisten särmiöiden tilavuuksia. Ohjataan oppilaita ymmärtämään, miten mittayksikköjärjestelmä rakentuu. Harjoitellaan yksikönmuunnoksia yleisimmin käytetyillä mittayksiköillä.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 4. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Harjoitellaan tutkimaan, luokittelemaan ja piirtämään tasokuvioita
- Luokitellaan tasokuvioita monikulmioihin ja muihin kuvioihin
- Perehdytään pisteen, janan, suoran ja kulman käsitteisiin
- Tutustutaan koordinaatiston ensimmäiseen neljännekseen
- Vahvistetaan mittaamisen taitoatekemällä erilaisia mittauksia (pituus, massa, aika, tilavuus)

T13 ohjata oppilasta laatimaan ja tulkitsemaan taulukoita ja diagrammeja sekä käyttämään tilastollisia tunnuslukuja sekä tarjota kokemuksia todennäköisyydestä

- Oppilas osaa laatia taulukon annetuista aineistoista sekä tulkita taulukoita ja diagrammeja

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Taulukoiden ja diagrammien laatiminen ja tulkinta	Oppilas osaa laatia taulukon annetusta aineistosta sekä tulkita taulukoita ja diagrammeja. Oppilas osaa laskea keskiarvon ja määrittää tyyppiarvon.

S5 Tietojenkäsittely, tilastot ja todennäköisyys

Kehitetään oppilaiden taitoja kerätä tietoa järjestelmällisesti kiinnostavista aihepiireistä. Tallennetaan ja esitetään tietoa taulukoiden ja diagrammien avulla. Käsitellään tilastollisista tunnusluvuista suurin ja pienin arvo, keskiarvo ja tyyppiarvo.

Tutustutaan todennäköisyyteen arkitilanteiden perusteella päättelemällä, onko tapahtuma mahdoton, mahdollinen vai varma.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 4. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Harjoitellaan lukemaan tietoa taulukosta ja kuvaajista sekä esittämään tietoa yksinkertaisten pylväs- ja viivadiagrammien avulla

T14 innostaa oppilasta laatimaan toimintaohjeita tietokoneohjelmina graafisessa ohjelmointiympäristössä

- Oppilas harjoittelee antamaan käskyjä graafisessa ohjelmointiympäristössä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ohjelmointi graafisessa ohjelmointiympäristössä	Oppilas osaa ohjelmoida toimivan ohjelman graafisessa ohjelmointiympäristössä.

S1 Ajattelun taidot

Kehitetään oppilaiden taitoja löytää yhtäläisyyksiä, eroja ja säännönmukaisuuksia. Syvennetään taitoa vertailla, luokitella ja asettaa järjestykseen, etsiä vaihtoehtoja systemaattisesti, havaita syy- ja seuraussuhteita sekä yhteyksiä matematiikassa. Suunnitellaan ja toteutetaan ohjelmia graafisessa ohjelmointiympäristössä.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 4. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Kehitetään taitoa löytää yhtäläisyyksiä, eroja ja säännönmukaisuuksia
- Syvennetään taitoa vertailla, luokitella ja asettaa järjestykseen, etsiä vaihtoehtoja, havaita syy- ja seuraussuhteita sekä yhteyksiä matematiikassa
- Harjoitellaan käskyjen antamista graafisessa ohjelmointiympäristössä (esim ohjelmointipelit)

5

Vuosiluokan tavoitteet ja keskeiset sisällöt

T1 pitää yllä oppilaan innostusta ja kiinnostusta matematiikkaa kohtaan sekä tukea myönteistä minäkuvaa ja itseluottamusta

- Oppilas kehittää myönteistä minäkuvaa ja itseluottamusta matematiikan oppijana

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei vaikuta arvion tai arvosanan muodostamiseen. Oppilaita ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia

S1 Ajattelun taidot

Kehitetään oppilaiden taitoja löytää yhtäläisyyksiä, eroja ja säännönmukaisuuksia. Syvennetään taitoa vertailla, luokitella ja asettaa järjestykseen, etsiä vaihtoehtoja systemaattisesti, havaita syy- ja seuraussuhteita sekä yhteyksiä matematiikassa. Suunnitellaan ja toteutetaan ohjelmia graafisessa ohjelmointiympäristössä.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 5. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Kehitetään taitoa löytää yhtäläisyyksiä, eroja ja säännönmukaisuuksia
- Syvennetään taitoa vertailla, luokitella ja asettaa järjestykseen, etsiä vaihtoehtoja, havaita syy- ja seuraussuhteita sekä yhteyksiä matematiikassa
- Harjoitellaan käskyjen antamista graafisessa ohjelmointiympäristössä

S2 Luvut ja laskutoimitukset

Syvennetään ja varmennetaan oppilaiden ymmärrys kymmenjärjestelmästä. Käsitystä lukujen rakenteesta, yhteyksistä ja jaollisuudesta monipuolistetaan tutkimalla ja luokittelemalla lukuja.

Harjaannutetaan taitoa laskea peruslaskutoimituksia päässä. Harjoitellaan yhteen- ja vähennyslaskualgoritmeja sekä varmistetaan niiden osaaminen. Varmistetaan kertolaskun käsitteen ymmärtäminen ja opitaan kertotaulut 6-9. Varmistetaan kertotaulujen 1-10 osaaminen. Harjoitellaan kertolaskualgoritmia ja varmistetaan sen osaaminen. Opiskellaan jakolaskua sekä sisältö- että ositusjakotilanteissa. Harjoitellaan lukuyksiköittäin jakamista. Hyödynnetään laskutoimitusten ominaisuuksia ja niiden välisiä yhteyksiä.

Oppilaita ohjataan pyöristämään lukuja ja laskemaan likiarvoilla siten, että he oppivat arvioimaan tuloksen suuruusluokan. Kaikkia laskutoimituksia harjoitellaan monipuolisissa tilanteissa hyödyntäen tarvittavia välineitä.

Pohjustetaan negatiivisen luvun käsite ja laajennetaan lukualuetta negatiivisilla kokonaisluvuilla. Opitaan murtoluvun käsite ja harjoitellaan murtolukujen peruslaskutoimituksia eri tilanteissa. Kerto- ja jakolaskussa pitäydytään luonnollisella luvulla kertomisessa ja jakamisessa. Perehdytään desimaalilukuihin osana kymmenjärjestelmää ja harjoitellaan peruslaskutoimituksia desimaaliluvuilla. Perehdytään prosentin käsitteeseen. Pohjustetaan prosenttiluvun ja -arvon ymmärtämistä ja harjoitellaan niiden laskemista yksinkertaisissa tapauksissa. Hyödynnetään murtoluvun, desimaaliluvun ja prosentin välisiä yhteyksiä.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 5. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Syvennetään ja varmennetaan ymmärrystä kymmenjärjestelmästä
- Luokitellaan lukuja ja tutkitaan lukujen rakennetta, yhteyksiä ja jaollisuutta
- Harjoitellaan peruslaskutoimitusten päässälaskua
- Kerrataan yhteen- ja vähennyslaskut allekkain
- Kerrataan kertotaulut 1-10
- Opitaan allekkain kertolasku
- Opitaan jakolasku sisältö- ja ositusjakotilanteissa
- Opitaan lukuyksiköittäin jakaminen
- Hyödynnetään laskutoimitusten ominaisuuksia ja niiden välisiä yhteyksiä
- Opitaan pyöristämään lukuja, laskemaan likiarvoilla ja arvioimaan tuloksen suuruusluokkaa
- Käytetään kaikkia laskutoimituksia monipuolisesti eri tilanteissa hyödyntäen tarvittavia välineitä
- Tutustutaan negatiivisen luvun käsitteeseen ja laajennetaan ymmärrystä lukualueesta negatiivisilla kokonaisluvuilla
- Opitaan murtolukujen yhteen- ja vähennyslaskuja samannimisillä ja erinimisillä murtoluvuilla
- Opitaan murtolukujen kertomista ja jakamista luonnollisilla luvuilla
- Harjoitellaan desimaalilukujen kerto- ja jakolaskuja
- Tutustutaan prosentin käsitteeseen
- Harjoitellaan prosenttiluvun yhteyttä murto- ja desimaalilukuihin

S4 Geometria ja mittaaminen

Rakennetaan, piirretään, tutkitaan ja luokitellaan kappaleita ja kuvioita. Luokitellaan kappaleet lieriöihin, kartioihin ja muihin kappaleisiin. Tutustutaan tarkemmin suorakulmaiseen särmiöön, ympyrälieriöön, ympyräpohjaiseen kartioon ja pyramidiin. Luokitellaan tasokuviot monikulmioihin ja muihin kuvioihin sekä tutkitaan niiden ominaisuuksia. Perehdytään tarkemmin kolmioihin, nelikulmioihin ja ympyrään. Perehdytään pisteen, janan, suoran ja kulman käsitteisiin. Harjoitellaan kulmien piirtämistä, mittaamista ja luokittelemista.

Tarkastellaan symmetriaa suoran suhteen. Ohjataan oppilaita havaitsemaan myös kierto- ja siirtosymmetrioita ympäristössä esimerkiksi osana taidetta.

Käsitellään koordinaatistosta ensin ensimmäinen neljännes ja laajennetaan sitten kaikkiin neljänneksiin.

Tutustutaan mittakaavan käsitteeseen ja käytetään sitä suurennoksissa ja pienennöksissä. Ohjataan oppilaita hyödyntämään mittakaavaa kartan käytössä.

Harjoitellaan mittaamista ja kiinnitetään huomiota mittaustarkkuuteen, mittaustuloksen arviointiin ja mittauksen tarkistamiseen. Mitataan ja lasketaan erimuotoisten kuvioiden piirejä ja pinta-aloja sekä suorakulmaisten särmiöiden tilavuuksia. Ohjataan oppilaita ymmärtämään, miten mittayksikköjärjestelmä rakentuu. Harjoitellaan yksikönmuunnoksia yleisimmin käytetyillä mittayksiköillä.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 5. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Harjoitellaan tutkimaan, luokittelemaan ja piirtämään tasokuvioita
- Luokitellaan nelikulmioita ja kolmioita ja perehdytään niiden ominaisuuksiin
- Tutustutaan ympyrän ominaisuuksiin ja siihen liittyviin käsitteisiin
- Harjoitellaan kulmien piirtämistä, mittaamista ja luokittelemista
- Harjoitellaan mittaamista, mittaustuloksen arviointia sekä mittauksen tarkistamista
- Mitataan ja lasketaan suorakulmioiden ja kolmioiden piirejä ja pinta-aloja
- Tutustutaan mittayksikköjärjestelmän yleisimpiin etuliitteisiin ja niiden merkityksiin (milli-, sentti-, desi- ja kilo-)
- Harjoitellaan pituuden, massan, tilavuuden (litra) ja ajan mittayksikkömuunnoksia yleisimmin käytetyillä mittayksiköillä

S5 Tietojenkäsittely, tilastot ja todennäköisyys

Kehitetään oppilaiden taitoja kerätä tietoa järjestelmällisesti kiinnostavista aihepiireistä. Tallennetaan ja esitetään tietoa taulukoiden ja diagrammien avulla. Käsitellään tilastollisista tunnusluvuista suurin ja pienin arvo, keskiarvo ja tyyppiarvo.

Tutustutaan todennäköisyyteen arkitilanteiden perusteella päättelemällä, onko tapahtuma mahdoton, mahdollinen vai varma.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 5. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Opitaan lukemaan tietoa taulukosta ja kuvaajista sekä esittämään tietoa yksinkertaisten pylväs- ja viivadiagrammien avulla

T2 ohjata oppilasta havaitsemaan yhteyksiä oppimiensa asioiden välillä

- Oppilas tunnistaa ja antaa esimerkkejä oppimiensa asioiden välisistä yhteyksistä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Opittujen asioiden yhteydet	Oppilas tunnistaa ja antaa esimerkkejä oppimiensa asioiden välisistä yhteyksistä

S1 Ajattelun taidot

Kehitetään oppilaiden taitoja löytää yhtäläisyyksiä, eroja ja säännönmukaisuuksia. Syvennetään taitoa vertailla, luokitella ja asettaa järjestykseen, etsiä vaihtoehtoja systemaattisesti, havaita syy- ja seuraussuhteita sekä yhteyksiä matematiikassa. Suunnitellaan ja toteutetaan ohjelmia graafisessa ohjelmointiympäristössä.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 5. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Kehitetään taitoa löytää yhtäläisyyksiä, eroja ja säännönmukaisuuksia
- Syvennetään taitoa vertailla, luokitella ja asettaa järjestykseen, etsiä vaihtoehtoja, havaita syy- ja seuraussuhteita sekä yhteyksiä matematiikassa
- Harjoitellaan käskyjen antamista graafisessa ohjelmointiympäristössä

S2 Luvut ja laskutoimitukset

Syvennetään ja varmennetaan oppilaiden ymmärrys kymmenjärjestelmästä. Käsitystä lukujen rakenteesta, yhteyksistä ja jaollisuudesta monipuolistetaan tutkimalla ja luokittelemalla lukuja.

Harjaannutetaan taitoa laskea peruslaskutoimituksia päässä. Harjoitellaan yhteen- ja vähennyslaskualgoritmeja sekä varmistetaan niiden osaaminen. Varmistetaan kertolaskun käsitteen ymmärtäminen ja opitaan kertotaulut 6-9. Varmistetaan kertotaulujen 1-10 osaaminen. Harjoitellaan kertolaskualgoritmia ja varmistetaan sen osaaminen. Opiskellaan jakolaskua sekä sisältö- että ositusjakotilanteissa. Harjoitellaan lukuyksiköittäin jakamista. Hyödynnetään laskutoimitusten ominaisuuksia ja niiden välisiä yhteyksiä.

Oppilaita ohjataan pyöristämään lukuja ja laskemaan likiarvoilla siten, että he oppivat arvioimaan tuloksen suuruusluokan. Kaikkia laskutoimituksia harjoitellaan monipuolisissa tilanteissa hyödyntäen tarvittavia välineitä.

Pohjustetaan negatiivisen luvun käsite ja laajennetaan lukualuetta negatiivisilla kokonaisluvuilla. Opitaan murtoluvun käsite ja harjoitellaan murtolukujen peruslaskutoimituksia eri tilanteissa. Kerto- ja jakolaskussa pitäydytään luonnollisella luvulla kertomisessa ja jakamisessa. Perehdytään desimaalilukuihin osana kymmenjärjestelmää ja harjoitellaan peruslaskutoimituksia desimaaliluvuilla. Perehdytään prosentin käsitteeseen. Pohjustetaan prosenttiluvun ja -arvon ymmärtämistä ja harjoitellaan niiden laskemista yksinkertaisissa tapauksissa. Hyödynnetään murtoluvun, desimaaliluvun ja prosentin välisiä yhteyksiä.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 5. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Syvennetään ja varmennetaan ymmärrystä kymmenjärjestelmästä
- Luokitellaan lukuja ja tutkitaan lukujen rakennetta, yhteyksiä ja jaollisuutta
- Harjoitellaan peruslaskutoimitusten päässälaskua
- Kerrataan yhteen- ja vähennyslaskut allekkain
- Kerrataan kertotaulut 1-10
- Opitaan allekkain kertolasku
- Opitaan jakolasku sisältö- ja ositusjakotilanteissa
- Opitaan lukuyksiköittäin jakaminen
- Hyödynnetään laskutoimitusten ominaisuuksia ja niiden välisiä yhteyksiä
- Opitaan pyöristämään lukuja, laskemaan likiarvoilla ja arvioimaan tuloksen suuruusluokkaa
- Käytetään kaikkia laskutoimituksia monipuolisesti eri tilanteissa hyödyntäen tarvittavia välineitä
- Tutustutaan negatiivisen luvun käsitteeseen ja laajennetaan ymmärrystä lukualueesta negatiivisilla kokonaisluvuilla

- Opitaan murtolukujen yhteen- ja vähennyslaskuja samannimisillä ja erinimisillä murtoluvuilla
- Opitaan murtolukujen kertomista ja jakamista luonnollisilla luvuilla
- Harjoitellaan desimaalilukujen kerto- ja jakolaskuja
- Tutustutaan prosentin käsitteeseen
- Harjoitellaan prosenttiluvun yhteyttä murto- ja desimaalilukuihin

S4 Geometria ja mittaaminen

Rakennetaan, piirretään, tutkitaan ja luokitellaan kappaleita ja kuvioita. Luokitellaan kappaleet lieriöihin, kartioihin ja muihin kappaleisiin. Tutustutaan tarkemmin suorakulmaiseen särmiöön, ympyrälieriöön, ympyräpohjaiseen kartioon ja pyramidiin. Luokitellaan tasokuviot monikulmioihin ja muihin kuvioihin sekä tutkitaan niiden ominaisuuksia. Perehdytään tarkemmin kolmioihin, nelikulmioihin ja ympyrään. Perehdytään pisteen, janan, suoran ja kulman käsitteisiin. Harjoitellaan kulmien piirtämistä, mittaamista ja luokittelemista.

Tarkastellaan symmetriaa suoran suhteen. Ohjataan oppilaita havaitsemaan myös kierto- ja siirtosymmetrioita ympäristössä esimerkiksi osana taidetta.

Käsitellään koordinaatistosta ensin ensimmäinen neljännes ja laajennetaan sitten kaikkiin neljänneksiin.

Tutustutaan mittakaavan käsitteeseen ja käytetään sitä suurennoksissa ja pienennöksissä. Ohjataan oppilaita hyödyntämään mittakaavaa kartan käytössä.

Harjoitellaan mittaamista ja kiinnitetään huomiota mittaustarkkuuteen, mittaustuloksen arviointiin ja mittauksen tarkistamiseen. Mitataan ja lasketaan erimuotoisten kuvioiden piirejä ja pinta-aloja sekä suorakulmaisten särmiöiden tilavuuksia. Ohjataan oppilaita ymmärtämään, miten mittayksikköjärjestelmä rakentuu. Harjoitellaan yksikönmuunnoksia yleisimmin käytetyillä mittayksiköillä.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 5. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Harjoitellaan tutkimaan, luokittelemaan ja piirtämään tasokuvioita
- Luokitellaan nelikulmioita ja kolmioita ja perehdytään niiden ominaisuuksiin
- Tutustutaan ympyrän ominaisuuksiin ja siihen liittyviin käsitteisiin
- Harjoitellaan kulmien piirtämistä, mittaamista ja luokittelemista
- Harjoitellaan mittaamista, mittaustuloksen arviointia sekä mittauksen tarkistamista
- Mitataan ja lasketaan suorakulmioiden ja kolmioiden piirejä ja pinta-aloja
- Tutustutaan mittayksikköjärjestelmän yleisimpiin etuliitteisiin ja niiden merkityksiin (milli-, sentti-, desi- ja kilo-)
- Harjoitellaan pituuden, massan, tilavuuden (litra) ja ajan mittayksikkömuunnoksia yleisimmin käytetyillä mittayksiköillä

S5 Tietojenkäsittely, tilastot ja todennäköisyys

Kehitetään oppilaiden taitoja kerätä tietoa järjestelmällisesti kiinnostavista aihepiireistä. Tallennetaan ja esitetään tietoa taulukoiden ja diagrammien avulla. Käsitellään tilastollisista tunnusluvuista suurin ja pienin arvo, keskiarvo ja tyyppiarvo.

Tutustutaan todennäköisyyteen arkitilanteiden perusteella päättelemällä, onko tapahtuma mahdoton, mahdollinen vai varma.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 5. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Opitaan lukemaan tietoa taulukosta ja kuvaajista sekä esittämään tietoa yksinkertaisten pylväs- ja viivadiagrammien avulla

T3 ohjata oppilasta kehittämään taitoaan esittää kysymyksiä ja tehdä perusteltuja päätelmiä havaintojensa pohjalta

- Oppilas kehittää taitoaan esittää matematiikan kannalta mielekkäitä kysymyksiä ja tehdä perusteltuja päätelmiä havaintojensa pohjalta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kysymysten esittäminen ja päättelytaidot	Oppilas osaa esittää matematiikan kannalta mielekkäitä kysymyksiä ja päätelmiä.

S1 Ajattelun taidot

Kehitetään oppilaiden taitoja löytää yhtäläisyyksiä, eroja ja säännönmukaisuuksia. Syvennetään taitoa vertailla, luokitella ja asettaa järjestykseen, etsiä vaihtoehtoja systemaattisesti, havaita syy- ja seuraussuhteita sekä yhteyksiä matematiikassa. Suunnitellaan ja toteutetaan ohjelmia graafisessa ohjelmointiympäristössä.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 5. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Kehitetään taitoa löytää yhtäläisyyksiä, eroja ja säännönmukaisuuksia
- Syvennetään taitoa vertailla, luokitella ja asettaa järjestykseen, etsiä vaihtoehtoja, havaita syy- ja seuraussuhteita sekä yhteyksiä matematiikassa
- Harjoitellaan käskyjen antamista graafisessa ohjelmointiympäristössä

S2 Luvut ja laskutoimitukset

Syvennetään ja varmennetaan oppilaiden ymmärrys kymmenjärjestelmästä. Käsitystä lukujen rakenteesta, yhteyksistä ja jaollisuudesta monipuolistetaan tutkimalla ja luokittelemalla lukuja.

Harjaannutetaan taitoa laskea peruslaskutoimituksia päässä. Harjoitellaan yhteen- ja vähennyslaskualgoritmeja sekä varmistetaan niiden osaaminen. Varmistetaan kertolaskun käsitteen ymmärtäminen ja opitaan kertotaulut 6-9. Varmistetaan kertotaulujen 1-10 osaaminen. Harjoitellaan kertolaskualgoritmia ja varmistetaan sen osaaminen. Opiskellaan jakolaskua sekä sisältö- että ositusjakotilanteissa. Harjoitellaan lukuyksiköittäin jakamista. Hyödynnetään laskutoimitusten ominaisuuksia ja niiden välisiä yhteyksiä.

Oppilaita ohjataan pyöristämään lukuja ja laskemaan likiarvoilla siten, että he oppivat arvioimaan tuloksen suuruusluokan. Kaikkia laskutoimituksia harjoitellaan monipuolisissa tilanteissa hyödyntäen tarvittavia välineitä.

Pohjustetaan negatiivisen luvun käsite ja laajennetaan lukualuetta negatiivisilla kokonaisluvuilla. Opitaan murtoluvun käsite ja harjoitellaan murtolukujen peruslaskutoimituksia eri tilanteissa. Kerto- ja jakolaskussa pitäydytään luonnollisella luvulla kertomisessa ja jakamisessa. Perehdytään desimaalilukuihin osana kymmenjärjestelmää ja harjoitellaan peruslaskutoimituksia desimaaliluvuilla. Perehdytään prosentin käsitteeseen. Pohjustetaan prosenttiluvun ja -arvon ymmärtämistä ja harjoitellaan niiden laskemista yksinkertaisissa tapauksissa. Hyödynnetään murtoluvun, desimaaliluvun ja prosentin välisiä yhteyksiä.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 5. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Syvennetään ja varmennetaan ymmärrystä kymmenjärjestelmästä
- Luokitellaan lukuja ja tutkitaan lukujen rakennetta, yhteyksiä ja jaollisuutta
- Harjoitellaan peruslaskutoimitusten päässälaskua
- Kerrataan yhteen- ja vähennyslaskut allekkain
- Kerrataan kertotaulut 1-10
- Opitaan allekkain kertolasku
- Opitaan jakolasku sisältö- ja ositusjakotilanteissa
- Opitaan lukuyksiköittäin jakaminen
- Hyödynnetään laskutoimitusten ominaisuuksia ja niiden välisiä yhteyksiä
- Opitaan pyöristämään lukuja, laskemaan likiarvoilla ja arvioimaan tuloksen suuruusluokkaa
- Käytetään kaikkia laskutoimituksia monipuolisesti eri tilanteissa hyödyntäen tarvittavia välineitä
- Tutustutaan negatiivisen luvun käsitteeseen ja laajennetaan ymmärrystä lukualueesta negatiivisilla kokonaisluvuilla
- Opitaan murtolukujen yhteen- ja vähennyslaskuja samannimisillä ja erinimisillä murtoluvuilla
- Opitaan murtolukujen kertomista ja jakamista luonnollisilla luvuilla
- Harjoitellaan desimaalilukujen kerto- ja jakolaskuja
- Tutustutaan prosentin käsitteeseen
- Harjoitellaan prosenttiluvun yhteyttä murto- ja desimaalilukuihin

S4 Geometria ja mittaaminen

Rakennetaan, piirretään, tutkitaan ja luokitellaan kappaleita ja kuvioita. Luokitellaan kappaleet lieriöihin, kartioihin ja muihin kappaleisiin. Tutustutaan tarkemmin suorakulmaiseen särmiöön, ympyrälieriöön, ympyräpohjaiseen kartioon ja pyramidiin. Luokitellaan tasokuviot monikulmioihin ja muihin kuvioihin sekä tutkitaan niiden ominaisuuksia. Perehdytään tarkemmin kolmioihin, nelikulmioihin ja ympyrään. Perehdytään pisteen, janan, suoran ja kulman käsitteisiin. Harjoitellaan kulmien piirtämistä, mittaamista ja luokittelemista.

Tarkastellaan symmetriaa suoran suhteen. Ohjataan oppilaita havaitsemaan myös kierto- ja siirtosymmetrioita ympäristössä esimerkiksi osana taidetta.

Käsitellään koordinaatistosta ensin ensimmäinen neljännes ja laajennetaan sitten kaikkiin neljänneksiin.

Tutustutaan mittakaavan käsitteeseen ja käytetään sitä suurennoksissa ja pienennöksissä. Ohjataan oppilaita hyödyntämään mittakaavaa kartan käytössä.

Harjoitellaan mittaamista ja kiinnitetään huomiota mittaustarkkuuteen, mittaustuloksen arviointiin ja mittauksen tarkistamiseen. Mitataan ja lasketaan erimuotoisten kuvioiden piirejä ja pinta-aloja sekä suorakulmaisten särmiöiden tilavuuksia. Ohjataan oppilaita ymmärtämään, miten mittayksikköjärjestelmä rakentuu. Harjoitellaan yksikönmuunnoksia yleisimmin käytetyillä mittayksiköillä.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 5. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Harjoitellaan tutkimaan, luokittelemaan ja piirtämään tasokuvioita
- Luokitellaan nelikulmioita ja kolmioita ja perehdytään niiden ominaisuuksiin
- Tutustutaan ympyrän ominaisuuksiin ja siihen liittyviin käsitteisiin
- Harjoitellaan kulmien piirtämistä, mittaamista ja luokittelemista
- Harjoitellaan mittaamista, mittaustuloksen arviointia sekä mittauksen tarkistamista
- Mitataan ja lasketaan suorakulmioiden ja kolmioiden piirejä ja pinta-aloja

- Tutustutaan mittayksikköjärjestelmän yleisimpiin etuliitteisiin ja niiden merkityksiin (milli-, sentti-, desi- ja kilo-)
- Harjoitellaan pituuden, massan, tilavuuden (litra) ja ajan mittayksikkömuunnoksia yleisimmin käytetyillä mittayksiköillä

S5 Tietojenkäsittely, tilastot ja todennäköisyys

Kehitetään oppilaiden taitoja kerätä tietoa järjestelmällisesti kiinnostavista aihepiireistä. Tallennetaan ja esitetään tietoa taulukoiden ja diagrammien avulla. Käsitellään tilastollisista tunnusluvuista suurin ja pienin arvo, keskiarvo ja tyyppiarvo.

Tutustutaan todennäköisyyteen arkitilanteiden perusteella päättelemällä, onko tapahtuma mahdoton, mahdollinen vai varma.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 5. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Opitaan lukemaan tietoa taulukosta ja kuvaajista sekä esittämään tietoa yksinkertaisten pylväs- ja viivadiagrammien avulla

T4 kannustaa oppilasta esittämään päättelyään ja ratkaisujaan muille konkreettisin välinein, piirroksin, suullisesti ja kirjallisesti myös tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen

- Oppilas esittää ratkaisujaan ja päätelmiään eri tavoin, esimerkiksi konkreettisin välinein, piirroksin, suullisesti ja kirjallisesti myös tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ratkaisujen ja päätelmien esittäminen	Oppilas esittää ratkaisujaan ja päätelmiään eri tavoin.

S1 Ajattelun taidot

Kehitetään oppilaiden taitoja löytää yhtäläisyyksiä, eroja ja säännönmukaisuuksia. Syvennetään taitoa vertailla, luokitella ja asettaa järjestykseen, etsiä vaihtoehtoja systemaattisesti, havaita syy- ja seuraussuhteita sekä yhteyksiä matematiikassa. Suunnitellaan ja toteutetaan ohjelmia graafisessa ohjelmointiympäristössä.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 5. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Kehitetään taitoa löytää yhtäläisyyksiä, eroja ja säännönmukaisuuksia
- Syvennetään taitoa vertailla, luokitella ja asettaa järjestykseen, etsiä vaihtoehtoja, havaita syy- ja seuraussuhteita sekä yhteyksiä matematiikassa
- Harjoitellaan käskyjen antamista graafisessa ohjelmointiympäristössä

S2 Luvut ja laskutoimitukset

Syvennetään ja varmennetaan oppilaiden ymmärrys kymmenjärjestelmästä. Käsitystä lukujen rakenteesta, yhteyksistä ja jaollisuudesta monipuolistetaan tutkimalla ja luokittelemalla lukuja.

Harjaannutetaan taitoa laskea peruslaskutoimituksia päässä. Harjoitellaan yhteen- ja vähennyslaskualgoritmeja sekä varmistetaan niiden osaaminen. Varmistetaan kertolaskun

käsitteen ymmärtäminen ja opitaan kertotaulut 6-9. Varmistetaan kertotaulujen 1-10 osaaminen. Harjoitellaan kertolaskualgoritmia ja varmistetaan sen osaaminen. Opiskellaan jakolaskua sekä sisältö- että ositusjakotilanteissa. Harjoitellaan lukuyksiköittäin jakamista. Hyödynnetään laskutoimitusten ominaisuuksia ja niiden välisiä yhteyksiä.

Oppilaita ohjataan pyöristämään lukuja ja laskemaan likiarvoilla siten, että he oppivat arvioimaan tuloksen suuruusluokan. Kaikkia laskutoimituksia harjoitellaan monipuolisissa tilanteissa hyödyntäen tarvittavia välineitä.

Pohjustetaan negatiivisen luvun käsite ja laajennetaan lukualuetta negatiivisilla kokonaisluvuilla. Opitaan murtoluvun käsite ja harjoitellaan murtolukujen peruslaskutoimituksia eri tilanteissa. Kerto- ja jakolaskussa pitäydytään luonnollisella luvulla kertomisessa ja jakamisessa. Perehdytään desimaalilukuihin osana kymmenjärjestelmää ja harjoitellaan peruslaskutoimituksia desimaaliluvuilla. Perehdytään prosentin käsitteeseen. Pohjustetaan prosenttiluvun ja -arvon ymmärtämistä ja harjoitellaan niiden laskemista yksinkertaisissa tapauksissa. Hyödynnetään murtoluvun, desimaaliluvun ja prosentin välisiä yhteyksiä.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 5. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Syvennetään ja varmennetaan ymmärrystä kymmenjärjestelmästä
- Luokitellaan lukuja ja tutkitaan lukujen rakennetta, yhteyksiä ja jaollisuutta
- Harjoitellaan peruslaskutoimitusten päässälaskua
- Kerrataan yhteen- ja vähennyslaskut allekkain
- Kerrataan kertotaulut 1-10
- Opitaan allekkain kertolasku
- Opitaan jakolasku sisältö- ja ositusjakotilanteissa
- Opitaan lukuyksiköittäin jakaminen
- Hyödynnetään laskutoimitusten ominaisuuksia ja niiden välisiä yhteyksiä
- Opitaan pyöristämään lukuja, laskemaan likiarvoilla ja arvioimaan tuloksen suuruusluokkaa
- Käytetään kaikkia laskutoimituksia monipuolisesti eri tilanteissa hyödyntäen tarvittavia välineitä
- Tutustutaan negatiivisen luvun käsitteeseen ja laajennetaan ymmärrystä lukualueesta negatiivisilla kokonaisluvuilla
- Opitaan murtolukujen yhteen- ja vähennyslaskuja samannimisillä ja erinimisillä murtoluvuilla
- Opitaan murtolukujen kertomista ja jakamista luonnollisilla luvuilla
- Harjoitellaan desimaalilukujen kerto- ja jakolaskuja
- Tutustutaan prosentin käsitteeseen
- Harjoitellaan prosenttiluvun yhteyttä murto- ja desimaalilukuihin

S4 Geometria ja mittaaminen

Rakennetaan, piirretään, tutkitaan ja luokitellaan kappaleita ja kuvioita. Luokitellaan kappaleet lieriöihin, kartioihin ja muihin kappaleisiin. Tutustutaan tarkemmin suorakulmaiseen särmiöön, ympyrälieriöön, ympyräpohjaiseen kartioon ja pyramidiin. Luokitellaan tasokuviot monikulmioihin ja muihin kuvioihin sekä tutkitaan niiden ominaisuuksia. Perehdytään tarkemmin kolmioihin, nelikulmioihin ja ympyrään. Perehdytään pisteen, janan, suoran ja kulman käsitteisiin. Harjoitellaan kulmien piirtämistä, mittaamista ja luokittelemista.

Tarkastellaan symmetriaa suoran suhteen. Ohjataan oppilaita havaitsemaan myös kierto- ja siirtosymmetrioita ympäristössä esimerkiksi osana taidetta.

Käsitellään koordinaatistosta ensin ensimmäinen neljännes ja laajennetaan sitten kaikkiin neljänneksiin.

Tutustutaan mittakaavan käsitteeseen ja käytetään sitä suurennoksissa ja pienennöksissä. Ohjataan oppilaita hyödyntämään mittakaavaa kartan käytössä.

Harjoitellaan mittaamista ja kiinnitetään huomiota mittaustarkkuuteen, mittaustuloksen arviointiin ja mittauksen tarkistamiseen. Mitataan ja lasketaan erimuotoisten kuvioiden piirejä ja pinta-aloja sekä suorakulmaisten särmiöiden tilavuuksia. Ohjataan oppilaita ymmärtämään, miten mittayksikköjärjestelmä rakentuu. Harjoitellaan yksikönmuunnoksia yleisimmin käytetyillä mittayksiköillä.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 5. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Harjoitellaan tutkimaan, luokittelemaan ja piirtämään tasokuvioita
- Luokitellaan nelikulmioita ja kolmioita ja perehdytään niiden ominaisuuksiin
- Tutustutaan ympyrän ominaisuuksiin ja siihen liittyviin käsitteisiin
- Harjoitellaan kulmien piirtämistä, mittaamista ja luokittelemista
- Harjoitellaan mittaamista, mittaustuloksen arviointia sekä mittauksen tarkistamista
- Mitataan ja lasketaan suorakulmioiden ja kolmioiden piirejä ja pinta-aloja
- Tutustutaan mittayksikköjärjestelmän yleisimpiin etuliitteisiin ja niiden merkityksiin (milli-, sentti-, desi- ja kilo-)
- Harjoitellaan pituuden, massan, tilavuuden (litra) ja ajan mittayksikkömuunnoksia yleisimmin käytetyillä mittayksiköillä

S5 Tietojenkäsittely, tilastot ja todennäköisyys

Kehitetään oppilaiden taitoja kerätä tietoa järjestelmällisesti kiinnostavista aihepiireistä. Tallennetaan ja esitetään tietoa taulukoiden ja diagrammien avulla. Käsitellään tilastollisista tunnusluvuista suurin ja pienin arvo, keskiarvo ja tyyppiarvo.

Tutustutaan todennäköisyyteen arkitilanteiden perusteella päättelemällä, onko tapahtuma mahdoton, mahdollinen vai varma.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 5. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Opitaan lukemaan tietoa taulukosta ja kuvaajista sekä esittämään tietoa yksinkertaisten pylväs- ja viivadiagrammien avulla

T5 ohjata ja tukea oppilasta ongelmanratkaisutaitojen kehittämisessä

- Oppilas osaa käyttää ongelmanratkaisussaan erilaisia strategioita

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ongelmaratkaisutaidot	Oppilas käyttää ongelmanratkaisussaan erilaisia strategioita.

S1 Ajattelun taidot

Kehitetään oppilaiden taitoja löytää yhtäläisyyksiä, eroja ja säännönmukaisuuksia. Syvennetään taitoa vertailla, luokitella ja asettaa järjestykseen, etsiä vaihtoehtoja systemaattisesti, havaita syy- ja seuraussuhteita sekä yhteyksiä matematiikassa. Suunnitellaan ja toteutetaan ohjelmia graafisessa ohjelmointiympäristössä.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 5. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Kehitetään taitoa löytää yhtäläisyyksiä, eroja ja säännönmukaisuuksia
- Syvennetään taitoa vertailla, luokitella ja asettaa järjestykseen, etsiä vaihtoehtoja, havaita syy- ja seuraussuhteita sekä yhteyksiä matematiikassa
- Harjoitellaan käskyjen antamista graafisessa ohjelmointiympäristössä

S2 Luvut ja laskutoimitukset

Syvennetään ja varmennetaan oppilaiden ymmärrys kymmenjärjestelmästä. Käsitystä lukujen rakenteesta, yhteyksistä ja jaollisuudesta monipuolistetaan tutkimalla ja luokittelemalla lukuja.

Harjaannutetaan taitoa laskea peruslaskutoimituksia päässä. Harjoitellaan yhteen- ja vähennyslaskualgoritmeja sekä varmistetaan niiden osaaminen. Varmistetaan kertolaskun käsitteen ymmärtäminen ja opitaan kertotaulut 6-9. Varmistetaan kertotaulujen 1-10 osaaminen. Harjoitellaan kertolaskualgoritmia ja varmistetaan sen osaaminen. Opiskellaan jakolaskua sekä sisältö- että ositusjakotilanteissa. Harjoitellaan lukuyksiköittäin jakamista. Hyödynnetään laskutoimitusten ominaisuuksia ja niiden välisiä yhteyksiä.

Oppilaita ohjataan pyöristämään lukuja ja laskemaan likiarvoilla siten, että he oppivat arvioimaan tuloksen suuruusluokan. Kaikkia laskutoimituksia harjoitellaan monipuolisissa tilanteissa hyödyntäen tarvittavia välineitä.

Pohjustetaan negatiivisen luvun käsite ja laajennetaan lukualuetta negatiivisilla kokonaisluvuilla. Opitaan murtoluvun käsite ja harjoitellaan murtolukujen peruslaskutoimituksia eri tilanteissa. Kerto- ja jakolaskussa pitäydytään luonnollisella luvulla kertomisessa ja jakamisessa. Perehdytään desimaalilukuihin osana kymmenjärjestelmää ja harjoitellaan peruslaskutoimituksia desimaaliluvuilla. Perehdytään prosentin käsitteeseen. Pohjustetaan prosenttiluvun ja -arvon ymmärtämistä ja harjoitellaan niiden laskemista yksinkertaisissa tapauksissa. Hyödynnetään murtoluvun, desimaaliluvun ja prosentin välisiä yhteyksiä.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 5. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Syvennetään ja varmennetaan ymmärrystä kymmenjärjestelmästä
- Luokitellaan lukuja ja tutkitaan lukujen rakennetta, yhteyksiä ja jaollisuutta
- Harjoitellaan peruslaskutoimitusten päässälaskua
- Kerrataan yhteen- ja vähennyslaskut allekkain
- Kerrataan kertotaulut 1-10
- Opitaan allekkain kertolasku
- Opitaan jakolasku sisältö- ja ositusjakotilanteissa
- Opitaan lukuyksiköittäin jakaminen
- Hyödynnetään laskutoimitusten ominaisuuksia ja niiden välisiä yhteyksiä
- Opitaan pyöristämään lukuja, laskemaan likiarvoilla ja arvioimaan tuloksen suuruusluokkaa
- Käytetään kaikkia laskutoimituksia monipuolisesti eri tilanteissa hyödyntäen tarvittavia välineitä
- Tutustutaan negatiivisen luvun käsitteeseen ja laajennetaan ymmärrystä lukualueesta negatiivisilla kokonaisluvuilla
- Opitaan murtolukujen yhteen- ja vähennyslaskuja samannimisillä ja erinimisillä murtoluvuilla
- Opitaan murtolukujen kertomista ja jakamista luonnollisilla luvuilla
- Harjoitellaan desimaalilukujen kerto- ja jakolaskuja
- Tutustutaan prosentin käsitteeseen
- Harjoitellaan prosenttiluvun yhteyttä murto- ja desimaalilukuihin

S4 Geometria ja mittaaminen

Rakennetaan, piirretään, tutkitaan ja luokitellaan kappaleita ja kuvioita. Luokitellaan kappaleet lieriöihin, kartioihin ja muihin kappaleisiin. Tutustutaan tarkemmin suorakulmaiseen särmiöön, ympyrälieriöön, ympyräpohjaiseen kartioon ja pyramidiin. Luokitellaan tasokuviot monikulmioihin ja muihin kuvioihin sekä tutkitaan niiden ominaisuuksia. Perehdytään tarkemmin kolmioihin, nelikulmioihin ja ympyrään. Perehdytään pisteen, janan, suoran ja kulman käsitteisiin. Harjoitellaan kulmien piirtämistä, mittaamista ja luokittelemista.

Tarkastellaan symmetriaa suoran suhteen. Ohjataan oppilaita havaitsemaan myös kierto- ja siirtosymmetrioita ympäristössä esimerkiksi osana taidetta.

Käsitellään koordinaatistosta ensin ensimmäinen neljännes ja laajennetaan sitten kaikkiin neljänneksiin.

Tutustutaan mittakaavan käsitteeseen ja käytetään sitä suurennoksissa ja pienennöksissä. Ohjataan oppilaita hyödyntämään mittakaavaa kartan käytössä.

Harjoitellaan mittaamista ja kiinnitetään huomiota mittaustarkkuuteen, mittaustuloksen arviointiin ja mittauksen tarkistamiseen. Mitataan ja lasketaan erimuotoisten kuvioiden piirejä ja pinta-aloja sekä suorakulmaisten särmiöiden tilavuuksia. Ohjataan oppilaita ymmärtämään, miten mittayksikköjärjestelmä rakentuu. Harjoitellaan yksikönmuunnoksia yleisimmin käytetyillä mittayksiköillä.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 5. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Harjoitellaan tutkimaan, luokittelemaan ja piirtämään tasokuvioita
- Luokitellaan nelikulmioita ja kolmioita ja perehdytään niiden ominaisuuksiin
- Tutustutaan ympyrän ominaisuuksiin ja siihen liittyviin käsitteisiin
- Harjoitellaan kulmien piirtämistä, mittaamista ja luokittelemista
- Harjoitellaan mittaamista, mittaustuloksen arviointia sekä mittauksen tarkistamista
- Mitataan ja lasketaan suorakulmioiden ja kolmioiden piirejä ja pinta-aloja
- Tutustutaan mittayksikköjärjestelmän yleisimpiin etuliitteisiin ja niiden merkityksiin (milli-, sentti-, desi- ja kilo-)
- Harjoitellaan pituuden, massan, tilavuuden (litra) ja ajan mittayksikkömuunnoksia yleisimmin käytetyillä mittayksiköillä

S5 Tietojenkäsittely, tilastot ja todennäköisyys

Kehitetään oppilaiden taitoja kerätä tietoa järjestelmällisesti kiinnostavista aihepiireistä. Tallennetaan ja esitetään tietoa taulukoiden ja diagrammien avulla. Käsitellään tilastollisista tunnusluvuista suurin ja pienin arvo, keskiarvo ja tyyppiarvo.

Tutustutaan todennäköisyyteen arkitilanteiden perusteella päättelemällä, onko tapahtuma mahdoton, mahdollinen vai varma.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 5. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Opitaan lukemaan tietoa taulukosta ja kuvaajista sekä esittämään tietoa yksinkertaisten pylväs- ja viivadiagrammien avulla

T6 ohjata oppilasta kehittämään taitoaan arvioida ratkaisun järkevyyttä ja tuloksen mielekkyyttä

- Oppilas osaa arvioida ratkaisun järkevyyttä ja tuloksen mielekkyyttä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Taito arvioida ratkaisua	Oppilas osaa pääsääntöisesti arvioida ratkaisun järkevyyttä ja tuloksen mielekkyyttä.

S1 Ajattelun taidot

Kehitetään oppilaiden taitoja löytää yhtäläisyyksiä, eroja ja säännönmukaisuuksia. Syvennetään taitoa vertailla, luokitella ja asettaa järjestykseen, etsiä vaihtoehtoja systemaattisesti, havaita syy- ja seuraussuhteita sekä yhteyksiä matematiikassa. Suunnitellaan ja toteutetaan ohjelmia graafisessa ohjelmointiympäristössä.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 5. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Kehitetään taitoa löytää yhtäläisyyksiä, eroja ja säännönmukaisuuksia
- Syvennetään taitoa vertailla, luokitella ja asettaa järjestykseen, etsiä vaihtoehtoja, havaita syy- ja seuraussuhteita sekä yhteyksiä matematiikassa
- Harjoitellaan käskyjen antamista graafisessa ohjelmointiympäristössä

S2 Luvut ja laskutoimitukset

Syvennetään ja varmennetaan oppilaiden ymmärrys kymmenjärjestelmästä. Käsitystä lukujen rakenteesta, yhteyksistä ja jaollisuudesta monipuolistetaan tutkimalla ja luokittelemalla lukuja.

Harjaannutetaan taitoa laskea peruslaskutoimituksia päässä. Harjoitellaan yhteen- ja vähennyslaskualgoritmeja sekä varmistetaan niiden osaaminen. Varmistetaan kertolaskun käsitteen ymmärtäminen ja opitaan kertotaulut 6-9. Varmistetaan kertotaulujen 1-10 osaaminen. Harjoitellaan kertolaskualgoritmia ja varmistetaan sen osaaminen. Opiskellaan jakolaskua sekä sisältö- että ositusjakotilanteissa. Harjoitellaan lukuyksiköittäin jakamista. Hyödynnetään laskutoimitusten ominaisuuksia ja niiden välisiä yhteyksiä.

Oppilaita ohjataan pyöristämään lukuja ja laskemaan likiarvoilla siten, että he oppivat arvioimaan tuloksen suuruusluokan. Kaikkia laskutoimituksia harjoitellaan monipuolisissa tilanteissa hyödyntäen tarvittavia välineitä.

Pohjustetaan negatiivisen luvun käsite ja laajennetaan lukualuetta negatiivisilla kokonaisluvuilla. Opitaan murtoluvun käsite ja harjoitellaan murtolukujen peruslaskutoimituksia eri tilanteissa. Kerto- ja jakolaskussa pitäydytään luonnollisella luvulla kertomisessa ja jakamisessa. Perehdytään desimaalilukuihin osana kymmenjärjestelmää ja harjoitellaan peruslaskutoimituksia desimaaliluvuilla. Perehdytään prosentin käsitteeseen. Pohjustetaan prosenttiluvun ja -arvon ymmärtämistä ja harjoitellaan niiden laskemista yksinkertaisissa tapauksissa. Hyödynnetään murtoluvun, desimaaliluvun ja prosentin välisiä yhteyksiä.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 5. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Syvennetään ja varmennetaan ymmärrystä kymmenjärjestelmästä
- Luokitellaan lukuja ja tutkitaan lukujen rakennetta, yhteyksiä ja jaollisuutta
- Harjoitellaan peruslaskutoimitusten päässälaskua
- Kerrataan yhteen- ja vähennyslaskut allekkain
- Kerrataan kertotaulut 1-10
- Opitaan allekkain kertolasku
- Opitaan jakolasku sisältö- ja ositusjakotilanteissa
- Opitaan lukuyksiköittäin jakaminen

- Hyödynnetään laskutoimitusten ominaisuuksia ja niiden välisiä yhteyksiä
- Opitaan pyöristämään lukuja, laskemaan likiarvoilla ja arvioimaan tuloksen suuruusluokkaa
- Käytetään kaikkia laskutoimituksia monipuolisesti eri tilanteissa hyödyntäen tarvittavia välineitä
- Tutustutaan negatiivisen luvun käsitteeseen ja laajennetaan ymmärrystä lukualueesta negatiivisilla kokonaisluvuilla
- Opitaan murtolukujen yhteen- ja vähennyslaskuja samannimisillä ja erinimisillä murtoluvuilla
- Opitaan murtolukujen kertomista ja jakamista luonnollisilla luvuilla
- Harjoitellaan desimaalilukujen kerto- ja jakolaskuja
- Tutustutaan prosentin käsitteeseen
- Harjoitellaan prosenttiluvun yhteyttä murto- ja desimaalilukuihin

S4 Geometria ja mittaaminen

Rakennetaan, piirretään, tutkitaan ja luokitellaan kappaleita ja kuvioita. Luokitellaan kappaleet lieriöihin, kartioihin ja muihin kappaleisiin. Tutustutaan tarkemmin suorakulmaiseen särmiöön, ympyrälieriöön, ympyräpohjaiseen kartioon ja pyramidiin. Luokitellaan tasokuviot monikulmioihin ja muihin kuvioihin sekä tutkitaan niiden ominaisuuksia. Perehdytään tarkemmin kolmioihin, nelikulmioihin ja ympyrään. Perehdytään pisteen, janan, suoran ja kulman käsitteisiin. Harjoitellaan kulmien piirtämistä, mittaamista ja luokittelemista.

Tarkastellaan symmetriaa suoran suhteen. Ohjataan oppilaita havaitsemaan myös kierto- ja siirtosymmetrioita ympäristössä esimerkiksi osana taidetta.

Käsitellään koordinaatistosta ensin ensimmäinen neljännes ja laajennetaan sitten kaikkiin neljänneksiin.

Tutustutaan mittakaavan käsitteeseen ja käytetään sitä suurennoksissa ja pienennöksissä. Ohjataan oppilaita hyödyntämään mittakaavaa kartan käytössä.

Harjoitellaan mittaamista ja kiinnitetään huomiota mittaustarkkuuteen, mittaustuloksen arviointiin ja mittauksen tarkistamiseen. Mitataan ja lasketaan erimuotoisten kuvioiden piirejä ja pinta-aloja sekä suorakulmaisten särmiöiden tilavuuksia. Ohjataan oppilaita ymmärtämään, miten mittayksikköjärjestelmä rakentuu. Harjoitellaan yksikönmuunnoksia yleisimmin käytetyillä mittayksiköillä.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 5. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Harjoitellaan tutkimaan, luokittelemaan ja piirtämään tasokuvioita
- Luokitellaan nelikulmioita ja kolmioita ja perehdytään niiden ominaisuuksiin
- Tutustutaan ympyrän ominaisuuksiin ja siihen liittyviin käsitteisiin
- Harjoitellaan kulmien piirtämistä, mittaamista ja luokittelemista
- Harjoitellaan mittaamista, mittaustuloksen arviointia sekä mittauksen tarkistamista
- Mitataan ja lasketaan suorakulmioiden ja kolmioiden piirejä ja pinta-aloja
- Tutustutaan mittayksikköjärjestelmän yleisimpiin etuliitteisiin ja niiden merkityksiin (milli-, sentti-, desi- ja kilo-)
- Harjoitellaan pituuden, massan, tilavuuden (litra) ja ajan mittayksikkömuunnoksia yleisimmin käytetyillä mittayksiköillä

S5 Tietojenkäsittely, tilastot ja todennäköisyys

Kehitetään oppilaiden taitoja kerätä tietoa järjestelmällisesti kiinnostavista aihepiireistä. Tallennetaan ja esitetään tietoa taulukoiden ja diagrammien avulla. Käsitellään tilastollisista tunnusluvuista suurin ja pienin arvo, keskiarvo ja tyyppiarvo.

Tutustutaan todennäköisyyteen arkitilanteiden perusteella päättelemällä, onko tapahtuma mahdoton, mahdollinen vai varma.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 5. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Opitaan lukemaan tietoa taulukosta ja kuvaajista sekä esittämään tietoa yksinkertaisten pylväs- ja viivadiagrammien avulla

T7 ohjata oppilasta käyttämään ja ymmärtämään matemaattisia käsitteitä ja merkintöjä

- Oppilas ymmärtää matematiikan käsitteitä ja merkintöjä sekä käyttää niitä oikein

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Matemaattisten käsitteiden ymmärtäminen ja käyttö	Oppilas käyttää pääsääntöisesti oikeita käsitteitä ja merkintöjä.

S1 Ajattelun taidot

Kehitetään oppilaiden taitoja löytää yhtäläisyyksiä, eroja ja säännönmukaisuuksia. Syvennetään taitoa vertailla, luokitella ja asettaa järjestykseen, etsiä vaihtoehtoja systemaattisesti, havaita syy- ja seuraussuhteita sekä yhteyksiä matematiikassa. Suunnitellaan ja toteutetaan ohjelmia graafisessa ohjelmointiympäristössä.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 5. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Kehitetään taitoa löytää yhtäläisyyksiä, eroja ja säännönmukaisuuksia
- Syvennetään taitoa vertailla, luokitella ja asettaa järjestykseen, etsiä vaihtoehtoja, havaita syy- ja seuraussuhteita sekä yhteyksiä matematiikassa
- Harjoitellaan käskyjen antamista graafisessa ohjelmointiympäristössä

S2 Luvut ja laskutoimitukset

Syvennetään ja varmennetaan oppilaiden ymmärrys kymmenjärjestelmästä. Käsitystä lukujen rakenteesta, yhteyksistä ja jaollisuudesta monipuolistetaan tutkimalla ja luokittelemalla lukuja.

Harjaannutetaan taitoa laskea peruslaskutoimituksia päässä. Harjoitellaan yhteen- ja vähennyslaskualgoritmeja sekä varmistetaan niiden osaaminen. Varmistetaan kertolaskun käsitteen ymmärtäminen ja opitaan kertotaulut 6-9. Varmistetaan kertotaulujen 1-10 osaaminen. Harjoitellaan kertolaskualgoritmia ja varmistetaan sen osaaminen. Opiskellaan jakolaskua sekä sisältö- että ositusjakotilanteissa. Harjoitellaan lukuyksiköittäin jakamista. Hyödynnetään laskutoimitusten ominaisuuksia ja niiden välisiä yhteyksiä.

Oppilaita ohjataan pyöristämään lukuja ja laskemaan likiarvoilla siten, että he oppivat arvioimaan tuloksen suuruusluokan. Kaikkia laskutoimituksia harjoitellaan monipuolisissa tilanteissa hyödyntäen tarvittavia välineitä.

Pohjustetaan negatiivisen luvun käsite ja laajennetaan lukualuetta negatiivisilla kokonaisluvuilla. Opitaan murtoluvun käsite ja harjoitellaan murtolukujen peruslaskutoimituksia eri tilanteissa. Kerto- ja jakolaskussa pitäydytään luonnollisella luvulla kertomisessa ja jakamisessa. Perehdytään desimaalilukuihin osana kymmenjärjestelmää ja harjoitellaan peruslaskutoimituksia desimaaliluvuilla. Perehdytään prosentin käsitteeseen. Pohjustetaan prosenttiluvun ja -arvon

ymmärtämistä ja harjoitellaan niiden laskemista yksinkertaisissa tapauksissa. Hyödynnetään murtoluvun, desimaaliluvun ja prosentin välisiä yhteyksiä.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 5. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Syvennetään ja varmennetaan ymmärrystä kymmenjärjestelmästä
- Luokitellaan lukuja ja tutkitaan lukujen rakennetta, yhteyksiä ja jaollisuutta
- Harjoitellaan peruslaskutoimitusten päässälaskua
- Kerrataan yhteen- ja vähennyslaskut allekkain
- Kerrataan kertotaulut 1-10
- Opitaan allekkain kertolasku
- Opitaan jakolasku sisältö- ja ositusjakotilanteissa
- Opitaan lukuyksiköittäin jakaminen
- Hyödynnetään laskutoimitusten ominaisuuksia ja niiden välisiä yhteyksiä
- Opitaan pyöristämään lukuja, laskemaan likiarvoilla ja arvioimaan tuloksen suuruusluokkaa
- Käytetään kaikkia laskutoimituksia monipuolisesti eri tilanteissa hyödyntäen tarvittavia välineitä
- Tutustutaan negatiivisen luvun käsitteeseen ja laajennetaan ymmärrystä lukualueesta negatiivisilla kokonaisluvuilla
- Opitaan murtolukujen yhteen- ja vähennyslaskuja samannimisillä ja erinimisillä murtoluvuilla
- Opitaan murtolukujen kertomista ja jakamista luonnollisilla luvuilla
- Harjoitellaan desimaalilukujen kerto- ja jakolaskuja
- Tutustutaan prosentin käsitteeseen
- Harjoitellaan prosenttiluvun yhteyttä murto- ja desimaalilukuihin

S4 Geometria ja mittaaminen

Rakennetaan, piirretään, tutkitaan ja luokitellaan kappaleita ja kuvioita. Luokitellaan kappaleet lieriöihin, kartioihin ja muihin kappaleisiin. Tutustutaan tarkemmin suorakulmaiseen särmiöön, ympyrälieriöön, ympyräpohjaiseen kartioon ja pyramidiin. Luokitellaan tasokuviot monikulmioihin ja muihin kuvioihin sekä tutkitaan niiden ominaisuuksia. Perehdytään tarkemmin kolmioihin, nelikulmioihin ja ympyrään. Perehdytään pisteen, janan, suoran ja kulman käsitteisiin. Harjoitellaan kulmien piirtämistä, mittaamista ja luokittelemista.

Tarkastellaan symmetriaa suoran suhteen. Ohjataan oppilaita havaitsemaan myös kierto- ja siirtosymmetrioita ympäristössä esimerkiksi osana taidetta.

Käsitellään koordinaatistosta ensin ensimmäinen neljännes ja laajennetaan sitten kaikkiin neljänneksiin.

Tutustutaan mittakaavan käsitteeseen ja käytetään sitä suurennoksissa ja pienennöksissä. Ohjataan oppilaita hyödyntämään mittakaavaa kartan käytössä.

Harjoitellaan mittaamista ja kiinnitetään huomiota mittaustarkkuuteen, mittaustuloksen arviointiin ja mittauksen tarkistamiseen. Mitataan ja lasketaan erimuotoisten kuvioiden piirejä ja pinta-aloja sekä suorakulmaisten särmiöiden tilavuuksia. Ohjataan oppilaita ymmärtämään, miten mittayksikköjärjestelmä rakentuu. Harjoitellaan yksikönmuunnoksia yleisimmin käytetyillä mittayksiköillä.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 5. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Harjoitellaan tutkimaan, luokittelemaan ja piirtämään tasokuvioita
- Luokitellaan nelikulmioita ja kolmioita ja perehdytään niiden ominaisuuksiin
- Tutustutaan ympyrän ominaisuuksiin ja siihen liittyviin käsitteisiin

- Harjoitellaan kulmien piirtämistä, mittaamista ja luokittelemista
- Harjoitellaan mittaamista, mittaustuloksen arviointia sekä mittauksen tarkistamista
- Mitataan ja lasketaan suorakulmioiden ja kolmioiden piirejä ja pinta-aloja
- Tutustutaan mittayksikköjärjestelmän yleisimpiin etuliitteisiin ja niiden merkityksiin (milli-, sentti-, desi- ja kilo-)
- Harjoitellaan pituuden, massan, tilavuuden (litra) ja ajan mittayksikkömuunnoksia yleisimmin käytetyillä mittayksiköillä

S5 Tietojenkäsittely, tilastot ja todennäköisyys

Kehitetään oppilaiden taitoja kerätä tietoa järjestelmällisesti kiinnostavista aihepiireistä. Tallennetaan ja esitetään tietoa taulukoiden ja diagrammien avulla. Käsitellään tilastollisista tunnusluvuista suurin ja pienin arvo, keskiarvo ja tyyppiarvo.

Tutustutaan todennäköisyyteen arkitilanteiden perusteella päättelemällä, onko tapahtuma mahdoton, mahdollinen vai varma.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 5. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Opitaan lukemaan tietoa taulukosta ja kuvaajista sekä esittämään tietoa yksinkertaisten pylväs- ja viivadiagrammien avulla

T8 tukea ja ohjata oppilasta vahvistamaan ja laajentamaan ymmärrystään kymmenjärjestelmästä

- Oppilas hallitsee kymmenjärjestelmän periaatteen, myös desimaalilukujen osalta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kymmenjärjestelmän ymmärtäminen	Oppilas hallitsee kymmenjärjestelmän periaatteen, myös desimaalilukujen osalta.

S2 Luvut ja laskutoimitukset

Syvennetään ja varmennetaan oppilaiden ymmärrys kymmenjärjestelmästä. Käsitystä lukujen rakenteesta, yhteyksistä ja jaollisuudesta monipuolistetaan tutkimalla ja luokittelemalla lukuja.

Harjaannutetaan taitoa laskea peruslaskutoimituksia päässä. Harjoitellaan yhteen- ja vähennyslaskualgoritmeja sekä varmistetaan niiden osaaminen. Varmistetaan kertolaskun käsitteen ymmärtäminen ja opitaan kertotaulut 6-9. Varmistetaan kertotaulujen 1-10 osaaminen. Harjoitellaan kertolaskualgoritmia ja varmistetaan sen osaaminen. Opiskellaan jakolaskua sekä sisältö- että ositusjakotilanteissa. Harjoitellaan lukuyksiköittäin jakamista. Hyödynnetään laskutoimitusten ominaisuuksia ja niiden välisiä yhteyksiä.

Oppilaita ohjataan pyöristämään lukuja ja laskemaan likiarvoilla siten, että he oppivat arvioimaan tuloksen suuruusluokan. Kaikkia laskutoimituksia harjoitellaan monipuolisissa tilanteissa hyödyntäen tarvittavia välineitä.

Pohjustetaan negatiivisen luvun käsite ja laajennetaan lukualuetta negatiivisilla kokonaisluvuilla. Opitaan murtoluvun käsite ja harjoitellaan murtolukujen peruslaskutoimituksia eri tilanteissa. Kerto- ja jakolaskussa pitäydytään luonnollisella luvulla kertomisessa ja jakamisessa. Perehdytään desimaalilukuihin osana kymmenjärjestelmää ja harjoitellaan peruslaskutoimituksia desimaaliluvuilla. Perehdytään prosentin käsitteeseen. Pohjustetaan prosenttiluvun ja -arvon

ymmärtämistä ja harjoitellaan niiden laskemista yksinkertaisissa tapauksissa. Hyödynnetään murtoluvun, desimaaliluvun ja prosentin välisiä yhteyksiä.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 5. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Syvennetään ja varmennetaan ymmärrystä kymmenjärjestelmästä
- Luokitellaan lukuja ja tutkitaan lukujen rakennetta, yhteyksiä ja jaollisuutta
- Harjoitellaan peruslaskutoimitusten päässälaskua
- Kerrataan yhteen- ja vähennyslaskut allekkain
- Kerrataan kertotaulut 1-10
- Opitaan allekkain kertolasku
- Opitaan jakolasku sisältö- ja ositusjakotilanteissa
- Opitaan lukuyksiköittäin jakaminen
- Hyödynnetään laskutoimitusten ominaisuuksia ja niiden välisiä yhteyksiä
- Opitaan pyöristämään lukuja, laskemaan likiarvoilla ja arvioimaan tuloksen suuruusluokkaa
- Käytetään kaikkia laskutoimituksia monipuolisesti eri tilanteissa hyödyntäen tarvittavia välineitä
- Tutustutaan negatiivisen luvun käsitteeseen ja laajennetaan ymmärrystä lukualueesta negatiivisilla kokonaisluvuilla
- Opitaan murtolukujen yhteen- ja vähennyslaskuja samannimisillä ja erinimisillä murtoluvuilla
- Opitaan murtolukujen kertomista ja jakamista luonnollisilla luvuilla
- Harjoitellaan desimaalilukujen kerto- ja jakolaskuja
- Tutustutaan prosentin käsitteeseen
- Harjoitellaan prosenttiluvun yhteyttä murto- ja desimaalilukuihin

T9 tukea oppilasta lukukäsitteen kehittymisessä positiivisiin rationaalilukuihin ja negatiivisiin kokonaislukuihin

- Oppilas osaa käyttää positiivisia rationaalilukuja ja negatiivisia kokonaislukuja

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Lukukäsite	Oppilas osaa käyttää positiivisia rationaalilukuja ja negatiivisia kokonaislukuja.

S2 Luvut ja laskutoimitukset

Syvennetään ja varmennetaan oppilaiden ymmärrys kymmenjärjestelmästä. Käsitystä lukujen rakenteesta, yhteyksistä ja jaollisuudesta monipuolistetaan tutkimalla ja luokittelemalla lukuja.

Harjaannutetaan taitoa laskea peruslaskutoimituksia päässä. Harjoitellaan yhteen- ja vähennyslaskualgoritmeja sekä varmistetaan niiden osaaminen. Varmistetaan kertolaskun käsitteen ymmärtäminen ja opitaan kertotaulut 6-9. Varmistetaan kertotaulujen 1-10 osaaminen. Harjoitellaan kertolaskualgoritmia ja varmistetaan sen osaaminen. Opiskellaan jakolaskua sekä sisältö- että ositusjakotilanteissa. Harjoitellaan lukuyksiköittäin jakamista. Hyödynnetään laskutoimitusten ominaisuuksia ja niiden välisiä yhteyksiä.

Oppilaita ohjataan pyöristämään lukuja ja laskemaan likiarvoilla siten, että he oppivat arvioimaan tuloksen suuruusluokan. Kaikkia laskutoimituksia harjoitellaan monipuolisissa tilanteissa hyödyntäen tarvittavia välineitä.

Pohjustetaan negatiivisen luvun käsite ja laajennetaan lukualuetta negatiivisilla kokonaisluvuilla. Opitaan murtoluvun käsite ja harjoitellaan murtolukujen peruslaskutoimituksia eri tilanteissa.

Kerto- ja jakolaskussa pitäydytään luonnollisella luvulla kertomisessa ja jakamisessa. Perehdytään desimaalilukuihin osana kymmenjärjestelmää ja harjoitellaan peruslaskutoimituksia desimaaliluvuilla. Perehdytään prosentin käsitteeseen. Pohjustetaan prosenttiluvun ja -arvon ymmärtämistä ja harjoitellaan niiden laskemista yksinkertaisissa tapauksissa. Hyödynnetään murtoluvun, desimaaliluvun ja prosentin välisiä yhteyksiä.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 5. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Syvennetään ja varmennetaan ymmärrystä kymmenjärjestelmästä
- Luokitellaan lukuja ja tutkitaan lukujen rakennetta, yhteyksiä ja jaollisuutta
- Harjoitellaan peruslaskutoimitusten päässälaskua
- Kerrataan yhteen- ja vähennyslaskut allekkain
- Kerrataan kertotaulut 1-10
- Opitaan allekkain kertolasku
- Opitaan jakolasku sisältö- ja ositusjakotilanteissa
- Opitaan lukuyksiköittäin jakaminen
- Hyödynnetään laskutoimitusten ominaisuuksia ja niiden välisiä yhteyksiä
- Opitaan pyöristämään lukuja, laskemaan likiarvoilla ja arvioimaan tuloksen suuruusluokkaa
- Käytetään kaikkia laskutoimituksia monipuolisesti eri tilanteissa hyödyntäen tarvittavia välineitä
- Tutustutaan negatiivisen luvun käsitteeseen ja laajennetaan ymmärrystä lukualueesta negatiivisilla kokonaisluvuilla
- Opitaan murtolukujen yhteen- ja vähennyslaskuja samannimisillä ja erinimisillä murtoluvuilla
- Opitaan murtolukujen kertomista ja jakamista luonnollisilla luvuilla
- Harjoitellaan desimaalilukujen kerto- ja jakolaskuja
- Tutustutaan prosentin käsitteeseen
- Harjoitellaan prosenttiluvun yhteyttä murto- ja desimaalilukuihin

T10 opastaa oppilasta saavuttamaan sujuva laskutaito päässä ja kirjallisesti hyödyntäen laskutoimitusten ominaisuuksia

- Oppilas laskee sujuvasti päässä ja kirjallisesti käsitellyllä lukualueella

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Laskutaidot ja peruslaskutoimitusten ominaisuuksien hyödyntäminen	Oppilas laskee melko sujuvasti päässä ja kirjallisesti.

S2 Luvut ja laskutoimitukset

Syvennetään ja varmennetaan oppilaiden ymmärrys kymmenjärjestelmästä. Käsitystä lukujen rakenteesta, yhteyksistä ja jaollisuudesta monipuolistetaan tutkimalla ja luokittelemalla lukuja.

Harjaannutetaan taitoa laskea peruslaskutoimituksia päässä. Harjoitellaan yhteen- ja vähennyslaskualgoritmeja sekä varmistetaan niiden osaaminen. Varmistetaan kertolaskun käsitteen ymmärtäminen ja opitaan kertotaulut 6-9. Varmistetaan kertotaulujen 1-10 osaaminen. Harjoitellaan kertolaskualgoritmia ja varmistetaan sen osaaminen. Opiskellaan jakolaskua sekä sisältö- että ositusjakotilanteissa. Harjoitellaan lukuyksiköittäin jakamista. Hyödynnetään laskutoimitusten ominaisuuksia ja niiden välisiä yhteyksiä.

Oppilaita ohjataan pyöristämään lukuja ja laskemaan likiarvoilla siten, että he oppivat arvioimaan tuloksen suuruusluokan. Kaikkia laskutoimituksia harjoitellaan monipuolisissa tilanteissa hyödyntäen tarvittavia välineitä.

Pohjustetaan negatiivisen luvun käsite ja laajennetaan lukualuetta negatiivisilla kokonaisluvuilla. Opitaan murtoluvun käsite ja harjoitellaan murtolukujen peruslaskutoimituksia eri tilanteissa. Kerto- ja jakolaskussa pitäydytään luonnollisella luvulla kertomisessa ja jakamisessa. Perehdytään desimaalilukuihin osana kymmenjärjestelmää ja harjoitellaan peruslaskutoimituksia desimaaliluvuilla. Perehdytään prosentin käsitteeseen. Pohjustetaan prosenttiluvun ja -arvon ymmärtämistä ja harjoitellaan niiden laskemista yksinkertaisissa tapauksissa. Hyödynnetään murtoluvun, desimaaliluvun ja prosentin välisiä yhteyksiä.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 5. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Syvennetään ja varmennetaan ymmärrystä kymmenjärjestelmästä
- Luokitellaan lukuja ja tutkitaan lukujen rakennetta, yhteyksiä ja jaollisuutta
- Harjoitellaan peruslaskutoimitusten päässälaskua
- Kerrataan yhteen- ja vähennyslaskut allekkain
- Kerrataan kertotaulut 1-10
- Opitaan allekkain kertolasku
- Opitaan jakolasku sisältö- ja ositusjakotilanteissa
- Opitaan lukuyksiköittäin jakaminen
- Hyödynnetään laskutoimitusten ominaisuuksia ja niiden välisiä yhteyksiä
- Opitaan pyöristämään lukuja, laskemaan likiarvoilla ja arvioimaan tuloksen suuruusluokkaa
- Käytetään kaikkia laskutoimituksia monipuolisesti eri tilanteissa hyödyntäen tarvittavia välineitä
- Tutustutaan negatiivisen luvun käsitteeseen ja laajennetaan ymmärrystä lukualueesta negatiivisilla kokonaisluvuilla
- Opitaan murtolukujen yhteen- ja vähennyslaskuja samannimisillä ja erinimisillä murtoluvuilla
- Opitaan murtolukujen kertomista ja jakamista luonnollisilla luvuilla
- Harjoitellaan desimaalilukujen kerto- ja jakolaskuja
- Tutustutaan prosentin käsitteeseen
- Harjoitellaan prosenttiluvun yhteyttä murto- ja desimaalilukuihin

T11 ohjata oppilasta havainnoimaan ja kuvailemaan kappaleiden ja kuvioiden geometrisia ominaisuuksia sekä tutustuttaa oppilas geometrisiin käsitteisiin

- Oppilas osaa luokitella ja tunnistaa kappaleita ja kuvioita
- Oppilas osaa käyttää mittakaavaa sekä tunnistaa suoran ja pisteen suhteen symmetrisiä kuvioita

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Geometrian käsitteet ja geometristen ominaisuuksien havainnointi	Oppilas osaa luokitella ja tunnistaa kappaleita ja kuvioita. Oppilas osaa käyttää mittakaavaa sekä tunnistaa suoran ja pisteen suhteen symmetrisiä kuvioita.

S4 Geometria ja mittaaminen

Rakennetaan, piirretään, tutkitaan ja luokitellaan kappaleita ja kuvioita. Luokitellaan kappaleet lieriöihin, kartioihin ja muihin kappaleisiin. Tutustutaan tarkemmin suorakulmaiseen särmiöön, ympyrälieriöön, ympyräpohjaiseen kartioon ja pyramidiin. Luokitellaan tasokuviot monikulmioihin ja muihin kuvioihin sekä tutkitaan niiden ominaisuuksia. Perehdytään tarkemmin kolmioihin, nelikulmioihin ja ympyrään. Perehdytään pisteen, janan, suoran ja kulman käsitteisiin. Harjoitellaan kulmien piirtämistä, mittaamista ja luokittelemista.

Tarkastellaan symmetriaa suoran suhteen. Ohjataan oppilaita havaitsemaan myös kierto- ja siirtosymmetrioita ympäristössä esimerkiksi osana taidetta.

Käsitellään koordinaatistosta ensin ensimmäinen neljännes ja laajennetaan sitten kaikkiin neljänneksiin.

Tutustutaan mittakaavan käsitteeseen ja käytetään sitä suurennoksissa ja pienennöksissä. Ohjataan oppilaita hyödyntämään mittakaavaa kartan käytössä.

Harjoitellaan mittaamista ja kiinnitetään huomiota mittaustarkkuuteen, mittaustuloksen arviointiin ja mittauksen tarkistamiseen. Mitataan ja lasketaan erimuotoisten kuvioiden piirejä ja pinta-aloja sekä suorakulmaisten särmiöiden tilavuuksia. Ohjataan oppilaita ymmärtämään, miten mittayksikköjärjestelmä rakentuu. Harjoitellaan yksikönmuunnoksia yleisimmin käytetyillä mittayksiköillä.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 5. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Harjoitellaan tutkimaan, luokittelemaan ja piirtämään tasokuvioita
- Luokitellaan nelikulmioita ja kolmioita ja perehdytään niiden ominaisuuksiin
- Tutustutaan ympyrän ominaisuuksiin ja siihen liittyviin käsitteisiin
- Harjoitellaan kulmien piirtämistä, mittaamista ja luokittelemista
- Harjoitellaan mittaamista, mittaustuloksen arviointia sekä mittauksen tarkistamista
- Mitataan ja lasketaan suorakulmioiden ja kolmioiden piirejä ja pinta-aloja
- Tutustutaan mittayksikköjärjestelmän yleisimpiin etuliitteisiin ja niiden merkityksiin (milli-, sentti-, desi- ja kilo-)
- Harjoitellaan pituuden, massan, tilavuuden (litra) ja ajan mittayksikkömuunnoksia yleisimmin käytetyillä mittayksiköillä

T12 ohjata oppilasta arvioimaan mittauskohteen suuruutta ja valitsemaan mittaamiseen sopivan välineen ja mittayksikön sekä pohtimaan mittaustuloksen järkevyyttä

- Oppilas osaa valita sopivan mittavälineen, mitata ja arvioida mittaustuloksen järkevyyttä
- Oppilas osaa laskea pinta-aloja ja tilavuuksia
- Oppilas hallitsee yleisimmät mittayksikkömuunnokset ja pinta-alojen yksikkömuunnokset

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Mittaaminen	Oppilas osaa valita sopivan mittavälineen, mitata ja arvioida mittaustuloksen järkevyyttä. Oppilas osaa laskea pinta-aloja ja tilavuuksia. Hän hallitsee yleisimmät mittayksikkömuunnokset.

S4 Geometria ja mittaaminen

Rakennetaan, piirretään, tutkitaan ja luokitellaan kappaleita ja kuvioita. Luokitellaan kappaleet lieriöihin, kartioihin ja muihin kappaleisiin. Tutustutaan tarkemmin suorakulmaiseen särmiöön, ympyrälieriöön, ympyräpohjaiseen kartioon ja pyramidiin. Luokitellaan tasokuviot monikulmioihin ja muihin kuvioihin sekä tutkitaan niiden ominaisuuksia. Perehdytään tarkemmin kolmioihin, nelikulmioihin ja ympyrään. Perehdytään pisteen, janan, suoran ja kulman käsitteisiin. Harjoitellaan kulmien piirtämistä, mittaamista ja luokittelemista.

Tarkastellaan symmetriaa suoran suhteen. Ohjataan oppilaita havaitsemaan myös kierto- ja siirtosymmetrioita ympäristössä esimerkiksi osana taidetta.

Käsitellään koordinaatistosta ensin ensimmäinen neljännes ja laajennetaan sitten kaikkiin neljänneksiin.

Tutustutaan mittakaavan käsitteeseen ja käytetään sitä suurennoksissa ja pienennöksissä. Ohjataan oppilaita hyödyntämään mittakaavaa kartan käytössä.

Harjoitellaan mittaamista ja kiinnitetään huomiota mittaustarkkuuteen, mittaustuloksen arviointiin ja mittauksen tarkistamiseen. Mitataan ja lasketaan erimuotoisten kuvioiden piirejä ja pinta-aloja sekä suorakulmaisten särmiöiden tilavuuksia. Ohjataan oppilaita ymmärtämään, miten mittayksikköjärjestelmä rakentuu. Harjoitellaan yksikönmuunnoksia yleisimmin käytetyillä mittayksiköillä.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 5. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Harjoitellaan tutkimaan, luokittelemaan ja piirtämään tasokuvioita
- Luokitellaan nelikulmioita ja kolmioita ja perehdytään niiden ominaisuuksiin
- Tutustutaan ympyrän ominaisuuksiin ja siihen liittyviin käsitteisiin
- Harjoitellaan kulmien piirtämistä, mittaamista ja luokittelemista
- Harjoitellaan mittaamista, mittaustuloksen arviointia sekä mittauksen tarkistamista
- Mitataan ja lasketaan suorakulmioiden ja kolmioiden piirejä ja pinta-aloja
- Tutustutaan mittayksikköjärjestelmän yleisimpiin etuliitteisiin ja niiden merkityksiin (milli-, sentti-, desi- ja kilo-)
- Harjoitellaan pituuden, massan, tilavuuden (litra) ja ajan mittayksikkömuunnoksia yleisimmin käytetyillä mittayksiköillä

T13 ohjata oppilasta laatimaan ja tulkitsemaan taulukoita ja diagrammeja sekä käyttämään tilastollisia tunnuslukuja sekä tarjota kokemuksia todennäköisyydestä

- Oppilas osaa laatia taulukon annetuista aineistoista sekä tulkita taulukoita ja diagrammeja

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Taulukoiden ja diagrammien laatiminen ja tulkinta	Oppilas osaa laatia taulukon annetusta aineistosta sekä tulkita taulukoita ja diagrammeja. Oppilas osaa laskea keskiarvon ja määrittää tyyppiarvon.

S5 Tietojenkäsittely, tilastot ja todennäköisyys

Kehitetään oppilaiden taitoja kerätä tietoa järjestelmällisesti kiinnostavista aihepiireistä. Tallennetaan ja esitetään tietoa taulukoiden ja diagrammien avulla. Käsitellään tilastollisista tunnusluvuista suurin ja pienin arvo, keskiarvo ja tyyppiarvo.

Tutustutaan todennäköisyyteen arkitilanteiden perusteella päättelemällä, onko tapahtuma mahdoton, mahdollinen vai varma.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 5. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Opitaan lukemaan tietoa taulukosta ja kuvaajista sekä esittämään tietoa yksinkertaisten pylväs- ja viivadiagrammien avulla

T14 innostaa oppilasta laatimaan toimintaohjeita tietokoneohjelmina graafisessa ohjelmointiympäristössä

- Oppilas osaa antaa käskyjä graafisessa ohjelmointiympäristössä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ohjelmointi graafisessa ohjelmointiympäristössä	Oppilas osaa ohjelmoida toimivan ohjelman graafisessa ohjelmointiympäristössä.

S1 Ajattelun taidot

Kehitetään oppilaiden taitoja löytää yhtäläisyyksiä, eroja ja säännönmukaisuuksia. Syvennetään taitoa vertailla, luokitella ja asettaa järjestykseen, etsiä vaihtoehtoja systemaattisesti, havaita syy- ja seuraussuhteita sekä yhteyksiä matematiikassa. Suunnitellaan ja toteutetaan ohjelmia graafisessa ohjelmointiympäristössä.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 5. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Kehitetään taitoa löytää yhtäläisyyksiä, eroja ja säännönmukaisuuksia
- Syvennetään taitoa vertailla, luokitella ja asettaa järjestykseen, etsiä vaihtoehtoja, havaita syy- ja seuraussuhteita sekä yhteyksiä matematiikassa
- Harjoitellaan käskyjen antamista graafisessa ohjelmointiympäristössä

6

Vuosiluokan tavoitteet ja keskeiset sisällöt

T1 pitää yllä oppilaan innostusta ja kiinnostusta matematiikkaa kohtaan sekä tukea myönteistä minäkuvaa ja itseluottamusta

- Oppilas kehittää myönteistä minäkuvaa ja itseluottamusta matematiikan oppijana

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei vaikuta arvion tai arvosanan muodostamiseen. Oppilaita ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia

S1 Ajattelun taidot

Kehitetään oppilaiden taitoja löytää yhtäläisyyksiä, eroja ja säännönmukaisuuksia. Syvennetään taitoa vertailla, luokitella ja asettaa järjestykseen, etsiä vaihtoehtoja systemaattisesti, havaita syy- ja seuraussuhteita sekä yhteyksiä matematiikassa. Suunnitellaan ja toteutetaan ohjelmia graafisessa ohjelmointiympäristössä.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 6. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Kehitetään taitoa löytää yhtäläisyyksiä, eroja ja säännönmukaisuuksia

- Syvennetään taitoja vertailla, luokitella ja asettaa järjestykseen, etsiä vaihtoehtoja, havaita syy- ja seuraussuhteita sekä yhteyksiä matematiikassa
- Suunnitellaan ja toteutetaan ohjelman graafisessa ohjelmointiympäristössä

S2 Luvut ja laskutoimitukset

Syvennetään ja varmennetaan oppilaiden ymmärrys kymmenjärjestelmästä. Käsitystä lukujen rakenteesta, yhteyksistä ja jaollisuudesta monipuolistetaan tutkimalla ja luokittelemalla lukuja.

Harjaannutetaan taitoa laskea peruslaskutoimituksia päässä. Harjoitellaan yhteen- ja vähennyslaskualgoritmeja sekä varmistetaan niiden osaaminen. Varmistetaan kertolaskun käsitteen ymmärtäminen ja opitaan kertotaulut 6-9. Varmistetaan kertotaulujen 1-10 osaaminen. Harjoitellaan kertolaskualgoritmia ja varmistetaan sen osaaminen. Opiskellaan jakolaskua sekä sisältö- että ositusjakotilanteissa. Harjoitellaan lukuyksiköittäin jakamista. Hyödynnetään laskutoimitusten ominaisuuksia ja niiden välisiä yhteyksiä.

Oppilaita ohjataan pyöristämään lukuja ja laskemaan likiarvoilla siten, että he oppivat arvioimaan tuloksen suuruusluokan. Kaikkia laskutoimituksia harjoitellaan monipuolisissa tilanteissa hyödyntäen tarvittavia välineitä.

Pohjustetaan negatiivisen luvun käsite ja laajennetaan lukualuetta negatiivisilla kokonaisluvuilla. Opitaan murtoluvun käsite ja harjoitellaan murtolukujen peruslaskutoimituksia eri tilanteissa. Kerto- ja jakolaskussa pitäydytään luonnollisella luvulla kertomisessa ja jakamisessa. Perehdytään desimaalilukuihin osana kymmenjärjestelmää ja harjoitellaan peruslaskutoimituksia desimaaliluvuilla. Perehdytään prosentin käsitteeseen. Pohjustetaan prosenttiluvun ja -arvon ymmärtämistä ja harjoitellaan niiden laskemista yksinkertaisissa tapauksissa. Hyödynnetään murtoluvun, desimaaliluvun ja prosentin välisiä yhteyksiä.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 6. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Syvennytään ja varmennetaan ymmärrystä kymmenjärjestelmästä
- Luokitellaan lukuja ja tutkitaan lukujen rakennetta, yhteyksiä ja jaollisuutta
- Harjoitellaan peruslaskutoimitusten päässälaskua
- Kerrataan yhteen- ja vähennyslaskua allekkain
- Kerrataan ja varmennetaan kertotaulut 1-10
- Opitaan allekkain kertolasku
- Opitaan jakolasku sisältö- ja ositusjakotilanteissa
- Opitaan lukuyksiköittäin jakaminen
- Hyödynnetään laskutoimitusten ominaisuuksia ja niiden välisiä yhteyksiä
- Opitaan pyöristämään lukuja, laskemaan likiarvoilla ja arvioimaan tuloksen suuruusluokan
- Käytetään kaikkia laskutoimituksia monipuolisesti eri tilanteissa hyödyntäen tarvittavia välineitä
- Ymmärretään negatiivisen luvun käsite
- Kerrataan murtolukujen laskutoimituksia
- Kerrataan desimaaliluvun käsite ja siihen liittyviä laskutoimituksia
- Harjoitellaan prosenttiluvun ja -arvon ymmärtämistä ja niiden laskemista yksinkertaisissa tapauksissa
- Hyödynnetään murtoluvun, desimaaliluvun ja prosentin välisiä yhteyksiä

S3 Algebra

Tutkitaan lukujonon säännönmukaisuutta sekä jatketaan lukujonoa säännön mukaan. Tutustutaan tuntemattoman käsitteeseen. Tutkitaan yhtälöä ja etsitään yhtälön ratkaisuja päättelemällä ja kokeilemalla.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 6. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Tutustutaan tuntemattoman käsitteeseen
- Tutkitaan yhtälöä ja etsitään yhtälön ratkaisuja päättelemällä ja kokeilemalla

S4 Geometria ja mittaaminen

Rakennetaan, piirretään, tutkitaan ja luokitellaan kappaleita ja kuvioita. Luokitellaan kappaleet lieriöihin, kartioihin ja muihin kappaleisiin. Tutustutaan tarkemmin suorakulmaiseen särmiöön, ympyrälieriöön, ympyräpohjaiseen kartioon ja pyramidiin. Luokitellaan tasokuviot monikulmioihin ja muihin kuvioihin sekä tutkitaan niiden ominaisuuksia. Perehdytään tarkemmin kolmioihin, nelikulmioihin ja ympyrään. Perehdytään pisteen, janan, suoran ja kulman käsitteisiin. Harjoitellaan kulmien piirtämistä, mittaamista ja luokittelemista.

Tarkastellaan symmetriaa suoran suhteen. Ohjataan oppilaita havaitsemaan myös kierto- ja siirtosymmetrioita ympäristössä esimerkiksi osana taidetta.

Käsitellään koordinaatistosta ensin ensimmäinen neljännes ja laajennetaan sitten kaikkiin neljänneksiin.

Tutustutaan mittakaavan käsitteeseen ja käytetään sitä suurennoksissa ja pienennöksissä. Ohjataan oppilaita hyödyntämään mittakaavaa kartan käytössä.

Harjoitellaan mittaamista ja kiinnitetään huomiota mittaustarkkuuteen, mittaustuloksen arviointiin ja mittauksen tarkistamiseen. Mitataan ja lasketaan erimuotoisten kuvioiden piirejä ja pinta-aloja sekä suorakulmaisten särmiöiden tilavuuksia. Ohjataan oppilaita ymmärtämään, miten mittayksikköjärjestelmä rakentuu. Harjoitellaan yksikönmuunnoksia yleisimmin käytetyillä mittayksiköillä.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 6. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Kerrataan suorakulmaisen särmiön, ympyrälieriön, ympyräpohjaisen kartion ja pyramidin ominaisuuksia
- Harjoitellaan mittaamista, mittaustuloksen arviointia sekä mittauksen tarkistamista
- Mitataan ja lasketaan suorakulmaisten särmiöiden tilavuuksia
- Tutustutaan yleisimpien tilavuusyksiköiden muuntokertoimiin sekä kuutiodesimetrin ja litran väliseen yhteyteen
- Harjoitellaan tilavuusyksiköiden yksikkömuunnoksia yleisimmin käytetyillä mittayksiköillä

S5 Tietojenkäsittely, tilastot ja todennäköisyys

Kehitetään oppilaiden taitoja kerätä tietoa järjestelmällisesti kiinnostavista aihepiireistä. Tallennetaan ja esitetään tietoa taulukoiden ja diagrammien avulla. Käsitellään tilastollisista tunnusluvuista suurin ja pienin arvo, keskiarvo ja tyyppiarvo.

Tutustutaan todennäköisyyteen arkitilanteiden perusteella päättelemällä, onko tapahtuma mahdoton, mahdollinen vai varma.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 6. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Opitaan keräämään tietoa kiinnostavista aihepiireistä
- Opitaan esittämään tietoa taulukoiden ja kuvaajien avulla
- Tutustutaan tilastollisiin tunnuslukuihin (suurin ja pienin arvo, keskiarvo ja tyyppiarvo)

- Tutustutaan todennäköisyyteen arkitilanteiden perusteella päättelemällä (mahdoton, mahdollinen ja varma)

T2 ohjata oppilasta havaitsemaan yhteyksiä oppimiensa asioiden välillä

- Oppilas tunnistaa ja antaa esimerkkejä oppimiensa asioiden välisistä yhteyksistä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Opittujen asioiden yhteydet	Oppilas tunnistaa ja antaa esimerkkejä oppimiensa asioiden välisistä yhteyksistä

S1 Ajattelun taidot

Kehitetään oppilaiden taitoja löytää yhtäläisyyksiä, eroja ja säännönmukaisuuksia. Syvennetään taitoa vertailla, luokitella ja asettaa järjestykseen, etsiä vaihtoehtoja systemaattisesti, havaita syy- ja seuraussuhteita sekä yhteyksiä matematiikassa. Suunnitellaan ja toteutetaan ohjelmia graafisessa ohjelmointiympäristössä.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 6. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Kehitetään taitoa löytää yhtäläisyyksiä, eroja ja säännönmukaisuuksia
- Syvennetään taitoja vertailla, luokitella ja asettaa järjestykseen, etsiä vaihtoehtoja, havaita syy- ja seuraussuhteita sekä yhteyksiä matematiikassa
- Suunnitellaan ja toteutetaan ohjelman graafisessa ohjelmointiympäristössä

S2 Luvut ja laskutoimitukset

Syvennetään ja varmennetaan oppilaiden ymmärrys kymmenjärjestelmästä. Käsitystä lukujen rakenteesta, yhteyksistä ja jaollisuudesta monipuolistetaan tutkimalla ja luokittelemalla lukuja.

Harjaannutetaan taitoa laskea peruslaskutoimituksia päässä. Harjoitellaan yhteen- ja vähennyslaskualgoritmeja sekä varmistetaan niiden osaaminen. Varmistetaan kertolaskun käsitteen ymmärtäminen ja opitaan kertotaulut 6-9. Varmistetaan kertotaulujen 1-10 osaaminen. Harjoitellaan kertolaskualgoritmia ja varmistetaan sen osaaminen. Opiskellaan jakolaskua sekä sisältö- että ositusjakotilanteissa. Harjoitellaan lukuyksiköittäin jakamista. Hyödynnetään laskutoimitusten ominaisuuksia ja niiden välisiä yhteyksiä.

Oppilaita ohjataan pyöristämään lukuja ja laskemaan likiarvoilla siten, että he oppivat arvioimaan tuloksen suuruusluokan. Kaikkia laskutoimituksia harjoitellaan monipuolisissa tilanteissa hyödyntäen tarvittavia välineitä.

Pohjustetaan negatiivisen luvun käsite ja laajennetaan lukualuetta negatiivisilla kokonaisluvuilla. Opitaan murtoluvun käsite ja harjoitellaan murtolukujen peruslaskutoimituksia eri tilanteissa. Kerto- ja jakolaskussa pitäydytään luonnollisella luvulla kertomisessa ja jakamisessa. Perehdytään desimaalilukuihin osana kymmenjärjestelmää ja harjoitellaan peruslaskutoimituksia desimaaliluvuilla. Perehdytään prosentin käsitteeseen. Pohjustetaan prosenttiluvun ja -arvon ymmärtämistä ja harjoitellaan niiden laskemista yksinkertaisissa tapauksissa. Hyödynnetään murtoluvun, desimaaliluvun ja prosentin välisiä yhteyksiä.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 6. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Syvennytään ja varmennetaan ymmärrystä kymmenjärjestelmästä
- Luokitellaan lukuja ja tutkitaan lukujen rakennetta, yhteyksiä ja jaollisuutta
- Harjoitellaan peruslaskutoimitusten päässälaskua
- Kerrataan yhteen- ja vähennyslaskua allekkain
- Kerrataan ja varmennetaan kertotaulut 1-10
- Opitaan allekkain kertolasku
- Opitaan jakolasku sisältö- ja ositusjakotilanteissa
- Opitaan lukuyksiköittäin jakaminen
- Hyödynnetään laskutoimitusten ominaisuuksia ja niiden välisiä yhteyksiä
- Opitaan pyöristämään lukuja, laskemaan likiarvoilla ja arvioimaan tuloksen suuruusluokan
- Käytetään kaikkia laskutoimituksia monipuolisesti eri tilanteissa hyödyntäen tarvittavia välineitä
- Ymmärretään negatiivisen luvun käsite
- Kerrataan murtolukujen laskutoimituksia
- Kerrataan desimaaliluvun käsite ja siihen liittyviä laskutoimituksia
- Harjoitellaan prosenttiluvun ja -arvon ymmärtämistä ja niiden laskemista yksinkertaisissa tapauksissa
- Hyödynnetään murtoluvun, desimaaliluvun ja prosentin välisiä yhteyksiä

S3 Algebra

Tutkitaan lukujonon säännönmukaisuutta sekä jatketaan lukujonoa säännön mukaan. Tutustutaan tuntemattoman käsitteeseen. Tutkitaan yhtälöä ja etsitään yhtälön ratkaisuja päättelemällä ja kokeilemalla.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 6. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Tutustutaan tuntemattoman käsitteeseen
- Tutkitaan yhtälöä ja etsitään yhtälön ratkaisuja päättelemällä ja kokeilemalla

S4 Geometria ja mittaaminen

Rakennetaan, piirretään, tutkitaan ja luokitellaan kappaleita ja kuvioita. Luokitellaan kappaleet lieriöihin, kartioihin ja muihin kappaleisiin. Tutustutaan tarkemmin suorakulmaiseen särmiöön, ympyrälieriöön, ympyräpohjaiseen kartioon ja pyramidiin. Luokitellaan tasokuviot monikulmioihin ja muihin kuvioihin sekä tutkitaan niiden ominaisuuksia. Perehdytään tarkemmin kolmioihin, nelikulmioihin ja ympyrään. Perehdytään pisteen, janan, suoran ja kulman käsitteisiin. Harjoitellaan kulmien piirtämistä, mittaamista ja luokittelemista.

Tarkastellaan symmetriaa suoran suhteen. Ohjataan oppilaita havaitsemaan myös kierto- ja siirtosymmetrioita ympäristössä esimerkiksi osana taidetta.

Käsitellään koordinaatistosta ensin ensimmäinen neljännes ja laajennetaan sitten kaikkiin neljänneksiin.

Tutustutaan mittakaavan käsitteeseen ja käytetään sitä suurennoksissa ja pienennöksissä. Ohjataan oppilaita hyödyntämään mittakaavaa kartan käytössä.

Harjoitellaan mittaamista ja kiinnitetään huomiota mittaustarkkuuteen, mittaustuloksen arviointiin ja mittauksen tarkistamiseen. Mitataan ja lasketaan erimuotoisten kuvioiden piirejä ja pinta-aloja sekä suorakulmaisten särmiöiden tilavuuksia. Ohjataan oppilaita ymmärtämään, miten mittayksikköjärjestelmä rakentuu. Harjoitellaan yksikönmuunnoksia yleisimmin käytetyillä mittayksiköillä.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 6. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Kerrataan suorakulmaisen särmiön, ympyrälieriön, ympyräpohjaisen kartion ja pyramidin ominaisuuksia
- Harjoitellaan mittaamista, mittaustuloksen arviointia sekä mittauksen tarkistamista
- Mitataan ja lasketaan suorakulmaisten särmiöiden tilavuuksia
- Tutustutaan yleisimpien tilavuusyksiköiden muuntokertoimiin sekä kuutiodesimetrin ja litran väliseen yhteyteen
- Harjoitellaan tilavuusyksiköiden yksikkömuunnoksia yleisimmin käytetyillä mittayksiköillä

S5 Tietojenkäsittely, tilastot ja todennäköisyys

Kehitetään oppilaiden taitoja kerätä tietoa järjestelmällisesti kiinnostavista aihepiireistä. Tallennetaan ja esitetään tietoa taulukoiden ja diagrammien avulla. Käsitellään tilastollisista tunnusluvuista suurin ja pienin arvo, keskiarvo ja tyyppiarvo.

Tutustutaan todennäköisyyteen arkitilanteiden perusteella päättelemällä, onko tapahtuma mahdoton, mahdollinen vai varma.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 6. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Opitaan keräämään tietoa kiinnostavista aihepiireistä
- Opitaan esittämään tietoa taulukoiden ja kuvaajien avulla
- Tutustutaan tilastollisiin tunnuslukuihin (suurin ja pienin arvo, keskiarvo ja tyyppiarvo)
- Tutustutaan todennäköisyyteen arkitilanteiden perusteella päättelemällä (mahdoton, mahdollinen ja varma)

T3 ohjata oppilasta kehittämään taitoaan esittää kysymyksiä ja tehdä perusteltuja päätelmiä havaintojensa pohjalta

- Oppilas osaa esittää matematiikan kannalta mielekkäitä kysymyksiä ja päätelmiä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kysymysten esittäminen ja päättelytaidot	Oppilas osaa esittää matematiikan kannalta mielekkäitä kysymyksiä ja päätelmiä.

S1 Ajattelun taidot

Kehitetään oppilaiden taitoja löytää yhtäläisyyksiä, eroja ja säännönmukaisuuksia. Syvennetään taitoa vertailla, luokitella ja asettaa järjestykseen, etsiä vaihtoehtoja systemaattisesti, havaita syy- ja seuraussuhteita sekä yhteyksiä matematiikassa. Suunnitellaan ja toteutetaan ohjelmia graafisessa ohjelmointiympäristössä.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 6. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Kehitetään taitoa löytää yhtäläisyyksiä, eroja ja säännönmukaisuuksia
- Syvennetään taitoja vertailla, luokitella ja asettaa järjestykseen, etsiä vaihtoehtoja, havaita syy- ja seuraussuhteita sekä yhteyksiä matematiikassa
- Suunnitellaan ja toteutetaan ohjelman graafisessa ohjelmointiympäristössä

S2 Luvut ja laskutoimitukset

Syvennetään ja varmennetaan oppilaiden ymmärrys kymmenjärjestelmästä. Käsitystä lukujen rakenteesta, yhteyksistä ja jaollisuudesta monipuolistetaan tutkimalla ja luokittelemalla lukuja.

Harjaannutetaan taitoa laskea peruslaskutoimituksia päässä. Harjoitellaan yhteen- ja vähennyslaskualgoritmeja sekä varmistetaan niiden osaaminen. Varmistetaan kertolaskun käsitteen ymmärtäminen ja opitaan kertotaulut 6-9. Varmistetaan kertotaulujen 1-10 osaaminen. Harjoitellaan kertolaskualgoritmia ja varmistetaan sen osaaminen. Opiskellaan jakolaskua sekä sisältö- että ositusjakotilanteissa. Harjoitellaan lukuyksiköittäin jakamista. Hyödynnetään laskutoimitusten ominaisuuksia ja niiden välisiä yhteyksiä.

Oppilaita ohjataan pyöristämään lukuja ja laskemaan likiarvoilla siten, että he oppivat arvioimaan tuloksen suuruusluokan. Kaikkia laskutoimituksia harjoitellaan monipuolisissa tilanteissa hyödyntäen tarvittavia välineitä.

Pohjustetaan negatiivisen luvun käsite ja laajennetaan lukualuetta negatiivisilla kokonaisluvuilla. Opitaan murtoluvun käsite ja harjoitellaan murtolukujen peruslaskutoimituksia eri tilanteissa. Kerto- ja jakolaskussa pitäydytään luonnollisella luvulla kertomisessa ja jakamisessa. Perehdytään desimaalilukuihin osana kymmenjärjestelmää ja harjoitellaan peruslaskutoimituksia desimaaliluvuilla. Perehdytään prosentin käsitteeseen. Pohjustetaan prosenttiluvun ja -arvon ymmärtämistä ja harjoitellaan niiden laskemista yksinkertaisissa tapauksissa. Hyödynnetään murtoluvun, desimaaliluvun ja prosentin välisiä yhteyksiä.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 6. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Syvennytään ja varmennetaan ymmärrystä kymmenjärjestelmästä
- Luokitellaan lukuja ja tutkitaan lukujen rakennetta, yhteyksiä ja jaollisuutta
- Harjoitellaan peruslaskutoimitusten päässälaskua
- Kerrataan yhteen- ja vähennyslaskua allekkain
- Kerrataan ja varmennetaan kertotaulut 1-10
- Opitaan allekkain kertolasku
- Opitaan jakolasku sisältö- ja ositusjakotilanteissa
- Opitaan lukuyksiköittäin jakaminen
- Hyödynnetään laskutoimitusten ominaisuuksia ja niiden välisiä yhteyksiä
- Opitaan pyöristämään lukuja, laskemaan likiarvoilla ja arvioimaan tuloksen suuruusluokan
- Käytetään kaikkia laskutoimituksia monipuolisesti eri tilanteissa hyödyntäen tarvittavia välineitä
- Ymmärretään negatiivisen luvun käsite
- Kerrataan murtolukujen laskutoimituksia
- Kerrataan desimaaliluvun käsite ja siihen liittyviä laskutoimituksia
- Harjoitellaan prosenttiluvun ja -arvon ymmärtämistä ja niiden laskemista yksinkertaisissa tapauksissa
- Hyödynnetään murtoluvun, desimaaliluvun ja prosentin välisiä yhteyksiä

S3 Algebra

Tutkitaan lukujonon säännönmukaisuutta sekä jatketaan lukujonoa säännön mukaan. Tutustutaan tuntemattoman käsitteeseen. Tutkitaan yhtälöä ja etsitään yhtälön ratkaisuja päättelemällä ja kokeilemalla.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 6. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Tutustutaan tuntemattoman käsitteeseen
- Tutkitaan yhtälöä ja etsitään yhtälön ratkaisuja päättelemällä ja kokeilemalla

S4 Geometria ja mittaaminen

Rakennetaan, piirretään, tutkitaan ja luokitellaan kappaleita ja kuvioita. Luokitellaan kappaleet lieriöihin, kartioihin ja muihin kappaleisiin. Tutustutaan tarkemmin suorakulmaiseen särmiöön, ympyrälieriöön, ympyräpohjaiseen kartioon ja pyramidiin. Luokitellaan tasokuviot monikulmioihin ja muihin kuvioihin sekä tutkitaan niiden ominaisuuksia. Perehdytään tarkemmin kolmioihin, nelikulmioihin ja ympyrään. Perehdytään pisteen, janan, suoran ja kulman käsitteisiin. Harjoitellaan kulmien piirtämistä, mittaamista ja luokittelemista.

Tarkastellaan symmetriaa suoran suhteen. Ohjataan oppilaita havaitsemaan myös kierto- ja siirtosymmetrioita ympäristössä esimerkiksi osana taidetta.

Käsitellään koordinaatistosta ensin ensimmäinen neljännes ja laajennetaan sitten kaikkiin neljänneksiin.

Tutustutaan mittakaavan käsitteeseen ja käytetään sitä suurennoksissa ja pienennöksissä. Ohjataan oppilaita hyödyntämään mittakaavaa kartan käytössä.

Harjoitellaan mittaamista ja kiinnitetään huomiota mittaustarkkuuteen, mittaustuloksen arviointiin ja mittauksen tarkistamiseen. Mitataan ja lasketaan erimuotoisten kuvioiden piirejä ja pinta-aloja sekä suorakulmaisten särmiöiden tilavuuksia. Ohjataan oppilaita ymmärtämään, miten mittayksikköjärjestelmä rakentuu. Harjoitellaan yksikönmuunnoksia yleisimmin käytetyillä mittayksiköillä.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 6. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Kerrataan suorakulmaisen särmiön, ympyrälieriön, ympyräpohjaisen kartion ja pyramidin ominaisuuksia
- Harjoitellaan mittaamista, mittaustuloksen arviointia sekä mittauksen tarkistamista
- Mitataan ja lasketaan suorakulmaisten särmiöiden tilavuuksia
- Tutustutaan yleisimpien tilavuusyksiköiden muuntokertoimiin sekä kuutiodesimetrin ja litran väliseen yhteyteen
- Harjoitellaan tilavuusyksiköiden yksikkömuunnoksia yleisimmin käytetyillä mittayksiköillä

S5 Tietojenkäsittely, tilastot ja todennäköisyys

Kehitetään oppilaiden taitoja kerätä tietoa järjestelmällisesti kiinnostavista aihepiireistä. Tallennetaan ja esitetään tietoa taulukoiden ja diagrammien avulla. Käsitellään tilastollisista tunnusluvuista suurin ja pienin arvo, keskiarvo ja tyyppiarvo.

Tutustutaan todennäköisyyteen arkitilanteiden perusteella päättelemällä, onko tapahtuma mahdoton, mahdollinen vai varma.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 6. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Opitaan keräämään tietoa kiinnostavista aihepiireistä
- Opitaan esittämään tietoa taulukoiden ja kuvaajien avulla
- Tutustutaan tilastollisiin tunnuslukuihin (suurin ja pienin arvo, keskiarvo ja tyyppiarvo)
- Tutustutaan todennäköisyyteen arkitilanteiden perusteella päättelemällä (mahdoton, mahdollinen ja varma)

T4 kannustaa oppilasta esittämään päättelyään ja ratkaisujaan muille konkreettisin välinein, piirroksin, suullisesti ja kirjallisesti myös tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen

- Oppilas esittää ratkaisujaan ja päätelmiään eri tavoin konkreettisin välinein, piirroksin, suullisesti ja kirjallisesti myös tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ratkaisujen ja päätelmien esittäminen	Oppilas esittää ratkaisujaan ja päätelmiään eri tavoin.

S1 Ajattelun taidot

Kehitetään oppilaiden taitoja löytää yhtäläisyyksiä, eroja ja säännönmukaisuuksia. Syvennetään taitoa vertailla, luokitella ja asettaa järjestykseen, etsiä vaihtoehtoja systemaattisesti, havaita syy- ja seuraussuhteita sekä yhteyksiä matematiikassa. Suunnitellaan ja toteutetaan ohjelmia graafisessa ohjelmointiympäristössä.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 6. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Kehitetään taitoa löytää yhtäläisyyksiä, eroja ja säännönmukaisuuksia
- Syvennetään taitoja vertailla, luokitella ja asettaa järjestykseen, etsiä vaihtoehtoja, havaita syy- ja seuraussuhteita sekä yhteyksiä matematiikassa
- Suunnitellaan ja toteutetaan ohjelman graafisessa ohjelmointiympäristössä

S2 Luvut ja laskutoimitukset

Syvennetään ja varmennetaan oppilaiden ymmärrys kymmenjärjestelmästä. Käsitystä lukujen rakenteesta, yhteyksistä ja jaollisuudesta monipuolistetaan tutkimalla ja luokittelemalla lukuja.

Harjaannutetaan taitoa laskea peruslaskutoimituksia päässä. Harjoitellaan yhteen- ja vähennyslaskualgoritmeja sekä varmistetaan niiden osaaminen. Varmistetaan kertolaskun käsitteen ymmärtäminen ja opitaan kertotaulut 6-9. Varmistetaan kertotaulujen 1-10 osaaminen. Harjoitellaan kertolaskualgoritmia ja varmistetaan sen osaaminen. Opiskellaan jakolaskua sekä sisältö- että ositusjakotilanteissa. Harjoitellaan lukuyksiköittäin jakamista. Hyödynnetään laskutoimitusten ominaisuuksia ja niiden välisiä yhteyksiä.

Oppilaita ohjataan pyöristämään lukuja ja laskemaan likiarvoilla siten, että he oppivat arvioimaan tuloksen suuruusluokan. Kaikkia laskutoimituksia harjoitellaan monipuolisissa tilanteissa hyödyntäen tarvittavia välineitä.

Pohjustetaan negatiivisen luvun käsite ja laajennetaan lukualuetta negatiivisilla kokonaisluvuilla. Opitaan murtoluvun käsite ja harjoitellaan murtolukujen peruslaskutoimituksia eri tilanteissa. Kerto- ja jakolaskussa pitäydytään luonnollisella luvulla kertomisessa ja jakamisessa. Perehdytään desimaalilukuihin osana kymmenjärjestelmää ja harjoitellaan peruslaskutoimituksia desimaaliluvuilla. Perehdytään prosentin käsitteeseen. Pohjustetaan prosenttiluvun ja -arvon ymmärtämistä ja harjoitellaan niiden laskemista yksinkertaisissa tapauksissa. Hyödynnetään murtoluvun, desimaaliluvun ja prosentin välisiä yhteyksiä.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 6. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Syvennytään ja varmennetaan ymmärrystä kymmenjärjestelmästä
- Luokitellaan lukuja ja tutkitaan lukujen rakennetta, yhteyksiä ja jaollisuutta

- Harjoitellaan peruslaskutoimitusten päässälaskua
- Kerrataan yhteen- ja vähennyslaskua allekkain
- Kerrataan ja varmennetaan kertotaulut 1-10
- Opitaan allekkain kertolasku
- Opitaan jakolasku sisältö- ja ositusjakotilanteissa
- Opitaan lukuyksiköittäin jakaminen
- Hyödynnetään laskutoimitusten ominaisuuksia ja niiden välisiä yhteyksiä
- Opitaan pyöristämään lukuja, laskemaan likiarvoilla ja arvioimaan tuloksen suuruusluokan
- Käytetään kaikkia laskutoimituksia monipuolisesti eri tilanteissa hyödyntäen tarvittavia välineitä
- Ymmärretään negatiivisen luvun käsite
- Kerrataan murtolukujen laskutoimituksia
- Kerrataan desimaaliluvun käsite ja siihen liittyviä laskutoimituksia
- Harjoitellaan prosenttiluvun ja -arvon ymmärtämistä ja niiden laskemista yksinkertaisissa tapauksissa
- Hyödynnetään murtoluvun, desimaaliluvun ja prosentin välisiä yhteyksiä

S3 Algebra

Tutkitaan lukujonon säännönmukaisuutta sekä jatketaan lukujonoa säännön mukaan. Tutustutaan tuntemattoman käsitteeseen. Tutkitaan yhtälöä ja etsitään yhtälön ratkaisuja päättelemällä ja kokeilemalla.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 6. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Tutustutaan tuntemattoman käsitteeseen
- Tutkitaan yhtälöä ja etsitään yhtälön ratkaisuja päättelemällä ja kokeilemalla

S4 Geometria ja mittaaminen

Rakennetaan, piirretään, tutkitaan ja luokitellaan kappaleita ja kuvioita. Luokitellaan kappaleet lieriöihin, kartioihin ja muihin kappaleisiin. Tutustutaan tarkemmin suorakulmaiseen särmiöön, ympyrälieriöön, ympyräpohjaiseen kartioon ja pyramidiin. Luokitellaan tasokuviot monikulmioihin ja muihin kuvioihin sekä tutkitaan niiden ominaisuuksia. Perehdytään tarkemmin kolmioihin, nelikulmioihin ja ympyrään. Perehdytään pisteen, janan, suoran ja kulman käsitteisiin. Harjoitellaan kulmien piirtämistä, mittaamista ja luokittelemista.

Tarkastellaan symmetriaa suoran suhteen. Ohjataan oppilaita havaitsemaan myös kierto- ja siirtosymmetrioita ympäristössä esimerkiksi osana taidetta.

Käsitellään koordinaatistosta ensin ensimmäinen neljännes ja laajennetaan sitten kaikkiin neljänneksiin.

Tutustutaan mittakaavan käsitteeseen ja käytetään sitä suurennoksissa ja pienennöksissä. Ohjataan oppilaita hyödyntämään mittakaavaa kartan käytössä.

Harjoitellaan mittaamista ja kiinnitetään huomiota mittaustarkkuuteen, mittaustuloksen arviointiin ja mittauksen tarkistamiseen. Mitataan ja lasketaan erimuotoisten kuvioiden piirejä ja pinta-aloja sekä suorakulmaisten särmiöiden tilavuuksia. Ohjataan oppilaita ymmärtämään, miten mittayksikköjärjestelmä rakentuu. Harjoitellaan yksikönmuunnoksia yleisimmin käytetyillä mittayksiköillä.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 6. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Kerrataan suorakulmaisen särmiön, ympyrälieriön, ympyräpohjaisen kartion ja pyramidin ominaisuuksia
- Harjoitellaan mittaamista, mittaustuloksen arviointia sekä mittauksen tarkistamista
- Mitataan ja lasketaan suorakulmaisten särmiöiden tilavuuksia
- Tutustutaan yleisimpien tilavuusyksiköiden muuntokertoimiin sekä kuutiodesimetrin ja litran väliseen yhteyteen
- Harjoitellaan tilavuusyksiköiden yksikkömuunnoksia yleisimmin käytetyillä mittayksiköillä

S5 Tietojenkäsittely, tilastot ja todennäköisyys

Kehitetään oppilaiden taitoja kerätä tietoa järjestelmällisesti kiinnostavista aihepiireistä. Tallennetaan ja esitetään tietoa taulukoiden ja diagrammien avulla. Käsitellään tilastollisista tunnusluvuista suurin ja pienin arvo, keskiarvo ja tyyppiarvo.

Tutustutaan todennäköisyyteen arkitilanteiden perusteella päättelemällä, onko tapahtuma mahdoton, mahdollinen vai varma.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 6. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Opitaan keräämään tietoa kiinnostavista aihepiireistä
- Opitaan esittämään tietoa taulukoiden ja kuvaajien avulla
- Tutustutaan tilastollisiin tunnuslukuihin (suurin ja pienin arvo, keskiarvo ja tyyppiarvo)
- Tutustutaan todennäköisyyteen arkitilanteiden perusteella päättelemällä (mahdoton, mahdollinen ja varma)

T5 ohjata ja tukea oppilasta ongelmanratkaisutaitojen kehittämisessä

- Oppilas osaa käyttää ongelmanratkaisussaan erilaisia strategioita

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ongelmaratkaisutaidot	Oppilas käyttää ongelmanratkaisussaan erilaisia strategioita.

S1 Ajattelun taidot

Kehitetään oppilaiden taitoja löytää yhtäläisyyksiä, eroja ja säännönmukaisuuksia. Syvennetään taitoa vertailla, luokitella ja asettaa järjestykseen, etsiä vaihtoehtoja systemaattisesti, havaita syy- ja seuraussuhteita sekä yhteyksiä matematiikassa. Suunnitellaan ja toteutetaan ohjelmia graafisessa ohjelmointiympäristössä.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 6. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Kehitetään taitoa löytää yhtäläisyyksiä, eroja ja säännönmukaisuuksia
- Syvennetään taitoja vertailla, luokitella ja asettaa järjestykseen, etsiä vaihtoehtoja, havaita syy- ja seuraussuhteita sekä yhteyksiä matematiikassa
- Suunnitellaan ja toteutetaan ohjelman graafisessa ohjelmointiympäristössä

S2 Luvut ja laskutoimitukset

Syvennetään ja varmennetaan oppilaiden ymmärrys kymmenjärjestelmästä. Käsitystä lukujen rakenteesta, yhteyksistä ja jaollisuudesta monipuolistetaan tutkimalla ja luokittelemalla lukuja.

Harjaannutetaan taitoa laskea peruslaskutoimituksia päässä. Harjoitellaan yhteen- ja vähennyslaskualgoritmeja sekä varmistetaan niiden osaaminen. Varmistetaan kertolaskun käsitteen ymmärtäminen ja opitaan kertotaulut 6-9. Varmistetaan kertotaulujen 1-10 osaaminen. Harjoitellaan kertolaskualgoritmia ja varmistetaan sen osaaminen. Opiskellaan jakolaskua sekä sisältö- että ositusjakotilanteissa. Harjoitellaan lukuyksiköittäin jakamista. Hyödynnetään laskutoimitusten ominaisuuksia ja niiden välisiä yhteyksiä.

Oppilaita ohjataan pyöristämään lukuja ja laskemaan likiarvoilla siten, että he oppivat arvioimaan tuloksen suuruusluokan. Kaikkia laskutoimituksia harjoitellaan monipuolisissa tilanteissa hyödyntäen tarvittavia välineitä.

Pohjustetaan negatiivisen luvun käsite ja laajennetaan lukualuetta negatiivisilla kokonaisluvuilla. Opitaan murtoluvun käsite ja harjoitellaan murtolukujen peruslaskutoimituksia eri tilanteissa. Kerto- ja jakolaskussa pitäydytään luonnollisella luvulla kertomisessa ja jakamisessa. Perehdytään desimaalilukuihin osana kymmenjärjestelmää ja harjoitellaan peruslaskutoimituksia desimaaliluvuilla. Perehdytään prosentin käsitteeseen. Pohjustetaan prosenttiluvun ja -arvon ymmärtämistä ja harjoitellaan niiden laskemista yksinkertaisissa tapauksissa. Hyödynnetään murtoluvun, desimaaliluvun ja prosentin välisiä yhteyksiä.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 6. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Syvennytään ja varmennetaan ymmärrystä kymmenjärjestelmästä
- Luokitellaan lukuja ja tutkitaan lukujen rakennetta, yhteyksiä ja jaollisuutta
- Harjoitellaan peruslaskutoimitusten päässälaskua
- Kerrataan yhteen- ja vähennyslaskua allekkain
- Kerrataan ja varmennetaan kertotaulut 1-10
- Opitaan allekkain kertolasku
- Opitaan jakolasku sisältö- ja ositusjakotilanteissa
- Opitaan lukuyksiköittäin jakaminen
- Hyödynnetään laskutoimitusten ominaisuuksia ja niiden välisiä yhteyksiä
- Opitaan pyöristämään lukuja, laskemaan likiarvoilla ja arvioimaan tuloksen suuruusluokan
- Käytetään kaikkia laskutoimituksia monipuolisesti eri tilanteissa hyödyntäen tarvittavia välineitä
- Ymmärretään negatiivisen luvun käsite
- Kerrataan murtolukujen laskutoimituksia
- Kerrataan desimaaliluvun käsite ja siihen liittyviä laskutoimituksia
- Harjoitellaan prosenttiluvun ja -arvon ymmärtämistä ja niiden laskemista yksinkertaisissa tapauksissa
- Hyödynnetään murtoluvun, desimaaliluvun ja prosentin välisiä yhteyksiä

S3 Algebra

Tutkitaan lukujonon säännönmukaisuutta sekä jatketaan lukujonoa säännön mukaan. Tutustutaan tuntemattoman käsitteeseen. Tutkitaan yhtälöä ja etsitään yhtälön ratkaisuja päättelemällä ja kokeilemalla.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 6. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Tutustutaan tuntemattoman käsitteeseen
- Tutkitaan yhtälöä ja etsitään yhtälön ratkaisuja päättelemällä ja kokeilemalla

S4 Geometria ja mittaaminen

Rakennetaan, piirretään, tutkitaan ja luokitellaan kappaleita ja kuvioita. Luokitellaan kappaleet lieriöihin, kartioihin ja muihin kappaleisiin. Tutustutaan tarkemmin suorakulmaiseen särmiöön, ympyrälieriöön, ympyräpohjaiseen kartioon ja pyramidiin. Luokitellaan tasokuviot monikulmioihin ja muihin kuvioihin sekä tutkitaan niiden ominaisuuksia. Perehdytään tarkemmin kolmioihin, nelikulmioihin ja ympyrään. Perehdytään pisteen, janan, suoran ja kulman käsitteisiin. Harjoitellaan kulmien piirtämistä, mittaamista ja luokittelemista.

Tarkastellaan symmetriaa suoran suhteen. Ohjataan oppilaita havaitsemaan myös kierto- ja siirtosymmetrioita ympäristössä esimerkiksi osana taidetta.

Käsitellään koordinaatistosta ensin ensimmäinen neljännes ja laajennetaan sitten kaikkiin neljänneksiin.

Tutustutaan mittakaavan käsitteeseen ja käytetään sitä suurennoksissa ja pienennöksissä. Ohjataan oppilaita hyödyntämään mittakaavaa kartan käytössä.

Harjoitellaan mittaamista ja kiinnitetään huomiota mittaustarkkuuteen, mittaustuloksen arviointiin ja mittauksen tarkistamiseen. Mitataan ja lasketaan erimuotoisten kuvioiden piirejä ja pinta-aloja sekä suorakulmaisten särmiöiden tilavuuksia. Ohjataan oppilaita ymmärtämään, miten mittayksikköjärjestelmä rakentuu. Harjoitellaan yksikönmuunnoksia yleisimmin käytetyillä mittayksiköillä.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 6. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Kerrataan suorakulmaisen särmiön, ympyrälieriön, ympyräpohjaisen kartion ja pyramidin ominaisuuksia
- Harjoitellaan mittaamista, mittaustuloksen arviointia sekä mittauksen tarkistamista
- Mitataan ja lasketaan suorakulmaisten särmiöiden tilavuuksia
- Tutustutaan yleisimpien tilavuusyksiköiden muuntokertoimiin sekä kuutiodesimetrin ja litran väliseen yhteyteen
- Harjoitellaan tilavuusyksiköiden yksikkömuunnoksia yleisimmin käytetyillä mittayksiköillä

S5 Tietojenkäsittely, tilastot ja todennäköisyys

Kehitetään oppilaiden taitoja kerätä tietoa järjestelmällisesti kiinnostavista aihepiireistä. Tallennetaan ja esitetään tietoa taulukoiden ja diagrammien avulla. Käsitellään tilastollisista tunnusluvuista suurin ja pienin arvo, keskiarvo ja tyyppiarvo.

Tutustutaan todennäköisyyteen arkitilanteiden perusteella päättelemällä, onko tapahtuma mahdoton, mahdollinen vai varma.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 6. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Opitaan keräämään tietoa kiinnostavista aihepiireistä
- Opitaan esittämään tietoa taulukoiden ja kuvaajien avulla
- Tutustutaan tilastollisiin tunnuslukuihin (suurin ja pienin arvo, keskiarvo ja tyyppiarvo)
- Tutustutaan todennäköisyyteen arkitilanteiden perusteella päättelemällä (mahdoton, mahdollinen ja varma)

T6 ohjata oppilasta kehittämään taitoaan arvioida ratkaisun järkevyyttä ja tuloksen mielekkyyttä

- Oppilas osaa arvioida ratkaisun järkevyyttä ja tuloksen mielekkyyttä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Taito arvioida ratkaisua	Oppilas osaa pääsääntöisesti arvioida ratkaisun järkevyyttä ja tuloksen mielekkyyttä.

S1 Ajattelun taidot

Kehitetään oppilaiden taitoja löytää yhtäläisyyksiä, eroja ja säännönmukaisuuksia. Syvennetään taitoa vertailla, luokitella ja asettaa järjestykseen, etsiä vaihtoehtoja systemaattisesti, havaita syy- ja seuraussuhteita sekä yhteyksiä matematiikassa. Suunnitellaan ja toteutetaan ohjelmia graafisessa ohjelmointiympäristössä.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 6. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Kehitetään taitoa löytää yhtäläisyyksiä, eroja ja säännönmukaisuuksia
- Syvennetään taitoja vertailla, luokitella ja asettaa järjestykseen, etsiä vaihtoehtoja, havaita syy- ja seuraussuhteita sekä yhteyksiä matematiikassa
- Suunnitellaan ja toteutetaan ohjelman graafisessa ohjelmointiympäristössä

S2 Luvut ja laskutoimitukset

Syvennetään ja varmennetaan oppilaiden ymmärrys kymmenjärjestelmästä. Käsitystä lukujen rakenteesta, yhteyksistä ja jaollisuudesta monipuolistetaan tutkimalla ja luokittelemalla lukuja.

Harjaannutetaan taitoa laskea peruslaskutoimituksia päässä. Harjoitellaan yhteen- ja vähennyslaskualgoritmeja sekä varmistetaan niiden osaaminen. Varmistetaan kertolaskun käsitteen ymmärtäminen ja opitaan kertotaulut 6-9. Varmistetaan kertotaulujen 1-10 osaaminen. Harjoitellaan kertolaskualgoritmia ja varmistetaan sen osaaminen. Opiskellaan jakolaskua sekä sisältö- että ositusjakotilanteissa. Harjoitellaan lukuyksiköittäin jakamista. Hyödynnetään laskutoimitusten ominaisuuksia ja niiden välisiä yhteyksiä.

Oppilaita ohjataan pyöristämään lukuja ja laskemaan likiarvoilla siten, että he oppivat arvioimaan tuloksen suuruusluokan. Kaikkia laskutoimituksia harjoitellaan monipuolisissa tilanteissa hyödyntäen tarvittavia välineitä.

Pohjustetaan negatiivisen luvun käsite ja laajennetaan lukualuetta negatiivisilla kokonaisluvuilla. Opitaan murtoluvun käsite ja harjoitellaan murtolukujen peruslaskutoimituksia eri tilanteissa. Kerto- ja jakolaskussa pitäydytään luonnollisella luvulla kertomisessa ja jakamisessa. Perehdytään desimaalilukuihin osana kymmenjärjestelmää ja harjoitellaan peruslaskutoimituksia desimaaliluvuilla. Perehdytään prosentin käsitteeseen. Pohjustetaan prosenttiluvun ja -arvon ymmärtämistä ja harjoitellaan niiden laskemista yksinkertaisissa tapauksissa. Hyödynnetään murtoluvun, desimaaliluvun ja prosentin välisiä yhteyksiä.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 6. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Syvennytään ja varmennetaan ymmärrystä kymmenjärjestelmästä
- Luokitellaan lukuja ja tutkitaan lukujen rakennetta, yhteyksiä ja jaollisuutta
- Harjoitellaan peruslaskutoimitusten päässälaskua
- Kerrataan yhteen- ja vähennyslaskua allekkain
- Kerrataan ja varmennetaan kertotaulut 1-10
- Opitaan allekkain kertolasku
- Opitaan jakolasku sisältö- ja ositusjakotilanteissa
- Opitaan lukuyksiköittäin jakaminen

- Hyödynnetään laskutoimitusten ominaisuuksia ja niiden välisiä yhteyksiä
- Opitaan pyöristämään lukuja, laskemaan likiarvoilla ja arvioimaan tuloksen suuruusluokan
- Käytetään kaikkia laskutoimituksia monipuolisesti eri tilanteissa hyödyntäen tarvittavia välineitä
- Ymmärretään negatiivisen luvun käsite
- Kerrataan murtolukujen laskutoimituksia
- Kerrataan desimaaliluvun käsite ja siihen liittyviä laskutoimituksia
- Harjoitellaan prosenttiluvun ja -arvon ymmärtämistä ja niiden laskemista yksinkertaisissa tapauksissa
- Hyödynnetään murtoluvun, desimaaliluvun ja prosentin välisiä yhteyksiä

S3 Algebra

Tutkitaan lukujonon säännönmukaisuutta sekä jatketaan lukujonoa säännön mukaan. Tutustutaan tuntemattoman käsitteeseen. Tutkitaan yhtälöä ja etsitään yhtälön ratkaisuja päättelemällä ja kokeilemalla.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 6. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Tutustutaan tuntemattoman käsitteeseen
- Tutkitaan yhtälöä ja etsitään yhtälön ratkaisuja päättelemällä ja kokeilemalla

S4 Geometria ja mittaaminen

Rakennetaan, piirretään, tutkitaan ja luokitellaan kappaleita ja kuvioita. Luokitellaan kappaleet lieriöihin, kartioihin ja muihin kappaleisiin. Tutustutaan tarkemmin suorakulmaiseen särmiöön, ympyrälieriöön, ympyräpohjaiseen kartioon ja pyramidiin. Luokitellaan tasokuviot monikulmioihin ja muihin kuvioihin sekä tutkitaan niiden ominaisuuksia. Perehdytään tarkemmin kolmioihin, nelikulmioihin ja ympyrään. Perehdytään pisteen, janan, suoran ja kulman käsitteisiin. Harjoitellaan kulmien piirtämistä, mittaamista ja luokittelemista.

Tarkastellaan symmetriaa suoran suhteen. Ohjataan oppilaita havaitsemaan myös kierto- ja siirtosymmetrioita ympäristössä esimerkiksi osana taidetta.

Käsitellään koordinaatistosta ensin ensimmäinen neljännes ja laajennetaan sitten kaikkiin neljänneksiin.

Tutustutaan mittakaavan käsitteeseen ja käytetään sitä suurennoksissa ja pienennöksissä. Ohjataan oppilaita hyödyntämään mittakaavaa kartan käytössä.

Harjoitellaan mittaamista ja kiinnitetään huomiota mittaustarkkuuteen, mittaustuloksen arviointiin ja mittauksen tarkistamiseen. Mitataan ja lasketaan erimuotoisten kuvioiden piirejä ja pinta-aloja sekä suorakulmaisten särmiöiden tilavuuksia. Ohjataan oppilaita ymmärtämään, miten mittayksikköjärjestelmä rakentuu. Harjoitellaan yksikönmuunnoksia yleisimmin käytetyillä mittayksiköillä.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 6. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Kerrataan suorakulmaisen särmiön, ympyrälieriön, ympyräpohjaisen kartion ja pyramidin ominaisuuksia
- Harjoitellaan mittaamista, mittaustuloksen arviointia sekä mittauksen tarkistamista
- Mitataan ja lasketaan suorakulmaisten särmiöiden tilavuuksia
- Tutustutaan yleisimpien tilavuusyksiköiden muuntokertoimiin sekä kuutiodesimetrin ja litran väliseen yhteyteen
- Harjoitellaan tilavuusyksiköiden yksikkömuunnoksia yleisimmin käytetyillä mittayksiköillä

S5 Tietojenkäsittely, tilastot ja todennäköisyys

Kehitetään oppilaiden taitoja kerätä tietoa järjestelmällisesti kiinnostavista aihepiireistä. Tallennetaan ja esitetään tietoa taulukoiden ja diagrammien avulla. Käsitellään tilastollisista tunnusluvuista suurin ja pienin arvo, keskiarvo ja tyyppiarvo.

Tutustutaan todennäköisyyteen arkitilanteiden perusteella päättelemällä, onko tapahtuma mahdoton, mahdollinen vai varma.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 6. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Opitaan keräämään tietoa kiinnostavista aihepiireistä
- Opitaan esittämään tietoa taulukoiden ja kuvaajien avulla
- Tutustutaan tilastollisiin tunnuslukuihin (suurin ja pienin arvo, keskiarvo ja tyyppiarvo)
- Tutustutaan todennäköisyyteen arkitilanteiden perusteella päättelemällä (mahdoton, mahdollinen ja varma)

T7 ohjata oppilasta käyttämään ja ymmärtämään matemaattisia käsitteitä ja merkintöjä

- Oppilas ymmärtää matematiikan käsitteitä ja merkintöjä sekä käyttää niitä oikein

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Matemaattisten käsitteiden ymmärtäminen ja käyttö	Oppilas käyttää pääsääntöisesti oikeita käsitteitä ja merkintöjä.

S1 Ajattelun taidot

Kehitetään oppilaiden taitoja löytää yhtäläisyyksiä, eroja ja säännönmukaisuuksia. Syvennetään taitoa vertailla, luokitella ja asettaa järjestykseen, etsiä vaihtoehtoja systemaattisesti, havaita syy- ja seuraussuhteita sekä yhteyksiä matematiikassa. Suunnitellaan ja toteutetaan ohjelmia graafisessa ohjelmointiympäristössä.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 6. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Kehitetään taitoa löytää yhtäläisyyksiä, eroja ja säännönmukaisuuksia
- Syvennetään taitoja vertailla, luokitella ja asettaa järjestykseen, etsiä vaihtoehtoja, havaita syy- ja seuraussuhteita sekä yhteyksiä matematiikassa
- Suunnitellaan ja toteutetaan ohjelman graafisessa ohjelmointiympäristössä

S2 Luvut ja laskutoimitukset

Syvennetään ja varmennetaan oppilaiden ymmärrys kymmenjärjestelmästä. Käsitystä lukujen rakenteesta, yhteyksistä ja jaollisuudesta monipuolistetaan tutkimalla ja luokittelemalla lukuja.

Harjaannutetaan taitoa laskea peruslaskutoimituksia päässä. Harjoitellaan yhteen- ja vähennyslaskualgoritmeja sekä varmistetaan niiden osaaminen. Varmistetaan kertolaskun käsitteen ymmärtäminen ja opitaan kertotaulut 6-9. Varmistetaan kertotaulujen 1-10 osaaminen. Harjoitellaan kertolaskualgoritmia ja varmistetaan sen osaaminen. Opiskellaan jakolaskua sekä sisältö- että ositusjakotilanteissa. Harjoitellaan lukuyksiköittäin jakamista. Hyödynnetään laskutoimitusten ominaisuuksia ja niiden välisiä yhteyksiä.

Oppilaita ohjataan pyöristämään lukuja ja laskemaan likiarvoilla siten, että he oppivat arvioimaan tuloksen suuruusluokan. Kaikkia laskutoimituksia harjoitellaan monipuolisissa tilanteissa hyödyntäen tarvittavia välineitä.

Pohjustetaan negatiivisen luvun käsite ja laajennetaan lukualuetta negatiivisilla kokonaisluvuilla. Opitaan murtoluvun käsite ja harjoitellaan murtolukujen peruslaskutoimituksia eri tilanteissa. Kerto- ja jakolaskussa pitäydytään luonnollisella luvulla kertomisessa ja jakamisessa. Perehdytään desimaalilukuihin osana kymmenjärjestelmää ja harjoitellaan peruslaskutoimituksia desimaaliluvuilla. Perehdytään prosentin käsitteeseen. Pohjustetaan prosenttiluvun ja -arvon ymmärtämistä ja harjoitellaan niiden laskemista yksinkertaisissa tapauksissa. Hyödynnetään murtoluvun, desimaaliluvun ja prosentin välisiä yhteyksiä.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 6. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Syvennytään ja varmennetaan ymmärrystä kymmenjärjestelmästä
- Luokitellaan lukuja ja tutkitaan lukujen rakennetta, yhteyksiä ja jaollisuutta
- Harjoitellaan peruslaskutoimitusten päässälaskua
- Kerrataan yhteen- ja vähennyslaskua allekkain
- Kerrataan ja varmennetaan kertotaulut 1-10
- Opitaan allekkain kertolasku
- Opitaan jakolasku sisältö- ja ositusjakotilanteissa
- Opitaan lukuyksiköittäin jakaminen
- Hyödynnetään laskutoimitusten ominaisuuksia ja niiden välisiä yhteyksiä
- Opitaan pyöristämään lukuja, laskemaan likiarvoilla ja arvioimaan tuloksen suuruusluokan
- Käytetään kaikkia laskutoimituksia monipuolisesti eri tilanteissa hyödyntäen tarvittavia välineitä
- Ymmärretään negatiivisen luvun käsite
- Kerrataan murtolukujen laskutoimituksia
- Kerrataan desimaaliluvun käsite ja siihen liittyviä laskutoimituksia
- Harjoitellaan prosenttiluvun ja -arvon ymmärtämistä ja niiden laskemista yksinkertaisissa tapauksissa
- Hyödynnetään murtoluvun, desimaaliluvun ja prosentin välisiä yhteyksiä

S3 Algebra

Tutkitaan lukujonon säännönmukaisuutta sekä jatketaan lukujonoa säännön mukaan. Tutustutaan tuntemattoman käsitteeseen. Tutkitaan yhtälöä ja etsitään yhtälön ratkaisuja päättelemällä ja kokeilemalla.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 6. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Tutustutaan tuntemattoman käsitteeseen
- Tutkitaan yhtälöä ja etsitään yhtälön ratkaisuja päättelemällä ja kokeilemalla

S4 Geometria ja mittaaminen

Rakennetaan, piirretään, tutkitaan ja luokitellaan kappaleita ja kuvioita. Luokitellaan kappaleet lieriöihin, kartioihin ja muihin kappaleisiin. Tutustutaan tarkemmin suorakulmaiseen särmiöön, ympyrälieriöön, ympyräpohjaiseen kartioon ja pyramidiin. Luokitellaan tasokuviot monikulmioihin ja muihin kuvioihin sekä tutkitaan niiden ominaisuuksia. Perehdytään tarkemmin kolmioihin, nelikulmioihin ja ympyrään. Perehdytään pisteen, janan, suoran ja kulman käsitteisiin. Harjoitellaan kulmien piirtämistä, mittaamista ja luokittelemista.

Tarkastellaan symmetriaa suoran suhteen. Ohjataan oppilaita havaitsemaan myös kierto- ja siirtosymmetrioita ympäristössä esimerkiksi osana taidetta.

Käsitellään koordinaatistosta ensin ensimmäinen neljännes ja laajennetaan sitten kaikkiin neljänneksiin.

Tutustutaan mittakaavan käsitteeseen ja käytetään sitä suurennoksissa ja pienennöksissä. Ohjataan oppilaita hyödyntämään mittakaavaa kartan käytössä.

Harjoitellaan mittaamista ja kiinnitetään huomiota mittaustarkkuuteen, mittaustuloksen arviointiin ja mittauksen tarkistamiseen. Mitataan ja lasketaan erimuotoisten kuvioiden piirejä ja pinta-aloja sekä suorakulmaisten särmiöiden tilavuuksia. Ohjataan oppilaita ymmärtämään, miten mittayksikköjärjestelmä rakentuu. Harjoitellaan yksikönmuunnoksia yleisimmin käytetyillä mittayksiköillä.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 6. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Kerrataan suorakulmaisen särmiön, ympyrälieriön, ympyräpohjaisen kartion ja pyramidin ominaisuuksia
- Harjoitellaan mittaamista, mittaustuloksen arviointia sekä mittauksen tarkistamista
- Mitataan ja lasketaan suorakulmaisten särmiöiden tilavuuksia
- Tutustutaan yleisimpien tilavuusyksiköiden muuntokertoimiin sekä kuutiodesimetrin ja litran väliseen yhteyteen
- Harjoitellaan tilavuusyksiköiden yksikkömuunnoksia yleisimmin käytetyillä mittayksiköillä

S5 Tietojenkäsittely, tilastot ja todennäköisyys

Kehitetään oppilaiden taitoja kerätä tietoa järjestelmällisesti kiinnostavista aihepiireistä. Tallennetaan ja esitetään tietoa taulukoiden ja diagrammien avulla. Käsitellään tilastollisista tunnusluvuista suurin ja pienin arvo, keskiarvo ja tyyppiarvo.

Tutustutaan todennäköisyyteen arkitilanteiden perusteella päättelemällä, onko tapahtuma mahdoton, mahdollinen vai varma.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 6. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Opitaan keräämään tietoa kiinnostavista aihepiireistä
- Opitaan esittämään tietoa taulukoiden ja kuvaajien avulla
- Tutustutaan tilastollisiin tunnuslukuihin (suurin ja pienin arvo, keskiarvo ja tyyppiarvo)
- Tutustutaan todennäköisyyteen arkitilanteiden perusteella päättelemällä (mahdoton, mahdollinen ja varma)

T8 tukea ja ohjata oppilasta vahvistamaan ja laajentamaan ymmärrystään kymmenjärjestelmästä

- Oppilas hallitsee kymmenjärjestelmän periaatteen, myös desimaalilukujen osalta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kymmenjärjestelmän ymmärtäminen	Oppilas hallitsee kymmenjärjestelmän periaatteen, myös desimaalilukujen osalta.

S2 Luvut ja laskutoimitukset

Syvennetään ja varmennetaan oppilaiden ymmärrys kymmenjärjestelmästä. Käsitystä lukujen rakenteesta, yhteyksistä ja jaollisuudesta monipuolistetaan tutkimalla ja luokittelemalla lukuja.

Harjaannutetaan taitoa laskea peruslaskutoimituksia päässä. Harjoitellaan yhteen- ja vähennyslaskualgoritmeja sekä varmistetaan niiden osaaminen. Varmistetaan kertolaskun käsitteen ymmärtäminen ja opitaan kertotaulut 6-9. Varmistetaan kertotaulujen 1-10 osaaminen. Harjoitellaan kertolaskualgoritmia ja varmistetaan sen osaaminen. Opiskellaan jakolaskua sekä sisältö- että ositusjakotilanteissa. Harjoitellaan lukuyksiköittäin jakamista. Hyödynnetään laskutoimitusten ominaisuuksia ja niiden välisiä yhteyksiä.

Oppilaita ohjataan pyöristämään lukuja ja laskemaan likiarvoilla siten, että he oppivat arvioimaan tuloksen suuruusluokan. Kaikkia laskutoimituksia harjoitellaan monipuolisissa tilanteissa hyödyntäen tarvittavia välineitä.

Pohjustetaan negatiivisen luvun käsite ja laajennetaan lukualuetta negatiivisilla kokonaisluvuilla. Opitaan murtoluvun käsite ja harjoitellaan murtolukujen peruslaskutoimituksia eri tilanteissa. Kerto- ja jakolaskussa pitäydytään luonnollisella luvulla kertomisessa ja jakamisessa. Perehdytään desimaalilukuihin osana kymmenjärjestelmää ja harjoitellaan peruslaskutoimituksia desimaaliluvuilla. Perehdytään prosentin käsitteeseen. Pohjustetaan prosenttiluvun ja -arvon ymmärtämistä ja harjoitellaan niiden laskemista yksinkertaisissa tapauksissa. Hyödynnetään murtoluvun, desimaaliluvun ja prosentin välisiä yhteyksiä.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 6. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Syvennytään ja varmennetaan ymmärrystä kymmenjärjestelmästä
- Luokitellaan lukuja ja tutkitaan lukujen rakennetta, yhteyksiä ja jaollisuutta
- Harjoitellaan peruslaskutoimitusten päässälaskua
- Kerrataan yhteen- ja vähennyslaskua allekkain
- Kerrataan ja varmennetaan kertotaulut 1-10
- Opitaan allekkain kertolasku
- Opitaan jakolasku sisältö- ja ositusjakotilanteissa
- Opitaan lukuyksiköittäin jakaminen
- Hyödynnetään laskutoimitusten ominaisuuksia ja niiden välisiä yhteyksiä
- Opitaan pyöristämään lukuja, laskemaan likiarvoilla ja arvioimaan tuloksen suuruusluokan
- Käytetään kaikkia laskutoimituksia monipuolisesti eri tilanteissa hyödyntäen tarvittavia välineitä
- Ymmärretään negatiivisen luvun käsite
- Kerrataan murtolukujen laskutoimituksia
- Kerrataan desimaaliluvun käsite ja siihen liittyviä laskutoimituksia
- Harjoitellaan prosenttiluvun ja -arvon ymmärtämistä ja niiden laskemista yksinkertaisissa tapauksissa
- Hyödynnetään murtoluvun, desimaaliluvun ja prosentin välisiä yhteyksiä

T9 tukea oppilasta lukukäsitteen kehittymisessä positiivisiin rationaalilukuihin ja negatiivisiin kokonaislukuihin

- Oppilas osaa käyttää positiivisia rationaalilukuja ja negatiivisia kokonaislukuja

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Lukukäsite	Oppilas osaa käyttää positiivisia rationaalilukuja ja negatiivisia kokonaislukuja.

S2 Luvut ja laskutoimitukset

Syvennetään ja varmennetaan oppilaiden ymmärrys kymmenjärjestelmästä. Käsitystä lukujen rakenteesta, yhteyksistä ja jaollisuudesta monipuolistetaan tutkimalla ja luokittelemalla lukuja.

Harjaannutetaan taitoa laskea peruslaskutoimituksia päässä. Harjoitellaan yhteen- ja vähennyslaskualgoritmeja sekä varmistetaan niiden osaaminen. Varmistetaan kertolaskun käsitteen ymmärtäminen ja opitaan kertotaulut 6-9. Varmistetaan kertotaulujen 1-10 osaaminen. Harjoitellaan kertolaskualgoritmia ja varmistetaan sen osaaminen. Opiskellaan jakolaskua sekä sisältö- että ositusjakotilanteissa. Harjoitellaan lukuyksiköittäin jakamista. Hyödynnetään laskutoimitusten ominaisuuksia ja niiden välisiä yhteyksiä.

Oppilaita ohjataan pyöristämään lukuja ja laskemaan likiarvoilla siten, että he oppivat arvioimaan tuloksen suuruusluokan. Kaikkia laskutoimituksia harjoitellaan monipuolisissa tilanteissa hyödyntäen tarvittavia välineitä.

Pohjustetaan negatiivisen luvun käsite ja laajennetaan lukualuetta negatiivisilla kokonaisluvuilla. Opitaan murtoluvun käsite ja harjoitellaan murtolukujen peruslaskutoimituksia eri tilanteissa. Kerto- ja jakolaskussa pitäydytään luonnollisella luvulla kertomisessa ja jakamisessa. Perehdytään desimaalilukuihin osana kymmenjärjestelmää ja harjoitellaan peruslaskutoimituksia desimaaliluvuilla. Perehdytään prosentin käsitteeseen. Pohjustetaan prosenttiluvun ja -arvon ymmärtämistä ja harjoitellaan niiden laskemista yksinkertaisissa tapauksissa. Hyödynnetään murtoluvun, desimaaliluvun ja prosentin välisiä yhteyksiä.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 6. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Syvennytään ja varmennetaan ymmärrystä kymmenjärjestelmästä
- Luokitellaan lukuja ja tutkitaan lukujen rakennetta, yhteyksiä ja jaollisuutta
- Harjoitellaan peruslaskutoimitusten päässälaskua
- Kerrataan yhteen- ja vähennyslaskua allekkain
- Kerrataan ja varmennetaan kertotaulut 1-10
- Opitaan allekkain kertolasku
- Opitaan jakolasku sisältö- ja ositusjakotilanteissa
- Opitaan lukuyksiköittäin jakaminen
- Hyödynnetään laskutoimitusten ominaisuuksia ja niiden välisiä yhteyksiä
- Opitaan pyöristämään lukuja, laskemaan likiarvoilla ja arvioimaan tuloksen suuruusluokan
- Käytetään kaikkia laskutoimituksia monipuolisesti eri tilanteissa hyödyntäen tarvittavia välineitä
- Ymmärretään negatiivisen luvun käsite
- Kerrataan murtolukujen laskutoimituksia
- Kerrataan desimaaliluvun käsite ja siihen liittyviä laskutoimituksia
- Harjoitellaan prosenttiluvun ja -arvon ymmärtämistä ja niiden laskemista yksinkertaisissa tapauksissa
- Hyödynnetään murtoluvun, desimaaliluvun ja prosentin välisiä yhteyksiä

T10 opastaa oppilasta saavuttamaan sujuva laskutaito päässä ja kirjallisesti hyödyntäen laskutoimitusten ominaisuuksia

- Oppilas laskee sujuvasti päässä ja kirjallisesti

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Laskutaidot ja peruslaskutoimitusten ominaisuuksien hyödyntäminen	Oppilas laskee melko sujuvasti päässä ja kirjallisesti.

S2 Luvut ja laskutoimitukset

Syvennetään ja varmennetaan oppilaiden ymmärrys kymmenjärjestelmästä. Käsitystä lukujen rakenteesta, yhteyksistä ja jaollisuudesta monipuolistetaan tutkimalla ja luokittelemalla lukuja.

Harjaannutetaan taitoa laskea peruslaskutoimituksia päässä. Harjoitellaan yhteen- ja vähennyslaskualgoritmeja sekä varmistetaan niiden osaaminen. Varmistetaan kertolaskun käsitteen ymmärtäminen ja opitaan kertotaulut 6-9. Varmistetaan kertotaulujen 1-10 osaaminen. Harjoitellaan kertolaskualgoritmia ja varmistetaan sen osaaminen. Opiskellaan jakolaskua sekä sisältö- että ositusjakotilanteissa. Harjoitellaan lukuyksiköittäin jakamista. Hyödynnetään laskutoimitusten ominaisuuksia ja niiden välisiä yhteyksiä.

Oppilaita ohjataan pyöristämään lukuja ja laskemaan likiarvoilla siten, että he oppivat arvioimaan tuloksen suuruusluokan. Kaikkia laskutoimituksia harjoitellaan monipuolisissa tilanteissa hyödyntäen tarvittavia välineitä.

Pohjustetaan negatiivisen luvun käsite ja laajennetaan lukualuetta negatiivisilla kokonaisluvuilla. Opitaan murtoluvun käsite ja harjoitellaan murtolukujen peruslaskutoimituksia eri tilanteissa. Kerto- ja jakolaskussa pitäydytään luonnollisella luvulla kertomisessa ja jakamisessa. Perehdytään desimaalilukuihin osana kymmenjärjestelmää ja harjoitellaan peruslaskutoimituksia desimaaliluvuilla. Perehdytään prosentin käsitteeseen. Pohjustetaan prosenttiluvun ja -arvon ymmärtämistä ja harjoitellaan niiden laskemista yksinkertaisissa tapauksissa. Hyödynnetään murtoluvun, desimaaliluvun ja prosentin välisiä yhteyksiä.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 6. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Syvennytään ja varmennetaan ymmärrystä kymmenjärjestelmästä
- Luokitellaan lukuja ja tutkitaan lukujen rakennetta, yhteyksiä ja jaollisuutta
- Harjoitellaan peruslaskutoimitusten päässälaskua
- Kerrataan yhteen- ja vähennyslaskua allekkain
- Kerrataan ja varmennetaan kertotaulut 1-10
- Opitaan allekkain kertolasku
- Opitaan jakolasku sisältö- ja ositusjakotilanteissa
- Opitaan lukuyksiköittäin jakaminen
- Hyödynnetään laskutoimitusten ominaisuuksia ja niiden välisiä yhteyksiä
- Opitaan pyöristämään lukuja, laskemaan likiarvoilla ja arvioimaan tuloksen suuruusluokan
- Käytetään kaikkia laskutoimituksia monipuolisesti eri tilanteissa hyödyntäen tarvittavia välineitä
- Ymmärretään negatiivisen luvun käsite
- Kerrataan murtolukujen laskutoimituksia
- Kerrataan desimaaliluvun käsite ja siihen liittyviä laskutoimituksia
- Harjoitellaan prosenttiluvun ja -arvon ymmärtämistä ja niiden laskemista yksinkertaisissa tapauksissa
- Hyödynnetään murtoluvun, desimaaliluvun ja prosentin välisiä yhteyksiä

T11 ohjata oppilasta havainnoimaan ja kuvailemaan kappaleiden ja kuvioiden geometrisia ominaisuuksia sekä tutustuttaa oppilas geometrisiin käsitteisiin

- Oppilas osaa luokitella ja tunnistaa kappaleita ja kuvioita
- Oppilas osaa käyttää mittakaavaa sekä tunnistaa suoran ja pisteen suhteen symmetrisiä kuvioita

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Geometrian käsitteet ja geometristen ominaisuuksien havainnointi	Oppilas osaa luokitella ja tunnistaa kappaleita ja kuvioita. Oppilas osaa käyttää mittakaavaa sekä tunnistaa suoran ja pisteen suhteen symmetrisiä kuvioita.

S4 Geometria ja mittaaminen

Rakennetaan, piirretään, tutkitaan ja luokitellaan kappaleita ja kuvioita. Luokitellaan kappaleet lieriöihin, kartioihin ja muihin kappaleisiin. Tutustutaan tarkemmin suorakulmaiseen särmiöön, ympyrälieriöön, ympyräpohjaiseen kartioon ja pyramidiin. Luokitellaan tasokuviot monikulmioihin ja muihin kuvioihin sekä tutkitaan niiden ominaisuuksia. Perehdytään tarkemmin kolmioihin, nelikulmioihin ja ympyrään. Perehdytään pisteen, janan, suoran ja kulman käsitteisiin. Harjoitellaan kulmien piirtämistä, mittaamista ja luokittelemista.

Tarkastellaan symmetriaa suoran suhteen. Ohjataan oppilaita havaitsemaan myös kierto- ja siirtosymmetrioita ympäristössä esimerkiksi osana taidetta.

Käsitellään koordinaatistosta ensin ensimmäinen neljännes ja laajennetaan sitten kaikkiin neljänneksiin.

Tutustutaan mittakaavan käsitteeseen ja käytetään sitä suurennoksissa ja pienennöksissä. Ohjataan oppilaita hyödyntämään mittakaavaa kartan käytössä.

Harjoitellaan mittaamista ja kiinnitetään huomiota mittaustarkkuuteen, mittaustuloksen arviointiin ja mittauksen tarkistamiseen. Mitataan ja lasketaan erimuotoisten kuvioiden piirejä ja pinta-aloja sekä suorakulmaisten särmiöiden tilavuuksia. Ohjataan oppilaita ymmärtämään, miten mittayksikköjärjestelmä rakentuu. Harjoitellaan yksikönmuunnoksia yleisimmin käytetyillä mittayksiköillä.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 6. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Kerrataan suorakulmaisen särmiön, ympyrälieriön, ympyräpohjaisen kartion ja pyramidin ominaisuuksia
- Harjoitellaan mittaamista, mittaustuloksen arviointia sekä mittauksen tarkistamista
- Mitataan ja lasketaan suorakulmaisten särmiöiden tilavuuksia
- Tutustutaan yleisimpien tilavuusyksiköiden muuntokertoimiin sekä kuutiodesimetrin ja litran väliseen yhteyteen
- Harjoitellaan tilavuusyksiköiden yksikkömuunnoksia yleisimmin käytetyillä mittayksiköillä

T12 ohjata oppilasta arvioimaan mittauskohteen suuruutta ja valitsemaan mittaamiseen sopivan välineen ja mittayksikön sekä pohtimaan mittaustuloksen järkevyyttä

- Oppilas osaa valita sopivan mittavälineen, mitata ja arvioida mittaustuloksen järkevyyttä
- Oppilas osaa laskea pinta-aloja ja tilavuuksia
- Oppilas hallitsee yleisimmät mittayksikkömuunnokset ja tilavuuksien yksikkömuunnokset

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Mittaaminen	Oppilas osaa valita sopivan mittavälineen, mitata ja arvioida mittaustuloksen järkevyyttä. Oppilas osaa laskea pinta-aloja ja tilavuuksia. Hän hallitsee yleisimmät mittayksikkömuunnokset.

S4 Geometria ja mittaaminen

Rakennetaan, piirretään, tutkitaan ja luokitellaan kappaleita ja kuvioita. Luokitellaan kappaleet lieriöihin, kartioihin ja muihin kappaleisiin. Tutustutaan tarkemmin suorakulmaiseen särmiöön, ympyrälieriöön, ympyräpohjaiseen kartioon ja pyramidiin. Luokitellaan tasokuviot monikulmioihin ja muihin kuvioihin sekä tutkitaan niiden ominaisuuksia. Perehdytään tarkemmin kolmioihin, nelikulmioihin ja ympyrään. Perehdytään pisteen, janan, suoran ja kulman käsitteisiin. Harjoitellaan kulmien piirtämistä, mittaamista ja luokittelemista.

Tarkastellaan symmetriaa suoran suhteen. Ohjataan oppilaita havaitsemaan myös kierto- ja siirtosymmetrioita ympäristössä esimerkiksi osana taidetta.

Käsitellään koordinaatistosta ensin ensimmäinen neljännes ja laajennetaan sitten kaikkiin neljänneksiin.

Tutustutaan mittakaavan käsitteeseen ja käytetään sitä suurennoksissa ja pienennöksissä. Ohjataan oppilaita hyödyntämään mittakaavaa kartan käytössä.

Harjoitellaan mittaamista ja kiinnitetään huomiota mittaustarkkuuteen, mittaustuloksen arviointiin ja mittauksen tarkistamiseen. Mitataan ja lasketaan erimuotoisten kuvioiden piirejä ja pinta-aloja sekä suorakulmaisten särmiöiden tilavuuksia. Ohjataan oppilaita ymmärtämään, miten mittayksikköjärjestelmä rakentuu. Harjoitellaan yksikönmuunnoksia yleisimmin käytetyillä mittayksiköillä.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 6. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Kerrataan suorakulmaisen särmiön, ympyrälieriön, ympyräpohjaisen kartion ja pyramidin ominaisuuksia
- Harjoitellaan mittaamista, mittaustuloksen arviointia sekä mittauksen tarkistamista
- Mitataan ja lasketaan suorakulmaisten särmiöiden tilavuuksia
- Tutustutaan yleisimpien tilavuusyksiköiden muuntokertoimiin sekä kuutiodesimetrin ja litran väliseen yhteyteen
- Harjoitellaan tilavuusyksiköiden yksikkömuunnoksia yleisimmin käytetyillä mittayksiköillä

T13 ohjata oppilasta laatimaan ja tulkitsemaan taulukoita ja diagrammeja sekä käyttämään tilastollisia tunnuslukuja sekä tarjota kokemuksia todennäköisyydestä

- Oppilas osaa laatia taulukon annetuista aineistoista sekä tulkita taulukoita ja diagrammeja Oppilas osaa laskea keskiarvon ja määrittää tyyppiarvon

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Taulukoiden ja diagrammien laatiminen ja tulkinta	Oppilas osaa laatia taulukon annetusta aineistosta sekä tulkita taulukoita ja diagrammeja. Oppilas osaa laskea keskiarvon ja määrittää tyyppiarvon.

S5 Tietojenkäsittely, tilastot ja todennäköisyys

Kehitetään oppilaiden taitoja kerätä tietoa järjestelmällisesti kiinnostavista aihepiireistä. Tallennetaan ja esitetään tietoa taulukoiden ja diagrammien avulla. Käsitellään tilastollisista tunnusluvuista suurin ja pienin arvo, keskiarvo ja tyyppiarvo.

Tutustutaan todennäköisyyteen arkitilanteiden perusteella päättelemällä, onko tapahtuma mahdoton, mahdollinen vai varma.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 6. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Opitaan keräämään tietoa kiinnostavista aihepiireistä
- Opitaan esittämään tietoa taulukoiden ja kuvaajien avulla
- Tutustutaan tilastollisiin tunnuslukuihin (suurin ja pienin arvo, keskiarvo ja tyyppiarvo)
- Tutustutaan todennäköisyyteen arkitilanteiden perusteella päättelemällä (mahdoton, mahdollinen ja varma)

T14 innostaa oppilasta laatimaan toimintaohjeita tietokoneohjelmina graafisessa ohjelmointiympäristössä

- Oppilas osaa ohjelmoida toimivan ohjelman graafisessa ohjelmointiympäristössä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ohjelmointi graafisessa ohjelmointiympäristössä	Oppilas osaa ohjelmoida toimivan ohjelman graafisessa ohjelmointiympäristössä.

S1 Ajattelun taidot

Kehitetään oppilaiden taitoja löytää yhtäläisyyksiä, eroja ja säännönmukaisuuksia. Syvennetään taitoa vertailla, luokitella ja asettaa järjestykseen, etsiä vaihtoehtoja systemaattisesti, havaita syy- ja seuraussuhteita sekä yhteyksiä matematiikassa. Suunnitellaan ja toteutetaan ohjelmia graafisessa ohjelmointiympäristössä.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 6. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Kehitetään taitoa löytää yhtäläisyyksiä, eroja ja säännönmukaisuuksia
- Syvennetään taitoja vertailla, luokitella ja asettaa järjestykseen, etsiä vaihtoehtoja, havaita syy- ja seuraussuhteita sekä yhteyksiä matematiikassa
- Suunnitellaan ja toteutetaan ohjelman graafisessa ohjelmointiympäristössä

Ympäristöoppi

Oppiaineen tehtävä

Ympäristöoppi on biologian, maantiedon, fysiikan, kemian ja terveystiedon tiedonaloista koostuva integroitu oppiaine, jonka opetukseen sisältyy kestävän kehityksen näkökulma. Ympäristöopissa yhdistyy sekä luonnon- että ihmistieteellisiä näkökulmia. Ympäristöopissa oppilaat nähdään osana ympäristöä, jossa he elävät. Lähtökohtana on luonnon kunnioittaminen ja ihmisoikeuksien mukainen arvokas elämä.

Ympäristöopin opetus tukee oppilaiden ympäristösuhteen rakentumista, maailmankuvan kehittymistä sekä kasvua ihmisenä. Ympäristöopin opetuksen tavoitteena on ohjata oppilaita tuntemaan ja ymmärtämään luontoa ja rakennettua ympäristöä, niiden ilmiöitä, itseään ja muita ihmisiä sekä terveyden ja hyvinvoinnin merkitystä. Ympäristöopin monitieteinen perusta edellyttää, että oppilaat harjaantuvat hankkimaan, käsittelemään, tuottamaan, esittämään, arvioimaan ja arvottamaan tietoa erilaisissa tilanteissa. Tieteellistä tietoa käytetään opetuksen perustana ja kriittisen ajattelun kehittämiseen kiinnitetään huomiota. Ympäristöopissa kiinnitetään huomiota kestävän kehityksen ekologiseen, kulttuuriseen, sosiaaliseen ja taloudelliseen

ulottuvuuteen. Ympäristöopin keskeisenä tavoitteena on ohjata ymmärtämään ihmisten tekemien valintojen vaikutuksia elämälle ja ympäristölle nyt sekä tulevaisuudessa.

Ympäristöopissa rakennetaan perustaa ympäristöopin eri tiedonalojen osaamiselle. Tavoitteena on tunnistaa niiden merkitys ympäristössä, teknologiassa, jokapäiväisessä elämässä, ihmisessä ja ihmisen toiminnassa. Biologian kannalta keskeistä on oppia tuntemaan ja ymmärtämään luonnonympäristöä, ihmistä, elämää, sen kehittymistä ja reunaehtoja maapallolla. Maantiedon kannalta keskeistä on tutkia omaa lähiympäristöä sekä ymmärtää erilaisia alueita maapallolla, niillä esiintyviä ilmiöitä ja alueilla asuvien ihmisten elämää. Fysiikan kannalta keskeistä on ymmärtää luonnon perusrakenteita ja ilmiöitä, ja selittää näitä ilmiöitä käyttäen myös omissa tutkimuksissa saatavaa tietoa. Kemian kannalta keskeistä on havaita erilaisia aineita ympärillämme sekä tutkia, kuvailla ja selittää niiden ominaisuuksia, rakenteita ja niissä tapahtuvia muutoksia. Terveystiedon kannalta keskeistä on oppia ymmärtämään terveyttä tukevia ja suojaavia tekijöitä ympäristössä ja ihmisten toiminnassa, ja edistää terveyttä, hyvinvointia ja turvallisuutta tukevaa osaamista.

Opetuksen tavoitteena on herättää ja syventää oppilaiden kiinnostusta ympäristöopin eri tiedonaloja kohtaan. Yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa edistetään tarjoamalla jokaiselle oppilaalle mahdollisuuksia tutustua monipuolisesti kaikkiin ympäristöopin tiedonaloihin sekä niihin liittyvään teknologiaan ja koulutuspolkuihin.

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 3-6

***Vuosiluokilla 3-6** ympäristöopin opetus voidaan jäsentää kokonaisuuksiksi, joissa tarkastellaan ympäröivää maailmaa sekä oppilaita ja heidän toimintaansa yhteisön jäsenenä. Oppilaita ohjataan tunnistamaan omaa kasvuaan ja kehitystään. Ongelmanratkaisu- ja tutkimustehtävien avulla syvennetään kiinnostusta ympäristön ilmiöitä kohtaan. Vuosiluokkakokonaisuuden loppupuolella pohditaan myös eri tiedonalojen ominaispiirteitä.*

Ympäristöopin oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 3-6

Työtapojen ja oppimisympäristöjen valinnan lähtökohtana ovat oppilaiden omat kokemukset ihmiseen, ympäristöön, ihmisen toimintaan ja arkeen liittyvistä asioista, ilmiöistä ja tapahtumista. Oppimisympäristöjä ja työtapoja valitessa otetaan huomioon toiminnallisuus, kokemuksellisuus, elämyksellisyys, draaman ja tarinoiden käyttö sekä ympäristöopin monitieteinen perusta. Ympäristöopin eri tiedonalojen ilmiöitä pyritään tutkimaan luonnollisissa tilanteissa ja ympäristöissä. Oppimisympäristöinä käytetään koulun tilojen ja opetusryhmän lisäksi monipuolisesti lähiluontoa ja rakennettua ympäristöä, erilaisia yhteisöjä ja vuorovaikutustilanteita, tieto- ja viestintäteknologisia ympäristöjä sekä paikallisia mahdollisuuksia kuten yhteistyötä luontokoulujen, museoiden, yritysten, kansalaisjärjestöjen, luonto- ja tiedekeskusten kanssa. Tavoitteiden kannalta keskeistä on oppilaiden osallisuus ja vuorovaikutus yksinkertaisten tutkimusten suunnittelussa ja toteuttamisessa sekä erilaisten näkökulmien ja ratkaisujen pohtimisessa. Oppilaiden aktiivinen työskentely opiskeltavan ilmiön, teeman tai ajankohtaisen ongelman parissa tukee ympäristöopin tavoitteiden mukaista oppimista.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki ympäristöopissa vuosiluokilla 3-6

Ympäristöopin tavoitteiden kannalta keskeistä on ohjata oppilaita käyttämään monipuolisesti erilaisia opiskelutapoja. Ohjausta tarvitaan erityisesti turvalliseen ja muut huomioivaan toimimiseen eri oppimisympäristöissä. Opetuksessa ja työtapojen valinnassa otetaan huomioon oppilaiden aikaisemmat tiedot ja taidot sekä kehitykseen, elämäntilanteeseen ja kulttuuriin liittyvät erityistarpeet. Oppilaita ohjataan kunnioittamaan jokaisen oikeutta yksityisyyteen itseään koskevissa henkilökohtaisissa asioissa. Tutkimuksellinen työskentely ja eri ajattelutaitojen tasoilla olevat harjoitukset voivat tukea eriyttämistä yksilöllisten tarpeiden mukaan. Yhteisönä toimiminen tukee yhdessä oppimista ja erilaisten vahvuuksien hyödyntämistä. Ohjaus ja tuki, työtapojen

valinta sekä onnistumisen kokemukset tukevat oppilaiden oppijaminäkuvan vahvistumista ympäristöopissa. Oppilaille annetaan mahdollisuus myös syventymiseen ja rauhoittumiseen.

Oppilaan oppimisen arviointi ympäristöopissa vuosiluokilla 3-6

Työskentelyn jäsentäminen kokonaisuuksiksi, joilla on omat tavoitteensa ja arviointiperusteensa, tukee monipuolista arviointia. Tutkimuksissa ja projekteissa keskitytään arvioimaan vain muutamaa osa-aluetta asetettujen tavoitteiden mukaisesti. Oppilaita ohjataan tunnistamaan omia ennakkotietojaan, -taitojaan ja -käsityksiään. Työskentelyn etenemistä ohjataan rakentavan palautteen, kysymysten ja konkreettisten kehittämisehdotusten avulla. Myönteinen palaute ja kannustaminen tukevat erityisesti tutkimisen taitojen ja motivaation kehittymistä. Oppilaille tarjotaan monipuolisia mahdollisuuksia osoittaa oppimistaan. Arviointi perustuu monimuotoisten tuotosten lisäksi oppilaiden työskentelyn havainnointiin ja keskusteluihin. Sisällön lisäksi arvioidaan olennaisen hahmottamista, tiedonhakua ja ilmaisun selkeyttä. Kokonaisuuksien lopussa arvioidaan asetettujen tavoitteiden saavuttamista. Oppilaat harjoittelevat omien vahvuuksien ja kehittämistarpeiden tunnistamista sekä kannustamaan toisiaan oppimisessa. Arvioinnin kohteena eivät ole oppilaiden arvot, asenteet, terveyskäyttäytyminen, sosiaalisuus, temperamentti tai muut henkilökohtaiset ominaisuudet.

Ympäristöopin sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi oppilaan osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin. Määritellessään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositodistusta varten opettaja käyttää ympäristöopin valtakunnallisia arviointikriteereitä. Opinnoissa edistymisen kannalta on keskeistä tutkimisen ja toimimisen taitojen lisäksi myös tiedonalojen osaaminen.

3

Vuosiluokan tavoitteet ja keskeiset sisällöt

T1 synnyttää ja ylläpitää oppilaan kiinnostusta ympäristöön ja ympäristöopin opiskeluun sekä auttaa oppilasta kokemaan kaikki ympäristöopin tiedonalat merkityksellisiksi itselleen

- Oppilas ymmärtää, että ympäristöoppi koostuu eri tiedonaloista

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ympäristöopin merkityksen hahmottaminen	Oppilas osaa antaa esimerkkejä ympäristöopin tiedonalojen merkityksestä.

S1 Minä ihmisenä

Sisältöjä valitaan siten, että ne liittyvät ihmisen rakenteeseen ja keskeisiin elintoimintoihin sekä ihmisen kasvun ja kehityksen eri vaiheisiin. Sisällöissä kiinnitetään huomiota kehityksen ajankohtaisiin muutoksiin ja niiden yksilöllisen luonteen ymmärtämiseen. Käsitellään ikäkauden mukaisesti seksuaalista kehitystä ja ihmisen lisääntymistä. Harjoitellaan tunnistamaan oman kehon ja mielen viestejä ja tiedostamaan omia ajatuksia, tarpeita, asenteita ja arvoja. Perehdytään terveyden osa-alueisiin ja voimavaroihin, arjen terveystottumuksiin, mielenterveystaitoihin, sairauksien ehkäisyyn ja itsehoitotaitoihin. Lisäksi harjoitellaan tunteiden tunnistamista, ilmaisua ja säätelyä. Tunnistetaan omaa oppimista tukevia asioita.

Paikallinen tarkennus:

- Erilaisten tunteiden tunnistaminen, ilmaisu ja säätely

- Omasta terveydestä huolehtiminen, hyvä arki
- Kehon osat, miten ihminen toimii (tukiranka ja liikkuminen)

S2 Arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimiminen

Oppimistehtäviä ja sisältöjä valitaan siten, että ne liittyvät arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimimiseen. Harjoitellaan selittämään arjen tilanteita, ilmiöitä ja teknologiaa eri tiedonalojen käsitteillä ja malleilla. Tutkitaan laitteiden toimintaperiaatteita ja erilaisia rakenteita. Harjoitellaan turvallisuuden edistämistä ja turvataitoja esimerkiksi seuraavilla osa-alueilla: liikenne-, palo-, sähköturvallisuus, tapaturmat, myrkytykset, päihteet, kiusaamisen ehkäisy, fyysinen ja henkinen koskemattomuus sekä toiminta ensiapu- ja vaaratilanteissa. Harjoitellaan toimimista erilaisissa yhteisöissä sekä pohditaan erilaisten vuorovaikutustilanteiden ja yhteisöjen merkitystä hyvinvoinnille.

Paikallinen tarkennus:

- Käytöstavat ja toisia kunnioittava toiminen yhteisössä
- Toisten huomioiminen ja yhteisistä sopimuksista kiinni pitäminen
- Tietää ja tunnistaa turvallisuutta uhkaavia vaaratekijöitä omassa ympäristössään (esim. liikenne)

S3 Löytöretkelle monimuotoiseen maailmaan

Monipuolisten alueellisten esimerkkien ja ajankohtaisten uutisten avulla hahmotetaan Suomen, Pohjoismaiden, Euroopan ja muiden maanosien luonnonympäristöä ja ihmisen toimintaa. Keskeisiä näkökulmia ovat luonnon ja kulttuurien moninaisuuden arvostaminen sekä globaalin ymmärryksen vahvistaminen. Maailmankuvan ja sen alueellisen viitekehyksen rakentamisessa käytetään monipuolisesti karttoja ja muuta geomediaa.

Paikallinen tarkennus:

- Ajankohtaisten uutisten avulla hahmotetaan Suomen luonnonympäristöjä ja ihmisen toimintaa
- Suomi maailmankartalla
- Käytetään opetuksessa maantieteellisiä käsitteitä
- Kartanluku- ja piirtämistaidot, erilaisiin karttatyyppeihin tutustuminen (suunnistuskartasta karttakirjaan)

S4 Ympäristön tutkiminen

Sisällöiksi valitaan omaan elinympäristöön liittyviä tutkimustehtäviä. Elinympäristössä kiinnitetään huomiota elolliseen ja elottomaan luontoon, rakennettuun ja sosiaaliseen ympäristöön sekä ympäristön ilmiöihin, materiaaleihin ja teknologisiin sovelluksiin. Tehtävien avulla harjoitellaan tutkimuksen tekemisen eri vaiheita. Tutkitaan säätä sekä maa- ja kallioperää. Tutkimalla kappaleiden liikkeiden muutoksia tutustutaan voiman käsitteeseen. Tunnistetaan eliöitä ja elinympäristöjä, laaditaan kasvio ohjatusti sekä tutkitaan kokeellisesti kasvien kasvua. Kotiseudun erilaisten ympäristöjen merkitystä havainnoidaan myös hyvinvoinnin näkökulmasta. Tutustutaan ympäristössä toimimisen oikeuksiin ja velvollisuuksiin.

Paikallinen tarkennus:

- Lähiympäristön havainnointi ja havaintojen kirjaaminen
- Elollinen luonto: eliöt ja niiden elinympäristöt, luokittelu (esim. selkärankaiset, selkärangattomat, nisäkkäät, matelijat), ravintoketjun käsite
- Tutustuminen lähiympäristön yleisimpiin kasvi- ja eläinlajeihin
- Sääilmiöt

S5 Luonnon rakenteet, periaatteet ja kiertokulut

Erilaisten materiaalien ja aineiden avulla tarkastellaan olomuotoja ja aineiden ominaisuuksia. Palaminen, yhteyttäminen ja veden kiertokulku muodostavat pohjan aineen muutosten ja aineen säilymisen periaatteen hahmottamiselle. Lämpötilan mittaamisen, lämpöenergiaan perehtymisen ja energialajien muuntumisen avulla tutustutaan energian säilymisen periaatteeseen. Tutkitaan ääni- ja valoilmiöitä. Perehdytään lähiavaruuteen, vuodenaikoihin, päivän ja yön vaihteluun sekä maapallon rakenteeseen. Tutkitaan eliöiden ja niiden elinympäristöjen sekä ihmisen toiminnan vuorovaikutussuhteita. Tutustutaan ravintoketjuihin, eläinten ja kasvien lisääntymiseen, ravinnon tuotantoon ja ruoan reitteihin sekä metsien hyötykäyttöön.

Paikallinen tarkennus:

- Tutustuminen maapallon liikkeisiin kiertoradalla (päivä/yö, vuodenajat)
- Veden kiertokulku
- Tutkitaan ääni- ja valoilmiöitä
- Eläinten lisääntyminen

S6 Kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Sisältöjä valittaessa otetaan huomioon luonnon monimuotoisuuden vaaliminen, ilmastonmuutos ja sen hillitseminen, luonnonvarojen kestävä käyttö, terveyden edistäminen, oman kulttuuriperinnön vaaliminen, monikulttuurisessa maailmassa eläminen sekä ihmiskunnan globaali hyvinvointi nyt ja tulevaisuudessa. Pohditaan oman toiminnan vaikutuksia itselle, toisiin ihmisiin, eläinten hyvinvointiin, luontoon ja yhteiskuntaan. Harjoitellaan ympäristövastuullista toimintaa omassa lähiympäristössä sekä toisista huolehtimista. Toteutetaan yhteinen vaikuttamisprojekti, jossa harjoitellaan osallistumista ja vaikuttamista paikallisella tai globaalilla tasolla.

Paikallinen tarkennus:

- Oman kulttuuriperinnön vaaliminen
- Muihin kulttuureihin tutustuminen
- Oman toiminnan vaikutuksen arviointi lähiympäristössä

T2 ohjata ja kannustaa oppilasta asettamaan omia opiskelutavoitteita ja työskentelemään pitkäjänteisesti niiden saavuttamiseksi sekä tunnistamaan omaa ympäristöopin osaamistaan

- Oppilas harjoittele valitsemaan valmiiksi sanoitettuja opiskelutavoitteita ympäristöopissa ja vertaamaan opiskelun tuloksia valitsemiinsa tavoitteisiin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tavoitteellinen työskentely ja oppimaan oppiminen	Oppilas osaa asettaa omia tavoitteita pienille kokonaisuuksille ja työskennellä yhteisten tavoitteiden saavuttamiseksi.

S1 Minä ihmisenä

Sisältöjä valitaan siten, että ne liittyvät ihmisen rakenteeseen ja keskeisiin elintoimintoihin sekä ihmisen kasvun ja kehityksen eri vaiheisiin. Sisällöissä kiinnitetään huomiota kehityksen ajankohtaisiin muutoksiin ja niiden yksilöllisen luonteen ymmärtämiseen. Käsitellään ikäkauden mukaisesti seksuaalista kehitystä ja ihmisen lisääntymistä. Harjoitellaan tunnistamaan oman kehon ja mielen viestejä ja tiedostamaan omia ajatuksia, tarpeita, asenteita ja arvoja. Perehdytään terveyden osa-alueisiin ja voimavaroihin, arjen terveystottumuksiin, mielenterveystaitoihin, sairauksien ehkäisyyn ja itsehoitotaitoihin. Lisäksi harjoitellaan tunteiden tunnistamista, ilmaisua ja säätelyä. Tunnistetaan omaa oppimista tukevia asioita.

Paikallinen tarkennus:

- Erilaisten tunteiden tunnistaminen, ilmaisu ja säätely
- Omasta terveydestä huolehtiminen, hyvä arki
- Kehon osat, miten ihminen toimii (tukiranka ja liikkuminen)

S2 Arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimiminen

Oppimistehtäviä ja sisältöjä valitaan siten, että ne liittyvät arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimimiseen. Harjoitellaan selittämään arjen tilanteita, ilmiöitä ja teknologiaa eri tiedonalojen käsitteillä ja malleilla. Tutkitaan laitteiden toimintaperiaatteita ja erilaisia rakenteita. Harjoitellaan turvallisuuden edistämistä ja turvataitoja esimerkiksi seuraavilla osa-alueilla: liikenne-, palo-, sähköturvallisuus, tapaturmat, myrkytykset, päihteet, kiusaamisen ehkäisy, fyysinen ja henkinen koskemattomuus sekä toiminta ensiapu- ja vaaratilanteissa. Harjoitellaan toimimista erilaisissa yhteisöissä sekä pohditaan erilaisten vuorovaikutustilanteiden ja yhteisöjen merkitystä hyvinvoinnille.

Paikallinen tarkennus:

- Käytöstavat ja toisia kunnioittava toiminen yhteisössä
- Toisten huomioiminen ja yhteisistä sopimuksista kiinni pitäminen
- Tietää ja tunnistaa turvallisuutta uhkaavia vaaratekijöitä omassa ympäristössään (esim. liikenne)

S3 Löytöretkelle monimuotoiseen maailmaan

Monipuolisten alueellisten esimerkkien ja ajankohtaisten uutisten avulla hahmotetaan Suomen, Pohjoismaiden, Euroopan ja muiden maanosien luonnonympäristöä ja ihmisen toimintaa. Keskeisiä näkökulmia ovat luonnon ja kulttuurien moninaisuuden arvostaminen sekä globaalin ymmärryksen vahvistaminen. Maailmankuvan ja sen alueellisen viitekehyksen rakentamisessa käytetään monipuolisesti karttoja ja muuta geomediaa.

Paikallinen tarkennus:

- Ajankohtaisten uutisten avulla hahmotetaan Suomen luonnonympäristöjä ja ihmisen toimintaa
- Suomi maailmankartalla
- Käytetään opetuksessa maantieteellisiä käsitteitä
- Kartanluku- ja piirtämistaidot, erilaisiin karttatyyppeihin tutustuminen (suunnistuskartasta karttakirjaan)

S4 Ympäristön tutkiminen

Sisällöiksi valitaan omaan elinympäristöön liittyviä tutkimustehtäviä. Elinympäristössä kiinnitetään huomiota elolliseen ja elottomaan luontoon, rakennettuun ja sosiaaliseen ympäristöön sekä ympäristön ilmiöihin, materiaaleihin ja teknologisiin sovelluksiin. Tehtävien avulla harjoitellaan tutkimuksen tekemisen eri vaiheita. Tutkitaan säätä sekä maa- ja kallioperää. Tutkimalla kappaleiden liikkeiden muutoksia tutustutaan voiman käsitteeseen. Tunnistetaan eliöitä ja elinympäristöjä, laaditaan kasvio ohjatusti sekä tutkitaan kokeellisesti kasvien kasvua. Kotiseudun erilaisten ympäristöjen merkitystä havainnoidaan myös hyvinvoinnin näkökulmasta. Tutustutaan ympäristössä toimimisen oikeuksiin ja velvollisuuksiin.

Paikallinen tarkennus:

- Lähiympäristön havainnointi ja havaintojen kirjaaminen
- Elollinen luonto: eliöt ja niiden elinympäristöt, luokittelu (esim. selkärankaiset, selkärangattomat, nisäkkäät, matelijat), ravintoketjun käsite
- Tutustuminen lähiympäristön yleisimpiin kasvi- ja eläinlajeihin
- Sääilmiöt

S5 Luonnon rakenteet, periaatteet ja kiertokulut

Erilaisten materiaalien ja aineiden avulla tarkastellaan olomuotoja ja aineiden ominaisuuksia. Palaminen, yhteyttäminen ja veden kiertokulku muodostavat pohjan aineen muutosten ja aineen säilymisen periaatteen hahmottamiselle. Lämpötilan mittaamisen, lämpöenergiaan perehtymisen ja energialajien muuntumisen avulla tutustutaan energian säilymisen periaatteeseen. Tutkitaan ääni- ja valoilmiöitä. Perehdytään lähiavaruuteen, vuodenaikoihin, päivän ja yön vaihteluun sekä maapallon rakenteeseen. Tutkitaan eliöiden ja niiden elinympäristöjen sekä ihmisen toiminnan vuorovaikutussuhteita. Tutustutaan ravintoketjuihin, eläinten ja kasvien lisääntymiseen, ravinnon tuotantoon ja ruoan reitteihin sekä metsien hyötykäyttöön.

Paikallinen tarkennus:

- Tutustuminen maapallon liikkeisiin kiertoradalla (päivä/yö, vuodenajat)
- Veden kiertokulku
- Tutkitaan ääni- ja valoilmiöitä
- Eläinten lisääntyminen

S6 Kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Sisältöjä valittaessa otetaan huomioon luonnon monimuotoisuuden vaaliminen, ilmastonmuutos ja sen hillitseminen, luonnonvarojen kestävä käyttö, terveyden edistäminen, oman kulttuuriperinnön vaaliminen, monikulttuurisessa maailmassa eläminen sekä ihmiskunnan globaali hyvinvointi nyt ja tulevaisuudessa. Pohditaan oman toiminnan vaikutuksia itselle, toisiin ihmisiin, eläinten hyvinvointiin, luontoon ja yhteiskuntaan. Harjoitellaan ympäristövastuullista toimintaa omassa lähiympäristössä sekä toisista huolehtimista. Toteutetaan yhteinen vaikuttamisprojekti, jossa harjoitellaan osallistumista ja vaikuttamista paikallisella tai globaalilla tasolla.

Paikallinen tarkennus:

- Oman kulttuuriperinnön vaaliminen
- Muihin kulttuureihin tutustuminen
- Oman toiminnan vaikutuksen arviointi lähiympäristössä

T3 tukea oppilaan ympäristötietoisuuden kehittymistä sekä ohjata oppilasta toimimaan ja vaikuttamaan lähiympäristössään ja -yhteisöissään kestävän kehityksen edistämiseksi ja arvostamaan kestävän kehityksen merkitystä itselle ja maailmalle

- Oppilas ymmärtää oman toiminnan vaikutuksia ympäristöön

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kestävän kehityksen tiedot ja taidot	Oppilas osaa kuvata esimerkkien avulla kestävän tulevaisuuden rakentamista tukevia ja uhkaavia tekijöitä. Oppilas osaa kuvata erilaisia keinoja lähiympäristön ja -yhteisöjen vaalimiseen, kehittämiseen ja niihin vaikuttamiseen sekä toimia ohjatusti yhteisessä vaikuttamisprojektissa.

S1 Minä ihmisenä

Sisältöjä valitaan siten, että ne liittyvät ihmisen rakenteeseen ja keskeisiin elintoimintoihin sekä ihmisen kasvun ja kehityksen eri vaiheisiin. Sisällöissä kiinnitetään huomiota kehityksen ajankohtaisiin muutoksiin ja niiden yksilöllisen luonteen ymmärtämiseen. Käsitellään ikäkauden mukaisesti seksuaalista kehitystä ja ihmisen lisääntymistä. Harjoitellaan tunnistamaan oman kehon ja mielen viestejä ja tiedostamaan omia ajatuksia, tarpeita, asenteita ja arvoja. Perehdytään terveyden osa-alueisiin ja voimavaroihin, arjen terveystottumuksiin, mielenterveystaitoihin, sairauksien ehkäisyyn ja itsehoitotaitoihin. Lisäksi harjoitellaan tunteiden tunnistamista, ilmaisua ja säätelyä. Tunnistetaan omaa oppimista tukevia asioita.

Paikallinen tarkennus:

- Erilaisten tunteiden tunnistaminen, ilmaisu ja säätely
- Omasta terveydestä huolehtiminen, hyvä arki
- Kehon osat, miten ihminen toimii (tukiranka ja liikkuminen)

S2 Arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimiminen

Oppimistehtäviä ja sisältöjä valitaan siten, että ne liittyvät arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimimiseen. Harjoitellaan selittämään arjen tilanteita, ilmiöitä ja teknologiaa eri tiedonalojen käsitteillä ja malleilla. Tutkitaan laitteiden toimintaperiaatteita ja erilaisia rakenteita. Harjoitellaan turvallisuuden edistämistä ja turvataitoja esimerkiksi seuraavilla osa-alueilla: liikenne-, palo-, sähköturvallisuus, tapaturmat, myrkytykset, päihteet, kiusaamisen ehkäisy, fyysinen ja henkinen koskemattomuus sekä toiminta ensiapu- ja vaaratilanteissa. Harjoitellaan toimimista erilaisissa yhteisöissä sekä pohditaan erilaisten vuorovaikutustilanteiden ja yhteisöjen merkitystä hyvinvoinnille.

Paikallinen tarkennus:

- Käytöstavat ja toisia kunnioittava toiminen yhteisössä
- Toisten huomioiminen ja yhteisistä sopimuksista kiinni pitäminen
- Tietää ja tunnistaa turvallisuutta uhkaavia vaaratekijöitä omassa ympäristössään (esim. liikenne)

S3 Löytöretkelle monimuotoiseen maailmaan

Monipuolisten alueellisten esimerkkien ja ajankohtaisten uutisten avulla hahmotetaan Suomen, Pohjoismaiden, Euroopan ja muiden maanosien luonnonympäristöä ja ihmisen toimintaa. Keskeisiä näkökulmia ovat luonnon ja kulttuurien moninaisuuden arvostaminen sekä globaalin ymmärryksen vahvistaminen. Maailmankuvan ja sen alueellisen viitekehyksen rakentamisessa käytetään monipuolisesti karttoja ja muuta geomediaa.

Paikallinen tarkennus:

- Ajankohtaisten uutisten avulla hahmotetaan Suomen luonnonympäristöjä ja ihmisen toimintaa
- Suomi maailmankartalla
- Käytetään opetuksessa maantieteellisiä käsitteitä
- Kartanluku- ja piirtämistaidot, erilaisiin karttatyyppeihin tutustuminen (suunnistuskartasta karttakirjaan)

S4 Ympäristön tutkiminen

Sisällöiksi valitaan omaan elinympäristöön liittyviä tutkimustehtäviä. Elinympäristössä kiinnitetään huomiota elolliseen ja elottomaan luontoon, rakennettuun ja sosiaaliseen ympäristöön sekä ympäristön ilmiöihin, materiaaleihin ja teknologisiin sovelluksiin. Tehtävien avulla harjoitellaan tutkimuksen tekemisen eri vaiheita. Tutkitaan säätä sekä maa- ja kallioperää. Tutkimalla kappaleiden liikkeiden muutoksia tutustutaan voiman käsitteeseen. Tunnistetaan eliöitä ja elinympäristöjä, laaditaan kasvio ohjatusti sekä tutkitaan kokeellisesti kasvien kasvua. Kotiseudun erilaisten ympäristöjen merkitystä havainnoidaan myös hyvinvoinnin näkökulmasta. Tutustutaan ympäristössä toimimisen oikeuksiin ja velvollisuuksiin.

Paikallinen tarkennus:

- Lähiympäristön havainnointi ja havaintojen kirjaaminen
- Elollinen luonto: eliöt ja niiden elinympäristöt, luokittelu (esim. selkärankaiset, selkärangattomat, nisäkkäät, matelijat), ravintoketjun käsite

- Tutustuminen lähiympäristön yleisimpiin kasvi- ja eläinlajeihin
- Sääilmiöt

S5 Luonnon rakenteet, periaatteet ja kiertokulut

Erilaisten materiaalien ja aineiden avulla tarkastellaan olomuotoja ja aineiden ominaisuuksia. Palaminen, yhteyttäminen ja veden kiertokulku muodostavat pohjan aineen muutosten ja aineen säilymisen periaatteen hahmottamiselle. Lämpötilan mittaamisen, lämpöenergiaan perehtymisen ja energialajien muuntumisen avulla tutustutaan energian säilymisen periaatteeseen. Tutkitaan ääni- ja valoilmiöitä. Perehdytään lähiavaruuteen, vuodenaikoihin, päivän ja yön vaihteluun sekä maapallon rakenteeseen. Tutkitaan eliöiden ja niiden elinympäristöjen sekä ihmisen toiminnan vuorovaikutussuhteita. Tutustutaan ravintoketjuihin, eläinten ja kasvien lisääntymiseen, ravinnon tuotantoon ja ruoan reitteihin sekä metsien hyötykäyttöön.

Paikallinen tarkennus:

- Tutustuminen maapallon liikkeisiin kiertoradalla (päivä/yö, vuodenajat)
- Veden kiertokulku
- Tutkitaan ääni- ja valoilmiöitä
- Eläinten lisääntyminen

S6 Kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Sisältöjä valittaessa otetaan huomioon luonnon monimuotoisuuden vaaliminen, ilmastonmuutos ja sen hillitseminen, luonnonvarojen kestävä käyttö, terveyden edistäminen, oman kulttuuriperinnön vaaliminen, monikulttuurisessa maailmassa eläminen sekä ihmiskunnan globaali hyvinvointi nyt ja tulevaisuudessa. Pohditaan oman toiminnan vaikutuksia itselle, toisiin ihmisiin, eläinten hyvinvointiin, luontoon ja yhteiskuntaan. Harjoitellaan ympäristövastuullista toimintaa omassa lähiympäristössä sekä toisista huolehtimista. Toteutetaan yhteinen vaikuttamisprojekti, jossa harjoitellaan osallistumista ja vaikuttamista paikallisella tai globaalilla tasolla.

Paikallinen tarkennus:

- Oman kulttuuriperinnön vaaliminen
- Muihin kulttuureihin tutustuminen
- Oman toiminnan vaikutuksen arviointi lähiympäristössä

T4 rohkaista oppilasta muodostamaan kysymyksiä eri aihepiireistä sekä käyttämään niitä tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohtana

Oppilas harjoittelee aiheeseen liittyvien kysymysten muodostamista

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kysymysten muodostaminen	Oppilas osaa muodostaa aiheeseen liittyviä kysymyksiä, joita voidaan yhdessä kehittää tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohdaksi.

S1 Minä ihmisenä

Sisältöjä valitaan siten, että ne liittyvät ihmisen rakenteeseen ja keskeisiin elintoimintoihin sekä ihmisen kasvun ja kehityksen eri vaiheisiin. Sisällöissä kiinnitetään huomiota kehityksen ajankohtaisiin muutoksiin ja niiden yksilöllisen luonteen ymmärtämiseen. Käsitellään ikäkauden mukaisesti seksuaalista kehitystä ja ihmisen lisääntymistä. Harjoitellaan tunnistamaan oman kehon ja mielen viestejä ja tiedostamaan omia ajatuksia, tarpeita, asenteita ja arvoja. Perehdytään terveyden osa-alueisiin ja voimavaroihin, arjen terveystottumuksiin, mielenterveystaitoihin, sairauksien ehkäisyyn ja itsehoitotaitoihin. Lisäksi harjoitellaan tunteiden tunnistamista, ilmaisua ja säätelyä. Tunnistetaan omaa oppimista tukevia asioita.

Paikallinen tarkennus:

- Erilaisten tunteiden tunnistaminen, ilmaisu ja säätely
- Omasta terveydestä huolehtiminen, hyvä arki
- Kehon osat, miten ihminen toimii (tukiranka ja liikkuminen)

S2 Arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimiminen

Oppimistehtäviä ja sisältöjä valitaan siten, että ne liittyvät arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimimiseen. Harjoitellaan selittämään arjen tilanteita, ilmiöitä ja teknologiaa eri tiedonalojen käsitteillä ja malleilla. Tutkitaan laitteiden toimintaperiaatteita ja erilaisia rakenteita. Harjoitellaan turvallisuuden edistämistä ja turvataitoja esimerkiksi seuraavilla osa-alueilla: liikenne-, palo-, sähköturvallisuus, tapaturmat, myrkytykset, päihteet, kiusaamisen ehkäisy, fyysinen ja henkinen koskemattomuus sekä toiminta ensiapu- ja vaaratilanteissa. Harjoitellaan toimimista erilaisissa yhteisöissä sekä pohditaan erilaisten vuorovaikutustilanteiden ja yhteisöjen merkitystä hyvinvoinnille.

Paikallinen tarkennus:

- Käytöstavat ja toisia kunnioittava toiminen yhteisössä
- Toisten huomioiminen ja yhteisistä sopimuksista kiinni pitäminen
- Tietää ja tunnistaa turvallisuutta uhkaavia vaaratekijöitä omassa ympäristössään (esim. liikenne)

S3 Löytöretkelle monimuotoiseen maailmaan

Monipuolisten alueellisten esimerkkien ja ajankohtaisten uutisten avulla hahmotetaan Suomen, Pohjoismaiden, Euroopan ja muiden maanosien luonnonympäristöä ja ihmisen toimintaa. Keskeisiä näkökulmia ovat luonnon ja kulttuurien moninaisuuden arvostaminen sekä globaalin ymmärryksen vahvistaminen. Maailmankuvan ja sen alueellisen viitekehyksen rakentamisessa käytetään monipuolisesti karttoja ja muuta geomediaa.

Paikallinen tarkennus:

- Ajankohtaisten uutisten avulla hahmotetaan Suomen luonnonympäristöjä ja ihmisen toimintaa
- Suomi maailmankartalla
- Käytetään opetuksessa maantieteellisiä käsitteitä

- Kartanluku- ja piirtämistaidot, erilaisiin karttatyyppeihin tutustuminen (suunnistuskartasta karttakirjaan)

S4 Ympäristön tutkiminen

Sisällöiksi valitaan omaan elinympäristöön liittyviä tutkimustehtäviä. Elinympäristössä kiinnitetään huomiota elolliseen ja elottomaan luontoon, rakennettuun ja sosiaaliseen ympäristöön sekä ympäristön ilmiöihin, materiaaleihin ja teknologisiin sovelluksiin. Tehtävien avulla harjoitellaan tutkimuksen tekemisen eri vaiheita. Tutkitaan säätä sekä maa- ja kallioperää. Tutkimalla kappaleiden liikkeiden muutoksia tutustutaan voiman käsitteeseen. Tunnistetaan eliöitä ja elinympäristöjä, laaditaan kasvio ohjatusti sekä tutkitaan kokeellisesti kasvien kasvua. Kotiseudun erilaisten ympäristöjen merkitystä havainnoidaan myös hyvinvoinnin näkökulmasta. Tutustutaan ympäristössä toimimisen oikeuksiin ja velvollisuuksiin.

Paikallinen tarkennus:

- Lähiympäristön havainnointi ja havaintojen kirjaaminen
- Elollinen luonto: eliöt ja niiden elinympäristöt, luokittelu (esim. selkärankaiset, selkärangattomat, nisäkkäät, matelijat), ravintoketjun käsite
- Tutustuminen lähiympäristön yleisimpiin kasvi- ja eläinlajeihin
- Sääilmiöt

S5 Luonnon rakenteet, periaatteet ja kiertokulut

Erilaisten materiaalien ja aineiden avulla tarkastellaan olomuotoja ja aineiden ominaisuuksia. Palaminen, yhteyttäminen ja veden kiertokulku muodostavat pohjan aineen muutosten ja aineen säilymisen periaatteen hahmottamiselle. Lämpötilan mittaamisen, lämpöenergiaan perehtymisen ja energialajien muuntumisen avulla tutustutaan energian säilymisen periaatteeseen. Tutkitaan ääni- ja valoilmiöitä. Perehdytään lähiavaruuteen, vuodenaikoihin, päivän ja yön vaihteluun sekä maapallon rakenteeseen. Tutkitaan eliöiden ja niiden elinympäristöjen sekä ihmisen toiminnan vuorovaikutussuhteita. Tutustutaan ravintoketjuihin, eläinten ja kasvien lisääntymiseen, ravinnon tuotantoon ja ruoan reitteihin sekä metsien hyötykäyttöön.

Paikallinen tarkennus:

- Tutustuminen maapallon liikkeisiin kiertoradalla (päivä/yö, vuodenajat)
- Veden kiertokulku
- Tutkitaan ääni- ja valoilmiöitä
- Eläinten lisääntyminen

S6 Kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Sisältöjä valittaessa otetaan huomioon luonnon monimuotoisuuden vaaliminen, ilmastonmuutos ja sen hillitseminen, luonnonvarojen kestävä käyttö, terveyden edistäminen, oman kulttuuriperinnön vaaliminen, monikulttuurisessa maailmassa eläminen sekä ihmiskunnan globaali hyvinvointi nyt ja tulevaisuudessa. Pohditaan oman toiminnan vaikutuksia itselle, toisiin ihmisiin, eläinten hyvinvointiin, luontoon ja yhteiskuntaan. Harjoitellaan ympäristövastuullista toimintaa omassa lähiympäristössä sekä toisista huolehtimista. Toteutetaan yhteinen vaikuttamisprojekti, jossa harjoitellaan osallistumista ja vaikuttamista paikallisella tai globaalilla tasolla.

Paikallinen tarkennus:

- Oman kulttuuriperinnön vaaliminen
- Muihin kulttuureihin tutustuminen
- Oman toiminnan vaikutuksen arviointi lähiympäristössä

T5 ohjata oppilasta suunnittelemaan ja toteuttamaan pieniä tutkimuksia, tekemään havaintoja ja mittauksia monipuolisissa oppimisympäristöissä eri aisteja ja tutkimus- ja mittausvälineitä käyttäen

- Oppilas havainnoi lähiympäristöä ja harjoittelee tutkimaan elollista luontoa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tutkimisen taidot: suunnittelu, havainnointi ja mittaukset	Oppilas osaa toimia, havainnoida, mitata ja dokumentoida tuloksia ohjeiden mukaisesti. Oppilas osaa suunnitella pieniä tutkimuksia yksin tai yhdessä muiden kanssa.

S1 Minä ihmisenä

Sisältöjä valitaan siten, että ne liittyvät ihmisen rakenteeseen ja keskeisiin elintoimintoihin sekä ihmisen kasvun ja kehityksen eri vaiheisiin. Sisällöissä kiinnitetään huomiota kehityksen ajankohtaisiin muutoksiin ja niiden yksilöllisen luonteen ymmärtämiseen. Käsitellään ikäkauden mukaisesti seksuaalista kehitystä ja ihmisen lisääntymistä. Harjoitellaan tunnistamaan oman kehon ja mielen viestejä ja tiedostamaan omia ajatuksia, tarpeita, asenteita ja arvoja. Perehdytään terveyden osa-alueisiin ja voimavaroihin, arjen terveystottumuksiin, mielenterveystaitoihin, sairauksien ehkäisyyn ja itsehoitotaitoihin. Lisäksi harjoitellaan tunteiden tunnistamista, ilmaisua ja säätelyä. Tunnistetaan omaa oppimista tukevia asioita.

Paikallinen tarkennus:

- Erilaisten tunteiden tunnistaminen, ilmaisu ja säätely
- Omasta terveydestä huolehtiminen, hyvä arki
- Kehon osat, miten ihminen toimii (tukiranka ja liikkuminen)

S2 Arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimiminen

Oppimistehtäviä ja sisältöjä valitaan siten, että ne liittyvät arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimimiseen. Harjoitellaan selittämään arjen tilanteita, ilmiöitä ja teknologiaa eri tiedonalojen käsitteillä ja malleilla. Tutkitaan laitteiden toimintaperiaatteita ja erilaisia rakenteita. Harjoitellaan turvallisuuden edistämistä ja turvataitoja esimerkiksi seuraavilla osa-alueilla: liikenne-, palo-, sähköturvallisuus, tapaturmat, myrkytykset, päihteet, kiusaamisen ehkäisy, fyysinen ja henkinen koskemattomuus sekä toiminta ensiapu- ja vaaratilanteissa. Harjoitellaan toimimista erilaisissa yhteisöissä sekä pohditaan erilaisten vuorovaikutustilanteiden ja yhteisöjen merkitystä hyvinvoinnille.

Paikallinen tarkennus:

- Käytöstavat ja toisia kunnioittava toiminen yhteisössä

- Toisten huomioiminen ja yhteisistä sopimuksista kiinni pitäminen
- Tietää ja tunnistaa turvallisuutta uhkaavia vaaratekijöitä omassa ympäristössään (esim. liikenne)

S3 Löytöretkelle monimuotoiseen maailmaan

Monipuolisten alueellisten esimerkkien ja ajankohtaisten uutisten avulla hahmotetaan Suomen, Pohjoismaiden, Euroopan ja muiden maanosien luonnonympäristöä ja ihmisen toimintaa. Keskeisiä näkökulmia ovat luonnon ja kulttuurien moninaisuuden arvostaminen sekä globaalin ymmärryksen vahvistaminen. Maailmankuvan ja sen alueellisen viitekehyksen rakentamisessa käytetään monipuolisesti karttoja ja muuta geomediaa.

Paikallinen tarkennus:

- Ajankohtaisten uutisten avulla hahmotetaan Suomen luonnonympäristöjä ja ihmisen toimintaa
- Suomi maailmankartalla
- Käytetään opetuksessa maantieteellisiä käsitteitä
- Kartanluku- ja piirtämistaidot, erilaisiin karttatyyppeihin tutustuminen (suunnistuskartasta karttakirjaan)

S4 Ympäristön tutkiminen

Sisällöiksi valitaan omaan elinympäristöön liittyviä tutkimustehtäviä. Elinympäristössä kiinnitetään huomiota elolliseen ja elottomaan luontoon, rakennettuun ja sosiaaliseen ympäristöön sekä ympäristön ilmiöihin, materiaaleihin ja teknologisiin sovelluksiin. Tehtävien avulla harjoitellaan tutkimuksen tekemisen eri vaiheita. Tutkitaan säätä sekä maa- ja kallioperää. Tutkimalla kappaleiden liikkeiden muutoksia tutustutaan voiman käsitteeseen. Tunnistetaan eliöitä ja elinympäristöjä, laaditaan kasvio ohjatusti sekä tutkitaan kokeellisesti kasvien kasvua. Kotiseudun erilaisten ympäristöjen merkitystä havainnoidaan myös hyvinvoinnin näkökulmasta. Tutustutaan ympäristössä toimimisen oikeuksiin ja velvollisuuksiin.

Paikallinen tarkennus:

- Lähiympäristön havainnointi ja havaintojen kirjaaminen
- Elollinen luonto: eliöt ja niiden elinympäristöt, luokittelu (esim. selkärankaiset, selkärangattomat, nisäkkäät, matelijat), ravintoketjun käsite
- Tutustuminen lähiympäristön yleisimpiin kasvi- ja eläinlajeihin
- Sääilmiöt

S5 Luonnon rakenteet, periaatteet ja kiertokulut

Erilaisten materiaalien ja aineiden avulla tarkastellaan olomuotoja ja aineiden ominaisuuksia. Palaminen, yhteyttäminen ja veden kiertokulku muodostavat pohjan aineen muutosten ja aineen säilymisen periaatteen hahmottamiselle. Lämpötilan mittaamisen, lämpöenergiaan perehtymisen ja energialajien muuntumisen avulla tutustutaan energian säilymisen periaatteeseen. Tutkitaan ääni- ja valoilmiöitä. Perehdytään lähiavaruuteen, vuodenaikoihin, päivän ja yön vaihteluun sekä maapallon rakenteeseen. Tutkitaan eliöiden ja niiden elinympäristöjen sekä ihmisen toiminnan vuorovaikutussuhteita. Tutustutaan ravintoketjuihin, eläinten ja kasvien lisääntymiseen, ravinnon tuotantoon ja ruoan reitteihin sekä metsien hyötykäyttöön.

Paikallinen tarkennus:

- Tutustuminen maapallon liikkeisiin kiertoradalla (päivä/yö, vuodenajat)
- Veden kiertokulku
- Tutkitaan ääni- ja valoilmiöitä
- Eläinten lisääntyminen

S6 Kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Sisältöjä valittaessa otetaan huomioon luonnon monimuotoisuuden vaaliminen, ilmastonmuutos ja sen hillitseminen, luonnonvarojen kestävä käyttö, terveyden edistäminen, oman kulttuuriperinnön vaaliminen, monikulttuurisessa maailmassa eläminen sekä ihmiskunnan globaali hyvinvointi nyt ja tulevaisuudessa. Pohditaan oman toiminnan vaikutuksia itselle, toisiin ihmisiin, eläinten hyvinvointiin, luontoon ja yhteiskuntaan. Harjoitellaan ympäristövastuullista toimintaa omassa lähiympäristössä sekä toisista huolehtimista. Toteutetaan yhteinen vaikuttamisprojekti, jossa harjoitellaan osallistumista ja vaikuttamista paikallisella tai globaalilla tasolla.

Paikallinen tarkennus:

- Oman kulttuuriperinnön vaaliminen
- Muihin kulttuureihin tutustuminen
- Oman toiminnan vaikutuksen arviointi lähiympäristössä

T6 ohjata oppilasta tunnistamaan syy-seuraussuhteita, tekemään johtopäätöksiä tuloksistaan sekä esittämään tuloksiaan ja tutkimuksiaan eri tavoin

- Oppilas harjoittelee tunnistamaan syy-seuraussuhteita

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tutkimisen taidot: johtopäätösten tekeminen ja tulosten esittäminen	Oppilas harjoittelee ohjatusti syy-seuraussuhteiden tunnistamista ja osaa tehdä yksinkertaisia johtopäätöksiä tuloksista. Oppilas osaa esittää tuloksiaan selkeästi.

S1 Minä ihmisenä

Sisältöjä valitaan siten, että ne liittyvät ihmisen rakenteeseen ja keskeisiin elintoimintoihin sekä ihmisen kasvun ja kehityksen eri vaiheisiin. Sisällöissä kiinnitetään huomiota kehityksen ajankohtaisiin muutoksiin ja niiden yksilöllisen luonteen ymmärtämiseen. Käsitellään ikäkauden mukaisesti seksuaalista kehitystä ja ihmisen lisääntymistä. Harjoitellaan tunnistamaan oman kehon ja mielen viestejä ja tiedostamaan omia ajatuksia, tarpeita, asenteita ja arvoja. Perehdytään terveyden osa-alueisiin ja voimavaroihin, arjen terveystottumuksiin, mielenterveystaitoihin, sairauksien ehkäisyyn ja itsehoitotaitoihin. Lisäksi harjoitellaan tunteiden tunnistamista, ilmaisua ja säätelyä. Tunnistetaan omaa oppimista tukevia asioita.

Paikallinen tarkennus:

- Erilaisten tunteiden tunnistaminen, ilmaisu ja säätely

- Omasta terveydestä huolehtiminen, hyvä arki
- Kehon osat, miten ihminen toimii (tukiranka ja liikkuminen)

S2 Arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimiminen

Oppimistehtäviä ja sisältöjä valitaan siten, että ne liittyvät arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimimiseen. Harjoitellaan selittämään arjen tilanteita, ilmiöitä ja teknologiaa eri tiedonalojen käsitteillä ja malleilla. Tutkitaan laitteiden toimintaperiaatteita ja erilaisia rakenteita. Harjoitellaan turvallisuuden edistämistä ja turvataitoja esimerkiksi seuraavilla osa-alueilla: liikenne-, palo-, sähköturvallisuus, tapaturmat, myrkytykset, päihteet, kiusaamisen ehkäisy, fyysinen ja henkinen koskemattomuus sekä toiminta ensiapu- ja vaaratilanteissa. Harjoitellaan toimimista erilaisissa yhteisöissä sekä pohditaan erilaisten vuorovaikutustilanteiden ja yhteisöjen merkitystä hyvinvoinnille.

Paikallinen tarkennus:

- Käytöstavat ja toisia kunnioittava toiminen yhteisössä
- Toisten huomioiminen ja yhteisistä sopimuksista kiinni pitäminen
- Tietää ja tunnistaa turvallisuutta uhkaavia vaaratekijöitä omassa ympäristössään (esim. liikenne)

S3 Löytöretkelle monimuotoiseen maailmaan

Monipuolisten alueellisten esimerkkien ja ajankohtaisten uutisten avulla hahmotetaan Suomen, Pohjoismaiden, Euroopan ja muiden maanosien luonnonympäristöä ja ihmisen toimintaa. Keskeisiä näkökulmia ovat luonnon ja kulttuurien moninaisuuden arvostaminen sekä globaalin ymmärryksen vahvistaminen. Maailmankuvan ja sen alueellisen viitekehyksen rakentamisessa käytetään monipuolisesti karttoja ja muuta geomediaa.

Paikallinen tarkennus:

- Ajankohtaisten uutisten avulla hahmotetaan Suomen luonnonympäristöjä ja ihmisen toimintaa
- Suomi maailmankartalla
- Käytetään opetuksessa maantieteellisiä käsitteitä
- Kartanluku- ja piirtämistaidot, erilaisiin karttatyyppeihin tutustuminen (suunnistuskartasta karttakirjaan)

S4 Ympäristön tutkiminen

Sisällöiksi valitaan omaan elinympäristöön liittyviä tutkimustehtäviä. Elinympäristössä kiinnitetään huomiota elolliseen ja elottomaan luontoon, rakennettuun ja sosiaaliseen ympäristöön sekä ympäristön ilmiöihin, materiaaleihin ja teknologisiin sovelluksiin. Tehtävien avulla harjoitellaan tutkimuksen tekemisen eri vaiheita. Tutkitaan säätä sekä maa- ja kallioperää. Tutkimalla kappaleiden liikkeiden muutoksia tutustutaan voiman käsitteeseen. Tunnistetaan eliöitä ja elinympäristöjä, laaditaan kasvio ohjatusti sekä tutkitaan kokeellisesti kasvien kasvua. Kotiseudun erilaisten ympäristöjen merkitystä havainnoidaan myös hyvinvoinnin näkökulmasta. Tutustutaan ympäristössä toimimisen oikeuksiin ja velvollisuuksiin.

Paikallinen tarkennus:

- Lähiympäristön havainnointi ja havaintojen kirjaaminen
- Elollinen luonto: eliöt ja niiden elinympäristöt, luokittelu (esim. selkärankaiset, selkärangattomat, nisäkkäät, matelijat), ravintoketjun käsite
- Tutustuminen lähiympäristön yleisimpiin kasvi- ja eläinlajeihin
- Sääilmiöt

S5 Luonnon rakenteet, periaatteet ja kiertokulut

Erilaisten materiaalien ja aineiden avulla tarkastellaan olomuotoja ja aineiden ominaisuuksia. Palaminen, yhteyttäminen ja veden kiertokulku muodostavat pohjan aineen muutosten ja aineen säilymisen periaatteen hahmottamiselle. Lämpötilan mittaamisen, lämpöenergiaan perehtymisen ja energialajien muuntumisen avulla tutustutaan energian säilymisen periaatteeseen. Tutkitaan ääni- ja valoilmiöitä. Perehdytään lähiavaruuteen, vuodenaikoihin, päivän ja yön vaihteluun sekä maapallon rakenteeseen. Tutkitaan eliöiden ja niiden elinympäristöjen sekä ihmisen toiminnan vuorovaikutussuhteita. Tutustutaan ravintoketjuihin, eläinten ja kasvien lisääntymiseen, ravinnon tuotantoon ja ruoan reitteihin sekä metsien hyötykäyttöön.

Paikallinen tarkennus:

- Tutustuminen maapallon liikkeisiin kiertoradalla (päivä/yö, vuodenajat)
- Veden kiertokulku
- Tutkitaan ääni- ja valoilmiöitä
- Eläinten lisääntyminen

S6 Kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Sisältöjä valittaessa otetaan huomioon luonnon monimuotoisuuden vaaliminen, ilmastonmuutos ja sen hillitseminen, luonnonvarojen kestävä käyttö, terveyden edistäminen, oman kulttuuriperinnön vaaliminen, monikulttuurisessa maailmassa eläminen sekä ihmiskunnan globaali hyvinvointi nyt ja tulevaisuudessa. Pohditaan oman toiminnan vaikutuksia itselle, toisiin ihmisiin, eläinten hyvinvointiin, luontoon ja yhteiskuntaan. Harjoitellaan ympäristövastuullista toimintaa omassa lähiympäristössä sekä toisista huolehtimista. Toteutetaan yhteinen vaikuttamisprojekti, jossa harjoitellaan osallistumista ja vaikuttamista paikallisella tai globaalilla tasolla.

Paikallinen tarkennus:

- Oman kulttuuriperinnön vaaliminen
- Muihin kulttuureihin tutustuminen
- Oman toiminnan vaikutuksen arviointi lähiympäristössä

T8 kannustaa oppilasta edistämään hyvinvointia ja turvallisuutta toiminnassaan ja lähiympäristössään ja ohjata oppilasta toimimaan turvallisesti, tarkoituksenmukaisesti, vastuullisesti ja itseään suojellen

- Oppilas tunnistaa oman lähiympäristön vaaratilanteita ja ymmärtää oman toiminnan vaikutuksen lähiyhteisön hyvinvointiin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Turvallisuuden edistäminen ja turvataidot	Oppilas osaa esitellä keskeisiä hyvinvointiin ja turvallisuuteen liittyviä tekijöitä esimerkkien avulla. Oppilas osaa kuvata turvallisuusohjeita ja toimintatapoja erilaisissa vaara- ja ensiaputilanteissa, osaa käyttää niitä oppimistilanteissa sekä harjoittelee niiden perustelemista ympäristöopin eri tiedonalojen avulla.

S1 Minä ihmisenä

Sisältöjä valitaan siten, että ne liittyvät ihmisen rakenteeseen ja keskeisiin elintoimintoihin sekä ihmisen kasvun ja kehityksen eri vaiheisiin. Sisällöissä kiinnitetään huomiota kehityksen ajankohtaisiin muutoksiin ja niiden yksilöllisen luonteen ymmärtämiseen. Käsitellään ikäkauden mukaisesti seksuaalista kehitystä ja ihmisen lisääntymistä. Harjoitellaan tunnistamaan oman kehon ja mielen viestejä ja tiedostamaan omia ajatuksia, tarpeita, asenteita ja arvoja. Perehdytään terveyden osa-alueisiin ja voimavaroihin, arjen terveystottumuksiin, mielenterveystaitoihin, sairauksien ehkäisyyn ja itsehoitotaitoihin. Lisäksi harjoitellaan tunteiden tunnistamista, ilmaisua ja säätelyä. Tunnistetaan omaa oppimista tukevia asioita.

Paikallinen tarkennus:

- Erilaisten tunteiden tunnistaminen, ilmaisu ja säätely
- Omasta terveydestä huolehtiminen, hyvä arki
- Kehon osat, miten ihminen toimii (tukiranka ja liikkuminen)

S2 Arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimiminen

Oppimistehtäviä ja sisältöjä valitaan siten, että ne liittyvät arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimimiseen. Harjoitellaan selittämään arjen tilanteita, ilmiöitä ja teknologiaa eri tiedonalojen käsitteillä ja malleilla. Tutkitaan laitteiden toimintaperiaatteita ja erilaisia rakenteita. Harjoitellaan turvallisuuden edistämistä ja turvataitoja esimerkiksi seuraavilla osa-alueilla: liikenne-, palo-, sähköturvallisuus, tapaturmat, myrkytykset, päihteet, kiusaamisen ehkäisy, fyysinen ja henkinen koskemattomuus sekä toiminta ensiapu- ja vaaratilanteissa. Harjoitellaan toimimista erilaisissa yhteisöissä sekä pohditaan erilaisten vuorovaikutustilanteiden ja yhteisöjen merkitystä hyvinvoinnille.

Paikallinen tarkennus:

- Käytöstavat ja toisia kunnioittava toiminen yhteisössä
- Toisten huomioiminen ja yhteisistä sopimuksista kiinni pitäminen
- Tietää ja tunnistaa turvallisuutta uhkaavia vaaratekijöitä omassa ympäristössään (esim. liikenne)

S3 Löytöretkelle monimuotoiseen maailmaan

Monipuolisten alueellisten esimerkkien ja ajankohtaisten uutisten avulla hahmotetaan Suomen, Pohjoismaiden, Euroopan ja muiden maanosien luonnonympäristöä ja ihmisen toimintaa. Keskeisiä näkökulmia ovat luonnon ja kulttuurien moninaisuuden arvostaminen sekä globaalin

ymmärryksen vahvistaminen. Maailmankuvan ja sen alueellisen viitekehyksen rakentamisessa käytetään monipuolisesti karttoja ja muuta geomediaa.

Paikallinen tarkennus:

- Ajankohtaisten uutisten avulla hahmotetaan Suomen luonnonympäristöjä ja ihmisen toimintaa
- Suomi maailmankartalla
- Käytetään opetuksessa maantieteellisiä käsitteitä
- Kartanluku- ja piirtämistaidot, erilaisiin karttatyyppeihin tutustuminen (suunnistuskartasta karttakirjaan)

S4 Ympäristön tutkiminen

Sisällöiksi valitaan omaan elinympäristöön liittyviä tutkimustehtäviä. Elinympäristössä kiinnitetään huomiota elolliseen ja elottomaan luontoon, rakennettuun ja sosiaaliseen ympäristöön sekä ympäristön ilmiöihin, materiaaleihin ja teknologisiin sovelluksiin. Tehtävien avulla harjoitellaan tutkimuksen tekemisen eri vaiheita. Tutkitaan säätä sekä maa- ja kallioperää. Tutkimalla kappaleiden liikkeiden muutoksia tutustutaan voiman käsitteeseen. Tunnistetaan eliöitä ja elinympäristöjä, laaditaan kasvio ohjatusti sekä tutkitaan kokeellisesti kasvien kasvua. Kotiseudun erilaisten ympäristöjen merkitystä havainnoidaan myös hyvinvoinnin näkökulmasta. Tutustutaan ympäristössä toimimisen oikeuksiin ja velvollisuuksiin.

Paikallinen tarkennus:

- Lähiympäristön havainnointi ja havaintojen kirjaaminen
- Elollinen luonto: eliöt ja niiden elinympäristöt, luokittelu (esim. selkärankaiset, selkärangattomat, nisäkkäät, matelijat), ravintoketjun käsite
- Tutustuminen lähiympäristön yleisimpiin kasvi- ja eläinlajeihin
- Sääilmiöt

S5 Luonnon rakenteet, periaatteet ja kiertokulut

Erilaisten materiaalien ja aineiden avulla tarkastellaan olomuotoja ja aineiden ominaisuuksia. Palaminen, yhteyttäminen ja veden kiertokulku muodostavat pohjan aineen muutosten ja aineen säilymisen periaatteen hahmottamiselle. Lämpötilan mittaamisen, lämpöenergiaan perehtymisen ja energialajien muuntumisen avulla tutustutaan energian säilymisen periaatteeseen. Tutkitaan ääni- ja valoilmiöitä. Perehdytään lähiavaruuteen, vuodenaikoihin, päivän ja yön vaihteluun sekä maapallon rakenteeseen. Tutkitaan eliöiden ja niiden elinympäristöjen sekä ihmisen toiminnan vuorovaikutussuhteita. Tutustutaan ravintoketjuihin, eläinten ja kasvien lisääntymiseen, ravinnon tuotantoon ja ruoan reitteihin sekä metsien hyötykäyttöön.

Paikallinen tarkennus:

- Tutustuminen maapallon liikkeisiin kiertoradalla (päivä/yö, vuodenajat)
- Veden kiertokulku
- Tutkitaan ääni- ja valoilmiöitä
- Eläinten lisääntyminen

S6 Kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Sisältöjä valittaessa otetaan huomioon luonnon monimuotoisuuden vaaliminen, ilmastonmuutos ja sen hillitseminen, luonnonvarojen kestävä käyttö, terveyden edistäminen, oman kulttuuriperinnön vaaliminen, monikulttuurisessa maailmassa eläminen sekä ihmiskunnan globaali hyvinvointi nyt ja tulevaisuudessa. Pohditaan oman toiminnan vaikutuksia itselle, toisiin ihmisiin, eläinten hyvinvointiin, luontoon ja yhteiskuntaan. Harjoitellaan ympäristövastuullista toimintaa omassa lähiympäristössä sekä toisista huolehtimista. Toteutetaan yhteinen vaikuttamisprojekti, jossa harjoitellaan osallistumista ja vaikuttamista paikallisella tai globaalilla tasolla.

Paikallinen tarkennus:

- Oman kulttuuriperinnön vaaliminen
- Muihin kulttuureihin tutustuminen
- Oman toiminnan vaikutuksen arviointi lähiympäristössä

T9 ohjata oppilasta tutkimaan ja toimimaan sekä liikkumaan ja retkeilemään luonnossa ja rakennetussa ympäristössä

- Oppilas havainnoi lähiympäristöään ja harjoittelee tutkimaan elollista luontoa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ympäristössä toimiminen ja tutkiminen	Oppilas osaa toimia, liikkua ja retkeillä luonnossa ja rakennetussa ympäristössä ohjeiden mukaisesti. Oppilas osaa tehdä tutkimuksia ympäristössä ohjatusti sekä yksin että ryhmän jäsenenä.

S2 Arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimiminen

Oppimistehtäviä ja sisältöjä valitaan siten, että ne liittyvät arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimimiseen. Harjoitellaan selittämään arjen tilanteita, ilmiöitä ja teknologiaa eri tiedonalojen käsitteillä ja malleilla. Tutkitaan laitteiden toimintaperiaatteita ja erilaisia rakenteita. Harjoitellaan turvallisuuden edistämistä ja turvataitoja esimerkiksi seuraavilla osa-alueilla: liikenne-, palo-, sähköturvallisuus, tapaturmat, myrkytykset, päihteet, kiusaamisen ehkäisy, fyysinen ja henkinen koskemattomuus sekä toiminta ensiapu- ja vaaratilanteissa. Harjoitellaan toimimista erilaisissa yhteisöissä sekä pohditaan erilaisten vuorovaikutustilanteiden ja yhteisöjen merkitystä hyvinvoinnille.

Paikallinen tarkennus:

- Käytöstavat ja toisia kunnioittava toiminen yhteisössä
- Toisten huomioiminen ja yhteisistä sopimuksista kiinni pitäminen
- Tietää ja tunnistaa turvallisuutta uhkaavia vaaratekijöitä omassa ympäristössään (esim. liikenne)

S3 Löytöretkelle monimuotoiseen maailmaan

Monipuolisten alueellisten esimerkkien ja ajankohtaisten uutisten avulla hahmotetaan Suomen, Pohjoismaiden, Euroopan ja muiden maanosien luonnonympäristöä ja ihmisen toimintaa. Keskeisiä näkökulmia ovat luonnon ja kulttuurien moninaisuuden arvostaminen sekä globaalin ymmärryksen vahvistaminen. Maailmankuvan ja sen alueellisen viitekehyksen rakentamisessa käytetään monipuolisesti karttoja ja muuta geomediaa.

Paikallinen tarkennus:

- Ajankohtaisten uutisten avulla hahmotetaan Suomen luonnonympäristöjä ja ihmisen toimintaa
- Suomi maailmankartalla
- Käytetään opetuksessa maantieteellisiä käsitteitä
- Kartanluku- ja piirtämistaidot, erilaisiin karttatyyppeihin tutustuminen (suunnistuskartasta karttakirjaan)

S4 Ympäristön tutkiminen

Sisällöiksi valitaan omaan elinympäristöön liittyviä tutkimustehtäviä. Elinympäristössä kiinnitetään huomiota elolliseen ja elottomaan luontoon, rakennettuun ja sosiaaliseen ympäristöön sekä ympäristön ilmiöihin, materiaaleihin ja teknologisiin sovelluksiin. Tehtävien avulla harjoitellaan tutkimuksen tekemisen eri vaiheita. Tutkitaan säätä sekä maa- ja kallioperää. Tutkimalla kappaleiden liikkeiden muutoksia tutustutaan voiman käsitteeseen. Tunnistetaan eliöitä ja elinympäristöjä, laaditaan kasvio ohjatusti sekä tutkitaan kokeellisesti kasvien kasvua. Kotiseudun erilaisten ympäristöjen merkitystä havainnoidaan myös hyvinvoinnin näkökulmasta. Tutustutaan ympäristössä toimimisen oikeuksiin ja velvollisuuksiin.

Paikallinen tarkennus:

- Lähiympäristön havainnointi ja havaintojen kirjaaminen
- Elollinen luonto: eliöt ja niiden elinympäristöt, luokittelu (esim. selkärankaiset, selkärangattomat, nisäkkäät, matelijat), ravintoketjun käsite
- Tutustuminen lähiympäristön yleisimpiin kasvi- ja eläinlajeihin
- Sääilmiöt

S5 Luonnon rakenteet, periaatteet ja kiertokulut

Erilaisten materiaalien ja aineiden avulla tarkastellaan olomuotoja ja aineiden ominaisuuksia. Palaminen, yhteyttäminen ja veden kiertokulku muodostavat pohjan aineen muutosten ja aineen säilymisen periaatteen hahmottamiselle. Lämpötilan mittaamisen, lämpöenergiaan perehtymisen ja energialajien muuntumisen avulla tutustutaan energian säilymisen periaatteeseen. Tutkitaan ääni- ja valoilmiöitä. Perehdytään lähiavaruuteen, vuodenaikoihin, päivän ja yön vaihteluun sekä maapallon rakenteeseen. Tutkitaan eliöiden ja niiden elinympäristöjen sekä ihmisen toiminnan vuorovaikutussuhteita. Tutustutaan ravintoketjuihin, eläinten ja kasvien lisääntymiseen, ravinnon tuotantoon ja ruoan reitteihin sekä metsien hyötykäyttöön.

Paikallinen tarkennus:

- Tutustuminen maapallon liikkeisiin kiertoradalla (päivä/yö, vuodenajat)

- Veden kiertokulku
- Tutkitaan ääni- ja valoilmiöitä
- Eläinten lisääntyminen

S6 Kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Sisältöjä valittaessa otetaan huomioon luonnon monimuotoisuuden vaaliminen, ilmastonmuutos ja sen hillitseminen, luonnonvarojen kestävä käyttö, terveyden edistäminen, oman kulttuuriperinnön vaaliminen, monikulttuurisessa maailmassa eläminen sekä ihmiskunnan globaali hyvinvointi nyt ja tulevaisuudessa. Pohditaan oman toiminnan vaikutuksia itselle, toisiin ihmisiin, eläinten hyvinvointiin, luontoon ja yhteiskuntaan. Harjoitellaan ympäristövastuullista toimintaa omassa lähiympäristössä sekä toisista huolehtimista. Toteutetaan yhteinen vaikuttamisprojekti, jossa harjoitellaan osallistumista ja vaikuttamista paikallisella tai globaalilla tasolla.

Paikallinen tarkennus:

- Oman kulttuuriperinnön vaaliminen
- Muihin kulttuureihin tutustuminen
- Oman toiminnan vaikutuksen arviointi lähiympäristössä

T10 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia harjoitella ryhmässä toimimista erilaisissa rooleissa ja vuorovaikutustilanteissa, innostaa oppilasta ilmaisemaan itseään ja kuuntelemaan muita sekä tukea oppilaan valmiuksia tunnistaa, ilmaista ja säädellä tunteitaan

- Oppilas oppii koululaistaitoja sekä harjoittelee erilaisten tunteiden tunnistamista

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Vuorovaikutuksen taitojen kehittäminen sekä tunteiden tunnistaminen ja säätely	Oppilas osaa kuvata esimerkkien avulla ryhmässä toimimiseen, kohteliaaseen käytökseen sekä tunteiden ilmaisuun ja niiden säätelyyn liittyviä toimintamalleja ja harjoittelee niiden soveltamista eri rooleissa.

S1 Minä ihmisenä

Sisältöjä valitaan siten, että ne liittyvät ihmisen rakenteeseen ja keskeisiin elintoimintoihin sekä ihmisen kasvun ja kehityksen eri vaiheisiin. Sisällöissä kiinnitetään huomiota kehityksen ajankohtaisiin muutoksiin ja niiden yksilöllisen luonteen ymmärtämiseen. Käsitellään ikäkauden mukaisesti seksuaalista kehitystä ja ihmisen lisääntymistä. Harjoitellaan tunnistamaan oman kehon ja mielen viestejä ja tiedostamaan omia ajatuksia, tarpeita, asenteita ja arvoja. Perehdytään terveyden osa-alueisiin ja voimavaroihin, arjen terveystottumuksiin, mielenterveystaitoihin, sairauksien ehkäisyyn ja itsehoitotaitoihin. Lisäksi harjoitellaan tunteiden tunnistamista, ilmaisua ja säätelyä. Tunnistetaan omaa oppimista tukevia asioita.

Paikallinen tarkennus:

- Erilaisten tunteiden tunnistaminen, ilmaisu ja säätely
- Omasta terveydestä huolehtiminen, hyvä arki

- Kehon osat, miten ihminen toimii (tukiranka ja liikkuminen)

S2 Arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimiminen

Oppimistehtäviä ja sisältöjä valitaan siten, että ne liittyvät arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimimiseen. Harjoitellaan selittämään arjen tilanteita, ilmiöitä ja teknologiaa eri tiedonalojen käsitteillä ja malleilla. Tutkitaan laitteiden toimintaperiaatteita ja erilaisia rakenteita. Harjoitellaan turvallisuuden edistämistä ja turvataitoja esimerkiksi seuraavilla osa-alueilla: liikenne-, palo-, sähköturvallisuus, tapaturmat, myrkytykset, päihteet, kiusaamisen ehkäisy, fyysinen ja henkinen koskemattomuus sekä toiminta ensiapu- ja vaaratilanteissa. Harjoitellaan toimimista erilaisissa yhteisöissä sekä pohditaan erilaisten vuorovaikutustilanteiden ja yhteisöjen merkitystä hyvinvoinnille.

Paikallinen tarkennus:

- Käytöstavat ja toisia kunnioittava toiminen yhteisössä
- Toisten huomioiminen ja yhteisistä sopimuksista kiinni pitäminen
- Tietää ja tunnistaa turvallisuutta uhkaavia vaaratekijöitä omassa ympäristössään (esim. liikenne)

S3 Löytöretkelle monimuotoiseen maailmaan

Monipuolisten alueellisten esimerkkien ja ajankohtaisten uutisten avulla hahmotetaan Suomen, Pohjoismaiden, Euroopan ja muiden maanosien luonnonympäristöä ja ihmisen toimintaa. Keskeisiä näkökulmia ovat luonnon ja kulttuurien moninaisuuden arvostaminen sekä globaalin ymmärryksen vahvistaminen. Maailmankuvan ja sen alueellisen viitekehyksen rakentamisessa käytetään monipuolisesti karttoja ja muuta geomediaa.

Paikallinen tarkennus:

- Ajankohtaisten uutisten avulla hahmotetaan Suomen luonnonympäristöjä ja ihmisen toimintaa
- Suomi maailmankartalla
- Käytetään opetuksessa maantieteellisiä käsitteitä
- Kartanluku- ja piirtämistaidot, erilaisiin karttatyyppeihin tutustuminen (suunnistuskartasta karttakirjaan)

S4 Ympäristön tutkiminen

Sisällöiksi valitaan omaan elinympäristöön liittyviä tutkimustehtäviä. Elinympäristössä kiinnitetään huomiota elolliseen ja elottomaan luontoon, rakennettuun ja sosiaaliseen ympäristöön sekä ympäristön ilmiöihin, materiaaleihin ja teknologisiin sovelluksiin. Tehtävien avulla harjoitellaan tutkimuksen tekemisen eri vaiheita. Tutkitaan säätä sekä maa- ja kallioperää. Tutkimalla kappaleiden liikkeiden muutoksia tutustutaan voiman käsitteeseen. Tunnistetaan eliöitä ja elinympäristöjä, laaditaan kasvio ohjatusti sekä tutkitaan kokeellisesti kasvien kasvua. Kotiseudun erilaisten ympäristöjen merkitystä havainnoidaan myös hyvinvoinnin näkökulmasta. Tutustutaan ympäristössä toimimisen oikeuksiin ja velvollisuuksiin.

Paikallinen tarkennus:

- Lähiympäristön havainnointi ja havaintojen kirjaaminen

- Elollinen luonto: eliöt ja niiden elinympäristöt, luokittelu (esim. selkärankaiset, selkärangattomat, nisäkkäät, matelijat), ravintoketjun käsite
- Tutustuminen lähiympäristön yleisimpiin kasvi- ja eläinlajeihin
- Sääilmiöt

S5 Luonnon rakenteet, periaatteet ja kiertokulut

Erilaisten materiaalien ja aineiden avulla tarkastellaan olomuotoja ja aineiden ominaisuuksia. Palaminen, yhteyttäminen ja veden kiertokulku muodostavat pohjan aineen muutosten ja aineen säilymisen periaatteen hahmottamiselle. Lämpötilan mittaamisen, lämpöenergiaan perehtymisen ja energialajien muuntumisen avulla tutustutaan energian säilymisen periaatteeseen. Tutkitaan ääni- ja valoilmiöitä. Perehdytään lähiavaruuteen, vuodenaikoihin, päivän ja yön vaihteluun sekä maapallon rakenteeseen. Tutkitaan eliöiden ja niiden elinympäristöjen sekä ihmisen toiminnan vuorovaikutussuhteita. Tutustutaan ravintoketjuihin, eläinten ja kasvien lisääntymiseen, ravinnon tuotantoon ja ruoan reitteihin sekä metsien hyötykäyttöön.

Paikallinen tarkennus:

- Tutustuminen maapallon liikkeisiin kiertoradalla (päivä/yö, vuodenajat)
- Veden kiertokulku
- Tutkitaan ääni- ja valoilmiöitä
- Eläinten lisääntyminen

S6 Kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Sisältöjä valittaessa otetaan huomioon luonnon monimuotoisuuden vaaliminen, ilmastonmuutos ja sen hillitseminen, luonnonvarojen kestävä käyttö, terveyden edistäminen, oman kulttuuriperinnön vaaliminen, monikulttuurisessa maailmassa eläminen sekä ihmiskunnan globaali hyvinvointi nyt ja tulevaisuudessa. Pohditaan oman toiminnan vaikutuksia itselle, toisiin ihmisiin, eläinten hyvinvointiin, luontoon ja yhteiskuntaan. Harjoitellaan ympäristövastuullista toimintaa omassa lähiympäristössä sekä toisista huolehtimista. Toteutetaan yhteinen vaikuttamisprojekti, jossa harjoitellaan osallistumista ja vaikuttamista paikallisella tai globaalilla tasolla.

Paikallinen tarkennus:

- Oman kulttuuriperinnön vaaliminen
- Muihin kulttuureihin tutustuminen
- Oman toiminnan vaikutuksen arviointi lähiympäristössä

T11 ohjata oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon hankinnassa, käsittelyssä ja esittämisessä sekä vuorovaikutuksen välineenä vastuullisesti, turvallisesti ja ergonomisesti

- Oppilas harjoittelee tekemään tiedonhankintatehtäviä sekä digitaalisia esitelmiä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tieto- ja viestintäteknologian käyttäminen	Oppilas osaa käyttää tieto-viestintäteknologiaa tutkimusprosessin eri vaiheissa ja vuorovaikutuksen välineenä. Oppilas osaa kuvata tieto- ja viestintäteknologian vastuullista, turvallista ja ergonomista käyttöä.

S1 Minä ihmisenä

Sisältöjä valitaan siten, että ne liittyvät ihmisen rakenteeseen ja keskeisiin elintoimintoihin sekä ihmisen kasvun ja kehityksen eri vaiheisiin. Sisällöissä kiinnitetään huomiota kehityksen ajankohtaisiin muutoksiin ja niiden yksilöllisen luonteen ymmärtämiseen. Käsitellään ikäkauden mukaisesti seksuaalista kehitystä ja ihmisen lisääntymistä. Harjoitellaan tunnistamaan oman kehon ja mielen viestejä ja tiedostamaan omia ajatuksia, tarpeita, asenteita ja arvoja. Perehdytään terveyden osa-alueisiin ja voimavaroihin, arjen terveystottumuksiin, mielenterveystaitoihin, sairauksien ehkäisyyn ja itsehoitotaitoihin. Lisäksi harjoitellaan tunteiden tunnistamista, ilmaisua ja säätelyä. Tunnistetaan omaa oppimista tukevia asioita.

Paikallinen tarkennus:

- Erilaisten tunteiden tunnistaminen, ilmaisu ja säätely
- Omasta terveydestä huolehtiminen, hyvä arki
- Kehon osat, miten ihminen toimii (tukiranka ja liikkuminen)

S2 Arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimiminen

Oppimistehtäviä ja sisältöjä valitaan siten, että ne liittyvät arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimimiseen. Harjoitellaan selittämään arjen tilanteita, ilmiöitä ja teknologiaa eri tiedonalojen käsitteillä ja malleilla. Tutkitaan laitteiden toimintaperiaatteita ja erilaisia rakenteita. Harjoitellaan turvallisuuden edistämistä ja turvataitoja esimerkiksi seuraavilla osa-alueilla: liikenne-, palo-, sähköturvallisuus, tapaturmat, myrkytykset, päihteet, kiusaamisen ehkäisy, fyysinen ja henkinen koskemattomuus sekä toiminta ensiapu- ja vaaratilanteissa. Harjoitellaan toimimista erilaisissa yhteisöissä sekä pohditaan erilaisten vuorovaikutustilanteiden ja yhteisöjen merkitystä hyvinvoinnille.

Paikallinen tarkennus:

- Käytöstavat ja toisia kunnioittava toiminen yhteisössä
- Toisten huomioiminen ja yhteisistä sopimuksista kiinni pitäminen
- Tietää ja tunnistaa turvallisuutta uhkaavia vaaratekijöitä omassa ympäristössään (esim. liikenne)

S3 Löytöretkelle monimuotoiseen maailmaan

Monipuolisten alueellisten esimerkkien ja ajankohtaisten uutisten avulla hahmotetaan Suomen, Pohjoismaiden, Euroopan ja muiden maanosien luonnonympäristöä ja ihmisen toimintaa. Keskeisiä näkökulmia ovat luonnon ja kulttuurien moninaisuuden arvostaminen sekä globaalin ymmärryksen vahvistaminen. Maailmankuvan ja sen alueellisen viitekehyksen rakentamisessa käytetään monipuolisesti karttoja ja muuta geomediaa.

Paikallinen tarkennus:

- Ajankohtaisten uutisten avulla hahmotetaan Suomen luonnonympäristöjä ja ihmisen toimintaa
- Suomi maailmankartalla
- Käytetään opetuksessa maantieteellisiä käsitteitä
- Kartanluku- ja piirtämistaidot, erilaisiin karttatyyppeihin tutustuminen (suunnistuskartasta karttakirjaan)

S4 Ympäristön tutkiminen

Sisällöiksi valitaan omaan elinympäristöön liittyviä tutkimustehtäviä. Elinympäristössä kiinnitetään huomiota elolliseen ja elottomaan luontoon, rakennettuun ja sosiaaliseen ympäristöön sekä ympäristön ilmiöihin, materiaaleihin ja teknologisiin sovelluksiin. Tehtävien avulla harjoitellaan tutkimuksen tekemisen eri vaiheita. Tutkitaan säätä sekä maa- ja kallioperää. Tutkimalla kappaleiden liikkeiden muutoksia tutustutaan voiman käsitteeseen. Tunnistetaan eliöitä ja elinympäristöjä, laaditaan kasvio ohjatusti sekä tutkitaan kokeellisesti kasvien kasvua. Kotiseudun erilaisten ympäristöjen merkitystä havainnoidaan myös hyvinvoinnin näkökulmasta. Tutustutaan ympäristössä toimimisen oikeuksiin ja velvollisuuksiin.

Paikallinen tarkennus:

- Lähiympäristön havainnointi ja havaintojen kirjaaminen
- Elollinen luonto: eliöt ja niiden elinympäristöt, luokittelu (esim. selkärankaiset, selkärangattomat, nisäkkäät, matelijat), ravintoketjun käsite
- Tutustuminen lähiympäristön yleisimpiin kasvi- ja eläinlajeihin
- Sääilmiöt

S5 Luonnon rakenteet, periaatteet ja kiertokulut

Erilaisten materiaalien ja aineiden avulla tarkastellaan olomuotoja ja aineiden ominaisuuksia. Palaminen, yhteyttäminen ja veden kiertokulku muodostavat pohjan aineen muutosten ja aineen säilymisen periaatteen hahmottamiselle. Lämpötilan mittaamisen, lämpöenergiaan perehtymisen ja energialajien muuntumisen avulla tutustutaan energian säilymisen periaatteeseen. Tutkitaan ääni- ja valoilmiöitä. Perehdytään lähiavaruuteen, vuodenaikoihin, päivän ja yön vaihteluun sekä maapallon rakenteeseen. Tutkitaan eliöiden ja niiden elinympäristöjen sekä ihmisen toiminnan vuorovaikutussuhteita. Tutustutaan ravintoketjuihin, eläinten ja kasvien lisääntymiseen, ravinnon tuotantoon ja ruoan reitteihin sekä metsien hyötykäyttöön.

Paikallinen tarkennus:

- Tutustuminen maapallon liikkeisiin kiertoradalla (päivä/yö, vuodenajat)
- Veden kiertokulku
- Tutkitaan ääni- ja valoilmiöitä
- Eläinten lisääntyminen

S6 Kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Sisältöjä valittaessa otetaan huomioon luonnon monimuotoisuuden vaaliminen, ilmastonmuutos ja sen hillitseminen, luonnonvarojen kestävä käyttö, terveyden edistäminen, oman kulttuuriperinnön vaaliminen, monikulttuurisessa maailmassa eläminen sekä ihmiskunnan globaali hyvinvointi nyt ja tulevaisuudessa. Pohditaan oman toiminnan vaikutuksia itselle, toisiin ihmisiin, eläinten hyvinvointiin, luontoon ja yhteiskuntaan. Harjoitellaan ympäristövastuullista toimintaa omassa lähiympäristössä sekä toisista huolehtimista. Toteutetaan yhteinen vaikuttamisprojekti, jossa harjoitellaan osallistumista ja vaikuttamista paikallisella tai globaalilla tasolla.

Paikallinen tarkennus:

- Oman kulttuuriperinnön vaaliminen
- Muihin kulttuureihin tutustuminen
- Oman toiminnan vaikutuksen arviointi lähiympäristössä

T12 ohjata oppilasta hahmottamaan ympäristöä, ihmisten toimintaa ja niihin liittyviä ilmiöitä ympäristöopin käsitteiden avulla sekä kehittämään käsiterakenteitaan ennakkokäsityksistä kohti käsitteiden täsmällistä käyttöä

- Oppilas tunnistaa ympäristöopin käsitteitä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Käsitteiden käyttö	Oppilas osaa kuvata ympäristöä, ihmisen toimintaa ja niihin liittyviä ilmiöitä ympäristöopin tiedonalojen keskeisillä käsitteillä ja omin sanoin. Oppilas osaa yhdistää käsitteitä loogisesti toisiinsa.

S1 Minä ihmisenä

Sisältöjä valitaan siten, että ne liittyvät ihmisen rakenteeseen ja keskeisiin elintoimintoihin sekä ihmisen kasvun ja kehityksen eri vaiheisiin. Sisällöissä kiinnitetään huomiota kehityksen ajankohtaisiin muutoksiin ja niiden yksilöllisen luonteen ymmärtämiseen. Käsitellään ikäkauden mukaisesti seksuaalista kehitystä ja ihmisen lisääntymistä. Harjoitellaan tunnistamaan oman kehon ja mielen viestejä ja tiedostamaan omia ajatuksia, tarpeita, asenteita ja arvoja. Perehdytään terveyden osa-alueisiin ja voimavaroihin, arjen terveystottumuksiin, mielenterveystaitoihin, sairauksien ehkäisyyn ja itsehoitotaitoihin. Lisäksi harjoitellaan tunteiden tunnistamista, ilmaisua ja säätelyä. Tunnistetaan omaa oppimista tukevia asioita.

Paikallinen tarkennus:

- Erilaisten tunteiden tunnistaminen, ilmaisu ja säätely
- Omasta terveydestä huolehtiminen, hyvä arki
- Kehon osat, miten ihminen toimii (tukiranka ja liikkuminen)

S2 Arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimiminen

Oppimistehtäviä ja sisältöjä valitaan siten, että ne liittyvät arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimimiseen. Harjoitellaan selittämään arjen tilanteita, ilmiöitä ja teknologiaa eri tiedonalojen käsitteillä ja malleilla. Tutkitaan laitteiden toimintaperiaatteita ja erilaisia rakenteita. Harjoitellaan turvallisuuden edistämistä ja turvataitoja esimerkiksi seuraavilla osa-alueilla: liikenne-, palo-, sähköturvallisuus, tapaturmat, myrkytykset, päihteet, kiusaamisen ehkäisy, fyysinen ja henkinen koskemattomuus sekä toiminta ensiapu- ja vaaratilanteissa. Harjoitellaan toimimista erilaisissa yhteisöissä sekä pohditaan erilaisten vuorovaikutustilanteiden ja yhteisöjen merkitystä hyvinvoinnille.

Paikallinen tarkennus:

- Käytöstavat ja toisia kunnioittava toiminen yhteisössä
- Toisten huomioiminen ja yhteisistä sopimuksista kiinni pitäminen
- Tietää ja tunnistaa turvallisuutta uhkaavia vaaratekijöitä omassa ympäristössään (esim. liikenne)

S3 Löytöretkelle monimuotoiseen maailmaan

Monipuolisten alueellisten esimerkkien ja ajankohtaisten uutisten avulla hahmotetaan Suomen, Pohjoismaiden, Euroopan ja muiden maanosien luonnonympäristöä ja ihmisen toimintaa. Keskeisiä näkökulmia ovat luonnon ja kulttuurien moninaisuuden arvostaminen sekä globaalin ymmärryksen vahvistaminen. Maailmankuvan ja sen alueellisen viitekehyksen rakentamisessa käytetään monipuolisesti karttoja ja muuta geomediaa.

Paikallinen tarkennus:

- Ajankohtaisten uutisten avulla hahmotetaan Suomen luonnonympäristöjä ja ihmisen toimintaa
- Suomi maailmankartalla
- Käytetään opetuksessa maantieteellisiä käsitteitä
- Kartanluku- ja piirtämistaidot, erilaisiin karttatyyppeihin tutustuminen (suunnistuskartasta karttakirjaan)

S4 Ympäristön tutkiminen

Sisällöiksi valitaan omaan elinympäristöön liittyviä tutkimustehtäviä. Elinympäristössä kiinnitetään huomiota elolliseen ja elottomaan luontoon, rakennettuun ja sosiaaliseen ympäristöön sekä ympäristön ilmiöihin, materiaaleihin ja teknologisiin sovelluksiin. Tehtävien avulla harjoitellaan tutkimuksen tekemisen eri vaiheita. Tutkitaan säätä sekä maa- ja kallioperää. Tutkimalla kappaleiden liikkeiden muutoksia tutustutaan voiman käsitteeseen. Tunnistetaan eliöitä ja elinympäristöjä, laaditaan kasvio ohjatusti sekä tutkitaan kokeellisesti kasvien kasvua. Kotiseudun erilaisten ympäristöjen merkitystä havainnoidaan myös hyvinvoinnin näkökulmasta. Tutustutaan ympäristössä toimimisen oikeuksiin ja velvollisuuksiin.

Paikallinen tarkennus:

- Lähiympäristön havainnointi ja havaintojen kirjaaminen
- Elollinen luonto: eliöt ja niiden elinympäristöt, luokittelu (esim. selkärankaiset, selkärangattomat, nisäkkäät, matelijat), ravintoketjun käsite

- Tutustuminen lähiympäristön yleisimpiin kasvi- ja eläinlajeihin
- Sääilmiöt

S5 Luonnon rakenteet, periaatteet ja kiertokulut

Erilaisten materiaalien ja aineiden avulla tarkastellaan olomuotoja ja aineiden ominaisuuksia. Palaminen, yhteyttäminen ja veden kiertokulku muodostavat pohjan aineen muutosten ja aineen säilymisen periaatteen hahmottamiselle. Lämpötilan mittaamisen, lämpöenergiaan perehtymisen ja energialajien muuntumisen avulla tutustutaan energian säilymisen periaatteeseen. Tutkitaan ääni- ja valoilmiöitä. Perehdytään lähiavaruuteen, vuodenaikoihin, päivän ja yön vaihteluun sekä maapallon rakenteeseen. Tutkitaan eliöiden ja niiden elinympäristöjen sekä ihmisen toiminnan vuorovaikutussuhteita. Tutustutaan ravintoketjuihin, eläinten ja kasvien lisääntymiseen, ravinnon tuotantoon ja ruoan reitteihin sekä metsien hyötykäyttöön.

Paikallinen tarkennus:

- Tutustuminen maapallon liikkeisiin kiertoradalla (päivä/yö, vuodenajat)
- Veden kiertokulku
- Tutkitaan ääni- ja valoilmiöitä
- Eläinten lisääntyminen

S6 Kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Sisältöjä valittaessa otetaan huomioon luonnon monimuotoisuuden vaaliminen, ilmastonmuutos ja sen hillitseminen, luonnonvarojen kestävä käyttö, terveyden edistäminen, oman kulttuuriperinnön vaaliminen, monikulttuurisessa maailmassa eläminen sekä ihmiskunnan globaali hyvinvointi nyt ja tulevaisuudessa. Pohditaan oman toiminnan vaikutuksia itselle, toisiin ihmisiin, eläinten hyvinvointiin, luontoon ja yhteiskuntaan. Harjoitellaan ympäristövastuullista toimintaa omassa lähiympäristössä sekä toisista huolehtimista. Toteutetaan yhteinen vaikuttamisprojekti, jossa harjoitellaan osallistumista ja vaikuttamista paikallisella tai globaalilla tasolla.

Paikallinen tarkennus:

- Oman kulttuuriperinnön vaaliminen
- Muihin kulttuureihin tutustuminen
- Oman toiminnan vaikutuksen arviointi lähiympäristössä

T13 ohjata oppilasta ymmärtämään, käyttämään ja tekemään erilaisia malleja, joiden avulla voidaan tulkita ja selittää ihmistä, ympäristöä ja niiden ilmiöitä

- Oppilas tutustuu ihmistä, ympäristöä ja luonnonilmiöitä selittäviin malleihin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Mallien käyttäminen	Oppilas osaa käyttää ja tulkita erilaisia konkreettisia malleja. Oppilas harjoittelee abstraktien mallien käyttöä.

S1 Minä ihmisenä

Sisältöjä valitaan siten, että ne liittyvät ihmisen rakenteeseen ja keskeisiin elintoimintoihin sekä ihmisen kasvun ja kehityksen eri vaiheisiin. Sisällöissä kiinnitetään huomiota kehityksen ajankohtaisiin muutoksiin ja niiden yksilöllisen luonteen ymmärtämiseen. Käsitellään ikäkauden mukaisesti seksuaalista kehitystä ja ihmisen lisääntymistä. Harjoitellaan tunnistamaan oman kehon ja mielen viestejä ja tiedostamaan omia ajatuksia, tarpeita, asenteita ja arvoja. Perehdytään terveyden osa-alueisiin ja voimavaroihin, arjen terveystottumuksiin, mielenterveystaitoihin, sairauksien ehkäisyyn ja itsehoitotaitoihin. Lisäksi harjoitellaan tunteiden tunnistamista, ilmaisua ja säätelyä. Tunnistetaan omaa oppimista tukevia asioita.

Paikallinen tarkennus:

- Erilaisten tunteiden tunnistaminen, ilmaisu ja säätely
- Omasta terveydestä huolehtiminen, hyvä arki
- Kehon osat, miten ihminen toimii (tukiranka ja liikkuminen)

S2 Arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimiminen

Oppimistehtäviä ja sisältöjä valitaan siten, että ne liittyvät arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimimiseen. Harjoitellaan selittämään arjen tilanteita, ilmiöitä ja teknologiaa eri tiedonalojen käsitteillä ja malleilla. Tutkitaan laitteiden toimintaperiaatteita ja erilaisia rakenteita. Harjoitellaan turvallisuuden edistämistä ja turvataitoja esimerkiksi seuraavilla osa-alueilla: liikenne-, palo-, sähköturvallisuus, tapaturmat, myrkytykset, päihteet, kiusaamisen ehkäisy, fyysinen ja henkinen koskemattomuus sekä toiminta ensiapu- ja vaaratilanteissa. Harjoitellaan toimimista erilaisissa yhteisöissä sekä pohditaan erilaisten vuorovaikutustilanteiden ja yhteisöjen merkitystä hyvinvoinnille.

Paikallinen tarkennus:

- Käytöstavat ja toisia kunnioittava toiminen yhteisössä
- Toisten huomioiminen ja yhteisistä sopimuksista kiinni pitäminen
- Tietää ja tunnistaa turvallisuutta uhkaavia vaaratekijöitä omassa ympäristössään (esim. liikenne)

S3 Löytöretkelle monimuotoiseen maailmaan

Monipuolisten alueellisten esimerkkien ja ajankohtaisten uutisten avulla hahmotetaan Suomen, Pohjoismaiden, Euroopan ja muiden maanosien luonnonympäristöä ja ihmisen toimintaa. Keskeisiä näkökulmia ovat luonnon ja kulttuurien moninaisuuden arvostaminen sekä globaalin ymmärryksen vahvistaminen. Maailmankuvan ja sen alueellisen viitekehyksen rakentamisessa käytetään monipuolisesti karttoja ja muuta geomediaa.

Paikallinen tarkennus:

- Ajankohtaisten uutisten avulla hahmotetaan Suomen luonnonympäristöjä ja ihmisen toimintaa
- Suomi maailmankartalla
- Käytetään opetuksessa maantieteellisiä käsitteitä

- Kartanluku- ja piirtämistaidot, erilaisiin karttatyyppeihin tutustuminen (suunnistuskartasta karttakirjaan)

S4 Ympäristön tutkiminen

Sisällöiksi valitaan omaan elinympäristöön liittyviä tutkimustehtäviä. Elinympäristössä kiinnitetään huomiota elolliseen ja elottomaan luontoon, rakennettuun ja sosiaaliseen ympäristöön sekä ympäristön ilmiöihin, materiaaleihin ja teknologisiin sovelluksiin. Tehtävien avulla harjoitellaan tutkimuksen tekemisen eri vaiheita. Tutkitaan säätä sekä maa- ja kallioperää. Tutkimalla kappaleiden liikkeiden muutoksia tutustutaan voiman käsitteeseen. Tunnistetaan eliöitä ja elinympäristöjä, laaditaan kasvio ohjatusti sekä tutkitaan kokeellisesti kasvien kasvua. Kotiseudun erilaisten ympäristöjen merkitystä havainnoidaan myös hyvinvoinnin näkökulmasta. Tutustutaan ympäristössä toimimisen oikeuksiin ja velvollisuuksiin.

Paikallinen tarkennus:

- Lähiympäristön havainnointi ja havaintojen kirjaaminen
- Elollinen luonto: eliöt ja niiden elinympäristöt, luokittelu (esim. selkärankaiset, selkärangattomat, nisäkkäät, matelijat), ravintoketjun käsite
- Tutustuminen lähiympäristön yleisimpiin kasvi- ja eläinlajeihin
- Sääilmiöt

S5 Luonnon rakenteet, periaatteet ja kiertokulut

Erilaisten materiaalien ja aineiden avulla tarkastellaan olomuotoja ja aineiden ominaisuuksia. Palaminen, yhteyttäminen ja veden kiertokulku muodostavat pohjan aineen muutosten ja aineen säilymisen periaatteen hahmottamiselle. Lämpötilan mittaamisen, lämpöenergiaan perehtymisen ja energialajien muuntumisen avulla tutustutaan energian säilymisen periaatteeseen. Tutkitaan ääni- ja valoilmiöitä. Perehdytään lähiavaruuteen, vuodenaikoihin, päivän ja yön vaihteluun sekä maapallon rakenteeseen. Tutkitaan eliöiden ja niiden elinympäristöjen sekä ihmisen toiminnan vuorovaikutussuhteita. Tutustutaan ravintoketjuihin, eläinten ja kasvien lisääntymiseen, ravinnon tuotantoon ja ruoan reitteihin sekä metsien hyötykäyttöön.

Paikallinen tarkennus:

- Tutustuminen maapallon liikkeisiin kiertoradalla (päivä/yö, vuodenajat)
- Veden kiertokulku
- Tutkitaan ääni- ja valoilmiöitä
- Eläinten lisääntyminen

S6 Kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Sisältöjä valittaessa otetaan huomioon luonnon monimuotoisuuden vaaliminen, ilmastonmuutos ja sen hillitseminen, luonnonvarojen kestävä käyttö, terveyden edistäminen, oman kulttuuriperinnön vaaliminen, monikulttuurisessa maailmassa eläminen sekä ihmiskunnan globaali hyvinvointi nyt ja tulevaisuudessa. Pohditaan oman toiminnan vaikutuksia itselle, toisiin ihmisiin, eläinten hyvinvointiin, luontoon ja yhteiskuntaan. Harjoitellaan ympäristövastuullista toimintaa omassa lähiympäristössä sekä toisista huolehtimista. Toteutetaan yhteinen vaikuttamisprojekti, jossa harjoitellaan osallistumista ja vaikuttamista paikallisella tai globaalilla tasolla.

Paikallinen tarkennus:

- Oman kulttuuriperinnön vaaliminen
- Muihin kulttuureihin tutustuminen
- Oman toiminnan vaikutuksen arviointi lähiympäristössä

T15 ohjata oppilasta luonnon tutkimiseen, eliöiden ja elinympäristöjen tunnistamiseen ja ekologiseen ajatteluun sekä ohjata oppilasta ihmisen rakenteen, elintoimintojen ja kehityksen ymmärtämiseen

- Oppilas tutustuu ravintoketjuihin, lähiympäristön eläin- ja kasvilajeihin sekä eläinten luokitteluun

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Biologian tiedonala: Luonnon tutkiminen, eliöiden ja elinympäristöjen tunnistaminen, ihmisen rakenne, elintoiminnot ja kehitys	Oppilas osaa havainnoida luontoa, tunnistaa yleisimpiä kasvilajeja ja niiden tunnusomaisia elinympäristöjä. Oppilas laatii ohjatusti pienen kasvion, osaa tutkia kokeellisesti kasvien kasvua yksin ja yhdessä muiden kanssa sekä osaa pääpiirteittäin kuvata ihmisen rakenteen, elintoiminnat ja kehityksen.

S1 Minä ihmisenä

Sisältöjä valitaan siten, että ne liittyvät ihmisen rakenteeseen ja keskeisiin elintoimintoihin sekä ihmisen kasvun ja kehityksen eri vaiheisiin. Sisällöissä kiinnitetään huomiota kehityksen ajankohtaisiin muutoksiin ja niiden yksilöllisen luonteen ymmärtämiseen. Käsitellään ikäkauden mukaisesti seksuaalista kehitystä ja ihmisen lisääntymistä. Harjoitellaan tunnistamaan oman kehon ja mielen viestejä ja tiedostamaan omia ajatuksia, tarpeita, asenteita ja arvoja. Perehdytään terveyden osa-alueisiin ja voimavaroihin, arjen terveystottumuksiin, mielenterveystaitoihin, sairauksien ehkäisyyn ja itsehoitotaitoihin. Lisäksi harjoitellaan tunteiden tunnistamista, ilmaisua ja säätelyä. Tunnistetaan omaa oppimista tukevia asioita.

Paikallinen tarkennus:

- Erilaisten tunteiden tunnistaminen, ilmaisu ja säätely
- Omasta terveydestä huolehtiminen, hyvä arki
- Kehon osat, miten ihminen toimii (tukiranka ja liikkuminen)

S3 Löytöretkelle monimuotoiseen maailmaan

Monipuolisten alueellisten esimerkkien ja ajankohtaisten uutisten avulla hahmotetaan Suomen, Pohjoismaiden, Euroopan ja muiden maanosien luonnonympäristöä ja ihmisen toimintaa. Keskeisiä näkökulmia ovat luonnon ja kulttuurien moninaisuuden arvostaminen sekä globaalin ymmärryksen vahvistaminen. Maailmankuvan ja sen alueellisen viitekehyksen rakentamisessa käytetään monipuolisesti karttoja ja muuta geomediaa.

Paikallinen tarkennus:

- Ajankohtaisten uutisten avulla hahmotetaan Suomen luonnonympäristöjä ja ihmisen toimintaa
- Suomi maailmankartalla
- Käytetään opetuksessa maantieteellisiä käsitteitä
- Kartanluku- ja piirtämistaidot, erilaisiin karttatyyppeihin tutustuminen (suunnistuskartasta karttakirjaan)

S4 Ympäristön tutkiminen

Sisällöiksi valitaan omaan elinympäristöön liittyviä tutkimustehtäviä. Elinympäristössä kiinnitetään huomiota elolliseen ja elottomaan luontoon, rakennettuun ja sosiaaliseen ympäristöön sekä ympäristön ilmiöihin, materiaaleihin ja teknologisiin sovelluksiin. Tehtävien avulla harjoitellaan tutkimuksen tekemisen eri vaiheita. Tutkitaan säätä sekä maa- ja kallioperää. Tutkimalla kappaleiden liikkeiden muutoksia tutustutaan voiman käsitteeseen. Tunnistetaan eliöitä ja elinympäristöjä, laaditaan kasvio ohjatusti sekä tutkitaan kokeellisesti kasvien kasvua. Kotiseudun erilaisten ympäristöjen merkitystä havainnoidaan myös hyvinvoinnin näkökulmasta. Tutustutaan ympäristössä toimimisen oikeuksiin ja velvollisuuksiin.

Paikallinen tarkennus:

- Lähiympäristön havainnointi ja havaintojen kirjaaminen
- Elollinen luonto: eliöt ja niiden elinympäristöt, luokittelu (esim. selkärankaiset, selkärangattomat, nisäkkäät, matelijat), ravintoketjun käsite
- Tutustuminen lähiympäristön yleisimpiin kasvi- ja eläinlajeihin
- Sääilmiöt

S5 Luonnon rakenteet, periaatteet ja kiertokulut

Erilaisten materiaalien ja aineiden avulla tarkastellaan olomuotoja ja aineiden ominaisuuksia. Palaminen, yhteyttäminen ja veden kiertokulku muodostavat pohjan aineen muutosten ja aineen säilymisen periaatteen hahmottamiselle. Lämpötilan mittaamisen, lämpöenergiaan perehtymisen ja energialajien muuntumisen avulla tutustutaan energian säilymisen periaatteeseen. Tutkitaan ääni- ja valoilmiöitä. Perehdytään lähiavaruuteen, vuodenaikoihin, päivän ja yön vaihteluun sekä maapallon rakenteeseen. Tutkitaan eliöiden ja niiden elinympäristöjen sekä ihmisen toiminnan vuorovaikutussuhteita. Tutustutaan ravintoketjuihin, eläinten ja kasvien lisääntymiseen, ravinnon tuotantoon ja ruoan reitteihin sekä metsien hyötykäyttöön.

Paikallinen tarkennus:

- Tutustuminen maapallon liikkeisiin kiertoradalla (päivä/yö, vuodenajat)
- Veden kiertokulku
- Tutkitaan ääni- ja valoilmiöitä
- Eläinten lisääntyminen

S6 Kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Sisältöjä valittaessa otetaan huomioon luonnon monimuotoisuuden vaaliminen, ilmastonmuutos ja sen hillitseminen, luonnonvarojen kestävä käyttö, terveyden edistäminen, oman kulttuuriperinnön vaaliminen, monikulttuurisessa maailmassa eläminen sekä ihmiskunnan globaali hyvinvointi nyt ja tulevaisuudessa. Pohditaan oman toiminnan vaikutuksia itselle, toisiin ihmisiin, eläinten hyvinvointiin, luontoon ja yhteiskuntaan. Harjoitellaan ympäristövastuullista toimintaa omassa lähiympäristössä sekä toisista huolehtimista. Toteutetaan yhteinen vaikuttamisprojekti, jossa harjoitellaan osallistumista ja vaikuttamista paikallisella tai globaalilla tasolla.

Paikallinen tarkennus:

- Oman kulttuuriperinnön vaaliminen
- Muihin kulttuureihin tutustuminen
- Oman toiminnan vaikutuksen arviointi lähiympäristössä

T16 ohjata oppilasta maantieteelliseen ajatteluun, hahmottamaan omaa ympäristöä ja koko maailmaa sekä harjaannuttamaan kartankäyttö- ja muita geomediataitoja

- Oppilas tutustuu Suomeen ja sen monimuotoiseen luontoon kartta- ja geomediasisältöjen avulla

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Maantiedon tiedonala: Maapallon hahmottaminen, kartta- ja muut geomediataidot	Oppilas osaa tunnistaa eri aluetasot, jäsentää omaa ympäristöään, hahmottaa opiskelemiaan alueita ja koko maapallon karttakuvaa sekä osaa kuvata alueellista monimuotoisuutta maapallolla. Oppilas osaa käyttää karttoja ja muita geomedialähteitä tiedonhaussa ja esittämisessä.

S3 Löytöretkelle monimuotoiseen maailmaan

Monipuolisten alueellisten esimerkkien ja ajankohtaisten uutisten avulla hahmotetaan Suomen, Pohjoismaiden, Euroopan ja muiden maanosien luonnonympäristöä ja ihmisen toimintaa. Keskeisiä näkökulmia ovat luonnon ja kulttuurien moninaisuuden arvostaminen sekä globaalin ymmärryksen vahvistaminen. Maailmankuvan ja sen alueellisen viitekehyksen rakentamisessa käytetään monipuolisesti karttoja ja muuta geomediaa.

Paikallinen tarkennus:

- Ajankohtaisten uutisten avulla hahmotetaan Suomen luonnonympäristöjä ja ihmisen toimintaa
- Suomi maailmankartalla
- Käytetään opetuksessa maantieteellisiä käsitteitä
- Kartanluku- ja piirtämistaidot, erilaisiin karttatyyppeihin tutustuminen (suunnistuskartasta karttakirjaan)

S4 Ympäristön tutkiminen

Sisällöiksi valitaan omaan elinympäristöön liittyviä tutkimustehtäviä. Elinympäristössä kiinnitetään huomiota elolliseen ja elottomaan luontoon, rakennettuun ja sosiaaliseen ympäristöön sekä ympäristön ilmiöihin, materiaaleihin ja teknologisiin sovelluksiin. Tehtävien avulla harjoitellaan tutkimuksen tekemisen eri vaiheita. Tutkitaan säätä sekä maa- ja kallioperää. Tutkimalla kappaleiden liikkeiden muutoksia tutustutaan voiman käsitteeseen. Tunnistetaan eliöitä ja elinympäristöjä, laaditaan kasvio ohjatusti sekä tutkitaan kokeellisesti kasvien kasvua. Kotiseudun erilaisten ympäristöjen merkitystä havainnoidaan myös hyvinvoinnin näkökulmasta. Tutustutaan ympäristössä toimimisen oikeuksiin ja velvollisuuksiin.

Paikallinen tarkennus:

- Lähiympäristön havainnointi ja havaintojen kirjaaminen
- Elollinen luonto: eliöt ja niiden elinympäristöt, luokittelu (esim. selkärankaiset, selkärangattomat, nisäkkäät, matelijat), ravintoketjun käsite
- Tutustuminen lähiympäristön yleisimpiin kasvi- ja eläinlajeihin
- Sääilmiöt

S5 Luonnon rakenteet, periaatteet ja kiertokulut

Erilaisten materiaalien ja aineiden avulla tarkastellaan olomuotoja ja aineiden ominaisuuksia. Palaminen, yhteyttäminen ja veden kiertokulku muodostavat pohjan aineen muutosten ja aineen säilymisen periaatteen hahmottamiselle. Lämpötilan mittaamisen, lämpöenergiaan perehtymisen ja energialajien muuntumisen avulla tutustutaan energian säilymisen periaatteeseen. Tutkitaan ääni- ja valoilmiöitä. Perehdytään lähiavaruuteen, vuodenaikoihin, päivän ja yön vaihteluun sekä maapallon rakenteeseen. Tutkitaan eliöiden ja niiden elinympäristöjen sekä ihmisen toiminnan vuorovaikutussuhteita. Tutustutaan ravintoketjuihin, eläinten ja kasvien lisääntymiseen, ravinnon tuotantoon ja ruoan reitteihin sekä metsien hyötykäyttöön.

Paikallinen tarkennus:

- Tutustuminen maapallon liikkeisiin kiertoradalla (päivä/yö, vuodenajat)
- Veden kiertokulku
- Tutkitaan ääni- ja valoilmiöitä
- Eläinten lisääntyminen

S6 Kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Sisältöjä valittaessa otetaan huomioon luonnon monimuotoisuuden vaaliminen, ilmastonmuutos ja sen hillitseminen, luonnonvarojen kestävä käyttö, terveyden edistäminen, oman kulttuuriperinnön vaaliminen, monikulttuurisessa maailmassa eläminen sekä ihmiskunnan globaali hyvinvointi nyt ja tulevaisuudessa. Pohditaan oman toiminnan vaikutuksia itselle, toisiin ihmisiin, eläinten hyvinvointiin, luontoon ja yhteiskuntaan. Harjoitellaan ympäristövastuullista toimintaa omassa lähiympäristössä sekä toisista huolehtimista. Toteutetaan yhteinen vaikuttamisprojekti, jossa harjoitellaan osallistumista ja vaikuttamista paikallisella tai globaalilla tasolla.

Paikallinen tarkennus:

- Oman kulttuuriperinnön vaaliminen

- Muihin kulttuureihin tutustuminen
- Oman toiminnan vaikutuksen arviointi lähiympäristössä

T17 ohjata oppilasta tutkimaan, kuvaamaan ja selittämään fysikaalisia ilmiöitä arjessa, luonnossa ja teknologiassa sekä rakentamaan perustaa energian säilymisen periaatteen ymmärtämiselle

- Oppilas tutustuu fysikaalisiin ilmiöihin tutkimalla ohjatusti ääni- ja valoilmiöitä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Fysiikan tiedonala: Fysikaalisten ilmiöiden tutkiminen, kuvaaminen ja selittäminen	Oppilas osaa havainnoida ja kuvata yksinkertaisia fysikaalisia ilmiöitä arjessa, luonnossa ja teknologiassa sekä harjoittelee niihin liittyviä selityksiä. Oppilas osaa käyttää energia-, voima- ja liikekäsitteitä arkisissa tilanteissa ja osaa antaa esimerkkejä energian säilymisen periaatteesta.

S2 Arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimiminen

Oppimistehtäviä ja sisältöjä valitaan siten, että ne liittyvät arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimimiseen. Harjoitellaan selittämään arjen tilanteita, ilmiöitä ja teknologiaa eri tiedonalojen käsitteillä ja malleilla. Tutkitaan laitteiden toimintaperiaatteita ja erilaisia rakenteita. Harjoitellaan turvallisuuden edistämistä ja turvataitoja esimerkiksi seuraavilla osa-alueilla: liikenne-, palo-, sähköturvallisuus, tapaturmat, myrkytykset, päihteet, kiusaamisen ehkäisy, fyysinen ja henkinen koskemattomuus sekä toiminta ensiapu- ja vaaratilanteissa. Harjoitellaan toimimista erilaisissa yhteisöissä sekä pohditaan erilaisten vuorovaikutustilanteiden ja yhteisöjen merkitystä hyvinvoinnille.

Paikallinen tarkennus:

- Käytöstavat ja toisia kunnioittava toiminen yhteisössä
- Toisten huomioiminen ja yhteisistä sopimuksista kiinni pitäminen
- Tietää ja tunnistaa turvallisuutta uhkaavia vaaratekijöitä omassa ympäristössään (esim. liikenne)

S4 Ympäristön tutkiminen

Sisällöiksi valitaan omaan elinympäristöön liittyviä tutkimustehtäviä. Elinympäristössä kiinnitetään huomiota elolliseen ja elottomaan luontoon, rakennettuun ja sosiaaliseen ympäristöön sekä ympäristön ilmiöihin, materiaaleihin ja teknologisiin sovelluksiin. Tehtävien avulla harjoitellaan tutkimuksen tekemisen eri vaiheita. Tutkitaan säätä sekä maa- ja kallioperää. Tutkimalla kappaleiden liikkeiden muutoksia tutustutaan voiman käsitteeseen. Tunnistetaan eliöitä ja elinympäristöjä, laaditaan kasvio ohjatusti sekä tutkitaan kokeellisesti kasvien kasvua. Kotiseudun erilaisten ympäristöjen merkitystä havainnoidaan myös hyvinvoinnin näkökulmasta. Tutustutaan ympäristössä toimimisen oikeuksiin ja velvollisuuksiin.

Paikallinen tarkennus:

- Lähiympäristön havainnointi ja havaintojen kirjaaminen

- Elollinen luonto: eliöt ja niiden elinympäristöt, luokittelu (esim. selkärankaiset, selkärangattomat, nisäkkäät, matelijat), ravintoketjun käsite
- Tutustuminen lähiympäristön yleisimpiin kasvi- ja eläinlajeihin
- Sääilmiöt

S5 Luonnon rakenteet, periaatteet ja kiertokulut

Erilaisten materiaalien ja aineiden avulla tarkastellaan olomuotoja ja aineiden ominaisuuksia. Palaminen, yhteyttäminen ja veden kiertokulku muodostavat pohjan aineen muutosten ja aineen säilymisen periaatteen hahmottamiselle. Lämpötilan mittaamisen, lämpöenergiaan perehtymisen ja energialajien muuntumisen avulla tutustutaan energian säilymisen periaatteeseen. Tutkitaan ääni- ja valoilmiöitä. Perehdytään lähiavaruuteen, vuodenaikoihin, päivän ja yön vaihteluun sekä maapallon rakenteeseen. Tutkitaan eliöiden ja niiden elinympäristöjen sekä ihmisen toiminnan vuorovaikutussuhteita. Tutustutaan ravintoketjuihin, eläinten ja kasvien lisääntymiseen, ravinnon tuotantoon ja ruoan reitteihin sekä metsien hyötykäyttöön.

Paikallinen tarkennus:

- Tutustuminen maapallon liikkeisiin kiertoradalla (päivä/yö, vuodenajat)
- Veden kiertokulku
- Tutkitaan ääni- ja valoilmiöitä
- Eläinten lisääntyminen

S6 Kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Sisältöjä valittaessa otetaan huomioon luonnon monimuotoisuuden vaaliminen, ilmastonmuutos ja sen hillitseminen, luonnonvarojen kestävä käyttö, terveyden edistäminen, oman kulttuuriperinnön vaaliminen, monikulttuurisessa maailmassa eläminen sekä ihmiskunnan globaali hyvinvointi nyt ja tulevaisuudessa. Pohditaan oman toiminnan vaikutuksia itselle, toisiin ihmisiin, eläinten hyvinvointiin, luontoon ja yhteiskuntaan. Harjoitellaan ympäristövastuullista toimintaa omassa lähiympäristössä sekä toisista huolehtimista. Toteutetaan yhteinen vaikuttamisprojekti, jossa harjoitellaan osallistumista ja vaikuttamista paikallisella tai globaalilla tasolla.

Paikallinen tarkennus:

- Oman kulttuuriperinnön vaaliminen
- Muihin kulttuureihin tutustuminen
- Oman toiminnan vaikutuksen arviointi lähiympäristössä

T18 ohjata oppilasta tutkimaan, kuvaamaan ja selittämään kemiallisia ilmiöitä, aineiden ominaisuuksia ja muutoksia sekä rakentamaan perustaa aineen säilymisen periaatteen ymmärtämiselle

- Oppilas tutustuu kemiallisiin ilmiöihin tutkimalla ohjatusti veden kiertokulkua

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kemian tiedonala: Kemiallisten ilmiöiden tutkiminen, kuvaaminen ja selittäminen	Oppilas osaa havainnoida ja kuvata olomuotoja ja tuttujen aineiden ominaisuuksia sekä harjoittelee niihin liittyviä selityksiä. Oppilas osaa selittää aineen säilymisen periaatteen avulla esimerkiksi veden kiertokulkua tai kierrätystä.

S2 Arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimiminen

Oppimistehtäviä ja sisältöjä valitaan siten, että ne liittyvät arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimimiseen. Harjoitellaan selittämään arjen tilanteita, ilmiöitä ja teknologiaa eri tiedonalojen käsitteillä ja malleilla. Tutkitaan laitteiden toimintaperiaatteita ja erilaisia rakenteita. Harjoitellaan turvallisuuden edistämistä ja turvataitoja esimerkiksi seuraavilla osa-alueilla: liikenne-, palo-, sähköturvallisuus, tapaturmat, myrkytykset, päihteet, kiusaamisen ehkäisy, fyysinen ja henkinen koskemattomuus sekä toiminta ensiapu- ja vaaratilanteissa. Harjoitellaan toimimista erilaisissa yhteisöissä sekä pohditaan erilaisten vuorovaikutustilanteiden ja yhteisöjen merkitystä hyvinvoinnille.

Paikallinen tarkennus:

- Käytöstavat ja toisia kunnioittava toiminen yhteisössä
- Toisten huomioiminen ja yhteisistä sopimuksista kiinni pitäminen
- Tietää ja tunnistaa turvallisuutta uhkaavia vaaratekijöitä omassa ympäristössään (esim. liikenne)

S4 Ympäristön tutkiminen

Sisällöiksi valitaan omaan elinympäristöön liittyviä tutkimustehtäviä. Elinympäristössä kiinnitetään huomiota elolliseen ja elottomaan luontoon, rakennettuun ja sosiaaliseen ympäristöön sekä ympäristön ilmiöihin, materiaaleihin ja teknologisiin sovelluksiin. Tehtävien avulla harjoitellaan tutkimuksen tekemisen eri vaiheita. Tutkitaan säätä sekä maa- ja kallioperää. Tutkimalla kappaleiden liikkeiden muutoksia tutustutaan voiman käsitteeseen. Tunnistetaan eliöitä ja elinympäristöjä, laaditaan kasvio ohjatusti sekä tutkitaan kokeellisesti kasvien kasvua. Kotiseudun erilaisten ympäristöjen merkitystä havainnoidaan myös hyvinvoinnin näkökulmasta. Tutustutaan ympäristössä toimimisen oikeuksiin ja velvollisuuksiin.

Paikallinen tarkennus:

- Lähiympäristön havainnointi ja havaintojen kirjaaminen
- Elollinen luonto: eliöt ja niiden elinympäristöt, luokittelu (esim. selkärankaiset, selkärangattomat, nisäkkäät, matelijat), ravintoketjun käsite
- Tutustuminen lähiympäristön yleisimpiin kasvi- ja eläinlajeihin
- Sääilmiöt

S5 Luonnon rakenteet, periaatteet ja kiertokulut

Erilaisten materiaalien ja aineiden avulla tarkastellaan olomuotoja ja aineiden ominaisuuksia. Palaminen, yhteyttäminen ja veden kiertokulku muodostavat pohjan aineen muutosten ja aineen säilymisen periaatteen hahmottamiselle. Lämpötilan mittaamisen, lämpöenergiaan perehtymisen ja energialajien muuntumisen avulla tutustutaan energian säilymisen periaatteeseen. Tutkitaan

ääni- ja valoilmiöitä. Perehdytään lähiavaruuteen, vuodenaikoihin, päivän ja yön vaihteluun sekä maapallon rakenteeseen. Tutkitaan eliöiden ja niiden elinympäristöjen sekä ihmisen toiminnan vuorovaikutussuhteita. Tutustutaan ravintoketjuihin, eläinten ja kasvien lisääntymiseen, ravinnon tuotantoon ja ruoan reitteihin sekä metsien hyötykäyttöön.

Paikallinen tarkennus:

- Tutustuminen maapallon liikkeisiin kiertoradalla (päivä/yö, vuodenajat)
- Veden kiertokulku
- Tutkitaan ääni- ja valoilmiöitä
- Eläinten lisääntyminen

S6 Kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Sisältöjä valittaessa otetaan huomioon luonnon monimuotoisuuden vaaliminen, ilmastonmuutos ja sen hillitseminen, luonnonvarojen kestävä käyttö, terveyden edistäminen, oman kulttuuriperinnön vaaliminen, monikulttuurisessa maailmassa eläminen sekä ihmiskunnan globaali hyvinvointi nyt ja tulevaisuudessa. Pohditaan oman toiminnan vaikutuksia itselle, toisiin ihmisiin, eläinten hyvinvointiin, luontoon ja yhteiskuntaan. Harjoitellaan ympäristövastuullista toimintaa omassa lähiympäristössä sekä toisista huolehtimista. Toteutetaan yhteinen vaikuttamisprojekti, jossa harjoitellaan osallistumista ja vaikuttamista paikallisella tai globaalilla tasolla.

Paikallinen tarkennus:

- Oman kulttuuriperinnön vaaliminen
- Muihin kulttuureihin tutustuminen
- Oman toiminnan vaikutuksen arviointi lähiympäristössä

T19 ohjata oppilasta ymmärtämään terveyden osa-alueita, arjen terveystottumusten merkitystä sekä elämänkulkua, lapsuuden ja nuoruuden yksilöllistä kasvua ja kehitystä sekä rohkaista oppilasta harjoittelemaan ja soveltamaan terveysosaamistaan arjessa

- Oppilas harjoittelee huolehtimaan omasta terveydestään ja tutustuu omaan kehoonsa sekä harjoittelee arjessa toimimista ja hyviä käytöstapoja

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Terveystiedon tiedonala: Terveyden osa-alueiden ja arjen terveystottumuksien tuntemus sekä niiden merkityksen pohtiminen, ikäkauteen liittyvän kasvun ja kehityksen tunnistaminen ja kuvaaminen	Oppilas osaa kuvata terveyden osa-alueita ja antaa esimerkkejä siitä, miten terveyttä voidaan arjessa edistää. Oppilas osaa kuvata elämänkulun eri vaiheita ja selittää murrosikään liittyviä keskeisiä kasvun ja kehityksen tunnuspiirteitä ja niiden yksilöllistä vaihtelua.

S1 Minä ihmisenä

Sisältöjä valitaan siten, että ne liittyvät ihmisen rakenteeseen ja keskeisiin elintoimintoihin sekä ihmisen kasvun ja kehityksen eri vaiheisiin. Sisällöissä kiinnitetään huomiota kehityksen

ajankohtaisiin muutoksiin ja niiden yksilöllisen luonteen ymmärtämiseen. Käsitellään ikäkauden mukaisesti seksuaalista kehitystä ja ihmisen lisääntymistä. Harjoitellaan tunnistamaan oman kehon ja mielen viestejä ja tiedostamaan omia ajatuksia, tarpeita, asenteita ja arvoja. Perehdytään terveyden osa-alueisiin ja voimavaroihin, arjen terveystottumuksiin, mielenterveystaitoihin, sairauksien ehkäisyyn ja itsehoitotaitoihin. Lisäksi harjoitellaan tunteiden tunnistamista, ilmaisua ja säätelyä. Tunnistetaan omaa oppimista tukevia asioita.

Paikallinen tarkennus:

- Erilaisten tunteiden tunnistaminen, ilmaisu ja säätely
- Omasta terveydestä huolehtiminen, hyvä arki
- Kehon osat, miten ihminen toimii (tukiranka ja liikkuminen)

S2 Arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimiminen

Oppimistehtäviä ja sisältöjä valitaan siten, että ne liittyvät arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimimiseen. Harjoitellaan selittämään arjen tilanteita, ilmiöitä ja teknologiaa eri tiedonalojen käsitteillä ja malleilla. Tutkitaan laitteiden toimintaperiaatteita ja erilaisia rakenteita. Harjoitellaan turvallisuuden edistämistä ja turvataitoja esimerkiksi seuraavilla osa-alueilla: liikenne-, palo-, sähköturvallisuus, tapaturmat, myrkytykset, päihteet, kiusaamisen ehkäisy, fyysinen ja henkinen koskemattomuus sekä toiminta ensiapu- ja vaaratilanteissa. Harjoitellaan toimimista erilaisissa yhteisöissä sekä pohditaan erilaisten vuorovaikutustilanteiden ja yhteisöjen merkitystä hyvinvoinnille.

Paikallinen tarkennus:

- Käytöstavat ja toisia kunnioittava toiminen yhteisössä
- Toisten huomioiminen ja yhteisistä sopimuksista kiinni pitäminen
- Tietää ja tunnistaa turvallisuutta uhkaavia vaaratekijöitä omassa ympäristössään (esim. liikenne)

S3 Löytöretkelle monimuotoiseen maailmaan

Monipuolisten alueellisten esimerkkien ja ajankohtaisten uutisten avulla hahmotetaan Suomen, Pohjoismaiden, Euroopan ja muiden maanosien luonnonympäristöä ja ihmisen toimintaa. Keskeisiä näkökulmia ovat luonnon ja kulttuurien moninaisuuden arvostaminen sekä globaalin ymmärryksen vahvistaminen. Maailmankuvan ja sen alueellisen viitekehyksen rakentamisessa käytetään monipuolisesti karttoja ja muuta geomediaa.

Paikallinen tarkennus:

- Ajankohtaisten uutisten avulla hahmotetaan Suomen luonnonympäristöjä ja ihmisen toimintaa
- Suomi maailmankartalla
- Käytetään opetuksessa maantieteellisiä käsitteitä
- Kartanluku- ja piirtämistaidot, erilaisiin karttatyyppeihin tutustuminen (suunnistuskartasta karttakirjaan)

S6 Kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Sisältöjä valittaessa otetaan huomioon luonnon monimuotoisuuden vaaliminen, ilmastonmuutos ja sen hillitseminen, luonnonvarojen kestävä käyttö, terveyden edistäminen, oman kulttuuriperinnön vaaliminen, monikulttuurisessa maailmassa eläminen sekä ihmiskunnan globaali hyvinvointi nyt ja tulevaisuudessa. Pohditaan oman toiminnan vaikutuksia itselle, toisiin ihmisiin, eläinten hyvinvointiin, luontoon ja yhteiskuntaan. Harjoitellaan ympäristövastuullista toimintaa omassa lähiympäristössä sekä toisista huolehtimista. Toteutetaan yhteinen vaikuttamisprojekti, jossa harjoitellaan osallistumista ja vaikuttamista paikallisella tai globaalilla tasolla.

Paikallinen tarkennus:

- Oman kulttuuriperinnön vaaliminen
- Muihin kulttuureihin tutustuminen
- Oman toiminnan vaikutuksen arviointi lähiympäristössä

4

Vuosiluokan tavoitteet ja keskeiset sisällöt

T2 ohjata ja kannustaa oppilasta asettamaan omia opiskelutavoitteita ja työskentelemään pitkäjänteisesti niiden saavuttamiseksi sekä tunnistamaan omaa ympäristöopin osaamistaan

- Oppilas osaa ohjatusti muodostaa omia opiskelutavoitteita ja itsearvioida ohjatusti osaamistaan suhteessa omiin tavoitteisiinsa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tavoitteellinen työskentely ja oppimaan oppiminen	Oppilas osaa asettaa omia tavoitteita pienille kokonaisuuksille ja työskennellä yhteisten tavoitteiden saavuttamiseksi.

S1 Minä ihmisenä

Sisältöjä valitaan siten, että ne liittyvät ihmisen rakenteeseen ja keskeisiin elintoimintoihin sekä ihmisen kasvun ja kehityksen eri vaiheisiin. Sisällöissä kiinnitetään huomiota kehityksen ajankohtaisiin muutoksiin ja niiden yksilöllisen luonteen ymmärtämiseen. Käsitellään ikäkauden mukaisesti seksuaalista kehitystä ja ihmisen lisääntymistä. Harjoitellaan tunnistamaan oman kehon ja mielen viestejä ja tiedostamaan omia ajatuksia, tarpeita, asenteita ja arvoja. Perehdytään terveyden osa-alueisiin ja voimavaroihin, arjen terveystottumuksiin, mielenterveystaitoihin, sairauksien ehkäisyyn ja itsehoitotaitoihin. Lisäksi harjoitellaan tunteiden tunnistamista, ilmaisua ja säätelyä. Tunnistetaan omaa oppimista tukevia asioita.

Paikallinen tarkennus:

- Murrosiän vaikutus omaan kehoon ja mieleen
- Tunnistaa tavallisimpia sairauksia ja tietää niiden itsehoitomenetelmiä

S2 Arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimiminen

Oppimistehtäviä ja sisältöjä valitaan siten, että ne liittyvät arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimimiseen. Harjoitellaan selittämään arjen tilanteita, ilmiöitä ja teknologiaa eri tiedonalojen käsitteillä ja malleilla. Tutkitaan laitteiden toimintaperiaatteita ja erilaisia rakenteita. Harjoitellaan turvallisuuden edistämistä ja turvataitoja esimerkiksi seuraavilla osa-alueilla: liikenne-, palo-, sähköturvallisuus, tapaturmat, myrkytykset, päihteet, kiusaamisen ehkäisy, fyysinen ja henkinen koskemattomuus sekä toiminta ensiapu- ja vaaratilanteissa. Harjoitellaan toimimista erilaisissa yhteisöissä sekä pohditaan erilaisten vuorovaikutustilanteiden ja yhteisöjen merkitystä hyvinvoinnille.

Paikallinen tarkennus:

- Paloturvallisuus ja liikenneturvallisuus
- Toiminta ensiapu- ja vaaratilanteissa
- Minä osana erilaisia yhteisöjä

S3 Löytöretkelle monimuotoiseen maailmaan

Monipuolisten alueellisten esimerkkien ja ajankohtaisten uutisten avulla hahmotetaan Suomen, Pohjoismaiden, Euroopan ja muiden maanosien luonnonympäristöä ja ihmisen toimintaa. Keskeisiä näkökulmia ovat luonnon ja kulttuurien moninaisuuden arvostaminen sekä globaalin ymmärryksen vahvistaminen. Maailmankuvan ja sen alueellisen viitekehyksen rakentamisessa käytetään monipuolisesti karttoja ja muuta geomediaa.

Paikallinen tarkennus:

- Ajankohtaisten uutisten avulla hahmotetaan Itämeren alueen valtioita, luonnonympäristöjä ja kulttuuria
- Itämeren alue kartalla

S4 Ympäristön tutkiminen

Sisällöiksi valitaan omaan elinympäristöön liittyviä tutkimustehtäviä. Elinympäristössä kiinnitetään huomiota elolliseen ja elottomaan luontoon, rakennettuun ja sosiaaliseen ympäristöön sekä ympäristön ilmiöihin, materiaaleihin ja teknologisiin sovelluksiin. Tehtävien avulla harjoitellaan tutkimuksen tekemisen eri vaiheita. Tutkitaan säätä sekä maa- ja kallioperää. Tutkimalla kappaleiden liikkeiden muutoksia tutustutaan voiman käsitteeseen. Tunnistetaan eliöitä ja elinympäristöjä, laaditaan kasvio ohjatusti sekä tutkitaan kokeellisesti kasvien kasvua. Kotiseudun erilaisten ympäristöjen merkitystä havainnoidaan myös hyvinvoinnin näkökulmasta. Tutustutaan ympäristössä toimimisen oikeuksiin ja velvollisuuksiin.

Paikallinen tarkennus:

- Lähiympäristön havainnointi, havaintojen kirjaaminen, tutkimuksen selostaminen ja erilaisten tietolähteiden käyttäminen selittämiseen
- Tutkimusten tekeminen ohjatusti
- Tutustuminen lähiympäristön yleisimpiin kasvi- ja eläinlajeihin
- Kasvion kerääminen ohjatusti
- Jokamiehenoikeudet

S5 Luonnon rakenteet, periaatteet ja kiertokulut

Erilaisten materiaalien ja aineiden avulla tarkastellaan olomuotoja ja aineiden ominaisuuksia. Palaminen, yhteyttäminen ja veden kiertokulku muodostavat pohjan aineen muutosten ja aineen säilymisen periaatteen hahmottamiselle. Lämpötilan mittaamisen, lämpöenergiaan perehtymisen ja energialajien muuntumisen avulla tutustutaan energian säilymisen periaatteeseen. Tutkitaan ääni- ja valoilmiöitä. Perehdytään lähiavaruuteen, vuodenaikoihin, päivän ja yön vaihteluun sekä maapallon rakenteeseen. Tutkitaan eliöiden ja niiden elinympäristöjen sekä ihmisen toiminnan vuorovaikutussuhteita. Tutustutaan ravintoketjuihin, eläinten ja kasvien lisääntymiseen, ravinnon tuotantoon ja ruoan reitteihin sekä metsien hyötykäyttöön.

Paikallinen tarkennus:

- Aurinkokuntaan tutustuminen
- Aineen olomuodot
- Lämpötilan mittaaminen
- Ravinnontuotanto ja ruuan reitit
- Metsässä liikkuminen

S6 Kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Sisältöjä valittaessa otetaan huomioon luonnon monimuotoisuuden vaaliminen, ilmastonmuutos ja sen hillitseminen, luonnonvarojen kestävä käyttö, terveyden edistäminen, oman kulttuuriperinnön vaaliminen, monikulttuurisessa maailmassa eläminen sekä ihmiskunnan globaali hyvinvointi nyt ja tulevaisuudessa. Pohditaan oman toiminnan vaikutuksia itselle, toisiin ihmisiin, eläinten hyvinvointiin, luontoon ja yhteiskuntaan. Harjoitellaan ympäristövastuullista toimintaa omassa lähiympäristössä sekä toisista huolehtimista. Toteutetaan yhteinen vaikuttamisprojekti, jossa harjoitellaan osallistumista ja vaikuttamista paikallisella tai globaalilla tasolla.

Paikallinen tarkennus:

- Harjoitellaan ympäristövastuullista toimintaa
- Oman toiminnan vaikutukset eläinten hyvinvointiin ja luontoon

T3 tukea oppilaan ympäristötietoisuuden kehittymistä sekä ohjata oppilasta toimimaan ja vaikuttamaan lähiympäristössään ja -yhteisöissään kestävän kehityksen edistämiseksi ja arvostamaan kestävän kehityksen merkitystä itselle ja maailmalle

- Oppilas tiedostaa oman toiminnan vaikutukset eläinten hyvinvointiin ja ympäröivään luontoon

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kestävän kehityksen tiedot ja taidot	Oppilas osaa kuvata esimerkkien avulla kestävän tulevaisuuden rakentamista tukevia ja uhkaavia tekijöitä. Oppilas osaa kuvata erilaisia keinoja lähiympäristön ja -yhteisöjen vaalimiseen, kehittämiseen ja niihin vaikuttamiseen sekä toimia ohjatusti yhteisessä vaikuttamisprojektissa.

S1 Minä ihmisenä

Sisältöjä valitaan siten, että ne liittyvät ihmisen rakenteeseen ja keskeisiin elintoimintoihin sekä ihmisen kasvun ja kehityksen eri vaiheisiin. Sisällöissä kiinnitetään huomiota kehityksen ajankohtaisiin muutoksiin ja niiden yksilöllisen luonteen ymmärtämiseen. Käsitellään ikäkauden mukaisesti seksuaalista kehitystä ja ihmisen lisääntymistä. Harjoitellaan tunnistamaan oman kehon ja mielen viestejä ja tiedostamaan omia ajatuksia, tarpeita, asenteita ja arvoja. Perehdytään terveyden osa-alueisiin ja voimavaroihin, arjen terveystottumuksiin, mielenterveystaitoihin, sairauksien ehkäisyyn ja itsehoitotaitoihin. Lisäksi harjoitellaan tunteiden tunnistamista, ilmaisua ja säätelyä. Tunnistetaan omaa oppimista tukevia asioita.

Paikallinen tarkennus:

- Murrosiän vaikutus omaan kehoon ja mieleen
- Tunnistaa tavallisimpia sairauksia ja tietää niiden itsehoitomenetelmiä

S2 Arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimiminen

Oppimistehtäviä ja sisältöjä valitaan siten, että ne liittyvät arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimimiseen. Harjoitellaan selittämään arjen tilanteita, ilmiöitä ja teknologiaa eri tiedonalojen käsitteillä ja malleilla. Tutkitaan laitteiden toimintaperiaatteita ja erilaisia rakenteita. Harjoitellaan turvallisuuden edistämistä ja turvataitoja esimerkiksi seuraavilla osa-alueilla: liikenne-, palo-, sähköturvallisuus, tapaturmat, myrkytykset, päihteet, kiusaamisen ehkäisy, fyysinen ja henkinen koskemattomuus sekä toiminta ensiapu- ja vaaratilanteissa. Harjoitellaan toimimista erilaisissa yhteisöissä sekä pohditaan erilaisten vuorovaikutustilanteiden ja yhteisöjen merkitystä hyvinvoinnille.

Paikallinen tarkennus:

- Paloturvallisuus ja liikenneturvallisuus
- Toiminta ensiapu- ja vaaratilanteissa
- Minä osana erilaisia yhteisöjä

S3 Löytöretkelle monimuotoiseen maailmaan

Monipuolisten alueellisten esimerkkien ja ajankohtaisten uutisten avulla hahmotetaan Suomen, Pohjoismaiden, Euroopan ja muiden maanosien luonnonympäristöä ja ihmisen toimintaa. Keskeisiä näkökulmia ovat luonnon ja kulttuurien moninaisuuden arvostaminen sekä globaalin ymmärryksen vahvistaminen. Maailmankuvan ja sen alueellisen viitekehyksen rakentamisessa käytetään monipuolisesti karttoja ja muuta geomediaa.

Paikallinen tarkennus:

- Ajankohtaisten uutisten avulla hahmotetaan Itämeren alueen valtioita, luonnonympäristöjä ja kulttuuria
- Itämeren alue kartalla

S4 Ympäristön tutkiminen

Sisällöiksi valitaan omaan elinympäristöön liittyviä tutkimustehtäviä. Elinympäristössä kiinnitetään huomiota elolliseen ja elottomaan luontoon, rakennettuun ja sosiaaliseen ympäristöön sekä ympäristön ilmiöihin, materiaaleihin ja teknologisiin sovelluksiin. Tehtävien avulla harjoitellaan

tutkimuksen tekemisen eri vaiheita. Tutkitaan säätä sekä maa- ja kallioperää. Tutkimalla kappaleiden liikkeiden muutoksia tutustutaan voiman käsitteeseen. Tunnistetaan eliöitä ja elinympäristöjä, laaditaan kasvio ohjatusti sekä tutkitaan kokeellisesti kasvien kasvua. Kotiseudun erilaisten ympäristöjen merkitystä havainnoidaan myös hyvinvoinnin näkökulmasta. Tutustutaan ympäristössä toimimisen oikeuksiin ja velvollisuuksiin.

Paikallinen tarkennus:

- Lähiympäristön havainnointi, havaintojen kirjaaminen, tutkimuksen selostaminen ja erilaisten tietolähteiden käyttäminen selittämiseen
- Tutkimusten tekeminen ohjatusti
- Tutustuminen lähiympäristön yleisimpiin kasvi- ja eläinlajeihin
- Kasvion kerääminen ohjatusti
- Jokamiehenoikeudet

S5 Luonnon rakenteet, periaatteet ja kiertokulut

Erilaisten materiaalien ja aineiden avulla tarkastellaan olomuotoja ja aineiden ominaisuuksia. Palaminen, yhteyttäminen ja veden kiertokulku muodostavat pohjan aineen muutosten ja aineen säilymisen periaatteen hahmottamiselle. Lämpötilan mittaamisen, lämpöenergiaan perehtymisen ja energialajien muuntumisen avulla tutustutaan energian säilymisen periaatteeseen. Tutkitaan ääni- ja valoilmiöitä. Perehdytään lähiavaruuteen, vuodenaikoihin, päivän ja yön vaihteluun sekä maapallon rakenteeseen. Tutkitaan eliöiden ja niiden elinympäristöjen sekä ihmisen toiminnan vuorovaikutussuhteita. Tutustutaan ravintoketjuihin, eläinten ja kasvien lisääntymiseen, ravinnon tuotantoon ja ruoan reitteihin sekä metsien hyötykäyttöön.

Paikallinen tarkennus:

- Aurinkokuntaan tutustuminen
- Aineen olomuodot
- Lämpötilan mittaaminen
- Ravinnontuotanto ja ruuan reitit
- Metsässä liikkuminen

S6 Kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Sisältöjä valittaessa otetaan huomioon luonnon monimuotoisuuden vaaliminen, ilmastonmuutos ja sen hillitseminen, luonnonvarojen kestävä käyttö, terveyden edistäminen, oman kulttuuriperinnön vaaliminen, monikulttuurisessa maailmassa eläminen sekä ihmiskunnan globaali hyvinvointi nyt ja tulevaisuudessa. Pohditaan oman toiminnan vaikutuksia itselle, toisiin ihmisiin, eläinten hyvinvointiin, luontoon ja yhteiskuntaan. Harjoitellaan ympäristövastuullista toimintaa omassa lähiympäristössä sekä toisista huolehtimista. Toteutetaan yhteinen vaikuttamisprojekti, jossa harjoitellaan osallistumista ja vaikuttamista paikallisella tai globaalilla tasolla.

Paikallinen tarkennus:

- Harjoitellaan ympäristövastuullista toimintaa
- Oman toiminnan vaikutukset eläinten hyvinvointiin ja luontoon

T4 rohkaista oppilasta muodostamaan kysymyksiä eri aihepiireistä sekä käyttämään niitä tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohtana

- Oppilas harjoittelee aiheeseen liittyvien kysymysten muodostamista

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kysymysten muodostaminen	Oppilas osaa muodostaa aiheeseen liittyviä kysymyksiä, joita voidaan yhdessä kehittää tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohdaksi.

S1 Minä ihmisenä

Sisältöjä valitaan siten, että ne liittyvät ihmisen rakenteeseen ja keskeisiin elintoimintoihin sekä ihmisen kasvun ja kehityksen eri vaiheisiin. Sisällöissä kiinnitetään huomiota kehityksen ajankohtaisiin muutoksiin ja niiden yksilöllisen luonteen ymmärtämiseen. Käsitellään ikäkauden mukaisesti seksuaalista kehitystä ja ihmisen lisääntymistä. Harjoitellaan tunnistamaan oman kehon ja mielen viestejä ja tiedostamaan omia ajatuksia, tarpeita, asenteita ja arvoja. Perehdytään terveyden osa-alueisiin ja voimavaroihin, arjen terveystottumuksiin, mielenterveystaitoihin, sairauksien ehkäisyyn ja itsehoitotaitoihin. Lisäksi harjoitellaan tunteiden tunnistamista, ilmaisua ja säätelyä. Tunnistetaan omaa oppimista tukevia asioita.

Paikallinen tarkennus:

- Murrosiän vaikutus omaan kehoon ja mieleen
- Tunnistaa tavallisimpia sairauksia ja tietää niiden itsehoitomenetelmiä

S2 Arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimiminen

Oppimistehtäviä ja sisältöjä valitaan siten, että ne liittyvät arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimimiseen. Harjoitellaan selittämään arjen tilanteita, ilmiöitä ja teknologiaa eri tiedonalojen käsitteillä ja malleilla. Tutkitaan laitteiden toimintaperiaatteita ja erilaisia rakenteita. Harjoitellaan turvallisuuden edistämistä ja turvataitoja esimerkiksi seuraavilla osa-alueilla: liikenne-, palo-, sähköturvallisuus, tapaturmat, myrkytykset, päihteet, kiusaamisen ehkäisy, fyysinen ja henkinen koskemattomuus sekä toiminta ensiapu- ja vaaratilanteissa. Harjoitellaan toimimista erilaisissa yhteisöissä sekä pohditaan erilaisten vuorovaikutustilanteiden ja yhteisöjen merkitystä hyvinvoinnille.

Paikallinen tarkennus:

- Paloturvallisuus ja liikenneturvallisuus
- Toiminta ensiapu- ja vaaratilanteissa
- Minä osana erilaisia yhteisöjä

S3 Löytöretkelle monimuotoiseen maailmaan

Monipuolisten alueellisten esimerkkien ja ajankohtaisten uutisten avulla hahmotetaan Suomen, Pohjoismaiden, Euroopan ja muiden maanosien luonnonympäristöä ja ihmisen toimintaa. Keskeisiä näkökulmia ovat luonnon ja kulttuurien moninaisuuden arvostaminen sekä globaalin ymmärryksen vahvistaminen. Maailmankuvan ja sen alueellisen viitekehyksen rakentamisessa käytetään monipuolisesti karttoja ja muuta geomediaa.

Paikallinen tarkennus:

- Ajankohtaisten uutisten avulla hahmotetaan Itämeren alueen valtioita, luonnonympäristöjä ja kulttuuria
- Itämeren alue kartalla

S4 Ympäristön tutkiminen

Sisällöiksi valitaan omaan elinympäristöön liittyviä tutkimustehtäviä. Elinympäristössä kiinnitetään huomiota elolliseen ja elottomaan luontoon, rakennettuun ja sosiaaliseen ympäristöön sekä ympäristön ilmiöihin, materiaaleihin ja teknologisiin sovelluksiin. Tehtävien avulla harjoitellaan tutkimuksen tekemisen eri vaiheita. Tutkitaan säätä sekä maa- ja kallioperää. Tutkimalla kappaleiden liikkeiden muutoksia tutustutaan voiman käsitteeseen. Tunnistetaan eliöitä ja elinympäristöjä, laaditaan kasvio ohjatusti sekä tutkitaan kokeellisesti kasvien kasvua. Kotiseudun erilaisten ympäristöjen merkitystä havainnoidaan myös hyvinvoinnin näkökulmasta. Tutustutaan ympäristössä toimimisen oikeuksiin ja velvollisuuksiin.

Paikallinen tarkennus:

- Lähiympäristön havainnointi, havaintojen kirjaaminen, tutkimuksen selostaminen ja erilaisten tietolähteiden käyttäminen selittämiseen
- Tutkimusten tekeminen ohjatusti
- Tutustuminen lähiympäristön yleisimpiin kasvi- ja eläinlajeihin
- Kasvion kerääminen ohjatusti
- Jokamiehenoikeudet

S5 Luonnon rakenteet, periaatteet ja kiertokulut

Erilaisten materiaalien ja aineiden avulla tarkastellaan olomuotoja ja aineiden ominaisuuksia. Palaminen, yhteyttäminen ja veden kiertokulku muodostavat pohjan aineen muutosten ja aineen säilymisen periaatteen hahmottamiselle. Lämpötilan mittaamisen, lämpöenergiaan perehtymisen ja energialajien muuntumisen avulla tutustutaan energian säilymisen periaatteeseen. Tutkitaan ääni- ja valoilmiöitä. Perehdytään lähiavaruuteen, vuodenaikoihin, päivän ja yön vaihteluun sekä maapallon rakenteeseen. Tutkitaan eliöiden ja niiden elinympäristöjen sekä ihmisen toiminnan vuorovaikutussuhteita. Tutustutaan ravintoketjuihin, eläinten ja kasvien lisääntymiseen, ravinnon tuotantoon ja ruoan reitteihin sekä metsien hyötykäyttöön.

Paikallinen tarkennus:

- Aurinkokuntaan tutustuminen
- Aineen olomuodot
- Lämpötilan mittaaminen
- Ravinnontuotanto ja ruuan reitit
- Metsässä liikkuminen

S6 Kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Sisältöjä valittaessa otetaan huomioon luonnon monimuotoisuuden vaaliminen, ilmastonmuutos ja sen hillitseminen, luonnonvarojen kestävä käyttö, terveyden edistäminen, oman

kulttuuriperinnön vaaliminen, monikulttuurisessa maailmassa eläminen sekä ihmiskunnan globaali hyvinvointi nyt ja tulevaisuudessa. Pohditaan oman toiminnan vaikutuksia itselle, toisiin ihmisiin, eläinten hyvinvointiin, luontoon ja yhteiskuntaan. Harjoitellaan ympäristövastuullista toimintaa omassa lähiympäristössä sekä toisista huolehtimista. Toteutetaan yhteinen vaikuttamisprojekti, jossa harjoitellaan osallistumista ja vaikuttamista paikallisella tai globaalilla tasolla.

Paikallinen tarkennus:

- Harjoitellaan ympäristövastuullista toimintaa
- Oman toiminnan vaikutukset eläinten hyvinvointiin ja luontoon

T5 ohjata oppilasta suunnittelemaan ja toteuttamaan pieniä tutkimuksia, tekemään havaintoja ja mittauksia monipuolisissa oppimisympäristöissä eri aisteja ja tutkimus- ja mittausvälineitä käyttäen

- Oppilas harjoittelee ohjatusti mittaamista ja tulosten kirjaamista

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tutkimisen taidot: suunnittelu, havainnointi ja mittaukset	Oppilas osaa toimia, havainnoida, mitata ja dokumentoida tuloksia ohjeiden mukaisesti. Oppilas osaa suunnitella pieniä tutkimuksia yksin tai yhdessä muiden kanssa.

S1 Minä ihmisenä

Sisältöjä valitaan siten, että ne liittyvät ihmisen rakenteeseen ja keskeisiin elintoimintoihin sekä ihmisen kasvun ja kehityksen eri vaiheisiin. Sisällöissä kiinnitetään huomiota kehityksen ajankohtaisiin muutoksiin ja niiden yksilöllisen luonteen ymmärtämiseen. Käsitellään ikäkauden mukaisesti seksuaalista kehitystä ja ihmisen lisääntymistä. Harjoitellaan tunnistamaan oman kehon ja mielen viestejä ja tiedostamaan omia ajatuksia, tarpeita, asenteita ja arvoja. Perehdytään terveyden osa-alueisiin ja voimavaroihin, arjen terveystottumuksiin, mielenterveystaitoihin, sairauksien ehkäisyyn ja itsehoitotaitoihin. Lisäksi harjoitellaan tunteiden tunnistamista, ilmaisua ja säätelyä. Tunnistetaan omaa oppimista tukevia asioita.

Paikallinen tarkennus:

- Murrosiän vaikutus omaan kehoon ja mieleen
- Tunnistaa tavallisimpia sairauksia ja tietää niiden itsehoitomenetelmiä

S2 Arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimiminen

Oppimistehtäviä ja sisältöjä valitaan siten, että ne liittyvät arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimimiseen. Harjoitellaan selittämään arjen tilanteita, ilmiöitä ja teknologiaa eri tiedonalojen käsitteillä ja malleilla. Tutkitaan laitteiden toimintaperiaatteita ja erilaisia rakenteita. Harjoitellaan turvallisuuden edistämistä ja turvataitoja esimerkiksi seuraavilla osa-alueilla: liikenne-, palo-, sähköturvallisuus, tapaturmat, myrkytykset, päihteet, kiusaamisen ehkäisy, fyysinen ja henkinen koskemattomuus sekä toiminta ensiapu- ja vaaratilanteissa. Harjoitellaan toimimista erilaisissa yhteisöissä sekä pohditaan erilaisten vuorovaikutustilanteiden ja yhteisöjen merkitystä hyvinvoinnille.

Paikallinen tarkennus:

- Paloturvallisuus ja liikenneturvallisuus
- Toiminta ensiapu- ja vaaratilanteissa
- Minä osana erilaisia yhteisöjä

S3 Löytöretkelle monimuotoiseen maailmaan

Monipuolisten alueellisten esimerkkien ja ajankohtaisten uutisten avulla hahmotetaan Suomen, Pohjoismaiden, Euroopan ja muiden maanosien luonnonympäristöä ja ihmisen toimintaa. Keskeisiä näkökulmia ovat luonnon ja kulttuurien moninaisuuden arvostaminen sekä globaalin ymmärryksen vahvistaminen. Maailmankuvan ja sen alueellisen viitekehyksen rakentamisessa käytetään monipuolisesti karttoja ja muuta geomediaa.

Paikallinen tarkennus:

- Ajankohtaisten uutisten avulla hahmotetaan Itämeren alueen valtioita, luonnonympäristöjä ja kulttuuria
- Itämeren alue kartalla

S4 Ympäristön tutkiminen

Sisällöiksi valitaan omaan elinympäristöön liittyviä tutkimustehtäviä. Elinympäristössä kiinnitetään huomiota elolliseen ja elottomaan luontoon, rakennettuun ja sosiaaliseen ympäristöön sekä ympäristön ilmiöihin, materiaaleihin ja teknologisiin sovelluksiin. Tehtävien avulla harjoitellaan tutkimuksen tekemisen eri vaiheita. Tutkitaan säätä sekä maa- ja kallioperää. Tutkimalla kappaleiden liikkeiden muutoksia tutustutaan voiman käsitteeseen. Tunnistetaan eliöitä ja elinympäristöjä, laaditaan kasvio ohjatusti sekä tutkitaan kokeellisesti kasvien kasvua. Kotiseudun erilaisten ympäristöjen merkitystä havainnoidaan myös hyvinvoinnin näkökulmasta. Tutustutaan ympäristössä toimimisen oikeuksiin ja velvollisuuksiin.

Paikallinen tarkennus:

- Lähiympäristön havainnointi, havaintojen kirjaaminen, tutkimuksen selostaminen ja erilaisten tietolähteiden käyttäminen selittämiseen
- Tutkimusten tekeminen ohjatusti
- Tutustuminen lähiympäristön yleisimpiin kasvi- ja eläinlajeihin
- Kasvion kerääminen ohjatusti
- Jokamiehenoikeudet

S5 Luonnon rakenteet, periaatteet ja kiertokulut

Erilaisten materiaalien ja aineiden avulla tarkastellaan olomuotoja ja aineiden ominaisuuksia. Palaminen, yhteyttäminen ja veden kiertokulku muodostavat pohjan aineen muutosten ja aineen säilymisen periaatteen hahmottamiselle. Lämpötilan mittaamisen, lämpöenergiaan perehtymisen ja energialajien muuntumisen avulla tutustutaan energian säilymisen periaatteeseen. Tutkitaan ääni- ja valoilmiöitä. Perehdytään lähiavaruuteen, vuodenaikoihin, päivän ja yön vaihteluun sekä maapallon rakenteeseen. Tutkitaan eliöiden ja niiden elinympäristöjen sekä ihmisen toiminnan vuorovaikutussuhteita. Tutustutaan ravintoketjuihin, eläinten ja kasvien lisääntymiseen, ravinnon tuotantoon ja ruoan reitteihin sekä metsien hyötykäyttöön.

Paikallinen tarkennus:

- Aurinkokuntaan tutustuminen
- Aineen olomuodot
- Lämpötilan mittaaminen
- Ravinnontuotanto ja ruuan reitit
- Metsässä liikkuminen

S6 Kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Sisältöjä valittaessa otetaan huomioon luonnon monimuotoisuuden vaaliminen, ilmastonmuutos ja sen hillitseminen, luonnonvarojen kestävä käyttö, terveyden edistäminen, oman kulttuuriperinnön vaaliminen, monikulttuurisessa maailmassa eläminen sekä ihmiskunnan globaali hyvinvointi nyt ja tulevaisuudessa. Pohditaan oman toiminnan vaikutuksia itselle, toisiin ihmisiin, eläinten hyvinvointiin, luontoon ja yhteiskuntaan. Harjoitellaan ympäristövastuullista toimintaa omassa lähiympäristössä sekä toisista huolehtimista. Toteutetaan yhteinen vaikuttamisprojekti, jossa harjoitellaan osallistumista ja vaikuttamista paikallisella tai globaalilla tasolla.

Paikallinen tarkennus:

- Harjoitellaan ympäristövastuullista toimintaa
- Oman toiminnan vaikutukset eläinten hyvinvointiin ja luontoon

T6 ohjata oppilasta tunnistamaan syy-seuraussuhteita, tekemään johtopäätöksiä tuloksistaan sekä esittämään tuloksiaan ja tutkimuksiaan eri tavoin

- Oppilas harjaantuu tunnistamaan syy-seuraussuhteita ja harjoittelee johtopäätösten tekemistä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tutkimisen taidot: johtopäätösten tekeminen ja tulosten esittäminen	Oppilas harjoittelee ohjatusti syy-seuraussuhteiden tunnistamista ja osaa tehdä yksinkertaisia johtopäätöksiä tuloksista. Oppilas osaa esittää tuloksiaan selkeästi.

S1 Minä ihmisenä

Sisältöjä valitaan siten, että ne liittyvät ihmisen rakenteeseen ja keskeisiin elintoimintoihin sekä ihmisen kasvun ja kehityksen eri vaiheisiin. Sisällöissä kiinnitetään huomiota kehityksen ajankohtaisiin muutoksiin ja niiden yksilöllisen luonteen ymmärtämiseen. Käsitellään ikäkauden mukaisesti seksuaalista kehitystä ja ihmisen lisääntymistä. Harjoitellaan tunnistamaan oman kehon ja mielen viestejä ja tiedostamaan omia ajatuksia, tarpeita, asenteita ja arvoja. Perehdytään terveyden osa-alueisiin ja voimavaroihin, arjen terveystottumuksiin, mielenterveystaitoihin, sairauksien ehkäisyyn ja itsehoitotaitoihin. Lisäksi harjoitellaan tunteiden tunnistamista, ilmaisua ja säätelyä. Tunnistetaan omaa oppimista tukevia asioita.

Paikallinen tarkennus:

- Murrosiän vaikutus omaan kehoon ja mieleen
- Tunnistaa tavallisimpia sairauksia ja tietää niiden itsehoitomenetelmiä

S2 Arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimiminen

Oppimistehtäviä ja sisältöjä valitaan siten, että ne liittyvät arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimimiseen. Harjoitellaan selittämään arjen tilanteita, ilmiöitä ja teknologiaa eri tiedonalojen käsitteillä ja malleilla. Tutkitaan laitteiden toimintaperiaatteita ja erilaisia rakenteita. Harjoitellaan turvallisuuden edistämistä ja turvataitoja esimerkiksi seuraavilla osa-alueilla: liikenne-, palo-, sähköturvallisuus, tapaturmat, myrkytykset, päihteet, kiusaamisen ehkäisy, fyysinen ja henkinen koskemattomuus sekä toiminta ensiapu- ja vaaratilanteissa. Harjoitellaan toimimista erilaisissa yhteisöissä sekä pohditaan erilaisten vuorovaikutustilanteiden ja yhteisöjen merkitystä hyvinvoinnille.

Paikallinen tarkennus:

- Paloturvallisuus ja liikenneturvallisuus
- Toiminta ensiapu- ja vaaratilanteissa
- Minä osana erilaisia yhteisöjä

S3 Löytöretkelle monimuotoiseen maailmaan

Monipuolisten alueellisten esimerkkien ja ajankohtaisten uutisten avulla hahmotetaan Suomen, Pohjoismaiden, Euroopan ja muiden maanosien luonnonympäristöä ja ihmisen toimintaa. Keskeisiä näkökulmia ovat luonnon ja kulttuurien moninaisuuden arvostaminen sekä globaalin ymmärryksen vahvistaminen. Maailmankuvan ja sen alueellisen viitekehyksen rakentamisessa käytetään monipuolisesti karttoja ja muuta geomediaa.

Paikallinen tarkennus:

- Ajankohtaisten uutisten avulla hahmotetaan Itämeren alueen valtioita, luonnonympäristöjä ja kulttuuria
- Itämeren alue kartalla

S4 Ympäristön tutkiminen

Sisällöiksi valitaan omaan elinympäristöön liittyviä tutkimustehtäviä. Elinympäristössä kiinnitetään huomiota elolliseen ja elottomaan luontoon, rakennettuun ja sosiaaliseen ympäristöön sekä ympäristön ilmiöihin, materiaaleihin ja teknologisiin sovelluksiin. Tehtävien avulla harjoitellaan tutkimuksen tekemisen eri vaiheita. Tutkitaan säätä sekä maa- ja kallioperää. Tutkimalla kappaleiden liikkeiden muutoksia tutustutaan voiman käsitteeseen. Tunnistetaan eliöitä ja elinympäristöjä, laaditaan kasvio ohjatusti sekä tutkitaan kokeellisesti kasvien kasvua. Kotiseudun erilaisten ympäristöjen merkitystä havainnoidaan myös hyvinvoinnin näkökulmasta. Tutustutaan ympäristössä toimimisen oikeuksiin ja velvollisuuksiin.

Paikallinen tarkennus:

- Lähiympäristön havainnointi, havaintojen kirjaaminen, tutkimuksen selostaminen ja erilaisten tietolähteiden käyttäminen selittämiseen
- Tutkimusten tekeminen ohjatusti

- Tutustuminen lähiympäristön yleisimpiin kasvi- ja eläinlajeihin
- Kasvion kerääminen ohjatusti
- Jokamiehenoikeudet

S5 Luonnon rakenteet, periaatteet ja kiertokulut

Erilaisten materiaalien ja aineiden avulla tarkastellaan olomuotoja ja aineiden ominaisuuksia. Palaminen, yhteyttäminen ja veden kiertokulku muodostavat pohjan aineen muutosten ja aineen säilymisen periaatteen hahmottamiselle. Lämpötilan mittaamisen, lämpöenergiaan perehtymisen ja energialajien muuntumisen avulla tutustutaan energian säilymisen periaatteeseen. Tutkitaan ääni- ja valoilmiöitä. Perehdytään lähiavaruuteen, vuodenaikoihin, päivän ja yön vaihteluun sekä maapallon rakenteeseen. Tutkitaan eliöiden ja niiden elinympäristöjen sekä ihmisen toiminnan vuorovaikutussuhteita. Tutustutaan ravintoketjuihin, eläinten ja kasvien lisääntymiseen, ravinnon tuotantoon ja ruoan reitteihin sekä metsien hyötykäyttöön.

Paikallinen tarkennus:

- Aurinkokuntaan tutustuminen
- Aineen olomuodot
- Lämpötilan mittaaminen
- Ravinnontuotanto ja ruuan reitit
- Metsässä liikkuminen

S6 Kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Sisältöjä valittaessa otetaan huomioon luonnon monimuotoisuuden vaaliminen, ilmastonmuutos ja sen hillitseminen, luonnonvarojen kestävä käyttö, terveyden edistäminen, oman kulttuuriperinnön vaaliminen, monikulttuurisessa maailmassa eläminen sekä ihmiskunnan globaali hyvinvointi nyt ja tulevaisuudessa. Pohditaan oman toiminnan vaikutuksia itselle, toisiin ihmisiin, eläinten hyvinvointiin, luontoon ja yhteiskuntaan. Harjoitellaan ympäristövastuullista toimintaa omassa lähiympäristössä sekä toisista huolehtimista. Toteutetaan yhteinen vaikuttamisprojekti, jossa harjoitellaan osallistumista ja vaikuttamista paikallisella tai globaalilla tasolla.

Paikallinen tarkennus:

- Harjoitellaan ympäristövastuullista toimintaa
- Oman toiminnan vaikutukset eläinten hyvinvointiin ja luontoon

T7 ohjata oppilasta ymmärtämään arjen teknologisten sovellusten käyttöä, merkitystä ja toimintaperiaatteita sekä innostaa oppilaita kokeilemaan, keksimään ja luomaan uutta yhdessä toimien

- Oppilas osaa nimetä turvallisuuteen ja ensiapuun liittyviä arjen teknologisia sovelluksia

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Teknologinen osaaminen ja yhteistyö teknologisessa ongelmanratkaisussa	Oppilas osaa kuvata joidenkin arjen teknologisten sovellusten toimintaperiaatteita ja antaa esimerkkejä niiden merkityksestä. Oppilas osaa työskennellä kokeiluissa ja keksimisessä yhdessä toimien.

S2 Arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimiminen

Oppimistehtäviä ja sisältöjä valitaan siten, että ne liittyvät arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimimiseen. Harjoitellaan selittämään arjen tilanteita, ilmiöitä ja teknologiaa eri tiedonalojen käsitteillä ja malleilla. Tutkitaan laitteiden toimintaperiaatteita ja erilaisia rakenteita. Harjoitellaan turvallisuuden edistämistä ja turvataitoja esimerkiksi seuraavilla osa-alueilla: liikenne-, palo-, sähköturvallisuus, tapaturmat, myrkytykset, päihteet, kiusaamisen ehkäisy, fyysinen ja henkinen koskemattomuus sekä toiminta ensiapu- ja vaaratilanteissa. Harjoitellaan toimimista erilaisissa yhteisöissä sekä pohditaan erilaisten vuorovaikutustilanteiden ja yhteisöjen merkitystä hyvinvoinnille.

Paikallinen tarkennus:

- Paloturvallisuus ja liikenneturvallisuus
- Toiminta ensiapu- ja vaaratilanteissa
- Minä osana erilaisia yhteisöjä

S3 Löytöretkelle monimuotoiseen maailmaan

Monipuolisten alueellisten esimerkkien ja ajankohtaisten uutisten avulla hahmotetaan Suomen, Pohjoismaiden, Euroopan ja muiden maanosien luonnonympäristöä ja ihmisen toimintaa. Keskeisiä näkökulmia ovat luonnon ja kulttuurien moninaisuuden arvostaminen sekä globaalin ymmärryksen vahvistaminen. Maailmankuvan ja sen alueellisen viitekehyksen rakentamisessa käytetään monipuolisesti karttoja ja muuta geomediaa.

Paikallinen tarkennus:

- Ajankohtaisten uutisten avulla hahmotetaan Itämeren alueen valtioita, luonnonympäristöjä ja kulttuuria
- Itämeren alue kartalla

S4 Ympäristön tutkiminen

Sisällöiksi valitaan omaan elinympäristöön liittyviä tutkimustehtäviä. Elinympäristössä kiinnitetään huomiota elolliseen ja elottomaan luontoon, rakennettuun ja sosiaaliseen ympäristöön sekä ympäristön ilmiöihin, materiaaleihin ja teknologisiin sovelluksiin. Tehtävien avulla harjoitellaan tutkimuksen tekemisen eri vaiheita. Tutkitaan säätä sekä maa- ja kallioperää. Tutkimalla kappaleiden liikkeiden muutoksia tutustutaan voiman käsitteeseen. Tunnistetaan eliöitä ja elinympäristöjä, laaditaan kasvio ohjatusti sekä tutkitaan kokeellisesti kasvien kasvua. Kotiseudun erilaisten ympäristöjen merkitystä havainnoidaan myös hyvinvoinnin näkökulmasta. Tutustutaan ympäristössä toimimisen oikeuksiin ja velvollisuuksiin.

Paikallinen tarkennus:

- Lähiympäristön havainnointi, havaintojen kirjaaminen, tutkimuksen selostaminen ja erilaisten tietolähteiden käyttäminen selittämiseen
- Tutkimusten tekeminen ohjatusti
- Tutustuminen lähiympäristön yleisimpiin kasvi- ja eläinlajeihin
- Kasvion kerääminen ohjatusti
- Jokamiehenoikeudet

S5 Luonnon rakenteet, periaatteet ja kiertokulut

Erilaisten materiaalien ja aineiden avulla tarkastellaan olomuotoja ja aineiden ominaisuuksia. Palaminen, yhteyttäminen ja veden kiertokulku muodostavat pohjan aineen muutosten ja aineen säilymisen periaatteen hahmottamiselle. Lämpötilan mittaamisen, lämpöenergiaan perehtymisen ja energialajien muuntumisen avulla tutustutaan energian säilymisen periaatteeseen. Tutkitaan ääni- ja valoilmiöitä. Perehdytään lähiavaruuteen, vuodenaikoihin, päivän ja yön vaihteluun sekä maapallon rakenteeseen. Tutkitaan eliöiden ja niiden elinympäristöjen sekä ihmisen toiminnan vuorovaikutussuhteita. Tutustutaan ravintoketjuihin, eläinten ja kasvien lisääntymiseen, ravinnon tuotantoon ja ruoan reitteihin sekä metsien hyötykäyttöön.

Paikallinen tarkennus:

- Aurinkokuntaan tutustuminen
- Aineen olomuodot
- Lämpötilan mittaaminen
- Ravinnontuotanto ja ruuan reitit
- Metsässä liikkuminen

S6 Kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Sisältöjä valittaessa otetaan huomioon luonnon monimuotoisuuden vaaliminen, ilmastonmuutos ja sen hillitseminen, luonnonvarojen kestävä käyttö, terveyden edistäminen, oman kulttuuriperinnön vaaliminen, monikulttuurisessa maailmassa eläminen sekä ihmiskunnan globaali hyvinvointi nyt ja tulevaisuudessa. Pohditaan oman toiminnan vaikutuksia itselle, toisiin ihmisiin, eläinten hyvinvointiin, luontoon ja yhteiskuntaan. Harjoitellaan ympäristövastuullista toimintaa omassa lähiympäristössä sekä toisista huolehtimista. Toteutetaan yhteinen vaikuttamisprojekti, jossa harjoitellaan osallistumista ja vaikuttamista paikallisella tai globaalilla tasolla.

Paikallinen tarkennus:

- Harjoitellaan ympäristövastuullista toimintaa
- Oman toiminnan vaikutukset eläinten hyvinvointiin ja luontoon

T8 kannustaa oppilasta edistämään hyvinvointia ja turvallisuutta toiminnassaan ja lähiympäristössään ja ohjata oppilasta toimimaan turvallisesti, tarkoituksenmukaisesti, vastuullisesti ja itseään suojellen

- Oppilas tutustuu palo- ja liikenneturvallisuuteen ja harjoittelee toimimista ensiapu- ja vaaratilanteissa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Turvallisuuden edistäminen ja turvataidot	Oppilas osaa esitellä keskeisiä hyvinvointiin ja turvallisuuteen liittyviä tekijöitä esimerkkien avulla. Oppilas osaa kuvata turvallisuusohjeita ja toimintatapoja erilaisissa vaara- ja ensiaputilanteissa, osaa käyttää niitä oppimistilanteissa sekä harjoittelee niiden perustelemista ympäristöopin eri tiedonalojen avulla.

S1 Minä ihmisenä

Sisältöjä valitaan siten, että ne liittyvät ihmisen rakenteeseen ja keskeisiin elintoimintoihin sekä ihmisen kasvun ja kehityksen eri vaiheisiin. Sisällöissä kiinnitetään huomiota kehityksen ajankohtaisiin muutoksiin ja niiden yksilöllisen luonteen ymmärtämiseen. Käsitellään ikäkauden mukaisesti seksuaalista kehitystä ja ihmisen lisääntymistä. Harjoitellaan tunnistamaan oman kehon ja mielen viestejä ja tiedostamaan omia ajatuksia, tarpeita, asenteita ja arvoja. Perehdytään terveyden osa-alueisiin ja voimavaroihin, arjen terveystottumuksiin, mielenterveystaitoihin, sairauksien ehkäisyyn ja itsehoitotaitoihin. Lisäksi harjoitellaan tunteiden tunnistamista, ilmaisua ja säätelyä. Tunnistetaan omaa oppimista tukevia asioita.

Paikallinen tarkennus:

- Murrosiän vaikutus omaan kehoon ja mieleen
- Tunnistaa tavallisimpia sairauksia ja tietää niiden itsehoitomenetelmiä

S2 Arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimiminen

Oppimistehtäviä ja sisältöjä valitaan siten, että ne liittyvät arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimimiseen. Harjoitellaan selittämään arjen tilanteita, ilmiöitä ja teknologiaa eri tiedonalojen käsitteillä ja malleilla. Tutkitaan laitteiden toimintaperiaatteita ja erilaisia rakenteita. Harjoitellaan turvallisuuden edistämistä ja turvataitoja esimerkiksi seuraavilla osa-alueilla: liikenne-, palo-, sähköturvallisuus, tapaturmat, myrkytykset, päihteet, kiusaamisen ehkäisy, fyysinen ja henkinen koskemattomuus sekä toiminta ensiapu- ja vaaratilanteissa. Harjoitellaan toimimista erilaisissa yhteisöissä sekä pohditaan erilaisten vuorovaikutustilanteiden ja yhteisöjen merkitystä hyvinvoinnille.

Paikallinen tarkennus:

- Paloturvallisuus ja liikenneturvallisuus
- Toiminta ensiapu- ja vaaratilanteissa
- Minä osana erilaisia yhteisöjä

S3 Löytöretkelle monimuotoiseen maailmaan

Monipuolisten alueellisten esimerkkien ja ajankohtaisten uutisten avulla hahmotetaan Suomen, Pohjoismaiden, Euroopan ja muiden maanosien luonnonympäristöä ja ihmisen toimintaa. Keskeisiä näkökulmia ovat luonnon ja kulttuurien moninaisuuden arvostaminen sekä globaalin ymmärryksen vahvistaminen. Maailmankuvan ja sen alueellisen viitekehyksen rakentamisessa käytetään monipuolisesti karttoja ja muuta geomediaa.

Paikallinen tarkennus:

- Ajankohtaisten uutisten avulla hahmotetaan Itämeren alueen valtioita, luonnonympäristöjä ja kulttuuria
- Itämeren alue kartalla

S4 Ympäristön tutkiminen

Sisällöiksi valitaan omaan elinympäristöön liittyviä tutkimustehtäviä. Elinympäristössä kiinnitetään huomiota elolliseen ja elottomaan luontoon, rakennettuun ja sosiaaliseen ympäristöön sekä ympäristön ilmiöihin, materiaaleihin ja teknologisiin sovelluksiin. Tehtävien avulla harjoitellaan tutkimuksen tekemisen eri vaiheita. Tutkitaan säätä sekä maa- ja kallioperää. Tutkimalla kappaleiden liikkeiden muutoksia tutustutaan voiman käsitteeseen. Tunnistetaan eliöitä ja elinympäristöjä, laaditaan kasvio ohjatusti sekä tutkitaan kokeellisesti kasvien kasvua. Kotiseudun erilaisten ympäristöjen merkitystä havainnoidaan myös hyvinvoinnin näkökulmasta. Tutustutaan ympäristössä toimimisen oikeuksiin ja velvollisuuksiin.

Paikallinen tarkennus:

- Lähiympäristön havainnointi, havaintojen kirjaaminen, tutkimuksen selostaminen ja erilaisten tietolähteiden käyttäminen selittämiseen
- Tutkimusten tekeminen ohjatusti
- Tutustuminen lähiympäristön yleisimpiin kasvi- ja eläinlajeihin
- Kasvion kerääminen ohjatusti
- Jokamiehenoikeudet

S5 Luonnon rakenteet, periaatteet ja kiertokulut

Erilaisten materiaalien ja aineiden avulla tarkastellaan olomuotoja ja aineiden ominaisuuksia. Palaminen, yhteyttäminen ja veden kiertokulku muodostavat pohjan aineen muutosten ja aineen säilymisen periaatteen hahmottamiselle. Lämpötilan mittaamisen, lämpöenergiaan perehtymisen ja energialajien muuntumisen avulla tutustutaan energian säilymisen periaatteeseen. Tutkitaan ääni- ja valoilmiöitä. Perehdytään lähiavaruuteen, vuodenaikoihin, päivän ja yön vaihteluun sekä maapallon rakenteeseen. Tutkitaan eliöiden ja niiden elinympäristöjen sekä ihmisen toiminnan vuorovaikutussuhteita. Tutustutaan ravintoketjuihin, eläinten ja kasvien lisääntymiseen, ravinnon tuotantoon ja ruoan reitteihin sekä metsien hyötykäyttöön.

Paikallinen tarkennus:

- Aurinkokuntaan tutustuminen
- Aineen olomuodot
- Lämpötilan mittaaminen

- Ravinnontuotanto ja ruuan reitit
- Metsässä liikkuminen

S6 Kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Sisältöjä valittaessa otetaan huomioon luonnon monimuotoisuuden vaaliminen, ilmastonmuutos ja sen hillitseminen, luonnonvarojen kestävä käyttö, terveyden edistäminen, oman kulttuuriperinnön vaaliminen, monikulttuurisessa maailmassa eläminen sekä ihmiskunnan globaali hyvinvointi nyt ja tulevaisuudessa. Pohditaan oman toiminnan vaikutuksia itselle, toisiin ihmisiin, eläinten hyvinvointiin, luontoon ja yhteiskuntaan. Harjoitellaan ympäristövastuullista toimintaa omassa lähiympäristössä sekä toisista huolehtimista. Toteutetaan yhteinen vaikuttamisprojekti, jossa harjoitellaan osallistumista ja vaikuttamista paikallisella tai globaalilla tasolla.

Paikallinen tarkennus:

- Harjoitellaan ympäristövastuullista toimintaa
- Oman toiminnan vaikutukset eläinten hyvinvointiin ja luontoon

T9 ohjata oppilasta tutkimaan ja toimimaan sekä liikkumaan ja retkeilemään luonnossa ja rakennetussa ympäristössä

- Oppilasta kannustetaan luonnossa liikkumiseen ja retkeilyyn

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ympäristössä toimiminen ja tutkiminen	Oppilas osaa toimia, liikkua ja retkeillä luonnossa ja rakennetussa ympäristössä ohjeiden mukaisesti. Oppilas osaa tehdä tutkimuksia ympäristössä ohjatusti sekä yksin että ryhmän jäsenenä.

S2 Arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimiminen

Oppimistehtäviä ja sisältöjä valitaan siten, että ne liittyvät arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimimiseen. Harjoitellaan selittämään arjen tilanteita, ilmiöitä ja teknologiaa eri tiedonalojen käsitteillä ja malleilla. Tutkitaan laitteiden toimintaperiaatteita ja erilaisia rakenteita. Harjoitellaan turvallisuuden edistämistä ja turvataitoja esimerkiksi seuraavilla osa-alueilla: liikenne-, palo-, sähköturvallisuus, tapaturmat, myrkytykset, päihteet, kiusaamisen ehkäisy, fyysinen ja henkinen koskemattomuus sekä toiminta ensiapu- ja vaaratilanteissa. Harjoitellaan toimimista erilaisissa yhteisöissä sekä pohditaan erilaisten vuorovaikutustilanteiden ja yhteisöjen merkitystä hyvinvoinnille.

Paikallinen tarkennus:

- Paloturvallisuus ja liikenneturvallisuus
- Toiminta ensiapu- ja vaaratilanteissa
- Minä osana erilaisia yhteisöjä

S3 Löytöretkelle monimuotoiseen maailmaan

Monipuolisten alueellisten esimerkkien ja ajankohtaisten uutisten avulla hahmotetaan Suomen, Pohjoismaiden, Euroopan ja muiden maanosien luonnonympäristöä ja ihmisen toimintaa. Keskeisiä näkökulmia ovat luonnon ja kulttuurien moninaisuuden arvostaminen sekä globaalin ymmärryksen vahvistaminen. Maailmankuvan ja sen alueellisen viitekehyksen rakentamisessa käytetään monipuolisesti karttoja ja muuta geomediaa.

Paikallinen tarkennus:

- Ajankohtaisten uutisten avulla hahmotetaan Itämeren alueen valtioita, luonnonympäristöjä ja kulttuuria
- Itämeren alue kartalla

S4 Ympäristön tutkiminen

Sisällöiksi valitaan omaan elinympäristöön liittyviä tutkimustehtäviä. Elinympäristössä kiinnitetään huomiota elolliseen ja elottomaan luontoon, rakennettuun ja sosiaaliseen ympäristöön sekä ympäristön ilmiöihin, materiaaleihin ja teknologisiin sovelluksiin. Tehtävien avulla harjoitellaan tutkimuksen tekemisen eri vaiheita. Tutkitaan säätä sekä maa- ja kallioperää. Tutkimalla kappaleiden liikkeiden muutoksia tutustutaan voiman käsitteeseen. Tunnistetaan eliöitä ja elinympäristöjä, laaditaan kasvio ohjatusti sekä tutkitaan kokeellisesti kasvien kasvua. Kotiseudun erilaisten ympäristöjen merkitystä havainnoidaan myös hyvinvoinnin näkökulmasta. Tutustutaan ympäristössä toimimisen oikeuksiin ja velvollisuuksiin.

Paikallinen tarkennus:

- Lähiympäristön havainnointi, havaintojen kirjaaminen, tutkimuksen selostaminen ja erilaisten tietolähteiden käyttäminen selittämiseen
- Tutkimusten tekeminen ohjatusti
- Tutustuminen lähiympäristön yleisimpiin kasvi- ja eläinlajeihin
- Kasvion kerääminen ohjatusti
- Jokamiehenoikeudet

S5 Luonnon rakenteet, periaatteet ja kiertokulut

Erilaisten materiaalien ja aineiden avulla tarkastellaan olomuotoja ja aineiden ominaisuuksia. Palaminen, yhteyttäminen ja veden kiertokulku muodostavat pohjan aineen muutosten ja aineen säilymisen periaatteen hahmottamiselle. Lämpötilan mittaamisen, lämpöenergiaan perehtymisen ja energialajien muuntumisen avulla tutustutaan energian säilymisen periaatteeseen. Tutkitaan ääni- ja valoilmiöitä. Perehdytään lähiavaruuteen, vuodenaikoihin, päivän ja yön vaihteluun sekä maapallon rakenteeseen. Tutkitaan eliöiden ja niiden elinympäristöjen sekä ihmisen toiminnan vuorovaikutussuhteita. Tutustutaan ravintoketjuihin, eläinten ja kasvien lisääntymiseen, ravinnon tuotantoon ja ruoan reitteihin sekä metsien hyötykäyttöön.

Paikallinen tarkennus:

- Aurinkokuntaan tutustuminen
- Aineen olomuodot
- Lämpötilan mittaaminen

- Ravinnontuotanto ja ruuan reitit
- Metsässä liikkuminen

S6 Kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Sisältöjä valittaessa otetaan huomioon luonnon monimuotoisuuden vaaliminen, ilmastonmuutos ja sen hillitseminen, luonnonvarojen kestävä käyttö, terveyden edistäminen, oman kulttuuriperinnön vaaliminen, monikulttuurisessa maailmassa eläminen sekä ihmiskunnan globaali hyvinvointi nyt ja tulevaisuudessa. Pohditaan oman toiminnan vaikutuksia itselle, toisiin ihmisiin, eläinten hyvinvointiin, luontoon ja yhteiskuntaan. Harjoitellaan ympäristövastuullista toimintaa omassa lähiympäristössä sekä toisista huolehtimista. Toteutetaan yhteinen vaikuttamisprojekti, jossa harjoitellaan osallistumista ja vaikuttamista paikallisella tai globaalilla tasolla.

Paikallinen tarkennus:

- Harjoitellaan ympäristövastuullista toimintaa
- Oman toiminnan vaikutukset eläinten hyvinvointiin ja luontoon

T10 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia harjoitella ryhmässä toimimista erilaisissa rooleissa ja vuorovaikutustilanteissa, innostaa oppilasta ilmaisemaan itseään ja kuuntelemaan muita sekä tukea oppilaan valmiuksia tunnistaa, ilmaista ja säädellä tunteitaan

- Oppilas tiedostaa oman roolinsa erilaisissa vuorovaikutustilanteissa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Vuorovaikutuksen taitojen kehittäminen sekä tunteiden tunnistaminen ja säätely	Oppilas osaa kuvata esimerkkien avulla ryhmässä toimimiseen, kohteliaaseen käytökseen sekä tunteiden ilmaisuun ja niiden säätelyyn liittyviä toimintamalleja ja harjoittelee niiden soveltamista eri rooleissa.

S1 Minä ihmisenä

Sisältöjä valitaan siten, että ne liittyvät ihmisen rakenteeseen ja keskeisiin elintoimintoihin sekä ihmisen kasvun ja kehityksen eri vaiheisiin. Sisällöissä kiinnitetään huomiota kehityksen ajankohtaisiin muutoksiin ja niiden yksilöllisen luonteen ymmärtämiseen. Käsitellään ikäkauden mukaisesti seksuaalista kehitystä ja ihmisen lisääntymistä. Harjoitellaan tunnistamaan oman kehon ja mielen viestejä ja tiedostamaan omia ajatuksia, tarpeita, asenteita ja arvoja. Perehdytään terveyden osa-alueisiin ja voimavaroihin, arjen terveystottumuksiin, mielenterveystaitoihin, sairauksien ehkäisyyn ja itsehoitotaitoihin. Lisäksi harjoitellaan tunteiden tunnistamista, ilmaisua ja säätelyä. Tunnistetaan omaa oppimista tukevia asioita.

Paikallinen tarkennus:

- Murrosiän vaikutus omaan kehoon ja mieleen
- Tunnistaa tavallisimpia sairauksia ja tietää niiden itsehoitomenetelmiä

S2 Arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimiminen

Oppimistehtäviä ja sisältöjä valitaan siten, että ne liittyvät arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimimiseen. Harjoitellaan selittämään arjen tilanteita, ilmiöitä ja teknologiaa eri tiedonalojen käsitteillä ja malleilla. Tutkitaan laitteiden toimintaperiaatteita ja erilaisia rakenteita. Harjoitellaan turvallisuuden edistämistä ja turvataitoja esimerkiksi seuraavilla osa-alueilla: liikenne-, palo-, sähköturvallisuus, tapaturmat, myrkytykset, päihteet, kiusaamisen ehkäisy, fyysinen ja henkinen koskemattomuus sekä toiminta ensiapu- ja vaaratilanteissa. Harjoitellaan toimimista erilaisissa yhteisöissä sekä pohditaan erilaisten vuorovaikutustilanteiden ja yhteisöjen merkitystä hyvinvoinnille.

Paikallinen tarkennus:

- Paloturvallisuus ja liikenneturvallisuus
- Toiminta ensiapu- ja vaaratilanteissa
- Minä osana erilaisia yhteisöjä

S3 Löytöretkelle monimuotoiseen maailmaan

Monipuolisten alueellisten esimerkkien ja ajankohtaisten uutisten avulla hahmotetaan Suomen, Pohjoismaiden, Euroopan ja muiden maanosien luonnonympäristöä ja ihmisen toimintaa. Keskeisiä näkökulmia ovat luonnon ja kulttuurien moninaisuuden arvostaminen sekä globaalin ymmärryksen vahvistaminen. Maailmankuvan ja sen alueellisen viitekehyksen rakentamisessa käytetään monipuolisesti karttoja ja muuta geomediaa.

Paikallinen tarkennus:

- Ajankohtaisten uutisten avulla hahmotetaan Itämeren alueen valtioita, luonnonympäristöjä ja kulttuuria
- Itämeren alue kartalla

S4 Ympäristön tutkiminen

Sisällöiksi valitaan omaan elinympäristöön liittyviä tutkimustehtäviä. Elinympäristössä kiinnitetään huomiota elolliseen ja elottomaan luontoon, rakennettuun ja sosiaaliseen ympäristöön sekä ympäristön ilmiöihin, materiaaleihin ja teknologisiin sovelluksiin. Tehtävien avulla harjoitellaan tutkimuksen tekemisen eri vaiheita. Tutkitaan säätä sekä maa- ja kallioperää. Tutkimalla kappaleiden liikkeiden muutoksia tutustutaan voiman käsitteeseen. Tunnistetaan eliöitä ja elinympäristöjä, laaditaan kasvio ohjatusti sekä tutkitaan kokeellisesti kasvien kasvua. Kotiseudun erilaisten ympäristöjen merkitystä havainnoidaan myös hyvinvoinnin näkökulmasta. Tutustutaan ympäristössä toimimisen oikeuksiin ja velvollisuuksiin.

Paikallinen tarkennus:

- Lähiympäristön havainnointi, havaintojen kirjaaminen, tutkimuksen selostaminen ja erilaisten tietolähteiden käyttäminen selittämiseen
- Tutkimusten tekeminen ohjatusti
- Tutustuminen lähiympäristön yleisimpiin kasvi- ja eläinlajeihin
- Kasvion kerääminen ohjatusti
- Jokamiehenoikeudet

S5 Luonnon rakenteet, periaatteet ja kiertokulut

Erilaisten materiaalien ja aineiden avulla tarkastellaan olomuotoja ja aineiden ominaisuuksia. Palaminen, yhteyttäminen ja veden kiertokulku muodostavat pohjan aineen muutosten ja aineen säilymisen periaatteen hahmottamiselle. Lämpötilan mittaamisen, lämpöenergiaan perehtymisen ja energialajien muuntumisen avulla tutustutaan energian säilymisen periaatteeseen. Tutkitaan ääni- ja valoilmiöitä. Perehdytään lähiavaruuteen, vuodenaikoihin, päivän ja yön vaihteluun sekä maapallon rakenteeseen. Tutkitaan eliöiden ja niiden elinympäristöjen sekä ihmisen toiminnan vuorovaikutussuhteita. Tutustutaan ravintoketjuihin, eläinten ja kasvien lisääntymiseen, ravinnon tuotantoon ja ruoan reitteihin sekä metsien hyötykäyttöön.

Paikallinen tarkennus:

- Aurinkokuntaan tutustuminen
- Aineen olomuodot
- Lämpötilan mittaaminen
- Ravinnontuotanto ja ruuan reitit
- Metsässä liikkuminen

S6 Kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Sisältöjä valittaessa otetaan huomioon luonnon monimuotoisuuden vaaliminen, ilmastonmuutos ja sen hillitseminen, luonnonvarojen kestävä käyttö, terveyden edistäminen, oman kulttuuriperinnön vaaliminen, monikulttuurisessa maailmassa eläminen sekä ihmiskunnan globaali hyvinvointi nyt ja tulevaisuudessa. Pohditaan oman toiminnan vaikutuksia itselle, toisiin ihmisiin, eläinten hyvinvointiin, luontoon ja yhteiskuntaan. Harjoitellaan ympäristövastuullista toimintaa omassa lähiympäristössä sekä toisista huolehtimista. Toteutetaan yhteinen vaikuttamisprojekti, jossa harjoitellaan osallistumista ja vaikuttamista paikallisella tai globaalilla tasolla.

Paikallinen tarkennus:

- Harjoitellaan ympäristövastuullista toimintaa
- Oman toiminnan vaikutukset eläinten hyvinvointiin ja luontoon

T11 ohjata oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon hankinnassa, käsittelyssä ja esittämisessä sekä vuorovaikutuksen välineenä vastuullisesti, turvallisesti ja ergonomisesti

- Oppilas osaa hyödyntää koulun tieto- ja viestintäteknologista oppimisympäristöä ympäristöopin opiskelussa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tieto- ja viestintäteknologian käyttäminen	Oppilas osaa käyttää tieto-viestintäteknologiaa tutkimusprosessin eri vaiheissa ja vuorovaikutuksen välineenä. Oppilas osaa kuvata tieto- ja viestintäteknologian vastuullista, turvallista ja ergonomista käyttöä.

S1 Minä ihmisenä

Sisältöjä valitaan siten, että ne liittyvät ihmisen rakenteeseen ja keskeisiin elintoimintoihin sekä ihmisen kasvun ja kehityksen eri vaiheisiin. Sisällöissä kiinnitetään huomiota kehityksen ajankohtaisiin muutoksiin ja niiden yksilöllisen luonteen ymmärtämiseen. Käsitellään ikäkauden mukaisesti seksuaalista kehitystä ja ihmisen lisääntymistä. Harjoitellaan tunnistamaan oman kehon ja mielen viestejä ja tiedostamaan omia ajatuksia, tarpeita, asenteita ja arvoja. Perehdytään terveyden osa-alueisiin ja voimavaroihin, arjen terveystottumuksiin, mielenterveystaitoihin, sairauksien ehkäisyyn ja itsehoitotaitoihin. Lisäksi harjoitellaan tunteiden tunnistamista, ilmaisua ja säätelyä. Tunnistetaan omaa oppimista tukevia asioita.

Paikallinen tarkennus:

- Murrosiän vaikutus omaan kehoon ja mieleen
- Tunnistaa tavallisimpia sairauksia ja tietää niiden itsehoitomenetelmiä

S2 Arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimiminen

Oppimistehtäviä ja sisältöjä valitaan siten, että ne liittyvät arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimimiseen. Harjoitellaan selittämään arjen tilanteita, ilmiöitä ja teknologiaa eri tiedonalojen käsitteillä ja malleilla. Tutkitaan laitteiden toimintaperiaatteita ja erilaisia rakenteita. Harjoitellaan turvallisuuden edistämistä ja turvataitoja esimerkiksi seuraavilla osa-alueilla: liikenne-, palo-, sähköturvallisuus, tapaturmat, myrkytykset, päihteet, kiusaamisen ehkäisy, fyysinen ja henkinen koskemattomuus sekä toiminta ensiapu- ja vaaratilanteissa. Harjoitellaan toimimista erilaisissa yhteisöissä sekä pohditaan erilaisten vuorovaikutustilanteiden ja yhteisöjen merkitystä hyvinvoinnille.

Paikallinen tarkennus:

- Paloturvallisuus ja liikenneturvallisuus
- Toiminta ensiapu- ja vaaratilanteissa
- Minä osana erilaisia yhteisöjä

S3 Löytöretkelle monimuotoiseen maailmaan

Monipuolisten alueellisten esimerkkien ja ajankohtaisten uutisten avulla hahmotetaan Suomen, Pohjoismaiden, Euroopan ja muiden maanosien luonnonympäristöä ja ihmisen toimintaa. Keskeisiä näkökulmia ovat luonnon ja kulttuurien moninaisuuden arvostaminen sekä globaalin ymmärryksen vahvistaminen. Maailmankuvan ja sen alueellisen viitekehyksen rakentamisessa käytetään monipuolisesti karttoja ja muuta geomediaa.

Paikallinen tarkennus:

- Ajankohtaisten uutisten avulla hahmotetaan Itämeren alueen valtioita, luonnonympäristöjä ja kulttuuria
- Itämeren alue kartalla

S4 Ympäristön tutkiminen

Sisällöiksi valitaan omaan elinympäristöön liittyviä tutkimustehtäviä. Elinympäristössä kiinnitetään huomiota elolliseen ja elottomaan luontoon, rakennettuun ja sosiaaliseen ympäristöön sekä ympäristön ilmiöihin, materiaaleihin ja teknologisiin sovelluksiin. Tehtävien avulla harjoitellaan

tutkimuksen tekemisen eri vaiheita. Tutkitaan säätä sekä maa- ja kallioperää. Tutkimalla kappaleiden liikkeiden muutoksia tutustutaan voiman käsitteeseen. Tunnistetaan eliöitä ja elinympäristöjä, laaditaan kasvio ohjatusti sekä tutkitaan kokeellisesti kasvien kasvua. Kotiseudun erilaisten ympäristöjen merkitystä havainnoidaan myös hyvinvoinnin näkökulmasta. Tutustutaan ympäristössä toimimisen oikeuksiin ja velvollisuuksiin.

Paikallinen tarkennus:

- Lähiympäristön havainnointi, havaintojen kirjaaminen, tutkimuksen selostaminen ja erilaisten tietolähteiden käyttäminen selittämiseen
- Tutkimusten tekeminen ohjatusti
- Tutustuminen lähiympäristön yleisimpiin kasvi- ja eläinlajeihin
- Kasvion kerääminen ohjatusti
- Jokamiehenoikeudet

S5 Luonnon rakenteet, periaatteet ja kiertokulut

Erilaisten materiaalien ja aineiden avulla tarkastellaan olomuotoja ja aineiden ominaisuuksia. Palaminen, yhteyttäminen ja veden kiertokulku muodostavat pohjan aineen muutosten ja aineen säilymisen periaatteen hahmottamiselle. Lämpötilan mittaamisen, lämpöenergiaan perehtymisen ja energialajien muuntumisen avulla tutustutaan energian säilymisen periaatteeseen. Tutkitaan ääni- ja valoilmiöitä. Perehdytään lähiavaruuteen, vuodenaikoihin, päivän ja yön vaihteluun sekä maapallon rakenteeseen. Tutkitaan eliöiden ja niiden elinympäristöjen sekä ihmisen toiminnan vuorovaikutussuhteita. Tutustutaan ravintoketjuihin, eläinten ja kasvien lisääntymiseen, ravinnon tuotantoon ja ruoan reitteihin sekä metsien hyötykäyttöön.

Paikallinen tarkennus:

- Aurinkokuntaan tutustuminen
- Aineen olomuodot
- Lämpötilan mittaaminen
- Ravinnontuotanto ja ruuan reitit
- Metsässä liikkuminen

S6 Kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Sisältöjä valittaessa otetaan huomioon luonnon monimuotoisuuden vaaliminen, ilmastonmuutos ja sen hillitseminen, luonnonvarojen kestävä käyttö, terveyden edistäminen, oman kulttuuriperinnön vaaliminen, monikulttuurisessa maailmassa eläminen sekä ihmiskunnan globaali hyvinvointi nyt ja tulevaisuudessa. Pohditaan oman toiminnan vaikutuksia itselle, toisiin ihmisiin, eläinten hyvinvointiin, luontoon ja yhteiskuntaan. Harjoitellaan ympäristövastuullista toimintaa omassa lähiympäristössä sekä toisista huolehtimista. Toteutetaan yhteinen vaikuttamisprojekti, jossa harjoitellaan osallistumista ja vaikuttamista paikallisella tai globaalilla tasolla.

Paikallinen tarkennus:

- Harjoitellaan ympäristövastuullista toimintaa
- Oman toiminnan vaikutukset eläinten hyvinvointiin ja luontoon

T12 ohjata oppilasta hahmottamaan ympäristöä, ihmisten toimintaa ja niihin liittyviä ilmiöitä ympäristöopin käsitteiden avulla sekä kehittämään käsiterakenteitaan ennakkokäsityksistä kohti käsitteiden täsmällistä käyttöä

- Oppilas osaa ohjatusti lukea ja tehdä ympäristöopin käsitekarttoja

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Käsitteiden käyttö	Oppilas osaa kuvata ympäristöä, ihmisen toimintaa ja niihin liittyviä ilmiöitä ympäristöopin tiedonalojen keskeisillä käsitteillä ja omin sanoin. Oppilas osaa yhdistää käsitteitä loogisesti toisiinsa.

S1 Minä ihmisenä

Sisältöjä valitaan siten, että ne liittyvät ihmisen rakenteeseen ja keskeisiin elintoimintoihin sekä ihmisen kasvun ja kehityksen eri vaiheisiin. Sisällöissä kiinnitetään huomiota kehityksen ajankohtaisiin muutoksiin ja niiden yksilöllisen luonteen ymmärtämiseen. Käsitellään ikäkauden mukaisesti seksuaalista kehitystä ja ihmisen lisääntymistä. Harjoitellaan tunnistamaan oman kehon ja mielen viestejä ja tiedostamaan omia ajatuksia, tarpeita, asenteita ja arvoja. Perehdytään terveyden osa-alueisiin ja voimavaroihin, arjen terveystottumuksiin, mielenterveystaitoihin, sairauksien ehkäisyyn ja itsehoitotaitoihin. Lisäksi harjoitellaan tunteiden tunnistamista, ilmaisua ja säätelyä. Tunnistetaan omaa oppimista tukevia asioita.

Paikallinen tarkennus:

- Murrosiän vaikutus omaan kehoon ja mieleen
- Tunnistaa tavallisimpia sairauksia ja tietää niiden itsehoitomenetelmiä

S2 Arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimiminen

Oppimistehtäviä ja sisältöjä valitaan siten, että ne liittyvät arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimimiseen. Harjoitellaan selittämään arjen tilanteita, ilmiöitä ja teknologiaa eri tiedonalojen käsitteillä ja malleilla. Tutkitaan laitteiden toimintaperiaatteita ja erilaisia rakenteita. Harjoitellaan turvallisuuden edistämistä ja turvataitoja esimerkiksi seuraavilla osa-alueilla: liikenne-, palo-, sähköturvallisuus, tapaturmat, myrkytykset, päihteet, kiusaamisen ehkäisy, fyysinen ja henkinen koskemattomuus sekä toiminta ensiapu- ja vaaratilanteissa. Harjoitellaan toimimista erilaisissa yhteisöissä sekä pohditaan erilaisten vuorovaikutustilanteiden ja yhteisöjen merkitystä hyvinvoinnille.

Paikallinen tarkennus:

- Paloturvallisuus ja liikenneturvallisuus
- Toiminta ensiapu- ja vaaratilanteissa
- Minä osana erilaisia yhteisöjä

S3 Löytöretkelle monimuotoiseen maailmaan

Monipuolisten alueellisten esimerkkien ja ajankohtaisten uutisten avulla hahmotetaan Suomen, Pohjoismaiden, Euroopan ja muiden maanosien luonnonympäristöä ja ihmisen toimintaa. Keskeisiä näkökulmia ovat luonnon ja kulttuurien moninaisuuden arvostaminen sekä globaalin

ymmärryksen vahvistaminen. Maailmankuvan ja sen alueellisen viitekehyksen rakentamisessa käytetään monipuolisesti karttoja ja muuta geomediaa.

Paikallinen tarkennus:

- Ajankohtaisten uutisten avulla hahmotetaan Itämeren alueen valtioita, luonnonympäristöjä ja kulttuuria
- Itämeren alue kartalla

S4 Ympäristön tutkiminen

Sisällöiksi valitaan omaan elinympäristöön liittyviä tutkimustehtäviä. Elinympäristössä kiinnitetään huomiota elolliseen ja elottomaan luontoon, rakennettuun ja sosiaaliseen ympäristöön sekä ympäristön ilmiöihin, materiaaleihin ja teknologisiin sovelluksiin. Tehtävien avulla harjoitellaan tutkimuksen tekemisen eri vaiheita. Tutkitaan säätä sekä maa- ja kallioperää. Tutkimalla kappaleiden liikkeiden muutoksia tutustutaan voiman käsitteeseen. Tunnistetaan eliöitä ja elinympäristöjä, laaditaan kasvio ohjatusti sekä tutkitaan kokeellisesti kasvien kasvua. Kotiseudun erilaisten ympäristöjen merkitystä havainnoidaan myös hyvinvoinnin näkökulmasta. Tutustutaan ympäristössä toimimisen oikeuksiin ja velvollisuuksiin.

Paikallinen tarkennus:

- Lähiympäristön havainnointi, havaintojen kirjaaminen, tutkimuksen selostaminen ja erilaisten tietolähteiden käyttäminen selittämiseen
- Tutkimusten tekeminen ohjatusti
- Tutustuminen lähiympäristön yleisimpiin kasvi- ja eläinlajeihin
- Kasvion kerääminen ohjatusti
- Jokamiehenoikeudet

S5 Luonnon rakenteet, periaatteet ja kiertokulut

Erilaisten materiaalien ja aineiden avulla tarkastellaan olomuotoja ja aineiden ominaisuuksia. Palaminen, yhteyttäminen ja veden kiertokulku muodostavat pohjan aineen muutosten ja aineen säilymisen periaatteen hahmottamiselle. Lämpötilan mittaamisen, lämpöenergiaan perehtymisen ja energialajien muuntumisen avulla tutustutaan energian säilymisen periaatteeseen. Tutkitaan ääni- ja valoilmiöitä. Perehdytään lähiavaruuteen, vuodenaikoihin, päivän ja yön vaihteluun sekä maapallon rakenteeseen. Tutkitaan eliöiden ja niiden elinympäristöjen sekä ihmisen toiminnan vuorovaikutussuhteita. Tutustutaan ravintoketjuihin, eläinten ja kasvien lisääntymiseen, ravinnon tuotantoon ja ruoan reitteihin sekä metsien hyötykäyttöön.

Paikallinen tarkennus:

- Aurinkokuntaan tutustuminen
- Aineen olomuodot
- Lämpötilan mittaaminen
- Ravinnontuotanto ja ruuan reitit
- Metsässä liikkuminen

S6 Kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Sisältöjä valittaessa otetaan huomioon luonnon monimuotoisuuden vaaliminen, ilmastonmuutos ja sen hillitseminen, luonnonvarojen kestävä käyttö, terveyden edistäminen, oman kulttuuriperinnön vaaliminen, monikulttuurisessa maailmassa eläminen sekä ihmiskunnan globaali hyvinvointi nyt ja tulevaisuudessa. Pohditaan oman toiminnan vaikutuksia itselle, toisiin ihmisiin, eläinten hyvinvointiin, luontoon ja yhteiskuntaan. Harjoitellaan ympäristövastuullista toimintaa omassa lähiympäristössä sekä toisista huolehtimista. Toteutetaan yhteinen vaikuttamisprojekti, jossa harjoitellaan osallistumista ja vaikuttamista paikallisella tai globaalilla tasolla.

Paikallinen tarkennus:

- Harjoitellaan ympäristövastuullista toimintaa
- Oman toiminnan vaikutukset eläinten hyvinvointiin ja luontoon

T13 ohjata oppilasta ymmärtämään, käyttämään ja tekemään erilaisia malleja, joiden avulla voidaan tulkita ja selittää ihmistä, ympäristöä ja niiden ilmiöitä

- Oppilas harjoittelee tulkitsemaan ihmistä, ympäristöä ja luonnonilmiöitä selittäviä malleja

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Mallien käyttäminen	Oppilas osaa käyttää ja tulkita erilaisia konkreettisia malleja. Oppilas harjoittelee abstraktien mallien käyttöä.

S1 Minä ihmisenä

Sisältöjä valitaan siten, että ne liittyvät ihmisen rakenteeseen ja keskeisiin elintoimintoihin sekä ihmisen kasvun ja kehityksen eri vaiheisiin. Sisällöissä kiinnitetään huomiota kehityksen ajankohtaisiin muutoksiin ja niiden yksilöllisen luonteen ymmärtämiseen. Käsitellään ikäkauden mukaisesti seksuaalista kehitystä ja ihmisen lisääntymistä. Harjoitellaan tunnistamaan oman kehon ja mielen viestejä ja tiedostamaan omia ajatuksia, tarpeita, asenteita ja arvoja. Perehdytään terveyden osa-alueisiin ja voimavaroihin, arjen terveystottumuksiin, mielenterveystaitoihin, sairauksien ehkäisyyn ja itsehoitotaitoihin. Lisäksi harjoitellaan tunteiden tunnistamista, ilmaisua ja säätelyä. Tunnistetaan omaa oppimista tukevia asioita.

Paikallinen tarkennus:

- Murrosiän vaikutus omaan kehoon ja mieleen
- Tunnistaa tavallisimpia sairauksia ja tietää niiden itsehoitomenetelmiä

S2 Arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimiminen

Oppimistehtäviä ja sisältöjä valitaan siten, että ne liittyvät arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimimiseen. Harjoitellaan selittämään arjen tilanteita, ilmiöitä ja teknologiaa eri tiedonalojen käsitteillä ja malleilla. Tutkitaan laitteiden toimintaperiaatteita ja erilaisia rakenteita. Harjoitellaan turvallisuuden edistämistä ja turvataitoja esimerkiksi seuraavilla osa-alueilla: liikenne-, palo-, sähköturvallisuus, tapaturmat, myrkytykset, päihteet, kiusaamisen ehkäisy, fyysinen ja henkinen koskemattomuus sekä toiminta ensiapu- ja vaaratilanteissa. Harjoitellaan toimimista erilaisissa yhteisöissä sekä pohditaan erilaisten vuorovaikutustilanteiden ja yhteisöjen merkitystä hyvinvoinnille.

Paikallinen tarkennus:

- Paloturvallisuus ja liikenneturvallisuus
- Toiminta ensiapu- ja vaaratilanteissa
- Minä osana erilaisia yhteisöjä

S3 Löytöretkelle monimuotoiseen maailmaan

Monipuolisten alueellisten esimerkkien ja ajankohtaisten uutisten avulla hahmotetaan Suomen, Pohjoismaiden, Euroopan ja muiden maanosien luonnonympäristöä ja ihmisen toimintaa. Keskeisiä näkökulmia ovat luonnon ja kulttuurien moninaisuuden arvostaminen sekä globaalin ymmärryksen vahvistaminen. Maailmankuvan ja sen alueellisen viitekehyksen rakentamisessa käytetään monipuolisesti karttoja ja muuta geomediaa.

Paikallinen tarkennus:

- Ajankohtaisten uutisten avulla hahmotetaan Itämeren alueen valtioita, luonnonympäristöjä ja kulttuuria
- Itämeren alue kartalla

S4 Ympäristön tutkiminen

Sisällöiksi valitaan omaan elinympäristöön liittyviä tutkimustehtäviä. Elinympäristössä kiinnitetään huomiota elolliseen ja elottomaan luontoon, rakennettuun ja sosiaaliseen ympäristöön sekä ympäristön ilmiöihin, materiaaleihin ja teknologisiin sovelluksiin. Tehtävien avulla harjoitellaan tutkimuksen tekemisen eri vaiheita. Tutkitaan säätä sekä maa- ja kallioperää. Tutkimalla kappaleiden liikkeiden muutoksia tutustutaan voiman käsitteeseen. Tunnistetaan eliöitä ja elinympäristöjä, laaditaan kasvio ohjatusti sekä tutkitaan kokeellisesti kasvien kasvua. Kotiseudun erilaisten ympäristöjen merkitystä havainnoidaan myös hyvinvoinnin näkökulmasta. Tutustutaan ympäristössä toimimisen oikeuksiin ja velvollisuuksiin.

Paikallinen tarkennus:

- Lähiympäristön havainnointi, havaintojen kirjaaminen, tutkimuksen selostaminen ja erilaisten tietolähteiden käyttäminen selittämiseen
- Tutkimusten tekeminen ohjatusti
- Tutustuminen lähiympäristön yleisimpiin kasvi- ja eläinlajeihin
- Kasvion kerääminen ohjatusti
- Jokamiehenoikeudet

S5 Luonnon rakenteet, periaatteet ja kiertokulut

Erilaisten materiaalien ja aineiden avulla tarkastellaan olomuotoja ja aineiden ominaisuuksia. Palaminen, yhteyttäminen ja veden kiertokulku muodostavat pohjan aineen muutosten ja aineen säilymisen periaatteen hahmottamiselle. Lämpötilan mittaamisen, lämpöenergiaan perehtymisen ja energialajien muuntumisen avulla tutustutaan energian säilymisen periaatteeseen. Tutkitaan ääni- ja valoilmiöitä. Perehdytään lähiavaruuteen, vuodenaikoihin, päivän ja yön vaihteluun sekä maapallon rakenteeseen. Tutkitaan eliöiden ja niiden elinympäristöjen sekä ihmisen toiminnan vuorovaikutussuhteita. Tutustutaan ravintoketjuihin, eläinten ja kasvien lisääntymiseen, ravinnon tuotantoon ja ruoan reitteihin sekä metsien hyötykäyttöön.

Paikallinen tarkennus:

- Aurinkokuntaan tutustuminen
- Aineen olomuodot
- Lämpötilan mittaaminen
- Ravinnontuotanto ja ruuan reitit
- Metsässä liikkuminen

S6 Kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Sisältöjä valittaessa otetaan huomioon luonnon monimuotoisuuden vaaliminen, ilmastonmuutos ja sen hillitseminen, luonnonvarojen kestävä käyttö, terveyden edistäminen, oman kulttuuriperinnön vaaliminen, monikulttuurisessa maailmassa eläminen sekä ihmiskunnan globaali hyvinvointi nyt ja tulevaisuudessa. Pohditaan oman toiminnan vaikutuksia itselle, toisiin ihmisiin, eläinten hyvinvointiin, luontoon ja yhteiskuntaan. Harjoitellaan ympäristövastuullista toimintaa omassa lähiympäristössä sekä toisista huolehtimista. Toteutetaan yhteinen vaikuttamisprojekti, jossa harjoitellaan osallistumista ja vaikuttamista paikallisella tai globaalilla tasolla.

Paikallinen tarkennus:

- Harjoitellaan ympäristövastuullista toimintaa
- Oman toiminnan vaikutukset eläinten hyvinvointiin ja luontoon

T14 ohjata oppilasta hankkimaan luotettavaa tietoa, ilmaisemaan perustellen erilaisia näkemyksiä sekä tulkitsemaan ja arvioimaan kriittisesti tietolähteitä ja näkökulmia

- Oppilas tunnistaa useita erilaisia tiedonlähteitä ja vertailee niitä ohjatusti

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Näkemyksien ilmaiseminen ja kriittinen lukutaito	Oppilas osaa hakea tietoa erilaisista tietolähteistä ja valita joitakin luotettavia tietolähteitä. Oppilas harjoittelee erilaisten näkemysten perustelemista ja osaa nimetä eroja eri näkökulmissa.

S1 Minä ihmisenä

Sisältöjä valitaan siten, että ne liittyvät ihmisen rakenteeseen ja keskeisiin elintoimintoihin sekä ihmisen kasvun ja kehityksen eri vaiheisiin. Sisällöissä kiinnitetään huomiota kehityksen ajankohtaisiin muutoksiin ja niiden yksilöllisen luonteen ymmärtämiseen. Käsitellään ikäkauden mukaisesti seksuaalista kehitystä ja ihmisen lisääntymistä. Harjoitellaan tunnistamaan oman kehon ja mielen viestejä ja tiedostamaan omia ajatuksia, tarpeita, asenteita ja arvoja. Perehdytään terveyden osa-alueisiin ja voimavaroihin, arjen terveystottumuksiin, mielenterveystaitoihin, sairauksien ehkäisyyn ja itsehoitotaitoihin. Lisäksi harjoitellaan tunteiden tunnistamista, ilmaisua ja säätelyä. Tunnistetaan omaa oppimista tukevia asioita.

Paikallinen tarkennus:

- Murrosiän vaikutus omaan kehoon ja mieleen
- Tunnistaa tavallisimpia sairauksia ja tietää niiden itsehoitomenetelmiä

S2 Arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimiminen

Oppimistehtäviä ja sisältöjä valitaan siten, että ne liittyvät arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimimiseen. Harjoitellaan selittämään arjen tilanteita, ilmiöitä ja teknologiaa eri tiedonalojen käsitteillä ja malleilla. Tutkitaan laitteiden toimintaperiaatteita ja erilaisia rakenteita. Harjoitellaan turvallisuuden edistämistä ja turvataitoja esimerkiksi seuraavilla osa-alueilla: liikenne-, palo-, sähköturvallisuus, tapaturmat, myrkytykset, päihteet, kiusaamisen ehkäisy, fyysinen ja henkinen koskemattomuus sekä toiminta ensiapu- ja vaaratilanteissa. Harjoitellaan toimimista erilaisissa yhteisöissä sekä pohditaan erilaisten vuorovaikutustilanteiden ja yhteisöjen merkitystä hyvinvoinnille.

Paikallinen tarkennus:

- Paloturvallisuus ja liikenneturvallisuus
- Toiminta ensiapu- ja vaaratilanteissa
- Minä osana erilaisia yhteisöjä

S3 Löytöretkelle monimuotoiseen maailmaan

Monipuolisten alueellisten esimerkkien ja ajankohtaisten uutisten avulla hahmotetaan Suomen, Pohjoismaiden, Euroopan ja muiden maanosien luonnonympäristöä ja ihmisen toimintaa. Keskeisiä näkökulmia ovat luonnon ja kulttuurien moninaisuuden arvostaminen sekä globaalin ymmärryksen vahvistaminen. Maailmankuvan ja sen alueellisen viitekehyksen rakentamisessa käytetään monipuolisesti karttoja ja muuta geomediaa.

Paikallinen tarkennus:

- Ajankohtaisten uutisten avulla hahmotetaan Itämeren alueen valtioita, luonnonympäristöjä ja kulttuuria
- Itämeren alue kartalla

S4 Ympäristön tutkiminen

Sisällöiksi valitaan omaan elinympäristöön liittyviä tutkimustehtäviä. Elinympäristössä kiinnitetään huomiota elolliseen ja elottomaan luontoon, rakennettuun ja sosiaaliseen ympäristöön sekä ympäristön ilmiöihin, materiaaleihin ja teknologisiin sovelluksiin. Tehtävien avulla harjoitellaan tutkimuksen tekemisen eri vaiheita. Tutkitaan säätä sekä maa- ja kallioperää. Tutkimalla kappaleiden liikkeiden muutoksia tutustutaan voiman käsitteeseen. Tunnistetaan eliöitä ja elinympäristöjä, laaditaan kasvio ohjatusti sekä tutkitaan kokeellisesti kasvien kasvua. Kotiseudun erilaisten ympäristöjen merkitystä havainnoidaan myös hyvinvoinnin näkökulmasta. Tutustutaan ympäristössä toimimisen oikeuksiin ja velvollisuuksiin.

Paikallinen tarkennus:

- Lähiympäristön havainnointi, havaintojen kirjaaminen, tutkimuksen selostaminen ja erilaisten tietolähteiden käyttäminen selittämiseen
- Tutkimusten tekeminen ohjatusti

- Tutustuminen lähiympäristön yleisimpiin kasvi- ja eläinlajeihin
- Kasvion kerääminen ohjatusti
- Jokamiehenoikeudet

S5 Luonnon rakenteet, periaatteet ja kiertokulut

Erilaisten materiaalien ja aineiden avulla tarkastellaan olomuotoja ja aineiden ominaisuuksia. Palaminen, yhteyttäminen ja veden kiertokulku muodostavat pohjan aineen muutosten ja aineen säilymisen periaatteen hahmottamiselle. Lämpötilan mittaamisen, lämpöenergiaan perehtymisen ja energialajien muuntumisen avulla tutustutaan energian säilymisen periaatteeseen. Tutkitaan ääni- ja valoilmiöitä. Perehdytään lähiavaruuteen, vuodenaikoihin, päivän ja yön vaihteluun sekä maapallon rakenteeseen. Tutkitaan eliöiden ja niiden elinympäristöjen sekä ihmisen toiminnan vuorovaikutussuhteita. Tutustutaan ravintoketjuihin, eläinten ja kasvien lisääntymiseen, ravinnon tuotantoon ja ruoan reitteihin sekä metsien hyötykäyttöön.

Paikallinen tarkennus:

- Aurinkokuntaan tutustuminen
- Aineen olomuodot
- Lämpötilan mittaaminen
- Ravinnontuotanto ja ruuan reitit
- Metsässä liikkuminen

S6 Kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Sisältöjä valittaessa otetaan huomioon luonnon monimuotoisuuden vaaliminen, ilmastonmuutos ja sen hillitseminen, luonnonvarojen kestävä käyttö, terveyden edistäminen, oman kulttuuriperinnön vaaliminen, monikulttuurisessa maailmassa eläminen sekä ihmiskunnan globaali hyvinvointi nyt ja tulevaisuudessa. Pohditaan oman toiminnan vaikutuksia itselle, toisiin ihmisiin, eläinten hyvinvointiin, luontoon ja yhteiskuntaan. Harjoitellaan ympäristövastuullista toimintaa omassa lähiympäristössä sekä toisista huolehtimista. Toteutetaan yhteinen vaikuttamisprojekti, jossa harjoitellaan osallistumista ja vaikuttamista paikallisella tai globaalilla tasolla.

Paikallinen tarkennus:

- Harjoitellaan ympäristövastuullista toimintaa
- Oman toiminnan vaikutukset eläinten hyvinvointiin ja luontoon

T15 ohjata oppilasta luonnon tutkimiseen, eliöiden ja elinympäristöjen tunnistamiseen ja ekologiseen ajatteluun sekä ohjata oppilasta ihmisen rakenteen, elintoimintojen ja kehityksen ymmärtämiseen

- Oppilas tunnistaa kasvilajeja sekä niiden tunnusomaisia elinympäristöjä ja laatii ohjatusti pienen kasvion

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Biologian tiedonala: Luonnon tutkiminen, eliöiden ja elinympäristöjen tunnistaminen, ihmisen rakenne, elintoiminnot ja kehitys	Oppilas osaa havainnoida luontoa, tunnistaa yleisimpiä kasvilajeja ja niiden tunnusomaisia elinympäristöjä. Oppilas laatii ohjatusti pienen kasvion, osaa tutkia kokeellisesti kasvien kasvua yksin ja yhdessä muiden kanssa sekä osaa pääpiirteittäin kuvata ihmisen rakenteen, elintoiminnat ja kehityksen.

S1 Minä ihmisenä

Sisältöjä valitaan siten, että ne liittyvät ihmisen rakenteeseen ja keskeisiin elintoimintoihin sekä ihmisen kasvun ja kehityksen eri vaiheisiin. Sisällöissä kiinnitetään huomiota kehityksen ajankohtaisiin muutoksiin ja niiden yksilöllisen luonteen ymmärtämiseen. Käsitellään ikäkauden mukaisesti seksuaalista kehitystä ja ihmisen lisääntymistä. Harjoitellaan tunnistamaan oman kehon ja mielen viestejä ja tiedostamaan omia ajatuksia, tarpeita, asenteita ja arvoja. Perehdytään terveyden osa-alueisiin ja voimavaroihin, arjen terveystottumuksiin, mielenterveystaitoihin, sairauksien ehkäisyyn ja itsehoitotaitoihin. Lisäksi harjoitellaan tunteiden tunnistamista, ilmaisua ja säätelyä. Tunnistetaan omaa oppimista tukevia asioita.

Paikallinen tarkennus:

- Murrosiän vaikutus omaan kehoon ja mieleen
- Tunnistaa tavallisimpia sairauksia ja tietää niiden itsehoitomenetelmiä

S3 Löytöretkelle monimuotoiseen maailmaan

Monipuolisten alueellisten esimerkkien ja ajankohtaisten uutisten avulla hahmotetaan Suomen, Pohjoismaiden, Euroopan ja muiden maanosien luonnonympäristöä ja ihmisen toimintaa. Keskeisiä näkökulmia ovat luonnon ja kulttuurien moninaisuuden arvostaminen sekä globaalin ymmärryksen vahvistaminen. Maailmankuvan ja sen alueellisen viitekehyksen rakentamisessa käytetään monipuolisesti karttoja ja muuta geomediaa.

Paikallinen tarkennus:

- Ajankohtaisten uutisten avulla hahmotetaan Itämeren alueen valtioita, luonnonympäristöjä ja kulttuuria
- Itämeren alue kartalla

S4 Ympäristön tutkiminen

Sisällöiksi valitaan omaan elinympäristöön liittyviä tutkimustehtäviä. Elinympäristössä kiinnitetään huomiota elolliseen ja elottomaan luontoon, rakennettuun ja sosiaaliseen ympäristöön sekä ympäristön ilmiöihin, materiaaleihin ja teknologisiin sovelluksiin. Tehtävien avulla harjoitellaan tutkimuksen tekemisen eri vaiheita. Tutkitaan säätä sekä maa- ja kallioperää. Tutkimalla kappaleiden liikkeiden muutoksia tutustutaan voiman käsitteeseen. Tunnistetaan eliöitä ja elinympäristöjä, laaditaan kasvio ohjatusti sekä tutkitaan kokeellisesti kasvien kasvua. Kotiseudun erilaisten ympäristöjen merkitystä havainnoidaan myös hyvinvoinnin näkökulmasta. Tutustutaan ympäristössä toimimisen oikeuksiin ja velvollisuuksiin.

Paikallinen tarkennus:

- Lähiympäristön havainnointi, havaintojen kirjaaminen, tutkimuksen selostaminen ja erilaisten tietolähteiden käyttäminen selittämiseen
- Tutkimusten tekeminen ohjatusti
- Tutustuminen lähiympäristön yleisimpiin kasvi- ja eläinlajeihin
- Kasvion kerääminen ohjatusti
- Jokamiehenoikeudet

S5 Luonnon rakenteet, periaatteet ja kiertokulut

Erilaisten materiaalien ja aineiden avulla tarkastellaan olomuotoja ja aineiden ominaisuuksia. Palaminen, yhteyttäminen ja veden kiertokulku muodostavat pohjan aineen muutosten ja aineen säilymisen periaatteen hahmottamiselle. Lämpötilan mittaamisen, lämpöenergiaan perehtymisen ja energialajien muuntumisen avulla tutustutaan energian säilymisen periaatteeseen. Tutkitaan ääni- ja valoilmiöitä. Perehdytään lähiavaruuteen, vuodenaikoihin, päivän ja yön vaihteluun sekä maapallon rakenteeseen. Tutkitaan eliöiden ja niiden elinympäristöjen sekä ihmisen toiminnan vuorovaikutussuhteita. Tutustutaan ravintoketjuihin, eläinten ja kasvien lisääntymiseen, ravinnon tuotantoon ja ruoan reitteihin sekä metsien hyötykäyttöön.

Paikallinen tarkennus:

- Aurinkokuntaan tutustuminen
- Aineen olomuodot
- Lämpötilan mittaaminen
- Ravinnontuotanto ja ruuan reitit
- Metsässä liikkuminen

S6 Kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Sisältöjä valittaessa otetaan huomioon luonnon monimuotoisuuden vaaliminen, ilmastonmuutos ja sen hillitseminen, luonnonvarojen kestävä käyttö, terveyden edistäminen, oman kulttuuriperinnön vaaliminen, monikulttuurisessa maailmassa eläminen sekä ihmiskunnan globaali hyvinvointi nyt ja tulevaisuudessa. Pohditaan oman toiminnan vaikutuksia itselle, toisiin ihmisiin, eläinten hyvinvointiin, luontoon ja yhteiskuntaan. Harjoitellaan ympäristövastuullista toimintaa omassa lähiympäristössä sekä toisista huolehtimista. Toteutetaan yhteinen vaikuttamisprojekti, jossa harjoitellaan osallistumista ja vaikuttamista paikallisella tai globaalilla tasolla.

Paikallinen tarkennus:

- Harjoitellaan ympäristövastuullista toimintaa
- Oman toiminnan vaikutukset eläinten hyvinvointiin ja luontoon

T16 ohjata oppilasta maantieteelliseen ajatteluun, hahmottamaan omaa ympäristöä ja koko maailmaa sekä harjaannuttamaan kartankäyttö- ja muita geomediataitoja

- Oppilas tunnistaa Itämeren alueen valtioiden ominaispiirteitä kartta- ja geomediasisältöjen avulla

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Maantiedon tiedonala: Maapallon hahmottaminen, kartta- ja muut geomediataidot	Oppilas osaa tunnistaa eri aluetasot, jäsentää omaa ympäristöään, hahmottaa opiskelemiaan alueita ja koko maapallon karttakuvaa sekä osaa kuvata alueellista monimuotoisuutta maapallolla. Oppilas osaa käyttää karttoja ja muita geomedialähteitä tiedonhaussa ja esittämisessä.

S3 Löytöretkelle monimuotoiseen maailmaan

Monipuolisten alueellisten esimerkkien ja ajankohtaisten uutisten avulla hahmotetaan Suomen, Pohjoismaiden, Euroopan ja muiden maanosien luonnonympäristöä ja ihmisen toimintaa. Keskeisiä näkökulmia ovat luonnon ja kulttuurien moninaisuuden arvostaminen sekä globaalin ymmärryksen vahvistaminen. Maailmankuvan ja sen alueellisen viitekehyksen rakentamisessa käytetään monipuolisesti karttoja ja muuta geomediaa.

Paikallinen tarkennus:

- Ajankohtaisten uutisten avulla hahmotetaan Itämeren alueen valtioita, luonnonympäristöjä ja kulttuuria
- Itämeren alue kartalla

S4 Ympäristön tutkiminen

Sisällöiksi valitaan omaan elinympäristöön liittyviä tutkimustehtäviä. Elinympäristössä kiinnitetään huomiota elolliseen ja elottomaan luontoon, rakennettuun ja sosiaaliseen ympäristöön sekä ympäristön ilmiöihin, materiaaleihin ja teknologisiin sovelluksiin. Tehtävien avulla harjoitellaan tutkimuksen tekemisen eri vaiheita. Tutkitaan säätä sekä maa- ja kallioperää. Tutkimalla kappaleiden liikkeiden muutoksia tutustutaan voiman käsitteeseen. Tunnistetaan eliöitä ja elinympäristöjä, laaditaan kasvio ohjatusti sekä tutkitaan kokeellisesti kasvien kasvua. Kotiseudun erilaisten ympäristöjen merkitystä havainnoidaan myös hyvinvoinnin näkökulmasta. Tutustutaan ympäristössä toimimisen oikeuksiin ja velvollisuuksiin.

Paikallinen tarkennus:

- Lähiympäristön havainnointi, havaintojen kirjaaminen, tutkimuksen selostaminen ja erilaisten tietolähteiden käyttäminen selittämiseen
- Tutkimusten tekeminen ohjatusti
- Tutustuminen lähiympäristön yleisimpiin kasvi- ja eläinlajeihin
- Kasvion kerääminen ohjatusti
- Jokamiehenoikeudet

S5 Luonnon rakenteet, periaatteet ja kiertokulut

Erilaisten materiaalien ja aineiden avulla tarkastellaan olomuotoja ja aineiden ominaisuuksia. Palaminen, yhteyttäminen ja veden kiertokulku muodostavat pohjan aineen muutosten ja aineen säilymisen periaatteen hahmottamiselle. Lämpötilan mittaamisen, lämpöenergiaan perehtymisen ja energialajien muuntumisen avulla tutustutaan energian säilymisen periaatteeseen. Tutkitaan ääni- ja valoilmiöitä. Perehdytään lähiavaruuteen, vuodenaikoihin, päivän ja yön vaihteluun sekä

maapallon rakenteeseen. Tutkitaan eliöiden ja niiden elinympäristöjen sekä ihmisen toiminnan vuorovaikutussuhteita. Tutustutaan ravintoketjuihin, eläinten ja kasvien lisääntymiseen, ravinnon tuotantoon ja ruoan reitteihin sekä metsien hyötykäyttöön.

Paikallinen tarkennus:

- Aurinkokuntaan tutustuminen
- Aineen olomuodot
- Lämpötilan mittaaminen
- Ravinnontuotanto ja ruuan reitit
- Metsässä liikkuminen

S6 Kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Sisältöjä valittaessa otetaan huomioon luonnon monimuotoisuuden vaaliminen, ilmastonmuutos ja sen hillitseminen, luonnonvarojen kestävä käyttö, terveyden edistäminen, oman kulttuuriperinnön vaaliminen, monikulttuurisessa maailmassa eläminen sekä ihmiskunnan globaali hyvinvointi nyt ja tulevaisuudessa. Pohditaan oman toiminnan vaikutuksia itselle, toisiin ihmisiin, eläinten hyvinvointiin, luontoon ja yhteiskuntaan. Harjoitellaan ympäristövastuullista toimintaa omassa lähiympäristössä sekä toisista huolehtimista. Toteutetaan yhteinen vaikuttamisprojekti, jossa harjoitellaan osallistumista ja vaikuttamista paikallisella tai globaalilla tasolla.

Paikallinen tarkennus:

- Harjoitellaan ympäristövastuullista toimintaa
- Oman toiminnan vaikutukset eläinten hyvinvointiin ja luontoon

T18 ohjata oppilasta tutkimaan, kuvaamaan ja selittämään kemiallisia ilmiöitä, aineiden ominaisuuksia ja muutoksia sekä rakentamaan perustaa aineen säilymisen periaatteen ymmärtämiselle

- Oppilas harjoittelee tunnistamaan arjen kemiallisia ilmiöitä tutkimalla aineen ominaisuuksia

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kemian tiedonala: Kemiallisten ilmiöiden tutkiminen, kuvaaminen ja selittäminen	Oppilas osaa havainnoida ja kuvata olomuotoja ja tuttujen aineiden ominaisuuksia sekä harjoittelee niihin liittyviä selityksiä. Oppilas osaa selittää aineen säilymisen periaatteen avulla esimerkiksi veden kiertokulkua tai kierrätystä.

S2 Arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimiminen

Oppimistehtäviä ja sisältöjä valitaan siten, että ne liittyvät arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimimiseen. Harjoitellaan selittämään arjen tilanteita, ilmiöitä ja teknologiaa eri tiedonalojen käsitteillä ja malleilla. Tutkitaan laitteiden toimintaperiaatteita ja erilaisia rakenteita. Harjoitellaan turvallisuuden edistämistä ja turvataitoja esimerkiksi seuraavilla osa-alueilla: liikenne-, palo-, sähköturvallisuus, tapaturmat, myrkytykset, päihteet, kiusaamisen ehkäisy, fyysinen ja henkinen

koskemattomuus sekä toiminta ensiapu- ja vaaratilanteissa. Harjoitellaan toimimista erilaisissa yhteisöissä sekä pohditaan erilaisten vuorovaikutustilanteiden ja yhteisöjen merkitystä hyvinvoinnille.

Paikallinen tarkennus:

- Paloturvallisuus ja liikenneturvallisuus
- Toiminta ensiapu- ja vaaratilanteissa
- Minä osana erilaisia yhteisöjä

S4 Ympäristön tutkiminen

Sisällöiksi valitaan omaan elinympäristöön liittyviä tutkimustehtäviä. Elinympäristössä kiinnitetään huomiota elolliseen ja elottomaan luontoon, rakennettuun ja sosiaaliseen ympäristöön sekä ympäristön ilmiöihin, materiaaleihin ja teknologisiin sovelluksiin. Tehtävien avulla harjoitellaan tutkimuksen tekemisen eri vaiheita. Tutkitaan säätä sekä maa- ja kallioperää. Tutkimalla kappaleiden liikkeiden muutoksia tutustutaan voiman käsitteeseen. Tunnistetaan eliöitä ja elinympäristöjä, laaditaan kasvio ohjatusti sekä tutkitaan kokeellisesti kasvien kasvua. Kotiseudun erilaisten ympäristöjen merkitystä havainnoidaan myös hyvinvoinnin näkökulmasta. Tutustutaan ympäristössä toimimisen oikeuksiin ja velvollisuuksiin.

Paikallinen tarkennus:

- Lähiympäristön havainnointi, havaintojen kirjaaminen, tutkimuksen selostaminen ja erilaisten tietolähteiden käyttäminen selittämiseen
- Tutkimusten tekeminen ohjatusti
- Tutustuminen lähiympäristön yleisimpiin kasvi- ja eläinlajeihin
- Kasvion kerääminen ohjatusti
- Jokamiehenoikeudet

S5 Luonnon rakenteet, periaatteet ja kiertokulut

Erilaisten materiaalien ja aineiden avulla tarkastellaan olomuotoja ja aineiden ominaisuuksia. Palaminen, yhteyttäminen ja veden kiertokulku muodostavat pohjan aineen muutosten ja aineen säilymisen periaatteen hahmottamiselle. Lämpötilan mittaamisen, lämpöenergiaan perehtymisen ja energialajien muuntumisen avulla tutustutaan energian säilymisen periaatteeseen. Tutkitaan ääni- ja valoilmiöitä. Perehdytään lähiavaruuteen, vuodenaikoihin, päivän ja yön vaihteluun sekä maapallon rakenteeseen. Tutkitaan eliöiden ja niiden elinympäristöjen sekä ihmisen toiminnan vuorovaikutussuhteita. Tutustutaan ravintoketjuihin, eläinten ja kasvien lisääntymiseen, ravinnon tuotantoon ja ruoan reitteihin sekä metsien hyötykäyttöön.

Paikallinen tarkennus:

- Aurinkokuntaan tutustuminen
- Aineen olomuodot
- Lämpötilan mittaaminen
- Ravinnontuotanto ja ruuan reitit
- Metsässä liikkuminen

S6 Kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Sisältöjä valittaessa otetaan huomioon luonnon monimuotoisuuden vaaliminen, ilmastonmuutos ja sen hillitseminen, luonnonvarojen kestävä käyttö, terveyden edistäminen, oman kulttuuriperinnön vaaliminen, monikulttuurisessa maailmassa eläminen sekä ihmiskunnan globaali hyvinvointi nyt ja tulevaisuudessa. Pohditaan oman toiminnan vaikutuksia itselle, toisiin ihmisiin, eläinten hyvinvointiin, luontoon ja yhteiskuntaan. Harjoitellaan ympäristövastuullista toimintaa omassa lähiympäristössä sekä toisista huolehtimista. Toteutetaan yhteinen vaikuttamisprojekti, jossa harjoitellaan osallistumista ja vaikuttamista paikallisella tai globaalilla tasolla.

Paikallinen tarkennus:

- Harjoitellaan ympäristövastuullista toimintaa
- Oman toiminnan vaikutukset eläinten hyvinvointiin ja luontoon

T19 ohjata oppilasta ymmärtämään terveyden osa-alueita, arjen terveystottumusten merkitystä sekä elämänkulkua, lapsuuden ja nuoruuden yksilöllistä kasvua ja kehitystä sekä rohkaista oppilasta harjoittelemaan ja soveltamaan terveysosaamistaan arjessa

- Oppilas tunnistaa murrosiän vaikutukset omaan kehoon ja mieleen sekä tunnistaa terveyden osa-alueita
- Oppilas tunnistaa yleisimpiä sairauksia ja niiden itsehoitomenetelmiä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Terveystiedon tiedonala: Terveyden osa-alueiden ja arjen terveystottumuksien tuntemus sekä niiden merkityksen pohtiminen, ikäkauteen liittyvän kasvun ja kehityksen tunnistaminen ja kuvaaminen	Oppilas osaa kuvata terveyden osa-alueita ja antaa esimerkkejä siitä, miten terveyttä voidaan arjessa edistää. Oppilas osaa kuvata elämänkulun eri vaiheita ja selittää murrosikään liittyviä keskeisiä kasvun ja kehityksen tunnuspiirteitä ja niiden yksilöllistä vaihtelua.

S1 Minä ihmisenä

Sisältöjä valitaan siten, että ne liittyvät ihmisen rakenteeseen ja keskeisiin elintoimintoihin sekä ihmisen kasvun ja kehityksen eri vaiheisiin. Sisällöissä kiinnitetään huomiota kehityksen ajankohtaisiin muutoksiin ja niiden yksilöllisen luonteen ymmärtämiseen. Käsitellään ikäkauden mukaisesti seksuaalista kehitystä ja ihmisen lisääntymistä. Harjoitellaan tunnistamaan oman kehon ja mielen viestejä ja tiedostamaan omia ajatuksia, tarpeita, asenteita ja arvoja. Perehdytään terveyden osa-alueisiin ja voimavaroihin, arjen terveystottumuksiin, mielenterveystaitoihin, sairauksien ehkäisyyn ja itsehoitotaitoihin. Lisäksi harjoitellaan tunteiden tunnistamista, ilmaisua ja säätelyä. Tunnistetaan omaa oppimista tukevia asioita.

Paikallinen tarkennus:

- Murrosiän vaikutus omaan kehoon ja mieleen
- Tunnistaa tavallisimpia sairauksia ja tietää niiden itsehoitomenetelmiä

S2 Arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimiminen

Oppimistehtäviä ja sisältöjä valitaan siten, että ne liittyvät arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimimiseen. Harjoitellaan selittämään arjen tilanteita, ilmiöitä ja teknologiaa eri tiedonalojen käsitteillä ja malleilla. Tutkitaan laitteiden toimintaperiaatteita ja erilaisia rakenteita. Harjoitellaan turvallisuuden edistämistä ja turvataitoja esimerkiksi seuraavilla osa-alueilla: liikenne-, palo-, sähköturvallisuus, tapaturmat, myrkytykset, päihteet, kiusaamisen ehkäisy, fyysinen ja henkinen koskemattomuus sekä toiminta ensiapu- ja vaaratilanteissa. Harjoitellaan toimimista erilaisissa yhteisöissä sekä pohditaan erilaisten vuorovaikutustilanteiden ja yhteisöjen merkitystä hyvinvoinnille.

Paikallinen tarkennus:

- Paloturvallisuus ja liikenneturvallisuus
- Toiminta ensiapu- ja vaaratilanteissa
- Minä osana erilaisia yhteisöjä

S3 Löytöretkelle monimuotoiseen maailmaan

Monipuolisten alueellisten esimerkkien ja ajankohtaisten uutisten avulla hahmotetaan Suomen, Pohjoismaiden, Euroopan ja muiden maanosien luonnonympäristöä ja ihmisen toimintaa. Keskeisiä näkökulmia ovat luonnon ja kulttuurien moninaisuuden arvostaminen sekä globaalin ymmärryksen vahvistaminen. Maailmankuvan ja sen alueellisen viitekehyksen rakentamisessa käytetään monipuolisesti karttoja ja muuta geomediaa.

Paikallinen tarkennus:

- Ajankohtaisten uutisten avulla hahmotetaan Itämeren alueen valtioita, luonnonympäristöjä ja kulttuuria
- Itämeren alue kartalla

S6 Kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Sisältöjä valittaessa otetaan huomioon luonnon monimuotoisuuden vaaliminen, ilmastonmuutos ja sen hillitseminen, luonnonvarojen kestävä käyttö, terveyden edistäminen, oman kulttuuriperinnön vaaliminen, monikulttuurisessa maailmassa eläminen sekä ihmiskunnan globaali hyvinvointi nyt ja tulevaisuudessa. Pohditaan oman toiminnan vaikutuksia itselle, toisiin ihmisiin, eläinten hyvinvointiin, luontoon ja yhteiskuntaan. Harjoitellaan ympäristövastuullista toimintaa omassa lähiympäristössä sekä toisista huolehtimista. Toteutetaan yhteinen vaikuttamisprojekti, jossa harjoitellaan osallistumista ja vaikuttamista paikallisella tai globaalilla tasolla.

Paikallinen tarkennus:

- Harjoitellaan ympäristövastuullista toimintaa
- Oman toiminnan vaikutukset eläinten hyvinvointiin ja luontoon

5

Vuosiluokan tavoitteet ja keskeiset sisällöt

T1 synnyttää ja ylläpitää oppilaan kiinnostusta ympäristöön ja ympäristöopin opiskeluun sekä auttaa oppilasta kokemaan kaikki ympäristöopin tiedonalat merkityksellisiksi itselleen

- Oppilas havannoi monipuolisesti ympärisöopin eri tiedonalojen ilmiöitä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ympäristöopin merkityksen hahmottaminen	Oppilas osaa antaa esimerkkejä ympäristöopin tiedonalojen merkityksestä.

S1 Minä ihmisenä

Sisältöjä valitaan siten, että ne liittyvät ihmisen rakenteeseen ja keskeisiin elintoimintoihin sekä ihmisen kasvun ja kehityksen eri vaiheisiin. Sisällöissä kiinnitetään huomiota kehityksen ajankohtaisiin muutoksiin ja niiden yksilöllisen luonteen ymmärtämiseen. Käsitellään ikäkauden mukaisesti seksuaalista kehitystä ja ihmisen lisääntymistä. Harjoitellaan tunnistamaan oman kehon ja mielen viestejä ja tiedostamaan omia ajatuksia, tarpeita, asenteita ja arvoja. Perehdytään terveyden osa-alueisiin ja voimavaroihin, arjen terveystottumuksiin, mielenterveystaitoihin, sairauksien ehkäisyyn ja itsehoitotaitoihin. Lisäksi harjoitellaan tunteiden tunnistamista, ilmaisua ja säätelyä. Tunnistetaan omaa oppimista tukevia asioita.

Paikallinen tarkennus:

- Oma keho: tärkeimmät elintoiminnot (verenkierto, hengitys) ja sisäelimet (sijainti ja pääasiallinen tehtävä)
- Ihmisen lisääntyminen ja oma seksuaalisuus
- Murrosiän vaikutus omiin tunteisiin

S2 Arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimiminen

Oppimistehtäviä ja sisältöjä valitaan siten, että ne liittyvät arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimimiseen. Harjoitellaan selittämään arjen tilanteita, ilmiöitä ja teknologiaa eri tiedonalojen käsitteillä ja malleilla. Tutkitaan laitteiden toimintaperiaatteita ja erilaisia rakenteita. Harjoitellaan turvallisuuden edistämistä ja turvataitoja esimerkiksi seuraavilla osa-alueilla: liikenne-, palo-, sähköturvallisuus, tapaturmat, myrkytykset, päihteet, kiusaamisen ehkäisy, fyysinen ja henkinen koskemattomuus sekä toiminta ensiapu- ja vaaratilanteissa. Harjoitellaan toimimista erilaisissa yhteisöissä sekä pohditaan erilaisten vuorovaikutustilanteiden ja yhteisöjen merkitystä hyvinvoinnille.

Paikallinen tarkennus:

- Yhteiset sopimukset: tietää ikäkauteensa kuuluvat vastuut ja oikeudet

S3 Löytöretkelle monimuotoiseen maailmaan

Monipuolisten alueellisten esimerkkien ja ajankohtaisten uutisten avulla hahmotetaan Suomen, Pohjoismaiden, Euroopan ja muiden maanosien luonnonympäristöä ja ihmisen toimintaa. Keskeisiä näkökulmia ovat luonnon ja kulttuurien moninaisuuden arvostaminen sekä globaalin

ymmärryksen vahvistaminen. Maailmankuvan ja sen alueellisen viitekehyksen rakentamisessa käytetään monipuolisesti karttoja ja muuta geomediaa.

Paikallinen tarkennus:

- Ajankohtaisten uutisten avulla hahmotetaan Euroopan valtioita, erilaisia kulttuureja, luonnonolojen vaihtelevuutta ja ihmisen toimintaa
- Eurooppa, muut maanosat ja valtameret kartalla
- Kartanluku- ja piirtämistaidot

S4 Ympäristön tutkiminen

Sisällöiksi valitaan omaan elinympäristöön liittyviä tutkimustehtäviä. Elinympäristössä kiinnitetään huomiota elolliseen ja elottomaan luontoon, rakennettuun ja sosiaaliseen ympäristöön sekä ympäristön ilmiöihin, materiaaleihin ja teknologisiin sovelluksiin. Tehtävien avulla harjoitellaan tutkimuksen tekemisen eri vaiheita. Tutkitaan säätä sekä maa- ja kallioperää. Tutkimalla kappaleiden liikkeiden muutoksia tutustutaan voiman käsitteeseen. Tunnistetaan eliöitä ja elinympäristöjä, laaditaan kasvio ohjatusti sekä tutkitaan kokeellisesti kasvien kasvua. Kotiseudun erilaisten ympäristöjen merkitystä havainnoidaan myös hyvinvoinnin näkökulmasta. Tutustutaan ympäristössä toimimisen oikeuksiin ja velvollisuuksiin.

Paikallinen tarkennus:

- Pienten kokeellinen tutkimusten tekeminen itsenäisesti (kysymysten asettaminen, hypoteesi, havainnointi, kirjaaminen, ilmiön selittäminen)
- Elollinen luonto: eliöt ja niiden elinympäristöt, luokittelu (esim. selkärankaiset, selkärangattomat, nisäkkäät, matelijat), ravintoketjun käsite
- Tutkitaan kokeellisesti kasvien kasvua
- Maa- ja kallioperään tutustuminen, maapallon rakenne

S5 Luonnon rakenteet, periaatteet ja kiertokulut

Erilaisten materiaalien ja aineiden avulla tarkastellaan olomuotoja ja aineiden ominaisuuksia. Palaminen, yhteyttäminen ja veden kiertokulku muodostavat pohjan aineen muutosten ja aineen säilymisen periaatteen hahmottamiselle. Lämpötilan mittaamisen, lämpöenergiaan perehtymisen ja energialajien muuntumisen avulla tutustutaan energian säilymisen periaatteeseen. Tutkitaan ääni- ja valoilmiöitä. Perehdytään lähiavaruuteen, vuodenaikoihin, päivän ja yön vaihteluun sekä maapallon rakenteeseen. Tutkitaan eliöiden ja niiden elinympäristöjen sekä ihmisen toiminnan vuorovaikutussuhteita. Tutustutaan ravintoketjuihin, eläinten ja kasvien lisääntymiseen, ravinnon tuotantoon ja ruoan reitteihin sekä metsien hyötykäyttöön.

Paikallinen tarkennus:

- Avaruuden rakenne
- Yhteyttäminen
- Kasvien lisääntyminen
- Eri aineiden ominaisuuksia ja niihin liittyviä käsitteitä (esim. alkuaineet, seokset, aineen rakenne, tiheys, massa)
- Aineen muutokset ja aineen säilymisen periaate (esimerkiksi hiilen kierto luonnossa)

- Pienten kokeellisten tutkimusten tekeminen

S6 Kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Sisältöjä valittaessa otetaan huomioon luonnon monimuotoisuuden vaaliminen, ilmastonmuutos ja sen hillitseminen, luonnonvarojen kestävä käyttö, terveyden edistäminen, oman kulttuuriperinnön vaaliminen, monikulttuurisessa maailmassa eläminen sekä ihmiskunnan globaali hyvinvointi nyt ja tulevaisuudessa. Pohditaan oman toiminnan vaikutuksia itselle, toisiin ihmisiin, eläinten hyvinvointiin, luontoon ja yhteiskuntaan. Harjoitellaan ympäristövastuullista toimintaa omassa lähiympäristössä sekä toisista huolehtimista. Toteutetaan yhteinen vaikuttamisprojekti, jossa harjoitellaan osallistumista ja vaikuttamista paikallisella tai globaalilla tasolla.

Paikallinen tarkennus:

- Ilmastonmuutos
- Luonnonvarojen kestävä käyttö
- Oman toiminnan vaikutus toisiin ihmisiin ja yhteiskuntaan

T2 ohjata ja kannustaa oppilasta asettamaan omia opiskelutavoitteita ja työskentelemään pitkäjänteisesti niiden saavuttamiseksi sekä tunnistamaan omaa ympäristöopin osaamistaan

- Oppilas osaa tehtävän mukaisesti asettaa opiskelutavoitteet jokaiselle ympäristöopin aihekokonaisuudelle ja työskennellä pitkäjänteisesti omien tavoitteidensa mukaisesti

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tavoitteellinen työskentely ja oppimaan oppiminen	Oppilas osaa asettaa omia tavoitteita pienille kokonaisuuksille ja työskennellä yhteisten tavoitteiden saavuttamiseksi.

S1 Minä ihmisenä

Sisältöjä valitaan siten, että ne liittyvät ihmisen rakenteeseen ja keskeisiin elintoimintoihin sekä ihmisen kasvun ja kehityksen eri vaiheisiin. Sisällöissä kiinnitetään huomiota kehityksen ajankohtaisiin muutoksiin ja niiden yksilöllisen luonteen ymmärtämiseen. Käsitellään ikäkauden mukaisesti seksuaalista kehitystä ja ihmisen lisääntymistä. Harjoitellaan tunnistamaan oman kehon ja mielen viestejä ja tiedostamaan omia ajatuksia, tarpeita, asenteita ja arvoja. Perehdytään terveyden osa-alueisiin ja voimavaroihin, arjen terveystottumuksiin, mielenterveystaitoihin, sairauksien ehkäisyyn ja itsehoitotaitoihin. Lisäksi harjoitellaan tunteiden tunnistamista, ilmaisua ja säätelyä. Tunnistetaan omaa oppimista tukevia asioita.

Paikallinen tarkennus:

- Oma keho: tärkeimmät elintoiminnot (verenkierto, hengitys) ja sisäelimet (sijainti ja pääasiallinen tehtävä)
- Ihmisen lisääntyminen ja oma seksuaalisuus
- Murrosiän vaikutus omiin tunteisiin

S2 Arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimiminen

Oppimistehtäviä ja sisältöjä valitaan siten, että ne liittyvät arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimimiseen. Harjoitellaan selittämään arjen tilanteita, ilmiöitä ja teknologiaa eri tiedonalojen käsitteillä ja malleilla. Tutkitaan laitteiden toimintaperiaatteita ja erilaisia rakenteita. Harjoitellaan turvallisuuden edistämistä ja turvataitoja esimerkiksi seuraavilla osa-alueilla: liikenne-, palo-, sähköturvallisuus, tapaturmat, myrkytykset, päihteet, kiusaamisen ehkäisy, fyysinen ja henkinen koskemattomuus sekä toiminta ensiapu- ja vaaratilanteissa. Harjoitellaan toimimista erilaisissa yhteisöissä sekä pohditaan erilaisten vuorovaikutustilanteiden ja yhteisöjen merkitystä hyvinvoinnille.

Paikallinen tarkennus:

- Yhteiset sopimukset: tietää ikäkauteensa kuuluvat vastuut ja oikeudet

S3 Löytöretkelle monimuotoiseen maailmaan

Monipuolisten alueellisten esimerkkien ja ajankohtaisten uutisten avulla hahmotetaan Suomen, Pohjoismaiden, Euroopan ja muiden maanosien luonnonympäristöä ja ihmisen toimintaa. Keskeisiä näkökulmia ovat luonnon ja kulttuurien moninaisuuden arvostaminen sekä globaalin ymmärryksen vahvistaminen. Maailmankuvan ja sen alueellisen viitekehyksen rakentamisessa käytetään monipuolisesti karttoja ja muuta geomediaa.

Paikallinen tarkennus:

- Ajankohtaisten uutisten avulla hahmotetaan Euroopan valtioita, erilaisia kulttuureja, luonnonolojen vaihtelevuutta ja ihmisen toimintaa
- Eurooppa, muut maanosat ja valtameret kartalla
- Kartanluku- ja piirtämistaidot

S4 Ympäristön tutkiminen

Sisällöiksi valitaan omaan elinympäristöön liittyviä tutkimustehtäviä. Elinympäristössä kiinnitetään huomiota elolliseen ja elottomaan luontoon, rakennettuun ja sosiaaliseen ympäristöön sekä ympäristön ilmiöihin, materiaaleihin ja teknologisiin sovelluksiin. Tehtävien avulla harjoitellaan tutkimuksen tekemisen eri vaiheita. Tutkitaan säätä sekä maa- ja kallioperää. Tutkimalla kappaleiden liikkeiden muutoksia tutustutaan voiman käsitteeseen. Tunnistetaan eliöitä ja elinympäristöjä, laaditaan kasvio ohjatusti sekä tutkitaan kokeellisesti kasvien kasvua. Kotiseudun erilaisten ympäristöjen merkitystä havainnoidaan myös hyvinvoinnin näkökulmasta. Tutustutaan ympäristössä toimimisen oikeuksiin ja velvollisuuksiin.

Paikallinen tarkennus:

- Pienten kokeellinen tutkimusten tekeminen itsenäisesti (kysymysten asettaminen, hypoteesi, havainnointi, kirjaaminen, ilmiön selittäminen)
- Elollinen luonto: eliöt ja niiden elinympäristöt, luokittelu (esim. selkärankaiset, selkärangattomat, nisäkkäät, matelijat), ravintoketjun käsite
- Tutkitaan kokeellisesti kasvien kasvua
- Maa- ja kallioperään tutustuminen, maapallon rakenne

S5 Luonnon rakenteet, periaatteet ja kiertokulut

Erilaisten materiaalien ja aineiden avulla tarkastellaan olomuotoja ja aineiden ominaisuuksia. Palaminen, yhteyttäminen ja veden kiertokulku muodostavat pohjan aineen muutosten ja aineen säilymisen periaatteen hahmottamiselle. Lämpötilan mittaamisen, lämpöenergiaan perehtymisen ja energialajien muuntumisen avulla tutustutaan energian säilymisen periaatteeseen. Tutkitaan ääni- ja valoilmiöitä. Perehdytään lähiavaruuteen, vuodenaikoihin, päivän ja yön vaihteluun sekä maapallon rakenteeseen. Tutkitaan eliöiden ja niiden elinympäristöjen sekä ihmisen toiminnan vuorovaikutussuhteita. Tutustutaan ravintoketjuihin, eläinten ja kasvien lisääntymiseen, ravinnon tuotantoon ja ruoan reitteihin sekä metsien hyötykäyttöön.

Paikallinen tarkennus:

- Avaruuden rakenne
- Yhteyttäminen
- Kasvien lisääntyminen
- Eri aineiden ominaisuuksia ja niihin liittyviä käsitteitä (esim. alkuaineet, seokset, aineen rakenne, tiheys, massa)
- Aineen muutokset ja aineen säilymisen periaate (esimerkiksi hiilen kierto luonnossa)
- Pienten kokeellisten tutkimusten tekeminen

S6 Kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Sisältöjä valittaessa otetaan huomioon luonnon monimuotoisuuden vaaliminen, ilmastonmuutos ja sen hillitseminen, luonnonvarojen kestävä käyttö, terveyden edistäminen, oman kulttuuriperinnön vaaliminen, monikulttuurisessa maailmassa eläminen sekä ihmiskunnan globaali hyvinvointi nyt ja tulevaisuudessa. Pohditaan oman toiminnan vaikutuksia itselle, toisiin ihmisiin, eläinten hyvinvointiin, luontoon ja yhteiskuntaan. Harjoitellaan ympäristövastuullista toimintaa omassa lähiympäristössä sekä toisista huolehtimista. Toteutetaan yhteinen vaikuttamisprojekti, jossa harjoitellaan osallistumista ja vaikuttamista paikallisella tai globaalilla tasolla.

Paikallinen tarkennus:

- Ilmastonmuutos
- Luonnonvarojen kestävä käyttö
- Oman toiminnan vaikutus toisiin ihmisiin ja yhteiskuntaan

T3 tukea oppilaan ympäristötietoisuuden kehittymistä sekä ohjata oppilasta toimimaan ja vaikuttamaan lähiympäristössään ja -yhteisöissään kestävän kehityksen edistämiseksi ja arvostamaan kestävän kehityksen merkitystä itselle ja maailmalle

- Oppilas kehittää omaa ympäristötietouttaan ja tiedostaa oman toiminnan mahdollisuuksia ilmastonmuutoksen hidastamiseksi

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kestävän kehityksen tiedot ja taidot	Oppilas osaa kuvata esimerkkien avulla kestävän tulevaisuuden rakentamista tukevia ja uhkaavia tekijöitä. Oppilas osaa kuvata erilaisia keinoja lähiympäristön ja -yhteisöjen vaalimiseen, kehittämiseen ja niihin vaikuttamiseen sekä toimia ohjatusti yhteisessä vaikuttamisprojektissa.

S1 Minä ihmisenä

Sisältöjä valitaan siten, että ne liittyvät ihmisen rakenteeseen ja keskeisiin elintoimintoihin sekä ihmisen kasvun ja kehityksen eri vaiheisiin. Sisällöissä kiinnitetään huomiota kehityksen ajankohtaisiin muutoksiin ja niiden yksilöllisen luonteen ymmärtämiseen. Käsitellään ikäkauden mukaisesti seksuaalista kehitystä ja ihmisen lisääntymistä. Harjoitellaan tunnistamaan oman kehon ja mielen viestejä ja tiedostamaan omia ajatuksia, tarpeita, asenteita ja arvoja. Perehdytään terveyden osa-alueisiin ja voimavaroihin, arjen terveystottumuksiin, mielenterveystaitoihin, sairauksien ehkäisyyn ja itsehoitotaitoihin. Lisäksi harjoitellaan tunteiden tunnistamista, ilmaisua ja säätelyä. Tunnistetaan omaa oppimista tukevia asioita.

Paikallinen tarkennus:

- Oma keho: tärkeimmät elintoiminnot (verenkierto, hengitys) ja sisäelimet (sijainti ja pääasiallinen tehtävä)
- Ihmisen lisääntyminen ja oma seksuaalisuus
- Murrosiän vaikutus omiin tunteisiin

S2 Arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimiminen

Oppimistehtäviä ja sisältöjä valitaan siten, että ne liittyvät arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimimiseen. Harjoitellaan selittämään arjen tilanteita, ilmiöitä ja teknologiaa eri tiedonalojen käsitteillä ja malleilla. Tutkitaan laitteiden toimintaperiaatteita ja erilaisia rakenteita. Harjoitellaan turvallisuuden edistämistä ja turvataitoja esimerkiksi seuraavilla osa-alueilla: liikenne-, palo-, sähköturvallisuus, tapaturmat, myrkytykset, päihteet, kiusaamisen ehkäisy, fyysinen ja henkinen koskemattomuus sekä toiminta ensiapu- ja vaaratilanteissa. Harjoitellaan toimimista erilaisissa yhteisöissä sekä pohditaan erilaisten vuorovaikutustilanteiden ja yhteisöjen merkitystä hyvinvoinnille.

Paikallinen tarkennus:

- Yhteiset sopimukset: tietää ikäkauteensa kuuluvat vastuut ja oikeudet

S3 Löytöretkelle monimuotoiseen maailmaan

Monipuolisten alueellisten esimerkkien ja ajankohtaisten uutisten avulla hahmotetaan Suomen, Pohjoismaiden, Euroopan ja muiden maanosien luonnonympäristöä ja ihmisen toimintaa. Keskeisiä näkökulmia ovat luonnon ja kulttuurien moninaisuuden arvostaminen sekä globaalin ymmärryksen vahvistaminen. Maailmankuvan ja sen alueellisen viitekehyksen rakentamisessa käytetään monipuolisesti karttoja ja muuta geomediaa.

Paikallinen tarkennus:

- Ajankohtaisten uutisten avulla hahmotetaan Euroopan valtioita, erilaisia kulttuureja, luonnonolojen vaihtelevuutta ja ihmisen toimintaa
- Eurooppa, muut maanosat ja valtameret kartalla
- Kartanluku- ja piirtämistaidot

S4 Ympäristön tutkiminen

Sisällöiksi valitaan omaan elinympäristöön liittyviä tutkimustehtäviä. Elinympäristössä kiinnitetään huomiota elolliseen ja elottomaan luontoon, rakennettuun ja sosiaaliseen ympäristöön sekä ympäristön ilmiöihin, materiaaleihin ja teknologisiin sovelluksiin. Tehtävien avulla harjoitellaan tutkimuksen tekemisen eri vaiheita. Tutkitaan säätä sekä maa- ja kallioperää. Tutkimalla kappaleiden liikkeiden muutoksia tutustutaan voiman käsitteeseen. Tunnistetaan eliöitä ja elinympäristöjä, laaditaan kasvio ohjatusti sekä tutkitaan kokeellisesti kasvien kasvua. Kotiseudun erilaisten ympäristöjen merkitystä havainnoidaan myös hyvinvoinnin näkökulmasta. Tutustutaan ympäristössä toimimisen oikeuksiin ja velvollisuuksiin.

Paikallinen tarkennus:

- Pienten kokeellinen tutkimusten tekeminen itsenäisesti (kysymysten asettaminen, hypoteesi, havainnointi, kirjaaminen, ilmiön selittäminen)
- Elollinen luonto: eliöt ja niiden elinympäristöt, luokittelu (esim. selkärankaiset, selkärangattomat, nisäkkäät, matelijat), ravintoketjun käsite
- Tutkitaan kokeellisesti kasvien kasvua
- Maa- ja kallioperään tutustuminen, maapallon rakenne

S5 Luonnon rakenteet, periaatteet ja kiertokulut

Erilaisten materiaalien ja aineiden avulla tarkastellaan olomuotoja ja aineiden ominaisuuksia. Palaminen, yhteyttäminen ja veden kiertokulku muodostavat pohjan aineen muutosten ja aineen säilymisen periaatteen hahmottamiselle. Lämpötilan mittaamisen, lämpöenergiaan perehtymisen ja energialajien muuntumisen avulla tutustutaan energian säilymisen periaatteeseen. Tutkitaan ääni- ja valoilmiöitä. Perehdytään lähiavaruuteen, vuodenaikoihin, päivän ja yön vaihteluun sekä maapallon rakenteeseen. Tutkitaan eliöiden ja niiden elinympäristöjen sekä ihmisen toiminnan vuorovaikutussuhteita. Tutustutaan ravintoketjuihin, eläinten ja kasvien lisääntymiseen, ravinnon tuotantoon ja ruoan reitteihin sekä metsien hyötykäyttöön.

Paikallinen tarkennus:

- Avaruuden rakenne
- Yhteyttäminen
- Kasvien lisääntyminen
- Eri aineiden ominaisuuksia ja niihin liittyviä käsitteitä (esim. alkuaineet, seokset, aineen rakenne, tiheys, massa)
- Aineen muutokset ja aineen säilymisen periaate (esimerkiksi hiilen kierto luonnossa)
- Pienten kokeellisten tutkimusten tekeminen

S6 Kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Sisältöjä valittaessa otetaan huomioon luonnon monimuotoisuuden vaaliminen, ilmastonmuutos ja sen hillitseminen, luonnonvarojen kestävä käyttö, terveyden edistäminen, oman kulttuuriperinnön vaaliminen, monikulttuurisessa maailmassa eläminen sekä ihmiskunnan globaali hyvinvointi nyt ja tulevaisuudessa. Pohditaan oman toiminnan vaikutuksia itselle, toisiin ihmisiin, eläinten hyvinvointiin, luontoon ja yhteiskuntaan. Harjoitellaan ympäristövastuullista toimintaa omassa lähiympäristössä sekä toisista huolehtimista. Toteutetaan yhteinen vaikuttamisprojekti, jossa harjoitellaan osallistumista ja vaikuttamista paikallisella tai globaalilla tasolla.

Paikallinen tarkennus:

- Ilmastonmuutos
- Luonnonvarojen kestävä käyttö
- Oman toiminnan vaikutus toisiin ihmisiin ja yhteiskuntaan

T4 rohkaista oppilasta muodostamaan kysymyksiä eri aihepiireistä sekä käyttämään niitä tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohtana

- Oppilas osaa muodostaa aiheeseen liittyviä kysymyksiä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kysymysten muodostaminen	Oppilas osaa muodostaa aiheeseen liittyviä kysymyksiä, joita voidaan yhdessä kehittää tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohdaksi.

S1 Minä ihmisenä

Sisältöjä valitaan siten, että ne liittyvät ihmisen rakenteeseen ja keskeisiin elintoimintoihin sekä ihmisen kasvun ja kehityksen eri vaiheisiin. Sisällöissä kiinnitetään huomiota kehityksen ajankohtaisiin muutoksiin ja niiden yksilöllisen luonteen ymmärtämiseen. Käsitellään ikäkauden mukaisesti seksuaalista kehitystä ja ihmisen lisääntymistä. Harjoitellaan tunnistamaan oman kehon ja mielen viestejä ja tiedostamaan omia ajatuksia, tarpeita, asenteita ja arvoja. Perehdytään terveyden osa-alueisiin ja voimavaroihin, arjen terveystottumuksiin, mielenterveystaitoihin, sairauksien ehkäisyyn ja itsehoitotaitoihin. Lisäksi harjoitellaan tunteiden tunnistamista, ilmaisua ja säätelyä. Tunnistetaan omaa oppimista tukevia asioita.

Paikallinen tarkennus:

- Oma keho: tärkeimmät elintoiminnot (verenkierto, hengitys) ja sisäelimet (sijainti ja pääasiallinen tehtävä)
- Ihmisen lisääntyminen ja oma seksuaalisuus
- Murrosiän vaikutus omiin tunteisiin

S2 Arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimiminen

Oppimistehtäviä ja sisältöjä valitaan siten, että ne liittyvät arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimimiseen. Harjoitellaan selittämään arjen tilanteita, ilmiöitä ja teknologiaa eri tiedonalojen käsitteillä ja malleilla. Tutkitaan laitteiden toimintaperiaatteita ja erilaisia rakenteita. Harjoitellaan

turvallisuuden edistämistä ja turvataitoja esimerkiksi seuraavilla osa-alueilla: liikenne-, palo-, sähköturvallisuus, tapaturmat, myrkytykset, päihteet, kiusaamisen ehkäisy, fyysinen ja henkinen koskemattomuus sekä toiminta ensiapu- ja vaaratilanteissa. Harjoitellaan toimimista erilaisissa yhteisöissä sekä pohditaan erilaisten vuorovaikutustilanteiden ja yhteisöjen merkitystä hyvinvoinnille.

Paikallinen tarkennus:

- Yhteiset sopimukset: tietää ikäkauteensa kuuluvat vastuut ja oikeudet

S3 Löytöretkelle monimuotoiseen maailmaan

Monipuolisten alueellisten esimerkkien ja ajankohtaisten uutisten avulla hahmotetaan Suomen, Pohjoismaiden, Euroopan ja muiden maanosien luonnonympäristöä ja ihmisen toimintaa. Keskeisiä näkökulmia ovat luonnon ja kulttuurien moninaisuuden arvostaminen sekä globaalin ymmärryksen vahvistaminen. Maailmankuvan ja sen alueellisen viitekehyksen rakentamisessa käytetään monipuolisesti karttoja ja muuta geomediaa.

Paikallinen tarkennus:

- Ajankohtaisten uutisten avulla hahmotetaan Euroopan valtioita, erilaisia kulttuureja, luonnonolojen vaihtelevuutta ja ihmisen toimintaa
- Eurooppa, muut maanosat ja valtameret kartalla
- Kartanluku- ja piirtämistaidot

S4 Ympäristön tutkiminen

Sisällöiksi valitaan omaan elinympäristöön liittyviä tutkimustehtäviä. Elinympäristössä kiinnitetään huomiota elolliseen ja elottomaan luontoon, rakennettuun ja sosiaaliseen ympäristöön sekä ympäristön ilmiöihin, materiaaleihin ja teknologisiin sovelluksiin. Tehtävien avulla harjoitellaan tutkimuksen tekemisen eri vaiheita. Tutkitaan säätä sekä maa- ja kallioperää. Tutkimalla kappaleiden liikkeiden muutoksia tutustutaan voiman käsitteeseen. Tunnistetaan eliöitä ja elinympäristöjä, laaditaan kasvio ohjatusti sekä tutkitaan kokeellisesti kasvien kasvua. Kotiseudun erilaisten ympäristöjen merkitystä havainnoidaan myös hyvinvoinnin näkökulmasta. Tutustutaan ympäristössä toimimisen oikeuksiin ja velvollisuuksiin.

Paikallinen tarkennus:

- Pienten kokeellinen tutkimusten tekeminen itsenäisesti (kysymysten asettaminen, hypoteesi, havainnointi, kirjaaminen, ilmiön selittäminen)
- Elollinen luonto: eliöt ja niiden elinympäristöt, luokittelu (esim. selkärankaiset, selkärangattomat, nisäkkäät, matelijat), ravintoketjun käsite
- Tutkitaan kokeellisesti kasvien kasvua
- Maa- ja kallioperään tutustuminen, maapallon rakenne

S5 Luonnon rakenteet, periaatteet ja kiertokulut

Erilaisten materiaalien ja aineiden avulla tarkastellaan olomuotoja ja aineiden ominaisuuksia. Palaminen, yhteyttäminen ja veden kiertokulku muodostavat pohjan aineen muutosten ja aineen säilymisen periaatteen hahmottamiselle. Lämpötilan mittaamisen, lämpöenergiaan perehtymisen ja energialajien muuntumisen avulla tutustutaan energian säilymisen periaatteeseen. Tutkitaan

ääni- ja valoilmiöitä. Perehdytään lähiavaruuteen, vuodenaikoihin, päivän ja yön vaihteluun sekä maapallon rakenteeseen. Tutkitaan eliöiden ja niiden elinympäristöjen sekä ihmisen toiminnan vuorovaikutussuhteita. Tutustutaan ravintoketjuihin, eläinten ja kasvien lisääntymiseen, ravinnon tuotantoon ja ruoan reitteihin sekä metsien hyötykäyttöön.

Paikallinen tarkennus:

- Avaruuden rakenne
- Yhteyttäminen
- Kasvien lisääntyminen
- Eri aineiden ominaisuuksia ja niihin liittyviä käsitteitä (esim. alkuaineet, seokset, aineen rakenne, tiheys, massa)
- Aineen muutokset ja aineen säilymisen periaate (esimerkiksi hiilen kierto luonnossa)
- Pienten kokeellisten tutkimusten tekeminen

S6 Kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Sisältöjä valittaessa otetaan huomioon luonnon monimuotoisuuden vaaliminen, ilmastonmuutos ja sen hillitseminen, luonnonvarojen kestävä käyttö, terveyden edistäminen, oman kulttuuriperinnön vaaliminen, monikulttuurisessa maailmassa eläminen sekä ihmiskunnan globaali hyvinvointi nyt ja tulevaisuudessa. Pohditaan oman toiminnan vaikutuksia itselle, toisiin ihmisiin, eläinten hyvinvointiin, luontoon ja yhteiskuntaan. Harjoitellaan ympäristövastuullista toimintaa omassa lähiympäristössä sekä toisista huolehtimista. Toteutetaan yhteinen vaikuttamisprojekti, jossa harjoitellaan osallistumista ja vaikuttamista paikallisella tai globaalilla tasolla.

Paikallinen tarkennus:

- Ilmastonmuutos
- Luonnonvarojen kestävä käyttö
- Oman toiminnan vaikutus toisiin ihmisiin ja yhteiskuntaan

T5 ohjata oppilasta suunnittelemaan ja toteuttamaan pieniä tutkimuksia, tekemään havaintoja ja mittauksia monipuolisissa oppimisympäristöissä eri aisteja ja tutkimus- ja mittausvälineitä käyttäen

- Oppilas tekee pieniä kokeellisia tutkimuksia itsenäisesti tutkimuksen vaiheet huomioiden

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tutkimisen taidot: suunnittelu, havainnointi ja mittaukset	Oppilas osaa toimia, havainnoida, mitata ja dokumentoida tuloksia ohjeiden mukaisesti. Oppilas osaa suunnitella pieniä tutkimuksia yksin tai yhdessä muiden kanssa.

S1 Minä ihmisenä

Sisältöjä valitaan siten, että ne liittyvät ihmisen rakenteeseen ja keskeisiin elintoimintoihin sekä ihmisen kasvun ja kehityksen eri vaiheisiin. Sisällöissä kiinnitetään huomiota kehityksen ajankohtaisiin muutoksiin ja niiden yksilöllisen luonteen ymmärtämiseen. Käsitellään ikäkauden mukaisesti seksuaalista kehitystä ja ihmisen lisääntymistä. Harjoitellaan tunnistamaan oman kehon ja mielen viestejä ja tiedostamaan omia ajatuksia, tarpeita, asenteita ja arvoja. Perehdytään terveyden osa-alueisiin ja voimavaroihin, arjen terveystottumuksiin, mielenterveystaitoihin, sairauksien ehkäisyyn ja itsehoitotaitoihin. Lisäksi harjoitellaan tunteiden tunnistamista, ilmaisua ja säätelyä. Tunnistetaan omaa oppimista tukevia asioita.

Paikallinen tarkennus:

- Oma keho: tärkeimmät elintoiminnot (verenkierto, hengitys) ja sisäelimet (sijainti ja pääasiallinen tehtävä)
- Ihmisen lisääntyminen ja oma seksuaalisuus
- Murrosiän vaikutus omiin tunteisiin

S2 Arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimiminen

Oppimistehtäviä ja sisältöjä valitaan siten, että ne liittyvät arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimimiseen. Harjoitellaan selittämään arjen tilanteita, ilmiöitä ja teknologiaa eri tiedonalojen käsitteillä ja malleilla. Tutkitaan laitteiden toimintaperiaatteita ja erilaisia rakenteita. Harjoitellaan turvallisuuden edistämistä ja turvataitoja esimerkiksi seuraavilla osa-alueilla: liikenne-, palo-, sähköturvallisuus, tapaturmat, myrkytykset, päihteet, kiusaamisen ehkäisy, fyysinen ja henkinen koskemattomuus sekä toiminta ensiapu- ja vaaratilanteissa. Harjoitellaan toimimista erilaisissa yhteisöissä sekä pohditaan erilaisten vuorovaikutustilanteiden ja yhteisöjen merkitystä hyvinvoinnille.

Paikallinen tarkennus:

- Yhteiset sopimukset: tietää ikäkauteensa kuuluvat vastuut ja oikeudet

S3 Löytöretkelle monimuotoiseen maailmaan

Monipuolisten alueellisten esimerkkien ja ajankohtaisten uutisten avulla hahmotetaan Suomen, Pohjoismaiden, Euroopan ja muiden maanosien luonnonympäristöä ja ihmisen toimintaa. Keskeisiä näkökulmia ovat luonnon ja kulttuurien moninaisuuden arvostaminen sekä globaalin ymmärryksen vahvistaminen. Maailmankuvan ja sen alueellisen viitekehyksen rakentamisessa käytetään monipuolisesti karttoja ja muuta geomediaa.

Paikallinen tarkennus:

- Ajankohtaisten uutisten avulla hahmotetaan Euroopan valtioita, erilaisia kulttuureja, luonnonolojen vaihtelevuutta ja ihmisen toimintaa
- Eurooppa, muut maanosat ja valtameret kartalla
- Kartanluku- ja piirtämistaidot

S4 Ympäristön tutkiminen

Sisällöiksi valitaan omaan elinympäristöön liittyviä tutkimustehtäviä. Elinympäristössä kiinnitetään huomiota elolliseen ja elottomaan luontoon, rakennettuun ja sosiaaliseen ympäristöön sekä

ympäristön ilmiöihin, materiaaleihin ja teknologisiin sovelluksiin. Tehtävien avulla harjoitellaan tutkimuksen tekemisen eri vaiheita. Tutkitaan säätä sekä maa- ja kallioperää. Tutkimalla kappaleiden liikkeiden muutoksia tutustutaan voiman käsitteeseen. Tunnistetaan eliöitä ja elinympäristöjä, laaditaan kasvio ohjatusti sekä tutkitaan kokeellisesti kasvien kasvua. Kotiseudun erilaisten ympäristöjen merkitystä havainnoidaan myös hyvinvoinnin näkökulmasta. Tutustutaan ympäristössä toimimisen oikeuksiin ja velvollisuuksiin.

Paikallinen tarkennus:

- Pienten kokeellinen tutkimusten tekeminen itsenäisesti (kysymysten asettaminen, hypoteesi, havainnointi, kirjaaminen, ilmiön selittäminen)
- Elollinen luonto: eliöt ja niiden elinympäristöt, luokittelu (esim. selkärankaiset, selkärangattomat, nisäkkäät, matelijat), ravintoketjun käsite
- Tutkitaan kokeellisesti kasvien kasvua
- Maa- ja kallioperään tutustuminen, maapallon rakenne

S5 Luonnon rakenteet, periaatteet ja kiertokulut

Erilaisten materiaalien ja aineiden avulla tarkastellaan olomuotoja ja aineiden ominaisuuksia. Palaminen, yhteyttäminen ja veden kiertokulku muodostavat pohjan aineen muutosten ja aineen säilymisen periaatteen hahmottamiselle. Lämpötilan mittaamisen, lämpöenergiaan perehtymisen ja energialajien muuntumisen avulla tutustutaan energian säilymisen periaatteeseen. Tutkitaan ääni- ja valoilmiöitä. Perehdytään lähiavaruuteen, vuodenaikoihin, päivän ja yön vaihteluun sekä maapallon rakenteeseen. Tutkitaan eliöiden ja niiden elinympäristöjen sekä ihmisen toiminnan vuorovaikutussuhteita. Tutustutaan ravintoketjuihin, eläinten ja kasvien lisääntymiseen, ravinnon tuotantoon ja ruoan reitteihin sekä metsien hyötykäyttöön.

Paikallinen tarkennus:

- Avaruuden rakenne
- Yhteyttäminen
- Kasvien lisääntyminen
- Eri aineiden ominaisuuksia ja niihin liittyviä käsitteitä (esim. alkuaineet, seokset, aineen rakenne, tiheys, massa)
- Aineen muutokset ja aineen säilymisen periaate (esimerkiksi hiilen kierto luonnossa)
- Pienten kokeellisten tutkimusten tekeminen

S6 Kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Sisältöjä valittaessa otetaan huomioon luonnon monimuotoisuuden vaaliminen, ilmastonmuutos ja sen hillitseminen, luonnonvarojen kestävä käyttö, terveyden edistäminen, oman kulttuuriperinnön vaaliminen, monikulttuurisessa maailmassa eläminen sekä ihmiskunnan globaali hyvinvointi nyt ja tulevaisuudessa. Pohditaan oman toiminnan vaikutuksia itselle, toisiin ihmisiin, eläinten hyvinvointiin, luontoon ja yhteiskuntaan. Harjoitellaan ympäristövastuullista toimintaa omassa lähiympäristössä sekä toisista huolehtimista. Toteutetaan yhteinen vaikuttamisprojekti, jossa harjoitellaan osallistumista ja vaikuttamista paikallisella tai globaalilla tasolla.

Paikallinen tarkennus:

- Ilmastonmuutos
- Luonnonvarojen kestävä käyttö
- Oman toiminnan vaikutus toisiin ihmisiin ja yhteiskuntaan

T6 ohjata oppilasta tunnistamaan syy-seuraussuhteita, tekemään johtopäätöksiä tuloksistaan sekä esittämään tuloksiaan ja tutkimuksiaan eri tavoin

- Oppilas osaa tehdä yksinkertaisia johtopäätöksiä tutkimustuloksistaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tutkimisen taidot: johtopäätösten tekeminen ja tulosten esittäminen	Oppilas harjoittelee ohjatusti syy-seuraussuhteiden tunnistamista ja osaa tehdä yksinkertaisia johtopäätöksiä tuloksista. Oppilas osaa esittää tuloksiaan selkeästi.

S1 Minä ihmisenä

Sisältöjä valitaan siten, että ne liittyvät ihmisen rakenteeseen ja keskeisiin elintoimintoihin sekä ihmisen kasvun ja kehityksen eri vaiheisiin. Sisällöissä kiinnitetään huomiota kehityksen ajankohtaisiin muutoksiin ja niiden yksilöllisen luonteen ymmärtämiseen. Käsitellään ikäkauden mukaisesti seksuaalista kehitystä ja ihmisen lisääntymistä. Harjoitellaan tunnistamaan oman kehon ja mielen viestejä ja tiedostamaan omia ajatuksia, tarpeita, asenteita ja arvoja. Perehdytään terveyden osa-alueisiin ja voimavaroihin, arjen terveystottumuksiin, mielenterveystaitoihin, sairauksien ehkäisyyn ja itsehoitotaitoihin. Lisäksi harjoitellaan tunteiden tunnistamista, ilmaisua ja säätelyä. Tunnistetaan omaa oppimista tukevia asioita.

Paikallinen tarkennus:

- Oma keho: tärkeimmät elintoiminnot (verenkierto, hengitys) ja sisäelimet (sijainti ja pääasiallinen tehtävä)
- Ihmisen lisääntyminen ja oma seksuaalisuus
- Murrosiän vaikutus omiin tunteisiin

S2 Arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimiminen

Oppimistehtäviä ja sisältöjä valitaan siten, että ne liittyvät arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimimiseen. Harjoitellaan selittämään arjen tilanteita, ilmiöitä ja teknologiaa eri tiedonalojen käsitteillä ja malleilla. Tutkitaan laitteiden toimintaperiaatteita ja erilaisia rakenteita. Harjoitellaan turvallisuuden edistämistä ja turvataitoja esimerkiksi seuraavilla osa-alueilla: liikenne-, palo-, sähköturvallisuus, tapaturmat, myrkytykset, päihteet, kiusaamisen ehkäisy, fyysinen ja henkinen koskemattomuus sekä toiminta ensiapu- ja vaaratilanteissa. Harjoitellaan toimimista erilaisissa yhteisöissä sekä pohditaan erilaisten vuorovaikutustilanteiden ja yhteisöjen merkitystä hyvinvoinnille.

Paikallinen tarkennus:

- Yhteiset sopimukset: tietää ikäkauteensa kuuluvat vastuut ja oikeudet

S3 Löytöretkelle monimuotoiseen maailmaan

Monipuolisten alueellisten esimerkkien ja ajankohtaisten uutisten avulla hahmotetaan Suomen, Pohjoismaiden, Euroopan ja muiden maanosien luonnonympäristöä ja ihmisen toimintaa. Keskeisiä näkökulmia ovat luonnon ja kulttuurien moninaisuuden arvostaminen sekä globaalin ymmärryksen vahvistaminen. Maailmankuvan ja sen alueellisen viitekehyksen rakentamisessa käytetään monipuolisesti karttoja ja muuta geomediaa.

Paikallinen tarkennus:

- Ajankohtaisten uutisten avulla hahmotetaan Euroopan valtioita, erilaisia kulttuureja, luonnonolojen vaihtelevuutta ja ihmisen toimintaa
- Eurooppa, muut maanosat ja valtameret kartalla
- Kartanluku- ja piirtämistaidot

S4 Ympäristön tutkiminen

Sisällöiksi valitaan omaan elinympäristöön liittyviä tutkimustehtäviä. Elinympäristössä kiinnitetään huomiota elolliseen ja elottomaan luontoon, rakennettuun ja sosiaaliseen ympäristöön sekä ympäristön ilmiöihin, materiaaleihin ja teknologisiin sovelluksiin. Tehtävien avulla harjoitellaan tutkimuksen tekemisen eri vaiheita. Tutkitaan säätä sekä maa- ja kallioperää. Tutkimalla kappaleiden liikkeiden muutoksia tutustutaan voiman käsitteeseen. Tunnistetaan eliöitä ja elinympäristöjä, laaditaan kasvio ohjatusti sekä tutkitaan kokeellisesti kasvien kasvua. Kotiseudun erilaisten ympäristöjen merkitystä havainnoidaan myös hyvinvoinnin näkökulmasta. Tutustutaan ympäristössä toimimisen oikeuksiin ja velvollisuuksiin.

Paikallinen tarkennus:

- Pienten kokeellinen tutkimusten tekeminen itsenäisesti (kysymysten asettaminen, hypoteesi, havainnointi, kirjaaminen, ilmiön selittäminen)
- Elollinen luonto: eliöt ja niiden elinympäristöt, luokittelu (esim. selkärankaiset, selkärangattomat, nisäkkäät, matelijat), ravintoketjun käsite
- Tutkitaan kokeellisesti kasvien kasvua
- Maa- ja kallioperään tutustuminen, maapallon rakenne

S5 Luonnon rakenteet, periaatteet ja kiertokulut

Erilaisten materiaalien ja aineiden avulla tarkastellaan olomuotoja ja aineiden ominaisuuksia. Palaminen, yhteyttäminen ja veden kiertokulku muodostavat pohjan aineen muutosten ja aineen säilymisen periaatteen hahmottamiselle. Lämpötilan mittaamisen, lämpöenergiaan perehtymisen ja energialajien muuntumisen avulla tutustutaan energian säilymisen periaatteeseen. Tutkitaan ääni- ja valoilmiöitä. Perehdytään lähiavaruuteen, vuodenaikoihin, päivän ja yön vaihteluun sekä maapallon rakenteeseen. Tutkitaan eliöiden ja niiden elinympäristöjen sekä ihmisen toiminnan vuorovaikutussuhteita. Tutustutaan ravintoketjuihin, eläinten ja kasvien lisääntymiseen, ravinnon tuotantoon ja ruoan reitteihin sekä metsien hyötykäyttöön.

Paikallinen tarkennus:

- Avaruuden rakenne
- Yhteyttäminen

- Kasvien lisääntyminen
- Eri aineiden ominaisuuksia ja niihin liittyviä käsitteitä (esim. alkuaineet, seokset, aineen rakenne, tiheys, massa)
- Aineen muutokset ja aineen säilymisen periaate (esimerkiksi hiilen kierto luonnossa)
- Pienten kokeellisten tutkimusten tekeminen

S6 Kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Sisältöjä valittaessa otetaan huomioon luonnon monimuotoisuuden vaaliminen, ilmastonmuutos ja sen hillitseminen, luonnonvarojen kestävä käyttö, terveyden edistäminen, oman kulttuuriperinnön vaaliminen, monikulttuurisessa maailmassa eläminen sekä ihmiskunnan globaali hyvinvointi nyt ja tulevaisuudessa. Pohditaan oman toiminnan vaikutuksia itselle, toisiin ihmisiin, eläinten hyvinvointiin, luontoon ja yhteiskuntaan. Harjoitellaan ympäristövastuullista toimintaa omassa lähiympäristössä sekä toisista huolehtimista. Toteutetaan yhteinen vaikuttamisprojekti, jossa harjoitellaan osallistumista ja vaikuttamista paikallisella tai globaalilla tasolla.

Paikallinen tarkennus:

- Ilmastonmuutos
- Luonnonvarojen kestävä käyttö
- Oman toiminnan vaikutus toisiin ihmisiin ja yhteiskuntaan

T8 kannustaa oppilasta edistämään hyvinvointia ja turvallisuutta toiminnassaan ja lähiympäristössään ja ohjata oppilasta toimimaan turvallisesti, tarkoituksenmukaisesti, vastuullisesti ja itseään suojellen

- Oppilas tiedostaa oman ikäkauden vastuut ja oikeudet sekä oman toiminnan vaikutukset toisiin ihmisiin ja yhteiskuntaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Turvallisuuden edistäminen ja turvataidot	Oppilas osaa esitellä keskeisiä hyvinvointiin ja turvallisuuteen liittyviä tekijöitä esimerkkien avulla. Oppilas osaa kuvata turvallisuusohjeita ja toimintatapoja erilaisissa vaara- ja ensiaputilanteissa, osaa käyttää niitä oppimistilanteissa sekä harjoittelee niiden perustelemista ympäristöopin eri tiedonalojen avulla.

S1 Minä ihmisenä

Sisältöjä valitaan siten, että ne liittyvät ihmisen rakenteeseen ja keskeisiin elintoimintoihin sekä ihmisen kasvun ja kehityksen eri vaiheisiin. Sisällöissä kiinnitetään huomiota kehityksen ajankohtaisiin muutoksiin ja niiden yksilöllisen luonteen ymmärtämiseen. Käsitellään ikäkauden mukaisesti seksuaalista kehitystä ja ihmisen lisääntymistä. Harjoitellaan tunnistamaan oman kehon ja mielen viestejä ja tiedostamaan omia ajatuksia, tarpeita, asenteita ja arvoja. Perehdytään terveyden osa-alueisiin ja voimavaroihin, arjen terveystottumuksiin, mielenterveystaitoihin,

sairauksien ehkäisyyn ja itsehoitotaitoihin. Lisäksi harjoitellaan tunteiden tunnistamista, ilmaisua ja säätelyä. Tunnistetaan omaa oppimista tukevia asioita.

Paikallinen tarkennus:

- Oma keho: tärkeimmät elintoiminnot (verenkierto, hengitys) ja sisäelimet (sijainti ja pääasiallinen tehtävä)
- Ihmisen lisääntyminen ja oma seksuaalisuus
- Murrosiän vaikutus omiin tunteisiin

S2 Arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimiminen

Oppimistehtäviä ja sisältöjä valitaan siten, että ne liittyvät arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimimiseen. Harjoitellaan selittämään arjen tilanteita, ilmiöitä ja teknologiaa eri tiedonalojen käsitteillä ja malleilla. Tutkitaan laitteiden toimintaperiaatteita ja erilaisia rakenteita. Harjoitellaan turvallisuuden edistämistä ja turvataitoja esimerkiksi seuraavilla osa-alueilla: liikenne-, palo-, sähköturvallisuus, tapaturmat, myrkytykset, päihteet, kiusaamisen ehkäisy, fyysinen ja henkinen koskemattomuus sekä toiminta ensiapu- ja vaaratilanteissa. Harjoitellaan toimimista erilaisissa yhteisöissä sekä pohditaan erilaisten vuorovaikutustilanteiden ja yhteisöjen merkitystä hyvinvoinnille.

Paikallinen tarkennus:

- Yhteiset sopimukset: tietää ikäkauteensa kuuluvat vastuut ja oikeudet

S3 Löytöretkelle monimuotoiseen maailmaan

Monipuolisten alueellisten esimerkkien ja ajankohtaisten uutisten avulla hahmotetaan Suomen, Pohjoismaiden, Euroopan ja muiden maanosien luonnonympäristöä ja ihmisen toimintaa. Keskeisiä näkökulmia ovat luonnon ja kulttuurien moninaisuuden arvostaminen sekä globaalin ymmärryksen vahvistaminen. Maailmankuvan ja sen alueellisen viitekehyksen rakentamisessa käytetään monipuolisesti karttoja ja muuta geomediaa.

Paikallinen tarkennus:

- Ajankohtaisten uutisten avulla hahmotetaan Euroopan valtioita, erilaisia kulttuureja, luonnonolojen vaihtelevuutta ja ihmisen toimintaa
- Eurooppa, muut maanosat ja valtameret kartalla
- Kartanluku- ja piirtämistaidot

S4 Ympäristön tutkiminen

Sisällöiksi valitaan omaan elinympäristöön liittyviä tutkimustehtäviä. Elinympäristössä kiinnitetään huomiota elolliseen ja elottomaan luontoon, rakennettuun ja sosiaaliseen ympäristöön sekä ympäristön ilmiöihin, materiaaleihin ja teknologisiin sovelluksiin. Tehtävien avulla harjoitellaan tutkimuksen tekemisen eri vaiheita. Tutkitaan säätä sekä maa- ja kallioperää. Tutkimalla kappaleiden liikkeiden muutoksia tutustutaan voiman käsitteeseen. Tunnistetaan eliöitä ja elinympäristöjä, laaditaan kasvio ohjatusti sekä tutkitaan kokeellisesti kasvien kasvua. Kotiseudun erilaisten ympäristöjen merkitystä havainnoidaan myös hyvinvoinnin näkökulmasta. Tutustutaan ympäristössä toimimisen oikeuksiin ja velvollisuuksiin.

Paikallinen tarkennus:

- Pienten kokeellinen tutkimusten tekeminen itsenäisesti (kysymysten asettaminen, hypoteesi, havainnointi, kirjaaminen, ilmiön selittäminen)
- Elollinen luonto: eliöt ja niiden elinympäristöt, luokittelu (esim. selkärankaiset, selkärangattomat, nisäkkäät, matelijat), ravintoketjun käsite
- Tutkitaan kokeellisesti kasvien kasvua
- Maa- ja kallioperään tutustuminen, maapallon rakenne

S5 Luonnon rakenteet, periaatteet ja kiertokulut

Erilaisten materiaalien ja aineiden avulla tarkastellaan olomuotoja ja aineiden ominaisuuksia. Palaminen, yhteyttäminen ja veden kiertokulku muodostavat pohjan aineen muutosten ja aineen säilymisen periaatteen hahmottamiselle. Lämpötilan mittaamisen, lämpöenergiaan perehtymisen ja energialajien muuntumisen avulla tutustutaan energian säilymisen periaatteeseen. Tutkitaan ääni- ja valoilmiöitä. Perehdytään lähiavaruuteen, vuodenaikoihin, päivän ja yön vaihteluun sekä maapallon rakenteeseen. Tutkitaan eliöiden ja niiden elinympäristöjen sekä ihmisen toiminnan vuorovaikutussuhteita. Tutustutaan ravintoketjuihin, eläinten ja kasvien lisääntymiseen, ravinnon tuotantoon ja ruoan reitteihin sekä metsien hyötykäyttöön.

Paikallinen tarkennus:

- Avaruuden rakenne
- Yhteyttäminen
- Kasvien lisääntyminen
- Eri aineiden ominaisuuksia ja niihin liittyviä käsitteitä (esim. alkuaineet, seokset, aineen rakenne, tiheys, massa)
- Aineen muutokset ja aineen säilymisen periaate (esimerkiksi hiilen kierto luonnossa)
- Pienten kokeellisten tutkimusten tekeminen

S6 Kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Sisältöjä valittaessa otetaan huomioon luonnon monimuotoisuuden vaaliminen, ilmastonmuutos ja sen hillitseminen, luonnonvarojen kestävä käyttö, terveyden edistäminen, oman kulttuuriperinnön vaaliminen, monikulttuurisessa maailmassa eläminen sekä ihmiskunnan globaali hyvinvointi nyt ja tulevaisuudessa. Pohditaan oman toiminnan vaikutuksia itselle, toisiin ihmisiin, eläinten hyvinvointiin, luontoon ja yhteiskuntaan. Harjoitellaan ympäristövastuullista toimintaa omassa lähiympäristössä sekä toisista huolehtimista. Toteutetaan yhteinen vaikuttamisprojekti, jossa harjoitellaan osallistumista ja vaikuttamista paikallisella tai globaalilla tasolla.

Paikallinen tarkennus:

- Ilmastonmuutos
- Luonnonvarojen kestävä käyttö
- Oman toiminnan vaikutus toisiin ihmisiin ja yhteiskuntaan

T9 ohjata oppilasta tutkimaan ja toimimaan sekä liikkumaan ja retkeilemään luonnossa ja rakennetussa ympäristössä

Oppilasta kannustetaan luonnossa liikkumiseen ja retkeilyyn.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ympäristössä toimiminen ja tutkiminen	Oppilas osaa toimia, liikkua ja retkeillä luonnossa ja rakennetussa ympäristössä ohjeiden mukaisesti. Oppilas osaa tehdä tutkimuksia ympäristössä ohjatusti sekä yksin että ryhmän jäsenenä.

S2 Arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimiminen

Oppimistehtäviä ja sisältöjä valitaan siten, että ne liittyvät arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimimiseen. Harjoitellaan selittämään arjen tilanteita, ilmiöitä ja teknologiaa eri tiedonalojen käsitteillä ja malleilla. Tutkitaan laitteiden toimintaperiaatteita ja erilaisia rakenteita. Harjoitellaan turvallisuuden edistämistä ja turvataitoja esimerkiksi seuraavilla osa-alueilla: liikenne-, palo-, sähköturvallisuus, tapaturmat, myrkytykset, päihteet, kiusaamisen ehkäisy, fyysinen ja henkinen koskemattomuus sekä toiminta ensiapu- ja vaaratilanteissa. Harjoitellaan toimimista erilaisissa yhteisöissä sekä pohditaan erilaisten vuorovaikutustilanteiden ja yhteisöjen merkitystä hyvinvoinnille.

Paikallinen tarkennus:

- Yhteiset sopimukset: tietää ikäkauteensa kuuluvat vastuut ja oikeudet

S3 Löytöretkelle monimuotoiseen maailmaan

Monipuolisten alueellisten esimerkkien ja ajankohtaisten uutisten avulla hahmotetaan Suomen, Pohjoismaiden, Euroopan ja muiden maanosien luonnonympäristöä ja ihmisen toimintaa. Keskeisiä näkökulmia ovat luonnon ja kulttuurien moninaisuuden arvostaminen sekä globaalin ymmärryksen vahvistaminen. Maailmankuvan ja sen alueellisen viitekehyksen rakentamisessa käytetään monipuolisesti karttoja ja muuta geomediaa.

Paikallinen tarkennus:

- Ajankohtaisten uutisten avulla hahmotetaan Euroopan valtioita, erilaisia kulttuureja, luonnonolojen vaihtelevuutta ja ihmisen toimintaa
- Eurooppa, muut maanosat ja valtameret kartalla
- Kartanluku- ja piirtämistaidot

S4 Ympäristön tutkiminen

Sisällöiksi valitaan omaan elinympäristöön liittyviä tutkimustehtäviä. Elinympäristössä kiinnitetään huomiota elolliseen ja elottomaan luontoon, rakennettuun ja sosiaaliseen ympäristöön sekä ympäristön ilmiöihin, materiaaleihin ja teknologisiin sovelluksiin. Tehtävien avulla harjoitellaan tutkimuksen tekemisen eri vaiheita. Tutkitaan säätä sekä maa- ja kallioperää. Tutkimalla kappaleiden liikkeiden muutoksia tutustutaan voiman käsitteeseen. Tunnistetaan eliöitä ja elinympäristöjä, laaditaan kasvio ohjatusti sekä tutkitaan kokeellisesti kasvien kasvua. Kotiseudun erilaisten ympäristöjen merkitystä havainnoidaan myös hyvinvoinnin näkökulmasta. Tutustutaan ympäristössä toimimisen oikeuksiin ja velvollisuuksiin.

Paikallinen tarkennus:

- Pienten kokeellinen tutkimusten tekeminen itsenäisesti (kysymysten asettaminen, hypoteesi, havainnointi, kirjaaminen, ilmiön selittäminen)
- Elollinen luonto: eliöt ja niiden elinympäristöt, luokittelu (esim. selkärankaiset, selkärangattomat, nisäkkäät, matelijat), ravintoketjun käsite
- Tutkitaan kokeellisesti kasvien kasvua
- Maa- ja kallioperään tutustuminen, maapallon rakenne

S5 Luonnon rakenteet, periaatteet ja kiertokulut

Erilaisten materiaalien ja aineiden avulla tarkastellaan olomuotoja ja aineiden ominaisuuksia. Palaminen, yhteyttäminen ja veden kiertokulku muodostavat pohjan aineen muutosten ja aineen säilymisen periaatteen hahmottamiselle. Lämpötilan mittaamisen, lämpöenergiaan perehtymisen ja energialajien muuntumisen avulla tutustutaan energian säilymisen periaatteeseen. Tutkitaan ääni- ja valoilmiöitä. Perehdytään lähiavaruuteen, vuodenaikoihin, päivän ja yön vaihteluun sekä maapallon rakenteeseen. Tutkitaan eliöiden ja niiden elinympäristöjen sekä ihmisen toiminnan vuorovaikutussuhteita. Tutustutaan ravintoketjuihin, eläinten ja kasvien lisääntymiseen, ravinnon tuotantoon ja ruoan reitteihin sekä metsien hyötykäyttöön.

Paikallinen tarkennus:

- Avaruuden rakenne
- Yhteyttäminen
- Kasvien lisääntyminen
- Eri aineiden ominaisuuksia ja niihin liittyviä käsitteitä (esim. alkuaineet, seokset, aineen rakenne, tiheys, massa)
- Aineen muutokset ja aineen säilymisen periaate (esimerkiksi hiilen kierto luonnossa)
- Pienten kokeellisten tutkimusten tekeminen

S6 Kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Sisältöjä valittaessa otetaan huomioon luonnon monimuotoisuuden vaaliminen, ilmastonmuutos ja sen hillitseminen, luonnonvarojen kestävä käyttö, terveyden edistäminen, oman kulttuuriperinnön vaaliminen, monikulttuurisessa maailmassa eläminen sekä ihmiskunnan globaali hyvinvointi nyt ja tulevaisuudessa. Pohditaan oman toiminnan vaikutuksia itselle, toisiin ihmisiin, eläinten hyvinvointiin, luontoon ja yhteiskuntaan. Harjoitellaan ympäristövastuullista toimintaa omassa lähiympäristössä sekä toisista huolehtimista. Toteutetaan yhteinen vaikuttamisprojekti, jossa harjoitellaan osallistumista ja vaikuttamista paikallisella tai globaalilla tasolla.

Paikallinen tarkennus:

- Ilmastonmuutos
- Luonnonvarojen kestävä käyttö
- Oman toiminnan vaikutus toisiin ihmisiin ja yhteiskuntaan

T10 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia harjoitella ryhmässä toimimista erilaisissa rooleissa ja vuorovaikutustilanteissa, innostaa oppilasta ilmaisemaan itseään ja kuuntelemaan muita sekä tukea oppilaan valmiuksia tunnistaa, ilmaista ja säädellä tunteitaan

- Oppilas harjoittelee säätelemään ja ilmaisemaan omia tunteitaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Vuorovaikutuksen taitojen kehittäminen sekä tunteiden tunnistaminen ja säätely	Oppilas osaa kuvata esimerkkien avulla ryhmässä toimimiseen, kohteliaaseen käytökseen sekä tunteiden ilmaisuun ja niiden säätelyyn liittyviä toimintamalleja ja harjoittelee niiden soveltamista eri rooleissa.

S1 Minä ihmisenä

Sisältöjä valitaan siten, että ne liittyvät ihmisen rakenteeseen ja keskeisiin elintoimintoihin sekä ihmisen kasvun ja kehityksen eri vaiheisiin. Sisällöissä kiinnitetään huomiota kehityksen ajankohtaisiin muutoksiin ja niiden yksilöllisen luonteen ymmärtämiseen. Käsitellään ikäkauden mukaisesti seksuaalista kehitystä ja ihmisen lisääntymistä. Harjoitellaan tunnistamaan oman kehon ja mielen viestejä ja tiedostamaan omia ajatuksia, tarpeita, asenteita ja arvoja. Perehdytään terveyden osa-alueisiin ja voimavaroihin, arjen terveystottumuksiin, mielenterveystaitoihin, sairauksien ehkäisyyn ja itsehoitotaitoihin. Lisäksi harjoitellaan tunteiden tunnistamista, ilmaisua ja säätelyä. Tunnistetaan omaa oppimista tukevia asioita.

Paikallinen tarkennus:

- Oma keho: tärkeimmät elintoiminnot (verenkierto, hengitys) ja sisäelimet (sijainti ja pääasiallinen tehtävä)
- Ihmisen lisääntyminen ja oma seksuaalisuus
- Murrosiän vaikutus omiin tunteisiin

S2 Arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimiminen

Oppimistehtäviä ja sisältöjä valitaan siten, että ne liittyvät arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimimiseen. Harjoitellaan selittämään arjen tilanteita, ilmiöitä ja teknologiaa eri tiedonalojen käsitteillä ja malleilla. Tutkitaan laitteiden toimintaperiaatteita ja erilaisia rakenteita. Harjoitellaan turvallisuuden edistämistä ja turvataitoja esimerkiksi seuraavilla osa-alueilla: liikenne-, palo-, sähköturvallisuus, tapaturmat, myrkytykset, päihteet, kiusaamisen ehkäisy, fyysinen ja henkinen koskemattomuus sekä toiminta ensiapu- ja vaaratilanteissa. Harjoitellaan toimimista erilaisissa yhteisöissä sekä pohditaan erilaisten vuorovaikutustilanteiden ja yhteisöjen merkitystä hyvinvoinnille.

Paikallinen tarkennus:

- Yhteiset sopimukset: tietää ikäkauteensa kuuluvat vastuut ja oikeudet

S3 Löytöretkelle monimuotoiseen maailmaan

Monipuolisten alueellisten esimerkkien ja ajankohtaisten uutisten avulla hahmotetaan Suomen, Pohjoismaiden, Euroopan ja muiden maanosien luonnonympäristöä ja ihmisen toimintaa. Keskeisiä näkökulmia ovat luonnon ja kulttuurien moninaisuuden arvostaminen sekä globaalin

ymmärryksen vahvistaminen. Maailmankuvan ja sen alueellisen viitekehyksen rakentamisessa käytetään monipuolisesti karttoja ja muuta geomediaa.

Paikallinen tarkennus:

- Ajankohtaisten uutisten avulla hahmotetaan Euroopan valtioita, erilaisia kulttuureja, luonnonolojen vaihtelevuutta ja ihmisen toimintaa
- Eurooppa, muut maanosat ja valtameret kartalla
- Kartanluku- ja piirtämistaidot

S4 Ympäristön tutkiminen

Sisällöiksi valitaan omaan elinympäristöön liittyviä tutkimustehtäviä. Elinympäristössä kiinnitetään huomiota elolliseen ja elottomaan luontoon, rakennettuun ja sosiaaliseen ympäristöön sekä ympäristön ilmiöihin, materiaaleihin ja teknologisiin sovelluksiin. Tehtävien avulla harjoitellaan tutkimuksen tekemisen eri vaiheita. Tutkitaan säätä sekä maa- ja kallioperää. Tutkimalla kappaleiden liikkeiden muutoksia tutustutaan voiman käsitteeseen. Tunnistetaan eliöitä ja elinympäristöjä, laaditaan kasvio ohjatusti sekä tutkitaan kokeellisesti kasvien kasvua. Kotiseudun erilaisten ympäristöjen merkitystä havainnoidaan myös hyvinvoinnin näkökulmasta. Tutustutaan ympäristössä toimimisen oikeuksiin ja velvollisuuksiin.

Paikallinen tarkennus:

- Pienten kokeellinen tutkimusten tekeminen itsenäisesti (kysymysten asettaminen, hypoteesi, havainnointi, kirjaaminen, ilmiön selittäminen)
- Elollinen luonto: eliöt ja niiden elinympäristöt, luokittelu (esim. selkärankaiset, selkärangattomat, nisäkkäät, matelijat), ravintoketjun käsite
- Tutkitaan kokeellisesti kasvien kasvua
- Maa- ja kallioperään tutustuminen, maapallon rakenne

S5 Luonnon rakenteet, periaatteet ja kiertokulut

Erilaisten materiaalien ja aineiden avulla tarkastellaan olomuotoja ja aineiden ominaisuuksia. Palaminen, yhteyttäminen ja veden kiertokulku muodostavat pohjan aineen muutosten ja aineen säilymisen periaatteen hahmottamiselle. Lämpötilan mittaamisen, lämpöenergiaan perehtymisen ja energialajien muuntumisen avulla tutustutaan energian säilymisen periaatteeseen. Tutkitaan ääni- ja valoilmiöitä. Perehdytään lähiavaruuteen, vuodenaikoihin, päivän ja yön vaihteluun sekä maapallon rakenteeseen. Tutkitaan eliöiden ja niiden elinympäristöjen sekä ihmisen toiminnan vuorovaikutussuhteita. Tutustutaan ravintoketjuihin, eläinten ja kasvien lisääntymiseen, ravinnon tuotantoon ja ruoan reitteihin sekä metsien hyötykäyttöön.

Paikallinen tarkennus:

- Avaruuden rakenne
- Yhteyttäminen
- Kasvien lisääntyminen
- Eri aineiden ominaisuuksia ja niihin liittyviä käsitteitä (esim. alkuaineet, seokset, aineen rakenne, tiheys, massa)
- Aineen muutokset ja aineen säilymisen periaate (esimerkiksi hiilen kierto luonnossa)

- Pienten kokeellisten tutkimusten tekeminen

S6 Kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Sisältöjä valittaessa otetaan huomioon luonnon monimuotoisuuden vaaliminen, ilmastonmuutos ja sen hillitseminen, luonnonvarojen kestävä käyttö, terveyden edistäminen, oman kulttuuriperinnön vaaliminen, monikulttuurisessa maailmassa eläminen sekä ihmiskunnan globaali hyvinvointi nyt ja tulevaisuudessa. Pohditaan oman toiminnan vaikutuksia itselle, toisiin ihmisiin, eläinten hyvinvointiin, luontoon ja yhteiskuntaan. Harjoitellaan ympäristövastuullista toimintaa omassa lähiympäristössä sekä toisista huolehtimista. Toteutetaan yhteinen vaikuttamisprojekti, jossa harjoitellaan osallistumista ja vaikuttamista paikallisella tai globaalilla tasolla.

Paikallinen tarkennus:

- Ilmastonmuutos
- Luonnonvarojen kestävä käyttö
- Oman toiminnan vaikutus toisiin ihmisiin ja yhteiskuntaan

T11 ohjata oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon hankinnassa, käsittelyssä ja esittämisessä sekä vuorovaikutuksen välineenä vastuullisesti, turvallisesti ja ergonomisesti

- Oppilas harjoittelee käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa havaintojen kirjaamisen apuna sekä harjoittelee tiedonlähteiden arviointia
- Oppilas harjoittelee tieto- ja viestintäteknologian vastuullista käyttöä vuorovaikutuksen välineenä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tieto- ja viestintäteknologian käyttäminen	Oppilas osaa käyttää tieto-viestintäteknologiaa tutkimusprosessin eri vaiheissa ja vuorovaikutuksen välineenä. Oppilas osaa kuvata tieto- ja viestintäteknologian vastuullista, turvallista ja ergonomista käyttöä.

S1 Minä ihmisenä

Sisältöjä valitaan siten, että ne liittyvät ihmisen rakenteeseen ja keskeisiin elintoimintoihin sekä ihmisen kasvun ja kehityksen eri vaiheisiin. Sisällöissä kiinnitetään huomiota kehityksen ajankohtaisiin muutoksiin ja niiden yksilöllisen luonteen ymmärtämiseen. Käsitellään ikäkauden mukaisesti seksuaalista kehitystä ja ihmisen lisääntymistä. Harjoitellaan tunnistamaan oman kehon ja mielen viestejä ja tiedostamaan omia ajatuksia, tarpeita, asenteita ja arvoja. Perehdytään terveyden osa-alueisiin ja voimavaroihin, arjen terveystottumuksiin, mielenterveystaitoihin, sairauksien ehkäisyyn ja itsehoitotaitoihin. Lisäksi harjoitellaan tunteiden tunnistamista, ilmaisua ja säätelyä. Tunnistetaan omaa oppimista tukevia asioita.

Paikallinen tarkennus:

- Oma keho: tärkeimmät elintoiminnot (verenkierto, hengitys) ja sisäelimet (sijainti ja pääasiallinen tehtävä)

- Ihmisen lisääntyminen ja oma seksuaalisuus
- Murrosiän vaikutus omiin tunteisiin

S2 Arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimiminen

Oppimistehtäviä ja sisältöjä valitaan siten, että ne liittyvät arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimimiseen. Harjoitellaan selittämään arjen tilanteita, ilmiöitä ja teknologiaa eri tiedonalojen käsitteillä ja malleilla. Tutkitaan laitteiden toimintaperiaatteita ja erilaisia rakenteita. Harjoitellaan turvallisuuden edistämistä ja turvataitoja esimerkiksi seuraavilla osa-alueilla: liikenne-, palo-, sähköturvallisuus, tapaturmat, myrkytykset, päihteet, kiusaamisen ehkäisy, fyysinen ja henkinen koskemattomuus sekä toiminta ensiapu- ja vaaratilanteissa. Harjoitellaan toimimista erilaisissa yhteisöissä sekä pohditaan erilaisten vuorovaikutustilanteiden ja yhteisöjen merkitystä hyvinvoinnille.

Paikallinen tarkennus:

- Yhteiset sopimukset: tietää ikäkauteensa kuuluvat vastuut ja oikeudet

S3 Löytöretkelle monimuotoiseen maailmaan

Monipuolisten alueellisten esimerkkien ja ajankohtaisten uutisten avulla hahmotetaan Suomen, Pohjoismaiden, Euroopan ja muiden maanosien luonnonympäristöä ja ihmisen toimintaa. Keskeisiä näkökulmia ovat luonnon ja kulttuurien moninaisuuden arvostaminen sekä globaalin ymmärryksen vahvistaminen. Maailmankuvan ja sen alueellisen viitekehyksen rakentamisessa käytetään monipuolisesti karttoja ja muuta geomediaa.

Paikallinen tarkennus:

- Ajankohtaisten uutisten avulla hahmotetaan Euroopan valtioita, erilaisia kulttuureja, luonnonolojen vaihtelevuutta ja ihmisen toimintaa
- Eurooppa, muut maanosat ja valtameret kartalla
- Kartanluku- ja piirtämistaidot

S4 Ympäristön tutkiminen

Sisällöiksi valitaan omaan elinympäristöön liittyviä tutkimustehtäviä. Elinympäristössä kiinnitetään huomiota elolliseen ja elottomaan luontoon, rakennettuun ja sosiaaliseen ympäristöön sekä ympäristön ilmiöihin, materiaaleihin ja teknologisiin sovelluksiin. Tehtävien avulla harjoitellaan tutkimuksen tekemisen eri vaiheita. Tutkitaan säätä sekä maa- ja kallioperää. Tutkimalla kappaleiden liikkeiden muutoksia tutustutaan voiman käsitteeseen. Tunnistetaan eliöitä ja elinympäristöjä, laaditaan kasvio ohjatusti sekä tutkitaan kokeellisesti kasvien kasvua. Kotiseudun erilaisten ympäristöjen merkitystä havainnoidaan myös hyvinvoinnin näkökulmasta. Tutustutaan ympäristössä toimimisen oikeuksiin ja velvollisuuksiin.

Paikallinen tarkennus:

- Pienten kokeellinen tutkimusten tekeminen itsenäisesti (kysymysten asettaminen, hypoteesi, havainnointi, kirjaaminen, ilmiön selittäminen)
- Elollinen luonto: eliöt ja niiden elinympäristöt, luokittelu (esim. selkärankaiset, selkärangattomat, nisäkkäät, matelijat), ravintoketjun käsite
- Tutkitaan kokeellisesti kasvien kasvua

- Maa- ja kallioperään tutustuminen, maapallon rakenne

S5 Luonnon rakenteet, periaatteet ja kiertokulut

Erilaisten materiaalien ja aineiden avulla tarkastellaan olomuotoja ja aineiden ominaisuuksia. Palaminen, yhteyttäminen ja veden kiertokulku muodostavat pohjan aineen muutosten ja aineen säilymisen periaatteen hahmottamiselle. Lämpötilan mittaamisen, lämpöenergiaan perehtymisen ja energialajien muuntumisen avulla tutustutaan energian säilymisen periaatteeseen. Tutkitaan ääni- ja valoilmiöitä. Perehdytään lähiavaruuteen, vuodenaikoihin, päivän ja yön vaihteluun sekä maapallon rakenteeseen. Tutkitaan eliöiden ja niiden elinympäristöjen sekä ihmisen toiminnan vuorovaikutussuhteita. Tutustutaan ravintoketjuihin, eläinten ja kasvien lisääntymiseen, ravinnon tuotantoon ja ruoan reitteihin sekä metsien hyötykäyttöön.

Paikallinen tarkennus:

- Avaruuden rakenne
- Yhteyttäminen
- Kasvien lisääntyminen
- Eri aineiden ominaisuuksia ja niihin liittyviä käsitteitä (esim. alkuaineet, seokset, aineen rakenne, tiheys, massa)
- Aineen muutokset ja aineen säilymisen periaate (esimerkiksi hiilen kierto luonnossa)
- Pienten kokeellisten tutkimusten tekeminen

S6 Kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Sisältöjä valittaessa otetaan huomioon luonnon monimuotoisuuden vaaliminen, ilmastonmuutos ja sen hillitseminen, luonnonvarojen kestävä käyttö, terveyden edistäminen, oman kulttuuriperinnön vaaliminen, monikulttuurisessa maailmassa eläminen sekä ihmiskunnan globaali hyvinvointi nyt ja tulevaisuudessa. Pohditaan oman toiminnan vaikutuksia itselle, toisiin ihmisiin, eläinten hyvinvointiin, luontoon ja yhteiskuntaan. Harjoitellaan ympäristövastuullista toimintaa omassa lähiympäristössä sekä toisista huolehtimista. Toteutetaan yhteinen vaikuttamisprojekti, jossa harjoitellaan osallistumista ja vaikuttamista paikallisella tai globaalilla tasolla.

Paikallinen tarkennus:

- Ilmastonmuutos
- Luonnonvarojen kestävä käyttö
- Oman toiminnan vaikutus toisiin ihmisiin ja yhteiskuntaan

T12 ohjata oppilasta hahmottamaan ympäristöä, ihmisten toimintaa ja niihin liittyviä ilmiöitä ympäristöopin käsitteiden avulla sekä kehittämään käsiterakenteitaan ennakkokäsityksistä kohti käsitteiden täsmällistä käyttöä

- Oppilas harjoittelee tekemään itsenäisesti ympäristöopin käsitekarttoja

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Käsitteiden käyttö	Oppilas osaa kuvata ympäristöä, ihmisen toimintaa ja niihin liittyviä ilmiöitä ympäristöopin tiedonalojen keskeisillä käsitteillä ja omin sanoin. Oppilas osaa yhdistää käsitteitä loogisesti toisiinsa.

S1 Minä ihmisenä

Sisältöjä valitaan siten, että ne liittyvät ihmisen rakenteeseen ja keskeisiin elintoimintoihin sekä ihmisen kasvun ja kehityksen eri vaiheisiin. Sisällöissä kiinnitetään huomiota kehityksen ajankohtaisiin muutoksiin ja niiden yksilöllisen luonteen ymmärtämiseen. Käsitellään ikäkauden mukaisesti seksuaalista kehitystä ja ihmisen lisääntymistä. Harjoitellaan tunnistamaan oman kehon ja mielen viestejä ja tiedostamaan omia ajatuksia, tarpeita, asenteita ja arvoja. Perehdytään terveyden osa-alueisiin ja voimavaroihin, arjen terveystottumuksiin, mielenterveystaitoihin, sairauksien ehkäisyyn ja itsehoitotaitoihin. Lisäksi harjoitellaan tunteiden tunnistamista, ilmaisua ja säätelyä. Tunnistetaan omaa oppimista tukevia asioita.

Paikallinen tarkennus:

- Oma keho: tärkeimmät elintoiminnot (verenkierto, hengitys) ja sisäelimet (sijainti ja pääasiallinen tehtävä)
- Ihmisen lisääntyminen ja oma seksuaalisuus
- Murrosiän vaikutus omiin tunteisiin

S2 Arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimiminen

Oppimistehtäviä ja sisältöjä valitaan siten, että ne liittyvät arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimimiseen. Harjoitellaan selittämään arjen tilanteita, ilmiöitä ja teknologiaa eri tiedonalojen käsitteillä ja malleilla. Tutkitaan laitteiden toimintaperiaatteita ja erilaisia rakenteita. Harjoitellaan turvallisuuden edistämistä ja turvataitoja esimerkiksi seuraavilla osa-alueilla: liikenne-, palo-, sähköturvallisuus, tapaturmat, myrkytykset, päihteet, kiusaamisen ehkäisy, fyysinen ja henkinen koskemattomuus sekä toiminta ensiapu- ja vaaratilanteissa. Harjoitellaan toimimista erilaisissa yhteisöissä sekä pohditaan erilaisten vuorovaikutustilanteiden ja yhteisöjen merkitystä hyvinvoinnille.

Paikallinen tarkennus:

- Yhteiset sopimukset: tietää ikäkauteensa kuuluvat vastuut ja oikeudet

S3 Löytöretkelle monimuotoiseen maailmaan

Monipuolisten alueellisten esimerkkien ja ajankohtaisten uutisten avulla hahmotetaan Suomen, Pohjoismaiden, Euroopan ja muiden maanosien luonnonympäristöä ja ihmisen toimintaa. Keskeisiä näkökulmia ovat luonnon ja kulttuurien moninaisuuden arvostaminen sekä globaalin ymmärryksen vahvistaminen. Maailmankuvan ja sen alueellisen viitekehyksen rakentamisessa käytetään monipuolisesti karttoja ja muuta geomediaa.

Paikallinen tarkennus:

- Ajankohtaisten uutisten avulla hahmotetaan Euroopan valtioita, erilaisia kulttuureja, luonnonolojen vaihtelevuutta ja ihmisen toimintaa

- Eurooppa, muut maanosat ja valtameret kartalla
- Kartanluku- ja piirtämistaidot

S4 Ympäristön tutkiminen

Sisällöiksi valitaan omaan elinympäristöön liittyviä tutkimustehtäviä. Elinympäristössä kiinnitetään huomiota elolliseen ja elottomaan luontoon, rakennettuun ja sosiaaliseen ympäristöön sekä ympäristön ilmiöihin, materiaaleihin ja teknologisiin sovelluksiin. Tehtävien avulla harjoitellaan tutkimuksen tekemisen eri vaiheita. Tutkitaan säätä sekä maa- ja kallioperää. Tutkimalla kappaleiden liikkeiden muutoksia tutustutaan voiman käsitteeseen. Tunnistetaan eliöitä ja elinympäristöjä, laaditaan kasvio ohjatusti sekä tutkitaan kokeellisesti kasvien kasvua. Kotiseudun erilaisten ympäristöjen merkitystä havainnoidaan myös hyvinvoinnin näkökulmasta. Tutustutaan ympäristössä toimimisen oikeuksiin ja velvollisuuksiin.

Paikallinen tarkennus:

- Pienten kokeellinen tutkimusten tekeminen itsenäisesti (kysymysten asettaminen, hypoteesi, havainnointi, kirjaaminen, ilmiön selittäminen)
- Elollinen luonto: eliöt ja niiden elinympäristöt, luokittelu (esim. selkärankaiset, selkärangattomat, nisäkkäät, matelijat), ravintoketjun käsite
- Tutkitaan kokeellisesti kasvien kasvua
- Maa- ja kallioperään tutustuminen, maapallon rakenne

S5 Luonnon rakenteet, periaatteet ja kiertokulut

Erilaisten materiaalien ja aineiden avulla tarkastellaan olomuotoja ja aineiden ominaisuuksia. Palaminen, yhteyttäminen ja veden kiertokulku muodostavat pohjan aineen muutosten ja aineen säilymisen periaatteen hahmottamiselle. Lämpötilan mittaamisen, lämpöenergiaan perehtymisen ja energialajien muuntumisen avulla tutustutaan energian säilymisen periaatteeseen. Tutkitaan ääni- ja valoilmiöitä. Perehdytään lähiavaruuteen, vuodenaikoihin, päivän ja yön vaihteluun sekä maapallon rakenteeseen. Tutkitaan eliöiden ja niiden elinympäristöjen sekä ihmisen toiminnan vuorovaikutussuhteita. Tutustutaan ravintoketjuihin, eläinten ja kasvien lisääntymiseen, ravinnon tuotantoon ja ruoan reitteihin sekä metsien hyötykäyttöön.

Paikallinen tarkennus:

- Avaruuden rakenne
- Yhteyttäminen
- Kasvien lisääntyminen
- Eri aineiden ominaisuuksia ja niihin liittyviä käsitteitä (esim. alkuaineet, seokset, aineen rakenne, tiheys, massa)
- Aineen muutokset ja aineen säilymisen periaate (esimerkiksi hiilen kierto luonnossa)
- Pienten kokeellisten tutkimusten tekeminen

S6 Kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Sisältöjä valittaessa otetaan huomioon luonnon monimuotoisuuden vaaliminen, ilmastonmuutos ja sen hillitseminen, luonnonvarojen kestävä käyttö, terveyden edistäminen, oman kulttuuriperinnön vaaliminen, monikulttuurisessa maailmassa eläminen sekä ihmiskunnan

globaali hyvinvointi nyt ja tulevaisuudessa. Pohditaan oman toiminnan vaikutuksia itselle, toisiin ihmisiin, eläinten hyvinvointiin, luontoon ja yhteiskuntaan. Harjoitellaan ympäristövastuullista toimintaa omassa lähiympäristössä sekä toisista huolehtimista. Toteutetaan yhteinen vaikuttamisprojekti, jossa harjoitellaan osallistumista ja vaikuttamista paikallisella tai globaalilla tasolla.

Paikallinen tarkennus:

- Ilmastonmuutos
- Luonnonvarojen kestävä käyttö
- Oman toiminnan vaikutus toisiin ihmisiin ja yhteiskuntaan

T13 ohjata oppilasta ymmärtämään, käyttämään ja tekemään erilaisia malleja, joiden avulla voidaan tulkita ja selittää ihmistä, ympäristöä ja niiden ilmiöitä

- Oppilas kykenee selittämään mallien avulla ihmiseen, ympäristöön ja luontoon liittyviä ilmiöitä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Mallien käyttäminen	Oppilas osaa käyttää ja tulkita erilaisia konkreettisia malleja. Oppilas harjoittelee abstraktien mallien käyttöä.

S1 Minä ihmisenä

Sisältöjä valitaan siten, että ne liittyvät ihmisen rakenteeseen ja keskeisiin elintoimintoihin sekä ihmisen kasvun ja kehityksen eri vaiheisiin. Sisällöissä kiinnitetään huomiota kehityksen ajankohtaisiin muutoksiin ja niiden yksilöllisen luonteen ymmärtämiseen. Käsitellään ikäkauden mukaisesti seksuaalista kehitystä ja ihmisen lisääntymistä. Harjoitellaan tunnistamaan oman kehon ja mielen viestejä ja tiedostamaan omia ajatuksia, tarpeita, asenteita ja arvoja. Perehdytään terveyden osa-alueisiin ja voimavaroihin, arjen terveystottumuksiin, mielenterveystaitoihin, sairauksien ehkäisyyn ja itsehoitotaitoihin. Lisäksi harjoitellaan tunteiden tunnistamista, ilmaisua ja säätelyä. Tunnistetaan omaa oppimista tukevia asioita.

Paikallinen tarkennus:

- Oma keho: tärkeimmät elintoiminnot (verenkierto, hengitys) ja sisäelimet (sijainti ja pääasiallinen tehtävä)
- Ihmisen lisääntyminen ja oma seksuaalisuus
- Murrosiän vaikutus omiin tunteisiin

S2 Arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimiminen

Oppimistehtäviä ja sisältöjä valitaan siten, että ne liittyvät arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimimiseen. Harjoitellaan selittämään arjen tilanteita, ilmiöitä ja teknologiaa eri tiedonalojen käsitteillä ja malleilla. Tutkitaan laitteiden toimintaperiaatteita ja erilaisia rakenteita. Harjoitellaan turvallisuuden edistämistä ja turvataitoja esimerkiksi seuraavilla osa-alueilla: liikenne-, palo-, sähköturvallisuus, tapaturmat, myrkytykset, päihteet, kiusaamisen ehkäisy, fyysinen ja henkinen koskemattomuus sekä toiminta ensiapu- ja vaaratilanteissa. Harjoitellaan toimimista erilaisissa

yhteisöissä sekä pohditaan erilaisten vuorovaikutustilanteiden ja yhteisöjen merkitystä hyvinvoinnille.

Paikallinen tarkennus:

- Yhteiset sopimukset: tietää ikäkauteensa kuuluvat vastuut ja oikeudet

S3 Löytöretkelle monimuotoiseen maailmaan

Monipuolisten alueellisten esimerkkien ja ajankohtaisten uutisten avulla hahmotetaan Suomen, Pohjoismaiden, Euroopan ja muiden maanosien luonnonympäristöä ja ihmisen toimintaa. Keskeisiä näkökulmia ovat luonnon ja kulttuurien moninaisuuden arvostaminen sekä globaalin ymmärryksen vahvistaminen. Maailmankuvan ja sen alueellisen viitekehyksen rakentamisessa käytetään monipuolisesti karttoja ja muuta geomediaa.

Paikallinen tarkennus:

- Ajankohtaisten uutisten avulla hahmotetaan Euroopan valtioita, erilaisia kulttuureja, luonnonolojen vaihtelevuutta ja ihmisen toimintaa
- Eurooppa, muut maanosat ja valtameret kartalla
- Kartanluku- ja piirtämistaidot

S4 Ympäristön tutkiminen

Sisällöiksi valitaan omaan elinympäristöön liittyviä tutkimustehtäviä. Elinympäristössä kiinnitetään huomiota elolliseen ja elottomaan luontoon, rakennettuun ja sosiaaliseen ympäristöön sekä ympäristön ilmiöihin, materiaaleihin ja teknologisiin sovelluksiin. Tehtävien avulla harjoitellaan tutkimuksen tekemisen eri vaiheita. Tutkitaan säätä sekä maa- ja kallioperää. Tutkimalla kappaleiden liikkeiden muutoksia tutustutaan voiman käsitteeseen. Tunnistetaan eliöitä ja elinympäristöjä, laaditaan kasvio ohjatusti sekä tutkitaan kokeellisesti kasvien kasvua. Kotiseudun erilaisten ympäristöjen merkitystä havainnoidaan myös hyvinvoinnin näkökulmasta. Tutustutaan ympäristössä toimimisen oikeuksiin ja velvollisuuksiin.

Paikallinen tarkennus:

- Pienten kokeellinen tutkimusten tekeminen itsenäisesti (kysymysten asettaminen, hypoteesi, havainnointi, kirjaaminen, ilmiön selittäminen)
- Elollinen luonto: eliöt ja niiden elinympäristöt, luokittelu (esim. selkärankaiset, selkärangattomat, nisäkkäät, matelijat), ravintoketjun käsite
- Tutkitaan kokeellisesti kasvien kasvua
- Maa- ja kallioperään tutustuminen, maapallon rakenne

S5 Luonnon rakenteet, periaatteet ja kiertokulut

Erilaisten materiaalien ja aineiden avulla tarkastellaan olomuotoja ja aineiden ominaisuuksia. Palaminen, yhteyttäminen ja veden kiertokulku muodostavat pohjan aineen muutosten ja aineen säilymisen periaatteen hahmottamiselle. Lämpötilan mittaamisen, lämpöenergiaan perehtymisen ja energialajien muuntumisen avulla tutustutaan energian säilymisen periaatteeseen. Tutkitaan ääni- ja valoilmiöitä. Perehdytään lähiavaruuteen, vuodenaikoihin, päivän ja yön vaihteluun sekä maapallon rakenteeseen. Tutkitaan eliöiden ja niiden elinympäristöjen sekä ihmisen toiminnan

vuorovaikutussuhteita. Tutustutaan ravintoketjuihin, eläinten ja kasvien lisääntymiseen, ravinnon tuotantoon ja ruoan reitteihin sekä metsien hyötykäyttöön.

Paikallinen tarkennus:

- Avaruuden rakenne
- Yhteyttäminen
- Kasvien lisääntyminen
- Eri aineiden ominaisuuksia ja niihin liittyviä käsitteitä (esim. alkuaineet, seokset, aineen rakenne, tiheys, massa)
- Aineen muutokset ja aineen säilymisen periaate (esimerkiksi hiilen kierto luonnossa)
- Pienten kokeellisten tutkimusten tekeminen

S6 Kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Sisältöjä valittaessa otetaan huomioon luonnon monimuotoisuuden vaaliminen, ilmastonmuutos ja sen hillitseminen, luonnonvarojen kestävä käyttö, terveyden edistäminen, oman kulttuuriperinnön vaaliminen, monikulttuurisessa maailmassa eläminen sekä ihmiskunnan globaali hyvinvointi nyt ja tulevaisuudessa. Pohditaan oman toiminnan vaikutuksia itselle, toisiin ihmisiin, eläinten hyvinvointiin, luontoon ja yhteiskuntaan. Harjoitellaan ympäristövastuullista toimintaa omassa lähiympäristössä sekä toisista huolehtimista. Toteutetaan yhteinen vaikuttamisprojekti, jossa harjoitellaan osallistumista ja vaikuttamista paikallisella tai globaalilla tasolla.

Paikallinen tarkennus:

- Ilmastonmuutos
- Luonnonvarojen kestävä käyttö
- Oman toiminnan vaikutus toisiin ihmisiin ja yhteiskuntaan

T14 ohjata oppilasta hankkimaan luotettavaa tietoa, ilmaisemaan perustellen erilaisia näkemyksiä sekä tulkitsemaan ja arvioimaan kriittisesti tietolähteitä ja näkökulmia

Oppilas tunnistaa useita erilaisia tiedonlähteitä ja vertailee niitä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Näkemyksien ilmaiseminen ja kriittinen lukutaito	Oppilas osaa hakea tietoa erilaisista tietolähteistä ja valita joitakin luotettavia tietolähteitä. Oppilas harjoittelee erilaisten näkemysten perustelemista ja osaa nimetä eroja eri näkökulmissa.

S1 Minä ihmisenä

Sisältöjä valitaan siten, että ne liittyvät ihmisen rakenteeseen ja keskeisiin elintoimintoihin sekä ihmisen kasvun ja kehityksen eri vaiheisiin. Sisällöissä kiinnitetään huomiota kehityksen ajankohtaisiin muutoksiin ja niiden yksilöllisen luonteen ymmärtämiseen. Käsitellään ikäkauden

mukaisesti seksuaalista kehitystä ja ihmisen lisääntymistä. Harjoitellaan tunnistamaan oman kehon ja mielen viestejä ja tiedostamaan omia ajatuksia, tarpeita, asenteita ja arvoja. Perehdytään terveyden osa-alueisiin ja voimavaroihin, arjen terveystottumuksiin, mielenterveystaitoihin, sairauksien ehkäisyyn ja itsehoitotaitoihin. Lisäksi harjoitellaan tunteiden tunnistamista, ilmaisua ja säätelyä. Tunnistetaan omaa oppimista tukevia asioita.

Paikallinen tarkennus:

- Oma keho: tärkeimmät elintoiminnot (verenkierto, hengitys) ja sisäelimet (sijainti ja pääasiallinen tehtävä)
- Ihmisen lisääntyminen ja oma seksuaalisuus
- Murrosiän vaikutus omiin tunteisiin

S2 Arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimiminen

Oppimistehtäviä ja sisältöjä valitaan siten, että ne liittyvät arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimimiseen. Harjoitellaan selittämään arjen tilanteita, ilmiöitä ja teknologiaa eri tiedonalojen käsitteillä ja malleilla. Tutkitaan laitteiden toimintaperiaatteita ja erilaisia rakenteita. Harjoitellaan turvallisuuden edistämistä ja turvataitoja esimerkiksi seuraavilla osa-alueilla: liikenne-, palo-, sähköturvallisuus, tapaturmat, myrkytykset, päihteet, kiusaamisen ehkäisy, fyysinen ja henkinen koskemattomuus sekä toiminta ensiapu- ja vaaratilanteissa. Harjoitellaan toimimista erilaisissa yhteisöissä sekä pohditaan erilaisten vuorovaikutustilanteiden ja yhteisöjen merkitystä hyvinvoinnille.

Paikallinen tarkennus:

- Yhteiset sopimukset: tietää ikäkauteensa kuuluvat vastuut ja oikeudet

S3 Löytöretkelle monimuotoiseen maailmaan

Monipuolisten alueellisten esimerkkien ja ajankohtaisten uutisten avulla hahmotetaan Suomen, Pohjoismaiden, Euroopan ja muiden maanosien luonnonympäristöä ja ihmisen toimintaa. Keskeisiä näkökulmia ovat luonnon ja kulttuurien moninaisuuden arvostaminen sekä globaalin ymmärryksen vahvistaminen. Maailmankuvan ja sen alueellisen viitekehyksen rakentamisessa käytetään monipuolisesti karttoja ja muuta geomediaa.

Paikallinen tarkennus:

- Ajankohtaisten uutisten avulla hahmotetaan Euroopan valtioita, erilaisia kulttuureja, luonnonolojen vaihtelevuutta ja ihmisen toimintaa
- Eurooppa, muut maanosat ja valtameret kartalla
- Kartanluku- ja piirtämistaidot

S4 Ympäristön tutkiminen

Sisällöiksi valitaan omaan elinympäristöön liittyviä tutkimustehtäviä. Elinympäristössä kiinnitetään huomiota elolliseen ja elottomaan luontoon, rakennettuun ja sosiaaliseen ympäristöön sekä ympäristön ilmiöihin, materiaaleihin ja teknologisiin sovelluksiin. Tehtävien avulla harjoitellaan tutkimuksen tekemisen eri vaiheita. Tutkitaan säätä sekä maa- ja kallioperää. Tutkimalla kappaleiden liikkeiden muutoksia tutustutaan voiman käsitteeseen. Tunnistetaan eliöitä ja elinympäristöjä, laaditaan kasvio ohjatusti sekä tutkitaan kokeellisesti kasvien kasvua. Kotiseudun

erilaisten ympäristöjen merkitystä havainnoidaan myös hyvinvoinnin näkökulmasta. Tutustutaan ympäristössä toimimisen oikeuksiin ja velvollisuuksiin.

Paikallinen tarkennus:

- Pienten kokeellinen tutkimusten tekeminen itsenäisesti (kysymysten asettaminen, hypoteesi, havainnointi, kirjaaminen, ilmiön selittäminen)
- Elollinen luonto: eliöt ja niiden elinympäristöt, luokittelu (esim. selkärankaiset, selkärangattomat, nisäkkäät, matelijat), ravintoketjun käsite
- Tutkitaan kokeellisesti kasvien kasvua
- Maa- ja kallioperään tutustuminen, maapallon rakenne

S5 Luonnon rakenteet, periaatteet ja kiertokulut

Erilaisten materiaalien ja aineiden avulla tarkastellaan olomuotoja ja aineiden ominaisuuksia. Palaminen, yhteyttäminen ja veden kiertokulku muodostavat pohjan aineen muutosten ja aineen säilymisen periaatteen hahmottamiselle. Lämpötilan mittaamisen, lämpöenergiaan perehtymisen ja energialajien muuntumisen avulla tutustutaan energian säilymisen periaatteeseen. Tutkitaan ääni- ja valoilmiöitä. Perehdytään lähiavaruuteen, vuodenaikoihin, päivän ja yön vaihteluun sekä maapallon rakenteeseen. Tutkitaan eliöiden ja niiden elinympäristöjen sekä ihmisen toiminnan vuorovaikutussuhteita. Tutustutaan ravintoketjuihin, eläinten ja kasvien lisääntymiseen, ravinnon tuotantoon ja ruoan reitteihin sekä metsien hyötykäyttöön.

Paikallinen tarkennus:

- Avaruuden rakenne
- Yhteyttäminen
- Kasvien lisääntyminen
- Eri aineiden ominaisuuksia ja niihin liittyviä käsitteitä (esim. alkuaineet, seokset, aineen rakenne, tiheys, massa)
- Aineen muutokset ja aineen säilymisen periaate (esimerkiksi hiilen kierto luonnossa)
- Pienten kokeellisten tutkimusten tekeminen

S6 Kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Sisältöjä valittaessa otetaan huomioon luonnon monimuotoisuuden vaaliminen, ilmastonmuutos ja sen hillitseminen, luonnonvarojen kestävä käyttö, terveyden edistäminen, oman kulttuuriperinnön vaaliminen, monikulttuurisessa maailmassa eläminen sekä ihmiskunnan globaali hyvinvointi nyt ja tulevaisuudessa. Pohditaan oman toiminnan vaikutuksia itselle, toisiin ihmisiin, eläinten hyvinvointiin, luontoon ja yhteiskuntaan. Harjoitellaan ympäristövastuullista toimintaa omassa lähiympäristössä sekä toisista huolehtimista. Toteutetaan yhteinen vaikuttamisprojekti, jossa harjoitellaan osallistumista ja vaikuttamista paikallisella tai globaalilla tasolla.

Paikallinen tarkennus:

- Ilmastonmuutos
- Luonnonvarojen kestävä käyttö

- Oman toiminnan vaikutus toisiin ihmisiin ja yhteiskuntaan

T15 ohjata oppilasta luonnon tutkimiseen, eliöiden ja elinympäristöjen tunnistamiseen ja ekologiseen ajatteluun sekä ohjata oppilasta ihmisen rakenteen, elintoimintojen ja kehityksen ymmärtämiseen

- Oppilas ymmärtää ihmisen rakenteen, elintoimintojen ja kehityksen perusteet

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Biologian tiedonala: Luonnon tutkiminen, eliöiden ja elinympäristöjen tunnistaminen, ihmisen rakenne, elintoiminnot ja kehitys	Oppilas osaa havainnoida luontoa, tunnistaa yleisimpiä kasvilajeja ja niiden tunnusomaisia elinympäristöjä. Oppilas laatii ohjatusti pienen kasvion, osaa tutkia kokeellisesti kasvien kasvua yksin ja yhdessä muiden kanssa sekä osaa pääpiirteittäin kuvata ihmisen rakenteen, elintoiminnat ja kehityksen.

S1 Minä ihmisenä

Sisältöjä valitaan siten, että ne liittyvät ihmisen rakenteeseen ja keskeisiin elintoimintoihin sekä ihmisen kasvun ja kehityksen eri vaiheisiin. Sisällöissä kiinnitetään huomiota kehityksen ajankohtaisiin muutoksiin ja niiden yksilöllisen luonteen ymmärtämiseen. Käsitellään ikäkauden mukaisesti seksuaalista kehitystä ja ihmisen lisääntymistä. Harjoitellaan tunnistamaan oman kehon ja mielen viestejä ja tiedostamaan omia ajatuksia, tarpeita, asenteita ja arvoja. Perehdytään terveyden osa-alueisiin ja voimavaroihin, arjen terveystottumuksiin, mielenterveystaitoihin, sairauksien ehkäisyyn ja itsehoitotaitoihin. Lisäksi harjoitellaan tunteiden tunnistamista, ilmaisua ja säätelyä. Tunnistetaan omaa oppimista tukevia asioita.

Paikallinen tarkennus:

- Oma keho: tärkeimmät elintoiminnot (verenkierto, hengitys) ja sisäelimet (sijainti ja pääasiallinen tehtävä)
- Ihmisen lisääntyminen ja oma seksuaalisuus
- Murrosiän vaikutus omiin tunteisiin

S3 Löytöretkelle monimuotoiseen maailmaan

Monipuolisten alueellisten esimerkkien ja ajankohtaisten uutisten avulla hahmotetaan Suomen, Pohjoismaiden, Euroopan ja muiden maanosien luonnonympäristöä ja ihmisen toimintaa. Keskeisiä näkökulmia ovat luonnon ja kulttuurien moninaisuuden arvostaminen sekä globaalin ymmärryksen vahvistaminen. Maailmankuvan ja sen alueellisen viitekehyksen rakentamisessa käytetään monipuolisesti karttoja ja muuta geomediaa.

Paikallinen tarkennus:

- Ajankohtaisten uutisten avulla hahmotetaan Euroopan valtioita, erilaisia kulttuureja, luonnonolojen vaihtelevuutta ja ihmisen toimintaa
- Eurooppa, muut maanosat ja valtameret kartalla
- Kartanluku- ja piirtämistaidot

S4 Ympäristön tutkiminen

Sisällöiksi valitaan omaan elinympäristöön liittyviä tutkimustehtäviä. Elinympäristössä kiinnitetään huomiota elolliseen ja elottomaan luontoon, rakennettuun ja sosiaaliseen ympäristöön sekä ympäristön ilmiöihin, materiaaleihin ja teknologisiin sovelluksiin. Tehtävien avulla harjoitellaan tutkimuksen tekemisen eri vaiheita. Tutkitaan säätä sekä maa- ja kallioperää. Tutkimalla kappaleiden liikkeiden muutoksia tutustutaan voiman käsitteeseen. Tunnistetaan eliöitä ja elinympäristöjä, laaditaan kasvio ohjatusti sekä tutkitaan kokeellisesti kasvien kasvua. Kotiseudun erilaisten ympäristöjen merkitystä havainnoidaan myös hyvinvoinnin näkökulmasta. Tutustutaan ympäristössä toimimisen oikeuksiin ja velvollisuuksiin.

Paikallinen tarkennus:

- Pienten kokeellinen tutkimusten tekeminen itsenäisesti (kysymysten asettaminen, hypoteesi, havainnointi, kirjaaminen, ilmiön selittäminen)
- Elollinen luonto: eliöt ja niiden elinympäristöt, luokittelu (esim. selkärankaiset, selkärangattomat, nisäkkäät, matelijat), ravintoketjun käsite
- Tutkitaan kokeellisesti kasvien kasvua
- Maa- ja kallioperään tutustuminen, maapallon rakenne

S5 Luonnon rakenteet, periaatteet ja kiertokulut

Erilaisten materiaalien ja aineiden avulla tarkastellaan olomuotoja ja aineiden ominaisuuksia. Palaminen, yhteyttäminen ja veden kiertokulku muodostavat pohjan aineen muutosten ja aineen säilymisen periaatteen hahmottamiselle. Lämpötilan mittaamisen, lämpöenergiaan perehtymisen ja energialajien muuntumisen avulla tutustutaan energian säilymisen periaatteeseen. Tutkitaan ääni- ja valoilmiöitä. Perehdytään lähiavaruuteen, vuodenaikoihin, päivän ja yön vaihteluun sekä maapallon rakenteeseen. Tutkitaan eliöiden ja niiden elinympäristöjen sekä ihmisen toiminnan vuorovaikutussuhteita. Tutustutaan ravintoketjuihin, eläinten ja kasvien lisääntymiseen, ravinnon tuotantoon ja ruoan reitteihin sekä metsien hyötykäyttöön.

Paikallinen tarkennus:

- Avaruuden rakenne
- Yhteyttäminen
- Kasvien lisääntyminen
- Eri aineiden ominaisuuksia ja niihin liittyviä käsitteitä (esim. alkuaineet, seokset, aineen rakenne, tiheys, massa)
- Aineen muutokset ja aineen säilymisen periaate (esimerkiksi hiilen kierto luonnossa)
- Pienten kokeellisten tutkimusten tekeminen

S6 Kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Sisältöjä valittaessa otetaan huomioon luonnon monimuotoisuuden vaaliminen, ilmastonmuutos ja sen hillitseminen, luonnonvarojen kestävä käyttö, terveyden edistäminen, oman kulttuuriperinnön vaaliminen, monikulttuurisessa maailmassa eläminen sekä ihmiskunnan globaali hyvinvointi nyt ja tulevaisuudessa. Pohditaan oman toiminnan vaikutuksia itselle, toisiin ihmisiin, eläinten hyvinvointiin, luontoon ja yhteiskuntaan. Harjoitellaan ympäristövastuullista toimintaa omassa lähiympäristössä sekä toisista huolehtimista. Toteutetaan yhteinen

vaikuttamisprojekti, jossa harjoitellaan osallistumista ja vaikuttamista paikallisella tai globaalilla tasolla.

Paikallinen tarkennus:

- Ilmastonmuutos
- Luonnonvarojen kestävä käyttö
- Oman toiminnan vaikutus toisiin ihmisiin ja yhteiskuntaan

T16 ohjata oppilasta maantieteelliseen ajatteluun, hahmottamaan omaa ympäristöä ja koko maailmaa sekä harjaannuttamaan kartankäyttö- ja muita geomediataitoja

- Oppilas ymmärtää Euroopan maanosana, tunnistaa sen rajat ja tutustuu valtioihin ja niiden ominaispiirteisiin kartta- ja geomediasisältöjen avulla

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Maantiedon tiedonala: Maapallon hahmottaminen, kartta- ja muut geomediataidot	Oppilas osaa tunnistaa eri aluetasot, jäsentää omaa ympäristöään, hahmottaa opiskelemiaan alueita ja koko maapallon karttakuvaa sekä osaa kuvata alueellista monimuotoisuutta maapallolla. Oppilas osaa käyttää karttoja ja muita geomedialähteitä tiedonhaussa ja esittämisessä.

S3 Löytöretkelle monimuotoiseen maailmaan

Monipuolisten alueellisten esimerkkien ja ajankohtaisten uutisten avulla hahmotetaan Suomen, Pohjoismaiden, Euroopan ja muiden maanosien luonnonympäristöä ja ihmisen toimintaa. Keskeisiä näkökulmia ovat luonnon ja kulttuurien moninaisuuden arvostaminen sekä globaalin ymmärryksen vahvistaminen. Maailmankuvan ja sen alueellisen viitekehyksen rakentamisessa käytetään monipuolisesti karttoja ja muuta geomediaa.

Paikallinen tarkennus:

- Ajankohtaisten uutisten avulla hahmotetaan Euroopan valtioita, erilaisia kulttuureja, luonnonolojen vaihtelevuutta ja ihmisen toimintaa
- Eurooppa, muut maanosat ja valtameret kartalla
- Kartanluku- ja piirtämistaidot

S4 Ympäristön tutkiminen

Sisällöiksi valitaan omaan elinympäristöön liittyviä tutkimustehtäviä. Elinympäristössä kiinnitetään huomiota elolliseen ja elottomaan luontoon, rakennettuun ja sosiaaliseen ympäristöön sekä ympäristön ilmiöihin, materiaaleihin ja teknologisiin sovelluksiin. Tehtävien avulla harjoitellaan tutkimuksen tekemisen eri vaiheita. Tutkitaan säätä sekä maa- ja kallioperää. Tutkimalla kappaleiden liikkeiden muutoksia tutustutaan voiman käsitteeseen. Tunnistetaan eliöitä ja elinympäristöjä, laaditaan kasvio ohjatusti sekä tutkitaan kokeellisesti kasvien kasvua. Kotiseudun erilaisten ympäristöjen merkitystä havainnoidaan myös hyvinvoinnin näkökulmasta. Tutustutaan ympäristössä toimimisen oikeuksiin ja velvollisuuksiin.

Paikallinen tarkennus:

- Pienten kokeellinen tutkimusten tekeminen itsenäisesti (kysymysten asettaminen, hypoteesi, havainnointi, kirjaaminen, ilmiön selittäminen)
- Elollinen luonto: eliöt ja niiden elinympäristöt, luokittelu (esim. selkärankaiset, selkärangattomat, nisäkkäät, matelijat), ravintoketjun käsite
- Tutkitaan kokeellisesti kasvien kasvua
- Maa- ja kallioperään tutustuminen, maapallon rakenne

S5 Luonnon rakenteet, periaatteet ja kiertokulut

Erilaisten materiaalien ja aineiden avulla tarkastellaan olomuotoja ja aineiden ominaisuuksia. Palaminen, yhteyttäminen ja veden kiertokulku muodostavat pohjan aineen muutosten ja aineen säilymisen periaatteen hahmottamiselle. Lämpötilan mittaamisen, lämpöenergiaan perehtymisen ja energialajien muuntumisen avulla tutustutaan energian säilymisen periaatteeseen. Tutkitaan ääni- ja valoilmiöitä. Perehdytään lähiavaruuteen, vuodenaikoihin, päivän ja yön vaihteluun sekä maapallon rakenteeseen. Tutkitaan eliöiden ja niiden elinympäristöjen sekä ihmisen toiminnan vuorovaikutussuhteita. Tutustutaan ravintoketjuihin, eläinten ja kasvien lisääntymiseen, ravinnon tuotantoon ja ruoan reitteihin sekä metsien hyötykäyttöön.

Paikallinen tarkennus:

- Avaruuden rakenne
- Yhteyttäminen
- Kasvien lisääntyminen
- Eri aineiden ominaisuuksia ja niihin liittyviä käsitteitä (esim. alkuaineet, seokset, aineen rakenne, tiheys, massa)
- Aineen muutokset ja aineen säilymisen periaate (esimerkiksi hiilen kierto luonnossa)
- Pienten kokeellisten tutkimusten tekeminen

S6 Kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Sisältöjä valittaessa otetaan huomioon luonnon monimuotoisuuden vaaliminen, ilmastonmuutos ja sen hillitseminen, luonnonvarojen kestävä käyttö, terveyden edistäminen, oman kulttuuriperinnön vaaliminen, monikulttuurisessa maailmassa eläminen sekä ihmiskunnan globaali hyvinvointi nyt ja tulevaisuudessa. Pohditaan oman toiminnan vaikutuksia itselle, toisiin ihmisiin, eläinten hyvinvointiin, luontoon ja yhteiskuntaan. Harjoitellaan ympäristövastuullista toimintaa omassa lähiympäristössä sekä toisista huolehtimista. Toteutetaan yhteinen vaikuttamisprojekti, jossa harjoitellaan osallistumista ja vaikuttamista paikallisella tai globaalilla tasolla.

Paikallinen tarkennus:

- Ilmastonmuutos
- Luonnonvarojen kestävä käyttö
- Oman toiminnan vaikutus toisiin ihmisiin ja yhteiskuntaan

T18 ohjata oppilasta tutkimaan, kuvaamaan ja selittämään kemiallisia ilmiöitä, aineiden ominaisuuksia ja muutoksia sekä rakentamaan perustaa aineen säilymisen periaatteen ymmärtämiselle

- Oppilas harjoittelee tutkimaan kemiallisia ilmiöitä arjessa ja tutustuu aineen säilymisen periaatteeseen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kemian tiedonala: Kemiallisten ilmiöiden tutkiminen, kuvaaminen ja selittäminen	Oppilas osaa havainnoida ja kuvata olomuotoja ja tuttujen aineiden ominaisuuksia sekä harjoittelee niihin liittyviä selityksiä. Oppilas osaa selittää aineen säilymisen periaatteen avulla esimerkiksi veden kiertokulkua tai kierrätystä.

S2 Arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimiminen

Oppimistehtäviä ja sisältöjä valitaan siten, että ne liittyvät arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimimiseen. Harjoitellaan selittämään arjen tilanteita, ilmiöitä ja teknologiaa eri tiedonalojen käsitteillä ja malleilla. Tutkitaan laitteiden toimintaperiaatteita ja erilaisia rakenteita. Harjoitellaan turvallisuuden edistämistä ja turvataitoja esimerkiksi seuraavilla osa-alueilla: liikenne-, palo-, sähköturvallisuus, tapaturmat, myrkytykset, päihteet, kiusaamisen ehkäisy, fyysinen ja henkinen koskemattomuus sekä toiminta ensiapu- ja vaaratilanteissa. Harjoitellaan toimimista erilaisissa yhteisöissä sekä pohditaan erilaisten vuorovaikutustilanteiden ja yhteisöjen merkitystä hyvinvoinnille.

Paikallinen tarkennus:

- Yhteiset sopimukset: tietää ikäkauteensa kuuluvat vastuut ja oikeudet

S4 Ympäristön tutkiminen

Sisällöiksi valitaan omaan elinympäristöön liittyviä tutkimustehtäviä. Elinympäristössä kiinnitetään huomiota elolliseen ja elottomaan luontoon, rakennettuun ja sosiaaliseen ympäristöön sekä ympäristön ilmiöihin, materiaaleihin ja teknologisiin sovelluksiin. Tehtävien avulla harjoitellaan tutkimuksen tekemisen eri vaiheita. Tutkitaan säätä sekä maa- ja kallioperää. Tutkimalla kappaleiden liikkeiden muutoksia tutustutaan voiman käsitteeseen. Tunnistetaan eliöitä ja elinympäristöjä, laaditaan kasvio ohjatusti sekä tutkitaan kokeellisesti kasvien kasvua. Kotiseudun erilaisten ympäristöjen merkitystä havainnoidaan myös hyvinvoinnin näkökulmasta. Tutustutaan ympäristössä toimimisen oikeuksiin ja velvollisuuksiin.

Paikallinen tarkennus:

- Pienten kokeellinen tutkimusten tekeminen itsenäisesti (kysymysten asettaminen, hypoteesi, havainnointi, kirjaaminen, ilmiön selittäminen)
- Elollinen luonto: eliöt ja niiden elinympäristöt, luokittelu (esim. selkärankaiset, selkärangattomat, nisäkkäät, matelijat), ravintoketjun käsite
- Tutkitaan kokeellisesti kasvien kasvua
- Maa- ja kallioperään tutustuminen, maapallon rakenne

S5 Luonnon rakenteet, periaatteet ja kiertokulut

Erilaisten materiaalien ja aineiden avulla tarkastellaan olomuotoja ja aineiden ominaisuuksia. Palaminen, yhteyttäminen ja veden kiertokulku muodostavat pohjan aineen muutosten ja aineen säilymisen periaatteen hahmottamiselle. Lämpötilan mittaamisen, lämpöenergiaan perehtymisen ja energialajien muuntumisen avulla tutustutaan energian säilymisen periaatteeseen. Tutkitaan ääni- ja valoilmiöitä. Perehdytään lähiavaruuteen, vuodenaikoihin, päivän ja yön vaihteluun sekä maapallon rakenteeseen. Tutkitaan eliöiden ja niiden elinympäristöjen sekä ihmisen toiminnan vuorovaikutussuhteita. Tutustutaan ravintoketjuihin, eläinten ja kasvien lisääntymiseen, ravinnon tuotantoon ja ruoan reitteihin sekä metsien hyötykäyttöön.

Paikallinen tarkennus:

- Avaruuden rakenne
- Yhteyttäminen
- Kasvien lisääntyminen
- Eri aineiden ominaisuuksia ja niihin liittyviä käsitteitä (esim. alkuaineet, seokset, aineen rakenne, tiheys, massa)
- Aineen muutokset ja aineen säilymisen periaate (esimerkiksi hiilen kierto luonnossa)
- Pienten kokeellisten tutkimusten tekeminen

S6 Kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Sisältöjä valittaessa otetaan huomioon luonnon monimuotoisuuden vaaliminen, ilmastonmuutos ja sen hillitseminen, luonnonvarojen kestävä käyttö, terveyden edistäminen, oman kulttuuriperinnön vaaliminen, monikulttuurisessa maailmassa eläminen sekä ihmiskunnan globaali hyvinvointi nyt ja tulevaisuudessa. Pohditaan oman toiminnan vaikutuksia itselle, toisiin ihmisiin, eläinten hyvinvointiin, luontoon ja yhteiskuntaan. Harjoitellaan ympäristövastuullista toimintaa omassa lähiympäristössä sekä toisista huolehtimista. Toteutetaan yhteinen vaikuttamisprojekti, jossa harjoitellaan osallistumista ja vaikuttamista paikallisella tai globaalilla tasolla.

Paikallinen tarkennus:

- Ilmastonmuutos
- Luonnonvarojen kestävä käyttö
- Oman toiminnan vaikutus toisiin ihmisiin ja yhteiskuntaan

T19 ohjata oppilasta ymmärtämään terveyden osa-alueita, arjen terveystottumusten merkitystä sekä elämänkulkua, lapsuuden ja nuoruuden yksilöllistä kasvua ja kehitystä sekä rohkaista oppilasta harjoittelemaan ja soveltamaan terveysosaamistaan arjessa

- Oppilas tunnistaa oman kehon tärkeimpiä elintoimintoja, murrosiän merkkejä ja osaa selittää kuinka ihminen lisääntyy sekä osaa kuvata elämänkaaren vaiheet

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Terveystiedon tiedonala: Terveyden osa-alueiden ja arjen terveystottumuksien tuntemus sekä niiden merkityksen pohtiminen, ikäkauteen liittyvän kasvun ja kehityksen tunnistaminen ja kuvaaminen	Oppilas osaa kuvata terveyden osa-alueita ja antaa esimerkkejä siitä, miten terveyttä voidaan arjessa edistää. Oppilas osaa kuvata elämänkulun eri vaiheita ja selittää murrosikään liittyviä keskeisiä kasvun ja kehityksen tunnuspiirteitä ja niiden yksilöllistä vaihtelua.

S1 Minä ihmisenä

Sisältöjä valitaan siten, että ne liittyvät ihmisen rakenteeseen ja keskeisiin elintoimintoihin sekä ihmisen kasvun ja kehityksen eri vaiheisiin. Sisällöissä kiinnitetään huomiota kehityksen ajankohtaisiin muutoksiin ja niiden yksilöllisen luonteen ymmärtämiseen. Käsitellään ikäkauden mukaisesti seksuaalista kehitystä ja ihmisen lisääntymistä. Harjoitellaan tunnistamaan oman kehon ja mielen viestejä ja tiedostamaan omia ajatuksia, tarpeita, asenteita ja arvoja. Perehdytään terveyden osa-alueisiin ja voimavaroihin, arjen terveystottumuksiin, mielenterveystaitoihin, sairauksien ehkäisyyn ja itsehoitotaitoihin. Lisäksi harjoitellaan tunteiden tunnistamista, ilmaisua ja säätelyä. Tunnistetaan omaa oppimista tukevia asioita.

Paikallinen tarkennus:

- Oma keho: tärkeimmät elintoiminnot (verenkierto, hengitys) ja sisäelimet (sijainti ja pääasiallinen tehtävä)
- Ihmisen lisääntyminen ja oma seksuaalisuus
- Murrosiän vaikutus omiin tunteisiin

S2 Arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimiminen

Oppimistehtäviä ja sisältöjä valitaan siten, että ne liittyvät arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimimiseen. Harjoitellaan selittämään arjen tilanteita, ilmiöitä ja teknologiaa eri tiedonalojen käsitteillä ja malleilla. Tutkitaan laitteiden toimintaperiaatteita ja erilaisia rakenteita. Harjoitellaan turvallisuuden edistämistä ja turvataitoja esimerkiksi seuraavilla osa-alueilla: liikenne-, palo-, sähköturvallisuus, tapaturmat, myrkytykset, päihteet, kiusaamisen ehkäisy, fyysinen ja henkinen koskemattomuus sekä toiminta ensiapu- ja vaaratilanteissa. Harjoitellaan toimimista erilaisissa yhteisöissä sekä pohditaan erilaisten vuorovaikutustilanteiden ja yhteisöjen merkitystä hyvinvoinnille.

Paikallinen tarkennus:

- Yhteiset sopimukset: tietää ikäkauteensa kuuluvat vastuut ja oikeudet

S3 Löytöretkelle monimuotoiseen maailmaan

Monipuolisten alueellisten esimerkkien ja ajankohtaisten uutisten avulla hahmotetaan Suomen, Pohjoismaiden, Euroopan ja muiden maanosien luonnonympäristöä ja ihmisen toimintaa. Keskeisiä näkökulmia ovat luonnon ja kulttuurien moninaisuuden arvostaminen sekä globaalin ymmärryksen vahvistaminen. Maailmankuvan ja sen alueellisen viitekehyksen rakentamisessa käytetään monipuolisesti karttoja ja muuta geomediaa.

Paikallinen tarkennus:

- Ajankohtaisten uutisten avulla hahmotetaan Euroopan valtioita, erilaisia kulttuureja, luonnonolojen vaihtelevuutta ja ihmisen toimintaa
- Eurooppa, muut maanosat ja valtameret kartalla
- Kartanluku- ja piirtämistaidot

S6 Kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Sisältöjä valittaessa otetaan huomioon luonnon monimuotoisuuden vaaliminen, ilmastonmuutos ja sen hillitseminen, luonnonvarojen kestävä käyttö, terveyden edistäminen, oman kulttuuriperinnön vaaliminen, monikulttuurisessa maailmassa eläminen sekä ihmiskunnan globaali hyvinvointi nyt ja tulevaisuudessa. Pohditaan oman toiminnan vaikutuksia itselle, toisiin ihmisiin, eläinten hyvinvointiin, luontoon ja yhteiskuntaan. Harjoitellaan ympäristövastuullista toimintaa omassa lähiympäristössä sekä toisista huolehtimista. Toteutetaan yhteinen vaikuttamisprojekti, jossa harjoitellaan osallistumista ja vaikuttamista paikallisella tai globaalilla tasolla.

Paikallinen tarkennus:

- Ilmastonmuutos
- Luonnonvarojen kestävä käyttö
- Oman toiminnan vaikutus toisiin ihmisiin ja yhteiskuntaan

6

Vuosiluokan tavoitteet ja keskeiset sisällöt

T1 synnyttää ja ylläpitää oppilaan kiinnostusta ympäristöön ja ympäristöopin opiskeluun sekä auttaa oppilasta kokemaan kaikki ympäristöopin tiedonalat merkityksellisiksi itselleen

- Oppilas harjoittelee kuvaamaan esimerkkejä ympäristöopin tiedonalojen merkityksestä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ympäristöopin merkityksen hahmottaminen	Oppilas osaa antaa esimerkkejä ympäristöopin tiedonalojen merkityksestä.

S1 Minä ihmisenä

Sisältöjä valitaan siten, että ne liittyvät ihmisen rakenteeseen ja keskeisiin elintoimintoihin sekä ihmisen kasvun ja kehityksen eri vaiheisiin. Sisällöissä kiinnitetään huomiota kehityksen ajankohtaisiin muutoksiin ja niiden yksilöllisen luonteen ymmärtämiseen. Käsitellään ikäkauden mukaisesti seksuaalista kehitystä ja ihmisen lisääntymistä. Harjoitellaan tunnistamaan oman kehon ja mielen viestejä ja tiedostamaan omia ajatuksia, tarpeita, asenteita ja arvoja. Perehdytään terveyden osa-alueisiin ja voimavaroihin, arjen terveystottumuksiin, mielenterveystaitoihin, sairauksien ehkäisyyn ja itsehoitotaitoihin. Lisäksi harjoitellaan tunteiden tunnistamista, ilmaisua ja säätelyä. Tunnistetaan omaa oppimista tukevia asioita.

Paikallinen tarkennus:

- Liikunnan, ravinnon ja unen merkitys omalle terveydelle
- Positiivinen asenne omasta terveydestä huolehtimiseen
- Oma seksuaalisuus ja oikeus oman kehon koskemattomuuteen

S2 Arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimiminen

Oppimistehtäviä ja sisältöjä valitaan siten, että ne liittyvät arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimimiseen. Harjoitellaan selittämään arjen tilanteita, ilmiöitä ja teknologiaa eri tiedonalojen käsitteillä ja malleilla. Tutkitaan laitteiden toimintaperiaatteita ja erilaisia rakenteita. Harjoitellaan turvallisuuden edistämistä ja turvataitoja esimerkiksi seuraavilla osa-alueilla: liikenne-, palo-, sähköturvallisuus, tapaturmat, myrkytykset, päihteet, kiusaamisen ehkäisy, fyysinen ja henkinen koskemattomuus sekä toiminta ensiapu- ja vaaratilanteissa. Harjoitellaan toimimista erilaisissa yhteisöissä sekä pohditaan erilaisten vuorovaikutustilanteiden ja yhteisöjen merkitystä hyvinvoinnille.

Paikallinen tarkennus:

- Yhteiset sopimukset: tietää ikäkauteensa kuuluvat vastuut ja oikeudet yhteistyössä koulupoliisin ja nuorisotoimen kanssa
- Oma toiminta erilaisissa yhteisöissä ja vuorovaikutustilanteissa
- Päihdevalistus
- Toiminta myrkytystilanteissa
- Sähköturvallisuus ja paloturvallisuus

S3 Löytöretkelle monimuotoiseen maailmaan

Monipuolisten alueellisten esimerkkien ja ajankohtaisten uutisten avulla hahmotetaan Suomen, Pohjoismaiden, Euroopan ja muiden maanosien luonnonympäristöä ja ihmisen toimintaa. Keskeisiä näkökulmia ovat luonnon ja kulttuurien moninaisuuden arvostaminen sekä globaalin ymmärryksen vahvistaminen. Maailmankuvan ja sen alueellisen viitekehyksen rakentamisessa käytetään monipuolisesti karttoja ja muuta geomediaa.

Paikallinen tarkennus:

- Ajankohtaisten uutisten avulla hahmotetaan eri maanosien luonnonympäristöjä, kulttuurisia erityispiirteitä ja ihmisen toimintaa
- Maantieteellisten käsitteiden hallinta (esim. ilmasto, kasvillisuus, karttanimistö: vuoristot, alangot, ylängöt, valtameret, vesistöt)
- Globaalin ymmärryksen vahvistaminen

S4 Ympäristön tutkiminen

Sisällöiksi valitaan omaan elinympäristöön liittyviä tutkimustehtäviä. Elinympäristössä kiinnitetään huomiota elolliseen ja elottomaan luontoon, rakennettuun ja sosiaaliseen ympäristöön sekä ympäristön ilmiöihin, materiaaleihin ja teknologisiin sovelluksiin. Tehtävien avulla harjoitellaan tutkimuksen tekemisen eri vaiheita. Tutkitaan säätä sekä maa- ja kallioperää. Tutkimalla kappaleiden liikkeiden muutoksia tutustutaan voiman käsitteeseen. Tunnistetaan eliöitä ja elinympäristöjä, laaditaan kasvio ohjatusti sekä tutkitaan kokeellisesti kasvien kasvua. Kotiseudun

erilaisten ympäristöjen merkitystä havainnoidaan myös hyvinvoinnin näkökulmasta. Tutustutaan ympäristössä toimimisen oikeuksiin ja velvollisuuksiin.

Paikallinen tarkennus:

- Eliökunnan luokittelu (eläimet, kasvit, sienet, bakteerit)
- Tutkimuksen tekeminen itsenäisesti omasta elinympäristöstä
- Monimuotoisen ympäristön arvostaminen ja kotiseudun erilaisiin elinympäristöihin tutustuminen (rakennettu ympäristö ja luonnonympäristöt)

S5 Luonnon rakenteet, periaatteet ja kiertokulut

Erilaisten materiaalien ja aineiden avulla tarkastellaan olomuotoja ja aineiden ominaisuuksia. Palaminen, yhteyttäminen ja veden kiertokulku muodostavat pohjan aineen muutosten ja aineen säilymisen periaatteen hahmottamiselle. Lämpötilan mittaamisen, lämpöenergiaan perehtymisen ja energialajien muuntumisen avulla tutustutaan energian säilymisen periaatteeseen. Tutkitaan ääni- ja valoilmiöitä. Perehdytään lähiavaruuteen, vuodenaikoihin, päivän ja yön vaihteluun sekä maapallon rakenteeseen. Tutkitaan eliöiden ja niiden elinympäristöjen sekä ihmisen toiminnan vuorovaikutussuhteita. Tutustutaan ravintoketjuihin, eläinten ja kasvien lisääntymiseen, ravinnon tuotantoon ja ruoan reitteihin sekä metsien hyötykäyttöön.

Paikallinen tarkennus:

- Maan ja kuun liikkeistä johtuvat ilmiöt (päivä/yö, vuodenaikojen vaihtelu, vuorovesi)
- Palamisen perusedellytykset
- Energian (esim.lämpöenergia, liike-energia, kemiallinen energia)säilymisen periaate ja voiman merkitys siinä
- Metsien hyötykäyttö
- Eliöiden ja niiden elinympäristöjen uhanalaisuus

S6 Kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Sisältöjä valittaessa otetaan huomioon luonnon monimuotoisuuden vaaliminen, ilmastonmuutos ja sen hillitseminen, luonnonvarojen kestävä käyttö, terveyden edistäminen, oman kulttuuriperinnön vaaliminen, monikulttuurisessa maailmassa eläminen sekä ihmiskunnan globaali hyvinvointi nyt ja tulevaisuudessa. Pohditaan oman toiminnan vaikutuksia itselle, toisiin ihmisiin, eläinten hyvinvointiin, luontoon ja yhteiskuntaan. Harjoitellaan ympäristövastuullista toimintaa omassa lähiympäristössä sekä toisista huolehtimista. Toteutetaan yhteinen vaikuttamisprojekti, jossa harjoitellaan osallistumista ja vaikuttamista paikallisella tai globaalilla tasolla.

Paikallinen tarkennus:

- Muihin kulttuureihin tutustuminen
- Globaali hyvinvointi
- Toteutetaan yhteinen vaikuttamisprojekti, jossa harjoitellaan osallistumista ja vaikuttamista paikallisella tai globaalilla tasolla .
- Ilmastonmuutoksen hillitseminen

T2 ohjata ja kannustaa oppilasta asettamaan omia opiskelutavoitteita ja työskentelemään pitkäjänteisesti niiden saavuttamiseksi sekä tunnistamaan omaa ympäristöopin osaamistaan

- Oppilas osaa ohjata oppimistaan omien opiskelutavoitteiden avulla ja arvioida niiden saavuttamista rutiininomaisesti

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tavoitteellinen työskentely ja oppimaan oppiminen	Oppilas osaa asettaa omia tavoitteita pienille kokonaisuuksille ja työskennellä yhteisten tavoitteiden saavuttamiseksi.

S1 Minä ihmisenä

Sisältöjä valitaan siten, että ne liittyvät ihmisen rakenteeseen ja keskeisiin elintoimintoihin sekä ihmisen kasvun ja kehityksen eri vaiheisiin. Sisällöissä kiinnitetään huomiota kehityksen ajankohtaisiin muutoksiin ja niiden yksilöllisen luonteen ymmärtämiseen. Käsitellään ikäkauden mukaisesti seksuaalista kehitystä ja ihmisen lisääntymistä. Harjoitellaan tunnistamaan oman kehon ja mielen viestejä ja tiedostamaan omia ajatuksia, tarpeita, asenteita ja arvoja. Perehdytään terveyden osa-alueisiin ja voimavaroihin, arjen terveystottumuksiin, mielenterveystaitoihin, sairauksien ehkäisyyn ja itsehoitotaitoihin. Lisäksi harjoitellaan tunteiden tunnistamista, ilmaisua ja säätelyä. Tunnistetaan omaa oppimista tukevia asioita.

Paikallinen tarkennus:

- Liikunnan, ravinnon ja unen merkitys omalle terveydelle
- Positiivinen asenne omasta terveydestä huolehtimiseen
- Oma seksuaalisuus ja oikeus oman kehon koskemattomuuteen

S2 Arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimiminen

Oppimistehtäviä ja sisältöjä valitaan siten, että ne liittyvät arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimimiseen. Harjoitellaan selittämään arjen tilanteita, ilmiöitä ja teknologiaa eri tiedonalojen käsitteillä ja malleilla. Tutkitaan laitteiden toimintaperiaatteita ja erilaisia rakenteita. Harjoitellaan turvallisuuden edistämistä ja turvataitoja esimerkiksi seuraavilla osa-alueilla: liikenne-, palo-, sähköturvallisuus, tapaturmat, myrkytykset, päihteet, kiusaamisen ehkäisy, fyysinen ja henkinen koskemattomuus sekä toiminta ensiapu- ja vaaratilanteissa. Harjoitellaan toimimista erilaisissa yhteisöissä sekä pohditaan erilaisten vuorovaikutustilanteiden ja yhteisöjen merkitystä hyvinvoinnille.

Paikallinen tarkennus:

- Yhteiset sopimukset: tietää ikäkauteensa kuuluvat vastuut ja oikeudet yhteistyössä koulupoliisin ja nuorisotoimen kanssa
- Oma toiminta erilaisissa yhteisöissä ja vuorovaikutustilanteissa
- Päihdevalistus
- Toiminta myrkytystilanteissa
- Sähköturvallisuus ja paloturvallisuus

S3 Löytöretkelle monimuotoiseen maailmaan

Monipuolisten alueellisten esimerkkien ja ajankohtaisten uutisten avulla hahmotetaan Suomen, Pohjoismaiden, Euroopan ja muiden maanosien luonnonympäristöä ja ihmisen toimintaa. Keskeisiä näkökulmia ovat luonnon ja kulttuurien moninaisuuden arvostaminen sekä globaalin ymmärryksen vahvistaminen. Maailmankuvan ja sen alueellisen viitekehyksen rakentamisessa käytetään monipuolisesti karttoja ja muuta geomediaa.

Paikallinen tarkennus:

- Ajankohtaisten uutisten avulla hahmotetaan eri maanosien luonnonympäristöjä, kulttuurisia erityispiirteitä ja ihmisen toimintaa
- Maantieteellisten käsitteiden hallinta (esim. ilmasto, kasvillisuus, karttanimistö: vuoristot, alangot, ylängöt, valtameret, vesistöt)
- Globaalin ymmärryksen vahvistaminen

S4 Ympäristön tutkiminen

Sisällöiksi valitaan omaan elinympäristöön liittyviä tutkimustehtäviä. Elinympäristössä kiinnitetään huomiota elolliseen ja elottomaan luontoon, rakennettuun ja sosiaaliseen ympäristöön sekä ympäristön ilmiöihin, materiaaleihin ja teknologisiin sovelluksiin. Tehtävien avulla harjoitellaan tutkimuksen tekemisen eri vaiheita. Tutkitaan säätä sekä maa- ja kallioperää. Tutkimalla kappaleiden liikkeiden muutoksia tutustutaan voiman käsitteeseen. Tunnistetaan eliöitä ja elinympäristöjä, laaditaan kasvio ohjatusti sekä tutkitaan kokeellisesti kasvien kasvua. Kotiseudun erilaisten ympäristöjen merkitystä havainnoidaan myös hyvinvoinnin näkökulmasta. Tutustutaan ympäristössä toimimisen oikeuksiin ja velvollisuuksiin.

Paikallinen tarkennus:

- Eliökunnan luokittelu (eläimet, kasvit, sienet, bakteerit)
- Tutkimuksen tekeminen itsenäisesti omasta elinympäristöstä
- Monimuotoisen ympäristön arvostaminen ja kotiseudun erilaisiin elinympäristöihin tutustuminen (rakennettu ympäristö ja luonnonympäristöt)

S5 Luonnon rakenteet, periaatteet ja kiertokulut

Erilaisten materiaalien ja aineiden avulla tarkastellaan olomuotoja ja aineiden ominaisuuksia. Palaminen, yhteyttäminen ja veden kiertokulku muodostavat pohjan aineen muutosten ja aineen säilymisen periaatteen hahmottamiselle. Lämpötilan mittaamisen, lämpöenergiaan perehtymisen ja energialajien muuntumisen avulla tutustutaan energian säilymisen periaatteeseen. Tutkitaan ääni- ja valoilmiöitä. Perehdytään lähiavaruuteen, vuodenaikoihin, päivän ja yön vaihteluun sekä maapallon rakenteeseen. Tutkitaan eliöiden ja niiden elinympäristöjen sekä ihmisen toiminnan vuorovaikutussuhteita. Tutustutaan ravintoketjuihin, eläinten ja kasvien lisääntymiseen, ravinnon tuotantoon ja ruoan reitteihin sekä metsien hyötykäyttöön.

Paikallinen tarkennus:

- Maan ja kuun liikkeistä johtuvat ilmiöt (päivä/yö, vuodenaikojen vaihtelu, vuorovesi)
- Palamisen perusedellytykset
- Energian (esim.lämpöenergia, liike-energia, kemiallinen energia)säilymisen periaate ja voiman merkitys siinä

- Metsien hyötykäyttö
- Eliöiden ja niiden elinympäristöjen uhanalaisuus

S6 Kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Sisältöjä valittaessa otetaan huomioon luonnon monimuotoisuuden vaaliminen, ilmastonmuutos ja sen hillitseminen, luonnonvarojen kestävä käyttö, terveyden edistäminen, oman kulttuuriperinnön vaaliminen, monikulttuurisessa maailmassa eläminen sekä ihmiskunnan globaali hyvinvointi nyt ja tulevaisuudessa. Pohditaan oman toiminnan vaikutuksia itselle, toisiin ihmisiin, eläinten hyvinvointiin, luontoon ja yhteiskuntaan. Harjoitellaan ympäristövastuullista toimintaa omassa lähiympäristössä sekä toisista huolehtimista. Toteutetaan yhteinen vaikuttamisprojekti, jossa harjoitellaan osallistumista ja vaikuttamista paikallisella tai globaalilla tasolla.

Paikallinen tarkennus:

- Muihin kulttuureihin tutustuminen
- Globaali hyvinvointi
- Toteutetaan yhteinen vaikuttamisprojekti, jossa harjoitellaan osallistumista ja vaikuttamista paikallisella tai globaalilla tasolla .
- Ilmastonmuutoksen hillitseminen

T3 tukea oppilaan ympäristötietoisuuden kehittymistä sekä ohjata oppilasta toimimaan ja vaikuttamaan lähiympäristössään ja -yhteisöissään kestävän kehityksen edistämiseksi ja arvostamaan kestävän kehityksen merkitystä itselle ja maailmalle

- Oppilas tiedostaa kestävän kehityksen merkityksen itselleen ja maailmalle

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kestävän kehityksen tiedot ja taidot	Oppilas osaa kuvata esimerkkien avulla kestävän tulevaisuuden rakentamista tukevia ja uhkaavia tekijöitä. Oppilas osaa kuvata erilaisia keinoja lähiympäristön ja -yhteisöjen vaalimiseen, kehittämiseen ja niihin vaikuttamiseen sekä toimia ohjatusti yhteisessä vaikuttamisprojektissa.

S1 Minä ihmisenä

Sisältöjä valitaan siten, että ne liittyvät ihmisen rakenteeseen ja keskeisiin elintoimintoihin sekä ihmisen kasvun ja kehityksen eri vaiheisiin. Sisällöissä kiinnitetään huomiota kehityksen ajankohtaisiin muutoksiin ja niiden yksilöllisen luonteen ymmärtämiseen. Käsitellään ikäkauden mukaisesti seksuaalista kehitystä ja ihmisen lisääntymistä. Harjoitellaan tunnistamaan oman kehon ja mielen viestejä ja tiedostamaan omia ajatuksia, tarpeita, asenteita ja arvoja. Perehdytään terveyden osa-alueisiin ja voimavaroihin, arjen terveystottumuksiin, mielenterveystaitoihin, sairauksien ehkäisyyn ja itsehoitotaitoihin. Lisäksi harjoitellaan tunteiden tunnistamista, ilmaisua ja säätelyä. Tunnistetaan omaa oppimista tukevia asioita.

Paikallinen tarkennus:

- Liikunnan, ravinnon ja unen merkitys omalle terveydelle
- Positiivinen asenne omasta terveydestä huolehtimiseen
- Oma seksuaalisuus ja oikeus oman kehon koskemattomuuteen

S2 Arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimiminen

Oppimistehtäviä ja sisältöjä valitaan siten, että ne liittyvät arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimimiseen. Harjoitellaan selittämään arjen tilanteita, ilmiöitä ja teknologiaa eri tiedonalojen käsitteillä ja malleilla. Tutkitaan laitteiden toimintaperiaatteita ja erilaisia rakenteita. Harjoitellaan turvallisuuden edistämistä ja turvataitoja esimerkiksi seuraavilla osa-alueilla: liikenne-, palo-, sähköturvallisuus, tapaturmat, myrkytykset, päihteet, kiusaamisen ehkäisy, fyysinen ja henkinen koskemattomuus sekä toiminta ensiapu- ja vaaratilanteissa. Harjoitellaan toimimista erilaisissa yhteisöissä sekä pohditaan erilaisten vuorovaikutustilanteiden ja yhteisöjen merkitystä hyvinvoinnille.

Paikallinen tarkennus:

- Yhteiset sopimukset: tietää ikäkauteensa kuuluvat vastuut ja oikeudet yhteistyössä koulupoliisin ja nuorisotoimen kanssa
- Oma toiminta erilaisissa yhteisöissä ja vuorovaikutustilanteissa
- Päihdevalistus
- Toiminta myrkytystilanteissa
- Sähköturvallisuus ja paloturvallisuus

S3 Löytöretkelle monimuotoiseen maailmaan

Monipuolisten alueellisten esimerkkien ja ajankohtaisten uutisten avulla hahmotetaan Suomen, Pohjoismaiden, Euroopan ja muiden maanosien luonnonympäristöä ja ihmisen toimintaa. Keskeisiä näkökulmia ovat luonnon ja kulttuurien moninaisuuden arvostaminen sekä globaalin ymmärryksen vahvistaminen. Maailmankuvan ja sen alueellisen viitekehyksen rakentamisessa käytetään monipuolisesti karttoja ja muuta geomediaa.

Paikallinen tarkennus:

- Ajankohtaisten uutisten avulla hahmotetaan eri maanosien luonnonympäristöjä, kulttuurisia erityispiirteitä ja ihmisen toimintaa
- Maantieteellisten käsitteiden hallinta (esim. ilmasto, kasvillisuus, karttanimistö: vuoristot, alangot, ylängöt, valtameret, vesistöt)
- Globaalin ymmärryksen vahvistaminen

S4 Ympäristön tutkiminen

Sisällöiksi valitaan omaan elinympäristöön liittyviä tutkimustehtäviä. Elinympäristössä kiinnitetään huomiota elolliseen ja elottomaan luontoon, rakennettuun ja sosiaaliseen ympäristöön sekä ympäristön ilmiöihin, materiaaleihin ja teknologisiin sovelluksiin. Tehtävien avulla harjoitellaan tutkimuksen tekemisen eri vaiheita. Tutkitaan säätä sekä maa- ja kallioperää. Tutkimalla kappaleiden liikkeiden muutoksia tutustutaan voiman käsitteeseen. Tunnistetaan eliöitä ja elinympäristöjä, laaditaan kasvio ohjatusti sekä tutkitaan kokeellisesti kasvien kasvua. Kotiseudun

erilaisten ympäristöjen merkitystä havainnoidaan myös hyvinvoinnin näkökulmasta. Tutustutaan ympäristössä toimimisen oikeuksiin ja velvollisuuksiin.

Paikallinen tarkennus:

- Eliökunnan luokittelu (eläimet, kasvit, sienet, bakteerit)
- Tutkimuksen tekeminen itsenäisesti omasta elinympäristöstä
- Monimuotoisen ympäristön arvostaminen ja kotiseudun erilaisiin elinympäristöihin tutustuminen (rakennettu ympäristö ja luonnonympäristöt)

S5 Luonnon rakenteet, periaatteet ja kiertokulut

Erilaisten materiaalien ja aineiden avulla tarkastellaan olomuotoja ja aineiden ominaisuuksia. Palaminen, yhteyttäminen ja veden kiertokulku muodostavat pohjan aineen muutosten ja aineen säilymisen periaatteen hahmottamiselle. Lämpötilan mittaamisen, lämpöenergiaan perehtymisen ja energialajien muuntumisen avulla tutustutaan energian säilymisen periaatteeseen. Tutkitaan ääni- ja valoilmiöitä. Perehdytään lähiavaruuteen, vuodenaikoihin, päivän ja yön vaihteluun sekä maapallon rakenteeseen. Tutkitaan eliöiden ja niiden elinympäristöjen sekä ihmisen toiminnan vuorovaikutussuhteita. Tutustutaan ravintoketjuihin, eläinten ja kasvien lisääntymiseen, ravinnon tuotantoon ja ruoan reitteihin sekä metsien hyötykäyttöön.

Paikallinen tarkennus:

- Maan ja kuun liikkeistä johtuvat ilmiöt (päivä/yö, vuodenaikojen vaihtelu, vuorovesi)
- Palamisen perusedellytykset
- Energian (esim.lämpöenergia, liike-energia, kemiallinen energia)säilymisen periaate ja voiman merkitys siinä
- Metsien hyötykäyttö
- Eliöiden ja niiden elinympäristöjen uhanalaisuus

S6 Kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Sisältöjä valittaessa otetaan huomioon luonnon monimuotoisuuden vaaliminen, ilmastonmuutos ja sen hillitseminen, luonnonvarojen kestävä käyttö, terveyden edistäminen, oman kulttuuriperinnön vaaliminen, monikulttuurisessa maailmassa eläminen sekä ihmiskunnan globaali hyvinvointi nyt ja tulevaisuudessa. Pohditaan oman toiminnan vaikutuksia itselle, toisiin ihmisiin, eläinten hyvinvointiin, luontoon ja yhteiskuntaan. Harjoitellaan ympäristövastuullista toimintaa omassa lähiympäristössä sekä toisista huolehtimista. Toteutetaan yhteinen vaikuttamisprojekti, jossa harjoitellaan osallistumista ja vaikuttamista paikallisella tai globaalilla tasolla.

Paikallinen tarkennus:

- Muihin kulttuureihin tutustuminen
- Globaali hyvinvointi
- Toteutetaan yhteinen vaikuttamisprojekti, jossa harjoitellaan osallistumista ja vaikuttamista paikallisella tai globaalilla tasolla .
- Ilmastonmuutoksen hillitseminen

T4 rohkaista oppilasta muodostamaan kysymyksiä eri aihepiireistä sekä käyttämään niitä tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohtana

- Oppilas osaa käyttää muodostamiaan kysymyksiä tutkimusten lähtökohtana

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kysymysten muodostaminen	Oppilas osaa muodostaa aiheeseen liittyviä kysymyksiä, joita voidaan yhdessä kehittää tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohdaksi.

S1 Minä ihmisenä

Sisältöjä valitaan siten, että ne liittyvät ihmisen rakenteeseen ja keskeisiin elintoimintoihin sekä ihmisen kasvun ja kehityksen eri vaiheisiin. Sisällöissä kiinnitetään huomiota kehityksen ajankohtaisiin muutoksiin ja niiden yksilöllisen luonteen ymmärtämiseen. Käsitellään ikäkauden mukaisesti seksuaalista kehitystä ja ihmisen lisääntymistä. Harjoitellaan tunnistamaan oman kehon ja mielen viestejä ja tiedostamaan omia ajatuksia, tarpeita, asenteita ja arvoja. Perehdytään terveyden osa-alueisiin ja voimavaroihin, arjen terveystottumuksiin, mielenterveystaitoihin, sairauksien ehkäisyyn ja itsehoitotaitoihin. Lisäksi harjoitellaan tunteiden tunnistamista, ilmaisua ja säätelyä. Tunnistetaan omaa oppimista tukevia asioita.

Paikallinen tarkennus:

- Liikunnan, ravinnon ja unen merkitys omalle terveydelle
- Positiivinen asenne omasta terveydestä huolehtimiseen
- Oma seksuaalisuus ja oikeus oman kehon koskemattomuuteen

S2 Arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimiminen

Oppimistehtäviä ja sisältöjä valitaan siten, että ne liittyvät arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimimiseen. Harjoitellaan selittämään arjen tilanteita, ilmiöitä ja teknologiaa eri tiedonalojen käsitteillä ja malleilla. Tutkitaan laitteiden toimintaperiaatteita ja erilaisia rakenteita. Harjoitellaan turvallisuuden edistämistä ja turvataitoja esimerkiksi seuraavilla osa-alueilla: liikenne-, palo-, sähköturvallisuus, tapaturmat, myrkytykset, päihteet, kiusaamisen ehkäisy, fyysinen ja henkinen koskemattomuus sekä toiminta ensiapu- ja vaaratilanteissa. Harjoitellaan toimimista erilaisissa yhteisöissä sekä pohditaan erilaisten vuorovaikutustilanteiden ja yhteisöjen merkitystä hyvinvoinnille.

Paikallinen tarkennus:

- Yhteiset sopimukset: tietää ikäkauteensa kuuluvat vastuut ja oikeudet yhteistyössä koulupoliisin ja nuorisotoimen kanssa
- Oma toiminta erilaisissa yhteisöissä ja vuorovaikutustilanteissa
- Päihdevalistus
- Toiminta myrkytystilanteissa
- Sähköturvallisuus ja paloturvallisuus

S3 Löytöretkelle monimuotoiseen maailmaan

Monipuolisten alueellisten esimerkkien ja ajankohtaisten uutisten avulla hahmotetaan Suomen, Pohjoismaiden, Euroopan ja muiden maanosien luonnonympäristöä ja ihmisen toimintaa. Keskeisiä näkökulmia ovat luonnon ja kulttuurien moninaisuuden arvostaminen sekä globaalin ymmärryksen vahvistaminen. Maailmankuvan ja sen alueellisen viitekehyksen rakentamisessa käytetään monipuolisesti karttoja ja muuta geomediaa.

Paikallinen tarkennus:

- Ajankohtaisten uutisten avulla hahmotetaan eri maanosien luonnonympäristöjä, kulttuurisia erityispiirteitä ja ihmisen toimintaa
- Maantieteellisten käsitteiden hallinta (esim. ilmasto, kasvillisuus, karttanimistö: vuoristot, alangot, ylängöt, valtameret, vesistöt)
- Globaalin ymmärryksen vahvistaminen

S4 Ympäristön tutkiminen

Sisällöiksi valitaan omaan elinympäristöön liittyviä tutkimustehtäviä. Elinympäristössä kiinnitetään huomiota elolliseen ja elottomaan luontoon, rakennettuun ja sosiaaliseen ympäristöön sekä ympäristön ilmiöihin, materiaaleihin ja teknologisiin sovelluksiin. Tehtävien avulla harjoitellaan tutkimuksen tekemisen eri vaiheita. Tutkitaan säätä sekä maa- ja kallioperää. Tutkimalla kappaleiden liikkeiden muutoksia tutustutaan voiman käsitteeseen. Tunnistetaan eliöitä ja elinympäristöjä, laaditaan kasvio ohjatusti sekä tutkitaan kokeellisesti kasvien kasvua. Kotiseudun erilaisten ympäristöjen merkitystä havainnoidaan myös hyvinvoinnin näkökulmasta. Tutustutaan ympäristössä toimimisen oikeuksiin ja velvollisuuksiin.

Paikallinen tarkennus:

- Eliökunnan luokittelu (eläimet, kasvit, sienet, bakteerit)
- Tutkimuksen tekeminen itsenäisesti omasta elinympäristöstä
- Monimuotoisen ympäristön arvostaminen ja kotiseudun erilaisiin elinympäristöihin tutustuminen (rakennettu ympäristö ja luonnonympäristöt)

S5 Luonnon rakenteet, periaatteet ja kiertokulut

Erilaisten materiaalien ja aineiden avulla tarkastellaan olomuotoja ja aineiden ominaisuuksia. Palaminen, yhteyttäminen ja veden kiertokulku muodostavat pohjan aineen muutosten ja aineen säilymisen periaatteen hahmottamiselle. Lämpötilan mittaamisen, lämpöenergiaan perehtymisen ja energialajien muuntumisen avulla tutustutaan energian säilymisen periaatteeseen. Tutkitaan ääni- ja valoilmiöitä. Perehdytään lähiavaruuteen, vuodenaikoihin, päivän ja yön vaihteluun sekä maapallon rakenteeseen. Tutkitaan eliöiden ja niiden elinympäristöjen sekä ihmisen toiminnan vuorovaikutussuhteita. Tutustutaan ravintoketjuihin, eläinten ja kasvien lisääntymiseen, ravinnon tuotantoon ja ruoan reitteihin sekä metsien hyötykäyttöön.

Paikallinen tarkennus:

- Maan ja kuun liikkeistä johtuvat ilmiöt (päivä/yö, vuodenaikojen vaihtelu, vuorovesi)
- Palamisen perusedellytykset
- Energian (esim.lämpöenergia, liike-energia, kemiallinen energia)säilymisen periaate ja voiman merkitys siinä

- Metsien hyötykäyttö
- Eliöiden ja niiden elinympäristöjen uhanalaisuus

S6 Kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Sisältöjä valittaessa otetaan huomioon luonnon monimuotoisuuden vaaliminen, ilmastonmuutos ja sen hillitseminen, luonnonvarojen kestävä käyttö, terveyden edistäminen, oman kulttuuriperinnön vaaliminen, monikulttuurisessa maailmassa eläminen sekä ihmiskunnan globaali hyvinvointi nyt ja tulevaisuudessa. Pohditaan oman toiminnan vaikutuksia itselle, toisiin ihmisiin, eläinten hyvinvointiin, luontoon ja yhteiskuntaan. Harjoitellaan ympäristövastuullista toimintaa omassa lähiympäristössä sekä toisista huolehtimista. Toteutetaan yhteinen vaikuttamisprojekti, jossa harjoitellaan osallistumista ja vaikuttamista paikallisella tai globaalilla tasolla.

Paikallinen tarkennus:

- Muihin kulttuureihin tutustuminen
- Globaali hyvinvointi
- Toteutetaan yhteinen vaikuttamisprojekti, jossa harjoitellaan osallistumista ja vaikuttamista paikallisella tai globaalilla tasolla .
- Ilmastonmuutoksen hillitseminen

T5 ohjata oppilasta suunnittelemaan ja toteuttamaan pieniä tutkimuksia, tekemään havaintoja ja mittauksia monipuolisissa oppimisympäristöissä eri aisteja ja tutkimus- ja mittausvälineitä käyttäen

- Oppilas osaa suunnitella pieniä tutkimuksia yksin tai yhdessä muiden kanssa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tutkimisen taidot: suunnittelu, havainnointi ja mittaukset	Oppilas osaa toimia, havainnoida, mitata ja dokumentoida tuloksia ohjeiden mukaisesti. Oppilas osaa suunnitella pieniä tutkimuksia yksin tai yhdessä muiden kanssa.

S1 Minä ihmisenä

Sisältöjä valitaan siten, että ne liittyvät ihmisen rakenteeseen ja keskeisiin elintoimintoihin sekä ihmisen kasvun ja kehityksen eri vaiheisiin. Sisällöissä kiinnitetään huomiota kehityksen ajankohtaisiin muutoksiin ja niiden yksilöllisen luonteen ymmärtämiseen. Käsitellään ikäkauden mukaisesti seksuaalista kehitystä ja ihmisen lisääntymistä. Harjoitellaan tunnistamaan oman kehon ja mielen viestejä ja tiedostamaan omia ajatuksia, tarpeita, asenteita ja arvoja. Perehdytään terveyden osa-alueisiin ja voimavaroihin, arjen terveystottumuksiin, mielenterveystaitoihin, sairauksien ehkäisyyn ja itsehoitotaitoihin. Lisäksi harjoitellaan tunteiden tunnistamista, ilmaisua ja säätelyä. Tunnistetaan omaa oppimista tukevia asioita.

Paikallinen tarkennus:

- Liikunnan, ravinnon ja unen merkitys omalle terveydelle
- Positiivinen asenne omasta terveydestä huolehtimiseen

- Oma seksuaalisuus ja oikeus oman kehon koskemattomuuteen

S2 Arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimiminen

Oppimistehtäviä ja sisältöjä valitaan siten, että ne liittyvät arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimimiseen. Harjoitellaan selittämään arjen tilanteita, ilmiöitä ja teknologiaa eri tiedonalojen käsitteillä ja malleilla. Tutkitaan laitteiden toimintaperiaatteita ja erilaisia rakenteita. Harjoitellaan turvallisuuden edistämistä ja turvataitoja esimerkiksi seuraavilla osa-alueilla: liikenne-, palo-, sähköturvallisuus, tapaturmat, myrkytykset, päihteet, kiusaamisen ehkäisy, fyysinen ja henkinen koskemattomuus sekä toiminta ensiapu- ja vaaratilanteissa. Harjoitellaan toimimista erilaisissa yhteisöissä sekä pohditaan erilaisten vuorovaikutustilanteiden ja yhteisöjen merkitystä hyvinvoinnille.

Paikallinen tarkennus:

- Yhteiset sopimukset: tietää ikäkauteensa kuuluvat vastuut ja oikeudet yhteistyössä koulupoliisin ja nuorisotoimen kanssa
- Oma toiminta erilaisissa yhteisöissä ja vuorovaikutustilanteissa
- Päihdevalistus
- Toiminta myrkytystilanteissa
- Sähköturvallisuus ja paloturvallisuus

S3 Löytöretkelle monimuotoiseen maailmaan

Monipuolisten alueellisten esimerkkien ja ajankohtaisten uutisten avulla hahmotetaan Suomen, Pohjoismaiden, Euroopan ja muiden maanosien luonnonympäristöä ja ihmisen toimintaa. Keskeisiä näkökulmia ovat luonnon ja kulttuurien moninaisuuden arvostaminen sekä globaalin ymmärryksen vahvistaminen. Maailmankuvan ja sen alueellisen viitekehyksen rakentamisessa käytetään monipuolisesti karttoja ja muuta geomediaa.

Paikallinen tarkennus:

- Ajankohtaisten uutisten avulla hahmotetaan eri maanosien luonnonympäristöjä, kulttuurisia erityispiirteitä ja ihmisen toimintaa
- Maantieteellisten käsitteiden hallinta (esim. ilmasto, kasvillisuus, karttanimistö: vuoristot, alangot, ylängöt, valtameret, vesistöt)
- Globaalin ymmärryksen vahvistaminen

S4 Ympäristön tutkiminen

Sisällöiksi valitaan omaan elinympäristöön liittyviä tutkimustehtäviä. Elinympäristössä kiinnitetään huomiota elolliseen ja elottomaan luontoon, rakennettuun ja sosiaaliseen ympäristöön sekä ympäristön ilmiöihin, materiaaleihin ja teknologisiin sovelluksiin. Tehtävien avulla harjoitellaan tutkimuksen tekemisen eri vaiheita. Tutkitaan säätä sekä maa- ja kallioperää. Tutkimalla kappaleiden liikkeiden muutoksia tutustutaan voiman käsitteeseen. Tunnistetaan eliöitä ja elinympäristöjä, laaditaan kasvio ohjatusti sekä tutkitaan kokeellisesti kasvien kasvua. Kotiseudun erilaisten ympäristöjen merkitystä havainnoidaan myös hyvinvoinnin näkökulmasta. Tutustutaan ympäristössä toimimisen oikeuksiin ja velvollisuuksiin.

Paikallinen tarkennus:

- Eliökunnan luokittelu (eläimet, kasvit, sienet, bakteerit)
- Tutkimuksen tekeminen itsenäisesti omasta elinympäristöstä
- Monimuotoisen ympäristön arvostaminen ja kotiseudun erilaisiin elinympäristöihin tutustuminen (rakennettu ympäristö ja luonnonympäristöt)

S5 Luonnon rakenteet, periaatteet ja kiertokulut

Erilaisten materiaalien ja aineiden avulla tarkastellaan olomuotoja ja aineiden ominaisuuksia. Palaminen, yhteyttäminen ja veden kiertokulku muodostavat pohjan aineen muutosten ja aineen säilymisen periaatteen hahmottamiselle. Lämpötilan mittaamisen, lämpöenergiaan perehtymisen ja energialajien muuntumisen avulla tutustutaan energian säilymisen periaatteeseen. Tutkitaan ääni- ja valoilmiöitä. Perehdytään lähiavaruuteen, vuodenaikoihin, päivän ja yön vaihteluun sekä maapallon rakenteeseen. Tutkitaan eliöiden ja niiden elinympäristöjen sekä ihmisen toiminnan vuorovaikutussuhteita. Tutustutaan ravintoketjuihin, eläinten ja kasvien lisääntymiseen, ravinnon tuotantoon ja ruoan reitteihin sekä metsien hyötykäyttöön.

Paikallinen tarkennus:

- Maan ja kuun liikkeistä johtuvat ilmiöt (päivä/yö, vuodenaikojen vaihtelu, vuorovesi)
- Palamisen perusedellytykset
- Energian (esim.lämpöenergia, liike-energia, kemiallinen energia)säilymisen periaate ja voiman merkitys siinä
- Metsien hyötykäyttö
- Eliöiden ja niiden elinympäristöjen uhanalaisuus

S6 Kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Sisältöjä valittaessa otetaan huomioon luonnon monimuotoisuuden vaaliminen, ilmastonmuutos ja sen hillitseminen, luonnonvarojen kestävä käyttö, terveyden edistäminen, oman kulttuuriperinnön vaaliminen, monikulttuurisessa maailmassa eläminen sekä ihmiskunnan globaali hyvinvointi nyt ja tulevaisuudessa. Pohditaan oman toiminnan vaikutuksia itselle, toisiin ihmisiin, eläinten hyvinvointiin, luontoon ja yhteiskuntaan. Harjoitellaan ympäristövastuullista toimintaa omassa lähiympäristössä sekä toisista huolehtimista. Toteutetaan yhteinen vaikuttamisprojekti, jossa harjoitellaan osallistumista ja vaikuttamista paikallisella tai globaalilla tasolla.

Paikallinen tarkennus:

- Muihin kulttuureihin tutustuminen
- Globaali hyvinvointi
- Toteutetaan yhteinen vaikuttamisprojekti, jossa harjoitellaan osallistumista ja vaikuttamista paikallisella tai globaalilla tasolla .
- Ilmastonmuutoksen hillitseminen

T6 ohjata oppilasta tunnistamaan syy-seuraussuhteita, tekemään johtopäätöksiä tuloksistaan sekä esittämään tuloksiaan ja tutkimuksiaan eri tavoin

- Oppilas osaa esittää tutkimustuloksiaan selkeästi ja mittaustuloksilla perustellen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tutkimisen taidot: johtopäätösten tekeminen ja tulosten esittäminen	Oppilas harjoittelee ohjatusti syy-seuraussuhteiden tunnistamista ja osaa tehdä yksinkertaisia johtopäätöksiä tuloksista. Oppilas osaa esittää tuloksiaan selkeästi.

S1 Minä ihmisenä

Sisältöjä valitaan siten, että ne liittyvät ihmisen rakenteeseen ja keskeisiin elintoimintoihin sekä ihmisen kasvun ja kehityksen eri vaiheisiin. Sisällöissä kiinnitetään huomiota kehityksen ajankohtaisiin muutoksiin ja niiden yksilöllisen luonteen ymmärtämiseen. Käsitellään ikäkauden mukaisesti seksuaalista kehitystä ja ihmisen lisääntymistä. Harjoitellaan tunnistamaan oman kehon ja mielen viestejä ja tiedostamaan omia ajatuksia, tarpeita, asenteita ja arvoja. Perehdytään terveyden osa-alueisiin ja voimavaroihin, arjen terveystottumuksiin, mielenterveystaitoihin, sairauksien ehkäisyyn ja itsehoitotaitoihin. Lisäksi harjoitellaan tunteiden tunnistamista, ilmaisua ja säätelyä. Tunnistetaan omaa oppimista tukevia asioita.

Paikallinen tarkennus:

- Liikunnan, ravinnon ja unen merkitys omalle terveydelle
- Positiivinen asenne omasta terveydestä huolehtimiseen
- Oma seksuaalisuus ja oikeus oman kehon koskemattomuuteen

S2 Arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimiminen

Oppimistehtäviä ja sisältöjä valitaan siten, että ne liittyvät arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimimiseen. Harjoitellaan selittämään arjen tilanteita, ilmiöitä ja teknologiaa eri tiedonalojen käsitteillä ja malleilla. Tutkitaan laitteiden toimintaperiaatteita ja erilaisia rakenteita. Harjoitellaan turvallisuuden edistämistä ja turvataitoja esimerkiksi seuraavilla osa-alueilla: liikenne-, palo-, sähköturvallisuus, tapaturmat, myrkytykset, päihteet, kiusaamisen ehkäisy, fyysinen ja henkinen koskemattomuus sekä toiminta ensiapu- ja vaaratilanteissa. Harjoitellaan toimimista erilaisissa yhteisöissä sekä pohditaan erilaisten vuorovaikutustilanteiden ja yhteisöjen merkitystä hyvinvoinnille.

Paikallinen tarkennus:

- Yhteiset sopimukset: tietää ikäkauteensa kuuluvat vastuut ja oikeudet yhteistyössä koulupoliisin ja nuorisotoimen kanssa
- Oma toiminta erilaisissa yhteisöissä ja vuorovaikutustilanteissa
- Päihdevalistus
- Toiminta myrkytystilanteissa
- Sähköturvallisuus ja paloturvallisuus

S3 Löytöretkelle monimuotoiseen maailmaan

Monipuolisten alueellisten esimerkkien ja ajankohtaisten uutisten avulla hahmotetaan Suomen, Pohjoismaiden, Euroopan ja muiden maanosien luonnonympäristöä ja ihmisen toimintaa. Keskeisiä näkökulmia ovat luonnon ja kulttuurien moninaisuuden arvostaminen sekä globaalin ymmärryksen vahvistaminen. Maailmankuvan ja sen alueellisen viitekehyksen rakentamisessa käytetään monipuolisesti karttoja ja muuta geomediaa.

Paikallinen tarkennus:

- Ajankohtaisten uutisten avulla hahmotetaan eri maanosien luonnonympäristöjä, kulttuurisia erityispiirteitä ja ihmisen toimintaa
- Maantieteellisten käsitteiden hallinta (esim. ilmasto, kasvillisuus, karttanimistö: vuoristot, alangot, ylängöt, valtameret, vesistöt)
- Globaalin ymmärryksen vahvistaminen

S4 Ympäristön tutkiminen

Sisällöiksi valitaan omaan elinympäristöön liittyviä tutkimustehtäviä. Elinympäristössä kiinnitetään huomiota elolliseen ja elottomaan luontoon, rakennettuun ja sosiaaliseen ympäristöön sekä ympäristön ilmiöihin, materiaaleihin ja teknologisiin sovelluksiin. Tehtävien avulla harjoitellaan tutkimuksen tekemisen eri vaiheita. Tutkitaan säätä sekä maa- ja kallioperää. Tutkimalla kappaleiden liikkeiden muutoksia tutustutaan voiman käsitteeseen. Tunnistetaan eliöitä ja elinympäristöjä, laaditaan kasvio ohjatusti sekä tutkitaan kokeellisesti kasvien kasvua. Kotiseudun erilaisten ympäristöjen merkitystä havainnoidaan myös hyvinvoinnin näkökulmasta. Tutustutaan ympäristössä toimimisen oikeuksiin ja velvollisuuksiin.

Paikallinen tarkennus:

- Eliökunnan luokittelu (eläimet, kasvit, sienet, bakteerit)
- Tutkimuksen tekeminen itsenäisesti omasta elinympäristöstä
- Monimuotoisen ympäristön arvostaminen ja kotiseudun erilaisiin elinympäristöihin tutustuminen (rakennettu ympäristö ja luonnonympäristöt)

S5 Luonnon rakenteet, periaatteet ja kiertokulut

Erilaisten materiaalien ja aineiden avulla tarkastellaan olomuotoja ja aineiden ominaisuuksia. Palaminen, yhteyttäminen ja veden kiertokulku muodostavat pohjan aineen muutosten ja aineen säilymisen periaatteen hahmottamiselle. Lämpötilan mittaamisen, lämpöenergiaan perehtymisen ja energialajien muuntumisen avulla tutustutaan energian säilymisen periaatteeseen. Tutkitaan ääni- ja valoilmiöitä. Perehdytään lähiavaruuteen, vuodenaikoihin, päivän ja yön vaihteluun sekä maapallon rakenteeseen. Tutkitaan eliöiden ja niiden elinympäristöjen sekä ihmisen toiminnan vuorovaikutussuhteita. Tutustutaan ravintoketjuihin, eläinten ja kasvien lisääntymiseen, ravinnon tuotantoon ja ruoan reitteihin sekä metsien hyötykäyttöön.

Paikallinen tarkennus:

- Maan ja kuun liikkeistä johtuvat ilmiöt (päivä/yö, vuodenaikojen vaihtelu, vuorovesi)
- Palamisen perusedellytykset
- Energian (esim.lämpöenergia, liike-energia, kemiallinen energia)säilymisen periaate ja voiman merkitys siinä

- Metsien hyötykäyttö
- Eliöiden ja niiden elinympäristöjen uhanalaisuus

S6 Kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Sisältöjä valittaessa otetaan huomioon luonnon monimuotoisuuden vaaliminen, ilmastonmuutos ja sen hillitseminen, luonnonvarojen kestävä käyttö, terveyden edistäminen, oman kulttuuriperinnön vaaliminen, monikulttuurisessa maailmassa eläminen sekä ihmiskunnan globaali hyvinvointi nyt ja tulevaisuudessa. Pohditaan oman toiminnan vaikutuksia itselle, toisiin ihmisiin, eläinten hyvinvointiin, luontoon ja yhteiskuntaan. Harjoitellaan ympäristövastuullista toimintaa omassa lähiympäristössä sekä toisista huolehtimista. Toteutetaan yhteinen vaikuttamisprojekti, jossa harjoitellaan osallistumista ja vaikuttamista paikallisella tai globaalilla tasolla.

Paikallinen tarkennus:

- Muihin kulttuureihin tutustuminen
- Globaali hyvinvointi
- Toteutetaan yhteinen vaikuttamisprojekti, jossa harjoitellaan osallistumista ja vaikuttamista paikallisella tai globaalilla tasolla .
- Ilmastonmuutoksen hillitseminen

T7 ohjata oppilasta ymmärtämään arjen teknologisten sovellusten käyttöä, merkitystä ja toimintaperiaatteita sekä innostaa oppilaita kokeilemaan, keksimään ja luomaan uutta yhdessä toimien

- Oppilas harjaantuu hyödyntämään arjen teknologisia sovelluksia kestävän kehityksen periaatteiden edistämiseksi

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Teknologinen osaaminen ja yhteistyö teknologisessa ongelmanratkaisussa	Oppilas osaa kuvata joidenkin arjen teknologisten sovellusten toimintaperiaatteita ja antaa esimerkkejä niiden merkityksestä. Oppilas osaa työskennellä kokeiluissa ja keksimisessä yhdessä toimien.

S2 Arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimiminen

Oppimistehtäviä ja sisältöjä valitaan siten, että ne liittyvät arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimimiseen. Harjoitellaan selittämään arjen tilanteita, ilmiöitä ja teknologiaa eri tiedonalojen käsitteillä ja malleilla. Tutkitaan laitteiden toimintaperiaatteita ja erilaisia rakenteita. Harjoitellaan turvallisuuden edistämistä ja turvataitoja esimerkiksi seuraavilla osa-alueilla: liikenne-, palo-, sähköturvallisuus, tapaturmat, myrkytykset, päihteet, kiusaamisen ehkäisy, fyysinen ja henkinen koskemattomuus sekä toiminta ensiapu- ja vaaratilanteissa. Harjoitellaan toimimista erilaisissa yhteisöissä sekä pohditaan erilaisten vuorovaikutustilanteiden ja yhteisöjen merkitystä hyvinvoinnille.

Paikallinen tarkennus:

- Yhteiset sopimukset: tietää ikäkauteensa kuuluvat vastuut ja oikeudet yhteistyössä koulupoliisin ja nuorisotoimen kanssa
- Oma toiminta erilaisissa yhteisöissä ja vuorovaikutustilanteissa
- Päihdevalistus
- Toiminta myrkytystilanteissa
- Sähköturvallisuus ja paloturvallisuus

S3 Löytöretkelle monimuotoiseen maailmaan

Monipuolisten alueellisten esimerkkien ja ajankohtaisten uutisten avulla hahmotetaan Suomen, Pohjoismaiden, Euroopan ja muiden maanosien luonnonympäristöä ja ihmisen toimintaa. Keskeisiä näkökulmia ovat luonnon ja kulttuurien moninaisuuden arvostaminen sekä globaalin ymmärryksen vahvistaminen. Maailmankuvan ja sen alueellisen viitekehyksen rakentamisessa käytetään monipuolisesti karttoja ja muuta geomediaa.

Paikallinen tarkennus:

- Ajankohtaisten uutisten avulla hahmotetaan eri maanosien luonnonympäristöjä, kulttuurisia erityispiirteitä ja ihmisen toimintaa
- Maantieteellisten käsitteiden hallinta (esim. ilmasto, kasvillisuus, karttanimistö: vuoristot, alangot, ylängöt, valtameret, vesistöt)
- Globaalin ymmärryksen vahvistaminen

S4 Ympäristön tutkiminen

Sisällöiksi valitaan omaan elinympäristöön liittyviä tutkimustehtäviä. Elinympäristössä kiinnitetään huomiota elolliseen ja elottomaan luontoon, rakennettuun ja sosiaaliseen ympäristöön sekä ympäristön ilmiöihin, materiaaleihin ja teknologisiin sovelluksiin. Tehtävien avulla harjoitellaan tutkimuksen tekemisen eri vaiheita. Tutkitaan säätä sekä maa- ja kallioperää. Tutkimalla kappaleiden liikkeiden muutoksia tutustutaan voiman käsitteeseen. Tunnistetaan eliöitä ja elinympäristöjä, laaditaan kasvio ohjatusti sekä tutkitaan kokeellisesti kasvien kasvua. Kotiseudun erilaisten ympäristöjen merkitystä havainnoidaan myös hyvinvoinnin näkökulmasta. Tutustutaan ympäristössä toimimisen oikeuksiin ja velvollisuuksiin.

Paikallinen tarkennus:

- Eliökunnan luokittelu (eläimet, kasvit, sienet, bakteerit)
- Tutkimuksen tekeminen itsenäisesti omasta elinympäristöstä
- Monimuotoisen ympäristön arvostaminen ja kotiseudun erilaisiin elinympäristöihin tutustuminen (rakennettu ympäristö ja luonnonympäristöt)

S5 Luonnon rakenteet, periaatteet ja kiertokulut

Erilaisten materiaalien ja aineiden avulla tarkastellaan olomuotoja ja aineiden ominaisuuksia. Palaminen, yhteyttäminen ja veden kiertokulku muodostavat pohjan aineen muutosten ja aineen säilymisen periaatteen hahmottamiselle. Lämpötilan mittaamisen, lämpöenergiaan perehtymisen ja energialajien muuntumisen avulla tutustutaan energian säilymisen periaatteeseen. Tutkitaan ääni- ja valoilmiöitä. Perehdytään lähiavaruuteen, vuodenaikoihin, päivän ja yön vaihteluun sekä

maapallon rakenteeseen. Tutkitaan eliöiden ja niiden elinympäristöjen sekä ihmisen toiminnan vuorovaikutussuhteita. Tutustutaan ravintoketjuihin, eläinten ja kasvien lisääntymiseen, ravinnon tuotantoon ja ruoan reitteihin sekä metsien hyötykäyttöön.

Paikallinen tarkennus:

- Maan ja kuun liikkeistä johtuvat ilmiöt (päivä/yö, vuodenaikojen vaihtelu, vuorovesi)
- Palamisen perusedellytykset
- Energian (esim.lämpöenergia, liike-energia, kemiallinen energia)säilymisen periaate ja voiman merkitys siinä
- Metsien hyötykäyttö
- Eliöiden ja niiden elinympäristöjen uhanalaisuus

S6 Kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Sisältöjä valittaessa otetaan huomioon luonnon monimuotoisuuden vaaliminen, ilmastonmuutos ja sen hillitseminen, luonnonvarojen kestävä käyttö, terveyden edistäminen, oman kulttuuriperinnön vaaliminen, monikulttuurisessa maailmassa eläminen sekä ihmiskunnan globaali hyvinvointi nyt ja tulevaisuudessa. Pohditaan oman toiminnan vaikutuksia itselle, toisiin ihmisiin, eläinten hyvinvointiin, luontoon ja yhteiskuntaan. Harjoitellaan ympäristövastuullista toimintaa omassa lähiympäristössä sekä toisista huolehtimista. Toteutetaan yhteinen vaikuttamisprojekti, jossa harjoitellaan osallistumista ja vaikuttamista paikallisella tai globaalilla tasolla.

Paikallinen tarkennus:

- Muihin kulttuureihin tutustuminen
- Globaali hyvinvointi
- Toteutetaan yhteinen vaikuttamisprojekti, jossa harjoitellaan osallistumista ja vaikuttamista paikallisella tai globaalilla tasolla .
- Ilmastonmuutoksen hillitseminen

T8 kannustaa oppilasta edistämään hyvinvointia ja turvallisuutta toiminnassaan ja lähiympäristössään ja ohjata oppilasta toimimaan turvallisesti, tarkoituksenmukaisesti, vastuullisesti ja itseään suojellen

- Oppilas osaa toimia turvallisesti, tarkoituksenmukaisesti, vastuullisesti ja itseään suojellen
- Oppilas tietää ikäkauteensa liittyvät vastuut ja oikeudet sekä ymmärtää oman toiminnan vaikutukset yhteisön hyvinvointiin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Turvallisuuden edistäminen ja turvataidot	Oppilas osaa esitellä keskeisiä hyvinvointiin ja turvallisuuteen liittyviä tekijöitä esimerkkien avulla. Oppilas osaa kuvata turvallisuusohjeita ja toimintatapoja erilaisissa vaara- ja ensiaputilanteissa, osaa käyttää niitä oppimistilanteissa sekä harjoittelee niiden perustelemista ympäristöopin eri tiedonalojen avulla.

S1 Minä ihmisenä

Sisältöjä valitaan siten, että ne liittyvät ihmisen rakenteeseen ja keskeisiin elintoimintoihin sekä ihmisen kasvun ja kehityksen eri vaiheisiin. Sisällöissä kiinnitetään huomiota kehityksen ajankohtaisiin muutoksiin ja niiden yksilöllisen luonteen ymmärtämiseen. Käsitellään ikäkauden mukaisesti seksuaalista kehitystä ja ihmisen lisääntymistä. Harjoitellaan tunnistamaan oman kehon ja mielen viestejä ja tiedostamaan omia ajatuksia, tarpeita, asenteita ja arvoja. Perehdytään terveyden osa-alueisiin ja voimavaroihin, arjen terveystottumuksiin, mielenterveystaitoihin, sairauksien ehkäisyyn ja itsehoitotaitoihin. Lisäksi harjoitellaan tunteiden tunnistamista, ilmaisua ja säätelyä. Tunnistetaan omaa oppimista tukevia asioita.

Paikallinen tarkennus:

- Liikunnan, ravinnon ja unen merkitys omalle terveydelle
- Positiivinen asenne omasta terveydestä huolehtimiseen
- Oma seksuaalisuus ja oikeus oman kehon koskemattomuuteen

S2 Arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimiminen

Oppimistehtäviä ja sisältöjä valitaan siten, että ne liittyvät arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimimiseen. Harjoitellaan selittämään arjen tilanteita, ilmiöitä ja teknologiaa eri tiedonalojen käsitteillä ja malleilla. Tutkitaan laitteiden toimintaperiaatteita ja erilaisia rakenteita. Harjoitellaan turvallisuuden edistämistä ja turvataitoja esimerkiksi seuraavilla osa-alueilla: liikenne-, palo-, sähköturvallisuus, tapaturmat, myrkytykset, päihteet, kiusaamisen ehkäisy, fyysinen ja henkinen koskemattomuus sekä toiminta ensiapu- ja vaaratilanteissa. Harjoitellaan toimimista erilaisissa yhteisöissä sekä pohditaan erilaisten vuorovaikutustilanteiden ja yhteisöjen merkitystä hyvinvoinnille.

Paikallinen tarkennus:

- Yhteiset sopimukset: tietää ikäkauteensa kuuluvat vastuut ja oikeudet yhteistyössä koulupoliisin ja nuorisotoimen kanssa
- Oma toiminta erilaisissa yhteisöissä ja vuorovaikutustilanteissa
- Päihdevalistus
- Toiminta myrkytystilanteissa
- Sähköturvallisuus ja paloturvallisuus

S3 Löytöretkelle monimuotoiseen maailmaan

Monipuolisten alueellisten esimerkkien ja ajankohtaisten uutisten avulla hahmotetaan Suomen, Pohjoismaiden, Euroopan ja muiden maanosien luonnonympäristöä ja ihmisen toimintaa. Keskeisiä näkökulmia ovat luonnon ja kulttuurien moninaisuuden arvostaminen sekä globaalin ymmärryksen vahvistaminen. Maailmankuvan ja sen alueellisen viitekehyksen rakentamisessa käytetään monipuolisesti karttoja ja muuta geomediaa.

Paikallinen tarkennus:

- Ajankohtaisten uutisten avulla hahmotetaan eri maanosien luonnonympäristöjä, kulttuurisia erityispiirteitä ja ihmisen toimintaa
- Maantieteellisten käsitteiden hallinta (esim. ilmasto, kasvillisuus, karttanimistö: vuoristot, alangot, ylängöt, valtameret, vesistöt)
- Globaalin ymmärryksen vahvistaminen

S4 Ympäristön tutkiminen

Sisällöiksi valitaan omaan elinympäristöön liittyviä tutkimustehtäviä. Elinympäristössä kiinnitetään huomiota elolliseen ja elottomaan luontoon, rakennettuun ja sosiaaliseen ympäristöön sekä ympäristön ilmiöihin, materiaaleihin ja teknologisiin sovelluksiin. Tehtävien avulla harjoitellaan tutkimuksen tekemisen eri vaiheita. Tutkitaan säätä sekä maa- ja kallioperää. Tutkimalla kappaleiden liikkeiden muutoksia tutustutaan voiman käsitteeseen. Tunnistetaan eliöitä ja elinympäristöjä, laaditaan kasvio ohjatusti sekä tutkitaan kokeellisesti kasvien kasvua. Kotiseudun erilaisten ympäristöjen merkitystä havainnoidaan myös hyvinvoinnin näkökulmasta. Tutustutaan ympäristössä toimimisen oikeuksiin ja velvollisuuksiin.

Paikallinen tarkennus:

- Eliökunnan luokittelu (eläimet, kasvit, sienet, bakteerit)
- Tutkimuksen tekeminen itsenäisesti omasta elinympäristöstä
- Monimuotoisen ympäristön arvostaminen ja kotiseudun erilaisiin elinympäristöihin tutustuminen (rakennettu ympäristö ja luonnonympäristöt)

S5 Luonnon rakenteet, periaatteet ja kiertokulut

Erilaisten materiaalien ja aineiden avulla tarkastellaan olomuotoja ja aineiden ominaisuuksia. Palaminen, yhteyttäminen ja veden kiertokulku muodostavat pohjan aineen muutosten ja aineen säilymisen periaatteen hahmottamiselle. Lämpötilan mittaamisen, lämpöenergiaan perehtymisen ja energialajien muuntumisen avulla tutustutaan energian säilymisen periaatteeseen. Tutkitaan ääni- ja valoilmiöitä. Perehdytään lähiavaruuteen, vuodenaikoihin, päivän ja yön vaihteluun sekä maapallon rakenteeseen. Tutkitaan eliöiden ja niiden elinympäristöjen sekä ihmisen toiminnan vuorovaikutussuhteita. Tutustutaan ravintoketjuihin, eläinten ja kasvien lisääntymiseen, ravinnon tuotantoon ja ruoan reitteihin sekä metsien hyötykäyttöön.

Paikallinen tarkennus:

- Maan ja kuun liikkeistä johtuvat ilmiöt (päivä/yö, vuodenaikojen vaihtelu, vuorovesi)
- Palamisen perusedellytykset
- Energian (esim.lämpöenergia, liike-energia, kemiallinen energia)säilymisen periaate ja voiman merkitys siinä

- Metsien hyötykäyttö
- Eliöiden ja niiden elinympäristöjen uhanalaisuus

S6 Kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Sisältöjä valittaessa otetaan huomioon luonnon monimuotoisuuden vaaliminen, ilmastonmuutos ja sen hillitseminen, luonnonvarojen kestävä käyttö, terveyden edistäminen, oman kulttuuriperinnön vaaliminen, monikulttuurisessa maailmassa eläminen sekä ihmiskunnan globaali hyvinvointi nyt ja tulevaisuudessa. Pohditaan oman toiminnan vaikutuksia itselle, toisiin ihmisiin, eläinten hyvinvointiin, luontoon ja yhteiskuntaan. Harjoitellaan ympäristövastuullista toimintaa omassa lähiympäristössä sekä toisista huolehtimista. Toteutetaan yhteinen vaikuttamisprojekti, jossa harjoitellaan osallistumista ja vaikuttamista paikallisella tai globaalilla tasolla.

Paikallinen tarkennus:

- Muihin kulttuureihin tutustuminen
- Globaali hyvinvointi
- Toteutetaan yhteinen vaikuttamisprojekti, jossa harjoitellaan osallistumista ja vaikuttamista paikallisella tai globaalilla tasolla .
- Ilmastonmuutoksen hillitseminen

T9 ohjata oppilasta tutkimaan ja toimimaan sekä liikkumaan ja retkeilemään luonnossa ja rakennetussa ympäristössä

- Oppilas harjoittelee liikkumista kotiseudun erilaisissa elinympäristöissä ja oppii arvostamaan oman kotiseudun monimuotoista ympäristöä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ympäristössä toimiminen ja tutkiminen	Oppilas osaa toimia, liikkua ja retkeillä luonnossa ja rakennetussa ympäristössä ohjeiden mukaisesti. Oppilas osaa tehdä tutkimuksia ympäristössä ohjatusti sekä yksin että ryhmän jäsenenä.

S2 Arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimiminen

Oppimistehtäviä ja sisältöjä valitaan siten, että ne liittyvät arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimimiseen. Harjoitellaan selittämään arjen tilanteita, ilmiöitä ja teknologiaa eri tiedonalojen käsitteillä ja malleilla. Tutkitaan laitteiden toimintaperiaatteita ja erilaisia rakenteita. Harjoitellaan turvallisuuden edistämistä ja turvataitoja esimerkiksi seuraavilla osa-alueilla: liikenne-, palo-, sähköturvallisuus, tapaturmat, myrkytykset, päihteet, kiusaamisen ehkäisy, fyysinen ja henkinen koskemattomuus sekä toiminta ensiapu- ja vaaratilanteissa. Harjoitellaan toimimista erilaisissa yhteisöissä sekä pohditaan erilaisten vuorovaikutustilanteiden ja yhteisöjen merkitystä hyvinvoinnille.

Paikallinen tarkennus:

- Yhteiset sopimukset: tietää ikäkauteensa kuuluvat vastuut ja oikeudet yhteistyössä koulupoliisin ja nuorisotoimen kanssa

- Oma toiminta erilaisissa yhteisöissä ja vuorovaikutustilanteissa
- Päihdevalistus
- Toiminta myrkytystilanteissa
- Sähköturvallisuus ja paloturvallisuus

S3 Löytöretkelle monimuotoiseen maailmaan

Monipuolisten alueellisten esimerkkien ja ajankohtaisten uutisten avulla hahmotetaan Suomen, Pohjoismaiden, Euroopan ja muiden maanosien luonnonympäristöä ja ihmisen toimintaa. Keskeisiä näkökulmia ovat luonnon ja kulttuurien moninaisuuden arvostaminen sekä globaalin ymmärryksen vahvistaminen. Maailmankuvan ja sen alueellisen viitekehyksen rakentamisessa käytetään monipuolisesti karttoja ja muuta geomediaa.

Paikallinen tarkennus:

- Ajankohtaisten uutisten avulla hahmotetaan eri maanosien luonnonympäristöjä, kulttuurisia erityispiirteitä ja ihmisen toimintaa
- Maantieteellisten käsitteiden hallinta (esim. ilmasto, kasvillisuus, karttanimistö: vuoristot, alangot, ylängöt, valtameret, vesistöt)
- Globaalin ymmärryksen vahvistaminen

S4 Ympäristön tutkiminen

Sisällöiksi valitaan omaan elinympäristöön liittyviä tutkimustehtäviä. Elinympäristössä kiinnitetään huomiota elolliseen ja elottomaan luontoon, rakennettuun ja sosiaaliseen ympäristöön sekä ympäristön ilmiöihin, materiaaleihin ja teknologisiin sovelluksiin. Tehtävien avulla harjoitellaan tutkimuksen tekemisen eri vaiheita. Tutkitaan säätä sekä maa- ja kallioperää. Tutkimalla kappaleiden liikkeiden muutoksia tutustutaan voiman käsitteeseen. Tunnistetaan eliöitä ja elinympäristöjä, laaditaan kasvio ohjatusti sekä tutkitaan kokeellisesti kasvien kasvua. Kotiseudun erilaisten ympäristöjen merkitystä havainnoidaan myös hyvinvoinnin näkökulmasta. Tutustutaan ympäristössä toimimisen oikeuksiin ja velvollisuuksiin.

Paikallinen tarkennus:

- Eliökunnan luokittelu (eläimet, kasvit, sienet, bakteerit)
- Tutkimuksen tekeminen itsenäisesti omasta elinympäristöstä
- Monimuotoisen ympäristön arvostaminen ja kotiseudun erilaisiin elinympäristöihin tutustuminen (rakennettu ympäristö ja luonnonympäristöt)

S5 Luonnon rakenteet, periaatteet ja kiertokulut

Erilaisten materiaalien ja aineiden avulla tarkastellaan olomuotoja ja aineiden ominaisuuksia. Palaminen, yhteyttäminen ja veden kiertokulku muodostavat pohjan aineen muutosten ja aineen säilymisen periaatteen hahmottamiselle. Lämpötilan mittaamisen, lämpöenergiaan perehtymisen ja energialajien muuntumisen avulla tutustutaan energian säilymisen periaatteeseen. Tutkitaan ääni- ja valoilmiöitä. Perehdytään lähiavaruuteen, vuodenaikoihin, päivän ja yön vaihteluun sekä maapallon rakenteeseen. Tutkitaan eliöiden ja niiden elinympäristöjen sekä ihmisen toiminnan vuorovaikutussuhteita. Tutustutaan ravintoketjuihin, eläinten ja kasvien lisääntymiseen, ravinnon tuotantoon ja ruoan reitteihin sekä metsien hyötykäyttöön.

Paikallinen tarkennus:

- Maan ja kuun liikkeistä johtuvat ilmiöt (päivä/yö, vuodenaikojen vaihtelu, vuorovesi)
- Palamisen perusedellytykset
- Energian (esim.lämpöenergia, liike-energia, kemiallinen energia)säilymisen periaate ja voiman merkitys siinä
- Metsien hyötykäyttö
- Eliöiden ja niiden elinympäristöjen uhanalaisuus

S6 Kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Sisältöjä valittaessa otetaan huomioon luonnon monimuotoisuuden vaaliminen, ilmastonmuutos ja sen hillitseminen, luonnonvarojen kestävä käyttö, terveyden edistäminen, oman kulttuuriperinnön vaaliminen, monikulttuurisessa maailmassa eläminen sekä ihmiskunnan globaali hyvinvointi nyt ja tulevaisuudessa. Pohditaan oman toiminnan vaikutuksia itselle, toisiin ihmisiin, eläinten hyvinvointiin, luontoon ja yhteiskuntaan. Harjoitellaan ympäristövastuullista toimintaa omassa lähiympäristössä sekä toisista huolehtimista. Toteutetaan yhteinen vaikuttamisprojekti, jossa harjoitellaan osallistumista ja vaikuttamista paikallisella tai globaalilla tasolla.

Paikallinen tarkennus:

- Muihin kulttuureihin tutustuminen
- Globaali hyvinvointi
- Toteutetaan yhteinen vaikuttamisprojekti, jossa harjoitellaan osallistumista ja vaikuttamista paikallisella tai globaalilla tasolla .
- Ilmastonmuutoksen hillitseminen

T10 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia harjoitella ryhmässä toimimista erilaisissa rooleissa ja vuorovaikutustilanteissa, innostaa oppilasta ilmaisemaan itseään ja kuuntelemaan muita sekä tukea oppilaan valmiuksia tunnistaa, ilmaista ja säädellä tunteitaan

- Oppilas harjoittelee ryhmässä toimimiseen, kohteliaaseen käytökseen sekä tunteiden ilmaisuun ja niiden säätelyyn liittyviä toimintamalleja eri rooleissa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Vuorovaikutuksen taitojen kehittäminen sekä tunteiden tunnistaminen ja säätely	Oppilas osaa kuvata esimerkkien avulla ryhmässä toimimiseen, kohteliaaseen käytökseen sekä tunteiden ilmaisuun ja niiden säätelyyn liittyviä toimintamalleja ja harjoittelee niiden soveltamista eri rooleissa.

S1 Minä ihmisenä

Sisältöjä valitaan siten, että ne liittyvät ihmisen rakenteeseen ja keskeisiin elintoimintoihin sekä ihmisen kasvun ja kehityksen eri vaiheisiin. Sisällöissä kiinnitetään huomiota kehityksen ajankohtaisiin muutoksiin ja niiden yksilöllisen luonteen ymmärtämiseen. Käsitellään ikäkauden mukaisesti seksuaalista kehitystä ja ihmisen lisääntymistä. Harjoitellaan tunnistamaan oman

kehon ja mielen viestejä ja tiedostamaan omia ajatuksia, tarpeita, asenteita ja arvoja. Perehdytään terveyden osa-alueisiin ja voimavaroihin, arjen terveystottumuksiin, mielenterveystaitoihin, sairauksien ehkäisyyn ja itsehoitotaitoihin. Lisäksi harjoitellaan tunteiden tunnistamista, ilmaisua ja säätelyä. Tunnistetaan omaa oppimista tukevia asioita.

Paikallinen tarkennus:

- Liikunnan, ravinnon ja unen merkitys omalle terveydelle
- Positiivinen asenne omasta terveydestä huolehtimiseen
- Oma seksuaalisuus ja oikeus oman kehon koskemattomuuteen

S2 Arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimiminen

Oppimistehtäviä ja sisältöjä valitaan siten, että ne liittyvät arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimimiseen. Harjoitellaan selittämään arjen tilanteita, ilmiöitä ja teknologiaa eri tiedonalojen käsitteillä ja malleilla. Tutkitaan laitteiden toimintaperiaatteita ja erilaisia rakenteita. Harjoitellaan turvallisuuden edistämistä ja turvataitoja esimerkiksi seuraavilla osa-alueilla: liikenne-, palo-, sähköturvallisuus, tapaturmat, myrkytykset, päihteet, kiusaamisen ehkäisy, fyysinen ja henkinen koskemattomuus sekä toiminta ensiapu- ja vaaratilanteissa. Harjoitellaan toimimista erilaisissa yhteisöissä sekä pohditaan erilaisten vuorovaikutustilanteiden ja yhteisöjen merkitystä hyvinvoinnille.

Paikallinen tarkennus:

- Yhteiset sopimukset: tietää ikäkauteensa kuuluvat vastuut ja oikeudet yhteistyössä koulupoliisin ja nuorisotoimen kanssa
- Oma toiminta erilaisissa yhteisöissä ja vuorovaikutustilanteissa
- Päihdevalistus
- Toiminta myrkytystilanteissa
- Sähköturvallisuus ja paloturvallisuus

S3 Löytöretkelle monimuotoiseen maailmaan

Monipuolisten alueellisten esimerkkien ja ajankohtaisten uutisten avulla hahmotetaan Suomen, Pohjoismaiden, Euroopan ja muiden maanosien luonnonympäristöä ja ihmisen toimintaa. Keskeisiä näkökulmia ovat luonnon ja kulttuurien moninaisuuden arvostaminen sekä globaalin ymmärryksen vahvistaminen. Maailmankuvan ja sen alueellisen viitekehyksen rakentamisessa käytetään monipuolisesti karttoja ja muuta geomediaa.

Paikallinen tarkennus:

- Ajankohtaisten uutisten avulla hahmotetaan eri maanosien luonnonympäristöjä, kulttuurisia erityispiirteitä ja ihmisen toimintaa
- Maantieteellisten käsitteiden hallinta (esim. ilmasto, kasvillisuus, karttanimistö: vuoristot, alangot, ylängöt, valtameret, vesistöt)
- Globaalin ymmärryksen vahvistaminen

S4 Ympäristön tutkiminen

Sisällöiksi valitaan omaan elinympäristöön liittyviä tutkimustehtäviä. Elinympäristössä kiinnitetään huomiota elolliseen ja elottomaan luontoon, rakennettuun ja sosiaaliseen ympäristöön sekä ympäristön ilmiöihin, materiaaleihin ja teknologisiin sovelluksiin. Tehtävien avulla harjoitellaan tutkimuksen tekemisen eri vaiheita. Tutkitaan säätä sekä maa- ja kallioperää. Tutkimalla kappaleiden liikkeiden muutoksia tutustutaan voiman käsitteeseen. Tunnistetaan eliöitä ja elinympäristöjä, laaditaan kasvio ohjatusti sekä tutkitaan kokeellisesti kasvien kasvua. Kotiseudun erilaisten ympäristöjen merkitystä havainnoidaan myös hyvinvoinnin näkökulmasta. Tutustutaan ympäristössä toimimisen oikeuksiin ja velvollisuuksiin.

Paikallinen tarkennus:

- Eliökunnan luokittelu (eläimet, kasvit, sienet, bakteerit)
- Tutkimuksen tekeminen itsenäisesti omasta elinympäristöstä
- Monimuotoisen ympäristön arvostaminen ja kotiseudun erilaisiin elinympäristöihin tutustuminen (rakennettu ympäristö ja luonnonympäristöt)

S5 Luonnon rakenteet, periaatteet ja kiertokulut

Erilaisten materiaalien ja aineiden avulla tarkastellaan olomuotoja ja aineiden ominaisuuksia. Palaminen, yhteyttäminen ja veden kiertokulku muodostavat pohjan aineen muutosten ja aineen säilymisen periaatteen hahmottamiselle. Lämpötilan mittaamisen, lämpöenergiaan perehtymisen ja energialajien muuntumisen avulla tutustutaan energian säilymisen periaatteeseen. Tutkitaan ääni- ja valoilmiöitä. Perehdytään lähiavaruuteen, vuodenaikoihin, päivän ja yön vaihteluun sekä maapallon rakenteeseen. Tutkitaan eliöiden ja niiden elinympäristöjen sekä ihmisen toiminnan vuorovaikutussuhteita. Tutustutaan ravintoketjuihin, eläinten ja kasvien lisääntymiseen, ravinnon tuotantoon ja ruoan reitteihin sekä metsien hyötykäyttöön.

Paikallinen tarkennus:

- Maan ja kuun liikkeistä johtuvat ilmiöt (päivä/yö, vuodenaikojen vaihtelu, vuorovesi)
- Palamisen perusedellytykset
- Energian (esim.lämpöenergia, liike-energia, kemiallinen energia)säilymisen periaate ja voiman merkitys siinä
- Metsien hyötykäyttö
- Eliöiden ja niiden elinympäristöjen uhanalaisuus

S6 Kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Sisältöjä valittaessa otetaan huomioon luonnon monimuotoisuuden vaaliminen, ilmastonmuutos ja sen hillitseminen, luonnonvarojen kestävä käyttö, terveyden edistäminen, oman kulttuuriperinnön vaaliminen, monikulttuurisessa maailmassa eläminen sekä ihmiskunnan globaali hyvinvointi nyt ja tulevaisuudessa. Pohditaan oman toiminnan vaikutuksia itselle, toisiin ihmisiin, eläinten hyvinvointiin, luontoon ja yhteiskuntaan. Harjoitellaan ympäristövastuullista toimintaa omassa lähiympäristössä sekä toisista huolehtimista. Toteutetaan yhteinen vaikuttamisprojekti, jossa harjoitellaan osallistumista ja vaikuttamista paikallisella tai globaalilla tasolla.

Paikallinen tarkennus:

- Muihin kulttuureihin tutustuminen
- Globaali hyvinvointi
- Toteutetaan yhteinen vaikuttamisprojekti, jossa harjoitellaan osallistumista ja vaikuttamista paikallisella tai globaalilla tasolla .
- Ilmastonmuutoksen hillitseminen

T11 ohjata oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon hankinnassa, käsittelyssä ja esittämisessä sekä vuorovaikutuksen välineenä vastuullisesti, turvallisesti ja ergonomisesti

- *Oppilas osaa käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa tutkimusprosessin eri vaiheissa*
- *Oppilas osaa hyödyntää tieto- ja viestintäteknologiaa viestinnän välineenä ja ymmärtää turvallisen ja vastuullisen toiminnan periaatteet*

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tieto- ja viestintäteknologian käyttäminen	Oppilas osaa käyttää tieto-viestintäteknologiaa tutkimusprosessin eri vaiheissa ja vuorovaikutuksen välineenä. Oppilas osaa kuvata tieto- ja viestintäteknologian vastuullista, turvallista ja ergonomista käyttöä.

S1 Minä ihmisenä

Sisältöjä valitaan siten, että ne liittyvät ihmisen rakenteeseen ja keskeisiin elintoimintoihin sekä ihmisen kasvun ja kehityksen eri vaiheisiin. Sisällöissä kiinnitetään huomiota kehityksen ajankohtaisiin muutoksiin ja niiden yksilöllisen luonteen ymmärtämiseen. Käsitellään ikäkauden mukaisesti seksuaalista kehitystä ja ihmisen lisääntymistä. Harjoitellaan tunnistamaan oman kehon ja mielen viestejä ja tiedostamaan omia ajatuksia, tarpeita, asenteita ja arvoja. Perehdytään terveyden osa-alueisiin ja voimavaroihin, arjen terveystottumuksiin, mielenterveystaitoihin, sairauksien ehkäisyyn ja itsehoitotaitoihin. Lisäksi harjoitellaan tunteiden tunnistamista, ilmaisua ja säätelyä. Tunnistetaan omaa oppimista tukevia asioita.

Paikallinen tarkennus:

- Liikunnan, ravinnon ja unen merkitys omalle terveydelle
- Positiivinen asenne omasta terveydestä huolehtimiseen
- Oma seksuaalisuus ja oikeus oman kehon koskemattomuuteen

S2 Arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimiminen

Oppimistehtäviä ja sisältöjä valitaan siten, että ne liittyvät arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimimiseen. Harjoitellaan selittämään arjen tilanteita, ilmiöitä ja teknologiaa eri tiedonalojen käsitteillä ja malleilla. Tutkitaan laitteiden toimintaperiaatteita ja erilaisia rakenteita. Harjoitellaan turvallisuuden edistämistä ja turvataitoja esimerkiksi seuraavilla osa-alueilla: liikenne-, palo-, sähköturvallisuus, tapaturmat, myrkytykset, päihteet, kiusaamisen ehkäisy, fyysinen ja henkinen koskemattomuus sekä toiminta ensiapu- ja vaaratilanteissa. Harjoitellaan toimimista erilaisissa

yhteisöissä sekä pohditaan erilaisten vuorovaikutustilanteiden ja yhteisöjen merkitystä hyvinvoinnille.

Paikallinen tarkennus:

- Yhteiset sopimukset: tietää ikäkauteensa kuuluvat vastuut ja oikeudet yhteistyössä koulupoliisin ja nuorisotoimen kanssa
- Oma toiminta erilaisissa yhteisöissä ja vuorovaikutustilanteissa
- Päihdevalistus
- Toiminta myrkytystilanteissa
- Sähköturvallisuus ja paloturvallisuus

S3 Löytöretkelle monimuotoiseen maailmaan

Monipuolisten alueellisten esimerkkien ja ajankohtaisten uutisten avulla hahmotetaan Suomen, Pohjoismaiden, Euroopan ja muiden maanosien luonnonympäristöä ja ihmisen toimintaa. Keskeisiä näkökulmia ovat luonnon ja kulttuurien moninaisuuden arvostaminen sekä globaalin ymmärryksen vahvistaminen. Maailmankuvan ja sen alueellisen viitekehyksen rakentamisessa käytetään monipuolisesti karttoja ja muuta geomediaa.

Paikallinen tarkennus:

- Ajankohtaisten uutisten avulla hahmotetaan eri maanosien luonnonympäristöjä, kulttuurisia erityispiirteitä ja ihmisen toimintaa
- Maantieteellisten käsitteiden hallinta (esim. ilmasto, kasvillisuus, karttanimistö: vuoristot, alangot, ylängöt, valtameret, vesistöt)
- Globaalin ymmärryksen vahvistaminen

S4 Ympäristön tutkiminen

Sisällöiksi valitaan omaan elinympäristöön liittyviä tutkimustehtäviä. Elinympäristössä kiinnitetään huomiota elolliseen ja elottomaan luontoon, rakennettuun ja sosiaaliseen ympäristöön sekä ympäristön ilmiöihin, materiaaleihin ja teknologisiin sovelluksiin. Tehtävien avulla harjoitellaan tutkimuksen tekemisen eri vaiheita. Tutkitaan säätä sekä maa- ja kallioperää. Tutkimalla kappaleiden liikkeiden muutoksia tutustutaan voiman käsitteeseen. Tunnistetaan eliöitä ja elinympäristöjä, laaditaan kasvio ohjatusti sekä tutkitaan kokeellisesti kasvien kasvua. Kotiseudun erilaisten ympäristöjen merkitystä havainnoidaan myös hyvinvoinnin näkökulmasta. Tutustutaan ympäristössä toimimisen oikeuksiin ja velvollisuuksiin.

Paikallinen tarkennus:

- Eliökunnan luokittelu (eläimet, kasvit, sienet, bakteerit)
- Tutkimuksen tekeminen itsenäisesti omasta elinympäristöstä
- Monimuotoisen ympäristön arvostaminen ja kotiseudun erilaisiin elinympäristöihin tutustuminen (rakennettu ympäristö ja luonnonympäristöt)

S5 Luonnon rakenteet, periaatteet ja kiertokulut

Erilaisten materiaalien ja aineiden avulla tarkastellaan olomuotoja ja aineiden ominaisuuksia. Palaminen, yhteyttäminen ja veden kiertokulku muodostavat pohjan aineen muutosten ja aineen säilymisen periaatteen hahmottamiselle. Lämpötilan mittaamisen, lämpöenergiaan perehtymisen ja energialajien muuntumisen avulla tutustutaan energian säilymisen periaatteeseen. Tutkitaan ääni- ja valoilmiöitä. Perehdytään lähiavaruuteen, vuodenaikoihin, päivän ja yön vaihteluun sekä maapallon rakenteeseen. Tutkitaan eliöiden ja niiden elinympäristöjen sekä ihmisen toiminnan vuorovaikutussuhteita. Tutustutaan ravintoketjuihin, eläinten ja kasvien lisääntymiseen, ravinnon tuotantoon ja ruoan reitteihin sekä metsien hyötykäyttöön.

Paikallinen tarkennus:

- Maan ja kuun liikkeistä johtuvat ilmiöt (päivä/yö, vuodenaikojen vaihtelu, vuorovesi)
- Palamisen perusedellytykset
- Energian (esim.lämpöenergia, liike-energia, kemiallinen energia)säilymisen periaate ja voiman merkitys siinä
- Metsien hyötykäyttö
- Eliöiden ja niiden elinympäristöjen uhanalaisuus

S6 Kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Sisältöjä valittaessa otetaan huomioon luonnon monimuotoisuuden vaaliminen, ilmastonmuutos ja sen hillitseminen, luonnonvarojen kestävä käyttö, terveyden edistäminen, oman kulttuuriperinnön vaaliminen, monikulttuurisessa maailmassa eläminen sekä ihmiskunnan globaali hyvinvointi nyt ja tulevaisuudessa. Pohditaan oman toiminnan vaikutuksia itselle, toisiin ihmisiin, eläinten hyvinvointiin, luontoon ja yhteiskuntaan. Harjoitellaan ympäristövastuullista toimintaa omassa lähiympäristössä sekä toisista huolehtimista. Toteutetaan yhteinen vaikuttamisprojekti, jossa harjoitellaan osallistumista ja vaikuttamista paikallisella tai globaalilla tasolla.

Paikallinen tarkennus:

- Muihin kulttuureihin tutustuminen
- Globaali hyvinvointi
- Toteutetaan yhteinen vaikuttamisprojekti, jossa harjoitellaan osallistumista ja vaikuttamista paikallisella tai globaalilla tasolla .
- Ilmastonmuutoksen hillitseminen

T12 ohjata oppilasta hahmottamaan ympäristöä, ihmisten toimintaa ja niihin liittyviä ilmiöitä ympäristöopin käsitteiden avulla sekä kehittämään käsiterakenteitaan ennakkokäsityksistä kohti käsitteiden täsmällistä käyttöä

- Oppilas harjaantuu tekemään itsenäisesti käsitekarttoja ja yhdistämään käsitteitä loogisesti toisiinsa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Käsitteiden käyttö	Oppilas osaa kuvata ympäristöä, ihmisen toimintaa ja niihin liittyviä ilmiöitä ympäristöopin tiedonalojen keskeisillä käsitteillä ja omin sanoin. Oppilas osaa yhdistää käsitteitä loogisesti toisiinsa.

S1 Minä ihmisenä

Sisältöjä valitaan siten, että ne liittyvät ihmisen rakenteeseen ja keskeisiin elintoimintoihin sekä ihmisen kasvun ja kehityksen eri vaiheisiin. Sisällöissä kiinnitetään huomiota kehityksen ajankohtaisiin muutoksiin ja niiden yksilöllisen luonteen ymmärtämiseen. Käsitellään ikäkauden mukaisesti seksuaalista kehitystä ja ihmisen lisääntymistä. Harjoitellaan tunnistamaan oman kehon ja mielen viestejä ja tiedostamaan omia ajatuksia, tarpeita, asenteita ja arvoja. Perehdytään terveyden osa-alueisiin ja voimavaroihin, arjen terveystottumuksiin, mielenterveystaitoihin, sairauksien ehkäisyyn ja itsehoitotaitoihin. Lisäksi harjoitellaan tunteiden tunnistamista, ilmaisua ja säätelyä. Tunnistetaan omaa oppimista tukevia asioita.

Paikallinen tarkennus:

- Liikunnan, ravinnon ja unen merkitys omalle terveydelle
- Positiivinen asenne omasta terveydestä huolehtimiseen
- Oma seksuaalisuus ja oikeus oman kehon koskemattomuuteen

S2 Arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimiminen

Oppimistehtäviä ja sisältöjä valitaan siten, että ne liittyvät arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimimiseen. Harjoitellaan selittämään arjen tilanteita, ilmiöitä ja teknologiaa eri tiedonalojen käsitteillä ja malleilla. Tutkitaan laitteiden toimintaperiaatteita ja erilaisia rakenteita. Harjoitellaan turvallisuuden edistämistä ja turvataitoja esimerkiksi seuraavilla osa-alueilla: liikenne-, palo-, sähköturvallisuus, tapaturmat, myrkytykset, päihteet, kiusaamisen ehkäisy, fyysinen ja henkinen koskemattomuus sekä toiminta ensiapu- ja vaaratilanteissa. Harjoitellaan toimimista erilaisissa yhteisöissä sekä pohditaan erilaisten vuorovaikutustilanteiden ja yhteisöjen merkitystä hyvinvoinnille.

Paikallinen tarkennus:

- Yhteiset sopimukset: tietää ikäkauteensa kuuluvat vastuut ja oikeudet yhteistyössä koulupoliisin ja nuorisotoimen kanssa
- Oma toiminta erilaisissa yhteisöissä ja vuorovaikutustilanteissa
- Päihdevalistus
- Toiminta myrkytystilanteissa
- Sähköturvallisuus ja paloturvallisuus

S3 Löytöretkelle monimuotoiseen maailmaan

Monipuolisten alueellisten esimerkkien ja ajankohtaisten uutisten avulla hahmotetaan Suomen, Pohjoismaiden, Euroopan ja muiden maanosien luonnonympäristöä ja ihmisen toimintaa. Keskeisiä näkökulmia ovat luonnon ja kulttuurien moninaisuuden arvostaminen sekä globaalin

ymmärryksen vahvistaminen. Maailmankuvan ja sen alueellisen viitekehyksen rakentamisessa käytetään monipuolisesti karttoja ja muuta geomediaa.

Paikallinen tarkennus:

- Ajankohtaisten uutisten avulla hahmotetaan eri maanosien luonnonympäristöjä, kulttuurisia erityispiirteitä ja ihmisen toimintaa
- Maantieteellisten käsitteiden hallinta (esim. ilmasto, kasvillisuus, karttanimistö: vuoristot, alangot, ylängöt, valtameret, vesistöt)
- Globaalin ymmärryksen vahvistaminen

S4 Ympäristön tutkiminen

Sisällöiksi valitaan omaan elinympäristöön liittyviä tutkimustehtäviä. Elinympäristössä kiinnitetään huomiota elolliseen ja elottomaan luontoon, rakennettuun ja sosiaaliseen ympäristöön sekä ympäristön ilmiöihin, materiaaleihin ja teknologisiin sovelluksiin. Tehtävien avulla harjoitellaan tutkimuksen tekemisen eri vaiheita. Tutkitaan säätä sekä maa- ja kallioperää. Tutkimalla kappaleiden liikkeiden muutoksia tutustutaan voiman käsitteeseen. Tunnistetaan eliöitä ja elinympäristöjä, laaditaan kasvio ohjatusti sekä tutkitaan kokeellisesti kasvien kasvua. Kotiseudun erilaisten ympäristöjen merkitystä havainnoidaan myös hyvinvoinnin näkökulmasta. Tutustutaan ympäristössä toimimisen oikeuksiin ja velvollisuuksiin.

Paikallinen tarkennus:

- Eliökunnan luokittelu (eläimet, kasvit, sienet, bakteerit)
- Tutkimuksen tekeminen itsenäisesti omasta elinympäristöstä
- Monimuotoisen ympäristön arvostaminen ja kotiseudun erilaisiin elinympäristöihin tutustuminen (rakennettu ympäristö ja luonnonympäristöt)

S5 Luonnon rakenteet, periaatteet ja kiertokulut

Erilaisten materiaalien ja aineiden avulla tarkastellaan olomuotoja ja aineiden ominaisuuksia. Palaminen, yhteyttäminen ja veden kiertokulku muodostavat pohjan aineen muutosten ja aineen säilymisen periaatteen hahmottamiselle. Lämpötilan mittaamisen, lämpöenergiaan perehtymisen ja energialajien muuntumisen avulla tutustutaan energian säilymisen periaatteeseen. Tutkitaan ääni- ja valoilmiöitä. Perehdytään lähiavaruuteen, vuodenaikoihin, päivän ja yön vaihteluun sekä maapallon rakenteeseen. Tutkitaan eliöiden ja niiden elinympäristöjen sekä ihmisen toiminnan vuorovaikutussuhteita. Tutustutaan ravintoketjuihin, eläinten ja kasvien lisääntymiseen, ravinnon tuotantoon ja ruoan reitteihin sekä metsien hyötykäyttöön.

Paikallinen tarkennus:

- Maan ja kuun liikkeistä johtuvat ilmiöt (päivä/yö, vuodenaikojen vaihtelu, vuorovesi)
- Palamisen perusedellytykset
- Energian (esim.lämpöenergia, liike-energia, kemiallinen energia)säilymisen periaate ja voiman merkitys siinä
- Metsien hyötykäyttö
- Eliöiden ja niiden elinympäristöjen uhanalaisuus

S6 Kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Sisältöjä valittaessa otetaan huomioon luonnon monimuotoisuuden vaaliminen, ilmastonmuutos ja sen hillitseminen, luonnonvarojen kestävä käyttö, terveyden edistäminen, oman kulttuuriperinnön vaaliminen, monikulttuurisessa maailmassa eläminen sekä ihmiskunnan globaali hyvinvointi nyt ja tulevaisuudessa. Pohditaan oman toiminnan vaikutuksia itselle, toisiin ihmisiin, eläinten hyvinvointiin, luontoon ja yhteiskuntaan. Harjoitellaan ympäristövastuullista toimintaa omassa lähiympäristössä sekä toisista huolehtimista. Toteutetaan yhteinen vaikuttamisprojekti, jossa harjoitellaan osallistumista ja vaikuttamista paikallisella tai globaalilla tasolla.

Paikallinen tarkennus:

- Muihin kulttuureihin tutustuminen
- Globaali hyvinvointi
- Toteutetaan yhteinen vaikuttamisprojekti, jossa harjoitellaan osallistumista ja vaikuttamista paikallisella tai globaalilla tasolla .
- Ilmastonmuutoksen hillitseminen

T13 ohjata oppilasta ymmärtämään, käyttämään ja tekemään erilaisia malleja, joiden avulla voidaan tulkita ja selittää ihmistä, ympäristöä ja niiden ilmiöitä

- Oppilas tuottaa ohjatusti ihmiseen, ympäristöön ja luontoon liittyviä ilmiöitä selittäviä malleja oman esityksen tueksi

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Mallien käyttäminen	Oppilas osaa käyttää ja tulkita erilaisia konkreettisia malleja. Oppilas harjoittelee abstraktien mallien käyttöä.

S1 Minä ihmisenä

Sisältöjä valitaan siten, että ne liittyvät ihmisen rakenteeseen ja keskeisiin elintoimintoihin sekä ihmisen kasvun ja kehityksen eri vaiheisiin. Sisällöissä kiinnitetään huomiota kehityksen ajankohtaisiin muutoksiin ja niiden yksilöllisen luonteen ymmärtämiseen. Käsitellään ikäkauden mukaisesti seksuaalista kehitystä ja ihmisen lisääntymistä. Harjoitellaan tunnistamaan oman kehon ja mielen viestejä ja tiedostamaan omia ajatuksia, tarpeita, asenteita ja arvoja. Perehdytään terveyden osa-alueisiin ja voimavaroihin, arjen terveystottumuksiin, mielenterveystaitoihin, sairauksien ehkäisyyn ja itsehoitotaitoihin. Lisäksi harjoitellaan tunteiden tunnistamista, ilmaisua ja säätelyä. Tunnistetaan omaa oppimista tukevia asioita.

Paikallinen tarkennus:

- Liikunnan, ravinnon ja unen merkitys omalle terveydelle
- Positiivinen asenne omasta terveydestä huolehtimiseen
- Oma seksuaalisuus ja oikeus oman kehon koskemattomuuteen

S2 Arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimiminen

Oppimistehtäviä ja sisältöjä valitaan siten, että ne liittyvät arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimimiseen. Harjoitellaan selittämään arjen tilanteita, ilmiöitä ja teknologiaa eri tiedonalojen käsitteillä ja malleilla. Tutkitaan laitteiden toimintaperiaatteita ja erilaisia rakenteita. Harjoitellaan turvallisuuden edistämistä ja turvataitoja esimerkiksi seuraavilla osa-alueilla: liikenne-, palo-, sähköturvallisuus, tapaturmat, myrkytykset, päihteet, kiusaamisen ehkäisy, fyysinen ja henkinen koskemattomuus sekä toiminta ensiapu- ja vaaratilanteissa. Harjoitellaan toimimista erilaisissa yhteisöissä sekä pohditaan erilaisten vuorovaikutustilanteiden ja yhteisöjen merkitystä hyvinvoinnille.

Paikallinen tarkennus:

- Yhteiset sopimukset: tietää ikäkauteensa kuuluvat vastuut ja oikeudet yhteistyössä koulupoliisin ja nuorisotoimen kanssa
- Oma toiminta erilaisissa yhteisöissä ja vuorovaikutustilanteissa
- Päihdevalistus
- Toiminta myrkytystilanteissa
- Sähköturvallisuus ja paloturvallisuus

S3 Löytöretkelle monimuotoiseen maailmaan

Monipuolisten alueellisten esimerkkien ja ajankohtaisten uutisten avulla hahmotetaan Suomen, Pohjoismaiden, Euroopan ja muiden maanosien luonnonympäristöä ja ihmisen toimintaa. Keskeisiä näkökulmia ovat luonnon ja kulttuurien moninaisuuden arvostaminen sekä globaalin ymmärryksen vahvistaminen. Maailmankuvan ja sen alueellisen viitekehyksen rakentamisessa käytetään monipuolisesti karttoja ja muuta geomediaa.

Paikallinen tarkennus:

- Ajankohtaisten uutisten avulla hahmotetaan eri maanosien luonnonympäristöjä, kulttuurisia erityispiirteitä ja ihmisen toimintaa
- Maantieteellisten käsitteiden hallinta (esim. ilmasto, kasvillisuus, karttanimistö: vuoristot, alangot, ylängöt, valtameret, vesistöt)
- Globaalin ymmärryksen vahvistaminen

S4 Ympäristön tutkiminen

Sisällöiksi valitaan omaan elinympäristöön liittyviä tutkimustehtäviä. Elinympäristössä kiinnitetään huomiota elolliseen ja elottomaan luontoon, rakennettuun ja sosiaaliseen ympäristöön sekä ympäristön ilmiöihin, materiaaleihin ja teknologisiin sovelluksiin. Tehtävien avulla harjoitellaan tutkimuksen tekemisen eri vaiheita. Tutkitaan säätä sekä maa- ja kallioperää. Tutkimalla kappaleiden liikkeiden muutoksia tutustutaan voiman käsitteeseen. Tunnistetaan eliöitä ja elinympäristöjä, laaditaan kasvio ohjatusti sekä tutkitaan kokeellisesti kasvien kasvua. Kotiseudun erilaisten ympäristöjen merkitystä havainnoidaan myös hyvinvoinnin näkökulmasta. Tutustutaan ympäristössä toimimisen oikeuksiin ja velvollisuuksiin.

Paikallinen tarkennus:

- Eliökunnan luokittelu (eläimet, kasvit, sienet, bakteerit)

- Tutkimuksen tekeminen itsenäisesti omasta elinympäristöstä
- Monimuotoisen ympäristön arvostaminen ja kotiseudun erilaisiin elinympäristöihin tutustuminen (rakennettu ympäristö ja luonnonympäristöt)

S5 Luonnon rakenteet, periaatteet ja kiertokulut

Erilaisten materiaalien ja aineiden avulla tarkastellaan olomuotoja ja aineiden ominaisuuksia. Palaminen, yhteyttäminen ja veden kiertokulku muodostavat pohjan aineen muutosten ja aineen säilymisen periaatteen hahmottamiselle. Lämpötilan mittaamisen, lämpöenergiaan perehtymisen ja energialajien muuntumisen avulla tutustutaan energian säilymisen periaatteeseen. Tutkitaan ääni- ja valoilmiöitä. Perehdytään lähiavaruuteen, vuodenaikoihin, päivän ja yön vaihteluun sekä maapallon rakenteeseen. Tutkitaan eliöiden ja niiden elinympäristöjen sekä ihmisen toiminnan vuorovaikutussuhteita. Tutustutaan ravintoketjuihin, eläinten ja kasvien lisääntymiseen, ravinnon tuotantoon ja ruoan reitteihin sekä metsien hyötykäyttöön.

Paikallinen tarkennus:

- Maan ja kuun liikkeistä johtuvat ilmiöt (päivä/yö, vuodenaikojen vaihtelu, vuorovesi)
- Palamisen perusedellytykset
- Energian (esim.lämpöenergia, liike-energia, kemiallinen energia)säilymisen periaate ja voiman merkitys siinä
- Metsien hyötykäyttö
- Eliöiden ja niiden elinympäristöjen uhanalaisuus

S6 Kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Sisältöjä valittaessa otetaan huomioon luonnon monimuotoisuuden vaaliminen, ilmastonmuutos ja sen hillitseminen, luonnonvarojen kestävä käyttö, terveyden edistäminen, oman kulttuuriperinnön vaaliminen, monikulttuurisessa maailmassa eläminen sekä ihmiskunnan globaali hyvinvointi nyt ja tulevaisuudessa. Pohditaan oman toiminnan vaikutuksia itselle, toisiin ihmisiin, eläinten hyvinvointiin, luontoon ja yhteiskuntaan. Harjoitellaan ympäristövastuullista toimintaa omassa lähiympäristössä sekä toisista huolehtimista. Toteutetaan yhteinen vaikuttamisprojekti, jossa harjoitellaan osallistumista ja vaikuttamista paikallisella tai globaalilla tasolla.

Paikallinen tarkennus:

- Muihin kulttuureihin tutustuminen
- Globaali hyvinvointi
- Toteutetaan yhteinen vaikuttamisprojekti, jossa harjoitellaan osallistumista ja vaikuttamista paikallisella tai globaalilla tasolla .
- Ilmastonmuutoksen hillitseminen

T14 ohjata oppilasta hankkimaan luotettavaa tietoa, ilmaisemaan perustellen erilaisia näkemyksiä sekä tulkitsemaan ja arvioimaan kriittisesti tietolähteitä ja näkökulmia

- Oppilas osaa hyödyntää erilaisia näkökulmia esittäviä tiedonlähteitä ja arvioida niiden luotettavuutta ohjatusti

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Näkemyksien ilmaiseminen ja kriittinen lukutaito	Oppilas osaa hakea tietoa erilaisista tietolähteistä ja valita joitakin luotettavia tietolähteitä. Oppilas harjoittelee erilaisten näkemysten perustelemista ja osaa nimetä eroja eri näkökulmissa.

S1 Minä ihmisenä

Sisältöjä valitaan siten, että ne liittyvät ihmisen rakenteeseen ja keskeisiin elintoimintoihin sekä ihmisen kasvun ja kehityksen eri vaiheisiin. Sisällöissä kiinnitetään huomiota kehityksen ajankohtaisiin muutoksiin ja niiden yksilöllisen luonteen ymmärtämiseen. Käsitellään ikäkauden mukaisesti seksuaalista kehitystä ja ihmisen lisääntymistä. Harjoitellaan tunnistamaan oman kehon ja mielen viestejä ja tiedostamaan omia ajatuksia, tarpeita, asenteita ja arvoja. Perehdytään terveyden osa-alueisiin ja voimavaroihin, arjen terveystottumuksiin, mielenterveystaitoihin, sairauksien ehkäisyyn ja itsehoitotaitoihin. Lisäksi harjoitellaan tunteiden tunnistamista, ilmaisua ja säätelyä. Tunnistetaan omaa oppimista tukevia asioita.

Paikallinen tarkennus:

- Liikunnan, ravinnon ja unen merkitys omalle terveydelle
- Positiivinen asenne omasta terveydestä huolehtimiseen
- Oma seksuaalisuus ja oikeus oman kehon koskemattomuuteen

S2 Arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimiminen

Oppimistehtäviä ja sisältöjä valitaan siten, että ne liittyvät arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimimiseen. Harjoitellaan selittämään arjen tilanteita, ilmiöitä ja teknologiaa eri tiedonalojen käsitteillä ja malleilla. Tutkitaan laitteiden toimintaperiaatteita ja erilaisia rakenteita. Harjoitellaan turvallisuuden edistämistä ja turvataitoja esimerkiksi seuraavilla osa-alueilla: liikenne-, palo-, sähköturvallisuus, tapaturmat, myrkytykset, päihteet, kiusaamisen ehkäisy, fyysinen ja henkinen koskemattomuus sekä toiminta ensiapu- ja vaaratilanteissa. Harjoitellaan toimimista erilaisissa yhteisöissä sekä pohditaan erilaisten vuorovaikutustilanteiden ja yhteisöjen merkitystä hyvinvoinnille.

Paikallinen tarkennus:

- Yhteiset sopimukset: tietää ikäkauteensa kuuluvat vastuut ja oikeudet yhteistyössä koulupoliisin ja nuorisotoimen kanssa
- Oma toiminta erilaisissa yhteisöissä ja vuorovaikutustilanteissa
- Päihdevalistus
- Toiminta myrkytystilanteissa
- Sähköturvallisuus ja paloturvallisuus

S3 Löytöretkelle monimuotoiseen maailmaan

Monipuolisten alueellisten esimerkkien ja ajankohtaisten uutisten avulla hahmotetaan Suomen, Pohjoismaiden, Euroopan ja muiden maanosien luonnonympäristöä ja ihmisen toimintaa. Keskeisiä näkökulmia ovat luonnon ja kulttuurien moninaisuuden arvostaminen sekä globaalin

ymmärryksen vahvistaminen. Maailmankuvan ja sen alueellisen viitekehyksen rakentamisessa käytetään monipuolisesti karttoja ja muuta geomediaa.

Paikallinen tarkennus:

- Ajankohtaisten uutisten avulla hahmotetaan eri maanosien luonnonympäristöjä, kulttuurisia erityispiirteitä ja ihmisen toimintaa
- Maantieteellisten käsitteiden hallinta (esim. ilmasto, kasvillisuus, karttanimistö: vuoristot, alangot, ylängöt, valtameret, vesistöt)
- Globaalin ymmärryksen vahvistaminen

S4 Ympäristön tutkiminen

Sisällöiksi valitaan omaan elinympäristöön liittyviä tutkimustehtäviä. Elinympäristössä kiinnitetään huomiota elolliseen ja elottomaan luontoon, rakennettuun ja sosiaaliseen ympäristöön sekä ympäristön ilmiöihin, materiaaleihin ja teknologisiin sovelluksiin. Tehtävien avulla harjoitellaan tutkimuksen tekemisen eri vaiheita. Tutkitaan säätä sekä maa- ja kallioperää. Tutkimalla kappaleiden liikkeiden muutoksia tutustutaan voiman käsitteeseen. Tunnistetaan eliöitä ja elinympäristöjä, laaditaan kasvio ohjatusti sekä tutkitaan kokeellisesti kasvien kasvua. Kotiseudun erilaisten ympäristöjen merkitystä havainnoidaan myös hyvinvoinnin näkökulmasta. Tutustutaan ympäristössä toimimisen oikeuksiin ja velvollisuuksiin.

Paikallinen tarkennus:

- Eliökunnan luokittelu (eläimet, kasvit, sienet, bakteerit)
- Tutkimuksen tekeminen itsenäisesti omasta elinympäristöstä
- Monimuotoisen ympäristön arvostaminen ja kotiseudun erilaisiin elinympäristöihin tutustuminen (rakennettu ympäristö ja luonnonympäristöt)

S5 Luonnon rakenteet, periaatteet ja kiertokulut

Erilaisten materiaalien ja aineiden avulla tarkastellaan olomuotoja ja aineiden ominaisuuksia. Palaminen, yhteyttäminen ja veden kiertokulku muodostavat pohjan aineen muutosten ja aineen säilymisen periaatteen hahmottamiselle. Lämpötilan mittaamisen, lämpöenergiaan perehtymisen ja energialajien muuntumisen avulla tutustutaan energian säilymisen periaatteeseen. Tutkitaan ääni- ja valoilmiöitä. Perehdytään lähiavaruuteen, vuodenaikoihin, päivän ja yön vaihteluun sekä maapallon rakenteeseen. Tutkitaan eliöiden ja niiden elinympäristöjen sekä ihmisen toiminnan vuorovaikutussuhteita. Tutustutaan ravintoketjuihin, eläinten ja kasvien lisääntymiseen, ravinnon tuotantoon ja ruoan reitteihin sekä metsien hyötykäyttöön.

Paikallinen tarkennus:

- Maan ja kuun liikkeistä johtuvat ilmiöt (päivä/yö, vuodenaikojen vaihtelu, vuorovesi)
- Palamisen perusedellytykset
- Energian (esim.lämpöenergia, liike-energia, kemiallinen energia)säilymisen periaate ja voiman merkitys siinä
- Metsien hyötykäyttö
- Eliöiden ja niiden elinympäristöjen uhanalaisuus

S6 Kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Sisältöjä valittaessa otetaan huomioon luonnon monimuotoisuuden vaaliminen, ilmastonmuutos ja sen hillitseminen, luonnonvarojen kestävä käyttö, terveyden edistäminen, oman kulttuuriperinnön vaaliminen, monikulttuurisessa maailmassa eläminen sekä ihmiskunnan globaali hyvinvointi nyt ja tulevaisuudessa. Pohditaan oman toiminnan vaikutuksia itselle, toisiin ihmisiin, eläinten hyvinvointiin, luontoon ja yhteiskuntaan. Harjoitellaan ympäristövastuullista toimintaa omassa lähiympäristössä sekä toisista huolehtimista. Toteutetaan yhteinen vaikuttamisprojekti, jossa harjoitellaan osallistumista ja vaikuttamista paikallisella tai globaalilla tasolla.

Paikallinen tarkennus:

- Muihin kulttuureihin tutustuminen
- Globaali hyvinvointi
- Toteutetaan yhteinen vaikuttamisprojekti, jossa harjoitellaan osallistumista ja vaikuttamista paikallisella tai globaalilla tasolla .
- Ilmastonmuutoksen hillitseminen

T15 ohjata oppilasta luonnon tutkimiseen, eliöiden ja elinympäristöjen tunnistamiseen ja ekologiseen ajatteluun sekä ohjata oppilasta ihmisen rakenteen, elintoimintojen ja kehityksen ymmärtämiseen

- Oppilas tutustuu eliökunnan pääryhmiin ja tekee kasvien kasvuun liittyviä kokeita yksin ja yhdessä muiden kanssa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Biologian tiedonala: Luonnon tutkiminen, eliöiden ja elinympäristöjen tunnistaminen, ihmisen rakenne, elintoiminnot ja kehitys	Oppilas osaa havainnoida luontoa, tunnistaa yleisimpiä kasvilajeja ja niiden tunnusomaisia elinympäristöjä. Oppilas laatii ohjatusti pienen kasvion, osaa tutkia kokeellisesti kasvien kasvua yksin ja yhdessä muiden kanssa sekä osaa pääpiirteittäin kuvata ihmisen rakenteen, elintoiminnat ja kehityksen.

S1 Minä ihmisenä

Sisältöjä valitaan siten, että ne liittyvät ihmisen rakenteeseen ja keskeisiin elintoimintoihin sekä ihmisen kasvun ja kehityksen eri vaiheisiin. Sisällöissä kiinnitetään huomiota kehityksen ajankohtaisiin muutoksiin ja niiden yksilöllisen luonteen ymmärtämiseen. Käsitellään ikäkauden mukaisesti seksuaalista kehitystä ja ihmisen lisääntymistä. Harjoitellaan tunnistamaan oman kehon ja mielen viestejä ja tiedostamaan omia ajatuksia, tarpeita, asenteita ja arvoja. Perehdytään terveyden osa-alueisiin ja voimavaroihin, arjen terveystottumuksiin, mielenterveystaitoihin, sairauksien ehkäisyyn ja itsehoitotaitoihin. Lisäksi harjoitellaan tunteiden tunnistamista, ilmaisua ja säätelyä. Tunnistetaan omaa oppimista tukevia asioita.

Paikallinen tarkennus:

- Liikunnan, ravinnon ja unen merkitys omalle terveydelle
- Positiivinen asenne omasta terveydestä huolehtimiseen

- Oma seksuaalisuus ja oikeus oman kehon koskemattomuuteen

S3 Löytöretkelle monimuotoiseen maailmaan

Monipuolisten alueellisten esimerkkien ja ajankohtaisten uutisten avulla hahmotetaan Suomen, Pohjoismaiden, Euroopan ja muiden maanosien luonnonympäristöä ja ihmisen toimintaa. Keskeisiä näkökulmia ovat luonnon ja kulttuurien moninaisuuden arvostaminen sekä globaalin ymmärryksen vahvistaminen. Maailmankuvan ja sen alueellisen viitekehyksen rakentamisessa käytetään monipuolisesti karttoja ja muuta geomediaa.

Paikallinen tarkennus:

- Ajankohtaisten uutisten avulla hahmotetaan eri maanosien luonnonympäristöjä, kulttuurisia erityispiirteitä ja ihmisen toimintaa
- Maantieteellisten käsitteiden hallinta (esim. ilmasto, kasvillisuus, karttanimistö: vuoristot, alangot, ylängöt, valtameret, vesistöt)
- Globaalin ymmärryksen vahvistaminen

S4 Ympäristön tutkiminen

Sisällöiksi valitaan omaan elinympäristöön liittyviä tutkimustehtäviä. Elinympäristössä kiinnitetään huomiota elolliseen ja elottomaan luontoon, rakennettuun ja sosiaaliseen ympäristöön sekä ympäristön ilmiöihin, materiaaleihin ja teknologisiin sovelluksiin. Tehtävien avulla harjoitellaan tutkimuksen tekemisen eri vaiheita. Tutkitaan säätä sekä maa- ja kallioperää. Tutkimalla kappaleiden liikkeiden muutoksia tutustutaan voiman käsitteeseen. Tunnistetaan eliöitä ja elinympäristöjä, laaditaan kasvio ohjatusti sekä tutkitaan kokeellisesti kasvien kasvua. Kotiseudun erilaisten ympäristöjen merkitystä havainnoidaan myös hyvinvoinnin näkökulmasta. Tutustutaan ympäristössä toimimisen oikeuksiin ja velvollisuuksiin.

Paikallinen tarkennus:

- Eliökunnan luokittelu (eläimet, kasvit, sienet, bakteerit)
- Tutkimuksen tekeminen itsenäisesti omasta elinympäristöstä
- Monimuotoisen ympäristön arvostaminen ja kotiseudun erilaisiin elinympäristöihin tutustuminen (rakennettu ympäristö ja luonnonympäristöt)

S5 Luonnon rakenteet, periaatteet ja kiertokulut

Erilaisten materiaalien ja aineiden avulla tarkastellaan olomuotoja ja aineiden ominaisuuksia. Palaminen, yhteyttäminen ja veden kiertokulku muodostavat pohjan aineen muutosten ja aineen säilymisen periaatteen hahmottamiselle. Lämpötilan mittaamisen, lämpöenergiaan perehtymisen ja energialajien muuntumisen avulla tutustutaan energian säilymisen periaatteeseen. Tutkitaan ääni- ja valoilmiöitä. Perehdytään lähiavaruuteen, vuodenaikoihin, päivän ja yön vaihteluun sekä maapallon rakenteeseen. Tutkitaan eliöiden ja niiden elinympäristöjen sekä ihmisen toiminnan vuorovaikutussuhteita. Tutustutaan ravintoketjuihin, eläinten ja kasvien lisääntymiseen, ravinnon tuotantoon ja ruoan reitteihin sekä metsien hyötykäyttöön.

Paikallinen tarkennus:

- Maan ja kuun liikkeistä johtuvat ilmiöt (päivä/yö, vuodenaikojen vaihtelu, vuorovesi)
- Palamisen perusedellytykset

- Energian (esim.lämpöenergia, liike-energia, kemiallinen energia)säilymisen periaate ja voiman merkitys siinä
- Metsien hyötykäyttö
- Eliöiden ja niiden elinympäristöjen uhanalaisuus

S6 Kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Sisältöjä valittaessa otetaan huomioon luonnon monimuotoisuuden vaaliminen, ilmastonmuutos ja sen hillitseminen, luonnonvarojen kestävä käyttö, terveyden edistäminen, oman kulttuuriperinnön vaaliminen, monikulttuurisessa maailmassa eläminen sekä ihmiskunnan globaali hyvinvointi nyt ja tulevaisuudessa. Pohditaan oman toiminnan vaikutuksia itselle, toisiin ihmisiin, eläinten hyvinvointiin, luontoon ja yhteiskuntaan. Harjoitellaan ympäristövastuullista toimintaa omassa lähiympäristössä sekä toisista huolehtimista. Toteutetaan yhteinen vaikuttamisprojekti, jossa harjoitellaan osallistumista ja vaikuttamista paikallisella tai globaalilla tasolla.

Paikallinen tarkennus:

- Muihin kulttuureihin tutustuminen
- Globaali hyvinvointi
- Toteutetaan yhteinen vaikuttamisprojekti, jossa harjoitellaan osallistumista ja vaikuttamista paikallisella tai globaalilla tasolla .
- Ilmastonmuutoksen hillitseminen

T16 ohjata oppilasta maantieteelliseen ajatteluun, hahmottamaan omaa ympäristöä ja koko maailmaa sekä harjaannuttamaan kartankäyttö- ja muita geomediataitoja

- Oppilas tutustuu monipuolisesti eri maanosiin ja hallitsee maantieteellistä käsitteistöä sekä hahmottaa ja osaa kuvata alueellista monimuotoisuutta maapallolla kartta- ja geomediasisältöjen avulla

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Maantiedon tiedonala: Maapallon hahmottaminen, kartta- ja muut geomediataidot	Oppilas osaa tunnistaa eri aluetasot, jäsentää omaa ympäristöään, hahmottaa opiskelemiaan alueita ja koko maapallon karttakuvaa sekä osaa kuvata alueellista monimuotoisuutta maapallolla. Oppilas osaa käyttää karttoja ja muita geomedialähteitä tiedonhaussa ja esittämisessä.

S3 Löytöretkelle monimuotoiseen maailmaan

Monipuolisten alueellisten esimerkkien ja ajankohtaisten uutisten avulla hahmotetaan Suomen, Pohjoismaiden, Euroopan ja muiden maanosien luonnonympäristöä ja ihmisen toimintaa. Keskeisiä näkökulmia ovat luonnon ja kulttuurien moninaisuuden arvostaminen sekä globaalin ymmärryksen vahvistaminen. Maailmankuvan ja sen alueellisen viitekehyksen rakentamisessa käytetään monipuolisesti karttoja ja muuta geomediaa.

Paikallinen tarkennus:

- Ajankohtaisten uutisten avulla hahmotetaan eri maanosien luonnonympäristöjä, kulttuurisia erityispiirteitä ja ihmisen toimintaa
- Maantieteellisten käsitteiden hallinta (esim. ilmasto, kasvillisuus, karttanimistö: vuoristot, alangot, ylängöt, valtameret, vesistöt)
- Globaalin ymmärryksen vahvistaminen

S4 Ympäristön tutkiminen

Sisällöiksi valitaan omaan elinympäristöön liittyviä tutkimustehtäviä. Elinympäristössä kiinnitetään huomiota elolliseen ja elottomaan luontoon, rakennettuun ja sosiaaliseen ympäristöön sekä ympäristön ilmiöihin, materiaaleihin ja teknologisiin sovelluksiin. Tehtävien avulla harjoitellaan tutkimuksen tekemisen eri vaiheita. Tutkitaan säätä sekä maa- ja kallioperää. Tutkimalla kappaleiden liikkeiden muutoksia tutustutaan voiman käsitteeseen. Tunnistetaan eliöitä ja elinympäristöjä, laaditaan kasvio ohjatusti sekä tutkitaan kokeellisesti kasvien kasvua. Kotiseudun erilaisten ympäristöjen merkitystä havainnoidaan myös hyvinvoinnin näkökulmasta. Tutustutaan ympäristössä toimimisen oikeuksiin ja velvollisuuksiin.

Paikallinen tarkennus:

- Eliökunnan luokittelu (eläimet, kasvit, sienet, bakteerit)
- Tutkimuksen tekeminen itsenäisesti omasta elinympäristöstä
- Monimuotoisen ympäristön arvostaminen ja kotiseudun erilaisiin elinympäristöihin tutustuminen (rakennettu ympäristö ja luonnonympäristöt)

S5 Luonnon rakenteet, periaatteet ja kiertokulut

Erilaisten materiaalien ja aineiden avulla tarkastellaan olomuotoja ja aineiden ominaisuuksia. Palaminen, yhteyttäminen ja veden kiertokulku muodostavat pohjan aineen muutosten ja aineen säilymisen periaatteen hahmottamiselle. Lämpötilan mittaamisen, lämpöenergiaan perehtymisen ja energialajien muuntumisen avulla tutustutaan energian säilymisen periaatteeseen. Tutkitaan ääni- ja valoilmiöitä. Perehdytään lähiavaruuteen, vuodenaikoihin, päivän ja yön vaihteluun sekä maapallon rakenteeseen. Tutkitaan eliöiden ja niiden elinympäristöjen sekä ihmisen toiminnan vuorovaikutussuhteita. Tutustutaan ravintoketjuihin, eläinten ja kasvien lisääntymiseen, ravinnon tuotantoon ja ruoan reitteihin sekä metsien hyötykäyttöön.

Paikallinen tarkennus:

- Maan ja kuun liikkeistä johtuvat ilmiöt (päivä/yö, vuodenaikojen vaihtelu, vuorovesi)
- Palamisen perusedellytykset
- Energian (esim.lämpöenergia, liike-energia, kemiallinen energia)säilymisen periaate ja voiman merkitys siinä
- Metsien hyötykäyttö
- Eliöiden ja niiden elinympäristöjen uhanalaisuus

S6 Kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Sisältöjä valittaessa otetaan huomioon luonnon monimuotoisuuden vaaliminen, ilmastonmuutos ja sen hillitseminen, luonnonvarojen kestävä käyttö, terveyden edistäminen, oman

kulttuuriperinnön vaaliminen, monikulttuurisessa maailmassa eläminen sekä ihmiskunnan globaali hyvinvointi nyt ja tulevaisuudessa. Pohditaan oman toiminnan vaikutuksia itselle, toisiin ihmisiin, eläinten hyvinvointiin, luontoon ja yhteiskuntaan. Harjoitellaan ympäristövastuullista toimintaa omassa lähiympäristössä sekä toisista huolehtimista. Toteutetaan yhteinen vaikuttamisprojekti, jossa harjoitellaan osallistumista ja vaikuttamista paikallisella tai globaalilla tasolla.

Paikallinen tarkennus:

- Muihin kulttuureihin tutustuminen
- Globaali hyvinvointi
- Toteutetaan yhteinen vaikuttamisprojekti, jossa harjoitellaan osallistumista ja vaikuttamista paikallisella tai globaalilla tasolla .
- Ilmastonmuutoksen hillitseminen

T17 ohjata oppilasta tutkimaan, kuvaamaan ja selittämään fysikaalisia ilmiöitä arjessa, luonnossa ja teknologiassa sekä rakentamaan perustaa energian säilymisen periaatteen ymmärtämiselle

- Oppilas harjoittelee tutkimaan fysikaalisia ilmiöitä arjessa ja rakentaa perustaa energian säilymisen periaatteen ymmärtämiselle

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Fysiikan tiedonala: Fysikaalisten ilmiöiden tutkiminen, kuvaaminen ja selittäminen	Oppilas osaa havainnoida ja kuvata yksinkertaisia fysikaalisia ilmiöitä arjessa, luonnossa ja teknologiassa sekä harjoittelee niihin liittyviä selityksiä. Oppilas osaa käyttää energia-, voima- ja liikekäsitteitä arkisissa tilanteissa ja osaa antaa esimerkkejä energian säilymisen periaatteesta.

S2 Arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimiminen

Oppimistehtäviä ja sisältöjä valitaan siten, että ne liittyvät arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimimiseen. Harjoitellaan selittämään arjen tilanteita, ilmiöitä ja teknologiaa eri tiedonalojen käsitteillä ja malleilla. Tutkitaan laitteiden toimintaperiaatteita ja erilaisia rakenteita. Harjoitellaan turvallisuuden edistämistä ja turvataitoja esimerkiksi seuraavilla osa-alueilla: liikenne-, palo-, sähköturvallisuus, tapaturmat, myrkytykset, päihteet, kiusaamisen ehkäisy, fyysinen ja henkinen koskemattomuus sekä toiminta ensiapu- ja vaaratilanteissa. Harjoitellaan toimimista erilaisissa yhteisöissä sekä pohditaan erilaisten vuorovaikutustilanteiden ja yhteisöjen merkitystä hyvinvoinnille.

Paikallinen tarkennus:

- Yhteiset sopimukset: tietää ikäkauteensa kuuluvat vastuut ja oikeudet yhteistyössä koulupoliisin ja nuorisotoimen kanssa
- Oma toiminta erilaisissa yhteisöissä ja vuorovaikutustilanteissa
- Päihdevalistus
- Toiminta myrkytystilanteissa

- Sähköturvallisuus ja paloturvallisuus

S4 Ympäristön tutkiminen

Sisällöiksi valitaan omaan elinympäristöön liittyviä tutkimustehtäviä. Elinympäristössä kiinnitetään huomiota elolliseen ja elottomaan luontoon, rakennettuun ja sosiaaliseen ympäristöön sekä ympäristön ilmiöihin, materiaaleihin ja teknologisiin sovelluksiin. Tehtävien avulla harjoitellaan tutkimuksen tekemisen eri vaiheita. Tutkitaan säätä sekä maa- ja kallioperää. Tutkimalla kappaleiden liikkeiden muutoksia tutustutaan voiman käsitteeseen. Tunnistetaan eliöitä ja elinympäristöjä, laaditaan kasvio ohjatusti sekä tutkitaan kokeellisesti kasvien kasvua. Kotiseudun erilaisten ympäristöjen merkitystä havainnoidaan myös hyvinvoinnin näkökulmasta. Tutustutaan ympäristössä toimimisen oikeuksiin ja velvollisuuksiin.

Paikallinen tarkennus:

- Eliökunnan luokittelu (eläimet, kasvit, sienet, bakteerit)
- Tutkimuksen tekeminen itsenäisesti omasta elinympäristöstä
- Monimuotoisen ympäristön arvostaminen ja kotiseudun erilaisiin elinympäristöihin tutustuminen (rakennettu ympäristö ja luonnonympäristöt)

S5 Luonnon rakenteet, periaatteet ja kiertokulut

Erilaisten materiaalien ja aineiden avulla tarkastellaan olomuotoja ja aineiden ominaisuuksia. Palaminen, yhteyttäminen ja veden kiertokulku muodostavat pohjan aineen muutosten ja aineen säilymisen periaatteen hahmottamiselle. Lämpötilan mittaamisen, lämpöenergiaan perehtymisen ja energialajien muuntumisen avulla tutustutaan energian säilymisen periaatteeseen. Tutkitaan ääni- ja valoilmiöitä. Perehdytään lähiavaruuteen, vuodenaikoihin, päivän ja yön vaihteluun sekä maapallon rakenteeseen. Tutkitaan eliöiden ja niiden elinympäristöjen sekä ihmisen toiminnan vuorovaikutussuhteita. Tutustutaan ravintoketjuihin, eläinten ja kasvien lisääntymiseen, ravinnon tuotantoon ja ruoan reitteihin sekä metsien hyötykäyttöön.

Paikallinen tarkennus:

- Maan ja kuun liikkeistä johtuvat ilmiöt (päivä/yö, vuodenaikojen vaihtelu, vuorovesi)
- Palamisen perusedellytykset
- Energian (esim.lämpöenergia, liike-energia, kemiallinen energia)säilymisen periaate ja voiman merkitys siinä
- Metsien hyötykäyttö
- Eliöiden ja niiden elinympäristöjen uhanalaisuus

S6 Kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Sisältöjä valittaessa otetaan huomioon luonnon monimuotoisuuden vaaliminen, ilmastonmuutos ja sen hillitseminen, luonnonvarojen kestävä käyttö, terveyden edistäminen, oman kulttuuriperinnön vaaliminen, monikulttuurisessa maailmassa eläminen sekä ihmiskunnan globaali hyvinvointi nyt ja tulevaisuudessa. Pohditaan oman toiminnan vaikutuksia itselle, toisiin ihmisiin, eläinten hyvinvointiin, luontoon ja yhteiskuntaan. Harjoitellaan ympäristövastuullista toimintaa omassa lähiympäristössä sekä toisista huolehtimista. Toteutetaan yhteinen vaikuttamisprojekti, jossa harjoitellaan osallistumista ja vaikuttamista paikallisella tai globaalilla tasolla.

Paikallinen tarkennus:

- Muihin kulttuureihin tutustuminen
- Globaali hyvinvointi
- Toteutetaan yhteinen vaikuttamisprojekti, jossa harjoitellaan osallistumista ja vaikuttamista paikallisella tai globaalilla tasolla .
- Ilmastonmuutoksen hillitseminen

T18 ohjata oppilasta tutkimaan, kuvaamaan ja selittämään kemiallisia ilmiöitä, aineiden ominaisuuksia ja muutoksia sekä rakentamaan perustaa aineen säilymisen periaatteen ymmärtämiselle

- Oppilas harjoittelee tutkimaan kemiallisia ilmiöitä arjessa ja rakentaa perustaa aineen säilymisen periaatteen ymmärtämiselle

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kemian tiedonala: Kemiallisten ilmiöiden tutkiminen, kuvaaminen ja selittäminen	Oppilas osaa havainnoida ja kuvata olomuotoja ja tuttujen aineiden ominaisuuksia sekä harjoittelee niihin liittyviä selityksiä. Oppilas osaa selittää aineen säilymisen periaatteen avulla esimerkiksi veden kiertokulkua tai kierrätystä.

S2 Arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimiminen

Oppimistehtäviä ja sisältöjä valitaan siten, että ne liittyvät arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimimiseen. Harjoitellaan selittämään arjen tilanteita, ilmiöitä ja teknologiaa eri tiedonalojen käsitteillä ja malleilla. Tutkitaan laitteiden toimintaperiaatteita ja erilaisia rakenteita. Harjoitellaan turvallisuuden edistämistä ja turvataitoja esimerkiksi seuraavilla osa-alueilla: liikenne-, palo-, sähköturvallisuus, tapaturmat, myrkytykset, päihteet, kiusaamisen ehkäisy, fyysinen ja henkinen koskemattomuus sekä toiminta ensiapu- ja vaaratilanteissa. Harjoitellaan toimimista erilaisissa yhteisöissä sekä pohditaan erilaisten vuorovaikutustilanteiden ja yhteisöjen merkitystä hyvinvoinnille.

Paikallinen tarkennus:

- Yhteiset sopimukset: tietää ikäkauteensa kuuluvat vastuut ja oikeudet yhteistyössä koulupoliisin ja nuorisotoimen kanssa
- Oma toiminta erilaisissa yhteisöissä ja vuorovaikutustilanteissa
- Päihdevalistus
- Toiminta myrkytystilanteissa
- Sähköturvallisuus ja paloturvallisuus

S4 Ympäristön tutkiminen

Sisällöiksi valitaan omaan elinympäristöön liittyviä tutkimustehtäviä. Elinympäristössä kiinnitetään huomiota elolliseen ja elottomaan luontoon, rakennettuun ja sosiaaliseen ympäristöön sekä ympäristön ilmiöihin, materiaaleihin ja teknologisiin sovelluksiin. Tehtävien avulla harjoitellaan

tutkimuksen tekemisen eri vaiheita. Tutkitaan säätä sekä maa- ja kallioperää. Tutkimalla kappaleiden liikkeiden muutoksia tutustutaan voiman käsitteeseen. Tunnistetaan eliöitä ja elinympäristöjä, laaditaan kasvio ohjatusti sekä tutkitaan kokeellisesti kasvien kasvua. Kotiseudun erilaisten ympäristöjen merkitystä havainnoidaan myös hyvinvoinnin näkökulmasta. Tutustutaan ympäristössä toimimisen oikeuksiin ja velvollisuuksiin.

Paikallinen tarkennus:

- Eliökunnan luokittelu (eläimet, kasvit, sienet, bakteerit)
- Tutkimuksen tekeminen itsenäisesti omasta elinympäristöstä
- Monimuotoisen ympäristön arvostaminen ja kotiseudun erilaisiin elinympäristöihin tutustuminen (rakennettu ympäristö ja luonnonympäristöt)

S5 Luonnon rakenteet, periaatteet ja kiertokulut

Erilaisten materiaalien ja aineiden avulla tarkastellaan olomuotoja ja aineiden ominaisuuksia. Palaminen, yhteyttäminen ja veden kiertokulku muodostavat pohjan aineen muutosten ja aineen säilymisen periaatteen hahmottamiselle. Lämpötilan mittaamisen, lämpöenergiaan perehtymisen ja energialajien muuntumisen avulla tutustutaan energian säilymisen periaatteeseen. Tutkitaan ääni- ja valoilmiöitä. Perehdytään lähiavaruuteen, vuodenaikoihin, päivän ja yön vaihteluun sekä maapallon rakenteeseen. Tutkitaan eliöiden ja niiden elinympäristöjen sekä ihmisen toiminnan vuorovaikutussuhteita. Tutustutaan ravintoketjuihin, eläinten ja kasvien lisääntymiseen, ravinnon tuotantoon ja ruoan reitteihin sekä metsien hyötykäyttöön.

Paikallinen tarkennus:

- Maan ja kuun liikkeistä johtuvat ilmiöt (päivä/yö, vuodenaikojen vaihtelu, vuorovesi)
- Palamisen perusedellytykset
- Energian (esim.lämpöenergia, liike-energia, kemiallinen energia)säilymisen periaate ja voiman merkitys siinä
- Metsien hyötykäyttö
- Eliöiden ja niiden elinympäristöjen uhanalaisuus

S6 Kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Sisältöjä valittaessa otetaan huomioon luonnon monimuotoisuuden vaaliminen, ilmastonmuutos ja sen hillitseminen, luonnonvarojen kestävä käyttö, terveyden edistäminen, oman kulttuuriperinnön vaaliminen, monikulttuurisessa maailmassa eläminen sekä ihmiskunnan globaali hyvinvointi nyt ja tulevaisuudessa. Pohditaan oman toiminnan vaikutuksia itselle, toisiin ihmisiin, eläinten hyvinvointiin, luontoon ja yhteiskuntaan. Harjoitellaan ympäristövastuullista toimintaa omassa lähiympäristössä sekä toisista huolehtimista. Toteutetaan yhteinen vaikuttamisprojekti, jossa harjoitellaan osallistumista ja vaikuttamista paikallisella tai globaalilla tasolla.

Paikallinen tarkennus:

- Muihin kulttuureihin tutustuminen
- Globaali hyvinvointi

- Toteutetaan yhteinen vaikuttamisprojekti, jossa harjoitellaan osallistumista ja vaikuttamista paikallisella tai globaalilla tasolla .
- Ilmastonmuutoksen hillitseminen

T19 ohjata oppilasta ymmärtämään terveyden osa-alueita, arjen terveystottumusten merkitystä sekä elämänkulkua, lapsuuden ja nuoruuden yksilöllistä kasvua ja kehitystä sekä rohkaista oppilasta harjoittelemaan ja soveltamaan terveysosaamistaan arjessa

- Oppilas ymmärtää liikunnan, ravinnon ja unen merkityksen omalle terveydelle sekä kehittää terveysosaamistaan mm. seksuaalisuuteen ja päihteisiin liittyen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Terveystiedon tiedonala: Terveyden osa-alueiden ja arjen terveystottumuksien tuntemus sekä niiden merkityksen pohtiminen, ikäkauteen liittyvän kasvun ja kehityksen tunnistaminen ja kuvaaminen	Oppilas osaa kuvata terveyden osa-alueita ja antaa esimerkkejä siitä, miten terveyttä voidaan arjessa edistää. Oppilas osaa kuvata elämänkulun eri vaiheita ja selittää murrosikään liittyviä keskeisiä kasvun ja kehityksen tunnuspiirteitä ja niiden yksilöllistä vaihtelua.

S1 Minä ihmisenä

Sisältöjä valitaan siten, että ne liittyvät ihmisen rakenteeseen ja keskeisiin elintoimintoihin sekä ihmisen kasvun ja kehityksen eri vaiheisiin. Sisällöissä kiinnitetään huomiota kehityksen ajankohtaisiin muutoksiin ja niiden yksilöllisen luonteen ymmärtämiseen. Käsitellään ikäkauden mukaisesti seksuaalista kehitystä ja ihmisen lisääntymistä. Harjoitellaan tunnistamaan oman kehon ja mielen viestejä ja tiedostamaan omia ajatuksia, tarpeita, asenteita ja arvoja. Perehdytään terveyden osa-alueisiin ja voimavaroihin, arjen terveystottumuksiin, mielenterveystaitoihin, sairauksien ehkäisyyn ja itsehoitotaitoihin. Lisäksi harjoitellaan tunteiden tunnistamista, ilmaisua ja säätelyä. Tunnistetaan omaa oppimista tukevia asioita.

Paikallinen tarkennus:

- Liikunnan, ravinnon ja unen merkitys omalle terveydelle
- Positiivinen asenne omasta terveydestä huolehtimiseen
- Oma seksuaalisuus ja oikeus oman kehon koskemattomuuteen

S2 Arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimiminen

Oppimistehtäviä ja sisältöjä valitaan siten, että ne liittyvät arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimimiseen. Harjoitellaan selittämään arjen tilanteita, ilmiöitä ja teknologiaa eri tiedonalojen käsitteillä ja malleilla. Tutkitaan laitteiden toimintaperiaatteita ja erilaisia rakenteita. Harjoitellaan turvallisuuden edistämistä ja turvataitoja esimerkiksi seuraavilla osa-alueilla: liikenne-, palo-, sähköturvallisuus, tapaturmat, myrkytykset, päihteet, kiusaamisen ehkäisy, fyysinen ja henkinen koskemattomuus sekä toiminta ensiapu- ja vaaratilanteissa. Harjoitellaan toimimista erilaisissa yhteisöissä sekä pohditaan erilaisten vuorovaikutustilanteiden ja yhteisöjen merkitystä hyvinvoinnille.

Paikallinen tarkennus:

- Yhteiset sopimukset: tietää ikäkauteensa kuuluvat vastuut ja oikeudet yhteistyössä koulupoliisin ja nuorisotoimen kanssa
- Oma toiminta erilaisissa yhteisöissä ja vuorovaikutustilanteissa
- Päihdevalistus
- Toiminta myrkytystilanteissa
- Sähköturvallisuus ja paloturvallisuus

S3 Löytöretkelle monimuotoiseen maailmaan

Monipuolisten alueellisten esimerkkien ja ajankohtaisten uutisten avulla hahmotetaan Suomen, Pohjoismaiden, Euroopan ja muiden maanosien luonnonympäristöä ja ihmisen toimintaa. Keskeisiä näkökulmia ovat luonnon ja kulttuurien moninaisuuden arvostaminen sekä globaalin ymmärryksen vahvistaminen. Maailmankuvan ja sen alueellisen viitekehyksen rakentamisessa käytetään monipuolisesti karttoja ja muuta geomediaa.

Paikallinen tarkennus:

- Ajankohtaisten uutisten avulla hahmotetaan eri maanosien luonnonympäristöjä, kulttuurisia erityispiirteitä ja ihmisen toimintaa
- Maantieteellisten käsitteiden hallinta (esim. ilmasto, kasvillisuus, karttanimistö: vuoristot, alangot, ylängöt, valtameret, vesistöt)
- Globaalin ymmärryksen vahvistaminen

S6 Kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Sisältöjä valittaessa otetaan huomioon luonnon monimuotoisuuden vaaliminen, ilmastonmuutos ja sen hillitseminen, luonnonvarojen kestävä käyttö, terveyden edistäminen, oman kulttuuriperinnön vaaliminen, monikulttuurisessa maailmassa eläminen sekä ihmiskunnan globaali hyvinvointi nyt ja tulevaisuudessa. Pohditaan oman toiminnan vaikutuksia itselle, toisiin ihmisiin, eläinten hyvinvointiin, luontoon ja yhteiskuntaan. Harjoitellaan ympäristövastuullista toimintaa omassa lähiympäristössä sekä toisista huolehtimista. Toteutetaan yhteinen vaikuttamisprojekti, jossa harjoitellaan osallistumista ja vaikuttamista paikallisella tai globaalilla tasolla.

Paikallinen tarkennus:

- Muihin kulttuureihin tutustuminen
- Globaali hyvinvointi
- Toteutetaan yhteinen vaikuttamisprojekti, jossa harjoitellaan osallistumista ja vaikuttamista paikallisella tai globaalilla tasolla .
- Ilmastonmuutoksen hillitseminen

Uskonto

Oppiaineen tehtävä

Uskonnon opetuksen tehtävänä on antaa oppilaille laaja uskonnollinen ja katsomuksellinen yleissivistys. Opetus perehdyttää oppilaita opiskeltavaan uskontoon ja sen monimuotoisuuteen. Se tutustuttaa uskonto- ja katsomusperinteisiin Suomessa sekä uskontoihin ja katsomuksiin muualla maailmassa. Oppiaine edistää uskonnon ja kulttuurin välisen suhteen ymmärtämistä sekä uskontojen ja katsomusten monilukutaitoa. Opetus antaa monipuolista tietoa uskonnoista ja auttaa ymmärtämään niistä käytävää keskustelua. Oppilaita ohjataan kriittiseen ajatteluun sekä tarkastelemaan uskontoja ja katsomuksia eri näkökulmista. Opetuksessa pohditaan uskon ja tiedon suhdetta sekä uskonnoille ominaista kieltä, symboliikkaa ja käsitteistöä. Uskonnon opetus antaa valmiuksia uskontojen ja katsomusten dialogiin, jota käydään sekä katsomusten sisällä että niiden välillä. Opetus kannustaa oppilaita kunnioittamaan elämää, ihmisarvoa sekä omaa ja toisen pyhää.

Opetuksessa tutustutaan opiskeltavan uskonnon ja muiden uskontojen sekä katsomusten eettiseen ajatteluun ja rohkaistaan oppilaita pohtimaan omakohtaisesti eettisiä kysymyksiä. Opetus tukee oppilaan itsetuntemusta, itsensä arvostamista ja elämänhallintataitojen kehittymistä koko perusopetuksen ajan. Opetus antaa oppilaalle aineksia oman identiteetin, elämänkatsomuksen ja maailmankatsomuksen rakentamiseen ja arviointiin. Uskonnon opetus tukee oppilaan kasvua yhteisön ja demokraattisen yhteiskunnan vastuulliseksi jäseneksi ja maailmankansalaiseksi.

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 3-6

Vuosiluokilla 3-6 *uskonnon opetuksessa laajennetaan ja syvennetään oman uskonnon perustietoja. Opetuksessa perehdytään opiskeltavan uskonnon pyhiin kirjoihin ja kertomuksiin sekä keskeiseen oppiin, eettisiin periaatteisiin, rituaaleihin ja tapoihin. Oppilaita kannustetaan ihmettelyyn ja kyselyyn. Opetuksessa tutustutaan Suomen ja Euroopan uskonnollisiin juuriin sekä uskonnolliseen ja katsomukselliseen elämään nyky-Suomessa ja Euroopassa. Oppilaat harjaannuttavat medialukutaitoaan ja heitä ohjataan arvioimaan ja käyttämään eri lähteistä etsimäänsä tietoa sekä hyödyntämään sitä eri tilanteissa.*

Opetuksessa käsitellään lasten oikeuksia ja yksilön vastuuta omista teoistaan. Opetuksessa harjoitellaan tunne- ja vuorovaikutustaitoja sekä tuetaan oppilaita muodostamaan ja perustelemaan omia näkemyksiä. Oppilaita rohkaistaan ystävyyteen, myönteisen luokka- ja kouluyhteisön rakentamiseen sekä toimimaan syrjintää vastaan.

Uskonnon eri oppimäärät vuosiluokilla 3-6

Perusopetuslain 11§:n mukaan perusopetuksessa oppiaineena on uskonto tai elämänkatsomustieto. Uskonto toteutetaan saman lain 13§:n mukaan oppilaiden uskonnollisen yhdyskunnan mukaisesti oman uskonnon opetuksena erillisten oppimäärien mukaan. Oppiaineen yhtenäisyyden takaamiseksi kaikille oman uskonnon opetuksen muodoille on laadittu yhteiset tavoitteet ja keskeiset sisällöt.

Eri uskontojen oppimääräkuvauksissa tarkennetaan kaikille yhteisiä sisältöjä oppilaan oman uskonnon luonteen mukaisesti. Paikalliset opetussuunnitelmat laaditaan perusteiden yhteisten tavoitteiden, sisältökuvausten ja eri uskontojen tarkennettujen oppimääräkuvausten pohjalle.

Uskonnon oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 3-6

Asioita tarkastellaan kerronnallisuuden, draaman, kokemuksellisuuden, toiminnallisuuden ja yhteisöllisen oppimisen avulla. Keskeistä on opittavien asioiden alustava käsitteellistäminen. Uskonnon opetuksessa käytetään sisältöjen oppimista edistäviä tietoteknisiä sovelluksia siten, että oppilaiden oma aktiivisuus ja vuorovaikutus korostuvat. Opetuksessa korostetaan

kiireettömyyttä ja keskustelua. Opetuksessa voidaan mahdollisuuksien mukaan hyödyntää vierailuja ja vierailijoita. Opetuksessa voidaan toteuttaa yksilö- tai ryhmäprojekteja myös oppiaineen eri oppimäärien kesken sekä oppiainerajat ylittäen. Tavoitteena on ilmentää koulussa edustettujen uskontojen ja katsomusten moninaisuutta kunnioittavasti.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki uskonnossa vuosiluokilla 3-6

Oppimäärien toteutuksessa tehdään toimintaan ja opetukseen liittyvät ratkaisut huomioiden oppilaiden erilaiset uskonnolliset ja katsomukselliset taustat ja kehittyvä kielitaito. Keskeisten käsitteiden ymmärtämistä tuetaan. Opetuksessa luodaan oppimista ja osallisuutta edistäviä yhteisiä tilanteita sekä ohjataan ja vahvistetaan oppilaan opiskelutaitoja ja oma-aloitteisuutta.

Oppilaan oppimisen arviointi uskonnossa vuosiluokilla 3-6

Uskonnon opetuksessa oppimisen arviointi on ohjaavaa ja kannustavaa. Palautteella pyritään rohkaisemaan oppilasta perehtymään ja tutkimaan uskontojen keskeisiä lähteitä ja piirteitä sekä tekemään asioista omia tulkintoja. Arvioinnissa otetaan huomioon monimuotoiset kirjallisen ja suullisen tuottamisen tavat sekä muun tekemisen ja ilmaisumuotojen kautta osoitettu osaaminen. Tärkeää on niiden kautta osoitettu taito ilmaista itseään ja ajatuksiaan. Yksityiskohtaisen muistamisen sijaan arvioinissa kiinnitetään erityisesti huomiota tiedon soveltamiseen sekä ajattelun kehittymiseen.

Uskonnon sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi oppilaan osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin. Määritellessään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositodistusta varten opettaja käyttää uskonnon valtakunnallisia arviointikriteereitä.

Krishna-liike

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 3-6

***Vuosiluokilla 3-6** uskonnon opetuksessa laajennetaan ja syvennetään oman uskonnon perustietoja. Opetuksessa perehdytään opiskeltavan uskonnon pyhiin kirjoihin ja kertomuksiin sekä keskeiseen oppiin, eettisiin periaatteisiin, rituaaleihin ja tapoihin. Oppilaita kannustetaan ihmettelyyn ja kyselyyn. Opetuksessa tutustutaan Suomen ja Euroopan uskonnollisiin juuriin sekä uskonnolliseen ja katsomukselliseen elämään nyky-Suomessa ja Euroopassa. Oppilaat harjaannuttavat medialukutaitoaan ja heitä ohjataan arvioimaan ja käyttämään eri lähteistä etsimäänsä tietoa sekä hyödyntämään sitä eri tilanteissa.*

Opetuksessa käsitellään lasten oikeuksia ja yksilön vastuuta omista teoistaan. Opetuksessa harjoitellaan tunne- ja vuorovaikutustaitoja sekä tuetaan oppilaita muodostamaan ja perustelemaan omia näkemyksiä. Oppilaita rohkaistaan ystävyyteen, myönteisen luokka- ja kouluyhteisön rakentamiseen sekä toimimaan syrjintää vastaan.

Uskonnon eri oppimäärät vuosiluokilla 3-6

Perusopetuslain 11§:n mukaan perusopetuksessa oppiaineena on uskonto tai elämänkatsomustieto. Uskonto toteutetaan saman lain 13§:n mukaan oppilaiden uskonnollisen yhdyskunnan mukaisesti oman uskonnon opetuksena erillisten oppimäärien mukaan. Oppiaineen yhtenäisyyden takaamiseksi kaikille oman uskonnon opetuksen muodoille on laadittu yhteiset tavoitteet ja keskeiset sisällöt.

Eri uskontojen oppimääräkuvauksissa tarkennetaan kaikille yhteisiä sisältöjä oppilaan oman uskonnon luonteen mukaisesti. Paikalliset opetussuunnitelmat laaditaan perusteiden yhteisten tavoitteiden, sisältökuvausten ja eri uskontojen tarkennettujen oppimääräkuvausten pohjalle.

Uskonnon oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 3-6

Asioita tarkastellaan kerronnallisuuden, draaman, kokemuksellisuuden, toiminnallisuuden ja yhteisöllisen oppimisen avulla. Keskeistä on opittavien asioiden alustava käsitteellistäminen. Uskonnon opetuksessa käytetään sisältöjen oppimista edistäviä tietoteknisiä sovelluksia siten, että oppilaiden oma aktiivisuus ja vuorovaikutus korostuvat. Opetuksessa korostetaan kiireettömyyttä ja keskustelua. Opetuksessa voidaan mahdollisuuksien mukaan hyödyntää vierailuja ja vierailijoita. Opetuksessa voidaan toteuttaa yksilö- tai ryhmäprojekteja myös oppiaineen eri oppimäärien kesken sekä oppiainerajat ylittäen. Tavoitteena on ilmentää koulussa edustettujen uskontojen ja katsomusten moninaisuutta kunnioittavasti.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki uskonnossa vuosiluokilla 3-6

Oppimäärien toteutuksessa tehdään toimintaan ja opetukseen liittyvät ratkaisut huomioiden oppilaiden erilaiset uskonnolliset ja katsomukselliset taustat ja kehittyvä kielitaito. Keskeisten käsitteiden ymmärtämistä tuetaan. Opetuksessa luodaan oppimista ja osallisuutta edistäviä yhteisiä tilanteita sekä ohjataan ja vahvistetaan oppilaan opiskelutaitoja ja oma-aloitteisuutta.

Oppilaan oppimisen arviointi uskonnossa vuosiluokilla 3-6

Uskonnon opetuksessa oppimisen arviointi on ohjaavaa ja kannustavaa. Palautteella pyritään rohkaisemaan oppilasta perehtymään ja tutkimaan uskontojen keskeisiä lähteitä ja piirteitä sekä tekemään asioista omia tulkintoja. Arvioinnissa otetaan huomioon monimuotoiset kirjallisen ja suullisen tuottamisen tavat sekä muun tekemisen ja ilmaisumuotojen kautta osoitettu osaaminen. Tärkeää on niiden kautta osoitettu taito ilmaista itseään ja ajatuksiaan. Yksityiskohtaisen muistamisen sijaan arvioinissa kiinnitetään erityisesti huomiota tiedon soveltamiseen sekä ajattelun kehittymiseen.

Uskonnon sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi oppilaan osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin. Määritellessään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositodistusta varten opettaja käyttää uskonnon valtakunnallisia arviointikriteereitä.

3

Vuosiluokan tavoitteet ja keskeiset sisällöt

T1 ohjata oppilasta perehtymään opiskeltavan uskonnon pyhiin kirjoihin ja kertomuksiin sekä keskeisiin oppeihin

- Oppilas tutustuu Bhagavad-gitan keskeisten oppien lisäksi alustavasti Srimad Bhagavatamin kertomuksiin ja oppeihin.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskontoa koskevan tiedon hallitseminen, uskonnon monilukutaito	Oppilas osaa nimetä opiskeltavan uskonnon lähteitä ja tekstejä sekä kuvata niiden keskeisiä sisältöjä.

S1 Suhde omaan uskontoon

Sisällöissä keskitytään uskonnon lähteisiin, pyhiin kirjoihin ja henkilöihin sekä musiikkiin, symboleihin, pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin. Tärkeitä sisältöjä ovat opiskeltavan uskonnon

oppi, tavat, rituaalit ja yhteisöt sekä uskonnon sisäinen monimuotoisuus. Tarkastellaan uskonnon keskeisiä kertomuksia ja niiden vuorovaikutusta taiteen, tieteen ja kulttuurin kanssa.

Paikallinen tarkennus:

Opetuksessa käsitellään hindulaisuuden monimuotoisuutta sekä Krishna-tietoisuuden perusopetuksia, Radha–Krishnaa, Caitanyaa ja Panca-tattvaa. Opetuksen keskeisiin sisältöihin kuuluu guru, oppiketju ja ISKCONin perustaja Prabhupada. Tutustutaan Krishna-tietoisuuden pyhiin paikkoihin. Tarkastellaan pyhiä kirjoja, kuten Bhagavad-gitaa, ja niiden vuorovaikutusta taiteen, tieteen ja kulttuurin kanssa. Tutustutaan Krishna-tietoisuuden keskeisiin symboleihin ja seremonioihin sekä uskonnollisiin tapahtumiin ja tapoihin, kuten bhakti-joogaan, mantroihin ja pyhän nimen laulamiseen.

- Bhagavad-gitan viidestä perustotuudesta ”prakriti”
- Alustavasti Srimad Bhagavatamin Krishna-kertomukset
- Opillisia käsitteitä: guru, maya, kolme luonnonlaatua ja aineellisen luonnon elementit
- Srila Prabhupada henkisenä opettajana
- Pancha Tattvan henkilökuvaukset
- Vaishnava-juhlista uusina: Balarama Purnima, Kartika ja Nityananda Mahotsava
- Virtuaalitutustuminen ISKCON temppeliin
- Pyhien kirjojen ja esineiden käsittely
- Mantra: Dvadasaksara

T2 ohjata oppilas tutustumaan opiskeltavan uskonnon rituaaleihin ja tapoihin sekä pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin

- Oppilas tutustuu virtuaalisesti ISKCON temppeliin ja pyhien kirjojen ja esineiden käsittelyyn.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskontoa koskevan tiedon hallitseminen, uskonnon monilukutaito	Oppilas osaa kertoa esimerkkien avulla opiskeltavan uskonnon keskeisistä rituaaleista, tavoista ja pyhistä paikoista sekä kuvata niiden merkitystä.

S1 Suhde omaan uskontoon

Sisällöissä keskitytään uskonnon lähteisiin, pyhiin kirjoihin ja henkilöihin sekä musiikkiin, symboleihin, pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin. Tärkeitä sisältöjä ovat opiskeltavan uskonnon oppi, tavat, rituaalit ja yhteisöt sekä uskonnon sisäinen monimuotoisuus. Tarkastellaan uskonnon keskeisiä kertomuksia ja niiden vuorovaikutusta taiteen, tieteen ja kulttuurin kanssa.

Paikallinen tarkennus:

Opetuksessa käsitellään hindulaisuuden monimuotoisuutta sekä Krishna-tietoisuuden perusopetuksia, Radha–Krishnaa, Caitanyaa ja Panca-tattvaa. Opetuksen keskeisiin sisältöihin kuuluu guru, oppiketju ja ISKCONin perustaja Prabhupada. Tutustutaan Krishna-tietoisuuden pyhiin paikkoihin. Tarkastellaan pyhiä kirjoja, kuten Bhagavad-gitaa, ja niiden vuorovaikutusta taiteen, tieteen ja kulttuurin kanssa. Tutustutaan Krishna-tietoisuuden keskeisiin symboleihin ja seremonioihin sekä uskonnollisiin tapahtumiin ja tapoihin, kuten bhakti-joogaan, mantroihin ja pyhän nimen laulamiseen.

- Bhagavad-gitan viidestä perustotuudesta ”prakriti”
- Alustavasti Srimad Bhagavatamin Krishna-kertomukset
- Opillisia käsitteitä: guru, maya, kolme luonnonlaatua ja aineellisen luonnon elementit

- Srila Prabhupada henkisenä opettajana
- Pancha Tattvan henkilökuvaukset
- Vaishnava-juhlista uusina: Balarama Purnima, Kartika ja Nityananda Mahotsava
- Virtuaalitutustuminen ISKCON temppeliin
- Pyhien kirjojen ja esineiden käsittely
- Mantra: Dvadasaksara

T3 auttaa oppilasta tunnistamaan uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta

- Oppilas tunnistaa uskonnollisen kielen erityispiirteitä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskonnon kielen ja symbolien analysointi	Oppilas osaa antaa esimerkkejä uskonnollisesta kielestä ja sen vertauskuvallisuudesta

S1 Suhde omaan uskontoon

Sisällöissä keskitytään uskonnon lähteisiin, pyhiin kirjoihin ja henkilöihin sekä musiikkiin, symboleihin, pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin. Tärkeitä sisältöjä ovat opiskeltavan uskonnon oppi, tavat, rituaalit ja yhteisöt sekä uskonnon sisäinen monimuotoisuus. Tarkastellaan uskonnon keskeisiä kertomuksia ja niiden vuorovaikutusta taiteen, tieteen ja kulttuurin kanssa.

Paikallinen tarkennus:

Opetuksessa käsitellään hindulaisuuden monimuotoisuutta sekä Krishna-tietoisuuden perusopetuksia, Radha–Krishnaa, Caitanyaa ja Panca-tattvaa. Opetuksen keskeisiin sisältöihin kuuluu guru, oppiketju ja ISKCONin perustaja Prabhupada. Tutustutaan Krishna-tietoisuuden pyhiin paikkoihin. Tarkastellaan pyhiä kirjoja, kuten Bhagavad-gitaa, ja niiden vuorovaikutusta taiteen, tieteen ja kulttuurin kanssa. Tutustutaan Krishna-tietoisuuden keskeisiin symboleihin ja seremonioihin sekä uskonnollisiin tapahtumiin ja tapoihin, kuten bhakti-joogaan, mantroihin ja pyhän nimen laulamiseen.

- Bhagavad-gitan viidestä perustotuudesta ”prakriti”
- Alustavasti Srimad Bhagavatamin Krishna-kertomukset
- Opillisia käsitteitä: guru, maya, kolme luonnonlaatua ja aineellisen luonnon elementit
- Srila Prabhupada henkisenä opettajana
- Pancha Tattvan henkilökuvaukset
- Vaishnava-juhlista uusina: Balarama Purnima, Kartika ja Nityananda Mahotsava
- Virtuaalitutustuminen ISKCON temppeliin
- Pyhien kirjojen ja esineiden käsittely
- Mantra: Dvadasaksara

S2 Uskontojen maailma

Opetuksen sisältöjä ovat kristinusko, muut uskonnot ja uskonnottomuus suomalaisessa kulttuurissa ja arjessa. Tutustutaan erityisesti koulun lähialueella vaikuttaviin uskonnollisiin yhteisöihin ja niiden pyhiin tiloihin. Opetuksessa tarkastellaan Suomen ja Euroopan katsomuksellista ja uskonnollista taustaa ja nykytilaa. Sisällöt valitaan niin, että muodostuu kokonaiskuva Euroopan uskonnollisista juurista ja erityisesti juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin perussisällöistä ja merkityksestä. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon uskontoon liittyvien teemojen käsittely mediassa ja populaarikulttuurissa.

Paikallinen tarkennus:

Opetuksessa pohditaan pyhyyden merkitystä, uskonnollisia tapoja ja juhlia, pyhiä kirjoituksia ja pyhiä paikkoja sekä näiden arvostamista sekä omassa että muissa uskonnoissa. Tutustutaan kristinuskon, juutalaisuuden ja islamin pyhiin tiloihin ja uskonnon harjoittamiseen. Tarkastellaan Suomen ja Euroopan uskonnollista ja katsomuksellista tilannetta ottaen huomioon Krishna-tietoisuuden ja hindulaisuuden historia ja nykytila. Opetuksessa käsitellään uskontodialogia ja otetaan huomioon uskontoon liittyvien teemojen käsittely mediassa ja populaarikulttuurissa.

- Pyhyys ja hiljentyminen eri uskonnoissa ja kulttuureissa
- Oman koulun ja lähiympäristön uskontoja, niiden keskeisiä tapoja ja juhlia

T7 kannustaa oppilasta kunnioittamaan omaa ja toisen pyhää sekä käyttäytymään asianmukaisesti erilaisissa uskonnollisissa tilaisuuksissa ja tilanteissa

- Oppilas tutustuu uskonnollisissa tilaisuuksissa ja tilanteissa käyttäytymiseen, ja pyhien esineiden kunnioittavaan käsittelyyn.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskonnon monilukutaito	Oppilas tietää, miten toimitaan ja pyrkii toimimaan asianmukaisesti ja kunnioittavasti erilaisissa uskonnollisissa tilanteissa ja paikoissa.

S1 Suhde omaan uskontoon

Sisällöissä keskitytään uskonnon lähteisiin, pyhiin kirjoihin ja henkilöihin sekä musiikkiin, symboleihin, pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin. Tärkeitä sisältöjä ovat opiskeltavan uskonnon oppi, tavat, rituaalit ja yhteisöt sekä uskonnon sisäinen monimuotoisuus. Tarkastellaan uskonnon keskeisiä kertomuksia ja niiden vuorovaikutusta taiteen, tieteen ja kulttuurin kanssa.

Paikallinen tarkennus:

Opetuksessa käsitellään hindulaisuuden monimuotoisuutta sekä Krishna-tietoisuuden perusopetuksia, Radha–Krishnaa, Caitanyaa ja Panca-tattvaa. Opetuksen keskeisiin sisältöihin kuuluu guru, oppiketju ja ISKCONin perustaja Prabhupada. Tutustutaan Krishna-tietoisuuden pyhiin paikkoihin. Tarkastellaan pyhiä kirjoja, kuten Bhagavad-gitaa, ja niiden vuorovaikutusta taiteen, tieteen ja kulttuurin kanssa. Tutustutaan Krishna-tietoisuuden keskeisiin symboleihin ja seremonioihin sekä uskonnollisiin tapahtumiin ja tapoihin, kuten bhakti-joogaan, mantroihin ja pyhän nimen laulamiseen.

- Bhagavad-gitan viidestä perustotuudesta ”prakriti”
- Alustavasti Srimad Bhagavatamin Krishna-kertomukset
- Opillisia käsitteitä: guru, maya, kolme luonnonlaatua ja aineellisen luonnon elementit
- Srila Prabhupada henkisenä opettajana
- Pancha Tattvan henkilökuvaukset
- Vaishnava-juhlista uusina: Balarama Purnima, Kartika ja Nityananda Mahotsava
- Virtuaalitutustuminen ISKCON temppeliin
- Pyhien kirjojen ja esineiden käsittely
- Mantra: Dvadasaksara

S2 Uskontojen maailma

Opetuksen sisältöjä ovat kristinusko, muut uskonnot ja uskonnottomuus suomalaisessa kulttuurissa ja arjessa. Tutustutaan erityisesti koulun lähialueella vaikuttaviin uskonnollisiin yhteisöihin ja niiden pyhiin tiloihin. Opetuksessa tarkastellaan Suomen ja Euroopan katsomuksellista ja uskonnollista taustaa ja nykytilaa. Sisällöt valitaan niin, että muodostuu kokonaiskuva Euroopan uskonnollisista juurista ja erityisesti juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin perussisällöistä ja merkityksestä. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon uskontoon liittyvien teemojen käsittely mediassa ja populaarikulttuurissa.

Paikallinen tarkennus:

Opetuksessa pohditaan pyhyyden merkitystä, uskonnollisia tapoja ja juhlia, pyhiä kirjoituksia ja pyhiä paikkoja sekä näiden arvostamista sekä omassa että muissa uskonnoissa. Tutustutaan kristinuskon, juutalaisuuden ja islamin pyhiin tiloihin ja uskonnon harjoittamiseen. Tarkastellaan Suomen ja Euroopan uskonnollista ja katsomuksellista tilannetta ottaen huomioon Krishna-tietoisuuden ja hindulaisuuden historia ja nykytila. Opetuksessa käsitellään uskontodialogia ja otetaan huomioon uskontoon liittyvien teemojen käsittely mediassa ja populaarikulttuurissa.

- Pyhyys ja hiljentyminen eri uskonnoissa ja kulttuureissa
- Oman koulun ja lähiympäristön uskontoja, niiden keskeisiä tapoja ja juhlia

S3 Hyvä elämä

Keskeisiä sisältöjä ovat ihmisarvo, elämän kunnioittaminen ja luonnon vaaliminen. Pohdinnan kohteena ovat oppilaan omat valinnat ja toiminnan taustalla vaikuttavat arvot sekä globaali vastuu. Tärkeitä sisältöjä ovat elämäntaidot, itsetuntemus ja kokonaisvaltainen hyvinvointi. Tutustutaan opiskeltavan uskonnon keskeisiin eettisiin opetuksiin sekä eri uskontojen ja katsomusten yhteisiin eettisiin käsityksiin. Käsitellään YK:n Lapsen oikeuksien sopimusta. Sisällöt antavat oppilaalle välineitä eettiseen keskusteluun ja omien näkemysten perustelemiseen sekä uskonnoista käytävään keskusteluun.

Paikallinen tarkennus:

Opetuksessa perehdytään Krishna-tietoisuuden perusarvoihin puhtaus, itsekuri, armeliaisuus ja totuudenmukaisuus sekä tarkastellaan oppeja dharmasta ja samsarasta. Pohditaan Krishna-tietoisuuden opetuksia sielun, luonnon ja Jumalan välisestä suhteesta sekä elämän ylemmistä arvoista, kuten kärsivällisyydestä, nöyryydestä, kaikkien kunnioittamisesta ja epäitsekkyydestä. Pohditaan, kuinka toimia maailmassa, jotta toivottu tulos voidaan saavuttaa rasittamatta muita ihmisiä ja luontoa. Käsitellään eri uskontojen ja katsomusten yhteisiä eettisiä käsityksiä, globaalia vastuuta sekä YK:n Lapsen oikeuksien sopimusta.

- Oppimisen ja tiedon soveltamisen merkitys tietoisuuden kehityksessä
- Myötätunto kaikkia eläviä olentoja kohtaan
- Luonnonlaatujen vaikutuksiin puuttuminen omassa käytöksessä ja sattva-gunan kehittämisen tärkeys
- Sielun ehdollistumista riippumaton samanarvoisuus
- Luonnon arvostaminen jumalaisena ilmentymänä, ja siitä huolehtiminen
- YK:n Lapsen oikeuksien sopimus ja sen merkitys

T8 ohjata oppilas perehtymään opiskeltavan uskonnon eettisiin opetuksiin sekä eri uskontoja yhdistäviin eettisiin periaatteisiin

- Oppilas tutustuu Krishna-tietoisuuden eettisiin opetuksiin.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Etiikkaa koskeva tieto	Oppilas tunnistaa ja osaa nimetä opiskeltavan uskonnon eettisiä opetuksia sekä uskontoja ja katsomuksia yhdistäviä eettisiä periaatteita.

S1 Suhde omaan uskontoon

Sisällöissä keskitytään uskonnon lähteisiin, pyhiin kirjoihin ja henkilöihin sekä musiikkiin, symboleihin, pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin. Tärkeitä sisältöjä ovat opiskeltavan uskonnon oppi, tavat, rituaalit ja yhteisöt sekä uskonnon sisäinen monimuotoisuus. Tarkastellaan uskonnon keskeisiä kertomuksia ja niiden vuorovaikutusta taiteen, tieteen ja kulttuurin kanssa.

Paikallinen tarkennus:

Opetuksessa käsitellään hindulaisuuden monimuotoisuutta sekä Krishna-tietoisuuden perusopetuksia, Radha–Krishnaa, Caitanyaa ja Panca-tattvaa. Opetuksen keskeisiin sisältöihin kuuluu guru, oppiketju ja ISKCONin perustaja Prabhupada. Tutustutaan Krishna-tietoisuuden pyhiin paikkoihin. Tarkastellaan pyhiä kirjoja, kuten Bhagavad-gitaa, ja niiden vuorovaikutusta taiteen, tieteen ja kulttuurin kanssa. Tutustutaan Krishna-tietoisuuden keskeisiin symboleihin ja seremonioihin sekä uskonnollisiin tapahtumiin ja tapoihin, kuten bhakti-joogaan, mantroihin ja pyhän nimen laulamiseen.

- Bhagavad-gitan viidestä perustotuudesta ”prakriti”
- Alustavasti Srimad Bhagavatamin Krishna-kertomukset
- Opillisia käsitteitä: guru, maya, kolme luonnonlaatua ja aineellisen luonnon elementit
- Srila Prabhupada henkisenä opettajana
- Pancha Tattvan henkilökuvaukset
- Vaishnava-juhlista uusina: Balarama Purnima, Kartika ja Nityananda Mahotsava
- Virtuaalitutustuminen ISKCON temppeliin
- Pyhien kirjojen ja esineiden käsittely
- Mantra: Dvadasaksara

S2 Uskontojen maailma

Opetuksen sisältöjä ovat kristinusko, muut uskonnot ja uskonnottomuus suomalaisessa kulttuurissa ja arjessa. Tutustutaan erityisesti koulun lähialueella vaikuttaviin uskonnollisiin yhteisöihin ja niiden pyhiin tiloihin. Opetuksessa tarkastellaan Suomen ja Euroopan katsomuksellista ja uskonnollista taustaa ja nykytilaa. Sisällöt valitaan niin, että muodostuu kokonaiskuva Euroopan uskonnollisista juurista ja erityisesti juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin perussisällöistä ja merkityksestä. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon uskontoon liittyvien teemojen käsittely mediassa ja populaarikulttuurissa.

Paikallinen tarkennus:

Opetuksessa pohditaan pyhyyden merkitystä, uskonnollisia tapoja ja juhlia, pyhiä kirjoituksia ja pyhiä paikkoja sekä näiden arvostamista sekä omassa että muissa uskonnoissa. Tutustutaan kristinuskon, juutalaisuuden ja islamin pyhiin tiloihin ja uskonnon harjoittamiseen. Tarkastellaan Suomen ja Euroopan uskonnollista ja katsomuksellista tilannetta ottaen huomioon Krishna-tietoisuuden ja hindulaisuuden historia ja nykytila. Opetuksessa käsitellään uskontodialogia ja otetaan huomioon uskontoon liittyvien teemojen käsittely mediassa ja populaarikulttuurissa.

- Pyhyys ja hiljentyminen eri uskonnoissa ja kulttuureissa
- Oman koulun ja lähiympäristön uskontoja, niiden keskeisiä tapoja ja juhlia

S3 Hyvä elämä

Keskeisiä sisältöjä ovat ihmisarvo, elämän kunnioittaminen ja luonnon vaaliminen. Pohdinnan kohteena ovat oppilaan omat valinnat ja toiminnan taustalla vaikuttavat arvot sekä globaali vastuu. Tärkeitä sisältöjä ovat elämäntaidot, itsetuntemus ja kokonaisvaltainen hyvinvointi. Tutustutaan opiskeltavan uskonnon keskeisiin eettisiin opetuksiin sekä eri uskontojen ja katsomusten yhteisiin eettisiin käsityksiin. Käsitellään YK:n Lapsen oikeuksien sopimusta. Sisällöt antavat oppilaalle välineitä eettiseen keskusteluun ja omien näkemysten perustelemiseen sekä uskonnoista käytävään keskusteluun.

Paikallinen tarkennus:

Opetuksessa perehdytään Krishna-tietoisuuden perusarvoihin puhtaus, itsekuri, armeliaisuus ja totuudenmukaisuus sekä tarkastellaan oppeja dharmasta ja samsarasta. Pohditaan Krishna-tietoisuuden opetuksia sielun, luonnon ja Jumalan välisestä suhteesta sekä elämän ylemmistä arvoista, kuten kärsivällisyydestä, nöyryydestä, kaikkien kunnioittamisesta ja epäitsekkyydestä. Pohditaan, kuinka toimia maailmassa, jotta toivottu tulos voidaan saavuttaa rasittamatta muita ihmisiä ja luontoa. Käsitellään eri uskontojen ja katsomusten yhteisiä eettisiä käsityksiä, globaalia vastuuta sekä YK:n Lapsen oikeuksien sopimusta.

- Oppimisen ja tiedon soveltamisen merkitys tietoisuuden kehityksessä
- Myötätunto kaikkia eläviä olentoja kohtaan
- Luonnonlaatujen vaikutuksiin puuttuminen omassa käytöksessä ja sattva-gunan kehittämisen tärkeys
- Sielun ehdollistumista riippumaton samanarvoisuus
- Luonnon arvostaminen jumalaisena ilmentymänä, ja siitä huolehtiminen
- YK:n Lapsen oikeuksien sopimus ja sen merkitys

T11 luoda oppilaalle mahdollisuuksia keskustella eettisistä kysymyksistä, ilmaista rakentavasti ajatuksiaan ja tunteitaan sekä harjoitella perustelemaan omia näkemyksiään

- Oppilas harjoittelee ilmaisemaan omia ajatuksiaan ja tunteitaan.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ajattelun ja vuorovaikutuksen taidot	Oppilas osallistuu yhteiseen keskusteluun, osaa kuunnella toisia ja ilmaista itseään.

S1 Suhde omaan uskontoon

Sisällöissä keskitytään uskonnon lähteisiin, pyhiin kirjoihin ja henkilöihin sekä musiikkiin, symboleihin, pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin. Tärkeitä sisältöjä ovat opiskeltavan uskonnon oppi, tavat, rituaalit ja yhteisöt sekä uskonnon sisäinen monimuotoisuus. Tarkastellaan uskonnon keskeisiä kertomuksia ja niiden vuorovaikutusta taiteen, tieteen ja kulttuurin kanssa.

Paikallinen tarkennus:

Opetuksessa käsitellään hindulaisuuden monimuotoisuutta sekä Krishna-tietoisuuden perusopetuksia, Radha–Krishnaa, Caitanyaa ja Panca-tattvaa. Opetuksen keskeisiin sisältöihin kuuluu guru, oppiketju ja ISKCONin perustaja Prabhupada. Tutustutaan Krishna-tietoisuuden pyhiin paikkoihin. Tarkastellaan pyhiä kirjoja, kuten Bhagavad-gitaa, ja niiden vuorovaikutusta taiteen, tieteen ja kulttuurin kanssa. Tutustutaan Krishna-tietoisuuden keskeisiin symboleihin ja seremonioihin sekä uskonnollisiin tapahtumiin ja tapoihin, kuten bhakti-joogaan, mantroihin ja pyhän nimen laulamiseen.

- Bhagavad-gitan viidestä perustotuudesta ”prakriti”
- Alustavasti Srimad Bhagavatamin Krishna-kertomukset
- Opillisia käsitteitä: guru, maya, kolme luonnonlaatua ja aineellisen luonnon elementit
- Srila Prabhupada henkisenä opettajana
- Pancha Tattvan henkilökuvaukset
- Vaishnava-juhlista uusina: Balarama Purnima, Kartika ja Nityananda Mahotsava
- Virtuaalitutustuminen ISKCON temppeliin
- Pyhien kirjojen ja esineiden käsittely
- Mantra: Dvadasaksara

S2 Uskontojen maailma

Opetuksen sisältöjä ovat kristinusko, muut uskonnot ja uskonnottomuus suomalaisessa kulttuurissa ja arjessa. Tutustutaan erityisesti koulun lähialueella vaikuttaviin uskonnollisiin yhteisöihin ja niiden pyhiin tiloihin. Opetuksessa tarkastellaan Suomen ja Euroopan katsomuksellista ja uskonnollista taustaa ja nykytilaa. Sisällöt valitaan niin, että muodostuu kokonaiskuva Euroopan uskonnollisista juurista ja erityisesti juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin perussisällöistä ja merkityksestä. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon uskontoon liittyvien teemojen käsittely mediassa ja populaarikulttuurissa.

Paikallinen tarkennus:

Opetuksessa pohditaan pyhyyden merkitystä, uskonnollisia tapoja ja juhlia, pyhiä kirjoituksia ja pyhiä paikkoja sekä näiden arvostamista sekä omassa että muissa uskonnoissa. Tutustutaan kristinuskon, juutalaisuuden ja islamin pyhiin tiloihin ja uskonnon harjoittamiseen. Tarkastellaan Suomen ja Euroopan uskonnollista ja katsomuksellista tilannetta ottaen huomioon Krishna-tietoisuuden ja hindulaisuuden historia ja nykytila. Opetuksessa käsitellään uskontodialogia ja otetaan huomioon uskontoon liittyvien teemojen käsittely mediassa ja populaarikulttuurissa.

- Pyhyys ja hiljentyminen eri uskonnoissa ja kulttuureissa
- Oman koulun ja lähiympäristön uskontoja, niiden keskeisiä tapoja ja juhlia

S3 Hyvä elämä

Keskeisiä sisältöjä ovat ihmisarvo, elämän kunnioittaminen ja luonnon vaaliminen. Pohdinnan kohteena ovat oppilaan omat valinnat ja toiminnan taustalla vaikuttavat arvot sekä globaali vastuu. Tärkeitä sisältöjä ovat elämäntaidot, itsetuntemus ja kokonaisvaltainen hyvinvointi. Tutustutaan opiskeltavan uskonnon keskeisiin eettisiin opetuksiin sekä eri uskontojen ja katsomusten yhteisiin eettisiin käsityksiin. Käsitellään YK:n Lapsen oikeuksien sopimusta. Sisällöt antavat oppilaalle välineitä eettiseen keskusteluun ja omien näkemysten perustelemiseen sekä uskonnoista käytävään keskusteluun.

Paikallinen tarkennus:

Opetuksessa perehdytään Krishna-tietoisuuden perusarvoihin puhtaus, itsekuri, armeliaisuus ja totuudenmukaisuus sekä tarkastellaan oppeja dharmasta ja samsarasta. Pohditaan Krishna-tietoisuuden opetuksia sielun, luonnon ja Jumalan välisestä suhteesta sekä elämän ylemmistä arvoista, kuten kärsivällisyydestä, nöyryydestä, kaikkien kunnioittamisesta ja epäitsekkyydestä. Pohditaan, kuinka toimia maailmassa, jotta toivottu tulos voidaan saavuttaa rasittamatta muita ihmisiä ja luontoa. Käsitellään eri uskontojen ja katsomusten yhteisiä eettisiä käsityksiä, globaalia vastuuta sekä YK:n Lapsen oikeuksien sopimusta.

- Oppimisen ja tiedon soveltamisen merkitys tietoisuuden kehityksessä
- Myötätunto kaikkia eläviä olentoja kohtaan
- Luonnonlaatujen vaikutuksiin puuttuminen omassa käytöksessä ja sattva-gunan kehittämisen tärkeys
- Sielun ehdollistumista riippumaton samanarvoisuus

- Luonnon arvostaminen jumalaisena ilmentymänä, ja siitä huolehtiminen
- YK:n Lapsen oikeuksien sopimus ja sen merkitys

T12 auttaa ja tukea oppilasta muodostamaan ja vahvistamaan myönteistä maailmankatsomusta, itsetuntoa ja luottamusta elämään

- Oppilas harjoittelee rakentamaan myönteistä maailmankatsomusta sekä vahvistamaan itsetuntoaan ja luottamustaan elämään.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei vaikuta arvosanan muodostumiseen. Oppilaita ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

S3 Hyvä elämä

Keskeisiä sisältöjä ovat ihmisarvo, elämän kunnioittaminen ja luonnon vaaliminen. Pohdinnan kohteena ovat oppilaan omat valinnat ja toiminnan taustalla vaikuttavat arvot sekä globaali vastuu. Tärkeitä sisältöjä ovat elämäntaidot, itsetuntemus ja kokonaisvaltainen hyvinvointi. Tutustutaan opiskeltavan uskonnon keskeisiin eettisiin opetuksiin sekä eri uskontojen ja katsomusten yhteisiin eettisiin käsityksiin. Käsitellään YK:n Lapsen oikeuksien sopimusta. Sisällöt antavat oppilaalle välineitä eettiseen keskusteluun ja omien näkemysten perustelemiseen sekä uskonnoista käytävään keskusteluun.

Paikallinen tarkennus:

Opetuksessa perehdytään Krishna-tietoisuuden perusarvoihin puhtaus, itsekuri, armeliaisuus ja totuudenmukaisuus sekä tarkastellaan oppeja dharmasta ja samsarasta. Pohditaan Krishna-tietoisuuden opetuksia sielun, luonnon ja Jumalan välisestä suhteesta sekä elämän ylemmistä arvoista, kuten kärsivällisyydestä, nöyryydestä, kaikkien kunnioittamisesta ja epäitsekkyydestä. Pohditaan, kuinka toimia maailmassa, jotta toivottu tulos voidaan saavuttaa rasittamatta muita ihmisiä ja luontoa. Käsitellään eri uskontojen ja katsomusten yhteisiä eettisiä käsityksiä, globaalia vastuuta sekä YK:n Lapsen oikeuksien sopimusta.

- Oppimisen ja tiedon soveltamisen merkitys tietoisuuden kehityksessä
- Myötätunto kaikkia eläviä olentoja kohtaan
- Luonnonlaatujen vaikutuksiin puuttuminen omassa käytöksessä ja sattva-gunan kehittämisen tärkeys
- Sielun ehdollistumista riippumaton samanarvoisuus
- Luonnon arvostaminen jumalaisena ilmentymänä, ja siitä huolehtiminen
- YK:n Lapsen oikeuksien sopimus ja sen merkitys

4

Vuosiluokan tavoitteet ja keskeiset sisällöt

T1 ohjata oppilasta perehtymään opiskeltavan uskonnon pyhiin kirjoihin ja kertomuksiin sekä keskeisiin oppeihin

- Oppilas tutustuu edellisten lisäksi alustavasti Sri Caitanya Caritamrtan kertomuksiin ja oppeihin.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskontoa koskevan tiedon hallitseminen, uskonnon monilukutaito	Oppilas osaa nimetä opiskeltavan uskonnon lähteitä ja tekstejä sekä kuvata niiden keskeisiä sisältöjä.

S1 Suhde omaan uskontoon

Sisällöissä keskitytään uskonnon lähteisiin, pyhiin kirjoihin ja henkilöihin sekä musiikkiin, symboleihin, pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin. Tärkeitä sisältöjä ovat opiskeltavan uskonnon oppi, tavat, rituaalit ja yhteisöt sekä uskonnon sisäinen monimuotoisuus. Tarkastellaan uskonnon keskeisiä kertomuksia ja niiden vuorovaikutusta taiteen, tieteen ja kulttuurin kanssa.

Paikallinen tarkennus:

Opetuksessa käsitellään hindulaisuuden monimuotoisuutta sekä Krishna-tietoisuuden perusopetuksia, Radha–Krishnaa, Caitanyaa ja Panca-tattvaa. Opetuksen keskeisiin sisältöihin kuuluu guru, oppiketju ja ISKCONin perustaja Prabhupada. Tutustutaan Krishna-tietoisuuden pyhiin paikkoihin. Tarkastellaan pyhiä kirjoja, kuten Bhagavad-gitaa, ja niiden vuorovaikutusta taiteen, tieteen ja kulttuurin kanssa. Tutustutaan Krishna-tietoisuuden keskeisiin symboleihin ja seremonioihin sekä uskonnollisiin tapahtumiin ja tapoihin, kuten bhakti-joogaan, mantroihin ja pyhän nimen laulamiseen.

- Bhagavad-gitan viidestä perustotuudesta ”kaala”
- Srimad Bhagavatamin Krishna-kertomusten lisäksi kosminen aikakäsitys
- Alustava tutustuminen Sri Caitanya Caritamritan yuga-avataraa koskevaan sisältöön
- Opillisia käsitteitä: dharma ja sankirtana
- Srila Prabhupadan elämänkaari 1896–1977
- Vaishnava-juhlista uutena: Radhastami
- Pyhien kirjojen käyttö lähdeaineistona, ja tutustuminen sähköisiin tietokantoihin ja nettietikettiin
- Mantrat: Radha Pranati ja Krishna Pranati

T2 ohjata oppilas tutustumaan opiskeltavan uskonnon rituaaleihin ja tapoihin sekä pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin

- Oppilas syventää tietoa rituaaleista, rukouksista, mantroista ja tavoista.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskontoa koskevan tiedon hallitseminen, uskonnon monilukutaito	Oppilas osaa kertoa esimerkkien avulla opiskeltavan uskonnon keskeisistä rituaaleista, tavoista ja pyhistä paikoista sekä kuvata niiden merkitystä.

S1 Suhde omaan uskontoon

Sisällöissä keskitytään uskonnon lähteisiin, pyhiin kirjoihin ja henkilöihin sekä musiikkiin, symboleihin, pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin. Tärkeitä sisältöjä ovat opiskeltavan uskonnon oppi, tavat, rituaalit ja yhteisöt sekä uskonnon sisäinen monimuotoisuus. Tarkastellaan uskonnon keskeisiä kertomuksia ja niiden vuorovaikutusta taiteen, tieteen ja kulttuurin kanssa.

Paikallinen tarkennus:

Opetuksessa käsitellään hindulaisuuden monimuotoisuutta sekä Krishna-tietoisuuden perusopetuksia, Radha–Krishnaa, Caitanyaa ja Panca-tattvaa. Opetuksen keskeisiin sisältöihin kuuluu guru, oppiketju ja ISKCONin perustaja Prabhupada. Tutustutaan Krishna-tietoisuuden pyhiin paikkoihin. Tarkastellaan pyhiä kirjoja, kuten Bhagavad-gitaa, ja niiden vuorovaikutusta taiteen, tieteen ja kulttuurin kanssa. Tutustutaan Krishna-tietoisuuden keskeisiin symboleihin ja seremonioihin sekä uskonnollisiin tapahtumiin ja tapoihin, kuten bhakti-joogaan, mantroihin ja pyhän nimen laulamiseen.

- Bhagavad-gitan viidestä perustotuudesta ”kaala”
- Srimad Bhagavatamin Krishna-kertomusten lisäksi kosminen aikakäsitys
- Alustava tutustuminen Sri Caitanya Caritamritan yuga-avataraa koskevaan sisältöön
- Opillisia käsitteitä: dharma ja sankirtana
- Srila Prabhupadan elämänkaari 1896–1977
- Vaishnava-juhlista uutena: Radhastami
- Pyhien kirjojen käyttö lähdeaineistona, ja tutustuminen sähköisiin tietokantoihin ja nettietikettiin
- Mantrat: Radha Pranati ja Krishna Pranati

T3 auttaa oppilasta tunnistamaan uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta

- Oppilas syventää uskonnollisen kielen erityispiirteiden tunnistamista.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskonnon kielen ja symbolien analysointi	Oppilas osaa antaa esimerkkejä uskonnollisesta kielestä ja sen vertauskuvallisuudesta

S1 Suhde omaan uskontoon

Sisällöissä keskitytään uskonnon lähteisiin, pyhiin kirjoihin ja henkilöihin sekä musiikkiin, symboleihin, pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin. Tärkeitä sisältöjä ovat opiskeltavan uskonnon oppi, tavat, rituaalit ja yhteisöt sekä uskonnon sisäinen monimuotoisuus. Tarkastellaan uskonnon keskeisiä kertomuksia ja niiden vuorovaikutusta taiteen, tieteen ja kulttuurin kanssa.

Paikallinen tarkennus:

Opetuksessa käsitellään hindulaisuuden monimuotoisuutta sekä Krishna-tietoisuuden perusopetuksia, Radha–Krishnaa, Caitanyaa ja Panca-tattvaa. Opetuksen keskeisiin sisältöihin kuuluu guru, oppiketju ja ISKCONin perustaja Prabhupada. Tutustutaan Krishna-tietoisuuden pyhiin paikkoihin. Tarkastellaan pyhiä kirjoja, kuten Bhagavad-gitaa, ja niiden vuorovaikutusta taiteen, tieteen ja kulttuurin kanssa. Tutustutaan Krishna-tietoisuuden keskeisiin symboleihin ja seremonioihin sekä uskonnollisiin tapahtumiin ja tapoihin, kuten bhakti-joogaan, mantroihin ja pyhän nimen laulamiseen.

- Bhagavad-gitan viidestä perustotuudesta ”kaala”
- Srimad Bhagavatamin Krishna-kertomusten lisäksi kosminen aikakäsitys
- Alustava tutustuminen Sri Caitanya Caritamritan yuga-avataraa koskevaan sisältöön
- Opillisia käsitteitä: dharma ja sankirtana
- Srila Prabhupadan elämänkaari 1896–1977
- Vaishnava-juhlista uutena: Radhastami
- Pyhien kirjojen käyttö lähdeaineistona, ja tutustuminen sähköisiin tietokantoihin ja nettietikettiin

- Mantrat: Radha Pranati ja Krishna Pranati

S2 Uskontojen maailma

Opetuksen sisältöjä ovat kristinusko, muut uskonnot ja uskonnottomuus suomalaisessa kulttuurissa ja arjessa. Tutustutaan erityisesti koulun lähialueella vaikuttaviin uskonnollisiin yhteisöihin ja niiden pyhiin tiloihin. Opetuksessa tarkastellaan Suomen ja Euroopan katsomuksellista ja uskonnollista taustaa ja nykytilaa. Sisällöt valitaan niin, että muodostuu kokonaiskuva Euroopan uskonnollisista juurista ja erityisesti juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin perussisällöistä ja merkityksestä. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon uskontoon liittyvien teemojen käsittely mediassa ja populaarikulttuurissa.

Paikallinen tarkennus:

Opetuksessa pohditaan pyhyyden merkitystä, uskonnollisia tapoja ja juhlia, pyhiä kirjoituksia ja pyhiä paikkoja sekä näiden arvostamista sekä omassa että muissa uskonnoissa. Tutustutaan kristinuskon, juutalaisuuden ja islamin pyhiin tiloihin ja uskonnon harjoittamiseen. Tarkastellaan Suomen ja Euroopan uskonnollista ja katsomuksellista tilannetta ottaen huomioon Krishna-tietoisuuden ja hindulaisuuden historia ja nykytila. Opetuksessa käsitellään uskontodialogia ja otetaan huomioon uskontoon liittyvien teemojen käsittely mediassa ja populaarikulttuurissa.

- Eri jumala-, aika- ja maailman syntyyn liittyviä käsityksiä
- Juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin peruspiirteitä sekä symboleja
- Uskonnon ja kulttuurin välinen suhde

T4 ohjata oppilasta etsimään, arvioimaan ja käyttämään uskontoa koskevaa tietoa erilaisista lähteistä

- Oppilas tutustuu alustavasti uskontoa koskeviin lähteisiin.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Oppimaan oppimisen taidot uskonnon opiskelussa	Oppilas osaa hakea tietoa useasta lähteestä. Oppilas harjoittelee arvioimaan löytämänsä tiedon luotettavuutta ja objektiivisuutta.

S1 Suhde omaan uskontoon

Sisällöissä keskitytään uskonnon lähteisiin, pyhiin kirjoihin ja henkilöihin sekä musiikkiin, symboleihin, pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin. Tärkeitä sisältöjä ovat opiskeltavan uskonnon oppi, tavat, rituaalit ja yhteisöt sekä uskonnon sisäinen monimuotoisuus. Tarkastellaan uskonnon keskeisiä kertomuksia ja niiden vuorovaikutusta taiteen, tieteen ja kulttuurin kanssa.

Paikallinen tarkennus:

Opetuksessa käsitellään hindulaisuuden monimuotoisuutta sekä Krishna-tietoisuuden perusopetuksia, Radha–Krishnaa, Caitanyaa ja Panca-tattvaa. Opetuksen keskeisiin sisältöihin kuuluu guru, oppiketju ja ISKCONin perustaja Prabhupada. Tutustutaan Krishna-tietoisuuden pyhiin paikkoihin. Tarkastellaan pyhiä kirjoja, kuten Bhagavad-gitaa, ja niiden vuorovaikutusta taiteen, tieteen ja kulttuurin kanssa. Tutustutaan Krishna-tietoisuuden keskeisiin symboleihin ja seremonioihin sekä uskonnollisiin tapahtumiin ja tapoihin, kuten bhakti-joogaan, mantroihin ja pyhän nimen laulamiseen.

- Bhagavad-gitan viidestä perustotuudesta ”kaala”
- Srimad Bhagavatamin Krishna-kertomusten lisäksi kosminen aikakäsitys

- Alustava tutustuminen Sri Caitanya Caritamritan yuga-avataraa koskevaan sisältöön
- Opillisia käsitteitä: dharma ja sankirtana
- Srila Prabhupadan elämänkaari 1896–1977
- Vaishnava-juhlista uutena: Radhastami
- Pyhien kirjojen käyttö lähdeaineistona, ja tutustuminen sähköisiin tietokantoihin ja nettietikettiin
- Mantrat: Radha Pranati ja Krishna Pranati

S2 Uskontojen maailma

Opetuksen sisältöjä ovat kristinusko, muut uskonnot ja uskonnottomuus suomalaisessa kulttuurissa ja arjessa. Tutustutaan erityisesti koulun lähialueella vaikuttaviin uskonnollisiin yhteisöihin ja niiden pyhiin tiloihin. Opetuksessa tarkastellaan Suomen ja Euroopan katsomuksellista ja uskonnollista taustaa ja nykytilaa. Sisällöt valitaan niin, että muodostuu kokonaiskuva Euroopan uskonnollisista juurista ja erityisesti juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin perussisällöistä ja merkityksestä. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon uskontoon liittyvien teemojen käsittely mediassa ja populaarikulttuurissa.

Paikallinen tarkennus:

Opetuksessa pohditaan pyhyyden merkitystä, uskonnollisia tapoja ja juhlia, pyhiä kirjoituksia ja pyhiä paikkoja sekä näiden arvostamista sekä omassa että muissa uskonnoissa. Tutustutaan kristinuskon, juutalaisuuden ja islamin pyhiin tiloihin ja uskonnon harjoittamiseen. Tarkastellaan Suomen ja Euroopan uskonnollista ja katsomuksellista tilannetta ottaen huomioon Krishna-tietoisuuden ja hindulaisuuden historia ja nykytila. Opetuksessa käsitellään uskontodialogia ja otetaan huomioon uskontoon liittyvien teemojen käsittely mediassa ja populaarikulttuurissa.

- Eri jumala-, aika- ja maailman syntyyn liittyviä käsityksiä
- Juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin peruspiirteitä sekä symboleja
- Uskonnon ja kulttuurin välinen suhde

S3 Hyvä elämä

Keskeisiä sisältöjä ovat ihmisarvo, elämän kunnioittaminen ja luonnon vaaliminen. Pohdinnan kohteena ovat oppilaan omat valinnat ja toiminnan taustalla vaikuttavat arvot sekä globaali vastuu. Tärkeitä sisältöjä ovat elämäntaidot, itsetuntemus ja kokonaisvaltainen hyvinvointi. Tutustutaan opiskeltavan uskonnon keskeisiin eettisiin opetuksiin sekä eri uskontojen ja katsomusten yhteisiin eettisiin käsityksiin. Käsitellään YK:n Lapsen oikeuksien sopimusta. Sisällöt antavat oppilaalle välineitä eettiseen keskusteluun ja omien näkemysten perustelemiseen sekä uskonnoista käytävään keskusteluun.

Paikallinen tarkennus:

Opetuksessa perehdytään Krishna-tietoisuuden perusarvoihin puhtaus, itsekuri, armeliaisuus ja totuudenmukaisuus sekä tarkastellaan oppeja dharmasta ja samsarasta. Pohditaan Krishna-tietoisuuden opetuksia sielun, luonnon ja Jumalan välisestä suhteesta sekä elämän ylemmistä arvoista, kuten kärsivällisyydestä, nöyryydestä, kaikkien kunnioittamisesta ja epäitsekkyydestä. Pohditaan, kuinka toimia maailmassa, jotta toivottu tulos voidaan saavuttaa rasittamatta muita ihmisiä ja luontoa. Käsitellään eri uskontojen ja katsomusten yhteisiä eettisiä käsityksiä, globaalia vastuuta sekä YK:n Lapsen oikeuksien sopimusta.

- Oman esimerkin välityksellä vaikuttaminen
- Ihmiselämän erityislaatuisuuden, ja sen tuomien oikeuksien ja velvollisuuksien jäsentäminen
- Dharman, vapaan tahdon ja sielunvaelluksen yhteys
- Dharman neljä jalkaa ja niiden asema nykyaikana
- Joogan vaikutus arvomaailman rakentumiseen

- Arkielämän eettisiä valintoja ja niiden vaikutuksia

T6 ohjata oppilas tutustumaan juutalaisuuteen, kristinuskoon ja islamiin ja niiden vaikutukseen ja historiaan Euroopassa

- Oppilas tutustuu juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin peruspiirteisiin ja symboleihin.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskontoa ja kulttuuria koskeva tieto	Oppilas osaa kuvata juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin pääpiirteet sekä niiden keskinäiset suhteet.

S2 Uskontojen maailma

Opetuksen sisältöjä ovat kristinusko, muut uskonnot ja uskonnottomuus suomalaisessa kulttuurissa ja arjessa. Tutustutaan erityisesti koulun lähialueella vaikuttaviin uskonnollisiin yhteisöihin ja niiden pyhiin tiloihin. Opetuksessa tarkastellaan Suomen ja Euroopan katsomuksellista ja uskonnollista taustaa ja nykytilaa. Sisällöt valitaan niin, että muodostuu kokonaiskuva Euroopan uskonnollisista juurista ja erityisesti juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin perussisällöistä ja merkityksestä. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon uskontoon liittyvien teemojen käsittely mediassa ja populaarikulttuurissa.

Paikallinen tarkennus:

Opetuksessa pohditaan pyhyyden merkitystä, uskonnollisia tapoja ja juhlia, pyhiä kirjoituksia ja pyhiä paikkoja sekä näiden arvostamista sekä omassa että muissa uskonnoissa. Tutustutaan kristinuskon, juutalaisuuden ja islamin pyhiin tiloihin ja uskonnon harjoittamiseen. Tarkastellaan Suomen ja Euroopan uskonnollista ja katsomuksellista tilannetta ottaen huomioon Krishna-tietoisuuden ja hindulaisuuden historia ja nykytila. Opetuksessa käsitellään uskontodialogia ja otetaan huomioon uskontoon liittyvien teemojen käsittely mediassa ja populaarikulttuurissa.

- Eri jumala-, aika- ja maailman syntyyn liittyviä käsityksiä
- Juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin peruspiirteitä sekä symboleja
- Uskonnon ja kulttuurin välinen suhde

S3 Hyvä elämä

Keskeisiä sisältöjä ovat ihmisarvo, elämän kunnioittaminen ja luonnon vaaliminen. Pohdinnan kohteena ovat oppilaan omat valinnat ja toiminnan taustalla vaikuttavat arvot sekä globaali vastuu. Tärkeitä sisältöjä ovat elämäntaidot, itsetuntemus ja kokonaisvaltainen hyvinvointi. Tutustutaan opiskeltavan uskonnon keskeisiin eettisiin opetuksiin sekä eri uskontojen ja katsomusten yhteisiin eettisiin käsityksiin. Käsitellään YK:n Lapsen oikeuksien sopimusta. Sisällöt antavat oppilaalle välineitä eettiseen keskusteluun ja omien näkemysten perustelemiseen sekä uskonnoista käytävään keskusteluun.

Paikallinen tarkennus:

Opetuksessa perehdytään Krishna-tietoisuuden perusarvoihin puhtaus, itsekuri, armeliaisuus ja totuudenmukaisuus sekä tarkastellaan oppeja dharmasta ja samsarasta. Pohditaan Krishna-tietoisuuden opetuksia sielun, luonnon ja Jumalan välisestä suhteesta sekä elämän ylemmistä arvoista, kuten kärsivällisyydestä, nöyryydestä, kaikkien kunnioittamisesta ja epäitsekkyydestä. Pohditaan, kuinka toimia maailmassa, jotta toivottu tulos voidaan saavuttaa rasittamatta muita

ihmisiä ja luontoa. Käsitellään eri uskontojen ja katsomusten yhteisiä eettisiä käsityksiä, globaalia vastuuta sekä YK:n Lapsen oikeuksien sopimusta.

- Oman esimerkin välityksellä vaikuttaminen
- Ihmiselämän erityislaatuisuuden, ja sen tuomien oikeuksien ja velvollisuuksien jäsentäminen
- Dharman, vapaan tahdon ja sielunvaelluksen yhteys
- Dharman neljä jalkaa ja niiden asema nykyaikana
- Joogan vaikutus arvomaailman rakentumiseen
- Arkielämän eettisiä valintoja ja niiden vaikutuksia

T7 kannustaa oppilasta kunnioittamaan omaa ja toisen pyhää sekä käyttäytymään asianmukaisesti erilaisissa uskonnollisissa tilaisuuksissa ja tilanteissa

- Oppilas harjoittelee ymmärtämään, että on tärkeää kunnioittaa toista ja toisen pyhää.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskonnon monilukutaito	Oppilas tietää, miten toimitaan ja pyrkii toimimaan asianmukaisesti ja kunnioittavasti erilaisissa uskonnollisissa tilanteissa ja paikoissa.

S1 Suhde omaan uskontoon

Sisällöissä keskitytään uskonnon lähteisiin, pyhiin kirjoihin ja henkilöihin sekä musiikkiin, symboleihin, pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin. Tärkeitä sisältöjä ovat opiskeltavan uskonnon oppi, tavat, rituaalit ja yhteisöt sekä uskonnon sisäinen monimuotoisuus. Tarkastellaan uskonnon keskeisiä kertomuksia ja niiden vuorovaikutusta taiteen, tieteen ja kulttuurin kanssa.

Paikallinen tarkennus:

Opetuksessa käsitellään hindulaisuuden monimuotoisuutta sekä Krishna-tietoisuuden perusopetuksia, Radha–Krishnaa, Caitanyaa ja Panca-tattvaa. Opetuksen keskeisiin sisältöihin kuuluu guru, oppiketju ja ISKCONin perustaja Prabhupada. Tutustutaan Krishna-tietoisuuden pyhiin paikkoihin. Tarkastellaan pyhiä kirjoja, kuten Bhagavad-gitaa, ja niiden vuorovaikutusta taiteen, tieteen ja kulttuurin kanssa. Tutustutaan Krishna-tietoisuuden keskeisiin symboleihin ja seremonioihin sekä uskonnollisiin tapahtumiin ja tapoihin, kuten bhakti-joogaan, mantroihin ja pyhän nimen laulamiseen.

- Bhagavad-gitan viidestä perustotuudesta ”kaala”
- Srimad Bhagavatamin Krishna-kertomusten lisäksi kosminen aikakäsitys
- Alustava tutustuminen Sri Caitanya Caritamritan yuga-avataraa koskevaan sisältöön
- Opillisia käsitteitä: dharma ja sankirtana
- Srila Prabhupadan elämänkaari 1896–1977
- Vaishnava-juhlista uutena: Radhastami
- Pyhien kirjojen käyttö lähdeaineistona, ja tutustuminen sähköisiin tietokantoihin ja nettietikettiin
- Mantrat: Radha Pranati ja Krishna Pranati

S2 Uskontojen maailma

Opetuksen sisältöjä ovat kristinusko, muut uskonnot ja uskonnottomuus suomalaisessa kulttuurissa ja arjessa. Tutustutaan erityisesti koulun lähialueella vaikuttaviin uskonnollisiin yhteisöihin ja niiden pyhiin tiloihin. Opetuksessa tarkastellaan Suomen ja Euroopan

katsomuksellista ja uskonnollista taustaa ja nykytilaa. Sisällöt valitaan niin, että muodostuu kokonaiskuva Euroopan uskonnollisista juurista ja erityisesti juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin perussisällöistä ja merkityksestä. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon uskontoon liittyvien teemojen käsittely mediassa ja populaarikulttuurissa.

Paikallinen tarkennus:

Opetuksessa pohditaan pyhyyden merkitystä, uskonnollisia tapoja ja juhlia, pyhiä kirjoituksia ja pyhiä paikkoja sekä näiden arvostamista sekä omassa että muissa uskonnoissa. Tutustutaan kristinuskon, juutalaisuuden ja islamin pyhiin tiloihin ja uskonnon harjoittamiseen. Tarkastellaan Suomen ja Euroopan uskonnollista ja katsomuksellista tilannetta ottaen huomioon Krishna-tietoisuuden ja hindulaisuuden historia ja nykytila. Opetuksessa käsitellään uskontodialogia ja otetaan huomioon uskontoon liittyvien teemojen käsittely mediassa ja populaarikulttuurissa.

- Eri jumala-, aika- ja maailman syntyyn liittyviä käsityksiä
- Juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin peruspiirteitä sekä symboleja
- Uskonnon ja kulttuurin välinen suhde

S3 Hyvä elämä

Keskeisiä sisältöjä ovat ihmisarvo, elämän kunnioittaminen ja luonnon vaaliminen. Pohdinnan kohteena ovat oppilaan omat valinnat ja toiminnan taustalla vaikuttavat arvot sekä globaali vastuu. Tärkeitä sisältöjä ovat elämäntaidot, itsetuntemus ja kokonaisvaltainen hyvinvointi. Tutustutaan opiskeltavan uskonnon keskeisiin eettisiin opetuksiin sekä eri uskontojen ja katsomusten yhteisiin eettisiin käsityksiin. Käsitellään YK:n Lapsen oikeuksien sopimusta. Sisällöt antavat oppilaalle välineitä eettiseen keskusteluun ja omien näkemysten perustelemiseen sekä uskonnoista käytävään keskusteluun.

Paikallinen tarkennus:

Opetuksessa perehdytään Krishna-tietoisuuden perusarvoihin puhtaus, itsekuri, armeliaisuus ja totuudenmukaisuus sekä tarkastellaan oppeja dharmasta ja samsarasta. Pohditaan Krishna-tietoisuuden opetuksia sielun, luonnon ja Jumalan välisestä suhteesta sekä elämän ylemmistä arvoista, kuten kärsivällisyydestä, nöyryydestä, kaikkien kunnioittamisesta ja epäitsekkyydestä. Pohditaan, kuinka toimia maailmassa, jotta toivottu tulos voidaan saavuttaa rasittamatta muita ihmisiä ja luontoa. Käsitellään eri uskontojen ja katsomusten yhteisiä eettisiä käsityksiä, globaalia vastuuta sekä YK:n Lapsen oikeuksien sopimusta.

- Oman esimerkin välityksellä vaikuttaminen
- Ihmiselämän erityislaatuisuuden, ja sen tuomien oikeuksien ja velvollisuuksien jäsentäminen
- Dharman, vapaan tahdon ja sielunvaelluksen yhteys
- Dharman neljä jalkaa ja niiden asema nykyaikana
- Joogan vaikutus arvomaailman rakentumiseen
- Arkielämän eettisiä valintoja ja niiden vaikutuksia

T8 ohjata oppilas perehtymään opiskeltavan uskonnon eettisiin opetuksiin sekä eri uskontoja yhdistäviin eettisiin periaatteisiin

- Oppilas syventää tietojaan Krishna-tietoisuuden eettisistä opetuksista.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Etiikkaa koskeva tieto	Oppilas tunnistaa ja osaa nimetä opiskeltavan uskonnon eettisiä opetuksia sekä uskontoja ja katsomuksia yhdistäviä eettisiä periaatteita.

S1 Suhde omaan uskontoon

Sisällöissä keskitytään uskonnon lähteisiin, pyhiin kirjoihin ja henkilöihin sekä musiikkiin, symboleihin, pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin. Tärkeitä sisältöjä ovat opiskeltavan uskonnon oppi, tavat, rituaalit ja yhteisöt sekä uskonnon sisäinen monimuotoisuus. Tarkastellaan uskonnon keskeisiä kertomuksia ja niiden vuorovaikutusta taiteen, tieteen ja kulttuurin kanssa.

Paikallinen tarkennus:

Opetuksessa käsitellään hindulaisuuden monimuotoisuutta sekä Krishna-tietoisuuden perusopetuksia, Radha–Krishnaa, Caitanyaa ja Panca-tattvaa. Opetuksen keskeisiin sisältöihin kuuluu guru, oppiketju ja ISKCONin perustaja Prabhupada. Tutustutaan Krishna-tietoisuuden pyhiin paikkoihin. Tarkastellaan pyhiä kirjoja, kuten Bhagavad-gitaa, ja niiden vuorovaikutusta taiteen, tieteen ja kulttuurin kanssa. Tutustutaan Krishna-tietoisuuden keskeisiin symboleihin ja seremonioihin sekä uskonnollisiin tapahtumiin ja tapoihin, kuten bhakti-joogaan, mantroihin ja pyhän nimen laulamiseen.

- Bhagavad-gitan viidestä perustotuudesta ”kaala”
- Srimad Bhagavatamin Krishna-kertomusten lisäksi kosminen aikakäsitys
- Alustava tutustuminen Sri Caitanya Caritamritan yuga-avataraa koskevaan sisältöön
- Opillisia käsitteitä: dharma ja sankirtana
- Srila Prabhupadan elämänkaari 1896–1977
- Vaishnava-juhlista uutena: Radhastami
- Pyhien kirjojen käyttö lähdeaineistona, ja tutustuminen sähköisiin tietokantoihin ja nettietikettiin
- Mantrat: Radha Pranati ja Krishna Pranati

S2 Uskontojen maailma

Opetuksen sisältöjä ovat kristinusko, muut uskonnot ja uskonnottomuus suomalaisessa kulttuurissa ja arjessa. Tutustutaan erityisesti koulun lähialueella vaikuttaviin uskonnollisiin yhteisöihin ja niiden pyhiin tiloihin. Opetuksessa tarkastellaan Suomen ja Euroopan katsomuksellista ja uskonnollista taustaa ja nykytilaa. Sisällöt valitaan niin, että muodostuu kokonaiskuva Euroopan uskonnollisista juurista ja erityisesti juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin perussisällöistä ja merkityksestä. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon uskontoon liittyvien teemojen käsittely mediassa ja populaarikulttuurissa.

Paikallinen tarkennus:

Opetuksessa pohditaan pyhyyden merkitystä, uskonnollisia tapoja ja juhlia, pyhiä kirjoituksia ja pyhiä paikkoja sekä näiden arvostamista sekä omassa että muissa uskonnoissa. Tutustutaan kristinuskon, juutalaisuuden ja islamin pyhiin tiloihin ja uskonnon harjoittamiseen. Tarkastellaan Suomen ja Euroopan uskonnollista ja katsomuksellista tilannetta ottaen huomioon Krishna-tietoisuuden ja hindulaisuuden historia ja nykytila. Opetuksessa käsitellään uskontodialogia ja otetaan huomioon uskontoon liittyvien teemojen käsittely mediassa ja populaarikulttuurissa.

- Eri jumala-, aika- ja maailman syntyyn liittyviä käsityksiä
- Juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin peruspiirteitä sekä symboleja
- Uskonnon ja kulttuurin välinen suhde

S3 Hyvä elämä

Keskeisiä sisältöjä ovat ihmisarvo, elämän kunnioittaminen ja luonnon vaaliminen. Pohdinnan kohteena ovat oppilaan omat valinnat ja toiminnan taustalla vaikuttavat arvot sekä globaali vastuu. Tärkeitä sisältöjä ovat elämäntaidot, itsetuntemus ja kokonaisvaltainen hyvinvointi. Tutustutaan opiskeltavan uskonnon keskeisiin eettisiin opetuksiin sekä eri uskontojen ja katsomusten yhteisiin eettisiin käsityksiin. Käsitellään YK:n Lapsen oikeuksien sopimusta. Sisällöt antavat oppilaalle välineitä eettiseen keskusteluun ja omien näkemysten perustelemiseen sekä uskonnoista käytävään keskusteluun.

Paikallinen tarkennus:

Opetuksessa perehdytään Krishna-tietoisuuden perusarvoihin puhtaus, itsekuri, armeliaisuus ja totuudenmukaisuus sekä tarkastellaan oppeja dharmasta ja samsarasta. Pohditaan Krishna-tietoisuuden opetuksia sielun, luonnon ja Jumalan välisestä suhteesta sekä elämän ylemmistä arvoista, kuten kärsivällisyydestä, nöyryydestä, kaikkien kunnioittamisesta ja epäitsekkyydestä. Pohditaan, kuinka toimia maailmassa, jotta toivottu tulos voidaan saavuttaa rasittamatta muita ihmisiä ja luontoa. Käsitellään eri uskontojen ja katsomusten yhteisiä eettisiä käsityksiä, globaalia vastuuta sekä YK:n Lapsen oikeuksien sopimusta.

- Oman esimerkin välityksellä vaikuttaminen
- Ihmiselämän erityislaatuisuuden, ja sen tuomien oikeuksien ja velvollisuuksien jäsentäminen
- Dharman, vapaan tahdon ja sielunvaelluksen yhteys
- Dharman neljä jalkaa ja niiden asema nykyaikana
- Joogan vaikutus arvomaailman rakentumiseen
- Arkielämän eettisiä valintoja ja niiden vaikutuksia

T11 luoda oppilaalle mahdollisuuksia keskustella eettisistä kysymyksistä, ilmaista rakentavasti ajatuksiaan ja tunteitaan sekä harjoitella perustelemaan omia näkemyksiään

- Oppilas harjoittelee ilmaisemaan omia ajatuksiaan ja tunteitaan sekä perustelemaan omia näkemyksiään.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ajattelun ja vuorovaikutuksen taidot	Oppilas osallistuu yhteiseen keskusteluun, osaa kuunnella toisia ja ilmaista itseään.

S1 Suhde omaan uskontoon

Sisällöissä keskitytään uskonnon lähteisiin, pyhiin kirjoihin ja henkilöihin sekä musiikkiin, symboleihin, pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin. Tärkeitä sisältöjä ovat opiskeltavan uskonnon oppi, tavat, rituaalit ja yhteisöt sekä uskonnon sisäinen monimuotoisuus. Tarkastellaan uskonnon keskeisiä kertomuksia ja niiden vuorovaikutusta taiteen, tieteen ja kulttuurin kanssa.

Paikallinen tarkennus:

Opetuksessa käsitellään hindulaisuuden monimuotoisuutta sekä Krishna-tietoisuuden perusopetuksia, Radha–Krishnaa, Caitanyaa ja Panca-tattvaa. Opetuksen keskeisiin sisältöihin kuuluu guru, oppiketju ja ISKCONin perustaja Prabhupada. Tutustutaan Krishna-tietoisuuden pyhiin paikkoihin. Tarkastellaan pyhiä kirjoja, kuten Bhagavad-gitaa, ja niiden vuorovaikutusta taiteen, tieteen ja kulttuurin kanssa. Tutustutaan Krishna-tietoisuuden keskeisiin symboleihin ja seremonioihin sekä uskonnollisiin tapahtumiin ja tapoihin, kuten bhakti-joogaan, mantroihin ja pyhän nimen laulamiseen.

- Bhagavad-gitan viidestä perustotuudesta ”kaala”
- Srimad Bhagavatamin Krishna-kertomusten lisäksi kosminen aikakäsitys
- Alustava tutustuminen Sri Caitanya Caritamritan yuga-avataraa koskevaan sisältöön
- Opillisia käsitteitä: dharma ja sankirtana
- Srila Prabhupadan elämänkaari 1896–1977
- Vaishnava-juhlista uutena: Radhastami
- Pyhien kirjojen käyttö lähdeaineistona, ja tutustuminen sähköisiin tietokantoihin ja nettietikettiin
- Mantrat: Radha Pranati ja Krishna Pranati

S2 Uskontojen maailma

Opetuksen sisältöjä ovat kristinusko, muut uskonnot ja uskonnottomuus suomalaisessa kulttuurissa ja arjessa. Tutustutaan erityisesti koulun lähialueella vaikuttaviin uskonnollisiin yhteisöihin ja niiden pyhiin tiloihin. Opetuksessa tarkastellaan Suomen ja Euroopan katsomuksellista ja uskonnollista taustaa ja nykytilaa. Sisällöt valitaan niin, että muodostuu kokonaiskuva Euroopan uskonnollisista juurista ja erityisesti juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin perussisällöistä ja merkityksestä. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon uskontoon liittyvien teemojen käsittely mediassa ja populaarikulttuurissa.

Paikallinen tarkennus:

Opetuksessa pohditaan pyhyyden merkitystä, uskonnollisia tapoja ja juhlia, pyhiä kirjoituksia ja pyhiä paikkoja sekä näiden arvostamista sekä omassa että muissa uskonnoissa. Tutustutaan kristinuskon, juutalaisuuden ja islamin pyhiin tiloihin ja uskonnon harjoittamiseen. Tarkastellaan Suomen ja Euroopan uskonnollista ja katsomuksellista tilannetta ottaen huomioon Krishna-tietoisuuden ja hindulaisuuden historia ja nykytila. Opetuksessa käsitellään uskontodialogia ja otetaan huomioon uskontoon liittyvien teemojen käsittely mediassa ja populaarikulttuurissa.

- Eri jumala-, aika- ja maailman syntyyn liittyviä käsityksiä
- Juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin peruspiirteitä sekä symboleja
- Uskonnon ja kulttuurin välinen suhde

S3 Hyvä elämä

Keskeisiä sisältöjä ovat ihmisarvo, elämän kunnioittaminen ja luonnon vaaliminen. Pohdinnan kohteena ovat oppilaan omat valinnat ja toiminnan taustalla vaikuttavat arvot sekä globaali vastuu. Tärkeitä sisältöjä ovat elämäntaidot, itsetuntemus ja kokonaisvaltainen hyvinvointi. Tutustutaan opiskeltavan uskonnon keskeisiin eettisiin opetuksiin sekä eri uskontojen ja katsomusten yhteisiin eettisiin käsityksiin. Käsitellään YK:n Lapsen oikeuksien sopimusta. Sisällöt antavat oppilaalle välineitä eettiseen keskusteluun ja omien näkemysten perustelemiseen sekä uskonnoista käytävään keskusteluun.

Paikallinen tarkennus:

Opetuksessa perehdytään Krishna-tietoisuuden perusarvoihin puhtaus, itsekuri, armeliaisuus ja totuudenmukaisuus sekä tarkastellaan oppeja dharmasta ja samsarasta. Pohditaan Krishna-tietoisuuden opetuksia sielun, luonnon ja Jumalan välisestä suhteesta sekä elämän ylemmistä arvoista, kuten kärsivällisyydestä, nöyryydestä, kaikkien kunnioittamisesta ja epäitsekkyydestä. Pohditaan, kuinka toimia maailmassa, jotta toivottu tulos voidaan saavuttaa rasittamatta muita ihmisiä ja luontoa. Käsitellään eri uskontojen ja katsomusten yhteisiä eettisiä käsityksiä, globaalia vastuuta sekä YK:n Lapsen oikeuksien sopimusta.

- Oman esimerkin välityksellä vaikuttaminen
- Ihmiselämän erityislaatuisuuden, ja sen tuomien oikeuksien ja velvollisuuksien jäsentäminen
- Dharman, vapaan tahdon ja sielunvaelluksen yhteys

- Dharman neljä jalkaa ja niiden asema nykyaikana
- Joogan vaikutus arvomaailman rakentumiseen
- Arkielämän eettisiä valintoja ja niiden vaikutuksia

T12 auttaa ja tukea oppilasta muodostamaan ja vahvistamaan myönteistä maailmankatsomusta, itsetuntoa ja luottamusta elämään

- Oppilas harjoittelee rakentamaan myönteistä maailmankatsomusta sekä vahvistamaan itsetuntoaan ja luottamustaan elämään.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei vaikuta arvosanan muodostumiseen. Oppilaita ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

S3 Hyvä elämä

Keskeisiä sisältöjä ovat ihmisarvo, elämän kunnioittaminen ja luonnon vaaliminen. Pohdinnan kohteena ovat oppilaan omat valinnat ja toiminnan taustalla vaikuttavat arvot sekä globaali vastuu. Tärkeitä sisältöjä ovat elämäntaidot, itsetuntemus ja kokonaisvaltainen hyvinvointi. Tutustutaan opiskeltavan uskonnon keskeisiin eettisiin opetuksiin sekä eri uskontojen ja katsomusten yhteisiin eettisiin käsityksiin. Käsitellään YK:n Lapsen oikeuksien sopimusta. Sisällöt antavat oppilaalle välineitä eettiseen keskusteluun ja omien näkemysten perustelemiseen sekä uskonnoista käytävään keskusteluun.

Paikallinen tarkennus:

Opetuksessa perehdytään Krishna-tietoisuuden perusarvoihin puhtaus, itsekuri, armeliaisuus ja totuudenmukaisuus sekä tarkastellaan oppeja dharmasta ja samsarasta. Pohditaan Krishna-tietoisuuden opetuksia sielun, luonnon ja Jumalan välisestä suhteesta sekä elämän ylemmistä arvoista, kuten kärsivällisyydestä, nöyryydestä, kaikkien kunnioittamisesta ja epäitsekkyydestä. Pohditaan, kuinka toimia maailmassa, jotta toivottu tulos voidaan saavuttaa rasittamatta muita ihmisiä ja luontoa. Käsitellään eri uskontojen ja katsomusten yhteisiä eettisiä käsityksiä, globaalia vastuuta sekä YK:n Lapsen oikeuksien sopimusta.

- Oman esimerkin välityksellä vaikuttaminen
- Ihmiselämän erityislaatuisuuden, ja sen tuomien oikeuksien ja velvollisuuksien jäsentäminen
- Dharman, vapaan tahdon ja sielunvaelluksen yhteys
- Dharman neljä jalkaa ja niiden asema nykyaikana
- Joogan vaikutus arvomaailman rakentumiseen
- Arkielämän eettisiä valintoja ja niiden vaikutuksia

5

Vuosiluokan tavoitteet ja keskeiset sisällöt

T1 ohjata oppilasta perehtymään opiskeltavan uskonnon pyhiin kirjoihin ja kertomuksiin sekä keskeisiin oppeihin

- Oppilas edellisten lisäksi Antaumuksen Nektarin bhaktin määritelmään.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskontoa koskevan tiedon hallitseminen, uskonnon monilukutaito	Oppilas osaa nimetä opiskeltavan uskonnon lähteitä ja tekstejä sekä kuvata niiden keskeisiä sisältöjä.

S1 Suhde omaan uskontoon

Sisällöissä keskitytään uskonnon lähteisiin, pyhiin kirjoihin ja henkilöihin sekä musiikkiin, symboleihin, pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin. Tärkeitä sisältöjä ovat opiskeltavan uskonnon oppi, tavat, rituaalit ja yhteisöt sekä uskonnon sisäinen monimuotoisuus. Tarkastellaan uskonnon keskeisiä kertomuksia ja niiden vuorovaikutusta taiteen, tieteen ja kulttuurin kanssa.

Paikallinen tarkennus:

Opetuksessa käsitellään hindulaisuuden monimuotoisuutta sekä Krishna-tietoisuuden perusopetuksia, Radha–Krishnaa, Caitanyaa ja Panca-tattvaa. Opetuksen keskeisiin sisältöihin kuuluu guru, oppiketju ja ISKCONin perustaja Prabhupada. Tutustutaan Krishna-tietoisuuden pyhiin paikkoihin. Tarkastellaan pyhiä kirjoja, kuten Bhagavad-gitaa, ja niiden vuorovaikutusta taiteen, tieteen ja kulttuurin kanssa. Tutustutaan Krishna-tietoisuuden keskeisiin symboleihin ja seremonioihin sekä uskonnollisiin tapahtumiin ja tapoihin, kuten bhakti-joogaan, mantroihin ja pyhän nimen laulamiseen.

- Bhagavad-gitan viidestä perustotuudesta ”karma”
- Srimad Bhagavatamin ja Sri Caitanya Caritamritan Krishnaa koskevan tiedon lisäksi Antaumuksen Nektarin määritelmä puhtaasta antaumuksellisesta palvelemisesta
- Opillisia käsitteitä: bhakti-jooga, samskara, tirtha ja parikrama
- Srila Prabhupadan elämäntehtävä
- Vaishnava-juhlista ja tapahtumista uutena: Ratha Yatra
- Pyhät paikat (Navadvipa Dhama, Vraja Mandala ja Jagannath Puri) ja niiden merkitys
- Krishna-temppelit Suomessa ja Euroopassa

T2 ohjata oppilas tutustumaan opiskeltavan uskonnon rituaaleihin ja tapoihin sekä pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin

- Oppilas tutustuu pyhiinvaelluskohteisiin, pyhiin rakennuksiin ja esineistöön.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskontoa koskevan tiedon hallitseminen, uskonnon monilukutaito	Oppilas osaa kertoa esimerkkien avulla opiskeltavan uskonnon keskeisistä rituaaleista, tavoista ja pyhistä paikoista sekä kuvata niiden merkitystä.

S1 Suhde omaan uskontoon

Sisällöissä keskitytään uskonnon lähteisiin, pyhiin kirjoihin ja henkilöihin sekä musiikkiin, symboleihin, pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin. Tärkeitä sisältöjä ovat opiskeltavan uskonnon oppi, tavat, rituaalit ja yhteisöt sekä uskonnon sisäinen monimuotoisuus. Tarkastellaan uskonnon keskeisiä kertomuksia ja niiden vuorovaikutusta taiteen, tieteen ja kulttuurin kanssa.

Paikallinen tarkennus:

Opetuksessa käsitellään hindulaisuuden monimuotoisuutta sekä Krishna-tietoisuuden perusopetuksia, Radha–Krishnaa, Caitanyaa ja Panca-tattvaa. Opetuksen keskeisiin sisältöihin kuuluu guru, oppiketju ja ISKCONin perustaja Prabhupada. Tutustutaan Krishna-tietoisuuden pyhiin paikkoihin. Tarkastellaan pyhiä kirjoja, kuten Bhagavad-gitaa, ja niiden vuorovaikutusta taiteen, tieteen ja kulttuurin kanssa. Tutustutaan Krishna-tietoisuuden keskeisiin symboleihin ja seremonioihin sekä uskonnollisiin tapahtumiin ja tapoihin, kuten bhakti-joogaan, mantroihin ja pyhän nimen laulamiseen.

- Bhagavad-gitan viidestä perustotuudesta ”karma”
- Srimad Bhagavatamin ja Sri Caitanya Caritamritan Krishnaa koskevan tiedon lisäksi Antaumuksen Nektarin määritelmä puhtaasta antaumuksellisesta palvelemisesta
- Opillisia käsitteitä: bhakti-jooga, samskara, tirtha ja parikrama
- Srila Prabhupadan elämäntehtävä
- Vaishnava-juhlista ja tapahtumista uutena: Ratha Yatra
- Pyhät paikat (Navadvipa Dhama, Vraja Mandala ja Jagannath Puri) ja niiden merkitys
- Krishna-temppelit Suomessa ja Euroopassa

T3 auttaa oppilasta tunnistamaan uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta

- Oppilas tunnistaa uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskonnon kielen ja symbolien analysointi	Oppilas osaa antaa esimerkkejä uskonnollisesta kielestä ja sen vertauskuvallisuudesta

S1 Suhde omaan uskontoon

Sisällöissä keskitytään uskonnon lähteisiin, pyhiin kirjoihin ja henkilöihin sekä musiikkiin, symboleihin, pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin. Tärkeitä sisältöjä ovat opiskeltavan uskonnon oppi, tavat, rituaalit ja yhteisöt sekä uskonnon sisäinen monimuotoisuus. Tarkastellaan uskonnon keskeisiä kertomuksia ja niiden vuorovaikutusta taiteen, tieteen ja kulttuurin kanssa.

Paikallinen tarkennus:

Opetuksessa käsitellään hindulaisuuden monimuotoisuutta sekä Krishna-tietoisuuden perusopetuksia, Radha–Krishnaa, Caitanyaa ja Panca-tattvaa. Opetuksen keskeisiin sisältöihin kuuluu guru, oppiketju ja ISKCONin perustaja Prabhupada. Tutustutaan Krishna-tietoisuuden pyhiin paikkoihin. Tarkastellaan pyhiä kirjoja, kuten Bhagavad-gitaa, ja niiden vuorovaikutusta taiteen, tieteen ja kulttuurin kanssa. Tutustutaan Krishna-tietoisuuden keskeisiin symboleihin ja seremonioihin sekä uskonnollisiin tapahtumiin ja tapoihin, kuten bhakti-joogaan, mantroihin ja pyhän nimen laulamiseen.

- Bhagavad-gitan viidestä perustotuudesta ”karma”
- Srimad Bhagavatamin ja Sri Caitanya Caritamritan Krishnaa koskevan tiedon lisäksi Antaumuksen Nektarin määritelmä puhtaasta antaumuksellisesta palvelemisesta
- Opillisia käsitteitä: bhakti-jooga, samskara, tirtha ja parikrama
- Srila Prabhupadan elämäntehtävä
- Vaishnava-juhlista ja tapahtumista uutena: Ratha Yatra
- Pyhät paikat (Navadvipa Dhama, Vraja Mandala ja Jagannath Puri) ja niiden merkitys
- Krishna-temppelit Suomessa ja Euroopassa

S2 Uskontojen maailma

Opetuksen sisältöjä ovat kristinusko, muut uskonnot ja uskonnottomuus suomalaisessa kulttuurissa ja arjessa. Tutustutaan erityisesti koulun lähialueella vaikuttaviin uskonnollisiin yhteisöihin ja niiden pyhiin tiloihin. Opetuksessa tarkastellaan Suomen ja Euroopan katsomuksellista ja uskonnollista taustaa ja nykytilaa. Sisällöt valitaan niin, että muodostuu kokonaiskuva Euroopan uskonnollisista juurista ja erityisesti juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin perussisällöistä ja merkityksestä. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon uskontoon liittyvien teemojen käsittely mediassa ja populaarikulttuurissa.

Paikallinen tarkennus:

Opetuksessa pohditaan pyhyyden merkitystä, uskonnollisia tapoja ja juhlia, pyhiä kirjoituksia ja pyhiä paikkoja sekä näiden arvostamista sekä omassa että muissa uskonnoissa. Tutustutaan kristinuskon, juutalaisuuden ja islamin pyhiin tiloihin ja uskonnon harjoittamiseen. Tarkastellaan Suomen ja Euroopan uskonnollista ja katsomuksellista tilannetta ottaen huomioon Krishna-tietoisuuden ja hindulaisuuden historia ja nykytila. Opetuksessa käsitellään uskontodialogia ja otetaan huomioon uskontoon liittyvien teemojen käsittely mediassa ja populaarikulttuurissa.

- Krishna-tietoisuuden suhde muihin Veda-perinteisiin ja uskontoihin, paikallisiin kansanuskon muotoihin ja uskonnottomuuteen
- Juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin kulttuurisia piirteitä
- Uskonnottomuus, maallistuminen, ateismi
- Suomen uskonnollisista juurista
- Ajankohtaisia uskontoon liittyviä aiheita mediassa

T4 ohjata oppilasta etsimään, arvioimaan ja käyttämään uskontoa koskevaa tietoa erilaisista lähteistä

- Oppilas etsii, arvioi ja käyttää uskontoa koskevaa tietoa erilaisista lähteistä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Oppimaan oppimisen taidot uskonnon opiskelussa	Oppilas osaa hakea tietoa useasta lähteestä. Oppilas harjoittelee arvioimaan löytämänsä tiedon luotettavuutta ja objektiivisuutta.

S1 Suhde omaan uskontoon

Sisällöissä keskitytään uskonnon lähteisiin, pyhiin kirjoihin ja henkilöihin sekä musiikkiin, symboleihin, pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin. Tärkeitä sisältöjä ovat opiskeltavan uskonnon oppi, tavat, rituaalit ja yhteisöt sekä uskonnon sisäinen monimuotoisuus. Tarkastellaan uskonnon keskeisiä kertomuksia ja niiden vuorovaikutusta taiteen, tieteen ja kulttuurin kanssa.

Paikallinen tarkennus:

Opetuksessa käsitellään hindulaisuuden monimuotoisuutta sekä Krishna-tietoisuuden perusopetuksia, Radha–Krishnaa, Caitanyaa ja Panca-tattvaa. Opetuksen keskeisiin sisältöihin kuuluu guru, oppiketju ja ISKCONin perustaja Prabhupada. Tutustutaan Krishna-tietoisuuden pyhiin paikkoihin. Tarkastellaan pyhiä kirjoja, kuten Bhagavad-gitaa, ja niiden vuorovaikutusta taiteen, tieteen ja kulttuurin kanssa. Tutustutaan Krishna-tietoisuuden keskeisiin symboleihin ja seremonioihin sekä uskonnollisiin tapahtumiin ja tapoihin, kuten bhakti-joogaan, mantroihin ja pyhän nimen laulamiseen.

- Bhagavad-gitan viidestä perustotuudesta ”karma”

- Srimad Bhagavatamin ja Sri Caitanya Caritamritan Krishnaa koskevan tiedon lisäksi Antaumuksen Nektarin määritelmä puhtaasta antaumuksellisesta palvelemisesta
- Opillisia käsitteitä: bhakti-jooga, samskara, tirtha ja parikrama
- Srila Prabhupadan elämäntehtävä
- Vaishnava-juhlista ja tapahtumista uutena: Ratha Yatra
- Pyhät paikat (Navadvipa Dhama, Vraja Mandala ja Jagannath Puri) ja niiden merkitys
- Krishna-temppelit Suomessa ja Euroopassa

S2 Uskontojen maailma

Opetuksen sisältöjä ovat kristinusko, muut uskonnot ja uskonnottomuus suomalaisessa kulttuurissa ja arjessa. Tutustutaan erityisesti koulun lähialueella vaikuttaviin uskonnollisiin yhteisöihin ja niiden pyhiin tiloihin. Opetuksessa tarkastellaan Suomen ja Euroopan katsomuksellista ja uskonnollista taustaa ja nykytilaa. Sisällöt valitaan niin, että muodostuu kokonaiskuva Euroopan uskonnollisista juurista ja erityisesti juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin perussisällöistä ja merkityksestä. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon uskontoon liittyvien teemojen käsittely mediassa ja populaarikulttuurissa.

Paikallinen tarkennus:

Opetuksessa pohditaan pyhyyden merkitystä, uskonnollisia tapoja ja juhlia, pyhiä kirjoituksia ja pyhiä paikkoja sekä näiden arvostamista sekä omassa että muissa uskonnoissa. Tutustutaan kristinuskon, juutalaisuuden ja islamin pyhiin tiloihin ja uskonnon harjoittamiseen. Tarkastellaan Suomen ja Euroopan uskonnollista ja katsomuksellista tilannetta ottaen huomioon Krishna-tietoisuuden ja hindulaisuuden historia ja nykytila. Opetuksessa käsitellään uskontodialogia ja otetaan huomioon uskontoon liittyvien teemojen käsittely mediassa ja populaarikulttuurissa.

- Krishna-tietoisuuden suhde muihin Veda-perinteisiin ja uskontoihin, paikallisiin kansanuskon muotoihin ja uskonnottomuuteen
- Juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin kulttuurisia piirteitä
- Uskonnottomuus, maallistuminen, ateismi
- Suomen uskonnollisista juurista
- Ajankohtaisia uskontoon liittyviä aiheita mediassa

S3 Hyvä elämä

Keskeisiä sisältöjä ovat ihmisarvo, elämän kunnioittaminen ja luonnon vaaliminen. Pohdinnan kohteena ovat oppilaan omat valinnat ja toiminnan taustalla vaikuttavat arvot sekä globaali vastuu. Tärkeitä sisältöjä ovat elämäntaidot, itsetuntemus ja kokonaisvaltainen hyvinvointi. Tutustutaan opiskeltavan uskonnon keskeisiin eettisiin opetuksiin sekä eri uskontojen ja katsomusten yhteisiin eettisiin käsityksiin. Käsitellään YK:n Lapsen oikeuksien sopimusta. Sisällöt antavat oppilaalle välineitä eettiseen keskusteluun ja omien näkemysten perustelemiseen sekä uskonnoista käytävään keskusteluun.

Paikallinen tarkennus:

Opetuksessa perehdytään Krishna-tietoisuuden perusarvoihin puhtaus, itsekuri, armeliaisuus ja totuudenmukaisuus sekä tarkastellaan oppeja dharmasta ja samsarasta. Pohditaan Krishna-tietoisuuden opetuksia sielun, luonnon ja Jumalan välisestä suhteesta sekä elämän ylemmistä arvoista, kuten kärsivällisyydestä, nöyryydestä, kaikkien kunnioittamisesta ja epäitsekkyydestä. Pohditaan, kuinka toimia maailmassa, jotta toivottu tulos voidaan saavuttaa rasittamatta muita ihmisiä ja luontoa. Käsitellään eri uskontojen ja katsomusten yhteisiä eettisiä käsityksiä, globaalia vastuuta sekä YK:n Lapsen oikeuksien sopimusta.

- Omien valintojen ilmeiset ja ilmentymättömät seuraukset
- Karma, vikarma, akarma ja ugrakarma

- Elämäntaitojen vahvistaminen
- Jumalrakkauden näkyminen suhteessa toisiin eläviin olentoihin ja luontoon
- YK:n Lapsen oikeuksien sopimus ja sen arvoja yksilön ja yhteisön näkökulmasta

T5 opastaa oppilasta perehtymään Suomen ja Euroopan uskonnollisiin ja katsomuksellisiin juuriin ja nykytilaan

- Oppilas tutustuu Suomen ja Euroopan uskonnollisiin ja katsomuksellisiin juuriin ja nykytilaan.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskontoa ja kulttuuria koskeva tieto	Oppilas tunnistaa uskontojen merkityksiä yhteiskuntien kehityksessä, kulttuurissa ja mediassa ja osaa antaa niistä esimerkkejä. Hän osaa kuvata suomalaisen ja eurooppalaisen uskonnollisuuden juuria pääpiirteissään.

S1 Suhde omaan uskontoon

Sisällöissä keskitytään uskonnon lähteisiin, pyhiin kirjoihin ja henkilöihin sekä musiikkiin, symboleihin, pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin. Tärkeitä sisältöjä ovat opiskeltavan uskonnon oppi, tavat, rituaalit ja yhteisöt sekä uskonnon sisäinen monimuotoisuus. Tarkastellaan uskonnon keskeisiä kertomuksia ja niiden vuorovaikutusta taiteen, tieteen ja kulttuurin kanssa.

Paikallinen tarkennus:

Opetuksessa käsitellään hindulaisuuden monimuotoisuutta sekä Krishna-tietoisuuden perusopetuksia, Radha–Krishnaa, Caitanyaa ja Panca-tattvaa. Opetuksen keskeisiin sisältöihin kuuluu guru, oppiketju ja ISKCONin perustaja Prabhupada. Tutustutaan Krishna-tietoisuuden pyhiin paikkoihin. Tarkastellaan pyhiä kirjoja, kuten Bhagavad-gitaa, ja niiden vuorovaikutusta taiteen, tieteen ja kulttuurin kanssa. Tutustutaan Krishna-tietoisuuden keskeisiin symboleihin ja seremonioihin sekä uskonnollisiin tapahtumiin ja tapoihin, kuten bhakti-joogaan, mantroihin ja pyhän nimen laulamiseen.

- Bhagavad-gitan viidestä perustotuudesta ”karma”
- Srimad Bhagavatamin ja Sri Caitanya Caritamritan Krishnaa koskevan tiedon lisäksi Antaumuksen Nektarin määritelmä puhtaasta antaumuksellisesta palvelemisesta
- Opillisia käsitteitä: bhakti-jooga, samskara, tirtha ja parikrama
- Srila Prabhupadan elämäntehtävä
- Vaishnava-juhlista ja tapahtumista uutena: Ratha Yatra
- Pyhät paikat (Navadvipa Dhama, Vraja Mandala ja Jagannath Puri) ja niiden merkitys
- Krishna-temppelit Suomessa ja Euroopassa

S2 Uskontojen maailma

Opetuksen sisältöjä ovat kristinusko, muut uskonnot ja uskonnottomuus suomalaisessa kulttuurissa ja arjessa. Tutustutaan erityisesti koulun lähialueella vaikuttaviin uskonnollisiin yhteisöihin ja niiden pyhiin tiloihin. Opetuksessa tarkastellaan Suomen ja Euroopan katsomuksellista ja uskonnollista taustaa ja nykytilaa. Sisällöt valitaan niin, että muodostuu kokonaiskuva Euroopan uskonnollisista juurista ja erityisesti juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin perussisällöistä ja merkityksestä. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon uskontoon liittyvien teemojen käsittely mediassa ja populaarikulttuurissa.

Paikallinen tarkennus:

Opetuksessa pohditaan pyhyyden merkitystä, uskonnollisia tapoja ja juhlia, pyhiä kirjoituksia ja pyhiä paikkoja sekä näiden arvostamista sekä omassa että muissa uskonnoissa. Tutustutaan kristinuskon, juutalaisuuden ja islamin pyhiin tiloihin ja uskonnon harjoittamiseen. Tarkastellaan Suomen ja Euroopan uskonnollista ja katsomuksellista tilannetta ottaen huomioon Krishna-tietoisuuden ja hindulaisuuden historia ja nykytila. Opetuksessa käsitellään uskontodialogia ja otetaan huomioon uskontoon liittyvien teemojen käsittely mediassa ja populaarikulttuurissa.

- Krishna-tietoisuuden suhde muihin Veda-perinteisiin ja uskontoihin, paikallisiin kansanuskon muotoihin ja uskonnottomuuteen
- Juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin kulttuurisia piirteitä
- Uskonnottomuus, maallistuminen, ateismi
- Suomen uskonnollisista juurista
- Ajankohtaisia uskontoon liittyviä aiheita mediassa

T6 ohjata oppilas tutustumaan juutalaisuuteen, kristinuskoon ja islamiin ja niiden vaikutukseen ja historiaan Euroopassa

- Oppilas tutustuu juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin kulttuurisiin piirteisiin sekä niiden vaikutukseen Euroopassa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskontoa ja kulttuuria koskeva tieto	Oppilas osaa kuvata juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin pääpiirteet sekä niiden keskinäiset suhteet.

S2 Uskontojen maailma

Opetuksen sisältöjä ovat kristinusko, muut uskonnot ja uskonnottomuus suomalaisessa kulttuurissa ja arjessa. Tutustutaan erityisesti koulun lähialueella vaikuttaviin uskonnollisiin yhteisöihin ja niiden pyhiin tiloihin. Opetuksessa tarkastellaan Suomen ja Euroopan katsomuksellista ja uskonnollista taustaa ja nykytilaa. Sisällöt valitaan niin, että muodostuu kokonaiskuva Euroopan uskonnollisista juurista ja erityisesti juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin perussisällöistä ja merkityksestä. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon uskontoon liittyvien teemojen käsittely mediassa ja populaarikulttuurissa.

Paikallinen tarkennus:

Opetuksessa pohditaan pyhyyden merkitystä, uskonnollisia tapoja ja juhlia, pyhiä kirjoituksia ja pyhiä paikkoja sekä näiden arvostamista sekä omassa että muissa uskonnoissa. Tutustutaan kristinuskon, juutalaisuuden ja islamin pyhiin tiloihin ja uskonnon harjoittamiseen. Tarkastellaan Suomen ja Euroopan uskonnollista ja katsomuksellista tilannetta ottaen huomioon Krishna-tietoisuuden ja hindulaisuuden historia ja nykytila. Opetuksessa käsitellään uskontodialogia ja otetaan huomioon uskontoon liittyvien teemojen käsittely mediassa ja populaarikulttuurissa.

- Krishna-tietoisuuden suhde muihin Veda-perinteisiin ja uskontoihin, paikallisiin kansanuskon muotoihin ja uskonnottomuuteen
- Juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin kulttuurisia piirteitä
- Uskonnottomuus, maallistuminen, ateismi
- Suomen uskonnollisista juurista
- Ajankohtaisia uskontoon liittyviä aiheita mediassa

S3 Hyvä elämä

Keskeisiä sisältöjä ovat ihmisarvo, elämän kunnioittaminen ja luonnon vaaliminen. Pohdinnan kohteena ovat oppilaan omat valinnat ja toiminnan taustalla vaikuttavat arvot sekä globaali vastuu. Tärkeitä sisältöjä ovat elämäntaidot, itsetuntemus ja kokonaisvaltainen hyvinvointi. Tutustutaan opiskeltavan uskonnon keskeisiin eettisiin opetuksiin sekä eri uskontojen ja katsomusten yhteisiin eettisiin käsityksiin. Käsitellään YK:n Lapsen oikeuksien sopimusta. Sisällöt antavat oppilaalle välineitä eettiseen keskusteluun ja omien näkemysten perustelemiseen sekä uskonnoista käytävään keskusteluun.

Paikallinen tarkennus:

Opetuksessa perehdytään Krishna-tietoisuuden perusarvoihin puhtaus, itsekuri, armeliaisuus ja totuudenmukaisuus sekä tarkastellaan oppeja dharmasta ja samsarasta. Pohditaan Krishna-tietoisuuden opetuksia sielun, luonnon ja Jumalan välisestä suhteesta sekä elämän ylemmistä arvoista, kuten kärsivällisyydestä, nöyryydestä, kaikkien kunnioittamisesta ja epäitsekkyydestä. Pohditaan, kuinka toimia maailmassa, jotta toivottu tulos voidaan saavuttaa rasittamatta muita ihmisiä ja luontoa. Käsitellään eri uskontojen ja katsomusten yhteisiä eettisiä käsityksiä, globaalia vastuuta sekä YK:n Lapsen oikeuksien sopimusta.

- Omien valintojen ilmeiset ja ilmentymättömät seuraukset
- Karma, vikarma, akarma ja ugrakarma
- Elämäntaitojen vahvistaminen
- Jumalrakkauden näkyminen suhteessa toisiin eläviin olentoihin ja luontoon
- YK:n Lapsen oikeuksien sopimus ja sen arvoja yksilön ja yhteisön näkökulmasta

T7 kannustaa oppilasta kunnioittamaan omaa ja toisen pyhää sekä käyttäytymään asianmukaisesti erilaisissa uskonnollisissa tilaisuuksissa ja tilanteissa

- Oppilas oppii kunnioittamaan omaa ja toisen pyhää sekä käyttäytymään asianmukaisesti erilaisissa uskonnollisissa tilaisuuksissa ja tilanteissa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskonnon monilukutaito	Oppilas tietää, miten toimitaan ja pyrkii toimimaan asianmukaisesti ja kunnioittavasti erilaisissa uskonnollisissa tilanteissa ja paikoissa.

S1 Suhde omaan uskontoon

Sisällöissä keskitytään uskonnon lähteisiin, pyhiin kirjoihin ja henkilöihin sekä musiikkiin, symboleihin, pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin. Tärkeitä sisältöjä ovat opiskeltavan uskonnon oppi, tavat, rituaalit ja yhteisöt sekä uskonnon sisäinen monimuotoisuus. Tarkastellaan uskonnon keskeisiä kertomuksia ja niiden vuorovaikutusta taiteen, tieteen ja kulttuurin kanssa.

Paikallinen tarkennus:

Opetuksessa käsitellään hindulaisuuden monimuotoisuutta sekä Krishna-tietoisuuden perusopetuksia, Radha–Krishnaa, Caitanyaa ja Panca-tattvaa. Opetuksen keskeisiin sisältöihin kuuluu guru, oppiketju ja ISKCONin perustaja Prabhupada. Tutustutaan Krishna-tietoisuuden pyhiin paikkoihin. Tarkastellaan pyhiä kirjoja, kuten Bhagavad-gitaa, ja niiden vuorovaikutusta taiteen, tieteen ja kulttuurin kanssa. Tutustutaan Krishna-tietoisuuden keskeisiin symboleihin ja

seremonioihin sekä uskonnollisiin tapahtumiin ja tapoihin, kuten bhakti-joogaan, mantroihin ja pyhän nimen laulamiseen.

- Bhagavad-gitan viidestä perustotuudesta ”karma”
- Srimad Bhagavatamin ja Sri Caitanya Caritamritan Krishnaa koskevan tiedon lisäksi Antaumuksen Nektarin määritelmä puhtaasta antaumuksellisesta palvelemisesta
- Opillisia käsitteitä: bhakti-jooga, samskara, tirtha ja parikrama
- Srila Prabhupadan elämäntehtävä
- Vaishnava-juhlista ja tapahtumista uutena: Ratha Yatra
- Pyhät paikat (Navadvipa Dhama, Vraja Mandala ja Jagannath Puri) ja niiden merkitys
- Krishna-temppelit Suomessa ja Euroopassa

S2 Uskontojen maailma

Opetuksen sisältöjä ovat kristinusko, muut uskonnot ja uskonnottomuus suomalaisessa kulttuurissa ja arjessa. Tutustutaan erityisesti koulun lähialueella vaikuttaviin uskonnollisiin yhteisöihin ja niiden pyhiin tiloihin. Opetuksessa tarkastellaan Suomen ja Euroopan katsomuksellista ja uskonnollista taustaa ja nykytilaa. Sisällöt valitaan niin, että muodostuu kokonaiskuva Euroopan uskonnollisista juurista ja erityisesti juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin perussisällöistä ja merkityksestä. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon uskontoon liittyvien teemojen käsittely mediassa ja populaarikulttuurissa.

Paikallinen tarkennus:

Opetuksessa pohditaan pyhyyden merkitystä, uskonnollisia tapoja ja juhlia, pyhiä kirjoituksia ja pyhiä paikkoja sekä näiden arvostamista sekä omassa että muissa uskonnoissa. Tutustutaan kristinuskon, juutalaisuuden ja islamin pyhiin tiloihin ja uskonnon harjoittamiseen. Tarkastellaan Suomen ja Euroopan uskonnollista ja katsomuksellista tilannetta ottaen huomioon Krishna-tietoisuuden ja hindulaisuuden historia ja nykytila. Opetuksessa käsitellään uskontodialogia ja otetaan huomioon uskontoon liittyvien teemojen käsittely mediassa ja populaarikulttuurissa.

- Krishna-tietoisuuden suhde muihin Veda-perinteisiin ja uskontoihin, paikallisiin kansanuskon muotoihin ja uskonnottomuuteen
- Juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin kulttuurisia piirteitä
- Uskonnottomuus, maallistuminen, ateismi
- Suomen uskonnollisista juurista
- Ajankohtaisia uskontoon liittyviä aiheita mediassa

S3 Hyvä elämä

Keskeisiä sisältöjä ovat ihmisarvo, elämän kunnioittaminen ja luonnon vaaliminen. Pohdinnan kohteena ovat oppilaan omat valinnat ja toiminnan taustalla vaikuttavat arvot sekä globaali vastuu. Tärkeitä sisältöjä ovat elämäntaidot, itsetuntemus ja kokonaisvaltainen hyvinvointi. Tutustutaan opiskeltavan uskonnon keskeisiin eettisiin opetuksiin sekä eri uskontojen ja katsomusten yhteisiin eettisiin käsityksiin. Käsitellään YK:n Lapsen oikeuksien sopimusta. Sisällöt antavat oppilaalle välineitä eettiseen keskusteluun ja omien näkemysten perustelemiseen sekä uskonnoista käytävään keskusteluun.

Paikallinen tarkennus:

Opetuksessa perehdytään Krishna-tietoisuuden perusarvoihin puhtaus, itsekuri, armeliaisuus ja totuudenmukaisuus sekä tarkastellaan oppeja dharmasta ja samsarasta. Pohditaan Krishna-tietoisuuden opetuksia sielun, luonnon ja Jumalan välisestä suhteesta sekä elämän ylemmistä arvoista, kuten kärsivällisyydestä, nöyryydestä, kaikkien kunnioittamisesta ja epäitsekkyydestä. Pohditaan, kuinka toimia maailmassa, jotta toivottu tulos voidaan saavuttaa rasittamatta muita

ihmisiä ja luontoa. Käsitellään eri uskontojen ja katsomusten yhteisiä eettisiä käsityksiä, globaalia vastuuta sekä YK:n Lapsen oikeuksien sopimusta.

- Omien valintojen ilmeiset ja ilmentymättömät seuraukset
- Karma, vikarma, akarma ja ugrakarma
- Elämäntaitojen vahvistaminen
- Jumalrakkauden näkyminen suhteessa toisiin eläviin olentoihin ja luontoon
- YK:n Lapsen oikeuksien sopimus ja sen arvoja yksilön ja yhteisön näkökulmasta

T8 ohjata oppilas perehtymään opiskeltavan uskonnon eettisiin opetuksiin sekä eri uskontoja yhdistäviin eettisiin periaatteisiin

- Oppilas perehtyy Krishna-tietoisuuden eettisiin opetuksiin sekä tutustuu eri uskontoja yhdistäviin eettisiin periaatteisiin.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Etiikkaa koskeva tieto	Oppilas tunnistaa ja osaa nimetä opiskeltavan uskonnon eettisiä opetuksia sekä uskontoja ja katsomuksia yhdistäviä eettisiä periaatteita.

S1 Suhde omaan uskontoon

Sisällöissä keskitytään uskonnon lähteisiin, pyhiin kirjoihin ja henkilöihin sekä musiikkiin, symboleihin, pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin. Tärkeitä sisältöjä ovat opiskeltavan uskonnon oppi, tavat, rituaalit ja yhteisöt sekä uskonnon sisäinen monimuotoisuus. Tarkastellaan uskonnon keskeisiä kertomuksia ja niiden vuorovaikutusta taiteen, tieteen ja kulttuurin kanssa.

Paikallinen tarkennus:

Opetuksessa käsitellään hindulaisuuden monimuotoisuutta sekä Krishna-tietoisuuden perusopetuksia, Radha–Krishnaa, Caitanyaa ja Panca-tattvaa. Opetuksen keskeisiin sisältöihin kuuluu guru, oppiketju ja ISKCONin perustaja Prabhupada. Tutustutaan Krishna-tietoisuuden pyhiin paikkoihin. Tarkastellaan pyhiä kirjoja, kuten Bhagavad-gitaa, ja niiden vuorovaikutusta taiteen, tieteen ja kulttuurin kanssa. Tutustutaan Krishna-tietoisuuden keskeisiin symboleihin ja seremonioihin sekä uskonnollisiin tapahtumiin ja tapoihin, kuten bhakti-joogaan, mantroihin ja pyhän nimen laulamiseen.

- Bhagavad-gitan viidestä perustotuudesta ”karma”
- Srimad Bhagavatamin ja Sri Caitanya Caritamritan Krishnaa koskevan tiedon lisäksi Antaumuksen Nektarin määritelmä puhtaasta antaumuksellisesta palvelemisesta
- Opillisia käsitteitä: bhakti-jooga, samskara, tirtha ja parikrama
- Srila Prabhupadan elämäntehtävä
- Vaishnava-juhlista ja tapahtumista uutena: Ratha Yatra
- Pyhät paikat (Navadvipa Dhama, Vraja Mandala ja Jagannath Puri) ja niiden merkitys
- Krishna-temppelit Suomessa ja Euroopassa

S2 Uskontojen maailma

Opetuksen sisältöjä ovat kristinusko, muut uskonnot ja uskonnottomuus suomalaisessa kulttuurissa ja arjessa. Tutustutaan erityisesti koulun lähialueella vaikuttaviin uskonnollisiin yhteisöihin ja niiden pyhiin tiloihin. Opetuksessa tarkastellaan Suomen ja Euroopan katsomuksellista ja uskonnollista taustaa ja nykytilaa. Sisällöt valitaan niin, että muodostuu kokonaiskuva Euroopan uskonnollisista juurista ja erityisesti juutalaisuuden, kristinuskon ja

islamin perussisällöistä ja merkityksestä. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon uskontoon liittyvien teemojen käsittely mediassa ja populaarikulttuurissa.

Paikallinen tarkennus:

Opetuksessa pohditaan pyhyyden merkitystä, uskonnollisia tapoja ja juhlia, pyhiä kirjoituksia ja pyhiä paikkoja sekä näiden arvostamista sekä omassa että muissa uskonnoissa. Tutustutaan kristinuskon, juutalaisuuden ja islamin pyhiin tiloihin ja uskonnon harjoittamiseen. Tarkastellaan Suomen ja Euroopan uskonnollista ja katsomuksellista tilannetta ottaen huomioon Krishna-tietoisuuden ja hindulaisuuden historia ja nykytila. Opetuksessa käsitellään uskontodialogia ja otetaan huomioon uskontoon liittyvien teemojen käsittely mediassa ja populaarikulttuurissa.

- Krishna-tietoisuuden suhde muihin Veda-perinteisiin ja uskontoihin, paikallisiin kansanuskon muotoihin ja uskonnottomuuteen
- Juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin kulttuurisia piirteitä
- Uskonnottomuus, maallistuminen, ateismi
- Suomen uskonnollisista juurista
- Ajankohtaisia uskontoon liittyviä aiheita mediassa

S3 Hyvä elämä

Keskeisiä sisältöjä ovat ihmisarvo, elämän kunnioittaminen ja luonnon vaaliminen. Pohdinnan kohteena ovat oppilaan omat valinnat ja toiminnan taustalla vaikuttavat arvot sekä globaali vastuu. Tärkeitä sisältöjä ovat elämäntaidot, itsetuntemus ja kokonaisvaltainen hyvinvointi. Tutustutaan opiskeltavan uskonnon keskeisiin eettisiin opetuksiin sekä eri uskontojen ja katsomusten yhteisiin eettisiin käsityksiin. Käsitellään YK:n Lapsen oikeuksien sopimusta. Sisällöt antavat oppilaalle välineitä eettiseen keskusteluun ja omien näkemysten perustelemiseen sekä uskonnoista käytävään keskusteluun.

Paikallinen tarkennus:

Opetuksessa perehdytään Krishna-tietoisuuden perusarvoihin puhtaus, itsekuri, armeliaisuus ja totuudenmukaisuus sekä tarkastellaan oppeja dharmasta ja samsarasta. Pohditaan Krishna-tietoisuuden opetuksia sielun, luonnon ja Jumalan välisestä suhteesta sekä elämän ylemmistä arvoista, kuten kärsivällisyydestä, nöyryydestä, kaikkien kunnioittamisesta ja epäitsekkyydestä. Pohditaan, kuinka toimia maailmassa, jotta toivottu tulos voidaan saavuttaa rasittamatta muita ihmisiä ja luontoa. Käsitellään eri uskontojen ja katsomusten yhteisiä eettisiä käsityksiä, globaalia vastuuta sekä YK:n Lapsen oikeuksien sopimusta.

- Omien valintojen ilmeiset ja ilmentymättömät seuraukset
- Karma, vikarma, akarma ja ugrakarma
- Elämäntaitojen vahvistaminen
- Jumalrakkauden näkyminen suhteessa toisiin eläviin olentoihin ja luontoon
- YK:n Lapsen oikeuksien sopimus ja sen arvoja yksilön ja yhteisön näkökulmasta

T9 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisoikeuksiin ja erityisesti YK:n Lapsen oikeuksien sopimukseen sisältyviä arvoja yksilön ja yhteisön näkökulmasta

- Oppilas tutustuu YK:n Lapsen oikeuksien sopimukseen sisältyviin arvoihin ja harjoittelee ymmärtämään niitä yksilön ja yhteisön näkökulmasta.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ihmisoikeusetiikka	Oppilas tietää YK:n Lapsen oikeuksien sopimuksen keskeisen sisällön ja osaa kertoa esimerkkejä ihmisoikeuksista.

S2 Uskontojen maailma

Opetuksen sisältöjä ovat kristinusko, muut uskonnot ja uskonnottomuus suomalaisessa kulttuurissa ja arjessa. Tutustutaan erityisesti koulun lähialueella vaikuttaviin uskonnollisiin yhteisöihin ja niiden pyhiin tiloihin. Opetuksessa tarkastellaan Suomen ja Euroopan katsomuksellista ja uskonnollista taustaa ja nykytilaa. Sisällöt valitaan niin, että muodostuu kokonaiskuva Euroopan uskonnollisista juurista ja erityisesti juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin perussisällöistä ja merkityksestä. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon uskontoon liittyvien teemojen käsittely mediassa ja populaarikulttuurissa.

Paikallinen tarkennus:

Opetuksessa pohditaan pyhyyden merkitystä, uskonnollisia tapoja ja juhlia, pyhiä kirjoituksia ja pyhiä paikkoja sekä näiden arvostamista sekä omassa että muissa uskonnoissa. Tutustutaan kristinuskon, juutalaisuuden ja islamin pyhiin tiloihin ja uskonnon harjoittamiseen. Tarkastellaan Suomen ja Euroopan uskonnollista ja katsomuksellista tilannetta ottaen huomioon Krishna-tietoisuuden ja hindulaisuuden historia ja nykytila. Opetuksessa käsitellään uskontodialogia ja otetaan huomioon uskontoon liittyvien teemojen käsittely mediassa ja populaarikulttuurissa.

- Krishna-tietoisuuden suhde muihin Veda-perinteisiin ja uskontoihin, paikallisiin kansanuskon muotoihin ja uskonnottomuuteen
- Juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin kulttuurisia piirteitä
- Uskonnottomuus, maallistuminen, ateismi
- Suomen uskonnollisista juurista
- Ajankohtaisia uskontoon liittyviä aiheita mediassa

S3 Hyvä elämä

Keskeisiä sisältöjä ovat ihmisarvo, elämän kunnioittaminen ja luonnon vaaliminen. Pohdinnan kohteena ovat oppilaan omat valinnat ja toiminnan taustalla vaikuttavat arvot sekä globaali vastuu. Tärkeitä sisältöjä ovat elämäntaidot, itsetuntemus ja kokonaisvaltainen hyvinvointi. Tutustutaan opiskeltavan uskonnon keskeisiin eettisiin opetuksiin sekä eri uskontojen ja katsomusten yhteisiin eettisiin käsityksiin. Käsitellään YK:n Lapsen oikeuksien sopimusta. Sisällöt antavat oppilaalle välineitä eettiseen keskusteluun ja omien näkemysten perustelemiseen sekä uskonnoista käytävään keskusteluun.

Paikallinen tarkennus:

Opetuksessa perehdytään Krishna-tietoisuuden perusarvoihin puhtaus, itsekuri, armeliaisuus ja totuudenmukaisuus sekä tarkastellaan oppeja dharmasta ja samsarasta. Pohditaan Krishna-tietoisuuden opetuksia sielun, luonnon ja Jumalan välisestä suhteesta sekä elämän ylemmistä arvoista, kuten kärsivällisyydestä, nöyryydestä, kaikkien kunnioittamisesta ja epäitsekkyydestä. Pohditaan, kuinka toimia maailmassa, jotta toivottu tulos voidaan saavuttaa rasittamatta muita ihmisiä ja luontoa. Käsitellään eri uskontojen ja katsomusten yhteisiä eettisiä käsityksiä, globaalia vastuuta sekä YK:n Lapsen oikeuksien sopimusta.

- Omien valintojen ilmeiset ja ilmentymättömät seuraukset
- Karma, vikarma, akarma ja ugrakarma
- Elämäntaitojen vahvistaminen
- Jumalrakkauden näkyminen suhteessa toisiin eläviin olentoihin ja luontoon

- YK:n Lapsen oikeuksien sopimus ja sen arvoja yksilön ja yhteisön näkökulmasta

T10 ohjata oppilasta arvioimaan tekemiään valintoja ja pohtimaan toiminnan taustalla vaikuttavia arvoja eettisten periaatteiden ja kestävän tulevaisuuden näkökulmasta

- Oppilas oppii arvioimaan tekemiään valintoja ja pohtimaan toiminnan taustalla vaikuttavia arvoja Krishna-tietoisuuden eettisten periaatteiden ja kestävän tulevaisuuden näkökulmasta.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Eettinen pohdinta	Oppilas osaa kertoa arjen esimerkkejä kestävän tulevaisuuden rakentamisesta. Hän osaa soveltaa opiskelemansa uskonnon eettisiä periaatteita omassa pohdinnassaan.

S2 Uskontojen maailma

Opetuksen sisältöjä ovat kristinusko, muut uskonnot ja uskonnottomuus suomalaisessa kulttuurissa ja arjessa. Tutustutaan erityisesti koulun lähialueella vaikuttaviin uskonnollisiin yhteisöihin ja niiden pyhiin tiloihin. Opetuksessa tarkastellaan Suomen ja Euroopan katsomuksellista ja uskonnollista taustaa ja nykytilaa. Sisällöt valitaan niin, että muodostuu kokonaiskuva Euroopan uskonnollisista juurista ja erityisesti juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin perussisällöistä ja merkityksestä. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon uskontoon liittyvien teemojen käsittely mediassa ja populaarikulttuurissa.

Paikallinen tarkennus:

Opetuksessa pohditaan pyhyyden merkitystä, uskonnollisia tapoja ja juhlia, pyhiä kirjoituksia ja pyhiä paikkoja sekä näiden arvostamista sekä omassa että muissa uskonnoissa. Tutustutaan kristinuskon, juutalaisuuden ja islamin pyhiin tiloihin ja uskonnon harjoittamiseen. Tarkastellaan Suomen ja Euroopan uskonnollista ja katsomuksellista tilannetta ottaen huomioon Krishna-tietoisuuden ja hindulaisuuden historia ja nykytila. Opetuksessa käsitellään uskontodialogia ja otetaan huomioon uskontoon liittyvien teemojen käsittely mediassa ja populaarikulttuurissa.

- Krishna-tietoisuuden suhde muihin Veda-perinteisiin ja uskontoihin, paikallisiin kansanuskon muotoihin ja uskonnottomuuteen
- Juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin kulttuurisia piirteitä
- Uskonnottomuus, maallistuminen, ateismi
- Suomen uskonnollisista juurista
- Ajankohtaisia uskontoon liittyviä aiheita mediassa

S3 Hyvä elämä

Keskeisiä sisältöjä ovat ihmisarvo, elämän kunnioittaminen ja luonnon vaaliminen. Pohdinnan kohteena ovat oppilaan omat valinnat ja toiminnan taustalla vaikuttavat arvot sekä globaali vastuu. Tärkeitä sisältöjä ovat elämäntaidot, itsetuntemus ja kokonaisvaltainen hyvinvointi. Tutustutaan opiskeltavan uskonnon keskeisiin eettisiin opetuksiin sekä eri uskontojen ja katsomusten yhteisiin eettisiin käsityksiin. Käsitellään YK:n Lapsen oikeuksien sopimusta. Sisällöt antavat oppilaalle välineitä eettiseen keskusteluun ja omien näkemysten perustelemiseen sekä uskonnoista käytävään keskusteluun.

Paikallinen tarkennus:

Opetuksessa perehdytään Krishna-tietoisuuden perusarvoihin puhtaus, itsekuri, armeliaisuus ja totuudenmukaisuus sekä tarkastellaan oppeja dharmasta ja samsarasta. Pohditaan Krishna-tietoisuuden opetuksia sielun, luonnon ja Jumalan välisestä suhteesta sekä elämän ylemmistä arvoista, kuten kärsivällisyydestä, nöyryydestä, kaikkien kunnioittamisesta ja epäitsekkyydestä. Pohditaan, kuinka toimia maailmassa, jotta toivottu tulos voidaan saavuttaa rasittamatta muita ihmisiä ja luontoa. Käsitellään eri uskontojen ja katsomusten yhteisiä eettisiä käsityksiä, globaalia vastuuta sekä YK:n Lapsen oikeuksien sopimusta.

- Omien valintojen ilmeiset ja ilmentymättömät seuraukset
- Karma, vikarma, akarma ja ugrakarma
- Elämäntaitojen vahvistaminen
- Jumalrakkauden näkyminen suhteessa toisiin eläviin olentoihin ja luontoon
- YK:n Lapsen oikeuksien sopimus ja sen arvoja yksilön ja yhteisön näkökulmasta

T11 luoda oppilaalle mahdollisuuksia keskustella eettisistä kysymyksistä, ilmaista rakentavasti ajatuksiaan ja tunteitaan sekä harjoitella perustelemaan omia näkemyksiään

- Oppilas harjoittelee keskustelemaan rakentavasti eettisistä kysymyksistä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ajattelun ja vuorovaikutuksen taidot	Oppilas osallistuu yhteiseen keskusteluun, osaa kuunnella toisia ja ilmaista itseään.

S1 Suhde omaan uskontoon

Sisällöissä keskitytään uskonnon lähteisiin, pyhiin kirjoihin ja henkilöihin sekä musiikkiin, symboleihin, pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin. Tärkeitä sisältöjä ovat opiskeltavan uskonnon oppi, tavat, rituaalit ja yhteisöt sekä uskonnon sisäinen monimuotoisuus. Tarkastellaan uskonnon keskeisiä kertomuksia ja niiden vuorovaikutusta taiteen, tieteen ja kulttuurin kanssa.

Paikallinen tarkennus:

Opetuksessa käsitellään hindulaisuuden monimuotoisuutta sekä Krishna-tietoisuuden perusopetuksia, Radha–Krishnaa, Caitanyaa ja Panca-tattvaa. Opetuksen keskeisiin sisältöihin kuuluu guru, oppiketju ja ISKCONin perustaja Prabhupada. Tutustutaan Krishna-tietoisuuden pyhiin paikkoihin. Tarkastellaan pyhiä kirjoja, kuten Bhagavad-gitaa, ja niiden vuorovaikutusta taiteen, tieteen ja kulttuurin kanssa. Tutustutaan Krishna-tietoisuuden keskeisiin symboleihin ja seremonioihin sekä uskonnollisiin tapahtumiin ja tapoihin, kuten bhakti-joogaan, mantroihin ja pyhän nimen laulamiseen.

- Bhagavad-gitan viidestä perustotuudesta ”karma”
- Srimad Bhagavatamin ja Sri Caitanya Caritamritan Krishnaa koskevan tiedon lisäksi Antaumuksen Nektarin määritelmä puhtaasta antaumuksellisesta palvelemisesta
- Opillisia käsitteitä: bhakti-jooga, samskara, tirtha ja parikrama
- Srila Prabhupadan elämäntehtävä
- Vaishnava-juhlista ja tapahtumista uutena: Ratha Yatra
- Pyhät paikat (Navadvipa Dhama, Vraja Mandala ja Jagannath Puri) ja niiden merkitys
- Krishna-temppelit Suomessa ja Euroopassa

S2 Uskontojen maailma

Opetuksen sisältöjä ovat kristinusko, muut uskonnot ja uskonnottomuus suomalaisessa kulttuurissa ja arjessa. Tutustutaan erityisesti koulun lähialueella vaikuttaviin uskonnollisiin yhteisöihin ja niiden pyhiin tiloihin. Opetuksessa tarkastellaan Suomen ja Euroopan katsomuksellista ja uskonnollista taustaa ja nykytilaa. Sisällöt valitaan niin, että muodostuu kokonaiskuva Euroopan uskonnollisista juurista ja erityisesti juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin perussisällöistä ja merkityksestä. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon uskontoon liittyvien teemojen käsittely mediassa ja populaarikulttuurissa.

Paikallinen tarkennus:

Opetuksessa pohditaan pyhyyden merkitystä, uskonnollisia tapoja ja juhlia, pyhiä kirjoituksia ja pyhiä paikkoja sekä näiden arvostamista sekä omassa että muissa uskonnoissa. Tutustutaan kristinuskon, juutalaisuuden ja islamin pyhiin tiloihin ja uskonnon harjoittamiseen. Tarkastellaan Suomen ja Euroopan uskonnollista ja katsomuksellista tilannetta ottaen huomioon Krishna-tietoisuuden ja hindulaisuuden historia ja nykytila. Opetuksessa käsitellään uskontodialogia ja otetaan huomioon uskontoon liittyvien teemojen käsittely mediassa ja populaarikulttuurissa.

- Krishna-tietoisuuden suhde muihin Veda-perinteisiin ja uskontoihin, paikallisiin kansanuskon muotoihin ja uskonnottomuuteen
- Juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin kulttuurisia piirteitä
- Uskonnottomuus, maallistuminen, ateismi
- Suomen uskonnollisista juurista
- Ajankohtaisia uskontoon liittyviä aiheita mediassa

S3 Hyvä elämä

Keskeisiä sisältöjä ovat ihmisarvo, elämän kunnioittaminen ja luonnon vaaliminen. Pohdinnan kohteena ovat oppilaan omat valinnat ja toiminnan taustalla vaikuttavat arvot sekä globaali vastuu. Tärkeitä sisältöjä ovat elämäntaidot, itsetuntemus ja kokonaisvaltainen hyvinvointi. Tutustutaan opiskeltavan uskonnon keskeisiin eettisiin opetuksiin sekä eri uskontojen ja katsomusten yhteisiin eettisiin käsityksiin. Käsitellään YK:n Lapsen oikeuksien sopimusta. Sisällöt antavat oppilaalle välineitä eettiseen keskusteluun ja omien näkemysten perustelemiseen sekä uskonnoista käytävään keskusteluun.

Paikallinen tarkennus:

Opetuksessa perehdytään Krishna-tietoisuuden perusarvoihin puhtaus, itsekuri, armeliaisuus ja totuudenmukaisuus sekä tarkastellaan oppeja dharmasta ja samsarasta. Pohditaan Krishna-tietoisuuden opetuksia sielun, luonnon ja Jumalan välisestä suhteesta sekä elämän ylemmistä arvoista, kuten kärsivällisyydestä, nöyryydestä, kaikkien kunnioittamisesta ja epäitsekkyydestä. Pohditaan, kuinka toimia maailmassa, jotta toivottu tulos voidaan saavuttaa rasittamatta muita ihmisiä ja luontoa. Käsitellään eri uskontojen ja katsomusten yhteisiä eettisiä käsityksiä, globaalia vastuuta sekä YK:n Lapsen oikeuksien sopimusta.

- Omien valintojen ilmeiset ja ilmentymättömät seuraukset
- Karma, vikarma, akarma ja ugrakarma
- Elämäntaitojen vahvistaminen
- Jumalrakkauden näkyminen suhteessa toisiin eläviin olentoihin ja luontoon
- YK:n Lapsen oikeuksien sopimus ja sen arvoja yksilön ja yhteisön näkökulmasta

T12 auttaa ja tukea oppilasta muodostamaan ja vahvistamaan myönteistä maailmankatsomusta, itsetuntoa ja luottamusta elämään

- Oppilas harjoittelee vahvistamaan myönteistä maailmankatsomusta, itsetuntoaan ja luottamustaan elämään.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei vaikuta arvosanan muodostumiseen. Oppilaita ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

S3 Hyvä elämä

Keskeisiä sisältöjä ovat ihmisarvo, elämän kunnioittaminen ja luonnon vaaliminen. Pohdinnan kohteena ovat oppilaan omat valinnat ja toiminnan taustalla vaikuttavat arvot sekä globaali vastuu. Tärkeitä sisältöjä ovat elämäntaidot, itsetuntemus ja kokonaisvaltainen hyvinvointi. Tutustutaan opiskeltavan uskonnon keskeisiin eettisiin opetuksiin sekä eri uskontojen ja katsomusten yhteisiin eettisiin käsityksiin. Käsitellään YK:n Lapsen oikeuksien sopimusta. Sisällöt antavat oppilaalle välineitä eettiseen keskusteluun ja omien näkemysten perustelemiseen sekä uskonnoista käytävään keskusteluun.

Paikallinen tarkennus:

Opetuksessa perehdytään Krishna-tietoisuuden perusarvoihin puhtaus, itsekuri, armeliaisuus ja totuudenmukaisuus sekä tarkastellaan oppeja dharmasta ja samsarasta. Pohditaan Krishna-tietoisuuden opetuksia sielun, luonnon ja Jumalan välisestä suhteesta sekä elämän ylemmistä arvoista, kuten kärsivällisyydestä, nöyryydestä, kaikkien kunnioittamisesta ja epäitsekkyydestä. Pohditaan, kuinka toimia maailmassa, jotta toivottu tulos voidaan saavuttaa rasittamatta muita ihmisiä ja luontoa. Käsitellään eri uskontojen ja katsomusten yhteisiä eettisiä käsityksiä, globaalia vastuuta sekä YK:n Lapsen oikeuksien sopimusta.

- Omien valintojen ilmeiset ja ilmentymättömät seuraukset
- Karma, vikarma, akarma ja ugrakarma
- Elämäntaitojen vahvistaminen
- Jumalrakkauden näkyminen suhteessa toisiin eläviin olentoihin ja luontoon
- YK:n Lapsen oikeuksien sopimus ja sen arvoja yksilön ja yhteisön näkökulmasta

6

Vuosiluokan tavoitteet ja keskeiset sisällöt

T1 ohjata oppilasta perehtymään opiskeltavan uskonnon pyhiin kirjoihin ja kertomuksiin sekä keskeisiin oppeihin

- Oppilas tutustuu edellisten lisäksi Mahabharatan Pandavia käsitteleviin osiin.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskontoa koskevan tiedon hallitseminen, uskonnon monilukutaito	Oppilas osaa nimetä opiskeltavan uskonnon lähteitä ja tekstejä sekä kuvata niiden keskeisiä sisältöjä.

S1 Suhde omaan uskontoon

Sisällöissä keskitytään uskonnon lähteisiin, pyhiin kirjoihin ja henkilöihin sekä musiikkiin, symboleihin, pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin. Tärkeitä sisältöjä ovat opiskeltavan uskonnon oppi, tavat, rituaalit ja yhteisöt sekä uskonnon sisäinen monimuotoisuus. Tarkastellaan uskonnon keskeisiä kertomuksia ja niiden vuorovaikutusta taiteen, tieteen ja kulttuurin kanssa.

Paikallinen tarkennus:

Opetuksessa käsitellään hindulaisuuden monimuotoisuutta sekä Krishna-tietoisuuden perusopetuksia, Radha–Krishnaa, Caitanyaa ja Panca-tattvaa. Opetuksen keskeisiin sisältöihin kuuluu guru, oppiketju ja ISKCONin perustaja Prabhupada. Tutustutaan Krishna-tietoisuuden pyhiin paikkoihin. Tarkastellaan pyhiä kirjoja, kuten Bhagavad-gitaa, ja niiden vuorovaikutusta taiteen, tieteen ja kulttuurin kanssa. Tutustutaan Krishna-tietoisuuden keskeisiin symboleihin ja seremonioihin sekä uskonnollisiin tapahtumiin ja tapoihin, kuten bhakti-joogaan, mantroihin ja pyhän nimen laulamiseen.

- Bhagavad-gitan viisi perustotuutta yhteenvetona
- Bhagavad-gitan catuh-sloki
- Srimad Bhagavatamin Krishnaa koskevan tiedon lisäksi avainsäe
- Sri Caitanya Caritamritan elämän kolme rikkautta
- Pyhistä kirjoista uutena Mahabharatan Pandavia koskeva osuus
- Opillisia käsitteitä: guru-sadhu-sastra ja asraya
- Srila Prabhupada perustaja-acaryana
- Alustavasti sastra-caksus – taiteen, tieteen ja kulttuurin näkeminen pyhien tekstien valossa
- Mantra: Sri Siksastakam

T2 ohjata oppilas tutustumaan opiskeltavan uskonnon rituaaleihin ja tapoihin sekä pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin

- Oppilas kertaa tietojaan rituaaleista ja tavoista sekä erilaisista pyhiinvaelluskohteista, pyhistä rakennuksista ja esineistä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskontoa koskevan tiedon hallitseminen, uskonnon monilukutaito	Oppilas osaa kertoa esimerkkien avulla opiskeltavan uskonnon keskeisistä rituaaleista, tavoista ja pyhistä paikoista sekä kuvata niiden merkitystä.

S1 Suhde omaan uskontoon

Sisällöissä keskitytään uskonnon lähteisiin, pyhiin kirjoihin ja henkilöihin sekä musiikkiin, symboleihin, pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin. Tärkeitä sisältöjä ovat opiskeltavan uskonnon oppi, tavat, rituaalit ja yhteisöt sekä uskonnon sisäinen monimuotoisuus. Tarkastellaan uskonnon keskeisiä kertomuksia ja niiden vuorovaikutusta taiteen, tieteen ja kulttuurin kanssa.

Paikallinen tarkennus:

Opetuksessa käsitellään hindulaisuuden monimuotoisuutta sekä Krishna-tietoisuuden perusopetuksia, Radha–Krishnaa, Caitanyaa ja Panca-tattvaa. Opetuksen keskeisiin sisältöihin kuuluu guru, oppiketju ja ISKCONin perustaja Prabhupada. Tutustutaan Krishna-tietoisuuden pyhiin paikkoihin. Tarkastellaan pyhiä kirjoja, kuten Bhagavad-gitaa, ja niiden vuorovaikutusta taiteen, tieteen ja kulttuurin kanssa. Tutustutaan Krishna-tietoisuuden keskeisiin symboleihin ja

seremonioihin sekä uskonnollisiin tapahtumiin ja tapoihin, kuten bhakti-joogaan, mantroihin ja pyhän nimen laulamiseen.

- Bhagavad-gitan viisi perustotuutta yhteenvetona
- Bhagavad-gitan catuh-sloki
- Srimad Bhagavatamin Krishnaa koskevan tiedon lisäksi avainsäe
- Sri Caitanya Caritamritan elämän kolme rikkautta
- Pyhistä kirjoista uutena Mahabharatan Pandavia koskeva osuus
- Opillisia käsitteitä: guru-sadhu-sastra ja asraya
- Srila Prabhupada perustaja-acaryana
- Alustavasti sastra-caksus – taiteen, tieteen ja kulttuurin näkeminen pyhien tekstien valossa
- Mantra: Sri Siksastakam

T3 auttaa oppilasta tunnistamaan uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta

- Oppilas syventää uskonnollisen kielen erityispiirteiden ja vertauskuvallisuuden tunnistamista.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskonnon kielen ja symbolien analysointi	Oppilas osaa antaa esimerkkejä uskonnollisesta kielestä ja sen vertauskuvallisuudesta

S1 Suhde omaan uskontoon

Sisällöissä keskitytään uskonnon lähteisiin, pyhiin kirjoihin ja henkilöihin sekä musiikkiin, symboleihin, pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin. Tärkeitä sisältöjä ovat opiskeltavan uskonnon oppi, tavat, rituaalit ja yhteisöt sekä uskonnon sisäinen monimuotoisuus. Tarkastellaan uskonnon keskeisiä kertomuksia ja niiden vuorovaikutusta taiteen, tieteen ja kulttuurin kanssa.

Paikallinen tarkennus:

Opetuksessa käsitellään hindulaisuuden monimuotoisuutta sekä Krishna-tietoisuuden perusopetuksia, Radha–Krishnaa, Caitanyaa ja Panca-tattvaa. Opetuksen keskeisiin sisältöihin kuuluu guru, oppiketju ja ISKCONin perustaja Prabhupada. Tutustutaan Krishna-tietoisuuden pyhiin paikkoihin. Tarkastellaan pyhiä kirjoja, kuten Bhagavad-gitaa, ja niiden vuorovaikutusta taiteen, tieteen ja kulttuurin kanssa. Tutustutaan Krishna-tietoisuuden keskeisiin symboleihin ja seremonioihin sekä uskonnollisiin tapahtumiin ja tapoihin, kuten bhakti-joogaan, mantroihin ja pyhän nimen laulamiseen.

- Bhagavad-gitan viisi perustotuutta yhteenvetona
- Bhagavad-gitan catuh-sloki
- Srimad Bhagavatamin Krishnaa koskevan tiedon lisäksi avainsäe
- Sri Caitanya Caritamritan elämän kolme rikkautta
- Pyhistä kirjoista uutena Mahabharatan Pandavia koskeva osuus
- Opillisia käsitteitä: guru-sadhu-sastra ja asraya
- Srila Prabhupada perustaja-acaryana
- Alustavasti sastra-caksus – taiteen, tieteen ja kulttuurin näkeminen pyhien tekstien valossa
- Mantra: Sri Siksastakam

S2 Uskontojen maailma

Opetuksen sisältöjä ovat kristinusko, muut uskonnot ja uskonnottomuus suomalaisessa kulttuurissa ja arjessa. Tutustutaan erityisesti koulun lähialueella vaikuttaviin uskonnollisiin yhteisöihin ja niiden pyhiin tiloihin. Opetuksessa tarkastellaan Suomen ja Euroopan katsomuksellista ja uskonnollista taustaa ja nykytilaa. Sisällöt valitaan niin, että muodostuu kokonaiskuva Euroopan uskonnollisista juurista ja erityisesti juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin perussisällöistä ja merkityksestä. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon uskontoon liittyvien teemojen käsittely mediassa ja populaarikulttuurissa.

Paikallinen tarkennus:

Opetuksessa pohditaan pyhyyden merkitystä, uskonnollisia tapoja ja juhlia, pyhiä kirjoituksia ja pyhiä paikkoja sekä näiden arvostamista sekä omassa että muissa uskonnoissa. Tutustutaan kristinuskon, juutalaisuuden ja islamin pyhiin tiloihin ja uskonnon harjoittamiseen. Tarkastellaan Suomen ja Euroopan uskonnollista ja katsomuksellista tilannetta ottaen huomioon Krishna-tietoisuuden ja hindulaisuuden historia ja nykytila. Opetuksessa käsitellään uskontodialogia ja otetaan huomioon uskontoon liittyvien teemojen käsittely mediassa ja populaarikulttuurissa.

- Oman ja toisen pyhän tunnistaminen ja kunnioittaminen
- Juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin opillisia piirteitä
- Uskontodialogiin tutustumista
- Ajankohtaisia uskontoon liittyviä aiheita mediassa

T4 ohjata oppilasta etsimään, arvioimaan ja käyttämään uskontoa koskevaa tietoa erilaisista lähteistä

- Oppilas etsii, arvioi ja käyttää uskontoa koskevaa tietoa erilaisista lähteistä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Oppimaan oppimisen taidot uskonnon opiskelussa	Oppilas osaa hakea tietoa useasta lähteestä. Oppilas harjoittelee arvioimaan löytämänsä tiedon luotettavuutta ja objektiivisuutta.

S1 Suhde omaan uskontoon

Sisällöissä keskitytään uskonnon lähteisiin, pyhiin kirjoihin ja henkilöihin sekä musiikkiin, symboleihin, pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin. Tärkeitä sisältöjä ovat opiskeltavan uskonnon oppi, tavat, rituaalit ja yhteisöt sekä uskonnon sisäinen monimuotoisuus. Tarkastellaan uskonnon keskeisiä kertomuksia ja niiden vuorovaikutusta taiteen, tieteen ja kulttuurin kanssa.

Paikallinen tarkennus:

Opetuksessa käsitellään hindulaisuuden monimuotoisuutta sekä Krishna-tietoisuuden perusopetuksia, Radha–Krishnaa, Caitanyaa ja Panca-tattvaa. Opetuksen keskeisiin sisältöihin kuuluu guru, oppiketju ja ISKCONin perustaja Prabhupada. Tutustutaan Krishna-tietoisuuden pyhiin paikkoihin. Tarkastellaan pyhiä kirjoja, kuten Bhagavad-gitaa, ja niiden vuorovaikutusta taiteen, tieteen ja kulttuurin kanssa. Tutustutaan Krishna-tietoisuuden keskeisiin symboleihin ja seremonioihin sekä uskonnollisiin tapahtumiin ja tapoihin, kuten bhakti-joogaan, mantroihin ja pyhän nimen laulamiseen.

- Bhagavad-gitan viisi perustotuutta yhteenvetona
- Bhagavad-gitan catuh-sloki
- Srimad Bhagavatamin Krishnaa koskevan tiedon lisäksi avainsäe

- Sri Caitanya Caritamritan elämän kolme rikkautta
- Pyhistä kirjoista uutena Mahabharatan Pandavia koskeva osuus
- Opillisia käsitteitä: guru-sadhu-sastra ja asraya
- Srila Prabhupada perustaja-acaryana
- Alustavasti sastra-caksus – taiteen, tieteen ja kulttuurin näkeminen pyhien tekstien valossa
- Mantra: Sri Siksastakam

S2 Uskontojen maailma

Opetuksen sisältöjä ovat kristinusko, muut uskonnot ja uskonnottomuus suomalaisessa kulttuurissa ja arjessa. Tutustutaan erityisesti koulun lähialueella vaikuttaviin uskonnollisiin yhteisöihin ja niiden pyhiin tiloihin. Opetuksessa tarkastellaan Suomen ja Euroopan katsomuksellista ja uskonnollista taustaa ja nykytilaa. Sisällöt valitaan niin, että muodostuu kokonaiskuva Euroopan uskonnollisista juurista ja erityisesti juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin perussisällöistä ja merkityksestä. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon uskontoon liittyvien teemojen käsittely mediassa ja populaarikulttuurissa.

Paikallinen tarkennus:

Opetuksessa pohditaan pyhyyden merkitystä, uskonnollisia tapoja ja juhlia, pyhiä kirjoituksia ja pyhiä paikkoja sekä näiden arvostamista sekä omassa että muissa uskonnoissa. Tutustutaan kristinuskon, juutalaisuuden ja islamin pyhiin tiloihin ja uskonnon harjoittamiseen. Tarkastellaan Suomen ja Euroopan uskonnollista ja katsomuksellista tilannetta ottaen huomioon Krishna-tietoisuuden ja hindulaisuuden historia ja nykytila. Opetuksessa käsitellään uskontodialogia ja otetaan huomioon uskontoon liittyvien teemojen käsittely mediassa ja populaarikulttuurissa.

- Oman ja toisen pyhän tunnistaminen ja kunnioittaminen
- Juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin opillisia piirteitä
- Uskontodialogiin tutustumista
- Ajankohtaisia uskontoon liittyviä aiheita mediassa

S3 Hyvä elämä

Keskeisiä sisältöjä ovat ihmisarvo, elämän kunnioittaminen ja luonnon vaaliminen. Pohdinnan kohteena ovat oppilaan omat valinnat ja toiminnan taustalla vaikuttavat arvot sekä globaali vastuu. Tärkeitä sisältöjä ovat elämäntaidot, itsetuntemus ja kokonaisvaltainen hyvinvointi. Tutustutaan opiskeltavan uskonnon keskeisiin eettisiin opetuksiin sekä eri uskontojen ja katsomusten yhteisiin eettisiin käsityksiin. Käsitellään YK:n Lapsen oikeuksien sopimusta. Sisällöt antavat oppilaalle välineitä eettiseen keskusteluun ja omien näkemysten perustelemiseen sekä uskonnoista käytävään keskusteluun.

Paikallinen tarkennus:

Opetuksessa perehdytään Krishna-tietoisuuden perusarvoihin puhtaus, itsekuri, armeliaisuus ja totuudenmukaisuus sekä tarkastellaan oppeja dharmasta ja samsarasta. Pohditaan Krishna-tietoisuuden opetuksia sielun, luonnon ja Jumalan välisestä suhteesta sekä elämän ylemmistä arvoista, kuten kärsivällisyydestä, nöyryydestä, kaikkien kunnioittamisesta ja epäitsekkyydestä. Pohditaan, kuinka toimia maailmassa, jotta toivottu tulos voidaan saavuttaa rasittamatta muita ihmisiä ja luontoa. Käsitellään eri uskontojen ja katsomusten yhteisiä eettisiä käsityksiä, globaalia vastuuta sekä YK:n Lapsen oikeuksien sopimusta.

- Rakastavan palveluasenteen laajentaminen kodin ja koulun ulkopuolelle, laajempaan yhteisöön
- Vaisnava ominaisuuksien kehittäminen: nöyryys, epäitsekkyys, kunnioittaminen ja kärsivällisyys jne.
- Olemassaolon laadullinen ykseys
- Jokaisen sielun oikeus henkilökohtaiseen jumalsuhteeseen

- Eri uskontojen ja katsomusten yhteisiä eettisiä näkemyksiä globaalista vastuusta ja ympäristökysymyksistä

T6 ohjata oppilas tutustumaan juutalaisuuteen, kristinuskoon ja islamiin ja niiden vaikutukseen ja historiaan Euroopassa

- Oppilas tutustuu juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin opillisiin piirteisiin ja historiaan Euroopassa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskontoa ja kulttuuria koskeva tieto	Oppilas osaa kuvata juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin pääpiirteet sekä niiden keskinäiset suhteet.

S2 Uskontojen maailma

Opetuksen sisältöjä ovat kristinusko, muut uskonnot ja uskonnottomuus suomalaisessa kulttuurissa ja arjessa. Tutustutaan erityisesti koulun lähialueella vaikuttaviin uskonnollisiin yhteisöihin ja niiden pyhiin tiloihin. Opetuksessa tarkastellaan Suomen ja Euroopan katsomuksellista ja uskonnollista taustaa ja nykytilaa. Sisällöt valitaan niin, että muodostuu kokonaiskuva Euroopan uskonnollisista juurista ja erityisesti juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin perussisällöistä ja merkityksestä. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon uskontoon liittyvien teemojen käsittely mediassa ja populaarikulttuurissa.

Paikallinen tarkennus:

Opetuksessa pohditaan pyhyyden merkitystä, uskonnollisia tapoja ja juhlia, pyhiä kirjoituksia ja pyhiä paikkoja sekä näiden arvostamista sekä omassa että muissa uskonnoissa. Tutustutaan kristinuskon, juutalaisuuden ja islamin pyhiin tiloihin ja uskonnon harjoittamiseen. Tarkastellaan Suomen ja Euroopan uskonnollista ja katsomuksellista tilannetta ottaen huomioon Krishna-tietoisuuden ja hindulaisuuden historia ja nykytila. Opetuksessa käsitellään uskontodialogia ja otetaan huomioon uskontoon liittyvien teemojen käsittely mediassa ja populaarikulttuurissa.

- Oman ja toisen pyhän tunnistaminen ja kunnioittaminen
- Juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin opillisia piirteitä
- Uskontodialogiin tutustumista
- Ajankohtaisia uskontoon liittyviä aiheita mediassa

S3 Hyvä elämä

Keskeisiä sisältöjä ovat ihmisarvo, elämän kunnioittaminen ja luonnon vaaliminen. Pohdinnan kohteena ovat oppilaan omat valinnat ja toiminnan taustalla vaikuttavat arvot sekä globaali vastuu. Tärkeitä sisältöjä ovat elämäntaidot, itsetuntemus ja kokonaisvaltainen hyvinvointi. Tutustutaan opiskeltavan uskonnon keskeisiin eettisiin opetuksiin sekä eri uskontojen ja katsomusten yhteisiin eettisiin käsityksiin. Käsitellään YK:n Lapsen oikeuksien sopimusta. Sisällöt antavat oppilaalle välineitä eettiseen keskusteluun ja omien näkemysten perustelemiseen sekä uskonnoista käytävään keskusteluun.

Paikallinen tarkennus:

Opetuksessa perehdytään Krishna-tietoisuuden perusarvoihin puhtaus, itsekuri, armeliaisuus ja totuudenmukaisuus sekä tarkastellaan oppeja dharmasta ja samsarasta. Pohditaan Krishna-tietoisuuden opetuksia sielun, luonnon ja Jumalan välisestä suhteesta sekä elämän ylemmistä

arvoista, kuten kärsivällisyydestä, nöyryydestä, kaikkien kunnioittamisesta ja epäitsekkyydestä. Pohditaan, kuinka toimia maailmassa, jotta toivottu tulos voidaan saavuttaa rasittamatta muita ihmisiä ja luontoa. Käsitellään eri uskontojen ja katsomusten yhteisiä eettisiä käsityksiä, globaalia vastuuta sekä YK:n Lapsen oikeuksien sopimusta.

- Rakastavan palveluasenteen laajentaminen kodin ja koulun ulkopuolelle, laajempaan yhteisöön
- Vaisnava ominaisuuksien kehittäminen: nöyryys, epäitsekkyys, kunnioittaminen ja kärsivällisyys jne.
- Olemassaolon laadullinen ykseys
- Jokaisen sielun oikeus henkilökohtaiseen jumalsuhteeseen
- Eri uskontojen ja katsomusten yhteisiä eettisiä näkemyksiä globaalista vastuusta ja ympäristökysymyksistä

T7 kannustaa oppilasta kunnioittamaan omaa ja toisen pyhää sekä käyttäytymään asianmukaisesti erilaisissa uskonnollisissa tilaisuuksissa ja tilanteissa

- Oppilas oppii kunnioittamaan omaa ja toisen pyhää sekä käyttäytymään asianmukaisesti erilaisissa uskonnollisissa tilaisuuksissa ja tilanteissa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskonnon monilukutaito	Oppilas tietää, miten toimitaan ja pyrkii toimimaan asianmukaisesti ja kunnioittavasti erilaisissa uskonnollisissa tilanteissa ja paikoissa.

S1 Suhde omaan uskontoon

Sisällöissä keskitytään uskonnon lähteisiin, pyhiin kirjoihin ja henkilöihin sekä musiikkiin, symboleihin, pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin. Tärkeitä sisältöjä ovat opiskeltavan uskonnon oppi, tavat, rituaalit ja yhteisöt sekä uskonnon sisäinen monimuotoisuus. Tarkastellaan uskonnon keskeisiä kertomuksia ja niiden vuorovaikutusta taiteen, tieteen ja kulttuurin kanssa.

Paikallinen tarkennus:

Opetuksessa käsitellään hindulaisuuden monimuotoisuutta sekä Krishna-tietoisuuden perusopetuksia, Radha–Krishnaa, Caitanyaa ja Panca-tattvaa. Opetuksen keskeisiin sisältöihin kuuluu guru, oppiketju ja ISKCONin perustaja Prabhupada. Tutustutaan Krishna-tietoisuuden pyhiin paikkoihin. Tarkastellaan pyhiä kirjoja, kuten Bhagavad-gitaa, ja niiden vuorovaikutusta taiteen, tieteen ja kulttuurin kanssa. Tutustutaan Krishna-tietoisuuden keskeisiin symboleihin ja seremonioihin sekä uskonnollisiin tapahtumiin ja tapoihin, kuten bhakti-joogaan, mantroihin ja pyhän nimen laulamiseen.

- Bhagavad-gitan viisi perustotuutta yhteenvetona
- Bhagavad-gitan catuh-sloki
- Srimad Bhagavatamin Krishnaa koskevan tiedon lisäksi avainsäe
- Sri Caitanya Caritamritan elämän kolme rikkautta
- Pyhistä kirjoista uutena Mahabharatan Pandavia koskeva osuus
- Opillisia käsitteitä: guru-sadhu-sastra ja asraya
- Srila Prabhupada perustaja-acaryana
- Alustavasti sastra-caksus – taiteen, tieteen ja kulttuurin näkeminen pyhien tekstien valossa
- Mantra: Sri Siksastakam

S2 Uskontojen maailma

Opetuksen sisältöjä ovat kristinusko, muut uskonnot ja uskonnottomuus suomalaisessa kulttuurissa ja arjessa. Tutustutaan erityisesti koulun lähialueella vaikuttaviin uskonnollisiin yhteisöihin ja niiden pyhiin tiloihin. Opetuksessa tarkastellaan Suomen ja Euroopan katsomuksellista ja uskonnollista taustaa ja nykytilaa. Sisällöt valitaan niin, että muodostuu kokonaiskuva Euroopan uskonnollisista juurista ja erityisesti juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin perussisällöistä ja merkityksestä. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon uskontoon liittyvien teemojen käsittely mediassa ja populaarikulttuurissa.

Paikallinen tarkennus:

Opetuksessa pohditaan pyhyyden merkitystä, uskonnollisia tapoja ja juhlia, pyhiä kirjoituksia ja pyhiä paikkoja sekä näiden arvostamista sekä omassa että muissa uskonnoissa. Tutustutaan kristinuskon, juutalaisuuden ja islamin pyhiin tiloihin ja uskonnon harjoittamiseen. Tarkastellaan Suomen ja Euroopan uskonnollista ja katsomuksellista tilannetta ottaen huomioon Krishna-tietoisuuden ja hindulaisuuden historia ja nykytila. Opetuksessa käsitellään uskontodialogia ja otetaan huomioon uskontoon liittyvien teemojen käsittely mediassa ja populaarikulttuurissa.

- Oman ja toisen pyhän tunnistaminen ja kunnioittaminen
- Juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin opillisia piirteitä
- Uskontodialogiin tutustumista
- Ajankohtaisia uskontoon liittyviä aiheita mediassa

S3 Hyvä elämä

Keskeisiä sisältöjä ovat ihmisarvo, elämän kunnioittaminen ja luonnon vaaliminen. Pohdinnan kohteena ovat oppilaan omat valinnat ja toiminnan taustalla vaikuttavat arvot sekä globaali vastuu. Tärkeitä sisältöjä ovat elämäntaidot, itsetuntemus ja kokonaisvaltainen hyvinvointi. Tutustutaan opiskeltavan uskonnon keskeisiin eettisiin opetuksiin sekä eri uskontojen ja katsomusten yhteisiin eettisiin käsityksiin. Käsitellään YK:n Lapsen oikeuksien sopimusta. Sisällöt antavat oppilaalle välineitä eettiseen keskusteluun ja omien näkemysten perustelemiseen sekä uskonnoista käytävään keskusteluun.

Paikallinen tarkennus:

Opetuksessa perehdytään Krishna-tietoisuuden perusarvoihin puhtaus, itsekuri, armeliaisuus ja totuudenmukaisuus sekä tarkastellaan oppeja dharmasta ja samsarasta. Pohditaan Krishna-tietoisuuden opetuksia sielun, luonnon ja Jumalan välisestä suhteesta sekä elämän ylemmistä arvoista, kuten kärsivällisyydestä, nöyryydestä, kaikkien kunnioittamisesta ja epäitsekkyydestä. Pohditaan, kuinka toimia maailmassa, jotta toivottu tulos voidaan saavuttaa rasittamatta muita ihmisiä ja luontoa. Käsitellään eri uskontojen ja katsomusten yhteisiä eettisiä käsityksiä, globaalia vastuuta sekä YK:n Lapsen oikeuksien sopimusta.

- Rakastavan palveluasenteen laajentaminen kodin ja koulun ulkopuolelle, laajempaan yhteisöön
- Vaisnava ominaisuuksien kehittäminen: nöyryys, epäitsekkyys, kunnioittaminen ja kärsivällisyys jne.
- Olemassaolon laadullinen ykseys
- Jokaisen sielun oikeus henkilökohtaiseen jumalsuhteeseen
- Eri uskontojen ja katsomusten yhteisiä eettisiä näkemyksiä globaalista vastuusta ja ympäristökysymyksistä

T8 ohjata oppilas perehtymään opiskeltavan uskonnon eettisiin opetuksiin sekä eri uskontoja yhdistäviin eettisiin periaatteisiin

- Oppilas syventää perehtymistään Krishna-tietoisuuden eettisiin opetuksiin sekä eri uskontoja yhdistäviin eettisiin periaatteisiin.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Etiikkaa koskeva tieto	Oppilas tunnistaa ja osaa nimetä opiskeltavan uskonnon eettisiä opetuksia sekä uskontoja ja katsomuksia yhdistäviä eettisiä periaatteita.

S1 Suhde omaan uskontoon

Sisällöissä keskitytään uskonnon lähteisiin, pyhiin kirjoihin ja henkilöihin sekä musiikkiin, symboleihin, pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin. Tärkeitä sisältöjä ovat opiskeltavan uskonnon oppi, tavat, rituaalit ja yhteisöt sekä uskonnon sisäinen monimuotoisuus. Tarkastellaan uskonnon keskeisiä kertomuksia ja niiden vuorovaikutusta taiteen, tieteen ja kulttuurin kanssa.

Paikallinen tarkennus:

Opetuksessa käsitellään hindulaisuuden monimuotoisuutta sekä Krishna-tietoisuuden perusopetuksia, Radha–Krishnaa, Caitanyaa ja Panca-tattvaa. Opetuksen keskeisiin sisältöihin kuuluu guru, oppiketju ja ISKCONin perustaja Prabhupada. Tutustutaan Krishna-tietoisuuden pyhiin paikkoihin. Tarkastellaan pyhiä kirjoja, kuten Bhagavad-gitaa, ja niiden vuorovaikutusta taiteen, tieteen ja kulttuurin kanssa. Tutustutaan Krishna-tietoisuuden keskeisiin symboleihin ja seremonioihin sekä uskonnollisiin tapahtumiin ja tapoihin, kuten bhakti-joogaan, mantroihin ja pyhän nimen laulamiseen.

- Bhagavad-gitan viisi perustotuutta yhteenvetona
- Bhagavad-gitan catuh-sloki
- Srimad Bhagavatamin Krishnaa koskevan tiedon lisäksi avainsäe
- Sri Caitanya Caritamritan elämän kolme rikkautta
- Pyhistä kirjoista uutena Mahabharatan Pandavia koskeva osuus
- Opillisia käsitteitä: guru-sadhu-sastra ja asraya
- Srila Prabhupada perustaja-acaryana
- Alustavasti sastra-caksus – taiteen, tieteen ja kulttuurin näkeminen pyhien tekstien valossa
- Mantra: Sri Siksastakam

S2 Uskontojen maailma

Opetuksen sisältöjä ovat kristinusko, muut uskonnot ja uskonnottomuus suomalaisessa kulttuurissa ja arjessa. Tutustutaan erityisesti koulun lähialueella vaikuttaviin uskonnollisiin yhteisöihin ja niiden pyhiin tiloihin. Opetuksessa tarkastellaan Suomen ja Euroopan katsomuksellista ja uskonnollista taustaa ja nykytilaa. Sisällöt valitaan niin, että muodostuu kokonaiskuva Euroopan uskonnollisista juurista ja erityisesti juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin perussisällöistä ja merkityksestä. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon uskontoon liittyvien teemojen käsittely mediassa ja populaarikulttuurissa.

Paikallinen tarkennus:

Opetuksessa pohditaan pyhyyden merkitystä, uskonnollisia tapoja ja juhlia, pyhiä kirjoituksia ja pyhiä paikkoja sekä näiden arvostamista sekä omassa että muissa uskonnoissa. Tutustutaan kristinuskon, juutalaisuuden ja islamin pyhiin tiloihin ja uskonnon harjoittamiseen. Tarkastellaan Suomen ja Euroopan uskonnollista ja katsomuksellista tilannetta ottaen huomioon Krishna-

tietoisuuden ja hindulaisuuden historia ja nykytila. Opetuksessa käsitellään uskontodialogia ja otetaan huomioon uskontoon liittyvien teemojen käsittely mediassa ja populaarikulttuurissa.

- Oman ja toisen pyhän tunnistaminen ja kunnioittaminen
- Juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin opillisia piirteitä
- Uskontodialogiin tutustumista
- Ajankohtaisia uskontoon liittyviä aiheita mediassa

S3 Hyvä elämä

Keskeisiä sisältöjä ovat ihmisarvo, elämän kunnioittaminen ja luonnon vaaliminen. Pohdinnan kohteena ovat oppilaan omat valinnat ja toiminnan taustalla vaikuttavat arvot sekä globaali vastuu. Tärkeitä sisältöjä ovat elämäntaidot, itsetuntemus ja kokonaisvaltainen hyvinvointi. Tutustutaan opiskeltavan uskonnon keskeisiin eettisiin opetuksiin sekä eri uskontojen ja katsomusten yhteisiin eettisiin käsityksiin. Käsitellään YK:n Lapsen oikeuksien sopimusta. Sisällöt antavat oppilaalle välineitä eettiseen keskusteluun ja omien näkemysten perustelemiseen sekä uskonnoista käytävään keskusteluun.

Paikallinen tarkennus:

Opetuksessa perehdytään Krishna-tietoisuuden perusarvoihin puhtaus, itsekuri, armeliaisuus ja totuudenmukaisuus sekä tarkastellaan oppeja dharmasta ja samsarasta. Pohditaan Krishna-tietoisuuden opetuksia sielun, luonnon ja Jumalan välisestä suhteesta sekä elämän ylemmistä arvoista, kuten kärsivällisyydestä, nöyryydestä, kaikkien kunnioittamisesta ja epäitsekkyydestä. Pohditaan, kuinka toimia maailmassa, jotta toivottu tulos voidaan saavuttaa rasittamatta muita ihmisiä ja luontoa. Käsitellään eri uskontojen ja katsomusten yhteisiä eettisiä käsityksiä, globaalia vastuuta sekä YK:n Lapsen oikeuksien sopimusta.

- Rakastavan palveluasenteen laajentaminen kodin ja koulun ulkopuolelle, laajempaan yhteisöön
- Vaisnava ominaisuuksien kehittäminen: nöyryys, epäitsekkyys, kunnioittaminen ja kärsivällisyys jne.
- Olemassaolon laadullinen ykseys
- Jokaisen sielun oikeus henkilökohtaiseen jumalsuhteeseen
- Eri uskontojen ja katsomusten yhteisiä eettisiä näkemyksiä globaalista vastuusta ja ympäristökysymyksistä

T9 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisoikeuksiin ja erityisesti YK:n Lapsen oikeuksien sopimukseen sisältyviä arvoja yksilön ja yhteisön näkökulmasta

- Oppilas tutustuu ihmisoikeuksiin sisältyviin arvoihin ja harjoittelee ymmärtämään niitä yksilön ja yhteisön näkökulmasta.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ihmisoikeusetiikka	Oppilas tietää YK:n Lapsen oikeuksien sopimuksen keskeisen sisällön ja osaa kertoa esimerkkejä ihmisoikeuksista.

S2 Uskontojen maailma

Opetuksen sisältöjä ovat kristinusko, muut uskonnot ja uskonnottomuus suomalaisessa kulttuurissa ja arjessa. Tutustutaan erityisesti koulun lähialueella vaikuttaviin uskonnollisiin yhteisöihin ja niiden pyhiin tiloihin. Opetuksessa tarkastellaan Suomen ja Euroopan katsomuksellista ja uskonnollista taustaa ja nykytilaa. Sisällöt valitaan niin, että muodostuu

kokonaiskuva Euroopan uskonnollisista juurista ja erityisesti juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin perussisällöistä ja merkityksestä. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon uskontoon liittyvien teemojen käsittely mediassa ja populaarikulttuurissa.

Paikallinen tarkennus:

Opetuksessa pohditaan pyhyyden merkitystä, uskonnollisia tapoja ja juhlia, pyhiä kirjoituksia ja pyhiä paikkoja sekä näiden arvostamista sekä omassa että muissa uskonnoissa. Tutustutaan kristinuskon, juutalaisuuden ja islamin pyhiin tiloihin ja uskonnon harjoittamiseen. Tarkastellaan Suomen ja Euroopan uskonnollista ja katsomuksellista tilannetta ottaen huomioon Krishna-tietoisuuden ja hindulaisuuden historia ja nykytila. Opetuksessa käsitellään uskontodialogia ja otetaan huomioon uskontoon liittyvien teemojen käsittely mediassa ja populaarikulttuurissa.

- Oman ja toisen pyhän tunnistaminen ja kunnioittaminen
- Juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin opillisia piirteitä
- Uskontodialogiin tutustumista
- Ajankohtaisia uskontoon liittyviä aiheita mediassa

S3 Hyvä elämä

Keskeisiä sisältöjä ovat ihmisarvo, elämän kunnioittaminen ja luonnon vaaliminen. Pohdinnan kohteena ovat oppilaan omat valinnat ja toiminnan taustalla vaikuttavat arvot sekä globaali vastuu. Tärkeitä sisältöjä ovat elämäntaidot, itsetuntemus ja kokonaisvaltainen hyvinvointi. Tutustutaan opiskeltavan uskonnon keskeisiin eettisiin opetuksiin sekä eri uskontojen ja katsomusten yhteisiin eettisiin käsityksiin. Käsitellään YK:n Lapsen oikeuksien sopimusta. Sisällöt antavat oppilaalle välineitä eettiseen keskusteluun ja omien näkemysten perustelemiseen sekä uskonnoista käytävään keskusteluun.

Paikallinen tarkennus:

Opetuksessa perehdytään Krishna-tietoisuuden perusarvoihin puhtaus, itsekuri, armeliaisuus ja totuudenmukaisuus sekä tarkastellaan oppeja dharmasta ja samsarasta. Pohditaan Krishna-tietoisuuden opetuksia sielun, luonnon ja Jumalan välisestä suhteesta sekä elämän ylemmistä arvoista, kuten kärsivällisyydestä, nöyryydestä, kaikkien kunnioittamisesta ja epäitsekkyydestä. Pohditaan, kuinka toimia maailmassa, jotta toivottu tulos voidaan saavuttaa rasittamatta muita ihmisiä ja luontoa. Käsitellään eri uskontojen ja katsomusten yhteisiä eettisiä käsityksiä, globaalia vastuuta sekä YK:n Lapsen oikeuksien sopimusta.

- Rakastavan palveluasenteen laajentaminen kodin ja koulun ulkopuolelle, laajempaan yhteisöön
- Vaisnava ominaisuuksien kehittäminen: nöyryys, epäitsekkyys, kunnioittaminen ja kärsivällisyys jne.
- Olemassaolon laadullinen ykseys
- Jokaisen sielun oikeus henkilökohtaiseen jumalsuhteeseen
- Eri uskontojen ja katsomusten yhteisiä eettisiä näkemyksiä globaalista vastuusta ja ympäristökysymyksistä

T11 luoda oppilaalle mahdollisuuksia keskustella eettisistä kysymyksistä, ilmaista rakentavasti ajatuksiaan ja tunteitaan sekä harjoitella perustelemaan omia näkemyksiään

- Oppilas harjoittelee keskustelemaan rakentavasti eettisistä kysymyksistä ja perustelemaan omia näkemyksiään.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ajattelun ja vuorovaikutuksen taidot	Oppilas osallistuu yhteiseen keskusteluun, osaa kuunnella toisia ja ilmaista itseään.

S1 Suhde omaan uskontoon

Sisällöissä keskitytään uskonnon lähteisiin, pyhiin kirjoihin ja henkilöihin sekä musiikkiin, symboleihin, pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin. Tärkeitä sisältöjä ovat opiskeltavan uskonnon oppi, tavat, rituaalit ja yhteisöt sekä uskonnon sisäinen monimuotoisuus. Tarkastellaan uskonnon keskeisiä kertomuksia ja niiden vuorovaikutusta taiteen, tieteen ja kulttuurin kanssa.

Paikallinen tarkennus:

Opetuksessa käsitellään hindulaisuuden monimuotoisuutta sekä Krishna-tietoisuuden perusopetuksia, Radha–Krishnaa, Caitanyaa ja Panca-tattvaa. Opetuksen keskeisiin sisältöihin kuuluu guru, oppiketju ja ISKCONin perustaja Prabhupada. Tutustutaan Krishna-tietoisuuden pyhiin paikkoihin. Tarkastellaan pyhiä kirjoja, kuten Bhagavad-gitaa, ja niiden vuorovaikutusta taiteen, tieteen ja kulttuurin kanssa. Tutustutaan Krishna-tietoisuuden keskeisiin symboleihin ja seremonioihin sekä uskonnollisiin tapahtumiin ja tapoihin, kuten bhakti-joogaan, mantroihin ja pyhän nimen laulamiseen.

- Bhagavad-gitan viisi perustotuutta yhteenvetona
- Bhagavad-gitan catuh-sloki
- Srimad Bhagavatamin Krishnaa koskevan tiedon lisäksi avainsäe
- Sri Caitanya Caritamritan elämän kolme rikkautta
- Pyhistä kirjoista uutena Mahabharatan Pandavia koskeva osuus
- Opillisia käsitteitä: guru-sadhu-sastra ja asraya
- Srila Prabhupada perustaja-acaryana
- Alustavasti sastra-caksus – taiteen, tieteen ja kulttuurin näkeminen pyhien tekstien valossa
- Mantra: Sri Siksastakam

S2 Uskontojen maailma

Opetuksen sisältöjä ovat kristinusko, muut uskonnot ja uskonnottomuus suomalaisessa kulttuurissa ja arjessa. Tutustutaan erityisesti koulun lähialueella vaikuttaviin uskonnollisiin yhteisöihin ja niiden pyhiin tiloihin. Opetuksessa tarkastellaan Suomen ja Euroopan katsomuksellista ja uskonnollista taustaa ja nykytilaa. Sisällöt valitaan niin, että muodostuu kokonaiskuva Euroopan uskonnollisista juurista ja erityisesti juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin perussisällöistä ja merkityksestä. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon uskontoon liittyvien teemojen käsittely mediassa ja populaarikulttuurissa.

Paikallinen tarkennus:

Opetuksessa pohditaan pyhyyden merkitystä, uskonnollisia tapoja ja juhlia, pyhiä kirjoituksia ja pyhiä paikkoja sekä näiden arvostamista sekä omassa että muissa uskonnoissa. Tutustutaan kristinuskon, juutalaisuuden ja islamin pyhiin tiloihin ja uskonnon harjoittamiseen. Tarkastellaan Suomen ja Euroopan uskonnollista ja katsomuksellista tilannetta ottaen huomioon Krishna-tietoisuuden ja hindulaisuuden historia ja nykytila. Opetuksessa käsitellään uskontodialogia ja otetaan huomioon uskontoon liittyvien teemojen käsittely mediassa ja populaarikulttuurissa.

- Oman ja toisen pyhän tunnistaminen ja kunnioittaminen
- Juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin opillisia piirteitä
- Uskontodialogiin tutustumista
- Ajankohtaisia uskontoon liittyviä aiheita mediassa

S3 Hyvä elämä

Keskeisiä sisältöjä ovat ihmisarvo, elämän kunnioittaminen ja luonnon vaaliminen. Pohdinnan kohteena ovat oppilaan omat valinnat ja toiminnan taustalla vaikuttavat arvot sekä globaali vastuu. Tärkeitä sisältöjä ovat elämäntaidot, itsetuntemus ja kokonaisvaltainen hyvinvointi. Tutustutaan opiskeltavan uskonnon keskeisiin eettisiin opetuksiin sekä eri uskontojen ja katsomusten yhteisiin eettisiin käsityksiin. Käsitellään YK:n Lapsen oikeuksien sopimusta. Sisällöt antavat oppilaalle välineitä eettiseen keskusteluun ja omien näkemysten perustelemiseen sekä uskonnoista käytävään keskusteluun.

Paikallinen tarkennus:

Opetuksessa perehdytään Krishna-tietoisuuden perusarvoihin puhtaus, itsekuri, armeliaisuus ja totuudenmukaisuus sekä tarkastellaan oppeja dharmasta ja samsarasta. Pohditaan Krishna-tietoisuuden opetuksia sielun, luonnon ja Jumalan välisestä suhteesta sekä elämän ylemmistä arvoista, kuten kärsivällisyydestä, nöyryydestä, kaikkien kunnioittamisesta ja epäitsekkyydestä. Pohditaan, kuinka toimia maailmassa, jotta toivottu tulos voidaan saavuttaa rasittamatta muita ihmisiä ja luontoa. Käsitellään eri uskontojen ja katsomusten yhteisiä eettisiä käsityksiä, globaalia vastuuta sekä YK:n Lapsen oikeuksien sopimusta.

- Rakastavan palveluasenteen laajentaminen kodin ja koulun ulkopuolelle, laajempaan yhteisöön
- Vaisnava ominaisuuksien kehittäminen: nöyryys, epäitsekkyys, kunnioittaminen ja kärsivällisyys jne.
- Olemassaolon laadullinen ykseys
- Jokaisen sielun oikeus henkilökohtaiseen jumalsuhteeseen
- Eri uskontojen ja katsomusten yhteisiä eettisiä näkemyksiä globaalista vastuusta ja ympäristökysymyksistä

T12 auttaa ja tukea oppilasta muodostamaan ja vahvistamaan myönteistä maailmankatsomusta, itsetuntoa ja luottamusta elämään

- Oppilas harjoittelee vahvistamaan myönteistä maailmankatsomusta, itsetuntoaan ja luottamustaan elämään.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei vaikuta arvosanan muodostumiseen. Oppilaita ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

S3 Hyvä elämä

Keskeisiä sisältöjä ovat ihmisarvo, elämän kunnioittaminen ja luonnon vaaliminen. Pohdinnan kohteena ovat oppilaan omat valinnat ja toiminnan taustalla vaikuttavat arvot sekä globaali vastuu. Tärkeitä sisältöjä ovat elämäntaidot, itsetuntemus ja kokonaisvaltainen hyvinvointi. Tutustutaan opiskeltavan uskonnon keskeisiin eettisiin opetuksiin sekä eri uskontojen ja katsomusten yhteisiin eettisiin käsityksiin. Käsitellään YK:n Lapsen oikeuksien sopimusta. Sisällöt antavat oppilaalle välineitä eettiseen keskusteluun ja omien näkemysten perustelemiseen sekä uskonnoista käytävään keskusteluun.

Paikallinen tarkennus:

Opetuksessa perehdytään Krishna-tietoisuuden perusarvoihin puhtaus, itsekuri, armeliaisuus ja totuudenmukaisuus sekä tarkastellaan oppeja dharmasta ja samsarasta. Pohditaan Krishna-

tietoisuuden opetuksia sielun, luonnon ja Jumalan välisestä suhteesta sekä elämän ylemmistä arvoista, kuten kärsivällisyydestä, nöyryydestä, kaikkien kunnioittamisesta ja epäitsekkyydestä. Pohditaan, kuinka toimia maailmassa, jotta toivottu tulos voidaan saavuttaa rasittamatta muita ihmisiä ja luontoa. Käsitellään eri uskontojen ja katsomusten yhteisiä eettisiä käsityksiä, globaalia vastuuta sekä YK:n Lapsen oikeuksien sopimusta.

- Rakastavan palveluasenteen laajentaminen kodin ja koulun ulkopuolelle, laajempaan yhteisöön
- Vaisnava ominaisuuksien kehittäminen: nöyryys, epäitsekkyys, kunnioittaminen ja kärsivällisyys jne.
- Olemassaolon laadullinen ykseys
- Jokaisen sielun oikeus henkilökohtaiseen jumalsuhteeseen
- Eri uskontojen ja katsomusten yhteisiä eettisiä näkemyksiä globaalista vastuusta ja ympäristökysymyksistä

Islam

Oppimäärän tehtävä vuosiluokilla 3-6

Vuosiluokilla 3-6 *uskonnon opetuksessa laajennetaan ja syvennetään oman uskonnon perustietoja. Opetuksessa perehdytään opiskeltavan uskonnon pyhiin kirjoihin ja kertomuksiin sekä keskeiseen oppiin, eettisiin periaatteisiin, rituaaleihin ja tapoihin. Oppilaita kannustetaan ihmettelyyn ja kyselyyn. Opetuksessa tutustutaan Suomen ja Euroopan uskonnollisiin juuriin sekä uskonnolliseen ja katsomukselliseen elämään nyky-Suomessa ja Euroopassa. Oppilaat harjaannuttavat medialukutaitoaan ja heitä ohjataan arvioimaan ja käyttämään eri lähteistä etsimäänsä tietoa sekä hyödyntämään sitä eri tilanteissa.*

Opetuksessa käsitellään lasten oikeuksia ja yksilön vastuuta omista teoistaan. Opetuksessa harjoitellaan tunne- ja vuorovaikutustaitoja sekä tuetaan oppilaita muodostamaan ja perustelemaan omia näkemyksiä. Oppilaita rohkaistaan ystävyyteen, myönteisen luokka- ja kouluyhteisön rakentamiseen sekä toimimaan syrjintää vastaan.

Uskonnon eri oppimäärät vuosiluokilla 3-6

Perusopetuslain 11§:n mukaan perusopetuksessa oppiaineena on uskonto tai elämänkatsomustieto. Uskonto toteutetaan saman lain 13§:n mukaan oppilaiden uskonnollisen yhdyskunnan mukaisesti oman uskonnon opetuksena erillisten oppimäärien mukaan. Oppiaineen yhtenäisyyden takaamiseksi kaikille oman uskonnon opetuksen muodoille on laadittu yhteiset tavoitteet ja keskeiset sisällöt.

Eri uskontojen oppimääräkuvauksissa tarkennetaan kaikille yhteisiä sisältöjä oppilaan oman uskonnon luonteen mukaisesti. Paikalliset opetussuunnitelmat laaditaan perusteiden yhteisten tavoitteiden, sisältökuvausten ja eri uskontojen tarkennettujen oppimääräkuvausten pohjalle.

3

Vuosiluokan tavoitteet ja keskeiset sisällöt

T1 ohjata oppilasta perehtymään opiskeltavan uskonnon pyhiin kirjoihin ja kertomuksiin sekä keskeisiin oppeihin

- Oppilas tutustuu islamin pyhiin kertomuksiin ja keskeisiin oppeihin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskontoa koskevan tiedon hallitseminen, uskonnon monilukutaito	Oppilas osaa nimetä opiskeltavan uskonnon lähteitä ja tekstejä sekä kuvata niiden keskeisiä sisältöjä.

S1 Suhde omaan uskontoon

Islamin opetuksen keskeisiä sisältöjä ovat Koraani, perimätieto ja islamin opillinen perusta. Opetuksessa tarkastellaan islamilaisen tradition vaikutusta kulttuuriin, arkkitehtuuriin ja islamilaiseen taiteeseen. Tutustutaan Islamin maailmanlaajuiseen vaikutukseen Antiikin kirjallisuuden ja kommentaarien kautta. Opetuksessa otetaan huomioon Islamin pyhät paikat ja niiden merkitys. Sisältöjen valinnassa tärkeitä ovat islamilaisen perinteen ikäkauteen sopivat uskonnolliset opetukset ja kertomukset. Tutustutaan uskonnollisiin symboleihin, juhliin ja islamilaiseen kalenteriin. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon uskonnollisen kielen erityispiirteet, islamilainen terminologia ja sen yhdistävä vaikutus islamilaisessa maailmassa. Perehdytään islamin monimuotoisuuteen ja tutkitaan tarinoita profeetoista islamin opin kehityksen näkökulmasta. Opetuksessa tutustutaan islamin historiaan Euroopassa ja islamiin Suomessa.

Paikallinen tarkennus:

- Koraani pyhänä kirjana (käsittely)
- Koraanin kertomuksia (esim. hämähäkki-tarina, muurahaisten tarina, luolatarina)
- 5 peruspilaria
- Rukous (wudu, rukousajat, liikkeet ja järjestys, huomioidaan perheiden erilaiset tavat)
- Islamin kolme pyhää kaupunkia ja niiden moskeijat
- Käyttäytyminen moskeijassa
- Tutustutaan aiheisiin liittyvään arabialaiseen sanastoon
- Profeetta Muhammadin elämä
- Opiskeltaviin aiheisiin liittyviä lyhyitä hadihteja

T2 ohjata oppilas tutustumaan opiskeltavan uskonnon rituaaleihin ja tapoihin ja pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin

- Oppilas tutustuu islamin rituaaleihin ja erilaisiin moskeijoihin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskontoa koskevan tiedon hallitseminen, uskonnon monilukutaito	Oppilas osaa kertoa esimerkkien avulla opiskeltavan uskonnon keskeisistä rituaaleista, tavoista ja pyhistä paikoista sekä kuvata niiden merkitystä.

S1 Suhde omaan uskontoon

Islamin opetuksen keskeisiä sisältöjä ovat Koraani, perimätieto ja islamin opillinen perusta. Opetuksessa tarkastellaan islamilaisen tradition vaikutusta kulttuuriin, arkkitehtuuriin ja islamilaiseen taiteeseen. Tutustutaan Islamin maailmanlaajuiseen vaikutukseen Antiikin kirjallisuuden ja kommentaarien kautta. Opetuksessa otetaan huomioon Islamin pyhät paikat ja niiden merkitys. Sisältöjen valinnassa tärkeitä ovat islamilaisen perinteen ikäkauteen sopivat uskonnolliset opetukset ja kertomukset. Tutustutaan uskonnollisiin symboleihin, juhliin ja islamilaiseen kalenteriin. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon uskonnollisen kielen erityispiirteet, islamilainen terminologia ja sen yhdistävä vaikutus islamilaisessa maailmassa.

Perehdytään islamin monimuotoisuuteen ja tutkitaan tarinoita profeetoista islamin opin kehityksen näkökulmasta. Opetuksessa tutustutaan islamin historiaan Euroopassa ja islamiin Suomessa.

Paikallinen tarkennus:

- Koraani pyhänä kirjana (käsittely)
- Koraanin kertomuksia (esim. hämähäkki-tarina, muurahaisten tarina, luolatarina)
- 5 peruspilaria
- Rukous (wudu, rukousajat, liikkeet ja järjestys, huomioidaan perheiden erilaiset tavat)
- Islamin kolme pyhää kaupunkia ja niiden moskeijat
- Käyttäytyminen moskeijassa
- Tutustutaan aiheisiin liittyvään arabialaiseen sanastoon
- Profeetta Muhammadin elämä
- Opiskeltaviin aiheisiin liittyviä lyhyitä hadihteja

T3 auttaa oppilasta tunnistamaan uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta

- Oppilas tutustuu uskonnollisen kielen erityispiirteisiin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskonnon kielen ja symbolien analysointi	Oppilas osaa antaa esimerkkejä uskonnollisesta kielestä ja sen vertauskuvallisuudesta

S1 Suhde omaan uskontoon

Islamin opetuksen keskeisiä sisältöjä ovat Koraani, perimätieto ja islamin opillinen perusta. Opetuksessa tarkastellaan islamilaisen tradition vaikutusta kulttuuriin, arkkitehtuuriin ja islamilaiseen taiteeseen. Tutustutaan Islamin maailmanlaajuiseen vaikutukseen Antiikin kirjallisuuden ja kommentaarien kautta. Opetuksessa otetaan huomioon Islamin pyhät paikat ja niiden merkitys. Sisältöjen valinnassa tärkeitä ovat islamilaisen perinteen ikäkauteen sopivat uskonnolliset opetukset ja kertomukset. Tutustutaan uskonnollisiin symboleihin, juhliin ja islamilaiseen kalenteriin. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon uskonnollisen kielen erityispiirteet, islamilainen terminologia ja sen yhdistävä vaikutus islamilaisessa maailmassa. Perehdytään islamin monimuotoisuuteen ja tutkitaan tarinoita profeetoista islamin opin kehityksen näkökulmasta. Opetuksessa tutustutaan islamin historiaan Euroopassa ja islamiin Suomessa.

Paikallinen tarkennus:

- Koraani pyhänä kirjana (käsittely)
- Koraanin kertomuksia (esim. hämähäkki-tarina, muurahaisten tarina, luolatarina)
- 5 peruspilaria
- Rukous (wudu, rukousajat, liikkeet ja järjestys, huomioidaan perheiden erilaiset tavat)
- Islamin kolme pyhää kaupunkia ja niiden moskeijat
- Käyttäytyminen moskeijassa
- Tutustutaan aiheisiin liittyvään arabialaiseen sanastoon
- Profeetta Muhammadin elämä
- Opiskeltaviin aiheisiin liittyviä lyhyitä hadihteja

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa keskeisinä sisältöinä ovat juutalaisuus, kristinusko ja islam. Perehdytään niitä yhdistäviin profeettoihin, pyhiin paikkoihin ja pyhiin kirjoituksiin. Tutkitaan juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin vaikutusta eurooppalaiseen kulttuuriin. Opetuksessa otetaan huomioon Suomessa vaikuttavat uskonnolliset yhteisöt ja uskontodialogin merkitys sekä uskonnot mediassa ja populaarikulttuurissa sekä uskontojen rooli maailmanrauhan rakentamisessa.

Paikallinen tarkennus:

- Pyhä eri uskonnoissa ja kulttuureissa

T4 ohjata oppilas etsimään, arvioimaan ja käyttämään uskontoa koskevaa tietoa erilaisista lähteistä

- Oppilas oppii etsimään, arvioimaan ja käyttämään uskontoa koskevaa tietoa erilaisista lähteistä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Oppimaan oppimisen taidot uskonnon opiskelussa	Oppilas osaa hakea tietoa useasta lähteestä. Oppilas harjoittelee arvioimaan löytämänsä tiedon luotettavuutta ja objektiivisuutta.

S1 Suhde omaan uskontoon

Islamin opetuksen keskeisiä sisältöjä ovat Koraani, perimätieto ja islamin opillinen perusta. Opetuksessa tarkastellaan islamilaisen tradition vaikutusta kulttuuriin, arkkitehtuuriin ja islamilaiseen taiteeseen. Tutustutaan Islamin maailmanlaajuiseen vaikutukseen Antiikin kirjallisuuden ja kommentaarien kautta. Opetuksessa otetaan huomioon Islamin pyhät paikat ja niiden merkitys. Sisältöjen valinnassa tärkeitä ovat islamilaisen perinteen ikäkauteen sopivat uskonnolliset opetukset ja kertomukset. Tutustutaan uskonnollisiin symboleihin, juhliin ja islamilaiseen kalenteriin. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon uskonnollisen kielen erityispiirteet, islamilainen terminologia ja sen yhdistävä vaikutus islamilaisessa maailmassa. Perehdytään islamin monimuotoisuuteen ja tutkitaan tarinoita profeetoista islamin opin kehityksen näkökulmasta. Opetuksessa tutustutaan islamin historiaan Euroopassa ja islamiin Suomessa.

Paikallinen tarkennus:

- Koraani pyhänä kirjana (käsittely)
- Koraanin kertomuksia (esim. hämähäkki-tarina, muurahaisten tarina, luolatarina)
- 5 peruspilaria
- Rukous (wudu, rukousajat, liikkeet ja järjestys, huomioidaan perheiden erilaiset tavat)
- Islamin kolme pyhää kaupunkia ja niiden moskeijat
- Käyttäytyminen moskeijassa
- Tutustutaan aiheisiin liittyvään arabialaiseen sanastoon
- Profeetta Muhammadin elämä
- Opiskeltaviin aiheisiin liittyviä lyhyitä hadihteja

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa keskeisinä sisältöinä ovat juutalaisuus, kristinusko ja islam. Perehdytään niitä yhdistäviin profeettoihin, pyhiin paikkoihin ja pyhiin kirjoituksiin. Tutkitaan juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin vaikutusta eurooppalaiseen kulttuuriin. Opetuksessa otetaan huomioon

Suomessa vaikuttavat uskonnolliset yhteisöt ja uskontodialogin merkitys sekä uskonnot mediassa ja populaarikulttuurissa sekä uskontojen rooli maailmanrauhan rakentamisessa.

Paikallinen tarkennus:

- Pyhä eri uskonnoissa ja kulttuureissa

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa tarkastellaan islamilaisen etiikan perusteita ja elämän arvoja. Perehdytään käsitykseen kielletystä ja sallitusta islamissa sekä syntikäsitteeseen. Pohditaan ihmisen ja luonnon suhdetta sekä globaalivastuuta. Tärkeitä sisältöjä ovat ihmisen oikeus elämään ja YK:n Lapsen oikeuksien sopimus. Pohditaan uskon ja tekojen välistä suhdetta, islamilaisia käytöstapoja, myötäelämisen taitoa ja oppilaiden elämästä nousevia eettisiä kysymyksiä.

Paikallinen tarkennus:

- Hyvä käyttäytyminen, toisen ihmisen ja vanhempien kunnioittaminen
- Lapsen oikeudet (Lasten oikeuksien päivä)
- Tekojen tarkoituksellisuus
- Islamilainen yhteisöllisyys (umma)
- Elämän ja luonnon kunnioittaminen
- Rukouksen (myös dhikr ja du'a) rauhoittava vaikutus

T7 kannustaa oppilasta kunnioittamaan omaa ja toisen pyhää sekä käyttäytymään asianmukaisesti erilaisissa uskonnollisissa tilaisuuksissa ja tilanteissa

- Oppilas harjoittelee käyttäytymään asianmukaisesti erilaisissa uskonnollisissa tilaisuuksissa ja tilanteissa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskonnon monilukutaito	Oppilas tietää, miten toimitaan ja pyrkii toimimaan asianmukaisesti ja kunnioittavasti erilaisissa uskonnollisissa tilanteissa ja paikoissa.

S1 Suhde omaan uskontoon

Islamin opetuksen keskeisiä sisältöjä ovat Koraani, perimätieto ja islamin opillinen perusta. Opetuksessa tarkastellaan islamilaisen tradition vaikutusta kulttuuriin, arkkitehtuuriin ja islamilaiseen taiteeseen. Tutustutaan Islamin maailmanlaajuiseen vaikutukseen Antiikin kirjallisuuden ja kommentaarien kautta. Opetuksessa otetaan huomioon Islamin pyhät paikat ja niiden merkitys. Sisältöjen valinnassa tärkeitä ovat islamilaisen perinteen ikäkauteen sopivat uskonnolliset opetukset ja kertomukset. Tutustutaan uskonnollisiin symboleihin, juhliin ja islamilaiseen kalenteriin. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon uskonnollisen kielen erityispiirteet, islamilainen terminologia ja sen yhdistävä vaikutus islamilaisessa maailmassa. Perehdytään islamin monimuotoisuuteen ja tutkitaan tarinoita profeetoista islamin opin kehityksen näkökulmasta. Opetuksessa tutustutaan islamin historiaan Euroopassa ja islamiin Suomessa.

Paikallinen tarkennus:

- Koraani pyhänä kirjana (käsittely)
- Koraanin kertomuksia (esim. hämähäkki-tarina, muurahaisten tarina, luolatarina)

- 5 peruspilaria
- Rukous (wudu, rukousajat, liikkeet ja järjestys, huomioidaan perheiden erilaiset tavat)
- Islamin kolme pyhää kaupunkia ja niiden moskeijat
- Käyttäytyminen moskeijassa
- Tutustutaan aiheisiin liittyvään arabialaiseen sanastoon
- Profeetta Muhammadin elämä
- Opiskeltaviin aiheisiin liittyviä lyhyitä hadihteja

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa keskeisinä sisältöinä ovat juutalaisuus, kristinusko ja islam. Perehdytään niitä yhdistäviin profeettoihin, pyhiin paikkoihin ja pyhiin kirjoituksiin. Tutkitaan juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin vaikutusta eurooppalaiseen kulttuuriin. Opetuksessa otetaan huomioon Suomessa vaikuttavat uskonnolliset yhteisöt ja uskontodialogin merkitys sekä uskonnot mediassa ja populaarikulttuurissa sekä uskontojen rooli maailmanrauhan rakentamisessa.

Paikallinen tarkennus:

- Pyhä eri uskonnoissa ja kulttuureissa

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa tarkastellaan islamilaisen etiikan perusteita ja elämän arvoja. Perehdytään käsitykseen kielletystä ja sallitusta islamissa sekä syntikäsitteeseen. Pohditaan ihmisen ja luonnon suhdetta sekä globaalivastuuta. Tärkeitä sisältöjä ovat ihmisen oikeus elämään ja YK:n Lapsen oikeuksien sopimus. Pohditaan uskon ja tekojen välistä suhdetta, islamilaisia käytöstapoja, myötäelämisen taitoa ja oppilaiden elämästä nousevia eettisiä kysymyksiä.

Paikallinen tarkennus:

- Hyvä käyttäytyminen, toisen ihmisen ja vanhempien kunnioittaminen
- Lapsen oikeudet (Lasten oikeuksien päivä)
- Tekojen tarkoituksellisuus
- Islamilainen yhteisöllisyys (umma)
- Elämän ja luonnon kunnioittaminen
- Rukouksen (myös dhikr ja du’a) rauhoittava vaikutus

T8 ohjata oppilas perehtymään opiskeltavan uskonnon eettisiin opetuksiin sekä eri uskontoja yhdistäviin eettisiin periaatteisiin

- Oppilas tutustuu islamin eettisiin opetuksiin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Etiikkaa koskeva tieto	Oppilas tunnistaa ja osaa nimetä opiskeltavan uskonnon eettisiä opetuksia sekä uskontoja ja katsomuksia yhdistäviä eettisiä periaatteita.

S1 Suhde omaan uskontoon

Islamin opetuksen keskeisiä sisältöjä ovat Koraani, perimätieto ja islamin opillinen perusta. Opetuksessa tarkastellaan islamilaisen tradition vaikutusta kulttuuriin, arkkitehtuuriin ja islamilaiseen taiteeseen. Tutustutaan Islamin maailmanlaajuiseen vaikutukseen Antiikin kirjallisuuden ja kommentaarien kautta. Opetuksessa otetaan huomioon Islamin pyhät paikat

ja niiden merkitys. Sisältöjen valinnassa tärkeitä ovat islamilaisen perinteen ikäkauteen sopivat uskonnolliset opetukset ja kertomukset. Tutustutaan uskonnollisiin symboleihin, juhliin ja islamilaiseen kalenteriin. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon uskonnollisen kielen erityispiirteet, islamilainen terminologia ja sen yhdistävä vaikutus islamilaisessa maailmassa. Perehdytään islamin monimuotoisuuteen ja tutkitaan tarinoita profeetoista islamin opin kehityksen näkökulmasta. Opetuksessa tutustutaan islamin historiaan Euroopassa ja islamiin Suomessa.

Paikallinen tarkennus:

- Koraani pyhänä kirjana (käsittely)
- Koraanin kertomuksia (esim. hämähäkki-tarina, muurahaisten tarina, luolatarina)
- 5 peruspilaria
- Rukous (wudu, rukousajat, liikkeet ja järjestys, huomioidaan perheiden erilaiset tavat)
- Islamin kolme pyhää kaupunkia ja niiden moskeijat
- Käyttäytyminen moskeijassa
- Tutustutaan aiheisiin liittyvään arabialaiseen sanastoon
- Profeetta Muhammadin elämä
- Opiskeltaviin aiheisiin liittyviä lyhyitä hadihteja

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa keskeisinä sisältöinä ovat juutalaisuus, kristinusko ja islam. Perehdytään niitä yhdistäviin profeettoihin, pyhiin paikkoihin ja pyhiin kirjoituksiin. Tutkitaan juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin vaikutusta eurooppalaiseen kulttuuriin. Opetuksessa otetaan huomioon Suomessa vaikuttavat uskonnolliset yhteisöt ja uskontodialogin merkitys sekä uskonnot mediassa ja populaarikulttuurissa sekä uskontojen rooli maailmanrauhan rakentamisessa.

Paikallinen tarkennus:

- Pyhä eri uskonnoissa ja kulttuureissa

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa tarkastellaan islamilaisen etiikan perusteita ja elämän arvoja. Perehdytään käsitykseen kielletystä ja sallitusta islamissa sekä syntikäsitteeseen. Pohditaan ihmisen ja luonnon suhdetta sekä globaalivastuuta. Tärkeitä sisältöjä ovat ihmisen oikeus elämään ja YK:n Lapsen oikeuksien sopimus. Pohditaan uskon ja tekojen välistä suhdetta, islamilaisia käytöstapoja, myötäelämisen taitoa ja oppilaiden elämästä nousevia eettisiä kysymyksiä.

Paikallinen tarkennus:

- Hyvä käyttäytyminen, toisen ihmisen ja vanhempien kunnioittaminen
- Lapsen oikeudet (Lasten oikeuksien päivä)
- Tekojen tarkoituksellisuus
- Islamilainen yhteisöllisyys (umma)
- Elämän ja luonnon kunnioittaminen
- Rukouksen (myös dhikr ja du’a) rauhoittava vaikutus

T11 luoda oppilaalle mahdollisuuksia keskustella eettisistä kysymyksistä, ilmaista rakentavasti ajatuksiaan ja tunteitaan sekä harjoitella perustelemaan omia näkemyksiään

- Oppilas harjoittelee ilmaisemaan omia ajatuksiaan ja tunteitaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ajattelun ja vuorovaikutuksen taidot	Oppilas osallistuu yhteiseen keskusteluun, osaa kuunnella toisia ja ilmaista itseään.

S1 Suhde omaan uskontoon

Islamin opetuksen keskeisiä sisältöjä ovat Koraani, perimätieto ja islamin opillinen perusta. Opetuksessa tarkastellaan islamilaisen tradition vaikutusta kulttuuriin, arkkitehtuuriin ja islamilaiseen taiteeseen. Tutustutaan Islamin maailmanlaajuiseen vaikutukseen Antiikin kirjallisuuden ja kommentaarien kautta. Opetuksessa otetaan huomioon Islamin pyhät paikat ja niiden merkitys. Sisältöjen valinnassa tärkeitä ovat islamilaisen perinteen ikäkauteen sopivat uskonnolliset opetukset ja kertomukset. Tutustutaan uskonnollisiin symboleihin, juhliin ja islamilaiseen kalenteriin. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon uskonnollisen kielen erityispiirteet, islamilainen terminologia ja sen yhdistävä vaikutus islamilaisessa maailmassa. Perehdytään islamin monimuotoisuuteen ja tutkitaan tarinoita profeetoista islamin opin kehityksen näkökulmasta. Opetuksessa tutustutaan islamin historiaan Euroopassa ja islamiin Suomessa.

Paikallinen tarkennus:

- Koraani pyhänä kirjana (käsittely)
- Koraanin kertomuksia (esim. hämähäkki-tarina, muurahaisten tarina, luolatarina)
- 5 peruspilaria
- Rukous (wudu, rukousajat, liikkeet ja järjestys, huomioidaan perheiden erilaiset tavat)
- Islamin kolme pyhää kaupunkia ja niiden moskeijat
- Käyttäytyminen moskeijassa
- Tutustutaan aiheisiin liittyvään arabialaiseen sanastoon
- Profeetta Muhammadin elämä
- Opiskeltaviin aiheisiin liittyviä lyhyitä hadihteja

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa keskeisinä sisältöinä ovat juutalaisuus, kristinusko ja islam. Perehdytään niitä yhdistäviin profeettoihin, pyhiin paikkoihin ja pyhiin kirjoituksiin. Tutkitaan juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin vaikutusta eurooppalaiseen kulttuuriin. Opetuksessa otetaan huomioon Suomessa vaikuttavat uskonnolliset yhteisöt ja uskontodialogin merkitys sekä uskonnot mediassa ja populaarikulttuurissa sekä uskontojen rooli maailmanrauhan rakentamisessa.

Paikallinen tarkennus:

- Pyhä eri uskonnoissa ja kulttuureissa

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa tarkastellaan islamilaisen etiikan perusteita ja elämän arvoja. Perehdytään käsitykseen kielletystä ja sallitusta islamissa sekä syntikäsitteeseen. Pohditaan ihmisen ja luonnon suhdetta sekä globaalivastuuta. Tärkeitä sisältöjä ovat ihmisen oikeus elämään ja YK:n Lapsen oikeuksien sopimus. Pohditaan uskon ja tekojen välistä suhdetta, islamilaisia käytöstapoja, myötäelämisen taitoa ja oppilaiden elämästä nousevia eettisiä kysymyksiä.

Paikallinen tarkennus:

- Hyvä käyttäytyminen, toisen ihmisen ja vanhempien kunnioittaminen
- Lapsen oikeudet (Lasten oikeuksien päivä)
- Tekojen tarkoituksellisuus

- Islamilainen yhteisöllisyys (umma)
- Elämän ja luonnon kunnioittaminen
- Rukouksen (myös dhikr ja du’a) rauhoittava vaikutus

T12 auttaa ja tukea oppilasta muodostamaan ja vahvistamaan myönteistä maailmankatsomusta, itsetuntoa ja luottamusta elämään

- Oppilas harjoittelee rakentamaan myönteistä asennetta maailmankatsomukseensa, itsetuntoaan ja luottamusta elämään

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei vaikuta arvosanan muodostumiseen. Oppilaita ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa tarkastellaan islamilaisen etiikan perusteita ja elämän arvoja. Perehdytään käsitykseen kielletystä ja sallitusta islamissa sekä syntikäsitteeseen. Pohditaan ihmisen ja luonnon suhdetta sekä globaalivastuuta. Tärkeitä sisältöjä ovat ihmisen oikeus elämään ja YK:n Lapsen oikeuksien sopimus. Pohditaan uskon ja tekojen välistä suhdetta, islamilaisia käytöstapoja, myötäelämisen taitoa ja oppilaiden elämästä nousevia eettisiä kysymyksiä.

Paikallinen tarkennus:

- Hyvä käyttäytyminen, toisen ihmisen ja vanhempien kunnioittaminen
- Lapsen oikeudet (Lasten oikeuksien päivä)
- Tekojen tarkoituksellisuus
- Islamilainen yhteisöllisyys (umma)
- Elämän ja luonnon kunnioittaminen
- Rukouksen (myös dhikr ja du’a) rauhoittava vaikutus

4

Vuosiluokan tavoitteet ja keskeiset sisällöt

T1 ohjata oppilasta perehtymään opiskeltavan uskonnon pyhiin kirjoihin ja kertomuksiin sekä keskeisiin oppeihin

- Oppilas tutustuu Koraanin rakenteeseen ja keskeisiin oppeihin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskontoa koskevan tiedon hallitseminen, uskonnon monilukutaito	Oppilas osaa nimetä opiskeltavan uskonnon lähteitä ja tekstejä sekä kuvata niiden keskeisiä sisältöjä.

S1 Suhde omaan uskontoon

Islamin opetuksen keskeisiä sisältöjä ovat Koraani, perimätieto ja islamin opillinen perusta. Opetuksessa tarkastellaan islamilaisen tradition vaikutusta kulttuuriin, arkkitehtuuriin ja

islamilaiseen taiteeseen. Tutustutaan Islamin maailmanlaajuiseen vaikutukseen Antiikin kirjallisuuden ja kommentaarien kautta. Opetuksessa otetaan huomioon Islamin pyhät paikat ja niiden merkitys. Sisältöjen valinnassa tärkeitä ovat islamilaisen perinteen ikäkauteen sopivat uskonnolliset opetukset ja kertomukset. Tutustutaan uskonnollisiin symboleihin, juhliin ja islamilaiseen kalenteriin. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon uskonnollisen kielen erityispiirteet, islamilainen terminologia ja sen yhdistävä vaikutus islamilaisessa maailmassa. Perehdytään islamin monimuotoisuuteen ja tutkitaan tarinoita profeetoista islamin opin kehityksen näkökulmasta. Opetuksessa tutustutaan islamin historiaan Euroopassa ja islamiin Suomessa.

Paikallinen tarkennus:

- Koraanin rakenne: suura, jae, tutustutaan lyhyiden suurien sanomaan, kuunnellaan Koraanin resitaatiota
- 5 peruspilaria
- Paasto (Voiman yö)
- Moskeija (tunnusmerkit ulkoa ja sisältä, erilaiset tilat)
- Tutustutaan aiheisiin liittyvään arabialaiseen sanastoon
- Profeettojen kertomuksia
- Uskon pilarit

T2 ohjata oppilas tutustumaan opiskeltavan uskonnon rituaaleihin ja tapoihin ja pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin

- Oppilas syventää tietojaan islamin rituaaleista sekä tutustuu pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskontoa koskevan tiedon hallitseminen, uskonnon monilukutaito	Oppilas osaa kertoa esimerkkien avulla opiskeltavan uskonnon keskeisistä rituaaleista, tavoista ja pyhistä paikoista sekä kuvata niiden merkitystä.

S1 Suhde omaan uskontoon

Islamin opetuksen keskeisiä sisältöjä ovat Koraani, perimätieto ja islamin opillinen perusta. Opetuksessa tarkastellaan islamilaisen tradition vaikutusta kulttuuriin, arkkitehtuuriin ja islamilaiseen taiteeseen. Tutustutaan Islamin maailmanlaajuiseen vaikutukseen Antiikin kirjallisuuden ja kommentaarien kautta. Opetuksessa otetaan huomioon Islamin pyhät paikat ja niiden merkitys. Sisältöjen valinnassa tärkeitä ovat islamilaisen perinteen ikäkauteen sopivat uskonnolliset opetukset ja kertomukset. Tutustutaan uskonnollisiin symboleihin, juhliin ja islamilaiseen kalenteriin. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon uskonnollisen kielen erityispiirteet, islamilainen terminologia ja sen yhdistävä vaikutus islamilaisessa maailmassa. Perehdytään islamin monimuotoisuuteen ja tutkitaan tarinoita profeetoista islamin opin kehityksen näkökulmasta. Opetuksessa tutustutaan islamin historiaan Euroopassa ja islamiin Suomessa.

Paikallinen tarkennus:

- Koraanin rakenne: suura, jae, tutustutaan lyhyiden suurien sanomaan, kuunnellaan Koraanin resitaatiota
- 5 peruspilaria
- Paasto (Voiman yö)
- Moskeija (tunnusmerkit ulkoa ja sisältä, erilaiset tilat)
- Tutustutaan aiheisiin liittyvään arabialaiseen sanastoon

- Profeettojen kertomuksia
- Uskon pilarit

T3 auttaa oppilasta tunnistamaan uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta

- Oppilas oppii tunnistamaan uskonnollisen kielen erityispiirteitä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskonnon kielen ja symbolien analysointi	Oppilas osaa antaa esimerkkejä uskonnollisesta kielestä ja sen vertauskuvallisuudesta

S1 Suhde omaan uskontoon

Islamin opetuksen keskeisiä sisältöjä ovat Koraani, perimätieto ja islamin opillinen perusta. Opetuksessa tarkastellaan islamilaisen tradition vaikutusta kulttuuriin, arkkitehtuuriin ja islamilaiseen taiteeseen. Tutustutaan Islamin maailmanlaajuiseen vaikutukseen Antiikin kirjallisuuden ja kommentaarien kautta. Opetuksessa otetaan huomioon Islamin pyhät paikat ja niiden merkitys. Sisältöjen valinnassa tärkeitä ovat islamilaisen perinteen ikäkauteen sopivat uskonnolliset opetukset ja kertomukset. Tutustutaan uskonnollisiin symboleihin, juhliin ja islamilaiseen kalenteriin. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon uskonnollisen kielen erityispiirteet, islamilainen terminologia ja sen yhdistävä vaikutus islamilaisessa maailmassa. Perehdytään islamin monimuotoisuuteen ja tutkitaan tarinoita profeetoista islamin opin kehityksen näkökulmasta. Opetuksessa tutustutaan islamin historiaan Euroopassa ja islamiin Suomessa.

Paikallinen tarkennus:

- Koraanin rakenne: suura, jae, tutustutaan lyhyiden suurien sanomaan, kuunnellaan Koraanin resitaatiota
- 5 peruspilaria
- Paasto (Voiman yö)
- Moskeija (tunnusmerkit ulkoa ja sisältä, erilaiset tilat)
- Tutustutaan aiheisiin liittyvään arabialaiseen sanastoon
- Profeettojen kertomuksia
- Uskon pilarit

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa keskeisinä sisältöinä ovat juutalaisuus, kristinusko ja islam. Perehdytään niitä yhdistäviin profeettoihin, pyhiin paikkoihin ja pyhiin kirjoituksiin. Tutkitaan juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin vaikutusta eurooppalaiseen kulttuuriin. Opetuksessa otetaan huomioon Suomessa vaikuttavat uskonnolliset yhteisöt ja uskontodialogin merkitys sekä uskonnot mediassa ja populaarikulttuurissa sekä uskontojen rooli maailmanrauhan rakentamisessa.

Paikallinen tarkennus:

- Kirkko ja synagoga

T6 ohjata oppilas tutustumaan juutalaisuuteen, kristinuskoon ja islamiin ja niiden vaikutukseen ja historiaan Euroopassa

- Oppilas tutustuu kristinuskoon ja juutalaisuuteen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskontoa ja kulttuuria koskeva tieto	Oppilas osaa kuvata juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin pääpiirteet sekä niiden keskinäiset suhteet.

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa keskeisinä sisältöinä ovat juutalaisuus, kristinusko ja islam. Perehdytään niitä yhdistäviin profeettoihin, pyhiin paikkoihin ja pyhiin kirjoituksiin. Tutkitaan juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin vaikutusta eurooppalaiseen kulttuuriin. Opetuksessa otetaan huomioon Suomessa vaikuttavat uskonnolliset yhteisöt ja uskontodialogin merkitys sekä uskonnot mediassa ja populaarikulttuurissa sekä uskontojen rooli maailmanrauhan rakentamisessa.

Paikallinen tarkennus:

- Kirkko ja synagoga

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa tarkastellaan islamilaisen etiikan perusteita ja elämän arvoja. Perehdytään käsitykseen kielletystä ja sallitusta islamissa sekä syntikäsitteeseen. Pohditaan ihmisen ja luonnon suhdetta sekä globaalivastuuta. Tärkeitä sisältöjä ovat ihmisen oikeus elämään ja YK:n Lapsen oikeuksien sopimus. Pohditaan uskon ja tekojen välistä suhdetta, islamilaisia käytöstapoja, myötäelämisen taitoa ja oppilaiden elämästä nousevia eettisiä kysymyksiä.

Paikallinen tarkennus:

- Lapsen oikeudet (Lasten oikeuksien päivä)
- Toisen ihmisen huomioiminen ja hänen ajatuksien kunnioittaminen
- Islamilaiset ruokasäädökset
- Vastuu omista teoista
- Myötätunto

T7 kannustaa oppilasta kunnioittamaan omaa ja toisen pyhää sekä käyttäytymään asianmukaisesti erilaisissa uskonnollisissa tilaisuuksissa ja tilanteissa

- Oppilas ymmärtää, että on tärkeää kunnioittaa toisen pyhää

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskonnon monilukutaito	Oppilas tietää, miten toimitaan ja pyrkii toimimaan asianmukaisesti ja kunnioittavasti erilaisissa uskonnollisissa tilanteissa ja paikoissa.

S1 Suhde omaan uskontoon

Islamin opetuksen keskeisiä sisältöjä ovat Koraani, perimätieto ja islamin opillinen perusta. Opetuksessa tarkastellaan islamilaisen tradition vaikutusta kulttuuriin, arkkitehtuuriin ja islamilaiseen taiteeseen. Tutustutaan Islamin maailmanlaajuiseen vaikutukseen Antiikin kirjallisuuden ja kommentaarien kautta. Opetuksessa otetaan huomioon Islamin pyhät paikat

ja niiden merkitys. Sisältöjen valinnassa tärkeitä ovat islamilaisen perinteen ikäkauteen sopivat uskonnolliset opetukset ja kertomukset. Tutustutaan uskonnollisiin symboleihin, juhliin ja islamilaiseen kalenteriin. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon uskonnollisen kielen erityispiirteet, islamilainen terminologia ja sen yhdistävä vaikutus islamilaisessa maailmassa. Perehdytään islamin monimuotoisuuteen ja tutkitaan tarinoita profeetoista islamin opin kehityksen näkökulmasta. Opetuksessa tutustutaan islamin historiaan Euroopassa ja islamiin Suomessa.

Paikallinen tarkennus:

- Koraanin rakenne: suura, jae, tutustutaan lyhyiden suurien sanomaan, kuunnellaan Koraanin resitaatiota
- 5 peruspilaria
- Paasto (Voiman yö)
- Moskeija (tunnusmerkit ulkoa ja sisältä, erilaiset tilat)
- Tutustutaan aiheisiin liittyvään arabialaiseen sanastoon
- Profeettojen kertomuksia
- Uskon pilarit

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa keskeisinä sisältöinä ovat juutalaisuus, kristinusko ja islam. Perehdytään niitä yhdistäviin profeettoihin, pyhiin paikkoihin ja pyhiin kirjoituksiin. Tutkitaan juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin vaikutusta eurooppalaiseen kulttuuriin. Opetuksessa otetaan huomioon Suomessa vaikuttavat uskonnolliset yhteisöt ja uskontodialogin merkitys sekä uskonnot mediassa ja populaarikulttuurissa sekä uskontojen rooli maailmanrauhan rakentamisessa.

Paikallinen tarkennus:

- Kirkko ja synagoga

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa tarkastellaan islamilaisen etiikan perusteita ja elämän arvoja. Perehdytään käsitykseen kielletystä ja sallitusta islamissa sekä syntikäsitteeseen. Pohditaan ihmisen ja luonnon suhdetta sekä globaalivastuuta. Tärkeitä sisältöjä ovat ihmisen oikeus elämään ja YK:n Lapsen oikeuksien sopimus. Pohditaan uskon ja tekojen välistä suhdetta, islamilaisia käytöstapoja, myötäelämisen taitoa ja oppilaiden elämästä nousevia eettisiä kysymyksiä.

Paikallinen tarkennus:

- Lapsen oikeudet (Lasten oikeuksien päivä)
- Toisen ihmisen huomioiminen ja hänen ajatuksien kunnioittaminen
- Islamilaiset ruokasäädökset
- Vastuu omista teoista
- Myötätunto

T8 ohjata oppilas perehtymään opiskeltavan uskonnon eettisiin opetuksiin sekä eri uskontoja yhdistäviin eettisiin periaatteisiin

- Oppilas syventää tietojaan islamin eettisistä opetuksista

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Etiikkaa koskeva tieto	Oppilas tunnistaa ja osaa nimetä opiskeltavan uskonnon eettisiä opetuksia sekä uskontoja ja katsomuksia yhdistäviä eettisiä periaatteita.

S1 Suhde omaan uskontoon

Islamin opetuksen keskeisiä sisältöjä ovat Koraani, perimätieto ja islamin opillinen perusta. Opetuksessa tarkastellaan islamilaisen tradition vaikutusta kulttuuriin, arkkitehtuuriin ja islamilaiseen taiteeseen. Tutustutaan Islamin maailmanlaajuiseen vaikutukseen Antiikin kirjallisuuden ja kommentaarien kautta. Opetuksessa otetaan huomioon Islamin pyhät paikat ja niiden merkitys. Sisältöjen valinnassa tärkeitä ovat islamilaisen perinteen ikäkauteen sopivat uskonnolliset opetukset ja kertomukset. Tutustutaan uskonnollisiin symboleihin, juhliin ja islamilaiseen kalenteriin. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon uskonnollisen kielen erityispiirteet, islamilainen terminologia ja sen yhdistävä vaikutus islamilaisessa maailmassa. Perehdytään islamin monimuotoisuuteen ja tutkitaan tarinoita profeetoista islamin opin kehityksen näkökulmasta. Opetuksessa tutustutaan islamin historiaan Euroopassa ja islamiin Suomessa.

Paikallinen tarkennus:

- Koraanin rakenne: suura, jae, tutustutaan lyhyiden suurien sanomaan, kuunnellaan Koraanin resitaatiota
- 5 peruspilaria
- Paasto (Voiman yö)
- Moskeija (tunnusmerkit ulkoa ja sisältä, erilaiset tilat)
- Tutustutaan aiheisiin liittyvään arabialaiseen sanastoon
- Profeettojen kertomuksia
- Uskon pilarit

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa keskeisinä sisältöinä ovat juutalaisuus, kristinusko ja islam. Perehdytään niitä yhdistäviin profeettoihin, pyhiin paikkoihin ja pyhiin kirjoituksiin. Tutkitaan juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin vaikutusta eurooppalaiseen kulttuuriin. Opetuksessa otetaan huomioon Suomessa vaikuttavat uskonnolliset yhteisöt ja uskontodialogin merkitys sekä uskonnot mediassa ja populaarikulttuurissa sekä uskontojen rooli maailmanrauhan rakentamisessa.

Paikallinen tarkennus:

- Kirkko ja synagoga

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa tarkastellaan islamilaisen etiikan perusteita ja elämän arvoja. Perehdytään käsitykseen kielletystä ja sallitusta islamissa sekä syntikäsitteeseen. Pohditaan ihmisen ja luonnon suhdetta sekä globaalivastuuta. Tärkeitä sisältöjä ovat ihmisen oikeus elämään ja YK:n Lapsen oikeuksien sopimus. Pohditaan uskon ja tekojen välistä suhdetta, islamilaisia käytöstapoja, myötäelämisen taitoa ja oppilaiden elämästä nousevia eettisiä kysymyksiä.

Paikallinen tarkennus:

- Lapsen oikeudet (Lasten oikeuksien päivä)
- Toisen ihmisen huomioiminen ja hänen ajatuksien kunnioittaminen
- Islamilaiset ruokasäädökset

- Vastuu omista teoista
- Myötätunto

T11 luoda oppilaalle mahdollisuuksia keskustella eettisistä kysymyksistä, ilmaista rakentavasti ajatuksiaan ja tunteitaan sekä harjoitella perustelemaan omia näkemyksiään

- Oppilas harjoittelee ilmaisemaan omia ajatuksiaan ja tunteitaan sekä perustelemaan omia näkemyksiään

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ajattelun ja vuorovaikutuksen taidot	Oppilas osallistuu yhteiseen keskusteluun, osaa kuunnella toisia ja ilmaista itseään.

S1 Suhde omaan uskontoon

Islamin opetuksen keskeisiä sisältöjä ovat Koraani, perimätieto ja islamin opillinen perusta. Opetuksessa tarkastellaan islamilaisen tradition vaikutusta kulttuuriin, arkkitehtuuriin ja islamilaiseen taiteeseen. Tutustutaan Islamin maailmanlaajuiseen vaikutukseen Antiikin kirjallisuuden ja kommentaarien kautta. Opetuksessa otetaan huomioon Islamin pyhät paikat ja niiden merkitys. Sisältöjen valinnassa tärkeitä ovat islamilaisen perinteen ikäkauteen sopivat uskonnolliset opetukset ja kertomukset. Tutustutaan uskonnollisiin symboleihin, juhliin ja islamilaiseen kalenteriin. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon uskonnollisen kielen erityispiirteet, islamilainen terminologia ja sen yhdistävä vaikutus islamilaisessa maailmassa. Perehdytään islamin monimuotoisuuteen ja tutkitaan tarinoita profeetoista islamin opin kehityksen näkökulmasta. Opetuksessa tutustutaan islamin historiaan Euroopassa ja islamiin Suomessa.

Paikallinen tarkennus:

- Koraanin rakenne: suura, jae, tutustutaan lyhyiden suurien sanomaan, kuunnellaan Koraanin resitaatiota
- 5 peruspilaria
- Paasto (Voiman yö)
- Moskeija (tunnusmerkit ulkoa ja sisältä, erilaiset tilat)
- Tutustutaan aiheisiin liittyvään arabialaiseen sanastoon
- Profeettojen kertomuksia
- Uskon pilarit

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa keskeisinä sisältöinä ovat juutalaisuus, kristinusko ja islam. Perehdytään niitä yhdistäviin profeettoihin, pyhiin paikkoihin ja pyhiin kirjoituksiin. Tutkitaan juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin vaikutusta eurooppalaiseen kulttuuriin. Opetuksessa otetaan huomioon Suomessa vaikuttavat uskonnolliset yhteisöt ja uskontodialogin merkitys sekä uskonnot mediassa ja populaarikulttuurissa sekä uskontojen rooli maailmanrauhan rakentamisessa.

Paikallinen tarkennus:

- Kirkko ja synagoga

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa tarkastellaan islamilaisen etiikan perusteita ja elämän arvoja. Perehdytään käsitykseen kielletystä ja sallitusta islamissa sekä syntikäsitteeseen. Pohditaan ihmisen ja

luonnon suhdetta sekä globaalivastuuta. Tärkeitä sisältöjä ovat ihmisen oikeus elämään ja YK:n Lapsen oikeuksien sopimus. Pohditaan uskon ja tekojen välistä suhdetta, islamilaisia käytöstapoja, myötäelämisen taitoa ja oppilaiden elämästä nousevia eettisiä kysymyksiä.

Paikallinen tarkennus:

- Lapsen oikeudet (Lasten oikeuksien päivä)
- Toisen ihmisen huomioiminen ja hänen ajatuksien kunnioittaminen
- Islamilaiset ruokasäädökset
- Vastuu omista teoista
- Myötätunto

T12 auttaa ja tukea oppilasta muodostamaan ja vahvistamaan myönteistä maailmankatsomusta, itsetuntoa ja luottamusta elämään

- Oppilas harjoittelee rakentamaan myönteistä asennetta maailmankatsomukseensa, itsetuntoaan ja luottamusta elämään

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei vaikuta arvosanan muodostumiseen. Oppilaita ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa tarkastellaan islamilaisen etiikan perusteita ja elämän arvoja. Perehdytään käsitykseen kielletystä ja sallitusta islamissa sekä syntikäsitteeseen. Pohditaan ihmisen ja luonnon suhdetta sekä globaalivastuuta. Tärkeitä sisältöjä ovat ihmisen oikeus elämään ja YK:n Lapsen oikeuksien sopimus. Pohditaan uskon ja tekojen välistä suhdetta, islamilaisia käytöstapoja, myötäelämisen taitoa ja oppilaiden elämästä nousevia eettisiä kysymyksiä.

Paikallinen tarkennus:

- Lapsen oikeudet (Lasten oikeuksien päivä)
- Toisen ihmisen huomioiminen ja hänen ajatuksien kunnioittaminen
- Islamilaiset ruokasäädökset
- Vastuu omista teoista
- Myötätunto

5

Vuosiluokan tavoitteet ja keskeiset sisällöt

T1 ohjata oppilasta perehtymään opiskeltavan uskonnon pyhiin kirjoihin ja kertomuksiin sekä keskeisiin oppeihin

- Oppilas syventää tietojaan islamin pyhistä kertomuksista ja keskeisistä opeista

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskontoa koskevan tiedon hallitseminen, uskonnon monilukutaito	Oppilas osaa nimetä opiskeltavan uskonnon lähteitä ja tekstejä sekä kuvata niiden keskeisiä sisältöjä.

S1 Suhde omaan uskontoon

Islamin opetuksen keskeisiä sisältöjä ovat Koraani, perimätieto ja islamin opillinen perusta. Opetuksessa tarkastellaan islamilaisen tradition vaikutusta kulttuuriin, arkkitehtuuriin ja islamilaiseen taiteeseen. Tutustutaan Islamin maailmanlaajuiseen vaikutukseen Antiikin kirjallisuuden ja kommentaarien kautta. Opetuksessa otetaan huomioon Islamin pyhät paikat ja niiden merkitys. Sisältöjen valinnassa tärkeitä ovat islamilaisen perinteen ikäkauteen sopivat uskonnolliset opetukset ja kertomukset. Tutustutaan uskonnollisiin symboleihin, juhliin ja islamilaiseen kalenteriin. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon uskonnollisen kielen erityispiirteet, islamilainen terminologia ja sen yhdistävä vaikutus islamilaisessa maailmassa. Perehdytään islamin monimuotoisuuteen ja tutkitaan tarinoita profeetoista islamin opin kehityksen näkökulmasta. Opetuksessa tutustutaan islamin historiaan Euroopassa ja islamiin Suomessa.

Paikallinen tarkennus:

- Tutustutaan aiheisiin liittyvään arabialaiseen sanastoon (islamilaisia sanontoja, terminologian yhdistävä vaikutus)
- Profeettojen kertomuksia
- 5 peruspilaria (syventäen)
- Uskon pilarit (syventäen, mm. Jumalan ominaisuudet, Kuoleman jälkeinen elämä)
- Shirk
- Profeetta Muhammadin esimerkki (rooli perhe-elämässä)
- Islamilaisen tieteen ja taiteen vaikutus eurooppalaisiin juuriin
- Islam Euroopassa
- Islam Suomessa

T2 ohjata oppilas tutustumaan opiskeltavan uskonnon rituaaleihin ja tapoihin ja pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin

- Oppilas syventää tietojaan islamin rituaaleista

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskontoa koskevan tiedon hallitseminen, uskonnon monilukutaito	Oppilas osaa kertoa esimerkkien avulla opiskeltavan uskonnon keskeisistä rituaaleista, tavoista ja pyhistä paikoista sekä kuvata niiden merkitystä.

S1 Suhde omaan uskontoon

Islamin opetuksen keskeisiä sisältöjä ovat Koraani, perimätieto ja islamin opillinen perusta. Opetuksessa tarkastellaan islamilaisen tradition vaikutusta kulttuuriin, arkkitehtuuriin ja islamilaiseen taiteeseen. Tutustutaan Islamin maailmanlaajuiseen vaikutukseen Antiikin kirjallisuuden ja kommentaarien kautta. Opetuksessa otetaan huomioon Islamin pyhät paikat ja niiden merkitys. Sisältöjen valinnassa tärkeitä ovat islamilaisen perinteen ikäkauteen sopivat uskonnolliset opetukset ja kertomukset. Tutustutaan uskonnollisiin symboleihin, juhliin ja islamilaiseen kalenteriin. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon uskonnollisen kielen erityispiirteet, islamilainen terminologia ja sen yhdistävä vaikutus islamilaisessa maailmassa.

Perehdytään islamin monimuotoisuuteen ja tutkitaan tarinoita profeetoista islamin opin kehityksen näkökulmasta. Opetuksessa tutustutaan islamin historiaan Euroopassa ja islamiin Suomessa.

Paikallinen tarkennus:

- Tutustutaan aiheisiin liittyvään arabialaiseen sanastoon (islamilaisia sanontoja, terminologian yhdistävä vaikutus)
- Profeettojen kertomuksia
- 5 peruspilaria (syventäen)
- Uskon pilarit (syventäen, mm. Jumalan ominaisuudet, Kuoleman jälkeinen elämä)
- Shirk
- Profeetta Muhammadin esimerkki (rooli perhe-elämässä)
- Islamilaisen tieteen ja taiteen vaikutus eurooppalaisiin juuriin
- Islam Euroopassa
- Islam Suomessa

T3 auttaa oppilasta tunnistamaan uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta

- Oppilas oppii tunnistamaan uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskonnon kielen ja symbolien analysointi	Oppilas osaa antaa esimerkkejä uskonnollisesta kielestä ja sen vertauskuvallisuudesta

S1 Suhde omaan uskontoon

Islamin opetuksen keskeisiä sisältöjä ovat Koraani, perimätieto ja islamin opillinen perusta. Opetuksessa tarkastellaan islamilaisen tradition vaikutusta kulttuuriin, arkkitehtuuriin ja islamilaiseen taiteeseen. Tutustutaan Islamin maailmanlaajuiseen vaikutukseen Antiikin kirjallisuuden ja kommentaarien kautta. Opetuksessa otetaan huomioon Islamin pyhät paikat ja niiden merkitys. Sisältöjen valinnassa tärkeitä ovat islamilaisen perinteen ikäkauteen sopivat uskonnolliset opetukset ja kertomukset. Tutustutaan uskonnollisiin symboleihin, juhliin ja islamilaiseen kalenteriin. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon uskonnollisen kielen erityispiirteet, islamilainen terminologia ja sen yhdistävä vaikutus islamilaisessa maailmassa. Perehdytään islamin monimuotoisuuteen ja tutkitaan tarinoita profeetoista islamin opin kehityksen näkökulmasta. Opetuksessa tutustutaan islamin historiaan Euroopassa ja islamiin Suomessa.

Paikallinen tarkennus:

- Tutustutaan aiheisiin liittyvään arabialaiseen sanastoon (islamilaisia sanontoja, terminologian yhdistävä vaikutus)
- Profeettojen kertomuksia
- 5 peruspilaria (syventäen)
- Uskon pilarit (syventäen, mm. Jumalan ominaisuudet, Kuoleman jälkeinen elämä)
- Shirk
- Profeetta Muhammadin esimerkki (rooli perhe-elämässä)
- Islamilaisen tieteen ja taiteen vaikutus eurooppalaisiin juuriin
- Islam Euroopassa
- Islam Suomessa

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa keskeisinä sisältöinä ovat juutalaisuus, kristinusko ja islam. Perehdytään niitä yhdistäviin profeettoihin, pyhiin paikkoihin ja pyhiin kirjoituksiin. Tutkitaan juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin vaikutusta eurooppalaiseen kulttuuriin. Opetuksessa otetaan huomioon Suomessa vaikuttavat uskonnolliset yhteisöt ja uskontodialogin merkitys sekä uskonnot mediassa ja populaarikulttuurissa sekä uskontojen rooli maailmanrauhan rakentamisessa.

Paikallinen tarkennus:

- Kirjan kansat, Abrahamilaiset uskonnot
- Uskonnottomuus ja ateismi, muita tapoja katsoa maailmaa
- Ajankohtaisia uskontoon liittyviä aiheita mediassa
- Kielletty ja sallittu eri uskonnoissa
- Suomen uskonnolliset juuret

T4 ohjata oppilas etsimään, arvioimaan ja käyttämään uskontoa koskevaa tietoa erilaisista lähteistä

- Oppilas etsii, arvioi ja käyttää uskontoa koskevaa tietoa erilaisista lähteistä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Oppimaan oppimisen taidot uskonnon opiskelussa	Oppilas osaa hakea tietoa useasta lähteestä. Oppilas harjoittelee arvioimaan löytämänsä tiedon luotettavuutta ja objektiivisuutta.

S1 Suhde omaan uskontoon

Islamin opetuksen keskeisiä sisältöjä ovat Koraani, perimätieto ja islamin opillinen perusta. Opetuksessa tarkastellaan islamilaisen tradition vaikutusta kulttuuriin, arkkitehtuuriin ja islamilaiseen taiteeseen. Tutustutaan Islamin maailmanlaajuiseen vaikutukseen Antiikin kirjallisuuden ja kommentaarien kautta. Opetuksessa otetaan huomioon Islamin pyhät paikat ja niiden merkitys. Sisältöjen valinnassa tärkeitä ovat islamilaisen perinteen ikäkauteen sopivat uskonnolliset opetukset ja kertomukset. Tutustutaan uskonnollisiin symboleihin, juhliin ja islamilaiseen kalenteriin. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon uskonnollisen kielen erityispiirteet, islamilainen terminologia ja sen yhdistävä vaikutus islamilaisessa maailmassa. Perehdytään islamin monimuotoisuuteen ja tutkitaan tarinoita profeetoista islamin opin kehityksen näkökulmasta. Opetuksessa tutustutaan islamin historiaan Euroopassa ja islamiin Suomessa.

Paikallinen tarkennus:

- Tutustutaan aiheisiin liittyvään arabialaiseen sanastoon (islamilaisia sanontoja, terminologian yhdistävä vaikutus)
- Profeettojen kertomuksia
- 5 peruspilaria (syventäen)
- Uskon pilarit (syventäen, mm. Jumalan ominaisuudet, Kuoleman jälkeinen elämä)
- Shirk
- Profeetta Muhammadin esimerkki (rooli perhe-elämässä)
- Islamilaisen tieteen ja taiteen vaikutus eurooppalaisiin juuriin
- Islam Euroopassa
- Islam Suomessa

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa keskeisinä sisältöinä ovat juutalaisuus, kristinusko ja islam. Perehdytään niitä yhdistäviin profeettoihin, pyhiin paikkoihin ja pyhiin kirjoituksiin. Tutkitaan juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin vaikutusta eurooppalaiseen kulttuuriin. Opetuksessa otetaan huomioon Suomessa vaikuttavat uskonnolliset yhteisöt ja uskontodialogin merkitys sekä uskonnot mediassa ja populaarikulttuurissa sekä uskontojen rooli maailmanrauhan rakentamisessa.

Paikallinen tarkennus:

- Kirjan kansat, Abrahamilaiset uskonnot
- Uskonnottomuus ja ateismi, muita tapoja katsoa maailmaa
- Ajankohtaisia uskontoon liittyviä aiheita mediassa
- Kielletty ja sallittu eri uskonnoissa
- Suomen uskonnolliset juuret

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa tarkastellaan islamilaisen etiikan perusteita ja elämän arvoja. Perehdytään käsitykseen kielletystä ja sallitusta islamissa sekä syntikäsitteeseen. Pohditaan ihmisen ja luonnon suhdetta sekä globaalivastuuta. Tärkeitä sisältöjä ovat ihmisen oikeus elämään ja YK:n Lapsen oikeuksien sopimus. Pohditaan uskon ja tekojen välistä suhdetta, islamilaisia käytöstapoja, myötäelämisen taitoa ja oppilaiden elämästä nousevia eettisiä kysymyksiä.

Paikallinen tarkennus:

- Ihmisoikeudet
- Lapsen oikeuksien sopimukseen sisältyviä arvoja
- Kestävä tulevaisuus

T5 opastaa oppilasta perehtymään Suomen ja Euroopan uskonnollisiin ja katsomuksellisiin juuriin ja nykytilaan

- Oppilas tutustuu Suomen ja Euroopan uskonnollisiin ja katsomuksellisiin juuriin ja nykytilaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskontoa ja kulttuuria koskeva tieto	Oppilas tunnistaa uskontojen merkityksiä yhteiskuntien kehityksessä, kulttuurissa ja mediassa ja osaa antaa niistä esimerkkejä. Hän osaa kuvata suomalaisen ja eurooppalaisen uskonnollisuuden juuria pääpiirteissään.

S1 Suhde omaan uskontoon

Islamin opetuksen keskeisiä sisältöjä ovat Koraani, perimätieto ja islamin opillinen perusta. Opetuksessa tarkastellaan islamilaisen tradition vaikutusta kulttuuriin, arkkitehtuuriin ja islamilaiseen taiteeseen. Tutustutaan Islamin maailmanlaajuiseen vaikutukseen Antiikin kirjallisuuden ja kommentaarien kautta. Opetuksessa otetaan huomioon Islamin pyhät paikat ja niiden merkitys. Sisältöjen valinnassa tärkeitä ovat islamilaisen perinteen ikäkauteen sopivat uskonnolliset opetukset ja kertomukset. Tutustutaan uskonnollisiin symboleihin, juhliin ja islamilaiseen kalenteriin. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon uskonnollisen kielen

erityispiirteet, islamilainen terminologia ja sen yhdistävä vaikutus islamilaisessa maailmassa. Perehdytään islamin monimuotoisuuteen ja tutkitaan tarinoita profeetoista islamin opin kehityksen näkökulmasta. Opetuksessa tutustutaan islamin historiaan Euroopassa ja islamiin Suomessa.

Paikallinen tarkennus:

- Tutustutaan aiheisiin liittyvään arabialaiseen sanastoon (islamilaisia sanontoja, terminologian yhdistävä vaikutus)
- Profeettojen kertomuksia
- 5 peruspilaria (syventäen)
- Uskon pilarit (syventäen, mm. Jumalan ominaisuudet, Kuoleman jälkeinen elämä)
- Shirk
- Profeetta Muhammadin esimerkki (rooli perhe-elämässä)
- Islamilaisen tieteen ja taiteen vaikutus eurooppalaisiin juuriin
- Islam Euroopassa
- Islam Suomessa

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa keskeisinä sisältöinä ovat juutalaisuus, kristinusko ja islam. Perehdytään niitä yhdistäviin profeettoihin, pyhiin paikkoihin ja pyhiin kirjoituksiin. Tutkitaan juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin vaikutusta eurooppalaiseen kulttuuriin. Opetuksessa otetaan huomioon Suomessa vaikuttavat uskonnolliset yhteisöt ja uskontodialogin merkitys sekä uskonnot mediassa ja populaarikulttuurissa sekä uskontojen rooli maailmanrauhan rakentamisessa.

Paikallinen tarkennus:

- Kirjan kansat, Abrahamilaiset uskonnot
- Uskonnottomuus ja ateismi, muita tapoja katsoa maailmaa
- Ajankohtaisia uskontoon liittyviä aiheita mediassa
- Kielletty ja sallittu eri uskonnoissa
- Suomen uskonnolliset juuret

T6 ohjata oppilas tutustumaan juutalaisuuteen, kristinuskoon ja islamiin ja niiden vaikutukseen ja historiaan Euroopassa

- Oppilas tutustuu juutalaisuuteen, kristinuskoon ja islamiin sekä niiden vaikutukseen ja historiaan Euroopassa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskontoa ja kulttuuria koskeva tieto	Oppilas osaa kuvata juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin pääpiirteet sekä niiden keskinäiset suhteet.

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa keskeisinä sisältöinä ovat juutalaisuus, kristinusko ja islam. Perehdytään niitä yhdistäviin profeettoihin, pyhiin paikkoihin ja pyhiin kirjoituksiin. Tutkitaan juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin vaikutusta eurooppalaiseen kulttuuriin. Opetuksessa otetaan huomioon Suomessa vaikuttavat uskonnolliset yhteisöt ja uskontodialogin merkitys sekä uskonnot mediassa ja populaarikulttuurissa sekä uskontojen rooli maailmanrauhan rakentamisessa.

Paikallinen tarkennus:

- Kirjan kansat, Abrahamilaiset uskonnot
- Uskonnottomuus ja ateismi, muita tapoja katsoa maailmaa
- Ajankohtaisia uskontoon liittyviä aiheita mediassa
- Kielletty ja sallittu eri uskonnoissa
- Suomen uskonnolliset juuret

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa tarkastellaan islamilaisen etiikan perusteita ja elämän arvoja. Perehdytään käsitykseen kielletystä ja sallitusta islamissa sekä syntikäsitteeseen. Pohditaan ihmisen ja luonnon suhdetta sekä globaalivastuuta. Tärkeitä sisältöjä ovat ihmisen oikeus elämään ja YK:n Lapsen oikeuksien sopimus. Pohditaan uskon ja tekojen välistä suhdetta, islamilaisia käytöstapoja, myötäelämisen taitoa ja oppilaiden elämästä nousevia eettisiä kysymyksiä.

Paikallinen tarkennus:

- Ihmisoikeudet
- Lapsen oikeuksien sopimukseen sisältyviä arvoja
- Kestävä tulevaisuus

T7 kannustaa oppilasta kunnioittamaan omaa ja toisen pyhää sekä käyttäytymään asianmukaisesti erilaisissa uskonnollisissa tilaisuuksissa ja tilanteissa

- Oppilas oppii kunnioittamaan omaa ja toisen pyhää sekä käyttäytymään asianmukaisesti erilaisissa uskonnollisissa tilaisuuksissa ja tilanteissa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskonnon monilukutaito	Oppilas tietää, miten toimitaan ja pyrkii toimimaan asianmukaisesti ja kunnioittavasti erilaisissa uskonnollisissa tilanteissa ja paikoissa.

S1 Suhde omaan uskontoon

Islamin opetuksen keskeisiä sisältöjä ovat Koraani, perimätieto ja islamin opillinen perusta. Opetuksessa tarkastellaan islamilaisen tradition vaikutusta kulttuuriin, arkkitehtuuriin ja islamilaiseen taiteeseen. Tutustutaan Islamin maailmanlaajuiseen vaikutukseen Antiikin kirjallisuuden ja kommentaarien kautta. Opetuksessa otetaan huomioon Islamin pyhät paikat ja niiden merkitys. Sisältöjen valinnassa tärkeitä ovat islamilaisen perinteen ikäkauteen sopivat uskonnolliset opetukset ja kertomukset. Tutustutaan uskonnollisiin symboleihin, juhliin ja islamilaiseen kalenteriin. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon uskonnollisen kielen erityispiirteet, islamilainen terminologia ja sen yhdistävä vaikutus islamilaisessa maailmassa. Perehdytään islamin monimuotoisuuteen ja tutkitaan tarinoita profeetoista islamin opin kehityksen näkökulmasta. Opetuksessa tutustutaan islamin historiaan Euroopassa ja islamiin Suomessa.

Paikallinen tarkennus:

- Tutustutaan aiheisiin liittyvään arabialaiseen sanastoon (islamilaisia sanontoja, terminologian yhdistävä vaikutus)
- Profeettojen kertomuksia
- 5 peruspilaria (syventäen)

- Uskon pilarit (syventäen, mm. Jumalan ominaisuudet, Kuoleman jälkeinen elämä)
- Shirk
- Profeetta Muhammadin esimerkki (rooli perhe-elämässä)
- Islamilaisen tieteen ja taiteen vaikutus eurooppalaisiin juuriin
- Islam Euroopassa
- Islam Suomessa

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa keskeisinä sisältöinä ovat juutalaisuus, kristinusko ja islam. Perehdytään niitä yhdistäviin profeettoihin, pyhiin paikkoihin ja pyhiin kirjoituksiin. Tutkitaan juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin vaikutusta eurooppalaiseen kulttuuriin. Opetuksessa otetaan huomioon Suomessa vaikuttavat uskonnolliset yhteisöt ja uskontodialogin merkitys sekä uskonnot mediassa ja populaarikulttuurissa sekä uskontojen rooli maailmanrauhan rakentamisessa.

Paikallinen tarkennus:

- Kirjan kansat, Abrahamilaiset uskonnot
- Uskonnottomuus ja ateismi, muita tapoja katsoa maailmaa
- Ajankohtaisia uskontoon liittyviä aiheita mediassa
- Kielletty ja sallittu eri uskonnoissa
- Suomen uskonnolliset juuret

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa tarkastellaan islamilaisen etiikan perusteita ja elämän arvoja. Perehdytään käsitykseen kielletystä ja sallitusta islamissa sekä syntikäsitteeseen. Pohditaan ihmisen ja luonnon suhdetta sekä globaalivastuuta. Tärkeitä sisältöjä ovat ihmisen oikeus elämään ja YK:n Lapsen oikeuksien sopimus. Pohditaan uskon ja tekojen välistä suhdetta, islamilaisia käytöstapoja, myötäelämisen taitoa ja oppilaiden elämästä nousevia eettisiä kysymyksiä.

Paikallinen tarkennus:

- Ihmisoikeudet
- Lapsen oikeuksien sopimukseen sisältyviä arvoja
- Kestävä tulevaisuus

T8 ohjata oppilas perehtymään opiskeltavan uskonnon eettisiin opetuksiin sekä eri uskontoja yhdistäviin eettisiin periaatteisiin

- Oppilas perehtyy islamin eettisiin opetuksiin sekä eri uskontoja yhdistäviin eettisiin periaatteisiin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Etiikkaa koskeva tieto	Oppilas tunnistaa ja osaa nimetä opiskeltavan uskonnon eettisiä opetuksia sekä uskontoja ja katsomuksia yhdistäviä eettisiä periaatteita.

S1 Suhde omaan uskontoon

Islamin opetuksen keskeisiä sisältöjä ovat Koraani, perimätieto ja islamin opillinen perusta. Opetuksessa tarkastellaan islamilaisen tradition vaikutusta kulttuuriin, arkkitehtuuriin ja islamilaiseen taiteeseen. Tutustutaan Islamin maailmanlaajuiseen vaikutukseen Antiikin

kirjallisuuden ja kommentaarien kautta. Opetuksessa otetaan huomioon Islamin pyhät paikat ja niiden merkitys. Sisältöjen valinnassa tärkeitä ovat islamilaisen perinteen ikäkauteen sopivat uskonnolliset opetukset ja kertomukset. Tutustutaan uskonnollisiin symboleihin, juhliin ja islamilaiseen kalenteriin. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon uskonnollisen kielen erityispiirteet, islamilainen terminologia ja sen yhdistävä vaikutus islamilaisessa maailmassa. Perehdytään islamin monimuotoisuuteen ja tutkitaan tarinoita profeetoista islamin opin kehityksen näkökulmasta. Opetuksessa tutustutaan islamin historiaan Euroopassa ja islamiin Suomessa.

Paikallinen tarkennus:

- Tutustutaan aiheisiin liittyvään arabialaiseen sanastoon (islamilaisia sanontoja, terminologian yhdistävä vaikutus)
- Profeettojen kertomuksia
- 5 peruspilaria (syventäen)
- Uskon pilarit (syventäen, mm. Jumalan ominaisuudet, Kuoleman jälkeinen elämä)
- Shirk
- Profeetta Muhammadin esimerkki (rooli perhe-elämässä)
- Islamilaisen tieteen ja taiteen vaikutus eurooppalaisiin juuriin
- Islam Euroopassa
- Islam Suomessa

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa keskeisinä sisältöinä ovat juutalaisuus, kristinusko ja islam. Perehdytään niitä yhdistäviin profeettoihin, pyhiin paikkoihin ja pyhiin kirjoituksiin. Tutkitaan juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin vaikutusta eurooppalaiseen kulttuuriin. Opetuksessa otetaan huomioon Suomessa vaikuttavat uskonnolliset yhteisöt ja uskontodialogin merkitys sekä uskonnot mediassa ja populaarikulttuurissa sekä uskontojen rooli maailmanrauhan rakentamisessa.

Paikallinen tarkennus:

- Kirjan kansat, Abrahamilaiset uskonnot
- Uskonnottomuus ja ateismi, muita tapoja katsoa maailmaa
- Ajankohtaisia uskontoon liittyviä aiheita mediassa
- Kielletty ja sallittu eri uskonnoissa
- Suomen uskonnolliset juuret

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa tarkastellaan islamilaisen etiikan perusteita ja elämän arvoja. Perehdytään käsitykseen kielletystä ja sallitusta islamissa sekä syntikäsitteeseen. Pohditaan ihmisen ja luonnon suhdetta sekä globaalivastuuta. Tärkeitä sisältöjä ovat ihmisen oikeus elämään ja YK:n Lapsen oikeuksien sopimus. Pohditaan uskon ja tekojen välistä suhdetta, islamilaisia käytöstapoja, myötäelämisen taitoa ja oppilaiden elämästä nousevia eettisiä kysymyksiä.

Paikallinen tarkennus:

- Ihmisoikeudet
- Lapsen oikeuksien sopimukseen sisältyviä arvoja
- Kestävä tulevaisuus

T9 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisoikeuksiin ja erityisesti YK:n Lapsen oikeuksien sopimukseen sisältyviä arvoja yksilön ja yhteisön näkökulmasta

- Oppilas tutustuu YK:n Lapsen oikeuksien sopimukseen sisältyviin arvoihin yksilön ja yhteisön näkökulmasta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ihmisoikeusetiikka	Oppilas tietää YK:n Lapsen oikeuksien sopimuksen keskeisen sisällön ja osaa kertoa esimerkkejä ihmisoikeuksista.

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa keskeisinä sisältöinä ovat juutalaisuus, kristinusko ja islam. Perehdytään niitä yhdistäviin profeettoihin, pyhiin paikkoihin ja pyhiin kirjoituksiin. Tutkitaan juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin vaikutusta eurooppalaiseen kulttuuriin. Opetuksessa otetaan huomioon Suomessa vaikuttavat uskonnolliset yhteisöt ja uskontodialogin merkitys sekä uskonnot mediassa ja populaarikulttuurissa sekä uskontojen rooli maailmanrauhan rakentamisessa.

Paikallinen tarkennus:

- Kirjan kansat, Abrahamilaiset uskonnot
- Uskonnottomuus ja ateismi, muita tapoja katsoa maailmaa
- Ajankohtaisia uskontoon liittyviä aiheita mediassa
- Kielletty ja sallittu eri uskonnoissa
- Suomen uskonnolliset juuret

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa tarkastellaan islamilaisen etiikan perusteita ja elämän arvoja. Perehdytään käsitykseen kielletystä ja sallitusta islamissa sekä syntikäsitteeseen. Pohditaan ihmisen ja luonnon suhdetta sekä globaalivastuuta. Tärkeitä sisältöjä ovat ihmisen oikeus elämään ja YK:n Lapsen oikeuksien sopimus. Pohditaan uskon ja tekojen välistä suhdetta, islamilaisia käytöstapoja, myötäelämisen taitoa ja oppilaiden elämästä nousevia eettisiä kysymyksiä.

Paikallinen tarkennus:

- Ihmisoikeudet
- Lapsen oikeuksien sopimukseen sisältyviä arvoja
- Kestävä tulevaisuus

T10 ohjata oppilasta arvioimaan tekemiään valintoja ja pohtimaan toiminnan taustalla vaikuttavia arvoja eettisten periaatteiden ja kestävän tulevaisuuden näkökulmasta

- Oppilas oppii arvioimaan tekemiään valintoja ja pohtimaan toiminnan taustalla vaikuttavia arvoja islamin eettisten periaatteiden ja kestävän tulevaisuuden näkökulmasta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Eettinen pohdinta	Oppilas osaa kertoa arjen esimerkkejä kestävän tulevaisuuden rakentamisesta. Hän osaa soveltaa opiskelemansa uskonnon eettisiä periaatteita omassa pohdinnassaan.

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa keskeisinä sisältöinä ovat juutalaisuus, kristinusko ja islam. Perehdytään niitä yhdistäviin profeettoihin, pyhiin paikkoihin ja pyhiin kirjoituksiin. Tutkitaan juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin vaikutusta eurooppalaiseen kulttuuriin. Opetuksessa otetaan huomioon Suomessa vaikuttavat uskonnolliset yhteisöt ja uskontodialogin merkitys sekä uskonnot mediassa ja populaarikulttuurissa sekä uskontojen rooli maailmanrauhan rakentamisessa.

Paikallinen tarkennus:

- Kirjan kansat, Abrahamilaiset uskonnot
- Uskonnottomuus ja ateismi, muita tapoja katsoa maailmaa
- Ajankohtaisia uskontoon liittyviä aiheita mediassa
- Kielletty ja sallittu eri uskonnoissa
- Suomen uskonnolliset juuret

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa tarkastellaan islamilaisen etiikan perusteita ja elämän arvoja. Perehdytään käsitykseen kielletystä ja sallitusta islamissa sekä syntikäsitteeseen. Pohditaan ihmisen ja luonnon suhdetta sekä globaalivastuuta. Tärkeitä sisältöjä ovat ihmisen oikeus elämään ja YK:n Lapsen oikeuksien sopimus. Pohditaan uskon ja tekojen välistä suhdetta, islamilaisia käytöstapoja, myötäelämisen taitoa ja oppilaiden elämästä nousevia eettisiä kysymyksiä.

Paikallinen tarkennus:

- Ihmisoikeudet
- Lapsen oikeuksien sopimukseen sisältyviä arvoja
- Kestävä tulevaisuus

T11 luoda oppilaalle mahdollisuuksia keskustella eettisistä kysymyksistä, ilmaista rakentavasti ajatuksiaan ja tunteitaan sekä harjoitella perustelemaan omia näkemyksiään

- Oppilas harjoittelee keskustelemaan rakentavasti eettisistä kysymyksistä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ajattelun ja vuorovaikutuksen taidot	Oppilas osallistuu yhteiseen keskusteluun, osaa kuunnella toisia ja ilmaista itseään.

S1 Suhde omaan uskontoon

Islamin opetuksen keskeisiä sisältöjä ovat Koraani, perimätieto ja islamin opillinen perusta. Opetuksessa tarkastellaan islamilaisen tradition vaikutusta kulttuuriin, arkkitehtuuriin ja islamilaiseen taiteeseen. Tutustutaan Islamin maailmanlaajuiseen vaikutukseen Antiikin kirjallisuuden ja kommentaarien kautta. Opetuksessa otetaan huomioon Islamin pyhät paikat

ja niiden merkitys. Sisältöjen valinnassa tärkeitä ovat islamilaisen perinteen ikäkauteen sopivat uskonnolliset opetukset ja kertomukset. Tutustutaan uskonnollisiin symboleihin, juhliin ja islamilaiseen kalenteriin. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon uskonnollisen kielen erityispiirteet, islamilainen terminologia ja sen yhdistävä vaikutus islamilaisessa maailmassa. Perehdytään islamin monimuotoisuuteen ja tutkitaan tarinoita profeetoista islamin opin kehityksen näkökulmasta. Opetuksessa tutustutaan islamin historiaan Euroopassa ja islamiin Suomessa.

Paikallinen tarkennus:

- Tutustutaan aiheisiin liittyvään arabialaiseen sanastoon (islamilaisia sanontoja, terminologian yhdistävä vaikutus)
- Profeettojen kertomuksia
- 5 peruspilaria (syventäen)
- Uskon pilarit (syventäen, mm. Jumalan ominaisuudet, Kuoleman jälkeinen elämä)
- Shirk
- Profeetta Muhammadin esimerkki (rooli perhe-elämässä)
- Islamilaisen tieteen ja taiteen vaikutus eurooppalaisiin juuriin
- Islam Euroopassa
- Islam Suomessa

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa keskeisinä sisältöinä ovat juutalaisuus, kristinusko ja islam. Perehdytään niitä yhdistäviin profeettoihin, pyhiin paikkoihin ja pyhiin kirjoituksiin. Tutkitaan juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin vaikutusta eurooppalaiseen kulttuuriin. Opetuksessa otetaan huomioon Suomessa vaikuttavat uskonnolliset yhteisöt ja uskontodialogin merkitys sekä uskonnot mediassa ja populaarikulttuurissa sekä uskontojen rooli maailmanrauhan rakentamisessa.

Paikallinen tarkennus:

- Kirjan kansat, Abrahamilaiset uskonnot
- Uskonnottomuus ja ateismi, muita tapoja katsoa maailmaa
- Ajankohtaisia uskontoon liittyviä aiheita mediassa
- Kielletty ja sallittu eri uskonnoissa
- Suomen uskonnolliset juuret

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa tarkastellaan islamilaisen etiikan perusteita ja elämän arvoja. Perehdytään käsitykseen kielletystä ja sallitusta islamissa sekä syntikäsitteeseen. Pohditaan ihmisen ja luonnon suhdetta sekä globaalivastuuta. Tärkeitä sisältöjä ovat ihmisen oikeus elämään ja YK:n Lapsen oikeuksien sopimus. Pohditaan uskon ja tekojen välistä suhdetta, islamilaisia käytöstapoja, myötäelämisen taitoa ja oppilaiden elämästä nousevia eettisiä kysymyksiä.

Paikallinen tarkennus:

- Ihmisoikeudet
- Lapsen oikeuksien sopimukseen sisältyviä arvoja
- Kestävä tulevaisuus

T12 auttaa ja tukea oppilasta muodostamaan ja vahvistamaan myönteistä maailmankatsomusta, itsetuntoa ja luottamusta elämään

- Oppilas vahvistaa myönteistä asennetta maailmankatsomukseensa, itsetuntoaan ja luottamusta elämään

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei vaikuta arvosanan muodostumiseen. Oppilaita ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa tarkastellaan islamilaisen etiikan perusteita ja elämän arvoja. Perehdytään käsitykseen kielletystä ja sallitusta islamissa sekä syntikäsitteeseen. Pohditaan ihmisen ja luonnon suhdetta sekä globaalivastuuta. Tärkeitä sisältöjä ovat ihmisen oikeus elämään ja YK:n Lapsen oikeuksien sopimus. Pohditaan uskon ja tekojen välistä suhdetta, islamilaisia käytöstapoja, myötäelämisen taitoa ja oppilaiden elämästä nousevia eettisiä kysymyksiä.

Paikallinen tarkennus:

- Ihmisoikeudet
- Lapsen oikeuksien sopimukseen sisältyviä arvoja
- Kestävä tulevaisuus

6

Vuosiluokan tavoitteet ja keskeiset sisällöt

T1 ohjata oppilasta perehtymään opiskeltavan uskonnon pyhiin kirjoihin ja kertomuksiin sekä keskeisiin oppeihin

- Oppilas tutustuu islamin lähteisiin ja syventää tietojaan keskeisistä opeista

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskontoa koskevan tiedon hallitseminen, uskonnon monilukutaito	Oppilas osaa nimetä opiskeltavan uskonnon lähteitä ja tekstejä sekä kuvata niiden keskeisiä sisältöjä.

S1 Suhde omaan uskontoon

Islamin opetuksen keskeisiä sisältöjä ovat Koraani, perimätieto ja islamin opillinen perusta. Opetuksessa tarkastellaan islamilaisen tradition vaikutusta kulttuuriin, arkkitehtuuriin ja islamilaiseen taiteeseen. Tutustutaan Islamin maailmanlaajuiseen vaikutukseen Antiikin kirjallisuuden ja kommentaarien kautta. Opetuksessa otetaan huomioon Islamin pyhät paikat ja niiden merkitys. Sisältöjen valinnassa tärkeitä ovat islamilaisen perinteen ikäkauteen sopivat uskonnolliset opetukset ja kertomukset. Tutustutaan uskonnollisiin symboleihin, juhliin ja islamilaiseen kalenteriin. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon uskonnollisen kielen erityispiirteet, islamilainen terminologia ja sen yhdistävä vaikutus islamilaisessa maailmassa. Perehdytään islamin monimuotoisuuteen ja tutkitaan tarinoita profeetoista islamin opin kehityksen näkökulmasta. Opetuksessa tutustutaan islamin historiaan Euroopassa ja islamiin Suomessa.

Paikallinen tarkennus:

- Tutustutaan aiheisiin liittyvään arabialaiseen sanastoon
- Koraani: kokoaminen ja rakenne, Koraanin tärkeitä naisia, eri eettisiä teemoja Koraanin pohjalta

- Perimätieto (hadith)
- Profeetta Muhammadin esimerkki (sunna)
- Islamin varhaishistoria (Muhammad Medinassa, neljä ensimmäistä kalifia)
- Islamin monimuotoisuus
- Islamilainen kalenteri (kuukaudet ja juhlat)

T2 ohjata oppilas tutustumaan opiskeltavan uskonnon rituaaleihin ja tapoihin ja pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin

- Oppilas kertaa islamin rituaaleja

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskontoa koskevan tiedon hallitseminen, uskonnon monilukutaito	Oppilas osaa kertoa esimerkkien avulla opiskeltavan uskonnon keskeisistä rituaaleista, tavoista ja pyhistä paikoista sekä kuvata niiden merkitystä.

S1 Suhde omaan uskontoon

Islamin opetuksen keskeisiä sisältöjä ovat Koraani, perimätieto ja islamin opillinen perusta. Opetuksessa tarkastellaan islamilaisen tradition vaikutusta kulttuuriin, arkkitehtuuriin ja islamilaiseen taiteeseen. Tutustutaan Islamin maailmanlaajuiseen vaikutukseen Antiikin kirjallisuuden ja kommentaarien kautta. Opetuksessa otetaan huomioon Islamin pyhät paikat ja niiden merkitys. Sisältöjen valinnassa tärkeitä ovat islamilaisen perinteen ikäkauteen sopivat uskonnolliset opetukset ja kertomukset. Tutustutaan uskonnollisiin symboleihin, juhliin ja islamilaiseen kalenteriin. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon uskonnollisen kielen erityispiirteet, islamilainen terminologia ja sen yhdistävä vaikutus islamilaisessa maailmassa. Perehdytään islamin monimuotoisuuteen ja tutkitaan tarinoita profeetoista islamin opin kehityksen näkökulmasta. Opetuksessa tutustutaan islamin historiaan Euroopassa ja islamiin Suomessa.

Paikallinen tarkennus:

- Tutustutaan aiheisiin liittyvään arabialaiseen sanastoon
- Koraani: kokoaminen ja rakenne, Koraanin tärkeitä naisia, eri eettisiä teemoja Koraanin pohjalta
- Perimätieto (hadith)
- Profeetta Muhammadin esimerkki (sunna)
- Islamin varhaishistoria (Muhammad Medinassa, neljä ensimmäistä kalifia)
- Islamin monimuotoisuus
- Islamilainen kalenteri (kuukaudet ja juhlat)

T3 auttaa oppilasta tunnistamaan uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta

- Oppilas tunnistaa uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskonnon kielen ja symbolien analysointi	Oppilas osaa antaa esimerkkejä uskonnollisesta kielestä ja sen vertauskuvallisuudesta

S1 Suhde omaan uskontoon

Islamin opetuksen keskeisiä sisältöjä ovat Koraani, perimätieto ja islamin opillinen perusta. Opetuksessa tarkastellaan islamilaisen tradition vaikutusta kulttuuriin, arkkitehtuuriin ja islamilaiseen taiteeseen. Tutustutaan Islamin maailmanlaajuiseen vaikutukseen Antiikin kirjallisuuden ja kommentaarien kautta. Opetuksessa otetaan huomioon Islamin pyhät paikat ja niiden merkitys. Sisältöjen valinnassa tärkeitä ovat islamilaisen perinteen ikäkauteen sopivat uskonnolliset opetukset ja kertomukset. Tutustutaan uskonnollisiin symboleihin, juhliin ja islamilaiseen kalenteriin. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon uskonnollisen kielen erityispiirteet, islamilainen terminologia ja sen yhdistävä vaikutus islamilaisessa maailmassa. Perehdytään islamin monimuotoisuuteen ja tutkitaan tarinoita profeetoista islamin opin kehityksen näkökulmasta. Opetuksessa tutustutaan islamin historiaan Euroopassa ja islamiin Suomessa.

Paikallinen tarkennus:

- Tutustutaan aiheisiin liittyvään arabialaiseen sanastoon
- Koraani: kokoaminen ja rakenne, Koraanin tärkeitä naisia, eri eettisiä teemoja Koraanin pohjalta
- Perimätieto (hadith)
- Profeetta Muhammadin esimerkki (sunna)
- Islamin varhaishistoria (Muhammad Medinassa, neljä ensimmäistä kalifia)
- Islamin monimuotoisuus
- Islamilainen kalenteri (kuukaudet ja juhlat)

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa keskeisinä sisältöinä ovat juutalaisuus, kristinusko ja islam. Perehdytään niitä yhdistäviin profeettoihin, pyhiin paikkoihin ja pyhiin kirjoituksiin. Tutkitaan juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin vaikutusta eurooppalaiseen kulttuuriin. Opetuksessa otetaan huomioon Suomessa vaikuttavat uskonnolliset yhteisöt ja uskontodialogin merkitys sekä uskonnot mediassa ja populaarikulttuurissa sekä uskontojen rooli maailmanrauhan rakentamisessa.

Paikallinen tarkennus:

- Toisen pyhän kunnioittaminen
- Ajankohtaisia uskontoon liittyviä aiheita mediassa

T4 ohjata oppilas etsimään, arvioimaan ja käyttämään uskontoa koskevaa tietoa erilaisista lähteistä

- Oppilas etsii, arvioi ja käyttää uskontoa koskevaa tietoa erilaisista lähteistä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Oppimaan oppimisen taidot uskonnon opiskelussa	Oppilas osaa hakea tietoa useasta lähteestä. Oppilas harjoittelee arvioimaan löytämänsä tiedon luotettavuutta ja objektiivisuutta.

S1 Suhde omaan uskontoon

Islamin opetuksen keskeisiä sisältöjä ovat Koraani, perimätieto ja islamin opillinen perusta. Opetuksessa tarkastellaan islamilaisen tradition vaikutusta kulttuuriin, arkkitehtuuriin ja islamilaiseen taiteeseen. Tutustutaan Islamin maailmanlaajuiseen vaikutukseen Antiikin kirjallisuuden ja kommentaarien kautta. Opetuksessa otetaan huomioon Islamin pyhät paikat

ja niiden merkitys. Sisältöjen valinnassa tärkeitä ovat islamilaisen perinteen ikäkauteen sopivat uskonnolliset opetukset ja kertomukset. Tutustutaan uskonnollisiin symboleihin, juhliin ja islamilaiseen kalenteriin. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon uskonnollisen kielen erityispiirteet, islamilainen terminologia ja sen yhdistävä vaikutus islamilaisessa maailmassa. Perehdytään islamin monimuotoisuuteen ja tutkitaan tarinoita profeetoista islamin opin kehityksen näkökulmasta. Opetuksessa tutustutaan islamin historiaan Euroopassa ja islamiin Suomessa.

Paikallinen tarkennus:

- Tutustutaan aiheisiin liittyvään arabialaiseen sanastoon
- Koraani: kokoaminen ja rakenne, Koraanin tärkeitä naisia, eri eettisiä teemoja Koraanin pohjalta
- Perimätieto (hadith)
- Profeetta Muhammadin esimerkki (sunna)
- Islamin varhaishistoria (Muhammad Medinassa, neljä ensimmäistä kalifia)
- Islamin monimuotoisuus
- Islamilainen kalenteri (kuukaudet ja juhlat)

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa keskeisinä sisältöinä ovat juutalaisuus, kristinusko ja islam. Perehdytään niitä yhdistäviin profeettoihin, pyhiin paikkoihin ja pyhiin kirjoituksiin. Tutkitaan juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin vaikutusta eurooppalaiseen kulttuuriin. Opetuksessa otetaan huomioon Suomessa vaikuttavat uskonnolliset yhteisöt ja uskontodialogin merkitys sekä uskonnot mediassa ja populaarikulttuurissa sekä uskontojen rooli maailmanrauhan rakentamisessa.

Paikallinen tarkennus:

- Toisen pyhän kunnioittaminen
- Ajankohtaisia uskontoon liittyviä aiheita mediassa

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa tarkastellaan islamilaisen etiikan perusteita ja elämän arvoja. Perehdytään käsitykseen kielletystä ja sallitusta islamissa sekä syntikäsitteeseen. Pohditaan ihmisen ja luonnon suhdetta sekä globaalivastuuta. Tärkeitä sisältöjä ovat ihmisen oikeus elämään ja YK:n Lapsen oikeuksien sopimus. Pohditaan uskon ja tekojen välistä suhdetta, islamilaisia käytöstapoja, myötäelämisen taitoa ja oppilaiden elämästä nousevia eettisiä kysymyksiä.

Paikallinen tarkennus:

- Ihmisoikeudet, tasa-arvo
- Lapsen oikeuksien sopimuksen arvoja
- Islamin eettiset periaatteet (käytöstavat, elämän säilyttäminen, vapaaehtoistyö)
- Tekojen luokittelu sallitusta kiellettyyn
- Koraanin rauhoittava vaikutus

T6 ohjata oppilas tutustumaan juutalaisuuteen, kristinuskoon ja islamiin ja niiden vaikutukseen ja historiaan Euroopassa

- Oppilas syventää tietojaan islamin historiasta Euroopassa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskontoa ja kulttuuria koskeva tieto	Oppilas osaa kuvata juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin pääpiirteet sekä niiden keskinäiset suhteet.

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa keskeisinä sisältöinä ovat juutalaisuus, kristinusko ja islam. Perehdytään niitä yhdistäviin profeettoihin, pyhiin paikkoihin ja pyhiin kirjoituksiin. Tutkitaan juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin vaikutusta eurooppalaiseen kulttuuriin. Opetuksessa otetaan huomioon Suomessa vaikuttavat uskonnolliset yhteisöt ja uskontodialogin merkitys sekä uskonnot mediassa ja populaarikulttuurissa sekä uskontojen rooli maailmanrauhan rakentamisessa.

Paikallinen tarkennus:

- Toisen pyhän kunnioittaminen
- Ajankohtaisia uskontoon liittyviä aiheita mediassa

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa tarkastellaan islamilaisen etiikan perusteita ja elämän arvoja. Perehdytään käsitykseen kielletystä ja sallitusta islamissa sekä syntikäsitteeseen. Pohditaan ihmisen ja luonnon suhdetta sekä globaalivastuuta. Tärkeitä sisältöjä ovat ihmisen oikeus elämään ja YK:n Lapsen oikeuksien sopimus. Pohditaan uskon ja tekojen välistä suhdetta, islamilaisia käytöstapoja, myötäelämisen taitoa ja oppilaiden elämästä nousevia eettisiä kysymyksiä.

Paikallinen tarkennus:

- Ihmisoikeudet, tasa-arvo
- Lapsen oikeuksien sopimuksen arvoja
- Islamin eettiset periaatteet (käytöstavat, elämän säilyttäminen, vapaaehtoistyö)
- Tekojen luokittelu sallitusta kiellettyyn
- Koraanin rauhoittava vaikutus

T7 kannustaa oppilasta kunnioittamaan omaa ja toisen pyhää sekä käyttäytymään asianmukaisesti erilaisissa uskonnollisissa tilaisuuksissa ja tilanteissa

- Oppilas oppii kunnioittamaan omaa ja toisen pyhää sekä käyttäytymään asianmukaisesti erilaisissa uskonnollisissa tilaisuuksissa ja tilanteissa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskonnon monilukutaito	Oppilas tietää, miten toimitaan ja pyrkii toimimaan asianmukaisesti ja kunnioittavasti erilaisissa uskonnollisissa tilanteissa ja paikoissa.

S1 Suhde omaan uskontoon

Islamin opetuksen keskeisiä sisältöjä ovat Koraani, perimätieto ja islamin opillinen perusta. Opetuksessa tarkastellaan islamilaisen tradition vaikutusta kulttuuriin, arkkitehtuuriin ja islamilaiseen taiteeseen. Tutustutaan Islamin maailmanlaajuiseen vaikutukseen Antiikin

kirjallisuuden ja kommentaarien kautta. Opetuksessa otetaan huomioon Islamin pyhät paikat ja niiden merkitys. Sisältöjen valinnassa tärkeitä ovat islamilaisen perinteen ikäkauteen sopivat uskonnolliset opetukset ja kertomukset. Tutustutaan uskonnollisiin symboleihin, juhliin ja islamilaiseen kalenteriin. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon uskonnollisen kielen erityispiirteet, islamilainen terminologia ja sen yhdistävä vaikutus islamilaisessa maailmassa. Perehdytään islamin monimuotoisuuteen ja tutkitaan tarinoita profeetoista islamin opin kehityksen näkökulmasta. Opetuksessa tutustutaan islamin historiaan Euroopassa ja islamiin Suomessa.

Paikallinen tarkennus:

- Tutustutaan aiheisiin liittyvään arabialaiseen sanastoon
- Koraani: kokoaminen ja rakenne, Koraanin tärkeitä naisia, eri eettisiä teemoja Koraanin pohjalta
- Perimätieto (hadith)
- Profeetta Muhammadin esimerkki (sunna)
- Islamin varhaishistoria (Muhammad Medinassa, neljä ensimmäistä kalifia)
- Islamin monimuotoisuus
- Islamilainen kalenteri (kuukaudet ja juhlat)

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa keskeisinä sisältöinä ovat juutalaisuus, kristinusko ja islam. Perehdytään niitä yhdistäviin profeettoihin, pyhiin paikkoihin ja pyhiin kirjoituksiin. Tutkitaan juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin vaikutusta eurooppalaiseen kulttuuriin. Opetuksessa otetaan huomioon Suomessa vaikuttavat uskonnolliset yhteisöt ja uskontodialogin merkitys sekä uskonnot mediassa ja populaarikulttuurissa sekä uskontojen rooli maailmanrauhan rakentamisessa.

Paikallinen tarkennus:

- Toisen pyhän kunnioittaminen
- Ajankohtaisia uskontoon liittyviä aiheita mediassa

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa tarkastellaan islamilaisen etiikan perusteita ja elämän arvoja. Perehdytään käsitykseen kielletystä ja sallitusta islamissa sekä syntikäsitteeseen. Pohditaan ihmisen ja luonnon suhdetta sekä globaalivastuuta. Tärkeitä sisältöjä ovat ihmisen oikeus elämään ja YK:n Lapsen oikeuksien sopimus. Pohditaan uskon ja tekojen välistä suhdetta, islamilaisia käytöstapoja, myötäelämisen taitoa ja oppilaiden elämästä nousevia eettisiä kysymyksiä.

Paikallinen tarkennus:

- Ihmisoikeudet, tasa-arvo
- Lapsen oikeuksien sopimuksen arvoja
- Islamin eettiset periaatteet (käytöstavat, elämän säilyttäminen, vapaaehtoistyö)
- Tekojen luokittelu sallitusta kiellettyyn
- Koraanin rauhoittava vaikutus

T8 ohjata oppilas perehtymään opiskeltavan uskonnon eettisiin opetuksiin sekä eri uskontoja yhdistäviin eettisiin periaatteisiin

- Oppilas perehtyy islamin eettisiin opetuksiin sekä eri uskontoja yhdistäviin eettisiin periaatteisiin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Etiikkaa koskeva tieto	Oppilas tunnistaa ja osaa nimetä opiskeltavan uskonnon eettisiä opetuksia sekä uskontoja ja katsomuksia yhdistäviä eettisiä periaatteita.

S1 Suhde omaan uskontoon

Islamin opetuksen keskeisiä sisältöjä ovat Koraani, perimätieto ja islamin opillinen perusta. Opetuksessa tarkastellaan islamilaisen tradition vaikutusta kulttuuriin, arkkitehtuuriin ja islamilaiseen taiteeseen. Tutustutaan Islamin maailmanlaajuiseen vaikutukseen Antiikin kirjallisuuden ja kommentaarien kautta. Opetuksessa otetaan huomioon Islamin pyhät paikat ja niiden merkitys. Sisältöjen valinnassa tärkeitä ovat islamilaisen perinteen ikäkauteen sopivat uskonnolliset opetukset ja kertomukset. Tutustutaan uskonnollisiin symboleihin, juhliin ja islamilaiseen kalenteriin. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon uskonnollisen kielen erityispiirteet, islamilainen terminologia ja sen yhdistävä vaikutus islamilaisessa maailmassa. Perehdytään islamin monimuotoisuuteen ja tutkitaan tarinoita profeetoista islamin opin kehityksen näkökulmasta. Opetuksessa tutustutaan islamin historiaan Euroopassa ja islamiin Suomessa.

Paikallinen tarkennus:

- Tutustutaan aiheisiin liittyvään arabialaiseen sanastoon
- Koraani: kokoaminen ja rakenne, Koraanin tärkeitä naisia, eri eettisiä teemoja Koraanin pohjalta
- Perimätieto (hadith)
- Profeetta Muhammadin esimerkki (sunna)
- Islamin varhaishistoria (Muhammad Medinassa, neljä ensimmäistä kalifia)
- Islamin monimuotoisuus
- Islamilainen kalenteri (kuukaudet ja juhlat)

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa keskeisinä sisältöinä ovat juutalaisuus, kristinusko ja islam. Perehdytään niitä yhdistäviin profeettoihin, pyhiin paikkoihin ja pyhiin kirjoituksiin. Tutkitaan juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin vaikutusta eurooppalaiseen kulttuuriin. Opetuksessa otetaan huomioon Suomessa vaikuttavat uskonnolliset yhteisöt ja uskontodialogin merkitys sekä uskonnot mediassa ja populaarikulttuurissa sekä uskontojen rooli maailmanrauhan rakentamisessa.

Paikallinen tarkennus:

- Toisen pyhän kunnioittaminen
- Ajankohtaisia uskontoon liittyviä aiheita mediassa

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa tarkastellaan islamilaisen etiikan perusteita ja elämän arvoja. Perehdytään käsitykseen kielletystä ja sallitusta islamissa sekä syntikäsitteeseen. Pohditaan ihmisen ja luonnon suhdetta sekä globaalivastuuta. Tärkeitä sisältöjä ovat ihmisen oikeus elämään ja YK:n Lapsen oikeuksien sopimus. Pohditaan uskon ja tekojen välistä suhdetta, islamilaisia käytöstapoja, myötäelämisen taitoa ja oppilaiden elämästä nousevia eettisiä kysymyksiä.

Paikallinen tarkennus:

- Ihmisoikeudet, tasa-arvo
- Lapsen oikeuksien sopimuksen arvoja

- Islamin eettiset periaatteet (käytöstavat, elämän säilyttäminen, vapaaehtoistyö)
- Tekojen luokittelu sallitusta kiellettyyn
- Koraanin rauhoittava vaikutus

T9 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisoikeuksiin ja erityisesti YK:n Lapsen oikeuksien sopimukseen sisältyviä arvoja yksilön ja yhteisön näkökulmasta

- Oppilas tutustuu ihmisoikeuksiin yksilön ja yhteisön näkökulmasta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ihmisoikeusetiikka	Oppilas tietää YK:n Lapsen oikeuksien sopimuksen keskeisen sisällön ja osaa kertoa esimerkkejä ihmisoikeuksista.

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa keskeisinä sisältöinä ovat juutalaisuus, kristinusko ja islam. Perehdytään niitä yhdistäviin profeettoihin, pyhiin paikkoihin ja pyhiin kirjoituksiin. Tutkitaan juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin vaikutusta eurooppalaiseen kulttuuriin. Opetuksessa otetaan huomioon Suomessa vaikuttavat uskonnolliset yhteisöt ja uskontodialogin merkitys sekä uskonnot mediassa ja populaarikulttuurissa sekä uskontojen rooli maailmanrauhan rakentamisessa.

Paikallinen tarkennus:

- Toisen pyhän kunnioittaminen
- Ajankohtaisia uskontoon liittyviä aiheita mediassa

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa tarkastellaan islamilaisen etiikan perusteita ja elämän arvoja. Perehdytään käsitykseen kielletystä ja sallitusta islamissa sekä syntikäsitteeseen. Pohditaan ihmisen ja luonnon suhdetta sekä globaalivastuuta. Tärkeitä sisältöjä ovat ihmisen oikeus elämään ja YK:n Lapsen oikeuksien sopimus. Pohditaan uskon ja tekojen välistä suhdetta, islamilaisia käytöstapoja, myötäelämisen taitoa ja oppilaiden elämästä nousevia eettisiä kysymyksiä.

Paikallinen tarkennus:

- Ihmisoikeudet, tasa-arvo
- Lapsen oikeuksien sopimuksen arvoja
- Islamin eettiset periaatteet (käytöstavat, elämän säilyttäminen, vapaaehtoistyö)
- Tekojen luokittelu sallitusta kiellettyyn
- Koraanin rauhoittava vaikutus

T11 luoda oppilaalle mahdollisuuksia keskustella eettisistä kysymyksistä, ilmaista rakentavasti ajatuksiaan ja tunteitaan sekä harjoitella perustelemaan omia näkemyksiään

- Oppilas harjoittelee keskustelemaan rakentavasti eettisistä kysymyksistä ja perustelemaan omia näkemyksiään

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ajattelun ja vuorovaikutuksen taidot	Oppilas osallistuu yhteiseen keskusteluun, osaa kuunnella toisia ja ilmaista itseään.

S1 Suhde omaan uskontoon

Islamin opetuksen keskeisiä sisältöjä ovat Koraani, perimätieto ja islamin opillinen perusta. Opetuksessa tarkastellaan islamilaisen tradition vaikutusta kulttuuriin, arkkitehtuuriin ja islamilaiseen taiteeseen. Tutustutaan Islamin maailmanlaajuiseen vaikutukseen Antiikin kirjallisuuden ja kommentaarien kautta. Opetuksessa otetaan huomioon Islamin pyhät paikat ja niiden merkitys. Sisältöjen valinnassa tärkeitä ovat islamilaisen perinteen ikäkauteen sopivat uskonnolliset opetukset ja kertomukset. Tutustutaan uskonnollisiin symboleihin, juhliin ja islamilaiseen kalenteriin. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon uskonnollisen kielen erityispiirteet, islamilainen terminologia ja sen yhdistävä vaikutus islamilaisessa maailmassa. Perehdytään islamin monimuotoisuuteen ja tutkitaan tarinoita profeetoista islamin opin kehityksen näkökulmasta. Opetuksessa tutustutaan islamin historiaan Euroopassa ja islamiin Suomessa.

Paikallinen tarkennus:

- Tutustutaan aiheisiin liittyvään arabialaiseen sanastoon
- Koraani: kokoaminen ja rakenne, Koraanin tärkeitä naisia, eri eettisiä teemoja Koraanin pohjalta
- Perimätieto (hadith)
- Profeetta Muhammadin esimerkki (sunna)
- Islamin varhaishistoria (Muhammad Medinassa, neljä ensimmäistä kalifia)
- Islamin monimuotoisuus
- Islamilainen kalenteri (kuukaudet ja juhlat)

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa keskeisinä sisältöinä ovat juutalaisuus, kristinusko ja islam. Perehdytään niitä yhdistäviin profeettoihin, pyhiin paikkoihin ja pyhiin kirjoituksiin. Tutkitaan juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin vaikutusta eurooppalaiseen kulttuuriin. Opetuksessa otetaan huomioon Suomessa vaikuttavat uskonnolliset yhteisöt ja uskontodialogin merkitys sekä uskonnot mediassa ja populaarikulttuurissa sekä uskontojen rooli maailmanrauhan rakentamisessa.

Paikallinen tarkennus:

- Toisen pyhän kunnioittaminen
- Ajankohtaisia uskontoon liittyviä aiheita mediassa

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa tarkastellaan islamilaisen etiikan perusteita ja elämän arvoja. Perehdytään käsitykseen kielletystä ja sallitusta islamissa sekä syntikäsitteeseen. Pohditaan ihmisen ja luonnon suhdetta sekä globaalivastuuta. Tärkeitä sisältöjä ovat ihmisen oikeus elämään ja YK:n Lapsen oikeuksien sopimus. Pohditaan uskon ja tekojen välistä suhdetta, islamilaisia käytöstapoja, myötäelämisen taitoa ja oppilaiden elämästä nousevia eettisiä kysymyksiä.

Paikallinen tarkennus:

- Ihmisoikeudet, tasa-arvo
- Lapsen oikeuksien sopimuksen arvoja
- Islamin eettiset periaatteet (käytöstavat, elämän säilyttäminen, vapaaehtoistyö)

- Tekojen luokittelu sallitusta kiellettyyn
- Koraanin rauhoittava vaikutus

T12 auttaa ja tukea oppilasta muodostamaan ja vahvistamaan myönteistä maailmankatsomusta, itsetuntoa ja luottamusta elämään

- Oppilas vahvistaa myönteistä asennetta maailmankatsomukseensa, itsetuntoaan ja luottamusta elämään

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei vaikuta arvosanan muodostumiseen. Oppilaita ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa tarkastellaan islamilaisen etiikan perusteita ja elämän arvoja. Perehdytään käsitykseen kielletystä ja sallitusta islamissa sekä syntikäsitteeseen. Pohditaan ihmisen ja luonnon suhdetta sekä globaalivastuuta. Tärkeitä sisältöjä ovat ihmisen oikeus elämään ja YK:n Lapsen oikeuksien sopimus. Pohditaan uskon ja tekojen välistä suhdetta, islamilaisia käytöstapoja, myötäelämisen taitoa ja oppilaiden elämästä nousevia eettisiä kysymyksiä.

Paikallinen tarkennus:

- Ihmisoikeudet, tasa-arvo
- Lapsen oikeuksien sopimuksen arvoja
- Islamin eettiset periaatteet (käytöstavat, elämän säilyttäminen, vapaaehtoistyö)
- Tekojen luokittelu sallitusta kiellettyyn
- Koraanin rauhoittava vaikutus

Ortodoksinen uskonto

Oppimäärän tehtävä vuosiluokilla 3-6

Vuosiluokilla 3-6 *uskonnon opetuksessa laajennetaan ja syvennetään oman uskonnon perustietoja. Opetuksessa perehdytään opiskeltavan uskonnon pyhiin kirjoihin ja kertomuksiin sekä keskeiseen oppiin, eettisiin periaatteisiin, rituaaleihin ja tapoihin. Oppilaita kannustetaan ihmettelyyn ja kyselyyn. Opetuksessa tutustutaan Suomen ja Euroopan uskonnollisiin juuriin sekä uskonnolliseen ja katsomukselliseen elämään nyky-Suomessa ja Euroopassa. Oppilaat harjaannuttavat medialukutaitoaan ja heitä ohjataan arvioimaan ja käyttämään eri lähteistä etsimäänsä tietoa sekä hyödyntämään sitä eri tilanteissa.*

Opetuksessa käsitellään lasten oikeuksia ja yksilön vastuuta omista teoistaan. Opetuksessa harjoitellaan tunne- ja vuorovaikutustaitoja sekä tuetaan oppilaita muodostamaan ja perustelemaan omia näkemyksiä. Oppilaita rohkaistaan ystävyyteen, myönteisen luokka- ja kouluyhteisön rakentamiseen sekä toimimaan syrjintää vastaan.

Uskonnon eri oppimäärät vuosiluokilla 3-6

Perusopetuslain 11§:n mukaan perusopetuksessa oppiaineena on uskonto tai elämänkatsomustieto. Uskonto toteutetaan saman lain 13§:n mukaan oppilaiden uskonnollisen yhdyskunnan mukaisesti oman uskonnon opetuksena erillisten oppimäärien mukaan. Oppiaineen yhtenäisyyden takaamiseksi kaikille oman uskonnon opetuksen muodoille on laadittu yhteiset tavoitteet ja keskeiset sisällöt.

Eri uskontojen oppimääräkuvauksissa tarkennetaan kaikille yhteisiä sisältöjä oppilaan oman uskonnon luonteen mukaisesti. Paikalliset opetussuunnitelmat laaditaan perusteiden yhteisten tavoitteiden, sisältökuvausten ja eri uskontojen tarkennettujen oppimääräkuvausten pohjalle.

3

Vuosiluokan tavoitteet ja keskeiset sisällöt

T1 ohjata oppilasta perehtymään opiskeltavan uskonnon pyhiin kirjoihin ja kertomuksiin sekä keskeisiin oppeihin

- Oppilas tutustuu ortodoksisiin pyhiin kirjoihin ja kertomuksiin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskontoa koskevan tiedon hallitseminen, uskonnon monilukutaito	Oppilas osaa nimetä opiskeltavan uskonnon lähteitä ja tekstejä sekä kuvata niiden keskeisiä sisältöjä.

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksessa paneudutaan ortodoksisen uskonopin lähteisiin ja peruskäsitteisiin. Keskeisiä sisältöjä ovat liturgisen elämän peruspiirteet, pyhät mysteeriot ja kirkolliset toimitukset arjessa ja juhlassa. Perehdytään Vanhan Testamentin kirjallisuuteen ortodoksisen opetuksen näkökulmasta sekä Jeesuksen elämävaiheisiin ja opetukseen evankeliumeissa sekä kirkkovuoden tapahtumissa. Opetuksessa tarkastellaan kirkon syntyä sekä Paavalin ja muiden apostolien toimintaa. Tutkitaan Suomen ortodoksisen kirkon tunnuspiirteitä, kirkkoa uskonnollisena rakennuksena, kirkkoarkkitehtuuria ja siihen liittyvää symboliikkaa. Opetuksessa otetaan huomioon kirkkomusiikki, kirkkotaide sekä ortodoksisuuden vaikutus ja näkyminen medioissa kotimaassa ja maailmalla.

Paikallinen tarkennus:

- Tutustuminen Raamattuun pyhänä kirjana: Vanha testamentti ja Uusi testamentti, käyttämisen perusteet
- Jumalan liitto ihmisen kanssa Vanhassa testamentissa ja Uudessa testamentissa
- Profeettakertomukset Vanhassa testamentissa
- Jeesuksen opetuksia ja ihmetekoja
- Pääsiäinen, tutustuminen ortodoksiseen jumalanpalvelukseen kirkkovierailulla, liturgia, paasto
- Alkurukoukset ja paastorukous, tavallisimpia kirkkoveisuja
- Kirkkorakennus, reliikki
- Kodinpyhitys, kiitosrukoushetket, panihida

T2 ohjata oppilas tutustumaan opiskeltavan uskonnon rituaaleihin ja tapoihin sekä pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin

- Oppilas tutustuu ortodoksisen uskonnon rituaaleihin, tapoihin sekä pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskontoa koskevan tiedon hallitseminen, uskonnon monilukutaito	Oppilas osaa kertoa esimerkkien avulla opiskeltavan uskonnon keskeisistä rituaaleista, tavoista ja pyhistä paikoista sekä kuvata niiden merkitystä.

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksessa paneudutaan ortodoksisen uskonopin lähteisiin ja peruskäsitteisiin. Keskeisiä sisältöjä ovat liturgisen elämän peruspiirteet, pyhät mysteeriot ja kirkolliset toimitukset arjessa ja juhlassa. Perehdytään Vanhan Testamentin kirjallisuuteen ortodoksisen opetuksen näkökulmasta sekä Jeesuksen elämävaiheisiin ja opetukseen evankeliumeissa sekä kirkkovuoden tapahtumissa. Opetuksessa tarkastellaan kirkon syntyä sekä Paavalin ja muiden apostolien toimintaa. Tutkitaan Suomen ortodoksisen kirkon tunnuspiirteitä, kirkkoa uskonnollisena rakennuksena, kirkkoarkkitehtuuria ja siihen liittyvää symboliikkaa. Opetuksessa otetaan huomioon kirkkomusiikki, kirkkotaide sekä ortodoksisuuden vaikutus ja näkyminen medioissa kotimaassa ja maailmalla.

Paikallinen tarkennus:

- Tutustuminen Raamattuun pyhänä kirjana: Vanha testamentti ja Uusi testamentti, käyttämisen perusteet
- Jumalan liitto ihmisen kanssa Vanhassa testamentissa ja Uudessa testamentissa
- Profeettakertomukset Vanhassa testamentissa
- Jeesuksen opetuksia ja ihmetekoja
- Pääsiäinen, tutustuminen ortodoksiseen jumalanpalvelukseen kirkkovierailulla, liturgia, paasto
- Alkurukoukset ja paastorukous, tavallisimpia kirkkoveisuja
- Kirkkorakennus, reliikki
- Kodinpyhitys, kiitosrukoushetket, panihida

T3 auttaa oppilasta tunnistamaan uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta

- Oppilas harjoittelee tunnistamaan uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
T3 auttaa oppilasta tunnistamaan uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta	Oppilas osaa antaa esimerkkejä uskonnollisesta kielestä ja sen vertauskuvallisuudesta

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksessa paneudutaan ortodoksisen uskonopin lähteisiin ja peruskäsitteisiin. Keskeisiä sisältöjä ovat liturgisen elämän peruspiirteet, pyhät mysteeriot ja kirkolliset toimitukset arjessa ja juhlassa. Perehdytään Vanhan Testamentin kirjallisuuteen ortodoksisen opetuksen näkökulmasta sekä Jeesuksen elämävaiheisiin ja opetukseen evankeliumeissa sekä kirkkovuoden tapahtumissa. Opetuksessa tarkastellaan kirkon syntyä sekä Paavalin ja muiden apostolien toimintaa. Tutkitaan Suomen ortodoksisen kirkon tunnuspiirteitä, kirkkoa uskonnollisena rakennuksena, kirkkoarkkitehtuuria ja siihen liittyvää symboliikkaa. Opetuksessa otetaan huomioon kirkkomusiikki, kirkkotaide sekä ortodoksisuuden vaikutus ja näkyminen medioissa kotimaassa ja maailmalla.

Paikallinen tarkennus:

- Tutustuminen Raamattuun pyhänä kirjana: Vanha testamentti ja Uusi testamentti, käyttämisen perusteet
- Jumalan liitto ihmisen kanssa Vanhassa testamentissa ja Uudessa testamentissa
- Profeettakertomukset Vanhassa testamentissa
- Jeesuksen opetuksia ja ihmetekoja
- Pääsiäinen, tutustuminen ortodoksiseen jumalanpalvelukseen kirkkovierailulla, liturgia, paasto
- Alkurukoukset ja paastorukous, tavallisimpia kirkkoveisuja
- Kirkkorakennus, reliikki
- Kodinpyhitys, kiitosrukoushetket, panihida

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa tarkastellaan mitä ovat pyhyys, juhlat ja erilaiset tavat, niiden arvostaminen sekä omassa että eri uskontojen kulttuureissa. Pohditaan ortodoksisen kirkon olemusta katolisena ja apostolisena, globaalina yhteisönä. Tutustutaan keskeisiin Euroopassa vaikuttaviin uskontoihin ja eurooppalaiseen uskontokarttaan. Perehdytään islamin ja juutalaisuuden yhteisiin piirteisiin ortodoksisen kristillisyyden kanssa. Tutkitaan koulun lähialueiden uskonnollisia yhteisöjä ja uskonnottomuutta elämänkatsomuksen muotona. Tutustutaan alustavasti ekumeniaan ja uskontodialogiin sekä ihmisoikeuksien ja uskonnon suhteeseen.

Paikallinen tarkennus:

- Ajankohtaiset uskontoon liittyvät aiheet mediassa oppilaiden kiinnostuksen mukaan
- Pyhä ja arki eri uskonnoissa ja kulttuureissa, paikalliset uskonnot, uskonnottomuus ja elämänkatsomus
- Pääpiirteitä juutalaisuudesta ja islamista Euroopassa ja Vantaalla
- Tutustuminen eri kristillisten kirkkojen ja Abrahamin uskontojen tapoihin

T4 ohjata oppilasta etsimään, arvioimaan ja käyttämään uskontoa koskevaa tietoa erilaisista lähteistä

- Oppilas tutustuu uskontoa koskeviin erilaisiin lähteisiin, ja tutustuu erilaisten lähteiden arviointiin ja käyttöön

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Oppimaan oppimisen taidot uskonnon opiskelussa	Oppilas osaa hakea tietoa useasta lähteestä. Oppilas harjoittelee arvioimaan löytämänsä tiedon luotettavuutta ja objektiivisuutta.

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksessa paneudutaan ortodoksisen uskonopin lähteisiin ja peruskäsitteisiin. Keskeisiä sisältöjä ovat liturgisen elämän peruspiirteet, pyhät mysteeriot ja kirkolliset toimitukset arjessa ja juhlassa. Perehdytään Vanhan Testamentin kirjallisuuteen ortodoksisen opetuksen näkökulmasta sekä Jeesuksen elämävaiheisiin ja opetukseen evankeliumeissa sekä kirkkovuoden tapahtumissa. Opetuksessa tarkastellaan kirkon syntyä sekä Paavalin ja muiden apostolien toimintaa. Tutkitaan Suomen ortodoksisen kirkon tunnuspiirteitä, kirkkoa uskonnollisena rakennuksena, kirkkoarkkitehtuuria ja siihen liittyvää symboliikkaa. Opetuksessa otetaan huomioon kirkkomusiikki, kirkkotaide sekä ortodoksisuuden vaikutus ja näkyminen medioissa kotimaassa ja maailmalla.

Paikallinen tarkennus:

- Tutustuminen Raamattuun pyhänä kirjana: Vanha testamentti ja Uusi testamentti, käyttämisen perusteet
- Jumalan liitto ihmisen kanssa Vanhassa testamentissa ja Uudessa testamentissa
- Profeettakertomukset Vanhassa testamentissa
- Jeesuksen opetuksia ja ihmetekoja
- Pääsiäinen, tutustuminen ortodoksiseen jumalanpalvelukseen kirkkovierailulla, liturgia, paasto
- Alkurukoukset ja paastorukous, tavallisimpia kirkkoveisuja
- Kirkkorakennus, reliikki
- Kodinpyhitys, kiitosrukoushetket, panihida

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa tarkastellaan mitä ovat pyhyys, juhlat ja erilaiset tavat, niiden arvostaminen sekä omassa että eri uskontojen kulttuureissa. Pohditaan ortodoksisen kirkon olemusta katolisena ja apostolisena, globaalina yhteisönä. Tutustutaan keskeisiin Euroopassa vaikuttaviin uskontoihin ja eurooppalaiseen uskontokarttaan. Perehdytään islamin ja juutalaisuuden yhteisiin piirteisiin ortodoksisen kristillisyyden kanssa. Tutkitaan koulun lähialueiden uskonnollisia yhteisöjä ja uskonnottomuutta elämänkatsomuksen muotona. Tutustutaan alustavasti ekumeniaan ja uskontodialogiin sekä ihmisoikeuksien ja uskonnon suhteeseen.

Paikallinen tarkennus:

- Ajankohtaiset uskontoon liittyvät aiheet mediassa oppilaiden kiinnostuksen mukaan
- Pyhä ja arki eri uskonnoissa ja kulttuureissa, paikalliset uskonnot, uskonnottomuus ja elämänkatsomus
- Pääpiirteitä juutalaisuudesta ja islamista Euroopassa ja Vantaalla
- Tutustuminen eri kristillisten kirkkojen ja Abrahamin uskontojen tapoihin

S3 Hyvä elämä

Keskeisinä sisältöinä opetuksessa ovat ortodoksisen kirkon opetus sekä Uuden Testamentin sanoma yksilön eettisten kysymysten ohjaajana ja tukijana omassa elämässä sekä vuorovaikutuksessa toisten kanssa. Perehdytään Kymmeneen käskyyn ja pohditaan omia eettisiä valintoja ja niiden seurauksia sekä vaikutuksia itsetuntemuksen, elämäntaitojen ja myönteisen elämännäkemyksen muodostamiseen. Opetuksessa otetaan huomioon toisen ihmisen arvostaminen, huolenpito ympäristöstä ja luonnosta sekä elämän kunnioittaminen ja kestävä tulevaisuus. Pohditaan osallistuvaa globaalia vastuun kantamista kirkon ja yksilön elämässä. Tutustutaan alustavasti eri uskontojen eettisten opetusten yhteisiin piirteisiin sekä eurooppalaisen ihmisoikeuskäsityksen ja kristillisten arvojen yhteisiin piirteisiin ja syvennetään käsitystä YK:n Lapsenoikeuksien sopimuksen merkityksestä.

Paikallinen tarkennus:

- Raamatun kertomusten merkityksen avaaminen ikätasolle sopivalla tavalla ja eettinen pohdinta Raamatun kertomusten pohjalta
    - esimerkikei näiden kertomusten kautta:
        - Laupias samarialainen – toisen auttaminen
        - Viisas rakentaja - elämänarvot
        - Fariseus ja publikaani - nöyryys
        - Tuhlaajapoika - anteeksiantaminen
- Luomiskertomus, 10 käskyä, ihminen Jumalan kuvana, elämä lahjana
- Yhteisön jäsenenä toimiminen ja itsestä huolehtiminen

- Toisen ihmisen huomioiminen ja oma rooli vuorovaikutuksessa, keskustelun taidot
- Some-etiikkaa
- Tasa-arvo, ihmisarvo
- Lapsen oikeuksien sopimus omassa elämässä, Lapsen oikeuksien päivä 20.11.
- Erilaisuuden suvaitseminen, toisen asemaan asettuminen
- Miten toiset vaikuttavat arvoihin ja mielipiteisiin
- Omien ajatusten kertominen, mielipiteiden perusteleminen
- Omat teot arjessa kestävän tulevaisuuden näkökulmasta, omien tekojen seuraukset
- Toisen mielipiteen kunnioittaminen
- Empatiataitojen harjoitteleminen

T5 opastaa oppilasta perehtymään Suomen ja Euroopan uskonnollisiin ja katsomuksellisiin juuriin ja nykytilaan

- Oppilas tutustuu Suomen uskonnollisiin ja katsomuksellisiin juuriin ja nykytilaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskontoa ja kulttuuria koskeva tieto	Oppilas tunnistaa uskontojen merkityksiä yhteiskuntien kehityksessä, kulttuurissa ja mediassa ja osaa antaa niistä esimerkkejä. Hän osaa kuvata suomalaisen ja eurooppalaisen uskonnollisuuden juuria pääpiirteissään.

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksessa paneudutaan ortodoksisen uskonopin lähteisiin ja peruskäsitteisiin. Keskeisiä sisältöjä ovat liturgisen elämän peruspiirteet, pyhät mysteeriot ja kirkolliset toimitukset arjessa ja juhlassa. Perehdytään Vanhan Testamentin kirjallisuuteen ortodoksisen opetuksen näkökulmasta sekä Jeesuksen elämävaiheisiin ja opetukseen evankeliumeissa sekä kirkkovuoden tapahtumissa. Opetuksessa tarkastellaan kirkon syntyä sekä Paavalin ja muiden apostolien toimintaa. Tutkitaan Suomen ortodoksisen kirkon tunnuspiirteitä, kirkkoa uskonnollisena rakennuksena, kirkkoarkkitehtuuria ja siihen liittyvää symboliikkaa. Opetuksessa otetaan huomioon kirkkomusiikki, kirkkotaide sekä ortodoksisuuden vaikutus ja näkyminen medioissa kotimaassa ja maailmalla.

Paikallinen tarkennus:

- Tutustuminen Raamattuun pyhänä kirjana: Vanha testamentti ja Uusi testamentti, käyttämisen perusteet
- Jumalan liitto ihmisen kanssa Vanhassa testamentissa ja Uudessa testamentissa
- Profeettakertomukset Vanhassa testamentissa
- Jeesuksen opetuksia ja ihmetekoja
- Pääsiäinen, tutustuminen ortodoksiseen jumalanpalvelukseen kirkkovierailulla, liturgia, paasto
- Alkurukoukset ja paastorukous, tavallisimpia kirkkoveisuja
- Kirkkorakennus, reliikki
- Kodinpyhitys, kiitosrukoushetket, panihida

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa tarkastellaan mitä ovat pyhyys, juhlat ja erilaiset tavat, niiden arvostaminen sekä omassa että eri uskontojen kulttuureissa. Pohditaan ortodoksisen kirkon olemusta

katolisena ja apostolisena, globaalina yhteisönä. Tutustutaan keskeisiin Euroopassa vaikuttaviin uskontoihin ja eurooppalaiseen uskontokarttaan. Perehdytään islamin ja juutalaisuuden yhteisiin piirteisiin ortodoksisen kristillisyyden kanssa. Tutkitaan koulun lähialueiden uskonnollisia yhteisöjä ja uskonnottomuutta elämänkatsomuksen muotona. Tutustutaan alustavasti ekumeniaan ja uskontodialogiin sekä ihmisoikeuksien ja uskonnon suhteeseen.

Paikallinen tarkennus:

- Ajankohtaiset uskontoon liittyvät aiheet mediassa oppilaiden kiinnostuksen mukaan
- Pyhä ja arki eri uskonnoissa ja kulttuureissa, paikalliset uskonnot, uskonnottomuus ja elämänkatsomus
- Pääpiirteitä juutalaisuudesta ja islamista Euroopassa ja Vantaalla
- Tutustuminen eri kristillisten kirkkojen ja Abrahamin uskontojen tapoihin

T6 ohjata oppilas tutustumaan juutalaisuuteen, kristinuskoon ja islamiin ja niiden vaikutukseen ja historiaan Euroopassa

- Oppilas tutustuu juutalaisuuteen, kristinuskoon ja islamiin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskontoa ja kulttuuria koskeva tieto	Oppilas osaa kuvata juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin pääpiirteet sekä niiden keskinäiset suhteet.

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa tarkastellaan mitä ovat pyhyys, juhlat ja erilaiset tavat, niiden arvostaminen sekä omassa että eri uskontojen kulttuureissa. Pohditaan ortodoksisen kirkon olemusta katolisena ja apostolisena, globaalina yhteisönä. Tutustutaan keskeisiin Euroopassa vaikuttaviin uskontoihin ja eurooppalaiseen uskontokarttaan. Perehdytään islamin ja juutalaisuuden yhteisiin piirteisiin ortodoksisen kristillisyyden kanssa. Tutkitaan koulun lähialueiden uskonnollisia yhteisöjä ja uskonnottomuutta elämänkatsomuksen muotona. Tutustutaan alustavasti ekumeniaan ja uskontodialogiin sekä ihmisoikeuksien ja uskonnon suhteeseen.

Paikallinen tarkennus:

- Ajankohtaiset uskontoon liittyvät aiheet mediassa oppilaiden kiinnostuksen mukaan
- Pyhä ja arki eri uskonnoissa ja kulttuureissa, paikalliset uskonnot, uskonnottomuus ja elämänkatsomus
- Pääpiirteitä juutalaisuudesta ja islamista Euroopassa ja Vantaalla
- Tutustuminen eri kristillisten kirkkojen ja Abrahamin uskontojen tapoihin

S3 Hyvä elämä

Keskeisinä sisältöinä opetuksessa ovat ortodoksisen kirkon opetus sekä Uuden Testamentin sanoma yksilön eettisten kysymysten ohjaajana ja tukijana omassa elämässä sekä vuorovaikutuksessa toisten kanssa. Perehdytään Kymmeneen käskyyn ja pohditaan omia eettisiä valintoja ja niiden seurauksia sekä vaikutuksia itsetuntemuksen, elämäntaitojen ja myönteisen elämännäkemyksen muodostamiseen. Opetuksessa otetaan huomioon toisen ihmisen arvostaminen, huolenpito ympäristöstä ja luonnosta sekä elämän kunnioittaminen ja kestävä tulevaisuus. Pohditaan osallistuvaa globaalia vastuun kantamista kirkon ja yksilön elämässä. Tutustutaan alustavasti eri uskontojen eettisten opetusten yhteisiin piirteisiin sekä

eurooppalaisen ihmisoikeuskäsityksen ja kristillisten arvojen yhteisiin piirteisiin ja syvennetään käsitystä YK:n Lapsenoikeuksien sopimuksen merkityksestä.

Paikallinen tarkennus:

- Raamatun kertomusten merkityksen avaaminen ikätasolle sopivalla tavalla ja eettinen pohdinta Raamatun kertomusten pohjalta
    - esimerkikei näiden kertomusten kautta:
        - Laupias samarialainen – toisen auttaminen
        - Viisas rakentaja - elämänarvot
        - Fariseus ja publikaani - nöyryys
        - Tuhlaajapoika - anteeksiantaminen
- Luomiskertomus, 10 käskyä, ihminen Jumalan kuvana, elämä lahjana
- Yhteisön jäsenenä toimiminen ja itsestä huolehtiminen
- Toisen ihmisen huomioiminen ja oma rooli vuorovaikutuksessa, keskustelun taidot
- Some-etiikkaa
- Tasa-arvo, ihmisarvo
- Lapsen oikeuksien sopimus omassa elämässä, Lapsen oikeuksien päivä 20.11.
- Erilaisuuden suvaitseminen, toisen asemaan asettuminen
- Miten toiset vaikuttavat arvoihin ja mielipiteisiin
- Omien ajatusten kertominen, mielipiteiden perusteleminen
- Omat teot arjessa kestävän tulevaisuuden näkökulmasta, omien tekojen seuraukset
- Toisen mielipiteen kunnioittaminen
- Empatiataitojen harjoitteleminen

T7 kannustaa oppilasta kunnioittamaan omaa ja toisen pyhää sekä käyttäytymään asianmukaisesti erilaisissa uskonnollisissa tilaisuuksissa ja tilanteissa

- Oppilasta ohjataan kunnioittamaan omaa ja toisen pyhää ja käyttäytymään asianmukaisesti erilaisissa uskonnollisissa tilaisuuksissa ja tilanteissa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskonnon monilukutaito	Oppilas tietää, miten toimitaan ja pyrkii toimimaan asianmukaisesti ja kunnioittavasti erilaisissa uskonnollisissa tilanteissa ja paikoissa.

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksessa paneudutaan ortodoksisen uskonopin lähteisiin ja peruskäsitteisiin. Keskeisiä sisältöjä ovat liturgisen elämän peruspiirteet, pyhät mysteeriot ja kirkolliset toimitukset arjessa ja juhlassa. Perehdytään Vanhan Testamentin kirjallisuuteen ortodoksisen opetuksen näkökulmasta sekä Jeesuksen elämävaiheisiin ja opetukseen evankeliumeissa sekä kirkkovuoden tapahtumissa. Opetuksessa tarkastellaan kirkon syntyä sekä Paavalin ja muiden apostolien toimintaa. Tutkitaan Suomen ortodoksisen kirkon tunnuspiirteitä, kirkkoa uskonnollisena rakennuksena, kirkkoarkkitehtuuria ja siihen liittyvää symboliikkaa. Opetuksessa otetaan huomioon kirkkomusiikki, kirkkotaide sekä ortodoksisuuden vaikutus ja näkyminen medioissa kotimaassa ja maailmalla.

Paikallinen tarkennus:

- Tutustuminen Raamattuun pyhänä kirjana: Vanha testamentti ja Uusi testamentti, käyttämisen perusteet
- Jumalan liitto ihmisen kanssa Vanhassa testamentissa ja Uudessa testamentissa
- Profeettakertomukset Vanhassa testamentissa
- Jeesuksen opetuksia ja ihmetekoja
- Pääsiäinen, tutustuminen ortodoksiseen jumalanpalvelukseen kirkkovierailulla, liturgia, paasto
- Alkurukoukset ja paastorukous, tavallisimpia kirkkoveisuja
- Kirkkorakennus, reliikki
- Kodinpyhitys, kiitosrukoushetket, panihida

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa tarkastellaan mitä ovat pyhyys, juhlat ja erilaiset tavat, niiden arvostaminen sekä omassa että eri uskontojen kulttuureissa. Pohditaan ortodoksisen kirkon olemusta katolisena ja apostolisena, globaalina yhteisönä. Tutustutaan keskeisiin Euroopassa vaikuttaviin uskontoihin ja eurooppalaiseen uskontokarttaan. Perehdytään islamin ja juutalaisuuden yhteisiin piirteisiin ortodoksisen kristillisyyden kanssa. Tutkitaan koulun lähialueiden uskonnollisia yhteisöjä ja uskonnottomuutta elämänkatsomuksen muotona. Tutustutaan alustavasti ekumeniaan ja uskontodialogiin sekä ihmisoikeuksien ja uskonnon suhteeseen.

Paikallinen tarkennus:

- Ajankohtaiset uskontoon liittyvät aiheet mediassa oppilaiden kiinnostuksen mukaan
- Pyhä ja arki eri uskonnoissa ja kulttuureissa, paikalliset uskonnot, uskonnottomuus ja elämänkatsomus
- Pääpiirteitä juutalaisuudesta ja islamista Euroopassa ja Vantaalla
- Tutustuminen eri kristillisten kirkkojen ja Abrahamin uskontojen tapoihin

S3 Hyvä elämä

Keskeisinä sisältöinä opetuksessa ovat ortodoksisen kirkon opetus sekä Uuden Testamentin sanoma yksilön eettisten kysymysten ohjaajana ja tukijana omassa elämässä sekä vuorovaikutuksessa toisten kanssa. Perehdytään Kymmeneen käskyyn ja pohditaan omia eettisiä valintoja ja niiden seurauksia sekä vaikutuksia itsetuntemuksen, elämäntaitojen ja myönteisen elämännäkemyksen muodostamiseen. Opetuksessa otetaan huomioon toisen ihmisen arvostaminen, huolenpito ympäristöstä ja luonnosta sekä elämän kunnioittaminen ja kestävä tulevaisuus. Pohditaan osallistuvaa globaalia vastuun kantamista kirkon ja yksilön elämässä. Tutustutaan alustavasti eri uskontojen eettisten opetusten yhteisiin piirteisiin sekä eurooppalaisen ihmisoikeuskäsityksen ja kristillisten arvojen yhteisiin piirteisiin ja syvennetään käsitystä YK:n Lapsenoikeuksien sopimuksen merkityksestä.

Paikallinen tarkennus:

- Raamatun kertomusten merkityksen avaaminen ikätasolle sopivalla tavalla ja eettinen pohdinta Raamatun kertomusten pohjalta
    - esimerkikei näiden kertomusten kautta:
        - Laupias samarialainen – toisen auttaminen
        - Viisas rakentaja - elämänarvot
        - Fariseus ja publikaani - nöyryys
        - Tuhlaajapoika - anteeksiantaminen
- Luomiskertomus, 10 käskyä, ihminen Jumalan kuvana, elämä lahjana
- Yhteisön jäsenenä toimiminen ja itsestä huolehtiminen

- Toisen ihmisen huomioiminen ja oma rooli vuorovaikutuksessa, keskustelun taidot
- Some-etiikkaa
- Tasa-arvo, ihmisarvo
- Lapsen oikeuksien sopimus omassa elämässä, Lapsen oikeuksien päivä 20.11.
- Erilaisuuden suvaitseminen, toisen asemaan asettuminen
- Miten toiset vaikuttavat arvoihin ja mielipiteisiin
- Omien ajatusten kertominen, mielipiteiden perusteleminen
- Omat teot arjessa kestävän tulevaisuuden näkökulmasta, omien tekojen seuraukset
- Toisen mielipiteen kunnioittaminen
- Empatiataitojen harjoitteleminen

T8 ohjata oppilas perehtymään opiskeltavan uskonnon eettisiin opetuksiin sekä eri uskontoja yhdistäviin eettisiin periaatteisiin

- Oppilas tutustuu ortodoksisen uskonnon eettisiin opetuksiin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Etiikkaa koskeva tieto	Oppilas tunnistaa ja osaa nimetä opiskeltavan uskonnon eettisiä opetuksia sekä uskontoja ja katsomuksia yhdistäviä eettisiä periaatteita.

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksessa paneudutaan ortodoksisen uskonopin lähteisiin ja peruskäsitteisiin. Keskeisiä sisältöjä ovat liturgisen elämän peruspiirteet, pyhät mysteeriot ja kirkolliset toimitukset arjessa ja juhlassa. Perehdytään Vanhan Testamentin kirjallisuuteen ortodoksisen opetuksen näkökulmasta sekä Jeesuksen elämävaiheisiin ja opetukseen evankeliumeissa sekä kirkkovuoden tapahtumissa. Opetuksessa tarkastellaan kirkon syntyä sekä Paavalin ja muiden apostolien toimintaa. Tutkitaan Suomen ortodoksisen kirkon tunnuspiirteitä, kirkkoa uskonnollisena rakennuksena, kirkkoarkkitehtuuria ja siihen liittyvää symboliikkaa. Opetuksessa otetaan huomioon kirkkomusiikki, kirkkotaide sekä ortodoksisuuden vaikutus ja näkyminen medioissa kotimaassa ja maailmalla.

Paikallinen tarkennus:

- Tutustuminen Raamattuun pyhänä kirjana: Vanha testamentti ja Uusi testamentti, käyttämisen perusteet
- Jumalan liitto ihmisen kanssa Vanhassa testamentissa ja Uudessa testamentissa
- Profeettakertomukset Vanhassa testamentissa
- Jeesuksen opetuksia ja ihmetekoja
- Pääsiäinen, tutustuminen ortodoksiseen jumalanpalvelukseen kirkkovierailulla, liturgia, paasto
- Alkurukoukset ja paastorukous, tavallisimpia kirkkoveisuja
- Kirkkorakennus, reliikki
- Kodinpyhitys, kiitosrukoushetket, panihida

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa tarkastellaan mitä ovat pyhyys, juhlat ja erilaiset tavat, niiden arvostaminen sekä omassa että eri uskontojen kulttuureissa. Pohditaan ortodoksisen kirkon olemusta katolisena ja apostolisena, globaalina yhteisönä. Tutustutaan keskeisiin Euroopassa vaikuttaviin uskontoihin ja eurooppalaiseen uskontokarttaan. Perehdytään islamin ja juutalaisuuden yhteisiin piirteisiin ortodoksisen kristillisyyden kanssa. Tutkitaan koulun lähialueiden uskonnollisia yhteisöjä

ja uskonnottomuutta elämänkatsomuksen muotona. Tutustutaan alustavasti ekumeniaan ja uskontodialogiin sekä ihmisoikeuksien ja uskonnon suhteeseen.

Paikallinen tarkennus:

- Ajankohtaiset uskontoon liittyvät aiheet mediassa oppilaiden kiinnostuksen mukaan
- Pyhä ja arki eri uskonnoissa ja kulttuureissa, paikalliset uskonnot, uskonnottomuus ja elämänkatsomus
- Pääpiirteitä juutalaisuudesta ja islamista Euroopassa ja Vantaalla
- Tutustuminen eri kristillisten kirkkojen ja Abrahamin uskontojen tapoihin

S3 Hyvä elämä

Keskeisinä sisältöinä opetuksessa ovat ortodoksisen kirkon opetus sekä Uuden Testamentin sanoma yksilön eettisten kysymysten ohjaajana ja tukijana omassa elämässä sekä vuorovaikutuksessa toisten kanssa. Perehdytään Kymmeneen käskyyn ja pohditaan omia eettisiä valintoja ja niiden seurauksia sekä vaikutuksia itsetuntemuksen, elämäntaitojen ja myönteisen elämännäkemyksen muodostamiseen. Opetuksessa otetaan huomioon toisen ihmisen arvostaminen, huolenpito ympäristöstä ja luonnosta sekä elämän kunnioittaminen ja kestävä tulevaisuus. Pohditaan osallistuvaa globaalia vastuun kantamista kirkon ja yksilön elämässä. Tutustutaan alustavasti eri uskontojen eettisten opetusten yhteisiin piirteisiin sekä eurooppalaisen ihmisoikeuskäsityksen ja kristillisten arvojen yhteisiin piirteisiin ja syvennetään käsitystä YK:n Lapsenoikeuksien sopimuksen merkityksestä.

Paikallinen tarkennus:

- Raamatun kertomusten merkityksen avaaminen ikätasolle sopivalla tavalla ja eettinen pohdinta Raamatun kertomusten pohjalta
    - esimerkikei näiden kertomusten kautta:
        - Laupias samarialainen – toisen auttaminen
        - Viisas rakentaja - elämänarvot
        - Fariseus ja publikaani - nöyryys
        - Tuhlaajapoika - anteeksiantaminen
- Luomiskertomus, 10 käskyä, ihminen Jumalan kuvana, elämä lahjana
- Yhteisön jäsenenä toimiminen ja itsestä huolehtiminen
- Toisen ihmisen huomioiminen ja oma rooli vuorovaikutuksessa, keskustelun taidot
- Some-etiikkaa
- Tasa-arvo, ihmisarvo
- Lapsen oikeuksien sopimus omassa elämässä, Lapsen oikeuksien päivä 20.11.
- Erilaisuuden suvaitseminen, toisen asemaan asettuminen
- Miten toiset vaikuttavat arvoihin ja mielipiteisiin
- Omien ajatusten kertominen, mielipiteiden perusteleminen
- Omat teot arjessa kestävän tulevaisuuden näkökulmasta, omien tekojen seuraukset
- Toisen mielipiteen kunnioittaminen
- Empatiataitojen harjoitteleminen

T9 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisoikeuksiin ja erityisesti YK:n Lapsen oikeuksien sopimukseen sisältyviä arvoja yksilön ja yhteisön näkökulmasta

- Oppilas tutustuu YK:n Lapsen oikeuksien sopimukseen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ihmisoikeusetiikka	Oppilas tietää YK:n Lapsen oikeuksien sopimuksen keskeisen sisällön ja osaa kertoa esimerkkejä ihmisoikeuksista.

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa tarkastellaan mitä ovat pyhyys, juhlat ja erilaiset tavat, niiden arvostaminen sekä omassa että eri uskontojen kulttuureissa. Pohditaan ortodoksisen kirkon olemusta katolisena ja apostolisena, globaalina yhteisönä. Tutustutaan keskeisiin Euroopassa vaikuttaviin uskontoihin ja eurooppalaiseen uskontokarttaan. Perehdytään islamin ja juutalaisuuden yhteisiin piirteisiin ortodoksisen kristillisyyden kanssa. Tutkitaan koulun lähialueiden uskonnollisia yhteisöjä ja uskonnottomuutta elämänkatsomuksen muotona. Tutustutaan alustavasti ekumeniaan ja uskontodialogiin sekä ihmisoikeuksien ja uskonnon suhteeseen.

Paikallinen tarkennus:

- Ajankohtaiset uskontoon liittyvät aiheet mediassa oppilaiden kiinnostuksen mukaan
- Pyhä ja arki eri uskonnoissa ja kulttuureissa, paikalliset uskonnot, uskonnottomuus ja elämänkatsomus
- Pääpiirteitä juutalaisuudesta ja islamista Euroopassa ja Vantaalla
- Tutustuminen eri kristillisten kirkkojen ja Abrahamin uskontojen tapoihin

S3 Hyvä elämä

Keskeisinä sisältöinä opetuksessa ovat ortodoksisen kirkon opetus sekä Uuden Testamentin sanoma yksilön eettisten kysymysten ohjaajana ja tukijana omassa elämässä sekä vuorovaikutuksessa toisten kanssa. Perehdytään Kymmeneen käskyyn ja pohditaan omia eettisiä valintoja ja niiden seurauksia sekä vaikutuksia itsetuntemuksen, elämäntaitojen ja myönteisen elämännäkemyksen muodostamiseen. Opetuksessa otetaan huomioon toisen ihmisen arvostaminen, huolenpito ympäristöstä ja luonnosta sekä elämän kunnioittaminen ja kestävä tulevaisuus. Pohditaan osallistuvaa globaalia vastuun kantamista kirkon ja yksilön elämässä. Tutustutaan alustavasti eri uskontojen eettisten opetusten yhteisiin piirteisiin sekä eurooppalaisen ihmisoikeuskäsityksen ja kristillisten arvojen yhteisiin piirteisiin ja syvennetään käsitystä YK:n Lapsenoikeuksien sopimuksen merkityksestä.

Paikallinen tarkennus:

- Raamatun kertomusten merkityksen avaaminen ikätasolle sopivalla tavalla ja eettinen pohdinta Raamatun kertomusten pohjalta
    - esimerkikei näiden kertomusten kautta:
        - Laupias samarialainen – toisen auttaminen
        - Viisas rakentaja - elämänarvot
        - Fariseus ja publikaani - nöyryys
        - Tuhlaajapoika - anteeksiantaminen
- Luomiskertomus, 10 käskyä, ihminen Jumalan kuvana, elämä lahjana
- Yhteisön jäsenenä toimiminen ja itsestä huolehtiminen
- Toisen ihmisen huomioiminen ja oma rooli vuorovaikutuksessa, keskustelun taidot
- Some-etiikkaa
- Tasa-arvo, ihmisarvo
- Lapsen oikeuksien sopimus omassa elämässä, Lapsen oikeuksien päivä 20.11.
- Erilaisuuden suvaitseminen, toisen asemaan asettuminen
- Miten toiset vaikuttavat arvoihin ja mielipiteisiin
- Omien ajatusten kertominen, mielipiteiden perusteleminen

- Omat teot arjessa kestävän tulevaisuuden näkökulmasta, omien tekojen seuraukset
- Toisen mielipiteen kunnioittaminen
- Empatiataitojen harjoitteleminen

T10 ohjata oppilasta arvioimaan tekemiään valintoja ja pohtimaan toiminnan taustalla vaikuttavia arvoja eettisten periaatteiden ja kestävän tulevaisuuden näkökulmasta

- Oppilasta ohjataan arvioimaan tekemiään valintoja ja pohtimaan toiminnan taustalla vaikuttavia arvoja eettisten periaatteiden ja kestävän tulevaisuuden näkökulmasta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Eettinen pohdinta	Oppilas osaa kertoa arjen esimerkkejä kestävän tulevaisuuden rakentamisesta. Hän osaa soveltaa opiskelemansa uskonnon eettisiä periaatteita omassa pohdinnassaan.

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa tarkastellaan mitä ovat pyhyys, juhlat ja erilaiset tavat, niiden arvostaminen sekä omassa että eri uskontojen kulttuureissa. Pohditaan ortodoksisen kirkon olemusta katolisena ja apostolisena, globaalina yhteisönä. Tutustutaan keskeisiin Euroopassa vaikuttaviin uskontoihin ja eurooppalaiseen uskontokarttaan. Perehdytään islamin ja juutalaisuuden yhteisiin piirteisiin ortodoksisen kristillisyyden kanssa. Tutkitaan koulun lähialueiden uskonnollisia yhteisöjä ja uskonnottomuutta elämänkatsomuksen muotona. Tutustutaan alustavasti ekumeniaan ja uskontodialogiin sekä ihmisoikeuksien ja uskonnon suhteeseen.

Paikallinen tarkennus:

- Ajankohtaiset uskontoon liittyvät aiheet mediassa oppilaiden kiinnostuksen mukaan
- Pyhä ja arki eri uskonnoissa ja kulttuureissa, paikalliset uskonnot, uskonnottomuus ja elämänkatsomus
- Pääpiirteitä juutalaisuudesta ja islamista Euroopassa ja Vantaalla
- Tutustuminen eri kristillisten kirkkojen ja Abrahamin uskontojen tapoihin

S3 Hyvä elämä

Keskeisinä sisältöinä opetuksessa ovat ortodoksisen kirkon opetus sekä Uuden Testamentin sanoma yksilön eettisten kysymysten ohjaajana ja tukijana omassa elämässä sekä vuorovaikutuksessa toisten kanssa. Perehdytään Kymmeneen käskyyn ja pohditaan omia eettisiä valintoja ja niiden seurauksia sekä vaikutuksia itsetuntemuksen, elämäntaitojen ja myönteisen elämännäkemyksen muodostamiseen. Opetuksessa otetaan huomioon toisen ihmisen arvostaminen, huolenpito ympäristöstä ja luonnosta sekä elämän kunnioittaminen ja kestävä tulevaisuus. Pohditaan osallistuvaa globaalia vastuun kantamista kirkon ja yksilön elämässä. Tutustutaan alustavasti eri uskontojen eettisten opetusten yhteisiin piirteisiin sekä eurooppalaisen ihmisoikeuskäsityksen ja kristillisten arvojen yhteisiin piirteisiin ja syvennetään käsitystä YK:n Lapsenoikeuksien sopimuksen merkityksestä.

Paikallinen tarkennus:

- Raamatun kertomusten merkityksen avaaminen ikätasolle sopivalla tavalla ja eettinen pohdinta Raamatun kertomusten pohjalta
    - esimerkikei näiden kertomusten kautta:

    - Laupias samarialainen – toisen auttaminen
    - Viisas rakentaja - elämänarvot
    - Fariseus ja publikaani - nöyryys
    - Tuhlaajapoika - anteeksiantaminen
- Luomiskertomus, 10 käskyä, ihminen Jumalan kuvana, elämä lahjana
- Yhteisön jäsenenä toimiminen ja itsestä huolehtiminen
- Toisen ihmisen huomioiminen ja oma rooli vuorovaikutuksessa, keskustelun taidot
- Some-etiikkaa
- Tasa-arvo, ihmisarvo
- Lapsen oikeuksien sopimus omassa elämässä, Lapsen oikeuksien päivä 20.11.
- Erilaisuuden suvaitseminen, toisen asemaan asettuminen
- Miten toiset vaikuttavat arvoihin ja mielipiteisiin
- Omien ajatusten kertominen, mielipiteiden perusteleminen
- Omat teot arjessa kestävän tulevaisuuden näkökulmasta, omien tekojen seuraukset
- Toisen mielipiteen kunnioittaminen
- Empatiataitojen harjoitteleminen

T11 luoda oppilaalle mahdollisuuksia keskustella eettisistä kysymyksistä, ilmaista rakentavasti ajatuksiaan ja tunteitaan sekä harjoitella perustelemaan omia näkemyksiään

- Oppilas saa mahdollisuuksia keskustella eettisistä kysymyksistä, ilmaista rakentavasti ajatuksiaan ja tunteitaan sekä harjoitella perustelemaan omia näkemyksiään

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ajattelun ja vuorovaikutuksen taidot	Oppilas osallistuu yhteiseen keskusteluun, osaa kuunnella toisia ja ilmaista itseään.

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksessa paneudutaan ortodoksisen uskonopin lähteisiin ja peruskäsitteisiin. Keskeisiä sisältöjä ovat liturgisen elämän peruspiirteet, pyhät mysteeriot ja kirkolliset toimitukset arjessa ja juhlassa. Perehdytään Vanhan Testamentin kirjallisuuteen ortodoksisen opetuksen näkökulmasta sekä Jeesuksen elämävaiheisiin ja opetukseen evankeliumeissa sekä kirkkovuoden tapahtumissa. Opetuksessa tarkastellaan kirkon syntyä sekä Paavalin ja muiden apostolien toimintaa. Tutkitaan Suomen ortodoksisen kirkon tunnuspiirteitä, kirkkoa uskonnollisena rakennuksena, kirkkoarkkitehtuuria ja siihen liittyvää symboliikkaa. Opetuksessa otetaan huomioon kirkkomusiikki, kirkkotaide sekä ortodoksisuuden vaikutus ja näkyminen medioissa kotimaassa ja maailmalla.

Paikallinen tarkennus:

- Tutustuminen Raamattuun pyhänä kirjana: Vanha testamentti ja Uusi testamentti, käyttämisen perusteet
- Jumalan liitto ihmisen kanssa Vanhassa testamentissa ja Uudessa testamentissa
- Profeettakertomukset Vanhassa testamentissa
- Jeesuksen opetuksia ja ihmetekoja
- Pääsiäinen, tutustuminen ortodoksiseen jumalanpalvelukseen kirkkovierailulla, liturgia, paasto
- Alkurukoukset ja paastorukous, tavallisimpia kirkkoveisuja
- Kirkkorakennus, reliikki
- Kodinpyhitys, kiitosrukoushetket, panihida

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa tarkastellaan mitä ovat pyhyys, juhlat ja erilaiset tavat, niiden arvostaminen sekä omassa että eri uskontojen kulttuureissa. Pohditaan ortodoksisen kirkon olemusta katolisena ja apostolisena, globaalina yhteisönä. Tutustutaan keskeisiin Euroopassa vaikuttaviin uskontoihin ja eurooppalaiseen uskontokarttaan. Perehdytään islamin ja juutalaisuuden yhteisiin piirteisiin ortodoksisen kristillisyyden kanssa. Tutkitaan koulun lähialueiden uskonnollisia yhteisöjä ja uskonnottomuutta elämänkatsomuksen muotona. Tutustutaan alustavasti ekumeniaan ja uskontodialogiin sekä ihmisoikeuksien ja uskonnon suhteeseen.

Paikallinen tarkennus:

- Ajankohtaiset uskontoon liittyvät aiheet mediassa oppilaiden kiinnostuksen mukaan
- Pyhä ja arki eri uskonnoissa ja kulttuureissa, paikalliset uskonnot, uskonnottomuus ja elämänkatsomus
- Pääpiirteitä juutalaisuudesta ja islamista Euroopassa ja Vantaalla
- Tutustuminen eri kristillisten kirkkojen ja Abrahamin uskontojen tapoihin

S3 Hyvä elämä

Keskeisinä sisältöinä opetuksessa ovat ortodoksisen kirkon opetus sekä Uuden Testamentin sanoma yksilön eettisten kysymysten ohjaajana ja tukijana omassa elämässä sekä vuorovaikutuksessa toisten kanssa. Perehdytään Kymmeneen käskyyn ja pohditaan omia eettisiä valintoja ja niiden seurauksia sekä vaikutuksia itsetuntemuksen, elämäntaitojen ja myönteisen elämännäkemyksen muodostamiseen. Opetuksessa otetaan huomioon toisen ihmisen arvostaminen, huolenpito ympäristöstä ja luonnosta sekä elämän kunnioittaminen ja kestävä tulevaisuus. Pohditaan osallistuvaa globaalia vastuun kantamista kirkon ja yksilön elämässä. Tutustutaan alustavasti eri uskontojen eettisten opetusten yhteisiin piirteisiin sekä eurooppalaisen ihmisoikeuskäsityksen ja kristillisten arvojen yhteisiin piirteisiin ja syvennetään käsitystä YK:n Lapsenoikeuksien sopimuksen merkityksestä.

Paikallinen tarkennus:

- Raamatun kertomusten merkityksen avaaminen ikätasolle sopivalla tavalla ja eettinen pohdinta Raamatun kertomusten pohjalta
    - esimerkikei näiden kertomusten kautta:
        - Laupias samarialainen – toisen auttaminen
        - Viisas rakentaja - elämänarvot
        - Fariseus ja publikaani - nöyryys
        - Tuhlaajapoika - anteeksiantaminen
- Luomiskertomus, 10 käskyä, ihminen Jumalan kuvana, elämä lahjana
- Yhteisön jäsenenä toimiminen ja itsestä huolehtiminen
- Toisen ihmisen huomioiminen ja oma rooli vuorovaikutuksessa, keskustelun taidot
- Some-etiikkaa
- Tasa-arvo, ihmisarvo
- Lapsen oikeuksien sopimus omassa elämässä, Lapsen oikeuksien päivä 20.11.
- Erilaisuuden suvaitseminen, toisen asemaan asettuminen
- Miten toiset vaikuttavat arvoihin ja mielipiteisiin
- Omien ajatusten kertominen, mielipiteiden perusteleminen
- Omat teot arjessa kestävän tulevaisuuden näkökulmasta, omien tekojen seuraukset
- Toisen mielipiteen kunnioittaminen
- Empatiataitojen harjoitteleminen

T12 auttaa ja tukea oppilasta muodostamaan ja vahvistamaan myönteistä maailmankatsomusta, itsetuntoa ja luottamusta elämään

- Oppilasta ohjataan muodostamaan ja vahvistamaan myönteistä maailmankatsomusta, itsetuntoa ja luottamusta elämään

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei vaikuta arvosanan muodostumiseen. Oppilaita ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

S3 Hyvä elämä

Keskeisinä sisältöinä opetuksessa ovat ortodoksisen kirkon opetus sekä Uuden Testamentin sanoma yksilön eettisten kysymysten ohjaajana ja tukijana omassa elämässä sekä vuorovaikutuksessa toisten kanssa. Perehdytään Kymmeneen käskyyn ja pohditaan omia eettisiä valintoja ja niiden seurauksia sekä vaikutuksia itsetuntemuksen, elämäntaitojen ja myönteisen elämännäkemyksen muodostamiseen. Opetuksessa otetaan huomioon toisen ihmisen arvostaminen, huolenpito ympäristöstä ja luonnosta sekä elämän kunnioittaminen ja kestävä tulevaisuus. Pohditaan osallistuvaa globaalia vastuun kantamista kirkon ja yksilön elämässä. Tutustutaan alustavasti eri uskontojen eettisten opetusten yhteisiin piirteisiin sekä eurooppalaisen ihmisoikeuskäsityksen ja kristillisten arvojen yhteisiin piirteisiin ja syvennetään käsitystä YK:n Lapsenoikeuksien sopimuksen merkityksestä.

Paikallinen tarkennus:

- Raamatun kertomusten merkityksen avaaminen ikätasolle sopivalla tavalla ja eettinen pohdinta Raamatun kertomusten pohjalta
    - esimerkikei näiden kertomusten kautta:
        - Laupias samarialainen – toisen auttaminen
        - Viisas rakentaja - elämänarvot
        - Fariseus ja publikaani - nöyryys
        - Tuhlaajapoika - anteeksiantaminen
- Luomiskertomus, 10 käskyä, ihminen Jumalan kuvana, elämä lahjana
- Yhteisön jäsenenä toimiminen ja itsestä huolehtiminen
- Toisen ihmisen huomioiminen ja oma rooli vuorovaikutuksessa, keskustelun taidot
- Some-etiikkaa
- Tasa-arvo, ihmisarvo
- Lapsen oikeuksien sopimus omassa elämässä, Lapsen oikeuksien päivä 20.11.
- Erilaisuuden suvaitseminen, toisen asemaan asettuminen
- Miten toiset vaikuttavat arvoihin ja mielipiteisiin
- Omien ajatusten kertominen, mielipiteiden perusteleminen
- Omat teot arjessa kestävän tulevaisuuden näkökulmasta, omien tekojen seuraukset
- Toisen mielipiteen kunnioittaminen
- Empatiataitojen harjoitteleminen

4

Vuosiluokan tavoitteet ja keskeiset sisällöt

T1 ohjata oppilasta perehtymään opiskeltavan uskonnon pyhiin kirjoihin ja kertomuksiin sekä keskeisiin oppeihin

- Oppilas tutustuu ortodoksisiin pyhiin kirjoihin ja kertomuksiin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskontoa koskevan tiedon hallitseminen, uskonnon monilukutaito	Oppilas osaa nimetä opiskeltavan uskonnon lähteitä ja tekstejä sekä kuvata niiden keskeisiä sisältöjä.

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksessa paneudutaan ortodoksisen uskonopin lähteisiin ja peruskäsitteisiin. Keskeisiä sisältöjä ovat liturgisen elämän peruspiirteet, pyhät mysteeriot ja kirkolliset toimitukset arjessa ja juhlassa. Perehdytään Vanhan Testamentin kirjallisuuteen ortodoksisen opetuksen näkökulmasta sekä Jeesuksen elämävaiheisiin ja opetukseen evankeliumeissa sekä kirkkovuoden tapahtumissa. Opetuksessa tarkastellaan kirkon syntyä sekä Paavalin ja muiden apostolien toimintaa. Tutkitaan Suomen ortodoksisen kirkon tunnuspiirteitä, kirkkoa uskonnollisena rakennuksena, kirkkoarkkitehtuuria ja siihen liittyvää symboliikkaa. Opetuksessa otetaan huomioon kirkkomusiikki, kirkkotaide sekä ortodoksisuuden vaikutus ja näkyminen medioissa kotimaassa ja maailmalla.

Paikallinen tarkennus:

- Raamatun käytön harjoitteleminen
- Kristuksen elämä, ihmeteot ja opetus evankeliumeissa, Kristus: ihminen ja Jumala
- Pääsiäinen, joulu ja Teofania
- Suojeluspyhä
- Pyhät ja niihin liittyvät kertomukset
- Tutustuminen ortodoksiseen jumalanpalvelukseen kirkkovierailulla
- Erilaisia pyhäkköjä ja kirkkorakennuksia, kirkkorakennuksen osat ja niiden merkitys, kirkollista esineistöä
- Paasto, katumuksen sakramentti ja sairaanvoitelun sakramentti, pappeus

T2 ohjata oppilas tutustumaan opiskeltavan uskonnon rituaaleihin ja tapoihin sekä pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin

- Oppilas tutustuu ortodoksisen uskonnon rituaaleihin, tapoihin sekä pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskontoa koskevan tiedon hallitseminen, uskonnon monilukutaito	Oppilas osaa kertoa esimerkkien avulla opiskeltavan uskonnon keskeisistä rituaaleista, tavoista ja pyhistä paikoista sekä kuvata niiden merkitystä.

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksessa paneudutaan ortodoksisen uskonopin lähteisiin ja peruskäsitteisiin. Keskeisiä sisältöjä ovat liturgisen elämän peruspiirteet, pyhät mysteeriot ja kirkolliset toimitukset arjessa ja juhlassa. Perehdytään Vanhan Testamentin kirjallisuuteen ortodoksisen opetuksen näkökulmasta sekä Jeesuksen elämävaiheisiin ja opetukseen evankeliumeissa sekä kirkkovuoden tapahtumissa. Opetuksessa tarkastellaan kirkon syntyä sekä Paavalin ja muiden apostolien toimintaa. Tutkitaan Suomen ortodoksisen kirkon tunnuspiirteitä, kirkkoa uskonnollisena rakennuksena, kirkkoarkkitehtuuria ja siihen liittyvää symboliikkaa. Opetuksessa otetaan huomioon kirkkomusiikki, kirkkotaide sekä ortodoksisuuden vaikutus ja näkyminen medioissa kotimaassa ja maailmalla.

Paikallinen tarkennus:

- Raamatun käytön harjoitteleminen
- Kristuksen elämä, ihmeteot ja opetus evankeliumeissa, Kristus: ihminen ja Jumala
- Pääsiäinen, joulu ja Teofania
- Suojeluspyhä
- Pyhät ja niihin liittyvät kertomukset
- Tutustuminen ortodoksiseen jumalanpalvelukseen kirkkovierailulla
- Erilaisia pyhäkköjä ja kirkkorakennuksia, kirkkorakennuksen osat ja niiden merkitys, kirkollista esineistöä
- Paasto, katumuksen sakramentti ja sairaanvoitelun sakramentti, pappeus

T3 auttaa oppilasta tunnistamaan uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta

- Oppilas tunnistaa uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
T3 auttaa oppilasta tunnistamaan uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta	Oppilas osaa antaa esimerkkejä uskonnollisesta kielestä ja sen vertauskuvallisuudesta

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksessa paneudutaan ortodoksisen uskonopin lähteisiin ja peruskäsitteisiin. Keskeisiä sisältöjä ovat liturgisen elämän peruspiirteet, pyhät mysteeriot ja kirkolliset toimitukset arjessa ja juhlassa. Perehdytään Vanhan Testamentin kirjallisuuteen ortodoksisen opetuksen näkökulmasta sekä Jeesuksen elämävaiheisiin ja opetukseen evankeliumeissa sekä kirkkovuoden tapahtumissa. Opetuksessa tarkastellaan kirkon syntyä sekä Paavalin ja muiden apostolien toimintaa. Tutkitaan Suomen ortodoksisen kirkon tunnuspiirteitä, kirkkoa uskonnollisena rakennuksena, kirkkoarkkitehtuuria ja siihen liittyvää symboliikkaa. Opetuksessa otetaan huomioon kirkkomusiikki, kirkkotaide sekä ortodoksisuuden vaikutus ja näkyminen medioissa kotimaassa ja maailmalla.

Paikallinen tarkennus:

- Raamatun käytön harjoitteleminen
- Kristuksen elämä, ihmeteot ja opetus evankeliumeissa, Kristus: ihminen ja Jumala
- Pääsiäinen, joulu ja Teofania
- Suojeluspyhä
- Pyhät ja niihin liittyvät kertomukset
- Tutustuminen ortodoksiseen jumalanpalvelukseen kirkkovierailulla

- Erilaisia pyhäkköjä ja kirkkorakennuksia, kirkkorakennuksen osat ja niiden merkitys, kirkollista esineistöä
- Paasto, katumuksen sakramentti ja sairaanvoitelun sakramentti, pappeus

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa tarkastellaan mitä ovat pyhyys, juhlat ja erilaiset tavat, niiden arvostaminen sekä omassa että eri uskontojen kulttuureissa. Pohditaan ortodoksisen kirkon olemusta katolisena ja apostolisena, globaalina yhteisönä. Tutustutaan keskeisiin Euroopassa vaikuttaviin uskontoihin ja eurooppalaiseen uskontokarttaan. Perehdytään islamin ja juutalaisuuden yhteisiin piirteisiin ortodoksisen kristillisyyden kanssa. Tutkitaan koulun lähialueiden uskonnollisia yhteisöjä ja uskonnottomuutta elämänkatsomuksen muotona. Tutustutaan alustavasti ekumeniaan ja uskontodialogiin sekä ihmisoikeuksien ja uskonnon suhteeseen.

Paikallinen tarkennus:

- Ajankohtaiset uskontoon liittyvät aiheet mediassa oppilaiden kiinnostuksen mukaan
- Pääpiirteitä juutalaisuudesta ja islamista Euroopassa ja Vantaalla
- Tutustuminen eri kristillisten kirkkojen ja Abrahamin uskontojen tapoihin, pyhiin kirjoihin ja yhteisiin piirteisiin
- Pyhä ja arki eri uskonnoissa ja kulttuureissa, paikalliset uskonnot, uskonnottomuus ja elämänkatsomus

T4 ohjata oppilasta etsimään, arvioimaan ja käyttämään uskontoa koskevaa tietoa erilaisista lähteistä

- Oppilas tutustuu uskontoa koskevan tiedon etsintään erilaisista lähteistä, ja tutustuu erilaisten lähteiden arviointiin ja käyttöön

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Oppimaan oppimisen taidot uskonnon opiskelussa	Oppilas osaa hakea tietoa useasta lähteestä. Oppilas harjoittelee arvioimaan löytämänsä tiedon luotettavuutta ja objektiivisuutta.

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksessa paneudutaan ortodoksisen uskonopin lähteisiin ja peruskäsitteisiin. Keskeisiä sisältöjä ovat liturgisen elämän peruspiirteet, pyhät mysteeriot ja kirkolliset toimitukset arjessa ja juhlassa. Perehdytään Vanhan Testamentin kirjallisuuteen ortodoksisen opetuksen näkökulmasta sekä Jeesuksen elämävaiheisiin ja opetukseen evankeliumeissa sekä kirkkovuoden tapahtumissa. Opetuksessa tarkastellaan kirkon syntyä sekä Paavalin ja muiden apostolien toimintaa. Tutkitaan Suomen ortodoksisen kirkon tunnuspiirteitä, kirkkoa uskonnollisena rakennuksena, kirkkoarkkitehtuuria ja siihen liittyvää symboliikkaa. Opetuksessa otetaan huomioon kirkkomusiikki, kirkkotaide sekä ortodoksisuuden vaikutus ja näkyminen medioissa kotimaassa ja maailmalla.

Paikallinen tarkennus:

- Raamatun käytön harjoitteleminen
- Kristuksen elämä, ihmeteot ja opetus evankeliumeissa, Kristus: ihminen ja Jumala
- Pääsiäinen, joulu ja Teofania
- Suojeluspyhä
- Pyhät ja niihin liittyvät kertomukset

- Tutustuminen ortodoksiseen jumalanpalvelukseen kirkkovierailulla
- Erilaisia pyhäkköjä ja kirkkorakennuksia, kirkkorakennuksen osat ja niiden merkitys, kirkollista esineistöä
- Paasto, katumuksen sakramentti ja sairaanvoitelun sakramentti, pappeus

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa tarkastellaan mitä ovat pyhyys, juhlat ja erilaiset tavat, niiden arvostaminen sekä omassa että eri uskontojen kulttuureissa. Pohditaan ortodoksisen kirkon olemusta katolisena ja apostolisena, globaalina yhteisönä. Tutustutaan keskeisiin Euroopassa vaikuttaviin uskontoihin ja eurooppalaiseen uskontokarttaan. Perehdytään islamin ja juutalaisuuden yhteisiin piirteisiin ortodoksisen kristillisyyden kanssa. Tutkitaan koulun lähialueiden uskonnollisia yhteisöjä ja uskonnottomuutta elämänkatsomuksen muotona. Tutustutaan alustavasti ekumeniaan ja uskontodialogiin sekä ihmisoikeuksien ja uskonnon suhteeseen.

Paikallinen tarkennus:

- Ajankohtaiset uskontoon liittyvät aiheet mediassa oppilaiden kiinnostuksen mukaan
- Pääpiirteitä juutalaisuudesta ja islamista Euroopassa ja Vantaalla
- Tutustuminen eri kristillisten kirkkojen ja Abrahamin uskontojen tapoihin, pyhiin kirjoihin ja yhteisiin piirteisiin
- Pyhä ja arki eri uskonnoissa ja kulttuureissa, paikalliset uskonnot, uskonnottomuus ja elämänkatsomus

S3 Hyvä elämä

Keskeisinä sisältöinä opetuksessa ovat ortodoksisen kirkon opetus sekä Uuden Testamentin sanoma yksilön eettisten kysymysten ohjaajana ja tukijana omassa elämässä sekä vuorovaikutuksessa toisten kanssa. Perehdytään Kymmeneen käskyyn ja pohditaan omia eettisiä valintoja ja niiden seurauksia sekä vaikutuksia itsetuntemuksen, elämäntaitojen ja myönteisen elämännäkemyksen muodostamiseen. Opetuksessa otetaan huomioon toisen ihmisen arvostaminen, huolenpito ympäristöstä ja luonnosta sekä elämän kunnioittaminen ja kestävä tulevaisuus. Pohditaan osallistuvaa globaalia vastuun kantamista kirkon ja yksilön elämässä. Tutustutaan alustavasti eri uskontojen eettisten opetusten yhteisiin piirteisiin sekä eurooppalaisen ihmisoikeuskäsityksen ja kristillisten arvojen yhteisiin piirteisiin ja syvennetään käsitystä YK:n Lapsenoikeuksien sopimuksen merkityksestä.

Paikallinen tarkennus:

- Eettinen pohdinta Raamatun kertomusten pohjalta ja pyhien tekstien ja kertomusten (esimerkiksi hagiagrafioiden) kautta, kirkkoisät
    - Esimerkiksi
        - Laupias samarialainen – toisen auttaminen
        - Viisas rakentaja - elämänarvot
        - Fariseus ja publikaani - nöyryys
        - Tuhlaajapoika - anteeksiantaminen
- Ympäristöystävällinen ajattelu, ympäristön ja ihmisen vaikutus toisiinsa (ekososiaalinen ajattelu), kestävä elämä: epäitsekkyys
- Toisen ihmisen huomioiminen ja oma rooli vuorovaikutuksessa, keskustelun taidot
- Tasa-arvo: ihmisarvo, ihmisoikeudet
- Lapsen oikeuksien sopimus omassa elämässä, Lapsen oikeuksien päivä 20.11.
- Oppilas vähemmistön jäsenenä, koulun vähemmistöryhmiä
- Rakkauden kaksoiskäsky, erilaisuuden suvaitseminen
- Luomiskertomus, ihminen Jumalan kuvana, vastuu omista teoista, omat teot arjessa kestävän tulevaisuuden näkökulmasta

- Miten toiset vaikuttavat arvoihin ja mielipiteisiin
- Omien ajatusten kertominen, mielipiteiden perusteleminen, toisen mielipiteen kunnioittaminen, some-etiikka
- Toisen asemaan asettuminen, empatiataitojen harjoitteleminen

T5 opastaa oppilasta perehtymään Suomen ja Euroopan uskonnollisiin ja katsomuksellisiin juuriin ja nykytilaan

- Oppilas tutustuu Suomen uskonnollisiin ja katsomuksellisiin juuriin ja nykytilaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskontoa ja kulttuuria koskeva tieto	Oppilas tunnistaa uskontojen merkityksiä yhteiskuntien kehityksessä, kulttuurissa ja mediassa ja osaa antaa niistä esimerkkejä. Hän osaa kuvata suomalaisen ja eurooppalaisen uskonnollisuuden juuria pääpiirteissään.

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksessa paneudutaan ortodoksisen uskonopin lähteisiin ja peruskäsitteisiin. Keskeisiä sisältöjä ovat liturgisen elämän peruspiirteet, pyhät mysteeriot ja kirkolliset toimitukset arjessa ja juhlassa. Perehdytään Vanhan Testamentin kirjallisuuteen ortodoksisen opetuksen näkökulmasta sekä Jeesuksen elämävaiheisiin ja opetukseen evankeliumeissa sekä kirkkovuoden tapahtumissa. Opetuksessa tarkastellaan kirkon syntyä sekä Paavalin ja muiden apostolien toimintaa. Tutkitaan Suomen ortodoksisen kirkon tunnuspiirteitä, kirkkoa uskonnollisena rakennuksena, kirkkoarkkitehtuuria ja siihen liittyvää symboliikkaa. Opetuksessa otetaan huomioon kirkkomusiikki, kirkkotaide sekä ortodoksisuuden vaikutus ja näkyminen medioissa kotimaassa ja maailmalla.

Paikallinen tarkennus:

- Raamatun käytön harjoitteleminen
- Kristuksen elämä, ihmeteot ja opetus evankeliumeissa, Kristus: ihminen ja Jumala
- Pääsiäinen, joulu ja Teofania
- Suojeluspyhä
- Pyhät ja niihin liittyvät kertomukset
- Tutustuminen ortodoksiseen jumalanpalvelukseen kirkkovierailulla
- Erilaisia pyhäkköjä ja kirkkorakennuksia, kirkkorakennuksen osat ja niiden merkitys, kirkollista esineistöä
- Paasto, katumuksen sakramentti ja sairaanvoitelun sakramentti, pappeus

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa tarkastellaan mitä ovat pyhyys, juhlat ja erilaiset tavat, niiden arvostaminen sekä omassa että eri uskontojen kulttuureissa. Pohditaan ortodoksisen kirkon olemusta katolisena ja apostolisena, globaalina yhteisönä. Tutustutaan keskeisiin Euroopassa vaikuttaviin uskontoihin ja eurooppalaiseen uskontokarttaan. Perehdytään islamin ja juutalaisuuden yhteisiin piirteisiin ortodoksisen kristillisyyden kanssa. Tutkitaan koulun lähialueiden uskonnollisia yhteisöjä ja uskonnottomuutta elämänkatsomuksen muotona. Tutustutaan alustavasti ekumeniaan ja uskontodialogiin sekä ihmisoikeuksien ja uskonnon suhteeseen.

Paikallinen tarkennus:

- Ajankohtaiset uskontoon liittyvät aiheet mediassa oppilaiden kiinnostuksen mukaan
- Pääpiirteitä juutalaisuudesta ja islamista Euroopassa ja Vantaalla
- Tutustuminen eri kristillisten kirkkojen ja Abrahamin uskontojen tapoihin, pyhiin kirjoihin ja yhteisiin piirteisiin
- Pyhä ja arki eri uskonnoissa ja kulttuureissa, paikalliset uskonnot, uskonnottomuus ja elämänkatsomus

T6 ohjata oppilas tutustumaan juutalaisuuteen, kristinuskoon ja islamiin ja niiden vaikutukseen ja historiaan Euroopassa

- Oppilas tutustuu juutalaisuuteen, kristinuskoon ja islamiin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskontoa ja kulttuuria koskeva tieto	Oppilas osaa kuvata juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin pääpiirteet sekä niiden keskinäiset suhteet.

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa tarkastellaan mitä ovat pyhyys, juhlat ja erilaiset tavat, niiden arvostaminen sekä omassa että eri uskontojen kulttuureissa. Pohditaan ortodoksisen kirkon olemusta katolisena ja apostolisena, globaalina yhteisönä. Tutustutaan keskeisiin Euroopassa vaikuttaviin uskontoihin ja eurooppalaiseen uskontokarttaan. Perehdytään islamin ja juutalaisuuden yhteisiin piirteisiin ortodoksisen kristillisyyden kanssa. Tutkitaan koulun lähialueiden uskonnollisia yhteisöjä ja uskonnottomuutta elämänkatsomuksen muotona. Tutustutaan alustavasti ekumeniaan ja uskontodialogiin sekä ihmisoikeuksien ja uskonnon suhteeseen.

Paikallinen tarkennus:

- Ajankohtaiset uskontoon liittyvät aiheet mediassa oppilaiden kiinnostuksen mukaan
- Pääpiirteitä juutalaisuudesta ja islamista Euroopassa ja Vantaalla
- Tutustuminen eri kristillisten kirkkojen ja Abrahamin uskontojen tapoihin, pyhiin kirjoihin ja yhteisiin piirteisiin
- Pyhä ja arki eri uskonnoissa ja kulttuureissa, paikalliset uskonnot, uskonnottomuus ja elämänkatsomus

S3 Hyvä elämä

Keskeisinä sisältöinä opetuksessa ovat ortodoksisen kirkon opetus sekä Uuden Testamentin sanoma yksilön eettisten kysymysten ohjaajana ja tukijana omassa elämässä sekä vuorovaikutuksessa toisten kanssa. Perehdytään Kymmeneen käskyyn ja pohditaan omia eettisiä valintoja ja niiden seurauksia sekä vaikutuksia itsetuntemuksen, elämäntaitojen ja myönteisen elämännäkemyksen muodostamiseen. Opetuksessa otetaan huomioon toisen ihmisen arvostaminen, huolenpito ympäristöstä ja luonnosta sekä elämän kunnioittaminen ja kestävä tulevaisuus. Pohditaan osallistuvaa globaalia vastuun kantamista kirkon ja yksilön elämässä. Tutustutaan alustavasti eri uskontojen eettisten opetusten yhteisiin piirteisiin sekä eurooppalaisen ihmisoikeuskäsityksen ja kristillisten arvojen yhteisiin piirteisiin ja syvennetään käsitystä YK:n Lapsenoikeuksien sopimuksen merkityksestä.

Paikallinen tarkennus:

- Eettinen pohdinta Raamatun kertomusten pohjalta ja pyhien tekstien ja kertomusten (esimerkiksi hagiagrafioiden) kautta, kirkkoisät
    - Esimerkiksi
        - Laupias samarialainen – toisen auttaminen
        - Viisas rakentaja - elämänarvot
        - Fariseus ja publikaani - nöyryys
        - Tuhlaajapoika - anteeksiantaminen
- Ympäristöystävällinen ajattelu, ympäristön ja ihmisen vaikutus toisiinsa (ekososiaalinen ajattelu), kestävä elämä: epäitsekkyys
- Toisen ihmisen huomioiminen ja oma rooli vuorovaikutuksessa, keskustelun taidot
- Tasa-arvo: ihmisarvo, ihmisoikeudet
- Lapsen oikeuksien sopimus omassa elämässä, Lapsen oikeuksien päivä 20.11.
- Oppilas vähemmistön jäsenenä, koulun vähemmistöryhmiä
- Rakkauden kaksoiskäsky, erilaisuuden suvaitseminen
- Luomiskertomus, ihminen Jumalan kuvana, vastuu omista teoista, omat teot arjessa kestävän tulevaisuuden näkökulmasta
- Miten toiset vaikuttavat arvoihin ja mielipiteisiin
- Omien ajatusten kertominen, mielipiteiden perusteleminen, toisen mielipiteen kunnioittaminen, some-etiikka
- Toisen asemaan asettuminen, empatiataitojen harjoitteleminen

T7 kannustaa oppilasta kunnioittamaan omaa ja toisen pyhää sekä käyttäytymään asianmukaisesti erilaisissa uskonnollisissa tilaisuuksissa ja tilanteissa

- Oppilasta ohjataan kunnioittamaan omaa ja toisen pyhää ja käyttäytymään asianmukaisesti erilaisissa uskonnollisissa tilaisuuksissa ja tilanteissa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskonnon monilukutaito	Oppilas tietää, miten toimitaan ja pyrkii toimimaan asianmukaisesti ja kunnioittavasti erilaisissa uskonnollisissa tilanteissa ja paikoissa.

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksessa paneudutaan ortodoksisen uskonopin lähteisiin ja peruskäsitteisiin. Keskeisiä sisältöjä ovat liturgisen elämän peruspiirteet, pyhät mysteeriot ja kirkolliset toimitukset arjessa ja juhlassa. Perehdytään Vanhan Testamentin kirjallisuuteen ortodoksisen opetuksen näkökulmasta sekä Jeesuksen elämävaiheisiin ja opetukseen evankeliumeissa sekä kirkkovuoden tapahtumissa. Opetuksessa tarkastellaan kirkon syntyä sekä Paavalin ja muiden apostolien toimintaa. Tutkitaan Suomen ortodoksisen kirkon tunnuspiirteitä, kirkkoa uskonnollisena rakennuksena, kirkkoarkkitehtuuria ja siihen liittyvää symboliikkaa. Opetuksessa otetaan huomioon kirkkomusiikki, kirkkotaide sekä ortodoksisuuden vaikutus ja näkyminen medioissa kotimaassa ja maailmalla.

Paikallinen tarkennus:

- Raamatun käytön harjoitteleminen
- Kristuksen elämä, ihmeteot ja opetus evankeliumeissa, Kristus: ihminen ja Jumala
- Pääsiäinen, joulu ja Teofania
- Suojeluspyhä

- Pyhät ja niihin liittyvät kertomukset
- Tutustuminen ortodoksiseen jumalanpalvelukseen kirkkovierailulla
- Erilaisia pyhäkköjä ja kirkkorakennuksia, kirkkorakennuksen osat ja niiden merkitys, kirkollista esineistöä
- Paasto, katumuksen sakramentti ja sairaanvoitelun sakramentti, pappeus

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa tarkastellaan mitä ovat pyhyys, juhlat ja erilaiset tavat, niiden arvostaminen sekä omassa että eri uskontojen kulttuureissa. Pohditaan ortodoksisen kirkon olemusta katolisena ja apostolisena, globaalina yhteisönä. Tutustutaan keskeisiin Euroopassa vaikuttaviin uskontoihin ja eurooppalaiseen uskontokarttaan. Perehdytään islamin ja juutalaisuuden yhteisiin piirteisiin ortodoksisen kristillisyyden kanssa. Tutkitaan koulun lähialueiden uskonnollisia yhteisöjä ja uskonnottomuutta elämänkatsomuksen muotona. Tutustutaan alustavasti ekumeniaan ja uskontodialogiin sekä ihmisoikeuksien ja uskonnon suhteeseen.

Paikallinen tarkennus:

- Ajankohtaiset uskontoon liittyvät aiheet mediassa oppilaiden kiinnostuksen mukaan
- Pääpiirteitä juutalaisuudesta ja islamista Euroopassa ja Vantaalla
- Tutustuminen eri kristillisten kirkkojen ja Abrahamin uskontojen tapoihin, pyhiin kirjoihin ja yhteisiin piirteisiin
- Pyhä ja arki eri uskonnoissa ja kulttuureissa, paikalliset uskonnot, uskonnottomuus ja elämänkatsomus

S3 Hyvä elämä

Keskeisinä sisältöinä opetuksessa ovat ortodoksisen kirkon opetus sekä Uuden Testamentin sanoma yksilön eettisten kysymysten ohjaajana ja tukijana omassa elämässä sekä vuorovaikutuksessa toisten kanssa. Perehdytään Kymmeneen käskyyn ja pohditaan omia eettisiä valintoja ja niiden seurauksia sekä vaikutuksia itsetuntemuksen, elämäntaitojen ja myönteisen elämännäkemyksen muodostamiseen. Opetuksessa otetaan huomioon toisen ihmisen arvostaminen, huolenpito ympäristöstä ja luonnosta sekä elämän kunnioittaminen ja kestävä tulevaisuus. Pohditaan osallistuvaa globaalia vastuun kantamista kirkon ja yksilön elämässä. Tutustutaan alustavasti eri uskontojen eettisten opetusten yhteisiin piirteisiin sekä eurooppalaisen ihmisoikeuskäsityksen ja kristillisten arvojen yhteisiin piirteisiin ja syvennetään käsitystä YK:n Lapsenoikeuksien sopimuksen merkityksestä.

Paikallinen tarkennus:

- Eettinen pohdinta Raamatun kertomusten pohjalta ja pyhien tekstien ja kertomusten (esimerkiksi hagiagrafioiden) kautta, kirkkoisät
    - Esimerkiksi
        - Laupias samarialainen – toisen auttaminen
        - Viisas rakentaja - elämänarvot
        - Fariseus ja publikaani - nöyryys
        - Tuhlaajapoika - anteeksiantaminen
- Ympäristöystävällinen ajattelu, ympäristön ja ihmisen vaikutus toisiinsa (ekososiaalinen ajattelu), kestävä elämä: epäitsekkyys
- Toisen ihmisen huomioiminen ja oma rooli vuorovaikutuksessa, keskustelun taidot
- Tasa-arvo: ihmisarvo, ihmisoikeudet
- Lapsen oikeuksien sopimus omassa elämässä, Lapsen oikeuksien päivä 20.11.
- Oppilas vähemmistön jäsenenä, koulun vähemmistöryhmiä
- Rakkauden kaksoiskäsky, erilaisuuden suvaitseminen

- Luomiskertomus, ihminen Jumalan kuvana, vastuu omista teoista, omat teot arjessa kestävän tulevaisuuden näkökulmasta
- Miten toiset vaikuttavat arvoihin ja mielipiteisiin
- Omien ajatusten kertominen, mielipiteiden perusteleminen, toisen mielipiteen kunnioittaminen, some-etiikka
- Toisen asemaan asettuminen, empatiataitojen harjoitteleminen

T8 ohjata oppilas perehtymään opiskeltavan uskonnon eettisiin opetuksiin sekä eri uskontoja yhdistäviin eettisiin periaatteisiin

- Oppilas tutustuu ortodoksisen uskonnon eettisiin opetuksiin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Etiikkaa koskeva tieto	Oppilas tunnistaa ja osaa nimetä opiskeltavan uskonnon eettisiä opetuksia sekä uskontoja ja katsomuksia yhdistäviä eettisiä periaatteita.

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksessa paneudutaan ortodoksisen uskonopin lähteisiin ja peruskäsitteisiin. Keskeisiä sisältöjä ovat liturgisen elämän peruspiirteet, pyhät mysteeriot ja kirkolliset toimitukset arjessa ja juhlassa. Perehdytään Vanhan Testamentin kirjallisuuteen ortodoksisen opetuksen näkökulmasta sekä Jeesuksen elämävaiheisiin ja opetukseen evankeliumeissa sekä kirkkovuoden tapahtumissa. Opetuksessa tarkastellaan kirkon syntyä sekä Paavalin ja muiden apostolien toimintaa. Tutkitaan Suomen ortodoksisen kirkon tunnuspiirteitä, kirkkoa uskonnollisena rakennuksena, kirkkoarkkitehtuuria ja siihen liittyvää symboliikkaa. Opetuksessa otetaan huomioon kirkkomusiikki, kirkkotaide sekä ortodoksisuuden vaikutus ja näkyminen medioissa kotimaassa ja maailmalla.

Paikallinen tarkennus:

- Raamatun käytön harjoitteleminen
- Kristuksen elämä, ihmeteot ja opetus evankeliumeissa, Kristus: ihminen ja Jumala
- Pääsiäinen, joulu ja Teofania
- Suojeluspyhä
- Pyhät ja niihin liittyvät kertomukset
- Tutustuminen ortodoksiseen jumalanpalvelukseen kirkkovierailulla
- Erilaisia pyhäkköjä ja kirkkorakennuksia, kirkkorakennuksen osat ja niiden merkitys, kirkollista esineistöä
- Paasto, katumuksen sakramentti ja sairaanvoitelun sakramentti, pappeus

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa tarkastellaan mitä ovat pyhyys, juhlat ja erilaiset tavat, niiden arvostaminen sekä omassa että eri uskontojen kulttuureissa. Pohditaan ortodoksisen kirkon olemusta katolisena ja apostolisena, globaalina yhteisönä. Tutustutaan keskeisiin Euroopassa vaikuttaviin uskontoihin ja eurooppalaiseen uskontokarttaan. Perehdytään islamin ja juutalaisuuden yhteisiin piirteisiin ortodoksisen kristillisyyden kanssa. Tutkitaan koulun lähialueiden uskonnollisia yhteisöjä ja uskonnottomuutta elämänkatsomuksen muotona. Tutustutaan alustavasti ekumeniaan ja uskontodialogiin sekä ihmisoikeuksien ja uskonnon suhteeseen.

Paikallinen tarkennus:

- Ajankohtaiset uskontoon liittyvät aiheet mediassa oppilaiden kiinnostuksen mukaan
- Pääpiirteitä juutalaisuudesta ja islamista Euroopassa ja Vantaalla
- Tutustuminen eri kristillisten kirkkojen ja Abrahamin uskontojen tapoihin, pyhiin kirjoihin ja yhteisiin piirteisiin
- Pyhä ja arki eri uskonnoissa ja kulttuureissa, paikalliset uskonnot, uskonnottomuus ja elämänkatsomus

S3 Hyvä elämä

Keskeisinä sisältöinä opetuksessa ovat ortodoksisen kirkon opetus sekä Uuden Testamentin sanoma yksilön eettisten kysymysten ohjaajana ja tukijana omassa elämässä sekä vuorovaikutuksessa toisten kanssa. Perehdytään Kymmeneen käskyyn ja pohditaan omia eettisiä valintoja ja niiden seurauksia sekä vaikutuksia itsetuntemuksen, elämäntaitojen ja myönteisen elämännäkemyksen muodostamiseen. Opetuksessa otetaan huomioon toisen ihmisen arvostaminen, huolenpito ympäristöstä ja luonnosta sekä elämän kunnioittaminen ja kestävä tulevaisuus. Pohditaan osallistuvaa globaalia vastuun kantamista kirkon ja yksilön elämässä. Tutustutaan alustavasti eri uskontojen eettisten opetusten yhteisiin piirteisiin sekä eurooppalaisen ihmisoikeuskäsityksen ja kristillisten arvojen yhteisiin piirteisiin ja syvennetään käsitystä YK:n Lapsenoikeuksien sopimuksen merkityksestä.

Paikallinen tarkennus:

- Eettinen pohdinta Raamatun kertomusten pohjalta ja pyhien tekstien ja kertomusten (esimerkiksi hagiagrafioiden) kautta, kirkkoisät
    - Esimerkiksi
        - Laupias samarialainen – toisen auttaminen
        - Viisas rakentaja - elämänarvot
        - Fariseus ja publikaani - nöyryys
        - Tuhlaajapoika - anteeksiantaminen
- Ympäristöystävällinen ajattelu, ympäristön ja ihmisen vaikutus toisiinsa (ekososiaalinen ajattelu), kestävä elämä: epäitsekkyys
- Toisen ihmisen huomioiminen ja oma rooli vuorovaikutuksessa, keskustelun taidot
- Tasa-arvo: ihmisarvo, ihmisoikeudet
- Lapsen oikeuksien sopimus omassa elämässä, Lapsen oikeuksien päivä 20.11.
- Oppilas vähemmistön jäsenenä, koulun vähemmistöryhmiä
- Rakkauden kaksoiskäsky, erilaisuuden suvaitseminen
- Luomiskertomus, ihminen Jumalan kuvana, vastuu omista teoista, omat teot arjessa kestävän tulevaisuuden näkökulmasta
- Miten toiset vaikuttavat arvoihin ja mielipiteisiin
- Omien ajatusten kertominen, mielipiteiden perusteleminen, toisen mielipiteen kunnioittaminen, some-etiikka
- Toisen asemaan asettuminen, empatiataitojen harjoitteleminen

T9 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisoikeuksiin ja erityisesti YK:n Lapsen oikeuksien sopimukseen sisältyviä arvoja yksilön ja yhteisön näkökulmasta

- Oppilas tutustuu YK:n Lapsen oikeuksien sopimukseen yksilön ja yhteisön näkökulmasta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ihmisoikeusetiikka	Oppilas tietää YK:n Lapsen oikeuksien sopimuksen keskeisen sisällön ja osaa kertoa esimerkkejä ihmisoikeuksista.

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa tarkastellaan mitä ovat pyhyys, juhlat ja erilaiset tavat, niiden arvostaminen sekä omassa että eri uskontojen kulttuureissa. Pohditaan ortodoksisen kirkon olemusta katolisena ja apostolisena, globaalina yhteisönä. Tutustutaan keskeisiin Euroopassa vaikuttaviin uskontoihin ja eurooppalaiseen uskontokarttaan. Perehdytään islamin ja juutalaisuuden yhteisiin piirteisiin ortodoksisen kristillisyyden kanssa. Tutkitaan koulun lähialueiden uskonnollisia yhteisöjä ja uskonnottomuutta elämänkatsomuksen muotona. Tutustutaan alustavasti ekumeniaan ja uskontodialogiin sekä ihmisoikeuksien ja uskonnon suhteeseen.

Paikallinen tarkennus:

- Ajankohtaiset uskontoon liittyvät aiheet mediassa oppilaiden kiinnostuksen mukaan
- Pääpiirteitä juutalaisuudesta ja islamista Euroopassa ja Vantaalla
- Tutustuminen eri kristillisten kirkkojen ja Abrahamin uskontojen tapoihin, pyhiin kirjoihin ja yhteisiin piirteisiin
- Pyhä ja arki eri uskonnoissa ja kulttuureissa, paikalliset uskonnot, uskonnottomuus ja elämänkatsomus

S3 Hyvä elämä

Keskeisinä sisältöinä opetuksessa ovat ortodoksisen kirkon opetus sekä Uuden Testamentin sanoma yksilön eettisten kysymysten ohjaajana ja tukijana omassa elämässä sekä vuorovaikutuksessa toisten kanssa. Perehdytään Kymmeneen käskyyn ja pohditaan omia eettisiä valintoja ja niiden seurauksia sekä vaikutuksia itsetuntemuksen, elämäntaitojen ja myönteisen elämännäkemyksen muodostamiseen. Opetuksessa otetaan huomioon toisen ihmisen arvostaminen, huolenpito ympäristöstä ja luonnosta sekä elämän kunnioittaminen ja kestävä tulevaisuus. Pohditaan osallistuvaa globaalia vastuun kantamista kirkon ja yksilön elämässä. Tutustutaan alustavasti eri uskontojen eettisten opetusten yhteisiin piirteisiin sekä eurooppalaisen ihmisoikeuskäsityksen ja kristillisten arvojen yhteisiin piirteisiin ja syvennetään käsitystä YK:n Lapsenoikeuksien sopimuksen merkityksestä.

Paikallinen tarkennus:

- Eettinen pohdinta Raamatun kertomusten pohjalta ja pyhien tekstien ja kertomusten (esimerkiksi hagiagrafioiden) kautta, kirkkoisät
    - Esimerkiksi
        - Laupias samarialainen – toisen auttaminen
        - Viisas rakentaja - elämänarvot
        - Fariseus ja publikaani - nöyryys
        - Tuhlaajapoika - anteeksiantaminen
- Ympäristöystävällinen ajattelu, ympäristön ja ihmisen vaikutus toisiinsa (ekososiaalinen ajattelu), kestävä elämä: epäitsekkyys
- Toisen ihmisen huomioiminen ja oma rooli vuorovaikutuksessa, keskustelun taidot
- Tasa-arvo: ihmisarvo, ihmisoikeudet
- Lapsen oikeuksien sopimus omassa elämässä, Lapsen oikeuksien päivä 20.11.
- Oppilas vähemmistön jäsenenä, koulun vähemmistöryhmiä
- Rakkauden kaksoiskäsky, erilaisuuden suvaitseminen

- Luomiskertomus, ihminen Jumalan kuvana, vastuu omista teoista, omat teot arjessa kestävän tulevaisuuden näkökulmasta
- Miten toiset vaikuttavat arvoihin ja mielipiteisiin
- Omien ajatusten kertominen, mielipiteiden perusteleminen, toisen mielipiteen kunnioittaminen, some-etiikka
- Toisen asemaan asettuminen, empatiataitojen harjoitteleminen

T10 ohjata oppilasta arvioimaan tekemiään valintoja ja pohtimaan toiminnan taustalla vaikuttavia arvoja eettisten periaatteiden ja kestävän tulevaisuuden näkökulmasta

- Oppilasta ohjataan arvioimaan tekemiään valintoja ja pohtimaan toiminnan taustalla vaikuttavia arvoja eettisten periaatteiden ja kestävän tulevaisuuden näkökulmasta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Eettinen pohdinta	Oppilas osaa kertoa arjen esimerkkejä kestävän tulevaisuuden rakentamisesta. Hän osaa soveltaa opiskelemansa uskonnon eettisiä periaatteita omassa pohdinnassaan.

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa tarkastellaan mitä ovat pyhyys, juhlat ja erilaiset tavat, niiden arvostaminen sekä omassa että eri uskontojen kulttuureissa. Pohditaan ortodoksisen kirkon olemusta katolisena ja apostolisena, globaalina yhteisönä. Tutustutaan keskeisiin Euroopassa vaikuttaviin uskontoihin ja eurooppalaiseen uskontokarttaan. Perehdytään islamin ja juutalaisuuden yhteisiin piirteisiin ortodoksisen kristillisyyden kanssa. Tutkitaan koulun lähialueiden uskonnollisia yhteisöjä ja uskonnottomuutta elämänkatsomuksen muotona. Tutustutaan alustavasti ekumeniaan ja uskontodialogiin sekä ihmisoikeuksien ja uskonnon suhteeseen.

Paikallinen tarkennus:

- Ajankohtaiset uskontoon liittyvät aiheet mediassa oppilaiden kiinnostuksen mukaan
- Pääpiirteitä juutalaisuudesta ja islamista Euroopassa ja Vantaalla
- Tutustuminen eri kristillisten kirkkojen ja Abrahamin uskontojen tapoihin, pyhiin kirjoihin ja yhteisiin piirteisiin
- Pyhä ja arki eri uskonnoissa ja kulttuureissa, paikalliset uskonnot, uskonnottomuus ja elämänkatsomus

S3 Hyvä elämä

Keskeisinä sisältöinä opetuksessa ovat ortodoksisen kirkon opetus sekä Uuden Testamentin sanoma yksilön eettisten kysymysten ohjaajana ja tukijana omassa elämässä sekä vuorovaikutuksessa toisten kanssa. Perehdytään Kymmeneen käskyyn ja pohditaan omia eettisiä valintoja ja niiden seurauksia sekä vaikutuksia itsetuntemuksen, elämäntaitojen ja myönteisen elämännäkemyksen muodostamiseen. Opetuksessa otetaan huomioon toisen ihmisen arvostaminen, huolenpito ympäristöstä ja luonnosta sekä elämän kunnioittaminen ja kestävä tulevaisuus. Pohditaan osallistuvaa globaalia vastuun kantamista kirkon ja yksilön elämässä. Tutustutaan alustavasti eri uskontojen eettisten opetusten yhteisiin piirteisiin sekä eurooppalaisen ihmisoikeuskäsityksen ja kristillisten arvojen yhteisiin piirteisiin ja syvennetään käsitystä YK:n Lapsenoikeuksien sopimuksen merkityksestä.

Paikallinen tarkennus:

- Eettinen pohdinta Raamatun kertomusten pohjalta ja pyhien tekstien ja kertomusten (esimerkiksi hagiagrafioiden) kautta, kirkkoisät
    - Esimerkiksi
        - Laupias samarialainen – toisen auttaminen
        - Viisas rakentaja - elämänarvot
        - Fariseus ja publikaani - nöyryys
        - Tuhlaajapoika - anteeksiantaminen
- Ympäristöystävällinen ajattelu, ympäristön ja ihmisen vaikutus toisiinsa (ekososiaalinen ajattelu), kestävä elämä: epäitsekkyys
- Toisen ihmisen huomioiminen ja oma rooli vuorovaikutuksessa, keskustelun taidot
- Tasa-arvo: ihmisarvo, ihmisoikeudet
- Lapsen oikeuksien sopimus omassa elämässä, Lapsen oikeuksien päivä 20.11.
- Oppilas vähemmistön jäsenenä, koulun vähemmistöryhmiä
- Rakkauden kaksoiskäsky, erilaisuuden suvaitseminen
- Luomiskertomus, ihminen Jumalan kuvana, vastuu omista teoista, omat teot arjessa kestävän tulevaisuuden näkökulmasta
- Miten toiset vaikuttavat arvoihin ja mielipiteisiin
- Omien ajatusten kertominen, mielipiteiden perusteleminen, toisen mielipiteen kunnioittaminen, some-etiikka
- Toisen asemaan asettuminen, empatiataitojen harjoitteleminen

T11 luoda oppilaalle mahdollisuuksia keskustella eettisistä kysymyksistä, ilmaista rakentavasti ajatuksiaan ja tunteitaan sekä harjoitella perustelemaan omia näkemyksiään

- Oppilas saa mahdollisuuksia keskustella eettisistä kysymyksistä, ilmaista rakentavasti ajatuksiaan ja tunteitaan sekä harjoitella perustelemaan omia näkemyksiään

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ajattelun ja vuorovaikutuksen taidot	Oppilas osallistuu yhteiseen keskusteluun, osaa kuunnella toisia ja ilmaista itseään.

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksessa paneudutaan ortodoksisen uskonopin lähteisiin ja peruskäsitteisiin. Keskeisiä sisältöjä ovat liturgisen elämän peruspiirteet, pyhät mysteeriot ja kirkolliset toimitukset arjessa ja juhlassa. Perehdytään Vanhan Testamentin kirjallisuuteen ortodoksisen opetuksen näkökulmasta sekä Jeesuksen elämävaiheisiin ja opetukseen evankeliumeissa sekä kirkkovuoden tapahtumissa. Opetuksessa tarkastellaan kirkon syntyä sekä Paavalin ja muiden apostolien toimintaa. Tutkitaan Suomen ortodoksisen kirkon tunnuspiirteitä, kirkkoa uskonnollisena rakennuksena, kirkkoarkkitehtuuria ja siihen liittyvää symboliikkaa. Opetuksessa otetaan huomioon kirkkomusiikki, kirkkotaide sekä ortodoksisuuden vaikutus ja näkyminen medioissa kotimaassa ja maailmalla.

Paikallinen tarkennus:

- Raamatun käytön harjoitteleminen
- Kristuksen elämä, ihmeteot ja opetus evankeliumeissa, Kristus: ihminen ja Jumala
- Pääsiäinen, joulu ja Teofania
- Suojeluspyhä
- Pyhät ja niihin liittyvät kertomukset
- Tutustuminen ortodoksiseen jumalanpalvelukseen kirkkovierailulla

- Erilaisia pyhäkköjä ja kirkkorakennuksia, kirkkorakennuksen osat ja niiden merkitys, kirkollista esineistöä
- Paasto, katumuksen sakramentti ja sairaanvoitelun sakramentti, pappeus

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa tarkastellaan mitä ovat pyhyys, juhlat ja erilaiset tavat, niiden arvostaminen sekä omassa että eri uskontojen kulttuureissa. Pohditaan ortodoksisen kirkon olemusta katolisena ja apostolisena, globaalina yhteisönä. Tutustutaan keskeisiin Euroopassa vaikuttaviin uskontoihin ja eurooppalaiseen uskontokarttaan. Perehdytään islamin ja juutalaisuuden yhteisiin piirteisiin ortodoksisen kristillisyyden kanssa. Tutkitaan koulun lähialueiden uskonnollisia yhteisöjä ja uskonnottomuutta elämänkatsomuksen muotona. Tutustutaan alustavasti ekumeniaan ja uskontodialogiin sekä ihmisoikeuksien ja uskonnon suhteeseen.

Paikallinen tarkennus:

- Ajankohtaiset uskontoon liittyvät aiheet mediassa oppilaiden kiinnostuksen mukaan
- Pääpiirteitä juutalaisuudesta ja islamista Euroopassa ja Vantaalla
- Tutustuminen eri kristillisten kirkkojen ja Abrahamin uskontojen tapoihin, pyhiin kirjoihin ja yhteisiin piirteisiin
- Pyhä ja arki eri uskonnoissa ja kulttuureissa, paikalliset uskonnot, uskonnottomuus ja elämänkatsomus

S3 Hyvä elämä

Keskeisinä sisältöinä opetuksessa ovat ortodoksisen kirkon opetus sekä Uuden Testamentin sanoma yksilön eettisten kysymysten ohjaajana ja tukijana omassa elämässä sekä vuorovaikutuksessa toisten kanssa. Perehdytään Kymmeneen käskyyn ja pohditaan omia eettisiä valintoja ja niiden seurauksia sekä vaikutuksia itsetuntemuksen, elämäntaitojen ja myönteisen elämännäkemyksen muodostamiseen. Opetuksessa otetaan huomioon toisen ihmisen arvostaminen, huolenpito ympäristöstä ja luonnosta sekä elämän kunnioittaminen ja kestävä tulevaisuus. Pohditaan osallistuvaa globaalia vastuun kantamista kirkon ja yksilön elämässä. Tutustutaan alustavasti eri uskontojen eettisten opetusten yhteisiin piirteisiin sekä eurooppalaisen ihmisoikeuskäsityksen ja kristillisten arvojen yhteisiin piirteisiin ja syvennetään käsitystä YK:n Lapsenoikeuksien sopimuksen merkityksestä.

Paikallinen tarkennus:

- Eettinen pohdinta Raamatun kertomusten pohjalta ja pyhien tekstien ja kertomusten (esimerkiksi hagiagrafioiden) kautta, kirkkoisät
    - Esimerkiksi
        - Laupias samarialainen – toisen auttaminen
        - Viisas rakentaja - elämänarvot
        - Fariseus ja publikaani - nöyryys
        - Tuhlaajapoika - anteeksiantaminen
- Ympäristöystävällinen ajattelu, ympäristön ja ihmisen vaikutus toisiinsa (ekososiaalinen ajattelu), kestävä elämä: epäitsekkyys
- Toisen ihmisen huomioiminen ja oma rooli vuorovaikutuksessa, keskustelun taidot
- Tasa-arvo: ihmisarvo, ihmisoikeudet
- Lapsen oikeuksien sopimus omassa elämässä, Lapsen oikeuksien päivä 20.11.
- Oppilas vähemmistön jäsenenä, koulun vähemmistöryhmiä
- Rakkauden kaksoiskäsky, erilaisuuden suvaitseminen
- Luomiskertomus, ihminen Jumalan kuvana, vastuu omista teoista, omat teot arjessa kestävän tulevaisuuden näkökulmasta
- Miten toiset vaikuttavat arvoihin ja mielipiteisiin

- Omien ajatusten kertominen, mielipiteiden perusteleminen, toisen mielipiteen kunnioittaminen, some-etiikka
- Toisen asemaan asettuminen, empatiataitojen harjoitteleminen

T12 auttaa ja tukea oppilasta muodostamaan ja vahvistamaan myönteistä maailmankatsomusta, itsetuntoa ja luottamusta elämään

- Oppilasta ohjataan muodostamaan ja vahvistamaan myönteistä maailmankatsomusta, itsetuntoa ja luottamusta elämään

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei vaikuta arvosanan muodostumiseen. Oppilaita ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

S3 Hyvä elämä

Keskeisinä sisältöinä opetuksessa ovat ortodoksisen kirkon opetus sekä Uuden Testamentin sanoma yksilön eettisten kysymysten ohjaajana ja tukijana omassa elämässä sekä vuorovaikutuksessa toisten kanssa. Perehdytään Kymmeneen käskyyn ja pohditaan omia eettisiä valintoja ja niiden seurauksia sekä vaikutuksia itsetuntemuksen, elämäntaitojen ja myönteisen elämännäkemyksen muodostamiseen. Opetuksessa otetaan huomioon toisen ihmisen arvostaminen, huolenpito ympäristöstä ja luonnosta sekä elämän kunnioittaminen ja kestävä tulevaisuus. Pohditaan osallistuvaa globaalia vastuun kantamista kirkon ja yksilön elämässä. Tutustutaan alustavasti eri uskontojen eettisten opetusten yhteisiin piirteisiin sekä eurooppalaisen ihmisoikeuskäsityksen ja kristillisten arvojen yhteisiin piirteisiin ja syvennetään käsitystä YK:n Lapsenoikeuksien sopimuksen merkityksestä.

Paikallinen tarkennus:

- Eettinen pohdinta Raamatun kertomusten pohjalta ja pyhien tekstien ja kertomusten (esimerkiksi hagiagrafioiden) kautta, kirkkoisät
    - Esimerkiksi
        - Laupias samarialainen – toisen auttaminen
        - Viisas rakentaja - elämänarvot
        - Fariseus ja publikaani - nöyryys
        - Tuhlaajapoika - anteeksiantaminen
- Ympäristöystävällinen ajattelu, ympäristön ja ihmisen vaikutus toisiinsa (ekososiaalinen ajattelu), kestävä elämä: epäitsekkyys
- Toisen ihmisen huomioiminen ja oma rooli vuorovaikutuksessa, keskustelun taidot
- Tasa-arvo: ihmisarvo, ihmisoikeudet
- Lapsen oikeuksien sopimus omassa elämässä, Lapsen oikeuksien päivä 20.11.
- Oppilas vähemmistön jäsenenä, koulun vähemmistöryhmiä
- Rakkauden kaksoiskäsky, erilaisuuden suvaitseminen
- Luomiskertomus, ihminen Jumalan kuvana, vastuu omista teoista, omat teot arjessa kestävän tulevaisuuden näkökulmasta
- Miten toiset vaikuttavat arvoihin ja mielipiteisiin
- Omien ajatusten kertominen, mielipiteiden perusteleminen, toisen mielipiteen kunnioittaminen, some-etiikka
- Toisen asemaan asettuminen, empatiataitojen harjoitteleminen

5

Vuosiluokan tavoitteet ja keskeiset sisällöt

T1 ohjata oppilasta perehtymään opiskeltavan uskonnon pyhiin kirjoihin ja kertomuksiin sekä keskeisiin oppeihin

- Oppilas perehtyy ortodoksisiin pyhiin kirjoihin ja kertomuksiin sekä keskeisiin oppeihin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskontoa koskevan tiedon hallitseminen, uskonnon monilukutaito	Oppilas osaa nimetä opiskeltavan uskonnon lähteitä ja tekstejä sekä kuvata niiden keskeisiä sisältöjä.

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksessa paneudutaan ortodoksisen uskonopin lähteisiin ja peruskäsitteisiin. Keskeisiä sisältöjä ovat liturgisen elämän peruspiirteet, pyhät mysteeriot ja kirkolliset toimitukset arjessa ja juhlassa. Perehdytään Vanhan Testamentin kirjallisuuteen ortodoksisen opetuksen näkökulmasta sekä Jeesuksen elämävaiheisiin ja opetukseen evankeliumeissa sekä kirkkovuoden tapahtumissa. Opetuksessa tarkastellaan kirkon syntyä sekä Paavalin ja muiden apostolien toimintaa. Tutkitaan Suomen ortodoksisen kirkon tunnuspiirteitä, kirkkoa uskonnollisena rakennuksena, kirkkoarkkitehtuuria ja siihen liittyvää symboliikkaa. Opetuksessa otetaan huomioon kirkkomusiikki, kirkkotaide sekä ortodoksisuuden vaikutus ja näkyminen medioissa kotimaassa ja maailmalla.

Paikallinen tarkennus:

- Raamattu kirkon kirjana, uskon lähde, Pyhä Kolminaisuus Raamatussa, uskontunnustus, kirkon oppi, enkelit, Luomiskertomus, luomakunta, ihminen Jumalan kuvana
- Kirkkomusiikki ja ikonitaide uskon lähteinä, säilyttäjinä ja elävöittäjinä, ehtooveisu
- Ajan pyhittäminen: juhlan ja arjen vuorottelu, kirkkovuosi
- Juhlien jako suuriin juhliin: Kristuksen ja Jumalanäidin juhlat, juhlien tropareita ja tapahtumaikoneja, yhteisöllinen ja yksilöllinen rukous, kilvoittelu
- Paasto, pääsiäinen, tutustuminen ortodoksiseen jumalanpalvelukseen kirkkovierailulla
- Suomen ortodoksinen kirkko, lähetystyö, diakoniatyö
- Kirkon syntyyn ja alkukirkon elämään tutustuminen
- Pääsiäinen, helatorstai ja helluntai
- Seurakunta ja kirkko, marttyyrit, apostolit, apostoli Paavali
- Eettinen pohdinta Raamatun kertomusten pohjalta ja pyhien tekstien ja kertomusten (esimerkiksi hagiografioiden) kautta

T2 ohjata oppilas tutustumaan opiskeltavan uskonnon rituaaleihin ja tapoihin sekä pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin

- Oppilas tutustuu ortodoksisen uskonnon rituaaleihin, tapoihin sekä pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskontoa koskevan tiedon hallitseminen, uskonnon monilukutaito	Oppilas osaa kertoa esimerkkien avulla opiskeltavan uskonnon keskeisistä rituaaleista, tavoista ja pyhistä paikoista sekä kuvata niiden merkitystä.

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksessa paneudutaan ortodoksisen uskonopin lähteisiin ja peruskäsitteisiin. Keskeisiä sisältöjä ovat liturgisen elämän peruspiirteet, pyhät mysteeriot ja kirkolliset toimitukset arjessa ja juhlassa. Perehdytään Vanhan Testamentin kirjallisuuteen ortodoksisen opetuksen näkökulmasta sekä Jeesuksen elämävaiheisiin ja opetukseen evankeliumeissa sekä kirkkovuoden tapahtumissa. Opetuksessa tarkastellaan kirkon syntyä sekä Paavalin ja muiden apostolien toimintaa. Tutkitaan Suomen ortodoksisen kirkon tunnuspiirteitä, kirkkoa uskonnollisena rakennuksena, kirkkoarkkitehtuuria ja siihen liittyvää symboliikkaa. Opetuksessa otetaan huomioon kirkkomusiikki, kirkkotaide sekä ortodoksisuuden vaikutus ja näkyminen medioissa kotimaassa ja maailmalla.

Paikallinen tarkennus:

- Raamattu kirkon kirjana, uskon lähde, Pyhä Kolminaisuus Raamatussa, uskontunnustus, kirkon oppi, enkelit, Luomiskertomus, luomakunta, ihminen Jumalan kuvana
- Kirkkomusiikki ja ikonitaide uskon lähteinä, säilyttäjinä ja elävöittäjinä, ehtooveisu
- Ajan pyhittäminen: juhlan ja arjen vuorottelu, kirkkovuosi
- Juhlien jako suuriin juhliin: Kristuksen ja Jumalanäidin juhlat, juhlien tropareita ja tapahtumaikoneja, yhteisöllinen ja yksilöllinen rukous, kilvoittelu
- Paasto, pääsiäinen, tutustuminen ortodoksiseen jumalanpalvelukseen kirkkovierailulla
- Suomen ortodoksinen kirkko, lähetystyö, diakoniatyö
- Kirkon syntyyn ja alkukirkon elämään tutustuminen
- Pääsiäinen, helatorstai ja helluntai
- Seurakunta ja kirkko, marttyyrit, apostolit, apostoli Paavali
- Eettinen pohdinta Raamatun kertomusten pohjalta ja pyhien tekstien ja kertomusten (esimerkiksi hagiagrafioiden) kautta

T3 auttaa oppilasta tunnistamaan uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta

- Oppilas tunnistaa uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
T3 auttaa oppilasta tunnistamaan uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta	Oppilas osaa antaa esimerkkejä uskonnollisesta kielestä ja sen vertauskuvallisuudesta

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksessa paneudutaan ortodoksisen uskonopin lähteisiin ja peruskäsitteisiin. Keskeisiä sisältöjä ovat liturgisen elämän peruspiirteet, pyhät mysteeriot ja kirkolliset toimitukset arjessa ja juhlassa. Perehdytään Vanhan Testamentin kirjallisuuteen ortodoksisen opetuksen näkökulmasta sekä Jeesuksen elämävaiheisiin ja opetukseen evankeliumeissa sekä kirkkovuoden tapahtumissa. Opetuksessa tarkastellaan kirkon syntyä sekä Paavalin ja muiden apostolien toimintaa. Tutkitaan Suomen ortodoksisen kirkon tunnuspiirteitä, kirkkoa

uskonnollisena rakennuksena, kirkkoarkkitehtuuria ja siihen liittyvää symboliikkaa. Opetuksessa otetaan huomioon kirkkomusiikki, kirkkotaide sekä ortodoksisuuden vaikutus ja näkyminen medioissa kotimaassa ja maailmalla.

Paikallinen tarkennus:

- Raamattu kirkon kirjana, uskon lähde, Pyhä Kolminaisuus Raamatussa, uskontunnustus, kirkon oppi, enkelit, Luomiskertomus, luomakunta, ihminen Jumalan kuvana
- Kirkkomusiikki ja ikonitaide uskon lähteinä, säilyttäjinä ja elävöittäjinä, ehtooveisu
- Ajan pyhittäminen: juhlan ja arjen vuorottelu, kirkkovuosi
- Juhlien jako suuriin juhliin: Kristuksen ja Jumalanäidin juhlat, juhlien tropareita ja tapahtumaikoneja, yhteisöllinen ja yksilöllinen rukous, kilvoittelu
- Paasto, pääsiäinen, tutustuminen ortodoksiseen jumalanpalvelukseen kirkkovierailulla
- Suomen ortodoksinen kirkko, lähetystyö, diakoniatyö
- Kirkon syntyyn ja alkukirkon elämään tutustuminen
- Pääsiäinen, helatorstai ja helluntai
- Seurakunta ja kirkko, marttyyrit, apostolit, apostoli Paavali
- Eettinen pohdinta Raamatun kertomusten pohjalta ja pyhien tekstien ja kertomusten (esimerkiksi hagiagrafioiden) kautta

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa tarkastellaan mitä ovat pyhyys, juhlat ja erilaiset tavat, niiden arvostaminen sekä omassa että eri uskontojen kulttuureissa. Pohditaan ortodoksisen kirkon olemusta katolisena ja apostolisena, globaalina yhteisönä. Tutustutaan keskeisiin Euroopassa vaikuttaviin uskontoihin ja eurooppalaiseen uskontokarttaan. Perehdytään islamin ja juutalaisuuden yhteisiin piirteisiin ortodoksisen kristillisyyden kanssa. Tutkitaan koulun lähialueiden uskonnollisia yhteisöjä ja uskonnottomuutta elämänkatsomuksen muotona. Tutustutaan alustavasti ekumeniaan ja uskontodialogiin sekä ihmisoikeuksien ja uskonnon suhteeseen.

Paikallinen tarkennus:

- Katolisuus ja apostolisuus kristinuskossa eli kristinusko globaalina ilmiönä
- Ekumenia, ekumeeninen rukousviikko
- Ortodoksisuus Suomessa, Euroopassa ja maailmassa: globaali ortodoksisuus
- Ajankohtaiset uskontoon liittyvät aiheet mediassa
- Abrahamin uskonnot: syntyhistoriaa, opin yhteisiä piirteitä, pyhät kirjat, paastot, näkymätön maailma, tavat
- Tutustuminen ei kristillisten kirkkojen tapoihin
- Eri uskontojen ja elämänkatsomusten välinen kunnioitus

T4 ohjata oppilasta etsimään, arvioimaan ja käyttämään uskontoa koskevaa tietoa erilaisista lähteistä

- Oppilas harjoittelee etsimään, arvioimaan ja käyttämään uskontoa koskevaa tietoa erilaisista lähteistä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Oppimaan oppimisen taidot uskonnon opiskelussa	Oppilas osaa hakea tietoa useasta lähteestä. Oppilas harjoittelee arvioimaan löytämänsä tiedon luotettavuutta ja objektiivisuutta.

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksessa paneudutaan ortodoksisen uskonopin lähteisiin ja peruskäsitteisiin. Keskeisiä sisältöjä ovat liturgisen elämän peruspiirteet, pyhät mysteeriot ja kirkolliset toimitukset arjessa ja juhlassa. Perehdytään Vanhan Testamentin kirjallisuuteen ortodoksisen opetuksen näkökulmasta sekä Jeesuksen elämävaiheisiin ja opetukseen evankeliumeissa sekä kirkkovuoden tapahtumissa. Opetuksessa tarkastellaan kirkon syntyä sekä Paavalin ja muiden apostolien toimintaa. Tutkitaan Suomen ortodoksisen kirkon tunnuspiirteitä, kirkkoa uskonnollisena rakennuksena, kirkkoarkkitehtuuria ja siihen liittyvää symboliikkaa. Opetuksessa otetaan huomioon kirkkomusiikki, kirkkotaide sekä ortodoksisuuden vaikutus ja näkyminen medioissa kotimaassa ja maailmalla.

Paikallinen tarkennus:

- Raamattu kirkon kirjana, uskon lähde, Pyhä Kolminaisuus Raamatussa, uskontunnustus, kirkon oppi, enkelit, Luomiskertomus, luomakunta, ihminen Jumalan kuvana
- Kirkkomusiikki ja ikonitaide uskon lähteinä, säilyttäjinä ja elävöittäjinä, ehtooveisu
- Ajan pyhittäminen: juhlan ja arjen vuorottelu, kirkkovuosi
- Juhlien jako suuriin juhliin: Kristuksen ja Jumalanäidin juhlat, juhlien tropareita ja tapahtumaikoneja, yhteisöllinen ja yksilöllinen rukous, kilvoittelu
- Paasto, pääsiäinen, tutustuminen ortodoksiseen jumalanpalvelukseen kirkkovierailulla
- Suomen ortodoksinen kirkko, lähetystyö, diakoniatyö
- Kirkon syntyyn ja alkukirkon elämään tutustuminen
- Pääsiäinen, helatorstai ja helluntai
- Seurakunta ja kirkko, marttyyrit, apostolit, apostoli Paavali
- Eettinen pohdinta Raamatun kertomusten pohjalta ja pyhien tekstien ja kertomusten (esimerkiksi hagiagrafioiden) kautta

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa tarkastellaan mitä ovat pyhyys, juhlat ja erilaiset tavat, niiden arvostaminen sekä omassa että eri uskontojen kulttuureissa. Pohditaan ortodoksisen kirkon olemusta katolisena ja apostolisena, globaalina yhteisönä. Tutustutaan keskeisiin Euroopassa vaikuttaviin uskontoihin ja eurooppalaiseen uskontokarttaan. Perehdytään islamin ja juutalaisuuden yhteisiin piirteisiin ortodoksisen kristillisyyden kanssa. Tutkitaan koulun lähialueiden uskonnollisia yhteisöjä ja uskonnottomuutta elämänkatsomuksen muotona. Tutustutaan alustavasti ekumeniaan ja uskontodialogiin sekä ihmisoikeuksien ja uskonnon suhteeseen.

Paikallinen tarkennus:

- Katolisuus ja apostolisuus kristinuskossa eli kristinusko globaalina ilmiönä
- Ekumenia, ekumeeninen rukousviikko
- Ortodoksisuus Suomessa, Euroopassa ja maailmassa: globaali ortodoksisuus
- Ajankohtaiset uskontoon liittyvät aiheet mediassa
- Abrahamin uskonnot: syntyhistoriaa, opin yhteisiä piirteitä, pyhät kirjat, paastot, näkymätön maailma, tavat
- Tutustuminen ei kristillisten kirkkojen tapoihin
- Eri uskontojen ja elämänkatsomusten välinen kunnioitus

S3 Hyvä elämä

Keskeisinä sisältöinä opetuksessa ovat ortodoksisen kirkon opetus sekä Uuden Testamentin sanoma yksilön eettisten kysymysten ohjaajana ja tukijana omassa elämässä sekä vuorovaikutuksessa toisten kanssa. Perehdytään Kymmeneen käskyyn ja pohditaan omia eettisiä valintoja ja niiden seurauksia sekä vaikutuksia itsetuntemuksen, elämäntaitojen ja myönteisen elämännäkemyksen muodostamiseen. Opetuksessa otetaan huomioon toisen

ihmisen arvostaminen, huolenpito ympäristöstä ja luonnosta sekä elämän kunnioittaminen ja kestävä tulevaisuus. Pohditaan osallistuvaa globaalia vastuun kantamista kirkon ja yksilön elämässä. Tutustutaan alustavasti eri uskontojen eettisten opetusten yhteisiin piirteisiin sekä eurooppalaisen ihmisoikeuskäsityksen ja kristillisten arvojen yhteisiin piirteisiin ja syvennetään käsitystä YK:n Lapsenoikeuksien sopimuksen merkityksestä.

Paikallinen tarkennus:

- Eettinen pohdinta Raamatun kertomusten pohjalta ja pyhien tekstien ja kertomusten (esimerkiksi hagiagrafioiden) kautta.
- Ympäristöystävällinen ajattelu, ympäristön ja ihmisen vaikutus toisiinsa (ekososiaalinen ajattelu), kestävä elämä: omasta luopuminen
- Filantropia, globaali vastuu, pakolaisuus, kultainen sääntö, toisen asemaan asettuminen, empatiataitojen harjoitteleminen
- Eri uskontojen eettisten ohjeiden yhteiset piirteet: esimerkiksi kultainen sääntö
- Ortodoksinen ihmiskäsitys ja ihmisenä kasvaminen
- Toisen ihmisen huomioiminen ja oma rooli vuorovaikutuksessa, keskustelun taidot
- Viihderiippuvuus, some-etiikka
- Ihmisoikeudet katsomuksissa, tasa-arvo ja ihmisoikeudet (esimerkiksi syrjimättömyys, kaikkien oikeus tasavertaiseen kohteluun), erilaisuuden suvaitseminen
- Lapsen oikeuksien sopimus omassa elämässä, Lapsen oikeuksien päivä 20.11.
- Tutustuminen kristillisten arvojen yhteisiin piirteisiin

T5 opastaa oppilasta perehtymään Suomen ja Euroopan uskonnollisiin ja katsomuksellisiin juuriin ja nykytilaan

- Oppilas perehtyy Suomen ja Euroopan uskonnollisiin ja katsomuksellisiin juuriin ja nykytilaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskontoa ja kulttuuria koskeva tieto	Oppilas tunnistaa uskontojen merkityksiä yhteiskuntien kehityksessä, kulttuurissa ja mediassa ja osaa antaa niistä esimerkkejä. Hän osaa kuvata suomalaisen ja eurooppalaisen uskonnollisuuden juuria pääpiirteissään.

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksessa paneudutaan ortodoksisen uskonopin lähteisiin ja peruskäsitteisiin. Keskeisiä sisältöjä ovat liturgisen elämän peruspiirteet, pyhät mysteeriot ja kirkolliset toimitukset arjessa ja juhlassa. Perehdytään Vanhan Testamentin kirjallisuuteen ortodoksisen opetuksen näkökulmasta sekä Jeesuksen elämävaiheisiin ja opetukseen evankeliumeissa sekä kirkkovuoden tapahtumissa. Opetuksessa tarkastellaan kirkon syntyä sekä Paavalin ja muiden apostolien toimintaa. Tutkitaan Suomen ortodoksisen kirkon tunnuspiirteitä, kirkkoa uskonnollisena rakennuksena, kirkkoarkkitehtuuria ja siihen liittyvää symboliikkaa. Opetuksessa otetaan huomioon kirkkomusiikki, kirkkotaide sekä ortodoksisuuden vaikutus ja näkyminen medioissa kotimaassa ja maailmalla.

Paikallinen tarkennus:

- Raamattu kirkon kirjana, uskon lähde, Pyhä Kolminaisuus Raamatussa, uskontunnustus, kirkon oppi, enkelit, Luomiskertomus, luomakunta, ihminen Jumalan kuvana

- Kirkkomusiikki ja ikonitaide uskon lähteinä, säilyttäjinä ja elävöittäjinä, ehtooveisu
- Ajan pyhittäminen: juhlan ja arjen vuorottelu, kirkkovuosi
- Juhlien jako suuriin juhliin: Kristuksen ja Jumalanäidin juhlat, juhlien tropareita ja tapahtumaikoneja, yhteisöllinen ja yksilöllinen rukous, kilvoittelu
- Paasto, pääsiäinen, tutustuminen ortodoksiseen jumalanpalvelukseen kirkkovierailulla
- Suomen ortodoksinen kirkko, lähetystyö, diakoniatyö
- Kirkon syntyyn ja alkukirkon elämään tutustuminen
- Pääsiäinen, helatorstai ja helluntai
- Seurakunta ja kirkko, marttyyrit, apostolit, apostoli Paavali
- Eettinen pohdinta Raamatun kertomusten pohjalta ja pyhien tekstien ja kertomusten (esimerkiksi hagiagrafioiden) kautta

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa tarkastellaan mitä ovat pyhyys, juhlat ja erilaiset tavat, niiden arvostaminen sekä omassa että eri uskontojen kulttuureissa. Pohditaan ortodoksisen kirkon olemusta katolisena ja apostolisena, globaalina yhteisönä. Tutustutaan keskeisiin Euroopassa vaikuttaviin uskontoihin ja eurooppalaiseen uskontokarttaan. Perehdytään islamin ja juutalaisuuden yhteisiin piirteisiin ortodoksisen kristillisyyden kanssa. Tutkitaan koulun lähialueiden uskonnollisia yhteisöjä ja uskonnottomuutta elämänkatsomuksen muotona. Tutustutaan alustavasti ekumeniaan ja uskontodialogiin sekä ihmisoikeuksien ja uskonnon suhteeseen.

Paikallinen tarkennus:

- Katolisuus ja apostolisuus kristinuskossa eli kristinusko globaalina ilmiönä
- Ekumenia, ekumeeninen rukousviikko
- Ortodoksisuus Suomessa, Euroopassa ja maailmassa: globaali ortodoksisuus
- Ajankohtaiset uskontoon liittyvät aiheet mediassa
- Abrahamin uskonnot: syntyhistoriaa, opin yhteisiä piirteitä, pyhät kirjat, paastot, näkymätön maailma, tavat
- Tutustuminen ei kristillisten kirkkojen tapoihin
- Eri uskontojen ja elämänkatsomusten välinen kunnioitus

T6 ohjata oppilas tutustumaan juutalaisuuteen, kristinuskoon ja islamiin ja niiden vaikutukseen ja historiaan Euroopassa

- Oppilas tutustuu juutalaisuuteen, kristinuskoon ja islamiin ja niiden vaikutukseen ja historiaan Euroopassa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskontoa ja kulttuuria koskeva tieto	Oppilas osaa kuvata juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin pääpiirteet sekä niiden keskinäiset suhteet.

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa tarkastellaan mitä ovat pyhyys, juhlat ja erilaiset tavat, niiden arvostaminen sekä omassa että eri uskontojen kulttuureissa. Pohditaan ortodoksisen kirkon olemusta katolisena ja apostolisena, globaalina yhteisönä. Tutustutaan keskeisiin Euroopassa vaikuttaviin uskontoihin ja eurooppalaiseen uskontokarttaan. Perehdytään islamin ja juutalaisuuden yhteisiin piirteisiin ortodoksisen kristillisyyden kanssa. Tutkitaan koulun lähialueiden uskonnollisia yhteisöjä ja uskonnottomuutta elämänkatsomuksen muotona. Tutustutaan alustavasti ekumeniaan ja uskontodialogiin sekä ihmisoikeuksien ja uskonnon suhteeseen.

Paikallinen tarkennus:

- Katolisuus ja apostolisuus kristinuskossa eli kristinusko globaalina ilmiönä
- Ekumenia, ekumeeninen rukousviikko
- Ortodoksisuus Suomessa, Euroopassa ja maailmassa: globaali ortodoksisuus
- Ajankohtaiset uskontoon liittyvät aiheet mediassa
- Abrahamin uskonnot: syntyhistoriaa, opin yhteisiä piirteitä, pyhät kirjat, paastot, näkymätön maailma, tavat
- Tutustuminen ei kristillisten kirkkojen tapoihin
- Eri uskontojen ja elämänkatsomusten välinen kunnioitus

S3 Hyvä elämä

Keskeisinä sisältöinä opetuksessa ovat ortodoksisen kirkon opetus sekä Uuden Testamentin sanoma yksilön eettisten kysymysten ohjaajana ja tukijana omassa elämässä sekä vuorovaikutuksessa toisten kanssa. Perehdytään Kymmeneen käskyyn ja pohditaan omia eettisiä valintoja ja niiden seurauksia sekä vaikutuksia itsetuntemuksen, elämäntaitojen ja myönteisen elämännäkemyksen muodostamiseen. Opetuksessa otetaan huomioon toisen ihmisen arvostaminen, huolenpito ympäristöstä ja luonnosta sekä elämän kunnioittaminen ja kestävä tulevaisuus. Pohditaan osallistuvaa globaalia vastuun kantamista kirkon ja yksilön elämässä. Tutustutaan alustavasti eri uskontojen eettisten opetusten yhteisiin piirteisiin sekä eurooppalaisen ihmisoikeuskäsityksen ja kristillisten arvojen yhteisiin piirteisiin ja syvennetään käsitystä YK:n Lapsenoikeuksien sopimuksen merkityksestä.

Paikallinen tarkennus:

- Eettinen pohdinta Raamatun kertomusten pohjalta ja pyhien tekstien ja kertomusten (esimerkiksi hagiagrafioiden) kautta.
- Ympäristöystävällinen ajattelu, ympäristön ja ihmisen vaikutus toisiinsa (ekososiaalinen ajattelu), kestävä elämä: omasta luopuminen
- Filantropia, globaali vastuu, pakolaisuus, kultainen sääntö, toisen asemaan asettuminen, empatiataitojen harjoitteleminen
- Eri uskontojen eettisten ohjeiden yhteiset piirteet: esimerkiksi kultainen sääntö
- Ortodoksinen ihmiskäsitys ja ihmisenä kasvaminen
- Toisen ihmisen huomioiminen ja oma rooli vuorovaikutuksessa, keskustelun taidot
- Viihderiippuvuus, some-etiikka
- Ihmisoikeudet katsomuksissa, tasa-arvo ja ihmisoikeudet (esimerkiksi syrjimättömyys, kaikkien oikeus tasavertaiseen kohteluun), erilaisuuden suvaitseminen
- Lapsen oikeuksien sopimus omassa elämässä, Lapsen oikeuksien päivä 20.11.
- Tutustuminen kristillisten arvojen yhteisiin piirteisiin

T7 kannustaa oppilasta kunnioittamaan omaa ja toisen pyhää sekä käyttäytymään asianmukaisesti erilaisissa uskonnollisissa tilaisuuksissa ja tilanteissa

- Oppilasta ohjataan kunnioittamaan omaa ja toisen pyhää sekä käyttäytymään asianmukaisesti erilaisissa uskonnollisissa tilaisuuksissa ja tilanteissa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskonnon monilukutaito	Oppilas tietää, miten toimitaan ja pyrkii toimimaan asianmukaisesti ja kunnioittavasti erilaisissa uskonnollisissa tilanteissa ja paikoissa.

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksessa paneudutaan ortodoksisen uskonopin lähteisiin ja peruskäsitteisiin. Keskeisiä sisältöjä ovat liturgisen elämän peruspiirteet, pyhät mysteeriot ja kirkolliset toimitukset arjessa ja juhlassa. Perehdytään Vanhan Testamentin kirjallisuuteen ortodoksisen opetuksen näkökulmasta sekä Jeesuksen elämävaiheisiin ja opetukseen evankeliumeissa sekä kirkkovuoden tapahtumissa. Opetuksessa tarkastellaan kirkon syntyä sekä Paavalin ja muiden apostolien toimintaa. Tutkitaan Suomen ortodoksisen kirkon tunnuspiirteitä, kirkkoa uskonnollisena rakennuksena, kirkkoarkkitehtuuria ja siihen liittyvää symboliikkaa. Opetuksessa otetaan huomioon kirkkomusiikki, kirkkotaide sekä ortodoksisuuden vaikutus ja näkyminen medioissa kotimaassa ja maailmalla.

Paikallinen tarkennus:

- Raamattu kirkon kirjana, uskon lähde, Pyhä Kolminaisuus Raamatussa, uskontunnustus, kirkon oppi, enkelit, Luomiskertomus, luomakunta, ihminen Jumalan kuvana
- Kirkkomusiikki ja ikonitaide uskon lähteinä, säilyttäjinä ja elävöittäjinä, ehtooveisu
- Ajan pyhittäminen: juhlan ja arjen vuorottelu, kirkkovuosi
- Juhlien jako suuriin juhliin: Kristuksen ja Jumalanäidin juhlat, juhlien tropareita ja tapahtumaikoneja, yhteisöllinen ja yksilöllinen rukous, kilvoittelu
- Paasto, pääsiäinen, tutustuminen ortodoksiseen jumalanpalvelukseen kirkkovierailulla
- Suomen ortodoksinen kirkko, lähetystyö, diakoniatyö
- Kirkon syntyyn ja alkukirkon elämään tutustuminen
- Pääsiäinen, helatorstai ja helluntai
- Seurakunta ja kirkko, marttyyrit, apostolit, apostoli Paavali
- Eettinen pohdinta Raamatun kertomusten pohjalta ja pyhien tekstien ja kertomusten (esimerkiksi hagiagrafioiden) kautta

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa tarkastellaan mitä ovat pyhyys, juhlat ja erilaiset tavat, niiden arvostaminen sekä omassa että eri uskontojen kulttuureissa. Pohditaan ortodoksisen kirkon olemusta katolisena ja apostolisena, globaalina yhteisönä. Tutustutaan keskeisiin Euroopassa vaikuttaviin uskontoihin ja eurooppalaiseen uskontokarttaan. Perehdytään islamin ja juutalaisuuden yhteisiin piirteisiin ortodoksisen kristillisyyden kanssa. Tutkitaan koulun lähialueiden uskonnollisia yhteisöjä ja uskonnottomuutta elämänkatsomuksen muotona. Tutustutaan alustavasti ekumeniaan ja uskontodialogiin sekä ihmisoikeuksien ja uskonnon suhteeseen.

Paikallinen tarkennus:

- Katolisuus ja apostolisuus kristinuskossa eli kristinusko globaalina ilmiönä
- Ekumenia, ekumeeninen rukousviikko
- Ortodoksisuus Suomessa, Euroopassa ja maailmassa: globaali ortodoksisuus
- Ajankohtaiset uskontoon liittyvät aiheet mediassa
- Abrahamin uskonnot: syntyhistoriaa, opin yhteisiä piirteitä, pyhät kirjat, paastot, näkymätön maailma, tavat
- Tutustuminen ei kristillisten kirkkojen tapoihin
- Eri uskontojen ja elämänkatsomusten välinen kunnioitus

S3 Hyvä elämä

Keskeisinä sisältöinä opetuksessa ovat ortodoksisen kirkon opetus sekä Uuden Testamentin sanoma yksilön eettisten kysymysten ohjaajana ja tukijana omassa elämässä sekä vuorovaikutuksessa toisten kanssa. Perehdytään Kymmeneen käskyyn ja pohditaan omia eettisiä valintoja ja niiden seurauksia sekä vaikutuksia itsetuntemuksen, elämäntaitojen ja myönteisen elämännäkemyksen muodostamiseen. Opetuksessa otetaan huomioon toisen

ihmisen arvostaminen, huolenpito ympäristöstä ja luonnosta sekä elämän kunnioittaminen ja kestävä tulevaisuus. Pohditaan osallistuvaa globaalia vastuun kantamista kirkon ja yksilön elämässä. Tutustutaan alustavasti eri uskontojen eettisten opetusten yhteisiin piirteisiin sekä eurooppalaisen ihmisoikeuskäsityksen ja kristillisten arvojen yhteisiin piirteisiin ja syvennetään käsitystä YK:n Lapsenoikeuksien sopimuksen merkityksestä.

Paikallinen tarkennus:

- Eettinen pohdinta Raamatun kertomusten pohjalta ja pyhien tekstien ja kertomusten (esimerkiksi hagiagrafioiden) kautta.
- Ympäristöystävällinen ajattelu, ympäristön ja ihmisen vaikutus toisiinsa (ekososiaalinen ajattelu), kestävä elämä: omasta luopuminen
- Filantropia, globaali vastuu, pakolaisuus, kultainen sääntö, toisen asemaan asettuminen, empatiataitojen harjoitteleminen
- Eri uskontojen eettisten ohjeiden yhteiset piirteet: esimerkiksi kultainen sääntö
- Ortodoksinen ihmiskäsitys ja ihmisenä kasvaminen
- Toisen ihmisen huomioiminen ja oma rooli vuorovaikutuksessa, keskustelun taidot
- Viihderiippuvuus, some-etiikka
- Ihmisoikeudet katsomuksissa, tasa-arvo ja ihmisoikeudet (esimerkiksi syrjimättömyys, kaikkien oikeus tasavertaiseen kohteluun), erilaisuuden suvaitseminen
- Lapsen oikeuksien sopimus omassa elämässä, Lapsen oikeuksien päivä 20.11.
- Tutustuminen kristillisten arvojen yhteisiin piirteisiin

T8 ohjata oppilas perehtymään opiskeltavan uskonnon eettisiin opetuksiin sekä eri uskontoja yhdistäviin eettisiin periaatteisiin

- Oppilas perehtyy ortodoksisen uskonnon eettisiin opetuksiin sekä eri uskontoja yhdistäviin eettisiin periaatteisiin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Etiikkaa koskeva tieto	Oppilas tunnistaa ja osaa nimetä opiskeltavan uskonnon eettisiä opetuksia sekä uskontoja ja katsomuksia yhdistäviä eettisiä periaatteita.

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksessa paneudutaan ortodoksisen uskonopin lähteisiin ja peruskäsitteisiin. Keskeisiä sisältöjä ovat liturgisen elämän peruspiirteet, pyhät mysteeriot ja kirkolliset toimitukset arjessa ja juhlassa. Perehdytään Vanhan Testamentin kirjallisuuteen ortodoksisen opetuksen näkökulmasta sekä Jeesuksen elämävaiheisiin ja opetukseen evankeliumeissa sekä kirkkovuoden tapahtumissa. Opetuksessa tarkastellaan kirkon syntyä sekä Paavalin ja muiden apostolien toimintaa. Tutkitaan Suomen ortodoksisen kirkon tunnuspiirteitä, kirkkoa uskonnollisena rakennuksena, kirkkoarkkitehtuuria ja siihen liittyvää symboliikkaa. Opetuksessa otetaan huomioon kirkkomusiikki, kirkkotaide sekä ortodoksisuuden vaikutus ja näkyminen medioissa kotimaassa ja maailmalla.

Paikallinen tarkennus:

- Raamattu kirkon kirjana, uskon lähde, Pyhä Kolminaisuus Raamatussa, uskontunnustus, kirkon oppi, enkelit, Luomiskertomus, luomakunta, ihminen Jumalan kuvana
- Kirkkomusiikki ja ikonitaide uskon lähteinä, säilyttäjinä ja elävöittäjinä, ehtooveisu
- Ajan pyhittäminen: juhlan ja arjen vuorottelu, kirkkovuosi

- Juhlien jako suuriin juhliin: Kristuksen ja Jumalanäidin juhlat, juhlien tropareita ja tapahtumaikoneja, yhteisöllinen ja yksilöllinen rukous, kilvoittelu
- Paasto, pääsiäinen, tutustuminen ortodoksiseen jumalanpalvelukseen kirkkovierailulla
- Suomen ortodoksinen kirkko, lähetystyö, diakoniatyö
- Kirkon syntyyn ja alkukirkon elämään tutustuminen
- Pääsiäinen, helatorstai ja helluntai
- Seurakunta ja kirkko, marttyyrit, apostolit, apostoli Paavali
- Eettinen pohdinta Raamatun kertomusten pohjalta ja pyhien tekstien ja kertomusten (esimerkiksi hagiagrafioiden) kautta

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa tarkastellaan mitä ovat pyhyys, juhlat ja erilaiset tavat, niiden arvostaminen sekä omassa että eri uskontojen kulttuureissa. Pohditaan ortodoksisen kirkon olemusta katolisena ja apostolisena, globaalina yhteisönä. Tutustutaan keskeisiin Euroopassa vaikuttaviin uskontoihin ja eurooppalaiseen uskontokarttaan. Perehdytään islamin ja juutalaisuuden yhteisiin piirteisiin ortodoksisen kristillisyyden kanssa. Tutkitaan koulun lähialueiden uskonnollisia yhteisöjä ja uskonnottomuutta elämänkatsomuksen muotona. Tutustutaan alustavasti ekumeniaan ja uskontodialogiin sekä ihmisoikeuksien ja uskonnon suhteeseen.

Paikallinen tarkennus:

- Katolisuus ja apostolisuus kristinuskossa eli kristinusko globaalina ilmiönä
- Ekumenia, ekumeeninen rukousviikko
- Ortodoksisuus Suomessa, Euroopassa ja maailmassa: globaali ortodoksisuus
- Ajankohtaiset uskontoon liittyvät aiheet mediassa
- Abrahamin uskonnot: syntyhistoriaa, opin yhteisiä piirteitä, pyhät kirjat, paastot, näkymätön maailma, tavat
- Tutustuminen ei kristillisten kirkkojen tapoihin
- Eri uskontojen ja elämänkatsomusten välinen kunnioitus

S3 Hyvä elämä

Keskeisinä sisältöinä opetuksessa ovat ortodoksisen kirkon opetus sekä Uuden Testamentin sanoma yksilön eettisten kysymysten ohjaajana ja tukijana omassa elämässä sekä vuorovaikutuksessa toisten kanssa. Perehdytään Kymmeneen käskyyn ja pohditaan omia eettisiä valintoja ja niiden seurauksia sekä vaikutuksia itsetuntemuksen, elämäntaitojen ja myönteisen elämännäkemyksen muodostamiseen. Opetuksessa otetaan huomioon toisen ihmisen arvostaminen, huolenpito ympäristöstä ja luonnosta sekä elämän kunnioittaminen ja kestävä tulevaisuus. Pohditaan osallistuvaa globaalia vastuun kantamista kirkon ja yksilön elämässä. Tutustutaan alustavasti eri uskontojen eettisten opetusten yhteisiin piirteisiin sekä eurooppalaisen ihmisoikeuskäsityksen ja kristillisten arvojen yhteisiin piirteisiin ja syvennetään käsitystä YK:n Lapsenoikeuksien sopimuksen merkityksestä.

Paikallinen tarkennus:

- Eettinen pohdinta Raamatun kertomusten pohjalta ja pyhien tekstien ja kertomusten (esimerkiksi hagiagrafioiden) kautta.
- Ympäristöystävällinen ajattelu, ympäristön ja ihmisen vaikutus toisiinsa (ekososiaalinen ajattelu), kestävä elämä: omasta luopuminen
- Filantropia, globaali vastuu, pakolaisuus, kultainen sääntö, toisen asemaan asettuminen, empatiataitojen harjoitteleminen
- Eri uskontojen eettisten ohjeiden yhteiset piirteet: esimerkiksi kultainen sääntö
- Ortodoksinen ihmiskäsitys ja ihmisenä kasvaminen
- Toisen ihmisen huomioiminen ja oma rooli vuorovaikutuksessa, keskustelun taidot
- Viihderiippuvuus, some-etiikka

- Ihmisoikeudet katsomuksissa, tasa-arvo ja ihmisoikeudet (esimerkiksi syrjimättömyys, kaikkien oikeus tasavertaiseen kohteluun), erilaisuuden suvaitseminen
- Lapsen oikeuksien sopimus omassa elämässä, Lapsen oikeuksien päivä 20.11.
- Tutustuminen kristillisten arvojen yhteisiin piirteisiin

T9 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisoikeuksiin ja erityisesti YK:n Lapsen oikeuksien sopimukseen sisältyviä arvoja yksilön ja yhteisön näkökulmasta

- Oppilas tutustuu ihmisoikeuksiin ja erityisesti YK:n Lapsen oikeuksien sopimukseen sisältyviin arvoihin yksilön ja yhteisön näkökulmasta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ihmisoikeusetiikka	Oppilas tietää YK:n Lapsen oikeuksien sopimuksen keskeisen sisällön ja osaa kertoa esimerkkejä ihmisoikeuksista.

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa tarkastellaan mitä ovat pyhyys, juhlat ja erilaiset tavat, niiden arvostaminen sekä omassa että eri uskontojen kulttuureissa. Pohditaan ortodoksisen kirkon olemusta katolisena ja apostolisena, globaalina yhteisönä. Tutustutaan keskeisiin Euroopassa vaikuttaviin uskontoihin ja eurooppalaiseen uskontokarttaan. Perehdytään islamin ja juutalaisuuden yhteisiin piirteisiin ortodoksisen kristillisyyden kanssa. Tutkitaan koulun lähialueiden uskonnollisia yhteisöjä ja uskonnottomuutta elämänkatsomuksen muotona. Tutustutaan alustavasti ekumeniaan ja uskontodialogiin sekä ihmisoikeuksien ja uskonnon suhteeseen.

Paikallinen tarkennus:

- Katolisuus ja apostolisuus kristinuskossa eli kristinusko globaalina ilmiönä
- Ekumenia, ekumeeninen rukousviikko
- Ortodoksisuus Suomessa, Euroopassa ja maailmassa: globaali ortodoksisuus
- Ajankohtaiset uskontoon liittyvät aiheet mediassa
- Abrahamin uskonnot: syntyhistoriaa, opin yhteisiä piirteitä, pyhät kirjat, paastot, näkymätön maailma, tavat
- Tutustuminen ei kristillisten kirkkojen tapoihin
- Eri uskontojen ja elämänkatsomusten välinen kunnioitus

S3 Hyvä elämä

Keskeisinä sisältöinä opetuksessa ovat ortodoksisen kirkon opetus sekä Uuden Testamentin sanoma yksilön eettisten kysymysten ohjaajana ja tukijana omassa elämässä sekä vuorovaikutuksessa toisten kanssa. Perehdytään Kymmeneen käskyyn ja pohditaan omia eettisiä valintoja ja niiden seurauksia sekä vaikutuksia itsetuntemuksen, elämäntaitojen ja myönteisen elämännäkemyksen muodostamiseen. Opetuksessa otetaan huomioon toisen ihmisen arvostaminen, huolenpito ympäristöstä ja luonnosta sekä elämän kunnioittaminen ja kestävä tulevaisuus. Pohditaan osallistuvaa globaalia vastuun kantamista kirkon ja yksilön elämässä. Tutustutaan alustavasti eri uskontojen eettisten opetusten yhteisiin piirteisiin sekä eurooppalaisen ihmisoikeuskäsityksen ja kristillisten arvojen yhteisiin piirteisiin ja syvennetään käsitystä YK:n Lapsenoikeuksien sopimuksen merkityksestä.

Paikallinen tarkennus:

- Eettinen pohdinta Raamatun kertomusten pohjalta ja pyhien tekstien ja kertomusten (esimerkiksi hagiagrafioiden) kautta.
- Ympäristöystävällinen ajattelu, ympäristön ja ihmisen vaikutus toisiinsa (ekososiaalinen ajattelu), kestävä elämä: omasta luopuminen
- Filantropia, globaali vastuu, pakolaisuus, kultainen sääntö, toisen asemaan asettuminen, empatiataitojen harjoitteleminen
- Eri uskontojen eettisten ohjeiden yhteiset piirteet: esimerkiksi kultainen sääntö
- Ortodoksinen ihmiskäsitys ja ihmisenä kasvaminen
- Toisen ihmisen huomioiminen ja oma rooli vuorovaikutuksessa, keskustelun taidot
- Viihderiippuvuus, some-etiikka
- Ihmisoikeudet katsomuksissa, tasa-arvo ja ihmisoikeudet (esimerkiksi syrjimättömyys, kaikkien oikeus tasavertaiseen kohteluun), erilaisuuden suvaitseminen
- Lapsen oikeuksien sopimus omassa elämässä, Lapsen oikeuksien päivä 20.11.
- Tutustuminen kristillisten arvojen yhteisiin piirteisiin

T10 ohjata oppilasta arvioimaan tekemiään valintoja ja pohtimaan toiminnan taustalla vaikuttavia arvoja eettisten periaatteiden ja kestävän tulevaisuuden näkökulmasta

- Oppilasta ohjataan arvioimaan tekemiään valintoja ja pohtimaan toiminnan taustalla vaikuttavia arvoja myös ortodoksisen uskonnon eettisten periaatteiden ja kestävän tulevaisuuden näkökulmasta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Eettinen pohdinta	Oppilas osaa kertoa arjen esimerkkejä kestävän tulevaisuuden rakentamisesta. Hän osaa soveltaa opiskelemansa uskonnon eettisiä periaatteita omassa pohdinnassaan.

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa tarkastellaan mitä ovat pyhyys, juhlat ja erilaiset tavat, niiden arvostaminen sekä omassa että eri uskontojen kulttuureissa. Pohditaan ortodoksisen kirkon olemusta katolisena ja apostolisena, globaalina yhteisönä. Tutustutaan keskeisiin Euroopassa vaikuttaviin uskontoihin ja eurooppalaiseen uskontokarttaan. Perehdytään islamin ja juutalaisuuden yhteisiin piirteisiin ortodoksisen kristillisyyden kanssa. Tutkitaan koulun lähialueiden uskonnollisia yhteisöjä ja uskonnottomuutta elämänkatsomuksen muotona. Tutustutaan alustavasti ekumeniaan ja uskontodialogiin sekä ihmisoikeuksien ja uskonnon suhteeseen.

Paikallinen tarkennus:

- Katolisuus ja apostolisuus kristinuskossa eli kristinusko globaalina ilmiönä
- Ekumenia, ekumeeninen rukousviikko
- Ortodoksisuus Suomessa, Euroopassa ja maailmassa: globaali ortodoksisuus
- Ajankohtaiset uskontoon liittyvät aiheet mediassa
- Abrahamin uskonnot: syntyhistoriaa, opin yhteisiä piirteitä, pyhät kirjat, paastot, näkymätön maailma, tavat
- Tutustuminen ei kristillisten kirkkojen tapoihin
- Eri uskontojen ja elämänkatsomusten välinen kunnioitus

S3 Hyvä elämä

Keskeisinä sisältöinä opetuksessa ovat ortodoksisen kirkon opetus sekä Uuden Testamentin sanoma yksilön eettisten kysymysten ohjaajana ja tukijana omassa elämässä sekä vuorovaikutuksessa toisten kanssa. Perehdytään Kymmeneen käskyyn ja pohditaan omia eettisiä valintoja ja niiden seurauksia sekä vaikutuksia itsetuntemuksen, elämäntaitojen ja myönteisen elämännäkemyksen muodostamiseen. Opetuksessa otetaan huomioon toisen ihmisen arvostaminen, huolenpito ympäristöstä ja luonnosta sekä elämän kunnioittaminen ja kestävä tulevaisuus. Pohditaan osallistuvaa globaalia vastuun kantamista kirkon ja yksilön elämässä. Tutustutaan alustavasti eri uskontojen eettisten opetusten yhteisiin piirteisiin sekä eurooppalaisen ihmisoikeuskäsityksen ja kristillisten arvojen yhteisiin piirteisiin ja syvennetään käsitystä YK:n Lapsenoikeuksien sopimuksen merkityksestä.

Paikallinen tarkennus:

- Eettinen pohdinta Raamatun kertomusten pohjalta ja pyhien tekstien ja kertomusten (esimerkiksi hagiagrafioiden) kautta.
- Ympäristöystävällinen ajattelu, ympäristön ja ihmisen vaikutus toisiinsa (ekososiaalinen ajattelu), kestävä elämä: omasta luopuminen
- Filantropia, globaali vastuu, pakolaisuus, kultainen sääntö, toisen asemaan asettuminen, empatiataitojen harjoitteleminen
- Eri uskontojen eettisten ohjeiden yhteiset piirteet: esimerkiksi kultainen sääntö
- Ortodoksinen ihmiskäsitys ja ihmisenä kasvaminen
- Toisen ihmisen huomioiminen ja oma rooli vuorovaikutuksessa, keskustelun taidot
- Viihderiippuvuus, some-etiikka
- Ihmisoikeudet katsomuksissa, tasa-arvo ja ihmisoikeudet (esimerkiksi syrjimättömyys, kaikkien oikeus tasavertaiseen kohteluun), erilaisuuden suvaitseminen
- Lapsen oikeuksien sopimus omassa elämässä, Lapsen oikeuksien päivä 20.11.
- Tutustuminen kristillisten arvojen yhteisiin piirteisiin

T11 luoda oppilaalle mahdollisuuksia keskustella eettisistä kysymyksistä, ilmaista rakentavasti ajatuksiaan ja tunteitaan sekä harjoitella perustelemaan omia näkemyksiään

- Oppilas saa mahdollisuuksia keskustella eettisistä kysymyksistä, ilmaista rakentavasti ajatuksiaan ja tunteitaan sekä harjoitella perustelemaan omia näkemyksiään

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ajattelun ja vuorovaikutuksen taidot	Oppilas osallistuu yhteiseen keskusteluun, osaa kuunnella toisia ja ilmaista itseään.

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksessa paneudutaan ortodoksisen uskonopin lähteisiin ja peruskäsitteisiin. Keskeisiä sisältöjä ovat liturgisen elämän peruspiirteet, pyhät mysteeriot ja kirkolliset toimitukset arjessa ja juhlassa. Perehdytään Vanhan Testamentin kirjallisuuteen ortodoksisen opetuksen näkökulmasta sekä Jeesuksen elämävaiheisiin ja opetukseen evankeliumeissa sekä kirkkovuoden tapahtumissa. Opetuksessa tarkastellaan kirkon syntyä sekä Paavalin ja muiden apostolien toimintaa. Tutkitaan Suomen ortodoksisen kirkon tunnuspiirteitä, kirkkoa uskonnollisena rakennuksena, kirkkoarkkitehtuuria ja siihen liittyvää symboliikkaa. Opetuksessa otetaan huomioon kirkkomusiikki, kirkkotaide sekä ortodoksisuuden vaikutus ja näkyminen medioissa kotimaassa ja maailmalla.

Paikallinen tarkennus:

- Raamattu kirkon kirjana, uskon lähde, Pyhä Kolminaisuus Raamatussa, uskontunnustus, kirkon oppi, enkelit, Luomiskertomus, luomakunta, ihminen Jumalan kuvana
- Kirkkomusiikki ja ikonitaide uskon lähteinä, säilyttäjinä ja elävöittäjinä, ehtooveisu
- Ajan pyhittäminen: juhlan ja arjen vuorottelu, kirkkovuosi
- Juhlien jako suuriin juhliin: Kristuksen ja Jumalanäidin juhlat, juhlien tropareita ja tapahtumaikoneja, yhteisöllinen ja yksilöllinen rukous, kilvoittelu
- Paasto, pääsiäinen, tutustuminen ortodoksiseen jumalanpalvelukseen kirkkovierailulla
- Suomen ortodoksinen kirkko, lähetystyö, diakoniatyö
- Kirkon syntyyn ja alkukirkon elämään tutustuminen
- Pääsiäinen, helatorstai ja helluntai
- Seurakunta ja kirkko, marttyyrit, apostolit, apostoli Paavali
- Eettinen pohdinta Raamatun kertomusten pohjalta ja pyhien tekstien ja kertomusten (esimerkiksi hagiagrafioiden) kautta

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa tarkastellaan mitä ovat pyhyys, juhlat ja erilaiset tavat, niiden arvostaminen sekä omassa että eri uskontojen kulttuureissa. Pohditaan ortodoksisen kirkon olemusta katolisena ja apostolisena, globaalina yhteisönä. Tutustutaan keskeisiin Euroopassa vaikuttaviin uskontoihin ja eurooppalaiseen uskontokarttaan. Perehdytään islamin ja juutalaisuuden yhteisiin piirteisiin ortodoksisen kristillisyyden kanssa. Tutkitaan koulun lähialueiden uskonnollisia yhteisöjä ja uskonnottomuutta elämänkatsomuksen muotona. Tutustutaan alustavasti ekumeniaan ja uskontodialogiin sekä ihmisoikeuksien ja uskonnon suhteeseen.

Paikallinen tarkennus:

- Katolisuus ja apostolisuus kristinuskossa eli kristinusko globaalina ilmiönä
- Ekumenia, ekumeeninen rukousviikko
- Ortodoksisuus Suomessa, Euroopassa ja maailmassa: globaali ortodoksisuus
- Ajankohtaiset uskontoon liittyvät aiheet mediassa
- Abrahamin uskonnot: syntyhistoriaa, opin yhteisiä piirteitä, pyhät kirjat, paastot, näkymätön maailma, tavat
- Tutustuminen ei kristillisten kirkkojen tapoihin
- Eri uskontojen ja elämänkatsomusten välinen kunnioitus

S3 Hyvä elämä

Keskeisinä sisältöinä opetuksessa ovat ortodoksisen kirkon opetus sekä Uuden Testamentin sanoma yksilön eettisten kysymysten ohjaajana ja tukijana omassa elämässä sekä vuorovaikutuksessa toisten kanssa. Perehdytään Kymmeneen käskyyn ja pohditaan omia eettisiä valintoja ja niiden seurauksia sekä vaikutuksia itsetuntemuksen, elämäntaitojen ja myönteisen elämännäkemyksen muodostamiseen. Opetuksessa otetaan huomioon toisen ihmisen arvostaminen, huolenpito ympäristöstä ja luonnosta sekä elämän kunnioittaminen ja kestävä tulevaisuus. Pohditaan osallistuvaa globaalia vastuun kantamista kirkon ja yksilön elämässä. Tutustutaan alustavasti eri uskontojen eettisten opetusten yhteisiin piirteisiin sekä eurooppalaisen ihmisoikeuskäsityksen ja kristillisten arvojen yhteisiin piirteisiin ja syvennetään käsitystä YK:n Lapsenoikeuksien sopimuksen merkityksestä.

Paikallinen tarkennus:

- Eettinen pohdinta Raamatun kertomusten pohjalta ja pyhien tekstien ja kertomusten (esimerkiksi hagiagrafioiden) kautta.
- Ympäristöystävällinen ajattelu, ympäristön ja ihmisen vaikutus toisiinsa (ekososiaalinen ajattelu), kestävä elämä: omasta luopuminen

- Filantropia, globaali vastuu, pakolaisuus, kultainen sääntö, toisen asemaan asettuminen, empatiataitojen harjoitteleminen
- Eri uskontojen eettisten ohjeiden yhteiset piirteet: esimerkiksi kultainen sääntö
- Ortodoksinen ihmiskäsitys ja ihmisenä kasvaminen
- Toisen ihmisen huomioiminen ja oma rooli vuorovaikutuksessa, keskustelun taidot
- Viihderiippuvuus, some-etiikka
- Ihmisoikeudet katsomuksissa, tasa-arvo ja ihmisoikeudet (esimerkiksi syrjimättömyys, kaikkien oikeus tasavertaiseen kohteluun), erilaisuuden suvaitseminen
- Lapsen oikeuksien sopimus omassa elämässä, Lapsen oikeuksien päivä 20.11.
- Tutustuminen kristillisten arvojen yhteisiin piirteisiin

T12 auttaa ja tukea oppilasta muodostamaan ja vahvistamaan myönteistä maailmankatsomusta, itsetuntoa ja luottamusta elämään

- Oppilasta autetaan ja tuetaan muodostamaan ja vahvistamaan myönteistä maailmankatsomusta, itsetuntoa ja luottamusta elämään

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei vaikuta arvosanan muodostumiseen. Oppilaita ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

S3 Hyvä elämä

Keskeisinä sisältöinä opetuksessa ovat ortodoksisen kirkon opetus sekä Uuden Testamentin sanoma yksilön eettisten kysymysten ohjaajana ja tukijana omassa elämässä sekä vuorovaikutuksessa toisten kanssa. Perehdytään Kymmeneen käskyyn ja pohditaan omia eettisiä valintoja ja niiden seurauksia sekä vaikutuksia itsetuntemuksen, elämäntaitojen ja myönteisen elämännäkemyksen muodostamiseen. Opetuksessa otetaan huomioon toisen ihmisen arvostaminen, huolenpito ympäristöstä ja luonnosta sekä elämän kunnioittaminen ja kestävä tulevaisuus. Pohditaan osallistuvaa globaalia vastuun kantamista kirkon ja yksilön elämässä. Tutustutaan alustavasti eri uskontojen eettisten opetusten yhteisiin piirteisiin sekä eurooppalaisen ihmisoikeuskäsityksen ja kristillisten arvojen yhteisiin piirteisiin ja syvennetään käsitystä YK:n Lapsenoikeuksien sopimuksen merkityksestä.

Paikallinen tarkennus:

- Eettinen pohdinta Raamatun kertomusten pohjalta ja pyhien tekstien ja kertomusten (esimerkiksi hagiagrafioiden) kautta.
- Ympäristöystävällinen ajattelu, ympäristön ja ihmisen vaikutus toisiinsa (ekososiaalinen ajattelu), kestävä elämä: omasta luopuminen
- Filantropia, globaali vastuu, pakolaisuus, kultainen sääntö, toisen asemaan asettuminen, empatiataitojen harjoitteleminen
- Eri uskontojen eettisten ohjeiden yhteiset piirteet: esimerkiksi kultainen sääntö
- Ortodoksinen ihmiskäsitys ja ihmisenä kasvaminen
- Toisen ihmisen huomioiminen ja oma rooli vuorovaikutuksessa, keskustelun taidot
- Viihderiippuvuus, some-etiikka
- Ihmisoikeudet katsomuksissa, tasa-arvo ja ihmisoikeudet (esimerkiksi syrjimättömyys, kaikkien oikeus tasavertaiseen kohteluun), erilaisuuden suvaitseminen
- Lapsen oikeuksien sopimus omassa elämässä, Lapsen oikeuksien päivä 20.11.
- Tutustuminen kristillisten arvojen yhteisiin piirteisiin

6

Vuosiluokan tavoitteet ja keskeiset sisällöt

T1 ohjata oppilasta perehtymään opiskeltavan uskonnon pyhiin kirjoihin ja kertomuksiin sekä keskeisiin oppeihin

- Oppilas perehtyy ortodoksisiin pyhiin kirjoihin ja kertomuksiin sekä keskeisiin oppeihin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskontoa koskevan tiedon hallitseminen, uskonnon monilukutaito	Oppilas osaa nimetä opiskeltavan uskonnon lähteitä ja tekstejä sekä kuvata niiden keskeisiä sisältöjä.

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksessa paneudutaan ortodoksisen uskonopin lähteisiin ja peruskäsitteisiin. Keskeisiä sisältöjä ovat liturgisen elämän peruspiirteet, pyhät mysteeriot ja kirkolliset toimitukset arjessa ja juhlassa. Perehdytään Vanhan Testamentin kirjallisuuteen ortodoksisen opetuksen näkökulmasta sekä Jeesuksen elämävaiheisiin ja opetukseen evankeliumeissa sekä kirkkovuoden tapahtumissa. Opetuksessa tarkastellaan kirkon syntyä sekä Paavalin ja muiden apostolien toimintaa. Tutkitaan Suomen ortodoksisen kirkon tunnuspiirteitä, kirkkoa uskonnollisena rakennuksena, kirkkoarkkitehtuuria ja siihen liittyvää symboliikkaa. Opetuksessa otetaan huomioon kirkkomusiikki, kirkkotaide sekä ortodoksisuuden vaikutus ja näkyminen medioissa kotimaassa ja maailmalla.

Paikallinen tarkennus:

- Kirkon syntyyn ja alkukirkon elämään syventyminen.
- Pääsiäinen, helatorstai ja helluntai
- Seurakunta ja kirkko, marttyyrit, apostolit
- Eettinen pohdinta Raamatun kertomusten pohjalta ja pyhien tekstien ja kertomusten (esimerkiksi hagiagrafioiden) kautta
- Sakramentit
- Rippi-isä ja hengellinen ohjaus
- Karjalan valistajat, luostarit uskon säilyttäjinä ja lähetystyön tekijöinä, Jeesuksen rukous
- Kirkko: eukaristinen yhteisö, seurakunnan toimijat ja toiminta, tutustuminen ortodoksiseen jumalanpalvelukseen kirkkovierailulla
- Ajan pyhittäminen, kirkkovuosi, paasto ja paastorukous, vuorokauden jumalanpalveluskierto
- Pääsiäisen ajan tapahtumat Lasaruksen lauantaista pääsiäiseen ja liturgiikka

T2 ohjata oppilas tutustumaan opiskeltavan uskonnon rituaaleihin ja tapoihin sekä pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin

- Oppilas tutustuu ortodoksisen uskonnon rituaaleihin, tapoihin sekä pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskontoa koskevan tiedon hallitseminen, uskonnon monilukutaito	Oppilas osaa kertoa esimerkkien avulla opiskeltavan uskonnon keskeisistä rituaaleista, tavoista ja pyhistä paikoista sekä kuvata niiden merkitystä.

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksessa paneudutaan ortodoksisen uskonopin lähteisiin ja peruskäsitteisiin. Keskeisiä sisältöjä ovat liturgisen elämän peruspiirteet, pyhät mysteeriot ja kirkolliset toimitukset arjessa ja juhlassa. Perehdytään Vanhan Testamentin kirjallisuuteen ortodoksisen opetuksen näkökulmasta sekä Jeesuksen elämävaiheisiin ja opetukseen evankeliumeissa sekä kirkkovuoden tapahtumissa. Opetuksessa tarkastellaan kirkon syntyä sekä Paavalin ja muiden apostolien toimintaa. Tutkitaan Suomen ortodoksisen kirkon tunnuspiirteitä, kirkkoa uskonnollisena rakennuksena, kirkkoarkkitehtuuria ja siihen liittyvää symboliikkaa. Opetuksessa otetaan huomioon kirkkomusiikki, kirkkotaide sekä ortodoksisuuden vaikutus ja näkyminen medioissa kotimaassa ja maailmalla.

Paikallinen tarkennus:

- Kirkon syntyyn ja alkukirkon elämään syventyminen.
- Pääsiäinen, helatorstai ja helluntai
- Seurakunta ja kirkko, marttyyrit, apostolit
- Eettinen pohdinta Raamatun kertomusten pohjalta ja pyhien tekstien ja kertomusten (esimerkiksi hagiagrafioiden) kautta
- Sakramentit
- Rippi-isä ja hengellinen ohjaus
- Karjalan valistajat, luostarit uskon säilyttäjinä ja lähetystyön tekijöinä, Jeesuksen rukous
- Kirkko: eukaristinen yhteisö, seurakunnan toimijat ja toiminta, tutustuminen ortodoksiseen jumalanpalvelukseen kirkkovierailulla
- Ajan pyhittäminen, kirkkovuosi, paasto ja paastorukous, vuorokauden jumalanpalveluskierto
- Pääsiäisen ajan tapahtumat Lasaruksen lauantaista pääsiäiseen ja liturgiikka

T3 auttaa oppilasta tunnistamaan uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta

- Oppilas tunnistaa uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
T3 auttaa oppilasta tunnistamaan uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta	Oppilas osaa antaa esimerkkejä uskonnollisesta kielestä ja sen vertauskuvallisuudesta

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksessa paneudutaan ortodoksisen uskonopin lähteisiin ja peruskäsitteisiin. Keskeisiä sisältöjä ovat liturgisen elämän peruspiirteet, pyhät mysteeriot ja kirkolliset toimitukset arjessa ja juhlassa. Perehdytään Vanhan Testamentin kirjallisuuteen ortodoksisen opetuksen näkökulmasta sekä Jeesuksen elämävaiheisiin ja opetukseen evankeliumeissa sekä kirkkovuoden tapahtumissa. Opetuksessa tarkastellaan kirkon syntyä sekä Paavalin ja muiden apostolien toimintaa. Tutkitaan Suomen ortodoksisen kirkon tunnuspiirteitä, kirkkoa

uskonnollisena rakennuksena, kirkkoarkkitehtuuria ja siihen liittyvää symboliikkaa. Opetuksessa otetaan huomioon kirkkomusiikki, kirkkotaide sekä ortodoksisuuden vaikutus ja näkyminen medioissa kotimaassa ja maailmalla.

Paikallinen tarkennus:

- Kirkon syntyyn ja alkukirkon elämään syventyminen.
- Pääsiäinen, helatorstai ja helluntai
- Seurakunta ja kirkko, marttyyrit, apostolit
- Eettinen pohdinta Raamatun kertomusten pohjalta ja pyhien tekstien ja kertomusten (esimerkiksi hagiagrafioiden) kautta
- Sakramentit
- Rippi-isä ja hengellinen ohjaus
- Karjalan valistajat, luostarit uskon säilyttäjinä ja lähetystyön tekijöinä, Jeesuksen rukous
- Kirkko: eukaristinen yhteisö, seurakunnan toimijat ja toiminta, tutustuminen ortodoksiseen jumalanpalvelukseen kirkkovierailulla
- Ajan pyhittäminen, kirkkovuosi, paasto ja paastorukous, vuorokauden jumalanpalveluskierto
- Pääsiäisen ajan tapahtumat Lasaruksen lauantaista pääsiäiseen ja liturgiikka

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa tarkastellaan mitä ovat pyhyys, juhlat ja erilaiset tavat, niiden arvostaminen sekä omassa että eri uskontojen kulttuureissa. Pohditaan ortodoksisen kirkon olemusta katolisena ja apostolisena, globaalina yhteisönä. Tutustutaan keskeisiin Euroopassa vaikuttaviin uskontoihin ja eurooppalaiseen uskontokarttaan. Perehdytään islamin ja juutalaisuuden yhteisiin piirteisiin ortodoksisen kristillisyyden kanssa. Tutkitaan koulun lähialueiden uskonnollisia yhteisöjä ja uskonnottomuutta elämänkatsomuksen muotona. Tutustutaan alustavasti ekumeniaan ja uskontodialogiin sekä ihmisoikeuksien ja uskonnon suhteeseen.

Paikallinen tarkennus:

- Erilaisia kristillisiä perinteitä, juutalaisuus ja islam
- Ajankohtaiset uskontoon liittyvät aiheet mediassa, eettistä pohdintaa
- Uskonnottomuus, ateismi, maallistuminen
- Uskonnot nyky-Euroopassa ja niiden ilmeneminen ihmisten arjessa
- Abrahamin uskonnot nykypäivänä, uskontodialogi, erilaisuuden suvaitseminen
- Tutustuminen eri kristillisten kirkkojen ja Abrahamin uskontojen tapoihin
- Eri uskontojen ja elämänkatsomusten välinen kunnioitus

T4 ohjata oppilasta etsimään, arvioimaan ja käyttämään uskontoa koskevaa tietoa erilaisista lähteistä

- Oppilas etsii, arvioi ja käyttää uskontoa koskevaa tietoa erilaisista lähteistä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Oppimaan oppimisen taidot uskonnon opiskelussa	Oppilas osaa hakea tietoa useasta lähteestä. Oppilas harjoittelee arvioimaan löytämänsä tiedon luotettavuutta ja objektiivisuutta.

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksessa paneudutaan ortodoksisen uskonopin lähteisiin ja peruskäsitteisiin. Keskeisiä sisältöjä ovat liturgisen elämän peruspiirteet, pyhät mysteeriot ja kirkolliset toimitukset arjessa ja juhlassa. Perehdytään Vanhan Testamentin kirjallisuuteen ortodoksisen opetuksen näkökulmasta sekä Jeesuksen elämävaiheisiin ja opetukseen evankeliumeissa sekä kirkkovuoden tapahtumissa. Opetuksessa tarkastellaan kirkon syntyä sekä Paavalin ja muiden apostolien toimintaa. Tutkitaan Suomen ortodoksisen kirkon tunnuspiirteitä, kirkkoa uskonnollisena rakennuksena, kirkkoarkkitehtuuria ja siihen liittyvää symboliikkaa. Opetuksessa otetaan huomioon kirkkomusiikki, kirkkotaide sekä ortodoksisuuden vaikutus ja näkyminen medioissa kotimaassa ja maailmalla.

Paikallinen tarkennus:

- Kirkon syntyyn ja alkukirkon elämään syventyminen.
- Pääsiäinen, helatorstai ja helluntai
- Seurakunta ja kirkko, marttyyrit, apostolit
- Eettinen pohdinta Raamatun kertomusten pohjalta ja pyhien tekstien ja kertomusten (esimerkiksi hagiagrafioiden) kautta
- Sakramentit
- Rippi-isä ja hengellinen ohjaus
- Karjalan valistajat, luostarit uskon säilyttäjinä ja lähetystyön tekijöinä, Jeesuksen rukous
- Kirkko: eukaristinen yhteisö, seurakunnan toimijat ja toiminta, tutustuminen ortodoksiseen jumalanpalvelukseen kirkkovierailulla
- Ajan pyhittäminen, kirkkovuosi, paasto ja paastorukous, vuorokauden jumalanpalveluskierto
- Pääsiäisen ajan tapahtumat Lasaruksen lauantaista pääsiäiseen ja liturgiikka

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa tarkastellaan mitä ovat pyhyys, juhlat ja erilaiset tavat, niiden arvostaminen sekä omassa että eri uskontojen kulttuureissa. Pohditaan ortodoksisen kirkon olemusta katolisena ja apostolisena, globaalina yhteisönä. Tutustutaan keskeisiin Euroopassa vaikuttaviin uskontoihin ja eurooppalaiseen uskontokarttaan. Perehdytään islamin ja juutalaisuuden yhteisiin piirteisiin ortodoksisen kristillisyyden kanssa. Tutkitaan koulun lähialueiden uskonnollisia yhteisöjä ja uskonnottomuutta elämänkatsomuksen muotona. Tutustutaan alustavasti ekumeniaan ja uskontodialogiin sekä ihmisoikeuksien ja uskonnon suhteeseen.

Paikallinen tarkennus:

- Erilaisia kristillisiä perinteitä, juutalaisuus ja islam
- Ajankohtaiset uskontoon liittyvät aiheet mediassa, eettistä pohdintaa
- Uskonnottomuus, ateismi, maallistuminen
- Uskonnot nyky-Euroopassa ja niiden ilmeneminen ihmisten arjessa
- Abrahamin uskonnot nykypäivänä, uskontodialogi, erilaisuuden suvaitseminen
- Tutustuminen eri kristillisten kirkkojen ja Abrahamin uskontojen tapoihin
- Eri uskontojen ja elämänkatsomusten välinen kunnioitus

S3 Hyvä elämä

Keskeisinä sisältöinä opetuksessa ovat ortodoksisen kirkon opetus sekä Uuden Testamentin sanoma yksilön eettisten kysymysten ohjaajana ja tukijana omassa elämässä sekä vuorovaikutuksessa toisten kanssa. Perehdytään Kymmeneen käskyyn ja pohditaan omia eettisiä valintoja ja niiden seurauksia sekä vaikutuksia itsetuntemuksen, elämäntaitojen ja myönteisen elämännäkemyksen muodostamiseen. Opetuksessa otetaan huomioon toisen ihmisen arvostaminen, huolenpito ympäristöstä ja luonnosta sekä elämän kunnioittaminen ja

kestävä tulevaisuus. Pohditaan osallistuvaa globaalia vastuun kantamista kirkon ja yksilön elämässä. Tutustutaan alustavasti eri uskontojen eettisten opetusten yhteisiin piirteisiin sekä eurooppalaisen ihmisoikeuskäsityksen ja kristillisten arvojen yhteisiin piirteisiin ja syvennetään käsitystä YK:n Lapsenoikeuksien sopimuksen merkityksestä.

Paikallinen tarkennus:

- Ympäristöystävällinen ajattelu ja globaali vastuu, ympäristön ja ihmisen vaikutus toisiinsa (ekososiaalinen ajattelu), kestävä elämä: hyvän tekeminen
- Toisen ihmisen huomioiminen ja oma rooli vuorovaikutuksessa, keskustelun taidot, toisen asemaan asettuminen, empatiataitojen harjoitteleminen
- Ihmisoikeudet
- Lapsen oikeuksien sopimus omassa elämässä, Lapsen oikeuksien päivä 20.11.
- Marttyyrit ja uskon puolustajat, vuorisaarna
- Tasa-arvo: alueellinen eriarvoisuus ja taloudellinen eriarvoisuus, syrjimättömyys
- Eri uskontojen eettisten ohjeiden yhteiset piirteet: esimerkiksi kultainen sääntö
- Tutustuminen kristillisten arvojen yhteisiin piirteisiin.
- Viihderiippuvuus, some-etiikka
- Positiivisen itsetuntemuksen ja elämäntaitojen vahvistaminen
- Myönteisen elämännäkemyksen muodostamisen tukeminen
- Omat teot arjessa kestävän tulevaisuuden näkökulmasta, vastuu omista teoista
- Miten toiset vaikuttavat arvoihini ja mielipiteisiini, omien ajatusten kertominen, mielipiteiden perusteleminen, toisen mielipiteen kunnioittaminen

T5 opastaa oppilasta perehtymään Suomen ja Euroopan uskonnollisiin ja katsomuksellisiin juuriin ja nykytilaan

- Oppilas perehtyy Suomen uskonnollisiin ja katsomuksellisiin juuriin ja nykytilaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskontoa ja kulttuuria koskeva tieto	Oppilas tunnistaa uskontojen merkityksiä yhteiskuntien kehityksessä, kulttuurissa ja mediassa ja osaa antaa niistä esimerkkejä. Hän osaa kuvata suomalaisen ja eurooppalaisen uskonnollisuuden juuria pääpiirteissään.

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksessa paneudutaan ortodoksisen uskonopin lähteisiin ja peruskäsitteisiin. Keskeisiä sisältöjä ovat liturgisen elämän peruspiirteet, pyhät mysteeriot ja kirkolliset toimitukset arjessa ja juhlassa. Perehdytään Vanhan Testamentin kirjallisuuteen ortodoksisen opetuksen näkökulmasta sekä Jeesuksen elämävaiheisiin ja opetukseen evankeliumeissa sekä kirkkovuoden tapahtumissa. Opetuksessa tarkastellaan kirkon syntyä sekä Paavalin ja muiden apostolien toimintaa. Tutkitaan Suomen ortodoksisen kirkon tunnuspiirteitä, kirkkoa uskonnollisena rakennuksena, kirkkoarkkitehtuuria ja siihen liittyvää symboliikkaa. Opetuksessa otetaan huomioon kirkkomusiikki, kirkkotaide sekä ortodoksisuuden vaikutus ja näkyminen medioissa kotimaassa ja maailmalla.

Paikallinen tarkennus:

- Kirkon syntyyn ja alkukirkon elämään syventyminen.
- Pääsiäinen, helatorstai ja helluntai

- Seurakunta ja kirkko, marttyyrit, apostolit
- Eettinen pohdinta Raamatun kertomusten pohjalta ja pyhien tekstien ja kertomusten (esimerkiksi hagiagrafioiden) kautta
- Sakramentit
- Rippi-isä ja hengellinen ohjaus
- Karjalan valistajat, luostarit uskon säilyttäjinä ja lähetystyön tekijöinä, Jeesuksen rukous
- Kirkko: eukaristinen yhteisö, seurakunnan toimijat ja toiminta, tutustuminen ortodoksiseen jumalanpalvelukseen kirkkovierailulla
- Ajan pyhittäminen, kirkkovuosi, paasto ja paastorukous, vuorokauden jumalanpalveluskierto
- Pääsiäisen ajan tapahtumat Lasaruksen lauantaista pääsiäiseen ja liturgiikka

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa tarkastellaan mitä ovat pyhyys, juhlat ja erilaiset tavat, niiden arvostaminen sekä omassa että eri uskontojen kulttuureissa. Pohditaan ortodoksisen kirkon olemusta katolisena ja apostolisena, globaalina yhteisönä. Tutustutaan keskeisiin Euroopassa vaikuttaviin uskontoihin ja eurooppalaiseen uskontokarttaan. Perehdytään islamin ja juutalaisuuden yhteisiin piirteisiin ortodoksisen kristillisyyden kanssa. Tutkitaan koulun lähialueiden uskonnollisia yhteisöjä ja uskonnottomuutta elämänkatsomuksen muotona. Tutustutaan alustavasti ekumeniaan ja uskontodialogiin sekä ihmisoikeuksien ja uskonnon suhteeseen.

Paikallinen tarkennus:

- Erilaisia kristillisiä perinteitä, juutalaisuus ja islam
- Ajankohtaiset uskontoon liittyvät aiheet mediassa, eettistä pohdintaa
- Uskonnottomuus, ateismi, maallistuminen
- Uskonnot nyky-Euroopassa ja niiden ilmeneminen ihmisten arjessa
- Abrahamin uskonnot nykypäivänä, uskontodialogi, erilaisuuden suvaitseminen
- Tutustuminen eri kristillisten kirkkojen ja Abrahamin uskontojen tapoihin
- Eri uskontojen ja elämänkatsomusten välinen kunnioitus

T6 ohjata oppilas tutustumaan juutalaisuuteen, kristinuskoon ja islamiin ja niiden vaikutukseen ja historiaan Euroopassa

- Oppilas tutustuu juutalaisuuteen, kristinuskoon ja islamiin ja niiden vaikutukseen ja historiaan Euroopassa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskontoa ja kulttuuria koskeva tieto	Oppilas osaa kuvata juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin pääpiirteet sekä niiden keskinäiset suhteet.

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa tarkastellaan mitä ovat pyhyys, juhlat ja erilaiset tavat, niiden arvostaminen sekä omassa että eri uskontojen kulttuureissa. Pohditaan ortodoksisen kirkon olemusta katolisena ja apostolisena, globaalina yhteisönä. Tutustutaan keskeisiin Euroopassa vaikuttaviin uskontoihin ja eurooppalaiseen uskontokarttaan. Perehdytään islamin ja juutalaisuuden yhteisiin piirteisiin ortodoksisen kristillisyyden kanssa. Tutkitaan koulun lähialueiden uskonnollisia yhteisöjä ja uskonnottomuutta elämänkatsomuksen muotona. Tutustutaan alustavasti ekumeniaan ja uskontodialogiin sekä ihmisoikeuksien ja uskonnon suhteeseen.

Paikallinen tarkennus:

- Erilaisia kristillisiä perinteitä, juutalaisuus ja islam
- Ajankohtaiset uskontoon liittyvät aiheet mediassa, eettistä pohdintaa
- Uskonnottomuus, ateismi, maallistuminen
- Uskonnot nyky-Euroopassa ja niiden ilmeneminen ihmisten arjessa
- Abrahamin uskonnot nykypäivänä, uskontodialogi, erilaisuuden suvaitseminen
- Tutustuminen eri kristillisten kirkkojen ja Abrahamin uskontojen tapoihin
- Eri uskontojen ja elämänkatsomusten välinen kunnioitus

S3 Hyvä elämä

Keskeisinä sisältöinä opetuksessa ovat ortodoksisen kirkon opetus sekä Uuden Testamentin sanoma yksilön eettisten kysymysten ohjaajana ja tukijana omassa elämässä sekä vuorovaikutuksessa toisten kanssa. Perehdytään Kymmeneen käskyyn ja pohditaan omia eettisiä valintoja ja niiden seurauksia sekä vaikutuksia itsetuntemuksen, elämäntaitojen ja myönteisen elämännäkemyksen muodostamiseen. Opetuksessa otetaan huomioon toisen ihmisen arvostaminen, huolenpito ympäristöstä ja luonnosta sekä elämän kunnioittaminen ja kestävä tulevaisuus. Pohditaan osallistuvaa globaalia vastuun kantamista kirkon ja yksilön elämässä. Tutustutaan alustavasti eri uskontojen eettisten opetusten yhteisiin piirteisiin sekä eurooppalaisen ihmisoikeuskäsityksen ja kristillisten arvojen yhteisiin piirteisiin ja syvennetään käsitystä YK:n Lapsenoikeuksien sopimuksen merkityksestä.

Paikallinen tarkennus:

- Ympäristöystävällinen ajattelu ja globaali vastuu, ympäristön ja ihmisen vaikutus toisiinsa (ekososiaalinen ajattelu), kestävä elämä: hyvän tekeminen
- Toisen ihmisen huomioiminen ja oma rooli vuorovaikutuksessa, keskustelun taidot, toisen asemaan asettuminen, empatiataitojen harjoitteleminen
- Ihmisoikeudet
- Lapsen oikeuksien sopimus omassa elämässä, Lapsen oikeuksien päivä 20.11.
- Marttyyrit ja uskon puolustajat, vuorisaarna
- Tasa-arvo: alueellinen eriarvoisuus ja taloudellinen eriarvoisuus, syrjimättömyys
- Eri uskontojen eettisten ohjeiden yhteiset piirteet: esimerkiksi kultainen sääntö
- Tutustuminen kristillisten arvojen yhteisiin piirteisiin.
- Viihderiippuvuus, some-etiikka
- Positiivisen itsetuntemuksen ja elämäntaitojen vahvistaminen
- Myönteisen elämännäkemyksen muodostamisen tukeminen
- Omat teot arjessa kestävän tulevaisuuden näkökulmasta, vastuu omista teoista
- Miten toiset vaikuttavat arvoihini ja mielipiteisiini, omien ajatusten kertominen, mielipiteiden perusteleminen, toisen mielipiteen kunnioittaminen

T7 kannustaa oppilasta kunnioittamaan omaa ja toisen pyhää sekä käyttäytymään asianmukaisesti erilaisissa uskonnollisissa tilaisuuksissa ja tilanteissa

- Oppilasta ohjataan kunnioittamaan omaa ja toisen pyhää ja käyttäytymään asianmukaisesti erilaisissa uskonnollisissa tilaisuuksissa ja tilanteissa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskonnon monilukutaito	Oppilas tietää, miten toimitaan ja pyrkii toimimaan asianmukaisesti ja kunnioittavasti erilaisissa uskonnollisissa tilanteissa ja paikoissa.

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksessa paneudutaan ortodoksisen uskonopin lähteisiin ja peruskäsitteisiin. Keskeisiä sisältöjä ovat liturgisen elämän peruspiirteet, pyhät mysteeriot ja kirkolliset toimitukset arjessa ja juhlassa. Perehdytään Vanhan Testamentin kirjallisuuteen ortodoksisen opetuksen näkökulmasta sekä Jeesuksen elämävaiheisiin ja opetukseen evankeliumeissa sekä kirkkovuoden tapahtumissa. Opetuksessa tarkastellaan kirkon syntyä sekä Paavalin ja muiden apostolien toimintaa. Tutkitaan Suomen ortodoksisen kirkon tunnuspiirteitä, kirkkoa uskonnollisena rakennuksena, kirkkoarkkitehtuuria ja siihen liittyvää symboliikkaa. Opetuksessa otetaan huomioon kirkkomusiikki, kirkkotaide sekä ortodoksisuuden vaikutus ja näkyminen medioissa kotimaassa ja maailmalla.

Paikallinen tarkennus:

- Kirkon syntyyn ja alkukirkon elämään syventyminen.
- Pääsiäinen, helatorstai ja helluntai
- Seurakunta ja kirkko, marttyyrit, apostolit
- Eettinen pohdinta Raamatun kertomusten pohjalta ja pyhien tekstien ja kertomusten (esimerkiksi hagiagrafioiden) kautta
- Sakramentit
- Rippi-isä ja hengellinen ohjaus
- Karjalan valistajat, luostarit uskon säilyttäjinä ja lähetystyön tekijöinä, Jeesuksen rukous
- Kirkko: eukaristinen yhteisö, seurakunnan toimijat ja toiminta, tutustuminen ortodoksiseen jumalanpalvelukseen kirkkovierailulla
- Ajan pyhittäminen, kirkkovuosi, paasto ja paastorukous, vuorokauden jumalanpalveluskierto
- Pääsiäisen ajan tapahtumat Lasaruksen lauantaista pääsiäiseen ja liturgiikka

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa tarkastellaan mitä ovat pyhyys, juhlat ja erilaiset tavat, niiden arvostaminen sekä omassa että eri uskontojen kulttuureissa. Pohditaan ortodoksisen kirkon olemusta katolisena ja apostolisena, globaalina yhteisönä. Tutustutaan keskeisiin Euroopassa vaikuttaviin uskontoihin ja eurooppalaiseen uskontokarttaan. Perehdytään islamin ja juutalaisuuden yhteisiin piirteisiin ortodoksisen kristillisyyden kanssa. Tutkitaan koulun lähialueiden uskonnollisia yhteisöjä ja uskonnottomuutta elämänkatsomuksen muotona. Tutustutaan alustavasti ekumeniaan ja uskontodialogiin sekä ihmisoikeuksien ja uskonnon suhteeseen.

Paikallinen tarkennus:

- Erilaisia kristillisiä perinteitä, juutalaisuus ja islam
- Ajankohtaiset uskontoon liittyvät aiheet mediassa, eettistä pohdintaa
- Uskonnottomuus, ateismi, maallistuminen
- Uskonnot nyky-Euroopassa ja niiden ilmeneminen ihmisten arjessa
- Abrahamin uskonnot nykypäivänä, uskontodialogi, erilaisuuden suvaitseminen
- Tutustuminen eri kristillisten kirkkojen ja Abrahamin uskontojen tapoihin
- Eri uskontojen ja elämänkatsomusten välinen kunnioitus

S3 Hyvä elämä

Keskeisinä sisältöinä opetuksessa ovat ortodoksisen kirkon opetus sekä Uuden Testamentin sanoma yksilön eettisten kysymysten ohjaajana ja tukijana omassa elämässä sekä vuorovaikutuksessa toisten kanssa. Perehdytään Kymmeneen käskyyn ja pohditaan omia eettisiä valintoja ja niiden seurauksia sekä vaikutuksia itsetuntemuksen, elämäntaitojen ja myönteisen elämännäkemyksen muodostamiseen. Opetuksessa otetaan huomioon toisen ihmisen arvostaminen, huolenpito ympäristöstä ja luonnosta sekä elämän kunnioittaminen ja

kestävä tulevaisuus. Pohditaan osallistuvaa globaalia vastuun kantamista kirkon ja yksilön elämässä. Tutustutaan alustavasti eri uskontojen eettisten opetusten yhteisiin piirteisiin sekä eurooppalaisen ihmisoikeuskäsityksen ja kristillisten arvojen yhteisiin piirteisiin ja syvennetään käsitystä YK:n Lapsenoikeuksien sopimuksen merkityksestä.

Paikallinen tarkennus:

- Ympäristöystävällinen ajattelu ja globaali vastuu, ympäristön ja ihmisen vaikutus toisiinsa (ekososiaalinen ajattelu), kestävä elämä: hyvän tekeminen
- Toisen ihmisen huomioiminen ja oma rooli vuorovaikutuksessa, keskustelun taidot, toisen asemaan asettuminen, empatiataitojen harjoitteleminen
- Ihmisoikeudet
- Lapsen oikeuksien sopimus omassa elämässä, Lapsen oikeuksien päivä 20.11.
- Marttyyrit ja uskon puolustajat, vuorisaarna
- Tasa-arvo: alueellinen eriarvoisuus ja taloudellinen eriarvoisuus, syrjimättömyys
- Eri uskontojen eettisten ohjeiden yhteiset piirteet: esimerkiksi kultainen sääntö
- Tutustuminen kristillisten arvojen yhteisiin piirteisiin.
- Viihderiippuvuus, some-etiikka
- Positiivisen itsetuntemuksen ja elämäntaitojen vahvistaminen
- Myönteisen elämännäkemyksen muodostamisen tukeminen
- Omat teot arjessa kestävän tulevaisuuden näkökulmasta, vastuu omista teoista
- Miten toiset vaikuttavat arvoihini ja mielipiteisiini, omien ajatusten kertominen, mielipiteiden perusteleminen, toisen mielipiteen kunnioittaminen

T8 ohjata oppilas perehtymään opiskeltavan uskonnon eettisiin opetuksiin sekä eri uskontoja yhdistäviin eettisiin periaatteisiin

- Oppilas perehtyy ortodoksisen uskonnon eettisiin opetuksiin sekä eri uskontoja yhdistäviin eettisiin periaatteisiin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Etiikkaa koskeva tieto	Oppilas tunnistaa ja osaa nimetä opiskeltavan uskonnon eettisiä opetuksia sekä uskontoja ja katsomuksia yhdistäviä eettisiä periaatteita.

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksessa paneudutaan ortodoksisen uskonopin lähteisiin ja peruskäsitteisiin. Keskeisiä sisältöjä ovat liturgisen elämän peruspiirteet, pyhät mysteeriot ja kirkolliset toimitukset arjessa ja juhlassa. Perehdytään Vanhan Testamentin kirjallisuuteen ortodoksisen opetuksen näkökulmasta sekä Jeesuksen elämävaiheisiin ja opetukseen evankeliumeissa sekä kirkkovuoden tapahtumissa. Opetuksessa tarkastellaan kirkon syntyä sekä Paavalin ja muiden apostolien toimintaa. Tutkitaan Suomen ortodoksisen kirkon tunnuspiirteitä, kirkkoa uskonnollisena rakennuksena, kirkkoarkkitehtuuria ja siihen liittyvää symboliikkaa. Opetuksessa otetaan huomioon kirkkomusiikki, kirkkotaide sekä ortodoksisuuden vaikutus ja näkyminen medioissa kotimaassa ja maailmalla.

Paikallinen tarkennus:

- Kirkon syntyyn ja alkukirkon elämään syventyminen.
- Pääsiäinen, helatorstai ja helluntai
- Seurakunta ja kirkko, marttyyrit, apostolit

- Eettinen pohdinta Raamatun kertomusten pohjalta ja pyhien tekstien ja kertomusten (esimerkiksi hagiagrafioiden) kautta
- Sakramentit
- Rippi-isä ja hengellinen ohjaus
- Karjalan valistajat, luostarit uskon säilyttäjinä ja lähetystyön tekijöinä, Jeesuksen rukous
- Kirkko: eukaristinen yhteisö, seurakunnan toimijat ja toiminta, tutustuminen ortodoksiseen jumalanpalvelukseen kirkkovierailulla
- Ajan pyhittäminen, kirkkovuosi, paasto ja paastorukous, vuorokauden jumalanpalveluskierto
- Pääsiäisen ajan tapahtumat Lasaruksen lauantaista pääsiäiseen ja liturgiikka

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa tarkastellaan mitä ovat pyhyys, juhlat ja erilaiset tavat, niiden arvostaminen sekä omassa että eri uskontojen kulttuureissa. Pohditaan ortodoksisen kirkon olemusta katolisena ja apostolisena, globaalina yhteisönä. Tutustutaan keskeisiin Euroopassa vaikuttaviin uskontoihin ja eurooppalaiseen uskontokarttaan. Perehdytään islamin ja juutalaisuuden yhteisiin piirteisiin ortodoksisen kristillisyyden kanssa. Tutkitaan koulun lähialueiden uskonnollisia yhteisöjä ja uskonnottomuutta elämänkatsomuksen muotona. Tutustutaan alustavasti ekumeniaan ja uskontodialogiin sekä ihmisoikeuksien ja uskonnon suhteeseen.

Paikallinen tarkennus:

- Erilaisia kristillisiä perinteitä, juutalaisuus ja islam
- Ajankohtaiset uskontoon liittyvät aiheet mediassa, eettistä pohdintaa
- Uskonnottomuus, ateismi, maallistuminen
- Uskonnot nyky-Euroopassa ja niiden ilmeneminen ihmisten arjessa
- Abrahamin uskonnot nykypäivänä, uskontodialogi, erilaisuuden suvaitseminen
- Tutustuminen eri kristillisten kirkkojen ja Abrahamin uskontojen tapoihin
- Eri uskontojen ja elämänkatsomusten välinen kunnioitus

S3 Hyvä elämä

Keskeisinä sisältöinä opetuksessa ovat ortodoksisen kirkon opetus sekä Uuden Testamentin sanoma yksilön eettisten kysymysten ohjaajana ja tukijana omassa elämässä sekä vuorovaikutuksessa toisten kanssa. Perehdytään Kymmeneen käskyyn ja pohditaan omia eettisiä valintoja ja niiden seurauksia sekä vaikutuksia itsetuntemuksen, elämäntaitojen ja myönteisen elämännäkemyksen muodostamiseen. Opetuksessa otetaan huomioon toisen ihmisen arvostaminen, huolenpito ympäristöstä ja luonnosta sekä elämän kunnioittaminen ja kestävä tulevaisuus. Pohditaan osallistuvaa globaalia vastuun kantamista kirkon ja yksilön elämässä. Tutustutaan alustavasti eri uskontojen eettisten opetusten yhteisiin piirteisiin sekä eurooppalaisen ihmisoikeuskäsityksen ja kristillisten arvojen yhteisiin piirteisiin ja syvennetään käsitystä YK:n Lapsenoikeuksien sopimuksen merkityksestä.

Paikallinen tarkennus:

- Ympäristöystävällinen ajattelu ja globaali vastuu, ympäristön ja ihmisen vaikutus toisiinsa (ekososiaalinen ajattelu), kestävä elämä: hyvän tekeminen
- Toisen ihmisen huomioiminen ja oma rooli vuorovaikutuksessa, keskustelun taidot, toisen asemaan asettuminen, empatiataitojen harjoitteleminen
- Ihmisoikeudet
- Lapsen oikeuksien sopimus omassa elämässä, Lapsen oikeuksien päivä 20.11.
- Marttyyrit ja uskon puolustajat, vuorisaarna
- Tasa-arvo: alueellinen eriarvoisuus ja taloudellinen eriarvoisuus, syrjimättömyys
- Eri uskontojen eettisten ohjeiden yhteiset piirteet: esimerkiksi kultainen sääntö
- Tutustuminen kristillisten arvojen yhteisiin piirteisiin.

- Viihderiippuvuus, some-etiikka
- Positiivisen itsetuntemuksen ja elämäntaitojen vahvistaminen
- Myönteisen elämännäkemyksen muodostamisen tukeminen
- Omat teot arjessa kestävän tulevaisuuden näkökulmasta, vastuu omista teoista
- Miten toiset vaikuttavat arvoihini ja mielipiteisiini, omien ajatusten kertominen, mielipiteiden perusteleminen, toisen mielipiteen kunnioittaminen

T9 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisoikeuksiin ja erityisesti YK:n Lapsen oikeuksien sopimukseen sisältyviä arvoja yksilön ja yhteisön näkökulmasta

- Oppilas ymmärtää ihmisoikeuksiin ja erityisesti YK:n Lapsen oikeuksien sopimukseen sisältyviä arvoja yksilön ja yhteisön näkökulmasta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ihmisoikeusetiikka	Oppilas tietää YK:n Lapsen oikeuksien sopimuksen keskeisen sisällön ja osaa kertoa esimerkkejä ihmisoikeuksista.

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa tarkastellaan mitä ovat pyhyys, juhlat ja erilaiset tavat, niiden arvostaminen sekä omassa että eri uskontojen kulttuureissa. Pohditaan ortodoksisen kirkon olemusta katolisena ja apostolisena, globaalina yhteisönä. Tutustutaan keskeisiin Euroopassa vaikuttaviin uskontoihin ja eurooppalaiseen uskontokarttaan. Perehdytään islamin ja juutalaisuuden yhteisiin piirteisiin ortodoksisen kristillisyyden kanssa. Tutkitaan koulun lähialueiden uskonnollisia yhteisöjä ja uskonnottomuutta elämänkatsomuksen muotona. Tutustutaan alustavasti ekumeniaan ja uskontodialogiin sekä ihmisoikeuksien ja uskonnon suhteeseen.

Paikallinen tarkennus:

- Erilaisia kristillisiä perinteitä, juutalaisuus ja islam
- Ajankohtaiset uskontoon liittyvät aiheet mediassa, eettistä pohdintaa
- Uskonnottomuus, ateismi, maallistuminen
- Uskonnot nyky-Euroopassa ja niiden ilmeneminen ihmisten arjessa
- Abrahamin uskonnot nykypäivänä, uskontodialogi, erilaisuuden suvaitseminen
- Tutustuminen eri kristillisten kirkkojen ja Abrahamin uskontojen tapoihin
- Eri uskontojen ja elämänkatsomusten välinen kunnioitus

S3 Hyvä elämä

Keskeisinä sisältöinä opetuksessa ovat ortodoksisen kirkon opetus sekä Uuden Testamentin sanoma yksilön eettisten kysymysten ohjaajana ja tukijana omassa elämässä sekä vuorovaikutuksessa toisten kanssa. Perehdytään Kymmeneen käskyyn ja pohditaan omia eettisiä valintoja ja niiden seurauksia sekä vaikutuksia itsetuntemuksen, elämäntaitojen ja myönteisen elämännäkemyksen muodostamiseen. Opetuksessa otetaan huomioon toisen ihmisen arvostaminen, huolenpito ympäristöstä ja luonnosta sekä elämän kunnioittaminen ja kestävä tulevaisuus. Pohditaan osallistuvaa globaalia vastuun kantamista kirkon ja yksilön elämässä. Tutustutaan alustavasti eri uskontojen eettisten opetusten yhteisiin piirteisiin sekä eurooppalaisen ihmisoikeuskäsityksen ja kristillisten arvojen yhteisiin piirteisiin ja syvennetään käsitystä YK:n Lapsenoikeuksien sopimuksen merkityksestä.

Paikallinen tarkennus:

- Ympäristöystävällinen ajattelu ja globaali vastuu, ympäristön ja ihmisen vaikutus toisiinsa (ekososiaalinen ajattelu), kestävä elämä: hyvän tekeminen
- Toisen ihmisen huomioiminen ja oma rooli vuorovaikutuksessa, keskustelun taidot, toisen asemaan asettuminen, empatiataitojen harjoitteleminen
- Ihmisoikeudet
- Lapsen oikeuksien sopimus omassa elämässä, Lapsen oikeuksien päivä 20.11.
- Marttyyrit ja uskon puolustajat, vuorisaarna
- Tasa-arvo: alueellinen eriarvoisuus ja taloudellinen eriarvoisuus, syrjimättömyys
- Eri uskontojen eettisten ohjeiden yhteiset piirteet: esimerkiksi kultainen sääntö
- Tutustuminen kristillisten arvojen yhteisiin piirteisiin.
- Viihderiippuvuus, some-etiikka
- Positiivisen itsetuntemuksen ja elämäntaitojen vahvistaminen
- Myönteisen elämännäkemyksen muodostamisen tukeminen
- Omat teot arjessa kestävän tulevaisuuden näkökulmasta, vastuu omista teoista
- Miten toiset vaikuttavat arvoihini ja mielipiteisiini, omien ajatusten kertominen, mielipiteiden perusteleminen, toisen mielipiteen kunnioittaminen

T10 ohjata oppilasta arvioimaan tekemiään valintoja ja pohtimaan toiminnan taustalla vaikuttavia arvoja eettisten periaatteiden ja kestävän tulevaisuuden näkökulmasta

- Oppilasta ohjataan arvioimaan tekemiään valintoja ja pohtimaan toiminnan taustalla vaikuttavia arvoja myös ortodoksisen uskonnon eettisten periaatteiden ja kestävän tulevaisuuden näkökulmasta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Eettinen pohdinta	Oppilas osaa kertoa arjen esimerkkejä kestävän tulevaisuuden rakentamisesta. Hän osaa soveltaa opiskelemansa uskonnon eettisiä periaatteita omassa pohdinnassaan.

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa tarkastellaan mitä ovat pyhyys, juhlat ja erilaiset tavat, niiden arvostaminen sekä omassa että eri uskontojen kulttuureissa. Pohditaan ortodoksisen kirkon olemusta katolisena ja apostolisena, globaalina yhteisönä. Tutustutaan keskeisiin Euroopassa vaikuttaviin uskontoihin ja eurooppalaiseen uskontokarttaan. Perehdytään islamin ja juutalaisuuden yhteisiin piirteisiin ortodoksisen kristillisyyden kanssa. Tutkitaan koulun lähialueiden uskonnollisia yhteisöjä ja uskonnottomuutta elämänkatsomuksen muotona. Tutustutaan alustavasti ekumeniaan ja uskontodialogiin sekä ihmisoikeuksien ja uskonnon suhteeseen.

Paikallinen tarkennus:

- Erilaisia kristillisiä perinteitä, juutalaisuus ja islam
- Ajankohtaiset uskontoon liittyvät aiheet mediassa, eettistä pohdintaa
- Uskonnottomuus, ateismi, maallistuminen
- Uskonnot nyky-Euroopassa ja niiden ilmeneminen ihmisten arjessa
- Abrahamin uskonnot nykypäivänä, uskontodialogi, erilaisuuden suvaitseminen
- Tutustuminen eri kristillisten kirkkojen ja Abrahamin uskontojen tapoihin
- Eri uskontojen ja elämänkatsomusten välinen kunnioitus

S3 Hyvä elämä

Keskeisinä sisältöinä opetuksessa ovat ortodoksisen kirkon opetus sekä Uuden Testamentin sanoma yksilön eettisten kysymysten ohjaajana ja tukijana omassa elämässä sekä vuorovaikutuksessa toisten kanssa. Perehdytään Kymmeneen käskyyn ja pohditaan omia eettisiä valintoja ja niiden seurauksia sekä vaikutuksia itsetuntemuksen, elämäntaitojen ja myönteisen elämännäkemyksen muodostamiseen. Opetuksessa otetaan huomioon toisen ihmisen arvostaminen, huolenpito ympäristöstä ja luonnosta sekä elämän kunnioittaminen ja kestävä tulevaisuus. Pohditaan osallistuvaa globaalia vastuun kantamista kirkon ja yksilön elämässä. Tutustutaan alustavasti eri uskontojen eettisten opetusten yhteisiin piirteisiin sekä eurooppalaisen ihmisoikeuskäsityksen ja kristillisten arvojen yhteisiin piirteisiin ja syvennetään käsitystä YK:n Lapsenoikeuksien sopimuksen merkityksestä.

Paikallinen tarkennus:

- Ympäristöystävällinen ajattelu ja globaali vastuu, ympäristön ja ihmisen vaikutus toisiinsa (ekososiaalinen ajattelu), kestävä elämä: hyvän tekeminen
- Toisen ihmisen huomioiminen ja oma rooli vuorovaikutuksessa, keskustelun taidot, toisen asemaan asettuminen, empatiataitojen harjoitteleminen
- Ihmisoikeudet
- Lapsen oikeuksien sopimus omassa elämässä, Lapsen oikeuksien päivä 20.11.
- Marttyyrit ja uskon puolustajat, vuorisaarna
- Tasa-arvo: alueellinen eriarvoisuus ja taloudellinen eriarvoisuus, syrjimättömyys
- Eri uskontojen eettisten ohjeiden yhteiset piirteet: esimerkiksi kultainen sääntö
- Tutustuminen kristillisten arvojen yhteisiin piirteisiin.
- Viihderiippuvuus, some-etiikka
- Positiivisen itsetuntemuksen ja elämäntaitojen vahvistaminen
- Myönteisen elämännäkemyksen muodostamisen tukeminen
- Omat teot arjessa kestävän tulevaisuuden näkökulmasta, vastuu omista teoista
- Miten toiset vaikuttavat arvoihini ja mielipiteisiini, omien ajatusten kertominen, mielipiteiden perusteleminen, toisen mielipiteen kunnioittaminen

T11 luoda oppilaalle mahdollisuuksia keskustella eettisistä kysymyksistä, ilmaista rakentavasti ajatuksiaan ja tunteitaan sekä harjoitella perustelemaan omia näkemyksiään

- Oppilas saa mahdollisuuksia keskustella eettisistä kysymyksistä, ilmaista rakentavasti ajatuksiaan ja tunteitaan sekä harjoitella perustelemaan omia näkemyksiään

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ajattelun ja vuorovaikutuksen taidot	Oppilas osallistuu yhteiseen keskusteluun, osaa kuunnella toisia ja ilmaista itseään.

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksessa paneudutaan ortodoksisen uskonopin lähteisiin ja peruskäsitteisiin. Keskeisiä sisältöjä ovat liturgisen elämän peruspiirteet, pyhät mysteeriot ja kirkolliset toimitukset arjessa ja juhlassa. Perehdytään Vanhan Testamentin kirjallisuuteen ortodoksisen opetuksen näkökulmasta sekä Jeesuksen elämävaiheisiin ja opetukseen evankeliumeissa sekä kirkkovuoden tapahtumissa. Opetuksessa tarkastellaan kirkon syntyä sekä Paavalin ja muiden apostolien toimintaa. Tutkitaan Suomen ortodoksisen kirkon tunnuspiirteitä, kirkkoa uskonnollisena rakennuksena, kirkkoarkkitehtuuria ja siihen liittyvää symboliikkaa. Opetuksessa otetaan huomioon kirkkomusiikki, kirkkotaide sekä ortodoksisuuden vaikutus ja näkyminen medioissa kotimaassa ja maailmalla.

Paikallinen tarkennus:

- Kirkon syntyyn ja alkukirkon elämään syventyminen.
- Pääsiäinen, helatorstai ja helluntai
- Seurakunta ja kirkko, marttyyrit, apostolit
- Eettinen pohdinta Raamatun kertomusten pohjalta ja pyhien tekstien ja kertomusten (esimerkiksi hagiagrafioiden) kautta
- Sakramentit
- Rippi-isä ja hengellinen ohjaus
- Karjalan valistajat, luostarit uskon säilyttäjinä ja lähetystyön tekijöinä, Jeesuksen rukous
- Kirkko: eukaristinen yhteisö, seurakunnan toimijat ja toiminta, tutustuminen ortodoksiseen jumalanpalvelukseen kirkkovierailulla
- Ajan pyhittäminen, kirkkovuosi, paasto ja paastorukous, vuorokauden jumalanpalveluskierto
- Pääsiäisen ajan tapahtumat Lasaruksen lauantaista pääsiäiseen ja liturgiikka

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa tarkastellaan mitä ovat pyhyys, juhlat ja erilaiset tavat, niiden arvostaminen sekä omassa että eri uskontojen kulttuureissa. Pohditaan ortodoksisen kirkon olemusta katolisena ja apostolisena, globaalina yhteisönä. Tutustutaan keskeisiin Euroopassa vaikuttaviin uskontoihin ja eurooppalaiseen uskontokarttaan. Perehdytään islamin ja juutalaisuuden yhteisiin piirteisiin ortodoksisen kristillisyyden kanssa. Tutkitaan koulun lähialueiden uskonnollisia yhteisöjä ja uskonnottomuutta elämänkatsomuksen muotona. Tutustutaan alustavasti ekumeniaan ja uskontodialogiin sekä ihmisoikeuksien ja uskonnon suhteeseen.

Paikallinen tarkennus:

- Erilaisia kristillisiä perinteitä, juutalaisuus ja islam
- Ajankohtaiset uskontoon liittyvät aiheet mediassa, eettistä pohdintaa
- Uskonnottomuus, ateismi, maallistuminen
- Uskonnot nyky-Euroopassa ja niiden ilmeneminen ihmisten arjessa
- Abrahamin uskonnot nykypäivänä, uskontodialogi, erilaisuuden suvaitseminen
- Tutustuminen eri kristillisten kirkkojen ja Abrahamin uskontojen tapoihin
- Eri uskontojen ja elämänkatsomusten välinen kunnioitus

S3 Hyvä elämä

Keskeisinä sisältöinä opetuksessa ovat ortodoksisen kirkon opetus sekä Uuden Testamentin sanoma yksilön eettisten kysymysten ohjaajana ja tukijana omassa elämässä sekä vuorovaikutuksessa toisten kanssa. Perehdytään Kymmeneen käskyyn ja pohditaan omia eettisiä valintoja ja niiden seurauksia sekä vaikutuksia itsetuntemuksen, elämäntaitojen ja myönteisen elämännäkemyksen muodostamiseen. Opetuksessa otetaan huomioon toisen ihmisen arvostaminen, huolenpito ympäristöstä ja luonnosta sekä elämän kunnioittaminen ja kestävä tulevaisuus. Pohditaan osallistuvaa globaalia vastuun kantamista kirkon ja yksilön elämässä. Tutustutaan alustavasti eri uskontojen eettisten opetusten yhteisiin piirteisiin sekä eurooppalaisen ihmisoikeuskäsityksen ja kristillisten arvojen yhteisiin piirteisiin ja syvennetään käsitystä YK:n Lapsenoikeuksien sopimuksen merkityksestä.

Paikallinen tarkennus:

- Ympäristöystävällinen ajattelu ja globaali vastuu, ympäristön ja ihmisen vaikutus toisiinsa (ekososiaalinen ajattelu), kestävä elämä: hyvän tekeminen
- Toisen ihmisen huomioiminen ja oma rooli vuorovaikutuksessa, keskustelun taidot, toisen asemaan asettuminen, empatiataitojen harjoitteleminen
- Ihmisoikeudet

- Lapsen oikeuksien sopimus omassa elämässä, Lapsen oikeuksien päivä 20.11.
- Marttyyrit ja uskon puolustajat, vuorisaarna
- Tasa-arvo: alueellinen eriarvoisuus ja taloudellinen eriarvoisuus, syrjimättömyys
- Eri uskontojen eettisten ohjeiden yhteiset piirteet: esimerkiksi kultainen sääntö
- Tutustuminen kristillisten arvojen yhteisiin piirteisiin.
- Viihderiippuvuus, some-etiikka
- Positiivisen itsetuntemuksen ja elämäntaitojen vahvistaminen
- Myönteisen elämännäkemyksen muodostamisen tukeminen
- Omat teot arjessa kestävän tulevaisuuden näkökulmasta, vastuu omista teoista
- Miten toiset vaikuttavat arvoihini ja mielipiteisiini, omien ajatusten kertominen, mielipiteiden perusteleminen, toisen mielipiteen kunnioittaminen

T12 auttaa ja tukea oppilasta muodostamaan ja vahvistamaan myönteistä maailmankatsomusta, itsetuntoa ja luottamusta elämään

- Oppilasta autetaan ja tuetaan muodostamaan ja vahvistamaan myönteistä maailmankatsomusta, itsetuntoa ja luottamusta elämään

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei vaikuta arvosanan muodostumiseen. Oppilaita ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

S3 Hyvä elämä

Keskeisinä sisältöinä opetuksessa ovat ortodoksisen kirkon opetus sekä Uuden Testamentin sanoma yksilön eettisten kysymysten ohjaajana ja tukijana omassa elämässä sekä vuorovaikutuksessa toisten kanssa. Perehdytään Kymmeneen käskyyn ja pohditaan omia eettisiä valintoja ja niiden seurauksia sekä vaikutuksia itsetuntemuksen, elämäntaitojen ja myönteisen elämännäkemyksen muodostamiseen. Opetuksessa otetaan huomioon toisen ihmisen arvostaminen, huolenpito ympäristöstä ja luonnosta sekä elämän kunnioittaminen ja kestävä tulevaisuus. Pohditaan osallistuvaa globaalia vastuun kantamista kirkon ja yksilön elämässä. Tutustutaan alustavasti eri uskontojen eettisten opetusten yhteisiin piirteisiin sekä eurooppalaisen ihmisoikeuskäsityksen ja kristillisten arvojen yhteisiin piirteisiin ja syvennetään käsitystä YK:n Lapsenoikeuksien sopimuksen merkityksestä.

Paikallinen tarkennus:

- Ympäristöystävällinen ajattelu ja globaali vastuu, ympäristön ja ihmisen vaikutus toisiinsa (ekososiaalinen ajattelu), kestävä elämä: hyvän tekeminen
- Toisen ihmisen huomioiminen ja oma rooli vuorovaikutuksessa, keskustelun taidot, toisen asemaan asettuminen, empatiataitojen harjoitteleminen
- Ihmisoikeudet
- Lapsen oikeuksien sopimus omassa elämässä, Lapsen oikeuksien päivä 20.11.
- Marttyyrit ja uskon puolustajat, vuorisaarna
- Tasa-arvo: alueellinen eriarvoisuus ja taloudellinen eriarvoisuus, syrjimättömyys
- Eri uskontojen eettisten ohjeiden yhteiset piirteet: esimerkiksi kultainen sääntö
- Tutustuminen kristillisten arvojen yhteisiin piirteisiin.
- Viihderiippuvuus, some-etiikka
- Positiivisen itsetuntemuksen ja elämäntaitojen vahvistaminen
- Myönteisen elämännäkemyksen muodostamisen tukeminen
- Omat teot arjessa kestävän tulevaisuuden näkökulmasta, vastuu omista teoista
- Miten toiset vaikuttavat arvoihini ja mielipiteisiini, omien ajatusten kertominen, mielipiteiden perusteleminen, toisen mielipiteen kunnioittaminen

Katolinen uskonto

Oppimäärän tehtävä vuosiluokilla 3-6

Vuosiluokilla 3-6 *uskonnon opetuksessa laajennetaan ja syvennetään oman uskonnon perustietoja. Opetuksessa perehdytään opiskeltavan uskonnon pyhiin kirjoihin ja kertomuksiin sekä keskeiseen oppiin, eettisiin periaatteisiin, rituaaleihin ja tapoihin. Oppilaita kannustetaan ihmettelyyn ja kyselyyn. Opetuksessa tutustutaan Suomen ja Euroopan uskonnollisiin juuriin sekä uskonnolliseen ja katsomukselliseen elämään nyky-Suomessa ja Euroopassa. Oppilaat harjaannuttavat medialukutaitoaan ja heitä ohjataan arvioimaan ja käyttämään eri lähteistä etsimäänsä tietoa sekä hyödyntämään sitä eri tilanteissa.*

Opetuksessa käsitellään lasten oikeuksia ja yksilön vastuuta omista teoistaan. Opetuksessa harjoitellaan tunne- ja vuorovaikutustaitoja sekä tuetaan oppilaita muodostamaan ja perustelemaan omia näkemyksiä. Oppilaita rohkaistaan ystävyyteen, myönteisen luokka- ja kouluyhteisön rakentamiseen sekä toimimaan syrjintää vastaan.

Uskonnon eri oppimäärät vuosiluokilla 3-6

Perusopetuslain 11§:n mukaan perusopetuksessa oppiaineena on uskonto tai elämänkatsomustieto. Uskonto toteutetaan saman lain 13§:n mukaan oppilaiden uskonnollisen yhdyskunnan mukaisesti oman uskonnon opetuksena erillisten oppimäärien mukaan. Oppiaineen yhtenäisyyden takaamiseksi kaikille oman uskonnon opetuksen muodoille on laadittu yhteiset tavoitteet ja keskeiset sisällöt.

Eri uskontojen oppimääräkuvauksissa tarkennetaan kaikille yhteisiä sisältöjä oppilaan oman uskonnon luonteen mukaisesti. Paikalliset opetussuunnitelmat laaditaan perusteiden yhteisten tavoitteiden, sisältökuvausten ja eri uskontojen tarkennettujen oppimääräkuvausten pohjalle.

3

Vuosiluokan tavoitteet ja keskeiset sisällöt

T1 ohjata oppilasta perehtymään opiskeltavan uskonnon pyhiin kirjoihin ja kertomuksiin sekä keskeisiin oppeihin

- Oppilas perehtyy katolisiin pyhiin kertomuksiin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskontoa koskevan tiedon hallitseminen, uskonnon monilukutaito	Oppilas osaa nimetä opiskeltavan uskonnon lähteitä ja tekstejä sekä kuvata niiden keskeisiä sisältöjä.

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksessa paneudutaan katolisen kirkon opetuksen lähteisiin ja peruskäsitteisiin. Tutustutaan oman seurakunnan elämään, messuun ja sakramenttien viettoon sekä liturgian vietoissa käytettäviin paramenteihin ja sakraaliesineisiin. Opetuksessa otetaan huomioon kirkkomusiikki ja kirkkotaide. Perehdytään Vanhan ja Uuden testamentin päätapahtumiin sekä muun uskonnollisen kirjallisuuden eri lajeihin sekä niiden käyttöön katolisen kirkon elämässä. Opetuksessa käsitellään esimerkkejä Jeesuksen ja ihmisten kohtaamisesta. Tutustutaan omaan suojeluspyhään ja oman seurakunnan suojeluspyhään sekä joidenkin pyhien ihmisten elämään.

Paikallinen tarkennus:

- Apostolien teot (helluntaikirkon syntymäpäivä)
- Paavalin elämä ja toiminta, lähetystyö
- Tutustutaan parannuksen ja eukaristian viettoon sekä niihin liittyvin kirkon esineisiin ja termeihin: (alttari, hostia, tabernaakkeli, kalkki, pateeni, rippituoli)
- Kirkkovuosi
- Seurakunta, kirkkovierailu, Pyhän Messun rakenne ja symboliikka
- Herran rukous, esirukoukset
- Raamatun käyttö, Raamatun kertomuksia ja pyhimysten esimerkit

T2 ohjata oppilas tutustumaan opiskeltavan uskonnon rituaaleihin ja tapoihin ja pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin

- Oppilas tutustuu kirkkorakennukseen ja seurakunnan elämään

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskontoa koskevan tiedon hallitseminen, uskonnon monilukutaito	Oppilas osaa kertoa esimerkkien avulla opiskeltavan uskonnon keskeisistä rituaaleista, tavoista ja pyhistä paikoista sekä kuvata niiden merkitystä.

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksessa paneudutaan katolisen kirkon opetuksen lähteisiin ja peruskäsitteisiin. Tutustutaan oman seurakunnan elämään, messuun ja sakramenttien viettoon sekä liturgian vietoissa käytettäviin paramenteihin ja sakraaliesineisiin. Opetuksessa otetaan huomioon kirkkomusiikki ja kirkkotaide. Perehdytään Vanhan ja Uuden testamentin päätapahtumiin sekä muun uskonnollisen kirjallisuuden eri lajeihin sekä niiden käyttöön katolisen kirkon elämässä. Opetuksessa käsitellään esimerkkejä Jeesuksen ja ihmisten kohtaamisesta. Tutustutaan omaan suojeluspyhään ja oman seurakunnan suojeluspyhään sekä joidenkin pyhien ihmisten elämään.

Paikallinen tarkennus:

- Apostolien teot (helluntaikirkon syntymäpäivä)
- Paavalin elämä ja toiminta, lähetystyö
- Tutustutaan parannuksen ja eukaristian viettoon sekä niihin liittyvin kirkon esineisiin ja termeihin: (alttari, hostia, tabernaakkeli, kalkki, pateeni, rippituoli)
- Kirkkovuosi
- Seurakunta, kirkkovierailu, Pyhän Messun rakenne ja symboliikka
- Herran rukous, esirukoukset
- Raamatun käyttö, Raamatun kertomuksia ja pyhimysten esimerkit

T3 auttaa oppilasta tunnistamaan uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta

- Oppilas oppii tunnistamaan katolisen kirkon uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskonnon kielen ja symbolien analysointi	Oppilas osaa antaa esimerkkejä uskonnollisesta kielestä ja sen vertauskuvallisuudesta

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksessa paneudutaan katolisen kirkon opetuksen lähteisiin ja peruskäsitteisiin. Tutustutaan oman seurakunnan elämään, messuun ja sakramenttien viettoon sekä liturgian vietoissa käytettäviin paramenteihin ja sakraaliesineisiin. Opetuksessa otetaan huomioon kirkkomusiikki ja kirkkotaide. Perehdytään Vanhan ja Uuden testamentin päätapahtumiin sekä muun uskonnollisen kirjallisuuden eri lajeihin sekä niiden käyttöön katolisen kirkon elämässä. Opetuksessa käsitellään esimerkkejä Jeesuksen ja ihmisten kohtaamisesta. Tutustutaan omaan suojeluspyhään ja oman seurakunnan suojeluspyhään sekä joidenkin pyhien ihmisten elämään.

Paikallinen tarkennus:

- Apostolien teot (helluntaikirkon syntymäpäivä)
- Paavalin elämä ja toiminta, lähetystyö
- Tutustutaan parannuksen ja eukaristian viettoon sekä niihin liittyvin kirkon esineisiin ja termeihin: (alttari, hostia, tabernaakkeli, kalkki, pateeni, rippituoli)
- Kirkkovuosi
- Seurakunta, kirkkovierailu, Pyhän Messun rakenne ja symboliikka
- Herran rukous, esirukoukset
- Raamatun käyttö, Raamatun kertomuksia ja pyhimysten esimerkit

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa tutkitaan katolisen kirkon ja muiden kristittyjen kohtaamista eri aikoina. Opetuksessa otetaan huomioon myös uskonnottomuus. Keskeisinä sisältöinä ovat pyhyys, juhlat ja erilaiset tavat harjoittaa uskontoa lähialueen kirkoissa, uskonnollisissa yhteisöissä ja eri uskontojen parissa. Perehdytään alustavasti juutalaisuuteen, islamiin ja kristinuskoon sekä niiden yhteisiin piirteisiin. Pohditaan uskonnonvapauslain vaikutusta uskontojen ja kirkkojen asemaan Suomessa. Tutustutaan ihmisoikeuksiin eri uskonnoissa, ekumeeniseen ajatteluun ja uskontodialogiin sekä Kirkkojen maailmanneuvostoon ja Suomen ekumeeniseen neuvostoon ja katolisen kirkon suhteeseen niihin.

Paikallinen tarkennus:

- Katolinen kirkko maailmankirkkona
- Ortodoksinen ja luterilainen kirkko Suomessa
- Omassa koulussa vietettäviä juhlia, niin uskonnollisia kuin uskonnottomia juhlia

T4 ohjata oppilas etsimään, arvioimaan ja käyttämään uskontoa koskevaa tietoa erilaisista lähteistä

- Oppilas oppii etsimään, arvioimaan ja käyttämään uskontoa koskevaa tietoa erilaisista lähteistä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Oppimaan oppimisen taidot uskonnon opiskelussa	Oppilas osaa hakea tietoa useasta lähteestä. Oppilas harjoittelee arvioimaan löytämänsä tiedon luotettavuutta ja objektiivisuutta.

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksessa paneudutaan katolisen kirkon opetuksen lähteisiin ja peruskäsitteisiin. Tutustutaan oman seurakunnan elämään, messuun ja sakramenttien viettoon sekä liturgian vietoissa käytettäviin paramenteihin ja sakraaliesineisiin. Opetuksessa otetaan huomioon kirkkomusiikki ja kirkkotaide. Perehdytään Vanhan ja Uuden testamentin päätapahtumiin sekä muun uskonnollisen kirjallisuuden eri lajeihin sekä niiden käyttöön katolisen kirkon elämässä. Opetuksessa käsitellään esimerkkejä Jeesuksen ja ihmisten kohtaamisesta. Tutustutaan omaan suojeluspyhään ja oman seurakunnan suojeluspyhään sekä joidenkin pyhien ihmisten elämään.

Paikallinen tarkennus:

- Apostolien teot (helluntaikirkon syntymäpäivä)
- Paavalin elämä ja toiminta, lähetystyö
- Tutustutaan parannuksen ja eukaristian viettoon sekä niihin liittyvin kirkon esineisiin ja termeihin: (alttari, hostia, tabernaakkeli, kalkki, pateeni, rippituoli)
- Kirkkovuosi
- Seurakunta, kirkkovierailu, Pyhän Messun rakenne ja symboliikka
- Herran rukous, esirukoukset
- Raamatun käyttö, Raamatun kertomuksia ja pyhimysten esimerkit

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa tutkitaan katolisen kirkon ja muiden kristittyjen kohtaamista eri aikoina. Opetuksessa otetaan huomioon myös uskonnottomuus. Keskeisinä sisältöinä ovat pyhyys, juhlat ja erilaiset tavat harjoittaa uskontoa lähialueen kirkoissa, uskonnollisissa yhteisöissä ja eri uskontojen parissa. Perehdytään alustavasti juutalaisuuteen, islamiin ja kristinuskoon sekä niiden yhteisiin piirteisiin. Pohditaan uskonnonvapauslain vaikutusta uskontojen ja kirkkojen asemaan Suomessa. Tutustutaan ihmisoikeuksiin eri uskonnoissa, ekumeeniseen ajatteluun ja uskontodialogiin sekä Kirkkojen maailmanneuvostoon ja Suomen ekumeeniseen neuvostoon ja katolisen kirkon suhteeseen niihin.

Paikallinen tarkennus:

- Katolinen kirkko maailmankirkkona
- Ortodoksinen ja luterilainen kirkko Suomessa
- Omassa koulussa vietettäviä juhlia, niin uskonnollisia kuin uskonnottomia juhlia

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa tarkastellaan mitä ovat katolinen ihmiskuva ja ihmisoikeudet. Perehdytään katolisen kirkon moraaliopetukseen perusteisiin yksilöä koskevissa ja yhteiskuntamoraalia koskevissa yhteyksissä. Syvennetään Kymmenen käskyn, Vuorisaarnan, Rakkauden kaksoiskäskyn ja katolisen kirkon käskyjen tuntemista. Pohditaan käskyjä moraalisen kasvamisen perustana, omantunnon tutkistelua ja parannuksen tekoa sekä niiden seurauksia. Tärkeitä opetuksessa huomioitavia asioita ovat elämän kunnioittaminen, omat valinnat ja vastuu sekä huolenpito luonnosta. Opetuksessa keskeistä on eri uskontojen eettisten opetusten yhteisten piirteiden tutkiminen.

Paikallinen tarkennus:

- Pyhä ja arki, paasto, rippi, hyvän tekeminen
- Vastuu itsestä ja ympäristöstä, suhde muihin ihmisiin
- UT: laupias samarialainen, rakkauden käsky
- Oikea käyttäytyminen omassa kirkossa ja muissa uskonnollisissa tilaisuuksissa
- VT: 10 käskyä omien valintojen perustana
- Synnin olemus ja syntien jaottelu, omatunto, omien tekojen seuraamukset
- Ihminen Jumalan kuvana, keskeisiä elämänkysymyksiä, tunteita ja arvoja Raamatun ja kertomusten avulla

T5 opastaa oppilasta perehtymään Suomen ja Euroopan uskonnollisiin ja katsomuksellisiin juuriin ja nykytilaan

- Oppilas perehtyy Suomen ja Euroopan uskonnollisiin ja katsomuksellisiin juurin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskontoa ja kulttuuria koskeva tieto	Oppilas tunnistaa uskontojen merkityksiä yhteiskuntien kehityksessä, kulttuurissa ja mediassa ja osaa antaa niistä esimerkkejä. Hän osaa kuvata suomalaisen ja eurooppalaisen uskonnollisuuden juuria pääpiirteissään.

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksessa paneudutaan katolisen kirkon opetuksen lähteisiin ja peruskäsitteisiin. Tutustutaan oman seurakunnan elämään, messuun ja sakramenttien viettoon sekä liturgian vietoissa käytettäviin paramenteihin ja sakraaliesineisiin. Opetuksessa otetaan huomioon kirkkomusiikki ja kirkkotaide. Perehdytään Vanhan ja Uuden testamentin päätapahtumiin sekä muun uskonnollisen kirjallisuuden eri lajeihin sekä niiden käyttöön katolisen kirkon elämässä. Opetuksessa käsitellään esimerkkejä Jeesuksen ja ihmisten kohtaamisesta. Tutustutaan omaan suojeluspyhään ja oman seurakunnan suojeluspyhään sekä joidenkin pyhien ihmisten elämään.

Paikallinen tarkennus:

- Apostolien teot (helluntaikirkon syntymäpäivä)
- Paavalin elämä ja toiminta, lähetystyö
- Tutustutaan parannuksen ja eukaristian viettoon sekä niihin liittyvin kirkon esineisiin ja termeihin: (alttari, hostia, tabernaakkeli, kalkki, pateeni, rippituoli)
- Kirkkovuosi
- Seurakunta, kirkkovierailu, Pyhän Messun rakenne ja symboliikka
- Herran rukous, esirukoukset
- Raamatun käyttö, Raamatun kertomuksia ja pyhimysten esimerkit

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa tutkitaan katolisen kirkon ja muiden kristittyjen kohtaamista eri aikoina. Opetuksessa otetaan huomioon myös uskonnottomuus. Keskeisinä sisältöinä ovat pyhyys, juhlat ja erilaiset tavat harjoittaa uskontoa lähialueen kirkoissa, uskonnollisissa yhteisöissä ja eri uskontojen parissa. Perehdytään alustavasti juutalaisuuteen, islamiin ja kristinuskoon sekä niiden yhteisiin piirteisiin. Pohditaan uskonnonvapauslain vaikutusta uskontojen ja kirkkojen asemaan Suomessa. Tutustutaan ihmisoikeuksiin eri uskonnoissa, ekumeeniseen ajatteluun ja uskontodialogiin sekä

Kirkkojen maailmanneuvostoon ja Suomen ekumeeniseen neuvostoon ja katolisen kirkon suhteeseen niihin.

Paikallinen tarkennus:

- Katolinen kirkko maailmankirkkona
- Ortodoksinen ja luterilainen kirkko Suomessa
- Omassa koulussa vietettäviä juhlia, niin uskonnollisia kuin uskonnottomia juhlia

T7 kannustaa oppilasta kunnioittamaan omaa ja toisen pyhää sekä käyttäytymään asianmukaisesti erilaisissa uskonnollisissa tilaisuuksissa ja tilanteissa

- Oppilas oppii kunnioittamaan omaa ja toisen pyhää ja käyttäytymään asianmukaisesti erilaisissa uskonnollisissa tilaisuuksissa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskonnon monilukutaito	Oppilas tietää, miten toimitaan ja pyrkii toimimaan asianmukaisesti ja kunnioittavasti erilaisissa uskonnollisissa tilanteissa ja paikoissa.

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksessa paneudutaan katolisen kirkon opetuksen lähteisiin ja peruskäsitteisiin. Tutustutaan oman seurakunnan elämään, messuun ja sakramenttien viettoon sekä liturgian vietoissa käytettäviin paramenteihin ja sakraaliesineisiin. Opetuksessa otetaan huomioon kirkkomusiikki ja kirkkotaide. Perehdytään Vanhan ja Uuden testamentin päätapahtumiin sekä muun uskonnollisen kirjallisuuden eri lajeihin sekä niiden käyttöön katolisen kirkon elämässä. Opetuksessa käsitellään esimerkkejä Jeesuksen ja ihmisten kohtaamisesta. Tutustutaan omaan suojeluspyhään ja oman seurakunnan suojeluspyhään sekä joidenkin pyhien ihmisten elämään.

Paikallinen tarkennus:

- Apostolien teot (helluntaikirkon syntymäpäivä)
- Paavalin elämä ja toiminta, lähetystyö
- Tutustutaan parannuksen ja eukaristian viettoon sekä niihin liittyvin kirkon esineisiin ja termeihin: (alttari, hostia, tabernaakkeli, kalkki, pateeni, rippituoli)
- Kirkkovuosi
- Seurakunta, kirkkovierailu, Pyhän Messun rakenne ja symboliikka
- Herran rukous, esirukoukset
- Raamatun käyttö, Raamatun kertomuksia ja pyhimysten esimerkit

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa tutkitaan katolisen kirkon ja muiden kristittyjen kohtaamista eri aikoina. Opetuksessa otetaan huomioon myös uskonnottomuus. Keskeisinä sisältöinä ovat pyhyys, juhlat ja erilaiset tavat harjoittaa uskontoa lähialueen kirkoissa, uskonnollisissa yhteisöissä ja eri uskontojen parissa. Perehdytään alustavasti juutalaisuuteen, islamiin ja kristinuskoon sekä niiden yhteisiin piirteisiin. Pohditaan uskonnonvapauslain vaikutusta uskontojen ja kirkkojen asemaan Suomessa. Tutustutaan ihmisoikeuksiin eri uskonnoissa, ekumeeniseen ajatteluun ja uskontodialogiin sekä Kirkkojen maailmanneuvostoon ja Suomen ekumeeniseen neuvostoon ja katolisen kirkon suhteeseen niihin.

Paikallinen tarkennus:

- Katolinen kirkko maailmankirkkona
- Ortodoksinen ja luterilainen kirkko Suomessa
- Omassa koulussa vietettäviä juhlia, niin uskonnollisia kuin uskonnottomia juhlia

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa tarkastellaan mitä ovat katolinen ihmiskuva ja ihmisoikeudet. Perehdytään katolisen kirkon moraaliopetukseen perusteisiin yksilöä koskevissa ja yhteiskuntamoraalia koskevissa yhteyksissä. Syvennetään Kymmenen käskyn, Vuorisaarnan, Rakkauden kaksoiskäskyn ja katolisen kirkon käskyjen tuntemista. Pohditaan käskyjä moraalisen kasvamisen perustana, omantunnon tutkistelua ja parannuksen tekoa sekä niiden seurauksia. Tärkeitä opetuksessa huomioitavia asioita ovat elämän kunnioittaminen, omat valinnat ja vastuu sekä huolenpito luonnosta. Opetuksessa keskeistä on eri uskontojen eettisten opetusten yhteisten piirteiden tutkiminen.

Paikallinen tarkennus:

- Pyhä ja arki, paasto, rippi, hyvän tekeminen
- Vastuu itsestä ja ympäristöstä, suhde muihin ihmisiin
- UT: laupias samarialainen, rakkauden käsky
- Oikea käyttäytyminen omassa kirkossa ja muissa uskonnollisissa tilaisuuksissa
- VT: 10 käskyä omien valintojen perustana
- Synnin olemus ja syntien jaottelu, omatunto, omien tekojen seuraamukset
- Ihminen Jumalan kuvana, keskeisiä elämänkysymyksiä, tunteita ja arvoja Raamatun ja kertomusten avulla

T8 ohjata oppilas perehtymään opiskeltavan uskonnon eettisiin opetuksiin sekä eri uskontoja yhdistäviin eettisiin periaatteisiin

- Oppilas tutustuu katolisen kirkon eettisiin opetuksiin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Etiikkaa koskeva tieto	Oppilas tunnistaa ja osaa nimetä opiskeltavan uskonnon eettisiä opetuksia sekä uskontoja ja katsomuksia yhdistäviä eettisiä periaatteita.

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksessa paneudutaan katolisen kirkon opetuksen lähteisiin ja peruskäsitteisiin. Tutustutaan oman seurakunnan elämään, messuun ja sakramenttien viettoon sekä liturgian vietoissa käytettäviin paramenteihin ja sakraaliesineisiin. Opetuksessa otetaan huomioon kirkkomusiikki ja kirkkotaide. Perehdytään Vanhan ja Uuden testamentin päätapahtumiin sekä muun uskonnollisen kirjallisuuden eri lajeihin sekä niiden käyttöön katolisen kirkon elämässä. Opetuksessa käsitellään esimerkkejä Jeesuksen ja ihmisten kohtaamisesta. Tutustutaan omaan suojeluspyhään ja oman seurakunnan suojeluspyhään sekä joidenkin pyhien ihmisten elämään.

Paikallinen tarkennus:

- Apostolien teot (helluntaikirkon syntymäpäivä)
- Paavalin elämä ja toiminta, lähetystyö

- Tutustutaan parannuksen ja eukaristian viettoon sekä niihin liittyvin kirkon esineisiin ja termeihin: (alttari, hostia, tabernaakkeli, kalkki, pateeni, rippituoli)
- Kirkkovuosi
- Seurakunta, kirkkovierailu, Pyhän Messun rakenne ja symboliikka
- Herran rukous, esirukoukset
- Raamatun käyttö, Raamatun kertomuksia ja pyhimysten esimerkit

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa tutkitaan katolisen kirkon ja muiden kristittyjen kohtaamista eri aikoina. Opetuksessa otetaan huomioon myös uskonnottomuus. Keskeisinä sisältöinä ovat pyhyys, juhlat ja erilaiset tavat harjoittaa uskontoa lähialueen kirkoissa, uskonnollisissa yhteisöissä ja eri uskontojen parissa. Perehdytään alustavasti juutalaisuuteen, islamiin ja kristinuskoon sekä niiden yhteisiin piirteisiin. Pohditaan uskonnonvapauslain vaikutusta uskontojen ja kirkkojen asemaan Suomessa. Tutustutaan ihmisoikeuksiin eri uskonnoissa, ekumeeniseen ajatteluun ja uskontodialogiin sekä Kirkkojen maailmanneuvostoon ja Suomen ekumeeniseen neuvostoon ja katolisen kirkon suhteeseen niihin.

Paikallinen tarkennus:

- Katolinen kirkko maailmankirkkona
- Ortodoksinen ja luterilainen kirkko Suomessa
- Omassa koulussa vietettäviä juhlia, niin uskonnollisia kuin uskonnottomia juhlia

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa tarkastellaan mitä ovat katolinen ihmiskuva ja ihmisoikeudet. Perehdytään katolisen kirkon moraaliopetukseen perusteisiin yksilöä koskevissa ja yhteiskuntamoraalia koskevissa yhteyksissä. Syvennetään Kymmenen käskyn, Vuorisaarnan, Rakkauden kaksoiskäskyn ja katolisen kirkon käskyjen tuntemista. Pohditaan käskyjä moraalisen kasvamisen perustana, omantunnon tutkistelua ja parannuksen tekoa sekä niiden seurauksia. Tärkeitä opetuksessa huomioitavia asioita ovat elämän kunnioittaminen, omat valinnat ja vastuu sekä huolenpito luonnosta. Opetuksessa keskeistä on eri uskontojen eettisten opetusten yhteisten piirteiden tutkiminen.

Paikallinen tarkennus:

- Pyhä ja arki, paasto, rippi, hyvän tekeminen
- Vastuu itsestä ja ympäristöstä, suhde muihin ihmisiin
- UT: laupias samarialainen, rakkauden käsky
- Oikea käyttäytyminen omassa kirkossa ja muissa uskonnollisissa tilaisuuksissa
- VT: 10 käskyä omien valintojen perustana
- Synnin olemus ja syntien jaottelu, omatunto, omien tekojen seuraamukset
- Ihminen Jumalan kuvana, keskeisiä elämänkysymyksiä, tunteita ja arvoja Raamatun ja kertomusten avulla

T9 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisoikeuksiin ja erityisesti YK:n Lapsen oikeuksien sopimukseen sisältyviä arvoja yksilön ja yhteisön näkökulmasta

- Oppilas tutustuu YK:n Lapsen oikeuksien sopimukseen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ihmisoikeusetiikka	Oppilas tietää YK:n Lapsen oikeuksien sopimuksen keskeisen sisällön ja osaa kertoa esimerkkejä ihmisoikeuksista.

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa tutkitaan katolisen kirkon ja muiden kristittyjen kohtaamista eri aikoina. Opetuksessa otetaan huomioon myös uskonnottomuus. Keskeisinä sisältöinä ovat pyhyys, juhlat ja erilaiset tavat harjoittaa uskontoa lähialueen kirkoissa, uskonnollisissa yhteisöissä ja eri uskontojen parissa. Perehdytään alustavasti juutalaisuuteen, islamiin ja kristinuskoon sekä niiden yhteisiin piirteisiin. Pohditaan uskonnonvapauslain vaikutusta uskontojen ja kirkkojen asemaan Suomessa. Tutustutaan ihmisoikeuksiin eri uskonnoissa, ekumeeniseen ajatteluun ja uskontodialogiin sekä Kirkkojen maailmanneuvostoon ja Suomen ekumeeniseen neuvostoon ja katolisen kirkon suhteeseen niihin.

Paikallinen tarkennus:

- Katolinen kirkko maailmankirkkona
- Ortodoksinen ja luterilainen kirkko Suomessa
- Omassa koulussa vietettäviä juhlia, niin uskonnollisia kuin uskonnottomia juhlia

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa tarkastellaan mitä ovat katolinen ihmiskuva ja ihmisoikeudet. Perehdytään katolisen kirkon moraaliopetukseen perusteisiin yksilöä koskevissa ja yhteiskuntamoraalia koskevissa yhteyksissä. Syvennetään Kymmenen käskyn, Vuorisaarnan, Rakkauden kaksoiskäskyn ja katolisen kirkon käskyjen tuntemista. Pohditaan käskyjä moraalisen kasvamisen perustana, omantunnon tutkistelua ja parannuksen tekoa sekä niiden seurauksia. Tärkeitä opetuksessa huomioitavia asioita ovat elämän kunnioittaminen, omat valinnat ja vastuu sekä huolenpito luonnosta. Opetuksessa keskeistä on eri uskontojen eettisten opetusten yhteisten piirteiden tutkiminen.

Paikallinen tarkennus:

- Pyhä ja arki, paasto, rippi, hyvän tekeminen
- Vastuu itsestä ja ympäristöstä, suhde muihin ihmisiin
- UT: laupias samarialainen, rakkauden käsky
- Oikea käyttäytyminen omassa kirkossa ja muissa uskonnollisissa tilaisuuksissa
- VT: 10 käskyä omien valintojen perustana
- Synnin olemus ja syntien jaottelu, omatunto, omien tekojen seuraamukset
- Ihminen Jumalan kuvana, keskeisiä elämänkysymyksiä, tunteita ja arvoja Raamatun ja kertomusten avulla

T10 ohjata oppilasta arvioimaan tekemiään valintoja ja pohtimaan toiminnan taustalla vaikuttavia arvoja eettisten periaatteiden ja kestävän tulevaisuuden näkökulmasta

- Oppilas oppii arvioimaan tekemiään valintoja, pohtimaan toiminnan taustalla vaikuttavia arvoja eettisten periaatteiden ja kestävän tulevaisuuden näkökulmasta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Eettinen pohdinta	Oppilas osaa kertoa arjen esimerkkejä kestävän tulevaisuuden rakentamisesta. Hän osaa soveltaa opiskelemansa uskonnon eettisiä periaatteita omassa pohdinnassaan.

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa tutkitaan katolisen kirkon ja muiden kristittyjen kohtaamista eri aikoina. Opetuksessa otetaan huomioon myös uskonnottomuus. Keskeisinä sisältöinä ovat pyhyys, juhlat ja erilaiset tavat harjoittaa uskontoa lähialueen kirkoissa, uskonnollisissa yhteisöissä ja eri uskontojen parissa. Perehdytään alustavasti juutalaisuuteen, islamiin ja kristinuskoon sekä niiden yhteisiin piirteisiin. Pohditaan uskonnonvapauslain vaikutusta uskontojen ja kirkkojen asemaan Suomessa. Tutustutaan ihmisoikeuksiin eri uskonnoissa, ekumeeniseen ajatteluun ja uskontodialogiin sekä Kirkkojen maailmanneuvostoon ja Suomen ekumeeniseen neuvostoon ja katolisen kirkon suhteeseen niihin.

Paikallinen tarkennus:

- Katolinen kirkko maailmankirkkona
- Ortodoksinen ja luterilainen kirkko Suomessa
- Omassa koulussa vietettäviä juhlia, niin uskonnollisia kuin uskonnottomia juhlia

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa tarkastellaan mitä ovat katolinen ihmiskuva ja ihmisoikeudet. Perehdytään katolisen kirkon moraaliopetukseen perusteisiin yksilöä koskevissa ja yhteiskuntamoraalia koskevissa yhteyksissä. Syvennetään Kymmenen käskyn, Vuorisaarnan, Rakkauden kaksoiskäskyn ja katolisen kirkon käskyjen tuntemista. Pohditaan käskyjä moraalisen kasvamisen perustana, omantunnon tutkistelua ja parannuksen tekoa sekä niiden seurauksia. Tärkeitä opetuksessa huomioitavia asioita ovat elämän kunnioittaminen, omat valinnat ja vastuu sekä huolenpito luonnosta. Opetuksessa keskeistä on eri uskontojen eettisten opetusten yhteisten piirteiden tutkiminen.

Paikallinen tarkennus:

- Pyhä ja arki, paasto, rippi, hyvän tekeminen
- Vastuu itsestä ja ympäristöstä, suhde muihin ihmisiin
- UT: laupias samarialainen, rakkauden käsky
- Oikea käyttäytyminen omassa kirkossa ja muissa uskonnollisissa tilaisuuksissa
- VT: 10 käskyä omien valintojen perustana
- Synnin olemus ja syntien jaottelu, omatunto, omien tekojen seuraamukset
- Ihminen Jumalan kuvana, keskeisiä elämänkysymyksiä, tunteita ja arvoja Raamatun ja kertomusten avulla

T11 luoda oppilaalle mahdollisuuksia keskustella eettisistä kysymyksistä, ilmaista rakentavasti ajatuksiaan ja tunteitaan sekä harjoitella perustelemaan omia näkemyksiään

- Oppilas saa tilaisuuksia keskustella eettisistä kysymyksistä, harjoitella ajatusten ilmaisemista rakentavasti ja perustella omia näkemyksiään

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ajattelun ja vuorovaikutuksen taidot	Oppilas osallistuu yhteiseen keskusteluun, osaa kuunnella toisia ja ilmaista itseään.

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksessa paneudutaan katolisen kirkon opetuksen lähteisiin ja peruskäsitteisiin. Tutustutaan oman seurakunnan elämään, messuun ja sakramenttien viettoon sekä liturgian vietoissa käytettäviin paramenteihin ja sakraaliesineisiin. Opetuksessa otetaan huomioon kirkkomusiikki ja kirkkotaide. Perehdytään Vanhan ja Uuden testamentin päätapahtumiin sekä muun uskonnollisen kirjallisuuden eri lajeihin sekä niiden käyttöön katolisen kirkon elämässä. Opetuksessa käsitellään esimerkkejä Jeesuksen ja ihmisten kohtaamisesta. Tutustutaan omaan suojeluspyhään ja oman seurakunnan suojeluspyhään sekä joidenkin pyhien ihmisten elämään.

Paikallinen tarkennus:

- Apostolien teot (helluntaikirkon syntymäpäivä)
- Paavalin elämä ja toiminta, lähetystyö
- Tutustutaan parannuksen ja eukaristian viettoon sekä niihin liittyvin kirkon esineisiin ja termeihin: (alttari, hostia, tabernaakkeli, kalkki, pateeni, rippituoli)
- Kirkkovuosi
- Seurakunta, kirkkovierailu, Pyhän Messun rakenne ja symboliikka
- Herran rukous, esirukoukset
- Raamatun käyttö, Raamatun kertomuksia ja pyhimysten esimerkit

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa tutkitaan katolisen kirkon ja muiden kristittyjen kohtaamista eri aikoina. Opetuksessa otetaan huomioon myös uskonnottomuus. Keskeisinä sisältöinä ovat pyhyys, juhlat ja erilaiset tavat harjoittaa uskontoa lähialueen kirkoissa, uskonnollisissa yhteisöissä ja eri uskontojen parissa. Perehdytään alustavasti juutalaisuuteen, islamiin ja kristinuskoon sekä niiden yhteisiin piirteisiin. Pohditaan uskonnonvapauslain vaikutusta uskontojen ja kirkkojen asemaan Suomessa. Tutustutaan ihmisoikeuksiin eri uskonnoissa, ekumeeniseen ajatteluun ja uskontodialogiin sekä Kirkkojen maailmanneuvostoon ja Suomen ekumeeniseen neuvostoon ja katolisen kirkon suhteeseen niihin.

Paikallinen tarkennus:

- Katolinen kirkko maailmankirkkona
- Ortodoksinen ja luterilainen kirkko Suomessa
- Omassa koulussa vietettäviä juhlia, niin uskonnollisia kuin uskonnottomia juhlia

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa tarkastellaan mitä ovat katolinen ihmiskuva ja ihmisoikeudet. Perehdytään katolisen kirkon moraaliopetukseen perusteisiin yksilöä koskevissa ja yhteiskuntamoraalia koskevissa yhteyksissä. Syvennetään Kymmenen käskyn, Vuorisaarnan, Rakkauden kaksoiskäskyn ja katolisen kirkon käskyjen tuntemista. Pohditaan käskyjä moraalisen kasvamisen perustana, omantunnon tutkistelua ja parannuksen tekoa sekä niiden seurauksia. Tärkeitä opetuksessa huomioitavia asioita ovat elämän kunnioittaminen, omat valinnat ja vastuu sekä huolenpito luonnosta. Opetuksessa keskeistä on eri uskontojen eettisten opetusten yhteisten piirteiden tutkiminen.

Paikallinen tarkennus:

- Pyhä ja arki, paasto, rippi, hyvän tekeminen
- Vastuu itsestä ja ympäristöstä, suhde muihin ihmisiin
- UT: laupias samarialainen, rakkauden käsky
- Oikea käyttäytyminen omassa kirkossa ja muissa uskonnollisissa tilaisuuksissa
- VT: 10 käskyä omien valintojen perustana
- Synnin olemus ja syntien jaottelu, omatunto, omien tekojen seuraamukset
- Ihminen Jumalan kuvana, keskeisiä elämänkysymyksiä, tunteita ja arvoja Raamatun ja kertomusten avulla

T12 auttaa ja tukea oppilasta muodostamaan ja vahvistamaan myönteistä maailmankatsomusta, itsetuntoa ja luottamusta elämään

- Oppilasta ohjataan muodostamaan ja vahvistamaan myönteistä maailmankatsomusta, itsetuntoa ja luottamusta elämään

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei vaikuta arvosanan muodostumiseen. Oppilaita ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa tarkastellaan mitä ovat katolinen ihmiskuva ja ihmisoikeudet. Perehdytään katolisen kirkon moraaliopetukseen perusteisiin yksilöä koskevissa ja yhteiskuntamoraalia koskevissa yhteyksissä. Syvennetään Kymmenen käskyn, Vuorisaarnan, Rakkauden kaksoiskäskyn ja katolisen kirkon käskyjen tuntemista. Pohditaan käskyjä moraalisen kasvamisen perustana, omantunnon tutkistelua ja parannuksen tekoa sekä niiden seurauksia. Tärkeitä opetuksessa huomioitavia asioita ovat elämän kunnioittaminen, omat valinnat ja vastuu sekä huolenpito luonnosta. Opetuksessa keskeistä on eri uskontojen eettisten opetusten yhteisten piirteiden tutkiminen.

Paikallinen tarkennus:

- Pyhä ja arki, paasto, rippi, hyvän tekeminen
- Vastuu itsestä ja ympäristöstä, suhde muihin ihmisiin
- UT: laupias samarialainen, rakkauden käsky
- Oikea käyttäytyminen omassa kirkossa ja muissa uskonnollisissa tilaisuuksissa
- VT: 10 käskyä omien valintojen perustana
- Synnin olemus ja syntien jaottelu, omatunto, omien tekojen seuraamukset
- Ihminen Jumalan kuvana, keskeisiä elämänkysymyksiä, tunteita ja arvoja Raamatun ja kertomusten avulla

4

Vuosiluokan tavoitteet ja keskeiset sisällöt

T1 ohjata oppilasta perehtymään opiskeltavan uskonnon pyhiin kirjoihin ja kertomuksiin sekä keskeisiin oppeihin

- Oppilas perehtyy Raamatun kertomuksiin sekä keskeisiin katolisen kirkon oppeihin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskontoa koskevan tiedon hallitseminen, uskonnon monilukutaito	Oppilas osaa nimetä opiskeltavan uskonnon lähteitä ja tekstejä sekä kuvata niiden keskeisiä sisältöjä.

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksessa paneudutaan katolisen kirkon opetuksen lähteisiin ja peruskäsitteisiin. Tutustutaan oman seurakunnan elämään, messuun ja sakramenttien viettoon sekä liturgian vietoissa käytettäviin paramenteihin ja sakraaliesineisiin. Opetuksessa otetaan huomioon kirkkomusiikki ja kirkkotaide. Perehdytään Vanhan ja Uuden testamentin päätapahtumiin sekä muun uskonnollisen kirjallisuuden eri lajeihin sekä niiden käyttöön katolisen kirkon elämässä. Opetuksessa käsitellään esimerkkejä Jeesuksen ja ihmisten kohtaamisesta. Tutustutaan omaan suojeluspyhään ja oman seurakunnan suojeluspyhään sekä joidenkin pyhien ihmisten elämään.

Paikallinen tarkennus:

- Näkyvä ja näkymätön kirkko
- Neitsyt Maria kirkon äitinä, Neitsyt Marian juhlat
- Paasto, pääsiäinen, Pyhäin ja poisnukkuneiden päivä, Kynttilänpäivä
- Uhri Vanhassa ja Uudessa Testamentissa sekä Pyhässä Messussa
- Jeesuksen elämä, opetus ja merkitys kristinuskossa ja arkielämässä
- Kirkon virat , kirkon esineet, liturgiset värit ja vaatteet
- Messu, parannuksen sakramentti ja niiden symbolit
- Ruusukko-rukous ja ristintiehartaus

T2 ohjata oppilas tutustumaan opiskeltavan uskonnon rituaaleihin ja tapoihin ja pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin

- Oppilas tutustuu kirkkorakennukseen, uskonnon rituaaleihin ja seurakunnan elämään

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskontoa koskevan tiedon hallitseminen, uskonnon monilukutaito	Oppilas osaa kertoa esimerkkien avulla opiskeltavan uskonnon keskeisistä rituaaleista, tavoista ja pyhistä paikoista sekä kuvata niiden merkitystä.

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksessa paneudutaan katolisen kirkon opetuksen lähteisiin ja peruskäsitteisiin. Tutustutaan oman seurakunnan elämään, messuun ja sakramenttien viettoon sekä liturgian vietoissa käytettäviin paramenteihin ja sakraaliesineisiin. Opetuksessa otetaan huomioon kirkkomusiikki ja kirkkotaide. Perehdytään Vanhan ja Uuden testamentin päätapahtumiin sekä muun uskonnollisen kirjallisuuden eri lajeihin sekä niiden käyttöön katolisen kirkon elämässä. Opetuksessa käsitellään esimerkkejä Jeesuksen ja ihmisten kohtaamisesta. Tutustutaan omaan suojeluspyhään ja oman seurakunnan suojeluspyhään sekä joidenkin pyhien ihmisten elämään.

Paikallinen tarkennus:

- Näkyvä ja näkymätön kirkko
- Neitsyt Maria kirkon äitinä, Neitsyt Marian juhlat

- Paasto, pääsiäinen, Pyhäin ja poisnukkuneiden päivä, Kynttilänpäivä
- Uhri Vanhassa ja Uudessa Testamentissa sekä Pyhässä Messussa
- Jeesuksen elämä, opetus ja merkitys kristinuskossa ja arkielämässä
- Kirkon virat , kirkon esineet, liturgiset värit ja vaatteet
- Messu, parannuksen sakramentti ja niiden symbolit
- Ruusukko-rukous ja ristintiehartaus

T3 auttaa oppilasta tunnistamaan uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta

- Oppilas oppii tunnistamaan uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskonnon kielen ja symbolien analysointi	Oppilas osaa antaa esimerkkejä uskonnollisesta kielestä ja sen vertauskuvallisuudesta

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksessa paneudutaan katolisen kirkon opetuksen lähteisiin ja peruskäsitteisiin. Tutustutaan oman seurakunnan elämään, messuun ja sakramenttien viettoon sekä liturgian vietoissa käytettäviin paramenteihin ja sakraaliesineisiin. Opetuksessa otetaan huomioon kirkkomusiikki ja kirkkotaide. Perehdytään Vanhan ja Uuden testamentin päätapahtumiin sekä muun uskonnollisen kirjallisuuden eri lajeihin sekä niiden käyttöön katolisen kirkon elämässä. Opetuksessa käsitellään esimerkkejä Jeesuksen ja ihmisten kohtaamisesta. Tutustutaan omaan suojeluspyhään ja oman seurakunnan suojeluspyhään sekä joidenkin pyhien ihmisten elämään.

Paikallinen tarkennus:

- Näkyvä ja näkymätön kirkko
- Neitsyt Maria kirkon äitinä, Neitsyt Marian juhlat
- Paasto, pääsiäinen, Pyhäin ja poisnukkuneiden päivä, Kynttilänpäivä
- Uhri Vanhassa ja Uudessa Testamentissa sekä Pyhässä Messussa
- Jeesuksen elämä, opetus ja merkitys kristinuskossa ja arkielämässä
- Kirkon virat , kirkon esineet, liturgiset värit ja vaatteet
- Messu, parannuksen sakramentti ja niiden symbolit
- Ruusukko-rukous ja ristintiehartaus

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa tutkitaan katolisen kirkon ja muiden kristittyjen kohtaamista eri aikoina. Opetuksessa otetaan huomioon myös uskonnottomuus. Keskeisinä sisältöinä ovat pyhyys, juhlat ja erilaiset tavat harjoittaa uskontoa lähialueen kirkoissa, uskonnollisissa yhteisöissä ja eri uskontojen parissa. Perehdytään alustavasti juutalaisuuteen, islamiin ja kristinuskoon sekä niiden yhteisiin piirteisiin. Pohditaan uskonnonvapauslain vaikutusta uskontojen ja kirkkojen asemaan Suomessa. Tutustutaan ihmisoikeuksiin eri uskonnoissa, ekumeeniseen ajatteluun ja uskontodialogiin sekä Kirkkojen maailmanneuvostoon ja Suomen ekumeeniseen neuvostoon ja katolisen kirkon suhteeseen niihin.

Paikallinen tarkennus:

- Katolinen kirkko maailmankirkkona
- ”Abrahamin lasten”, juutalaisten, kristittyjen ja muslimien uskon yhteiset juuret

T4 ohjata oppilas etsimään, arvioimaan ja käyttämään uskontoa koskevaa tietoa erilaisista lähteistä

- Oppilasta oppii etsimään, arvioimaan ja käyttämään uskontoa koskevaa tietoa erilaisista lähteistä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Oppimaan oppimisen taidot uskonnon opiskelussa	Oppilas osaa hakea tietoa useasta lähteestä. Oppilas harjoittelee arvioimaan löytämänsä tiedon luotettavuutta ja objektiivisuutta.

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksessa paneudutaan katolisen kirkon opetuksen lähteisiin ja peruskäsitteisiin. Tutustutaan oman seurakunnan elämään, messuun ja sakramenttien viettoon sekä liturgian vietoissa käytettäviin paramenteihin ja sakraaliesineisiin. Opetuksessa otetaan huomioon kirkkomusiikki ja kirkkotaide. Perehdytään Vanhan ja Uuden testamentin päätapahtumiin sekä muun uskonnollisen kirjallisuuden eri lajeihin sekä niiden käyttöön katolisen kirkon elämässä. Opetuksessa käsitellään esimerkkejä Jeesuksen ja ihmisten kohtaamisesta. Tutustutaan omaan suojeluspyhään ja oman seurakunnan suojeluspyhään sekä joidenkin pyhien ihmisten elämään.

Paikallinen tarkennus:

- Näkyvä ja näkymätön kirkko
- Neitsyt Maria kirkon äitinä, Neitsyt Marian juhlat
- Paasto, pääsiäinen, Pyhäin ja poisnukkuneiden päivä, Kynttilänpäivä
- Uhri Vanhassa ja Uudessa Testamentissa sekä Pyhässä Messussa
- Jeesuksen elämä, opetus ja merkitys kristinuskossa ja arkielämässä
- Kirkon virat , kirkon esineet, liturgiset värit ja vaatteet
- Messu, parannuksen sakramentti ja niiden symbolit
- Ruusukko-rukous ja ristintiehartaus

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa tutkitaan katolisen kirkon ja muiden kristittyjen kohtaamista eri aikoina. Opetuksessa otetaan huomioon myös uskonnottomuus. Keskeisinä sisältöinä ovat pyhyys, juhlat ja erilaiset tavat harjoittaa uskontoa lähialueen kirkoissa, uskonnollisissa yhteisöissä ja eri uskontojen parissa. Perehdytään alustavasti juutalaisuuteen, islamiin ja kristinuskoon sekä niiden yhteisiin piirteisiin. Pohditaan uskonnonvapauslain vaikutusta uskontojen ja kirkkojen asemaan Suomessa. Tutustutaan ihmisoikeuksiin eri uskonnoissa, ekumeeniseen ajatteluun ja uskontodialogiin sekä Kirkkojen maailmanneuvostoon ja Suomen ekumeeniseen neuvostoon ja katolisen kirkon suhteeseen niihin.

Paikallinen tarkennus:

- Katolinen kirkko maailmankirkkona
- ”Abrahamin lasten”, juutalaisten, kristittyjen ja muslimien uskon yhteiset juuret

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa tarkastellaan mitä ovat katolinen ihmiskuva ja ihmisoikeudet. Perehdytään katolisen kirkon moraaliopetukseen perusteisiin yksilöä koskevissa ja yhteiskuntamoraalia koskevissa yhteyksissä. Syvennetään Kymmenen käskyn, Vuorisaarnan, Rakkauden kaksoiskäskyn ja

katolisen kirkon käskyjen tuntemista. Pohditaan käskyjä moraalisen kasvamisen perustana, omantunnon tutkistelua ja parannuksen tekoa sekä niiden seurauksia. Tärkeitä opetuksessa huomioitavia asioita ovat elämän kunnioittaminen, omat valinnat ja vastuu sekä huolenpito luonnosta. Opetuksessa keskeistä on eri uskontojen eettisten opetusten yhteisten piirteiden tutkiminen.

Paikallinen tarkennus:

- Laupeuden teot, lähetyskäsky
- Ihmisarvot, erilaisuuden suvaitseminen
- Omat teot arjessa ja vastuu niistä kestävän tulevaisuuden näkökulmasta

T7 kannustaa oppilasta kunnioittamaan omaa ja toisen pyhää sekä käyttäytymään asianmukaisesti erilaisissa uskonnollisissa tilaisuuksissa ja tilanteissa

- Oppilasta ohjataan kunnioittamaan omaa ja toisen pyhää ja käyttäytymään asianmukaisesti erilaisissa uskonnollisissa tilaisuuksissa ja tilanteissa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskonnon monilukutaito	Oppilas tietää, miten toimitaan ja pyrkii toimimaan asianmukaisesti ja kunnioittavasti erilaisissa uskonnollisissa tilanteissa ja paikoissa.

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksessa paneudutaan katolisen kirkon opetuksen lähteisiin ja peruskäsitteisiin. Tutustutaan oman seurakunnan elämään, messuun ja sakramenttien viettoon sekä liturgian vietoissa käytettäviin paramenteihin ja sakraaliesineisiin. Opetuksessa otetaan huomioon kirkkomusiikki ja kirkkotaide. Perehdytään Vanhan ja Uuden testamentin päätapahtumiin sekä muun uskonnollisen kirjallisuuden eri lajeihin sekä niiden käyttöön katolisen kirkon elämässä. Opetuksessa käsitellään esimerkkejä Jeesuksen ja ihmisten kohtaamisesta. Tutustutaan omaan suojeluspyhään ja oman seurakunnan suojeluspyhään sekä joidenkin pyhien ihmisten elämään.

Paikallinen tarkennus:

- Näkyvä ja näkymätön kirkko
- Neitsyt Maria kirkon äitinä, Neitsyt Marian juhlat
- Paasto, pääsiäinen, Pyhäin ja poisnukkuneiden päivä, Kynttilänpäivä
- Uhri Vanhassa ja Uudessa Testamentissa sekä Pyhässä Messussa
- Jeesuksen elämä, opetus ja merkitys kristinuskossa ja arkielämässä
- Kirkon virat , kirkon esineet, liturgiset värit ja vaatteet
- Messu, parannuksen sakramentti ja niiden symbolit
- Ruusukko-rukous ja ristintiehartaus

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa tutkitaan katolisen kirkon ja muiden kristittyjen kohtaamista eri aikoina. Opetuksessa otetaan huomioon myös uskonnottomuus. Keskeisinä sisältöinä ovat pyhyys, juhlat ja erilaiset tavat harjoittaa uskontoa lähialueen kirkoissa, uskonnollisissa yhteisöissä ja eri uskontojen parissa. Perehdytään alustavasti juutalaisuuteen, islamiin ja kristinuskoon sekä niiden yhteisiin piirteisiin. Pohditaan uskonnonvapauslain vaikutusta uskontojen ja kirkkojen asemaan Suomessa. Tutustutaan ihmisoikeuksiin eri uskonnoissa, ekumeeniseen ajatteluun ja uskontodialogiin sekä

Kirkkojen maailmanneuvostoon ja Suomen ekumeeniseen neuvostoon ja katolisen kirkon suhteeseen niihin.

Paikallinen tarkennus:

- Katolinen kirkko maailmankirkkona
- ”Abrahamin lasten”, juutalaisten, kristittyjen ja muslimien uskon yhteiset juuret

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa tarkastellaan mitä ovat katolinen ihmiskuva ja ihmisoikeudet. Perehdytään katolisen kirkon moraaliopetukseen perusteisiin yksilöä koskevissa ja yhteiskuntamoraalia koskevissa yhteyksissä. Syvennetään Kymmenen käskyn, Vuorisaarnan, Rakkauden kaksoiskäskyn ja katolisen kirkon käskyjen tuntemista. Pohditaan käskyjä moraalisen kasvamisen perustana, omantunnon tutkistelua ja parannuksen tekoa sekä niiden seurauksia. Tärkeitä opetuksessa huomioitavia asioita ovat elämän kunnioittaminen, omat valinnat ja vastuu sekä huolenpito luonnosta. Opetuksessa keskeistä on eri uskontojen eettisten opetusten yhteisten piirteiden tutkiminen.

Paikallinen tarkennus:

- Laupeuden teot, lähetyskäsky
- Ihmisarvot, erilaisuuden suvaitseminen
- Omat teot arjessa ja vastuu niistä kestävän tulevaisuuden näkökulmasta

T8 ohjata oppilas perehtymään opiskeltavan uskonnon eettisiin opetuksiin sekä eri uskontoja yhdistäviin eettisiin periaatteisiin

- Oppilas tutustuu katolisen uskonnon opetuksiin ja eettisiin periaatteisiin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Etiikkaa koskeva tieto	Oppilas tunnistaa ja osaa nimetä opiskeltavan uskonnon eettisiä opetuksia sekä uskontoja ja katsomuksia yhdistäviä eettisiä periaatteita.

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksessa paneudutaan katolisen kirkon opetuksen lähteisiin ja peruskäsitteisiin. Tutustutaan oman seurakunnan elämään, messuun ja sakramenttien viettoon sekä liturgian vietoissa käytettäviin paramenteihin ja sakraaliesineisiin. Opetuksessa otetaan huomioon kirkkomusiikki ja kirkkotaide. Perehdytään Vanhan ja Uuden testamentin päätapahtumiin sekä muun uskonnollisen kirjallisuuden eri lajeihin sekä niiden käyttöön katolisen kirkon elämässä. Opetuksessa käsitellään esimerkkejä Jeesuksen ja ihmisten kohtaamisesta. Tutustutaan omaan suojeluspyhään ja oman seurakunnan suojeluspyhään sekä joidenkin pyhien ihmisten elämään.

Paikallinen tarkennus:

- Näkyvä ja näkymätön kirkko
- Neitsyt Maria kirkon äitinä, Neitsyt Marian juhlat
- Paasto, pääsiäinen, Pyhäin ja poisnukkuneiden päivä, Kynttilänpäivä
- Uhri Vanhassa ja Uudessa Testamentissa sekä Pyhässä Messussa
- Jeesuksen elämä, opetus ja merkitys kristinuskossa ja arkielämässä
- Kirkon virat , kirkon esineet, liturgiset värit ja vaatteet

- Messu, parannuksen sakramentti ja niiden symbolit
- Ruusukko-rukous ja ristintiehartaus

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa tutkitaan katolisen kirkon ja muiden kristittyjen kohtaamista eri aikoina. Opetuksessa otetaan huomioon myös uskonnottomuus. Keskeisinä sisältöinä ovat pyhyys, juhlat ja erilaiset tavat harjoittaa uskontoa lähialueen kirkoissa, uskonnollisissa yhteisöissä ja eri uskontojen parissa. Perehdytään alustavasti juutalaisuuteen, islamiin ja kristinuskoon sekä niiden yhteisiin piirteisiin. Pohditaan uskonnonvapauslain vaikutusta uskontojen ja kirkkojen asemaan Suomessa. Tutustutaan ihmisoikeuksiin eri uskonnoissa, ekumeeniseen ajatteluun ja uskontodialogiin sekä Kirkkojen maailmanneuvostoon ja Suomen ekumeeniseen neuvostoon ja katolisen kirkon suhteeseen niihin.

Paikallinen tarkennus:

- Katolinen kirkko maailmankirkkona
- ”Abrahamin lasten”, juutalaisten, kristittyjen ja muslimien uskon yhteiset juuret

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa tarkastellaan mitä ovat katolinen ihmiskuva ja ihmisoikeudet. Perehdytään katolisen kirkon moraaliopetukseen perusteisiin yksilöä koskevissa ja yhteiskuntamoraalia koskevissa yhteyksissä. Syvennetään Kymmenen käskyn, Vuorisaarnan, Rakkauden kaksoiskäskyn ja katolisen kirkon käskyjen tuntemista. Pohditaan käskyjä moraalisen kasvamisen perustana, omantunnon tutkistelua ja parannuksen tekoa sekä niiden seurauksia. Tärkeitä opetuksessa huomioitavia asioita ovat elämän kunnioittaminen, omat valinnat ja vastuu sekä huolenpito luonnosta. Opetuksessa keskeistä on eri uskontojen eettisten opetusten yhteisten piirteiden tutkiminen.

Paikallinen tarkennus:

- Laupeuden teot, lähetyskäsky
- Ihmisarvot, erilaisuuden suvaitseminen
- Omat teot arjessa ja vastuu niistä kestävän tulevaisuuden näkökulmasta

T9 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisoikeuksiin ja erityisesti YK:n Lapsen oikeuksien sopimukseen sisältyviä arvoja yksilön ja yhteisön näkökulmasta

- Oppilas tutustuu YK:n Lapsen oikeuksien sopimukseen yksilön ja yhteisön näkökulmasta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ihmisoikeusetiikka	Oppilas tietää YK:n Lapsen oikeuksien sopimuksen keskeisen sisällön ja osaa kertoa esimerkkejä ihmisoikeuksista.

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa tutkitaan katolisen kirkon ja muiden kristittyjen kohtaamista eri aikoina. Opetuksessa otetaan huomioon myös uskonnottomuus. Keskeisinä sisältöinä ovat pyhyys, juhlat ja erilaiset tavat harjoittaa uskontoa lähialueen kirkoissa, uskonnollisissa yhteisöissä ja eri uskontojen parissa. Perehdytään alustavasti juutalaisuuteen, islamiin ja kristinuskoon sekä niiden yhteisiin piirteisiin. Pohditaan uskonnonvapauslain vaikutusta uskontojen ja kirkkojen asemaan Suomessa.

Tutustutaan ihmisoikeuksiin eri uskonnoissa, ekumeeniseen ajatteluun ja uskontodialogiin sekä Kirkkojen maailmanneuvostoon ja Suomen ekumeeniseen neuvostoon ja katolisen kirkon suhteeseen niihin.

Paikallinen tarkennus:

- Katolinen kirkko maailmankirkkona
- ”Abrahamin lasten”, juutalaisten, kristittyjen ja muslimien uskon yhteiset juuret

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa tarkastellaan mitä ovat katolinen ihmiskuva ja ihmisoikeudet. Perehdytään katolisen kirkon moraaliopetukseen perusteisiin yksilöä koskevissa ja yhteiskuntamoraalia koskevissa yhteyksissä. Syvennetään Kymmenen käskyn, Vuorisaarnan, Rakkauden kaksoiskäskyn ja katolisen kirkon käskyjen tuntemista. Pohditaan käskyjä moraalisen kasvamisen perustana, omantunnon tutkistelua ja parannuksen tekoa sekä niiden seurauksia. Tärkeitä opetuksessa huomioitavia asioita ovat elämän kunnioittaminen, omat valinnat ja vastuu sekä huolenpito luonnosta. Opetuksessa keskeistä on eri uskontojen eettisten opetusten yhteisten piirteiden tutkiminen.

Paikallinen tarkennus:

- Laupeuden teot, lähetyskäsky
- Ihmisarvot, erilaisuuden suvaitseminen
- Omat teot arjessa ja vastuu niistä kestävän tulevaisuuden näkökulmasta

T10 ohjata oppilasta arvioimaan tekemiään valintoja ja pohtimaan toiminnan taustalla vaikuttavia arvoja eettisten periaatteiden ja kestävän tulevaisuuden näkökulmasta

- Oppilas oppii arvioimaan tekemiään valintoja ja pohtimaan toiminnan taustalla vaikuttavia arvoja katolisen uskonnon näkökulmasta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Eettinen pohdinta	Oppilas osaa kertoa arjen esimerkkejä kestävän tulevaisuuden rakentamisesta. Hän osaa soveltaa opiskelemansa uskonnon eettisiä periaatteita omassa pohdinnassaan.

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa tutkitaan katolisen kirkon ja muiden kristittyjen kohtaamista eri aikoina. Opetuksessa otetaan huomioon myös uskonnottomuus. Keskeisinä sisältöinä ovat pyhyys, juhlat ja erilaiset tavat harjoittaa uskontoa lähialueen kirkoissa, uskonnollisissa yhteisöissä ja eri uskontojen parissa. Perehdytään alustavasti juutalaisuuteen, islamiin ja kristinuskoon sekä niiden yhteisiin piirteisiin. Pohditaan uskonnonvapauslain vaikutusta uskontojen ja kirkkojen asemaan Suomessa. Tutustutaan ihmisoikeuksiin eri uskonnoissa, ekumeeniseen ajatteluun ja uskontodialogiin sekä Kirkkojen maailmanneuvostoon ja Suomen ekumeeniseen neuvostoon ja katolisen kirkon suhteeseen niihin.

Paikallinen tarkennus:

- Katolinen kirkko maailmankirkkona
- ”Abrahamin lasten”, juutalaisten, kristittyjen ja muslimien uskon yhteiset juuret

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa tarkastellaan mitä ovat katolinen ihmiskuva ja ihmisoikeudet. Perehdytään katolisen kirkon moraaliopetukseen perusteisiin yksilöä koskevissa ja yhteiskuntamoraalia koskevissa yhteyksissä. Syvennetään Kymmenen käskyn, Vuorisaarnan, Rakkauden kaksoiskäskyn ja katolisen kirkon käskyjen tuntemista. Pohditaan käskyjä moraalisen kasvamisen perustana, omantunnon tutkistelua ja parannuksen tekoa sekä niiden seurauksia. Tärkeitä opetuksessa huomioitavia asioita ovat elämän kunnioittaminen, omat valinnat ja vastuu sekä huolenpito luonnosta. Opetuksessa keskeistä on eri uskontojen eettisten opetusten yhteisten piirteiden tutkiminen.

Paikallinen tarkennus:

- Laupeuden teot, lähetyskäsky
- Ihmisarvot, erilaisuuden suvaitseminen
- Omat teot arjessa ja vastuu niistä kestävän tulevaisuuden näkökulmasta

T11 luoda oppilaalle mahdollisuuksia keskustella eettisistä kysymyksistä, ilmaista rakentavasti ajatuksiaan ja tunteitaan sekä harjoitella perustelemaan omia näkemyksiään

- Oppilas harjaantuu keskustelemaan eettisistä kysymyksistä, ilmaisemaan rakentavasti ajatuksiaan ja tunteitaan sekä perustelemaan omia näkemyksiään

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ajattelun ja vuorovaikutuksen taidot	Oppilas osallistuu yhteiseen keskusteluun, osaa kuunnella toisia ja ilmaista itseään.

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksessa paneudutaan katolisen kirkon opetuksen lähteisiin ja peruskäsitteisiin. Tutustutaan oman seurakunnan elämään, messuun ja sakramenttien viettoon sekä liturgian vietoissa käytettäviin paramenteihin ja sakraaliesineisiin. Opetuksessa otetaan huomioon kirkkomusiikki ja kirkkotaide. Perehdytään Vanhan ja Uuden testamentin päätapahtumiin sekä muun uskonnollisen kirjallisuuden eri lajeihin sekä niiden käyttöön katolisen kirkon elämässä. Opetuksessa käsitellään esimerkkejä Jeesuksen ja ihmisten kohtaamisesta. Tutustutaan omaan suojeluspyhään ja oman seurakunnan suojeluspyhään sekä joidenkin pyhien ihmisten elämään.

Paikallinen tarkennus:

- Näkyvä ja näkymätön kirkko
- Neitsyt Maria kirkon äitinä, Neitsyt Marian juhlat
- Paasto, pääsiäinen, Pyhäin ja poisnukkuneiden päivä, Kynttilänpäivä
- Uhri Vanhassa ja Uudessa Testamentissa sekä Pyhässä Messussa
- Jeesuksen elämä, opetus ja merkitys kristinuskossa ja arkielämässä
- Kirkon virat , kirkon esineet, liturgiset värit ja vaatteet
- Messu, parannuksen sakramentti ja niiden symbolit
- Ruusukko-rukous ja ristintiehartaus

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa tutkitaan katolisen kirkon ja muiden kristittyjen kohtaamista eri aikoina. Opetuksessa otetaan huomioon myös uskonnottomuus. Keskeisinä sisältöinä ovat pyhyys, juhlat ja erilaiset tavat harjoittaa uskontoa lähialueen kirkoissa, uskonnollisissa yhteisöissä ja eri uskontojen

parissa. Perehdytään alustavasti juutalaisuuteen, islamiin ja kristinuskoon sekä niiden yhteisiin piirteisiin. Pohditaan uskonnonvapauslain vaikutusta uskontojen ja kirkkojen asemaan Suomessa. Tutustutaan ihmisoikeuksiin eri uskonnoissa, ekumeeniseen ajatteluun ja uskontodialogiin sekä Kirkkojen maailmanneuvostoon ja Suomen ekumeeniseen neuvostoon ja katolisen kirkon suhteeseen niihin.

Paikallinen tarkennus:

- Katolinen kirkko maailmankirkkona
- ”Abrahamin lasten”, juutalaisten, kristittyjen ja muslimien uskon yhteiset juuret

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa tarkastellaan mitä ovat katolinen ihmiskuva ja ihmisoikeudet. Perehdytään katolisen kirkon moraaliopetukseen perusteisiin yksilöä koskevissa ja yhteiskuntamoraalia koskevissa yhteyksissä. Syvennetään Kymmenen käskyn, Vuorisaarnan, Rakkauden kaksoiskäskyn ja katolisen kirkon käskyjen tuntemista. Pohditaan käskyjä moraalisen kasvamisen perustana, omantunnon tutkistelua ja parannuksen tekoa sekä niiden seurauksia. Tärkeitä opetuksessa huomioitavia asioita ovat elämän kunnioittaminen, omat valinnat ja vastuu sekä huolenpito luonnosta. Opetuksessa keskeistä on eri uskontojen eettisten opetusten yhteisten piirteiden tutkiminen.

Paikallinen tarkennus:

- Laupeuden teot, lähetyskäsky
- Ihmisarvot, erilaisuuden suvaitseminen
- Omat teot arjessa ja vastuu niistä kestävän tulevaisuuden näkökulmasta

T12 auttaa ja tukea oppilasta muodostamaan ja vahvistamaan myönteistä maailmankatsomusta, itsetuntoa ja luottamusta elämään

- Oppilasta ohjataan muodostamaan ja vahvistamaan myönteistä maailmankatsomusta, itsetuntoa ja luottamusta elämään

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei vaikuta arvosanan muodostumiseen. Oppilaita ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa tarkastellaan mitä ovat katolinen ihmiskuva ja ihmisoikeudet. Perehdytään katolisen kirkon moraaliopetukseen perusteisiin yksilöä koskevissa ja yhteiskuntamoraalia koskevissa yhteyksissä. Syvennetään Kymmenen käskyn, Vuorisaarnan, Rakkauden kaksoiskäskyn ja katolisen kirkon käskyjen tuntemista. Pohditaan käskyjä moraalisen kasvamisen perustana, omantunnon tutkistelua ja parannuksen tekoa sekä niiden seurauksia. Tärkeitä opetuksessa huomioitavia asioita ovat elämän kunnioittaminen, omat valinnat ja vastuu sekä huolenpito luonnosta. Opetuksessa keskeistä on eri uskontojen eettisten opetusten yhteisten piirteiden tutkiminen.

Paikallinen tarkennus:

- Laupeuden teot, lähetyskäsky

- Ihmisarvot, erilaisuuden suvaitseminen
- Omat teot arjessa ja vastuu niistä kestävän tulevaisuuden näkökulmasta

5

Vuosiluokan tavoitteet ja keskeiset sisällöt

T1 ohjata oppilasta perehtymään opiskeltavan uskonnon pyhiin kirjoihin ja kertomuksiin sekä keskeisiin oppeihin

- Oppilas perehtyy Vanhaan testamenttiin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskontoa koskevan tiedon hallitseminen, uskonnon monilukutaito	Oppilas osaa nimetä opiskeltavan uskonnon lähteitä ja tekstejä sekä kuvata niiden keskeisiä sisältöjä.

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksessa paneudutaan katolisen kirkon opetuksen lähteisiin ja peruskäsitteisiin. Tutustutaan oman seurakunnan elämään, messuun ja sakramenttien viettoon sekä liturgian vietoissa käytettäviin paramenteihin ja sakraaliesineisiin. Opetuksessa otetaan huomioon kirkkomusiikki ja kirkkotaide. Perehdytään Vanhan ja Uuden testamentin päätapahtumiin sekä muun uskonnollisen kirjallisuuden eri lajeihin sekä niiden käyttöön katolisen kirkon elämässä. Opetuksessa käsitellään esimerkkejä Jeesuksen ja ihmisten kohtaamisesta. Tutustutaan omaan suojeluspyhään ja oman seurakunnan suojeluspyhään sekä joidenkin pyhien ihmisten elämään.

Paikallinen tarkennus:

- Vanhan testamentin päätapahtumat (maailman luominen, ihmisen tottelemattomuus ja seuraus, perisynti, Aabraham, Hagarin ja Ismaelin, Iisakin, Jaakobin ja Joosefin ja Mooseksen historia, 10 käskyä, Daavid)
- Kirkkovuosi ja kirkkovierailu
- Uskonnollisen kielen erityispiirteet ja vertauskuvallisuus: luominen, käärme, hedelmä, mandala, palava pensas, voideltu
- Uskonnolliset lähteet: Raamattu, Suomen katolisen kirkon verkkosivut ja Fides-lehti, lähdekritiikki

T2 ohjata oppilas tutustumaan opiskeltavan uskonnon rituaaleihin ja tapoihin ja pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin

- Oppilas tutustuu katolisen uskonnon rituaaleihin ja tapoihin sekä pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskontoa koskevan tiedon hallitseminen, uskonnon monilukutaito	Oppilas osaa kertoa esimerkkien avulla opiskeltavan uskonnon keskeisistä rituaaleista, tavoista ja pyhistä paikoista sekä kuvata niiden merkitystä.

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksessa paneudutaan katolisen kirkon opetuksen lähteisiin ja peruskäsitteisiin. Tutustutaan oman seurakunnan elämään, messuun ja sakramenttien viettoon sekä liturgian vietoissa käytettäviin paramenteihin ja sakraaliesineisiin. Opetuksessa otetaan huomioon kirkkomusiikki ja kirkkotaide. Perehdytään Vanhan ja Uuden testamentin päätapahtumiin sekä muun uskonnollisen kirjallisuuden eri lajeihin sekä niiden käyttöön katolisen kirkon elämässä. Opetuksessa käsitellään esimerkkejä Jeesuksen ja ihmisten kohtaamisesta. Tutustutaan omaan suojeluspyhään ja oman seurakunnan suojeluspyhään sekä joidenkin pyhien ihmisten elämään.

Paikallinen tarkennus:

- Vanhan testamentin päätapahtumat (maailman luominen, ihmisen tottelemattomuus ja seuraus, perisynti, Aabraham, Hagarin ja Ismaelin, Iisakin, Jaakobin ja Joosefin ja Mooseksen historia, 10 käskyä, Daavid)
- Kirkkovuosi ja kirkkovierailu
- Uskonnollisen kielen erityispiirteet ja vertauskuvallisuus: luominen, käärme, hedelmä, mandala, palava pensas, voideltu
- Uskonnolliset lähteet: Raamattu, Suomen katolisen kirkon verkkosivut ja Fides-lehti, lähdekritiikki

T3 auttaa oppilasta tunnistamaan uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta

- Oppilas oppii tunnistamaan uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskonnon kielen ja symbolien analysointi	Oppilas osaa antaa esimerkkejä uskonnollisesta kielestä ja sen vertauskuvallisuudesta

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksessa paneudutaan katolisen kirkon opetuksen lähteisiin ja peruskäsitteisiin. Tutustutaan oman seurakunnan elämään, messuun ja sakramenttien viettoon sekä liturgian vietoissa käytettäviin paramenteihin ja sakraaliesineisiin. Opetuksessa otetaan huomioon kirkkomusiikki ja kirkkotaide. Perehdytään Vanhan ja Uuden testamentin päätapahtumiin sekä muun uskonnollisen kirjallisuuden eri lajeihin sekä niiden käyttöön katolisen kirkon elämässä. Opetuksessa käsitellään esimerkkejä Jeesuksen ja ihmisten kohtaamisesta. Tutustutaan omaan suojeluspyhään ja oman seurakunnan suojeluspyhään sekä joidenkin pyhien ihmisten elämään.

Paikallinen tarkennus:

- Vanhan testamentin päätapahtumat (maailman luominen, ihmisen tottelemattomuus ja seuraus, perisynti, Aabraham, Hagarin ja Ismaelin, Iisakin, Jaakobin ja Joosefin ja Mooseksen historia, 10 käskyä, Daavid)
- Kirkkovuosi ja kirkkovierailu
- Uskonnollisen kielen erityispiirteet ja vertauskuvallisuus: luominen, käärme, hedelmä, mandala, palava pensas, voideltu
- Uskonnolliset lähteet: Raamattu, Suomen katolisen kirkon verkkosivut ja Fides-lehti, lähdekritiikki

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa tutkitaan katolisen kirkon ja muiden kristittyjen kohtaamista eri aikoina. Opetuksessa otetaan huomioon myös uskonnottomuus. Keskeisinä sisältöinä ovat pyhyys, juhlat ja erilaiset tavat harjoittaa uskontoa lähialueen kirkoissa, uskonnollisissa yhteisöissä ja eri uskontojen parissa. Perehdytään alustavasti juutalaisuuteen, islamiin ja kristinuskoon sekä niiden yhteisiin piirteisiin. Pohditaan uskonnonvapauslain vaikutusta uskontojen ja kirkkojen asemaan Suomessa. Tutustutaan ihmisoikeuksiin eri uskonnoissa, ekumeeniseen ajatteluun ja uskontodialogiin sekä Kirkkojen maailmanneuvostoon ja Suomen ekumeeniseen neuvostoon ja katolisen kirkon suhteeseen niihin.

Paikallinen tarkennus:

- Raamattu: käyttö, Vanha testamentti juutalaisten, kristittyjen ja islamilaisten juurena
- Abrahamin uskontojen yhteiset piirteet, juuret ja henkimaailma, pyhät kirjat ja paasto

T4 ohjata oppilas etsimään, arvioimaan ja käyttämään uskontoa koskevaa tietoa erilaisista lähteistä

- Oppilas etsii, arvioi ja käyttää uskontoa koskevaa tietoa erilaisista lähteistä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Oppimaan oppimisen taidot uskonnon opiskelussa	Oppilas osaa hakea tietoa useasta lähteestä. Oppilas harjoittelee arvioimaan löytämänsä tiedon luotettavuutta ja objektiivisuutta.

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksessa paneudutaan katolisen kirkon opetuksen lähteisiin ja peruskäsitteisiin. Tutustutaan oman seurakunnan elämään, messuun ja sakramenttien viettoon sekä liturgian vietoissa käytettäviin paramenteihin ja sakraaliesineisiin. Opetuksessa otetaan huomioon kirkkomusiikki ja kirkkotaide. Perehdytään Vanhan ja Uuden testamentin päätapahtumiin sekä muun uskonnollisen kirjallisuuden eri lajeihin sekä niiden käyttöön katolisen kirkon elämässä. Opetuksessa käsitellään esimerkkejä Jeesuksen ja ihmisten kohtaamisesta. Tutustutaan omaan suojeluspyhään ja oman seurakunnan suojeluspyhään sekä joidenkin pyhien ihmisten elämään.

Paikallinen tarkennus:

- Vanhan testamentin päätapahtumat (maailman luominen, ihmisen tottelemattomuus ja seuraus, perisynti, Aabraham, Hagarin ja Ismaelin, Iisakin, Jaakobin ja Joosefin ja Mooseksen historia, 10 käskyä, Daavid)
- Kirkkovuosi ja kirkkovierailu
- Uskonnollisen kielen erityispiirteet ja vertauskuvallisuus: luominen, käärme, hedelmä, mandala, palava pensas, voideltu
- Uskonnolliset lähteet: Raamattu, Suomen katolisen kirkon verkkosivut ja Fides-lehti, lähdekritiikki

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa tutkitaan katolisen kirkon ja muiden kristittyjen kohtaamista eri aikoina. Opetuksessa otetaan huomioon myös uskonnottomuus. Keskeisinä sisältöinä ovat pyhyys, juhlat ja erilaiset tavat harjoittaa uskontoa lähialueen kirkoissa, uskonnollisissa yhteisöissä ja eri uskontojen parissa. Perehdytään alustavasti juutalaisuuteen, islamiin ja kristinuskoon sekä niiden yhteisiin

piirteisiin. Pohditaan uskonnonvapauslain vaikutusta uskontojen ja kirkkojen asemaan Suomessa. Tutustutaan ihmisoikeuksiin eri uskonnoissa, ekumeeniseen ajatteluun ja uskontodialogiin sekä Kirkkojen maailmanneuvostoon ja Suomen ekumeeniseen neuvostoon ja katolisen kirkon suhteeseen niihin.

Paikallinen tarkennus:

- Raamattu: käyttö, Vanha testamentti juutalaisten, kristittyjen ja islamilaisten juurena
- Abrahamin uskontojen yhteiset piirteet, juuret ja henkimaailma, pyhät kirjat ja paasto

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa tarkastellaan mitä ovat katolinen ihmiskuva ja ihmisoikeudet. Perehdytään katolisen kirkon moraaliopetukseen perusteisiin yksilöä koskevissa ja yhteiskuntamoraalia koskevissa yhteyksissä. Syvennetään Kymmenen käskyn, Vuorisaarnan, Rakkauden kaksoiskäskyn ja katolisen kirkon käskyjen tuntemista. Pohditaan käskyjä moraalisen kasvamisen perustana, omantunnon tutkistelua ja parannuksen tekoa sekä niiden seurauksia. Tärkeitä opetuksessa huomioitavia asioita ovat elämän kunnioittaminen, omat valinnat ja vastuu sekä huolenpito luonnosta. Opetuksessa keskeistä on eri uskontojen eettisten opetusten yhteisten piirteiden tutkiminen.

Paikallinen tarkennus:

- Eettinen pohdinta Raamatun kertomusten pohjalta, arvot
- Jumala on Rakkaus ja hyvyyden lähde
- Toiseen uskontoon kuuluvan kunnioittaminen
- Luomiskertomus, ihminen Jumalan kuvana ja kaltaisena, luonnonsuojelu
- Toisen ihmisen huomioon ottaminen, omasta luopuminen toisen hyväksi
- Vastuu omista teoista kestävän tulevaisuuden näkökulmastaEettinen pohdinta Raamatun kertomusten pohjalta, arvot
- Jumala on Rakkaus ja hyvyyden lähde
- Toiseen uskontoon kuuluvan kunnioittaminen
- Luomiskertomus, ihminen Jumalan kuvana ja kaltaisena, luonnonsuojelu
- Toisen ihmisen huomioon ottaminen, omasta luopuminen toisen hyväksi
- Vastuu omista teoista kestävän tulevaisuuden näkökulmasta

T5 opastaa oppilasta perehtymään Suomen ja Euroopan uskonnollisiin ja katsomuksellisiin juuriin ja nykytilaan

- Oppilas perehtyy Suomen ja Euroopan uskonnollisiin ja katsomuksellisiin juuriin ja nykytilaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskontoa ja kulttuuria koskeva tieto	Oppilas tunnistaa uskontojen merkityksiä yhteiskuntien kehityksessä, kulttuurissa ja mediassa ja osaa antaa niistä esimerkkejä. Hän osaa kuvata suomalaisen ja eurooppalaisen uskonnollisuuden juuria pääpiirteissään.

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksessa paneudutaan katolisen kirkon opetuksen lähteisiin ja peruskäsitteisiin. Tutustutaan oman seurakunnan elämään, messuun ja sakramenttien viettoon sekä liturgian vietoissa käytettäviin paramenteihin ja sakraaliesineisiin. Opetuksessa otetaan huomioon kirkkomusiikki ja kirkkotaide. Perehdytään Vanhan ja Uuden testamentin päätapahtumiin sekä muun uskonnollisen kirjallisuuden eri lajeihin sekä niiden käyttöön katolisen kirkon elämässä. Opetuksessa käsitellään esimerkkejä Jeesuksen ja ihmisten kohtaamisesta. Tutustutaan omaan suojeluspyhään ja oman seurakunnan suojeluspyhään sekä joidenkin pyhien ihmisten elämään.

Paikallinen tarkennus:

- Vanhan testamentin päätapahtumat (maailman luominen, ihmisen tottelemattomuus ja seuraus, perisynti, Aabraham, Hagarin ja Ismaelin, Iisakin, Jaakobin ja Joosefin ja Mooseksen historia, 10 käskyä, Daavid)
- Kirkkovuosi ja kirkkovierailu
- Uskonnollisen kielen erityispiirteet ja vertauskuvallisuus: luominen, käärme, hedelmä, mandala, palava pensas, voideltu
- Uskonnolliset lähteet: Raamattu, Suomen katolisen kirkon verkkosivut ja Fides-lehti, lähdekritiikki

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa tutkitaan katolisen kirkon ja muiden kristittyjen kohtaamista eri aikoina. Opetuksessa otetaan huomioon myös uskonnottomuus. Keskeisinä sisältöinä ovat pyhyys, juhlat ja erilaiset tavat harjoittaa uskontoa lähialueen kirkoissa, uskonnollisissa yhteisöissä ja eri uskontojen parissa. Perehdytään alustavasti juutalaisuuteen, islamiin ja kristinuskoon sekä niiden yhteisiin piirteisiin. Pohditaan uskonnonvapauslain vaikutusta uskontojen ja kirkkojen asemaan Suomessa. Tutustutaan ihmisoikeuksiin eri uskonnoissa, ekumeeniseen ajatteluun ja uskontodialogiin sekä Kirkkojen maailmanneuvostoon ja Suomen ekumeeniseen neuvostoon ja katolisen kirkon suhteeseen niihin.

Paikallinen tarkennus:

- Raamattu: käyttö, Vanha testamentti juutalaisten, kristittyjen ja islamilaisten juurena
- Abrahamin uskontojen yhteiset piirteet, juuret ja henkimaailma, pyhät kirjat ja paasto

T6 ohjata oppilas tutustumaan juutalaisuuteen, kristinuskoon ja islamiin ja niiden vaikutukseen ja historiaan Euroopassa

- Oppilas tutustuu Abrahamin uskontoihin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskontoa ja kulttuuria koskeva tieto	Oppilas osaa kuvata juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin pääpiirteet sekä niiden keskinäiset suhteet.

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa tutkitaan katolisen kirkon ja muiden kristittyjen kohtaamista eri aikoina. Opetuksessa otetaan huomioon myös uskonnottomuus. Keskeisinä sisältöinä ovat pyhyys, juhlat ja erilaiset tavat harjoittaa uskontoa lähialueen kirkoissa, uskonnollisissa yhteisöissä ja eri uskontojen parissa. Perehdytään alustavasti juutalaisuuteen, islamiin ja kristinuskoon sekä niiden yhteisiin

piirteisiin. Pohditaan uskonnonvapauslain vaikutusta uskontojen ja kirkkojen asemaan Suomessa. Tutustutaan ihmisoikeuksiin eri uskonnoissa, ekumeeniseen ajatteluun ja uskontodialogiin sekä Kirkkojen maailmanneuvostoon ja Suomen ekumeeniseen neuvostoon ja katolisen kirkon suhteeseen niihin.

Paikallinen tarkennus:

- Raamattu: käyttö, Vanha testamentti juutalaisten, kristittyjen ja islamilaisten juurena
- Abrahamin uskontojen yhteiset piirteet, juuret ja henkimaailma, pyhät kirjat ja paasto

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa tarkastellaan mitä ovat katolinen ihmiskuva ja ihmisoikeudet. Perehdytään katolisen kirkon moraaliopetukseen perusteisiin yksilöä koskevissa ja yhteiskuntamoraalia koskevissa yhteyksissä. Syvennetään Kymmenen käskyn, Vuorisaarnan, Rakkauden kaksoiskäskyn ja katolisen kirkon käskyjen tuntemista. Pohditaan käskyjä moraalisen kasvamisen perustana, omantunnon tutkistelua ja parannuksen tekoa sekä niiden seurauksia. Tärkeitä opetuksessa huomioitavia asioita ovat elämän kunnioittaminen, omat valinnat ja vastuu sekä huolenpito luonnosta. Opetuksessa keskeistä on eri uskontojen eettisten opetusten yhteisten piirteiden tutkiminen.

Paikallinen tarkennus:

- Eettinen pohdinta Raamatun kertomusten pohjalta, arvot
- Jumala on Rakkaus ja hyvyyden lähde
- Toiseen uskontoon kuuluvan kunnioittaminen
- Luomiskertomus, ihminen Jumalan kuvana ja kaltaisena, luonnonsuojelu
- Toisen ihmisen huomioon ottaminen, omasta luopuminen toisen hyväksi
- Vastuu omista teoista kestävän tulevaisuuden näkökulmastaEettinen pohdinta Raamatun kertomusten pohjalta, arvot
- Jumala on Rakkaus ja hyvyyden lähde
- Toiseen uskontoon kuuluvan kunnioittaminen
- Luomiskertomus, ihminen Jumalan kuvana ja kaltaisena, luonnonsuojelu
- Toisen ihmisen huomioon ottaminen, omasta luopuminen toisen hyväksi
- Vastuu omista teoista kestävän tulevaisuuden näkökulmasta

T7 kannustaa oppilasta kunnioittamaan omaa ja toisen pyhää sekä käyttäytymään asianmukaisesti erilaisissa uskonnollisissa tilaisuuksissa ja tilanteissa

- Oppilasta ohjataan kunnioittamaan omaa ja toisen pyhää ja käyttäytymään asianmukaisesti erilaisissa uskonnollisissa tilaisuuksissa ja tilanteissa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskonnon monilukutaito	Oppilas tietää, miten toimitaan ja pyrkii toimimaan asianmukaisesti ja kunnioittavasti erilaisissa uskonnollisissa tilanteissa ja paikoissa.

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksessa paneudutaan katolisen kirkon opetuksen lähteisiin ja peruskäsitteisiin. Tutustutaan oman seurakunnan elämään, messuun ja sakramenttien viettoon sekä liturgian vietoissa käytettäviin paramenteihin ja sakraaliesineisiin. Opetuksessa otetaan huomioon kirkkomusiikki ja

kirkkotaide. Perehdytään Vanhan ja Uuden testamentin päätapahtumiin sekä muun uskonnollisen kirjallisuuden eri lajeihin sekä niiden käyttöön katolisen kirkon elämässä. Opetuksessa käsitellään esimerkkejä Jeesuksen ja ihmisten kohtaamisesta. Tutustutaan omaan suojeluspyhään ja oman seurakunnan suojeluspyhään sekä joidenkin pyhien ihmisten elämään.

Paikallinen tarkennus:

- Vanhan testamentin päätapahtumat (maailman luominen, ihmisen tottelemattomuus ja seuraus, perisynti, Aabraham, Hagarin ja Ismaelin, Iisakin, Jaakobin ja Joosefin ja Mooseksen historia, 10 käskyä, Daavid)
- Kirkkovuosi ja kirkkovierailu
- Uskonnollisen kielen erityispiirteet ja vertauskuvallisuus: luominen, käärme, hedelmä, mandala, palava pensas, voideltu
- Uskonnolliset lähteet: Raamattu, Suomen katolisen kirkon verkkosivut ja Fides-lehti, lähdekritiikki

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa tutkitaan katolisen kirkon ja muiden kristittyjen kohtaamista eri aikoina. Opetuksessa otetaan huomioon myös uskonnottomuus. Keskeisinä sisältöinä ovat pyhyys, juhlat ja erilaiset tavat harjoittaa uskontoa lähialueen kirkoissa, uskonnollisissa yhteisöissä ja eri uskontojen parissa. Perehdytään alustavasti juutalaisuuteen, islamiin ja kristinuskoon sekä niiden yhteisiin piirteisiin. Pohditaan uskonnonvapauslain vaikutusta uskontojen ja kirkkojen asemaan Suomessa. Tutustutaan ihmisoikeuksiin eri uskonnoissa, ekumeeniseen ajatteluun ja uskontodialogiin sekä Kirkkojen maailmanneuvostoon ja Suomen ekumeeniseen neuvostoon ja katolisen kirkon suhteeseen niihin.

Paikallinen tarkennus:

- Raamattu: käyttö, Vanha testamentti juutalaisten, kristittyjen ja islamilaisten juurena
- Abrahamin uskontojen yhteiset piirteet, juuret ja henkimaailma, pyhät kirjat ja paasto

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa tarkastellaan mitä ovat katolinen ihmiskuva ja ihmisoikeudet. Perehdytään katolisen kirkon moraaliopetukseen perusteisiin yksilöä koskevissa ja yhteiskuntamoraalia koskevissa yhteyksissä. Syvennetään Kymmenen käskyn, Vuorisaarnan, Rakkauden kaksoiskäskyn ja katolisen kirkon käskyjen tuntemista. Pohditaan käskyjä moraalisen kasvamisen perustana, omantunnon tutkistelua ja parannuksen tekoa sekä niiden seurauksia. Tärkeitä opetuksessa huomioitavia asioita ovat elämän kunnioittaminen, omat valinnat ja vastuu sekä huolenpito luonnosta. Opetuksessa keskeistä on eri uskontojen eettisten opetusten yhteisten piirteiden tutkiminen.

Paikallinen tarkennus:

- Eettinen pohdinta Raamatun kertomusten pohjalta, arvot
- Jumala on Rakkaus ja hyvyyden lähde
- Toiseen uskontoon kuuluvan kunnioittaminen
- Luomiskertomus, ihminen Jumalan kuvana ja kaltaisena, luonnonsuojelu
- Toisen ihmisen huomioon ottaminen, omasta luopuminen toisen hyväksi
- Vastuu omista teoista kestävän tulevaisuuden näkökulmastaEettinen pohdinta Raamatun kertomusten pohjalta, arvot
- Jumala on Rakkaus ja hyvyyden lähde
- Toiseen uskontoon kuuluvan kunnioittaminen
- Luomiskertomus, ihminen Jumalan kuvana ja kaltaisena, luonnonsuojelu
- Toisen ihmisen huomioon ottaminen, omasta luopuminen toisen hyväksi

- Vastuu omista teoista kestävän tulevaisuuden näkökulmasta

T8 ohjata oppilas perehtymään opiskeltavan uskonnon eettisiin opetuksiin sekä eri uskontoja yhdistäviin eettisiin periaatteisiin

- Oppilas perehtyy katolisen uskonnon eettisiin opetuksiin sekä eri uskontoja yhdistäviin eettisiin periaatteisiin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Etiikkaa koskeva tieto	Oppilas tunnistaa ja osaa nimetä opiskeltavan uskonnon eettisiä opetuksia sekä uskontoja ja katsomuksia yhdistäviä eettisiä periaatteita.

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksessa paneudutaan katolisen kirkon opetuksen lähteisiin ja peruskäsitteisiin. Tutustutaan oman seurakunnan elämään, messuun ja sakramenttien viettoon sekä liturgian vietoissa käytettäviin paramenteihin ja sakraaliesineisiin. Opetuksessa otetaan huomioon kirkkomusiikki ja kirkkotaide. Perehdytään Vanhan ja Uuden testamentin päätapahtumiin sekä muun uskonnollisen kirjallisuuden eri lajeihin sekä niiden käyttöön katolisen kirkon elämässä. Opetuksessa käsitellään esimerkkejä Jeesuksen ja ihmisten kohtaamisesta. Tutustutaan omaan suojeluspyhään ja oman seurakunnan suojeluspyhään sekä joidenkin pyhien ihmisten elämään.

Paikallinen tarkennus:

- Vanhan testamentin päätapahtumat (maailman luominen, ihmisen tottelemattomuus ja seuraus, perisynti, Aabraham, Hagarin ja Ismaelin, Iisakin, Jaakobin ja Joosefin ja Mooseksen historia, 10 käskyä, Daavid)
- Kirkkovuosi ja kirkkovierailu
- Uskonnollisen kielen erityispiirteet ja vertauskuvallisuus: luominen, käärme, hedelmä, mandala, palava pensas, voideltu
- Uskonnolliset lähteet: Raamattu, Suomen katolisen kirkon verkkosivut ja Fides-lehti, lähdekritiikki

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa tutkitaan katolisen kirkon ja muiden kristittyjen kohtaamista eri aikoina. Opetuksessa otetaan huomioon myös uskonnottomuus. Keskeisinä sisältöinä ovat pyhyys, juhlat ja erilaiset tavat harjoittaa uskontoa lähialueen kirkoissa, uskonnollisissa yhteisöissä ja eri uskontojen parissa. Perehdytään alustavasti juutalaisuuteen, islamiin ja kristinuskoon sekä niiden yhteisiin piirteisiin. Pohditaan uskonnonvapauslain vaikutusta uskontojen ja kirkkojen asemaan Suomessa. Tutustutaan ihmisoikeuksiin eri uskonnoissa, ekumeeniseen ajatteluun ja uskontodialogiin sekä Kirkkojen maailmanneuvostoon ja Suomen ekumeeniseen neuvostoon ja katolisen kirkon suhteeseen niihin.

Paikallinen tarkennus:

- Raamattu: käyttö, Vanha testamentti juutalaisten, kristittyjen ja islamilaisten juurena
- Abrahamin uskontojen yhteiset piirteet, juuret ja henkimaailma, pyhät kirjat ja paasto

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa tarkastellaan mitä ovat katolinen ihmiskuva ja ihmisoikeudet. Perehdytään katolisen kirkon moraaliopetukseen perusteisiin yksilöä koskevissa ja yhteiskuntamoraalia koskevissa yhteyksissä. Syvennetään Kymmenen käskyn, Vuorisaarnan, Rakkauden kaksoiskäskyn ja katolisen kirkon käskyjen tuntemista. Pohditaan käskyjä moraalisen kasvamisen perustana, omantunnon tutkistelua ja parannuksen tekoa sekä niiden seurauksia. Tärkeitä opetuksessa huomioitavia asioita ovat elämän kunnioittaminen, omat valinnat ja vastuu sekä huolenpito luonnosta. Opetuksessa keskeistä on eri uskontojen eettisten opetusten yhteisten piirteiden tutkiminen.

Paikallinen tarkennus:

- Eettinen pohdinta Raamatun kertomusten pohjalta, arvot
- Jumala on Rakkaus ja hyvyyden lähde
- Toiseen uskontoon kuuluvan kunnioittaminen
- Luomiskertomus, ihminen Jumalan kuvana ja kaltaisena, luonnonsuojelu
- Toisen ihmisen huomioon ottaminen, omasta luopuminen toisen hyväksi
- Vastuu omista teoista kestävän tulevaisuuden näkökulmastaEettinen pohdinta Raamatun kertomusten pohjalta, arvot
- Jumala on Rakkaus ja hyvyyden lähde
- Toiseen uskontoon kuuluvan kunnioittaminen
- Luomiskertomus, ihminen Jumalan kuvana ja kaltaisena, luonnonsuojelu
- Toisen ihmisen huomioon ottaminen, omasta luopuminen toisen hyväksi
- Vastuu omista teoista kestävän tulevaisuuden näkökulmasta

T9 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisoikeuksiin ja erityisesti YK:n Lapsen oikeuksien sopimukseen sisältyviä arvoja yksilön ja yhteisön näkökulmasta

- Oppilas tutustuu ihmisoikeuksiin ja YK:n Lapsen oikeuksien sopimukseen sisältyviin arvoihin yksilön ja yhteisön näkökulmasta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ihmisoikeusetiikka	Oppilas tietää YK:n Lapsen oikeuksien sopimuksen keskeisen sisällön ja osaa kertoa esimerkkejä ihmisoikeuksista.

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa tutkitaan katolisen kirkon ja muiden kristittyjen kohtaamista eri aikoina. Opetuksessa otetaan huomioon myös uskonnottomuus. Keskeisinä sisältöinä ovat pyhyys, juhlat ja erilaiset tavat harjoittaa uskontoa lähialueen kirkoissa, uskonnollisissa yhteisöissä ja eri uskontojen parissa. Perehdytään alustavasti juutalaisuuteen, islamiin ja kristinuskoon sekä niiden yhteisiin piirteisiin. Pohditaan uskonnonvapauslain vaikutusta uskontojen ja kirkkojen asemaan Suomessa. Tutustutaan ihmisoikeuksiin eri uskonnoissa, ekumeeniseen ajatteluun ja uskontodialogiin sekä Kirkkojen maailmanneuvostoon ja Suomen ekumeeniseen neuvostoon ja katolisen kirkon suhteeseen niihin.

Paikallinen tarkennus:

- Raamattu: käyttö, Vanha testamentti juutalaisten, kristittyjen ja islamilaisten juurena
- Abrahamin uskontojen yhteiset piirteet, juuret ja henkimaailma, pyhät kirjat ja paasto

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa tarkastellaan mitä ovat katolinen ihmiskuva ja ihmisoikeudet. Perehdytään katolisen kirkon moraaliopetukseen perusteisiin yksilöä koskevissa ja yhteiskuntamoraalia koskevissa yhteyksissä. Syvennetään Kymmenen käskyn, Vuorisaarnan, Rakkauden kaksoiskäskyn ja katolisen kirkon käskyjen tuntemista. Pohditaan käskyjä moraalisen kasvamisen perustana, omantunnon tutkistelua ja parannuksen tekoa sekä niiden seurauksia. Tärkeitä opetuksessa huomioitavia asioita ovat elämän kunnioittaminen, omat valinnat ja vastuu sekä huolenpito luonnosta. Opetuksessa keskeistä on eri uskontojen eettisten opetusten yhteisten piirteiden tutkiminen.

Paikallinen tarkennus:

- Eettinen pohdinta Raamatun kertomusten pohjalta, arvot
- Jumala on Rakkaus ja hyvyyden lähde
- Toiseen uskontoon kuuluvan kunnioittaminen
- Luomiskertomus, ihminen Jumalan kuvana ja kaltaisena, luonnonsuojelu
- Toisen ihmisen huomioon ottaminen, omasta luopuminen toisen hyväksi
- Vastuu omista teoista kestävän tulevaisuuden näkökulmastaEettinen pohdinta Raamatun kertomusten pohjalta, arvot
- Jumala on Rakkaus ja hyvyyden lähde
- Toiseen uskontoon kuuluvan kunnioittaminen
- Luomiskertomus, ihminen Jumalan kuvana ja kaltaisena, luonnonsuojelu
- Toisen ihmisen huomioon ottaminen, omasta luopuminen toisen hyväksi
- Vastuu omista teoista kestävän tulevaisuuden näkökulmasta

T10 ohjata oppilasta arvioimaan tekemiään valintoja ja pohtimaan toiminnan taustalla vaikuttavia arvoja eettisten periaatteiden ja kestävän tulevaisuuden näkökulmasta

- Oppilasta ohjataan arvioimaan tekemiään valintoja ja pohtimaan toiminnan taustalla vaikuttavia arvoja katolisten eettisten periaatteiden ja kestävän tulevaisuuden näkökulmasta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Eettinen pohdinta	Oppilas osaa kertoa arjen esimerkkejä kestävän tulevaisuuden rakentamisesta. Hän osaa soveltaa opiskelemansa uskonnon eettisiä periaatteita omassa pohdinnassaan.

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa tutkitaan katolisen kirkon ja muiden kristittyjen kohtaamista eri aikoina. Opetuksessa otetaan huomioon myös uskonnottomuus. Keskeisinä sisältöinä ovat pyhyys, juhlat ja erilaiset tavat harjoittaa uskontoa lähialueen kirkoissa, uskonnollisissa yhteisöissä ja eri uskontojen parissa. Perehdytään alustavasti juutalaisuuteen, islamiin ja kristinuskoon sekä niiden yhteisiin piirteisiin. Pohditaan uskonnonvapauslain vaikutusta uskontojen ja kirkkojen asemaan Suomessa. Tutustutaan ihmisoikeuksiin eri uskonnoissa, ekumeeniseen ajatteluun ja uskontodialogiin sekä Kirkkojen maailmanneuvostoon ja Suomen ekumeeniseen neuvostoon ja katolisen kirkon suhteeseen niihin.

Paikallinen tarkennus:

- Raamattu: käyttö, Vanha testamentti juutalaisten, kristittyjen ja islamilaisten juurena
- Abrahamin uskontojen yhteiset piirteet, juuret ja henkimaailma, pyhät kirjat ja paasto

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa tarkastellaan mitä ovat katolinen ihmiskuva ja ihmisoikeudet. Perehdytään katolisen kirkon moraaliopetukseen perusteisiin yksilöä koskevissa ja yhteiskuntamoraalia koskevissa yhteyksissä. Syvennetään Kymmenen käskyn, Vuorisaarnan, Rakkauden kaksoiskäskyn ja katolisen kirkon käskyjen tuntemista. Pohditaan käskyjä moraalisen kasvamisen perustana, omantunnon tutkistelua ja parannuksen tekoa sekä niiden seurauksia. Tärkeitä opetuksessa huomioitavia asioita ovat elämän kunnioittaminen, omat valinnat ja vastuu sekä huolenpito luonnosta. Opetuksessa keskeistä on eri uskontojen eettisten opetusten yhteisten piirteiden tutkiminen.

Paikallinen tarkennus:

- Eettinen pohdinta Raamatun kertomusten pohjalta, arvot
- Jumala on Rakkaus ja hyvyyden lähde
- Toiseen uskontoon kuuluvan kunnioittaminen
- Luomiskertomus, ihminen Jumalan kuvana ja kaltaisena, luonnonsuojelu
- Toisen ihmisen huomioon ottaminen, omasta luopuminen toisen hyväksi
- Vastuu omista teoista kestävän tulevaisuuden näkökulmastaEettinen pohdinta Raamatun kertomusten pohjalta, arvot
- Jumala on Rakkaus ja hyvyyden lähde
- Toiseen uskontoon kuuluvan kunnioittaminen
- Luomiskertomus, ihminen Jumalan kuvana ja kaltaisena, luonnonsuojelu
- Toisen ihmisen huomioon ottaminen, omasta luopuminen toisen hyväksi
- Vastuu omista teoista kestävän tulevaisuuden näkökulmasta

T11 luoda oppilaalle mahdollisuuksia keskustella eettisistä kysymyksistä, ilmaista rakentavasti ajatuksiaan ja tunteitaan sekä harjoitella perustelemaan omia näkemyksiään

- Oppilas harjaantuu keskustelemaan eettisistä kysymyksistä, ilmaisemaan rakentavasti ajatuksiaan ja tunteitaan sekä harjoittelee omien näkemysten perustelemista

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ajattelun ja vuorovaikutuksen taidot	Oppilas osallistuu yhteiseen keskusteluun, osaa kuunnella toisia ja ilmaista itseään.

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksessa paneudutaan katolisen kirkon opetuksen lähteisiin ja peruskäsitteisiin. Tutustutaan oman seurakunnan elämään, messuun ja sakramenttien viettoon sekä liturgian vietoissa käytettäviin paramenteihin ja sakraaliesineisiin. Opetuksessa otetaan huomioon kirkkomusiikki ja kirkkotaide. Perehdytään Vanhan ja Uuden testamentin päätapahtumiin sekä muun uskonnollisen kirjallisuuden eri lajeihin sekä niiden käyttöön katolisen kirkon elämässä. Opetuksessa käsitellään esimerkkejä Jeesuksen ja ihmisten kohtaamisesta. Tutustutaan omaan suojeluspyhään ja oman seurakunnan suojeluspyhään sekä joidenkin pyhien ihmisten elämään.

Paikallinen tarkennus:

- Vanhan testamentin päätapahtumat (maailman luominen, ihmisen tottelemattomuus ja seuraus, perisynti, Aabraham, Hagarin ja Ismaelin, Iisakin, Jaakobin ja Joosefin ja Mooseksen historia, 10 käskyä, Daavid)
- Kirkkovuosi ja kirkkovierailu
- Uskonnollisen kielen erityispiirteet ja vertauskuvallisuus: luominen, käärme, hedelmä, mandala, palava pensas, voideltu

- Uskonnolliset lähteet: Raamattu, Suomen katolisen kirkon verkkosivut ja Fides-lehti, lähdekritiikki

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa tutkitaan katolisen kirkon ja muiden kristittyjen kohtaamista eri aikoina. Opetuksessa otetaan huomioon myös uskonnottomuus. Keskeisinä sisältöinä ovat pyhyys, juhlat ja erilaiset tavat harjoittaa uskontoa lähialueen kirkoissa, uskonnollisissa yhteisöissä ja eri uskontojen parissa. Perehdytään alustavasti juutalaisuuteen, islamiin ja kristinuskoon sekä niiden yhteisiin piirteisiin. Pohditaan uskonnonvapauslain vaikutusta uskontojen ja kirkkojen asemaan Suomessa. Tutustutaan ihmisoikeuksiin eri uskonnoissa, ekumeeniseen ajatteluun ja uskontodialogiin sekä Kirkkojen maailmanneuvostoon ja Suomen ekumeeniseen neuvostoon ja katolisen kirkon suhteeseen niihin.

Paikallinen tarkennus:

- Raamattu: käyttö, Vanha testamentti juutalaisten, kristittyjen ja islamilaisten juurena
- Abrahamin uskontojen yhteiset piirteet, juuret ja henkimaailma, pyhät kirjat ja paasto

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa tarkastellaan mitä ovat katolinen ihmiskuva ja ihmisoikeudet. Perehdytään katolisen kirkon moraaliopetukseen perusteisiin yksilöä koskevissa ja yhteiskuntamoraalia koskevissa yhteyksissä. Syvennetään Kymmenen käskyn, Vuorisaarnan, Rakkauden kaksoiskäskyn ja katolisen kirkon käskyjen tuntemista. Pohditaan käskyjä moraalisen kasvamisen perustana, omantunnon tutkistelua ja parannuksen tekoa sekä niiden seurauksia. Tärkeitä opetuksessa huomioitavia asioita ovat elämän kunnioittaminen, omat valinnat ja vastuu sekä huolenpito luonnosta. Opetuksessa keskeistä on eri uskontojen eettisten opetusten yhteisten piirteiden tutkiminen.

Paikallinen tarkennus:

- Eettinen pohdinta Raamatun kertomusten pohjalta, arvot
- Jumala on Rakkaus ja hyvyyden lähde
- Toiseen uskontoon kuuluvan kunnioittaminen
- Luomiskertomus, ihminen Jumalan kuvana ja kaltaisena, luonnonsuojelu
- Toisen ihmisen huomioon ottaminen, omasta luopuminen toisen hyväksi
- Vastuu omista teoista kestävän tulevaisuuden näkökulmastaEettinen pohdinta Raamatun kertomusten pohjalta, arvot
- Jumala on Rakkaus ja hyvyyden lähde
- Toiseen uskontoon kuuluvan kunnioittaminen
- Luomiskertomus, ihminen Jumalan kuvana ja kaltaisena, luonnonsuojelu
- Toisen ihmisen huomioon ottaminen, omasta luopuminen toisen hyväksi
- Vastuu omista teoista kestävän tulevaisuuden näkökulmasta

T12 auttaa ja tukea oppilasta muodostamaan ja vahvistamaan myönteistä maailmankatsomusta, itsetuntoa ja luottamusta elämään

- Oppilasta autetaan ja tuetaan muodostamaan ja vahvistamaan myönteistä maailmankatsomusta, itsetuntoa ja luottamusta elämään

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei vaikuta arvosanan muodostumiseen. Oppilaita ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa tarkastellaan mitä ovat katolinen ihmiskuva ja ihmisoikeudet. Perehdytään katolisen kirkon moraaliopetukseen perusteisiin yksilöä koskevissa ja yhteiskuntamoraalia koskevissa yhteyksissä. Syvennetään Kymmenen käskyn, Vuorisaarnan, Rakkauden kaksoiskäskyn ja katolisen kirkon käskyjen tuntemista. Pohditaan käskyjä moraalisen kasvamisen perustana, omantunnon tutkistelua ja parannuksen tekoa sekä niiden seurauksia. Tärkeitä opetuksessa huomioitavia asioita ovat elämän kunnioittaminen, omat valinnat ja vastuu sekä huolenpito luonnosta. Opetuksessa keskeistä on eri uskontojen eettisten opetusten yhteisten piirteiden tutkiminen.

Paikallinen tarkennus:

- Eettinen pohdinta Raamatun kertomusten pohjalta, arvot
- Jumala on Rakkaus ja hyvyyden lähde
- Toiseen uskontoon kuuluvan kunnioittaminen
- Luomiskertomus, ihminen Jumalan kuvana ja kaltaisena, luonnonsuojelu
- Toisen ihmisen huomioon ottaminen, omasta luopuminen toisen hyväksi
- Vastuu omista teoista kestävän tulevaisuuden näkökulmastaEettinen pohdinta Raamatun kertomusten pohjalta, arvot
- Jumala on Rakkaus ja hyvyyden lähde
- Toiseen uskontoon kuuluvan kunnioittaminen
- Luomiskertomus, ihminen Jumalan kuvana ja kaltaisena, luonnonsuojelu
- Toisen ihmisen huomioon ottaminen, omasta luopuminen toisen hyväksi
- Vastuu omista teoista kestävän tulevaisuuden näkökulmasta

6

Vuosiluokan tavoitteet ja keskeiset sisällöt

T1 ohjata oppilasta perehtymään opiskeltavan uskonnon pyhiin kirjoihin ja kertomuksiin sekä keskeisiin oppeihin

- Oppilas perehtyy Uuteen Testamenttiin ja katolisen kirkon keskeisiin oppeihin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskontoa koskevan tiedon hallitseminen, uskonnon monilukutaito	Oppilas osaa nimetä opiskeltavan uskonnon lähteitä ja tekstejä sekä kuvata niiden keskeisiä sisältöjä.

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksessa paneudutaan katolisen kirkon opetuksen lähteisiin ja peruskäsitteisiin. Tutustutaan oman seurakunnan elämään, messuun ja sakramenttien viettoon sekä liturgian vietoissa käytettäviin paramenteihin ja sakraaliesineisiin. Opetuksessa otetaan huomioon kirkkomusiikki ja kirkkotaide. Perehdytään Vanhan ja Uuden testamentin päätapahtumiin sekä muun uskonnollisen kirjallisuuden eri lajeihin sekä niiden käyttöön katolisen kirkon elämässä. Opetuksessa käsitellään

esimerkkejä Jeesuksen ja ihmisten kohtaamisesta. Tutustutaan omaan suojeluspyhään ja oman seurakunnan suojeluspyhään sekä joidenkin pyhien ihmisten elämään.

Paikallinen tarkennus:

- Pelastushistoria, rakkauden kaksoiskäsky
- Apostolien kutsuminen ja Jeesuksen seuraamisen ehdot, Jeesuksen ihmeteot
- Pyhä Kolminaisuus
- Kirkon synty ja alkukirkon elämää, marttyyrit ja pyhä Paavali, Jeesuksen mystinen ruumis
- Katolinen kirkko Suomessa
- Kirkkovuosi, sakramentit ja sakramentaliat, kirkkomatka
- Uskonnolliset lähteet: Raamattu, Suomen katolisen kirkon verkkosivut ja Fides-lehti, lähdekritiikki

T2 ohjata oppilas tutustumaan opiskeltavan uskonnon rituaaleihin ja tapoihin ja pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin

- Oppilas tutustuu katolisen uskonnon rituaaleihin ja tapoihin sekä pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskontoa koskevan tiedon hallitseminen, uskonnon monilukutaito	Oppilas osaa kertoa esimerkkien avulla opiskeltavan uskonnon keskeisistä rituaaleista, tavoista ja pyhistä paikoista sekä kuvata niiden merkitystä.

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksessa paneudutaan katolisen kirkon opetuksen lähteisiin ja peruskäsitteisiin. Tutustutaan oman seurakunnan elämään, messuun ja sakramenttien viettoon sekä liturgian vietoissa käytettäviin paramenteihin ja sakraaliesineisiin. Opetuksessa otetaan huomioon kirkkomusiikki ja kirkkotaide. Perehdytään Vanhan ja Uuden testamentin päätapahtumiin sekä muun uskonnollisen kirjallisuuden eri lajeihin sekä niiden käyttöön katolisen kirkon elämässä. Opetuksessa käsitellään esimerkkejä Jeesuksen ja ihmisten kohtaamisesta. Tutustutaan omaan suojeluspyhään ja oman seurakunnan suojeluspyhään sekä joidenkin pyhien ihmisten elämään.

Paikallinen tarkennus:

- Pelastushistoria, rakkauden kaksoiskäsky
- Apostolien kutsuminen ja Jeesuksen seuraamisen ehdot, Jeesuksen ihmeteot
- Pyhä Kolminaisuus
- Kirkon synty ja alkukirkon elämää, marttyyrit ja pyhä Paavali, Jeesuksen mystinen ruumis
- Katolinen kirkko Suomessa
- Kirkkovuosi, sakramentit ja sakramentaliat, kirkkomatka
- Uskonnolliset lähteet: Raamattu, Suomen katolisen kirkon verkkosivut ja Fides-lehti, lähdekritiikki

T3 auttaa oppilasta tunnistamaan uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta

- Oppilas oppii tunnistamaan uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskonnon kielen ja symbolien analysointi	Oppilas osaa antaa esimerkkejä uskonnollisesta kielestä ja sen vertauskuvallisuudesta

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksessa paneudutaan katolisen kirkon opetuksen lähteisiin ja peruskäsitteisiin. Tutustutaan oman seurakunnan elämään, messuun ja sakramenttien viettoon sekä liturgian vietoissa käytettäviin paramenteihin ja sakraaliesineisiin. Opetuksessa otetaan huomioon kirkkomusiikki ja kirkkotaide. Perehdytään Vanhan ja Uuden testamentin päätapahtumiin sekä muun uskonnollisen kirjallisuuden eri lajeihin sekä niiden käyttöön katolisen kirkon elämässä. Opetuksessa käsitellään esimerkkejä Jeesuksen ja ihmisten kohtaamisesta. Tutustutaan omaan suojeluspyhään ja oman seurakunnan suojeluspyhään sekä joidenkin pyhien ihmisten elämään.

Paikallinen tarkennus:

- Pelastushistoria, rakkauden kaksoiskäsky
- Apostolien kutsuminen ja Jeesuksen seuraamisen ehdot, Jeesuksen ihmeteot
- Pyhä Kolminaisuus
- Kirkon synty ja alkukirkon elämää, marttyyrit ja pyhä Paavali, Jeesuksen mystinen ruumis
- Katolinen kirkko Suomessa
- Kirkkovuosi, sakramentit ja sakramentaliat, kirkkomatka
- Uskonnolliset lähteet: Raamattu, Suomen katolisen kirkon verkkosivut ja Fides-lehti, lähdekritiikki

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa tutkitaan katolisen kirkon ja muiden kristittyjen kohtaamista eri aikoina. Opetuksessa otetaan huomioon myös uskonnottomuus. Keskeisinä sisältöinä ovat pyhyys, juhlat ja erilaiset tavat harjoittaa uskontoa lähialueen kirkoissa, uskonnollisissa yhteisöissä ja eri uskontojen parissa. Perehdytään alustavasti juutalaisuuteen, islamiin ja kristinuskoon sekä niiden yhteisiin piirteisiin. Pohditaan uskonnonvapauslain vaikutusta uskontojen ja kirkkojen asemaan Suomessa. Tutustutaan ihmisoikeuksiin eri uskonnoissa, ekumeeniseen ajatteluun ja uskontodialogiin sekä Kirkkojen maailmanneuvostoon ja Suomen ekumeeniseen neuvostoon ja katolisen kirkon suhteeseen niihin.

Paikallinen tarkennus:

- Katoliset kirkot maailmassa
- Ekumeeninen rukousviikko
- Ortodoksinen ja luterilainen kirkko Suomessa
- Uskonnottomuus, ateismi ja maallistuminen
- Juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin historia Euroopassa

T4 ohjata oppilas etsimään, arvioimaan ja käyttämään uskontoa koskevaa tietoa erilaisista lähteistä

- Oppilas oppii etsimään, arvioimaan ja käyttämään uskontoa koskevaa tietoa erilaisista lähteistä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Oppimaan oppimisen taidot uskonnon opiskelussa	Oppilas osaa hakea tietoa useasta lähteestä. Oppilas harjoittelee arvioimaan löytämänsä tiedon luotettavuutta ja objektiivisuutta.

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksessa paneudutaan katolisen kirkon opetuksen lähteisiin ja peruskäsitteisiin. Tutustutaan oman seurakunnan elämään, messuun ja sakramenttien viettoon sekä liturgian vietoissa käytettäviin paramenteihin ja sakraaliesineisiin. Opetuksessa otetaan huomioon kirkkomusiikki ja kirkkotaide. Perehdytään Vanhan ja Uuden testamentin päätapahtumiin sekä muun uskonnollisen kirjallisuuden eri lajeihin sekä niiden käyttöön katolisen kirkon elämässä. Opetuksessa käsitellään esimerkkejä Jeesuksen ja ihmisten kohtaamisesta. Tutustutaan omaan suojeluspyhään ja oman seurakunnan suojeluspyhään sekä joidenkin pyhien ihmisten elämään.

Paikallinen tarkennus:

- Pelastushistoria, rakkauden kaksoiskäsky
- Apostolien kutsuminen ja Jeesuksen seuraamisen ehdot, Jeesuksen ihmeteot
- Pyhä Kolminaisuus
- Kirkon synty ja alkukirkon elämää, marttyyrit ja pyhä Paavali, Jeesuksen mystinen ruumis
- Katolinen kirkko Suomessa
- Kirkkovuosi, sakramentit ja sakramentaliat, kirkkomatka
- Uskonnolliset lähteet: Raamattu, Suomen katolisen kirkon verkkosivut ja Fides-lehti, lähdekritiikki

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa tutkitaan katolisen kirkon ja muiden kristittyjen kohtaamista eri aikoina. Opetuksessa otetaan huomioon myös uskonnottomuus. Keskeisinä sisältöinä ovat pyhyys, juhlat ja erilaiset tavat harjoittaa uskontoa lähialueen kirkoissa, uskonnollisissa yhteisöissä ja eri uskontojen parissa. Perehdytään alustavasti juutalaisuuteen, islamiin ja kristinuskoon sekä niiden yhteisiin piirteisiin. Pohditaan uskonnonvapauslain vaikutusta uskontojen ja kirkkojen asemaan Suomessa. Tutustutaan ihmisoikeuksiin eri uskonnoissa, ekumeeniseen ajatteluun ja uskontodialogiin sekä Kirkkojen maailmanneuvostoon ja Suomen ekumeeniseen neuvostoon ja katolisen kirkon suhteeseen niihin.

Paikallinen tarkennus:

- Katoliset kirkot maailmassa
- Ekumeeninen rukousviikko
- Ortodoksinen ja luterilainen kirkko Suomessa
- Uskonnottomuus, ateismi ja maallistuminen
- Juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin historia Euroopassa

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa tarkastellaan mitä ovat katolinen ihmiskuva ja ihmisoikeudet. Perehdytään katolisen kirkon moraaliopetukseen perusteisiin yksilöä koskevissa ja yhteiskuntamoraalia koskevissa yhteyksissä. Syvennetään Kymmenen käskyn, Vuorisaarnan, Rakkauden kaksoiskäskyn ja katolisen kirkon käskyjen tuntemista. Pohditaan käskyjä moraalisen kasvamisen perustana, omantunnon tutkistelua ja parannuksen tekoa sekä niiden seurauksia. Tärkeitä opetuksessa huomioitavia asioita ovat elämän kunnioittaminen, omat valinnat ja vastuu sekä huolenpito luonnosta. Opetuksessa keskeistä on eri uskontojen eettisten opetusten yhteisten piirteiden tutkiminen.

Paikallinen tarkennus:

- Ajankohtaiset uskontoon liittyvät aiheet mediassa, ajankohtaisten kysymysten eettistä pohdintaa
- Pyhien elämäkertoja, Pietari, Nikolaus, Franciscus, Birgitta, Ignatius Loyola, don Bosco, äiti Teresa

T5 opastaa oppilasta perehtymään Suomen ja Euroopan uskonnollisiin ja katsomuksellisiin juuriin ja nykytilaan

- Oppilas perehtyy Suomen ja Euroopan uskonnollisiin ja katsomuksellisiin juuriin ja nykytilaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskontoa ja kulttuuria koskeva tieto	Oppilas tunnistaa uskontojen merkityksiä yhteiskuntien kehityksessä, kulttuurissa ja mediassa ja osaa antaa niistä esimerkkejä. Hän osaa kuvata suomalaisen ja eurooppalaisen uskonnollisuuden juuria pääpiirteissään.

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksessa paneudutaan katolisen kirkon opetuksen lähteisiin ja peruskäsitteisiin. Tutustutaan oman seurakunnan elämään, messuun ja sakramenttien viettoon sekä liturgian vietoissa käytettäviin paramenteihin ja sakraaliesineisiin. Opetuksessa otetaan huomioon kirkkomusiikki ja kirkkotaide. Perehdytään Vanhan ja Uuden testamentin päätapahtumiin sekä muun uskonnollisen kirjallisuuden eri lajeihin sekä niiden käyttöön katolisen kirkon elämässä. Opetuksessa käsitellään esimerkkejä Jeesuksen ja ihmisten kohtaamisesta. Tutustutaan omaan suojeluspyhään ja oman seurakunnan suojeluspyhään sekä joidenkin pyhien ihmisten elämään.

Paikallinen tarkennus:

- Pelastushistoria, rakkauden kaksoiskäsky
- Apostolien kutsuminen ja Jeesuksen seuraamisen ehdot, Jeesuksen ihmeteot
- Pyhä Kolminaisuus
- Kirkon synty ja alkukirkon elämää, marttyyrit ja pyhä Paavali, Jeesuksen mystinen ruumis
- Katolinen kirkko Suomessa
- Kirkkovuosi, sakramentit ja sakramentaliat, kirkkomatka
- Uskonnolliset lähteet: Raamattu, Suomen katolisen kirkon verkkosivut ja Fides-lehti, lähdekritiikki

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa tutkitaan katolisen kirkon ja muiden kristittyjen kohtaamista eri aikoina. Opetuksessa otetaan huomioon myös uskonnottomuus. Keskeisinä sisältöinä ovat pyhyys, juhlat ja erilaiset tavat harjoittaa uskontoa lähialueen kirkoissa, uskonnollisissa yhteisöissä ja eri uskontojen parissa. Perehdytään alustavasti juutalaisuuteen, islamiin ja kristinuskoon sekä niiden yhteisiin piirteisiin. Pohditaan uskonnonvapauslain vaikutusta uskontojen ja kirkkojen asemaan Suomessa. Tutustutaan ihmisoikeuksiin eri uskonnoissa, ekumeeniseen ajatteluun ja uskontodialogiin sekä Kirkkojen maailmanneuvostoon ja Suomen ekumeeniseen neuvostoon ja katolisen kirkon suhteeseen niihin.

Paikallinen tarkennus:

- Katoliset kirkot maailmassa
- Ekumeeninen rukousviikko
- Ortodoksinen ja luterilainen kirkko Suomessa
- Uskonnottomuus, ateismi ja maallistuminen
- Juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin historia Euroopassa

T6 ohjata oppilas tutustumaan juutalaisuuteen, kristinuskoon ja islamiin ja niiden vaikutukseen ja historiaan Euroopassa

- Oppilas perehtyy juutalais-kristillisen kulttuurin juuriin, katolisen, ortodoksisen ja luterilaisen kirkon historiaan Suomessa ja oppilasryhmän oman kulttuurisen taustan juuriin ja historiaan Suomessa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskontoa ja kulttuuria koskeva tieto	Oppilas osaa kuvata juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin pääpiirteet sekä niiden keskinäiset suhteet.

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa tutkitaan katolisen kirkon ja muiden kristittyjen kohtaamista eri aikoina. Opetuksessa otetaan huomioon myös uskonnottomuus. Keskeisinä sisältöinä ovat pyhyys, juhlat ja erilaiset tavat harjoittaa uskontoa lähialueen kirkoissa, uskonnollisissa yhteisöissä ja eri uskontojen parissa. Perehdytään alustavasti juutalaisuuteen, islamiin ja kristinuskoon sekä niiden yhteisiin piirteisiin. Pohditaan uskonnonvapauslain vaikutusta uskontojen ja kirkkojen asemaan Suomessa. Tutustutaan ihmisoikeuksiin eri uskonnoissa, ekumeeniseen ajatteluun ja uskontodialogiin sekä Kirkkojen maailmanneuvostoon ja Suomen ekumeeniseen neuvostoon ja katolisen kirkon suhteeseen niihin.

Paikallinen tarkennus:

- Katoliset kirkot maailmassa
- Ekumeeninen rukousviikko
- Ortodoksinen ja luterilainen kirkko Suomessa
- Uskonnottomuus, ateismi ja maallistuminen
- Juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin historia Euroopassa

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa tarkastellaan mitä ovat katolinen ihmiskuva ja ihmisoikeudet. Perehdytään katolisen kirkon moraaliopetukseen perusteisiin yksilöä koskevissa ja yhteiskuntamoraalia koskevissa yhteyksissä. Syvennetään Kymmenen käskyn, Vuorisaarnan, Rakkauden kaksoiskäskyn ja katolisen kirkon käskyjen tuntemista. Pohditaan käskyjä moraalisen kasvamisen perustana, omantunnon tutkistelua ja parannuksen tekoa sekä niiden seurauksia. Tärkeitä opetuksessa huomioitavia asioita ovat elämän kunnioittaminen, omat valinnat ja vastuu sekä huolenpito luonnosta. Opetuksessa keskeistä on eri uskontojen eettisten opetusten yhteisten piirteiden tutkiminen.

Paikallinen tarkennus:

- Ajankohtaiset uskontoon liittyvät aiheet mediassa, ajankohtaisten kysymysten eettistä pohdintaa
- Pyhien elämäkertoja, Pietari, Nikolaus, Franciscus, Birgitta, Ignatius Loyola, don Bosco, äiti Teresa

T7 kannustaa oppilasta kunnioittamaan omaa ja toisen pyhää sekä käyttäytymään asianmukaisesti erilaisissa uskonnollisissa tilaisuuksissa ja tilanteissa

- Oppilasta ohjataan kunnioittamaan omaa ja toisen pyhää ja käyttäytymään asianmukaisesti erilaisissa uskonnollisissa tilaisuuksissa ja tilanteissa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskonnon monilukutaito	Oppilas tietää, miten toimitaan ja pyrkii toimimaan asianmukaisesti ja kunnioittavasti erilaisissa uskonnollisissa tilanteissa ja paikoissa.

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksessa paneudutaan katolisen kirkon opetuksen lähteisiin ja peruskäsitteisiin. Tutustutaan oman seurakunnan elämään, messuun ja sakramenttien viettoon sekä liturgian vietoissa käytettäviin paramenteihin ja sakraaliesineisiin. Opetuksessa otetaan huomioon kirkkomusiikki ja kirkkotaide. Perehdytään Vanhan ja Uuden testamentin päätapahtumiin sekä muun uskonnollisen kirjallisuuden eri lajeihin sekä niiden käyttöön katolisen kirkon elämässä. Opetuksessa käsitellään esimerkkejä Jeesuksen ja ihmisten kohtaamisesta. Tutustutaan omaan suojeluspyhään ja oman seurakunnan suojeluspyhään sekä joidenkin pyhien ihmisten elämään.

Paikallinen tarkennus:

- Pelastushistoria, rakkauden kaksoiskäsky
- Apostolien kutsuminen ja Jeesuksen seuraamisen ehdot, Jeesuksen ihmeteot
- Pyhä Kolminaisuus
- Kirkon synty ja alkukirkon elämää, marttyyrit ja pyhä Paavali, Jeesuksen mystinen ruumis
- Katolinen kirkko Suomessa
- Kirkkovuosi, sakramentit ja sakramentaliat, kirkkomatka
- Uskonnolliset lähteet: Raamattu, Suomen katolisen kirkon verkkosivut ja Fides-lehti, lähdekritiikki

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa tutkitaan katolisen kirkon ja muiden kristittyjen kohtaamista eri aikoina. Opetuksessa otetaan huomioon myös uskonnottomuus. Keskeisinä sisältöinä ovat pyhyys, juhlat ja erilaiset tavat harjoittaa uskontoa lähialueen kirkoissa, uskonnollisissa yhteisöissä ja eri uskontojen parissa. Perehdytään alustavasti juutalaisuuteen, islamiin ja kristinuskoon sekä niiden yhteisiin piirteisiin. Pohditaan uskonnonvapauslain vaikutusta uskontojen ja kirkkojen asemaan Suomessa. Tutustutaan ihmisoikeuksiin eri uskonnoissa, ekumeeniseen ajatteluun ja uskontodialogiin sekä Kirkkojen maailmanneuvostoon ja Suomen ekumeeniseen neuvostoon ja katolisen kirkon suhteeseen niihin.

Paikallinen tarkennus:

- Katoliset kirkot maailmassa
- Ekumeeninen rukousviikko
- Ortodoksinen ja luterilainen kirkko Suomessa
- Uskonnottomuus, ateismi ja maallistuminen
- Juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin historia Euroopassa

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa tarkastellaan mitä ovat katolinen ihmiskuva ja ihmisoikeudet. Perehdytään katolisen kirkon moraaliopetukseen perusteisiin yksilöä koskevissa ja yhteiskuntamoraalia koskevissa yhteyksissä. Syvennetään Kymmenen käskyn, Vuorisaarnan, Rakkauden kaksoiskäskyn ja katolisen kirkon käskyjen tuntemista. Pohditaan käskyjä moraalisen kasvamisen perustana, omantunnon tutkistelua ja parannuksen tekoa sekä niiden seurauksia. Tärkeitä opetuksessa huomioitavia asioita ovat elämän kunnioittaminen, omat valinnat ja vastuu sekä huolenpito luonnosta. Opetuksessa keskeistä on eri uskontojen eettisten opetusten yhteisten piirteiden tutkiminen.

Paikallinen tarkennus:

- Ajankohtaiset uskontoon liittyvät aiheet mediassa, ajankohtaisten kysymysten eettistä pohdintaa
- Pyhien elämäkertoja, Pietari, Nikolaus, Franciscus, Birgitta, Ignatius Loyola, don Bosco, äiti Teresa

T8 ohjata oppilas perehtymään opiskeltavan uskonnon eettisiin opetuksiin sekä eri uskontoja yhdistäviin eettisiin periaatteisiin

- Oppilas perehtyy katolisen uskonnon eettisiin opetuksiin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Etiikkaa koskeva tieto	Oppilas tunnistaa ja osaa nimetä opiskeltavan uskonnon eettisiä opetuksia sekä uskontoja ja katsomuksia yhdistäviä eettisiä periaatteita.

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksessa paneudutaan katolisen kirkon opetuksen lähteisiin ja peruskäsitteisiin. Tutustutaan oman seurakunnan elämään, messuun ja sakramenttien viettoon sekä liturgian vietoissa käytettäviin paramenteihin ja sakraaliesineisiin. Opetuksessa otetaan huomioon kirkkomusiikki ja kirkkotaide. Perehdytään Vanhan ja Uuden testamentin päätapahtumiin sekä muun uskonnollisen kirjallisuuden eri lajeihin sekä niiden käyttöön katolisen kirkon elämässä. Opetuksessa käsitellään esimerkkejä Jeesuksen ja ihmisten kohtaamisesta. Tutustutaan omaan suojeluspyhään ja oman seurakunnan suojeluspyhään sekä joidenkin pyhien ihmisten elämään.

Paikallinen tarkennus:

- Pelastushistoria, rakkauden kaksoiskäsky
- Apostolien kutsuminen ja Jeesuksen seuraamisen ehdot, Jeesuksen ihmeteot
- Pyhä Kolminaisuus
- Kirkon synty ja alkukirkon elämää, marttyyrit ja pyhä Paavali, Jeesuksen mystinen ruumis
- Katolinen kirkko Suomessa

- Kirkkovuosi, sakramentit ja sakramentaliat, kirkkomatka
- Uskonnolliset lähteet: Raamattu, Suomen katolisen kirkon verkkosivut ja Fides-lehti, lähdekritiikki

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa tutkitaan katolisen kirkon ja muiden kristittyjen kohtaamista eri aikoina. Opetuksessa otetaan huomioon myös uskonnottomuus. Keskeisinä sisältöinä ovat pyhyys, juhlat ja erilaiset tavat harjoittaa uskontoa lähialueen kirkoissa, uskonnollisissa yhteisöissä ja eri uskontojen parissa. Perehdytään alustavasti juutalaisuuteen, islamiin ja kristinuskoon sekä niiden yhteisiin piirteisiin. Pohditaan uskonnonvapauslain vaikutusta uskontojen ja kirkkojen asemaan Suomessa. Tutustutaan ihmisoikeuksiin eri uskonnoissa, ekumeeniseen ajatteluun ja uskontodialogiin sekä Kirkkojen maailmanneuvostoon ja Suomen ekumeeniseen neuvostoon ja katolisen kirkon suhteeseen niihin.

Paikallinen tarkennus:

- Katoliset kirkot maailmassa
- Ekumeeninen rukousviikko
- Ortodoksinen ja luterilainen kirkko Suomessa
- Uskonnottomuus, ateismi ja maallistuminen
- Juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin historia Euroopassa

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa tarkastellaan mitä ovat katolinen ihmiskuva ja ihmisoikeudet. Perehdytään katolisen kirkon moraaliopetukseen perusteisiin yksilöä koskevissa ja yhteiskuntamoraalia koskevissa yhteyksissä. Syvennetään Kymmenen käskyn, Vuorisaarnan, Rakkauden kaksoiskäskyn ja katolisen kirkon käskyjen tuntemista. Pohditaan käskyjä moraalisen kasvamisen perustana, omantunnon tutkistelua ja parannuksen tekoa sekä niiden seurauksia. Tärkeitä opetuksessa huomioitavia asioita ovat elämän kunnioittaminen, omat valinnat ja vastuu sekä huolenpito luonnosta. Opetuksessa keskeistä on eri uskontojen eettisten opetusten yhteisten piirteiden tutkiminen.

Paikallinen tarkennus:

- Ajankohtaiset uskontoon liittyvät aiheet mediassa, ajankohtaisten kysymysten eettistä pohdintaa
- Pyhien elämäkertoja, Pietari, Nikolaus, Franciscus, Birgitta, Ignatius Loyola, don Bosco, äiti Teresa

T9 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisoikeuksiin ja erityisesti YK:n Lapsen oikeuksien sopimukseen sisältyviä arvoja yksilön ja yhteisön näkökulmasta

- Oppilas ymmärtää ihmisoikeuksiin ja erityisesti YK:n Lapsen oikeuksien sopimukseen sisältyviä arvoja yksilön ja yhteisön näkökulmasta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ihmisoikeusetiikka	Oppilas tietää YK:n Lapsen oikeuksien sopimuksen keskeisen sisällön ja osaa kertoa esimerkkejä ihmisoikeuksista.

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa tutkitaan katolisen kirkon ja muiden kristittyjen kohtaamista eri aikoina. Opetuksessa otetaan huomioon myös uskonnottomuus. Keskeisinä sisältöinä ovat pyhyys, juhlat ja erilaiset tavat harjoittaa uskontoa lähialueen kirkoissa, uskonnollisissa yhteisöissä ja eri uskontojen parissa. Perehdytään alustavasti juutalaisuuteen, islamiin ja kristinuskoon sekä niiden yhteisiin piirteisiin. Pohditaan uskonnonvapauslain vaikutusta uskontojen ja kirkkojen asemaan Suomessa. Tutustutaan ihmisoikeuksiin eri uskonnoissa, ekumeeniseen ajatteluun ja uskontodialogiin sekä Kirkkojen maailmanneuvostoon ja Suomen ekumeeniseen neuvostoon ja katolisen kirkon suhteeseen niihin.

Paikallinen tarkennus:

- Katoliset kirkot maailmassa
- Ekumeeninen rukousviikko
- Ortodoksinen ja luterilainen kirkko Suomessa
- Uskonnottomuus, ateismi ja maallistuminen
- Juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin historia Euroopassa

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa tarkastellaan mitä ovat katolinen ihmiskuva ja ihmisoikeudet. Perehdytään katolisen kirkon moraaliopetukseen perusteisiin yksilöä koskevissa ja yhteiskuntamoraalia koskevissa yhteyksissä. Syvennetään Kymmenen käskyn, Vuorisaarnan, Rakkauden kaksoiskäskyn ja katolisen kirkon käskyjen tuntemista. Pohditaan käskyjä moraalisen kasvamisen perustana, omantunnon tutkistelua ja parannuksen tekoa sekä niiden seurauksia. Tärkeitä opetuksessa huomioitavia asioita ovat elämän kunnioittaminen, omat valinnat ja vastuu sekä huolenpito luonnosta. Opetuksessa keskeistä on eri uskontojen eettisten opetusten yhteisten piirteiden tutkiminen.

Paikallinen tarkennus:

- Ajankohtaiset uskontoon liittyvät aiheet mediassa, ajankohtaisten kysymysten eettistä pohdintaa
- Pyhien elämäkertoja, Pietari, Nikolaus, Franciscus, Birgitta, Ignatius Loyola, don Bosco, äiti Teresa

T10 ohjata oppilasta arvioimaan tekemiään valintoja ja pohtimaan toiminnan taustalla vaikuttavia arvoja eettisten periaatteiden ja kestävän tulevaisuuden näkökulmasta

- Oppilasta ohjataan arvioimaan tekemiään valintoja ja pohtimaan toiminnan taustalla vaikuttavia arvoja katolisten eettisten periaatteiden ja kestävän tulevaisuuden näkökulmasta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Eettinen pohdinta	Oppilas osaa kertoa arjen esimerkkejä kestävän tulevaisuuden rakentamisesta. Hän osaa soveltaa opiskelemansa uskonnon eettisiä periaatteita omassa pohdinnassaan.

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa tutkitaan katolisen kirkon ja muiden kristittyjen kohtaamista eri aikoina. Opetuksessa otetaan huomioon myös uskonnottomuus. Keskeisinä sisältöinä ovat pyhyys, juhlat ja erilaiset tavat harjoittaa uskontoa lähialueen kirkoissa, uskonnollisissa yhteisöissä ja eri uskontojen parissa. Perehdytään alustavasti juutalaisuuteen, islamiin ja kristinuskoon sekä niiden yhteisiin piirteisiin. Pohditaan uskonnonvapauslain vaikutusta uskontojen ja kirkkojen asemaan Suomessa. Tutustutaan ihmisoikeuksiin eri uskonnoissa, ekumeeniseen ajatteluun ja uskontodialogiin sekä Kirkkojen maailmanneuvostoon ja Suomen ekumeeniseen neuvostoon ja katolisen kirkon suhteeseen niihin.

Paikallinen tarkennus:

- Katoliset kirkot maailmassa
- Ekumeeninen rukousviikko
- Ortodoksinen ja luterilainen kirkko Suomessa
- Uskonnottomuus, ateismi ja maallistuminen
- Juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin historia Euroopassa

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa tarkastellaan mitä ovat katolinen ihmiskuva ja ihmisoikeudet. Perehdytään katolisen kirkon moraaliopetukseen perusteisiin yksilöä koskevissa ja yhteiskuntamoraalia koskevissa yhteyksissä. Syvennetään Kymmenen käskyn, Vuorisaarnan, Rakkauden kaksoiskäskyn ja katolisen kirkon käskyjen tuntemista. Pohditaan käskyjä moraalisen kasvamisen perustana, omantunnon tutkistelua ja parannuksen tekoa sekä niiden seurauksia. Tärkeitä opetuksessa huomioitavia asioita ovat elämän kunnioittaminen, omat valinnat ja vastuu sekä huolenpito luonnosta. Opetuksessa keskeistä on eri uskontojen eettisten opetusten yhteisten piirteiden tutkiminen.

Paikallinen tarkennus:

- Ajankohtaiset uskontoon liittyvät aiheet mediassa, ajankohtaisten kysymysten eettistä pohdintaa
- Pyhien elämäkertoja, Pietari, Nikolaus, Franciscus, Birgitta, Ignatius Loyola, don Bosco, äiti Teresa

T11 luoda oppilaalle mahdollisuuksia keskustella eettisistä kysymyksistä, ilmaista rakentavasti ajatuksiaan ja tunteitaan sekä harjoitella perustelemaan omia näkemyksiään

- Oppilas harjaantuu keskustelemaan eettisistä kysymyksistä, ilmaisemaan rakentavasti ajatuksia ja tunteita sekä perustelemaan näkemyksiään

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ajattelun ja vuorovaikutuksen taidot	Oppilas osallistuu yhteiseen keskusteluun, osaa kuunnella toisia ja ilmaista itseään.

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksessa paneudutaan katolisen kirkon opetuksen lähteisiin ja peruskäsitteisiin. Tutustutaan oman seurakunnan elämään, messuun ja sakramenttien viettoon sekä liturgian vietoissa käytettäviin paramenteihin ja sakraaliesineisiin. Opetuksessa otetaan huomioon kirkkomusiikki ja kirkkotaide. Perehdytään Vanhan ja Uuden testamentin päätapahtumiin sekä muun uskonnollisen

kirjallisuuden eri lajeihin sekä niiden käyttöön katolisen kirkon elämässä. Opetuksessa käsitellään esimerkkejä Jeesuksen ja ihmisten kohtaamisesta. Tutustutaan omaan suojeluspyhään ja oman seurakunnan suojeluspyhään sekä joidenkin pyhien ihmisten elämään.

Paikallinen tarkennus:

- Pelastushistoria, rakkauden kaksoiskäsky
- Apostolien kutsuminen ja Jeesuksen seuraamisen ehdot, Jeesuksen ihmeteot
- Pyhä Kolminaisuus
- Kirkon synty ja alkukirkon elämää, marttyyrit ja pyhä Paavali, Jeesuksen mystinen ruumis
- Katolinen kirkko Suomessa
- Kirkkovuosi, sakramentit ja sakramentaliat, kirkkomatka
- Uskonnolliset lähteet: Raamattu, Suomen katolisen kirkon verkkosivut ja Fides-lehti, lähdekritiikki

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa tutkitaan katolisen kirkon ja muiden kristittyjen kohtaamista eri aikoina. Opetuksessa otetaan huomioon myös uskonnottomuus. Keskeisinä sisältöinä ovat pyhyys, juhlat ja erilaiset tavat harjoittaa uskontoa lähialueen kirkoissa, uskonnollisissa yhteisöissä ja eri uskontojen parissa. Perehdytään alustavasti juutalaisuuteen, islamiin ja kristinuskoon sekä niiden yhteisiin piirteisiin. Pohditaan uskonnonvapauslain vaikutusta uskontojen ja kirkkojen asemaan Suomessa. Tutustutaan ihmisoikeuksiin eri uskonnoissa, ekumeeniseen ajatteluun ja uskontodialogiin sekä Kirkkojen maailmanneuvostoon ja Suomen ekumeeniseen neuvostoon ja katolisen kirkon suhteeseen niihin.

Paikallinen tarkennus:

- Katoliset kirkot maailmassa
- Ekumeeninen rukousviikko
- Ortodoksinen ja luterilainen kirkko Suomessa
- Uskonnottomuus, ateismi ja maallistuminen
- Juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin historia Euroopassa

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa tarkastellaan mitä ovat katolinen ihmiskuva ja ihmisoikeudet. Perehdytään katolisen kirkon moraaliopetukseen perusteisiin yksilöä koskevissa ja yhteiskuntamoraalia koskevissa yhteyksissä. Syvennetään Kymmenen käskyn, Vuorisaarnan, Rakkauden kaksoiskäskyn ja katolisen kirkon käskyjen tuntemista. Pohditaan käskyjä moraalisen kasvamisen perustana, omantunnon tutkistelua ja parannuksen tekoa sekä niiden seurauksia. Tärkeitä opetuksessa huomioitavia asioita ovat elämän kunnioittaminen, omat valinnat ja vastuu sekä huolenpito luonnosta. Opetuksessa keskeistä on eri uskontojen eettisten opetusten yhteisten piirteiden tutkiminen.

Paikallinen tarkennus:

- Ajankohtaiset uskontoon liittyvät aiheet mediassa, ajankohtaisten kysymysten eettistä pohdintaa
- Pyhien elämäkertoja, Pietari, Nikolaus, Franciscus, Birgitta, Ignatius Loyola, don Bosco, äiti Teresa

T12 auttaa ja tukea oppilasta muodostamaan ja vahvistamaan myönteistä maailmankatsomusta, itsetuntoa ja luottamusta elämään

- Oppilasta autetaan ja tuetaan muodostamaan ja vahvistamaan myönteistä maailmankatsomusta, itsetuntoa ja luottamusta elämään

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei vaikuta arvosanan muodostumiseen. Oppilaita ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa tarkastellaan mitä ovat katolinen ihmiskuva ja ihmisoikeudet. Perehdytään katolisen kirkon moraaliopetukseen perusteisiin yksilöä koskevissa ja yhteiskuntamoraalia koskevissa yhteyksissä. Syvennetään Kymmenen käskyn, Vuorisaarnan, Rakkauden kaksoiskäskyn ja katolisen kirkon käskyjen tuntemista. Pohditaan käskyjä moraalisen kasvamisen perustana, omantunnon tutkistelua ja parannuksen tekoa sekä niiden seurauksia. Tärkeitä opetuksessa huomioitavia asioita ovat elämän kunnioittaminen, omat valinnat ja vastuu sekä huolenpito luonnosta. Opetuksessa keskeistä on eri uskontojen eettisten opetusten yhteisten piirteiden tutkiminen.

Paikallinen tarkennus:

- Ajankohtaiset uskontoon liittyvät aiheet mediassa, ajankohtaisten kysymysten eettistä pohdintaa
- Pyhien elämäkertoja, Pietari, Nikolaus, Franciscus, Birgitta, Ignatius Loyola, don Bosco, äiti Teresa

Evankelisluterilainen uskonto

Oppimäärän tehtävä vuosiluokilla 3-6

Vuosiluokilla 3-6 *uskonnon opetuksessa laajennetaan ja syvennetään oman uskonnon perustietoja. Opetuksessa perehdytään opiskeltavan uskonnon pyhiin kirjoihin ja kertomuksiin sekä keskeiseen oppiin, eettisiin periaatteisiin, rituaaleihin ja tapoihin. Oppilaita kannustetaan ihmettelyyn ja kyselyyn. Opetuksessa tutustutaan Suomen ja Euroopan uskonnollisiin juuriin sekä uskonnolliseen ja katsomukselliseen elämään nyky-Suomessa ja Euroopassa. Oppilaat harjaannuttavat medialukutaitoaan ja heitä ohjataan arvioimaan ja käyttämään eri lähteistä etsimäänsä tietoa sekä hyödyntämään sitä eri tilanteissa.*

Opetuksessa käsitellään lasten oikeuksia ja yksilön vastuuta omista teoistaan. Opetuksessa harjoitellaan tunne- ja vuorovaikutustaitoja sekä tuetaan oppilaita muodostamaan ja perustelemaan omia näkemyksiä. Oppilaita rohkaistaan ystävyyteen, myönteisen luokka- ja kouluyhteisön rakentamiseen sekä toimimaan syrjintää vastaan.

Uskonnon eri oppimäärät vuosiluokilla 3-6

Perusopetuslain 11§:n mukaan perusopetuksessa oppiaineena on uskonto tai elämänkatsomustieto. Uskonto toteutetaan saman lain 13§:n mukaan oppilaiden uskonnollisen yhdyskunnan mukaisesti oman uskonnon opetuksena erillisten oppimäärien mukaan. Oppiaineen yhtenäisyyden takaamiseksi kaikille oman uskonnon opetuksen muodoille on laadittu yhteiset tavoitteet ja keskeiset sisällöt.

Eri uskontojen oppimääräkuvauksissa tarkennetaan kaikille yhteisiä sisältöjä oppilaan oman uskonnon luonteen mukaisesti. Paikalliset opetussuunnitelmat laaditaan perusteiden yhteisten tavoitteiden, sisältökuvausten ja eri uskontojen tarkennettujen oppimääräkuvausten pohjalle.

3

Vuosiluokan tavoitteet ja keskeiset sisällöt

T1 ohjata oppilasta perehtymään opiskeltavan uskonnon pyhiin kirjoihin ja kertomuksiin sekä keskeisiin oppeihin

- Oppilas tutustuu Raamatun alkukertomuksiin ja patriarkkakertomuksiin (Abraham, Isak ja Jaakob) ja muihin Vanhan testamentin kertomuksiin
- Oppilas tutustuu alustavasti Abrahamin jälkeläisiin eli juutalaisuuteen, kristinuskoon ja islamin uskoon
- Oppilas huomaa, millainen Jumalan ja ihmisen välinen suhde on Vanhan testamentin kertomusten mukaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskontoa koskevan tiedon hallitseminen, uskonnon monilukutaito	Oppilas osaa nimetä opiskeltavan uskonnon lähteitä ja tekstejä sekä kuvata niiden keskeisiä sisältöjä.

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksessa tarkastellaan kristinuskon keskeisiä käsitteitä, symboleita ja oppia. Sisältöjen valinnassa huomioidaan kristinuskon moninaisuus ja erityisesti protestanttisuus osana kristinuskoa. Opetuksessa tutustutaan Martin Lutherin ja Mikael Agricolan merkitykseen uskonnon uudistajina. Perehdytään luterilaisuuden oppiin, sakramentteihin, rukouksiin, jumalanpalvelukseen ja seurakunnan toimintaan. Opetuksessa tarkastellaan Raamattua kirjana, sen erilaisia tyylilajeja sekä uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta. Opetuksessa perehdytään Jeesuksen elämään, opetuksiin ja merkitykseen kristinuskossa. Pohditaan Paavalin ja varhaisen kristillisyyden merkitystä kristinuskon kehittymiselle maailmanuskonnoksi. Tutustutaan Raamatun keskeisten kertomusten vuorovaikutukseen taiteen, tieteen ja kulttuurin kanssa sekä tarkastellaan kristinuskon näkymistä populaarikulttuurissa. Opetuksessa syvennetään tietoja kirkkovuodesta, elämänkaaren kristillisistä rituaaleista sekä niihin liittyvästä moninaisesta tapakulttuurista. Tutustutaan syvällisemmin kirkkoon uskonnollisena rakennuksena, kirkkoarkkitehtuuriin ja siihen liittyvään symboliikkaan. Opetuksessa otetaan huomioon virret ja muu hengellinen musiikki.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 3. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Alkukertomukset (luominen)
- VT:n patriarkkakertomukset: Abraham, Isak, Jaakob
- Muut keskeiset VT:n kertomukset: Joosef, Mooses jne.
- Kristinuskon keskeiset käsitteet, symbolit ja oppi
- Vuodenkiertoon liittyvät juhlat
- Opetuksessa tarkastellaan Raamattua kirjana sekä uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja vertaiskuvallisuutta
- Virret ja muu hengellinen musiikki

T2 ohjata oppilas tutustumaan opiskeltavan uskonnon rituaaleihin ja tapoihin sekä pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin

3.lk.:

- Oppilas käy mahdollisuuksien mukaan seurakunnan järjestämällä kirkkoseikkailulla Pyhän Laurin kirkossa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskontoa koskevan tiedon hallitseminen, uskonnon monilukutaito	Oppilas osaa kertoa esimerkkien avulla opiskeltavan uskonnon keskeisistä rituaaleista, tavoista ja pyhistä paikoista sekä kuvata niiden merkitystä.

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksessa tarkastellaan kristinuskon keskeisiä käsitteitä, symboleita ja oppia. Sisältöjen valinnassa huomioidaan kristinuskon moninaisuus ja erityisesti protestanttisuus osana kristinuskoa. Opetuksessa tutustutaan Martin Lutherin ja Mikael Agricolan merkitykseen uskonnon uudistajina. Perehdytään luterilaisuuden oppiin, sakramentteihin, rukouksiin, jumalanpalvelukseen ja seurakunnan toimintaan. Opetuksessa tarkastellaan Raamattua kirjana, sen erilaisia tyylilajeja sekä uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta. Opetuksessa perehdytään Jeesuksen elämään, opetuksiin ja merkitykseen kristinuskossa. Pohditaan Paavalin ja varhaisen kristillisyyden merkitystä kristinuskon kehittymiselle maailmanuskonnoksi. Tutustutaan Raamatun keskeisten kertomusten vuorovaikutukseen taiteen, tieteen ja kulttuurin kanssa sekä tarkastellaan kristinuskon näkymistä populaarikulttuurissa. Opetuksessa syvennetään tietoja kirkkovuodesta, elämänkaaren kristillisistä rituaaleista sekä niihin liittyvästä moninaisesta tapakulttuurista. Tutustutaan syvällisemmin kirkkoon uskonnollisena rakennuksena, kirkkoarkkitehtuuriin ja siihen liittyvään symboliikkaan. Opetuksessa otetaan huomioon virret ja muu hengellinen musiikki.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 3. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Alkukertomukset (luominen)
- VT:n patriarkkakertomukset: Abraham, Isak, Jaakob
- Muut keskeiset VT:n kertomukset: Joosef, Mooses jne.
- Kristinuskon keskeiset käsitteet, symbolit ja oppi
- Vuodenkiertoon liittyvät juhlat
- Opetuksessa tarkastellaan Raamattua kirjana sekä uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja vertaiskuvallisuutta
- Virret ja muu hengellinen musiikki

T3 auttaa oppilasta tunnistamaan uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta

- Oppilas tutustuu käsitteisiin pyhä kirja, rukous, symboli ja vertauskuvallisuus
- Oppilas huomaa, mitä eroa on uskonnollisella kertomuksella ja muilla kertomuksilla

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskonnon kielen ja symbolien analysointi	Oppilas osaa hakea tietoa useasta lähteestä. Oppilas harjoittelee arvioimaan löytämänsä tiedon luotettavuutta ja objektiivisuutta.

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksessa tarkastellaan kristinuskon keskeisiä käsitteitä, symboleita ja oppia. Sisältöjen valinnassa huomioidaan kristinuskon moninaisuus ja erityisesti protestanttisuus osana kristinuskoa. Opetuksessa tutustutaan Martin Lutherin ja Mikael Agricolan merkitykseen uskonnon uudistajina. Perehdytään luterilaisuuden oppiin, sakramentteihin, rukouksiin, jumalanpalvelukseen ja seurakunnan toimintaan. Opetuksessa tarkastellaan Raamattua kirjana, sen erilaisia tyylilajeja sekä uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta. Opetuksessa perehdytään Jeesuksen elämään, opetuksiin ja merkitykseen kristinuskossa. Pohditaan Paavalin ja varhaisen kristillisyyden merkitystä kristinuskon kehittymiselle maailmanuskonnoksi. Tutustutaan Raamatun keskeisten kertomusten vuorovaikutukseen taiteen, tieteen ja kulttuurin kanssa sekä tarkastellaan kristinuskon näkymistä populaarikulttuurissa. Opetuksessa syvennetään tietoja kirkkovuodesta, elämänkaaren kristillisistä rituaaleista sekä niihin liittyvästä moninaisesta tapakulttuurista. Tutustutaan syvällisemmin kirkkoon uskonnollisena rakennuksena, kirkkoarkkitehtuuriin ja siihen liittyvään symboliikkaan. Opetuksessa otetaan huomioon virret ja muu hengellinen musiikki.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 3. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Alkukertomukset (luominen)
- VT:n patriarkkakertomukset: Abraham, Isak, Jaakob
- Muut keskeiset VT:n kertomukset: Joosef, Mooses jne.
- Kristinuskon keskeiset käsitteet, symbolit ja oppi
- Vuodenkiertoon liittyvät juhlat
- Opetuksessa tarkastellaan Raamattua kirjana sekä uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja vertaiskuvallisuutta
- Virret ja muu hengellinen musiikki

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa tarkastellaan, mitä merkitsee pyhyys uskonnoissa, oma ja toisen pyhä. Tutustutaan alustavasti juutalaisuutta, kristinuskoa ja islamia yhdistäviin profeettoihin, pyhiin paikkoihin ja kertomuksiin sekä Jeesuksen asemaan näissä uskonnoissa. Tärkeinä tarkastelun kohteina ovat koulun lähialueilla vaikuttavat uskonnolliset yhteisöt. Opetuksessa tutkitaan Suomen ja Euroopan uskonnollista ja katsomuksellista nykytilaa ja sen taustaa sekä uskonnottomuutta. Alustavasti tutustutaan ekumeniaan ja uskontodialogiin sekä tarkastellaan uskontoja mediasta ja populaarikulttuurista otetuilla ajankohtaisilla esimerkeillä.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 3. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Tutustutaan juutalaisuuteen, islamiin ja kristinuskoon
- Opetuksessa syvennetään tietoja kirkkovuodesta, elämänkaaren kristillisistä rituaaleista sekä niihin liittyvästä moninaisesta tapakulttuurista

T6 ohjata oppilas tutustumaan juutalaisuuteen, kristinuskoon ja islamiin ja niiden vaikutukseen ja historiaan Euroopassa

- Oppilas tutustuu alustavasti Abrahamin jälkeläisiin
- Oppilas huomaa juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin uskon vaikutuksen kulttuuriin (esim. rakennukset, musiikki, pukeutuminen, ruoka)

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskontoa ja kulttuuria koskeva tieto	Oppilas osaa kuvata juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin pääpiirteet sekä niiden keskinäiset suhteet.

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa tarkastellaan, mitä merkitsee pyhyys uskonnoissa, oma ja toisen pyhä. Tutustutaan alustavasti juutalaisuutta, kristinuskoa ja islamia yhdistäviin profeettoihin, pyhiin paikkoihin ja kertomuksiin sekä Jeesuksen asemaan näissä uskonnoissa. Tärkeinä tarkastelun kohteina ovat koulun lähialueilla vaikuttavat uskonnolliset yhteisöt. Opetuksessa tutkitaan Suomen ja Euroopan uskonnollista ja katsomuksellista nykytilaa ja sen taustaa sekä uskonnottomuutta. Alustavasti tutustutaan ekumeniaan ja uskontodialogiin sekä tarkastellaan uskontoja mediasta ja populaarikulttuurista otetuilla ajankohtaisilla esimerkeillä.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 3. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Tutustutaan juutalaisuuteen, islamiin ja kristinuskoon
- Opetuksessa syvennetään tietoja kirkkovuodesta, elämänkaaren kristillisistä rituaaleista sekä niihin liittyvästä moninaisesta tapakulttuurista

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa tarkastellaan kristinuskon tärkeimpiä eettisiä ohjeita: Kultaista sääntöä, rakkauden kaksoiskäskyä ja kymmentä käskyä. Pohditaan Kultaisen säännön etiikkaa kristinuskossa ja eri uskonnoissa. Opetuksessa käsitellään keskeisiä elämänkysymyksiä, tunteita ja arvoja Vanhasta ja Uudesta Testamentista valittujen kertomusten avulla. Tärkeitä sisältöjä ovat ihmisoikeusetiikka, YK:n Lapsen oikeuksien sopimus sekä ihmisarvo, elämän kunnioittaminen ja luonnon vaaliminen. Pohditaan oppilaan omia valintoja ja hänen toimintansa taustalla vaikuttavia arvoja sekä globaalia vastuuta. Tärkeitä näkökulmia ovat elämäntaidot, itsetuntemus, tunnetaidot ja kokonaisvaltainen hyvinvointi. Opetukseen valittujen sisältöjen tulee antaa oppilaalle välineitä eettiseen keskusteluun ja omien näkemysten perustelemiseen sekä uskonnoista käytävään keskusteluun.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 3. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Keskeiset elämänkysymykset
- Tunteet, arvot ja valinnat Raamatussa
- Ohjataan oppilasta kunnioittamaan muiden vakaumusta ja käyttäytymään asianmukaisesti erilaisissa uskonnollisissa tilaisuuksissa ja tilanteissa

T7 kannustaa oppilasta kunnioittamaan omaa ja toisen pyhää sekä käyttäytymään asianmukaisesti erilaisissa uskonnollisissa tilaisuuksissa ja tilanteissa

- Oppilas tutustuu kristinuskon ja muiden katsomusten pyhiin tapoihin
- Oppilas opettelee suvaitsemaan ja kunnioittamaan muiden katsomuksia
- Oppilas oppii käyttäytymään asiallisesti kaikissa uskonnollisissa tilaisuuksissa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskonnon monilukutaito	Oppilas tietää, miten toimitaan ja pyrkii toimimaan asianmukaisesti ja kunnioittavasti erilaisissa uskonnollisissa tilanteissa ja paikoissa.

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksessa tarkastellaan kristinuskon keskeisiä käsitteitä, symboleita ja oppia. Sisältöjen valinnassa huomioidaan kristinuskon moninaisuus ja erityisesti protestanttisuus osana kristinuskoa. Opetuksessa tutustutaan Martin Lutherin ja Mikael Agricolan merkitykseen uskonnon uudistajina. Perehdytään luterilaisuuden oppiin, sakramentteihin, rukouksiin, jumalanpalvelukseen ja seurakunnan toimintaan. Opetuksessa tarkastellaan Raamattua kirjana, sen erilaisia tyylilajeja sekä uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta. Opetuksessa perehdytään Jeesuksen elämään, opetuksiin ja merkitykseen kristinuskossa. Pohditaan Paavalin ja varhaisen kristillisyyden merkitystä kristinuskon kehittymiselle maailmanuskonnoksi. Tutustutaan Raamatun keskeisten kertomusten vuorovaikutukseen taiteen, tieteen ja kulttuurin kanssa sekä tarkastellaan kristinuskon näkymistä populaarikulttuurissa. Opetuksessa syvennetään tietoja kirkkovuodesta, elämänkaaren kristillisistä rituaaleista sekä niihin liittyvästä moninaisesta tapakulttuurista. Tutustutaan syvällisemmin kirkkoon uskonnollisena rakennuksena, kirkkoarkkitehtuuriin ja siihen liittyvään symboliikkaan. Opetuksessa otetaan huomioon virret ja muu hengellinen musiikki.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 3. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Alkukertomukset (luominen)
- VT:n patriarkkakertomukset: Abraham, Isak, Jaakob
- Muut keskeiset VT:n kertomukset: Joosef, Mooses jne.
- Kristinuskon keskeiset käsitteet, symbolit ja oppi
- Vuodenkiertoon liittyvät juhlat
- Opetuksessa tarkastellaan Raamattua kirjana sekä uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja vertaiskuvallisuutta
- Virret ja muu hengellinen musiikki

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa tarkastellaan, mitä merkitsee pyhyys uskonnoissa, oma ja toisen pyhä. Tutustutaan alustavasti juutalaisuutta, kristinuskoa ja islamia yhdistäviin profeettoihin, pyhiin paikkoihin ja kertomuksiin sekä Jeesuksen asemaan näissä uskonnoissa. Tärkeinä tarkastelun kohteina ovat koulun lähialueilla vaikuttavat uskonnolliset yhteisöt. Opetuksessa tutkitaan Suomen ja Euroopan uskonnollista ja katsomuksellista nykytilaa ja sen taustaa sekä uskonnottomuutta. Alustavasti tutustutaan ekumeniaan ja uskontodialogiin sekä tarkastellaan uskontoja mediasta ja populaarikulttuurista otetuilla ajankohtaisilla esimerkeillä.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 3. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Tutustutaan juutalaisuuteen, islamiin ja kristinuskoon
- Opetuksessa syvennetään tietoja kirkkovuodesta, elämänkaaren kristillisistä rituaaleista sekä niihin liittyvästä moninaisesta tapakulttuurista

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa tarkastellaan kristinuskon tärkeimpiä eettisiä ohjeita: Kultaista sääntöä, rakkauden kaksoiskäskyä ja kymmentä käskyä. Pohditaan Kultaisen säännön etiikkaa kristinuskossa ja eri uskonnoissa. Opetuksessa käsitellään keskeisiä elämänkysymyksiä, tunteita ja arvoja Vanhasta ja Uudesta Testamentista valittujen kertomusten avulla. Tärkeitä sisältöjä ovat ihmisoikeusetiikka, YK:n Lapsen oikeuksien sopimus sekä ihmisarvo, elämän kunnioittaminen ja luonnon vaaliminen. Pohditaan oppilaan omia valintoja ja hänen toimintansa taustalla vaikuttavia arvoja sekä globaalia vastuuta. Tärkeitä näkökulmia ovat elämäntaidot, itsetuntemus, tunnetaidot ja kokonaisvaltainen hyvinvointi. Opetukseen valittujen sisältöjen tulee antaa oppilaalle välineitä eettiseen keskusteluun ja omien näkemysten perustelemiseen sekä uskonnoista käytävään keskusteluun.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 3. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Keskeiset elämänkysymykset
- Tunteet, arvot ja valinnat Raamatussa
- Ohjataan oppilasta kunnioittamaan muiden vakaumusta ja käyttäytymään asianmukaisesti erilaisissa uskonnollisissa tilaisuuksissa ja tilanteissa

T8 ohjata oppilas perehtymään opiskeltavan uskonnon eettisiin opetuksiin sekä eri uskontoja yhdistäviin eettisiin periaatteisiin

- oppilas tutustuu kymmeneen käskyyn ja niistä nouseviin elämänkysymyksiin
- oppilas tutustuu muiden uskontojen keskeisiin eettisiin periaatteisiin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Etiikkaa koskeva tieto	Oppilas tunnistaa ja osaa nimetä opiskeltavan uskonnon eettisiä opetuksia sekä uskontoja ja katsomuksia yhdistäviä eettisiä periaatteita.

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksessa tarkastellaan kristinuskon keskeisiä käsitteitä, symboleita ja oppia. Sisältöjen valinnassa huomioidaan kristinuskon moninaisuus ja erityisesti protestanttisuus osana kristinuskoa. Opetuksessa tutustutaan Martin Lutherin ja Mikael Agricolan merkitykseen uskonnon uudistajina. Perehdytään luterilaisuuden oppiin, sakramentteihin, rukouksiin, jumalanpalvelukseen ja seurakunnan toimintaan. Opetuksessa tarkastellaan Raamattua kirjana, sen erilaisia tyylilajeja sekä uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta. Opetuksessa perehdytään Jeesuksen elämään, opetuksiin ja merkitykseen kristinuskossa. Pohditaan Paavalin ja varhaisen kristillisyyden merkitystä kristinuskon kehittymiselle maailmanuskonnoksi. Tutustutaan Raamatun keskeisten kertomusten vuorovaikutukseen taiteen, tieteen ja kulttuurin kanssa sekä tarkastellaan kristinuskon näkymistä populaarikulttuurissa. Opetuksessa syvennetään tietoja kirkkovuodesta, elämänkaaren kristillisistä rituaaleista sekä

niihin liittyvästä moninaisesta tapakulttuurista. Tutustutaan syvällisemmin kirkkoon uskonnollisena rakennuksena, kirkkoarkkitehtuuriin ja siihen liittyvään symboliikkaan. Opetuksessa otetaan huomioon virret ja muu hengellinen musiikki.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 3. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Alkukertomukset (luominen)
- VT:n patriarkkakertomukset: Abraham, Isak, Jaakob
- Muut keskeiset VT:n kertomukset: Joosef, Mooses jne.
- Kristinuskon keskeiset käsitteet, symbolit ja oppi
- Vuodenkiertoon liittyvät juhlat
- Opetuksessa tarkastellaan Raamattua kirjana sekä uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja vertaiskuvallisuutta
- Virret ja muu hengellinen musiikki

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa tarkastellaan, mitä merkitsee pyhyys uskonnoissa, oma ja toisen pyhä. Tutustutaan alustavasti juutalaisuutta, kristinuskoa ja islamia yhdistäviin profeettoihin, pyhiin paikkoihin ja kertomuksiin sekä Jeesuksen asemaan näissä uskonnoissa. Tärkeinä tarkastelun kohteina ovat koulun lähialueilla vaikuttavat uskonnolliset yhteisöt. Opetuksessa tutkitaan Suomen ja Euroopan uskonnollista ja katsomuksellista nykytilaa ja sen taustaa sekä uskonnottomuutta. Alustavasti tutustutaan ekumeniaan ja uskontodialogiin sekä tarkastellaan uskontoja mediasta ja populaarikulttuurista otetuilla ajankohtaisilla esimerkeillä.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 3. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Tutustutaan juutalaisuuteen, islamiin ja kristinuskoon
- Opetuksessa syvennetään tietoja kirkkovuodesta, elämänkaaren kristillisistä rituaaleista sekä niihin liittyvästä moninaisesta tapakulttuurista

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa tarkastellaan kristinuskon tärkeimpiä eettisiä ohjeita: Kultaista sääntöä, rakkauden kaksoiskäskyä ja kymmentä käskyä. Pohditaan Kultaisen säännön etiikkaa kristinuskossa ja eri uskonnoissa. Opetuksessa käsitellään keskeisiä elämänkysymyksiä, tunteita ja arvoja Vanhasta ja Uudesta Testamentista valittujen kertomusten avulla. Tärkeitä sisältöjä ovat ihmisoikeusetiikka, YK:n Lapsen oikeuksien sopimus sekä ihmisarvo, elämän kunnioittaminen ja luonnon vaaliminen. Pohditaan oppilaan omia valintoja ja hänen toimintansa taustalla vaikuttavia arvoja sekä globaalia vastuuta. Tärkeitä näkökulmia ovat elämäntaidot, itsetuntemus, tunnetaidot ja kokonaisvaltainen hyvinvointi. Opetukseen valittujen sisältöjen tulee antaa oppilaalle välineitä eettiseen keskusteluun ja omien näkemysten perustelemiseen sekä uskonnoista käytävään keskusteluun.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 3. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Keskeiset elämänkysymykset
- Tunteet, arvot ja valinnat Raamatussa
- Ohjataan oppilasta kunnioittamaan muiden vakaumusta ja käyttäytymään asianmukaisesti erilaisissa uskonnollisissa tilaisuuksissa ja tilanteissa

T11 luoda oppilaalle mahdollisuuksia keskustella eettisistä kysymyksistä, ilmaista rakentavasti ajatuksiaan ja tunteitaan sekä harjoitella perustelemaan omia näkemyksiään

- Oppilas tunnistaa Raamatun kertomusten herättämiä tunteita ja ajatuksia ja pohtii, miten ne näkyvät oppilaan omassa elämässä nykypäivänä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ajattelun ja vuorovaikutuksen taidot	Oppilas osallistuu yhteiseen keskusteluun, osaa kuunnella toisia ja ilmaista itseään.

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksessa tarkastellaan kristinuskon keskeisiä käsitteitä, symboleita ja oppia. Sisältöjen valinnassa huomioidaan kristinuskon moninaisuus ja erityisesti protestanttisuus osana kristinuskoa. Opetuksessa tutustutaan Martin Lutherin ja Mikael Agricolan merkitykseen uskonnon uudistajina. Perehdytään luterilaisuuden oppiin, sakramentteihin, rukouksiin, jumalanpalvelukseen ja seurakunnan toimintaan. Opetuksessa tarkastellaan Raamattua kirjana, sen erilaisia tyylilajeja sekä uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta. Opetuksessa perehdytään Jeesuksen elämään, opetuksiin ja merkitykseen kristinuskossa. Pohditaan Paavalin ja varhaisen kristillisyyden merkitystä kristinuskon kehittymiselle maailmanuskonnoksi. Tutustutaan Raamatun keskeisten kertomusten vuorovaikutukseen taiteen, tieteen ja kulttuurin kanssa sekä tarkastellaan kristinuskon näkymistä populaarikulttuurissa. Opetuksessa syvennetään tietoja kirkkovuodesta, elämänkaaren kristillisistä rituaaleista sekä niihin liittyvästä moninaisesta tapakulttuurista. Tutustutaan syvällisemmin kirkkoon uskonnollisena rakennuksena, kirkkoarkkitehtuuriin ja siihen liittyvään symboliikkaan. Opetuksessa otetaan huomioon virret ja muu hengellinen musiikki.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 3. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Alkukertomukset (luominen)
- VT:n patriarkkakertomukset: Abraham, Isak, Jaakob
- Muut keskeiset VT:n kertomukset: Joosef, Mooses jne.
- Kristinuskon keskeiset käsitteet, symbolit ja oppi
- Vuodenkiertoon liittyvät juhlat
- Opetuksessa tarkastellaan Raamattua kirjana sekä uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja vertaiskuvallisuutta
- Virret ja muu hengellinen musiikki

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa tarkastellaan, mitä merkitsee pyhyys uskonnoissa, oma ja toisen pyhä. Tutustutaan alustavasti juutalaisuutta, kristinuskoa ja islamia yhdistäviin profeettoihin, pyhiin paikkoihin ja kertomuksiin sekä Jeesuksen asemaan näissä uskonnoissa. Tärkeinä tarkastelun kohteina ovat koulun lähialueilla vaikuttavat uskonnolliset yhteisöt. Opetuksessa tutkitaan Suomen ja Euroopan uskonnollista ja katsomuksellista nykytilaa ja sen taustaa sekä uskonnottomuutta. Alustavasti tutustutaan ekumeniaan ja uskontodialogiin sekä tarkastellaan uskontoja mediasta ja populaarikulttuurista otetuilla ajankohtaisilla esimerkeillä.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 3. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Tutustutaan juutalaisuuteen, islamiin ja kristinuskoon
- Opetuksessa syvennetään tietoja kirkkovuodesta, elämänkaaren kristillisistä rituaaleista sekä niihin liittyvästä moninaisesta tapakulttuurista

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa tarkastellaan kristinuskon tärkeimpiä eettisiä ohjeita: Kultaista sääntöä, rakkauden kaksoiskäskyä ja kymmentä käskyä. Pohditaan Kultaisen säännön etiikkaa kristinuskossa ja eri uskonnoissa. Opetuksessa käsitellään keskeisiä elämänkysymyksiä, tunteita ja arvoja Vanhasta ja Uudesta Testamentista valittujen kertomusten avulla. Tärkeitä sisältöjä ovat ihmisoikeusetiikka, YK:n Lapsen oikeuksien sopimus sekä ihmisarvo, elämän kunnioittaminen ja luonnon vaaliminen. Pohditaan oppilaan omia valintoja ja hänen toimintansa taustalla vaikuttavia arvoja sekä globaalia vastuuta. Tärkeitä näkökulmia ovat elämäntaidot, itsetuntemus, tunnetaidot ja kokonaisvaltainen hyvinvointi. Opetukseen valittujen sisältöjen tulee antaa oppilaalle välineitä eettiseen keskusteluun ja omien näkemysten perustelemiseen sekä uskonnoista käytävään keskusteluun.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 3. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Keskeiset elämänkysymykset
- Tunteet, arvot ja valinnat Raamatussa
- Ohjataan oppilasta kunnioittamaan muiden vakaumusta ja käyttäytymään asianmukaisesti erilaisissa uskonnollisissa tilaisuuksissa ja tilanteissa

T12 auttaa ja tukea oppilasta muodostamaan ja vahvistamaan myönteistä maailmankatsomusta, itsetuntoa ja luottamusta elämään

- Oppilas huomaa, että Vanhan testamentin kertomukset välittävät vahvan uskon Jumalaan ja elämään

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei vaikuta arvosanan muodostumiseen. Oppilaita ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa tarkastellaan kristinuskon tärkeimpiä eettisiä ohjeita: Kultaista sääntöä, rakkauden kaksoiskäskyä ja kymmentä käskyä. Pohditaan Kultaisen säännön etiikkaa kristinuskossa ja eri uskonnoissa. Opetuksessa käsitellään keskeisiä elämänkysymyksiä, tunteita ja arvoja Vanhasta ja Uudesta Testamentista valittujen kertomusten avulla. Tärkeitä sisältöjä ovat ihmisoikeusetiikka, YK:n Lapsen oikeuksien sopimus sekä ihmisarvo, elämän kunnioittaminen ja luonnon vaaliminen. Pohditaan oppilaan omia valintoja ja hänen toimintansa taustalla vaikuttavia arvoja sekä globaalia vastuuta. Tärkeitä näkökulmia ovat elämäntaidot, itsetuntemus, tunnetaidot ja kokonaisvaltainen hyvinvointi. Opetukseen valittujen sisältöjen tulee antaa oppilaalle välineitä eettiseen keskusteluun ja omien näkemysten perustelemiseen sekä uskonnoista käytävään keskusteluun.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 3. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Keskeiset elämänkysymykset
- Tunteet, arvot ja valinnat Raamatussa
- Ohjataan oppilasta kunnioittamaan muiden vakaumusta ja käyttäytymään asianmukaisesti erilaisissa uskonnollisissa tilaisuuksissa ja tilanteissa

4

Vuosiluokan tavoitteet ja keskeiset sisällöt

T1 ohjata oppilasta perehtymään opiskeltavan uskonnon pyhiin kirjoihin ja kertomuksiin sekä keskeisiin oppeihin

- Oppilas perehtyy Uuden testamentin maailmaan
- Oppilas tutustuu Jeesuksen elämään, opetuksiin ja merkitykseen
- Oppilaan tietämys Raamatusta syvenee

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskontoa koskevan tiedon hallitseminen, uskonnon monilukutaito	Oppilas osaa nimetä opiskeltavan uskonnon lähteitä ja tekstejä sekä kuvata niiden keskeisiä sisältöjä.

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksessa tarkastellaan kristinuskon keskeisiä käsitteitä, symboleita ja oppia. Sisältöjen valinnassa huomioidaan kristinuskon moninaisuus ja erityisesti protestanttisuus osana kristinuskoa. Opetuksessa tutustutaan Martin Lutherin ja Mikael Agricolan merkitykseen uskonnon uudistajina. Perehdytään luterilaisuuden oppiin, sakramentteihin, rukouksiin, jumalanpalvelukseen ja seurakunnan toimintaan. Opetuksessa tarkastellaan Raamattua kirjana, sen erilaisia tyylilajeja sekä uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta. Opetuksessa perehdytään Jeesuksen elämään, opetuksiin ja merkitykseen kristinuskossa. Pohditaan Paavalin ja varhaisen kristillisyyden merkitystä kristinuskon kehittymiselle maailmanuskonnoksi. Tutustutaan Raamatun keskeisten kertomusten vuorovaikutukseen taiteen, tieteen ja kulttuurin kanssa sekä tarkastellaan kristinuskon näkymistä populaarikulttuurissa. Opetuksessa syvennetään tietoja kirkkovuodesta, elämänkaaren kristillisistä rituaaleista sekä niihin liittyvästä moninaisesta tapakulttuurista. Tutustutaan syvällisemmin kirkkoon uskonnollisena rakennuksena, kirkkoarkkitehtuuriin ja siihen liittyvään symboliikkaan. Opetuksessa otetaan huomioon virret ja muu hengellinen musiikki.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 4. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Perehdytään Jeesuksen elämään, opetukseen ja merkitykseen kristinuskossa
- Perehdytään luterilaisuuden oppiin, sakramentteihin, rukouksiin, jumalanpalvelukseen ja seurakunnan toimintaan
- Virret ja muu hengellinen musiikki

T2 ohjata oppilas tutustumaan opiskeltavan uskonnon rituaaleihin ja tapoihin sekä pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin

- Oppilas perehtyy luterilaisen kirkon oppiin, pyhiin toimituksiin ja seurakunnan toimintaan (mm. jumalanpalvelus)
- Oppilas käy mahdollisuuksien mukaan vierailulla lähiseurakunnassa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskontoa koskevan tiedon hallitseminen, uskonnon monilukutaito	Oppilas osaa kertoa esimerkkien avulla opiskeltavan uskonnon keskeisistä rituaaleista, tavoista ja pyhistä paikoista sekä kuvata niiden merkitystä.

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksessa tarkastellaan kristinuskon keskeisiä käsitteitä, symboleita ja oppia. Sisältöjen valinnassa huomioidaan kristinuskon moninaisuus ja erityisesti protestanttisuus osana kristinuskoa. Opetuksessa tutustutaan Martin Lutherin ja Mikael Agricolan merkitykseen uskonnon uudistajina. Perehdytään luterilaisuuden oppiin, sakramentteihin, rukouksiin, jumalanpalvelukseen ja seurakunnan toimintaan. Opetuksessa tarkastellaan Raamattua kirjana, sen erilaisia tyylilajeja sekä uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta. Opetuksessa perehdytään Jeesuksen elämään, opetuksiin ja merkitykseen kristinuskossa. Pohditaan Paavalin ja varhaisen kristillisyyden merkitystä kristinuskon kehittymiselle maailmanuskonnoksi. Tutustutaan Raamatun keskeisten kertomusten vuorovaikutukseen taiteen, tieteen ja kulttuurin kanssa sekä tarkastellaan kristinuskon näkymistä populaarikulttuurissa. Opetuksessa syvennetään tietoja kirkkovuodesta, elämänkaaren kristillisistä rituaaleista sekä niihin liittyvästä moninaisesta tapakulttuurista. Tutustutaan syvällisemmin kirkkoon uskonnollisena rakennuksena, kirkkoarkkitehtuuriin ja siihen liittyvään symboliikkaan. Opetuksessa otetaan huomioon virret ja muu hengellinen musiikki.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 4. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Perehdytään Jeesuksen elämään, opetukseen ja merkitykseen kristinuskossa
- Perehdytään luterilaisuuden oppiin, sakramentteihin, rukouksiin, jumalanpalvelukseen ja seurakunnan toimintaan
- Virret ja muu hengellinen musiikki

T4 ohjata oppilasta etsimään, arvioimaan ja käyttämään uskontoa koskevaa tietoa erilaisista lähteistä

- Oppilas oppii käyttämään Raamattua löytääkseen keskeisiä kertomuksia

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Oppimaan oppimisen taidot uskonnon opiskelussa	Oppilas osaa hakea tietoa useasta lähteestä. Oppilas harjoittelee arvioimaan löytämänsä tiedon luotettavuutta ja objektiivisuutta.

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksessa tarkastellaan kristinuskon keskeisiä käsitteitä, symboleita ja oppia. Sisältöjen valinnassa huomioidaan kristinuskon moninaisuus ja erityisesti protestanttisuus osana kristinuskoa. Opetuksessa tutustutaan Martin Lutherin ja Mikael Agricolan merkitykseen uskonnon uudistajina. Perehdytään luterilaisuuden oppiin, sakramentteihin, rukouksiin, jumalanpalvelukseen ja seurakunnan toimintaan. Opetuksessa tarkastellaan Raamattua kirjana, sen erilaisia tyylilajeja sekä uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta. Opetuksessa perehdytään Jeesuksen elämään, opetuksiin ja merkitykseen kristinuskossa. Pohditaan Paavalin ja varhaisen kristillisyyden merkitystä kristinuskon kehittymiselle

maailmanuskonnoksi. Tutustutaan Raamatun keskeisten kertomusten vuorovaikutukseen taiteen, tieteen ja kulttuurin kanssa sekä tarkastellaan kristinuskon näkymistä populaarikulttuurissa. Opetuksessa syvennetään tietoja kirkkovuodesta, elämänkaaren kristillisistä rituaaleista sekä niihin liittyvästä moninaisesta tapakulttuurista. Tutustutaan syvällisemmin kirkkoon uskonnollisena rakennuksena, kirkkoarkkitehtuuriin ja siihen liittyvään symboliikkaan. Opetuksessa otetaan huomioon virret ja muu hengellinen musiikki.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 4. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Perehdytään Jeesuksen elämään, opetukseen ja merkitykseen kristinuskossa
- Perehdytään luterilaisuuden oppiin, sakramentteihin, rukouksiin, jumalanpalvelukseen ja seurakunnan toimintaan
- Virret ja muu hengellinen musiikki

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa tarkastellaan, mitä merkitsee pyhyys uskonnoissa, oma ja toisen pyhä. Tutustutaan alustavasti juutalaisuutta, kristinuskoa ja islamia yhdistäviin profeettoihin, pyhiin paikkoihin ja kertomuksiin sekä Jeesuksen asemaan näissä uskonnoissa. Tärkeinä tarkastelun kohteina ovat koulun lähialueilla vaikuttavat uskonnolliset yhteisöt. Opetuksessa tutkitaan Suomen ja Euroopan uskonnollista ja katsomuksellista nykytilaa ja sen taustaa sekä uskonnottomuutta. Alustavasti tutustutaan ekumeniaan ja uskontodialogiin sekä tarkastellaan uskontoja mediasta ja populaarikulttuurista otetuilla ajankohtaisilla esimerkeillä.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 4. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Tutustutaan pyhän käsitykseen juutalaisuudessa, kristinuskossa ja islamissa sekä näitä yhdistäviin profeettoihin ja kertomuksiin
- Tutustutaan uskonnottomuuteen alustavasti

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa tarkastellaan kristinuskon tärkeimpiä eettisiä ohjeita: Kultaista sääntöä, rakkauden kaksoiskäskyä ja kymmentä käskyä. Pohditaan Kultaisen säännön etiikkaa kristinuskossa ja eri uskonnoissa. Opetuksessa käsitellään keskeisiä elämänkysymyksiä, tunteita ja arvoja Vanhasta ja Uudesta Testamentista valittujen kertomusten avulla. Tärkeitä sisältöjä ovat ihmisoikeusetiikka, YK:n Lapsen oikeuksien sopimus sekä ihmisarvo, elämän kunnioittaminen ja luonnon vaaliminen. Pohditaan oppilaan omia valintoja ja hänen toimintansa taustalla vaikuttavia arvoja sekä globaalia vastuuta. Tärkeitä näkökulmia ovat elämäntaidot, itsetuntemus, tunnetaidot ja kokonaisvaltainen hyvinvointi. Opetukseen valittujen sisältöjen tulee antaa oppilaalle välineitä eettiseen keskusteluun ja omien näkemysten perustelemiseen sekä uskonnoista käytävään keskusteluun.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 4. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Käsitellään keskeisiä elämänkysymyksiä, tunteita ja arvoja Uuden Testamentin kertomusten avulla. Painotetaan Jeesuksen elämästä nousevia tilanteita
- Ohjataan oppilasta kunnioittamaan muiden vakaumusta ja käyttäytymään asianmukaisesti erilaisissa uskonnollisissa tilaisuuksissa ja tilanteissa

T7 kannustaa oppilasta kunnioittamaan omaa ja toisen pyhää sekä käyttäytymään asianmukaisesti erilaisissa uskonnollisissa tilaisuuksissa ja tilanteissa

- oppilas perehtyy tarkemmin kristinuskon ja muiden katsomusten pyhiin tapoihin
- oppilas pyrkii suvaitsemaan ja kunnioittamaan muiden katsomuksia
- oppilas käyttäytyy asiallisesti kaikissa uskonnollisissa tilaisuuksissa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskonnon monilukutaito	Oppilas tietää, miten toimitaan ja pyrkii toimimaan asianmukaisesti ja kunnioittavasti erilaisissa uskonnollisissa tilanteissa ja paikoissa.

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksessa tarkastellaan kristinuskon keskeisiä käsitteitä, symboleita ja oppia. Sisältöjen valinnassa huomioidaan kristinuskon moninaisuus ja erityisesti protestanttisuus osana kristinuskoa. Opetuksessa tutustutaan Martin Lutherin ja Mikael Agricolan merkitykseen uskonnon uudistajina. Perehdytään luterilaisuuden oppiin, sakramentteihin, rukouksiin, jumalanpalvelukseen ja seurakunnan toimintaan. Opetuksessa tarkastellaan Raamattua kirjana, sen erilaisia tyylilajeja sekä uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta. Opetuksessa perehdytään Jeesuksen elämään, opetuksiin ja merkitykseen kristinuskossa. Pohditaan Paavalin ja varhaisen kristillisyyden merkitystä kristinuskon kehittymiselle maailmanuskonnoksi. Tutustutaan Raamatun keskeisten kertomusten vuorovaikutukseen taiteen, tieteen ja kulttuurin kanssa sekä tarkastellaan kristinuskon näkymistä populaarikulttuurissa. Opetuksessa syvennetään tietoja kirkkovuodesta, elämänkaaren kristillisistä rituaaleista sekä niihin liittyvästä moninaisesta tapakulttuurista. Tutustutaan syvällisemmin kirkkoon uskonnollisena rakennuksena, kirkkoarkkitehtuuriin ja siihen liittyvään symboliikkaan. Opetuksessa otetaan huomioon virret ja muu hengellinen musiikki.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 4. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Perehdytään Jeesuksen elämään, opetukseen ja merkitykseen kristinuskossa
- Perehdytään luterilaisuuden oppiin, sakramentteihin, rukouksiin, jumalanpalvelukseen ja seurakunnan toimintaan
- Virret ja muu hengellinen musiikki

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa tarkastellaan, mitä merkitsee pyhyys uskonnoissa, oma ja toisen pyhä. Tutustutaan alustavasti juutalaisuutta, kristinuskoa ja islamia yhdistäviin profeettoihin, pyhiin paikkoihin ja kertomuksiin sekä Jeesuksen asemaan näissä uskonnoissa. Tärkeinä tarkastelun kohteina ovat koulun lähialueilla vaikuttavat uskonnolliset yhteisöt. Opetuksessa tutkitaan Suomen ja Euroopan uskonnollista ja katsomuksellista nykytilaa ja sen taustaa sekä uskonnottomuutta. Alustavasti tutustutaan ekumeniaan ja uskontodialogiin sekä tarkastellaan uskontoja mediasta ja populaarikulttuurista otetuilla ajankohtaisilla esimerkeillä.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 4. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Tutustutaan pyhän käsitykseen juutalaisuudessa, kristinuskossa ja islamissa sekä näitä yhdistäviin profeettoihin ja kertomuksiin
- Tutustutaan uskonnottomuuteen alustavasti

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa tarkastellaan kristinuskon tärkeimpiä eettisiä ohjeita: Kultaista sääntöä, rakkauden kaksoiskäskyä ja kymmentä käskyä. Pohditaan Kultaisen säännön etiikkaa kristinuskossa ja eri uskonnoissa. Opetuksessa käsitellään keskeisiä elämänkysymyksiä, tunteita ja arvoja Vanhasta ja Uudesta Testamentista valittujen kertomusten avulla. Tärkeitä sisältöjä ovat ihmisoikeusetiikka, YK:n Lapsen oikeuksien sopimus sekä ihmisarvo, elämän kunnioittaminen ja luonnon vaaliminen. Pohditaan oppilaan omia valintoja ja hänen toimintansa taustalla vaikuttavia arvoja sekä globaalia vastuuta. Tärkeitä näkökulmia ovat elämäntaidot, itsetuntemus, tunnetaidot ja kokonaisvaltainen hyvinvointi. Opetukseen valittujen sisältöjen tulee antaa oppilaalle välineitä eettiseen keskusteluun ja omien näkemysten perustelemiseen sekä uskonnoista käytävään keskusteluun.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 4. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Käsitellään keskeisiä elämänkysymyksiä, tunteita ja arvoja Uuden Testamentin kertomusten avulla. Painotetaan Jeesuksen elämästä nousevia tilanteita
- Ohjataan oppilasta kunnioittamaan muiden vakaumusta ja käyttäytymään asianmukaisesti erilaisissa uskonnollisissa tilaisuuksissa ja tilanteissa

T10 ohjata oppilasta arvioimaan tekemiään valintoja ja pohtimaan toiminnan taustalla vaikuttavia arvoja eettisten periaatteiden ja kestävän tulevaisuuden näkökulmasta

- Oppilas saa Jeesuksen opetuksista mallin, johon voi verrata omia valintojaan ja ratkaisujaan omassa elämässään

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Eettinen pohdinta	Oppilas osaa kertoa arjen esimerkkejä kestävän tulevaisuuden rakentamisesta. Hän osaa soveltaa opiskelemansa uskonnon eettisiä periaatteita omassa pohdinnassaan.

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa tarkastellaan, mitä merkitsee pyhyys uskonnoissa, oma ja toisen pyhä. Tutustutaan alustavasti juutalaisuutta, kristinuskoa ja islamia yhdistäviin profeettoihin, pyhiin paikkoihin ja kertomuksiin sekä Jeesuksen asemaan näissä uskonnoissa. Tärkeinä tarkastelun kohteina ovat koulun lähialueilla vaikuttavat uskonnolliset yhteisöt. Opetuksessa tutkitaan Suomen ja Euroopan uskonnollista ja katsomuksellista nykytilaa ja sen taustaa sekä uskonnottomuutta. Alustavasti tutustutaan ekumeniaan ja uskontodialogiin sekä tarkastellaan uskontoja mediasta ja populaarikulttuurista otetuilla ajankohtaisilla esimerkeillä.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 4. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Tutustutaan pyhän käsitykseen juutalaisuudessa, kristinuskossa ja islamissa sekä näitä yhdistäviin profeettoihin ja kertomuksiin

- Tutustutaan uskonnottomuuteen alustavasti

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa tarkastellaan kristinuskon tärkeimpiä eettisiä ohjeita: Kultaista sääntöä, rakkauden kaksoiskäskyä ja kymmentä käskyä. Pohditaan Kultaisen säännön etiikkaa kristinuskossa ja eri uskonnoissa. Opetuksessa käsitellään keskeisiä elämänkysymyksiä, tunteita ja arvoja Vanhasta ja Uudesta Testamentista valittujen kertomusten avulla. Tärkeitä sisältöjä ovat ihmisoikeusetiikka, YK:n Lapsen oikeuksien sopimus sekä ihmisarvo, elämän kunnioittaminen ja luonnon vaaliminen. Pohditaan oppilaan omia valintoja ja hänen toimintansa taustalla vaikuttavia arvoja sekä globaalia vastuuta. Tärkeitä näkökulmia ovat elämäntaidot, itsetuntemus, tunnetaidot ja kokonaisvaltainen hyvinvointi. Opetukseen valittujen sisältöjen tulee antaa oppilaalle välineitä eettiseen keskusteluun ja omien näkemysten perustelemiseen sekä uskonnoista käytävään keskusteluun.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 4. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Käsitellään keskeisiä elämänkysymyksiä, tunteita ja arvoja Uuden Testamentin kertomusten avulla. Painotetaan Jeesuksen elämästä nousevia tilanteita
- Ohjataan oppilasta kunnioittamaan muiden vakaumusta ja käyttäytymään asianmukaisesti erilaisissa uskonnollisissa tilaisuuksissa ja tilanteissa

T11 luoda oppilaalle mahdollisuuksia keskustella eettisistä kysymyksistä, ilmaista rakentavasti ajatuksiaan ja tunteitaan sekä harjoitella perustelemaan omia näkemyksiään

- Oppilas tunnistaa Jeesuksen antaman esimerkin suhtautumisessa lähimmäisiin
- Oppilas pohtii Jeesuksen mallin toimivuutta omien mielipiteidensä perustana

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ajattelun ja vuorovaikutuksen taidot	Oppilas osallistuu yhteiseen keskusteluun, osaa kuunnella toisia ja ilmaista itseään.

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksessa tarkastellaan kristinuskon keskeisiä käsitteitä, symboleita ja oppia. Sisältöjen valinnassa huomioidaan kristinuskon moninaisuus ja erityisesti protestanttisuus osana kristinuskoa. Opetuksessa tutustutaan Martin Lutherin ja Mikael Agricolan merkitykseen uskonnon uudistajina. Perehdytään luterilaisuuden oppiin, sakramentteihin, rukouksiin, jumalanpalvelukseen ja seurakunnan toimintaan. Opetuksessa tarkastellaan Raamattua kirjana, sen erilaisia tyylilajeja sekä uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta. Opetuksessa perehdytään Jeesuksen elämään, opetuksiin ja merkitykseen kristinuskossa. Pohditaan Paavalin ja varhaisen kristillisyyden merkitystä kristinuskon kehittymiselle maailmanuskonnoksi. Tutustutaan Raamatun keskeisten kertomusten vuorovaikutukseen taiteen, tieteen ja kulttuurin kanssa sekä tarkastellaan kristinuskon näkymistä populaarikulttuurissa. Opetuksessa syvennetään tietoja kirkkovuodesta, elämänkaaren kristillisistä rituaaleista sekä niihin liittyvästä moninaisesta tapakulttuurista. Tutustutaan syvällisemmin kirkkoon uskonnollisena rakennuksena, kirkkoarkkitehtuuriin ja siihen liittyvään symboliikkaan. Opetuksessa otetaan huomioon virret ja muu hengellinen musiikki.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 4. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Perehdytään Jeesuksen elämään, opetukseen ja merkitykseen kristinuskossa
- Perehdytään luterilaisuuden oppiin, sakramentteihin, rukouksiin, jumalanpalvelukseen ja seurakunnan toimintaan
- Virret ja muu hengellinen musiikki

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa tarkastellaan, mitä merkitsee pyhyys uskonnoissa, oma ja toisen pyhä. Tutustutaan alustavasti juutalaisuutta, kristinuskoa ja islamia yhdistäviin profeettoihin, pyhiin paikkoihin ja kertomuksiin sekä Jeesuksen asemaan näissä uskonnoissa. Tärkeinä tarkastelun kohteina ovat koulun lähialueilla vaikuttavat uskonnolliset yhteisöt. Opetuksessa tutkitaan Suomen ja Euroopan uskonnollista ja katsomuksellista nykytilaa ja sen taustaa sekä uskonnottomuutta. Alustavasti tutustutaan ekumeniaan ja uskontodialogiin sekä tarkastellaan uskontoja mediasta ja populaarikulttuurista otetuilla ajankohtaisilla esimerkeillä.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 4. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Tutustutaan pyhän käsitykseen juutalaisuudessa, kristinuskossa ja islamissa sekä näitä yhdistäviin profeettoihin ja kertomuksiin
- Tutustutaan uskonnottomuuteen alustavasti

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa tarkastellaan kristinuskon tärkeimpiä eettisiä ohjeita: Kultaista sääntöä, rakkauden kaksoiskäskyä ja kymmentä käskyä. Pohditaan Kultaisen säännön etiikkaa kristinuskossa ja eri uskonnoissa. Opetuksessa käsitellään keskeisiä elämänkysymyksiä, tunteita ja arvoja Vanhasta ja Uudesta Testamentista valittujen kertomusten avulla. Tärkeitä sisältöjä ovat ihmisoikeusetiikka, YK:n Lapsen oikeuksien sopimus sekä ihmisarvo, elämän kunnioittaminen ja luonnon vaaliminen. Pohditaan oppilaan omia valintoja ja hänen toimintansa taustalla vaikuttavia arvoja sekä globaalia vastuuta. Tärkeitä näkökulmia ovat elämäntaidot, itsetuntemus, tunnetaidot ja kokonaisvaltainen hyvinvointi. Opetukseen valittujen sisältöjen tulee antaa oppilaalle välineitä eettiseen keskusteluun ja omien näkemysten perustelemiseen sekä uskonnoista käytävään keskusteluun.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 4. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Käsitellään keskeisiä elämänkysymyksiä, tunteita ja arvoja Uuden Testamentin kertomusten avulla. Painotetaan Jeesuksen elämästä nousevia tilanteita
- Ohjataan oppilasta kunnioittamaan muiden vakaumusta ja käyttäytymään asianmukaisesti erilaisissa uskonnollisissa tilaisuuksissa ja tilanteissa

T12 auttaa ja tukea oppilasta muodostamaan ja vahvistamaan myönteistä maailmankatsomusta, itsetuntoa ja luottamusta elämään

- Oppilas oppii, että hän itse ja muut ovat arvokkaita
- Oppilas harjoittelee ilmaisemaan rakentavasti mielipiteitään

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei vaikuta arvosanan muodostumiseen. Oppilaita ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa tarkastellaan kristinuskon tärkeimpiä eettisiä ohjeita: Kultaista sääntöä, rakkauden kaksoiskäskyä ja kymmentä käskyä. Pohditaan Kultaisen säännön etiikkaa kristinuskossa ja eri uskonnoissa. Opetuksessa käsitellään keskeisiä elämänkysymyksiä, tunteita ja arvoja Vanhasta ja Uudesta Testamentista valittujen kertomusten avulla. Tärkeitä sisältöjä ovat ihmisoikeusetiikka, YK:n Lapsen oikeuksien sopimus sekä ihmisarvo, elämän kunnioittaminen ja luonnon vaaliminen. Pohditaan oppilaan omia valintoja ja hänen toimintansa taustalla vaikuttavia arvoja sekä globaalia vastuuta. Tärkeitä näkökulmia ovat elämäntaidot, itsetuntemus, tunnetaidot ja kokonaisvaltainen hyvinvointi. Opetukseen valittujen sisältöjen tulee antaa oppilaalle välineitä eettiseen keskusteluun ja omien näkemysten perustelemiseen sekä uskonnoista käytävään keskusteluun.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 4. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Käsitellään keskeisiä elämänkysymyksiä, tunteita ja arvoja Uuden Testamentin kertomusten avulla. Painotetaan Jeesuksen elämästä nousevia tilanteita
- Ohjataan oppilasta kunnioittamaan muiden vakaumusta ja käyttäytymään asianmukaisesti erilaisissa uskonnollisissa tilaisuuksissa ja tilanteissa

5

Vuosiluokan tavoitteet ja keskeiset sisällöt

T2 ohjata oppilas tutustumaan opiskeltavan uskonnon rituaaleihin ja tapoihin sekä pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin

- Oppilas perehtyy kirkkoon uskonnollisena rakennuksena, kirkkoarkkitehtuuriin ja siihen liittyvään symboliikkaan ja tutustuu mahdollisuuksien mukaan johonkin kristilliseen kirkkoon tavoitteen näkökulmasta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskontoa koskevan tiedon hallitseminen, uskonnon monilukutaito	Oppilas osaa kertoa esimerkkien avulla opiskeltavan uskonnon keskeisistä rituaaleista, tavoista ja pyhistä paikoista sekä kuvata niiden merkitystä.

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksessa tarkastellaan kristinuskon keskeisiä käsitteitä, symboleita ja oppia. Sisältöjen valinnassa huomioidaan kristinuskon moninaisuus ja erityisesti protestanttisuus osana kristinuskoa. Opetuksessa tutustutaan Martin Lutherin ja Mikael Agricolan merkitykseen uskonnon uudistajina. Perehdytään luterilaisuuden oppiin, sakramentteihin, rukouksiin, jumalanpalvelukseen ja seurakunnan toimintaan. Opetuksessa tarkastellaan Raamattua kirjana, sen erilaisia tyylilajeja sekä uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta. Opetuksessa perehdytään Jeesuksen elämään, opetuksiin ja merkitykseen kristinuskossa.

Pohditaan Paavalin ja varhaisen kristillisyyden merkitystä kristinuskon kehittymiselle maailmanuskonnoksi. Tutustutaan Raamatun keskeisten kertomusten vuorovaikutukseen taiteen, tieteen ja kulttuurin kanssa sekä tarkastellaan kristinuskon näkymistä populaarikulttuurissa. Opetuksessa syvennetään tietoja kirkkovuodesta, elämänkaaren kristillisistä rituaaleista sekä niihin liittyvästä moninaisesta tapakulttuurista. Tutustutaan syvällisemmin kirkkoon uskonnollisena rakennuksena, kirkkoarkkitehtuuriin ja siihen liittyvään symboliikkaan. Opetuksessa otetaan huomioon virret ja muu hengellinen musiikki.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 5. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Pohditaan Paavalin toiminnan ja varhaisen kristillisyyden merkitystä kristinuskon kehittymiselle maailmanuskonnoksi
- Opetuksessa tutustutaan Martin Lutherin ja Mikael Agricolan merkitykseen uskonnon uudistajina
- Huomioidaan kristinuskon moninaisuus ja erityisesti protestanttisuus osana kristinuskoa
- Tutustutaan ortodoksisuuteen, katolisuuteen ja vapaisiin suuntiin osana Suomen kristinuskon perhettä, huomioidaan lähialueiden uskonnolliset yhteisöt
- Kristilliset sakramentit eri kirkkokunnissa
- Tutustutaan kirkkoon uskonnollisena rakennuksena, kirkkoarkkitehtuuriin ja siihen liittyvään symboliikkaan
- Hengellinen musiikki

T4 ohjata oppilasta etsimään, arvioimaan ja käyttämään uskontoa koskevaa tietoa erilaisista lähteistä

- Oppilas osaa käyttää Raamattua ja opettelee käyttämään Internetin hakutoimintoja ja muita lähteitä tiedon etsimisessä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Oppimaan oppimisen taidot uskonnon opiskelussa	Oppilas osaa hakea tietoa useasta lähteestä. Oppilas harjoittelee arvioimaan löytämänsä tiedon luotettavuutta ja objektiivisuutta.

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksessa tarkastellaan kristinuskon keskeisiä käsitteitä, symboleita ja oppia. Sisältöjen valinnassa huomioidaan kristinuskon moninaisuus ja erityisesti protestanttisuus osana kristinuskoa. Opetuksessa tutustutaan Martin Lutherin ja Mikael Agricolan merkitykseen uskonnon uudistajina. Perehdytään luterilaisuuden oppiin, sakramentteihin, rukouksiin, jumalanpalvelukseen ja seurakunnan toimintaan. Opetuksessa tarkastellaan Raamattua kirjana, sen erilaisia tyylilajeja sekä uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta. Opetuksessa perehdytään Jeesuksen elämään, opetuksiin ja merkitykseen kristinuskossa. Pohditaan Paavalin ja varhaisen kristillisyyden merkitystä kristinuskon kehittymiselle maailmanuskonnoksi. Tutustutaan Raamatun keskeisten kertomusten vuorovaikutukseen taiteen, tieteen ja kulttuurin kanssa sekä tarkastellaan kristinuskon näkymistä populaarikulttuurissa. Opetuksessa syvennetään tietoja kirkkovuodesta, elämänkaaren kristillisistä rituaaleista sekä niihin liittyvästä moninaisesta tapakulttuurista. Tutustutaan syvällisemmin kirkkoon uskonnollisena rakennuksena, kirkkoarkkitehtuuriin ja siihen liittyvään symboliikkaan. Opetuksessa otetaan huomioon virret ja muu hengellinen musiikki.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 5. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Pohditaan Paavalin toiminnan ja varhaisen kristillisyyden merkitystä kristinuskon kehittymiselle maailmanuskonnoksi
- Opetuksessa tutustutaan Martin Lutherin ja Mikael Agricolan merkitykseen uskonnon uudistajina
- Huomioidaan kristinuskon moninaisuus ja erityisesti protestanttisuus osana kristinuskoa
- Tutustutaan ortodoksisuuteen, katolisuuteen ja vapaisiin suuntiin osana Suomen kristinuskon perhettä, huomioidaan lähialueiden uskonnolliset yhteisöt
- Kristilliset sakramentit eri kirkkokunnissa
- Tutustutaan kirkkoon uskonnollisena rakennuksena, kirkkoarkkitehtuuriin ja siihen liittyvään symboliikkaan
- Hengellinen musiikki

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa tarkastellaan, mitä merkitsee pyhyys uskonnoissa, oma ja toisen pyhä. Tutustutaan alustavasti juutalaisuutta, kristinuskoa ja islamia yhdistäviin profeettoihin, pyhiin paikkoihin ja kertomuksiin sekä Jeesuksen asemaan näissä uskonnoissa. Tärkeinä tarkastelun kohteina ovat koulun lähialueilla vaikuttavat uskonnolliset yhteisöt. Opetuksessa tutkitaan Suomen ja Euroopan uskonnollista ja katsomuksellista nykytilaa ja sen taustaa sekä uskonnottomuutta. Alustavasti tutustutaan ekumeniaan ja uskontodialogiin sekä tarkastellaan uskontoja mediasta ja populaarikulttuurista otetuilla ajankohtaisilla esimerkeillä.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 5. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Tutustutaan Suomen ja Euroopan uskonnolliseen ja katsomukselliseen nykytilaan sekä uskonnottomuuteen
- Tutustutaan ekumeniaan ja uskontojen väliseen vuoropuheluun
- Uskonnollisen kulttuuriperinnön ilmeneminen omassa lähiympäristössä/kotikaupungissa, mediassa ja populaarikulttuurissa
- Tarkastellaan uskontojen näkyvyyttä arjessa ja mediassa

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa tarkastellaan kristinuskon tärkeimpiä eettisiä ohjeita: Kultaista sääntöä, rakkauden kaksoiskäskyä ja kymmentä käskyä. Pohditaan Kultaisen säännön etiikkaa kristinuskossa ja eri uskonnoissa. Opetuksessa käsitellään keskeisiä elämänkysymyksiä, tunteita ja arvoja Vanhasta ja Uudesta Testamentista valittujen kertomusten avulla. Tärkeitä sisältöjä ovat ihmisoikeusetiikka, YK:n Lapsen oikeuksien sopimus sekä ihmisarvo, elämän kunnioittaminen ja luonnon vaaliminen. Pohditaan oppilaan omia valintoja ja hänen toimintansa taustalla vaikuttavia arvoja sekä globaalia vastuuta. Tärkeitä näkökulmia ovat elämäntaidot, itsetuntemus, tunnetaidot ja kokonaisvaltainen hyvinvointi. Opetukseen valittujen sisältöjen tulee antaa oppilaalle välineitä eettiseen keskusteluun ja omien näkemysten perustelemiseen sekä uskonnoista käytävään keskusteluun.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 5. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Opetuksessa tarkastellaan kristinuskon tärkeimpiä eettisiä ohjeita:
    - Kultainen sääntö
    - Rakkauden kaksoiskäsky

- Kymmenen käskyä
- Opitaan ilmaisemaan ajatuksia ja mielipiteitä perustellulla ja monipuolisella tavalla
- Ihmisoikeusetiikka, YK:n Lapsen oikeuksien sopimus sekä ihmisarvo
- Tutustutaan eettisiin kysymyksiin ja pohditaan omia osallistumisen ja vaikuttamisen mahdollisuuksia
- Ohjataan ottamaan vastuu lähimmäisistä ja ympäristöstä
- Ohjataan kestävän tulevaisuuden rakentamiseen
- Ohjataan oppilasta kunnioittamaan muiden vakaumusta ja käyttäytymään asianmukaisesti erilaisissa uskonnollisissa tilaisuuksissa ja tilanteissa

T5 opastaa oppilasta perehtymään Suomen ja Euroopan uskonnollisiin ja katsomuksellisiin juuriin ja nykytilaan

- Oppilas tutustuu Martin Lutherin ja Mikael Agricolan merkitykseen kirkollisen elämän uudistumiselle
- Oppilas tutustuu kristinuskon moninaisuuteen Suomessa (kristilliset kirkkokunnat ja vapaat suunnat)
- Oppilas huomaa protestanttisuuden vaikutuksen Suomessa ja Pohjoismaissa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskontoa ja kulttuuria koskeva tieto	Oppilas tunnistaa uskontojen merkityksiä yhteiskuntien kehityksessä, kulttuurissa ja mediassa ja osaa antaa niistä esimerkkejä. Hän osaa kuvata suomalaisen ja eurooppalaisen uskonnollisuuden juuria pääpiirteissään.

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksessa tarkastellaan kristinuskon keskeisiä käsitteitä, symboleita ja oppia. Sisältöjen valinnassa huomioidaan kristinuskon moninaisuus ja erityisesti protestanttisuus osana kristinuskoa. Opetuksessa tutustutaan Martin Lutherin ja Mikael Agricolan merkitykseen uskonnon uudistajina. Perehdytään luterilaisuuden oppiin, sakramentteihin, rukouksiin, jumalanpalvelukseen ja seurakunnan toimintaan. Opetuksessa tarkastellaan Raamattua kirjana, sen erilaisia tyylilajeja sekä uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta. Opetuksessa perehdytään Jeesuksen elämään, opetuksiin ja merkitykseen kristinuskossa. Pohditaan Paavalin ja varhaisen kristillisyyden merkitystä kristinuskon kehittymiselle maailmanuskonnoksi. Tutustutaan Raamatun keskeisten kertomusten vuorovaikutukseen taiteen, tieteen ja kulttuurin kanssa sekä tarkastellaan kristinuskon näkymistä populaarikulttuurissa. Opetuksessa syvennetään tietoja kirkkovuodesta, elämänkaaren kristillisistä rituaaleista sekä niihin liittyvästä moninaisesta tapakulttuurista. Tutustutaan syvällisemmin kirkkoon uskonnollisena rakennuksena, kirkkoarkkitehtuuriin ja siihen liittyvään symboliikkaan. Opetuksessa otetaan huomioon virret ja muu hengellinen musiikki.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 5. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Pohditaan Paavalin toiminnan ja varhaisen kristillisyyden merkitystä kristinuskon kehittymiselle maailmanuskonnoksi
- Opetuksessa tutustutaan Martin Lutherin ja Mikael Agricolan merkitykseen uskonnon uudistajina
- Huomioidaan kristinuskon moninaisuus ja erityisesti protestanttisuus osana kristinuskoa

- Tutustutaan ortodoksisuuteen, katolisuuteen ja vapaisiin suuntiin osana Suomen kristinuskon perhettä, huomioidaan lähialueiden uskonnolliset yhteisöt
- Kristilliset sakramentit eri kirkkokunnissa
- Tutustutaan kirkkoon uskonnollisena rakennuksena, kirkkoarkkitehtuuriin ja siihen liittyvään symboliikkaan
- Hengellinen musiikki

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa tarkastellaan, mitä merkitsee pyhyys uskonnoissa, oma ja toisen pyhä. Tutustutaan alustavasti juutalaisuutta, kristinuskoa ja islamia yhdistäviin profeettoihin, pyhiin paikkoihin ja kertomuksiin sekä Jeesuksen asemaan näissä uskonnoissa. Tärkeinä tarkastelun kohteina ovat koulun lähialueilla vaikuttavat uskonnolliset yhteisöt. Opetuksessa tutkitaan Suomen ja Euroopan uskonnollista ja katsomuksellista nykytilaa ja sen taustaa sekä uskonnottomuutta. Alustavasti tutustutaan ekumeniaan ja uskontodialogiin sekä tarkastellaan uskontoja mediasta ja populaarikulttuurista otetuilla ajankohtaisilla esimerkeillä.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 5. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Tutustutaan Suomen ja Euroopan uskonnolliseen ja katsomukselliseen nykytilaan sekä uskonnottomuuteen
- Tutustutaan ekumeniaan ja uskontojen väliseen vuoropuheluun
- Uskonnollisen kulttuuriperinnön ilmeneminen omassa lähiympäristössä/kotikaupungissa, mediassa ja populaarikulttuurissa
- Tarkastellaan uskontojen näkyvyyttä arjessa ja mediassa

T6 ohjata oppilas tutustumaan juutalaisuuteen, kristinuskoon ja islamiin ja niiden vaikutukseen ja historiaan Euroopassa

- Oppilas tietää kristinuskon, islamin uskon ja juutalaisuuden syntyhistorian
- Oppilaalle muodostuu käsitys, millä alueilla uskonnot esiintyvät Euroopassa
- Oppilas ymmärtää uskontojen vaikutuksen kulttuuriin Euroopassa
- Oppilas tutustuu ekumeniaan ja uskontodialogiaan juutalaisuuden ja islamin kanssa
- Oppilas havaitsee, miten uskonnot näkyvät omassa lähiympäristössä, mediassa sekä taiteessa, tieteessä ja populaarikulttuurissa
- Oppilas pohtii eri uskontojen näkymistä ja vaikutusta arjen elämässä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskontoa ja kulttuuria koskeva tieto	Oppilas osaa kuvata juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin pääpiirteet sekä niiden keskinäiset suhteet.

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa tarkastellaan, mitä merkitsee pyhyys uskonnoissa, oma ja toisen pyhä. Tutustutaan alustavasti juutalaisuutta, kristinuskoa ja islamia yhdistäviin profeettoihin, pyhiin paikkoihin ja kertomuksiin sekä Jeesuksen asemaan näissä uskonnoissa. Tärkeinä tarkastelun kohteina ovat koulun lähialueilla vaikuttavat uskonnolliset yhteisöt. Opetuksessa tutkitaan Suomen ja Euroopan uskonnollista ja katsomuksellista nykytilaa ja sen taustaa sekä uskonnottomuutta. Alustavasti tutustutaan ekumeniaan ja uskontodialogiin sekä tarkastellaan uskontoja mediasta ja populaarikulttuurista otetuilla ajankohtaisilla esimerkeillä.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 5. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Tutustutaan Suomen ja Euroopan uskonnolliseen ja katsomukselliseen nykytilaan sekä uskonnottomuuteen
- Tutustutaan ekumeniaan ja uskontojen väliseen vuoropuheluun
- Uskonnollisen kulttuuriperinnön ilmeneminen omassa lähiympäristössä/kotikaupungissa, mediassa ja populaarikulttuurissa
- Tarkastellaan uskontojen näkyvyyttä arjessa ja mediassa

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa tarkastellaan kristinuskon tärkeimpiä eettisiä ohjeita: Kultaista sääntöä, rakkauden kaksoiskäskyä ja kymmentä käskyä. Pohditaan Kultaisen säännön etiikkaa kristinuskossa ja eri uskonnoissa. Opetuksessa käsitellään keskeisiä elämänkysymyksiä, tunteita ja arvoja Vanhasta ja Uudesta Testamentista valittujen kertomusten avulla. Tärkeitä sisältöjä ovat ihmisoikeusetiikka, YK:n Lapsen oikeuksien sopimus sekä ihmisarvo, elämän kunnioittaminen ja luonnon vaaliminen. Pohditaan oppilaan omia valintoja ja hänen toimintansa taustalla vaikuttavia arvoja sekä globaalia vastuuta. Tärkeitä näkökulmia ovat elämäntaidot, itsetuntemus, tunnetaidot ja kokonaisvaltainen hyvinvointi. Opetukseen valittujen sisältöjen tulee antaa oppilaalle välineitä eettiseen keskusteluun ja omien näkemysten perustelemiseen sekä uskonnoista käytävään keskusteluun.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 5. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Opetuksessa tarkastellaan kristinuskon tärkeimpiä eettisiä ohjeita:
    - Kultainen sääntö
    - Rakkauden kaksoiskäsky
    - Kymmenen käskyä
- Opitaan ilmaisemaan ajatuksia ja mielipiteitä perustellulla ja monipuolisella tavalla
- Ihmisoikeusetiikka, YK:n Lapsen oikeuksien sopimus sekä ihmisarvo
- Tutustutaan eettisiin kysymyksiin ja pohditaan omia osallistumisen ja vaikuttamisen mahdollisuuksia
- Ohjataan ottamaan vastuu lähimmäisistä ja ympäristöstä
- Ohjataan kestävän tulevaisuuden rakentamiseen
- Ohjataan oppilasta kunnioittamaan muiden vakaumusta ja käyttäytymään asianmukaisesti erilaisissa uskonnollisissa tilaisuuksissa ja tilanteissa

T7 kannustaa oppilasta kunnioittamaan omaa ja toisen pyhää sekä käyttäytymään asianmukaisesti erilaisissa uskonnollisissa tilaisuuksissa ja tilanteissa

- Oppilas perehtyy tarkemmin kristinuskon ja muiden katsomusten pyhiin tapoihin
- Oppilas pyrkii suvaitsemaan ja kunnioittamaan muiden katsomuksia
- Oppilas käyttäytyy asiallisesti kaikissa uskonnollisissa tilaisuuksissa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskonnon monilukutaito	Oppilas tietää, miten toimitaan ja pyrkii toimimaan asianmukaisesti ja kunnioittavasti erilaisissa uskonnollisissa tilanteissa ja paikoissa.

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksessa tarkastellaan kristinuskon keskeisiä käsitteitä, symboleita ja oppia. Sisältöjen valinnassa huomioidaan kristinuskon moninaisuus ja erityisesti protestanttisuus osana kristinuskoa. Opetuksessa tutustutaan Martin Lutherin ja Mikael Agricolan merkitykseen uskonnon uudistajina. Perehdytään luterilaisuuden oppiin, sakramentteihin, rukouksiin, jumalanpalvelukseen ja seurakunnan toimintaan. Opetuksessa tarkastellaan Raamattua kirjana, sen erilaisia tyylilajeja sekä uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta. Opetuksessa perehdytään Jeesuksen elämään, opetuksiin ja merkitykseen kristinuskossa. Pohditaan Paavalin ja varhaisen kristillisyyden merkitystä kristinuskon kehittymiselle maailmanuskonnoksi. Tutustutaan Raamatun keskeisten kertomusten vuorovaikutukseen taiteen, tieteen ja kulttuurin kanssa sekä tarkastellaan kristinuskon näkymistä populaarikulttuurissa. Opetuksessa syvennetään tietoja kirkkovuodesta, elämänkaaren kristillisistä rituaaleista sekä niihin liittyvästä moninaisesta tapakulttuurista. Tutustutaan syvällisemmin kirkkoon uskonnollisena rakennuksena, kirkkoarkkitehtuuriin ja siihen liittyvään symboliikkaan. Opetuksessa otetaan huomioon virret ja muu hengellinen musiikki.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 5. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Pohditaan Paavalin toiminnan ja varhaisen kristillisyyden merkitystä kristinuskon kehittymiselle maailmanuskonnoksi
- Opetuksessa tutustutaan Martin Lutherin ja Mikael Agricolan merkitykseen uskonnon uudistajina
- Huomioidaan kristinuskon moninaisuus ja erityisesti protestanttisuus osana kristinuskoa
- Tutustutaan ortodoksisuuteen, katolisuuteen ja vapaisiin suuntiin osana Suomen kristinuskon perhettä, huomioidaan lähialueiden uskonnolliset yhteisöt
- Kristilliset sakramentit eri kirkkokunnissa
- Tutustutaan kirkkoon uskonnollisena rakennuksena, kirkkoarkkitehtuuriin ja siihen liittyvään symboliikkaan
- Hengellinen musiikki

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa tarkastellaan, mitä merkitsee pyhyys uskonnoissa, oma ja toisen pyhä. Tutustutaan alustavasti juutalaisuutta, kristinuskoa ja islamia yhdistäviin profeettoihin, pyhiin paikkoihin ja kertomuksiin sekä Jeesuksen asemaan näissä uskonnoissa. Tärkeinä tarkastelun kohteina ovat koulun lähialueilla vaikuttavat uskonnolliset yhteisöt. Opetuksessa tutkitaan Suomen ja Euroopan uskonnollista ja katsomuksellista nykytilaa ja sen taustaa sekä uskonnottomuutta. Alustavasti tutustutaan ekumeniaan ja uskontodialogiin sekä tarkastellaan uskontoja mediasta ja populaarikulttuurista otetuilla ajankohtaisilla esimerkeillä.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 5. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Tutustutaan Suomen ja Euroopan uskonnolliseen ja katsomukselliseen nykytilaan sekä uskonnottomuuteen
- Tutustutaan ekumeniaan ja uskontojen väliseen vuoropuheluun
- Uskonnollisen kulttuuriperinnön ilmeneminen omassa lähiympäristössä/kotikaupungissa, mediassa ja populaarikulttuurissa
- Tarkastellaan uskontojen näkyvyyttä arjessa ja mediassa

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa tarkastellaan kristinuskon tärkeimpiä eettisiä ohjeita: Kultaista sääntöä, rakkauden kaksoiskäskyä ja kymmentä käskyä. Pohditaan Kultaisen säännön etiikkaa kristinuskossa ja eri uskonnoissa. Opetuksessa käsitellään keskeisiä elämänkysymyksiä, tunteita ja arvoja Vanhasta ja Uudesta Testamentista valittujen kertomusten avulla. Tärkeitä sisältöjä ovat ihmisoikeusetiikka, YK:n Lapsen oikeuksien sopimus sekä ihmisarvo, elämän kunnioittaminen ja luonnon vaaliminen. Pohditaan oppilaan omia valintoja ja hänen toimintansa taustalla vaikuttavia arvoja sekä globaalia vastuuta. Tärkeitä näkökulmia ovat elämäntaidot, itsetuntemus, tunnetaidot ja kokonaisvaltainen hyvinvointi. Opetukseen valittujen sisältöjen tulee antaa oppilaalle välineitä eettiseen keskusteluun ja omien näkemysten perustelemiseen sekä uskonnoista käytävään keskusteluun.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 5. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Opetuksessa tarkastellaan kristinuskon tärkeimpiä eettisiä ohjeita:
    - Kultainen sääntö
    - Rakkauden kaksoiskäsky
    - Kymmenen käskyä
- Opitaan ilmaisemaan ajatuksia ja mielipiteitä perustellulla ja monipuolisella tavalla
- Ihmisoikeusetiikka, YK:n Lapsen oikeuksien sopimus sekä ihmisarvo
- Tutustutaan eettisiin kysymyksiin ja pohditaan omia osallistumisen ja vaikuttamisen mahdollisuuksia
- Ohjataan ottamaan vastuu lähimmäisistä ja ympäristöstä
- Ohjataan kestävän tulevaisuuden rakentamiseen
- Ohjataan oppilasta kunnioittamaan muiden vakaumusta ja käyttäytymään asianmukaisesti erilaisissa uskonnollisissa tilaisuuksissa ja tilanteissa

T8 ohjata oppilas perehtymään opiskeltavan uskonnon eettisiin opetuksiin sekä eri uskontoja yhdistäviin eettisiin periaatteisiin

- Oppilas syventää käsitystään keskeisistä kristinuskon eettisistä ohjeista
- Oppilas huomaa yhtäläisyyksiä eri uskontojen eettisten ohjeiden välillä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Etiikkaa koskeva tieto	Oppilas tunnistaa ja osaa nimetä opiskeltavan uskonnon eettisiä opetuksia sekä uskontoja ja katsomuksia yhdistäviä eettisiä periaatteita.

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksessa tarkastellaan kristinuskon keskeisiä käsitteitä, symboleita ja oppia. Sisältöjen valinnassa huomioidaan kristinuskon moninaisuus ja erityisesti protestanttisuus osana kristinuskoa. Opetuksessa tutustutaan Martin Lutherin ja Mikael Agricolan merkitykseen uskonnon uudistajina. Perehdytään luterilaisuuden oppiin, sakramentteihin, rukouksiin, jumalanpalvelukseen ja seurakunnan toimintaan. Opetuksessa tarkastellaan Raamattua kirjana, sen erilaisia tyylilajeja sekä uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta. Opetuksessa perehdytään Jeesuksen elämään, opetuksiin ja merkitykseen kristinuskossa. Pohditaan Paavalin ja varhaisen kristillisyyden merkitystä kristinuskon kehittymiselle maailmanuskonnoksi. Tutustutaan Raamatun keskeisten kertomusten vuorovaikutukseen taiteen, tieteen ja kulttuurin kanssa sekä tarkastellaan kristinuskon näkymistä populaarikulttuurissa. Opetuksessa syvennetään tietoja kirkkovuodesta, elämänkaaren kristillisistä rituaaleista sekä

niihin liittyvästä moninaisesta tapakulttuurista. Tutustutaan syvällisemmin kirkkoon uskonnollisena rakennuksena, kirkkoarkkitehtuuriin ja siihen liittyvään symboliikkaan. Opetuksessa otetaan huomioon virret ja muu hengellinen musiikki.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 5. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Pohditaan Paavalin toiminnan ja varhaisen kristillisyyden merkitystä kristinuskon kehittymiselle maailmanuskonnoksi
- Opetuksessa tutustutaan Martin Lutherin ja Mikael Agricolan merkitykseen uskonnon uudistajina
- Huomioidaan kristinuskon moninaisuus ja erityisesti protestanttisuus osana kristinuskoa
- Tutustutaan ortodoksisuuteen, katolisuuteen ja vapaisiin suuntiin osana Suomen kristinuskon perhettä, huomioidaan lähialueiden uskonnolliset yhteisöt
- Kristilliset sakramentit eri kirkkokunnissa
- Tutustutaan kirkkoon uskonnollisena rakennuksena, kirkkoarkkitehtuuriin ja siihen liittyvään symboliikkaan
- Hengellinen musiikki

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa tarkastellaan, mitä merkitsee pyhyys uskonnoissa, oma ja toisen pyhä. Tutustutaan alustavasti juutalaisuutta, kristinuskoa ja islamia yhdistäviin profeettoihin, pyhiin paikkoihin ja kertomuksiin sekä Jeesuksen asemaan näissä uskonnoissa. Tärkeinä tarkastelun kohteina ovat koulun lähialueilla vaikuttavat uskonnolliset yhteisöt. Opetuksessa tutkitaan Suomen ja Euroopan uskonnollista ja katsomuksellista nykytilaa ja sen taustaa sekä uskonnottomuutta. Alustavasti tutustutaan ekumeniaan ja uskontodialogiin sekä tarkastellaan uskontoja mediasta ja populaarikulttuurista otetuilla ajankohtaisilla esimerkeillä.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 5. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Tutustutaan Suomen ja Euroopan uskonnolliseen ja katsomukselliseen nykytilaan sekä uskonnottomuuteen
- Tutustutaan ekumeniaan ja uskontojen väliseen vuoropuheluun
- Uskonnollisen kulttuuriperinnön ilmeneminen omassa lähiympäristössä/kotikaupungissa, mediassa ja populaarikulttuurissa
- Tarkastellaan uskontojen näkyvyyttä arjessa ja mediassa

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa tarkastellaan kristinuskon tärkeimpiä eettisiä ohjeita: Kultaista sääntöä, rakkauden kaksoiskäskyä ja kymmentä käskyä. Pohditaan Kultaisen säännön etiikkaa kristinuskossa ja eri uskonnoissa. Opetuksessa käsitellään keskeisiä elämänkysymyksiä, tunteita ja arvoja Vanhasta ja Uudesta Testamentista valittujen kertomusten avulla. Tärkeitä sisältöjä ovat ihmisoikeusetiikka, YK:n Lapsen oikeuksien sopimus sekä ihmisarvo, elämän kunnioittaminen ja luonnon vaaliminen. Pohditaan oppilaan omia valintoja ja hänen toimintansa taustalla vaikuttavia arvoja sekä globaalia vastuuta. Tärkeitä näkökulmia ovat elämäntaidot, itsetuntemus, tunnetaidot ja kokonaisvaltainen hyvinvointi. Opetukseen valittujen sisältöjen tulee antaa oppilaalle välineitä eettiseen keskusteluun ja omien näkemysten perustelemiseen sekä uskonnoista käytävään keskusteluun.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 5. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Opetuksessa tarkastellaan kristinuskon tärkeimpiä eettisiä ohjeita:
    - Kultainen sääntö
    - Rakkauden kaksoiskäsky
    - Kymmenen käskyä
- Opitaan ilmaisemaan ajatuksia ja mielipiteitä perustellulla ja monipuolisella tavalla
- Ihmisoikeusetiikka, YK:n Lapsen oikeuksien sopimus sekä ihmisarvo
- Tutustutaan eettisiin kysymyksiin ja pohditaan omia osallistumisen ja vaikuttamisen mahdollisuuksia
- Ohjataan ottamaan vastuu lähimmäisistä ja ympäristöstä
- Ohjataan kestävän tulevaisuuden rakentamiseen
- Ohjataan oppilasta kunnioittamaan muiden vakaumusta ja käyttäytymään asianmukaisesti erilaisissa uskonnollisissa tilaisuuksissa ja tilanteissa

T9 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisoikeuksiin ja erityisesti YK:n Lapsen oikeuksien sopimukseen sisältyviä arvoja yksilön ja yhteisön näkökulmasta

- Oppilas tietää YK:n Lasten oikeuksien sopimuksen taustan ja sisällön
- Oppilas pohtiii YK:n Lasten oikeuksien toteutumista nykymaailmassa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ihmisoikeusetiikka	Oppilas tietää YK:n Lapsen oikeuksien sopimuksen keskeisen sisällön ja osaa kertoa esimerkkejä ihmisoikeuksista.

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa tarkastellaan, mitä merkitsee pyhyys uskonnoissa, oma ja toisen pyhä. Tutustutaan alustavasti juutalaisuutta, kristinuskoa ja islamia yhdistäviin profeettoihin, pyhiin paikkoihin ja kertomuksiin sekä Jeesuksen asemaan näissä uskonnoissa. Tärkeinä tarkastelun kohteina ovat koulun lähialueilla vaikuttavat uskonnolliset yhteisöt. Opetuksessa tutkitaan Suomen ja Euroopan uskonnollista ja katsomuksellista nykytilaa ja sen taustaa sekä uskonnottomuutta. Alustavasti tutustutaan ekumeniaan ja uskontodialogiin sekä tarkastellaan uskontoja mediasta ja populaarikulttuurista otetuilla ajankohtaisilla esimerkeillä.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 5. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Tutustutaan Suomen ja Euroopan uskonnolliseen ja katsomukselliseen nykytilaan sekä uskonnottomuuteen
- Tutustutaan ekumeniaan ja uskontojen väliseen vuoropuheluun
- Uskonnollisen kulttuuriperinnön ilmeneminen omassa lähiympäristössä/kotikaupungissa, mediassa ja populaarikulttuurissa
- Tarkastellaan uskontojen näkyvyyttä arjessa ja mediassa

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa tarkastellaan kristinuskon tärkeimpiä eettisiä ohjeita: Kultaista sääntöä, rakkauden kaksoiskäskyä ja kymmentä käskyä. Pohditaan Kultaisen säännön etiikkaa kristinuskossa ja eri uskonnoissa. Opetuksessa käsitellään keskeisiä elämänkysymyksiä, tunteita ja arvoja Vanhasta ja Uudesta Testamentista valittujen kertomusten avulla. Tärkeitä sisältöjä ovat ihmisoikeusetiikka, YK:n Lapsen oikeuksien sopimus sekä ihmisarvo, elämän kunnioittaminen ja luonnon vaaliminen. Pohditaan oppilaan omia valintoja ja hänen toimintansa taustalla vaikuttavia

arvoja sekä globaalia vastuuta. Tärkeitä näkökulmia ovat elämäntaidot, itsetuntemus, tunnetaidot ja kokonaisvaltainen hyvinvointi. Opetukseen valittujen sisältöjen tulee antaa oppilaalle välineitä eettiseen keskusteluun ja omien näkemysten perustelemiseen sekä uskonnoista käytävään keskusteluun.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 5. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Opetuksessa tarkastellaan kristinuskon tärkeimpiä eettisiä ohjeita:
  - Kultainen sääntö
  - Rakkauden kaksoiskäsky
  - Kymmenen käskyä
- Opitaan ilmaisemaan ajatuksia ja mielipiteitä perustellulla ja monipuolisella tavalla
- Ihmisoikeusetiikka, YK:n Lapsen oikeuksien sopimus sekä ihmisarvo
- Tutustutaan eettisiin kysymyksiin ja pohditaan omia osallistumisen ja vaikuttamisen mahdollisuuksia
- Ohjataan ottamaan vastuu lähimmäisistä ja ympäristöstä
- Ohjataan kestävän tulevaisuuden rakentamiseen
- Ohjataan oppilasta kunnioittamaan muiden vakaumusta ja käyttäytymään asianmukaisesti erilaisissa uskonnollisissa tilaisuuksissa ja tilanteissa

T10 ohjata oppilasta arvioimaan tekemiään valintoja ja pohtimaan toiminnan taustalla vaikuttavia arvoja eettisten periaatteiden ja kestävän tulevaisuuden näkökulmasta

- Oppilas tutustuu kristinuskon tärkeimpiin eettisiin ohjeisiin
- Oppilas pohtii omia osallistumisen ja vaikuttamisen mahdollisuuksiaan eettisissä kysymyksissä
- Oppilasta rohkaistaan ottamaan vastuu lähimmäisistä, ympäristöstä ja kestävän tulevaisuuden rakentamisesta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Eettinen pohdinta	Oppilas osaa kertoa arjen esimerkkejä kestävän tulevaisuuden rakentamisesta. Hän osaa soveltaa opiskelemansa uskonnon eettisiä periaatteita omassa pohdinnassaan.

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa tarkastellaan, mitä merkitsee pyhyys uskonnoissa, oma ja toisen pyhä. Tutustutaan alustavasti juutalaisuutta, kristinuskoa ja islamia yhdistäviin profeettoihin, pyhiin paikkoihin ja kertomuksiin sekä Jeesuksen asemaan näissä uskonnoissa. Tärkeinä tarkastelun kohteina ovat koulun lähialueilla vaikuttavat uskonnolliset yhteisöt. Opetuksessa tutkitaan Suomen ja Euroopan uskonnollista ja katsomuksellista nykytilaa ja sen taustaa sekä uskonnottomuutta. Alustavasti tutustutaan ekumeniaan ja uskontodialogiin sekä tarkastellaan uskontoja mediasta ja populaarikulttuurista otetuilla ajankohtaisilla esimerkeillä.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 5. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Tutustutaan Suomen ja Euroopan uskonnolliseen ja katsomukselliseen nykytilaan sekä uskonnottomuuteen
- Tutustutaan ekumeniaan ja uskontojen väliseen vuoropuheluun

- Uskonnollisen kulttuuriperinnön ilmeneminen omassa lähiympäristössä/kotikaupungissa, mediassa ja populaarikulttuurissa
- Tarkastellaan uskontojen näkyvyyttä arjessa ja mediassa

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa tarkastellaan kristinuskon tärkeimpiä eettisiä ohjeita: Kultaista sääntöä, rakkauden kaksoiskäskyä ja kymmentä käskyä. Pohditaan Kultaisen säännön etiikkaa kristinuskossa ja eri uskonnoissa. Opetuksessa käsitellään keskeisiä elämänkysymyksiä, tunteita ja arvoja Vanhasta ja Uudesta Testamentista valittujen kertomusten avulla. Tärkeitä sisältöjä ovat ihmisoikeusetiikka, YK:n Lapsen oikeuksien sopimus sekä ihmisarvo, elämän kunnioittaminen ja luonnon vaaliminen. Pohditaan oppilaan omia valintoja ja hänen toimintansa taustalla vaikuttavia arvoja sekä globaalia vastuuta. Tärkeitä näkökulmia ovat elämäntaidot, itsetuntemus, tunnetaidot ja kokonaisvaltainen hyvinvointi. Opetukseen valittujen sisältöjen tulee antaa oppilaalle välineitä eettiseen keskusteluun ja omien näkemysten perustelemiseen sekä uskonnoista käytävään keskusteluun.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 5. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Opetuksessa tarkastellaan kristinuskon tärkeimpiä eettisiä ohjeita:
  - Kultainen sääntö
  - Rakkauden kaksoiskäsky
  - Kymmenen käskyä
- Opitaan ilmaisemaan ajatuksia ja mielipiteitä perustellulla ja monipuolisella tavalla
- Ihmisoikeusetiikka, YK:n Lapsen oikeuksien sopimus sekä ihmisarvo
- Tutustutaan eettisiin kysymyksiin ja pohditaan omia osallistumisen ja vaikuttamisen mahdollisuuksia
- Ohjataan ottamaan vastuu lähimmäisistä ja ympäristöstä
- Ohjataan kestävän tulevaisuuden rakentamiseen
- Ohjataan oppilasta kunnioittamaan muiden vakaumusta ja käyttäytymään asianmukaisesti erilaisissa uskonnollisissa tilaisuuksissa ja tilanteissa

T11 luoda oppilaalle mahdollisuuksia keskustella eettisistä kysymyksistä, ilmaista rakentavasti ajatuksiaan ja tunteitaan sekä harjoitella perustelemaan omia näkemyksiään

- Oppilas syventää ajatteluaan eettisistä kysymyksistä oppimiensa eettisten periaatteiden pohjalta (mm. kristinusko, Lasten oikeuksien julistus, ihmisoikeudet, elämän kunnioittaminen ja luonnon vaaliminen)
- Oppilas harjoittelee eettisten kysymysten pohjalta nousevien mielipiteiden perustelemista ja ilmaisemista

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ajattelun ja vuorovaikutuksen taidot	Oppilas osallistuu yhteiseen keskusteluun, osaa kuunnella toisia ja ilmaista itseään.

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksessa tarkastellaan kristinuskon keskeisiä käsitteitä, symboleita ja oppia. Sisältöjen valinnassa huomioidaan kristinuskon moninaisuus ja erityisesti protestanttisuus osana kristinuskoa. Opetuksessa tutustutaan Martin Lutherin ja Mikael Agricolan merkitykseen uskonnon uudistajina. Perehdytään luterilaisuuden oppiin, sakramentteihin, rukouksiin,

jumalanpalvelukseen ja seurakunnan toimintaan. Opetuksessa tarkastellaan Raamattua kirjana, sen erilaisia tyylilajeja sekä uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta. Opetuksessa perehdytään Jeesuksen elämään, opetuksiin ja merkitykseen kristinuskossa. Pohditaan Paavalin ja varhaisen kristillisyyden merkitystä kristinuskon kehittymiselle maailmanuskonnoksi. Tutustutaan Raamatun keskeisten kertomusten vuorovaikutukseen taiteen, tieteen ja kulttuurin kanssa sekä tarkastellaan kristinuskon näkymistä populaarikulttuurissa. Opetuksessa syvennetään tietoja kirkkovuodesta, elämänkaaren kristillisistä rituaaleista sekä niihin liittyvästä moninaisesta tapakulttuurista. Tutustutaan syvällisemmin kirkkoon uskonnollisena rakennuksena, kirkkoarkkitehtuuriin ja siihen liittyvään symboliikkaan. Opetuksessa otetaan huomioon virret ja muu hengellinen musiikki.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 5. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Pohditaan Paavalin toiminnan ja varhaisen kristillisyyden merkitystä kristinuskon kehittymiselle maailmanuskonnoksi
- Opetuksessa tutustutaan Martin Lutherin ja Mikael Agricolan merkitykseen uskonnon uudistajina
- Huomioidaan kristinuskon moninaisuus ja erityisesti protestanttisuus osana kristinuskoa
- Tutustutaan ortodoksisuuteen, katolisuuteen ja vapaisiin suuntiin osana Suomen kristinuskon perhettä, huomioidaan lähialueiden uskonnolliset yhteisöt
- Kristilliset sakramentit eri kirkkokunnissa
- Tutustutaan kirkkoon uskonnollisena rakennuksena, kirkkoarkkitehtuuriin ja siihen liittyvään symboliikkaan
- Hengellinen musiikki

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa tarkastellaan, mitä merkitsee pyhyys uskonnoissa, oma ja toisen pyhä. Tutustutaan alustavasti juutalaisuutta, kristinuskoa ja islamia yhdistäviin profeettoihin, pyhiin paikkoihin ja kertomuksiin sekä Jeesuksen asemaan näissä uskonnoissa. Tärkeinä tarkastelun kohteina ovat koulun lähialueilla vaikuttavat uskonnolliset yhteisöt. Opetuksessa tutkitaan Suomen ja Euroopan uskonnollista ja katsomuksellista nykytilaa ja sen taustaa sekä uskonnottomuutta. Alustavasti tutustutaan ekumeniaan ja uskontodialogiin sekä tarkastellaan uskontoja mediasta ja populaarikulttuurista otetuilla ajankohtaisilla esimerkeillä.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 5. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Tutustutaan Suomen ja Euroopan uskonnolliseen ja katsomukselliseen nykytilaan sekä uskonnottomuuteen
- Tutustutaan ekumeniaan ja uskontojen väliseen vuoropuheluun
- Uskonnollisen kulttuuriperinnön ilmeneminen omassa lähiympäristössä/kotikaupungissa, mediassa ja populaarikulttuurissa
- Tarkastellaan uskontojen näkyvyyttä arjessa ja mediassa

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa tarkastellaan kristinuskon tärkeimpiä eettisiä ohjeita: Kultaista sääntöä, rakkauden kaksoiskäskyä ja kymmentä käskyä. Pohditaan Kultaisen säännön etiikkaa kristinuskossa ja eri uskonnoissa. Opetuksessa käsitellään keskeisiä elämänkysymyksiä, tunteita ja arvoja Vanhasta ja Uudesta Testamentista valittujen kertomusten avulla. Tärkeitä sisältöjä ovat ihmisoikeusetiikka, YK:n Lapsen oikeuksien sopimus sekä ihmisarvo, elämän kunnioittaminen ja luonnon vaaliminen. Pohditaan oppilaan omia valintoja ja hänen toimintansa taustalla vaikuttavia arvoja sekä globaalia vastuuta. Tärkeitä näkökulmia ovat elämäntaidot, itsetuntemus, tunnetaidot

ja kokonaisvaltainen hyvinvointi. Opetukseen valittujen sisältöjen tulee antaa oppilaalle välineitä eettiseen keskusteluun ja omien näkemysten perustelemiseen sekä uskonnoista käytävään keskusteluun.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 5. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Opetuksessa tarkastellaan kristinuskon tärkeimpiä eettisiä ohjeita:
    - Kultainen sääntö
    - Rakkauden kaksoiskäsky
    - Kymmenen käskyä
- Opitaan ilmaisemaan ajatuksia ja mielipiteitä perustellulla ja monipuolisella tavalla
- Ihmisoikeusetiikka, YK:n Lapsen oikeuksien sopimus sekä ihmisarvo
- Tutustutaan eettisiin kysymyksiin ja pohditaan omia osallistumisen ja vaikuttamisen mahdollisuuksia
- Ohjataan ottamaan vastuu lähimmäisistä ja ympäristöstä
- Ohjataan kestävän tulevaisuuden rakentamiseen
- Ohjataan oppilasta kunnioittamaan muiden vakaumusta ja käyttäytymään asianmukaisesti erilaisissa uskonnollisissa tilaisuuksissa ja tilanteissa

T12 auttaa ja tukea oppilasta muodostamaan ja vahvistamaan myönteistä maailmankatsomusta, itsetuntoa ja luottamusta elämään

- Oppilaan itsetuntemus kasvaa omien mielipiteiden esittämisen ja perustelemisen kautta sekä itsearvioinnin ja palautteen saamisen myötä
- Oppilaalla on mahdollisuus rakentaa myönteinen minäkuva ja maailmankatsomus oppimansa perusteella

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei vaikuta arvosanan muodostumiseen. Oppilaita ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa tarkastellaan kristinuskon tärkeimpiä eettisiä ohjeita: Kultaista sääntöä, rakkauden kaksoiskäskyä ja kymmentä käskyä. Pohditaan Kultaisen säännön etiikkaa kristinuskossa ja eri uskonnoissa. Opetuksessa käsitellään keskeisiä elämänkysymyksiä, tunteita ja arvoja Vanhasta ja Uudesta Testamentista valittujen kertomusten avulla. Tärkeitä sisältöjä ovat ihmisoikeusetiikka, YK:n Lapsen oikeuksien sopimus sekä ihmisarvo, elämän kunnioittaminen ja luonnon vaaliminen. Pohditaan oppilaan omia valintoja ja hänen toimintansa taustalla vaikuttavia arvoja sekä globaalia vastuuta. Tärkeitä näkökulmia ovat elämäntaidot, itsetuntemus, tunnetaidot ja kokonaisvaltainen hyvinvointi. Opetukseen valittujen sisältöjen tulee antaa oppilaalle välineitä eettiseen keskusteluun ja omien näkemysten perustelemiseen sekä uskonnoista käytävään keskusteluun.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 5. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Opetuksessa tarkastellaan kristinuskon tärkeimpiä eettisiä ohjeita:
    - Kultainen sääntö

    - Rakkauden kaksoiskäsky
    - Kymmenen käskyä
- Opitaan ilmaisemaan ajatuksia ja mielipiteitä perustellulla ja monipuolisella tavalla
- Ihmisoikeusetiikka, YK:n Lapsen oikeuksien sopimus sekä ihmisarvo
- Tutustutaan eettisiin kysymyksiin ja pohditaan omia osallistumisen ja vaikuttamisen mahdollisuuksia
- Ohjataan ottamaan vastuu lähimmäisistä ja ympäristöstä
- Ohjataan kestävän tulevaisuuden rakentamiseen
- Ohjataan oppilasta kunnioittamaan muiden vakaumusta ja käyttäytymään asianmukaisesti erilaisissa uskonnollisissa tilaisuuksissa ja tilanteissa

6

Vuosiluokan tavoitteet ja keskeiset sisällöt

T3 auttaa oppilasta tunnistamaan uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta

- Oppilas havainnoi taiteessa ja kulttuurissa, erityisesti populaarikulttuurissa näkyvää vertauskuvallisuutta
- Oppilas löytää uskonnollisia piirteitä omassa arjessaan mediassa, kirjallisuudessa ja ajankohtaisissa ilmiöissä
- Oppilas osaa arvioida ja tulkita kriittisesti tekstiä ja kuvia

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskonnon kielen ja symbolien analysointi	Oppilas osaa hakea tietoa useasta lähteestä. Oppilas harjoittelee arvioimaan löytämänsä tiedon luotettavuutta ja objektiivisuutta.

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksessa tarkastellaan kristinuskon keskeisiä käsitteitä, symboleita ja oppia. Sisältöjen valinnassa huomioidaan kristinuskon moninaisuus ja erityisesti protestanttisuus osana kristinuskoa. Opetuksessa tutustutaan Martin Lutherin ja Mikael Agricolan merkitykseen uskonnon uudistajina. Perehdytään luterilaisuuden oppiin, sakramentteihin, rukouksiin, jumalanpalvelukseen ja seurakunnan toimintaan. Opetuksessa tarkastellaan Raamattua kirjana, sen erilaisia tyylilajeja sekä uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta. Opetuksessa perehdytään Jeesuksen elämään, opetuksiin ja merkitykseen kristinuskossa. Pohditaan Paavalin ja varhaisen kristillisyyden merkitystä kristinuskon kehittymiselle maailmanuskonnoksi. Tutustutaan Raamatun keskeisten kertomusten vuorovaikutukseen taiteen, tieteen ja kulttuurin kanssa sekä tarkastellaan kristinuskon näkymistä populaarikulttuurissa. Opetuksessa syvennetään tietoja kirkkovuodesta, elämänkaaren kristillisistä rituaaleista sekä niihin liittyvästä moninaisesta tapakulttuurista. Tutustutaan syvällisemmin kirkkoon uskonnollisena rakennuksena, kirkkoarkkitehtuuriin ja siihen liittyvään symboliikkaan. Opetuksessa otetaan huomioon virret ja muu hengellinen musiikki.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 6. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Uskonnon näkyminen yhteiskunnassa ja vantaalaisessa arjessa
- Uskonnon ja tieteen suhde ja kommunikointi keskenään
- Kristinuskon näkyminen taiteessa ja kulttuurissa, erityisesti populaarikulttuurissa ja mediassa

- Tekstin ja kuvien kriittinen arviointi ja tulkitseminen
- Hengellinen musiikki

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa tarkastellaan, mitä merkitsee pyhyys uskonnoissa, oma ja toisen pyhä. Tutustutaan alustavasti juutalaisuutta, kristinuskoa ja islamia yhdistäviin profeettoihin, pyhiin paikkoihin ja kertomuksiin sekä Jeesuksen asemaan näissä uskonnoissa. Tärkeinä tarkastelun kohteina ovat koulun lähialueilla vaikuttavat uskonnolliset yhteisöt. Opetuksessa tutkitaan Suomen ja Euroopan uskonnollista ja katsomuksellista nykytilaa ja sen taustaa sekä uskonnottomuutta. Alustavasti tutustutaan ekumeniaan ja uskontodialogiin sekä tarkastellaan uskontoja mediasta ja populaarikulttuurista otetuilla ajankohtaisilla esimerkeillä.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 6. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Uskonnollisen kulttuuriperinnön ilmeneminen omassa lähiympäristössä/kotikaupungissa, mediassa ja populaarikulttuurissa
- Tarkastellaan uskontojen näkyvyyttä ja ajankohtaisia ilmiöitä arjessa ja mediassa

T4 ohjata oppilasta etsimään, arvioimaan ja käyttämään uskontoa koskevaa tietoa erilaisista lähteistä

- Oppilas käyttää Raamattua, Internetin hakutoimintoja ja muita lähteitä tiedon etsimisessä
- Oppilas pystyy arvioimaan kriittisesti käyttämiään lähteitä
- Oppilas tunnistaa uskonnollisen ja tieteellisen tekstin tunnuspiirteitä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Oppimaan oppimisen taidot uskonnon opiskelussa	Oppilas osaa hakea tietoa useasta lähteestä. Oppilas harjoittelee arvioimaan löytämänsä tiedon luotettavuutta ja objektiivisuutta.

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksessa tarkastellaan kristinuskon keskeisiä käsitteitä, symboleita ja oppia. Sisältöjen valinnassa huomioidaan kristinuskon moninaisuus ja erityisesti protestanttisuus osana kristinuskoa. Opetuksessa tutustutaan Martin Lutherin ja Mikael Agricolan merkitykseen uskonnon uudistajina. Perehdytään luterilaisuuden oppiin, sakramentteihin, rukouksiin, jumalanpalvelukseen ja seurakunnan toimintaan. Opetuksessa tarkastellaan Raamattua kirjana, sen erilaisia tyylilajeja sekä uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta. Opetuksessa perehdytään Jeesuksen elämään, opetuksiin ja merkitykseen kristinuskossa. Pohditaan Paavalin ja varhaisen kristillisyyden merkitystä kristinuskon kehittymiselle maailmanuskonnoksi. Tutustutaan Raamatun keskeisten kertomusten vuorovaikutukseen taiteen, tieteen ja kulttuurin kanssa sekä tarkastellaan kristinuskon näkymistä populaarikulttuurissa. Opetuksessa syvennetään tietoja kirkkovuodesta, elämänkaaren kristillisistä rituaaleista sekä niihin liittyvästä moninaisesta tapakulttuurista. Tutustutaan syvällisemmin kirkkoon uskonnollisena rakennuksena, kirkkoarkkitehtuuriin ja siihen liittyvään symboliikkaan. Opetuksessa otetaan huomioon virret ja muu hengellinen musiikki.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 6. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Uskonnon näkyminen yhteiskunnassa ja vantaalaisessa arjessa
- Uskonnon ja tieteen suhde ja kommunikointi keskenään
- Kristinuskon näkyminen taiteessa ja kulttuurissa, erityisesti populaarikulttuurissa ja mediassa
- Tekstin ja kuvien kriittinen arviointi ja tulkitseminen
- Hengellinen musiikki

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa tarkastellaan, mitä merkitsee pyhyys uskonnoissa, oma ja toisen pyhä. Tutustutaan alustavasti juutalaisuutta, kristinuskoa ja islamia yhdistäviin profeettoihin, pyhiin paikkoihin ja kertomuksiin sekä Jeesuksen asemaan näissä uskonnoissa. Tärkeinä tarkastelun kohteina ovat koulun lähialueilla vaikuttavat uskonnolliset yhteisöt. Opetuksessa tutkitaan Suomen ja Euroopan uskonnollista ja katsomuksellista nykytilaa ja sen taustaa sekä uskonnottomuutta. Alustavasti tutustutaan ekumeniaan ja uskontodialogiin sekä tarkastellaan uskontoja mediasta ja populaarikulttuurista otetuilla ajankohtaisilla esimerkeillä.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 6. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Uskonnollisen kulttuuriperinnön ilmeneminen omassa lähiympäristössä/kotikaupungissa, mediassa ja populaarikulttuurissa
- Tarkastellaan uskontojen näkyvyyttä ja ajankohtaisia ilmiöitä arjessa ja mediassa

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa tarkastellaan kristinuskon tärkeimpiä eettisiä ohjeita: Kultaista sääntöä, rakkauden kaksoiskäskyä ja kymmentä käskyä. Pohditaan Kultaisen säännön etiikkaa kristinuskossa ja eri uskonnoissa. Opetuksessa käsitellään keskeisiä elämänkysymyksiä, tunteita ja arvoja Vanhasta ja Uudesta Testamentista valittujen kertomusten avulla. Tärkeitä sisältöjä ovat ihmisoikeusetiikka, YK:n Lapsen oikeuksien sopimus sekä ihmisarvo, elämän kunnioittaminen ja luonnon vaaliminen. Pohditaan oppilaan omia valintoja ja hänen toimintansa taustalla vaikuttavia arvoja sekä globaalia vastuuta. Tärkeitä näkökulmia ovat elämäntaidot, itsetuntemus, tunnetaidot ja kokonaisvaltainen hyvinvointi. Opetukseen valittujen sisältöjen tulee antaa oppilaalle välineitä eettiseen keskusteluun ja omien näkemysten perustelemiseen sekä uskonnoista käytävään keskusteluun.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 6. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Tärkeimmät kristinuskon eettiset ohjeet
- Syvennetään tietämystä ihmisoikeusetiikasta
- Elämän kunnioittaminen
- Luonnon vaaliminen, eläinten oikeudet
- Pohditaan oppilaan omia valintoja ja hänen toimintansa taustalla vaikuttavia arvoja sekä globaalia vastuuta
- Elämäntaidot, itsetuntemus, tunnetaidot ja kokonaisvaltainen hyvinvointi
- Opetuksen tulee antaa välineitä eettiseen keskusteluun ja omien näkemysten perustelemiseen sekä uskontojen väliseen vuoropuheluun
- Ohjataan oppilasta kunnioittamaan muiden vakaumusta ja käyttäytymään asianmukaisesti erilaisissa uskonnollisissa tilaisuuksissa ja tilanteissa

T6 ohjata oppilas tutustumaan juutalaisuuteen, kristinuskoon ja islamiin ja niiden vaikutukseen ja historiaan Euroopassa

- Oppilas tietää kristinuskon, islamin uskon ja juutalaisuuden syntyhistorian
- Oppilaalle muodostuu käsitys, millä alueilla uskonnot esiintyvät Euroopassa
- Oppilas ymmärtää uskontojen vaikutuksen kulttuuriin Euroopassa
- Oppilas tutustuu ekumeniaan ja uskontodialogiaan juutalaisuuden ja islamin kanssa
- Oppilas havaitsee, miten uskonnot näkyvät omassa lähiympäristössä, mediassa sekä taiteessa, tieteessä ja populaarikulttuurissa
- Oppilas pohtii eri uskontojen näkymistä ja vaikutusta arjen elämässä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskontoa ja kulttuuria koskeva tieto	Oppilas osaa kuvata juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin pääpiirteet sekä niiden keskinäiset suhteet.

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa tarkastellaan, mitä merkitsee pyhyys uskonnoissa, oma ja toisen pyhä. Tutustutaan alustavasti juutalaisuutta, kristinuskoa ja islamia yhdistäviin profeettoihin, pyhiin paikkoihin ja kertomuksiin sekä Jeesuksen asemaan näissä uskonnoissa. Tärkeinä tarkastelun kohteina ovat koulun lähialueilla vaikuttavat uskonnolliset yhteisöt. Opetuksessa tutkitaan Suomen ja Euroopan uskonnollista ja katsomuksellista nykytilaa ja sen taustaa sekä uskonnottomuutta. Alustavasti tutustutaan ekumeniaan ja uskontodialogiin sekä tarkastellaan uskontoja mediasta ja populaarikulttuurista otetuilla ajankohtaisilla esimerkeillä.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 6. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Uskonnollisen kulttuuriperinnön ilmeneminen omassa lähiympäristössä/kotikaupungissa, mediassa ja populaarikulttuurissa
- Tarkastellaan uskontojen näkyvyyttä ja ajankohtaisia ilmiöitä arjessa ja mediassa

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa tarkastellaan kristinuskon tärkeimpiä eettisiä ohjeita: Kultaista sääntöä, rakkauden kaksoiskäskyä ja kymmentä käskyä. Pohditaan Kultaisen säännön etiikkaa kristinuskossa ja eri uskonnoissa. Opetuksessa käsitellään keskeisiä elämänkysymyksiä, tunteita ja arvoja Vanhasta ja Uudesta Testamentista valittujen kertomusten avulla. Tärkeitä sisältöjä ovat ihmisoikeusetiikka, YK:n Lapsen oikeuksien sopimus sekä ihmisarvo, elämän kunnioittaminen ja luonnon vaaliminen. Pohditaan oppilaan omia valintoja ja hänen toimintansa taustalla vaikuttavia arvoja sekä globaalia vastuuta. Tärkeitä näkökulmia ovat elämäntaidot, itsetuntemus, tunnetaidot ja kokonaisvaltainen hyvinvointi. Opetukseen valittujen sisältöjen tulee antaa oppilaalle välineitä eettiseen keskusteluun ja omien näkemysten perustelemiseen sekä uskonnoista käytävään keskusteluun.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 6. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Tärkeimmät kristinuskon eettiset ohjeet
- Syvennetään tietämystä ihmisoikeusetiikasta
- Elämän kunnioittaminen

- Luonnon vaaliminen, eläinten oikeudet
- Pohditaan oppilaan omia valintoja ja hänen toimintansa taustalla vaikuttavia arvoja sekä globaalia vastuuta
- Elämäntaidot, itsetuntemus, tunnetaidot ja kokonaisvaltainen hyvinvointi
- Opetuksen tulee antaa välineitä eettiseen keskusteluun ja omien näkemysten perustelemiseen sekä uskontojen väliseen vuoropuheluun
- Ohjataan oppilasta kunnioittamaan muiden vakaumusta ja käyttäytymään asianmukaisesti erilaisissa uskonnollisissa tilaisuuksissa ja tilanteissa

T7 kannustaa oppilasta kunnioittamaan omaa ja toisen pyhää sekä käyttäytymään asianmukaisesti erilaisissa uskonnollisissa tilaisuuksissa ja tilanteissa

- Oppilas perehtyy tarkemmin kristinuskon ja muiden katsomusten pyhiin tapoihin
- Oppilas pyrkii suvaitsemaan ja kunnioittamaan muiden katsomuksia
- Oppilas käyttäytyy asiallisesti kaikissa uskonnollisissa tilaisuuksissa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskonnon monilukutaito	Oppilas tietää, miten toimitaan ja pyrkii toimimaan asianmukaisesti ja kunnioittavasti erilaisissa uskonnollisissa tilanteissa ja paikoissa.

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksessa tarkastellaan kristinuskon keskeisiä käsitteitä, symboleita ja oppia. Sisältöjen valinnassa huomioidaan kristinuskon moninaisuus ja erityisesti protestanttisuus osana kristinuskoa. Opetuksessa tutustutaan Martin Lutherin ja Mikael Agricolan merkitykseen uskonnon uudistajina. Perehdytään luterilaisuuden oppiin, sakramentteihin, rukouksiin, jumalanpalvelukseen ja seurakunnan toimintaan. Opetuksessa tarkastellaan Raamattua kirjana, sen erilaisia tyylilajeja sekä uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta. Opetuksessa perehdytään Jeesuksen elämään, opetuksiin ja merkitykseen kristinuskossa. Pohditaan Paavalin ja varhaisen kristillisyyden merkitystä kristinuskon kehittymiselle maailmanuskonnoksi. Tutustutaan Raamatun keskeisten kertomusten vuorovaikutukseen taiteen, tieteen ja kulttuurin kanssa sekä tarkastellaan kristinuskon näkymistä populaarikulttuurissa. Opetuksessa syvennetään tietoja kirkkovuodesta, elämänkaaren kristillisistä rituaaleista sekä niihin liittyvästä moninaisesta tapakulttuurista. Tutustutaan syvällisemmin kirkkoon uskonnollisena rakennuksena, kirkkoarkkitehtuuriin ja siihen liittyvään symboliikkaan. Opetuksessa otetaan huomioon virret ja muu hengellinen musiikki.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 6. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Uskonnon näkyminen yhteiskunnassa ja vantaalaisessa arjessa
- Uskonnon ja tieteen suhde ja kommunikointi keskenään
- Kristinuskon näkyminen taiteessa ja kulttuurissa, erityisesti populaarikulttuurissa ja mediassa
- Tekstin ja kuvien kriittinen arviointi ja tulkitseminen
- Hengellinen musiikki

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa tarkastellaan, mitä merkitsee pyhyys uskonnoissa, oma ja toisen pyhä. Tutustutaan alustavasti juutalaisuutta, kristinuskoa ja islamia yhdistäviin profeettoihin, pyhiin paikkoihin ja

kertomuksiin sekä Jeesuksen asemaan näissä uskonnoissa. Tärkeinä tarkastelun kohteina ovat koulun lähialueilla vaikuttavat uskonnolliset yhteisöt. Opetuksessa tutkitaan Suomen ja Euroopan uskonnollista ja katsomuksellista nykytilaa ja sen taustaa sekä uskonnottomuutta. Alustavasti tutustutaan ekumeniaan ja uskontodialogiin sekä tarkastellaan uskontoja mediasta ja populaarikulttuurista otetuilla ajankohtaisilla esimerkeillä.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 6. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Uskonnollisen kulttuuriperinnön ilmeneminen omassa lähiympäristössä/kotikaupungissa, mediassa ja populaarikulttuurissa
- Tarkastellaan uskontojen näkyvyyttä ja ajankohtaisia ilmiöitä arjessa ja mediassa

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa tarkastellaan kristinuskon tärkeimpiä eettisiä ohjeita: Kultaista sääntöä, rakkauden kaksoiskäskyä ja kymmentä käskyä. Pohditaan Kultaisen säännön etiikkaa kristinuskossa ja eri uskonnoissa. Opetuksessa käsitellään keskeisiä elämänkysymyksiä, tunteita ja arvoja Vanhasta ja Uudesta Testamentista valittujen kertomusten avulla. Tärkeitä sisältöjä ovat ihmisoikeusetiikka, YK:n Lapsen oikeuksien sopimus sekä ihmisarvo, elämän kunnioittaminen ja luonnon vaaliminen. Pohditaan oppilaan omia valintoja ja hänen toimintansa taustalla vaikuttavia arvoja sekä globaalia vastuuta. Tärkeitä näkökulmia ovat elämäntaidot, itsetuntemus, tunnetaidot ja kokonaisvaltainen hyvinvointi. Opetukseen valittujen sisältöjen tulee antaa oppilaalle välineitä eettiseen keskusteluun ja omien näkemysten perustelemiseen sekä uskonnoista käytävään keskusteluun.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 6. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Tärkeimmät kristinuskon eettiset ohjeet
- Syvennetään tietämystä ihmisoikeusetiikasta
- Elämän kunnioittaminen
- Luonnon vaaliminen, eläinten oikeudet
- Pohditaan oppilaan omia valintoja ja hänen toimintansa taustalla vaikuttavia arvoja sekä globaalia vastuuta
- Elämäntaidot, itsetuntemus, tunnetaidot ja kokonaisvaltainen hyvinvointi
- Opetuksen tulee antaa välineitä eettiseen keskusteluun ja omien näkemysten perustelemiseen sekä uskontojen väliseen vuoropuheluun
- Ohjataan oppilasta kunnioittamaan muiden vakaumusta ja käyttäytymään asianmukaisesti erilaisissa uskonnollisissa tilaisuuksissa ja tilanteissa

T8 ohjata oppilas perehtymään opiskeltavan uskonnon eettisiin opetuksiin sekä eri uskontoja yhdistäviin eettisiin periaatteisiin

- Oppilas syventää käsitystään keskeisistä kristinuskon eettisistä ohjeista
- Oppilasta huomaa yhtäläisyyksiä eri uskontojen eettisten ohjeiden välillä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Etiikkaa koskeva tieto	Oppilas tunnistaa ja osaa nimetä opiskeltavan uskonnon eettisiä opetuksia sekä uskontoja ja katsomuksia yhdistäviä eettisiä periaatteita.

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksessa tarkastellaan kristinuskon keskeisiä käsitteitä, symboleita ja oppia. Sisältöjen valinnassa huomioidaan kristinuskon moninaisuus ja erityisesti protestanttisuus osana kristinuskoa. Opetuksessa tutustutaan Martin Lutherin ja Mikael Agricolan merkitykseen uskonnon uudistajina. Perehdytään luterilaisuuden oppiin, sakramentteihin, rukouksiin, jumalanpalvelukseen ja seurakunnan toimintaan. Opetuksessa tarkastellaan Raamattua kirjana, sen erilaisia tyylilajeja sekä uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta. Opetuksessa perehdytään Jeesuksen elämään, opetuksiin ja merkitykseen kristinuskossa. Pohditaan Paavalin ja varhaisen kristillisyyden merkitystä kristinuskon kehittymiselle maailmanuskonnoksi. Tutustutaan Raamatun keskeisten kertomusten vuorovaikutukseen taiteen, tieteen ja kulttuurin kanssa sekä tarkastellaan kristinuskon näkymistä populaarikulttuurissa. Opetuksessa syvennetään tietoja kirkkovuodesta, elämänkaaren kristillisistä rituaaleista sekä niihin liittyvästä moninaisesta tapakulttuurista. Tutustutaan syvällisemmin kirkkoon uskonnollisena rakennuksena, kirkkoarkkitehtuuriin ja siihen liittyvään symboliikkaan. Opetuksessa otetaan huomioon virret ja muu hengellinen musiikki.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 6. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Uskonnon näkyminen yhteiskunnassa ja vantaalaisessa arjessa
- Uskonnon ja tieteen suhde ja kommunikointi keskenään
- Kristinuskon näkyminen taiteessa ja kulttuurissa, erityisesti populaarikulttuurissa ja mediassa
- Tekstin ja kuvien kriittinen arviointi ja tulkitseminen
- Hengellinen musiikki

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa tarkastellaan, mitä merkitsee pyhyys uskonnoissa, oma ja toisen pyhä. Tutustutaan alustavasti juutalaisuutta, kristinuskoa ja islamia yhdistäviin profeettoihin, pyhiin paikkoihin ja kertomuksiin sekä Jeesuksen asemaan näissä uskonnoissa. Tärkeinä tarkastelun kohteina ovat koulun lähialueilla vaikuttavat uskonnolliset yhteisöt. Opetuksessa tutkitaan Suomen ja Euroopan uskonnollista ja katsomuksellista nykytilaa ja sen taustaa sekä uskonnottomuutta. Alustavasti tutustutaan ekumeniaan ja uskontodialogiin sekä tarkastellaan uskontoja mediasta ja populaarikulttuurista otetuilla ajankohtaisilla esimerkeillä.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 6. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Uskonnollisen kulttuuriperinnön ilmeneminen omassa lähiympäristössä/kotikaupungissa, mediassa ja populaarikulttuurissa
- Tarkastellaan uskontojen näkyvyyttä ja ajankohtaisia ilmiöitä arjessa ja mediassa

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa tarkastellaan kristinuskon tärkeimpiä eettisiä ohjeita: Kultaista sääntöä, rakkauden kaksoiskäskyä ja kymmentä käskyä. Pohditaan Kultaisen säännön etiikkaa kristinuskossa ja eri uskonnoissa. Opetuksessa käsitellään keskeisiä elämänkysymyksiä, tunteita ja arvoja Vanhasta ja Uudesta Testamentista valittujen kertomusten avulla. Tärkeitä sisältöjä ovat ihmisoikeusetiikka, YK:n Lapsen oikeuksien sopimus sekä ihmisarvo, elämän kunnioittaminen ja luonnon vaaliminen. Pohditaan oppilaan omia valintoja ja hänen toimintansa taustalla vaikuttavia arvoja sekä globaalia vastuuta. Tärkeitä näkökulmia ovat elämäntaidot, itsetuntemus, tunnetaidot ja kokonaisvaltainen hyvinvointi. Opetukseen valittujen sisältöjen tulee antaa oppilaalle välineitä

eettiseen keskusteluun ja omien näkemysten perustelemiseen sekä uskonnoista käytävään keskusteluun.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 6. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Tärkeimmät kristinuskon eettiset ohjeet
- Syvennetään tietämystä ihmisoikeusetiikasta
- Elämän kunnioittaminen
- Luonnon vaaliminen, eläinten oikeudet
- Pohditaan oppilaan omia valintoja ja hänen toimintansa taustalla vaikuttavia arvoja sekä globaalia vastuuta
- Elämäntaidot, itsetuntemus, tunnetaidot ja kokonaisvaltainen hyvinvointi
- Opetuksen tulee antaa välineitä eettiseen keskusteluun ja omien näkemysten perustelemiseen sekä uskontojen väliseen vuoropuheluun
- Ohjataan oppilasta kunnioittamaan muiden vakaumusta ja käyttäytymään asianmukaisesti erilaisissa uskonnollisissa tilaisuuksissa ja tilanteissa

T9 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisoikeuksiin ja erityisesti YK:n Lapsen oikeuksien sopimukseen sisältyviä arvoja yksilön ja yhteisön näkökulmasta

- Oppilas tulee tietoiseksi omista ihmisoikeuksistaan
- Oppilas pystyy arvioimaan ihmisoikeuksien toteutumista Suomessa ja muualla maailmassa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ihmisoikeusetiikka	Oppilas tietää YK:n Lapsen oikeuksien sopimuksen keskeisen sisällön ja osaa kertoa esimerkkejä ihmisoikeuksista.

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa tarkastellaan, mitä merkitsee pyhyys uskonnoissa, oma ja toisen pyhä. Tutustutaan alustavasti juutalaisuutta, kristinuskoa ja islamia yhdistäviin profeettoihin, pyhiin paikkoihin ja kertomuksiin sekä Jeesuksen asemaan näissä uskonnoissa. Tärkeinä tarkastelun kohteina ovat koulun lähialueilla vaikuttavat uskonnolliset yhteisöt. Opetuksessa tutkitaan Suomen ja Euroopan uskonnollista ja katsomuksellista nykytilaa ja sen taustaa sekä uskonnottomuutta. Alustavasti tutustutaan ekumeniaan ja uskontodialogiin sekä tarkastellaan uskontoja mediasta ja populaarikulttuurista otetuilla ajankohtaisilla esimerkeillä.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 6. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Uskonnollisen kulttuuriperinnön ilmeneminen omassa lähiympäristössä/kotikaupungissa, mediassa ja populaarikulttuurissa
- Tarkastellaan uskontojen näkyvyyttä ja ajankohtaisia ilmiöitä arjessa ja mediassa

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa tarkastellaan kristinuskon tärkeimpiä eettisiä ohjeita: Kultaista sääntöä, rakkauden kaksoiskäskyä ja kymmentä käskyä. Pohditaan Kultaisen säännön etiikkaa kristinuskossa ja eri uskonnoissa. Opetuksessa käsitellään keskeisiä elämänkysymyksiä, tunteita ja arvoja Vanhasta ja Uudesta Testamentista valittujen kertomusten avulla. Tärkeitä sisältöjä ovat

ihmisoikeusetiikka, YK:n Lapsen oikeuksien sopimus sekä ihmisarvo, elämän kunnioittaminen ja luonnon vaaliminen. Pohditaan oppilaan omia valintoja ja hänen toimintansa taustalla vaikuttavia arvoja sekä globaalia vastuuta. Tärkeitä näkökulmia ovat elämäntaidot, itsetuntemus, tunnetaidot ja kokonaisvaltainen hyvinvointi. Opetukseen valittujen sisältöjen tulee antaa oppilaalle välineitä eettiseen keskusteluun ja omien näkemysten perustelemiseen sekä uskonnoista käytävään keskusteluun.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 6. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Tärkeimmät kristinuskon eettiset ohjeet
- Syvennetään tietämystä ihmisoikeusetiikasta
- Elämän kunnioittaminen
- Luonnon vaaliminen, eläinten oikeudet
- Pohditaan oppilaan omia valintoja ja hänen toimintansa taustalla vaikuttavia arvoja sekä globaalia vastuuta
- Elämäntaidot, itsetuntemus, tunnetaidot ja kokonaisvaltainen hyvinvointi
- Opetuksen tulee antaa välineitä eettiseen keskusteluun ja omien näkemysten perustelemiseen sekä uskontojen väliseen vuoropuheluun
- Ohjataan oppilasta kunnioittamaan muiden vakaumusta ja käyttäytymään asianmukaisesti erilaisissa uskonnollisissa tilaisuuksissa ja tilanteissa

T10 ohjata oppilasta arvioimaan tekemiään valintoja ja pohtimaan toiminnan taustalla vaikuttavia arvoja eettisten periaatteiden ja kestävän tulevaisuuden näkökulmasta

- Oppilas arvioi omia valintojaan oppimiensa eettisten periaatteiden pohjalta
- Oppilas tutustuu eläinten oikeuksiin ja ympäristöetiikkaan
- Oppilas rohkaistuu esittämään aiheesta mielipiteitään ja perustelemaan niitä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Eettinen pohdinta	Oppilas osaa kertoa arjen esimerkkejä kestävän tulevaisuuden rakentamisesta. Hän osaa soveltaa opiskelemansa uskonnon eettisiä periaatteita omassa pohdinnassaan.

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa tarkastellaan, mitä merkitsee pyhyys uskonnoissa, oma ja toisen pyhä. Tutustutaan alustavasti juutalaisuutta, kristinuskoa ja islamia yhdistäviin profeettoihin, pyhiin paikkoihin ja kertomuksiin sekä Jeesuksen asemaan näissä uskonnoissa. Tärkeinä tarkastelun kohteina ovat koulun lähialueilla vaikuttavat uskonnolliset yhteisöt. Opetuksessa tutkitaan Suomen ja Euroopan uskonnollista ja katsomuksellista nykytilaa ja sen taustaa sekä uskonnottomuutta. Alustavasti tutustutaan ekumeniaan ja uskontodialogiin sekä tarkastellaan uskontoja mediasta ja populaarikulttuurista otetuilla ajankohtaisilla esimerkeillä.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 6. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Uskonnollisen kulttuuriperinnön ilmeneminen omassa lähiympäristössä/kotikaupungissa, mediassa ja populaarikulttuurissa
- Tarkastellaan uskontojen näkyvyyttä ja ajankohtaisia ilmiöitä arjessa ja mediassa

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa tarkastellaan kristinuskon tärkeimpiä eettisiä ohjeita: Kultaista sääntöä, rakkauden kaksoiskäskyä ja kymmentä käskyä. Pohditaan Kultaisen säännön etiikkaa kristinuskossa ja eri uskonnoissa. Opetuksessa käsitellään keskeisiä elämänkysymyksiä, tunteita ja arvoja Vanhasta ja Uudesta Testamentista valittujen kertomusten avulla. Tärkeitä sisältöjä ovat ihmisoikeusetiikka, YK:n Lapsen oikeuksien sopimus sekä ihmisarvo, elämän kunnioittaminen ja luonnon vaaliminen. Pohditaan oppilaan omia valintoja ja hänen toimintansa taustalla vaikuttavia arvoja sekä globaalia vastuuta. Tärkeitä näkökulmia ovat elämäntaidot, itsetuntemus, tunnetaidot ja kokonaisvaltainen hyvinvointi. Opetukseen valittujen sisältöjen tulee antaa oppilaalle välineitä eettiseen keskusteluun ja omien näkemysten perustelemiseen sekä uskonnoista käytävään keskusteluun.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 6. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Tärkeimmät kristinuskon eettiset ohjeet
- Syvennetään tietämystä ihmisoikeusetiikasta
- Elämän kunnioittaminen
- Luonnon vaaliminen, eläinten oikeudet
- Pohditaan oppilaan omia valintoja ja hänen toimintansa taustalla vaikuttavia arvoja sekä globaalia vastuuta
- Elämäntaidot, itsetuntemus, tunnetaidot ja kokonaisvaltainen hyvinvointi
- Opetuksen tulee antaa välineitä eettiseen keskusteluun ja omien näkemysten perustelemiseen sekä uskontojen väliseen vuoropuheluun
- Ohjataan oppilasta kunnioittamaan muiden vakaumusta ja käyttäytymään asianmukaisesti erilaisissa uskonnollisissa tilaisuuksissa ja tilanteissa

T11 luoda oppilaalle mahdollisuuksia keskustella eettisistä kysymyksistä, ilmaista rakentavasti ajatuksiaan ja tunteitaan sekä harjoitella perustelemaan omia näkemyksiään

- Oppilas kehittää taitojaan keskustella eettisistä kysymyksistä oppimansa perusteella vuorovaikutuksessa toisten kanssa (esim. väittely, paneelikeskustelu, mielipidekirjoitus, essee, esitelmä)

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ajattelun ja vuorovaikutuksen taidot	Oppilas osallistuu yhteiseen keskusteluun, osaa kuunnella toisia ja ilmaista itseään.

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksessa tarkastellaan kristinuskon keskeisiä käsitteitä, symboleita ja oppia. Sisältöjen valinnassa huomioidaan kristinuskon moninaisuus ja erityisesti protestanttisuus osana kristinuskoa. Opetuksessa tutustutaan Martin Lutherin ja Mikael Agricolan merkitykseen uskonnon uudistajina. Perehdytään luterilaisuuden oppiin, sakramentteihin, rukouksiin, jumalanpalvelukseen ja seurakunnan toimintaan. Opetuksessa tarkastellaan Raamattua kirjana, sen erilaisia tyylilajeja sekä uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta. Opetuksessa perehdytään Jeesuksen elämään, opetuksiin ja merkitykseen kristinuskossa. Pohditaan Paavalin ja varhaisen kristillisyyden merkitystä kristinuskon kehittymiselle maailmanuskonnoksi. Tutustutaan Raamatun keskeisten kertomusten vuorovaikutukseen taiteen, tieteen ja kulttuurin kanssa sekä tarkastellaan kristinuskon näkymistä populaarikulttuurissa. Opetuksessa syvennetään tietoja kirkkovuodesta, elämänkaaren kristillisistä rituaaleista sekä niihin liittyvästä moninaisesta tapakulttuurista. Tutustutaan syvällisemmin kirkkoon uskonnollisena

rakennuksena, kirkkoarkkitehtuuriin ja siihen liittyvään symboliikkaan. Opetuksessa otetaan huomioon virret ja muu hengellinen musiikki.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 6. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Uskonnon näkyminen yhteiskunnassa ja vantaalaisessa arjessa
- Uskonnon ja tieteen suhde ja kommunikointi keskenään
- Kristinuskon näkyminen taiteessa ja kulttuurissa, erityisesti populaarikulttuurissa ja mediassa
- Tekstin ja kuvien kriittinen arviointi ja tulkitseminen
- Hengellinen musiikki

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa tarkastellaan, mitä merkitsee pyhyys uskonnoissa, oma ja toisen pyhä. Tutustutaan alustavasti juutalaisuutta, kristinuskoa ja islamia yhdistäviin profeettoihin, pyhiin paikkoihin ja kertomuksiin sekä Jeesuksen asemaan näissä uskonnoissa. Tärkeinä tarkastelun kohteina ovat koulun lähialueilla vaikuttavat uskonnolliset yhteisöt. Opetuksessa tutkitaan Suomen ja Euroopan uskonnollista ja katsomuksellista nykytilaa ja sen taustaa sekä uskonnottomuutta. Alustavasti tutustutaan ekumeniaan ja uskontodialogiin sekä tarkastellaan uskontoja mediasta ja populaarikulttuurista otetuilla ajankohtaisilla esimerkeillä.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 6. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Uskonnollisen kulttuuriperinnön ilmeneminen omassa lähiympäristössä/kotikaupungissa, mediassa ja populaarikulttuurissa
- Tarkastellaan uskontojen näkyvyyttä ja ajankohtaisia ilmiöitä arjessa ja mediassa

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa tarkastellaan kristinuskon tärkeimpiä eettisiä ohjeita: Kultaista sääntöä, rakkauden kaksoiskäskyä ja kymmentä käskyä. Pohditaan Kultaisen säännön etiikkaa kristinuskossa ja eri uskonnoissa. Opetuksessa käsitellään keskeisiä elämänkysymyksiä, tunteita ja arvoja Vanhasta ja Uudesta Testamentista valittujen kertomusten avulla. Tärkeitä sisältöjä ovat ihmisoikeusetiikka, YK:n Lapsen oikeuksien sopimus sekä ihmisarvo, elämän kunnioittaminen ja luonnon vaaliminen. Pohditaan oppilaan omia valintoja ja hänen toimintansa taustalla vaikuttavia arvoja sekä globaalia vastuuta. Tärkeitä näkökulmia ovat elämäntaidot, itsetuntemus, tunnetaidot ja kokonaisvaltainen hyvinvointi. Opetukseen valittujen sisältöjen tulee antaa oppilaalle välineitä eettiseen keskusteluun ja omien näkemysten perustelemiseen sekä uskonnoista käytävään keskusteluun.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 6. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Tärkeimmät kristinuskon eettiset ohjeet
- Syvennetään tietämystä ihmisoikeusetiikasta
- Elämän kunnioittaminen
- Luonnon vaaliminen, eläinten oikeudet
- Pohditaan oppilaan omia valintoja ja hänen toimintansa taustalla vaikuttavia arvoja sekä globaalia vastuuta
- Elämäntaidot, itsetuntemus, tunnetaidot ja kokonaisvaltainen hyvinvointi

- Opetuksen tulee antaa välineitä eettiseen keskusteluun ja omien näkemysten perustelemiseen sekä uskontojen väliseen vuoropuheluun
- Ohjataan oppilasta kunnioittamaan muiden vakaumusta ja käyttäytymään asianmukaisesti erilaisissa uskonnollisissa tilaisuuksissa ja tilanteissa

T12 auttaa ja tukea oppilasta muodostamaan ja vahvistamaan myönteistä maailmankatsomusta, itsetuntoa ja luottamusta elämään

- Oppilaan itsetuntemus kasvaa omien mielipiteiden esittämisen ja perustelemisen kautta sekä itsearvioinnin ja palautteen saamisen myötä
- Oppilaalla on mahdollisuus rakentaa myönteinen minäkuva ja maailmankatsomus oppimansa perusteella

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei vaikuta arvosanan muodostumiseen. Oppilaita ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa tarkastellaan kristinuskon tärkeimpiä eettisiä ohjeita: Kultaista sääntöä, rakkauden kaksoiskäskyä ja kymmentä käskyä. Pohditaan Kultaisen säännön etiikkaa kristinuskossa ja eri uskonnoissa. Opetuksessa käsitellään keskeisiä elämänkysymyksiä, tunteita ja arvoja Vanhasta ja Uudesta Testamentista valittujen kertomusten avulla. Tärkeitä sisältöjä ovat ihmisoikeusetiikka, YK:n Lapsen oikeuksien sopimus sekä ihmisarvo, elämän kunnioittaminen ja luonnon vaaliminen. Pohditaan oppilaan omia valintoja ja hänen toimintansa taustalla vaikuttavia arvoja sekä globaalia vastuuta. Tärkeitä näkökulmia ovat elämäntaidot, itsetuntemus, tunnetaidot ja kokonaisvaltainen hyvinvointi. Opetukseen valittujen sisältöjen tulee antaa oppilaalle välineitä eettiseen keskusteluun ja omien näkemysten perustelemiseen sekä uskonnoista käytävään keskusteluun.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 6. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Tärkeimmät kristinuskon eettiset ohjeet
- Syvennetään tietämystä ihmisoikeusetiikasta
- Elämän kunnioittaminen
- Luonnon vaaliminen, eläinten oikeudet
- Pohditaan oppilaan omia valintoja ja hänen toimintansa taustalla vaikuttavia arvoja sekä globaalia vastuuta
- Elämäntaidot, itsetuntemus, tunnetaidot ja kokonaisvaltainen hyvinvointi
- Opetuksen tulee antaa välineitä eettiseen keskusteluun ja omien näkemysten perustelemiseen sekä uskontojen väliseen vuoropuheluun
- Ohjataan oppilasta kunnioittamaan muiden vakaumusta ja käyttäytymään asianmukaisesti erilaisissa uskonnollisissa tilaisuuksissa ja tilanteissa

Buddhalainen

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 3-6

Vuosiluokilla 3-6 *uskonnon opetuksessa laajennetaan ja syvennetään oman uskonnon perustietoja. Opetuksessa perehdytään opiskeltavan uskonnon pyhiin kirjoihin ja kertomuksiin sekä keskeiseen oppiin, eettisiin periaatteisiin, rituaaleihin ja tapoihin. Oppilaita kannustetaan*

ihmettelyyn ja kyselyyn. Opetuksessa tutustutaan Suomen ja Euroopan uskonnollisiin juuriin sekä uskonnolliseen ja katsomukselliseen elämään nyky-Suomessa ja Euroopassa. Oppilaat harjaannuttavat medialukutaitoaan ja heitä ohjataan arvioimaan ja käyttämään eri lähteistä etsimäänsä tietoa sekä hyödyntämään sitä eri tilanteissa.

Opetuksessa käsitellään lasten oikeuksia ja yksilön vastuuta omista teoistaan. Opetuksessa harjoitellaan tunne- ja vuorovaikutustaitoja sekä tuetaan oppilaita muodostamaan ja perustelemaan omia näkemyksiä. Oppilaita rohkaistaan ystävyyteen, myönteisen luokka- ja kouluyhteisön rakentamiseen sekä toimimaan syrjintää vastaan.

Uskonnon eri oppimäärät vuosiluokilla 3-6

Perusopetuslain 11§:n mukaan perusopetuksessa oppiaineena on uskonto tai elämänkatsomustieto. Uskonto toteutetaan saman lain 13§:n mukaan oppilaiden uskonnollisen yhdyskunnan mukaisesti oman uskonnon opetuksena erillisten oppimäärien mukaan. Oppiaineen yhtenäisyyden takaamiseksi kaikille oman uskonnon opetuksen muodoille on laadittu yhteiset tavoitteet ja keskeiset sisällöt.

Eri uskontojen oppimääräkuvauksissa tarkennetaan kaikille yhteisiä sisältöjä oppilaan oman uskonnon luonteen mukaisesti. Paikalliset opetussuunnitelmat laaditaan perusteiden yhteisten tavoitteiden, sisältökuvausten ja eri uskontojen tarkennettujen oppimääräkuvausten pohjalle.

Uskonnon oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 3-6

Asioita tarkastellaan kerronnallisuuden, draaman, kokemuksellisuuden, toiminnallisuuden ja yhteisöllisen oppimisen avulla. Keskeistä on opittavien asioiden alustava käsitteellistäminen. Uskonnon opetuksessa käytetään sisältöjen oppimista edistäviä tietoteknisiä sovelluksia siten, että oppilaiden oma aktiivisuus ja vuorovaikutus korostuvat. Opetuksessa korostetaan kiireettömyyttä ja keskustelua. Opetuksessa voidaan mahdollisuuksien mukaan hyödyntää vierailuja ja vierailijoita. Opetuksessa voidaan toteuttaa yksilö- tai ryhmäprojekteja myös oppiaineen eri oppimäärien kesken sekä oppiainerajat ylittäen. Tavoitteena on ilmentää koulussa edustettujen uskontojen ja katsomusten moninaisuutta kunnioittavasti.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki uskonnossa vuosiluokilla 3-6

Oppimäärien toteutuksessa tehdään toimintaan ja opetukseen liittyvät ratkaisut huomioiden oppilaiden erilaiset uskonnolliset ja katsomukselliset taustat ja kehittyvä kielitaito. Keskeisten käsitteiden ymmärtämistä tuetaan. Opetuksessa luodaan oppimista ja osallisuutta edistäviä yhteisiä tilanteita sekä ohjataan ja vahvistetaan oppilaan opiskelutaitoja ja oma-aloitteisuutta.

Oppilaan oppimisen arviointi uskonnossa vuosiluokilla 3-6

Uskonnon opetuksessa oppimisen arviointi on ohjaavaa ja kannustavaa. Palautteella pyritään rohkaisemaan oppilasta perehtymään ja tutkimaan uskontojen keskeisiä lähteitä ja piirteitä sekä tekemään asioista omia tulkintoja. Arvioinnissa otetaan huomioon monimuotoiset kirjallisen ja suullisen tuottamisen tavat sekä muun tekemisen ja ilmaisumuotojen kautta osoitettu osaaminen. Tärkeää on niiden kautta osoitettu taito ilmaista itseään ja ajatuksiaan. Yksityiskohtaisen muistamisen sijaan arvioinissa kiinnitetään erityisesti huomiota tiedon soveltamiseen sekä ajattelun kehittymiseen.

Uskonnon sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi oppilaan osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin. Määritellessään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositodistusta varten opettaja käyttää uskonnon valtakunnallisia arviointikriteereitä.

3

Vuosiluokan tavoitteet ja keskeiset sisällöt

T1 ohjata oppilasta perehtymään opiskeltavan uskonnon pyhiin kirjoihin ja kertomuksiin sekä keskeisiin oppeihin

- Oppilas tutustuu buddhalaisuuden pyhiin kirjoituksiin, kertomuksiin ja keskeisiin oppeihin.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskontoa koskevan tiedon hallitseminen, uskonnon monilukutaito	Oppilas osaa nimetä opiskeltavan uskonnon lähteitä ja tekstejä sekä kuvata niiden keskeisiä sisältöjä.

S1 Suhde omaan uskontoon

Sisällöissä keskitytään uskonnon lähteisiin, pyhiin kirjoihin ja henkilöihin sekä musiikkiin, symboleihin, pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin. Tärkeitä sisältöjä ovat opiskeltavan uskonnon oppi, tavat, rituaalit ja yhteisöt sekä uskonnon sisäinen monimuotoisuus. Tarkastellaan uskonnon keskeisiä kertomuksia ja niiden vuorovaikutusta taiteen, tieteen ja kulttuurin kanssa.

Paikallinen tarkennus:

- Buddhan elämäntarinaa syventäen
- Buddhalaisia pyhiä kirjoituksia ja kertomuksia
- Tripitaka pyhänä kirjallisuutena alustavasti
- Buddhan elämäntarinaan liittyviä pyhiä kaupunkeja (esimerkiksi Bodhgayā ja Sārnāth), pyhiinvaellukset ja niiden merkitys
- Kolme mielenmyrkkyä
- Kolme jalokiveä: Buddha, Dharma ja Sangha sekä turvautuminen syventäen
- Temppeleitä, luostareita, meditaatiokeskuksia, stūpia/pagodeja, Buddha-patsaita Suomessa ja muualla
- Buddha-patsaisiin liittyviä käsieleitä ja symboleita
- Toimiminen temppelissä, luostarissa ja stūpalla
- Tutustuminen sanskritinkielisiin peruskäsitteisiin

T2 ohjata oppilas tutustumaan opiskeltavan uskonnon rituaaleihin ja tapoihin sekä pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin

- Oppilas tutustuu buddhalaisiin pyhiinvaelluskohteisiin, pyhiin rakennuksiin ja esineisiin.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskontoa koskevan tiedon hallitseminen, uskonnon monilukutaito	Oppilas osaa kertoa esimerkkien avulla opiskeltavan uskonnon keskeisistä rituaaleista, tavoista ja pyhistä paikoista sekä kuvata niiden merkitystä.

S1 Suhde omaan uskontoon

Sisällöissä keskitytään uskonnon lähteisiin, pyhiin kirjoihin ja henkilöihin sekä musiikkiin, symboleihin, pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin. Tärkeitä sisältöjä ovat opiskeltavan uskonnon

oppi, tavat, rituaalit ja yhteisöt sekä uskonnon sisäinen monimuotoisuus. Tarkastellaan uskonnon keskeisiä kertomuksia ja niiden vuorovaikutusta taiteen, tieteen ja kulttuurin kanssa.

Paikallinen tarkennus:

- Buddhan elämäntarinaa syventäen
- Buddhalaisia pyhiä kirjoituksia ja kertomuksia
- Tripitaka pyhänä kirjallisuutena alustavasti
- Buddhan elämäntarinaan liittyviä pyhiä kaupunkeja (esimerkiksi Bodhgayā ja Sārnāth), pyhiinvaellukset ja niiden merkitys
- Kolme mielenmyrkkyä
- Kolme jalokiveä: Buddha, Dharma ja Sangha sekä turvautuminen syventäen
- Temppeleitä, luostareita, meditaatiokeskuksia, stūpia/pagodeja, Buddha-patsaita Suomessa ja muualla
- Buddha-patsaisiin liittyviä käsieleitä ja symboleita
- Toiminen temppelissä, luostarissa ja stūpalla
- Tutustuminen sanskritinkielisiin peruskäsitteisiin

T3 auttaa oppilasta tunnistamaan uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta

- Oppilas tunnistaa uskonnollisen kielen erityispiirteitä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskonnon kielen ja symbolien analysointi	Oppilas osaa antaa esimerkkejä uskonnollisesta kielestä ja sen vertauskuvallisuudesta

S1 Suhde omaan uskontoon

Sisällöissä keskitytään uskonnon lähteisiin, pyhiin kirjoihin ja henkilöihin sekä musiikkiin, symboleihin, pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin. Tärkeitä sisältöjä ovat opiskeltavan uskonnon oppi, tavat, rituaalit ja yhteisöt sekä uskonnon sisäinen monimuotoisuus. Tarkastellaan uskonnon keskeisiä kertomuksia ja niiden vuorovaikutusta taiteen, tieteen ja kulttuurin kanssa.

Paikallinen tarkennus:

- Buddhan elämäntarinaa syventäen
- Buddhalaisia pyhiä kirjoituksia ja kertomuksia
- Tripitaka pyhänä kirjallisuutena alustavasti
- Buddhan elämäntarinaan liittyviä pyhiä kaupunkeja (esimerkiksi Bodhgayā ja Sārnāth), pyhiinvaellukset ja niiden merkitys
- Kolme mielenmyrkkyä
- Kolme jalokiveä: Buddha, Dharma ja Sangha sekä turvautuminen syventäen
- Temppeleitä, luostareita, meditaatiokeskuksia, stūpia/pagodeja, Buddha-patsaita Suomessa ja muualla
- Buddha-patsaisiin liittyviä käsieleitä ja symboleita
- Toiminen temppelissä, luostarissa ja stūpalla
- Tutustuminen sanskritinkielisiin peruskäsitteisiin

S2 Uskontojen maailma

Opetuksen sisältöjä ovat kristinusko, muut uskonnot ja uskonnottomuus suomalaisessa kulttuurissa ja arjessa. Tutustutaan erityisesti koulun lähialueella vaikuttaviin uskonnollisiin yhteisöihin ja niiden pyhiin tiloihin. Opetuksessa tarkastellaan Suomen ja Euroopan katsomuksellista ja uskonnollista taustaa ja nykytilaa. Sisällöt valitaan niin, että muodostuu kokonaiskuva Euroopan uskonnollisista juurista ja erityisesti juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin perussisällöistä ja merkityksestä. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon uskontoon liittyvien teemojen käsittely mediassa ja populaarikulttuurissa.

Paikallinen tarkennus:

- Pyhyys ja hiljentyminen eri uskonnoissa ja kulttuureissa
- Oman koulun ja lähiympäristön uskontoja, niiden keskeisiä tapoja ja juhlia

T7 kannustaa oppilasta kunnioittamaan omaa ja toisen pyhää sekä käyttäytymään asianmukaisesti erilaisissa uskonnollisissa tilaisuuksissa ja tilanteissa

- Oppilas harjoittelee käyttäytymään asianmukaisesti erilaisissa uskonnollisissa tilaisuuksissa ja tilanteissa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskonnon monilukutaito	Oppilas tietää, miten toimitaan ja pyrkii toimimaan asianmukaisesti ja kunnioittavasti erilaisissa uskonnollisissa tilanteissa ja paikoissa.

S1 Suhde omaan uskontoon

Sisällöissä keskitytään uskonnon lähteisiin, pyhiin kirjoihin ja henkilöihin sekä musiikkiin, symboleihin, pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin. Tärkeitä sisältöjä ovat opiskeltavan uskonnon oppi, tavat, rituaalit ja yhteisöt sekä uskonnon sisäinen monimuotoisuus. Tarkastellaan uskonnon keskeisiä kertomuksia ja niiden vuorovaikutusta taiteen, tieteen ja kulttuurin kanssa.

Paikallinen tarkennus:

- Buddhan elämäntarinaa syventäen
- Buddhalaisia pyhiä kirjoituksia ja kertomuksia
- Tripitaka pyhänä kirjallisuutena alustavasti
- Buddhan elämäntarinaan liittyviä pyhiä kaupunkeja (esimerkiksi Bodhgayā ja Sārnāth), pyhiinvaellukset ja niiden merkitys
- Kolme mielenmyrkkyä
- Kolme jalokiveä: Buddha, Dharma ja Sangha sekä turvautuminen syventäen
- Temppeleitä, luostareita, meditaatiokeskuksia, stūpia/pagodeja, Buddha-patsaita Suomessa ja muualla
- Buddha-patsaisiin liittyviä käsieleitä ja symboleita
- Toimiminen temppelissä, luostarissa ja stūpalla
- Tutustuminen sanskritinkielisiin peruskäsitteisiin

S2 Uskontojen maailma

Opetuksen sisältöjä ovat kristinusko, muut uskonnot ja uskonnottomuus suomalaisessa kulttuurissa ja arjessa. Tutustutaan erityisesti koulun lähialueella vaikuttaviin uskonnollisiin

yhteisöihin ja niiden pyhiin tiloihin. Opetuksessa tarkastellaan Suomen ja Euroopan katsomuksellista ja uskonnollista taustaa ja nykytilaa. Sisällöt valitaan niin, että muodostuu kokonaiskuva Euroopan uskonnollisista juurista ja erityisesti juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin perussisällöistä ja merkityksestä. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon uskontoon liittyvien teemojen käsittely mediassa ja populaarikulttuurissa.

Paikallinen tarkennus:

- Pyhyys ja hiljentyminen eri uskonnoissa ja kulttuureissa
- Oman koulun ja lähiympäristön uskontoja, niiden keskeisiä tapoja ja juhlia

S3 Hyvä elämä

Keskeisiä sisältöjä ovat ihmisarvo, elämän kunnioittaminen ja luonnon vaaliminen. Pohdinnan kohteena ovat oppilaan omat valinnat ja toiminnan taustalla vaikuttavat arvot sekä globaali vastuu. Tärkeitä sisältöjä ovat elämäntaidot, itsetuntemus ja kokonaisvaltainen hyvinvointi. Tutustutaan opiskeltavan uskonnon keskeisiin eettisiin opetuksiin sekä eri uskontojen ja katsomusten yhteisiin eettisiin käsityksiin. Käsitellään YK:n Lapsen oikeuksien sopimusta. Sisällöt antavat oppilaalle välineitä eettiseen keskusteluun ja omien näkemysten perustelemiseen sekä uskonnoista käytävään keskusteluun.

Paikallinen tarkennus:

- Myötätuntoinen asenne ja toiminta toisia kohtaan
- Rakastava ystävällisyys kaikkia ja myös itseä kohtaan
- Toisten ihmisten ja vanhempien kunnioittaminen
- Hyvät ajatukset, teot ja sanat
- Muiden auttaminen kotona, kaveripiirissä ja koulussa
- Yhteisön jäsenenä toimiminen ja yhteisöllisyys
- Luonnosta ja eläimistä huolehtiminen sekä niiden arvostaminen
- YK:n Lapsen oikeuksien sopimus ja sen merkitys
- Rauhallisen ja tyynen mielen arvon ymmärtäminen

T8 ohjata oppilas perehtymään opiskeltavan uskonnon eettisiin opetuksiin sekä eri uskontoja yhdistäviin eettisiin periaatteisiin

- Oppilas tutustuu buddhalaisuuden eettisiin opetuksiin.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Etiikkaa koskeva tieto	Oppilas tunnistaa ja osaa nimetä opiskeltavan uskonnon eettisiä opetuksia sekä uskontoja ja katsomuksia yhdistäviä eettisiä periaatteita.

S1 Suhde omaan uskontoon

Sisällöissä keskitytään uskonnon lähteisiin, pyhiin kirjoihin ja henkilöihin sekä musiikkiin, symboleihin, pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin. Tärkeitä sisältöjä ovat opiskeltavan uskonnon oppi, tavat, rituaalit ja yhteisöt sekä uskonnon sisäinen monimuotoisuus. Tarkastellaan uskonnon keskeisiä kertomuksia ja niiden vuorovaikutusta taiteen, tieteen ja kulttuurin kanssa.

Paikallinen tarkennus:

- Buddhan elämäntarinaa syventäen
- Buddhalaisia pyhiä kirjoituksia ja kertomuksia
- Tripitaka pyhänä kirjallisuutena alustavasti
- Buddhan elämäntarinaan liittyviä pyhiä kaupunkeja (esimerkiksi Bodhgayā ja Sārnāth), pyhiinvaellukset ja niiden merkitys
- Kolme mielenmyrkkyä
- Kolme jalokiveä: Buddha, Dharma ja Sangha sekä turvautuminen syventäen
- Temppeleitä, luostareita, meditaatiokeskuksia, stūpia/pagodeja, Buddha-patsaita Suomessa ja muualla
- Buddha-patsaisiin liittyviä käsieleitä ja symboleita
- Toimiminen temppelissä, luostarissa ja stūpalla
- Tutustuminen sanskritinkielisiin peruskäsitteisiin

S2 Uskontojen maailma

Opetuksen sisältöjä ovat kristinusko, muut uskonnot ja uskonnottomuus suomalaisessa kulttuurissa ja arjessa. Tutustutaan erityisesti koulun lähialueella vaikuttaviin uskonnollisiin yhteisöihin ja niiden pyhiin tiloihin. Opetuksessa tarkastellaan Suomen ja Euroopan katsomuksellista ja uskonnollista taustaa ja nykytilaa. Sisällöt valitaan niin, että muodostuu kokonaiskuva Euroopan uskonnollisista juurista ja erityisesti juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin perussisällöistä ja merkityksestä. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon uskontoon liittyvien teemojen käsittely mediassa ja populaarikulttuurissa.

Paikallinen tarkennus:

- Pyhyys ja hiljentyminen eri uskonnoissa ja kulttuureissa
- Oman koulun ja lähiympäristön uskontoja, niiden keskeisiä tapoja ja juhlia

S3 Hyvä elämä

Keskeisiä sisältöjä ovat ihmisarvo, elämän kunnioittaminen ja luonnon vaaliminen. Pohdinnan kohteena ovat oppilaan omat valinnat ja toiminnan taustalla vaikuttavat arvot sekä globaali vastuu. Tärkeitä sisältöjä ovat elämäntaidot, itsetuntemus ja kokonaisvaltainen hyvinvointi. Tutustutaan opiskeltavan uskonnon keskeisiin eettisiin opetuksiin sekä eri uskontojen ja katsomusten yhteisiin eettisiin käsityksiin. Käsitellään YK:n Lapsen oikeuksien sopimusta. Sisällöt antavat oppilaalle välineitä eettiseen keskusteluun ja omien näkemysten perustelemiseen sekä uskonnoista käytävään keskusteluun.

Paikallinen tarkennus:

- Myötätuntoinen asenne ja toiminta toisia kohtaan
- Rakastava ystävällisyys kaikkia ja myös itseä kohtaan
- Toisten ihmisten ja vanhempien kunnioittaminen
- Hyvät ajatukset, teot ja sanat
- Muiden auttaminen kotona, kaveripiirissä ja koulussa
- Yhteisön jäsenenä toimiminen ja yhteisöllisyys
- Luonnosta ja eläimistä huolehtiminen sekä niiden arvostaminen
- YK:n Lapsen oikeuksien sopimus ja sen merkitys
- Rauhallisen ja tyynen mielen arvon ymmärtäminen

T11 luoda oppilaalle mahdollisuuksia keskustella eettisistä kysymyksistä, ilmaista rakentavasti ajatuksiaan ja tunteitaan sekä harjoitella perustelemaan omia näkemyksiään

- Oppilas harjoittelee ilmaisemaan omia ajatuksiaan ja tunteitaan.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ajattelun ja vuorovaikutuksen taidot	Oppilas osallistuu yhteiseen keskusteluun, osaa kuunnella toisia ja ilmaista itseään.

S1 Suhde omaan uskontoon

Sisällöissä keskitytään uskonnon lähteisiin, pyhiin kirjoihin ja henkilöihin sekä musiikkiin, symboleihin, pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin. Tärkeitä sisältöjä ovat opiskeltavan uskonnon oppi, tavat, rituaalit ja yhteisöt sekä uskonnon sisäinen monimuotoisuus. Tarkastellaan uskonnon keskeisiä kertomuksia ja niiden vuorovaikutusta taiteen, tieteen ja kulttuurin kanssa.

Paikallinen tarkennus:

- Buddhan elämäntarinaa syventäen
- Buddhalaisia pyhiä kirjoituksia ja kertomuksia
- Tripitaka pyhänä kirjallisuutena alustavasti
- Buddhan elämäntarinaan liittyviä pyhiä kaupunkeja (esimerkiksi Bodhgayā ja Sārnāth), pyhiinvaellukset ja niiden merkitys
- Kolme mielenmyrkkyä
- Kolme jalokiveä: Buddha, Dharma ja Sangha sekä turvautuminen syventäen
- Temppeleitä, luostareita, meditaatiokeskuksia, stūpia/pagodeja, Buddha-patsaita Suomessa ja muualla
- Buddha-patsaisiin liittyviä käsieleitä ja symboleita
- Toimiminen temppelissä, luostarissa ja stūpalla
- Tutustuminen sanskritinkielisiin peruskäsitteisiin

S2 Uskontojen maailma

Opetuksen sisältöjä ovat kristinusko, muut uskonnot ja uskonnottomuus suomalaisessa kulttuurissa ja arjessa. Tutustutaan erityisesti koulun lähialueella vaikuttaviin uskonnollisiin yhteisöihin ja niiden pyhiin tiloihin. Opetuksessa tarkastellaan Suomen ja Euroopan katsomuksellista ja uskonnollista taustaa ja nykytilaa. Sisällöt valitaan niin, että muodostuu kokonaiskuva Euroopan uskonnollisista juurista ja erityisesti juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin perussisällöistä ja merkityksestä. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon uskontoon liittyvien teemojen käsittely mediassa ja populaarikulttuurissa.

Paikallinen tarkennus:

- Pyhyys ja hiljentyminen eri uskonnoissa ja kulttuureissa
- Oman koulun ja lähiympäristön uskontoja, niiden keskeisiä tapoja ja juhlia

S3 Hyvä elämä

Keskeisiä sisältöjä ovat ihmisarvo, elämän kunnioittaminen ja luonnon vaaliminen. Pohdinnan kohteena ovat oppilaan omat valinnat ja toiminnan taustalla vaikuttavat arvot sekä globaali vastuu. Tärkeitä sisältöjä ovat elämäntaidot, itsetuntemus ja kokonaisvaltainen hyvinvointi. Tutustutaan opiskeltavan uskonnon keskeisiin eettisiin opetuksiin sekä eri uskontojen ja katsomusten yhteisiin eettisiin käsityksiin. Käsitellään YK:n Lapsen oikeuksien sopimusta. Sisällöt antavat oppilaalle

välineitä eettiseen keskusteluun ja omien näkemysten perustelemiseen sekä uskonnoista käytävään keskusteluun.

Paikallinen tarkennus:

- Myötätuntoinen asenne ja toiminta toisia kohtaan
- Rakastava ystävällisyys kaikkia ja myös itseä kohtaan
- Toisten ihmisten ja vanhempien kunnioittaminen
- Hyvät ajatukset, teot ja sanat
- Muiden auttaminen kotona, kaveripiirissä ja koulussa
- Yhteisön jäsenenä toimiminen ja yhteisöllisyys
- Luonnosta ja eläimistä huolehtiminen sekä niiden arvostaminen
- YK:n Lapsen oikeuksien sopimus ja sen merkitys
- Rauhallisen ja tyynen mielen arvon ymmärtäminen

T12 auttaa ja tukea oppilasta muodostamaan ja vahvistamaan myönteistä maailmankatsomusta, itsetuntoa ja luottamusta elämään

- Oppilas harjoittelee rakentamaan myönteistä maailmankatsomusta sekä vahvistamaan itsetuntoaan ja luottamustaan elämään.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei vaikuta arvosanan muodostumiseen. Oppilaita ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

S3 Hyvä elämä

Keskeisiä sisältöjä ovat ihmisarvo, elämän kunnioittaminen ja luonnon vaaliminen. Pohdinnan kohteena ovat oppilaan omat valinnat ja toiminnan taustalla vaikuttavat arvot sekä globaali vastuu. Tärkeitä sisältöjä ovat elämäntaidot, itsetuntemus ja kokonaisvaltainen hyvinvointi. Tutustutaan opiskeltavan uskonnon keskeisiin eettisiin opetuksiin sekä eri uskontojen ja katsomusten yhteisiin eettisiin käsityksiin. Käsitellään YK:n Lapsen oikeuksien sopimusta. Sisällöt antavat oppilaalle välineitä eettiseen keskusteluun ja omien näkemysten perustelemiseen sekä uskonnoista käytävään keskusteluun.

Paikallinen tarkennus:

- Myötätuntoinen asenne ja toiminta toisia kohtaan
- Rakastava ystävällisyys kaikkia ja myös itseä kohtaan
- Toisten ihmisten ja vanhempien kunnioittaminen
- Hyvät ajatukset, teot ja sanat
- Muiden auttaminen kotona, kaveripiirissä ja koulussa
- Yhteisön jäsenenä toimiminen ja yhteisöllisyys
- Luonnosta ja eläimistä huolehtiminen sekä niiden arvostaminen
- YK:n Lapsen oikeuksien sopimus ja sen merkitys
- Rauhallisen ja tyynen mielen arvon ymmärtäminen

4

Vuosiluokan tavoitteet ja keskeiset sisällöt

T1 ohjata oppilasta perehtymään opiskeltavan uskonnon pyhiin kirjoihin ja kertomuksiin sekä keskeisiin oppeihin

Oppilas tutustuu Tripitakan rakenteeseen ja keskeisiin oppeihin.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskontoa koskevan tiedon hallitseminen, uskonnon monilukutaito	Oppilas osaa nimetä opiskeltavan uskonnon lähteitä ja tekstejä sekä kuvata niiden keskeisiä sisältöjä.

S1 Suhde omaan uskontoon

Sisällöissä keskitytään uskonnon lähteisiin, pyhiin kirjoihin ja henkilöihin sekä musiikkiin, symboleihin, pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin. Tärkeitä sisältöjä ovat opiskeltavan uskonnon oppi, tavat, rituaalit ja yhteisöt sekä uskonnon sisäinen monimuotoisuus. Tarkastellaan uskonnon keskeisiä kertomuksia ja niiden vuorovaikutusta taiteen, tieteen ja kulttuurin kanssa.

Paikallinen tarkennus:

- Buddhalaisia pyhiä kirjoituksia ja kertomuksia
- Tripitaka ja sen rakenne
- Buddhan elämä esimerkkinä
- Buddhalainen pyrkimys keskitiellä elämiseen äärimmäisyyksien välissä
- Taitavat ja taitamattomat teot: karma, tekojen puhdistaminen ja ansioiden kokoaminen
- Ihmiselämän kallisarvoisuus
- Olemassaolon keskinäinen riippuvuus ja kaiken yhteenkuuluvuus
- Eri buddhalaisista perinteistä alustavasti
- Sangha ja luostarielämä eri perinteissä
- Buddhalaisia rituaaleja, rukouksia, mantroja
- Toimiminen ja käyttäytyminen pyhiinvaelluspaikoissa
- Tutustuminen sanskritinkielisiin peruskäsitteisiin
- Meditaatiomenetelmiä

T2 ohjata oppilas tutustumaan opiskeltavan uskonnon rituaaleihin ja tapoihin sekä pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin

- Oppilas tutustuu buddhalaisiin rituaaleihin, rukouksiin, mantroihin ja tapoihin.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskontoa koskevan tiedon hallitseminen, uskonnon monilukutaito	Oppilas osaa kertoa esimerkkien avulla opiskeltavan uskonnon keskeisistä rituaaleista, tavoista ja pyhistä paikoista sekä kuvata niiden merkitystä.

S1 Suhde omaan uskontoon

Sisällöissä keskitytään uskonnon lähteisiin, pyhiin kirjoihin ja henkilöihin sekä musiikkiin, symboleihin, pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin. Tärkeitä sisältöjä ovat opiskeltavan uskonnon oppi, tavat, rituaalit ja yhteisöt sekä uskonnon sisäinen monimuotoisuus. Tarkastellaan uskonnon keskeisiä kertomuksia ja niiden vuorovaikutusta taiteen, tieteen ja kulttuurin kanssa.

Paikallinen tarkennus:

- Buddhalaisia pyhiä kirjoituksia ja kertomuksia
- Tripitaka ja sen rakenne
- Buddhan elämä esimerkkinä
- Buddhalainen pyrkimys keskitiellä elämiseen äärimmäisyyksien välissä
- Taitavat ja taitamattomat teot: karma, tekojen puhdistaminen ja ansioiden kokoaminen
- Ihmiselämän kallisarvoisuus
- Olemassaolon keskinäinen riippuvuus ja kaiken yhteenkuuluvuus
- Eri buddhalaisista perinteistä alustavasti
- Sangha ja luostarielämä eri perinteissä
- Buddhalaisia rituaaleja, rukouksia, mantroja
- Toimiminen ja käyttäytyminen pyhiinvaelluspaikoissa
- Tutustuminen sanskritinkielisiin peruskäsitteisiin
- Meditaatiomenetelmiä

T3 auttaa oppilasta tunnistamaan uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta

- Oppilas syventää uskonnollisen kielen erityispiirteiden tunnistamista.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskonnon kielen ja symbolien analysointi	Oppilas osaa antaa esimerkkejä uskonnollisesta kielestä ja sen vertauskuvallisuudesta

S1 Suhde omaan uskontoon

Sisällöissä keskitytään uskonnon lähteisiin, pyhiin kirjoihin ja henkilöihin sekä musiikkiin, symboleihin, pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin. Tärkeitä sisältöjä ovat opiskeltavan uskonnon oppi, tavat, rituaalit ja yhteisöt sekä uskonnon sisäinen monimuotoisuus. Tarkastellaan uskonnon keskeisiä kertomuksia ja niiden vuorovaikutusta taiteen, tieteen ja kulttuurin kanssa.

Paikallinen tarkennus:

- Buddhalaisia pyhiä kirjoituksia ja kertomuksia
- Tripitaka ja sen rakenne
- Buddhan elämä esimerkkinä
- Buddhalainen pyrkimys keskitiellä elämiseen äärimmäisyyksien välissä
- Taitavat ja taitamattomat teot: karma, tekojen puhdistaminen ja ansioiden kokoaminen
- Ihmiselämän kallisarvoisuus
- Olemassaolon keskinäinen riippuvuus ja kaiken yhteenkuuluvuus
- Eri buddhalaisista perinteistä alustavasti
- Sangha ja luostarielämä eri perinteissä
- Buddhalaisia rituaaleja, rukouksia, mantroja
- Toimiminen ja käyttäytyminen pyhiinvaelluspaikoissa

- Tutustuminen sanskritinkielisiin peruskäsitteisiin
- Meditaatiomenetelmiä

S2 Uskontojen maailma

Opetuksen sisältöjä ovat kristinusko, muut uskonnot ja uskonnottomuus suomalaisessa kulttuurissa ja arjessa. Tutustutaan erityisesti koulun lähialueella vaikuttaviin uskonnollisiin yhteisöihin ja niiden pyhiin tiloihin. Opetuksessa tarkastellaan Suomen ja Euroopan katsomuksellista ja uskonnollista taustaa ja nykytilaa. Sisällöt valitaan niin, että muodostuu kokonaiskuva Euroopan uskonnollisista juurista ja erityisesti juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin perussisällöistä ja merkityksestä. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon uskontoon liittyvien teemojen käsittely mediassa ja populaarikulttuurissa.

Paikallinen tarkennus:

- Eri jumala-, aika- ja maailman syntyyn liittyviä käsityksiä
- Juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin peruspiirteitä sekä symboleja

T6 ohjata oppilas tutustumaan juutalaisuuteen, kristinuskoon ja islamiin ja niiden vaikutukseen ja historiaan Euroopassa

- Oppilas tutustuu juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin peruspiirteisiin ja symboleihin.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskontoa ja kulttuuria koskeva tieto	Oppilas osaa kuvata juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin pääpiirteet sekä niiden keskinäiset suhteet.

S2 Uskontojen maailma

Opetuksen sisältöjä ovat kristinusko, muut uskonnot ja uskonnottomuus suomalaisessa kulttuurissa ja arjessa. Tutustutaan erityisesti koulun lähialueella vaikuttaviin uskonnollisiin yhteisöihin ja niiden pyhiin tiloihin. Opetuksessa tarkastellaan Suomen ja Euroopan katsomuksellista ja uskonnollista taustaa ja nykytilaa. Sisällöt valitaan niin, että muodostuu kokonaiskuva Euroopan uskonnollisista juurista ja erityisesti juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin perussisällöistä ja merkityksestä. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon uskontoon liittyvien teemojen käsittely mediassa ja populaarikulttuurissa.

Paikallinen tarkennus:

- Eri jumala-, aika- ja maailman syntyyn liittyviä käsityksiä
- Juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin peruspiirteitä sekä symboleja

S3 Hyvä elämä

Keskeisiä sisältöjä ovat ihmisarvo, elämän kunnioittaminen ja luonnon vaaliminen. Pohdinnan kohteena ovat oppilaan omat valinnat ja toiminnan taustalla vaikuttavat arvot sekä globaali vastuu. Tärkeitä sisältöjä ovat elämäntaidot, itsetuntemus ja kokonaisvaltainen hyvinvointi. Tutustutaan opiskeltavan uskonnon keskeisiin eettisiin opetuksiin sekä eri uskontojen ja katsomusten yhteisiin eettisiin käsityksiin. Käsitellään YK:n Lapsen oikeuksien sopimusta. Sisällöt antavat oppilaalle välineitä eettiseen keskusteluun ja omien näkemysten perustelemiseen sekä uskonnoista käytävään keskusteluun.

Paikallinen tarkennus:

- Taitavat ja taitamattomat teot: myötätunto ja viisaus toiminnan perustana
- Viisi eettistä harjoitusohjetta syventäen
- Arkielämän eettisiä valintoja ja niiden vaikutuksia
- Meditaatiomenetelmiä

T7 kannustaa oppilasta kunnioittamaan omaa ja toisen pyhää sekä käyttäytymään asianmukaisesti erilaisissa uskonnollisissa tilaisuuksissa ja tilanteissa

- Oppilas harjoittelee ymmärtämään, että on tärkeää kunnioittaa toista ja toisen pyhää.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskonnon monilukutaito	Oppilas tietää, miten toimitaan ja pyrkii toimimaan asianmukaisesti ja kunnioittavasti erilaisissa uskonnollisissa tilanteissa ja paikoissa.

S1 Suhde omaan uskontoon

Sisällöissä keskitytään uskonnon lähteisiin, pyhiin kirjoihin ja henkilöihin sekä musiikkiin, symboleihin, pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin. Tärkeitä sisältöjä ovat opiskeltavan uskonnon oppi, tavat, rituaalit ja yhteisöt sekä uskonnon sisäinen monimuotoisuus. Tarkastellaan uskonnon keskeisiä kertomuksia ja niiden vuorovaikutusta taiteen, tieteen ja kulttuurin kanssa.

Paikallinen tarkennus:

- Buddhalaisia pyhiä kirjoituksia ja kertomuksia
- Tripitaka ja sen rakenne
- Buddhan elämä esimerkkinä
- Buddhalainen pyrkimys keskitiellä elämiseen äärimmäisyyksien välissä
- Taitavat ja taitamattomat teot: karma, tekojen puhdistaminen ja ansioiden kokoaminen
- Ihmiselämän kallisarvoisuus
- Olemassaolon keskinäinen riippuvuus ja kaiken yhteenkuuluvuus
- Eri buddhalaisista perinteistä alustavasti
- Sangha ja luostarielämä eri perinteissä
- Buddhalaisia rituaaleja, rukouksia, mantroja
- Toimiminen ja käyttäytyminen pyhiinvaelluspaikoissa
- Tutustuminen sanskritinkielisiin peruskäsitteisiin
- Meditaatiomenetelmiä

S2 Uskontojen maailma

Opetuksen sisältöjä ovat kristinusko, muut uskonnot ja uskonnottomuus suomalaisessa kulttuurissa ja arjessa. Tutustutaan erityisesti koulun lähialueella vaikuttaviin uskonnollisiin yhteisöihin ja niiden pyhiin tiloihin. Opetuksessa tarkastellaan Suomen ja Euroopan katsomuksellista ja uskonnollista taustaa ja nykytilaa. Sisällöt valitaan niin, että muodostuu kokonaiskuva Euroopan uskonnollisista juurista ja erityisesti juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin perussisällöistä ja merkityksestä. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon uskontoon liittyvien teemojen käsittely mediassa ja populaarikulttuurissa.

Paikallinen tarkennus:

- Eri jumala-, aika- ja maailman syntyyn liittyviä käsityksiä
- Juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin peruspiirteitä sekä symboleja

S3 Hyvä elämä

Keskeisiä sisältöjä ovat ihmisarvo, elämän kunnioittaminen ja luonnon vaaliminen. Pohdinnan kohteena ovat oppilaan omat valinnat ja toiminnan taustalla vaikuttavat arvot sekä globaali vastuu. Tärkeitä sisältöjä ovat elämäntaidot, itsetuntemus ja kokonaisvaltainen hyvinvointi. Tutustutaan opiskeltavan uskonnon keskeisiin eettisiin opetuksiin sekä eri uskontojen ja katsomusten yhteisiin eettisiin käsityksiin. Käsitellään YK:n Lapsen oikeuksien sopimusta. Sisällöt antavat oppilaalle välineitä eettiseen keskusteluun ja omien näkemysten perustelemiseen sekä uskonnoista käytävään keskusteluun.

Paikallinen tarkennus:

- Taitavat ja taitamattomat teot: myötätunto ja viisaus toiminnan perustana
- Viisi eettistä harjoitusohjetta syventäen
- Arkielämän eettisiä valintoja ja niiden vaikutuksia
- Meditaatiomenetelmiä

T8 ohjata oppilas perehtymään opiskeltavan uskonnon eettisiin opetuksiin sekä eri uskontoja yhdistäviin eettisiin periaatteisiin

- Oppilas syventää tietojaan buddhalaisuuden eettisistä opetuksista.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Etiikkaa koskeva tieto	Oppilas tunnistaa ja osaa nimetä opiskeltavan uskonnon eettisiä opetuksia sekä uskontoja ja katsomuksia yhdistäviä eettisiä periaatteita.

S1 Suhde omaan uskontoon

Sisällöissä keskitytään uskonnon lähteisiin, pyhiin kirjoihin ja henkilöihin sekä musiikkiin, symboleihin, pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin. Tärkeitä sisältöjä ovat opiskeltavan uskonnon oppi, tavat, rituaalit ja yhteisöt sekä uskonnon sisäinen monimuotoisuus. Tarkastellaan uskonnon keskeisiä kertomuksia ja niiden vuorovaikutusta taiteen, tieteen ja kulttuurin kanssa.

Paikallinen tarkennus:

- Buddhalaisia pyhiä kirjoituksia ja kertomuksia
- Tripitaka ja sen rakenne
- Buddhan elämä esimerkkinä
- Buddhalainen pyrkimys keskitiellä elämiseen äärimmäisyyksien välissä
- Taitavat ja taitamattomat teot: karma, tekojen puhdistaminen ja ansioiden kokoaminen
- Ihmiselämän kallisarvoisuus
- Olemassaolon keskinäinen riippuvuus ja kaiken yhteenkuuluvuus
- Eri buddhalaisista perinteistä alustavasti
- Sangha ja luostarielämä eri perinteissä
- Buddhalaisia rituaaleja, rukouksia, mantroja
- Toimiminen ja käyttäytyminen pyhiinvaelluspaikoissa
- Tutustuminen sanskritinkielisiin peruskäsitteisiin

- Meditaatiomenetelmiä

S2 Uskontojen maailma

Opetuksen sisältöjä ovat kristinusko, muut uskonnot ja uskonnottomuus suomalaisessa kulttuurissa ja arjessa. Tutustutaan erityisesti koulun lähialueella vaikuttaviin uskonnollisiin yhteisöihin ja niiden pyhiin tiloihin. Opetuksessa tarkastellaan Suomen ja Euroopan katsomuksellista ja uskonnollista taustaa ja nykytilaa. Sisällöt valitaan niin, että muodostuu kokonaiskuva Euroopan uskonnollisista juurista ja erityisesti juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin perussisällöistä ja merkityksestä. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon uskontoon liittyvien teemojen käsittely mediassa ja populaarikulttuurissa.

Paikallinen tarkennus:

- Eri jumala-, aika- ja maailman syntyyn liittyviä käsityksiä
- Juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin peruspiirteitä sekä symboleja

S3 Hyvä elämä

Keskeisiä sisältöjä ovat ihmisarvo, elämän kunnioittaminen ja luonnon vaaliminen. Pohdinnan kohteena ovat oppilaan omat valinnat ja toiminnan taustalla vaikuttavat arvot sekä globaali vastuu. Tärkeitä sisältöjä ovat elämäntaidot, itsetuntemus ja kokonaisvaltainen hyvinvointi. Tutustutaan opiskeltavan uskonnon keskeisiin eettisiin opetuksiin sekä eri uskontojen ja katsomusten yhteisiin eettisiin käsityksiin. Käsitellään YK:n Lapsen oikeuksien sopimusta. Sisällöt antavat oppilaalle välineitä eettiseen keskusteluun ja omien näkemysten perustelemiseen sekä uskonnoista käytävään keskusteluun.

Paikallinen tarkennus:

- Taitavat ja taitamattomat teot: myötätunto ja viisaus toiminnan perustana
- Viisi eettistä harjoitusohjetta syventäen
- Arkielämän eettisiä valintoja ja niiden vaikutuksia
- Meditaatiomenetelmiä

T11 luoda oppilaalle mahdollisuuksia keskustella eettisistä kysymyksistä, ilmaista rakentavasti ajatuksiaan ja tunteitaan sekä harjoitella perustelemaan omia näkemyksiään

- Oppilas harjoittelee ilmaisemaan omia ajatuksiaan ja tunteitaan sekä perustelemaan omia näkemyksiään.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ajattelun ja vuorovaikutuksen taidot	Oppilas osallistuu yhteiseen keskusteluun, osaa kuunnella toisia ja ilmaista itseään.

S1 Suhde omaan uskontoon

Sisällöissä keskitytään uskonnon lähteisiin, pyhiin kirjoihin ja henkilöihin sekä musiikkiin, symboleihin, pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin. Tärkeitä sisältöjä ovat opiskeltavan uskonnon oppi, tavat, rituaalit ja yhteisöt sekä uskonnon sisäinen monimuotoisuus. Tarkastellaan uskonnon keskeisiä kertomuksia ja niiden vuorovaikutusta taiteen, tieteen ja kulttuurin kanssa.

Paikallinen tarkennus:

- Buddhalaisia pyhiä kirjoituksia ja kertomuksia
- Tripitaka ja sen rakenne
- Buddhan elämä esimerkkinä
- Buddhalainen pyrkimys keskitiellä elämiseen äärimmäisyyksien välissä
- Taitavat ja taitamattomat teot: karma, tekojen puhdistaminen ja ansioiden kokoaminen
- Ihmiselämän kallisarvoisuus
- Olemassaolon keskinäinen riippuvuus ja kaiken yhteenkuuluvuus
- Eri buddhalaisista perinteistä alustavasti
- Sangha ja luostarielämä eri perinteissä
- Buddhalaisia rituaaleja, rukouksia, mantroja
- Toimiminen ja käyttäytyminen pyhiinvaelluspaikoissa
- Tutustuminen sanskritinkielisiin peruskäsitteisiin
- Meditaatiomenetelmiä

S2 Uskontojen maailma

Opetuksen sisältöjä ovat kristinusko, muut uskonnot ja uskonnottomuus suomalaisessa kulttuurissa ja arjessa. Tutustutaan erityisesti koulun lähialueella vaikuttaviin uskonnollisiin yhteisöihin ja niiden pyhiin tiloihin. Opetuksessa tarkastellaan Suomen ja Euroopan katsomuksellista ja uskonnollista taustaa ja nykytilaa. Sisällöt valitaan niin, että muodostuu kokonaiskuva Euroopan uskonnollisista juurista ja erityisesti juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin perussisällöistä ja merkityksestä. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon uskontoon liittyvien teemojen käsittely mediassa ja populaarikulttuurissa.

Paikallinen tarkennus:

- Eri jumala-, aika- ja maailman syntyyn liittyviä käsityksiä
- Juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin peruspiirteitä sekä symboleja

S3 Hyvä elämä

Keskeisiä sisältöjä ovat ihmisarvo, elämän kunnioittaminen ja luonnon vaaliminen. Pohdinnan kohteena ovat oppilaan omat valinnat ja toiminnan taustalla vaikuttavat arvot sekä globaali vastuu. Tärkeitä sisältöjä ovat elämäntaidot, itsetuntemus ja kokonaisvaltainen hyvinvointi. Tutustutaan opiskeltavan uskonnon keskeisiin eettisiin opetuksiin sekä eri uskontojen ja katsomusten yhteisiin eettisiin käsityksiin. Käsitellään YK:n Lapsen oikeuksien sopimusta. Sisällöt antavat oppilaalle välineitä eettiseen keskusteluun ja omien näkemysten perustelemiseen sekä uskonnoista käytävään keskusteluun.

Paikallinen tarkennus:

- Taitavat ja taitamattomat teot: myötätunto ja viisaus toiminnan perustana
- Viisi eettistä harjoitusohjetta syventäen
- Arkielämän eettisiä valintoja ja niiden vaikutuksia
- Meditaatiomenetelmiä

T12 auttaa ja tukea oppilasta muodostamaan ja vahvistamaan myönteistä maailmankatsomusta, itsetuntoa ja luottamusta elämään

- Oppilas harjoittelee rakentamaan myönteistä maailmankatsomusta sekä vahvistamaan itsetuntoaan ja luottamustaan elämään.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei vaikuta arvosanan muodostumiseen. Oppilaita ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

S3 Hyvä elämä

Keskeisiä sisältöjä ovat ihmisarvo, elämän kunnioittaminen ja luonnon vaaliminen. Pohdinnan kohteena ovat oppilaan omat valinnat ja toiminnan taustalla vaikuttavat arvot sekä globaali vastuu. Tärkeitä sisältöjä ovat elämäntaidot, itsetuntemus ja kokonaisvaltainen hyvinvointi. Tutustutaan opiskeltavan uskonnon keskeisiin eettisiin opetuksiin sekä eri uskontojen ja katsomusten yhteisiin eettisiin käsityksiin. Käsitellään YK:n Lapsen oikeuksien sopimusta. Sisällöt antavat oppilaalle välineitä eettiseen keskusteluun ja omien näkemysten perustelemiseen sekä uskonnoista käytävään keskusteluun.

Paikallinen tarkennus:

- Taitavat ja taitamattomat teot: myötätunto ja viisaus toiminnan perustana
- Viisi eettistä harjoitusohjetta syventäen
- Arkielämän eettisiä valintoja ja niiden vaikutuksia
- Meditaatiomenetelmiä

5

Vuosiluokan tavoitteet ja keskeiset sisällöt

T1 ohjata oppilasta perehtymään opiskeltavan uskonnon pyhiin kirjoihin ja kertomuksiin sekä keskeisiin oppeihin

- Oppilas syventää tietojaan Tripitakasta, buddhalaisuuden pyhistä kertomuksista ja keskeisistä opeista.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskontoa koskevan tiedon hallitseminen, uskonnon monilukutaito	Oppilas osaa nimetä opiskeltavan uskonnon lähteitä ja tekstejä sekä kuvata niiden keskeisiä sisältöjä.

S1 Suhde omaan uskontoon

Sisällöissä keskitytään uskonnon lähteisiin, pyhiin kirjoihin ja henkilöihin sekä musiikkiin, symboleihin, pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin. Tärkeitä sisältöjä ovat opiskeltavan uskonnon oppi, tavat, rituaalit ja yhteisöt sekä uskonnon sisäinen monimuotoisuus. Tarkastellaan uskonnon keskeisiä kertomuksia ja niiden vuorovaikutusta taiteen, tieteen ja kulttuurin kanssa.

Paikallinen tarkennus:

- Tripitakan historia suullisena perimätietona ja kirjalliseen muotoon saattaminen
- Tripitakan eri versiot
- Uskonnollisten tekstien erityispiirteitä, kuten vertauskuvallisuus
- Kaiken pysymättömyys ja itsettömyys
- Neljä jaloa totuutta
- Jalo kahdeksanosainen polku

- Buddhalaisuuden päämäärä ja valaistuminen
- Eri buddhalaisista perinteistä syventäen
- Bodhisattva/arhat -ihanteet, Buddha/buddhat -käsitteet
- Buddhalainen aikakäsitys, ajanlasku ja kalenteri

T2 ohjata oppilas tutustumaan opiskeltavan uskonnon rituaaleihin ja tapoihin sekä pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin

- Oppilas syventää tietojaan buddhalaisista rituaaleista ja tavoista sekä erilaisista pyhiinvaelluskohteista, pyhistä rakennuksista ja esineistä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskontoa koskevan tiedon hallitseminen, uskonnon monilukutaito	Oppilas osaa kertoa esimerkkien avulla opiskeltavan uskonnon keskeisistä rituaaleista, tavoista ja pyhistä paikoista sekä kuvata niiden merkitystä.

S1 Suhde omaan uskontoon

Sisällöissä keskitytään uskonnon lähteisiin, pyhiin kirjoihin ja henkilöihin sekä musiikkiin, symboleihin, pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin. Tärkeitä sisältöjä ovat opiskeltavan uskonnon oppi, tavat, rituaalit ja yhteisöt sekä uskonnon sisäinen monimuotoisuus. Tarkastellaan uskonnon keskeisiä kertomuksia ja niiden vuorovaikutusta taiteen, tieteen ja kulttuurin kanssa.

Paikallinen tarkennus:

- Tripitakan historia suullisena perimätietona ja kirjalliseen muotoon saattaminen
- Tripitakan eri versiot
- Uskonnollisten tekstien erityispiirteitä, kuten vertauskuvallisuus
- Kaiken pysymättömyys ja itsettömyys
- Neljä jaloa totuutta
- Jalo kahdeksanosainen polku
- Buddhalaisuuden päämäärä ja valaistuminen
- Eri buddhalaisista perinteistä syventäen
- Bodhisattva/arhat -ihanteet, Buddha/buddhat -käsitteet
- Buddhalainen aikakäsitys, ajanlasku ja kalenteri

T3 auttaa oppilasta tunnistamaan uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta

- Oppilas tunnistaa uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskonnon kielen ja symbolien analysointi	Oppilas osaa antaa esimerkkejä uskonnollisesta kielestä ja sen vertauskuvallisuudesta

S1 Suhde omaan uskontoon

Sisällöissä keskitytään uskonnon lähteisiin, pyhiin kirjoihin ja henkilöihin sekä musiikkiin, symboleihin, pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin. Tärkeitä sisältöjä ovat opiskeltavan uskonnon oppi, tavat, rituaalit ja yhteisöt sekä uskonnon sisäinen monimuotoisuus. Tarkastellaan uskonnon keskeisiä kertomuksia ja niiden vuorovaikutusta taiteen, tieteen ja kulttuurin kanssa.

Paikallinen tarkennus:

- Tripitakan historia suullisena perimätietona ja kirjalliseen muotoon saattaminen
- Tripitakan eri versiot
- Uskonnollisten tekstien erityispiirteitä, kuten vertauskuvallisuus
- Kaiken pysymättömyys ja itsettömyys
- Neljä jaloa totuutta
- Jalo kahdeksanosainen polku
- Buddhalaisuuden päämäärä ja valaistuminen
- Eri buddhalaisista perinteistä syventäen
- Bodhisattva/arhat -ihanteet, Buddha/buddhat -käsitteet
- Buddhalainen aikakäsitys, ajanlasku ja kalenteri

S2 Uskontojen maailma

Opetuksen sisältöjä ovat kristinusko, muut uskonnot ja uskonnottomuus suomalaisessa kulttuurissa ja arjessa. Tutustutaan erityisesti koulun lähialueella vaikuttaviin uskonnollisiin yhteisöihin ja niiden pyhiin tiloihin. Opetuksessa tarkastellaan Suomen ja Euroopan katsomuksellista ja uskonnollista taustaa ja nykytilaa. Sisällöt valitaan niin, että muodostuu kokonaiskuva Euroopan uskonnollisista juurista ja erityisesti juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin perussisällöistä ja merkityksestä. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon uskontoon liittyvien teemojen käsittely mediassa ja populaarikulttuurissa.

Paikallinen tarkennus:

- Uskonnon ja kulttuurin välisestä suhteesta
- Buddhalaisuuden suhde muihin uskontoihin, intialaisperäisiin uskontoihin, paikallisiin kansanuskon muotoihin ja uskonnottomuuteen
- Juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin kulttuurisia piirteitä
- Uskonnottomuus, maallistuminen, ateismi
- Suomen uskonnollisista juurista
- Ajankohtaisia uskontoon liittyviä aiheita mediassa

T4 ohjata oppilasta etsimään, arvioimaan ja käyttämään uskontoa koskevaa tietoa erilaisista lähteistä

- Oppilas etsii, arvioi ja käyttää uskontoa koskevaa tietoa erilaisista lähteistä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Oppimaan oppimisen taidot uskonnon opiskelussa	Oppilas osaa hakea tietoa useasta lähteestä. Oppilas harjoittelee arvioimaan löytämänsä tiedon luotettavuutta ja objektiivisuutta.

S1 Suhde omaan uskontoon

Sisällöissä keskitytään uskonnon lähteisiin, pyhiin kirjoihin ja henkilöihin sekä musiikkiin, symboleihin, pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin. Tärkeitä sisältöjä ovat opiskeltavan uskonnon oppi, tavat, rituaalit ja yhteisöt sekä uskonnon sisäinen monimuotoisuus. Tarkastellaan uskonnon keskeisiä kertomuksia ja niiden vuorovaikutusta taiteen, tieteen ja kulttuurin kanssa.

Paikallinen tarkennus:

- Tripitakan historia suullisena perimätietona ja kirjalliseen muotoon saattaminen
- Tripitakan eri versiot
- Uskonnollisten tekstien erityispiirteitä, kuten vertauskuvallisuus
- Kaiken pysymättömyys ja itsettömyys
- Neljä jaloa totuutta
- Jalo kahdeksanosainen polku
- Buddhalaisuuden päämäärä ja valaistuminen
- Eri buddhalaisista perinteistä syventäen
- Bodhisattva/arhat -ihanteet, Buddha/buddhat -käsitteet
- Buddhalainen aikakäsitys, ajanlasku ja kalenteri

S2 Uskontojen maailma

Opetuksen sisältöjä ovat kristinusko, muut uskonnot ja uskonnottomuus suomalaisessa kulttuurissa ja arjessa. Tutustutaan erityisesti koulun lähialueella vaikuttaviin uskonnollisiin yhteisöihin ja niiden pyhiin tiloihin. Opetuksessa tarkastellaan Suomen ja Euroopan katsomuksellista ja uskonnollista taustaa ja nykytilaa. Sisällöt valitaan niin, että muodostuu kokonaiskuva Euroopan uskonnollisista juurista ja erityisesti juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin perussisällöistä ja merkityksestä. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon uskontoon liittyvien teemojen käsittely mediassa ja populaarikulttuurissa.

Paikallinen tarkennus:

- Uskonnon ja kulttuurin välisestä suhteesta
- Buddhalaisuuden suhde muihin uskontoihin, intialaisperäisiin uskontoihin, paikallisiin kansanuskon muotoihin ja uskonnottomuuteen
- Juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin kulttuurisia piirteitä
- Uskonnottomuus, maallistuminen, ateismi
- Suomen uskonnollisista juurista
- Ajankohtaisia uskontoon liittyviä aiheita mediassa

S3 Hyvä elämä

Keskeisiä sisältöjä ovat ihmisarvo, elämän kunnioittaminen ja luonnon vaaliminen. Pohdinnan kohteena ovat oppilaan omat valinnat ja toiminnan taustalla vaikuttavat arvot sekä globaali vastuu. Tärkeitä sisältöjä ovat elämäntaidot, itsetuntemus ja kokonaisvaltainen hyvinvointi. Tutustutaan opiskeltavan uskonnon keskeisiin eettisiin opetuksiin sekä eri uskontojen ja katsomusten yhteisiin eettisiin käsityksiin. Käsitellään YK:n Lapsen oikeuksien sopimusta. Sisällöt antavat oppilaalle välineitä eettiseen keskusteluun ja omien näkemysten perustelemiseen sekä uskonnoista käytävään keskusteluun.

Paikallinen tarkennus:

- Olemassaolon keskinäinen riippuvuus ja kaiken yhteenkuuluvuus, myötätunto kaikkia tuntevia olentoja kohtaan
- Eri buddhalaisten perinteiden opetuksia hyvästä elämästä ja sen saavuttamisesta
- Väkivallattomuus eettisenä periaatteena

- Elämäntaitojen, itsetuntemuksen ja kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin vahvistaminen
- YK:n Lapsen oikeuksien sopimus ja sen arvoja yksilön ja yhteisön näkökulmasta

T5 opastaa oppilasta perehtymään Suomen ja Euroopan uskonnollisiin ja katsomuksellisiin juuriin ja nykytilaan

- Oppilas tutustuu Suomen ja Euroopan uskonnollisiin ja katsomuksellisiin juuriin ja nykytilaan.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskontoa ja kulttuuria koskeva tieto	Oppilas tunnistaa uskontojen merkityksiä yhteiskuntien kehityksessä, kulttuurissa ja mediassa ja osaa antaa niistä esimerkkejä. Hän osaa kuvata suomalaisen ja eurooppalaisen uskonnollisuuden juuria pääpiirteissään.

S1 Suhde omaan uskontoon

Sisällöissä keskitytään uskonnon lähteisiin, pyhiin kirjoihin ja henkilöihin sekä musiikkiin, symboleihin, pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin. Tärkeitä sisältöjä ovat opiskeltavan uskonnon oppi, tavat, rituaalit ja yhteisöt sekä uskonnon sisäinen monimuotoisuus. Tarkastellaan uskonnon keskeisiä kertomuksia ja niiden vuorovaikutusta taiteen, tieteen ja kulttuurin kanssa.

Paikallinen tarkennus:

- Tripitakan historia suullisena perimätietona ja kirjalliseen muotoon saattaminen
- Tripitakan eri versiot
- Uskonnollisten tekstien erityispiirteitä, kuten vertauskuvallisuus
- Kaiken pysymättömyys ja itsettömyys
- Neljä jaloa totuutta
- Jalo kahdeksanosainen polku
- Buddhalaisuuden päämäärä ja valaistuminen
- Eri buddhalaisista perinteistä syventäen
- Bodhisattva/arhat -ihanteet, Buddha/buddhat -käsitteet
- Buddhalainen aikakäsitys, ajanlasku ja kalenteri

S2 Uskontojen maailma

Opetuksen sisältöjä ovat kristinusko, muut uskonnot ja uskonnottomuus suomalaisessa kulttuurissa ja arjessa. Tutustutaan erityisesti koulun lähialueella vaikuttaviin uskonnollisiin yhteisöihin ja niiden pyhiin tiloihin. Opetuksessa tarkastellaan Suomen ja Euroopan katsomuksellista ja uskonnollista taustaa ja nykytilaa. Sisällöt valitaan niin, että muodostuu kokonaiskuva Euroopan uskonnollisista juurista ja erityisesti juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin perussisällöistä ja merkityksestä. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon uskontoon liittyvien teemojen käsittely mediassa ja populaarikulttuurissa.

Paikallinen tarkennus:

- Uskonnon ja kulttuurin välisestä suhteesta
- Buddhalaisuuden suhde muihin uskontoihin, intialaisperäisiin uskontoihin, paikallisiin kansanuskon muotoihin ja uskonnottomuuteen
- Juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin kulttuurisia piirteitä

- Uskonnottomuus, maallistuminen, ateismi
- Suomen uskonnollisista juurista
- Ajankohtaisia uskontoon liittyviä aiheita mediassa

T6 ohjata oppilas tutustumaan juutalaisuuteen, kristinuskoon ja islamiin ja niiden vaikutukseen ja historiaan Euroopassa

- Oppilas tutustuu juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin kulttuurisiin piirteisiin sekä niiden vaikutukseen Euroopassa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskontoa ja kulttuuria koskeva tieto	Oppilas osaa kuvata juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin pääpiirteet sekä niiden keskinäiset suhteet.

S2 Uskontojen maailma

Opetuksen sisältöjä ovat kristinusko, muut uskonnot ja uskonnottomuus suomalaisessa kulttuurissa ja arjessa. Tutustutaan erityisesti koulun lähialueella vaikuttaviin uskonnollisiin yhteisöihin ja niiden pyhiin tiloihin. Opetuksessa tarkastellaan Suomen ja Euroopan katsomuksellista ja uskonnollista taustaa ja nykytilaa. Sisällöt valitaan niin, että muodostuu kokonaiskuva Euroopan uskonnollisista juurista ja erityisesti juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin perussisällöistä ja merkityksestä. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon uskontoon liittyvien teemojen käsittely mediassa ja populaarikulttuurissa.

Paikallinen tarkennus:

- Uskonnon ja kulttuurin välisestä suhteesta
- Buddhalaisuuden suhde muihin uskontoihin, intialaisperäisiin uskontoihin, paikallisiin kansanuskon muotoihin ja uskonnottomuuteen
- Juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin kulttuurisia piirteitä
- Uskonnottomuus, maallistuminen, ateismi
- Suomen uskonnollisista juurista
- Ajankohtaisia uskontoon liittyviä aiheita mediassa

S3 Hyvä elämä

Keskeisiä sisältöjä ovat ihmisarvo, elämän kunnioittaminen ja luonnon vaaliminen. Pohdinnan kohteena ovat oppilaan omat valinnat ja toiminnan taustalla vaikuttavat arvot sekä globaali vastuu. Tärkeitä sisältöjä ovat elämäntaidot, itsetuntemus ja kokonaisvaltainen hyvinvointi. Tutustutaan opiskeltavan uskonnon keskeisiin eettisiin opetuksiin sekä eri uskontojen ja katsomusten yhteisiin eettisiin käsityksiin. Käsitellään YK:n Lapsen oikeuksien sopimusta. Sisällöt antavat oppilaalle välineitä eettiseen keskusteluun ja omien näkemysten perustelemiseen sekä uskonnoista käytävään keskusteluun.

Paikallinen tarkennus:

- Olemassaolon keskinäinen riippuvuus ja kaiken yhteenkuuluvuus, myötätunto kaikkia tuntevia olentoja kohtaan
- Eri buddhalaisten perinteiden opetuksia hyvästä elämästä ja sen saavuttamisesta
- Väkivallattomuus eettisenä periaatteena
- Elämäntaitojen, itsetuntemuksen ja kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin vahvistaminen

- YK:n Lapsen oikeuksien sopimus ja sen arvoja yksilön ja yhteisön näkökulmasta

T7 kannustaa oppilasta kunnioittamaan omaa ja toisen pyhää sekä käyttäytymään asianmukaisesti erilaisissa uskonnollisissa tilaisuuksissa ja tilanteissa

- Oppilas oppii kunnioittamaan omaa ja toisen pyhää sekä käyttäytymään asianmukaisesti erilaisissa uskonnollisissa tilaisuuksissa ja tilanteissa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskonnon monilukutaito	Oppilas tietää, miten toimitaan ja pyrkii toimimaan asianmukaisesti ja kunnioittavasti erilaisissa uskonnollisissa tilanteissa ja paikoissa.

S1 Suhde omaan uskontoon

Sisällöissä keskitytään uskonnon lähteisiin, pyhiin kirjoihin ja henkilöihin sekä musiikkiin, symboleihin, pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin. Tärkeitä sisältöjä ovat opiskeltavan uskonnon oppi, tavat, rituaalit ja yhteisöt sekä uskonnon sisäinen monimuotoisuus. Tarkastellaan uskonnon keskeisiä kertomuksia ja niiden vuorovaikutusta taiteen, tieteen ja kulttuurin kanssa.

Paikallinen tarkennus:

- Tripitakan historia suullisena perimätietona ja kirjalliseen muotoon saattaminen
- Tripitakan eri versiot
- Uskonnollisten tekstien erityispiirteitä, kuten vertauskuvallisuus
- Kaiken pysymättömyys ja itsettömyys
- Neljä jaloa totuutta
- Jalo kahdeksanosainen polku
- Buddhalaisuuden päämäärä ja valaistuminen
- Eri buddhalaisista perinteistä syventäen
- Bodhisattva/arhat -ihanteet, Buddha/buddhat -käsitteet
- Buddhalainen aikakäsitys, ajanlasku ja kalenteri

S2 Uskontojen maailma

Opetuksen sisältöjä ovat kristinusko, muut uskonnot ja uskonnottomuus suomalaisessa kulttuurissa ja arjessa. Tutustutaan erityisesti koulun lähialueella vaikuttaviin uskonnollisiin yhteisöihin ja niiden pyhiin tiloihin. Opetuksessa tarkastellaan Suomen ja Euroopan katsomuksellista ja uskonnollista taustaa ja nykytilaa. Sisällöt valitaan niin, että muodostuu kokonaiskuva Euroopan uskonnollisista juurista ja erityisesti juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin perussisällöistä ja merkityksestä. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon uskontoon liittyvien teemojen käsittely mediassa ja populaarikulttuurissa.

Paikallinen tarkennus:

- Uskonnon ja kulttuurin välisestä suhteesta
- Buddhalaisuuden suhde muihin uskontoihin, intialaisperäisiin uskontoihin, paikallisiin kansanuskon muotoihin ja uskonnottomuuteen
- Juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin kulttuurisia piirteitä
- Uskonnottomuus, maallistuminen, ateismi
- Suomen uskonnollisista juurista
- Ajankohtaisia uskontoon liittyviä aiheita mediassa

S3 Hyvä elämä

Keskeisiä sisältöjä ovat ihmisarvo, elämän kunnioittaminen ja luonnon vaaliminen. Pohdinnan kohteena ovat oppilaan omat valinnat ja toiminnan taustalla vaikuttavat arvot sekä globaali vastuu. Tärkeitä sisältöjä ovat elämäntaidot, itsetuntemus ja kokonaisvaltainen hyvinvointi. Tutustutaan opiskeltavan uskonnon keskeisiin eettisiin opetuksiin sekä eri uskontojen ja katsomusten yhteisiin eettisiin käsityksiin. Käsitellään YK:n Lapsen oikeuksien sopimusta. Sisällöt antavat oppilaalle välineitä eettiseen keskusteluun ja omien näkemysten perustelemiseen sekä uskonnoista käytävään keskusteluun.

Paikallinen tarkennus:

- Olemassaolon keskinäinen riippuvuus ja kaiken yhteenkuuluvuus, myötätunto kaikkia tuntevia olentoja kohtaan
- Eri buddhalaisten perinteiden opetuksia hyvästä elämästä ja sen saavuttamisesta
- Väkivallattomuus eettisenä periaatteena
- Elämäntaitojen, itsetuntemuksen ja kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin vahvistaminen
- YK:n Lapsen oikeuksien sopimus ja sen arvoja yksilön ja yhteisön näkökulmasta

T8 ohjata oppilas perehtymään opiskeltavan uskonnon eettisiin opetuksiin sekä eri uskontoja yhdistäviin eettisiin periaatteisiin

- Oppilas perehtyy buddhalaisuuden eettisiin opetuksiin sekä tutustuu eri uskontoja yhdistäviin eettisiin periaatteisiin.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Etiikkaa koskeva tieto	Oppilas tunnistaa ja osaa nimetä opiskeltavan uskonnon eettisiä opetuksia sekä uskontoja ja katsomuksia yhdistäviä eettisiä periaatteita.

S1 Suhde omaan uskontoon

Sisällöissä keskitytään uskonnon lähteisiin, pyhiin kirjoihin ja henkilöihin sekä musiikkiin, symboleihin, pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin. Tärkeitä sisältöjä ovat opiskeltavan uskonnon oppi, tavat, rituaalit ja yhteisöt sekä uskonnon sisäinen monimuotoisuus. Tarkastellaan uskonnon keskeisiä kertomuksia ja niiden vuorovaikutusta taiteen, tieteen ja kulttuurin kanssa.

Paikallinen tarkennus:

- Tripitakan historia suullisena perimätietona ja kirjalliseen muotoon saattaminen
- Tripitakan eri versiot
- Uskonnollisten tekstien erityispiirteitä, kuten vertauskuvallisuus
- Kaiken pysymättömyys ja itsettömyys
- Neljä jaloa totuutta
- Jalo kahdeksanosainen polku
- Buddhalaisuuden päämäärä ja valaistuminen
- Eri buddhalaisista perinteistä syventäen
- Bodhisattva/arhat -ihanteet, Buddha/buddhat -käsitteet
- Buddhalainen aikakäsitys, ajanlasku ja kalenteri

S2 Uskontojen maailma

Opetuksen sisältöjä ovat kristinusko, muut uskonnot ja uskonnottomuus suomalaisessa kulttuurissa ja arjessa. Tutustutaan erityisesti koulun lähialueella vaikuttaviin uskonnollisiin yhteisöihin ja niiden pyhiin tiloihin. Opetuksessa tarkastellaan Suomen ja Euroopan katsomuksellista ja uskonnollista taustaa ja nykytilaa. Sisällöt valitaan niin, että muodostuu kokonaiskuva Euroopan uskonnollisista juurista ja erityisesti juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin perussisällöistä ja merkityksestä. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon uskontoon liittyvien teemojen käsittely mediassa ja populaarikulttuurissa.

Paikallinen tarkennus:

- Uskonnon ja kulttuurin välisestä suhteesta
- Buddhalaisuuden suhde muihin uskontoihin, intialaisperäisiin uskontoihin, paikallisiin kansanuskon muotoihin ja uskonnottomuuteen
- Juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin kulttuurisia piirteitä
- Uskonnottomuus, maallistuminen, ateismi
- Suomen uskonnollisista juurista
- Ajankohtaisia uskontoon liittyviä aiheita mediassa

S3 Hyvä elämä

Keskeisiä sisältöjä ovat ihmisarvo, elämän kunnioittaminen ja luonnon vaaliminen. Pohdinnan kohteena ovat oppilaan omat valinnat ja toiminnan taustalla vaikuttavat arvot sekä globaali vastuu. Tärkeitä sisältöjä ovat elämäntaidot, itsetuntemus ja kokonaisvaltainen hyvinvointi. Tutustutaan opiskeltavan uskonnon keskeisiin eettisiin opetuksiin sekä eri uskontojen ja katsomusten yhteisiin eettisiin käsityksiin. Käsitellään YK:n Lapsen oikeuksien sopimusta. Sisällöt antavat oppilaalle välineitä eettiseen keskusteluun ja omien näkemysten perustelemiseen sekä uskonnoista käytävään keskusteluun.

Paikallinen tarkennus:

- Olemassaolon keskinäinen riippuvuus ja kaiken yhteenkuuluvuus, myötätunto kaikkia tuntevia olentoja kohtaan
- Eri buddhalaisten perinteiden opetuksia hyvästä elämästä ja sen saavuttamisesta
- Väkivallattomuus eettisenä periaatteena
- Elämäntaitojen, itsetuntemuksen ja kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin vahvistaminen
- YK:n Lapsen oikeuksien sopimus ja sen arvoja yksilön ja yhteisön näkökulmasta

T9 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisoikeuksiin ja erityisesti YK:n Lapsen oikeuksien sopimukseen sisältyviä arvoja yksilön ja yhteisön näkökulmasta

- Oppilas tutustuu YK:n Lapsen oikeuksien sopimukseen sisältyviin arvoihin ja harjoittelee ymmärtämään niitä yksilön ja yhteisön näkökulmasta.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ihmisoikeusetiikka	Oppilas tietää YK:n Lapsen oikeuksien sopimuksen keskeisen sisällön ja osaa kertoa esimerkkejä ihmisoikeuksista.

S2 Uskontojen maailma

Opetuksen sisältöjä ovat kristinusko, muut uskonnot ja uskonnottomuus suomalaisessa kulttuurissa ja arjessa. Tutustutaan erityisesti koulun lähialueella vaikuttaviin uskonnollisiin yhteisöihin ja niiden pyhiin tiloihin. Opetuksessa tarkastellaan Suomen ja Euroopan katsomuksellista ja uskonnollista taustaa ja nykytilaa. Sisällöt valitaan niin, että muodostuu kokonaiskuva Euroopan uskonnollisista juurista ja erityisesti juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin perussisällöistä ja merkityksestä. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon uskontoon liittyvien teemojen käsittely mediassa ja populaarikulttuurissa.

Paikallinen tarkennus:

- Uskonnon ja kulttuurin välisestä suhteesta
- Buddhalaisuuden suhde muihin uskontoihin, intialaisperäisiin uskontoihin, paikallisiin kansanuskon muotoihin ja uskonnottomuuteen
- Juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin kulttuurisia piirteitä
- Uskonnottomuus, maallistuminen, ateismi
- Suomen uskonnollisista juurista
- Ajankohtaisia uskontoon liittyviä aiheita mediassa

S3 Hyvä elämä

Keskeisiä sisältöjä ovat ihmisarvo, elämän kunnioittaminen ja luonnon vaaliminen. Pohdinnan kohteena ovat oppilaan omat valinnat ja toiminnan taustalla vaikuttavat arvot sekä globaali vastuu. Tärkeitä sisältöjä ovat elämäntaidot, itsetuntemus ja kokonaisvaltainen hyvinvointi. Tutustutaan opiskeltavan uskonnon keskeisiin eettisiin opetuksiin sekä eri uskontojen ja katsomusten yhteisiin eettisiin käsityksiin. Käsitellään YK:n Lapsen oikeuksien sopimusta. Sisällöt antavat oppilaalle välineitä eettiseen keskusteluun ja omien näkemysten perustelemiseen sekä uskonnoista käytävään keskusteluun.

Paikallinen tarkennus:

- Olemassaolon keskinäinen riippuvuus ja kaiken yhteenkuuluvuus, myötätunto kaikkia tuntevia olentoja kohtaan
- Eri buddhalaisten perinteiden opetuksia hyvästä elämästä ja sen saavuttamisesta
- Väkivallattomuus eettisenä periaatteena
- Elämäntaitojen, itsetuntemuksen ja kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin vahvistaminen
- YK:n Lapsen oikeuksien sopimus ja sen arvoja yksilön ja yhteisön näkökulmasta

T10 ohjata oppilasta arvioimaan tekemiään valintoja ja pohtimaan toiminnan taustalla vaikuttavia arvoja eettisten periaatteiden ja kestävän tulevaisuuden näkökulmasta

- Oppilas oppii arvioimaan tekemiään valintoja ja pohtimaan toiminnan taustalla vaikuttavia arvoja buddhalaisten eettisten periaatteiden ja kestävän tulevaisuuden näkökulmasta.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Eettinen pohdinta	Oppilas osaa kertoa arjen esimerkkejä kestävän tulevaisuuden rakentamisesta. Hän osaa soveltaa opiskelemansa uskonnon eettisiä periaatteita omassa pohdinnassaan.

S2 Uskontojen maailma

Opetuksen sisältöjä ovat kristinusko, muut uskonnot ja uskonnottomuus suomalaisessa kulttuurissa ja arjessa. Tutustutaan erityisesti koulun lähialueella vaikuttaviin uskonnollisiin yhteisöihin ja niiden pyhiin tiloihin. Opetuksessa tarkastellaan Suomen ja Euroopan katsomuksellista ja uskonnollista taustaa ja nykytilaa. Sisällöt valitaan niin, että muodostuu kokonaiskuva Euroopan uskonnollisista juurista ja erityisesti juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin perussisällöistä ja merkityksestä. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon uskontoon liittyvien teemojen käsittely mediassa ja populaarikulttuurissa.

Paikallinen tarkennus:

- Uskonnon ja kulttuurin välisestä suhteesta
- Buddhalaisuuden suhde muihin uskontoihin, intialaisperäisiin uskontoihin, paikallisiin kansanuskon muotoihin ja uskonnottomuuteen
- Juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin kulttuurisia piirteitä
- Uskonnottomuus, maallistuminen, ateismi
- Suomen uskonnollisista juurista
- Ajankohtaisia uskontoon liittyviä aiheita mediassa

S3 Hyvä elämä

Keskeisiä sisältöjä ovat ihmisarvo, elämän kunnioittaminen ja luonnon vaaliminen. Pohdinnan kohteena ovat oppilaan omat valinnat ja toiminnan taustalla vaikuttavat arvot sekä globaali vastuu. Tärkeitä sisältöjä ovat elämäntaidot, itsetuntemus ja kokonaisvaltainen hyvinvointi. Tutustutaan opiskeltavan uskonnon keskeisiin eettisiin opetuksiin sekä eri uskontojen ja katsomusten yhteisiin eettisiin käsityksiin. Käsitellään YK:n Lapsen oikeuksien sopimusta. Sisällöt antavat oppilaalle välineitä eettiseen keskusteluun ja omien näkemysten perustelemiseen sekä uskonnoista käytävään keskusteluun.

Paikallinen tarkennus:

- Olemassaolon keskinäinen riippuvuus ja kaiken yhteenkuuluvuus, myötätunto kaikkia tuntevia olentoja kohtaan
- Eri buddhalaisten perinteiden opetuksia hyvästä elämästä ja sen saavuttamisesta
- Väkivallattomuus eettisenä periaatteena
- Elämäntaitojen, itsetuntemuksen ja kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin vahvistaminen
- YK:n Lapsen oikeuksien sopimus ja sen arvoja yksilön ja yhteisön näkökulmasta

T11 luoda oppilaalle mahdollisuuksia keskustella eettisistä kysymyksistä, ilmaista rakentavasti ajatuksiaan ja tunteitaan sekä harjoitella perustelemaan omia näkemyksiään

- Oppilas harjoittelee keskustelemaan rakentavasti eettisistä kysymyksistä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ajattelun ja vuorovaikutuksen taidot	Oppilas osallistuu yhteiseen keskusteluun, osaa kuunnella toisia ja ilmaista itseään.

S1 Suhde omaan uskontoon

Sisällöissä keskitytään uskonnon lähteisiin, pyhiin kirjoihin ja henkilöihin sekä musiikkiin, symboleihin, pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin. Tärkeitä sisältöjä ovat opiskeltavan uskonnon

oppi, tavat, rituaalit ja yhteisöt sekä uskonnon sisäinen monimuotoisuus. Tarkastellaan uskonnon keskeisiä kertomuksia ja niiden vuorovaikutusta taiteen, tieteen ja kulttuurin kanssa.

Paikallinen tarkennus:

- Tripitakan historia suullisena perimätietona ja kirjalliseen muotoon saattaminen
- Tripitakan eri versiot
- Uskonnollisten tekstien erityispiirteitä, kuten vertauskuvallisuus
- Kaiken pysymättömyys ja itsettömyys
- Neljä jaloa totuutta
- Jalo kahdeksanosainen polku
- Buddhalaisuuden päämäärä ja valaistuminen
- Eri buddhalaisista perinteistä syventäen
- Bodhisattva/arhat -ihanteet, Buddha/buddhat -käsitteet
- Buddhalainen aikakäsitys, ajanlasku ja kalenteri

S2 Uskontojen maailma

Opetuksen sisältöjä ovat kristinusko, muut uskonnot ja uskonnottomuus suomalaisessa kulttuurissa ja arjessa. Tutustutaan erityisesti koulun lähialueella vaikuttaviin uskonnollisiin yhteisöihin ja niiden pyhiin tiloihin. Opetuksessa tarkastellaan Suomen ja Euroopan katsomuksellista ja uskonnollista taustaa ja nykytilaa. Sisällöt valitaan niin, että muodostuu kokonaiskuva Euroopan uskonnollisista juurista ja erityisesti juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin perussisällöistä ja merkityksestä. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon uskontoon liittyvien teemojen käsittely mediassa ja populaarikulttuurissa.

Paikallinen tarkennus:

- Uskonnon ja kulttuurin välisestä suhteesta
- Buddhalaisuuden suhde muihin uskontoihin, intialaisperäisiin uskontoihin, paikallisiin kansanuskon muotoihin ja uskonnottomuuteen
- Juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin kulttuurisia piirteitä
- Uskonnottomuus, maallistuminen, ateismi
- Suomen uskonnollisista juurista
- Ajankohtaisia uskontoon liittyviä aiheita mediassa

S3 Hyvä elämä

Keskeisiä sisältöjä ovat ihmisarvo, elämän kunnioittaminen ja luonnon vaaliminen. Pohdinnan kohteena ovat oppilaan omat valinnat ja toiminnan taustalla vaikuttavat arvot sekä globaali vastuu. Tärkeitä sisältöjä ovat elämäntaidot, itsetuntemus ja kokonaisvaltainen hyvinvointi. Tutustutaan opiskeltavan uskonnon keskeisiin eettisiin opetuksiin sekä eri uskontojen ja katsomusten yhteisiin eettisiin käsityksiin. Käsitellään YK:n Lapsen oikeuksien sopimusta. Sisällöt antavat oppilaalle välineitä eettiseen keskusteluun ja omien näkemysten perustelemiseen sekä uskonnoista käytävään keskusteluun.

Paikallinen tarkennus:

- Olemassaolon keskinäinen riippuvuus ja kaiken yhteenkuuluvuus, myötätunto kaikkia tuntevia olentoja kohtaan
- Eri buddhalaisten perinteiden opetuksia hyvästä elämästä ja sen saavuttamisesta
- Väkivallattomuus eettisenä periaatteena
- Elämäntaitojen, itsetuntemuksen ja kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin vahvistaminen
- YK:n Lapsen oikeuksien sopimus ja sen arvoja yksilön ja yhteisön näkökulmasta

T12 auttaa ja tukea oppilasta muodostamaan ja vahvistamaan myönteistä maailmankatsomusta, itsetuntoa ja luottamusta elämään

- Oppilas harjoittelee vahvistamaan myönteistä maailmankatsomusta, itsetuntoaan ja luottamustaan elämään.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei vaikuta arvosanan muodostumiseen. Oppilaita ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

S3 Hyvä elämä

Keskeisiä sisältöjä ovat ihmisarvo, elämän kunnioittaminen ja luonnon vaaliminen. Pohdinnan kohteena ovat oppilaan omat valinnat ja toiminnan taustalla vaikuttavat arvot sekä globaali vastuu. Tärkeitä sisältöjä ovat elämäntaidot, itsetuntemus ja kokonaisvaltainen hyvinvointi. Tutustutaan opiskeltavan uskonnon keskeisiin eettisiin opetuksiin sekä eri uskontojen ja katsomusten yhteisiin eettisiin käsityksiin. Käsitellään YK:n Lapsen oikeuksien sopimusta. Sisällöt antavat oppilaalle välineitä eettiseen keskusteluun ja omien näkemysten perustelemiseen sekä uskonnoista käytävään keskusteluun.

Paikallinen tarkennus:

- Olemassaolon keskinäinen riippuvuus ja kaiken yhteenkuuluvuus, myötätunto kaikkia tuntevia olentoja kohtaan
- Eri buddhalaisten perinteiden opetuksia hyvästä elämästä ja sen saavuttamisesta
- Väkivallattomuus eettisenä periaatteena
- Elämäntaitojen, itsetuntemuksen ja kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin vahvistaminen
- YK:n Lapsen oikeuksien sopimus ja sen arvoja yksilön ja yhteisön näkökulmasta

6

Vuosiluokan tavoitteet ja keskeiset sisällöt

T1 ohjata oppilasta perehtymään opiskeltavan uskonnon pyhiin kirjoihin ja kertomuksiin sekä keskeisiin oppeihin

- Oppilas tutustuu buddhalaisuuden suullisiin ja kirjallisiin lähteisiin sekä syventää tietojaan keskeisistä opeista.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskontoa koskevan tiedon hallitseminen, uskonnon monilukutaito	Oppilas osaa nimetä opiskeltavan uskonnon lähteitä ja tekstejä sekä kuvata niiden keskeisiä sisältöjä.

S1 Suhde omaan uskontoon

Sisällöissä keskitytään uskonnon lähteisiin, pyhiin kirjoihin ja henkilöihin sekä musiikkiin, symboleihin, pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin. Tärkeitä sisältöjä ovat opiskeltavan uskonnon oppi, tavat, rituaalit ja yhteisöt sekä uskonnon sisäinen monimuotoisuus. Tarkastellaan uskonnon keskeisiä kertomuksia ja niiden vuorovaikutusta taiteen, tieteen ja kulttuurin kanssa.

Paikallinen tarkennus:

- Buddhalaisuuden monimuotoisuus
- Elämänpyörä, karma ja jälleensyntyminen
- Kuusi täydellisyyttä
- Buddhalaisuuden varhaishistoriasta alustavasti
- Johdanto buddhalaiseen taiteeseen ja arkkitehtuuriin
- Buddhalaisuus Euroopassa ja Suomessa alustavasti
- Buddhalaisuuden moderneista suuntauksista ja interbuddhalaisesta toiminnasta alustavasti

T2 ohjata oppilas tutustumaan opiskeltavan uskonnon rituaaleihin ja tapoihin sekä pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin

- Oppilas kertaa tietojaan buddhalaisista rituaaleista ja tavoista sekä erilaisista pyhiinvaelluskohteista, pyhistä rakennuksista ja esineistä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskontoa koskevan tiedon hallitseminen, uskonnon monilukutaito	Oppilas osaa kertoa esimerkkien avulla opiskeltavan uskonnon keskeisistä rituaaleista, tavoista ja pyhistä paikoista sekä kuvata niiden merkitystä.

S1 Suhde omaan uskontoon

Sisällöissä keskitytään uskonnon lähteisiin, pyhiin kirjoihin ja henkilöihin sekä musiikkiin, symboleihin, pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin. Tärkeitä sisältöjä ovat opiskeltavan uskonnon oppi, tavat, rituaalit ja yhteisöt sekä uskonnon sisäinen monimuotoisuus. Tarkastellaan uskonnon keskeisiä kertomuksia ja niiden vuorovaikutusta taiteen, tieteen ja kulttuurin kanssa.

Paikallinen tarkennus:

- Buddhalaisuuden monimuotoisuus
- Elämänpyörä, karma ja jälleensyntyminen
- Kuusi täydellisyyttä
- Buddhalaisuuden varhaishistoriasta alustavasti
- Johdanto buddhalaiseen taiteeseen ja arkkitehtuuriin
- Buddhalaisuus Euroopassa ja Suomessa alustavasti
- Buddhalaisuuden moderneista suuntauksista ja interbuddhalaisesta toiminnasta alustavasti

T3 auttaa oppilasta tunnistamaan uskonnollisen kielen erityispiirteitä ja vertauskuvallisuutta

- Oppilas syventää uskonnollisen kielen erityispiirteiden ja vertauskuvallisuuden tunnistamista.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskonnon kielen ja symbolien analysointi	Oppilas osaa antaa esimerkkejä uskonnollisesta kielestä ja sen vertauskuvallisuudesta

S1 Suhde omaan uskontoon

Sisällöissä keskitytään uskonnon lähteisiin, pyhiin kirjoihin ja henkilöihin sekä musiikkiin, symboleihin, pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin. Tärkeitä sisältöjä ovat opiskeltavan uskonnon oppi, tavat, rituaalit ja yhteisöt sekä uskonnon sisäinen monimuotoisuus. Tarkastellaan uskonnon keskeisiä kertomuksia ja niiden vuorovaikutusta taiteen, tieteen ja kulttuurin kanssa.

Paikallinen tarkennus:

- Buddhalaisuuden monimuotoisuus
- Elämänpyörä, karma ja jälleensyntyminen
- Kuusi täydellisyyttä
- Buddhalaisuuden varhaishistoriasta alustavasti
- Johdanto buddhalaiseen taiteeseen ja arkkitehtuuriin
- Buddhalaisuus Euroopassa ja Suomessa alustavasti
- Buddhalaisuuden moderneista suuntauksista ja interbuddhalaisesta toiminnasta alustavasti

S2 Uskontojen maailma

Opetuksen sisältöjä ovat kristinusko, muut uskonnot ja uskonnottomuus suomalaisessa kulttuurissa ja arjessa. Tutustutaan erityisesti koulun lähialueella vaikuttaviin uskonnollisiin yhteisöihin ja niiden pyhiin tiloihin. Opetuksessa tarkastellaan Suomen ja Euroopan katsomuksellista ja uskonnollista taustaa ja nykytilaa. Sisällöt valitaan niin, että muodostuu kokonaiskuva Euroopan uskonnollisista juurista ja erityisesti juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin perussisällöistä ja merkityksestä. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon uskontoon liittyvien teemojen käsittely mediassa ja populaarikulttuurissa.

Paikallinen tarkennus:

- Oman ja toisen pyhän tunnistaminen ja kunnioittaminen
- Juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin opillisia piirteitä
- Uskontojen välisestä vuoropuhelusta
- Ajankohtaisia uskontoon liittyviä aiheita mediassa

T4 ohjata oppilasta etsimään, arvioimaan ja käyttämään uskontoa koskevaa tietoa erilaisista lähteistä

- Oppilas etsii, arvioi ja käyttää uskontoa koskevaa tietoa erilaisista lähteistä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Oppimaan oppimisen taidot uskonnon opiskelussa	Oppilas osaa hakea tietoa useasta lähteestä. Oppilas harjoittelee arvioimaan löytämänsä tiedon luotettavuutta ja objektiivisuutta.

S1 Suhde omaan uskontoon

Sisällöissä keskitytään uskonnon lähteisiin, pyhiin kirjoihin ja henkilöihin sekä musiikkiin, symboleihin, pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin. Tärkeitä sisältöjä ovat opiskeltavan uskonnon oppi, tavat, rituaalit ja yhteisöt sekä uskonnon sisäinen monimuotoisuus. Tarkastellaan uskonnon keskeisiä kertomuksia ja niiden vuorovaikutusta taiteen, tieteen ja kulttuurin kanssa.

Paikallinen tarkennus:

- Buddhalaisuuden monimuotoisuus
- Elämänpyörä, karma ja jälleensyntyminen
- Kuusi täydellisyyttä
- Buddhalaisuuden varhaishistoriasta alustavasti
- Johdanto buddhalaiseen taiteeseen ja arkkitehtuuriin
- Buddhalaisuus Euroopassa ja Suomessa alustavasti
- Buddhalaisuuden moderneista suuntauksista ja interbuddhalaisesta toiminnasta alustavasti

S2 Uskontojen maailma

Opetuksen sisältöjä ovat kristinusko, muut uskonnot ja uskonnottomuus suomalaisessa kulttuurissa ja arjessa. Tutustutaan erityisesti koulun lähialueella vaikuttaviin uskonnollisiin yhteisöihin ja niiden pyhiin tiloihin. Opetuksessa tarkastellaan Suomen ja Euroopan katsomuksellista ja uskonnollista taustaa ja nykytilaa. Sisällöt valitaan niin, että muodostuu kokonaiskuva Euroopan uskonnollisista juurista ja erityisesti juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin perussisällöistä ja merkityksestä. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon uskontoon liittyvien teemojen käsittely mediassa ja populaarikulttuurissa.

Paikallinen tarkennus:

- Oman ja toisen pyhän tunnistaminen ja kunnioittaminen
- Juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin opillisia piirteitä
- Uskontojen välisestä vuoropuhelusta
- Ajankohtaisia uskontoon liittyviä aiheita mediassa

S3 Hyvä elämä

Keskeisiä sisältöjä ovat ihmisarvo, elämän kunnioittaminen ja luonnon vaaliminen. Pohdinnan kohteena ovat oppilaan omat valinnat ja toiminnan taustalla vaikuttavat arvot sekä globaali vastuu. Tärkeitä sisältöjä ovat elämäntaidot, itsetuntemus ja kokonaisvaltainen hyvinvointi. Tutustutaan opiskeltavan uskonnon keskeisiin eettisiin opetuksiin sekä eri uskontojen ja katsomusten yhteisiin eettisiin käsityksiin. Käsitellään YK:n Lapsen oikeuksien sopimusta. Sisällöt antavat oppilaalle välineitä eettiseen keskusteluun ja omien näkemysten perustelemiseen sekä uskonnoista käytävään keskusteluun.

Paikallinen tarkennus:

- Eri uskontojen ja katsomusten yhteisiä eettisiä näkemyksiä
- Globaalista vastuusta ja ympäristökysymyksistä

T6 ohjata oppilas tutustumaan juutalaisuuteen, kristinuskoon ja islamiin ja niiden vaikutukseen ja historiaan Euroopassa

- Oppilas tutustuu juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin opillisiin piirteisiin ja historiaan Euroopassa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskontoa ja kulttuuria koskeva tieto	Oppilas osaa kuvata juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin pääpiirteet sekä niiden keskinäiset suhteet.

S2 Uskontojen maailma

Opetuksen sisältöjä ovat kristinusko, muut uskonnot ja uskonnottomuus suomalaisessa kulttuurissa ja arjessa. Tutustutaan erityisesti koulun lähialueella vaikuttaviin uskonnollisiin yhteisöihin ja niiden pyhiin tiloihin. Opetuksessa tarkastellaan Suomen ja Euroopan katsomuksellista ja uskonnollista taustaa ja nykytilaa. Sisällöt valitaan niin, että muodostuu kokonaiskuva Euroopan uskonnollisista juurista ja erityisesti juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin perussisällöistä ja merkityksestä. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon uskontoon liittyvien teemojen käsittely mediassa ja populaarikulttuurissa.

Paikallinen tarkennus:

- Oman ja toisen pyhän tunnistaminen ja kunnioittaminen
- Juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin opillisia piirteitä
- Uskontojen välisestä vuoropuhelusta
- Ajankohtaisia uskontoon liittyviä aiheita mediassa

S3 Hyvä elämä

Keskeisiä sisältöjä ovat ihmisarvo, elämän kunnioittaminen ja luonnon vaaliminen. Pohdinnan kohteena ovat oppilaan omat valinnat ja toiminnan taustalla vaikuttavat arvot sekä globaali vastuu. Tärkeitä sisältöjä ovat elämäntaidot, itsetuntemus ja kokonaisvaltainen hyvinvointi. Tutustutaan opiskeltavan uskonnon keskeisiin eettisiin opetuksiin sekä eri uskontojen ja katsomusten yhteisiin eettisiin käsityksiin. Käsitellään YK:n Lapsen oikeuksien sopimusta. Sisällöt antavat oppilaalle välineitä eettiseen keskusteluun ja omien näkemysten perustelemiseen sekä uskonnoista käytävään keskusteluun.

Paikallinen tarkennus:

- Eri uskontojen ja katsomusten yhteisiä eettisiä näkemyksiä
- Globaalista vastuusta ja ympäristökysymyksistä

T7 kannustaa oppilasta kunnioittamaan omaa ja toisen pyhää sekä käyttäytymään asianmukaisesti erilaisissa uskonnollisissa tilaisuuksissa ja tilanteissa

- Oppilas oppii kunnioittamaan omaa ja toisen pyhää sekä käyttäytymään asianmukaisesti erilaisissa uskonnollisissa tilaisuuksissa ja tilanteissa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uskonnon monilukutaito	Oppilas tietää, miten toimitaan ja pyrkii toimimaan asianmukaisesti ja kunnioittavasti erilaisissa uskonnollisissa tilanteissa ja paikoissa.

S1 Suhde omaan uskontoon

Sisällöissä keskitytään uskonnon lähteisiin, pyhiin kirjoihin ja henkilöihin sekä musiikkiin, symboleihin, pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin. Tärkeitä sisältöjä ovat opiskeltavan uskonnon oppi, tavat, rituaalit ja yhteisöt sekä uskonnon sisäinen monimuotoisuus. Tarkastellaan uskonnon keskeisiä kertomuksia ja niiden vuorovaikutusta taiteen, tieteen ja kulttuurin kanssa.

Paikallinen tarkennus:

- Buddhalaisuuden monimuotoisuus
- Elämänpyörä, karma ja jälleensyntyminen
- Kuusi täydellisyyttä
- Buddhalaisuuden varhaishistoriasta alustavasti
- Johdanto buddhalaiseen taiteeseen ja arkkitehtuuriin
- Buddhalaisuus Euroopassa ja Suomessa alustavasti
- Buddhalaisuuden moderneista suuntauksista ja interbuddhalaisesta toiminnasta alustavasti

S2 Uskontojen maailma

Opetuksen sisältöjä ovat kristinusko, muut uskonnot ja uskonnottomuus suomalaisessa kulttuurissa ja arjessa. Tutustutaan erityisesti koulun lähialueella vaikuttaviin uskonnollisiin yhteisöihin ja niiden pyhiin tiloihin. Opetuksessa tarkastellaan Suomen ja Euroopan katsomuksellista ja uskonnollista taustaa ja nykytilaa. Sisällöt valitaan niin, että muodostuu kokonaiskuva Euroopan uskonnollisista juurista ja erityisesti juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin perussisällöistä ja merkityksestä. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon uskontoon liittyvien teemojen käsittely mediassa ja populaarikulttuurissa.

Paikallinen tarkennus:

- Oman ja toisen pyhän tunnistaminen ja kunnioittaminen
- Juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin opillisia piirteitä
- Uskontojen välisestä vuoropuhelusta
- Ajankohtaisia uskontoon liittyviä aiheita mediassa

S3 Hyvä elämä

Keskeisiä sisältöjä ovat ihmisarvo, elämän kunnioittaminen ja luonnon vaaliminen. Pohdinnan kohteena ovat oppilaan omat valinnat ja toiminnan taustalla vaikuttavat arvot sekä globaali vastuu. Tärkeitä sisältöjä ovat elämäntaidot, itsetuntemus ja kokonaisvaltainen hyvinvointi. Tutustutaan opiskeltavan uskonnon keskeisiin eettisiin opetuksiin sekä eri uskontojen ja katsomusten yhteisiin eettisiin käsityksiin. Käsitellään YK:n Lapsen oikeuksien sopimusta. Sisällöt antavat oppilaalle välineitä eettiseen keskusteluun ja omien näkemysten perustelemiseen sekä uskonnoista käytävään keskusteluun.

Paikallinen tarkennus:

- Eri uskontojen ja katsomusten yhteisiä eettisiä näkemyksiä
- Globaalista vastuusta ja ympäristökysymyksistä

T8 ohjata oppilas perehtymään opiskeltavan uskonnon eettisiin opetuksiin sekä eri uskontoja yhdistäviin eettisiin periaatteisiin

- Oppilas syventää perehtymistään buddhalaisuuden eettisiin opetuksiin sekä eri uskontoja yhdistäviin eettisiin periaatteisiin.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Etiikkaa koskeva tieto	Oppilas tunnistaa ja osaa nimetä opiskeltavan uskonnon eettisiä opetuksia sekä uskontoja ja katsomuksia yhdistäviä eettisiä periaatteita.

S1 Suhde omaan uskontoon

Sisällöissä keskitytään uskonnon lähteisiin, pyhiin kirjoihin ja henkilöihin sekä musiikkiin, symboleihin, pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin. Tärkeitä sisältöjä ovat opiskeltavan uskonnon oppi, tavat, rituaalit ja yhteisöt sekä uskonnon sisäinen monimuotoisuus. Tarkastellaan uskonnon keskeisiä kertomuksia ja niiden vuorovaikutusta taiteen, tieteen ja kulttuurin kanssa.

Paikallinen tarkennus:

- Buddhalaisuuden monimuotoisuus
- Elämänpyörä, karma ja jälleensyntyminen
- Kuusi täydellisyyttä
- Buddhalaisuuden varhaishistoriasta alustavasti
- Johdanto buddhalaiseen taiteeseen ja arkkitehtuuriin
- Buddhalaisuus Euroopassa ja Suomessa alustavasti
- Buddhalaisuuden moderneista suuntauksista ja interbuddhalaisesta toiminnasta alustavasti

S2 Uskontojen maailma

Opetuksen sisältöjä ovat kristinusko, muut uskonnot ja uskonnottomuus suomalaisessa kulttuurissa ja arjessa. Tutustutaan erityisesti koulun lähialueella vaikuttaviin uskonnollisiin yhteisöihin ja niiden pyhiin tiloihin. Opetuksessa tarkastellaan Suomen ja Euroopan katsomuksellista ja uskonnollista taustaa ja nykytilaa. Sisällöt valitaan niin, että muodostuu kokonaiskuva Euroopan uskonnollisista juurista ja erityisesti juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin perussisällöistä ja merkityksestä. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon uskontoon liittyvien teemojen käsittely mediassa ja populaarikulttuurissa.

Paikallinen tarkennus:

- Oman ja toisen pyhän tunnistaminen ja kunnioittaminen
- Juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin opillisia piirteitä
- Uskontojen välisestä vuoropuhelusta
- Ajankohtaisia uskontoon liittyviä aiheita mediassa

S3 Hyvä elämä

Keskeisiä sisältöjä ovat ihmisarvo, elämän kunnioittaminen ja luonnon vaaliminen. Pohdinnan kohteena ovat oppilaan omat valinnat ja toiminnan taustalla vaikuttavat arvot sekä globaali vastuu. Tärkeitä sisältöjä ovat elämäntaidot, itsetuntemus ja kokonaisvaltainen hyvinvointi. Tutustutaan opiskeltavan uskonnon keskeisiin eettisiin opetuksiin sekä eri uskontojen ja katsomusten yhteisiin eettisiin käsityksiin. Käsitellään YK:n Lapsen oikeuksien sopimusta. Sisällöt antavat oppilaalle välineitä eettiseen keskusteluun ja omien näkemysten perustelemiseen sekä uskonnoista käytävään keskusteluun.

Paikallinen tarkennus:

- Eri uskontojen ja katsomusten yhteisiä eettisiä näkemyksiä
- Globaalista vastuusta ja ympäristökysymyksistä

T9 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisoikeuksiin ja erityisesti YK:n Lapsen oikeuksien sopimukseen sisältyviä arvoja yksilön ja yhteisön näkökulmasta

- Oppilas tutustuu ihmisoikeuksiin sisältyviin arvoihin ja harjoittelee ymmärtämään niitä yksilön ja yhteisön näkökulmasta.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ihmisoikeusetiikka	Oppilas tietää YK:n Lapsen oikeuksien sopimuksen keskeisen sisällön ja osaa kertoa esimerkkejä ihmisoikeuksista.

S2 Uskontojen maailma

Opetuksen sisältöjä ovat kristinusko, muut uskonnot ja uskonnottomuus suomalaisessa kulttuurissa ja arjessa. Tutustutaan erityisesti koulun lähialueella vaikuttaviin uskonnollisiin yhteisöihin ja niiden pyhiin tiloihin. Opetuksessa tarkastellaan Suomen ja Euroopan katsomuksellista ja uskonnollista taustaa ja nykytilaa. Sisällöt valitaan niin, että muodostuu kokonaiskuva Euroopan uskonnollisista juurista ja erityisesti juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin perussisällöistä ja merkityksestä. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon uskontoon liittyvien teemojen käsittely mediassa ja populaarikulttuurissa.

Paikallinen tarkennus:

- Oman ja toisen pyhän tunnistaminen ja kunnioittaminen
- Juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin opillisia piirteitä
- Uskontojen välisestä vuoropuhelusta
- Ajankohtaisia uskontoon liittyviä aiheita mediassa

S3 Hyvä elämä

Keskeisiä sisältöjä ovat ihmisarvo, elämän kunnioittaminen ja luonnon vaaliminen. Pohdinnan kohteena ovat oppilaan omat valinnat ja toiminnan taustalla vaikuttavat arvot sekä globaali vastuu. Tärkeitä sisältöjä ovat elämäntaidot, itsetuntemus ja kokonaisvaltainen hyvinvointi. Tutustutaan opiskeltavan uskonnon keskeisiin eettisiin opetuksiin sekä eri uskontojen ja katsomusten yhteisiin eettisiin käsityksiin. Käsitellään YK:n Lapsen oikeuksien sopimusta. Sisällöt antavat oppilaalle välineitä eettiseen keskusteluun ja omien näkemysten perustelemiseen sekä uskonnoista käytävään keskusteluun.

Paikallinen tarkennus:

- Eri uskontojen ja katsomusten yhteisiä eettisiä näkemyksiä
- Globaalista vastuusta ja ympäristökysymyksistä

T11 luoda oppilaalle mahdollisuuksia keskustella eettisistä kysymyksistä, ilmaista rakentavasti ajatuksiaan ja tunteitaan sekä harjoitella perustelemaan omia näkemyksiään

- Oppilas harjoittelee keskustelemaan rakentavasti eettisistä kysymyksistä ja perustelemaan omia näkemyksiään.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ajattelun ja vuorovaikutuksen taidot	Oppilas osallistuu yhteiseen keskusteluun, osaa kuunnella toisia ja ilmaista itseään.

S1 Suhde omaan uskontoon

Sisällöissä keskitytään uskonnon lähteisiin, pyhiin kirjoihin ja henkilöihin sekä musiikkiin, symboleihin, pyhiin paikkoihin ja rakennuksiin. Tärkeitä sisältöjä ovat opiskeltavan uskonnon oppi, tavat, rituaalit ja yhteisöt sekä uskonnon sisäinen monimuotoisuus. Tarkastellaan uskonnon keskeisiä kertomuksia ja niiden vuorovaikutusta taiteen, tieteen ja kulttuurin kanssa.

Paikallinen tarkennus:

- Buddhalaisuuden monimuotoisuus
- Elämänpyörä, karma ja jälleensyntyminen
- Kuusi täydellisyyttä
- Buddhalaisuuden varhaishistoriasta alustavasti
- Johdanto buddhalaiseen taiteeseen ja arkkitehtuuriin
- Buddhalaisuus Euroopassa ja Suomessa alustavasti
- Buddhalaisuuden moderneista suuntauksista ja interbuddhalaisesta toiminnasta alustavasti

S2 Uskontojen maailma

Opetuksen sisältöjä ovat kristinusko, muut uskonnot ja uskonnottomuus suomalaisessa kulttuurissa ja arjessa. Tutustutaan erityisesti koulun lähialueella vaikuttaviin uskonnollisiin yhteisöihin ja niiden pyhiin tiloihin. Opetuksessa tarkastellaan Suomen ja Euroopan katsomuksellista ja uskonnollista taustaa ja nykytilaa. Sisällöt valitaan niin, että muodostuu kokonaiskuva Euroopan uskonnollisista juurista ja erityisesti juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin perussisällöistä ja merkityksestä. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon uskontoon liittyvien teemojen käsittely mediassa ja populaarikulttuurissa.

Paikallinen tarkennus:

- Oman ja toisen pyhän tunnistaminen ja kunnioittaminen
- Juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin opillisia piirteitä
- Uskontojen välisestä vuoropuhelusta
- Ajankohtaisia uskontoon liittyviä aiheita mediassa

S3 Hyvä elämä

Keskeisiä sisältöjä ovat ihmisarvo, elämän kunnioittaminen ja luonnon vaaliminen. Pohdinnan kohteena ovat oppilaan omat valinnat ja toiminnan taustalla vaikuttavat arvot sekä globaali vastuu. Tärkeitä sisältöjä ovat elämäntaidot, itsetuntemus ja kokonaisvaltainen hyvinvointi. Tutustutaan opiskeltavan uskonnon keskeisiin eettisiin opetuksiin sekä eri uskontojen ja katsomusten yhteisiin eettisiin käsityksiin. Käsitellään YK:n Lapsen oikeuksien sopimusta. Sisällöt antavat oppilaalle välineitä eettiseen keskusteluun ja omien näkemysten perustelemiseen sekä uskonnoista käytävään keskusteluun.

Paikallinen tarkennus:

- Eri uskontojen ja katsomusten yhteisiä eettisiä näkemyksiä
- Globaalista vastuusta ja ympäristökysymyksistä

T12 auttaa ja tukea oppilasta muodostamaan ja vahvistamaan myönteistä maailmankatsomusta, itsetuntoa ja luottamusta elämään

- Oppilas harjoittelee vahvistamaan myönteistä maailmankatsomusta, itsetuntoaan ja luottamustaan elämään.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei vaikuta arvosanan muodostumiseen. Oppilaita ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

S3 Hyvä elämä

Keskeisiä sisältöjä ovat ihmisarvo, elämän kunnioittaminen ja luonnon vaaliminen. Pohdinnan kohteena ovat oppilaan omat valinnat ja toiminnan taustalla vaikuttavat arvot sekä globaali vastuu. Tärkeitä sisältöjä ovat elämäntaidot, itsetuntemus ja kokonaisvaltainen hyvinvointi. Tutustutaan opiskeltavan uskonnon keskeisiin eettisiin opetuksiin sekä eri uskontojen ja katsomusten yhteisiin eettisiin käsityksiin. Käsitellään YK:n Lapsen oikeuksien sopimusta. Sisällöt antavat oppilaalle välineitä eettiseen keskusteluun ja omien näkemysten perustelemiseen sekä uskonnoista käytävään keskusteluun.

Paikallinen tarkennus:

- Eri uskontojen ja katsomusten yhteisiä eettisiä näkemyksiä
- Globaalista vastuusta ja ympäristökysymyksistä

Elämänkatsomustieto

Elämänkatsomustiedon tehtävä

Elämänkatsomustiedon opetuksen ydintehtävänä on edistää oppilaiden kykyä etsiä hyvää elämää. Elämänkatsomustiedossa ihmiset ymmärretään kulttuuriaan uusintavina ja luovina toimijoina, jotka kokevat ja tuottavat merkityksiä keskinäisessä toiminnassaan ja kanssakäymisissä ympäröivän maailman kanssa. Katsomuksia, inhimillisiä käytäntöjä ja niitä koskevia merkityksiä pidetään yksilöiden, yhteisöjen ja kulttuuriperinnön vuorovaikutuksen tuloksina. Elämänkatsomustiedossa painotetaan ihmisten kykyä vaikuttaa aktiivisesti omaan ajatteluunsa ja toimintaansa. Tämä koskee myös oppilaiden opiskelua ja oppimista. Siksi on keskeistä sovittaa opetukseen ja opiskeluun oppilaan oma ajattelu- ja kokemusmaailma.

Elämänkatsomustiedon opetuksen tehtävänä on kehittää oppilaiden valmiuksia kasvaa itsenäiseksi, suvaitsevaiseksi, vastuulliseksi ja arvostelukykyiseksi yhteisönsä jäseneksi. Tavoitteena on täysivaltainen demokraattinen kansalaisuus globalisoituvassa ja nopeasti muuttuvassa maailmassa. Tämä edellyttää elämänkatsomustiedon opetukselta monipuolisen katsomuksellisen ja kulttuurisen yleissivistyksen kartuttamisen lisäksi eettisen ja kriittisen ajattelu- ja toimintakyvyn sekä oppimisen taitojen kehittämistä. Elämänkatsomustiedossa kriittinen ajattelu ymmärretään perusteita etsivänä, asiayhteydet hahmottavana ja tilannetajuisena sekä itseään korjaavana. Siihen liittyy avoin ja pohdiskeleva asenne.

Elämänkatsomustieto tukee laaja-alaisen osaamisen kehittymistä, erityisesti ajattelun ja oppimaan oppimisen taitoja, kulttuurisen osaamisen, vuorovaikutuksen ja ilmaisun taitoja, itsestä huolehtimista ja arjentaitoja sekä osallistumista, vaikuttamista ja vastuullisuutta.

Elämänkatsomustiedon tehtävä vuosiluokilla 3-6

Vuosiluokilla 3-6 *elämänkatsomustiedon opetuksen erityisenä tehtävänä on rohkaista ja tukea oppilaiden pyrkimystä rakentaa identiteettiään ja elämänkatsomustaan. Opetuksessa keskeistä on tukea oppilaiden eettisen ajattelun taitojen ja kulttuurisen osaamisen kehittymistä sekä kykyä ilmaista omia näkemyksiään ja niiden perusteita.*

Elämänkatsomustiedon oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 3-6

Työtapojen valinnassa oppiaineen tavoitteiden kannalta keskeistä on luoda turvallinen ja avoin psyykkinen ja sosiaalinen oppimisympäristö, jossa jokainen oppilas kokee tulevansa kuulluksi ja arvostetuksi. Työskentelyssä tuetaan oppimisen itsesäätelytaitojen kehittymistä. Fyysistä oppimisympäristöä kehitetään erilaiset oppimisen ja työskentelemisen tavat huomioon ottavaksi ja joustavasti muunneltavaksi. Yhteisiä, opettajan ohjaamia tutkimuskeskusteluja rikastetaan toiminnallisilla aktiviteeteilla, saduilla, kertomuksilla, leikeillä, musiikilla, kuvataiteella ja draamalla. Toiminnallisissa aktiviteeteissä otetaan huomioon elinympäristön digitalisoituminen.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki elämänkatsomustiedossa vuosiluokilla 3-6

Oppiaineen tavoitteiden kannalta keskeistä ohjauksen ja tuen järjestämisessä on vahvistaa oppilaan osallisuuden ja minäpystyvyyden kokemusta. Elämänkatsomustieto oppiaineena tukee oppilaan hyvinvointia, kehitystä ja oppimista tarjoamalla mahdollisuuksia ja käsitteellisiä välineitä tutkia, jäsentää ja rakentaa omaa katsomuksellista identiteettiä yhdessä muiden kanssa. Ohjausta ja tukea tarvitaan erityisesti vuorovaikutus- ja ajattelutaitojen kehittymiseen. Oppilaiden yksilöllisen tuen tarpeet sekä mahdollisuus syventymiseen ja yksilölliseen etenemiseen otetaan huomioon työtapojen ja sisältöjen valinnassa.

Oppilaan oppimisen arviointi elämänkatsomustiedossa vuosiluokilla 3-6

Elämänkatsomustiedon opetuksessa oppimisen arviointi on ohjaavaa ja kannustavaa. Palautteella pyritään rohkaisemaan oppilasta perehtymään ja tutkimaan oppimisen kannalta keskeisiä lähteitä ja piirteitä sekä tekemään asioista omia tulkintoja. Arvioinnissa otetaan huomioon monimuotoiset kirjallisen ja suullisen tuottamisen tavat sekä muun tekemisen ja ilmaisumuotojen kautta osoitettu osaaminen. Tärkeää on niiden kautta osoitettu ilmaisu- ja perustelutaito. Yksityiskohtaisen muistamisen sijaan arvioinnissa kiinnitetään erityisesti huomiota tiedon soveltamiseen sekä ajattelun ja argumentaation kehittymiseen.

Elämänkatsomustiedon sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi oppilaan osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin. Määritellessään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositodistusta varten opettaja käyttää elämänkatsomustiedon valtakunnallisia arviointikriteereitä.

3

Vuosiluokan tavoitteet ja keskeiset sisällöt

T1 luoda edellytyksiä oppilaan eettisten ajattelun taitojen kehittymiselle ja kannustaa oppilasta soveltamaan eettisiä periaatteita arjen tilanteisiin

- Oppilas käsittelee eettisiä ongelmia eläytymisen kautta esimerkiksi erilaisten tekstien tai kuvamateriaalin pohjalta
- Oppilas harjoittelee tunnistamaan omia eettisiä kokemuksiaan ja kertomaan niistä, esimerkiksi onko aina puhuttava totta, vaikka se loukkaisi toista tai mihin tarvitaan käytöstapoja
- Oppilas pohtii, miten oikeudenmukaisuus toteutuu omassa arjessa kotona ja koulussa, onko tullut tunne epäreilusta kohtelusta tai saako toista suosia toisen kustannuksella

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Käsitteiden hallinta ja soveltaminen	Oppilas osaa selittää muutamia keskeisiä etiikan käsitteitä ja jäsentää niiden avulla joitakin elämässä kohtaamiaan eettisiä tilanteita.

S1 Kasvaminen hyvään elämään

Harjoitellaan toisen kohtaamista ja erilaisten näkökulmien arvostamista. Tutkitaan oikeudenmukaisuuden ilmenemistä jokapäiväisessä elämässä. Tutkitaan vapautta ja vastuuta, erityisesti ajattelun-, uskonnon- ja elämänkatsomuksen vapauden näkökulmista. Perehdytään arvon ja normin käsitteisiin. Pohditaan yhdenvertaisuutta, onnellisuutta ja hyvää elämää. Harjoitellaan oman näkemyksen erittelyä ja perustelemista suhteessa toisiin.

Paikallinen tarkennus:

- Oikeudenmukaisuus kotona ja koulussa
- Käytöstavat ja valkoiset valheet
- Mielipiteiden esittäminen ja perustelu
- Vastuu omista läksyistä ja kotitöistä
- Huolehtiminen nuoremmista
- Roskaamisen välttäminen

S2 Erilaisia elämäntapoja

Tutkitaan eri näkökulmista omaa identiteettiä. Perehdytään suomalaiseen kulttuuriin ja kulttuurivähemmistöihin sekä erilaisiin elämän- ja maailmankatsomuksiin. Pohditaan esimerkiksi yhdenvertaisuuden, hyväksymisen, ymmärtämisen, tietämisen, uskomisen ja luulemisen merkityksiä. Perehdytään maailman kulttuuriperintöön ja sen arvokkuuteen. Harjoitellaan oman näkemyksen erittelyä ja perustelemista suhteessa eri kulttuureihin ja katsomuksiin.

Paikallinen tarkennus:

- Maailman syntytarina suomalaisessa perinteessä
- Et-ryhmän kokemuksia erilaisista kulttuureista
- Katsomusaineet koulussa
- Oma käsitys maailman synnystä
- Oma käsitys siitä, mitä ihmiselle tapahtuu kuoleman jälkeen

S3 Yhteiselämän perusteita

Perehdytään ihmisten yhteiselämän perusteisiin tutkimalla esimerkiksi sopimuksen, lupauksen, oikeuden ja velvollisuuden, yhdenvertaisuuden, rauhan ja demokratian merkityksiä niin erilaisissa oppilaan elämään liittyvissä arkipäivän tilanteissa ja ympäristöissä kuin laajemminkin. Perehdytään lapsen oikeuksiin pohtien niiden toteutumista lähellä ja kaukana. Harjoitellaan tekojen eettistä arviointia niiden kontekstin, tarkoitusten ja seurausten näkökulmista. Harjoitellaan omien näkemysten erittelyä ja perustelemista suhteessa yhteiselämän vaatimuksiin.

Paikallinen tarkennus:

- Mikä on YK?
- Lasten oikeudet

S4 Luonto ja kestävä tulevaisuus

Perehdytään erilaisiin aikakäsityksiin ja tapoihin selittää maailmaa sekä pohditaan niiden vaikutusta ihmisten elämään ja niihin liittyviä erilaisia tietokäsityksiä. Tutkitaan erilaisia luontokäsityksiä, luonnon ja ihmisen tulevaisuutta sekä kestävää kehitystä. Harjoitellaan omien näkemysten erittelyä ja perustelemista suhteessa maailmankuvaan ja kestävään tulevaisuuteen.

Paikallinen tarkennus:

- Missä asioissa lapsi voi vaikuttaa omaan ympäristöönsä?

T2 ohjata oppilasta tunnistamaan ja arvioimaan väitteitä ja niiden perusteluita

- Oppilas harjoittelee omien mielipiteiden ilmaisua esimerkiksi puhuen ja kirjoittaen
- Oppilas harjoittelee kuuntelemaan toisten mielipiteitä
- Oppilas opettelee tunnistamaan hyvin perusteltuja väitteitä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Väitteiden ja perusteluiden tunnistaminen ja arviointi	Oppilas osaa löytää keskustelusta väitteitä ja niiden perusteluja sekä pohtia perusteluiden asiaankuuluvuutta

S1 Kasvaminen hyvään elämään

Harjoitellaan toisen kohtaamista ja erilaisten näkökulmien arvostamista. Tutkitaan oikeudenmukaisuuden ilmenemistä jokapäiväisessä elämässä. Tutkitaan vapautta ja vastuuta, erityisesti ajattelun-, uskonnon- ja elämänkatsomuksen vapauden näkökulmista. Perehdytään arvon ja normin käsitteisiin. Pohditaan yhdenvertaisuutta, onnellisuutta ja hyvää elämää. Harjoitellaan oman näkemyksen erittelyä ja perustelemista suhteessa toisiin.

Paikallinen tarkennus:

- Oikeudenmukaisuus kotona ja koulussa
- Käytöstavat ja valkoiset valheet
- Mielipiteiden esittäminen ja perustelu
- Vastuu omista läksyistä ja kotitöistä
- Huolehtiminen nuoremmista
- Roskaamisen välttäminen

S2 Erilaisia elämäntapoja

Tutkitaan eri näkökulmista omaa identiteettiä. Perehdytään suomalaiseen kulttuuriin ja kulttuurivähemmistöihin sekä erilaisiin elämän- ja maailmankatsomuksiin. Pohditaan esimerkiksi yhdenvertaisuuden, hyväksymisen, ymmärtämisen, tietämisen, uskomisen ja luulemisen merkityksiä. Perehdytään maailman kulttuuriperintöön ja sen arvokkuuteen. Harjoitellaan oman näkemyksen erittelyä ja perustelemista suhteessa eri kulttuureihin ja katsomuksiin.

Paikallinen tarkennus:

- Maailman syntytarina suomalaisessa perinteessä
- Et-ryhmän kokemuksia erilaisista kulttuureista
- Katsomusaineet koulussa
- Oma käsitys maailman synnystä

- Oma käsitys siitä, mitä ihmiselle tapahtuu kuoleman jälkeen

S3 Yhteiselämän perusteita

Perehdytään ihmisten yhteiselämän perusteisiin tutkimalla esimerkiksi sopimuksen, lupauksen, oikeuden ja velvollisuuden, yhdenvertaisuuden, rauhan ja demokratian merkityksiä niin erilaisissa oppilaan elämään liittyvissä arkipäivän tilanteissa ja ympäristöissä kuin laajemminkin. Perehdytään lapsen oikeuksiin pohtien niiden toteutumista lähellä ja kaukana. Harjoitellaan tekojen eettistä arviointia niiden kontekstin, tarkoitusten ja seurausten näkökulmista. Harjoitellaan omien näkemysten erittelyä ja perustelemista suhteessa yhteiselämän vaatimuksiin.

Paikallinen tarkennus:

- Mikä on YK?
- Lasten oikeudet

S4 Luonto ja kestävä tulevaisuus

Perehdytään erilaisiin aikakäsityksiin ja tapoihin selittää maailmaa sekä pohditaan niiden vaikutusta ihmisten elämään ja niihin liittyviä erilaisia tietokäsityksiä. Tutkitaan erilaisia luontokäsityksiä, luonnon ja ihmisen tulevaisuutta sekä kestävää kehitystä. Harjoitellaan omien näkemysten erittelyä ja perustelemista suhteessa maailmankuvaan ja kestävään tulevaisuuteen.

Paikallinen tarkennus:

- Missä asioissa lapsi voi vaikuttaa omaan ympäristöönsä?

T3 edistää oppilaan kykyä oivaltaa asioiden välisiä suhteita ja kehittää ajatteluaan

- Oppilas pohtii, miten paljon omalla toiminnallaan voi vaikuttaa siihen, mitä seuraavaksi tapahtuu
- Oppilas harjoittelee syy- ja seuraussuhteiden tunnistamista

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Päättelytaidot	Oppilas osaa tunnistaa virhepäättelyä ja korjata sen pohjalta omaa ajatteluaan

S1 Kasvaminen hyvään elämään

Harjoitellaan toisen kohtaamista ja erilaisten näkökulmien arvostamista. Tutkitaan oikeudenmukaisuuden ilmenemistä jokapäiväisessä elämässä. Tutkitaan vapautta ja vastuuta, erityisesti ajattelun-, uskonnon- ja elämänkatsomuksen vapauden näkökulmista. Perehdytään arvon ja normin käsitteisiin. Pohditaan yhdenvertaisuutta, onnellisuutta ja hyvää elämää. Harjoitellaan oman näkemyksen erittelyä ja perustelemista suhteessa toisiin.

Paikallinen tarkennus:

- Oikeudenmukaisuus kotona ja koulussa
- Käytöstavat ja valkoiset valheet
- Mielipiteiden esittäminen ja perustelu
- Vastuu omista läksyistä ja kotitöistä
- Huolehtiminen nuoremmista

- Roskaamisen välttäminen

S2 Erilaisia elämäntapoja

Tutkitaan eri näkökulmista omaa identiteettiä. Perehdytään suomalaiseen kulttuuriin ja kulttuurivähemmistöihin sekä erilaisiin elämän- ja maailmankatsomuksiin. Pohditaan esimerkiksi yhdenvertaisuuden, hyväksymisen, ymmärtämisen, tietämisen, uskomisen ja luulemisen merkityksiä. Perehdytään maailman kulttuuriperintöön ja sen arvokkuuteen. Harjoitellaan oman näkemyksen erittelyä ja perustelemista suhteessa eri kulttuureihin ja katsomuksiin.

Paikallinen tarkennus:

- Maailman syntytarina suomalaisessa perinteessä
- Et-ryhmän kokemuksia erilaisista kulttuureista
- Katsomusaineet koulussa
- Oma käsitys maailman synnystä
- Oma käsitys siitä, mitä ihmiselle tapahtuu kuoleman jälkeen

S3 Yhteiselämän perusteita

Perehdytään ihmisten yhteiselämän perusteisiin tutkimalla esimerkiksi sopimuksen, lupauksen, oikeuden ja velvollisuuden, yhdenvertaisuuden, rauhan ja demokratian merkityksiä niin erilaisissa oppilaan elämään liittyvissä arkipäivän tilanteissa ja ympäristöissä kuin laajemminkin. Perehdytään lapsen oikeuksiin pohtien niiden toteutumista lähellä ja kaukana. Harjoitellaan tekojen eettistä arviointia niiden kontekstin, tarkoitusten ja seurausten näkökulmista. Harjoitellaan omien näkemysten erittelyä ja perustelemista suhteessa yhteiselämän vaatimuksiin.

Paikallinen tarkennus:

- Mikä on YK?
- Lasten oikeudet

T4 ohjata oppilasta kantamaan vastuuta itsestä, toisista ihmisistä ja luonnosta

- Oppilas pohtii, mitä tarkoittaa vastuun kantaminen
- Oppilas harjoittelee huolehtimaan omista tavaroista ja välineistä
- Oppilas miettii, miten voi vaikuttaa omaan hyvinvointiin
- Oppilas käy keskustelua, miten toisten ihmisten kanssa tulee toimeen ja miten toisista ihmisistä pidetään huolta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Vastuullisen toiminnan tunteminen	Oppilas osaa kuvata, mitä tarkoittaa itsestä, toisista ja luonnosta vastuun ottaminen sekä kertoa, mitä se tarkoittaa omassa toiminnassa

S1 Kasvaminen hyvään elämään

Harjoitellaan toisen kohtaamista ja erilaisten näkökulmien arvostamista. Tutkitaan oikeudenmukaisuuden ilmenemistä jokapäiväisessä elämässä. Tutkitaan vapautta ja vastuuta, erityisesti ajattelun-, uskonnon- ja elämänkatsomuksen vapauden näkökulmista. Perehdytään arvon ja normin käsitteisiin. Pohditaan yhdenvertaisuutta, onnellisuutta ja hyvää elämää. Harjoitellaan oman näkemyksen erittelyä ja perustelemista suhteessa toisiin.

Paikallinen tarkennus:

- Oikeudenmukaisuus kotona ja koulussa
- Käytöstavat ja valkoiset valheet
- Mielipiteiden esittäminen ja perustelu
- Vastuu omista läksyistä ja kotitöistä
- Huolehtiminen nuoremmista
- Roskaamisen välttäminen

S2 Erilaisia elämäntapoja

Tutkitaan eri näkökulmista omaa identiteettiä. Perehdytään suomalaiseen kulttuuriin ja kulttuurivähemmistöihin sekä erilaisiin elämän- ja maailmankatsomuksiin. Pohditaan esimerkiksi yhdenvertaisuuden, hyväksymisen, ymmärtämisen, tietämisen, uskomisen ja luulemisen merkityksiä. Perehdytään maailman kulttuuriperintöön ja sen arvokkuuteen. Harjoitellaan oman näkemyksen erittelyä ja perustelemista suhteessa eri kulttuureihin ja katsomuksiin.

Paikallinen tarkennus:

- Maailman syntytarina suomalaisessa perinteessä
- Et-ryhmän kokemuksia erilaisista kulttuureista
- Katsomusaineet koulussa
- Oma käsitys maailman synnystä
- Oma käsitys siitä, mitä ihmiselle tapahtuu kuoleman jälkeen

S3 Yhteiselämän perusteita

Perehdytään ihmisten yhteiselämän perusteisiin tutkimalla esimerkiksi sopimuksen, lupauksen, oikeuden ja velvollisuuden, yhdenvertaisuuden, rauhan ja demokratian merkityksiä niin erilaisissa oppilaan elämään liittyvissä arkipäivän tilanteissa ja ympäristöissä kuin laajemminkin. Perehdytään lapsen oikeuksiin pohtien niiden toteutumista lähellä ja kaukana. Harjoitellaan tekojen eettistä arviointia niiden kontekstin, tarkoitusten ja seurausten näkökulmista. Harjoitellaan omien näkemysten erittelyä ja perustelemista suhteessa yhteiselämän vaatimuksiin.

Paikallinen tarkennus:

- Mikä on YK?
- Lasten oikeudet

T5 ohjata oppilas tutustumaan suomalaiseen, eurooppalaiseen ja maailman kulttuuriperintöön sekä hahmottamaan kulttuurista moninaisuutta ilmiönä.

- Oppilas tutustuu suomalaiseen kulttuuriperintöön, esimerkiksi maailman syntytarinat ja Kalevala
- Oppilas ottaa selvää, mistä eri kulttuureista lähtöisin olevia ihmisiä löytyy omasta et-ryhmästä, luokasta tai koulusta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tietojen ja käsitteiden hallinta	Oppilas osaa nimetä ja selittää joitakin kulttuuriin liittyviä ilmiöitä suomalaisesta, eurooppalaisesta ja maailman kulttuuriperinnöstä. Oppilas osaa antaa esimerkkejä yhteisön tai yhteiskunnan kulttuurisesta moninaisuudesta

S2 Erilaisia elämäntapoja

Tutkitaan eri näkökulmista omaa identiteettiä. Perehdytään suomalaiseen kulttuuriin ja kulttuurivähemmistöihin sekä erilaisiin elämän- ja maailmankatsomuksiin. Pohditaan esimerkiksi yhdenvertaisuuden, hyväksymisen, ymmärtämisen, tietämisen, uskomisen ja luulemisen merkityksiä. Perehdytään maailman kulttuuriperintöön ja sen arvokkuuteen. Harjoitellaan oman näkemyksen erittelyä ja perustelemista suhteessa eri kulttuureihin ja katsomuksiin.

Paikallinen tarkennus:

- Maailman syntytarina suomalaisessa perinteessä
- Et-ryhmän kokemuksia erilaisista kulttuureista
- Katsomusaineet koulussa
- Oma käsitys maailman synnystä
- Oma käsitys siitä, mitä ihmiselle tapahtuu kuoleman jälkeen

S3 Yhteiselämän perusteita

Perehdytään ihmisten yhteiselämän perusteisiin tutkimalla esimerkiksi sopimuksen, lupauksen, oikeuden ja velvollisuuden, yhdenvertaisuuden, rauhan ja demokratian merkityksiä niin erilaisissa oppilaan elämään liittyvissä arkipäivän tilanteissa ja ympäristöissä kuin laajemminkin. Perehdytään lapsen oikeuksiin pohtien niiden toteutumista lähellä ja kaukana. Harjoitellaan tekojen eettistä arviointia niiden kontekstin, tarkoitusten ja seurausten näkökulmista. Harjoitellaan omien näkemysten erittelyä ja perustelemista suhteessa yhteiselämän vaatimuksiin.

Paikallinen tarkennus:

- Mikä on YK?
- Lasten oikeudet

S4 Luonto ja kestävä tulevaisuus

Perehdytään erilaisiin aikakäsityksiin ja tapoihin selittää maailmaa sekä pohditaan niiden vaikutusta ihmisten elämään ja niihin liittyviä erilaisia tietokäsityksiä. Tutkitaan erilaisia luontokäsityksiä, luonnon ja ihmisen tulevaisuutta sekä kestävää kehitystä. Harjoitellaan omien näkemysten erittelyä ja perustelemista suhteessa maailmankuvaan ja kestävään tulevaisuuteen.

Paikallinen tarkennus:

- Missä asioissa lapsi voi vaikuttaa omaan ympäristöönsä?

T6 tukea oppilasta rakentamaan katsomuksellista ja kulttuurista yleissivistystään

- Oppilas tutustuu omassa koulussa opiskeltaviin katsomusaineisiin, esimerkiksi niiden nimiin, missä päin maailmaa ne ovat yleisiä ja mistä tunnuksista ne tunnistaa
- Osaa pohtia, miten katsomuksellinen kirjo näkyy koulussa, esimerkiksi kouluruokailussa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tietojen ja käsitteiden hallinta	Oppilas osaa nimetä joitakin katsomusten ja kulttuurien tärkeimpiä piirteitä.

S1 Kasvaminen hyvään elämään

Harjoitellaan toisen kohtaamista ja erilaisten näkökulmien arvostamista. Tutkitaan oikeudenmukaisuuden ilmenemistä jokapäiväisessä elämässä. Tutkitaan vapautta ja vastuuta, erityisesti ajattelun-, uskonnon- ja elämänkatsomuksen vapauden näkökulmista. Perehdytään arvon ja normin käsitteisiin. Pohditaan yhdenvertaisuutta, onnellisuutta ja hyvää elämää. Harjoitellaan oman näkemyksen erittelyä ja perustelemista suhteessa toisiin.

Paikallinen tarkennus:

- Oikeudenmukaisuus kotona ja koulussa
- Käytöstavat ja valkoiset valheet
- Mielipiteiden esittäminen ja perustelu
- Vastuu omista läksyistä ja kotitöistä
- Huolehtiminen nuoremmista
- Roskaamisen välttäminen

S2 Erilaisia elämäntapoja

Tutkitaan eri näkökulmista omaa identiteettiä. Perehdytään suomalaiseen kulttuuriin ja kulttuurivähemmistöihin sekä erilaisiin elämän- ja maailmankatsomuksiin. Pohditaan esimerkiksi yhdenvertaisuuden, hyväksymisen, ymmärtämisen, tietämisen, uskomisen ja luulemisen merkityksiä. Perehdytään maailman kulttuuriperintöön ja sen arvokkuuteen. Harjoitellaan oman näkemyksen erittelyä ja perustelemista suhteessa eri kulttuureihin ja katsomuksiin.

Paikallinen tarkennus:

- Maailman syntytarina suomalaisessa perinteessä
- Et-ryhmän kokemuksia erilaisista kulttuureista
- Katsomusaineet koulussa
- Oma käsitys maailman synnystä
- Oma käsitys siitä, mitä ihmiselle tapahtuu kuoleman jälkeen

S3 Yhteiselämän perusteita

Perehdytään ihmisten yhteiselämän perusteisiin tutkimalla esimerkiksi sopimuksen, lupauksen, oikeuden ja velvollisuuden, yhdenvertaisuuden, rauhan ja demokratian merkityksiä niin erilaisissa oppilaan elämään liittyvissä arkipäivän tilanteissa ja ympäristöissä kuin laajemminkin. Perehdytään lapsen oikeuksiin pohtien niiden toteutumista lähellä ja kaukana. Harjoitellaan tekojen eettistä arviointia niiden kontekstin, tarkoitusten ja seurausten näkökulmista. Harjoitellaan omien näkemysten erittelyä ja perustelemista suhteessa yhteiselämän vaatimuksiin.

Paikallinen tarkennus:

- Mikä on YK?
- Lasten oikeudet

S4 Luonto ja kestävä tulevaisuus

Perehdytään erilaisiin aikakäsityksiin ja tapoihin selittää maailmaa sekä pohditaan niiden vaikutusta ihmisten elämään ja niihin liittyviä erilaisia tietokäsityksiä. Tutkitaan erilaisia luontokäsityksiä, luonnon ja ihmisen tulevaisuutta sekä kestävää kehitystä. Harjoitellaan omien näkemysten erittelyä ja perustelemista suhteessa maailmankuvaan ja kestävään tulevaisuuteen.

Paikallinen tarkennus:

- Missä asioissa lapsi voi vaikuttaa omaan ympäristöönsä?

T7 ohjata oppilasta suunnittelemaan ja arvioimaan omaa katsomuksellista oppimistaan

- Oppilas pohtii, mitä itse ajattelee seuraavista asioista: hyvä elämä, mistä maailma on syntynyt tai mitä ihmiselle tapahtuu kuoleman jälkeen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Oppimaan oppimisen taidot	Oppilas osaa asettaa opiskeluun liittyviä tavoitteita, pyrkii toimimaan tavoitteiden suunnassa ja arvioi niiden toteutumista sekä yksin että ryhmässä.

S1 Kasvaminen hyvään elämään

Harjoitellaan toisen kohtaamista ja erilaisten näkökulmien arvostamista. Tutkitaan oikeudenmukaisuuden ilmenemistä jokapäiväisessä elämässä. Tutkitaan vapautta ja vastuuta, erityisesti ajattelun-, uskonnon- ja elämänkatsomuksen vapauden näkökulmista. Perehdytään arvon ja normin käsitteisiin. Pohditaan yhdenvertaisuutta, onnellisuutta ja hyvää elämää. Harjoitellaan oman näkemyksen erittelyä ja perustelemista suhteessa toisiin.

Paikallinen tarkennus:

- Oikeudenmukaisuus kotona ja koulussa
- Käytöstavat ja valkoiset valheet
- Mielipiteiden esittäminen ja perustelu
- Vastuu omista läksyistä ja kotitöistä
- Huolehtiminen nuoremmista
- Roskaamisen välttäminen

S2 Erilaisia elämäntapoja

Tutkitaan eri näkökulmista omaa identiteettiä. Perehdytään suomalaiseen kulttuuriin ja kulttuurivähemmistöihin sekä erilaisiin elämän- ja maailmankatsomuksiin. Pohditaan esimerkiksi yhdenvertaisuuden, hyväksymisen, ymmärtämisen, tietämisen, uskomisen ja luulemisen merkityksiä. Perehdytään maailman kulttuuriperintöön ja sen arvokkuuteen. Harjoitellaan oman näkemyksen erittelyä ja perustelemista suhteessa eri kulttuureihin ja katsomuksiin.

Paikallinen tarkennus:

- Maailman syntytarina suomalaisessa perinteessä
- Et-ryhmän kokemuksia erilaisista kulttuureista
- Katsomusaineet koulussa
- Oma käsitys maailman synnystä

- Oma käsitys siitä, mitä ihmiselle tapahtuu kuoleman jälkeen

S3 Yhteiselämän perusteita

Perehdytään ihmisten yhteiselämän perusteisiin tutkimalla esimerkiksi sopimuksen, lupauksen, oikeuden ja velvollisuuden, yhdenvertaisuuden, rauhan ja demokratian merkityksiä niin erilaisissa oppilaan elämään liittyvissä arkipäivän tilanteissa ja ympäristöissä kuin laajemminkin. Perehdytään lapsen oikeuksiin pohtien niiden toteutumista lähellä ja kaukana. Harjoitellaan tekojen eettistä arviointia niiden kontekstin, tarkoitusten ja seurausten näkökulmista. Harjoitellaan omien näkemysten erittelyä ja perustelemista suhteessa yhteiselämän vaatimuksiin.

Paikallinen tarkennus:

- Mikä on YK?
- Lasten oikeudet

S4 Luonto ja kestävä tulevaisuus

Perehdytään erilaisiin aikakäsityksiin ja tapoihin selittää maailmaa sekä pohditaan niiden vaikutusta ihmisten elämään ja niihin liittyviä erilaisia tietokäsityksiä. Tutkitaan erilaisia luontokäsityksiä, luonnon ja ihmisen tulevaisuutta sekä kestävää kehitystä. Harjoitellaan omien näkemysten erittelyä ja perustelemista suhteessa maailmankuvaan ja kestävään tulevaisuuteen.

Paikallinen tarkennus:

- Missä asioissa lapsi voi vaikuttaa omaan ympäristöönsä?

T8 rohkaista oppilasta ilmaisemaan katsomustaan ja kuuntelemaan muiden katsomuksellisia kannanottoja

- Oppilas harjoittelee kertomaan, mitä itse ajattelee katsomuksellisista asioista
- Oppilas opettelee kuuntelemaan muiden näkemyksiä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Vuorovaikutus-taidot ja toiminta ryhmän jäsenenä	Oppilas ilmaisee omaa katsomuksellista ajatteluaan rakentavasti ja osaa kuunnella toisten näkemyksiä ja kannanottoja.

S1 Kasvaminen hyvään elämään

Harjoitellaan toisen kohtaamista ja erilaisten näkökulmien arvostamista. Tutkitaan oikeudenmukaisuuden ilmenemistä jokapäiväisessä elämässä. Tutkitaan vapautta ja vastuuta, erityisesti ajattelun-, uskonnon- ja elämänkatsomuksen vapauden näkökulmista. Perehdytään arvon ja normin käsitteisiin. Pohditaan yhdenvertaisuutta, onnellisuutta ja hyvää elämää. Harjoitellaan oman näkemyksen erittelyä ja perustelemista suhteessa toisiin.

Paikallinen tarkennus:

- Oikeudenmukaisuus kotona ja koulussa
- Käytöstavat ja valkoiset valheet
- Mielipiteiden esittäminen ja perustelu
- Vastuu omista läksyistä ja kotitöistä

- Huolehtiminen nuoremmista
- Roskaamisen välttäminen

S2 Erilaisia elämäntapoja

Tutkitaan eri näkökulmista omaa identiteettiä. Perehdytään suomalaiseen kulttuuriin ja kulttuurivähemmistöihin sekä erilaisiin elämän- ja maailmankatsomuksiin. Pohditaan esimerkiksi yhdenvertaisuuden, hyväksymisen, ymmärtämisen, tietämisen, uskomisen ja luulemisen merkityksiä. Perehdytään maailman kulttuuriperintöön ja sen arvokkuuteen. Harjoitellaan oman näkemyksen erittelyä ja perustelemista suhteessa eri kulttuureihin ja katsomuksiin.

Paikallinen tarkennus:

- Maailman syntytarina suomalaisessa perinteessä
- Et-ryhmän kokemuksia erilaisista kulttuureista
- Katsomusaineet koulussa
- Oma käsitys maailman synnystä
- Oma käsitys siitä, mitä ihmiselle tapahtuu kuoleman jälkeen

S3 Yhteiselämän perusteita

Perehdytään ihmisten yhteiselämän perusteisiin tutkimalla esimerkiksi sopimuksen, lupauksen, oikeuden ja velvollisuuden, yhdenvertaisuuden, rauhan ja demokratian merkityksiä niin erilaisissa oppilaan elämään liittyvissä arkipäivän tilanteissa ja ympäristöissä kuin laajemminkin. Perehdytään lapsen oikeuksiin pohtien niiden toteutumista lähellä ja kaukana. Harjoitellaan tekojen eettistä arviointia niiden kontekstin, tarkoitusten ja seurausten näkökulmista. Harjoitellaan omien näkemysten erittelyä ja perustelemista suhteessa yhteiselämän vaatimuksiin.

Paikallinen tarkennus:

- Mikä on YK?
- Lasten oikeudet

T9 ohjata oppilas tuntemaan YK:n yleismaailmalliseen ihmisoikeuksien julistukseen perustuvaa ihmisoikeusetiikkaa, erityisesti lapsen oikeuksia

- Oppilas tutustuu lyhyesti lapsen oikeuksiin, ajankohdaksi sopii esimerkiksi 20. marraskuuta, jolloin on kansainvälinen Lapsen oikeuksien päivä
- Oppilas pohtii lapsen oikeuksien sisältöjä ja vertaa niiden toteutumista omaan arkeen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ihmisoikeusetiikka	Oppilas tietää YK:n yleismaailmallisen ihmisoikeuksien julistuksen keskeisen sisällön ja osaa kertoa esimerkkejä lapsen oikeuksista.

S3 Yhteiselämän perusteita

Perehdytään ihmisten yhteiselämän perusteisiin tutkimalla esimerkiksi sopimuksen, lupauksen, oikeuden ja velvollisuuden, yhdenvertaisuuden, rauhan ja demokratian merkityksiä niin erilaisissa oppilaan elämään liittyvissä arkipäivän tilanteissa ja ympäristöissä kuin laajemminkin. Perehdytään lapsen oikeuksiin pohtien niiden toteutumista lähellä ja kaukana. Harjoitellaan

tekojen eettistä arviointia niiden kontekstin, tarkoitusten ja seurausten näkökulmista. Harjoitellaan omien näkemysten erittelyä ja perustelemista suhteessa yhteiselämän vaatimuksiin.

Paikallinen tarkennus:

- Mikä on YK?
- Lasten oikeudet

T10 rohkaista oppilasta toimimaan aloitteellisesti ja vastuullisesti omassa ympäristössään

- Oppilas harjoittelee kiinnittämään huomiota, millainen lähiympäristö on ja mitä asioita siinä tapahtuu
- Oppilas pohtii, miten lapsi voi vaikuttaa omalla toiminnallaan oman ja lähiympäristönsä hyvinvointiin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Vaikuttamisen keinojen tunteminen	Oppilas osaa etsiä ja kuvata joitakin vastuullisen vaikuttamisen keinoja.

S1 Kasvaminen hyvään elämään

Harjoitellaan toisen kohtaamista ja erilaisten näkökulmien arvostamista. Tutkitaan oikeudenmukaisuuden ilmenemistä jokapäiväisessä elämässä. Tutkitaan vapautta ja vastuuta, erityisesti ajattelun-, uskonnon- ja elämänkatsomuksen vapauden näkökulmista. Perehdytään arvon ja normin käsitteisiin. Pohditaan yhdenvertaisuutta, onnellisuutta ja hyvää elämää. Harjoitellaan oman näkemyksen erittelyä ja perustelemista suhteessa toisiin.

Paikallinen tarkennus:

- Oikeudenmukaisuus kotona ja koulussa
- Käytöstavat ja valkoiset valheet
- Mielipiteiden esittäminen ja perustelu
- Vastuu omista läksyistä ja kotitöistä
- Huolehtiminen nuoremmista
- Roskaamisen välttäminen

S2 Erilaisia elämäntapoja

Tutkitaan eri näkökulmista omaa identiteettiä. Perehdytään suomalaiseen kulttuuriin ja kulttuurivähemmistöihin sekä erilaisiin elämän- ja maailmankatsomuksiin. Pohditaan esimerkiksi yhdenvertaisuuden, hyväksymisen, ymmärtämisen, tietämisen, uskomisen ja luulemisen merkityksiä. Perehdytään maailman kulttuuriperintöön ja sen arvokkuuteen. Harjoitellaan oman näkemyksen erittelyä ja perustelemista suhteessa eri kulttuureihin ja katsomuksiin.

Paikallinen tarkennus:

- Maailman syntytarina suomalaisessa perinteessä
- Et-ryhmän kokemuksia erilaisista kulttuureista
- Katsomusaineet koulussa
- Oma käsitys maailman synnystä
- Oma käsitys siitä, mitä ihmiselle tapahtuu kuoleman jälkeen

S3 Yhteiselämän perusteita

Perehdytään ihmisten yhteiselämän perusteisiin tutkimalla esimerkiksi sopimuksen, lupauksen, oikeuden ja velvollisuuden, yhdenvertaisuuden, rauhan ja demokratian merkityksiä niin erilaisissa oppilaan elämään liittyvissä arkipäivän tilanteissa ja ympäristöissä kuin laajemminkin. Perehdytään lapsen oikeuksiin pohtien niiden toteutumista lähellä ja kaukana. Harjoitellaan tekojen eettistä arviointia niiden kontekstin, tarkoitusten ja seurausten näkökulmista. Harjoitellaan omien näkemysten erittelyä ja perustelemista suhteessa yhteiselämän vaatimuksiin.

Paikallinen tarkennus:

- Mikä on YK?
- Lasten oikeudet

S4 Luonto ja kestävä tulevaisuus

Perehdytään erilaisiin aikakäsityksiin ja tapoihin selittää maailmaa sekä pohditaan niiden vaikutusta ihmisten elämään ja niihin liittyviä erilaisia tietokäsityksiä. Tutkitaan erilaisia luontokäsityksiä, luonnon ja ihmisen tulevaisuutta sekä kestävää kehitystä. Harjoitellaan omien näkemysten erittelyä ja perustelemista suhteessa maailmankuvaan ja kestävään tulevaisuuteen.

Paikallinen tarkennus:

- Missä asioissa lapsi voi vaikuttaa omaan ympäristöönsä?

4

Vuosiluokan tavoitteet ja keskeiset sisällöt

T1 luoda edellytyksiä oppilaan eettisten ajattelun taitojen kehittymiselle ja kannustaa oppilasta soveltamaan eettisiä periaatteita arjen tilanteisiin

- Oppilas käsittelee eettisiä ongelmia eläytymisen kautta esimerkiksi erilaisten tekstien tai kuvamateriaalin pohjalta
- Oppilas pohtii, miten oikeudenmukaisuus toteutuu omassa arjessa kotona ja koulussa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Käsitteiden hallinta ja soveltaminen	Oppilas osaa selittää muutamia keskeisiä etiikan käsitteitä ja jäsentää niiden avulla joitakin elämässä kohtaamiaan eettisiä tilanteita.

S1 Kasvaminen hyvään elämään

Harjoitellaan toisen kohtaamista ja erilaisten näkökulmien arvostamista. Tutkitaan oikeudenmukaisuuden ilmenemistä jokapäiväisessä elämässä. Tutkitaan vapautta ja vastuuta, erityisesti ajattelun-, uskonnon- ja elämänkatsomuksen vapauden näkökulmista. Perehdytään arvon ja normin käsitteisiin. Pohditaan yhdenvertaisuutta, onnellisuutta ja hyvää elämää. Harjoitellaan oman näkemyksen erittelyä ja perustelemista suhteessa toisiin.

Paikallinen tarkennus:

- Riidat koulussa

- Eri tilanteiden oikeudenmukaisia ratkaisuja; sovittelutoiminnan perusteita
- Mielipiteet ja perustelut
- Ristiriitatilanteet ja niiden tunnistaminen
- Vastuu kaverisuhteissa
- Huolehtiminen luokan asioista
- Kotieläimistä huolehtiminen
- Välttämättömyys ja ylellisyys
- Onnellisuus ja epäonni

S2 Erilaisia elämäntapoja

Tutkitaan eri näkökulmista omaa identiteettiä. Perehdytään suomalaiseen kulttuuriin ja kulttuurivähemmistöihin sekä erilaisiin elämän- ja maailmankatsomuksiin. Pohditaan esimerkiksi yhdenvertaisuuden, hyväksymisen, ymmärtämisen, tietämisen, uskomisen ja luulemisen merkityksiä. Perehdytään maailman kulttuuriperintöön ja sen arvokkuuteen. Harjoitellaan oman näkemyksen erittelyä ja perustelemista suhteessa eri kulttuureihin ja katsomuksiin.

Paikallinen tarkennus:

- Eri kulttuurien juhlaperinteet
- Eri katsomusten näkyminen koulun arjessa
- Maailman syntytarinat naapurimaissa
- Oman ajattelun kehittyminen
- Omat näkemykset katsomuksellisista asioista

S3 Yhteiselämän perusteita

Perehdytään ihmisten yhteiselämän perusteisiin tutkimalla esimerkiksi sopimuksen, lupauksen, oikeuden ja velvollisuuden, yhdenvertaisuuden, rauhan ja demokratian merkityksiä niin erilaisissa oppilaan elämään liittyvissä arkipäivän tilanteissa ja ympäristöissä kuin laajemminkin. Perehdytään lapsen oikeuksiin pohtien niiden toteutumista lähellä ja kaukana. Harjoitellaan tekojen eettistä arviointia niiden kontekstin, tarkoitusten ja seurausten näkökulmista. Harjoitellaan omien näkemysten erittelyä ja perustelemista suhteessa yhteiselämän vaatimuksiin.

Paikallinen tarkennus:

- YK:n ihmisoikeuksien julistuksen sisältöä ikäkaudelle sopivassa muodossa
- Lasten oikeuksien toteutuminen omassa arjessa

S4 Luonto ja kestävä tulevaisuus

Perehdytään erilaisiin aikakäsityksiin ja tapoihin selittää maailmaa sekä pohditaan niiden vaikutusta ihmisten elämään ja niihin liittyviä erilaisia tietokäsityksiä. Tutkitaan erilaisia luontokäsityksiä, luonnon ja ihmisen tulevaisuutta sekä kestävää kehitystä. Harjoitellaan omien näkemysten erittelyä ja perustelemista suhteessa maailmankuvaan ja kestävään tulevaisuuteen.

Paikallinen tarkennus:

- Yhteistyön merkitys lähiympäristön parantamiseksi
- Missä luonnonympäristössä viihtyy?
- Miten voi itse vaikuttaa lähiympäristöön?

T2 ohjata oppilasta tunnistamaan ja arvioimaan väitteitä ja niiden perusteluita

- Oppilas harjoittelee omien mielipiteiden ilmaisua esimerkiksi puhuen ja kirjoittaen

- Oppilas harjoittelee kuuntelemaan toisten mielipiteitä
- Oppilas opettelee tunnistamaan hyvin perusteltuja väitteitä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Väitteiden ja perusteluiden tunnistaminen ja arviointi	Oppilas osaa löytää keskustelusta väitteitä ja niiden perusteluja sekä pohtia perusteluiden asiaankuuluvuutta

S1 Kasvaminen hyvään elämään

Harjoitellaan toisen kohtaamista ja erilaisten näkökulmien arvostamista. Tutkitaan oikeudenmukaisuuden ilmenemistä jokapäiväisessä elämässä. Tutkitaan vapautta ja vastuuta, erityisesti ajattelun-, uskonnon- ja elämänkatsomuksen vapauden näkökulmista. Perehdytään arvon ja normin käsitteisiin. Pohditaan yhdenvertaisuutta, onnellisuutta ja hyvää elämää. Harjoitellaan oman näkemyksen erittelyä ja perustelemista suhteessa toisiin.

Paikallinen tarkennus:

- Riidat koulussa
- Eri tilanteiden oikeudenmukaisia ratkaisuja; sovittelutoiminnan perusteita
- Mielipiteet ja perustelut
- Ristiriitatilanteet ja niiden tunnistaminen
- Vastuu kaverisuhteissa
- Huolehtiminen luokan asioista
- Kotieläimistä huolehtiminen
- Välttämättömyys ja ylellisyys
- Onnellisuus ja epäonni

S2 Erilaisia elämäntapoja

Tutkitaan eri näkökulmista omaa identiteettiä. Perehdytään suomalaiseen kulttuuriin ja kulttuurivähemmistöihin sekä erilaisiin elämän- ja maailmankatsomuksiin. Pohditaan esimerkiksi yhdenvertaisuuden, hyväksymisen, ymmärtämisen, tietämisen, uskomisen ja luulemisen merkityksiä. Perehdytään maailman kulttuuriperintöön ja sen arvokkuuteen. Harjoitellaan oman näkemyksen erittelyä ja perustelemista suhteessa eri kulttuureihin ja katsomuksiin.

Paikallinen tarkennus:

- Eri kulttuurien juhlaperinteet
- Eri katsomusten näkyminen koulun arjessa
- Maailman syntytarinat naapurimaissa
- Oman ajattelun kehittyminen
- Omat näkemykset katsomuksellisista asioista

S3 Yhteiselämän perusteita

Perehdytään ihmisten yhteiselämän perusteisiin tutkimalla esimerkiksi sopimuksen, lupauksen, oikeuden ja velvollisuuden, yhdenvertaisuuden, rauhan ja demokratian merkityksiä niin erilaisissa oppilaan elämään liittyvissä arkipäivän tilanteissa ja ympäristöissä kuin laajemminkin. Perehdytään lapsen oikeuksiin pohtien niiden toteutumista lähellä ja kaukana. Harjoitellaan tekojen eettistä arviointia niiden kontekstin, tarkoitusten ja seurausten näkökulmista. Harjoitellaan omien näkemysten erittelyä ja perustelemista suhteessa yhteiselämän vaatimuksiin.

Paikallinen tarkennus:

- YK:n ihmisoikeuksien julistuksen sisältöä ikäkaudelle sopivassa muodossa
- Lasten oikeuksien toteutuminen omassa arjessa

S4 Luonto ja kestävä tulevaisuus

Perehdytään erilaisiin aikakäsityksiin ja tapoihin selittää maailmaa sekä pohditaan niiden vaikutusta ihmisten elämään ja niihin liittyviä erilaisia tietokäsityksiä. Tutkitaan erilaisia luontokäsityksiä, luonnon ja ihmisen tulevaisuutta sekä kestävää kehitystä. Harjoitellaan omien näkemysten erittelyä ja perustelemista suhteessa maailmankuvaan ja kestävään tulevaisuuteen.

Paikallinen tarkennus:

- Yhteistyön merkitys lähiympäristön parantamiseksi
- Missä luonnonympäristössä viihtyy?
- Miten voi itse vaikuttaa lähiympäristöön?

T3 edistää oppilaan kykyä oivaltaa asioiden välisiä suhteita ja kehittää ajatteluaan

- Oppilas pohtii, miten paljon omalla toiminnallaan voi vaikuttaa siihen, mitä seuraavaksi tapahtuu
- Oppilas harjoittelee syy- ja seuraussuhteiden tunnistamista

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Päättelytaidot	Oppilas osaa tunnistaa virhepäättelyä ja korjata sen pohjalta omaa ajatteluaan

S1 Kasvaminen hyvään elämään

Harjoitellaan toisen kohtaamista ja erilaisten näkökulmien arvostamista. Tutkitaan oikeudenmukaisuuden ilmenemistä jokapäiväisessä elämässä. Tutkitaan vapautta ja vastuuta, erityisesti ajattelun-, uskonnon- ja elämänkatsomuksen vapauden näkökulmista. Perehdytään arvon ja normin käsitteisiin. Pohditaan yhdenvertaisuutta, onnellisuutta ja hyvää elämää. Harjoitellaan oman näkemyksen erittelyä ja perustelemista suhteessa toisiin.

Paikallinen tarkennus:

- Riidat koulussa
- Eri tilanteiden oikeudenmukaisia ratkaisuja; sovittelutoiminnan perusteita
- Mielipiteet ja perustelut
- Ristiriitatilanteet ja niiden tunnistaminen
- Vastuu kaverisuhteissa
- Huolehtiminen luokan asioista
- Kotieläimistä huolehtiminen
- Välttämättömyys ja ylellisyys
- Onnellisuus ja epäonni

S2 Erilaisia elämäntapoja

Tutkitaan eri näkökulmista omaa identiteettiä. Perehdytään suomalaiseen kulttuuriin ja kulttuurivähemmistöihin sekä erilaisiin elämän- ja maailmankatsomuksiin. Pohditaan esimerkiksi yhdenvertaisuuden, hyväksymisen, ymmärtämisen, tietämisen, uskomisen ja luulemisen

merkityksiä. Perehdytään maailman kulttuuriperintöön ja sen arvokkuuteen. Harjoitellaan oman näkemyksen erittelyä ja perustelemista suhteessa eri kulttuureihin ja katsomuksiin.

Paikallinen tarkennus:

- Eri kulttuurien juhlaperinteet
- Eri katsomusten näkyminen koulun arjessa
- Maailman syntytarinat naapurimaissa
- Oman ajattelun kehittyminen
- Omat näkemykset katsomuksellisista asioista

S3 Yhteiselämän perusteita

Perehdytään ihmisten yhteiselämän perusteisiin tutkimalla esimerkiksi sopimuksen, lupauksen, oikeuden ja velvollisuuden, yhdenvertaisuuden, rauhan ja demokratian merkityksiä niin erilaisissa oppilaan elämään liittyvissä arkipäivän tilanteissa ja ympäristöissä kuin laajemminkin. Perehdytään lapsen oikeuksiin pohtien niiden toteutumista lähellä ja kaukana. Harjoitellaan tekojen eettistä arviointia niiden kontekstin, tarkoitusten ja seurausten näkökulmista. Harjoitellaan omien näkemysten erittelyä ja perustelemista suhteessa yhteiselämän vaatimuksiin.

Paikallinen tarkennus:

- YK:n ihmisoikeuksien julistuksen sisältöä ikäkaudelle sopivassa muodossa
- Lasten oikeuksien toteutuminen omassa arjessa

T4 ohjata oppilasta kantamaan vastuuta itsestä, toisista ihmisistä ja luonnosta

- Oppilas pohtii, mitä tarkoittaa vastuun kantaminen
- Oppilas harjoittelee huolehtimaan omista tavaroista ja välineistä
- Oppilas miettii, miten voi vaikuttaa omaan hyvinvointiin
- Oppilas käy keskustelua, miten toisten ihmisten kanssa tulee toimeen ja miten toisista ihmisistä pidetään huolta
- Oppilas pohtii, mitkä asiat luonnossa ovat tärkeitä
- Oppilas pohtii, mitkä ovat olleet merkityksellisiä luontokokemuksia

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Vastuullisen toiminnan tunteminen	Oppilas osaa kuvata, mitä tarkoittaa itsestä, toisista ja luonnosta vastuun ottaminen sekä kertoa, mitä se tarkoittaa omassa toiminnassa

S1 Kasvaminen hyvään elämään

Harjoitellaan toisen kohtaamista ja erilaisten näkökulmien arvostamista. Tutkitaan oikeudenmukaisuuden ilmenemistä jokapäiväisessä elämässä. Tutkitaan vapautta ja vastuuta, erityisesti ajattelun-, uskonnon- ja elämänkatsomuksen vapauden näkökulmista. Perehdytään arvon ja normin käsitteisiin. Pohditaan yhdenvertaisuutta, onnellisuutta ja hyvää elämää. Harjoitellaan oman näkemyksen erittelyä ja perustelemista suhteessa toisiin.

Paikallinen tarkennus:

- Riidat koulussa
- Eri tilanteiden oikeudenmukaisia ratkaisuja; sovittelutoiminnan perusteita
- Mielipiteet ja perustelut

- Ristiriitatilanteet ja niiden tunnistaminen
- Vastuu kaverisuhteissa
- Huolehtiminen luokan asioista
- Kotieläimistä huolehtiminen
- Välttämättömyys ja ylellisyys
- Onnellisuus ja epäonni

S2 Erilaisia elämäntapoja

Tutkitaan eri näkökulmista omaa identiteettiä. Perehdytään suomalaiseen kulttuuriin ja kulttuurivähemmistöihin sekä erilaisiin elämän- ja maailmankatsomuksiin. Pohditaan esimerkiksi yhdenvertaisuuden, hyväksymisen, ymmärtämisen, tietämisen, uskomisen ja luulemisen merkityksiä. Perehdytään maailman kulttuuriperintöön ja sen arvokkuuteen. Harjoitellaan oman näkemyksen erittelyä ja perustelemista suhteessa eri kulttuureihin ja katsomuksiin.

Paikallinen tarkennus:

- Eri kulttuurien juhlaperinteet
- Eri katsomusten näkyminen koulun arjessa
- Maailman syntytarinat naapurimaissa
- Oman ajattelun kehittyminen
- Omat näkemykset katsomuksellisista asioista

S3 Yhteiselämän perusteita

Perehdytään ihmisten yhteiselämän perusteisiin tutkimalla esimerkiksi sopimuksen, lupauksen, oikeuden ja velvollisuuden, yhdenvertaisuuden, rauhan ja demokratian merkityksiä niin erilaisissa oppilaan elämään liittyvissä arkipäivän tilanteissa ja ympäristöissä kuin laajemminkin. Perehdytään lapsen oikeuksiin pohtien niiden toteutumista lähellä ja kaukana. Harjoitellaan tekojen eettistä arviointia niiden kontekstin, tarkoitusten ja seurausten näkökulmista. Harjoitellaan omien näkemysten erittelyä ja perustelemista suhteessa yhteiselämän vaatimuksiin.

Paikallinen tarkennus:

- YK:n ihmisoikeuksien julistuksen sisältöä ikäkaudelle sopivassa muodossa
- Lasten oikeuksien toteutuminen omassa arjessa

T5 ohjata oppilas tutustumaan suomalaiseen, eurooppalaiseen ja maailman kulttuuriperintöön sekä hahmottamaan kulttuurista moninaisuutta ilmiönä.

- Oppilas tutustuu naapurimaiden kulttuuriperintöön esimerkiksi tarinoiden kautta
- Oppilas ottaa selvää, mistä eri kulttuureista lähtöisin olevia ihmisiä löytyy omasta et-ryhmästä, luokasta tai koulusta
- Oppilas tutustuu eri kulttuurien juhlaperinteisiin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tietojen ja käsitteiden hallinta	Oppilas osaa nimetä ja selittää joitakin kulttuuriin liittyviä ilmiöitä suomalaisesta, eurooppalaisesta ja maailman kulttuuriperinnöstä. Oppilas osaa antaa esimerkkejä yhteisön tai yhteiskunnan kulttuurisesta moninaisuudesta

S2 Erilaisia elämäntapoja

Tutkitaan eri näkökulmista omaa identiteettiä. Perehdytään suomalaiseen kulttuuriin ja kulttuurivähemmistöihin sekä erilaisiin elämän- ja maailmankatsomuksiin. Pohditaan esimerkiksi yhdenvertaisuuden, hyväksymisen, ymmärtämisen, tietämisen, uskomisen ja luulemisen merkityksiä. Perehdytään maailman kulttuuriperintöön ja sen arvokkuuteen. Harjoitellaan oman näkemyksen erittelyä ja perustelemista suhteessa eri kulttuureihin ja katsomuksiin.

Paikallinen tarkennus:

- Eri kulttuurien juhlaperinteet
- Eri katsomusten näkyminen koulun arjessa
- Maailman syntytarinat naapurimaissa
- Oman ajattelun kehittyminen
- Omat näkemykset katsomuksellisista asioista

S3 Yhteiselämän perusteita

Perehdytään ihmisten yhteiselämän perusteisiin tutkimalla esimerkiksi sopimuksen, lupauksen, oikeuden ja velvollisuuden, yhdenvertaisuuden, rauhan ja demokratian merkityksiä niin erilaisissa oppilaan elämään liittyvissä arkipäivän tilanteissa ja ympäristöissä kuin laajemminkin. Perehdytään lapsen oikeuksiin pohtien niiden toteutumista lähellä ja kaukana. Harjoitellaan tekojen eettistä arviointia niiden kontekstin, tarkoitusten ja seurausten näkökulmista. Harjoitellaan omien näkemysten erittelyä ja perustelemista suhteessa yhteiselämän vaatimuksiin.

Paikallinen tarkennus:

- YK:n ihmisoikeuksien julistuksen sisältöä ikäkaudelle sopivassa muodossa
- Lasten oikeuksien toteutuminen omassa arjessa

S4 Luonto ja kestävä tulevaisuus

Perehdytään erilaisiin aikakäsityksiin ja tapoihin selittää maailmaa sekä pohditaan niiden vaikutusta ihmisten elämään ja niihin liittyviä erilaisia tietokäsityksiä. Tutkitaan erilaisia luontokäsityksiä, luonnon ja ihmisen tulevaisuutta sekä kestävää kehitystä. Harjoitellaan omien näkemysten erittelyä ja perustelemista suhteessa maailmankuvaan ja kestävään tulevaisuuteen.

Paikallinen tarkennus:

- Yhteistyön merkitys lähiympäristön parantamiseksi
- Missä luonnonympäristössä viihtyy?
- Miten voi itse vaikuttaa lähiympäristöön?

T6 tukea oppilasta rakentamaan katsomuksellista ja kulttuurista yleissivistystään

- Oppilas tutustuu omassa koulussa opiskeltaviin katsomusaineisiin, esimerkiksi niiden nimiin, missä päin maailmaa ne ovat yleisiä ja mistä tunnuksista ne tunnistaa
- Oppilas osaa pohtia, miten katsomuksellinen kirjo näkyy koulussa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tietojen ja käsitteiden hallinta	Oppilas osaa nimetä joitakin katsomusten ja kulttuurien tärkeimpiä piirteitä.

S1 Kasvaminen hyvään elämään

Harjoitellaan toisen kohtaamista ja erilaisten näkökulmien arvostamista. Tutkitaan oikeudenmukaisuuden ilmenemistä jokapäiväisessä elämässä. Tutkitaan vapautta ja vastuuta, erityisesti ajattelun-, uskonnon- ja elämänkatsomuksen vapauden näkökulmista. Perehdytään arvon ja normin käsitteisiin. Pohditaan yhdenvertaisuutta, onnellisuutta ja hyvää elämää. Harjoitellaan oman näkemyksen erittelyä ja perustelemista suhteessa toisiin.

Paikallinen tarkennus:

- Riidat koulussa
- Eri tilanteiden oikeudenmukaisia ratkaisuja; sovittelutoiminnan perusteita
- Mielipiteet ja perustelut
- Ristiriitatilanteet ja niiden tunnistaminen
- Vastuu kaverisuhteissa
- Huolehtiminen luokan asioista
- Kotieläimistä huolehtiminen
- Välttämättömyys ja ylellisyys
- Onnellisuus ja epäonni

S2 Erilaisia elämäntapoja

Tutkitaan eri näkökulmista omaa identiteettiä. Perehdytään suomalaiseen kulttuuriin ja kulttuurivähemmistöihin sekä erilaisiin elämän- ja maailmankatsomuksiin. Pohditaan esimerkiksi yhdenvertaisuuden, hyväksymisen, ymmärtämisen, tietämisen, uskomisen ja luulemisen merkityksiä. Perehdytään maailman kulttuuriperintöön ja sen arvokkuuteen. Harjoitellaan oman näkemyksen erittelyä ja perustelemista suhteessa eri kulttuureihin ja katsomuksiin.

Paikallinen tarkennus:

- Eri kulttuurien juhlaperinteet
- Eri katsomusten näkyminen koulun arjessa
- Maailman syntytarinat naapurimaissa
- Oman ajattelun kehittyminen
- Omat näkemykset katsomuksellisista asioista

S3 Yhteiselämän perusteita

Perehdytään ihmisten yhteiselämän perusteisiin tutkimalla esimerkiksi sopimuksen, lupauksen, oikeuden ja velvollisuuden, yhdenvertaisuuden, rauhan ja demokratian merkityksiä niin erilaisissa oppilaan elämään liittyvissä arkipäivän tilanteissa ja ympäristöissä kuin laajemminkin. Perehdytään lapsen oikeuksiin pohtien niiden toteutumista lähellä ja kaukana. Harjoitellaan tekojen eettistä arviointia niiden kontekstin, tarkoitusten ja seurausten näkökulmista. Harjoitellaan omien näkemysten erittelyä ja perustelemista suhteessa yhteiselämän vaatimuksiin.

Paikallinen tarkennus:

- YK:n ihmisoikeuksien julistuksen sisältöä ikäkaudelle sopivassa muodossa
- Lasten oikeuksien toteutuminen omassa arjessa

S4 Luonto ja kestävä tulevaisuus

Perehdytään erilaisiin aikakäsityksiin ja tapoihin selittää maailmaa sekä pohditaan niiden vaikutusta ihmisten elämään ja niihin liittyviä erilaisia tietokäsityksiä. Tutkitaan erilaisia luontokäsityksiä, luonnon ja ihmisen tulevaisuutta sekä kestävää kehitystä. Harjoitellaan omien näkemysten erittelyä ja perustelemista suhteessa maailmankuvaan ja kestävään tulevaisuuteen.

Paikallinen tarkennus:

- Yhteistyön merkitys lähiympäristön parantamiseksi
- Missä luonnonympäristössä viihtyy?
- Miten voi itse vaikuttaa lähiympäristöön?

T7 ohjata oppilasta suunnittelemaan ja arvioimaan omaa katsomuksellista oppimistaan

- Oppilas pohtii, mitä itse ajattelee seuraavista asioista: hyvä elämä, mistä maailma on syntynyt tai mitä ihmiselle tapahtuu kuoleman jälkeen
- Oppilas pohtii, mitä ilman ei pärjää, mikä tekee onnelliseksi tai saako omaa onnellisuutta lisätä toisten kustannuksella
- Oppilas miettii, miten oma ajattelu on muuttunut pikkulapsesta koululaiseksi

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Oppimaan oppimisen taidot	Oppilas osaa asettaa opiskeluun liittyviä tavoitteita, pyrkii toimimaan tavoitteiden suunnassa ja arvioi niiden toteutumista sekä yksin että ryhmässä.

S1 Kasvaminen hyvään elämään

Harjoitellaan toisen kohtaamista ja erilaisten näkökulmien arvostamista. Tutkitaan oikeudenmukaisuuden ilmenemistä jokapäiväisessä elämässä. Tutkitaan vapautta ja vastuuta, erityisesti ajattelun-, uskonnon- ja elämänkatsomuksen vapauden näkökulmista. Perehdytään arvon ja normin käsitteisiin. Pohditaan yhdenvertaisuutta, onnellisuutta ja hyvää elämää. Harjoitellaan oman näkemyksen erittelyä ja perustelemista suhteessa toisiin.

Paikallinen tarkennus:

- Riidat koulussa
- Eri tilanteiden oikeudenmukaisia ratkaisuja; sovittelutoiminnan perusteita
- Mielipiteet ja perustelut
- Ristiriitatilanteet ja niiden tunnistaminen
- Vastuu kaverisuhteissa
- Huolehtiminen luokan asioista
- Kotieläimistä huolehtiminen
- Välttämättömyys ja ylellisyys
- Onnellisuus ja epäonni

S2 Erilaisia elämäntapoja

Tutkitaan eri näkökulmista omaa identiteettiä. Perehdytään suomalaiseen kulttuuriin ja kulttuurivähemmistöihin sekä erilaisiin elämän- ja maailmankatsomuksiin. Pohditaan esimerkiksi yhdenvertaisuuden, hyväksymisen, ymmärtämisen, tietämisen, uskomisen ja luulemisen merkityksiä. Perehdytään maailman kulttuuriperintöön ja sen arvokkuuteen. Harjoitellaan oman näkemyksen erittelyä ja perustelemista suhteessa eri kulttuureihin ja katsomuksiin.

Paikallinen tarkennus:

- Eri kulttuurien juhlaperinteet
- Eri katsomusten näkyminen koulun arjessa
- Maailman syntytarinat naapurimaissa

- Oman ajattelun kehittyminen
- Omat näkemykset katsomuksellisista asioista

S3 Yhteiselämän perusteita

Perehdytään ihmisten yhteiselämän perusteisiin tutkimalla esimerkiksi sopimuksen, lupauksen, oikeuden ja velvollisuuden, yhdenvertaisuuden, rauhan ja demokratian merkityksiä niin erilaisissa oppilaan elämään liittyvissä arkipäivän tilanteissa ja ympäristöissä kuin laajemminkin. Perehdytään lapsen oikeuksiin pohtien niiden toteutumista lähellä ja kaukana. Harjoitellaan tekojen eettistä arviointia niiden kontekstin, tarkoitusten ja seurausten näkökulmista. Harjoitellaan omien näkemysten erittelyä ja perustelemista suhteessa yhteiselämän vaatimuksiin.

Paikallinen tarkennus:

- YK:n ihmisoikeuksien julistuksen sisältöä ikäkaudelle sopivassa muodossa
- Lasten oikeuksien toteutuminen omassa arjessa

S4 Luonto ja kestävä tulevaisuus

Perehdytään erilaisiin aikakäsityksiin ja tapoihin selittää maailmaa sekä pohditaan niiden vaikutusta ihmisten elämään ja niihin liittyviä erilaisia tietokäsityksiä. Tutkitaan erilaisia luontokäsityksiä, luonnon ja ihmisen tulevaisuutta sekä kestävää kehitystä. Harjoitellaan omien näkemysten erittelyä ja perustelemista suhteessa maailmankuvaan ja kestävään tulevaisuuteen.

Paikallinen tarkennus:

- Yhteistyön merkitys lähiympäristön parantamiseksi
- Missä luonnonympäristössä viihtyy?
- Miten voi itse vaikuttaa lähiympäristöön?

T8 rohkaista oppilasta ilmaisemaan katsomustaan ja kuuntelemaan muiden katsomuksellisia kannanottoja

- Oppilas harjoittelee kertomaan, mitä itse ajattelee katsomuksellisista asioista
- Oppilas opettelee kuuntelemaan muiden näkemyksiä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Vuorovaikutus-taidot ja toiminta ryhmän jäsenenä	Oppilas ilmaisee omaa katsomuksellista ajatteluaan rakentavasti ja osaa kuunnella toisten näkemyksiä ja kannanottoja.

S1 Kasvaminen hyvään elämään

Harjoitellaan toisen kohtaamista ja erilaisten näkökulmien arvostamista. Tutkitaan oikeudenmukaisuuden ilmenemistä jokapäiväisessä elämässä. Tutkitaan vapautta ja vastuuta, erityisesti ajattelun-, uskonnon- ja elämänkatsomuksen vapauden näkökulmista. Perehdytään arvon ja normin käsitteisiin. Pohditaan yhdenvertaisuutta, onnellisuutta ja hyvää elämää. Harjoitellaan oman näkemyksen erittelyä ja perustelemista suhteessa toisiin.

Paikallinen tarkennus:

- Riidat koulussa

- Eri tilanteiden oikeudenmukaisia ratkaisuja; sovittelutoiminnan perusteita
- Mielipiteet ja perustelut
- Ristiriitatilanteet ja niiden tunnistaminen
- Vastuu kaverisuhteissa
- Huolehtiminen luokan asioista
- Kotieläimistä huolehtiminen
- Välttämättömyys ja ylellisyys
- Onnellisuus ja epäonni

S2 Erilaisia elämäntapoja

Tutkitaan eri näkökulmista omaa identiteettiä. Perehdytään suomalaiseen kulttuuriin ja kulttuurivähemmistöihin sekä erilaisiin elämän- ja maailmankatsomuksiin. Pohditaan esimerkiksi yhdenvertaisuuden, hyväksymisen, ymmärtämisen, tietämisen, uskomisen ja luulemisen merkityksiä. Perehdytään maailman kulttuuriperintöön ja sen arvokkuuteen. Harjoitellaan oman näkemyksen erittelyä ja perustelemista suhteessa eri kulttuureihin ja katsomuksiin.

Paikallinen tarkennus:

- Eri kulttuurien juhlaperinteet
- Eri katsomusten näkyminen koulun arjessa
- Maailman syntytarinat naapurimaissa
- Oman ajattelun kehittyminen
- Omat näkemykset katsomuksellisista asioista

S3 Yhteiselämän perusteita

Perehdytään ihmisten yhteiselämän perusteisiin tutkimalla esimerkiksi sopimuksen, lupauksen, oikeuden ja velvollisuuden, yhdenvertaisuuden, rauhan ja demokratian merkityksiä niin erilaisissa oppilaan elämään liittyvissä arkipäivän tilanteissa ja ympäristöissä kuin laajemminkin. Perehdytään lapsen oikeuksiin pohtien niiden toteutumista lähellä ja kaukana. Harjoitellaan tekojen eettistä arviointia niiden kontekstin, tarkoitusten ja seurausten näkökulmista. Harjoitellaan omien näkemysten erittelyä ja perustelemista suhteessa yhteiselämän vaatimuksiin.

Paikallinen tarkennus:

- YK:n ihmisoikeuksien julistuksen sisältöä ikäkaudelle sopivassa muodossa
- Lasten oikeuksien toteutuminen omassa arjessa

T9 ohjata oppilas tuntemaan YK:n yleismaailmalliseen ihmisoikeuksien julistukseen perustuvaa ihmisoikeusetiikkaa, erityisesti lapsen oikeuksia

- Oppilas tutustuu lapsen oikeuksiin
- Oppilas pohtii lapsen oikeuksien sisältöjä ja vertaa niiden toteutumista omaan arkeen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ihmisoikeusetiikka	Oppilas tietää YK:n yleismaailmallisen ihmisoikeuksien julistuksen keskeisen sisällön ja osaa kertoa esimerkkejä lapsen oikeuksista.

S3 Yhteiselämän perusteita

Perehdytään ihmisten yhteiselämän perusteisiin tutkimalla esimerkiksi sopimuksen, lupauksen, oikeuden ja velvollisuuden, yhdenvertaisuuden, rauhan ja demokratian merkityksiä niin erilaisissa oppilaan elämään liittyvissä arkipäivän tilanteissa ja ympäristöissä kuin laajemminkin. Perehdytään lapsen oikeuksiin pohtien niiden toteutumista lähellä ja kaukana. Harjoitellaan tekojen eettistä arviointia niiden kontekstin, tarkoitusten ja seurausten näkökulmista. Harjoitellaan omien näkemysten erittelyä ja perustelemista suhteessa yhteiselämän vaatimuksiin.

Paikallinen tarkennus:

- YK:n ihmisoikeuksien julistuksen sisältöä ikäkaudelle sopivassa muodossa
- Lasten oikeuksien toteutuminen omassa arjessa

T10 rohkaista oppilasta toimimaan aloitteellisesti ja vastuullisesti omassa ympäristössään

- Oppilas harjoittelee kiinnittämään huomiota siihen, millainen lähiympäristö on ja mitä asioita siinä tapahtuu
- Oppilas pohtii, miten lapsi voi vaikuttaa omalla toiminnallaan oman ja lähiympäristönsä hyvinvointiin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Vaikuttamisen keinojen tunteminen	Oppilas osaa etsiä ja kuvata joitakin vastuullisen vaikuttamisen keinoja.

S1 Kasvaminen hyvään elämään

Harjoitellaan toisen kohtaamista ja erilaisten näkökulmien arvostamista. Tutkitaan oikeudenmukaisuuden ilmenemistä jokapäiväisessä elämässä. Tutkitaan vapautta ja vastuuta, erityisesti ajattelun-, uskonnon- ja elämänkatsomuksen vapauden näkökulmista. Perehdytään arvon ja normin käsitteisiin. Pohditaan yhdenvertaisuutta, onnellisuutta ja hyvää elämää. Harjoitellaan oman näkemyksen erittelyä ja perustelemista suhteessa toisiin.

Paikallinen tarkennus:

- Riidat koulussa
- Eri tilanteiden oikeudenmukaisia ratkaisuja; sovittelutoiminnan perusteita
- Mielipiteet ja perustelut
- Ristiriitatilanteet ja niiden tunnistaminen
- Vastuu kaverisuhteissa
- Huolehtiminen luokan asioista
- Kotieläimistä huolehtiminen
- Välttämättömyys ja ylellisyys
- Onnellisuus ja epäonni

S2 Erilaisia elämäntapoja

Tutkitaan eri näkökulmista omaa identiteettiä. Perehdytään suomalaiseen kulttuuriin ja kulttuurivähemmistöihin sekä erilaisiin elämän- ja maailmankatsomuksiin. Pohditaan esimerkiksi yhdenvertaisuuden, hyväksymisen, ymmärtämisen, tietämisen, uskomisen ja luulemisen merkityksiä. Perehdytään maailman kulttuuriperintöön ja sen arvokkuuteen. Harjoitellaan oman näkemyksen erittelyä ja perustelemista suhteessa eri kulttuureihin ja katsomuksiin.

Paikallinen tarkennus:

- Eri kulttuurien juhlaperinteet
- Eri katsomusten näkyminen koulun arjessa
- Maailman syntytarinat naapurimaissa
- Oman ajattelun kehittyminen
- Omat näkemykset katsomuksellisista asioista

S3 Yhteiselämän perusteita

Perehdytään ihmisten yhteiselämän perusteisiin tutkimalla esimerkiksi sopimuksen, lupauksen, oikeuden ja velvollisuuden, yhdenvertaisuuden, rauhan ja demokratian merkityksiä niin erilaisissa oppilaan elämään liittyvissä arkipäivän tilanteissa ja ympäristöissä kuin laajemminkin. Perehdytään lapsen oikeuksiin pohtien niiden toteutumista lähellä ja kaukana. Harjoitellaan tekojen eettistä arviointia niiden kontekstin, tarkoitusten ja seurausten näkökulmista. Harjoitellaan omien näkemysten erittelyä ja perustelemista suhteessa yhteiselämän vaatimuksiin.

Paikallinen tarkennus:

- YK:n ihmisoikeuksien julistuksen sisältöä ikäkaudelle sopivassa muodossa
- Lasten oikeuksien toteutuminen omassa arjessa

S4 Luonto ja kestävä tulevaisuus

Perehdytään erilaisiin aikakäsityksiin ja tapoihin selittää maailmaa sekä pohditaan niiden vaikutusta ihmisten elämään ja niihin liittyviä erilaisia tietokäsityksiä. Tutkitaan erilaisia luontokäsityksiä, luonnon ja ihmisen tulevaisuutta sekä kestävää kehitystä. Harjoitellaan omien näkemysten erittelyä ja perustelemista suhteessa maailmankuvaan ja kestävään tulevaisuuteen.

Paikallinen tarkennus:

- Yhteistyön merkitys lähiympäristön parantamiseksi
- Missä luonnonympäristössä viihtyy?
- Miten voi itse vaikuttaa lähiympäristöön?

5

Vuosiluokan tavoitteet ja keskeiset sisällöt

T1 luoda edellytyksiä oppilaan eettisten ajattelun taitojen kehittymiselle ja kannustaa oppilasta soveltamaan eettisiä periaatteita arjen tilanteisiin

- Oppilas käsittelee eettisiä ongelmia tekstien pohjalta, yhteistyötä voi tehdä muun muassa äidinkielen ja kirjallisuuden kanssa
- Oppilas harjoittelee omien kokemusten jakamista ja toisen asemaan asettumista esimerkiksi ilmaisuharjoitusten kautta
- Oppilas harjoittelee pohtimaan eettisiä ulottuvuuksia eri tilanteissa, esimerkiksi saako varastaa, jos pelastaa sillä toisen hengen
- Oppilas pohtii syy- ja seuraussuhteiden muodostumista esimerkiksi sarjakuvan piirtämisen avulla

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Käsitteiden hallinta ja soveltaminen	Oppilas osaa selittää muutamia keskeisiä etiikan käsitteitä ja jäsentää niiden avulla joitakin elämässä kohtaamiaan eettisiä tilanteita.

S1 Kasvaminen hyvään elämään

Harjoitellaan toisen kohtaamista ja erilaisten näkökulmien arvostamista. Tutkitaan oikeudenmukaisuuden ilmenemistä jokapäiväisessä elämässä. Tutkitaan vapautta ja vastuuta, erityisesti ajattelun-, uskonnon- ja elämänkatsomuksen vapauden näkökulmista. Perehdytään arvon ja normin käsitteisiin. Pohditaan yhdenvertaisuutta, onnellisuutta ja hyvää elämää. Harjoitellaan oman näkemyksen erittelyä ja perustelemista suhteessa toisiin.

Paikallinen tarkennus:

- Lupaus ja sen pitäminen/ rikkominen
- Syy- ja seuraussuhteet; erilaisia ratkaisuja eri tilanteisiin
- Omat mielipiteet
- Omien ajatusten kuunteleminen ja kuvaaminen eri tavoilla
- Omien harrastusten valintojen perusteita
- Eri ikäisten vastuut
- Miten omassa perheessä vastuut jakautuvat perheenjäsenten kesken?
- Oman näkemyksensä julkituominen
- Toisten kuunteleminen

S2 Erilaisia elämäntapoja

Tutkitaan eri näkökulmista omaa identiteettiä. Perehdytään suomalaiseen kulttuuriin ja kulttuurivähemmistöihin sekä erilaisiin elämän- ja maailmankatsomuksiin. Pohditaan esimerkiksi yhdenvertaisuuden, hyväksymisen, ymmärtämisen, tietämisen, uskomisen ja luulemisen merkityksiä. Perehdytään maailman kulttuuriperintöön ja sen arvokkuuteen. Harjoitellaan oman näkemyksen erittelyä ja perustelemista suhteessa eri kulttuureihin ja katsomuksiin.

Paikallinen tarkennus:

- Erilaisiin elämäntapoihin liittyvät riidat (perheissä, suvun kesken)
- Ihmisten erilaisten katsomusten näkyminen
- Maailmanperintökohteet Suomessa
- Monikulttuurisuus, suvaitsevaisuus, rasismi ja antirasismi
- Uskonnollisen ja uskonnottoman maailmankuvan perusteita
- Katsomukselliset käsitteet (teisti, agnostikko ja ateisti)
- Eri katsomusten tunnukset ja perussisällöt
- Eurooppalaisia juhlaperinteitä

S3 Yhteiselämän perusteita

Perehdytään ihmisten yhteiselämän perusteisiin tutkimalla esimerkiksi sopimuksen, lupauksen, oikeuden ja velvollisuuden, yhdenvertaisuuden, rauhan ja demokratian merkityksiä niin erilaisissa oppilaan elämään liittyvissä arkipäivän tilanteissa ja ympäristöissä kuin laajemminkin. Perehdytään lapsen oikeuksiin pohtien niiden toteutumista lähellä ja kaukana. Harjoitellaan tekojen eettistä arviointia niiden kontekstin, tarkoitusten ja seurausten näkökulmista. Harjoitellaan omien näkemysten erittelyä ja perustelemista suhteessa yhteiselämän vaatimuksiin.

Paikallinen tarkennus:

- Ihmisarvo
- Ihmisoikeudet
- Lasten oikeuksien toteutuminen Suomessa
- Kuka tai mikä vaikuttaa ajatteluun?
- Miksi pitää opiskella?
- Mihin tietoa tarvitaan?
- Lähdekritiikki
- Omien opiskelutavoitteiden asettaminen
- Demokratia ja vaikuttaminen koulun sisällä

S4 Luonto ja kestävä tulevaisuus

Perehdytään erilaisiin aikakäsityksiin ja tapoihin selittää maailmaa sekä pohditaan niiden vaikutusta ihmisten elämään ja niihin liittyviä erilaisia tietokäsityksiä. Tutkitaan erilaisia luontokäsityksiä, luonnon ja ihmisen tulevaisuutta sekä kestävää kehitystä. Harjoitellaan omien näkemysten erittelyä ja perustelemista suhteessa maailmankuvaan ja kestävään tulevaisuuteen.

Paikallinen tarkennus:

- Oman lähiympäristön hyvinvointiin vaikuttaminen
- Kierrätys

T2 ohjata oppilasta tunnistamaan ja arvioimaan väitteitä ja niiden perusteluita

- Oppilas harjoittelee omien mielipiteiden ilmaisua esimerkiksi puhuen ja kirjoittaen
- Oppilas harjoittelee itselle vastakkaisten mielipiteiden ilmaisua esimerkiksi puhuen ja kirjoittaen
- Oppilas etsii perusteluita eri mielipiteille

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Väitteiden ja perusteluiden tunnistaminen ja arviointi	Oppilas osaa löytää keskustelusta väitteitä ja niiden perusteluja sekä pohtia perusteluiden asiaankuuluvuutta

S1 Kasvaminen hyvään elämään

Harjoitellaan toisen kohtaamista ja erilaisten näkökulmien arvostamista. Tutkitaan oikeudenmukaisuuden ilmenemistä jokapäiväisessä elämässä. Tutkitaan vapautta ja vastuuta, erityisesti ajattelun-, uskonnon- ja elämänkatsomuksen vapauden näkökulmista. Perehdytään arvon ja normin käsitteisiin. Pohditaan yhdenvertaisuutta, onnellisuutta ja hyvää elämää. Harjoitellaan oman näkemyksen erittelyä ja perustelemista suhteessa toisiin.

Paikallinen tarkennus:

- Lupaus ja sen pitäminen/ rikkominen
- Syy- ja seuraussuhteet; erilaisia ratkaisuja eri tilanteisiin
- Omat mielipiteet
- Omien ajatusten kuunteleminen ja kuvaaminen eri tavoilla
- Omien harrastusten valintojen perusteita
- Eri ikäisten vastuut
- Miten omassa perheessä vastuut jakautuvat perheenjäsenten kesken?

- Oman näkemyksensä julkituominen
- Toisten kuunteleminen

S2 Erilaisia elämäntapoja

Tutkitaan eri näkökulmista omaa identiteettiä. Perehdytään suomalaiseen kulttuuriin ja kulttuurivähemmistöihin sekä erilaisiin elämän- ja maailmankatsomuksiin. Pohditaan esimerkiksi yhdenvertaisuuden, hyväksymisen, ymmärtämisen, tietämisen, uskomisen ja luulemisen merkityksiä. Perehdytään maailman kulttuuriperintöön ja sen arvokkuuteen. Harjoitellaan oman näkemyksen erittelyä ja perustelemista suhteessa eri kulttuureihin ja katsomuksiin.

Paikallinen tarkennus:

- Erilaisiin elämäntapoihin liittyvät riidat (perheissä, suvun kesken)
- Ihmisten erilaisten katsomusten näkyminen
- Maailmanperintökohteet Suomessa
- Monikulttuurisuus, suvaitsevaisuus, rasismi ja antirasismi
- Uskonnollisen ja uskonnottoman maailmankuvan perusteita
- Katsomukselliset käsitteet (teisti, agnostikko ja ateisti)
- Eri katsomusten tunnukset ja perussisällöt
- Eurooppalaisia juhlaperinteitä

S3 Yhteiselämän perusteita

Perehdytään ihmisten yhteiselämän perusteisiin tutkimalla esimerkiksi sopimuksen, lupauksen, oikeuden ja velvollisuuden, yhdenvertaisuuden, rauhan ja demokratian merkityksiä niin erilaisissa oppilaan elämään liittyvissä arkipäivän tilanteissa ja ympäristöissä kuin laajemminkin. Perehdytään lapsen oikeuksiin pohtien niiden toteutumista lähellä ja kaukana. Harjoitellaan tekojen eettistä arviointia niiden kontekstin, tarkoitusten ja seurausten näkökulmista. Harjoitellaan omien näkemysten erittelyä ja perustelemista suhteessa yhteiselämän vaatimuksiin.

Paikallinen tarkennus:

- Ihmisarvo
- Ihmisoikeudet
- Lasten oikeuksien toteutuminen Suomessa
- Kuka tai mikä vaikuttaa ajatteluun?
- Miksi pitää opiskella?
- Mihin tietoa tarvitaan?
- Lähdekritiikki
- Omien opiskelutavoitteiden asettaminen
- Demokratia ja vaikuttaminen koulun sisällä

S4 Luonto ja kestävä tulevaisuus

Perehdytään erilaisiin aikakäsityksiin ja tapoihin selittää maailmaa sekä pohditaan niiden vaikutusta ihmisten elämään ja niihin liittyviä erilaisia tietokäsityksiä. Tutkitaan erilaisia luontokäsityksiä, luonnon ja ihmisen tulevaisuutta sekä kestävää kehitystä. Harjoitellaan omien näkemysten erittelyä ja perustelemista suhteessa maailmankuvaan ja kestävään tulevaisuuteen.

Paikallinen tarkennus:

- Oman lähiympäristön hyvinvointiin vaikuttaminen
- Kierrätys

T3 edistää oppilaan kykyä oivaltaa asioiden välisiä suhteita ja kehittää ajatteluaan

- Oppilas harjoittelee tunnistamaan omia ajatuksia
- Oppilas tutustuu ongelmiin, joihin on ratkaisuja enemmän kuin yksi, esimerkiksi millä perusteella valitsee itseä miellyttävän harrastuksen, miten paljon harrastus vaatii aikaa tai rahaa tai missä sitä voi harrastaa ja kenen kanssa
- Oppilas miettii ratkaisujen seurauksia

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Päättelytaidot	Oppilas osaa tunnistaa virhepäättelyä ja korjata sen pohjalta omaa ajatteluaan

S1 Kasvaminen hyvään elämään

Harjoitellaan toisen kohtaamista ja erilaisten näkökulmien arvostamista. Tutkitaan oikeudenmukaisuuden ilmenemistä jokapäiväisessä elämässä. Tutkitaan vapautta ja vastuuta, erityisesti ajattelun-, uskonnon- ja elämänkatsomuksen vapauden näkökulmista. Perehdytään arvon ja normin käsitteisiin. Pohditaan yhdenvertaisuutta, onnellisuutta ja hyvää elämää. Harjoitellaan oman näkemyksen erittelyä ja perustelemista suhteessa toisiin.

Paikallinen tarkennus:

- Lupaus ja sen pitäminen/ rikkominen
- Syy- ja seuraussuhteet; erilaisia ratkaisuja eri tilanteisiin
- Omat mielipiteet
- Omien ajatusten kuunteleminen ja kuvaaminen eri tavoilla
- Omien harrastusten valintojen perusteita
- Eri ikäisten vastuut
- Miten omassa perheessä vastuut jakautuvat perheenjäsenten kesken?
- Oman näkemyksensä julkituominen
- Toisten kuunteleminen

S2 Erilaisia elämäntapoja

Tutkitaan eri näkökulmista omaa identiteettiä. Perehdytään suomalaiseen kulttuuriin ja kulttuurivähemmistöihin sekä erilaisiin elämän- ja maailmankatsomuksiin. Pohditaan esimerkiksi yhdenvertaisuuden, hyväksymisen, ymmärtämisen, tietämisen, uskomisen ja luulemisen merkityksiä. Perehdytään maailman kulttuuriperintöön ja sen arvokkuuteen. Harjoitellaan oman näkemyksen erittelyä ja perustelemista suhteessa eri kulttuureihin ja katsomuksiin.

Paikallinen tarkennus:

- Erilaisiin elämäntapoihin liittyvät riidat (perheissä, suvun kesken)
- Ihmisten erilaisten katsomusten näkyminen
- Maailmanperintökohteet Suomessa
- Monikulttuurisuus, suvaitsevaisuus, rasismi ja antirasismi
- Uskonnollisen ja uskonnottoman maailmankuvan perusteita
- Katsomukselliset käsitteet (teisti, agnostikko ja ateisti)
- Eri katsomusten tunnukset ja perussisällöt
- Eurooppalaisia juhlaperinteitä

S3 Yhteiselämän perusteita

Perehdytään ihmisten yhteiselämän perusteisiin tutkimalla esimerkiksi sopimuksen, lupauksen, oikeuden ja velvollisuuden, yhdenvertaisuuden, rauhan ja demokratian merkityksiä niin erilaisissa oppilaan elämään liittyvissä arkipäivän tilanteissa ja ympäristöissä kuin laajemminkin. Perehdytään lapsen oikeuksiin pohtien niiden toteutumista lähellä ja kaukana. Harjoitellaan tekojen eettistä arviointia niiden kontekstin, tarkoitusten ja seurausten näkökulmista. Harjoitellaan omien näkemysten erittelyä ja perustelemista suhteessa yhteiselämän vaatimuksiin.

Paikallinen tarkennus:

- Ihmisarvo
- Ihmisoikeudet
- Lasten oikeuksien toteutuminen Suomessa
- Kuka tai mikä vaikuttaa ajatteluun?
- Miksi pitää opiskella?
- Mihin tietoa tarvitaan?
- Lähdekritiikki
- Omien opiskelutavoitteiden asettaminen
- Demokratia ja vaikuttaminen koulun sisällä

T4 ohjata oppilasta kantamaan vastuuta itsestä, toisista ihmisistä ja luonnosta

- Oppilas tutustuu, miten lapsen vastuu lisääntyy iän myötä
- Oppilas miettii, miten voi vaikuttaa omaan ja lähiympäristön hyvinvointiin
- Oppilas pohtii, mitä voi tehdä hyvinvoinnin parantamiseksi ja miten omalla toiminnallaan voi vaikuttaa luonnon hyvinvointiin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Vastuullisen toiminnan tunteminen	Oppilas osaa kuvata, mitä tarkoittaa itsestä, toisista ja luonnosta vastuun ottaminen sekä kertoa, mitä se tarkoittaa omassa toiminnassa

S1 Kasvaminen hyvään elämään

Harjoitellaan toisen kohtaamista ja erilaisten näkökulmien arvostamista. Tutkitaan oikeudenmukaisuuden ilmenemistä jokapäiväisessä elämässä. Tutkitaan vapautta ja vastuuta, erityisesti ajattelun-, uskonnon- ja elämänkatsomuksen vapauden näkökulmista. Perehdytään arvon ja normin käsitteisiin. Pohditaan yhdenvertaisuutta, onnellisuutta ja hyvää elämää. Harjoitellaan oman näkemyksen erittelyä ja perustelemista suhteessa toisiin.

Paikallinen tarkennus:

- Lupaus ja sen pitäminen/ rikkominen
- Syy- ja seuraussuhteet; erilaisia ratkaisuja eri tilanteisiin
- Omat mielipiteet
- Omien ajatusten kuunteleminen ja kuvaaminen eri tavoilla
- Omien harrastusten valintojen perusteita
- Eri ikäisten vastuut
- Miten omassa perheessä vastuut jakautuvat perheenjäsenten kesken?
- Oman näkemyksensä julkituominen
- Toisten kuunteleminen

S2 Erilaisia elämäntapoja

Tutkitaan eri näkökulmista omaa identiteettiä. Perehdytään suomalaiseen kulttuuriin ja kulttuurivähemmistöihin sekä erilaisiin elämän- ja maailmankatsomuksiin. Pohditaan esimerkiksi yhdenvertaisuuden, hyväksymisen, ymmärtämisen, tietämisen, uskomisen ja luulemisen merkityksiä. Perehdytään maailman kulttuuriperintöön ja sen arvokkuuteen. Harjoitellaan oman näkemyksen erittelyä ja perustelemista suhteessa eri kulttuureihin ja katsomuksiin.

Paikallinen tarkennus:

- Erilaisiin elämäntapoihin liittyvät riidat (perheissä, suvun kesken)
- Ihmisten erilaisten katsomusten näkyminen
- Maailmanperintökohteet Suomessa
- Monikulttuurisuus, suvaitsevaisuus, rasismi ja antirasismi
- Uskonnollisen ja uskonnottoman maailmankuvan perusteita
- Katsomukselliset käsitteet (teisti, agnostikko ja ateisti)
- Eri katsomusten tunnukset ja perussisällöt
- Eurooppalaisia juhlaperinteitä

S3 Yhteiselämän perusteita

Perehdytään ihmisten yhteiselämän perusteisiin tutkimalla esimerkiksi sopimuksen, lupauksen, oikeuden ja velvollisuuden, yhdenvertaisuuden, rauhan ja demokratian merkityksiä niin erilaisissa oppilaan elämään liittyvissä arkipäivän tilanteissa ja ympäristöissä kuin laajemminkin. Perehdytään lapsen oikeuksiin pohtien niiden toteutumista lähellä ja kaukana. Harjoitellaan tekojen eettistä arviointia niiden kontekstin, tarkoitusten ja seurausten näkökulmista. Harjoitellaan omien näkemysten erittelyä ja perustelemista suhteessa yhteiselämän vaatimuksiin.

Paikallinen tarkennus:

- Ihmisarvo
- Ihmisoikeudet
- Lasten oikeuksien toteutuminen Suomessa
- Kuka tai mikä vaikuttaa ajatteluun?
- Miksi pitää opiskella?
- Mihin tietoa tarvitaan?
- Lähdekritiikki
- Omien opiskelutavoitteiden asettaminen
- Demokratia ja vaikuttaminen koulun sisällä

T5 ohjata oppilas tutustumaan suomalaiseen, eurooppalaiseen ja maailman kulttuuriperintöön sekä hahmottamaan kulttuurista moninaisuutta ilmiönä.

- Oppilas tutustuu maailmanperintökohteisiin Suomessa
- Oppilas perehtyy eri kulttuurien juhlaperinteisiin
- Oppilas tutustuu käsitteeseen monikulttuurisuus ja sen toteutumiseen omassa arjessa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tietojen ja käsitteiden hallinta	Oppilas osaa nimetä ja selittää joitakin kulttuuriin liittyviä ilmiöitä suomalaisesta, eurooppalaisesta ja maailman kulttuuriperinnöstä. Oppilas osaa antaa esimerkkejä yhteisön tai yhteiskunnan kulttuurisesta moninaisuudesta

S2 Erilaisia elämäntapoja

Tutkitaan eri näkökulmista omaa identiteettiä. Perehdytään suomalaiseen kulttuuriin ja kulttuurivähemmistöihin sekä erilaisiin elämän- ja maailmankatsomuksiin. Pohditaan esimerkiksi yhdenvertaisuuden, hyväksymisen, ymmärtämisen, tietämisen, uskomisen ja luulemisen merkityksiä. Perehdytään maailman kulttuuriperintöön ja sen arvokkuuteen. Harjoitellaan oman näkemyksen erittelyä ja perustelemista suhteessa eri kulttuureihin ja katsomuksiin.

Paikallinen tarkennus:

- Erilaisiin elämäntapoihin liittyvät riidat (perheissä, suvun kesken)
- Ihmisten erilaisten katsomusten näkyminen
- Maailmanperintökohteet Suomessa
- Monikulttuurisuus, suvaitsevaisuus, rasismi ja antirasismi
- Uskonnollisen ja uskonnottoman maailmankuvan perusteita
- Katsomukselliset käsitteet (teisti, agnostikko ja ateisti)
- Eri katsomusten tunnukset ja perussisällöt
- Eurooppalaisia juhlaperinteitä

S3 Yhteiselämän perusteita

Perehdytään ihmisten yhteiselämän perusteisiin tutkimalla esimerkiksi sopimuksen, lupauksen, oikeuden ja velvollisuuden, yhdenvertaisuuden, rauhan ja demokratian merkityksiä niin erilaisissa oppilaan elämään liittyvissä arkipäivän tilanteissa ja ympäristöissä kuin laajemminkin. Perehdytään lapsen oikeuksiin pohtien niiden toteutumista lähellä ja kaukana. Harjoitellaan tekojen eettistä arviointia niiden kontekstin, tarkoitusten ja seurausten näkökulmista. Harjoitellaan omien näkemysten erittelyä ja perustelemista suhteessa yhteiselämän vaatimuksiin.

Paikallinen tarkennus:

- Ihmisarvo
- Ihmisoikeudet
- Lasten oikeuksien toteutuminen Suomessa
- Kuka tai mikä vaikuttaa ajatteluun?
- Miksi pitää opiskella?
- Mihin tietoa tarvitaan?
- Lähdekritiikki
- Omien opiskelutavoitteiden asettaminen
- Demokratia ja vaikuttaminen koulun sisällä

S4 Luonto ja kestävä tulevaisuus

Perehdytään erilaisiin aikakäsityksiin ja tapoihin selittää maailmaa sekä pohditaan niiden vaikutusta ihmisten elämään ja niihin liittyviä erilaisia tietokäsityksiä. Tutkitaan erilaisia luontokäsityksiä, luonnon ja ihmisen tulevaisuutta sekä kestävää kehitystä. Harjoitellaan omien näkemysten erittelyä ja perustelemista suhteessa maailmankuvaan ja kestävään tulevaisuuteen.

Paikallinen tarkennus:

- Oman lähiympäristön hyvinvointiin vaikuttaminen
- Kierrätys

T6 tukea oppilasta rakentamaan katsomuksellista ja kulttuurista yleissivistystään

- Oppilas tutustuu uskonnollisiin ja uskonnottomiin tapoihin käsittää maailmaa sekä niiden tunnuksiin, esimerkiksi risti, puolikuu tai kuusisakarainen tähti

- Oppilas perehtyy lähialueiden eri katsomusten harjoittamispaikkoihin, kuten kirkot ja moskeijat
- Oppilas tutustuu katsomuksellisten käsitteisiin käsitteiden teisti, agnostikko ja ateisti kautta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tietojen ja käsitteiden hallinta	Oppilas osaa nimetä joitakin katsomusten ja kulttuurien tärkeimpiä piirteitä.

S1 Kasvaminen hyvään elämään

Harjoitellaan toisen kohtaamista ja erilaisten näkökulmien arvostamista. Tutkitaan oikeudenmukaisuuden ilmenemistä jokapäiväisessä elämässä. Tutkitaan vapautta ja vastuuta, erityisesti ajattelun-, uskonnon- ja elämänkatsomuksen vapauden näkökulmista. Perehdytään arvon ja normin käsitteisiin. Pohditaan yhdenvertaisuutta, onnellisuutta ja hyvää elämää. Harjoitellaan oman näkemyksen erittelyä ja perustelemista suhteessa toisiin.

Paikallinen tarkennus:

- Lupaus ja sen pitäminen/ rikkominen
- Syy- ja seuraussuhteet; erilaisia ratkaisuja eri tilanteisiin
- Omat mielipiteet
- Omien ajatusten kuunteleminen ja kuvaaminen eri tavoilla
- Omien harrastusten valintojen perusteita
- Eri ikäisten vastuut
- Miten omassa perheessä vastuut jakautuvat perheenjäsenten kesken?
- Oman näkemyksensä julkituominen
- Toisten kuunteleminen

S2 Erilaisia elämäntapoja

Tutkitaan eri näkökulmista omaa identiteettiä. Perehdytään suomalaiseen kulttuuriin ja kulttuurivähemmistöihin sekä erilaisiin elämän- ja maailmankatsomuksiin. Pohditaan esimerkiksi yhdenvertaisuuden, hyväksymisen, ymmärtämisen, tietämisen, uskomisen ja luulemisen merkityksiä. Perehdytään maailman kulttuuriperintöön ja sen arvokkuuteen. Harjoitellaan oman näkemyksen erittelyä ja perustelemista suhteessa eri kulttuureihin ja katsomuksiin.

Paikallinen tarkennus:

- Erilaisiin elämäntapoihin liittyvät riidat (perheissä, suvun kesken)
- Ihmisten erilaisten katsomusten näkyminen
- Maailmanperintökohteet Suomessa
- Monikulttuurisuus, suvaitsevaisuus, rasismi ja antirasismi
- Uskonnollisen ja uskonnottoman maailmankuvan perusteita
- Katsomukselliset käsitteet (teisti, agnostikko ja ateisti)
- Eri katsomusten tunnukset ja perussisällöt
- Eurooppalaisia juhlaperinteitä

S3 Yhteiselämän perusteita

Perehdytään ihmisten yhteiselämän perusteisiin tutkimalla esimerkiksi sopimuksen, lupauksen, oikeuden ja velvollisuuden, yhdenvertaisuuden, rauhan ja demokratian merkityksiä niin erilaisissa oppilaan elämään liittyvissä arkipäivän tilanteissa ja ympäristöissä kuin laajemminkin. Perehdytään lapsen oikeuksiin pohtien niiden toteutumista lähellä ja kaukana. Harjoitellaan

tekojen eettistä arviointia niiden kontekstin, tarkoitusten ja seurausten näkökulmista. Harjoitellaan omien näkemysten erittelyä ja perustelemista suhteessa yhteiselämän vaatimuksiin.

Paikallinen tarkennus:

- Ihmisarvo
- Ihmisoikeudet
- Lasten oikeuksien toteutuminen Suomessa
- Kuka tai mikä vaikuttaa ajatteluun?
- Miksi pitää opiskella?
- Mihin tietoa tarvitaan?
- Lähdekritiikki
- Omien opiskelutavoitteiden asettaminen
- Demokratia ja vaikuttaminen koulun sisällä

S4 Luonto ja kestävä tulevaisuus

Perehdytään erilaisiin aikakäsityksiin ja tapoihin selittää maailmaa sekä pohditaan niiden vaikutusta ihmisten elämään ja niihin liittyviä erilaisia tietokäsityksiä. Tutkitaan erilaisia luontokäsityksiä, luonnon ja ihmisen tulevaisuutta sekä kestävää kehitystä. Harjoitellaan omien näkemysten erittelyä ja perustelemista suhteessa maailmankuvaan ja kestävään tulevaisuuteen.

Paikallinen tarkennus:

- Oman lähiympäristön hyvinvointiin vaikuttaminen
- Kierrätys

T7 ohjata oppilasta suunnittelemaan ja arvioimaan omaa katsomuksellista oppimistaan

- Oppilas pohtii, mitä seurauksia on siitä, että ihmiset ajattelevat katsomusasioista eri tavoin
- Oppilas miettii, mitkä asiat vaikuttavat omaan ajatteluun, esimerkiksi opetus, kaverit, perhe ja media

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Oppimaan oppimisen taidot	Oppilas osaa asettaa opiskeluun liittyviä tavoitteita, pyrkii toimimaan tavoitteiden suunnassa ja arvioi niiden toteutumista sekä yksin että ryhmässä.

S1 Kasvaminen hyvään elämään

Harjoitellaan toisen kohtaamista ja erilaisten näkökulmien arvostamista. Tutkitaan oikeudenmukaisuuden ilmenemistä jokapäiväisessä elämässä. Tutkitaan vapautta ja vastuuta, erityisesti ajattelun-, uskonnon- ja elämänkatsomuksen vapauden näkökulmista. Perehdytään arvon ja normin käsitteisiin. Pohditaan yhdenvertaisuutta, onnellisuutta ja hyvää elämää. Harjoitellaan oman näkemyksen erittelyä ja perustelemista suhteessa toisiin.

Paikallinen tarkennus:

- Lupaus ja sen pitäminen/ rikkominen
- Syy- ja seuraussuhteet; erilaisia ratkaisuja eri tilanteisiin
- Omat mielipiteet
- Omien ajatusten kuunteleminen ja kuvaaminen eri tavoilla

- Omien harrastusten valintojen perusteita
- Eri ikäisten vastuut
- Miten omassa perheessä vastuut jakautuvat perheenjäsenten kesken?
- Oman näkemyksensä julkituominen
- Toisten kuunteleminen

S2 Erilaisia elämäntapoja

Tutkitaan eri näkökulmista omaa identiteettiä. Perehdytään suomalaiseen kulttuuriin ja kulttuurivähemmistöihin sekä erilaisiin elämän- ja maailmankatsomuksiin. Pohditaan esimerkiksi yhdenvertaisuuden, hyväksymisen, ymmärtämisen, tietämisen, uskomisen ja luulemisen merkityksiä. Perehdytään maailman kulttuuriperintöön ja sen arvokkuuteen. Harjoitellaan oman näkemyksen erittelyä ja perustelemista suhteessa eri kulttuureihin ja katsomuksiin.

Paikallinen tarkennus:

- Erilaisiin elämäntapoihin liittyvät riidat (perheissä, suvun kesken)
- Ihmisten erilaisten katsomusten näkyminen
- Maailmanperintökohteet Suomessa
- Monikulttuurisuus, suvaitsevaisuus, rasismi ja antirasismi
- Uskonnollisen ja uskonnottoman maailmankuvan perusteita
- Katsomukselliset käsitteet (teisti, agnostikko ja ateisti)
- Eri katsomusten tunnukset ja perussisällöt
- Eurooppalaisia juhlaperinteitä

S3 Yhteiselämän perusteita

Perehdytään ihmisten yhteiselämän perusteisiin tutkimalla esimerkiksi sopimuksen, lupauksen, oikeuden ja velvollisuuden, yhdenvertaisuuden, rauhan ja demokratian merkityksiä niin erilaisissa oppilaan elämään liittyvissä arkipäivän tilanteissa ja ympäristöissä kuin laajemminkin. Perehdytään lapsen oikeuksiin pohtien niiden toteutumista lähellä ja kaukana. Harjoitellaan tekojen eettistä arviointia niiden kontekstin, tarkoitusten ja seurausten näkökulmista. Harjoitellaan omien näkemysten erittelyä ja perustelemista suhteessa yhteiselämän vaatimuksiin.

Paikallinen tarkennus:

- Ihmisarvo
- Ihmisoikeudet
- Lasten oikeuksien toteutuminen Suomessa
- Kuka tai mikä vaikuttaa ajatteluun?
- Miksi pitää opiskella?
- Mihin tietoa tarvitaan?
- Lähdekritiikki
- Omien opiskelutavoitteiden asettaminen
- Demokratia ja vaikuttaminen koulun sisällä

S4 Luonto ja kestävä tulevaisuus

Perehdytään erilaisiin aikakäsityksiin ja tapoihin selittää maailmaa sekä pohditaan niiden vaikutusta ihmisten elämään ja niihin liittyviä erilaisia tietokäsityksiä. Tutkitaan erilaisia luontokäsityksiä, luonnon ja ihmisen tulevaisuutta sekä kestävää kehitystä. Harjoitellaan omien näkemysten erittelyä ja perustelemista suhteessa maailmankuvaan ja kestävään tulevaisuuteen.

Paikallinen tarkennus:

- Oman lähiympäristön hyvinvointiin vaikuttaminen
- Kierrätys

T8 rohkaista oppilasta ilmaisemaan katsomustaan ja kuuntelemaan muiden katsomuksellisia kannanottoja

- Oppilas harjoittelee tilanteita, joissa on tärkeä tuoda oma katsomus esiin
- Oppilas harjoittelee tunnistamaan tilanteet, joissa oman katsomuksen esiin tuomisella ei ole merkitystä tai se on haitaksi
- Oppilas opettelee kuuntelemaan erilaisia katsomuksellisia kannanottoja esimerkiksi eri ihmisryhmien oikeuksista ja kohtelusta
- Oppilas harjoittelee tuomaan oma katsomus esiin sellaisella tavalla, ettei se haasta tai kyseenalaista toisten katsomuksia

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Vuorovaikutus-taidot ja toiminta ryhmän jäsenenä	Oppilas ilmaisee omaa katsomuksellista ajatteluaan rakentavasti ja osaa kuunnella toisten näkemyksiä ja kannanottoja.

S1 Kasvaminen hyvään elämään

Harjoitellaan toisen kohtaamista ja erilaisten näkökulmien arvostamista. Tutkitaan oikeudenmukaisuuden ilmenemistä jokapäiväisessä elämässä. Tutkitaan vapautta ja vastuuta, erityisesti ajattelun-, uskonnon- ja elämänkatsomuksen vapauden näkökulmista. Perehdytään arvon ja normin käsitteisiin. Pohditaan yhdenvertaisuutta, onnellisuutta ja hyvää elämää. Harjoitellaan oman näkemyksen erittelyä ja perustelemista suhteessa toisiin.

Paikallinen tarkennus:

- Lupaus ja sen pitäminen/ rikkominen
- Syy- ja seuraussuhteet; erilaisia ratkaisuja eri tilanteisiin
- Omat mielipiteet
- Omien ajatusten kuunteleminen ja kuvaaminen eri tavoilla
- Omien harrastusten valintojen perusteita
- Eri ikäisten vastuut
- Miten omassa perheessä vastuut jakautuvat perheenjäsenten kesken?
- Oman näkemyksensä julkituominen
- Toisten kuunteleminen

S2 Erilaisia elämäntapoja

Tutkitaan eri näkökulmista omaa identiteettiä. Perehdytään suomalaiseen kulttuuriin ja kulttuurivähemmistöihin sekä erilaisiin elämän- ja maailmankatsomuksiin. Pohditaan esimerkiksi yhdenvertaisuuden, hyväksymisen, ymmärtämisen, tietämisen, uskomisen ja luulemisen merkityksiä. Perehdytään maailman kulttuuriperintöön ja sen arvokkuuteen. Harjoitellaan oman näkemyksen erittelyä ja perustelemista suhteessa eri kulttuureihin ja katsomuksiin.

Paikallinen tarkennus:

- Erilaisiin elämäntapoihin liittyvät riidat (perheissä, suvun kesken)
- Ihmisten erilaisten katsomusten näkyminen

- Maailmanperintökohteet Suomessa
- Monikulttuurisuus, suvaitsevaisuus, rasismi ja antirasismi
- Uskonnollisen ja uskonnottoman maailmankuvan perusteita
- Katsomukselliset käsitteet (teisti, agnostikko ja ateisti)
- Eri katsomusten tunnukset ja perussisällöt
- Eurooppalaisia juhlaperinteitä

S3 Yhteiselämän perusteita

Perehdytään ihmisten yhteiselämän perusteisiin tutkimalla esimerkiksi sopimuksen, lupauksen, oikeuden ja velvollisuuden, yhdenvertaisuuden, rauhan ja demokratian merkityksiä niin erilaisissa oppilaan elämään liittyvissä arkipäivän tilanteissa ja ympäristöissä kuin laajemminkin. Perehdytään lapsen oikeuksiin pohtien niiden toteutumista lähellä ja kaukana. Harjoitellaan tekojen eettistä arviointia niiden kontekstin, tarkoitusten ja seurausten näkökulmista. Harjoitellaan omien näkemysten erittelyä ja perustelemista suhteessa yhteiselämän vaatimuksiin.

Paikallinen tarkennus:

- Ihmisarvo
- Ihmisoikeudet
- Lasten oikeuksien toteutuminen Suomessa
- Kuka tai mikä vaikuttaa ajatteluun?
- Miksi pitää opiskella?
- Mihin tietoa tarvitaan?
- Lähdekritiikki
- Omien opiskelutavoitteiden asettaminen
- Demokratia ja vaikuttaminen koulun sisällä

T9 ohjata oppilas tuntemaan YK:n yleismaailmalliseen ihmisoikeuksien julistukseen perustuvaa ihmisoikeusetiikkaa, erityisesti lapsen oikeuksia

- Oppilas tutustuu ihmisoikeusetiikan eri osa-alueisiin kuten ihmisarvo ja ihmisoikeudet
- Oppilas kertaa lapsen oikeuksien sisältöjä ja vertaa niiden toteutumista Suomessa ja muualla maailmassa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ihmisoikeusetiikka	Oppilas tietää YK:n yleismaailmallisen ihmisoikeuksien julistuksen keskeisen sisällön ja osaa kertoa esimerkkejä lapsen oikeuksista.

S3 Yhteiselämän perusteita

Perehdytään ihmisten yhteiselämän perusteisiin tutkimalla esimerkiksi sopimuksen, lupauksen, oikeuden ja velvollisuuden, yhdenvertaisuuden, rauhan ja demokratian merkityksiä niin erilaisissa oppilaan elämään liittyvissä arkipäivän tilanteissa ja ympäristöissä kuin laajemminkin. Perehdytään lapsen oikeuksiin pohtien niiden toteutumista lähellä ja kaukana. Harjoitellaan tekojen eettistä arviointia niiden kontekstin, tarkoitusten ja seurausten näkökulmista. Harjoitellaan omien näkemysten erittelyä ja perustelemista suhteessa yhteiselämän vaatimuksiin.

Paikallinen tarkennus:

- Ihmisarvo

- Ihmisoikeudet
- Lasten oikeuksien toteutuminen Suomessa
- Kuka tai mikä vaikuttaa ajatteluun?
- Miksi pitää opiskella?
- Mihin tietoa tarvitaan?
- Lähdekritiikki
- Omien opiskelutavoitteiden asettaminen
- Demokratia ja vaikuttaminen koulun sisällä

T10 rohkaista oppilasta toimimaan aloitteellisesti ja vastuullisesti omassa ympäristössään

- Oppilas osaa pohtia, miten lapsi voi vaikuttaa omalla toiminnallaan oman ja lähiympäristönsä hyvinvointiin
- Oppilas harjoittelee demokratian perusteita, jolloin voidaan tehdä oppiainerajat ylittävää yhteistyötä historian kanssa
- Oppilas harjoittelee vaikuttamista myös koulun ulkopuolella

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Vaikuttamisen keinojen tunteminen	Oppilas osaa etsiä ja kuvata joitakin vastuullisen vaikuttamisen keinoja.

S1 Kasvaminen hyvään elämään

Harjoitellaan toisen kohtaamista ja erilaisten näkökulmien arvostamista. Tutkitaan oikeudenmukaisuuden ilmenemistä jokapäiväisessä elämässä. Tutkitaan vapautta ja vastuuta, erityisesti ajattelun-, uskonnon- ja elämänkatsomuksen vapauden näkökulmista. Perehdytään arvon ja normin käsitteisiin. Pohditaan yhdenvertaisuutta, onnellisuutta ja hyvää elämää. Harjoitellaan oman näkemyksen erittelyä ja perustelemista suhteessa toisiin.

Paikallinen tarkennus:

- Lupaus ja sen pitäminen/ rikkominen
- Syy- ja seuraussuhteet; erilaisia ratkaisuja eri tilanteisiin
- Omat mielipiteet
- Omien ajatusten kuunteleminen ja kuvaaminen eri tavoilla
- Omien harrastusten valintojen perusteita
- Eri ikäisten vastuut
- Miten omassa perheessä vastuut jakautuvat perheenjäsenten kesken?
- Oman näkemyksensä julkituominen
- Toisten kuunteleminen

S2 Erilaisia elämäntapoja

Tutkitaan eri näkökulmista omaa identiteettiä. Perehdytään suomalaiseen kulttuuriin ja kulttuurivähemmistöihin sekä erilaisiin elämän- ja maailmankatsomuksiin. Pohditaan esimerkiksi yhdenvertaisuuden, hyväksymisen, ymmärtämisen, tietämisen, uskomisen ja luulemisen merkityksiä. Perehdytään maailman kulttuuriperintöön ja sen arvokkuuteen. Harjoitellaan oman näkemyksen erittelyä ja perustelemista suhteessa eri kulttuureihin ja katsomuksiin.

Paikallinen tarkennus:

- Erilaisiin elämäntapoihin liittyvät riidat (perheissä, suvun kesken)
- Ihmisten erilaisten katsomusten näkyminen

- Maailmanperintökohteet Suomessa
- Monikulttuurisuus, suvaitsevaisuus, rasismi ja antirasismi
- Uskonnollisen ja uskonnottoman maailmankuvan perusteita
- Katsomukselliset käsitteet (teisti, agnostikko ja ateisti)
- Eri katsomusten tunnukset ja perussisällöt
- Eurooppalaisia juhlaperinteitä

S3 Yhteiselämän perusteita

Perehdytään ihmisten yhteiselämän perusteisiin tutkimalla esimerkiksi sopimuksen, lupauksen, oikeuden ja velvollisuuden, yhdenvertaisuuden, rauhan ja demokratian merkityksiä niin erilaisissa oppilaan elämään liittyvissä arkipäivän tilanteissa ja ympäristöissä kuin laajemminkin. Perehdytään lapsen oikeuksiin pohtien niiden toteutumista lähellä ja kaukana. Harjoitellaan tekojen eettistä arviointia niiden kontekstin, tarkoitusten ja seurausten näkökulmista. Harjoitellaan omien näkemysten erittelyä ja perustelemista suhteessa yhteiselämän vaatimuksiin.

Paikallinen tarkennus:

- Ihmisarvo
- Ihmisoikeudet
- Lasten oikeuksien toteutuminen Suomessa
- Kuka tai mikä vaikuttaa ajatteluun?
- Miksi pitää opiskella?
- Mihin tietoa tarvitaan?
- Lähdekritiikki
- Omien opiskelutavoitteiden asettaminen
- Demokratia ja vaikuttaminen koulun sisällä

S4 Luonto ja kestävä tulevaisuus

Perehdytään erilaisiin aikakäsityksiin ja tapoihin selittää maailmaa sekä pohditaan niiden vaikutusta ihmisten elämään ja niihin liittyviä erilaisia tietokäsityksiä. Tutkitaan erilaisia luontokäsityksiä, luonnon ja ihmisen tulevaisuutta sekä kestävää kehitystä. Harjoitellaan omien näkemysten erittelyä ja perustelemista suhteessa maailmankuvaan ja kestävään tulevaisuuteen.

Paikallinen tarkennus:

- Oman lähiympäristön hyvinvointiin vaikuttaminen
- Kierrätys

6

Vuosiluokan tavoitteet ja keskeiset sisällöt

T1 luoda edellytyksiä oppilaan eettisten ajattelun taitojen kehittymiselle ja kannustaa oppilasta soveltamaan eettisiä periaatteita arjen tilanteisiin

- Oppilas käsittelee eettisiä ongelmia tekstien pohjalta, yhteistyötä voi tehdä muun muassa äidinkielen ja kirjallisuuden kanssa
- Oppilas harjoittelee omien kokemusten jakamista ja toisen asemaan asettumista esimerkiksi ilmaisuharjoitusten kautta
- Oppilas harjoittelee pohtimaan eettisiä ulottuvuuksia eri tilanteissa, esimerkiksi saako varastaa, jos pelastaa sillä toisen hengen
- Oppilas pohtii syy- ja seuraussuhteiden muodostumista esimerkiksi sarjakuvan piirtämisen avulla

- Oppilas tutustuu käsitteeseen oikeudenmukaisuus laajemmassa mittakaavassa, esimerkiksi vertailemalla Suomea ja muita valtioita

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Käsitteiden hallinta ja soveltaminen	Oppilas osaa selittää muutamia keskeisiä etiikan käsitteitä ja jäsentää niiden avulla joitakin elämässä kohtaamiaan eettisiä tilanteita.

S1 Kasvaminen hyvään elämään

Harjoitellaan toisen kohtaamista ja erilaisten näkökulmien arvostamista. Tutkitaan oikeudenmukaisuuden ilmenemistä jokapäiväisessä elämässä. Tutkitaan vapautta ja vastuuta, erityisesti ajattelun-, uskonnon- ja elämänkatsomuksen vapauden näkökulmista. Perehdytään arvon ja normin käsitteisiin. Pohditaan yhdenvertaisuutta, onnellisuutta ja hyvää elämää. Harjoitellaan oman näkemyksen erittelyä ja perustelemista suhteessa toisiin.

Paikallinen tarkennus:

- Mielipiteet ja perustelut
- Kielenkäyttö eri tilanteissa
- Vastuu ja vastuun ottaminen
- Omat tavoitteet
- Oma katsomuksellinen ajattelu
- Oman katsomuksen pohdinta ja perustelu
- Eettiset käsitteet ja niiden soveltaminen
- Eri tilanteiden oikeudenmukaisia ratkaisuja; sovittelutoiminnan perusteita

S2 Erilaisia elämäntapoja

Tutkitaan eri näkökulmista omaa identiteettiä. Perehdytään suomalaiseen kulttuuriin ja kulttuurivähemmistöihin sekä erilaisiin elämän- ja maailmankatsomuksiin. Pohditaan esimerkiksi yhdenvertaisuuden, hyväksymisen, ymmärtämisen, tietämisen, uskomisen ja luulemisen merkityksiä. Perehdytään maailman kulttuuriperintöön ja sen arvokkuuteen. Harjoitellaan oman näkemyksen erittelyä ja perustelemista suhteessa eri kulttuureihin ja katsomuksiin.

Paikallinen tarkennus:

- Suomalaisen kulttuurin ilmiöitä
- Eurooppalaisen ja maailman kulttuurin ilmiöitä
- Maailmanperintökohteet Suomen ulkopuolella
- Juhlaperinteitä muissa maanosissa
- Oikeudenmukaisuus maailmassa
- Monikulttuurisuus Suomessa ja maailmassa
- Uskonnonvapaus
- Erilaisten katsomusten vaikutus eri puolilla maailmaa
- Maailmanuskonnot
- Erilaisten katsomusten luokittelun peruspiirteitä
- Katsomukselliset ikärajat

S3 Yhteiselämän perusteita

Perehdytään ihmisten yhteiselämän perusteisiin tutkimalla esimerkiksi sopimuksen, lupauksen, oikeuden ja velvollisuuden, yhdenvertaisuuden, rauhan ja demokratian merkityksiä niin erilaisissa oppilaan elämään liittyvissä arkipäivän tilanteissa ja ympäristöissä kuin laajemminkin. Perehdytään lapsen oikeuksiin pohtien niiden toteutumista lähellä ja kaukana. Harjoitellaan tekojen eettistä arviointia niiden kontekstin, tarkoitusten ja seurausten näkökulmista. Harjoitellaan omien näkemysten erittelyä ja perustelemista suhteessa yhteiselämän vaatimuksiin.

Paikallinen tarkennus:

- YK:n ihmisoikeuksien julistus
- Lasten oikeuksien toteutuminen eri puolella maailmaa
- Ihmisoikeusrikkomukset

S4 Luonto ja kestävä tulevaisuus

Perehdytään erilaisiin aikakäsityksiin ja tapoihin selittää maailmaa sekä pohditaan niiden vaikutusta ihmisten elämään ja niihin liittyviä erilaisia tietokäsityksiä. Tutkitaan erilaisia luontokäsityksiä, luonnon ja ihmisen tulevaisuutta sekä kestävää kehitystä. Harjoitellaan omien näkemysten erittelyä ja perustelemista suhteessa maailmankuvaan ja kestävään tulevaisuuteen.

Paikallinen tarkennus:

- Luonnon monimuotoisuus eri puolella maailmaa
- Miksi luontoa pitää suojella?
- Ostotottumusten vaikutus ympäristön hyvinvointiin
- Luonnosta vastuun ottamisen näkyminen omassa toiminnassa
- Vastuullisen vaikuttamisen keinoja
- Koulun ulkopuolisiin asioihin vaikuttamisen alkeita

T2 ohjata oppilasta tunnistamaan ja arvioimaan väitteitä ja niiden perusteluita

- Oppilas harjoittelee omien mielipiteiden ilmaisua esimerkiksi puhuen ja kirjoittaen
- Oppilas harjoittelee itselle vastakkaisten mielipiteiden ilmaisua esimerkiksi puhuen ja kirjoittaen
- Oppilas etsii perusteluita eri mielipiteille
- Oppilas harjoittelee, mikä on mielipiteen ja perustellun väitteen ero
- Oppilas opettelee väitteiden perustelua myös muiden kuin omien mielipiteiden perustelulla, esimerkiksi väittelyiden ja mediakriittisyyden kautta
- Oppilas harjoittelee media-analyysin taitoja esimerkiksi mainosten sisältöä tutkimalla

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Väitteiden ja perusteluiden tunnistaminen ja arviointi	Oppilas osaa löytää keskustelusta väitteitä ja niiden perusteluja sekä pohtia perusteluiden asiaankuuluvuutta

S1 Kasvaminen hyvään elämään

Harjoitellaan toisen kohtaamista ja erilaisten näkökulmien arvostamista. Tutkitaan oikeudenmukaisuuden ilmenemistä jokapäiväisessä elämässä. Tutkitaan vapautta ja vastuuta, erityisesti ajattelun-, uskonnon- ja elämänkatsomuksen vapauden näkökulmista. Perehdytään

arvon ja normin käsitteisiin. Pohditaan yhdenvertaisuutta, onnellisuutta ja hyvää elämää. Harjoitellaan oman näkemyksen erittelyä ja perustelemista suhteessa toisiin.

Paikallinen tarkennus:

- Mielipiteet ja perustelut
- Kielenkäyttö eri tilanteissa
- Vastuu ja vastuun ottaminen
- Omat tavoitteet
- Oma katsomuksellinen ajattelu
- Oman katsomuksen pohdinta ja perustelu
- Eettiset käsitteet ja niiden soveltaminen
- Eri tilanteiden oikeudenmukaisia ratkaisuja; sovittelutoiminnan perusteita

S2 Erilaisia elämäntapoja

Tutkitaan eri näkökulmista omaa identiteettiä. Perehdytään suomalaiseen kulttuuriin ja kulttuurivähemmistöihin sekä erilaisiin elämän- ja maailmankatsomuksiin. Pohditaan esimerkiksi yhdenvertaisuuden, hyväksymisen, ymmärtämisen, tietämisen, uskomisen ja luulemisen merkityksiä. Perehdytään maailman kulttuuriperintöön ja sen arvokkuuteen. Harjoitellaan oman näkemyksen erittelyä ja perustelemista suhteessa eri kulttuureihin ja katsomuksiin.

Paikallinen tarkennus:

- Suomalaisen kulttuurin ilmiöitä
- Eurooppalaisen ja maailman kulttuurin ilmiöitä
- Maailmanperintökohteet Suomen ulkopuolella
- Juhlaperinteitä muissa maanosissa
- Oikeudenmukaisuus maailmassa
- Monikulttuurisuus Suomessa ja maailmassa
- Uskonnonvapaus
- Erilaisten katsomusten vaikutus eri puolilla maailmaa
- Maailmanuskonnot
- Erilaisten katsomusten luokittelun peruspiirteitä
- Katsomukselliset ikärajat

S3 Yhteiselämän perusteita

Perehdytään ihmisten yhteiselämän perusteisiin tutkimalla esimerkiksi sopimuksen, lupauksen, oikeuden ja velvollisuuden, yhdenvertaisuuden, rauhan ja demokratian merkityksiä niin erilaisissa oppilaan elämään liittyvissä arkipäivän tilanteissa ja ympäristöissä kuin laajemminkin. Perehdytään lapsen oikeuksiin pohtien niiden toteutumista lähellä ja kaukana. Harjoitellaan tekojen eettistä arviointia niiden kontekstin, tarkoitusten ja seurausten näkökulmista. Harjoitellaan omien näkemysten erittelyä ja perustelemista suhteessa yhteiselämän vaatimuksiin.

Paikallinen tarkennus:

- YK:n ihmisoikeuksien julistus
- Lasten oikeuksien toteutuminen eri puolella maailmaa
- Ihmisoikeusrikkomukset

S4 Luonto ja kestävä tulevaisuus

Perehdytään erilaisiin aikakäsityksiin ja tapoihin selittää maailmaa sekä pohditaan niiden vaikutusta ihmisten elämään ja niihin liittyviä erilaisia tietokäsityksiä. Tutkitaan erilaisia

luontokäsityksiä, luonnon ja ihmisen tulevaisuutta sekä kestävää kehitystä. Harjoitellaan omien näkemysten erittelyä ja perustelemista suhteessa maailmankuvaan ja kestävään tulevaisuuteen.

Paikallinen tarkennus:

- Luonnon monimuotoisuus eri puolella maailmaa
- Miksi luontoa pitää suojella?
- Ostotottumusten vaikutus ympäristön hyvinvointiin
- Luonnosta vastuun ottamisen näkyminen omassa toiminnassa
- Vastuullisen vaikuttamisen keinoja
- Koulun ulkopuolisiin asioihin vaikuttamisen alkeita

T3 edistää oppilaan kykyä oivaltaa asioiden välisiä suhteita ja kehittää ajatteluaan

- Oppilas opettelee suuntaamaan ajatuksia hyvään ja positiiviseen suuntaan
- Oppilas tutustuu ongelmiin, joihin on ratkaisuja enemmän kuin yksi, esimerkiksi millä perusteella valitsee itseä miellyttävän harrastuksen, miten paljon harrastus vaatii aikaa tai rahaa tai missä sitä voi harrastaa ja kenen kanssa
- Oppilas miettii ratkaisujen seurauksia
- Oppilas harjoittelee lukemaan erilaisia tilanteita, ympäristöjä ja niihin liittyviä kielenkäytön tapoja

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Päättelytaidot	Oppilas osaa tunnistaa virhepäättelyä ja korjata sen pohjalta omaa ajatteluaan

S1 Kasvaminen hyvään elämään

Harjoitellaan toisen kohtaamista ja erilaisten näkökulmien arvostamista. Tutkitaan oikeudenmukaisuuden ilmenemistä jokapäiväisessä elämässä. Tutkitaan vapautta ja vastuuta, erityisesti ajattelun-, uskonnon- ja elämänkatsomuksen vapauden näkökulmista. Perehdytään arvon ja normin käsitteisiin. Pohditaan yhdenvertaisuutta, onnellisuutta ja hyvää elämää. Harjoitellaan oman näkemyksen erittelyä ja perustelemista suhteessa toisiin.

Paikallinen tarkennus:

- Mielipiteet ja perustelut
- Kielenkäyttö eri tilanteissa
- Vastuu ja vastuun ottaminen
- Omat tavoitteet
- Oma katsomuksellinen ajattelu
- Oman katsomuksen pohdinta ja perustelu
- Eettiset käsitteet ja niiden soveltaminen
- Eri tilanteiden oikeudenmukaisia ratkaisuja; sovittelutoiminnan perusteita

S2 Erilaisia elämäntapoja

Tutkitaan eri näkökulmista omaa identiteettiä. Perehdytään suomalaiseen kulttuuriin ja kulttuurivähemmistöihin sekä erilaisiin elämän- ja maailmankatsomuksiin. Pohditaan esimerkiksi yhdenvertaisuuden, hyväksymisen, ymmärtämisen, tietämisen, uskomisen ja luulemisen merkityksiä. Perehdytään maailman kulttuuriperintöön ja sen arvokkuuteen. Harjoitellaan oman näkemyksen erittelyä ja perustelemista suhteessa eri kulttuureihin ja katsomuksiin.

Paikallinen tarkennus:

- Suomalaisen kulttuurin ilmiöitä
- Eurooppalaisen ja maailman kulttuurin ilmiöitä
- Maailmanperintökohteet Suomen ulkopuolella
- Juhlaperinteitä muissa maanosissa
- Oikeudenmukaisuus maailmassa
- Monikulttuurisuus Suomessa ja maailmassa
- Uskonnonvapaus
- Erilaisten katsomusten vaikutus eri puolilla maailmaa
- Maailmanuskonnot
- Erilaisten katsomusten luokittelun peruspiirteitä
- Katsomukselliset ikärajat

S3 Yhteiselämän perusteita

Perehdytään ihmisten yhteiselämän perusteisiin tutkimalla esimerkiksi sopimuksen, lupauksen, oikeuden ja velvollisuuden, yhdenvertaisuuden, rauhan ja demokratian merkityksiä niin erilaisissa oppilaan elämään liittyvissä arkipäivän tilanteissa ja ympäristöissä kuin laajemminkin. Perehdytään lapsen oikeuksiin pohtien niiden toteutumista lähellä ja kaukana. Harjoitellaan tekojen eettistä arviointia niiden kontekstin, tarkoitusten ja seurausten näkökulmista. Harjoitellaan omien näkemysten erittelyä ja perustelemista suhteessa yhteiselämän vaatimuksiin.

Paikallinen tarkennus:

- YK:n ihmisoikeuksien julistus
- Lasten oikeuksien toteutuminen eri puolella maailmaa
- Ihmisoikeusrikkomukset

T4 ohjata oppilasta kantamaan vastuuta itsestä, toisista ihmisistä ja luonnosta

- Oppilas miettii, miten voi vaikuttaa omaan ja lähiympäristön hyvinvointiin
- Oppilas pohtii, mitä voi tehdä hyvinvoinnin parantamiseksi ja miten omalla toiminnallaan voi vaikuttaa luonnon hyvinvointiin, kuten ostotottumukset, lajittelu, jakamistalous
- Oppilas havainnoi luonnon monimuotoisuutta ja vertailee Suomea ja muuta maailmaa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Vastuullisen toiminnan tunteminen	Oppilas osaa kuvata, mitä tarkoittaa itsestä, toisista ja luonnosta vastuun ottaminen sekä kertoa, mitä se tarkoittaa omassa toiminnassa

S1 Kasvaminen hyvään elämään

Harjoitellaan toisen kohtaamista ja erilaisten näkökulmien arvostamista. Tutkitaan oikeudenmukaisuuden ilmenemistä jokapäiväisessä elämässä. Tutkitaan vapautta ja vastuuta, erityisesti ajattelun-, uskonnon- ja elämänkatsomuksen vapauden näkökulmista. Perehdytään arvon ja normin käsitteisiin. Pohditaan yhdenvertaisuutta, onnellisuutta ja hyvää elämää. Harjoitellaan oman näkemyksen erittelyä ja perustelemista suhteessa toisiin.

Paikallinen tarkennus:

- Mielipiteet ja perustelut
- Kielenkäyttö eri tilanteissa

- Vastuu ja vastuun ottaminen
- Omat tavoitteet
- Oma katsomuksellinen ajattelu
- Oman katsomuksen pohdinta ja perustelu
- Eettiset käsitteet ja niiden soveltaminen
- Eri tilanteiden oikeudenmukaisia ratkaisuja; sovittelutoiminnan perusteita

S2 Erilaisia elämäntapoja

Tutkitaan eri näkökulmista omaa identiteettiä. Perehdytään suomalaiseen kulttuuriin ja kulttuurivähemmistöihin sekä erilaisiin elämän- ja maailmankatsomuksiin. Pohditaan esimerkiksi yhdenvertaisuuden, hyväksymisen, ymmärtämisen, tietämisen, uskomisen ja luulemisen merkityksiä. Perehdytään maailman kulttuuriperintöön ja sen arvokkuuteen. Harjoitellaan oman näkemyksen erittelyä ja perustelemista suhteessa eri kulttuureihin ja katsomuksiin.

Paikallinen tarkennus:

- Suomalaisen kulttuurin ilmiöitä
- Eurooppalaisen ja maailman kulttuurin ilmiöitä
- Maailmanperintökohteet Suomen ulkopuolella
- Juhlaperinteitä muissa maanosissa
- Oikeudenmukaisuus maailmassa
- Monikulttuurisuus Suomessa ja maailmassa
- Uskonnonvapaus
- Erilaisten katsomusten vaikutus eri puolilla maailmaa
- Maailmanuskonnot
- Erilaisten katsomusten luokittelun peruspiirteitä
- Katsomukselliset ikärajat

S3 Yhteiselämän perusteita

Perehdytään ihmisten yhteiselämän perusteisiin tutkimalla esimerkiksi sopimuksen, lupauksen, oikeuden ja velvollisuuden, yhdenvertaisuuden, rauhan ja demokratian merkityksiä niin erilaisissa oppilaan elämään liittyvissä arkipäivän tilanteissa ja ympäristöissä kuin laajemminkin. Perehdytään lapsen oikeuksiin pohtien niiden toteutumista lähellä ja kaukana. Harjoitellaan tekojen eettistä arviointia niiden kontekstin, tarkoitusten ja seurausten näkökulmista. Harjoitellaan omien näkemysten erittelyä ja perustelemista suhteessa yhteiselämän vaatimuksiin.

Paikallinen tarkennus:

- YK:n ihmisoikeuksien julistus
- Lasten oikeuksien toteutuminen eri puolella maailmaa
- Ihmisoikeusrikkomukset

T5 ohjata oppilas tutustumaan suomalaiseen, eurooppalaiseen ja maailman kulttuuriperintöön sekä hahmottamaan kulttuurista moninaisuutta ilmiönä.

- Oppilas tutustuu maailmanperintökohteisiin
- Oppilas perehtyy eri kulttuurien juhlaperinteisiin
- Oppilas tutustuu käsitteeseen monikulttuurisuus ja sen toteutumiseen omassa arjessa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tietojen ja käsitteiden hallinta	Oppilas osaa nimetä ja selittää joitakin kulttuuriin liittyviä ilmiöitä suomalaisesta, eurooppalaisesta ja maailman kulttuuriperinnöstä. Oppilas osaa antaa esimerkkejä yhteisön tai yhteiskunnan kulttuurisesta moninaisuudesta

S2 Erilaisia elämäntapoja

Tutkitaan eri näkökulmista omaa identiteettiä. Perehdytään suomalaiseen kulttuuriin ja kulttuurivähemmistöihin sekä erilaisiin elämän- ja maailmankatsomuksiin. Pohditaan esimerkiksi yhdenvertaisuuden, hyväksymisen, ymmärtämisen, tietämisen, uskomisen ja luulemisen merkityksiä. Perehdytään maailman kulttuuriperintöön ja sen arvokkuuteen. Harjoitellaan oman näkemyksen erittelyä ja perustelemista suhteessa eri kulttuureihin ja katsomuksiin.

Paikallinen tarkennus:

- Suomalaisen kulttuurin ilmiöitä
- Eurooppalaisen ja maailman kulttuurin ilmiöitä
- Maailmanperintökohteet Suomen ulkopuolella
- Juhlaperinteitä muissa maanosissa
- Oikeudenmukaisuus maailmassa
- Monikulttuurisuus Suomessa ja maailmassa
- Uskonnonvapaus
- Erilaisten katsomusten vaikutus eri puolilla maailmaa
- Maailmanuskonnot
- Erilaisten katsomusten luokittelun peruspiirteitä
- Katsomukselliset ikärajat

S3 Yhteiselämän perusteita

Perehdytään ihmisten yhteiselämän perusteisiin tutkimalla esimerkiksi sopimuksen, lupauksen, oikeuden ja velvollisuuden, yhdenvertaisuuden, rauhan ja demokratian merkityksiä niin erilaisissa oppilaan elämään liittyvissä arkipäivän tilanteissa ja ympäristöissä kuin laajemminkin. Perehdytään lapsen oikeuksiin pohtien niiden toteutumista lähellä ja kaukana. Harjoitellaan tekojen eettistä arviointia niiden kontekstin, tarkoitusten ja seurausten näkökulmista. Harjoitellaan omien näkemysten erittelyä ja perustelemista suhteessa yhteiselämän vaatimuksiin.

Paikallinen tarkennus:

- YK:n ihmisoikeuksien julistus
- Lasten oikeuksien toteutuminen eri puolella maailmaa
- Ihmisoikeusrikkomukset

S4 Luonto ja kestävä tulevaisuus

Perehdytään erilaisiin aikakäsityksiin ja tapoihin selittää maailmaa sekä pohditaan niiden vaikutusta ihmisten elämään ja niihin liittyviä erilaisia tietokäsityksiä. Tutkitaan erilaisia luontokäsityksiä, luonnon ja ihmisen tulevaisuutta sekä kestävää kehitystä. Harjoitellaan omien näkemysten erittelyä ja perustelemista suhteessa maailmankuvaan ja kestävään tulevaisuuteen.

Paikallinen tarkennus:

- Luonnon monimuotoisuus eri puolella maailmaa
- Miksi luontoa pitää suojella?
- Ostotottumusten vaikutus ympäristön hyvinvointiin
- Luonnosta vastuun ottamisen näkyminen omassa toiminnassa
- Vastuullisen vaikuttamisen keinoja
- Koulun ulkopuolisiin asioihin vaikuttamisen alkeita

T6 tukea oppilasta rakentamaan katsomuksellista ja kulttuurista yleissivistystään

- Oppilas tutustuu uskonnonvapauden määritelmään
- Oppilas perehtyy lähialueiden eri katsomusten harjoittamispaikkoihin, kuten kirkot ja moskeijat
- Oppilas tutustuu katsomuksellisiin käsitteisiin käsitteiden teisti, agnostikko ja ateisti kautta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tietojen ja käsitteiden hallinta	Oppilas osaa nimetä joitakin katsomusten ja kulttuurien tärkeimpiä piirteitä.

S1 Kasvaminen hyvään elämään

Harjoitellaan toisen kohtaamista ja erilaisten näkökulmien arvostamista. Tutkitaan oikeudenmukaisuuden ilmenemistä jokapäiväisessä elämässä. Tutkitaan vapautta ja vastuuta, erityisesti ajattelun-, uskonnon- ja elämänkatsomuksen vapauden näkökulmista. Perehdytään arvon ja normin käsitteisiin. Pohditaan yhdenvertaisuutta, onnellisuutta ja hyvää elämää. Harjoitellaan oman näkemyksen erittelyä ja perustelemista suhteessa toisiin.

Paikallinen tarkennus:

- Mielipiteet ja perustelut
- Kielenkäyttö eri tilanteissa
- Vastuu ja vastuun ottaminen
- Omat tavoitteet
- Oma katsomuksellinen ajattelu
- Oman katsomuksen pohdinta ja perustelu
- Eettiset käsitteet ja niiden soveltaminen
- Eri tilanteiden oikeudenmukaisia ratkaisuja; sovittelutoiminnan perusteita

S2 Erilaisia elämäntapoja

Tutkitaan eri näkökulmista omaa identiteettiä. Perehdytään suomalaiseen kulttuuriin ja kulttuurivähemmistöihin sekä erilaisiin elämän- ja maailmankatsomuksiin. Pohditaan esimerkiksi yhdenvertaisuuden, hyväksymisen, ymmärtämisen, tietämisen, uskomisen ja luulemisen merkityksiä. Perehdytään maailman kulttuuriperintöön ja sen arvokkuuteen. Harjoitellaan oman näkemyksen erittelyä ja perustelemista suhteessa eri kulttuureihin ja katsomuksiin.

Paikallinen tarkennus:

- Suomalaisen kulttuurin ilmiöitä
- Eurooppalaisen ja maailman kulttuurin ilmiöitä
- Maailmanperintökohteet Suomen ulkopuolella
- Juhlaperinteitä muissa maanosissa

- Oikeudenmukaisuus maailmassa
- Monikulttuurisuus Suomessa ja maailmassa
- Uskonnonvapaus
- Erilaisten katsomusten vaikutus eri puolilla maailmaa
- Maailmanuskonnot
- Erilaisten katsomusten luokittelun peruspiirteitä
- Katsomukselliset ikärajat

S3 Yhteiselämän perusteita

Perehdytään ihmisten yhteiselämän perusteisiin tutkimalla esimerkiksi sopimuksen, lupauksen, oikeuden ja velvollisuuden, yhdenvertaisuuden, rauhan ja demokratian merkityksiä niin erilaisissa oppilaan elämään liittyvissä arkipäivän tilanteissa ja ympäristöissä kuin laajemminkin. Perehdytään lapsen oikeuksiin pohtien niiden toteutumista lähellä ja kaukana. Harjoitellaan tekojen eettistä arviointia niiden kontekstin, tarkoitusten ja seurausten näkökulmista. Harjoitellaan omien näkemysten erittelyä ja perustelemista suhteessa yhteiselämän vaatimuksiin.

Paikallinen tarkennus:

- YK:n ihmisoikeuksien julistus
- Lasten oikeuksien toteutuminen eri puolella maailmaa
- Ihmisoikeusrikkomukset

S4 Luonto ja kestävä tulevaisuus

Perehdytään erilaisiin aikakäsityksiin ja tapoihin selittää maailmaa sekä pohditaan niiden vaikutusta ihmisten elämään ja niihin liittyviä erilaisia tietokäsityksiä. Tutkitaan erilaisia luontokäsityksiä, luonnon ja ihmisen tulevaisuutta sekä kestävää kehitystä. Harjoitellaan omien näkemysten erittelyä ja perustelemista suhteessa maailmankuvaan ja kestävään tulevaisuuteen.

Paikallinen tarkennus:

- Luonnon monimuotoisuus eri puolella maailmaa
- Miksi luontoa pitää suojella?
- Ostotottumusten vaikutus ympäristön hyvinvointiin
- Luonnosta vastuun ottamisen näkyminen omassa toiminnassa
- Vastuullisen vaikuttamisen keinoja
- Koulun ulkopuolisiin asioihin vaikuttamisen alkeita

T7 ohjata oppilasta suunnittelemaan ja arvioimaan omaa katsomuksellista oppimistaan

- Oppilas pohtii, mitä seurauksia on siitä, että ihmiset ajattelevat katsomusasioista eri tavoin
- Oppilas miettii, mitkä asiat vaikuttavat omaan katsomukselliseen ajatteluun, esimerkiksi opetus, kaverit, perhe ja media

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Oppimaan oppimisen taidot	Oppilas osaa asettaa opiskeluun liittyviä tavoitteita, pyrkii toimimaan tavoitteiden suunnassa ja arvioi niiden toteutumista sekä yksin että ryhmässä.

S1 Kasvaminen hyvään elämään

Harjoitellaan toisen kohtaamista ja erilaisten näkökulmien arvostamista. Tutkitaan oikeudenmukaisuuden ilmenemistä jokapäiväisessä elämässä. Tutkitaan vapautta ja vastuuta, erityisesti ajattelun-, uskonnon- ja elämänkatsomuksen vapauden näkökulmista. Perehdytään arvon ja normin käsitteisiin. Pohditaan yhdenvertaisuutta, onnellisuutta ja hyvää elämää. Harjoitellaan oman näkemyksen erittelyä ja perustelemista suhteessa toisiin.

Paikallinen tarkennus:

- Mielipiteet ja perustelut
- Kielenkäyttö eri tilanteissa
- Vastuu ja vastuun ottaminen
- Omat tavoitteet
- Oma katsomuksellinen ajattelu
- Oman katsomuksen pohdinta ja perustelu
- Eettiset käsitteet ja niiden soveltaminen
- Eri tilanteiden oikeudenmukaisia ratkaisuja; sovittelutoiminnan perusteita

S2 Erilaisia elämäntapoja

Tutkitaan eri näkökulmista omaa identiteettiä. Perehdytään suomalaiseen kulttuuriin ja kulttuurivähemmistöihin sekä erilaisiin elämän- ja maailmankatsomuksiin. Pohditaan esimerkiksi yhdenvertaisuuden, hyväksymisen, ymmärtämisen, tietämisen, uskomisen ja luulemisen merkityksiä. Perehdytään maailman kulttuuriperintöön ja sen arvokkuuteen. Harjoitellaan oman näkemyksen erittelyä ja perustelemista suhteessa eri kulttuureihin ja katsomuksiin.

Paikallinen tarkennus:

- Suomalaisen kulttuurin ilmiöitä
- Eurooppalaisen ja maailman kulttuurin ilmiöitä
- Maailmanperintökohteet Suomen ulkopuolella
- Juhlaperinteitä muissa maanosissa
- Oikeudenmukaisuus maailmassa
- Monikulttuurisuus Suomessa ja maailmassa
- Uskonnonvapaus
- Erilaisten katsomusten vaikutus eri puolilla maailmaa
- Maailmanuskonnot
- Erilaisten katsomusten luokittelun peruspiirteitä
- Katsomukselliset ikärajat

S3 Yhteiselämän perusteita

Perehdytään ihmisten yhteiselämän perusteisiin tutkimalla esimerkiksi sopimuksen, lupauksen, oikeuden ja velvollisuuden, yhdenvertaisuuden, rauhan ja demokratian merkityksiä niin erilaisissa oppilaan elämään liittyvissä arkipäivän tilanteissa ja ympäristöissä kuin laajemminkin. Perehdytään lapsen oikeuksiin pohtien niiden toteutumista lähellä ja kaukana. Harjoitellaan tekojen eettistä arviointia niiden kontekstin, tarkoitusten ja seurausten näkökulmista. Harjoitellaan omien näkemysten erittelyä ja perustelemista suhteessa yhteiselämän vaatimuksiin.

Paikallinen tarkennus:

- YK:n ihmisoikeuksien julistus
- Lasten oikeuksien toteutuminen eri puolella maailmaa
- Ihmisoikeusrikkomukset

S4 Luonto ja kestävä tulevaisuus

Perehdytään erilaisiin aikakäsityksiin ja tapoihin selittää maailmaa sekä pohditaan niiden vaikutusta ihmisten elämään ja niihin liittyviä erilaisia tietokäsityksiä. Tutkitaan erilaisia luontokäsityksiä, luonnon ja ihmisen tulevaisuutta sekä kestävää kehitystä. Harjoitellaan omien näkemysten erittelyä ja perustelemista suhteessa maailmankuvaan ja kestävään tulevaisuuteen.

Paikallinen tarkennus:

- Luonnon monimuotoisuus eri puolella maailmaa
- Miksi luontoa pitää suojella?
- Ostotottumusten vaikutus ympäristön hyvinvointiin
- Luonnosta vastuun ottamisen näkyminen omassa toiminnassa
- Vastuullisen vaikuttamisen keinoja
- Koulun ulkopuolisiin asioihin vaikuttamisen alkeita

T8 rohkaista oppilasta ilmaisemaan katsomustaan ja kuuntelemaan muiden katsomuksellisia kannanottoja

- Oppilas harjoittelee tilanteita, joissa on tärkeä tuoda oma katsomus esiin
- Oppilas harjoittelee tunnistamaan tilanteet, joissa oman katsomuksen esiin tuomisella ei ole merkitystä tai se on haitaksi
- Oppilas opettelee kuuntelemaan erilaisia katsomuksellisia kannanottoja esimerkiksi eri ihmisryhmien oikeuksista ja kohtelusta
- Oppilas harjoittelee tuomaan oma katsomus esiin sellaisella tavalla, ettei se haasta tai kyseenalaista toisten katsomuksia

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Vuorovaikutus-taidot ja toiminta ryhmän jäsenenä	Oppilas ilmaisee omaa katsomuksellista ajatteluaan rakentavasti ja osaa kuunnella toisten näkemyksiä ja kannanottoja.

S1 Kasvaminen hyvään elämään

Harjoitellaan toisen kohtaamista ja erilaisten näkökulmien arvostamista. Tutkitaan oikeudenmukaisuuden ilmenemistä jokapäiväisessä elämässä. Tutkitaan vapautta ja vastuuta, erityisesti ajattelun-, uskonnon- ja elämänkatsomuksen vapauden näkökulmista. Perehdytään arvon ja normin käsitteisiin. Pohditaan yhdenvertaisuutta, onnellisuutta ja hyvää elämää. Harjoitellaan oman näkemyksen erittelyä ja perustelemista suhteessa toisiin.

Paikallinen tarkennus:

- Mielipiteet ja perustelut
- Kielenkäyttö eri tilanteissa
- Vastuu ja vastuun ottaminen
- Omat tavoitteet
- Oma katsomuksellinen ajattelu
- Oman katsomuksen pohdinta ja perustelu
- Eettiset käsitteet ja niiden soveltaminen
- Eri tilanteiden oikeudenmukaisia ratkaisuja; sovittelutoiminnan perusteita

S2 Erilaisia elämäntapoja

Tutkitaan eri näkökulmista omaa identiteettiä. Perehdytään suomalaiseen kulttuuriin ja kulttuurivähemmistöihin sekä erilaisiin elämän- ja maailmankatsomuksiin. Pohditaan esimerkiksi yhdenvertaisuuden, hyväksymisen, ymmärtämisen, tietämisen, uskomisen ja luulemisen merkityksiä. Perehdytään maailman kulttuuriperintöön ja sen arvokkuuteen. Harjoitellaan oman näkemyksen erittelyä ja perustelemista suhteessa eri kulttuureihin ja katsomuksiin.

Paikallinen tarkennus:

- Suomalaisen kulttuurin ilmiöitä
- Eurooppalaisen ja maailman kulttuurin ilmiöitä
- Maailmanperintökohteet Suomen ulkopuolella
- Juhlaperinteitä muissa maanosissa
- Oikeudenmukaisuus maailmassa
- Monikulttuurisuus Suomessa ja maailmassa
- Uskonnonvapaus
- Erilaisten katsomusten vaikutus eri puolilla maailmaa
- Maailmanuskonnot
- Erilaisten katsomusten luokittelun peruspiirteitä
- Katsomukselliset ikärajat

S3 Yhteiselämän perusteita

Perehdytään ihmisten yhteiselämän perusteisiin tutkimalla esimerkiksi sopimuksen, lupauksen, oikeuden ja velvollisuuden, yhdenvertaisuuden, rauhan ja demokratian merkityksiä niin erilaisissa oppilaan elämään liittyvissä arkipäivän tilanteissa ja ympäristöissä kuin laajemminkin. Perehdytään lapsen oikeuksiin pohtien niiden toteutumista lähellä ja kaukana. Harjoitellaan tekojen eettistä arviointia niiden kontekstin, tarkoitusten ja seurausten näkökulmista. Harjoitellaan omien näkemysten erittelyä ja perustelemista suhteessa yhteiselämän vaatimuksiin.

Paikallinen tarkennus:

- YK:n ihmisoikeuksien julistus
- Lasten oikeuksien toteutuminen eri puolella maailmaa
- Ihmisoikeusrikkomukset

T9 ohjata oppilas tuntemaan YK:n yleismaailmalliseen ihmisoikeuksien julistukseen perustuvaa ihmisoikeusetiikkaa, erityisesti lapsen oikeuksia

- Oppilas tutustuu ihmisoikeusetiikan eri osa-alueisiin, kuten ihmisarvo ja ihmisoikeudet
- Oppilas kertaa lapsen oikeuksien sisältöjä ja vertaa niiden toteutumista Suomessa ja muualla maailmassa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ihmisoikeusetiikka	Oppilas tietää YK:n yleismaailmallisen ihmisoikeuksien julistuksen keskeisen sisällön ja osaa kertoa esimerkkejä lapsen oikeuksista.

S3 Yhteiselämän perusteita

Perehdytään ihmisten yhteiselämän perusteisiin tutkimalla esimerkiksi sopimuksen, lupauksen, oikeuden ja velvollisuuden, yhdenvertaisuuden, rauhan ja demokratian merkityksiä niin erilaisissa oppilaan elämään liittyvissä arkipäivän tilanteissa ja ympäristöissä kuin laajemminkin. Perehdytään lapsen oikeuksiin pohtien niiden toteutumista lähellä ja kaukana. Harjoitellaan tekojen eettistä arviointia niiden kontekstin, tarkoitusten ja seurausten näkökulmista. Harjoitellaan omien näkemysten erittelyä ja perustelemista suhteessa yhteiselämän vaatimuksiin.

Paikallinen tarkennus:

- YK:n ihmisoikeuksien julistus
- Lasten oikeuksien toteutuminen eri puolella maailmaa
- Ihmisoikeusrikkomukset

T10 rohkaista oppilasta toimimaan aloitteellisesti ja vastuullisesti omassa ympäristössään

- Oppilas osaa pohtia, miten lapsi voi vaikuttaa omalla toiminnallaan oman ja lähiympäristönsä hyvinvointiin
- Oppilas harjoittelee demokratian perusteita, jolloin voidaan tehdä oppiainerajat ylittävää yhteistyötä historian kanssa
- Oppilas harjoittelee vaikuttamista myös koulun ulkopuolella, esimerkiksi yhteistyössä nuorisotoimen kanssa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Vaikuttamisen keinojen tunteminen	Oppilas osaa etsiä ja kuvata joitakin vastuullisen vaikuttamisen keinoja.

S1 Kasvaminen hyvään elämään

Harjoitellaan toisen kohtaamista ja erilaisten näkökulmien arvostamista. Tutkitaan oikeudenmukaisuuden ilmenemistä jokapäiväisessä elämässä. Tutkitaan vapautta ja vastuuta, erityisesti ajattelun-, uskonnon- ja elämänkatsomuksen vapauden näkökulmista. Perehdytään arvon ja normin käsitteisiin. Pohditaan yhdenvertaisuutta, onnellisuutta ja hyvää elämää. Harjoitellaan oman näkemyksen erittelyä ja perustelemista suhteessa toisiin.

Paikallinen tarkennus:

- Mielipiteet ja perustelut
- Kielenkäyttö eri tilanteissa
- Vastuu ja vastuun ottaminen
- Omat tavoitteet
- Oma katsomuksellinen ajattelu
- Oman katsomuksen pohdinta ja perustelu
- Eettiset käsitteet ja niiden soveltaminen
- Eri tilanteiden oikeudenmukaisia ratkaisuja; sovittelutoiminnan perusteita

S2 Erilaisia elämäntapoja

Tutkitaan eri näkökulmista omaa identiteettiä. Perehdytään suomalaiseen kulttuuriin ja kulttuurivähemmistöihin sekä erilaisiin elämän- ja maailmankatsomuksiin. Pohditaan esimerkiksi yhdenvertaisuuden, hyväksymisen, ymmärtämisen, tietämisen, uskomisen ja luulemisen

merkityksiä. Perehdytään maailman kulttuuriperintöön ja sen arvokkuuteen. Harjoitellaan oman näkemyksen erittelyä ja perustelemista suhteessa eri kulttuureihin ja katsomuksiin.

Paikallinen tarkennus:

- Suomalaisen kulttuurin ilmiöitä
- Eurooppalaisen ja maailman kulttuurin ilmiöitä
- Maailmanperintökohteet Suomen ulkopuolella
- Juhlaperinteitä muissa maanosissa
- Oikeudenmukaisuus maailmassa
- Monikulttuurisuus Suomessa ja maailmassa
- Uskonnonvapaus
- Erilaisten katsomusten vaikutus eri puolilla maailmaa
- Maailmanuskonnot
- Erilaisten katsomusten luokittelun peruspiirteitä
- Katsomukselliset ikärajat

S3 Yhteiselämän perusteita

Perehdytään ihmisten yhteiselämän perusteisiin tutkimalla esimerkiksi sopimuksen, lupauksen, oikeuden ja velvollisuuden, yhdenvertaisuuden, rauhan ja demokratian merkityksiä niin erilaisissa oppilaan elämään liittyvissä arkipäivän tilanteissa ja ympäristöissä kuin laajemminkin. Perehdytään lapsen oikeuksiin pohtien niiden toteutumista lähellä ja kaukana. Harjoitellaan tekojen eettistä arviointia niiden kontekstin, tarkoitusten ja seurausten näkökulmista. Harjoitellaan omien näkemysten erittelyä ja perustelemista suhteessa yhteiselämän vaatimuksiin.

Paikallinen tarkennus:

- YK:n ihmisoikeuksien julistus
- Lasten oikeuksien toteutuminen eri puolella maailmaa
- Ihmisoikeusrikkomukset

S4 Luonto ja kestävä tulevaisuus

Perehdytään erilaisiin aikakäsityksiin ja tapoihin selittää maailmaa sekä pohditaan niiden vaikutusta ihmisten elämään ja niihin liittyviä erilaisia tietokäsityksiä. Tutkitaan erilaisia luontokäsityksiä, luonnon ja ihmisen tulevaisuutta sekä kestävää kehitystä. Harjoitellaan omien näkemysten erittelyä ja perustelemista suhteessa maailmankuvaan ja kestävään tulevaisuuteen.

Paikallinen tarkennus:

- Luonnon monimuotoisuus eri puolella maailmaa
- Miksi luontoa pitää suojella?
- Ostotottumusten vaikutus ympäristön hyvinvointiin
- Luonnosta vastuun ottamisen näkyminen omassa toiminnassa
- Vastuullisen vaikuttamisen keinoja
- Koulun ulkopuolisiin asioihin vaikuttamisen alkeita

Historia

Oppiaineen tehtävä

Historian opetuksen tehtävänä on kehittää oppilaiden historiatietoisuutta ja kulttuurien tuntemusta sekä kannustaa heitä omaksumaan vastuullisen kansalaisuuden periaatteet. Menneisyyttä koskevan tiedon avulla oppilaita ohjataan ymmärtämään nykyisyyteen johtanutta kehitystä,

henkisen ja aineellisen työn arvoa sekä pohtimaan tulevaisuuden valintoja. Oppilaita ohjataan näkemään yksilön merkitys historiallisena toimijana sekä oivaltamaan toiminnan taustalla esiintyviä tekijöitä ja ihmisten motiiveja. Tarkoituksena on tukea oppilaiden identiteetin rakentumista sekä edistää heidän kasvuaan aktiivisiksi ja erilaisuutta ymmärtäviksi yhteiskunnan jäseniksi.

Historianopetuksessa oppilaat paneutuvat erilaisten toimijoiden tuottaman tiedon kriittiseen käsittelyyn ja historiallisen lähdeaineiston ulottuvuuksiin. Opetuksessa syvennytään lisäksi historiantutkimuksen lähtökohtaan, jonka mukaan menneestä pyritään muodostamaan mahdollisimman luotettava kuva saatavilla olevan todistusaineiston perusteella. Opetuksen tavoitteena on kehittää historian tekstitaitoja: taitoa lukea ja analysoida menneisyyden toimijoiden tuottamia lähteitä sekä tehdä päteviä tulkintoja niiden tarkoituksesta ja merkityksestä.

Oppilaita ohjataan ymmärtämään historiatiedon tulkinnallisuutta ja moniperspektiivisyyttä sekä selittämään historiallisessa kehityksessä ilmenevää muutosta ja jatkuvuutta. Historianopetus auttaa oppilaita tunnistamaan yhteiskunnassa olevia arvoja, arvojännitteitä ja niissä tapahtuneita muutoksia eri aikoina.

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 4-6

Vuosiluokilla 4-6 historian opetuksen tehtävänä on perehdyttää oppilaat historiallisen tiedon luonteeseen, tiedon hankkimiseen sekä peruskäsitteisiin. Pyrkimyksenä on herättää oppilaiden kiinnostus mennyttä aikaa, ihmisen toimintaa, sen merkitystä ja ymmärtämistä kohtaan. Perusteissa määriteltyjen sisältöjen opetuksessa korostetaan toiminnallisia ja elämyksellisiä työtapoja.

Historian oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 4-6

Oppiaineen tavoitteiden kannalta on tärkeä valita elämyksellisiä ja toiminnallisia työtapoja, esimerkiksi erilaisten lähteiden tutkimista, kerrontaa, draamaa, leikkiä ja pelejä. Tavoitteena on vahvistaa oppilaiden historian tekstien ja ympäristön lukutaitoa sekä harjoitella tulkintojen tekemistä itsenäisesti ja toisten kanssa. Opiskelussa hankitaan ja käytetään historiallista tietoa erilaisissa oppimisympäristöissä tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen. Historia oppiaineena sopii hyvin integroitavaksi muiden oppiaineiden kanssa.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki historiassa vuosiluokilla 4-6

Historianopetuksessa oppilaita ohjataan tutkivaan opiskelutapaan ja heitä rohkaistaan tekemään tulkintoja, vertailemaan, tekemään johtopäätöksiä ja soveltamaan hankittua tietoa sekä suullisesti että kirjallisesti. Tekstien ymmärtämiseen ohjataan avaamalla teksteissä käytettyjä käsitteitä.

Oppilaan oppimisen arviointi historiassa vuosiluokilla 4-6

Historian opetuksessa oppimisen arviointi on oppilaita ohjaavaa ja kannustavaa. Palautteella pyritään rohkaisemaan oppilaita tutkimaan erilaisia historiallisia lähteitä ja tekemään niistä omia tulkintojaan. Arvioinnissa otetaan huomioon monimuotoiset kirjalliset ja suullisen tuottamisen tavat sekä muun tekemisen ja ilmaisumuotojen kautta osoitettu osaaminen. Sisältöjen muistamisen sijasta arvioinnissa kiinnitetään erityisesti huomiota tiedon soveltamiseen ja historiallisen ajattelun kehittymiseen.

Historian sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi kunkin oppilaan osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin. Määritellessään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositodistusta varten opettaja käyttää historian valtakunnallisia arviointikriteereitä. Opintojen edistymisen kannalta keskeistä on tutkimisen, toimimisen ja menneisyyteen eläytymisen ohella ankkuroituminen kulttuuriympäristöön,

aikaperspektiivin hahmottaminen, ihmisen toimijuuden sekä historian merkityksen oivaltaminen ihmiskunnan ja oman elämän kannalta nyt ja tulevaisuudessa.

5

Vuosiluokan tavoitteet ja keskeiset sisällöt

T1 ohjata oppilasta kiinnostumaan historiasta tiedonalana ja identiteettiä rakentavana oppiaineena

- Oppilasta ohjataan ymmärtämään, minkälainen tiedonala historia on sekä pohtimaan omaa historiaa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Motivaation kehittymistä ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilaita ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

S1 Esihistoriallinen aika ja sivilisaation synty

Perehdytään ihmisen elämiseen pienissä populaatioissa ja metsästyskulttuuriin sekä maanviljelykulttuurin murrokseen ja sivilisaation syntyyn.

Paikallinen tarkennus:

- Ihmislajin kehitys
- Keräilijä- sekä metsästyskulttuurit
- Maanviljelys- ja kaupunkikulttuurin synty ja kehitys sivilisaatioiksi

S2 Vanha aika ja antiikin perintö

Paneudutaan demokratian orastukseen Kreikassa ja roomalaiseen yhteiskuntaan. Aikakautta tarkastellaan lisäksi Pohjolan asuttamisen näkökulmasta.

Paikallinen tarkennus:

- Ensimmäiset korkeakulttuurit
- Antiikin Kreikan yhteiskunta
    - Kulttuurin ja demokratian juuret
    - Valtakunnan laajeneminen Aleksanteri Suuren johdolla
    - Kulttuurin vaikutus nykypäivään
- Antiikin Rooman valtakunta
    - Nousu, valtakunnan kukoistus ja tuho
    - Kristinuskon synty
    - Kulttuurin vaikutus nykypäivään
- Suomen asuttaminen kivikaudelta lähtien

S3 Keskiaika

Perehdytään keskiaikaiseen maailmankuvaan sekä idän ja lännen kulttuurisiin yhtäläisyyksiin ja eroavaisuuksiin ja niiden vaikutuksiin eri ihmisryhmille. Käsitellään Suomen siirtyminen historialliseen aikaan ja Ruotsin yhteyteen.

Paikallinen tarkennus:

- Uskonnon merkitys
- Sääty-yhteiskunta
- Keskiajan päättyminen
- Islamin uskon synty ja leviäminen
- Suomen keskiaika
    - Viikingit
    - Kristinuskon leviäminen
    - Suomi osaksi Ruotsin valtakuntaa

T2 johdattaa oppilasta tunnistamaan erilaisia historian lähteitä

- Oppilas pohtii, mistä historiallinen tieto tulee ja tutustuu erilaisiin historiallisen tiedon lähteisiin ja hankintamenetelmiin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Historian tietolähteiden tunnistaminen	Oppilas osaa ohjatusti etsiä historiatietoa erilaisista tietolähteistä.

S1 Esihistoriallinen aika ja sivilisaation synty

Perehdytään ihmisen elämiseen pienissä populaatioissa ja metsästyskulttuuriin sekä maanviljelykulttuurin murrokseen ja sivilisaation syntyyn.

Paikallinen tarkennus:

- Ihmislajin kehitys
- Keräilijä- sekä metsästyskulttuurit
- Maanviljelys- ja kaupunkikulttuurin synty ja kehitys sivilisaatioiksi

S2 Vanha aika ja antiikin perintö

Paneudutaan demokratian orastukseen Kreikassa ja roomalaiseen yhteiskuntaan. Aikakautta tarkastellaan lisäksi Pohjolan asuttamisen näkökulmasta.

Paikallinen tarkennus:

- Ensimmäiset korkeakulttuurit
- Antiikin Kreikan yhteiskunta
    - Kulttuurin ja demokratian juuret
    - Valtakunnan laajeneminen Aleksanteri Suuren johdolla
    - Kulttuurin vaikutus nykypäivään
- Antiikin Rooman valtakunta
    - Nousu, valtakunnan kukoistus ja tuho

    - Kristinuskon synty
    - Kulttuurin vaikutus nykypäivään
- Suomen asuttaminen kivikaudelta lähtien

S3 Keskiaika

Perehdytään keskiaikaiseen maailmankuvaan sekä idän ja lännen kulttuurisiin yhtäläisyyksiin ja eroavaisuuksiin ja niiden vaikutuksiin eri ihmisryhmille. Käsitellään Suomen siirtyminen historialliseen aikaan ja Ruotsin yhteyteen.

Paikallinen tarkennus:

- Uskonnon merkitys
- Sääty-yhteiskunta
- Keskiajan päättyminen
- Islamin uskon synty ja leviäminen
- Suomen keskiaika
    - Viikingit
    - Kristinuskon leviäminen
    - Suomi osaksi Ruotsin valtakuntaa

T3 ohjata oppilasta havaitsemaan historiatiedon tulkinnallisuuden

- Oppilas opettelee ymmärtämään, että historian tulkinta riippuu historian tulkitsijan näkökulmasta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Historiatiedon tulkinnallisuuden havaitseminen	Oppilas osaa erottaa toisistaan faktan ja tulkinnan.

S1 Esihistoriallinen aika ja sivilisaation synty

Perehdytään ihmisen elämiseen pienissä populaatioissa ja metsästyskulttuuriin sekä maanviljelykulttuurin murrokseen ja sivilisaation syntyyn.

Paikallinen tarkennus:

- Ihmislajin kehitys
- Keräilijä- sekä metsästyskulttuurit
- Maanviljelys- ja kaupunkikulttuurin synty ja kehitys sivilisaatioiksi

S2 Vanha aika ja antiikin perintö

Paneudutaan demokratian orastukseen Kreikassa ja roomalaiseen yhteiskuntaan. Aikakautta tarkastellaan lisäksi Pohjolan asuttamisen näkökulmasta.

Paikallinen tarkennus:

- Ensimmäiset korkeakulttuurit
- Antiikin Kreikan yhteiskunta
    - Kulttuurin ja demokratian juuret

    - Valtakunnan laajeneminen Aleksanteri Suuren johdolla
    - Kulttuurin vaikutus nykypäivään
- Antiikin Rooman valtakunta
    - Nousu, valtakunnan kukoistus ja tuho
    - Kristinuskon synty
    - Kulttuurin vaikutus nykypäivään
- Suomen asuttaminen kivikaudelta lähtien

S3 Keskiaika

Perehdytään keskiaikaiseen maailmankuvaan sekä idän ja lännen kulttuurisiin yhtäläisyyksiin ja eroavaisuuksiin ja niiden vaikutuksiin eri ihmisryhmille. Käsitellään Suomen siirtyminen historialliseen aikaan ja Ruotsin yhteyteen.

Paikallinen tarkennus:

- Uskonnon merkitys
- Sääty-yhteiskunta
- Keskiajan päättyminen
- Islamin uskon synty ja leviäminen
- Suomen keskiaika
    - Viikingit
    - Kristinuskon leviäminen
    - Suomi osaksi Ruotsin valtakuntaa

T4 auttaa oppilasta ymmärtämään erilaisia tapoja jakaa historia aikakausiin sekä käyttämään niihin liittyviä historiallisia käsitteitä

- Oppilas tutustuu historian tärkeisiin aikakausiin ja oppii kronologiasta ja sanastosta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kronologian ymmärrys	Oppilas tunnistaa keskeiset historiaan liittyvät ajan jäsentämismuodot ja osaa antaa esimerkkejä eri aikojen yhteiskunnille ja aikakausille ominaisista piirteistä.

S1 Esihistoriallinen aika ja sivilisaation synty

Perehdytään ihmisen elämiseen pienissä populaatioissa ja metsästyskulttuuriin sekä maanviljelykulttuurin murrokseen ja sivilisaation syntyyn.

Paikallinen tarkennus:

- Ihmislajin kehitys
- Keräilijä- sekä metsästyskulttuurit
- Maanviljelys- ja kaupunkikulttuurin synty ja kehitys sivilisaatioiksi

S2 Vanha aika ja antiikin perintö

Paneudutaan demokratian orastukseen Kreikassa ja roomalaiseen yhteiskuntaan. Aikakautta tarkastellaan lisäksi Pohjolan asuttamisen näkökulmasta.

Paikallinen tarkennus:

- Ensimmäiset korkeakulttuurit
- Antiikin Kreikan yhteiskunta
    - Kulttuurin ja demokratian juuret
    - Valtakunnan laajeneminen Aleksanteri Suuren johdolla
    - Kulttuurin vaikutus nykypäivään
- Antiikin Rooman valtakunta
    - Nousu, valtakunnan kukoistus ja tuho
    - Kristinuskon synty
    - Kulttuurin vaikutus nykypäivään
- Suomen asuttaminen kivikaudelta lähtien

S3 Keskiaika

Perehdytään keskiaikaiseen maailmankuvaan sekä idän ja lännen kulttuurisiin yhtäläisyyksiin ja eroavaisuuksiin ja niiden vaikutuksiin eri ihmisryhmille. Käsitellään Suomen siirtyminen historialliseen aikaan ja Ruotsin yhteyteen.

Paikallinen tarkennus:

- Uskonnon merkitys
- Sääty-yhteiskunta
- Keskiajan päättyminen
- Islamin uskon synty ja leviäminen
- Suomen keskiaika
    - Viikingit
    - Kristinuskon leviäminen
    - Suomi osaksi Ruotsin valtakuntaa

T5 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisen toiminnan motiiveja

- Oppilas pohtii, mitkä syyt ajavat ihmisiä erilaisiin toimiin eri aikoina

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Historiallinen empatia	Oppilas pystyy eläytymään menneen ajan ihmisen asemaan ja nimeämään tämän toiminnan motiiveja.

S1 Esihistoriallinen aika ja sivilisaation synty

Perehdytään ihmisen elämiseen pienissä populaatioissa ja metsästyskulttuuriin sekä maanviljelykulttuurin murrokseen ja sivilisaation syntyyn.

Paikallinen tarkennus:

- Ihmislajin kehitys
- Keräilijä- sekä metsästyskulttuurit
- Maanviljelys- ja kaupunkikulttuurin synty ja kehitys sivilisaatioiksi

S2 Vanha aika ja antiikin perintö

Paneudutaan demokratian orastukseen Kreikassa ja roomalaiseen yhteiskuntaan. Aikakautta tarkastellaan lisäksi Pohjolan asuttamisen näkökulmasta.

Paikallinen tarkennus:

- Ensimmäiset korkeakulttuurit
- Antiikin Kreikan yhteiskunta
    - Kulttuurin ja demokratian juuret
    - Valtakunnan laajeneminen Aleksanteri Suuren johdolla
    - Kulttuurin vaikutus nykypäivään
- Antiikin Rooman valtakunta
    - Nousu, valtakunnan kukoistus ja tuho
    - Kristinuskon synty
    - Kulttuurin vaikutus nykypäivään
- Suomen asuttaminen kivikaudelta lähtien

S3 Keskiaika

Perehdytään keskiaikaiseen maailmankuvaan sekä idän ja lännen kulttuurisiin yhtäläisyyksiin ja eroavaisuuksiin ja niiden vaikutuksiin eri ihmisryhmille. Käsitellään Suomen siirtyminen historialliseen aikaan ja Ruotsin yhteyteen.

Paikallinen tarkennus:

- Uskonnon merkitys
- Sääty-yhteiskunta
- Keskiajan päättyminen
- Islamin uskon synty ja leviäminen
- Suomen keskiaika
    - Viikingit
    - Kristinuskon leviäminen
    - Suomi osaksi Ruotsin valtakuntaa

T6 johdattaa oppilasta hahmottamaan erilaisia syitä ja seurauksia historian tapahtumille ja ilmiöille

- Oppilas oppii ymmärtämään syyn ja seurauksen keskinäisen suhteenn

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Syy- ja seuraussuhteiden hahmottaminen historiassa	Oppilas tunnistaa ja osaa antaa esimerkkejä historian ilmiöiden syy- ja seuraussuhteista.

S1 Esihistoriallinen aika ja sivilisaation synty

Perehdytään ihmisen elämiseen pienissä populaatioissa ja metsästyskulttuuriin sekä maanviljelykulttuurin murrokseen ja sivilisaation syntyyn.

Paikallinen tarkennus:

- Ihmislajin kehitys
- Keräilijä- sekä metsästyskulttuurit
- Maanviljelys- ja kaupunkikulttuurin synty ja kehitys sivilisaatioiksi

S2 Vanha aika ja antiikin perintö

Paneudutaan demokratian orastukseen Kreikassa ja roomalaiseen yhteiskuntaan. Aikakautta tarkastellaan lisäksi Pohjolan asuttamisen näkökulmasta.

Paikallinen tarkennus:

- Ensimmäiset korkeakulttuurit
- Antiikin Kreikan yhteiskunta
    - Kulttuurin ja demokratian juuret
    - Valtakunnan laajeneminen Aleksanteri Suuren johdolla
    - Kulttuurin vaikutus nykypäivään
- Antiikin Rooman valtakunta
    - Nousu, valtakunnan kukoistus ja tuho
    - Kristinuskon synty
    - Kulttuurin vaikutus nykypäivään
- Suomen asuttaminen kivikaudelta lähtien

S3 Keskiaika

Perehdytään keskiaikaiseen maailmankuvaan sekä idän ja lännen kulttuurisiin yhtäläisyyksiin ja eroavaisuuksiin ja niiden vaikutuksiin eri ihmisryhmille. Käsitellään Suomen siirtyminen historialliseen aikaan ja Ruotsin yhteyteen.

Paikallinen tarkennus:

- Uskonnon merkitys
- Sääty-yhteiskunta
- Keskiajan päättyminen
- Islamin uskon synty ja leviäminen
- Suomen keskiaika
    - Viikingit
    - Kristinuskon leviäminen
    - Suomi osaksi Ruotsin valtakuntaa

T7 auttaa oppilasta tunnistamaan muutoksia oman perheen tai yhteisön historiassa sekä ymmärtämään, miten samat muutokset ovat voineet tarkoittaa eri asioita eri ihmisille

- Oppilas hahmottaa oman historian omalaatuisuutta ja näkee muutoksiin johtavia tapahtumia omassa menneisyydessä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Muutoksen hahmottaminen	Oppilas osaa kuvata muutoksia ja kertoa, miksi muutos ei ole sama kuin edistys. Oppilas osaa kuvata joidenkin esimerkkien avulla, miten muutos ei ole merkinnyt samaa eri ihmisten ja ryhmien näkökulmasta.

S1 Esihistoriallinen aika ja sivilisaation synty

Perehdytään ihmisen elämiseen pienissä populaatioissa ja metsästyskulttuuriin sekä maanviljelykulttuurin murrokseen ja sivilisaation syntyyn.

Paikallinen tarkennus:

- Ihmislajin kehitys
- Keräilijä- sekä metsästyskulttuurit
- Maanviljelys- ja kaupunkikulttuurin synty ja kehitys sivilisaatioiksi

S2 Vanha aika ja antiikin perintö

Paneudutaan demokratian orastukseen Kreikassa ja roomalaiseen yhteiskuntaan. Aikakautta tarkastellaan lisäksi Pohjolan asuttamisen näkökulmasta.

Paikallinen tarkennus:

- Ensimmäiset korkeakulttuurit
- Antiikin Kreikan yhteiskunta
    - Kulttuurin ja demokratian juuret
    - Valtakunnan laajeneminen Aleksanteri Suuren johdolla
    - Kulttuurin vaikutus nykypäivään
- Antiikin Rooman valtakunta
    - Nousu, valtakunnan kukoistus ja tuho
    - Kristinuskon synty
    - Kulttuurin vaikutus nykypäivään
- Suomen asuttaminen kivikaudelta lähtien

S3 Keskiaika

Perehdytään keskiaikaiseen maailmankuvaan sekä idän ja lännen kulttuurisiin yhtäläisyyksiin ja eroavaisuuksiin ja niiden vaikutuksiin eri ihmisryhmille. Käsitellään Suomen siirtyminen historialliseen aikaan ja Ruotsin yhteyteen.

Paikallinen tarkennus:

- Uskonnon merkitys
- Sääty-yhteiskunta
- Keskiajan päättyminen
- Islamin uskon synty ja leviäminen
- Suomen keskiaika
    - Viikingit
    - Kristinuskon leviäminen
    - Suomi osaksi Ruotsin valtakuntaa

T8 harjaannuttaa oppilasta hahmottamaan jatkuvuuksia historiassa

- Oppilas pohtii sitä, miten asia oli ennen ja miten se on nyt

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Jatkuvuuden tunnistaminen	Oppilas osaa antaa esimerkkejä ilmiöiden jatkuvuudesta eri aikakaudesta toiseen.

S1 Esihistoriallinen aika ja sivilisaation synty

Perehdytään ihmisen elämiseen pienissä populaatioissa ja metsästyskulttuuriin sekä maanviljelykulttuurin murrokseen ja sivilisaation syntyyn.

Paikallinen tarkennus:

- Ihmislajin kehitys
- Keräilijä- sekä metsästyskulttuurit
- Maanviljelys- ja kaupunkikulttuurin synty ja kehitys sivilisaatioiksi

S2 Vanha aika ja antiikin perintö

Paneudutaan demokratian orastukseen Kreikassa ja roomalaiseen yhteiskuntaan. Aikakautta tarkastellaan lisäksi Pohjolan asuttamisen näkökulmasta.

Paikallinen tarkennus:

- Ensimmäiset korkeakulttuurit
- Antiikin Kreikan yhteiskunta
    - Kulttuurin ja demokratian juuret
    - Valtakunnan laajeneminen Aleksanteri Suuren johdolla
    - Kulttuurin vaikutus nykypäivään
- Antiikin Rooman valtakunta
    - Nousu, valtakunnan kukoistus ja tuho
    - Kristinuskon synty
    - Kulttuurin vaikutus nykypäivään
- Suomen asuttaminen kivikaudelta lähtien

S3 Keskiaika

Perehdytään keskiaikaiseen maailmankuvaan sekä idän ja lännen kulttuurisiin yhtäläisyyksiin ja eroavaisuuksiin ja niiden vaikutuksiin eri ihmisryhmille. Käsitellään Suomen siirtyminen historialliseen aikaan ja Ruotsin yhteyteen.

Paikallinen tarkennus:

- Uskonnon merkitys
- Sääty-yhteiskunta
- Keskiajan päättyminen
- Islamin uskon synty ja leviäminen
- Suomen keskiaika
    - Viikingit

- Kristinuskon leviäminen
- Suomi osaksi Ruotsin valtakuntaa

T9 ohjata oppilasta esittämämään muutoksille syitä

- Oppilasta ohjataan ymmärtämään, mitä muutos on, ja että muutoksella tavoitellaan yleensä jotain parempaa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Syy- ja seuraus-suhteen kuvaileminen	Oppilas osaa kuvailla pääpiirteissään joidenkin historian ilmiöiden syy- ja seuraussuhteita.

S1 Esihistoriallinen aika ja sivilisaation synty

Perehdytään ihmisen elämiseen pienissä populaatioissa ja metsästyskulttuuriin sekä maanviljelykulttuurin murrokseen ja sivilisaation syntyyn.

Paikallinen tarkennus:

- Ihmislajin kehitys
- Keräilijä- sekä metsästyskulttuurit
- Maanviljelys- ja kaupunkikulttuurin synty ja kehitys sivilisaatioiksi

S2 Vanha aika ja antiikin perintö

Paneudutaan demokratian orastukseen Kreikassa ja roomalaiseen yhteiskuntaan. Aikakautta tarkastellaan lisäksi Pohjolan asuttamisen näkökulmasta.

Paikallinen tarkennus:

- Ensimmäiset korkeakulttuurit
- Antiikin Kreikan yhteiskunta
    - Kulttuurin ja demokratian juuret
    - Valtakunnan laajeneminen Aleksanteri Suuren johdolla
    - Kulttuurin vaikutus nykypäivään
- Antiikin Rooman valtakunta
    - Nousu, valtakunnan kukoistus ja tuho
    - Kristinuskon synty
    - Kulttuurin vaikutus nykypäivään
- Suomen asuttaminen kivikaudelta lähtien

S3 Keskiaika

Perehdytään keskiaikaiseen maailmankuvaan sekä idän ja lännen kulttuurisiin yhtäläisyyksiin ja eroavaisuuksiin ja niiden vaikutuksiin eri ihmisryhmille. Käsitellään Suomen siirtyminen historialliseen aikaan ja Ruotsin yhteyteen.

Paikallinen tarkennus:

- Uskonnon merkitys

- Sääty-yhteiskunta
- Keskiajan päättyminen
- Islamin uskon synty ja leviäminen
- Suomen keskiaika
    - Viikingit
    - Kristinuskon leviäminen
    - Suomi osaksi Ruotsin valtakuntaa

T10 ohjata oppilasta selittämään, miten tulkinnat saattavat muuttua uusien lähteiden tai tarkastelutapojen myötä

- Oppilas ymmärtää, että historian tulkinta on ihmisen tekemää

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tulkintojen selittäminen	Oppilas osaa selittää joidenkin esimerkkien avulla, miksi sama tapahtuma tai ilmiö voidaan tulkita eri tavoin.

S1 Esihistoriallinen aika ja sivilisaation synty

Perehdytään ihmisen elämiseen pienissä populaatioissa ja metsästyskulttuuriin sekä maanviljelykulttuurin murrokseen ja sivilisaation syntyyn.

Paikallinen tarkennus:

- Ihmislajin kehitys
- Keräilijä- sekä metsästyskulttuurit
- Maanviljelys- ja kaupunkikulttuurin synty ja kehitys sivilisaatioiksi

S2 Vanha aika ja antiikin perintö

Paneudutaan demokratian orastukseen Kreikassa ja roomalaiseen yhteiskuntaan. Aikakautta tarkastellaan lisäksi Pohjolan asuttamisen näkökulmasta.

Paikallinen tarkennus:

- Ensimmäiset korkeakulttuurit
- Antiikin Kreikan yhteiskunta
    - Kulttuurin ja demokratian juuret
    - Valtakunnan laajeneminen Aleksanteri Suuren johdolla
    - Kulttuurin vaikutus nykypäivään
- Antiikin Rooman valtakunta
    - Nousu, valtakunnan kukoistus ja tuho
    - Kristinuskon synty
    - Kulttuurin vaikutus nykypäivään
- Suomen asuttaminen kivikaudelta lähtien

S3 Keskiaika

Perehdytään keskiaikaiseen maailmankuvaan sekä idän ja lännen kulttuurisiin yhtäläisyyksiin ja eroavaisuuksiin ja niiden vaikutuksiin eri ihmisryhmille. Käsitellään Suomen siirtyminen historialliseen aikaan ja Ruotsin yhteyteen.

Paikallinen tarkennus:

- Uskonnon merkitys
- Sääty-yhteiskunta
- Keskiajan päättyminen
- Islamin uskon synty ja leviäminen
- Suomen keskiaika
    - Viikingit
    - Kristinuskon leviäminen
    - Suomi osaksi Ruotsin valtakuntaa

T11 ohjata oppilasta selittämään ihmisen toimintaa

- Oppilas pohtii, miksi ihminen toimii tietyllä tavalla

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ihmisen toiminnan selittäminen	Oppilas osaa esittää käsiteltävästä asiasta kertomuksen siten, että hän selittää tapahtuman tai ilmiön eri toimijoiden kannalta.

S1 Esihistoriallinen aika ja sivilisaation synty

Perehdytään ihmisen elämiseen pienissä populaatioissa ja metsästyskulttuuriin sekä maanviljelykulttuurin murrokseen ja sivilisaation syntyyn.

Paikallinen tarkennus:

- Ihmislajin kehitys
- Keräilijä- sekä metsästyskulttuurit
- Maanviljelys- ja kaupunkikulttuurin synty ja kehitys sivilisaatioiksi

S2 Vanha aika ja antiikin perintö

Paneudutaan demokratian orastukseen Kreikassa ja roomalaiseen yhteiskuntaan. Aikakautta tarkastellaan lisäksi Pohjolan asuttamisen näkökulmasta.

Paikallinen tarkennus:

- Ensimmäiset korkeakulttuurit
- Antiikin Kreikan yhteiskunta
    - Kulttuurin ja demokratian juuret
    - Valtakunnan laajeneminen Aleksanteri Suuren johdolla
    - Kulttuurin vaikutus nykypäivään
- Antiikin Rooman valtakunta
    - Nousu, valtakunnan kukoistus ja tuho

    - Kristinuskon synty
    - Kulttuurin vaikutus nykypäivään
- Suomen asuttaminen kivikaudelta lähtien

S3 Keskiaika

Perehdytään keskiaikaiseen maailmankuvaan sekä idän ja lännen kulttuurisiin yhtäläisyyksiin ja eroavaisuuksiin ja niiden vaikutuksiin eri ihmisryhmille. Käsitellään Suomen siirtyminen historialliseen aikaan ja Ruotsin yhteyteen.

Paikallinen tarkennus:

- Uskonnon merkitys
- Sääty-yhteiskunta
- Keskiajan päättyminen
- Islamin uskon synty ja leviäminen
- Suomen keskiaika
    - Viikingit
    - Kristinuskon leviäminen
    - Suomi osaksi Ruotsin valtakuntaa

6

Vuosiluokan tavoitteet ja keskeiset sisällöt

T1 ohjata oppilasta kiinnostumaan historiasta tiedonalana ja identiteettiä rakentavana oppiaineena

- Oppilasta ohjataan ymmärtämään, että yksilön historia on ainutlaatuinen ja kansojen identiteetti rakentuu kirjoitetusta historiasta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Motivaation kehittymistä ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilaita ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

S4 Uuden ajan murrosvaihe

Tutustutaan tieteessä, taiteessa ja ihmisten uskomuksissa tapahtuneisiin muutoksiin.

Paikallinen tarkennus:

- Renessanssi
- Uudet keksinnöt Euroopasta ja Kiinasta
- Löytöretket
- Yhdysvaltojen itsenäistyminen
- Ranskan vallankumous

S5 Suomi osana Ruotsia

Tarkastellaan kehitystä Suomessa 1600–1700-luvuilla

Paikallinen tarkennus:

- Metsien ja kaupankäynnin merkitys
- Helsingin perustaminen

T2 johdattaa oppilasta tunnistamaan erilaisia historian lähteitä

- Oppilas oppii tunnistamaan erilaisia historiallisen tiedon lähteitä ja hankintamenetelmiä
- Oppilas pystyy valitsemaan, mikä lähde on luotettavampi kuin toinen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Historian tietolähteiden tunnistaminen	Oppilas osaa ohjatusti etsiä historiatietoa erilaisista tietolähteistä.

S4 Uuden ajan murrosvaihe

Tutustutaan tieteessä, taiteessa ja ihmisten uskomuksissa tapahtuneisiin muutoksiin.

Paikallinen tarkennus:

- Renessanssi
- Uudet keksinnöt Euroopasta ja Kiinasta
- Löytöretket
- Yhdysvaltojen itsenäistyminen
- Ranskan vallankumous

S5 Suomi osana Ruotsia

Tarkastellaan kehitystä Suomessa 1600–1700-luvuilla

Paikallinen tarkennus:

- Metsien ja kaupankäynnin merkitys
- Helsingin perustaminen

T3 ohjata oppilasta havaitsemaan historiatiedon tulkinnallisuuden

- Oppilas etsii lähdetietoja monipuolisesti ja osaa vertailla erilaisia tulkintoja sekä suhtautua niihin kriittisesti

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Historiatiedon tulkinnallisuuden havaitseminen	Oppilas osaa erottaa toisistaan faktan ja tulkinnan.

S4 Uuden ajan murrosvaihe

Tutustutaan tieteessä, taiteessa ja ihmisten uskomuksissa tapahtuneisiin muutoksiin.

Paikallinen tarkennus:

- Renessanssi
- Uudet keksinnöt Euroopasta ja Kiinasta
- Löytöretket
- Yhdysvaltojen itsenäistyminen
- Ranskan vallankumous

S5 Suomi osana Ruotsia

Tarkastellaan kehitystä Suomessa 1600–1700-luvuilla

Paikallinen tarkennus:

- Metsien ja kaupankäynnin merkitys
- Helsingin perustaminen

T4 auttaa oppilasta ymmärtämään erilaisia tapoja jakaa historia aikakausiin sekä käyttämään niihin liittyviä historiallisia käsitteitä

- Oppilas pohtii, miten aikakausia nykyään tulkitaan
- Oppilas hahmottaa kronologian merkityksen historian ymmärtämisessä ja osaa sijoittaa aikakausia kronologisesti

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kronologian ymmärrys	Oppilas tunnistaa keskeiset historiaan liittyvät ajan jäsentämismuodot ja osaa antaa esimerkkejä eri aikojen yhteiskunnille ja aikakausille ominaisista piirteistä.

S4 Uuden ajan murrosvaihe

Tutustutaan tieteessä, taiteessa ja ihmisten uskomuksissa tapahtuneisiin muutoksiin.

Paikallinen tarkennus:

- Renessanssi
- Uudet keksinnöt Euroopasta ja Kiinasta
- Löytöretket
- Yhdysvaltojen itsenäistyminen
- Ranskan vallankumous

S5 Suomi osana Ruotsia

Tarkastellaan kehitystä Suomessa 1600–1700-luvuilla

Paikallinen tarkennus:

- Metsien ja kaupankäynnin merkitys
- Helsingin perustaminen

T5 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisen toiminnan motiiveja

- Oppilas pohtii syy- ja seuraussuhteita historian tapahtumien valossa ja opettelee ymmärtämään olosuhteiden vaikutusta tapahtumiin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Historiallinen empatia	Oppilas pystyy eläytymään menneen ajan ihmisen asemaan ja nimeämään tämän toiminnan motiiveja.

S4 Uuden ajan murrosvaihe

Tutustutaan tieteessä, taiteessa ja ihmisten uskomuksissa tapahtuneisiin muutoksiin.

Paikallinen tarkennus:

- Renessanssi
- Uudet keksinnöt Euroopasta ja Kiinasta
- Löytöretket
- Yhdysvaltojen itsenäistyminen
- Ranskan vallankumous

S5 Suomi osana Ruotsia

Tarkastellaan kehitystä Suomessa 1600–1700-luvuilla

Paikallinen tarkennus:

- Metsien ja kaupankäynnin merkitys
- Helsingin perustaminen

T6 johdattaa oppilasta hahmottamaan erilaisia syitä ja seurauksia historian tapahtumille ja ilmiöille

- Oppilas oppii ymmärtämään sattuman merkityksen monissa tapahtumissa ja keksinnöissä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Syy- ja seuraussuhteiden hahmottaminen historiassa	Oppilas tunnistaa ja osaa antaa esimerkkejä historian ilmiöiden syy- ja seuraussuhteista.

S4 Uuden ajan murrosvaihe

Tutustutaan tieteessä, taiteessa ja ihmisten uskomuksissa tapahtuneisiin muutoksiin.

Paikallinen tarkennus:

- Renessanssi
- Uudet keksinnöt Euroopasta ja Kiinasta
- Löytöretket
- Yhdysvaltojen itsenäistyminen

- Ranskan vallankumous

S5 Suomi osana Ruotsia

Tarkastellaan kehitystä Suomessa 1600–1700-luvuilla

Paikallinen tarkennus:

- Metsien ja kaupankäynnin merkitys
- Helsingin perustaminen

T7 auttaa oppilasta tunnistamaan muutoksia oman perheen tai yhteisön historiassa sekä ymmärtämään, miten samat muutokset ovat voineet tarkoittaa eri asioita eri ihmisille

- Oppilas ymmärtää, että muutos voi tarkoittaa eri ihmisille ja yhteisöille eri asioita

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Muutoksen hahmottaminen	Oppilas osaa kuvata muutoksia ja kertoa, miksi muutos ei ole sama kuin edistys. Oppilas osaa kuvata joidenkin esimerkkien avulla, miten muutos ei ole merkinnyt samaa eri ihmisten ja ryhmien näkökulmasta.

S4 Uuden ajan murrosvaihe

Tutustutaan tieteessä, taiteessa ja ihmisten uskomuksissa tapahtuneisiin muutoksiin.

Paikallinen tarkennus:

- Renessanssi
- Uudet keksinnöt Euroopasta ja Kiinasta
- Löytöretket
- Yhdysvaltojen itsenäistyminen
- Ranskan vallankumous

S5 Suomi osana Ruotsia

Tarkastellaan kehitystä Suomessa 1600–1700-luvuilla

Paikallinen tarkennus:

- Metsien ja kaupankäynnin merkitys
- Helsingin perustaminen

T8 harjaannuttaa oppilasta hahmottamaan jatkuvuuksia historiassa

- Oppilas ymmärtää historian jatkuvuuden ja sen, että kaikki kehitys ei ole vain hyvää ja että kehitys jatkuu koko ajan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Jatkuvuuden tunnistaminen	Oppilas osaa antaa esimerkkejä ilmiöiden jatkuvuudesta eri aikakaudesta toiseen.

S4 Uuden ajan murrosvaihe

Tutustutaan tieteessä, taiteessa ja ihmisten uskomuksissa tapahtuneisiin muutoksiin.

Paikallinen tarkennus:

- Renessanssi
- Uudet keksinnöt Euroopasta ja Kiinasta
- Löytöretket
- Yhdysvaltojen itsenäistyminen
- Ranskan vallankumous

S5 Suomi osana Ruotsia

Tarkastellaan kehitystä Suomessa 1600–1700-luvuilla

Paikallinen tarkennus:

- Metsien ja kaupankäynnin merkitys
- Helsingin perustaminen

T9 ohjata oppilasta esittämämään muutoksille syitä

- Oppilas ymmärtää, että muutokselle on monenlaisia syitä ja että muutos voi viedä paljon aikaa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Syy- ja seuraus-suhteen kuvaileminen	Oppilas osaa kuvailla pääpiirteissään joidenkin historian ilmiöiden syy- ja seuraussuhteita.

S4 Uuden ajan murrosvaihe

Tutustutaan tieteessä, taiteessa ja ihmisten uskomuksissa tapahtuneisiin muutoksiin.

Paikallinen tarkennus:

- Renessanssi
- Uudet keksinnöt Euroopasta ja Kiinasta
- Löytöretket
- Yhdysvaltojen itsenäistyminen
- Ranskan vallankumous

S5 Suomi osana Ruotsia

Tarkastellaan kehitystä Suomessa 1600–1700-luvuilla

Paikallinen tarkennus:

- Metsien ja kaupankäynnin merkitys
- Helsingin perustaminen

T10 ohjata oppilasta selittämään, miten tulkinnat saattavat muuttua uusien lähteiden tai tarkastelutapojen myötä

- Oppilas oppii tarkastelemaan asioita eri lähteiden avulla ja ymmärtää, että historian tulkinta muuttuu ajan kuluessa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tulkintojen selittäminen	Oppilas osaa selittää joidenkin esimerkkien avulla, miksi sama tapahtuma tai ilmiö voidaan tulkita eri tavoin.

S4 Uuden ajan murrosvaihe

Tutustutaan tieteessä, taiteessa ja ihmisten uskomuksissa tapahtuneisiin muutoksiin.

Paikallinen tarkennus:

- Renessanssi
- Uudet keksinnöt Euroopasta ja Kiinasta
- Löytöretket
- Yhdysvaltojen itsenäistyminen
- Ranskan vallankumous

S5 Suomi osana Ruotsia

Tarkastellaan kehitystä Suomessa 1600–1700-luvuilla

Paikallinen tarkennus:

- Metsien ja kaupankäynnin merkitys
- Helsingin perustaminen

T11 ohjata oppilasta selittämään ihmisen toimintaa

- Oppilas ymmärtää, että ihmiset toimivat erilailla ja heillä on erilaiset lähtökohdat ja vaikutusmahdollisuudet

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ihmisen toiminnan selittäminen	Oppilas osaa esittää käsiteltävästä asiasta kertomuksen siten, että hän selittää tapahtuman tai ilmiön eri toimijoiden kannalta.

S4 Uuden ajan murrosvaihe

Tutustutaan tieteessä, taiteessa ja ihmisten uskomuksissa tapahtuneisiin muutoksiin.

Paikallinen tarkennus:

- Renessanssi
- Uudet keksinnöt Euroopasta ja Kiinasta
- Löytöretket
- Yhdysvaltojen itsenäistyminen
- Ranskan vallankumous

S5 Suomi osana Ruotsia

Tarkastellaan kehitystä Suomessa 1600–1700-luvuilla

Paikallinen tarkennus:

- Metsien ja kaupankäynnin merkitys
- Helsingin perustaminen

Yhteiskuntaoppi

Oppiaineen tehtävä

Yhteiskuntaopin opetuksen tehtävänä on tukea oppilaiden kasvua aktiivisiksi, vastuuntuntoisiksi ja yritteliäiksi kansalaisiksi. Oppilaita ohjataan toimimaan erilaisuutta ymmärtävässä, ihmisoikeuksia ja tasa-arvoa kunnioittavassa moniarvoisessa yhteiskunnassa demokratian arvojen ja periaatteiden mukaan. Oppiaineen tehtävänä on antaa yhteiskunnan toiminnasta ja kansalaisen vaikutusmahdollisuuksista tiedollinen perusta sekä rohkaista oppilaita kehittymään oma-aloitteisiksi yhteiskunnallisiksi ja taloudellisiksi toimijoiksi.

Yhteiskuntaopin opetuksessa oppilaita ohjataan seuraamaan ajankohtaisia kysymyksiä ja tapahtumia sekä ymmärtämään niiden yhteyksiä omaan elämään. Keskeistä on oppia hankkimaan ja arvioimaan kriittisesti erityyppisten toimijoiden tuottamaa tietoa sekä soveltamaan sitä kohtaamissaan tilanteissa. Oppilaita kannustetaan osallistumaan sekä toimimaan aktiivisesti ja rakentavasti erilaisissa tilanteissa ja yhteisöissä. Heitä ohjataan ymmärtämään, että yhteiskunnallinen päätöksenteko perustuu valintoihin, joita tehdään vaihtoehtoisten mahdollisuuksien välillä pyrkimyksenä löytää yhteisymmärrys.

Yhteiskuntaopin tehtävä vuosiluokilla 4-6

Vuosiluokilla 4-6 yhteiskuntaopin opetuksen painopisteenä on perehtyminen yhteisölliseen elämään ja rakentavaan vuorovaikutukseen. Oppilaita rohkaistaan kuuntelemaan muita, ilmaisemaan mielipiteitään ja perustelemaan näkemyksiään sekä löytämään omat vahvuutensa. Oppilaat harjoittelevat päätöksentekoa ja vaikuttamisessa tarvittavia taitoja kouluyhteisössä sekä muiden lähiyhteisön toimijoiden kanssa. Opetus vahvistaa oppilaiden kiinnostusta työtä, työelämää ja yrittäjyyttä sekä eri ammatteja kohtaan. Oppilaat tutustuvat oman taloudenhoidon ja vastuullisen kuluttamisen perusasioihin.

Yhteiskuntaopin oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 4-6

Yhteiskuntaopin tavoitteiden kannalta on keskeistä käyttää vuorovaikutuksellisia, elämyksellisiä ja toiminnallisia työtapoja tiedon luomisessa, kuten simulaatioita, opetuskeskusteluja, väittelyitä ja draamaa. Niiden kautta harjoitellaan yhteistoimintaa, osallistumista ja vaikuttamista lähiyhteisössä. Oppilaiden arki harrastuksineen ja omat kokemukset sekä oma luokka, koulu ja oppilaskunta sekä muut lähiyhteisön toimijat ovat osallistumisen harjoittelemisen kannalta

erityisen tärkeitä. Tieto- ja viestintäteknologian käyttö tarjoaa luontevan keinon yhteiskuntaa koskevan tiedon etsimiseen ja osallistumiseen yksin ja yhdessä toisten kanssa.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki yhteiskuntaopissa vuosiluokilla 4-6

Oppiaineen tavoitteiden ja luonteen kannalta keskeistä on ohjata oppilaat näkemään itsensä yhteiskunnan jäseninä, joilla on oikeuksia ja velvollisuuksia sekä tukea heidän kasvuaan yhteistyökykyisiksi erilaisten yhteisöjen jäseniksi. Oppilaita tuetaan erityisesti yhteiskuntaa ja taloutta koskevan tiedon etsimisessä, ymmärtämisessä ja soveltamisessa, jolla on merkitystä heidän oman elämänsä ja tulevaisuutensa kannalta. Oppilaita kannustetaan osallisuuteen ja keskusteluun. Oppiaineen käsitteellinen luonne otetaan huomioon avaamalla ja konkretisoimalla siinä käytettäviä keskeisiä käsitteitä.

Oppilaan oppimisen arviointi yhteiskuntaopissa vuosiluokilla 4-6

Yhteiskuntaopissa oppimisen arvioinnilla ja palautteella oppilaita ohjataan ja kannustetaan toimimaan aktiivisesti ja rakentavasti omissa lähiyhteisöissään ja soveltamaan käytännössä yhteiskunnasta oppimiaan tietoja ja taitoja. Arvioinnissa otetaan huomioon monipuolisesti erilaisia toiminnan ja tuottamisen tapoja. Huomiota kiinnitetään yhteiskunnallisten tietojen ja taitojen hallintaan.

Yhteiskuntaopin sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi oppilaan osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin. Määritellessään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositodistusta varten opettaja käyttää yhteiskuntaopin valtakunnallisia arviointikriteereitä. Opinnoissa edistymisen kannalta on keskeistä, että oppilas hahmottaa ympäröivän yhteiskunnan toimintaa sekä näkee itsensä osana kansalaisyhteiskuntaa omat vaikuttamismahdollisuutensa ja vastuunsa tiedostaen.

4

Vuosiluokan tavoitteet ja keskeiset sisällöt

T1 ohjata oppilasta kiinnostumaan ympäröivästä yhteiskunnasta ja yhteiskuntaopista tiedonalana

- Oppilas tutustuu ympäröivään yhteiskuntaan ja yhteiskuntaoppiin tiedonalana

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Motivaation kehittymistä ei käytetä arvosanan muodostamisessa. Oppilaita ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

S1 Arkielämä ja oman elämän hallinta

Tutustutaan yhteiskunnan toimintaan yksilön, perheen ja muiden lähiyhteisöjen näkökulmasta. Pohditaan, kuinka jokainen voi itse vaikuttaa lähiyhteisön turvallisuuteen ja viihtyisyyteen. Lisäksi perehdytään työntekoon, ammatteihin, omaan rahan käyttöön ja talouden hoitoon sekä vastuulliseen kuluttamiseen arjen tilanteissa.

Paikallinen tarkennus:

- Oman elämän aikatauluttaminen ja omista asioista huolehtiminen
- Oikeudet ja vastuut kansalaisena, perheenjäsenenä ja koululaisena

- Vaikutusmahdollisuudet omassa elämässä ja vaikuttaminen muiden elämään
- Oma rahankäyttö: rahan tienaaminen, arkielämän rahan arvon ymmärtäminen, järkevä ja kestävä kuluttaminen
- Eri ammatteihin tutustuminen ja työnteon merkitys yhteiskunnassa

S3 Aktiivinen kansalaisuus ja vaikuttaminen

Tarkastellaan ja harjoitellaan käytännössä demokraattisen vaikuttamisen ja yhteiskunnassa toimimisen taitoja, joita tarvitaan erilaisten yhteisöjen vastuullisena ja osallistuvana jäsenenä esimerkiksi luokassa, koulussa, erilaisissa harrastuksissa ja järjestöissä, mediassa sekä taloudellisessa toiminnassa. Harjoitellaan yhteistyötä lähiyhteisön toimijoiden kanssa.

Paikallinen tarkennus:

- Demokraattinen päätöksenteko, omien mielipiteiden esittäminen ja perusteleminen
- Vastuullisuus median käyttäjänä, tiedonvälityksen harjoitteleminen ja tutustuminen eri medioihin
- Osallistuminen Nuori yrittäjyys NY:n Meidän yhteiskuntamme - ohjelmaan

T2 tukea oppilasta harjaannuttamaan eettistä arviointikykyään liittyen erilaisiin inhimillisiin, yhteiskunnallisiin ja taloudellisiin kysymyksiin

- Oppilas pohtii eettisiä kysymyksiä omassa elämässään

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Eettistä arviointikykyä ei käytetä arvosanan muodostamisen periaatteena. Oppilaita ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

S1 Arkielämä ja oman elämän hallinta

Tutustutaan yhteiskunnan toimintaan yksilön, perheen ja muiden lähiyhteisöjen näkökulmasta. Pohditaan, kuinka jokainen voi itse vaikuttaa lähiyhteisön turvallisuuteen ja viihtyisyyteen. Lisäksi perehdytään työntekoon, ammatteihin, omaan rahan käyttöön ja talouden hoitoon sekä vastuulliseen kuluttamiseen arjen tilanteissa.

Paikallinen tarkennus:

- Oman elämän aikatauluttaminen ja omista asioista huolehtiminen
- Oikeudet ja vastuut kansalaisena, perheenjäsenenä ja koululaisena
- Vaikutusmahdollisuudet omassa elämässä ja vaikuttaminen muiden elämään
- Oma rahankäyttö: rahan tienaaminen, arkielämän rahan arvon ymmärtäminen, järkevä ja kestävä kuluttaminen
- Eri ammatteihin tutustuminen ja työnteon merkitys yhteiskunnassa

S3 Aktiivinen kansalaisuus ja vaikuttaminen

Tarkastellaan ja harjoitellaan käytännössä demokraattisen vaikuttamisen ja yhteiskunnassa toimimisen taitoja, joita tarvitaan erilaisten yhteisöjen vastuullisena ja osallistuvana jäsenenä esimerkiksi luokassa, koulussa, erilaisissa harrastuksissa ja järjestöissä, mediassa sekä taloudellisessa toiminnassa. Harjoitellaan yhteistyötä lähiyhteisön toimijoiden kanssa.

Paikallinen tarkennus:

- Demokraattinen päätöksenteko, omien mielipiteiden esittäminen ja perusteleminen
- Vastuullisuus median käyttäjänä, tiedonvälityksen harjoitteleminen ja tutustuminen eri medioihin
- Osallistuminen Nuori yrittäjyys NY:n Meidän yhteiskuntamme - ohjelmaan

T3 ohjata oppilasta hahmottamaan itsensä yksilönä ja erilaisten yhteisöjen jäsenenä, ymmärtämään ihmisoikeuksien ja tasa-arvon merkityksen sekä hahmottamaan yhteiskunnan oikeudellisia periaatteita

- Oppilas pohtii, minkälaisia yhteisöjä omassa elämässä on
- Oppilas ymmärtää, että erilaisuudesta huolimatta jokainen ihminen on yhtä arvokas

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Yhteisten sääntöjen ja tasa-arvon periaatteiden tarkastelu	Oppilas osaa selittää yhteisten sääntöjen merkityksen ja toimia niiden mukaisesti. Oppilas osaa perustella, miksi ihmisoikeudet ovat tärkeitä ja mihin oikeusjärjestelmää tarvitaan.

S1 Arkielämä ja oman elämän hallinta

Tutustutaan yhteiskunnan toimintaan yksilön, perheen ja muiden lähiyhteisöjen näkökulmasta. Pohditaan, kuinka jokainen voi itse vaikuttaa lähiyhteisön turvallisuuteen ja viihtyisyyteen. Lisäksi perehdytään työntekoon, ammatteihin, omaan rahan käyttöön ja talouden hoitoon sekä vastuulliseen kuluttamiseen arjen tilanteissa.

Paikallinen tarkennus:

- Oman elämän aikatauluttaminen ja omista asioista huolehtiminen
- Oikeudet ja vastuut kansalaisena, perheenjäsenenä ja koululaisena
- Vaikutusmahdollisuudet omassa elämässä ja vaikuttaminen muiden elämään
- Oma rahankäyttö: rahan tienaaminen, arkielämän rahan arvon ymmärtäminen, järkevä ja kestävä kuluttaminen
- Eri ammatteihin tutustuminen ja työnteon merkitys yhteiskunnassa

S3 Aktiivinen kansalaisuus ja vaikuttaminen

Tarkastellaan ja harjoitellaan käytännössä demokraattisen vaikuttamisen ja yhteiskunnassa toimimisen taitoja, joita tarvitaan erilaisten yhteisöjen vastuullisena ja osallistuvana jäsenenä esimerkiksi luokassa, koulussa, erilaisissa harrastuksissa ja järjestöissä, mediassa sekä taloudellisessa toiminnassa. Harjoitellaan yhteistyötä lähiyhteisön toimijoiden kanssa.

Paikallinen tarkennus:

- Demokraattinen päätöksenteko, omien mielipiteiden esittäminen ja perusteleminen
- Vastuullisuus median käyttäjänä, tiedonvälityksen harjoitteleminen ja tutustuminen eri medioihin
- Osallistuminen Nuori yrittäjyys NY:n Meidän yhteiskuntamme - ohjelmaan

T4 ohjata oppilasta tarkastelemaan median roolia ja merkitystä omassa arjessa ja yhteiskunnassa

- Oppilas tutustuu erilaisiin medioihin sekä median rooliin ja merkitykseen omassa arjessa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Median roolin tarkastelu	Oppilas osaa kuvailla, millainen merkitys medialla on hänen omassa elämässään ja miten erilaisia medioita voidaan käyttää vaikuttamisen välineenä.

S1 Arkielämä ja oman elämän hallinta

Tutustutaan yhteiskunnan toimintaan yksilön, perheen ja muiden lähiyhteisöjen näkökulmasta. Pohditaan, kuinka jokainen voi itse vaikuttaa lähiyhteisön turvallisuuteen ja viihtyisyyteen. Lisäksi perehdytään työntekoon, ammatteihin, omaan rahan käyttöön ja talouden hoitoon sekä vastuulliseen kuluttamiseen arjen tilanteissa.

Paikallinen tarkennus:

- Oman elämän aikatauluttaminen ja omista asioista huolehtiminen
- Oikeudet ja vastuut kansalaisena, perheenjäsenenä ja koululaisena
- Vaikutusmahdollisuudet omassa elämässä ja vaikuttaminen muiden elämään
- Oma rahankäyttö: rahan tienaaminen, arkielämän rahan arvon ymmärtäminen, järkevä ja kestävä kuluttaminen
- Eri ammatteihin tutustuminen ja työnteon merkitys yhteiskunnassa

S3 Aktiivinen kansalaisuus ja vaikuttaminen

Tarkastellaan ja harjoitellaan käytännössä demokraattisen vaikuttamisen ja yhteiskunnassa toimimisen taitoja, joita tarvitaan erilaisten yhteisöjen vastuullisena ja osallistuvana jäsenenä esimerkiksi luokassa, koulussa, erilaisissa harrastuksissa ja järjestöissä, mediassa sekä taloudellisessa toiminnassa. Harjoitellaan yhteistyötä lähiyhteisön toimijoiden kanssa.

Paikallinen tarkennus:

- Demokraattinen päätöksenteko, omien mielipiteiden esittäminen ja perusteleminen
- Vastuullisuus median käyttäjänä, tiedonvälityksen harjoitteleminen ja tutustuminen eri medioihin
- Osallistuminen Nuori yrittäjyys NY:n Meidän yhteiskuntamme - ohjelmaan

T5 ohjata oppilasta oivaltamaan työnteon ja yrittäjyyden merkityksen lähiyhteisössään

- Oppilas tutustuu yrityksiin, työntekoon ja yrittäjyyteen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Työnteon ja yrittäjyyden merkityksen tarkastelu	Oppilas osaa antaa esimerkkejä työnteon ja yrittäjyyden merkityksestä perheen toimeentulon lähteenä ja yhteiskunnan toimivuuden perustana.

S1 Arkielämä ja oman elämän hallinta

Tutustutaan yhteiskunnan toimintaan yksilön, perheen ja muiden lähiyhteisöjen näkökulmasta. Pohditaan, kuinka jokainen voi itse vaikuttaa lähiyhteisön turvallisuuteen ja viihtyisyyteen. Lisäksi perehdytään työntekoon, ammatteihin, omaan rahan käyttöön ja talouden hoitoon sekä vastuulliseen kuluttamiseen arjen tilanteissa.

Paikallinen tarkennus:

- Oman elämän aikatauluttaminen ja omista asioista huolehtiminen
- Oikeudet ja vastuut kansalaisena, perheenjäsenenä ja koululaisena
- Vaikutusmahdollisuudet omassa elämässä ja vaikuttaminen muiden elämään
- Oma rahankäyttö: rahan tienaaminen, arkielämän rahan arvon ymmärtäminen, järkevä ja kestävä kuluttaminen
- Eri ammatteihin tutustuminen ja työnteon merkitys yhteiskunnassa

T6 tukea oppilasta ymmärtämään, että eri toimijoiden tuottamaan yhteiskunnalliseen tietoon liittyy erilaisia arvoja, näkökulmia ja tarkoitusperiä

- Oppilas harjoittelee erilaisten näkökulmien esittämistä ja ymmärtämistä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Erilaisten arvojen, näkökulmien ja tarkoitusperien hahmottaminen	Oppilas osaa selittää esimerkkien avulla, että eri toimijoiden tuottamaan yhteiskunnalliseen tietoon liittyy erilaisia arvoja, näkökulmia ja tarkoitusperiä.

S1 Arkielämä ja oman elämän hallinta

Tutustutaan yhteiskunnan toimintaan yksilön, perheen ja muiden lähiyhteisöjen näkökulmasta. Pohditaan, kuinka jokainen voi itse vaikuttaa lähiyhteisön turvallisuuteen ja viihtyisyyteen. Lisäksi perehdytään työntekoon, ammatteihin, omaan rahan käyttöön ja talouden hoitoon sekä vastuulliseen kuluttamiseen arjen tilanteissa.

Paikallinen tarkennus:

- Oman elämän aikatauluttaminen ja omista asioista huolehtiminen
- Oikeudet ja vastuut kansalaisena, perheenjäsenenä ja koululaisena
- Vaikutusmahdollisuudet omassa elämässä ja vaikuttaminen muiden elämään
- Oma rahankäyttö: rahan tienaaminen, arkielämän rahan arvon ymmärtäminen, järkevä ja kestävä kuluttaminen
- Eri ammatteihin tutustuminen ja työnteon merkitys yhteiskunnassa

S3 Aktiivinen kansalaisuus ja vaikuttaminen

Tarkastellaan ja harjoitellaan käytännössä demokraattisen vaikuttamisen ja yhteiskunnassa toimimisen taitoja, joita tarvitaan erilaisten yhteisöjen vastuullisena ja osallistuvana jäsenenä esimerkiksi luokassa, koulussa, erilaisissa harrastuksissa ja järjestöissä, mediassa sekä taloudellisessa toiminnassa. Harjoitellaan yhteistyötä lähiyhteisön toimijoiden kanssa.

Paikallinen tarkennus:

- Demokraattinen päätöksenteko, omien mielipiteiden esittäminen ja perusteleminen

- Vastuullisuus median käyttäjänä, tiedonvälityksen harjoitteleminen ja tutustuminen eri medioihin
- Osallistuminen Nuori yrittäjyys NY:n Meidän yhteiskuntamme - ohjelmaan

T7 kannustaa oppilasta harjoittelemaan demokraattisen vaikuttamisen perustaitoja sekä keskustelemaan rakentavasti eri mielipiteistä

- Oppilas tutustuu demokratiaan käsitteenä sekä harjoittelee vaikuttamisen ja rakentavan yhteiskunnallisen keskustelun käymistä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Demokraattisen vaikuttamisen perustaitojen sekä yhteisössä toimimisen tietojen ja taitojen soveltaminen käytännössä	Oppilas osaa soveltaa demokraattisessa yhteisössä toimimisen periaatteita ja taitoja, kuten kuuntelemista, kantaa ottamista, sopeutumista enemmistöpäätöksiin sekä vaikuttamista lähiyhteisössä.

S1 Arkielämä ja oman elämän hallinta

Tutustutaan yhteiskunnan toimintaan yksilön, perheen ja muiden lähiyhteisöjen näkökulmasta. Pohditaan, kuinka jokainen voi itse vaikuttaa lähiyhteisön turvallisuuteen ja viihtyisyyteen. Lisäksi perehdytään työntekoon, ammatteihin, omaan rahan käyttöön ja talouden hoitoon sekä vastuulliseen kuluttamiseen arjen tilanteissa.

Paikallinen tarkennus:

- Oman elämän aikatauluttaminen ja omista asioista huolehtiminen
- Oikeudet ja vastuut kansalaisena, perheenjäsenenä ja koululaisena
- Vaikutusmahdollisuudet omassa elämässä ja vaikuttaminen muiden elämään
- Oma rahankäyttö: rahan tienaaminen, arkielämän rahan arvon ymmärtäminen, järkevä ja kestävä kuluttaminen
- Eri ammatteihin tutustuminen ja työnteon merkitys yhteiskunnassa

S3 Aktiivinen kansalaisuus ja vaikuttaminen

Tarkastellaan ja harjoitellaan käytännössä demokraattisen vaikuttamisen ja yhteiskunnassa toimimisen taitoja, joita tarvitaan erilaisten yhteisöjen vastuullisena ja osallistuvana jäsenenä esimerkiksi luokassa, koulussa, erilaisissa harrastuksissa ja järjestöissä, mediassa sekä taloudellisessa toiminnassa. Harjoitellaan yhteistyötä lähiyhteisön toimijoiden kanssa.

Paikallinen tarkennus:

- Demokraattinen päätöksenteko, omien mielipiteiden esittäminen ja perusteleminen
- Vastuullisuus median käyttäjänä, tiedonvälityksen harjoitteleminen ja tutustuminen eri medioihin
- Osallistuminen Nuori yrittäjyys NY:n Meidän yhteiskuntamme - ohjelmaan

T8 tukea oppilasta ymmärtämään oman rahankäytön ja kulutusvalintojen perusteita sekä harjoittelemaan niihin liittyviä taitoja

- Oppilas perehtyy kotitalouksien rahankäytön ja kulutusvalintojen perusteisiin ja seurauksiin sekä harjoittelee niihin liittyviä taitoja

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Rahankäytön ja kulutusvalintojen perusteiden soveltaminen	Oppilas osaa perustella omaan rahankäyttöönsä sekä kuluttamiseen liittyviä ratkaisuja sekä pystyy kertomaan, millaisia muihin ihmisiin sekä ympäristöön ulottuvia vaikutuksia hänen kuluttamispäätöksillään on.

S1 Arkielämä ja oman elämän hallinta

Tutustutaan yhteiskunnan toimintaan yksilön, perheen ja muiden lähiyhteisöjen näkökulmasta. Pohditaan, kuinka jokainen voi itse vaikuttaa lähiyhteisön turvallisuuteen ja viihtyisyyteen. Lisäksi perehdytään työntekoon, ammatteihin, omaan rahan käyttöön ja talouden hoitoon sekä vastuulliseen kuluttamiseen arjen tilanteissa.

Paikallinen tarkennus:

- Oman elämän aikatauluttaminen ja omista asioista huolehtiminen
- Oikeudet ja vastuut kansalaisena, perheenjäsenenä ja koululaisena
- Vaikutusmahdollisuudet omassa elämässä ja vaikuttaminen muiden elämään
- Oma rahankäyttö: rahan tienaaminen, arkielämän rahan arvon ymmärtäminen, järkevä ja kestävä kuluttaminen
- Eri ammatteihin tutustuminen ja työnteon merkitys yhteiskunnassa

T9 kannustaa oppilasta osallistumaan erilaisten yhteisöjen toimintaan ja harjoittelemaan median käyttöä turvallisella ja yhteiskunnallisesti tiedostavalla tavalla

- Oppilas tutustuu erilaisiin lähiyhteisöihin sekä median käyttämiseen turvallisella tavalla

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Mediataidot	Oppilas osaa käyttää mediaa yhteiskunnallisen ajattelun ja toiminnan välineenä sekä pohtia sen käyttämiseen liittyviä turvallisuusnäkökulmia.

S1 Arkielämä ja oman elämän hallinta

Tutustutaan yhteiskunnan toimintaan yksilön, perheen ja muiden lähiyhteisöjen näkökulmasta. Pohditaan, kuinka jokainen voi itse vaikuttaa lähiyhteisön turvallisuuteen ja viihtyisyyteen. Lisäksi perehdytään työntekoon, ammatteihin, omaan rahan käyttöön ja talouden hoitoon sekä vastuulliseen kuluttamiseen arjen tilanteissa.

Paikallinen tarkennus:

- Oman elämän aikatauluttaminen ja omista asioista huolehtiminen
- Oikeudet ja vastuut kansalaisena, perheenjäsenenä ja koululaisena
- Vaikutusmahdollisuudet omassa elämässä ja vaikuttaminen muiden elämään
- Oma rahankäyttö: rahan tienaaminen, arkielämän rahan arvon ymmärtäminen, järkevä ja kestävä kuluttaminen
- Eri ammatteihin tutustuminen ja työnteon merkitys yhteiskunnassa

S3 Aktiivinen kansalaisuus ja vaikuttaminen

Tarkastellaan ja harjoitellaan käytännössä demokraattisen vaikuttamisen ja yhteiskunnassa toimimisen taitoja, joita tarvitaan erilaisten yhteisöjen vastuullisena ja osallistuvana jäsenenä esimerkiksi luokassa, koulussa, erilaisissa harrastuksissa ja järjestöissä, mediassa sekä taloudellisessa toiminnassa. Harjoitellaan yhteistyötä lähiyhteisön toimijoiden kanssa.

Paikallinen tarkennus:

- Demokraattinen päätöksenteko, omien mielipiteiden esittäminen ja perusteleminen
- Vastuullisuus median käyttäjänä, tiedonvälityksen harjoitteleminen ja tutustuminen eri medioihin
- Osallistuminen Nuori yrittäjyys NY:n Meidän yhteiskuntamme - ohjelmaan

6

Vuosiluokan tavoitteet ja keskeiset sisällöt

T1 ohjata oppilasta kiinnostumaan ympäröivästä yhteiskunnasta ja yhteiskuntaopista tiedonalana

- Oppilas syventää kiinnostusta yhteiskuntaan ja yhteiskuntaoppiin tiedonalana

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Motivaation kehittymistä ei käytetä arvosanan muodostamisessa. Oppilaita ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

S2 Demokraattinen yhteiskunta

Perehdytään erilaisiin oppilasta lähellä oleviin yhteisöihin, niiden jäsenten oikeuksiin ja velvollisuuksiin, sekä harjoitellaan yhteistä päätöksentekoa. Opetuksessa tarkastellaan demokraattisen toiminnan arvoja ja perusperiaatteita kuten ihmisoikeuksia, tasa-arvoa sekä yhdenvertaisuutta. Tutustutaan Suomen eri kulttuureihin ja vähemmistöryhmiin.

Paikallinen tarkennus:

- Eri vähemmistöt Suomessa ja asettuminen toisen ihmisen asemaan
- Tutustuminen kolmannen sektorin toimintaan
- Suomalaisen puolue- ja vaalijärjestelmän perusteet
- Vaalivuosina erilaisista medioista vaalien seuraaminen

S4 Taloudellinen toiminta

Tarkastellaan taloudellista toimintaa ja sen merkitystä. Perehdytään rahankäyttöön ja ansaitsemiseen, sekä säästämiseen ja kestävään kuluttamiseen. Lisäksi tutustutaan käytännön tilanteiden kautta paikallisen talouden toimintaan, kuten lähiympäristön yrityksiin, työpaikkoihin ja palveluiden tuottajiin.

Paikallinen tarkennus:

- Työnteon, verotuksen ja palveluiden sekä kuluttamisen yhteys

- Tutustuminen koulun lähialueiden yritystoimintaan ja Vantaan erityispiirteisiin suomalaisessa yritysmaailmassa
- Yrityskylä

T2 tukea oppilasta harjaannuttamaan eettistä arviointikykyään liittyen erilaisiin inhimillisiin, yhteiskunnallisiin ja taloudellisiin kysymyksiin

- Oppilas arvioi millaisia vaikutuksia eettisillä valinnoilla on yhteiskunnalle ja yksilölle

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Eettistä arviointikykyä ei käytetä arvosanan muodostamisen periaatteena. Oppilaita ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

S2 Demokraattinen yhteiskunta

Perehdytään erilaisiin oppilasta lähellä oleviin yhteisöihin, niiden jäsenten oikeuksiin ja velvollisuuksiin, sekä harjoitellaan yhteistä päätöksentekoa. Opetuksessa tarkastellaan demokraattisen toiminnan arvoja ja perusperiaatteita kuten ihmisoikeuksia, tasa-arvoa sekä yhdenvertaisuutta. Tutustutaan Suomen eri kulttuureihin ja vähemmistöryhmiin.

Paikallinen tarkennus:

- Eri vähemmistöt Suomessa ja asettuminen toisen ihmisen asemaan
- Tutustuminen kolmannen sektorin toimintaan
- Suomalaisen puolue- ja vaalijärjestelmän perusteet
- Vaalivuosina erilaisista medioista vaalien seuraaminen

S4 Taloudellinen toiminta

Tarkastellaan taloudellista toimintaa ja sen merkitystä. Perehdytään rahankäyttöön ja ansaitsemiseen, sekä säästämiseen ja kestävään kuluttamiseen. Lisäksi tutustutaan käytännön tilanteiden kautta paikallisen talouden toimintaan, kuten lähiympäristön yrityksiin, työpaikkoihin ja palveluiden tuottajiin.

Paikallinen tarkennus:

- Työnteon, verotuksen ja palveluiden sekä kuluttamisen yhteys
- Tutustuminen koulun lähialueiden yritystoimintaan ja Vantaan erityispiirteisiin suomalaisessa yritysmaailmassa
- Yrityskylä

T3 ohjata oppilasta hahmottamaan itsensä yksilönä ja erilaisten yhteisöjen jäsenenä, ymmärtämään ihmisoikeuksien ja tasa-arvon merkityksen sekä hahmottamaan yhteiskunnan oikeudellisia periaatteita

- Oppilas hahmottaa itsensä yksilönä ja erilaisten yhteisöjen jäsenenä
- Oppilas ymmärtää ihmisoikeuksien ja tasa-arvon merkityksestä sekä yhteiskunnan oikeudellisia periaatteita

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Yhteisten sääntöjen ja tasa-arvon periaatteiden tarkastelu	Oppilas osaa selittää yhteisten sääntöjen merkityksen ja toimia niiden mukaisesti. Oppilas osaa perustella, miksi ihmisoikeudet ovat tärkeitä ja mihin oikeusjärjestelmää tarvitaan.

S2 Demokraattinen yhteiskunta

Perehdytään erilaisiin oppilasta lähellä oleviin yhteisöihin, niiden jäsenten oikeuksiin ja velvollisuuksiin, sekä harjoitellaan yhteistä päätöksentekoa. Opetuksessa tarkastellaan demokraattisen toiminnan arvoja ja perusperiaatteita kuten ihmisoikeuksia, tasa-arvoa sekä yhdenvertaisuutta. Tutustutaan Suomen eri kulttuureihin ja vähemmistöryhmiin.

Paikallinen tarkennus:

- Eri vähemmistöt Suomessa ja asettuminen toisen ihmisen asemaan
- Tutustuminen kolmannen sektorin toimintaan
- Suomalaisen puolue- ja vaalijärjestelmän perusteet
- Vaalivuosina erilaisista medioista vaalien seuraaminen

T4 ohjata oppilasta tarkastelemaan median roolia ja merkitystä omassa arjessa ja yhteiskunnassa

- Oppilas tarkastelee median roolia ja merkitystä omassa arjessa ja yhteiskunnassa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Median roolin tarkastelu	Oppilas osaa kuvailla, millainen merkitys medialla on hänen omassa elämässään ja miten erilaisia medioita voidaan käyttää vaikuttamisen välineenä.

S2 Demokraattinen yhteiskunta

Perehdytään erilaisiin oppilasta lähellä oleviin yhteisöihin, niiden jäsenten oikeuksiin ja velvollisuuksiin, sekä harjoitellaan yhteistä päätöksentekoa. Opetuksessa tarkastellaan demokraattisen toiminnan arvoja ja perusperiaatteita kuten ihmisoikeuksia, tasa-arvoa sekä yhdenvertaisuutta. Tutustutaan Suomen eri kulttuureihin ja vähemmistöryhmiin.

Paikallinen tarkennus:

- Eri vähemmistöt Suomessa ja asettuminen toisen ihmisen asemaan
- Tutustuminen kolmannen sektorin toimintaan
- Suomalaisen puolue- ja vaalijärjestelmän perusteet
- Vaalivuosina erilaisista medioista vaalien seuraaminen

S4 Taloudellinen toiminta

Tarkastellaan taloudellista toimintaa ja sen merkitystä. Perehdytään rahankäyttöön ja ansaitsemiseen, sekä säästämiseen ja kestävään kuluttamiseen. Lisäksi tutustutaan käytännön

tilanteiden kautta paikallisen talouden toimintaan, kuten lähiympäristön yrityksiin, työpaikkoihin ja palveluiden tuottajiin.

Paikallinen tarkennus:

- Työnteon, verotuksen ja palveluiden sekä kuluttamisen yhteys
- Tutustuminen koulun lähialueiden yritystoimintaan ja Vantaan erityispiirteisiin suomalaisessa yritysmaailmassa
- Yrityskylä

T5 ohjata oppilasta oivaltamaan työnteon ja yrittäjyyden merkityksen lähiyhteisössään

- Oppilas perhetyy työnteon ja yrittäjyyden merkitykseen yksilön ja yhteiskunnan näkökulmasta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Työnteon ja yrittäjyyden merkityksen tarkastelu	Oppilas osaa antaa esimerkkejä työnteon ja yrittäjyyden merkityksestä perheen toimeentulon lähteenä ja yhteiskunnan toimivuuden perustana.

S4 Taloudellinen toiminta

Tarkastellaan taloudellista toimintaa ja sen merkitystä. Perehdytään rahankäyttöön ja ansaitsemiseen, sekä säästämiseen ja kestävään kuluttamiseen. Lisäksi tutustutaan käytännön tilanteiden kautta paikallisen talouden toimintaan, kuten lähiympäristön yrityksiin, työpaikkoihin ja palveluiden tuottajiin.

Paikallinen tarkennus:

- Työnteon, verotuksen ja palveluiden sekä kuluttamisen yhteys
- Tutustuminen koulun lähialueiden yritystoimintaan ja Vantaan erityispiirteisiin suomalaisessa yritysmaailmassa
- Yrityskylä

T6 tukea oppilasta ymmärtämään, että eri toimijoiden tuottamaan yhteiskunnalliseen tietoon liittyy erilaisia arvoja, näkökulmia ja tarkoitusperiä

- Oppilas ymmärtää, että tietoa voi tuottaa erilaisiin tarkoitusperiin ja tiedon tuottamisen tavoitteet vaihtelevat

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Erilaisten arvojen, näkökulmien ja tarkoitusperien hahmottaminen	Oppilas osaa selittää esimerkkien avulla, että eri toimijoiden tuottamaan yhteiskunnalliseen tietoon liittyy erilaisia arvoja, näkökulmia ja tarkoitusperiä.

S2 Demokraattinen yhteiskunta

Perehdytään erilaisiin oppilasta lähellä oleviin yhteisöihin, niiden jäsenten oikeuksiin ja velvollisuuksiin, sekä harjoitellaan yhteistä päätöksentekoa. Opetuksessa tarkastellaan demokraattisen toiminnan arvoja ja perusperiaatteita kuten ihmisoikeuksia, tasa-arvoa sekä yhdenvertaisuutta. Tutustutaan Suomen eri kulttuureihin ja vähemmistöryhmiin.

Paikallinen tarkennus:

- Eri vähemmistöt Suomessa ja asettuminen toisen ihmisen asemaan
- Tutustuminen kolmannen sektorin toimintaan
- Suomalaisen puolue- ja vaalijärjestelmän perusteet
- Vaalivuosina erilaisista medioista vaalien seuraaminen

T7 kannustaa oppilasta harjoittelemaan demokraattisen vaikuttamisen perustaitoja sekä keskustelemaan rakentavasti eri mielipiteistä

- Oppilas tutustuu demokratian perusteisiin ja oppii kuuntelemaan myös vastakkaisia mielipiteitä ja perustelemaan omaa näkökantaa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Demokraattisen vaikuttamisen perustaitojen sekä yhteisössä toimimisen tietojen ja taitojen soveltaminen käytännössä	Oppilas osaa soveltaa demokraattisessa yhteisössä toimimisen periaatteita ja taitoja, kuten kuuntelemista, kantaa ottamista, sopeutumista enemmistöpäätöksiin sekä vaikuttamista lähiyhteisössä.

S2 Demokraattinen yhteiskunta

Perehdytään erilaisiin oppilasta lähellä oleviin yhteisöihin, niiden jäsenten oikeuksiin ja velvollisuuksiin, sekä harjoitellaan yhteistä päätöksentekoa. Opetuksessa tarkastellaan demokraattisen toiminnan arvoja ja perusperiaatteita kuten ihmisoikeuksia, tasa-arvoa sekä yhdenvertaisuutta. Tutustutaan Suomen eri kulttuureihin ja vähemmistöryhmiin.

Paikallinen tarkennus:

- Eri vähemmistöt Suomessa ja asettuminen toisen ihmisen asemaan
- Tutustuminen kolmannen sektorin toimintaan
- Suomalaisen puolue- ja vaalijärjestelmän perusteet
- Vaalivuosina erilaisista medioista vaalien seuraaminen

T8 tukea oppilasta ymmärtämään oman rahankäytön ja kulutusvalintojen perusteita sekä harjoittelemaan niihin liittyviä taitoja

- Oppilas perehtyy omien valintojensa globaaleihin vaikutuksiin ja oman päivittäisen rahankäytön edellyttämiin taitoihin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Rahankäytön ja kulutusvalintojen perusteiden soveltaminen	Oppilas osaa perustella omaan rahankäyttöönsä sekä kuluttamiseen liittyviä ratkaisuja sekä pystyy kertomaan, millaisia muihin ihmisiin sekä ympäristöön ulottuvia vaikutuksia hänen kuluttamispäätöksillään on.

S4 Taloudellinen toiminta

Tarkastellaan taloudellista toimintaa ja sen merkitystä. Perehdytään rahankäyttöön ja ansaitsemiseen, sekä säästämiseen ja kestävään kuluttamiseen. Lisäksi tutustutaan käytännön tilanteiden kautta paikallisen talouden toimintaan, kuten lähiympäristön yrityksiin, työpaikkoihin ja palveluiden tuottajiin.

Paikallinen tarkennus:

- Työnteon, verotuksen ja palveluiden sekä kuluttamisen yhteys
- Tutustuminen koulun lähialueiden yritystoimintaan ja Vantaan erityispiirteisiin suomalaisessa yritysmaailmassa
- Yrityskylä

T9 kannustaa oppilasta osallistumaan erilaisten yhteisöjen toimintaan ja harjoittelemaan median käyttöä turvallisella ja yhteiskunnallisesti tiedostavalla tavalla

- Oppilas harjoittelee median kautta vaikuttamista ja yhteisöjen muodostumisen mekaniikkaa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Mediataidot	Oppilas osaa käyttää mediaa yhteiskunnallisen ajattelun ja toiminnan välineenä sekä pohtia sen käyttämiseen liittyviä turvallisuusnäkökulmia.

Musiikki

Oppiaineen tehtävä

Musiikin opetuksen tehtävänä on luoda edellytykset monipuoliseen musiikilliseen toimintaan ja aktiiviseen kulttuuriseen osallisuuteen. Opetus ohjaa oppilaita tulkitsemaan musiikin monia merkityksiä eri kulttuureissa sekä yksilöiden ja yhteisöjen toiminnoissa. Oppilaiden musiikillinen osaaminen laajenee, mikä vahvistaa myönteistä suhdetta musiikkiin ja luo pohjaa musiikin elinikäiselle harrastamiselle. Musiikin opetus rakentaa arvostavaa ja uteliasta suhtautumista musiikkiin ja kulttuuriseen monimuotoisuuteen.

Toiminnallinen musiikin opetus ja opiskelu edistävät oppilaiden musiikillisten taitojen ja ymmärryksen kehittymistä, kokonaisvaltaista kasvua ja kykyä toimia yhteistyössä muiden kanssa. Näitä vahvistetaan ottamalla musiikin opetuksessa huomioon oppilaiden musiikilliset kiinnostuksen kohteet, muut oppiaineet, eheyttävät teemat, koulun juhlat ja tapahtumat sekä koulun ulkopuolella tapahtuva toiminta. Oppilaiden ajattelua ja oivalluskykyä kehitetään tarjoamalla säännöllisesti mahdollisuuksia äänen ja musiikin parissa toimimiseen, säveltämiseen sekä muuhun luovaan tuottamiseen. Musiikin opetuksessa oppilaat opiskelevat musiikkia monipuolisesti, mikä edesauttaa heidän ilmaisutaitojensa kehittymistä.

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 3-6

Vuosiluokkien 3-6 *musiikin opetuksessa oppilaat oppivat suhtautumaan avoimesti ja kunnioittavasti toisten kokemuksiin sekä luomaan yhteenkuuluvuuden tunnetta ryhmässään. Samalla he tottuvat jäsentämään aiempaa tietoisemmin musiikillisia kokemuksia ja ilmiöitä sekä musiikkikulttuureja. Oppilaiden ymmärrys musiikkikäsitteistä ja ilmaisukeinoista syvenee ja laajenee samalla, kun taidot laulaa, soittaa, säveltää, liikkua ja kuunnella kehittyvät. Ääniin ja musiikin ilmaisukeinoihin liittyvää luovaa ja esteettistä ajattelua edistetään luomalla tilanteita, joissa oppilaat voivat suunnitella ja toteuttaa erilaisia musiikillisia tai monitaiteellisia kokonaisuuksia. Näissä tehtävissä oppilaat käyttävät mielikuvitustaan ja kekseliäisyyttään yksin tai yhdessä muiden kanssa. Musiikillinen toiminta liittyy luontevasti eheyttävään opiskeluun koulun arjessa ja juhlassa. Oppilaiden käsitys itsestään musiikillisena toimijoina rakentuu myönteisten oppimiskokemusten kautta.*

Musiikin oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 3-6

Tavoitteena on luoda pedagogisesti monipuolinen ja joustava musiikin opiskelukokonaisuus, joissa erilaiset musiikilliset työtavat ja vuorovaikutustilanteet sekä yhteismusisointi ja muu musiikillinen yhteistoiminta on mahdollista jokaiselle oppilaalle. Oppimisen ilo, luovaan ajatteluun rohkaiseva ennakkoluuloton ilmapiiri sekä myönteiset musiikkikokemukset ja -elämykset innostavat oppilaita kehittämään musiikillisia taitojaan. Opetustilanteissa luodaan mahdollisuuksia tieto- ja viestintäteknologian käyttöön musiikillisessa toiminnassa. Opetuksessa hyödynnetään taide- ja kulttuurilaitosten sekä muiden yhteistyötahojen tarjoamia mahdollisuuksia.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki musiikissa vuosiluokilla 3-6

Musiikin opetuksessa ja työskentelyn suunnittelussa otetaan huomioon oppilaiden erilaiset tarpeet, aikaisempi oppiminen ja kiinnostuksen kohteet. Niiden pohjalta tehdään muun muassa työtapoja, opetusvälineiden käyttöä ja ryhmätyöskentelyä koskevat ratkaisut niin, että myös oppilaita kuullaan. Ratkaisuilla luodaan oppimista edistäviä yhteismusisoinnin tilanteita sekä vahvistetaan jokaisen oppilaan opiskelutaitoja ja oma-aloitteisuutta.

Oppilaan oppimisen arviointi musiikissa vuosiluokilla 3-6

Musiikin opetuksessa oppilaat tarvitsevat ohjaavaa ja rohkaisevaa palautetta erityisesti yhteistoiminnan ja musiikillisten taitojen harjoittelemisessa. Palaute ohjaa jokaista oppilasta hahmottamaan musiikkia ja musiikkikäsitteitä sekä kehittämään toimintaansa ryhmän jäsenenä suhteessa soivaan musiikilliseen kokonaisuuteen.

Antaessaan musiikin sanallista arviota tai arvosanaa opettaja arvioi oppilaan osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin. Määritellessään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositodistusta varten opettaja käyttää musiikin valtakunnallisia arviointikriteereitä. Opinnoissa edistymisen kannalta on keskeistä seurata erityisesti oppilaan yhteismusisointitaitojen, käsitteellisen ajattelun ja oppimaan oppimisen taitojen kehittymistä.

3

Vuosiluokan tavoitteet ja keskeiset sisällöt

T1 rohkaista oppilasta osallistumaan yhteismusisointiin ja rakentamaan myönteistä yhteishenkeä yhteisössään

- Oppilas oppii toimimaan musiikillisen ryhmän jäsenenä osallistuen yhteismusisointiin ja rakentaen myönteistä yhteishenkeä yhteisössään

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Musiikilliset yhteistyötaidot	Oppilas ottaa huomioon ryhmän muut jäsenet yhteismusisoinnissa.

S1 Miten musiikissa toimitaan

Musisointitilanteissa kiinnitetään huomiota musisoivan ryhmän jäsenenä toimimiseen. Luontevaa äänenkäyttöä ja laulamista, liikkumista sekä keho-, rytmi-, melodia- ja sointusoittimien perussoittotekniikoita harjoitellaan yhteismusisoinnissa. Opetuksessa on keskeistä ilmaisutaitojen ja kuvittelukyvyn monipuolinen kehittäminen.

Paikallinen tarkennus:

- Yhteinen musisointi
    - Harjoitellaan työskentelemään itsenäisesti ja yhdessä toisten kanssa.
    - Harjoitellaan tavoitteellista työskentelyä ja sen tulosten arvostamista.
    - Opetellaan hahmottamaan oma tehtävä osana yhteistä kokonaisuutta.
- Laulaminen
    - Lauletaan yhdessä
    - Helppoja äänenkäytön harjoituksia, melodiatoistot
- Soittaminen
    - Harjoittellaan keho-, rytmi-, melodia- ja sointusoitinten käyttöä yhteissoitossa
- Musiikkiliikunta
    - Laulu- ja piirileikit, tanssit
    - Musiikillista keksintää liikkuen, laulaen, soittaen
- Kuuntelu
    - Oppilas ilmaisee kuulemaansa esim. liikkuen, piirtäen, sanallisesti
    - Harjoitellaan keskittynyttä kuuntelemista
- Musiikin tuntemus
    - Nuottiviivasto, nuottiavain
    - Puolinuotti, kokonuotti
    - Nuottinimet C-duurissa
    - Dynamiikka esim. crescendo - diminuendo
    - Kolmijakoinen - tasajakoinen
    - Erilaisten muotorakenteiden hahmottaminen
- Esiintyminen
    - Tarjoitellaan esiintymistilanteita oppilaan ja ryhmän halukkuuden ja valmiuksien mukaisesti
    - Tunneilla valmistettuja tuotoksia esitetään mahdollisuuksien mukaan
    - Tarjotaan oppilaille positiivisia esiintymiskokemuksia ja kiinnitetään huomiota esityksen valmistusprosessiin
    - Opetellaan erilaisten esitystilanteiden yleisökäyttäytymistä sekä esiintymisetikettiä

S2 Mistä musiikki muodostuu

Musisointitilanteissa kiinnitetään huomiota peruskäsitteiden lisäksi musiikkikäsitteiden rytmi, melodia, harmonia, muoto, sointiväri ja dynamiikka hahmottamiskyvyn kehittämiseen. Osaamisen kehittyessä käsitteitä nimetään ja käytetään vakiintuneita tai omia symboleita kuvaamaan

musiikillisia tapahtumia. Musiikillisessa toiminnassa kiinnitetään huomiota myös tulkintaan ja musiikin ilmaisullisiin keinoihin.

Paikallinen tarkennus:

- Nuottiviivasto, nuottiavain
- Puolinuotti, kokonuotti, ⅛-nuotti, 1/16nuotti, vastaavat tauot
- Nuottinimet C-duurissa
- Dynamiikka esim. crescendo - diminuendo
- Kolmijakoinen - tasajakoinen
- Erilaisten soitinten sointivärin tarkastelu
- Muotorakenteiden hahmottaminen

S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa

Musiikillisten taitojen ja tietojen lisäksi opetuksessa käsitellään oppilaiden kokemuksia ja havaintoja musiikista ja musiikin tekemisestä eri ympäristöissä koulussa ja koulun ulkopuolella. Opetuksessa rakennetaan yhteyksiä muihin oppiaineisiin ja omiin yhteisöihin sekä pohditaan musiikin merkityksiä elämän eri tilanteissa eri aikoina ja aikakausina.

Paikallinen tarkennus:

- Tehdään huomioita musiikista koulun arjessa ja juhlassa
- Harjoitellaan esiintymistilanteita
    - Tunneilla valmistettuja tuotoksia esitetään mahdollisuuksien mukaan
    - Tarjotaan oppilaille positiivisia esiintymiskokemuksia ja kiinnitetään huomiota esityksen valmistusprosessiin
    - Opetellaan yleisökäyttäytymistä sekä esiintymisetikettiä
- Rakennetaan yhteyksiä muihin oppiaineisiin

S4 Ohjelmisto

Ohjelmiston suunnittelussa kiinnitetään huomiota oppilaiden omiin kulttuureihin, kulttuuriperinnön vaalimiseen ja kulttuurisen ymmärryksen avartamiseen. Ohjelmistoon sisällytetään monipuolisesti muun muassa lastenmusiikkia, eri kulttuurien musiikkia, taidemusiikkia, populaarimusiikkia ja kansanmusiikkia. Musisointitilanteissa syntyneet oppilaiden luovat tuotokset ja sävellykset sisältyvät myös ohjelmistoon.

Paikallinen tarkennus:

- Kansanlauluja, kalevalaisia lauluja ym. suomalaista laulustoa sekä muita ikäkauteen sopivia lauluja, myös ilman säestystä
- Juhliin ja oppiaineisiin liittyviä lauluja, joista osa ulkoa
- Laulu- ja piirileikit, tanssit
- Musiikillista keksintää liikkuen, laulaen, soittaen
- Joitakin taidemusiikin keskeisiä teoksia

T2 ohjata oppilasta luontevaan äänenkäyttöön ja laulamiseen sekä kehittämään keho-, rytmi-, melodia- ja sointusoittimien soittotaitoaan musisoivan ryhmän jäsenenä

- Oppilas oppii laulamaan ja käyttämään ääntään luontevasti sekä kehittämään keho-, rytmi-, melodia- ja sointusoittimien soittotaitoaan musisoivan ryhmän jäsenenä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Laulaminen ja soittaminen ryhmän jäsenenä	Oppilas osallistuu yhteislauluun ja soittoon pyrkien sovittamaan osuutensa osaksi musiikillista kokonaisuutta.

S1 Miten musiikissa toimitaan

Musisointitilanteissa kiinnitetään huomiota musisoivan ryhmän jäsenenä toimimiseen. Luontevaa äänenkäyttöä ja laulamista, liikkumista sekä keho-, rytmi-, melodia- ja sointusoittimien perussoittotekniikoita harjoitellaan yhteismusisoinnissa. Opetuksessa on keskeistä ilmaisutaitojen ja kuvittelukyvyn monipuolinen kehittäminen.

Paikallinen tarkennus:

- Yhteinen musisointi
    - Harjoitellaan työskentelemään itsenäisesti ja yhdessä toisten kanssa.
    - Harjoitellaan tavoitteellista työskentelyä ja sen tulosten arvostamista.
    - Opetellaan hahmottamaan oma tehtävä osana yhteistä kokonaisuutta.
- Laulaminen
    - Lauletaan yhdessä
    - Helppoja äänenkäytön harjoituksia, melodiatoistot
- Soittaminen
    - Harjoittellaan keho-, rytmi-, melodia- ja sointusoitinten käyttöä yhteissoitossa
- Musiikkiliikunta
    - Laulu- ja piirileikit, tanssit
    - Musiikillista keksintää liikkuen, laulaen, soittaen
- Kuuntelu
    - Oppilas ilmaisee kuulemaansa esim. liikkuen, piirtäen, sanallisesti
    - Harjoitellaan keskittynyttä kuuntelemista
- Musiikin tuntemus
    - Nuottiviivasto, nuottiavain
    - Puolinuotti, kokonuotti
    - Nuottinimet C-duurissa
    - Dynamiikka esim. crescendo - diminuendo
    - Kolmijakoinen - tasajakoinen
    - Erilaisten muotorakenteiden hahmottaminen
- Esiintyminen
    - Tarjoitellaan esiintymistilanteita oppilaan ja ryhmän halukkuuden ja valmiuksien mukaisesti
    - Tunneilla valmistettuja tuotoksia esitetään mahdollisuuksien mukaan
    - Tarjotaan oppilaille positiivisia esiintymiskokemuksia ja kiinnitetään huomiota esityksen valmistusprosessiin
    - Opetellaan erilaisten esitystilanteiden yleisökäyttäytymistä sekä esiintymisetikettiä

S2 Mistä musiikki muodostuu

Musisointitilanteissa kiinnitetään huomiota peruskäsitteiden lisäksi musiikkikäsitteiden rytmi, melodia, harmonia, muoto, sointiväri ja dynamiikka hahmottamiskyvyn kehittämiseen. Osaamisen kehittyessä käsitteitä nimetään ja käytetään vakiintuneita tai omia symboleita kuvaamaan

musiikillisia tapahtumia. Musiikillisessa toiminnassa kiinnitetään huomiota myös tulkintaan ja musiikin ilmaisullisiin keinoihin.

Paikallinen tarkennus:

- Nuottiviivasto, nuottiavain
- Puolinuotti, kokonuotti, ⅛-nuotti, 1/16nuotti, vastaavat tauot
- Nuottinimet C-duurissa
- Dynamiikka esim. crescendo - diminuendo
- Kolmijakoinen - tasajakoinen
- Erilaisten soitinten sointivärin tarkastelu
- Muotorakenteiden hahmottaminen

S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa

Musiikillisten taitojen ja tietojen lisäksi opetuksessa käsitellään oppilaiden kokemuksia ja havaintoja musiikista ja musiikin tekemisestä eri ympäristöissä koulussa ja koulun ulkopuolella. Opetuksessa rakennetaan yhteyksiä muihin oppiaineisiin ja omiin yhteisöihin sekä pohditaan musiikin merkityksiä elämän eri tilanteissa eri aikoina ja aikakausina.

Paikallinen tarkennus:

- Tehdään huomioita musiikista koulun arjessa ja juhlassa
- Harjoitellaan esiintymistilanteita
    - Tunneilla valmistettuja tuotoksia esitetään mahdollisuuksien mukaan
    - Tarjotaan oppilaille positiivisia esiintymiskokemuksia ja kiinnitetään huomiota esityksen valmistusprosessiin
    - Opetellaan yleisökäyttäytymistä sekä esiintymisetikettiä
- Rakennetaan yhteyksiä muihin oppiaineisiin

S4 Ohjelmisto

Ohjelmiston suunnittelussa kiinnitetään huomiota oppilaiden omiin kulttuureihin, kulttuuriperinnön vaalimiseen ja kulttuurisen ymmärryksen avartamiseen. Ohjelmistoon sisällytetään monipuolisesti muun muassa lastenmusiikkia, eri kulttuurien musiikkia, taidemusiikkia, populaarimusiikkia ja kansanmusiikkia. Musisointitilanteissa syntyneet oppilaiden luovat tuotokset ja sävellykset sisältyvät myös ohjelmistoon.

Paikallinen tarkennus:

- Kansanlauluja, kalevalaisia lauluja ym. suomalaista laulustoa sekä muita ikäkauteen sopivia lauluja, myös ilman säestystä
- Juhliin ja oppiaineisiin liittyviä lauluja, joista osa ulkoa
- Laulu- ja piirileikit, tanssit
- Musiikillista keksintää liikkuen, laulaen, soittaen
- Joitakin taidemusiikin keskeisiä teoksia

T3 kannustaa oppilasta keholliseen musiikin, kuvien, tarinoiden ja tunnetilojen ilmaisuun kokonaisvaltaisesti liikkuen

- Oppilas saa kokemuksia musiikin, kuvien, tarinoiden ja tunnetilojen kehollisesta ilmaisusta kokonaisvaltaisesti liikkuen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Musiikkiliikunta	Oppilas liikkuu musiikin mukaan ja käyttää kehoaan musiikilliseen ilmaisuun.

S1 Miten musiikissa toimitaan

Musisointitilanteissa kiinnitetään huomiota musisoivan ryhmän jäsenenä toimimiseen. Luontevaa äänenkäyttöä ja laulamista, liikkumista sekä keho-, rytmi-, melodia- ja sointusoittimien perussoittotekniikoita harjoitellaan yhteismusisoinnissa. Opetuksessa on keskeistä ilmaisutaitojen ja kuvittelukyvyn monipuolinen kehittäminen.

Paikallinen tarkennus:

- Yhteinen musisointi
    - Harjoitellaan työskentelemään itsenäisesti ja yhdessä toisten kanssa.
    - Harjoitellaan tavoitteellista työskentelyä ja sen tulosten arvostamista.
    - Opetellaan hahmottamaan oma tehtävä osana yhteistä kokonaisuutta.
- Laulaminen
    - Lauletaan yhdessä
    - Helppoja äänenkäytön harjoituksia, melodiatoistot
- Soittaminen
    - Harjoittellaan keho-, rytmi-, melodia- ja sointusoitinten käyttöä yhteissoitossa
- Musiikkiliikunta
    - Laulu- ja piirileikit, tanssit
    - Musiikillista keksintää liikkuen, laulaen, soittaen
- Kuuntelu
    - Oppilas ilmaisee kuulemaansa esim. liikkuen, piirtäen, sanallisesti
    - Harjoitellaan keskittynyttä kuuntelemista
- Musiikin tuntemus
    - Nuottiviivasto, nuottiavain
    - Puolinuotti, kokonuotti
    - Nuottinimet C-duurissa
    - Dynamiikka esim. crescendo - diminuendo
    - Kolmijakoinen - tasajakoinen
    - Erilaisten muotorakenteiden hahmottaminen
- Esiintyminen
    - Tarjoitellaan esiintymistilanteita oppilaan ja ryhmän halukkuuden ja valmiuksien mukaisesti
    - Tunneilla valmistettuja tuotoksia esitetään mahdollisuuksien mukaan
    - Tarjotaan oppilaille positiivisia esiintymiskokemuksia ja kiinnitetään huomiota esityksen valmistusprosessiin
    - Opetellaan erilaisten esitystilanteiden yleisökäyttäytymistä sekä esiintymisetikettiä

S2 Mistä musiikki muodostuu

Musisointitilanteissa kiinnitetään huomiota peruskäsitteiden lisäksi musiikkikäsitteiden rytmi, melodia, harmonia, muoto, sointiväri ja dynamiikka hahmottamiskyvyn kehittämiseen. Osaamisen kehittyessä käsitteitä nimetään ja käytetään vakiintuneita tai omia symboleita kuvaamaan musiikillisia tapahtumia. Musiikillisessa toiminnassa kiinnitetään huomiota myös tulkintaan ja musiikin ilmaisullisiin keinoihin.

Paikallinen tarkennus:

- Nuottiviivasto, nuottiavain
- Puolinuotti, kokonuotti, ⅛-nuotti, 1/16nuotti, vastaavat tauot
- Nuottinimet C-duurissa
- Dynamiikka esim. crescendo - diminuendo
- Kolmijakoinen - tasajakoinen
- Erilaisten soitinten sointivärin tarkastelu
- Muotorakenteiden hahmottaminen

S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa

Musiikillisten taitojen ja tietojen lisäksi opetuksessa käsitellään oppilaiden kokemuksia ja havaintoja musiikista ja musiikin tekemisestä eri ympäristöissä koulussa ja koulun ulkopuolella. Opetuksessa rakennetaan yhteyksiä muihin oppiaineisiin ja omiin yhteisöihin sekä pohditaan musiikin merkityksiä elämän eri tilanteissa eri aikoina ja aikakausina.

Paikallinen tarkennus:

- Tehdään huomioita musiikista koulun arjessa ja juhlassa
- Harjoitellaan esiintymistilanteita
    - Tunneilla valmistettuja tuotoksia esitetään mahdollisuuksien mukaan
    - Tarjotaan oppilaille positiivisia esiintymiskokemuksia ja kiinnitetään huomiota esityksen valmistusprosessiin
    - Opetellaan yleisökäyttäytymistä sekä esiintymisetikettiä
- Rakennetaan yhteyksiä muihin oppiaineisiin

S4 Ohjelmisto

Ohjelmiston suunnittelussa kiinnitetään huomiota oppilaiden omiin kulttuureihin, kulttuuriperinnön vaalimiseen ja kulttuurisen ymmärryksen avartamiseen. Ohjelmistoon sisällytetään monipuolisesti muun muassa lastenmusiikkia, eri kulttuurien musiikkia, taidemusiikkia, populaarimusiikkia ja kansanmusiikkia. Musisointitilanteissa syntyneet oppilaiden luovat tuotokset ja sävellykset sisältyvät myös ohjelmistoon.

Paikallinen tarkennus:

- Kansanlauluja, kalevalaisia lauluja ym. suomalaista laulustoa sekä muita ikäkauteen sopivia lauluja, myös ilman säestystä
- Juhliin ja oppiaineisiin liittyviä lauluja, joista osa ulkoa
- Laulu- ja piirileikit, tanssit
- Musiikillista keksintää liikkuen, laulaen, soittaen
- Joitakin taidemusiikin keskeisiä teoksia

T4 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia ääniympäristön ja musiikin elämykselliseen kuunteluun sekä ohjata häntä jäsentämään kuulemaansa sekä kertomaan siitä

- Oppilas saa kokemuksia ääniympäristön ja musiikin elämyksellisestä kuuntelusta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Musiikin kuuntelu	Oppilas kuuntelee keskittyneesti musiikkia ja esittää näkemyksiään kuulemastaan.

S1 Miten musiikissa toimitaan

Musisointitilanteissa kiinnitetään huomiota musisoivan ryhmän jäsenenä toimimiseen. Luontevaa äänenkäyttöä ja laulamista, liikkumista sekä keho-, rytmi-, melodia- ja sointusoittimien perussoittotekniikoita harjoitellaan yhteismusisoinnissa. Opetuksessa on keskeistä ilmaisutaitojen ja kuvittelukyvyn monipuolinen kehittäminen.

Paikallinen tarkennus:

- Yhteinen musisointi
    - Harjoitellaan työskentelemään itsenäisesti ja yhdessä toisten kanssa.
    - Harjoitellaan tavoitteellista työskentelyä ja sen tulosten arvostamista.
    - Opetellaan hahmottamaan oma tehtävä osana yhteistä kokonaisuutta.
- Laulaminen
    - Lauletaan yhdessä
    - Helppoja äänenkäytön harjoituksia, melodiatoistot
- Soittaminen
    - Harjoittellaan keho-, rytmi-, melodia- ja sointusoitinten käyttöä yhteissoitossa
- Musiikkiliikunta
    - Laulu- ja piirileikit, tanssit
    - Musiikillista keksintää liikkuen, laulaen, soittaen
- Kuuntelu
    - Oppilas ilmaisee kuulemaansa esim. liikkuen, piirtäen, sanallisesti
    - Harjoitellaan keskittynyttä kuuntelemista
- Musiikin tuntemus
    - Nuottiviivasto, nuottiavain
    - Puolinuotti, kokonuotti
    - Nuottinimet C-duurissa
    - Dynamiikka esim. crescendo - diminuendo
    - Kolmijakoinen - tasajakoinen
    - Erilaisten muotorakenteiden hahmottaminen
- Esiintyminen
    - Tarjoitellaan esiintymistilanteita oppilaan ja ryhmän halukkuuden ja valmiuksien mukaisesti
    - Tunneilla valmistettuja tuotoksia esitetään mahdollisuuksien mukaan
    - Tarjotaan oppilaille positiivisia esiintymiskokemuksia ja kiinnitetään huomiota esityksen valmistusprosessiin
    - Opetellaan erilaisten esitystilanteiden yleisökäyttäytymistä sekä esiintymisetikettiä

S2 Mistä musiikki muodostuu

Musisointitilanteissa kiinnitetään huomiota peruskäsitteiden lisäksi musiikkikäsitteiden rytmi, melodia, harmonia, muoto, sointiväri ja dynamiikka hahmottamiskyvyn kehittämiseen. Osaamisen kehittyessä käsitteitä nimetään ja käytetään vakiintuneita tai omia symboleita kuvaamaan musiikillisia tapahtumia. Musiikillisessa toiminnassa kiinnitetään huomiota myös tulkintaan ja musiikin ilmaisullisiin keinoihin.

Paikallinen tarkennus:

- Nuottiviivasto, nuottiavain
- Puolinuotti, kokonuotti, ⅛-nuotti, 1/16nuotti, vastaavat tauot
- Nuottinimet C-duurissa

- Dynamiikka esim. crescendo - diminuendo
- Kolmijakoinen - tasajakoinen
- Erilaisten soitinten sointivärin tarkastelu
- Muotorakenteiden hahmottaminen

S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa

Musiikillisten taitojen ja tietojen lisäksi opetuksessa käsitellään oppilaiden kokemuksia ja havaintoja musiikista ja musiikin tekemisestä eri ympäristöissä koulussa ja koulun ulkopuolella. Opetuksessa rakennetaan yhteyksiä muihin oppiaineisiin ja omiin yhteisöihin sekä pohditaan musiikin merkityksiä elämän eri tilanteissa eri aikoina ja aikakausina.

Paikallinen tarkennus:

- Tehdään huomioita musiikista koulun arjessa ja juhlassa
- Harjoitellaan esiintymistilanteita
    - Tunneilla valmistettuja tuotoksia esitetään mahdollisuuksien mukaan
    - Tarjotaan oppilaille positiivisia esiintymiskokemuksia ja kiinnitetään huomiota esityksen valmistusprosessiin
    - Opetellaan yleisökäyttäytymistä sekä esiintymisetikettiä
- Rakennetaan yhteyksiä muihin oppiaineisiin

S4 Ohjelmisto

Ohjelmiston suunnittelussa kiinnitetään huomiota oppilaiden omiin kulttuureihin, kulttuuriperinnön vaalimiseen ja kulttuurisen ymmärryksen avartamiseen. Ohjelmistoon sisällytetään monipuolisesti muun muassa lastenmusiikkia, eri kulttuurien musiikkia, taidemusiikkia, populaarimusiikkia ja kansanmusiikkia. Musisointitilanteissa syntyneet oppilaiden luovat tuotokset ja sävellykset sisältyvät myös ohjelmistoon.

Paikallinen tarkennus:

- Kansanlauluja, kalevalaisia lauluja ym. suomalaista laulustoa sekä muita ikäkauteen sopivia lauluja, myös ilman säestystä
- Juhliin ja oppiaineisiin liittyviä lauluja, joista osa ulkoa
- Laulu- ja piirileikit, tanssit
- Musiikillista keksintää liikkuen, laulaen, soittaen
- Joitakin taidemusiikin keskeisiä teoksia

T5 rohkaista oppilasta improvisoimaan sekä suunnittelemaan ja toteuttamaan pienimuotoisia sävellyksiä tai monitaiteellisia kokonaisuuksia eri keinoin ja myös tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen

- Oppilas rakentaa luovaa suhdetta musiikkiin ideoiden ja improvisoiden sekä suunnitellen ja toteuttaen pienimuotoisia sävellyksiä tai monitaiteellisia kokonaisuuksia eri keinoin, myös tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Luovan musiikillisen ajattelun ilmaiseminen eri keinoin	Oppilas keksii omia ratkaisuja käyttäen ääntä, musiikkia, kuvaa tai muita ilmaisutapoja ja osaa tarvittaessa ohjatusti hyödyntää musiikkiteknologian tarjoamia mahdollisuuksia.

S1 Miten musiikissa toimitaan

Musisointitilanteissa kiinnitetään huomiota musisoivan ryhmän jäsenenä toimimiseen. Luontevaa äänenkäyttöä ja laulamista, liikkumista sekä keho-, rytmi-, melodia- ja sointusoittimien perussoittotekniikoita harjoitellaan yhteismusisoinnissa. Opetuksessa on keskeistä ilmaisutaitojen ja kuvittelukyvyn monipuolinen kehittäminen.

Paikallinen tarkennus:

- Yhteinen musisointi
    - Harjoitellaan työskentelemään itsenäisesti ja yhdessä toisten kanssa.
    - Harjoitellaan tavoitteellista työskentelyä ja sen tulosten arvostamista.
    - Opetellaan hahmottamaan oma tehtävä osana yhteistä kokonaisuutta.
- Laulaminen
    - Lauletaan yhdessä
    - Helppoja äänenkäytön harjoituksia, melodiatoistot
- Soittaminen
    - Harjoittellaan keho-, rytmi-, melodia- ja sointusoitinten käyttöä yhteissoitossa
- Musiikkiliikunta
    - Laulu- ja piirileikit, tanssit
    - Musiikillista keksintää liikkuen, laulaen, soittaen
- Kuuntelu
    - Oppilas ilmaisee kuulemaansa esim. liikkuen, piirtäen, sanallisesti
    - Harjoitellaan keskittynyttä kuuntelemista
- Musiikin tuntemus
    - Nuottiviivasto, nuottiavain
    - Puolinuotti, kokonuotti
    - Nuottinimet C-duurissa
    - Dynamiikka esim. crescendo - diminuendo
    - Kolmijakoinen - tasajakoinen
    - Erilaisten muotorakenteiden hahmottaminen
- Esiintyminen
    - Tarjoitellaan esiintymistilanteita oppilaan ja ryhmän halukkuuden ja valmiuksien mukaisesti
    - Tunneilla valmistettuja tuotoksia esitetään mahdollisuuksien mukaan
    - Tarjotaan oppilaille positiivisia esiintymiskokemuksia ja kiinnitetään huomiota esityksen valmistusprosessiin
    - Opetellaan erilaisten esitystilanteiden yleisökäyttäytymistä sekä esiintymisetikettiä

S2 Mistä musiikki muodostuu

Musisointitilanteissa kiinnitetään huomiota peruskäsitteiden lisäksi musiikkikäsitteiden rytmi, melodia, harmonia, muoto, sointiväri ja dynamiikka hahmottamiskyvyn kehittämiseen. Osaamisen

kehittyessä käsitteitä nimetään ja käytetään vakiintuneita tai omia symboleita kuvaamaan musiikillisia tapahtumia. Musiikillisessa toiminnassa kiinnitetään huomiota myös tulkintaan ja musiikin ilmaisullisiin keinoihin.

Paikallinen tarkennus:

- Nuottiviivasto, nuottiavain
- Puolinuotti, kokonuotti, ⅛-nuotti, 1/16nuotti, vastaavat tauot
- Nuottinimet C-duurissa
- Dynamiikka esim. crescendo - diminuendo
- Kolmijakoinen - tasajakoinen
- Erilaisten soitinten sointivärin tarkastelu
- Muotorakenteiden hahmottaminen

S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa

Musiikillisten taitojen ja tietojen lisäksi opetuksessa käsitellään oppilaiden kokemuksia ja havaintoja musiikista ja musiikin tekemisestä eri ympäristöissä koulussa ja koulun ulkopuolella. Opetuksessa rakennetaan yhteyksiä muihin oppiaineisiin ja omiin yhteisöihin sekä pohditaan musiikin merkityksiä elämän eri tilanteissa eri aikoina ja aikakausina.

Paikallinen tarkennus:

- Tehdään huomioita musiikista koulun arjessa ja juhlassa
- Harjoitellaan esiintymistilanteita
    - Tunneilla valmistettuja tuotoksia esitetään mahdollisuuksien mukaan
    - Tarjotaan oppilaille positiivisia esiintymiskokemuksia ja kiinnitetään huomiota esityksen valmistusprosessiin
    - Opetellaan yleisökäyttäytymistä sekä esiintymisetikettiä
- Rakennetaan yhteyksiä muihin oppiaineisiin

S4 Ohjelmisto

Ohjelmiston suunnittelussa kiinnitetään huomiota oppilaiden omiin kulttuureihin, kulttuuriperinnön vaalimiseen ja kulttuurisen ymmärryksen avartamiseen. Ohjelmistoon sisällytetään monipuolisesti muun muassa lastenmusiikkia, eri kulttuurien musiikkia, taidemusiikkia, populaarimusiikkia ja kansanmusiikkia. Musisointitilanteissa syntyneet oppilaiden luovat tuotokset ja sävellykset sisältyvät myös ohjelmistoon.

Paikallinen tarkennus:

- Kansanlauluja, kalevalaisia lauluja ym. suomalaista laulustoa sekä muita ikäkauteen sopivia lauluja, myös ilman säestystä
- Juhliin ja oppiaineisiin liittyviä lauluja, joista osa ulkoa
- Laulu- ja piirileikit, tanssit
- Musiikillista keksintää liikkuen, laulaen, soittaen
- Joitakin taidemusiikin keskeisiä teoksia

T6 ohjata oppilasta tarkastelemaan musiikillisia kokemuksiaan ja musiikillisen maailman esteettistä, kulttuurista ja historiallista monimuotoisuutta

- Oppilas oppii tarkastelemaan musiikillisen maailman monimuotoisuutta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Musiikin merkitysten havainnointi	Oppilas esittää näkemyksiä musiikilliseen toimintaan liittyvistä havainnoistaan ja kokemuksistaan.

S1 Miten musiikissa toimitaan

Musisointitilanteissa kiinnitetään huomiota musisoivan ryhmän jäsenenä toimimiseen. Luontevaa äänenkäyttöä ja laulamista, liikkumista sekä keho-, rytmi-, melodia- ja sointusoittimien perussoittotekniikoita harjoitellaan yhteismusisoinnissa. Opetuksessa on keskeistä ilmaisutaitojen ja kuvittelukyvyn monipuolinen kehittäminen.

Paikallinen tarkennus:

- Yhteinen musisointi
    - Harjoitellaan työskentelemään itsenäisesti ja yhdessä toisten kanssa.
    - Harjoitellaan tavoitteellista työskentelyä ja sen tulosten arvostamista.
    - Opetellaan hahmottamaan oma tehtävä osana yhteistä kokonaisuutta.
- Laulaminen
    - Lauletaan yhdessä
    - Helppoja äänenkäytön harjoituksia, melodiatoistot
- Soittaminen
    - Harjoittellaan keho-, rytmi-, melodia- ja sointusoitinten käyttöä yhteissoitossa
- Musiikkiliikunta
    - Laulu- ja piirileikit, tanssit
    - Musiikillista keksintää liikkuen, laulaen, soittaen
- Kuuntelu
    - Oppilas ilmaisee kuulemaansa esim. liikkuen, piirtäen, sanallisesti
    - Harjoitellaan keskittynyttä kuuntelemista
- Musiikin tuntemus
    - Nuottiviivasto, nuottiavain
    - Puolinuotti, kokonuotti
    - Nuottinimet C-duurissa
    - Dynamiikka esim. crescendo - diminuendo
    - Kolmijakoinen - tasajakoinen
    - Erilaisten muotorakenteiden hahmottaminen
- Esiintyminen
    - Tarjoitellaan esiintymistilanteita oppilaan ja ryhmän halukkuuden ja valmiuksien mukaisesti
    - Tunneilla valmistettuja tuotoksia esitetään mahdollisuuksien mukaan
    - Tarjotaan oppilaille positiivisia esiintymiskokemuksia ja kiinnitetään huomiota esityksen valmistusprosessiin
    - Opetellaan erilaisten esitystilanteiden yleisökäyttäytymistä sekä esiintymisetikettiä

S2 Mistä musiikki muodostuu

Musisointitilanteissa kiinnitetään huomiota peruskäsitteiden lisäksi musiikkikäsitteiden rytmi, melodia, harmonia, muoto, sointiväri ja dynamiikka hahmottamiskyvyn kehittämiseen. Osaamisen kehittyessä käsitteitä nimetään ja käytetään vakiintuneita tai omia symboleita kuvaamaan

musiikillisia tapahtumia. Musiikillisessa toiminnassa kiinnitetään huomiota myös tulkintaan ja musiikin ilmaisullisiin keinoihin.

Paikallinen tarkennus:

- Nuottiviivasto, nuottiavain
- Puolinuotti, kokonuotti, ⅛-nuotti, 1/16nuotti, vastaavat tauot
- Nuottinimet C-duurissa
- Dynamiikka esim. crescendo - diminuendo
- Kolmijakoinen - tasajakoinen
- Erilaisten soitinten sointivärin tarkastelu
- Muotorakenteiden hahmottaminen

S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa

Musiikillisten taitojen ja tietojen lisäksi opetuksessa käsitellään oppilaiden kokemuksia ja havaintoja musiikista ja musiikin tekemisestä eri ympäristöissä koulussa ja koulun ulkopuolella. Opetuksessa rakennetaan yhteyksiä muihin oppiaineisiin ja omiin yhteisöihin sekä pohditaan musiikin merkityksiä elämän eri tilanteissa eri aikoina ja aikakausina.

Paikallinen tarkennus:

- Tehdään huomioita musiikista koulun arjessa ja juhlassa
- Harjoitellaan esiintymistilanteita
    - Tunneilla valmistettuja tuotoksia esitetään mahdollisuuksien mukaan
    - Tarjotaan oppilaille positiivisia esiintymiskokemuksia ja kiinnitetään huomiota esityksen valmistusprosessiin
    - Opetellaan yleisökäyttäytymistä sekä esiintymisetikettiä
- Rakennetaan yhteyksiä muihin oppiaineisiin

S4 Ohjelmisto

Ohjelmiston suunnittelussa kiinnitetään huomiota oppilaiden omiin kulttuureihin, kulttuuriperinnön vaalimiseen ja kulttuurisen ymmärryksen avartamiseen. Ohjelmistoon sisällytetään monipuolisesti muun muassa lastenmusiikkia, eri kulttuurien musiikkia, taidemusiikkia, populaarimusiikkia ja kansanmusiikkia. Musisointitilanteissa syntyneet oppilaiden luovat tuotokset ja sävellykset sisältyvät myös ohjelmistoon.

Paikallinen tarkennus:

- Kansanlauluja, kalevalaisia lauluja ym. suomalaista laulustoa sekä muita ikäkauteen sopivia lauluja, myös ilman säestystä
- Juhliin ja oppiaineisiin liittyviä lauluja, joista osa ulkoa
- Laulu- ja piirileikit, tanssit
- Musiikillista keksintää liikkuen, laulaen, soittaen
- Joitakin taidemusiikin keskeisiä teoksia

T7 ohjata oppilasta ymmärtämään musiikkikäsitteitä ja musiikin merkintätapojen periaatteita musisoinnin yhteydessä

- Oppilas oppii ymmärtämään musiikkikäsitteitä ja musiikin merkintätapojen periaatteita musisoinnin yhteydessä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Musiikin merkintätapojen ymmärtäminen	Oppilas toimii opiskeltujen musiikillisten merkintöjen mukaisesti musisoinnin yhteydessä.

S1 Miten musiikissa toimitaan

Musisointitilanteissa kiinnitetään huomiota musisoivan ryhmän jäsenenä toimimiseen. Luontevaa äänenkäyttöä ja laulamista, liikkumista sekä keho-, rytmi-, melodia- ja sointusoittimien perussoittotekniikoita harjoitellaan yhteismusisoinnissa. Opetuksessa on keskeistä ilmaisutaitojen ja kuvittelukyvyn monipuolinen kehittäminen.

Paikallinen tarkennus:

- Yhteinen musisointi
    - Harjoitellaan työskentelemään itsenäisesti ja yhdessä toisten kanssa.
    - Harjoitellaan tavoitteellista työskentelyä ja sen tulosten arvostamista.
    - Opetellaan hahmottamaan oma tehtävä osana yhteistä kokonaisuutta.
- Laulaminen
    - Lauletaan yhdessä
    - Helppoja äänenkäytön harjoituksia, melodiatoistot
- Soittaminen
    - Harjoittellaan keho-, rytmi-, melodia- ja sointusoitinten käyttöä yhteissoitossa
- Musiikkiliikunta
    - Laulu- ja piirileikit, tanssit
    - Musiikillista keksintää liikkuen, laulaen, soittaen
- Kuuntelu
    - Oppilas ilmaisee kuulemaansa esim. liikkuen, piirtäen, sanallisesti
    - Harjoitellaan keskittynyttä kuuntelemista
- Musiikin tuntemus
    - Nuottiviivasto, nuottiavain
    - Puolinuotti, kokonuotti
    - Nuottinimet C-duurissa
    - Dynamiikka esim. crescendo - diminuendo
    - Kolmijakoinen - tasajakoinen
    - Erilaisten muotorakenteiden hahmottaminen
- Esiintyminen
    - Tarjoitellaan esiintymistilanteita oppilaan ja ryhmän halukkuuden ja valmiuksien mukaisesti
    - Tunneilla valmistettuja tuotoksia esitetään mahdollisuuksien mukaan
    - Tarjotaan oppilaille positiivisia esiintymiskokemuksia ja kiinnitetään huomiota esityksen valmistusprosessiin
    - Opetellaan erilaisten esitystilanteiden yleisökäyttäytymistä sekä esiintymisetikettiä

S2 Mistä musiikki muodostuu

Musisointitilanteissa kiinnitetään huomiota peruskäsitteiden lisäksi musiikkikäsitteiden rytmi, melodia, harmonia, muoto, sointiväri ja dynamiikka hahmottamiskyvyn kehittämiseen. Osaamisen kehittyessä käsitteitä nimetään ja käytetään vakiintuneita tai omia symboleita kuvaamaan

musiikillisia tapahtumia. Musiikillisessa toiminnassa kiinnitetään huomiota myös tulkintaan ja musiikin ilmaisullisiin keinoihin.

Paikallinen tarkennus:

- Nuottiviivasto, nuottiavain
- Puolinuotti, kokonuotti, ⅛-nuotti, 1/16nuotti, vastaavat tauot
- Nuottinimet C-duurissa
- Dynamiikka esim. crescendo - diminuendo
- Kolmijakoinen - tasajakoinen
- Erilaisten soitinten sointivärin tarkastelu
- Muotorakenteiden hahmottaminen

S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa

Musiikillisten taitojen ja tietojen lisäksi opetuksessa käsitellään oppilaiden kokemuksia ja havaintoja musiikista ja musiikin tekemisestä eri ympäristöissä koulussa ja koulun ulkopuolella. Opetuksessa rakennetaan yhteyksiä muihin oppiaineisiin ja omiin yhteisöihin sekä pohditaan musiikin merkityksiä elämän eri tilanteissa eri aikoina ja aikakausina.

Paikallinen tarkennus:

- Tehdään huomioita musiikista koulun arjessa ja juhlassa
- Harjoitellaan esiintymistilanteita
    - Tunneilla valmistettuja tuotoksia esitetään mahdollisuuksien mukaan
    - Tarjotaan oppilaille positiivisia esiintymiskokemuksia ja kiinnitetään huomiota esityksen valmistusprosessiin
    - Opetellaan yleisökäyttäytymistä sekä esiintymisetikettiä
- Rakennetaan yhteyksiä muihin oppiaineisiin

S4 Ohjelmisto

Ohjelmiston suunnittelussa kiinnitetään huomiota oppilaiden omiin kulttuureihin, kulttuuriperinnön vaalimiseen ja kulttuurisen ymmärryksen avartamiseen. Ohjelmistoon sisällytetään monipuolisesti muun muassa lastenmusiikkia, eri kulttuurien musiikkia, taidemusiikkia, populaarimusiikkia ja kansanmusiikkia. Musisointitilanteissa syntyneet oppilaiden luovat tuotokset ja sävellykset sisältyvät myös ohjelmistoon.

Paikallinen tarkennus:

- Kansanlauluja, kalevalaisia lauluja ym. suomalaista laulustoa sekä muita ikäkauteen sopivia lauluja, myös ilman säestystä
- Juhliin ja oppiaineisiin liittyviä lauluja, joista osa ulkoa
- Laulu- ja piirileikit, tanssit
- Musiikillista keksintää liikkuen, laulaen, soittaen
- Joitakin taidemusiikin keskeisiä teoksia

T8 ohjata oppilasta tunnistamaan musiikin vaikutuksia hyvinvointiin sekä huolehtimaan musisointi- ja ääniympäristön turvallisuudesta

- Oppilas oppii huolehtimaan musisointi- ja ääniympäristön turvallisuudesta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Välineiden ja laitteiden turvallinen käyttö	Oppilas käyttää laitteita ja soittimia ottaen huomioon muun muassa äänen ja musiikin voimakkuuteen liittyvät tekijät.

S1 Miten musiikissa toimitaan

Musisointitilanteissa kiinnitetään huomiota musisoivan ryhmän jäsenenä toimimiseen. Luontevaa äänenkäyttöä ja laulamista, liikkumista sekä keho-, rytmi-, melodia- ja sointusoittimien perussoittotekniikoita harjoitellaan yhteismusisoinnissa. Opetuksessa on keskeistä ilmaisutaitojen ja kuvittelukyvyn monipuolinen kehittäminen.

Paikallinen tarkennus:

- Yhteinen musisointi
    - Harjoitellaan työskentelemään itsenäisesti ja yhdessä toisten kanssa.
    - Harjoitellaan tavoitteellista työskentelyä ja sen tulosten arvostamista.
    - Opetellaan hahmottamaan oma tehtävä osana yhteistä kokonaisuutta.
- Laulaminen
    - Lauletaan yhdessä
    - Helppoja äänenkäytön harjoituksia, melodiatoistot
- Soittaminen
    - Harjoittellaan keho-, rytmi-, melodia- ja sointusoitinten käyttöä yhteissoitossa
- Musiikkiliikunta
    - Laulu- ja piirileikit, tanssit
    - Musiikillista keksintää liikkuen, laulaen, soittaen
- Kuuntelu
    - Oppilas ilmaisee kuulemaansa esim. liikkuen, piirtäen, sanallisesti
    - Harjoitellaan keskittynyttä kuuntelemista
- Musiikin tuntemus
    - Nuottiviivasto, nuottiavain
    - Puolinuotti, kokonuotti
    - Nuottinimet C-duurissa
    - Dynamiikka esim. crescendo - diminuendo
    - Kolmijakoinen - tasajakoinen
    - Erilaisten muotorakenteiden hahmottaminen
- Esiintyminen
    - Tarjoitellaan esiintymistilanteita oppilaan ja ryhmän halukkuuden ja valmiuksien mukaisesti
    - Tunneilla valmistettuja tuotoksia esitetään mahdollisuuksien mukaan
    - Tarjotaan oppilaille positiivisia esiintymiskokemuksia ja kiinnitetään huomiota esityksen valmistusprosessiin
    - Opetellaan erilaisten esitystilanteiden yleisökäyttäytymistä sekä esiintymisetikettiä

S2 Mistä musiikki muodostuu

Musisointitilanteissa kiinnitetään huomiota peruskäsitteiden lisäksi musiikkikäsitteiden rytmi, melodia, harmonia, muoto, sointiväri ja dynamiikka hahmottamiskyvyn kehittämiseen. Osaamisen kehittyessä käsitteitä nimetään ja käytetään vakiintuneita tai omia symboleita kuvaamaan

musiikillisia tapahtumia. Musiikillisessa toiminnassa kiinnitetään huomiota myös tulkintaan ja musiikin ilmaisullisiin keinoihin.

Paikallinen tarkennus:

- Nuottiviivasto, nuottiavain
- Puolinuotti, kokonuotti, ⅛-nuotti, 1/16nuotti, vastaavat tauot
- Nuottinimet C-duurissa
- Dynamiikka esim. crescendo - diminuendo
- Kolmijakoinen - tasajakoinen
- Erilaisten soitinten sointivärin tarkastelu
- Muotorakenteiden hahmottaminen

S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa

Musiikillisten taitojen ja tietojen lisäksi opetuksessa käsitellään oppilaiden kokemuksia ja havaintoja musiikista ja musiikin tekemisestä eri ympäristöissä koulussa ja koulun ulkopuolella. Opetuksessa rakennetaan yhteyksiä muihin oppiaineisiin ja omiin yhteisöihin sekä pohditaan musiikin merkityksiä elämän eri tilanteissa eri aikoina ja aikakausina.

Paikallinen tarkennus:

- Tehdään huomioita musiikista koulun arjessa ja juhlassa
- Harjoitellaan esiintymistilanteita
    - Tunneilla valmistettuja tuotoksia esitetään mahdollisuuksien mukaan
    - Tarjotaan oppilaille positiivisia esiintymiskokemuksia ja kiinnitetään huomiota esityksen valmistusprosessiin
    - Opetellaan yleisökäyttäytymistä sekä esiintymisetikettiä
- Rakennetaan yhteyksiä muihin oppiaineisiin

T9 ohjata oppilasta kehittämään musiikillista osaamistaan harjoittelun avulla, osallistumaan tavoitteiden asettamiseen ja arvioimaan edistymistään suhteessa tavoitteisiin

- Oppilas oppii kehittämään musiikillista osaamistaan harjoittelun avulla, osallistuu tavoitteiden asettamiseen ja arvioi edistymistään suhteessa tavoitteisiin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Oppimaan oppiminen ja työskentelytaidot	Oppilas asettaa tavoitteen musiikillisen osaamisensa kehittämiseksi ja toimii tavoitteen mukaisesti yhteismusisoinnissa.

S1 Miten musiikissa toimitaan

Musisointitilanteissa kiinnitetään huomiota musisoivan ryhmän jäsenenä toimimiseen. Luontevaa äänenkäyttöä ja laulamista, liikkumista sekä keho-, rytmi-, melodia- ja sointusoittimien perussoittotekniikoita harjoitellaan yhteismusisoinnissa. Opetuksessa on keskeistä ilmaisutaitojen ja kuvittelukyvyn monipuolinen kehittäminen.

Paikallinen tarkennus:

- Yhteinen musisointi

- Harjoitellaan työskentelemään itsenäisesti ja yhdessä toisten kanssa.
- Harjoitellaan tavoitteellista työskentelyä ja sen tulosten arvostamista.
- Opetellaan hahmottamaan oma tehtävä osana yhteistä kokonaisuutta.

- Laulaminen
  - Lauletaan yhdessä
  - Helppoja äänenkäytön harjoituksia, melodiatoistot
- Soittaminen
  - Harjoittellaan keho-, rytmi-, melodia- ja sointusoitinten käyttöä yhteissoitossa
- Musiikkiliikunta
  - Laulu- ja piirileikit, tanssit
  - Musiikillista keksintää liikkuen, laulaen, soittaen
- Kuuntelu
  - Oppilas ilmaisee kuulemaansa esim. liikkuen, piirtäen, sanallisesti
  - Harjoitellaan keskittynyttä kuuntelemista
- Musiikin tuntemus
  - Nuottiviivasto, nuottiavain
  - Puolinuotti, kokonuotti
  - Nuottinimet C-duurissa
  - Dynamiikka esim. crescendo - diminuendo
  - Kolmijakoinen - tasajakoinen
  - Erilaisten muotorakenteiden hahmottaminen
- Esiintyminen
  - Tarjoitellaan esiintymistilanteita oppilaan ja ryhmän halukkuuden ja valmiuksien mukaisesti
  - Tunneilla valmistettuja tuotoksia esitetään mahdollisuuksien mukaan
  - Tarjotaan oppilaille positiivisia esiintymiskokemuksia ja kiinnitetään huomiota esityksen valmistusprosessiin
  - Opetellaan erilaisten esitystilanteiden yleisökäyttäytymistä sekä esiintymisetikettiä

S2 Mistä musiikki muodostuu

Musisointitilanteissa kiinnitetään huomiota peruskäsitteiden lisäksi musiikkikäsitteiden rytmi, melodia, harmonia, muoto, sointiväri ja dynamiikka hahmottamiskyvyn kehittämiseen. Osaamisen kehittyessä käsitteitä nimetään ja käytetään vakiintuneita tai omia symboleita kuvaamaan musiikillisia tapahtumia. Musiikillisessa toiminnassa kiinnitetään huomiota myös tulkintaan ja musiikin ilmaisullisiin keinoihin.

Paikallinen tarkennus:

- Nuottiviivasto, nuottiavain
- Puolinuotti, kokonuotti, ⅛-nuotti, 1/16nuotti, vastaavat tauot
- Nuottinimet C-duurissa
- Dynamiikka esim. crescendo - diminuendo
- Kolmijakoinen - tasajakoinen
- Erilaisten soitinten sointivärin tarkastelu
- Muotorakenteiden hahmottaminen

S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa

Musiikillisten taitojen ja tietojen lisäksi opetuksessa käsitellään oppilaiden kokemuksia ja havaintoja musiikista ja musiikin tekemisestä eri ympäristöissä koulussa ja koulun ulkopuolella.

Opetuksessa rakennetaan yhteyksiä muihin oppiaineisiin ja omiin yhteisöihin sekä pohditaan musiikin merkityksiä elämän eri tilanteissa eri aikoina ja aikakausina.

Paikallinen tarkennus:

- Tehdään huomioita musiikista koulun arjessa ja juhlassa
- Harjoitellaan esiintymistilanteita
    - Tunneilla valmistettuja tuotoksia esitetään mahdollisuuksien mukaan
    - Tarjotaan oppilaille positiivisia esiintymiskokemuksia ja kiinnitetään huomiota esityksen valmistusprosessiin
    - Opetellaan yleisökäyttäytymistä sekä esiintymisetikettiä
- Rakennetaan yhteyksiä muihin oppiaineisiin

S4 Ohjelmisto

Ohjelmiston suunnittelussa kiinnitetään huomiota oppilaiden omiin kulttuureihin, kulttuuriperinnön vaalimiseen ja kulttuurisen ymmärryksen avartamiseen. Ohjelmistoon sisällytetään monipuolisesti muun muassa lastenmusiikkia, eri kulttuurien musiikkia, taidemusiikkia, populaarimusiikkia ja kansanmusiikkia. Musisointitilanteissa syntyneet oppilaiden luovat tuotokset ja sävellykset sisältyvät myös ohjelmistoon.

Paikallinen tarkennus:

- Kansanlauluja, kalevalaisia lauluja ym. suomalaista laulustoa sekä muita ikäkauteen sopivia lauluja, myös ilman säestystä
- Juhliin ja oppiaineisiin liittyviä lauluja, joista osa ulkoa
- Laulu- ja piirileikit, tanssit
- Musiikillista keksintää liikkuen, laulaen, soittaen
- Joitakin taidemusiikin keskeisiä teoksia

4

Vuosiluokan tavoitteet ja keskeiset sisällöt

T1 rohkaista oppilasta osallistumaan yhteismusisointiin ja rakentamaan myönteistä yhteishenkeä yhteisössään

- Oppilas oppii toimimaan musiikillisen ryhmän jäsenenä osallistuen yhteismusisointiin ja rakentaen myönteistä yhteishenkeä yhteisössään

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Musiikilliset yhteistyötaidot	Oppilas ottaa huomioon ryhmän muut jäsenet yhteismusisoinnissa.

S1 Miten musiikissa toimitaan

Musisointitilanteissa kiinnitetään huomiota musisoivan ryhmän jäsenenä toimimiseen. Luontevaa äänenkäyttöä ja laulamista, liikkumista sekä keho-, rytmi-, melodia- ja sointusoittimien perussoittotekniikoita harjoitellaan yhteismusisoinnissa. Opetuksessa on keskeistä ilmaisutaitojen ja kuvittelukyvyn monipuolinen kehittäminen.

Paikallinen tarkennus:

- Yhteinen musisointi
    - Harjoitellaan työskentelemään itsenäisesti ja yhdessä toisten kanssa.
    - Harjoitellaan tavoitteellista työskentelyä ja sen tulosten arvostamista.
    - Opetellaan hahmottamaan oma tehtävä osana yhteistä kokonaisuutta.
- Laulaminen
    - Harjoitellaan laulamista ja muita äänenkäytön tapoja
    - Melodiatoistoa
    - Tutustutaan moniäänisyyteen esim. kaanoneiden avulla
- Soitaminen
    - Harjoitellaan melodia- ja sointusoitinten (esim. laattasoitinten / nokkahuilun / kanteleen / ukulelen ja rytmisoitinten) käyttöä yhteissoitossa
    - Kehosoittimet, myös yhteissoittoon valmistavina harjoituksina
- Musiikkiliikunta
    - Laulu- ja piirileikit, tanssit
    - Musiikillista keksintää liikkuen, laulaen, soittaen
    - Vahvistetaan syketajua
- Musiikin kuuntelu
    - Tutustutaan sinfoniaorkesterin soittimiin
    - Oppilas ilmaisee kuulemaansa esim. liikkuen, piirtäen, sanallisesti
    - Tutustutaan joihinkin taidemusiikin keskeisiin teoksiin
    - Harjoitellaan keskittynyttä kuuntelemista
- Musiikin tuntemus
    - Nuottiviivasto, nuottiavain
    - Puolinuotti, kokonuotti
    - Nuottinimet C-duurissa
    - Dynamiikka esim. crescendo - diminuendo
    - Kolmijakoinen - tasajakoinen
    - Erilaisten muotorakenteiden hahmottaminen
- Esiintyminen
    - Tarjoitellaan esiintymistilanteita oppilaan ja ryhmän halukkuuden ja valmiuksien mukaisesti
    - Tunneilla valmistettuja tuotoksia esitetään mahdollisuuksien mukaan
    - Tarjotaan oppilaille positiivisia esiintymiskokemuksia ja kiinnitetään huomiota esityksen valmistusprosessiin
    - Opetellaan erilaisten esitystilanteiden yleisökäyttäytymistä sekä esiintymisetikettiä

S2 Mistä musiikki muodostuu

Musisointitilanteissa kiinnitetään huomiota peruskäsitteiden lisäksi musiikkikäsitteiden rytmi, melodia, harmonia, muoto, sointiväri ja dynamiikka hahmottamiskyvyn kehittämiseen. Osaamisen kehittyessä käsitteitä nimetään ja käytetään vakiintuneita tai omia symboleita kuvaamaan musiikillisia tapahtumia. Musiikillisessa toiminnassa kiinnitetään huomiota myös tulkintaan ja musiikin ilmaisullisiin keinoihin.

Paikallinen tarkennus:

- Nuottiviivasto, nuottiavain
- Puolinuotti, kokonuotti, ⅛-nuotti, 1/16nuotti, vastaavat tauot
- Nuottinimet C-duurissa
- Dynamiikka esim. crescendo - diminuendo
- Kolmijakoinen - tasajakoinen

- Erilaisten soitinten sointivärin tarkastelu
- Muotorakenteiden hahmottaminen

S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa

Musiikillisten taitojen ja tietojen lisäksi opetuksessa käsitellään oppilaiden kokemuksia ja havaintoja musiikista ja musiikin tekemisestä eri ympäristöissä koulussa ja koulun ulkopuolella. Opetuksessa rakennetaan yhteyksiä muihin oppiaineisiin ja omiin yhteisöihin sekä pohditaan musiikin merkityksiä elämän eri tilanteissa eri aikoina ja aikakausina.

Paikallinen tarkennus:

- Tehdään huomioita musiikista koulun arjessa ja juhlassa
- Harjoitellaan esiintymistilanteita tunneilla valmistettuja tuotoksia esitetään mahdollisuuksien mukaan
    - Tarjotaan oppilaille positiivisia esiintymiskokemuksia ja kiinnitetään huomiota esityksen valmistusprosessiin
    - Opetellaan yleisökäyttäytymistä sekä esiintymisetikettiä
- Rakennetaan yhteyksiä muihin oppiaineisiin

S4 Ohjelmisto

Ohjelmiston suunnittelussa kiinnitetään huomiota oppilaiden omiin kulttuureihin, kulttuuriperinnön vaalimiseen ja kulttuurisen ymmärryksen avartamiseen. Ohjelmistoon sisällytetään monipuolisesti muun muassa lastenmusiikkia, eri kulttuurien musiikkia, taidemusiikkia, populaarimusiikkia ja kansanmusiikkia. Musisointitilanteissa syntyneet oppilaiden luovat tuotokset ja sävellykset sisältyvät myös ohjelmistoon.

Paikallinen tarkennus:

- Kansanlauluja, kalevalaisia lauluja, suomalaista ja Pohjoismaalaista laulustoa sekä muita ikäkauteen sopivia lauluja, myös ilman säestystä
- Helppoja äänenkäytön harjoituksia, melodiatoistot, tutustutaan moniäänisyyteen esim. kaanoneiden avulla
- Juhliin ja oppiaineisiin liittyviä lauluja, joista osa ulkoa
- Joitakin taidemusiikin keskeisiä teoksia

T2 ohjata oppilasta luontevaan äänenkäyttöön ja laulamiseen sekä kehittämään keho-, rytmi-, melodia- ja sointusoittimien soittotaitoaan musisoivan ryhmän jäsenenä

- Oppilas oppii laulamaan ja käyttämään ääntään luontevasti sekä kehittämään keho-, rytmi-, melodia- ja sointusoittimien soittotaitoaan musisoivan ryhmän jäsenenä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Laulaminen ja soittaminen ryhmän jäsenenä	Oppilas osallistuu yhteislauluun ja soittoon pyrkien sovittamaan osuutensa osaksi musiikillista kokonaisuutta.

S1 Miten musiikissa toimitaan

Musisointitilanteissa kiinnitetään huomiota musisoivan ryhmän jäsenenä toimimiseen. Luontevaa äänenkäyttöä ja laulamista, liikkumista sekä keho-, rytmi-, melodia- ja sointusoittimien

perussoittotekniikoita harjoitellaan yhteismusisoinnissa. Opetuksessa on keskeistä ilmaisutaitojen ja kuvittelukyvyn monipuolinen kehittäminen.

Paikallinen tarkennus:

- Yhteinen musisointi
    - Harjoitellaan työskentelemään itsenäisesti ja yhdessä toisten kanssa.
    - Harjoitellaan tavoitteellista työskentelyä ja sen tulosten arvostamista.
    - Opetellaan hahmottamaan oma tehtävä osana yhteistä kokonaisuutta.
- Laulaminen
    - Harjoitellaan laulamista ja muita äänenkäytön tapoja
    - Melodiatoistoa
    - Tutustutaan moniäänisyyteen esim. kaanoneiden avulla
- Soitaminen
    - Harjoitellaan melodia- ja sointusoitinten (esim. laattasoitinten / nokkahuilun / kanteleen / ukulelen ja rytmisoitinten) käyttöä yhteissoitossa
    - Kehosoittimet, myös yhteissoittoon valmistavina harjoituksina
- Musiikkiliikunta
    - Laulu- ja piirileikit, tanssit
    - Musiikillista keksintää liikkuen, laulaen, soittaen
    - Vahvistetaan syketajua
- Musiikin kuuntelu
    - Tutustutaan sinfoniaorkesterin soittimiin
    - Oppilas ilmaisee kuulemaansa esim. liikkuen, piirtäen, sanallisesti
    - Tutustutaan joihinkin taidemusiikin keskeisiin teoksiin
    - Harjoitellaan keskittynyttä kuuntelemista
- Musiikin tuntemus
    - Nuottiviivasto, nuottiavain
    - Puolinuotti, kokonuotti
    - Nuottinimet C-duurissa
    - Dynamiikka esim. crescendo - diminuendo
    - Kolmijakoinen - tasajakoinen
    - Erilaisten muotorakenteiden hahmottaminen
- Esiintyminen
    - Tarjoitellaan esiintymistilanteita oppilaan ja ryhmän halukkuuden ja valmiuksien mukaisesti
    - Tunneilla valmistettuja tuotoksia esitetään mahdollisuuksien mukaan
    - Tarjotaan oppilaille positiivisia esiintymiskokemuksia ja kiinnitetään huomiota esityksen valmistusprosessiin
    - Opetellaan erilaisten esitystilanteiden yleisökäyttäytymistä sekä esiintymisetikettiä

S2 Mistä musiikki muodostuu

Musisointitilanteissa kiinnitetään huomiota peruskäsitteiden lisäksi musiikkikäsitteiden rytmi, melodia, harmonia, muoto, sointiväri ja dynamiikka hahmottamiskyvyn kehittämiseen. Osaamisen kehittyessä käsitteitä nimetään ja käytetään vakiintuneita tai omia symboleita kuvaamaan musiikillisia tapahtumia. Musiikillisessa toiminnassa kiinnitetään huomiota myös tulkintaan ja musiikin ilmaisullisiin keinoihin.

Paikallinen tarkennus:

- Nuottiviivasto, nuottiavain

- Puolinuotti, kokonuotti, ⅛-nuotti, 1/16nuotti, vastaavat tauot
- Nuottinimet C-duurissa
- Dynamiikka esim. crescendo - diminuendo
- Kolmijakoinen - tasajakoinen
- Erilaisten soitinten sointivärin tarkastelu
- Muotorakenteiden hahmottaminen

S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa

Musiikillisten taitojen ja tietojen lisäksi opetuksessa käsitellään oppilaiden kokemuksia ja havaintoja musiikista ja musiikin tekemisestä eri ympäristöissä koulussa ja koulun ulkopuolella. Opetuksessa rakennetaan yhteyksiä muihin oppiaineisiin ja omiin yhteisöihin sekä pohditaan musiikin merkityksiä elämän eri tilanteissa eri aikoina ja aikakausina.

Paikallinen tarkennus:

- Tehdään huomioita musiikista koulun arjessa ja juhlassa
- Harjoitellaan esiintymistilanteita tunneilla valmistettuja tuotoksia esitetään mahdollisuuksien mukaan
    - Tarjotaan oppilaille positiivisia esiintymiskokemuksia ja kiinnitetään huomiota esityksen valmistusprosessiin
    - Opetellaan yleisökäyttäytymistä sekä esiintymisetikettiä
- Rakennetaan yhteyksiä muihin oppiaineisiin

S4 Ohjelmisto

Ohjelmiston suunnittelussa kiinnitetään huomiota oppilaiden omiin kulttuureihin, kulttuuriperinnön vaalimiseen ja kulttuurisen ymmärryksen avartamiseen. Ohjelmistoon sisällytetään monipuolisesti muun muassa lastenmusiikkia, eri kulttuurien musiikkia, taidemusiikkia, populaarimusiikkia ja kansanmusiikkia. Musisointitilanteissa syntyneet oppilaiden luovat tuotokset ja sävellykset sisältyvät myös ohjelmistoon.

Paikallinen tarkennus:

- Kansanlauluja, kalevalaisia lauluja, suomalaista ja Pohjoismaalaista laulustoa sekä muita ikäkauteen sopivia lauluja, myös ilman säestystä
- Helppoja äänenkäytön harjoituksia, melodiatoistot, tutustutaan moniäänisyyteen esim. kaanoneiden avulla
- Juhliin ja oppiaineisiin liittyviä lauluja, joista osa ulkoa
- Joitakin taidemusiikin keskeisiä teoksia

T3 kannustaa oppilasta keholliseen musiikin, kuvien, tarinoiden ja tunnetilojen ilmaisuun kokonaisvaltaisesti liikkuen

- Oppilas saa kokemuksia musiikin, kuvien, tarinoiden ja tunnetilojen kehollisesta ilmaisusta kokonaisvaltaisesti liikkuen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Musiikkiliikunta	Oppilas liikkuu musiikin mukaan ja käyttää kehoaan musiikilliseen ilmaisuun.

S1 Miten musiikissa toimitaan

Musisointitilanteissa kiinnitetään huomiota musisoivan ryhmän jäsenenä toimimiseen. Luontevaa äänenkäyttöä ja laulamista, liikkumista sekä keho-, rytmi-, melodia- ja sointusoittimien perussoittotekniikoita harjoitellaan yhteismusisoinnissa. Opetuksessa on keskeistä ilmaisutaitojen ja kuvittelukyvyn monipuolinen kehittäminen.

Paikallinen tarkennus:

- Yhteinen musisointi
    - Harjoitellaan työskentelemään itsenäisesti ja yhdessä toisten kanssa.
    - Harjoitellaan tavoitteellista työskentelyä ja sen tulosten arvostamista.
    - Opetellaan hahmottamaan oma tehtävä osana yhteistä kokonaisuutta.
- Laulaminen
    - Harjoitellaan laulamista ja muita äänenkäytön tapoja
    - Melodiatoistoa
    - Tutustutaan moniäänisyyteen esim. kaanoneiden avulla
- Soitaminen
    - Harjoitellaan melodia- ja sointusoitinten (esim. laattasoitinten / nokkahuilun / kanteleen / ukulelen ja rytmisoitinten) käyttöä yhteissoitossa
    - Kehosoittimet, myös yhteissoittoon valmistavina harjoituksina
- Musiikkiliikunta
    - Laulu- ja piirileikit, tanssit
    - Musiikillista keksintää liikkuen, laulaen, soittaen
    - Vahvistetaan syketajua
- Musiikin kuuntelu
    - Tutustutaan sinfoniaorkesterin soittimiin
    - Oppilas ilmaisee kuulemaansa esim. liikkuen, piirtäen, sanallisesti
    - Tutustutaan joihinkin taidemusiikin keskeisiin teoksiin
    - Harjoitellaan keskittynyttä kuuntelemista
- Musiikin tuntemus
    - Nuottiviivasto, nuottiavain
    - Puolinuotti, kokonuotti
    - Nuottinimet C-duurissa
    - Dynamiikka esim. crescendo - diminuendo
    - Kolmijakoinen - tasajakoinen
    - Erilaisten muotorakenteiden hahmottaminen
- Esiintyminen
    - Tarjoitellaan esiintymistilanteita oppilaan ja ryhmän halukkuuden ja valmiuksien mukaisesti
    - Tunneilla valmistettuja tuotoksia esitetään mahdollisuuksien mukaan
    - Tarjotaan oppilaille positiivisia esiintymiskokemuksia ja kiinnitetään huomiota esityksen valmistusprosessiin
    - Opetellaan erilaisten esitystilanteiden yleisökäyttäytymistä sekä esiintymisetikettiä

S2 Mistä musiikki muodostuu

Musisointitilanteissa kiinnitetään huomiota peruskäsitteiden lisäksi musiikkikäsitteiden rytmi, melodia, harmonia, muoto, sointiväri ja dynamiikka hahmottamiskyvyn kehittämiseen. Osaamisen kehittyessä käsitteitä nimetään ja käytetään vakiintuneita tai omia symboleita kuvaamaan musiikillisia tapahtumia. Musiikillisessa toiminnassa kiinnitetään huomiota myös tulkintaan ja musiikin ilmaisullisiin keinoihin.

Paikallinen tarkennus:

- Nuottiviivasto, nuottiavain
- Puolinuotti, kokonuotti, ⅛-nuotti, 1/16nuotti, vastaavat tauot
- Nuottinimet C-duurissa
- Dynamiikka esim. crescendo - diminuendo
- Kolmijakoinen - tasajakoinen
- Erilaisten soitinten sointivärin tarkastelu
- Muotorakenteiden hahmottaminen

S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa

Musiikillisten taitojen ja tietojen lisäksi opetuksessa käsitellään oppilaiden kokemuksia ja havaintoja musiikista ja musiikin tekemisestä eri ympäristöissä koulussa ja koulun ulkopuolella. Opetuksessa rakennetaan yhteyksiä muihin oppiaineisiin ja omiin yhteisöihin sekä pohditaan musiikin merkityksiä elämän eri tilanteissa eri aikoina ja aikakausina.

Paikallinen tarkennus:

- Tehdään huomioita musiikista koulun arjessa ja juhlassa
- Harjoitellaan esiintymistilanteita tunneilla valmistettuja tuotoksia esitetään mahdollisuuksien mukaan
    - Tarjotaan oppilaille positiivisia esiintymiskokemuksia ja kiinnitetään huomiota esityksen valmistusprosessiin
    - Opetellaan yleisökäyttäytymistä sekä esiintymisetikettiä
- Rakennetaan yhteyksiä muihin oppiaineisiin

S4 Ohjelmisto

Ohjelmiston suunnittelussa kiinnitetään huomiota oppilaiden omiin kulttuureihin, kulttuuriperinnön vaalimiseen ja kulttuurisen ymmärryksen avartamiseen. Ohjelmistoon sisällytetään monipuolisesti muun muassa lastenmusiikkia, eri kulttuurien musiikkia, taidemusiikkia, populaarimusiikkia ja kansanmusiikkia. Musisointitilanteissa syntyneet oppilaiden luovat tuotokset ja sävellykset sisältyvät myös ohjelmistoon.

Paikallinen tarkennus:

- Kansanlauluja, kalevalaisia lauluja, suomalaista ja Pohjoismaalaista laulustoa sekä muita ikäkauteen sopivia lauluja, myös ilman säestystä
- Helppoja äänenkäytön harjoituksia, melodiatoistot, tutustutaan moniäänisyyteen esim. kaanoneiden avulla
- Juhliin ja oppiaineisiin liittyviä lauluja, joista osa ulkoa
- Joitakin taidemusiikin keskeisiä teoksia

T4 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia ääniympäristön ja musiikin elämykselliseen kuunteluun sekä ohjata häntä jäsentämään kuulemaansa sekä kertomaan siitä

- Oppilas saa kokemuksia ääniympäristön ja musiikin elämyksellisestä kuuntelusta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Musiikin kuuntelu	Oppilas kuuntelee keskittyneesti musiikkia ja esittää näkemyksiään kuulemastaan.

S1 Miten musiikissa toimitaan

Musisointitilanteissa kiinnitetään huomiota musisoivan ryhmän jäsenenä toimimiseen. Luontevaa äänenkäyttöä ja laulamista, liikkumista sekä keho-, rytmi-, melodia- ja sointusoittimien perussoittotekniikoita harjoitellaan yhteismusisoinnissa. Opetuksessa on keskeistä ilmaisutaitojen ja kuvittelukyvyn monipuolinen kehittäminen.

Paikallinen tarkennus:

- Yhteinen musisointi
    - Harjoitellaan työskentelemään itsenäisesti ja yhdessä toisten kanssa.
    - Harjoitellaan tavoitteellista työskentelyä ja sen tulosten arvostamista.
    - Opetellaan hahmottamaan oma tehtävä osana yhteistä kokonaisuutta.
- Laulaminen
    - Harjoitellaan laulamista ja muita äänenkäytön tapoja
    - Melodiatoistoa
    - Tutustutaan moniäänisyyteen esim. kaanoneiden avulla
- Soitaminen
    - Harjoitellaan melodia- ja sointusoitinten (esim. laattasoitinten / nokkahuilun / kanteleen / ukulelen ja rytmisoitinten) käyttöä yhteissoitossa
    - Kehosoittimet, myös yhteissoittoon valmistavina harjoituksina
- Musiikkiliikunta
    - Laulu- ja piirileikit, tanssit
    - Musiikillista keksintää liikkuen, laulaen, soittaen
    - Vahvistetaan syketajua
- Musiikin kuuntelu
    - Tutustutaan sinfoniaorkesterin soittimiin
    - Oppilas ilmaisee kuulemaansa esim. liikkuen, piirtäen, sanallisesti
    - Tutustutaan joihinkin taidemusiikin keskeisiin teoksiin
    - Harjoitellaan keskittynyttä kuuntelemista
- Musiikin tuntemus
    - Nuottiviivasto, nuottiavain
    - Puolinuotti, kokonuotti
    - Nuottinimet C-duurissa
    - Dynamiikka esim. crescendo - diminuendo
    - Kolmijakoinen - tasajakoinen
    - Erilaisten muotorakenteiden hahmottaminen
- Esiintyminen
    - Tarjoitellaan esiintymistilanteita oppilaan ja ryhmän halukkuuden ja valmiuksien mukaisesti
    - Tunneilla valmistettuja tuotoksia esitetään mahdollisuuksien mukaan
    - Tarjotaan oppilaille positiivisia esiintymiskokemuksia ja kiinnitetään huomiota esityksen valmistusprosessiin
    - Opetellaan erilaisten esitystilanteiden yleisökäyttäytymistä sekä esiintymisetikettiä

S2 Mistä musiikki muodostuu

Musisointitilanteissa kiinnitetään huomiota peruskäsitteiden lisäksi musiikkikäsitteiden rytmi, melodia, harmonia, muoto, sointiväri ja dynamiikka hahmottamiskyvyn kehittämiseen. Osaamisen kehittyessä käsitteitä nimetään ja käytetään vakiintuneita tai omia symboleita kuvaamaan musiikillisia tapahtumia. Musiikillisessa toiminnassa kiinnitetään huomiota myös tulkintaan ja musiikin ilmaisullisiin keinoihin.

Paikallinen tarkennus:

- Nuottiviivasto, nuottiavain
- Puolinuotti, kokonuotti, ⅛-nuotti, 1/16nuotti, vastaavat tauot
- Nuottinimet C-duurissa
- Dynamiikka esim. crescendo - diminuendo
- Kolmijakoinen - tasajakoinen
- Erilaisten soitinten sointivärin tarkastelu
- Muotorakenteiden hahmottaminen

S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa

Musiikillisten taitojen ja tietojen lisäksi opetuksessa käsitellään oppilaiden kokemuksia ja havaintoja musiikista ja musiikin tekemisestä eri ympäristöissä koulussa ja koulun ulkopuolella. Opetuksessa rakennetaan yhteyksiä muihin oppiaineisiin ja omiin yhteisöihin sekä pohditaan musiikin merkityksiä elämän eri tilanteissa eri aikoina ja aikakausina.

Paikallinen tarkennus:

- Tehdään huomioita musiikista koulun arjessa ja juhlassa
- Harjoitellaan esiintymistilanteita tunneilla valmistettuja tuotoksia esitetään mahdollisuuksien mukaan
    - Tarjotaan oppilaille positiivisia esiintymiskokemuksia ja kiinnitetään huomiota esityksen valmistusprosessiin
    - Opetellaan yleisökäyttäytymistä sekä esiintymisetikettiä
- Rakennetaan yhteyksiä muihin oppiaineisiin

S4 Ohjelmisto

Ohjelmiston suunnittelussa kiinnitetään huomiota oppilaiden omiin kulttuureihin, kulttuuriperinnön vaalimiseen ja kulttuurisen ymmärryksen avartamiseen. Ohjelmistoon sisällytetään monipuolisesti muun muassa lastenmusiikkia, eri kulttuurien musiikkia, taidemusiikkia, populaarimusiikkia ja kansanmusiikkia. Musisointitilanteissa syntyneet oppilaiden luovat tuotokset ja sävellykset sisältyvät myös ohjelmistoon.

Paikallinen tarkennus:

- Kansanlauluja, kalevalaisia lauluja, suomalaista ja Pohjoismaalaista laulustoa sekä muita ikäkauteen sopivia lauluja, myös ilman säestystä
- Helppoja äänenkäytön harjoituksia, melodiatoistot, tutustutaan moniäänisyyteen esim. kaanoneiden avulla
- Juhliin ja oppiaineisiin liittyviä lauluja, joista osa ulkoa
- Joitakin taidemusiikin keskeisiä teoksia

T5 rohkaista oppilasta improvisoimaan sekä suunnittelemaan ja toteuttamaan pienimuotoisia sävellyksiä tai monitaiteellisia kokonaisuuksia eri keinoin ja myös tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen

- Oppilas rakentaa luovaa suhdetta musiikkiin ideoiden ja improvisoiden sekä suunnitellen ja toteuttaen pienimuotoisia sävellyksiä tai monitaiteellisia kokonaisuuksia eri keinoin, myös tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Luovan musiikillisen ajattelun ilmaiseminen eri keinoin	Oppilas keksii omia ratkaisuja käyttäen ääntä, musiikkia, kuvaa tai muita ilmaisutapoja ja osaa tarvittaessa ohjatusti hyödyntää musiikkiteknologian tarjoamia mahdollisuuksia.

S1 Miten musiikissa toimitaan

Musisointitilanteissa kiinnitetään huomiota musisoivan ryhmän jäsenenä toimimiseen. Luontevaa äänenkäyttöä ja laulamista, liikkumista sekä keho-, rytmi-, melodia- ja sointusoittimien perussoittotekniikoita harjoitellaan yhteismusisoinnissa. Opetuksessa on keskeistä ilmaisutaitojen ja kuvittelukyvyn monipuolinen kehittäminen.

Paikallinen tarkennus:

- Yhteinen musisointi
    - Harjoitellaan työskentelemään itsenäisesti ja yhdessä toisten kanssa.
    - Harjoitellaan tavoitteellista työskentelyä ja sen tulosten arvostamista.
    - Opetellaan hahmottamaan oma tehtävä osana yhteistä kokonaisuutta.
- Laulaminen
    - Harjoitellaan laulamista ja muita äänenkäytön tapoja
    - Melodiatoistoa
    - Tutustutaan moniäänisyyteen esim. kaanoneiden avulla
- Soitaminen
    - Harjoitellaan melodia- ja sointusoitinten (esim. laattasoitinten / nokkahuilun / kanteleen / ukulelen ja rytmisoitinten) käyttöä yhteissoitossa
    - Kehosoittimet, myös yhteissoittoon valmistavina harjoituksina
- Musiikkiliikunta
    - Laulu- ja piirileikit, tanssit
    - Musiikillista keksintää liikkuen, laulaen, soittaen
    - Vahvistetaan syketajua
- Musiikin kuuntelu
    - Tutustutaan sinfoniaorkesterin soittimiin
    - Oppilas ilmaisee kuulemaansa esim. liikkuen, piirtäen, sanallisesti
    - Tutustutaan joihinkin taidemusiikin keskeisiin teoksiin
    - Harjoitellaan keskittynyttä kuuntelemista
- Musiikin tuntemus
    - Nuottiviivasto, nuottiavain
    - Puolinuotti, kokonuotti
    - Nuottinimet C-duurissa
    - Dynamiikka esim. crescendo - diminuendo
    - Kolmijakoinen - tasajakoinen
    - Erilaisten muotorakenteiden hahmottaminen
- Esiintyminen
    - Tarjoitellaan esiintymistilanteita oppilaan ja ryhmän halukkuuden ja valmiuksien mukaisesti
    - Tunneilla valmistettuja tuotoksia esitetään mahdollisuuksien mukaan
    - Tarjotaan oppilaille positiivisia esiintymiskokemuksia ja kiinnitetään huomiota esityksen valmistusprosessiin
    - Opetellaan erilaisten esitystilanteiden yleisökäyttäytymistä sekä esiintymisetikettiä

S2 Mistä musiikki muodostuu

Musisointitilanteissa kiinnitetään huomiota peruskäsitteiden lisäksi musiikkikäsitteiden rytmi, melodia, harmonia, muoto, sointiväri ja dynamiikka hahmottamiskyvyn kehittämiseen. Osaamisen kehittyessä käsitteitä nimetään ja käytetään vakiintuneita tai omia symboleita kuvaamaan musiikillisia tapahtumia. Musiikillisessa toiminnassa kiinnitetään huomiota myös tulkintaan ja musiikin ilmaisullisiin keinoihin.

Paikallinen tarkennus:

- Nuottiviivasto, nuottiavain
- Puolinuotti, kokonuotti, ⅛-nuotti, 1/16nuotti, vastaavat tauot
- Nuottinimet C-duurissa
- Dynamiikka esim. crescendo - diminuendo
- Kolmijakoinen - tasajakoinen
- Erilaisten soitinten sointivärin tarkastelu
- Muotorakenteiden hahmottaminen

S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa

Musiikillisten taitojen ja tietojen lisäksi opetuksessa käsitellään oppilaiden kokemuksia ja havaintoja musiikista ja musiikin tekemisestä eri ympäristöissä koulussa ja koulun ulkopuolella. Opetuksessa rakennetaan yhteyksiä muihin oppiaineisiin ja omiin yhteisöihin sekä pohditaan musiikin merkityksiä elämän eri tilanteissa eri aikoina ja aikakausina.

Paikallinen tarkennus:

- Tehdään huomioita musiikista koulun arjessa ja juhlassa
- Harjoitellaan esiintymistilanteita tunneilla valmistettuja tuotoksia esitetään mahdollisuuksien mukaan
    - Tarjotaan oppilaille positiivisia esiintymiskokemuksia ja kiinnitetään huomiota esityksen valmistusprosessiin
    - Opetellaan yleisökäyttäytymistä sekä esiintymisetikettiä
- Rakennetaan yhteyksiä muihin oppiaineisiin

S4 Ohjelmisto

Ohjelmiston suunnittelussa kiinnitetään huomiota oppilaiden omiin kulttuureihin, kulttuuriperinnön vaalimiseen ja kulttuurisen ymmärryksen avartamiseen. Ohjelmistoon sisällytetään monipuolisesti muun muassa lastenmusiikkia, eri kulttuurien musiikkia, taidemusiikkia, populaarimusiikkia ja kansanmusiikkia. Musisointitilanteissa syntyneet oppilaiden luovat tuotokset ja sävellykset sisältyvät myös ohjelmistoon.

Paikallinen tarkennus:

- Kansanlauluja, kalevalaisia lauluja, suomalaista ja Pohjoismaalaista laulustoa sekä muita ikäkauteen sopivia lauluja, myös ilman säestystä
- Helppoja äänenkäytön harjoituksia, melodiatoistot, tutustutaan moniäänisyyteen esim. kaanoneiden avulla
- Juhliin ja oppiaineisiin liittyviä lauluja, joista osa ulkoa
- Joitakin taidemusiikin keskeisiä teoksia

T6 ohjata oppilasta tarkastelemaan musiikillisia kokemuksiaan ja musiikillisen maailman esteettistä, kulttuurista ja historiallista monimuotoisuutta

- Oppilas oppii tarkastelemaan musiikillisen maailman monimuotoisuutta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Musiikin merkitysten havainnointi	Oppilas esittää näkemyksiä musiikilliseen toimintaan liittyvistä havainnoistaan ja kokemuksistaan.

S1 Miten musiikissa toimitaan

Musisointitilanteissa kiinnitetään huomiota musisoivan ryhmän jäsenenä toimimiseen. Luontevaa äänenkäyttöä ja laulamista, liikkumista sekä keho-, rytmi-, melodia- ja sointusoittimien perussoittotekniikoita harjoitellaan yhteismusisoinnissa. Opetuksessa on keskeistä ilmaisutaitojen ja kuvittelukyvyn monipuolinen kehittäminen.

Paikallinen tarkennus:

- Yhteinen musisointi
    - Harjoitellaan työskentelemään itsenäisesti ja yhdessä toisten kanssa.
    - Harjoitellaan tavoitteellista työskentelyä ja sen tulosten arvostamista.
    - Opetellaan hahmottamaan oma tehtävä osana yhteistä kokonaisuutta.
- Laulaminen
    - Harjoitellaan laulamista ja muita äänenkäytön tapoja
    - Melodiatoistoa
    - Tutustutaan moniäänisyyteen esim. kaanoneiden avulla
- Soitaminen
    - Harjoitellaan melodia- ja sointusoitinten (esim. laattasoitinten / nokkahuilun / kanteleen / ukulelen ja rytmisoitinten) käyttöä yhteissoitossa
    - Kehosoittimet, myös yhteissoittoon valmistavina harjoituksina
- Musiikkiliikunta
    - Laulu- ja piirileikit, tanssit
    - Musiikillista keksintää liikkuen, laulaen, soittaen
    - Vahvistetaan syketajua
- Musiikin kuuntelu
    - Tutustutaan sinfoniaorkesterin soittimiin
    - Oppilas ilmaisee kuulemaansa esim. liikkuen, piirtäen, sanallisesti
    - Tutustutaan joihinkin taidemusiikin keskeisiin teoksiin
    - Harjoitellaan keskittynyttä kuuntelemista
- Musiikin tuntemus
    - Nuottiviivasto, nuottiavain
    - Puolinuotti, kokonuotti
    - Nuottinimet C-duurissa
    - Dynamiikka esim. crescendo - diminuendo
    - Kolmijakoinen - tasajakoinen
    - Erilaisten muotorakenteiden hahmottaminen
- Esiintyminen
    - Tarjoitellaan esiintymistilanteita oppilaan ja ryhmän halukkuuden ja valmiuksien mukaisesti

- Tunneilla valmistettuja tuotoksia esitetään mahdollisuuksien mukaan
- Tarjotaan oppilaille positiivisia esiintymiskokemuksia ja kiinnitetään huomiota esityksen valmistusprosessiin
- Opetellaan erilaisten esitystilanteiden yleisökäyttäytymistä sekä esiintymisetikettiä

S2 Mistä musiikki muodostuu

Musisointitilanteissa kiinnitetään huomiota peruskäsitteiden lisäksi musiikkikäsitteiden rytmi, melodia, harmonia, muoto, sointiväri ja dynamiikka hahmottamiskyvyn kehittämiseen. Osaamisen kehittyessä käsitteitä nimetään ja käytetään vakiintuneita tai omia symboleita kuvaamaan musiikillisia tapahtumia. Musiikillisessa toiminnassa kiinnitetään huomiota myös tulkintaan ja musiikin ilmaisullisiin keinoihin.

Paikallinen tarkennus:

- Nuottiviivasto, nuottiavain
- Puolinuotti, kokonuotti, ⅛-nuotti, 1/16nuotti, vastaavat tauot
- Nuottinimet C-duurissa
- Dynamiikka esim. crescendo - diminuendo
- Kolmijakoinen - tasajakoinen
- Erilaisten soitinten sointivärin tarkastelu
- Muotorakenteiden hahmottaminen

S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa

Musiikillisten taitojen ja tietojen lisäksi opetuksessa käsitellään oppilaiden kokemuksia ja havaintoja musiikista ja musiikin tekemisestä eri ympäristöissä koulussa ja koulun ulkopuolella. Opetuksessa rakennetaan yhteyksiä muihin oppiaineisiin ja omiin yhteisöihin sekä pohditaan musiikin merkityksiä elämän eri tilanteissa eri aikoina ja aikakausina.

Paikallinen tarkennus:

- Tehdään huomioita musiikista koulun arjessa ja juhlassa
- Harjoitellaan esiintymistilanteita tunneilla valmistettuja tuotoksia esitetään mahdollisuuksien mukaan
    - Tarjotaan oppilaille positiivisia esiintymiskokemuksia ja kiinnitetään huomiota esityksen valmistusprosessiin
    - Opetellaan yleisökäyttäytymistä sekä esiintymisetikettiä
- Rakennetaan yhteyksiä muihin oppiaineisiin

S4 Ohjelmisto

Ohjelmiston suunnittelussa kiinnitetään huomiota oppilaiden omiin kulttuureihin, kulttuuriperinnön vaalimiseen ja kulttuurisen ymmärryksen avartamiseen. Ohjelmistoon sisällytetään monipuolisesti muun muassa lastenmusiikkia, eri kulttuurien musiikkia, taidemusiikkia, populaarimusiikkia ja kansanmusiikkia. Musisointitilanteissa syntyneet oppilaiden luovat tuotokset ja sävellykset sisältyvät myös ohjelmistoon.

Paikallinen tarkennus:

- Kansanlauluja, kalevalaisia lauluja, suomalaista ja Pohjoismaalaista laulustoa sekä muita ikäkauteen sopivia lauluja, myös ilman säestystä
- Helppoja äänenkäytön harjoituksia, melodiatoistot, tutustutaan moniäänisyyteen esim. kaanoneiden avulla
- Juhliin ja oppiaineisiin liittyviä lauluja, joista osa ulkoa

- Joitakin taidemusiikin keskeisiä teoksia

T7 ohjata oppilasta ymmärtämään musiikkikäsitteitä ja musiikin merkintätapojen periaatteita musisoinnin yhteydessä

- Oppilas oppii ymmärtämään musiikkikäsitteitä ja musiikin merkintätapojen periaatteita musisoinnin yhteydessä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Musiikin merkintätapojen ymmärtäminen	Oppilas toimii opiskeltujen musiikillisten merkintöjen mukaisesti musisoinnin yhteydessä.

S1 Miten musiikissa toimitaan

Musisointitilanteissa kiinnitetään huomiota musisoivan ryhmän jäsenenä toimimiseen. Luontevaa äänenkäyttöä ja laulamista, liikkumista sekä keho-, rytmi-, melodia- ja sointusoittimien perussoittotekniikoita harjoitellaan yhteismusisoinnissa. Opetuksessa on keskeistä ilmaisutaitojen ja kuvittelukyvyn monipuolinen kehittäminen.

Paikallinen tarkennus:

- Yhteinen musisointi
    - Harjoitellaan työskentelemään itsenäisesti ja yhdessä toisten kanssa.
    - Harjoitellaan tavoitteellista työskentelyä ja sen tulosten arvostamista.
    - Opetellaan hahmottamaan oma tehtävä osana yhteistä kokonaisuutta.
- Laulaminen
    - Harjoitellaan laulamista ja muita äänenkäytön tapoja
    - Melodiatoistoa
    - Tutustutaan moniäänisyyteen esim. kaanoneiden avulla
- Soitaminen
    - Harjoitellaan melodia- ja sointusoitinten (esim. laattasoitinten / nokkahuilun / kanteleen / ukulelen ja rytmisoitinten) käyttöä yhteissoitossa
    - Kehosoittimet, myös yhteissoittoon valmistavina harjoituksina
- Musiikkiliikunta
    - Laulu- ja piirileikit, tanssit
    - Musiikillista keksintää liikkuen, laulaen, soittaen
    - Vahvistetaan syketajua
- Musiikin kuuntelu
    - Tutustutaan sinfoniaorkesterin soittimiin
    - Oppilas ilmaisee kuulemaansa esim. liikkuen, piirtäen, sanallisesti
    - Tutustutaan joihinkin taidemusiikin keskeisiin teoksiin
    - Harjoitellaan keskittynyttä kuuntelemista
- Musiikin tuntemus
    - Nuottiviivasto, nuottiavain
    - Puolinuotti, kokonuotti
    - Nuottinimet C-duurissa
    - Dynamiikka esim. crescendo - diminuendo
    - Kolmijakoinen - tasajakoinen
    - Erilaisten muotorakenteiden hahmottaminen

- Esiintyminen
    - Tarjoitellaan esiintymistilanteita oppilaan ja ryhmän halukkuuden ja valmiuksien mukaisesti
    - Tunneilla valmistettuja tuotoksia esitetään mahdollisuuksien mukaan
    - Tarjotaan oppilaille positiivisia esiintymiskokemuksia ja kiinnitetään huomiota esityksen valmistusprosessiin
    - Opetellaan erilaisten esitystilanteiden yleisökäyttäytymistä sekä esiintymisetikettiä

S2 Mistä musiikki muodostuu

Musisointitilanteissa kiinnitetään huomiota peruskäsitteiden lisäksi musiikkikäsitteiden rytmi, melodia, harmonia, muoto, sointiväri ja dynamiikka hahmottamiskyvyn kehittämiseen. Osaamisen kehittyessä käsitteitä nimetään ja käytetään vakiintuneita tai omia symboleita kuvaamaan musiikillisia tapahtumia. Musiikillisessa toiminnassa kiinnitetään huomiota myös tulkintaan ja musiikin ilmaisullisiin keinoihin.

Paikallinen tarkennus:

- Nuottiviivasto, nuottiavain
- Puolinuotti, kokonuotti, ⅛-nuotti, 1/16nuotti, vastaavat tauot
- Nuottinimet C-duurissa
- Dynamiikka esim. crescendo - diminuendo
- Kolmijakoinen - tasajakoinen
- Erilaisten soitinten sointivärin tarkastelu
- Muotorakenteiden hahmottaminen

S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa

Musiikillisten taitojen ja tietojen lisäksi opetuksessa käsitellään oppilaiden kokemuksia ja havaintoja musiikista ja musiikin tekemisestä eri ympäristöissä koulussa ja koulun ulkopuolella. Opetuksessa rakennetaan yhteyksiä muihin oppiaineisiin ja omiin yhteisöihin sekä pohditaan musiikin merkityksiä elämän eri tilanteissa eri aikoina ja aikakausina.

Paikallinen tarkennus:

- Tehdään huomioita musiikista koulun arjessa ja juhlassa
- Harjoitellaan esiintymistilanteita tunneilla valmistettuja tuotoksia esitetään mahdollisuuksien mukaan
    - Tarjotaan oppilaille positiivisia esiintymiskokemuksia ja kiinnitetään huomiota esityksen valmistusprosessiin
    - Opetellaan yleisökäyttäytymistä sekä esiintymisetikettiä
- Rakennetaan yhteyksiä muihin oppiaineisiin

S4 Ohjelmisto

Ohjelmiston suunnittelussa kiinnitetään huomiota oppilaiden omiin kulttuureihin, kulttuuriperinnön vaalimiseen ja kulttuurisen ymmärryksen avartamiseen. Ohjelmistoon sisällytetään monipuolisesti muun muassa lastenmusiikkia, eri kulttuurien musiikkia, taidemusiikkia, populaarimusiikkia ja kansanmusiikkia. Musisointitilanteissa syntyneet oppilaiden luovat tuotokset ja sävellykset sisältyvät myös ohjelmistoon.

Paikallinen tarkennus:

- Kansanlauluja, kalevalaisia lauluja, suomalaista ja Pohjoismaalaista laulustoa sekä muita ikäkauteen sopivia lauluja, myös ilman säestystä
- Helppoja äänenkäytön harjoituksia, melodiatoistot, tutustutaan moniäänisyyteen esim. kaanoneiden avulla
- Juhliin ja oppiaineisiin liittyviä lauluja, joista osa ulkoa
- Joitakin taidemusiikin keskeisiä teoksia

T8 ohjata oppilasta tunnistamaan musiikin vaikutuksia hyvinvointiin sekä huolehtimaan musisointi- ja ääniympäristön turvallisuudesta

- Oppilas oppii huolehtimaan musisointi- ja ääniympäristön turvallisuudesta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Välineiden ja laitteiden turvallinen käyttö	Oppilas käyttää laitteita ja soittimia ottaen huomioon muun muassa äänen ja musiikin voimakkuuteen liittyvät tekijät.

S1 Miten musiikissa toimitaan

Musisointitilanteissa kiinnitetään huomiota musisoivan ryhmän jäsenenä toimimiseen. Luontevaa äänenkäyttöä ja laulamista, liikkumista sekä keho-, rytmi-, melodia- ja sointusoittimien perussoittotekniikoita harjoitellaan yhteismusisoinnissa. Opetuksessa on keskeistä ilmaisutaitojen ja kuvittelukyvyn monipuolinen kehittäminen.

Paikallinen tarkennus:

- Yhteinen musisointi
  - Harjoitellaan työskentelemään itsenäisesti ja yhdessä toisten kanssa.
  - Harjoitellaan tavoitteellista työskentelyä ja sen tulosten arvostamista.
  - Opetellaan hahmottamaan oma tehtävä osana yhteistä kokonaisuutta.
- Laulaminen
  - Harjoitellaan laulamista ja muita äänenkäytön tapoja
  - Melodiatoistoa
  - Tutustutaan moniäänisyyteen esim. kaanoneiden avulla
- Soitaminen
  - Harjoitellaan melodia- ja sointusoitinten (esim. laattasoitinten / nokkahuilun / kanteleen / ukulelen ja rytmisoitinten) käyttöä yhteissoitossa
  - Kehosoittimet, myös yhteissoittoon valmistavina harjoituksina
- Musiikkiliikunta
  - Laulu- ja piirileikit, tanssit
  - Musiikillista keksintää liikkuen, laulaen, soittaen
  - Vahvistetaan syketajua
- Musiikin kuuntelu
  - Tutustutaan sinfoniaorkesterin soittimiin
  - Oppilas ilmaisee kuulemaansa esim. liikkuen, piirtäen, sanallisesti
  - Tutustutaan joihinkin taidemusiikin keskeisiin teoksiin
  - Harjoitellaan keskittynyttä kuuntelemista
- Musiikin tuntemus

    - Nuottiviivasto, nuottiavain
    - Puolinuotti, kokonuotti
    - Nuottinimet C-duurissa
    - Dynamiikka esim. crescendo - diminuendo
    - Kolmijakoinen - tasajakoinen
    - Erilaisten muotorakenteiden hahmottaminen
- Esiintyminen
    - Tarjoitellaan esiintymistilanteita oppilaan ja ryhmän halukkuuden ja valmiuksien mukaisesti
    - Tunneilla valmistettuja tuotoksia esitetään mahdollisuuksien mukaan
    - Tarjotaan oppilaille positiivisia esiintymiskokemuksia ja kiinnitetään huomiota esityksen valmistusprosessiin
    - Opetellaan erilaisten esitystilanteiden yleisökäyttäytymistä sekä esiintymisetikettiä

S2 Mistä musiikki muodostuu

Musisointitilanteissa kiinnitetään huomiota peruskäsitteiden lisäksi musiikkikäsitteiden rytmi, melodia, harmonia, muoto, sointiväri ja dynamiikka hahmottamiskyvyn kehittämiseen. Osaamisen kehittyessä käsitteitä nimetään ja käytetään vakiintuneita tai omia symboleita kuvaamaan musiikillisia tapahtumia. Musiikillisessa toiminnassa kiinnitetään huomiota myös tulkintaan ja musiikin ilmaisullisiin keinoihin.

Paikallinen tarkennus:

- Nuottiviivasto, nuottiavain
- Puolinuotti, kokonuotti, ⅛-nuotti, 1/16nuotti, vastaavat tauot
- Nuottinimet C-duurissa
- Dynamiikka esim. crescendo - diminuendo
- Kolmijakoinen - tasajakoinen
- Erilaisten soitinten sointivärin tarkastelu
- Muotorakenteiden hahmottaminen

S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa

Musiikillisten taitojen ja tietojen lisäksi opetuksessa käsitellään oppilaiden kokemuksia ja havaintoja musiikista ja musiikin tekemisestä eri ympäristöissä koulussa ja koulun ulkopuolella. Opetuksessa rakennetaan yhteyksiä muihin oppiaineisiin ja omiin yhteisöihin sekä pohditaan musiikin merkityksiä elämän eri tilanteissa eri aikoina ja aikakausina.

Paikallinen tarkennus:

- Tehdään huomioita musiikista koulun arjessa ja juhlassa
- Harjoitellaan esiintymistilanteita tunneilla valmistettuja tuotoksia esitetään mahdollisuuksien mukaan
    - Tarjotaan oppilaille positiivisia esiintymiskokemuksia ja kiinnitetään huomiota esityksen valmistusprosessiin
    - Opetellaan yleisökäyttäytymistä sekä esiintymisetikettiä
- Rakennetaan yhteyksiä muihin oppiaineisiin

T9 ohjata oppilasta kehittämään musiikillista osaamistaan harjoittelun avulla, osallistumaan tavoitteiden asettamiseen ja arvioimaan edistymistään suhteessa tavoitteisiin

- Oppilas oppii kehittämään musiikillista osaamistaan harjoittelun avulla, osallistuu tavoitteiden asettamiseen ja arvioi edistymistään suhteessa tavoitteisiin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Oppimaan oppiminen ja työskentelytaidot	Oppilas asettaa tavoitteen musiikillisen osaamisensa kehittämiseksi ja toimii tavoitteen mukaisesti yhteismusisoinnissa.

S1 Miten musiikissa toimitaan

Musisointitilanteissa kiinnitetään huomiota musisoivan ryhmän jäsenenä toimimiseen. Luontevaa äänenkäyttöä ja laulamista, liikkumista sekä keho-, rytmi-, melodia- ja sointusoittimien perussoittotekniikoita harjoitellaan yhteismusisoinnissa. Opetuksessa on keskeistä ilmaisutaitojen ja kuvittelukyvyn monipuolinen kehittäminen.

Paikallinen tarkennus:

- Yhteinen musisointi
    - Harjoitellaan työskentelemään itsenäisesti ja yhdessä toisten kanssa.
    - Harjoitellaan tavoitteellista työskentelyä ja sen tulosten arvostamista.
    - Opetellaan hahmottamaan oma tehtävä osana yhteistä kokonaisuutta.
- Laulaminen
    - Harjoitellaan laulamista ja muita äänenkäytön tapoja
    - Melodiatoistoa
    - Tutustutaan moniäänisyyteen esim. kaanoneiden avulla
- Soitaminen
    - Harjoitellaan melodia- ja sointusoitinten (esim. laattasoitinten / nokkahuilun / kanteleen / ukulelen ja rytmisoitinten) käyttöä yhteissoitossa
    - Kehosoittimet, myös yhteissoittoon valmistavina harjoituksina
- Musiikkiliikunta
    - Laulu- ja piirileikit, tanssit
    - Musiikillista keksintää liikkuen, laulaen, soittaen
    - Vahvistetaan syketajua
- Musiikin kuuntelu
    - Tutustutaan sinfoniaorkesterin soittimiin
    - Oppilas ilmaisee kuulemaansa esim. liikkuen, piirtäen, sanallisesti
    - Tutustutaan joihinkin taidemusiikin keskeisiin teoksiin
    - Harjoitellaan keskittynyttä kuuntelemista
- Musiikin tuntemus
    - Nuottiviivasto, nuottiavain
    - Puolinuotti, kokonuotti
    - Nuottinimet C-duurissa
    - Dynamiikka esim. crescendo - diminuendo
    - Kolmijakoinen - tasajakoinen
    - Erilaisten muotorakenteiden hahmottaminen
- Esiintyminen

- Tarjoitellaan esiintymistilanteita oppilaan ja ryhmän halukkuuden ja valmiuksien mukaisesti
- Tunneilla valmistettuja tuotoksia esitetään mahdollisuuksien mukaan
- Tarjotaan oppilaille positiivisia esiintymiskokemuksia ja kiinnitetään huomiota esityksen valmistusprosessiin
- Opetellaan erilaisten esitystilanteiden yleisökäyttäytymistä sekä esiintymisetikettiä

S2 Mistä musiikki muodostuu

Musisointitilanteissa kiinnitetään huomiota peruskäsitteiden lisäksi musiikkikäsitteiden rytmi, melodia, harmonia, muoto, sointiväri ja dynamiikka hahmottamiskyvyn kehittämiseen. Osaamisen kehittyessä käsitteitä nimetään ja käytetään vakiintuneita tai omia symboleita kuvaamaan musiikillisia tapahtumia. Musiikillisessa toiminnassa kiinnitetään huomiota myös tulkintaan ja musiikin ilmaisullisiin keinoihin.

Paikallinen tarkennus:

- Nuottiviivasto, nuottiavain
- Puolinuotti, kokonuotti, ⅛-nuotti, 1/16nuotti, vastaavat tauot
- Nuottinimet C-duurissa
- Dynamiikka esim. crescendo - diminuendo
- Kolmijakoinen - tasajakoinen
- Erilaisten soitinten sointivärin tarkastelu
- Muotorakenteiden hahmottaminen

S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa

Musiikillisten taitojen ja tietojen lisäksi opetuksessa käsitellään oppilaiden kokemuksia ja havaintoja musiikista ja musiikin tekemisestä eri ympäristöissä koulussa ja koulun ulkopuolella. Opetuksessa rakennetaan yhteyksiä muihin oppiaineisiin ja omiin yhteisöihin sekä pohditaan musiikin merkityksiä elämän eri tilanteissa eri aikoina ja aikakausina.

Paikallinen tarkennus:

- Tehdään huomioita musiikista koulun arjessa ja juhlassa
- Harjoitellaan esiintymistilanteita tunneilla valmistettuja tuotoksia esitetään mahdollisuuksien mukaan
    - Tarjotaan oppilaille positiivisia esiintymiskokemuksia ja kiinnitetään huomiota esityksen valmistusprosessiin
    - Opetellaan yleisökäyttäytymistä sekä esiintymisetikettiä
- Rakennetaan yhteyksiä muihin oppiaineisiin

S4 Ohjelmisto

Ohjelmiston suunnittelussa kiinnitetään huomiota oppilaiden omiin kulttuureihin, kulttuuriperinnön vaalimiseen ja kulttuurisen ymmärryksen avartamiseen. Ohjelmistoon sisällytetään monipuolisesti muun muassa lastenmusiikkia, eri kulttuurien musiikkia, taidemusiikkia, populaarimusiikkia ja kansanmusiikkia. Musisointitilanteissa syntyneet oppilaiden luovat tuotokset ja sävellykset sisältyvät myös ohjelmistoon.

Paikallinen tarkennus:

- Kansanlauluja, kalevalaisia lauluja, suomalaista ja Pohjoismaalaista laulustoa sekä muita ikäkauteen sopivia lauluja, myös ilman säestystä

- Helppoja äänenkäytön harjoituksia, melodiatoistot, tutustutaan moniäänisyyteen esim. kaanoneiden avulla
- Juhliin ja oppiaineisiin liittyviä lauluja, joista osa ulkoa
- Joitakin taidemusiikin keskeisiä teoksia

5

Vuosiluokan tavoitteet ja keskeiset sisällöt

T1 rohkaista oppilasta osallistumaan yhteismusisointiin ja rakentamaan myönteistä yhteishenkeä yhteisössään

- Oppilas oppii toimimaan musiikillisen ryhmän jäsenenä osallistuen yhteismusisointiin ja rakentaen myönteistä yhteishenkeä yhteisössään

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Musiikilliset yhteistyötaidot	Oppilas ottaa huomioon ryhmän muut jäsenet yhteismusisoinnissa.

S1 Miten musiikissa toimitaan

Musisointitilanteissa kiinnitetään huomiota musisoivan ryhmän jäsenenä toimimiseen. Luontevaa äänenkäyttöä ja laulamista, liikkumista sekä keho-, rytmi-, melodia- ja sointusoittimien perussoittotekniikoita harjoitellaan yhteismusisoinnissa. Opetuksessa on keskeistä ilmaisutaitojen ja kuvittelukyvyn monipuolinen kehittäminen.

Paikallinen tarkennus:

- Yhteinen musisointi
  - Harjoitellaan työskentelemään itsenäisesti ja yhdessä toisten kanssa.
  - Harjoitellaan tavoitteellista työskentelyä ja sen tulosten arvostamista.
  - Opetellaan hahmottamaan oma tehtävä osana yhteistä kokonaisuutta.
- Laulaminen
  - Äänenhuolto, äänenmurros, äänityypit
  - Mikrofonin käyttö
  - Solistinen/yhtyeessä/kuorossa laulaminen
- Soittaminen
  - Soitetaan melodia- ja sointusoittimia luokkaorkesterina
- Musiikkiliikunta
  - Laulu- ja piirileikit, tanssit
  - Musiikillista keksintää liikkuen, laulaen, soittaen
  - Kehosoittimet
  - Vahvistetaan syketajua
- Musiikin kuuntelu
  - Kuulon suojelu
  - Jatketaan tutustumista sinfoniaorkesterin soittimiin
  - Tutustutaan bändisoittimiin (rumpusetti, kitara, sähköbasso, kosketinsoitin)
  - Oppilas ilmaisee kuulemaansa esim. liikkuen, piirtäen, sanallisesti
  - Näyttämömusiikki
- Muisiikin tuntemus

    - Nuottiviivasto, nuottiavain
    - Nuottien aika-arvot ja tauot
    - C-duuri, b- ja fis-sävelet
    - Tempomerkinnät
    - Rakennemerkinnät (esim. segno, coda, maalit) musisoinnin yhteydessä
    - Sinfoniaorkesterin soittimet, bändisoittimet
    - Erilaisten muotorakenteiden hahmottaminen musisoinnin yhteydessä
- Esiintyminen
    - Harjoitellaan esiintymistilanteita
    - Tunneilla valmistettuja tuotoksia esitetään mahdollisuuksien mukaan
    - Tarjotaan oppilaille positiivisia esiintymiskokemuksia ja kiinnitetään huomiota esityksen valmistusprosessiin
    - Opetellaan erilaisten esitystilanteiden yleisökäyttäytymistä sekä esiintymisetikettiä
- Musiikki ja hyvinvointi
    - Musiikin merkitys itselle, yhteisölle ja yhteiskunnalle ja niiden hyvinvoinnille
    - Yksilö musiikin maailmassa, mahdollinen yhteistyö alueen muiden musiikkitoimijoiden kanssa (tutustuminen alueelliseen musiikkielämään)
    - Musiikki mediassa
    - Kuulon suojelu

S2 Mistä musiikki muodostuu

Musisointitilanteissa kiinnitetään huomiota peruskäsitteiden lisäksi musiikkikäsitteiden rytmi, melodia, harmonia, muoto, sointiväri ja dynamiikka hahmottamiskyvyn kehittämiseen. Osaamisen kehittyessä käsitteitä nimetään ja käytetään vakiintuneita tai omia symboleita kuvaamaan musiikillisia tapahtumia. Musiikillisessa toiminnassa kiinnitetään huomiota myös tulkintaan ja musiikin ilmaisullisiin keinoihin.

Paikallinen tarkennus:

- Nuottiviivasto, nuottiavain
- Nuottien aika-arvot ja tauot
- C-duuri, b- ja fis-sävelet
- Tempomerkinnät
- Rakennemerkinnät, esim. segno, coda, maalit musisoinnin yhteydessä
- Sinfoniaorkesterin soittimet
- Erilaisten muotorakenteiden hahmottaminen

S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa

Musiikillisten taitojen ja tietojen lisäksi opetuksessa käsitellään oppilaiden kokemuksia ja havaintoja musiikista ja musiikin tekemisestä eri ympäristöissä koulussa ja koulun ulkopuolella. Opetuksessa rakennetaan yhteyksiä muihin oppiaineisiin ja omiin yhteisöihin sekä pohditaan musiikin merkityksiä elämän eri tilanteissa eri aikoina ja aikakausina.

Paikallinen tarkennus:

- Harjoitellaan esiintymistilanteita
    - Tunneilla valmistettuja tuotoksia esitetään mahdollisuuksien mukaan
    - Tarjotaan oppilaille positiivisia esiintymiskokemuksia ja kiinnitetään huomiota esityksen valmistusprosessiin
    - Opetellaan yleisökäyttäytymistä sekä esiintymisetikettiä
- Musiikin merkitys itselle, yhteisölle ja yhteiskunnalle ja niiden hyvinvoinnille

- Tutustutaan joihinkin taidemusiikin keskeisiin teoksiin niiden yhteisöllinen ja henkilökohtainen merkitys huomioiden (esim. Beethoven: 9. sinfonian Oodi ilolle -> Euroopan hymni)
- Mahdollinen yhteistyö alueen muiden musiikkitoimijoiden kanssa (tutustuminen alueelliseen musiikkielämään)

- Musiikki mediassa

S4 Ohjelmisto

Ohjelmiston suunnittelussa kiinnitetään huomiota oppilaiden omiin kulttuureihin, kulttuuriperinnön vaalimiseen ja kulttuurisen ymmärryksen avartamiseen. Ohjelmistoon sisällytetään monipuolisesti muun muassa lastenmusiikkia, eri kulttuurien musiikkia, taidemusiikkia, populaarimusiikkia ja kansanmusiikkia. Musisointitilanteissa syntyneet oppilaiden luovat tuotokset ja sävellykset sisältyvät myös ohjelmistoon.

Paikallinen tarkennus:

- Näyttämömusiikki ikäkauden mukaisesti
- Populaarimusiikki ikäkauden mukaisesti
- Ikäkaudelle sopivia lauluja eri musiikkityyleistä ja -kulttuureista, esim. Eurooppa, tehdään yhteistyötä ympäristöopin kanssa
- Juhliin ja oppiaineisiin liittyviä lauluja, joista osa ulkoa
- Joitakin taidemusiikin keskeisiä teoksia

T2 ohjata oppilasta luontevaan äänenkäyttöön ja laulamiseen sekä kehittämään keho-, rytmi-, melodia- ja sointusoittimien soittotaitoaan musisoivan ryhmän jäsenenä

- Oppilas oppii laulamaan ja käyttämään ääntään luontevasti sekä kehittämään keho-, rytmi-, melodia- ja sointusoittimien soittotaitoaan musisoivan ryhmän jäsenenä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Laulaminen ja soittaminen ryhmän jäsenenä	Oppilas osallistuu yhteislauluun ja soittoon pyrkien sovittamaan osuutensa osaksi musiikillista kokonaisuutta.

S1 Miten musiikissa toimitaan

Musisointitilanteissa kiinnitetään huomiota musisoivan ryhmän jäsenenä toimimiseen. Luontevaa äänenkäyttöä ja laulamista, liikkumista sekä keho-, rytmi-, melodia- ja sointusoittimien perussoittotekniikoita harjoitellaan yhteismusisoinnissa. Opetuksessa on keskeistä ilmaisutaitojen ja kuvittelukyvyn monipuolinen kehittäminen.

Paikallinen tarkennus:

- Yhteinen musisointi
  - Harjoitellaan työskentelemään itsenäisesti ja yhdessä toisten kanssa.
  - Harjoitellaan tavoitteellista työskentelyä ja sen tulosten arvostamista.
  - Opetellaan hahmottamaan oma tehtävä osana yhteistä kokonaisuutta.
- Laulaminen
  - Äänenhuolto, äänenmurros, äänityypit

    - Mikrofonin käyttö
    - Solistinen/yhtyeessä/kuorossa laulaminen
- Soittaminen
    - Soitetaan melodia- ja sointusoittimia luokkaorkesterina
- Musiikkiliikunta
    - Laulu- ja piirileikit, tanssit
    - Musiikillista keksintää liikkuen, laulaen, soittaen
    - Kehosoittimet
    - Vahvistetaan syketajua
- Musiikin kuuntelu
    - Kuulon suojelu
    - Jatketaan tutustumista sinfoniaorkesterin soittimiin
    - Tutustutaan bändisoittimiin (rumpusetti, kitara, sähköbasso, kosketinsoitin)
    - Oppilas ilmaisee kuulemaansa esim. liikkuen, piirtäen, sanallisesti
    - Näyttämömusiikki
- Muisiikin tuntemus
    - Nuottiviivasto, nuottiavain
    - Nuottien aika-arvot ja tauot
    - C-duuri, b- ja fis-sävelet
    - Tempomerkinnät
    - Rakennemerkinnät (esim. segno, coda, maalit) musisoinnin yhteydessä
    - Sinfoniaorkesterin soittimet, bändisoittimet
    - Erilaisten muotorakenteiden hahmottaminen musisoinnin yhteydessä
- Esiintyminen
    - Harjoitellaan esiintymistilanteita
    - Tunneilla valmistettuja tuotoksia esitetään mahdollisuuksien mukaan
    - Tarjotaan oppilaille positiivisia esiintymiskokemuksia ja kiinnitetään huomiota esityksen valmistusprosessiin
    - Opetellaan erilaisten esitystilanteiden yleisökäyttäytymistä sekä esiintymisetikettiä
- Musiikki ja hyvinvointi
    - Musiikin merkitys itselle, yhteisölle ja yhteiskunnalle ja niiden hyvinvoinnille
    - Yksilö musiikin maailmassa, mahdollinen yhteistyö alueen muiden musiikkitoimijoiden kanssa (tutustuminen alueelliseen musiikkielämään)
    - Musiikki mediassa
    - Kuulon suojelu

S2 Mistä musiikki muodostuu

Musisointitilanteissa kiinnitetään huomiota peruskäsitteiden lisäksi musiikkikäsitteiden rytmi, melodia, harmonia, muoto, sointiväri ja dynamiikka hahmottamiskyvyn kehittämiseen. Osaamisen kehittyessä käsitteitä nimetään ja käytetään vakiintuneita tai omia symboleita kuvaamaan musiikillisia tapahtumia. Musiikillisessa toiminnassa kiinnitetään huomiota myös tulkintaan ja musiikin ilmaisullisiin keinoihin.

Paikallinen tarkennus:

- Nuottiviivasto, nuottiavain
- Nuottien aika-arvot ja tauot
- C-duuri, b- ja fis-sävelet
- Tempomerkinnät
- Rakennemerkinnät, esim. segno, coda, maalit musisoinnin yhteydessä
- Sinfoniaorkesterin soittimet
- Erilaisten muotorakenteiden hahmottaminen

S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa

Musiikillisten taitojen ja tietojen lisäksi opetuksessa käsitellään oppilaiden kokemuksia ja havaintoja musiikista ja musiikin tekemisestä eri ympäristöissä koulussa ja koulun ulkopuolella. Opetuksessa rakennetaan yhteyksiä muihin oppiaineisiin ja omiin yhteisöihin sekä pohditaan musiikin merkityksiä elämän eri tilanteissa eri aikoina ja aikakausina.

Paikallinen tarkennus:

- Harjoitellaan esiintymistilanteita
    - Tunneilla valmistettuja tuotoksia esitetään mahdollisuuksien mukaan
    - Tarjotaan oppilaille positiivisia esiintymiskokemuksia ja kiinnitetään huomiota esityksen valmistusprosessiin
    - Opetellaan yleisökäyttäytymistä sekä esiintymisetikettiä
- Musiikin merkitys itselle, yhteisölle ja yhteiskunnalle ja niiden hyvinvoinnille
    - Tutustutaan joihinkin taidemusiikin keskeisiin teoksiin niiden yhteisöllinen ja henkilökohtainen merkitys huomioiden (esim. Beethoven: 9. sinfonian Oodi ilolle -> Euroopan hymni)
    - Mahdollinen yhteistyö alueen muiden musiikkitoimijoiden kanssa (tutustuminen alueelliseen musiikkielämään)
- Musiikki mediassa

S4 Ohjelmisto

Ohjelmiston suunnittelussa kiinnitetään huomiota oppilaiden omiin kulttuureihin, kulttuuriperinnön vaalimiseen ja kulttuurisen ymmärryksen avartamiseen. Ohjelmistoon sisällytetään monipuolisesti muun muassa lastenmusiikkia, eri kulttuurien musiikkia, taidemusiikkia, populaarimusiikkia ja kansanmusiikkia. Musisointitilanteissa syntyneet oppilaiden luovat tuotokset ja sävellykset sisältyvät myös ohjelmistoon.

Paikallinen tarkennus:

- Näyttämömusiikki ikäkauden mukaisesti
- Populaarimusiikki ikäkauden mukaisesti
- Ikäkaudelle sopivia lauluja eri musiikkityyleistä ja -kulttuureista, esim. Eurooppa, tehdään yhteistyötä ympäristöopin kanssa
- Juhliin ja oppiaineisiin liittyviä lauluja, joista osa ulkoa
- Joitakin taidemusiikin keskeisiä teoksia

T3 kannustaa oppilasta keholliseen musiikin, kuvien, tarinoiden ja tunnetilojen ilmaisuun kokonaisvaltaisesti liikkuen

- Oppilas saa kokemuksia musiikin, kuvien, tarinoiden ja tunnetilojen kehollisesta ilmaisusta kokonaisvaltaisesti liikkuen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Musiikkiliikunta	Oppilas liikkuu musiikin mukaan ja käyttää kehoaan musiikilliseen ilmaisuun.

S1 Miten musiikissa toimitaan

Musisointitilanteissa kiinnitetään huomiota musisoivan ryhmän jäsenenä toimimiseen. Luontevaa äänenkäyttöä ja laulamista, liikkumista sekä keho-, rytmi-, melodia- ja sointusoittimien perussoittotekniikoita harjoitellaan yhteismusisoinnissa. Opetuksessa on keskeistä ilmaisutaitojen ja kuvittelukyvyn monipuolinen kehittäminen.

Paikallinen tarkennus:

- Yhteinen musisointi
    - Harjoitellaan työskentelemään itsenäisesti ja yhdessä toisten kanssa.
    - Harjoitellaan tavoitteellista työskentelyä ja sen tulosten arvostamista.
    - Opetellaan hahmottamaan oma tehtävä osana yhteistä kokonaisuutta.
- Laulaminen
    - Äänenhuolto, äänenmurros, äänityypit
    - Mikrofonin käyttö
    - Solistinen/yhtyeessä/kuorossa laulaminen
- Soittaminen
    - Soitetaan melodia- ja sointusoittimia luokkaorkesterina
- Musiikkiliikunta
    - Laulu- ja piirileikit, tanssit
    - Musiikillista keksintää liikkuen, laulaen, soittaen
    - Kehosoittimet
    - Vahvistetaan syketajua
- Musiikin kuuntelu
    - Kuulon suojelu
    - Jatketaan tutustumista sinfoniaorkesterin soittimiin
    - Tutustutaan bändisoittimiin (rumpusetti, kitara, sähköbasso, kosketinsoitin)
    - Oppilas ilmaisee kuulemaansa esim. liikkuen, piirtäen, sanallisesti
    - Näyttämömusiikki
- Muisiikin tuntemus
    - Nuottiviivasto, nuottiavain
    - Nuottien aika-arvot ja tauot
    - C-duuri, b- ja fis-sävelet
    - Tempomerkinnät
    - Rakennemerkinnät (esim. segno, coda, maalit) musisoinnin yhteydessä
    - Sinfoniaorkesterin soittimet, bändisoittimet
    - Erilaisten muotorakenteiden hahmottaminen musisoinnin yhteydessä
- Esiintyminen
    - Harjoitellaan esiintymistilanteita
    - Tunneilla valmistettuja tuotoksia esitetään mahdollisuuksien mukaan
    - Tarjotaan oppilaille positiivisia esiintymiskokemuksia ja kiinnitetään huomiota esityksen valmistusprosessiin
    - Opetellaan erilaisten esitystilanteiden yleisökäyttäytymistä sekä esiintymisetikettiä
- Musiikki ja hyvinvointi
    - Musiikin merkitys itselle, yhteisölle ja yhteiskunnalle ja niiden hyvinvoinnille
    - Yksilö musiikin maailmassa, mahdollinen yhteistyö alueen muiden musiikkitoimijoiden kanssa (tutustuminen alueelliseen musiikkielämään)
    - Musiikki mediassa
    - Kuulon suojelu

S2 Mistä musiikki muodostuu

Musisointitilanteissa kiinnitetään huomiota peruskäsitteiden lisäksi musiikkikäsitteiden rytmi, melodia, harmonia, muoto, sointiväri ja dynamiikka hahmottamiskyvyn kehittämiseen. Osaamisen kehittyessä käsitteitä nimetään ja käytetään vakiintuneita tai omia symboleita kuvaamaan musiikillisia tapahtumia. Musiikillisessa toiminnassa kiinnitetään huomiota myös tulkintaan ja musiikin ilmaisullisiin keinoihin.

Paikallinen tarkennus:

- Nuottiviivasto, nuottiavain
- Nuottien aika-arvot ja tauot
- C-duuri, b- ja fis-sävelet
- Tempomerkinnät
- Rakennemerkinnät, esim. segno, coda, maalit musisoinnin yhteydessä
- Sinfoniaorkesterin soittimet
- Erilaisten muotorakenteiden hahmottaminen

S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa

Musiikillisten taitojen ja tietojen lisäksi opetuksessa käsitellään oppilaiden kokemuksia ja havaintoja musiikista ja musiikin tekemisestä eri ympäristöissä koulussa ja koulun ulkopuolella. Opetuksessa rakennetaan yhteyksiä muihin oppiaineisiin ja omiin yhteisöihin sekä pohditaan musiikin merkityksiä elämän eri tilanteissa eri aikoina ja aikakausina.

Paikallinen tarkennus:

- Harjoitellaan esiintymistilanteita
    - Tunneilla valmistettuja tuotoksia esitetään mahdollisuuksien mukaan
    - Tarjotaan oppilaille positiivisia esiintymiskokemuksia ja kiinnitetään huomiota esityksen valmistusprosessiin
    - Opetellaan yleisökäyttäytymistä sekä esiintymisetikettiä
- Musiikin merkitys itselle, yhteisölle ja yhteiskunnalle ja niiden hyvinvoinnille
    - Tutustutaan joihinkin taidemusiikin keskeisiin teoksiin niiden yhteisöllinen ja henkilökohtainen merkitys huomioiden (esim. Beethoven: 9. sinfonian Oodi ilolle -> Euroopan hymni)
    - Mahdollinen yhteistyö alueen muiden musiikkitoimijoiden kanssa (tutustuminen alueelliseen musiikkielämään)
- Musiikki mediassa

S4 Ohjelmisto

Ohjelmiston suunnittelussa kiinnitetään huomiota oppilaiden omiin kulttuureihin, kulttuuriperinnön vaalimiseen ja kulttuurisen ymmärryksen avartamiseen. Ohjelmistoon sisällytetään monipuolisesti muun muassa lastenmusiikkia, eri kulttuurien musiikkia, taidemusiikkia, populaarimusiikkia ja kansanmusiikkia. Musisointitilanteissa syntyneet oppilaiden luovat tuotokset ja sävellykset sisältyvät myös ohjelmistoon.

Paikallinen tarkennus:

- Näyttämömusiikki ikäkauden mukaisesti
- Populaarimusiikki ikäkauden mukaisesti
- Ikäkaudelle sopivia lauluja eri musiikkityyleistä ja -kulttuureista, esim. Eurooppa, tehdään yhteistyötä ympäristöopin kanssa
- Juhliin ja oppiaineisiin liittyviä lauluja, joista osa ulkoa

- Joitakin taidemusiikin keskeisiä teoksia

T4 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia ääniympäristön ja musiikin elämykselliseen kuunteluun sekä ohjata häntä jäsentämään kuulemaansa sekä kertomaan siitä

- Oppilas saa kokemuksia ääniympäristön ja musiikin elämyksellisestä kuuntelusta sekä harjaantuu jäsentämään kuulemaansa ja kertomaan siitä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Musiikin kuuntelu	Oppilas kuuntelee keskittyneesti musiikkia ja esittää näkemyksiään kuulemastaan.

S1 Miten musiikissa toimitaan

Musisointitilanteissa kiinnitetään huomiota musisoivan ryhmän jäsenenä toimimiseen. Luontevaa äänenkäyttöä ja laulamista, liikkumista sekä keho-, rytmi-, melodia- ja sointusoittimien perussoittotekniikoita harjoitellaan yhteismusisoinnissa. Opetuksessa on keskeistä ilmaisutaitojen ja kuvittelukyvyn monipuolinen kehittäminen.

Paikallinen tarkennus:

- Yhteinen musisointi
    - Harjoitellaan työskentelemään itsenäisesti ja yhdessä toisten kanssa.
    - Harjoitellaan tavoitteellista työskentelyä ja sen tulosten arvostamista.
    - Opetellaan hahmottamaan oma tehtävä osana yhteistä kokonaisuutta.
- Laulaminen
    - Äänenhuolto, äänenmurros, äänityypit
    - Mikrofonin käyttö
    - Solistinen/yhtyeessä/kuorossa laulaminen
- Soittaminen
    - Soitetaan melodia- ja sointusoittimia luokkaorkesterina
- Musiikkiliikunta
    - Laulu- ja piirileikit, tanssit
    - Musiikillista keksintää liikkuen, laulaen, soittaen
    - Kehosoittimet
    - Vahvistetaan syketajua
- Musiikin kuuntelu
    - Kuulon suojelu
    - Jatketaan tutustumista sinfoniaorkesterin soittimiin
    - Tutustutaan bändisoittimiin (rumpusetti, kitara, sähköbasso, kosketinsoitin)
    - Oppilas ilmaisee kuulemaansa esim. liikkuen, piirtäen, sanallisesti
    - Näyttämömusiikki
- Muisiikin tuntemus
    - Nuottiviivasto, nuottiavain
    - Nuottien aika-arvot ja tauot
    - C-duuri, b- ja fis-sävelet
    - Tempomerkinnät
    - Rakennemerkinnät (esim. segno, coda, maalit) musisoinnin yhteydessä
    - Sinfoniaorkesterin soittimet, bändisoittimet

    - Erilaisten muotorakenteiden hahmottaminen musisoinnin yhteydessä
- Esiintyminen
    - Harjoitellaan esiintymistilanteita
    - Tunneilla valmistettuja tuotoksia esitetään mahdollisuuksien mukaan
    - Tarjotaan oppilaille positiivisia esiintymiskokemuksia ja kiinnitetään huomiota esityksen valmistusprosessiin
    - Opetellaan erilaisten esitystilanteiden yleisökäyttäytymistä sekä esiintymisetikettiä
- Musiikki ja hyvinvointi
    - Musiikin merkitys itselle, yhteisölle ja yhteiskunnalle ja niiden hyvinvoinnille
    - Yksilö musiikin maailmassa, mahdollinen yhteistyö alueen muiden musiikkitoimijoiden kanssa (tutustuminen alueelliseen musiikkielämään)
    - Musiikki mediassa
    - Kuulon suojelu

S2 Mistä musiikki muodostuu

Musisointitilanteissa kiinnitetään huomiota peruskäsitteiden lisäksi musiikkikäsitteiden rytmi, melodia, harmonia, muoto, sointiväri ja dynamiikka hahmottamiskyvyn kehittämiseen. Osaamisen kehittyessä käsitteitä nimetään ja käytetään vakiintuneita tai omia symboleita kuvaamaan musiikillisia tapahtumia. Musiikillisessa toiminnassa kiinnitetään huomiota myös tulkintaan ja musiikin ilmaisullisiin keinoihin.

Paikallinen tarkennus:

- Nuottiviivasto, nuottiavain
- Nuottien aika-arvot ja tauot
- C-duuri, b- ja fis-sävelet
- Tempomerkinnät
- Rakennemerkinnät, esim. segno, coda, maalit musisoinnin yhteydessä
- Sinfoniaorkesterin soittimet
- Erilaisten muotorakenteiden hahmottaminen

S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa

Musiikillisten taitojen ja tietojen lisäksi opetuksessa käsitellään oppilaiden kokemuksia ja havaintoja musiikista ja musiikin tekemisestä eri ympäristöissä koulussa ja koulun ulkopuolella. Opetuksessa rakennetaan yhteyksiä muihin oppiaineisiin ja omiin yhteisöihin sekä pohditaan musiikin merkityksiä elämän eri tilanteissa eri aikoina ja aikakausina.

Paikallinen tarkennus:

- Harjoitellaan esiintymistilanteita
    - Tunneilla valmistettuja tuotoksia esitetään mahdollisuuksien mukaan
    - Tarjotaan oppilaille positiivisia esiintymiskokemuksia ja kiinnitetään huomiota esityksen valmistusprosessiin
    - Opetellaan yleisökäyttäytymistä sekä esiintymisetikettiä
- Musiikin merkitys itselle, yhteisölle ja yhteiskunnalle ja niiden hyvinvoinnille
    - Tutustutaan joihinkin taidemusiikin keskeisiin teoksiin niiden yhteisöllinen ja henkilökohtainen merkitys huomioiden (esim. Beethoven: 9. sinfonian Oodi ilolle -> Euroopan hymni)
    - Mahdollinen yhteistyö alueen muiden musiikkitoimijoiden kanssa (tutustuminen alueelliseen musiikkielämään)
- Musiikki mediassa

S4 Ohjelmisto

Ohjelmiston suunnittelussa kiinnitetään huomiota oppilaiden omiin kulttuureihin, kulttuuriperinnön vaalimiseen ja kulttuurisen ymmärryksen avartamiseen. Ohjelmistoon sisällytetään monipuolisesti muun muassa lastenmusiikkia, eri kulttuurien musiikkia, taidemusiikkia, populaarimusiikkia ja kansanmusiikkia. Musisointitilanteissa syntyneet oppilaiden luovat tuotokset ja sävellykset sisältyvät myös ohjelmistoon.

Paikallinen tarkennus:

- Näyttämömusiikki ikäkauden mukaisesti
- Populaarimusiikki ikäkauden mukaisesti
- Ikäkaudelle sopivia lauluja eri musiikkityyleistä ja -kulttuureista, esim. Eurooppa, tehdään yhteistyötä ympäristöopin kanssa
- Juhliin ja oppiaineisiin liittyviä lauluja, joista osa ulkoa
- Joitakin taidemusiikin keskeisiä teoksia

T5 rohkaista oppilasta improvisoimaan sekä suunnittelemaan ja toteuttamaan pienimuotoisia sävellyksiä tai monitaiteellisia kokonaisuuksia eri keinoin ja myös tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen

- Oppilas rakentaa luovaa suhdetta musiikkiin ideoiden ja improvisoiden sekä suunnitellen ja toteuttaen pienimuotoisia sävellyksiä tai monitaiteellisia kokonaisuuksia eri keinoin, myös tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Luovan musiikillisen ajattelun ilmaiseminen eri keinoin	Oppilas keksii omia ratkaisuja käyttäen ääntä, musiikkia, kuvaa tai muita ilmaisutapoja ja osaa tarvittaessa ohjatusti hyödyntää musiikkiteknologian tarjoamia mahdollisuuksia.

S1 Miten musiikissa toimitaan

Musisointitilanteissa kiinnitetään huomiota musisoivan ryhmän jäsenenä toimimiseen. Luontevaa äänenkäyttöä ja laulamista, liikkumista sekä keho-, rytmi-, melodia- ja sointusoittimien perussoittotekniikoita harjoitellaan yhteismusisoinnissa. Opetuksessa on keskeistä ilmaisutaitojen ja kuvittelukyvyn monipuolinen kehittäminen.

Paikallinen tarkennus:

- Yhteinen musisointi
    - Harjoitellaan työskentelemään itsenäisesti ja yhdessä toisten kanssa.
    - Harjoitellaan tavoitteellista työskentelyä ja sen tulosten arvostamista.
    - Opetellaan hahmottamaan oma tehtävä osana yhteistä kokonaisuutta.
- Laulaminen
    - Äänenhuolto, äänenmurros, äänityypit
    - Mikrofonin käyttö
    - Solistinen/yhtyeessä/kuorossa laulaminen
- Soittaminen
    - Soitetaan melodia- ja sointusoittimia luokkaorkesterina

- Musiikkiliikunta
    - Laulu- ja piirileikit, tanssit
    - Musiikillista keksintää liikkuen, laulaen, soittaen
    - Kehosoittimet
    - Vahvistetaan syketajua
- Musiikin kuuntelu
    - Kuulon suojelu
    - Jatketaan tutustumista sinfoniaorkesterin soittimiin
    - Tutustutaan bändisoittimiin (rumpusetti, kitara, sähköbasso, kosketinsoitin)
    - Oppilas ilmaisee kuulemaansa esim. liikkuen, piirtäen, sanallisesti
    - Näyttämömusiikki
- Muisiikin tuntemus
    - Nuottiviivasto, nuottiavain
    - Nuottien aika-arvot ja tauot
    - C-duuri, b- ja fis-sävelet
    - Tempomerkinnät
    - Rakennemerkinnät (esim. segno, coda, maalit) musisoinnin yhteydessä
    - Sinfoniaorkesterin soittimet, bändisoittimet
    - Erilaisten muotorakenteiden hahmottaminen musisoinnin yhteydessä
- Esiintyminen
    - Harjoitellaan esiintymistilanteita
    - Tunneilla valmistettuja tuotoksia esitetään mahdollisuuksien mukaan
    - Tarjotaan oppilaille positiivisia esiintymiskokemuksia ja kiinnitetään huomiota esityksen valmistusprosessiin
    - Opetellaan erilaisten esitystilanteiden yleisökäyttäytymistä sekä esiintymisetikettiä
- Musiikki ja hyvinvointi
    - Musiikin merkitys itselle, yhteisölle ja yhteiskunnalle ja niiden hyvinvoinnille
    - Yksilö musiikin maailmassa, mahdollinen yhteistyö alueen muiden musiikkitoimijoiden kanssa (tutustuminen alueelliseen musiikkielämään)
    - Musiikki mediassa
    - Kuulon suojelu

S2 Mistä musiikki muodostuu

Musisointitilanteissa kiinnitetään huomiota peruskäsitteiden lisäksi musiikkikäsitteiden rytmi, melodia, harmonia, muoto, sointiväri ja dynamiikka hahmottamiskyvyn kehittämiseen. Osaamisen kehittyessä käsitteitä nimetään ja käytetään vakiintuneita tai omia symboleita kuvaamaan musiikillisia tapahtumia. Musiikillisessa toiminnassa kiinnitetään huomiota myös tulkintaan ja musiikin ilmaisullisiin keinoihin.

Paikallinen tarkennus:

- Nuottiviivasto, nuottiavain
- Nuottien aika-arvot ja tauot
- C-duuri, b- ja fis-sävelet
- Tempomerkinnät
- Rakennemerkinnät, esim. segno, coda, maalit musisoinnin yhteydessä
- Sinfoniaorkesterin soittimet
- Erilaisten muotorakenteiden hahmottaminen

S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa

Musiikillisten taitojen ja tietojen lisäksi opetuksessa käsitellään oppilaiden kokemuksia ja havaintoja musiikista ja musiikin tekemisestä eri ympäristöissä koulussa ja koulun ulkopuolella.

Opetuksessa rakennetaan yhteyksiä muihin oppiaineisiin ja omiin yhteisöihin sekä pohditaan musiikin merkityksiä elämän eri tilanteissa eri aikoina ja aikakausina.

Paikallinen tarkennus:

- Harjoitellaan esiintymistilanteita
    - Tunneilla valmistettuja tuotoksia esitetään mahdollisuuksien mukaan
    - Tarjotaan oppilaille positiivisia esiintymiskokemuksia ja kiinnitetään huomiota esityksen valmistusprosessiin
    - Opetellaan yleisökäyttäytymistä sekä esiintymisetikettiä
- Musiikin merkitys itselle, yhteisölle ja yhteiskunnalle ja niiden hyvinvoinnille
    - Tutustutaan joihinkin taidemusiikin keskeisiin teoksiin niiden yhteisöllinen ja henkilökohtainen merkitys huomioiden (esim. Beethoven: 9. sinfonian Oodi ilolle -> Euroopan hymni)
    - Mahdollinen yhteistyö alueen muiden musiikkitoimijoiden kanssa (tutustuminen alueelliseen musiikkielämään)
- Musiikki mediassa

S4 Ohjelmisto

Ohjelmiston suunnittelussa kiinnitetään huomiota oppilaiden omiin kulttuureihin, kulttuuriperinnön vaalimiseen ja kulttuurisen ymmärryksen avartamiseen. Ohjelmistoon sisällytetään monipuolisesti muun muassa lastenmusiikkia, eri kulttuurien musiikkia, taidemusiikkia, populaarimusiikkia ja kansanmusiikkia. Musisointitilanteissa syntyneet oppilaiden luovat tuotokset ja sävellykset sisältyvät myös ohjelmistoon.

Paikallinen tarkennus:

- Näyttämömusiikki ikäkauden mukaisesti
- Populaarimusiikki ikäkauden mukaisesti
- Ikäkaudelle sopivia lauluja eri musiikkityyleistä ja -kulttuureista, esim. Eurooppa, tehdään yhteistyötä ympäristöopin kanssa
- Juhliin ja oppiaineisiin liittyviä lauluja, joista osa ulkoa
- Joitakin taidemusiikin keskeisiä teoksia

T6 ohjata oppilasta tarkastelemaan musiikillisia kokemuksiaan ja musiikillisen maailman esteettistä, kulttuurista ja historiallista monimuotoisuutta

- Oppilas oppii tarkastelemaan musiikillisia kokemuksiaan ja musiikillisen maailman esteettistä, kulttuurista ja historiallista monimuotoisuutta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Musiikin merkitysten havainnointi	Oppilas esittää näkemyksiä musiikilliseen toimintaan liittyvistä havainnoistaan ja kokemuksistaan.

S1 Miten musiikissa toimitaan

Musisointitilanteissa kiinnitetään huomiota musisoivan ryhmän jäsenenä toimimiseen. Luontevaa äänenkäyttöä ja laulamista, liikkumista sekä keho-, rytmi-, melodia- ja sointusoittimien perussoittotekniikoita harjoitellaan yhteismusisoinnissa. Opetuksessa on keskeistä ilmaisutaitojen ja kuvittelukyvyn monipuolinen kehittäminen.

Paikallinen tarkennus:

- Yhteinen musisointi
    - Harjoitellaan työskentelemään itsenäisesti ja yhdessä toisten kanssa.
    - Harjoitellaan tavoitteellista työskentelyä ja sen tulosten arvostamista.
    - Opetellaan hahmottamaan oma tehtävä osana yhteistä kokonaisuutta.
- Laulaminen
    - Äänenhuolto, äänenmurros, äänityypit
    - Mikrofonin käyttö
    - Solistinen/yhtyeessä/kuorossa laulaminen
- Soittaminen
    - Soitetaan melodia- ja sointusoittimia luokkaorkesterina
- Musiikkiliikunta
    - Laulu- ja piirileikit, tanssit
    - Musiikillista keksintää liikkuen, laulaen, soittaen
    - Kehosoittimet
    - Vahvistetaan syketajua
- Musiikin kuuntelu
    - Kuulon suojelu
    - Jatketaan tutustumista sinfoniaorkesterin soittimiin
    - Tutustutaan bändisoittimiin (rumpusetti, kitara, sähköbasso, kosketinsoitin)
    - Oppilas ilmaisee kuulemaansa esim. liikkuen, piirtäen, sanallisesti
    - Näyttämömusiikki
- Muisiikin tuntemus
    - Nuottiviivasto, nuottiavain
    - Nuottien aika-arvot ja tauot
    - C-duuri, b- ja fis-sävelet
    - Tempomerkinnät
    - Rakennemerkinnät (esim. segno, coda, maalit) musisoinnin yhteydessä
    - Sinfoniaorkesterin soittimet, bändisoittimet
    - Erilaisten muotorakenteiden hahmottaminen musisoinnin yhteydessä
- Esiintyminen
    - Harjoitellaan esiintymistilanteita
    - Tunneilla valmistettuja tuotoksia esitetään mahdollisuuksien mukaan
    - Tarjotaan oppilaille positiivisia esiintymiskokemuksia ja kiinnitetään huomiota esityksen valmistusprosessiin
    - Opetellaan erilaisten esitystilanteiden yleisökäyttäytymistä sekä esiintymisetikettiä
- Musiikki ja hyvinvointi
    - Musiikin merkitys itselle, yhteisölle ja yhteiskunnalle ja niiden hyvinvoinnille
    - Yksilö musiikin maailmassa, mahdollinen yhteistyö alueen muiden musiikkitoimijoiden kanssa (tutustuminen alueelliseen musiikkielämään)
    - Musiikki mediassa
    - Kuulon suojelu

S2 Mistä musiikki muodostuu

Musisointitilanteissa kiinnitetään huomiota peruskäsitteiden lisäksi musiikkikäsitteiden rytmi, melodia, harmonia, muoto, sointiväri ja dynamiikka hahmottamiskyvyn kehittämiseen. Osaamisen kehittyessä käsitteitä nimetään ja käytetään vakiintuneita tai omia symboleita kuvaamaan musiikillisia tapahtumia. Musiikillisessa toiminnassa kiinnitetään huomiota myös tulkintaan ja musiikin ilmaisullisiin keinoihin.

Paikallinen tarkennus:

- Nuottiviivasto, nuottiavain
- Nuottien aika-arvot ja tauot
- C-duuri, b- ja fis-sävelet
- Tempomerkinnät
- Rakennemerkinnät, esim. segno, coda, maalit musisoinnin yhteydessä
- Sinfoniaorkesterin soittimet
- Erilaisten muotorakenteiden hahmottaminen

S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa

Musiikillisten taitojen ja tietojen lisäksi opetuksessa käsitellään oppilaiden kokemuksia ja havaintoja musiikista ja musiikin tekemisestä eri ympäristöissä koulussa ja koulun ulkopuolella. Opetuksessa rakennetaan yhteyksiä muihin oppiaineisiin ja omiin yhteisöihin sekä pohditaan musiikin merkityksiä elämän eri tilanteissa eri aikoina ja aikakausina.

Paikallinen tarkennus:

- Harjoitellaan esiintymistilanteita
    - Tunneilla valmistettuja tuotoksia esitetään mahdollisuuksien mukaan
    - Tarjotaan oppilaille positiivisia esiintymiskokemuksia ja kiinnitetään huomiota esityksen valmistusprosessiin
    - Opetellaan yleisökäyttäytymistä sekä esiintymisetikettiä
- Musiikin merkitys itselle, yhteisölle ja yhteiskunnalle ja niiden hyvinvoinnille
    - Tutustutaan joihinkin taidemusiikin keskeisiin teoksiin niiden yhteisöllinen ja henkilökohtainen merkitys huomioiden (esim. Beethoven: 9. sinfonian Oodi ilolle -> Euroopan hymni)
    - Mahdollinen yhteistyö alueen muiden musiikkitoimijoiden kanssa (tutustuminen alueelliseen musiikkielämään)
- Musiikki mediassa

S4 Ohjelmisto

Ohjelmiston suunnittelussa kiinnitetään huomiota oppilaiden omiin kulttuureihin, kulttuuriperinnön vaalimiseen ja kulttuurisen ymmärryksen avartamiseen. Ohjelmistoon sisällytetään monipuolisesti muun muassa lastenmusiikkia, eri kulttuurien musiikkia, taidemusiikkia, populaarimusiikkia ja kansanmusiikkia. Musisointitilanteissa syntyneet oppilaiden luovat tuotokset ja sävellykset sisältyvät myös ohjelmistoon.

Paikallinen tarkennus:

- Näyttämömusiikki ikäkauden mukaisesti
- Populaarimusiikki ikäkauden mukaisesti
- Ikäkaudelle sopivia lauluja eri musiikkityyleistä ja -kulttuureista, esim. Eurooppa, tehdään yhteistyötä ympäristöopin kanssa
- Juhliin ja oppiaineisiin liittyviä lauluja, joista osa ulkoa
- Joitakin taidemusiikin keskeisiä teoksia

T7 ohjata oppilasta ymmärtämään musiikkikäsitteitä ja musiikin merkintätapojen periaatteita musisoinnin yhteydessä

- Oppilas oppii ymmärtämään musiikkikäsitteitä ja musiikin merkintätapojen periaatteita musisoinnin yhteydessä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Musiikin merkintätapojen ymmärtäminen	Oppilas toimii opiskeltujen musiikillisten merkintöjen mukaisesti musisoinnin yhteydessä.

S1 Miten musiikissa toimitaan

Musisointitilanteissa kiinnitetään huomiota musisoivan ryhmän jäsenenä toimimiseen. Luontevaa äänenkäyttöä ja laulamista, liikkumista sekä keho-, rytmi-, melodia- ja sointusoittimien perussoittotekniikoita harjoitellaan yhteismusisoinnissa. Opetuksessa on keskeistä ilmaisutaitojen ja kuvittelukyvyn monipuolinen kehittäminen.

Paikallinen tarkennus:

- Yhteinen musisointi
    - Harjoitellaan työskentelemään itsenäisesti ja yhdessä toisten kanssa.
    - Harjoitellaan tavoitteellista työskentelyä ja sen tulosten arvostamista.
    - Opetellaan hahmottamaan oma tehtävä osana yhteistä kokonaisuutta.
- Laulaminen
    - Äänenhuolto, äänenmurros, äänityypit
    - Mikrofonin käyttö
    - Solistinen/yhtyeessä/kuorossa laulaminen
- Soittaminen
    - Soitetaan melodia- ja sointusoittimia luokkaorkesterina
- Musiikkiliikunta
    - Laulu- ja piirileikit, tanssit
    - Musiikillista keksintää liikkuen, laulaen, soittaen
    - Kehosoittimet
    - Vahvistetaan syketajua
- Musiikin kuuntelu
    - Kuulon suojelu
    - Jatketaan tutustumista sinfoniaorkesterin soittimiin
    - Tutustutaan bändisoittimiin (rumpusetti, kitara, sähköbasso, kosketinsoitin)
    - Oppilas ilmaisee kuulemaansa esim. liikkuen, piirtäen, sanallisesti
    - Näyttämömusiikki
- Muisiikin tuntemus
    - Nuottiviivasto, nuottiavain
    - Nuottien aika-arvot ja tauot
    - C-duuri, b- ja fis-sävelet
    - Tempomerkinnät
    - Rakennemerkinnät (esim. segno, coda, maalit) musisoinnin yhteydessä
    - Sinfoniaorkesterin soittimet, bändisoittimet
    - Erilaisten muotorakenteiden hahmottaminen musisoinnin yhteydessä
- Esiintyminen
    - Harjoitellaan esiintymistilanteita
    - Tunneilla valmistettuja tuotoksia esitetään mahdollisuuksien mukaan
    - Tarjotaan oppilaille positiivisia esiintymiskokemuksia ja kiinnitetään huomiota esityksen valmistusprosessiin
    - Opetellaan erilaisten esitystilanteiden yleisökäyttäytymistä sekä esiintymisetikettiä
- Musiikki ja hyvinvointi

- Musiikin merkitys itselle, yhteisölle ja yhteiskunnalle ja niiden hyvinvoinnille
- Yksilö musiikin maailmassa, mahdollinen yhteistyö alueen muiden musiikkitoimijoiden kanssa (tutustuminen alueelliseen musiikkielämään)
- Musiikki mediassa
- Kuulon suojelu

S2 Mistä musiikki muodostuu

Musisointitilanteissa kiinnitetään huomiota peruskäsitteiden lisäksi musiikkikäsitteiden rytmi, melodia, harmonia, muoto, sointiväri ja dynamiikka hahmottamiskyvyn kehittämiseen. Osaamisen kehittyessä käsitteitä nimetään ja käytetään vakiintuneita tai omia symboleita kuvaamaan musiikillisia tapahtumia. Musiikillisessa toiminnassa kiinnitetään huomiota myös tulkintaan ja musiikin ilmaisullisiin keinoihin.

Paikallinen tarkennus:

- Nuottiviivasto, nuottiavain
- Nuottien aika-arvot ja tauot
- C-duuri, b- ja fis-sävelet
- Tempomerkinnät
- Rakennemerkinnät, esim. segno, coda, maalit musisoinnin yhteydessä
- Sinfoniaorkesterin soittimet
- Erilaisten muotorakenteiden hahmottaminen

S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa

Musiikillisten taitojen ja tietojen lisäksi opetuksessa käsitellään oppilaiden kokemuksia ja havaintoja musiikista ja musiikin tekemisestä eri ympäristöissä koulussa ja koulun ulkopuolella. Opetuksessa rakennetaan yhteyksiä muihin oppiaineisiin ja omiin yhteisöihin sekä pohditaan musiikin merkityksiä elämän eri tilanteissa eri aikoina ja aikakausina.

Paikallinen tarkennus:

- Harjoitellaan esiintymistilanteita
    - Tunneilla valmistettuja tuotoksia esitetään mahdollisuuksien mukaan
    - Tarjotaan oppilaille positiivisia esiintymiskokemuksia ja kiinnitetään huomiota esityksen valmistusprosessiin
    - Opetellaan yleisökäyttäytymistä sekä esiintymisetikettiä
- Musiikin merkitys itselle, yhteisölle ja yhteiskunnalle ja niiden hyvinvoinnille
    - Tutustutaan joihinkin taidemusiikin keskeisiin teoksiin niiden yhteisöllinen ja henkilökohtainen merkitys huomioiden (esim. Beethoven: 9. sinfonian Oodi ilolle -> Euroopan hymni)
    - Mahdollinen yhteistyö alueen muiden musiikkitoimijoiden kanssa (tutustuminen alueelliseen musiikkielämään)
- Musiikki mediassa

S4 Ohjelmisto

Ohjelmiston suunnittelussa kiinnitetään huomiota oppilaiden omiin kulttuureihin, kulttuuriperinnön vaalimiseen ja kulttuurisen ymmärryksen avartamiseen. Ohjelmistoon sisällytetään monipuolisesti muun muassa lastenmusiikkia, eri kulttuurien musiikkia, taidemusiikkia, populaarimusiikkia ja kansanmusiikkia. Musisointitilanteissa syntyneet oppilaiden luovat tuotokset ja sävellykset sisältyvät myös ohjelmistoon.

Paikallinen tarkennus:

- Näyttämömusiikki ikäkauden mukaisesti
- Populaarimusiikki ikäkauden mukaisesti
- Ikäkaudelle sopivia lauluja eri musiikkityyleistä ja -kulttuureista, esim. Eurooppa, tehdään yhteistyötä ympäristöopin kanssa
- Juhliin ja oppiaineisiin liittyviä lauluja, joista osa ulkoa
- Joitakin taidemusiikin keskeisiä teoksia

T8 ohjata oppilasta tunnistamaan musiikin vaikutuksia hyvinvointiin sekä huolehtimaan musisointi- ja ääniympäristön turvallisuudesta

- Oppilas tunnistaa musiikin vaikutuksia hyvinvointiin sekä oppii huolehtimaan musisointi- ja ääniympäristön turvallisuudesta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Välineiden ja laitteiden turvallinen käyttö	Oppilas käyttää laitteita ja soittimia ottaen huomioon muun muassa äänen ja musiikin voimakkuuteen liittyvät tekijät.

S1 Miten musiikissa toimitaan

Musisointitilanteissa kiinnitetään huomiota musisoivan ryhmän jäsenenä toimimiseen. Luontevaa äänenkäyttöä ja laulamista, liikkumista sekä keho-, rytmi-, melodia- ja sointusoittimien perussoittotekniikoita harjoitellaan yhteismusisoinnissa. Opetuksessa on keskeistä ilmaisutaitojen ja kuvittelukyvyn monipuolinen kehittäminen.

Paikallinen tarkennus:

- Yhteinen musisointi
    - Harjoitellaan työskentelemään itsenäisesti ja yhdessä toisten kanssa.
    - Harjoitellaan tavoitteellista työskentelyä ja sen tulosten arvostamista.
    - Opetellaan hahmottamaan oma tehtävä osana yhteistä kokonaisuutta.
- Laulaminen
    - Äänenhuolto, äänenmurros, äänityypit
    - Mikrofonin käyttö
    - Solistinen/yhtyeessä/kuorossa laulaminen
- Soittaminen
    - Soitetaan melodia- ja sointusoittimia luokkaorkesterina
- Musiikkiliikunta
    - Laulu- ja piirileikit, tanssit
    - Musiikillista keksintää liikkuen, laulaen, soittaen
    - Kehosoittimet
    - Vahvistetaan syketajua
- Musiikin kuuntelu
    - Kuulon suojelu
    - Jatketaan tutustumista sinfoniaorkesterin soittimiin
    - Tutustutaan bändisoittimiin (rumpusetti, kitara, sähköbasso, kosketinsoitin)
    - Oppilas ilmaisee kuulemaansa esim. liikkuen, piirtäen, sanallisesti
    - Näyttämömusiikki

- Muisiikin tuntemus
    - Nuottiviivasto, nuottiavain
    - Nuottien aika-arvot ja tauot
    - C-duuri, b- ja fis-sävelet
    - Tempomerkinnät
    - Rakennemerkinnät (esim. segno, coda, maalit) musisoinnin yhteydessä
    - Sinfoniaorkesterin soittimet, bändisoittimet
    - Erilaisten muotorakenteiden hahmottaminen musisoinnin yhteydessä
- Esiintyminen
    - Harjoitellaan esiintymistilanteita
    - Tunneilla valmistettuja tuotoksia esitetään mahdollisuuksien mukaan
    - Tarjotaan oppilaille positiivisia esiintymiskokemuksia ja kiinnitetään huomiota esityksen valmistusprosessiin
    - Opetellaan erilaisten esitystilanteiden yleisökäyttäytymistä sekä esiintymisetikettiä
- Musiikki ja hyvinvointi
    - Musiikin merkitys itselle, yhteisölle ja yhteiskunnalle ja niiden hyvinvoinnille
    - Yksilö musiikin maailmassa, mahdollinen yhteistyö alueen muiden musiikkitoimijoiden kanssa (tutustuminen alueelliseen musiikkielämään)
    - Musiikki mediassa
    - Kuulon suojelu

S2 Mistä musiikki muodostuu

Musisointitilanteissa kiinnitetään huomiota peruskäsitteiden lisäksi musiikkikäsitteiden rytmi, melodia, harmonia, muoto, sointiväri ja dynamiikka hahmottamiskyvyn kehittämiseen. Osaamisen kehittyessä käsitteitä nimetään ja käytetään vakiintuneita tai omia symboleita kuvaamaan musiikillisia tapahtumia. Musiikillisessa toiminnassa kiinnitetään huomiota myös tulkintaan ja musiikin ilmaisullisiin keinoihin.

Paikallinen tarkennus:

- Nuottiviivasto, nuottiavain
- Nuottien aika-arvot ja tauot
- C-duuri, b- ja fis-sävelet
- Tempomerkinnät
- Rakennemerkinnät, esim. segno, coda, maalit musisoinnin yhteydessä
- Sinfoniaorkesterin soittimet
- Erilaisten muotorakenteiden hahmottaminen

S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa

Musiikillisten taitojen ja tietojen lisäksi opetuksessa käsitellään oppilaiden kokemuksia ja havaintoja musiikista ja musiikin tekemisestä eri ympäristöissä koulussa ja koulun ulkopuolella. Opetuksessa rakennetaan yhteyksiä muihin oppiaineisiin ja omiin yhteisöihin sekä pohditaan musiikin merkityksiä elämän eri tilanteissa eri aikoina ja aikakausina.

Paikallinen tarkennus:

- Harjoitellaan esiintymistilanteita
    - Tunneilla valmistettuja tuotoksia esitetään mahdollisuuksien mukaan
    - Tarjotaan oppilaille positiivisia esiintymiskokemuksia ja kiinnitetään huomiota esityksen valmistusprosessiin
    - Opetellaan yleisökäyttäytymistä sekä esiintymisetikettiä
- Musiikin merkitys itselle, yhteisölle ja yhteiskunnalle ja niiden hyvinvoinnille

- Tutustutaan joihinkin taidemusiikin keskeisiin teoksiin niiden yhteisöllinen ja henkilökohtainen merkitys huomioiden (esim. Beethoven: 9. sinfonian Oodi ilolle -> Euroopan hymni)
- Mahdollinen yhteistyö alueen muiden musiikkitoimijoiden kanssa (tutustuminen alueelliseen musiikkielämään)

- Musiikki mediassa

T9 ohjata oppilasta kehittämään musiikillista osaamistaan harjoittelun avulla, osallistumaan tavoitteiden asettamiseen ja arvioimaan edistymistään suhteessa tavoitteisiin

- Oppilas oppii kehittämään musiikillista osaamistaan harjoittelun avulla, osallistuu tavoitteiden asettamiseen ja arvioi edistymistään suhteessa tavoitteisiin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Oppimaan oppiminen ja työskentelytaidot	Oppilas asettaa tavoitteen musiikillisen osaamisensa kehittämiseksi ja toimii tavoitteen mukaisesti yhteismusisoinnissa.

S1 Miten musiikissa toimitaan

Musisointitilanteissa kiinnitetään huomiota musisoivan ryhmän jäsenenä toimimiseen. Luontevaa äänenkäyttöä ja laulamista, liikkumista sekä keho-, rytmi-, melodia- ja sointusoittimien perussoittotekniikoita harjoitellaan yhteismusisoinnissa. Opetuksessa on keskeistä ilmaisutaitojen ja kuvittelukyvyn monipuolinen kehittäminen.

Paikallinen tarkennus:

- Yhteinen musisointi
  - Harjoitellaan työskentelemään itsenäisesti ja yhdessä toisten kanssa.
  - Harjoitellaan tavoitteellista työskentelyä ja sen tulosten arvostamista.
  - Opetellaan hahmottamaan oma tehtävä osana yhteistä kokonaisuutta.
- Laulaminen
  - Äänenhuolto, äänenmurros, äänityypit
  - Mikrofonin käyttö
  - Solistinen/yhtyeessä/kuorossa laulaminen
- Soittaminen
  - Soitetaan melodia- ja sointusoittimia luokkaorkesterina
- Musiikkiliikunta
  - Laulu- ja piirileikit, tanssit
  - Musiikillista keksintää liikkuen, laulaen, soittaen
  - Kehosoittimet
  - Vahvistetaan syketajua
- Musiikin kuuntelu
  - Kuulon suojelu
  - Jatketaan tutustumista sinfoniaorkesterin soittimiin
  - Tutustutaan bändisoittimiin (rumpusetti, kitara, sähköbasso, kosketinsoitin)
  - Oppilas ilmaisee kuulemaansa esim. liikkuen, piirtäen, sanallisesti
  - Näyttämömusiikki

- Muisiikin tuntemus
    - Nuottiviivasto, nuottiavain
    - Nuottien aika-arvot ja tauot
    - C-duuri, b- ja fis-sävelet
    - Tempomerkinnät
    - Rakennemerkinnät (esim. segno, coda, maalit) musisoinnin yhteydessä
    - Sinfoniaorkesterin soittimet, bändisoittimet
    - Erilaisten muotorakenteiden hahmottaminen musisoinnin yhteydessä
- Esiintyminen
    - Harjoitellaan esiintymistilanteita
    - Tunneilla valmistettuja tuotoksia esitetään mahdollisuuksien mukaan
    - Tarjotaan oppilaille positiivisia esiintymiskokemuksia ja kiinnitetään huomiota esityksen valmistusprosessiin
    - Opetellaan erilaisten esitystilanteiden yleisökäyttäytymistä sekä esiintymisetikettiä
- Musiikki ja hyvinvointi
    - Musiikin merkitys itselle, yhteisölle ja yhteiskunnalle ja niiden hyvinvoinnille
    - Yksilö musiikin maailmassa, mahdollinen yhteistyö alueen muiden musiikkitoimijoiden kanssa (tutustuminen alueelliseen musiikkielämään)
    - Musiikki mediassa
    - Kuulon suojelu

S2 Mistä musiikki muodostuu

Musisointitilanteissa kiinnitetään huomiota peruskäsitteiden lisäksi musiikkikäsitteiden rytmi, melodia, harmonia, muoto, sointiväri ja dynamiikka hahmottamiskyvyn kehittämiseen. Osaamisen kehittyessä käsitteitä nimetään ja käytetään vakiintuneita tai omia symboleita kuvaamaan musiikillisia tapahtumia. Musiikillisessa toiminnassa kiinnitetään huomiota myös tulkintaan ja musiikin ilmaisullisiin keinoihin.

Paikallinen tarkennus:

- Nuottiviivasto, nuottiavain
- Nuottien aika-arvot ja tauot
- C-duuri, b- ja fis-sävelet
- Tempomerkinnät
- Rakennemerkinnät, esim. segno, coda, maalit musisoinnin yhteydessä
- Sinfoniaorkesterin soittimet
- Erilaisten muotorakenteiden hahmottaminen

S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa

Musiikillisten taitojen ja tietojen lisäksi opetuksessa käsitellään oppilaiden kokemuksia ja havaintoja musiikista ja musiikin tekemisestä eri ympäristöissä koulussa ja koulun ulkopuolella. Opetuksessa rakennetaan yhteyksiä muihin oppiaineisiin ja omiin yhteisöihin sekä pohditaan musiikin merkityksiä elämän eri tilanteissa eri aikoina ja aikakausina.

Paikallinen tarkennus:

- Harjoitellaan esiintymistilanteita
    - Tunneilla valmistettuja tuotoksia esitetään mahdollisuuksien mukaan
    - Tarjotaan oppilaille positiivisia esiintymiskokemuksia ja kiinnitetään huomiota esityksen valmistusprosessiin
    - Opetellaan yleisökäyttäytymistä sekä esiintymisetikettiä
- Musiikin merkitys itselle, yhteisölle ja yhteiskunnalle ja niiden hyvinvoinnille

    - Tutustutaan joihinkin taidemusiikin keskeisiin teoksiin niiden yhteisöllinen ja henkilökohtainen merkitys huomioiden (esim. Beethoven: 9. sinfonian Oodi ilolle -> Euroopan hymni)
    - Mahdollinen yhteistyö alueen muiden musiikkitoimijoiden kanssa (tutustuminen alueelliseen musiikkielämään)
- Musiikki mediassa

S4 Ohjelmisto

Ohjelmiston suunnittelussa kiinnitetään huomiota oppilaiden omiin kulttuureihin, kulttuuriperinnön vaalimiseen ja kulttuurisen ymmärryksen avartamiseen. Ohjelmistoon sisällytetään monipuolisesti muun muassa lastenmusiikkia, eri kulttuurien musiikkia, taidemusiikkia, populaarimusiikkia ja kansanmusiikkia. Musisointitilanteissa syntyneet oppilaiden luovat tuotokset ja sävellykset sisältyvät myös ohjelmistoon.

Paikallinen tarkennus:

- Näyttämömusiikki ikäkauden mukaisesti
- Populaarimusiikki ikäkauden mukaisesti
- Ikäkaudelle sopivia lauluja eri musiikkityyleistä ja -kulttuureista, esim. Eurooppa, tehdään yhteistyötä ympäristöopin kanssa
- Juhliin ja oppiaineisiin liittyviä lauluja, joista osa ulkoa
- Joitakin taidemusiikin keskeisiä teoksia

6

Vuosiluokan tavoitteet ja keskeiset sisällöt

T1 rohkaista oppilasta osallistumaan yhteismusisointiin ja rakentamaan myönteistä yhteishenkeä yhteisössään

- Oppilas oppii toimimaan musiikillisen ryhmän jäsenenä osallistuen yhteismusisointiin ja rakentaen myönteistä yhteishenkeä yhteisössään

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Musiikilliset yhteistyötaidot	Oppilas ottaa huomioon ryhmän muut jäsenet yhteismusisoinnissa.

S1 Miten musiikissa toimitaan

Musisointitilanteissa kiinnitetään huomiota musisoivan ryhmän jäsenenä toimimiseen. Luontevaa äänenkäyttöä ja laulamista, liikkumista sekä keho-, rytmi-, melodia- ja sointusoittimien perussoittotekniikoita harjoitellaan yhteismusisoinnissa. Opetuksessa on keskeistä ilmaisutaitojen ja kuvittelukyvyn monipuolinen kehittäminen.

Paikallinen tarkennus:

- Yhteinen musisointi
    - Harjoitellaan työskentelemään itsenäisesti ja yhdessä toisten kanssa.
    - Harjoitellaan tavoitteellista työskentelyä ja sen tulosten arvostamista.
    - Opetellaan vastuullisuutta omasta tehtävästä osana yhteistä kokonaisuutta.
- Laulaminen

    - Äänenhuolto, äänenmurros
    - Solistinen/yhtyeessä/kuorossa laulaminen
- Soittaminen
    - Soitetaan melodia- ja sointusoittimia luokkaorkesterina
- Musiikkiliikunta
    - Musiikilliset leikit, tanssit
    - Musiikillista keksintää liikkuen, laulaen, soittaen
    - Syketajun vahvistaminen
    - Kehosoittimet
- Musiikin kuuntelu
    - Kuulon suojelu
    - Länsimaisen taidemusiikin historia pääpiirteittäin
    - Oppilas ilmaisee kuulemaansa esim. liikkuen, piirtäen, sanallisesti
    - Erilaisten muotorakenteiden hahmottaminen
    - Näyttämömusiikki
    - Harjoitellaan keskittynyttä kuuntelemista
- Musiikin tuntemus
    - Sointumerkki
    - Tempomerkinnät
    - Rakennemerkinnät (esim. segno, coda, maalit) musisoinnin yhteydessä
    - Sinfoniaorkesterin soittimet
- Esiintyminen
    - Harjoitellaan esiintymistilanteita
    - Tunneilla valmistettuja tuotoksia esitetään mahdollisuuksien mukaan
    - Tarjotaan oppilaille positiivisia esiintymiskokemuksia ja kiinnitetään huomiota esityksen valmistusprosessiin
    - Opetellaan erilaisten esitystilanteiden yleisökäyttäytymistä sekä esiintymisetikettiä
- Musiikki ja hyvinvointi
    - Musiikin merkitys itselle, yhteisölle ja yhteiskunnalle ja niiden hyvinvoinnille
    - Yksilö musiikin maailmassa, mahdollinen yhteistyö alueen muiden musiikkitoimijoiden kanssa
    - Tutustuminen alueelliseen musiikkielämään
    - Musiikki mediassa
    - Kuulon suojelu

S2 Mistä musiikki muodostuu

Musisointitilanteissa kiinnitetään huomiota peruskäsitteiden lisäksi musiikkikäsitteiden rytmi, melodia, harmonia, muoto, sointiväri ja dynamiikka hahmottamiskyvyn kehittämiseen. Osaamisen kehittyessä käsitteitä nimetään ja käytetään vakiintuneita tai omia symboleita kuvaamaan musiikillisia tapahtumia. Musiikillisessa toiminnassa kiinnitetään huomiota myös tulkintaan ja musiikin ilmaisullisiin keinoihin.

Paikallinen tarkennus:

- Nuottiviivasto, nuottiavain
- Nuottien aika-arvot ja tauot
- C-duuri, b- ja fis-sävelet
- Tempomerkinnät
- Nuottikuvat, esim. segno, coda, maalit musisoinnin yhteydessä
- Erilaisten soitinten sointivärin tarkastelu
- Länsimaisen taidemusiikin historia pääpiirteittäin
- Rrilaisten muotorakenteiden hahmottaminen

S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa

Musiikillisten taitojen ja tietojen lisäksi opetuksessa käsitellään oppilaiden kokemuksia ja havaintoja musiikista ja musiikin tekemisestä eri ympäristöissä koulussa ja koulun ulkopuolella. Opetuksessa rakennetaan yhteyksiä muihin oppiaineisiin ja omiin yhteisöihin sekä pohditaan musiikin merkityksiä elämän eri tilanteissa eri aikoina ja aikakausina.

Paikallinen tarkennus:

- Harjoitellaan esiintymistilanteita tunneilla valmistettuja tuotoksia esitetään mahdollisuuksien mukaan
    - Tarjotaan oppilaille positiivisia esiintymiskokemuksia ja kiinnitetään huomiota esityksen valmistusprosessiin
    - Opetellaan yleisökäyttäytymistä sekä esiintymisetikettiä
- Musiikin merkitys itselle, yhteisölle ja yhteiskunnalle ja niiden hyvinvoinnille
    - Yksilö musiikin maailmassa, mahdollinen yhteistyö alueen muiden musiikkitoimijoiden kanssa
    - Tutustuminen alueelliseen musiikkielämään
- Musiikki mediassa

S4 Ohjelmisto

Ohjelmiston suunnittelussa kiinnitetään huomiota oppilaiden omiin kulttuureihin, kulttuuriperinnön vaalimiseen ja kulttuurisen ymmärryksen avartamiseen. Ohjelmistoon sisällytetään monipuolisesti muun muassa lastenmusiikkia, eri kulttuurien musiikkia, taidemusiikkia, populaarimusiikkia ja kansanmusiikkia. Musisointitilanteissa syntyneet oppilaiden luovat tuotokset ja sävellykset sisältyvät myös ohjelmistoon.

Paikallinen tarkennus:

- Ikäkaudelle sopivia lauluja ja kuunteluohjelmistoa eri musiikkityyleistä ja -kulttuureista, esim. Afrikka, Aasia
- Juhliin ja oppiaineisiin liittyviä lauluja, joista osa ulkoa
- Taidemusiikin keskeisiä teoksia

T2 ohjata oppilasta luontevaan äänenkäyttöön ja laulamiseen sekä kehittämään keho-, rytmi-, melodia- ja sointusoittimien soittotaitoaan musisoivan ryhmän jäsenenä

- Oppilas oppii laulamaan ja käyttämään ääntään luontevasti sekä kehittämään keho-, rytmi-, melodia- ja sointusoittimien soittotaitoaan musisoivan ryhmän jäsenenä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Laulaminen ja soittaminen ryhmän jäsenenä	Oppilas osallistuu yhteislauluun ja soittoon pyrkien sovittamaan osuutensa osaksi musiikillista kokonaisuutta.

S1 Miten musiikissa toimitaan

Musisointitilanteissa kiinnitetään huomiota musisoivan ryhmän jäsenenä toimimiseen. Luontevaa äänenkäyttöä ja laulamista, liikkumista sekä keho-, rytmi-, melodia- ja sointusoittimien perussoittotekniikoita harjoitellaan yhteismusisoinnissa. Opetuksessa on keskeistä ilmaisutaitojen ja kuvittelukyvyn monipuolinen kehittäminen.

Paikallinen tarkennus:

- Yhteinen musisointi
    - Harjoitellaan työskentelemään itsenäisesti ja yhdessä toisten kanssa.
    - Harjoitellaan tavoitteellista työskentelyä ja sen tulosten arvostamista.
    - Opetellaan vastuullisuutta omasta tehtävästä osana yhteistä kokonaisuutta.
- Laulaminen
    - Äänenhuolto, äänenmurros
    - Solistinen/yhtyeessä/kuorossa laulaminen
- Soittaminen
    - Soitetaan melodia- ja sointusoittimia luokkaorkesterina
- Musiikkiliikunta
    - Musiikilliset leikit, tanssit
    - Musiikillista keksintää liikkuen, laulaen, soittaen
    - Syketajun vahvistaminen
    - Kehosoittimet
- Musiikin kuuntelu
    - Kuulon suojelu
    - Länsimaisen taidemusiikin historia pääpiirteittäin
    - Oppilas ilmaisee kuulemaansa esim. liikkuen, piirtäen, sanallisesti
    - Erilaisten muotorakenteiden hahmottaminen
    - Näyttämömusiikki
    - Harjoitellaan keskittynyttä kuuntelemista
- Musiikin tuntemus
    - Sointumerkki
    - Tempomerkinnät
    - Rakennemerkinnät (esim. segno, coda, maalit) musisoinnin yhteydessä
    - Sinfoniaorkesterin soittimet
- Esiintyminen
    - Harjoitellaan esiintymistilanteita
    - Tunneilla valmistettuja tuotoksia esitetään mahdollisuuksien mukaan
    - Tarjotaan oppilaille positiivisia esiintymiskokemuksia ja kiinnitetään huomiota esityksen valmistusprosessiin
    - Opetellaan erilaisten esitystilanteiden yleisökäyttäytymistä sekä esiintymisetikettiä
- Musiikki ja hyvinvointi
    - Musiikin merkitys itselle, yhteisölle ja yhteiskunnalle ja niiden hyvinvoinnille
    - Yksilö musiikin maailmassa, mahdollinen yhteistyö alueen muiden musiikkitoimijoiden kanssa
    - Tutustuminen alueelliseen musiikkielämään
    - Musiikki mediassa
    - Kuulon suojelu

S2 Mistä musiikki muodostuu

Musisointitilanteissa kiinnitetään huomiota peruskäsitteiden lisäksi musiikkikäsitteiden rytmi, melodia, harmonia, muoto, sointiväri ja dynamiikka hahmottamiskyvyn kehittämiseen. Osaamisen kehittyessä käsitteitä nimetään ja käytetään vakiintuneita tai omia symboleita kuvaamaan musiikillisia tapahtumia. Musiikillisessa toiminnassa kiinnitetään huomiota myös tulkintaan ja musiikin ilmaisullisiin keinoihin.

Paikallinen tarkennus:

- Nuottiviivasto, nuottiavain
- Nuottien aika-arvot ja tauot
- C-duuri, b- ja fis-sävelet
- Tempomerkinnät
- Nuottikuvat, esim. segno, coda, maalit musisoinnin yhteydessä
- Erilaisten soitinten sointivärin tarkastelu
- Länsimaisen taidemusiikin historia pääpiirteittäin
- Rrilaisten muotorakenteiden hahmottaminen

S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa

Musiikillisten taitojen ja tietojen lisäksi opetuksessa käsitellään oppilaiden kokemuksia ja havaintoja musiikista ja musiikin tekemisestä eri ympäristöissä koulussa ja koulun ulkopuolella. Opetuksessa rakennetaan yhteyksiä muihin oppiaineisiin ja omiin yhteisöihin sekä pohditaan musiikin merkityksiä elämän eri tilanteissa eri aikoina ja aikakausina.

Paikallinen tarkennus:

- Harjoitellaan esiintymistilanteita tunneilla valmistettuja tuotoksia esitetään mahdollisuuksien mukaan
    - Tarjotaan oppilaille positiivisia esiintymiskokemuksia ja kiinnitetään huomiota esityksen valmistusprosessiin
    - Opetellaan yleisökäyttäytymistä sekä esiintymisetikettiä
- Musiikin merkitys itselle, yhteisölle ja yhteiskunnalle ja niiden hyvinvoinnille
    - Yksilö musiikin maailmassa, mahdollinen yhteistyö alueen muiden musiikkitoimijoiden kanssa
    - Tutustuminen alueelliseen musiikkielämään
- Musiikki mediassa

S4 Ohjelmisto

Ohjelmiston suunnittelussa kiinnitetään huomiota oppilaiden omiin kulttuureihin, kulttuuriperinnön vaalimiseen ja kulttuurisen ymmärryksen avartamiseen. Ohjelmistoon sisällytetään monipuolisesti muun muassa lastenmusiikkia, eri kulttuurien musiikkia, taidemusiikkia, populaarimusiikkia ja kansanmusiikkia. Musisointitilanteissa syntyneet oppilaiden luovat tuotokset ja sävellykset sisältyvät myös ohjelmistoon.

Paikallinen tarkennus:

- Ikäkaudelle sopivia lauluja ja kuunteluohjelmistoa eri musiikkityyleistä ja -kulttuureista, esim. Afrikka, Aasia
- Juhliin ja oppiaineisiin liittyviä lauluja, joista osa ulkoa
- Taidemusiikin keskeisiä teoksia

T3 kannustaa oppilasta keholliseen musiikin, kuvien, tarinoiden ja tunnetilojen ilmaisuun kokonaisvaltaisesti liikkuen

- Oppilas saa kokemuksia musiikin, kuvien, tarinoiden ja tunnetilojen kehollisesta ilmaisusta kokonaisvaltaisesti liikkuen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Musiikkiliikunta	Oppilas liikkuu musiikin mukaan ja käyttää kehoaan musiikilliseen ilmaisuun.

S1 Miten musiikissa toimitaan

Musisointitilanteissa kiinnitetään huomiota musisoivan ryhmän jäsenenä toimimiseen. Luontevaa äänenkäyttöä ja laulamista, liikkumista sekä keho-, rytmi-, melodia- ja sointusoittimien perussoittotekniikoita harjoitellaan yhteismusisoinnissa. Opetuksessa on keskeistä ilmaisutaitojen ja kuvittelukyvyn monipuolinen kehittäminen.

Paikallinen tarkennus:

- Yhteinen musisointi
    - Harjoitellaan työskentelemään itsenäisesti ja yhdessä toisten kanssa.
    - Harjoitellaan tavoitteellista työskentelyä ja sen tulosten arvostamista.
    - Opetellaan vastuullisuutta omasta tehtävästä osana yhteistä kokonaisuutta.
- Laulaminen
    - Äänenhuolto, äänenmurros
    - Solistinen/yhtyeessä/kuorossa laulaminen
- Soittaminen
    - Soitetaan melodia- ja sointusoittimia luokkaorkesterina
- Musiikkiliikunta
    - Musiikilliset leikit, tanssit
    - Musiikillista keksintää liikkuen, laulaen, soittaen
    - Syketajun vahvistaminen
    - Kehosoittimet
- Musiikin kuuntelu
    - Kuulon suojelu
    - Länsimaisen taidemusiikin historia pääpiirteittäin
    - Oppilas ilmaisee kuulemaansa esim. liikkuen, piirtäen, sanallisesti
    - Erilaisten muotorakenteiden hahmottaminen
    - Näyttämömusiikki
    - Harjoitellaan keskittynyttä kuuntelemista
- Musiikin tuntemus
    - Sointumerkki
    - Tempomerkinnät
    - Rakennemerkinnät (esim. segno, coda, maalit) musisoinnin yhteydessä
    - Sinfoniaorkesterin soittimet
- Esiintyminen
    - Harjoitellaan esiintymistilanteita
    - Tunneilla valmistettuja tuotoksia esitetään mahdollisuuksien mukaan
    - Tarjotaan oppilaille positiivisia esiintymiskokemuksia ja kiinnitetään huomiota esityksen valmistusprosessiin
    - Opetellaan erilaisten esitystilanteiden yleisökäyttäytymistä sekä esiintymisetikettiä
- Musiikki ja hyvinvointi
    - Musiikin merkitys itselle, yhteisölle ja yhteiskunnalle ja niiden hyvinvoinnille
    - Yksilö musiikin maailmassa, mahdollinen yhteistyö alueen muiden musiikkitoimijoiden kanssa
    - Tutustuminen alueelliseen musiikkielämään
    - Musiikki mediassa

- Kuulon suojelu

S2 Mistä musiikki muodostuu

Musisointitilanteissa kiinnitetään huomiota peruskäsitteiden lisäksi musiikkikäsitteiden rytmi, melodia, harmonia, muoto, sointiväri ja dynamiikka hahmottamiskyvyn kehittämiseen. Osaamisen kehittyessä käsitteitä nimetään ja käytetään vakiintuneita tai omia symboleita kuvaamaan musiikillisia tapahtumia. Musiikillisessa toiminnassa kiinnitetään huomiota myös tulkintaan ja musiikin ilmaisullisiin keinoihin.

Paikallinen tarkennus:

- Nuottiviivasto, nuottiavain
- Nuottien aika-arvot ja tauot
- C-duuri, b- ja fis-sävelet
- Tempomerkinnät
- Nuottikuvat, esim. segno, coda, maalit musisoinnin yhteydessä
- Erilaisten soitinten sointivärin tarkastelu
- Länsimaisen taidemusiikin historia pääpiirteittäin
- Rrilaisten muotorakenteiden hahmottaminen

S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa

Musiikillisten taitojen ja tietojen lisäksi opetuksessa käsitellään oppilaiden kokemuksia ja havaintoja musiikista ja musiikin tekemisestä eri ympäristöissä koulussa ja koulun ulkopuolella. Opetuksessa rakennetaan yhteyksiä muihin oppiaineisiin ja omiin yhteisöihin sekä pohditaan musiikin merkityksiä elämän eri tilanteissa eri aikoina ja aikakausina.

Paikallinen tarkennus:

- Harjoitellaan esiintymistilanteita tunneilla valmistettuja tuotoksia esitetään mahdollisuuksien mukaan
    - Tarjotaan oppilaille positiivisia esiintymiskokemuksia ja kiinnitetään huomiota esityksen valmistusprosessiin
    - Opetellaan yleisökäyttäytymistä sekä esiintymisetikettiä
- Musiikin merkitys itselle, yhteisölle ja yhteiskunnalle ja niiden hyvinvoinnille
    - Yksilö musiikin maailmassa, mahdollinen yhteistyö alueen muiden musiikkitoimijoiden kanssa
    - Tutustuminen alueelliseen musiikkielämään
- Musiikki mediassa

S4 Ohjelmisto

Ohjelmiston suunnittelussa kiinnitetään huomiota oppilaiden omiin kulttuureihin, kulttuuriperinnön vaalimiseen ja kulttuurisen ymmärryksen avartamiseen. Ohjelmistoon sisällytetään monipuolisesti muun muassa lastenmusiikkia, eri kulttuurien musiikkia, taidemusiikkia, populaarimusiikkia ja kansanmusiikkia. Musisointitilanteissa syntyneet oppilaiden luovat tuotokset ja sävellykset sisältyvät myös ohjelmistoon.

Paikallinen tarkennus:

- Ikäkaudelle sopivia lauluja ja kuunteluohjelmistoa eri musiikkityyleistä ja -kulttuureista, esim. Afrikka, Aasia
- Juhliin ja oppiaineisiin liittyviä lauluja, joista osa ulkoa

- Taidemusiikin keskeisiä teoksia

T4 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia ääniympäristön ja musiikin elämykselliseen kuunteluun sekä ohjata häntä jäsentämään kuulemaansa sekä kertomaan siitä

- Oppilas saa kokemuksia ääniympäristön ja musiikin elämyksellisestä kuuntelusta sekä harjaantuu jäsentämään kuulemaansa ja kertomaan siitä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Musiikin kuuntelu	Oppilas kuuntelee keskittyneesti musiikkia ja esittää näkemyksiään kuulemastaan.

S1 Miten musiikissa toimitaan

Musisointitilanteissa kiinnitetään huomiota musisoivan ryhmän jäsenenä toimimiseen. Luontevaa äänenkäyttöä ja laulamista, liikkumista sekä keho-, rytmi-, melodia- ja sointusoittimien perussoittotekniikoita harjoitellaan yhteismusisoinnissa. Opetuksessa on keskeistä ilmaisutaitojen ja kuvittelukyvyn monipuolinen kehittäminen.

Paikallinen tarkennus:

- Yhteinen musisointi
  - Harjoitellaan työskentelemään itsenäisesti ja yhdessä toisten kanssa.
  - Harjoitellaan tavoitteellista työskentelyä ja sen tulosten arvostamista.
  - Opetellaan vastuullisuutta omasta tehtävästä osana yhteistä kokonaisuutta.
- Laulaminen
  - Äänenhuolto, äänenmurros
  - Solistinen/yhtyeessä/kuorossa laulaminen
- Soittaminen
  - Soitetaan melodia- ja sointusoittimia luokkaorkesterina
- Musiikkiliikunta
  - Musiikilliset leikit, tanssit
  - Musiikillista keksintää liikkuen, laulaen, soittaen
  - Syketajun vahvistaminen
  - Kehosoittimet
- Musiikin kuuntelu
  - Kuulon suojelu
  - Länsimaisen taidemusiikin historia pääpiirteittäin
  - Oppilas ilmaisee kuulemaansa esim. liikkuen, piirtäen, sanallisesti
  - Erilaisten muotorakenteiden hahmottaminen
  - Näyttämömusiikki
  - Harjoitellaan keskittynyttä kuuntelemista
- Musiikin tuntemus
  - Sointumerkki
  - Tempomerkinnät
  - Rakennemerkinnät (esim. segno, coda, maalit) musisoinnin yhteydessä
  - Sinfoniaorkesterin soittimet
- Esiintyminen
  - Harjoitellaan esiintymistilanteita
  - Tunneilla valmistettuja tuotoksia esitetään mahdollisuuksien mukaan

    - Tarjotaan oppilaille positiivisia esiintymiskokemuksia ja kiinnitetään huomiota esityksen valmistusprosessiin
    - Opetellaan erilaisten esitystilanteiden yleisökäyttäytymistä sekä esiintymisetikettiä
- Musiikki ja hyvinvointi
    - Musiikin merkitys itselle, yhteisölle ja yhteiskunnalle ja niiden hyvinvoinnille
    - Yksilö musiikin maailmassa, mahdollinen yhteistyö alueen muiden musiikkitoimijoiden kanssa
    - Tutustuminen alueelliseen musiikkielämään
    - Musiikki mediassa
    - Kuulon suojelu

S2 Mistä musiikki muodostuu

Musisointitilanteissa kiinnitetään huomiota peruskäsitteiden lisäksi musiikkikäsitteiden rytmi, melodia, harmonia, muoto, sointiväri ja dynamiikka hahmottamiskyvyn kehittämiseen. Osaamisen kehittyessä käsitteitä nimetään ja käytetään vakiintuneita tai omia symboleita kuvaamaan musiikillisia tapahtumia. Musiikillisessa toiminnassa kiinnitetään huomiota myös tulkintaan ja musiikin ilmaisullisiin keinoihin.

Paikallinen tarkennus:

- Nuottiviivasto, nuottiavain
- Nuottien aika-arvot ja tauot
- C-duuri, b- ja fis-sävelet
- Tempomerkinnät
- Nuottikuvat, esim. segno, coda, maalit musisoinnin yhteydessä
- Erilaisten soitinten sointivärin tarkastelu
- Länsimaisen taidemusiikin historia pääpiirteittäin
- Rrilaisten muotorakenteiden hahmottaminen

S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa

Musiikillisten taitojen ja tietojen lisäksi opetuksessa käsitellään oppilaiden kokemuksia ja havaintoja musiikista ja musiikin tekemisestä eri ympäristöissä koulussa ja koulun ulkopuolella. Opetuksessa rakennetaan yhteyksiä muihin oppiaineisiin ja omiin yhteisöihin sekä pohditaan musiikin merkityksiä elämän eri tilanteissa eri aikoina ja aikakausina.

Paikallinen tarkennus:

- Harjoitellaan esiintymistilanteita tunneilla valmistettuja tuotoksia esitetään mahdollisuuksien mukaan
    - Tarjotaan oppilaille positiivisia esiintymiskokemuksia ja kiinnitetään huomiota esityksen valmistusprosessiin
    - Opetellaan yleisökäyttäytymistä sekä esiintymisetikettiä
- Musiikin merkitys itselle, yhteisölle ja yhteiskunnalle ja niiden hyvinvoinnille
    - Yksilö musiikin maailmassa, mahdollinen yhteistyö alueen muiden musiikkitoimijoiden kanssa
    - Tutustuminen alueelliseen musiikkielämään
- Musiikki mediassa

S4 Ohjelmisto

Ohjelmiston suunnittelussa kiinnitetään huomiota oppilaiden omiin kulttuureihin, kulttuuriperinnön vaalimiseen ja kulttuurisen ymmärryksen avartamiseen. Ohjelmistoon sisällytetään monipuolisesti

muun muassa lastenmusiikkia, eri kulttuurien musiikkia, taidemusiikkia, populaarimusiikkia ja kansanmusiikkia. Musisointitilanteissa syntyneet oppilaiden luovat tuotokset ja sävellykset sisältyvät myös ohjelmistoon.

Paikallinen tarkennus:

- Ikäkaudelle sopivia lauluja ja kuunteluohjelmistoa eri musiikkityyleistä ja -kulttuureista, esim. Afrikka, Aasia
- Juhliin ja oppiaineisiin liittyviä lauluja, joista osa ulkoa
- Taidemusiikin keskeisiä teoksia

T5 rohkaista oppilasta improvisoimaan sekä suunnittelemaan ja toteuttamaan pienimuotoisia sävellyksiä tai monitaiteellisia kokonaisuuksia eri keinoin ja myös tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen

- Oppilas rakentaa luovaa suhdetta musiikkiin ideoiden ja improvisoiden sekä suunnitellen ja toteuttaen pienimuotoisia sävellyksiä tai monitaiteellisia kokonaisuuksia eri keinoin, myös tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Luovan musiikillisen ajattelun ilmaiseminen eri keinoin	Oppilas keksii omia ratkaisuja käyttäen ääntä, musiikkia, kuvaa tai muita ilmaisutapoja ja osaa tarvittaessa ohjatusti hyödyntää musiikkiteknologian tarjoamia mahdollisuuksia.

S1 Miten musiikissa toimitaan

Musisointitilanteissa kiinnitetään huomiota musisoivan ryhmän jäsenenä toimimiseen. Luontevaa äänenkäyttöä ja laulamista, liikkumista sekä keho-, rytmi-, melodia- ja sointusoittimien perussoittotekniikoita harjoitellaan yhteismusisoinnissa. Opetuksessa on keskeistä ilmaisutaitojen ja kuvittelukyvyn monipuolinen kehittäminen.

Paikallinen tarkennus:

- Yhteinen musisointi
  - Harjoitellaan työskentelemään itsenäisesti ja yhdessä toisten kanssa.
  - Harjoitellaan tavoitteellista työskentelyä ja sen tulosten arvostamista.
  - Opetellaan vastuullisuutta omasta tehtävästä osana yhteistä kokonaisuutta.
- Laulaminen
  - Äänenhuolto, äänenmurros
  - Solistinen/yhtyeessä/kuorossa laulaminen
- Soittaminen
  - Soitetaan melodia- ja sointusoittimia luokkaorkesterina
- Musiikkiliikunta
  - Musiikilliset leikit, tanssit
  - Musiikillista keksintää liikkuen, laulaen, soittaen
  - Syketajun vahvistaminen
  - Kehosoittimet
- Musiikin kuuntelu

- Kuulon suojelu
- Länsimaisen taidemusiikin historia pääpiirteittäin
- Oppilas ilmaisee kuulemaansa esim. liikkuen, piirtäen, sanallisesti
- Erilaisten muotorakenteiden hahmottaminen
- Näyttämömusiikki
- Harjoitellaan keskittynyttä kuuntelemista

- Musiikin tuntemus
  - Sointumerkki
  - Tempomerkinnät
  - Rakennemerkinnät (esim. segno, coda, maalit) musisoinnin yhteydessä
  - Sinfoniaorkesterin soittimet
- Esiintyminen
  - Harjoitellaan esiintymistilanteita
  - Tunneilla valmistettuja tuotoksia esitetään mahdollisuuksien mukaan
  - Tarjotaan oppilaille positiivisia esiintymiskokemuksia ja kiinnitetään huomiota esityksen valmistusprosessiin
  - Opetellaan erilaisten esitystilanteiden yleisökäyttäytymistä sekä esiintymisetikettiä
- Musiikki ja hyvinvointi
  - Musiikin merkitys itselle, yhteisölle ja yhteiskunnalle ja niiden hyvinvoinnille
  - Yksilö musiikin maailmassa, mahdollinen yhteistyö alueen muiden musiikkitoimijoiden kanssa
  - Tutustuminen alueelliseen musiikkielämään
  - Musiikki mediassa
  - Kuulon suojelu

S2 Mistä musiikki muodostuu

Musisointitilanteissa kiinnitetään huomiota peruskäsitteiden lisäksi musiikkikäsitteiden rytmi, melodia, harmonia, muoto, sointiväri ja dynamiikka hahmottamiskyvyn kehittämiseen. Osaamisen kehittyessä käsitteitä nimetään ja käytetään vakiintuneita tai omia symboleita kuvaamaan musiikillisia tapahtumia. Musiikillisessa toiminnassa kiinnitetään huomiota myös tulkintaan ja musiikin ilmaisullisiin keinoihin.

Paikallinen tarkennus:

- Nuottiviivasto, nuottiavain
- Nuottien aika-arvot ja tauot
- C-duuri, b- ja fis-sävelet
- Tempomerkinnät
- Nuottikuvat, esim. segno, coda, maalit musisoinnin yhteydessä
- Erilaisten soitinten sointivärin tarkastelu
- Länsimaisen taidemusiikin historia pääpiirteittäin
- Rrilaisten muotorakenteiden hahmottaminen

S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa

Musiikillisten taitojen ja tietojen lisäksi opetuksessa käsitellään oppilaiden kokemuksia ja havaintoja musiikista ja musiikin tekemisestä eri ympäristöissä koulussa ja koulun ulkopuolella. Opetuksessa rakennetaan yhteyksiä muihin oppiaineisiin ja omiin yhteisöihin sekä pohditaan musiikin merkityksiä elämän eri tilanteissa eri aikoina ja aikakausina.

Paikallinen tarkennus:

- Harjoitellaan esiintymistilanteita tunneilla valmistettuja tuotoksia esitetään mahdollisuuksien mukaan
    - Tarjotaan oppilaille positiivisia esiintymiskokemuksia ja kiinnitetään huomiota esityksen valmistusprosessiin
    - Opetellaan yleisökäyttäytymistä sekä esiintymisetikettiä
- Musiikin merkitys itselle, yhteisölle ja yhteiskunnalle ja niiden hyvinvoinnille
    - Yksilö musiikin maailmassa, mahdollinen yhteistyö alueen muiden musiikkitoimijoiden kanssa
    - Tutustuminen alueelliseen musiikkielämään
- Musiikki mediassa

S4 Ohjelmisto

Ohjelmiston suunnittelussa kiinnitetään huomiota oppilaiden omiin kulttuureihin, kulttuuriperinnön vaalimiseen ja kulttuurisen ymmärryksen avartamiseen. Ohjelmistoon sisällytetään monipuolisesti muun muassa lastenmusiikkia, eri kulttuurien musiikkia, taidemusiikkia, populaarimusiikkia ja kansanmusiikkia. Musisointitilanteissa syntyneet oppilaiden luovat tuotokset ja sävellykset sisältyvät myös ohjelmistoon.

Paikallinen tarkennus:

- Ikäkaudelle sopivia lauluja ja kuunteluohjelmistoa eri musiikkityyleistä ja -kulttuureista, esim. Afrikka, Aasia
- Juhliin ja oppiaineisiin liittyviä lauluja, joista osa ulkoa
- Taidemusiikin keskeisiä teoksia

T6 ohjata oppilasta tarkastelemaan musiikillisia kokemuksiaan ja musiikillisen maailman esteettistä, kulttuurista ja historiallista monimuotoisuutta

- Oppilas oppii tarkastelemaan musiikillisia kokemuksiaan ja musiikillisen maailman esteettistä, kulttuurista ja historiallista monimuotoisuutta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Musiikin merkitysten havainnointi	Oppilas esittää näkemyksiä musiikilliseen toimintaan liittyvistä havainnoistaan ja kokemuksistaan.

S1 Miten musiikissa toimitaan

Musisointitilanteissa kiinnitetään huomiota musisoivan ryhmän jäsenenä toimimiseen. Luontevaa äänenkäyttöä ja laulamista, liikkumista sekä keho-, rytmi-, melodia- ja sointusoittimien perussoittotekniikoita harjoitellaan yhteismusisoinnissa. Opetuksessa on keskeistä ilmaisutaitojen ja kuvittelukyvyn monipuolinen kehittäminen.

Paikallinen tarkennus:

- Yhteinen musisointi
    - Harjoitellaan työskentelemään itsenäisesti ja yhdessä toisten kanssa.
    - Harjoitellaan tavoitteellista työskentelyä ja sen tulosten arvostamista.

    - Opetellaan vastuullisuutta omasta tehtävästä osana yhteistä kokonaisuutta.
- Laulaminen
    - Äänenhuolto, äänenmurros
    - Solistinen/yhtyeessä/kuorossa laulaminen
- Soittaminen
    - Soitetaan melodia- ja sointusoittimia luokkaorkesterina
- Musiikkiliikunta
    - Musiikilliset leikit, tanssit
    - Musiikillista keksintää liikkuen, laulaen, soittaen
    - Syketajun vahvistaminen
    - Kehosoittimet
- Musiikin kuuntelu
    - Kuulon suojelu
    - Länsimaisen taidemusiikin historia pääpiirteittäin
    - Oppilas ilmaisee kuulemaansa esim. liikkuen, piirtäen, sanallisesti
    - Erilaisten muotorakenteiden hahmottaminen
    - Näyttämömusiikki
    - Harjoitellaan keskittynyttä kuuntelemista
- Musiikin tuntemus
    - Sointumerkki
    - Tempomerkinnät
    - Rakennemerkinnät (esim. segno, coda, maalit) musisoinnin yhteydessä
    - Sinfoniaorkesterin soittimet
- Esiintyminen
    - Harjoitellaan esiintymistilanteita
    - Tunneilla valmistettuja tuotoksia esitetään mahdollisuuksien mukaan
    - Tarjotaan oppilaille positiivisia esiintymiskokemuksia ja kiinnitetään huomiota esityksen valmistusprosessiin
    - Opetellaan erilaisten esitystilanteiden yleisökäyttäytymistä sekä esiintymisetikettiä
- Musiikki ja hyvinvointi
    - Musiikin merkitys itselle, yhteisölle ja yhteiskunnalle ja niiden hyvinvoinnille
    - Yksilö musiikin maailmassa, mahdollinen yhteistyö alueen muiden musiikkitoimijoiden kanssa
    - Tutustuminen alueelliseen musiikkielämään
    - Musiikki mediassa
    - Kuulon suojelu

S2 Mistä musiikki muodostuu

Musisointitilanteissa kiinnitetään huomiota peruskäsitteiden lisäksi musiikkikäsitteiden rytmi, melodia, harmonia, muoto, sointiväri ja dynamiikka hahmottamiskyvyn kehittämiseen. Osaamisen kehittyessä käsitteitä nimetään ja käytetään vakiintuneita tai omia symboleita kuvaamaan musiikillisia tapahtumia. Musiikillisessa toiminnassa kiinnitetään huomiota myös tulkintaan ja musiikin ilmaisullisiin keinoihin.

Paikallinen tarkennus:

- Nuottiviivasto, nuottiavain
- Nuottien aika-arvot ja tauot
- C-duuri, b- ja fis-sävelet
- Tempomerkinnät
- Nuottikuvat, esim. segno, coda, maalit musisoinnin yhteydessä
- Erilaisten soitinten sointivärin tarkastelu

- Länsimaisen taidemusiikin historia pääpiirteittäin
- Rrilaisten muotorakenteiden hahmottaminen

S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa

Musiikillisten taitojen ja tietojen lisäksi opetuksessa käsitellään oppilaiden kokemuksia ja havaintoja musiikista ja musiikin tekemisestä eri ympäristöissä koulussa ja koulun ulkopuolella. Opetuksessa rakennetaan yhteyksiä muihin oppiaineisiin ja omiin yhteisöihin sekä pohditaan musiikin merkityksiä elämän eri tilanteissa eri aikoina ja aikakausina.

Paikallinen tarkennus:

- Harjoitellaan esiintymistilanteita tunneilla valmistettuja tuotoksia esitetään mahdollisuuksien mukaan
    - Tarjotaan oppilaille positiivisia esiintymiskokemuksia ja kiinnitetään huomiota esityksen valmistusprosessiin
    - Opetellaan yleisökäyttäytymistä sekä esiintymisetikettiä
- Musiikin merkitys itselle, yhteisölle ja yhteiskunnalle ja niiden hyvinvoinnille
    - Yksilö musiikin maailmassa, mahdollinen yhteistyö alueen muiden musiikkitoimijoiden kanssa
    - Tutustuminen alueelliseen musiikkielämään
- Musiikki mediassa

S4 Ohjelmisto

Ohjelmiston suunnittelussa kiinnitetään huomiota oppilaiden omiin kulttuureihin, kulttuuriperinnön vaalimiseen ja kulttuurisen ymmärryksen avartamiseen. Ohjelmistoon sisällytetään monipuolisesti muun muassa lastenmusiikkia, eri kulttuurien musiikkia, taidemusiikkia, populaarimusiikkia ja kansanmusiikkia. Musisointitilanteissa syntyneet oppilaiden luovat tuotokset ja sävellykset sisältyvät myös ohjelmistoon.

Paikallinen tarkennus:

- Ikäkaudelle sopivia lauluja ja kuunteluohjelmistoa eri musiikkityyleistä ja -kulttuureista, esim. Afrikka, Aasia
- Juhliin ja oppiaineisiin liittyviä lauluja, joista osa ulkoa
- Taidemusiikin keskeisiä teoksia

T7 ohjata oppilasta ymmärtämään musiikkikäsitteitä ja musiikin merkintätapojen periaatteita musisoinnin yhteydessä

- Oppilas oppii ymmärtämään musiikkikäsitteitä ja musiikin merkintätapojen periaatteita musisoinnin yhteydessä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Musiikin merkintätapojen ymmärtäminen	Oppilas toimii opiskeltujen musiikillisten merkintöjen mukaisesti musisoinnin yhteydessä.

S1 Miten musiikissa toimitaan

Musisointitilanteissa kiinnitetään huomiota musisoivan ryhmän jäsenenä toimimiseen. Luontevaa äänenkäyttöä ja laulamista, liikkumista sekä keho-, rytmi-, melodia- ja sointusoittimien perussoittotekniikoita harjoitellaan yhteismusisoinnissa. Opetuksessa on keskeistä ilmaisutaitojen ja kuvittelukyvyn monipuolinen kehittäminen.

Paikallinen tarkennus:

- Yhteinen musisointi
    - Harjoitellaan työskentelemään itsenäisesti ja yhdessä toisten kanssa.
    - Harjoitellaan tavoitteellista työskentelyä ja sen tulosten arvostamista.
    - Opetellaan vastuullisuutta omasta tehtävästä osana yhteistä kokonaisuutta.
- Laulaminen
    - Äänenhuolto, äänenmurros
    - Solistinen/yhtyeessä/kuorossa laulaminen
- Soittaminen
    - Soitetaan melodia- ja sointusoittimia luokkaorkesterina
- Musiikkiliikunta
    - Musiikilliset leikit, tanssit
    - Musiikillista keksintää liikkuen, laulaen, soittaen
    - Syketajun vahvistaminen
    - Kehosoittimet
- Musiikin kuuntelu
    - Kuulon suojelu
    - Länsimaisen taidemusiikin historia pääpiirteittäin
    - Oppilas ilmaisee kuulemaansa esim. liikkuen, piirtäen, sanallisesti
    - Erilaisten muotorakenteiden hahmottaminen
    - Näyttämömusiikki
    - Harjoitellaan keskittynyttä kuuntelemista
- Musiikin tuntemus
    - Sointumerkki
    - Tempomerkinnät
    - Rakennemerkinnät (esim. segno, coda, maalit) musisoinnin yhteydessä
    - Sinfoniaorkesterin soittimet
- Esiintyminen
    - Harjoitellaan esiintymistilanteita
    - Tunneilla valmistettuja tuotoksia esitetään mahdollisuuksien mukaan
    - Tarjotaan oppilaille positiivisia esiintymiskokemuksia ja kiinnitetään huomiota esityksen valmistusprosessiin
    - Opetellaan erilaisten esitystilanteiden yleisökäyttäytymistä sekä esiintymisetikettiä
- Musiikki ja hyvinvointi
    - Musiikin merkitys itselle, yhteisölle ja yhteiskunnalle ja niiden hyvinvoinnille
    - Yksilö musiikin maailmassa, mahdollinen yhteistyö alueen muiden musiikkitoimijoiden kanssa
    - Tutustuminen alueelliseen musiikkielämään
    - Musiikki mediassa
    - Kuulon suojelu

S2 Mistä musiikki muodostuu

Musisointitilanteissa kiinnitetään huomiota peruskäsitteiden lisäksi musiikkikäsitteiden rytmi, melodia, harmonia, muoto, sointiväri ja dynamiikka hahmottamiskyvyn kehittämiseen. Osaamisen kehittyessä käsitteitä nimetään ja käytetään vakiintuneita tai omia symboleita kuvaamaan musiikillisia tapahtumia. Musiikillisessa toiminnassa kiinnitetään huomiota myös tulkintaan ja musiikin ilmaisullisiin keinoihin.

Paikallinen tarkennus:

- Nuottiviivasto, nuottiavain
- Nuottien aika-arvot ja tauot
- C-duuri, b- ja fis-sävelet
- Tempomerkinnät
- Nuottikuvat, esim. segno, coda, maalit musisoinnin yhteydessä
- Erilaisten soitinten sointivärin tarkastelu
- Länsimaisen taidemusiikin historia pääpiirteittäin
- Rrilaisten muotorakenteiden hahmottaminen

S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa

Musiikillisten taitojen ja tietojen lisäksi opetuksessa käsitellään oppilaiden kokemuksia ja havaintoja musiikista ja musiikin tekemisestä eri ympäristöissä koulussa ja koulun ulkopuolella. Opetuksessa rakennetaan yhteyksiä muihin oppiaineisiin ja omiin yhteisöihin sekä pohditaan musiikin merkityksiä elämän eri tilanteissa eri aikoina ja aikakausina.

Paikallinen tarkennus:

- Harjoitellaan esiintymistilanteita tunneilla valmistettuja tuotoksia esitetään mahdollisuuksien mukaan
    - Tarjotaan oppilaille positiivisia esiintymiskokemuksia ja kiinnitetään huomiota esityksen valmistusprosessiin
    - Opetellaan yleisökäyttäytymistä sekä esiintymisetikettiä
- Musiikin merkitys itselle, yhteisölle ja yhteiskunnalle ja niiden hyvinvoinnille
    - Yksilö musiikin maailmassa, mahdollinen yhteistyö alueen muiden musiikkitoimijoiden kanssa
    - Tutustuminen alueelliseen musiikkielämään
- Musiikki mediassa

S4 Ohjelmisto

Ohjelmiston suunnittelussa kiinnitetään huomiota oppilaiden omiin kulttuureihin, kulttuuriperinnön vaalimiseen ja kulttuurisen ymmärryksen avartamiseen. Ohjelmistoon sisällytetään monipuolisesti muun muassa lastenmusiikkia, eri kulttuurien musiikkia, taidemusiikkia, populaarimusiikkia ja kansanmusiikkia. Musisointitilanteissa syntyneet oppilaiden luovat tuotokset ja sävellykset sisältyvät myös ohjelmistoon.

Paikallinen tarkennus:

- Ikäkaudelle sopivia lauluja ja kuunteluohjelmistoa eri musiikkityyleistä ja -kulttuureista, esim. Afrikka, Aasia
- Juhliin ja oppiaineisiin liittyviä lauluja, joista osa ulkoa
- Taidemusiikin keskeisiä teoksia

T8 ohjata oppilasta tunnistamaan musiikin vaikutuksia hyvinvointiin sekä huolehtimaan musisointi- ja ääniympäristön turvallisuudesta

- Oppilas tunnistaa musiikin vaikutuksia hyvinvointiin sekä oppii huolehtimaan musisointi- ja ääniympäristön turvallisuudesta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Välineiden ja laitteiden turvallinen käyttö	Oppilas käyttää laitteita ja soittimia ottaen huomioon muun muassa äänen ja musiikin voimakkuuteen liittyvät tekijät.

S1 Miten musiikissa toimitaan

Musisointitilanteissa kiinnitetään huomiota musisoivan ryhmän jäsenenä toimimiseen. Luontevaa äänenkäyttöä ja laulamista, liikkumista sekä keho-, rytmi-, melodia- ja sointusoittimien perussoittotekniikoita harjoitellaan yhteismusisoinnissa. Opetuksessa on keskeistä ilmaisutaitojen ja kuvittelukyvyn monipuolinen kehittäminen.

Paikallinen tarkennus:

- Yhteinen musisointi
  - Harjoitellaan työskentelemään itsenäisesti ja yhdessä toisten kanssa.
  - Harjoitellaan tavoitteellista työskentelyä ja sen tulosten arvostamista.
  - Opetellaan vastuullisuutta omasta tehtävästä osana yhteistä kokonaisuutta.
- Laulaminen
  - Äänenhuolto, äänenmurros
  - Solistinen/yhtyeessä/kuorossa laulaminen
- Soittaminen
  - Soitetaan melodia- ja sointusoittimia luokkaorkesterina
- Musiikkiliikunta
  - Musiikilliset leikit, tanssit
  - Musiikillista keksintää liikkuen, laulaen, soittaen
  - Syketajun vahvistaminen
  - Kehosoittimet
- Musiikin kuuntelu
  - Kuulon suojelu
  - Länsimaisen taidemusiikin historia pääpiirteittäin
  - Oppilas ilmaisee kuulemaansa esim. liikkuen, piirtäen, sanallisesti
  - Erilaisten muotorakenteiden hahmottaminen
  - Näyttämömusiikki
  - Harjoitellaan keskittynyttä kuuntelemista
- Musiikin tuntemus
  - Sointumerkki
  - Tempomerkinnät
  - Rakennemerkinnät (esim. segno, coda, maalit) musisoinnin yhteydessä
  - Sinfoniaorkesterin soittimet
- Esiintyminen
  - Harjoitellaan esiintymistilanteita
  - Tunneilla valmistettuja tuotoksia esitetään mahdollisuuksien mukaan

    - Tarjotaan oppilaille positiivisia esiintymiskokemuksia ja kiinnitetään huomiota esityksen valmistusprosessiin
    - Opetellaan erilaisten esitystilanteiden yleisökäyttäytymistä sekä esiintymisetikettiä
- Musiikki ja hyvinvointi
    - Musiikin merkitys itselle, yhteisölle ja yhteiskunnalle ja niiden hyvinvoinnille
    - Yksilö musiikin maailmassa, mahdollinen yhteistyö alueen muiden musiikkitoimijoiden kanssa
    - Tutustuminen alueelliseen musiikkielämään
    - Musiikki mediassa
    - Kuulon suojelu

S2 Mistä musiikki muodostuu

Musisointitilanteissa kiinnitetään huomiota peruskäsitteiden lisäksi musiikkikäsitteiden rytmi, melodia, harmonia, muoto, sointiväri ja dynamiikka hahmottamiskyvyn kehittämiseen. Osaamisen kehittyessä käsitteitä nimetään ja käytetään vakiintuneita tai omia symboleita kuvaamaan musiikillisia tapahtumia. Musiikillisessa toiminnassa kiinnitetään huomiota myös tulkintaan ja musiikin ilmaisullisiin keinoihin.

Paikallinen tarkennus:

- Nuottiviivasto, nuottiavain
- Nuottien aika-arvot ja tauot
- C-duuri, b- ja fis-sävelet
- Tempomerkinnät
- Nuottikuvat, esim. segno, coda, maalit musisoinnin yhteydessä
- Erilaisten soitinten sointivärin tarkastelu
- Länsimaisen taidemusiikin historia pääpiirteittäin
- Rrilaisten muotorakenteiden hahmottaminen

S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa

Musiikillisten taitojen ja tietojen lisäksi opetuksessa käsitellään oppilaiden kokemuksia ja havaintoja musiikista ja musiikin tekemisestä eri ympäristöissä koulussa ja koulun ulkopuolella. Opetuksessa rakennetaan yhteyksiä muihin oppiaineisiin ja omiin yhteisöihin sekä pohditaan musiikin merkityksiä elämän eri tilanteissa eri aikoina ja aikakausina.

Paikallinen tarkennus:

- Harjoitellaan esiintymistilanteita tunneilla valmistettuja tuotoksia esitetään mahdollisuuksien mukaan
    - Tarjotaan oppilaille positiivisia esiintymiskokemuksia ja kiinnitetään huomiota esityksen valmistusprosessiin
    - Opetellaan yleisökäyttäytymistä sekä esiintymisetikettiä
- Musiikin merkitys itselle, yhteisölle ja yhteiskunnalle ja niiden hyvinvoinnille
    - Yksilö musiikin maailmassa, mahdollinen yhteistyö alueen muiden musiikkitoimijoiden kanssa
    - Tutustuminen alueelliseen musiikkielämään
- Musiikki mediassa

T9 ohjata oppilasta kehittämään musiikillista osaamistaan harjoittelun avulla, osallistumaan tavoitteiden asettamiseen ja arvioimaan edistymistään suhteessa tavoitteisiin

- Oppilas oppii kehittämään musiikillista osaamistaan harjoittelun avulla, osallistuu tavoitteiden asettamiseen ja arvioi edistymistään suhteessa tavoitteisiin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Oppimaan oppiminen ja työskentelytaidot	Oppilas asettaa tavoitteen musiikillisen osaamisensa kehittämiseksi ja toimii tavoitteen mukaisesti yhteismusisoinnissa.

S1 Miten musiikissa toimitaan

Musisointitilanteissa kiinnitetään huomiota musisoivan ryhmän jäsenenä toimimiseen. Luontevaa äänenkäyttöä ja laulamista, liikkumista sekä keho-, rytmi-, melodia- ja sointusoittimien perussoittotekniikoita harjoitellaan yhteismusisoinnissa. Opetuksessa on keskeistä ilmaisutaitojen ja kuvittelukyvyn monipuolinen kehittäminen.

Paikallinen tarkennus:

- Yhteinen musisointi
    - Harjoitellaan työskentelemään itsenäisesti ja yhdessä toisten kanssa.
    - Harjoitellaan tavoitteellista työskentelyä ja sen tulosten arvostamista.
    - Opetellaan vastuullisuutta omasta tehtävästä osana yhteistä kokonaisuutta.
- Laulaminen
    - Äänenhuolto, äänenmurros
    - Solistinen/yhtyeessä/kuorossa laulaminen
- Soittaminen
    - Soitetaan melodia- ja sointusoittimia luokkaorkesterina
- Musiikkiliikunta
    - Musiikilliset leikit, tanssit
    - Musiikillista keksintää liikkuen, laulaen, soittaen
    - Syketajun vahvistaminen
    - Kehosoittimet
- Musiikin kuuntelu
    - Kuulon suojelu
    - Länsimaisen taidemusiikin historia pääpiirteittäin
    - Oppilas ilmaisee kuulemaansa esim. liikkuen, piirtäen, sanallisesti
    - Erilaisten muotorakenteiden hahmottaminen
    - Näyttämömusiikki
    - Harjoitellaan keskittynyttä kuuntelemista
- Musiikin tuntemus
    - Sointumerkki
    - Tempomerkinnät
    - Rakennemerkinnät (esim. segno, coda, maalit) musisoinnin yhteydessä
    - Sinfoniaorkesterin soittimet
- Esiintyminen
    - Harjoitellaan esiintymistilanteita
    - Tunneilla valmistettuja tuotoksia esitetään mahdollisuuksien mukaan

    - Tarjotaan oppilaille positiivisia esiintymiskokemuksia ja kiinnitetään huomiota esityksen valmistusprosessiin
    - Opetellaan erilaisten esitystilanteiden yleisökäyttäytymistä sekä esiintymisetikettiä
- Musiikki ja hyvinvointi
    - Musiikin merkitys itselle, yhteisölle ja yhteiskunnalle ja niiden hyvinvoinnille
    - Yksilö musiikin maailmassa, mahdollinen yhteistyö alueen muiden musiikkitoimijoiden kanssa
    - Tutustuminen alueelliseen musiikkielämään
    - Musiikki mediassa
    - Kuulon suojelu

S2 Mistä musiikki muodostuu

Musisointitilanteissa kiinnitetään huomiota peruskäsitteiden lisäksi musiikkikäsitteiden rytmi, melodia, harmonia, muoto, sointiväri ja dynamiikka hahmottamiskyvyn kehittämiseen. Osaamisen kehittyessä käsitteitä nimetään ja käytetään vakiintuneita tai omia symboleita kuvaamaan musiikillisia tapahtumia. Musiikillisessa toiminnassa kiinnitetään huomiota myös tulkintaan ja musiikin ilmaisullisiin keinoihin.

Paikallinen tarkennus:

- Nuottiviivasto, nuottiavain
- Nuottien aika-arvot ja tauot
- C-duuri, b- ja fis-sävelet
- Tempomerkinnät
- Nuottikuvat, esim. segno, coda, maalit musisoinnin yhteydessä
- Erilaisten soitinten sointivärin tarkastelu
- Länsimaisen taidemusiikin historia pääpiirteittäin
- Rrilaisten muotorakenteiden hahmottaminen

S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa

Musiikillisten taitojen ja tietojen lisäksi opetuksessa käsitellään oppilaiden kokemuksia ja havaintoja musiikista ja musiikin tekemisestä eri ympäristöissä koulussa ja koulun ulkopuolella. Opetuksessa rakennetaan yhteyksiä muihin oppiaineisiin ja omiin yhteisöihin sekä pohditaan musiikin merkityksiä elämän eri tilanteissa eri aikoina ja aikakausina.

Paikallinen tarkennus:

- Harjoitellaan esiintymistilanteita tunneilla valmistettuja tuotoksia esitetään mahdollisuuksien mukaan
    - Tarjotaan oppilaille positiivisia esiintymiskokemuksia ja kiinnitetään huomiota esityksen valmistusprosessiin
    - Opetellaan yleisökäyttäytymistä sekä esiintymisetikettiä
- Musiikin merkitys itselle, yhteisölle ja yhteiskunnalle ja niiden hyvinvoinnille
    - Yksilö musiikin maailmassa, mahdollinen yhteistyö alueen muiden musiikkitoimijoiden kanssa
    - Tutustuminen alueelliseen musiikkielämään
- Musiikki mediassa

S4 Ohjelmisto

Ohjelmiston suunnittelussa kiinnitetään huomiota oppilaiden omiin kulttuureihin, kulttuuriperinnön vaalimiseen ja kulttuurisen ymmärryksen avartamiseen. Ohjelmistoon sisällytetään monipuolisesti

muun muassa lastenmusiikkia, eri kulttuurien musiikkia, taidemusiikkia, populaarimusiikkia ja kansanmusiikkia. Musisointitilanteissa syntyneet oppilaiden luovat tuotokset ja sävellykset sisältyvät myös ohjelmistoon.

Paikallinen tarkennus:

- Ikäkaudelle sopivia lauluja ja kuunteluohjelmistoa eri musiikkityyleistä ja -kulttuureista, esim. Afrikka, Aasia
- Juhliin ja oppiaineisiin liittyviä lauluja, joista osa ulkoa
- Taidemusiikin keskeisiä teoksia

Kuvataide

Oppiaineen tehtävä

Kuvataiteen opetuksen tehtävä on ohjata oppilaita tutkimaan ja ilmaisemaan kulttuurisesti moninaista todellisuutta taiteen keinoin. Oppilaiden identiteettien rakentumista, kulttuurista osaamista ja yhteisöllisyyttä vahvistetaan kuvia tuottamalla ja tulkitsemalla. Oppilaiden omat kokemukset, mielikuvitus ja kokeileminen luovat perustan opetukselle. Kuvataiteen opetus kehittää kykyä ymmärtää taiteen, ympäristön ja muun visuaalisen kulttuurin ilmiöitä. Oppilaille tarjotaan tapoja arvottaa todellisuutta ja vaikuttaa siihen. Kulttuuriperinnön tuntemusta vahvistamalla tuetaan traditioiden välittymistä ja uudistumista. Opetus tukee oppilaiden kriittisen ajattelun kehittymistä sekä kannustaa heitä vaikuttamaan omaan elinympäristöön ja yhteiskuntaan. Kuvataiteen opetuksessa luodaan perustaa oppilaiden paikalliselle ja globaalille toimijuudelle.

Taiteelle ominainen työskentely harjaannuttaa kokemukselliseen, moniaistiseen ja toiminnalliseen oppimiseen. Oppilaat tarkastelevat kuvataidetta ja muuta visuaalista kulttuuria historiallisista ja kulttuurisista näkökulmista. Opetuksessa tutustutaan erilaisiin näkemyksiin taiteen tehtävistä. Oppilaita ohjataan käyttämään monipuolisesti erilaisia välineitä, materiaaleja, teknologioita ja ilmaisun keinoja. Opetuksessa kannustetaan monilukutaidon kehittämiseen hyödyntämällä visuaalisuutta sekä muita tiedon tuottamisen ja esittämisen tapoja. Oppilaille tarjotaan mahdollisuuksia monialaisiin oppimiskokonaisuuksiin yhteistyössä muun opetuksen ja koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa. Opetuksessa tutustutaan museoihin ja muihin kulttuurikohteisiin sekä tarkastellaan kuvataiteen harrastusmahdollisuuksia.

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 3-6

***Vuosiluokilla 3-6** oppilaat laajentavat omakohtaista suhdettaan kuvataiteeseen ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin. Oppilaita kannustetaan erilaisten kuvailmaisun keinojen kokeiluun ja harjoitteluun sekä kuvallisten taitojen tavoitteelliseen kehittämiseen. Opetuksessa tarkastellaan taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin vaikutuksia mielipiteisiin, asenteisiin ja toimintatapoihin oppilaiden omassa elinympäristössä ja yhteiskunnassa. Oppilaita ohjataan tutkimaan taiteilijoiden ja muun visuaalisen kulttuurin tekijöiden tavoitteita ja rooleja eri aikoina sekä erilaisissa kulttuurisissa yhteyksissä. Opetuksessa tuetaan oppilaiden yhdessä toimimisen edellytyksiä ja käytäntöjä. Kuvien tuottamisen ja tulkinnan taitoja syvennetään hyödyntämällä vastuullisesti tieto- ja viestintäteknologiaa ja verkkoympäristöjä.*

Kuvataiteen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 3-6

Tavoitteena on tarjota oppimisympäristöjä ja työtapoja, joilla mahdollistetaan monipuolinen materiaalien, teknologioiden ja ilmaisukeinojen käyttäminen sekä niiden luova soveltaminen. Opetustilanteissa luodaan aktiiviseen kokeilemiseen ja harjoitteluun rohkaiseva ilmapiiri. Pedagogisilla ratkaisuilla tuetaan moniaistista havainnointia, pitkäjänteistä työskentelyä sekä tutkivaa ja tavoitteellista taideoppimista. Opetuksessa otetaan huomioon yksilölliset kuvailmaisun

tarpeet ja mahdollistetaan tarkoituksenmukainen työskentely yksin ja ryhmässä. Tavoitteena on luoda oppimiseen ja vuorovaikutukseen kannustava toimintakulttuuri sekä koulussa että koulun ulkopuolisissa ympäristöissä. Vuosiluokilla 3-6 tarkastellaan laajenevan elinpiirin ajankohtaisia taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin ilmiöitä. Opetuksessa ohjataan taiteidenväliseen ja temaattiseen lähestymistapaan. Oppilaita kannustetaan suhtautumaan kriittisesti eri tietolähteisiin. Opetustilanteissa teknologioita ja verkkoympäristöjä hyödynnetään monipuolisesti, vastuullisesti ja turvallisesti.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki kuvataiteessa vuosiluokilla 3-6

Tavoitteena ohjauksen, eriyttämisen ja tuen järjestämisessä on oppilaiden sosiaalisten, psyykkisten ja motoristen lähtökohtien ja taitojen huomioon ottaminen. Taideoppimisen yksilöllinen ja yhteisöllinen luonne tukee oppilaan identiteettien rakentumista, osallisuutta ja hyvinvointia. Opetuksessa otetaan huomioon oppilaiden yksilölliset ohjauksen tarpeet. Opetusta eriytetään tarvittaessa esimerkiksi ilmaisukeinojen, työtapojen ja oppimisympäristöjen valinnoilla. Opetustilanteissa oppilaat voivat hyödyntää vahvuuksiaan, soveltaa erilaisia työtapoja ja käyttää vaihtoehtoisia lähestymistapoja. Taideoppimiselle luodaan turvallinen, moninaisuutta kunnioittava ja itseilmaisuun rohkaiseva ilmapiiri, jossa oppilaat saavat henkilökohtaista ohjausta ja tukea. Vaihtoehtoisia pedagogisia lähestymistapoja voidaan tarvita erityisesti havaintojen ja tunteiden visuaalisessa ilmaisussa sekä motoristen taitojen kehittämisessä. Ohjauksen, eriyttämisen ja tuen järjestämisessä voidaan hyödyntää esimerkiksi leikinomaisuutta, pelejä ja eri aistialueisiin liittyviä kokemuksia.

Oppilaan oppimisen arviointi kuvataiteessa vuosiluokilla 3-6

Oppimisen arviointi ja siihen perustuva palaute kuvataiteessa on luonteeltaan kannustavaa, ohjaavaa ja oppilaiden yksilöllisen edistymisen huomioivaa. Palautteella tuetaan kuvan tuottamisen ja tulkinnan taitojen, taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin tuntemuksen, pitkäjänteisten työtapojen sekä itsearviointitaitojen kehittymistä. Oppilasta ohjataan omien ajatusten ilmaisemiseen ja toisten näkemysten arvostamiseen. Oppimisen arviointi kohdistuu kaikkiin opetuksen tavoitteissa määriteltyihin taideoppimisen ulottuvuuksiin.

Antaessaan kuvataiteen sanallista arviota tai arvosanaa opettaja arvioi oppilaan osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin. Määritellessään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositodistusta varten opettaja käyttää kuvataiteen valtakunnallisia arviointikriteereitä. Opinnoissa edistymisen kannalta on keskeistä havainnoida oppilaan edistymistä kuvien tuottamiseen, vastaanottamiseen ja tulkitsemiseen liittyvien taitojen kehittämisessä.

3

Vuosiluokan tavoitteet ja keskeiset sisällöt

T1 kannustaa oppilasta havainnoimaan taidetta, ympäristöä ja muuta visuaalista kulttuuria moniaistisesti ja erilaisia kuvallisia välineitä hyödyntäen

- Oppilas oppii tekemään moniaistisia havaintoja ympäristöstään, taiteesta ja muusta visuaalisesta kulttuurista erilaisia kuvallisia välineitä hyödyntäen.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Taiteen, ympäristön ja muun visuaalisen kulttuurin havainnoiminen	Oppilas osaa tehdä monipuolisia havaintoja ympäristöstä ja sen kuvista käyttämällä kuvallisia välineitä

S1 Omat kuvakulttuurit

S1 Omat kuvakulttuurit: *Opetuksen sisällöiksi valitaan oppilaiden tekemiä kuvia ja kuvakulttuureja, joihin he osallistuvat omaehtoisesti. Oppilaiden kuvakulttuureja tarkastellaan suhteessa muihin kuvakulttuureihin. Omia kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään omien kuvakulttuurien merkitystä oppilaiden osallistumiselle eri yhteisöissä, ympäristöissä ja yhteyksissä.*

Paikallinen tarkennus:

Oppilaat elävät osana omaa ympäristöään tulkiten, tehden ja jakaen kuvia. Tutustutaan kuviin jotka ovat tärkeitä eri ikäisille ihmisille lähipiirissä. Tutkitaan esimerkiksi oppilaiden näkemien kuvitusten, liikkuvan kuvan, mainosten, esineiden ja pukeutumistyylien merkityksiä yksilöille ja yhteisöille.

S2 Ympäristön kuvakulttuurit

S2 Ympäristön kuvakulttuurit: *Opetuksen sisällöt valitaan erilaisista ympäristöistä, esineistä, mediakulttuureista ja virtuaalimaailmoista. Sisältöjä valitaan monipuolisesti rakennetuista ja luonnon ympäristöistä sekä mediasta. Opetuksen sisältöjä valitaan myös vakiintuneita kuvakulttuureja uudistavista, erilaisten yhteisöjen ja ryhmien tuottamista kuvista ja visuaalisen kulttuurin ilmiöistä. Ympäristön kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään oppilaiden laajenevaa elinpiiriä ja medioiden merkitystä yhteiskunnassa.*

Paikallinen tarkennus:

Valitaan työskentelyn sisällöiksi esimerkiksi vantaalainen ja suomalainen arkkitehtuuri, esinesuunnittelu eri aikoina ja kuvan merkitys tarinan kerronnan välineenä.

S3 Taiteen maailmat:

S3 Taiteen maailmat: *Opetuksen sisällöt valitaan eri aikoina, eri ympäristöissä ja eri kulttuureissa tuotetusta kuvataiteesta. Oppilaat perehtyvät taiteelle ominaisiin toimintatapoihin, taiteen eri lajeihin sekä erilaisiin käsityksiin taiteesta. Taideteoksia käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään kulttuuri-identiteetin vaikutusta taiteen tekemiseen ja vastaanottamiseen.*

Paikallinen tarkennus:

Oppilaat harjoittelevat taiteellisen työskentelyn vaiheita: ideointia, suunnittelua, työskentelyä, viimeistelyä ja arviointia. Harjoitellaan välineiden ja materiaalien asianmukaista käyttöä. Opetuksen sisällöiksi valitaan suomalaisia taideteoksia eri taidemuodoista ja traditioista, kuten maalaustaide, kuvanveisto, installaatio, valokuvataide ja liikkuva kuva.

T2 rohkaista oppilasta keskustelemaan havainnoistaan ja ajatuksistaan sekä harjoittelemaan näkemystensä perustelemista

- Oppilas opettelee keskustelemaan havainnoistaan ja ajatuksistaan sekä harjoittelemaan näkemystensä perustelemista.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Havaintojen ja ajatusten sanallistaminen	Oppilas osaa kuvailla taiteeseen, ympäristöön ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin liittyviä havaintojaan ja perustella ajatuksiaan sanallisesti

S1 Omat kuvakulttuurit

S1 Omat kuvakulttuurit: *Opetuksen sisällöiksi valitaan oppilaiden tekemiä kuvia ja kuvakulttuureja, joihin he osallistuvat omaehtoisesti. Oppilaiden kuvakulttuureja tarkastellaan suhteessa muihin kuvakulttuureihin. Omia kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään omien kuvakulttuurien merkitystä oppilaiden osallistumiselle eri yhteisöissä, ympäristöissä ja yhteyksissä.*

Paikallinen tarkennus:

Oppilaat elävät osana omaa ympäristöään tulkiten, tehden ja jakaen kuvia. Tutustutaan kuviin jotka ovat tärkeitä eri ikäisille ihmisille lähipiirissä. Tutkitaan esimerkiksi oppilaiden näkemien kuvitusten, liikkuvan kuvan, mainosten, esineiden ja pukeutumistyylien merkityksiä yksilöille ja yhteisöille.

S2 Ympäristön kuvakulttuurit

S2 Ympäristön kuvakulttuurit: *Opetuksen sisällöt valitaan erilaisista ympäristöistä, esineistä, mediakulttuureista ja virtuaalimaailmoista. Sisältöjä valitaan monipuolisesti rakennetuista ja luonnon ympäristöistä sekä mediasta. Opetuksen sisältöjä valitaan myös vakiintuneita kuvakulttuureja uudistavista, erilaisten yhteisöjen ja ryhmien tuottamista kuvista ja visuaalisen kulttuurin ilmiöistä. Ympäristön kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään oppilaiden laajenevaa elinpiiriä ja medioiden merkitystä yhteiskunnassa.*

Paikallinen tarkennus:

Valitaan työskentelyn sisällöiksi esimerkiksi vantaalainen ja suomalainen arkkitehtuuri, esinesuunnittelu eri aikoina ja kuvan merkitys tarinan kerronnan välineenä.

S3 Taiteen maailmat:

S3 Taiteen maailmat: *Opetuksen sisällöt valitaan eri aikoina, eri ympäristöissä ja eri kulttuureissa tuotetusta kuvataiteesta. Oppilaat perehtyvät taiteelle ominaisiin toimintatapoihin, taiteen eri lajeihin sekä erilaisiin käsityksiin taiteesta. Taideteoksia käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään kulttuuri-identiteetin vaikutusta taiteen tekemiseen ja vastaanottamiseen.*

Paikallinen tarkennus:

Oppilaat harjoittelevat taiteellisen työskentelyn vaiheita: ideointia, suunnittelua, työskentelyä, viimeistelyä ja arviointia. Harjoitellaan välineiden ja materiaalien asianmukaista käyttöä. Opetuksen sisällöiksi valitaan suomalaisia taideteoksia eri taidemuodoista ja traditioista, kuten maalaustaide, kuvanveisto, installaatio, valokuvataide ja liikkuva kuva.

T3 innostaa oppilasta ilmaisemaan havaintojaan ja ajatuksiaan kuvallisesti ja muita tiedon tuottamisen tapoja käyttäen

- Oppilas opettelee ilmaisemaan havaintojaan ja ajatuksiaan kuvallisesti.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Havaintojen ja ajatusten kuvallinen ilmaiseminen	Oppilas osaa ilmaista havaintojaan ja ajatuksiaan hyödyntämällä kuvien rinnalla myös muita tiedon tuottamisen tapoja

S1 Omat kuvakulttuurit

S1 Omat kuvakulttuurit: *Opetuksen sisällöiksi valitaan oppilaiden tekemiä kuvia ja kuvakulttuureja, joihin he osallistuvat omaehtoisesti. Oppilaiden kuvakulttuureja tarkastellaan suhteessa muihin kuvakulttuureihin. Omia kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään omien kuvakulttuurien merkitystä oppilaiden osallistumiselle eri yhteisöissä, ympäristöissä ja yhteyksissä.*

Paikallinen tarkennus:

Oppilaat elävät osana omaa ympäristöään tulkiten, tehden ja jakaen kuvia. Tutustutaan kuviin jotka ovat tärkeitä eri ikäisille ihmisille lähipiirissä. Tutkitaan esimerkiksi oppilaiden näkemien kuvitusten, liikkuvan kuvan, mainosten, esineiden ja pukeutumistyylien merkityksiä yksilöille ja yhteisöille.

S2 Ympäristön kuvakulttuurit

S2 Ympäristön kuvakulttuurit: *Opetuksen sisällöt valitaan erilaisista ympäristöistä, esineistä, mediakulttuureista ja virtuaalimaailmoista. Sisältöjä valitaan monipuolisesti rakennetuista ja luonnon ympäristöistä sekä mediasta. Opetuksen sisältöjä valitaan myös vakiintuneita kuvakulttuureja uudistavista, erilaisten yhteisöjen ja ryhmien tuottamista kuvista ja visuaalisen kulttuurin ilmiöistä. Ympäristön kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään oppilaiden laajenevaa elinpiiriä ja medioiden merkitystä yhteiskunnassa.*

Paikallinen tarkennus:

Valitaan työskentelyn sisällöiksi esimerkiksi vantaalainen ja suomalainen arkkitehtuuri, esinesuunnittelu eri aikoina ja kuvan merkitys tarinan kerronnan välineenä.

S3 Taiteen maailmat:

S3 Taiteen maailmat: *Opetuksen sisällöt valitaan eri aikoina, eri ympäristöissä ja eri kulttuureissa tuotetusta kuvataiteesta. Oppilaat perehtyvät taiteelle ominaisiin toimintatapoihin, taiteen eri lajeihin sekä erilaisiin käsityksiin taiteesta. Taideteoksia käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään kulttuuri-identiteetin vaikutusta taiteen tekemiseen ja vastaanottamiseen.*

Paikallinen tarkennus:

Oppilaat harjoittelevat taiteellisen työskentelyn vaiheita: ideointia, suunnittelua, työskentelyä, viimeistelyä ja arviointia. Harjoitellaan välineiden ja materiaalien asianmukaista käyttöä. Opetuksen sisällöiksi valitaan suomalaisia taideteoksia eri taidemuodoista ja traditioista, kuten maalaustaide, kuvanveisto, installaatio, valokuvataide ja liikkuva kuva.

T4 ohjata oppilasta käyttämään monipuolisesti erilaisia materiaaleja, tekniikoita ja ilmaisun keinoja sekä harjaannuttamaan kuvan tekemisen taitojaan

- Oppilas harjoittelee käyttämään erilaisia materiaaleja ja tekniikoita sekä harjoittelemaan erilaisia kuvallisen ilmaisun keinoja.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kuvallisten ilmaisukeinojen käyttäminen	Oppilas osaa soveltaa erilaisia materiaaleja, tekniikoita ja ilmaisukeinoja kuvallisessa tuottamisessaan

S1 Omat kuvakulttuurit

S1 Omat kuvakulttuurit: *Opetuksen sisällöiksi valitaan oppilaiden tekemiä kuvia ja kuvakulttuureja, joihin he osallistuvat omaehtoisesti. Oppilaiden kuvakulttuureja tarkastellaan suhteessa muihin kuvakulttuureihin. Omia kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään omien kuvakulttuurien merkitystä oppilaiden osallistumiselle eri yhteisöissä, ympäristöissä ja yhteyksissä.*

Paikallinen tarkennus:

Oppilaat elävät osana omaa ympäristöään tulkiten, tehden ja jakaen kuvia. Tutustutaan kuviin jotka ovat tärkeitä eri ikäisille ihmisille lähipiirissä. Tutkitaan esimerkiksi oppilaiden näkemien kuvitusten, liikkuvan kuvan, mainosten, esineiden ja pukeutumistyylien merkityksiä yksilöille ja yhteisöille.

S2 Ympäristön kuvakulttuurit

S2 Ympäristön kuvakulttuurit: *Opetuksen sisällöt valitaan erilaisista ympäristöistä, esineistä, mediakulttuureista ja virtuaalimaailmoista. Sisältöjä valitaan monipuolisesti rakennetuista ja luonnon ympäristöistä sekä mediasta. Opetuksen sisältöjä valitaan myös vakiintuneita kuvakulttuureja uudistavista, erilaisten yhteisöjen ja ryhmien tuottamista kuvista ja visuaalisen kulttuurin ilmiöistä. Ympäristön kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään oppilaiden laajenevaa elinpiiriä ja medioiden merkitystä yhteiskunnassa.*

Paikallinen tarkennus:

Valitaan työskentelyn sisällöiksi esimerkiksi vantaalainen ja suomalainen arkkitehtuuri, esinesuunnittelu eri aikoina ja kuvan merkitys tarinan kerronnan välineenä.

S3 Taiteen maailmat:

S3 Taiteen maailmat: *Opetuksen sisällöt valitaan eri aikoina, eri ympäristöissä ja eri kulttuureissa tuotetusta kuvataiteesta. Oppilaat perehtyvät taiteelle ominaisiin toimintatapoihin, taiteen eri lajeihin sekä erilaisiin käsityksiin taiteesta. Taideteoksia käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään kulttuuri-identiteetin vaikutusta taiteen tekemiseen ja vastaanottamiseen.*

Paikallinen tarkennus:

Oppilaat harjoittelevat taiteellisen työskentelyn vaiheita: ideointia, suunnittelua, työskentelyä, viimeistelyä ja arviointia. Harjoitellaan välineiden ja materiaalien asianmukaista käyttöä.

Opetuksen sisällöiksi valitaan suomalaisia taideteoksia eri taidemuodoista ja traditioista, kuten maalaustaide, kuvanveisto, installaatio, valokuvataide ja liikkuva kuva.

T5 ohjata oppilasta tavoitteelliseen kuvallisten taitojen kehittämiseen yksin ja yhteistyössä muiden kanssa

- Oppilas opettelee tavoitteellista kuvallisten taitojen kehittämistä, keskittymistä ja työskentelytaitoja yksin ja yhdessä muiden kanssa.
- Oppilas opettelee työskentelyn eri vaiheita: aloittamista, työskentelyä, viimeistelyä ja arviointia.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kuvailmaisun taitojen kehittäminen	Oppilas osaa asettaa tavoitteita ja pyrkii kehittämään kuvailmaisuaan yksin ja ryhmän jäsenenä

S1 Omat kuvakulttuurit

S1 Omat kuvakulttuurit: *Opetuksen sisällöiksi valitaan oppilaiden tekemiä kuvia ja kuvakulttuureja, joihin he osallistuvat omaehtoisesti. Oppilaiden kuvakulttuureja tarkastellaan suhteessa muihin kuvakulttuureihin. Omia kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään omien kuvakulttuurien merkitystä oppilaiden osallistumiselle eri yhteisöissä, ympäristöissä ja yhteyksissä.*

Paikallinen tarkennus:

Oppilaat elävät osana omaa ympäristöään tulkiten, tehden ja jakaen kuvia. Tutustutaan kuviin jotka ovat tärkeitä eri ikäisille ihmisille lähipiirissä. Tutkitaan esimerkiksi oppilaiden näkemien kuvitusten, liikkuvan kuvan, mainosten, esineiden ja pukeutumistyylien merkityksiä yksilöille ja yhteisöille.

S2 Ympäristön kuvakulttuurit

S2 Ympäristön kuvakulttuurit: *Opetuksen sisällöt valitaan erilaisista ympäristöistä, esineistä, mediakulttuureista ja virtuaalimaailmoista. Sisältöjä valitaan monipuolisesti rakennetuista ja luonnon ympäristöistä sekä mediasta. Opetuksen sisältöjä valitaan myös vakiintuneita kuvakulttuureja uudistavista, erilaisten yhteisöjen ja ryhmien tuottamista kuvista ja visuaalisen kulttuurin ilmiöistä. Ympäristön kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään oppilaiden laajenevaa elinpiiriä ja medioiden merkitystä yhteiskunnassa.*

Paikallinen tarkennus:

Valitaan työskentelyn sisällöiksi esimerkiksi vantaalainen ja suomalainen arkkitehtuuri, esinesuunnittelu eri aikoina ja kuvan merkitys tarinan kerronnan välineenä.

S3 Taiteen maailmat:

S3 Taiteen maailmat: *Opetuksen sisällöt valitaan eri aikoina, eri ympäristöissä ja eri kulttuureissa tuotetusta kuvataiteesta. Oppilaat perehtyvät taiteelle ominaisiin toimintatapoihin, taiteen eri lajeihin sekä erilaisiin käsityksiin taiteesta. Taideteoksia käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään kulttuuri-identiteetin vaikutusta taiteen tekemiseen ja vastaanottamiseen.*

Paikallinen tarkennus:

Oppilaat harjoittelevat taiteellisen työskentelyn vaiheita: ideointia, suunnittelua, työskentelyä, viimeistelyä ja arviointia. Harjoitellaan välineiden ja materiaalien asianmukaista käyttöä. Opetuksen sisällöiksi valitaan suomalaisia taideteoksia eri taidemuodoista ja traditioista, kuten maalaustaide, kuvanveisto, installaatio, valokuvataide ja liikkuva kuva.

T6 ohjata oppilasta tutustumaan erilaisiin kuvallisen viestinnän tapoihin ja käyttämään kuvallisen vaikuttamisen keinoja omissa kuvissaan

- Oppilas tutustuu erilaisiin kuvallisen viestinnän tapoihin ja oppii käyttämään kuvallisen vaikuttamisen keinoja omissa kuvissa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kuvien avulla vaikuttaminen ja osallistuminen	Oppilas osaa käyttää erilaisia kuvallisen vaikuttamisen keinoja ilmaistessaan mielipiteitään

S1 Omat kuvakulttuurit

S1 Omat kuvakulttuurit: *Opetuksen sisällöiksi valitaan oppilaiden tekemiä kuvia ja kuvakulttuureja, joihin he osallistuvat omaehtoisesti. Oppilaiden kuvakulttuureja tarkastellaan suhteessa muihin kuvakulttuureihin. Omia kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään omien kuvakulttuurien merkitystä oppilaiden osallistumiselle eri yhteisöissä, ympäristöissä ja yhteyksissä.*

Paikallinen tarkennus:

Oppilaat elävät osana omaa ympäristöään tulkiten, tehden ja jakaen kuvia. Tutustutaan kuviin jotka ovat tärkeitä eri ikäisille ihmisille lähipiirissä. Tutkitaan esimerkiksi oppilaiden näkemien kuvitusten, liikkuvan kuvan, mainosten, esineiden ja pukeutumistyylien merkityksiä yksilöille ja yhteisöille.

S2 Ympäristön kuvakulttuurit

S2 Ympäristön kuvakulttuurit: *Opetuksen sisällöt valitaan erilaisista ympäristöistä, esineistä, mediakulttuureista ja virtuaalimaailmoista. Sisältöjä valitaan monipuolisesti rakennetuista ja luonnon ympäristöistä sekä mediasta. Opetuksen sisältöjä valitaan myös vakiintuneita kuvakulttuureja uudistavista, erilaisten yhteisöjen ja ryhmien tuottamista kuvista ja visuaalisen kulttuurin ilmiöistä. Ympäristön kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään oppilaiden laajenevaa elinpiiriä ja medioiden merkitystä yhteiskunnassa.*

Paikallinen tarkennus:

Valitaan työskentelyn sisällöiksi esimerkiksi vantaalainen ja suomalainen arkkitehtuuri, esinesuunnittelu eri aikoina ja kuvan merkitys tarinan kerronnan välineenä.

S3 Taiteen maailmat:

S3 Taiteen maailmat: *Opetuksen sisällöt valitaan eri aikoina, eri ympäristöissä ja eri kulttuureissa tuotetusta kuvataiteesta. Oppilaat perehtyvät taiteelle ominaisiin toimintatapoihin, taiteen eri lajeihin sekä erilaisiin käsityksiin taiteesta. Taideteoksia käytetään kuvallisen työskentelyn*

lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään kulttuuri-identiteetin vaikutusta taiteen tekemiseen ja vastaanottamiseen.

Paikallinen tarkennus:

Oppilaat harjoittelevat taiteellisen työskentelyn vaiheita: ideointia, suunnittelua, työskentelyä, viimeistelyä ja arviointia. Harjoitellaan välineiden ja materiaalien asianmukaista käyttöä. Opetuksen sisällöiksi valitaan suomalaisia taideteoksia eri taidemuodoista ja traditioista, kuten maalaustaide, kuvanveisto, installaatio, valokuvataide ja liikkuva kuva.

T7 ohjata oppilasta tarkastelemaan kuvia eri lähtökohdista ja eri yhteyksissä sekä pohtimaan todellisuuden ja fiktion suhdetta

- Oppilas harjoittelee tarkastelemaan kuvia eri lähtökohdista ja eri yhteyksissä sekä pohtimaan todellisuuden ja fiktion suhdetta kuvissa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kuvien tarkastelu	Oppilas osaa tarkastella sisällön, muodon ja asiayhteyden vaikutusta erilaisten kuvien tulkintaan

S1 Omat kuvakulttuurit

S1 Omat kuvakulttuurit: *Opetuksen sisällöiksi valitaan oppilaiden tekemiä kuvia ja kuvakulttuureja, joihin he osallistuvat omaehtoisesti. Oppilaiden kuvakulttuureja tarkastellaan suhteessa muihin kuvakulttuureihin. Omia kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään omien kuvakulttuurien merkitystä oppilaiden osallistumiselle eri yhteisöissä, ympäristöissä ja yhteyksissä.*

Paikallinen tarkennus:

Oppilaat elävät osana omaa ympäristöään tulkiten, tehden ja jakaen kuvia. Tutustutaan kuviin jotka ovat tärkeitä eri ikäisille ihmisille lähipiirissä. Tutkitaan esimerkiksi oppilaiden näkemien kuvitusten, liikkuvan kuvan, mainosten, esineiden ja pukeutumistyylien merkityksiä yksilöille ja yhteisöille.

S2 Ympäristön kuvakulttuurit

S2 Ympäristön kuvakulttuurit: *Opetuksen sisällöt valitaan erilaisista ympäristöistä, esineistä, mediakulttuureista ja virtuaalimaailmoista. Sisältöjä valitaan monipuolisesti rakennetuista ja luonnon ympäristöistä sekä mediasta. Opetuksen sisältöjä valitaan myös vakiintuneita kuvakulttuureja uudistavista, erilaisten yhteisöjen ja ryhmien tuottamista kuvista ja visuaalisen kulttuurin ilmiöistä. Ympäristön kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään oppilaiden laajenevaa elinpiiriä ja medioiden merkitystä yhteiskunnassa.*

Paikallinen tarkennus:

Valitaan työskentelyn sisällöiksi esimerkiksi vantaalainen ja suomalainen arkkitehtuuri, esinesuunnittelu eri aikoina ja kuvan merkitys tarinan kerronnan välineenä.

S3 Taiteen maailmat:

S3 Taiteen maailmat: *Opetuksen sisällöt valitaan eri aikoina, eri ympäristöissä ja eri kulttuureissa tuotetusta kuvataiteesta. Oppilaat perehtyvät taiteelle ominaisiin toimintatapoihin, taiteen eri lajeihin sekä erilaisiin käsityksiin taiteesta. Taideteoksia käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään kulttuuri-identiteetin vaikutusta taiteen tekemiseen ja vastaanottamiseen.*

Paikallinen tarkennus:

Oppilaat harjoittelevat taiteellisen työskentelyn vaiheita: ideointia, suunnittelua, työskentelyä, viimeistelyä ja arviointia. Harjoitellaan välineiden ja materiaalien asianmukaista käyttöä. Opetuksen sisällöiksi valitaan suomalaisia taideteoksia eri taidemuodoista ja traditioista, kuten maalaustaide, kuvanveisto, installaatio, valokuvataide ja liikkuva kuva.

T8 ohjata oppilasta tarkastelemaan taidetta ja muuta visuaalista kulttuuria teoksen, tekijän ja katsojan näkökulmista sekä pohtimaan historiallisten ja kulttuuristen tekijöiden vaikutusta kuviin

- Oppilas harjoittelee tarkastelemaan taidetta ja muuta visuaalista kulttuuria teoksen, tekijän ja katsojan näkökulmista sekä pohtimaan historiallisten ja kulttuuristen tekijöiden vaikutusta kuviin ja tarkastelee taideteoksiin liittyviä merkityksiä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kuvatulkinnan menetelmien käyttäminen	Oppilas osaa tulkita kuvia teoksen, tekijän ja katsojan näkökulmista sekä hyödyntää tulkintojaan kuvista keskusteltaessa

S1 Omat kuvakulttuurit

S1 Omat kuvakulttuurit: *Opetuksen sisällöiksi valitaan oppilaiden tekemiä kuvia ja kuvakulttuureja, joihin he osallistuvat omaehtoisesti. Oppilaiden kuvakulttuureja tarkastellaan suhteessa muihin kuvakulttuureihin. Omia kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään omien kuvakulttuurien merkitystä oppilaiden osallistumiselle eri yhteisöissä, ympäristöissä ja yhteyksissä.*

Paikallinen tarkennus:

Oppilaat elävät osana omaa ympäristöään tulkiten, tehden ja jakaen kuvia. Tutustutaan kuviin jotka ovat tärkeitä eri ikäisille ihmisille lähipiirissä. Tutkitaan esimerkiksi oppilaiden näkemien kuvitusten, liikkuvan kuvan, mainosten, esineiden ja pukeutumistyylien merkityksiä yksilöille ja yhteisöille.

S2 Ympäristön kuvakulttuurit

S2 Ympäristön kuvakulttuurit: *Opetuksen sisällöt valitaan erilaisista ympäristöistä, esineistä, mediakulttuureista ja virtuaalimaailmoista. Sisältöjä valitaan monipuolisesti rakennetuista ja luonnon ympäristöistä sekä mediasta. Opetuksen sisältöjä valitaan myös vakiintuneita kuvakulttuureja uudistavista, erilaisten yhteisöjen ja ryhmien tuottamista kuvista ja visuaalisen kulttuurin ilmiöistä. Ympäristön kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään oppilaiden laajenevaa elinpiiriä ja medioiden merkitystä yhteiskunnassa.*

Paikallinen tarkennus:

Valitaan työskentelyn sisällöiksi esimerkiksi vantaalainen ja suomalainen arkkitehtuuri, esinesuunnittelu eri aikoina ja kuvan merkitys tarinan kerronnan välineenä.

S3 Taiteen maailmat:

S3 Taiteen maailmat: *Opetuksen sisällöt valitaan eri aikoina, eri ympäristöissä ja eri kulttuureissa tuotetusta kuvataiteesta. Oppilaat perehtyvät taiteelle ominaisiin toimintatapoihin, taiteen eri lajeihin sekä erilaisiin käsityksiin taiteesta. Taideteoksia käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään kulttuuri-identiteetin vaikutusta taiteen tekemiseen ja vastaanottamiseen.*

Paikallinen tarkennus:

Oppilaat harjoittelevat taiteellisen työskentelyn vaiheita: ideointia, suunnittelua, työskentelyä, viimeistelyä ja arviointia. Harjoitellaan välineiden ja materiaalien asianmukaista käyttöä. Opetuksen sisällöiksi valitaan suomalaisia taideteoksia eri taidemuodoista ja traditioista, kuten maalaustaide, kuvanveisto, installaatio, valokuvataide ja liikkuva kuva.

T9 innostaa oppilasta kokeilemaan eri aikojen ja kulttuurien kuvailmaisun tapoja omissa kuvissaan

- Oppilas kokeilee eri aikojen ja kulttuurien kuvailmaisun tapoja omissa kuvissaan, esimerkiksi tutustumalla ihmisen kuvaamista eri aikoina eri kulttuureissa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kuvailmaisun tapojen käyttäminen	Oppilas osaa hyödyntää erilaisia kuvailmaisun tapoja tarkastellessaan taidetta ja muuta visuaalista kulttuuria sekä tehdessään omia kuvia

S1 Omat kuvakulttuurit

S1 Omat kuvakulttuurit: *Opetuksen sisällöiksi valitaan oppilaiden tekemiä kuvia ja kuvakulttuureja, joihin he osallistuvat omaehtoisesti. Oppilaiden kuvakulttuureja tarkastellaan suhteessa muihin kuvakulttuureihin. Omia kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään omien kuvakulttuurien merkitystä oppilaiden osallistumiselle eri yhteisöissä, ympäristöissä ja yhteyksissä.*

Paikallinen tarkennus:

Oppilaat elävät osana omaa ympäristöään tulkiten, tehden ja jakaen kuvia. Tutustutaan kuviin jotka ovat tärkeitä eri ikäisille ihmisille lähipiirissä. Tutkitaan esimerkiksi oppilaiden näkemien kuvitusten, liikkuvan kuvan, mainosten, esineiden ja pukeutumistyylien merkityksiä yksilöille ja yhteisöille.

S2 Ympäristön kuvakulttuurit

S2 Ympäristön kuvakulttuurit: *Opetuksen sisällöt valitaan erilaisista ympäristöistä, esineistä, mediakulttuureista ja virtuaalimaailmoista. Sisältöjä valitaan monipuolisesti rakennetuista ja luonnon ympäristöistä sekä mediasta. Opetuksen sisältöjä valitaan myös vakiintuneita kuvakulttuureja uudistavista, erilaisten yhteisöjen ja ryhmien tuottamista kuvista ja visuaalisen*

kulttuurin ilmiöistä. Ympäristön kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään oppilaiden laajenevaa elinpiiriä ja medioiden merkitystä yhteiskunnassa.

Paikallinen tarkennus:

Valitaan työskentelyn sisällöiksi esimerkiksi vantaalainen ja suomalainen arkkitehtuuri, esinesuunnittelu eri aikoina ja kuvan merkitys tarinan kerronnan välineenä.

S3 Taiteen maailmat:

S3 Taiteen maailmat: *Opetuksen sisällöt valitaan eri aikoina, eri ympäristöissä ja eri kulttuureissa tuotetusta kuvataiteesta. Oppilaat perehtyvät taiteelle ominaisiin toimintatapoihin, taiteen eri lajeihin sekä erilaisiin käsityksiin taiteesta. Taideteoksia käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään kulttuuri-identiteetin vaikutusta taiteen tekemiseen ja vastaanottamiseen.*

Paikallinen tarkennus:

Oppilaat harjoittelevat taiteellisen työskentelyn vaiheita: ideointia, suunnittelua, työskentelyä, viimeistelyä ja arviointia. Harjoitellaan välineiden ja materiaalien asianmukaista käyttöä. Opetuksen sisällöiksi valitaan suomalaisia taideteoksia eri taidemuodoista ja traditioista, kuten maalaustaide, kuvanveisto, installaatio, valokuvataide ja liikkuva kuva.

T10 ohjata oppilasta keskustelemaan taiteessa, ympäristössä ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmenevistä arvoista

- Oppilas harjoittelee taiteessa, ympäristössä ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmenevistä arvoista keskustelemista.
- Oppilas keskustelee esimerkiksi taiteen, ympäristön ja mediakulttuurin välittämistä esteettisistä arvoista, ihmisarvosta ja tasa-arvosta.
- Oppilas tutustuu mediakuvien kriittiseen tarkasteluun.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Arvojen tarkasteleminen	Oppilas osaa ilmaista näkemyksiään taiteessa, ympäristössä ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmenevistä arvoista

S1 Omat kuvakulttuurit

S1 Omat kuvakulttuurit: *Opetuksen sisällöiksi valitaan oppilaiden tekemiä kuvia ja kuvakulttuureja, joihin he osallistuvat omaehtoisesti. Oppilaiden kuvakulttuureja tarkastellaan suhteessa muihin kuvakulttuureihin. Omia kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään omien kuvakulttuurien merkitystä oppilaiden osallistumiselle eri yhteisöissä, ympäristöissä ja yhteyksissä.*

Paikallinen tarkennus:

Oppilaat elävät osana omaa ympäristöään tulkiten, tehden ja jakaen kuvia. Tutustutaan kuviin jotka ovat tärkeitä eri ikäisille ihmisille lähipiirissä. Tutkitaan esimerkiksi oppilaiden näkemien kuvitusten, liikkuvan kuvan, mainosten, esineiden ja pukeutumistyylien merkityksiä yksilöille ja yhteisöille.

S2 Ympäristön kuvakulttuurit

S2 Ympäristön kuvakulttuurit: *Opetuksen sisällöt valitaan erilaisista ympäristöistä, esineistä, mediakulttuureista ja virtuaalimaailmoista. Sisältöjä valitaan monipuolisesti rakennetuista ja luonnon ympäristöistä sekä mediasta. Opetuksen sisältöjä valitaan myös vakiintuneita kuvakulttuureja uudistavista, erilaisten yhteisöjen ja ryhmien tuottamista kuvista ja visuaalisen kulttuurin ilmiöistä. Ympäristön kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään oppilaiden laajenevaa elinpiiriä ja medioiden merkitystä yhteiskunnassa.*

Paikallinen tarkennus:

Valitaan työskentelyn sisällöiksi esimerkiksi vantaalainen ja suomalainen arkkitehtuuri, esinesuunnittelu eri aikoina ja kuvan merkitys tarinan kerronnan välineenä.

S3 Taiteen maailmat:

S3 Taiteen maailmat: *Opetuksen sisällöt valitaan eri aikoina, eri ympäristöissä ja eri kulttuureissa tuotetusta kuvataiteesta. Oppilaat perehtyvät taiteelle ominaisiin toimintatapoihin, taiteen eri lajeihin sekä erilaisiin käsityksiin taiteesta. Taideteoksia käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään kulttuuri-identiteetin vaikutusta taiteen tekemiseen ja vastaanottamiseen.*

Paikallinen tarkennus:

Oppilaat harjoittelevat taiteellisen työskentelyn vaiheita: ideointia, suunnittelua, työskentelyä, viimeistelyä ja arviointia. Harjoitellaan välineiden ja materiaalien asianmukaista käyttöä. Opetuksen sisällöiksi valitaan suomalaisia taideteoksia eri taidemuodoista ja traditioista, kuten maalaustaide, kuvanveisto, installaatio, valokuvataide ja liikkuva kuva.

T11 kannustaa oppilasta ottamaan huomioon kulttuurinen moninaisuus ja kestävä kehitys kuvailmaisun sisältöjä ja toimintatapoja valitessaan

- Oppilas oppii ottamaan kuvailmaisussaan huomioon kulttuurisen moninaisuuden, ja kuvailmaisun sisältöjä ja toimintatapoja valitessaan kestävän kehityksen.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kuvailmaisun sisältöjen ja toimintatapojen valinta	Oppilas ottaa kuvailmaisussaan huomioon kulttuurisen moninaisuuteen ja kestävään kehitykseen liittyviä näkökulmia

S1 Omat kuvakulttuurit

S1 Omat kuvakulttuurit: *Opetuksen sisällöiksi valitaan oppilaiden tekemiä kuvia ja kuvakulttuureja, joihin he osallistuvat omaehtoisesti. Oppilaiden kuvakulttuureja tarkastellaan suhteessa muihin kuvakulttuureihin. Omia kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään omien kuvakulttuurien merkitystä oppilaiden osallistumiselle eri yhteisöissä, ympäristöissä ja yhteyksissä.*

Paikallinen tarkennus:

Oppilaat elävät osana omaa ympäristöään tulkiten, tehden ja jakaen kuvia. Tutustutaan kuviin jotka ovat tärkeitä eri ikäisille ihmisille lähipiirissä. Tutkitaan esimerkiksi oppilaiden näkemien

kuvitusten, liikkuvan kuvan, mainosten, esineiden ja pukeutumistyylien merkityksiä yksilöille ja yhteisöille.

S2 Ympäristön kuvakulttuurit

S2 Ympäristön kuvakulttuurit: *Opetuksen sisällöt valitaan erilaisista ympäristöistä, esineistä, mediakulttuureista ja virtuaalimaailmoista. Sisältöjä valitaan monipuolisesti rakennetuista ja luonnon ympäristöistä sekä mediasta. Opetuksen sisältöjä valitaan myös vakiintuneita kuvakulttuureja uudistavista, erilaisten yhteisöjen ja ryhmien tuottamista kuvista ja visuaalisen kulttuurin ilmiöistä. Ympäristön kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään oppilaiden laajenevaa elinpiiriä ja medioiden merkitystä yhteiskunnassa.*

Paikallinen tarkennus:

Valitaan työskentelyn sisällöiksi esimerkiksi vantaalainen ja suomalainen arkkitehtuuri, esinesuunnittelu eri aikoina ja kuvan merkitys tarinan kerronnan välineenä.

S3 Taiteen maailmat:

S3 Taiteen maailmat: *Opetuksen sisällöt valitaan eri aikoina, eri ympäristöissä ja eri kulttuureissa tuotetusta kuvataiteesta. Oppilaat perehtyvät taiteelle ominaisiin toimintatapoihin, taiteen eri lajeihin sekä erilaisiin käsityksiin taiteesta. Taideteoksia käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään kulttuuri-identiteetin vaikutusta taiteen tekemiseen ja vastaanottamiseen.*

Paikallinen tarkennus:

Oppilaat harjoittelevat taiteellisen työskentelyn vaiheita: ideointia, suunnittelua, työskentelyä, viimeistelyä ja arviointia. Harjoitellaan välineiden ja materiaalien asianmukaista käyttöä. Opetuksen sisällöiksi valitaan suomalaisia taideteoksia eri taidemuodoista ja traditioista, kuten maalaustaide, kuvanveisto, installaatio, valokuvataide ja liikkuva kuva.

4

Vuosiluokan tavoitteet ja keskeiset sisällöt

T1 kannustaa oppilasta havainnoimaan taidetta, ympäristöä ja muuta visuaalista kulttuuria moniaistisesti ja erilaisia kuvallisia välineitä hyödyntäen

- Oppilas oppii tekemään moniaistisia havaintoja ympäristöstään, taiteesta ja muusta visuaalisesta kulttuurista erilaisia kuvallisia välineitä hyödyntäen.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Taiteen, ympäristön ja muun visuaalisen kulttuurin havainnoiminen	Oppilas osaa tehdä monipuolisia havaintoja ympäristöstä ja sen kuvista käyttämällä kuvallisia välineitä

S1 Omat kuvakulttuurit

S1 Omat kuvakulttuurit: *Opetuksen sisällöiksi valitaan oppilaiden tekemiä kuvia ja kuvakulttuureja, joihin he osallistuvat omaehtoisesti. Oppilaiden kuvakulttuureja tarkastellaan suhteessa muihin kuvakulttuureihin. Omia kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn*

lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään omien kuvakulttuurien merkitystä oppilaiden osallistumiselle eri yhteisöissä, ympäristöissä ja yhteyksissä.

Paikallinen tarkennus:

Oppilaat elävät osana omaa ympäristöään tulkiten, tehden ja jakaen kuvia. Tutustutaan kuviin jotka ovat tärkeitä eri ikäisille ihmisille lähipiirissä. Tutkitaan esimerkiksi oppilaiden näkemien kuvitusten, liikkuvan kuvan, mainosten, esineiden ja pukeutumistyylien merkityksiä yksilöille ja yhteisöille.

S2 Ympäristön kuvakulttuurit

S2 Ympäristön kuvakulttuurit: *Opetuksen sisällöt valitaan erilaisista ympäristöistä, esineistä, mediakulttuureista ja virtuaalimaailmoista. Sisältöjä valitaan monipuolisesti rakennetuista ja luonnon ympäristöistä sekä mediasta. Opetuksen sisältöjä valitaan myös vakiintuneita kuvakulttuureja uudistavista, erilaisten yhteisöjen ja ryhmien tuottamista kuvista ja visuaalisen kulttuurin ilmiöistä. Ympäristön kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään oppilaiden laajenevaa elinpiiriä ja medioiden merkitystä yhteiskunnassa.*

Paikallinen tarkennus:

Valitaan työskentelyn sisällöiksi esimerkiksi vantaalainen ja suomalainen arkkitehtuuri, esinesuunnittelu eri aikoina ja kuvan merkitys tarinan kerronnan välineenä.

S3 Taiteen maailmat:

S3 Taiteen maailmat: *Opetuksen sisällöt valitaan eri aikoina, eri ympäristöissä ja eri kulttuureissa tuotetusta kuvataiteesta. Oppilaat perehtyvät taiteelle ominaisiin toimintatapoihin, taiteen eri lajeihin sekä erilaisiin käsityksiin taiteesta. Taideteoksia käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään kulttuuri-identiteetin vaikutusta taiteen tekemiseen ja vastaanottamiseen.*

Paikallinen tarkennus:

Oppilaat harjoittelevat taiteellisen työskentelyn vaiheita: ideointia, suunnittelua, työskentelyä, viimeistelyä ja arviointia. Harjoitellaan välineiden ja materiaalien asianmukaista käyttöä. Opetuksen sisällöiksi valitaan suomalaisia taideteoksia eri taidemuodoista ja traditioista, kuten maalaustaide, kuvanveisto, installaatio, valokuvataide ja liikkuva kuva.

T2 rohkaista oppilasta keskustelemaan havainnoistaan ja ajatuksistaan sekä harjoittelemaan näkemystensä perustelemista

- Oppilas oppii keskustelemaan havainnoistaan ja ajatuksistaan sekä harjoittelee näkemystensä perustelemista.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Havaintojen ja ajatusten sanallistaminen	Oppilas osaa kuvailla taiteeseen, ympäristöön ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin liittyviä havaintojaan ja perustella ajatuksiaan sanallisesti

S1 Omat kuvakulttuurit

S1 Omat kuvakulttuurit: *Opetuksen sisällöiksi valitaan oppilaiden tekemiä kuvia ja kuvakulttuureja, joihin he osallistuvat omaehtoisesti. Oppilaiden kuvakulttuureja tarkastellaan suhteessa muihin kuvakulttuureihin. Omia kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään omien kuvakulttuurien merkitystä oppilaiden osallistumiselle eri yhteisöissä, ympäristöissä ja yhteyksissä.*

Paikallinen tarkennus:

Oppilaat elävät osana omaa ympäristöään tulkiten, tehden ja jakaen kuvia. Tutustutaan kuviin jotka ovat tärkeitä eri ikäisille ihmisille lähipiirissä. Tutkitaan esimerkiksi oppilaiden näkemien kuvitusten, liikkuvan kuvan, mainosten, esineiden ja pukeutumistyylien merkityksiä yksilöille ja yhteisöille.

S2 Ympäristön kuvakulttuurit

S2 Ympäristön kuvakulttuurit: *Opetuksen sisällöt valitaan erilaisista ympäristöistä, esineistä, mediakulttuureista ja virtuaalimaailmoista. Sisältöjä valitaan monipuolisesti rakennetuista ja luonnon ympäristöistä sekä mediasta. Opetuksen sisältöjä valitaan myös vakiintuneita kuvakulttuureja uudistavista, erilaisten yhteisöjen ja ryhmien tuottamista kuvista ja visuaalisen kulttuurin ilmiöistä. Ympäristön kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään oppilaiden laajenevaa elinpiiriä ja medioiden merkitystä yhteiskunnassa.*

Paikallinen tarkennus:

Valitaan työskentelyn sisällöiksi esimerkiksi vantaalainen ja suomalainen arkkitehtuuri, esinesuunnittelu eri aikoina ja kuvan merkitys tarinan kerronnan välineenä.

S3 Taiteen maailmat:

S3 Taiteen maailmat: *Opetuksen sisällöt valitaan eri aikoina, eri ympäristöissä ja eri kulttuureissa tuotetusta kuvataiteesta. Oppilaat perehtyvät taiteelle ominaisiin toimintatapoihin, taiteen eri lajeihin sekä erilaisiin käsityksiin taiteesta. Taideteoksia käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään kulttuuri-identiteetin vaikutusta taiteen tekemiseen ja vastaanottamiseen.*

Paikallinen tarkennus:

Oppilaat harjoittelevat taiteellisen työskentelyn vaiheita: ideointia, suunnittelua, työskentelyä, viimeistelyä ja arviointia. Harjoitellaan välineiden ja materiaalien asianmukaista käyttöä. Opetuksen sisällöiksi valitaan suomalaisia taideteoksia eri taidemuodoista ja traditioista, kuten maalaustaide, kuvanveisto, installaatio, valokuvataide ja liikkuva kuva.

T3 innostaa oppilasta ilmaisemaan havaintojaan ja ajatuksiaan kuvallisesti ja muita tiedon tuottamisen tapoja käyttäen

- Oppilas opettelee ilmaisemaan havaintojaan ja ajatuksiaan kuvallisesti.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Havaintojen ja ajatusten kuvallinen ilmaiseminen	Oppilas osaa ilmaista havaintojaan ja ajatuksiaan hyödyntämällä kuvien rinnalla myös muita tiedon tuottamisen tapoja

S1 Omat kuvakulttuurit

S1 Omat kuvakulttuurit: *Opetuksen sisällöiksi valitaan oppilaiden tekemiä kuvia ja kuvakulttuureja, joihin he osallistuvat omaehtoisesti. Oppilaiden kuvakulttuureja tarkastellaan suhteessa muihin kuvakulttuureihin. Omia kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään omien kuvakulttuurien merkitystä oppilaiden osallistumiselle eri yhteisöissä, ympäristöissä ja yhteyksissä.*

Paikallinen tarkennus:

Oppilaat elävät osana omaa ympäristöään tulkiten, tehden ja jakaen kuvia. Tutustutaan kuviin jotka ovat tärkeitä eri ikäisille ihmisille lähipiirissä. Tutkitaan esimerkiksi oppilaiden näkemien kuvitusten, liikkuvan kuvan, mainosten, esineiden ja pukeutumistyylien merkityksiä yksilöille ja yhteisöille.

S2 Ympäristön kuvakulttuurit

S2 Ympäristön kuvakulttuurit: *Opetuksen sisällöt valitaan erilaisista ympäristöistä, esineistä, mediakulttuureista ja virtuaalimaailmoista. Sisältöjä valitaan monipuolisesti rakennetuista ja luonnon ympäristöistä sekä mediasta. Opetuksen sisältöjä valitaan myös vakiintuneita kuvakulttuureja uudistavista, erilaisten yhteisöjen ja ryhmien tuottamista kuvista ja visuaalisen kulttuurin ilmiöistä. Ympäristön kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään oppilaiden laajenevaa elinpiiriä ja medioiden merkitystä yhteiskunnassa.*

Paikallinen tarkennus:

Valitaan työskentelyn sisällöiksi esimerkiksi vantaalainen ja suomalainen arkkitehtuuri, esinesuunnittelu eri aikoina ja kuvan merkitys tarinan kerronnan välineenä.

S3 Taiteen maailmat:

S3 Taiteen maailmat: *Opetuksen sisällöt valitaan eri aikoina, eri ympäristöissä ja eri kulttuureissa tuotetusta kuvataiteesta. Oppilaat perehtyvät taiteelle ominaisiin toimintatapoihin, taiteen eri lajeihin sekä erilaisiin käsityksiin taiteesta. Taideteoksia käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään kulttuuri-identiteetin vaikutusta taiteen tekemiseen ja vastaanottamiseen.*

Paikallinen tarkennus:

Oppilaat harjoittelevat taiteellisen työskentelyn vaiheita: ideointia, suunnittelua, työskentelyä, viimeistelyä ja arviointia. Harjoitellaan välineiden ja materiaalien asianmukaista käyttöä. Opetuksen sisällöiksi valitaan suomalaisia taideteoksia eri taidemuodoista ja traditioista, kuten maalaustaide, kuvanveisto, installaatio, valokuvataide ja liikkuva kuva.

T4 ohjata oppilasta käyttämään monipuolisesti erilaisia materiaaleja, tekniikoita ja ilmaisun keinoja sekä harjaannuttamaan kuvan tekemisen taitojaan

- Oppilas harjoittelee käyttämään erilaisia materiaaleja ja tekniikoita sekä harjoittelemaan erilaisia kuvallisen ilmaisun keinoja.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kuvallisten ilmaisukeinojen käyttäminen	Oppilas osaa soveltaa erilaisia materiaaleja, tekniikoita ja ilmaisukeinoja kuvallisessa tuottamisessaan

S1 Omat kuvakulttuurit

S1 Omat kuvakulttuurit: *Opetuksen sisällöiksi valitaan oppilaiden tekemiä kuvia ja kuvakulttuureja, joihin he osallistuvat omaehtoisesti. Oppilaiden kuvakulttuureja tarkastellaan suhteessa muihin kuvakulttuureihin. Omia kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään omien kuvakulttuurien merkitystä oppilaiden osallistumiselle eri yhteisöissä, ympäristöissä ja yhteyksissä.*

Paikallinen tarkennus:

Oppilaat elävät osana omaa ympäristöään tulkiten, tehden ja jakaen kuvia. Tutustutaan kuviin jotka ovat tärkeitä eri ikäisille ihmisille lähipiirissä. Tutkitaan esimerkiksi oppilaiden näkemien kuvitusten, liikkuvan kuvan, mainosten, esineiden ja pukeutumistyylien merkityksiä yksilöille ja yhteisöille.

S2 Ympäristön kuvakulttuurit

S2 Ympäristön kuvakulttuurit: *Opetuksen sisällöt valitaan erilaisista ympäristöistä, esineistä, mediakulttuureista ja virtuaalimaailmoista. Sisältöjä valitaan monipuolisesti rakennetuista ja luonnon ympäristöistä sekä mediasta. Opetuksen sisältöjä valitaan myös vakiintuneita kuvakulttuureja uudistavista, erilaisten yhteisöjen ja ryhmien tuottamista kuvista ja visuaalisen kulttuurin ilmiöistä. Ympäristön kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään oppilaiden laajenevaa elinpiiriä ja medioiden merkitystä yhteiskunnassa.*

Paikallinen tarkennus:

Valitaan työskentelyn sisällöiksi esimerkiksi vantaalainen ja suomalainen arkkitehtuuri, esinesuunnittelu eri aikoina ja kuvan merkitys tarinan kerronnan välineenä.

S3 Taiteen maailmat:

S3 Taiteen maailmat: *Opetuksen sisällöt valitaan eri aikoina, eri ympäristöissä ja eri kulttuureissa tuotetusta kuvataiteesta. Oppilaat perehtyvät taiteelle ominaisiin toimintatapoihin, taiteen eri lajeihin sekä erilaisiin käsityksiin taiteesta. Taideteoksia käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään kulttuuri-identiteetin vaikutusta taiteen tekemiseen ja vastaanottamiseen.*

Paikallinen tarkennus:

Oppilaat harjoittelevat taiteellisen työskentelyn vaiheita: ideointia, suunnittelua, työskentelyä, viimeistelyä ja arviointia. Harjoitellaan välineiden ja materiaalien asianmukaista käyttöä. Opetuksen sisällöiksi valitaan suomalaisia taideteoksia eri taidemuodoista ja traditioista, kuten maalaustaide, kuvanveisto, installaatio, valokuvataide ja liikkuva kuva.

T5 ohjata oppilasta tavoitteelliseen kuvallisten taitojen kehittämiseen yksin ja yhteistyössä muiden kanssa

- Oppilas opettelee tavoitteellista kuvallisten taitojen kehittämistä, keskittymistä ja työskentelytaitoja yksin ja yhdessä muiden kanssa.

- Oppilas opettelee työskentelyn eri vaiheita: aloittamista, työskentelyä, viimeistelyä ja arviointia.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kuvailmaisun taitojen kehittäminen	Oppilas osaa asettaa tavoitteita ja pyrkii kehittämään kuvailmaisuaan yksin ja ryhmän jäsenenä

S1 Omat kuvakulttuurit

S1 Omat kuvakulttuurit: *Opetuksen sisällöiksi valitaan oppilaiden tekemiä kuvia ja kuvakulttuureja, joihin he osallistuvat omaehtoisesti. Oppilaiden kuvakulttuureja tarkastellaan suhteessa muihin kuvakulttuureihin. Omia kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään omien kuvakulttuurien merkitystä oppilaiden osallistumiselle eri yhteisöissä, ympäristöissä ja yhteyksissä.*

Paikallinen tarkennus:

Oppilaat elävät osana omaa ympäristöään tulkiten, tehden ja jakaen kuvia. Tutustutaan kuviin jotka ovat tärkeitä eri ikäisille ihmisille lähipiirissä. Tutkitaan esimerkiksi oppilaiden näkemien kuvitusten, liikkuvan kuvan, mainosten, esineiden ja pukeutumistyylien merkityksiä yksilöille ja yhteisöille.

S2 Ympäristön kuvakulttuurit

S2 Ympäristön kuvakulttuurit: *Opetuksen sisällöt valitaan erilaisista ympäristöistä, esineistä, mediakulttuureista ja virtuaalimaailmoista. Sisältöjä valitaan monipuolisesti rakennetuista ja luonnon ympäristöistä sekä mediasta. Opetuksen sisältöjä valitaan myös vakiintuneita kuvakulttuureja uudistavista, erilaisten yhteisöjen ja ryhmien tuottamista kuvista ja visuaalisen kulttuurin ilmiöistä. Ympäristön kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään oppilaiden laajenevaa elinpiiriä ja medioiden merkitystä yhteiskunnassa.*

Paikallinen tarkennus:

Valitaan työskentelyn sisällöiksi esimerkiksi vantaalainen ja suomalainen arkkitehtuuri, esinesuunnittelu eri aikoina ja kuvan merkitys tarinan kerronnan välineenä.

S3 Taiteen maailmat:

S3 Taiteen maailmat: *Opetuksen sisällöt valitaan eri aikoina, eri ympäristöissä ja eri kulttuureissa tuotetusta kuvataiteesta. Oppilaat perehtyvät taiteelle ominaisiin toimintatapoihin, taiteen eri lajeihin sekä erilaisiin käsityksiin taiteesta. Taideteoksia käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään kulttuuri-identiteetin vaikutusta taiteen tekemiseen ja vastaanottamiseen.*

Paikallinen tarkennus:

Oppilaat harjoittelevat taiteellisen työskentelyn vaiheita: ideointia, suunnittelua, työskentelyä, viimeistelyä ja arviointia. Harjoitellaan välineiden ja materiaalien asianmukaista käyttöä. Opetuksen sisällöiksi valitaan suomalaisia taideteoksia eri taidemuodoista ja traditioista, kuten maalaustaide, kuvanveisto, installaatio, valokuvataide ja liikkuva kuva.

T6 ohjata oppilasta tutustumaan erilaisiin kuvallisen viestinnän tapoihin ja käyttämään kuvallisen vaikuttamisen keinoja omissa kuvissaan

- Oppilas tutustuu erilaisiin kuvallisen viestinnän tapoihin ja oppii käyttämään kuvallisen vaikuttamisen keinoja omissa kuvissa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kuvien avulla vaikuttaminen ja osallistuminen	Oppilas osaa käyttää erilaisia kuvallisen vaikuttamisen keinoja ilmaistessaan mielipiteitään

S1 Omat kuvakulttuurit

S1 Omat kuvakulttuurit: *Opetuksen sisällöiksi valitaan oppilaiden tekemiä kuvia ja kuvakulttuureja, joihin he osallistuvat omaehtoisesti. Oppilaiden kuvakulttuureja tarkastellaan suhteessa muihin kuvakulttuureihin. Omia kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään omien kuvakulttuurien merkitystä oppilaiden osallistumiselle eri yhteisöissä, ympäristöissä ja yhteyksissä.*

Paikallinen tarkennus:

Oppilaat elävät osana omaa ympäristöään tulkiten, tehden ja jakaen kuvia. Tutustutaan kuviin jotka ovat tärkeitä eri ikäisille ihmisille lähipiirissä. Tutkitaan esimerkiksi oppilaiden näkemien kuvitusten, liikkuvan kuvan, mainosten, esineiden ja pukeutumistyylien merkityksiä yksilöille ja yhteisöille.

S2 Ympäristön kuvakulttuurit

S2 Ympäristön kuvakulttuurit: *Opetuksen sisällöt valitaan erilaisista ympäristöistä, esineistä, mediakulttuureista ja virtuaalimaailmoista. Sisältöjä valitaan monipuolisesti rakennetuista ja luonnon ympäristöistä sekä mediasta. Opetuksen sisältöjä valitaan myös vakiintuneita kuvakulttuureja uudistavista, erilaisten yhteisöjen ja ryhmien tuottamista kuvista ja visuaalisen kulttuurin ilmiöistä. Ympäristön kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään oppilaiden laajenevaa elinpiiriä ja medioiden merkitystä yhteiskunnassa.*

Paikallinen tarkennus:

Valitaan työskentelyn sisällöiksi esimerkiksi vantaalainen ja suomalainen arkkitehtuuri, esinesuunnittelu eri aikoina ja kuvan merkitys tarinan kerronnan välineenä.

S3 Taiteen maailmat:

S3 Taiteen maailmat: *Opetuksen sisällöt valitaan eri aikoina, eri ympäristöissä ja eri kulttuureissa tuotetusta kuvataiteesta. Oppilaat perehtyvät taiteelle ominaisiin toimintatapoihin, taiteen eri lajeihin sekä erilaisiin käsityksiin taiteesta. Taideteoksia käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään kulttuuri-identiteetin vaikutusta taiteen tekemiseen ja vastaanottamiseen.*

Paikallinen tarkennus:

Oppilaat harjoittelevat taiteellisen työskentelyn vaiheita: ideointia, suunnittelua, työskentelyä, viimeistelyä ja arviointia. Harjoitellaan välineiden ja materiaalien asianmukaista käyttöä.

Opetuksen sisällöiksi valitaan suomalaisia taideteoksia eri taidemuodoista ja traditioista, kuten maalaustaide, kuvanveisto, installaatio, valokuvataide ja liikkuva kuva.

T7 ohjata oppilasta tarkastelemaan kuvia eri lähtökohdista ja eri yhteyksissä sekä pohtimaan todellisuuden ja fiktion suhdetta

- Oppilas harjoittelee tarkastelemaan kuvia eri lähtökohdista ja eri yhteyksissä sekä pohtimaan todellisuuden ja fiktion suhdetta kuvissa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kuvien tarkastelu	Oppilas osaa tarkastella sisällön, muodon ja asiayhteyden vaikutusta erilaisten kuvien tulkintaan

S1 Omat kuvakulttuurit

S1 Omat kuvakulttuurit: *Opetuksen sisällöiksi valitaan oppilaiden tekemiä kuvia ja kuvakulttuureja, joihin he osallistuvat omaehtoisesti. Oppilaiden kuvakulttuureja tarkastellaan suhteessa muihin kuvakulttuureihin. Omia kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään omien kuvakulttuurien merkitystä oppilaiden osallistumiselle eri yhteisöissä, ympäristöissä ja yhteyksissä.*

Paikallinen tarkennus:

Oppilaat elävät osana omaa ympäristöään tulkiten, tehden ja jakaen kuvia. Tutustutaan kuviin jotka ovat tärkeitä eri ikäisille ihmisille lähipiirissä. Tutkitaan esimerkiksi oppilaiden näkemien kuvitusten, liikkuvan kuvan, mainosten, esineiden ja pukeutumistyylien merkityksiä yksilöille ja yhteisöille.

S2 Ympäristön kuvakulttuurit

S2 Ympäristön kuvakulttuurit: *Opetuksen sisällöt valitaan erilaisista ympäristöistä, esineistä, mediakulttuureista ja virtuaalimaailmoista. Sisältöjä valitaan monipuolisesti rakennetuista ja luonnon ympäristöistä sekä mediasta. Opetuksen sisältöjä valitaan myös vakiintuneita kuvakulttuureja uudistavista, erilaisten yhteisöjen ja ryhmien tuottamista kuvista ja visuaalisen kulttuurin ilmiöistä. Ympäristön kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään oppilaiden laajenevaa elinpiiriä ja medioiden merkitystä yhteiskunnassa.*

Paikallinen tarkennus:

Valitaan työskentelyn sisällöiksi esimerkiksi vantaalainen ja suomalainen arkkitehtuuri, esinesuunnittelu eri aikoina ja kuvan merkitys tarinan kerronnan välineenä.

S3 Taiteen maailmat:

S3 Taiteen maailmat: *Opetuksen sisällöt valitaan eri aikoina, eri ympäristöissä ja eri kulttuureissa tuotetusta kuvataiteesta. Oppilaat perehtyvät taiteelle ominaisiin toimintatapoihin, taiteen eri lajeihin sekä erilaisiin käsityksiin taiteesta. Taideteoksia käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään kulttuuri-identiteetin vaikutusta taiteen tekemiseen ja vastaanottamiseen.*

Paikallinen tarkennus:

Oppilaat harjoittelevat taiteellisen työskentelyn vaiheita: ideointia, suunnittelua, työskentelyä, viimeistelyä ja arviointia. Harjoitellaan välineiden ja materiaalien asianmukaista käyttöä. Opetuksen sisällöiksi valitaan suomalaisia taideteoksia eri taidemuodoista ja traditioista, kuten maalaustaide, kuvanveisto, installaatio, valokuvataide ja liikkuva kuva.

T8 ohjata oppilasta tarkastelemaan taidetta ja muuta visuaalista kulttuuria teoksen, tekijän ja katsojan näkökulmista sekä pohtimaan historiallisten ja kulttuuristen tekijöiden vaikutusta kuviin

- Oppilas harjoittelee tarkastelemaan taidetta ja muuta visuaalista kulttuuria teoksen, tekijän ja katsojan näkökulmista sekä pohtimaan historiallisten ja kulttuuristen tekijöiden vaikutusta kuviin ja tarkastelee taideteoksiin liittyviä merkityksiä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kuvatulkinnan menetelmien käyttäminen	Oppilas osaa tulkita kuvia teoksen, tekijän ja katsojan näkökulmista sekä hyödyntää tulkintojaan kuvista keskusteltaessa

S1 Omat kuvakulttuurit

S1 Omat kuvakulttuurit: *Opetuksen sisällöiksi valitaan oppilaiden tekemiä kuvia ja kuvakulttuureja, joihin he osallistuvat omaehtoisesti. Oppilaiden kuvakulttuureja tarkastellaan suhteessa muihin kuvakulttuureihin. Omia kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään omien kuvakulttuurien merkitystä oppilaiden osallistumiselle eri yhteisöissä, ympäristöissä ja yhteyksissä.*

Paikallinen tarkennus:

Oppilaat elävät osana omaa ympäristöään tulkiten, tehden ja jakaen kuvia. Tutustutaan kuviin jotka ovat tärkeitä eri ikäisille ihmisille lähipiirissä. Tutkitaan esimerkiksi oppilaiden näkemien kuvitusten, liikkuvan kuvan, mainosten, esineiden ja pukeutumistyylien merkityksiä yksilöille ja yhteisöille.

S2 Ympäristön kuvakulttuurit

S2 Ympäristön kuvakulttuurit: *Opetuksen sisällöt valitaan erilaisista ympäristöistä, esineistä, mediakulttuureista ja virtuaalimaailmoista. Sisältöjä valitaan monipuolisesti rakennetuista ja luonnon ympäristöistä sekä mediasta. Opetuksen sisältöjä valitaan myös vakiintuneita kuvakulttuureja uudistavista, erilaisten yhteisöjen ja ryhmien tuottamista kuvista ja visuaalisen kulttuurin ilmiöistä. Ympäristön kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään oppilaiden laajenevaa elinpiiriä ja medioiden merkitystä yhteiskunnassa.*

Paikallinen tarkennus:

Valitaan työskentelyn sisällöiksi esimerkiksi vantaalainen ja suomalainen arkkitehtuuri, esinesuunnittelu eri aikoina ja kuvan merkitys tarinan kerronnan välineenä.

S3 Taiteen maailmat:

S3 Taiteen maailmat: *Opetuksen sisällöt valitaan eri aikoina, eri ympäristöissä ja eri kulttuureissa tuotetusta kuvataiteesta. Oppilaat perehtyvät taiteelle ominaisiin toimintatapoihin, taiteen eri*

lajeihin sekä erilaisiin käsityksiin taiteesta. Taideteoksia käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään kulttuuri-identiteetin vaikutusta taiteen tekemiseen ja vastaanottamiseen.

Paikallinen tarkennus:

Oppilaat harjoittelevat taiteellisen työskentelyn vaiheita: ideointia, suunnittelua, työskentelyä, viimeistelyä ja arviointia. Harjoitellaan välineiden ja materiaalien asianmukaista käyttöä. Opetuksen sisällöiksi valitaan suomalaisia taideteoksia eri taidemuodoista ja traditioista, kuten maalaustaide, kuvanveisto, installaatio, valokuvataide ja liikkuva kuva.

T9 innostaa oppilasta kokeilemaan eri aikojen ja kulttuurien kuvailmaisun tapoja omissa kuvissaan

- Oppilas opettelee käyttämään eri aikojen ja kulttuurien kuvailmaisun tapoja omissa kuvissaan, esimerkiksi kokeilemalla erilaisia ihmisen kuvaamisen tapoja.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kuvailmaisun tapojen käyttäminen	Oppilas osaa hyödyntää erilaisia kuvailmaisun tapoja tarkastellessaan taidetta ja muuta visuaalista kulttuuria sekä tehdessään omia kuvia

S1 Omat kuvakulttuurit

S1 Omat kuvakulttuurit: *Opetuksen sisällöiksi valitaan oppilaiden tekemiä kuvia ja kuvakulttuureja, joihin he osallistuvat omaehtoisesti. Oppilaiden kuvakulttuureja tarkastellaan suhteessa muihin kuvakulttuureihin. Omia kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään omien kuvakulttuurien merkitystä oppilaiden osallistumiselle eri yhteisöissä, ympäristöissä ja yhteyksissä.*

Paikallinen tarkennus:

Oppilaat elävät osana omaa ympäristöään tulkiten, tehden ja jakaen kuvia. Tutustutaan kuviin jotka ovat tärkeitä eri ikäisille ihmisille lähipiirissä. Tutkitaan esimerkiksi oppilaiden näkemien kuvitusten, liikkuvan kuvan, mainosten, esineiden ja pukeutumistyylien merkityksiä yksilöille ja yhteisöille.

S2 Ympäristön kuvakulttuurit

S2 Ympäristön kuvakulttuurit: *Opetuksen sisällöt valitaan erilaisista ympäristöistä, esineistä, mediakulttuureista ja virtuaalimaailmoista. Sisältöjä valitaan monipuolisesti rakennetuista ja luonnon ympäristöistä sekä mediasta. Opetuksen sisältöjä valitaan myös vakiintuneita kuvakulttuureja uudistavista, erilaisten yhteisöjen ja ryhmien tuottamista kuvista ja visuaalisen kulttuurin ilmiöistä. Ympäristön kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään oppilaiden laajenevaa elinpiiriä ja medioiden merkitystä yhteiskunnassa.*

Paikallinen tarkennus:

Valitaan työskentelyn sisällöiksi esimerkiksi vantaalainen ja suomalainen arkkitehtuuri, esinesuunnittelu eri aikoina ja kuvan merkitys tarinan kerronnan välineenä.

S3 Taiteen maailmat:

S3 Taiteen maailmat: *Opetuksen sisällöt valitaan eri aikoina, eri ympäristöissä ja eri kulttuureissa tuotetusta kuvataiteesta. Oppilaat perehtyvät taiteelle ominaisiin toimintatapoihin, taiteen eri lajeihin sekä erilaisiin käsityksiin taiteesta. Taideteoksia käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään kulttuuri-identiteetin vaikutusta taiteen tekemiseen ja vastaanottamiseen.*

Paikallinen tarkennus:

Oppilaat harjoittelevat taiteellisen työskentelyn vaiheita: ideointia, suunnittelua, työskentelyä, viimeistelyä ja arviointia. Harjoitellaan välineiden ja materiaalien asianmukaista käyttöä. Opetuksen sisällöiksi valitaan suomalaisia taideteoksia eri taidemuodoista ja traditioista, kuten maalaustaide, kuvanveisto, installaatio, valokuvataide ja liikkuva kuva.

T10 ohjata oppilasta keskustelemaan taiteessa, ympäristössä ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmenevistä arvoista

- Oppilas opettelee keskustelemaan taiteessa, ympäristössä ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmenevistä arvoista.
- Oppilas keskustelee esimerkiksi taiteen, ympäristön ja mediakulttuurin välittämistä esteettisistä arvoista, ihmisarvosta ja tasa-arvosta.
- Oppilas harjoittelee mediakuvien kriittistä tarkastelua.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Arvojen tarkasteleminen	Oppilas osaa ilmaista näkemyksiään taiteessa, ympäristössä ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmenevistä arvoista

S1 Omat kuvakulttuurit

S1 Omat kuvakulttuurit: *Opetuksen sisällöiksi valitaan oppilaiden tekemiä kuvia ja kuvakulttuureja, joihin he osallistuvat omaehtoisesti. Oppilaiden kuvakulttuureja tarkastellaan suhteessa muihin kuvakulttuureihin. Omia kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään omien kuvakulttuurien merkitystä oppilaiden osallistumiselle eri yhteisöissä, ympäristöissä ja yhteyksissä.*

Paikallinen tarkennus:

Oppilaat elävät osana omaa ympäristöään tulkiten, tehden ja jakaen kuvia. Tutustutaan kuviin jotka ovat tärkeitä eri ikäisille ihmisille lähipiirissä. Tutkitaan esimerkiksi oppilaiden näkemien kuvitusten, liikkuvan kuvan, mainosten, esineiden ja pukeutumistyylien merkityksiä yksilöille ja yhteisöille.

S2 Ympäristön kuvakulttuurit

S2 Ympäristön kuvakulttuurit: *Opetuksen sisällöt valitaan erilaisista ympäristöistä, esineistä, mediakulttuureista ja virtuaalimaailmoista. Sisältöjä valitaan monipuolisesti rakennetuista ja luonnon ympäristöistä sekä mediasta. Opetuksen sisältöjä valitaan myös vakiintuneita kuvakulttuureja uudistavista, erilaisten yhteisöjen ja ryhmien tuottamista kuvista ja visuaalisen kulttuurin ilmiöistä. Ympäristön kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään oppilaiden laajenevaa elinpiiriä ja medioiden merkitystä yhteiskunnassa.*

Paikallinen tarkennus:

Valitaan työskentelyn sisällöiksi esimerkiksi vantaalainen ja suomalainen arkkitehtuuri, esinesuunnittelu eri aikoina ja kuvan merkitys tarinan kerronnan välineenä.

S3 Taiteen maailmat:

S3 Taiteen maailmat: *Opetuksen sisällöt valitaan eri aikoina, eri ympäristöissä ja eri kulttuureissa tuotetusta kuvataiteesta. Oppilaat perehtyvät taiteelle ominaisiin toimintatapoihin, taiteen eri lajeihin sekä erilaisiin käsityksiin taiteesta. Taideteoksia käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään kulttuuri-identiteetin vaikutusta taiteen tekemiseen ja vastaanottamiseen.*

Paikallinen tarkennus:

Oppilaat harjoittelevat taiteellisen työskentelyn vaiheita: ideointia, suunnittelua, työskentelyä, viimeistelyä ja arviointia. Harjoitellaan välineiden ja materiaalien asianmukaista käyttöä. Opetuksen sisällöiksi valitaan suomalaisia taideteoksia eri taidemuodoista ja traditioista, kuten maalaustaide, kuvanveisto, installaatio, valokuvataide ja liikkuva kuva.

T11 kannustaa oppilasta ottamaan huomioon kulttuurinen moninaisuus ja kestävä kehitys kuvailmaisun sisältöjä ja toimintatapoja valitessaan

- Oppilas oppii ottamaan kuvailmaisussaan huomioon kulttuurisen moninaisuuden, ja kuvailmaisun sisältöjä ja toimintatapoja valitessaan kestävän kehityksen.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kuvailmaisun sisältöjen ja toimintatapojen valinta	Oppilas ottaa kuvailmaisussaan huomioon kulttuurisen moninaisuuteen ja kestävään kehitykseen liittyviä näkökulmia

S1 Omat kuvakulttuurit

S1 Omat kuvakulttuurit: *Opetuksen sisällöiksi valitaan oppilaiden tekemiä kuvia ja kuvakulttuureja, joihin he osallistuvat omaehtoisesti. Oppilaiden kuvakulttuureja tarkastellaan suhteessa muihin kuvakulttuureihin. Omia kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään omien kuvakulttuurien merkitystä oppilaiden osallistumiselle eri yhteisöissä, ympäristöissä ja yhteyksissä.*

Paikallinen tarkennus:

Oppilaat elävät osana omaa ympäristöään tulkiten, tehden ja jakaen kuvia. Tutustutaan kuviin jotka ovat tärkeitä eri ikäisille ihmisille lähipiirissä. Tutkitaan esimerkiksi oppilaiden näkemien kuvitusten, liikkuvan kuvan, mainosten, esineiden ja pukeutumistyylien merkityksiä yksilöille ja yhteisöille.

S2 Ympäristön kuvakulttuurit

S2 Ympäristön kuvakulttuurit: *Opetuksen sisällöt valitaan erilaisista ympäristöistä, esineistä, mediakulttuureista ja virtuaalimaailmoista. Sisältöjä valitaan monipuolisesti rakennetuista ja luonnon ympäristöistä sekä mediasta. Opetuksen sisältöjä valitaan myös vakiintuneita kuvakulttuureja uudistavista, erilaisten yhteisöjen ja ryhmien tuottamista kuvista ja visuaalisen*

kulttuurin ilmiöistä. Ympäristön kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään oppilaiden laajenevaa elinpiiriä ja medioiden merkitystä yhteiskunnassa.

Paikallinen tarkennus:

Valitaan työskentelyn sisällöiksi esimerkiksi vantaalainen ja suomalainen arkkitehtuuri, esinesuunnittelu eri aikoina ja kuvan merkitys tarinan kerronnan välineenä.

S3 Taiteen maailmat:

S3 Taiteen maailmat: *Opetuksen sisällöt valitaan eri aikoina, eri ympäristöissä ja eri kulttuureissa tuotetusta kuvataiteesta. Oppilaat perehtyvät taiteelle ominaisiin toimintatapoihin, taiteen eri lajeihin sekä erilaisiin käsityksiin taiteesta. Taideteoksia käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään kulttuuri-identiteetin vaikutusta taiteen tekemiseen ja vastaanottamiseen.*

Paikallinen tarkennus:

Oppilaat harjoittelevat taiteellisen työskentelyn vaiheita: ideointia, suunnittelua, työskentelyä, viimeistelyä ja arviointia. Harjoitellaan välineiden ja materiaalien asianmukaista käyttöä. Opetuksen sisällöiksi valitaan suomalaisia taideteoksia eri taidemuodoista ja traditioista, kuten maalaustaide, kuvanveisto, installaatio, valokuvataide ja liikkuva kuva.

5

Vuosiluokan tavoitteet ja keskeiset sisällöt

T1 kannustaa oppilasta havainnoimaan taidetta, ympäristöä ja muuta visuaalista kulttuuria moniaistisesti ja erilaisia kuvallisia välineitä hyödyntäen

- Oppilas oppii tekemään moniaistisia havaintoja ympäristöstään, taiteesta ja muusta visuaalisesta kulttuurista erilaisia kuvallisia välineitä hyödyntäen.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Taiteen, ympäristön ja muun visuaalisen kulttuurin havainnoiminen	Oppilas osaa tehdä monipuolisia havaintoja ympäristöstä ja sen kuvista käyttämällä kuvallisia välineitä

S1 Omat kuvakulttuurit

S1 Omat kuvakulttuurit: *Opetuksen sisällöiksi valitaan oppilaiden tekemiä kuvia ja kuvakulttuureja, joihin he osallistuvat omaehtoisesti. Oppilaiden kuvakulttuureja tarkastellaan suhteessa muihin kuvakulttuureihin. Omia kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään omien kuvakulttuurien merkitystä oppilaiden osallistumiselle eri yhteisöissä, ympäristöissä ja yhteyksissä.*

Paikallinen tarkennus:

Oppilaat elävät osana omaa ympäristöään tulkiten, tehden ja jakaen kuvia. Keskustellaan kuvien merkityksistä vertaillen itselle tärkeitä kuvia muiden kuviin. Tutustutaan kuviin jotka ovat tärkeitä eri kulttuureissa ja itselle vieraissa ympäristöissä. Tutkitaan esimerkiksi oppilaiden näkemien kuvitusten, liikkuvan kuvan, mainosten, esineiden ja pukeutumistyylien merkityksiä yhteiskunnassa rinnakkaisten kulttuurien luojina.

S2 Ympäristön kuvakulttuurit

S2 Ympäristön kuvakulttuurit: *Opetuksen sisällöt valitaan erilaisista ympäristöistä, esineistä, mediakulttuureista ja virtuaalimaailmoista. Sisältöjä valitaan monipuolisesti rakennetuista ja luonnon ympäristöistä sekä mediasta. Opetuksen sisältöjä valitaan myös vakiintuneita kuvakulttuureja uudistavista, erilaisten yhteisöjen ja ryhmien tuottamista kuvista ja visuaalisen kulttuurin ilmiöistä. Ympäristön kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään oppilaiden laajenevaa elinpiiriä ja medioiden merkitystä yhteiskunnassa.*

Paikallinen tarkennus:

Valitaan työskentelyn sisällöiksi esimerkiksi arkkitehtuuri ja esinesuunnittelu eri aikoina ja kulttuureissa sekä kuvan merkitys tiedonvälityksessä ja markkinoinnissa. Tutustutaan kuvamanipuloinnin ja uuden teknologian vaikutuksiin kuvaviestinnän kautta ajatteluun ja arvoihin.

S3 Taiteen maailmat:

S3 Taiteen maailmat: *Opetuksen sisällöt valitaan eri aikoina, eri ympäristöissä ja eri kulttuureissa tuotetusta kuvataiteesta. Oppilaat perehtyvät taiteelle ominaisiin toimintatapoihin, taiteen eri lajeihin sekä erilaisiin käsityksiin taiteesta. Taideteoksia käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään kulttuuri-identiteetin vaikutusta taiteen tekemiseen ja vastaanottamiseen.*

Paikallinen tarkennus:

Syvennetään taiteellisen työskentelyn taitoja. Käsitellään taiteen, kuvailmaisun ja kuvallisen kulttuurin merkitystä eri kulttuureissa eri aikakausina. Sisällöksi valitaan kuvia esimerkiksi esihistoriasta, muinaisista korkeakulttuureista, länsimaalaisen taiteen historiasta, maailman taiteesta ja nykyajan vaihtoehtokulttuureista.

T2 rohkaista oppilasta keskustelemaan havainnoistaan ja ajatuksistaan sekä harjoittelemaan näkemystensä perustelemista

- Oppilas oppii keskustelemaan havainnoistaan ja ajatuksistaan sekä opettelee näkemystensä perustelemista.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Havaintojen ja ajatusten sanallistaminen	Oppilas osaa kuvailla taiteeseen, ympäristöön ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin liittyviä havaintojaan ja perustella ajatuksiaan sanallisesti

S1 Omat kuvakulttuurit

S1 Omat kuvakulttuurit: *Opetuksen sisällöiksi valitaan oppilaiden tekemiä kuvia ja kuvakulttuureja, joihin he osallistuvat omaehtoisesti. Oppilaiden kuvakulttuureja tarkastellaan suhteessa muihin kuvakulttuureihin. Omia kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään omien kuvakulttuurien merkitystä oppilaiden osallistumiselle eri yhteisöissä, ympäristöissä ja yhteyksissä.*

Paikallinen tarkennus:

Oppilaat elävät osana omaa ympäristöään tulkiten, tehden ja jakaen kuvia. Keskustellaan kuvien merkityksistä vertaillen itselle tärkeitä kuvia muiden kuviin. Tutustutaan kuviin jotka ovat tärkeitä eri kulttuureissa ja itselle vieraissa ympäristöissä. Tutkitaan esimerkiksi oppilaiden näkemien kuvitusten, liikkuvan kuvan, mainosten, esineiden ja pukeutumistyylien merkityksiä yhteiskunnassa rinnakkaisten kulttuurien luojina.

S2 Ympäristön kuvakulttuurit

S2 Ympäristön kuvakulttuurit: *Opetuksen sisällöt valitaan erilaisista ympäristöistä, esineistä, mediakulttuureista ja virtuaalimaailmoista. Sisältöjä valitaan monipuolisesti rakennetuista ja luonnon ympäristöistä sekä mediasta. Opetuksen sisältöjä valitaan myös vakiintuneita kuvakulttuureja uudistavista, erilaisten yhteisöjen ja ryhmien tuottamista kuvista ja visuaalisen kulttuurin ilmiöistä. Ympäristön kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään oppilaiden laajenevaa elinpiiriä ja medioiden merkitystä yhteiskunnassa.*

Paikallinen tarkennus:

Valitaan työskentelyn sisällöiksi esimerkiksi arkkitehtuuri ja esinesuunnittelu eri aikoina ja kulttuureissa sekä kuvan merkitys tiedonvälityksessä ja markkinoinnissa. Tutustutaan kuvamanipuloinnin ja uuden teknologian vaikutuksiin kuvaviestinnän kautta ajatteluun ja arvoihin.

S3 Taiteen maailmat:

S3 Taiteen maailmat: *Opetuksen sisällöt valitaan eri aikoina, eri ympäristöissä ja eri kulttuureissa tuotetusta kuvataiteesta. Oppilaat perehtyvät taiteelle ominaisiin toimintatapoihin, taiteen eri lajeihin sekä erilaisiin käsityksiin taiteesta. Taideteoksia käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään kulttuuri-identiteetin vaikutusta taiteen tekemiseen ja vastaanottamiseen.*

Paikallinen tarkennus:

Syvennetään taiteellisen työskentelyn taitoja. Käsitellään taiteen, kuvailmaisun ja kuvallisen kulttuurin merkitystä eri kulttuureissa eri aikakausina. Sisällöksi valitaan kuvia esimerkiksi esihistoriasta, muinaisista korkeakulttuureista, länsimaalaisen taiteen historiasta, maailman taiteesta ja nykyajan vaihtoehtokulttuureista.

T3 innostaa oppilasta ilmaisemaan havaintojaan ja ajatuksiaan kuvallisesti ja muita tiedon tuottamisen tapoja käyttäen

- Oppilas oppii ilmaisemaan havaintojaan ja ajatuksiaan kuvallisesti ja muita tiedon tuottamisen tapoja käyttäen, esimerkiksi keskusteleminen ja tekstin tuottaminen.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Havaintojen ja ajatusten kuvallinen ilmaiseminen	Oppilas osaa ilmaista havaintojaan ja ajatuksiaan hyödyntämällä kuvien rinnalla myös muita tiedon tuottamisen tapoja

S1 Omat kuvakulttuurit

S1 Omat kuvakulttuurit: *Opetuksen sisällöiksi valitaan oppilaiden tekemiä kuvia ja kuvakulttuureja, joihin he osallistuvat omaehtoisesti. Oppilaiden kuvakulttuureja tarkastellaan*

suhteessa muihin kuvakulttuureihin. Omia kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään omien kuvakulttuurien merkitystä oppilaiden osallistumiselle eri yhteisöissä, ympäristöissä ja yhteyksissä.

Paikallinen tarkennus:

Oppilaat elävät osana omaa ympäristöään tulkiten, tehden ja jakaen kuvia. Keskustellaan kuvien merkityksistä vertaillen itselle tärkeitä kuvia muiden kuviin. Tutustutaan kuviin jotka ovat tärkeitä eri kulttuureissa ja itselle vieraissa ympäristöissä. Tutkitaan esimerkiksi oppilaiden näkemien kuvitusten, liikkuvan kuvan, mainosten, esineiden ja pukeutumistyylien merkityksiä yhteiskunnassa rinnakkaisten kulttuurien luojina.

S2 Ympäristön kuvakulttuurit

S2 Ympäristön kuvakulttuurit: *Opetuksen sisällöt valitaan erilaisista ympäristöistä, esineistä, mediakulttuureista ja virtuaalimaailmoista. Sisältöjä valitaan monipuolisesti rakennetuista ja luonnon ympäristöistä sekä mediasta. Opetuksen sisältöjä valitaan myös vakiintuneita kuvakulttuureja uudistavista, erilaisten yhteisöjen ja ryhmien tuottamista kuvista ja visuaalisen kulttuurin ilmiöistä. Ympäristön kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään oppilaiden laajenevaa elinpiiriä ja medioiden merkitystä yhteiskunnassa.*

Paikallinen tarkennus:

Valitaan työskentelyn sisällöiksi esimerkiksi arkkitehtuuri ja esinesuunnittelu eri aikoina ja kulttuureissa sekä kuvan merkitys tiedonvälityksessä ja markkinoinnissa. Tutustutaan kuvamanipuloinnin ja uuden teknologian vaikutuksiin kuvaviestinnän kautta ajatteluun ja arvoihin.

S3 Taiteen maailmat:

S3 Taiteen maailmat: *Opetuksen sisällöt valitaan eri aikoina, eri ympäristöissä ja eri kulttuureissa tuotetusta kuvataiteesta. Oppilaat perehtyvät taiteelle ominaisiin toimintatapoihin, taiteen eri lajeihin sekä erilaisiin käsityksiin taiteesta. Taideteoksia käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään kulttuuri-identiteetin vaikutusta taiteen tekemiseen ja vastaanottamiseen.*

Paikallinen tarkennus:

Syvennetään taiteellisen työskentelyn taitoja. Käsitellään taiteen, kuvailmaisun ja kuvallisen kulttuurin merkitystä eri kulttuureissa eri aikakausina. Sisällöksi valitaan kuvia esimerkiksi esihistoriasta, muinaisista korkeakulttuureista, länsimaalaisen taiteen historiasta, maailman taiteesta ja nykyajan vaihtoehtokulttuureista.

T4 ohjata oppilasta käyttämään monipuolisesti erilaisia materiaaleja, tekniikoita ja ilmaisun keinoja sekä harjaannuttamaan kuvan tekemisen taitojaan

- Oppilas opettelee käyttämään erilaisia materiaaleja, tekniikoita ja ilmaisun keinoja sekä harjaannuttamaan kuvan tekemisen taitojaan.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kuvallisten ilmaisukeinojen käyttäminen	Oppilas osaa soveltaa erilaisia materiaaleja, tekniikoita ja ilmaisukeinoja kuvallisessa tuottamisessaan

S1 Omat kuvakulttuurit

S1 Omat kuvakulttuurit: *Opetuksen sisällöiksi valitaan oppilaiden tekemiä kuvia ja kuvakulttuureja, joihin he osallistuvat omaehtoisesti. Oppilaiden kuvakulttuureja tarkastellaan suhteessa muihin kuvakulttuureihin. Omia kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään omien kuvakulttuurien merkitystä oppilaiden osallistumiselle eri yhteisöissä, ympäristöissä ja yhteyksissä.*

Paikallinen tarkennus:

Oppilaat elävät osana omaa ympäristöään tulkiten, tehden ja jakaen kuvia. Keskustellaan kuvien merkityksistä vertaillen itselle tärkeitä kuvia muiden kuviin. Tutustutaan kuviin jotka ovat tärkeitä eri kulttuureissa ja itselle vieraissa ympäristöissä. Tutkitaan esimerkiksi oppilaiden näkemien kuvitusten, liikkuvan kuvan, mainosten, esineiden ja pukeutumistyylien merkityksiä yhteiskunnassa rinnakkaisten kulttuurien luojina.

S2 Ympäristön kuvakulttuurit

S2 Ympäristön kuvakulttuurit: *Opetuksen sisällöt valitaan erilaisista ympäristöistä, esineistä, mediakulttuureista ja virtuaalimaailmoista. Sisältöjä valitaan monipuolisesti rakennetuista ja luonnon ympäristöistä sekä mediasta. Opetuksen sisältöjä valitaan myös vakiintuneita kuvakulttuureja uudistavista, erilaisten yhteisöjen ja ryhmien tuottamista kuvista ja visuaalisen kulttuurin ilmiöistä. Ympäristön kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään oppilaiden laajenevaa elinpiiriä ja medioiden merkitystä yhteiskunnassa.*

Paikallinen tarkennus:

Valitaan työskentelyn sisällöiksi esimerkiksi arkkitehtuuri ja esinesuunnittelu eri aikoina ja kulttuureissa sekä kuvan merkitys tiedonvälityksessä ja markkinoinnissa. Tutustutaan kuvamanipuloinnin ja uuden teknologian vaikutuksiin kuvaviestinnän kautta ajatteluun ja arvoihin.

S3 Taiteen maailmat:

S3 Taiteen maailmat: *Opetuksen sisällöt valitaan eri aikoina, eri ympäristöissä ja eri kulttuureissa tuotetusta kuvataiteesta. Oppilaat perehtyvät taiteelle ominaisiin toimintatapoihin, taiteen eri lajeihin sekä erilaisiin käsityksiin taiteesta. Taideteoksia käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään kulttuuri-identiteetin vaikutusta taiteen tekemiseen ja vastaanottamiseen.*

Paikallinen tarkennus:

Syvennetään taiteellisen työskentelyn taitoja. Käsitellään taiteen, kuvailmaisun ja kuvallisen kulttuurin merkitystä eri kulttuureissa eri aikakausina. Sisällöksi valitaan kuvia esimerkiksi esihistoriasta, muinaisista korkeakulttuureista, länsimaalaisen taiteen historiasta, maailman taiteesta ja nykyajan vaihtoehtokulttuureista.

T5 ohjata oppilasta tavoitteelliseen kuvallisten taitojen kehittämiseen yksin ja yhteistyössä muiden kanssa

- Oppilas oppii kehittämään kuvallisia taitojaan, keskittymistään ja työskentelytaitojaan tavoitteellisesti yksin ja ryhmässä.
- Oppilas oppii kehittämään tavoitteellista työprosessiaan ideoimalla, hakemalla tietoa, suunnittelemalla, työskentelemällä ja arvioimalla omaa työskentelyään.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kuvailmaisun taitojen kehittäminen	Oppilas osaa asettaa tavoitteita ja pyrkii kehittämään kuvailmaisuaan yksin ja ryhmän jäsenenä

S1 Omat kuvakulttuurit

S1 Omat kuvakulttuurit: *Opetuksen sisällöiksi valitaan oppilaiden tekemiä kuvia ja kuvakulttuureja, joihin he osallistuvat omaehtoisesti. Oppilaiden kuvakulttuureja tarkastellaan suhteessa muihin kuvakulttuureihin. Omia kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään omien kuvakulttuurien merkitystä oppilaiden osallistumiselle eri yhteisöissä, ympäristöissä ja yhteyksissä.*

Paikallinen tarkennus:

Oppilaat elävät osana omaa ympäristöään tulkiten, tehden ja jakaen kuvia. Keskustellaan kuvien merkityksistä vertaillen itselle tärkeitä kuvia muiden kuviin. Tutustutaan kuviin jotka ovat tärkeitä eri kulttuureissa ja itselle vieraissa ympäristöissä. Tutkitaan esimerkiksi oppilaiden näkemien kuvitusten, liikkuvan kuvan, mainosten, esineiden ja pukeutumistyylien merkityksiä yhteiskunnassa rinnakkaisten kulttuurien luojina.

S2 Ympäristön kuvakulttuurit

S2 Ympäristön kuvakulttuurit: *Opetuksen sisällöt valitaan erilaisista ympäristöistä, esineistä, mediakulttuureista ja virtuaalimaailmoista. Sisältöjä valitaan monipuolisesti rakennetuista ja luonnon ympäristöistä sekä mediasta. Opetuksen sisältöjä valitaan myös vakiintuneita kuvakulttuureja uudistavista, erilaisten yhteisöjen ja ryhmien tuottamista kuvista ja visuaalisen kulttuurin ilmiöistä. Ympäristön kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään oppilaiden laajenevaa elinpiiriä ja medioiden merkitystä yhteiskunnassa.*

Paikallinen tarkennus:

Valitaan työskentelyn sisällöiksi esimerkiksi arkkitehtuuri ja esinesuunnittelu eri aikoina ja kulttuureissa sekä kuvan merkitys tiedonvälityksessä ja markkinoinnissa. Tutustutaan kuvamanipuloinnin ja uuden teknologian vaikutuksiin kuvaviestinnän kautta ajatteluun ja arvoihin.

S3 Taiteen maailmat:

S3 Taiteen maailmat: *Opetuksen sisällöt valitaan eri aikoina, eri ympäristöissä ja eri kulttuureissa tuotetusta kuvataiteesta. Oppilaat perehtyvät taiteelle ominaisiin toimintatapoihin, taiteen eri lajeihin sekä erilaisiin käsityksiin taiteesta. Taideteoksia käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään kulttuuri-identiteetin vaikutusta taiteen tekemiseen ja vastaanottamiseen.*

Paikallinen tarkennus:

Syvennetään taiteellisen työskentelyn taitoja. Käsitellään taiteen, kuvailmaisun ja kuvallisen kulttuurin merkitystä eri kulttuureissa eri aikakausina. Sisällöksi valitaan kuvia esimerkiksi esihistoriasta, muinaisista korkeakulttuureista, länsimaalaisen taiteen historiasta, maailman taiteesta ja nykyajan vaihtoehtokulttuureista.

T6 ohjata oppilasta tutustumaan erilaisiin kuvallisen viestinnän tapoihin ja käyttämään kuvallisen vaikuttamisen keinoja omissa kuvissaan

- Oppilas harjoittelee käyttämään erilaisia kuvallisen viestinnän tapoja ja oppii käyttämään kuvallisen vaikuttamisen keinoja omissa kuvissaan.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kuvien avulla vaikuttaminen ja osallistuminen	Oppilas osaa käyttää erilaisia kuvallisen vaikuttamisen keinoja ilmaistessaan mielipiteitään

S1 Omat kuvakulttuurit

S1 Omat kuvakulttuurit: *Opetuksen sisällöiksi valitaan oppilaiden tekemiä kuvia ja kuvakulttuureja, joihin he osallistuvat omaehtoisesti. Oppilaiden kuvakulttuureja tarkastellaan suhteessa muihin kuvakulttuureihin. Omia kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään omien kuvakulttuurien merkitystä oppilaiden osallistumiselle eri yhteisöissä, ympäristöissä ja yhteyksissä.*

Paikallinen tarkennus:

Oppilaat elävät osana omaa ympäristöään tulkiten, tehden ja jakaen kuvia. Keskustellaan kuvien merkityksistä vertaillen itselle tärkeitä kuvia muiden kuviin. Tutustutaan kuviin jotka ovat tärkeitä eri kulttuureissa ja itselle vieraissa ympäristöissä. Tutkitaan esimerkiksi oppilaiden näkemien kuvitusten, liikkuvan kuvan, mainosten, esineiden ja pukeutumistyylien merkityksiä yhteiskunnassa rinnakkaisten kulttuurien luojina.

S2 Ympäristön kuvakulttuurit

S2 Ympäristön kuvakulttuurit: *Opetuksen sisällöt valitaan erilaisista ympäristöistä, esineistä, mediakulttuureista ja virtuaalimaailmoista. Sisältöjä valitaan monipuolisesti rakennetuista ja luonnon ympäristöistä sekä mediasta. Opetuksen sisältöjä valitaan myös vakiintuneita kuvakulttuureja uudistavista, erilaisten yhteisöjen ja ryhmien tuottamista kuvista ja visuaalisen kulttuurin ilmiöistä. Ympäristön kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään oppilaiden laajenevaa elinpiiriä ja medioiden merkitystä yhteiskunnassa.*

Paikallinen tarkennus:

Valitaan työskentelyn sisällöiksi esimerkiksi arkkitehtuuri ja esinesuunnittelu eri aikoina ja kulttuureissa sekä kuvan merkitys tiedonvälityksessä ja markkinoinnissa. Tutustutaan kuvamanipuloinnin ja uuden teknologian vaikutuksiin kuvaviestinnän kautta ajatteluun ja arvoihin.

S3 Taiteen maailmat:

S3 Taiteen maailmat: *Opetuksen sisällöt valitaan eri aikoina, eri ympäristöissä ja eri kulttuureissa tuotetusta kuvataiteesta. Oppilaat perehtyvät taiteelle ominaisiin toimintatapoihin, taiteen eri lajeihin sekä erilaisiin käsityksiin taiteesta. Taideteoksia käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään kulttuuri-identiteetin vaikutusta taiteen tekemiseen ja vastaanottamiseen.*

Paikallinen tarkennus:

Syvennetään taiteellisen työskentelyn taitoja. Käsitellään taiteen, kuvailmaisun ja kuvallisen kulttuurin merkitystä eri kulttuureissa eri aikakausina. Sisällöksi valitaan kuvia esimerkiksi esihistoriasta, muinaisista korkeakulttuureista, länsimaalaisen taiteen historiasta, maailman taiteesta ja nykyajan vaihtoehtokulttuureista.

T7 ohjata oppilasta tarkastelemaan kuvia eri lähtökohdista ja eri yhteyksissä sekä pohtimaan todellisuuden ja fiktion suhdetta

- Oppilas oppii tarkastelemaan kuvia eri lähtökohdista ja eri yhteyksissä sekä pohtimaan todellisuuden ja fiktion suhdetta kuvissa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kuvien tarkastelu	Oppilas osaa tarkastella sisällön, muodon ja asiayhteyden vaikutusta erilaisten kuvien tulkintaan

S1 Omat kuvakulttuurit

S1 Omat kuvakulttuurit: *Opetuksen sisällöiksi valitaan oppilaiden tekemiä kuvia ja kuvakulttuureja, joihin he osallistuvat omaehtoisesti. Oppilaiden kuvakulttuureja tarkastellaan suhteessa muihin kuvakulttuureihin. Omia kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään omien kuvakulttuurien merkitystä oppilaiden osallistumiselle eri yhteisöissä, ympäristöissä ja yhteyksissä.*

Paikallinen tarkennus:

Oppilaat elävät osana omaa ympäristöään tulkiten, tehden ja jakaen kuvia. Keskustellaan kuvien merkityksistä vertaillen itselle tärkeitä kuvia muiden kuviin. Tutustutaan kuviin jotka ovat tärkeitä eri kulttuureissa ja itselle vieraissa ympäristöissä. Tutkitaan esimerkiksi oppilaiden näkemien kuvitusten, liikkuvan kuvan, mainosten, esineiden ja pukeutumistyylien merkityksiä yhteiskunnassa rinnakkaisten kulttuurien luojina.

S2 Ympäristön kuvakulttuurit

S2 Ympäristön kuvakulttuurit: *Opetuksen sisällöt valitaan erilaisista ympäristöistä, esineistä, mediakulttuureista ja virtuaalimaailmoista. Sisältöjä valitaan monipuolisesti rakennetuista ja luonnon ympäristöistä sekä mediasta. Opetuksen sisältöjä valitaan myös vakiintuneita kuvakulttuureja uudistavista, erilaisten yhteisöjen ja ryhmien tuottamista kuvista ja visuaalisen kulttuurin ilmiöistä. Ympäristön kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään oppilaiden laajenevaa elinpiiriä ja medioiden merkitystä yhteiskunnassa.*

Paikallinen tarkennus:

Valitaan työskentelyn sisällöiksi esimerkiksi arkkitehtuuri ja esinesuunnittelu eri aikoina ja kulttuureissa sekä kuvan merkitys tiedonvälityksessä ja markkinoinnissa. Tutustutaan kuvamanipuloinnin ja uuden teknologian vaikutuksiin kuvaviestinnän kautta ajatteluun ja arvoihin.

S3 Taiteen maailmat:

S3 Taiteen maailmat: *Opetuksen sisällöt valitaan eri aikoina, eri ympäristöissä ja eri kulttuureissa tuotetusta kuvataiteesta. Oppilaat perehtyvät taiteelle ominaisiin toimintatapoihin, taiteen eri*

lajeihin sekä erilaisiin käsityksiin taiteesta. Taideteoksia käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään kulttuuri-identiteetin vaikutusta taiteen tekemiseen ja vastaanottamiseen.

Paikallinen tarkennus:

Syvennetään taiteellisen työskentelyn taitoja. Käsitellään taiteen, kuvailmaisun ja kuvallisen kulttuurin merkitystä eri kulttuureissa eri aikakausina. Sisällöksi valitaan kuvia esimerkiksi esihistoriasta, muinaisista korkeakulttuureista, länsimaalaisen taiteen historiasta, maailman taiteesta ja nykyajan vaihtoehtokulttuureista.

T8 ohjata oppilasta tarkastelemaan taidetta ja muuta visuaalista kulttuuria teoksen, tekijän ja katsojan näkökulmista sekä pohtimaan historiallisten ja kulttuuristen tekijöiden vaikutusta kuviin

- Oppilas oppii tarkastelemaan taidetta ja muuta visuaalista kulttuuria teoksen, tekijän ja katsojan näkökulmista sekä pohtimaan historiallisten ja kulttuuristen tekijöiden vaikutusta kuviin.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kuvatulkinnan menetelmien käyttäminen	Oppilas osaa tulkita kuvia teoksen, tekijän ja katsojan näkökulmista sekä hyödyntää tulkintojaan kuvista keskusteltaessa

S1 Omat kuvakulttuurit

S1 Omat kuvakulttuurit: *Opetuksen sisällöiksi valitaan oppilaiden tekemiä kuvia ja kuvakulttuureja, joihin he osallistuvat omaehtoisesti. Oppilaiden kuvakulttuureja tarkastellaan suhteessa muihin kuvakulttuureihin. Omia kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään omien kuvakulttuurien merkitystä oppilaiden osallistumiselle eri yhteisöissä, ympäristöissä ja yhteyksissä.*

Paikallinen tarkennus:

Oppilaat elävät osana omaa ympäristöään tulkiten, tehden ja jakaen kuvia. Keskustellaan kuvien merkityksistä vertaillen itselle tärkeitä kuvia muiden kuviin. Tutustutaan kuviin jotka ovat tärkeitä eri kulttuureissa ja itselle vieraissa ympäristöissä. Tutkitaan esimerkiksi oppilaiden näkemien kuvitusten, liikkuvan kuvan, mainosten, esineiden ja pukeutumistyylien merkityksiä yhteiskunnassa rinnakkaisten kulttuurien luojina.

S2 Ympäristön kuvakulttuurit

S2 Ympäristön kuvakulttuurit: *Opetuksen sisällöt valitaan erilaisista ympäristöistä, esineistä, mediakulttuureista ja virtuaalimaailmoista. Sisältöjä valitaan monipuolisesti rakennetuista ja luonnon ympäristöistä sekä mediasta. Opetuksen sisältöjä valitaan myös vakiintuneita kuvakulttuureja uudistavista, erilaisten yhteisöjen ja ryhmien tuottamista kuvista ja visuaalisen kulttuurin ilmiöistä. Ympäristön kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään oppilaiden laajenevaa elinpiiriä ja medioiden merkitystä yhteiskunnassa.*

Paikallinen tarkennus:

Valitaan työskentelyn sisällöiksi esimerkiksi arkkitehtuuri ja esinesuunnittelu eri aikoina ja kulttuureissa sekä kuvan merkitys tiedonvälityksessä ja markkinoinnissa. Tutustutaan kuvamanipuloinnin ja uuden teknologian vaikutuksiin kuvaviestinnän kautta ajatteluun ja arvoihin.

S3 Taiteen maailmat:

S3 Taiteen maailmat: *Opetuksen sisällöt valitaan eri aikoina, eri ympäristöissä ja eri kulttuureissa tuotetusta kuvataiteesta. Oppilaat perehtyvät taiteelle ominaisiin toimintatapoihin, taiteen eri lajeihin sekä erilaisiin käsityksiin taiteesta. Taideteoksia käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään kulttuuri-identiteetin vaikutusta taiteen tekemiseen ja vastaanottamiseen.*

Paikallinen tarkennus:

Syvennetään taiteellisen työskentelyn taitoja. Käsitellään taiteen, kuvailmaisun ja kuvallisen kulttuurin merkitystä eri kulttuureissa eri aikakausina. Sisällöksi valitaan kuvia esimerkiksi esihistoriasta, muinaisista korkeakulttuureista, länsimaalaisen taiteen historiasta, maailman taiteesta ja nykyajan vaihtoehtokulttuureista.

T9 innostaa oppilasta kokeilemaan eri aikojen ja kulttuurien kuvailmaisun tapoja omissa kuvissaan

- Oppilas harjaantuu soveltamaan eri aikojen ja kulttuurien kuvailmaisun tapoja omissa kuvissaan
- Oppilas tutustuu sekä suomalaiseen että muun maailman taiteisiin ja pohtii niiden välistä suhdetta.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kuvailmaisun tapojen käyttäminen	Oppilas osaa hyödyntää erilaisia kuvailmaisun tapoja tarkastellessaan taidetta ja muuta visuaalista kulttuuria sekä tehdessään omia kuvia

S1 Omat kuvakulttuurit

S1 Omat kuvakulttuurit: *Opetuksen sisällöiksi valitaan oppilaiden tekemiä kuvia ja kuvakulttuureja, joihin he osallistuvat omaehtoisesti. Oppilaiden kuvakulttuureja tarkastellaan suhteessa muihin kuvakulttuureihin. Omia kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään omien kuvakulttuurien merkitystä oppilaiden osallistumiselle eri yhteisöissä, ympäristöissä ja yhteyksissä.*

Paikallinen tarkennus:

Oppilaat elävät osana omaa ympäristöään tulkiten, tehden ja jakaen kuvia. Keskustellaan kuvien merkityksistä vertaillen itselle tärkeitä kuvia muiden kuviin. Tutustutaan kuviin jotka ovat tärkeitä eri kulttuureissa ja itselle vieraissa ympäristöissä. Tutkitaan esimerkiksi oppilaiden näkemien kuvitusten, liikkuvan kuvan, mainosten, esineiden ja pukeutumistyylien merkityksiä yhteiskunnassa rinnakkaisten kulttuurien luojina.

S2 Ympäristön kuvakulttuurit

S2 Ympäristön kuvakulttuurit: *Opetuksen sisällöt valitaan erilaisista ympäristöistä, esineistä, mediakulttuureista ja virtuaalimaailmoista. Sisältöjä valitaan monipuolisesti rakennetuista ja luonnon ympäristöistä sekä mediasta. Opetuksen sisältöjä valitaan myös vakiintuneita kuvakulttuureja uudistavista, erilaisten yhteisöjen ja ryhmien tuottamista kuvista ja visuaalisen kulttuurin ilmiöistä. Ympäristön kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään oppilaiden laajenevaa elinpiiriä ja medioiden merkitystä yhteiskunnassa.*

Paikallinen tarkennus:

Valitaan työskentelyn sisällöiksi esimerkiksi arkkitehtuuri ja esinesuunnittelu eri aikoina ja kulttuureissa sekä kuvan merkitys tiedonvälityksessä ja markkinoinnissa. Tutustutaan kuvamanipuloinnin ja uuden teknologian vaikutuksiin kuvaviestinnän kautta ajatteluun ja arvoihin.

S3 Taiteen maailmat:

S3 Taiteen maailmat: *Opetuksen sisällöt valitaan eri aikoina, eri ympäristöissä ja eri kulttuureissa tuotetusta kuvataiteesta. Oppilaat perehtyvät taiteelle ominaisiin toimintatapoihin, taiteen eri lajeihin sekä erilaisiin käsityksiin taiteesta. Taideteoksia käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään kulttuuri-identiteetin vaikutusta taiteen tekemiseen ja vastaanottamiseen.*

Paikallinen tarkennus:

Syvennetään taiteellisen työskentelyn taitoja. Käsitellään taiteen, kuvailmaisun ja kuvallisen kulttuurin merkitystä eri kulttuureissa eri aikakausina. Sisällöksi valitaan kuvia esimerkiksi esihistoriasta, muinaisista korkeakulttuureista, länsimaalaisen taiteen historiasta, maailman taiteesta ja nykyajan vaihtoehtokulttuureista.

T10 ohjata oppilasta keskustelemaan taiteessa, ympäristössä ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmenevistä arvoista

- Oppilas oppii keskustelemaan taiteessa, ympäristössä ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmenevistä arvoista.
- Oppilas keskustelee esimerkiksi taiteen, ympäristön ja mediakulttuurin välittämistä esteettisistä arvoista, ihmisarvosta ja tasa-arvosta.
- Oppilas harjoittelee mediakuvien kriittistä tarkastelua.
- Oppilas perehtyy taiteeseen ja muuhun kulttuuriin esimerkiksi vierailemalla lähiseudun kulttuuritarjonnassa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Arvojen tarkasteleminen	Oppilas osaa ilmaista näkemyksiään taiteessa, ympäristössä ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmenevistä arvoista

S1 Omat kuvakulttuurit

S1 Omat kuvakulttuurit: *Opetuksen sisällöiksi valitaan oppilaiden tekemiä kuvia ja kuvakulttuureja, joihin he osallistuvat omaehtoisesti. Oppilaiden kuvakulttuureja tarkastellaan suhteessa muihin kuvakulttuureihin. Omia kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään omien kuvakulttuurien merkitystä oppilaiden osallistumiselle eri yhteisöissä, ympäristöissä ja yhteyksissä.*

Paikallinen tarkennus:

Oppilaat elävät osana omaa ympäristöään tulkiten, tehden ja jakaen kuvia. Keskustellaan kuvien merkityksistä vertaillen itselle tärkeitä kuvia muiden kuviin. Tutustutaan kuviin jotka ovat tärkeitä eri kulttuureissa ja itselle vieraissa ympäristöissä. Tutkitaan esimerkiksi oppilaiden näkemien kuvitusten, liikkuvan kuvan, mainosten, esineiden ja pukeutumistyylien merkityksiä yhteiskunnassa rinnakkaisten kulttuurien luojina.

S2 Ympäristön kuvakulttuurit

S2 Ympäristön kuvakulttuurit: *Opetuksen sisällöt valitaan erilaisista ympäristöistä, esineistä, mediakulttuureista ja virtuaalimaailmoista. Sisältöjä valitaan monipuolisesti rakennetuista ja luonnon ympäristöistä sekä mediasta. Opetuksen sisältöjä valitaan myös vakiintuneita kuvakulttuureja uudistavista, erilaisten yhteisöjen ja ryhmien tuottamista kuvista ja visuaalisen kulttuurin ilmiöistä. Ympäristön kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään oppilaiden laajenevaa elinpiiriä ja medioiden merkitystä yhteiskunnassa.*

Paikallinen tarkennus:

Valitaan työskentelyn sisällöiksi esimerkiksi arkkitehtuuri ja esinesuunnittelu eri aikoina ja kulttuureissa sekä kuvan merkitys tiedonvälityksessä ja markkinoinnissa. Tutustutaan kuvamanipuloinnin ja uuden teknologian vaikutuksiin kuvaviestinnän kautta ajatteluun ja arvoihin.

S3 Taiteen maailmat:

S3 Taiteen maailmat: *Opetuksen sisällöt valitaan eri aikoina, eri ympäristöissä ja eri kulttuureissa tuotetusta kuvataiteesta. Oppilaat perehtyvät taiteelle ominaisiin toimintatapoihin, taiteen eri lajeihin sekä erilaisiin käsityksiin taiteesta. Taideteoksia käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään kulttuuri-identiteetin vaikutusta taiteen tekemiseen ja vastaanottamiseen.*

Paikallinen tarkennus:

Syvennetään taiteellisen työskentelyn taitoja. Käsitellään taiteen, kuvailmaisun ja kuvallisen kulttuurin merkitystä eri kulttuureissa eri aikakausina. Sisällöksi valitaan kuvia esimerkiksi esihistoriasta, muinaisista korkeakulttuureista, länsimaalaisen taiteen historiasta, maailman taiteesta ja nykyajan vaihtoehtokulttuureista.

T11 kannustaa oppilasta ottamaan huomioon kulttuurinen moninaisuus ja kestävä kehitys kuvailmaisun sisältöjä ja toimintatapoja valitessaan

- Oppilas oppii ottamaan kuvailmaisussaan huomioon kulttuurisen moninaisuuden, ja kuvailmaisun sisältöjä ja toimintatapoja valitessaan kestävän kehityksen.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kuvailmaisun sisältöjen ja toimintatapojen valinta	Oppilas ottaa kuvailmaisussaan huomioon kulttuurisen moninaisuuteen ja kestävään kehitykseen liittyviä näkökulmia

S1 Omat kuvakulttuurit

S1 Omat kuvakulttuurit: *Opetuksen sisällöiksi valitaan oppilaiden tekemiä kuvia ja kuvakulttuureja, joihin he osallistuvat omaehtoisesti. Oppilaiden kuvakulttuureja tarkastellaan*

suhteessa muihin kuvakulttuureihin. Omia kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään omien kuvakulttuurien merkitystä oppilaiden osallistumiselle eri yhteisöissä, ympäristöissä ja yhteyksissä.

Paikallinen tarkennus:

Oppilaat elävät osana omaa ympäristöään tulkiten, tehden ja jakaen kuvia. Keskustellaan kuvien merkityksistä vertaillen itselle tärkeitä kuvia muiden kuviin. Tutustutaan kuviin jotka ovat tärkeitä eri kulttuureissa ja itselle vieraissa ympäristöissä. Tutkitaan esimerkiksi oppilaiden näkemien kuvitusten, liikkuvan kuvan, mainosten, esineiden ja pukeutumistyylien merkityksiä yhteiskunnassa rinnakkaisten kulttuurien luojina.

S2 Ympäristön kuvakulttuurit

S2 Ympäristön kuvakulttuurit: *Opetuksen sisällöt valitaan erilaisista ympäristöistä, esineistä, mediakulttuureista ja virtuaalimaailmoista. Sisältöjä valitaan monipuolisesti rakennetuista ja luonnon ympäristöistä sekä mediasta. Opetuksen sisältöjä valitaan myös vakiintuneita kuvakulttuureja uudistavista, erilaisten yhteisöjen ja ryhmien tuottamista kuvista ja visuaalisen kulttuurin ilmiöistä. Ympäristön kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään oppilaiden laajenevaa elinpiiriä ja medioiden merkitystä yhteiskunnassa.*

Paikallinen tarkennus:

Valitaan työskentelyn sisällöiksi esimerkiksi arkkitehtuuri ja esinesuunnittelu eri aikoina ja kulttuureissa sekä kuvan merkitys tiedonvälityksessä ja markkinoinnissa. Tutustutaan kuvamanipuloinnin ja uuden teknologian vaikutuksiin kuvaviestinnän kautta ajatteluun ja arvoihin.

S3 Taiteen maailmat:

S3 Taiteen maailmat: *Opetuksen sisällöt valitaan eri aikoina, eri ympäristöissä ja eri kulttuureissa tuotetusta kuvataiteesta. Oppilaat perehtyvät taiteelle ominaisiin toimintatapoihin, taiteen eri lajeihin sekä erilaisiin käsityksiin taiteesta. Taideteoksia käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään kulttuuri-identiteetin vaikutusta taiteen tekemiseen ja vastaanottamiseen.*

Paikallinen tarkennus:

Syvennetään taiteellisen työskentelyn taitoja. Käsitellään taiteen, kuvailmaisun ja kuvallisen kulttuurin merkitystä eri kulttuureissa eri aikakausina. Sisällöksi valitaan kuvia esimerkiksi esihistoriasta, muinaisista korkeakulttuureista, länsimaalaisen taiteen historiasta, maailman taiteesta ja nykyajan vaihtoehtokulttuureista.

6

Vuosiluokan tavoitteet ja keskeiset sisällöt

T1 kannustaa oppilasta havainnoimaan taidetta, ympäristöä ja muuta visuaalista kulttuuria moniaistisesti ja erilaisia kuvallisia välineitä hyödyntäen

- Oppilas oppii tekemään moniaistisia havaintoja ympäristöstään, taiteesta ja muusta visuaalisesta kulttuurista erilaisia kuvallisia välineitä hyödyntäen.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Taiteen, ympäristön ja muun visuaalisen kulttuurin havainnoiminen	Oppilas osaa tehdä monipuolisia havaintoja ympäristöstä ja sen kuvista käyttämällä kuvallisia välineitä

S1 Omat kuvakulttuurit

S1 Omat kuvakulttuurit: *Opetuksen sisällöiksi valitaan oppilaiden tekemiä kuvia ja kuvakulttuureja, joihin he osallistuvat omaehtoisesti. Oppilaiden kuvakulttuureja tarkastellaan suhteessa muihin kuvakulttuureihin. Omia kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään omien kuvakulttuurien merkitystä oppilaiden osallistumiselle eri yhteisöissä, ympäristöissä ja yhteyksissä.*

Paikallinen tarkennus:

Oppilaat elävät osana omaa ympäristöään tulkiten, tehden ja jakaen kuvia. Keskustellaan kuvien merkityksistä vertaillen itselle tärkeitä kuvia muiden kuviin. Tutustutaan kuviin jotka ovat tärkeitä eri kulttuureissa ja itselle vieraissa ympäristöissä. Tutkitaan esimerkiksi oppilaiden näkemien kuvitusten, liikkuvan kuvan, mainosten, esineiden ja pukeutumistyylien merkityksiä yhteiskunnassa rinnakkaisten kulttuurien luojina.

S2 Ympäristön kuvakulttuurit

S2 Ympäristön kuvakulttuurit: *Opetuksen sisällöt valitaan erilaisista ympäristöistä, esineistä, mediakulttuureista ja virtuaalimaailmoista. Sisältöjä valitaan monipuolisesti rakennetuista ja luonnon ympäristöistä sekä mediasta. Opetuksen sisältöjä valitaan myös vakiintuneita kuvakulttuureja uudistavista, erilaisten yhteisöjen ja ryhmien tuottamista kuvista ja visuaalisen kulttuurin ilmiöistä. Ympäristön kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään oppilaiden laajenevaa elinpiiriä ja medioiden merkitystä yhteiskunnassa.*

Paikallinen tarkennus:

Valitaan työskentelyn sisällöiksi esimerkiksi arkkitehtuuri ja esinesuunnittelu eri aikoina ja kulttuureissa sekä kuvan merkitys tiedonvälityksessä ja markkinoinnissa. Tutustutaan kuvamanipuloinnin ja uuden teknologian vaikutuksiin kuvaviestinnän kautta ajatteluun ja arvoihin.

S3 Taiteen maailmat:

S3 Taiteen maailmat: *Opetuksen sisällöt valitaan eri aikoina, eri ympäristöissä ja eri kulttuureissa tuotetusta kuvataiteesta. Oppilaat perehtyvät taiteelle ominaisiin toimintatapoihin, taiteen eri lajeihin sekä erilaisiin käsityksiin taiteesta. Taideteoksia käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään kulttuuri-identiteetin vaikutusta taiteen tekemiseen ja vastaanottamiseen.*

Paikallinen tarkennus:

Syvennetään taiteellisen työskentelyn taitoja. Käsitellään taiteen, kuvailmaisun ja kuvallisen kulttuurin merkitystä eri kulttuureissa eri aikakausina. Sisällöksi valitaan kuvia esimerkiksi esihistoriasta, muinaisista korkeakulttuureista, länsimaalaisen taiteen historiasta, maailman taiteesta ja nykyajan vaihtoehtokulttuureista.

T2 rohkaista oppilasta keskustelemaan havainnoistaan ja ajatuksistaan sekä harjoittelemaan näkemystensä perustelemista

- Oppilas oppii keskustelemaan havainnoistaan ja ajatuksistaan sekä opettelee näkemystensä perustelemista.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Havaintojen ja ajatusten sanallistaminen	Oppilas osaa kuvailla taiteeseen, ympäristöön ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin liittyviä havaintojaan ja perustella ajatuksiaan sanallisesti

S1 Omat kuvakulttuurit

S1 Omat kuvakulttuurit: *Opetuksen sisällöiksi valitaan oppilaiden tekemiä kuvia ja kuvakulttuureja, joihin he osallistuvat omaehtoisesti. Oppilaiden kuvakulttuureja tarkastellaan suhteessa muihin kuvakulttuureihin. Omia kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään omien kuvakulttuurien merkitystä oppilaiden osallistumiselle eri yhteisöissä, ympäristöissä ja yhteyksissä.*

Paikallinen tarkennus:

Oppilaat elävät osana omaa ympäristöään tulkiten, tehden ja jakaen kuvia. Keskustellaan kuvien merkityksistä vertaillen itselle tärkeitä kuvia muiden kuviin. Tutustutaan kuviin jotka ovat tärkeitä eri kulttuureissa ja itselle vieraissa ympäristöissä. Tutkitaan esimerkiksi oppilaiden näkemien kuvitusten, liikkuvan kuvan, mainosten, esineiden ja pukeutumistyylien merkityksiä yhteiskunnassa rinnakkaisten kulttuurien luojina.

S2 Ympäristön kuvakulttuurit

S2 Ympäristön kuvakulttuurit: *Opetuksen sisällöt valitaan erilaisista ympäristöistä, esineistä, mediakulttuureista ja virtuaalimaailmoista. Sisältöjä valitaan monipuolisesti rakennetuista ja luonnon ympäristöistä sekä mediasta. Opetuksen sisältöjä valitaan myös vakiintuneita kuvakulttuureja uudistavista, erilaisten yhteisöjen ja ryhmien tuottamista kuvista ja visuaalisen kulttuurin ilmiöistä. Ympäristön kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään oppilaiden laajenevaa elinpiiriä ja medioiden merkitystä yhteiskunnassa.*

Paikallinen tarkennus:

Valitaan työskentelyn sisällöiksi esimerkiksi arkkitehtuuri ja esinesuunnittelu eri aikoina ja kulttuureissa sekä kuvan merkitys tiedonvälityksessä ja markkinoinnissa. Tutustutaan kuvamanipuloinnin ja uuden teknologian vaikutuksiin kuvaviestinnän kautta ajatteluun ja arvoihin.

S3 Taiteen maailmat:

S3 Taiteen maailmat: *Opetuksen sisällöt valitaan eri aikoina, eri ympäristöissä ja eri kulttuureissa tuotetusta kuvataiteesta. Oppilaat perehtyvät taiteelle ominaisiin toimintatapoihin, taiteen eri lajeihin sekä erilaisiin käsityksiin taiteesta. Taideteoksia käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään kulttuuri-identiteetin vaikutusta taiteen tekemiseen ja vastaanottamiseen.*

Paikallinen tarkennus:

Syvennetään taiteellisen työskentelyn taitoja. Käsitellään taiteen, kuvailmaisun ja kuvallisen kulttuurin merkitystä eri kulttuureissa eri aikakausina. Sisällöksi valitaan kuvia esimerkiksi esihistoriasta, muinaisista korkeakulttuureista, länsimaalaisen taiteen historiasta, maailman taiteesta ja nykyajan vaihtoehtokulttuureista.

T3 innostaa oppilasta ilmaisemaan havaintojaan ja ajatuksiaan kuvallisesti ja muita tiedon tuottamisen tapoja käyttäen

- Oppilas oppii ilmaisemaan havaintojaan ja ajatuksiaan kuvallisesti ja muita tiedon tuottamisen tapoja käyttäen, esimerkiksi keskusteleminen ja tekstin tuottaminen.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Havaintojen ja ajatusten kuvallinen ilmaiseminen	Oppilas osaa ilmaista havaintojaan ja ajatuksiaan hyödyntämällä kuvien rinnalla myös muita tiedon tuottamisen tapoja

S1 Omat kuvakulttuurit

S1 Omat kuvakulttuurit: *Opetuksen sisällöiksi valitaan oppilaiden tekemiä kuvia ja kuvakulttuureja, joihin he osallistuvat omaehtoisesti. Oppilaiden kuvakulttuureja tarkastellaan suhteessa muihin kuvakulttuureihin. Omia kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään omien kuvakulttuurien merkitystä oppilaiden osallistumiselle eri yhteisöissä, ympäristöissä ja yhteyksissä.*

Paikallinen tarkennus:

Oppilaat elävät osana omaa ympäristöään tulkiten, tehden ja jakaen kuvia. Keskustellaan kuvien merkityksistä vertaillen itselle tärkeitä kuvia muiden kuviin. Tutustutaan kuviin jotka ovat tärkeitä eri kulttuureissa ja itselle vieraissa ympäristöissä. Tutkitaan esimerkiksi oppilaiden näkemien kuvitusten, liikkuvan kuvan, mainosten, esineiden ja pukeutumistyylien merkityksiä yhteiskunnassa rinnakkaisten kulttuurien luojina.

S2 Ympäristön kuvakulttuurit

S2 Ympäristön kuvakulttuurit: *Opetuksen sisällöt valitaan erilaisista ympäristöistä, esineistä, mediakulttuureista ja virtuaalimaailmoista. Sisältöjä valitaan monipuolisesti rakennetuista ja luonnon ympäristöistä sekä mediasta. Opetuksen sisältöjä valitaan myös vakiintuneita kuvakulttuureja uudistavista, erilaisten yhteisöjen ja ryhmien tuottamista kuvista ja visuaalisen kulttuurin ilmiöistä. Ympäristön kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään oppilaiden laajenevaa elinpiiriä ja medioiden merkitystä yhteiskunnassa.*

Paikallinen tarkennus:

Valitaan työskentelyn sisällöiksi esimerkiksi arkkitehtuuri ja esinesuunnittelu eri aikoina ja kulttuureissa sekä kuvan merkitys tiedonvälityksessä ja markkinoinnissa. Tutustutaan kuvamanipuloinnin ja uuden teknologian vaikutuksiin kuvaviestinnän kautta ajatteluun ja arvoihin.

S3 Taiteen maailmat:

S3 Taiteen maailmat: *Opetuksen sisällöt valitaan eri aikoina, eri ympäristöissä ja eri kulttuureissa tuotetusta kuvataiteesta. Oppilaat perehtyvät taiteelle ominaisiin toimintatapoihin, taiteen eri*

lajeihin sekä erilaisiin käsityksiin taiteesta. Taideteoksia käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään kulttuuri-identiteetin vaikutusta taiteen tekemiseen ja vastaanottamiseen.

Paikallinen tarkennus:

Syvennetään taiteellisen työskentelyn taitoja. Käsitellään taiteen, kuvailmaisun ja kuvallisen kulttuurin merkitystä eri kulttuureissa eri aikakausina. Sisällöksi valitaan kuvia esimerkiksi esihistoriasta, muinaisista korkeakulttuureista, länsimaalaisen taiteen historiasta, maailman taiteesta ja nykyajan vaihtoehtokulttuureista.

T4 ohjata oppilasta käyttämään monipuolisesti erilaisia materiaaleja, tekniikoita ja ilmaisun keinoja sekä harjaannuttamaan kuvan tekemisen taitojaan

- Oppilas opettelee käyttämään erilaisia materiaaleja, tekniikoita ja ilmaisun keinoja sekä harjaannuttamaan kuvan tekemisen taitojaan.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kuvallisten ilmaisukeinojen käyttäminen	Oppilas osaa soveltaa erilaisia materiaaleja, tekniikoita ja ilmaisukeinoja kuvallisessa tuottamisessaan

S1 Omat kuvakulttuurit

S1 Omat kuvakulttuurit: *Opetuksen sisällöiksi valitaan oppilaiden tekemiä kuvia ja kuvakulttuureja, joihin he osallistuvat omaehtoisesti. Oppilaiden kuvakulttuureja tarkastellaan suhteessa muihin kuvakulttuureihin. Omia kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään omien kuvakulttuurien merkitystä oppilaiden osallistumiselle eri yhteisöissä, ympäristöissä ja yhteyksissä.*

Paikallinen tarkennus:

Oppilaat elävät osana omaa ympäristöään tulkiten, tehden ja jakaen kuvia. Keskustellaan kuvien merkityksistä vertaillen itselle tärkeitä kuvia muiden kuviin. Tutustutaan kuviin jotka ovat tärkeitä eri kulttuureissa ja itselle vieraissa ympäristöissä. Tutkitaan esimerkiksi oppilaiden näkemien kuvitusten, liikkuvan kuvan, mainosten, esineiden ja pukeutumistyylien merkityksiä yhteiskunnassa rinnakkaisten kulttuurien luojina.

S2 Ympäristön kuvakulttuurit

S2 Ympäristön kuvakulttuurit: *Opetuksen sisällöt valitaan erilaisista ympäristöistä, esineistä, mediakulttuureista ja virtuaalimaailmoista. Sisältöjä valitaan monipuolisesti rakennetuista ja luonnon ympäristöistä sekä mediasta. Opetuksen sisältöjä valitaan myös vakiintuneita kuvakulttuureja uudistavista, erilaisten yhteisöjen ja ryhmien tuottamista kuvista ja visuaalisen kulttuurin ilmiöistä. Ympäristön kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään oppilaiden laajenevaa elinpiiriä ja medioiden merkitystä yhteiskunnassa.*

Paikallinen tarkennus:

Valitaan työskentelyn sisällöiksi esimerkiksi arkkitehtuuri ja esinesuunnittelu eri aikoina ja kulttuureissa sekä kuvan merkitys tiedonvälityksessä ja markkinoinnissa. Tutustutaan kuvamanipuloinnin ja uuden teknologian vaikutuksiin kuvaviestinnän kautta ajatteluun ja arvoihin.

S3 Taiteen maailmat:

S3 Taiteen maailmat: *Opetuksen sisällöt valitaan eri aikoina, eri ympäristöissä ja eri kulttuureissa tuotetusta kuvataiteesta. Oppilaat perehtyvät taiteelle ominaisiin toimintatapoihin, taiteen eri lajeihin sekä erilaisiin käsityksiin taiteesta. Taideteoksia käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään kulttuuri-identiteetin vaikutusta taiteen tekemiseen ja vastaanottamiseen.*

Paikallinen tarkennus:

Syvennetään taiteellisen työskentelyn taitoja. Käsitellään taiteen, kuvailmaisun ja kuvallisen kulttuurin merkitystä eri kulttuureissa eri aikakausina. Sisällöksi valitaan kuvia esimerkiksi esihistoriasta, muinaisista korkeakulttuureista, länsimaalaisen taiteen historiasta, maailman taiteesta ja nykyajan vaihtoehtokulttuureista.

T5 ohjata oppilasta tavoitteelliseen kuvallisten taitojen kehittämiseen yksin ja yhteistyössä muiden kanssa

- Oppilas oppii kehittämään kuvallisia taitojaan, keskittymistään ja työskentelytaitojaan tavoitteellisesti yksin ja ryhmässä.
- Oppilas oppii kehittämään tavoitteellista työprosessiaan ideoimalla, hakemalla tietoa, suunnittelemalla, työskentelemällä ja arvioimalla omaa työskentelyään.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kuvailmaisun taitojen kehittäminen	Oppilas osaa asettaa tavoitteita ja pyrkii kehittämään kuvailmaisuaan yksin ja ryhmän jäsenenä

S1 Omat kuvakulttuurit

S1 Omat kuvakulttuurit: *Opetuksen sisällöiksi valitaan oppilaiden tekemiä kuvia ja kuvakulttuureja, joihin he osallistuvat omaehtoisesti. Oppilaiden kuvakulttuureja tarkastellaan suhteessa muihin kuvakulttuureihin. Omia kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään omien kuvakulttuurien merkitystä oppilaiden osallistumiselle eri yhteisöissä, ympäristöissä ja yhteyksissä.*

Paikallinen tarkennus:

Oppilaat elävät osana omaa ympäristöään tulkiten, tehden ja jakaen kuvia. Keskustellaan kuvien merkityksistä vertaillen itselle tärkeitä kuvia muiden kuviin. Tutustutaan kuviin jotka ovat tärkeitä eri kulttuureissa ja itselle vieraissa ympäristöissä. Tutkitaan esimerkiksi oppilaiden näkemien kuvitusten, liikkuvan kuvan, mainosten, esineiden ja pukeutumistyylien merkityksiä yhteiskunnassa rinnakkaisten kulttuurien luojina.

S2 Ympäristön kuvakulttuurit

S2 Ympäristön kuvakulttuurit: *Opetuksen sisällöt valitaan erilaisista ympäristöistä, esineistä, mediakulttuureista ja virtuaalimaailmoista. Sisältöjä valitaan monipuolisesti rakennetuista ja luonnon ympäristöistä sekä mediasta. Opetuksen sisältöjä valitaan myös vakiintuneita kuvakulttuureja uudistavista, erilaisten yhteisöjen ja ryhmien tuottamista kuvista ja visuaalisen kulttuurin ilmiöistä. Ympäristön kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään oppilaiden laajenevaa elinpiiriä ja medioiden merkitystä yhteiskunnassa.*

Paikallinen tarkennus:

Valitaan työskentelyn sisällöiksi esimerkiksi arkkitehtuuri ja esinesuunnittelu eri aikoina ja kulttuureissa sekä kuvan merkitys tiedonvälityksessä ja markkinoinnissa. Tutustutaan kuvamanipuloinnin ja uuden teknologian vaikutuksiin kuvaviestinnän kautta ajatteluun ja arvoihin.

S3 Taiteen maailmat:

S3 Taiteen maailmat: *Opetuksen sisällöt valitaan eri aikoina, eri ympäristöissä ja eri kulttuureissa tuotetusta kuvataiteesta. Oppilaat perehtyvät taiteelle ominaisiin toimintatapoihin, taiteen eri lajeihin sekä erilaisiin käsityksiin taiteesta. Taideteoksia käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään kulttuuri-identiteetin vaikutusta taiteen tekemiseen ja vastaanottamiseen.*

Paikallinen tarkennus:

Syvennetään taiteellisen työskentelyn taitoja. Käsitellään taiteen, kuvailmaisun ja kuvallisen kulttuurin merkitystä eri kulttuureissa eri aikakausina. Sisällöksi valitaan kuvia esimerkiksi esihistoriasta, muinaisista korkeakulttuureista, länsimaalaisen taiteen historiasta, maailman taiteesta ja nykyajan vaihtoehtokulttuureista.

T6 ohjata oppilasta tutustumaan erilaisiin kuvallisen viestinnän tapoihin ja käyttämään kuvallisen vaikuttamisen keinoja omissa kuvissaan

- Oppilas harjoittelee käyttämään erilaisia kuvallisen viestinnän tapoja ja oppii käyttämään kuvallisen vaikuttamisen keinoja omissa kuvissaan.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kuvien avulla vaikuttaminen ja osallistuminen	Oppilas osaa käyttää erilaisia kuvallisen vaikuttamisen keinoja ilmaistessaan mielipiteitään

S1 Omat kuvakulttuurit

S1 Omat kuvakulttuurit: *Opetuksen sisällöiksi valitaan oppilaiden tekemiä kuvia ja kuvakulttuureja, joihin he osallistuvat omaehtoisesti. Oppilaiden kuvakulttuureja tarkastellaan suhteessa muihin kuvakulttuureihin. Omia kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään omien kuvakulttuurien merkitystä oppilaiden osallistumiselle eri yhteisöissä, ympäristöissä ja yhteyksissä.*

Paikallinen tarkennus:

Oppilaat elävät osana omaa ympäristöään tulkiten, tehden ja jakaen kuvia. Keskustellaan kuvien merkityksistä vertaillen itselle tärkeitä kuvia muiden kuviin. Tutustutaan kuviin jotka ovat tärkeitä eri kulttuureissa ja itselle vieraissa ympäristöissä. Tutkitaan esimerkiksi oppilaiden näkemien kuvitusten, liikkuvan kuvan, mainosten, esineiden ja pukeutumistyylien merkityksiä yhteiskunnassa rinnakkaisten kulttuurien luojina.

S2 Ympäristön kuvakulttuurit

S2 Ympäristön kuvakulttuurit: *Opetuksen sisällöt valitaan erilaisista ympäristöistä, esineistä, mediakulttuureista ja virtuaalimaailmoista. Sisältöjä valitaan monipuolisesti rakennetuista ja luonnon ympäristöistä sekä mediasta. Opetuksen sisältöjä valitaan myös vakiintuneita*

kuvakulttuureja uudistavista, erilaisten yhteisöjen ja ryhmien tuottamista kuvista ja visuaalisen kulttuurin ilmiöistä. Ympäristön kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään oppilaiden laajenevaa elinpiiriä ja medioiden merkitystä yhteiskunnassa.

Paikallinen tarkennus:

Valitaan työskentelyn sisällöiksi esimerkiksi arkkitehtuuri ja esinesuunnittelu eri aikoina ja kulttuureissa sekä kuvan merkitys tiedonvälityksessä ja markkinoinnissa. Tutustutaan kuvamanipuloinnin ja uuden teknologian vaikutuksiin kuvaviestinnän kautta ajatteluun ja arvoihin.

S3 Taiteen maailmat:

S3 Taiteen maailmat: *Opetuksen sisällöt valitaan eri aikoina, eri ympäristöissä ja eri kulttuureissa tuotetusta kuvataiteesta. Oppilaat perehtyvät taiteelle ominaisiin toimintatapoihin, taiteen eri lajeihin sekä erilaisiin käsityksiin taiteesta. Taideteoksia käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään kulttuuri-identiteetin vaikutusta taiteen tekemiseen ja vastaanottamiseen.*

Paikallinen tarkennus:

Syvennetään taiteellisen työskentelyn taitoja. Käsitellään taiteen, kuvailmaisun ja kuvallisen kulttuurin merkitystä eri kulttuureissa eri aikakausina. Sisällöksi valitaan kuvia esimerkiksi esihistoriasta, muinaisista korkeakulttuureista, länsimaalaisen taiteen historiasta, maailman taiteesta ja nykyajan vaihtoehtokulttuureista.

T7 ohjata oppilasta tarkastelemaan kuvia eri lähtökohdista ja eri yhteyksissä sekä pohtimaan todellisuuden ja fiktion suhdetta

- Oppilas oppii tarkastelemaan kuvia eri lähtökohdista ja eri yhteyksissä sekä pohtimaan todellisuuden ja fiktion suhdetta kuvissa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kuvien tarkastelu	Oppilas osaa tarkastella sisällön, muodon ja asiayhteyden vaikutusta erilaisten kuvien tulkintaan

S1 Omat kuvakulttuurit

S1 Omat kuvakulttuurit: *Opetuksen sisällöiksi valitaan oppilaiden tekemiä kuvia ja kuvakulttuureja, joihin he osallistuvat omaehtoisesti. Oppilaiden kuvakulttuureja tarkastellaan suhteessa muihin kuvakulttuureihin. Omia kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään omien kuvakulttuurien merkitystä oppilaiden osallistumiselle eri yhteisöissä, ympäristöissä ja yhteyksissä.*

Paikallinen tarkennus:

Oppilaat elävät osana omaa ympäristöään tulkiten, tehden ja jakaen kuvia. Keskustellaan kuvien merkityksistä vertaillen itselle tärkeitä kuvia muiden kuviin. Tutustutaan kuviin jotka ovat tärkeitä eri kulttuureissa ja itselle vieraissa ympäristöissä. Tutkitaan esimerkiksi oppilaiden näkemien kuvitusten, liikkuvan kuvan, mainosten, esineiden ja pukeutumistyylien merkityksiä yhteiskunnassa rinnakkaisten kulttuurien luojina.

S2 Ympäristön kuvakulttuurit

S2 Ympäristön kuvakulttuurit: *Opetuksen sisällöt valitaan erilaisista ympäristöistä, esineistä, mediakulttuureista ja virtuaalimaailmoista. Sisältöjä valitaan monipuolisesti rakennetuista ja luonnon ympäristöistä sekä mediasta. Opetuksen sisältöjä valitaan myös vakiintuneita kuvakulttuureja uudistavista, erilaisten yhteisöjen ja ryhmien tuottamista kuvista ja visuaalisen kulttuurin ilmiöistä. Ympäristön kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään oppilaiden laajenevaa elinpiiriä ja medioiden merkitystä yhteiskunnassa.*

Paikallinen tarkennus:

Valitaan työskentelyn sisällöiksi esimerkiksi arkkitehtuuri ja esinesuunnittelu eri aikoina ja kulttuureissa sekä kuvan merkitys tiedonvälityksessä ja markkinoinnissa. Tutustutaan kuvamanipuloinnin ja uuden teknologian vaikutuksiin kuvaviestinnän kautta ajatteluun ja arvoihin.

S3 Taiteen maailmat:

S3 Taiteen maailmat: *Opetuksen sisällöt valitaan eri aikoina, eri ympäristöissä ja eri kulttuureissa tuotetusta kuvataiteesta. Oppilaat perehtyvät taiteelle ominaisiin toimintatapoihin, taiteen eri lajeihin sekä erilaisiin käsityksiin taiteesta. Taideteoksia käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään kulttuuri-identiteetin vaikutusta taiteen tekemiseen ja vastaanottamiseen.*

Paikallinen tarkennus:

Syvennetään taiteellisen työskentelyn taitoja. Käsitellään taiteen, kuvailmaisun ja kuvallisen kulttuurin merkitystä eri kulttuureissa eri aikakausina. Sisällöksi valitaan kuvia esimerkiksi esihistoriasta, muinaisista korkeakulttuureista, länsimaalaisen taiteen historiasta, maailman taiteesta ja nykyajan vaihtoehtokulttuureista.

T8 ohjata oppilasta tarkastelemaan taidetta ja muuta visuaalista kulttuuria teoksen, tekijän ja katsojan näkökulmista sekä pohtimaan historiallisten ja kulttuuristen tekijöiden vaikutusta kuviin

- Oppilas oppii tarkastelemaan taidetta ja muuta visuaalista kulttuuria teoksen, tekijän ja katsojan näkökulmista sekä pohtimaan historiallisten ja kulttuuristen tekijöiden vaikutusta kuviin.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kuvatulkinnan menetelmien käyttäminen	Oppilas osaa tulkita kuvia teoksen, tekijän ja katsojan näkökulmista sekä hyödyntää tulkintojaan kuvista keskusteltaessa

S1 Omat kuvakulttuurit

S1 Omat kuvakulttuurit: *Opetuksen sisällöiksi valitaan oppilaiden tekemiä kuvia ja kuvakulttuureja, joihin he osallistuvat omaehtoisesti. Oppilaiden kuvakulttuureja tarkastellaan suhteessa muihin kuvakulttuureihin. Omia kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään omien kuvakulttuurien merkitystä oppilaiden osallistumiselle eri yhteisöissä, ympäristöissä ja yhteyksissä.*

Paikallinen tarkennus:

Oppilaat elävät osana omaa ympäristöään tulkiten, tehden ja jakaen kuvia. Keskustellaan kuvien merkityksistä vertaillen itselle tärkeitä kuvia muiden kuviin. Tutustutaan kuviin jotka ovat tärkeitä eri kulttuureissa ja itselle vieraissa ympäristöissä. Tutkitaan esimerkiksi oppilaiden näkemien kuvitusten, liikkuvan kuvan, mainosten, esineiden ja pukeutumistyylien merkityksiä yhteiskunnassa rinnakkaisten kulttuurien luojina.

S2 Ympäristön kuvakulttuurit

S2 Ympäristön kuvakulttuurit: *Opetuksen sisällöt valitaan erilaisista ympäristöistä, esineistä, mediakulttuureista ja virtuaalimaailmoista. Sisältöjä valitaan monipuolisesti rakennetuista ja luonnon ympäristöistä sekä mediasta. Opetuksen sisältöjä valitaan myös vakiintuneita kuvakulttuureja uudistavista, erilaisten yhteisöjen ja ryhmien tuottamista kuvista ja visuaalisen kulttuurin ilmiöistä. Ympäristön kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään oppilaiden laajenevaa elinpiiriä ja medioiden merkitystä yhteiskunnassa.*

Paikallinen tarkennus:

Valitaan työskentelyn sisällöiksi esimerkiksi arkkitehtuuri ja esinesuunnittelu eri aikoina ja kulttuureissa sekä kuvan merkitys tiedonvälityksessä ja markkinoinnissa. Tutustutaan kuvamanipuloinnin ja uuden teknologian vaikutuksiin kuvaviestinnän kautta ajatteluun ja arvoihin.

S3 Taiteen maailmat:

S3 Taiteen maailmat: *Opetuksen sisällöt valitaan eri aikoina, eri ympäristöissä ja eri kulttuureissa tuotetusta kuvataiteesta. Oppilaat perehtyvät taiteelle ominaisiin toimintatapoihin, taiteen eri lajeihin sekä erilaisiin käsityksiin taiteesta. Taideteoksia käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään kulttuuri-identiteetin vaikutusta taiteen tekemiseen ja vastaanottamiseen.*

Paikallinen tarkennus:

Syvennetään taiteellisen työskentelyn taitoja. Käsitellään taiteen, kuvailmaisun ja kuvallisen kulttuurin merkitystä eri kulttuureissa eri aikakausina. Sisällöksi valitaan kuvia esimerkiksi esihistoriasta, muinaisista korkeakulttuureista, länsimaalaisen taiteen historiasta, maailman taiteesta ja nykyajan vaihtoehtokulttuureista.

T9 innostaa oppilasta kokeilemaan eri aikojen ja kulttuurien kuvailmaisun tapoja omissa kuvissaan

- Oppilas harjaantuu soveltamaan eri aikojen ja kulttuurien kuvailmaisun tapoja omissa kuvissaan.
- Oppilas harjoittelee tekemään luovia sovelluksia ja kokeilee eri aikojen ja kulttuurien kuvailmaisun tapoja omissa kuvissaan.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kuvailmaisun tapojen käyttäminen	Oppilas osaa hyödyntää erilaisia kuvailmaisun tapoja tarkastellessaan taidetta ja muuta visuaalista kulttuuria sekä tehdessään omia kuvia

S1 Omat kuvakulttuurit

S1 Omat kuvakulttuurit: *Opetuksen sisällöiksi valitaan oppilaiden tekemiä kuvia ja kuvakulttuureja, joihin he osallistuvat omaehtoisesti. Oppilaiden kuvakulttuureja tarkastellaan suhteessa muihin kuvakulttuureihin. Omia kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään omien kuvakulttuurien merkitystä oppilaiden osallistumiselle eri yhteisöissä, ympäristöissä ja yhteyksissä.*

Paikallinen tarkennus:

Oppilaat elävät osana omaa ympäristöään tulkiten, tehden ja jakaen kuvia. Keskustellaan kuvien merkityksistä vertaillen itselle tärkeitä kuvia muiden kuviin. Tutustutaan kuviin jotka ovat tärkeitä eri kulttuureissa ja itselle vieraissa ympäristöissä. Tutkitaan esimerkiksi oppilaiden näkemien kuvitusten, liikkuvan kuvan, mainosten, esineiden ja pukeutumistyylien merkityksiä yhteiskunnassa rinnakkaisten kulttuurien luojina.

S2 Ympäristön kuvakulttuurit

S2 Ympäristön kuvakulttuurit: *Opetuksen sisällöt valitaan erilaisista ympäristöistä, esineistä, mediakulttuureista ja virtuaalimaailmoista. Sisältöjä valitaan monipuolisesti rakennetuista ja luonnon ympäristöistä sekä mediasta. Opetuksen sisältöjä valitaan myös vakiintuneita kuvakulttuureja uudistavista, erilaisten yhteisöjen ja ryhmien tuottamista kuvista ja visuaalisen kulttuurin ilmiöistä. Ympäristön kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään oppilaiden laajenevaa elinpiiriä ja medioiden merkitystä yhteiskunnassa.*

Paikallinen tarkennus:

Valitaan työskentelyn sisällöiksi esimerkiksi arkkitehtuuri ja esinesuunnittelu eri aikoina ja kulttuureissa sekä kuvan merkitys tiedonvälityksessä ja markkinoinnissa. Tutustutaan kuvamanipuloinnin ja uuden teknologian vaikutuksiin kuvaviestinnän kautta ajatteluun ja arvoihin.

S3 Taiteen maailmat:

S3 Taiteen maailmat: *Opetuksen sisällöt valitaan eri aikoina, eri ympäristöissä ja eri kulttuureissa tuotetusta kuvataiteesta. Oppilaat perehtyvät taiteelle ominaisiin toimintatapoihin, taiteen eri lajeihin sekä erilaisiin käsityksiin taiteesta. Taideteoksia käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään kulttuuri-identiteetin vaikutusta taiteen tekemiseen ja vastaanottamiseen.*

Paikallinen tarkennus:

Syvennetään taiteellisen työskentelyn taitoja. Käsitellään taiteen, kuvailmaisun ja kuvallisen kulttuurin merkitystä eri kulttuureissa eri aikakausina. Sisällöksi valitaan kuvia esimerkiksi esihistoriasta, muinaisista korkeakulttuureista, länsimaalaisen taiteen historiasta, maailman taiteesta ja nykyajan vaihtoehtokulttuureista.

Käsityö

Oppiaineen tehtävä

Käsityön oppiaineen tehtävänä on ohjata oppilaita kokonaiseen käsityöprosessin hallintaan. Käsityö on monimateriaalinen oppiaine, jossa toteutetaan käsityöilmaisuun, muotoiluun ja teknologiaan perustuvaa toimintaa. Tähän kuuluu tuotteen tai teoksen itsenäinen tai yhteisöllinen suunnittelu, valmistus ja oman tai yhteisen käsityöprosessin arviointi. Käsityön tekeminen on tutkivaa, keksivää ja kokeilevaa toimintaa ja siinä toteutetaan ennakkoluulottomasti

erilaisia visuaalisia, materiaalisia, teknisiä sekä valmistusmenetelmällisiä ratkaisuja. Käsityössä opetellaan ymmärtämään, arvioimaan ja kehittämään erilaisia teknologisia sovelluksia sekä käyttämään opittuja tietoja ja taitoja arjessa. Käsityössä kehitetään oppilaiden avaruudellista hahmottamista, tuntoaistia ja käsillä tekemistä, jotka edistävät motorisia taitoja, luovuutta ja suunnitteluosaamista. Opetuksella vahvistetaan edellytyksiä monipuoliseen työskentelyyn. Käsityön merkitys on pitkäjänteisessä ja innovatiivisessa työskentelyprosessissa sekä itsetuntoa vahvistavassa, mielihyvää tuottavassa kokemuksessa.

Opetuksessa painotetaan oppilaiden erilaisia kiinnostuksen kohteita ja korostetaan yhteisöllistä toimintaa. Käsityössä lähtökohtana on erilaisten laaja-alaisten teemojen kokonaisvaltainen tarkastelu oppiainerajat luontevasti ylittäen. Ympäröivän materiaalisen maailman tuntemus luo perustaa kestävälle elämäntavalle ja kehitykselle. Tähän sisältyy myös oppilaiden oma elämänpiiri, paikallinen kulttuuriperintö sekä yhteisön kulttuurinen moninaisuus. Käsityö kasvattaa eettisiä, tiedostavia, osallistuvia sekä osaavia ja yritteliäitä kansalaisia, jotka arvostavat itseään tekijöinä ja joilla on taito käsityöilmaisuun sekä halu ylläpitää ja kehittää käsityökulttuuria.

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 3-6

Vuosiluokilla 3-6 *käsityön tehtävänä on tukea ja vahvistaa oppilaiden kokonaisen käsityöprosessin hallintaa. Opetus edistää käsityöhön liittyvien käsitteiden, sanaston ja symbolien oppimista ja soveltamista. Materiaalien ominaisuuksiin tutustuminen edellyttää niiden käsityöllistä työstämistä, jonka myötä päästään kehittämään toimivia ratkaisuja. Oppilasta ohjataan tekemään valintoja työstämismenetelmien, työvälineiden, koneiden ja laitteiden välillä sekä työskentelemään niiden avulla. Käsityön kasvatustehtävänä on haastaa oppilaat tarkastelemaan ihmisten kulutus- ja tuotantotapoja kriittisesti oikeudenmukaisuuden, eettisyyden ja kestävän kehityksen näkökulmista.*

Käsityön oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 3-6

Asianmukaiset ja turvalliset tilat, työvälineet, koneet, laitteet ja materiaalit muodostavat käsityön oppimista tukevan oppimisympäristön. Samalla ympäristö tukee käsityössä tarvittavan teknologian toimintaperiaatteiden ymmärtämistä. Tieto- ja viestintäteknologia tarjoaa mahdollisuuden käyttää erilaisia oppimateriaaleja, oppimisalustoja, piirto-ohjelmia, digitaalisten kuvien muokkausta sekä piirrosten ja mallien tekemistä oman ilmaisun ja suunnittelun tukena. Opetuksessa käytetään teknisen työn ja tekstiilityön työtapoja.

Toiminnallista oppimista tuetaan tutkivan oppimisen projekteilla oppiainerajat ylittäen ja yhteistyössä ulkopuolisten asiantuntijoiden ja yhteisöjen kanssa. Kansalliseen ja kansainväliseen kulttuuriin ja kulttuuriperintöön tutustutaan esimerkiksi virtuaalisesti sekä museo-, näyttely- ja kirjastokäynneillä. Näyttelyihin ja yrityksiin tehtävillä opintokäynneillä tuetaan ja vahvistetaan koulussa opittua ja käyntejä hyödynnetään oppimistehtävissä. Opetustilanteissa teknologioita ja verkkoympäristöjä käytetään monipuolisesti, vastuullisesti ja turvallisesti.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki käsityössä vuosiluokilla 3-6

Oppiaineen tavoitteiden kannalta keskeistä on ottaa huomioon oppilaiden erilaiset edellytykset ja tarpeet käsityön opiskeluun ja tehdään sen mukaisia eriytettyjä ratkaisuja esimerkiksi käytettävien oppimisympäristöjen, työtapojen ja oppimistehtävien valinnassa. Oppilasta tuetaan kehittämään käsityöllisiä taitojaan joustavasti itselleen sopivalla tavalla ja kannustetaan nauttimaan tekemisestään. Käsityössä tuetaan oppilaiden omia ratkaisuja sekä vahvistetaan uutta luovan tiedon rakentamista ja käyttöönottoa yksin tai yhdessä muiden kanssa. Ohjaukselle ja tuelle varataan riittävästi aikaa.

Oppilaan oppimisen arviointi käsityössä vuosiluokilla 3-6

Oppimisen arviointi ja siihen perustuva palaute on ohjaavaa ja kannustavaa, koko käsityöprosessia koskevaa. Eri vaiheiden dokumentointi toimii arvioinnin välineenä. Palautteen antamisessa korostetaan myönteisesti oppilaan kehittymistä ja kannustetaan osaamisen laajentamiseen ja syventämiseen. Keskeisten oppisisältöjen oppimisen ja omaksumisen rinnalla arvioidaan monipuolisesti laaja-alaisen käsityötaidon ja -tiedon kehittymistä. Arviointikeskustelussa ja muussa palautteessa osoitetaan kehittämiskohde ja ohjataan kehittämään suoritusta. Oppilaat osallistuvat arviointiin ja heille tarjotaan erilaisia tapoja tehdä itse- ja vertaisarviointia. Ryhmän työskentelyä ja tuotosta voidaan esitellä ja arvioida, jolloin oppilaat oppivat esiintymistä, asioiden selkeää ja jäsenneltyä esittämistä, toisten työskentelyn arvostamista ja rakentavaa palautteen antoa.

Käsityön sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi oppilaan osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin. Määritellessään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositodistusta varten opettaja käyttää käsityön valtakunnallisia arviointikriteereitä. Opinnoissa edistymisen kannalta on keskeistä havainnoida kokonaista käsityön prosessia, monimateriaalisen tekemisen tapoja, työskentelyn sujuvuutta ja tuotosten laatua sekä muissa oppiaineissa opitun soveltamista.

3

Vuosiluokan tavoitteet ja keskeiset sisällöt

T1 vahvistaa oppilaan kiinnostusta käsin tekemiseen sekä innostaa keksivään, kokeilevaan ja paikallisuutta hyödyntävään käsityöhön

- Oppilas osoittaa kiinnostusta käsin tekemiseen ja innostuu keksivästä ja kokeilevasta käsityöstä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei vaikuta arvosanan muodostamiseen. Oppilaita ohjataan pohtimaan kokemuksia osana itsearviointia.

S1 Ideointi

Suunnittelussa perehdytään erilaisiin lähtökohtiin ja hyödynnetään omia moniaistisia kokemuksia ja elämyksiä sekä havainnoidaan ja analysoidaan esineitä, rakennettua ja luonnon ympäristöä uusien ideoiden kehittämiseksi. Käsityössä yhdistetään värejä, kuviota, erilaisia pintoja, tyylejä ja muotoja. Sovelletaan materiaalien lujuus- ja taipumisominaisuuksia. Tutkitaan rakenteiden syntymistä ja energian käyttöä.

Paikallinen tarkennus:

- Ideointi lähtee tehtävänannosta ja tavoitteiden määrittelystä
    - Lähtökohtana voi olla esimerkiksi teema, tarve, käytettävissä oleva aika, materiaali tai tekniikka
- Tutustutaan ja harjoitellaan vähintään yhtä ideointimenetelmää
- Harjoitellaan omien ideoiden esittelyä

S2 Suunnittelu

Laaditaan omalle tuotteelle tai teokselle ja työskentelylle suunnitelma ja kehitetään sitä tarvittaessa. Kokeillaan erilaisia materiaaleja ja työskentelytekniikoita ideoiden kehittämiseksi tuotteeksi tai teokseksi. Harjoitellaan suunnitelman dokumentointia sanallisesti ja/tai visuaalisesti sekä numeerisesti käyttäen esimerkiksi mittoja, määriä ja mittakaavoja.

Paikallinen tarkennus:

- Ohjataan oppilaan suunnitteluprosessia.
- Suunnitelma sisältää vähintään käytettävät mitat ja materiaalit

S3 Kokeilu

Tutkitaan materiaalien ominaisuuksia sekä käsityön tekemisessä tarvittavien tavallisimpien koneiden ja laitteiden toimintaperiaatteita. Sovelletaan näin hankittua tietoa omassa työssä. Kokeillaan monipuolisesti erilaisia materiaaleja kuten erilaisia puulajeja, metalleja, muoveja, kuituja, lankoja, kankaita ja kierrätysmateriaaleja. Harjoitellaan ohjelmoimalla aikaan saatuja toimintoja, joista esimerkkinä robotiikka ja automaatio. Kokeilujen pohjalta tuotetta tai teosta kehitetään vielä eteenpäin.

Paikallinen tarkennus:

- Opitaan tunnistamaan käytettyjä materiaaleja ja rakenteita
- Opitaan käyttämään oikeita nimityksiä käytetyistä tekniikoista, työvälineistä ja materiaaleista

S4 Tekeminen

Valmistetaan erilaisia yksilöllisiä ja /tai yhteisöllisiä tuotteita ja teoksia, joiden toteuttamiseen käytetään monenlaisia käsityössä tarvittavia valmistustekniikoita, työvälineitä, koneita ja laitteita. Työskennellään itse tehdyn suunnitelman ohjaamana.

Paikallinen tarkennus:

- Harjoitellaan koneompelua
- Tutustutaan neulontaan
- Opitaan merkitä ja mittaamaan eri materiaaleja.
- Harjoitellaan puuntyöstämistä eri tekniikoin esim sahaamalla, poraamalla, höyläämällä ja tutustutaan puuliitoksiin
- Tutustutaan metallintyöstötekniikoihin
- Tutustutaan elektroniikkatöihin, 3D-tekniikkaan ja robotiikkaan
- Harjoitellaan työohjeiden lukutaitoa

S5 Soveltaminen

Työskennellessä opitaan käyttämään alan peruskäsitteistöä ja tutustutaan turvallisiin materiaaleihin ja työtapoihin. Perehdytään laadukkaan tuotteen ominaisuuksiin ja turvalliseen työskentelykulttuuriin.

Paikallinen tarkennus:

- Tutustutaan käsityöhön liittyviin riskeihin ja vaaroihin ja opitaan suojautumaan esim melulta, kuumuudelta ja kemikaaleilta

- Perehdytään työmenetelmien ja -välineiden turvallisuuteen niin, että osataan käyttää työvälineitä itsenäisesti
- Oppilasta ohjataan laadukkaan lopputuloksen saavuttamiseen
- Huolehditaan sekä omista että koulun työvälineistä, luokan järjestyksestä ja siisteydestä sekä oman tuotoksen asiallisesta säilyttämisestä

S6 Dokumentointi ja arviointi

Tieto- ja viestintäteknologiaa käytetään osana ideointia, suunnittelua ja dokumentointia. Tehdään käsityöprosessin itse- ja vertaisarviointia prosessin edetessä. Opetellaan antamaan yksilö- ja ryhmäpalautetta.

Paikallinen tarkennus:

- Aloitetaan sähköisen portfolion kokoaminen
- Portfoliossa esitellään suunnitelma, työn eteneminen ja lopputulos
- Oppilasta ohjataan arvioimaan osaamisensa tason

T2 ohjata oppilasta hahmottamaan ja hallitsemaan kokonainen käsityöprosessi ja sen dokumentointi

- Oppilas tutustuu kokonaisen käsityöprosessin vaiheisiin ja sen dokumentointiin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Oman työn suunnittelu, valmistus, arviointi ja prosessin dokumentointi	Oppilas osaa toteuttaa kokonaisen käsityöprosessin ja tehdä dokumentointia prosessin eri vaiheista.

S1 Ideointi

Suunnittelussa perehdytään erilaisiin lähtökohtiin ja hyödynnetään omia moniaistisia kokemuksia ja elämyksiä sekä havainnoidaan ja analysoidaan esineitä, rakennettua ja luonnon ympäristöä uusien ideoiden kehittämiseksi. Käsityössä yhdistetään värejä, kuviota, erilaisia pintoja, tyylejä ja muotoja. Sovelletaan materiaalien lujuus- ja taipumisominaisuuksia. Tutkitaan rakenteiden syntymistä ja energian käyttöä.

Paikallinen tarkennus:

- Ideointi lähtee tehtävänannosta ja tavoitteiden määrittelystä
    - Lähtökohtana voi olla esimerkiksi teema, tarve, käytettävissä oleva aika, materiaali tai tekniikka
- Tutustutaan ja harjoitellaan vähintään yhtä ideointimenetelmää
- Harjoitellaan omien ideoiden esittelyä

S2 Suunnittelu

Laaditaan omalle tuotteelle tai teokselle ja työskentelylle suunnitelma ja kehitetään sitä tarvittaessa. Kokeillaan erilaisia materiaaleja ja työskentelytekniikoita ideoiden kehittämiseksi tuotteeksi tai teokseksi. Harjoitellaan suunnitelman dokumentointia sanallisesti ja/tai visuaalisesti sekä numeerisesti käyttäen esimerkiksi mittoja, määriä ja mittakaavoja.

Paikallinen tarkennus:

- Ohjataan oppilaan suunnitteluprosessia.
- Suunnitelma sisältää vähintään käytettävät mitat ja materiaalit

S3 Kokeilu

Tutkitaan materiaalien ominaisuuksia sekä käsityön tekemisessä tarvittavien tavallisimpien koneiden ja laitteiden toimintaperiaatteita. Sovelletaan näin hankittua tietoa omassa työssä. Kokeillaan monipuolisesti erilaisia materiaaleja kuten erilaisia puulajeja, metalleja, muoveja, kuituja, lankoja, kankaita ja kierrätysmateriaaleja. Harjoitellaan ohjelmoimalla aikaan saatuja toimintoja, joista esimerkkinä robotiikka ja automaatio. Kokeilujen pohjalta tuotetta tai teosta kehitetään vielä eteenpäin.

Paikallinen tarkennus:

- Opitaan tunnistamaan käytettyjä materiaaleja ja rakenteita
- Opitaan käyttämään oikeita nimityksiä käytetyistä tekniikoista, työvälineistä ja materiaaleista

S4 Tekeminen

Valmistetaan erilaisia yksilöllisiä ja /tai yhteisöllisiä tuotteita ja teoksia, joiden toteuttamiseen käytetään monenlaisia käsityössä tarvittavia valmistustekniikoita, työvälineitä, koneita ja laitteita. Työskennellään itse tehdyn suunnitelman ohjaamana.

Paikallinen tarkennus:

- Harjoitellaan koneompelua
- Tutustutaan neulontaan
- Opitaan merkitä ja mittaamaan eri materiaaleja.
- Harjoitellaan puuntyöstämistä eri tekniikoin esim sahaamalla, poraamalla, höyläämällä ja tutustutaan puuliitoksiin
- Tutustutaan metallintyöstötekniikoihin
- Tutustutaan elektroniikkatöihin, 3D-tekniikkaan ja robotiikkaan
- Harjoitellaan työohjeiden lukutaitoa

S5 Soveltaminen

Työskennellessä opitaan käyttämään alan peruskäsitteistöä ja tutustutaan turvallisiin materiaaleihin ja työtapoihin. Perehdytään laadukkaan tuotteen ominaisuuksiin ja turvalliseen työskentelykulttuuriin.

Paikallinen tarkennus:

- Tutustutaan käsityöhön liittyviin riskeihin ja vaaroihin ja opitaan suojautumaan esim melulta, kuumuudelta ja kemikaaleilta
- Perehdytään työmenetelmien ja -välineiden turvallisuuteen niin, että osataan käyttää työvälineitä itsenäisesti
- Oppilasta ohjataan laadukkaan lopputuloksen saavuttamiseen
- Huolehditaan sekä omista että koulun työvälineistä, luokan järjestyksestä ja siisteydestä sekä oman tuotoksen asiallisesta säilyttämisestä

S6 Dokumentointi ja arviointi

Tieto- ja viestintäteknologiaa käytetään osana ideointia, suunnittelua ja dokumentointia. Tehdään käsityöprosessin itse- ja vertaisarviointia prosessin edetessä. Opetellaan antamaan yksilö- ja ryhmäpalautetta.

Paikallinen tarkennus:

- Aloitetaan sähköisen portfolion kokoaminen
- Portfoliossa esitellään suunnitelma, työn eteneminen ja lopputulos
- Oppilasta ohjataan arvioimaan osaamisensa tason

T3 opastaa oppilasta suunnittelemaan ja valmistamaan yksin tai yhdessä käsityötuote tai -teos luottaen omiin esteettisiin ja teknisiin ratkaisuihin

- Oppilas tutustuu käsityötuotteen suunnitteluun ja valmistukseen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tuotteen valmistaminen	Oppilas osaa valmistaa omaan tai yhteiseen suunnitelmaansa perustuvan tuotteen tai teoksen, jossa on huomioitu esteettisyys ja toimivuus.

S1 Ideointi

Suunnittelussa perehdytään erilaisiin lähtökohtiin ja hyödynnetään omia moniaistisia kokemuksia ja elämyksiä sekä havainnoidaan ja analysoidaan esineitä, rakennettua ja luonnon ympäristöä uusien ideoiden kehittämiseksi. Käsityössä yhdistetään värejä, kuviota, erilaisia pintoja, tyylejä ja muotoja. Sovelletaan materiaalien lujuus- ja taipumisominaisuuksia. Tutkitaan rakenteiden syntymistä ja energian käyttöä.

Paikallinen tarkennus:

- Ideointi lähtee tehtävänannosta ja tavoitteiden määrittelystä
    - Lähtökohtana voi olla esimerkiksi teema, tarve, käytettävissä oleva aika, materiaali tai tekniikka
- Tutustutaan ja harjoitellaan vähintään yhtä ideointimenetelmää
- Harjoitellaan omien ideoiden esittelyä

S2 Suunnittelu

Laaditaan omalle tuotteelle tai teokselle ja työskentelylle suunnitelma ja kehitetään sitä tarvittaessa. Kokeillaan erilaisia materiaaleja ja työskentelytekniikoita ideoiden kehittämiseksi tuotteeksi tai teokseksi. Harjoitellaan suunnitelman dokumentointia sanallisesti ja/tai visuaalisesti sekä numeerisesti käyttäen esimerkiksi mittoja, määriä ja mittakaavoja.

Paikallinen tarkennus:

- Ohjataan oppilaan suunnitteluprosessia.
- Suunnitelma sisältää vähintään käytettävät mitat ja materiaalit

S3 Kokeilu

Tutkitaan materiaalien ominaisuuksia sekä käsityön tekemisessä tarvittavien tavallisimpien koneiden ja laitteiden toimintaperiaatteita. Sovelletaan näin hankittua tietoa omassa työssä. Kokeillaan monipuolisesti erilaisia materiaaleja kuten erilaisia puulajeja, metalleja, muoveja, kuituja, lankoja, kankaita ja kierrätysmateriaaleja. Harjoitellaan ohjelmoimalla aikaan saatuja toimintoja, joista esimerkkinä robotiikka ja automaatio. Kokeilujen pohjalta tuotetta tai teosta kehitetään vielä eteenpäin.

Paikallinen tarkennus:

- Opitaan tunnistamaan käytettyjä materiaaleja ja rakenteita
- Opitaan käyttämään oikeita nimityksiä käytetyistä tekniikoista, työvälineistä ja materiaaleista

S4 Tekeminen

Valmistetaan erilaisia yksilöllisiä ja /tai yhteisöllisiä tuotteita ja teoksia, joiden toteuttamiseen käytetään monenlaisia käsityössä tarvittavia valmistustekniikoita, työvälineitä, koneita ja laitteita. Työskennellään itse tehdyn suunnitelman ohjaamana.

Paikallinen tarkennus:

- Harjoitellaan koneompelua
- Tutustutaan neulontaan
- Opitaan merkitä ja mittaamaan eri materiaaleja.
- Harjoitellaan puuntyöstämistä eri tekniikoin esim sahaamalla, poraamalla, höyläämällä ja tutustutaan puuliitoksiin
- Tutustutaan metallintyöstötekniikoihin
- Tutustutaan elektroniikkatöihin, 3D-tekniikkaan ja robotiikkaan
- Harjoitellaan työohjeiden lukutaitoa

T4 ohjata oppilasta tunnistamaan käsitteistöä sekä tuntemaan monia erilaisia materiaaleja ja työstämään niitä tarkoituksenmukaisesti

- Oppilas tutustuu käsityön käsitteiden käyttämiseen
- Oppilas tutustuu erilaisiin materiaaleihin ja valmistustekniikoihin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Käsityössä käytettävien materiaalien ja valmistustekniikoiden valinta, yhdistäminen ja työstäminen	Oppilas valitsee, yhdistää ja käyttää tarkoituksenmukaisesti eri materiaaleja ja valmistustekniikoita. Oppilas tuntee ja osaa käyttää käsityön käsitteistöä.

S3 Kokeilu

Tutkitaan materiaalien ominaisuuksia sekä käsityön tekemisessä tarvittavien tavallisimpien koneiden ja laitteiden toimintaperiaatteita. Sovelletaan näin hankittua tietoa omassa työssä. Kokeillaan monipuolisesti erilaisia materiaaleja kuten erilaisia puulajeja, metalleja, muoveja, kuituja, lankoja, kankaita ja kierrätysmateriaaleja. Harjoitellaan ohjelmoimalla aikaan saatuja toimintoja, joista esimerkkinä robotiikka ja automaatio. Kokeilujen pohjalta tuotetta tai teosta kehitetään vielä eteenpäin.

Paikallinen tarkennus:

- Opitaan tunnistamaan käytettyjä materiaaleja ja rakenteita
- Opitaan käyttämään oikeita nimityksiä käytetyistä tekniikoista, työvälineistä ja materiaaleista

S5 Soveltaminen

Työskennellessä opitaan käyttämään alan peruskäsitteistöä ja tutustutaan turvallisiin materiaaleihin ja työtapoihin. Perehdytään laadukkaan tuotteen ominaisuuksiin ja turvalliseen työskentelykulttuuriin.

Paikallinen tarkennus:

- Tutustutaan käsityöhön liittyviin riskeihin ja vaaroihin ja opitaan suojautumaan esim melulta, kuumuudelta ja kemikaaleilta
- Perehdytään työmenetelmien ja -välineiden turvallisuuteen niin, että osataan käyttää työvälineitä itsenäisesti
- Oppilasta ohjataan laadukkaan lopputuloksen saavuttamiseen
- Huolehditaan sekä omista että koulun työvälineistä, luokan järjestyksestä ja siisteydestä sekä oman tuotoksen asiallisesta säilyttämisestä

T5 kannustaa oppilasta toimimaan pitkäjänteisesti ja vastuuntuntoisesti, huolehtimaan turvallisesta työskentelystä sekä valitsemaan ja käyttämään työhön sopivaa välineistöä

- Oppilas tutustuu tavoitteiden asettamiseen omassa työssään
- Oppilas oppii toimimaan turvallisesti käsityön opetustiloissa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Työskentelytaidot	Oppilas ottaa vastuuta omasta työstään ja toimii tavoitteellisesti. Oppilas osaa kuvata yksinkertaisten ja arkipäivään liittyvien laitteiden toimintaperiaatteita. Oppilas osaa käyttää asianmukaisia työvälineitä, koneita ja laitteita oikein, turvallisesti ja tarkoituksenmukaisesti.

S1 Ideointi

Suunnittelussa perehdytään erilaisiin lähtökohtiin ja hyödynnetään omia moniaistisia kokemuksia ja elämyksiä sekä havainnoidaan ja analysoidaan esineitä, rakennettua ja luonnon ympäristöä uusien ideoiden kehittämiseksi. Käsityössä yhdistetään värejä, kuviota, erilaisia pintoja, tyylejä ja muotoja. Sovelletaan materiaalien lujuus- ja taipumisominaisuuksia. Tutkitaan rakenteiden syntymistä ja energian käyttöä.

Paikallinen tarkennus:

- Ideointi lähtee tehtävänannosta ja tavoitteiden määrittelystä
    - Lähtökohtana voi olla esimerkiksi teema, tarve, käytettävissä oleva aika, materiaali tai tekniikka
- Tutustutaan ja harjoitellaan vähintään yhtä ideointimenetelmää
- Harjoitellaan omien ideoiden esittelyä

S2 Suunnittelu

Laaditaan omalle tuotteelle tai teokselle ja työskentelylle suunnitelma ja kehitetään sitä tarvittaessa. Kokeillaan erilaisia materiaaleja ja työskentelytekniikoita ideoiden kehittämiseksi tuotteeksi tai teokseksi. Harjoitellaan suunnitelman dokumentointia sanallisesti ja/tai visuaalisesti sekä numeerisesti käyttäen esimerkiksi mittoja, määriä ja mittakaavoja.

Paikallinen tarkennus:

- Ohjataan oppilaan suunnitteluprosessia.
- Suunnitelma sisältää vähintään käytettävät mitat ja materiaalit

S3 Kokeilu

Tutkitaan materiaalien ominaisuuksia sekä käsityön tekemisessä tarvittavien tavallisimpien koneiden ja laitteiden toimintaperiaatteita. Sovelletaan näin hankittua tietoa omassa työssä. Kokeillaan monipuolisesti erilaisia materiaaleja kuten erilaisia puulajeja, metalleja, muoveja, kuituja, lankoja, kankaita ja kierrätysmateriaaleja. Harjoitellaan ohjelmoimalla aikaan saatuja toimintoja, joista esimerkkinä robotiikka ja automaatio. Kokeilujen pohjalta tuotetta tai teosta kehitetään vielä eteenpäin.

Paikallinen tarkennus:

- Opitaan tunnistamaan käytettyjä materiaaleja ja rakenteita
- Opitaan käyttämään oikeita nimityksiä käytetyistä tekniikoista, työvälineistä ja materiaaleista

S4 Tekeminen

Valmistetaan erilaisia yksilöllisiä ja /tai yhteisöllisiä tuotteita ja teoksia, joiden toteuttamiseen käytetään monenlaisia käsityössä tarvittavia valmistustekniikoita, työvälineitä, koneita ja laitteita. Työskennellään itse tehdyn suunnitelman ohjaamana.

Paikallinen tarkennus:

- Harjoitellaan koneompelua
- Tutustutaan neulontaan
- Opitaan merkitä ja mittaamaan eri materiaaleja.
- Harjoitellaan puuntyöstämistä eri tekniikoin esim sahaamalla, poraamalla, höyläämällä ja tutustutaan puuliitoksiin
- Tutustutaan metallintyöstötekniikoihin
- Tutustutaan elektroniikkatöihin, 3D-tekniikkaan ja robotiikkaan
- Harjoitellaan työohjeiden lukutaitoa

S5 Soveltaminen

Työskennellessä opitaan käyttämään alan peruskäsitteistöä ja tutustutaan turvallisiin materiaaleihin ja työtapoihin. Perehdytään laadukkaan tuotteen ominaisuuksiin ja turvalliseen työskentelykulttuuriin.

Paikallinen tarkennus:

- Tutustutaan käsityöhön liittyviin riskeihin ja vaaroihin ja opitaan suojautumaan esim melulta, kuumuudelta ja kemikaaleilta

- Perehdytään työmenetelmien ja -välineiden turvallisuuteen niin, että osataan käyttää työvälineitä itsenäisesti
- Oppilasta ohjataan laadukkaan lopputuloksen saavuttamiseen
- Huolehditaan sekä omista että koulun työvälineistä, luokan järjestyksestä ja siisteydestä sekä oman tuotoksen asiallisesta säilyttämisestä

T6 opastaa oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa käsityön suunnittelussa, valmistamisessa ja käsityöprosessin dokumentoinnissa

- Oppilas tutustuu tieto- ja viestintäteknologian käyttöön käsityön suunnittelussa, valmistamisessa ja käsityöprosessin dokumentoinnissa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tieto- ja viestintäteknologian käyttäminen omassa työskentelyssä	Oppilas osaa käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa ohjatusti käsityön suunnittelussa, valmistuksessa ja käsityöprosessin dokumentoinnissa.

S1 Ideointi

Suunnittelussa perehdytään erilaisiin lähtökohtiin ja hyödynnetään omia moniaistisia kokemuksia ja elämyksiä sekä havainnoidaan ja analysoidaan esineitä, rakennettua ja luonnon ympäristöä uusien ideoiden kehittämiseksi. Käsityössä yhdistetään värejä, kuviota, erilaisia pintoja, tyylejä ja muotoja. Sovelletaan materiaalien lujuus- ja taipumisominaisuuksia. Tutkitaan rakenteiden syntymistä ja energian käyttöä.

Paikallinen tarkennus:

- Ideointi lähtee tehtävänannosta ja tavoitteiden määrittelystä
    - Lähtökohtana voi olla esimerkiksi teema, tarve, käytettävissä oleva aika, materiaali tai tekniikka
- Tutustutaan ja harjoitellaan vähintään yhtä ideointimenetelmää
- Harjoitellaan omien ideoiden esittelyä

S2 Suunnittelu

Laaditaan omalle tuotteelle tai teokselle ja työskentelylle suunnitelma ja kehitetään sitä tarvittaessa. Kokeillaan erilaisia materiaaleja ja työskentelytekniikoita ideoiden kehittämiseksi tuotteeksi tai teokseksi. Harjoitellaan suunnitelman dokumentointia sanallisesti ja/tai visuaalisesti sekä numeerisesti käyttäen esimerkiksi mittoja, määriä ja mittakaavoja.

Paikallinen tarkennus:

- Ohjataan oppilaan suunnitteluprosessia.
- Suunnitelma sisältää vähintään käytettävät mitat ja materiaalit

S6 Dokumentointi ja arviointi

Tieto- ja viestintäteknologiaa käytetään osana ideointia, suunnittelua ja dokumentointia. Tehdään käsityöprosessin itse- ja vertaisarviointia prosessin edetessä. Opetellaan antamaan yksilö- ja ryhmäpalautetta.

Paikallinen tarkennus:

- Aloitetaan sähköisen portfolion kokoaminen
- Portfoliossa esitellään suunnitelma, työn eteneminen ja lopputulos
- Oppilasta ohjataan arvioimaan osaamisensa tason

T7 ohjata oppilasta arvioimaan, arvostamaan ja tarkastelemaan vuorovaikutteisesti omaa ja muiden kokonaisen käsityön prosessia

- Oppilas harjoittelee oman työskentelyprosessin arviointia
- Oppilas harjoittelee vertaisarviointia ja myönteisen palautteen antamista

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Oman ja muiden työn arviointi, vertaispalautteen antaminen	Oppilas osallistuu rakentavasti oman ja toisten työn ja työskentelyn arviointiin ja vertaispalautteen antamiseen.

S6 Dokumentointi ja arviointi

Tieto- ja viestintäteknologiaa käytetään osana ideointia, suunnittelua ja dokumentointia. Tehdään käsityöprosessin itse- ja vertaisarviointia prosessin edetessä. Opetellaan antamaan yksilö- ja ryhmäpalautetta.

Paikallinen tarkennus:

- Aloitetaan sähköisen portfolion kokoaminen
- Portfoliossa esitellään suunnitelma, työn eteneminen ja lopputulos
- Oppilasta ohjataan arvioimaan osaamisensa tason

T8 herättää oppilas arvioimaan kulutus- ja tuotantotapoja kriittisesti

- Oppilas harjoittelee taloudellista materiaalien käyttöä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kulutus- ja tuotantotapojen pohdinta	Oppilas osaa ilmaista, miten kulutus- ja tuotantotavat vaikuttavat tuotteen elinkaaren.

S1 Ideointi

Suunnittelussa perehdytään erilaisiin lähtökohtiin ja hyödynnetään omia moniaistisia kokemuksia ja elämyksiä sekä havainnoidaan ja analysoidaan esineitä, rakennettua ja luonnon ympäristöä uusien ideoiden kehittämiseksi. Käsityössä yhdistetään värejä, kuviota, erilaisia pintoja, tyylejä ja muotoja. Sovelletaan materiaalien lujuus- ja taipumisominaisuuksia. Tutkitaan rakenteiden syntymistä ja energian käyttöä.

Paikallinen tarkennus:

- Ideointi lähtee tehtävänannosta ja tavoitteiden määrittelystä

    - Lähtökohtana voi olla esimerkiksi teema, tarve, käytettävissä oleva aika, materiaali tai tekniikka
- Tutustutaan ja harjoitellaan vähintään yhtä ideointimenetelmää
- Harjoitellaan omien ideoiden esittelyä

S2 Suunnittelu

Laaditaan omalle tuotteelle tai teokselle ja työskentelylle suunnitelma ja kehitetään sitä tarvittaessa. Kokeillaan erilaisia materiaaleja ja työskentelytekniikoita ideoiden kehittämiseksi tuotteeksi tai teokseksi. Harjoitellaan suunnitelman dokumentointia sanallisesti ja/tai visuaalisesti sekä numeerisesti käyttäen esimerkiksi mittoja, määriä ja mittakaavoja.

Paikallinen tarkennus:

- Ohjataan oppilaan suunnitteluprosessia.
- Suunnitelma sisältää vähintään käytettävät mitat ja materiaalit

S3 Kokeilu

Tutkitaan materiaalien ominaisuuksia sekä käsityön tekemisessä tarvittavien tavallisimpien koneiden ja laitteiden toimintaperiaatteita. Sovelletaan näin hankittua tietoa omassa työssä. Kokeillaan monipuolisesti erilaisia materiaaleja kuten erilaisia puulajeja, metalleja, muoveja, kuituja, lankoja, kankaita ja kierrätysmateriaaleja. Harjoitellaan ohjelmoimalla aikaan saatuja toimintoja, joista esimerkkinä robotiikka ja automaatio. Kokeilujen pohjalta tuotetta tai teosta kehitetään vielä eteenpäin.

Paikallinen tarkennus:

- Opitaan tunnistamaan käytettyjä materiaaleja ja rakenteita
- Opitaan käyttämään oikeita nimityksiä käytetyistä tekniikoista, työvälineistä ja materiaaleista

S5 Soveltaminen

Työskennellessä opitaan käyttämään alan peruskäsitteistöä ja tutustutaan turvallisiin materiaaleihin ja työtapoihin. Perehdytään laadukkaan tuotteen ominaisuuksiin ja turvalliseen työskentelykulttuuriin.

Paikallinen tarkennus:

- Tutustutaan käsityöhön liittyviin riskeihin ja vaaroihin ja opitaan suojautumaan esim melulta, kuumuudelta ja kemikaaleilta
- Perehdytään työmenetelmien ja -välineiden turvallisuuteen niin, että osataan käyttää työvälineitä itsenäisesti
- Oppilasta ohjataan laadukkaan lopputuloksen saavuttamiseen
- Huolehditaan sekä omista että koulun työvälineistä, luokan järjestyksestä ja siisteydestä sekä oman tuotoksen asiallisesta säilyttämisestä

4

Vuosiluokan tavoitteet ja keskeiset sisällöt

T1 vahvistaa oppilaan kiinnostusta käsin tekemiseen sekä innostaa keksivään, kokeilevaan ja paikallisuutta hyödyntävään käsityöhön

- Oppilas osoittaa kiinnostusta käsin tekemiseen ja innostuu keksivästä ja kokeilevasta käsityöstä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei vaikuta arvosanan muodostamiseen. Oppilaita ohjataan pohtimaan kokemuksia osana itsearviointia.

S1 Ideointi

Suunnittelussa perehdytään erilaisiin lähtökohtiin ja hyödynnetään omia moniaistisia kokemuksia ja elämyksiä sekä havainnoidaan ja analysoidaan esineitä, rakennettua ja luonnon ympäristöä uusien ideoiden kehittämiseksi. Käsityössä yhdistetään värejä, kuviota, erilaisia pintoja, tyylejä ja muotoja. Sovelletaan materiaalien lujuus- ja taipumisominaisuuksia. Tutkitaan rakenteiden syntymistä ja energian käyttöä.

Paikallinen tarkennus:

- Ideointi lähtee tehtävänannosta
- Määritellään tavoitteet ohjatusti yhdessä oppilaan kanssa.
- Harjoitellaan ideointimenetelmien käyttöä
- Esitetään omia ideoita

S2 Suunnittelu

Laaditaan omalle tuotteelle tai teokselle ja työskentelylle suunnitelma ja kehitetään sitä tarvittaessa. Kokeillaan erilaisia materiaaleja ja työskentelytekniikoita ideoiden kehittämiseksi tuotteeksi tai teokseksi. Harjoitellaan suunnitelman dokumentointia sanallisesti ja/tai visuaalisesti sekä numeerisesti käyttäen esimerkiksi mittoja, määriä ja mittakaavoja.

Paikallinen tarkennus:

- Ohjataan oppilaan suunnitteluprosessia.
- Suunnitelma sisältää mitat, materiaalit, tekniikat ja työvälineet

S3 Kokeilu

Tutkitaan materiaalien ominaisuuksia sekä käsityön tekemisessä tarvittavien tavallisimpien koneiden ja laitteiden toimintaperiaatteita. Sovelletaan näin hankittua tietoa omassa työssä. Kokeillaan monipuolisesti erilaisia materiaaleja kuten erilaisia puulajeja, metalleja, muoveja, kuituja, lankoja, kankaita ja kierrätysmateriaaleja. Harjoitellaan ohjelmoimalla aikaan saatuja toimintoja, joista esimerkkinä robotiikka ja automaatio. Kokeilujen pohjalta tuotetta tai teosta kehitetään vielä eteenpäin.

Paikallinen tarkennus:

- Opitaan tunnistamaan käytettyjä materiaaleja ja rakenteita
- Opitaan käyttämään oikeita nimityksiä käytetyistä tekniikoista, työvälineistä ja materiaaleista

S4 Tekeminen

Valmistetaan erilaisia yksilöllisiä ja /tai yhteisöllisiä tuotteita ja teoksia, joiden toteuttamiseen käytetään monenlaisia käsityössä tarvittavia valmistustekniikoita, työvälineitä, koneita ja laitteita. Työskennellään itse tehdyn suunnitelman ohjaamana.

Paikallinen tarkennus:

- Harjoitellaan koneompelua
- Harjoitellaan virkkausta
- Opitaan mittamaan ja merkitsemään eri materiaaleja.
- Opitaan työstämään puuta eri tekniikoin esim sahaamalla, poraamalla ja höyläämällä
- Tutustutaan metallintyöstötekniikoihin esimerkiksi sahaukseen, viilaukseen ja poraamiseen
- Harjoitellaan työohjeiden lukutaitoa

S5 Soveltaminen

Työskennellessä opitaan käyttämään alan peruskäsitteistöä ja tutustutaan turvallisiin materiaaleihin ja työtapoihin. Perehdytään laadukkaan tuotteen ominaisuuksiin ja turvalliseen työskentelykulttuuriin.

Paikallinen tarkennus:

- Tutustutaan käsityöhön liittyviin riskeihin ja vaaroihin ja opitaan suojautumaan niiltä
- Perehdytään työmenetelmien ja -välineiden turvallisuuteen niin, että osataan käyttää työvälineitä itsenäisesti
- Oppilasta ohjataan laadukkaan lopputuloksen saavuttamiseen
- Huolehditaan sekä omista että koulun työvälineistä, luokan järjestyksestä ja siisteydestä sekä oman tuotoksen asiallisesta säilyttämisestä

S6 Dokumentointi ja arviointi

Tieto- ja viestintäteknologiaa käytetään osana ideointia, suunnittelua ja dokumentointia. Tehdään käsityöprosessin itse- ja vertaisarviointia prosessin edetessä. Opetellaan antamaan yksilö- ja ryhmäpalautetta.

Paikallinen tarkennus:

- Jatketaan sähköisen portfolion kokoamista
- Portfoliossa esitellään suunnitelma, työn eteneminen ja lopputulos
- Ohjataan oppilasta arvioimaan omaa osaamistaan.

T2 ohjata oppilasta hahmottamaan ja hallitsemaan kokonainen käsityöprosessi ja sen dokumentointi

- Oppilas harjoittelee kokonaisen käsityöprosessin mukaista työskentelyä ja sen dokumentointia

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Oman työn suunnittelu, valmistus, arviointi ja prosessin dokumentointi	Oppilas osaa toteuttaa kokonaisen käsityöprosessin ja tehdä dokumentointia prosessin eri vaiheista.

S1 Ideointi

Suunnittelussa perehdytään erilaisiin lähtökohtiin ja hyödynnetään omia moniaistisia kokemuksia ja elämyksiä sekä havainnoidaan ja analysoidaan esineitä, rakennettua ja luonnon ympäristöä uusien ideoiden kehittämiseksi. Käsityössä yhdistetään värejä, kuviota, erilaisia pintoja, tyylejä ja muotoja. Sovelletaan materiaalien lujuus- ja taipumisominaisuuksia. Tutkitaan rakenteiden syntymistä ja energian käyttöä.

Paikallinen tarkennus:

- Ideointi lähtee tehtävänannosta
- Määritellään tavoitteet ohjatusti yhdessä oppilaan kanssa.
- Harjoitellaan ideointimenetelmien käyttöä
- Esitetään omia ideoita

S2 Suunnittelu

Laaditaan omalle tuotteelle tai teokselle ja työskentelylle suunnitelma ja kehitetään sitä tarvittaessa. Kokeillaan erilaisia materiaaleja ja työskentelytekniikoita ideoiden kehittämiseksi tuotteeksi tai teokseksi. Harjoitellaan suunnitelman dokumentointia sanallisesti ja/tai visuaalisesti sekä numeerisesti käyttäen esimerkiksi mittoja, määriä ja mittakaavoja.

Paikallinen tarkennus:

- Ohjataan oppilaan suunnitteluprosessia.
- Suunnitelma sisältää mitat, materiaalit, tekniikat ja työvälineet

S3 Kokeilu

Tutkitaan materiaalien ominaisuuksia sekä käsityön tekemisessä tarvittavien tavallisimpien koneiden ja laitteiden toimintaperiaatteita. Sovelletaan näin hankittua tietoa omassa työssä. Kokeillaan monipuolisesti erilaisia materiaaleja kuten erilaisia puulajeja, metalleja, muoveja, kuituja, lankoja, kankaita ja kierrätysmateriaaleja. Harjoitellaan ohjelmoimalla aikaan saatuja toimintoja, joista esimerkkinä robotiikka ja automaatio. Kokeilujen pohjalta tuotetta tai teosta kehitetään vielä eteenpäin.

Paikallinen tarkennus:

- Opitaan tunnistamaan käytettyjä materiaaleja ja rakenteita
- Opitaan käyttämään oikeita nimityksiä käytetyistä tekniikoista, työvälineistä ja materiaaleista

S4 Tekeminen

Valmistetaan erilaisia yksilöllisiä ja /tai yhteisöllisiä tuotteita ja teoksia, joiden toteuttamiseen käytetään monenlaisia käsityössä tarvittavia valmistustekniikoita, työvälineitä, koneita ja laitteita. Työskennellään itse tehdyn suunnitelman ohjaamana.

Paikallinen tarkennus:

- Harjoitellaan koneompelua
- Harjoitellaan virkkausta
- Opitaan mittamaan ja merkitsemään eri materiaaleja.
- Opitaan työstämään puuta eri tekniikoin esim sahaamalla, poraamalla ja höyläämällä
- Tutustutaan metallintyöstötekniikoihin esimerkiksi sahaukseen, viilaukseen ja poraamiseen
- Harjoitellaan työohjeiden lukutaitoa

S5 Soveltaminen

Työskennellessä opitaan käyttämään alan peruskäsitteistöä ja tutustutaan turvallisiin materiaaleihin ja työtapoihin. Perehdytään laadukkaan tuotteen ominaisuuksiin ja turvalliseen työskentelykulttuuriin.

Paikallinen tarkennus:

- Tutustutaan käsityöhön liittyviin riskeihin ja vaaroihin ja opitaan suojautumaan niiltä
- Perehdytään työmenetelmien ja -välineiden turvallisuuteen niin, että osataan käyttää työvälineitä itsenäisesti
- Oppilasta ohjataan laadukkaan lopputuloksen saavuttamiseen
- Huolehditaan sekä omista että koulun työvälineistä, luokan järjestyksestä ja siisteydestä sekä oman tuotoksen asiallisesta säilyttämisestä

S6 Dokumentointi ja arviointi

Tieto- ja viestintäteknologiaa käytetään osana ideointia, suunnittelua ja dokumentointia. Tehdään käsityöprosessin itse- ja vertaisarviointia prosessin edetessä. Opetellaan antamaan yksilö- ja ryhmäpalautetta.

Paikallinen tarkennus:

- Jatketaan sähköisen portfolion kokoamista
- Portfoliossa esitellään suunnitelma, työn eteneminen ja lopputulos
- Ohjataan oppilasta arvioimaan omaa osaamistaan.

T3 opastaa oppilasta suunnittelemaan ja valmistamaan yksin tai yhdessä käsityötuote tai -teos luottaen omiin esteettisiin ja teknisiin ratkaisuihin

- Oppilas harjoittelee käsityötuotteen suunnittelua ja valmistusta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tuotteen valmistaminen	Oppilas osaa valmistaa omaan tai yhteiseen suunnitelmaansa perustuvan tuotteen tai teoksen, jossa on huomioitu esteettisyys ja toimivuus.

S1 Ideointi

Suunnittelussa perehdytään erilaisiin lähtökohtiin ja hyödynnetään omia moniaistisia kokemuksia ja elämyksiä sekä havainnoidaan ja analysoidaan esineitä, rakennettua ja luonnon ympäristöä uusien ideoiden kehittämiseksi. Käsityössä yhdistetään värejä, kuviota, erilaisia pintoja, tyylejä

ja muotoja. Sovelletaan materiaalien lujuus- ja taipumisominaisuuksia. Tutkitaan rakenteiden syntymistä ja energian käyttöä.

Paikallinen tarkennus:

- Ideointi lähtee tehtävänannosta
- Määritellään tavoitteet ohjatusti yhdessä oppilaan kanssa.
- Harjoitellaan ideointimenetelmien käyttöä
- Esitetään omia ideoita

S2 Suunnittelu

Laaditaan omalle tuotteelle tai teokselle ja työskentelylle suunnitelma ja kehitetään sitä tarvittaessa. Kokeillaan erilaisia materiaaleja ja työskentelytekniikoita ideoiden kehittämiseksi tuotteeksi tai teokseksi. Harjoitellaan suunnitelman dokumentointia sanallisesti ja/tai visuaalisesti sekä numeerisesti käyttäen esimerkiksi mittoja, määriä ja mittakaavoja.

Paikallinen tarkennus:

- Ohjataan oppilaan suunnitteluprosessia.
- Suunnitelma sisältää mitat, materiaalit, tekniikat ja työvälineet

S3 Kokeilu

Tutkitaan materiaalien ominaisuuksia sekä käsityön tekemisessä tarvittavien tavallisimpien koneiden ja laitteiden toimintaperiaatteita. Sovelletaan näin hankittua tietoa omassa työssä. Kokeillaan monipuolisesti erilaisia materiaaleja kuten erilaisia puulajeja, metalleja, muoveja, kuituja, lankoja, kankaita ja kierrätysmateriaaleja. Harjoitellaan ohjelmoimalla aikaan saatuja toimintoja, joista esimerkkinä robotiikka ja automaatio. Kokeilujen pohjalta tuotetta tai teosta kehitetään vielä eteenpäin.

Paikallinen tarkennus:

- Opitaan tunnistamaan käytettyjä materiaaleja ja rakenteita
- Opitaan käyttämään oikeita nimityksiä käytetyistä tekniikoista, työvälineistä ja materiaaleista

S4 Tekeminen

Valmistetaan erilaisia yksilöllisiä ja /tai yhteisöllisiä tuotteita ja teoksia, joiden toteuttamiseen käytetään monenlaisia käsityössä tarvittavia valmistustekniikoita, työvälineitä, koneita ja laitteita. Työskennellään itse tehdyn suunnitelman ohjaamana.

Paikallinen tarkennus:

- Harjoitellaan koneompelua
- Harjoitellaan virkkausta
- Opitaan mittamaan ja merkitsemään eri materiaaleja.
- Opitaan työstämään puuta eri tekniikoin esim sahaamalla, poraamalla ja höyläämällä
- Tutustutaan metallintyöstötekniikoihin esimerkiksi sahaukseen, viilaukseen ja poraamiseen
- Harjoitellaan työohjeiden lukutaitoa

T4 ohjata oppilasta tunnistamaan käsitteistöä sekä tuntemaan monia erilaisia materiaaleja ja työstämään niitä tarkoituksenmukaisesti

- Oppilas harjoittelee käsityön käsitteiden käyttämistä
- Oppilas harjoittelee eri materiaalien työstämistä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Käsityössä käytettävien materiaalien ja valmistustekniikoiden valinta, yhdistäminen ja työstäminen	Oppilas valitsee, yhdistää ja käyttää tarkoituksenmukaisesti eri materiaaleja ja valmistustekniikoita. Oppilas tuntee ja osaa käyttää käsityön käsitteistöä.

S3 Kokeilu

Tutkitaan materiaalien ominaisuuksia sekä käsityön tekemisessä tarvittavien tavallisimpien koneiden ja laitteiden toimintaperiaatteita. Sovelletaan näin hankittua tietoa omassa työssä. Kokeillaan monipuolisesti erilaisia materiaaleja kuten erilaisia puulajeja, metalleja, muoveja, kuituja, lankoja, kankaita ja kierrätysmateriaaleja. Harjoitellaan ohjelmoimalla aikaan saatuja toimintoja, joista esimerkkinä robotiikka ja automaatio. Kokeilujen pohjalta tuotetta tai teosta kehitetään vielä eteenpäin.

Paikallinen tarkennus:

- Opitaan tunnistamaan käytettyjä materiaaleja ja rakenteita
- Opitaan käyttämään oikeita nimityksiä käytetyistä tekniikoista, työvälineistä ja materiaaleista

S5 Soveltaminen

Työskennellessä opitaan käyttämään alan peruskäsitteistöä ja tutustutaan turvallisiin materiaaleihin ja työtapoihin. Perehdytään laadukkaan tuotteen ominaisuuksiin ja turvalliseen työskentelykulttuuriin.

Paikallinen tarkennus:

- Tutustutaan käsityöhön liittyviin riskeihin ja vaaroihin ja opitaan suojautumaan niiltä
- Perehdytään työmenetelmien ja -välineiden turvallisuuteen niin, että osataan käyttää työvälineitä itsenäisesti
- Oppilasta ohjataan laadukkaan lopputuloksen saavuttamiseen
- Huolehditaan sekä omista että koulun työvälineistä, luokan järjestyksestä ja siisteydestä sekä oman tuotoksen asiallisesta säilyttämisestä

T5 kannustaa oppilasta toimimaan pitkäjänteisesti ja vastuuntuntoisesti, huolehtimaan turvallisesta työskentelystä sekä valitsemaan ja käyttämään työhön sopivaa välineistöä

- Oppilas harjoittelee tavoitteiden asettamista
- Oppilas oppii toimimaan turvallisesti käsityön opetustiloissa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Työskentelytaidot	Oppilas ottaa vastuuta omasta työstään ja toimii tavoitteellisesti. Oppilas osaa kuvata yksinkertaisten ja arkipäivään liittyvien laitteiden toimintaperiaatteita. Oppilas osaa käyttää asianmukaisia työvälineitä, koneita ja laitteita oikein, turvallisesti ja tarkoituksenmukaisesti.

S1 Ideointi

Suunnittelussa perehdytään erilaisiin lähtökohtiin ja hyödynnetään omia moniaistisia kokemuksia ja elämyksiä sekä havainnoidaan ja analysoidaan esineitä, rakennettua ja luonnon ympäristöä uusien ideoiden kehittämiseksi. Käsityössä yhdistetään värejä, kuviota, erilaisia pintoja, tyylejä ja muotoja. Sovelletaan materiaalien lujuus- ja taipumisominaisuuksia. Tutkitaan rakenteiden syntymistä ja energian käyttöä.

Paikallinen tarkennus:

- Ideointi lähtee tehtävänannosta
- Määritellään tavoitteet ohjatusti yhdessä oppilaan kanssa.
- Harjoitellaan ideointimenetelmien käyttöä
- Esitetään omia ideoita

S2 Suunnittelu

Laaditaan omalle tuotteelle tai teokselle ja työskentelylle suunnitelma ja kehitetään sitä tarvittaessa. Kokeillaan erilaisia materiaaleja ja työskentelytekniikoita ideoiden kehittämiseksi tuotteeksi tai teokseksi. Harjoitellaan suunnitelman dokumentointia sanallisesti ja/tai visuaalisesti sekä numeerisesti käyttäen esimerkiksi mittoja, määriä ja mittakaavoja.

Paikallinen tarkennus:

- Ohjataan oppilaan suunnitteluprosessia.
- Suunnitelma sisältää mitat, materiaalit, tekniikat ja työvälineet

S3 Kokeilu

Tutkitaan materiaalien ominaisuuksia sekä käsityön tekemisessä tarvittavien tavallisimpien koneiden ja laitteiden toimintaperiaatteita. Sovelletaan näin hankittua tietoa omassa työssä. Kokeillaan monipuolisesti erilaisia materiaaleja kuten erilaisia puulajeja, metalleja, muoveja, kuituja, lankoja, kankaita ja kierrätysmateriaaleja. Harjoitellaan ohjelmoimalla aikaan saatuja toimintoja, joista esimerkkinä robotiikka ja automaatio. Kokeilujen pohjalta tuotetta tai teosta kehitetään vielä eteenpäin.

Paikallinen tarkennus:

- Opitaan tunnistamaan käytettyjä materiaaleja ja rakenteita
- Opitaan käyttämään oikeita nimityksiä käytetyistä tekniikoista, työvälineistä ja materiaaleista

S4 Tekeminen

Valmistetaan erilaisia yksilöllisiä ja /tai yhteisöllisiä tuotteita ja teoksia, joiden toteuttamiseen käytetään monenlaisia käsityössä tarvittavia valmistustekniikoita, työvälineitä, koneita ja laitteita. Työskennellään itse tehdyn suunnitelman ohjaamana.

Paikallinen tarkennus:

- Harjoitellaan koneompelua
- Harjoitellaan virkkausta
- Opitaan mittamaan ja merkitsemään eri materiaaleja.
- Opitaan työstämään puuta eri tekniikoin esim sahaamalla, poraamalla ja höyläämällä
- Tutustutaan metallintyöstötekniikoihin esimerkiksi sahaukseen, viilaukseen ja poraamiseen
- Harjoitellaan työohjeiden lukutaitoa

S5 Soveltaminen

Työskennellessä opitaan käyttämään alan peruskäsitteistöä ja tutustutaan turvallisiin materiaaleihin ja työtapoihin. Perehdytään laadukkaan tuotteen ominaisuuksiin ja turvalliseen työskentelykulttuuriin.

Paikallinen tarkennus:

- Tutustutaan käsityöhön liittyviin riskeihin ja vaaroihin ja opitaan suojautumaan niiltä
- Perehdytään työmenetelmien ja -välineiden turvallisuuteen niin, että osataan käyttää työvälineitä itsenäisesti
- Oppilasta ohjataan laadukkaan lopputuloksen saavuttamiseen
- Huolehditaan sekä omista että koulun työvälineistä, luokan järjestyksestä ja siisteydestä sekä oman tuotoksen asiallisesta säilyttämisestä

T6 opastaa oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa käsityön suunnittelussa, valmistamisessa ja käsityöprosessin dokumentoinnissa

- Oppilas harjoittelee tieto- ja viestintäteknologian käyttöä käsityön suunnittelussa, ja käsityöprosessin dokumentoinnissa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tieto- ja viestintäteknologian käyttäminen omassa työskentelyssä	Oppilas osaa käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa ohjatusti käsityön suunnittelussa, valmistuksessa ja käsityöprosessin dokumentoinnissa.

S1 Ideointi

Suunnittelussa perehdytään erilaisiin lähtökohtiin ja hyödynnetään omia moniaistisia kokemuksia ja elämyksiä sekä havainnoidaan ja analysoidaan esineitä, rakennettua ja luonnon ympäristöä uusien ideoiden kehittämiseksi. Käsityössä yhdistetään värejä, kuviota, erilaisia pintoja, tyylejä ja muotoja. Sovelletaan materiaalien lujuus- ja taipumisominaisuuksia. Tutkitaan rakenteiden syntymistä ja energian käyttöä.

Paikallinen tarkennus:

- Ideointi lähtee tehtävänannosta

- Määritellään tavoitteet ohjatusti yhdessä oppilaan kanssa.
- Harjoitellaan ideointimenetelmien käyttöä
- Esitetään omia ideoita

S2 Suunnittelu

Laaditaan omalle tuotteelle tai teokselle ja työskentelylle suunnitelma ja kehitetään sitä tarvittaessa. Kokeillaan erilaisia materiaaleja ja työskentelytekniikoita ideoiden kehittämiseksi tuotteeksi tai teokseksi. Harjoitellaan suunnitelman dokumentointia sanallisesti ja/tai visuaalisesti sekä numeerisesti käyttäen esimerkiksi mittoja, määriä ja mittakaavoja.

Paikallinen tarkennus:

- Ohjataan oppilaan suunnitteluprosessia.
- Suunnitelma sisältää mitat, materiaalit, tekniikat ja työvälineet

S6 Dokumentointi ja arviointi

Tieto- ja viestintäteknologiaa käytetään osana ideointia, suunnittelua ja dokumentointia. Tehdään käsityöprosessin itse- ja vertaisarviointia prosessin edetessä. Opetellaan antamaan yksilö- ja ryhmäpalautetta.

Paikallinen tarkennus:

- Jatketaan sähköisen portfolion kokoamista
- Portfoliossa esitellään suunnitelma, työn eteneminen ja lopputulos
- Ohjataan oppilasta arvioimaan omaa osaamistaan.

T7 ohjata oppilasta arvioimaan, arvostamaan ja tarkastelemaan vuorovaikutteisesti omaa ja muiden kokonaisen käsityön prosessia

- Oppilas kehittyy oman työskentelyprosessin arvioimisessa
- Oppilas kehittyy vertaisarvioinnissa ja myönteisen palautteen antamisessa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Oman ja muiden työn arviointi, vertaispalautteen antaminen	Oppilas osallistuu rakentavasti oman ja toisten työn ja työskentelyn arviointiin ja vertaispalautteen antamiseen.

S6 Dokumentointi ja arviointi

Tieto- ja viestintäteknologiaa käytetään osana ideointia, suunnittelua ja dokumentointia. Tehdään käsityöprosessin itse- ja vertaisarviointia prosessin edetessä. Opetellaan antamaan yksilö- ja ryhmäpalautetta.

Paikallinen tarkennus:

- Jatketaan sähköisen portfolion kokoamista
- Portfoliossa esitellään suunnitelma, työn eteneminen ja lopputulos
- Ohjataan oppilasta arvioimaan omaa osaamistaan.

T8 herättää oppilas arvioimaan kulutus- ja tuotantotapoja kriittisesti

- Oppilas harjoittelee taloudellista materiaalien käyttöä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kulutus- ja tuotantotapojen pohdinta	Oppilas osaa ilmaista, miten kulutus- ja tuotantotavat vaikuttavat tuotteen elinkaaren.

S1 Ideointi

Suunnittelussa perehdytään erilaisiin lähtökohtiin ja hyödynnetään omia moniaistisia kokemuksia ja elämyksiä sekä havainnoidaan ja analysoidaan esineitä, rakennettua ja luonnon ympäristöä uusien ideoiden kehittämiseksi. Käsityössä yhdistetään värejä, kuviota, erilaisia pintoja, tyylejä ja muotoja. Sovelletaan materiaalien lujuus- ja taipumisominaisuuksia. Tutkitaan rakenteiden syntymistä ja energian käyttöä.

Paikallinen tarkennus:

- Ideointi lähtee tehtävänannosta
- Määritellään tavoitteet ohjatusti yhdessä oppilaan kanssa.
- Harjoitellaan ideointimenetelmien käyttöä
- Esitetään omia ideoita

S2 Suunnittelu

Laaditaan omalle tuotteelle tai teokselle ja työskentelylle suunnitelma ja kehitetään sitä tarvittaessa. Kokeillaan erilaisia materiaaleja ja työskentelytekniikoita ideoiden kehittämiseksi tuotteeksi tai teokseksi. Harjoitellaan suunnitelman dokumentointia sanallisesti ja/tai visuaalisesti sekä numeerisesti käyttäen esimerkiksi mittoja, määriä ja mittakaavoja.

Paikallinen tarkennus:

- Ohjataan oppilaan suunnitteluprosessia.
- Suunnitelma sisältää mitat, materiaalit, tekniikat ja työvälineet

S3 Kokeilu

Tutkitaan materiaalien ominaisuuksia sekä käsityön tekemisessä tarvittavien tavallisimpien koneiden ja laitteiden toimintaperiaatteita. Sovelletaan näin hankittua tietoa omassa työssä. Kokeillaan monipuolisesti erilaisia materiaaleja kuten erilaisia puulajeja, metalleja, muoveja, kuituja, lankoja, kankaita ja kierrätysmateriaaleja. Harjoitellaan ohjelmoimalla aikaan saatuja toimintoja, joista esimerkkinä robotiikka ja automaatio. Kokeilujen pohjalta tuotetta tai teosta kehitetään vielä eteenpäin.

Paikallinen tarkennus:

- Opitaan tunnistamaan käytettyjä materiaaleja ja rakenteita
- Opitaan käyttämään oikeita nimityksiä käytetyistä tekniikoista, työvälineistä ja materiaaleista

S5 Soveltaminen

Työskennellessä opitaan käyttämään alan peruskäsitteistöä ja tutustutaan turvallisiin materiaaleihin ja työtapoihin. Perehdytään laadukkaan tuotteen ominaisuuksiin ja turvalliseen työskentelykulttuuriin.

Paikallinen tarkennus:

- Tutustutaan käsityöhön liittyviin riskeihin ja vaaroihin ja opitaan suojautumaan niiltä
- Perehdytään työmenetelmien ja -välineiden turvallisuuteen niin, että osataan käyttää työvälineitä itsenäisesti
- Oppilasta ohjataan laadukkaan lopputuloksen saavuttamiseen
- Huolehditaan sekä omista että koulun työvälineistä, luokan järjestyksestä ja siisteydestä sekä oman tuotoksen asiallisesta säilyttämisestä

5

Vuosiluokan tavoitteet ja keskeiset sisällöt

T1 vahvistaa oppilaan kiinnostusta käsin tekemiseen sekä innostaa keksivään, kokeilevaan ja paikallisuutta hyödyntävään käsityöhön

- Oppilas osoittaa kiinnostusta käsin tekemiseen ja innostuu keksivästä ja kokeilevasta käsityöstä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei vaikuta arvosanan muodostamiseen. Oppilaita ohjataan pohtimaan kokemuksia osana itsearviointia.

S1 Ideointi

Suunnittelussa perehdytään erilaisiin lähtökohtiin ja hyödynnetään omia moniaistisia kokemuksia ja elämyksiä sekä havainnoidaan ja analysoidaan esineitä, rakennettua ja luonnon ympäristöä uusien ideoiden kehittämiseksi. Käsityössä yhdistetään värejä, kuviota, erilaisia pintoja, tyylejä ja muotoja. Sovelletaan materiaalien lujuus- ja taipumisominaisuuksia. Tutkitaan rakenteiden syntymistä ja energian käyttöä.

Paikallinen tarkennus:

- Annetaan oppilaalle ongelmanratkaisutehtävä, jossa tehtävä ja tavoite määritellään ohjatusti
- Valitaan ohjatusti tehtävään soveltuva ideointimenetelmä
- Esitellään omia ideoita ja harjoitellaan palautteen antamista

S2 Suunnittelu

Laaditaan omalle tuotteelle tai teokselle ja työskentelylle suunnitelma ja kehitetään sitä tarvittaessa. Kokeillaan erilaisia materiaaleja ja työskentelytekniikoita ideoiden kehittämiseksi tuotteeksi tai teokseksi. Harjoitellaan suunnitelman dokumentointia sanallisesti ja/tai visuaalisesti sekä numeerisesti käyttäen esimerkiksi mittoja, määriä ja mittakaavoja.

Paikallinen tarkennus:

- Harjoitellaan itsenäistä suunnittelua ja tehdään ohjattuna perusteltuja valintoja
- Suunnitelma sisältää vähintään mitat, materiaalit, tekniikat ja työvälineet

S3 Kokeilu

Tutkitaan materiaalien ominaisuuksia sekä käsityön tekemisessä tarvittavien tavallisimpien koneiden ja laitteiden toimintaperiaatteita. Sovelletaan näin hankittua tietoa omassa työssä. Kokeillaan monipuolisesti erilaisia materiaaleja kuten erilaisia puulajeja, metalleja, muoveja, kuituja, lankoja, kankaita ja kierrätysmateriaaleja. Harjoitellaan ohjelmoimalla aikaan saatuja toimintoja, joista esimerkkinä robotiikka ja automaatio. Kokeilujen pohjalta tuotetta tai teosta kehitetään vielä eteenpäin.

Paikallinen tarkennus:

- Opitaan tunnistamaan käytettyjä materiaaleja ja rakenteita
- Opitaan käyttämään oikeita nimityksiä käytetyistä tekniikoista, työvälineistä ja materiaaleista

S4 Tekeminen

Valmistetaan erilaisia yksilöllisiä ja /tai yhteisöllisiä tuotteita ja teoksia, joiden toteuttamiseen käytetään monenlaisia käsityössä tarvittavia valmistustekniikoita, työvälineitä, koneita ja laitteita. Työskennellään itse tehdyn suunnitelman ohjaamana.

Paikallinen tarkennus:

- Opitaan mittaamaan ja merkitsemään eri materiaaleja
- Opitaan työstämään puuta erilaisin menetelmin ja harjoittellaan liitostekniikoita
- Harjoitellaan metallintyöstämistä
- Harjoitellaan elektroniikkatöitä, robotiikkaa ja 3D-mallintamista
- Opetellaan koneella ompelua
- Harjoitellaan neulontaa
- Harjoitellaan työohjeiden lukutaitoa

S5 Soveltaminen

Työskennellessä opitaan käyttämään alan peruskäsitteistöä ja tutustutaan turvallisiin materiaaleihin ja työtapoihin. Perehdytään laadukkaan tuotteen ominaisuuksiin ja turvalliseen työskentelykulttuuriin.

Paikallinen tarkennus:

- Tunnistetaan käsityöhön liittyvät riskit ja vaarat ja osataan suojautua niiltä
- Käytetään työvälineitä ja -menetelmiä turvallisesti niin, että osataan käyttää niitä itsenäisesti
- Ohajataan laadukkaan lopputuloksen saavuttamiseen
- Huolehditaan sekä omista että koulun työvälineistä, luokan järjestyksestä ja siisteydestä sekä oman tuotoksen asiallisesta säilyttämisestä
- Tutustutaan erilaisiin käsityötaitoihin ja käsityön mahdollisuuksiin esimerkiksi sosiaalisen median tarjontaan, museoihin, näyttelyihin, yrityksiin tai käsityön taitajiin

S6 Dokumentointi ja arviointi

Tieto- ja viestintäteknologiaa käytetään osana ideointia, suunnittelua ja dokumentointia. Tehdään käsityöprosessin itse- ja vertaisarviointia prosessin edetessä. Opetellaan antamaan yksilö- ja ryhmäpalautetta.

Paikallinen tarkennus:

- Jatketaan sähköisen portfolion kokoamista
- Portfoliossa esitellään suunnitelma, työn eteneminen ja lopputulos, sekä omaa pohdiskelua
- Arvioidaan asetettujen tavoitteiden saavuttamista

T2 ohjata oppilasta hahmottamaan ja hallitsemaan kokonainen käsityöprosessi ja sen dokumentointi

- Oppilas oppii hahmottamaan ja hallitsemaan kokonaisen käsityöprosessin ja sen dokumentoinnin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Oman työn suunnittelu, valmistus, arviointi ja prosessin dokumentointi	Oppilas osaa toteuttaa kokonaisen käsityöprosessin ja tehdä dokumentointia prosessin eri vaiheista.

S1 Ideointi

Suunnittelussa perehdytään erilaisiin lähtökohtiin ja hyödynnetään omia moniaistisia kokemuksia ja elämyksiä sekä havainnoidaan ja analysoidaan esineitä, rakennettua ja luonnon ympäristöä uusien ideoiden kehittämiseksi. Käsityössä yhdistetään värejä, kuviota, erilaisia pintoja, tyylejä ja muotoja. Sovelletaan materiaalien lujuus- ja taipumisominaisuuksia. Tutkitaan rakenteiden syntymistä ja energian käyttöä.

Paikallinen tarkennus:

- Annetaan oppilaalle ongelmanratkaisutehtävä, jossa tehtävä ja tavoite määritellään ohjatusti
- Valitaan ohjatusti tehtävään soveltuva ideointimenetelmä
- Esitellään omia ideoita ja harjoitellaan palautteen antamista

S2 Suunnittelu

Laaditaan omalle tuotteelle tai teokselle ja työskentelylle suunnitelma ja kehitetään sitä tarvittaessa. Kokeillaan erilaisia materiaaleja ja työskentelytekniikoita ideoiden kehittämiseksi tuotteeksi tai teokseksi. Harjoitellaan suunnitelman dokumentointia sanallisesti ja/tai visuaalisesti sekä numeerisesti käyttäen esimerkiksi mittoja, määriä ja mittakaavoja.

Paikallinen tarkennus:

- Harjoitellaan itsenäistä suunnittelua ja tehdään ohjattuna perusteltuja valintoja
- Suunnitelma sisältää vähintään mitat, materiaalit, tekniikat ja työvälineet

S3 Kokeilu

Tutkitaan materiaalien ominaisuuksia sekä käsityön tekemisessä tarvittavien tavallisimpien koneiden ja laitteiden toimintaperiaatteita. Sovelletaan näin hankittua tietoa omassa työssä. Kokeillaan monipuolisesti erilaisia materiaaleja kuten erilaisia puulajeja, metalleja, muoveja, kuituja, lankoja, kankaita ja kierrätysmateriaaleja. Harjoitellaan ohjelmoimalla aikaan saatuja toimintoja, joista esimerkkinä robotiikka ja automaatio. Kokeilujen pohjalta tuotetta tai teosta kehitetään vielä eteenpäin.

Paikallinen tarkennus:

- Opitaan tunnistamaan käytettyjä materiaaleja ja rakenteita
- Opitaan käyttämään oikeita nimityksiä käytetyistä tekniikoista, työvälineistä ja materiaaleista

S4 Tekeminen

Valmistetaan erilaisia yksilöllisiä ja /tai yhteisöllisiä tuotteita ja teoksia, joiden toteuttamiseen käytetään monenlaisia käsityössä tarvittavia valmistustekniikoita, työvälineitä, koneita ja laitteita. Työskennellään itse tehdyn suunnitelman ohjaamana.

Paikallinen tarkennus:

- Opitaan mittaamaan ja merkitsemään eri materiaaleja
- Opitaan työstämään puuta erilaisin menetelmin ja harjoittellaan liitostekniikoita
- Harjoitellaan metallintyöstämistä
- Harjoitellaan elektroniikkatöitä, robotiikkaa ja 3D-mallintamista
- Opetellaan koneella ompelua
- Harjoitellaan neulontaa
- Harjoitellaan työohjeiden lukutaitoa

S5 Soveltaminen

Työskennellessä opitaan käyttämään alan peruskäsitteistöä ja tutustutaan turvallisiin materiaaleihin ja työtapoihin. Perehdytään laadukkaan tuotteen ominaisuuksiin ja turvalliseen työskentelykulttuuriin.

Paikallinen tarkennus:

- Tunnistetaan käsityöhön liittyvät riskit ja vaarat ja osataan suojautua niiltä
- Käytetään työvälineitä ja -menetelmiä turvallisesti niin, että osataan käyttää niitä itsenäisesti
- Ohajataan laadukkaan lopputuloksen saavuttamiseen
- Huolehditaan sekä omista että koulun työvälineistä, luokan järjestyksestä ja siisteydestä sekä oman tuotoksen asiallisesta säilyttämisestä
- Tutustutaan erilaisiin käsityötaitoihin ja käsityön mahdollisuuksiin esimerkiksi sosiaalisen median tarjontaan, museoihin, näyttelyihin, yrityksiin tai käsityön taitajiin

S6 Dokumentointi ja arviointi

Tieto- ja viestintäteknologiaa käytetään osana ideointia, suunnittelua ja dokumentointia. Tehdään käsityöprosessin itse- ja vertaisarviointia prosessin edetessä. Opetellaan antamaan yksilö- ja ryhmäpalautetta.

Paikallinen tarkennus:

- Jatketaan sähköisen portfolion kokoamista
- Portfoliossa esitellään suunnitelma, työn eteneminen ja lopputulos, sekä omaa pohdiskelua
- Arvioidaan asetettujen tavoitteiden saavuttamista

T3 opastaa oppilasta suunnittelemaan ja valmistamaan yksin tai yhdessä käsityötuote tai -teos luottaen omiin esteettisiin ja teknisiin ratkaisuihin

- Oppilas oppii suunnittelemaan ja valmistamaan käsityötuotteen tai -teoksen, jossa on huomioitu esteettisyys ja toimivuus

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tuotteen valmistaminen	Oppilas osaa valmistaa omaan tai yhteiseen suunnitelmaansa perustuvan tuotteen tai teoksen, jossa on huomioitu esteettisyys ja toimivuus.

S1 Ideointi

Suunnittelussa perehdytään erilaisiin lähtökohtiin ja hyödynnetään omia moniaistisia kokemuksia ja elämyksiä sekä havainnoidaan ja analysoidaan esineitä, rakennettua ja luonnon ympäristöä uusien ideoiden kehittämiseksi. Käsityössä yhdistetään värejä, kuviota, erilaisia pintoja, tyylejä ja muotoja. Sovelletaan materiaalien lujuus- ja taipumisominaisuuksia. Tutkitaan rakenteiden syntymistä ja energian käyttöä.

Paikallinen tarkennus:

- Annetaan oppilaalle ongelmanratkaisutehtävä, jossa tehtävä ja tavoite määritellään ohjatusti
- Valitaan ohjatusti tehtävään soveltuva ideointimenetelmä
- Esitellään omia ideoita ja harjoitellaan palautteen antamista

S2 Suunnittelu

Laaditaan omalle tuotteelle tai teokselle ja työskentelylle suunnitelma ja kehitetään sitä tarvittaessa. Kokeillaan erilaisia materiaaleja ja työskentelytekniikoita ideoiden kehittämiseksi tuotteeksi tai teokseksi. Harjoitellaan suunnitelman dokumentointia sanallisesti ja/tai visuaalisesti sekä numeerisesti käyttäen esimerkiksi mittoja, määriä ja mittakaavoja.

Paikallinen tarkennus:

- Harjoitellaan itsenäistä suunnittelua ja tehdään ohjattuna perusteltuja valintoja
- Suunnitelma sisältää vähintään mitat, materiaalit, tekniikat ja työvälineet

S3 Kokeilu

Tutkitaan materiaalien ominaisuuksia sekä käsityön tekemisessä tarvittavien tavallisimpien koneiden ja laitteiden toimintaperiaatteita. Sovelletaan näin hankittua tietoa omassa työssä. Kokeillaan monipuolisesti erilaisia materiaaleja kuten erilaisia puulajeja, metalleja, muoveja, kuituja, lankoja, kankaita ja kierrätysmateriaaleja. Harjoitellaan ohjelmoimalla aikaan saatuja toimintoja, joista esimerkkinä robotiikka ja automaatio. Kokeilujen pohjalta tuotetta tai teosta kehitetään vielä eteenpäin.

Paikallinen tarkennus:

- Opitaan tunnistamaan käytettyjä materiaaleja ja rakenteita
- Opitaan käyttämään oikeita nimityksiä käytetyistä tekniikoista, työvälineistä ja materiaaleista

S4 Tekeminen

Valmistetaan erilaisia yksilöllisiä ja /tai yhteisöllisiä tuotteita ja teoksia, joiden toteuttamiseen käytetään monenlaisia käsityössä tarvittavia valmistustekniikoita, työvälineitä, koneita ja laitteita. Työskennellään itse tehdyn suunnitelman ohjaamana.

Paikallinen tarkennus:

- Opitaan mittaamaan ja merkitsemään eri materiaaleja
- Opitaan työstämään puuta erilaisin menetelmin ja harjoittellaan liitostekniikoita
- Harjoitellaan metallintyöstämistä
- Harjoitellaan elektroniikkatöitä, robotiikkaa ja 3D-mallintamista
- Opetellaan koneella ompelua
- Harjoitellaan neulontaa
- Harjoitellaan työohjeiden lukutaitoa

T4 ohjata oppilasta tunnistamaan käsitteistöä sekä tuntemaan monia erilaisia materiaaleja ja työstämään niitä tarkoituksenmukaisesti

- Oppilas oppii käyttämään käsityön käsitteitä
- Oppilas oppii ohjatusti valitsemaan, yhdistämään ja käyttämään tarkoituksenmukaisia materiaaleja ja valmistustekniikoita

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Käsityössä käytettävien materiaalien ja valmistustekniikoiden valinta, yhdistäminen ja työstäminen	Oppilas valitsee, yhdistää ja käyttää tarkoituksenmukaisesti eri materiaaleja ja valmistustekniikoita. Oppilas tuntee ja osaa käyttää käsityön käsitteistöä.

S3 Kokeilu

Tutkitaan materiaalien ominaisuuksia sekä käsityön tekemisessä tarvittavien tavallisimpien koneiden ja laitteiden toimintaperiaatteita. Sovelletaan näin hankittua tietoa omassa työssä. Kokeillaan monipuolisesti erilaisia materiaaleja kuten erilaisia puulajeja, metalleja, muoveja, kuituja, lankoja, kankaita ja kierrätysmateriaaleja. Harjoitellaan ohjelmoimalla aikaan saatuja toimintoja, joista esimerkkinä robotiikka ja automaatio. Kokeilujen pohjalta tuotetta tai teosta kehitetään vielä eteenpäin.

Paikallinen tarkennus:

- Opitaan tunnistamaan käytettyjä materiaaleja ja rakenteita
- Opitaan käyttämään oikeita nimityksiä käytetyistä tekniikoista, työvälineistä ja materiaaleista

S5 Soveltaminen

Työskennellessä opitaan käyttämään alan peruskäsitteistöä ja tutustutaan turvallisiin materiaaleihin ja työtapoihin. Perehdytään laadukkaan tuotteen ominaisuuksiin ja turvalliseen työskentelykulttuuriin.

Paikallinen tarkennus:

- Tunnistetaan käsityöhön liittyvät riskit ja vaarat ja osataan suojautua niiltä
- Käytetään työvälineitä ja -menetelmiä turvallisesti niin, että osataan käyttää niitä itsenäisesti
- Ohajataan laadukkaan lopputuloksen saavuttamiseen
- Huolehditaan sekä omista että koulun työvälineistä, luokan järjestyksestä ja siisteydestä sekä oman tuotoksen asiallisesta säilyttämisestä
- Tutustutaan erilaisiin käsityötaitoihin ja käsityön mahdollisuuksiin esimerkiksi sosiaalisen median tarjontaan, museoihin, näyttelyihin, yrityksiin tai käsityön taitajiin

T5 kannustaa oppilasta toimimaan pitkäjänteisesti ja vastuuntuntoisesti, huolehtimaan turvallisesta työskentelystä sekä valitsemaan ja käyttämään työhön sopivaa välineistöä

- Oppilas oppii asettamaan tavoitteita
- Oppilas oppii ohjatusti käyttämään sopivaa välineistöä
- Oppilas osaa toimia turvallisesti käsityön opetustiloissa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Työskentelytaidot	Oppilas ottaa vastuuta omasta työstään ja toimii tavoitteellisesti. Oppilas osaa kuvata yksinkertaisten ja arkipäivään liittyvien laitteiden toimintaperiaatteita. Oppilas osaa käyttää asianmukaisia työvälineitä, koneita ja laitteita oikein, turvallisesti ja tarkoituksenmukaisesti.

S1 Ideointi

Suunnittelussa perehdytään erilaisiin lähtökohtiin ja hyödynnetään omia moniaistisia kokemuksia ja elämyksiä sekä havainnoidaan ja analysoidaan esineitä, rakennettua ja luonnon ympäristöä uusien ideoiden kehittämiseksi. Käsityössä yhdistetään värejä, kuviota, erilaisia pintoja, tyylejä ja muotoja. Sovelletaan materiaalien lujuus- ja taipumisominaisuuksia. Tutkitaan rakenteiden syntymistä ja energian käyttöä.

Paikallinen tarkennus:

- Annetaan oppilaalle ongelmanratkaisutehtävä, jossa tehtävä ja tavoite määritellään ohjatusti
- Valitaan ohjatusti tehtävään soveltuva ideointimenetelmä
- Esitellään omia ideoita ja harjoitellaan palautteen antamista

S2 Suunnittelu

Laaditaan omalle tuotteelle tai teokselle ja työskentelylle suunnitelma ja kehitetään sitä tarvittaessa. Kokeillaan erilaisia materiaaleja ja työskentelytekniikoita ideoiden kehittämiseksi tuotteeksi tai teokseksi. Harjoitellaan suunnitelman dokumentointia sanallisesti ja/tai visuaalisesti sekä numeerisesti käyttäen esimerkiksi mittoja, määriä ja mittakaavoja.

Paikallinen tarkennus:

- Harjoitellaan itsenäistä suunnittelua ja tehdään ohjattuna perusteltuja valintoja
- Suunnitelma sisältää vähintään mitat, materiaalit, tekniikat ja työvälineet

S3 Kokeilu

Tutkitaan materiaalien ominaisuuksia sekä käsityön tekemisessä tarvittavien tavallisimpien koneiden ja laitteiden toimintaperiaatteita. Sovelletaan näin hankittua tietoa omassa työssä. Kokeillaan monipuolisesti erilaisia materiaaleja kuten erilaisia puulajeja, metalleja, muoveja, kuituja, lankoja, kankaita ja kierrätysmateriaaleja. Harjoitellaan ohjelmoimalla aikaan saatuja toimintoja, joista esimerkkinä robotiikka ja automaatio. Kokeilujen pohjalta tuotetta tai teosta kehitetään vielä eteenpäin.

Paikallinen tarkennus:

- Opitaan tunnistamaan käytettyjä materiaaleja ja rakenteita
- Opitaan käyttämään oikeita nimityksiä käytetyistä tekniikoista, työvälineistä ja materiaaleista

S4 Tekeminen

Valmistetaan erilaisia yksilöllisiä ja /tai yhteisöllisiä tuotteita ja teoksia, joiden toteuttamiseen käytetään monenlaisia käsityössä tarvittavia valmistustekniikoita, työvälineitä, koneita ja laitteita. Työskennellään itse tehdyn suunnitelman ohjaamana.

Paikallinen tarkennus:

- Opitaan mittaamaan ja merkitsemään eri materiaaleja
- Opitaan työstämään puuta erilaisin menetelmin ja harjoittellaan liitostekniikoita
- Harjoitellaan metallintyöstämistä
- Harjoitellaan elektroniikkatöitä, robotiikkaa ja 3D-mallintamista
- Opetellaan koneella ompelua
- Harjoitellaan neulontaa
- Harjoitellaan työohjeiden lukutaitoa

S5 Soveltaminen

Työskennellessä opitaan käyttämään alan peruskäsitteistöä ja tutustutaan turvallisiin materiaaleihin ja työtapoihin. Perehdytään laadukkaan tuotteen ominaisuuksiin ja turvalliseen työskentelykulttuuriin.

Paikallinen tarkennus:

- Tunnistetaan käsityöhön liittyvät riskit ja vaarat ja osataan suojautua niiltä
- Käytetään työvälineitä ja -menetelmiä turvallisesti niin, että osataan käyttää niitä itsenäisesti
- Ohajataan laadukkaan lopputuloksen saavuttamiseen
- Huolehditaan sekä omista että koulun työvälineistä, luokan järjestyksestä ja siisteydestä sekä oman tuotoksen asiallisesta säilyttämisestä
- Tutustutaan erilaisiin käsityötaitoihin ja käsityön mahdollisuuksiin esimerkiksi sosiaalisen median tarjontaan, museoihin, näyttelyihin, yrityksiin tai käsityön taitajiin

T6 opastaa oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa käsityön suunnittelussa, valmistamisessa ja käsityöprosessin dokumentoinnissa

- Oppilas oppii käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa käsityön suunnittelussa ja käsityöprosessin dokumentoinnissa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tieto- ja viestintäteknologian käyttäminen omassa työskentelyssä	Oppilas osaa käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa ohjatusti käsityön suunnittelussa, valmistuksessa ja käsityöprosessin dokumentoinnissa.

S1 Ideointi

Suunnittelussa perehdytään erilaisiin lähtökohtiin ja hyödynnetään omia moniaistisia kokemuksia ja elämyksiä sekä havainnoidaan ja analysoidaan esineitä, rakennettua ja luonnon ympäristöä uusien ideoiden kehittämiseksi. Käsityössä yhdistetään värejä, kuviota, erilaisia pintoja, tyylejä ja muotoja. Sovelletaan materiaalien lujuus- ja taipumisominaisuuksia. Tutkitaan rakenteiden syntymistä ja energian käyttöä.

Paikallinen tarkennus:

- Annetaan oppilaalle ongelmanratkaisutehtävä, jossa tehtävä ja tavoite määritellään ohjatusti
- Valitaan ohjatusti tehtävään soveltuva ideointimenetelmä
- Esitellään omia ideoita ja harjoitellaan palautteen antamista

S2 Suunnittelu

Laaditaan omalle tuotteelle tai teokselle ja työskentelylle suunnitelma ja kehitetään sitä tarvittaessa. Kokeillaan erilaisia materiaaleja ja työskentelytekniikoita ideoiden kehittämiseksi tuotteeksi tai teokseksi. Harjoitellaan suunnitelman dokumentointia sanallisesti ja/tai visuaalisesti sekä numeerisesti käyttäen esimerkiksi mittoja, määriä ja mittakaavoja.

Paikallinen tarkennus:

- Harjoitellaan itsenäistä suunnittelua ja tehdään ohjattuna perusteltuja valintoja
- Suunnitelma sisältää vähintään mitat, materiaalit, tekniikat ja työvälineet

S6 Dokumentointi ja arviointi

Tieto- ja viestintäteknologiaa käytetään osana ideointia, suunnittelua ja dokumentointia. Tehdään käsityöprosessin itse- ja vertaisarviointia prosessin edetessä. Opetellaan antamaan yksilö- ja ryhmäpalautetta.

Paikallinen tarkennus:

- Jatketaan sähköisen portfolion kokoamista
- Portfoliossa esitellään suunnitelma, työn eteneminen ja lopputulos, sekä omaa pohdiskelua
- Arvioidaan asetettujen tavoitteiden saavuttamista

T7 ohjata oppilasta arvioimaan, arvostamaan ja tarkastelemaan vuorovaikutteisesti omaa ja muiden kokonaisen käsityön prosessia

- Oppilas oppii arvioimaan, arvostamaan ja tarkastelemaan vuorovaikutteisesti omaa ja muiden kokonaista käsityöprosessia

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Oman ja muiden työn arviointi, vertaispalautteen antaminen	Oppilas osallistuu rakentavasti oman ja toisten työn ja työskentelyn arviointiin ja vertaispalautteen antamiseen.

S6 Dokumentointi ja arviointi

Tieto- ja viestintäteknologiaa käytetään osana ideointia, suunnittelua ja dokumentointia. Tehdään käsityöprosessin itse- ja vertaisarviointia prosessin edetessä. Opetellaan antamaan yksilö- ja ryhmäpalautetta.

Paikallinen tarkennus:

- Jatketaan sähköisen portfolion kokoamista
- Portfoliossa esitellään suunnitelma, työn eteneminen ja lopputulos, sekä omaa pohdiskelua
- Arvioidaan asetettujen tavoitteiden saavuttamista

T8 herättää oppilas arvioimaan kulutus- ja tuotantotapoja kriittisesti

- Oppilas ymmärtää, että tuotteilla on elinkaari

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kulutus- ja tuotantotapojen pohdinta	Oppilas osaa ilmaista, miten kulutus- ja tuotantotavat vaikuttavat tuotteen elinkaaren.

S1 Ideointi

Suunnittelussa perehdytään erilaisiin lähtökohtiin ja hyödynnetään omia moniaistisia kokemuksia ja elämyksiä sekä havainnoidaan ja analysoidaan esineitä, rakennettua ja luonnon ympäristöä uusien ideoiden kehittämiseksi. Käsityössä yhdistetään värejä, kuviota, erilaisia pintoja, tyylejä ja muotoja. Sovelletaan materiaalien lujuus- ja taipumisominaisuuksia. Tutkitaan rakenteiden syntymistä ja energian käyttöä.

Paikallinen tarkennus:

- Annetaan oppilaalle ongelmanratkaisutehtävä, jossa tehtävä ja tavoite määritellään ohjatusti
- Valitaan ohjatusti tehtävään soveltuva ideointimenetelmä
- Esitellään omia ideoita ja harjoitellaan palautteen antamista

S2 Suunnittelu

Laaditaan omalle tuotteelle tai teokselle ja työskentelylle suunnitelma ja kehitetään sitä tarvittaessa. Kokeillaan erilaisia materiaaleja ja työskentelytekniikoita ideoiden kehittämiseksi

tuotteeksi tai teokseksi. Harjoitellaan suunnitelman dokumentointia sanallisesti ja/tai visuaalisesti sekä numeerisesti käyttäen esimerkiksi mittoja, määriä ja mittakaavoja.

Paikallinen tarkennus:

- Harjoitellaan itsenäistä suunnittelua ja tehdään ohjattuna perusteltuja valintoja
- Suunnitelma sisältää vähintään mitat, materiaalit, tekniikat ja työvälineet

S3 Kokeilu

Tutkitaan materiaalien ominaisuuksia sekä käsityön tekemisessä tarvittavien tavallisimpien koneiden ja laitteiden toimintaperiaatteita. Sovelletaan näin hankittua tietoa omassa työssä. Kokeillaan monipuolisesti erilaisia materiaaleja kuten erilaisia puulajeja, metalleja, muoveja, kuituja, lankoja, kankaita ja kierrätysmateriaaleja. Harjoitellaan ohjelmoimalla aikaan saatuja toimintoja, joista esimerkkinä robotiikka ja automaatio. Kokeilujen pohjalta tuotetta tai teosta kehitetään vielä eteenpäin.

Paikallinen tarkennus:

- Opitaan tunnistamaan käytettyjä materiaaleja ja rakenteita
- Opitaan käyttämään oikeita nimityksiä käytetyistä tekniikoista, työvälineistä ja materiaaleista

S5 Soveltaminen

Työskennellessä opitaan käyttämään alan peruskäsitteistöä ja tutustutaan turvallisiin materiaaleihin ja työtapoihin. Perehdytään laadukkaan tuotteen ominaisuuksiin ja turvalliseen työskentelykulttuuriin.

Paikallinen tarkennus:

- Tunnistetaan käsityöhön liittyvät riskit ja vaarat ja osataan suojautua niiltä
- Käytetään työvälineitä ja -menetelmiä turvallisesti niin, että osataan käyttää niitä itsenäisesti
- Ohajataan laadukkaan lopputuloksen saavuttamiseen
- Huolehditaan sekä omista että koulun työvälineistä, luokan järjestyksestä ja siisteydestä sekä oman tuotoksen asiallisesta säilyttämisestä
- Tutustutaan erilaisiin käsityötaitoihin ja käsityön mahdollisuuksiin esimerkiksi sosiaalisen median tarjontaan, museoihin, näyttelyihin, yrityksiin tai käsityön taitajiin

6

Vuosiluokan tavoitteet ja keskeiset sisällöt

T1 vahvistaa oppilaan kiinnostusta käsin tekemiseen sekä innostaa keksivään, kokeilevaan ja paikallisuutta hyödyntävään käsityöhön

- Oppilas osoittaa kiinnostusta käsin tekemiseen ja innostuu keksivästä ja kokeilevasta käsityöstä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei vaikuta arvosanan muodostamiseen. Oppilaita ohjataan pohtimaan kokemuksia osana itsearviointia.

S1 Ideointi

Suunnittelussa perehdytään erilaisiin lähtökohtiin ja hyödynnetään omia moniaistisia kokemuksia ja elämyksiä sekä havainnoidaan ja analysoidaan esineitä, rakennettua ja luonnon ympäristöä uusien ideoiden kehittämiseksi. Käsityössä yhdistetään värejä, kuviota, erilaisia pintoja, tyylejä ja muotoja. Sovelletaan materiaalien lujuus- ja taipumisominaisuuksia. Tutkitaan rakenteiden syntymistä ja energian käyttöä.

Paikallinen tarkennus:

- Määritellään tehtävän anto ja tavoite ohjatusti.
- Valitaan ideointimenetelmä, jota käytetään
- Oppilasta rohkaistaan keksimään ja vaalimaan omia innostavia ideoita yhdistäen käsityö oppilaan omaan elämään
- Esitellään omia ideoita ja harjoitellaan palautteen antamista

S2 Suunnittelu

Laaditaan omalle tuotteelle tai teokselle ja työskentelylle suunnitelma ja kehitetään sitä tarvittaessa. Kokeillaan erilaisia materiaaleja ja työskentelytekniikoita ideoiden kehittämiseksi tuotteeksi tai teokseksi. Harjoitellaan suunnitelman dokumentointia sanallisesti ja/tai visuaalisesti sekä numeerisesti käyttäen esimerkiksi mittoja, määriä ja mittakaavoja.

Paikallinen tarkennus:

- Ohjataan itsenäiseen suunnitteluun
- Suunnitelma sisältää mitat, materiaalit, tekniikat ja työvälineet ja aikataulun

S3 Kokeilu

Tutkitaan materiaalien ominaisuuksia sekä käsityön tekemisessä tarvittavien tavallisimpien koneiden ja laitteiden toimintaperiaatteita. Sovelletaan näin hankittua tietoa omassa työssä. Kokeillaan monipuolisesti erilaisia materiaaleja kuten erilaisia puulajeja, metalleja, muoveja, kuituja, lankoja, kankaita ja kierrätysmateriaaleja. Harjoitellaan ohjelmoimalla aikaan saatuja toimintoja, joista esimerkkinä robotiikka ja automaatio. Kokeilujen pohjalta tuotetta tai teosta kehitetään vielä eteenpäin.

Paikallinen tarkennus:

- Opitaan tunnistamaan käytettyjä materiaaleja ja rakenteita
- Opitaan käyttämään oikeita nimityksiä käytetyistä tekniikoista, työvälineistä ja materiaaleista

S4 Tekeminen

Valmistetaan erilaisia yksilöllisiä ja /tai yhteisöllisiä tuotteita ja teoksia, joiden toteuttamiseen käytetään monenlaisia käsityössä tarvittavia valmistustekniikoita, työvälineitä, koneita ja laitteita. Työskennellään itse tehdyn suunnitelman ohjaamana.

Paikallinen tarkennus:

- Opitaan mittaamaan ja merkitsemään eri materiaaleja.
- Opitaan työstämään puuta erilaisin menetelmin ja harjoitellaan liitostekniikoita
- Harjoitellaan metallintyöstämistä
- Harjoitellaan elektroniikkatöitä, robotiikkaa ja 3D-mallintamista

- Opetellaan koneella ompelua
- Harjoitellaan neulontaa
- Syvennetään työohjeiden lukutaitoa
- Annetaan kokemuksia sujuvasta työhön uppoutumisesta, työrauhasta ja sujuvan työskentelyn tuomasta hyvän olon tunteesta
- Otetaan vastuuta omasta työstä ja toimitaan tavoitteellisesti
- Huolehditaan sekä omista että koulun työvälineistä, luokan järjestyksestä ja siisteydestä sekä oman tuotteensa asiallisesta säilyttämisestä

S5 Soveltaminen

Työskennellessä opitaan käyttämään alan peruskäsitteistöä ja tutustutaan turvallisiin materiaaleihin ja työtapoihin. Perehdytään laadukkaan tuotteen ominaisuuksiin ja turvalliseen työskentelykulttuuriin.

Paikallinen tarkennus:

- Tunnistetaan käsityöhön liittyvät riskit ja vaarat ja osataan suojautua niiltä
- Käytetään työvälineitä ja -menetelmiä turvallisesti niin, että osataan käyttää niitä itsenäisesti
- Tuetaan oppilaan itseohjautuvuutta oman työn vaatimustason määrittelyssä.
- Huolehditaan sekä omista että koulun työvälineistä, luokan järjestyksestä ja siisteydestä sekä oman tuotoksen asiallisesta säilyttämisestä
- Tutustutaan tuotteen valmistusmateriaaliin, -paikkaan, tuotantokustannuksiin ja kulutustapaan sekä pohditaan niitä kestävästä näkökulmasta
- Tutustutaan erilaisiin käsityötaitoihin ja käsityön mahdollisuuksiin esimerkiksi sosiaalisen median tarjontaan, museoihin, näyttelyihin, yrityksiin tai käsityön taitajiin

S6 Dokumentointi ja arviointi

Tieto- ja viestintäteknologiaa käytetään osana ideointia, suunnittelua ja dokumentointia. Tehdään käsityöprosessin itse- ja vertaisarviointia prosessin edetessä. Opetellaan antamaan yksilö- ja ryhmäpalautetta.

Paikallinen tarkennus:

- Jatketaan sähköisen portfolion kokoamista
- Dokumentoidaan prosessin aikana käytetyt/harjoitellut tekniikat
- Arvioidaan osaamisensa tason
- Tarkastellaan kokonaista käsityöprosessia onnistumisia korostaen sekä tarpeellisia muutoksia esittäen

T2 ohjata oppilasta hahmottamaan ja hallitsemaan kokonainen käsityöprosessi ja sen dokumentointi

- Oppilas hahmottaa ja hallitsee kokonaisen käsityöprosessin ja sen dokumentoinnin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Oman työn suunnittelu, valmistus, arviointi ja prosessin dokumentointi	Oppilas osaa toteuttaa kokonaisen käsityöprosessin ja tehdä dokumentointia prosessin eri vaiheista.

S1 Ideointi

Suunnittelussa perehdytään erilaisiin lähtökohtiin ja hyödynnetään omia moniaistisia kokemuksia ja elämyksiä sekä havainnoidaan ja analysoidaan esineitä, rakennettua ja luonnon ympäristöä uusien ideoiden kehittämiseksi. Käsityössä yhdistetään värejä, kuviota, erilaisia pintoja, tyylejä ja muotoja. Sovelletaan materiaalien lujuus- ja taipumisominaisuuksia. Tutkitaan rakenteiden syntymistä ja energian käyttöä.

Paikallinen tarkennus:

- Määritellään tehtävän anto ja tavoite ohjatusti.
- Valitaan ideointimenetelmä, jota käytetään
- Oppilasta rohkaistaan keksimään ja vaalimaan omia innostavia ideoita yhdistäen käsityö oppilaan omaan elämään
- Esitellään omia ideoita ja harjoitellaan palautteen antamista

S2 Suunnittelu

Laaditaan omalle tuotteelle tai teokselle ja työskentelylle suunnitelma ja kehitetään sitä tarvittaessa. Kokeillaan erilaisia materiaaleja ja työskentelytekniikoita ideoiden kehittämiseksi tuotteeksi tai teokseksi. Harjoitellaan suunnitelman dokumentointia sanallisesti ja/tai visuaalisesti sekä numeerisesti käyttäen esimerkiksi mittoja, määriä ja mittakaavoja.

Paikallinen tarkennus:

- Ohjataan itsenäiseen suunnitteluun
- Suunnitelma sisältää mitat, materiaalit, tekniikat ja työvälineet ja aikataulun

S3 Kokeilu

Tutkitaan materiaalien ominaisuuksia sekä käsityön tekemisessä tarvittavien tavallisimpien koneiden ja laitteiden toimintaperiaatteita. Sovelletaan näin hankittua tietoa omassa työssä. Kokeillaan monipuolisesti erilaisia materiaaleja kuten erilaisia puulajeja, metalleja, muoveja, kuituja, lankoja, kankaita ja kierrätysmateriaaleja. Harjoitellaan ohjelmoimalla aikaan saatuja toimintoja, joista esimerkkinä robotiikka ja automaatio. Kokeilujen pohjalta tuotetta tai teosta kehitetään vielä eteenpäin.

Paikallinen tarkennus:

- Opitaan tunnistamaan käytettyjä materiaaleja ja rakenteita
- Opitaan käyttämään oikeita nimityksiä käytetyistä tekniikoista, työvälineistä ja materiaaleista

S4 Tekeminen

Valmistetaan erilaisia yksilöllisiä ja /tai yhteisöllisiä tuotteita ja teoksia, joiden toteuttamiseen käytetään monenlaisia käsityössä tarvittavia valmistustekniikoita, työvälineitä, koneita ja laitteita. Työskennellään itse tehdyn suunnitelman ohjaamana.

Paikallinen tarkennus:

- Opitaan mittaamaan ja merkitsemään eri materiaaleja.
- Opitaan työstämään puuta erilaisin menetelmin ja harjoitellaan liitostekniikoita
- Harjoitellaan metallintyöstämistä
- Harjoitellaan elektroniikkatöitä, robotiikkaa ja 3D-mallintamista

- Opetellaan koneella ompelua
- Harjoitellaan neulontaa
- Syvennetään työohjeiden lukutaitoa
- Annetaan kokemuksia sujuvasta työhön uppoutumisesta, työrauhasta ja sujuvan työskentelyn tuomasta hyvän olon tunteesta
- Otetaan vastuuta omasta työstä ja toimitaan tavoitteellisesti
- Huolehditaan sekä omista että koulun työvälineistä, luokan järjestyksestä ja siisteydestä sekä oman tuotteensa asiallisesta säilyttämisestä

S5 Soveltaminen

Työskennellessä opitaan käyttämään alan peruskäsitteistöä ja tutustutaan turvallisiin materiaaleihin ja työtapoihin. Perehdytään laadukkaan tuotteen ominaisuuksiin ja turvalliseen työskentelykulttuuriin.

Paikallinen tarkennus:

- Tunnistetaan käsityöhön liittyvät riskit ja vaarat ja osataan suojautua niiltä
- Käytetään työvälineitä ja -menetelmiä turvallisesti niin, että osataan käyttää niitä itsenäisesti
- Tuetaan oppilaan itseohjautuvuutta oman työn vaatimustason määrittelyssä.
- Huolehditaan sekä omista että koulun työvälineistä, luokan järjestyksestä ja siisteydestä sekä oman tuotoksen asiallisesta säilyttämisestä
- Tutustutaan tuotteen valmistusmateriaaliin, -paikkaan, tuotantokustannuksiin ja kulutustapaan sekä pohditaan niitä kestävästä näkökulmasta
- Tutustutaan erilaisiin käsityötaitoihin ja käsityön mahdollisuuksiin esimerkiksi sosiaalisen median tarjontaan, museoihin, näyttelyihin, yrityksiin tai käsityön taitajiin

S6 Dokumentointi ja arviointi

Tieto- ja viestintäteknologiaa käytetään osana ideointia, suunnittelua ja dokumentointia. Tehdään käsityöprosessin itse- ja vertaisarviointia prosessin edetessä. Opetellaan antamaan yksilö- ja ryhmäpalautetta.

Paikallinen tarkennus:

- Jatketaan sähköisen portfolion kokoamista
- Dokumentoidaan prosessin aikana käytetyt/harjoitellut tekniikat
- Arvioidaan osaamisensa tason
- Tarkastellaan kokonaista käsityöprosessia onnistumisia korostaen sekä tarpeellisia muutoksia esittäen

T3 opastaa oppilasta suunnittelemaan ja valmistamaan yksin tai yhdessä käsityötuote tai -teos luottaen omiin esteettisiin ja teknisiin ratkaisuihin

- Oppilas osaa suunnitella ja valmistaa käsityötuotteen tai -teoksen, jossa on huomioitu esteettisyys ja toimivuus

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tuotteen valmistaminen	Oppilas osaa valmistaa omaan tai yhteiseen suunnitelmaansa perustuvan tuotteen tai teoksen, jossa on huomioitu esteettisyys ja toimivuus.

S1 Ideointi

Suunnittelussa perehdytään erilaisiin lähtökohtiin ja hyödynnetään omia moniaistisia kokemuksia ja elämyksiä sekä havainnoidaan ja analysoidaan esineitä, rakennettua ja luonnon ympäristöä uusien ideoiden kehittämiseksi. Käsityössä yhdistetään värejä, kuviota, erilaisia pintoja, tyylejä ja muotoja. Sovelletaan materiaalien lujuus- ja taipumisominaisuuksia. Tutkitaan rakenteiden syntymistä ja energian käyttöä.

Paikallinen tarkennus:

- Määritellään tehtävän anto ja tavoite ohjatusti.
- Valitaan ideointimenetelmä, jota käytetään
- Oppilasta rohkaistaan keksimään ja vaalimaan omia innostavia ideoita yhdistäen käsityö oppilaan omaan elämään
- Esitellään omia ideoita ja harjoitellaan palautteen antamista

S2 Suunnittelu

Laaditaan omalle tuotteelle tai teokselle ja työskentelylle suunnitelma ja kehitetään sitä tarvittaessa. Kokeillaan erilaisia materiaaleja ja työskentelytekniikoita ideoiden kehittämiseksi tuotteeksi tai teokseksi. Harjoitellaan suunnitelman dokumentointia sanallisesti ja/tai visuaalisesti sekä numeerisesti käyttäen esimerkiksi mittoja, määriä ja mittakaavoja.

Paikallinen tarkennus:

- Ohjataan itsenäiseen suunnitteluun
- Suunnitelma sisältää mitat, materiaalit, tekniikat ja työvälineet ja aikataulun

S3 Kokeilu

Tutkitaan materiaalien ominaisuuksia sekä käsityön tekemisessä tarvittavien tavallisimpien koneiden ja laitteiden toimintaperiaatteita. Sovelletaan näin hankittua tietoa omassa työssä. Kokeillaan monipuolisesti erilaisia materiaaleja kuten erilaisia puulajeja, metalleja, muoveja, kuituja, lankoja, kankaita ja kierrätysmateriaaleja. Harjoitellaan ohjelmoimalla aikaan saatuja toimintoja, joista esimerkkinä robotiikka ja automaatio. Kokeilujen pohjalta tuotetta tai teosta kehitetään vielä eteenpäin.

Paikallinen tarkennus:

- Opitaan tunnistamaan käytettyjä materiaaleja ja rakenteita
- Opitaan käyttämään oikeita nimityksiä käytetyistä tekniikoista, työvälineistä ja materiaaleista

S4 Tekeminen

Valmistetaan erilaisia yksilöllisiä ja /tai yhteisöllisiä tuotteita ja teoksia, joiden toteuttamiseen käytetään monenlaisia käsityössä tarvittavia valmistustekniikoita, työvälineitä, koneita ja laitteita. Työskennellään itse tehdyn suunnitelman ohjaamana.

Paikallinen tarkennus:

- Opitaan mittaamaan ja merkitsemään eri materiaaleja.
- Opitaan työstämään puuta erilaisin menetelmin ja harjoitellaan liitostekniikoita
- Harjoitellaan metallintyöstämistä
- Harjoitellaan elektroniikkatöitä, robotiikkaa ja 3D-mallintamista

- Opetellaan koneella ompelua
- Harjoitellaan neulontaa
- Syvennetään työohjeiden lukutaitoa
- Annetaan kokemuksia sujuvasta työhön uppoutumisesta, työrauhasta ja sujuvan työskentelyn tuomasta hyvän olon tunteesta
- Otetaan vastuuta omasta työstä ja toimitaan tavoitteellisesti
- Huolehditaan sekä omista että koulun työvälineistä, luokan järjestyksestä ja siisteydestä sekä oman tuotteensa asiallisesta säilyttämisestä

T4 ohjata oppilasta tunnistamaan käsitteistöä sekä tuntemaan monia erilaisia materiaaleja ja työstämään niitä tarkoituksenmukaisesti

- Oppilas osaa käyttää käsityön käsitteitä
- Oppilas osaa valita, yhdistää ja käyttää tarkoituksenmukaisia materiaaleja ja valmistustekniikoita

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Käsityössä käytettävien materiaalien ja valmistustekniikoiden valinta, yhdistäminen ja työstäminen	Oppilas valitsee, yhdistää ja käyttää tarkoituksenmukaisesti eri materiaaleja ja valmistustekniikoita. Oppilas tuntee ja osaa käyttää käsityön käsitteistöä.

S3 Kokeilu

Tutkitaan materiaalien ominaisuuksia sekä käsityön tekemisessä tarvittavien tavallisimpien koneiden ja laitteiden toimintaperiaatteita. Sovelletaan näin hankittua tietoa omassa työssä. Kokeillaan monipuolisesti erilaisia materiaaleja kuten erilaisia puulajeja, metalleja, muoveja, kuituja, lankoja, kankaita ja kierrätysmateriaaleja. Harjoitellaan ohjelmoimalla aikaan saatuja toimintoja, joista esimerkkinä robotiikka ja automaatio. Kokeilujen pohjalta tuotetta tai teosta kehitetään vielä eteenpäin.

Paikallinen tarkennus:

- Opitaan tunnistamaan käytettyjä materiaaleja ja rakenteita
- Opitaan käyttämään oikeita nimityksiä käytetyistä tekniikoista, työvälineistä ja materiaaleista

S5 Soveltaminen

Työskennellessä opitaan käyttämään alan peruskäsitteistöä ja tutustutaan turvallisiin materiaaleihin ja työtapoihin. Perehdytään laadukkaan tuotteen ominaisuuksiin ja turvalliseen työskentelykulttuuriin.

Paikallinen tarkennus:

- Tunnistetaan käsityöhön liittyvät riskit ja vaarat ja osataan suojautua niiltä
- Käytetään työvälineitä ja -menetelmiä turvallisesti niin, että osataan käyttää niitä itsenäisesti
- Tuetaan oppilaan itseohjautuvuutta oman työn vaatimustason määrittelyssä.
- Huolehditaan sekä omista että koulun työvälineistä, luokan järjestyksestä ja siisteydestä sekä oman tuotoksen asiallisesta säilyttämisestä
- Tutustutaan tuotteen valmistusmateriaaliin, -paikkaan, tuotantokustannuksiin ja kulutustapaan sekä pohditaan niitä kestävästä näkökulmasta

- Tutustutaan erilaisiin käsityötaitoihin ja käsityön mahdollisuuksiin esimerkiksi sosiaalisen median tarjontaan, museoihin, näyttelyihin, yrityksiin tai käsityön taitajiin

T5 kannustaa oppilasta toimimaan pitkäjänteisesti ja vastuuntuntoisesti, huolehtimaan turvallisesta työskentelystä sekä valitsemaan ja käyttämään työhön sopivaa välineistöä

- Oppilas osaa toimia tavoitteellisesti ja vastuuntuntoisesti
- Oppilas osaa toimia turvallisesti käsityön opetustiloissa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Työskentelytaidot	Oppilas ottaa vastuuta omasta työstään ja toimii tavoitteellisesti. Oppilas osaa kuvata yksinkertaisten ja arkipäivään liittyvien laitteiden toimintaperiaatteita. Oppilas osaa käyttää asianmukaisia työvälineitä, koneita ja laitteita oikein, turvallisesti ja tarkoituksenmukaisesti.

S1 Ideointi

Suunnittelussa perehdytään erilaisiin lähtökohtiin ja hyödynnetään omia moniaistisia kokemuksia ja elämyksiä sekä havainnoidaan ja analysoidaan esineitä, rakennettua ja luonnon ympäristöä uusien ideoiden kehittämiseksi. Käsityössä yhdistetään värejä, kuviota, erilaisia pintoja, tyylejä ja muotoja. Sovelletaan materiaalien lujuus- ja taipumisominaisuuksia. Tutkitaan rakenteiden syntymistä ja energian käyttöä.

Paikallinen tarkennus:

- Määritellään tehtävän anto ja tavoite ohjatusti.
- Valitaan ideointimenetelmä, jota käytetään
- Oppilasta rohkaistaan keksimään ja vaalimaan omia innostavia ideoita yhdistäen käsityö oppilaan omaan elämään
- Esitellään omia ideoita ja harjoitellaan palautteen antamista

S2 Suunnittelu

Laaditaan omalle tuotteelle tai teokselle ja työskentelylle suunnitelma ja kehitetään sitä tarvittaessa. Kokeillaan erilaisia materiaaleja ja työskentelytekniikoita ideoiden kehittämiseksi tuotteeksi tai teokseksi. Harjoitellaan suunnitelman dokumentointia sanallisesti ja/tai visuaalisesti sekä numeerisesti käyttäen esimerkiksi mittoja, määriä ja mittakaavoja.

Paikallinen tarkennus:

- Ohjataan itsenäiseen suunnitteluun
- Suunnitelma sisältää mitat, materiaalit, tekniikat ja työvälineet ja aikataulun

S3 Kokeilu

Tutkitaan materiaalien ominaisuuksia sekä käsityön tekemisessä tarvittavien tavallisimpien koneiden ja laitteiden toimintaperiaatteita. Sovelletaan näin hankittua tietoa omassa työssä. Kokeillaan monipuolisesti erilaisia materiaaleja kuten erilaisia puulajeja, metalleja, muoveja, kuituja, lankoja, kankaita ja kierrätysmateriaaleja. Harjoitellaan ohjelmoimalla aikaan saatuja

toimintoja, joista esimerkkinä robotiikka ja automaatio. Kokeilujen pohjalta tuotetta tai teosta kehitetään vielä eteenpäin.

Paikallinen tarkennus:

- Opitaan tunnistamaan käytettyjä materiaaleja ja rakenteita
- Opitaan käyttämään oikeita nimityksiä käytetyistä tekniikoista, työvälineistä ja materiaaleista

S4 Tekeminen

Valmistetaan erilaisia yksilöllisiä ja /tai yhteisöllisiä tuotteita ja teoksia, joiden toteuttamiseen käytetään monenlaisia käsityössä tarvittavia valmistustekniikoita, työvälineitä, koneita ja laitteita. Työskennellään itse tehdyn suunnitelman ohjaamana.

Paikallinen tarkennus:

- Opitaan mittaamaan ja merkitsemään eri materiaaleja.
- Opitaan työstämään puuta erilaisin menetelmin ja harjoitellaan liitostekniikoita
- Harjoitellaan metallintyöstämistä
- Harjoitellaan elektroniikkatöitä, robotiikkaa ja 3D-mallintamista
- Opetellaan koneella ompelua
- Harjoitellaan neulontaa
- Syvennetään työohjeiden lukutaitoa
- Annetaan kokemuksia sujuvasta työhön uppoutumisesta, työrauhasta ja sujuvan työskentelyn tuomasta hyvän olon tunteesta
- Otetaan vastuuta omasta työstä ja toimitaan tavoitteellisesti
- Huolehditaan sekä omista että koulun työvälineistä, luokan järjestyksestä ja siisteydestä sekä oman tuotteensa asiallisesta säilyttämisestä

S5 Soveltaminen

Työskennellessä opitaan käyttämään alan peruskäsitteistöä ja tutustutaan turvallisiin materiaaleihin ja työtapoihin. Perehdytään laadukkaan tuotteen ominaisuuksiin ja turvalliseen työskentelykulttuuriin.

Paikallinen tarkennus:

- Tunnistetaan käsityöhön liittyvät riskit ja vaarat ja osataan suojautua niiltä
- Käytetään työvälineitä ja -menetelmiä turvallisesti niin, että osataan käyttää niitä itsenäisesti
- Tuetaan oppilaan itseohjautuvuutta oman työn vaatimustason määrittelyssä.
- Huolehditaan sekä omista että koulun työvälineistä, luokan järjestyksestä ja siisteydestä sekä oman tuotoksen asiallisesta säilyttämisestä
- Tutustutaan tuotteen valmistusmateriaaliin, -paikkaan, tuotantokustannuksiin ja kulutustapaan sekä pohditaan niitä kestävästä näkökulmasta
- Tutustutaan erilaisiin käsityötaitoihin ja käsityön mahdollisuuksiin esimerkiksi sosiaalisen median tarjontaan, museoihin, näyttelyihin, yrityksiin tai käsityön taitajiin

T6 opastaa oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa käsityön suunnittelussa, valmistamisessa ja käsityöprosessin dokumentoinnissa

- Oppilas osaa käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa käsityön suunnittelussa, valmistamisessa ja käsityöprosessin dokumentoinnissa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tieto- ja viestintäteknologian käyttäminen omassa työskentelyssä	Oppilas osaa käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa ohjatusti käsityön suunnittelussa, valmistuksessa ja käsityöprosessin dokumentoinnissa.

S1 Ideointi

Suunnittelussa perehdytään erilaisiin lähtökohtiin ja hyödynnetään omia moniaistisia kokemuksia ja elämyksiä sekä havainnoidaan ja analysoidaan esineitä, rakennettua ja luonnon ympäristöä uusien ideoiden kehittämiseksi. Käsityössä yhdistetään värejä, kuviota, erilaisia pintoja, tyylejä ja muotoja. Sovelletaan materiaalien lujuus- ja taipumisominaisuuksia. Tutkitaan rakenteiden syntymistä ja energian käyttöä.

Paikallinen tarkennus:

- Määritellään tehtävän anto ja tavoite ohjatusti.
- Valitaan ideointimenetelmä, jota käytetään
- Oppilasta rohkaistaan keksimään ja vaalimaan omia innostavia ideoita yhdistäen käsityö oppilaan omaan elämään
- Esitellään omia ideoita ja harjoitellaan palautteen antamista

S2 Suunnittelu

Laaditaan omalle tuotteelle tai teokselle ja työskentelylle suunnitelma ja kehitetään sitä tarvittaessa. Kokeillaan erilaisia materiaaleja ja työskentelytekniikoita ideoiden kehittämiseksi tuotteeksi tai teokseksi. Harjoitellaan suunnitelman dokumentointia sanallisesti ja/tai visuaalisesti sekä numeerisesti käyttäen esimerkiksi mittoja, määriä ja mittakaavoja.

Paikallinen tarkennus:

- Ohjataan itsenäiseen suunnitteluun
- Suunnitelma sisältää mitat, materiaalit, tekniikat ja työvälineet ja aikataulun

S6 Dokumentointi ja arviointi

Tieto- ja viestintäteknologiaa käytetään osana ideointia, suunnittelua ja dokumentointia. Tehdään käsityöprosessin itse- ja vertaisarviointia prosessin edetessä. Opetellaan antamaan yksilö- ja ryhmäpalautetta.

Paikallinen tarkennus:

- Jatketaan sähköisen portfolion kokoamista
- Dokumentoidaan prosessin aikana käytetyt/harjoitellut tekniikat
- Arvioidaan osaamisensa tason
- Tarkastellaan kokonaista käsityöprosessia onnistumisia korostaen sekä tarpeellisia muutoksia esittäen

T7 ohjata oppilasta arvioimaan, arvostamaan ja tarkastelemaan vuorovaikutteisesti omaa ja muiden kokonaisen käsityön prosessia

- Oppilas osaa arvioida, arvostaa ja tarkastella vuorovaikutteisesti omaa ja muiden kokonaista käsityöprosessia

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Oman ja muiden työn arviointi, vertaispalautteen antaminen	Oppilas osallistuu rakentavasti oman ja toisten työn ja työskentelyn arviointiin ja vertaispalautteen antamiseen.

S6 Dokumentointi ja arviointi

Tieto- ja viestintäteknologiaa käytetään osana ideointia, suunnittelua ja dokumentointia. Tehdään käsityöprosessin itse- ja vertaisarviointia prosessin edetessä. Opetellaan antamaan yksilö- ja ryhmäpalautetta.

Paikallinen tarkennus:

- Jatketaan sähköisen portfolion kokoamista
- Dokumentoidaan prosessin aikana käytetyt/harjoitellut tekniikat
- Arvioidaan osaamisensa tason
- Tarkastellaan kokonaista käsityöprosessia onnistumisia korostaen sekä tarpeellisia muutoksia esittäen

T8 herättää oppilas arvioimaan kulutus- ja tuotantotapoja kriittisesti

- Oppilas oppii arvioimaan kulutus- ja tuotantotapoja kriittisesti

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kulutus- ja tuotantotapojen pohdinta	Oppilas osaa ilmaista, miten kulutus- ja tuotantotavat vaikuttavat tuotteen elinkaaren.

S1 Ideointi

Suunnittelussa perehdytään erilaisiin lähtökohtiin ja hyödynnetään omia moniaistisia kokemuksia ja elämyksiä sekä havainnoidaan ja analysoidaan esineitä, rakennettua ja luonnon ympäristöä uusien ideoiden kehittämiseksi. Käsityössä yhdistetään värejä, kuviota, erilaisia pintoja, tyylejä ja muotoja. Sovelletaan materiaalien lujuus- ja taipumisominaisuuksia. Tutkitaan rakenteiden syntymistä ja energian käyttöä.

Paikallinen tarkennus:

- Määritellään tehtävän anto ja tavoite ohjatusti.
- Valitaan ideointimenetelmä, jota käytetään
- Oppilasta rohkaistaan keksimään ja vaalimaan omia innostavia ideoita yhdistäen käsityö oppilaan omaan elämään
- Esitellään omia ideoita ja harjoitellaan palautteen antamista

S2 Suunnittelu

Laaditaan omalle tuotteelle tai teokselle ja työskentelylle suunnitelma ja kehitetään sitä tarvittaessa. Kokeillaan erilaisia materiaaleja ja työskentelytekniikoita ideoiden kehittämiseksi tuotteeksi tai teokseksi. Harjoitellaan suunnitelman dokumentointia sanallisesti ja/tai visuaalisesti sekä numeerisesti käyttäen esimerkiksi mittoja, määriä ja mittakaavoja.

Paikallinen tarkennus:

- Ohjataan itsenäiseen suunnitteluun
- Suunnitelma sisältää mitat, materiaalit, tekniikat ja työvälineet ja aikataulun

S3 Kokeilu

Tutkitaan materiaalien ominaisuuksia sekä käsityön tekemisessä tarvittavien tavallisimpien koneiden ja laitteiden toimintaperiaatteita. Sovelletaan näin hankittua tietoa omassa työssä. Kokeillaan monipuolisesti erilaisia materiaaleja kuten erilaisia puulajeja, metalleja, muoveja, kuituja, lankoja, kankaita ja kierrätysmateriaaleja. Harjoitellaan ohjelmoimalla aikaan saatuja toimintoja, joista esimerkkinä robotiikka ja automaatio. Kokeilujen pohjalta tuotetta tai teosta kehitetään vielä eteenpäin.

Paikallinen tarkennus:

- Opitaan tunnistamaan käytettyjä materiaaleja ja rakenteita
- Opitaan käyttämään oikeita nimityksiä käytetyistä tekniikoista, työvälineistä ja materiaaleista

S5 Soveltaminen

Työskennellessä opitaan käyttämään alan peruskäsitteistöä ja tutustutaan turvallisiin materiaaleihin ja työtapoihin. Perehdytään laadukkaan tuotteen ominaisuuksiin ja turvalliseen työskentelykulttuuriin.

Paikallinen tarkennus:

- Tunnistetaan käsityöhön liittyvät riskit ja vaarat ja osataan suojautua niiltä
- Käytetään työvälineitä ja -menetelmiä turvallisesti niin, että osataan käyttää niitä itsenäisesti
- Tuetaan oppilaan itseohjautuvuutta oman työn vaatimustason määrittelyssä.
- Huolehditaan sekä omista että koulun työvälineistä, luokan järjestyksestä ja siisteydestä sekä oman tuotoksen asiallisesta säilyttämisestä
- Tutustutaan tuotteen valmistusmateriaaliin, -paikkaan, tuotantokustannuksiin ja kulutustapaan sekä pohditaan niitä kestävästä näkökulmasta
- Tutustutaan erilaisiin käsityötaitoihin ja käsityön mahdollisuuksiin esimerkiksi sosiaalisen median tarjontaan, museoihin, näyttelyihin, yrityksiin tai käsityön taitajiin

Liikunta

Oppiaineen tehtävä

Liikunnan opetuksen tehtävänä on vaikuttaa oppilaiden hyvinvointiin tukemalla fyysistä, sosiaalista ja psyykkistä toimintakykyä sekä myönteistä suhtautumista omaan kehoon. Oppiaineessa tärkeitä ovat yksittäisiin liikuntatunteihin liittyvät positiiviset kokemukset ja liikunnallisen elämäntavan tukeminen. Oppitunneilla korostuvat kehollisuus, fyysinen aktiivisuus ja yhdessä tekeminen. Liikunnan avulla edistetään yhdenvertaisuutta, tasa-arvoa ja yhteisöllisyyttä sekä tuetaan kulttuurista moninaisuutta. Opetus on turvallista, ja se perustuu eri vuodenaikojen ja paikallisten olosuhteiden tarjoamiin mahdollisuuksiin. Liikunnassa hyödynnetään koulun tiloja, lähiliikuntapaikkoja ja luontoa monipuolisesti. Oppilaita ohjataan ja sitoutetaan turvalliseen ja eettisesti kestävään toimintaan ja oppimisilmapiiriin.

Liikunnassa oppilaat kasvavat liikkumaan ja liikunnan avulla. Liikkumaan kasvamisen osatekijöitä ovat oppilaiden ikä- ja kehitystason mukainen fyysisesti aktiivinen toiminta, motoristen perustaitojen oppiminen ja fyysisten ominaisuuksien harjoitteleminen. Oppilaat saavat tietoja ja taitoja erilaisissa liikuntatilanteissa toimimiseen. Liikunnan avulla kasvamiseen kuuluu

toisia kunnioittava vuorovaikutus, vastuullisuus, pitkäjänteinen itsensä kehittäminen, tunteiden tunnistaminen ja säätely sekä myönteisen minäkäsityksen kehittyminen. Liikunta tarjoaa mahdollisuuksia iloon, keholliseen ilmaisuun, osallisuuteen, sosiaalisuuteen, rentoutumiseen, leikinomaiseen kisailuun ja ponnisteluun sekä toisten auttamiseen. Liikunnassa oppilas saa valmiuksia terveytensä edistämiseen.

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 3-6

”Liikutaan yhdessä toimien ja taitoja harjoitellen.”

Vuosiluokilla 3-6 *opetuksen pääpaino on motoristen perustaitojen vakiinnuttamisessa ja monipuolistamisessa sekä sosiaalisten taitojen vahvistamisessa. Monipuolinen ja vuorovaikutuksellinen opetus tukee taitojen oppimista, oppilaiden hyvinvointia, kasvua itsenäisyyteen ja osallisuuteen sekä luo valmiuksia liikunnalliseen elämäntapaan. Oppilaat osallistuvat kehitysvaiheensa mukaisesti toiminnan suunnitteluun ja vastuulliseen toteuttamiseen.*

Liikunnan opetuksen organisoinnissa huomioidaan, että liikettä ja toistoja on paljon.

Liikunnan oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 3-6

Liikunnan tehtävää ja tavoitteita toteutetaan opettamalla turvallisesti ja monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä sisä- ja ulkotiloissa oppilaita osallistaen. Liikunnan opetuksessa otetaan huomioon vuodenajat, paikalliset olosuhteet sekä koulun ja ympäristön tarjoamat mahdollisuudet tarkoituksenmukaisella tavalla. Opetuksen yhteydessä korostetaan fyysistä aktiivisuutta ja yhteistoiminnallisuutta ylläpitäviä työtapoja, kannustavaa vuorovaikutusta ja toisten auttamista sekä henkisesti ja fyysisesti turvallista toimintaa. Liikuntateknologian hyödyntämisellä tuetaan liikunnanopetuksen tavoitteiden saavuttamista. Koulun ulkopuolisille liikuntapaikoille siirtymisessä edistetään turvallista liikennekäyttäytymistä.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki liikunnassa vuosiluokilla 3-6

Kannustava ja hyväksyvä ilmapiiri on edellytys liikunnanopetuksen tavoitteiden saavuttamiselle. Toiminnan tulee antaa kaikille oppilaille mahdollisuus onnistumiseen ja osallistumiseen sekä tukea hyvinvoinnin kannalta riittävää toimintakykyä. Opetuksessa on keskeistä oppilaiden yksilöllisyyden huomioon ottaminen, turvallinen työskentelyilmapiiri sekä organisoinnin ja opetusviestinnän selkeys. Pätevyydenkokemuksia ja sosiaalista yhteenkuuluvuutta tuetaan oppilaslähtöisillä ja osallistavilla työtavoilla, sopivilla tehtävillä ja rohkaisevalla palautteella. Vuosiluokilla 3-6 kiinnitetään huomiota sellaisten perustaitojen hallintaan, joilla on merkitystä yhteiseen toimintaan osallistumisessa.

Liikunta tukee oppilaan kokonaisvaltaista hyvinvointia ja oppimista.

Oppilaan oppimisen arviointi liikunnassa vuosiluokilla 3-6

Oppilaiden kasvamista liikuntaan ja liikunnan avulla tuetaan monipuolisella, kannustavalla ja ohjaavalla palautteella ja arvioinnilla. Ne tukevat oppilaiden myönteistä käsitystä itsestä liikkujana. Arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön oppilaan oppimisesta ja työskentelystä.

Palautteessa ja arvioinnissa otetaan huomioon oppilaiden yksilölliset vahvuudet sekä kehittymistarpeet ja tuetaan niitä. Liikunnan opetuksessa ja arvioinnissa tulee ottaa huomioon oppilaan terveydentila ja erityistarpeet. Arviointi toteutetaan oppilaan toimintaa ja työskentelyä havainnoimalla. Liikunnan arviointi perustuu fyysisen-, sosiaalisen ja psyykkisen toimintakyvyn tavoitteisiin. Arvioinnin kohteina ovat oppiminen (tavoitteet 2-6) ja työskentely (tavoitteet 1 ja 7-10),

joten fyysisten kunto-ominaisuuksien tasoa ei käytetä arvioinnin perusteena. Move!-mittausten tuloksia ei käytetä oppilaan arvioinnin perusteina. Oppilaita ohjataan itsearviointiin.

Liikunnan sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi oppilaan osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin. Määritellessään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositodistusta varten opettaja käyttää liikunnan valtakunnallisia arviointikriteereitä.

3

Vuosiluokan tavoitteet ja keskeiset sisällöt

T1 kannustaa oppilaita fyysiseen aktiivisuuteen, kokeilemaan erilaisia liikuntatehtäviä ja harjoittelemaan parhaansa yrittäen.

- Oppilas on fyysisesti aktiivinen, kokeilee erilaisia liikuntatehtäviä ja harjoittelee parhaansa yrittäen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Työskentely ja yrittäminen	Oppilas osallistuu liikuntatuntien toimintaan yleensä aktiivisesti kokeillen ja harjoitellen erilaisia liikuntatehtäviä.

S1 Fyysinen toimintakyky

Opetukseen sisältyy runsaasti fyysisesti aktiivista toimintaa. Opetukseen valitaan sellaisia oppilaiden kehitysvaiheeseen soveltuvia turvallisia tehtäviä, joissa harjaannutetaan havainto- ja ratkaisuntekotaitoja liikuntatilanteisiin sovellettuina (esim. luontoliikunta ja palloilut) sekä tehtäviä, joissa eri vuodenaikoina ja erilaisissa oppimisympäristöissä vahvistetaan tasapaino-, liikkumis- ja välineenkäsittelytaitoja monipuolisten liikuntamuotojen (kuten jää-, lumi-, luonto-, perus-, musiikki- ja tanssiliikunta sekä palloilut ja voimistelut) ja eri liikuntalajien avulla. Liikunnan opetukseen kuuluu uinnin, vesiliikunnan ja vesipelastuksen opetusta. Oppilaille opetetaan liikkumiseen ja liikunnan harrastamiseen liittyviä tarpeellisia tietoja.

Valitaan tehtäviä, joilla opitaan harjaannuttamaan nopeutta, liikkuvuutta, kestävyyttä ja voimaa. Opetuksessa käytetään monipuolisesti leikkejä, harjoitteita ja pelejä, jotka mahdollistavat osallisuuden, pätevyyden, itsenäisyyden sekä ilmaisun ja esteettisyyden kokemuksia.

Liikunnan opetukseen valitaan tehtäviä, joiden avulla tutustutaan myös oman toimintakyvyn arviointiin. Valtakunnallisen fyysisen toimintakyvyn seurantajärjestelmä Move!:n mittaukset tehdään niin, että ne tukevat 5. vuosiluokalla koulussa järjestettäviä laajoja terveystarkastuksia.

Paikallinen tarkennus:

- Tehtäviä, joilla opitaan harjaannuttamaan kestävyyttä, voimaa, nopeutta ja liikkuvuutta
- Tehtäviä, jotka tutustuttavat oman toimintakyvyn arviointiin
- Leikkejä, harjoitteita ja pelejä, jotka mahdollistavat osallisuuden, pätevyyden, itsenäisyyden sekä ilmaisun ja esteettisyyden kokemuksia
- Monipuolisesti eri leikkejä, pelejä, harjoitteita ja liikuntamuotoja jotka harjoittavat tasapaino- (pyöriminen, kieriminen, tasapainoilu, väistäminen, kääntyminen, heiluminen, ylösalaiset asennot sekä alastulo ja pysähtyminen) ja liikkumistaitoja (kävely ja juokseminen, hyppääminen, kiipeäminen, laukkaaminen) eri olosuhteissa ja ympäristöissä
- Monipuolisesti eri viitepelejä, leikkejä ja liikuntamuotoja, jotka harjoittavat välineenkäsittelytaitoja (heittäminen, kiinniottaminen, pomputtaminen, kuljettaminen, potkaiseminen, iskeminen, vierittäminen) eri välineillä, olosuhteissa ja ympäristöissä

- Kehonhallintataitoja ja kehonhahmotusta (erilaiset koordinaatioharjoitteet)
- Liikkumista rytmissä ja rytmiä luoden yksin ja yhdessä (esimerkiksi voimistelua, tanssia, musiikkia, kehoa ja välineitä hyödyntäen ja ilmentäen)
- Havainto- ja ratkaisuntekotaitoja harjaannuttavia tehtäviä (muuttuvien olosuhteiden ja ärsykkeiden havainnointi ja niihin reagointi) esimerkiksi erillisinä harjoitteina, suunnistusharjoitteina ja ratkaisujen tekona leikeissä ja pallopeleissä
- Uintia, vesiliikuntaa ja vesipelastuksen harjoittelua

T2 ohjata oppilasta harjaannuttamaan havaintomotorisia taitojaan eli havainnoimaan itseään ja ympäristöään aistien avulla sekä tekemään liikuntatilanteisiin sopivia ratkaisuja.

- Oppilas havainnoi itseään ja ympäristöään aistien avulla ja pyrkii tekemään liikuntatilanteisiin sopivia ratkaisuja ohjatusti

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ratkaisujen teko erilaisissa liikuntatilanteissa	Oppilas tekee eri liikuntatilanteissa, kuten leikeissä ja peleissä, useimmiten tarkoituksenmukaisia ratkaisuja.

S1 Fyysinen toimintakyky

Opetukseen sisältyy runsaasti fyysisesti aktiivista toimintaa. Opetukseen valitaan sellaisia oppilaiden kehitysvaiheeseen soveltuvia turvallisia tehtäviä, joissa harjaannutetaan havainto- ja ratkaisuntekotaitoja liikuntatilanteisiin sovellettuina (esim. luontoliikunta ja palloilut) sekä tehtäviä, joissa eri vuodenaikoina ja erilaisissa oppimisympäristöissä vahvistetaan tasapaino-, liikkumis- ja välineenkäsittelytaitoja monipuolisten liikuntamuotojen (kuten jää-, lumi-, luonto-, perus-, musiikki- ja tanssiliikunta sekä palloilut ja voimistelut) ja eri liikuntalajien avulla. Liikunnan opetukseen kuuluu uinnin, vesiliikunnan ja vesipelastuksen opetusta. Oppilaille opetetaan liikkumiseen ja liikunnan harrastamiseen liittyviä tarpeellisia tietoja.

Valitaan tehtäviä, joilla opitaan harjaannuttamaan nopeutta, liikkuvuutta, kestävyyttä ja voimaa. Opetuksessa käytetään monipuolisesti leikkejä, harjoitteita ja pelejä, jotka mahdollistavat osallisuuden, pätevyyden, itsenäisyyden sekä ilmaisun ja esteettisyyden kokemuksia.

Liikunnan opetukseen valitaan tehtäviä, joiden avulla tutustutaan myös oman toimintakyvyn arviointiin. Valtakunnallisen fyysisen toimintakyvyn seurantajärjestelmä Move!:n mittaukset tehdään niin, että ne tukevat 5. vuosiluokalla koulussa järjestettäviä laajoja terveystarkastuksia.

Paikallinen tarkennus:

- Tehtäviä, joilla opitaan harjaannuttamaan kestävyyttä, voimaa, nopeutta ja liikkuvuutta
- Tehtäviä, jotka tutustuttavat oman toimintakyvyn arviointiin
- Leikkejä, harjoitteita ja pelejä, jotka mahdollistavat osallisuuden, pätevyyden, itsenäisyyden sekä ilmaisun ja esteettisyyden kokemuksia
- Monipuolisesti eri leikkejä, pelejä, harjoitteita ja liikuntamuotoja jotka harjoittavat tasapaino- (pyöriminen, kieriminen, tasapainoilu, väistäminen, kääntyminen, heiluminen, ylösalaiset asennot sekä alastulo ja pysähtyminen) ja liikkumistaitoja (kävely ja juokseminen, hyppääminen, kiipeäminen, laukkaaminen) eri olosuhteissa ja ympäristöissä
- Monipuolisesti eri viitepelejä, leikkejä ja liikuntamuotoja, jotka harjoittavat välineenkäsittelytaitoja (heittäminen, kiinniottaminen, pomputtaminen, kuljettaminen, potkaiseminen, iskeminen, vierittäminen) eri välineillä, olosuhteissa ja ympäristöissä
- Kehonhallintataitoja ja kehonhahmotusta (erilaiset koordinaatioharjoitteet)
- Liikkumista rytmissä ja rytmiä luoden yksin ja yhdessä (esimerkiksi voimistelua, tanssia, musiikkia, kehoa ja välineitä hyödyntäen ja ilmentäen)

- Havainto- ja ratkaisuntekotaitoja harjaannuttavia tehtäviä (muuttuvien olosuhteiden ja ärsykkeiden havainnointi ja niihin reagointi) esimerkiksi erillisinä harjoitteina, suunnistusharjoitteina ja ratkaisujen tekona leikeissä ja pallopeleissä
- Uintia, vesiliikuntaa ja vesipelastuksen harjoittelua

T3 ohjata oppilasta sekä vahvistamaan tasapaino- ja liikkumistaitojaan että soveltamaan niitä monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä, eri vuodenaikoina sekä eri tilanteissa.

- Oppilas vahvistaa tasapaino- ja liikkumistaitoja ja soveltaa niitä monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä eri vuodenaikoina ja eri tilanteissa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Motoristen perustaitojen (tasapaino- ja liikkumistaidot) käyttäminen eri liikuntamuodoissa	Oppilas osaa tasapainoilla ja liikkua erilaisissa oppimisympäristöissä.

S1 Fyysinen toimintakyky

Opetukseen sisältyy runsaasti fyysisesti aktiivista toimintaa. Opetukseen valitaan sellaisia oppilaiden kehitysvaiheeseen soveltuvia turvallisia tehtäviä, joissa harjaannutetaan havainto- ja ratkaisuntekotaitoja liikuntatilanteisiin sovellettuina (esim. luontoliikunta ja palloilut) sekä tehtäviä, joissa eri vuodenaikoina ja erilaisissa oppimisympäristöissä vahvistetaan tasapaino-, liikkumis- ja välineenkäsittelytaitoja monipuolisten liikuntamuotojen (kuten jää-, lumi-, luonto-, perus-, musiikki- ja tanssiliikunta sekä palloilut ja voimistelut) ja eri liikuntalajien avulla. Liikunnan opetukseen kuuluu uinnin, vesiliikunnan ja vesipelastuksen opetusta. Oppilaille opetetaan liikkumiseen ja liikunnan harrastamiseen liittyviä tarpeellisia tietoja.

Valitaan tehtäviä, joilla opitaan harjaannuttamaan nopeutta, liikkuvuutta, kestävyyttä ja voimaa. Opetuksessa käytetään monipuolisesti leikkejä, harjoitteita ja pelejä, jotka mahdollistavat osallisuuden, pätevyyden, itsenäisyyden sekä ilmaisun ja esteettisyyden kokemuksia.

Liikunnan opetukseen valitaan tehtäviä, joiden avulla tutustutaan myös oman toimintakyvyn arviointiin. Valtakunnallisen fyysisen toimintakyvyn seurantajärjestelmä Move!:n mittaukset tehdään niin, että ne tukevat 5. vuosiluokalla koulussa järjestettäviä laajoja terveystarkastuksia.

Paikallinen tarkennus:

- Tehtäviä, joilla opitaan harjaannuttamaan kestävyyttä, voimaa, nopeutta ja liikkuvuutta
- Tehtäviä, jotka tutustuttavat oman toimintakyvyn arviointiin
- Leikkejä, harjoitteita ja pelejä, jotka mahdollistavat osallisuuden, pätevyyden, itsenäisyyden sekä ilmaisun ja esteettisyyden kokemuksia
- Monipuolisesti eri leikkejä, pelejä, harjoitteita ja liikuntamuotoja jotka harjoittavat tasapaino- (pyöriminen, kieriminen, tasapainoilu, väistäminen, kääntyminen, heiluminen, ylösalaiset asennot sekä alastulo ja pysähtyminen) ja liikkumistaitoja (kävely ja juokseminen, hyppääminen, kiipeäminen, laukkaaminen) eri olosuhteissa ja ympäristöissä
- Monipuolisesti eri viitepelejä, leikkejä ja liikuntamuotoja, jotka harjoittavat välineenkäsittelytaitoja (heittäminen, kiinniottaminen, pomputtaminen, kuljettaminen, potkaiseminen, iskeminen, vierittäminen) eri välineillä, olosuhteissa ja ympäristöissä
- Kehonhallintataitoja ja kehonhahmotusta (erilaiset koordinaatioharjoitteet)
- Liikkumista rytmissä ja rytmiä luoden yksin ja yhdessä (esimerkiksi voimistelua, tanssia, musiikkia, kehoa ja välineitä hyödyntäen ja ilmentäen)
- Havainto- ja ratkaisuntekotaitoja harjaannuttavia tehtäviä (muuttuvien olosuhteiden ja ärsykkeiden havainnointi ja niihin reagointi) esimerkiksi erillisinä harjoitteina, suunnistusharjoitteina ja ratkaisujen tekona leikeissä ja pallopeleissä

- Uintia, vesiliikuntaa ja vesipelastuksen harjoittelua

T4 ohjata oppilasta sekä vahvistamaan että soveltamaan välineenkäsittelytaitojaan monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä käyttämällä erilaisia välineitä eri vuodenaikoina erilaisissa tilanteissa.

- Oppilas vahvistaa ja soveltaa välineenkäsittelytaitojaan monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä käyttämällä erilaisia välineitä eri vuodenaikoina erilaisissa tilanteissa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Motoristen perustaitojen (välineenkäsittelytaidot) käyttäminen eri liikuntamuodoissa	Oppilas osaa käsitellä erilaisia liikuntavälineitä erilaisissa oppimisympäristöissä.

S1 Fyysinen toimintakyky

Opetukseen sisältyy runsaasti fyysisesti aktiivista toimintaa. Opetukseen valitaan sellaisia oppilaiden kehitysvaiheeseen soveltuvia turvallisia tehtäviä, joissa harjaannutetaan havainto- ja ratkaisuntekotaitoja liikuntatilanteisiin sovellettuina (esim. luontoliikunta ja palloilut) sekä tehtäviä, joissa eri vuodenaikoina ja erilaisissa oppimisympäristöissä vahvistetaan tasapaino-, liikkumis- ja välineenkäsittelytaitoja monipuolisten liikuntamuotojen (kuten jää-, lumi-, luonto-, perus-, musiikki- ja tanssiliikunta sekä palloilut ja voimistelut) ja eri liikuntalajien avulla. Liikunnan opetukseen kuuluu uinnin, vesiliikunnan ja vesipelastuksen opetusta. Oppilaille opetetaan liikkumiseen ja liikunnan harrastamiseen liittyviä tarpeellisia tietoja.

Valitaan tehtäviä, joilla opitaan harjaannuttamaan nopeutta, liikkuvuutta, kestävyyttä ja voimaa. Opetuksessa käytetään monipuolisesti leikkejä, harjoitteita ja pelejä, jotka mahdollistavat osallisuuden, pätevyyden, itsenäisyyden sekä ilmaisun ja esteettisyyden kokemuksia.

Liikunnan opetukseen valitaan tehtäviä, joiden avulla tutustutaan myös oman toimintakyvyn arviointiin. Valtakunnallisen fyysisen toimintakyvyn seurantajärjestelmä Move!:n mittaukset tehdään niin, että ne tukevat 5. vuosiluokalla koulussa järjestettäviä laajoja terveystarkastuksia.

Paikallinen tarkennus:

- Tehtäviä, joilla opitaan harjaannuttamaan kestävyyttä, voimaa, nopeutta ja liikkuvuutta
- Tehtäviä, jotka tutustuttavat oman toimintakyvyn arviointiin
- Leikkejä, harjoitteita ja pelejä, jotka mahdollistavat osallisuuden, pätevyyden, itsenäisyyden sekä ilmaisun ja esteettisyyden kokemuksia
- Monipuolisesti eri leikkejä, pelejä, harjoitteita ja liikuntamuotoja jotka harjoittavat tasapaino- (pyöriminen, kieriminen, tasapainoilu, väistäminen, kääntyminen, heiluminen, ylösalaiset asennot sekä alastulo ja pysähtyminen) ja liikkumistaitoja (kävely ja juokseminen, hyppääminen, kiipeäminen, laukkaaminen) eri olosuhteissa ja ympäristöissä
- Monipuolisesti eri viitepelejä, leikkejä ja liikuntamuotoja, jotka harjoittavat välineenkäsittelytaitoja (heittäminen, kiinniottaminen, pomputtaminen, kuljettaminen, potkaiseminen, iskeminen, vierittäminen) eri välineillä, olosuhteissa ja ympäristöissä
- Kehonhallintataitoja ja kehonhahmotusta (erilaiset koordinaatioharjoitteet)
- Liikkumista rytmissä ja rytmiä luoden yksin ja yhdessä (esimerkiksi voimistelua, tanssia, musiikkia, kehoa ja välineitä hyödyntäen ja ilmentäen)
- Havainto- ja ratkaisuntekotaitoja harjaannuttavia tehtäviä (muuttuvien olosuhteiden ja ärsykkeiden havainnointi ja niihin reagointi) esimerkiksi erillisinä harjoitteina, suunnistusharjoitteina ja ratkaisujen tekona leikeissä ja pallopeleissä
- Uintia, vesiliikuntaa ja vesipelastuksen harjoittelua

T5 kannustaa ja ohjata oppilasta arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään fyysisiä ominaisuuksiaan: nopeutta, liikkuvuutta, kestävyyttä ja voimaa.

- Oppilas arvioi, ylläpitää ja kehittää fyysisiä ominaisuuksiaan: nopeutta, liikkuvuutta, kestävyyttä ja voimaa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Fyysisten ominaisuuksien harjoittaminen	Oppilas osaa arvioida fyysisiä ominaisuuksiaan ja harjoittaa nopeutta, liikkuvuutta, kestävyyttä ja voimaa

S1 Fyysinen toimintakyky

Opetukseen sisältyy runsaasti fyysisesti aktiivista toimintaa. Opetukseen valitaan sellaisia oppilaiden kehitysvaiheeseen soveltuvia turvallisia tehtäviä, joissa harjaannutetaan havainto- ja ratkaisuntekotaitoja liikuntatilanteisiin sovellettuina (esim. luontoliikunta ja palloilut) sekä tehtäviä, joissa eri vuodenaikoina ja erilaisissa oppimisympäristöissä vahvistetaan tasapaino-, liikkumis- ja välineenkäsittelytaitoja monipuolisten liikuntamuotojen (kuten jää-, lumi-, luonto-, perus-, musiikki- ja tanssiliikunta sekä palloilut ja voimistelut) ja eri liikuntalajien avulla. Liikunnan opetukseen kuuluu uinnin, vesiliikunnan ja vesipelastuksen opetusta. Oppilaille opetetaan liikkumiseen ja liikunnan harrastamiseen liittyviä tarpeellisia tietoja.

Valitaan tehtäviä, joilla opitaan harjaannuttamaan nopeutta, liikkuvuutta, kestävyyttä ja voimaa. Opetuksessa käytetään monipuolisesti leikkejä, harjoitteita ja pelejä, jotka mahdollistavat osallisuuden, pätevyyden, itsenäisyyden sekä ilmaisun ja esteettisyyden kokemuksia.

Liikunnan opetukseen valitaan tehtäviä, joiden avulla tutustutaan myös oman toimintakyvyn arviointiin. Valtakunnallisen fyysisen toimintakyvyn seurantajärjestelmä Move!:n mittaukset tehdään niin, että ne tukevat 5. vuosiluokalla koulussa järjestettäviä laajoja terveystarkastuksia.

Paikallinen tarkennus:

- Tehtäviä, joilla opitaan harjaannuttamaan kestävyyttä, voimaa, nopeutta ja liikkuvuutta
- Tehtäviä, jotka tutustuttavat oman toimintakyvyn arviointiin
- Leikkejä, harjoitteita ja pelejä, jotka mahdollistavat osallisuuden, pätevyyden, itsenäisyyden sekä ilmaisun ja esteettisyyden kokemuksia
- Monipuolisesti eri leikkejä, pelejä, harjoitteita ja liikuntamuotoja jotka harjoittavat tasapaino- (pyöriminen, kieriminen, tasapainoilu, väistäminen, kääntyminen, heiluminen, ylösalaiset asennot sekä alastulo ja pysähtyminen) ja liikkumistaitoja (kävely ja juokseminen, hyppääminen, kiipeäminen, laukkaaminen) eri olosuhteissa ja ympäristöissä
- Monipuolisesti eri viitepelejä, leikkejä ja liikuntamuotoja, jotka harjoittavat välineenkäsittelytaitoja (heittäminen, kiinniottaminen, pomputtaminen, kuljettaminen, potkaiseminen, iskeminen, vierittäminen) eri välineillä, olosuhteissa ja ympäristöissä
- Kehonhallintataitoja ja kehonhahmotusta (erilaiset koordinaatioharjoitteet)
- Liikkumista rytmissä ja rytmiä luoden yksin ja yhdessä (esimerkiksi voimistelua, tanssia, musiikkia, kehoa ja välineitä hyödyntäen ja ilmentäen)
- Havainto- ja ratkaisuntekotaitoja harjaannuttavia tehtäviä (muuttuvien olosuhteiden ja ärsykkeiden havainnointi ja niihin reagointi) esimerkiksi erillisinä harjoitteina, suunnistusharjoitteina ja ratkaisujen tekona leikeissä ja pallopeleissä
- Uintia, vesiliikuntaa ja vesipelastuksen harjoittelua

T6 opettaa uimataito, jotta oppilas pystyy liikkumaan vedessä ja pelastautumaan vedestä

- Oppilas oppii uimataidon, jotta pystyy liikkumaan vedessä ja pelastautumaan vedestä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uima- ja pelastautumistaidot	Oppilas on perusuimataitoinen (Osaa uida 50 metriä kahta uintitapaa käyttäen ja sukeltaa 5 metriä pinnan alla).

S1 Fyysinen toimintakyky

Opetukseen sisältyy runsaasti fyysisesti aktiivista toimintaa. Opetukseen valitaan sellaisia oppilaiden kehitysvaiheeseen soveltuvia turvallisia tehtäviä, joissa harjaannutetaan havainto- ja ratkaisuntekotaitoja liikuntatilanteisiin sovellettuina (esim. luontoliikunta ja palloilut) sekä tehtäviä, joissa eri vuodenaikoina ja erilaisissa oppimisympäristöissä vahvistetaan tasapaino-, liikkumis- ja välineenkäsittelytaitoja monipuolisten liikuntamuotojen (kuten jää-, lumi-, luonto-, perus-, musiikki- ja tanssiliikunta sekä palloilut ja voimistelut) ja eri liikuntalajien avulla. Liikunnan opetukseen kuuluu uinnin, vesiliikunnan ja vesipelastuksen opetusta. Oppilaille opetetaan liikkumiseen ja liikunnan harrastamiseen liittyviä tarpeellisia tietoja.

Valitaan tehtäviä, joilla opitaan harjaannuttamaan nopeutta, liikkuvuutta, kestävyyttä ja voimaa. Opetuksessa käytetään monipuolisesti leikkejä, harjoitteita ja pelejä, jotka mahdollistavat osallisuuden, pätevyyden, itsenäisyyden sekä ilmaisun ja esteettisyyden kokemuksia.

Liikunnan opetukseen valitaan tehtäviä, joiden avulla tutustutaan myös oman toimintakyvyn arviointiin. Valtakunnallisen fyysisen toimintakyvyn seurantajärjestelmä Move!:n mittaukset tehdään niin, että ne tukevat 5. vuosiluokalla koulussa järjestettäviä laajoja terveystarkastuksia.

Paikallinen tarkennus:

- Tehtäviä, joilla opitaan harjaannuttamaan kestävyyttä, voimaa, nopeutta ja liikkuvuutta
- Tehtäviä, jotka tutustuttavat oman toimintakyvyn arviointiin
- Leikkejä, harjoitteita ja pelejä, jotka mahdollistavat osallisuuden, pätevyyden, itsenäisyyden sekä ilmaisun ja esteettisyyden kokemuksia
- Monipuolisesti eri leikkejä, pelejä, harjoitteita ja liikuntamuotoja jotka harjoittavat tasapaino- (pyöriminen, kieriminen, tasapainoilu, väistäminen, kääntyminen, heiluminen, ylösalaiset asennot sekä alastulo ja pysähtyminen) ja liikkumistaitoja (kävely ja juokseminen, hyppääminen, kiipeäminen, laukkaaminen) eri olosuhteissa ja ympäristöissä
- Monipuolisesti eri viitepelejä, leikkejä ja liikuntamuotoja, jotka harjoittavat välineenkäsittelytaitoja (heittäminen, kiinniottaminen, pomputtaminen, kuljettaminen, potkaiseminen, iskeminen, vierittäminen) eri välineillä, olosuhteissa ja ympäristöissä
- Kehonhallintataitoja ja kehonhahmotusta (erilaiset koordinaatioharjoitteet)
- Liikkumista rytmissä ja rytmiä luoden yksin ja yhdessä (esimerkiksi voimistelua, tanssia, musiikkia, kehoa ja välineitä hyödyntäen ja ilmentäen)
- Havainto- ja ratkaisuntekotaitoja harjaannuttavia tehtäviä (muuttuvien olosuhteiden ja ärsykkeiden havainnointi ja niihin reagointi) esimerkiksi erillisinä harjoitteina, suunnistusharjoitteina ja ratkaisujen tekona leikeissä ja pallopeleissä
- Uintia, vesiliikuntaa ja vesipelastuksen harjoittelua

T7 ohjata oppilasta turvalliseen ja asialliseen toimintaan liikuntatunneilla.

- Oppilas oppii turvallisen ja asiallisen toiminnan liikuntatunneilla

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Toiminta liikuntatunneilla	Oppilas osaa ottaa huomioon mahdolliset vaaratilanteet liikuntatunneilla sekä pyrkii toimimaan turvallisesti ja asiallisesti.

S1 Fyysinen toimintakyky

Opetukseen sisältyy runsaasti fyysisesti aktiivista toimintaa. Opetukseen valitaan sellaisia oppilaiden kehitysvaiheeseen soveltuvia turvallisia tehtäviä, joissa harjaannutetaan havainto- ja ratkaisuntekotaitoja liikuntatilanteisiin sovellettuina (esim. luontoliikunta ja palloilut) sekä tehtäviä, joissa eri vuodenaikoina ja erilaisissa oppimisympäristöissä vahvistetaan tasapaino-, liikkumis- ja välineenkäsittelytaitoja monipuolisten liikuntamuotojen (kuten jää-, lumi-, luonto-, perus-, musiikki- ja tanssiliikunta sekä palloilut ja voimistelut) ja eri liikuntalajien avulla. Liikunnan opetukseen kuuluu uinnin, vesiliikunnan ja vesipelastuksen opetusta. Oppilaille opetetaan liikkumiseen ja liikunnan harrastamiseen liittyviä tarpeellisia tietoja.

Valitaan tehtäviä, joilla opitaan harjaannuttamaan nopeutta, liikkuvuutta, kestävyyttä ja voimaa. Opetuksessa käytetään monipuolisesti leikkejä, harjoitteita ja pelejä, jotka mahdollistavat osallisuuden, pätevyyden, itsenäisyyden sekä ilmaisun ja esteettisyyden kokemuksia.

Liikunnan opetukseen valitaan tehtäviä, joiden avulla tutustutaan myös oman toimintakyvyn arviointiin. Valtakunnallisen fyysisen toimintakyvyn seurantajärjestelmä Move!:n mittaukset tehdään niin, että ne tukevat 5. vuosiluokalla koulussa järjestettäviä laajoja terveystarkastuksia.

Paikallinen tarkennus:

- Tehtäviä, joilla opitaan harjaannuttamaan kestävyyttä, voimaa, nopeutta ja liikkuvuutta
- Tehtäviä, jotka tutustuttavat oman toimintakyvyn arviointiin
- Leikkejä, harjoitteita ja pelejä, jotka mahdollistavat osallisuuden, pätevyyden, itsenäisyyden sekä ilmaisun ja esteettisyyden kokemuksia
- Monipuolisesti eri leikkejä, pelejä, harjoitteita ja liikuntamuotoja jotka harjoittavat tasapaino- (pyöriminen, kieriminen, tasapainoilu, väistäminen, kääntyminen, heiluminen, ylösalaiset asennot sekä alastulo ja pysähtyminen) ja liikkumistaitoja (kävely ja juokseminen, hyppääminen, kiipeäminen, laukkaaminen) eri olosuhteissa ja ympäristöissä
- Monipuolisesti eri viitepelejä, leikkejä ja liikuntamuotoja, jotka harjoittavat välineenkäsittelytaitoja (heittäminen, kiinniottaminen, pomputtaminen, kuljettaminen, potkaiseminen, iskeminen, vierittäminen) eri välineillä, olosuhteissa ja ympäristöissä
- Kehonhallintataitoja ja kehonhahmotusta (erilaiset koordinaatioharjoitteet)
- Liikkumista rytmissä ja rytmiä luoden yksin ja yhdessä (esimerkiksi voimistelua, tanssia, musiikkia, kehoa ja välineitä hyödyntäen ja ilmentäen)
- Havainto- ja ratkaisuntekotaitoja harjaannuttavia tehtäviä (muuttuvien olosuhteiden ja ärsykkeiden havainnointi ja niihin reagointi) esimerkiksi erillisinä harjoitteina, suunnistusharjoitteina ja ratkaisujen tekona leikeissä ja pallopeleissä
- Uintia, vesiliikuntaa ja vesipelastuksen harjoittelua

T8 ohjata oppilasta työskentelemään kaikkien kanssa sekä säätelemään toimintaansa ja tunneilmaisuaan liikuntatilanteissa toiset huomioon ottaen.

- Oppilas oppii työskentelemään kaikkien kanssa sekä säätelemään toimintaansa ja tunneilmaisuaan liikuntatilanteissa toiset huomioon ottaen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Vuorovaikutus- ja työskentelytaidot	Oppilas osaa toimia eri liikuntatilanteissa yhteisesti sovitulla tavalla.

S2 Sosiaalinen toimintakyky

Opetukseen valitaan myönteistä yhteisöllisyyttä lisääviä pari- ja ryhmätehtäviä, leikkejä, harjoituksia ja pelejä, joissa opitaan ottamaan toiset huomioon ja auttamaan muita sekä tehtäviä, joissa opitaan vastuun ottamista omasta toiminnasta, yhteisistä asioista ja säännöistä.

Paikallinen tarkennus:

- Myönteistä yhteisöllisyyttä lisääviä sekä vuorovaikutustaitoja kehittäviä pari- ja ryhmätehtäviä
- Leikkejä, harjoituksia ja pelejä, joissa opitaan ottamaan toiset huomioon ja tukemaan yhteisiä oppimistilanteita
- Vastuun ottamista omasta toiminnasta, yhteisistä asioista ja säännöistä

T9 ohjata oppilasta toimimaan reilun pelin periaatteella sekä kantamaan vastuuta yhteisistä oppimistilanteista.

- Oppilas oppii toimimaan reilun pelin periaatteella ja kantamaan vastuuta yhteisistä oppimistilanteista

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Toiminta yhteisissä oppimistilanteissa	Oppilas noudattaa reilun pelin periaatteita ja osoittaa pyrkivänsä vastuullisuuteen yhteisissä oppimistilanteissa.

S2 Sosiaalinen toimintakyky

Opetukseen valitaan myönteistä yhteisöllisyyttä lisääviä pari- ja ryhmätehtäviä, leikkejä, harjoituksia ja pelejä, joissa opitaan ottamaan toiset huomioon ja auttamaan muita sekä tehtäviä, joissa opitaan vastuun ottamista omasta toiminnasta, yhteisistä asioista ja säännöistä.

Paikallinen tarkennus:

- Myönteistä yhteisöllisyyttä lisääviä sekä vuorovaikutustaitoja kehittäviä pari- ja ryhmätehtäviä
- Leikkejä, harjoituksia ja pelejä, joissa opitaan ottamaan toiset huomioon ja tukemaan yhteisiä oppimistilanteita
- Vastuun ottamista omasta toiminnasta, yhteisistä asioista ja säännöistä

T10 kannustaa oppilasta ottamaan vastuuta omasta toiminnasta ja vahvistaa itsenäisen työskentelyn taitoja.

- Oppilas ottaa vastuuta omasta toiminnasta ja vahvistaa itsenäisen työskentelyn taitoja

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Työskentelytaidot	Oppilas osaa yleensä työskennellä vastuullisesti ja itsenäisesti.

S3 Psyykkinen toimintakyky

Opetuksessa käytetään tehtäviä, joissa opitaan pitkäjännitteisesti ponnistelemaan yksin ja yhdessä muiden kanssa tavoitteen saavuttamiseksi. Yhteisillä tehtävillä harjoitellaan vastuun ottamista. Iloa ja virkistystä tuottavilla liikuntatehtävillä autetaan myönteisten tunteiden kokemista, jotka vahvistavat pätevyyden kokemuksia ja myönteistä minäkäsitystä.

Paikallinen tarkennus:

- Tehtäviä, joiden avulla opitaan pitkäjännitteisesti ponnistelemaan yksin ja yhdessä muiden kanssa sekä harjoitellaan vastuunottamista
- Sisältöjen avulla opetellaan säätelemään omaa toimintaa ja tunneilmaisua
- Iloa ja virkistystä tuottavia tehtäviä, jotka tukevat myönteisten tunteiden kokemista, vahvistavat pätevyyden kokemuksia ja myönteistä minäkäsitystä
- Oppilaita osallistetaan liikuntatuntien sisältöjen suunnitteluun ikätason mukaisesti

T11 huolehtia siitä, että oppilaat saavat riittävästi myönteisiä kokemuksia omasta kehosta, pätevyydestä ja yhteisöllisyydestä.

- Oppilas saa riittävästi myönteisiä kokemuksia omasta kehosta, pätevyydestä ja yhteisöllisyydestä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei vaikuta arvosanan muodostamiseen. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

S3 Psyykkinen toimintakyky

Opetuksessa käytetään tehtäviä, joissa opitaan pitkäjännitteisesti ponnistelemaan yksin ja yhdessä muiden kanssa tavoitteen saavuttamiseksi. Yhteisillä tehtävillä harjoitellaan vastuun ottamista. Iloa ja virkistystä tuottavilla liikuntatehtävillä autetaan myönteisten tunteiden kokemista, jotka vahvistavat pätevyyden kokemuksia ja myönteistä minäkäsitystä.

Paikallinen tarkennus:

- Tehtäviä, joiden avulla opitaan pitkäjännitteisesti ponnistelemaan yksin ja yhdessä muiden kanssa sekä harjoitellaan vastuunottamista
- Sisältöjen avulla opetellaan säätelemään omaa toimintaa ja tunneilmaisua
- Iloa ja virkistystä tuottavia tehtäviä, jotka tukevat myönteisten tunteiden kokemista, vahvistavat pätevyyden kokemuksia ja myönteistä minäkäsitystä
- Oppilaita osallistetaan liikuntatuntien sisältöjen suunnitteluun ikätason mukaisesti

4

Vuosiluokan tavoitteet ja keskeiset sisällöt

T1 kannustaa oppilaita fyysiseen aktiivisuuteen, kokeilemaan erilaisia liikuntatehtäviä ja harjoittelemaan parhaansa yrittäen.

- Oppilas on fyysisesti aktiivinen, kokeilee erilaisia liikuntatehtäviä ja harjoittelee parhaansa yrittäen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Työskentely ja yrittäminen	Oppilas osallistuu liikuntatuntien toimintaan yleensä aktiivisesti kokeillen ja harjoitellen erilaisia liikuntatehtäviä.

S1 Fyysinen toimintakyky

Opetukseen sisältyy runsaasti fyysisesti aktiivista toimintaa. Opetukseen valitaan sellaisia oppilaiden kehitysvaiheeseen soveltuvia turvallisia tehtäviä, joissa harjaannutetaan havainto- ja ratkaisuntekotaitoja liikuntatilanteisiin sovellettuina (esim. luontoliikunta ja palloilut) sekä tehtäviä, joissa eri vuodenaikoina ja erilaisissa oppimisympäristöissä vahvistetaan tasapaino-, liikkumis- ja välineenkäsittelytaitoja monipuolisten liikuntamuotojen (kuten jää-, lumi-, luonto-, perus-, musiikki- ja tanssiliikunta sekä palloilut ja voimistelut) ja eri liikuntalajien avulla. Liikunnan opetukseen kuuluu uinnin, vesiliikunnan ja vesipelastuksen opetusta. Oppilaille opetetaan liikkumiseen ja liikunnan harrastamiseen liittyviä tarpeellisia tietoja.

Valitaan tehtäviä, joilla opitaan harjaannuttamaan nopeutta, liikkuvuutta, kestävyyttä ja voimaa. Opetuksessa käytetään monipuolisesti leikkejä, harjoitteita ja pelejä, jotka mahdollistavat osallisuuden, pätevyyden, itsenäisyyden sekä ilmaisun ja esteettisyyden kokemuksia.

Liikunnan opetukseen valitaan tehtäviä, joiden avulla tutustutaan myös oman toimintakyvyn arviointiin. Valtakunnallisen fyysisen toimintakyvyn seurantajärjestelmä Move!:n mittaukset tehdään niin, että ne tukevat 5. vuosiluokalla koulussa järjestettäviä laajoja terveystarkastuksia.

Paikallinen tarkennus:

- Tehtäviä, joilla opitaan harjaannuttamaan kestävyyttä, voimaa, nopeutta ja liikkuvuutta
- Tehtäviä, jotka tutustuttavat oman toimintakyvyn arviointiin
- Leikkejä, harjoitteita ja pelejä, jotka mahdollistavat osallisuuden, pätevyyden, itsenäisyyden sekä ilmaisun ja esteettisyyden kokemuksia
- Monipuolisesti eri leikkejä, pelejä, harjoitteita ja liikuntamuotoja jotka harjoittavat tasapaino- (pyöriminen, kieriminen, tasapainoilu, väistäminen, kääntyminen, heiluminen, ylösalaiset asennot sekä alastulo ja pysähtyminen) ja liikkumistaitoja (kävely ja juokseminen, hyppääminen, kiipeäminen, laukkaaminen) eri olosuhteissa ja ympäristöissä
- Monipuolisesti eri viitepelejä, leikkejä ja liikuntamuotoja, jotka harjoittavat välineenkäsittelytaitoja (heittäminen, kiinniottaminen, pomputtaminen, kuljettaminen, potkaiseminen, iskeminen, vierittäminen) eri välineillä, olosuhteissa ja ympäristöissä
- Kehonhallintataitoja ja kehonhahmotusta (erilaiset koordinaatioharjoitteet)
- Liikkumista rytmissä ja rytmiä luoden yksin ja yhdessä (esimerkiksi voimistelua, tanssia, musiikkia, kehoa ja välineitä hyödyntäen ja ilmentäen)
- Havainto- ja ratkaisuntekotaitoja harjaannuttavia tehtäviä (muuttuvien olosuhteiden ja ärsykkeiden havainnointi ja niihin reagointi) esimerkiksi erillisinä harjoitteina, suunnistusharjoitteina ja ratkaisujen tekona leikeissä ja pallopeleissä
- Uintia, vesiliikuntaa ja vesipelastuksen harjoittelua

- Valtakunnallisen fyysisen toimintakyvyn seurantajärjestelmä Move!:n mittauksia harjoitellaan 4. vuosiluokalla

T2 ohjata oppilasta harjaannuttamaan havaintomotorisia taitojaan eli havainnoimaan itseään ja ympäristöään aistien avulla sekä tekemään liikuntatilanteisiin sopivia ratkaisuja.

- Oppilas havainnoi itseään ja ympäristöään aistien avulla ja pyrkii tekemään liikuntatilanteisiin sopivia ratkaisuja ohjatusti

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ratkaisujen teko erilaisissa liikuntatilanteissa	Oppilas tekee eri liikuntatilanteissa, kuten leikeissä ja peleissä, useimmiten tarkoituksenmukaisia ratkaisuja.

S1 Fyysinen toimintakyky

Opetukseen sisältyy runsaasti fyysisesti aktiivista toimintaa. Opetukseen valitaan sellaisia oppilaiden kehitysvaiheeseen soveltuvia turvallisia tehtäviä, joissa harjaannutetaan havainto- ja ratkaisuntekotaitoja liikuntatilanteisiin sovellettuina (esim. luontoliikunta ja palloilut) sekä tehtäviä, joissa eri vuodenaikoina ja erilaisissa oppimisympäristöissä vahvistetaan tasapaino-, liikkumis- ja välineenkäsittelytaitoja monipuolisten liikuntamuotojen (kuten jää-, lumi-, luonto-, perus-, musiikki- ja tanssiliikunta sekä palloilut ja voimistelut) ja eri liikuntalajien avulla. Liikunnan opetukseen kuuluu uinnin, vesiliikunnan ja vesipelastuksen opetusta. Oppilaille opetetaan liikkumiseen ja liikunnan harrastamiseen liittyviä tarpeellisia tietoja.

Valitaan tehtäviä, joilla opitaan harjaannuttamaan nopeutta, liikkuvuutta, kestävyyttä ja voimaa. Opetuksessa käytetään monipuolisesti leikkejä, harjoitteita ja pelejä, jotka mahdollistavat osallisuuden, pätevyyden, itsenäisyyden sekä ilmaisun ja esteettisyyden kokemuksia.

Liikunnan opetukseen valitaan tehtäviä, joiden avulla tutustutaan myös oman toimintakyvyn arviointiin. Valtakunnallisen fyysisen toimintakyvyn seurantajärjestelmä Move!:n mittaukset tehdään niin, että ne tukevat 5. vuosiluokalla koulussa järjestettäviä laajoja terveystarkastuksia.

Paikallinen tarkennus:

- Tehtäviä, joilla opitaan harjaannuttamaan kestävyyttä, voimaa, nopeutta ja liikkuvuutta
- Tehtäviä, jotka tutustuttavat oman toimintakyvyn arviointiin
- Leikkejä, harjoitteita ja pelejä, jotka mahdollistavat osallisuuden, pätevyyden, itsenäisyyden sekä ilmaisun ja esteettisyyden kokemuksia
- Monipuolisesti eri leikkejä, pelejä, harjoitteita ja liikuntamuotoja jotka harjoittavat tasapaino- (pyöriminen, kieriminen, tasapainoilu, väistäminen, kääntyminen, heiluminen, ylösalaiset asennot sekä alastulo ja pysähtyminen) ja liikkumistaitoja (kävely ja juokseminen, hyppääminen, kiipeäminen, laukkaaminen) eri olosuhteissa ja ympäristöissä
- Monipuolisesti eri viitepelejä, leikkejä ja liikuntamuotoja, jotka harjoittavat välineenkäsittelytaitoja (heittäminen, kiinniottaminen, pomputtaminen, kuljettaminen, potkaiseminen, iskeminen, vierittäminen) eri välineillä, olosuhteissa ja ympäristöissä
- Kehonhallintataitoja ja kehonhahmotusta (erilaiset koordinaatioharjoitteet)
- Liikkumista rytmissä ja rytmiä luoden yksin ja yhdessä (esimerkiksi voimistelua, tanssia, musiikkia, kehoa ja välineitä hyödyntäen ja ilmentäen)
- Havainto- ja ratkaisuntekotaitoja harjaannuttavia tehtäviä (muuttuvien olosuhteiden ja ärsykkeiden havainnointi ja niihin reagointi) esimerkiksi erillisinä harjoitteina, suunnistusharjoitteina ja ratkaisujen tekona leikeissä ja pallopeleissä
- Uintia, vesiliikuntaa ja vesipelastuksen harjoittelua
- Valtakunnallisen fyysisen toimintakyvyn seurantajärjestelmä Move!:n mittauksia harjoitellaan 4. vuosiluokalla

T3 ohjata oppilasta sekä vahvistamaan tasapaino- ja liikkumistaitojaan että soveltamaan niitä monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä, eri vuodenaikoina sekä eri tilanteissa.

- Oppilas vahvistaa tasapaino- ja liikkumistaitoja ja soveltaa niitä monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä eri vuodenaikoina ja eri tilanteissa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Motoristen perustaitojen (tasapaino- ja liikkumistaidot) käyttäminen eri liikuntamuodoissa	Oppilas osaa tasapainoilla ja liikkua erilaisissa oppimisympäristöissä.

S1 Fyysinen toimintakyky

Opetukseen sisältyy runsaasti fyysisesti aktiivista toimintaa. Opetukseen valitaan sellaisia oppilaiden kehitysvaiheeseen soveltuvia turvallisia tehtäviä, joissa harjaannutetaan havainto- ja ratkaisuntekotaitoja liikuntatilanteisiin sovellettuina (esim. luontoliikunta ja palloilut) sekä tehtäviä, joissa eri vuodenaikoina ja erilaisissa oppimisympäristöissä vahvistetaan tasapaino-, liikkumis- ja välineenkäsittelytaitoja monipuolisten liikuntamuotojen (kuten jää-, lumi-, luonto-, perus-, musiikki- ja tanssiliikunta sekä palloilut ja voimistelut) ja eri liikuntalajien avulla. Liikunnan opetukseen kuuluu uinnin, vesiliikunnan ja vesipelastuksen opetusta. Oppilaille opetetaan liikkumiseen ja liikunnan harrastamiseen liittyviä tarpeellisia tietoja.

Valitaan tehtäviä, joilla opitaan harjaannuttamaan nopeutta, liikkuvuutta, kestävyyttä ja voimaa. Opetuksessa käytetään monipuolisesti leikkejä, harjoitteita ja pelejä, jotka mahdollistavat osallisuuden, pätevyyden, itsenäisyyden sekä ilmaisun ja esteettisyyden kokemuksia.

Liikunnan opetukseen valitaan tehtäviä, joiden avulla tutustutaan myös oman toimintakyvyn arviointiin. Valtakunnallisen fyysisen toimintakyvyn seurantajärjestelmä Move!:n mittaukset tehdään niin, että ne tukevat 5. vuosiluokalla koulussa järjestettäviä laajoja terveystarkastuksia.

Paikallinen tarkennus:

- Tehtäviä, joilla opitaan harjaannuttamaan kestävyyttä, voimaa, nopeutta ja liikkuvuutta
- Tehtäviä, jotka tutustuttavat oman toimintakyvyn arviointiin
- Leikkejä, harjoitteita ja pelejä, jotka mahdollistavat osallisuuden, pätevyyden, itsenäisyyden sekä ilmaisun ja esteettisyyden kokemuksia
- Monipuolisesti eri leikkejä, pelejä, harjoitteita ja liikuntamuotoja jotka harjoittavat tasapaino- (pyöriminen, kieriminen, tasapainoilu, väistäminen, kääntyminen, heiluminen, ylösalaiset asennot sekä alastulo ja pysähtyminen) ja liikkumistaitoja (kävely ja juokseminen, hyppääminen, kiipeäminen, laukkaaminen) eri olosuhteissa ja ympäristöissä
- Monipuolisesti eri viitepelejä, leikkejä ja liikuntamuotoja, jotka harjoittavat välineenkäsittelytaitoja (heittäminen, kiinniottaminen, pomputtaminen, kuljettaminen, potkaiseminen, iskeminen, vierittäminen) eri välineillä, olosuhteissa ja ympäristöissä
- Kehonhallintataitoja ja kehonhahmotusta (erilaiset koordinaatioharjoitteet)
- Liikkumista rytmissä ja rytmiä luoden yksin ja yhdessä (esimerkiksi voimistelua, tanssia, musiikkia, kehoa ja välineitä hyödyntäen ja ilmentäen)
- Havainto- ja ratkaisuntekotaitoja harjaannuttavia tehtäviä (muuttuvien olosuhteiden ja ärsykkeiden havainnointi ja niihin reagointi) esimerkiksi erillisinä harjoitteina, suunnistusharjoitteina ja ratkaisujen tekona leikeissä ja pallopeleissä
- Uintia, vesiliikuntaa ja vesipelastuksen harjoittelua
- Valtakunnallisen fyysisen toimintakyvyn seurantajärjestelmä Move!:n mittauksia harjoitellaan 4. vuosiluokalla

T4 ohjata oppilasta sekä vahvistamaan että soveltamaan välineenkäsittelytaitojaan monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä käyttämällä erilaisia välineitä eri vuodenaikoina erilaisissa tilanteissa.

- Oppilas vahvistaa ja soveltaa välineenkäsittelytaitojaan monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä käyttämällä erilaisia välineitä eri vuodenaikoina erilaisissa tilanteissa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Motoristen perustaitojen (välineenkäsittelytaidot) käyttäminen eri liikuntamuodoissa	Oppilas osaa käsitellä erilaisia liikuntavälineitä erilaisissa oppimisympäristöissä.

S1 Fyysinen toimintakyky

Opetukseen sisältyy runsaasti fyysisesti aktiivista toimintaa. Opetukseen valitaan sellaisia oppilaiden kehitysvaiheeseen soveltuvia turvallisia tehtäviä, joissa harjaannutetaan havainto- ja ratkaisuntekotaitoja liikuntatilanteisiin sovellettuina (esim. luontoliikunta ja palloilut) sekä tehtäviä, joissa eri vuodenaikoina ja erilaisissa oppimisympäristöissä vahvistetaan tasapaino-, liikkumis- ja välineenkäsittelytaitoja monipuolisten liikuntamuotojen (kuten jää-, lumi-, luonto-, perus-, musiikki- ja tanssiliikunta sekä palloilut ja voimistelut) ja eri liikuntalajien avulla. Liikunnan opetukseen kuuluu uinnin, vesiliikunnan ja vesipelastuksen opetusta. Oppilaille opetetaan liikkumiseen ja liikunnan harrastamiseen liittyviä tarpeellisia tietoja.

Valitaan tehtäviä, joilla opitaan harjaannuttamaan nopeutta, liikkuvuutta, kestävyyttä ja voimaa. Opetuksessa käytetään monipuolisesti leikkejä, harjoitteita ja pelejä, jotka mahdollistavat osallisuuden, pätevyyden, itsenäisyyden sekä ilmaisun ja esteettisyyden kokemuksia.

Liikunnan opetukseen valitaan tehtäviä, joiden avulla tutustutaan myös oman toimintakyvyn arviointiin. Valtakunnallisen fyysisen toimintakyvyn seurantajärjestelmä Move!:n mittaukset tehdään niin, että ne tukevat 5. vuosiluokalla koulussa järjestettäviä laajoja terveystarkastuksia.

Paikallinen tarkennus:

- Tehtäviä, joilla opitaan harjaannuttamaan kestävyyttä, voimaa, nopeutta ja liikkuvuutta
- Tehtäviä, jotka tutustuttavat oman toimintakyvyn arviointiin
- Leikkejä, harjoitteita ja pelejä, jotka mahdollistavat osallisuuden, pätevyyden, itsenäisyyden sekä ilmaisun ja esteettisyyden kokemuksia
- Monipuolisesti eri leikkejä, pelejä, harjoitteita ja liikuntamuotoja jotka harjoittavat tasapaino- (pyöriminen, kieriminen, tasapainoilu, väistäminen, kääntyminen, heiluminen, ylösalaiset asennot sekä alastulo ja pysähtyminen) ja liikkumistaitoja (kävely ja juokseminen, hyppääminen, kiipeäminen, laukkaaminen) eri olosuhteissa ja ympäristöissä
- Monipuolisesti eri viitepelejä, leikkejä ja liikuntamuotoja, jotka harjoittavat välineenkäsittelytaitoja (heittäminen, kiinniottaminen, pomputtaminen, kuljettaminen, potkaiseminen, iskeminen, vierittäminen) eri välineillä, olosuhteissa ja ympäristöissä
- Kehonhallintataitoja ja kehonhahmotusta (erilaiset koordinaatioharjoitteet)
- Liikkumista rytmissä ja rytmiä luoden yksin ja yhdessä (esimerkiksi voimistelua, tanssia, musiikkia, kehoa ja välineitä hyödyntäen ja ilmentäen)
- Havainto- ja ratkaisuntekotaitoja harjaannuttavia tehtäviä (muuttuvien olosuhteiden ja ärsykkeiden havainnointi ja niihin reagointi) esimerkiksi erillisinä harjoitteina, suunnistusharjoitteina ja ratkaisujen tekona leikeissä ja pallopeleissä
- Uintia, vesiliikuntaa ja vesipelastuksen harjoittelua
- Valtakunnallisen fyysisen toimintakyvyn seurantajärjestelmä Move!:n mittauksia harjoitellaan 4. vuosiluokalla

T5 kannustaa ja ohjata oppilasta arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään fyysisiä ominaisuuksiaan: nopeutta, liikkuvuutta, kestävyyttä ja voimaa.

- Oppilas arvioi, ylläpitää ja kehittää fyysisiä ominaisuuksiaan: nopeutta, liikkuvuutta, kestävyyttä ja voimaa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Fyysisten ominaisuuksien harjoittaminen	Oppilas osaa arvioida fyysisiä ominaisuuksiaan ja harjoittaa nopeutta, liikkuvuutta, kestävyyttä ja voimaa

S1 Fyysinen toimintakyky

Opetukseen sisältyy runsaasti fyysisesti aktiivista toimintaa. Opetukseen valitaan sellaisia oppilaiden kehitysvaiheeseen soveltuvia turvallisia tehtäviä, joissa harjaannutetaan havainto- ja ratkaisuntekotaitoja liikuntatilanteisiin sovellettuina (esim. luontoliikunta ja palloilut) sekä tehtäviä, joissa eri vuodenaikoina ja erilaisissa oppimisympäristöissä vahvistetaan tasapaino-, liikkumis- ja välineenkäsittelytaitoja monipuolisten liikuntamuotojen (kuten jää-, lumi-, luonto-, perus-, musiikki- ja tanssiliikunta sekä palloilut ja voimistelut) ja eri liikuntalajien avulla. Liikunnan opetukseen kuuluu uinnin, vesiliikunnan ja vesipelastuksen opetusta. Oppilaille opetetaan liikkumiseen ja liikunnan harrastamiseen liittyviä tarpeellisia tietoja.

Valitaan tehtäviä, joilla opitaan harjaannuttamaan nopeutta, liikkuvuutta, kestävyyttä ja voimaa. Opetuksessa käytetään monipuolisesti leikkejä, harjoitteita ja pelejä, jotka mahdollistavat osallisuuden, pätevyyden, itsenäisyyden sekä ilmaisun ja esteettisyyden kokemuksia.

Liikunnan opetukseen valitaan tehtäviä, joiden avulla tutustutaan myös oman toimintakyvyn arviointiin. Valtakunnallisen fyysisen toimintakyvyn seurantajärjestelmä Move!:n mittaukset tehdään niin, että ne tukevat 5. vuosiluokalla koulussa järjestettäviä laajoja terveystarkastuksia.

Paikallinen tarkennus:

- Tehtäviä, joilla opitaan harjaannuttamaan kestävyyttä, voimaa, nopeutta ja liikkuvuutta
- Tehtäviä, jotka tutustuttavat oman toimintakyvyn arviointiin
- Leikkejä, harjoitteita ja pelejä, jotka mahdollistavat osallisuuden, pätevyyden, itsenäisyyden sekä ilmaisun ja esteettisyyden kokemuksia
- Monipuolisesti eri leikkejä, pelejä, harjoitteita ja liikuntamuotoja jotka harjoittavat tasapaino- (pyöriminen, kieriminen, tasapainoilu, väistäminen, kääntyminen, heiluminen, ylösalaiset asennot sekä alastulo ja pysähtyminen) ja liikkumistaitoja (kävely ja juokseminen, hyppääminen, kiipeäminen, laukkaaminen) eri olosuhteissa ja ympäristöissä
- Monipuolisesti eri viitepelejä, leikkejä ja liikuntamuotoja, jotka harjoittavat välineenkäsittelytaitoja (heittäminen, kiinniottaminen, pomputtaminen, kuljettaminen, potkaiseminen, iskeminen, vierittäminen) eri välineillä, olosuhteissa ja ympäristöissä
- Kehonhallintataitoja ja kehonhahmotusta (erilaiset koordinaatioharjoitteet)
- Liikkumista rytmissä ja rytmiä luoden yksin ja yhdessä (esimerkiksi voimistelua, tanssia, musiikkia, kehoa ja välineitä hyödyntäen ja ilmentäen)
- Havainto- ja ratkaisuntekotaitoja harjaannuttavia tehtäviä (muuttuvien olosuhteiden ja ärsykkeiden havainnointi ja niihin reagointi) esimerkiksi erillisinä harjoitteina, suunnistusharjoitteina ja ratkaisujen tekona leikeissä ja pallopeleissä
- Uintia, vesiliikuntaa ja vesipelastuksen harjoittelua
- Valtakunnallisen fyysisen toimintakyvyn seurantajärjestelmä Move!:n mittauksia harjoitellaan 4. vuosiluokalla

T6 opettaa uimataito, jotta oppilas pystyy liikkumaan vedessä ja pelastautumaan vedestä

- Oppilas oppii uimataidon, jotta pystyy liikkumaan vedessä ja pelastautumaan vedestä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Uima- ja pelastautumistaidot	Oppilas on perusuimataitoinen (Osaa uida 50 metriä kahta uintitapaa käyttäen ja sukeltaa 5 metriä pinnan alla).

S1 Fyysinen toimintakyky

Opetukseen sisältyy runsaasti fyysisesti aktiivista toimintaa. Opetukseen valitaan sellaisia oppilaiden kehitysvaiheeseen soveltuvia turvallisia tehtäviä, joissa harjaannutetaan havainto- ja ratkaisuntekotaitoja liikuntatilanteisiin sovellettuina (esim. luontoliikunta ja palloilut) sekä tehtäviä, joissa eri vuodenaikoina ja erilaisissa oppimisympäristöissä vahvistetaan tasapaino-, liikkumis- ja välineenkäsittelytaitoja monipuolisten liikuntamuotojen (kuten jää-, lumi-, luonto-, perus-, musiikki- ja tanssiliikunta sekä palloilut ja voimistelut) ja eri liikuntalajien avulla. Liikunnan opetukseen kuuluu uinnin, vesiliikunnan ja vesipelastuksen opetusta. Oppilaille opetetaan liikkumiseen ja liikunnan harrastamiseen liittyviä tarpeellisia tietoja.

Valitaan tehtäviä, joilla opitaan harjaannuttamaan nopeutta, liikkuvuutta, kestävyyttä ja voimaa. Opetuksessa käytetään monipuolisesti leikkejä, harjoitteita ja pelejä, jotka mahdollistavat osallisuuden, pätevyyden, itsenäisyyden sekä ilmaisun ja esteettisyyden kokemuksia.

Liikunnan opetukseen valitaan tehtäviä, joiden avulla tutustutaan myös oman toimintakyvyn arviointiin. Valtakunnallisen fyysisen toimintakyvyn seurantajärjestelmä Move!:n mittaukset tehdään niin, että ne tukevat 5. vuosiluokalla koulussa järjestettäviä laajoja terveystarkastuksia.

Paikallinen tarkennus:

- Tehtäviä, joilla opitaan harjaannuttamaan kestävyyttä, voimaa, nopeutta ja liikkuvuutta
- Tehtäviä, jotka tutustuttavat oman toimintakyvyn arviointiin
- Leikkejä, harjoitteita ja pelejä, jotka mahdollistavat osallisuuden, pätevyyden, itsenäisyyden sekä ilmaisun ja esteettisyyden kokemuksia
- Monipuolisesti eri leikkejä, pelejä, harjoitteita ja liikuntamuotoja jotka harjoittavat tasapaino- (pyöriminen, kieriminen, tasapainoilu, väistäminen, kääntyminen, heiluminen, ylösalaiset asennot sekä alastulo ja pysähtyminen) ja liikkumistaitoja (kävely ja juokseminen, hyppääminen, kiipeäminen, laukkaaminen) eri olosuhteissa ja ympäristöissä
- Monipuolisesti eri viitepelejä, leikkejä ja liikuntamuotoja, jotka harjoittavat välineenkäsittelytaitoja (heittäminen, kiinniottaminen, pomputtaminen, kuljettaminen, potkaiseminen, iskeminen, vierittäminen) eri välineillä, olosuhteissa ja ympäristöissä
- Kehonhallintataitoja ja kehonhahmotusta (erilaiset koordinaatioharjoitteet)
- Liikkumista rytmissä ja rytmiä luoden yksin ja yhdessä (esimerkiksi voimistelua, tanssia, musiikkia, kehoa ja välineitä hyödyntäen ja ilmentäen)
- Havainto- ja ratkaisuntekotaitoja harjaannuttavia tehtäviä (muuttuvien olosuhteiden ja ärsykkeiden havainnointi ja niihin reagointi) esimerkiksi erillisinä harjoitteina, suunnistusharjoitteina ja ratkaisujen tekona leikeissä ja pallopeleissä
- Uintia, vesiliikuntaa ja vesipelastuksen harjoittelua
- Valtakunnallisen fyysisen toimintakyvyn seurantajärjestelmä Move!:n mittauksia harjoitellaan 4. vuosiluokalla

T7 ohjata oppilasta turvalliseen ja asialliseen toimintaan liikuntatunneilla.

- Oppilas oppii turvallisen ja asiallisen toiminnan liikuntatunneilla

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Toiminta liikuntatunneilla	Oppilas osaa ottaa huomioon mahdolliset vaaratilanteet liikuntatunneilla sekä pyrkii toimimaan turvallisesti ja asiallisesti.

S1 Fyysinen toimintakyky

Opetukseen sisältyy runsaasti fyysisesti aktiivista toimintaa. Opetukseen valitaan sellaisia oppilaiden kehitysvaiheeseen soveltuvia turvallisia tehtäviä, joissa harjaannutetaan havainto- ja ratkaisuntekotaitoja liikuntatilanteisiin sovellettuina (esim. luontoliikunta ja palloilut) sekä tehtäviä, joissa eri vuodenaikoina ja erilaisissa oppimisympäristöissä vahvistetaan tasapaino-, liikkumis- ja välineenkäsittelytaitoja monipuolisten liikuntamuotojen (kuten jää-, lumi-, luonto-, perus-, musiikki- ja tanssiliikunta sekä palloilut ja voimistelut) ja eri liikuntalajien avulla. Liikunnan opetukseen kuuluu uinnin, vesiliikunnan ja vesipelastuksen opetusta. Oppilaille opetetaan liikkumiseen ja liikunnan harrastamiseen liittyviä tarpeellisia tietoja.

Valitaan tehtäviä, joilla opitaan harjaannuttamaan nopeutta, liikkuvuutta, kestävyyttä ja voimaa. Opetuksessa käytetään monipuolisesti leikkejä, harjoitteita ja pelejä, jotka mahdollistavat osallisuuden, pätevyyden, itsenäisyyden sekä ilmaisun ja esteettisyyden kokemuksia.

Liikunnan opetukseen valitaan tehtäviä, joiden avulla tutustutaan myös oman toimintakyvyn arviointiin. Valtakunnallisen fyysisen toimintakyvyn seurantajärjestelmä Move!:n mittaukset tehdään niin, että ne tukevat 5. vuosiluokalla koulussa järjestettäviä laajoja terveystarkastuksia.

Paikallinen tarkennus:

- Tehtäviä, joilla opitaan harjaannuttamaan kestävyyttä, voimaa, nopeutta ja liikkuvuutta
- Tehtäviä, jotka tutustuttavat oman toimintakyvyn arviointiin
- Leikkejä, harjoitteita ja pelejä, jotka mahdollistavat osallisuuden, pätevyyden, itsenäisyyden sekä ilmaisun ja esteettisyyden kokemuksia
- Monipuolisesti eri leikkejä, pelejä, harjoitteita ja liikuntamuotoja jotka harjoittavat tasapaino- (pyöriminen, kieriminen, tasapainoilu, väistäminen, kääntyminen, heiluminen, ylösalaiset asennot sekä alastulo ja pysähtyminen) ja liikkumistaitoja (kävely ja juokseminen, hyppääminen, kiipeäminen, laukkaaminen) eri olosuhteissa ja ympäristöissä
- Monipuolisesti eri viitepelejä, leikkejä ja liikuntamuotoja, jotka harjoittavat välineenkäsittelytaitoja (heittäminen, kiinniottaminen, pomputtaminen, kuljettaminen, potkaiseminen, iskeminen, vierittäminen) eri välineillä, olosuhteissa ja ympäristöissä
- Kehonhallintataitoja ja kehonhahmotusta (erilaiset koordinaatioharjoitteet)
- Liikkumista rytmissä ja rytmiä luoden yksin ja yhdessä (esimerkiksi voimistelua, tanssia, musiikkia, kehoa ja välineitä hyödyntäen ja ilmentäen)
- Havainto- ja ratkaisuntekotaitoja harjaannuttavia tehtäviä (muuttuvien olosuhteiden ja ärsykkeiden havainnointi ja niihin reagointi) esimerkiksi erillisinä harjoitteina, suunnistusharjoitteina ja ratkaisujen tekona leikeissä ja pallopeleissä
- Uintia, vesiliikuntaa ja vesipelastuksen harjoittelua
- Valtakunnallisen fyysisen toimintakyvyn seurantajärjestelmä Move!:n mittauksia harjoitellaan 4. vuosiluokalla

T8 ohjata oppilasta työskentelemään kaikkien kanssa sekä säätelemään toimintaansa ja tunneilmaisuaan liikuntatilanteissa toiset huomioon ottaen.

- Oppilas oppii työskentelemään kaikkien kanssa sekä säätelemään toimintaansa ja tunneilmaisuaan liikuntatilanteissa toiset huomioon ottaen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Vuorovaikutus- ja työskentelytaidot	Oppilas osaa toimia eri liikuntatilanteissa yhteisesti sovitulla tavalla.

S2 Sosiaalinen toimintakyky

Opetukseen valitaan myönteistä yhteisöllisyyttä lisääviä pari- ja ryhmätehtäviä, leikkejä, harjoituksia ja pelejä, joissa opitaan ottamaan toiset huomioon ja auttamaan muita sekä tehtäviä, joissa opitaan vastuun ottamista omasta toiminnasta, yhteisistä asioista ja säännöistä.

Paikallinen tarkennus:

- Myönteistä yhteisöllisyyttä lisääviä sekä vuorovaikutustaitoja kehittäviä pari- ja ryhmätehtäviä
- Leikkejä, harjoituksia ja pelejä, joissa opitaan ottamaan toiset huomioon ja tukemaan yhteisiä oppimistilanteita
- Vastuun ottamista omasta toiminnasta, yhteisistä asioista ja säännöistä

T9 ohjata oppilasta toimimaan reilun pelin periaatteella sekä kantamaan vastuuta yhteisistä oppimistilanteista.

- Oppilas oppii toimimaan reilun pelin periaatteella ja kantamaan vastuuta yhteisistä oppimistilanteista

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Toiminta yhteisissä oppimistilanteissa	Oppilas noudattaa reilun pelin periaatteita ja osoittaa pyrkivänsä vastuullisuuteen yhteisissä oppimistilanteissa.

S2 Sosiaalinen toimintakyky

Opetukseen valitaan myönteistä yhteisöllisyyttä lisääviä pari- ja ryhmätehtäviä, leikkejä, harjoituksia ja pelejä, joissa opitaan ottamaan toiset huomioon ja auttamaan muita sekä tehtäviä, joissa opitaan vastuun ottamista omasta toiminnasta, yhteisistä asioista ja säännöistä.

Paikallinen tarkennus:

- Myönteistä yhteisöllisyyttä lisääviä sekä vuorovaikutustaitoja kehittäviä pari- ja ryhmätehtäviä
- Leikkejä, harjoituksia ja pelejä, joissa opitaan ottamaan toiset huomioon ja tukemaan yhteisiä oppimistilanteita
- Vastuun ottamista omasta toiminnasta, yhteisistä asioista ja säännöistä

T10 kannustaa oppilasta ottamaan vastuuta omasta toiminnasta ja vahvistaa itsenäisen työskentelyn taitoja.

- Oppilas ottaa vastuuta omasta toiminnasta ja vahvistaa itsenäisen työskentelyn taitoja

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Työskentelytaidot	Oppilas osaa yleensä työskennellä vastuullisesti ja itsenäisesti.

S3 Psyykkinen toimintakyky

Opetuksessa käytetään tehtäviä, joissa opitaan pitkäjännitteisesti ponnistelemaan yksin ja yhdessä muiden kanssa tavoitteen saavuttamiseksi. Yhteisillä tehtävillä harjoitellaan vastuun ottamista. Iloa ja virkistystä tuottavilla liikuntatehtävillä autetaan myönteisten tunteiden kokemista, jotka vahvistavat pätevyyden kokemuksia ja myönteistä minäkäsitystä.

Paikallinen tarkennus:

- Tehtäviä, joiden avulla opitaan pitkäjännitteisesti ponnistelemaan yksin ja yhdessä muiden kanssa sekä harjoitellaan vastuunottamista
- Sisältöjen avulla opetellaan säätelemään omaa toimintaa ja tunneilmaisua
- Iloa ja virkistystä tuottavia tehtäviä, jotka tukevat myönteisten tunteiden kokemista, vahvistavat pätevyyden kokemuksia ja myönteistä minäkäsitystä
- Oppilaita osallistetaan liikuntatuntien sisältöjen suunnitteluun ikätason mukaisesti

T11 huolehtia siitä, että oppilaat saavat riittävästi myönteisiä kokemuksia omasta kehosta, pätevyydestä ja yhteisöllisyydestä.

- Oppilas saa riittävästi myönteisiä kokemuksia omasta kehosta, pätevyydestä ja yhteisöllisyydestä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei vaikuta arvosanan muodostamiseen. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

S3 Psyykkinen toimintakyky

Opetuksessa käytetään tehtäviä, joissa opitaan pitkäjännitteisesti ponnistelemaan yksin ja yhdessä muiden kanssa tavoitteen saavuttamiseksi. Yhteisillä tehtävillä harjoitellaan vastuun ottamista. Iloa ja virkistystä tuottavilla liikuntatehtävillä autetaan myönteisten tunteiden kokemista, jotka vahvistavat pätevyyden kokemuksia ja myönteistä minäkäsitystä.

Paikallinen tarkennus:

- Tehtäviä, joiden avulla opitaan pitkäjännitteisesti ponnistelemaan yksin ja yhdessä muiden kanssa sekä harjoitellaan vastuunottamista
- Sisältöjen avulla opetellaan säätelemään omaa toimintaa ja tunneilmaisua
- Iloa ja virkistystä tuottavia tehtäviä, jotka tukevat myönteisten tunteiden kokemista, vahvistavat pätevyyden kokemuksia ja myönteistä minäkäsitystä
- Oppilaita osallistetaan liikuntatuntien sisältöjen suunnitteluun ikätason mukaisesti

5

Vuosiluokan tavoitteet ja keskeiset sisällöt

T1 kannustaa oppilaita fyysiseen aktiivisuuteen, kokeilemaan erilaisia liikuntatehtäviä ja harjoittelemaan parhaansa yrittäen.

- Oppilas on fyysisesti aktiivinen, kokeilee erilaisia liikuntatehtäviä ja harjoittelee parhaansa yrittäen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Työskentely ja yrittäminen	Oppilas osallistuu liikuntatuntien toimintaan yleensä aktiivisesti kokeillen ja harjoitellen erilaisia liikuntatehtäviä.

S1 Fyysinen toimintakyky

Opetukseen sisältyy runsaasti fyysisesti aktiivista toimintaa. Opetukseen valitaan sellaisia oppilaiden kehitysvaiheeseen soveltuvia turvallisia tehtäviä, joissa harjaannutetaan havainto- ja ratkaisuntekotaitoja liikuntatilanteisiin sovellettuina (esim. luontoliikunta ja palloilut) sekä tehtäviä, joissa eri vuodenaikoina ja erilaisissa oppimisympäristöissä vahvistetaan tasapaino-, liikkumis- ja välineenkäsittelytaitoja monipuolisten liikuntamuotojen (kuten jää-, lumi-, luonto-, perus-, musiikki- ja tanssiliikunta sekä palloilut ja voimistelut) ja eri liikuntalajien avulla. Liikunnan opetukseen kuuluu uinnin, vesiliikunnan ja vesipelastuksen opetusta. Oppilaille opetetaan liikkumiseen ja liikunnan harrastamiseen liittyviä tarpeellisia tietoja.

Valitaan tehtäviä, joilla opitaan harjaannuttamaan nopeutta, liikkuvuutta, kestävyyttä ja voimaa. Opetuksessa käytetään monipuolisesti leikkejä, harjoitteita ja pelejä, jotka mahdollistavat osallisuuden, pätevyyden, itsenäisyyden sekä ilmaisun ja esteettisyyden kokemuksia.

Liikunnan opetukseen valitaan tehtäviä, joiden avulla tutustutaan myös oman toimintakyvyn arviointiin. Valtakunnallisen fyysisen toimintakyvyn seurantajärjestelmä Move!:n mittaukset tehdään niin, että ne tukevat 5. vuosiluokalla koulussa järjestettäviä laajoja terveystarkastuksia.

Paikallinen tarkennus:

- Tehtäviä, joilla opitaan harjaannuttamaan kestävyyttä, voimaa, nopeutta ja liikkuvuutta
- Tehtäviä, joilla arvioidaan ja edistetään omaa toimintakykyä
- Leikkejä, harjoitteita ja pelejä, jotka mahdollistavat osallisuuden, pätevyyden, itsenäisyyden sekä ilmaisun ja esteettisyyden kokemuksia
- Monipuolisesti eri leikkejä, pelejä, harjoitteita ja liikuntamuotoja jotka harjoittavat tasapaino- (pyöriminen, kieriminen, tasapainoilu, väistäminen, kääntyminen, heiluminen, ylösalaiset asennot sekä alastulo ja pysähtyminen) ja liikkumistaitoja (kävely ja juokseminen, hyppääminen, kiipeäminen, laukkaaminen) eri olosuhteissa ja ympäristöissä
- Monipuolisesti eri viitepelejä, leikkejä ja liikuntamuotoja, jotka harjoittavat välineenkäsittelytaitoja (heittäminen, kiinniottaminen, pomputtaminen, kuljettaminen, potkaiseminen, iskeminen, vierittäminen) eri välineillä, olosuhteissa ja ympäristöissä
- Kehonhallintataitoja ja kehonhahmotusta (erilaiset koordinaatioharjoitteet)
- Liikkumista rytmissä ja rytmiä luoden yksin ja yhdessä (esimerkiksi voimistelua, tanssia, musiikkia, kehoa ja välineitä hyödyntäen ja ilmentäen)
- Sovelletaan ja yhdistellään liikkumis-, tasapaino- ja välineenkäsittelytaitoja eri liikemallien ja taitojen yhdistelynä ja sisällyttämällä niitä eri peleihin
- Havainto- ja ratkaisuntekotaitoja harjaannuttavia tehtäviä (muuttuvien olosuhteiden ja ärsykkeiden havainnointi ja niihin reagointi) esimerkiksi erillisinä harjoitteina, suunnistusharjoitteina ja ratkaisujen tekona leikeissä ja pallopeleissä

- Valtakunnallisen fyysisen toimintakyvyn seurantajärjestelmä Move!:n mittaukset

T2 ohjata oppilasta harjaannuttamaan havaintomotorisia taitojaan eli havainnoimaan itseään ja ympäristöään aistien avulla sekä tekemään liikuntatilanteisiin sopivia ratkaisuja.

- Oppilas havainnoi itseään ja ympäristöään aistien avulla ja osaa tehdä ohjatusti uusissa sekä itsenäisesti tutuissa liikuntatilanteissa niihin sopivia ratkaisuja

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ratkaisujen teko erilaisissa liikuntatilanteissa	Oppilas tekee eri liikuntatilanteissa, kuten leikeissä ja peleissä, useimmiten tarkoituksenmukaisia ratkaisuja.

S1 Fyysinen toimintakyky

Opetukseen sisältyy runsaasti fyysisesti aktiivista toimintaa. Opetukseen valitaan sellaisia oppilaiden kehitysvaiheeseen soveltuvia turvallisia tehtäviä, joissa harjaannutetaan havainto- ja ratkaisuntekotaitoja liikuntatilanteisiin sovellettuina (esim. luontoliikunta ja palloilut) sekä tehtäviä, joissa eri vuodenaikoina ja erilaisissa oppimisympäristöissä vahvistetaan tasapaino-, liikkumis- ja välineenkäsittelytaitoja monipuolisten liikuntamuotojen (kuten jää-, lumi-, luonto-, perus-, musiikki- ja tanssiliikunta sekä palloilut ja voimistelut) ja eri liikuntalajien avulla. Liikunnan opetukseen kuuluu uinnin, vesiliikunnan ja vesipelastuksen opetusta. Oppilaille opetetaan liikkumiseen ja liikunnan harrastamiseen liittyviä tarpeellisia tietoja.

Valitaan tehtäviä, joilla opitaan harjaannuttamaan nopeutta, liikkuvuutta, kestävyyttä ja voimaa. Opetuksessa käytetään monipuolisesti leikkejä, harjoitteita ja pelejä, jotka mahdollistavat osallisuuden, pätevyyden, itsenäisyyden sekä ilmaisun ja esteettisyyden kokemuksia.

Liikunnan opetukseen valitaan tehtäviä, joiden avulla tutustutaan myös oman toimintakyvyn arviointiin. Valtakunnallisen fyysisen toimintakyvyn seurantajärjestelmä Move!:n mittaukset tehdään niin, että ne tukevat 5. vuosiluokalla koulussa järjestettäviä laajoja terveystarkastuksia.

Paikallinen tarkennus:

- Tehtäviä, joilla opitaan harjaannuttamaan kestävyyttä, voimaa, nopeutta ja liikkuvuutta
- Tehtäviä, joilla arvioidaan ja edistetään omaa toimintakykyä
- Leikkejä, harjoitteita ja pelejä, jotka mahdollistavat osallisuuden, pätevyyden, itsenäisyyden sekä ilmaisun ja esteettisyyden kokemuksia
- Monipuolisesti eri leikkejä, pelejä, harjoitteita ja liikuntamuotoja jotka harjoittavat tasapaino- (pyöriminen, kieriminen, tasapainoilu, väistäminen, kääntyminen, heiluminen, ylösalaiset asennot sekä alastulo ja pysähtyminen) ja liikkumistaitoja (kävely ja juokseminen, hyppääminen, kiipeäminen, laukkaaminen) eri olosuhteissa ja ympäristöissä
- Monipuolisesti eri viitepelejä, leikkejä ja liikuntamuotoja, jotka harjoittavat välineenkäsittelytaitoja (heittäminen, kiinniottaminen, pomputtaminen, kuljettaminen, potkaiseminen, iskeminen, vierittäminen) eri välineillä, olosuhteissa ja ympäristöissä
- Kehonhallintataitoja ja kehonhahmotusta (erilaiset koordinaatioharjoitteet)
- Liikkumista rytmissä ja rytmiä luoden yksin ja yhdessä (esimerkiksi voimistelua, tanssia, musiikkia, kehoa ja välineitä hyödyntäen ja ilmentäen)
- Sovelletaan ja yhdistellään liikkumis-, tasapaino- ja välineenkäsittelytaitoja eri liikemallien ja taitojen yhdistelynä ja sisällyttämällä niitä eri peleihin
- Havainto- ja ratkaisuntekotaitoja harjaannuttavia tehtäviä (muuttuvien olosuhteiden ja ärsykkeiden havainnointi ja niihin reagointi) esimerkiksi erillisinä harjoitteina, suunnistusharjoitteina ja ratkaisujen tekona leikeissä ja pallopeleissä
- Valtakunnallisen fyysisen toimintakyvyn seurantajärjestelmä Move!:n mittaukset

T3 ohjata oppilasta sekä vahvistamaan tasapaino- ja liikkumistaitojaan että soveltamaan niitä monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä, eri vuodenaikoina sekä eri tilanteissa.

- Oppilas vahvistaa tasapaino- ja liikkumistaitoja ja soveltaa niitä monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä eri vuodenaikoina ja eri tilanteissa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Motoristen perustaitojen (tasapaino- ja liikkumistaidot) käyttäminen eri liikuntamuodoissa	Oppilas osaa tasapainoilla ja liikkua erilaisissa oppimisympäristöissä.

S1 Fyysinen toimintakyky

Opetukseen sisältyy runsaasti fyysisesti aktiivista toimintaa. Opetukseen valitaan sellaisia oppilaiden kehitysvaiheeseen soveltuvia turvallisia tehtäviä, joissa harjaannutetaan havainto- ja ratkaisuntekotaitoja liikuntatilanteisiin sovellettuina (esim. luontoliikunta ja palloilut) sekä tehtäviä, joissa eri vuodenaikoina ja erilaisissa oppimisympäristöissä vahvistetaan tasapaino-, liikkumis- ja välineenkäsittelytaitoja monipuolisten liikuntamuotojen (kuten jää-, lumi-, luonto-, perus-, musiikki- ja tanssiliikunta sekä palloilut ja voimistelut) ja eri liikuntalajien avulla. Liikunnan opetukseen kuuluu uinnin, vesiliikunnan ja vesipelastuksen opetusta. Oppilaille opetetaan liikkumiseen ja liikunnan harrastamiseen liittyviä tarpeellisia tietoja.

Valitaan tehtäviä, joilla opitaan harjaannuttamaan nopeutta, liikkuvuutta, kestävyyttä ja voimaa. Opetuksessa käytetään monipuolisesti leikkejä, harjoitteita ja pelejä, jotka mahdollistavat osallisuuden, pätevyyden, itsenäisyyden sekä ilmaisun ja esteettisyyden kokemuksia.

Liikunnan opetukseen valitaan tehtäviä, joiden avulla tutustutaan myös oman toimintakyvyn arviointiin. Valtakunnallisen fyysisen toimintakyvyn seurantajärjestelmä Move!:n mittaukset tehdään niin, että ne tukevat 5. vuosiluokalla koulussa järjestettäviä laajoja terveystarkastuksia.

Paikallinen tarkennus:

- Tehtäviä, joilla opitaan harjaannuttamaan kestävyyttä, voimaa, nopeutta ja liikkuvuutta
- Tehtäviä, joilla arvioidaan ja edistetään omaa toimintakykyä
- Leikkejä, harjoitteita ja pelejä, jotka mahdollistavat osallisuuden, pätevyyden, itsenäisyyden sekä ilmaisun ja esteettisyyden kokemuksia
- Monipuolisesti eri leikkejä, pelejä, harjoitteita ja liikuntamuotoja jotka harjoittavat tasapaino- (pyöriminen, kieriminen, tasapainoilu, väistäminen, kääntyminen, heiluminen, ylösalaiset asennot sekä alastulo ja pysähtyminen) ja liikkumistaitoja (kävely ja juokseminen, hyppääminen, kiipeäminen, laukkaaminen) eri olosuhteissa ja ympäristöissä
- Monipuolisesti eri viitepelejä, leikkejä ja liikuntamuotoja, jotka harjoittavat välineenkäsittelytaitoja (heittäminen, kiinniottaminen, pomputtaminen, kuljettaminen, potkaiseminen, iskeminen, vierittäminen) eri välineillä, olosuhteissa ja ympäristöissä
- Kehonhallintataitoja ja kehonhahmotusta (erilaiset koordinaatioharjoitteet)
- Liikkumista rytmissä ja rytmiä luoden yksin ja yhdessä (esimerkiksi voimistelua, tanssia, musiikkia, kehoa ja välineitä hyödyntäen ja ilmentäen)
- Sovelletaan ja yhdistellään liikkumis-, tasapaino- ja välineenkäsittelytaitoja eri liikemallien ja taitojen yhdistelynä ja sisällyttämällä niitä eri peleihin
- Havainto- ja ratkaisuntekotaitoja harjaannuttavia tehtäviä (muuttuvien olosuhteiden ja ärsykkeiden havainnointi ja niihin reagointi) esimerkiksi erillisinä harjoitteina, suunnistusharjoitteina ja ratkaisujen tekona leikeissä ja pallopeleissä
- Valtakunnallisen fyysisen toimintakyvyn seurantajärjestelmä Move!:n mittaukset

T4 ohjata oppilasta sekä vahvistamaan että soveltamaan välineenkäsittelytaitojaan monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä käyttämällä erilaisia välineitä eri vuodenaikoina erilaisissa tilanteissa.

- Oppilas vahvistaa ja soveltaa välineenkäsittelytaitojaan monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä käyttämällä erilaisia välineitä eri vuodenaikoina erilaisissa tilanteissa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Motoristen perustaitojen (välineenkäsittelytaidot) käyttäminen eri liikuntamuodoissa	Oppilas osaa käsitellä erilaisia liikuntavälineitä erilaisissa oppimisympäristöissä.

S1 Fyysinen toimintakyky

Opetukseen sisältyy runsaasti fyysisesti aktiivista toimintaa. Opetukseen valitaan sellaisia oppilaiden kehitysvaiheeseen soveltuvia turvallisia tehtäviä, joissa harjaannutetaan havainto- ja ratkaisuntekotaitoja liikuntatilanteisiin sovellettuina (esim. luontoliikunta ja palloilut) sekä tehtäviä, joissa eri vuodenaikoina ja erilaisissa oppimisympäristöissä vahvistetaan tasapaino-, liikkumis- ja välineenkäsittelytaitoja monipuolisten liikuntamuotojen (kuten jää-, lumi-, luonto-, perus-, musiikki- ja tanssiliikunta sekä palloilut ja voimistelut) ja eri liikuntalajien avulla. Liikunnan opetukseen kuuluu uinnin, vesiliikunnan ja vesipelastuksen opetusta. Oppilaille opetetaan liikkumiseen ja liikunnan harrastamiseen liittyviä tarpeellisia tietoja.

Valitaan tehtäviä, joilla opitaan harjaannuttamaan nopeutta, liikkuvuutta, kestävyyttä ja voimaa. Opetuksessa käytetään monipuolisesti leikkejä, harjoitteita ja pelejä, jotka mahdollistavat osallisuuden, pätevyyden, itsenäisyyden sekä ilmaisun ja esteettisyyden kokemuksia.

Liikunnan opetukseen valitaan tehtäviä, joiden avulla tutustutaan myös oman toimintakyvyn arviointiin. Valtakunnallisen fyysisen toimintakyvyn seurantajärjestelmä Move!:n mittaukset tehdään niin, että ne tukevat 5. vuosiluokalla koulussa järjestettäviä laajoja terveystarkastuksia.

Paikallinen tarkennus:

- Tehtäviä, joilla opitaan harjaannuttamaan kestävyyttä, voimaa, nopeutta ja liikkuvuutta
- Tehtäviä, joilla arvioidaan ja edistetään omaa toimintakykyä
- Leikkejä, harjoitteita ja pelejä, jotka mahdollistavat osallisuuden, pätevyyden, itsenäisyyden sekä ilmaisun ja esteettisyyden kokemuksia
- Monipuolisesti eri leikkejä, pelejä, harjoitteita ja liikuntamuotoja jotka harjoittavat tasapaino- (pyöriminen, kieriminen, tasapainoilu, väistäminen, kääntyminen, heiluminen, ylösalaiset asennot sekä alastulo ja pysähtyminen) ja liikkumistaitoja (kävely ja juokseminen, hyppääminen, kiipeäminen, laukkaaminen) eri olosuhteissa ja ympäristöissä
- Monipuolisesti eri viitepelejä, leikkejä ja liikuntamuotoja, jotka harjoittavat välineenkäsittelytaitoja (heittäminen, kiinniottaminen, pomputtaminen, kuljettaminen, potkaiseminen, iskeminen, vierittäminen) eri välineillä, olosuhteissa ja ympäristöissä
- Kehonhallintataitoja ja kehonhahmotusta (erilaiset koordinaatioharjoitteet)
- Liikkumista rytmissä ja rytmiä luoden yksin ja yhdessä (esimerkiksi voimistelua, tanssia, musiikkia, kehoa ja välineitä hyödyntäen ja ilmentäen)
- Sovelletaan ja yhdistellään liikkumis-, tasapaino- ja välineenkäsittelytaitoja eri liikemallien ja taitojen yhdistelynä ja sisällyttämällä niitä eri peleihin
- Havainto- ja ratkaisuntekotaitoja harjaannuttavia tehtäviä (muuttuvien olosuhteiden ja ärsykkeiden havainnointi ja niihin reagointi) esimerkiksi erillisinä harjoitteina, suunnistusharjoitteina ja ratkaisujen tekona leikeissä ja pallopeleissä
- Valtakunnallisen fyysisen toimintakyvyn seurantajärjestelmä Move!:n mittaukset

T5 kannustaa ja ohjata oppilasta arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään fyysisiä ominaisuuksiaan: nopeutta, liikkuvuutta, kestävyyttä ja voimaa.

- Oppilas arvioi, ylläpitää ja kehittää fyysisiä ominaisuuksiaan: nopeutta, liikkuvuutta, kestävyyttä ja voimaa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Fyysisten ominaisuuksien harjoittaminen	Oppilas osaa arvioida fyysisiä ominaisuuksiaan ja harjoittaa nopeutta, liikkuvuutta, kestävyyttä ja voimaa

S1 Fyysinen toimintakyky

Opetukseen sisältyy runsaasti fyysisesti aktiivista toimintaa. Opetukseen valitaan sellaisia oppilaiden kehitysvaiheeseen soveltuvia turvallisia tehtäviä, joissa harjaannutetaan havainto- ja ratkaisuntekotaitoja liikuntatilanteisiin sovellettuina (esim. luontoliikunta ja palloilut) sekä tehtäviä, joissa eri vuodenaikoina ja erilaisissa oppimisympäristöissä vahvistetaan tasapaino-, liikkumis- ja välineenkäsittelytaitoja monipuolisten liikuntamuotojen (kuten jää-, lumi-, luonto-, perus-, musiikki- ja tanssiliikunta sekä palloilut ja voimistelut) ja eri liikuntalajien avulla. Liikunnan opetukseen kuuluu uinnin, vesiliikunnan ja vesipelastuksen opetusta. Oppilaille opetetaan liikkumiseen ja liikunnan harrastamiseen liittyviä tarpeellisia tietoja.

Valitaan tehtäviä, joilla opitaan harjaannuttamaan nopeutta, liikkuvuutta, kestävyyttä ja voimaa. Opetuksessa käytetään monipuolisesti leikkejä, harjoitteita ja pelejä, jotka mahdollistavat osallisuuden, pätevyyden, itsenäisyyden sekä ilmaisun ja esteettisyyden kokemuksia.

Liikunnan opetukseen valitaan tehtäviä, joiden avulla tutustutaan myös oman toimintakyvyn arviointiin. Valtakunnallisen fyysisen toimintakyvyn seurantajärjestelmä Move!:n mittaukset tehdään niin, että ne tukevat 5. vuosiluokalla koulussa järjestettäviä laajoja terveystarkastuksia.

Paikallinen tarkennus:

- Tehtäviä, joilla opitaan harjaannuttamaan kestävyyttä, voimaa, nopeutta ja liikkuvuutta
- Tehtäviä, joilla arvioidaan ja edistetään omaa toimintakykyä
- Leikkejä, harjoitteita ja pelejä, jotka mahdollistavat osallisuuden, pätevyyden, itsenäisyyden sekä ilmaisun ja esteettisyyden kokemuksia
- Monipuolisesti eri leikkejä, pelejä, harjoitteita ja liikuntamuotoja jotka harjoittavat tasapaino- (pyöriminen, kieriminen, tasapainoilu, väistäminen, kääntyminen, heiluminen, ylösalaiset asennot sekä alastulo ja pysähtyminen) ja liikkumistaitoja (kävely ja juokseminen, hyppääminen, kiipeäminen, laukkaaminen) eri olosuhteissa ja ympäristöissä
- Monipuolisesti eri viitepelejä, leikkejä ja liikuntamuotoja, jotka harjoittavat välineenkäsittelytaitoja (heittäminen, kiinniottaminen, pomputtaminen, kuljettaminen, potkaiseminen, iskeminen, vierittäminen) eri välineillä, olosuhteissa ja ympäristöissä
- Kehonhallintataitoja ja kehonhahmotusta (erilaiset koordinaatioharjoitteet)
- Liikkumista rytmissä ja rytmiä luoden yksin ja yhdessä (esimerkiksi voimistelua, tanssia, musiikkia, kehoa ja välineitä hyödyntäen ja ilmentäen)
- Sovelletaan ja yhdistellään liikkumis-, tasapaino- ja välineenkäsittelytaitoja eri liikemallien ja taitojen yhdistelynä ja sisällyttämällä niitä eri peleihin
- Havainto- ja ratkaisuntekotaitoja harjaannuttavia tehtäviä (muuttuvien olosuhteiden ja ärsykkeiden havainnointi ja niihin reagointi) esimerkiksi erillisinä harjoitteina, suunnistusharjoitteina ja ratkaisujen tekona leikeissä ja pallopeleissä
- Valtakunnallisen fyysisen toimintakyvyn seurantajärjestelmä Move!:n mittaukset

T7 ohjata oppilasta turvalliseen ja asialliseen toimintaan liikuntatunneilla.

- Oppilas oppii turvallisen ja asiallisen toiminnan liikuntatunneilla

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Toiminta liikuntatunneilla	Oppilas osaa ottaa huomioon mahdolliset vaaratilanteet liikuntatunneilla sekä pyrkii toimimaan turvallisesti ja asiallisesti.

S1 Fyysinen toimintakyky

Opetukseen sisältyy runsaasti fyysisesti aktiivista toimintaa. Opetukseen valitaan sellaisia oppilaiden kehitysvaiheeseen soveltuvia turvallisia tehtäviä, joissa harjaannutetaan havainto- ja ratkaisuntekotaitoja liikuntatilanteisiin sovellettuina (esim. luontoliikunta ja palloilut) sekä tehtäviä, joissa eri vuodenaikoina ja erilaisissa oppimisympäristöissä vahvistetaan tasapaino-, liikkumis- ja välineenkäsittelytaitoja monipuolisten liikuntamuotojen (kuten jää-, lumi-, luonto-, perus-, musiikki- ja tanssiliikunta sekä palloilut ja voimistelut) ja eri liikuntalajien avulla. Liikunnan opetukseen kuuluu uinnin, vesiliikunnan ja vesipelastuksen opetusta. Oppilaille opetetaan liikkumiseen ja liikunnan harrastamiseen liittyviä tarpeellisia tietoja.

Valitaan tehtäviä, joilla opitaan harjaannuttamaan nopeutta, liikkuvuutta, kestävyyttä ja voimaa. Opetuksessa käytetään monipuolisesti leikkejä, harjoitteita ja pelejä, jotka mahdollistavat osallisuuden, pätevyyden, itsenäisyyden sekä ilmaisun ja esteettisyyden kokemuksia.

Liikunnan opetukseen valitaan tehtäviä, joiden avulla tutustutaan myös oman toimintakyvyn arviointiin. Valtakunnallisen fyysisen toimintakyvyn seurantajärjestelmä Move!:n mittaukset tehdään niin, että ne tukevat 5. vuosiluokalla koulussa järjestettäviä laajoja terveystarkastuksia.

Paikallinen tarkennus:

- Tehtäviä, joilla opitaan harjaannuttamaan kestävyyttä, voimaa, nopeutta ja liikkuvuutta
- Tehtäviä, joilla arvioidaan ja edistetään omaa toimintakykyä
- Leikkejä, harjoitteita ja pelejä, jotka mahdollistavat osallisuuden, pätevyyden, itsenäisyyden sekä ilmaisun ja esteettisyyden kokemuksia
- Monipuolisesti eri leikkejä, pelejä, harjoitteita ja liikuntamuotoja jotka harjoittavat tasapaino- (pyöriminen, kieriminen, tasapainoilu, väistäminen, kääntyminen, heiluminen, ylösalaiset asennot sekä alastulo ja pysähtyminen) ja liikkumistaitoja (kävely ja juokseminen, hyppääminen, kiipeäminen, laukkaaminen) eri olosuhteissa ja ympäristöissä
- Monipuolisesti eri viitepelejä, leikkejä ja liikuntamuotoja, jotka harjoittavat välineenkäsittelytaitoja (heittäminen, kiinniottaminen, pomputtaminen, kuljettaminen, potkaiseminen, iskeminen, vierittäminen) eri välineillä, olosuhteissa ja ympäristöissä
- Kehonhallintataitoja ja kehonhahmotusta (erilaiset koordinaatioharjoitteet)
- Liikkumista rytmissä ja rytmiä luoden yksin ja yhdessä (esimerkiksi voimistelua, tanssia, musiikkia, kehoa ja välineitä hyödyntäen ja ilmentäen)
- Sovelletaan ja yhdistellään liikkumis-, tasapaino- ja välineenkäsittelytaitoja eri liikemallien ja taitojen yhdistelynä ja sisällyttämällä niitä eri peleihin
- Havainto- ja ratkaisuntekotaitoja harjaannuttavia tehtäviä (muuttuvien olosuhteiden ja ärsykkeiden havainnointi ja niihin reagointi) esimerkiksi erillisinä harjoitteina, suunnistusharjoitteina ja ratkaisujen tekona leikeissä ja pallopeleissä
- Valtakunnallisen fyysisen toimintakyvyn seurantajärjestelmä Move!:n mittaukset

T8 ohjata oppilasta työskentelemään kaikkien kanssa sekä säätelemään toimintaansa ja tunneilmaisuaan liikuntatilanteissa toiset huomioon ottaen.

- Oppilas oppii työskentelemään kaikkien kanssa sekä säätelemään toimintaansa ja tunneilmaisuaan liikuntatilanteissa toiset huomioon ottaen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Vuorovaikutus- ja työskentelytaidot	Oppilas osaa toimia eri liikuntatilanteissa yhteisesti sovitulla tavalla.

S2 Sosiaalinen toimintakyky

Opetukseen valitaan myönteistä yhteisöllisyyttä lisääviä pari- ja ryhmätehtäviä, leikkejä, harjoituksia ja pelejä, joissa opitaan ottamaan toiset huomioon ja auttamaan muita sekä tehtäviä, joissa opitaan vastuun ottamista omasta toiminnasta, yhteisistä asioista ja säännöistä.

Paikallinen tarkennus:

- Myönteistä yhteisöllisyyttä lisääviä sekä vuorovaikutustaitoja kehittäviä pari- ja ryhmätehtäviä
- Leikkejä, harjoituksia ja pelejä, joissa opitaan ottamaan toiset huomioon ja tukemaan yhteisiä oppimistilanteita
- Vastuun ottamista omasta toiminnasta, yhteisistä asioista ja säännöistä

T9 ohjata oppilasta toimimaan reilun pelin periaatteella sekä kantamaan vastuuta yhteisistä oppimistilanteista.

- Oppilas oppii toimimaan reilun pelin periaatteella ja kantamaan vastuuta yhteisistä oppimistilanteista

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Toiminta yhteisissä oppimistilanteissa	Oppilas noudattaa reilun pelin periaatteita ja osoittaa pyrkivänsä vastuullisuuteen yhteisissä oppimistilanteissa.

S2 Sosiaalinen toimintakyky

Opetukseen valitaan myönteistä yhteisöllisyyttä lisääviä pari- ja ryhmätehtäviä, leikkejä, harjoituksia ja pelejä, joissa opitaan ottamaan toiset huomioon ja auttamaan muita sekä tehtäviä, joissa opitaan vastuun ottamista omasta toiminnasta, yhteisistä asioista ja säännöistä.

Paikallinen tarkennus:

- Myönteistä yhteisöllisyyttä lisääviä sekä vuorovaikutustaitoja kehittäviä pari- ja ryhmätehtäviä
- Leikkejä, harjoituksia ja pelejä, joissa opitaan ottamaan toiset huomioon ja tukemaan yhteisiä oppimistilanteita
- Vastuun ottamista omasta toiminnasta, yhteisistä asioista ja säännöistä

T10 kannustaa oppilasta ottamaan vastuuta omasta toiminnasta ja vahvistaa itsenäisen työskentelyn taitoja.

- Oppilas ottaa vastuuta omasta toiminnasta ja vahvistaa itsenäisen työskentelyn taitoja

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Työskentelytaidot	Oppilas osaa yleensä työskennellä vastuullisesti ja itsenäisesti.

S3 Psyykkinen toimintakyky

Opetuksessa käytetään tehtäviä, joissa opitaan pitkäjännitteisesti ponnistelemaan yksin ja yhdessä muiden kanssa tavoitteen saavuttamiseksi. Yhteisillä tehtävillä harjoitellaan vastuun ottamista. Iloa ja virkistystä tuottavilla liikuntatehtävillä autetaan myönteisten tunteiden kokemista, jotka vahvistavat pätevyyden kokemuksia ja myönteistä minäkäsitystä.

Paikallinen tarkennus:

- Tehtäviä, joiden avulla opitaan pitkäjännitteisesti ponnistelemaan yksin ja yhdessä muiden kanssa sekä harjoitellaan vastuunottamista
- Sisältöjen avulla opetellaan säätelemään omaa toimintaa ja tunneilmaisua
- Iloa ja virkistystä tuottavia tehtäviä, jotka tukevat myönteisten tunteiden kokemista, vahvistavat pätevyyden kokemuksia ja myönteistä minäkäsitystä
- Oppilaita osallistetaan liikuntatuntien sisältöjen suunnitteluun ikätason mukaisesti

T11 huolehtia siitä, että oppilaat saavat riittävästi myönteisiä kokemuksia omasta kehosta, pätevyydestä ja yhteisöllisyydestä.

- Oppilas saa riittävästi myönteisiä kokemuksia omasta kehosta, pätevyydestä ja yhteisöllisyydestä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei vaikuta arvosanan muodostamiseen. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

S3 Psyykkinen toimintakyky

Opetuksessa käytetään tehtäviä, joissa opitaan pitkäjännitteisesti ponnistelemaan yksin ja yhdessä muiden kanssa tavoitteen saavuttamiseksi. Yhteisillä tehtävillä harjoitellaan vastuun ottamista. Iloa ja virkistystä tuottavilla liikuntatehtävillä autetaan myönteisten tunteiden kokemista, jotka vahvistavat pätevyyden kokemuksia ja myönteistä minäkäsitystä.

Paikallinen tarkennus:

- Tehtäviä, joiden avulla opitaan pitkäjännitteisesti ponnistelemaan yksin ja yhdessä muiden kanssa sekä harjoitellaan vastuunottamista
- Sisältöjen avulla opetellaan säätelemään omaa toimintaa ja tunneilmaisua
- Iloa ja virkistystä tuottavia tehtäviä, jotka tukevat myönteisten tunteiden kokemista, vahvistavat pätevyyden kokemuksia ja myönteistä minäkäsitystä

- Oppilaita osallistetaan liikuntatuntien sisältöjen suunnitteluun ikätason mukaisesti

6

Vuosiluokan tavoitteet ja keskeiset sisällöt

T1 kannustaa oppilaita fyysiseen aktiivisuuteen, kokeilemaan erilaisia liikuntatehtäviä ja harjoittelemaan parhaansa yrittäen.

- Oppilas on fyysisesti aktiivinen, kokeilee erilaisia liikuntatehtäviä ja harjoittelee parhaansa yrittäen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Työskentely ja yrittäminen	Oppilas osallistuu liikuntatuntien toimintaan yleensä aktiivisesti kokeillen ja harjoitellen erilaisia liikuntatehtäviä.

S1 Fyysinen toimintakyky

Opetukseen sisältyy runsaasti fyysisesti aktiivista toimintaa. Opetukseen valitaan sellaisia oppilaiden kehitysvaiheeseen soveltuvia turvallisia tehtäviä, joissa harjaannutetaan havainto- ja ratkaisuntekotaitoja liikuntatilanteisiin sovellettuina (esim. luontoliikunta ja palloilut) sekä tehtäviä, joissa eri vuodenaikoina ja erilaisissa oppimisympäristöissä vahvistetaan tasapaino-, liikkumis- ja välineenkäsittelytaitoja monipuolisten liikuntamuotojen (kuten jää-, lumi-, luonto-, perus-, musiikki- ja tanssiliikunta sekä palloilut ja voimistelut) ja eri liikuntalajien avulla. Liikunnan opetukseen kuuluu uinnin, vesiliikunnan ja vesipelastuksen opetusta. Oppilaille opetetaan liikkumiseen ja liikunnan harrastamiseen liittyviä tarpeellisia tietoja.

Valitaan tehtäviä, joilla opitaan harjaannuttamaan nopeutta, liikkuvuutta, kestävyyttä ja voimaa. Opetuksessa käytetään monipuolisesti leikkejä, harjoitteita ja pelejä, jotka mahdollistavat osallisuuden, pätevyyden, itsenäisyyden sekä ilmaisun ja esteettisyyden kokemuksia.

Liikunnan opetukseen valitaan tehtäviä, joiden avulla tutustutaan myös oman toimintakyvyn arviointiin. Valtakunnallisen fyysisen toimintakyvyn seurantajärjestelmä Move!:n mittaukset tehdään niin, että ne tukevat 5. vuosiluokalla koulussa järjestettäviä laajoja terveystarkastuksia.

Paikallinen tarkennus:

- Tehtäviä, joilla opitaan harjaannuttamaan kestävyyttä, voimaa, nopeutta ja liikkuvuutta
- Tehtäviä, joilla arvioidaan ja edistetään omaa toimintakykyä
- Leikkejä, harjoitteita ja pelejä, jotka mahdollistavat osallisuuden, pätevyyden, itsenäisyyden sekä ilmaisun ja esteettisyyden kokemuksia
- Monipuolisesti eri leikkejä, pelejä, harjoitteita ja liikuntamuotoja jotka harjoittavat tasapaino- (pyöriminen, kieriminen, tasapainoilu, väistäminen, kääntyminen, heiluminen, ylösalaiset asennot sekä alastulo ja pysähtyminen) ja liikkumistaitoja (kävely ja juokseminen, hyppääminen, kiipeäminen, laukkaaminen) eri olosuhteissa ja ympäristöissä
- Monipuolisesti eri viitepelejä, leikkejä ja liikuntamuotoja, jotka harjoittavat välineenkäsittelytaitoja (heittäminen, kiinniottaminen, pomputtaminen, kuljettaminen, potkaiseminen, iskeminen, vierittäminen) eri välineillä, olosuhteissa ja ympäristöissä
- Kehonhallintataitoja ja kehonhahmotusta (erilaiset koordinaatioharjoitteet)
- Liikkumista rytmissä ja rytmiä luoden yksin ja yhdessä (esimerkiksi voimistelua, tanssia, musiikkia, kehoa ja välineitä hyödyntäen ja ilmentäen)
- Sovelletaan ja yhdistellään liikkumis-, tasapaino- ja välineenkäsittelytaitoja eri liikemallien ja taitojen yhdistelynä ja sisällyttämällä niitä eri peleihin

- Havainto- ja ratkaisuntekotaitoja harjaannuttavia tehtäviä (muuttuvien olosuhteiden ja ärsykkeiden havainnointi ja niihin reagointi) esimerkiksi erillisinä harjoitteina, suunnistusharjoitteina ja ratkaisujen tekona leikeissä ja pallopeleissä

T2 ohjata oppilasta harjaannuttamaan havaintomotorisia taitojaan eli havainnoimaan itseään ja ympäristöään aistien avulla sekä tekemään liikuntatilanteisiin sopivia ratkaisuja.

- Oppilas havainnoi itseään ja ympäristöään aistien avulla ja osaa tehdä ohjatusti uusissa sekä itsenäisesti tutuissa liikuntatilanteissa niihin sopivia ratkaisuja

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Ratkaisujen teko erilaisissa liikuntatilanteissa	Oppilas tekee eri liikuntatilanteissa, kuten leikeissä ja peleissä, useimmiten tarkoituksenmukaisia ratkaisuja.

S1 Fyysinen toimintakyky

Opetukseen sisältyy runsaasti fyysisesti aktiivista toimintaa. Opetukseen valitaan sellaisia oppilaiden kehitysvaiheeseen soveltuvia turvallisia tehtäviä, joissa harjaannutetaan havainto- ja ratkaisuntekotaitoja liikuntatilanteisiin sovellettuina (esim. luontoliikunta ja palloilut) sekä tehtäviä, joissa eri vuodenaikoina ja erilaisissa oppimisympäristöissä vahvistetaan tasapaino-, liikkumis- ja välineenkäsittelytaitoja monipuolisten liikuntamuotojen (kuten jää-, lumi-, luonto-, perus-, musiikki- ja tanssiliikunta sekä palloilut ja voimistelut) ja eri liikuntalajien avulla. Liikunnan opetukseen kuuluu uinnin, vesiliikunnan ja vesipelastuksen opetusta. Oppilaille opetetaan liikkumiseen ja liikunnan harrastamiseen liittyviä tarpeellisia tietoja.

Valitaan tehtäviä, joilla opitaan harjaannuttamaan nopeutta, liikkuvuutta, kestävyyttä ja voimaa. Opetuksessa käytetään monipuolisesti leikkejä, harjoitteita ja pelejä, jotka mahdollistavat osallisuuden, pätevyyden, itsenäisyyden sekä ilmaisun ja esteettisyyden kokemuksia.

Liikunnan opetukseen valitaan tehtäviä, joiden avulla tutustutaan myös oman toimintakyvyn arviointiin. Valtakunnallisen fyysisen toimintakyvyn seurantajärjestelmä Move!:n mittaukset tehdään niin, että ne tukevat 5. vuosiluokalla koulussa järjestettäviä laajoja terveystarkastuksia.

Paikallinen tarkennus:

- Tehtäviä, joilla opitaan harjaannuttamaan kestävyyttä, voimaa, nopeutta ja liikkuvuutta
- Tehtäviä, joilla arvioidaan ja edistetään omaa toimintakykyä
- Leikkejä, harjoitteita ja pelejä, jotka mahdollistavat osallisuuden, pätevyyden, itsenäisyyden sekä ilmaisun ja esteettisyyden kokemuksia
- Monipuolisesti eri leikkejä, pelejä, harjoitteita ja liikuntamuotoja jotka harjoittavat tasapaino- (pyöriminen, kieriminen, tasapainoilu, väistäminen, kääntyminen, heiluminen, ylösalaiset asennot sekä alastulo ja pysähtyminen) ja liikkumistaitoja (kävely ja juokseminen, hyppääminen, kiipeäminen, laukkaaminen) eri olosuhteissa ja ympäristöissä
- Monipuolisesti eri viitepelejä, leikkejä ja liikuntamuotoja, jotka harjoittavat välineenkäsittelytaitoja (heittäminen, kiinniottaminen, pomputtaminen, kuljettaminen, potkaiseminen, iskeminen, vierittäminen) eri välineillä, olosuhteissa ja ympäristöissä
- Kehonhallintataitoja ja kehonhahmotusta (erilaiset koordinaatioharjoitteet)
- Liikkumista rytmissä ja rytmiä luoden yksin ja yhdessä (esimerkiksi voimistelua, tanssia, musiikkia, kehoa ja välineitä hyödyntäen ja ilmentäen)
- Sovelletaan ja yhdistellään liikkumis-, tasapaino- ja välineenkäsittelytaitoja eri liikemallien ja taitojen yhdistelynä ja sisällyttämällä niitä eri peleihin
- Havainto- ja ratkaisuntekotaitoja harjaannuttavia tehtäviä (muuttuvien olosuhteiden ja ärsykkeiden havainnointi ja niihin reagointi) esimerkiksi erillisinä harjoitteina, suunnistusharjoitteina ja ratkaisujen tekona leikeissä ja pallopeleissä

T3 ohjata oppilasta sekä vahvistamaan tasapaino- ja liikkumistaitojaan että soveltamaan niitä monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä, eri vuodenaikoina sekä eri tilanteissa.

- Oppilas vahvistaa tasapaino- ja liikkumistaitoja ja soveltaa niitä monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä eri vuodenaikoina ja eri tilanteissa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Motoristen perustaitojen (tasapaino- ja liikkumistaidot) käyttäminen eri liikuntamuodoissa	Oppilas osaa tasapainoilla ja liikkua erilaisissa oppimisympäristöissä.

S1 Fyysinen toimintakyky

Opetukseen sisältyy runsaasti fyysisesti aktiivista toimintaa. Opetukseen valitaan sellaisia oppilaiden kehitysvaiheeseen soveltuvia turvallisia tehtäviä, joissa harjaannutetaan havainto- ja ratkaisuntekotaitoja liikuntatilanteisiin sovellettuina (esim. luontoliikunta ja palloilut) sekä tehtäviä, joissa eri vuodenaikoina ja erilaisissa oppimisympäristöissä vahvistetaan tasapaino-, liikkumis- ja välineenkäsittelytaitoja monipuolisten liikuntamuotojen (kuten jää-, lumi-, luonto-, perus-, musiikki- ja tanssiliikunta sekä palloilut ja voimistelut) ja eri liikuntalajien avulla. Liikunnan opetukseen kuuluu uinnin, vesiliikunnan ja vesipelastuksen opetusta. Oppilaille opetetaan liikkumiseen ja liikunnan harrastamiseen liittyviä tarpeellisia tietoja.

Valitaan tehtäviä, joilla opitaan harjaannuttamaan nopeutta, liikkuvuutta, kestävyyttä ja voimaa. Opetuksessa käytetään monipuolisesti leikkejä, harjoitteita ja pelejä, jotka mahdollistavat osallisuuden, pätevyyden, itsenäisyyden sekä ilmaisun ja esteettisyyden kokemuksia.

Liikunnan opetukseen valitaan tehtäviä, joiden avulla tutustutaan myös oman toimintakyvyn arviointiin. Valtakunnallisen fyysisen toimintakyvyn seurantajärjestelmä Move!:n mittaukset tehdään niin, että ne tukevat 5. vuosiluokalla koulussa järjestettäviä laajoja terveystarkastuksia.

Paikallinen tarkennus:

- Tehtäviä, joilla opitaan harjaannuttamaan kestävyyttä, voimaa, nopeutta ja liikkuvuutta
- Tehtäviä, joilla arvioidaan ja edistetään omaa toimintakykyä
- Leikkejä, harjoitteita ja pelejä, jotka mahdollistavat osallisuuden, pätevyyden, itsenäisyyden sekä ilmaisun ja esteettisyyden kokemuksia
- Monipuolisesti eri leikkejä, pelejä, harjoitteita ja liikuntamuotoja jotka harjoittavat tasapaino- (pyöriminen, kieriminen, tasapainoilu, väistäminen, kääntyminen, heiluminen, ylösalaiset asennot sekä alastulo ja pysähtyminen) ja liikkumistaitoja (kävely ja juokseminen, hyppääminen, kiipeäminen, laukkaaminen) eri olosuhteissa ja ympäristöissä
- Monipuolisesti eri viitepelejä, leikkejä ja liikuntamuotoja, jotka harjoittavat välineenkäsittelytaitoja (heittäminen, kiinniottaminen, pomputtaminen, kuljettaminen, potkaiseminen, iskeminen, vierittäminen) eri välineillä, olosuhteissa ja ympäristöissä
- Kehonhallintataitoja ja kehonhahmotusta (erilaiset koordinaatioharjoitteet)
- Liikkumista rytmissä ja rytmiä luoden yksin ja yhdessä (esimerkiksi voimistelua, tanssia, musiikkia, kehoa ja välineitä hyödyntäen ja ilmentäen)
- Sovelletaan ja yhdistellään liikkumis-, tasapaino- ja välineenkäsittelytaitoja eri liikemallien ja taitojen yhdistelynä ja sisällyttämällä niitä eri peleihin
- Havainto- ja ratkaisuntekotaitoja harjaannuttavia tehtäviä (muuttuvien olosuhteiden ja ärsykkeiden havainnointi ja niihin reagointi) esimerkiksi erillisinä harjoitteina, suunnistusharjoitteina ja ratkaisujen tekona leikeissä ja pallopeleissä

T4 ohjata oppilasta sekä vahvistamaan että soveltamaan välineenkäsittelytaitojaan monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä käyttämällä erilaisia välineitä eri vuodenaikoina erilaisissa tilanteissa.

- Oppilas vahvistaa ja soveltaa välineenkäsittelytaitojaan monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä käyttämällä erilaisia välineitä eri vuodenaikoina erilaisissa tilanteissa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Motoristen perustaitojen (välineenkäsittelytaidot) käyttäminen eri liikuntamuodoissa	Oppilas osaa käsitellä erilaisia liikuntavälineitä erilaisissa oppimisympäristöissä.

S1 Fyysinen toimintakyky

Opetukseen sisältyy runsaasti fyysisesti aktiivista toimintaa. Opetukseen valitaan sellaisia oppilaiden kehitysvaiheeseen soveltuvia turvallisia tehtäviä, joissa harjaannutetaan havainto- ja ratkaisuntekotaitoja liikuntatilanteisiin sovellettuina (esim. luontoliikunta ja palloilut) sekä tehtäviä, joissa eri vuodenaikoina ja erilaisissa oppimisympäristöissä vahvistetaan tasapaino-, liikkumis- ja välineenkäsittelytaitoja monipuolisten liikuntamuotojen (kuten jää-, lumi-, luonto-, perus-, musiikki- ja tanssiliikunta sekä palloilut ja voimistelut) ja eri liikuntalajien avulla. Liikunnan opetukseen kuuluu uinnin, vesiliikunnan ja vesipelastuksen opetusta. Oppilaille opetetaan liikkumiseen ja liikunnan harrastamiseen liittyviä tarpeellisia tietoja.

Valitaan tehtäviä, joilla opitaan harjaannuttamaan nopeutta, liikkuvuutta, kestävyyttä ja voimaa. Opetuksessa käytetään monipuolisesti leikkejä, harjoitteita ja pelejä, jotka mahdollistavat osallisuuden, pätevyyden, itsenäisyyden sekä ilmaisun ja esteettisyyden kokemuksia.

Liikunnan opetukseen valitaan tehtäviä, joiden avulla tutustutaan myös oman toimintakyvyn arviointiin. Valtakunnallisen fyysisen toimintakyvyn seurantajärjestelmä Move!:n mittaukset tehdään niin, että ne tukevat 5. vuosiluokalla koulussa järjestettäviä laajoja terveystarkastuksia.

Paikallinen tarkennus:

- Tehtäviä, joilla opitaan harjaannuttamaan kestävyyttä, voimaa, nopeutta ja liikkuvuutta
- Tehtäviä, joilla arvioidaan ja edistetään omaa toimintakykyä
- Leikkejä, harjoitteita ja pelejä, jotka mahdollistavat osallisuuden, pätevyyden, itsenäisyyden sekä ilmaisun ja esteettisyyden kokemuksia
- Monipuolisesti eri leikkejä, pelejä, harjoitteita ja liikuntamuotoja jotka harjoittavat tasapaino- (pyöriminen, kieriminen, tasapainoilu, väistäminen, kääntyminen, heiluminen, ylösalaiset asennot sekä alastulo ja pysähtyminen) ja liikkumistaitoja (kävely ja juokseminen, hyppääminen, kiipeäminen, laukkaaminen) eri olosuhteissa ja ympäristöissä
- Monipuolisesti eri viitepelejä, leikkejä ja liikuntamuotoja, jotka harjoittavat välineenkäsittelytaitoja (heittäminen, kiinniottaminen, pomputtaminen, kuljettaminen, potkaiseminen, iskeminen, vierittäminen) eri välineillä, olosuhteissa ja ympäristöissä
- Kehonhallintataitoja ja kehonhahmotusta (erilaiset koordinaatioharjoitteet)
- Liikkumista rytmissä ja rytmiä luoden yksin ja yhdessä (esimerkiksi voimistelua, tanssia, musiikkia, kehoa ja välineitä hyödyntäen ja ilmentäen)
- Sovelletaan ja yhdistellään liikkumis-, tasapaino- ja välineenkäsittelytaitoja eri liikemallien ja taitojen yhdistelynä ja sisällyttämällä niitä eri peleihin
- Havainto- ja ratkaisuntekotaitoja harjaannuttavia tehtäviä (muuttuvien olosuhteiden ja ärsykkeiden havainnointi ja niihin reagointi) esimerkiksi erillisinä harjoitteina, suunnistusharjoitteina ja ratkaisujen tekona leikeissä ja pallopeleissä

T5 kannustaa ja ohjata oppilasta arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään fyysisiä ominaisuuksiaan: nopeutta, liikkuvuutta, kestävyyttä ja voimaa.

- Oppilas arvioi, ylläpitää ja kehittää fyysisiä ominaisuuksiaan: nopeutta, liikkuvuutta, kestävyyttä ja voimaa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Fyysisten ominaisuuksien harjoittaminen	Oppilas osaa arvioida fyysisiä ominaisuuksiaan ja harjoittaa nopeutta, liikkuvuutta, kestävyyttä ja voimaa

S1 Fyysinen toimintakyky

Opetukseen sisältyy runsaasti fyysisesti aktiivista toimintaa. Opetukseen valitaan sellaisia oppilaiden kehitysvaiheeseen soveltuvia turvallisia tehtäviä, joissa harjaannutetaan havainto- ja ratkaisuntekotaitoja liikuntatilanteisiin sovellettuina (esim. luontoliikunta ja palloilut) sekä tehtäviä, joissa eri vuodenaikoina ja erilaisissa oppimisympäristöissä vahvistetaan tasapaino-, liikkumis- ja välineenkäsittelytaitoja monipuolisten liikuntamuotojen (kuten jää-, lumi-, luonto-, perus-, musiikki- ja tanssiliikunta sekä palloilut ja voimistelut) ja eri liikuntalajien avulla. Liikunnan opetukseen kuuluu uinnin, vesiliikunnan ja vesipelastuksen opetusta. Oppilaille opetetaan liikkumiseen ja liikunnan harrastamiseen liittyviä tarpeellisia tietoja.

Valitaan tehtäviä, joilla opitaan harjaannuttamaan nopeutta, liikkuvuutta, kestävyyttä ja voimaa. Opetuksessa käytetään monipuolisesti leikkejä, harjoitteita ja pelejä, jotka mahdollistavat osallisuuden, pätevyyden, itsenäisyyden sekä ilmaisun ja esteettisyyden kokemuksia.

Liikunnan opetukseen valitaan tehtäviä, joiden avulla tutustutaan myös oman toimintakyvyn arviointiin. Valtakunnallisen fyysisen toimintakyvyn seurantajärjestelmä Move!:n mittaukset tehdään niin, että ne tukevat 5. vuosiluokalla koulussa järjestettäviä laajoja terveystarkastuksia.

Paikallinen tarkennus:

- Tehtäviä, joilla opitaan harjaannuttamaan kestävyyttä, voimaa, nopeutta ja liikkuvuutta
- Tehtäviä, joilla arvioidaan ja edistetään omaa toimintakykyä
- Leikkejä, harjoitteita ja pelejä, jotka mahdollistavat osallisuuden, pätevyyden, itsenäisyyden sekä ilmaisun ja esteettisyyden kokemuksia
- Monipuolisesti eri leikkejä, pelejä, harjoitteita ja liikuntamuotoja jotka harjoittavat tasapaino- (pyöriminen, kieriminen, tasapainoilu, väistäminen, kääntyminen, heiluminen, ylösalaiset asennot sekä alastulo ja pysähtyminen) ja liikkumistaitoja (kävely ja juokseminen, hyppääminen, kiipeäminen, laukkaaminen) eri olosuhteissa ja ympäristöissä
- Monipuolisesti eri viitepelejä, leikkejä ja liikuntamuotoja, jotka harjoittavat välineenkäsittelytaitoja (heittäminen, kiinniottaminen, pomputtaminen, kuljettaminen, potkaiseminen, iskeminen, vierittäminen) eri välineillä, olosuhteissa ja ympäristöissä
- Kehonhallintataitoja ja kehonhahmotusta (erilaiset koordinaatioharjoitteet)
- Liikkumista rytmissä ja rytmiä luoden yksin ja yhdessä (esimerkiksi voimistelua, tanssia, musiikkia, kehoa ja välineitä hyödyntäen ja ilmentäen)
- Sovelletaan ja yhdistellään liikkumis-, tasapaino- ja välineenkäsittelytaitoja eri liikemallien ja taitojen yhdistelynä ja sisällyttämällä niitä eri peleihin
- Havainto- ja ratkaisuntekotaitoja harjaannuttavia tehtäviä (muuttuvien olosuhteiden ja ärsykkeiden havainnointi ja niihin reagointi) esimerkiksi erillisinä harjoitteina, suunnistusharjoitteina ja ratkaisujen tekona leikeissä ja pallopeleissä

T7 ohjata oppilasta turvalliseen ja asialliseen toimintaan liikuntatunneilla.

- Oppilas oppii turvallisen ja asiallisen toiminnan liikuntatunneilla

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Toiminta liikuntatunneilla	Oppilas osaa ottaa huomioon mahdolliset vaaratilanteet liikuntatunneilla sekä pyrkii toimimaan turvallisesti ja asiallisesti.

S1 Fyysinen toimintakyky

Opetukseen sisältyy runsaasti fyysisesti aktiivista toimintaa. Opetukseen valitaan sellaisia oppilaiden kehitysvaiheeseen soveltuvia turvallisia tehtäviä, joissa harjaannutetaan havainto- ja ratkaisuntekotaitoja liikuntatilanteisiin sovellettuina (esim. luontoliikunta ja palloilut) sekä tehtäviä, joissa eri vuodenaikoina ja erilaisissa oppimisympäristöissä vahvistetaan tasapaino-, liikkumis- ja välineenkäsittelytaitoja monipuolisten liikuntamuotojen (kuten jää-, lumi-, luonto-, perus-, musiikki- ja tanssiliikunta sekä palloilut ja voimistelut) ja eri liikuntalajien avulla. Liikunnan opetukseen kuuluu uinnin, vesiliikunnan ja vesipelastuksen opetusta. Oppilaille opetetaan liikkumiseen ja liikunnan harrastamiseen liittyviä tarpeellisia tietoja.

Valitaan tehtäviä, joilla opitaan harjaannuttamaan nopeutta, liikkuvuutta, kestävyyttä ja voimaa. Opetuksessa käytetään monipuolisesti leikkejä, harjoitteita ja pelejä, jotka mahdollistavat osallisuuden, pätevyyden, itsenäisyyden sekä ilmaisun ja esteettisyyden kokemuksia.

Liikunnan opetukseen valitaan tehtäviä, joiden avulla tutustutaan myös oman toimintakyvyn arviointiin. Valtakunnallisen fyysisen toimintakyvyn seurantajärjestelmä Move!:n mittaukset tehdään niin, että ne tukevat 5. vuosiluokalla koulussa järjestettäviä laajoja terveystarkastuksia.

Paikallinen tarkennus:

- Tehtäviä, joilla opitaan harjaannuttamaan kestävyyttä, voimaa, nopeutta ja liikkuvuutta
- Tehtäviä, joilla arvioidaan ja edistetään omaa toimintakykyä
- Leikkejä, harjoitteita ja pelejä, jotka mahdollistavat osallisuuden, pätevyyden, itsenäisyyden sekä ilmaisun ja esteettisyyden kokemuksia
- Monipuolisesti eri leikkejä, pelejä, harjoitteita ja liikuntamuotoja jotka harjoittavat tasapaino- (pyöriminen, kieriminen, tasapainoilu, väistäminen, kääntyminen, heiluminen, ylösalaiset asennot sekä alastulo ja pysähtyminen) ja liikkumistaitoja (kävely ja juokseminen, hyppääminen, kiipeäminen, laukkaaminen) eri olosuhteissa ja ympäristöissä
- Monipuolisesti eri viitepelejä, leikkejä ja liikuntamuotoja, jotka harjoittavat välineenkäsittelytaitoja (heittäminen, kiinniottaminen, pomputtaminen, kuljettaminen, potkaiseminen, iskeminen, vierittäminen) eri välineillä, olosuhteissa ja ympäristöissä
- Kehonhallintataitoja ja kehonhahmotusta (erilaiset koordinaatioharjoitteet)
- Liikkumista rytmissä ja rytmiä luoden yksin ja yhdessä (esimerkiksi voimistelua, tanssia, musiikkia, kehoa ja välineitä hyödyntäen ja ilmentäen)
- Sovelletaan ja yhdistellään liikkumis-, tasapaino- ja välineenkäsittelytaitoja eri liikemallien ja taitojen yhdistelynä ja sisällyttämällä niitä eri peleihin
- Havainto- ja ratkaisuntekotaitoja harjaannuttavia tehtäviä (muuttuvien olosuhteiden ja ärsykkeiden havainnointi ja niihin reagointi) esimerkiksi erillisinä harjoitteina, suunnistusharjoitteina ja ratkaisujen tekona leikeissä ja pallopeleissä

T8 ohjata oppilasta työskentelemään kaikkien kanssa sekä säätelemään toimintaansa ja tunneilmaisuaan liikuntatilanteissa toiset huomioon ottaen.

- Oppilas oppii työskentelemään kaikkien kanssa sekä säätelemään toimintaansa ja tunneilmaisuaan liikuntatilanteissa toiset huomioon ottaen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Vuorovaikutus- ja työskentelytaidot	Oppilas osaa toimia eri liikuntatilanteissa yhteisesti sovitulla tavalla.

S2 Sosiaalinen toimintakyky

Opetukseen valitaan myönteistä yhteisöllisyyttä lisääviä pari- ja ryhmätehtäviä, leikkejä, harjoituksia ja pelejä, joissa opitaan ottamaan toiset huomioon ja auttamaan muita sekä tehtäviä, joissa opitaan vastuun ottamista omasta toiminnasta, yhteisistä asioista ja säännöistä.

Paikallinen tarkennus:

- Myönteistä yhteisöllisyyttä lisääviä sekä vuorovaikutustaitoja kehittäviä pari- ja ryhmätehtäviä
- Leikkejä, harjoituksia ja pelejä, joissa opitaan ottamaan toiset huomioon ja tukemaan yhteisiä oppimistilanteita
- Vastuun ottamista omasta toiminnasta, yhteisistä asioista ja säännöistä

T9 ohjata oppilasta toimimaan reilun pelin periaatteella sekä kantamaan vastuuta yhteisistä oppimistilanteista.

- Oppilas oppii toimimaan reilun pelin periaatteella ja kantamaan vastuuta yhteisistä oppimistilanteista

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Toiminta yhteisissä oppimistilanteissa	Oppilas noudattaa reilun pelin periaatteita ja osoittaa pyrkivänsä vastuullisuuteen yhteisissä oppimistilanteissa.

S2 Sosiaalinen toimintakyky

Opetukseen valitaan myönteistä yhteisöllisyyttä lisääviä pari- ja ryhmätehtäviä, leikkejä, harjoituksia ja pelejä, joissa opitaan ottamaan toiset huomioon ja auttamaan muita sekä tehtäviä, joissa opitaan vastuun ottamista omasta toiminnasta, yhteisistä asioista ja säännöistä.

Paikallinen tarkennus:

- Myönteistä yhteisöllisyyttä lisääviä sekä vuorovaikutustaitoja kehittäviä pari- ja ryhmätehtäviä
- Leikkejä, harjoituksia ja pelejä, joissa opitaan ottamaan toiset huomioon ja tukemaan yhteisiä oppimistilanteita
- Vastuun ottamista omasta toiminnasta, yhteisistä asioista ja säännöistä

T10 kannustaa oppilasta ottamaan vastuuta omasta toiminnasta ja vahvistaa itsenäisen työskentelyn taitoja.

- Oppilas ottaa vastuuta omasta toiminnasta ja vahvistaa itsenäisen työskentelyn taitoja

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Työskentelytaidot	Oppilas osaa yleensä työskennellä vastuullisesti ja itsenäisesti.

S3 Psyykkinen toimintakyky

Opetuksessa käytetään tehtäviä, joissa opitaan pitkäjännitteisesti ponnistelemaan yksin ja yhdessä muiden kanssa tavoitteen saavuttamiseksi. Yhteisillä tehtävillä harjoitellaan vastuun ottamista. Iloa ja virkistystä tuottavilla liikuntatehtävillä autetaan myönteisten tunteiden kokemista, jotka vahvistavat pätevyyden kokemuksia ja myönteistä minäkäsitystä.

Paikallinen tarkennus:

- Tehtäviä, joiden avulla opitaan pitkäjännitteisesti ponnistelemaan yksin ja yhdessä muiden kanssa sekä harjoitellaan vastuunottamista
- Sisältöjen avulla opetellaan säätelemään omaa toimintaa ja tunneilmaisua
- Iloa ja virkistystä tuottavia tehtäviä, jotka tukevat myönteisten tunteiden kokemista, vahvistavat pätevyyden kokemuksia ja myönteistä minäkäsitystä
- Oppilaita osallistetaan liikuntatuntien sisältöjen suunnitteluun ikätason mukaisesti

T11 huolehtia siitä, että oppilaat saavat riittävästi myönteisiä kokemuksia omasta kehosta, pätevyydestä ja yhteisöllisyydestä.

- Oppilas saa riittävästi myönteisiä kokemuksia omasta kehosta, pätevyydestä ja yhteisöllisyydestä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei vaikuta arvosanan muodostamiseen. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

S3 Psyykkinen toimintakyky

Opetuksessa käytetään tehtäviä, joissa opitaan pitkäjännitteisesti ponnistelemaan yksin ja yhdessä muiden kanssa tavoitteen saavuttamiseksi. Yhteisillä tehtävillä harjoitellaan vastuun ottamista. Iloa ja virkistystä tuottavilla liikuntatehtävillä autetaan myönteisten tunteiden kokemista, jotka vahvistavat pätevyyden kokemuksia ja myönteistä minäkäsitystä.

Paikallinen tarkennus:

- Tehtäviä, joiden avulla opitaan pitkäjännitteisesti ponnistelemaan yksin ja yhdessä muiden kanssa sekä harjoitellaan vastuunottamista
- Sisältöjen avulla opetellaan säätelemään omaa toimintaa ja tunneilmaisua
- Iloa ja virkistystä tuottavia tehtäviä, jotka tukevat myönteisten tunteiden kokemista, vahvistavat pätevyyden kokemuksia ja myönteistä minäkäsitystä
- Oppilaita osallistetaan liikuntatuntien sisältöjen suunnitteluun ikätason mukaisesti

Oppilaanohjaus

Oppiaineen tehtävä

Oppilaanohjauksella on keskeinen merkitys sekä oppilaiden, koulun että yhteiskunnan näkökulmasta. Ohjaustoiminnan tulee muodostaa koko perusopetuksen ajan kestävä, perusopetuksen jälkeisiin opintoihin ulottuva jatkumo. Oppilaanohjauksella edistetään oppilaiden koulutyön onnistumista, opintojen sujumista sekä koulutuksen tuloksellisuutta ja vaikuttavuutta.

Oppilaanohjauksen tehtävänä on edistää oppilaiden kasvua ja kehitystä siten, että jokainen oppilas pystyy kehittämään opiskeluvalmiuksiaan ja vuorovaikutustaitojaan sekä oppimaan elämässä tarvittavia tietoja ja taitoja. Oppilaanohjaus tukee oppilaita tekemään omiin valmiuksiinsa, arvoihinsa ja lähtökohtiinsa sekä kiinnostukseensa perustuvia arkielämää, opiskelua, jatko-opintoja sekä tulevaisuutta koskevia päätöksiä ja valintoja. Ohjauksen avulla oppilaat oppivat tiedostamaan mahdollisuutensa vaikuttaa oman elämänsä suunnitteluun ja päätöksentekoon. Oppilaita kannustetaan pohtimaan ja kyseenalaistamaan koulutukseen ja ammatteihin liittyviä ennakkokäsityksiä ja tekemään valintansa omia vahvuuksiaan ja kiinnostuksen kohteitaan vastaten. Oppilaanohjausta toteutetaan yhteistyössä huoltajien kanssa.

Koulun ohjaussuunnitelmassa kuvataan oppilaanohjauksen järjestämisen rakenteet, toimintatavat, työn- ja vastuunjako sekä monialaiset verkostot, joita tarvitaan ohjauksen tavoitteiden toteutumiseksi. Suunnitelmassa kuvataan myös kodin ja koulun ohjausyhteistyö, koulun työelämäyhteistyö sekä työelämään tutustumisen järjestelyt. Ohjaussuunnitelman tavoitteiden toteutumista arvioidaan systemaattisesti. Oppilaiden opintojen sujuvuutta nivelvaiheissa edistetään perusopetuksen aikana ja jatko-opintoihin siirryttäessä opettajien välisellä ja opinto-ohjaajien keskinäisellä sekä tarvittaessa moniammatillisella yhteistyöllä. Opettajat hyödyntävät työssään ajantasaista tietoa jatko-opinnoista, työelämästä ja työtehtävistä sekä niissä tapahtuvista muutoksista.

Oppilaanohjaus yhdistää koulua yhteiskuntaan ja työelämään. Sen avulla edistetään oikeudenmukaisuuden, yhdenvertaisuuden, tasa-arvon ja osallisuuden toteutumista sekä ehkäistään syrjäytymistä koulutuksesta ja työelämästä. Oppilaanohjauksessa kehittyvät tiedot ja taidot edistävät osaltaan osaavan työvoiman saatavuutta sekä osaamisen kysynnän ja tarjonnan yhteensovittamista tulevaisuuden työelämässä.

Oppilaanohjaus vuosiluokilla 3-6

***Vuosiluokilla 3-6** oppilaanohjaus toteutuu pääasiassa eri oppiaineiden opetuksen ja koulun muun toiminnan yhteydessä. Oppilaanohjaukseen voidaan myös varata oppitunteja opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla. Oppilaanohjauksesta vastaa luokanopettaja yhdessä muiden opettajien kanssa. Oppimisympäristönä oman kouluyhteisön ja lähiympäristön lisäksi voivat toimia lähiseudun yritykset ja muut yhteistyötahot.*

Oppilaanohjauksella tuetaan oppilaita opiskelustrategioidensa tunnistamisessa ja kehittämisessä, vahvistetaan kykyä asettaa itselle tavoitteita ja arvioida tavoitteiden saavuttamista sekä edistetään oppimaan oppimisen taitojen kehittymistä. Ohjaus auttaa oppilaita omaksumaan erilaisia opiskelussa tarvittavia oppimisen, työskentelyn, tiedon omaksumisen sekä tiedonhallinnan taitoja ja menetelmiä, tunnistamaan oppiaineiden ominaispiirteitä sekä valitsemaan kuhunkin oppiaineeseen soveltuvia opiskelumenetelmiä. Ohjauksella tuetaan sosiaalisten taitojen ja ryhmässä toimimisen taitojen kehittymistä.

Oppilaanohjauksen tuella oppilaat kehittävät elämässä tarvittavia taitoja ja vahvistavat myönteistä käsitystä itsestään oppijana. Oppilaita ohjataan tunnistamaan ja arvostamaan sekä omia että toisten vahvuuksia, kykyjä ja taitoja. Heitä tuetaan ottamaan vastuuta elämästään, opiskelustaan, valinnoistaan sekä toiminnastaan ryhmän ja lähiyhteisönsä aktiivisena jäsenenä ja toimijana. Oppilaille tarjotaan mahdollisuuksia osallisuuteen ja vaikuttamiseen omassa kouluyhteisössä ja lähiympäristössä, jolloin heidän käsityksensä yhteiskunnallisista vaikutusmahdollisuuksista alkaa muotoutua.

Oppilaanohjauksen kautta oppilaat tutustuvat lähiseudun ammatteihin, työpaikkoihin ja elinkeinoelämään. Mahdollisten tutustumiskäyntien ja vierailujen yhtenä tehtävänä on esitellä oppilaille työelämää, yrittäjyyttä ja erilaisia ammatteja. Niillä myös edistetään oppilaiden ammatillisen kiinnostuksen heräämistä.

Oppilaanohjaus tukee oppilaita ja huoltajia opiskeluun liittyvässä tiedonsaannissa ja valinnoissa. Heille järjestetään mahdollisuuksia henkilökohtaiseen ohjauskeskusteluun oppilaan opiskelun ja valintojen tukemiseksi sekä erilaisissa oppimiseen ja koulunkäyntiin liittyvissä kysymyksissä.

Oppilaanohjaus vuosiluokilla 3-6

Oppilaanohjaus on oppilaan kasvun, kehityksen ja oppimisen tukemista. Oppilaanohjauksella pyritään edesauttamaan oppilaan positiivista asennetta oppimista, koulunkäyntiä sekä myöhempää elämää, jatko-opintoja ja työelämää kohtaan. Oppilaanohjausta tehdään yhteistyössä huoltajien kanssa. Koko peruskoulun ajan järjestettävät arviointitapaamiset sekä muut palaverit ja yhteistyö huoltajien kanssa ovat osa oppilaan ohjausta. Oppilaanohjaus toteutetaan Vantaalla vuosiluokilla 1 - 6 koulun kaikessa toiminnassa jokaisena koulupäivänä, eikä sitä erikseen arvioida. Oppilaanohjauksen tehtäviä tehdään muiden oppiaineiden yhteydessä ja niihin liitettyinä. Vantaan perusopetuksen oppilaanohjauksen painopisteinä ovat työelämätaidot ja yrittäjyys, ja siinä edistetään oppilaan kiinnostusta ja myönteistä asennetta työtä ja työelämää kohtaan sekä vahvistetaan siihen liittyvää tietämystä.

Vuosiluokilla 3 - 4 oppilaanohjauksen päätavoitteena on sosiaalisten taitojen oppiminen ryhmätilanteissa. Oppilaanohjauksessa vahvistetaan oppilaan taitoja työskennellä monipuolisesti erilaisissa pari- ja ryhmämuodostelmissa sekä arvioida omaa toimintaansa niissä. Ryhmässä toimimisen taitojen lisäksi vuosiluokilla 3 - 4 oppilaanohjauksella tuetaan oppilasta kohti vastuullisia valintoja koskien erityisesti omaa koulunkäyntiä ja valinnaisaineiden valintaa.

Vuosiluokilla 5 - 6 valmistaudutaan yläkouluun ja aineenopettajajärjestelmään siirtymiseen. Oppilaan omatoimisuus ja tavaroista huolehtiminen korostuvat. Siirtymävaiheeseen liittyy oppilaan koululaistaitojen ja omatoimisuuden vahvistaminen.

Tavoitteet vuosiluokilla 3-4

Vuosiluokilla 3-4 oppilaanohjauksen päätavoitteena on sosiaalisten taitojen oppiminen ryhmätilanteissa. Oppilaanohjauksessa vahvistetaan oppilaan taitoja työskennellä monipuolisesti erilaisissa pari- ja ryhmämuodostelmissa sekä arvioida omaa toimintaansa niissä. Sosiaalisista taidoista painottuvat ryhmässä työskentelyyn tarvittavat perustaidot: ystävällinen puhetapa ja toista kunnioittava käytös, oman vuoron odottaminen, tervehtiminen, kiittäminen, anteeksipyytäminen ja – antaminen. Oppilaita ohjataan tunnistamaan ja arvostamaan sekä omia että toisten vahvuuksia, kykyjä ja taitoja. Ryhmässä toimimisen taitojen lisäksi vuosiluokilla 3-4 oppilaanohjauksella tuetaan oppilasta kohti vastuullisia valintoja koskien erityisesti omaa koulunkäyntiä ja valinnaisaineiden valintaa.

Sisällöt vuosiluokilla 3-4

- Sosiaalisten taitojen harjoittelu
- Ryhmässä toimimisen taitojen harjoittelu
- Vahvuuksien tunnistaminen
- Vastuullisten valintojen tekeminen
- Tutustuminen työelämään, ammatteihin ja yrittäjyyteen (4. vuosiluokka)
- Osallistuminen Nuori Yrittäjyys ry:n Meidän yhteiskuntamme - ohjelmaan (4. vuosiluokka)

Tavoitteet vuosiluokilla 5-6

Vuosiluokilla 5-6 suuntaudutaan kohti yläkoulua ja aineenopettajajärjestelmään siirtymistä. Tavoitteena on tukea oppilaita opiskelustrategioiden tunnistamisessa ja kehittämisessä ja edistää oppilaiden oppimaan oppimisen taitojen kehittymistä. Oppilaan omatoimisuus ja tavaroista huolehtiminen korostuvat. Lisäksi pohjustetaan oppilaiden valmiuksia tehdä itselleen merkityksellisiä päätöksiä jatko-opinnoista muun muassa omien vahvuuksien tunnistamisen,

työelämätaitojen harjoittelun ja elinympäristön ammatteihin tutustumisen kautta. Vuosiluokilla 5-6 oppilas tutustuu elinympäristönsä ammatteihin lähialueilla. Luokan kanssa tai muussa ryhmässä voidaan tehdä vierailuja yrityksiin sekä toimipaikkoihin.

Vantaan peruskouluissa toteutetaan yläkouluun siirtymisen nivelessä joko 5. tai 6. luokalla oppilaanohjauksen kokonaisuus. Kokonaisuuden toteuttavat luokan opettaja ja yläkoulun vastuuoppilaanohjaaja yhteistyössä. Alakouluohjauksen tavoitteena on tukea oppilaiden opiskeluvalmiuksia, vahvuuksien tunnistamista, koulutyön onnistumista, opintojen sujumista sekä yläkouluun siirtymää.

Sisällöt vuosiluokilla 5-6

- Oppimaan oppimisen taitojen harjoittelu
- Omien vahvuuksien tunnistaminen
- Tulevaisuuden työelämätaidot ja ammatteihin tutustuminen
- Osallistuminen yrityskyläkokonaisuuteen 6. luokalla

17. Vuosiluokat 7-9

17.1. Vuosiluokkien 6 ja 7 välinen siirtymävaihe

Siirtyminen kuudennelta seitsemännelle luokalle edellyttää koulun tai koulujen henkilöstön suunnitelmallista yhteistyötä, opetuksen kannalta tarpeellisen tiedon siirtämistä sekä oppimisympäristöjen, toimintatapojen ja ohjaavien asiakirjojen tuntemista. Kodin ja koulun välisen vuorovaikutuksen merkitys korostuu siirtymävaiheessa. Siirtymä tarkoittaa oppilaille usein uuteen ryhmään sopeutumista, uusiin opettajiin ja ympäristöön tutustumista. Koulun tehtävä on huolehtia, että myös näillä vuosiluokilla työskentelytavat ja arviointikäytännöt ovat oppilaiden ikäkauteen ja edellytyksiin soveltuvia. Tärkeää on, että kotona ja koulussa huolehditaan myös oppilaiden mahdollisuudesta tuntea olonsa turvalliseksi samalla kun heitä rohkaistaan uusien asioiden kohtaamiseen. Monet tulevaisuuteen vaikuttavat valinnat tulevat ajankohtaisiksi. Oppilaiden kuunteleminen ja arvostaminen sekä heidän osallisuutensa omista asioista ja valinnoista päättämiseen on tärkeää.

Lain edellyttämä erityisen tuen päätöksen tarkistaminen tehdään ennen seitsemännelle luokalle siirtymistä.

17.2. Yhteisön jäsenenä kasvaminen

Perusopetuksen kullakin vuosiluokkakokonaisuudella on yhteisten tehtävien lisäksi oma erityinen tehtävänsä. Sen hoitaminen edellyttää oppilaiden ikäkauden ja kehitysvaiheen huomioonottamista sekä huolenpitoa oppilaiden sujuvista siirtymistä koulupolun nivelvaiheissa.

Vuosiluokkien 7-9 erityisenä tehtävänä on ohjata ja tukea oppilaita näiden voimakkaiden kehitysvuosien aikana, huolehtia perusopetuksen oppimäärän opiskelun loppuunsaattamisesta ja kannustaa kaikkia oppilaita opintojen jatkamiseen. Erityistä huolta pidetään siitä, että jokainen oppilas saisi mahdollisimman hyvät edellytykset perusopetuksen jälkeisille opinnoille ja osaisi pohtia ratkaisujaan realistisesti ja tietoon perustuen. Oppilaiden väliset yksilölliset kehityserot, myös poikien ja tyttöjen usein erilainen kehitysrytmi, alkavat näkyä aiempaa selvemmin ja vaikuttavat koulutyöhön. Oppilaita ohjataan oman kehityksensä ymmärtämiseen ja rohkaistaan itsensä hyväksymiseen sekä vastuunottoon itsestä ja omista opinnoista, kavereista ja lähiympäristöstä. Oppilaita tuetaan yhteisöllisyyteen, joka ei hyväksy minkäänlaista kiusaamista, seksuaalista häirintää, rasismia eikä muuta syrjintää. Välittämisellä, yksilöllisellä kohtaamisella sekä työskentelytapojen ja oppimisympäristöjen monimuotoisuudella vahvistetaan opiskelumotivaatiota. Opintojen aikaisen arvioinnin ja palautteen antamisen käytännöt suunnitellaan ja toteutetaan siten, että ne ovat vuorovaikutteisia ja oppimista ohjaavia sekä kannustavat oppilaita työskentelemään tavoitteellisesti yksilöinä ja ryhmänä. Kodin ja koulun yhteistyö saa uusia muotoja ja sisältöjä. Se on edelleen kasvavan nuoren tärkeä tuki. Yhteisistä pelisäännöistä ja hyvistä käytöstavoista sopiminen oppilaiden ja huoltajien kanssa luo turvallisuutta ja edistää koulutyön onnistumista.

Vuosiluokkien 7-9 aikana oppilaat luovat perustaa aikuisidentiteetilleen, kartuttavat osaamistaan sekä suuntautuvat ja valmistautuvat perusopetuksen jälkeiseen elämään. Opetuksessa syvennetään, rikastetaan ja laajennetaan alemmilla vuosiluokilla opittua. Uusina yhteisinä oppiaineina alkavat kotitalous ja oppilaanohjaus. Fysiikan ja kemian, biologian ja maantiedon sekä terveystiedon opetus eriytyy ympäristöopista viideksi eri oppiaineeksi. Oppilaille tarjoutuu lisää valinnaisia aineita. Monialaiset oppimiskokonaisuudet ja valinnaiset aineet tarjoavat mahdollisuuksia oppilaiden kiinnostuksen kohteiden syventämiseen ja vapaa-ajalla opitun yhdistämiseen koulutyöhön. Ne luovat tilaisuuksia itsenäisyyden ja vastuullisuuden harjoitteluun esimerkiksi taiteellisissa produktioissa, tutkimushankkeissa tai yhteiskunnallisissa projekteissa.

17.3. Perusopetuksen päättäminen ja seuraavaan koulutusvaiheeseen siirtyminen

Perusopetuksen ja toisen asteen nivelvaiheessa oppilaat suuntautuvat jatko-opintoihin ja tekevät päätöksiä koulutus- ja uravalinnoistaan. Siirtymä edellyttää suunnitelmallista ja monialaista yhteistyötä sekä vuorovaikutusta oppilaiden ja huoltajien kanssa. Tavoitteena on antaa oppilaille mahdollisimman hyvät valmiudet edetä perusopetuksesta seuraavaan koulutusvaiheeseen sekä turvata opiskelun edellytykset ja hyvinvointi. Siirtyminen kohti uutta elämänvaihetta edellyttää nuorilta lisääntyvää elämänhallintaa, itsenäisyyttä ja vastuullisuutta. Koulu tukee oppilaita tässä kehitysprosessissa, jolloin oppilaanohjauksen ja oppilashuollon merkitys korostuu. Oppilaat tarvitsevat runsaasti tietoa erilaisista peruskoulun jälkeisistä mahdollisuuksista sekä monipuolista ohjausta niin opinto-ohjaajalta kuin eri oppiaineiden opettajiltakin. On tärkeä varata aikaa keskustella oppilaiden kanssa heidän suunnitelmistaan ja auttaa oppilaita ymmärtämään jatko-opintojen asettamia vaatimuksia sekä tekemään realistisia valintoja.

17.4. Laaja-alainen osaaminen vuosiluokilla 7-9

Edellytykset laaja-alaisen osaamisen kehittymiselle vahvistuvat oppilaiden kasvun myötä. Toisaalta oppiaineiden välisen yhteistyön ja kouluarjen hallinnan haasteet lisääntyvät. Koulu voi parhaimmillaan tarjota yhteisön, jonka murrosiässä oleva nuori voi kokea itselleen merkitykselliseksi ja joka auttaa jäsentämään sekä omaa kehitystä että ympäröivää maailmaa. Erityisen tärkeätä on luoda mahdollisuuksia itsetuntoa vahvistaviin osaamisen ja onnistumisen kokemuksiin sekä ohjata jokaista oppilasta tunnistamaan oma erityislaatunsa ja omat vahvuutensa ja näkemään realistisesti myös kehittymistarpeensa.

Näinä vuosina jatketaan kestävän elämäntavan ja hyvinvoinnin pohjan rakentamista ja pohditaan oppilaiden kanssa kestävän kehityksen sosiaalisia, yhteiskunnallisia ja taloudellisia sekä kulttuurisia ja ekologisia edellytyksiä. Opetukseen tuodaan esimerkkejä, käytäntöjä ja teoreettista pohdintaa siitä, miten kestävän kehityksen eri ulottuvuudet ovat yhteydessä toisiinsa ja mitä kestävä elämäntapa käytännössä merkitsee.

Laaja-alaisen osaamisen kehittämistä tuetaan kaikissa oppiaineissa kullekin oppiaineelle luontevalla tavalla. Monialaisten oppimiskokonaisuuksien suunnittelu ja toteuttaminen yhdessä oppilaiden kanssa tähtää erityisesti laaja-alaisen osaamisen kehittämiseen ja syventämiseen.

17.5. Laaja-alaisen osaamisen alueet

L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Koulutyössä vahvistetaan oppilaiden aktiivista roolia oppimisprosessissa ja luodaan edellytyksiä oppimista tukeville myönteisille kokemuksille ja tunteille. Oppilaita kannustetaan ottamaan vastuuta opiskeluun liittyvien tavoitteiden asettamisesta, työn suunnittelusta ja oman työskentelyprosessin ja etenemisen arvioinnista. Heitä ohjataan tunnistamaan omat oppimis- ja opiskelustrategiansa ja kehittämään niitä tietoisesti. Oppilaat tarvitsevat keinoja tarkkaavaisuutensa ja keskittyneisyytensä ylläpitämiseen sekä ohjausta teknologian ja muiden apuvälineiden hyödyntämiseen opiskelussaan.

Oppilaita kannustetaan luottamaan itseensä ja näkemyksiinsä, perustelemaan ajatuksiaan ja soveltamaan koulun ulkopuolella opittuja taitoja koulutyössä. On tärkeää oppia kuuntelemaan itseä ja toisia, näkemään asioita toisten silmin sekä löytämään vaihtoehtoja ja luovia ratkaisuja. Rohkaisua tarvitaan epäselvän ja ristiriitaisen tiedon kohtaamiseen ja käsittelyyn. Tiedon rakentumisen erilaisia tapoja tutkitaan yhdessä ja oppilaita rohkaistaan tuomaan esille omaa kokemustietoaan ja pohtimaan sen merkitystä ajattelulleen. Oppilailla tulee olla mahdollisuus tehdä havaintoja ja harjaannuttaa havaintoherkkyyttään, hakea monipuolisesti tietoa sekä tarkastella käsillä olevaa asiaa kriittisesti eri näkökulmista. Oppilaita rohkaistaan käyttämään kuvittelukykyään uuden oivaltamiseen ja luomiseen, yhdistelemään ennakkoluulottomasti erilaisia

näkökulmia sekä rakentamaan uutta tietoa ja näkemystä. Oppilaiden omia ideoita tuetaan. Ajattelun taitoja kehitetään lisäksi luomalla monimuotoisia tilaisuuksia itsenäiseen ja yhteiseen ongelmanratkaisuun, argumentointiin, päättelyyn ja johtopäätösten tekemiseen sekä asioiden välisten vuorovaikutussuhteiden ja keskinäisten yhteyksien huomaamiseen ja siten systeemiseen ajatteluun. Eettisen ajattelun kehittymistä tuetaan pohtien oikeaa ja väärää, hyvää elämää ja hyveitä sekä eettisen toiminnan periaatteita. Taiteet syventävät eettistä ja esteettistä ajattelua herättämällä tunteita ja luomalla uusia oivalluksia.

Oppiainerajat ylittävä, kokeileva, tutkiva ja toiminnallinen työskentely oppilaita kiinnostavien ilmiöiden tarkastelemiseksi on tärkeää paitsi ajattelun taitojen myös oppimisen motivaation ja perusopetuksen jälkeisiin opintoihin liittyvien valintojen kannalta. Eri oppiaineiden tunneilla pohditaan opiskelun sekä omien ajattelu- ja työskentelytapojen merkitystä tulevaisuudelle. Oppilaita autetaan ottamaan selvää opintoihin ja työhön liittyvistä mahdollisuuksista ja uravalinnoista ja tekemään valintansa perustellusti omia taipumuksiaan ja kiinnostuksen kohteitaan arvostaen.

L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Koulutyössä tuetaan oppilaiden kulttuuri-identiteetin muodostumista ja kulttuurisesti kestävää elämäntapaa, joka perustuu ihmisoikeuksien kunnioittamiselle. Oppilaita ohjataan näkemään kulttuurinen moninaisuus lähtökohtaisesti myönteisenä voimavarana. Samalla heitä ohjataan tunnistamaan, miten kulttuurit, uskonnot ja katsomukset vaikuttavat yhteiskunnassa ja arjessa sekä pohtimaan, millaisia asioita ei voida ihmisoikeuksien vastaisina hyväksyä. Koulutyössä edistetään suunnitelmallisesti kunnioitusta ja luottamusta muita ihmisryhmiä ja kansoja kohtaan. Tutustutaan keskeisiin ihmisoikeussopimuksiin ja niiden merkitykseen ja toteutumiseen maailmassa.

Oppilaita ohjataan lukemaan ympäristön kulttuurisia viestejä, tuntemaan ja arvostamaan elinympäristöään ja sen kulttuuriperintöä sekä tunnistamaan siihen liittyviä arvoja. Mediaympäristöä analysoidaan ja sen vaikutuksia opitaan arvioimaan. Kulttuuriperintöön tutustutaan monipuolisesti ja osallistutaan sen ylläpitoon ja uusintamiseen. Oppilaat saavat mahdollisuuksia kokea ja tulkita taidetta, kulttuuria ja kulttuuriperintöä ja oppivat huomaamaan niiden merkityksen yksilöiden ja yhteisöjen hyvinvoinnille. Toimimalla yhteistyössä muiden tahojen kanssa koulu tarjoaa oppilaille monenlaisia tilaisuuksia ilmaista kulttuurista osaamistaan ja vaikuttaa esimerkiksi taiteen keinoin.

Kouluyhteisössä ja sen ulkopuolella tapahtuvan vuorovaikutuksen sekä kansainväliseen yhteistyöhön liittyvien kokemusten kautta oppilaiden maailmankuva avartuu ja taito käydä dialogia kehittyy. Oppilaat harjoittelevat ilmaisemaan mielipiteensä rakentavasti ja toimimaan osaamistaan soveltaen monenlaisissa esiintymis-, yhteistyö- ja vuorovaikutustilanteissa. Oppilaita ohjataan asettumaan toisen asemaan ja kasvatetaan kohtaamaan arvostavasti muita ihmisiä sekä noudattamaan hyviä tapoja. Oppilaita rohkaistaan ilmaisemaan itseään monipuolisesti. Heitä ohjataan myös arvostamaan ja hallitsemaan omaa kehoaan ja käyttämään sitä tunteiden, näkemysten, ajatusten ja ideoiden ilmaisemiseen. Koulutyöhön sisällytetään runsaasti mahdollisuuksia luovaan toimintaan. Oppilaita kannustetaan edistämään toiminnallaan esteettisyyttä ja nauttimaan sen eri ilmenemismuodoista.

L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

Oppilaiden itsenäistymistä tuetaan yhteistyössä kotien kanssa. Oppilaita ohjataan ja kannustetaan ottamaan vastuuta itsestä, toisista ja arjen sujumisesta. Lisätään oppilaiden mahdollisuuksia osallistua koulutyön ja oppimisympäristön suunnitteluun ja toteuttamiseen. Oppilaita ohjataan tunnistamaan omaa ja yhteistä hyvinvointia edistäviä ja haittaavia tekijöitä ja harjaantumaan terveyttä, hyvinvointia ja turvallisuutta edistäviin toimintatapoihin. Erityistä huomiota kiinnitetään unen ja levon, tasapainoisen päivärytmin, liikkumisen ja monipuolisen ravinnon sekä päihteettömyyden merkitykseen ja hyvien tapojen tärkeyteen elämässä. Sosiaalisia taitoja harjoitellaan ja tuetaan tunnetaitojen kehittymistä. Käsitellään yhdessä ristiriitaisten tunteiden ja ajatusten kohtaamista ja hallintaa. Oppilaat saavat valmiuksia suojata yksityisyyttään ja

henkilökohtaisia rajojaan. He oppivat ennakoimaan ja välttämään vaaratilanteita ja toimimaan onnettomuustilanteissa tarkoituksenmukaisesti. Oppilaita ohjataan toimimaan kestävästi ja vastuullisesti myös liikenteen erilaisissa tilanteissa, erityisesti pyörällä ja mopolla liikuttaessa, sekä huolehtimaan turvavarusteiden käytöstä ja päihteettömyydestä liikenteessä.

Eri oppiaineiden opetuksessa ja muussa koulutyössä oppilaat oppivat ymmärtämään teknologian kehitystä, monimuotoisuutta ja merkitystä omassa elämässä, kouluyhteisössä ja yhteiskunnassa. Oppilaita opetetaan ymmärtämään myös teknologian toimintaperiaatteita ja kustannusten muodostumista sekä harjoittelemaan sen vastuullista käyttöä ja teknologisten ideoiden kehittämistä ja mallintamista. Oppilaiden kanssa pohditaan teknologiaan liittyviä eettisiä kysymyksiä ja tulevaisuuden mahdollisuuksia. Oppilaita ohjataan tarkastelemaan kulutustottumuksiaan kestävän tulevaisuuden näkökulmasta, tarkastelemaan mainosviestintää analyyttisesti ja toimimaan kriittisinä ja vastuullisina kuluttajina. Heitä opastetaan vahvistamaan edellytyksiään oman talouden suunnitteluun ja taloudesta huolehtimiseen. Perusopetuksen aikana oppilaat harjaantuvat kestävän elämäntavan mukaisiin valintoihin ja toimintatapoihin elämän eri alueilla.

L4 Monilukutaito

Oppilaita ohjataan monilukutaitoisuuden syventämiseen laajentamalla tekstien kirjoa kaikkien oppiaineiden opetuksessa. Teksteillä tarkoitetaan tässä sanallisten, kuvallisten, auditiivisten, numeeristen ja kinesteettisten symbolijärjestelmien sekä näiden yhdistelmien avulla ilmaistua tai ilmenevää tietoa. Harjoittelun painopiste on analyyttisessä, kriittisessä ja kulttuurisessa lukutaidossa. Oppilaat harjaantuvat kaikkien aistialueiden ja tietämisen tapojen monipuoliseen hyödyntämiseen oppimisessa. Tiedon tuottamisen, tulkinnan ja välittämisen taitoja harjoitellaan eri oppiaineille ominaisilla tavoilla sekä oppiaineiden yhteistyönä. Oppilaita rohkaistaan käyttämään monilukutaitoaan myös vaikuttamiseen ja osallistumiseen omassa elinympäristössä, mediassa ja yhteiskunnassa. Opetuksessa tarjotaan runsaasti tilaisuuksia näiden taitojen yhteistoiminnalliseen harjoittelemiseen.

Monilukutaidon kehittämisessä siirrytään aikaisempaa enemmän eri tilanteissa ja eri yhteyksissä käytettäviin teksteihin. Oppilaiden monilukutaitoa syvennetään tutustuttamalla heidät kertoviin, kuvaaviin, ohjaaviin, kantaa ottaviin ja pohtiviin tekstilajeihin. Opetuksessa vahvistetaan kulttuurista ja katsomuksellista lukutaitoa sekä ympäristölukutaitoa. Siinä tarkastellaan ja tulkitaan myös työelämään liittyviä tekstejä. Kuluttaja- ja talousosaamista kehitetään aihepiiriä monipuolisesti käsittelevien tekstien sekä niiden käyttöyhteyksiin tutustumalla. Numeraalista lukutaitoa hyödynnetään esimerkiksi arvioitaessa gallupien luotettavuutta tai ostotarjousten edullisuutta. Oppilaita ohjataan kehittämään kuvanlukutaitoa käyttämällä erilaisia kuvatulkinnan menetelmiä ja esittämisen tapoja. Medialukutaitoa syvennetään osallistumalla ja työskentelemällä eri medioiden parissa. Oppilaita kannustetaan ilmaisemaan näkemyksiään monipuolisten viestinnän ja vaikuttamisen keinojen avulla.

L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Tieto- ja viestintäteknologian käyttö on luonteva osa oppilaan omaa ja yhteisön oppimista. Oppilaat syventävät taitojaan ja hyödyntävät opiskelussaan koulun ulkopuolella opittua. Heille muodostuu käsitys siitä, miten tieto- ja viestintäteknologiaa voi hyödyntää eri oppiaineiden opiskelussa, myöhemmissä opinnoissa ja työelämässä sekä yhteiskunnallisessa toiminnassa ja vaikuttamisessa. Oppimistehtävien yhteydessä tarkastellaan tvt:n merkitystä yhteiskunnassa ja vaikutuksia kestävään kehitykseen.

Käytännön taidot ja oma tuottaminen: Oppilaita kannustetaan oma-aloitteiseen tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen erilaisissa oppimistehtävissä sekä eri tehtäviin sopivien työtapojen ja välineiden valintaan. Heidän käsityksensä eri laitteiden, ohjelmistojen ja palvelujen käyttö- ja toimintalogiikasta syvenee. He harjaantuvat systematisoimaan, organisoimaan ja jakamaan tiedostoja sekä valmistamaan erilaisia digitaalisia tuotoksia itsenäisesti ja yhdessä. Ohjelmointia harjoitellaan osana eri oppiaineiden opintoja. Vastuullinen ja turvallinen toiminta: Oppilaita ohjataan turvalliseen ja eettisesti kestävään tieto- ja viestintäteknologian käyttöön.

He oppivat, miten suojaudutaan mahdollisilta tietoturvariskeiltä ja vältytään tiedon häviämiseltä. Vastuulliseen toimintaan ohjataan pohtimalla, mitä esimerkiksi käsitteet tietosuoja ja tekijänoikeus tarkoittavat, ja mitä seurauksia vastuuttomasta ja lainvastaisesta toiminnasta voi olla. Oppilaita opastetaan terveellisten ja ergonomisten työtapojen omaksumiseen. Tiedonhallinta sekä tutkiva ja luova työskentely: Oppilaita ohjataan monipuoliseen tiedon hankintaan ja tuottamiseen sekä tietolähteiden monipuoliseen käyttöön tutkivan ja luovan työskentelyn pohjana. Samalla harjoitellaan lähdekriittisyyttä ja opitaan arvioimaan omaa ja muiden - myös erilaisten hakupalveluiden ja tietokantojen - tapaa toimia ja tuottaa tietoa. Vuorovaikutus ja verkostoituminen: Opetuksessa käytetään yhteisöllisiä palveluita ja koetaan yhteistyön ja vuorovaikutuksen merkitys oppimiselle, tutkivalle työskentelylle ja uuden luomiselle. Oppilaita opastetaan käyttämään erilaisia viestintäkanavia ja -tyylejä tarkoituksenmukaisesti. Harjoitellaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämistä myös kansainvälisessä vuorovaikutuksessa ja opitaan hahmottamaan sen merkitystä, mahdollisuuksia ja riskejä globaalissa maailmassa.

L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

Opetuksessa edistetään oppilaiden kiinnostusta ja myönteistä asennetta työtä ja työelämää kohtaan sekä vahvistetaan siihen liittyvää tietopohjaa. Oppilaita opetetaan tuntemaan lähialueen elinkeinoelämän erityispiirteitä ja keskeisiä toimialoja. Huolehditaan siitä, että viimeistään tässä vaiheessa oppilaat saavat kokemuksia työelämästä ja yhteistyöstä koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa. Tällöin harjoitellaan myös työelämässä tarvittavaa asianmukaista käyttäytymistä ja yhteistyötaitoja ja huomataan kielitaidon ja vuorovaikutustaitojen merkitys. Koulutyöhön sisältyy toimintamuotoja, joissa tarjoutuu tilaisuus oppia tuntemaan erilaisia ammatteja ja työaloja sekä yritystoimintaa. Tällaisia ovat mm. työelämään tutustumisjaksot, koulussa vierailevien henkilöiden kanssa käytävät keskustelut, vierailut yrityksissä ja erilaisissa organisaatioissa sekä harjoitusyritystoiminta ja vapaaehtoistyö.

Koulussa harjoitellaan projektityöskentelyä ja verkostoitumista omassa yhteisössä, lähialueella ja Suomessa sekä mahdollisuuksien mukaan myös kansainvälisesti. Toiminnallisissa opiskelutilanteissa opitaan suunnittelemaan työprosesseja, asettamaan hypoteeseja, kokeilemaan erilaisia vaihtoehtoja, tekemään johtopäätöksiä ja löytämään uusia ratkaisuja olosuhteiden muuttuessa. Samalla opitaan tarttumaan tehtäviin aloitteellisesti, ennakoimaan työskentelyn mahdollisia vaikeuksia, arvioimaan ja ottamaan hallittuja riskejä, kohtaamaan myös epäonnistumisia ja pettymyksiä sekä viemään työ sisukkaasti loppuun. Näin oppilaat saavat tilaisuuksia oppia oman kokemuksensa kautta työn, yrittäjämäisen toimintatavan sekä yrittäjyyden merkityksen yhteisössä ja yhteiskunnassa. Oppilaita opastetaan ottamaan selvää opintoihin ja työhön liittyvistä mahdollisuuksista ja uravalinnoista. Heitä rohkaistaan tunnistamaan ja kehittämään omia taipumuksiaan, vahvuuksiaan ja kiinnostuksen kohteitaan sekä tekemään opintoihin ja työhön liittyvät valintansa perustellusti ja omista lähtökohdistaan, perinteisten sukupuoliroolien ja muiden roolimallien vaikutukset tiedostaen.

L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Opetuksessa vahvistetaan ja syvennetään oppilaiden kiinnostusta yhteisiä ja yhteiskunnallisia asioita kohtaan ja harjoitellaan toimintaa demokraattisen yhteiskunnan jäseninä. Omassa luokkayhteisössä ja eri opiskeluryhmissä, oppilaskunnassa sekä kouluyhteisössä tapahtuva monimuotoinen osallistuminen ja siitä saatavat kuulluksi ja arvostetuksi tulemisen kokemukset auttavat näkemään vaikuttamisen mahdollisuuksia ja oppimaan vaikuttamisen tapoja. Oppilaat saavat tietoja ja kokemuksia yhteiskuntaa rakentavan osallistumisen keinoista ja muodoista kuten tukioppilastoiminnasta, ympäristötoiminnasta ja vapaaehtoistyöstä tai median, taide-elämän, julkisen sektorin, kansalaisjärjestöjen ja poliittisten puolueiden kautta vaikuttamisesta. Kokemukset tukevat oppilaiden itsetuntoa, oma-aloitteisuutta ja rohkaistumista vastuulliseen toimintaan. Osallistumalla oppilaat voivat harjaantua ilmaisemaan näkemyksensä rakentavasti, etsimään ratkaisuja yhteistyössä toisten kanssa sekä pohtimaan erilaisten toimintatapojen oikeutusta eri näkökulmista. Toiminnassa opitaan neuvottelemista, sovittelemista ja ristiriitojen ratkaisemista. Ympäristön ja toisten ihmisten hyväksi tehdyt konkreettiset teot ja yhteistyöprojektit laajentavat vastuun piiriä.

Oppilaita ohjataan ymmärtämään omien valintojen ja tekojen merkitys itselle sekä lähiyhteisölle, yhteiskunnalle ja luonnolle. Yhdessä pohditaan menneisyyden, nykyisyyden ja tulevaisuuden välisiä yhteyksiä ja erilaisia tulevaisuusvaihtoehtoja. Oppilaat saavat valmiuksia sekä omien että yhteisön ja yhteiskunnan toimintatapojen ja -rakenteiden arviointiin ja muuttamiseen kestävää hyvinvointia edistäviksi. Perusopetuksen aikana muodostuu näkemys siitä, miksi opiskelu ja osallistuminen ovat tärkeitä, mitä kestävä elämäntapa merkitsee ja miten koulussa hankittua osaamista voi käyttää kestävän tulevaisuuden rakentamisessa.

17.6. Oppiaineet

Äidinkieli ja kirjallisuus

Oppiaineen tehtävä

Tehtäväkuvaus, oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet sekä ohjaus, eriyttäminen ja tuki sekä oppilaan oppimisen arviointi koskevat kaikkia äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen oppimääriä.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksen tehtävänä on kehittää oppilaiden kieli-, vuorovaikutus- ja tekstitaitoja ja ohjata heitä kiinnostumaan kielestä, kirjallisuudesta ja muusta kulttuurista ja tulemaan tietoiseksi itsestään viestijöinä ja kielenkäyttäjinä. Oppilaiden arjen kieli- ja tekstitaitoja laajennetaan niin, että he saavat valmiuksia havaintojen ja ilmiöiden käsitteellistämiseen, ajattelunsa kielentämiseen ja luovuutensa kehittämiseen.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetus vastaa yhteistyössä muiden oppiaineiden ja kotien kanssa oppilaiden kielikasvatuksesta ja auttaa heitä rakentamaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiä monikulttuurisessa ja medioituneessa yhteiskunnassa. Äidinkieli ja kirjallisuus on monitieteinen taito-, tieto- ja kulttuuriaine. Opetus perustuu laajaan tekstikäsitykseen. Keskeisiä ovat monimuotoisten tekstien tulkitsemisen ja tuottamisen sekä tiedon hankinnan ja jakamisen taidot. Ikäkaudelle ja kielitaidolle soveltuva kirjallisuus vahvistaa luovuuden ja mielikuvituksen monipuolista kehittymistä ja laajentaa oppilaiden käsitystä oman kielellisen ilmaisunsa mahdollisuuksista. Kirjallisuus yhdistää oppilaan kulttuuriinsa ja avartaa käsitystä muista kulttuureista.

Oppilaita rohkaistaan rakentavaan ja vastuulliseen vuorovaikutukseen erilaisissa viestintäympäristöissä. Osana eettistä kasvatusta oppilaita ohjataan ymmärtämään omien kielellisten ja viestinnällisten valintojen vaikutuksia toisiin ihmisiin. Metakognitiivisista taidoista äidinkielen opetuksessa painottuvat tekstien tulkitsemisen ja tuottamisen strategiset taidot. Kielitiedon opetuksen tehtävänä on tukea ja kehittää kielitietoisuutta ja kielen havainnoinnin taitoja. Opetus perustuu yhteisölliseen ja funktionaaliseen näkemykseen kielestä: kielen rakenteita opiskellaan ikäkaudelle tyypillisten kielenkäyttötilanteiden ja tekstilajien yhteydessä. Opetuksessa edetään portaittain oppilaiden kehitysvaiheen mukaan.

Opetus tutustuttaa moniin kulttuurisisältöihin, joista keskeisiä ovat sanataide, media, draama, teatteritaide sekä puhe- ja viestintäkulttuurit. Sanataiteeseen kuuluu kaunokirjallisten tekstien kirjoittaminen ja tulkitseminen. Kirjallisuuden opetuksen tehtävänä on lukemiseen innostaminen, elämysten saaminen ja jakaminen, kulttuurintuntemuksen syventäminen, eettisen kasvun tukeminen sekä oppilaiden kielen ja mielikuvituksen rikastaminen. Draama vahvistaa oppiaineen toiminnallista, kokemuksellista, elämyksellistä ja esteettistä luonnetta. Mediakasvatus tähtää mediasisältöjen tulkitsemiseen ja tuottamiseen ja niiden ymmärtämiseen kulttuurisena ilmiönä. Puhe- ja viestintäkulttuurien opetus vahvistaa vuorovaikutus- ja viestintätaitoja.

Keskeisiä motivaatiotekijöitä äidinkielen ja kirjallisuuden oppimisessa ovat opittavien asioiden merkityksellisyys oppilaille ja osallisuuden kokemukset. Oppilaiden kiinnostusta vahvistetaan luomalla mahdollisuuksia aktiiviseen toimijuuteen ja omiin valintoihin sekä ottamalla huomioon oppilaiden tekstimaailma ja kokemukset sekä laajentamalla niitä. Opetuksessa, oppimisympäristön luomisessa ja opetusmenetelmien valinnassa otetaan huomioon oppilaiden erilaisuus, yhdenvertaisuus ja sukupuolten tasa-arvo ja tuetaan niin edistyneitä kuin oppimisvaikeuksien kanssa ponnistelevia. Äidinkielen oppimäärät tekevät yhteistyötä.

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 7-9

Vuosiluokilla 7–9 äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksen tehtävänä on edistää oppilaiden kielellisiä ja kulttuurisia taitoja monimuotoisissa viestintäympäristöissä. Oppilaita ohjataan toimimaan erilaisissa vuorovaikutustilanteissa ja monimediaisissa ympäristöissä niin, että he hahmottavat oman viestijäkuvansa ja pystyvät osaltaan vaikuttamaan myönteiseen viestintäilmapiiriin. Opetuksen tehtävänä on rohkaista oppilaita oma-aloitteisiksi ja osallistuviksi kansalaisiksi, jotka osaavat perustella näkemyksiään ja vaikuttaa omaan elämäänsä ja ympäröivään yhteiskuntaan eri viestintävälineitä hyödyntäen. Tekstien valikoima laajenee yhteiskunnallisten sekä opiskelu- ja työelämässä tarvittavien tekstien suuntaan. Oppilaita ohjataan puhutun ja kirjoitetun kielen normien hallintaan ja taitoon käyttää tilanteeseen sopivaa kieltä. Kirjallisuuden analyysin ja tulkinnan taitoja syvennetään. Oppilaita ohjataan kirjallisuuden lukemiseen, oman lukuharrastuksen syventämiseen ja lukuelämysten hankkimiseen.

Äidinkielen ja kirjallisuus -oppiaineen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Tavoitteena on rakentaa yhteisöllinen ja oppimaan oppimisen taitojen kehittymistä edistävä oppimisympäristö, joka tarjoaa runsaasti kielellisiä virikkeitä sekä mahdollisuuksia etsiä, käyttää ja tuottaa tietoa laajoistakin tekstikokonaisuuksista myös monimediaisissa ympäristöissä. Äidinkielen oppimisympäristöön kuuluu myös koulun ulkopuolinen kulttuuri- ja mediatarjonta. Työtavat valitaan niin, että luetun ymmärtämisen strategioiden hallinta vahvistuu ja tekstin tuottamisen prosessit sujuvoituvat. Tekstejä tuotetaan yksin ja yhdessä myös viestintäteknologiaa hyödyntäen. Opetusta eheytetään prosessi- ja projektityöskentelyn avulla ja valitaan työtavat niin, että oppiaineen sisältöalueet integroituvat luontevasti toisiinsa. Draamaa integroidaan eri sisältöalueiden, erityisesti kirjallisuuden, ja muiden oppiaineiden opetukseen. Äidinkielen ja kirjallisuuden opetus integroituu luontevasti esimerkiksi vieraiden kielten, historian, maantiedon ja kuvataiteen opetukseen. Jokaisen oppilaan viestijäkuvaa vahvistetaan vuorovaikutusharjoituksin.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa vuosiluokilla 7-9

Opetuksen tavoitteena on tukea oppilaiden koulussa ja koulun ulkopuolella tapahtuvaa oppimista auttamalla häntä löytämään ja käyttämään itselleen sopivia opiskelustrategioita sekä tunnistamaan omia vahvuuksiaan. Oppilaita ohjataan löytämään ja valitsemaan itseään kiinnostavaa ja omalle lukutaidolle ja -tavalle soveltuvia tekstejä monimuotoisten tekstien joukosta ja kannustetaan kirjallisuuden ja muiden tekstien omaehtoiseen lukemiseen. Oppilaita ohjataan myös turvalliseen ja vastuulliseen mediaympäristössä toimimiseen. Vuorovaikutustaitojen ja tekstien tuottamistaitojen kehittämiseksi annetaan yksilöllistä ohjausta ja palautetta. Oppilaat saavat ohjausta ja tukea mahdollisissa kielellisissä oppimisvaikeuksissa, käsitteiden oppimisessa ja ajatusten kielentämissä. Myös kielellisesti lahjakkaita tuetaan esimerkiksi lukuhaasteiden ottamisessa ja itselleen soveltuvien työtapojen löytämisessä ja tavoitteiden asettamisessa. Tekstit ja työtavat valitaan niin, että oppilaiden yhdenvertaisuus ja sukupuolten tasa-arvo toteutuu.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa vuosiluokilla 7-9

Vuosiluokilla 7–9 oppilaan oppimisen arviointi on monipuolista, ohjaavaa ja kannustavaa. Kannustava ja rakentava palaute tukee oppilaiden motivaation rakentumista ja kielellisten valmiuksien kehittymistä sekä auttaa oppilaita löytämään omat vahvuutensa. Oppilaille annetaan säännöllisesti tietoa oppimisen edistymisestä ja suoriutumisesta suhteessa tavoitteisiin. Arviointi nivotaan kiinteäksi osaksi oppimisprosessia. Oppimista tukevan ja erittelevän palautteen avulla oppilaita autetaan tulemaan tietoisiksi omista taidoistaan, tiedoistaan ja työskentelyprosesseistaan ja annetaan välineitä niiden kehittämiseen. Vuosiluokilla 7–9 opetuksen kaikki tavoitealueet ovat oppilaiden oppimisen arvioinnissa yhtä tärkeitä.

Niiden arviointi perustuu monipuolisiin suullisiin ja kirjallisiin näyttöihin sekä opettajan havaintoihin erilaisissa oppimistilanteissa. Oppilailla tulee olla mahdollisuus osoittaa osaamistaan monipuolisesti. Itsearviointitaitoja ja vertaispalautteen antamisen ja vastaanottamisen taitoja kehitetään osana formatiivista arviointia.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona oppilaan äidinkielen ja kirjallisuuden opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päättöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut äidinkielen ja kirjallisuuden oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt äidinkielen ja kirjallisuuden tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päättöarvosana on äidinkielen ja kirjallisuuden tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan äidinkielen ja kirjallisuuden oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päättöarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy äidinkielen ja kirjallisuuden päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan.

Kriteerikuvauksissa alempien arvosanojen osaamisen kuvaukset sisältyvät ylemmän arvosanan kuvauksiin.

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 7-9

Vuosiluokilla 7–9 opetuksen erityisenä tehtävänä on vakiinnuttaa ja monipuolistaa suomen kielen taitoa, oppimaan oppimisen ja vuorovaikutuksen taitoja ja monilukutaitoa. Opetuksessa otetaan huomioon oppilaiden kielitaito ja vahvuudet. Oppilaiden kielitietoutta, tekstimaailmaa ja kulttuurintuntemusta laajennetaan. Kehitetään kielellisiä valmiuksia jatko-opintoja, yhteiskuntaa ja työelämää varten. Kirjallisuuden opetuksessa kannustetaan monipuoliseen, elämykselliseen ja erittelevään lukemiseen.

Äidinkielen ja kirjallisuus -oppiaineen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Tavoitteena on rakentaa yhteisöllinen ja oppimaan oppimisen taitojen kehittymistä edistävä oppimisympäristö, joka tarjoaa runsaasti kielellisiä virikkeitä sekä mahdollisuuksia etsiä, käyttää ja tuottaa tietoa laajoistakin tekstikokonaisuuksista myös monimediaisissa ympäristöissä. Äidinkielen oppimisympäristöön kuuluu myös koulun ulkopuolinen kulttuuri- ja mediatarjonta. Työtavat valitaan niin, että luetun ymmärtämisen strategioiden hallinta vahvistuu ja tekstin tuottamisen prosessit sujuvoituvat. Tekstejä tuotetaan yksin ja yhdessä myös viestintäteknologiaa hyödyntäen. Opetusta eheytetään prosessi- ja projektityöskentelyn avulla ja valitaan työtavat niin, että oppiaineen sisältöalueet integroituvat luontevasti toisiinsa. Draamaa integroidaan eri sisältöalueiden, erityisesti kirjallisuuden, ja muiden oppiaineiden opetukseen. Äidinkielen ja kirjallisuuden opetus integroituu luontevasti esimerkiksi vieraiden kielten, historian, maantiedon ja kuvataiteen opetukseen. Jokaisen oppilaan viestijäkuvaa vahvistetaan vuorovaikutusharjoituksin.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa vuosiluokilla 7-9

Opetuksen tavoitteena on tukea oppilaiden koulussa ja koulun ulkopuolella tapahtuvaa oppimista auttamalla häntä löytämään ja käyttämään itselleen sopivia opiskelustrategioita

sekä tunnistamaan omia vahvuuksiaan. Oppilaita ohjataan löytämään ja valitsemaan itseään kiinnostavaa ja omalle lukutaidolle ja -tavalle soveltuvia tekstejä monimuotoisten tekstien joukosta ja kannustetaan kirjallisuuden ja muiden tekstien omaehtoiseen lukemiseen. Oppilaita ohjataan myös turvalliseen ja vastuulliseen mediaympäristössä toimimiseen. Vuorovaikutustaitojen ja tekstien tuottamistaitojen kehittämiseksi annetaan yksilöllistä ohjausta ja palautetta. Oppilaat saavat ohjausta ja tukea mahdollisissa kielellisissä oppimisvaikeuksissa, käsitteiden oppimisessa ja ajatusten kielentämissä. Myös kielellisesti lahjakkaita tuetaan esimerkiksi lukuhaasteiden ottamisessa ja itselleen soveltuvien työtapojen löytämisessä ja tavoitteiden asettamisessa. Tekstit ja työtavat valitaan niin, että oppilaiden yhdenvertaisuus ja sukupuolten tasa-arvo toteutuu.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa vuosiluokilla 7-9

Vuosiluokilla 7–9 oppilaan oppimisen arviointi on monipuolista, ohjaavaa ja kannustavaa. Kannustava ja rakentava palaute tukee oppilaiden motivaation rakentumista ja kielellisten valmiuksien kehittymistä sekä auttaa oppilaita löytämään omat vahvuutensa. Oppilaille annetaan säännöllisesti tietoa oppimisen edistymisestä ja suoriutumisesta suhteessa tavoitteisiin. Arviointi nivotaan kiinteäksi osaksi oppimisprosessia. Oppimista tukevan ja erittelevän palautteen avulla oppilaita autetaan tulemaan tietoisiksi omista taidoistaan, tiedoistaan ja työskentelyprosesseistaan ja annetaan välineitä niiden kehittämiseen. Vuosiluokilla 7–9 opetuksen kaikki tavoitealueet ovat oppilaiden oppimisen arvioinnissa yhtä tärkeitä. Niiden arviointi perustuu monipuolisiin suullisiin ja kirjallisiin näyttöihin sekä opettajan havaintoihin erilaisissa oppimistilanteissa. Oppilailla tulee olla mahdollisuus osoittaa osaamistaan monipuolisesti. Itsearviointitaitoja ja vertaispalautteen antamisen ja vastaanottamisen taitoja kehitetään osana formatiivista arviointia.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona oppilaan äidinkielen ja kirjallisuuden opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päättöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut äidinkielen ja kirjallisuuden oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt äidinkielen ja kirjallisuuden tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päättöarvosana on äidinkielen ja kirjallisuuden tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan äidinkielen ja kirjallisuuden oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päättöarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy äidinkielen ja kirjallisuuden päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan.

Kriteerikuvauksissa alempien arvosanojen osaamisen kuvaukset sisältyvät ylemmän arvosanan kuvauksiin.

7

Vuosiluokan tavoitteet ja keskeiset sisällöt

T1 rohkaista oppilasta kehittämään taitoaan toimia tavoitteellisesti, eettisesti ja vuorovaikutussuhdetta rakentaen koulun ja yhteiskunnan vuorovaikutustilanteissa

- Oppilas ohjautuu toimimaan tavoitteellisesti ja motivoituneesti vuorovaikutustilanteissa ja erilaisissa viestintätilanteissa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osallistuu ennakoitaviin koulun vuorovaikutustilanteisiin aktiivisesti kuuntelemalla.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osallistuu suullisesti ja rakentavalla tavalla koulun vuorovaikutustilanteisiin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas edistää omalla toiminnallaan vuorovaikutuksen onnistumista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas toimii vuorovaikutustilanteissa aloitteellisesti ja sovittaa puhettaan tilanteen mukaan.

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Harjoitellaan muodollisempia vuorovaikutustilanteita, argumentointia, selostamista, referointia sekä puhe-esityksen pitämistä ja havainnollistamista. Vahvistetaan taitoja työskennellä keskustellen erilaisten aiheiden ja tekstien parissa. Tutkitaan ja käytetään kieltä osana toimintaa: kussakin toiminnassa tarvittavat kiteytyneet fraasit ja ilmaukset, tuttavallisuuden ja muodollisuuden ilmaiseminen, modaalisuus sekä vahvistaminen ja pehmentäminen mielipiteen ilmaisussa, tiivistämisen keinot ja toisen puheeseen viittaaminen. Harjoitellaan kriittistä suhtautumista kuultuun sekä kuullun käyttöä oman ilmaisun mallina. Harjoitutetaan oppilaiden kykyä käyttää puheen ja kokonaisilmaisun keinoja (kehon, äänen, tilan ja ajan keinoja) itseilmaisussa. Harjoitellaan valmisteltujen puhe-esitysten pitämistä.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Harjoitellaan puhumisen, kuuntelemisen ja keskustelemisen taitoja
- Pidetään puhe-esityksiä ja harjoitellaan niiden havainnollistamista
- Harjoitellaan opiskelusta ja oppiaineiden sisällöistä keskustelemista
- Harjoitellaan puheenvuoron käyttämistä, selostamista ja tiivistämistä
- Harjoitellaan keskeisten asioiden ymmärtämistä opetuspuheesta
- Harjoitellaan vuorovaikutustilanteita myös draaman keinoin
- Opetellaan palautteen antamista ja saamista

T2 ohjata oppilasta syventämään muodollisten puhetilanteiden, opetuspuheen ja median puhuttujen tekstien ymmärtämistaitoja

- Oppilas kehittyy eri oppiaineiden opetuspuheen ymmärtämisessä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas ymmärtää selkeästi havainnollistettuja puhuttuja arkikielisiä tekstejä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas ymmärtää puhuttuja arkikielisiä tekstejä ja selvittää niiden merkityksiä yhdessä muiden kanssa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas ymmärtää pääkohdat opetuspuheesta ja tuttuja aiheita käsittelevistä median puhutuista teksteistä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas erottaa olennaiset asiat opetuspuheesta ja median puhutuista teksteistä sekä arvioi kuulemaansa. Oppilas pystyy vastaanottamaan tietoa muodollisissa puhetilanteissa.

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Harjoitellaan muodollisempia vuorovaikutustilanteita, argumentointia, selostamista, referointia sekä puhe-esityksen pitämistä ja havainnollistamista. Vahvistetaan taitoja työskennellä keskustellen erilaisten aiheiden ja tekstien parissa. Tutkitaan ja käytetään kieltä osana toimintaa: kussakin toiminnassa tarvittavat kiteytyneet fraasit ja ilmaukset, tuttavallisuuden ja muodollisuuden ilmaiseminen, modaalisuus sekä vahvistaminen ja pehmentäminen mielipiteen ilmaisussa, tiivistämisen keinot ja toisen puheeseen viittaaminen. Harjoitellaan kriittistä suhtautumista kuultuun sekä kuullun käyttöä oman ilmaisun mallina. Harjoitutetaan oppilaiden kykyä käyttää puheen ja kokonaisilmaisun keinoja (kehon, äänen, tilan ja ajan keinoja) itseilmaisussa. Harjoitellaan valmisteltujen puhe-esitysten pitämistä.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Harjoitellaan puhumisen, kuuntelemisen ja keskustelemisen taitoja
- Pidetään puhe-esityksiä ja harjoitellaan niiden havainnollistamista
- Harjoitellaan opiskelusta ja oppiaineiden sisällöistä keskustelemista
- Harjoitellaan puheenvuoron käyttämistä, selostamista ja tiivistämistä
- Harjoitellaan keskeisten asioiden ymmärtämistä opetuspuheesta
- Harjoitellaan vuorovaikutustilanteita myös draaman keinoin
- Opetellaan palautteen antamista ja saamista

T3 kannustaa oppilasta kehittämään esiintymistaitojaan ja taitoaan ilmaista itseään erilaisissa tilanteissa tavoitteellisesti ja erilaisia ilmaisukeinoja hyödyntäen

- Oppilas ohjautuu vuorovaikutustilanteiden harjoitteluun ryhmissä, myös draaman keinoin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas ilmaisee itseään erilaisissa arkisissa tilanteissa tai kertoo jostakin omakohtaisesta aiheesta kielitaitonsa mahdollistamalla tavalla. Oppilas täydentää kielitaitonsa rajoitteita muilla ilmaisun keinoilla.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas valmistelee ja pitää puheenvuoron tai puhe-esityksen itselleen läheisestä aiheesta. Oppilas ilmaisee itseään ymmärrettävästi.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas valmistelee ja pitää selkeän esityksen aiheesta, joka vaatii tiedonhankintaa. Oppilas ilmaisee itseään tilanteeseen sopivalla tavalla.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas valmistelee ja pitää koherentin, sisällöltään monipuolisen ja havainnollisen esityksen. Oppilas ilmaisee itseään tavoitteellisesti ja tarkoituksenmukaisesti.

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Harjoitellaan muodollisempia vuorovaikutustilanteita, argumentointia, selostamista, referointia sekä puhe-esityksen pitämistä ja havainnollistamista. Vahvistetaan taitoja työskennellä keskustellen erilaisten aiheiden ja tekstien parissa. Tutkitaan ja käytetään kieltä osana toimintaa: kussakin toiminnassa tarvittavat kiteytyneet fraasit ja ilmaukset, tuttavallisuuden ja muodollisuuden ilmaiseminen, modaalisuus sekä vahvistaminen ja pehmentäminen mielipiteen ilmaisussa, tiivistämisen keinot ja toisen puheeseen viittaaminen. Harjoitellaan kriittistä suhtautumista kuultuun sekä kuullun käyttöä oman ilmaisun mallina. Harjoitutetaan oppilaiden kykyä käyttää puheen ja kokonaisilmaisun keinoja (kehon, äänen, tilan ja ajan keinoja) itseilmaisussa. Harjoitellaan valmisteltujen puhe-esitysten pitämistä.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Harjoitellaan puhumisen, kuuntelemisen ja keskustelemisen taitoja
- Pidetään puhe-esityksiä ja harjoitellaan niiden havainnollistamista
- Harjoitellaan opiskelusta ja oppiaineiden sisällöistä keskustelemista
- Harjoitellaan puheenvuoron käyttämistä, selostamista ja tiivistämistä
- Harjoitellaan keskeisten asioiden ymmärtämistä opetuspuheesta
- Harjoitellaan vuorovaikutustilanteita myös draaman keinoin
- Opetellaan palautteen antamista ja saamista

T4 ohjata oppilasta hyödyntämään tekstilajitietoutta tekstien tulkinnassa, laajentamaan sana- ja käsitevarantoaan, käyttämään tehokkaasti lukustrategioita ja päättelemään tekstin merkityksiä tekstuaalisten, sanastollisten ja kieliopillisten vihjeiden perusteella

- Oppilas käyttää tekstien tulkitsemisessa tarvittavia käsitteitä
- Oppilas käyttää erilaisia lukemisen strategioita tekstien ymmärtämisessä, tulkinnassa ja analysoimisessa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas ymmärtää, miksi tekstit eroavat toisistaan. Oppilas tunnistaa joitakin piirteitä tavallisimmista tekstilajeista. Oppilas ymmärtää tekstin sisältöä puutteellisesti.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas tunnistaa tavallisimpia tekstilajeja. Oppilas ymmärtää tuttuja aihepiirejä käsitteleviä tekstejä ja hahmottaa tekstin kokonaisuuden. Oppilas selvittää avainsanat ymmärtääkseen tekstin pääajatuksen. Oppilas hyödyntää tekstejä sana- ja käsitevarantonsa laajentamisessa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas tunnistaa eri tekstilajien rakennetta ja kielellisiä piirteitä. Oppilas laajentaa aktiivisesti sana- ja käsitevarantoaan lukemalla erilaisia tekstejä. Oppilas käyttää tarkoituksenmukaisia strategioita tekstien tulkinnassa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas erittelee eri tekstilajien rakennetta ja kielellisiä piirteitä tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen. Oppilas kehittää sana- ja käsitevarantoaan siten, että se riittää itsenäiseen tekstien tulkintaan ja arviointiin.

S2 Tekstien tulkitseminen

Syvennetään opiskelun, yhteiskunnan ja kulttuurin kannalta merkityksellisten tekstien monipuolista lukemista ja analysointia. Tekstejä tarkastellaan niissä esiintyvien arvojen, ideologioiden ja vaikuttamiskeinojen kannalta (näkökulman, lauseen rakenteen, henkilöiden ja asioiden nimeämisen, kielikuvien ja ironian vaikutus tekstin tulkintaan). Vakiinnutetaan lukustrategioiden joustavaa soveltamista ja laajennetaan sana- ja käsitevarantoa. Harjoitellaan erittelemään erityisesti pohtivien, kantaa ottavien ja ohjaavien tekstilajien kielellisiä piirteitä sekä tunnistamaan kirjallisuuden tyylivirtauksia teksteissä. Harjoitellaan omien ja muiden tekstien analysointia, palautteen antoa ja vastaanottamista.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Varmennetaan kirjallisuuden peruskäsitteiden tuntemus
- Tutustutaan kaunokirjallisuuden päälajeihin, nuortenkirjallisuuteen ja tietokirjallisuuteen
- Harjoitellaan tiedonhakua ja kriittistä lukutaitoa monimediaisessa ympäristössä
- Varmennetaan opiskelu- ja oppimaan oppimisen taitoja sekä tekstin ymmärtämisen strategioita

T5 ohjata oppilasta kriittiseen tekstien tulkintaan itsenäisesti ja ryhmässä

- Oppilas käyttää erilaisia lukemisen strategioita tekstien ymmärtämisessä, tulkinnassa ja analysoimisessa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas lukee ja ymmärtää yksinkertaisia, kieleltään konkreettisia tekstejä tutuissa tilanteissa. Oppilas esittää niistä kysymyksiä ja mielipiteitä yhdessä muiden kanssa ja itsenäisesti.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas lukee ja ymmärtää ikäkauden mukaisia, myös abstrakteja tekstejä. Oppilas tekee teksteistä päätelmiä ja esittää niiden sisällöstä perusteltuja mielipiteitä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas käyttää tekstien tulkinnan taitoaan oppimisen resurssina. Oppilas arvioi tekstejä ja tekee tekstistä päätelmiä ja kriittisiä kysymyksiä. Oppilas ymmärtää, että muut tekstit vaikuttavat tekstin tulkintaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas arvioi tekstien vaikutuskeinoja. Oppilas havainnoi tekstien sellaisia merkityksiä, joita ei sanota suoraan, kuten tekstin ajatuskulkua, asenteita ja näkökulmia. Oppilas tulkitsee, miten muut tekstit vaikuttavat tekstin merkityksiin.

S2 Tekstien tulkitseminen

Syvennetään opiskelun, yhteiskunnan ja kulttuurin kannalta merkityksellisten tekstien monipuolista lukemista ja analysointia. Tekstejä tarkastellaan niissä esiintyvien arvojen, ideologioiden ja vaikuttamiskeinojen kannalta (näkökulman, lauseen rakenteen, henkilöiden ja asioiden nimeämisen, kielikuvien ja ironian vaikutus tekstin tulkintaan). Vakiinnutetaan lukustrategioiden joustavaa soveltamista ja laajennetaan sana- ja käsitevarantoa. Harjoitellaan erittelemään erityisesti pohtivien, kantaa ottavien ja ohjaavien tekstilajien kielellisiä piirteitä sekä tunnistamaan kirjallisuuden tyylivirtauksia teksteissä. Harjoitellaan omien ja muiden tekstien analysointia, palautteen antoa ja vastaanottamista.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Varmennetaan kirjallisuuden peruskäsitteiden tuntemus
- Tutustutaan kaunokirjallisuuden päälajeihin, nuortenkirjallisuuteen ja tietokirjallisuuteen
- Harjoitellaan tiedonhakua ja kriittistä lukutaitoa monimediaisessa ympäristössä
- Varmennetaan opiskelu- ja oppimaan oppimisen taitoja sekä tekstin ymmärtämisen strategioita

T6 ohjata oppilasta vahvistamaan taitoa suunnitella, tuottaa ja muokata tekstejä itsenäisesti ja ryhmässä sekä hyödyntämään eri tekstilajeja omien tekstien malleina ja lähteinä

- Oppilas tutustuu erilaisiin fiktiivisiin ja ei-fiktiivisiin tekstilajeihin ja harjoittelee niiden tuottamista
- Oppilas rohkaistuu ilmaisemaan itseään kirjoittamalla yksin ja yhteisöllisesti sekä löytää omat vahvuutensa vuorovaikutuksessa muiden kanssa
- Oppilas harjaantuu verkkoympäristössä toimimiseen ja oppii tieto- ja viestintäteknologian käyttötaitoa tekstien tuottamisessa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tuottaa rakenteeltaan, kieleltään ja sisällöltään yksinkertaisia ja konkreettisia tekstejä itselleen tutuista aiheista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas suunnittelee ja tuottaa tekstejä eri aihepiireistä mallien avulla itsenäisesti ja yhdessä muiden kanssa. Oppilas ottaa vastaan palautetta teksteistään. Oppilas tuottaa tekstilajiltaan tunnistettavia tekstejä, mutta tekstilajipiirteiden hyödyntäminen on rajallista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas suunnittelee, tuottaa ja muokkaa tekstejä, joissa käytetään eri tekstilajien piirteitä tarkoituksenmukaisesti.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas tuottaa itsenäisesti tekstejä, joissa käytetään eri tekstilajien piirteitä monipuolisesti. Oppilas käyttää myös muita tekstejä omien tekstien lähteinä.

S3 Tekstien tuottaminen

Tuotetaan erityisesti pohtivia, kantaaottavia ja ohjaavia tekstejä tekstilajivalikoimaa laajentaen ja ohjataan käyttämään sanastoa, fraseologiaa ja kieliopillisia rakenteita monipuolisesti (mm. infiniittiset rakenteet tiiviin ilmaisun keinoina). Vakiinnutetaan kirjoittamisprosessin eri vaiheiden hallintaa sekä erilaisten tietolähteiden käyttöä. Harjoitellaan eri tyylilajeja ja rekistereitä sekä erilaisia tapoja ilmaista persoonaa ja aikaa johdonmukaisesti tekstissä. Opitaan valitsemaan tekstiin sopivat ilmaisutavat.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Harjoitellaan erilaisten monimediaisten fiktiivisten ja ei-fiktiivisten tekstien tuottamista vaiheittain (esim. kertomus, tietoteksti)
- Harjoitellaan opiskelussa tarvittavien tekstien tuottamisen taitoja, kuten referoimista, tiivistämistä, muistiinpanojen tekoa ja lähteiden käyttöä
- Mallinnetaan edelleen eri tekstilajityyppejä opettajan vaiheistamana
- Perehdytään tekijänoikeuksiin ja noudatetaan tekijänoikeuksia omia tekstejä tuotettaessa
- Tarkastellaan kirjoitetun kielen konventioita osana kirjoitusprosessia (mm. erilaiset kappalerakenteet, pää- ja sivulauseet, välimerkit, yhdyssanat)
- Harjoitellaan aikamuotojen ja persoonien systemaattista käyttöä omissa teksteissä
- Harjaannutaan palautteen antamiseen ja saamiseen

T7 auttaa oppilasta vakiinnuttamaan kirjoitetun yleiskielen normien ja eri tekstilajeissa tarvittavan sanaston ja kieliopillisten rakenteiden hallintaa

- Oppilas harjoittelee kirjoitetun kielen perussääntöjä
- Oppilas harjoittelee ymmärrettävien ja yhtenäisten tekstien kirjoittamista

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas kirjoittaa tekstejä tutuista aihepiireistä. Teksti voi olla epäkoherenttia, verrattain hankalasti luettavaa ja sanastoltaan hyvin rajallista. Oppilas osaa kirjoittaa käsin ja tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas kirjoittaa ymmärrettäviä tekstejä kieliopillisista puutteista huolimatta. Sanasto voi olla vielä suppeaa. Kirjoitetun kielen normien noudattaminen on horjuvaa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas kirjoittaa koherentteja tekstejä ja käyttää niissä tarkoituksenmukaista sanastoa ja rakenteita. Kirjoitetun kielen normien noudattaminen on melko vakiintunutta. Oppilas osaa kirjoittaa sujuvasti käsin ja tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas kirjoittaa sisällöllisesti ja kielellisesti monipuolisia tekstejä. Kirjoitetun kielen normien noudattaminen on vakiintunutta.

S3 Tekstien tuottaminen

Tuotetaan erityisesti pohtivia, kantaaottavia ja ohjaavia tekstejä tekstilajivalikoimaa laajentaen ja ohjataan käyttämään sanastoa, fraseologiaa ja kieliopillisia rakenteita monipuolisesti (mm. infiniittiset rakenteet tiiviin ilmaisun keinoina). Vakiinnutetaan kirjoittamisprosessin eri vaiheiden hallintaa sekä erilaisten tietolähteiden käyttöä. Harjoitellaan eri tyylilajeja ja rekistereitä sekä erilaisia tapoja ilmaista persoonaa ja aikaa johdonmukaisesti tekstissä. Opitaan valitsemaan tekstiin sopivat ilmaisutavat.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Harjoitellaan erilaisten monimediaisten fiktiivisten ja ei-fiktiivisten tekstien tuottamista vaiheittain (esim. kertomus, tietoteksti)
- Harjoitellaan opiskelussa tarvittavien tekstien tuottamisen taitoja, kuten referoimista, tiivistämistä, muistiinpanojen tekoa ja lähteiden käyttöä
- Mallinnetaan edelleen eri tekstilajityyppejä opettajan vaiheistamana
- Perehdytään tekijänoikeuksiin ja noudatetaan tekijänoikeuksia omia tekstejä tuotettaessa
- Tarkastellaan kirjoitetun kielen konventioita osana kirjoitusprosessia (mm. erilaiset kappalerakenteet, pää- ja sivulauseet, välimerkit, yhdyssanat)
- Harjoitellaan aikamuotojen ja persoonien systemaattista käyttöä omissa teksteissä
- Harjaannutaan palautteen antamiseen ja saamiseen

T8 ohjata oppilasta syventämään kielitietoisuuttaan ja kiinnostumaan kielen ilmiöistä, auttaa oppilasta tunnistamaan kielen rakenteita, eri rekistereitä, tyylipiirteitä ja sävyjä ja ymmärtämään kielellisten valintojen merkityksiä ja seurauksia

- Oppilas tutkii kielen rakenteita ja ilmiöitä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa, että kielenkäyttö vaihtelee eri tilanteissa. Oppilas tunnistaa kirjoitetun ja puhutun kielen eroja. Oppilas hahmottaa lauserajat ja tunnistaa verbin lauseen keskuksena.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas pohtii tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä sekä niiden merkityksiä yhdessä muiden kanssa. Oppilas tunnistaa muodollisen ja epämuodollisen kielenkäytön ja eri tyylien välisiä eroja. Oppilas osaa jakaa lauseen rakenneosiinsa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas havainnoi ja erittelee tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä sekä niiden merkityksiä tarkoituksenmukaisten käsitteiden avulla. Oppilas ymmärtää muodollisen ja epämuodollisen kielenkäytön ja eri tyylien vaikutuksia. Oppilas ymmärtää kielellisten valintojen merkityksiä
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas tekee päätelmiä tekstien kielellisistä ja tekstuaalisista piirteistä. Oppilas hyödyntää kielenkäytössään muodollista ja epämuodollista kieltä. Oppilas ymmärtää kielellisten valintojen vaikutuksen merkitysten rakentumiseen tekstissä.

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Tutkitaan tekstejä ja tehdään päätelmiä kielen merkityksistä, rakenteista (lauseenjäsennys, modaalisuus, rektio) ja kielellisten valintojen vaikutuksesta tekstin sävyyn. Vertaillaan suomea oppilaille tuttuihin kieliin ja tutkitaan, miten kielet vaikuttavat toisiinsa. Tutustutaan Suomen kielitilanteeseen ja kielen kehityksen päävaiheisiin. Tutustutaan kirjallisuuteen, elokuvaan, teatteriin ja mediakulttuuriin. Vahvistetaan kulttuurisen monimuotoisuuden ymmärrystä vertailemalla kulttuurisia kokemuksia eri puolilta maailmaa ja eri aikoina. Tutkitaan kriittisesti median toimintatapoja omassa elämässä ja yhteiskunnassa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Vahvistetaan kielen peruskäsitteiden tuntemusta (sanojen luokittelu ja taipuminen)
- Tutustutaan nuortenkirjallisuuteen ja tietokirjallisuuteen
- Käsitellään luettua eri tavoin
- Harjoitellaan puhutun ja kirjoitetun kielen eroja
- Kehitetään sanavarastoa
- Keskustellaan kielistä ja kulttuureista

T9 innostaa oppilasta tutustumaan kirjallisuuden lajeihin, suomalaiseen kirjallisuuteen, sen historiaan ja yhteyksiin maailmankirjallisuuteen sekä ohjata tunnistamaan tekstin suhteita toisiin teksteihin

- Oppilas tutustuu nuortenkirjallisuuteen ja rohkaistuu kertomaan omasta lukukokemuksestaan eri tavoilla

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas lukee lyhyitä, helppotajuisia suomenkielisiä kaunokirjallisia tekstejä. Oppilas erottaa fiktiivisen tekstin muista teksteistä. Oppilas hahmottaa, että eri aikoina on kirjoitettu erilaisia tekstejä. Oppilas tunnistaa mallien avulla tekstien välisiä yhteyksiä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas lukee suomenkielisiä kaunokirjallisia tekstejä ja keskustelee lukukokemuksestaan muiden kanssa. Oppilas on tutustunut joihinkin suomalaisen kirjallisuuden päävaiheita edustaviin teksteihin. Oppilas tuntee joitakin kirjallisuuden lajeja ja kuvailee vähintään yhtä niistä. Oppilas tunnistaa, mihin lajiin teksti kuuluu.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas lukee suomenkielisiä kirjoja ja erittelee lukukokemustaan. Oppilas osaa nimetä suomalaisen kirjallisuuden päävaiheita. Oppilas osaa eritellä kirjallisuuden lajien piirteitä lukemastaan tekstistä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas lukee monipuolisesti suomenkielistä kirjallisuutta ja analysoi lukemaansa keskustelemalla ja kirjoittamalla. Oppilas tuntee suomalaisen kirjallisuuden päävaiheita ja niiden yhteyden eurooppalaisiin virtauksiin.

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Tutkitaan tekstejä ja tehdään päätelmiä kielen merkityksistä, rakenteista (lauseenjäsennys, modaalisuus, rektio) ja kielellisten valintojen vaikutuksesta tekstin sävyyn. Vertaillaan suomea oppilaille tuttuihin kieliin ja tutkitaan, miten kielet vaikuttavat toisiinsa. Tutustutaan Suomen kielitilanteeseen ja kielen kehityksen päävaiheisiin. Tutustutaan kirjallisuuteen, elokuvaan, teatteriin ja mediakulttuuriin. Vahvistetaan kulttuurisen monimuotoisuuden ymmärrystä vertailemalla kulttuurisia kokemuksia eri puolilta maailmaa ja eri aikoina. Tutkitaan kriittisesti median toimintatapoja omassa elämässä ja yhteiskunnassa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Vahvistetaan kielen peruskäsitteiden tuntemusta (sanojen luokittelu ja taipuminen)
- Tutustutaan nuortenkirjallisuuteen ja tietokirjallisuuteen
- Käsitellään luettua eri tavoin
- Harjoitellaan puhutun ja kirjoitetun kielen eroja
- Kehitetään sanavarastoa
- Keskustellaan kielistä ja kulttuureista

T10 auttaa oppilasta avartamaan kulttuurinäkemystään ja erittelemään koulun ja yhteiskunnan monikielisyyttä ja kulttuurista monimuotoisuutta sekä tunnistamaan kulttuurien samanlaisuuksia ja erilaisten ilmiöiden kulttuurisidonnaisuutta

- Oppilas osaa kertoa omia kokemuksiaan kielellisestä ja kulttuurisesta monimuotoisuudesta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tietää, että jokainen yhteiskunta on monikielinen ja kulttuurisesti monimuotoinen. Oppilas tunnistaa ja osaa kuvata kulttuurisia kytköksiä omassa elämässään.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas tunnistaa yksilön ja lähiympäristön monikielisyyttä ja kulttuurista monimuotoisuutta. Oppilas monipuolistaa kulttuurisia kokemuksiaan ja osaa kertoa niistä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas erittelee yhteiskunnan monikielisyyttä ja kulttuurista monimuotoisuutta. Oppilas osaa eritellä kulttuurisia kokemuksiaan. Oppilas tekee havaintoja siitä, että kulttuuri, yksilöiden toiminta ja erilaisten ryhmien muodostuminen vaikuttavat toisiinsa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas esittää näkemyksiä kielellisen ja kulttuurisen monimuotoisuuden merkityksestä itselleen ja yhteiskunnalle. Oppilas osallistuu aktiivisesti yhteisten kulttuuristen kokemusten luomiseen.

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Tutkitaan tekstejä ja tehdään päätelmiä kielen merkityksistä, rakenteista (lauseenjäsennys, modaalisuus, rektio) ja kielellisten valintojen vaikutuksesta tekstin sävyyn. Vertaillaan suomea oppilaille tuttuihin kieliin ja tutkitaan, miten kielet vaikuttavat toisiinsa. Tutustutaan Suomen kielitilanteeseen ja kielen kehityksen päävaiheisiin. Tutustutaan kirjallisuuteen, elokuvaan, teatteriin ja mediakulttuuriin. Vahvistetaan kulttuurisen monimuotoisuuden ymmärrystä vertailemalla kulttuurisia kokemuksia eri puolilta maailmaa ja eri aikoina. Tutkitaan kriittisesti median toimintatapoja omassa elämässä ja yhteiskunnassa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Vahvistetaan kielen peruskäsitteiden tuntemusta (sanojen luokittelu ja taipuminen)
- Tutustutaan nuortenkirjallisuuteen ja tietokirjallisuuteen
- Käsitellään luettua eri tavoin
- Harjoitellaan puhutun ja kirjoitetun kielen eroja
- Kehitetään sanavarastoa
- Keskustellaan kielistä ja kulttuureista

T11 ohjata oppilasta vakiinnuttamaan myönteistä käsitystä itsestään viestijänä, lukijana, tekstien tuottajana sekä kielenoppijana, ohjata häntä näkemään ja vertaamaan erilaisia oppimistyylejä ja tapoja sekä oppimaan muilta

- Oppilas rakentaa positiivista oppijakuvaa itsestään
- Oppilas vertailee eri oppimistyylejä ja havainnoi omaa oppimista

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tekee havaintoja kielenoppimisestaan ja omista oppimisen tavoistaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan kielenoppijana ja kielen käyttäjänä sekä asettaa itselleen oppimistavoitteita.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas kehittää kielenoppimistaitojaan ja hyödyntää monipuolisesti ympäristöään kielenoppimisen resurssina.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas asettaa itselleen haasteellisia oppimistavoitteita ja edistää yhteistä oppimista.

S5 Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena

Tuetaan eri tiedonalojen tekstien lukemisen, kirjoittamisen, kuuntelemisen ja puhumisen taitoja. Vertaillaan arkikieltä ja eri tiedonalojen tapoja käyttää kieltä. Vahvistetaan tieto- ja viestintäteknologian käyttötaitoja tiedonhankinnassa, oppimisessa ja oman oppimisen arvioinnissa. Syvennetään oppilaan taitoa käyttää omaa äidinkieltään ja muita osaamiaan kieliä kaiken oppimisen tukena.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Harjoitellaan oman työn aikatauluttamista ja monipuolisesti itsearviointia
- Vahvistetaan oppiaineiden kielten tuntemusta ja sanaston osaamista yhteistyössä aineenopettajien kanssa ja mahdollisuuksien mukaan ajankohtaisten ja merkityksellisten tekstien avulla
- Vertaillaan arkikieltä ja eri tiedonalojen kieliä
- Kirjoitetaan koevastauksia (esseevastaus)
- Opetellaan tiedonhakua eri lähteistä opettajan tukemana
- Harjaannutaan työskentelemään yhdessä ja pyytämään apua tarvittaessa
- Yhdistetään kuvaa ja sanaa ilmiöiden havainnollistamisessa
- Harjoitellaan ennakointia ja uudelleen kerrontaa tekstin avaamisessa

T12 ohjata oppilasta havainnoimaan, miten kieltä käytetään eri tiedonaloilla

- Oppilas oppiii löytämään eri oppiaineiden teksteistä ydinasiat ja esittämään ne eri välineitä käyttäen muille

- Oppilas harjoittelee käyttämään tiedonaloille tyypillisiä käsitteitä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas käsittelee eri tiedonalojen aiheita arkikielellä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas ymmärtää ikätasolleen suunnattua kognitiivisesti melko vaativaa kieltä vahvan kontekstin tuen avulla.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas ymmärtää ikätasolleen suunnattua kognitiivisesti vaativaa kieltä, mutta tarvitsee kontekstin tukea.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas tuntee abstraktin kielen keinoja ja käyttää niitä tekstien tulkinnassa.

S5 Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena

Tuetaan eri tiedonalojen tekstien lukemisen, kirjoittamisen, kuuntelemisen ja puhumisen taitoja. Vertaillaan arkikieltä ja eri tiedonalojen tapoja käyttää kieltä. Vahvistetaan tieto- ja viestintäteknologian käyttötaitoja tiedonhankinnassa, oppimisessa ja oman oppimisen arvioinnissa. Syvennetään oppilaan taitoa käyttää omaa äidinkieltään ja muita osaamiaan kieliä kaiken oppimisen tukena.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Harjoitellaan oman työn aikatauluttamista ja monipuolisesti itsearviointia
- Vahvistetaan oppiaineiden kielten tuntemusta ja sanaston osaamista yhteistyössä aineenopettajien kanssa ja mahdollisuuksien mukaan ajankohtaisten ja merkityksellisten tekstien avulla
- Vertaillaan arkikieltä ja eri tiedonalojen kieliä
- Kirjoitetaan koevastauksia (esseevastaus)
- Opetellaan tiedonhakua eri lähteistä opettajan tukemana
- Harjaannutaan työskentelemään yhdessä ja pyytämään apua tarvittaessa
- Yhdistetään kuvaa ja sanaa ilmiöiden havainnollistamisessa
- Harjoitellaan ennakointia ja uudelleen kerrontaa tekstin avaamisessa

T13 kannustaa oppilasta kehittämään tiedonhankintataitoja, oman työskentelyn suunnittelua, jäsentämistä ja arviointia itsenäisesti ja ryhmässä

- Oppilas harjoittelee luotettavan tiedon etsimistä erilaisista lähteistä
- Oppilas harjoittelee ohjattuna oman työnsä aikatauluttamista
- Oppilas harjoittelee itsearviointia

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas etsii yksittäisiä tietoja annetuista lähteistä. Oppilas noudattaa tekijänoikeuksia ja tietää, mitä yksityisyyden suojalla tarkoitetaan. Oppilas suunnittelee ja arvioi työskentelyään vain vähän.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas etsii tietoa tutuista tai annetuista lähteistä, mutta käsittelee tietoa toistaen. Oppilas arvioi omaa työskentelyään.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas etsii tietoa eri lähteistä sekä suunnittelee, jäsentää ja arvioi työskentelyään itsenäisesti ja ryhmässä. Oppilas tuo oman panoksensa yhteiseen työskentelyyn.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas etsii ja yhdistelee monipuolisesti eri tietolähteiden tietoa vertaillen ja tiedon luotettavuutta arvioiden. Oppilas edistää tavoitteellisesti yhteistä työskentelyä.

S5 Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena

Tuetaan eri tiedonalojen tekstien lukemisen, kirjoittamisen, kuuntelemisen ja puhumisen taitoja. Vertaillaan arkikieltä ja eri tiedonalojen tapoja käyttää kieltä. Vahvistetaan tieto- ja viestintäteknologian käyttötaitoja tiedonhankinnassa, oppimisessa ja oman oppimisen arvioinnissa. Syvennetään oppilaan taitoa käyttää omaa äidinkieltään ja muita osaamiaan kieliä kaiken oppimisen tukena.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Harjoitellaan oman työn aikatauluttamista ja monipuolisesti itsearviointia
- Vahvistetaan oppiaineiden kielten tuntemusta ja sanaston osaamista yhteistyössä aineenopettajien kanssa ja mahdollisuuksien mukaan ajankohtaisten ja merkityksellisten tekstien avulla
- Vertaillaan arkikieltä ja eri tiedonalojen kieliä
- Kirjoitetaan koevastauksia (esseevastaus)
- Opetellaan tiedonhakua eri lähteistä opettajan tukemana
- Harjaannutaan työskentelemään yhdessä ja pyytämään apua tarvittaessa
- Yhdistetään kuvaa ja sanaa ilmiöiden havainnollistamisessa
- Harjoitellaan ennakointia ja uudelleen kerrontaa tekstin avaamisessa

8

Vuosiluokan tavoitteet ja keskeiset sisällöt

T1 rohkaista oppilasta kehittämään taitoaan toimia tavoitteellisesti, eettisesti ja vuorovaikutussuhdetta rakentaen koulun ja yhteiskunnan vuorovaikutustilanteissa

- Oppilas monipuolistaa vuorovaikutustaitojaan omassa kouluyhteisössä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osallistuu ennakoitaviin koulun vuorovaikutustilanteisiin aktiivisesti kuuntelemalla.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osallistuu suullisesti ja rakentavalla tavalla koulun vuorovaikutustilanteisiin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas edistää omalla toiminnallaan vuorovaikutuksen onnistumista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas toimii vuorovaikutustilanteissa aloitteellisesti ja sovittaa puhettaan tilanteen mukaan.

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Harjoitellaan muodollisempia vuorovaikutustilanteita, argumentointia, selostamista, referointia sekä puhe-esityksen pitämistä ja havainnollistamista. Vahvistetaan taitoja työskennellä keskustellen erilaisten aiheiden ja tekstien parissa. Tutkitaan ja käytetään kieltä osana toimintaa: kussakin toiminnassa tarvittavat kiteytyneet fraasit ja ilmaukset, tuttavallisuuden ja muodollisuuden ilmaiseminen, modaalisuus sekä vahvistaminen ja pehmentäminen mielipiteen ilmaisussa, tiivistämisen keinot ja toisen puheeseen viittaaminen. Harjoitellaan kriittistä suhtautumista kuultuun sekä kuullun käyttöä oman ilmaisun mallina. Harjoitutetaan oppilaiden kykyä käyttää puheen ja kokonaisilmaisun keinoja (kehon, äänen, tilan ja ajan keinoja) itseilmaisussa. Harjoitellaan valmisteltujen puhe-esitysten pitämistä.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Tutustutaan väittely-, neuvottelu- ja ongelmanratkaisutilanteisiin ja harjoitellaan niissä toimimista
- Varmennetaan valmisteltujen puhe-esitysten pitämistä ja havainnollistamista
- Tehdään media-analyysia keskustellen
- Harjoitellaan erilaisten vuorovaikutustilanteiden kiteytyneitä fraaseja ja tyypillistä sanastoa
- Löydetään sanastoa samaa mieltä ja eri mieltä olemiseen sekä opiskelumaailman haasteisiin

T2 ohjata oppilasta syventämään muodollisten puhetilanteiden, opetuspuheen ja median puhuttujen tekstien ymmärtämistaitoja

- Oppilas ymmärtää eri medioissa käytettävää kieltä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas ymmärtää selkeästi havainnollistettuja puhuttuja arkikielisiä tekstejä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas ymmärtää puhuttuja arkikielisiä tekstejä ja selvittää niiden merkityksiä yhdessä muiden kanssa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas ymmärtää pääkohdat opetuspuheesta ja tuttuja aiheita käsittelevistä median puhutuista teksteistä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas erottaa olennaiset asiat opetuspuheesta ja median puhutuista teksteistä sekä arvioi kuulemaansa. Oppilas pystyy vastaanottamaan tietoa muodollisissa puhetilanteissa.

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Harjoitellaan muodollisempia vuorovaikutustilanteita, argumentointia, selostamista, referointia sekä puhe-esityksen pitämistä ja havainnollistamista. Vahvistetaan taitoja työskennellä keskustellen erilaisten aiheiden ja tekstien parissa. Tutkitaan ja käytetään kieltä osana toimintaa: kussakin toiminnassa tarvittavat kiteytyneet fraasit ja ilmaukset, tuttavallisuuden ja muodollisuuden ilmaiseminen, modaalisuus sekä vahvistaminen ja pehmentäminen mielipiteen ilmaisussa, tiivistämisen keinot ja toisen puheeseen viittaaminen. Harjoitellaan kriittistä suhtautumista kuultuun sekä kuullun käyttöä oman ilmaisun mallina. Harjoitutetaan oppilaiden kykyä käyttää puheen ja kokonaisilmaisun keinoja (kehon, äänen, tilan ja ajan keinoja) itseilmaisussa. Harjoitellaan valmisteltujen puhe-esitysten pitämistä.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Tutustutaan väittely-, neuvottelu- ja ongelmanratkaisutilanteisiin ja harjoitellaan niissä toimimista
- Varmennetaan valmisteltujen puhe-esitysten pitämistä ja havainnollistamista
- Tehdään media-analyysia keskustellen
- Harjoitellaan erilaisten vuorovaikutustilanteiden kiteytyneitä fraaseja ja tyypillistä sanastoa
- Löydetään sanastoa samaa mieltä ja eri mieltä olemiseen sekä opiskelumaailman haasteisiin

T3 kannustaa oppilasta kehittämään esiintymistaitojaan ja taitoaan ilmaista itseään erilaisissa tilanteissa tavoitteellisesti ja erilaisia ilmaisukeinoja hyödyntäen

- Oppilas rohkaistuu rakentavaan näkemysten perustelemiseen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas ilmaisee itseään erilaisissa arkisissa tilanteissa tai kertoo jostakin omakohtaisesta aiheesta kielitaitonsa mahdollistamalla tavalla. Oppilas täydentää kielitaitonsa rajoitteita muilla ilmaisun keinoilla.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas valmistelee ja pitää puheenvuoron tai puhe-esityksen itselleen läheisestä aiheesta. Oppilas ilmaisee itseään ymmärrettävästi.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas valmistelee ja pitää selkeän esityksen aiheesta, joka vaatii tiedonhankintaa. Oppilas ilmaisee itseään tilanteeseen sopivalla tavalla.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas valmistelee ja pitää koherentin, sisällöltään monipuolisen ja havainnollisen esityksen. Oppilas ilmaisee itseään tavoitteellisesti ja tarkoituksenmukaisesti.

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Harjoitellaan muodollisempia vuorovaikutustilanteita, argumentointia, selostamista, referointia sekä puhe-esityksen pitämistä ja havainnollistamista. Vahvistetaan taitoja työskennellä keskustellen erilaisten aiheiden ja tekstien parissa. Tutkitaan ja käytetään kieltä osana toimintaa: kussakin toiminnassa tarvittavat kiteytyneet fraasit ja ilmaukset, tuttavallisuuden ja muodollisuuden ilmaiseminen, modaalisuus sekä vahvistaminen ja pehmentäminen mielipiteen ilmaisussa, tiivistämisen keinot ja toisen puheeseen viittaaminen. Harjoitellaan kriittistä suhtautumista kuultuun sekä kuullun käyttöä oman ilmaisun mallina. Harjoitutetaan oppilaiden kykyä käyttää puheen ja kokonaisilmaisun keinoja (kehon, äänen, tilan ja ajan keinoja) itseilmaisussa. Harjoitellaan valmisteltujen puhe-esitysten pitämistä.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Tutustutaan väittely-, neuvottelu- ja ongelmanratkaisutilanteisiin ja harjoitellaan niissä toimimista
- Varmennetaan valmisteltujen puhe-esitysten pitämistä ja havainnollistamista
- Tehdään media-analyysia keskustellen
- Harjoitellaan erilaisten vuorovaikutustilanteiden kiteytyneitä fraaseja ja tyypillistä sanastoa
- Löydetään sanastoa samaa mieltä ja eri mieltä olemiseen sekä opiskelumaailman haasteisiin

T4 ohjata oppilasta hyödyntämään tekstilajitietoutta tekstien tulkinnassa, laajentamaan sana- ja käsitevarantoaan, käyttämään tehokkaasti lukustrategioita ja päättelemään tekstin merkityksiä tekstuaalisten, sanastollisten ja kieliopillisten vihjeiden perusteella

- Oppilas varmentaa lukustrategioita erilaisten kaunokirjallisten, asia- ja mediatekstien ymmärtämisessä, tulkinnassa ja analysoimisessa
- Oppilas laajentaa luku-, kuuntelu- ja katselukokemuksiaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas ymmärtää, miksi tekstit eroavat toisistaan. Oppilas tunnistaa joitakin piirteitä tavallisimmista tekstilajeista. Oppilas ymmärtää tekstin sisältöä puutteellisesti.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas tunnistaa tavallisimpia tekstilajeja. Oppilas ymmärtää tuttuja aihepiirejä käsitteleviä tekstejä ja hahmottaa tekstin kokonaisuuden. Oppilas selvittää avainsanat ymmärtääkseen tekstin pääajatuksen. Oppilas hyödyntää tekstejä sana- ja käsitevarantonsa laajentamisessa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas tunnistaa eri tekstilajien rakennetta ja kielellisiä piirteitä. Oppilas laajentaa aktiivisesti sana- ja käsitevarantoaan lukemalla erilaisia tekstejä. Oppilas käyttää tarkoituksenmukaisia strategioita tekstien tulkinnassa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas erittelee eri tekstilajien rakennetta ja kielellisiä piirteitä tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen. Oppilas kehittää sana- ja käsitevarantoaan siten, että se riittää itsenäiseen tekstien tulkintaan ja arviointiin.

S2 Tekstien tulkitseminen

Syvennetään opiskelun, yhteiskunnan ja kulttuurin kannalta merkityksellisten tekstien monipuolista lukemista ja analysointia. Tekstejä tarkastellaan niissä esiintyvien arvojen, ideologioiden ja vaikuttamiskeinojen kannalta (näkökulman, lauseen rakenteen, henkilöiden ja asioiden nimeämisen, kielikuvien ja ironian vaikutus tekstin tulkintaan). Vakiinnutetaan lukustrategioiden joustavaa soveltamista ja laajennetaan sana- ja käsitevarantoa. Harjoitellaan erittelemään erityisesti pohtivien, kantaa ottavien ja ohjaavien tekstilajien kielellisiä piirteitä sekä tunnistamaan kirjallisuuden tyylivirtauksia teksteissä. Harjoitellaan omien ja muiden tekstien analysointia, palautteen antoa ja vastaanottamista.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Tutustutaan kirjallisuuden historian pääsuuntauksiin (esim. romantiikkaan ja realismiin)
- Tutustutaan erilaisiin pohtiviin, vaikuttaviin ja kantaa ottaviin teksteihin sekä niiden vaikutuskeinoihin ja keskeisiin kielellisiin piirteisiin (muun muassa modukset, mielipiteen ja faktan erottaminen, suostuttelu, asenteet ja affektiivisuuden ilmaisu, asioiden välisten suhteiden osoittaminen, perustelukeinot)
- Tutustutaan erilaisiin vaikuttaviin tekstilajeihin ja viestimiin kriittisen medialukutaidon näkökulmasta
- Vahvistetaan lukustrategioita (silmäily, yksityiskohtien etsiminen, pääkohtien etsiminen, kriittinen lukeminen, tiivistäminen)

T5 ohjata oppilasta kriittiseen tekstien tulkintaan itsenäisesti ja ryhmässä

- Oppilas harjaannuttaa kriittistä lukutaitoaan sekä laajentaa ja vakiinnuttaa sana- ja käsitevarantoa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas lukee ja ymmärtää yksinkertaisia, kieleltään konkreettisia tekstejä tutuissa tilanteissa. Oppilas esittää niistä kysymyksiä ja mielipiteitä yhdessä muiden kanssa ja itsenäisesti.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas lukee ja ymmärtää ikäkauden mukaisia, myös abstrakteja tekstejä. Oppilas tekee teksteistä päätelmiä ja esittää niiden sisällöstä perusteltuja mielipiteitä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas käyttää tekstien tulkinnan taitoaan oppimisen resurssina. Oppilas arvioi tekstejä ja tekee tekstistä päätelmiä ja kriittisiä kysymyksiä. Oppilas ymmärtää, että muut tekstit vaikuttavat tekstin tulkintaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas arvioi tekstien vaikutuskeinoja. Oppilas havainnoi tekstien sellaisia merkityksiä, joita ei sanota suoraan, kuten tekstin ajatuskulkua, asenteita ja näkökulmia. Oppilas tulkitsee, miten muut tekstit vaikuttavat tekstin merkityksiin.

S2 Tekstien tulkitseminen

Syvennetään opiskelun, yhteiskunnan ja kulttuurin kannalta merkityksellisten tekstien monipuolista lukemista ja analysointia. Tekstejä tarkastellaan niissä esiintyvien arvojen, ideologioiden ja vaikuttamiskeinojen kannalta (näkökulman, lauseen rakenteen, henkilöiden ja asioiden nimeämisen, kielikuvien ja ironian vaikutus tekstin tulkintaan). Vakiinnutetaan lukustrategioiden joustavaa soveltamista ja laajennetaan sana- ja käsitevarantoa. Harjoitellaan erittelemään erityisesti pohtivien, kantaa ottavien ja ohjaavien tekstilajien kielellisiä piirteitä sekä tunnistamaan kirjallisuuden tyylivirtauksia teksteissä. Harjoitellaan omien ja muiden tekstien analysointia, palautteen antoa ja vastaanottamista.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Tutustutaan kirjallisuuden historian pääsuuntauksiin (esim. romantiikkaan ja realismiin)
- Tutustutaan erilaisiin pohtiviin, vaikuttaviin ja kantaa ottaviin teksteihin sekä niiden vaikutuskeinoihin ja keskeisiin kielellisiin piirteisiin (muun muassa modukset, mielipiteen ja faktan erottaminen, suostuttelu, asenteet ja affektiivisuuden ilmaisu, asioiden välisten suhteiden osoittaminen, perustelukeinot)
- Tutustutaan erilaisiin vaikuttaviin tekstilajeihin ja viestimiin kriittisen medialukutaidon näkökulmasta
- Vahvistetaan lukustrategioita (silmäily, yksityiskohtien etsiminen, pääkohtien etsiminen, kriittinen lukeminen, tiivistäminen)

T6 ohjata oppilasta vahvistamaan taitoa suunnitella, tuottaa ja muokata tekstejä itsenäisesti ja ryhmässä sekä hyödyntämään eri tekstilajeja omien tekstien malleina ja lähteinä

- Oppilas tuottaa ohjattuna erilaisia ohjaavia, kantaa ottavia ja pohtivia tekstejä

- Oppilas harjaantuu tuottamaan erilaisia tekstejä monimediaisessa ympäristössä tilanteeseen sopivalla tavalla

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tuottaa rakenteeltaan, kieleltään ja sisällöltään yksinkertaisia ja konkreettisia tekstejä itselleen tutuista aiheista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas suunnittelee ja tuottaa tekstejä eri aihepiireistä mallien avulla itsenäisesti ja yhdessä muiden kanssa. Oppilas ottaa vastaan palautetta teksteistään. Oppilas tuottaa tekstilajiltaan tunnistettavia tekstejä, mutta tekstilajipiirteiden hyödyntäminen on rajallista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas suunnittelee, tuottaa ja muokkaa tekstejä, joissa käytetään eri tekstilajien piirteitä tarkoituksenmukaisesti.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas tuottaa itsenäisesti tekstejä, joissa käytetään eri tekstilajien piirteitä monipuolisesti. Oppilas käyttää myös muita tekstejä omien tekstien lähteinä.

S3 Tekstien tuottaminen

Tuotetaan erityisesti pohtivia, kantaaottavia ja ohjaavia tekstejä tekstilajivalikoimaa laajentaen ja ohjataan käyttämään sanastoa, fraseologiaa ja kieliopillisia rakenteita monipuolisesti (mm. infiniittiset rakenteet tiiviin ilmaisun keinoina). Vakiinnutetaan kirjoittamisprosessin eri vaiheiden hallintaa sekä erilaisten tietolähteiden käyttöä. Harjoitellaan eri tyylilajeja ja rekistereitä sekä erilaisia tapoja ilmaista persoonaa ja aikaa johdonmukaisesti tekstissä. Opitaan valitsemaan tekstiin sopivat ilmaisutavat.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Syvennetään ymmärrystä kirjoitetun yleiskielen piirteistä (lauseenjäsenet, pää- ja sivulause, lauseenvastikkeet)
- Tuotetaan erilaisia pohtivia, ohjaavia ja kantaa ottavia tekstejä (esim. yleisönosastokirjoitus, käyttöohje, mainos, arvostelu) myös monimediaisessa ympäristössä
- Harjoitellaan referointia erilaisten tekstien tuottamisessa
- Harjoitellaan kirjoitusprosessin eri vaiheita: suunnittelu, tiedonhaku, kirjoittaminen, muokkaaminen, palaute
- Harjoitellaan tekstilajeihin sopivan ja monipuolisen sanaston, fraseologian ja kieliopillisten rakenteiden käyttöä

T7 auttaa oppilasta vakiinnuttamaan kirjoitetun yleiskielen normien ja eri tekstilajeissa tarvittavan sanaston ja kieliopillisten rakenteiden hallintaa

- Oppilas syventää kirjoitetun kielen perussääntöjä
- Oppilas osaa jo tuottaa ymmärrettäviä ja yhtenäisiä tekstejä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas kirjoittaa tekstejä tutuista aihepiireistä. Teksti voi olla epäkoherenttia, verrattain hankalasti luettavaa ja sanastoltaan hyvin rajallista. Oppilas osaa kirjoittaa käsin ja tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas kirjoittaa ymmärrettäviä tekstejä kieliopillisista puutteista huolimatta. Sanasto voi olla vielä suppeaa. Kirjoitetun kielen normien noudattaminen on horjuvaa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas kirjoittaa koherentteja tekstejä ja käyttää niissä tarkoituksenmukaista sanastoa ja rakenteita. Kirjoitetun kielen normien noudattaminen on melko vakiintunutta. Oppilas osaa kirjoittaa sujuvasti käsin ja tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas kirjoittaa sisällöllisesti ja kielellisesti monipuolisia tekstejä. Kirjoitetun kielen normien noudattaminen on vakiintunutta.

S3 Tekstien tuottaminen

Tuotetaan erityisesti pohtivia, kantaaottavia ja ohjaavia tekstejä tekstilajivalikoimaa laajentaen ja ohjataan käyttämään sanastoa, fraseologiaa ja kieliopillisia rakenteita monipuolisesti (mm. infiniittiset rakenteet tiiviin ilmaisun keinoina). Vakiinnutetaan kirjoittamisprosessin eri vaiheiden hallintaa sekä erilaisten tietolähteiden käyttöä. Harjoitellaan eri tyylilajeja ja rekistereitä sekä erilaisia tapoja ilmaista persoonaa ja aikaa johdonmukaisesti tekstissä. Opitaan valitsemaan tekstiin sopivat ilmaisutavat.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Syvennetään ymmärrystä kirjoitetun yleiskielen piirteistä (lauseenjäsenet, pää- ja sivulause, lauseenvastikkeet)
- Tuotetaan erilaisia pohtivia, ohjaavia ja kantaa ottavia tekstejä (esim. yleisönosastokirjoitus, käyttöohje, mainos, arvostelu) myös monimediaisessa ympäristössä
- Harjoitellaan referointia erilaisten tekstien tuottamisessa
- Harjoitellaan kirjoitusprosessin eri vaiheita: suunnittelu, tiedonhaku, kirjoittaminen, muokkaaminen, palaute
- Harjoitellaan tekstilajeihin sopivan ja monipuolisen sanaston, fraseologian ja kieliopillisten rakenteiden käyttöä

T8 ohjata oppilasta syventämään kielitietoisuuttaan ja kiinnostumaan kielen ilmiöistä, auttaa oppilasta tunnistamaan kielen rakenteita, eri rekistereitä, tyylipiirteitä ja sävyjä ja ymmärtämään kielellisten valintojen merkityksiä ja seurauksia

- Oppilas tunnistaa tekstin kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä
- Oppilas tunnistaa kielellisten ja tekstuaalisten piirteiden merkityksiä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa, että kielenkäyttö vaihtelee eri tilanteissa. Oppilas tunnistaa kirjoitetun ja puhutun kielen eroja. Oppilas hahmottaa lauserajat ja tunnistaa verbin lauseen keskuksena.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas pohtii tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä sekä niiden merkityksiä yhdessä muiden kanssa. Oppilas tunnistaa muodollisen ja epämuodollisen kielenkäytön ja eri tyylien välisiä eroja. Oppilas osaa jakaa lauseen rakenneosiinsa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas havainnoi ja erittelee tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä sekä niiden merkityksiä tarkoituksenmukaisten käsitteiden avulla. Oppilas ymmärtää muodollisen ja epämuodollisen kielenkäytön ja eri tyylien vaikutuksia. Oppilas ymmärtää kielellisten valintojen merkityksiä
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas tekee päätelmiä tekstien kielellisistä ja tekstuaalisista piirteistä. Oppilas hyödyntää kielenkäytössään muodollista ja epämuodollista kieltä. Oppilas ymmärtää kielellisten valintojen vaikutuksen merkitysten rakentumiseen tekstissä.

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Tutkitaan tekstejä ja tehdään päätelmiä kielen merkityksistä, rakenteista (lauseenjäsennys, modaalisuus, rektio) ja kielellisten valintojen vaikutuksesta tekstin sävyyn. Vertaillaan suomea oppilaille tuttuihin kieliin ja tutkitaan, miten kielet vaikuttavat toisiinsa. Tutustutaan Suomen kielitilanteeseen ja kielen kehityksen päävaiheisiin. Tutustutaan kirjallisuuteen, elokuvaan, teatteriin ja mediakulttuuriin. Vahvistetaan kulttuurisen monimuotoisuuden ymmärrystä vertailemalla kulttuurisia kokemuksia eri puolilta maailmaa ja eri aikoina. Tutkitaan kriittisesti median toimintatapoja omassa elämässä ja yhteiskunnassa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Perehdytään mediakulttuuriin ja elokuvaan sekä niiden eri vaikutuskeinoihin
- Tutustutaan kirjallisuuden historiaan ja joihinkin kirjallisuuden eri alalajeihin
- Jaetaan ja vertailaan luku- tai kulttuurikokemuksia eri tavoilla
- Tutustutaan suomen kielelle tyypillisiin muoto- ja lauserakenteisiin (modukset, keskeisimmät asiat lauseenjäsennyksestä) ja niiden tuottamiin merkityseroihin
- Tutkitaan kriittisesti median toimintatapoja

T9 innostaa oppilasta tutustumaan kirjallisuuden lajeihin, suomalaiseen kirjallisuuteen, sen historiaan ja yhteyksiin maailmankirjallisuuteen sekä ohjata tunnistamaan tekstin suhteita toisiin teksteihin

- Oppilas laajentaa kirjallisuus- ja kulttuurinäkemystä
- Oppilas tutustuu kirjallisuuden historiaan ja joihinkin kaunokirjallisuuden alalajeihin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas lukee lyhyitä, helppotajuisia suomenkielisiä kaunokirjallisia tekstejä. Oppilas erottaa fiktiivisen tekstin muista teksteistä. Oppilas hahmottaa, että eri aikoina on kirjoitettu erilaisia tekstejä. Oppilas tunnistaa mallien avulla tekstien välisiä yhteyksiä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas lukee suomenkielisiä kaunokirjallisia tekstejä ja keskustelee lukukokemuksestaan muiden kanssa. Oppilas on tutustunut joihinkin suomalaisen kirjallisuuden päävaiheita edustaviin teksteihin. Oppilas tuntee joitakin kirjallisuuden lajeja ja kuvailee vähintään yhtä niistä. Oppilas tunnistaa, mihin lajiin teksti kuuluu.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas lukee suomenkielisiä kirjoja ja erittelee lukukokemustaan. Oppilas osaa nimetä suomalaisen kirjallisuuden päävaiheita. Oppilas osaa eritellä kirjallisuuden lajien piirteitä lukemastaan tekstistä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas lukee monipuolisesti suomenkielistä kirjallisuutta ja analysoi lukemaansa keskustelemalla ja kirjoittamalla. Oppilas tuntee suomalaisen kirjallisuuden päävaiheita ja niiden yhteyden eurooppalaisiin virtauksiin.

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Tutkitaan tekstejä ja tehdään päätelmiä kielen merkityksistä, rakenteista (lauseenjäsennys, modaalisuus, rektio) ja kielellisten valintojen vaikutuksesta tekstin sävyyn. Vertaillaan suomea oppilaille tuttuihin kieliin ja tutkitaan, miten kielet vaikuttavat toisiinsa. Tutustutaan Suomen kielitilanteeseen ja kielen kehityksen päävaiheisiin. Tutustutaan kirjallisuuteen, elokuvaan, teatteriin ja mediakulttuuriin. Vahvistetaan kulttuurisen monimuotoisuuden ymmärrystä vertailemalla kulttuurisia kokemuksia eri puolilta maailmaa ja eri aikoina. Tutkitaan kriittisesti median toimintatapoja omassa elämässä ja yhteiskunnassa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Perehdytään mediakulttuuriin ja elokuvaan sekä niiden eri vaikutuskeinoihin
- Tutustutaan kirjallisuuden historiaan ja joihinkin kirjallisuuden eri alalajeihin
- Jaetaan ja vertailaan luku- tai kulttuurikokemuksia eri tavoilla
- Tutustutaan suomen kielelle tyypillisiin muoto- ja lauserakenteisiin (modukset, keskeisimmät asiat lauseenjäsennyksestä) ja niiden tuottamiin merkityseroihin
- Tutkitaan kriittisesti median toimintatapoja

T10 auttaa oppilasta avartamaan kulttuurinäkemystään ja erittelemään koulun ja yhteiskunnan monikielisyyttä ja kulttuurista monimuotoisuutta sekä tunnistamaan kulttuurien samanlaisuuksia ja erilaisten ilmiöiden kulttuurisidonnaisuutta

- Oppilas saa mahdollisuuksia luku- sekä kulttuurikokemuksiin ja niiden jakamiseen
- Oppilas laajentaa kirjallisuus- ja kulttuurinäkemystä
- Oppilas vertailee kulttuureja ja ymmärtää kulttuurien samanlaisuuksia

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tietää, että jokainen yhteiskunta on monikielinen ja kulttuurisesti monimuotoinen. Oppilas tunnistaa ja osaa kuvata kulttuurisia kytköksiä omassa elämässään.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas tunnistaa yksilön ja lähiympäristön monikielisyyttä ja kulttuurista monimuotoisuutta. Oppilas monipuolistaa kulttuurisia kokemuksiaan ja osaa kertoa niistä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas erittelee yhteiskunnan monikielisyyttä ja kulttuurista monimuotoisuutta. Oppilas osaa eritellä kulttuurisia kokemuksiaan. Oppilas tekee havaintoja siitä, että kulttuuri, yksilöiden toiminta ja erilaisten ryhmien muodostuminen vaikuttavat toisiinsa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas esittää näkemyksiä kielellisen ja kulttuurisen monimuotoisuuden merkityksestä itselleen ja yhteiskunnalle. Oppilas osallistuu aktiivisesti yhteisten kulttuuristen kokemusten luomiseen.

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Tutkitaan tekstejä ja tehdään päätelmiä kielen merkityksistä, rakenteista (lauseenjäsennys, modaalisuus, rektio) ja kielellisten valintojen vaikutuksesta tekstin sävyyn. Vertaillaan suomea oppilaille tuttuihin kieliin ja tutkitaan, miten kielet vaikuttavat toisiinsa. Tutustutaan Suomen kielitilanteeseen ja kielen kehityksen päävaiheisiin. Tutustutaan kirjallisuuteen, elokuvaan, teatteriin ja mediakulttuuriin. Vahvistetaan kulttuurisen monimuotoisuuden ymmärrystä vertailemalla kulttuurisia kokemuksia eri puolilta maailmaa ja eri aikoina. Tutkitaan kriittisesti median toimintatapoja omassa elämässä ja yhteiskunnassa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Perehdytään mediakulttuuriin ja elokuvaan sekä niiden eri vaikutuskeinoihin
- Tutustutaan kirjallisuuden historiaan ja joihinkin kirjallisuuden eri alalajeihin
- Jaetaan ja vertailaan luku- tai kulttuurikokemuksia eri tavoilla
- Tutustutaan suomen kielelle tyypillisiin muoto- ja lauserakenteisiin (modukset, keskeisimmät asiat lauseenjäsennyksestä) ja niiden tuottamiin merkityseroihin
- Tutkitaan kriittisesti median toimintatapoja

T11 ohjata oppilasta vakiinnuttamaan myönteistä käsitystä itsestään viestijänä, lukijana, tekstien tuottajana sekä kielenoppijana, ohjata häntä näkemään ja vertaamaan erilaisia oppimistyylejä ja tapoja sekä oppimaan muilta

- Oppilas vahvistaa myönteistä käsitystä itsestään oppijana
- Oppilas omaksuu monipuolisia oppimaan oppimisen taitoja
- Oppilas vahvistaa oman äidinkielen ja muiden kielten käyttämistä opiskelun tukena
- Oppilas arvostaa eri kielten osaamista

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tekee havaintoja kielenoppimisestaan ja omista oppimisen tavoistaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan kielenoppijana ja kielen käyttäjänä sekä asettaa itselleen oppimistavoitteita.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas kehittää kielenoppimistaitojaan ja hyödyntää monipuolisesti ympäristöään kielenoppimisen resurssina.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas asettaa itselleen haasteellisia oppimistavoitteita ja edistää yhteistä oppimista.

S5 Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena

Tuetaan eri tiedonalojen tekstien lukemisen, kirjoittamisen, kuuntelemisen ja puhumisen taitoja. Vertaillaan arkikieltä ja eri tiedonalojen tapoja käyttää kieltä. Vahvistetaan tieto- ja viestintäteknologian käyttötaitoja tiedonhankinnassa, oppimisessa ja oman oppimisen arvioinnissa. Syvennetään oppilaan taitoa käyttää omaa äidinkieltään ja muita osaamiaan kieliä kaiken oppimisen tukena.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Harjoitellaan itsearviointia ja oppimaan oppimisen taitoja
- Tutkitaan tekstien kielellisiä piirteitä ja vahvistetaan kielitietoisuutta opettelemalla ymmärtämään kielen mahdollisuuksia vaikuttaa
- Vahvistetaan edelleen oppiaineiden kielten tuntemusta ja laajennetaan sanastoa
- Vertaillaan arkikieltä ja eri tiedonalojen kieliä
- Kirjoitetaan koevastauksia (esseevastaus)
- Yhdistetään kuvaa ja sanaa ilmiöiden havainnollistamisessa
- Harjoitellaan ennakointia ja uudelleen kerrontaa tekstin avaamisessa
- Opetellaan tiedonhakua eri lähteistä itsenäisesti ja tuettuna
- Opitaan arvioimaan lähteitä kriittisesti
- Käytetään monipuolisesti omaa kielitaitoa uusien asioiden omaksumisessa

T12 ohjata oppilasta havainnoimaan, miten kieltä käytetään eri tiedonaloilla

- Oppilas löytää eri oppiaineiden teksteistä ydinasiat ja esittää ne eri välineitä käyttäen muille
- Oppilas keskustelee oppiaineiden sisällöistä käyttäen ko. tiedonalalle tyypillisiä käsitteitä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas käsittelee eri tiedonalojen aiheita arkikielellä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas ymmärtää ikätasolleen suunnattua kognitiivisesti melko vaativaa kieltä vahvan kontekstin tuen avulla.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas ymmärtää ikätasolleen suunnattua kognitiivisesti vaativaa kieltä, mutta tarvitsee kontekstin tukea.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas tuntee abstraktin kielen keinoja ja käyttää niitä tekstien tulkinnassa.

S5 Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena

Tuetaan eri tiedonalojen tekstien lukemisen, kirjoittamisen, kuuntelemisen ja puhumisen taitoja. Vertaillaan arkikieltä ja eri tiedonalojen tapoja käyttää kieltä. Vahvistetaan tieto- ja viestintäteknologian käyttötaitoja tiedonhankinnassa, oppimisessa ja oman oppimisen arvioinnissa. Syvennetään oppilaan taitoa käyttää omaa äidinkieltään ja muita osaamiaan kieliä kaiken oppimisen tukena.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Harjoitellaan itsearviointia ja oppimaan oppimisen taitoja
- Tutkitaan tekstien kielellisiä piirteitä ja vahvistetaan kielitietoisuutta opettelemalla ymmärtämään kielen mahdollisuuksia vaikuttaa
- Vahvistetaan edelleen oppiaineiden kielten tuntemusta ja laajennetaan sanastoa
- Vertaillaan arkikieltä ja eri tiedonalojen kieliä
- Kirjoitetaan koevastauksia (esseevastaus)
- Yhdistetään kuvaa ja sanaa ilmiöiden havainnollistamisessa
- Harjoitellaan ennakointia ja uudelleen kerrontaa tekstin avaamisessa
- Opetellaan tiedonhakua eri lähteistä itsenäisesti ja tuettuna
- Opitaan arvioimaan lähteitä kriittisesti
- Käytetään monipuolisesti omaa kielitaitoa uusien asioiden omaksumisessa

T13 kannustaa oppilasta kehittämään tiedonhankintataitoja, oman työskentelyn suunnittelua, jäsentämistä ja arviointia itsenäisesti ja ryhmässä

- Oppilas harjoittelee luotettavan tiedon etsimistä erilaisista lähteistä
- Oppilas harjoittelee oman työnsä aikatauluttamista
- Oppilas harjoittelee itsearviointia

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas etsii yksittäisiä tietoja annetuista lähteistä. Oppilas noudattaa tekijänoikeuksia ja tietää, mitä yksityisyyden suojalla tarkoitetaan. Oppilas suunnittelee ja arvioi työskentelyään vain vähän.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas etsii tietoa tutuista tai annetuista lähteistä, mutta käsittelee tietoa toistaen. Oppilas arvioi omaa työskentelyään.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas etsii tietoa eri lähteistä sekä suunnittelee, jäsentää ja arvioi työskentelyään itsenäisesti ja ryhmässä. Oppilas tuo oman panoksensa yhteiseen työskentelyyn.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas etsii ja yhdistelee monipuolisesti eri tietolähteiden tietoa vertaillen ja tiedon luotettavuutta arvioiden. Oppilas edistää tavoitteellisesti yhteistä työskentelyä.

S5 Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena

Tuetaan eri tiedonalojen tekstien lukemisen, kirjoittamisen, kuuntelemisen ja puhumisen taitoja. Vertaillaan arkikieltä ja eri tiedonalojen tapoja käyttää kieltä. Vahvistetaan tieto- ja viestintäteknologian käyttötaitoja tiedonhankinnassa, oppimisessa ja oman oppimisen arvioinnissa. Syvennetään oppilaan taitoa käyttää omaa äidinkieltään ja muita osaamiaan kieliä kaiken oppimisen tukena.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Harjoitellaan itsearviointia ja oppimaan oppimisen taitoja
- Tutkitaan tekstien kielellisiä piirteitä ja vahvistetaan kielitietoisuutta opettelemalla ymmärtämään kielen mahdollisuuksia vaikuttaa
- Vahvistetaan edelleen oppiaineiden kielten tuntemusta ja laajennetaan sanastoa
- Vertaillaan arkikieltä ja eri tiedonalojen kieliä
- Kirjoitetaan koevastauksia (esseevastaus)
- Yhdistetään kuvaa ja sanaa ilmiöiden havainnollistamisessa
- Harjoitellaan ennakointia ja uudelleen kerrontaa tekstin avaamisessa
- Opetellaan tiedonhakua eri lähteistä itsenäisesti ja tuettuna
- Opitaan arvioimaan lähteitä kriittisesti
- Käytetään monipuolisesti omaa kielitaitoa uusien asioiden omaksumisessa

9

Vuosiluokan tavoitteet ja keskeiset sisällöt

T1 rohkaista oppilasta kehittämään taitoaan toimia tavoitteellisesti, eettisesti ja vuorovaikutussuhdetta rakentaen koulun ja yhteiskunnan vuorovaikutustilanteissa

- Oppilas toimii tavoitteellisesti, rakentavasti ja eettisesti eri vuorovaikutustilanteissa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osallistuu ennakoitaviin koulun vuorovaikutustilanteisiin aktiivisesti kuuntelemalla.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osallistuu suullisesti ja rakentavalla tavalla koulun vuorovaikutustilanteisiin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas edistää omalla toiminnallaan vuorovaikutuksen onnistumista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas toimii vuorovaikutustilanteissa aloitteellisesti ja sovittaa puhettaan tilanteen mukaan.

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Harjoitellaan muodollisempia vuorovaikutustilanteita, argumentointia, selostamista, referointia sekä puhe-esityksen pitämistä ja havainnollistamista. Vahvistetaan taitoja työskennellä keskustellen erilaisten aiheiden ja tekstien parissa. Tutkitaan ja käytetään kieltä osana toimintaa: kussakin toiminnassa tarvittavat kiteytyneet fraasit ja ilmaukset, tuttavallisuuden ja muodollisuuden ilmaiseminen, modaalisuus sekä vahvistaminen ja pehmentäminen mielipiteen ilmaisussa, tiivistämisen keinot ja toisen puheeseen viittaaminen. Harjoitellaan kriittistä suhtautumista kuultuun sekä kuullun käyttöä oman ilmaisun mallina. Harjoitutetaan oppilaiden kykyä käyttää puheen ja kokonaisilmaisun keinoja (kehon, äänen, tilan ja ajan keinoja) itseilmaisussa. Harjoitellaan valmisteltujen puhe-esitysten pitämistä.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Vahvistetaan jatko-opinnoissa ja työelämässä tarvittavia vuorovaikutusvalmiuksia
- Harjoitellaan kohteliasta kielenkäyttöä autenttisia puhetilanteita varten (tuttavallisuuden ja muodollisuuden ilmaiseminen)
- Opitaan viittaamaan toisen puheeseen keskustelussa
- Tunnistetaan ja kehitetään omia vahvuuksia viestijänä myös monimediaisissa viestintäympäristöissä
- Suullisen esityksen itsenäinen suunnittelu ja toteutus

T2 ohjata oppilasta syventämään muodollisten puhetilanteiden, opetuspuheen ja median puhuttujen tekstien ymmärtämistaitoja

- Oppilas ohjautuu havainnoimaan, vahvistamaan ja kehittämään omaa viestijäkuvaansa, myös monimediaisissa viestintäympäristöissä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas ymmärtää selkeästi havainnollistettuja puhuttuja arkikielisiä tekstejä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas ymmärtää puhuttuja arkikielisiä tekstejä ja selvittää niiden merkityksiä yhdessä muiden kanssa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas ymmärtää pääkohdat opetuspuheesta ja tuttuja aiheita käsittelevistä median puhutuista teksteistä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas erottaa olennaiset asiat opetuspuheesta ja median puhutuista teksteistä sekä arvioi kuulemaansa. Oppilas pystyy vastaanottamaan tietoa muodollisissa puhetilanteissa.

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Harjoitellaan muodollisempia vuorovaikutustilanteita, argumentointia, selostamista, referointia sekä puhe-esityksen pitämistä ja havainnollistamista. Vahvistetaan taitoja työskennellä keskustellen erilaisten aiheiden ja tekstien parissa. Tutkitaan ja käytetään kieltä osana toimintaa: kussakin toiminnassa tarvittavat kiteytyneet fraasit ja ilmaukset, tuttavallisuuden ja muodollisuuden ilmaiseminen, modaalisuus sekä vahvistaminen ja pehmentäminen mielipiteen ilmaisussa, tiivistämisen keinot ja toisen puheeseen viittaaminen. Harjoitellaan kriittistä suhtautumista kuultuun sekä kuullun käyttöä oman ilmaisun mallina. Harjoitutetaan oppilaiden kykyä käyttää puheen ja kokonaisilmaisun keinoja (kehon, äänen, tilan ja ajan keinoja) itseilmaisussa. Harjoitellaan valmisteltujen puhe-esitysten pitämistä.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Vahvistetaan jatko-opinnoissa ja työelämässä tarvittavia vuorovaikutusvalmiuksia
- Harjoitellaan kohteliasta kielenkäyttöä autenttisia puhetilanteita varten (tuttavallisuuden ja muodollisuuden ilmaiseminen)
- Opitaan viittaamaan toisen puheeseen keskustelussa
- Tunnistetaan ja kehitetään omia vahvuuksia viestijänä myös monimediaisissa viestintäympäristöissä
- Suullisen esityksen itsenäinen suunnittelu ja toteutus

T3 kannustaa oppilasta kehittämään esiintymistaitojaan ja taitoaan ilmaista itseään erilaisissa tilanteissa tavoitteellisesti ja erilaisia ilmaisukeinoja hyödyntäen

- Oppilas harjoittelee itseilmaisua erilaisissa viestintäympäristöissä, myös koulumaailman ulkopuolella

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas ilmaisee itseään erilaisissa arkisissa tilanteissa tai kertoo jostakin omakohtaisesta aiheesta kielitaitonsa mahdollistamalla tavalla. Oppilas täydentää kielitaitonsa rajoitteita muilla ilmaisun keinoilla.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas valmistelee ja pitää puheenvuoron tai puhe-esityksen itselleen läheisestä aiheesta. Oppilas ilmaisee itseään ymmärrettävästi.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas valmistelee ja pitää selkeän esityksen aiheesta, joka vaatii tiedonhankintaa. Oppilas ilmaisee itseään tilanteeseen sopivalla tavalla.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas valmistelee ja pitää koherentin, sisällöltään monipuolisen ja havainnollisen esityksen. Oppilas ilmaisee itseään tavoitteellisesti ja tarkoituksenmukaisesti.

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Harjoitellaan muodollisempia vuorovaikutustilanteita, argumentointia, selostamista, referointia sekä puhe-esityksen pitämistä ja havainnollistamista. Vahvistetaan taitoja työskennellä keskustellen erilaisten aiheiden ja tekstien parissa. Tutkitaan ja käytetään kieltä osana toimintaa: kussakin toiminnassa tarvittavat kiteytyneet fraasit ja ilmaukset, tuttavallisuuden ja muodollisuuden ilmaiseminen, modaalisuus sekä vahvistaminen ja pehmentäminen mielipiteen ilmaisussa, tiivistämisen keinot ja toisen puheeseen viittaaminen. Harjoitellaan kriittistä suhtautumista kuultuun sekä kuullun käyttöä oman ilmaisun mallina. Harjoitutetaan oppilaiden kykyä käyttää puheen ja kokonaisilmaisun keinoja (kehon, äänen, tilan ja ajan keinoja) itseilmaisussa. Harjoitellaan valmisteltujen puhe-esitysten pitämistä.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Vahvistetaan jatko-opinnoissa ja työelämässä tarvittavia vuorovaikutusvalmiuksia
- Harjoitellaan kohteliasta kielenkäyttöä autenttisia puhetilanteita varten (tuttavallisuuden ja muodollisuuden ilmaiseminen)
- Opitaan viittaamaan toisen puheeseen keskustelussa
- Tunnistetaan ja kehitetään omia vahvuuksia viestijänä myös monimediaisissa viestintäympäristöissä
- Suullisen esityksen itsenäinen suunnittelu ja toteutus

T4 ohjata oppilasta hyödyntämään tekstilajitietoutta tekstien tulkinnassa, laajentamaan sana- ja käsitevarantoaan, käyttämään tehokkaasti lukustrategioita ja päättelemään tekstin merkityksiä tekstuaalisten, sanastollisten ja kieliopillisten vihjeiden perusteella

- Oppilas valitsee, käyttää, tulkitsee ja arvioi monimuotoisia kaunokirjallisia tekstejä sekä asia- ja mediatekstejä erilaisia lukustrategioita hyödyntäen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas ymmärtää, miksi tekstit eroavat toisistaan. Oppilas tunnistaa joitakin piirteitä tavallisimmista tekstilajeista. Oppilas ymmärtää tekstin sisältöä puutteellisesti.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas tunnistaa tavallisimpia tekstilajeja. Oppilas ymmärtää tuttuja aihepiirejä käsitteleviä tekstejä ja hahmottaa tekstin kokonaisuuden. Oppilas selvittää avainsanat ymmärtääkseen tekstin pääajatuksen. Oppilas hyödyntää tekstejä sana- ja käsitevarantonsa laajentamisessa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas tunnistaa eri tekstilajien rakennetta ja kielellisiä piirteitä. Oppilas laajentaa aktiivisesti sana- ja käsitevarantoaan lukemalla erilaisia tekstejä. Oppilas käyttää tarkoituksenmukaisia strategioita tekstien tulkinnassa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas erittelee eri tekstilajien rakennetta ja kielellisiä piirteitä tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen. Oppilas kehittää sana- ja käsitevarantoaan siten, että se riittää itsenäiseen tekstien tulkintaan ja arviointiin.

S2 Tekstien tulkitseminen

Syvennetään opiskelun, yhteiskunnan ja kulttuurin kannalta merkityksellisten tekstien monipuolista lukemista ja analysointia. Tekstejä tarkastellaan niissä esiintyvien arvojen, ideologioiden ja vaikuttamiskeinojen kannalta (näkökulman, lauseen rakenteen, henkilöiden ja asioiden nimeämisen, kielikuvien ja ironian vaikutus tekstin tulkintaan). Vakiinnutetaan lukustrategioiden joustavaa soveltamista ja laajennetaan sana- ja käsitevarantoa. Harjoitellaan erittelemään erityisesti pohtivien, kantaa ottavien ja ohjaavien tekstilajien kielellisiä piirteitä sekä tunnistamaan kirjallisuuden tyylivirtauksia teksteissä. Harjoitellaan omien ja muiden tekstien analysointia, palautteen antoa ja vastaanottamista.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Tunnistetaan erilaisten tekstien tyylipiirteitä ja sävyjä
- Vahvistetaan kriittistä lukutaitoa
- Harjoitellaan yhteiskunnallisten tekstien analysointia (arvojen, ideologioiden ja vaikuttamisen keinojen löytäminen tekstistä)

T5 ohjata oppilasta kriittiseen tekstien tulkintaan itsenäisesti ja ryhmässä

- Oppilas syventää kriittistä lukutaitoaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas lukee ja ymmärtää yksinkertaisia, kieleltään konkreettisia tekstejä tutuissa tilanteissa. Oppilas esittää niistä kysymyksiä ja mielipiteitä yhdessä muiden kanssa ja itsenäisesti.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas lukee ja ymmärtää ikäkauden mukaisia, myös abstrakteja tekstejä. Oppilas tekee teksteistä päätelmiä ja esittää niiden sisällöstä perusteltuja mielipiteitä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas käyttää tekstien tulkinnan taitoaan oppimisen resurssina. Oppilas arvioi tekstejä ja tekee tekstistä päätelmiä ja kriittisiä kysymyksiä. Oppilas ymmärtää, että muut tekstit vaikuttavat tekstin tulkintaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas arvioi tekstien vaikutuskeinoja. Oppilas havainnoi tekstien sellaisia merkityksiä, joita ei sanota suoraan, kuten tekstin ajatuskulkua, asenteita ja näkökulmia. Oppilas tulkitsee, miten muut tekstit vaikuttavat tekstin merkityksiin.

S2 Tekstien tulkitseminen

Syvennetään opiskelun, yhteiskunnan ja kulttuurin kannalta merkityksellisten tekstien monipuolista lukemista ja analysointia. Tekstejä tarkastellaan niissä esiintyvien arvojen, ideologioiden ja vaikuttamiskeinojen kannalta (näkökulman, lauseen rakenteen, henkilöiden ja asioiden nimeämisen, kielikuvien ja ironian vaikutus tekstin tulkintaan). Vakiinnutetaan lukustrategioiden joustavaa soveltamista ja laajennetaan sana- ja käsitevarantoa. Harjoitellaan erittelemään erityisesti pohtivien, kantaa ottavien ja ohjaavien tekstilajien kielellisiä piirteitä sekä tunnistamaan kirjallisuuden tyylivirtauksia teksteissä. Harjoitellaan omien ja muiden tekstien analysointia, palautteen antoa ja vastaanottamista.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Tunnistetaan erilaisten tekstien tyylipiirteitä ja sävyjä
- Vahvistetaan kriittistä lukutaitoa
- Harjoitellaan yhteiskunnallisten tekstien analysointia (arvojen, ideologioiden ja vaikuttamisen keinojen löytäminen tekstistä)

T6 ohjata oppilasta vahvistamaan taitoa suunnitella, tuottaa ja muokata tekstejä itsenäisesti ja ryhmässä sekä hyödyntämään eri tekstilajeja omien tekstien malleina ja lähteinä

- Oppilas tuottaa erilaisia kertovia, kuvaavia, ohjaavia, kantaa ottavia ja pohtivia tekstejä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tuottaa rakenteeltaan, kieleltään ja sisällöltään yksinkertaisia ja konkreettisia tekstejä itselleen tutuista aiheista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas suunnittelee ja tuottaa tekstejä eri aihepiireistä mallien avulla itsenäisesti ja yhdessä muiden kanssa. Oppilas ottaa vastaan palautetta teksteistään. Oppilas tuottaa tekstilajiltaan tunnistettavia tekstejä, mutta tekstilajipiirteiden hyödyntäminen on rajallista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas suunnittelee, tuottaa ja muokkaa tekstejä, joissa käytetään eri tekstilajien piirteitä tarkoituksenmukaisesti.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas tuottaa itsenäisesti tekstejä, joissa käytetään eri tekstilajien piirteitä monipuolisesti. Oppilas käyttää myös muita tekstejä omien tekstien lähteinä.

S3 Tekstien tuottaminen

Tuotetaan erityisesti pohtivia, kantaaottavia ja ohjaavia tekstejä tekstilajivalikoimaa laajentaen ja ohjataan käyttämään sanastoa, fraseologiaa ja kieliopillisia rakenteita monipuolisesti (mm. infiniittiset rakenteet tiiviin ilmaisun keinoina). Vakiinnutetaan kirjoittamisprosessin eri vaiheiden hallintaa sekä erilaisten tietolähteiden käyttöä. Harjoitellaan eri tyylilajeja ja rekistereitä sekä erilaisia tapoja ilmaista persoonaa ja aikaa johdonmukaisesti tekstissä. Opitaan valitsemaan tekstiin sopivat ilmaisutavat.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Tuotetaan erilaisia kertovia, kuvaavia, ohjaavia, kantaa ottavia ja pohtivia tekstejä
- Tehdään havaintoja kielen rakenteista, eri rekistereille ja tyyleille tyypillisistä piirteistä ja kielellisten valintojen vaikutuksesta tekstin tyyliin ja sävyyn
- Vakiinnutetaan kirjoitetun ja puhutun kielen konventioiden tuntemusta (oikeinkirjoitus, asemointi, tyyli)
- Harjoitellaan jatko-opinnoissa ja työelämässä tarvittavia kielellisiä valmiuksia
- Harjoitellaan referointia ja erilaisiin lähteisiin viittaamista

T7 auttaa oppilasta vakiinnuttamaan kirjoitetun yleiskielen normien ja eri tekstilajeissa tarvittavan sanaston ja kieliopillisten rakenteiden hallintaa

- Oppilas soveltaa kirjoitetun kielen perussääntöjä kirjoittaessaan
- Oppilas tuottaa ymmärrettäviä ja yhtenäisiä tekstejä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas kirjoittaa tekstejä tutuista aihepiireistä. Teksti voi olla epäkoherenttia, verrattain hankalasti luettavaa ja sanastoltaan hyvin rajallista. Oppilas osaa kirjoittaa käsin ja tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas kirjoittaa ymmärrettäviä tekstejä kieliopillisista puutteista huolimatta. Sanasto voi olla vielä suppeaa. Kirjoitetun kielen normien noudattaminen on horjuvaa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas kirjoittaa koherentteja tekstejä ja käyttää niissä tarkoituksenmukaista sanastoa ja rakenteita. Kirjoitetun kielen normien noudattaminen on melko vakiintunutta. Oppilas osaa kirjoittaa sujuvasti käsin ja tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas kirjoittaa sisällöllisesti ja kielellisesti monipuolisia tekstejä. Kirjoitetun kielen normien noudattaminen on vakiintunutta.

S3 Tekstien tuottaminen

Tuotetaan erityisesti pohtivia, kantaaottavia ja ohjaavia tekstejä tekstilajivalikoimaa laajentaen ja ohjataan käyttämään sanastoa, fraseologiaa ja kieliopillisia rakenteita monipuolisesti (mm. infiniittiset rakenteet tiiviin ilmaisun keinoina). Vakiinnutetaan kirjoittamisprosessin eri vaiheiden hallintaa sekä erilaisten tietolähteiden käyttöä. Harjoitellaan eri tyylilajeja ja rekistereitä sekä erilaisia tapoja ilmaista persoonaa ja aikaa johdonmukaisesti tekstissä. Opitaan valitsemaan tekstiin sopivat ilmaisutavat.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Tuotetaan erilaisia kertovia, kuvaavia, ohjaavia, kantaa ottavia ja pohtivia tekstejä
- Tehdään havaintoja kielen rakenteista, eri rekistereille ja tyyleille tyypillisistä piirteistä ja kielellisten valintojen vaikutuksesta tekstin tyyliin ja sävyyn
- Vakiinnutetaan kirjoitetun ja puhutun kielen konventioiden tuntemusta (oikeinkirjoitus, asemointi, tyyli)
- Harjoitellaan jatko-opinnoissa ja työelämässä tarvittavia kielellisiä valmiuksia
- Harjoitellaan referointia ja erilaisiin lähteisiin viittaamista

T8 ohjata oppilasta syventämään kielitietoisuuttaan ja kiinnostumaan kielen ilmiöistä, auttaa oppilasta tunnistamaan kielen rakenteita, eri rekistereitä, tyylipiirteitä ja sävyjä ja ymmärtämään kielellisten valintojen merkityksiä ja seurauksia

- Oppilas osaa kuvailla tekstin kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä
- Oppilas osaa pohtia piirteiden merkityksiä
- Oppilas osaa kuvailla eri rekisterien ja tyylien välisiä eroja

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa, että kielenkäyttö vaihtelee eri tilanteissa. Oppilas tunnistaa kirjoitetun ja puhutun kielen eroja. Oppilas hahmottaa lauserajat ja tunnistaa verbin lauseen keskuksena.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas pohtii tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä sekä niiden merkityksiä yhdessä muiden kanssa. Oppilas tunnistaa muodollisen ja epämuodollisen kielenkäytön ja eri tyylien välisiä eroja. Oppilas osaa jakaa lauseen rakenneosiinsa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas havainnoi ja erittelee tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä sekä niiden merkityksiä tarkoituksenmukaisten käsitteiden avulla. Oppilas ymmärtää muodollisen ja epämuodollisen kielenkäytön ja eri tyylien vaikutuksia. Oppilas ymmärtää kielellisten valintojen merkityksiä
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas tekee päätelmiä tekstien kielellisistä ja tekstuaalisista piirteistä. Oppilas hyödyntää kielenkäytössään muodollista ja epämuodollista kieltä. Oppilas ymmärtää kielellisten valintojen vaikutuksen merkitysten rakentumiseen tekstissä.

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Tutkitaan tekstejä ja tehdään päätelmiä kielen merkityksistä, rakenteista (lauseenjäsennys, modaalisuus, rektio) ja kielellisten valintojen vaikutuksesta tekstin sävyyn. Vertaillaan suomea oppilaille tuttuihin kieliin ja tutkitaan, miten kielet vaikuttavat toisiinsa. Tutustutaan Suomen kielitilanteeseen ja kielen kehityksen päävaiheisiin. Tutustutaan kirjallisuuteen, elokuvaan, teatteriin ja mediakulttuuriin. Vahvistetaan kulttuurisen monimuotoisuuden ymmärrystä vertailemalla kulttuurisia kokemuksia eri puolilta maailmaa ja eri aikoina. Tutkitaan kriittisesti median toimintatapoja omassa elämässä ja yhteiskunnassa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Tutustutaan pääpiirteittäin Suomen kielitilanteeseen, kielten sukulaisuussuhteisiin, suomen sukukieliin ja suomen kielen vaihteluun ja vaiheisiin sekä kielen ohjailun periaatteisiin
- Vertaillaan suomea oppilaille tuttuihin kieliin ja tutustutaan suomen kielelle tyypillisiin äänne-, muoto- ja lauserakenteen piirteisiin
- Tutkitaan kielten vaikutusta toisiinsa sanaston ja nimistön tasolla
- Tutustutaan kulttuurin käsitteeseen ja sen eri ilmenemismuotoihin kuten kansanperinteeseen
- Kannustetaan oman lukuharrastuksen laajentamiseen ja luetaan otteita eri aikakausille tyypillisistä teksteistä
- Tutustutaan Suomen kirjallisuuden tärkeimpiin kirjailijoihin ja teoksiin
- Ymmärretään yhteiskunnan monikielisyyden ja kulttuurillisen monimuotoisuuden merkitys

T9 innostaa oppilasta tutustumaan kirjallisuuden lajeihin, suomalaiseen kirjallisuuteen, sen historiaan ja yhteyksiin maailmankirjallisuuteen sekä ohjata tunnistamaan tekstin suhteita toisiin teksteihin

- Oppilas tuntee suomalaista kirjallisuutta
- Oppilas osaa nimetä suomalaisen kirjallisuuden tärkeimpiä vaiheita
- Oppilas osaa nimetä suomalaisen kirjallisuuden yhteyksiä maailmankirjallisuuteen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas lukee lyhyitä, helppotajuisia suomenkielisiä kaunokirjallisia tekstejä. Oppilas erottaa fiktiivisen tekstin muista teksteistä. Oppilas hahmottaa, että eri aikoina on kirjoitettu erilaisia tekstejä. Oppilas tunnistaa mallien avulla tekstien välisiä yhteyksiä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas lukee suomenkielisiä kaunokirjallisia tekstejä ja keskustelee lukukokemuksestaan muiden kanssa. Oppilas on tutustunut joihinkin suomalaisen kirjallisuuden päävaiheita edustaviin teksteihin. Oppilas tuntee joitakin kirjallisuuden lajeja ja kuvailee vähintään yhtä niistä. Oppilas tunnistaa, mihin lajiin teksti kuuluu.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas lukee suomenkielisiä kirjoja ja erittelee lukukokemustaan. Oppilas osaa nimetä suomalaisen kirjallisuuden päävaiheita. Oppilas osaa eritellä kirjallisuuden lajien piirteitä lukemastaan tekstistä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas lukee monipuolisesti suomenkielistä kirjallisuutta ja analysoi lukemaansa keskustelemalla ja kirjoittamalla. Oppilas tuntee suomalaisen kirjallisuuden päävaiheita ja niiden yhteyden eurooppalaisiin virtauksiin.

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Tutkitaan tekstejä ja tehdään päätelmiä kielen merkityksistä, rakenteista (lauseenjäsennys, modaalisuus, rektio) ja kielellisten valintojen vaikutuksesta tekstin sävyyn. Vertaillaan suomea oppilaille tuttuihin kieliin ja tutkitaan, miten kielet vaikuttavat toisiinsa. Tutustutaan Suomen kielitilanteeseen ja kielen kehityksen päävaiheisiin. Tutustutaan kirjallisuuteen, elokuvaan, teatteriin ja mediakulttuuriin. Vahvistetaan kulttuurisen monimuotoisuuden ymmärrystä vertailemalla kulttuurisia kokemuksia eri puolilta maailmaa ja eri aikoina. Tutkitaan kriittisesti median toimintatapoja omassa elämässä ja yhteiskunnassa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Tutustutaan pääpiirteittäin Suomen kielitilanteeseen, kielten sukulaisuussuhteisiin, suomen sukukieliin ja suomen kielen vaihteluun ja vaiheisiin sekä kielen ohjailun periaatteisiin

- Vertaillaan suomea oppilaille tuttuihin kieliin ja tutustutaan suomen kielelle tyypillisiin äänne-, muoto- ja lauserakenteen piirteisiin
- Tutkitaan kielten vaikutusta toisiinsa sanaston ja nimistön tasolla
- Tutustutaan kulttuurin käsitteeseen ja sen eri ilmenemismuotoihin kuten kansanperinteeseen
- Kannustetaan oman lukuharrastuksen laajentamiseen ja luetaan otteita eri aikakausille tyypillisistä teksteistä
- Tutustutaan Suomen kirjallisuuden tärkeimpiin kirjailijoihin ja teoksiin
- Ymmärretään yhteiskunnan monikielisyyden ja kulttuurillisen monimuotoisuuden merkitys

T10 auttaa oppilasta avartamaan kulttuurinäkemystään ja erittelemään koulun ja yhteiskunnan monikielisyyttä ja kulttuurista monimuotoisuutta sekä tunnistamaan kulttuurien samanlaisuuksia ja erilaisten ilmiöiden kulttuurisidonnaisuutta

- Oppilas osaa kuvailla Suomen kielellistä ja kulttuurista monimuotoisuutta
- Oppilas osaa pohtia monikielisyyden merkitystä yhteiskunnassa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tietää, että jokainen yhteiskunta on monikielinen ja kulttuurisesti monimuotoinen. Oppilas tunnistaa ja osaa kuvata kulttuurisia kytköksiä omassa elämässään.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas tunnistaa yksilön ja lähiympäristön monikielisyyttä ja kulttuurista monimuotoisuutta. Oppilas monipuolistaa kulttuurisia kokemuksiaan ja osaa kertoa niistä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas erittelee yhteiskunnan monikielisyyttä ja kulttuurista monimuotoisuutta. Oppilas osaa eritellä kulttuurisia kokemuksiaan. Oppilas tekee havaintoja siitä, että kulttuuri, yksilöiden toiminta ja erilaisten ryhmien muodostuminen vaikuttavat toisiinsa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas esittää näkemyksiä kielellisen ja kulttuurisen monimuotoisuuden merkityksestä itselleen ja yhteiskunnalle. Oppilas osallistuu aktiivisesti yhteisten kulttuuristen kokemusten luomiseen.

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Tutkitaan tekstejä ja tehdään päätelmiä kielen merkityksistä, rakenteista (lauseenjäsennys, modaalisuus, rektio) ja kielellisten valintojen vaikutuksesta tekstin sävyyn. Vertaillaan suomea oppilaille tuttuihin kieliin ja tutkitaan, miten kielet vaikuttavat toisiinsa. Tutustutaan Suomen kielitilanteeseen ja kielen kehityksen päävaiheisiin. Tutustutaan kirjallisuuteen, elokuvaan, teatteriin ja mediakulttuuriin. Vahvistetaan kulttuurisen monimuotoisuuden ymmärrystä vertailemalla kulttuurisia kokemuksia eri puolilta maailmaa ja eri aikoina. Tutkitaan kriittisesti median toimintatapoja omassa elämässä ja yhteiskunnassa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Tutustutaan pääpiirteittäin Suomen kielitilanteeseen, kielten sukulaisuussuhteisiin, suomen sukukieliin ja suomen kielen vaihteluun ja vaiheisiin sekä kielen ohjailun periaatteisiin
- Vertaillaan suomea oppilaille tuttuihin kieliin ja tutustutaan suomen kielelle tyypillisiin äänne-, muoto- ja lauserakenteen piirteisiin
- Tutkitaan kielten vaikutusta toisiinsa sanaston ja nimistön tasolla
- Tutustutaan kulttuurin käsitteeseen ja sen eri ilmenemismuotoihin kuten kansanperinteeseen
- Kannustetaan oman lukuharrastuksen laajentamiseen ja luetaan otteita eri aikakausille tyypillisistä teksteistä
- Tutustutaan Suomen kirjallisuuden tärkeimpiin kirjailijoihin ja teoksiin
- Ymmärretään yhteiskunnan monikielisyyden ja kulttuurillisen monimuotoisuuden merkitys

T11 ohjata oppilasta vakiinnuttamaan myönteistä käsitystä itsestään viestijänä, lukijana, tekstien tuottajana sekä kielenoppijana, ohjata häntä näkemään ja vertaamaan erilaisia oppimistyylejä ja tapoja sekä oppimaan muilta

- Oppilas tunnistaa omat vahvuutensa ja kehittämiskohteensa kielenoppijana
- Oppilas osaa asettaa itselleen oppimistavoitteita

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tekee havaintoja kielenoppimisestaan ja omista oppimisen tavoistaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan kielenoppijana ja kielen käyttäjänä sekä asettaa itselleen oppimistavoitteita.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas kehittää kielenoppimistaitojaan ja hyödyntää monipuolisesti ympäristöään kielenoppimisen resurssina.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas asettaa itselleen haasteellisia oppimistavoitteita ja edistää yhteistä oppimista.

S5 Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena

Tuetaan eri tiedonalojen tekstien lukemisen, kirjoittamisen, kuuntelemisen ja puhumisen taitoja. Vertaillaan arkikieltä ja eri tiedonalojen tapoja käyttää kieltä. Vahvistetaan tieto- ja viestintäteknologian käyttötaitoja tiedonhankinnassa, oppimisessa ja oman oppimisen arvioinnissa. Syvennetään oppilaan taitoa käyttää omaa äidinkieltään ja muita osaamiaan kieliä kaiken oppimisen tukena.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Sovelletaan oppimaan oppimisen taitoja ja harjoitellaan oppimistavoitteiden asettamista
- Luetaan monipuolisesti eri tiedonalojen asiatekstejä ja laajennetaan sanavarastoa sekä otetaan sanoja käyttöön keskustelemalla ja kirjoittamalla erilaisista aiheista
- Harjoitellaan tiedonetsintää erilaisista ajankohtaisista aiheista ja mahdollisuuksien mukaan yhteistyössä jonkin toisen oppiaineen kanssa

T12 ohjata oppilasta havainnoimaan, miten kieltä käytetään eri tiedonaloilla

- Oppilas tunnistaa eri tiedonalojen tapoja käyttää kieltä
- Oppilas valmistautuu jatko-opintoihin vahvistamalla eri tiedonalojen kielten ja sanaston osaamista

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas käsittelee eri tiedonalojen aiheita arkikielellä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas ymmärtää ikätasolleen suunnattua kognitiivisesti melko vaativaa kieltä vahvan kontekstin tuen avulla.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas ymmärtää ikätasolleen suunnattua kognitiivisesti vaativaa kieltä, mutta tarvitsee kontekstin tukea.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas tuntee abstraktin kielen keinoja ja käyttää niitä tekstien tulkinnassa.

S5 Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena

Tuetaan eri tiedonalojen tekstien lukemisen, kirjoittamisen, kuuntelemisen ja puhumisen taitoja. Vertaillaan arkikieltä ja eri tiedonalojen tapoja käyttää kieltä. Vahvistetaan tieto- ja viestintäteknologian käyttötaitoja tiedonhankinnassa, oppimisessa ja oman oppimisen arvioinnissa. Syvennetään oppilaan taitoa käyttää omaa äidinkieltään ja muita osaamiaan kieliä kaiken oppimisen tukena.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Sovelletaan oppimaan oppimisen taitoja ja harjoitellaan oppimistavoitteiden asettamista
- Luetaan monipuolisesti eri tiedonalojen asiatekstejä ja laajennetaan sanavarastoa sekä otetaan sanoja käyttöön keskustelemalla ja kirjoittamalla erilaisista aiheista
- Harjoitellaan tiedonetsintää erilaisista ajankohtaisista aiheista ja mahdollisuuksien mukaan yhteistyössä jonkin toisen oppiaineen kanssa

T13 kannustaa oppilasta kehittämään tiedonhankintataitoja, oman työskentelyn suunnittelua, jäsentämistä ja arviointia itsenäisesti ja ryhmässä

- Oppilas osaa etsiä tietoa monipuolisesti eri lähteistä
- Oppilas pystyy suunnittelemaan, jäsentämään ja arvioimaan työskentelyään

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas etsii yksittäisiä tietoja annetuista lähteistä. Oppilas noudattaa tekijänoikeuksia ja tietää, mitä yksityisyyden suojalla tarkoitetaan. Oppilas suunnittelee ja arvioi työskentelyään vain vähän.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas etsii tietoa tutuista tai annetuista lähteistä, mutta käsittelee tietoa toistaen. Oppilas arvioi omaa työskentelyään.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas etsii tietoa eri lähteistä sekä suunnittelee, jäsentää ja arvioi työskentelyään itsenäisesti ja ryhmässä. Oppilas tuo oman panoksensa yhteiseen työskentelyyn.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas etsii ja yhdistelee monipuolisesti eri tietolähteiden tietoa vertaillen ja tiedon luotettavuutta arvioiden. Oppilas edistää tavoitteellisesti yhteistä työskentelyä.

S5 Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena

Tuetaan eri tiedonalojen tekstien lukemisen, kirjoittamisen, kuuntelemisen ja puhumisen taitoja. Vertaillaan arkikieltä ja eri tiedonalojen tapoja käyttää kieltä. Vahvistetaan tieto- ja viestintäteknologian käyttötaitoja tiedonhankinnassa, oppimisessa ja oman oppimisen arvioinnissa. Syvennetään oppilaan taitoa käyttää omaa äidinkieltään ja muita osaamiaan kieliä kaiken oppimisen tukena.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Sovelletaan oppimaan oppimisen taitoja ja harjoitellaan oppimistavoitteiden asettamista
- Luetaan monipuolisesti eri tiedonalojen asiatekstejä ja laajennetaan sanavarastoa sekä otetaan sanoja käyttöön keskustelemalla ja kirjoittamalla erilaisista aiheista
- Harjoitellaan tiedonetsintää erilaisista ajankohtaisista aiheista ja mahdollisuuksien mukaan yhteistyössä jonkin toisen oppiaineen kanssa

Suomi viittomakielisille

Oppimäärän tehtävä

Suomi viittomakielisille -oppimäärä on tarkoitettu niille oppilaille, jotka opiskelevat viittomakieltä ja kirjallisuutta suomenkielisissä kouluissa. Opetuksen tavoitteena on oppilaan korkeatasoiseen kaksikielisyyteen kasvamisen tukeminen ja edellytysten luominen sille, että oppilas voi saavuttaa jatko-opinnoissa vaadittavan kielitaidon molemmilla kielillä sekä toimia tasavertaisena jäsenenä suomen- ja viittomakielisessä yhteisössä. Paikallinen opetussuunnitelma laaditaan ja opetuksen tavoitetaso määritellään suomen kieli ja kirjallisuus ja/tai suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärää soveltaen. Tällöin myös oppilaan arviointi määräytyy sen mukaan, kumman oppimäärän pohjalta suomi viittomakielisille -oppimäärä on laadittu. Opetussuunnitelman laadinnassa otetaan huomioon oppilaiden kielellinen ja kulttuurinen tausta sekä perheen ja muun ympäristön tarjoaman tuen määrä oppilaan suomen kielen kehittymiselle.

Suomi viittomakielisille -oppimäärää opiskellaan suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärää soveltaen.

Suomen kieli ja kirjallisuus

Oppimäärän tehtävä vuosiluokilla 7-9

Vuosiluokilla 7–9 *erityisenä tehtävänä on monipuolistaa oppimaan oppimisen ja vuorovaikutuksen taitoja ja monilukutaitoa. Oppilaiden kielitietoutta, tekstimaailmaa ja kulttuurintuntemusta laajennetaan. Opetuksessa ohjataan tilanteeseen sopivaan kielenkäyttöön, ilmaisuun ja viestintään eri ympäristöissä. Jatko-opinnoissa ja työelämässä tarvittavat kielelliset ja vuorovaikutusvalmiudet otetaan huomioon. Kirjallisuudenopetuksessa kannustetaan elämykselliseen ja monipuoliseen lukemiseen.*

Äidinkielen ja kirjallisuus -oppiaineen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Tavoitteena on rakentaa yhteisöllinen ja oppimaan oppimisen taitojen kehittymistä edistävä oppimisympäristö, joka tarjoaa runsaasti kielellisiä virikkeitä sekä mahdollisuuksia etsiä, käyttää ja tuottaa tietoa laajoistakin tekstikokonaisuuksista myös monimediaisissa ympäristöissä. Äidinkielen oppimisympäristöön kuuluu myös koulun ulkopuolinen kulttuuri- ja mediatarjonta. Työtavat valitaan niin, että luetun ymmärtämisen strategioiden hallinta vahvistuu ja tekstin tuottamisen prosessit sujuvoituvat. Tekstejä tuotetaan yksin ja yhdessä myös viestintäteknologiaa hyödyntäen. Opetusta eheytetään prosessi- ja projektityöskentelyn avulla ja valitaan työtavat niin, että oppiaineen sisältöalueet integroituvat luontevasti toisiinsa. Draamaa integroidaan eri sisältöalueiden, erityisesti kirjallisuuden, ja muiden oppiaineiden opetukseen. Äidinkielen ja kirjallisuuden opetus integroituu luontevasti esimerkiksi vieraiden kielten, historian, maantiedon ja kuvataiteen opetukseen. Jokaisen oppilaan viestijäkuvaa vahvistetaan vuorovaikutusharjoituksin.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa vuosiluokilla 7-9

Opetuksen tavoitteena on tukea oppilaiden koulussa ja koulun ulkopuolella tapahtuvaa oppimista auttamalla häntä löytämään ja käyttämään itselleen sopivia opiskelustrategioita sekä tunnistamaan omia vahvuuksiaan. Oppilaita ohjataan löytämään ja valitsemaan itseään kiinnostavaa ja omalle lukutaidolle ja -tavalle soveltuvia tekstejä monimuotoisten tekstien joukosta ja kannustetaan kirjallisuuden ja muiden tekstien omaehtoiseen lukemiseen. Oppilaita ohjataan myös turvalliseen ja vastuulliseen mediaympäristössä toimimiseen. Vuorovaikutustaitojen ja tekstien tuottamistaitojen kehittämiseksi annetaan yksilöllistä ohjausta ja palautetta. Oppilaat saavat ohjausta ja tukea mahdollisissa kielellisissä oppimisvaikeuksissa, käsitteiden oppimisessa ja ajatusten kielentämissä. Myös kielellisesti lahjakkaita tuetaan esimerkiksi lukuhaasteiden ottamisessa ja itselleen soveltuvien työtapojen löytämisessä ja tavoitteiden asettamisessa. Tekstit ja työtavat valitaan niin, että oppilaiden yhdenvertaisuus ja sukupuolten tasa-arvo toteutuu.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa vuosiluokilla 7-9

Vuosiluokilla 7–9 oppilaan oppimisen arviointi on monipuolista, ohjaavaa ja kannustavaa. Kannustava ja rakentava palaute tukee oppilaiden motivaation rakentumista ja kielellisten valmiuksien kehittymistä sekä auttaa oppilaita löytämään omat vahvuutensa. Oppilaille annetaan säännöllisesti tietoa oppimisen edistymisestä ja suoriutumisesta suhteessa tavoitteisiin. Arviointi nivotaan kiinteäksi osaksi oppimisprosessia. Oppimista tukevan ja erittelevän palautteen avulla oppilaita autetaan tulemaan tietoisiksi omista taidoistaan, tiedoistaan ja työskentelyprosesseistaan ja annetaan välineitä niiden kehittämiseen. Vuosiluokilla 7–9 opetuksen kaikki tavoitealueet ovat oppilaiden oppimisen arvioinnissa yhtä tärkeitä. Niiden arviointi perustuu monipuolisiin suullisiin ja kirjallisiin näyttöihin sekä opettajan havaintoihin erilaisissa oppimistilanteissa. Oppilailla tulee olla mahdollisuus osoittaa osaamistaan

monipuolisesti. Itsearviointitaitoja ja vertaispalautteen antamisen ja vastaanottamisen taitoja kehitetään osana formatiivista arviointia.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona oppilaan äidinkielen ja kirjallisuuden opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päättöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut äidinkielen ja kirjallisuuden oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt äidinkielen ja kirjallisuuden tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päättöarvosana on äidinkielen ja kirjallisuuden tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan äidinkielen ja kirjallisuuden oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päättöarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy äidinkielen ja kirjallisuuden päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan.

Kriteerikuvauksissa alempien arvosanojen osaamisen kuvaukset sisältyvät ylemmän arvosanan kuvauksiin.

7

Vuosiluokan tavoitteet ja keskeiset sisällöt

T1 ohjata oppilasta laajentamaan taitoaan toimia tavoitteellisesti, motivoituneesti, eettisesti ja rakentavasti erilaisissa viestintäympäristöissä

- Oppilas harjoittelee toimimaan tavoitteellisesti erilaisissa vuorovaikutus- ja viestintätilanteissa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa toimia itselleen tutussa ryhmässä ja arkisissa vuorovaikutustilanteissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa toimia tavoitteellisesti ryhmissä ja tavanomaisissa vuorovaikutustilanteissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa toimia rakentavasti erilaisissa ryhmissä ja vuorovaikutustilanteissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa toimia rakentavasti monenlaisissa ryhmissä, myös vaativissa vuorovaikutustilanteissa.

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Vahvistetaan taitoa toimia erilaisissa, myös koulun ulkopuolisissa, vuorovaikutustilanteissa ja havainnoidaan omasta ja muiden viestinnästä syntyviä vaikutelmia ja merkityksiä. Harjoitellaan kuuntelemisen ja puhumisen taitoja ideointi-, väittely-, neuvottelu- ja ongelmanratkaisutilanteissa. Tehdään havaintoja viestintätilanteille tyypillisistä kielen keinoista ja omaksutaan niitä osaksi omaa kielenkäyttöä. Tutustutaan teatteriin taidemuotona ja teatteri-ilmaisun keinoihin draaman toimintamuotojen avulla. Harjoitutetaan oppilaiden kykyä käyttää puheen ja

kokonaisilmaisun keinoja itseilmaisussa. Harjoitellaan valmisteltujen puhe-esitysten pitämistä sekä havainnollistamista. Harjoitellaan arvioimaan omia vuorovaikutustaitoja ja viestintätapoja ja havaitsemaan niiden kehittämiskohteita.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Harjoitellaan puhumisen, kuuntelemisen ja keskustelemisen taitoja mm. ideointi- ja ongelmanratkaisutilanteissa
- Harjoitellaan valmisteltujen puhe-esitysten pitämistä ja havainnollistamista
- Varmennetaan kokonaisilmaisua eri viestintätilanteissa
- Harjoitellaan vertaispalautteen antamista ja saamista
- Havainnoidaan omaa viestintää

T2 kannustaa oppilasta monipuolistamaan ryhmäviestintätaitojaan ja kehittämään taitojaan perustella näkemyksiään sekä kielellisiä ja viestinnällisiä valintojaan

- Oppilas harjoittelee vuorovaikutustaitoja erilaisissa ryhmissä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa kuunnella muita ja osallistuu keskusteluun. Oppilas osaa ilmaista mielipiteensä ja esittää sille jonkin perustelun.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa ottaa toisten näkemykset huomioon omassa viestinnäs-sään. Oppilas osaa ilmaista mielipiteensä asiallisesti ja esittää sille yksinkertaisia perusteluja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa edistää puheenvuoroillaan keskustelua. Oppilas osaa ilmaista mielipiteensä selkeästi ja perustella sen melko monipuolisesti.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa tulkita muiden puheenvuoroja ja niiden tavoitteita sekä säädellä omaa viestintäänsä tilanteen mukaan. Oppilas osaa ilmaista mielipiteensä tilanteeseen sopivalla tavalla ja perustella sen vakuuttavasti.

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Vahvistetaan taitoa toimia erilaisissa, myös koulun ulkopuolisissa, vuorovaikutustilanteissa ja havainnoidaan omasta ja muiden viestinnästä syntyviä vaikutelmia ja merkityksiä. Harjoitellaan kuuntelemisen ja puhumisen taitoja ideointi-, väittely-, neuvottelu- ja ongelmanratkaisutilanteissa. Tehdään havaintoja viestintätilanteille tyypillisistä kielen keinoista ja omaksutaan niitä osaksi omaa kielenkäyttöä. Tutustutaan teatteriin taidemuotona ja teatteri-ilmaisun keinoihin draaman toimintamuotojen avulla. Harjoitutetaan oppilaiden kykyä käyttää puheen ja kokonaisilmaisun keinoja itseilmaisussa. Harjoitellaan valmisteltujen puhe-esitysten pitämistä sekä havainnollistamista. Harjoitellaan arvioimaan omia vuorovaikutustaitoja ja viestintätapoja ja havaitsemaan niiden kehittämiskohteita.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Harjoitellaan puhumisen, kuuntelemisen ja keskustelemisen taitoja mm. ideointi- ja ongelmanratkaisutilanteissa
- Harjoitellaan valmisteltujen puhe-esitysten pitämistä ja havainnollistamista
- Varmennetaan kokonaisilmaisua eri viestintätilanteissa
- Harjoitellaan vertaispalautteen antamista ja saamista
- Havainnoidaan omaa viestintää

T3 ohjata oppilasta monipuolistamaan taitojaan ilmaista itseään erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa, myös draaman keinoin.

- Oppilas harjoittelee taitoja ilmaista itseään, myös draaman keinoin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa pitää lyhyen puhe-esityksen konkreettisesta, itselleen tutusta aiheesta. Oppilas osaa ilmaista itseään ymmärrettävästi.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa pitää valmistellun yksinkertaisen puhe-esityksen. Oppilas osaa ilmaista itseään selkeästi.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa pitää valmistellun puhe-esityksen ja kohdentaa sen kuuli-joilleen. Oppilas osaa ilmaista itseään tilanteeseen sopivalla tavalla.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa pitää valmistellun puhe-esityksen vaativastakin aiheesta. Oppilas osaa ilmaista itseään monipuolisesti ja mukauttaa ilmaisuaan kuulijoiden ja tavoitteen mukaan.

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Vahvistetaan taitoa toimia erilaisissa, myös koulun ulkopuolisissa, vuorovaikutustilanteissa ja havainnoidaan omasta ja muiden viestinnästä syntyviä vaikutelmia ja merkityksiä. Harjoitellaan kuuntelemisen ja puhumisen taitoja ideointi-, väittely-, neuvottelu- ja ongelmanratkaisutilanteissa. Tehdään havaintoja viestintätilanteille tyypillisistä kielen keinoista ja omaksutaan niitä osaksi omaa kielenkäyttöä. Tutustutaan teatteriin taidemuotona ja teatteri-ilmaisun keinoihin draaman toimintamuotojen avulla. Harjoitutetaan oppilaiden kykyä käyttää puheen ja kokonaisilmaisun keinoja itseilmaisussa. Harjoitellaan valmisteltujen puhe-esitysten pitämistä sekä havainnollistamista. Harjoitellaan arvioimaan omia vuorovaikutustaitoja ja viestintätapoja ja havaitsemaan niiden kehittämiskohteita.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Harjoitellaan puhumisen, kuuntelemisen ja keskustelemisen taitoja mm. ideointi- ja ongelmanratkaisutilanteissa
- Harjoitellaan valmisteltujen puhe-esitysten pitämistä ja havainnollistamista

- Varmennetaan kokonaisilmaisua eri viestintätilanteissa
- Harjoitellaan vertaispalautteen antamista ja saamista
- Havainnoidaan omaa viestintää

T4 kannustaa oppilasta syventämään viestijäkuvaansa niin, että hän oppii havainnoimaan omaa viestintäänsä, tunnistamaan vahvuuksiaan sekä kehittämisalueitaan erilaisissa, myös monimediaisissa viestintäympäristöissä

- Oppilas osaa tehdä havaintoja itsestään viestijänä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa nimetä jonkin viestinnällisen vahvuutensa tai kehittämiskohteensa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kuvata itseään viestijänä ja nimetä muutamia vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa eritellä viestintätaitojaan sekä kuvata vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa arvioida viestintätaitojaan ja vahvuuksiaan ja pohtia, miten voi taitojaan kehittää.

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Vahvistetaan taitoa toimia erilaisissa, myös koulun ulkopuolisissa, vuorovaikutustilanteissa ja havainnoidaan omasta ja muiden viestinnästä syntyviä vaikutelmia ja merkityksiä. Harjoitellaan kuuntelemisen ja puhumisen taitoja ideointi-, väittely-, neuvottelu- ja ongelmanratkaisutilanteissa. Tehdään havaintoja viestintätilanteille tyypillisistä kielen keinoista ja omaksutaan niitä osaksi omaa kielenkäyttöä. Tutustutaan teatteriin taidemuotona ja teatteri-ilmaisun keinoihin draaman toimintamuotojen avulla. Harjoitutetaan oppilaiden kykyä käyttää puheen ja kokonaisilmaisun keinoja itseilmaisussa. Harjoitellaan valmisteltujen puhe-esitysten pitämistä sekä havainnollistamista. Harjoitellaan arvioimaan omia vuorovaikutustaitoja ja viestintätapoja ja havaitsemaan niiden kehittämiskohteita.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Harjoitellaan puhumisen, kuuntelemisen ja keskustelemisen taitoja mm. ideointi- ja ongelmanratkaisutilanteissa
- Harjoitellaan valmisteltujen puhe-esitysten pitämistä ja havainnollistamista
- Varmennetaan kokonaisilmaisua eri viestintätilanteissa
- Harjoitellaan vertaispalautteen antamista ja saamista
- Havainnoidaan omaa viestintää

T5 ohjata oppilasta kehittämään tekstien ymmärtämisessä, tulkinnassa ja analysoimisessa tarvittavia strategioita ja metakognitiivisia taitoja sekä taitoa arvioida oman lukemisensa kehittämistarpeita

- Oppilas harjoittelee käyttämään erilaisia lukemisen strategioita tekstien ymmärtämisessä, tulkinnassa ja analysoimisessa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa käyttää jotakin yksinkertaista tekstinymmärtämisen strategiaa. Oppilas osaa nimetä jonkin lukemiseen liittyvän vahvuutensa tai kehittämiskohteensa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa käyttää muutamia tekstinymmärtämisen strategioita. Oppilas osaa kuvata itseään lukijana ja nimetä muutamia vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa valita tekstilajiin sopivia tekstinymmärtämisen strategioita. Oppilas osaa eritellä lukutaitoaan ja kuvata vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa käyttää lukutilanteen kannalta tarkoituksenmukaisia teks-tinymmärtämisen strategioita. Oppilas osaa arvioida lukutaitojaan ja pohtia, miten voi niitä kehittää.

S2 Tekstien tulkitseminen

Tekstien tulkinnan taitoja syvennetään lukemalla ja tutkimalla fiktiivisiä, media- ja asiatekstejä eri muodoissaan: kaunokirjallisuutta, tietokirjallisuutta sekä erilaisia painetun, sähköisen ja audiovisuaalisen median tekstejä. Syvennetään tekstin ymmärtämisen strategioita ja seurataan lukutaidon kehittymistä. Tutustutaan erilaisiin pohtiviin ja kantaa ottaviin teksteihin sekä niiden vaikutuskeinoihin ja keskeisiin kielellisiin piirteisiin, kuten mielipiteen ja faktan erottamiseen, suostuttelun, varmuusasteiden, asenteiden ja affektiivisuuden ilmaisuun, henkilöön viittaamisen suoriin ja epäsuoriin keinoihin, referointiin, asioiden välisten suhteiden osoittamiseen perustelukeinoihin ja retorisiin keinoihin. Tutustutaan kuvaa, ääntä ja kirjoitusta yhdistäviin teksteihin ja niiden ilmaisutapoihin. Pohditaan tekstien tarkoitusperiä ja kohderyhmiä ja esitetään kriittisen lukijan kysymyksiä. Eläydytään luettuun, reflektoidaan omaa elämää luetun avulla ja jaetaan lukukokemuksia. Laajennetaan lukuharrastusta nuortenkirjallisuudesta yleiseen kauno- ja tietokirjallisuuteen. Harjoitellaan kirjallisuuden analyysi- ja tulkintataitoja ja lisätään käsitteiden käyttöä tekstien tarkastelussa ja vertailussa. Tunnistetaan ja tulkitaan kielen kuvallisuutta ja symboliikkaa ja syvennetään fiktion kielen ja kerronnan keinojen tuntemusta. Tutustutaan tiedonhaun vaiheisiin, erilaisiin tietolähteisiin ja arvioidaan niiden luotettavuutta.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Kannustetaan eläytymään luettuun, reflektoidaan omaan elämään ja jaetaan lukukokemuksia
- Varmennetaan kirjallisuuden peruskäsitteiden tuntemusta
- Tutustutaan kaunokirjallisuuden päälajeihin, nuortenkirjallisuuteen ja tietokirjallisuuteen
- Tutustutaan kielen kuvallisuuteen ja symboliikkaan
- Harjoitellaan tiedonhakua ja kriittistä lukutaitoa monimediaisessa ympäristössä
- Varmennetaan opiskelu- ja oppimaan oppimisen taitoja sekä tekstin ymmärtämisen strategioita

T6 tarjota oppilaalle monipuolisia mahdollisuuksia valita, käyttää, tulkita ja arvioida monimuotoisia kaunokirjallisia, asia- ja mediatekstejä

- Oppilas laajentaa ja monipuolistaa luku-, kuuntelu- ja katselukokemuksiaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa lukea yksinkertaisia kaunokirjallisia, asia- ja mediatekstejä eri muodoissaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa valita, käyttää ja lukea erilaisia tekstejä mutta pitäytyy enimmäkseen itselleen tutuissa tekstilajeissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa valita, käyttää ja tulkita eri tekstilajeja edustavia tekstejä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa valita, käyttää, tulkita ja arvioida myös itselleen uudenlaisia tekstejä.

S2 Tekstien tulkitseminen

Tekstien tulkinnan taitoja syvennetään lukemalla ja tutkimalla fiktiivisiä, media- ja asiatekstejä eri muodoissaan: kaunokirjallisuutta, tietokirjallisuutta sekä erilaisia painetun, sähköisen ja audiovisuaalisen median tekstejä. Syvennetään tekstin ymmärtämisen strategioita ja seurataan lukutaidon kehittymistä. Tutustutaan erilaisiin pohtiviin ja kantaa ottaviin teksteihin sekä niiden vaikutuskeinoihin ja keskeisiin kielellisiin piirteisiin, kuten mielipiteen ja faktan erottamiseen, suostuttelun, varmuusasteiden, asenteiden ja affektiivisuuden ilmaisuun, henkilöön viittaamisen suoriin ja epäsuoriin keinoihin, referointiin, asioiden välisten suhteiden osoittamiseen perustelukeinoihin ja retorisiin keinoihin. Tutustutaan kuvaa, ääntä ja kirjoitusta yhdistäviin teksteihin ja niiden ilmaisutapoihin. Pohditaan tekstien tarkoitusperiä ja kohderyhmiä ja esitetään kriittisen lukijan kysymyksiä. Eläydytään luettuun, reflektoidaan omaa elämää luetun avulla ja jaetaan lukukokemuksia. Laajennetaan lukuharrastusta nuortenkirjallisuudesta yleiseen kauno- ja tietokirjallisuuteen. Harjoitellaan kirjallisuuden analyysi- ja tulkintataitoja ja lisätään käsitteiden käyttöä tekstien tarkastelussa ja vertailussa. Tunnistetaan ja tulkitaan kielen kuvallisuutta ja symboliikkaa ja syvennetään fiktion kielen ja kerronnan keinojen tuntemusta. Tutustutaan tiedonhaun vaiheisiin, erilaisiin tietolähteisiin ja arvioidaan niiden luotettavuutta.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Kannustetaan eläytymään luettuun, reflektoidaan omaan elämään ja jaetaan lukukokemuksia
- Varmennetaan kirjallisuuden peruskäsitteiden tuntemusta
- Tutustutaan kaunokirjallisuuden päälajeihin, nuortenkirjallisuuteen ja tietokirjallisuuteen
- Tutustutaan kielen kuvallisuuteen ja symboliikkaan
- Harjoitellaan tiedonhakua ja kriittistä lukutaitoa monimediaisessa ympäristössä
- Varmennetaan opiskelu- ja oppimaan oppimisen taitoja sekä tekstin ymmärtämisen strategioita

T7 ohjata oppilasta kehittämään erittelevää ja kriittistä lukutaitoa, harjaannuttaa oppilasta tekemään havaintoja teksteistä ja tulkitsemaan niitä tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen sekä vakiinnuttamaan ja laajentamaan sana- ja käsitevarantoa

- Oppilas opettelee erilaisten käsitteiden käyttöä tekstien tulkinnassa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa poimia tekstistä keskeisiä sisältöjä apukysymysten avulla. Oppilas osaa nimetä muutaman yksinkertaiselle tekstilajille tyypillisen kielellisen tai tekstuaalisen piirteen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa erottaa tekstin pääasiat ja kuvata tekstin tavoitteita. Oppilas osaa kuvata tavanomaisille tekstilajeille tyypillisiä kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa eritellä tekstin tarkoitusperiä, kohderyhmiä ja merkityksiä. Oppilas osaa eritellä tekstilajien piirteitä ja kuvata niitä muutamien keskeisten käsitteiden avulla.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa tulkita ja pohtia tekstin rakentamia merkityksiä ja arvioida tekstin vaikutuksia. Oppilas osaa analysoida tekstilajien piirteitä tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen ja arvioida tekstiä suhteessa sen tavoitteisiin ja tarkoitusperiin.

S2 Tekstien tulkitseminen

Tekstien tulkinnan taitoja syvennetään lukemalla ja tutkimalla fiktiivisiä, media- ja asiatekstejä eri muodoissaan: kaunokirjallisuutta, tietokirjallisuutta sekä erilaisia painetun, sähköisen ja audiovisuaalisen median tekstejä. Syvennetään tekstin ymmärtämisen strategioita ja seurataan lukutaidon kehittymistä. Tutustutaan erilaisiin pohtiviin ja kantaa ottaviin teksteihin sekä niiden vaikutuskeinoihin ja keskeisiin kielellisiin piirteisiin, kuten mielipiteen ja faktan erottamiseen, suostuttelun, varmuusasteiden, asenteiden ja affektiivisuuden ilmaisuun, henkilöön viittaamisen suoriin ja epäsuoriin keinoihin, referointiin, asioiden välisten suhteiden osoittamiseen perustelukeinoihin ja retorisiin keinoihin. Tutustutaan kuvaa, ääntä ja kirjoitusta yhdistäviin teksteihin ja niiden ilmaisutapoihin. Pohditaan tekstien tarkoitusperiä ja kohderyhmiä ja esitetään kriittisen lukijan kysymyksiä. Eläydytään luettuun, reflektoidaan omaa elämää luetun avulla ja jaetaan lukukokemuksia. Laajennetaan lukuharrastusta nuortenkirjallisuudesta yleiseen kauno- ja tietokirjallisuuteen. Harjoitellaan kirjallisuuden analyysi- ja tulkintataitoja ja lisätään käsitteiden käyttöä tekstien tarkastelussa ja vertailussa. Tunnistetaan ja tulkitaan kielen kuvallisuutta ja symboliikkaa ja syvennetään fiktion kielen ja kerronnan keinojen tuntemusta. Tutustutaan tiedonhaun vaiheisiin, erilaisiin tietolähteisiin ja arvioidaan niiden luotettavuutta.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Kannustetaan eläytymään luettuun, reflektoidaan omaan elämään ja jaetaan lukukokemuksia
- Varmennetaan kirjallisuuden peruskäsitteiden tuntemusta
- Tutustutaan kaunokirjallisuuden päälajeihin, nuortenkirjallisuuteen ja tietokirjallisuuteen
- Tutustutaan kielen kuvallisuuteen ja symboliikkaan
- Harjoitellaan tiedonhakua ja kriittistä lukutaitoa monimediaisessa ympäristössä
- Varmennetaan opiskelu- ja oppimaan oppimisen taitoja sekä tekstin ymmärtämisen strategioita

T8 kannustaa oppilasta kehittämään taitoaan arvioida erilaisista lähteistä hankkimaansa tietoa ja käyttämään sitä tarkoituksenmukaisella tavalla

- Oppilas kehittää tiedonhakutaitoaan ja kykyä arvioida eri lähteistä hankkimansa tiedon paikkansapitänyyttä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa etsiä yksittäisiä tietoja annetuista lähteistä. Oppilas osaa nimetä muutaman lähteiden luotettavuuteen liittyvän piirteen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa käyttää tavanomaisia lähteitä ja hakea tietoa niistä. Oppilas osaa kuvata käyttämiensä lähteiden luotettavuutta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kuvata tiedonhaun keskeiset vaiheet, etsiä erilaisia lähteitä ja hakea tietoa niistä. Oppilas osaa arvioida erilaisten lähteiden luotettavuutta ja käytettävyyttä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa toimia tiedonhaun vaiheiden mukaisesti. Oppilas osaa käyttää monipuolisia lähteitä ja hakea niistä tietoa tarkoituksenmukaisella tavalla. Oppilas osaa pohtia lähteiden luotettavuuteen ja tiedon käytettävyyteen liittyviä tekijöitä ja perustella omat lähdevalintansa.

S2 Tekstien tulkitseminen

Tekstien tulkinnan taitoja syvennetään lukemalla ja tutkimalla fiktiivisiä, media- ja asiatekstejä eri muodoissaan: kaunokirjallisuutta, tietokirjallisuutta sekä erilaisia painetun, sähköisen ja audiovisuaalisen median tekstejä. Syvennetään tekstin ymmärtämisen strategioita ja seurataan lukutaidon kehittymistä. Tutustutaan erilaisiin pohtiviin ja kantaa ottaviin teksteihin sekä niiden vaikutuskeinoihin ja keskeisiin kielellisiin piirteisiin, kuten mielipiteen ja faktan erottamiseen, suostuttelun, varmuusasteiden, asenteiden ja affektiivisuuden ilmaisuun, henkilöön viittaamisen suoriin ja epäsuoriin keinoihin, referointiin, asioiden välisten suhteiden osoittamiseen perustelukeinoihin ja retorisiin keinoihin. Tutustutaan kuvaa, ääntä ja kirjoitusta yhdistäviin teksteihin ja niiden ilmaisutapoihin. Pohditaan tekstien tarkoitusperiä ja kohderyhmiä ja esitetään kriittisen lukijan kysymyksiä. Eläydytään luettuun, reflektoidaan omaa elämää luetun avulla ja jaetaan lukukokemuksia. Laajennetaan lukuharrastusta nuortenkirjallisuudesta yleiseen kauno- ja tietokirjallisuuteen. Harjoitellaan kirjallisuuden analyysi- ja tulkintataitoja ja lisätään käsitteiden käyttöä tekstien tarkastelussa ja vertailussa. Tunnistetaan ja tulkitaan kielen kuvallisuutta ja symboliikkaa ja syvennetään fiktion kielen ja kerronnan keinojen tuntemusta. Tutustutaan tiedonhaun vaiheisiin, erilaisiin tietolähteisiin ja arvioidaan niiden luotettavuutta.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Kannustetaan eläytymään luettuun, reflektoidaan omaan elämään ja jaetaan lukukokemuksia
- Varmennetaan kirjallisuuden peruskäsitteiden tuntemusta
- Tutustutaan kaunokirjallisuuden päälajeihin, nuortenkirjallisuuteen ja tietokirjallisuuteen
- Tutustutaan kielen kuvallisuuteen ja symboliikkaan

- Harjoitellaan tiedonhakua ja kriittistä lukutaitoa monimediaisessa ympäristössä
- Varmennetaan opiskelu- ja oppimaan oppimisen taitoja sekä tekstin ymmärtämisen strategioita

T9 kannustaa oppilasta laajentamaan kiinnostusta itselle uudenlaisia fiktiivisiä kirjallisuus- ja tekstilajityyppejä kohtaan ja monipuolistamaan luku-, kuuntelu- ja katselukokemuksiaan ja niiden jakamisen keinoja sekä syventämään ymmärrystä fiktion keinoista

- Oppilas harjoittelee tunnistamaan, erittelemään ja tulkitsemaan fiktiivisiä tekstilajeja sekä laajentaa ja monipuolistaa luku-, kuuntelu-ja katselukokemuksiaan yhdessä muiden kanssa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa selostaa yksinkertaisen fiktiivisen tekstin juonen ja nimetä joitakin fiktion keinoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kuvailla fiktiivisen tekstin piirteitä ja tehdä havaintoja fiktion keinoista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa eritellä fiktiivisiä tekstejä eri muodoissaan. Oppilas osaa käyttää erittelyssä muutamia keskeisiä käsitteitä sekä tunnistaa fiktion kielen ja ilmaisutapojen erityispiirteitä ja kerronnan keinoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa analysoida fiktiivisiä tekstejä eri muodoissaan tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen. Oppilas osaa tulkita fiktiivisiä tekstejä ja pohtia fiktion monitulkintaisuutta.

S2 Tekstien tulkitseminen

Tekstien tulkinnan taitoja syvennetään lukemalla ja tutkimalla fiktiivisiä, media- ja asiatekstejä eri muodoissaan: kaunokirjallisuutta, tietokirjallisuutta sekä erilaisia painetun, sähköisen ja audiovisuaalisen median tekstejä. Syvennetään tekstin ymmärtämisen strategioita ja seurataan lukutaidon kehittymistä. Tutustutaan erilaisiin pohtiviin ja kantaa ottaviin teksteihin sekä niiden vaikutuskeinoihin ja keskeisiin kielellisiin piirteisiin, kuten mielipiteen ja faktan erottamiseen, suostuttelun, varmuusasteiden, asenteiden ja affektiivisuuden ilmaisuun, henkilöön viittaamisen suoriin ja epäsuoriin keinoihin, referointiin, asioiden välisten suhteiden osoittamiseen perustelukeinoihin ja retorisiin keinoihin. Tutustutaan kuvaa, ääntä ja kirjoitusta yhdistäviin teksteihin ja niiden ilmaisutapoihin. Pohditaan tekstien tarkoitusperiä ja kohderyhmiä ja esitetään kriittisen lukijan kysymyksiä. Eläydytään luettuun, reflektoidaan omaa elämää luetun avulla ja jaetaan lukukokemuksia. Laajennetaan lukuharrastusta nuortenkirjallisuudesta yleiseen kauno- ja tietokirjallisuuteen. Harjoitellaan kirjallisuuden analyysi- ja tulkintataitoja ja lisätään käsitteiden käyttöä tekstien tarkastelussa ja vertailussa. Tunnistetaan ja tulkitaan kielen kuvallisuutta ja symboliikkaa ja syvennetään fiktion kielen ja kerronnan keinojen tuntemusta. Tutustutaan tiedonhaun vaiheisiin, erilaisiin tietolähteisiin ja arvioidaan niiden luotettavuutta.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Kannustetaan eläytymään luettuun, reflektoidaan omaan elämään ja jaetaan lukukokemuksia
- Varmennetaan kirjallisuuden peruskäsitteiden tuntemusta
- Tutustutaan kaunokirjallisuuden päälajeihin, nuortenkirjallisuuteen ja tietokirjallisuuteen

- Tutustutaan kielen kuvallisuuteen ja symboliikkaan
- Harjoitellaan tiedonhakua ja kriittistä lukutaitoa monimediaisessa ympäristössä
- Varmennetaan opiskelu- ja oppimaan oppimisen taitoja sekä tekstin ymmärtämisen strategioita

T10 rohkaista oppilasta ilmaisemaan ajatuksiaan kirjoittamalla ja tuottamalla monimuotoisia tekstejä sekä auttaa oppilasta tunnistamaan omia vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan tekstin tuottajana

- Oppilas harjoittelee ilmaisemaan ajatuksiaan tuottamalla monimuotoisia tekstejä. Oppilas harjoittelee omien vahvuuksiensa ja kehittämiskohteidensa tunnistamista tekstin tuottajana

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa tuottaa mallien avulla yksinkertaisia tekstejä. Oppilas osaa nimetä jonkin vahvuutensa tai kehittämiskohteensa tekstin tuottajana.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa tuottaa erityyppisiä tekstejä ohjeiden mukaan. Oppilas osaa kuvata itseään tekstien tuottajana ja nimetä muutamia vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa tuottaa tavoitteen mukaisia tekstejä. Oppilas osaa eritellä vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan tekstin tuottajana.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa tuottaa luovasti tilanteeseen ja tavoitteeseen sopivia tekstejä. Oppilas osaa arvioida vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan tekstin tuottajana ja pohtia, miten voi taitojaan kehittää.

S3 Tekstien tuottaminen

Tuotetaan fiktiivisiä ja ei-fiktiivisiä tekstejä eri muodoissaan: kielellisinä, visuaalisina, audiovisuaalisina ja verkkoteksteinä. Harjoitellaan tekstien tuottamista vaiheittain. Annetaan ja vastaanotetaan palautetta tekstin tuottamisen eri vaiheissa. Perehdytään erityyppisten tekstien tavoitteisiin ja arviointikriteereihin. Opiskellaan kertoville, kuvaaville, ohjaaville ja erityisesti pohtiville ja kantaa ottaville teksteille tyypillisiä tekstuaalisia, visuaalisia ja kielellisiä piirteitä ja hyödynnetään tätä tietoa tuotettaessa omia tekstejä. Harjoitellaan tekstien kohdentamista ja kielen ja muiden ilmaisutapojen mukauttamista eri kohderyhmille ja eri tarkoituksiin sopiviksi. Tutkitaan kirjoitettujen tekstien elementtejä, sekä hyödynnetään tätä tietoa omissa teksteissä. Syvennetään ymmärrystä kirjoitetun yleiskielen piirteistä: hahmotetaan kappaleiden, virkkeiden ja lauseiden rakenteita (erilaiset kappalerakenteet, pää- ja sivulauseet, lauseenvastikkeet, lauseenjäsenet, lauseke) ja opitaan käyttämään asioiden välisten suhteiden ilmaisukeinoja sekä ilmaisemaan viittaussuhteita. Tarkastellaan erilaisia ajan ja suhtautumisen ilmaisutapoja, sekä harjoitellaan niiden käyttöä omissa teksteissä. Tutkitaan sanastoon liittyviä rekisteri- ja tyylipiirteitä ja opitaan valitsemaan kuhunkin tekstiin sopivat ilmaisutavat. Opitaan käyttämään kirjoitetun yleiskielen konventioita omien tekstien tuottamisessa ja muokkauksessa. Vahvistetaan opiskelussa tarvittavien tekstien tuottamisen taitoja, kuten referoimista, tiivistämistä, muistiinpanojen tekoa ja lähteiden käyttöä. Perehdytään tekijänoikeuksiin ja noudatetaan tekijänoikeuksia omia tekstejä tuotettaessa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Harjoitellaan erilaisten monimediaisten fiktiivisten ja ei-fiktiivisten tekstien tuottamista vaiheittain (kertomus, tietoteksti, palaute)
- Harjoitellaan opiskelussa tarvittavien tekstien tuottamisen taitoja, kuten referoimista, tiivistämistä, muistiinpanojen tekoa ja lähteiden käyttöä
- Perehdytään tekijänoikeuksiin ja noudatetaan tekijänoikeuksia omia tekstejä tuotettaessa
- Tarkastellaan kirjoitetun kielen konventioita osana kirjoitusprosessia (mm. erilaiset kappalerakenteet, pää- ja sivulauseet, välimerkit, yhdyssanat)
- Harjaannutaan palautteen antamiseen ja saamiseen

T11 tarjota oppilaalle tilaisuuksia tuottaa kertovia, kuvaavia, ohjaavia ja erityisesti kantaa ottavia ja pohtivia tekstejä, myös monimediaisissa ympäristöissä, ja auttaa oppilasta valitsemaan kuhunkin tekstilajiin ja tilanteeseen sopivia ilmaisutapoja

- Oppilas tutustuu erilaisiin fiktiivisiin ja ei-fiktiivisiin tekstilajeihin ja harjoittelee niiden tuottamista myös monimediaisesti

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa tuottaa mallien avulla yksinkertaisia ja konkreettisia kertovia ja kuvaavia tekstejä itselleen tutuista aiheista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa tuottaa ohjaavia ja yksinkertaisia kantaa ottavia tekstejä ja käyttää mallien avulla niille tyypillisiä keinoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa tuottaa pohtivia ja erilaisia kantaa ottavia tekstejä ja käyttää niille tyypillisiä keinoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa tuottaa itsenäisesti erilaisia tekstejä ja käyttää monipuolisesti niille tyypillisiä keinoja.

S3 Tekstien tuottaminen

Tuotetaan fiktiivisiä ja ei-fiktiivisiä tekstejä eri muodoissaan: kielellisinä, visuaalisina, audiovisuaalisina ja verkkoteksteinä. Harjoitellaan tekstien tuottamista vaiheittain. Annetaan ja vastaanotetaan palautetta tekstin tuottamisen eri vaiheissa. Perehdytään erityyppisten tekstien tavoitteisiin ja arviointikriteereihin. Opiskellaan kertoville, kuvaaville, ohjaaville ja erityisesti pohtiville ja kantaa ottaville teksteille tyypillisiä tekstuaalisia, visuaalisia ja kielellisiä piirteitä ja hyödynnetään tätä tietoa tuotettaessa omia tekstejä. Harjoitellaan tekstien kohdentamista ja kielen ja muiden ilmaisutapojen mukauttamista eri kohderyhmille ja eri tarkoituksiin sopiviksi. Tutkitaan kirjoitettujen tekstien elementtejä, sekä hyödynnetään tätä tietoa omissa teksteissä. Syvennetään ymmärrystä kirjoitetun yleiskielen piirteistä: hahmotetaan kappaleiden, virkkeiden ja lauseiden rakenteita (erilaiset kappalerakenteet, pää- ja sivulauseet, lauseenvastikkeet, lauseenjäsenet, lauseke) ja opitaan käyttämään asioiden välisten suhteiden ilmaisukeinoja sekä ilmaisemaan viittaussuhteita. Tarkastellaan erilaisia ajan ja suhtautumisen ilmaisutapoja, sekä harjoitellaan niiden käyttöä omissa teksteissä. Tutkitaan sanastoon liittyviä rekisteri- ja tyylipiirteitä ja opitaan valitsemaan kuhunkin tekstiin sopivat ilmaisutavat. Opitaan käyttämään kirjoitetun yleiskielen konventioita omien tekstien tuottamisessa ja muokkauksessa. Vahvistetaan opiskelussa tarvittavien tekstien tuottamisen taitoja, kuten referoimista, tiivistämistä, muistiinpanojen tekoa ja

lähteiden käyttöä. Perehdytään tekijänoikeuksiin ja noudatetaan tekijänoikeuksia omia tekstejä tuotettaessa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Harjoitellaan erilaisten monimediaisten fiktiivisten ja ei-fiktiivisten tekstien tuottamista vaiheittain (kertomus, tietoteksti, palaute)
- Harjoitellaan opiskelussa tarvittavien tekstien tuottamisen taitoja, kuten referoimista, tiivistämistä, muistiinpanojen tekoa ja lähteiden käyttöä
- Perehdytään tekijänoikeuksiin ja noudatetaan tekijänoikeuksia omia tekstejä tuotettaessa
- Tarkastellaan kirjoitetun kielen konventioita osana kirjoitusprosessia (mm. erilaiset kappalerakenteet, pää- ja sivulauseet, välimerkit, yhdyssanat)
- Harjaannutaan palautteen antamiseen ja saamiseen

T12 ohjata oppilasta vahvistamaan tekstin tuottamisen prosesseja, tarjota oppilaalle tilaisuuksia tuottaa tekstiä yhdessä muiden kanssa sekä rohkaista oppilasta vahvistamaan taitoa antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä arvioida itseään tekstin tuottajana

- Oppilas harjoittelee tekstin tuottamisen prosesseja
- Oppilas harjoittelee kirjoittamaan yksin ja yhteisöllisesti erilaisia tekstejä ja harjoittelee palautteen antamista ja saamista

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa ideoida ja tuottaa tekstiä mallien tai apukysymysten avulla. Oppilas osaa antaa niukkaa tai yksipuolista palautetta muiden teksteistä ja ottaa vastaan palautetta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa suunnitella ja tuottaa tekstiä sekä yksin että ryhmässä. Oppilas osaa antaa palautetta ja hyödyntää saamaansa palautetta satunnaisesti tekstien tuottamisessa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa muokata tekstin rakenteita ja kieliasua palautteen pohjalta. Oppilas osaa antaa rakentavaa palautetta ja hyödyntää saamaansa palautetta tekstin tuottamisen eri vaiheissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa muokata monipuolisesti ja itsenäisesti tekstin ilmaisua ja rakenteita. Oppilas osaa antaa tekstien muokkaamista edistävää palautetta muiden teksteistä ja soveltaa saamaansa palautetta kehittäessään tekstin tuottamisen taitojaan.

S3 Tekstien tuottaminen

Tuotetaan fiktiivisiä ja ei-fiktiivisiä tekstejä eri muodoissaan: kielellisinä, visuaalisina, audiovisuaalisina ja verkkoteksteinä. Harjoitellaan tekstien tuottamista vaiheittain. Annetaan ja vastaanotetaan palautetta tekstin tuottamisen eri vaiheissa. Perehdytään erityyppisten tekstien tavoitteisiin ja arviointikriteereihin. Opiskellaan kertoville, kuvaaville, ohjaaville ja erityisesti pohtiville ja kantaa ottaville teksteille tyypillisiä tekstuaalisia, visuaalisia ja kielellisiä piirteitä ja hyödynnetään tätä tietoa tuotettaessa omia tekstejä. Harjoitellaan tekstien kohdentamista ja kielen

ja muiden ilmaisutapojen mukauttamista eri kohderyhmille ja eri tarkoituksiin sopiviksi. Tutkitaan kirjoitettujen tekstien elementtejä, sekä hyödynnetään tätä tietoa omissa teksteissä. Syvennetään ymmärrystä kirjoitetun yleiskielen piirteistä: hahmotetaan kappaleiden, virkkeiden ja lauseiden rakenteita (erilaiset kappalerakenteet, pää- ja sivulauseet, lauseenvastikkeet, lauseenjäsenet, lauseke) ja opitaan käyttämään asioiden välisten suhteiden ilmaisukeinoja sekä ilmaisemaan viittaussuhteita. Tarkastellaan erilaisia ajan ja suhtautumisen ilmaisutapoja, sekä harjoitellaan niiden käyttöä omissa teksteissä. Tutkitaan sanastoon liittyviä rekisteri- ja tyylipiirteitä ja opitaan valitsemaan kuhunkin tekstiin sopivat ilmaisutavat. Opitaan käyttämään kirjoitetun yleiskielen konventioita omien tekstien tuottamisessa ja muokkauksessa. Vahvistetaan opiskelussa tarvittavien tekstien tuottamisen taitoja, kuten referoimista, tiivistämistä, muistiinpanojen tekoa ja lähteiden käyttöä. Perehdytään tekijänoikeuksiin ja noudatetaan tekijänoikeuksia omia tekstejä tuotettaessa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Harjoitellaan erilaisten monimediaisten fiktiivisten ja ei-fiktiivisten tekstien tuottamista vaiheittain (kertomus, tietoteksti, palaute)
- Harjoitellaan opiskelussa tarvittavien tekstien tuottamisen taitoja, kuten referoimista, tiivistämistä, muistiinpanojen tekoa ja lähteiden käyttöä
- Perehdytään tekijänoikeuksiin ja noudatetaan tekijänoikeuksia omia tekstejä tuotettaessa
- Tarkastellaan kirjoitetun kielen konventioita osana kirjoitusprosessia (mm. erilaiset kappalerakenteet, pää- ja sivulauseet, välimerkit, yhdyssanat)
- Harjaannutaan palautteen antamiseen ja saamiseen

T13 ohjata oppilasta edistämään kirjoittamisen sujuvoittamista ja vahvistamaan tieto- ja viestintäteknologian käyttötaitoa tekstien tuottamisessa, syventämään ymmärrystään kirjoittamisesta viestintänä ja vahvistamaan yleiskielen hallintaa antamalla tietoa kirjoitetun kielen konventioista

- Oppilas harjoittelee tekstien tuottamista myös tieto- ja viestintätekniikkaa hyödyntäen
- Oppilas vahvistaa kirjoitetun kielen konventioita

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa tuottaa yksinkertaisen tekstin, jonka viestistä saa selvää. Oppilas osaa käyttää yksinkertaisia virke- ja lauserakenteita sekä pääosin virkkeen lopetusmerkkejä ja isoa alkukirjainta virkkeen alussa ja erisnimissä. Oppilas osaa kirjoittaa käsin ja tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa tuottaa tekstin, jonka viesti välittyy pääosin helposti. Oppilas osaa jaksottaa tekstinsä ja kiinnittää huomiota virke- ja lauserakenteisiin sekä noudattaa useita kirjoitetun yleiskielen käytänteitä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa tuottaa tekstin, joka on helposti ymmärrettävä ja sujuva. Oppilas osaa jäsentää tekstinsä ja kappaleensa loogisesti ja kiinnittää huomiota sananvalintoihin sekä noudattaa pääosin kirjoitetun yleiskielen käytänteitä tekstejä tuottaessaan ja muokatessaan. Oppilas osaa kirjoittaa sujuvasti käsin ja tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa tuottaa eheän ja havainnollisen tekstin. Oppilas osaa käyttää sidosteisuuden keinoja monipuolisesti, käyttää monipuolisia lause- ja virkerakenteita, kiinnittää huomiota tekstin tyyliin sekä noudattaa kirjoitetun yleiskielen käytänteitä.

S3 Tekstien tuottaminen

Tuotetaan fiktiivisiä ja ei-fiktiivisiä tekstejä eri muodoissaan: kielellisinä, visuaalisina, audiovisuaalisina ja verkkoteksteinä. Harjoitellaan tekstien tuottamista vaiheittain. Annetaan ja vastaanotetaan palautetta tekstin tuottamisen eri vaiheissa. Perehdytään erityyppisten tekstien tavoitteisiin ja arviointikriteereihin. Opiskellaan kertoville, kuvaaville, ohjaaville ja erityisesti pohtiville ja kantaa ottaville teksteille tyypillisiä tekstuaalisia, visuaalisia ja kielellisiä piirteitä ja hyödynnetään tätä tietoa tuotettaessa omia tekstejä. Harjoitellaan tekstien kohdentamista ja kielen ja muiden ilmaisutapojen mukauttamista eri kohderyhmille ja eri tarkoituksiin sopiviksi. Tutkitaan kirjoitettujen tekstien elementtejä, sekä hyödynnetään tätä tietoa omissa teksteissä. Syvennetään ymmärrystä kirjoitetun yleiskielen piirteistä: hahmotetaan kappaleiden, virkkeiden ja lauseiden rakenteita (erilaiset kappalerakenteet, pää- ja sivulauseet, lauseenvastikkeet, lauseenjäsenet, lauseke) ja opitaan käyttämään asioiden välisten suhteiden ilmaisukeinoja sekä ilmaisemaan viittaussuhteita. Tarkastellaan erilaisia ajan ja suhtautumisen ilmaisutapoja, sekä harjoitellaan niiden käyttöä omissa teksteissä. Tutkitaan sanastoon liittyviä rekisteri- ja tyylipiirteitä ja opitaan valitsemaan kuhunkin tekstiin sopivat ilmaisutavat. Opitaan käyttämään kirjoitetun yleiskielen konventioita omien tekstien tuottamisessa ja muokkauksessa. Vahvistetaan opiskelussa tarvittavien tekstien tuottamisen taitoja, kuten referoimista, tiivistämistä, muistiinpanojen tekoa ja lähteiden käyttöä. Perehdytään tekijänoikeuksiin ja noudatetaan tekijänoikeuksia omia tekstejä tuotettaessa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Harjoitellaan erilaisten monimediaisten fiktiivisten ja ei-fiktiivisten tekstien tuottamista vaiheittain (kertomus, tietoteksti, palaute)
- Harjoitellaan opiskelussa tarvittavien tekstien tuottamisen taitoja, kuten referoimista, tiivistämistä, muistiinpanojen tekoa ja lähteiden käyttöä
- Perehdytään tekijänoikeuksiin ja noudatetaan tekijänoikeuksia omia tekstejä tuotettaessa
- Tarkastellaan kirjoitetun kielen konventioita osana kirjoitusprosessia (mm. erilaiset kappalerakenteet, pää- ja sivulauseet, välimerkit, yhdyssanat)
- Harjaannutaan palautteen antamiseen ja saamiseen

T14 harjaannuttaa oppilasta vahvistamaan tiedon hallinnan ja käyttämisen taitoja ja monipuolistamaan lähteiden käyttöä ja viittaustapojen hallintaa omassa tekstissä sekä opastaa oppilasta toimimaan eettisesti verkossa yksityisyyttä ja tekijänoikeuksia kunnioittaen

- Oppilas harjoittelee verkkoympäristössä toimimista tekijänoikeudet huomioiden

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa tehdä yksinkertaisen tiivistyksen luetun, kuullun tai nähdyn pohjalta. Oppilas osaa käyttää lähteitä mekaanisesti ja yksinkertaisesti teksteissään. Oppilas noudattaa tekijänoikeuksia ja tietää, mitä yksityisyyden suojalla tarkoitetaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa tehdä yksinkertaisia muistiinpanoja ja merkitä käyttämänsä lähteet mallin mukaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa tehdä monipuolisia muistiinpanoja ja tiivistää hankkimaansa tietoa. Oppilas merkitsee lähteet asianmukaisella tavalla.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa yhdistellä omissa teksteissään useista lähteistä hankkimaansa tietoa.

S3 Tekstien tuottaminen

Tuotetaan fiktiivisiä ja ei-fiktiivisiä tekstejä eri muodoissaan: kielellisinä, visuaalisina, audiovisuaalisina ja verkkoteksteinä. Harjoitellaan tekstien tuottamista vaiheittain. Annetaan ja vastaanotetaan palautetta tekstin tuottamisen eri vaiheissa. Perehdytään erityyppisten tekstien tavoitteisiin ja arviointikriteereihin. Opiskellaan kertoville, kuvaaville, ohjaaville ja erityisesti pohtiville ja kantaa ottaville teksteille tyypillisiä tekstuaalisia, visuaalisia ja kielellisiä piirteitä ja hyödynnetään tätä tietoa tuotettaessa omia tekstejä. Harjoitellaan tekstien kohdentamista ja kielen ja muiden ilmaisutapojen mukauttamista eri kohderyhmille ja eri tarkoituksiin sopiviksi. Tutkitaan kirjoitettujen tekstien elementtejä, sekä hyödynnetään tätä tietoa omissa teksteissä. Syvennetään ymmärrystä kirjoitetun yleiskielen piirteistä: hahmotetaan kappaleiden, virkkeiden ja lauseiden rakenteita (erilaiset kappalerakenteet, pää- ja sivulauseet, lauseenvastikkeet, lauseenjäsenet, lauseke) ja opitaan käyttämään asioiden välisten suhteiden ilmaisukeinoja sekä ilmaisemaan viittaussuhteita. Tarkastellaan erilaisia ajan ja suhtautumisen ilmaisutapoja, sekä harjoitellaan niiden käyttöä omissa teksteissä. Tutkitaan sanastoon liittyviä rekisteri- ja tyylipiirteitä ja opitaan valitsemaan kuhunkin tekstiin sopivat ilmaisutavat. Opitaan käyttämään kirjoitetun yleiskielen konventioita omien tekstien tuottamisessa ja muokkauksessa. Vahvistetaan opiskelussa tarvittavien tekstien tuottamisen taitoja, kuten referoimista, tiivistämistä, muistiinpanojen tekoa ja lähteiden käyttöä. Perehdytään tekijänoikeuksiin ja noudatetaan tekijänoikeuksia omia tekstejä tuotettaessa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Harjoitellaan erilaisten monimediaisten fiktiivisten ja ei-fiktiivisten tekstien tuottamista vaiheittain (kertomus, tietoteksti, palaute)
- Harjoitellaan opiskelussa tarvittavien tekstien tuottamisen taitoja, kuten referoimista, tiivistämistä, muistiinpanojen tekoa ja lähteiden käyttöä
- Perehdytään tekijänoikeuksiin ja noudatetaan tekijänoikeuksia omia tekstejä tuotettaessa
- Tarkastellaan kirjoitetun kielen konventioita osana kirjoitusprosessia (mm. erilaiset kappalerakenteet, pää- ja sivulauseet, välimerkit, yhdyssanat)
- Harjaannutaan palautteen antamiseen ja saamiseen

T15 ohjata oppilasta syventämään kielitietoisuuttaan ja kiinnostumaan kielen ilmiöistä, auttaa oppilasta tunnistamaan kielen rakenteita, eri rekistereitä, tyylipiirteitä ja sävyjä ja ymmärtämään kielellisten valintojen merkityksiä ja seurauksia

- Oppilas tutkii ja havainnoi kielen rakenteita ja ilmiöitä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa havainnoida yksinkertaisia tekstien piirteitä. Oppilas osaa nimetä muutamia tavanomaisia kirjoitetun ja puhutun kielen sekä arki- ja yleiskielen eroja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa havainnoida tekstien ja kielen piirteitä. Oppilas osaa kuvata kielen vaihtelua eri kielenkäyttötilanteissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa eritellä eri rekisterien ja tyylien piirteitä. Oppilas osaa pohtia kielellisten ja tekstuaalisten valintojen merkityksiä ja vaikutuksia.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa analysoida tekstien, rekisterien ja tyylien piirteitä. Oppilas osaa soveltaa tietoa kielellisten valintojen vaikutuksista omassa viestinnässään.

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Tutkitaan tekstejä ja niiden rakentamia merkityksiä ja käytetään käsitteitä, joiden avulla kieltä voidaan tarkastella. Tehdään tekstejä eritellen havaintoja kielen rakenteista, eri rekistereille ja tyyleille tyypillisistä piirteistä ja kielellisten valintojen vaikutuksesta tekstin tyyliin ja sävyyn. Tutustutaan Suomen kielitilanteeseen, kielten sukulaisuussuhteisiin, suomen sukukieliin ja suomen kielen vaihteluun ja vaiheisiin sekä kielen ohjailun periaatteisiin. Vertaillaan suomea oppilaille tuttuihin kieliin ja tutustutaan suomen kielelle tyypillisiin äänne-, muoto- ja lauserakenteen piirteisiin. Tutkitaan kielten vaikutusta toisiinsa sanaston ja nimistön tasolla. Tutustutaan kulttuurin käsitteeseen ja sen eri ilmenemismuotoihin, kuten kansanperinteeseen, elokuvaan, teatteriin, puhekulttuuriin ja mediakulttuurin eri muotoihin. Tarjotaan mahdollisuuksia tuottaa kulttuuria itse. Tutustutaan kirjallisuuden päälajeihin, joihinkin alalajeihin, keskeisiin tyylivirtauksiin ja sekä yleisen että suomalaisen kirjallisuuden vaiheisiin. Luetaan monipuolisesti nuortenkirjoja, klassikoita ja nykykirjallisuutta, myös tietokirjoja. Kannustetaan aktiiviseen ja monipuoliseen kirjaston tarjonnan hyödyntämiseen.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Vahvistetaan kielen peruskäsitteiden tuntemusta (sanojen luokittelu ja taipuminen)
- Luetaan monipuolisesti erilaisia kaunokirjallisia tekstejä ja tutustutaan nuortenkirjallisuuteen ja tietokirjallisuuteen
- Eläydytään luettuun, reflektoidaan luettua omaan elämään ja jaetaan lukukokemuksia
- Tutustutaan puhutun ja kirjoitetun kielen eroihin

T16 kannustaa oppilasta avartamaan kirjallisuus- ja kulttuurinäkemystään, tutustuttaa häntä kirjallisuuden historiaan ja nykykirjallisuuteen, kirjallisuuden eri lajeihin sekä auttaa häntä pohtimaan kirjallisuuden ja kulttuurin merkitystä omassa elämässään, tarjota oppilaalle mahdollisuuksia luku- ja muiden kulttuurielämysten hankkimiseen ja jakamiseen

- Oppilas tutustuu nuortenkirjallisuuteen ja kertoo lukukokemuksestaan eri tavoin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa nimetä kirjallisuuden päälajit. Oppilas on lukenut muutamia kokonaisia kaunokirjallisia tekstejä, esimerkiksi novelleja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kuvailla kirjallisuuden päälajien tyypillisiä piirteitä. Oppilas osaa antaa esimerkkejä päälajeihin kuuluvista teoksista. Oppilas on lukenut osan lukuvuosittain sovituista teoksista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kuvailla kaunokirjallisuuden monimuotoisuutta. Oppilas osaa nimetä kirjallisuuden vaiheita ja yhdistää muutaman teoksen ja kirjailijan niihin. Oppilas on lukenut lukuvuosittain sovitut teokset.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa analysoida kaunokirjallisuuden monimuotoisuutta osana kulttuuria. Oppilas osaa kuvailla kirjallisuuden vaiheita sekä niiden keskeisiä tyylipiirteitä ja nimetä eri vaiheiden keskeisiä teoksia ja kirjailijoita. Oppilas tuntee monipuolisesti kirjallisuutta.

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Tutkitaan tekstejä ja niiden rakentamia merkityksiä ja käytetään käsitteitä, joiden avulla kieltä voidaan tarkastella. Tehdään tekstejä eritellen havaintoja kielen rakenteista, eri rekistereille ja tyyleille tyypillisistä piirteistä ja kielellisten valintojen vaikutuksesta tekstin tyyliin ja sävyyn. Tutustutaan Suomen kielitilanteeseen, kielten sukulaisuussuhteisiin, suomen sukukieliin ja suomen kielen vaihteluun ja vaiheisiin sekä kielen ohjailun periaatteisiin. Vertaillaan suomea oppilaille tuttuihin kieliin ja tutustutaan suomen kielelle tyypillisiin äänne-, muoto- ja lauserakenteen piirteisiin. Tutkitaan kielten vaikutusta toisiinsa sanaston ja nimistön tasolla. Tutustutaan kulttuurin käsitteeseen ja sen eri ilmenemismuotoihin, kuten kansanperinteeseen, elokuvaan, teatteriin, puhekulttuuriin ja mediakulttuurin eri muotoihin. Tarjotaan mahdollisuuksia tuottaa kulttuuria itse. Tutustutaan kirjallisuuden päälajeihin, joihinkin alalajeihin, keskeisiin tyylivirtauksiin ja sekä yleisen että suomalaisen kirjallisuuden vaiheisiin. Luetaan monipuolisesti nuortenkirjoja, klassikoita ja nykykirjallisuutta, myös tietokirjoja. Kannustetaan aktiiviseen ja monipuoliseen kirjaston tarjonnan hyödyntämiseen.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Vahvistetaan kielen peruskäsitteiden tuntemusta (sanojen luokittelu ja taipuminen)
- Luetaan monipuolisesti erilaisia kaunokirjallisia tekstejä ja tutustutaan nuortenkirjallisuuteen ja tietokirjallisuuteen
- Eläydytään luettuun, reflektoidaan luettua omaan elämään ja jaetaan lukukokemuksia
- Tutustutaan puhutun ja kirjoitetun kielen eroihin

8

Vuosiluokan tavoitteet ja keskeiset sisällöt

T1 ohjata oppilasta laajentamaan taitoaan toimia tavoitteellisesti, motivoituneesti, eettisesti ja rakentavasti erilaisissa viestintäympäristöissä

- Oppilas monipuolistaa vuorovaikutustaitojaan omassa kouluyhteisössään

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa toimia itselleen tutussa ryhmässä ja arkisissa vuorovaikutustilanteissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa toimia tavoitteellisesti ryhmissä ja tavanomaisissa vuorovaikutustilanteissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa toimia rakentavasti erilaisissa ryhmissä ja vuorovaikutustilanteissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa toimia rakentavasti monenlaisissa ryhmissä, myös vaativissa vuorovaikutustilanteissa.

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Vahvistetaan taitoa toimia erilaisissa, myös koulun ulkopuolisissa, vuorovaikutustilanteissa ja havainnoidaan omasta ja muiden viestinnästä syntyviä vaikutelmia ja merkityksiä. Harjoitellaan kuuntelemisen ja puhumisen taitoja ideointi-, väittely-, neuvottelu- ja ongelmanratkaisutilanteissa. Tehdään havaintoja viestintätilanteille tyypillisistä kielen keinoista ja omaksutaan niitä osaksi omaa kielenkäyttöä. Tutustutaan teatteriin taidemuotona ja teatteri-ilmaisun keinoihin draaman toimintamuotojen avulla. Harjoitutetaan oppilaiden kykyä käyttää puheen ja kokonaisilmaisun keinoja itseilmaisussa. Harjoitellaan valmisteltujen puhe-esitysten pitämistä sekä havainnollistamista. Harjoitellaan arvioimaan omia vuorovaikutustaitoja ja viestintätapoja ja havaitsemaan niiden kehittämiskohteita.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Tutustutaan väittely-, neuvottelu- ja ongelmanratkaisutilanteisiin ja harjoitellaan niissä toimimista
- Varmennetaan valmisteltujen puhe-esitysten pitämistä ja havainnollistamista monimediaisesti
- Syvennetään kokonaisilmaisun taitoja

T2 kannustaa oppilasta monipuolistamaan ryhmäviestintätaitojaan ja kehittämään taitojaan perustella näkemyksiään sekä kielellisiä ja viestinnällisiä valintojaan

- Oppilas harjoittelee rakentavaa näkemysten perustelemista ja pohtii kielellisten ja viestinnällisten valintojen merkityksiä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa kuunnella muita ja osallistuu keskusteluun. Oppilas osaa ilmaista mielipiteensä ja esittää sille jonkin perustelun.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa ottaa toisten näkemykset huomioon omassa viestinnäs-sään. Oppilas osaa ilmaista mielipiteensä asiallisesti ja esittää sille yksinkertaisia perusteluja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa edistää puheenvuoroillaan keskustelua. Oppilas osaa ilmaista mielipiteensä selkeästi ja perustella sen melko monipuolisesti.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa tulkita muiden puheenvuoroja ja niiden tavoitteita sekä säädellä omaa viestintäänsä tilanteen mukaan. Oppilas osaa ilmaista mielipiteensä tilanteeseen sopivalla tavalla ja perustella sen vakuuttavasti.

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Vahvistetaan taitoa toimia erilaisissa, myös koulun ulkopuolisissa, vuorovaikutustilanteissa ja havainnoidaan omasta ja muiden viestinnästä syntyviä vaikutelmia ja merkityksiä. Harjoitellaan kuuntelemisen ja puhumisen taitoja ideointi-, väittely-, neuvottelu- ja ongelmanratkaisutilanteissa. Tehdään havaintoja viestintätilanteille tyypillisistä kielen keinoista ja omaksutaan niitä osaksi omaa kielenkäyttöä. Tutustutaan teatteriin taidemuotona ja teatteri-ilmaisun keinoihin draaman toimintamuotojen avulla. Harjoitutetaan oppilaiden kykyä käyttää puheen ja kokonaisilmaisun keinoja itseilmaisussa. Harjoitellaan valmisteltujen puhe-esitysten pitämistä sekä havainnollistamista. Harjoitellaan arvioimaan omia vuorovaikutustaitoja ja viestintätapoja ja havaitsemaan niiden kehittämiskohteita.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Tutustutaan väittely-, neuvottelu- ja ongelmanratkaisutilanteisiin ja harjoitellaan niissä toimimista
- Varmennetaan valmisteltujen puhe-esitysten pitämistä ja havainnollistamista monimediaisesti
- Syvennetään kokonaisilmaisun taitoja

T3 ohjata oppilasta monipuolistamaan taitojaan ilmaista itseään erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa, myös draaman keinoin.

- Oppilas vahvistaa ja monipuolistaa itseilmaisun taitojaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa pitää lyhyen puhe-esityksen konkreettisesta, itselleen tutusta aiheesta. Oppilas osaa ilmaista itseään ymmärrettävästi.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa pitää valmistellun yksinkertaisen puhe-esityksen. Oppilas osaa ilmaista itseään selkeästi.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa pitää valmistellun puhe-esityksen ja kohdentaa sen kuuli-joilleen. Oppilas osaa ilmaista itseään tilanteeseen sopivalla tavalla.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa pitää valmistellun puhe-esityksen vaativastakin aiheesta. Oppilas osaa ilmaista itseään monipuolisesti ja mukauttaa ilmaisuaan kuulijoiden ja tavoitteen mukaan.

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Vahvistetaan taitoa toimia erilaisissa, myös koulun ulkopuolisissa, vuorovaikutustilanteissa ja havainnoidaan omasta ja muiden viestinnästä syntyviä vaikutelmia ja merkityksiä. Harjoitellaan kuuntelemisen ja puhumisen taitoja ideointi-, väittely-, neuvottelu- ja ongelmanratkaisutilanteissa. Tehdään havaintoja viestintätilanteille tyypillisistä kielen keinoista ja omaksutaan niitä osaksi omaa kielenkäyttöä. Tutustutaan teatteriin taidemuotona ja teatteri-ilmaisun keinoihin draaman toimintamuotojen avulla. Harjoitutetaan oppilaiden kykyä käyttää puheen ja kokonaisilmaisun keinoja itseilmaisussa. Harjoitellaan valmisteltujen puhe-esitysten pitämistä sekä havainnollistamista. Harjoitellaan arvioimaan omia vuorovaikutustaitoja ja viestintätapoja ja havaitsemaan niiden kehittämiskohteita.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Tutustutaan väittely-, neuvottelu- ja ongelmanratkaisutilanteisiin ja harjoitellaan niissä toimimista
- Varmennetaan valmisteltujen puhe-esitysten pitämistä ja havainnollistamista monimediaisesti
- Syvennetään kokonaisilmaisun taitoja

T4 kannustaa oppilasta syventämään viestijäkuvaansa niin, että hän oppii havainnoimaan omaa viestintäänsä, tunnistamaan vahvuuksiaan sekä kehittämisalueitaan erilaisissa, myös monimediaisissa viestintäympäristöissä

- Oppilas laajentaa omaa viestijäkuvaansa, myös monimediaisissa viestintäympäristöissä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa nimetä jonkin viestinnällisen vahvuutensa tai kehittämiskohteensa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kuvata itseään viestijänä ja nimetä muutamia vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa eritellä viestintätaitojaan sekä kuvata vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa arvioida viestintätaitojaan ja vahvuuksiaan ja pohtia, miten voi taitojaan kehittää.

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Vahvistetaan taitoa toimia erilaisissa, myös koulun ulkopuolisissa, vuorovaikutustilanteissa ja havainnoidaan omasta ja muiden viestinnästä syntyviä vaikutelmia ja merkityksiä. Harjoitellaan kuuntelemisen ja puhumisen taitoja ideointi-, väittely-, neuvottelu- ja ongelmanratkaisutilanteissa. Tehdään havaintoja viestintätilanteille tyypillisistä kielen keinoista ja omaksutaan niitä osaksi omaa kielenkäyttöä. Tutustutaan teatteriin taidemuotona ja teatteri-ilmaisun keinoihin draaman toimintamuotojen avulla. Harjoitutetaan oppilaiden kykyä käyttää puheen ja kokonaisilmaisun keinoja itseilmaisussa. Harjoitellaan valmisteltujen puhe-esitysten pitämistä sekä havainnollistamista. Harjoitellaan arvioimaan omia vuorovaikutustaitoja ja viestintätapoja ja havaitsemaan niiden kehittämiskohteita.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Tutustutaan väittely-, neuvottelu- ja ongelmanratkaisutilanteisiin ja harjoitellaan niissä toimimista
- Varmennetaan valmisteltujen puhe-esitysten pitämistä ja havainnollistamista monimediaisesti
- Syvennetään kokonaisilmaisun taitoja

T5 ohjata oppilasta kehittämään tekstien ymmärtämisessä, tulkinnassa ja analysoimisessa tarvittavia strategioita ja metakognitiivisia taitoja sekä taitoa arvioida oman lukemisensa kehittämistarpeita

- Oppilas käyttää lukustrategioita erilaisten kaunokirjallisten, asia- ja mediatekstien ymmärtämisessä, tulkinnassa ja analysoimisessa ohjatusti

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa käyttää jotakin yksinkertaista tekstinymmärtämisen strategiaa. Oppilas osaa nimetä jonkin lukemiseen liittyvän vahvuutensa tai kehittämiskohteensa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa käyttää muutamia tekstinymmärtämisen strategioita. Oppilas osaa kuvata itseään lukijana ja nimetä muutamia vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa valita tekstilajiin sopivia tekstinymmärtämisen strategioita. Oppilas osaa eritellä lukutaitoaan ja kuvata vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa käyttää lukutilanteen kannalta tarkoituksenmukaisia teks-tinymmärtämisen strategioita. Oppilas osaa arvioida lukutaitojaan ja pohtia, miten voi niitä kehittää.

S2 Tekstien tulkitseminen

Tekstien tulkinnan taitoja syvennetään lukemalla ja tutkimalla fiktiivisiä, media- ja asiatekstejä eri muodoissaan: kaunokirjallisuutta, tietokirjallisuutta sekä erilaisia painetun, sähköisen ja audiovisuaalisen median tekstejä. Syvennetään tekstin ymmärtämisen strategioita ja seurataan lukutaidon kehittymistä. Tutustutaan erilaisiin pohtiviin ja kantaa ottaviin teksteihin sekä niiden vaikutuskeinoihin ja keskeisiin kielellisiin piirteisiin, kuten mielipiteen ja faktan erottamiseen, suostuttelun, varmuusasteiden, asenteiden ja affektiivisuuden ilmaisuun, henkilöön viittaamisen suoriin ja epäsuoriin keinoihin, referointiin, asioiden välisten suhteiden osoittamiseen perustelukeinoihin ja retorisiin keinoihin. Tutustutaan kuvaa, ääntä ja kirjoitusta yhdistäviin teksteihin ja niiden ilmaisutapoihin. Pohditaan tekstien tarkoitusperiä ja kohderyhmiä ja esitetään kriittisen lukijan kysymyksiä. Eläydytään luettuun, reflektoidaan omaa elämää luetun avulla ja jaetaan lukukokemuksia. Laajennetaan lukuharrastusta nuortenkirjallisuudesta yleiseen kauno- ja tietokirjallisuuteen. Harjoitellaan kirjallisuuden analyysi- ja tulkintataitoja ja lisätään käsitteiden käyttöä tekstien tarkastelussa ja vertailussa. Tunnistetaan ja tulkitaan kielen kuvallisuutta ja symboliikkaa ja syvennetään fiktion kielen ja kerronnan keinojen tuntemusta. Tutustutaan tiedonhaun vaiheisiin, erilaisiin tietolähteisiin ja arvioidaan niiden luotettavuutta.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Tutustutaan joihinkin kaunokirjallisuuden alalajeihin (esim. kauhu, fantasia, scifi, jännitys) ja niiden historialliseen viitekehykseen
- Tutustutaan erilaisiin pohtiviin, vaikuttaviin ja kantaa ottaviin teksteihin sekä niiden vaikutuskeinoihin ja keskeisiin kielellisiin piirteisiin (muun muassa modukset, mielipiteen ja faktan erottaminen, suostuttelu, retoriset keinot, kielen kuvallisuus ja symboliikka, varmuusasteet, asenteet ja affektiivisuuden ilmaisu, asioiden välisten suhteiden osoittaminen, perustelukeinot)
- Tutustutaan erilaisiin vaikuttaviin tekstilajeihin ja viestimiin kriittisen medialukutaidon näkökulmasta

T6 tarjota oppilaalle monipuolisia mahdollisuuksia valita, käyttää, tulkita ja arvioida monimuotoisia kaunokirjallisia, asia- ja mediatekstejä

- Oppilas laajentaa ja monipuolistaa luku-, kuuntelu- ja katselukokemuksiaan ja niiden jakamisen keinoja

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa lukea yksinkertaisia kaunokirjallisia, asia- ja mediatekstejä eri muodoissaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa valita, käyttää ja lukea erilaisia tekstejä mutta pitäytyy enimmäkseen itselleen tutuissa tekstilajeissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa valita, käyttää ja tulkita eri tekstilajeja edustavia tekstejä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa valita, käyttää, tulkita ja arvioida myös itselleen uudenlaisia tekstejä.

S2 Tekstien tulkitseminen

Tekstien tulkinnan taitoja syvennetään lukemalla ja tutkimalla fiktiivisiä, media- ja asiatekstejä eri muodoissaan: kaunokirjallisuutta, tietokirjallisuutta sekä erilaisia painetun, sähköisen ja audiovisuaalisen median tekstejä. Syvennetään tekstin ymmärtämisen strategioita ja seurataan lukutaidon kehittymistä. Tutustutaan erilaisiin pohtiviin ja kantaa ottaviin teksteihin sekä niiden vaikutuskeinoihin ja keskeisiin kielellisiin piirteisiin, kuten mielipiteen ja faktan erottamiseen, suostuttelun, varmuusasteiden, asenteiden ja affektiivisuuden ilmaisuun, henkilöön viittaamisen suoriin ja epäsuoriin keinoihin, referointiin, asioiden välisten suhteiden osoittamiseen perustelukeinoihin ja retorisiin keinoihin. Tutustutaan kuvaa, ääntä ja kirjoitusta yhdistäviin teksteihin ja niiden ilmaisutapoihin. Pohditaan tekstien tarkoitusperiä ja kohderyhmiä ja esitetään kriittisen lukijan kysymyksiä. Eläydytään luettuun, reflektoidaan omaa elämää luetun avulla ja jaetaan lukukokemuksia. Laajennetaan lukuharrastusta nuortenkirjallisuudesta yleiseen kauno- ja tietokirjallisuuteen. Harjoitellaan kirjallisuuden analyysi- ja tulkintataitoja ja lisätään käsitteiden käyttöä tekstien tarkastelussa ja vertailussa. Tunnistetaan ja tulkitaan kielen kuvallisuutta ja symboliikkaa ja syvennetään fiktion kielen ja kerronnan keinojen tuntemusta. Tutustutaan tiedonhaun vaiheisiin, erilaisiin tietolähteisiin ja arvioidaan niiden luotettavuutta.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Tutustutaan joihinkin kaunokirjallisuuden alalajeihin (esim. kauhu, fantasia, scifi, jännitys) ja niiden historialliseen viitekehykseen
- Tutustutaan erilaisiin pohtiviin, vaikuttaviin ja kantaa ottaviin teksteihin sekä niiden vaikutuskeinoihin ja keskeisiin kielellisiin piirteisiin (muun muassa modukset, mielipiteen ja faktan erottaminen, suostuttelu, retoriset keinot, kielen kuvallisuus ja symboliikka, varmuusasteet, asenteet ja affektiivisuuden ilmaisu, asioiden välisten suhteiden osoittaminen, perustelukeinot)
- Tutustutaan erilaisiin vaikuttaviin tekstilajeihin ja viestimiin kriittisen medialukutaidon näkökulmasta

T7 ohjata oppilasta kehittämään erittelevää ja kriittistä lukutaitoa, harjaannuttaa oppilasta tekemään havaintoja teksteistä ja tulkitsemaan niitä tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen sekä vakiinnuttamaan ja laajentamaan sana- ja käsitevarantoa

- Oppilas harjoittelee kriittistä lukutaitoa sekä laajentaa ja vakiinnuttaa sana- ja käsitevarantoaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa poimia tekstistä keskeisiä sisältöjä apukysymysten avulla. Oppilas osaa nimetä muutaman yksinkertaiselle tekstilajille tyypillisen kielellisen tai tekstuaalisen piirteen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa erottaa tekstin pääasiat ja kuvata tekstin tavoitteita. Oppilas osaa kuvata tavanomaisille tekstilajeille tyypillisiä kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa eritellä tekstin tarkoitusperiä, kohderyhmiä ja merkityksiä. Oppilas osaa eritellä tekstilajien piirteitä ja kuvata niitä muutamien keskeisten käsitteiden avulla.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa tulkita ja pohtia tekstin rakentamia merkityksiä ja arvioida tekstin vaikutuksia. Oppilas osaa analysoida tekstilajien piirteitä tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen ja arvioida tekstiä suhteessa sen tavoitteisiin ja tarkoitusperiin.

S2 Tekstien tulkitseminen

Tekstien tulkinnan taitoja syvennetään lukemalla ja tutkimalla fiktiivisiä, media- ja asiatekstejä eri muodoissaan: kaunokirjallisuutta, tietokirjallisuutta sekä erilaisia painetun, sähköisen ja audiovisuaalisen median tekstejä. Syvennetään tekstin ymmärtämisen strategioita ja seurataan lukutaidon kehittymistä. Tutustutaan erilaisiin pohtiviin ja kantaa ottaviin teksteihin sekä niiden vaikutuskeinoihin ja keskeisiin kielellisiin piirteisiin, kuten mielipiteen ja faktan erottamiseen, suostuttelun, varmuusasteiden, asenteiden ja affektiivisuuden ilmaisuun, henkilöön viittaamisen suoriin ja epäsuoriin keinoihin, referointiin, asioiden välisten suhteiden osoittamiseen perustelukeinoihin ja retorisiin keinoihin. Tutustutaan kuvaa, ääntä ja kirjoitusta yhdistäviin teksteihin ja niiden ilmaisutapoihin. Pohditaan tekstien tarkoitusperiä ja kohderyhmiä ja esitetään kriittisen lukijan kysymyksiä. Eläydytään luettuun, reflektoidaan omaa elämää luetun avulla ja jaetaan lukukokemuksia. Laajennetaan lukuharrastusta nuortenkirjallisuudesta yleiseen kauno- ja tietokirjallisuuteen. Harjoitellaan kirjallisuuden analyysi- ja tulkintataitoja ja lisätään käsitteiden käyttöä tekstien tarkastelussa ja vertailussa. Tunnistetaan ja tulkitaan kielen kuvallisuutta ja symboliikkaa ja syvennetään fiktion kielen ja kerronnan keinojen tuntemusta. Tutustutaan tiedonhaun vaiheisiin, erilaisiin tietolähteisiin ja arvioidaan niiden luotettavuutta.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Tutustutaan joihinkin kaunokirjallisuuden alalajeihin (esim. kauhu, fantasia, scifi, jännitys) ja niiden historialliseen viitekehykseen
- Tutustutaan erilaisiin pohtiviin, vaikuttaviin ja kantaa ottaviin teksteihin sekä niiden vaikutuskeinoihin ja keskeisiin kielellisiin piirteisiin (muun muassa modukset, mielipiteen

ja faktan erottaminen, suostuttelu, retoriset keinot, kielen kuvallisuus ja symboliikka, varmuusasteet, asenteet ja affektiivisuuden ilmaisu, asioiden välisten suhteiden osoittaminen, perustelukeinot)
- Tutustutaan erilaisiin vaikuttaviin tekstilajeihin ja viestimiin kriittisen medialukutaidon näkökulmasta

T8 kannustaa oppilasta kehittämään taitoaan arvioida erilaisista lähteistä hankkimaansa tietoa ja käyttämään sitä tarkoituksenmukaisella tavalla

- Oppilas harjoittelee arvioimaan eri lähteistä hankkimansa tiedon perimmäisiä tarkoituksia

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa etsiä yksittäisiä tietoja annetuista lähteistä. Oppilas osaa nimetä muutaman lähteiden luotettavuuteen liittyvän piirteen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa käyttää tavanomaisia lähteitä ja hakea tietoa niistä. Oppilas osaa kuvata käyttämiensä lähteiden luotettavuutta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kuvata tiedonhaun keskeiset vaiheet, etsiä erilaisia lähteitä ja hakea tietoa niistä. Oppilas osaa arvioida erilaisten lähteiden luotettavuutta ja käytettävyyttä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa toimia tiedonhaun vaiheiden mukaisesti. Oppilas osaa käyttää monipuolisia lähteitä ja hakea niistä tietoa tarkoituksenmukaisella tavalla. Oppilas osaa pohtia lähteiden luotettavuuteen ja tiedon käytettävyyteen liittyviä tekijöitä ja perustella omat lähdevalintansa.

S2 Tekstien tulkitseminen

Tekstien tulkinnan taitoja syvennetään lukemalla ja tutkimalla fiktiivisiä, media- ja asiatekstejä eri muodoissaan: kaunokirjallisuutta, tietokirjallisuutta sekä erilaisia painetun, sähköisen ja audiovisuaalisen median tekstejä. Syvennetään tekstin ymmärtämisen strategioita ja seurataan lukutaidon kehittymistä. Tutustutaan erilaisiin pohtiviin ja kantaa ottaviin teksteihin sekä niiden vaikutuskeinoihin ja keskeisiin kielellisiin piirteisiin, kuten mielipiteen ja faktan erottamiseen, suostuttelun, varmuusasteiden, asenteiden ja affektiivisuuden ilmaisuun, henkilöön viittaamisen suoriin ja epäsuoriin keinoihin, referointiin, asioiden välisten suhteiden osoittamiseen perustelukeinoihin ja retorisiin keinoihin. Tutustutaan kuvaa, ääntä ja kirjoitusta yhdistäviin teksteihin ja niiden ilmaisutapoihin. Pohditaan tekstien tarkoitusperiä ja kohderyhmiä ja esitetään kriittisen lukijan kysymyksiä. Eläydytään luettuun, reflektoidaan omaa elämää luetun avulla ja jaetaan lukukokemuksia. Laajennetaan lukuharrastusta nuortenkirjallisuudesta yleiseen kauno- ja tietokirjallisuuteen. Harjoitellaan kirjallisuuden analyysi- ja tulkintataitoja ja lisätään käsitteiden käyttöä tekstien tarkastelussa ja vertailussa. Tunnistetaan ja tulkitaan kielen kuvallisuutta ja symboliikkaa ja syvennetään fiktion kielen ja kerronnan keinojen tuntemusta. Tutustutaan tiedonhaun vaiheisiin, erilaisiin tietolähteisiin ja arvioidaan niiden luotettavuutta.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Tutustutaan joihinkin kaunokirjallisuuden alalajeihin (esim. kauhu, fantasia, scifi, jännitys) ja niiden historialliseen viitekehykseen
- Tutustutaan erilaisiin pohtiviin, vaikuttaviin ja kantaa ottaviin teksteihin sekä niiden vaikutuskeinoihin ja keskeisiin kielellisiin piirteisiin (muun muassa modukset, mielipiteen ja faktan erottaminen, suostuttelu, retoriset keinot, kielen kuvallisuus ja symboliikka, varmuusasteet, asenteet ja affektiivisuuden ilmaisu, asioiden välisten suhteiden osoittaminen, perustelukeinot)
- Tutustutaan erilaisiin vaikuttaviin tekstilajeihin ja viestimiin kriittisen medialukutaidon näkökulmasta

T9 kannustaa oppilasta laajentamaan kiinnostusta itselle uudenlaisia fiktiivisiä kirjallisuus- ja tekstilajityyppejä kohtaan ja monipuolistamaan luku-, kuuntelu- ja katselukokemuksiaan ja niiden jakamisen keinoja sekä syventämään ymmärrystä fiktion keinoista

- Oppilas monipuolistaa tekstimaailmaansa nuortenkirjallisuudesta yleiseen kaunokirjallisuuteen
- Oppilas jatkaa luku-, kuuntelu- ja katselukokemustensa monipuolistamista

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa selostaa yksinkertaisen fiktiivisen tekstin juonen ja nimetä joitakin fiktion keinoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kuvailla fiktiivisen tekstin piirteitä ja tehdä havaintoja fiktion keinoista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa eritellä fiktiivisiä tekstejä eri muodoissaan. Oppilas osaa käyttää erittelyssä muutamia keskeisiä käsitteitä sekä tunnistaa fiktion kielen ja ilmaisutapojen erityispiirteitä ja kerronnan keinoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa analysoida fiktiivisiä tekstejä eri muodoissaan tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen. Oppilas osaa tulkita fiktiivisiä tekstejä ja pohtia fiktion monitulkintaisuutta.

S2 Tekstien tulkitseminen

Tekstien tulkinnan taitoja syvennetään lukemalla ja tutkimalla fiktiivisiä, media- ja asiatekstejä eri muodoissaan: kaunokirjallisuutta, tietokirjallisuutta sekä erilaisia painetun, sähköisen ja audiovisuaalisen median tekstejä. Syvennetään tekstin ymmärtämisen strategioita ja seurataan lukutaidon kehittymistä. Tutustutaan erilaisiin pohtiviin ja kantaa ottaviin teksteihin sekä niiden vaikutuskeinoihin ja keskeisiin kielellisiin piirteisiin, kuten mielipiteen ja faktan erottamiseen, suostuttelun, varmuusasteiden, asenteiden ja affektiivisuuden ilmaisuun, henkilöön viittaamisen suoriin ja epäsuoriin keinoihin, referointiin, asioiden välisten suhteiden osoittamiseen perustelukeinoihin ja retorisiin keinoihin. Tutustutaan kuvaa, ääntä ja kirjoitusta yhdistäviin teksteihin ja niiden ilmaisutapoihin. Pohditaan tekstien tarkoitusperiä ja kohderyhmiä ja esitetään kriittisen lukijan kysymyksiä. Eläydytään luettuun, reflektoidaan omaa elämää luetun avulla ja jaetaan lukukokemuksia. Laajennetaan lukuharrastusta nuortenkirjallisuudesta yleiseen kauno- ja tietokirjallisuuteen. Harjoitellaan kirjallisuuden analyysi- ja tulkintataitoja ja lisätään käsitteiden käyttöä tekstien tarkastelussa ja vertailussa. Tunnistetaan ja tulkitaan kielen kuvallisuutta ja symboliikkaa ja syvennetään fiktion kielen ja kerronnan keinojen tuntemusta. Tutustutaan tiedonhaun vaiheisiin, erilaisiin tietolähteisiin ja arvioidaan niiden luotettavuutta.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Tutustutaan joihinkin kaunokirjallisuuden alalajeihin (esim. kauhu, fantasia, scifi, jännitys) ja niiden historialliseen viitekehykseen
- Tutustutaan erilaisiin pohtiviin, vaikuttaviin ja kantaa ottaviin teksteihin sekä niiden vaikutuskeinoihin ja keskeisiin kielellisiin piirteisiin (muun muassa modukset, mielipiteen ja faktan erottaminen, suostuttelu, retoriset keinot, kielen kuvallisuus ja symboliikka, varmuusasteet, asenteet ja affektiivisuuden ilmaisu, asioiden välisten suhteiden osoittaminen, perustelukeinot)
- Tutustutaan erilaisiin vaikuttaviin tekstilajeihin ja viestimiin kriittisen medialukutaidon näkökulmasta

T10 rohkaista oppilasta ilmaisemaan ajatuksiaan kirjoittamalla ja tuottamalla monimuotoisia tekstejä sekä auttaa oppilasta tunnistamaan omia vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan tekstin tuottajana

- Oppilas vahvistaa erilaisten ja monimuotoisten tekstien tuottamisen taitojaan
- Oppilas harjoittelee omien vahvuuksiensa ja kehittämiskohteidensa tunnistamista tekstin tuottajana

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa tuottaa mallien avulla yksinkertaisia tekstejä. Oppilas osaa nimetä jonkin vahvuutensa tai kehittämiskohteensa tekstin tuottajana.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa tuottaa erityyppisiä tekstejä ohjeiden mukaan. Oppilas osaa kuvata itseään tekstien tuottajana ja nimetä muutamia vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa tuottaa tavoitteen mukaisia tekstejä. Oppilas osaa eritellä vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan tekstin tuottajana.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa tuottaa luovasti tilanteeseen ja tavoitteeseen sopivia tekstejä. Oppilas osaa arvioida vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan tekstin tuottajana ja pohtia, miten voi taitojaan kehittää.

S3 Tekstien tuottaminen

Tuotetaan fiktiivisiä ja ei-fiktiivisiä tekstejä eri muodoissaan: kielellisinä, visuaalisina, audiovisuaalisina ja verkkoteksteinä. Harjoitellaan tekstien tuottamista vaiheittain. Annetaan ja vastaanotetaan palautetta tekstin tuottamisen eri vaiheissa. Perehdytään erityyppisten tekstien tavoitteisiin ja arviointikriteereihin. Opiskellaan kertoville, kuvaaville, ohjaaville ja erityisesti pohtiville ja kantaa ottaville teksteille tyypillisiä tekstuaalisia, visuaalisia ja kielellisiä piirteitä ja hyödynnetään tätä tietoa tuotettaessa omia tekstejä. Harjoitellaan tekstien kohdentamista ja kielen ja muiden ilmaisutapojen mukauttamista eri kohderyhmille ja eri tarkoituksiin sopiviksi. Tutkitaan kirjoitettujen tekstien elementtejä, sekä hyödynnetään tätä tietoa omissa teksteissä. Syvennetään ymmärrystä kirjoitetun yleiskielen piirteistä: hahmotetaan kappaleiden, virkkeiden ja lauseiden rakenteita (erilaiset kappalerakenteet, pää- ja sivulauseet, lauseenvastikkeet, lauseenjäsenet,

lauseke) ja opitaan käyttämään asioiden välisten suhteiden ilmaisukeinoja sekä ilmaisemaan viittaussuhteita. Tarkastellaan erilaisia ajan ja suhtautumisen ilmaisutapoja, sekä harjoitellaan niiden käyttöä omissa teksteissä. Tutkitaan sanastoon liittyviä rekisteri- ja tyylipiirteitä ja opitaan valitsemaan kuhunkin tekstiin sopivat ilmaisutavat. Opitaan käyttämään kirjoitetun yleiskielen konventioita omien tekstien tuottamisessa ja muokkauksessa. Vahvistetaan opiskelussa tarvittavien tekstien tuottamisen taitoja, kuten referoimista, tiivistämistä, muistiinpanojen tekoa ja lähteiden käyttöä. Perehdytään tekijänoikeuksiin ja noudatetaan tekijänoikeuksia omia tekstejä tuotettaessa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Syvennetään ymmärrystä kirjoitetun yleiskielen piirteistä (lauseenjäsenet, pää- ja sivulause, lauseenvastikkeet)
- Tuotetaan erilaisia pohtivia ja kantaa ottavia tekstejä (esim. yleisönosastokirjoitus, mainos, arvostelu)
- Perehdytään tekstien kohdentamiseen ja kielen ja muiden ilmaisutapojen mukauttamiseen eri kohderyhmille
- Harjoitellaan referointia erilaisten tekstien tuottamisessa
- Tehdään havaintoja kielen rakenteista, eri rekistereille ja tyyleille tyypillisistä piirteistä ja kielellisten valintojen vaikutuksesta tekstin tyyliin ja sävyyn
- Annetaan palautetta ja huomioidaan saatu palaute omassa tekstintuottamisessa
- Perehdytään tekijänoikeuksiin ja noudatetaan tekijänoikeuksia omia tekstejä tuotettaessa

T11 tarjota oppilaalle tilaisuuksia tuottaa kertovia, kuvaavia, ohjaavia ja erityisesti kantaa ottavia ja pohtivia tekstejä, myös monimediaisissa ympäristöissä, ja auttaa oppilasta valitsemaan kuhunkin tekstilajiin ja tilanteeseen sopivia ilmaisutapoja

- Oppilas harjoittelee tuottamaan erilaisia ohjaavia, kantaa ottavia ja pohtivia tekstejä tilanteeseen sopivalla tavalla myös monimediaisesti

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa tuottaa mallien avulla yksinkertaisia ja konkreettisia kertovia ja kuvaavia tekstejä itselleen tutuista aiheista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa tuottaa ohjaavia ja yksinkertaisia kantaa ottavia tekstejä ja käyttää mallien avulla niille tyypillisiä keinoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa tuottaa pohtivia ja erilaisia kantaa ottavia tekstejä ja käyttää niille tyypillisiä keinoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa tuottaa itsenäisesti erilaisia tekstejä ja käyttää monipuolisesti niille tyypillisiä keinoja.

S3 Tekstien tuottaminen

Tuotetaan fiktiivisiä ja ei-fiktiivisiä tekstejä eri muodoissaan: kielellisinä, visuaalisina, audiovisuaalisina ja verkkoteksteinä. Harjoitellaan tekstien tuottamista vaiheittain. Annetaan ja vastaanotetaan palautetta tekstin tuottamisen eri vaiheissa. Perehdytään erityyppisten tekstien tavoitteisiin ja arviointikriteereihin. Opiskellaan kertoville, kuvaaville, ohjaaville ja erityisesti pohtiville ja kantaa ottaville teksteille tyypillisiä tekstuaalisia, visuaalisia ja kielellisiä piirteitä ja

hyödynnetään tätä tietoa tuotettaessa omia tekstejä. Harjoitellaan tekstien kohdentamista ja kielen ja muiden ilmaisutapojen mukauttamista eri kohderyhmille ja eri tarkoituksiin sopiviksi. Tutkitaan kirjoitettujen tekstien elementtejä, sekä hyödynnetään tätä tietoa omissa teksteissä. Syvennetään ymmärrystä kirjoitetun yleiskielen piirteistä: hahmotetaan kappaleiden, virkkeiden ja lauseiden rakenteita (erilaiset kappalerakenteet, pää- ja sivulauseet, lauseenvastikkeet, lauseenjäsenet, lauseke) ja opitaan käyttämään asioiden välisten suhteiden ilmaisukeinoja sekä ilmaisemaan viittaussuhteita. Tarkastellaan erilaisia ajan ja suhtautumisen ilmaisutapoja, sekä harjoitellaan niiden käyttöä omissa teksteissä. Tutkitaan sanastoon liittyviä rekisteri- ja tyylipiirteitä ja opitaan valitsemaan kuhunkin tekstiin sopivat ilmaisutavat. Opitaan käyttämään kirjoitetun yleiskielen konventioita omien tekstien tuottamisessa ja muokkauksessa. Vahvistetaan opiskelussa tarvittavien tekstien tuottamisen taitoja, kuten referoimista, tiivistämistä, muistiinpanojen tekoa ja lähteiden käyttöä. Perehdytään tekijänoikeuksiin ja noudatetaan tekijänoikeuksia omia tekstejä tuotettaessa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Syvennetään ymmärrystä kirjoitetun yleiskielen piirteistä (lauseenjäsenet, pää- ja sivulause, lauseenvastikkeet)
- Tuotetaan erilaisia pohtivia ja kantaa ottavia tekstejä (esim. yleisönosastokirjoitus, mainos, arvostelu)
- Perehdytään tekstien kohdentamiseen ja kielen ja muiden ilmaisutapojen mukauttamiseen eri kohderyhmille
- Harjoitellaan referointia erilaisten tekstien tuottamisessa
- Tehdään havaintoja kielen rakenteista, eri rekistereille ja tyyleille tyypillisistä piirteistä ja kielellisten valintojen vaikutuksesta tekstin tyyliin ja sävyyn
- Annetaan palautetta ja huomioidaan saatu palaute omassa tekstintuottamisessa
- Perehdytään tekijänoikeuksiin ja noudatetaan tekijänoikeuksia omia tekstejä tuotettaessa

T12 ohjata oppilasta vahvistamaan tekstin tuottamisen prosesseja, tarjota oppilaalle tilaisuuksia tuottaa tekstiä yhdessä muiden kanssa sekä rohkaista oppilasta vahvistamaan taitoa antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä arvioida itseään tekstin tuottajana

- Oppilas syventää ymmärrystään tekstin tuottamisen prosesseista
- Oppilas kirjoittaa yksin ja yhteisöllisesti erilaisia tekstejä ja vahvistaa palautteen antamisen ja saamisen taitoja

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa ideoida ja tuottaa tekstiä mallien tai apukysymysten avulla. Oppilas osaa antaa niukkaa tai yksipuolista palautetta muiden teksteistä ja ottaa vastaan palautetta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa suunnitella ja tuottaa tekstiä sekä yksin että ryhmässä. Oppilas osaa antaa palautetta ja hyödyntää saamaansa palautetta satunnaisesti tekstien tuottamisessa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa muokata tekstin rakenteita ja kieliasua palautteen pohjalta. Oppilas osaa antaa rakentavaa palautetta ja hyödyntää saamaansa palautetta tekstin tuottamisen eri vaiheissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa muokata monipuolisesti ja itsenäisesti tekstin ilmaisua ja rakenteita. Oppilas osaa antaa tekstien muokkaamista edistävää palautetta muiden teksteistä ja soveltaa saamaansa palautetta kehittäessään tekstin tuottamisen taitojaan.

S3 Tekstien tuottaminen

Tuotetaan fiktiivisiä ja ei-fiktiivisiä tekstejä eri muodoissaan: kielellisinä, visuaalisina, audiovisuaalisina ja verkkoteksteinä. Harjoitellaan tekstien tuottamista vaiheittain. Annetaan ja vastaanotetaan palautetta tekstin tuottamisen eri vaiheissa. Perehdytään erityyppisten tekstien tavoitteisiin ja arviointikriteereihin. Opiskellaan kertoville, kuvaaville, ohjaaville ja erityisesti pohtiville ja kantaa ottaville teksteille tyypillisiä tekstuaalisia, visuaalisia ja kielellisiä piirteitä ja hyödynnetään tätä tietoa tuotettaessa omia tekstejä. Harjoitellaan tekstien kohdentamista ja kielen ja muiden ilmaisutapojen mukauttamista eri kohderyhmille ja eri tarkoituksiin sopiviksi. Tutkitaan kirjoitettujen tekstien elementtejä, sekä hyödynnetään tätä tietoa omissa teksteissä. Syvennetään ymmärrystä kirjoitetun yleiskielen piirteistä: hahmotetaan kappaleiden, virkkeiden ja lauseiden rakenteita (erilaiset kappalerakenteet, pää- ja sivulauseet, lauseenvastikkeet, lauseenjäsenet, lauseke) ja opitaan käyttämään asioiden välisten suhteiden ilmaisukeinoja sekä ilmaisemaan viittaussuhteita. Tarkastellaan erilaisia ajan ja suhtautumisen ilmaisutapoja, sekä harjoitellaan niiden käyttöä omissa teksteissä. Tutkitaan sanastoon liittyviä rekisteri- ja tyylipiirteitä ja opitaan valitsemaan kuhunkin tekstiin sopivat ilmaisutavat. Opitaan käyttämään kirjoitetun yleiskielen konventioita omien tekstien tuottamisessa ja muokkauksessa. Vahvistetaan opiskelussa tarvittavien tekstien tuottamisen taitoja, kuten referoimista, tiivistämistä, muistiinpanojen tekoa ja lähteiden käyttöä. Perehdytään tekijänoikeuksiin ja noudatetaan tekijänoikeuksia omia tekstejä tuotettaessa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Syvennetään ymmärrystä kirjoitetun yleiskielen piirteistä (lauseenjäsenet, pää- ja sivulause, lauseenvastikkeet)
- Tuotetaan erilaisia pohtivia ja kantaa ottavia tekstejä (esim. yleisönosastokirjoitus, mainos, arvostelu)
- Perehdytään tekstien kohdentamiseen ja kielen ja muiden ilmaisutapojen mukauttamiseen eri kohderyhmille
- Harjoitellaan referointia erilaisten tekstien tuottamisessa
- Tehdään havaintoja kielen rakenteista, eri rekistereille ja tyyleille tyypillisistä piirteistä ja kielellisten valintojen vaikutuksesta tekstin tyyliin ja sävyyn

- Annetaan palautetta ja huomioidaan saatu palaute omassa tekstintuottamisessa
- Perehdytään tekijänoikeuksiin ja noudatetaan tekijänoikeuksia omia tekstejä tuotettaessa

T13 ohjata oppilasta edistämään kirjoittamisen sujuvoittamista ja vahvistamaan tieto- ja viestintäteknologian käyttötaitoa tekstien tuottamisessa, syventämään ymmärrystään kirjoittamisesta viestintänä ja vahvistamaan yleiskielen hallintaa antamalla tietoa kirjoitetun kielen konventioista

- Oppilas harjaantuu tekstien tuottamisessa myös tieto- ja viestintätekniikkaa hyödyntäen
- Oppilas vahvistaa kirjoitetun kielen konventioita

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa tuottaa yksinkertaisen tekstin, jonka viestistä saa selvää. Oppilas osaa käyttää yksinkertaisia virke- ja lauserakenteita sekä pääosin virkkeen lopetusmerkkejä ja isoa alkukirjainta virkkeen alussa ja erisnimissä. Oppilas osaa kirjoittaa käsin ja tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa tuottaa tekstin, jonka viesti välittyy pääosin helposti. Oppilas osaa jaksottaa tekstinsä ja kiinnittää huomiota virke- ja lauserakenteisiin sekä noudattaa useita kirjoitetun yleiskielen käytänteitä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa tuottaa tekstin, joka on helposti ymmärrettävä ja sujuva. Oppilas osaa jäsentää tekstinsä ja kappaleensa loogisesti ja kiinnittää huomiota sananvalintoihin sekä noudattaa pääosin kirjoitetun yleiskielen käytänteitä tekstejä tuottaessaan ja muokatessaan. Oppilas osaa kirjoittaa sujuvasti käsin ja tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa tuottaa eheän ja havainnollisen tekstin. Oppilas osaa käyttää sidosteisuuden keinoja monipuolisesti, käyttää monipuolisia lause- ja virkerakenteita, kiinnittää huomiota tekstin tyyliin sekä noudattaa kirjoitetun yleiskielen käytänteitä.

S3 Tekstien tuottaminen

Tuotetaan fiktiivisiä ja ei-fiktiivisiä tekstejä eri muodoissaan: kielellisinä, visuaalisina, audiovisuaalisina ja verkkoteksteinä. Harjoitellaan tekstien tuottamista vaiheittain. Annetaan ja vastaanotetaan palautetta tekstin tuottamisen eri vaiheissa. Perehdytään erityyppisten tekstien tavoitteisiin ja arviointikriteereihin. Opiskellaan kertoville, kuvaaville, ohjaaville ja erityisesti pohtiville ja kantaa ottaville teksteille tyypillisiä tekstuaalisia, visuaalisia ja kielellisiä piirteitä ja hyödynnetään tätä tietoa tuotettaessa omia tekstejä. Harjoitellaan tekstien kohdentamista ja kielen ja muiden ilmaisutapojen mukauttamista eri kohderyhmille ja eri tarkoituksiin sopiviksi. Tutkitaan kirjoitettujen tekstien elementtejä, sekä hyödynnetään tätä tietoa omissa teksteissä. Syvennetään ymmärrystä kirjoitetun yleiskielen piirteistä: hahmotetaan kappaleiden, virkkeiden ja lauseiden rakenteita (erilaiset kappalerakenteet, pää- ja sivulauseet, lauseenvastikkeet, lauseenjäsenet, lauseke) ja opitaan käyttämään asioiden välisten suhteiden ilmaisukeinoja sekä ilmaisemaan

viittaussuhteita. Tarkastellaan erilaisia ajan ja suhtautumisen ilmaisutapoja, sekä harjoitellaan niiden käyttöä omissa teksteissä. Tutkitaan sanastoon liittyviä rekisteri- ja tyylipiirteitä ja opitaan valitsemaan kuhunkin tekstiin sopivat ilmaisutavat. Opitaan käyttämään kirjoitetun yleiskielen konventioita omien tekstien tuottamisessa ja muokkauksessa. Vahvistetaan opiskelussa tarvittavien tekstien tuottamisen taitoja, kuten referoimista, tiivistämistä, muistiinpanojen tekoa ja lähteiden käyttöä. Perehdytään tekijänoikeuksiin ja noudatetaan tekijänoikeuksia omia tekstejä tuotettaessa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Syvennetään ymmärrystä kirjoitetun yleiskielen piirteistä (lauseenjäsenet, pää- ja sivulause, lauseenvastikkeet)
- Tuotetaan erilaisia pohtivia ja kantaa ottavia tekstejä (esim. yleisönosastokirjoitus, mainos, arvostelu)
- Perehdytään tekstien kohdentamiseen ja kielen ja muiden ilmaisutapojen mukauttamiseen eri kohderyhmille
- Harjoitellaan referointia erilaisten tekstien tuottamisessa
- Tehdään havaintoja kielen rakenteista, eri rekistereille ja tyyleille tyypillisistä piirteistä ja kielellisten valintojen vaikutuksesta tekstin tyyliin ja sävyyn
- Annetaan palautetta ja huomioidaan saatu palaute omassa tekstintuottamisessa
- Perehdytään tekijänoikeuksiin ja noudatetaan tekijänoikeuksia omia tekstejä tuotettaessa

T14 harjaannuttaa oppilasta vahvistamaan tiedon hallinnan ja käyttämisen taitoja ja monipuolistamaan lähteiden käyttöä ja viittaustapojen hallintaa omassa tekstissä sekä opastaa oppilasta toimimaan eettisesti verkossa yksityisyyttä ja tekijänoikeuksia kunnioittaen

- Oppilas syventää ymmärrystään verkkoviestinnän pelisäännöistä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa tehdä yksinkertaisen tiivistyksen luetun, kuullun tai nähdyn pohjalta. Oppilas osaa käyttää lähteitä mekaanisesti ja yksinkertaisesti teksteissään. Oppilas noudattaa tekijänoikeuksia ja tietää, mitä yksityisyyden suojalla tarkoitetaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa tehdä yksinkertaisia muistiinpanoja ja merkitä käyttämänsä lähteet mallin mukaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa tehdä monipuolisia muistiinpanoja ja tiivistää hankkimaansa tietoa. Oppilas merkitsee lähteet asianmukaisella tavalla.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa yhdistellä omissa teksteissään useista lähteistä hankkimaansa tietoa.

S3 Tekstien tuottaminen

Tuotetaan fiktiivisiä ja ei-fiktiivisiä tekstejä eri muodoissaan: kielellisinä, visuaalisina, audiovisuaalisina ja verkkoteksteinä. Harjoitellaan tekstien tuottamista vaiheittain. Annetaan ja vastaanotetaan palautetta tekstin tuottamisen eri vaiheissa. Perehdytään erityyppisten tekstien

tavoitteisiin ja arviointikriteereihin. Opiskellaan kertoville, kuvaaville, ohjaaville ja erityisesti pohtiville ja kantaa ottaville teksteille tyypillisiä tekstuaalisia, visuaalisia ja kielellisiä piirteitä ja hyödynnetään tätä tietoa tuotettaessa omia tekstejä. Harjoitellaan tekstien kohdentamista ja kielen ja muiden ilmaisutapojen mukauttamista eri kohderyhmille ja eri tarkoituksiin sopiviksi. Tutkitaan kirjoitettujen tekstien elementtejä, sekä hyödynnetään tätä tietoa omissa teksteissä. Syvennetään ymmärrystä kirjoitetun yleiskielen piirteistä: hahmotetaan kappaleiden, virkkeiden ja lauseiden rakenteita (erilaiset kappalerakenteet, pää- ja sivulauseet, lauseenvastikkeet, lauseenjäsenet, lauseke) ja opitaan käyttämään asioiden välisten suhteiden ilmaisukeinoja sekä ilmaisemaan viittaussuhteita. Tarkastellaan erilaisia ajan ja suhtautumisen ilmaisutapoja, sekä harjoitellaan niiden käyttöä omissa teksteissä. Tutkitaan sanastoon liittyviä rekisteri- ja tyylipiirteitä ja opitaan valitsemaan kuhunkin tekstiin sopivat ilmaisutavat. Opitaan käyttämään kirjoitetun yleiskielen konventioita omien tekstien tuottamisessa ja muokkauksessa. Vahvistetaan opiskelussa tarvittavien tekstien tuottamisen taitoja, kuten referoimista, tiivistämistä, muistiinpanojen tekoa ja lähteiden käyttöä. Perehdytään tekijänoikeuksiin ja noudatetaan tekijänoikeuksia omia tekstejä tuotettaessa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Syvennetään ymmärrystä kirjoitetun yleiskielen piirteistä (lauseenjäsenet, pää- ja sivulause, lauseenvastikkeet)
- Tuotetaan erilaisia pohtivia ja kantaa ottavia tekstejä (esim. yleisönosastokirjoitus, mainos, arvostelu)
- Perehdytään tekstien kohdentamiseen ja kielen ja muiden ilmaisutapojen mukauttamiseen eri kohderyhmille
- Harjoitellaan referointia erilaisten tekstien tuottamisessa
- Tehdään havaintoja kielen rakenteista, eri rekistereille ja tyyleille tyypillisistä piirteistä ja kielellisten valintojen vaikutuksesta tekstin tyyliin ja sävyyn
- Annetaan palautetta ja huomioidaan saatu palaute omassa tekstintuottamisessa
- Perehdytään tekijänoikeuksiin ja noudatetaan tekijänoikeuksia omia tekstejä tuotettaessa

T15 ohjata oppilasta syventämään kielitietoisuuttaan ja kiinnostumaan kielen ilmiöistä, auttaa oppilasta tunnistamaan kielen rakenteita, eri rekistereitä, tyylipiirteitä ja sävyjä ja ymmärtämään kielellisten valintojen merkityksiä ja seurauksia

- Oppilas tutustuu kielen rakenteisiin ja ilmiöihin erityisesti vaikuttamisen näkökulmasta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa havainnoida yksinkertaisia tekstien piirteitä. Oppilas osaa nimetä muutamia tavanomaisia kirjoitetun ja puhutun kielen sekä arki- ja yleiskielen eroja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa havainnoida tekstien ja kielen piirteitä. Oppilas osaa kuvata kielen vaihtelua eri kielenkäyttötilanteissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa eritellä eri rekisterien ja tyylien piirteitä. Oppilas osaa pohtia kielellisten ja tekstuaalisten valintojen merkityksiä ja vaikutuksia.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa analysoida tekstien, rekisterien ja tyylien piirteitä. Oppilas osaa soveltaa tietoa kielellisten valintojen vaikutuksista omassa viestinnässään.

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Tutkitaan tekstejä ja niiden rakentamia merkityksiä ja käytetään käsitteitä, joiden avulla kieltä voidaan tarkastella. Tehdään tekstejä eritellen havaintoja kielen rakenteista, eri rekistereille ja tyyleille tyypillisistä piirteistä ja kielellisten valintojen vaikutuksesta tekstin tyyliin ja sävyyn. Tutustutaan Suomen kielitilanteeseen, kielten sukulaisuussuhteisiin, suomen sukukieliin ja suomen kielen vaihteluun ja vaiheisiin sekä kielen ohjailun periaatteisiin. Vertaillaan suomea oppilaille tuttuihin kieliin ja tutustutaan suomen kielelle tyypillisiin äänne-, muoto- ja lauserakenteen piirteisiin. Tutkitaan kielten vaikutusta toisiinsa sanaston ja nimistön tasolla. Tutustutaan kulttuurin käsitteeseen ja sen eri ilmenemismuotoihin, kuten kansanperinteeseen, elokuvaan, teatteriin, puhekulttuuriin ja mediakulttuurin eri muotoihin. Tarjotaan mahdollisuuksia tuottaa kulttuuria itse. Tutustutaan kirjallisuuden päälajeihin, joihinkin alalajeihin, keskeisiin tyylivirtauksiin ja sekä yleisen että suomalaisen kirjallisuuden vaiheisiin. Luetaan monipuolisesti nuortenkirjoja, klassikoita ja nykykirjallisuutta, myös tietokirjoja. Kannustetaan aktiiviseen ja monipuoliseen kirjaston tarjonnan hyödyntämiseen.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Perehdytään mediakulttuuriin ja elokuvaan sekä niiden eri vaikutuskeinoihin
- Luetaan kaunokirjallisuutta ja tutustutaan joihinkin sen alalajeihin (esim. kauhu, fantasia, scifi, jännitys) ja niiden historialliseen viitekehykseen
- Jaetaan luku- tai kulttuurikokemuksia eri tavoilla
- Tutustutaan suomen kielelle tyypillisiin muoto- ja lauserakenteiden piirteisiin (modukset, lauseenjäsennys, lauseenvastikkeet)

T16 kannustaa oppilasta avartamaan kirjallisuus- ja kulttuurinäkemystään, tutustuttaa häntä kirjallisuuden historiaan ja nykykirjallisuuteen, kirjallisuuden eri lajeihin sekä auttaa häntä pohtimaan kirjallisuuden ja kulttuurin merkitystä omassa elämässään, tarjota oppilaalle mahdollisuuksia luku- ja muiden kulttuurielämysten hankkimiseen ja jakamiseen

- Oppilas laajentaa kirjallisuus- ja kulttuurinäkemystään ja tutustuu joihinkin kaunokirjallisuuden alalajeihin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa nimetä kirjallisuuden päälajit. Oppilas on lukenut muutamia kokonaisia kaunokirjallisia tekstejä, esimerkiksi novelleja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kuvailla kirjallisuuden päälajien tyypillisiä piirteitä. Oppilas osaa antaa esimerkkejä päälajeihin kuuluvista teoksista. Oppilas on lukenut osan lukuvuosittain sovituista teoksista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kuvailla kaunokirjallisuuden monimuotoisuutta. Oppilas osaa nimetä kirjallisuuden vaiheita ja yhdistää muutaman teoksen ja kirjailijan niihin. Oppilas on lukenut lukuvuosittain sovitut teokset.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa analysoida kaunokirjallisuuden monimuotoisuutta osana kulttuuria. Oppilas osaa kuvailla kirjallisuuden vaiheita sekä niiden keskeisiä tyylipiirteitä ja nimetä eri vaiheiden keskeisiä teoksia ja kirjailijoita. Oppilas tuntee monipuolisesti kirjallisuutta.

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Tutkitaan tekstejä ja niiden rakentamia merkityksiä ja käytetään käsitteitä, joiden avulla kieltä voidaan tarkastella. Tehdään tekstejä eritellen havaintoja kielen rakenteista, eri rekistereille ja tyyleille tyypillisistä piirteistä ja kielellisten valintojen vaikutuksesta tekstin tyyliin ja sävyyn. Tutustutaan Suomen kielitilanteeseen, kielten sukulaisuussuhteisiin, suomen sukukieliin ja suomen kielen vaihteluun ja vaiheisiin sekä kielen ohjailun periaatteisiin. Vertaillaan suomea oppilaille tuttuihin kieliin ja tutustutaan suomen kielelle tyypillisiin äänne-, muoto- ja lauserakenteen piirteisiin. Tutkitaan kielten vaikutusta toisiinsa sanaston ja nimistön tasolla. Tutustutaan kulttuurin käsitteeseen ja sen eri ilmenemismuotoihin, kuten kansanperinteeseen, elokuvaan, teatteriin, puhekulttuuriin ja mediakulttuurin eri muotoihin. Tarjotaan mahdollisuuksia tuottaa kulttuuria itse. Tutustutaan kirjallisuuden päälajeihin, joihinkin alalajeihin, keskeisiin tyylivirtauksiin ja sekä yleisen että suomalaisen kirjallisuuden vaiheisiin. Luetaan monipuolisesti nuortenkirjoja, klassikoita ja nykykirjallisuutta, myös tietokirjoja. Kannustetaan aktiiviseen ja monipuoliseen kirjaston tarjonnan hyödyntämiseen.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Perehdytään mediakulttuuriin ja elokuvaan sekä niiden eri vaikutuskeinoihin
- Luetaan kaunokirjallisuutta ja tutustutaan joihinkin sen alalajeihin (esim. kauhu, fantasia, scifi, jännitys) ja niiden historialliseen viitekehykseen
- Jaetaan luku- tai kulttuurikokemuksia eri tavoilla
- Tutustutaan suomen kielelle tyypillisiin muoto- ja lauserakenteiden piirteisiin (modukset, lauseenjäsennys, lauseenvastikkeet)

9

Vuosiluokan tavoitteet ja keskeiset sisällöt

T1 ohjata oppilasta laajentamaan taitoaan toimia tavoitteellisesti, motivoituneesti, eettisesti ja rakentavasti erilaisissa viestintäympäristöissä

- Oppilas toimii tavoitteellisesti, rakentavasti ja eettisesti eri vuorovaikutustilanteissa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa toimia itselleen tutussa ryhmässä ja arkisissa vuorovaikutustilanteissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa toimia tavoitteellisesti ryhmissä ja tavanomaisissa vuorovaikutustilanteissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa toimia rakentavasti erilaisissa ryhmissä ja vuorovaikutustilanteissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa toimia rakentavasti monenlaisissa ryhmissä, myös vaativissa vuorovaikutustilanteissa.

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Vahvistetaan taitoa toimia erilaisissa, myös koulun ulkopuolisissa, vuorovaikutustilanteissa ja havainnoidaan omasta ja muiden viestinnästä syntyviä vaikutelmia ja merkityksiä. Harjoitellaan kuuntelemisen ja puhumisen taitoja ideointi-, väittely-, neuvottelu- ja ongelmanratkaisutilanteissa. Tehdään havaintoja viestintätilanteille tyypillisistä kielen keinoista ja omaksutaan niitä osaksi omaa kielenkäyttöä. Tutustutaan teatteriin taidemuotona ja teatteri-ilmaisun keinoihin draaman toimintamuotojen avulla. Harjoitutetaan oppilaiden kykyä käyttää puheen ja kokonaisilmaisun keinoja itseilmaisussa. Harjoitellaan valmisteltujen puhe-esitysten pitämistä sekä havainnollistamista. Harjoitellaan arvioimaan omia vuorovaikutustaitoja ja viestintätapoja ja havaitsemaan niiden kehittämiskohteita.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Vahvistetaan jatko-opinnoissa ja työelämässä tarvittavia vuorovaikutusvalmiuksia
- Tutustutaan teatteriin taidemuotona
- Tunnistetaan ja kehitetään omia vahvuuksia viestijänä eri medioissa

T2 kannustaa oppilasta monipuolistamaan ryhmäviestintätaitojaan ja kehittämään taitojaan perustella näkemyksiään sekä kielellisiä ja viestinnällisiä valintojaan

- Oppilas harjaannuttaa vuorovaikutustaitojaan eri vuorovaikutustilanteissa, myös koulumaailman ulkopuolella

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa kuunnella muita ja osallistuu keskusteluun. Oppilas osaa ilmaista mielipiteensä ja esittää sille jonkin perustelun.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa ottaa toisten näkemykset huomioon omassa viestinnäs-sään. Oppilas osaa ilmaista mielipiteensä asiallisesti ja esittää sille yksinkertaisia perusteluja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa edistää puheenvuoroillaan keskustelua. Oppilas osaa ilmaista mielipiteensä selkeästi ja perustella sen melko monipuolisesti.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa tulkita muiden puheenvuoroja ja niiden tavoitteita sekä säädellä omaa viestintäänsä tilanteen mukaan. Oppilas osaa ilmaista mielipiteensä tilanteeseen sopivalla tavalla ja perustella sen vakuuttavasti.

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Vahvistetaan taitoa toimia erilaisissa, myös koulun ulkopuolisissa, vuorovaikutustilanteissa ja havainnoidaan omasta ja muiden viestinnästä syntyviä vaikutelmia ja merkityksiä. Harjoitellaan kuuntelemisen ja puhumisen taitoja ideointi-, väittely-, neuvottelu- ja ongelmanratkaisutilanteissa. Tehdään havaintoja viestintätilanteille tyypillisistä kielen keinoista ja omaksutaan niitä osaksi omaa kielenkäyttöä. Tutustutaan teatteriin taidemuotona ja teatteri-ilmaisun keinoihin draaman toimintamuotojen avulla. Harjoitutetaan oppilaiden kykyä käyttää puheen ja kokonaisilmaisun keinoja itseilmaisussa. Harjoitellaan valmisteltujen puhe-esitysten pitämistä sekä havainnollistamista. Harjoitellaan arvioimaan omia vuorovaikutustaitoja ja viestintätapoja ja havaitsemaan niiden kehittämiskohteita.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Vahvistetaan jatko-opinnoissa ja työelämässä tarvittavia vuorovaikutusvalmiuksia
- Tutustutaan teatteriin taidemuotona
- Tunnistetaan ja kehitetään omia vahvuuksia viestijänä eri medioissa

T3 ohjata oppilasta monipuolistamaan taitojaan ilmaista itseään erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa, myös draaman keinoin.

- Oppilas syventää itseilmaisun taitojaan erilaisin tavoin erilaisissa tilanteissa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa pitää lyhyen puhe-esityksen konkreettisesta, itselleen tutusta aiheesta. Oppilas osaa ilmaista itseään ymmärrettävästi.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa pitää valmistellun yksinkertaisen puhe-esityksen. Oppilas osaa ilmaista itseään selkeästi.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa pitää valmistellun puhe-esityksen ja kohdentaa sen kuuli-joilleen. Oppilas osaa ilmaista itseään tilanteeseen sopivalla tavalla.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa pitää valmistellun puhe-esityksen vaativastakin aiheesta. Oppilas osaa ilmaista itseään monipuolisesti ja mukauttaa ilmaisuaan kuulijoiden ja tavoitteen mukaan.

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Vahvistetaan taitoa toimia erilaisissa, myös koulun ulkopuolisissa, vuorovaikutustilanteissa ja havainnoidaan omasta ja muiden viestinnästä syntyviä vaikutelmia ja merkityksiä. Harjoitellaan kuuntelemisen ja puhumisen taitoja ideointi-, väittely-, neuvottelu- ja ongelmanratkaisutilanteissa. Tehdään havaintoja viestintätilanteille tyypillisistä kielen keinoista ja omaksutaan niitä osaksi omaa kielenkäyttöä. Tutustutaan teatteriin taidemuotona ja teatteri-ilmaisun keinoihin draaman toimintamuotojen avulla. Harjoitutetaan oppilaiden kykyä käyttää puheen ja kokonaisilmaisun keinoja itseilmaisussa. Harjoitellaan valmisteltujen puhe-esitysten pitämistä sekä havainnollistamista. Harjoitellaan arvioimaan omia vuorovaikutustaitoja ja viestintätapoja ja havaitsemaan niiden kehittämiskohteita.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Vahvistetaan jatko-opinnoissa ja työelämässä tarvittavia vuorovaikutusvalmiuksia
- Tutustutaan teatteriin taidemuotona
- Tunnistetaan ja kehitetään omia vahvuuksia viestijänä eri medioissa

T4 kannustaa oppilasta syventämään viestijäkuvaansa niin, että hän oppii havainnoimaan omaa viestintäänsä, tunnistamaan vahvuuksiaan sekä kehittämisalueitaan erilaisissa, myös monimediaisissa viestintäympäristöissä

- Oppilas havainnoi, vahvistaa ja kehittää omaa viestijäkuvaansa, myös monimediaisissa viestintäympäristöissä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa nimetä jonkin viestinnällisen vahvuutensa tai kehittämiskohteensa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kuvata itseään viestijänä ja nimetä muutamia vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa eritellä viestintätaitojaan sekä kuvata vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa arvioida viestintätaitojaan ja vahvuuksiaan ja pohtia, miten voi taitojaan kehittää.

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Vahvistetaan taitoa toimia erilaisissa, myös koulun ulkopuolisissa, vuorovaikutustilanteissa ja havainnoidaan omasta ja muiden viestinnästä syntyviä vaikutelmia ja merkityksiä. Harjoitellaan kuuntelemisen ja puhumisen taitoja ideointi-, väittely-, neuvottelu- ja ongelmanratkaisutilanteissa. Tehdään havaintoja viestintätilanteille tyypillisistä kielen keinoista ja omaksutaan niitä osaksi omaa kielenkäyttöä. Tutustutaan teatteriin taidemuotona ja teatteri-ilmaisun keinoihin draaman toimintamuotojen avulla. Harjoitutetaan oppilaiden kykyä käyttää puheen ja kokonaisilmaisun keinoja itseilmaisussa. Harjoitellaan valmisteltujen puhe-esitysten pitämistä sekä havainnollistamista. Harjoitellaan arvioimaan omia vuorovaikutustaitoja ja viestintätapoja ja havaitsemaan niiden kehittämiskohteita.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Vahvistetaan jatko-opinnoissa ja työelämässä tarvittavia vuorovaikutusvalmiuksia
- Tutustutaan teatteriin taidemuotona
- Tunnistetaan ja kehitetään omia vahvuuksia viestijänä eri medioissa

T5 ohjata oppilasta kehittämään tekstien ymmärtämisessä, tulkinnassa ja analysoimisessa tarvittavia strategioita ja metakognitiivisia taitoja sekä taitoa arvioida oman lukemisensa kehittämistarpeita

- Oppilas hyödyntää lukustrategioita erilaisten tekstien analysointiin, myös itsenäisesti

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa käyttää jotakin yksinkertaista tekstinymmärtämisen strategiaa. Oppilas osaa nimetä jonkin lukemiseen liittyvän vahvuutensa tai kehittämiskohteensa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa käyttää muutamia tekstinymmärtämisen strategioita. Oppilas osaa kuvata itseään lukijana ja nimetä muutamia vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa valita tekstilajiin sopivia tekstinymmärtämisen strategioita. Oppilas osaa eritellä lukutaitoaan ja kuvata vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa käyttää lukutilanteen kannalta tarkoituksenmukaisia teks-tinymmärtämisen strategioita. Oppilas osaa arvioida lukutaitojaan ja pohtia, miten voi niitä kehittää.

S2 Tekstien tulkitseminen

Tekstien tulkinnan taitoja syvennetään lukemalla ja tutkimalla fiktiivisiä, media- ja asiatekstejä eri muodoissaan: kaunokirjallisuutta, tietokirjallisuutta sekä erilaisia painetun, sähköisen ja audiovisuaalisen median tekstejä. Syvennetään tekstin ymmärtämisen strategioita ja seurataan lukutaidon kehittymistä. Tutustutaan erilaisiin pohtiviin ja kantaa ottaviin teksteihin sekä niiden vaikutuskeinoihin ja keskeisiin kielellisiin piirteisiin, kuten mielipiteen ja faktan erottamiseen, suostuttelun, varmuusasteiden, asenteiden ja affektiivisuuden ilmaisuun, henkilöön viittaamisen suoriin ja epäsuoriin keinoihin, referointiin, asioiden välisten suhteiden osoittamiseen perustelukeinoihin ja retorisiin keinoihin. Tutustutaan kuvaa, ääntä ja kirjoitusta yhdistäviin teksteihin ja niiden ilmaisutapoihin. Pohditaan tekstien tarkoitusperiä ja kohderyhmiä ja esitetään kriittisen lukijan kysymyksiä. Eläydytään luettuun, reflektoidaan omaa elämää luetun avulla ja jaetaan lukukokemuksia. Laajennetaan lukuharrastusta nuortenkirjallisuudesta yleiseen kauno- ja tietokirjallisuuteen. Harjoitellaan kirjallisuuden analyysi- ja tulkintataitoja ja lisätään käsitteiden käyttöä tekstien tarkastelussa ja vertailussa. Tunnistetaan ja tulkitaan kielen kuvallisuutta ja symboliikkaa ja syvennetään fiktion kielen ja kerronnan keinojen tuntemusta. Tutustutaan tiedonhaun vaiheisiin, erilaisiin tietolähteisiin ja arvioidaan niiden luotettavuutta.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Tunnistetaan erilaisten tekstien tyylipiirteitä ja sävyjä
- Syvennetään kielen kuvallisuuden ja symboliikan tuntemusta
- Tutkitaan, eritellään ja analysoidaan erilaisia, myös monimediaisia tekstejä, erilaisia lukustrategioita hyödyntäen
- Vahvistetaan kriittistä lukutaitoa osana tutkivaa työtapaa

T6 tarjota oppilaalle monipuolisia mahdollisuuksia valita, käyttää, tulkita ja arvioida monimuotoisia kaunokirjallisia, asia- ja mediatekstejä

- Oppilas valitsee, käyttää, tulkitsee ja arvioi monimuotoisia kaunokirjallisia tekstejä sekä asia- ja mediatekstejä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa lukea yksinkertaisia kaunokirjallisia, asia- ja mediatekstejä eri muodoissaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa valita, käyttää ja lukea erilaisia tekstejä mutta pitäytyy enimmäkseen itselleen tutuissa tekstilajeissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa valita, käyttää ja tulkita eri tekstilajeja edustavia tekstejä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa valita, käyttää, tulkita ja arvioida myös itselleen uudenlaisia tekstejä.

S2 Tekstien tulkitseminen

Tekstien tulkinnan taitoja syvennetään lukemalla ja tutkimalla fiktiivisiä, media- ja asiatekstejä eri muodoissaan: kaunokirjallisuutta, tietokirjallisuutta sekä erilaisia painetun, sähköisen ja audiovisuaalisen median tekstejä. Syvennetään tekstin ymmärtämisen strategioita ja seurataan lukutaidon kehittymistä. Tutustutaan erilaisiin pohtiviin ja kantaa ottaviin teksteihin sekä niiden vaikutuskeinoihin ja keskeisiin kielellisiin piirteisiin, kuten mielipiteen ja faktan erottamiseen, suostuttelun, varmuusasteiden, asenteiden ja affektiivisuuden ilmaisuun, henkilöön viittaamisen suoriin ja epäsuoriin keinoihin, referointiin, asioiden välisten suhteiden osoittamiseen perustelukeinoihin ja retorisiin keinoihin. Tutustutaan kuvaa, ääntä ja kirjoitusta yhdistäviin teksteihin ja niiden ilmaisutapoihin. Pohditaan tekstien tarkoitusperiä ja kohderyhmiä ja esitetään kriittisen lukijan kysymyksiä. Eläydytään luettuun, reflektoidaan omaa elämää luetun avulla ja jaetaan lukukokemuksia. Laajennetaan lukuharrastusta nuortenkirjallisuudesta yleiseen kauno- ja tietokirjallisuuteen. Harjoitellaan kirjallisuuden analyysi- ja tulkintataitoja ja lisätään käsitteiden käyttöä tekstien tarkastelussa ja vertailussa. Tunnistetaan ja tulkitaan kielen kuvallisuutta ja symboliikkaa ja syvennetään fiktion kielen ja kerronnan keinojen tuntemusta. Tutustutaan tiedonhaun vaiheisiin, erilaisiin tietolähteisiin ja arvioidaan niiden luotettavuutta.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Tunnistetaan erilaisten tekstien tyylipiirteitä ja sävyjä
- Syvennetään kielen kuvallisuuden ja symboliikan tuntemusta
- Tutkitaan, eritellään ja analysoidaan erilaisia, myös monimediaisia tekstejä, erilaisia lukustrategioita hyödyntäen
- Vahvistetaan kriittistä lukutaitoa osana tutkivaa työtapaa

T7 ohjata oppilasta kehittämään erittelevää ja kriittistä lukutaitoa, harjaannuttaa oppilasta tekemään havaintoja teksteistä ja tulkitsemaan niitä tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen sekä vakiinnuttamaan ja laajentamaan sana- ja käsitevarantoa

- Oppilas havainnoi ja tulkitsee erilaisia tekstejä kriittisesti
- Oppilas laajentaa ja vakiinnuttaa sana- ja käsitevarantoaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa poimia tekstistä keskeisiä sisältöjä apukysymysten avulla. Oppilas osaa nimetä muutaman yksinkertaiselle tekstilajille tyypillisen kielellisen tai tekstuaalisen piirteen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa erottaa tekstin pääasiat ja kuvata tekstin tavoitteita. Oppilas osaa kuvata tavanomaisille tekstilajeille tyypillisiä kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa eritellä tekstin tarkoitusperiä, kohderyhmiä ja merkityksiä. Oppilas osaa eritellä tekstilajien piirteitä ja kuvata niitä muutamien keskeisten käsitteiden avulla.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa tulkita ja pohtia tekstin rakentamia merkityksiä ja arvioida tekstin vaikutuksia. Oppilas osaa analysoida tekstilajien piirteitä tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen ja arvioida tekstiä suhteessa sen tavoitteisiin ja tarkoitusperiin.

S2 Tekstien tulkitseminen

Tekstien tulkinnan taitoja syvennetään lukemalla ja tutkimalla fiktiivisiä, media- ja asiatekstejä eri muodoissaan: kaunokirjallisuutta, tietokirjallisuutta sekä erilaisia painetun, sähköisen ja audiovisuaalisen median tekstejä. Syvennetään tekstin ymmärtämisen strategioita ja seurataan lukutaidon kehittymistä. Tutustutaan erilaisiin pohtiviin ja kantaa ottaviin teksteihin sekä niiden vaikutuskeinoihin ja keskeisiin kielellisiin piirteisiin, kuten mielipiteen ja faktan erottamiseen, suostuttelun, varmuusasteiden, asenteiden ja affektiivisuuden ilmaisuun, henkilöön viittaamisen suoriin ja epäsuoriin keinoihin, referointiin, asioiden välisten suhteiden osoittamiseen perustelukeinoihin ja retorisiin keinoihin. Tutustutaan kuvaa, ääntä ja kirjoitusta yhdistäviin teksteihin ja niiden ilmaisutapoihin. Pohditaan tekstien tarkoitusperiä ja kohderyhmiä ja esitetään kriittisen lukijan kysymyksiä. Eläydytään luettuun, reflektoidaan omaa elämää luetun avulla ja jaetaan lukukokemuksia. Laajennetaan lukuharrastusta nuortenkirjallisuudesta yleiseen kauno- ja tietokirjallisuuteen. Harjoitellaan kirjallisuuden analyysi- ja tulkintataitoja ja lisätään käsitteiden käyttöä tekstien tarkastelussa ja vertailussa. Tunnistetaan ja tulkitaan kielen kuvallisuutta ja symboliikkaa ja syvennetään fiktion kielen ja kerronnan keinojen tuntemusta. Tutustutaan tiedonhaun vaiheisiin, erilaisiin tietolähteisiin ja arvioidaan niiden luotettavuutta.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Tunnistetaan erilaisten tekstien tyylipiirteitä ja sävyjä
- Syvennetään kielen kuvallisuuden ja symboliikan tuntemusta
- Tutkitaan, eritellään ja analysoidaan erilaisia, myös monimediaisia tekstejä, erilaisia lukustrategioita hyödyntäen
- Vahvistetaan kriittistä lukutaitoa osana tutkivaa työtapaa

T8 kannustaa oppilasta kehittämään taitoaan arvioida erilaisista lähteistä hankkimaansa tietoa ja käyttämään sitä tarkoituksenmukaisella tavalla

- Oppilas käyttää eri tiedonlähteitä tarkoituksenmukaisella tavalla lähdekritiikki huomioiden

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa etsiä yksittäisiä tietoja annetuista lähteistä. Oppilas osaa nimetä muutaman lähteiden luotettavuuteen liittyvän piirteen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa käyttää tavanomaisia lähteitä ja hakea tietoa niistä. Oppilas osaa kuvata käyttämiensä lähteiden luotettavuutta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kuvata tiedonhaun keskeiset vaiheet, etsiä erilaisia lähteitä ja hakea tietoa niistä. Oppilas osaa arvioida erilaisten lähteiden luotettavuutta ja käytettävyyttä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa toimia tiedonhaun vaiheiden mukaisesti. Oppilas osaa käyttää monipuolisia lähteitä ja hakea niistä tietoa tarkoituksenmukaisella tavalla. Oppilas osaa pohtia lähteiden luotettavuuteen ja tiedon käytettävyyteen liittyviä tekijöitä ja perustella omat lähdevalintansa.

S2 Tekstien tulkitseminen

Tekstien tulkinnan taitoja syvennetään lukemalla ja tutkimalla fiktiivisiä, media- ja asiatekstejä eri muodoissaan: kaunokirjallisuutta, tietokirjallisuutta sekä erilaisia painetun, sähköisen ja audiovisuaalisen median tekstejä. Syvennetään tekstin ymmärtämisen strategioita ja seurataan lukutaidon kehittymistä. Tutustutaan erilaisiin pohtiviin ja kantaa ottaviin teksteihin sekä niiden vaikutuskeinoihin ja keskeisiin kielellisiin piirteisiin, kuten mielipiteen ja faktan erottamiseen, suostuttelun, varmuusasteiden, asenteiden ja affektiivisuuden ilmaisuun, henkilöön viittaamisen suoriin ja epäsuoriin keinoihin, referointiin, asioiden välisten suhteiden osoittamiseen perustelukeinoihin ja retorisiin keinoihin. Tutustutaan kuvaa, ääntä ja kirjoitusta yhdistäviin teksteihin ja niiden ilmaisutapoihin. Pohditaan tekstien tarkoitusperiä ja kohderyhmiä ja esitetään kriittisen lukijan kysymyksiä. Eläydytään luettuun, reflektoidaan omaa elämää luetun avulla ja jaetaan lukukokemuksia. Laajennetaan lukuharrastusta nuortenkirjallisuudesta yleiseen kauno- ja tietokirjallisuuteen. Harjoitellaan kirjallisuuden analyysi- ja tulkintataitoja ja lisätään käsitteiden käyttöä tekstien tarkastelussa ja vertailussa. Tunnistetaan ja tulkitaan kielen kuvallisuutta ja symboliikkaa ja syvennetään fiktion kielen ja kerronnan keinojen tuntemusta. Tutustutaan tiedonhaun vaiheisiin, erilaisiin tietolähteisiin ja arvioidaan niiden luotettavuutta.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Tunnistetaan erilaisten tekstien tyylipiirteitä ja sävyjä
- Syvennetään kielen kuvallisuuden ja symboliikan tuntemusta
- Tutkitaan, eritellään ja analysoidaan erilaisia, myös monimediaisia tekstejä, erilaisia lukustrategioita hyödyntäen
- Vahvistetaan kriittistä lukutaitoa osana tutkivaa työtapaa

T9 kannustaa oppilasta laajentamaan kiinnostusta itselle uudenlaisia fiktiivisiä kirjallisuus- ja tekstilajityyppejä kohtaan ja monipuolistamaan luku-, kuuntelu- ja katselukokemuksiaan ja niiden jakamisen keinoja sekä syventämään ymmärrystä fiktion keinoista

- Oppilas tunnistaa, erittelee ja tulkitsee fiktiivisiä tekstilajeja
- Oppilas jakaa lukukokemuksiaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa selostaa yksinkertaisen fiktiivisen tekstin juonen ja nimetä joitakin fiktion keinoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kuvailla fiktiivisen tekstin piirteitä ja tehdä havaintoja fiktion keinoista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa eritellä fiktiivisiä tekstejä eri muodoissaan. Oppilas osaa käyttää erittelyssä muutamia keskeisiä käsitteitä sekä tunnistaa fiktion kielen ja ilmaisutapojen erityispiirteitä ja kerronnan keinoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa analysoida fiktiivisiä tekstejä eri muodoissaan tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen. Oppilas osaa tulkita fiktiivisiä tekstejä ja pohtia fiktion monitulkintaisuutta.

S2 Tekstien tulkitseminen

Tekstien tulkinnan taitoja syvennetään lukemalla ja tutkimalla fiktiivisiä, media- ja asiatekstejä eri muodoissaan: kaunokirjallisuutta, tietokirjallisuutta sekä erilaisia painetun, sähköisen ja audiovisuaalisen median tekstejä. Syvennetään tekstin ymmärtämisen strategioita ja seurataan lukutaidon kehittymistä. Tutustutaan erilaisiin pohtiviin ja kantaa ottaviin teksteihin sekä niiden vaikutuskeinoihin ja keskeisiin kielellisiin piirteisiin, kuten mielipiteen ja faktan erottamiseen, suostuttelun, varmuusasteiden, asenteiden ja affektiivisuuden ilmaisuun, henkilöön viittaamisen suoriin ja epäsuoriin keinoihin, referointiin, asioiden välisten suhteiden osoittamiseen perustelukeinoihin ja retorisiin keinoihin. Tutustutaan kuvaa, ääntä ja kirjoitusta yhdistäviin teksteihin ja niiden ilmaisutapoihin. Pohditaan tekstien tarkoitusperiä ja kohderyhmiä ja esitetään kriittisen lukijan kysymyksiä. Eläydytään luettuun, reflektoidaan omaa elämää luetun avulla ja jaetaan lukukokemuksia. Laajennetaan lukuharrastusta nuortenkirjallisuudesta yleiseen kauno- ja tietokirjallisuuteen. Harjoitellaan kirjallisuuden analyysi- ja tulkintataitoja ja lisätään käsitteiden käyttöä tekstien tarkastelussa ja vertailussa. Tunnistetaan ja tulkitaan kielen kuvallisuutta ja symboliikkaa ja syvennetään fiktion kielen ja kerronnan keinojen tuntemusta. Tutustutaan tiedonhaun vaiheisiin, erilaisiin tietolähteisiin ja arvioidaan niiden luotettavuutta.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Tunnistetaan erilaisten tekstien tyylipiirteitä ja sävyjä
- Syvennetään kielen kuvallisuuden ja symboliikan tuntemusta
- Tutkitaan, eritellään ja analysoidaan erilaisia, myös monimediaisia tekstejä, erilaisia lukustrategioita hyödyntäen
- Vahvistetaan kriittistä lukutaitoa osana tutkivaa työtapaa

T10 rohkaista oppilasta ilmaisemaan ajatuksiaan kirjoittamalla ja tuottamalla monimuotoisia tekstejä sekä auttaa oppilasta tunnistamaan omia vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan tekstin tuottajana

- Oppilas vahvistaa kirjoittajaidentiteettiään

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa tuottaa mallien avulla yksinkertaisia tekstejä. Oppilas osaa nimetä jonkin vahvuutensa tai kehittämiskohteensa tekstin tuottajana.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa tuottaa erityyppisiä tekstejä ohjeiden mukaan. Oppilas osaa kuvata itseään tekstien tuottajana ja nimetä muutamia vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa tuottaa tavoitteen mukaisia tekstejä. Oppilas osaa eritellä vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan tekstin tuottajana.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa tuottaa luovasti tilanteeseen ja tavoitteeseen sopivia tekstejä. Oppilas osaa arvioida vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan tekstin tuottajana ja pohtia, miten voi taitojaan kehittää.

S3 Tekstien tuottaminen

Tuotetaan fiktiivisiä ja ei-fiktiivisiä tekstejä eri muodoissaan: kielellisinä, visuaalisina, audiovisuaalisina ja verkkoteksteinä. Harjoitellaan tekstien tuottamista vaiheittain. Annetaan ja vastaanotetaan palautetta tekstin tuottamisen eri vaiheissa. Perehdytään erityyppisten tekstien tavoitteisiin ja arviointikriteereihin. Opiskellaan kertoville, kuvaaville, ohjaaville ja erityisesti pohtiville ja kantaa ottaville teksteille tyypillisiä tekstuaalisia, visuaalisia ja kielellisiä piirteitä ja hyödynnetään tätä tietoa tuotettaessa omia tekstejä. Harjoitellaan tekstien kohdentamista ja kielen ja muiden ilmaisutapojen mukauttamista eri kohderyhmille ja eri tarkoituksiin sopiviksi. Tutkitaan kirjoitettujen tekstien elementtejä, sekä hyödynnetään tätä tietoa omissa teksteissä. Syvennetään ymmärrystä kirjoitetun yleiskielen piirteistä: hahmotetaan kappaleiden, virkkeiden ja lauseiden rakenteita (erilaiset kappalerakenteet, pää- ja sivulauseet, lauseenvastikkeet, lauseenjäsenet, lauseke) ja opitaan käyttämään asioiden välisten suhteiden ilmaisukeinoja sekä ilmaisemaan viittaussuhteita. Tarkastellaan erilaisia ajan ja suhtautumisen ilmaisutapoja, sekä harjoitellaan niiden käyttöä omissa teksteissä. Tutkitaan sanastoon liittyviä rekisteri- ja tyylipiirteitä ja opitaan valitsemaan kuhunkin tekstiin sopivat ilmaisutavat. Opitaan käyttämään kirjoitetun yleiskielen konventioita omien tekstien tuottamisessa ja muokkauksessa. Vahvistetaan opiskelussa tarvittavien tekstien tuottamisen taitoja, kuten referoimista, tiivistämistä, muistiinpanojen tekoa ja lähteiden käyttöä. Perehdytään tekijänoikeuksiin ja noudatetaan tekijänoikeuksia omia tekstejä tuotettaessa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Syvennetään ja hyödynnetään tietoja kielen rakenteista, eri rekistereille ja tyyleille tyypillisistä piirteistä ja kielellisten valintojen vaikutuksesta tekstin tyyliin ja sävyyn
- Vakiinnutetaan kirjoitetun ja puhutun kielen konventioiden tuntemusta
- Harjoitellaan jatko-opinnoissa ja työelämässä tarvittavia kielellisiä valmiuksia
- Harjoitellaan referointia ja erilaisiin lähteisiin viittaamista
- Kirjoitetaan monipuolisia ja laajoja tekstejä

T11 tarjota oppilaalle tilaisuuksia tuottaa kertovia, kuvaavia, ohjaavia ja erityisesti kantaa ottavia ja pohtivia tekstejä, myös monimediaisissa ympäristöissä, ja auttaa oppilasta valitsemaan kuhunkin tekstilajiin ja tilanteeseen sopivia ilmaisutapoja

- Oppilas tuottaa erilaisia tekstejä myös monimediaisissa ympäristöissä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa tuottaa mallien avulla yksinkertaisia ja konkreettisia kertovia ja kuvaavia tekstejä itselleen tutuista aiheista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa tuottaa ohjaavia ja yksinkertaisia kantaa ottavia tekstejä ja käyttää mallien avulla niille tyypillisiä keinoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa tuottaa pohtivia ja erilaisia kantaa ottavia tekstejä ja käyttää niille tyypillisiä keinoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa tuottaa itsenäisesti erilaisia tekstejä ja käyttää monipuolisesti niille tyypillisiä keinoja.

S3 Tekstien tuottaminen

Tuotetaan fiktiivisiä ja ei-fiktiivisiä tekstejä eri muodoissaan: kielellisinä, visuaalisina, audiovisuaalisina ja verkkoteksteinä. Harjoitellaan tekstien tuottamista vaiheittain. Annetaan ja vastaanotetaan palautetta tekstin tuottamisen eri vaiheissa. Perehdytään erityyppisten tekstien tavoitteisiin ja arviointikriteereihin. Opiskellaan kertoville, kuvaaville, ohjaaville ja erityisesti pohtiville ja kantaa ottaville teksteille tyypillisiä tekstuaalisia, visuaalisia ja kielellisiä piirteitä ja hyödynnetään tätä tietoa tuotettaessa omia tekstejä. Harjoitellaan tekstien kohdentamista ja kielen ja muiden ilmaisutapojen mukauttamista eri kohderyhmille ja eri tarkoituksiin sopiviksi. Tutkitaan kirjoitettujen tekstien elementtejä, sekä hyödynnetään tätä tietoa omissa teksteissä. Syvennetään ymmärrystä kirjoitetun yleiskielen piirteistä: hahmotetaan kappaleiden, virkkeiden ja lauseiden rakenteita (erilaiset kappalerakenteet, pää- ja sivulauseet, lauseenvastikkeet, lauseenjäsenet, lauseke) ja opitaan käyttämään asioiden välisten suhteiden ilmaisukeinoja sekä ilmaisemaan viittaussuhteita. Tarkastellaan erilaisia ajan ja suhtautumisen ilmaisutapoja, sekä harjoitellaan niiden käyttöä omissa teksteissä. Tutkitaan sanastoon liittyviä rekisteri- ja tyylipiirteitä ja opitaan valitsemaan kuhunkin tekstiin sopivat ilmaisutavat. Opitaan käyttämään kirjoitetun yleiskielen konventioita omien tekstien tuottamisessa ja muokkauksessa. Vahvistetaan opiskelussa tarvittavien tekstien tuottamisen taitoja, kuten referoimista, tiivistämistä, muistiinpanojen tekoa ja lähteiden käyttöä. Perehdytään tekijänoikeuksiin ja noudatetaan tekijänoikeuksia omia tekstejä tuotettaessa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Syvennetään ja hyödynnetään tietoja kielen rakenteista, eri rekistereille ja tyyleille tyypillisistä piirteistä ja kielellisten valintojen vaikutuksesta tekstin tyyliin ja sävyyn
- Vakiinnutetaan kirjoitetun ja puhutun kielen konventioiden tuntemusta
- Harjoitellaan jatko-opinnoissa ja työelämässä tarvittavia kielellisiä valmiuksia
- Harjoitellaan referointia ja erilaisiin lähteisiin viittaamista
- Kirjoitetaan monipuolisia ja laajoja tekstejä

T12 ohjata oppilasta vahvistamaan tekstin tuottamisen prosesseja, tarjota oppilaalle tilaisuuksia tuottaa tekstiä yhdessä muiden kanssa sekä rohkaista oppilasta vahvistamaan taitoa antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä arvioida itseään tekstin tuottajana

- Oppilas tuntee tekstin tuottamisen prosesseja
- Oppilas kirjoittaa yksin ja yhteisöllisesti erilaisia tekstejä ja vahvistaa palautteen antamisen ja saamisen taitoja
- Oppilas osaa arvioida itseään tekstin tuottajana

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa ideoida ja tuottaa tekstiä mallien tai apukysymysten avulla. Oppilas osaa antaa niukkaa tai yksipuolista palautetta muiden teksteistä ja ottaa vastaan palautetta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa suunnitella ja tuottaa tekstiä sekä yksin että ryhmässä. Oppilas osaa antaa palautetta ja hyödyntää saamaansa palautetta satunnaisesti tekstien tuottamisessa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa muokata tekstin rakenteita ja kieliasua palautteen pohjalta. Oppilas osaa antaa rakentavaa palautetta ja hyödyntää saamaansa palautetta tekstin tuottamisen eri vaiheissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa muokata monipuolisesti ja itsenäisesti tekstin ilmaisua ja rakenteita. Oppilas osaa antaa tekstien muokkaamista edistävää palautetta muiden teksteistä ja soveltaa saamaansa palautetta kehittäessään tekstin tuottamisen taitojaan.

S3 Tekstien tuottaminen

Tuotetaan fiktiivisiä ja ei-fiktiivisiä tekstejä eri muodoissaan: kielellisinä, visuaalisina, audiovisuaalisina ja verkkoteksteinä. Harjoitellaan tekstien tuottamista vaiheittain. Annetaan ja vastaanotetaan palautetta tekstin tuottamisen eri vaiheissa. Perehdytään erityyppisten tekstien tavoitteisiin ja arviointikriteereihin. Opiskellaan kertoville, kuvaaville, ohjaaville ja erityisesti pohtiville ja kantaa ottaville teksteille tyypillisiä tekstuaalisia, visuaalisia ja kielellisiä piirteitä ja hyödynnetään tätä tietoa tuotettaessa omia tekstejä. Harjoitellaan tekstien kohdentamista ja kielen ja muiden ilmaisutapojen mukauttamista eri kohderyhmille ja eri tarkoituksiin sopiviksi. Tutkitaan kirjoitettujen tekstien elementtejä, sekä hyödynnetään tätä tietoa omissa teksteissä. Syvennetään ymmärrystä kirjoitetun yleiskielen piirteistä: hahmotetaan kappaleiden, virkkeiden ja lauseiden rakenteita (erilaiset kappalerakenteet, pää- ja sivulauseet, lauseenvastikkeet, lauseenjäsenet, lauseke) ja opitaan käyttämään asioiden välisten suhteiden ilmaisukeinoja sekä ilmaisemaan viittaussuhteita. Tarkastellaan erilaisia ajan ja suhtautumisen ilmaisutapoja, sekä harjoitellaan niiden käyttöä omissa teksteissä. Tutkitaan sanastoon liittyviä rekisteri- ja tyylipiirteitä ja opitaan valitsemaan kuhunkin tekstiin sopivat ilmaisutavat. Opitaan käyttämään kirjoitetun yleiskielen konventioita omien tekstien tuottamisessa ja muokkauksessa. Vahvistetaan opiskelussa tarvittavien tekstien tuottamisen taitoja, kuten referoimista, tiivistämistä, muistiinpanojen tekoa ja lähteiden käyttöä. Perehdytään tekijänoikeuksiin ja noudatetaan tekijänoikeuksia omia tekstejä tuotettaessa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Syvennetään ja hyödynnetään tietoja kielen rakenteista, eri rekistereille ja tyyleille tyypillisistä piirteistä ja kielellisten valintojen vaikutuksesta tekstin tyyliin ja sävyyn
- Vakiinnutetaan kirjoitetun ja puhutun kielen konventioiden tuntemusta
- Harjoitellaan jatko-opinnoissa ja työelämässä tarvittavia kielellisiä valmiuksia
- Harjoitellaan referointia ja erilaisiin lähteisiin viittaamista
- Kirjoitetaan monipuolisia ja laajoja tekstejä

T13 ohjata oppilasta edistämään kirjoittamisen sujuvoittamista ja vahvistamaan tieto- ja viestintäteknologian käyttötaitoa tekstien tuottamisessa, syventämään ymmärrystään kirjoittamisesta viestintänä ja vahvistamaan yleiskielen hallintaa antamalla tietoa kirjoitetun kielen konventioista

- Oppilas tuottaa tekstejä myös tieto- ja viestintätekniikkaa hyödyntäen
- Oppilas tuntee kirjoitetun kielen konventioita ja kirjoittaa niiden mukaisesti

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa tuottaa yksinkertaisen tekstin, jonka viestistä saa selvää. Oppilas osaa käyttää yksinkertaisia virke- ja lauserakenteita sekä pääosin virkkeen lopetusmerkkejä ja isoa alkukirjainta virkkeen alussa ja erisnimissä. Oppilas osaa kirjoittaa käsin ja tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa tuottaa tekstin, jonka viesti välittyy pääosin helposti. Oppilas osaa jaksottaa tekstinsä ja kiinnittää huomiota virke- ja lauserakenteisiin sekä noudattaa useita kirjoitetun yleiskielen käytänteitä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa tuottaa tekstin, joka on helposti ymmärrettävä ja sujuva. Oppilas osaa jäsentää tekstinsä ja kappaleensa loogisesti ja kiinnittää huomiota sananvalintoihin sekä noudattaa pääosin kirjoitetun yleiskielen käytänteitä tekstejä tuottaessaan ja muokatessaan. Oppilas osaa kirjoittaa sujuvasti käsin ja tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa tuottaa eheän ja havainnollisen tekstin. Oppilas osaa käyttää sidosteisuuden keinoja monipuolisesti, käyttää monipuolisia lause- ja virkerakenteita, kiinnittää huomiota tekstin tyyliin sekä noudattaa kirjoitetun yleiskielen käytänteitä.

S3 Tekstien tuottaminen

Tuotetaan fiktiivisiä ja ei-fiktiivisiä tekstejä eri muodoissaan: kielellisinä, visuaalisina, audiovisuaalisina ja verkkoteksteinä. Harjoitellaan tekstien tuottamista vaiheittain. Annetaan ja vastaanotetaan palautetta tekstin tuottamisen eri vaiheissa. Perehdytään erityyppisten tekstien

tavoitteisiin ja arviointikriteereihin. Opiskellaan kertoville, kuvaaville, ohjaaville ja erityisesti pohtiville ja kantaa ottaville teksteille tyypillisiä tekstuaalisia, visuaalisia ja kielellisiä piirteitä ja hyödynnetään tätä tietoa tuotettaessa omia tekstejä. Harjoitellaan tekstien kohdentamista ja kielen ja muiden ilmaisutapojen mukauttamista eri kohderyhmille ja eri tarkoituksiin sopiviksi. Tutkitaan kirjoitettujen tekstien elementtejä, sekä hyödynnetään tätä tietoa omissa teksteissä. Syvennetään ymmärrystä kirjoitetun yleiskielen piirteistä: hahmotetaan kappaleiden, virkkeiden ja lauseiden rakenteita (erilaiset kappalerakenteet, pää- ja sivulauseet, lauseenvastikkeet, lauseenjäsenet, lauseke) ja opitaan käyttämään asioiden välisten suhteiden ilmaisukeinoja sekä ilmaisemaan viittaussuhteita. Tarkastellaan erilaisia ajan ja suhtautumisen ilmaisutapoja, sekä harjoitellaan niiden käyttöä omissa teksteissä. Tutkitaan sanastoon liittyviä rekisteri- ja tyylipiirteitä ja opitaan valitsemaan kuhunkin tekstiin sopivat ilmaisutavat. Opitaan käyttämään kirjoitetun yleiskielen konventioita omien tekstien tuottamisessa ja muokkauksessa. Vahvistetaan opiskelussa tarvittavien tekstien tuottamisen taitoja, kuten referoimista, tiivistämistä, muistiinpanojen tekoa ja lähteiden käyttöä. Perehdytään tekijänoikeuksiin ja noudatetaan tekijänoikeuksia omia tekstejä tuotettaessa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Syvennetään ja hyödynnetään tietoja kielen rakenteista, eri rekistereille ja tyyleille tyypillisistä piirteistä ja kielellisten valintojen vaikutuksesta tekstin tyyliin ja sävyyn
- Vakiinnutetaan kirjoitetun ja puhutun kielen konventioiden tuntemusta
- Harjoitellaan jatko-opinnoissa ja työelämässä tarvittavia kielellisiä valmiuksia
- Harjoitellaan referointia ja erilaisiin lähteisiin viittaamista
- Kirjoitetaan monipuolisia ja laajoja tekstejä

T14 harjaannuttaa oppilasta vahvistamaan tiedon hallinnan ja käyttämisen taitoja ja monipuolistamaan lähteiden käyttöä ja viittaustapojen hallintaa omassa tekstissä sekä opastaa oppilasta toimimaan eettisesti verkossa yksityisyyttä ja tekijänoikeuksia kunnioittaen

- Oppilas työskentelee verkossa vastuullisesti ja eettisesti
- Oppilas harjoittelee lähteiden tarkoituksenmukaista ja kriittistä käyttöä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa tehdä yksinkertaisen tiivistyksen luetun, kuullun tai nähdyn pohjalta. Oppilas osaa käyttää lähteitä mekaanisesti ja yksinkertaisesti teksteissään. Oppilas noudattaa tekijänoikeuksia ja tietää, mitä yksityisyyden suojalla tarkoitetaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa tehdä yksinkertaisia muistiinpanoja ja merkitä käyttämänsä lähteet mallin mukaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa tehdä monipuolisia muistiinpanoja ja tiivistää hankkimaansa tietoa. Oppilas merkitsee lähteet asianmukaisella tavalla.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa yhdistellä omissa teksteissään useista lähteistä hankkimaansa tietoa.

S3 Tekstien tuottaminen

Tuotetaan fiktiivisiä ja ei-fiktiivisiä tekstejä eri muodoissaan: kielellisinä, visuaalisina, audiovisuaalisina ja verkkoteksteinä. Harjoitellaan tekstien tuottamista vaiheittain. Annetaan ja vastaanotetaan palautetta tekstin tuottamisen eri vaiheissa. Perehdytään erityyppisten tekstien tavoitteisiin ja arviointikriteereihin. Opiskellaan kertoville, kuvaaville, ohjaaville ja erityisesti pohtiville ja kantaa ottaville teksteille tyypillisiä tekstuaalisia, visuaalisia ja kielellisiä piirteitä ja hyödynnetään tätä tietoa tuotettaessa omia tekstejä. Harjoitellaan tekstien kohdentamista ja kielen ja muiden ilmaisutapojen mukauttamista eri kohderyhmille ja eri tarkoituksiin sopiviksi. Tutkitaan kirjoitettujen tekstien elementtejä, sekä hyödynnetään tätä tietoa omissa teksteissä. Syvennetään ymmärrystä kirjoitetun yleiskielen piirteistä: hahmotetaan kappaleiden, virkkeiden ja lauseiden rakenteita (erilaiset kappalerakenteet, pää- ja sivulauseet, lauseenvastikkeet, lauseenjäsenet, lauseke) ja opitaan käyttämään asioiden välisten suhteiden ilmaisukeinoja sekä ilmaisemaan viittaussuhteita. Tarkastellaan erilaisia ajan ja suhtautumisen ilmaisutapoja, sekä harjoitellaan niiden käyttöä omissa teksteissä. Tutkitaan sanastoon liittyviä rekisteri- ja tyylipiirteitä ja opitaan valitsemaan kuhunkin tekstiin sopivat ilmaisutavat. Opitaan käyttämään kirjoitetun yleiskielen konventioita omien tekstien tuottamisessa ja muokkauksessa. Vahvistetaan opiskelussa tarvittavien tekstien tuottamisen taitoja, kuten referoimista, tiivistämistä, muistiinpanojen tekoa ja lähteiden käyttöä. Perehdytään tekijänoikeuksiin ja noudatetaan tekijänoikeuksia omia tekstejä tuotettaessa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Syvennetään ja hyödynnetään tietoja kielen rakenteista, eri rekistereille ja tyyleille tyypillisistä piirteistä ja kielellisten valintojen vaikutuksesta tekstin tyyliin ja sävyyn
- Vakiinnutetaan kirjoitetun ja puhutun kielen konventioiden tuntemusta
- Harjoitellaan jatko-opinnoissa ja työelämässä tarvittavia kielellisiä valmiuksia
- Harjoitellaan referointia ja erilaisiin lähteisiin viittaamista
- Kirjoitetaan monipuolisia ja laajoja tekstejä

T15 ohjata oppilasta syventämään kielitietoisuuttaan ja kiinnostumaan kielen ilmiöistä, auttaa oppilasta tunnistamaan kielen rakenteita, eri rekistereitä, tyylipiirteitä ja sävyjä ja ymmärtämään kielellisten valintojen merkityksiä ja seurauksia

- Oppilas syventää kielitietoisuuttaan ja kiinnostustaan kielen ilmiöistä ja tunnistaa kielen rakenteita, eri rekistereitä, tyylipiirteitä ja sävyjä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa havainnoida yksinkertaisia tekstien piirteitä. Oppilas osaa nimetä muutamia tavanomaisia kirjoitetun ja puhutun kielen sekä arki- ja yleiskielen eroja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa havainnoida tekstien ja kielen piirteitä. Oppilas osaa kuvata kielen vaihtelua eri kielenkäyttötilanteissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa eritellä eri rekisterien ja tyylien piirteitä. Oppilas osaa pohtia kielellisten ja tekstuaalisten valintojen merkityksiä ja vaikutuksia.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa analysoida tekstien, rekisterien ja tyylien piirteitä. Oppilas osaa soveltaa tietoa kielellisten valintojen vaikutuksista omassa viestinnässään.

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Tutkitaan tekstejä ja niiden rakentamia merkityksiä ja käytetään käsitteitä, joiden avulla kieltä voidaan tarkastella. Tehdään tekstejä eritellen havaintoja kielen rakenteista, eri rekistereille ja tyyleille tyypillisistä piirteistä ja kielellisten valintojen vaikutuksesta tekstin tyyliin ja sävyyn. Tutustutaan Suomen kielitilanteeseen, kielten sukulaisuussuhteisiin, suomen sukukieliin ja suomen kielen vaihteluun ja vaiheisiin sekä kielen ohjailun periaatteisiin. Vertaillaan suomea oppilaille tuttuihin kieliin ja tutustutaan suomen kielelle tyypillisiin äänne-, muoto- ja lauserakenteen piirteisiin. Tutkitaan kielten vaikutusta toisiinsa sanaston ja nimistön tasolla. Tutustutaan kulttuurin käsitteeseen ja sen eri ilmenemismuotoihin, kuten kansanperinteeseen, elokuvaan, teatteriin, puhekulttuuriin ja mediakulttuurin eri muotoihin. Tarjotaan mahdollisuuksia tuottaa kulttuuria itse. Tutustutaan kirjallisuuden päälajeihin, joihinkin alalajeihin, keskeisiin tyylivirtauksiin ja sekä yleisen että suomalaisen kirjallisuuden vaiheisiin. Luetaan monipuolisesti nuortenkirjoja, klassikoita ja nykykirjallisuutta, myös tietokirjoja. Kannustetaan aktiiviseen ja monipuoliseen kirjaston tarjonnan hyödyntämiseen.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Tutustutaan Suomen kielitilanteeseen, kielten sukulaisuussuhteisiin, suomen sukukieliin ja suomen kielen vaihteluun ja vaiheisiin sekä kielen ohjailun periaatteisiin
- Vertaillaan suomea oppilaille tuttuihin kieliin ja tutustutaan suomen kielelle tyypillisiin äänne-, muoto- ja lauserakenteen piirteisiin
- Tutkitaan kielten vaikutusta toisiinsa sanaston ja nimistön tasolla
- Tutustutaan kulttuurin käsitteeseen ja sen eri ilmenemismuotoihin, kuten kansanperinteeseen
- Tutustutaan teatteriin taidemuotona
- Luetaan monipuolisesti yleisen ja suomalaisen kirjallisuuden klassikoita ja nykykirjallisuutta ja tutustutaan keskeisiin tyylivirtauksiin ja vaiheisiin
- Pohditaan oman kielen ja kulttuuritaustan merkitystä omassa elämässä

T16 kannustaa oppilasta avartamaan kirjallisuus- ja kulttuurinäkemystään, tutustuttaa häntä kirjallisuuden historiaan ja nykykirjallisuuteen, kirjallisuuden eri lajeihin sekä auttaa

häntä pohtimaan kirjallisuuden ja kulttuurin merkitystä omassa elämässään, tarjota oppilaalle mahdollisuuksia luku- ja muiden kulttuurielämysten hankkimiseen ja jakamiseen

- Oppilas pohtii kirjallisuuden ja kulttuurin merkitystä omassa elämässään

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa nimetä kirjallisuuden päälajit. Oppilas on lukenut muutamia kokonaisia kaunokirjallisia tekstejä, esimerkiksi novelleja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kuvailla kirjallisuuden päälajien tyypillisiä piirteitä. Oppilas osaa antaa esimerkkejä päälajeihin kuuluvista teoksista. Oppilas on lukenut osan lukuvuosittain sovituista teoksista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kuvailla kaunokirjallisuuden monimuotoisuutta. Oppilas osaa nimetä kirjallisuuden vaiheita ja yhdistää muutaman teoksen ja kirjailijan niihin. Oppilas on lukenut lukuvuosittain sovitut teokset.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa analysoida kaunokirjallisuuden monimuotoisuutta osana kulttuuria. Oppilas osaa kuvailla kirjallisuuden vaiheita sekä niiden keskeisiä tyylipiirteitä ja nimetä eri vaiheiden keskeisiä teoksia ja kirjailijoita. Oppilas tuntee monipuolisesti kirjallisuutta.

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Tutkitaan tekstejä ja niiden rakentamia merkityksiä ja käytetään käsitteitä, joiden avulla kieltä voidaan tarkastella. Tehdään tekstejä eritellen havaintoja kielen rakenteista, eri rekistereille ja tyyleille tyypillisistä piirteistä ja kielellisten valintojen vaikutuksesta tekstin tyyliin ja sävyyn. Tutustutaan Suomen kielitilanteeseen, kielten sukulaisuussuhteisiin, suomen sukukieliin ja suomen kielen vaihteluun ja vaiheisiin sekä kielen ohjailun periaatteisiin. Vertaillaan suomea oppilaille tuttuihin kieliin ja tutustutaan suomen kielelle tyypillisiin äänne-, muoto- ja lauserakenteen piirteisiin. Tutkitaan kielten vaikutusta toisiinsa sanaston ja nimistön tasolla. Tutustutaan kulttuurin käsitteeseen ja sen eri ilmenemismuotoihin, kuten kansanperinteeseen, elokuvaan, teatteriin, puhekulttuuriin ja mediakulttuurin eri muotoihin. Tarjotaan mahdollisuuksia tuottaa kulttuuria itse. Tutustutaan kirjallisuuden päälajeihin, joihinkin alalajeihin, keskeisiin tyylivirtauksiin ja sekä yleisen että suomalaisen kirjallisuuden vaiheisiin. Luetaan monipuolisesti nuortenkirjoja, klassikoita ja nykykirjallisuutta, myös tietokirjoja. Kannustetaan aktiiviseen ja monipuoliseen kirjaston tarjonnan hyödyntämiseen.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Tutustutaan Suomen kielitilanteeseen, kielten sukulaisuussuhteisiin, suomen sukukieliin ja suomen kielen vaihteluun ja vaiheisiin sekä kielen ohjailun periaatteisiin
- Vertaillaan suomea oppilaille tuttuihin kieliin ja tutustutaan suomen kielelle tyypillisiin äänne-, muoto- ja lauserakenteen piirteisiin
- Tutkitaan kielten vaikutusta toisiinsa sanaston ja nimistön tasolla
- Tutustutaan kulttuurin käsitteeseen ja sen eri ilmenemismuotoihin, kuten kansanperinteeseen

- Tutustutaan teatteriin taidemuotona
- Luetaan monipuolisesti yleisen ja suomalaisen kirjallisuuden klassikoita ja nykykirjallisuutta ja tutustutaan keskeisiin tyylivirtauksiin ja vaiheisiin
- Pohditaan oman kielen ja kulttuuritaustan merkitystä omassa elämässä

T17 ohjata oppilas tutustumaan Suomen kielelliseen ja kulttuuriseen monimuotoisuuteen, suomen kielen taustaan ja piirteisiin ja auttaa oppilasta pohtimaan äidinkielen merkitystä sekä tiedostumaan omasta kielellisestä ja kulttuurisesta identiteetistään sekä innostaa oppilasta aktiiviseksi kulttuuritarjonnan käyttäjäksi ja tekijäksi

- Oppilas tutustuu Suomen kielelliseen ja kulttuuriseen monimuotoisuuteen ja tulee tietoiseksi omasta kielellisestä ja kulttuurisesta identiteetistään

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa nimetä Suomessa puhuttavia kieliä ja jonkin suomen sukukielen. Oppilas osaa nimetä jonkin suomen kielelle tyypillisen piirteen ja kertoa oman äidinkielensä merkityksestä itselleen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kuvailla suomen kielen asemaa muiden kielten joukossa. Oppilas osaa nimetä keskeisiä suomen kielelle tyypillisiä piirteitä ja kuvailla äidinkielen merkitystä yksilölle.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kuvailla Suomen kielellistä ja kulttuurista moni-muotoisuutta. Oppilas osaa eritellä suomen kielelle tyypillisiä piirteitä ja pohtia äidinkielen yhteyttä identiteetteihin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa pohtia kielellisen ja kulttuurisen monimuotoisuuden merkityksiä yksilölle ja yhteiskunnalle. Oppilas osaa eritellä suomen kielelle tyypillisiä piirteitä suhteessa muihin kieliin ja pohtia äidinkielen käsitettä ja merkityksiä identiteettien rakentumisen kannalta.

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

Tutkitaan tekstejä ja niiden rakentamia merkityksiä ja käytetään käsitteitä, joiden avulla kieltä voidaan tarkastella. Tehdään tekstejä eritellen havaintoja kielen rakenteista, eri rekistereille ja tyyleille tyypillisistä piirteistä ja kielellisten valintojen vaikutuksesta tekstin tyyliin ja sävyyn. Tutustutaan Suomen kielitilanteeseen, kielten sukulaisuussuhteisiin, suomen sukukieliin ja suomen kielen vaihteluun ja vaiheisiin sekä kielen ohjailun periaatteisiin. Vertaillaan suomea oppilaille tuttuihin kieliin ja tutustutaan suomen kielelle tyypillisiin äänne-, muoto- ja lauserakenteen piirteisiin. Tutkitaan kielten vaikutusta toisiinsa sanaston ja nimistön tasolla. Tutustutaan kulttuurin käsitteeseen ja sen eri ilmenemismuotoihin, kuten kansanperinteeseen, elokuvaan, teatteriin, puhekulttuuriin ja mediakulttuurin eri muotoihin. Tarjotaan mahdollisuuksia tuottaa kulttuuria itse. Tutustutaan kirjallisuuden päälajeihin, joihinkin alalajeihin, keskeisiin tyylivirtauksiin ja sekä yleisen että suomalaisen kirjallisuuden vaiheisiin. Luetaan monipuolisesti nuortenkirjoja, klassikoita ja nykykirjallisuutta, myös tietokirjoja. Kannustetaan aktiiviseen ja monipuoliseen kirjaston tarjonnan hyödyntämiseen.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Tutustutaan Suomen kielitilanteeseen, kielten sukulaisuussuhteisiin, suomen sukukieliin ja suomen kielen vaihteluun ja vaiheisiin sekä kielen ohjailun periaatteisiin
- Vertaillaan suomea oppilaille tuttuihin kieliin ja tutustutaan suomen kielelle tyypillisiin äänne-, muoto- ja lauserakenteen piirteisiin
- Tutkitaan kielten vaikutusta toisiinsa sanaston ja nimistön tasolla
- Tutustutaan kulttuurin käsitteeseen ja sen eri ilmenemismuotoihin, kuten kansanperinteeseen
- Tutustutaan teatteriin taidemuotona
- Luetaan monipuolisesti yleisen ja suomalaisen kirjallisuuden klassikoita ja nykykirjallisuutta ja tutustutaan keskeisiin tyylivirtauksiin ja vaiheisiin
- Pohditaan oman kielen ja kulttuuritaustan merkitystä omassa elämässä

Muu soveltava valinnaisaine

Muun soveltavan valinnaisaineen tehtävä on laajentaa oppilaan osaamista oppilaan valinnan mukaisesti. Muu soveltava valinnaisaine, joka ei syvennä yksittäisen yhteisen oppiaineen opintoja, on yhdistelmä eri oppiaineiden tavoitteita, jolloin valinnaisella aineella voidaan edistää oppiaineiden yhteistyötä tai tavoitteena voi olla esimerkiksi laaja-alaisten tavoitteiden oppiminen.

Muun soveltavan valinnaisaineen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet ovat samat, kuin kyseisten yhteisenä oppiaineena opetettavien pakollisten oppiaineiden oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet.

Muun soveltavan valinnaisaineen tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet ovat samat, kuin kyseisten yhteisenä oppiaineena opetettavien pakollisten oppiaineiden tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet.

Muut soveltavat valinnaiset aineet, jotka muodostavat yhtenäisen, vähintään kahden vuosiviikkotunnin oppimäärän, arvioidaan numeroin. Oppimäärältään alle kaksi vuosiviikkotuntia käsittävät soveltavat valinnaiset aineet, arvioidaan sanallisesti hyväksytty/hylätty merkinnällä (S/H). Muun soveltavan valinnaisaineen arvosana ei korota yhteisen oppiaineen arvosanaa.

7

8

9

Elämänkatsomustieto, valinnaisaine

Valinnaisaineen tehtävä on laajentaa oppilaan osaamista oppilaan valinnan mukaisesti. Valinnaisaineet voivat olla tietyn oppiaineen tavoitteiden syventämistä tai yhdistelmä eri oppiaineiden tavoitteita, jolloin valinnaisilla aineilla voidaan edistää oppiaineiden yhteistyötä tai tavoitteena voi olla esimerkiksi laaja-alaisten tavoitteiden oppiminen.

Valinnaisaineen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet ovat samat, kuin kyseisen/kyseisten yhteisenä oppiaineena opetettavan pakollisen oppiaineen/oppiaineiden oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet.

Valinnaisaineen tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet ovat samat, kuin kyseisen/kyseisten yhteisenä oppiaineena opetettavan pakollisen oppiaineen/oppiaineiden tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet.

Valinnaiset aineet, jotka muodostavat yhtenäisen, vähintään kahden vuosiviikkotunnin oppimäärän, arvioidaan numeroin. Jos 2 vvt:n valinnaisaine syventää tietyn oppiaineen tavoitteita, tulee opettajan tiedottaa oppilasta arvosanan vaikutuksesta yhteishaussa.

Oppimäärältään alle kaksi vuosiviikkotuntia käsittävät valinnaiset aineet arvioidaan sanallisesti hyväksytty/hylätty merkinnällä (S/H). Mikäli sanallisesti arvioitu valinnainen aine katsotaan syventävän jonkin yhteisen oppiaineen tavoitteita, sen suoritus voi korottaa ko. oppiaineen arvosanaa. Opettaja tiedottaa oppilaille, mitkä valinnaiset aineet vaikuttavat korottavasti arvosanaan.

7

8

9

Liikunta, valinnainen taide- ja taitoaine

Valinnaisen taito- ja taideaineen tehtävä ja tavoite on syventää kyseisen yhteisenä oppiaineena opetettavan pakollisen oppiaineen ominaisia tietoja ja taitoja.

Valinnaisen taito- ja taideaineen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet ovat samat, kuin kyseisen yhteisenä oppiaineena opetettavan pakollisen oppiaineen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet.

Valinnaisen taito- ja taideaineen tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet ovat samat, kuin kyseisen yhteisenä oppiaineena opetettavan pakollisen oppiaineen tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet.

Taide- ja taitoaineen valinnaiset tunnit ovat osa yhteisenä oppiaineena opetettavan pakollisen taide- ja taitoaineen oppimäärää ja ne myös arvioidaan osana tätä opetusta. Todistukseen ei tule erikseen mainintaa taide- ja taitoaineen valinnaisesta aineesta, vaan syventävän valinnaisen taide- ja taitoaineen arvosana on osa kyseisen yhteisenä oppiaineena opetettavan pakollisen oppiaineen arviointia.

7

8

9

Kemia, valinnaisaine

Valinnaisaineen tehtävä on laajentaa oppilaan osaamista oppilaan valinnan mukaisesti. Valinnaisaineet voivat olla tietyn oppiaineen tavoitteiden syventämistä tai yhdistelmä eri oppiaineiden tavoitteita, jolloin valinnaisilla aineilla voidaan edistää oppiaineiden yhteistyötä tai tavoitteena voi olla esimerkiksi laaja-alaisten tavoitteiden oppiminen.

Valinnaisaineen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet ovat samat, kuin kyseisen/kyseisten yhteisenä oppiaineena opetettavan pakollisen oppiaineen/oppiaineiden oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet.

Valinnaisaineen tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet ovat samat, kuin kyseisen/kyseisten yhteisenä oppiaineena opetettavan pakollisen oppiaineen/oppiaineiden tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet.

Valinnaiset aineet, jotka muodostavat yhtenäisen, vähintään kahden vuosiviikkotunnin oppimäärän, arvioidaan numeroin. Jos 2 vvt:n valinnaisaine syventää tietyn oppiaineen tavoitteita, tulee opettajan tiedottaa oppilasta arvosanan vaikutuksesta yhteishaussa.

Oppimäärältään alle kaksi vuosiviikkotuntia käsittävät valinnaiset aineet arvioidaan sanallisesti hyväksytty/hylätty merkinnällä (S/H). Mikäli sanallisesti arvioitu valinnainen aine katsotaan syventävän jonkin yhteisen oppiaineen tavoitteita, sen suoritus voi korottaa ko. oppiaineen arvosanaa. Opettaja tiedottaa oppilaille, mitkä valinnaiset aineet vaikuttavat korottavasti arvosanaan.

7

8

9

Fysiikka, valinnaisaine

Valinnaisaineen tehtävä on laajentaa oppilaan osaamista oppilaan valinnan mukaisesti. Valinnaisaineet voivat olla tietyn oppiaineen tavoitteiden syventämistä tai yhdistelmä eri oppiaineiden tavoitteita, jolloin valinnaisilla aineilla voidaan edistää oppiaineiden yhteistyötä tai tavoitteena voi olla esimerkiksi laaja-alaisten tavoitteiden oppiminen.

Valinnaisaineen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet ovat samat, kuin kyseisen/kyseisten yhteisenä oppiaineena opetettavan pakollisen oppiaineen/oppiaineiden oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet.

Valinnaisaineen tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet ovat samat, kuin kyseisen/kyseisten yhteisenä oppiaineena opetettavan pakollisen oppiaineen/oppiaineiden tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet.

Valinnaiset aineet, jotka muodostavat yhtenäisen, vähintään kahden vuosiviikkotunnin oppimäärän, arvioidaan numeroin. Jos 2 vvt:n valinnaisaine syventää tietyn oppiaineen tavoitteita, tulee opettajan tiedottaa oppilasta arvosanan vaikutuksesta yhteishaussa.

Oppimäärältään alle kaksi vuosiviikkotuntia käsittävät valinnaiset aineet arvioidaan sanallisesti hyväksytty/hylätty merkinnällä (S/H). Mikäli sanallisesti arvioitu valinnainen aine katsotaan syventävän jonkin yhteisen oppiaineen tavoitteita, sen suoritus voi korottaa ko. oppiaineen arvosanaa. Opettaja tiedottaa oppilaille, mitkä valinnaiset aineet vaikuttavat korottavasti arvosanaan.

7

8

9

Historia, valinnaisaine

Valinnaisaineen tehtävä on laajentaa oppilaan osaamista oppilaan valinnan mukaisesti. Valinnaisaineet voivat olla tietyn oppiaineen tavoitteiden syventämistä tai yhdistelmä eri oppiaineiden tavoitteita, jolloin valinnaisilla aineilla voidaan edistää oppiaineiden yhteistyötä tai tavoitteena voi olla esimerkiksi laaja-alaisten tavoitteiden oppiminen.

Valinnaisaineen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet ovat samat, kuin kyseisen/kyseisten yhteisenä oppiaineena opetettavan pakollisen oppiaineen/oppiaineiden oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet.

Valinnaisaineen tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet ovat samat, kuin kyseisen/kyseisten yhteisenä oppiaineena opetettavan pakollisen oppiaineen/oppiaineiden tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet.

Valinnaiset aineet, jotka muodostavat yhtenäisen, vähintään kahden vuosiviikkotunnin oppimäärän, arvioidaan numeroin. Jos 2 vvt:n valinnaisaine syventää tietyn oppiaineen tavoitteita, tulee opettajan tiedottaa oppilasta arvosanan vaikutuksesta yhteishaussa.

Oppimäärältään alle kaksi vuosiviikkotuntia käsittävät valinnaiset aineet arvioidaan sanallisesti hyväksytty/hylätty merkinnällä (S/H). Mikäli sanallisesti arvioitu valinnainen aine katsotaan syventävän jonkin yhteisen oppiaineen tavoitteita, sen suoritus voi korottaa ko. oppiaineen arvosanaa. Opettaja tiedottaa oppilaille, mitkä valinnaiset aineet vaikuttavat korottavasti arvosanaan.

7

8

9

Musiikkiluokan musiikki, valinnaisaine

Musiikkiluokan musiikin valinnaisaineen tehtävä on syventää musiikin tavoitteita. Musiikkiluokan musiikin valinnaisainetta käytetään musiikkipainotuksen toteuttamiseen.

Valinnaisaineen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet ovat samat, kuin kyseisen/kyseisten yhteisenä oppiaineena opetettavan pakollisen oppiaineen/oppiaineiden oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet.

Valinnaisaineen tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet ovat samat, kuin kyseisen/kyseisten yhteisenä oppiaineena opetettavan pakollisen oppiaineen/oppiaineiden tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet.

Valinnaisaineen arviointi sisältyy musiikin oppiaineen arviointiin.

7

8

9

Maantieto, valinnaisaine

Valinnaisaineen tehtävä on laajentaa oppilaan osaamista oppilaan valinnan mukaisesti. Valinnaisaineet voivat olla tietyn oppiaineen tavoitteiden syventämistä tai yhdistelmä eri oppiaineiden tavoitteita, jolloin valinnaisilla aineilla voidaan edistää oppiaineiden yhteistyötä tai tavoitteena voi olla esimerkiksi laaja-alaisten tavoitteiden oppiminen.

Valinnaisaineen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet ovat samat, kuin kyseisen/kyseisten yhteisenä oppiaineena opetettavan pakollisen oppiaineen/oppiaineiden oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet.

Valinnaisaineen tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet ovat samat, kuin kyseisen/kyseisten yhteisenä oppiaineena opetettavan pakollisen oppiaineen/oppiaineiden tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet.

Valinnaiset aineet, jotka muodostavat yhtenäisen, vähintään kahden vuosiviikkotunnin oppimäärän, arvioidaan numeroin. Jos 2 vvt:n valinnaisaine syventää tietyn oppiaineen tavoitteita, tulee opettajan tiedottaa oppilasta arvosanan vaikutuksesta yhteishaussa.

Oppimäärältään alle kaksi vuosiviikkotuntia käsittävät valinnaiset aineet arvioidaan sanallisesti hyväksytty/hylätty merkinnällä (S/H). Mikäli sanallisesti arvioitu valinnainen aine katsotaan syventävän jonkin yhteisen oppiaineen tavoitteita, sen suoritus voi korottaa ko. oppiaineen arvosanaa. Opettaja tiedottaa oppilaille, mitkä valinnaiset aineet vaikuttavat korottavasti arvosanaan.

7

8

9

Liikunta, valinnaisaine

Valinnaisaineen tehtävä on laajentaa oppilaan osaamista oppilaan valinnan mukaisesti. Valinnaisaineet voivat olla tietyn oppiaineen tavoitteiden syventämistä tai yhdistelmä eri oppiaineiden tavoitteita, jolloin valinnaisilla aineilla voidaan edistää oppiaineiden yhteistyötä tai tavoitteena voi olla esimerkiksi laaja-alaisten tavoitteiden oppiminen.

Valinnaisaineen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet ovat samat, kuin kyseisen/kyseisten yhteisenä oppiaineena opetettavan pakollisen oppiaineen/oppiaineiden oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet.

Valinnaisaineen tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet ovat samat, kuin kyseisen/kyseisten yhteisenä oppiaineena opetettavan pakollisen oppiaineen/oppiaineiden tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet.

Valinnaiset aineet, jotka muodostavat yhtenäisen, vähintään kahden vuosiviikkotunnin oppimäärän, arvioidaan numeroin. Jos 2 vvt:n valinnaisaine syventää tietyn oppiaineen tavoitteita, tulee opettajan tiedottaa oppilasta arvosanan vaikutuksesta yhteishaussa.

Oppimäärältään alle kaksi vuosiviikkotuntia käsittävät valinnaiset aineet arvioidaan sanallisesti hyväksytty/hylätty merkinnällä (S/H). Mikäli sanallisesti arvioitu valinnainen aine katsotaan syventävän jonkin yhteisen oppiaineen tavoitteita, sen suoritus voi korottaa ko. oppiaineen arvosanaa. Opettaja tiedottaa oppilaille, mitkä valinnaiset aineet vaikuttavat korottavasti arvosanaan.

7

8

9

Kuvataide, valinnainen taide- ja taitoaine

Valinnaisen taito- ja taideaineen tehtävä ja tavoite on syventää kyseisen yhteisenä oppiaineena opetettavan pakollisen oppiaineen ominaisia tietoja ja taitoja.

Valinnaisen taito- ja taideaineen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet ovat samat, kuin kyseisen yhteisenä oppiaineena opetettavan pakollisen oppiaineen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet.

Valinnaisen taito- ja taideaineen tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet ovat samat, kuin kyseisen yhteisenä oppiaineena opetettavan pakollisen oppiaineen tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet.

Taide- ja taitoaineen valinnaiset tunnit ovat osa yhteisenä oppiaineena opetettavan pakollisen taide- ja taitoaineen oppimäärää ja ne myös arvioidaan osana tätä opetusta. Todistukseen ei tule erikseen mainintaa taide- ja taitoaineen valinnaisesta aineesta, vaan syventävän valinnaisen taide- ja taitoaineen arvosana on osa kyseisen yhteisenä oppiaineena opetettavan pakollisen oppiaineen arviointia.

7

8

9

Oppilaanohjaus, valinnaisaine

Valinnaisaineen tehtävä on laajentaa oppilaan osaamista oppilaan valinnan mukaisesti. Valinnaisaineet voivat olla tietyn oppiaineen tavoitteiden syventämistä tai yhdistelmä eri oppiaineiden tavoitteita, jolloin valinnaisilla aineilla voidaan edistää oppiaineiden yhteistyötä tai tavoitteena voi olla esimerkiksi laaja-alaisten tavoitteiden oppiminen.

Valinnaisaineen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet ovat samat, kuin kyseisen/kyseisten yhteisenä oppiaineena opetettavan pakollisen oppiaineen/oppiaineiden oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet.

Valinnaisaineen tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet ovat samat, kuin kyseisen/kyseisten yhteisenä oppiaineena opetettavan pakollisen oppiaineen/oppiaineiden tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet.

Valinnaiset aineet, jotka muodostavat yhtenäisen, vähintään kahden vuosiviikkotunnin oppimäärän, arvioidaan numeroin. Jos 2 vvt:n valinnaisaine syventää tietyn oppiaineen tavoitteita, tulee opettajan tiedottaa oppilasta arvosanan vaikutuksesta yhteishaussa.

Oppimäärältään alle kaksi vuosiviikkotuntia käsittävät valinnaiset aineet arvioidaan sanallisesti hyväksytty/hylätty merkinnällä (S/H). Mikäli sanallisesti arvioitu valinnainen aine katsotaan syventävän jonkin yhteisen oppiaineen tavoitteita, sen suoritus voi korottaa ko. oppiaineen arvosanaa. Opettaja tiedottaa oppilaille, mitkä valinnaiset aineet vaikuttavat korottavasti arvosanaan.

7

8

9

Matematiikka, valinnaisaine

Valinnaisaineen tehtävä on laajentaa oppilaan osaamista oppilaan valinnan mukaisesti. Valinnaisaineet voivat olla tietyn oppiaineen tavoitteiden syventämistä tai yhdistelmä eri oppiaineiden tavoitteita, jolloin valinnaisilla aineilla voidaan edistää oppiaineiden yhteistyötä tai tavoitteena voi olla esimerkiksi laaja-alaisten tavoitteiden oppiminen.

Valinnaisaineen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet ovat samat, kuin kyseisen/kyseisten yhteisenä oppiaineena opetettavan pakollisen oppiaineen/oppiaineiden oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet.

Valinnaisaineen tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet ovat samat, kuin kyseisen/kyseisten yhteisenä oppiaineena opetettavan pakollisen oppiaineen/oppiaineiden tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet.

Valinnaiset aineet, jotka muodostavat yhtenäisen, vähintään kahden vuosiviikkotunnin oppimäärän, arvioidaan numeroin. Jos 2 vvt:n valinnaisaine syventää tietyn oppiaineen tavoitteita, tulee opettajan tiedottaa oppilasta arvosanan vaikutuksesta yhteishaussa.

Oppimäärältään alle kaksi vuosiviikkotuntia käsittävät valinnaiset aineet arvioidaan sanallisesti hyväksytty/hylätty merkinnällä (S/H). Mikäli sanallisesti arvioitu valinnainen aine katsotaan syventävän jonkin yhteisen oppiaineen tavoitteita, sen suoritus voi korottaa ko. oppiaineen arvosanaa. Opettaja tiedottaa oppilaille, mitkä valinnaiset aineet vaikuttavat korottavasti arvosanaan.

7

8

9

Englannin kieli, valinnaisaine

Valinnaisaineen tehtävä on laajentaa oppilaan osaamista oppilaan valinnan mukaisesti. Valinnaisaineet voivat olla tietyn oppiaineen tavoitteiden syventämistä tai yhdistelmä eri

oppiaineiden tavoitteita, jolloin valinnaisilla aineilla voidaan edistää oppiaineiden yhteistyötä tai tavoitteena voi olla esimerkiksi laaja-alaisten tavoitteiden oppiminen.

Valinnaisaineen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet ovat samat, kuin kyseisen/kyseisten yhteisenä oppiaineena opetettavan pakollisen oppiaineen/oppiaineiden oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet.

Valinnaisaineen tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet ovat samat, kuin kyseisen/kyseisten yhteisenä oppiaineena opetettavan pakollisen oppiaineen/oppiaineiden tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet.

Valinnaiset aineet, jotka muodostavat yhtenäisen, vähintään kahden vuosiviikkotunnin oppimäärän, arvioidaan numeroin. Jos 2 vvt:n valinnaisaine syventää tietyn oppiaineen tavoitteita, tulee opettajan tiedottaa oppilasta arvosanan vaikutuksesta yhteishaussa.

Oppimäärältään alle kaksi vuosiviikkotuntia käsittävät valinnaiset aineet arvioidaan sanallisesti hyväksytty/hylätty merkinnällä (S/H). Mikäli sanallisesti arvioitu valinnainen aine katsotaan syventävän jonkin yhteisen oppiaineen tavoitteita, sen suoritus voi korottaa ko. oppiaineen arvosanaa. Opettaja tiedottaa oppilaille, mitkä valinnaiset aineet vaikuttavat korottavasti arvosanaan.

7

8

9

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus, valinnaisaine

Valinnaisaineen tehtävä on laajentaa oppilaan osaamista oppilaan valinnan mukaisesti. Valinnaisaineet voivat olla tietyn oppiaineen tavoitteiden syventämistä tai yhdistelmä eri oppiaineiden tavoitteita, jolloin valinnaisilla aineilla voidaan edistää oppiaineiden yhteistyötä tai tavoitteena voi olla esimerkiksi laaja-alaisten tavoitteiden oppiminen.

Valinnaisaineen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet ovat samat, kuin kyseisen/kyseisten yhteisenä oppiaineena opetettavan pakollisen oppiaineen/oppiaineiden oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet.

Valinnaisaineen tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet ovat samat, kuin kyseisen/kyseisten yhteisenä oppiaineena opetettavan pakollisen oppiaineen/oppiaineiden tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet.

Valinnaiset aineet, jotka muodostavat yhtenäisen, vähintään kahden vuosiviikkotunnin oppimäärän, arvioidaan numeroin. Jos 2 vvt:n valinnaisaine syventää tietyn oppiaineen tavoitteita, tulee opettajan tiedottaa oppilasta arvosanan vaikutuksesta yhteishaussa.

Oppimäärältään alle kaksi vuosiviikkotuntia käsittävät valinnaiset aineet arvioidaan sanallisesti hyväksytty/hylätty merkinnällä (S/H). Mikäli sanallisesti arvioitu valinnainen aine katsotaan syventävän jonkin yhteisen oppiaineen tavoitteita, sen suoritus voi korottaa ko. oppiaineen arvosanaa. Opettaja tiedottaa oppilaille, mitkä valinnaiset aineet vaikuttavat korottavasti arvosanaan.

7

8

9

Biologia, valinnaisaine

Valinnaisaineen tehtävä on laajentaa oppilaan osaamista oppilaan valinnan mukaisesti. Valinnaisaineet voivat olla tietyn oppiaineen tavoitteiden syventämistä tai yhdistelmä eri oppiaineiden tavoitteita, jolloin valinnaisilla aineilla voidaan edistää oppiaineiden yhteistyötä tai tavoitteena voi olla esimerkiksi laaja-alaisten tavoitteiden oppiminen.

Valinnaisaineen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet ovat samat, kuin kyseisen/kyseisten yhteisenä oppiaineena opetettavan pakollisen oppiaineen/oppiaineiden oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet.

Valinnaisaineen tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet ovat samat, kuin kyseisen/kyseisten yhteisenä oppiaineena opetettavan pakollisen oppiaineen/oppiaineiden tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet.

Valinnaiset aineet, jotka muodostavat yhtenäisen vähintään kahden vuosiviikkotunnin oppimäärän, arvioidaan numeroin. Jos 2 vvt:n valinnaisaine syventää tietyn oppiaineen tavoitteita, tulee opettajan tiedottaa oppilasta arvosanan vaikutuksesta yhteishaussa.

Oppimäärältään alle kaksi vuosiviikkotuntia käsittävät valinnaiset aineet arvioidaan sanallisesti hyväksytty/hylätty merkinnällä (S/H). Mikäli sanallisesti arvioitu valinnainen aine katsotaan syventävän jonkin yhteisen oppiaineen tavoitteita, sen suoritus voi korottaa ko. oppiaineen arvosanaa. Opettaja tiedottaa oppilaille, mitkä valinnaiset aineet vaikuttavat korottavasti arvosanaan.

7

8

9

Suomen kieli ja kirjallisuus, valinnaisaine

Valinnaisaineen tehtävä on laajentaa oppilaan osaamista oppilaan valinnan mukaisesti. Valinnaisaineet voivat olla tietyn oppiaineen tavoitteiden syventämistä tai yhdistelmä eri oppiaineiden tavoitteita, jolloin valinnaisilla aineilla voidaan edistää oppiaineiden yhteistyötä tai tavoitteena voi olla esimerkiksi laaja-alaisten tavoitteiden oppiminen.

Valinnaisaineen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet ovat samat, kuin kyseisen/kyseisten yhteisenä oppiaineena opetettavan pakollisen oppiaineen/oppiaineiden oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet.

Valinnaisaineen tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet ovat samat, kuin kyseisen/kyseisten yhteisenä oppiaineena opetettavan pakollisen oppiaineen/oppiaineiden tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet.

Valinnaiset aineet, jotka muodostavat yhtenäisen, vähintään kahden vuosiviikkotunnin oppimäärän, arvioidaan numeroin. Jos 2 vvt:n valinnaisaine syventää tietyn oppiaineen tavoitteita, tulee opettajan tiedottaa oppilasta arvosanan vaikutuksesta yhteishaussa.

Oppimäärältään alle kaksi vuosiviikkotuntia käsittävät valinnaiset aineet arvioidaan sanallisesti hyväksytty/hylätty merkinnällä (S/H). Mikäli sanallisesti arvioitu valinnainen aine katsotaan syventävän jonkin yhteisen oppiaineen tavoitteita, sen suoritus voi korottaa ko. oppiaineen arvosanaa. Opettaja tiedottaa oppilaille, mitkä valinnaiset aineet vaikuttavat korottavasti arvosanaan.

7

8

9

Musiikki, valinnaisaine

Valinnaisaineen tehtävä on laajentaa oppilaan osaamista oppilaan valinnan mukaisesti. Valinnaisaineet voivat olla tietyn oppiaineen tavoitteiden syventämistä tai yhdistelmä eri oppiaineiden tavoitteita, jolloin valinnaisilla aineilla voidaan edistää oppiaineiden yhteistyötä tai tavoitteena voi olla esimerkiksi laaja-alaisten tavoitteiden oppiminen.

Valinnaisaineen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet ovat samat, kuin kyseisen/kyseisten yhteisenä oppiaineena opetettavan pakollisen oppiaineen/oppiaineiden oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet.

Valinnaisaineen tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet ovat samat, kuin kyseisen/kyseisten yhteisenä oppiaineena opetettavan pakollisen oppiaineen/oppiaineiden tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet.

Valinnaiset aineet, jotka muodostavat yhtenäisen, vähintään kahden vuosiviikkotunnin oppimäärän, arvioidaan numeroin. Jos 2 vvt:n valinnaisaine syventää tietyn oppiaineen tavoitteita, tulee opettajan tiedottaa oppilasta arvosanan vaikutuksesta yhteishaussa.

Oppimäärältään alle kaksi vuosiviikkotuntia käsittävät valinnaiset aineet arvioidaan sanallisesti hyväksytty/hylätty merkinnällä (S/H). Mikäli sanallisesti arvioitu valinnainen aine katsotaan syventävän jonkin yhteisen oppiaineen tavoitteita, sen suoritus voi korottaa ko. oppiaineen arvosanaa. Opettaja tiedottaa oppilaille, mitkä valinnaiset aineet vaikuttavat korottavasti arvosanaan.

7

8

9

Yhteiskuntaoppi, valinnaisaine

Valinnaisaineen tehtävä on laajentaa oppilaan osaamista oppilaan valinnan mukaisesti. Valinnaisaineet voivat olla tietyn oppiaineen tavoitteiden syventämistä tai yhdistelmä eri oppiaineiden tavoitteita, jolloin valinnaisilla aineilla voidaan edistää oppiaineiden yhteistyötä tai tavoitteena voi olla esimerkiksi laaja-alaisten tavoitteiden oppiminen.

Valinnaisaineen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet ovat samat, kuin kyseisen/kyseisten yhteisenä oppiaineena opetettavan pakollisen oppiaineen/oppiaineiden oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet.

Valinnaisaineen tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet ovat samat, kuin kyseisen/kyseisten yhteisenä oppiaineena opetettavan pakollisen oppiaineen/oppiaineiden tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet.

Valinnaiset aineet, jotka muodostavat yhtenäisen, vähintään kahden vuosiviikkotunnin oppimäärän, arvioidaan numeroin. Jos 2 vvt:n valinnaisaine syventää tietyn oppiaineen tavoitteita, tulee opettajan tiedottaa oppilasta arvosanan vaikutuksesta yhteishaussa.

Oppimäärältään alle kaksi vuosiviikkotuntia käsittävät valinnaiset aineet arvioidaan sanallisesti hyväksytty/hylätty merkinnällä (S/H). Mikäli sanallisesti arvioitu valinnainen aine katsotaan syventävän jonkin yhteisen oppiaineen tavoitteita, sen suoritus voi korottaa ko. oppiaineen arvosanaa. Opettaja tiedottaa oppilaille, mitkä valinnaiset aineet vaikuttavat korottavasti arvosanaan.

7

8

9

Musiikki, valinnainen taide- ja taitoaine

Valinnaisen taito- ja taideaineen tehtävä ja tavoite on syventää kyseisen yhteisenä oppiaineena opetettavan pakollisen oppiaineen ominaisia tietoja ja taitoja.

Valinnaisen taito- ja taideaineen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet ovat samat, kuin kyseisen yhteisenä oppiaineena opetettavan pakollisen oppiaineen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet.

Valinnaisen taito- ja taideaineen tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet ovat samat, kuin kyseisen yhteisenä oppiaineena opetettavan pakollisen oppiaineen tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet.

Taide- ja taitoaineen valinnaiset tunnit ovat osa yhteisenä oppiaineena opetettavan pakollisen taide- ja taitoaineen oppimäärää ja ne myös arvioidaan osana tätä opetusta. Todistukseen ei tule erikseen mainintaa taide- ja taitoaineen valinnaisesta aineesta, vaan syventävän valinnaisen taide- ja taitoaineen arvosana on osa kyseisen yhteisenä oppiaineena opetettavan pakollisen oppiaineen arviointia.

7

8

9

Kuvataide, valinnaisaine

Valinnaisaineen tehtävä on laajentaa oppilaan osaamista oppilaan valinnan mukaisesti. Valinnaisaineet voivat olla tietyn oppiaineen tavoitteiden syventämistä tai yhdistelmä eri

oppiaineiden tavoitteita, jolloin valinnaisilla aineilla voidaan edistää oppiaineiden yhteistyötä tai tavoitteena voi olla esimerkiksi laaja-alaisten tavoitteiden oppiminen.

Valinnaisaineen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet ovat samat, kuin kyseisen/kyseisten yhteisenä oppiaineena opetettavan pakollisen oppiaineen/oppiaineiden oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet.

Valinnaisaineen tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet ovat samat, kuin kyseisen/kyseisten yhteisenä oppiaineena opetettavan pakollisen oppiaineen/oppiaineiden tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet.

Valinnaiset aineet, jotka muodostavat yhtenäisen, vähintään kahden vuosiviikkotunnin oppimäärän, arvioidaan numeroin. Jos 2 vvt:n valinnaisaine syventää tietyn oppiaineen tavoitteita, tulee opettajan tiedottaa oppilasta arvosanan vaikutuksesta yhteishaussa.

Oppimäärältään alle kaksi vuosiviikkotuntia käsittävät valinnaiset aineet arvioidaan sanallisesti hyväksytty/hylätty merkinnällä (S/H). Mikäli sanallisesti arvioitu valinnainen aine katsotaan syventävän jonkin yhteisen oppiaineen tavoitteita, sen suoritus voi korottaa ko. oppiaineen arvosanaa. Opettaja tiedottaa oppilaille, mitkä valinnaiset aineet vaikuttavat korottavasti arvosanaan.

7

8

9

Evankelisluterilainen uskonto, valinnaisaine

Valinnaisaineen tehtävä on laajentaa oppilaan osaamista oppilaan valinnan mukaisesti. Valinnaisaineet voivat olla tietyn oppiaineen tavoitteiden syventämistä tai yhdistelmä eri oppiaineiden tavoitteita, jolloin valinnaisilla aineilla voidaan edistää oppiaineiden yhteistyötä tai tavoitteena voi olla esimerkiksi laaja-alaisten tavoitteiden oppiminen.

Valinnaisaineen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet ovat samat, kuin kyseisen/kyseisten yhteisenä oppiaineena opetettavan pakollisen oppiaineen/oppiaineiden oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet.

Valinnaisaineen tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet ovat samat, kuin kyseisen/kyseisten yhteisenä oppiaineena opetettavan pakollisen oppiaineen/oppiaineiden tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet.

Valinnaiset aineet, jotka muodostavat yhtenäisen, vähintään kahden vuosiviikkotunnin oppimäärän, arvioidaan numeroin. Jos 2 vvt:n valinnaisaine syventää tietyn oppiaineen tavoitteita, tulee opettajan tiedottaa oppilasta arvosanan vaikutuksesta yhteishaussa.

Oppimäärältään alle kaksi vuosiviikkotuntia käsittävät valinnaiset aineet arvioidaan sanallisesti hyväksytty/hylätty merkinnällä (S/H). Mikäli sanallisesti arvioitu valinnainen aine katsotaan syventävän jonkin yhteisen oppiaineen tavoitteita, sen suoritus voi korottaa ko. oppiaineen arvosanaa. Opettaja tiedottaa oppilaille, mitkä valinnaiset aineet vaikuttavat korottavasti arvosanaan.

7

8

9

Käsityö, valinnaisaine

Valinnaisaineen tehtävä on laajentaa oppilaan osaamista oppilaan valinnan mukaisesti. Valinnaisaineet voivat olla tietyn oppiaineen tavoitteiden syventämistä tai yhdistelmä eri oppiaineiden tavoitteita, jolloin valinnaisilla aineilla voidaan edistää oppiaineiden yhteistyötä tai tavoitteena voi olla esimerkiksi laaja-alaisten tavoitteiden oppiminen.

Valinnaisaineen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet ovat samat, kuin kyseisen/kyseisten yhteisenä oppiaineena opetettavan pakollisen oppiaineen/oppiaineiden oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet.

Valinnaisaineen tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet ovat samat, kuin kyseisen/kyseisten yhteisenä oppiaineena opetettavan pakollisen oppiaineen/oppiaineiden tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet.

Valinnaiset aineet, jotka muodostavat yhtenäisen, vähintään kahden vuosiviikkotunnin oppimäärän, arvioidaan numeroin. Jos 2 vvt:n valinnaisaine syventää tietyn oppiaineen tavoitteita, tulee opettajan tiedottaa oppilasta arvosanan vaikutuksesta yhteishaussa.

Oppimäärältään alle kaksi vuosiviikkotuntia käsittävät valinnaiset aineet arvioidaan sanallisesti hyväksytty/hylätty merkinnällä (S/H). Mikäli sanallisesti arvioitu valinnainen aine katsotaan syventävän jonkin yhteisen oppiaineen tavoitteita, sen suoritus voi korottaa ko. oppiaineen arvosanaa. Opettaja tiedottaa oppilaille, mitkä valinnaiset aineet vaikuttavat korottavasti arvosanaan.

7

8

9

Ruotsin kieli, valinnaisaine

Valinnaisaineen tehtävä on laajentaa oppilaan osaamista oppilaan valinnan mukaisesti. Valinnaisaineet voivat olla tietyn oppiaineen tavoitteiden syventämistä tai yhdistelmä eri oppiaineiden tavoitteita, jolloin valinnaisilla aineilla voidaan edistää oppiaineiden yhteistyötä tai tavoitteena voi olla esimerkiksi laaja-alaisten tavoitteiden oppiminen.

Valinnaisaineen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet ovat samat, kuin kyseisen/kyseisten yhteisenä oppiaineena opetettavan pakollisen oppiaineen/oppiaineiden oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet.

Valinnaisaineen tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet ovat samat, kuin kyseisen/kyseisten yhteisenä oppiaineena opetettavan pakollisen oppiaineen/oppiaineiden tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet.

Valinnaiset aineet, jotka muodostavat yhtenäisen, vähintään kahden vuosiviikkotunnin oppimäärän, arvioidaan numeroin. Jos 2 vvt:n valinnaisaine syventää tietyn oppiaineen tavoitteita, tulee opettajan tiedottaa oppilasta arvosanan vaikutuksesta yhteishaussa.

Oppimäärältään alle kaksi vuosiviikkotuntia käsittävät valinnaiset aineet arvioidaan sanallisesti hyväksytty/hylätty merkinnällä (S/H). Mikäli sanallisesti arvioitu valinnainen aine katsotaan syventävän jonkin yhteisen oppiaineen tavoitteita, sen suoritus voi korottaa ko. oppiaineen arvosanaa. Opettaja tiedottaa oppilaille, mitkä valinnaiset aineet vaikuttavat korottavasti arvosanaan.

7

8

9

Terveystieto, valinnaisaine

Valinnaisaineen tehtävä on laajentaa oppilaan osaamista oppilaan valinnan mukaisesti. Valinnaisaineet voivat olla tietyn oppiaineen tavoitteiden syventämistä tai yhdistelmä eri oppiaineiden tavoitteita, jolloin valinnaisilla aineilla voidaan edistää oppiaineiden yhteistyötä tai tavoitteena voi olla esimerkiksi laaja-alaisten tavoitteiden oppiminen.

Valinnaisaineen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet ovat samat, kuin kyseisen/kyseisten yhteisenä oppiaineena opetettavan pakollisen oppiaineen/oppiaineiden oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet.

Valinnaisaineen tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet ovat samat, kuin kyseisen/kyseisten yhteisenä oppiaineena opetettavan pakollisen oppiaineen/oppiaineiden tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet.

Valinnaiset aineet, jotka muodostavat yhtenäisen, vähintään kahden vuosiviikkotunnin oppimäärän, arvioidaan numeroin. Jos 2 vvt:n valinnaisaine syventää tietyn oppiaineen tavoitteita, tulee opettajan tiedottaa oppilasta arvosanan vaikutuksesta yhteishaussa.

Oppimäärältään alle kaksi vuosiviikkotuntia käsittävät valinnaiset aineet arvioidaan sanallisesti hyväksytty/hylätty merkinnällä (S/H). Mikäli sanallisesti arvioitu valinnainen aine katsotaan syventävän jonkin yhteisen oppiaineen tavoitteita, sen suoritus voi korottaa ko. oppiaineen arvosanaa. Opettaja tiedottaa oppilaille, mitkä valinnaiset aineet vaikuttavat korottavasti arvosanaan.

7

8

9

Käsityö, valinnainen taide- ja taitoaine

Valinnaisen taito- ja taideaineen tehtävä ja tavoite on syventää kyseisen yhteisenä oppiaineena opetettavan pakollisen oppiaineen ominaisia tietoja ja taitoja.

Valinnaisen taito- ja taideaineen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet ovat samat, kuin kyseisen yhteisenä oppiaineena opetettavan pakollisen oppiaineen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet.

Valinnaisen taito- ja taideaineen tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet ovat samat, kuin kyseisen yhteisenä oppiaineena opetettavan pakollisen oppiaineen tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet.

Taide- ja taitoaineen valinnaiset tunnit ovat osa yhteisenä oppiaineena opetettavan pakollisen taide- ja taitoaineen oppimäärää ja ne myös arvioidaan osana tätä opetusta. Todistukseen ei tule erikseen mainintaa taide- ja taitoaineen valinnaisesta aineesta, vaan syventävän valinnaisen taide- ja taitoaineen arvosana on osa kyseisen yhteisenä oppiaineena opetettavan pakollisen oppiaineen arviointia.

7

8

9

Kotitalous, valinnaisaine

Valinnaisaineen tehtävä on laajentaa oppilaan osaamista oppilaan valinnan mukaisesti. Valinnaisaineet voivat olla tietyn oppiaineen tavoitteiden syventämistä tai yhdistelmä eri oppiaineiden tavoitteita, jolloin valinnaisilla aineilla voidaan edistää oppiaineiden yhteistyötä tai tavoitteena voi olla esimerkiksi laaja-alaisten tavoitteiden oppiminen.

Valinnaisaineen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet ovat samat, kuin kyseisen/kyseisten yhteisenä oppiaineena opetettavan pakollisen oppiaineen/oppiaineiden oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet.

Valinnaisaineen tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet ovat samat, kuin kyseisen/kyseisten yhteisenä oppiaineena opetettavan pakollisen oppiaineen/oppiaineiden tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet.

Valinnaiset aineet, jotka muodostavat yhtenäisen, vähintään kahden vuosiviikkotunnin oppimäärän, arvioidaan numeroin. Jos 2 vvt:n valinnaisaine syventää tietyn oppiaineen tavoitteita, tulee opettajan tiedottaa oppilasta arvosanan vaikutuksesta yhteishaussa.

Oppimäärältään alle kaksi vuosiviikkotuntia käsittävät valinnaiset aineet arvioidaan sanallisesti hyväksytty/hylätty merkinnällä (S/H). Mikäli sanallisesti arvioitu valinnainen aine katsotaan syventävän jonkin yhteisen oppiaineen tavoitteita, sen suoritus voi korottaa ko. oppiaineen arvosanaa. Opettaja tiedottaa oppilaille, mitkä valinnaiset aineet vaikuttavat korottavasti arvosanaan.

7

8

9

7. lk tunne- ja vuorovaikutustaidot (tuta-lisäopetus)

Vantaalla 7.-luokkalaisille kuuluu 0,5 vvt tunne- ja vuorovaikutustaitojen opetusta. Keskeiset sisällöt ovat kaverisuhteiden luominen ja ylläpitäminen, omien tunteiden tunnistaminen ja käsitteleminen, jatkuva ryhmäyttäminen, hyvän arjen vaaliminen sekä vuorovaikutustaitojen harjoittelu.

Opetuksessa voi hyödyntää jo olemassa olevia ja Vantaalla yleisesti käytössä olevia tunne- ja vuorovaikutustaito-opetuksen oppimateriaaleja.

Tunne- ja vuorovaikutustaito-opetuksesta todistukseen tulostuu lause "Oppilas on lisäksi saanut opetusta 0,5 vvt tunne- ja vuorovaikutustaidoissa." Tunne- ja vuorovaikutustaitojen opiskelusta ei anneta suoritusmerkintää tai arvosanaa.

7

Kotitalous, valinnainen taide- ja taitoaine

Valinnaisen taito- ja taideaineen tehtävä ja tavoite on syventää kyseisen yhteisenä oppiaineena opetettavan pakollisen oppiaineen ominaisia tietoja ja taitoja.

Valinnaisen taito- ja taideaineen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet ovat samat, kuin kyseisen yhteisenä oppiaineena opetettavan pakollisen oppiaineen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityispiirteet.

Valinnaisen taito- ja taideaineen tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet ovat samat, kuin kyseisen yhteisenä oppiaineena opetettavan pakollisen oppiaineen tukeen ja ohjaukseen liittyvät erityispiirteet.

Taide- ja taitoaineen valinnaiset tunnit ovat osa yhteisenä oppiaineena opetettavan pakollisen taide- ja taitoaineen oppimäärää ja ne myös arvioidaan osana tätä opetusta. Todistukseen ei tule erikseen mainintaa taide- ja taitoaineen valinnaisesta aineesta, vaan syventävän valinnaisen taide- ja taitoaineen arvosana on osa kyseisen yhteisenä oppiaineena opetettavan pakollisen oppiaineen arviointia.

7

8

9

Toinen kotimainen kieli

Oppiaineen tehtävä

Kieli on oppimisen ja ajattelun edellytys. Kieli on mukana kaikessa koulun toiminnassa, ja jokainen opettaja on kielen opettaja. Kielten opiskelu edistää ajattelutaitojen kehittymistä. Se antaa aineksia monikielisen ja -kulttuurisen identiteetin muodostumiselle ja arvostamiselle. Sanavaraston ja rakenteiden karttuessa myös vuorovaikutus- ja tiedonhankintataidot kehittyvät. Kielten opiskelussa on runsaasti sijaa ilolle, leikillisyydelle ja luovuudelle.

Toisen kotimaisen kielen opetus on osa kielikasvatusta ja johdatusta kielitietoisuuteen. Oppilaissa herätetään kiinnostus kouluyhteisön ja ympäröivän maailman kielelliseen ja kulttuuriseen moninaisuuteen ja heitä rohkaistaan viestimään autenttisissa kieliympäristöissä. Koulussa ohjataan arvostamaan eri kieliä, niiden puhujia ja erilaisia kulttuureita. Sukupuolten tasa-arvoa kielivalinnoissa ja kielten opiskelussa vahvistetaan erilaisia oppilaita kiinnostavalla kielivalintatiedotuksella, rohkaisemalla oppilaita tekemään aidosti itseään kiinnostavia valintoja sukupuolesta riippumatta, käsittelemällä opetuksessa monipuolisesti erilaisia aiheita sekä käyttämällä vaihtelevia ja toiminnallisia työtapoja.

Toisen kotimaisen kielen opiskelu valmistaa oppilaita suunnitelmalliseen ja luovaan työskentelyyn erilaisissa kokoonpanoissa. Oppilaille ja oppilasryhmille luodaan mahdollisuuksia

verkostoitumiseen ja yhteydenpitoon ihmisten kanssa myös eri puolilla Pohjoismaita. Tieto- ja viestintäteknologia tarjoaa yhden luontevan mahdollisuuden toteuttaa kieltenopetusta autenttisista tilanteista ja oppilaiden viestintätarpeista lähtien. Opetus antaa myös valmiuksia osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen.

Opetus vahvistaa oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää niitä rohkeasti. Oppilaille annetaan mahdollisuus edetä yksilöllisesti ja saada tarpeen mukaan tukea oppimiselleen. Opetus järjestetään niin, että myös muita nopeammin etenevät tai kieltä entuudestaan osaavat voivat edistyä.

Kielten opetuksessa kehitetään monilukutaitoa ja käsitellään erilaisia tekstejä. Lasten ja nuorten erilaiset kiinnostuksen kohteet otetaan huomioon tekstien valinnassa. Opetuksessa luodaan siltoja myös eri kielten välille sekä oppilaiden vapaa-ajan kielenkäyttöön. Oppilaita ohjataan hakemaan osaamillaan kielillä tietoa.

Ruotsin kieli, B1-oppimäärä

Kokeilu

Ruotsin kieli, B1-oppimäärä vuosiluokilla 7-9

Oppilaita rohkaistaan käyttämään ruotsin kieltä monipuolisessa vuorovaikutuksessa ja tiedonhankinnassa. Opetuksen tavoitteena on tukea oppilasta vuosiluokilla 3-6 saavutettujen taitojen syventämisessä, kehittää oppilaan kielellistä päättelykykyä ja samalla edistää hänen kielenopiskelutaitojaan. Kulttuurisen moninaisuuden ymmärtämistä syvennetään pohtimalla erilaisia kieliyhteisöihin liittyviä arvosidonnaisia ilmiöitä. Myös tunteiden käsittelylle annetaan tilaa, ja tarpeen mukaan vaikeita asioita voidaan käsitellä myös koulun opetuskielellä.

Ruotsin kielen B1-oppimäärän oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Tavoitteena on, että kielenkäyttö olisi mahdollisimman asianmukaista, luonnollista ja oppilaille merkityksellistä. Työskentelyssä korostuu pari- ja pienryhmätyö sekä yhdessä oppiminen erityyppisissä oppimisympäristöissä. Monikielisyys- ja kielikasvatuksen tavoitteiden saavuttamiseksi tarvitaan opettajien yhteistyötä. yhteistyötä. Pelillisyyden, musiikin ja draaman avulla oppilaat saavat mahdollisuuden kokeilla kasvavaa kielitaitoaan ja käsitellä myös asenteita. Opetuksessa käytetään monipuolisesti eri oppimisympäristöjä, viestintäkanavia ja -välineitä. Oppilaita ohjataan aktiiviseen toimijuuteen ja itsenäiseen vastuun ottoon omasta oppimisestaan Eurooppalaisen kielisalkun tai vastaavan työvälineen avulla. Oppilaat tutustuvat ympäröivän yhteisön monikielisyyteen ja -kulttuurisuuteen kotikansainvälisyyden avulla. Heille tarjotaan myös mahdollisuuksia harjoitella kansainvälistä yhteydenpitoa. Ruotsin kieltä käytetään aina kun se on mahdollista.

Oppilaita kannustetaan vieraiden kielten opintoihin oppimisvaikeuksista huolimatta. Oppilasta ohjataan tunnistamaan ja hyödyntämään omia vahvuuksiaan kielenoppijana. Oppilaan kielitietoisuutta lisätään kiinnittämällä huomio kielten samankaltaisuuksiin. Esiin tuodaan kielitaidon tärkeys jatko-opintojen kannalta.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki ruotsin kielen B1-oppimäärässä vuosiluokilla 7-9

Oppilaita ohjataan käyttämään kielitaitoaan rohkeasti. Runsas viestinnällinen harjoittelu tukee oppilaiden kielitaidon kehittymistä. Oppilaita kannustetaan opiskelemaan myös muita koulun tarjoamia kieliä. Oppilaille, joilla on kieliin liittyviä oppimisvaikeuksia, tarjotaan tukea. Opetus

suunnitellaan niin, että se tarjoaa haasteita myös muita nopeammin edistyville tai ruotsin kieltä entuudestaan osaaville oppilaille.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi ruotsin kielen B1-oppimäärässä vuosiluokilla 7–9

Arviointi on monipuolista, ja se antaa oppilaille mahdollisuuden painottaa itselleen luontevia ilmaisumuotoja. Formatiiviseen arviointiin liittyvän oppilaan oppimista ohjaavan ja kannustavan palautteen avulla oppilaita autetaan tulemaan tietoisiksi omista taidoistaan ja kehittämään niitä. Oppilaita rohkaistaan käyttämään oppimaansa erilaisissa viestintätilanteissa. Oppimista arvioidaan monin eri tavoin myös itsearvioinnin ja vertaispalautteen keinoin. Summatiivinen arviointi perustuu siihen, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on saavuttanut paikallisessa opetussuunnitelmassa ruotsin kielen B1-oppimäärälle asetetut tavoitteet.

Oppilaan kehittyvän kielitaidon arviointi perustuu Eurooppalaiseen viitekehykseen ja sen pohjalta laadittuun suomalaiseen sovellukseen Kehittyvän kielitaidon asteikko. Arvioinnissa välineenä voidaan käyttää myös esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua.

Arvioinnin tulee olla monipuolista, jotta oppilaat, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia tai joilla on muulla tavoin kielellisesti erilaiset lähtökohdat, saavat erilaisia mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona oppilaan ruotsin kielen B1-oppimäärän opiskelu päättyy vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päättöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut ruotsin kielen B1-oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt ruotsin kielen B1-oppimäärän tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päättöarvosana on ruotsin kielen B1-oppimäärän tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan ruotsin kielen B1-oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päättöarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy ruotsin kielen B1-oppimäärän päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan.

Ruotsin kielen B1-oppimäärän kehittyvään kielitaitoon liittyvien tavoitteiden (T5–T9) arvosanassa 9 on yhdistetty kaksi taitotasoa A1.3 ja A2.1 välitasoksi A1.3/A2.1 Taitotasot löytyvät Eurooppalaisesta viitekehyksestä ja sen pohjalta laaditusta suomalaisesta sovelluksesta Kehittyvän kielitaidon asteikko.

7

Vuosiluokan tavoitteet ja keskeiset sisällöt

T1 ohjata oppilasta tutustumaan pohjoismaiseen kieliympäristöön sekä Pohjoismaita yhdistäviin arvoihin

- Oppilas tutustuu pohjoismaiseen kieli- ja kulttuuriympäristöön sekä pohjoismaiseen elämäntapaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa nimetä Pohjoismaat ja joitakin pohjoismaisia kieliä. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä suomenruotsalaisista ja pohjoismaisista kulttuureista ja elämänmuodoista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa nimetä Pohjoismaat ja niiden viralliset kielet. Oppilas tietää, että ruotsia puhutaan eri tavoin Suomessa ja Ruotsissa. Oppilas osaa kertoa suomenruotsalaisista ja pohjoismaisista kulttuureista ja elämänmuodoista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kertoa ruotsin kielestä käyttökielenä Suomessa ja Pohjois-maissa. Oppilas osaa antaa esimerkkejä joistakin Suomessa ja Ruotsissa käytetyn ruotsin kielen erityispiirteistä. Oppilas osaa kuvailla suomenruotsalaisia ja pohjoismaisia kulttuureita ja elämänmuotoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa kuvailla ruotsin kieltä käyttökielenä Suomessa ja Pohjoismaissa. Oppilas osaa kertoa joistakin Suomessa ja Ruotsissa käytetyn ruotsin kielen erityispiirteistä. Oppilas osaa vertailla suomenruotsalaisia ja pohjoismaisia kulttuureita ja elämänmuotoja.

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tehdään ja raportoidaan havaintoja pohjoismaisista kielenkäyttöympäristöistä, Suomen, Ruotsin ja muiden Pohjoismaiden kulttuurin ominaispiirteistä sekä Pohjoismaita yhdistävistä tekijöistä. Havainnoidaan suomenruotsin ja ruotsinruotsin eroja sekä verrataan ruotsin kieltä oppilaiden aiemmin opiskelemiin kieliin. Käytetään sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita kielten välisessä vertailussa ja ruotsin kielen opiskelussa.

Paikallinen tarkennus:

- Tutustutaan Pohjoismaihin, niiden pääkaupunkeihin ja kieliin sekä ajankohtaisiin Pohjoismaihin liittyviin ilmiöihin
- Vertaillaan opiskeltavien kielten rakenteita, sanastoa ja fraaseja
- Harjoitellaan opeteltavien aiheiden kannalta keskeisiä kielitiedon käsitteitä (esim. sanaluokkia ja aikamuotoja)

T2 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia ruotsin kielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena

- Oppilas tunnistaa esimerkiksi sanaston ja rakenteiden samankaltaisuuksia eri kielten välillä
- Oppilas muistaa eri kielissä käytettyjä kielitiedon käsitteitä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa tehdä havaintoja joistakin ruotsin kielen säännönmukaisuuksista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa tehdä joitakin johtopäätöksiä ruotsin kielen säännönmukaisuuksia. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä siitä, miten sama asia ilmaistaan ruotsin kielessä ja jossakin muussa kielessä. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä ruotsin kielen kielitiedon käsitteistä ja osaa käyttää niitä kielitaitonsa kehittämiseen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa tehdä johtopäätöksiä ruotsin kielen säännönmukaisuuksista. Oppilas osaa kertoa, miten sama asia ilmaistaan ruotsissa ja jossakin muussa kielessä. Oppilas osaa kertoa ruotsin kielen keskeisistä kielitiedon käsitteistä ja käyttää niitä kielitaitonsa kehittämiseen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa tehdä johtopäätöksiä ruotsin kielen säännönmukaisuuksista ja soveltaa niitä. Oppilas osaa vertailla, miten sama asia ilmaistaan ruotsissa ja jossakin muussa kielessä. Oppilas tuntee ruotsin kielen kielitiedon käsitteitä ja osaa käyttää niitä kielitaitonsa kehittämiseen.

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tehdään ja raportoidaan havaintoja pohjoismaisista kielenkäyttöympäristöistä, Suomen, Ruotsin ja muiden Pohjoismaiden kulttuurin ominaispiirteistä sekä Pohjoismaita yhdistävistä tekijöistä. Havainnoidaan suomenruotsin ja ruotsinruotsin eroja sekä verrataan ruotsin kieltä oppilaiden aiemmin opiskelemiin kieliin. Käytetään sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita kielten välisessä vertailussa ja ruotsin kielen opiskelussa.

Paikallinen tarkennus:

- Tutustutaan Pohjoismaihin, niiden pääkaupunkeihin ja kieliin sekä ajankohtaisiin Pohjoismaihin liittyviin ilmiöihin
- Vertaillaan opiskeltavien kielten rakenteita, sanastoa ja fraaseja
- Harjoitellaan opeteltavien aiheiden kannalta keskeisiä kielitiedon käsitteitä (esim. sanaluokkia ja aikamuotoja)

T3 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kieliä ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen

- Oppilas asettaa itselleen tavoitteita kieltenopiskeluun ohjatusti ja harjoittelee työskentelemään tavoitteiden saavuttamiseksi
- Oppilas tutustuu erilaisiin kielenopiskelustrategioihin
- Oppilas rohkaistuu käyttämään ruotsin kieltä yksinkertaisissa viestintätilanteissa yhdessä muiden kanssa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa käyttää joitakin itselle sopivia kielenoppimistapoja. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä tavoista toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa käyttää itselle sopivia yleisimpiä kielenoppimistapoja. Oppilas osaa kuvata joitakin tapoja toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa käyttää itselle sopivia keskeisimpiä kielenoppimistapoja. Oppilas osaa eritellä tapoja toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa käyttää itselle sopivia monipuolisia tapoja oppia kohdekieltä. Oppilas osaa vertailla ja pohtia tapoja toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa.

S2 Kielenopiskelutaidot

Käytetään erilaisia opiskelustrategioita, oppimateriaaleja ja oppimisympäristöjä tehokkaasti ja opiskelumotivaatiota vahvistavalla tavalla. Käytetään itsenäiseen, pitkäjänteiseen työskentelyyn ja kriittiseen tiedonhankintaan ohjaavia toimintatapoja. Harjoitetaan vuorovaikutustaitoja ja rohkaistaan oppilaita monipuoliseen kielen käytön harjoittamiseen erilaisissa tilanteissa.

Paikallinen tarkennus:

- Harjoitellaan monipuolisesti erilaisia pitkäjänteiseen työskentelyyn tähtääviä tapoja opiskella kieliä
- Harjoitellaan itse- ja vertaisarviointia
- Oppilas harjoittelee runsaasti yksinkertaisia viestintätilanteita yhdessä toisten kanssa
- Havainnoidaan oppilaan omassa lähiympäristössä esiintyvän ruotsin kielen käyttöä (esim. kyltit, julkiset liikennevälineet ja tilat, tuotteet, sosiaalinen media)
- Käytetään erilaisia oppimateriaaleja ja lähteitä

T4 kannustaa oppilasta huomaamaan mahdollisuuksia käyttää ruotsin kieltä omassa elämässään ja ohjata oppilasta käyttämään ruotsia rohkeasti erilaisissa tilanteissa koulussa ja koulun ulkopuolella.

- Oppilas havainnoi ja tunnistaa ruotsin kieltä koulun ulkopuolella
- Oppilas rohkaistuu käyttämään oppimiaan fraaseja (esim. tervehdyksiä) eri tilanteissa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä mahdollisuuksista käyttää ruotsin kieltä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kertoa mahdollisuuksista käyttää ruotsin kielen taitoa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kertoa, mihin hän voi käyttää ruotsin kielen taitoaan myös koulun ulkopuolella ja koulun päätyttyä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa kertoa, kuinka ruotsin kielen taitoa voi hyödyntää omassa elämässä koulun ulkopuolella ja koulun päätyttyä.

S2 Kielenopiskelutaidot

Käytetään erilaisia opiskelustrategioita, oppimateriaaleja ja oppimisympäristöjä tehokkaasti ja opiskelumotivaatiota vahvistavalla tavalla. Käytetään itsenäiseen, pitkäjänteiseen työskentelyyn ja kriittiseen tiedonhankintaan ohjaavia toimintatapoja. Harjoitetaan vuorovaikutustaitoja ja rohkaistaan oppilaita monipuoliseen kielen käytön harjoittamiseen erilaisissa tilanteissa.

Paikallinen tarkennus:

- Harjoitellaan monipuolisesti erilaisia pitkäjänteiseen työskentelyyn tähtääviä tapoja opiskella kieliä
- Harjoitellaan itse- ja vertaisarviointia
- Oppilas harjoittelee runsaasti yksinkertaisia viestintätilanteita yhdessä toisten kanssa
- Havainnoidaan oppilaan omassa lähiympäristössä esiintyvän ruotsin kielen käyttöä (esim. kyltit, julkiset liikennevälineet ja tilat, tuotteet, sosiaalinen media)
- Käytetään erilaisia oppimateriaaleja ja lähteitä

T5 järjestää oppilaalle tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista vuorovaikutusta

- Oppilas oppii erilaisia suullisia ja kirjallisia vuorovaikutustilanteita
- Oppilas toistaa ohjatusti viestinnän kannalta olennaisia rakenteita

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.1 Oppilas selviytyy satunnaisesti viestintäkumppanin tukemana muutamasta, kaikkein yleisimmin toistuvasta ja rutiininomaisesta viestintätilanteesta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A1.2 Oppilas selviytyy satunnaisesti yleisimmin toistuvista, rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen vielä enimmäkseen viestintäkumppaniin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso: A1.3 Oppilas selviytyy monista rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen joskus viestintäkumppaniin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso A1.3/A2.1 Oppilas selviytyy monista rutiininomaisista viestintätilanteista. Oppilas pystyy vaihtamaan ajatuksia tai tietoja tutuissa ja jokapäiväisissä tilanteissa.

S3 Kehittyvä kielitaito: taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Sisältöjä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta ruotsin kielellä eri yhteisöissä, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä. Harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.

Paikallinen tarkennus:

- Harjoitellaan erilaisia pienimuotoisia yksinkertaisia viestintätilanteita (esim. tutustuminen, ostostilanne, tien neuvominen, viestin kirjoittaminen)
- Rohkaistaan käyttämään mahdollisuuksien mukaan kieltä erilaisissa ympäristöissä myös luokkahuoneen ulkopuolella (esim. sosiaalinen media, palvelutilanteet)
- Harjoitellaan viestinnän kannalta keskeisiä rakenteita (esim. kysymykset, verbit)
- Valitaan aiheita oppilaiden kiinnostuksen mukaan
- Harjoitellaan ei-kielellisiä viestintästrategioita

  Käytetään aktiivisesti ulkoa opeteltuja yksinkertaisia fraaseja (esim. kyllä ja ei, kiitos ja ole hyvä, anteeksi kuinka)
- Harjoitellaan tärkeimpiä kohteliaisuuden ilmauksia: kiittäminen, tervehtiminen, pahoitteleminen, kuulumisten vaihtaminen, erilaiset toivotukset
- Havainnoidaan kohteliaiden ilmausten käyttöä myös luokkahuoneen ulkopuolisissa tilanteissa (esim. julkiset liikennevälineet, kaupat)
- Tutustutaan tekstin tulkitsemisen kannalta olennaisiin rakenteisiin ja harjoitellaan niiden tunnistamista (esim. imperfekti, perfekti, pronomineja, substantiivin monikko)
- Opiskellaan tekstien aihepiireihin liittyvää sanastoa (esim. kaupassa asiointi, ruokailu, tien neuvominen)
- Teksteinä hyödynnetään myös ajankohtaisia ja oppilasta kiinnostavia aiheita (esim. uutisotsikot, sosiaalisen median julkaisut)
- Harjoitellaan teksteissä esiintyvien ja vuorovaikutuksessa tarvittavien sanojen ääntämistä huomioiden esimerkiksi vokaalien pituus.
- Harjoitellaan erilaisia suullisia ja kirjallisia vuorovaikutustilanteita (esim. kaupassa asiointi, kauppalista, ruokailu, tien neuvominen)
- Tutustutaan vuorovaikutuksen kannalta olennaisiin rakenteisiin ja harjoitellaan niiden käyttämistä (esim. imperfekti, perfekti, pronomineja, substantiivin monikko)

T6 tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä

- Oppilas osallistuu viestintätilanteisiin tuetusti ja tutustuu joihinkin viestintästrategioihin
- Oppilas oppii reagoimaan käyttäen sekä kielellistä että ei-kielellistä viestintää (esim. nyökkäykset ja äännähdykset)

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.1 Oppilas tarvitsee paljon apukeinoja (esim. eleet, piirtäminen, sanastot, netti). Oppilas osaa joskus arvailla tai päätellä yksittäisten sanojen merkityksiä asiayhteyden, yleistiedon tai muun kielitaitonsa perusteella. Oppilas osaa ilmaista, onko ymmärtänyt.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A1.2 Oppilas tukeutuu viestinnässään kaikkein keskeisimpiin sanoihin ja ilmauksiin. Oppilas tarvitsee paljon apukeinoja. Oppilas osaa pyytää toistamista tai hidastamista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A1.3 Oppilas osallistuu viestintään, mutta tarvitsee vielä usein apukeinoja. Oppilas osaa reagoida suppein sanallisin ilmauksin, pienin elein (esim. nyökkäämällä), äännähdyksin, tai muunlaisella minimipalautteella. Joutuu pyytämään selvennystä tai toistoa hyvin usein.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso A1.3/A2.1 Oppilas osallistuu viestintään ja tarvitsee vain satunnaisesti apukeinoja. Oppilas osaa reagoida suppein sanallisin ilmauksin. Oppilas joutuu pyytämään selvennystä tai toistoa melko usein turvautuen harvemmin ei-kielellisiin ilmaisuihin. Oppilas osaa soveltaa jonkin verran viestintäkumppanin ilmaisuja omassa viestinnässään.

S3 Kehittyvä kielitaito: taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Sisältöjä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta ruotsin kielellä eri yhteisöissä, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä. Harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.

Paikallinen tarkennus:

- Harjoitellaan erilaisia pienimuotoisia yksinkertaisia viestintätilanteita (esim. tutustuminen, ostostilanne, tien neuvominen, viestin kirjoittaminen)
- Rohkaistaan käyttämään mahdollisuuksien mukaan kieltä erilaisissa ympäristöissä myös luokkahuoneen ulkopuolella (esim. sosiaalinen media, palvelutilanteet)
- Harjoitellaan viestinnän kannalta keskeisiä rakenteita (esim. kysymykset, verbit)
- Valitaan aiheita oppilaiden kiinnostuksen mukaan
- Harjoitellaan ei-kielellisiä viestintästrategioita

Käytetään aktiivisesti ulkoa opeteltuja yksinkertaisia fraaseja (esim. kyllä ja ei, kiitos ja ole hyvä, anteeksi kuinka)

- Harjoitellaan tärkeimpiä kohteliaisuuden ilmauksia: kiittäminen, tervehtiminen, pahoitteleminen, kuulumisten vaihtaminen, erilaiset toivotukset
- Havainnoidaan kohteliaiden ilmausten käyttöä myös luokkahuoneen ulkopuolisissa tilanteissa (esim. julkiset liikennevälineet, kaupat)
- Tutustutaan tekstin tulkitsemisen kannalta olennaisiin rakenteisiin ja harjoitellaan niiden tunnistamista (esim. imperfekti, perfekti, pronomineja, substantiivin monikko)
- Opiskellaan tekstien aihepiireihin liittyvää sanastoa (esim. kaupassa asiointi, ruokailu, tien neuvominen)
- Teksteinä hyödynnetään myös ajankohtaisia ja oppilasta kiinnostavia aiheita (esim. uutisotsikot, sosiaalisen median julkaisut)
- Harjoitellaan teksteissä esiintyvien ja vuorovaikutuksessa tarvittavien sanojen ääntämistä huomioiden esimerkiksi vokaalien pituus.
- Harjoitellaan erilaisia suullisia ja kirjallisia vuorovaikutustilanteita (esim. kaupassa asiointi, kauppalista, ruokailu, tien neuvominen)
- Tutustutaan vuorovaikutuksen kannalta olennaisiin rakenteisiin ja harjoitellaan niiden käyttämistä (esim. imperfekti, perfekti, pronomineja, substantiivin monikko)

T7 auttaa oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten tuntemustaan

- Oppilas käyttää tuetusti luokkatilanteessa tarvittavia kohteliaita fraaseja
- Oppilas tietää ja muistaa yksinkertaisissa asiointitilanteissa tarvittavia fraaseja

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.1 Oppilas osaa käyttää muutamia kielelle ja kulttuurille tyypillisimpiä kohteliaisuuden ilmauksia (tervehtiminen, hyvästely, kiittäminen) joissakin kaikkein rutiininomai-simmissa sosiaalisissa kontakteissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A1.2 Oppilas osaa käyttää muutamia kaikkein yleisimpiä kielelle ominaisia kohteliaisuuden ilmauksia rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A1.3 Oppilas osaa käyttää yleisimpiä kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia monissa rutiininomaisissa sosiaalisissa tilanteissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso A1.3/A2.1 Oppilas selviytyy joistakin lyhyistä sosiaalisista tilanteista ja osaa käyttää joitakin kohteliaita tervehdyksiä ja puhuttelumuotoja sekä esittää esimerkiksi pyyntöjä, kutsuja, ehdotuksia ja anteeksipyyntöjä ja vastata sellaisiin.

S3 Kehittyvä kielitaito: taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Sisältöjä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta ruotsin kielellä eri yhteisöissä, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä

tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä. Harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.

Paikallinen tarkennus:

- Harjoitellaan erilaisia pienimuotoisia yksinkertaisia viestintätilanteita (esim. tutustuminen, ostostilanne, tien neuvominen, viestin kirjoittaminen)
- Rohkaistaan käyttämään mahdollisuuksien mukaan kieltä erilaisissa ympäristöissä myös luokkahuoneen ulkopuolella (esim. sosiaalinen media, palvelutilanteet)
- Harjoitellaan viestinnän kannalta keskeisiä rakenteita (esim. kysymykset, verbit)
- Valitaan aiheita oppilaiden kiinnostuksen mukaan
- Harjoitellaan ei-kielellisiä viestintästrategioita

  Käytetään aktiivisesti ulkoa opeteltuja yksinkertaisia fraaseja (esim. kyllä ja ei, kiitos ja ole hyvä, anteeksi kuinka)
- Harjoitellaan tärkeimpiä kohteliaisuuden ilmauksia: kiittäminen, tervehtiminen, pahoitteleminen, kuulumisten vaihtaminen, erilaiset toivotukset
- Havainnoidaan kohteliaiden ilmausten käyttöä myös luokkahuoneen ulkopuolisissa tilanteissa (esim. julkiset liikennevälineet, kaupat)
- Tutustutaan tekstin tulkitsemisen kannalta olennaisiin rakenteisiin ja harjoitellaan niiden tunnistamista (esim. imperfekti, perfekti, pronomineja, substantiivin monikko)
- Opiskellaan tekstien aihepiireihin liittyvää sanastoa (esim. kaupassa asiointi, ruokailu, tien neuvominen)
- Teksteinä hyödynnetään myös ajankohtaisia ja oppilasta kiinnostavia aiheita (esim. uutisotsikot, sosiaalisen median julkaisut)
- Harjoitellaan teksteissä esiintyvien ja vuorovaikutuksessa tarvittavien sanojen ääntämistä huomioiden esimerkiksi vokaalien pituus.
- Harjoitellaan erilaisia suullisia ja kirjallisia vuorovaikutustilanteita (esim. kaupassa asiointi, kauppalista, ruokailu, tien neuvominen)
- Tutustutaan vuorovaikutuksen kannalta olennaisiin rakenteisiin ja harjoitellaan niiden käyttämistä (esim. imperfekti, perfekti, pronomineja, substantiivin monikko)

T8 rohkaista oppilasta tulkitsemaan ikätasolleen sopivia ja itseään kiinnostavia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä

- Oppilas ymmärtää tuttua sanastoa sisältäviä yksinkertaisia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä
- Oppilas löytää teksteistä tarvitsemansa tiedon

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.1 Oppilas ymmärtää vähäisen määrän yksittäisiä puhuttuja ja kirjoitettuja sanoja ja ilmauksia. Oppilas tuntee kirjainjärjestelmän tai hyvin rajallisen määrän kirjoitusmerkkejä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A1.2 Oppilas ymmärtää harjoiteltua, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää muutaman sanan mittaista kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta. Oppilas tunnistaa tekstistä yksittäisiä tietoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A1.3 Oppilas ymmärtää yksinkertaista, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta asiayhteyden tukemana. Oppilas pystyy löytämään tarvitsemansa yksinkertaisen tiedon lyhyestä tekstistä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso A1.3/A2.1 Oppilas ymmärtää helppoja, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sekä hidasta puhetta sisältäviä tekstejä. Oppilas pystyy löytämään tarvitsemansa tiedon lyhyistä, yksinkertaisista, itseään kiinnostavista viesteistä ja tekstin pääajatukset tuttua sanastoa sisältävästä, ennakoitavasta tekstistä.

S3 Kehittyvä kielitaito: taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Sisältöjä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta ruotsin kielellä eri yhteisöissä, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä. Harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.

Paikallinen tarkennus:

- Harjoitellaan erilaisia pienimuotoisia yksinkertaisia viestintätilanteita (esim. tutustuminen, ostostilanne, tien neuvominen, viestin kirjoittaminen)
- Rohkaistaan käyttämään mahdollisuuksien mukaan kieltä erilaisissa ympäristöissä myös luokkahuoneen ulkopuolella (esim. sosiaalinen media, palvelutilanteet)
- Harjoitellaan viestinnän kannalta keskeisiä rakenteita (esim. kysymykset, verbit)
- Valitaan aiheita oppilaiden kiinnostuksen mukaan
- Harjoitellaan ei-kielellisiä viestintästrategioita

  Käytetään aktiivisesti ulkoa opeteltuja yksinkertaisia fraaseja (esim. kyllä ja ei, kiitos ja ole hyvä, anteeksi kuinka)
- Harjoitellaan tärkeimpiä kohteliaisuuden ilmauksia: kiittäminen, tervehtiminen, pahoitteleminen, kuulumisten vaihtaminen, erilaiset toivotukset
- Havainnoidaan kohteliaiden ilmausten käyttöä myös luokkahuoneen ulkopuolisissa tilanteissa (esim. julkiset liikennevälineet, kaupat)
- Tutustutaan tekstin tulkitsemisen kannalta olennaisiin rakenteisiin ja harjoitellaan niiden tunnistamista (esim. imperfekti, perfekti, pronomineja, substantiivin monikko)
- Opiskellaan tekstien aihepiireihin liittyvää sanastoa (esim. kaupassa asiointi, ruokailu, tien neuvominen)

- Teksteinä hyödynnetään myös ajankohtaisia ja oppilasta kiinnostavia aiheita (esim. uutisotsikot, sosiaalisen median julkaisut)
- Harjoitellaan teksteissä esiintyvien ja vuorovaikutuksessa tarvittavien sanojen ääntämistä huomioiden esimerkiksi vokaalien pituus.
- Harjoitellaan erilaisia suullisia ja kirjallisia vuorovaikutustilanteita (esim. kaupassa asiointi, kauppalista, ruokailu, tien neuvominen)
- Tutustutaan vuorovaikutuksen kannalta olennaisiin rakenteisiin ja harjoitellaan niiden käyttämistä (esim. imperfekti, perfekti, pronomineja, substantiivin monikko)

T9 tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista erilaisista aiheista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisimpiin rakenteisiin

- Oppilas muistaa, miten tuttuja sanoja ja ilmauksia äännetään
- Oppilas toistaa yksinkertaisia keskustelutilanteita sekä kirjoittaa lyhyitä lauseita ja viestejä tutuista aihepiireistä
- Oppilas hallitsee sisällön ja vuorovaikutuksen kannalta olennaisia rakenteita

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.1 Oppilas osaa ilmaista itseään puheessa hyvin suppeasti käyttäen harjoiteltuja sanoja ja opeteltuja vakioilmaisuja. Oppilas ääntää joitakin harjoiteltuja ilmauksia ymmärrettävästi ja osaa kirjoittaa joitakin erillisiä sanoja ja sanontoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A1.2 Oppilas pystyy kertomaan joistakin tutuista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittaa muutaman lyhyen lauseen harjoitelluista aiheista. Oppilas ääntää useimmat harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi ja hallitsee hyvin suppean perussanaston, muutaman tilannesidonnaisen ilmauksen ja peruskieliopin aineksia.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A1.3 Oppilas osaa rajallisen määrän lyhyitä, ulkoa opeteltuja ilmauksia, keskeistä sanastoa ja perustason lauserakenteita. Oppilas pystyy kertomaan arkisista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittamaan yksinkertaisia viestejä. Oppilas ääntää harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso A1.3/A2.1 Oppilas pystyy kertomaan jokapäiväisistä ja konkreettisista sekä itselleen tärkeistä asioista käyttäen yksinkertaisia lauseita ja konkreettista sanastoa. Oppilas osaa keskeistä perussanastoa ja rakenteita. Oppilas osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissa kuin harjoitelluissa ilmauksissa.

S3 Kehittyvä kielitaito: taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Sisältöjä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta ruotsin kielellä eri yhteisöissä, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä. Harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.

Paikallinen tarkennus:

- Harjoitellaan erilaisia pienimuotoisia yksinkertaisia viestintätilanteita (esim. tutustuminen, ostostilanne, tien neuvominen, viestin kirjoittaminen)
- Rohkaistaan käyttämään mahdollisuuksien mukaan kieltä erilaisissa ympäristöissä myös luokkahuoneen ulkopuolella (esim. sosiaalinen media, palvelutilanteet)
- Harjoitellaan viestinnän kannalta keskeisiä rakenteita (esim. kysymykset, verbit)
- Valitaan aiheita oppilaiden kiinnostuksen mukaan
- Harjoitellaan ei-kielellisiä viestintästrategioita

  Käytetään aktiivisesti ulkoa opeteltuja yksinkertaisia fraaseja (esim. kyllä ja ei, kiitos ja ole hyvä, anteeksi kuinka)
- Harjoitellaan tärkeimpiä kohteliaisuuden ilmauksia: kiittäminen, tervehtiminen, pahoitteleminen, kuulumisten vaihtaminen, erilaiset toivotukset
- Havainnoidaan kohteliaiden ilmausten käyttöä myös luokkahuoneen ulkopuolisissa tilanteissa (esim. julkiset liikennevälineet, kaupat)
- Tutustutaan tekstin tulkitsemisen kannalta olennaisiin rakenteisiin ja harjoitellaan niiden tunnistamista (esim. imperfekti, perfekti, pronomineja, substantiivin monikko)
- Opiskellaan tekstien aihepiireihin liittyvää sanastoa (esim. kaupassa asiointi, ruokailu, tien neuvominen)
- Teksteinä hyödynnetään myös ajankohtaisia ja oppilasta kiinnostavia aiheita (esim. uutisotsikot, sosiaalisen median julkaisut)
- Harjoitellaan teksteissä esiintyvien ja vuorovaikutuksessa tarvittavien sanojen ääntämistä huomioiden esimerkiksi vokaalien pituus.
- Harjoitellaan erilaisia suullisia ja kirjallisia vuorovaikutustilanteita (esim. kaupassa asiointi, kauppalista, ruokailu, tien neuvominen)
- Tutustutaan vuorovaikutuksen kannalta olennaisiin rakenteisiin ja harjoitellaan niiden käyttämistä (esim. imperfekti, perfekti, pronomineja, substantiivin monikko)

8

Vuosiluokan tavoitteet ja keskeiset sisällöt

T1 ohjata oppilasta tutustumaan pohjoismaiseen kieliympäristöön sekä Pohjoismaita yhdistäviin arvoihin

- Oppilas tuntee pohjoismaista kieli- ja kulttuuriympäristöä sekä pohjoismaista elämäntapaa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa nimetä Pohjoismaat ja joitakin pohjoismaisia kieliä. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä suomenruotsalaisista ja pohjoismaisista kulttuureista ja elämänmuodoista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa nimetä Pohjoismaat ja niiden viralliset kielet. Oppilas tietää, että ruotsia puhutaan eri tavoin Suomessa ja Ruotsissa. Oppilas osaa kertoa suomenruotsalaisista ja pohjoismaisista kulttuureista ja elämänmuodoista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kertoa ruotsin kielestä käyttökielenä Suomessa ja Pohjois-maissa. Oppilas osaa antaa esimerkkejä joistakin Suomessa ja Ruotsissa käytetyn ruotsin kielen erityispiirteistä. Oppilas osaa kuvailla suomenruotsalaisia ja pohjoismaisia kulttuureita ja elämänmuotoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa kuvailla ruotsin kieltä käyttökielenä Suomessa ja Pohjoismaissa. Oppilas osaa kertoa joistakin Suomessa ja Ruotsissa käytetyn ruotsin kielen erityispiirteistä. Oppilas osaa vertailla suomenruotsalaisia ja pohjoismaisia kulttuureita ja elämänmuotoja.

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tehdään ja raportoidaan havaintoja pohjoismaisista kielenkäyttöympäristöistä, Suomen, Ruotsin ja muiden Pohjoismaiden kulttuurin ominaispiirteistä sekä Pohjoismaita yhdistävistä tekijöistä. Havainnoidaan suomenruotsin ja ruotsinruotsin eroja sekä verrataan ruotsin kieltä oppilaiden aiemmin opiskelemiin kieliin. Käytetään sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita kielten välisessä vertailussa ja ruotsin kielen opiskelussa.

Paikallinen tarkennus:

- Tutustutaan pohjoismaiseen kulttuuriin ja ajankohtaisiin Pohjoismaihin liittyviin ilmiöihin
- Vertaillaan opiskeltavien kielten rakenteita, sanastoa ja fraaseja
- Harjoitellaan opeteltavien aiheiden kannalta keskeisiä kielitiedon käsitteitä (esim. sanaluokkia, aikamuotoja, lauseenjäseniä)

T2 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia ruotsin kielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena

- Oppilas havainnoi ja ymmärtää esimerkiksi sanaston ja rakenteiden samankaltaisuuksia eri kielten välillä
- Oppilas osaa käyttää eri kielissä käytettyjä kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa tehdä havaintoja joistakin ruotsin kielen säännönmukaisuuksista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa tehdä joitakin johtopäätöksiä ruotsin kielen säännönmukaisuuksia. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä siitä, miten sama asia ilmaistaan ruotsin kielessä ja jossakin muussa kielessä. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä ruotsin kielen kielitiedon käsitteistä ja osaa käyttää niitä kielitaitonsa kehittämiseen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa tehdä johtopäätöksiä ruotsin kielen säännönmukaisuuksista. Oppilas osaa kertoa, miten sama asia ilmaistaan ruotsissa ja jossakin muussa kielessä. Oppilas osaa kertoa ruotsin kielen keskeisistä kielitiedon käsitteistä ja käyttää niitä kielitaitonsa kehittämiseen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa tehdä johtopäätöksiä ruotsin kielen säännönmukaisuuksista ja soveltaa niitä. Oppilas osaa vertailla, miten sama asia ilmaistaan ruotsissa ja jossakin muussa kielessä. Oppilas tuntee ruotsin kielen kielitiedon käsitteitä ja osaa käyttää niitä kielitaitonsa kehittämiseen.

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tehdään ja raportoidaan havaintoja pohjoismaisista kielenkäyttöympäristöistä, Suomen, Ruotsin ja muiden Pohjoismaiden kulttuurin ominaispiirteistä sekä Pohjoismaita yhdistävistä tekijöistä. Havainnoidaan suomenruotsin ja ruotsinruotsin eroja sekä verrataan ruotsin kieltä oppilaiden aiemmin opiskelemiin kieliin. Käytetään sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita kielten välisessä vertailussa ja ruotsin kielen opiskelussa.

Paikallinen tarkennus:

- Tutustutaan pohjoismaiseen kulttuuriin ja ajankohtaisiin Pohjoismaihin liittyviin ilmiöihin
- Vertaillaan opiskeltavien kielten rakenteita, sanastoa ja fraaseja
- Harjoitellaan opeteltavien aiheiden kannalta keskeisiä kielitiedon käsitteitä (esim. sanaluokkia, aikamuotoja, lauseenjäseniä)

T3 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kieliä ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen

- Oppilas asettaa itselleen tavoitteita kieltenopiskeluun ja opettelee toimimaan aktiivisesti tavoitteiden saavuttamiseksi
- Oppilas harjoittelee käyttämään erilaisia kielenopiskelustrategioita
- Oppilas käyttää rohkeasti ruotsin kieltä yksinkertaisissa viestintätilanteissa yhdessä toisten kanssa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa käyttää joitakin itselle sopivia kielenoppimistapoja. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä tavoista toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa käyttää itselle sopivia yleisimpiä kielenoppimistapoja. Oppilas osaa kuvata joitakin tapoja toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa käyttää itselle sopivia keskeisimpiä kielenoppimistapoja. Oppilas osaa eritellä tapoja toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa käyttää itselle sopivia monipuolisia tapoja oppia kohdekieltä. Oppilas osaa vertailla ja pohtia tapoja toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa.

S2 Kielenopiskelutaidot

Käytetään erilaisia opiskelustrategioita, oppimateriaaleja ja oppimisympäristöjä tehokkaasti ja opiskelumotivaatiota vahvistavalla tavalla. Käytetään itsenäiseen, pitkäjänteiseen työskentelyyn ja kriittiseen tiedonhankintaan ohjaavia toimintatapoja. Harjoitetaan vuorovaikutustaitoja ja rohkaistaan oppilaita monipuoliseen kielen käytön harjoittamiseen erilaisissa tilanteissa.

Paikallinen tarkennus:

- Harjoitellaan monipuolisesti erilaisia pitkäjänteiseen työskentelyyn tähtääviä tapoja opiskella kieliä
- Asetetaan tavoitteita kieltenopiskeluun
- Harjoitellaan itse- ja vertaisarviointia
- Käsitellään ajankohtaisia aiheita, kuten uutisia, ja hyödynnetään sosiaalista mediaa
- Käytetään erilaisia oppimateriaaleja ja lähteitä

T4 kannustaa oppilasta huomaamaan mahdollisuuksia käyttää ruotsin kieltä omassa elämässään ja ohjata oppilasta käyttämään ruotsia rohkeasti erilaisissa tilanteissa koulussa ja koulun ulkopuolella.

- Oppilas ymmärtää tuttuja toistuvasti koulussa ja koulun ulkopuolella havaitsemiaan ruotsinkielisiä ilmauksia
- Oppilas harjoittelee käyttämään oppimiaan fraaseja (esim. tervehdyksiä) eri tilanteissa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä mahdollisuuksista käyttää ruotsin kieltä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kertoa mahdollisuuksista käyttää ruotsin kielen taitoa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kertoa, mihin hän voi käyttää ruotsin kielen taitoaan myös koulun ulkopuolella ja koulun päätyttyä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa kertoa, kuinka ruotsin kielen taitoa voi hyödyntää omassa elämässä koulun ulkopuolella ja koulun päätyttyä.

S2 Kielenopiskelutaidot

Käytetään erilaisia opiskelustrategioita, oppimateriaaleja ja oppimisympäristöjä tehokkaasti ja opiskelumotivaatiota vahvistavalla tavalla. Käytetään itsenäiseen, pitkäjänteiseen työskentelyyn ja kriittiseen tiedonhankintaan ohjaavia toimintatapoja. Harjoitetaan vuorovaikutustaitoja ja rohkaistaan oppilaita monipuoliseen kielen käytön harjoittamiseen erilaisissa tilanteissa.

Paikallinen tarkennus:

- Harjoitellaan monipuolisesti erilaisia pitkäjänteiseen työskentelyyn tähtääviä tapoja opiskella kieliä
- Asetetaan tavoitteita kieltenopiskeluun
- Harjoitellaan itse- ja vertaisarviointia
- Käsitellään ajankohtaisia aiheita, kuten uutisia, ja hyödynnetään sosiaalista mediaa
- Käytetään erilaisia oppimateriaaleja ja lähteitä

T5 järjestää oppilaalle tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista vuorovaikutusta

- Oppilas oppii lisää erilaisia suullisia ja kirjallisia vuorovaikutustilanteita
- Oppilas käyttää viestinnän kannalta olennaisia rakenteita

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.1 Oppilas selviytyy satunnaisesti viestintäkumppanin tukemana muutamasta, kaikkein yleisimmin toistuvasta ja rutiininomaisesta viestintätilanteesta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A1.2 Oppilas selviytyy satunnaisesti yleisimmin toistuvista, rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen vielä enimmäkseen viestintäkumppaniin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso: A1.3 Oppilas selviytyy monista rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen joskus viestintäkumppaniin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso A1.3/A2.1 Oppilas selviytyy monista rutiininomaisista viestintätilanteista. Oppilas pystyy vaihtamaan ajatuksia tai tietoja tutuissa ja jokapäiväisissä tilanteissa.

S3 Kehittyvä kielitaito: taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Sisältöjä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta ruotsin kielellä eri yhteisöissä, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä. Harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.

Paikallinen tarkennus:

- Harjoitellaan erilaisia rutiininomaisia viestintätilanteita (esim. pahoitteleminen, avun pyytäminen, voinnista kertominen, viestin kirjoittaminen)
- Käytetään mahdollisuuksien mukaan kieltä erilaisissa ympäristöissä myös luokkahuoneen ulkopuolella (esim. sosiaalinen media, palvelutilanteet)
- Harjoitellaan viestinnän kannalta keskeisiä rakenteita (esim. kysymykset)
- Valitaan aiheita oppilaiden kiinnostuksen mukaan ja hyödynnetään esimerkiksi sosiaalisen median verkostoja
- Harjoitellaan ei-kielellisiä viestintästrategioita
- Harjoitellaan viestintätilanteissa hyödyllisiä fraaseja (esim. sepä kiva, voi harmi, se kuulostaa hyvältä)
- Harjoitellaan tärkeimpiä kohteliaisuuden ilmauksia (esim. kiittäminen, tervehtiminen, pahoitteleminen, kuulumisten vaihtaminen, toivotukset, avun pyytäminen, kysyminen, vastaaminen)
- Harjoitellaan kohteliaiden ilmausten käyttöä myös luokkahuoneen ulkopuolisissa tilanteissa (esim. julkiset liikennevälineet, kaupat)
- Tutustutaan tekstin tulkitsemisen kannalta olennaisiin rakenteisiin (esim. aikamuotoja, pronomineja, substantiivin monikko)
- Opiskellaan tekstien aihepiireihin liittyvää sanastoa (esim. matkustaminen, sairastaminen)
- Teksteinä hyödynnetään myös ajankohtaisia ja oppilasta kiinnostavia aiheita (esim. uutisotsikot, sosiaalisen median julkaisut)
- Harjoitellaan teksteissä esiintyvien ja vuorovaikutuksessa tarvittavien sanojen ääntämistä huomioiden esimerkiksi äänteiden pituus.
- Harjoitellaan erilaisia suullisia ja kirjallisia vuorovaikutustilanteita (esim. matkustaminen, sairastaminen)
- Tutustutaan vuorovaikutuksen kannalta olennaisiin rakenteisiin (esim. aikamuotoja, pronomineja, substantiivien eri muodot)

T6 tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä

- Oppilas osallistuu viestintätilanteisiin ja harjoittelee käyttämään joitakin viestintästrategioita
- Oppilas oppii reagoimaan käyttäen sekä kielellistä että ei-kielellistä viestintää (esim. nyökkäykset ja äännähdykset)

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.1 Oppilas tarvitsee paljon apukeinoja (esim. eleet, piirtäminen, sanastot, netti). Oppilas osaa joskus arvailla tai päätellä yksittäisten sanojen merkityksiä asiayhteyden, yleistiedon tai muun kielitaitonsa perusteella. Oppilas osaa ilmaista, onko ymmärtänyt.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A1.2 Oppilas tukeutuu viestinnässään kaikkein keskeisimpiin sanoihin ja ilmauksiin. Oppilas tarvitsee paljon apukeinoja. Oppilas osaa pyytää toistamista tai hidastamista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A1.3 Oppilas osallistuu viestintään, mutta tarvitsee vielä usein apukeinoja. Oppilas osaa reagoida suppein sanallisin ilmauksin, pienin elein (esim. nyökkäämällä), äännähdyksin, tai muunlaisella minimipalautteella. Joutuu pyytämään selvennystä tai toistoa hyvin usein.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso A1.3/A2.1 Oppilas osallistuu viestintään ja tarvitsee vain satunnaisesti apukeinoja. Oppilas osaa reagoida suppein sanallisin ilmauksin. Oppilas joutuu pyytämään selvennystä tai toistoa melko usein turvautuen harvemmin ei-kielellisiin ilmaisuihin. Oppilas osaa soveltaa jonkin verran viestintäkumppanin ilmaisuja omassa viestinnässään.

S3 Kehittyvä kielitaito: taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Sisältöjä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta ruotsin kielellä eri yhteisöissä, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä. Harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.

Paikallinen tarkennus:

- Harjoitellaan erilaisia rutiininomaisia viestintätilanteita (esim. pahoitteleminen, avun pyytäminen, voinnista kertominen, viestin kirjoittaminen)
- Käytetään mahdollisuuksien mukaan kieltä erilaisissa ympäristöissä myös luokkahuoneen ulkopuolella (esim. sosiaalinen media, palvelutilanteet)
- Harjoitellaan viestinnän kannalta keskeisiä rakenteita (esim. kysymykset)
- Valitaan aiheita oppilaiden kiinnostuksen mukaan ja hyödynnetään esimerkiksi sosiaalisen median verkostoja

- Harjoitellaan ei-kielellisiä viestintästrategioita
- Harjoitellaan viestintätilanteissa hyödyllisiä fraaseja (esim. sepä kiva, voi harmi, se kuulostaa hyvältä)
- Harjoitellaan tärkeimpiä kohteliaisuuden ilmauksia (esim. kiittäminen, tervehtiminen, pahoitteleminen, kuulumisten vaihtaminen, toivotukset, avun pyytäminen, kysyminen, vastaaminen)
- Harjoitellaan kohteliaiden ilmausten käyttöä myös luokkahuoneen ulkopuolisissa tilanteissa (esim. julkiset liikennevälineet, kaupat)
- Tutustutaan tekstin tulkitsemisen kannalta olennaisiin rakenteisiin (esim. aikamuotoja, pronomineja, substantiivin monikko)
- Opiskellaan tekstien aihepiireihin liittyvää sanastoa (esim. matkustaminen, sairastaminen)
- Teksteinä hyödynnetään myös ajankohtaisia ja oppilasta kiinnostavia aiheita (esim. uutisotsikot, sosiaalisen median julkaisut)
- Harjoitellaan teksteissä esiintyvien ja vuorovaikutuksessa tarvittavien sanojen ääntämistä huomioiden esimerkiksi äänteiden pituus.
- Harjoitellaan erilaisia suullisia ja kirjallisia vuorovaikutustilanteita (esim. matkustaminen, sairastaminen)
- Tutustutaan vuorovaikutuksen kannalta olennaisiin rakenteisiin (esim. aikamuotoja, pronomineja, substantiivien eri muodot)

T7 auttaa oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten tuntemustaan

- Oppilas käyttää luokkatilanteessa tarvittavia kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia fraaseja
- Oppilas oppii lisää erilaisissa asiointitilanteissa tarvittavia fraaseja

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.1 Oppilas osaa käyttää muutamia kielelle ja kulttuurille tyypillisimpiä kohteliaisuuden ilmauksia (tervehtiminen, hyvästely, kiittäminen) joissakin kaikkein rutiininomai-simmissa sosiaalisissa kontakteissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A1.2 Oppilas osaa käyttää muutamia kaikkein yleisimpiä kielelle ominaisia kohteliaisuuden ilmauksia rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A1.3 Oppilas osaa käyttää yleisimpiä kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia monissa rutiininomaisissa sosiaalisissa tilanteissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso A1.3/A2.1 Oppilas selviytyy joistakin lyhyistä sosiaalisista tilanteista ja osaa käyttää joitakin kohteliaita tervehdyksiä ja puhuttelumuotoja sekä esittää esimerkiksi pyyntöjä, kutsuja, ehdotuksia ja anteeksipyyntöjä ja vastata sellaisiin.

S3 Kehittyvä kielitaito: taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Sisältöjä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta ruotsin kielellä eri yhteisöissä, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä

tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä. Harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.

Paikallinen tarkennus:

- Harjoitellaan erilaisia rutiininomaisia viestintätilanteita (esim. pahoitteleminen, avun pyytäminen, voinnista kertominen, viestin kirjoittaminen)
- Käytetään mahdollisuuksien mukaan kieltä erilaisissa ympäristöissä myös luokkahuoneen ulkopuolella (esim. sosiaalinen media, palvelutilanteet)
- Harjoitellaan viestinnän kannalta keskeisiä rakenteita (esim. kysymykset)
- Valitaan aiheita oppilaiden kiinnostuksen mukaan ja hyödynnetään esimerkiksi sosiaalisen median verkostoja
- Harjoitellaan ei-kielellisiä viestintästrategioita
- Harjoitellaan viestintätilanteissa hyödyllisiä fraaseja (esim. sepä kiva, voi harmi, se kuulostaa hyvältä)
- Harjoitellaan tärkeimpiä kohteliaisuuden ilmauksia (esim. kiittäminen, tervehtiminen, pahoitteleminen, kuulumisten vaihtaminen, toivotukset, avun pyytäminen, kysyminen, vastaaminen)
- Harjoitellaan kohteliaiden ilmausten käyttöä myös luokkahuoneen ulkopuolisissa tilanteissa (esim. julkiset liikennevälineet, kaupat)
- Tutustutaan tekstin tulkitsemisen kannalta olennaisiin rakenteisiin (esim. aikamuotoja, pronomineja, substantiivin monikko)
- Opiskellaan tekstien aihepiireihin liittyvää sanastoa (esim. matkustaminen, sairastaminen)
- Teksteinä hyödynnetään myös ajankohtaisia ja oppilasta kiinnostavia aiheita (esim. uutisotsikot, sosiaalisen median julkaisut)
- Harjoitellaan teksteissä esiintyvien ja vuorovaikutuksessa tarvittavien sanojen ääntämistä huomioiden esimerkiksi äänteiden pituus.
- Harjoitellaan erilaisia suullisia ja kirjallisia vuorovaikutustilanteita (esim. matkustaminen, sairastaminen)
- Tutustutaan vuorovaikutuksen kannalta olennaisiin rakenteisiin (esim. aikamuotoja, pronomineja, substantiivien eri muodot)

T8 rohkaista oppilasta tulkitsemaan ikätasolleen sopivia ja itseään kiinnostavia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä

- Oppilas ymmärtää tuttua sanastoa sisältäviä yksinkertaisia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä
- Oppilas löytää teksteistä tarvitsemansa tiedon

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.1 Oppilas ymmärtää vähäisen määrän yksittäisiä puhuttuja ja kirjoitettuja sanoja ja ilmauksia. Oppilas tuntee kirjainjärjestelmän tai hyvin rajallisen määrän kirjoitusmerkkejä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A1.2 Oppilas ymmärtää harjoiteltua, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää muutaman sanan mittaista kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta. Oppilas tunnistaa tekstistä yksittäisiä tietoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A1.3 Oppilas ymmärtää yksinkertaista, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta asiayhteyden tukemana. Oppilas pystyy löytämään tarvitsemansa yksinkertaisen tiedon lyhyestä tekstistä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso A1.3/A2.1 Oppilas ymmärtää helppoja, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sekä hidasta puhetta sisältäviä tekstejä. Oppilas pystyy löytämään tarvitsemansa tiedon lyhyistä, yksinkertaisista, itseään kiinnostavista viesteistä ja tekstin pääajatukset tuttua sanastoa sisältävästä, ennakoitavasta tekstistä.

S3 Kehittyvä kielitaito: taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Sisältöjä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta ruotsin kielellä eri yhteisöissä, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä. Harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.

Paikallinen tarkennus:

- Harjoitellaan erilaisia rutiininomaisia viestintätilanteita (esim. pahoitteleminen, avun pyytäminen, voinnista kertominen, viestin kirjoittaminen)
- Käytetään mahdollisuuksien mukaan kieltä erilaisissa ympäristöissä myös luokkahuoneen ulkopuolella (esim. sosiaalinen media, palvelutilanteet)
- Harjoitellaan viestinnän kannalta keskeisiä rakenteita (esim. kysymykset)
- Valitaan aiheita oppilaiden kiinnostuksen mukaan ja hyödynnetään esimerkiksi sosiaalisen median verkostoja
- Harjoitellaan ei-kielellisiä viestintästrategioita
- Harjoitellaan viestintätilanteissa hyödyllisiä fraaseja (esim. sepä kiva, voi harmi, se kuulostaa hyvältä)
- Harjoitellaan tärkeimpiä kohteliaisuuden ilmauksia (esim. kiittäminen, tervehtiminen, pahoitteleminen, kuulumisten vaihtaminen, toivotukset, avun pyytäminen, kysyminen, vastaaminen)
- Harjoitellaan kohteliaiden ilmausten käyttöä myös luokkahuoneen ulkopuolisissa tilanteissa (esim. julkiset liikennevälineet, kaupat)
- Tutustutaan tekstin tulkitsemisen kannalta olennaisiin rakenteisiin (esim. aikamuotoja, pronomineja, substantiivin monikko)

- Opiskellaan tekstien aihepiireihin liittyvää sanastoa (esim. matkustaminen, sairastaminen)
- Teksteinä hyödynnetään myös ajankohtaisia ja oppilasta kiinnostavia aiheita (esim. uutisotsikot, sosiaalisen median julkaisut)
- Harjoitellaan teksteissä esiintyvien ja vuorovaikutuksessa tarvittavien sanojen ääntämistä huomioiden esimerkiksi äänteiden pituus.
- Harjoitellaan erilaisia suullisia ja kirjallisia vuorovaikutustilanteita (esim. matkustaminen, sairastaminen)
- Tutustutaan vuorovaikutuksen kannalta olennaisiin rakenteisiin (esim. aikamuotoja, pronomineja, substantiivien eri muodot)

T9 tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista erilaisista aiheista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisimpiin rakenteisiin

- Oppilas ymmärtää, miten tuttuja sanoja ja ilmauksia äännetään
- Oppilas tuottaa ohjatusti yksinkertaisia viestejä tutuista aihepiireistä
- Oppilas hallitsee sisällön ja vuorovaikutuksen kannalta olennaisia rakenteita

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.1 Oppilas osaa ilmaista itseään puheessa hyvin suppeasti käyttäen harjoiteltuja sanoja ja opeteltuja vakioilmaisuja. Oppilas ääntää joitakin harjoiteltuja ilmauksia ymmärrettävästi ja osaa kirjoittaa joitakin erillisiä sanoja ja sanontoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A1.2 Oppilas pystyy kertomaan joistakin tutuista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittaa muutaman lyhyen lauseen harjoitelluista aiheista. Oppilas ääntää useimmat harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi ja hallitsee hyvin suppean perussanaston, muutaman tilannesidonnaisen ilmauksen ja peruskieliopin aineksia.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A1.3 Oppilas osaa rajallisen määrän lyhyitä, ulkoa opeteltuja ilmauksia, keskeistä sanastoa ja perustason lauserakenteita. Oppilas pystyy kertomaan arkisista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittamaan yksinkertaisia viestejä. Oppilas ääntää harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso A1.3/A2.1 Oppilas pystyy kertomaan jokapäiväisistä ja konkreettisista sekä itselleen tärkeistä asioista käyttäen yksinkertaisia lauseita ja konkreettista sanastoa. Oppilas osaa keskeistä perussanastoa ja rakenteita. Oppilas osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissa kuin harjoitelluissa ilmauksissa.

S3 Kehittyvä kielitaito: taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Sisältöjä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta ruotsin kielellä eri yhteisöissä, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä. Harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.

Paikallinen tarkennus:

- Harjoitellaan erilaisia rutiininomaisia viestintätilanteita (esim. pahoitteleminen, avun pyytäminen, voinnista kertominen, viestin kirjoittaminen)
- Käytetään mahdollisuuksien mukaan kieltä erilaisissa ympäristöissä myös luokkahuoneen ulkopuolella (esim. sosiaalinen media, palvelutilanteet)
- Harjoitellaan viestinnän kannalta keskeisiä rakenteita (esim. kysymykset)
- Valitaan aiheita oppilaiden kiinnostuksen mukaan ja hyödynnetään esimerkiksi sosiaalisen median verkostoja
- Harjoitellaan ei-kielellisiä viestintästrategioita
- Harjoitellaan viestintätilanteissa hyödyllisiä fraaseja (esim. sepä kiva, voi harmi, se kuulostaa hyvältä)
- Harjoitellaan tärkeimpiä kohteliaisuuden ilmauksia (esim. kiittäminen, tervehtiminen, pahoitteleminen, kuulumisten vaihtaminen, toivotukset, avun pyytäminen, kysyminen, vastaaminen)
- Harjoitellaan kohteliaiden ilmausten käyttöä myös luokkahuoneen ulkopuolisissa tilanteissa (esim. julkiset liikennevälineet, kaupat)
- Tutustutaan tekstin tulkitsemisen kannalta olennaisiin rakenteisiin (esim. aikamuotoja, pronomineja, substantiivin monikko)
- Opiskellaan tekstien aihepiireihin liittyvää sanastoa (esim. matkustaminen, sairastaminen)
- Teksteinä hyödynnetään myös ajankohtaisia ja oppilasta kiinnostavia aiheita (esim. uutisotsikot, sosiaalisen median julkaisut)
- Harjoitellaan teksteissä esiintyvien ja vuorovaikutuksessa tarvittavien sanojen ääntämistä huomioiden esimerkiksi äänteiden pituus.
- Harjoitellaan erilaisia suullisia ja kirjallisia vuorovaikutustilanteita (esim. matkustaminen, sairastaminen)
- Tutustutaan vuorovaikutuksen kannalta olennaisiin rakenteisiin (esim. aikamuotoja, pronomineja, substantiivien eri muodot)

9

Vuosiluokan tavoitteet ja keskeiset sisällöt

T1 ohjata oppilasta tutustumaan pohjoismaiseen kieliympäristöön sekä Pohjoismaita yhdistäviin arvoihin

- Oppilas ymmärtää pohjoismaista kieli- ja kulttuuriympäristöä sekä pohjoismaista elämäntapaa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa nimetä Pohjoismaat ja joitakin pohjoismaisia kieliä. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä suomenruotsalaisista ja pohjoismaisista kulttuureista ja elämänmuodoista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa nimetä Pohjoismaat ja niiden viralliset kielet. Oppilas tietää, että ruotsia puhutaan eri tavoin Suomessa ja Ruotsissa. Oppilas osaa kertoa suomenruotsalaisista ja pohjoismaisista kulttuureista ja elämänmuodoista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kertoa ruotsin kielestä käyttökielenä Suomessa ja Pohjois-maissa. Oppilas osaa antaa esimerkkejä joistakin Suomessa ja Ruotsissa käytetyn ruotsin kielen erityispiirteistä. Oppilas osaa kuvailla suomenruotsalaisia ja pohjoismaisia kulttuureita ja elämänmuotoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa kuvailla ruotsin kieltä käyttökielenä Suomessa ja Pohjoismaissa. Oppilas osaa kertoa joistakin Suomessa ja Ruotsissa käytetyn ruotsin kielen erityispiirteistä. Oppilas osaa vertailla suomenruotsalaisia ja pohjoismaisia kulttuureita ja elämänmuotoja.

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tehdään ja raportoidaan havaintoja pohjoismaisista kielenkäyttöympäristöistä, Suomen, Ruotsin ja muiden Pohjoismaiden kulttuurin ominaispiirteistä sekä Pohjoismaita yhdistävistä tekijöistä. Havainnoidaan suomenruotsin ja ruotsinruotsin eroja sekä verrataan ruotsin kieltä oppilaiden aiemmin opiskelemiin kieliin. Käytetään sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita kielten välisessä vertailussa ja ruotsin kielen opiskelussa.

Paikallinen tarkennus:

- Tutustutaan Pohjoismaihin sekä niiden kieliin, kulttuuriin ja ajankohtaisiin Pohjoismaihin liittyviin ilmiöihin
- Vertaillaan opiskeltavien kielten rakenteita (esim. perfekti ja konditionaali), sanastoa ja fraaseja
- Harjoitellaan opeteltavien aiheiden kannalta keskeisiä kielitiedon käsitteitä (esim. sanaluokkia, aikamuotoja, lauseenjäseniä)

T2 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia ruotsin kielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena

- Oppilas tekee johtopäätöksiä ja soveltaa tietoa eri kielten välillä havaitsemistaan samankaltaisuuksista
- Oppilas käyttää eri kielissä käytettyjä kielitiedon käsitteitä monipuolisesti oppimisensa tukena

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa tehdä havaintoja joistakin ruotsin kielen säännönmukaisuuksista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa tehdä joitakin johtopäätöksiä ruotsin kielen säännönmukaisuuksia. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä siitä, miten sama asia ilmaistaan ruotsin kielessä ja jossakin muussa kielessä. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä ruotsin kielen kielitiedon käsitteistä ja osaa käyttää niitä kielitaitonsa kehittämiseen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa tehdä johtopäätöksiä ruotsin kielen säännönmukaisuuksista. Oppilas osaa kertoa, miten sama asia ilmaistaan ruotsissa ja jossakin muussa kielessä. Oppilas osaa kertoa ruotsin kielen keskeisistä kielitiedon käsitteistä ja käyttää niitä kielitaitonsa kehittämiseen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa tehdä johtopäätöksiä ruotsin kielen säännönmukaisuuksista ja soveltaa niitä. Oppilas osaa vertailla, miten sama asia ilmaistaan ruotsissa ja jossakin muussa kielessä. Oppilas tuntee ruotsin kielen kielitiedon käsitteitä ja osaa käyttää niitä kielitaitonsa kehittämiseen.

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tehdään ja raportoidaan havaintoja pohjoismaisista kielenkäyttöympäristöistä, Suomen, Ruotsin ja muiden Pohjoismaiden kulttuurin ominaispiirteistä sekä Pohjoismaita yhdistävistä tekijöistä. Havainnoidaan suomenruotsin ja ruotsinruotsin eroja sekä verrataan ruotsin kieltä oppilaiden aiemmin opiskelemiin kieliin. Käytetään sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita kielten välisessä vertailussa ja ruotsin kielen opiskelussa.

Paikallinen tarkennus:

- Tutustutaan Pohjoismaihin sekä niiden kieliin, kulttuuriin ja ajankohtaisiin Pohjoismaihin liittyviin ilmiöihin
- Vertaillaan opiskeltavien kielten rakenteita (esim. perfekti ja konditionaali), sanastoa ja fraaseja
- Harjoitellaan opeteltavien aiheiden kannalta keskeisiä kielitiedon käsitteitä (esim. sanaluokkia, aikamuotoja, lauseenjäseniä)

T3 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kieliä ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen

- Oppilas asettaa itselleen tavoitteita kieltenopiskeluun ja arvioi niiden saavuttamista
- Oppilas käyttää erilaisia kielenopiskelustrategioita
- Oppilas käyttää rohkeasti ruotsin kieltä erilaisissa viestintätilanteissa yhdessä toisten kanssa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa käyttää joitakin itselle sopivia kielenoppimistapoja. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä tavoista toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa käyttää itselle sopivia yleisimpiä kielenoppimistapoja. Oppilas osaa kuvata joitakin tapoja toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa käyttää itselle sopivia keskeisimpiä kielenoppimistapoja. Oppilas osaa eritellä tapoja toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa käyttää itselle sopivia monipuolisia tapoja oppia kohdekieltä. Oppilas osaa vertailla ja pohtia tapoja toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa.

S2 Kielenopiskelutaidot

Käytetään erilaisia opiskelustrategioita, oppimateriaaleja ja oppimisympäristöjä tehokkaasti ja opiskelumotivaatiota vahvistavalla tavalla. Käytetään itsenäiseen, pitkäjänteiseen työskentelyyn ja kriittiseen tiedonhankintaan ohjaavia toimintatapoja. Harjoitetaan vuorovaikutustaitoja ja rohkaistaan oppilaita monipuoliseen kielen käytön harjoittamiseen erilaisissa tilanteissa.

Paikallinen tarkennus:

- Harjoitellaan monipuolisesti erilaisia pitkäjänteiseen työskentelyyn tähtääviä tapoja opiskella kieliä
- Asetetaan tavoitteita ja arvioidaan niiden toteutumista
- Tehdään itse- ja vertaisarviointia
- Käytetään materiaaleina ajankohtaisia aiheita, kuten uutisia ja sosiaalista mediaa
- Käytetään erilaisia oppimateriaaleja ja lähteitä
- Pohditaan ruotsin kielen tarjoamia mahdollisuuksia jatko-opinnoissa ja työelämässä

T4 kannustaa oppilasta huomaamaan mahdollisuuksia käyttää ruotsin kieltä omassa elämässään ja ohjata oppilasta käyttämään ruotsia rohkeasti erilaisissa tilanteissa koulussa ja koulun ulkopuolella.

- Oppilas ymmärtää, että ruotsin kieli avaa mahdollisuuksia opiskella ja työskennellä myös muissa Pohjoismaissa
- Ymmärtää tuttuja toistuvasti koulussa ja koulun ulkopuolella havaitsemiaan ruotsinkielisiä ilmauksia ja osaa niiden avulla päätellä merkityksiä uusissa asiayhteyksissä
- Oppilas käyttää oppimiaan fraaseja (esim. tervehdyksiä ja toivotuksia) eri tilanteissa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä mahdollisuuksista käyttää ruotsin kieltä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kertoa mahdollisuuksista käyttää ruotsin kielen taitoa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kertoa, mihin hän voi käyttää ruotsin kielen taitoaan myös koulun ulkopuolella ja koulun päätyttyä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa kertoa, kuinka ruotsin kielen taitoa voi hyödyntää omassa elämässä koulun ulkopuolella ja koulun päätyttyä.

S2 Kielenopiskelutaidot

Käytetään erilaisia opiskelustrategioita, oppimateriaaleja ja oppimisympäristöjä tehokkaasti ja opiskelumotivaatiota vahvistavalla tavalla. Käytetään itsenäiseen, pitkäjänteiseen työskentelyyn ja kriittiseen tiedonhankintaan ohjaavia toimintatapoja. Harjoitetaan vuorovaikutustaitoja ja rohkaistaan oppilaita monipuoliseen kielen käytön harjoittamiseen erilaisissa tilanteissa.

Paikallinen tarkennus:

- Harjoitellaan monipuolisesti erilaisia pitkäjänteiseen työskentelyyn tähtääviä tapoja opiskella kieliä
- Asetetaan tavoitteita ja arvioidaan niiden toteutumista
- Tehdään itse- ja vertaisarviointia
- Käytetään materiaaleina ajankohtaisia aiheita, kuten uutisia ja sosiaalista mediaa
- Käytetään erilaisia oppimateriaaleja ja lähteitä
- Pohditaan ruotsin kielen tarjoamia mahdollisuuksia jatko-opinnoissa ja työelämässä

T5 järjestää oppilaalle tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista vuorovaikutusta

- Oppilas selviytyy erilaisista suullisista ja kirjallisista vuorovaikutustilanteista
- Oppilas hallitsee viestinnän kannalta olennaisia rakenteita

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.1 Oppilas selviytyy satunnaisesti viestintäkumppanin tukemana muutamasta, kaikkein yleisimmin toistuvasta ja rutiininomaisesta viestintätilanteesta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A1.2 Oppilas selviytyy satunnaisesti yleisimmin toistuvista, rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen vielä enimmäkseen viestintäkumppaniin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso: A1.3 Oppilas selviytyy monista rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen joskus viestintäkumppaniin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso A1.3/A2.1 Oppilas selviytyy monista rutiininomaisista viestintätilanteista. Oppilas pystyy vaihtamaan ajatuksia tai tietoja tutuissa ja jokapäiväisissä tilanteissa.

S3 Kehittyvä kielitaito: taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Sisältöjä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta ruotsin kielellä eri yhteisöissä, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä. Harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.

Paikallinen tarkennus:

- Harjoitellaan erilaisia rutiininomaisia viestintätilanteita (esim. suunnitelmista kertominen, mielipiteen kertominen, voinnista kertominen, viestin kirjoittaminen)
- Käytetään mahdollisuuksien mukaan kieltä erilaisissa ympäristöissä myös luokkahuoneen ulkopuolella (esim. sosiaalinen media, palvelutilanteet koulun ulkopuolella)
- Harjoitellaan viestinnän kannalta keskeisiä rakenteita (esim. erilaiset verbirakenteet, sanajärjestys)
- Aiheita valitaan oppilaiden kiinnostusten kohteiden mukaan sekä hyödynnetään sosiaalisen median verkostoja
- Harjoitellaan ei-kielellisiä viestintästrategioita
- Harjoitellaan viestintätilanteiden kannalta hyödyllisiä fraaseja (esim. minun mielestäni, se sopii hyvin, pitää paikkansa)
- Kerrataan tärkeimpiä kohteliaisuuden ilmauksia: kiittäminen, tervehtiminen, pahoitteleminen, kuulumisten vaihtaminen, toivotukset, avun pyytäminen, kysyminen, vastaaminen
- Harjoitellaan kohteliaiden ilmausten käyttöä myös luokkahuoneen ulkopuolella (esim. julkiset liikennevälineet, kaupat, sosiaalinen media)
- Harjoitellaan tekstin tulkitsemisen kannalta olennaisia rakenteita (esim. aikamuodot, apuverbit, konditionaali, sanajärjestys, pronomineja, kysymyksiä)
- Opiskellaan tekstien aihepiireihin liittyvää sanastoa (työelämä, opiskelu, tulevaisuus, ympäristö)
- Teksteinä hyödynnetään myös ajankohtaisia ja oppilasta kiinnostavia aiheita (esim. uutisotsikot, sosiaalisen median julkaisut)
- Harjoitellaan luontevaa ääntämistä (esim. sanapainoa)
- Harjoitellaan erilaisia suullisia ja kirjallisia vuorovaikutustilanteita (työelämä, opiskelu, tulevaisuus, ympäristö)

- Harjoitellaan käyttämään vuorovaikutuksen kannalta olennaisia rakenteita (esim. aikamuodot, apuverbit, konditionaali, sanajärjestys, pronomineja, kysymyksiä)

T6 tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä

- Oppilas osallistuu viestintätilanteisiin ja osaa käyttää joitakin viestintästrategioita
- Oppilas osaa reagoida käyttäen sekä kielellistä että ei-kielellistä viestintää (esim. nyökkäykset ja äännähdykset)

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.1 Oppilas tarvitsee paljon apukeinoja (esim. eleet, piirtäminen, sanastot, netti). Oppilas osaa joskus arvailla tai päätellä yksittäisten sanojen merkityksiä asiayhteyden, yleistiedon tai muun kielitaitonsa perusteella. Oppilas osaa ilmaista, onko ymmärtänyt.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A1.2 Oppilas tukeutuu viestinnässään kaikkein keskeisimpiin sanoihin ja ilmauksiin. Oppilas tarvitsee paljon apukeinoja. Oppilas osaa pyytää toistamista tai hidastamista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A1.3 Oppilas osallistuu viestintään, mutta tarvitsee vielä usein apukeinoja. Oppilas osaa reagoida suppein sanallisin ilmauksin, pienin elein (esim. nyökkäämällä), äännähdyksin, tai muunlaisella minimipalautteella. Joutuu pyytämään selvennystä tai toistoa hyvin usein.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso A1.3/A2.1 Oppilas osallistuu viestintään ja tarvitsee vain satunnaisesti apukeinoja. Oppilas osaa reagoida suppein sanallisin ilmauksin. Oppilas joutuu pyytämään selvennystä tai toistoa melko usein turvautuen harvemmin ei-kielellisiin ilmaisuihin. Oppilas osaa soveltaa jonkin verran viestintäkumppanin ilmaisuja omassa viestinnässään.

S3 Kehittyvä kielitaito: taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Sisältöjä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta ruotsin kielellä eri yhteisöissä, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä. Harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.

Paikallinen tarkennus:

- Harjoitellaan erilaisia rutiininomaisia viestintätilanteita (esim. suunnitelmista kertominen, mielipiteen kertominen, voinnista kertominen, viestin kirjoittaminen)

- Käytetään mahdollisuuksien mukaan kieltä erilaisissa ympäristöissä myös luokkahuoneen ulkopuolella (esim. sosiaalinen media, palvelutilanteet koulun ulkopuolella)
- Harjoitellaan viestinnän kannalta keskeisiä rakenteita (esim. erilaiset verbirakenteet, sanajärjestys)
- Aiheita valitaan oppilaiden kiinnostusten kohteiden mukaan sekä hyödynnetään sosiaalisen median verkostoja
- Harjoitellaan ei-kielellisiä viestintästrategioita
- Harjoitellaan viestintätilanteiden kannalta hyödyllisiä fraaseja (esim. minun mielestäni, se sopii hyvin, pitää paikkansa)
- Kerrataan tärkeimpiä kohteliaisuuden ilmauksia: kiittäminen, tervehtiminen, pahoitteleminen, kuulumisten vaihtaminen, toivotukset, avun pyytäminen, kysyminen, vastaaminen
- Harjoitellaan kohteliaiden ilmausten käyttöä myös luokkahuoneen ulkopuolella (esim. julkiset liikennevälineet, kaupat, sosiaalinen media)
- Harjoitellaan tekstin tulkitsemisen kannalta olennaisia rakenteita (esim. aikamuodot, apuverbit, konditionaali, sanajärjestys, pronomineja, kysymyksiä)
- Opiskellaan tekstien aihepiireihin liittyvää sanastoa (työelämä, opiskelu, tulevaisuus, ympäristö)
- Teksteinä hyödynnetään myös ajankohtaisia ja oppilasta kiinnostavia aiheita (esim. uutisotsikot, sosiaalisen median julkaisut)
- Harjoitellaan luontevaa ääntämistä (esim. sanapainoa)
- Harjoitellaan erilaisia suullisia ja kirjallisia vuorovaikutustilanteita (työelämä, opiskelu, tulevaisuus, ympäristö)
- Harjoitellaan käyttämään vuorovaikutuksen kannalta olennaisia rakenteita (esim. aikamuodot, apuverbit, konditionaali, sanajärjestys, pronomineja, kysymyksiä)

T7 auttaa oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten tuntemustaan

- Oppilas osaa käyttää kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia tutuissa viestintätilanteissa sekä luokkatilanteessa että luokan ulkopuolella
- Oppilas käyttää erilaisissa asiointitilanteissa tarvittavia fraaseja

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.1 Oppilas osaa käyttää muutamia kielelle ja kulttuurille tyypillisimpiä kohteliaisuuden ilmauksia (tervehtiminen, hyvästely, kiittäminen) joissakin kaikkein rutiininomai-simmissa sosiaalisissa kontakteissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A1.2 Oppilas osaa käyttää muutamia kaikkein yleisimpiä kielelle ominaisia kohteliaisuuden ilmauksia rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A1.3 Oppilas osaa käyttää yleisimpiä kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia monissa rutiininomaisissa sosiaalisissa tilanteissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso A1.3/A2.1 Oppilas selviytyy joistakin lyhyistä sosiaalisista tilanteista ja osaa käyttää joitakin kohteliaita tervehdyksiä ja puhuttelumuotoja sekä esittää esimerkiksi pyyntöjä, kutsuja, ehdotuksia ja anteeksipyyntöjä ja vastata sellaisiin.

S3 Kehittyvä kielitaito: taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Sisältöjä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta ruotsin kielellä eri yhteisöissä, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä. Harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.

Paikallinen tarkennus:

- Harjoitellaan erilaisia rutiininomaisia viestintätilanteita (esim. suunnitelmista kertominen, mielipiteen kertominen, voinnista kertominen, viestin kirjoittaminen)
- Käytetään mahdollisuuksien mukaan kieltä erilaisissa ympäristöissä myös luokkahuoneen ulkopuolella (esim. sosiaalinen media, palvelutilanteet koulun ulkopuolella)
- Harjoitellaan viestinnän kannalta keskeisiä rakenteita (esim. erilaiset verbirakenteet, sanajärjestys)
- Aiheita valitaan oppilaiden kiinnostusten kohteiden mukaan sekä hyödynnetään sosiaalisen median verkostoja
- Harjoitellaan ei-kielellisiä viestintästrategioita
- Harjoitellaan viestintätilanteiden kannalta hyödyllisiä fraaseja (esim. minun mielestäni, se sopii hyvin, pitää paikkansa)
- Kerrataan tärkeimpiä kohteliaisuuden ilmauksia: kiittäminen, tervehtiminen, pahoitteleminen, kuulumisten vaihtaminen, toivotukset, avun pyytäminen, kysyminen, vastaaminen
- Harjoitellaan kohteliaiden ilmausten käyttöä myös luokkahuoneen ulkopuolella (esim. julkiset liikennevälineet, kaupat, sosiaalinen media)
- Harjoitellaan tekstin tulkitsemisen kannalta olennaisia rakenteita (esim. aikamuodot, apuverbit, konditionaali, sanajärjestys, pronomineja, kysymyksiä)
- Opiskellaan tekstien aihepiireihin liittyvää sanastoa (työelämä, opiskelu, tulevaisuus, ympäristö)

- Teksteinä hyödynnetään myös ajankohtaisia ja oppilasta kiinnostavia aiheita (esim. uutisotsikot, sosiaalisen median julkaisut)
- Harjoitellaan luontevaa ääntämistä (esim. sanapainoa)
- Harjoitellaan erilaisia suullisia ja kirjallisia vuorovaikutustilanteita (työelämä, opiskelu, tulevaisuus, ympäristö)
- Harjoitellaan käyttämään vuorovaikutuksen kannalta olennaisia rakenteita (esim. aikamuodot, apuverbit, konditionaali, sanajärjestys, pronomineja, kysymyksiä)

T8 rohkaista oppilasta tulkitsemaan ikätasolleen sopivia ja itseään kiinnostavia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä

- Oppilas ymmärtää tuttua sanastoa sisältäviä yksinkertaisia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä
- Oppilas löytää teksteistä tarvitsemansa tiedon

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.1 Oppilas ymmärtää vähäisen määrän yksittäisiä puhuttuja ja kirjoitettuja sanoja ja ilmauksia. Oppilas tuntee kirjainjärjestelmän tai hyvin rajallisen määrän kirjoitusmerkkejä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A1.2 Oppilas ymmärtää harjoiteltua, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää muutaman sanan mittaista kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta. Oppilas tunnistaa tekstistä yksittäisiä tietoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A1.3 Oppilas ymmärtää yksinkertaista, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta asiayhteyden tukemana. Oppilas pystyy löytämään tarvitsemansa yksinkertaisen tiedon lyhyestä tekstistä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso A1.3/A2.1 Oppilas ymmärtää helppoja, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sekä hidasta puhetta sisältäviä tekstejä. Oppilas pystyy löytämään tarvitsemansa tiedon lyhyistä, yksinkertaisista, itseään kiinnostavista viesteistä ja tekstin pääajatukset tuttua sanastoa sisältävästä, ennakoitavasta tekstistä.

S3 Kehittyvä kielitaito: taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Sisältöjä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta ruotsin kielellä eri yhteisöissä, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä. Harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.

Paikallinen tarkennus:

- Harjoitellaan erilaisia rutiininomaisia viestintätilanteita (esim. suunnitelmista kertominen, mielipiteen kertominen, voinnista kertominen, viestin kirjoittaminen)
- Käytetään mahdollisuuksien mukaan kieltä erilaisissa ympäristöissä myös luokkahuoneen ulkopuolella (esim. sosiaalinen media, palvelutilanteet koulun ulkopuolella)
- Harjoitellaan viestinnän kannalta keskeisiä rakenteita (esim. erilaiset verbirakenteet, sanajärjestys)
- Aiheita valitaan oppilaiden kiinnostusten kohteiden mukaan sekä hyödynnetään sosiaalisen median verkostoja
- Harjoitellaan ei-kielellisiä viestintästrategioita
- Harjoitellaan viestintätilanteiden kannalta hyödyllisiä fraaseja (esim. minun mielestäni, se sopii hyvin, pitää paikkansa)
- Kerrataan tärkeimpiä kohteliaisuuden ilmauksia: kiittäminen, tervehtiminen, pahoitteleminen, kuulumisten vaihtaminen, toivotukset, avun pyytäminen, kysyminen, vastaaminen
- Harjoitellaan kohteliaiden ilmausten käyttöä myös luokkahuoneen ulkopuolella (esim. julkiset liikennevälineet, kaupat, sosiaalinen media)
- Harjoitellaan tekstin tulkitsemisen kannalta olennaisia rakenteita (esim. aikamuodot, apuverbit, konditionaali, sanajärjestys, pronomineja, kysymyksiä)
- Opiskellaan tekstien aihepiireihin liittyvää sanastoa (työelämä, opiskelu, tulevaisuus, ympäristö)
- Teksteinä hyödynnetään myös ajankohtaisia ja oppilasta kiinnostavia aiheita (esim. uutisotsikot, sosiaalisen median julkaisut)
- Harjoitellaan luontevaa ääntämistä (esim. sanapainoa)
- Harjoitellaan erilaisia suullisia ja kirjallisia vuorovaikutustilanteita (työelämä, opiskelu, tulevaisuus, ympäristö)
- Harjoitellaan käyttämään vuorovaikutuksen kannalta olennaisia rakenteita (esim. aikamuodot, apuverbit, konditionaali, sanajärjestys, pronomineja, kysymyksiä)

T9 tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista erilaisista aiheista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisimpiin rakenteisiin

- Oppilas osaa ääntää tuttuja sanoja ja ilmauksia ymmärrettävästi
- Oppilas tuottaa yksinkertaisia viestejä arkisista ja itselleen tärkeistä aihepiireistä
- Oppilas hallitsee sisällön ja vuorovaikutuksen kannalta olennaisia rakenteita

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.1 Oppilas osaa ilmaista itseään puheessa hyvin suppeasti käyttäen harjoiteltuja sanoja ja opeteltuja vakioilmaisuja. Oppilas ääntää joitakin harjoiteltuja ilmauksia ymmärrettävästi ja osaa kirjoittaa joitakin erillisiä sanoja ja sanontoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A1.2 Oppilas pystyy kertomaan joistakin tutuista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittaa muutaman lyhyen lauseen harjoitelluista aiheista. Oppilas ääntää useimmat harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi ja hallitsee hyvin suppean perussanaston, muutaman tilannesidonnaisen ilmauksen ja peruskieliopin aineksia.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A1.3 Oppilas osaa rajallisen määrän lyhyitä, ulkoa opeteltuja ilmauksia, keskeistä sanastoa ja perustason lauserakenteita. Oppilas pystyy kertomaan arkisista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittamaan yksinkertaisia viestejä. Oppilas ääntää harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso A1.3/A2.1 Oppilas pystyy kertomaan jokapäiväisistä ja konkreettisista sekä itselleen tärkeistä asioista käyttäen yksinkertaisia lauseita ja konkreettista sanastoa. Oppilas osaa keskeistä perussanastoa ja rakenteita. Oppilas osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissa kuin harjoitelluissa ilmauksissa.

S3 Kehittyvä kielitaito: taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Sisältöjä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta ruotsin kielellä eri yhteisöissä, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä. Harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.

Paikallinen tarkennus:

- Harjoitellaan erilaisia rutiininomaisia viestintätilanteita (esim. suunnitelmista kertominen, mielipiteen kertominen, voinnista kertominen, viestin kirjoittaminen)
- Käytetään mahdollisuuksien mukaan kieltä erilaisissa ympäristöissä myös luokkahuoneen ulkopuolella (esim. sosiaalinen media, palvelutilanteet koulun ulkopuolella)
- Harjoitellaan viestinnän kannalta keskeisiä rakenteita (esim. erilaiset verbirakenteet, sanajärjestys)
- Aiheita valitaan oppilaiden kiinnostusten kohteiden mukaan sekä hyödynnetään sosiaalisen median verkostoja
- Harjoitellaan ei-kielellisiä viestintästrategioita

- Harjoitellaan viestintätilanteiden kannalta hyödyllisiä fraaseja (esim. minun mielestäni, se sopii hyvin, pitää paikkansa)
- Kerrataan tärkeimpiä kohteliaisuuden ilmauksia: kiittäminen, tervehtiminen, pahoitteleminen, kuulumisten vaihtaminen, toivotukset, avun pyytäminen, kysyminen, vastaaminen
- Harjoitellaan kohteliaiden ilmausten käyttöä myös luokkahuoneen ulkopuolella (esim. julkiset liikennevälineet, kaupat, sosiaalinen media)
- Harjoitellaan tekstin tulkitsemisen kannalta olennaisia rakenteita (esim. aikamuodot, apuverbit, konditionaali, sanajärjestys, pronomineja, kysymyksiä)
- Opiskellaan tekstien aihepiireihin liittyvää sanastoa (työelämä, opiskelu, tulevaisuus, ympäristö)
- Teksteinä hyödynnetään myös ajankohtaisia ja oppilasta kiinnostavia aiheita (esim. uutisotsikot, sosiaalisen median julkaisut)
- Harjoitellaan luontevaa ääntämistä (esim. sanapainoa)
- Harjoitellaan erilaisia suullisia ja kirjallisia vuorovaikutustilanteita (työelämä, opiskelu, tulevaisuus, ympäristö)
- Harjoitellaan käyttämään vuorovaikutuksen kannalta olennaisia rakenteita (esim. aikamuodot, apuverbit, konditionaali, sanajärjestys, pronomineja, kysymyksiä)

Vieraat kielet

Ruotsin kieli, A2-oppimäärä

Oppiaineen tehtävä

Kieli on oppimisen ja ajattelun edellytys. Kieli on mukana kaikessa koulun toiminnassa, ja jokainen opettaja on kielen opettaja. Kielten opiskelu edistää ajattelutaitojen kehittymistä. Se antaa aineksia monikielisen ja -kulttuurisen identiteetin muodostumiselle ja arvostamiselle. Sanavaraston ja rakenteiden karttuessa myös vuorovaikutus- ja tiedonhankintataidot kehittyvät. Kielten opiskelussa on runsaasti sijaa ilolle, leikillisyydelle ja luovuudelle.

Kielten opetus on osa kielikasvatusta ja johdatusta kielitietoisuuteen. Oppilaissa herätetään kiinnostus kouluyhteisön ja ympäröivän maailman kielelliseen ja kulttuuriseen moninaisuuteen ja heitä rohkaistaan viestimään autenttisissa ympäristöissä. Koulussa ohjataan arvostamaan eri kieliä, niiden puhujia ja erilaisia kulttuureita. Sukupuolten tasa-arvoa kielivalinnoissa ja kielten opiskelussa vahvistetaan erilaisia oppilaita kiinnostavalla kielivalintatiedotuksella, rohkaisemalla oppilaita tekemään aidosti itseään kiinnostavia valintoja sukupuolesta riippumatta, käsittelemällä opetuksessa monipuolisesti erilaisia aiheita sekä käyttämällä vaihtelevia ja toiminnallisia työtapoja.

Kielten opiskelu valmistaa oppilaita suunnitelmalliseen ja luovaan työskentelyyn erilaisissa kokoonpanoissa. Oppilaille ja oppilasryhmille luodaan mahdollisuuksia verkostoitumiseen ja yhteydenpitoon ihmisten kanssa myös eri puolilla maailmaa. Tieto- ja viestintäteknologia tarjoaa yhden luontevan mahdollisuuden toteuttaa kieltenopetusta autenttisista tilanteista ja oppilaiden viestintätarpeista lähtien. Opetus antaa myös valmiuksia osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen.

Opetus vahvistaa oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää niitä rohkeasti. Oppilaille annetaan mahdollisuus edetä yksilöllisesti ja saada tarpeen mukaan tukea oppimiselleen. Opetus järjestetään niin, että myös muita nopeammin etenevät tai kieltä entuudestaan osaavat voivat edistyä.

Kielten opetuksessa kehitetään monilukutaitoa ja käsitellään erilaisia tekstejä. Lasten ja nuorten erilaiset kiinnostuksen kohteet otetaan huomioon tekstien valinnassa. Opetuksessa luodaan siltoja myös eri kielten välille sekä oppilaiden vapaa-ajan kielenkäyttöön. Myös työelämässä tarvittavaan kielitaitoon kiinnitetään huomiota tekstien ja tehtävien valinnassa. Oppilaita ohjataan hakemaan osaamillaan kielillä tietoa.

Vieraan kielen A-oppimäärä vuosiluokilla 7-9

Oppilaita rohkaistaan käyttämään kaikkia opiskelemiaan kieliä monipuolisessa vuorovaikutuksessa ja tiedonhankinnassa. Opetuksen tavoitteena on tukea oppilasta vuosiluokilla 3-6 saavutettujen taitojen syventämisessä, kehittää oppilaan kielellistä päättelykykyä ja samalla edistää hänen kielenopiskelutaitojaan. Kulttuurisen moninaisuuden ymmärtämistä syvennetään pohtimalla erilaisia kieliyhteisöihin liittyviä arvosidonnaisia ilmiöitä. Myös tunteiden käsittelylle annetaan tilaa, ja tarpeen mukaan vaikeita asioita voidaan käsitellä myös koulun opetuskielellä

Vieraan kielen opetussuunnitelman perusteet on laadittu perusteiksi mille tahansa kielelle, jolle ei ole kielikohtaisia perusteita. Opetuksen järjestäjä huolehtii tällöin kielikohtaisen sovelluksen laatimisesta näiden perusteiden pohjalta. Perusteissa kuvattu karttuvan kielitaidon taso 6. vuosiluokan lopussa ja perusopetuksen päättövaiheessa soveltuu parhaiten indoeurooppalaisiin kieliin sekä eurooppalaisiin kieliin, joissa käytetään aakkosiin pohjautuvaa kirjoitusjärjestelmää. Muihin opetuksen järjestäjän kieliohjelmaan sisältyviin kieliin opetuksen järjestäjä laatii opetussuunnitelman noudattaen näitä perusteita soveltuvin osin. Kansainvälisesti hyväksyttyjä kielikohtaisia viitekehyksiä noudatetaan soveltuvin osin ei-eurooppalaisten kielten opetuksessa (esim. kirjoitusmerkit).

Vieraan kielen opetusta voidaan integroida eri oppiaineiden ja monialaisten oppimiskokonaisuuksien opetukseen ja päinvastoin. Oppilaita rohkaistaan tiedonhakuun kyseisellä kielellä eri oppiaineissa.

Vieraan kielen A-oppimäärän oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Tavoitteena on, että kielenkäyttö olisi mahdollisimman asianmukaista, luonnollista ja oppilaille merkityksellistä. Työskentelyssä korostuu pari- ja pienryhmätyö sekä yhdessä oppiminen erityyppisissä oppimisympäristöissä. Monikielisyys- ja kielikasvatuksen tavoitteiden saavuttamiseksi tarvitaan opettajien yhteistyötä. Pelillisyyden, musiikin ja draaman avulla oppilaat saavat mahdollisuuden kokeilla kasvavaa kielitaitoaan ja käsitellä myös asenteita. Opetuksessa käytetään monipuolisesti eri oppimisympäristöjä, viestintäkanavia ja -välineitä. Teksteistä hankitaan tietoa, niitä jaetaan ja julkaistaan. Oppilaita ohjataan aktiiviseen toimijuuteen ja itsenäiseen vastuun ottoon omasta oppimisestaan Eurooppalaisen kielisalkun tai vastaavan työvälineen avulla. Oppilaat tutustuvat ympäröivän yhteisön monikielisyyteen ja monikulttuurisuuteen kotikansainvälisyyden avulla. Heille tarjotaan myös mahdollisuuksia harjoitella kansainvälistä yhteydenpitoa. Kohdekieltä käytetään aina kun se on mahdollista.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki vieraan kielen A-oppimäärässä vuosiluokilla 7-9

Oppilaita ohjataan käyttämään kielitaitoaan rohkeasti. Runsas viestinnällinen harjoittelu tukee oppilaiden kielitaidon kehittymistä. Oppilaita kannustetaan opiskelemaan myös muita koulun tarjoamia kieliä. Oppilaille, joilla on kieliin liittyviä oppimisvaikeuksia, tarjotaan tukea. Opetus suunnitellaan niin, että se tarjoaa haasteita myös muita nopeammin edistyville tai kieltä entuudestaan osaaville oppilaille.

Oppilaita kannustetaan vieraiden kielten opintoihin oppimisvaikeuksista huolimatta. Oppilasta ohjataan tunnistamaan ja hyödyntämään omia vahvuuksiaan kielenoppijana. Oppilaan kielitietoisuutta lisätään kiinnittämällä huomio kielten samankaltaisuuksiin. Esiin tuodaan kielitaidon tärkeys jatko-opintojen kannalta.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi vieraan kielen A-oppimäärässä vuosiluokilla 7–9

Arviointi on monipuolista, ja se antaa oppilaille mahdollisuuden painottaa itselleen luontevia ilmaisumuotoja. Formatiiviseen arviointiin liittyvän oppilaan oppimista ohjaavan ja kannustavan palautteen avulla oppilaita autetaan tulemaan tietoisiksi omista taidoistaan ja kehittämään niitä. Oppilaita rohkaistaan käyttämään oppimaansa erilaisissa viestintätilanteissa. Oppimista arvioidaan monin eri tavoin myös itsearvioinnin ja vertaispalautteen keinoin. Summatiivinen arviointi perustuu siihen, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on saavuttanut paikallisessa opetussuunnitelmassa vieraan kielen A-oppimäärälle asetetut tavoitteet.

Oppilaan kehittyvän kielitaidon arviointi perustuu Eurooppalaiseen viitekehykseen ja sen pohjalta laadittuun suomalaiseen sovellukseen Kehittyvän kielitaidon asteikko. Arvioinnissa välineenä voidaan käyttää myös esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua.

Arvioinnin tulee olla monipuolista, jotta oppilaat, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia tai joilla on muulla tavoin kielellisesti erilaiset lähtökohdat, saavat erilaisia mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona oppilaan vieraan kielen A-oppimäärän opiskelu päättyy vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päättöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut vieraan kielen A-oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt vieraan kielen A-oppimäärän tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päättöarvosana on vieraan kielen A-oppimäärän tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan vieraan kielen A-oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päättöarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy vieraan kielen A-oppimäärän päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan.

Vieraan kielen A-oppimäärän kehittyvään kielitaitoon liittyvien tavoitteiden (T6–T19) arvosanassa 9 on yhdistetty kaksi taitotasoa A2.2 ja B1.1 välitasoksi A2.2/B1.1. Taitotasot löytyvät Eurooppalaisesta viitekehyksestä ja sen pohjalta laaditusta suomalaisesta sovelluksesta Kehittyvän kielitaidon asteikko.

7

Vuosiluokan tavoitteet ja keskeiset sisällöt

T1 edistää oppilaan taitoa pohtia opiskeltavan kielen asemaan liittyviä arvoja ja ilmiöitä ja antaa oppilaalle valmiuksia kehittää kulttuurien välistä toimintakykyään

- Oppilas laajentaa tietämystään ruotsin kielen asemasta Suomessa, pohjoismaisesta kieli- ja kulttuuriympäristöstä sekä pohjoismaisesta elämäntavasta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa nimetä joitakin maita, joissa kohdekieltä puhutaan. Oppilas osaa kertoa jotakin kielialueen maiden kulttuureista ja elämänmuodoista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kertoa, missä kohdekieltä puhutaan ja että sitä puhutaan eri tavoin. Oppilas osaa kuvailla kielialueen maiden kulttuureja ja elämänmuotoja. Oppilas osaa nimetä vuorovaikutukseen liittyviä kulttuurisia piirteitä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kertoa kohdekielen asemasta maailmassa. Oppilas osaa vertailla kielialueen maiden kulttuureja ja elämänmuotoja. Oppilas osaa kertoa kulttuurisista piirteistä vuorovaikutuksessa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa pohtia kohdekielen asemaan liittyviä ilmiöitä maailmassa. Oppilas osaa vertailla ja pohtia kielialueen maiden kulttuureja ja elämänmuotoja. Oppilas osaa vertailla ja pohtia kulttuurisia piirteitä vuorovaikutuksessa.

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Rakennetaan ymmärrystä maailman moni- ja rinnakkaiskielisyydestä sekä kielellisistä oikeuksista. Otetaan selkoa niiden maiden tai alueiden kulttuureista ja elämänmuodoista, joissa opiskeltavaa kieltä puhutaan. Käytetään sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita kielten välisessä vertailussa ja kohdekielen opiskelussa. Hankitaan tarvittaessa tietoa kyseisen kielen päävarianteista.

Paikallinen tarkennus:

- Pohjoismaat, niiden pääkaupungit ja kielet sekä ajankohtaiset Pohjoismaihin liittyvät ilmiöt
- Ruotsin kielen asema yhtenä Suomen kansalliskielenä
- Erilaisia ruotsinkielisiä toimintaympäristöjä
- Opeteltavien aiheiden kannalta keskeiset kielitiedon käsitteet (esim. sanaluokat ja aikamuodot)
- Opiskeltavien kielten sanaston ja rakenteiden vertailu

T2 kannustaa löytämään kiinnostavia kohdekielisiä toimintaympäristöjä, jotka laajentavat oppilaan maailmankuvaa

- Oppilas tutustuu mahdollisuuksiin käyttää ruotsin kieltä erilaisissa yhteyksissä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa antaa esimerkkejä joistakin aineistoista ja toimintaympäristöistä, joissa voi käyttää kohdekieltä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa nimetä kohdekielisiä aineistoja ja toimintaympäristöjä, jotka edistävät hänen oppimistaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa vertailla kohdekielisiä aineistoja ja toimintaympäristöjä, jotka edistävät hänen oppimistaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa pohtia, miten hän voi hyödyntää kohdekielisiä aineistoja ja toimintaympäristöjä omaa oppimistaan edistääkseen.

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Rakennetaan ymmärrystä maailman moni- ja rinnakkaiskielisyydestä sekä kielellisistä oikeuksista. Otetaan selkoa niiden maiden tai alueiden kulttuureista ja elämänmuodoista, joissa opiskeltavaa kieltä puhutaan. Käytetään sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita kielten välisessä vertailussa ja kohdekielen opiskelussa. Hankitaan tarvittaessa tietoa kyseisen kielen päävarianteista.

Paikallinen tarkennus:

- Pohjoismaat, niiden pääkaupungit ja kielet sekä ajankohtaiset Pohjoismaihin liittyvät ilmiöt
- Ruotsin kielen asema yhtenä Suomen kansalliskielenä
- Erilaisia ruotsinkielisiä toimintaympäristöjä
- Opeteltavien aiheiden kannalta keskeiset kielitiedon käsitteet (esim. sanaluokat ja aikamuodot)
- Opiskeltavien kielten sanaston ja rakenteiden vertailu

T3 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia kohdekielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena

- Oppilas ymmärtää sanaston ja rakenteiden samankaltaisuuksia eri kielten välillä
- Oppilas muistaa eri kielissä käytettyjä kielitiedon käsitteitä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa tehdä havaintoja joistakin kohdekielen säännönmukaisuuksista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa tehdä joitakin johtopäätöksiä kohdekielen säännönmukaisuuksia. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä siitä, miten sama asia ilmaistaan kohdekielessä ja jossakin muussa kielessä. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä kohdekielen kielitiedon käsitteistä ja käyttää niitä kielitaitonsa kehittämiseen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa tehdä johtopäätöksiä kohdekielen säännönmukaisuuksista. Oppilas osaa kertoa, miten sama asia ilmaistaan kohdekielessä ja jossakin muussa kielessä. Oppilas osaa kertoa kohdekielen keskeisistä kielitiedon käsitteistä ja käyttää niitä kielitaitonsa kehittämiseen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa tehdä johtopäätöksiä kohdekielen säännönmukaisuuksista ja soveltaa niitä. Oppilas osaa vertailla, miten sama asia ilmaistaan kohdekielessä ja jossakin muussa kielessä. Oppilas tuntee kohdekielen kielitiedon käsitteitä ja osaa käyttää niitä kielitaitonsa kehittämiseen.

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Rakennetaan ymmärrystä maailman moni- ja rinnakkaiskielisyydestä sekä kielellisistä oikeuksista. Otetaan selkoa niiden maiden tai alueiden kulttuureista ja elämänmuodoista, joissa opiskeltavaa kieltä puhutaan. Käytetään sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita kielten välisessä vertailussa ja kohdekielen opiskelussa. Hankitaan tarvittaessa tietoa kyseisen kielen päävarianteista.

Paikallinen tarkennus:

- Pohjoismaat, niiden pääkaupungit ja kielet sekä ajankohtaiset Pohjoismaihin liittyvät ilmiöt
- Ruotsin kielen asema yhtenä Suomen kansalliskielenä
- Erilaisia ruotsinkielisiä toimintaympäristöjä
- Opeteltavien aiheiden kannalta keskeiset kielitiedon käsitteet (esim. sanaluokat ja aikamuodot)
- Opiskeltavien kielten sanaston ja rakenteiden vertailu

T4 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kieliä ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen

- Oppilas asettaa itselleen tavoitteita kieltenopiskeluun ohjatusti ja harjoittelee työskentelemään tavoitteiden saavuttamiseksi
- Oppilas harjoittelee käyttämään erilaisia kielenopiskelustrategioita
- Oppilas rohkaistuu käyttämään ruotsin kieltä yksinkertaisissa viestintätilanteissa yhdessä muiden kanssa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa käyttää joitakin itselle sopivia kielenoppimistapoja. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä tavoista toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa käyttää yleisimpiä itselle sopivia kielenoppimistapoja. Oppilas osaa kuvata joitakin tapoja toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa käyttää keskeisimpiä itselle sopivia tapoja oppia kohdekieltä. Oppilas osaa vertailla tapoja toimia rakentavasti vuorovaikutustilanteissa
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa käyttää monipuolisia itselle sopivia tapoja oppia kohdekieltä. Oppilas osaa vertailla ja pohtia tapoja toimia rakentavasti vuorovaikutustilanteissa.

S2 Kielenopiskelutaidot

Vahvistetaan edelleen kielenopiskelutaitoja. Harjoitellaan oppimateriaalin monipuolista käyttöä, sanastojen käyttöä, kokonaisuuksien hahmottamista, ryhmittelyä ja tiedon hakemista.

Paikallinen tarkennus:

- Keskustelua oppimisen tavoitteista ja niiden saavuttamisesta sekä omien tavoitteiden asettaminen
- Monipuolisia pitkäjänteiseen työskentelyyn tähtääviä tapoja opiskella kieliä
- Erilaiset oppimateriaalit ja lähteet
- Yksinkertaisia viestintätilanteita yhdessä toisten kanssa (esim. tutustuminen, kuulumiset)
- Oppilaan lähiympäristössä esiintyvä ruotsin kieli (esim. kyltit, julkiset liikennevälineet ja tilat, tuotteet, sosiaalinen media)

T5 tukea oppilaan itsenäisyyttä ja taitoa soveltaa luovasti kielitaitoaan sekä kehittää elinikäisen kieltenopiskelun valmiuksiaan

- Oppilas havainnoi, missä ruotsin kieltä voi käyttää myös koulun ulkopuolella

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä mahdollisuuksista kehittää kohdekielen taitoaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kuvailla mahdollisuuksia kehittää kohdekielen taitoaan myös koulun päätyttyä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa vertailla erilaisia mahdollisuuksia soveltaa ja kehittää kohdekielen taitoaan myös koulun päätyttyä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa pohtia ja vertailla erilaisia mahdollisuuksia soveltaa ja kehittää kohdekielen taitoaan myös koulun päätyttyä.

S2 Kielenopiskelutaidot

Vahvistetaan edelleen kielenopiskelutaitoja. Harjoitellaan oppimateriaalin monipuolista käyttöä, sanastojen käyttöä, kokonaisuuksien hahmottamista, ryhmittelyä ja tiedon hakemista.

Paikallinen tarkennus:

- Keskustelua oppimisen tavoitteista ja niiden saavuttamisesta sekä omien tavoitteiden asettaminen
- Monipuolisia pitkäjänteiseen työskentelyyn tähtääviä tapoja opiskella kieliä
- Erilaiset oppimateriaalit ja lähteet
- Yksinkertaisia viestintätilanteita yhdessä toisten kanssa (esim. tutustuminen, kuulumiset)
- Oppilaan lähiympäristössä esiintyvä ruotsin kieli (esim. kyltit, julkiset liikennevälineet ja tilat, tuotteet, sosiaalinen media)

T6 rohkaista oppilasta harjoittelemaan monenlaisia jokapäiväisiä viestintätilanteita sekä toimimaan niissä aloitteellisesti

- Oppilas rohkaistuu käyttämään kieltä arkisissa, harjoitelluissa viestintätilanteissa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.2 Oppilas selviytyy satunnaisesti yleisimmin toistuvista, rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen vielä enimmäkseen viestintäkumppaniin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A2.1 Oppilas pystyy vaihtamaan ajatuksia tai tietoja tutuissa ja jokapäiväisissä tilanteissa sekä toisinaan ylläpitämään viestintätilannetta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A2.2 Oppilas selviää jo kohtalaisesti monenlaisista jokapäiväisistä viestintätilanteista. Oppilas pystyy enenevässä määrin olemaan aloitteellinen viestintätilanteessa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso A2.2/B1.1 Oppilas selviää melko vaivattomasti monista jokapäiväisistä viestintätilanteista. Oppilas pystyy olemaan aloitteellinen monenlaisissa viestintätilanteissa.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Sisältöjä yhdessä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta kohdekielellä eri yhteisöissä ja maailmassa, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon. Lisäksi otetaan huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys ja asema sekä kielialueen elämänmuoto. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä, kuten kertovista, kuvaavista tai vaikuttavista teksteistä.. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.

Paikallinen tarkennus:

- Erilaiset pienimuotoiset yksinkertaiset viestintätilanteet (esim. tutustuminen, asiointitilanteet, viestin kirjoittaminen)
- Viestintätilanteen kannalta keskeiset fraasit (esim. pahoittelu, avun pyytäminen)
- Erilaisia viestintästrategioita (esim. toiston ja selvennyksen pyytäminen, ilmeet ja eleet)
- Tärkeitä kohteliaisuuden ilmauksia, esim. (kiittäminen, tervehtiminen, pahoitteleminen, kuulumisten vaihtaminen, erilaiset toivotukset, mielipiteen kertominen)
- Erilaisia tekstejä huomioiden ajankohtaiset aiheet ja oppilaiden kiinnostuksen kohteet
- Tekstien aihepiireihin liittyvää sanastoa (esim. minä, koulu, koti, vapaa-aika)
- Vuorovaikutuksen kannalta olennaisia perusrakenteita (esim. aikamuotoja, pronomineja, sanajärjestys, adjektiivien ja substantiivien taivutus)
- Teksteissä esiintyvien ja vuorovaikutuksessa tarvittavien sanojen ääntämisen perussäännöt
- Erilaisia suullisia ja kirjallisia vuorovaikutustilanteita (esim. asiointitilanteet, viestin kirjoittaminen)

T7 ohjata oppilasta olemaan aktiivinen viestintätilanteessa sekä syventämään taitoaan käyttää kohdekielisiä viestinnän keinoja, vakiintuneita fraaseja, kierto- ja täyteilmauksia ja muuta kompensaatiota

- Oppilas osaa käyttää erilaisissa viestintätilanteissa harjoiteltuja fraaseja

- Oppilas tunnistaa mahdollisuuksia hyödyntää viestintäkumppania tai käytössä olevaa aineistoa omassa kielen tuottamisessa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.2 Oppilas tukeutuu viestinnässään kaikkein keskeisimpiin sanoihin ja ilmauksiin. Oppilas tarvitsee paljon apukeinoja. Oppilas osaa pyytää toistamista tai hidastamista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A2.1 Oppilas osallistuu enenevässä määrin viestintään turvautuen harvemmin ei-kielellisiin ilmaisuihin. Oppilas joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä melko usein ja osaa jonkin verran soveltaa viestintäkumppanin ilmaisuja omassa viestinnässään.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A2.2 Oppilas osallistuu enenevässä määrin viestintään käyttäen tarvittaessa vakiosanontoja pyytäessään tarkennusta avainsanoista. Oppilas joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä silloin tällöin ja käyttää esim. lähikäsitettä tai yleisempää käsitettä, kun ei tiedä täsmällistä (koira/eläin tai talo/mökki)
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso A2.2/B1.1 Oppilas osallistuu enenevässä määrin viestintään, osaa pyytää tarkennusta avainsanoista ja varmistaa, onko viestintäkumppani ymmärtänyt viestin. Oppilas osaa satunnaisesti kiertää tai korvata tuntemattoman sanan tai muotoilla viestinsä uudelleen.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Sisältöjä yhdessä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta kohdekielellä eri yhteisöissä ja maailmassa, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon. Lisäksi otetaan huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys ja asema sekä kielialueen elämänmuoto. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä, kuten kertovista, kuvaavista tai vaikuttavista teksteistä.. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.

Paikallinen tarkennus:

- Erilaiset pienimuotoiset yksinkertaiset viestintätilanteet (esim. tutustuminen, asiointitilanteet, viestin kirjoittaminen)
- Viestintätilanteen kannalta keskeiset fraasit (esim. pahoittelu, avun pyytäminen)
- Erilaisia viestintästrategioita (esim. toiston ja selvennyksen pyytäminen, ilmeet ja eleet)
- Tärkeitä kohteliaisuuden ilmauksia, esim. (kiittäminen, tervehtiminen, pahoitteleminen, kuulumisten vaihtaminen, erilaiset toivotukset, mielipiteen kertominen)
- Erilaisia tekstejä huomioiden ajankohtaiset aiheet ja oppilaiden kiinnostuksen kohteet
- Tekstien aihepiireihin liittyvää sanastoa (esim. minä, koulu, koti, vapaa-aika)

- Vuorovaikutuksen kannalta olennaisia perusrakenteita (esim. aikamuotoja, pronomineja, sanajärjestys, adjektiivien ja substantiivien taivutus)
- Teksteissä esiintyvien ja vuorovaikutuksessa tarvittavien sanojen ääntämisen perussäännöt
- Erilaisia suullisia ja kirjallisia vuorovaikutustilanteita (esim. asiointitilanteet, viestin kirjoittaminen)

T8 ohjata oppilasta kiinnittämään huomiota kulttuurisesti sopivaan kielenkäyttöön viestinnässä, johon liittyy mielipiteiden ja asenteiden esiin tuomista

- Oppilas tietää, miten ilmaista mielipiteitä ja tavanomaisia ilmauksia kohteliaasti

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.2 Oppilas osaa käyttää muutamia kaikkein yleisimpiä kielelle ominaisia kohteliaisuuden ilmauksia rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A2.1 Oppilas selviytyy lyhyistä sosiaalisista tilanteista ja osaa käyttää yleisimpiä kohteliaita tervehdyksiä ja puhuttelumuotoja, esittää kohteliaasti esimerkiksi pyyntöjä, kutsuja, ehdotuksia ja anteeksipyyntöjä ja vastata sellaisiin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A2.2 Oppilas osaa käyttää kieltä yksinkertaisella tavalla kaikkein keskeisimpiin tarkoituksiin, kuten tiedonvaihtoon sekä mielipiteiden ja asenteiden asianmukaiseen ilmaisemiseen. Oppilas pystyy keskustelemaan kohteliaasti käyttäen tavanomaisia ilmauksia ja perustason viestintärutiineja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso A2.2/B1.1 Oppilas osaa käyttää kieltä erilaisiin tarkoituksiin. Oppilas pystyy keskustelemaan kohteliaasti käyttäen tavanomaisia ilmauksia ja perustason viestintärutiineja.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Sisältöjä yhdessä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta kohdekielellä eri yhteisöissä ja maailmassa, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon. Lisäksi otetaan huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys ja asema sekä kielialueen elämänmuoto. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä, kuten kertovista, kuvaavista tai vaikuttavista teksteistä.. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.

Paikallinen tarkennus:

- Erilaiset pienimuotoiset yksinkertaiset viestintätilanteet (esim. tutustuminen, asiointitilanteet, viestin kirjoittaminen)

- Viestintätilanteen kannalta keskeiset fraasit (esim. pahoittelu, avun pyytäminen)
- Erilaisia viestintästrategioita (esim. toiston ja selvennyksen pyytäminen, ilmeet ja eleet)
- Tärkeitä kohteliaisuuden ilmauksia, esim. (kiittäminen, tervehtiminen, pahoitteleminen, kuulumisten vaihtaminen, erilaiset toivotukset, mielipiteen kertominen)
- Erilaisia tekstejä huomioiden ajankohtaiset aiheet ja oppilaiden kiinnostuksen kohteet
- Tekstien aihepiireihin liittyvää sanastoa (esim. minä, koulu, koti, vapaa-aika)
- Vuorovaikutuksen kannalta olennaisia perusrakenteita (esim. aikamuotoja, pronomineja, sanajärjestys, adjektiivien ja substantiivien taivutus)
- Teksteissä esiintyvien ja vuorovaikutuksessa tarvittavien sanojen ääntämisen perussäännöt
- Erilaisia suullisia ja kirjallisia vuorovaikutustilanteita (esim. asiointitilanteet, viestin kirjoittaminen)

T9 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tulkita erilaisia tekstejä, myös selväpiirteisiä asiatekstejä, joista hankitaan tietoa, ja ohjata käyttämään tulkinnassa päättelytaitoa ja keskeisen sisällön ymmärtämistä

- Oppilas tunnistaa puhutun tai kirjoitetun tekstin aiheen ja osaa päätellä tuntemattomien sanojen merkityksiä asiayhteydestä
- Oppilas ymmärtää tuttua sanastoa sisältävän puhutun tai kirjoitetun tekstin pääkohdat

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.2 Oppilas ymmärtää harjoiteltua, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää muutaman sanan mittaista kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta. Oppilas tunnistaa tekstistä yksittäisiä tietoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A2.1 Oppilas ymmärtää helppoja, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sekä selkeää puhetta sisältäviä tekstejä. Oppilas ymmärtää lyhyiden, yksinkertaisten, itseään kiinnostavien viestien ydinsisällön ja tekstin pääajatukset tuttua sanastoa sisältävästä, ennakoitavasta tekstistä. Oppilas pystyy hyvin yksinkertaiseen päättelyyn asiayhteyden tukemana.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A2.2 Oppilas pystyy seuraamaan hyvin summittaisesti selväpiirteisen asiapuheen pääkohtia, tunnistaa usein ympärillään käytävän keskustelun aiheen, ymmärtää pääasiat tuttua sanastoa sisältävästä yleiskielisestä tekstistä tai hitaasta puheesta. Oppilas osaa päätellä tuntemattomien sanojen merkityksiä asiayhteydestä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso A2.2/B1.1 Oppilas pystyy seuraamaan selväpiirteisen asiapuheen pääajatusta, tunnistaa usein ympärillään käytävän keskustelun aiheen, ymmärtää pääasiat tuttua sanastoa sisältävästä yleiskielisestä tekstistä tai hitaasta puheesta. Oppilas osaa päätellä tuntemattomien sanojen merkityksiä asiayhteydestä.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Sisältöjä yhdessä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta kohdekielellä eri yhteisöissä ja maailmassa, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon. Lisäksi otetaan huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys ja asema sekä kielialueen elämänmuoto. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä, kuten kertovista, kuvaavista tai vaikuttavista teksteistä.. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.

Paikallinen tarkennus:

- Erilaiset pienimuotoiset yksinkertaiset viestintätilanteet (esim. tutustuminen, asiointitilanteet, viestin kirjoittaminen)
- Viestintätilanteen kannalta keskeiset fraasit (esim. pahoittelu, avun pyytäminen)
- Erilaisia viestintästrategioita (esim. toiston ja selvennyksen pyytäminen, ilmeet ja eleet)
- Tärkeitä kohteliaisuuden ilmauksia, esim. (kiittäminen, tervehtiminen, pahoitteleminen, kuulumisten vaihtaminen, erilaiset toivotukset, mielipiteen kertominen)
- Erilaisia tekstejä huomioiden ajankohtaiset aiheet ja oppilaiden kiinnostuksen kohteet
- Tekstien aihepiireihin liittyvää sanastoa (esim. minä, koulu, koti, vapaa-aika)
- Vuorovaikutuksen kannalta olennaisia perusrakenteita (esim. aikamuotoja, pronomineja, sanajärjestys, adjektiivien ja substantiivien taivutus)
- Teksteissä esiintyvien ja vuorovaikutuksessa tarvittavien sanojen ääntämisen perussäännöt
- Erilaisia suullisia ja kirjallisia vuorovaikutustilanteita (esim. asiointitilanteet, viestin kirjoittaminen)

T10 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tuottaa puhetta ja kirjoitusta aihepiirejä laajentaen sekä kiinnittäen huomiota myös keskeisiin rakenteisiin ja ääntämisen perussääntöihin

- Oppilas osaa ääntää tuttuja sanoja ja ilmauksia sekä tutustuu ääntämisen perussääntöihin
- Oppilas tuottaa yksinkertaisia viestejä arkisista ja itselleen tärkeistä aihepiireistä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.1 Oppilas osaa ilmaista itseään puheessa hyvin suppeasti käyttäen harjoiteltuja sanoja ja opeteltuja vakioilmaisuja. Oppilas ääntää joitakin harjoiteltuja ilmauksia ymmärrettävästi ja osaa kirjoittaa joitakin erillisiä sanoja ja sanontoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A1.3 Oppilas osaa rajallisen määrän lyhyitä, ulkoa opeteltuja ilmauksia, keskeistä sanastoa ja perustason lauserakenteita. Oppilas pystyy kertomaan arkisista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittamaan yksinkertaisia viestejä sekä ääntää harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A2.1 Oppilas pystyy kertomaan jokapäiväisistä ja konkreettisista sekä itselleen tärkeistä asioista käyttäen yksinkertaisia lauseita ja konkreettista sanastoa. Oppilas osaa helposti ennakoitavan perussanaston ja monia keskeisimpiä rakenteita. Oppilas osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso A2.2 Oppilas osaa kuvata luettelomaisesti (ikäkaudelleen tyypillisiä) jokapäiväiseen elämään liittyviä asioita käyttäen tavallista sanastoa ja joitakin idiomaattisia ilmauksia sekä perustason rakenteita ja joskus hiukan vaativampiakin. Oppilas osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Sisältöjä yhdessä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta kohdekielellä eri yhteisöissä ja maailmassa, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon. Lisäksi otetaan huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys ja asema sekä kielialueen elämänmuoto. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä, kuten kertovista, kuvaavista tai vaikuttavista teksteistä.. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.

Paikallinen tarkennus:

- Erilaiset pienimuotoiset yksinkertaiset viestintätilanteet (esim. tutustuminen, asiointitilanteet, viestin kirjoittaminen)
- Viestintätilanteen kannalta keskeiset fraasit (esim. pahoittelu, avun pyytäminen)
- Erilaisia viestintästrategioita (esim. toiston ja selvennyksen pyytäminen, ilmeet ja eleet)
- Tärkeitä kohteliaisuuden ilmauksia, esim. (kiittäminen, tervehtiminen, pahoitteleminen, kuulumisten vaihtaminen, erilaiset toivotukset, mielipiteen kertominen)
- Erilaisia tekstejä huomioiden ajankohtaiset aiheet ja oppilaiden kiinnostuksen kohteet
- Tekstien aihepiireihin liittyvää sanastoa (esim. minä, koulu, koti, vapaa-aika)

- Vuorovaikutuksen kannalta olennaisia perusrakenteita (esim. aikamuotoja, pronomineja, sanajärjestys, adjektiivien ja substantiivien taivutus)
- Teksteissä esiintyvien ja vuorovaikutuksessa tarvittavien sanojen ääntämisen perussäännöt
- Erilaisia suullisia ja kirjallisia vuorovaikutustilanteita (esim. asiointitilanteet, viestin kirjoittaminen)

8

Vuosiluokan tavoitteet ja keskeiset sisällöt

T1 edistää oppilaan taitoa pohtia opiskeltavan kielen asemaan liittyviä arvoja ja ilmiöitä ja antaa oppilaalle valmiuksia kehittää kulttuurien välistä toimintakykyään

- Oppilas syventää tietojaan ruotsin kielen asemasta Suomessa, pohjoismaisesta kieli- ja kulttuuriympäristöstä sekä pohjoismaisesta elämäntavasta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa nimetä joitakin maita, joissa kohdekieltä puhutaan. Oppilas osaa kertoa jotakin kielialueen maiden kulttuureista ja elämänmuodoista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kertoa, missä kohdekieltä puhutaan ja että sitä puhutaan eri tavoin. Oppilas osaa kuvailla kielialueen maiden kulttuureja ja elämänmuotoja. Oppilas osaa nimetä vuorovaikutukseen liittyviä kulttuurisia piirteitä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kertoa kohdekielen asemasta maailmassa. Oppilas osaa vertailla kielialueen maiden kulttuureja ja elämänmuotoja. Oppilas osaa kertoa kulttuurisista piirteistä vuorovaikutuksessa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa pohtia kohdekielen asemaan liittyviä ilmiöitä maailmassa. Oppilas osaa vertailla ja pohtia kielialueen maiden kulttuureja ja elämänmuotoja. Oppilas osaa vertailla ja pohtia kulttuurisia piirteitä vuorovaikutuksessa.

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Rakennetaan ymmärrystä maailman moni- ja rinnakkaiskielisyydestä sekä kielellisistä oikeuksista. Otetaan selkoa niiden maiden tai alueiden kulttuureista ja elämänmuodoista, joissa opiskeltavaa kieltä puhutaan. Käytetään sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita kielten välisessä vertailussa ja kohdekielen opiskelussa. Hankitaan tarvittaessa tietoa kyseisen kielen päävarianteista.

Paikallinen tarkennus:

- Pohjoismainen kulttuuri ja ajankohtaiset Pohjoismaihin liittyvät ilmiöt
- Ruotsin kielen asema yhtenä Suomen kansalliskielenä

- Erilaisia ruotsinkielisiä toimintaympäristöjä
- Opeteltavien aiheiden kannalta keskeiset kielitiedon käsitteet (esim. sanaluokkia, aikamuotoja, lauseenjäseniä)
- Opiskeltavien kielten sanaston ja rakenteiden vertailu

T2 kannustaa löytämään kiinnostavia kohdekielisiä toimintaympäristöjä, jotka laajentavat oppilaan maailmankuvaa

- Oppilas tutustuu mahdollisuuksiin käyttää ruotsin kieltä erilaisissa yhteyksissä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa antaa esimerkkejä joistakin aineistoista ja toimintaympäristöistä, joissa voi käyttää kohdekieltä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa nimetä kohdekielisiä aineistoja ja toimintaympäristöjä, jotka edistävät hänen oppimistaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa vertailla kohdekielisiä aineistoja ja toimintaympäristöjä, jotka edistävät hänen oppimistaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa pohtia, miten hän voi hyödyntää kohdekielisiä aineistoja ja toimintaympäristöjä omaa oppimistaan edistääkseen.

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Rakennetaan ymmärrystä maailman moni- ja rinnakkaiskielisyydestä sekä kielellisistä oikeuksista. Otetaan selkoa niiden maiden tai alueiden kulttuureista ja elämänmuodoista, joissa opiskeltavaa kieltä puhutaan. Käytetään sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita kielten välisessä vertailussa ja kohdekielen opiskelussa. Hankitaan tarvittaessa tietoa kyseisen kielen päävarianteista.

Paikallinen tarkennus:

- Pohjoismainen kulttuuri ja ajankohtaiset Pohjoismaihin liittyvät ilmiöt
- Ruotsin kielen asema yhtenä Suomen kansalliskielenä
- Erilaisia ruotsinkielisiä toimintaympäristöjä
- Opeteltavien aiheiden kannalta keskeiset kielitiedon käsitteet (esim. sanaluokkia, aikamuotoja, lauseenjäseniä)
- Opiskeltavien kielten sanaston ja rakenteiden vertailu

T3 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia kohdekielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena

- Oppilas laajentaa ymmärtämystään sanaston ja rakenteiden samankaltaisuuksista eri kielten välillä
- Oppilas osaa käyttää eri kielissä käytettyjä kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa tehdä havaintoja joistakin kohdekielen säännönmukaisuuksista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa tehdä joitakin johtopäätöksiä kohdekielen säännönmukaisuuksia. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä siitä, miten sama asia ilmaistaan kohdekielessä ja jossakin muussa kielessä. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä kohdekielen kielitiedon käsitteistä ja käyttää niitä kielitaitonsa kehittämiseen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa tehdä johtopäätöksiä kohdekielen säännönmukaisuuksista. Oppilas osaa kertoa, miten sama asia ilmaistaan kohdekielessä ja jossakin muussa kielessä. Oppilas osaa kertoa kohdekielen keskeisistä kielitiedon käsitteistä ja käyttää niitä kielitaitonsa kehittämiseen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa tehdä johtopäätöksiä kohdekielen säännönmukaisuuksista ja soveltaa niitä. Oppilas osaa vertailla, miten sama asia ilmaistaan kohdekielessä ja jossakin muussa kielessä. Oppilas tuntee kohdekielen kielitiedon käsitteitä ja osaa käyttää niitä kielitaitonsa kehittämiseen.

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Rakennetaan ymmärrystä maailman moni- ja rinnakkaiskielisyydestä sekä kielellisistä oikeuksista. Otetaan selkoa niiden maiden tai alueiden kulttuureista ja elämänmuodoista, joissa opiskeltavaa kieltä puhutaan. Käytetään sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita kielten välisessä vertailussa ja kohdekielen opiskelussa. Hankitaan tarvittaessa tietoa kyseisen kielen päävarianteista.

Paikallinen tarkennus:

- Pohjoismainen kulttuuri ja ajankohtaiset Pohjoismaihin liittyvät ilmiöt
- Ruotsin kielen asema yhtenä Suomen kansalliskielenä
- Erilaisia ruotsinkielisiä toimintaympäristöjä
- Opeteltavien aiheiden kannalta keskeiset kielitiedon käsitteet (esim. sanaluokkia, aikamuotoja, lauseenjäseniä)
- Opiskeltavien kielten sanaston ja rakenteiden vertailu

T4 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kieliä ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen

- Oppilas asettaa itselleen tavoitteita kieltenopiskeluun ja opettelee toimimaan aktiivisesti tavoitteiden saavuttamiseksi
- Oppilas laajentaa tietämystään erilaisista kielenopiskelustrategioista
- Oppilas käyttää rohkeasti ruotsin kieltä yksinkertaisissa viestintätilanteissa yhdessä toisten kanssa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa käyttää joitakin itselle sopivia kielenoppimistapoja. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä tavoista toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa käyttää yleisimpiä itselle sopivia kielenoppimistapoja. Oppilas osaa kuvata joitakin tapoja toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa käyttää keskeisimpiä itselle sopivia tapoja oppia kohdekieltä. Oppilas osaa vertailla tapoja toimia rakentavasti vuorovaikutustilanteissa
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa käyttää monipuolisia itselle sopivia tapoja oppia kohdekieltä. Oppilas osaa vertailla ja pohtia tapoja toimia rakentavasti vuorovaikutustilanteissa.

S2 Kielenopiskelutaidot

Vahvistetaan edelleen kielenopiskelutaitoja. Harjoitellaan oppimateriaalin monipuolista käyttöä, sanastojen käyttöä, kokonaisuuksien hahmottamista, ryhmittelyä ja tiedon hakemista.

Paikallinen tarkennus:

- Keskustelua oppimisen tavoitteista ja niiden saavuttamisesta sekä omien tavoitteiden asettaminen
- Monipuolisia pitkäjänteiseen työskentelyyn tähtääviä tapoja opiskella kieliä
- Erilaiset oppimateriaalit ja lähteet
- Yksinkertaisia viestintätilanteita yhdessä toisten kanssa (esim. asiointitilanteita)
- Oppilaan lähiympäristössä esiintyvä ruotsin kieli (esim. kyltit, julkiset liikennevälineet ja tilat, tuotteet, sosiaalinen media)

T5 tukea oppilaan itsenäisyyttä ja taitoa soveltaa luovasti kielitaitoaan sekä kehittää elinikäisen kieltenopiskelun valmiuksiaan

- Oppilas havainnoi, missä ruotsin kieltä voi käyttää myös koulun ulkopuolella

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä mahdollisuuksista kehittää kohdekielen taitoaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kuvailla mahdollisuuksia kehittää kohdekielen taitoaan myös koulun päätyttyä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa vertailla erilaisia mahdollisuuksia soveltaa ja kehittää kohdekielen taitoaan myös koulun päätyttyä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa pohtia ja vertailla erilaisia mahdollisuuksia soveltaa ja kehittää kohdekielen taitoaan myös koulun päätyttyä.

S2 Kielenopiskelutaidot

Vahvistetaan edelleen kielenopiskelutaitoja. Harjoitellaan oppimateriaalin monipuolista käyttöä, sanastojen käyttöä, kokonaisuuksien hahmottamista, ryhmittelyä ja tiedon hakemista.

Paikallinen tarkennus:

- Keskustelua oppimisen tavoitteista ja niiden saavuttamisesta sekä omien tavoitteiden asettaminen
- Monipuolisia pitkäjänteiseen työskentelyyn tähtääviä tapoja opiskella kieliä
- Erilaiset oppimateriaalit ja lähteet
- Yksinkertaisia viestintätilanteita yhdessä toisten kanssa (esim. asiointitilanteita)
- Oppilaan lähiympäristössä esiintyvä ruotsin kieli (esim. kyltit, julkiset liikennevälineet ja tilat, tuotteet, sosiaalinen media)

T6 rohkaista oppilasta harjoittelemaan monenlaisia jokapäiväisiä viestintätilanteita sekä toimimaan niissä aloitteellisesti

- Oppilas käyttää kieltä arkisissa viestintätilanteissa yhä oma-aloitteisemmin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.2 Oppilas selviytyy satunnaisesti yleisimmin toistuvista, rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen vielä enimmäkseen viestintäkumppaniin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A2.1 Oppilas pystyy vaihtamaan ajatuksia tai tietoja tutuissa ja jokapäiväisissä tilanteissa sekä toisinaan ylläpitämään viestintätilannetta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A2.2 Oppilas selviää jo kohtalaisesti monenlaisista jokapäiväisistä viestintätilanteista. Oppilas pystyy enenevässä määrin olemaan aloitteellinen viestintätilanteessa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso A2.2/B1.1 Oppilas selviää melko vaivattomasti monista jokapäiväisistä viestintätilanteista. Oppilas pystyy olemaan aloitteellinen monenlaisissa viestintätilanteissa.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Sisältöjä yhdessä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta kohdekielellä eri yhteisöissä ja maailmassa, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon. Lisäksi otetaan huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys ja asema sekä kielialueen elämänmuoto. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä, kuten kertovista, kuvaavista tai vaikuttavista teksteistä.. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.

Paikallinen tarkennus:

- Erilaiset pienimuotoiset viestintätilanteet (esim. asiointitilanteet, viestin kirjoittaminen, mielipiteen kertominen)
- Viestintätilanteen kannalta keskeiset fraasit (esim. ohjeet)
- Erilaisia viestintästrategioita (esim. kiertoilmaukset, toiston ja selvennyksen pyytäminen, ilmeet ja eleet)
- Tärkeitä kohteliaisuuden ilmauksia esim. (kiittäminen, tervehtiminen, pahoitteleminen, kuulumisten vaihtaminen, erilaiset toivotukset, mielipiteen kertominen)
- Erilaisia tekstejä huomioiden ajankohtaiset aiheet ja oppilaiden kiinnostuksen kohteet
- Tekstien aihepiireihin liittyvää sanastoa (esim. sairastaminen, ravintolassa asioiminen)
- Teksteissä esiintyvien ja vuorovaikutuksen kannalta olennaisia perusrakenteita (esim. aikamuotoja, pronomineja, sanajärjestys, adjektiivien ja substantiivien eri muotojen käyttö)
- Teksteissä esiintyvien ja vuorovaikutuksessa tarvittavien sanojen ääntämisen perussäännöt
- Erilaisia suullisia ja kirjallisia vuorovaikutustilanteita (esim. asiointitilanteet, viestin kirjoittaminen)

T7 ohjata oppilasta olemaan aktiivinen viestintätilanteessa sekä syventämään taitoaan käyttää kohdekielisiä viestinnän keinoja, vakiintuneita fraaseja, kierto- ja täyteilmauksia ja muuta kompensaatiota

- Oppilas osaa käyttää erilaisissa viestintätilanteissa tarvittavia fraaseja

- Oppilas osaa käyttää kiertoilmauksia ja pyytää tarvittaessa toistoa tai selvennystä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.2 Oppilas tukeutuu viestinnässään kaikkein keskeisimpiin sanoihin ja ilmauksiin. Oppilas tarvitsee paljon apukeinoja. Oppilas osaa pyytää toistamista tai hidastamista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A2.1 Oppilas osallistuu enenevässä määrin viestintään turvautuen harvemmin ei-kielellisiin ilmaisuihin. Oppilas joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä melko usein ja osaa jonkin verran soveltaa viestintäkumppanin ilmaisuja omassa viestinnässään.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A2.2 Oppilas osallistuu enenevässä määrin viestintään käyttäen tarvittaessa vakiosanontoja pyytäessään tarkennusta avainsanoista. Oppilas joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä silloin tällöin ja käyttää esim. lähikäsitettä tai yleisempää käsitettä, kun ei tiedä täsmällistä (koira/eläin tai talo/ mökki)
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso A2.2/B1.1 Oppilas osallistuu enenevässä määrin viestintään, osaa pyytää tarkennusta avainsanoista ja varmistaa, onko viestintäkumppani ymmärtänyt viestin. Oppilas osaa satunnaisesti kiertää tai korvata tuntemattoman sanan tai muotoilla viestinsä uudelleen.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Sisältöjä yhdessä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta kohdekielellä eri yhteisöissä ja maailmassa, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon. Lisäksi otetaan huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys ja asema sekä kielialueen elämänmuoto. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä, kuten kertovista, kuvaavista tai vaikuttavista teksteistä.. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.

Paikallinen tarkennus:

- Erilaiset pienimuotoiset viestintätilanteet (esim. asiointitilanteet, viestin kirjoittaminen, mielipiteen kertominen)
- Viestintätilanteen kannalta keskeiset fraasit (esim. ohjeet)
- Erilaisia viestintästrategioita (esim. kiertoilmaukset, toiston ja selvennyksen pyytäminen, ilmeet ja eleet)
- Tärkeitä kohteliaisuuden ilmauksia esim. (kiittäminen, tervehtiminen, pahoitteleminen, kuulumisten vaihtaminen, erilaiset toivotukset, mielipiteen kertominen)
- Erilaisia tekstejä huomioiden ajankohtaiset aiheet ja oppilaiden kiinnostuksen kohteet
- Tekstien aihepiireihin liittyvää sanastoa (esim. sairastaminen, ravintolassa asioiminen)

- Teksteissä esiintyvien ja vuorovaikutuksen kannalta olennaisia perusrakenteita (esim. aikamuotoja, pronomineja, sanajärjestys, adjektiivien ja substantiivien eri muotojen käyttö)
- Teksteissä esiintyvien ja vuorovaikutuksessa tarvittavien sanojen ääntämisen perussäännöt
- Erilaisia suullisia ja kirjallisia vuorovaikutustilanteita (esim. asiointitilanteet, viestin kirjoittaminen)

T8 ohjata oppilasta kiinnittämään huomiota kulttuurisesti sopivaan kielenkäyttöön viestinnässä, johon liittyy mielipiteiden ja asenteiden esiin tuomista

- Oppilas osaa ilmaista mielipiteitä ja tavanomaisia ilmauksia kohteliaasti

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.2 Oppilas osaa käyttää muutamia kaikkein yleisimpiä kielelle ominaisia kohteliaisuuden ilmauksia rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A2.1 Oppilas selviytyy lyhyistä sosiaalisista tilanteista ja osaa käyttää yleisimpiä kohteliaita tervehdyksiä ja puhuttelumuotoja, esittää kohteliaasti esimerkiksi pyyntöjä, kutsuja, ehdotuksia ja anteeksipyyntöjä ja vastata sellaisiin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A2.2 Oppilas osaa käyttää kieltä yksinkertaisella tavalla kaikkein keskeisimpiin tarkoituksiin, kuten tiedonvaihtoon sekä mielipiteiden ja asenteiden asianmukaiseen ilmaisemiseen. Oppilas pystyy keskustelemaan kohteliaasti käyttäen tavanomaisia ilmauksia ja perustason viestintärutiineja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso A2.2/B1.1 Oppilas osaa käyttää kieltä erilaisiin tarkoituksiin. Oppilas pystyy keskustelemaan kohteliaasti käyttäen tavanomaisia ilmauksia ja perustason viestintärutiineja.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Sisältöjä yhdessä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta kohdekielellä eri yhteisöissä ja maailmassa, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon. Lisäksi otetaan huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys ja asema sekä kielialueen elämänmuoto. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä, kuten kertovista, kuvaavista tai vaikuttavista teksteistä.. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.

Paikallinen tarkennus:

- Erilaiset pienimuotoiset viestintätilanteet (esim. asiointitilanteet, viestin kirjoittaminen, mielipiteen kertominen)

- Viestintätilanteen kannalta keskeiset fraasit (esim. ohjeet)
- Erilaisia viestintästrategioita (esim. kiertoilmaukset, toiston ja selvennyksen pyytäminen, ilmeet ja eleet)
- Tärkeitä kohteliaisuuden ilmauksia esim. (kiittäminen, tervehtiminen, pahoitteleminen, kuulumisten vaihtaminen, erilaiset toivotukset, mielipiteen kertominen)
- Erilaisia tekstejä huomioiden ajankohtaiset aiheet ja oppilaiden kiinnostuksen kohteet
- Tekstien aihepiireihin liittyvää sanastoa (esim. sairastaminen, ravintolassa asioiminen)
- Teksteissä esiintyvien ja vuorovaikutuksen kannalta olennaisia perusrakenteita (esim. aikamuotoja, pronomineja, sanajärjestys, adjektiivien ja substantiivien eri muotojen käyttö)
- Teksteissä esiintyvien ja vuorovaikutuksessa tarvittavien sanojen ääntämisen perussäännöt
- Erilaisia suullisia ja kirjallisia vuorovaikutustilanteita (esim. asiointitilanteet, viestin kirjoittaminen)

T9 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tulkita erilaisia tekstejä, myös selväpiirteisiä asiatekstejä, joista hankitaan tietoa, ja ohjata käyttämään tulkinnassa päättelytaitoa ja keskeisen sisällön ymmärtämistä

- Oppilas tunnistaa puhutun tai kirjoitetun tekstin aiheen ja osaa päätellä tuntemattomien sanojen merkityksiä asiayhteydestä
- Oppilas ymmärtää tuttua sanastoa sisältävän puhutun tai kirjoitetun tekstin pääkohdat

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.2 Oppilas ymmärtää harjoiteltua, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää muutaman sanan mittaista kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta. Oppilas tunnistaa tekstistä yksittäisiä tietoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A2.1 Oppilas ymmärtää helppoja, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sekä selkeää puhetta sisältäviä tekstejä. Oppilas ymmärtää lyhyiden, yksinkertaisten, itseään kiinnostavien viestien ydinsisällön ja tekstin pääajatukset tuttua sanastoa sisältävästä, ennakoitavasta tekstistä. Oppilas pystyy hyvin yksinkertaiseen päättelyyn asiayhteyden tukemana.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A2.2 Oppilas pystyy seuraamaan hyvin summittaisesti selväpiirteisen asiapuheen pääkohtia, tunnistaa usein ympärillään käytävän keskustelun aiheen, ymmärtää pääasiat tuttua sanastoa sisältävästä yleiskielisestä tekstistä tai hitaasta puheesta. Oppilas osaa päätellä tuntemattomien sanojen merkityksiä asiayhteydestä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso A2.2/B1.1 Oppilas pystyy seuraamaan selväpiirteisen asiapuheen pääajatusta, tunnistaa usein ympärillään käytävän keskustelun aiheen, ymmärtää pääasiat tuttua sanastoa sisältävästä yleiskielisestä tekstistä tai hitaasta puheesta. Oppilas osaa päätellä tuntemattomien sanojen merkityksiä asiayhteydestä.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Sisältöjä yhdessä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta kohdekielellä eri yhteisöissä ja maailmassa, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon. Lisäksi otetaan huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys ja asema sekä kielialueen elämänmuoto. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä, kuten kertovista, kuvaavista tai vaikuttavista teksteistä.. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.

Paikallinen tarkennus:

- Erilaiset pienimuotoiset viestintätilanteet (esim. asiointitilanteet, viestin kirjoittaminen, mielipiteen kertominen)
- Viestintätilanteen kannalta keskeiset fraasit (esim. ohjeet)
- Erilaisia viestintästrategioita (esim. kiertoilmaukset, toiston ja selvennyksen pyytäminen, ilmeet ja eleet)
- Tärkeitä kohteliaisuuden ilmauksia esim. (kiittäminen, tervehtiminen, pahoitteleminen, kuulumisten vaihtaminen, erilaiset toivotukset, mielipiteen kertominen)
- Erilaisia tekstejä huomioiden ajankohtaiset aiheet ja oppilaiden kiinnostuksen kohteet

- Tekstien aihepiireihin liittyvää sanastoa (esim. sairastaminen, ravintolassa asioiminen)
- Teksteissä esiintyvien ja vuorovaikutuksen kannalta olennaisia perusrakenteita (esim. aikamuotoja, pronomineja, sanajärjestys, adjektiivien ja substantiivien eri muotojen käyttö)
- Teksteissä esiintyvien ja vuorovaikutuksessa tarvittavien sanojen ääntämisen perussäännöt
- Erilaisia suullisia ja kirjallisia vuorovaikutustilanteita (esim. asiointitilanteet, viestin kirjoittaminen)

T10 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tuottaa puhetta ja kirjoitusta aihepiirejä laajentaen sekä kiinnittäen huomiota myös keskeisiin rakenteisiin ja ääntämisen perussääntöihin

- Oppilas tuntee ääntämisen perussääntöjä ja osaa hyödyntää niitä joiltain osin
- Oppilas tuottaa yksinkertaisia viestejä arkisista ja itselleen tärkeistä aihepiireistä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.1 Oppilas osaa ilmaista itseään puheessa hyvin suppeasti käyttäen harjoiteltuja sanoja ja opeteltuja vakioilmaisuja. Oppilas ääntää joitakin harjoiteltuja ilmauksia ymmärrettävästi ja osaa kirjoittaa joitakin erillisiä sanoja ja sanontoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A1.3 Oppilas osaa rajallisen määrän lyhyitä, ulkoa opeteltuja ilmauksia, keskeistä sanastoa ja perustason lauserakenteita. Oppilas pystyy kertomaan arkisista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittamaan yksinkertaisia viestejä sekä ääntää harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A2.1 Oppilas pystyy kertomaan jokapäiväisistä ja konkreettisista sekä itselleen tärkeistä asioista käyttäen yksinkertaisia lauseita ja konkreettista sanastoa. Oppilas osaa helposti ennakoitavan perussanaston ja monia keskeisimpiä rakenteita. Oppilas osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso A2.2 Oppilas osaa kuvata luettelomaisesti (ikäkaudelleen tyypillisiä) jokapäiväiseen elämään liittyviä asioita käyttäen tavallista sanastoa ja joitakin idiomaattisia ilmauksia sekä perustason rakenteita ja joskus hiukan vaativampiakin. Oppilas osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Sisältöjä yhdessä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta kohdekielellä eri yhteisöissä ja maailmassa, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon.

Lisäksi otetaan huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys ja asema sekä kielialueen elämänmuoto. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä, kuten kertovista, kuvaavista tai vaikuttavista teksteistä.. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.

Paikallinen tarkennus:

- Erilaiset pienimuotoiset viestintätilanteet (esim. asiointitilanteet, viestin kirjoittaminen, mielipiteen kertominen)
- Viestintätilanteen kannalta keskeiset fraasit (esim. ohjeet)
- Erilaisia viestintästrategioita (esim. kiertoilmaukset, toiston ja selvennyksen pyytäminen, ilmeet ja eleet)
- Tärkeitä kohteliaisuuden ilmauksia esim. (kiittäminen, tervehtiminen, pahoitteleminen, kuulumisten vaihtaminen, erilaiset toivotukset, mielipiteen kertominen)
- Erilaisia tekstejä huomioiden ajankohtaiset aiheet ja oppilaiden kiinnostuksen kohteet
- Tekstien aihepiireihin liittyvää sanastoa (esim. sairastaminen, ravintolassa asioiminen)
- Teksteissä esiintyvien ja vuorovaikutuksen kannalta olennaisia perusrakenteita (esim. aikamuotoja, pronomineja, sanajärjestys, adjektiivien ja substantiivien eri muotojen käyttö)
- Teksteissä esiintyvien ja vuorovaikutuksessa tarvittavien sanojen ääntämisen perussäännöt
- Erilaisia suullisia ja kirjallisia vuorovaikutustilanteita (esim. asiointitilanteet, viestin kirjoittaminen)

9

Vuosiluokan tavoitteet ja keskeiset sisällöt

T1 edistää oppilaan taitoa pohtia opiskeltavan kielen asemaan liittyviä arvoja ja ilmiöitä ja antaa oppilaalle valmiuksia kehittää kulttuurien välistä toimintakykyään

- Oppilas ymmärtää pohjoismaista kieli- ja kulttuuriympäristöä sekä pohjoismaista elämäntapaa
- Oppilas osaa kuvailla ruotsin kielen asemaa kansalliskielenä Suomessa ja muiden maailman kielten joukossa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa nimetä joitakin maita, joissa kohdekieltä puhutaan. Oppilas osaa kertoa jotakin kielialueen maiden kulttuureista ja elämänmuodoista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kertoa, missä kohdekieltä puhutaan ja että sitä puhutaan eri tavoin. Oppilas osaa kuvailla kielialueen maiden kulttuureja ja elämänmuotoja. Oppilas osaa nimetä vuorovaikutukseen liittyviä kulttuurisia piirteitä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kertoa kohdekielen asemasta maailmassa. Oppilas osaa vertailla kielialueen maiden kulttuureja ja elämänmuotoja. Oppilas osaa kertoa kulttuurisista piirteistä vuorovaikutuksessa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa pohtia kohdekielen asemaan liittyviä ilmiöitä maailmassa. Oppilas osaa vertailla ja pohtia kielialueen maiden kulttuureja ja elämänmuotoja. Oppilas osaa vertailla ja pohtia kulttuurisia piirteitä vuorovaikutuksessa.

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Rakennetaan ymmärrystä maailman moni- ja rinnakkaiskielisyydestä sekä kielellisistä oikeuksista. Otetaan selkoa niiden maiden tai alueiden kulttuureista ja elämänmuodoista, joissa opiskeltavaa kieltä puhutaan. Käytetään sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita kielten välisessä vertailussa ja kohdekielen opiskelussa. Hankitaan tarvittaessa tietoa kyseisen kielen päävarianteista.

Paikallinen tarkennus:

- Pohjoismainen kulttuuri ja ajankohtaiset Pohjoismaihin liittyvät ilmiöt
- Ruotsin kielen asema yhtenä Suomen kansalliskielenä
- Erilaisia ruotsinkielisiä toimintaympäristöjä
- Opeteltavien aiheiden kannalta keskeiset kielitiedon käsitteet (esim. aikamuodot, lauseenjäsenet)
- Opiskeltavien kielten sanaston ja rakenteiden vertailu

T2 kannustaa löytämään kiinnostavia kohdekielisiä toimintaympäristöjä, jotka laajentavat oppilaan maailmankuvaa

- Oppilas havaitsee mahdollisuuksia käyttää ruotsin kieltä erilaisissa yhteyksissä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa antaa esimerkkejä joistakin aineistoista ja toimintaympäristöistä, joissa voi käyttää kohdekieltä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa nimetä kohdekielisiä aineistoja ja toimintaympäristöjä, jotka edistävät hänen oppimistaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa vertailla kohdekielisiä aineistoja ja toimintaympäristöjä, jotka edistävät hänen oppimistaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa pohtia, miten hän voi hyödyntää kohdekielisiä aineistoja ja toimintaympäristöjä omaa oppimistaan edistääkseen.

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Rakennetaan ymmärrystä maailman moni- ja rinnakkaiskielisyydestä sekä kielellisistä oikeuksista. Otetaan selkoa niiden maiden tai alueiden kulttuureista ja elämänmuodoista, joissa opiskeltavaa kieltä puhutaan. Käytetään sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita kielten välisessä vertailussa ja kohdekielen opiskelussa. Hankitaan tarvittaessa tietoa kyseisen kielen päävarianteista.

Paikallinen tarkennus:

- Pohjoismainen kulttuuri ja ajankohtaiset Pohjoismaihin liittyvät ilmiöt
- Ruotsin kielen asema yhtenä Suomen kansalliskielenä
- Erilaisia ruotsinkielisiä toimintaympäristöjä
- Opeteltavien aiheiden kannalta keskeiset kielitiedon käsitteet (esim. aikamuodot, lauseenjäsenet)
- Opiskeltavien kielten sanaston ja rakenteiden vertailu

T3 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia kohdekielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena

- Oppilas käyttää eri kielissä käytettyjä kielitiedon käsitteitä monipuolisesti oppimisensa tukena
- Oppilas tekee johtopäätöksiä ja soveltaa tietoa eri kielten välillä havaitsemistaan samankaltaisuuksista

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa tehdä havaintoja joistakin kohdekielen säännönmukaisuuksista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa tehdä joitakin johtopäätöksiä kohdekielen säännönmukaisuuksia. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä siitä, miten sama asia ilmaistaan kohdekielessä ja jossakin muussa kielessä. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä kohdekielen kielitiedon käsitteistä ja käyttää niitä kielitaitonsa kehittämiseen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa tehdä johtopäätöksiä kohdekielen säännönmukaisuuksista. Oppilas osaa kertoa, miten sama asia ilmaistaan kohdekielessä ja jossakin muussa kielessä. Oppilas osaa kertoa kohdekielen keskeisistä kielitiedon käsitteistä ja käyttää niitä kielitaitonsa kehittämiseen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa tehdä johtopäätöksiä kohdekielen säännönmukaisuuksista ja soveltaa niitä. Oppilas osaa vertailla, miten sama asia ilmaistaan kohdekielessä ja jossakin muussa kielessä. Oppilas tuntee kohdekielen kielitiedon käsitteitä ja osaa käyttää niitä kielitaitonsa kehittämiseen.

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Rakennetaan ymmärrystä maailman moni- ja rinnakkaiskielisyydestä sekä kielellisistä oikeuksista. Otetaan selkoa niiden maiden tai alueiden kulttuureista ja elämänmuodoista, joissa opiskeltavaa kieltä puhutaan. Käytetään sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita kielten välisessä vertailussa ja kohdekielen opiskelussa. Hankitaan tarvittaessa tietoa kyseisen kielen päävarianteista.

Paikallinen tarkennus:

- Pohjoismainen kulttuuri ja ajankohtaiset Pohjoismaihin liittyvät ilmiöt
- Ruotsin kielen asema yhtenä Suomen kansalliskielenä
- Erilaisia ruotsinkielisiä toimintaympäristöjä
- Opeteltavien aiheiden kannalta keskeiset kielitiedon käsitteet (esim. aikamuodot, lauseenjäsenet)
- Opiskeltavien kielten sanaston ja rakenteiden vertailu

T4 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kieliä ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen

- Oppilas asettaa itselleen tavoitteita kieltenopiskeluun ja arvioi niiden saavuttamista
- Oppilas käyttää erilaisia kielenopiskelustrategioita
- Oppilas käyttää rohkeasti ruotsin kieltä erilaisissa viestintätilanteissa yhdessä toisten kanssa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa käyttää joitakin itselle sopivia kielenoppimistapoja. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä tavoista toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa käyttää yleisimpiä itselle sopivia kielenoppimistapoja. Oppilas osaa kuvata joitakin tapoja toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa käyttää keskeisimpiä itselle sopivia tapoja oppia kohdekieltä. Oppilas osaa vertailla tapoja toimia rakentavasti vuorovaikutustilanteissa
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa käyttää monipuolisia itselle sopivia tapoja oppia kohdekieltä. Oppilas osaa vertailla ja pohtia tapoja toimia rakentavasti vuorovaikutustilanteissa.

S2 Kielenopiskelutaidot

Vahvistetaan edelleen kielenopiskelutaitoja. Harjoitellaan oppimateriaalin monipuolista käyttöä, sanastojen käyttöä, kokonaisuuksien hahmottamista, ryhmittelyä ja tiedon hakemista.

Paikallinen tarkennus:

- Keskustelua oppimisen tavoitteista ja niiden saavuttamisesta sekä omien tavoitteiden asettaminen
- Monipuolisia pitkäjänteiseen työskentelyyn tähtääviä tapoja opiskella kieliä
- Erilaiset oppimateriaalit ja lähteet
- Yksinkertaisia viestintätilanteita yhdessä toisten kanssa (esim. mielipiteen kertominen)
- Mahdollisuudet opiskella ja hyödyntää ruotsin kieltä peruskoulun jälkeen

T5 tukea oppilaan itsenäisyyttä ja taitoa soveltaa luovasti kielitaitoaan sekä kehittää elinikäisen kieltenopiskelun valmiuksiaan

- Oppilas ymmärtää, miten hän voi hyödyntää ja kehittää kielitaitoaan läpi elämän

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä mahdollisuuksista kehittää kohdekielen taitoaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kuvailla mahdollisuuksia kehittää kohdekielen taitoaan myös koulun päätyttyä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa vertailla erilaisia mahdollisuuksia soveltaa ja kehittää kohdekielen taitoaan myös koulun päätyttyä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa pohtia ja vertailla erilaisia mahdollisuuksia soveltaa ja kehittää kohdekielen taitoaan myös koulun päätyttyä.

S2 Kielenopiskelutaidot

Vahvistetaan edelleen kielenopiskelutaitoja. Harjoitellaan oppimateriaalin monipuolista käyttöä, sanastojen käyttöä, kokonaisuuksien hahmottamista, ryhmittelyä ja tiedon hakemista.

Paikallinen tarkennus:

- Keskustelua oppimisen tavoitteista ja niiden saavuttamisesta sekä omien tavoitteiden asettaminen
- Monipuolisia pitkäjänteiseen työskentelyyn tähtääviä tapoja opiskella kieliä
- Erilaiset oppimateriaalit ja lähteet
- Yksinkertaisia viestintätilanteita yhdessä toisten kanssa (esim. mielipiteen kertominen)
- Mahdollisuudet opiskella ja hyödyntää ruotsin kieltä peruskoulun jälkeen

T6 rohkaista oppilasta harjoittelemaan monenlaisia jokapäiväisiä viestintätilanteita sekä toimimaan niissä aloitteellisesti

● Oppilas selviytyy arkisista viestintätilanteista oma-aloitteisesti

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.2 Oppilas selviytyy satunnaisesti yleisimmin toistuvista, rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen vielä enimmäkseen viestintäkumppaniin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A2.1 Oppilas pystyy vaihtamaan ajatuksia tai tietoja tutuissa ja jokapäiväisissä tilanteissa sekä toisinaan ylläpitämään viestintätilannetta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A2.2 Oppilas selviää jo kohtalaisesti monenlaisista jokapäiväisistä viestintätilanteista. Oppilas pystyy enenevässä määrin olemaan aloitteellinen viestintätilanteessa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso A2.2/B1.1 Oppilas selviää melko vaivattomasti monista jokapäiväisistä viestintätilanteista. Oppilas pystyy olemaan aloitteellinen monenlaisissa viestintätilanteissa.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Sisältöjä yhdessä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta kohdekielellä eri yhteisöissä ja maailmassa, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon. Lisäksi otetaan huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys ja asema sekä kielialueen elämänmuoto. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä, kuten kertovista, kuvaavista tai vaikuttavista teksteistä.. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.

Paikallinen tarkennus:

- Erilaiset viestintätilanteet (esim. asiointitilanteet, viestin kirjoittaminen, mielipiteen kertominen)
- Viestintätilanteen kannalta keskeiset fraasit
- Erilaisia viestintästrategioita (esim. kiertoilmaukset, toiston ja selvennyksen pyytäminen, ilmeet ja eleet)
- Tärkeitä kohteliaisuuden ilmauksia (esim. kiittäminen, tervehtiminen, pahoitteleminen, kuulumisten vaihtaminen, erilaiset toivotukset, mielipiteen kertominen)
- Erilaisia tekstejä huomioiden ajankohtaiset aiheet ja oppilaiden kiinnostuksen kohteet
- Tekstien aihepiireihin liittyvää sanastoa (esim. ympäristö, opiskelu, työelämä)
- Vuorovaikutuksen kannalta olennaisia rakenteita (esim. verbioppi, sanajärjestys, substantiivien ja adjektiivien eri muotojen käyttö)
- Teksteissä esiintyvien ja vuorovaikutuksessa tarvittavien sanojen ääntämisen perussäännöt ja niiden soveltaminen
- Erilaisia suullisia ja kirjallisia vuorovaikutustilanteita

T7 ohjata oppilasta olemaan aktiivinen viestintätilanteessa sekä syventämään taitoaan käyttää kohdekielisiä viestinnän keinoja, vakiintuneita fraaseja, kierto- ja täyteilmauksia ja muuta kompensaatiota

- Oppilas käyttää erilaisissa viestintätilanteissa tarvittavia fraaseja
- Oppilas osaa käyttää kiertoilmauksia ja pyytää tarvittaessa toistoa tai selvennystä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.2 Oppilas tukeutuu viestinnässään kaikkein keskeisimpiin sanoihin ja ilmauksiin. Oppilas tarvitsee paljon apukeinoja. Oppilas osaa pyytää toistamista tai hidastamista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A2.1 Oppilas osallistuu enenevässä määrin viestintään turvautuen harvemmin ei-kielellisiin ilmaisuihin. Oppilas joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä melko usein ja osaa jonkin verran soveltaa viestintäkumppanin ilmaisuja omassa viestinnässään.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A2.2 Oppilas osallistuu enenevässä määrin viestintään käyttäen tarvittaessa vakiosanontoja pyytäessään tarkennusta avainsanoista. Oppilas joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä silloin tällöin ja käyttää esim. lähikäsitettä tai yleisempää käsitettä, kun ei tiedä täsmällistä (koira/eläin tai talo/mökki)
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso A2.2/B1.1 Oppilas osallistuu enenevässä määrin viestintään, osaa pyytää tarkennusta avainsanoista ja varmistaa, onko viestintäkumppani ymmärtänyt viestin. Oppilas osaa satunnaisesti kiertää tai korvata tuntemattoman sanan tai muotoilla viestinsä uudelleen.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Sisältöjä yhdessä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta kohdekielellä eri yhteisöissä ja maailmassa, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon. Lisäksi otetaan huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys ja asema sekä kielialueen elämänmuoto. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä, kuten kertovista, kuvaavista tai vaikuttavista teksteistä.. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.

Paikallinen tarkennus:

- Erilaiset viestintätilanteet (esim. asiointitilanteet, viestin kirjoittaminen, mielipiteen kertominen)
- Viestintätilanteen kannalta keskeiset fraasit
- Erilaisia viestintästrategioita (esim. kiertoilmaukset, toiston ja selvennyksen pyytäminen, ilmeet ja eleet)
- Tärkeitä kohteliaisuuden ilmauksia (esim. kiittäminen, tervehtiminen, pahoitteleminen, kuulumisten vaihtaminen, erilaiset toivotukset, mielipiteen kertominen)
- Erilaisia tekstejä huomioiden ajankohtaiset aiheet ja oppilaiden kiinnostuksen kohteet
- Tekstien aihepiireihin liittyvää sanastoa (esim. ympäristö, opiskelu, työelämä)
- Vuorovaikutuksen kannalta olennaisia rakenteita (esim. verbioppi, sanajärjestys, substantiivien ja adjektiivien eri muotojen käyttö)

- Teksteissä esiintyvien ja vuorovaikutuksessa tarvittavien sanojen ääntämisen perussäännöt ja niiden soveltaminen
- Erilaisia suullisia ja kirjallisia vuorovaikutustilanteita

T8 ohjata oppilasta kiinnittämään huomiota kulttuurisesti sopivaan kielenkäyttöön viestinnässä, johon liittyy mielipiteiden ja asenteiden esiin tuomista

- Oppilas osaa keskustella kohteliaasti yksinkertaista kieltä käyttäen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.2 Oppilas osaa käyttää muutamia kaikkein yleisimpiä kielelle ominaisia kohteliaisuuden ilmauksia rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A2.1 Oppilas selviytyy lyhyistä sosiaalisista tilanteista ja osaa käyttää yleisimpiä kohteliaita tervehdyksiä ja puhuttelumuotoja, esittää kohteliaasti esimerkiksi pyyntöjä, kutsuja, ehdotuksia ja anteeksipyyntöjä ja vastata sellaisiin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A2.2 Oppilas osaa käyttää kieltä yksinkertaisella tavalla kaikkein keskeisimpiin tarkoituksiin, kuten tiedonvaihtoon sekä mielipiteiden ja asenteiden asianmukaiseen ilmaisemiseen. Oppilas pystyy keskustelemaan kohteliaasti käyttäen tavanomaisia ilmauksia ja perustason viestintärutiineja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso A2.2/B1.1 Oppilas osaa käyttää kieltä erilaisiin tarkoituksiin. Oppilas pystyy keskustelemaan kohteliaasti käyttäen tavanomaisia ilmauksia ja perustason viestintärutiineja.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Sisältöjä yhdessä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta kohdekielellä eri yhteisöissä ja maailmassa, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon. Lisäksi otetaan huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys ja asema sekä kielialueen elämänmuoto. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä, kuten kertovista, kuvaavista tai vaikuttavista teksteistä.. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.

Paikallinen tarkennus:

- Erilaiset viestintätilanteet (esim. asiointitilanteet, viestin kirjoittaminen, mielipiteen kertominen)
- Viestintätilanteen kannalta keskeiset fraasit
- Erilaisia viestintästrategioita (esim. kiertoilmaukset, toiston ja selvennyksen pyytäminen, ilmeet ja eleet)

- Tärkeitä kohteliaisuuden ilmauksia (esim. kiittäminen, tervehtiminen, pahoitteleminen, kuulumisten vaihtaminen, erilaiset toivotukset, mielipiteen kertominen)
- Erilaisia tekstejä huomioiden ajankohtaiset aiheet ja oppilaiden kiinnostuksen kohteet
- Tekstien aihepiireihin liittyvää sanastoa (esim. ympäristö, opiskelu, työelämä)
- Vuorovaikutuksen kannalta olennaisia rakenteita (esim. verbioppi, sanajärjestys, substantiivien ja adjektiivien eri muotojen käyttö)
- Teksteissä esiintyvien ja vuorovaikutuksessa tarvittavien sanojen ääntämisen perussäännöt ja niiden soveltaminen
- Erilaisia suullisia ja kirjallisia vuorovaikutustilanteita

T9 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tulkita erilaisia tekstejä, myös selväpiirteisiä asiatekstejä, joista hankitaan tietoa, ja ohjata käyttämään tulkinnassa päättelytaitoa ja keskeisen sisällön ymmärtämistä

- Oppilas tunnistaa puhutun tai kirjoitetun tekstin aiheen ja osaa päätellä tuntemattomien sanojen merkityksiä asiayhteydestä
- Oppilas ymmärtää tuttua sanastoa sisältävän puhutun tai kirjoitetun tekstin pääkohdat

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.2 Oppilas ymmärtää harjoiteltua, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää muutaman sanan mittaista kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta. Oppilas tunnistaa tekstistä yksittäisiä tietoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A2.1 Oppilas ymmärtää helppoja, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sekä selkeää puhetta sisältäviä tekstejä. Oppilas ymmärtää lyhyiden, yksinkertaisten, itseään kiinnostavien viestien ydinsisällön ja tekstin pääajatukset tuttua sanastoa sisältävästä, ennakoitavasta tekstistä. Oppilas pystyy hyvin yksinkertaiseen päättelyyn asiayhteyden tukemana.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A2.2 Oppilas pystyy seuraamaan hyvin summittaisesti selväpiirteisen asiapuheen pääkohtia, tunnistaa usein ympärillään käytävän keskustelun aiheen, ymmärtää pääasiat tuttua sanastoa sisältävästä yleiskielisestä tekstistä tai hitaasta puheesta. Oppilas osaa päätellä tuntemattomien sanojen merkityksiä asiayhteydestä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso A2.2/B1.1 Oppilas pystyy seuraamaan selväpiirteisen asiapuheen pääajatusta, tunnistaa usein ympärillään käytävän keskustelun aiheen, ymmärtää pääasiat tuttua sanastoa sisältävästä yleiskielisestä tekstistä tai hitaasta puheesta. Oppilas osaa päätellä tuntemattomien sanojen merkityksiä asiayhteydestä.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Sisältöjä yhdessä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta kohdekielellä eri yhteisöissä ja maailmassa, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon. Lisäksi otetaan huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys ja asema sekä kielialueen elämänmuoto. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä, kuten kertovista, kuvaavista tai vaikuttavista teksteistä.. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.

Paikallinen tarkennus:

- Erilaiset viestintätilanteet (esim. asiointitilanteet, viestin kirjoittaminen, mielipiteen kertominen)
- Viestintätilanteen kannalta keskeiset fraasit
- Erilaisia viestintästrategioita (esim. kiertoilmaukset, toiston ja selvennyksen pyytäminen, ilmeet ja eleet)
- Tärkeitä kohteliaisuuden ilmauksia (esim. kiittäminen, tervehtiminen, pahoitteleminen, kuulumisten vaihtaminen, erilaiset toivotukset, mielipiteen kertominen)
- Erilaisia tekstejä huomioiden ajankohtaiset aiheet ja oppilaiden kiinnostuksen kohteet
- Tekstien aihepiireihin liittyvää sanastoa (esim. ympäristö, opiskelu, työelämä)
- Vuorovaikutuksen kannalta olennaisia rakenteita (esim. verbioppi, sanajärjestys, substantiivien ja adjektiivien eri muotojen käyttö)
- Teksteissä esiintyvien ja vuorovaikutuksessa tarvittavien sanojen ääntämisen perussäännöt ja niiden soveltaminen
- Erilaisia suullisia ja kirjallisia vuorovaikutustilanteita

T10 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tuottaa puhetta ja kirjoitusta aihepiirejä laajentaen sekä kiinnittäen huomiota myös keskeisiin rakenteisiin ja ääntämisen perussääntöihin

- Oppilas osaa soveltaa ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa sanoissa ja ilmauksissa
- Oppilas tuottaa yksinkertaisia viestejä arkisista ja itselleen tärkeistä aihepiireistä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.1 Oppilas osaa ilmaista itseään puheessa hyvin suppeasti käyttäen harjoiteltuja sanoja ja opeteltuja vakioilmaisuja. Oppilas ääntää joitakin harjoiteltuja ilmauksia ymmärrettävästi ja osaa kirjoittaa joitakin erillisiä sanoja ja sanontoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A1.3 Oppilas osaa rajallisen määrän lyhyitä, ulkoa opeteltuja ilmauksia, keskeistä sanastoa ja perustason lauserakenteita. Oppilas pystyy kertomaan arkisista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittamaan yksinkertaisia viestejä sekä ääntää harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A2.1 Oppilas pystyy kertomaan jokapäiväisistä ja konkreettisista sekä itselleen tärkeistä asioista käyttäen yksinkertaisia lauseita ja konkreettista sanastoa. Oppilas osaa helposti ennakoitavan perussanaston ja monia keskeisimpiä rakenteita. Oppilas osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso A2.2 Oppilas osaa kuvata luettelomaisesti (ikäkaudelleen tyypillisiä) jokapäiväiseen elämään liittyviä asioita käyttäen tavallista sanastoa ja joitakin idiomaattisia ilmauksia sekä perustason rakenteita ja joskus hiukan vaativampiakin. Oppilas osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Sisältöjä yhdessä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta kohdekielellä eri yhteisöissä ja maailmassa, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon. Lisäksi otetaan huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys ja asema sekä kielialueen elämänmuoto. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä, kuten kertovista, kuvaavista tai vaikuttavista teksteistä.. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.

Paikallinen tarkennus:

- Erilaiset viestintätilanteet (esim. asiointitilanteet, viestin kirjoittaminen, mielipiteen kertominen)
- Viestintätilanteen kannalta keskeiset fraasit
- Erilaisia viestintästrategioita (esim. kiertoilmaukset, toiston ja selvennyksen pyytäminen, ilmeet ja eleet)
- Tärkeitä kohteliaisuuden ilmauksia (esim. kiittäminen, tervehtiminen, pahoitteleminen, kuulumisten vaihtaminen, erilaiset toivotukset, mielipiteen kertominen)
- Erilaisia tekstejä huomioiden ajankohtaiset aiheet ja oppilaiden kiinnostuksen kohteet

- Tekstien aihepiireihin liittyvää sanastoa (esim. ympäristö, opiskelu, työelämä)
- Vuorovaikutuksen kannalta olennaisia rakenteita (esim. verbioppi, sanajärjestys, substantiivien ja adjektiivien eri muotojen käyttö)
- Teksteissä esiintyvien ja vuorovaikutuksessa tarvittavien sanojen ääntämisen perussäännöt ja niiden soveltaminen
- Erilaisia suullisia ja kirjallisia vuorovaikutustilanteita

Englanti, A1-oppimäärä

Oppiaineen tehtävä

Kieli on oppimisen ja ajattelun edellytys. Kieli on mukana kaikessa koulun toiminnassa, ja jokainen opettaja on kielen opettaja. Kielten opiskelu edistää ajattelutaitojen kehittymistä. Se antaa aineksia monikielisen ja -kulttuurisen identiteetin muodostumiselle ja arvostamiselle. Sanavaraston ja rakenteiden karttuessa myös vuorovaikutus- ja tiedonhankintataidot kehittyvät. Kielten opiskelussa on runsaasti sijaa ilolle, leikillisyydelle ja luovuudelle.

Kieltenopetus on osa kielikasvatusta ja johdatusta kielitietoisuuteen. Oppilaissa herätetään kiinnostus kouluyhteisön ja ympäröivän maailman kielelliseen ja kulttuuriseen moninaisuuteen ja heitä rohkaistaan viestimään autenttisissa ympäristöissä. Koulussa ohjataan arvostamaan eri kieliä, niiden puhujia ja erilaisia kulttuureita. Sukupuolten tasa-arvoa kielivalinnoissa ja kielten opiskelussa vahvistetaan erilaisia oppilaita kiinnostavalla kielivalintatiedotuksella, rohkaisemalla oppilaita tekemään aidosti itseään kiinnostavia valintoja sukupuolesta riippumatta, käsittelemällä opetuksessa monipuolisesti erilaisia aiheita sekä käyttämällä vaihtelevia ja toiminnallisia työtapoja.

Kielten opiskelu valmistaa oppilaita suunnitelmalliseen ja luovaan työskentelyyn erilaisissa kokoonpanoissa. Oppilaille ja oppilasryhmille luodaan mahdollisuuksia verkostoitumiseen ja yhteydenpitoon ihmisten kanssa myös eri puolilla maailmaa. Tieto- ja viestintäteknologia tarjoaa yhden luontevan mahdollisuuden toteuttaa kieltenopetusta autenttisista tilanteista ja oppilaiden viestintätarpeista lähtien. Opetus antaa myös valmiuksia osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen kansainvälisessä maailmassa.

Opetus vahvistaa oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää niitä rohkeasti. Oppilaille annetaan mahdollisuus edetä yksilöllisesti ja saada tarpeen mukaan tukea oppimiselleen. Opetus järjestetään niin, että myös muita nopeammin etenevät tai kieltä entuudestaan osaavat voivat edistyä.

Englannin A-oppimäärän tehtävä vuosiluokilla 7-9

Oppilaita rohkaistaan käyttämään englantia monipuolisessa vuorovaikutuksessa ja tiedonhankinnassa. Opetuksen tavoitteena on tukea oppilasta vuosiluokilla 3-6 saavutettujen taitojen syventämisessä, kehittää oppilaan kielellistä päättelykykyä ja samalla edistää hänen kielenopiskelutaitojaan. Kulttuurisen moninaisuuden ymmärtämistä syvennetään pohtimalla erilaisia kieliyhteisöihin liittyviä arvosidonnaisia ilmiöitä. Myös tunteiden käsittelylle annetaan tilaa, ja tarpeen mukaan vaikeita asioita voidaan käsitellä myös koulun opetuskielellä.

Useat oppilaat käyttävät englantia kasvavassa määrin vapaa-aikanaan. Tämä oppilaiden informaalin oppimisen kautta hankkima taito otetaan huomioon opetuksen suunnittelussa ja sisältöjä valittaessa.

Englannin opetusta voidaan integroida eri oppiaineiden ja monialaisten oppimiskokonaisuuksien opetukseen ja päinvastoin. Oppilaita rohkaistaan tiedonhakuun englannin kielellä eri oppiaineissa.

Englannin A-oppimäärän oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Tavoitteena on, että kielenkäyttö olisi mahdollisimman asianmukaista, luonnollista ja oppilaille merkityksellistä. Työskentelyssä korostuu pari- ja pienryhmätyö sekä yhdessä oppiminen erityyppisissä oppimisympäristöissä. Monikielisyys- ja kielikasvatuksen tavoitteiden saavuttamiseksi tarvitaan opettajien yhteistyötä. Pelillisyyden, musiikin ja draaman avulla oppilaat saavat mahdollisuuden kokeilla kasvavaa kielitaitoaan ja käsitellä myös asenteita. Opetuksessa käytetään monipuolisesti eri oppimisympäristöjä, viestintäkanavia ja -välineitä. Teksteistä hankitaan tietoa, niitä jaetaan ja julkaistaan. Oppilaita ohjataan aktiiviseen toimijuuteen ja itsenäiseen vastuun ottoon omasta oppimisestaan Eurooppalaisen kielisalkun tai vastaavan työvälineen avulla. Oppilaat tutustuvat ympäröivän yhteisön monikielisyyteen ja -kulttuurisuuteen kotikansainvälisyyden avulla. Heille tarjotaan myös mahdollisuuksia harjoitella kansainvälistä yhteydenpitoa. Englantia käytetään aina kun se on mahdollista.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki englannin A-oppimäärässä vuosiluokilla 7-9

Oppilaita ohjataan käyttämään kielitaitoaan rohkeasti. Runsas viestinnällinen harjoittelu tukee oppilaiden kielitaidon kehittymistä. Oppilaita kannustetaan opiskelemaan myös muita koulun tarjoamia kieliä. Oppilaille, joilla on kieliin liittyviä oppimisvaikeuksia, tarjotaan tukea. Opetus suunnitellaan niin, että se tarjoaa haasteita myös muita nopeammin edistyville tai englantia entuudestaan osaaville oppilaille.

Oppilaita kannustetaan vieraiden kielten opintoihin oppimisvaikeuksista huolimatta. Oppilasta ohjataan tunnistamaan ja hyödyntämään omia vahvuuksiaan kielenoppijana. Oppilaan kielitietoisuutta lisätään kiinnittämällä huomio kielten samankaltaisuuksiin. Esiin tuodaan kielitaidon tärkeys jatko-opintojen kannalta.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi englannin kielen A-oppimäärässä vuosiluokilla 7–9

Arviointi on monipuolista, ja se antaa oppilaille mahdollisuuden painottaa itselleen luontevia ilmaisumuotoja. Formatiiviseen arviointiin liittyvän oppilaan oppimista ohjaavan ja kannustavan palautteen avulla oppilaita autetaan tulemaan tietoisiksi omista taidoistaan ja kehittämään niitä. Oppilaita rohkaistaan käyttämään oppimaansa erilaisissa viestintätilanteissa. Oppimista arvioidaan monin eri tavoin myös itsearvioinnin ja vertaispalautteen keinoin. Summatiivinen arviointi perustuu siihen, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on saavuttanut paikallisessa opetussuunnitelmassa englannin kielen A-oppimäärälle asetetut tavoitteet.

Oppilaan kehittyvän kielitaidon arviointi perustuu Eurooppalaiseen viitekehykseen ja sen pohjalta laadittuun suomalaiseen sovellukseen Kehittyvän kielitaidon asteikko. Arvioinnissa välineenä voidaan käyttää myös esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua.

Arvioinnin tulee olla monipuolista, jotta oppilaat, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia tai joilla on muulla tavoin kielellisesti erilaiset lähtökohdat, saavat erilaisia mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona oppilaan englannin kielen A-oppimäärän opiskelu päättyy vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päättöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut englannin kielen A-oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt englannin kielen A-oppimäärän tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit

riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päättöarvosana on englannin kielen A-oppimäärän tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan englannin kielen A-oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päättöarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy englannin kielen A-oppimäärän päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan.

Englannin kielen A-oppimäärän kehittyvään kielitaitoon liittyvien tavoitteiden (T6–T10) arvosanassa 9 on yhdistetty kaksi taitotasoa B1.1 ja B1.2 välitasoksi B1.1/B1.2. Taitotasot löytyvät Eurooppalaisesta viitekehyksestä ja sen pohjalta laaditusta suomalaisesta sovelluksesta Kehittyvän kielitaidon asteikko.

7

Vuosiluokan tavoitteet ja keskeiset sisällöt

T1 edistää oppilaan taitoa pohtia englannin asemaan ja variantteihin liittyviä ilmiöitä ja arvoja antaa oppilaalle valmiuksia kehittää kulttuurienvälistä toimintakykyä

- Oppilas tutustuu syvemmin englanninkielisiin maihin ja variantteihin.
- Oppilas oppii kuuntelemaan erilaisia aksentteja.
- Oppilasta ohjataan miettimään mitä varianttia pääsääntöisesti käyttää.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa nimetä joitakin maita, joissa englantia puhutaan. Oppilas osaa kertoa jotakin kielialueen maiden kulttuureista ja elämänmuodoista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kertoa, missä englantia puhutaan ja että sitä puhutaan eri tavoin. Oppilas osaa kuvailla kielialueen maiden kulttuureja ja elämänmuotoja. Oppilas osaa nimetä vuorovaikutukseen liittyviä kulttuurisia piirteitä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kertoa englannin asemasta maailmankielenä. Oppilas osaa vertailla kielialueen maiden kulttuureja ja elämänmuotoja. Oppilas osaa kertoa kulttuurisista piirteistä vuorovaikutuksessa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa pohtia englannin asemaa maailmankielenä ja siihen liittyviä ilmiöitä. Oppilas osaa vertailla ja pohtia kielialueen maiden kulttuureja ja elämänmuotoja. Oppilas osaa vertailla ja pohtia kulttuurisia piirteitä vuorovaikutuksessa.

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Rakennetaan ymmärrystä maailman moni- ja rinnakkaiskielisyydestä sekä kielellisistä oikeuksista. Tutkitaan englannin kielen kehittymistä globaaliksi lingua francaksi. Otetaan selkoa joidenkin sellaisten maiden kulttuureista ja elämänmuodoista, joissa englanti on keskeisin yhteiskunnassa käytetty kieli. Käytetään sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita englannin kielen opiskelussa sekä kielten välisessä vertailussa. Hankitaan tietoa joistakin englannin kielen varianteista.

Paikallinen tarkennus:

- Rakennetaan tietoisuutta englanninkielisistä kulttuureista ja käsitystä yhteiskunnan monikielisyydestä
- Tutustutaan muutamaan valtakielenään englanninkieliseen maahan ja kulttuuriin
- Tutustutaan kielitiedon peruskäsitteisiin

T2 kannustaa löytämään kiinnostavia englanninkielisiä sisältöjä ja toimintaympäristöjä, jotka laajentavat käsitystä globalisoituvasta maailmasta ja siinä toimimisen mahdollisuuksista

- Oppilas harjoittelee hyödyntämään mahdollisesti jo käyttämiään englanninkielisiä toimintaympäristöjä englannin opiskelemisessa (esim. sosiaalinen media ja pelit).
- Oppilasta ohjataan löytämään ja käyttämään monipuolisia, omaa oppimista tukevia sisältöjä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa antaa esimerkkejä joistakin aineistoista ja toimintaympäristöistä, joissa voi käyttää englannin kieltä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa nimetä englanninkielisiä aineistoja ja toimintaympäristöjä, jotka edistävät hänen oppimistaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa vertailla englanninkielisiä aineistoja ja toimintaympäristöjä, jotka edistävät hänen oppimistaan
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa pohtia, miten hän voi hyödyntää englanninkielisiä aineistoja ja toimintaympäristöjä omaa oppimistaan edistääkseen.

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Rakennetaan ymmärrystä maailman moni- ja rinnakkaiskielisyydestä sekä kielellisistä oikeuksista. Tutkitaan englannin kielen kehittymistä globaaliksi lingua francaksi. Otetaan selkoa joidenkin sellaisten maiden kulttuureista ja elämänmuodoista, joissa englanti on keskeisin yhteiskunnassa käytetty kieli. Käytetään sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita englannin kielen opiskelussa sekä kielten välisessä vertailussa. Hankitaan tietoa joistakin englannin kielen varianteista.

Paikallinen tarkennus:

- Rakennetaan tietoisuutta englanninkielisistä kulttuureista ja käsitystä yhteiskunnan monikielisyydestä
- Tutustutaan muutamaan valtakielenään englanninkieliseen maahan ja kulttuuriin
- Tutustutaan kielitiedon peruskäsitteisiin

T3 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia englannin kielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena

- Oppilas harjoittelee soveltamaan opittuja rakenteita luodakseen yksinkertaisia tekstejä.
- Oppilas osaa käyttää kielitiedon peruskäsitteitä ja vertailla niiden yhtäläisyyksiä muihin osaamiinsa kieliin.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa tehdä havaintoja joistakin englannin kielen säännönmukaisuuksista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa tehdä joitakin johtopäätöksiä englannin kielen säännönmukaisuuksista. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä siitä, miten sama asia ilmaistaan englannissa ja jossakin muussa kielessä. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä englannin kielen kielitiedon käsitteistä ja osaa käyttää niitä kielitaitonsa kehittämiseen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa tehdä johtopäätöksiä englannin kielen säännönmukaisuuksista. Oppilas osaa kertoa, miten sama asia ilmaistaan englannissa ja jossakin muussa kielessä. Oppilas osaa kertoa kohdekielen keskeisistä kielitiedon käsitteistä ja käyttää niitä kielitaitonsa kehittämiseen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa tehdä johtopäätöksiä englannin kielen säännönmukaisuuksista ja soveltaa niitä. Oppilas osaa vertailla, miten sama asia ilmaistaan englannissa ja jossakin muussa kielessä. Oppilas tuntee englannin kielen keskeisiä kielitiedon käsitteitä ja osaa käyttää niitä kielitaitonsa kehittämiseen.

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Rakennetaan ymmärrystä maailman moni- ja rinnakkaiskielisyydestä sekä kielellisistä oikeuksista. Tutkitaan englannin kielen kehittymistä globaaliksi lingua francaksi. Otetaan selkoa joidenkin sellaisten maiden kulttuureista ja elämänmuodoista, joissa englanti on keskeisin yhteiskunnassa käytetty kieli. Käytetään sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita englannin kielen opiskelussa sekä kielten välisessä vertailussa. Hankitaan tietoa joistakin englannin kielen varianteista.

Paikallinen tarkennus:

- Rakennetaan tietoisuutta englanninkielisistä kulttuureista ja käsitystä yhteiskunnan monikielisyydestä
- Tutustutaan muutamaan valtakielenään englanninkieliseen maahan ja kulttuuriin
- Tutustutaan kielitiedon peruskäsitteisiin

T4 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia englantia ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen

- Oppilas rohkaistuu antamaan ja vastaanottamaan rakentavaa palautetta.
- Oppilas jatkaa itselleen sopivien oppimaan oppimisen taitojen kehittämistä.
- Oppilas harjoittelee edelleen itse- ja vertaisarviointitaitoja.
- Oppilas osaa asettaa tuetusti itselleen tavoitteita englannin opiskelun suhteen.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa käyttää joitakin itselle sopivia kielenoppimistapoja. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä tavoista toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa käyttää yleisimpiä itselle sopivia kielenoppimistapoja. Oppilas osaa kuvata joitakin tapoja toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa käyttää keskeisimpiä itselle sopivia kielenoppimistapoja. Oppilas osaa vertailla tapoja toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa käyttää monipuolisia itselle sopivia tapoja oppia englannin kieltä. Oppilas osaa vertailla ja pohtia tapoja toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa.

S2 Kielenopiskelutaidot

Vahvistetaan edelleen kieltenopiskelutaitoja. Harjoitellaan oppimateriaalin monipuolista käyttöä, sanastojen käyttöä, kokonaisuuksien hahmottamista, ryhmittelyä, tiedon hakemista ja tiedon luotettavuuden arviointia.

Paikallinen tarkennus:

- Vahvistetaan edelleen kieltenopiskelutaitoja Harjoitellaan tiedon hakemista ja tiedon luotettavuuden arviointia käyttäen monipuolisesti eri lähteitä ja sähköisiä ympäristöjä
- Harjoitellaan sanojen ryhmittelyä ja niiden sijoittamisen mahdollisuuksia lauseissa ja virkkeissä
- Harjoitellaan eri tekstien ja dialogien rakenteiden ja piirteiden tunnistamista ja tuottamista

T5 kehittää oppilaan itsenäisyyttä soveltaa luovasti kielitaitoaan sekä jatkuvan kieltenopiskelun valmiuksia

- Ohjataan oppilasta tiedostamaan vastuunsa oppijana ja pohtimaan omia opiskelutaitojaan.

- Oppilas oppii tunnistamaan ja hyödyntämään omia vahvuuksiaan kielenoppijana.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä mahdollisuuksista kehittää englannin kielen taitoaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kuvailla mahdollisuuksia kehittää englannin kielen taitoaan myös koulun päätyttyä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa vertailla erilaisia mahdollisuuksia soveltaa ja kehittää englannin kielen taitoaan myös koulun päätyttyä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa pohtia ja vertailla erilaisia mahdollisuuksia soveltaa ja kehittää englannin kielen taitoaan myös koulun päätyttyä.

S2 Kielenopiskelutaidot

Vahvistetaan edelleen kieltenopiskelutaitoja. Harjoitellaan oppimateriaalin monipuolista käyttöä, sanastojen käyttöä, kokonaisuuksien hahmottamista, ryhmittelyä, tiedon hakemista ja tiedon luotettavuuden arviointia.

Paikallinen tarkennus:

- Vahvistetaan edelleen kieltenopiskelutaitoja Harjoitellaan tiedon hakemista ja tiedon luotettavuuden arviointia käyttäen monipuolisesti eri lähteitä ja sähköisiä ympäristöjä
- Harjoitellaan sanojen ryhmittelyä ja niiden sijoittamisen mahdollisuuksia lauseissa ja virkkeissä
- Harjoitellaan eri tekstien ja dialogien rakenteiden ja piirteiden tunnistamista ja tuottamista

T6 rohkaista oppilasta osallistumaan keskusteluihin monenlaisista oppilaiden ikätasolle ja elämänkokemukseen sopivista aiheista, joissa käsitellään myös mielipiteitä

- Oppilas osallistuu keskusteluihin itselleen tutuista ja läheisistä aiheista.
- Oppilas osaa ilmaista oman mielipiteensä käyttämällä tilanteeseen sopivia fraaseja ja harjoittelee perustelemaan mielipiteitään.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.3 Oppilas selviytyy monista rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen joskus viestintäkumppaniin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A2.2 Oppilas selviää kohtalaisesti monenlaisista jokapäiväisistä viestintätilanteista ja pystyy enenevässä määrin olemaan aloitteellinen viestintätilanteessa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso B1.1 Oppilas pystyy viestimään, osallistumaan keskusteluihin ja ilmaisemaan mielipiteitään melko vaivattomasti jokapäiväisissä viestintätilanteissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso B1.1/B1.2 Oppilas pystyy viestimään, osallistumaan keskusteluihin ja ilmaisemaan mielipiteitään myös joissakin vaativammissa tilanteissa, kuten keskusteltaessa ajankohtaisesta tapahtumasta.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Sisältöjä yhdessä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta englannin kielellä eri yhteisöissä, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon sekä oppilaiden osallisuus ja toimijuus paikallisesti ja globaalisti. Otetaan huomioon englannin kielen levinneisyys ja asema globaalin kommunikaation kielenä. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä, kuten kertovista, kuvaavista tai vaikuttavista teksteistä. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.

Paikallinen tarkennus:

- Sanastoa ja rakenteita opetellaan oppilaalle tutuista aiheista kertovista teksteistä
- Poimitaan esimerkkejä ja tekstejä oppilaiden kiinnostusten kohteista ja ajankohtaisista tapahtumista

T7 tukea oppilaan aloitteellisuutta viestinnässä, kompensaatiokeinojen käytössä ja merkitysneuvottelun käymisessä

- Oppilas pystyy ylläpitämään vuorovaikutusta aihepiiriltään erilaisissa tilanteissa ja pyrkii jatkamaan rohkeasti viestintätilannetta erilaisia keinoja käyttäen.
- Oppilas selviää tavallisimmista arjen tilanteista yleisimpiä englannin kohteliaisuussääntöjä noudattaen.
- Oppilas harjoittelee kiertoilmaisujen käyttöä.
- Oppilas harjoittelee tunnistamaan ongelmia viestinnässä ja korjaamaan niitä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.3 Oppilas osallistuu viestintään, mutta tarvitsee edelleen usein apukeinoja. Oppilas osaa reagoida suppein sanallisin ilmauksin, pienin elein (esim. nyökkäämällä), äännähdyksin tai muunlaisella minimipalautteella. Oppilas joutuu pyytämään selvennystä tai toistoa hyvin usein.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A2.2 Oppilas osallistuu enenevässä määrin viestintään käyttäen tarvittaessa vakiosanontoja pyytäessään tarkennusta avainsanoista. Oppilas joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä silloin tällöin. Oppilas käyttää esim. lähikäsitettä tai yleisempää käsitettä, kun ei tiedä täsmällistä (koira/eläin tai talo/mökki).
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso B1.1 Oppilas pystyy jossain määrin olemaan aloitteellinen viestinnän eri vaiheissa ja osaa varmistaa, onko viestintäkumppani ymmärtänyt viestin sekä kiertää tai korvata tuntemattoman sanan tai muotoilla viestinsä uudelleen. Oppilas pystyy neuvottelemaan tuntemattomien ilmauksien merkityksistä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso B1.1/B1.2 Oppilas pystyy olemaan aloitteellinen tuttua aihetta käsittelevässä vuorovaikutustilanteessa ja osaa varmistaa, onko viestintäkumppani ymmärtänyt viestin, korjata väärinymmärryksiä sekä kiertää tai korvata tuntemattoman sanan tai muotoilla viestinsä uudelleen. Oppilas pystyy neuvottelemaan tuntemattomien ja melko mutkikkaidenkin ilmauksien merkityksistä.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Sisältöjä yhdessä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta englannin kielellä eri yhteisöissä, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon sekä oppilaiden osallisuus ja toimijuus paikallisesti ja globaalisti. Otetaan huomioon englannin kielen levinneisyys ja asema globaalin kommunikaation kielenä. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä, kuten kertovista, kuvaavista tai vaikuttavista teksteistä. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.

Paikallinen tarkennus:

- Sanastoa ja rakenteita opetellaan oppilaalle tutuista aiheista kertovista teksteistä
- Poimitaan esimerkkejä ja tekstejä oppilaiden kiinnostusten kohteista ja ajankohtaisista tapahtumista

T8 auttaa oppilasta tunnistamaan viestinnän kulttuurisia piirteitä ja tukea oppilaiden rakentavaa kulttuurienvälistä viestintää

- Oppilas harjoittelee viestinnän eri rooleissa toimimista ja osaa valita yleisimpiä tilanteeseen ja rooliin sopivia fraaseja.
- Oppilaan taidot small talkin käyttäjänä kehittyvät.
- Oppilas harjoittelee havaitsemaan kulttuurieroja viestijöiden välillä (esim. erilaiset kulttuuriset taustat, rekisterit, sanaton viestintä).

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.3 Oppilas osaa käyttää yleisimpiä kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia monissa rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A2.2 Oppilas osaa käyttää kieltä yksinkertaisella tavalla kaikkein keskeisimpiin tarkoituksiin, kuten tiedonvaihtoon sekä mielipiteiden ja asenteiden asianmukaiseen ilmaisemiseen. Oppilas pystyy keskustelemaan kohteliaasti käyttäen tavanomaisia ilmauksia ja perustason viestintärutiineja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso B1.1 Oppilas osoittaa tuntevansa tärkeimmät kohteliaisuussäännöt. Oppilas pystyy ottamaan vuorovaikutuksessaan huomioon joitakin tärkeimpiä kulttuurisiin käytänteisiin liittyviä näkökohtia.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso B1.1/B1.2 Oppilas osoittaa tuntevansa tärkeimmät kohteliaisuussäännöt ja osaa kiinnittää huomiota kielenkäytön muodollisuuteen. Oppilas pystyy ottamaan vuorovaikutuksessaan huomioon tärkeimpiä kulttuurisia käytänteitä.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Sisältöjä yhdessä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta englannin kielellä eri yhteisöissä, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon sekä oppilaiden osallisuus ja toimijuus paikallisesti ja globaalisti. Otetaan huomioon englannin kielen levinneisyys ja asema globaalin kommunikaation kielenä. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä, kuten kertovista, kuvaavista tai vaikuttavista teksteistä. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.

Paikallinen tarkennus:

- Sanastoa ja rakenteita opetellaan oppilaalle tutuista aiheista kertovista teksteistä
- Poimitaan esimerkkejä ja tekstejä oppilaiden kiinnostusten kohteista ja ajankohtaisista tapahtumista

T9 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia kuulla ja lukea monenlaisia itselleen merkityksellisiä yleiskielisiä ja yleistajuisia tekstejä erilaisista lähteistä sekä tulkita niitä käyttäen erilaisia strategioita

- Oppilas hyödyntää omaa kieli- ja kulttuuritaustaansa viestintätilanteissa.
- Oppilas ymmärtää selkeää puhetta itselleen tutuista ja tärkeistä aiheista sekä selviää erilaisista arjen tilanteista ja sosiaalisista kohtaamisista.
- Oppilas tutustuu erilaisiin, omalle taitotasolleen sopiviin tekstilajeihin ja -lähteisiin (esim. kaunokirjalliset otteet, tietoteksti).
- Oppilas ymmärtää pidemmästä ja aihepiiriltään laajemmasta tekstistä pääkohtia sekä sanastoja hyödyntäen myös yksityiskohtia.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.3 Oppilas ymmärtää yksinkertaista, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta asiayhteyden tukemana. Oppilas pystyy löytämään tarvitsemansa yksinkertaisen tiedon lyhyestä tekstistä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A2.2 Oppilas pystyy seuraamaan hyvin summittaisesti selväpiirteisen asiapuheen pääkohtia, tunnistaa usein ympärillään käytävän keskustelun aiheen sekä ymmärtää pääasiat tuttua sanastoa sisältävästä yleiskielisestä tekstistä tai hitaasta puheesta. Oppilas osaa päätellä tuntemattomien sanojen merkityksiä asiayhteydestä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso B1.1 Oppilas ymmärtää pääasiat ja joitakin yksityiskohtia selkeästä ja lähes normaalitempoisesta yleiskielisestä puheesta tai yleistajuisesta kirjoitetusta tekstistä ja ymmärtää yhteiseen kokemukseen tai yleistietoon perustuvaa puhetta tai kirjoitettua tekstiä. Oppilas löytää pääajatukset, avainsanat ja tärkeitä yksityiskohtia myös valmistautumatta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso B1.1/B1.2 Oppilas ymmärtää pääasiat ja useita yksityiskohtia hieman vaativammasta normaalitempoisesta yleiskielisestä puheesta tai yleistajuisesta kirjoitetusta tekstistä. Oppilas ymmärtää yhteiseen kokemukseen tai yleistietoon perustuvaa puhetta tai kirjoitettua tekstiä. Oppilas löytää pääajatukset, avainsanat ja tärkeitä yksityiskohtia myös valmistautumatta.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Sisältöjä yhdessä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta englannin kielellä eri yhteisöissä, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon sekä oppilaiden

osallisuus ja toimijuus paikallisesti ja globaalisti. Otetaan huomioon englannin kielen levinneisyys ja asema globaalin kommunikaation kielenä. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä, kuten kertovista, kuvaavista tai vaikuttavista teksteistä. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.

Paikallinen tarkennus:

- Sanastoa ja rakenteita opetellaan oppilaalle tutuista aiheista kertovista teksteistä
- Poimitaan esimerkkejä ja tekstejä oppilaiden kiinnostusten kohteista ja ajankohtaisista tapahtumista

T10 ohjata oppilasta tuottamaan sekä puhuttua että kirjoitettua tekstiä erilaisiin tarkoituksiin yleisistä ja itselleen merkityksellisistä aiheista kiinnittäen huomiota rakenteiden monipuolisuuteen ja ohjaten hyvään ääntämiseen

- Oppilas harjoittelee soveltamaan opiskelun apuvälineitä (esim sanastot, sanakirjat ja foneettiset merkit).
- Oppilas harjoittelee hyvää ääntämistä hyödyntäen aikaisemmin opittuja ääntämismalleja.
- Oppilas osaa perussanastoa ja yleisimpiä tilannesidonnaisia ilmaisuja, idiomeja sekä perusrakenteita (esim. aikamuodot ja sanajärjestys).
- Oppilas ymmärtää erilaisia tekstejä ja niiden pääkohdat sekä löytää tekstin yksityiskohtia sanastoja ja kontekstia hyödyntäen.
- Oppilas pystyy tuottamaan tekstejä tutuista aihepiireistä ja käyttämään yleisimpiä sidoskeinoja (esim. and, but).
- Oppilas osaa kuvailla lähipiiriään ja kiinnostuksen kohteitaan sekä kommunikoida arkisissa tilanteissa.
- Oppilas osallistuu vuorovaikutukseen aihepiiriltään erilaisissa tilanteissa ja pystyy jatkamaan viestintätilannetta erilaisia keinoja käyttäen.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.3 Oppilas osaa rajallisen määrän lyhyitä, ulkoa opeteltuja ilmauksia, keskeistä sanastoa ja perustason lauserakenteita. Oppilas pystyy kertomaan arkisista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittamaan yksinkertaisia viestejä sekä ääntää harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A2.2 Oppilas osaa kuvata luettelomaisesti (ikäkaudelleen tyypillisiä) jokapäiväiseen elämään liittyviä asioita käyttäen tavallista sanastoa ja joitakin idiomaattisia ilmauksia sekä perustason rakenteita ja joskus hiukan vaativampiakin. Oppilas osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso B1.1 Oppilas osaa kertoa ydinkohdat ja myös hiukan yksityiskohtia erilaisista jokapäiväiseen elämään liittyvistä itseään kiinnostavista todellisista tai kuvitteellisista aiheista käyttäen melko laajaa sanastoa ja rakennevalikoimaa sekä joitakin yleisiä fraaseja ja idiomeja. Oppilas osaa soveltaa useita ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso B1.1/B1.2 Oppilas osaa kertoa ydinkohdat ja useita yksityiskohtia erilaisista jokapäiväiseen elämään liittyvistä itseään kiinnostavista todellisista tai kuvitteellisista aiheista käyttäen melko laajaa sanastoa ja rakennevalikoimaa sekä yleisiä fraaseja ja idiomeja. Oppilas osaa soveltaa useita ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Sisältöjä yhdessä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta englannin kielellä eri yhteisöissä, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon sekä oppilaiden osallisuus ja toimijuus paikallisesti ja globaalisti. Otetaan huomioon englannin kielen levinneisyys ja asema globaalin kommunikaation kielenä. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä, kuten kertovista, kuvaavista tai vaikuttavista teksteistä. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.

Paikallinen tarkennus:

- Sanastoa ja rakenteita opetellaan oppilaalle tutuista aiheista kertovista teksteistä
- Poimitaan esimerkkejä ja tekstejä oppilaiden kiinnostusten kohteista ja ajankohtaisista tapahtumista

8

Vuosiluokan tavoitteet ja keskeiset sisällöt

T1 edistää oppilaan taitoa pohtia englannin asemaan ja variantteihin liittyviä ilmiöitä ja arvoja antaa oppilaalle valmiuksia kehittää kulttuurienvälistä toimintakykyä

- Oppilas tutustuu erilaisiin englannin aksentteihin.
- Oppilas tutustuu tarkemmin englannin globaalin aseman syihin (jatkumoa 6.lk tavoitteelle).
- Oppilas tunnistaa erilaisia englannin kirjoitusasuja ja jatkaa eri variantteihin tutustumista.
- Oppilas tutustuu tilanneriippuvaisiin kielenkäytön rekistereihin.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa nimetä joitakin maita, joissa englantia puhutaan. Oppilas osaa kertoa jotakin kielialueen maiden kulttuureista ja elämänmuodoista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kertoa, missä englantia puhutaan ja että sitä puhutaan eri tavoin. Oppilas osaa kuvailla kielialueen maiden kulttuureja ja elämänmuotoja. Oppilas osaa nimetä vuorovaikutukseen liittyviä kulttuurisia piirteitä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kertoa englannin asemasta maailmankielenä. Oppilas osaa vertailla kielialueen maiden kulttuureja ja elämänmuotoja. Oppilas osaa kertoa kulttuurisista piirteistä vuorovaikutuksessa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa pohtia englannin asemaa maailmankielenä ja siihen liittyviä ilmiöitä. Oppilas osaa vertailla ja pohtia kielialueen maiden kulttuureja ja elämänmuotoja. Oppilas osaa vertailla ja pohtia kulttuurisia piirteitä vuorovaikutuksessa.

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Rakennetaan ymmärrystä maailman moni- ja rinnakkaiskielisyydestä sekä kielellisistä oikeuksista. Tutkitaan englannin kielen kehittymistä globaaliksi lingua francaksi. Otetaan selkoa joidenkin sellaisten maiden kulttuureista ja elämänmuodoista, joissa englanti on keskeisin yhteiskunnassa käytetty kieli. Käytetään sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita englannin kielen opiskelussa sekä kielten välisessä vertailussa. Hankitaan tietoa joistakin englannin kielen varianteista.

Paikallinen tarkennus:

- Laajennetaan ymmärrystä englannin kielen asemasta maailman yhtenä valtakielenä ja lingua francana Jatketaan tutustumista eri englanninkielisiin maihin ja kulttuureihin ja tutustutaan eri englannin variantteihin
- Laajennetaan oppilaan tuntemusta kielitiedon käsitteistä ja rakennetaan perusymmärrys kielitiedon käsitteiden yleisestä luonteesta kielten opiskelussa ja vertailussa

T2 kannustaa löytämään kiinnostavia englanninkielisiä sisältöjä ja toimintaympäristöjä, jotka laajentavat käsitystä globalisoituvasta maailmasta ja siinä toimimisen mahdollisuuksista

- Oppilas harjoittelee itselleen relevanttien tekstien ja sisältöjen etsimistä.
- Oppilas osaa hyödyntää mahdollisesti jo käyttämiään englanninkielisiä toimintaympäristöjä englannin opiskelemisessa (esim. sosiaalinen media ja pelit).
- Oppilas käyttää osaamistaan englannissa toimiakseen myös itselleen uusissa englanninkielisissä toimintaympäristöissä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa antaa esimerkkejä joistakin aineistoista ja toimintaympäristöistä, joissa voi käyttää englannin kieltä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa nimetä englanninkielisiä aineistoja ja toimintaympäristöjä, jotka edistävät hänen oppimistaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa vertailla englanninkielisiä aineistoja ja toimintaympäristöjä, jotka edistävät hänen oppimistaan
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa pohtia, miten hän voi hyödyntää englanninkielisiä aineistoja ja toimintaympäristöjä omaa oppimistaan edistääkseen.

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Rakennetaan ymmärrystä maailman moni- ja rinnakkaiskielisyydestä sekä kielellisistä oikeuksista. Tutkitaan englannin kielen kehittymistä globaaliksi lingua francaksi. Otetaan selkoa joidenkin sellaisten maiden kulttuureista ja elämänmuodoista, joissa englanti on keskeisin yhteiskunnassa käytetty kieli. Käytetään sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita englannin kielen opiskelussa sekä kielten välisessä vertailussa. Hankitaan tietoa joistakin englannin kielen varianteista.

Paikallinen tarkennus:

- Laajennetaan ymmärrystä englannin kielen asemasta maailman yhtenä valtakielenä ja lingua francana Jatketaan tutustumista eri englanninkielisiin maihin ja kulttuureihin ja tutustutaan eri englannin variantteihin
- Laajennetaan oppilaan tuntemusta kielitiedon käsitteistä ja rakennetaan perusymmärrys kielitiedon käsitteiden yleisestä luonteesta kielten opiskelussa ja vertailussa

T3 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia englannin kielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena

- Osaa soveltaa opittuja rakenteita luodakseen uutta tekstiä.
- Oppilaan sanavarasto ja ilmaisukyvyn monipuolisuus kehittyvät.
- Oppilas laajentaa osaamistaan kielitiedon peruskäsitteistä ja vertailee niiden yhtäläisyyksiä muihin osaamiinsa kieliin.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa tehdä havaintoja joistakin englannin kielen säännönmukaisuuksista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa tehdä joitakin johtopäätöksiä englannin kielen säännönmukaisuuksista. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä siitä, miten sama asia ilmaistaan englannissa ja jossakin muussa kielessä. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä englannin kielen kielitiedon käsitteistä ja osaa käyttää niitä kielitaitonsa kehittämiseen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa tehdä johtopäätöksiä englannin kielen säännönmukaisuuksista. Oppilas osaa kertoa, miten sama asia ilmaistaan englannissa ja jossakin muussa kielessä. Oppilas osaa kertoa kohdekielen keskeisistä kielitiedon käsitteistä ja käyttää niitä kielitaitonsa kehittämiseen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa tehdä johtopäätöksiä englannin kielen säännönmukaisuuksista ja soveltaa niitä. Oppilas osaa vertailla, miten sama asia ilmaistaan englannissa ja jossakin muussa kielessä. Oppilas tuntee englannin kielen keskeisiä kielitiedon käsitteitä ja osaa käyttää niitä kielitaitonsa kehittämiseen.

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Rakennetaan ymmärrystä maailman moni- ja rinnakkaiskielisyydestä sekä kielellisistä oikeuksista. Tutkitaan englannin kielen kehittymistä globaaliksi lingua francaksi. Otetaan selkoa joidenkin sellaisten maiden kulttuureista ja elämänmuodoista, joissa englanti on keskeisin yhteiskunnassa käytetty kieli. Käytetään sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita englannin kielen opiskelussa sekä kielten välisessä vertailussa. Hankitaan tietoa joistakin englannin kielen varianteista.

Paikallinen tarkennus:

- Laajennetaan ymmärrystä englannin kielen asemasta maailman yhtenä valtakielenä ja lingua francana Jatketaan tutustumista eri englanninkielisiin maihin ja kulttuureihin ja tutustutaan eri englannin variantteihin
- Laajennetaan oppilaan tuntemusta kielitiedon käsitteistä ja rakennetaan perusymmärrys kielitiedon käsitteiden yleisestä luonteesta kielten opiskelussa ja vertailussa

T4 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia englantia ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen

- Oppilas rohkaistuu antamaan ja vastaanottamaan rakentavaa palautetta.
- Oppilas jatkaa itselleen sopivien oppimaan oppimisen taitojen kehittämistä.
- Oppilas harjoittelee edelleen itse- ja vertaisarviointitaitoja.
- Oppilas osaa asettaa itselleen tavoitteita englannin opiskelun suhteen.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa käyttää joitakin itselle sopivia kielenoppimistapoja. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä tavoista toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa käyttää yleisimpiä itselle sopivia kielenoppimistapoja. Oppilas osaa kuvata joitakin tapoja toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa käyttää keskeisimpiä itselle sopivia kielenoppimistapoja. Oppilas osaa vertailla tapoja toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa käyttää monipuolisia itselle sopivia tapoja oppia englannin kieltä. Oppilas osaa vertailla ja pohtia tapoja toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa.

S2 Kielenopiskelutaidot

Vahvistetaan edelleen kieltenopiskelutaitoja. Harjoitellaan oppimateriaalin monipuolista käyttöä, sanastojen käyttöä, kokonaisuuksien hahmottamista, ryhmittelyä, tiedon hakemista ja tiedon luotettavuuden arviointia.

Paikallinen tarkennus:

- Vahvistetaan edelleen kieltenopiskelutaitoja Harjoitellaan tiedon hakemista ja tiedon luotettavuuden arviointia käyttäen monipuolisesti eri lähteitä ja sähköisiä ympäristöjä
- Harjoitellaan sanojen ryhmittelyä ja niiden sijoittamisen mahdollisuuksia lauseissa ja virkkeissä
- Harjoitellaan eri tekstien ja dialogien rakenteiden ja piirteiden tunnistamista ja tuottamista

T5 kehittää oppilaan itsenäisyyttä soveltaa luovasti kielitaitoaan sekä jatkuvan kieltenopiskelun valmiuksia

- Oppilas hyödyntää vahvuuksiaan kielenoppijana ilmaistessaan itseään suullisesti ja kirjallisesti.
- Oppilas pystyy päättelemään ennestään vieraiden sanojen ja lauseiden merkityksiä tuttua aihepiiriä käsittelevästä puheesta tai tekstistä.
- Oppilas tiedostaa vastuunsa oppijana, tunnistaa omia kehityskohteitaan ja kehittää omia opiskelutaitojaan.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä mahdollisuuksista kehittää englannin kielen taitoaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kuvailla mahdollisuuksia kehittää englannin kielen taitoaan myös koulun päätyttyä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa vertailla erilaisia mahdollisuuksia soveltaa ja kehittää englannin kielen taitoaan myös koulun päätyttyä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa pohtia ja vertailla erilaisia mahdollisuuksia soveltaa ja kehittää englannin kielen taitoaan myös koulun päätyttyä.

S2 Kielenopiskelutaidot

Vahvistetaan edelleen kieltenopiskelutaitoja. Harjoitellaan oppimateriaalin monipuolista käyttöä, sanastojen käyttöä, kokonaisuuksien hahmottamista, ryhmittelyä, tiedon hakemista ja tiedon luotettavuuden arviointia.

Paikallinen tarkennus:

- Vahvistetaan edelleen kieltenopiskelutaitoja Harjoitellaan tiedon hakemista ja tiedon luotettavuuden arviointia käyttäen monipuolisesti eri lähteitä ja sähköisiä ympäristöjä
- Harjoitellaan sanojen ryhmittelyä ja niiden sijoittamisen mahdollisuuksia lauseissa ja virkkeissä
- Harjoitellaan eri tekstien ja dialogien rakenteiden ja piirteiden tunnistamista ja tuottamista

T6 rohkaista oppilasta osallistumaan keskusteluihin monenlaisista oppilaiden ikätasolle ja elämänkokemukseen sopivista aiheista, joissa käsitellään myös mielipiteitä

- Oppilas osaa keskustella aktiivisesti itselleen tutuista ja läheisistä aiheista.
- Oppilas osaa ilmaista rakentavasti oman mielipiteensä käyttämällä tilanteeseen sopivia fraaseja ja pystyy jo hieman perustelemaan mielipiteitään.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.3 Oppilas selviytyy monista rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen joskus viestintäkumppaniin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A2.2 Oppilas selviää kohtalaisesti monenlaisista jokapäiväisistä viestintätilanteista ja pystyy enenevässä määrin olemaan aloitteellinen viestintätilanteessa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso B1.1 Oppilas pystyy viestimään, osallistumaan keskusteluihin ja ilmaisemaan mielipiteitään melko vaivattomasti jokapäiväisissä viestintätilanteissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso B1.1/B1.2 Oppilas pystyy viestimään, osallistumaan keskusteluihin ja ilmaisemaan mielipiteitään myös joissakin vaativammissa tilanteissa, kuten keskusteltaessa ajankohtaisesta tapahtumasta.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Sisältöjä yhdessä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta englannin kielellä eri yhteisöissä, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon sekä oppilaiden osallisuus ja toimijuus paikallisesti ja globaalisti. Otetaan huomioon englannin kielen levinneisyys ja asema globaalin kommunikaation kielenä. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä, kuten kertovista, kuvaavista tai vaikuttavista teksteistä. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.

Paikallinen tarkennus:

- Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä, kuten kertovista teksteistä
- Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita, esimerkiksi vuoropuheluja, viestien kirjoittamista, yleisiä arkitilanteita
- Havainnoinnissa on hyvä käyttää ajankohtaisia aiheita
- Tiedostetaan englannin asema ja mahdollistama vaikutus globaalissa ja paikallisessa vaikuttamisessa

T7 tukea oppilaan aloitteellisuutta viestinnässä, kompensaatiokeinojen käytössä ja merkitysneuvottelun käymisessä

- Oppilas pystyy ylläpitämään vuorovaikutusta aihepiiriltään erilaisissa tilanteissa ja pystyy jatkamaan rohkeasti viestintätilannetta erilaisia keinoja käyttäen .
- Oppilas selviää tavallisimmista arjen tilanteista englannin kohteliaisuussääntöjä noudattaen.
- Oppilas osaa käyttää kiertoilmaisuja.
- Oppilas osaa tunnistaa ongelmia viestinnässä ja korjata niitä.
- Oppilas tiedostaa viestintäparin taustan ja kielitaidon ilmaisussaan ja harjoittelee eri ratkaisuja havaitessaan viestinnässään ongelmia.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.3 Oppilas osallistuu viestintään, mutta tarvitsee edelleen usein apukeinoja. Oppilas osaa reagoida suppein sanallisin ilmauksin, pienin elein (esim. nyökkäämällä), äännähdyksin tai muunlaisella minimipalautteella. Oppilas joutuu pyytämään selvennystä tai toistoa hyvin usein.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A2.2 Oppilas osallistuu enenevässä määrin viestintään käyttäen tarvittaessa vakiosanontoja pyytäessään tarkennusta avainsanoista. Oppilas joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä silloin tällöin. Oppilas käyttää esim. lähikäsitettä tai yleisempää käsitettä, kun ei tiedä täsmällistä (koira/eläin tai talo/mökki).
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso B1.1 Oppilas pystyy jossain määrin olemaan aloitteellinen viestinnän eri vaiheissa ja osaa varmistaa, onko viestintäkumppani ymmärtänyt viestin sekä kiertää tai korvata tuntemattoman sanan tai muotoilla viestinsä uudelleen. Oppilas pystyy neuvottelemaan tuntemattomien ilmauksien merkityksistä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso B1.1/B1.2 Oppilas pystyy olemaan aloitteellinen tuttua aihetta käsittelevässä vuorovaikutustilanteessa ja osaa varmistaa, onko viestintäkumppani ymmärtänyt viestin, korjata väärinymmärryksiä sekä kiertää tai korvata tuntemattoman sanan tai muotoilla viestinsä uudelleen. Oppilas pystyy neuvottelemaan tuntemattomien ja melko mutkikkaidenkin ilmauksien merkityksistä.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Sisältöjä yhdessä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta englannin kielellä eri yhteisöissä, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon sekä oppilaiden osallisuus ja toimijuus paikallisesti ja globaalisti. Otetaan huomioon englannin kielen levinneisyys ja asema globaalin kommunikaation kielenä. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä, kuten kertovista, kuvaavista tai vaikuttavista teksteistä. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.

Paikallinen tarkennus:

- Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä, kuten kertovista teksteistä
- Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita, esimerkiksi vuoropuheluja, viestien kirjoittamista, yleisiä arkitilanteita
- Havainnoinnissa on hyvä käyttää ajankohtaisia aiheita
- Tiedostetaan englannin asema ja mahdollistama vaikutus globaalissa ja paikallisessa vaikuttamisessa

T8 auttaa oppilasta tunnistamaan viestinnän kulttuurisia piirteitä ja tukea oppilaiden rakentavaa kulttuurienvälistä viestintää

- Oppilaan viestinnän eri rooleissa toimiminen vahvistuu ja hän osaa valita tilanteeseen ja rooliin sopivia fraaseja.
- Oppilaan taidot small talkin käyttäjänä vahvistuvat edelleen ja hän pystyy sekä aloittamaan että jatkamaan erilaisia keskusteluja.
- Oppilas havaitsee kulttuurieroja viestijöiden välillä (esim. erilaiset kulttuuriset taustat, rekisterit, sanaton viestintä) ja osaa ottaa niitä huomioon viestintätilanteessa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.3 Oppilas osaa käyttää yleisimpiä kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia monissa rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A2.2 Oppilas osaa käyttää kieltä yksinkertaisella tavalla kaikkein keskeisimpiin tarkoituksiin, kuten tiedonvaihtoon sekä mielipiteiden ja asenteiden asianmukaiseen ilmaisemiseen. Oppilas pystyy keskustelemaan kohteliaasti käyttäen tavanomaisia ilmauksia ja perustason viestintärutiineja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso B1.1 Oppilas osoittaa tuntevansa tärkeimmät kohteliaisuussäännöt. Oppilas pystyy ottamaan vuorovaikutuksessaan huomioon joitakin tärkeimpiä kulttuurisiin käytänteisiin liittyviä näkökohtia.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso B1.1/B1.2 Oppilas osoittaa tuntevansa tärkeimmät kohteliaisuussäännöt ja osaa kiinnittää huomiota kielenkäytön muodollisuuteen. Oppilas pystyy ottamaan vuorovaikutuksessaan huomioon tärkeimpiä kulttuurisia käytänteitä.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Sisältöjä yhdessä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta englannin kielellä eri yhteisöissä, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon sekä oppilaiden osallisuus ja toimijuus paikallisesti ja globaalisti. Otetaan huomioon englannin kielen levinneisyys ja asema globaalin kommunikaation kielenä. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä, kuten kertovista, kuvaavista tai vaikuttavista teksteistä. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.

Paikallinen tarkennus:

- Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä, kuten kertovista teksteistä
- Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita, esimerkiksi vuoropuheluja, viestien kirjoittamista, yleisiä arkitilanteita
- Havainnoinnissa on hyvä käyttää ajankohtaisia aiheita

- Tiedostetaan englannin asema ja mahdollistama vaikutus globaalissa ja paikallisessa vaikuttamisessa

T9 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia kuulla ja lukea monenlaisia itselleen merkityksellisiä yleiskielisiä ja yleistajuisia tekstejä erilaisista lähteistä sekä tulkita niitä käyttäen erilaisia strategioita

- Oppilas hyödyntää omaa ja viestintäkumppanin kieli- ja kulttuuritaustaa viestintätilanteissa.
- Oppilas pystyy seuraamaan keskustelua ja puhetta erilaisista aiheista ja eri lähteistä. Eri aksentit tai variantit eivät merkittävästi häiritse ymmärtämistä.
- Oppilas tutustuu laajemmin erilaisiin, omalle taitotasolleen sopiviin tekstilajeihin ja -lähteisiin (esim. kaunokirjalliset otteet, tietoteksti).
- Oppilas ymmärtää pidemmästä ja aihepiiriltään laajemmasta tekstistä joitakin yksityiskohtia ja pystyy tekemään päätelmiä kontekstia hyödyntäen.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.3 Oppilas ymmärtää yksinkertaista, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta asiayhteyden tukemana. Oppilas pystyy löytämään tarvitsemansa yksinkertaisen tiedon lyhyestä tekstistä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A2.2 Oppilas pystyy seuraamaan hyvin summittaisesti selväpiirteisen asiapuheen pääkohtia, tunnistaa usein ympärillään käytävän keskustelun aiheen sekä ymmärtää pääasiat tuttua sanastoa sisältävästä yleiskielisestä tekstistä tai hitaasta puheesta. Oppilas osaa päätellä tuntemattomien sanojen merkityksiä asiayhteydestä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso B1.1 Oppilas ymmärtää pääasiat ja joitakin yksityiskohtia selkeästä ja lähes normaalitempoisesta yleiskielisestä puheesta tai yleistajuisesta kirjoitetusta tekstistä ja ymmärtää yhteiseen kokemukseen tai yleistietoon perustuvaa puhetta tai kirjoitettua tekstiä. Oppilas löytää pääajatukset, avainsanat ja tärkeitä yksityiskohtia myös valmistautumatta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso B1.1/B1.2 Oppilas ymmärtää pääasiat ja useita yksityiskohtia hieman vaativammasta normaalitempoisesta yleiskielisestä puheesta tai yleistajuisesta kirjoitetusta tekstistä. Oppilas ymmärtää yhteiseen kokemukseen tai yleistietoon perustuvaa puhetta tai kirjoitettua tekstiä. Oppilas löytää pääajatukset, avainsanat ja tärkeitä yksityiskohtia myös valmistautumatta.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Sisältöjä yhdessä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta englannin kielellä eri yhteisöissä, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon sekä oppilaiden osallisuus ja toimijuus paikallisesti ja globaalisti. Otetaan huomioon englannin kielen levinneisyys ja asema globaalin kommunikaation kielenä. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä, kuten kertovista, kuvaavista tai vaikuttavista teksteistä. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.

Paikallinen tarkennus:

- Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä, kuten kertovista teksteistä
- Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita, esimerkiksi vuoropuheluja, viestien kirjoittamista, yleisiä arkitilanteita
- Havainnoinnissa on hyvä käyttää ajankohtaisia aiheita
- Tiedostetaan englannin asema ja mahdollistama vaikutus globaalissa ja paikallisessa vaikuttamisessa

T10 ohjata oppilasta tuottamaan sekä puhuttua että kirjoitettua tekstiä erilaisiin tarkoituksiin yleisistä ja itselleen merkityksellisistä aiheista kiinnittäen huomiota rakenteiden monipuolisuuteen ja ohjaten hyvään ääntämiseen

- Oppilas kirjoittaa melko virheettömiä lyhyitä ja yksinkertaisia tekstejä ja harjoittelee eri tekstilajeja sekä pidempien yhtenäisten tekstien kirjoittamista. Oppilas laajentaa hallitsemiensa sidoskeinojen valikoimaa.
- Oppilas soveltaa opiskelun apuvälineitä (esim sanastot, sanakirjat ja foneettiset merkit).
- Oppilas kiinnittää huomiota omaan ääntämiseensä ja soveltaa viestintätilanteissa aikaisemmin opittuja ääntämismalleja (pystyy arvaamaan uusien sanojen mahdollisia ääntämistapoja).
- Oppilas osaa käyttää perussanastoa ja yleisimpiä tilannesidonnaisia ilmaisuja, idiomeja sekä perusrakenteita (esim. aikamuodot ja sanajärjestys).
- Oppilas ymmärtää erilaisia tekstejä ja niiden pääkohdat sekä löytää tekstin yksityiskohtia sanastoja ja kontekstia hyödyntäen.
- Oppilas osaa kuvailla lähipiiriään ja kiinnostuksen kohteitaan sekä kommunikoida arkisissa tilanteissa.
- Oppilas osallistuu vuorovaikutukseen aihepiiriltään erilaisissa tilanteissa ja pystyy toimimaan aktiivisesti viestintätilanteissa erilaisia keinoja käyttäen.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.3 Oppilas osaa rajallisen määrän lyhyitä, ulkoa opeteltuja ilmauksia, keskeistä sanastoa ja perustason lauserakenteita. Oppilas pystyy kertomaan arkisista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittamaan yksinkertaisia viestejä sekä ääntää harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A2.2 Oppilas osaa kuvata luettelomaisesti (ikäkaudelleen tyypillisiä) jokapäiväiseen elämään liittyviä asioita käyttäen tavallista sanastoa ja joitakin idiomaattisia ilmauksia sekä perustason rakenteita ja joskus hiukan vaativampiakin. Oppilas osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso B1.1 Oppilas osaa kertoa ydinkohdat ja myös hiukan yksityiskohtia erilaisista jokapäiväiseen elämään liittyvistä itseään kiinnostavista todellisista tai kuvitteellisista aiheista käyttäen melko laajaa sanastoa ja rakennevalikoimaa sekä joitakin yleisiä fraaseja ja idiomeja. Oppilas osaa soveltaa useita ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso B1.1/B1.2 Oppilas osaa kertoa ydinkohdat ja useita yksityiskohtia erilaisista jokapäiväiseen elämään liittyvistä itseään kiinnostavista todellisista tai kuvitteellisista aiheista käyttäen melko laajaa sanastoa ja rakennevalikoimaa sekä yleisiä fraaseja ja idiomeja. Oppilas osaa soveltaa useita ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Sisältöjä yhdessä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta englannin kielellä eri yhteisöissä, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon sekä oppilaiden osallisuus ja toimijuus paikallisesti ja globaalisti. Otetaan huomioon englannin kielen levinneisyys ja asema globaalin kommunikaation kielenä. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä, kuten kertovista, kuvaavista tai vaikuttavista teksteistä. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.

Paikallinen tarkennus:

- Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä, kuten kertovista teksteistä
- Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita, esimerkiksi vuoropuheluja, viestien kirjoittamista, yleisiä arkitilanteita
- Havainnoinnissa on hyvä käyttää ajankohtaisia aiheita

- Tiedostetaan englannin asema ja mahdollistama vaikutus globaalissa ja paikallisessa vaikuttamisessa

9

Vuosiluokan tavoitteet ja keskeiset sisällöt

T1 edistää oppilaan taitoa pohtia englannin asemaan ja variantteihin liittyviä ilmiöitä ja arvoja antaa oppilaalle valmiuksia kehittää kulttuurienvälistä toimintakykyä

- Oppilas hahmottaa englannin eri varianteilla olevan erilainen asema maailmassa.
- Oppilas pystyy kertomaan englannin globaalin aseman taustoista.
- Oppilas tunnistaa erilaisia englannin kirjoitusasuja.
- Oppilas osaa valita tilanteeseen sopivan kielenkäytön rekisterin.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa nimetä joitakin maita, joissa englantia puhutaan. Oppilas osaa kertoa jotakin kielialueen maiden kulttuureista ja elämänmuodoista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kertoa, missä englantia puhutaan ja että sitä puhutaan eri tavoin. Oppilas osaa kuvailla kielialueen maiden kulttuureja ja elämänmuotoja. Oppilas osaa nimetä vuorovaikutukseen liittyviä kulttuurisia piirteitä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kertoa englannin asemasta maailmankielenä. Oppilas osaa vertailla kielialueen maiden kulttuureja ja elämänmuotoja. Oppilas osaa kertoa kulttuurisista piirteistä vuorovaikutuksessa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa pohtia englannin asemaa maailmankielenä ja siihen liittyviä ilmiöitä. Oppilas osaa vertailla ja pohtia kielialueen maiden kulttuureja ja elämänmuotoja. Oppilas osaa vertailla ja pohtia kulttuurisia piirteitä vuorovaikutuksessa.

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Rakennetaan ymmärrystä maailman moni- ja rinnakkaiskielisyydestä sekä kielellisistä oikeuksista. Tutkitaan englannin kielen kehittymistä globaaliksi lingua francaksi. Otetaan selkoa joidenkin sellaisten maiden kulttuureista ja elämänmuodoista, joissa englanti on keskeisin yhteiskunnassa käytetty kieli. Käytetään sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita englannin kielen opiskelussa sekä kielten välisessä vertailussa. Hankitaan tietoa joistakin englannin kielen varianteista.

Paikallinen tarkennus:

- Rakennetaan ymmärrystä eri kielten eri asemasta yhteiskunnassa - eri kieliä tarvitaan eri tilanteissa

- Laajennetaan ymmärrystä englannin kielen asemasta eri maissa ja globaalina lingua francana
- Ohjataan oppilasta asettamaan itselleen tavoitteeksi itselleen sopiva englannin kielen variantti

T2 kannustaa löytämään kiinnostavia englanninkielisiä sisältöjä ja toimintaympäristöjä, jotka laajentavat käsitystä globalisoituvasta maailmasta ja siinä toimimisen mahdollisuuksista

- Oppilas osaa etsiä itselleen relevantteja tekstejä ja sisältöjä.
- Oppilas käyttää osaamistaan englannissa toimiakseen tilannesidonnaisella tavalla erilaisissa englanninkielisissä toimintaympäristöissä.
- Oppilas hyödyntää englanninkielisiä toimintaympäristöjä laajentaakseen osaamistaan.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa antaa esimerkkejä joistakin aineistoista ja toimintaympäristöistä, joissa voi käyttää englannin kieltä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa nimetä englanninkielisiä aineistoja ja toimintaympäristöjä, jotka edistävät hänen oppimistaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa vertailla englanninkielisiä aineistoja ja toimintaympäristöjä, jotka edistävät hänen oppimistaan
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa pohtia, miten hän voi hyödyntää englanninkielisiä aineistoja ja toimintaympäristöjä omaa oppimistaan edistääkseen.

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Rakennetaan ymmärrystä maailman moni- ja rinnakkaiskielisyydestä sekä kielellisistä oikeuksista. Tutkitaan englannin kielen kehittymistä globaaliksi lingua francaksi. Otetaan selkoa joidenkin sellaisten maiden kulttuureista ja elämänmuodoista, joissa englanti on keskeisin yhteiskunnassa käytetty kieli. Käytetään sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita englannin kielen opiskelussa sekä kielten välisessä vertailussa. Hankitaan tietoa joistakin englannin kielen varianteista.

Paikallinen tarkennus:

- Rakennetaan ymmärrystä eri kielten eri asemasta yhteiskunnassa - eri kieliä tarvitaan eri tilanteissa
- Laajennetaan ymmärrystä englannin kielen asemasta eri maissa ja globaalina lingua francana
- Ohjataan oppilasta asettamaan itselleen tavoitteeksi itselleen sopiva englannin kielen variantti

T3 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia englannin kielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena

- Oppilas osaa soveltaa opittuja rakenteita luodakseen uutta sidosteista ja sanastoltaan ja ilmaisuiltaan monipuolista tekstiä.
- Oppilas tuntee kielitiedon peruskäsitteitä ja tunnistaa niiden yhtäläisyyden muihin osaamiinsa kieliin.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa tehdä havaintoja joistakin englannin kielen säännönmukaisuuksista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa tehdä joitakin johtopäätöksiä englannin kielen säännönmukaisuuksista. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä siitä, miten sama asia ilmaistaan englannissa ja jossakin muussa kielessä. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä englannin kielen kielitiedon käsitteistä ja osaa käyttää niitä kielitaitonsa kehittämiseen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa tehdä johtopäätöksiä englannin kielen säännönmukaisuuksista. Oppilas osaa kertoa, miten sama asia ilmaistaan englannissa ja jossakin muussa kielessä. Oppilas osaa kertoa kohdekielen keskeisistä kielitiedon käsitteistä ja käyttää niitä kielitaitonsa kehittämiseen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa tehdä johtopäätöksiä englannin kielen säännönmukaisuuksista ja soveltaa niitä. Oppilas osaa vertailla, miten sama asia ilmaistaan englannissa ja jossakin muussa kielessä. Oppilas tuntee englannin kielen keskeisiä kielitiedon käsitteitä ja osaa käyttää niitä kielitaitonsa kehittämiseen.

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Rakennetaan ymmärrystä maailman moni- ja rinnakkaiskielisyydestä sekä kielellisistä oikeuksista. Tutkitaan englannin kielen kehittymistä globaaliksi lingua francaksi. Otetaan selkoa joidenkin sellaisten maiden kulttuureista ja elämänmuodoista, joissa englanti on keskeisin yhteiskunnassa käytetty kieli. Käytetään sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita englannin kielen opiskelussa sekä kielten välisessä vertailussa. Hankitaan tietoa joistakin englannin kielen varianteista.

Paikallinen tarkennus:

- Rakennetaan ymmärrystä eri kielten eri asemasta yhteiskunnassa - eri kieliä tarvitaan eri tilanteissa
- Laajennetaan ymmärrystä englannin kielen asemasta eri maissa ja globaalina lingua francana
- Ohjataan oppilasta asettamaan itselleen tavoitteeksi itselleen sopiva englannin kielen variantti

T4 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia englantia ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen

- Oppilas rohkaistuu antamaan ja vastaanottamaan rakentavaa palautetta.
- Oppilas osaa hyödyntää itselleen sopivia oppimaan oppimisen taitoja.
- Oppilas hallitsee monipuolisia itse- ja vertaisarviointitaitoja.
- Oppilas osaa asettaa itselleen sopivia tavoitteita englannin opiskelunsa suhteen.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa käyttää joitakin itselle sopivia kielenoppimistapoja. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä tavoista toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa käyttää yleisimpiä itselle sopivia kielenoppimistapoja. Oppilas osaa kuvata joitakin tapoja toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa käyttää keskeisimpiä itselle sopivia kielenoppimistapoja. Oppilas osaa vertailla tapoja toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa käyttää monipuolisia itselle sopivia tapoja oppia englannin kieltä. Oppilas osaa vertailla ja pohtia tapoja toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa.

S2 Kielenopiskelutaidot

Vahvistetaan edelleen kieltenopiskelutaitoja. Harjoitellaan oppimateriaalin monipuolista käyttöä, sanastojen käyttöä, kokonaisuuksien hahmottamista, ryhmittelyä, tiedon hakemista ja tiedon luotettavuuden arviointia.

Paikallinen tarkennus:

- Vahvistetaan edelleen kieltenopiskelutaitoja
- Harjoitellaan edelleen tiedon hakemista ja tiedon luotettavuuden arviointia käyttäen monipuolisesti eri lähteitä ja sähköisiä ympäristöjä ja niiden kriittistä arviointia
- Harjoitellaan eri tekstien ja dialogien rakenteiden ja piirteiden tunnistamista ja tuottamista yhä pidemmissä ja sidosteisimmissa kokonaisuuksissa

T5 kehittää oppilaan itsenäisyyttä soveltaa luovasti kielitaitoaan sekä jatkuvan kieltenopiskelun valmiuksia

- Oppilas käyttää monipuolisesti kielitaitoaan ilmaistessaan itseään sekä suullisesti että kirjallisesti.
- Oppilas pystyy päättelemään ennestään vieraiden sanojen ja lauseiden merkityksiä myös vieraampaa aihepiiriä käsittelevästä puheesta tai tekstistä.
- Oppilas ottaa vastuuta oppimisestaan ja osaa soveltaa opiskelutaitojaan itsenäisesti.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä mahdollisuuksista kehittää englannin kielen taitoaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kuvailla mahdollisuuksia kehittää englannin kielen taitoaan myös koulun päätyttyä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa vertailla erilaisia mahdollisuuksia soveltaa ja kehittää englannin kielen taitoaan myös koulun päätyttyä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa pohtia ja vertailla erilaisia mahdollisuuksia soveltaa ja kehittää englannin kielen taitoaan myös koulun päätyttyä.

S2 Kielenopiskelutaidot

Vahvistetaan edelleen kieltenopiskelutaitoja. Harjoitellaan oppimateriaalin monipuolista käyttöä, sanastojen käyttöä, kokonaisuuksien hahmottamista, ryhmittelyä, tiedon hakemista ja tiedon luotettavuuden arviointia.

Paikallinen tarkennus:

- Vahvistetaan edelleen kieltenopiskelutaitoja
- Harjoitellaan edelleen tiedon hakemista ja tiedon luotettavuuden arviointia käyttäen monipuolisesti eri lähteitä ja sähköisiä ympäristöjä ja niiden kriittistä arviointia
- Harjoitellaan eri tekstien ja dialogien rakenteiden ja piirteiden tunnistamista ja tuottamista yhä pidemmissä ja sidosteisimmissa kokonaisuuksissa

T6 rohkaista oppilasta osallistumaan keskusteluihin monenlaisista oppilaiden ikätasolle ja elämänkokemukseen sopivista aiheista, joissa käsitellään myös mielipiteitä

- Oppilas käy sujuvasti keskustelua itselleen tutuista ja läheisistä aiheista.
- Oppilas osaa ilmaista rakentavasti oman mielipiteensä käyttämällä tilanteeseen sopivia fraaseja ja pystyy perustelemaan mielipiteitään. Oppilas kykenee jatkamaan keskustelua luontevasti mielipide-eroista huolimatta.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.3 Oppilas selviytyy monista rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen joskus viestintäkumppaniin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A2.2 Oppilas selviää kohtalaisesti monenlaisista jokapäiväisistä viestintätilanteista ja pystyy enenevässä määrin olemaan aloitteellinen viestintätilanteessa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso B1.1 Oppilas pystyy viestimään, osallistumaan keskusteluihin ja ilmaisemaan mielipiteitään melko vaivattomasti jokapäiväisissä viestintätilanteissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso B1.1/B1.2 Oppilas pystyy viestimään, osallistumaan keskusteluihin ja ilmaisemaan mielipiteitään myös joissakin vaativammissa tilanteissa, kuten keskusteltaessa ajankohtaisesta tapahtumasta.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Sisältöjä yhdessä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta englannin kielellä eri yhteisöissä, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon sekä oppilaiden osallisuus ja toimijuus paikallisesti ja globaalisti. Otetaan huomioon englannin kielen levinneisyys ja asema globaalin kommunikaation kielenä. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä, kuten kertovista, kuvaavista tai vaikuttavista teksteistä. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.

Paikallinen tarkennus:

- Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä, kuten kuvaavista tai vaikuttavista teksteistä ja ajankohtaisista teemoista
- Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita sekä suullisesti että kirjallisesti
- Harjoitellaan sekä virallisia että epävirallisia dialogeja ja tekstejä
- Hyödynnetään oppilaan omia toisen asteen tavoitteita ja TET:a näiden toteutuksessa
- Tiedostetaan englannin asema ja mahdollistama vaikutus globaalissa ja paikallisessa vaikuttamisessa

T7 tukea oppilaan aloitteellisuutta viestinnässä, kompensaatiokeinojen käytössä ja merkitysneuvottelun käymisessä

- Oppilas osaa ylläpitää vuorovaikutusta aihepiiriltään erilaisissa tilanteissa ja toimii aktiivisesti vuorovaikutustilanteen jatkamisessa sekä osaa lopettaa sen luontevasti.
- Oppilas toimii luontevasti tavallisimmissa arjen tilanteissa englannin kohteliaisuussääntöjä noudattaen.
- Oppilas käyttää luontevasti kiertoilmaisuja ja yleisimpiä idiomeja.
- Oppilas tunnistaa ongelmia viestinnässä ja korjaa niitä sekä tukee viestintäpareja vuorovaikutustilanteessa.
- Oppilas tiedostaa viestintäparin taustan ja kielitaidon ilmaisussaan ja käyttää eri ratkaisuja havaitessaan viestinnässään taustasta johtuvia ongelmia.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.3 Oppilas osallistuu viestintään, mutta tarvitsee edelleen usein apukeinoja. Oppilas osaa reagoida suppein sanallisin ilmauksin, pienin elein (esim. nyökkäämällä), äännähdyksin tai muunlaisella minimipalautteella. Oppilas joutuu pyytämään selvennystä tai toistoa hyvin usein.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A2.2 Oppilas osallistuu enenevässä määrin viestintään käyttäen tarvittaessa vakiosanontoja pyytäessään tarkennusta avainsanoista. Oppilas joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä silloin tällöin. Oppilas käyttää esim. lähikäsitettä tai yleisempää käsitettä, kun ei tiedä täsmällistä (koira/eläin tai talo/mökki).
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso B1.1 Oppilas pystyy jossain määrin olemaan aloitteellinen viestinnän eri vaiheissa ja osaa varmistaa, onko viestintäkumppani ymmärtänyt viestin sekä kiertää tai korvata tuntemattoman sanan tai muotoilla viestinsä uudelleen. Oppilas pystyy neuvottelemaan tuntemattomien ilmauksien merkityksistä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso B1.1/B1.2 Oppilas pystyy olemaan aloitteellinen tuttua aihetta käsittelevässä vuorovaikutustilanteessa ja osaa varmistaa, onko viestintäkumppani ymmärtänyt viestin, korjata väärinymmärryksiä sekä kiertää tai korvata tuntemattoman sanan tai muotoilla viestinsä uudelleen. Oppilas pystyy neuvottelemaan tuntemattomien ja melko mutkikkaidenkin ilmauksien merkityksistä.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Sisältöjä yhdessä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta englannin kielellä eri yhteisöissä, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon sekä oppilaiden osallisuus ja toimijuus paikallisesti ja globaalisti. Otetaan huomioon englannin kielen levinneisyys ja asema globaalin kommunikaation kielenä. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä, kuten kertovista, kuvaavista tai vaikuttavista teksteistä. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.

Paikallinen tarkennus:

- Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä, kuten kuvaavista tai vaikuttavista teksteistä ja ajankohtaisista teemoista
- Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita sekä suullisesti että kirjallisesti
- Harjoitellaan sekä virallisia että epävirallisia dialogeja ja tekstejä
- Hyödynnetään oppilaan omia toisen asteen tavoitteita ja TET:a näiden toteutuksessa

- Tiedostetaan englannin asema ja mahdollistama vaikutus globaalissa ja paikallisessa vaikuttamisessa

T8 auttaa oppilasta tunnistamaan viestinnän kulttuurisia piirteitä ja tukea oppilaiden rakentavaa kulttuurienvälistä viestintää

- Oppilas osaa toimia monipuolisesti eri rooleissa tilannesidonnaisia ja rooliin sopivia fraaseja käyttäen.
- Oppilas osaa käyttää small talkia luontevana osana omaa viestintäänsä.
- Oppilas ymmärtää ja osaa ennakoida kulttuurierojen vaikutusta viestijöiden välillä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.3 Oppilas osaa käyttää yleisimpiä kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia monissa rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A2.2 Oppilas osaa käyttää kieltä yksinkertaisella tavalla kaikkein keskeisimpiin tarkoituksiin, kuten tiedonvaihtoon sekä mielipiteiden ja asenteiden asianmukaiseen ilmaisemiseen. Oppilas pystyy keskustelemaan kohteliaasti käyttäen tavanomaisia ilmauksia ja perustason viestintärutiineja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso B1.1 Oppilas osoittaa tuntevansa tärkeimmät kohteliaisuussäännöt. Oppilas pystyy ottamaan vuorovaikutuksessaan huomioon joitakin tärkeimpiä kulttuurisiin käytänteisiin liittyviä näkökohtia.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso B1.1/B1.2 Oppilas osoittaa tuntevansa tärkeimmät kohteliaisuussäännöt ja osaa kiinnittää huomiota kielenkäytön muodollisuuteen. Oppilas pystyy ottamaan vuorovaikutuksessaan huomioon tärkeimpiä kulttuurisia käytänteitä.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Sisältöjä yhdessä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta englannin kielellä eri yhteisöissä, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon sekä oppilaiden osallisuus ja toimijuus paikallisesti ja globaalisti. Otetaan huomioon englannin kielen levinneisyys ja asema globaalin kommunikaation kielenä. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä, kuten kertovista, kuvaavista tai vaikuttavista teksteistä. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.

Paikallinen tarkennus:

- Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä, kuten kuvaavista tai vaikuttavista teksteistä ja ajankohtaisista teemoista

- Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita sekä suullisesti että kirjallisesti
- Harjoitellaan sekä virallisia että epävirallisia dialogeja ja tekstejä
- Hyödynnetään oppilaan omia toisen asteen tavoitteita ja TET:a näiden toteutuksessa
- Tiedostetaan englannin asema ja mahdollistama vaikutus globaalissa ja paikallisessa vaikuttamisessa

T9 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia kuulla ja lukea monenlaisia itselleen merkityksellisiä yleiskielisiä ja yleistajuisia tekstejä erilaisista lähteistä sekä tulkita niitä käyttäen erilaisia strategioita

- Oppilas hyödyntää omaa ja viestintäkumppanin kieli- ja kulttuuritaustaa viestintätilanteissa.
- Oppilas pystyy seuraamaan keskustelua ja puhetta myös itselleen vieraammista aiheista. Eri aksentit tai variantit eivät merkittävästi häiritse ymmärtämistä.
- Oppilas tutustuu monenlaisiin, omalle taitotasolleen sopiviin tekstilajeihin ja -lähteisiin (esim. kaunokirjalliset otteet, tietoteksti).
- Oppilas ymmärtää pidemmästä ja aihepiiriltään laajemmasta tekstistä yksityiskohtia ja pystyy tekemään päätelmiä kontekstia hyödyntäen.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.3 Oppilas ymmärtää yksinkertaista, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta asiayhteyden tukemana. Oppilas pystyy löytämään tarvitsemansa yksinkertaisen tiedon lyhyestä tekstistä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A2.2 Oppilas pystyy seuraamaan hyvin summittaisesti selväpiirteisen asiapuheen pääkohtia, tunnistaa usein ympärillään käytävän keskustelun aiheen sekä ymmärtää pääasiat tuttua sanastoa sisältävästä yleiskielisestä tekstistä tai hitaasta puheesta. Oppilas osaa päätellä tuntemattomien sanojen merkityksiä asiayhteydestä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso B1.1 Oppilas ymmärtää pääasiat ja joitakin yksityiskohtia selkeästä ja lähes normaalitempoisesta yleiskielisestä puheesta tai yleistajuisesta kirjoitetusta tekstistä ja ymmärtää yhteiseen kokemukseen tai yleistietoon perustuvaa puhetta tai kirjoitettua tekstiä. Oppilas löytää pääajatukset, avainsanat ja tärkeitä yksityiskohtia myös valmistautumatta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso B1.1/B1.2 Oppilas ymmärtää pääasiat ja useita yksityiskohtia hieman vaativammasta normaalitempoisesta yleiskielisestä puheesta tai yleistajuisesta kirjoitetusta tekstistä. Oppilas ymmärtää yhteiseen kokemukseen tai yleistietoon perustuvaa puhetta tai kirjoitettua tekstiä. Oppilas löytää pääajatukset, avainsanat ja tärkeitä yksityiskohtia myös valmistautumatta.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Sisältöjä yhdessä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta englannin kielellä eri yhteisöissä, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon sekä oppilaiden osallisuus ja toimijuus paikallisesti ja globaalisti. Otetaan huomioon englannin kielen levinneisyys ja asema globaalin kommunikaation kielenä. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä, kuten kertovista, kuvaavista tai vaikuttavista teksteistä. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.

Paikallinen tarkennus:

- Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä, kuten kuvaavista tai vaikuttavista teksteistä ja ajankohtaisista teemoista
- Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita sekä suullisesti että kirjallisesti
- Harjoitellaan sekä virallisia että epävirallisia dialogeja ja tekstejä
- Hyödynnetään oppilaan omia toisen asteen tavoitteita ja TET:a näiden toteutuksessa

- Tiedostetaan englannin asema ja mahdollistama vaikutus globaalissa ja paikallisessa vaikuttamisessa

T10 ohjata oppilasta tuottamaan sekä puhuttua että kirjoitettua tekstiä erilaisiin tarkoituksiin yleisistä ja itselleen merkityksellisistä aiheista kiinnittäen huomiota rakenteiden monipuolisuuteen ja ohjaten hyvään ääntämiseen

- Oppilas osaa ymmärrettävästi kertoa suullisesti yleisistä ja itselleen merkityksellisistä aiheista.
- Oppilas kirjoittaa sujuvia, yhä yksityiskohtaisempia ja sidosteisempia, melko virheettömiä lyhyitä ja yksinkertaisia tekstejä. Oppilas laajentaa hallitsemiensa tyylilajien ja sidoskeinojen valikoimaa sekä harjoittelee pidempien yhtenäisten tekstien kirjoittamista.
- Oppilas soveltaa opiskelun apuvälineitä (esim sanastot, sanakirjat ja foneettiset merkit).
- Oppilas kiinnittää huomiota omaan ääntämiseensä ja osaa soveltaa viestintätilanteissa aikaisemmin opittuja ääntämismalleja (pystyy päättelemään uusien sanojen mahdollisia ääntämistapoja).
- Oppilas osaa käyttää perussanastoa ja erilaisia tilannesidonnaisia ilmaisuja, idiomeja sekä perusrakenteita (esim. aktiivin ja passiivin aikamuodot, sanajärjestys).
- Oppilas ymmärtää monipuolisia tekstejä sekä löytää tekstin yksityiskohtia sanastoja ja kontekstia hyödyntäen.
- Oppilas osaa kuvailla ympäröivää maailmaa sekä kommunikoida asianmukaisesti erilaisissa viestintätilanteissa.
- Oppilas pystyy ylläpitämään vuorovaikutusta aihepiiriltään erilaisissa tilanteissa ja toimimaan aktiivisesti viestintätilanteissa erilaisia keinoja käyttäen.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.3 Oppilas osaa rajallisen määrän lyhyitä, ulkoa opeteltuja ilmauksia, keskeistä sanastoa ja perustason lauserakenteita. Oppilas pystyy kertomaan arkisista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittamaan yksinkertaisia viestejä sekä ääntää harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A2.2 Oppilas osaa kuvata luettelomaisesti (ikäkaudelleen tyypillisiä) jokapäiväiseen elämään liittyviä asioita käyttäen tavallista sanastoa ja joitakin idiomaattisia ilmauksia sekä perustason rakenteita ja joskus hiukan vaativampiakin. Oppilas osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso B1.1 Oppilas osaa kertoa ydinkohdat ja myös hiukan yksityiskohtia erilaisista jokapäiväiseen elämään liittyvistä itseään kiinnostavista todellisista tai kuvitteellisista aiheista käyttäen melko laajaa sanastoa ja rakennevalikoimaa sekä joitakin yleisiä fraaseja ja idiomeja. Oppilas osaa soveltaa useita ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso B1.1/B1.2 Oppilas osaa kertoa ydinkohdat ja useita yksityiskohtia erilaisista jokapäiväiseen elämään liittyvistä itseään kiinnostavista todellisista tai kuvitteellisista aiheista käyttäen melko laajaa sanastoa ja rakennevalikoimaa sekä yleisiä fraaseja ja idiomeja. Oppilas osaa soveltaa useita ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Sisältöjä yhdessä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta englannin kielellä eri yhteisöissä, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon sekä oppilaiden osallisuus ja toimijuus paikallisesti ja globaalisti. Otetaan huomioon englannin kielen levinneisyys ja asema globaalin kommunikaation kielenä. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä, kuten kertovista, kuvaavista tai vaikuttavista teksteistä. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.

Paikallinen tarkennus:

- Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä, kuten kuvaavista tai vaikuttavista teksteistä ja ajankohtaisista teemoista
- Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita sekä suullisesti että kirjallisesti

- Harjoitellaan sekä virallisia että epävirallisia dialogeja ja tekstejä
- Hyödynnetään oppilaan omia toisen asteen tavoitteita ja TET:a näiden toteutuksessa
- Tiedostetaan englannin asema ja mahdollistama vaikutus globaalissa ja paikallisessa vaikuttamisessa

Espanjan kieli, A2-oppimäärä

Oppiaineen tehtävä

Kieli on oppimisen ja ajattelun edellytys. Kieli on mukana kaikessa koulun toiminnassa, ja jokainen opettaja on kielen opettaja. Kielten opiskelu edistää ajattelutaitojen kehittymistä. Se antaa aineksia monikielisen ja -kulttuurisen identiteetin muodostumiselle ja arvostamiselle. Sanavaraston ja rakenteiden karttuessa myös vuorovaikutus- ja tiedonhankintataidot kehittyvät. Kielten opiskelussa on runsaasti sijaa ilolle, leikillisyydelle ja luovuudelle.

Kielten opetus on osa kielikasvatusta ja johdatusta kielitietoisuuteen. Oppilaissa herätetään kiinnostus kouluyhteisön ja ympäröivän maailman kielelliseen ja kulttuuriseen moninaisuuteen ja heitä rohkaistaan viestimään autenttisissa ympäristöissä. Koulussa ohjataan arvostamaan eri kieliä, niiden puhujia ja erilaisia kulttuureita. Sukupuolten tasa-arvoa kielivalinnoissa ja kielten opiskelussa vahvistetaan erilaisia oppilaita kiinnostavalla kielivalintatiedotuksella, rohkaisemalla oppilaita tekemään aidosti itseään kiinnostavia valintoja sukupuolesta riippumatta, käsittelemällä opetuksessa monipuolisesti erilaisia aiheita sekä käyttämällä vaihtelevia ja toiminnallisia työtapoja.

Kielten opiskelu valmistaa oppilaita suunnitelmalliseen ja luovaan työskentelyyn erilaisissa kokoonpanoissa. Oppilaille ja oppilasryhmille luodaan mahdollisuuksia verkostoitumiseen ja yhteydenpitoon ihmisten kanssa myös eri puolilla maailmaa. Tieto- ja viestintäteknologia tarjoaa yhden luontevan mahdollisuuden toteuttaa kieltenopetusta autenttisista tilanteista ja oppilaiden viestintätarpeista lähtien. Opetus antaa myös valmiuksia osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen.

Opetus vahvistaa oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää niitä rohkeasti. Oppilaille annetaan mahdollisuus edetä yksilöllisesti ja saada tarpeen mukaan tukea oppimiselleen. Opetus järjestetään niin, että myös muita nopeammin etenevät tai kieltä entuudestaan osaavat voivat edistyä.

Kielten opetuksessa kehitetään monilukutaitoa ja käsitellään erilaisia tekstejä. Lasten ja nuorten erilaiset kiinnostuksen kohteet otetaan huomioon tekstien valinnassa. Opetuksessa luodaan siltoja myös eri kielten välille sekä oppilaiden vapaa-ajan kielenkäyttöön. Myös työelämässä tarvittavaan kielitaitoon kiinnitetään huomiota tekstien ja tehtävien valinnassa. Oppilaita ohjataan hakemaan osaamillaan kielillä tietoa.

Vieraan kielen A-oppimäärä vuosiluokilla 7-9

Oppilaita rohkaistaan käyttämään kaikkia opiskelemiaan kieliä monipuolisessa vuorovaikutuksessa ja tiedonhankinnassa. Opetuksen tavoitteena on tukea oppilasta vuosiluokilla 3-6 saavutettujen taitojen syventämisessä, kehittää oppilaan kielellistä päättelykykyä ja samalla edistää hänen kielenopiskelutaitojaan. Kulttuurisen moninaisuuden ymmärtämistä syvennetään pohtimalla erilaisia kieliyhteisöihin liittyviä arvosidonnaisia ilmiöitä. Myös tunteiden käsittelylle annetaan tilaa, ja tarpeen mukaan vaikeita asioita voidaan käsitellä myös koulun opetuskielellä

Vieraan kielen opetussuunnitelman perusteet on laadittu perusteiksi mille tahansa kielelle, jolle ei ole kielikohtaisia perusteita. Opetuksen järjestäjä huolehtii tällöin kielikohtaisen sovelluksen laatimisesta näiden perusteiden pohjalta. Perusteissa kuvattu karttuvan kielitaidon taso 6. vuosiluokan lopussa ja perusopetuksen päättövaiheessa soveltuu parhaiten indoeurooppalaisiin kieliin sekä eurooppalaisiin kieliin, joissa käytetään aakkosiin pohjautuvaa kirjoitusjärjestelmää. Muihin opetuksen järjestäjän kieliohjelmaan sisältyviin kieliin opetuksen järjestäjä laatii opetussuunnitelman noudattaen näitä perusteita soveltuvin osin. Kansainvälisesti hyväksyttyjä

kielikohtaisia viitekehyksiä noudatetaan soveltuvin osin ei-eurooppalaisten kielten opetuksessa (esim. kirjoitusmerkit).

Vieraan kielen opetusta voidaan integroida eri oppiaineiden ja monialaisten oppimiskokonaisuuksien opetukseen ja päinvastoin. Oppilaita rohkaistaan tiedonhakuun kyseisellä kielellä eri oppiaineissa.

Vieraan kielen A-oppimäärän oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Tavoitteena on, että kielenkäyttö olisi mahdollisimman asianmukaista, luonnollista ja oppilaille merkityksellistä. Työskentelyssä korostuu pari- ja pienryhmätyö sekä yhdessä oppiminen erityyppisissä oppimisympäristöissä. Monikielisyys- ja kielikasvatuksen tavoitteiden saavuttamiseksi tarvitaan opettajien yhteistyötä. Pelillisyyden, musiikin ja draaman avulla oppilaat saavat mahdollisuuden kokeilla kasvavaa kielitaitoaan ja käsitellä myös asenteita. Opetuksessa käytetään monipuolisesti eri oppimisympäristöjä, viestintäkanavia ja -välineitä. Teksteistä hankitaan tietoa, niitä jaetaan ja julkaistaan. Oppilaita ohjataan aktiiviseen toimijuuteen ja itsenäiseen vastuun ottoon omasta oppimisestaan Eurooppalaisen kielisalkun tai vastaavan työvälineen avulla. Oppilaat tutustuvat ympäröivän yhteisön monikielisyyteen ja monikulttuurisuuteen kotikansainvälisyyden avulla. Heille tarjotaan myös mahdollisuuksia harjoitella kansainvälistä yhteydenpitoa. Kohdekieltä käytetään aina kun se on mahdollista.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki vieraan kielen A-oppimäärässä vuosiluokilla 7-9

Oppilaita ohjataan käyttämään kielitaitoaan rohkeasti. Runsas viestinnällinen harjoittelu tukee oppilaiden kielitaidon kehittymistä. Oppilaita kannustetaan opiskelemaan myös muita koulun tarjoamia kieliä. Oppilaille, joilla on kieliin liittyviä oppimisvaikeuksia, tarjotaan tukea. Opetus suunnitellaan niin, että se tarjoaa haasteita myös muita nopeammin edistyville tai kieltä entuudestaan osaaville oppilaille.

Oppilaita kannustetaan vieraiden kielten opintoihin oppimisvaikeuksista huolimatta. Oppilasta ohjataan tunnistamaan ja hyödyntämään omia vahvuuksiaan kielenoppijana. Oppilaan kielitietoisuutta lisätään kiinnittämällä huomio kielten samankaltaisuuksiin. Esiin tuodaan kielitaidon tärkeys jatko-opintojen kannalta.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi vieraan kielen A-oppimäärässä vuosiluokilla 7–9

Arviointi on monipuolista, ja se antaa oppilaille mahdollisuuden painottaa itselleen luontevia ilmaisumuotoja. Formatiiviseen arviointiin liittyvän oppilaan oppimista ohjaavan ja kannustavan palautteen avulla oppilaita autetaan tulemaan tietoisiksi omista taidoistaan ja kehittämään niitä. Oppilaita rohkaistaan käyttämään oppimaansa erilaisissa viestintätilanteissa. Oppimista arvioidaan monin eri tavoin myös itsearvioinnin ja vertaispalautteen keinoin. Summatiivinen arviointi perustuu siihen, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on saavuttanut paikallisessa opetussuunnitelmassa vieraan kielen A-oppimäärälle asetetut tavoitteet.

Oppilaan kehittyvän kielitaidon arviointi perustuu Eurooppalaiseen viitekehykseen ja sen pohjalta laadittuun suomalaiseen sovellukseen Kehittyvän kielitaidon asteikko. Arvioinnissa välineenä voidaan käyttää myös esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua.

Arvioinnin tulee olla monipuolista, jotta oppilaat, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia tai joilla on muulla tavoin kielellisesti erilaiset lähtökohdat, saavat erilaisia mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona oppilaan vieraan kielen A-oppimäärän opiskelu päättyy vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päättöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut vieraan kielen A-oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt vieraan kielen A-oppimäärän tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päättöarvosana on vieraan kielen A-oppimäärän tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan vieraan kielen A-oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päättöarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy vieraan kielen A-oppimäärän päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan.

Vieraan kielen A-oppimäärän kehittyvään kielitaitoon liittyvien tavoitteiden (T6–T19) arvosanassa 9 on yhdistetty kaksi taitotasoa A2.2 ja B1.1 välitasoksi A2.2/B1.1. Taitotasot löytyvät Eurooppalaisesta viitekehyksestä ja sen pohjalta laaditusta suomalaisesta sovelluksesta Kehittyvän kielitaidon asteikko.

7

Vuosiluokan tavoitteet ja keskeiset sisällöt

T1 edistää oppilaan taitoa pohtia opiskeltavan kielen asemaan liittyviä arvoja ja ilmiöitä ja antaa oppilaalle valmiuksia kehittää kulttuurien välistä toimintakykyään

- Oppilas hahmottaa espankielisen maailman laajuuden ja tutustuu sen eri ilmiöihin: kulttuuri, luonto, koulumaailma

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa nimetä joitakin maita, joissa kohdekieltä puhutaan. Oppilas osaa kertoa jotakin kielialueen maiden kulttuureista ja elämänmuodoista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kertoa, missä kohdekieltä puhutaan ja että sitä puhutaan eri tavoin. Oppilas osaa kuvailla kielialueen maiden kulttuureja ja elämänmuotoja. Oppilas osaa nimetä vuorovaikutukseen liittyviä kulttuurisia piirteitä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kertoa kohdekielen asemasta maailmassa. Oppilas osaa vertailla kielialueen maiden kulttuureja ja elämänmuotoja. Oppilas osaa kertoa kulttuurisista piirteistä vuorovaikutuksessa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa pohtia kohdekielen asemaan liittyviä ilmiöitä maailmassa. Oppilas osaa vertailla ja pohtia kielialueen maiden kulttuureja ja elämänmuotoja. Oppilas osaa vertailla ja pohtia kulttuurisia piirteitä vuorovaikutuksessa.

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Rakennetaan ymmärrystä maailman moni- ja rinnakkaiskielisyydestä sekä kielellisistä oikeuksista. Otetaan selkoa niiden maiden tai alueiden kulttuureista ja elämänmuodoista, joissa opiskeltavaa kieltä puhutaan. Käytetään sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita kielten välisessä vertailussa ja kohdekielen opiskelussa. Hankitaan tarvittaessa tietoa kyseisen kielen päävarianteista.

Paikallinen tarkennus:

- Käytetään sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita kielten välisessä vertailussa ja espanjan kielen opiskelussa

T2 kannustaa löytämään kiinnostavia kohdekielisiä toimintaympäristöjä, jotka laajentavat oppilaan maailmankuvaa

- Oppilas tutustuu syvällisesti espanjankieliseen maailmaan, niiden kulttuureihin ja ominaisuuksiin
- Oppilas harjoittelee ohjatusti tiedonhakua espanjaksi

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa antaa esimerkkejä joistakin aineistoista ja toimintaympäristöistä, joissa voi käyttää kohdekieltä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa nimetä kohdekielisiä aineistoja ja toimintaympäristöjä, jotka edistävät hänen oppimistaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa vertailla kohdekielisiä aineistoja ja toimintaympäristöjä, jotka edistävät hänen oppimistaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa pohtia, miten hän voi hyödyntää kohdekielisiä aineistoja ja toimintaympäristöjä omaa oppimistaan edistääkseen.

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Rakennetaan ymmärrystä maailman moni- ja rinnakkaiskielisyydestä sekä kielellisistä oikeuksista. Otetaan selkoa niiden maiden tai alueiden kulttuureista ja elämänmuodoista, joissa opiskeltavaa kieltä puhutaan. Käytetään sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita kielten välisessä vertailussa ja kohdekielen opiskelussa. Hankitaan tarvittaessa tietoa kyseisen kielen päävarianteista.

Paikallinen tarkennus:

- Käytetään sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita kielten välisessä vertailussa ja espanjan kielen opiskelussa

T3 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia kohdekielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena

- Oppilas osaa vertailla eri kielen samankaltaisuuksia ja eriäväisyyksiä sekä käyttää tietoa hyväkseen espanjan opiskelussa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa tehdä havaintoja joistakin kohdekielen säännönmukaisuuksista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa tehdä joitakin johtopäätöksiä kohdekielen säännönmukaisuuksia. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä siitä, miten sama asia ilmaistaan kohdekielessä ja jossakin muussa kielessä. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä kohdekielen kielitiedon käsitteistä ja käyttää niitä kielitaitonsa kehittämiseen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa tehdä johtopäätöksiä kohdekielen säännönmukaisuuksista. Oppilas osaa kertoa, miten sama asia ilmaistaan kohdekielessä ja jossakin muussa kielessä. Oppilas osaa kertoa kohdekielen keskeisistä kielitiedon käsitteistä ja käyttää niitä kielitaitonsa kehittämiseen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa tehdä johtopäätöksiä kohdekielen säännönmukaisuuksista ja soveltaa niitä. Oppilas osaa vertailla, miten sama asia ilmaistaan kohdekielessä ja jossakin muussa kielessä. Oppilas tuntee kohdekielen kielitiedon käsitteitä ja osaa käyttää niitä kielitaitonsa kehittämiseen.

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Rakennetaan ymmärrystä maailman moni- ja rinnakkaiskielisyydestä sekä kielellisistä oikeuksista. Otetaan selkoa niiden maiden tai alueiden kulttuureista ja elämänmuodoista, joissa opiskeltavaa kieltä puhutaan. Käytetään sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita kielten välisessä vertailussa ja kohdekielen opiskelussa. Hankitaan tarvittaessa tietoa kyseisen kielen päävarianteista.

Paikallinen tarkennus:

- Käytetään sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita kielten välisessä vertailussa ja espanjan kielen opiskelussa

T4 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kieliä ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen

- Oppilas oppii tunnistamaan omia vahvuuksiaan kielen oppimisessa ja osaa asettaa oppimiselleen erilaisia tavoitteita tilanteen mukaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa käyttää joitakin itselle sopivia kielenoppimistapoja. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä tavoista toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa käyttää yleisimpiä itselle sopivia kielenoppimistapoja. Oppilas osaa kuvata joitakin tapoja toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa käyttää keskeisimpiä itselle sopivia tapoja oppia kohdekieltä. Oppilas osaa vertailla tapoja toimia rakentavasti vuorovaikutustilanteissa
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa käyttää monipuolisia itselle sopivia tapoja oppia kohdekieltä. Oppilas osaa vertailla ja pohtia tapoja toimia rakentavasti vuorovaikutustilanteissa.

S2 Kielenopiskelutaidot

Vahvistetaan edelleen kielenopiskelutaitoja. Harjoitellaan oppimateriaalin monipuolista käyttöä, sanastojen käyttöä, kokonaisuuksien hahmottamista, ryhmittelyä ja tiedon hakemista.

Paikallinen tarkennus:

- Harjoitellaan kokonaisuuksien hahmottamista, tiedonhakua ja eri sanastojen käyttöä
- Opetellaan eri käännöslähteiden toiminnan reunaehtoja ja moninaisuutta (esim.sähköisten käännösavustajien käyttö)

T5 tukea oppilaan itsenäisyyttä ja taitoa soveltaa luovasti kielitaitoaan sekä kehittää elinikäisen kieltenopiskelun valmiuksiaan

- Oppilas harjoittelee tuottamaan erilaisia kirjallisia ja suullisia tekstejä, itseen tai lähipiiriin liittyvissä tilanteissa
- Oppilas hahmottaa kielitaidon ja oikeakielisyyden merkityksen myös tulevaisuudessa ja yhteyden arkielämän tilanteisiin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä mahdollisuuksista kehittää kohdekielen taitoaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kuvailla mahdollisuuksia kehittää kohdekielen taitoaan myös koulun päätyttyä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa vertailla erilaisia mahdollisuuksia soveltaa ja kehittää kohdekielen taitoaan myös koulun päätyttyä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa pohtia ja vertailla erilaisia mahdollisuuksia soveltaa ja kehittää kohdekielen taitoaan myös koulun päätyttyä.

S2 Kielenopiskelutaidot

Vahvistetaan edelleen kielenopiskelutaitoja. Harjoitellaan oppimateriaalin monipuolista käyttöä, sanastojen käyttöä, kokonaisuuksien hahmottamista, ryhmittelyä ja tiedon hakemista.

Paikallinen tarkennus:

- Harjoitellaan kokonaisuuksien hahmottamista, tiedonhakua ja eri sanastojen käyttöä
- Opetellaan eri käännöslähteiden toiminnan reunaehtoja ja moninaisuutta (esim.sähköisten käännösavustajien käyttö)

T6 rohkaista oppilasta harjoittelemaan monenlaisia jokapäiväisiä viestintätilanteita sekä toimimaan niissä aloitteellisesti

- Oppilas oppii työskentelemään vaativuudeltaan eritasoisten tekstien kanssa ja harjoittelee erilaisia ymmärtämisstrategioita
- Oppilas harjoittelee erilaisissa tilanteissa selviämistä, asiointia ja toimivia viestintästrategioita

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.2 Oppilas selviytyy satunnaisesti yleisimmin toistuvista, rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen vielä enimmäkseen viestintäkumppaniin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A2.1 Oppilas pystyy vaihtamaan ajatuksia tai tietoja tutuissa ja jokapäiväisissä tilanteissa sekä toisinaan ylläpitämään viestintätilannetta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A2.2 Oppilas selviää jo kohtalaisesti monenlaisista jokapäiväisistä viestintätilanteista. Oppilas pystyy enenevässä määrin olemaan aloitteellinen viestintätilanteessa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso A2.2/B1.1 Oppilas selviää melko vaivattomasti monista jokapäiväisistä viestintätilanteista. Oppilas pystyy olemaan aloitteellinen monenlaisissa viestintätilanteissa.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Sisältöjä yhdessä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta kohdekielellä eri yhteisöissä ja maailmassa, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon. Lisäksi otetaan huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys ja asema sekä kielialueen elämänmuoto. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä, kuten kertovista, kuvaavista tai vaikuttavista teksteistä.. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.

Paikallinen tarkennus:

- Edellisten vuosien asioiden syventäminen ja kertaus
- Sanaston laajentaminen edelleen
- Suullisen ja kirjallisen viestinnän monipuolistaminen
- Opitaan gerundi
- Opitaan suoran ja epäsuoran objektin pronominit ja niiden käyttöä
- Opitaan välttämättömyysrakenteet (hay que/tener que)
- Tutustutaan kielteiseen imperatiiviin

T7 ohjata oppilasta olemaan aktiivinen viestintätilanteessa sekä syventämään taitoaan käyttää kohdekielisiä viestinnän keinoja, vakiintuneita fraaseja, kierto- ja täyteilmauksia ja muuta kompensaatiota

- Oppilasharjoittelee olemaan aloitteellinen viestinnässä ja rohkaistuu olemaan aktiivinen viestijä
- Oppilas harjoittelee erilaisissa tilanteissa selviämistä, asiointia ja toimivia viestintästrategioita

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.2 Oppilas tukeutuu viestinnässään kaikkein keskeisimpiin sanoihin ja ilmauksiin. Oppilas tarvitsee paljon apukeinoja. Oppilas osaa pyytää toistamista tai hidastamista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A2.1 Oppilas osallistuu enenevässä määrin viestintään turvautuen harvemmin ei-kielellisiin ilmaisuihin. Oppilas joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä melko usein ja osaa jonkin verran soveltaa viestintäkumppanin ilmaisuja omassa viestinnässään.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A2.2 Oppilas osallistuu enenevässä määrin viestintään käyttäen tarvittaessa vakiosanontoja pyytäessään tarkennusta avainsanoista. Oppilas joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä silloin tällöin ja käyttää esim. lähikäsitettä tai yleisempää käsitettä, kun ei tiedä täsmällistä (koira/eläin tai talo/mökki)
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso A2.2/B1.1 Oppilas osallistuu enenevässä määrin viestintään, osaa pyytää tarkennusta avainsanoista ja varmistaa, onko viestintäkumppani ymmärtänyt viestin. Oppilas osaa satunnaisesti kiertää tai korvata tuntemattoman sanan tai muotoilla viestinsä uudelleen.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Sisältöjä yhdessä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta kohdekielellä eri yhteisöissä ja maailmassa, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon. Lisäksi otetaan huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys ja asema sekä kielialueen elämänmuoto. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä, kuten kertovista, kuvaavista tai vaikuttavista teksteistä.. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.

Paikallinen tarkennus:

- Edellisten vuosien asioiden syventäminen ja kertaus
- Sanaston laajentaminen edelleen
- Suullisen ja kirjallisen viestinnän monipuolistaminen
- Opitaan gerundi
- Opitaan suoran ja epäsuoran objektin pronominit ja niiden käyttöä
- Opitaan välttämättömyysrakenteet (hay que/tener que)
- Tutustutaan kielteiseen imperatiiviin

T8 ohjata oppilasta kiinnittämään huomiota kulttuurisesti sopivaan kielenkäyttöön viestinnässä, johon liittyy mielipiteiden ja asenteiden esiin tuomista

- Oppilas harjoittelee erilaisissa tilanteissa selviämistä, osaa valita tilanteeseen sopivan kommunikointitavan (esim. teitittely)
- Oppilas harjoittelee mielipiteen kertomista ja toisen mielipiteisiin reagoimista

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.2 Oppilas osaa käyttää muutamia kaikkein yleisimpiä kielelle ominaisia kohteliaisuuden ilmauksia rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A2.1 Oppilas selviytyy lyhyistä sosiaalisista tilanteista ja osaa käyttää yleisimpiä kohteliaita tervehdyksiä ja puhuttelumuotoja, esittää kohteliaasti esimerkiksi pyyntöjä, kutsuja, ehdotuksia ja anteeksipyyntöjä ja vastata sellaisiin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A2.2 Oppilas osaa käyttää kieltä yksinkertaisella tavalla kaikkein keskeisimpiin tarkoituksiin, kuten tiedonvaihtoon sekä mielipiteiden ja asenteiden asianmukaiseen ilmaisemiseen. Oppilas pystyy keskustelemaan kohteliaasti käyttäen tavanomaisia ilmauksia ja perustason viestintärutiineja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso A2.2/B1.1 Oppilas osaa käyttää kieltä erilaisiin tarkoituksiin. Oppilas pystyy keskustelemaan kohteliaasti käyttäen tavanomaisia ilmauksia ja perustason viestintärutiineja.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Sisältöjä yhdessä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta kohdekielellä eri yhteisöissä ja maailmassa, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon. Lisäksi otetaan huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys ja asema sekä kielialueen elämänmuoto. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä, kuten kertovista, kuvaavista tai vaikuttavista teksteistä.. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.

Paikallinen tarkennus:

- Edellisten vuosien asioiden syventäminen ja kertaus
- Sanaston laajentaminen edelleen
- Suullisen ja kirjallisen viestinnän monipuolistaminen
- Opitaan gerundi
- Opitaan suoran ja epäsuoran objektin pronominit ja niiden käyttöä
- Opitaan välttämättömyysrakenteet (hay que/tener que)
- Tutustutaan kielteiseen imperatiiviin

T9 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tulkita erilaisia tekstejä, myös selväpiirteisiä asiatekstejä, joista hankitaan tietoa, ja ohjata käyttämään tulkinnassa päättelytaitoa ja keskeisen sisällön ymmärtämistä

- Oppilas harjoittelee tunnistamaan erilaisia kirjallisia ja suullisia tekstityyppejä (esim. uutiset, mainokset, blogit tms.)

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.2 Oppilas ymmärtää harjoiteltua, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää muutaman sanan mittaista kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta. Oppilas tunnistaa tekstistä yksittäisiä tietoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A2.1 Oppilas ymmärtää helppoja, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sekä selkeää puhetta sisältäviä tekstejä. Oppilas ymmärtää lyhyiden, yksinkertaisten, itseään kiinnostavien viestien ydinsisällön ja tekstin pääajatukset tuttua sanastoa sisältävästä, ennakoitavasta tekstistä. Oppilas pystyy hyvin yksinkertaiseen päättelyyn asiayhteyden tukemana.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A2.2 Oppilas pystyy seuraamaan hyvin summittaisesti selväpiirteisen asiapuheen pääkohtia, tunnistaa usein ympärillään käytävän keskustelun aiheen, ymmärtää pääasiat tuttua sanastoa sisältävästä yleiskielisestä tekstistä tai hitaasta puheesta. Oppilas osaa päätellä tuntemattomien sanojen merkityksiä asiayhteydestä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso A2.2/B1.1 Oppilas pystyy seuraamaan selväpiirteisen asiapuheen pääajatusta, tunnistaa usein ympärillään käytävän keskustelun aiheen, ymmärtää pääasiat tuttua sanastoa sisältävästä yleiskielisestä tekstistä tai hitaasta puheesta. Oppilas osaa päätellä tuntemattomien sanojen merkityksiä asiayhteydestä.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Sisältöjä yhdessä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta kohdekielellä eri yhteisöissä ja maailmassa, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon. Lisäksi otetaan huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys ja asema sekä kielialueen elämänmuoto. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä, kuten kertovista, kuvaavista tai vaikuttavista teksteistä.. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.

Paikallinen tarkennus:

- Edellisten vuosien asioiden syventäminen ja kertaus
- Sanaston laajentaminen edelleen
- Suullisen ja kirjallisen viestinnän monipuolistaminen
- Opitaan gerundi
- Opitaan suoran ja epäsuoran objektin pronominit ja niiden käyttöä
- Opitaan välttämättömyysrakenteet (hay que/tener que)
- Tutustutaan kielteiseen imperatiiviin

T10 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tuottaa puhetta ja kirjoitusta aihepiirejä laajentaen sekä kiinnittäen huomiota myös keskeisiin rakenteisiin ja ääntämisen perussääntöihin

- Oppilas harjoittelee tuottamaan erilaisia kirjallisia ja suullisia tekstejä, itseen tai lähipiiriin liittyvissä tilanteissa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.1 Oppilas osaa ilmaista itseään puheessa hyvin suppeasti käyttäen harjoiteltuja sanoja ja opeteltuja vakioilmaisuja. Oppilas ääntää joitakin harjoiteltuja ilmauksia ymmärrettävästi ja osaa kirjoittaa joitakin erillisiä sanoja ja sanontoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A1.3 Oppilas osaa rajallisen määrän lyhyitä, ulkoa opeteltuja ilmauksia, keskeistä sanastoa ja perustason lauserakenteita. Oppilas pystyy kertomaan arkisista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittamaan yksinkertaisia viestejä sekä ääntää harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A2.1 Oppilas pystyy kertomaan jokapäiväisistä ja konkreettisista sekä itselleen tärkeistä asioista käyttäen yksinkertaisia lauseita ja konkreettista sanastoa. Oppilas osaa helposti ennakoitavan perussanaston ja monia keskeisimpiä rakenteita. Oppilas osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso A2.2 Oppilas osaa kuvata luettelomaisesti (ikäkaudelleen tyypillisiä) jokapäiväiseen elämään liittyviä asioita käyttäen tavallista sanastoa ja joitakin idiomaattisia ilmauksia sekä perustason rakenteita ja joskus hiukan vaativampiakin. Oppilas osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Sisältöjä yhdessä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta kohdekielellä eri yhteisöissä ja maailmassa, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon. Lisäksi otetaan huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys ja asema sekä kielialueen elämänmuoto. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä, kuten kertovista, kuvaavista tai vaikuttavista teksteistä.. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.

Paikallinen tarkennus:

- Edellisten vuosien asioiden syventäminen ja kertaus
- Sanaston laajentaminen edelleen
- Suullisen ja kirjallisen viestinnän monipuolistaminen
- Opitaan gerundi
- Opitaan suoran ja epäsuoran objektin pronominit ja niiden käyttöä
- Opitaan välttämättömyysrakenteet (hay que/tener que)
- Tutustutaan kielteiseen imperatiiviin

8

Vuosiluokan tavoitteet ja keskeiset sisällöt

T1 edistää oppilaan taitoa pohtia opiskeltavan kielen asemaan liittyviä arvoja ja ilmiöitä ja antaa oppilaalle valmiuksia kehittää kulttuurien välistä toimintakykyään

- Oppilas tunnistaa espanjankielisen maailman arvoja ja ilmiöitä ja oppii vertaamaan niitä omaan maailmankuvaansa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa nimetä joitakin maita, joissa kohdekieltä puhutaan. Oppilas osaa kertoa jotakin kielialueen maiden kulttuureista ja elämänmuodoista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kertoa, missä kohdekieltä puhutaan ja että sitä puhutaan eri tavoin. Oppilas osaa kuvailla kielialueen maiden kulttuureja ja elämänmuotoja. Oppilas osaa nimetä vuorovaikutukseen liittyviä kulttuurisia piirteitä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kertoa kohdekielen asemasta maailmassa. Oppilas osaa vertailla kielialueen maiden kulttuureja ja elämänmuotoja. Oppilas osaa kertoa kulttuurisista piirteistä vuorovaikutuksessa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa pohtia kohdekielen asemaan liittyviä ilmiöitä maailmassa. Oppilas osaa vertailla ja pohtia kielialueen maiden kulttuureja ja elämänmuotoja. Oppilas osaa vertailla ja pohtia kulttuurisia piirteitä vuorovaikutuksessa.

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Rakennetaan ymmärrystä maailman moni- ja rinnakkaiskielisyydestä sekä kielellisistä oikeuksista. Otetaan selkoa niiden maiden tai alueiden kulttuureista ja elämänmuodoista, joissa opiskeltavaa kieltä puhutaan. Käytetään sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita kielten välisessä vertailussa ja kohdekielen opiskelussa. Hankitaan tarvittaessa tietoa kyseisen kielen päävarianteista.

Paikallinen tarkennus:

- Laajennetaan ymmärrystä espanjankielisten alueiden kulttuureista ja elämänmuodoista, joissa opiskeltavaa kieltä puhutaan

T2 kannustaa löytämään kiinnostavia kohdekielisiä toimintaympäristöjä, jotka laajentavat oppilaan maailmankuvaa

- Oppilas harjoittelee tiedonhakua monipuolisesti sekä avainsanoin että lähdetekstien muodossa espanjaksi

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa antaa esimerkkejä joistakin aineistoista ja toimintaympäristöistä, joissa voi käyttää kohdekieltä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa nimetä kohdekielisiä aineistoja ja toimintaympäristöjä, jotka edistävät hänen oppimistaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa vertailla kohdekielisiä aineistoja ja toimintaympäristöjä, jotka edistävät hänen oppimistaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa pohtia, miten hän voi hyödyntää kohdekielisiä aineistoja ja toimintaympäristöjä omaa oppimistaan edistääkseen.

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Rakennetaan ymmärrystä maailman moni- ja rinnakkaiskielisyydestä sekä kielellisistä oikeuksista. Otetaan selkoa niiden maiden tai alueiden kulttuureista ja elämänmuodoista, joissa opiskeltavaa kieltä puhutaan. Käytetään sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita kielten välisessä vertailussa ja kohdekielen opiskelussa. Hankitaan tarvittaessa tietoa kyseisen kielen päävarianteista.

Paikallinen tarkennus:

- Laajennetaan ymmärrystä espanjankielisten alueiden kulttuureista ja elämänmuodoista, joissa opiskeltavaa kieltä puhutaan

T3 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia kohdekielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena

- Oppilas osaa vertailla eri kielen samankaltaisuuksia ja eriäväisyyksiä sekä käyttää tietoa hyväkseen espanjan opiskelussa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa tehdä havaintoja joistakin kohdekielen säännönmukaisuuksista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa tehdä joitakin johtopäätöksiä kohdekielen säännönmukaisuuksia. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä siitä, miten sama asia ilmaistaan kohdekielessä ja jossakin muussa kielessä. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä kohdekielen kielitiedon käsitteistä ja käyttää niitä kielitaitonsa kehittämiseen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa tehdä johtopäätöksiä kohdekielen säännönmukaisuuksista. Oppilas osaa kertoa, miten sama asia ilmaistaan kohdekielessä ja jossakin muussa kielessä. Oppilas osaa kertoa kohdekielen keskeisistä kielitiedon käsitteistä ja käyttää niitä kielitaitonsa kehittämiseen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa tehdä johtopäätöksiä kohdekielen säännönmukaisuuksista ja soveltaa niitä. Oppilas osaa vertailla, miten sama asia ilmaistaan kohdekielessä ja jossakin muussa kielessä. Oppilas tuntee kohdekielen kielitiedon käsitteitä ja osaa käyttää niitä kielitaitonsa kehittämiseen.

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Rakennetaan ymmärrystä maailman moni- ja rinnakkaiskielisyydestä sekä kielellisistä oikeuksista. Otetaan selkoa niiden maiden tai alueiden kulttuureista ja elämänmuodoista, joissa opiskeltavaa kieltä puhutaan. Käytetään sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita kielten välisessä vertailussa ja kohdekielen opiskelussa. Hankitaan tarvittaessa tietoa kyseisen kielen päävarianteista.

Paikallinen tarkennus:

- Laajennetaan ymmärrystä espanjankielisten alueiden kulttuureista ja elämänmuodoista, joissa opiskeltavaa kieltä puhutaan

T4 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kieliä ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen

- Oppilas oppii antamaa rakentavaa ja kannustavaa vertaispalautetta
- Oppilas opettelee hyödyntämään erilaisia tapoja oppia kieltä myös koulukontekstin ulkopuolella: omat mielenkiinnon kohteet, harrastukset, matkailu

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa käyttää joitakin itselle sopivia kielenoppimistapoja. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä tavoista toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa käyttää yleisimpiä itselle sopivia kielenoppimistapoja. Oppilas osaa kuvata joitakin tapoja toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa käyttää keskeisimpiä itselle sopivia tapoja oppia kohdekieltä. Oppilas osaa vertailla tapoja toimia rakentavasti vuorovaikutustilanteissa
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa käyttää monipuolisia itselle sopivia tapoja oppia kohdekieltä. Oppilas osaa vertailla ja pohtia tapoja toimia rakentavasti vuorovaikutustilanteissa.

S2 Kielenopiskelutaidot

Vahvistetaan edelleen kielenopiskelutaitoja. Harjoitellaan oppimateriaalin monipuolista käyttöä, sanastojen käyttöä, kokonaisuuksien hahmottamista, ryhmittelyä ja tiedon hakemista.

Paikallinen tarkennus:

- Jatketaan eri käännöslähteiden käytön harjoittelua ja opetellaan vertailemaan niiden etuja ja heikkouksia

T5 tukea oppilaan itsenäisyyttä ja taitoa soveltaa luovasti kielitaitoaan sekä kehittää elinikäisen kieltenopiskelun valmiuksiaan

- Oppilas harjoittelee tuottamaan erilaisia kirjallisia ja suullisia tekstejä ja ilmaisemaan oman mielipiteensä
- Oppilas ymmärtää kielitaidon ja oikeakielisyyden merkityksen myös tulevaisuudessa ja yhteyden arkielämän tilanteisiin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä mahdollisuuksista kehittää kohdekielen taitoaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kuvailla mahdollisuuksia kehittää kohdekielen taitoaan myös koulun päätyttyä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa vertailla erilaisia mahdollisuuksia soveltaa ja kehittää kohdekielen taitoaan myös koulun päätyttyä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa pohtia ja vertailla erilaisia mahdollisuuksia soveltaa ja kehittää kohdekielen taitoaan myös koulun päätyttyä.

S2 Kielenopiskelutaidot

Vahvistetaan edelleen kielenopiskelutaitoja. Harjoitellaan oppimateriaalin monipuolista käyttöä, sanastojen käyttöä, kokonaisuuksien hahmottamista, ryhmittelyä ja tiedon hakemista.

Paikallinen tarkennus:

- Jatketaan eri käännöslähteiden käytön harjoittelua ja opetellaan vertailemaan niiden etuja ja heikkouksia

T6 rohkaista oppilasta harjoittelemaan monenlaisia jokapäiväisiä viestintätilanteita sekä toimimaan niissä aloitteellisesti

- Oppilas oppii työskentelemään vaativuudeltaan eritasoisten tekstien kanssa ja harjoittelee erilaisia ymmärtämisstrategioita
- Oppilas harjoittelee erilaisissa tilanteissa selviämistä, asiointia ja toimivia viestintästrategioita

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.2 Oppilas selviytyy satunnaisesti yleisimmin toistuvista, rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen vielä enimmäkseen viestintäkumppaniin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A2.1 Oppilas pystyy vaihtamaan ajatuksia tai tietoja tutuissa ja jokapäiväisissä tilanteissa sekä toisinaan ylläpitämään viestintätilannetta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A2.2 Oppilas selviää jo kohtalaisesti monenlaisista jokapäiväisistä viestintätilanteista. Oppilas pystyy enenevässä määrin olemaan aloitteellinen viestintätilanteessa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso A2.2/B1.1 Oppilas selviää melko vaivattomasti monista jokapäiväisistä viestintätilanteista. Oppilas pystyy olemaan aloitteellinen monenlaisissa viestintätilanteissa.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Sisältöjä yhdessä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta kohdekielellä eri yhteisöissä ja maailmassa, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon. Lisäksi otetaan huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys ja asema sekä kielialueen elämänmuoto. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä, kuten kertovista, kuvaavista tai vaikuttavista teksteistä.. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.

Paikallinen tarkennus:

- Aikaisemmin opitun sanaston ja rakenteiden kertaus ja syventäminen

- Menneet aikamuodot, pääasiallisesti pretérito indefinido ja imperfecto: muodot ja käyttö
- Tutustutaan erilaisiin futuurirakenteisiin

T7 ohjata oppilasta olemaan aktiivinen viestintätilanteessa sekä syventämään taitoaan käyttää kohdekielisiä viestinnän keinoja, vakiintuneita fraaseja, kierto- ja täyteilmauksia ja muuta kompensaatiota

- Oppilas harjoittelee olemaan aloitteellinen viestinnässä ja rohkaistuu olemaan aktiivinen viestijä
- Oppilas harjoittelee erilaisissa tilanteissa selviämistä, asiointia ja toimivia viestintästrategioita

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.2 Oppilas tukeutuu viestinnässään kaikkein keskeisimpiin sanoihin ja ilmauksiin. Oppilas tarvitsee paljon apukeinoja. Oppilas osaa pyytää toistamista tai hidastamista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A2.1 Oppilas osallistuu enenevässä määrin viestintään turvautuen harvemmin ei-kielellisiin ilmaisuihin. Oppilas joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä melko usein ja osaa jonkin verran soveltaa viestintäkumppanin ilmaisuja omassa viestinnässään.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A2.2 Oppilas osallistuu enenevässä määrin viestintään käyttäen tarvittaessa vakiosanontoja pyytäessään tarkennusta avainsanoista. Oppilas joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä silloin tällöin ja käyttää esim. lähikäsitettä tai yleisempää käsitettä, kun ei tiedä täsmällistä (koira/eläin tai talo/mökki)
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso A2.2/B1.1 Oppilas osallistuu enenevässä määrin viestintään, osaa pyytää tarkennusta avainsanoista ja varmistaa, onko viestintäkumppani ymmärtänyt viestin. Oppilas osaa satunnaisesti kiertää tai korvata tuntemattoman sanan tai muotoilla viestinsä uudelleen.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Sisältöjä yhdessä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta kohdekielellä eri yhteisöissä ja maailmassa, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon. Lisäksi otetaan huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys ja asema sekä kielialueen elämänmuoto. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä, kuten kertovista, kuvaavista tai vaikuttavista teksteistä.. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.

Paikallinen tarkennus:

- Aikaisemmin opitun sanaston ja rakenteiden kertaus ja syventäminen
- Menneet aikamuodot, pääasiallisesti pretérito indefinido ja imperfecto: muodot ja käyttö
- Tutustutaan erilaisiin futuurirakenteisiin

T8 ohjata oppilasta kiinnittämään huomiota kulttuurisesti sopivaan kielenkäyttöön viestinnässä, johon liittyy mielipiteiden ja asenteiden esiin tuomista

- Oppilas harjoittelee erilaisissa tilanteissa selviämistä, osaa valita tilanteeseen sopivan kommunikointitavan (esim. teitittely)
- Oppilas harjoittelee mielipiteen kertomista ja toisen mielipiteisiin reagoimista

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.2 Oppilas osaa käyttää muutamia kaikkein yleisimpiä kielelle ominaisia kohteliaisuuden ilmauksia rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A2.1 Oppilas selviytyy lyhyistä sosiaalisista tilanteista ja osaa käyttää yleisimpiä kohteliaita tervehdyksiä ja puhuttelumuotoja, esittää kohteliaasti esimerkiksi pyyntöjä, kutsuja, ehdotuksia ja anteeksipyyntöjä ja vastata sellaisiin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A2.2 Oppilas osaa käyttää kieltä yksinkertaisella tavalla kaikkein keskeisimpiin tarkoituksiin, kuten tiedonvaihtoon sekä mielipiteiden ja asenteiden asianmukaiseen ilmaisemiseen. Oppilas pystyy keskustelemaan kohteliaasti käyttäen tavanomaisia ilmauksia ja perustason viestintärutiineja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso A2.2/B1.1 Oppilas osaa käyttää kieltä erilaisiin tarkoituksiin. Oppilas pystyy keskustelemaan kohteliaasti käyttäen tavanomaisia ilmauksia ja perustason viestintärutiineja.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Sisältöjä yhdessä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta kohdekielellä eri yhteisöissä ja maailmassa, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon. Lisäksi otetaan huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys ja asema sekä kielialueen elämänmuoto. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä, kuten kertovista, kuvaavista tai vaikuttavista teksteistä.. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.

Paikallinen tarkennus:

- Aikaisemmin opitun sanaston ja rakenteiden kertaus ja syventäminen

- Menneet aikamuodot, pääasiallisesti pretérito indefinido ja imperfecto: muodot ja käyttö
- Tutustutaan erilaisiin futuurirakenteisiin

T9 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tulkita erilaisia tekstejä, myös selväpiirteisiä asiatekstejä, joista hankitaan tietoa, ja ohjata käyttämään tulkinnassa päättelytaitoa ja keskeisen sisällön ymmärtämistä

- Oppilas harjoittelee tunnistamaan erilaisia kirjallisia ja suullisia tekstityyppejä (esim. uutiset, mainokset, blogit tms.)

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.2 Oppilas ymmärtää harjoiteltua, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää muutaman sanan mittaista kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta. Oppilas tunnistaa tekstistä yksittäisiä tietoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A2.1 Oppilas ymmärtää helppoja, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sekä selkeää puhetta sisältäviä tekstejä. Oppilas ymmärtää lyhyiden, yksinkertaisten, itseään kiinnostavien viestien ydinsisällön ja tekstin pääajatukset tuttua sanastoa sisältävästä, ennakoitavasta tekstistä. Oppilas pystyy hyvin yksinkertaiseen päättelyyn asiayhteyden tukemana.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A2.2 Oppilas pystyy seuraamaan hyvin summittaisesti selväpiirteisen asiapuheen pääkohtia, tunnistaa usein ympärillään käytävän keskustelun aiheen, ymmärtää pääasiat tuttua sanastoa sisältävästä yleiskielisestä tekstistä tai hitaasta puheesta. Oppilas osaa päätellä tuntemattomien sanojen merkityksiä asiayhteydestä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso A2.2/B1.1 Oppilas pystyy seuraamaan selväpiirteisen asiapuheen pääajatusta, tunnistaa usein ympärillään käytävän keskustelun aiheen, ymmärtää pääasiat tuttua sanastoa sisältävästä yleiskielisestä tekstistä tai hitaasta puheesta. Oppilas osaa päätellä tuntemattomien sanojen merkityksiä asiayhteydestä.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Sisältöjä yhdessä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta kohdekielellä eri yhteisöissä ja maailmassa, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon. Lisäksi otetaan huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys ja asema sekä kielialueen elämänmuoto. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä, kuten kertovista, kuvaavista tai vaikuttavista teksteistä.. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.

Paikallinen tarkennus:

- Aikaisemmin opitun sanaston ja rakenteiden kertaus ja syventäminen
- Menneet aikamuodot, pääasiallisesti pretérito indefinido ja imperfecto: muodot ja käyttö
- Tutustutaan erilaisiin futuurirakenteisiin

T10 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tuottaa puhetta ja kirjoitusta aihepiirejä laajentaen sekä kiinnittäen huomiota myös keskeisiin rakenteisiin ja ääntämisen perussääntöihin

- Oppilas harjoittelee tuottamaan erilaisia kirjallisia ja suullisia tekstejä ja ilmaisemaan oman mielipiteensä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.1 Oppilas osaa ilmaista itseään puheessa hyvin suppeasti käyttäen harjoiteltuja sanoja ja opeteltuja vakioilmaisuja. Oppilas ääntää joitakin harjoiteltuja ilmauksia ymmärrettävästi ja osaa kirjoittaa joitakin erillisiä sanoja ja sanontoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A1.3 Oppilas osaa rajallisen määrän lyhyitä, ulkoa opeteltuja ilmauksia, keskeistä sanastoa ja perustason lauserakenteita. Oppilas pystyy kertomaan arkisista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittamaan yksinkertaisia viestejä sekä ääntää harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A2.1 Oppilas pystyy kertomaan jokapäiväisistä ja konkreettisista sekä itselleen tärkeistä asioista käyttäen yksinkertaisia lauseita ja konkreettista sanastoa. Oppilas osaa helposti ennakoitavan perussanaston ja monia keskeisimpiä rakenteita. Oppilas osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso A2.2 Oppilas osaa kuvata luettelomaisesti (ikäkaudelleen tyypillisiä) jokapäiväiseen elämään liittyviä asioita käyttäen tavallista sanastoa ja joitakin idiomaattisia ilmauksia sekä perustason rakenteita ja joskus hiukan vaativampiakin. Oppilas osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Sisältöjä yhdessä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta kohdekielellä eri yhteisöissä ja maailmassa, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon. Lisäksi otetaan huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys ja asema sekä kielialueen elämänmuoto. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä, kuten

kertovista, kuvaavista tai vaikuttavista teksteistä.. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.

Paikallinen tarkennus:

- Aikaisemmin opitun sanaston ja rakenteiden kertaus ja syventäminen
- Menneet aikamuodot, pääasiallisesti pretérito indefinido ja imperfecto: muodot ja käyttö
- Tutustutaan erilaisiin futuurirakenteisiin

9

Vuosiluokan tavoitteet ja keskeiset sisällöt

T1 edistää oppilaan taitoa pohtia opiskeltavan kielen asemaan liittyviä arvoja ja ilmiöitä ja antaa oppilaalle valmiuksia kehittää kulttuurien välistä toimintakykyään

- Oppilastunnistaa espanjankielisen maailman arvoja ja ilmiöitä ja oppii vertaamaan niitä omaan maailmankuvaansa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa nimetä joitakin maita, joissa kohdekieltä puhutaan. Oppilas osaa kertoa jotakin kielialueen maiden kulttuureista ja elämänmuodoista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kertoa, missä kohdekieltä puhutaan ja että sitä puhutaan eri tavoin. Oppilas osaa kuvailla kielialueen maiden kulttuureja ja elämänmuotoja. Oppilas osaa nimetä vuorovaikutukseen liittyviä kulttuurisia piirteitä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kertoa kohdekielen asemasta maailmassa. Oppilas osaa vertailla kielialueen maiden kulttuureja ja elämänmuotoja. Oppilas osaa kertoa kulttuurisista piirteistä vuorovaikutuksessa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa pohtia kohdekielen asemaan liittyviä ilmiöitä maailmassa. Oppilas osaa vertailla ja pohtia kielialueen maiden kulttuureja ja elämänmuotoja. Oppilas osaa vertailla ja pohtia kulttuurisia piirteitä vuorovaikutuksessa.

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Rakennetaan ymmärrystä maailman moni- ja rinnakkaiskielisyydestä sekä kielellisistä oikeuksista. Otetaan selkoa niiden maiden tai alueiden kulttuureista ja elämänmuodoista, joissa opiskeltavaa kieltä puhutaan. Käytetään sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita kielten välisessä vertailussa ja kohdekielen opiskelussa. Hankitaan tarvittaessa tietoa kyseisen kielen päävarianteista.

Paikallinen tarkennus:

- Rakennetaan ymmärrystä espanjankielisen maailman moni- ja rinnakkaiskielisyydestä sekä kielellisistä oikeuksista

T2 kannustaa löytämään kiinnostavia kohdekielisiä toimintaympäristöjä, jotka laajentavat oppilaan maailmankuvaa

- Oppilas harjoittelee tiedonhakua monipuolisesti sekä avainsanoin että lähdetekstien muodossa espanjaksi

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa antaa esimerkkejä joistakin aineistoista ja toimintaympäristöistä, joissa voi käyttää kohdekieltä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa nimetä kohdekielisiä aineistoja ja toimintaympäristöjä, jotka edistävät hänen oppimistaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa vertailla kohdekielisiä aineistoja ja toimintaympäristöjä, jotka edistävät hänen oppimistaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa pohtia, miten hän voi hyödyntää kohdekielisiä aineistoja ja toimintaympäristöjä omaa oppimistaan edistääkseen.

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Rakennetaan ymmärrystä maailman moni- ja rinnakkaiskielisyydestä sekä kielellisistä oikeuksista. Otetaan selkoa niiden maiden tai alueiden kulttuureista ja elämänmuodoista, joissa opiskeltavaa kieltä puhutaan. Käytetään sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita kielten välisessä vertailussa ja kohdekielen opiskelussa. Hankitaan tarvittaessa tietoa kyseisen kielen päävarianteista.

Paikallinen tarkennus:

- Rakennetaan ymmärrystä espanjankielisen maailman moni- ja rinnakkaiskielisyydestä sekä kielellisistä oikeuksista

T3 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia kohdekielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena

- Oppilas osaa vertailla eri kielen samankaltaisuuksia ja eriäväisyyksiä sekä käyttää tietoa hyväkseen espanjan opiskelussa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa tehdä havaintoja joistakin kohdekielen säännönmukaisuuksista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa tehdä joitakin johtopäätöksiä kohdekielen säännönmukaisuuksia. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä siitä, miten sama asia ilmaistaan kohdekielessä ja jossakin muussa kielessä. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä kohdekielen kielitiedon käsitteistä ja käyttää niitä kielitaitonsa kehittämiseen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa tehdä johtopäätöksiä kohdekielen säännönmukaisuuksista. Oppilas osaa kertoa, miten sama asia ilmaistaan kohdekielessä ja jossakin muussa kielessä. Oppilas osaa kertoa kohdekielen keskeisistä kielitiedon käsitteistä ja käyttää niitä kielitaitonsa kehittämiseen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa tehdä johtopäätöksiä kohdekielen säännönmukaisuuksista ja soveltaa niitä. Oppilas osaa vertailla, miten sama asia ilmaistaan kohdekielessä ja jossakin muussa kielessä. Oppilas tuntee kohdekielen kielitiedon käsitteitä ja osaa käyttää niitä kielitaitonsa kehittämiseen.

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Rakennetaan ymmärrystä maailman moni- ja rinnakkaiskielisyydestä sekä kielellisistä oikeuksista. Otetaan selkoa niiden maiden tai alueiden kulttuureista ja elämänmuodoista, joissa opiskeltavaa kieltä puhutaan. Käytetään sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita kielten välisessä vertailussa ja kohdekielen opiskelussa. Hankitaan tarvittaessa tietoa kyseisen kielen päävarianteista.

Paikallinen tarkennus:

- Rakennetaan ymmärrystä espanjankielisen maailman moni- ja rinnakkaiskielisyydestä sekä kielellisistä oikeuksista

T4 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kieliä ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen

- Oppilas pyrkii käyttämään aktiivisesti jo osaamaansa kieltä erilaisissa viestintätilanteissa kykyjensä mukaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa käyttää joitakin itselle sopivia kielenoppimistapoja. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä tavoista toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa käyttää yleisimpiä itselle sopivia kielenoppimistapoja. Oppilas osaa kuvata joitakin tapoja toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa käyttää keskeisimpiä itselle sopivia tapoja oppia kohdekieltä. Oppilas osaa vertailla tapoja toimia rakentavasti vuorovaikutustilanteissa
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa käyttää monipuolisia itselle sopivia tapoja oppia kohdekieltä. Oppilas osaa vertailla ja pohtia tapoja toimia rakentavasti vuorovaikutustilanteissa.

S2 Kielenopiskelutaidot

Vahvistetaan edelleen kielenopiskelutaitoja. Harjoitellaan oppimateriaalin monipuolista käyttöä, sanastojen käyttöä, kokonaisuuksien hahmottamista, ryhmittelyä ja tiedon hakemista.

Paikallinen tarkennus:

- Osataan käyttää useampia eri käännöslähteitä ja avusteita
    - Ymmärretään niiden merkitys tekstin kokonaisymmärryksen kannalta

T5 tukea oppilaan itsenäisyyttä ja taitoa soveltaa luovasti kielitaitoaan sekä kehittää elinikäisen kieltenopiskelun valmiuksiaan

- Oppilas harjoittelee tuottamaan erilaisia kirjallisia ja suullisia tekstejä ja ilmaisemaan oman mielipiteensä
- Oppilas ymmärtää kielitaidon ja oikeakielisyyden merkityksen myös tulevaisuudessa ja yhteyden arkielämän tilanteisiin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä mahdollisuuksista kehittää kohdekielen taitoaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kuvailla mahdollisuuksia kehittää kohdekielen taitoaan myös koulun päätyttyä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa vertailla erilaisia mahdollisuuksia soveltaa ja kehittää kohdekielen taitoaan myös koulun päätyttyä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa pohtia ja vertailla erilaisia mahdollisuuksia soveltaa ja kehittää kohdekielen taitoaan myös koulun päätyttyä.

S2 Kielenopiskelutaidot

Vahvistetaan edelleen kielenopiskelutaitoja. Harjoitellaan oppimateriaalin monipuolista käyttöä, sanastojen käyttöä, kokonaisuuksien hahmottamista, ryhmittelyä ja tiedon hakemista.

Paikallinen tarkennus:

- Osataan käyttää useampia eri käännöslähteitä ja avusteita
    - Ymmärretään niiden merkitys tekstin kokonaisymmärryksen kannalta

T6 rohkaista oppilasta harjoittelemaan monenlaisia jokapäiväisiä viestintätilanteita sekä toimimaan niissä aloitteellisesti

- Oppilas oppii työskentelemään vaativuudeltaan eritasoisten tekstien kanssa ja harjoittelee erilaisia ymmärtämisstrategioita
- Oppilas harjoittelee erilaisissa tilanteissa selviämistä, asiointia ja toimivia viestintästrategioita

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.2 Oppilas selviytyy satunnaisesti yleisimmin toistuvista, rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen vielä enimmäkseen viestintäkumppaniin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A2.1 Oppilas pystyy vaihtamaan ajatuksia tai tietoja tutuissa ja jokapäiväisissä tilanteissa sekä toisinaan ylläpitämään viestintätilannetta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A2.2 Oppilas selviää jo kohtalaisesti monenlaisista jokapäiväisistä viestintätilanteista. Oppilas pystyy enenevässä määrin olemaan aloitteellinen viestintätilanteessa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso A2.2/B1.1 Oppilas selviää melko vaivattomasti monista jokapäiväisistä viestintätilanteista. Oppilas pystyy olemaan aloitteellinen monenlaisissa viestintätilanteissa.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Sisältöjä yhdessä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta kohdekielellä eri yhteisöissä ja maailmassa, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon. Lisäksi otetaan huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys ja asema sekä kielialueen elämänmuoto. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä, kuten kertovista, kuvaavista tai vaikuttavista teksteistä.. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.

Paikallinen tarkennus:

- Sanaston laajentaminen entisestään
- Oppilaita kiinnostavien aihepiirien syvällinen tutkiminen (esim. urheilu, musiikki, teatteri, kirjallisuus, elokuva), esim. kirjoitelman tai pienimuotoisen tutkielman teko
- Verbin indikatiivin aikamuotojen kertaus ja harjoittelu
- Subjunktiivin taivutukseen ja aikamuotoihin tutustuminen

T7 ohjata oppilasta olemaan aktiivinen viestintätilanteessa sekä syventämään taitoaan käyttää kohdekielisiä viestinnän keinoja, vakiintuneita fraaseja, kierto- ja täyteilmauksia ja muuta kompensaatiota

- Oppilas harjoittelee olemaan aloitteellinen viestinnässä ja rohkaistuu olemaan aktiivinen viestijä
- Oppilas harjoittelee erilaisissa tilanteissa selviämistä, asiointia ja toimivia viestintästrategioita
- Oppilas tiedostaa täytesanojen merkityksen arkikeskusteluissa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.2 Oppilas tukeutuu viestinnässään kaikkein keskeisimpiin sanoihin ja ilmauksiin. Oppilas tarvitsee paljon apukeinoja. Oppilas osaa pyytää toistamista tai hidastamista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A2.1 Oppilas osallistuu enenevässä määrin viestintään turvautuen harvemmin ei-kielellisiin ilmaisuihin. Oppilas joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä melko usein ja osaa jonkin verran soveltaa viestintäkumppanin ilmaisuja omassa viestinnässään.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A2.2 Oppilas osallistuu enenevässä määrin viestintään käyttäen tarvittaessa vakiosanontoja pyytäessään tarkennusta avainsanoista. Oppilas joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä silloin tällöin ja käyttää esim. lähikäsitettä tai yleisempää käsitettä, kun ei tiedä täsmällistä (koira/eläin tai talo/mökki)
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso A2.2/B1.1 Oppilas osallistuu enenevässä määrin viestintään, osaa pyytää tarkennusta avainsanoista ja varmistaa, onko viestintäkumppani ymmärtänyt viestin. Oppilas osaa satunnaisesti kiertää tai korvata tuntemattoman sanan tai muotoilla viestinsä uudelleen.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Sisältöjä yhdessä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta kohdekielellä eri yhteisöissä ja maailmassa, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon.

Lisäksi otetaan huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys ja asema sekä kielialueen elämänmuoto. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä, kuten kertovista, kuvaavista tai vaikuttavista teksteistä.. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.

Paikallinen tarkennus:

- Sanaston laajentaminen entisestään
- Oppilaita kiinnostavien aihepiirien syvällinen tutkiminen (esim. urheilu, musiikki, teatteri, kirjallisuus, elokuva), esim. kirjoitelman tai pienimuotoisen tutkielman teko
- Verbin indikatiivin aikamuotojen kertaus ja harjoittelu
- Subjunktiivin taivutukseen ja aikamuotoihin tutustuminen

T8 ohjata oppilasta kiinnittämään huomiota kulttuurisesti sopivaan kielenkäyttöön viestinnässä, johon liittyy mielipiteiden ja asenteiden esiin tuomista

- Oppilas harjoittelee erilaisissa tilanteissa selviämistä, osaa valita tilanteeseen sopivan kommunikointitavan (esim. teitittely)
- Oppilas harjoittelee mielipiteen kertomista ja toisen mielipiteisiin reagoimista

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.2 Oppilas osaa käyttää muutamia kaikkein yleisimpiä kielelle ominaisia kohteliaisuuden ilmauksia rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A2.1 Oppilas selviytyy lyhyistä sosiaalisista tilanteista ja osaa käyttää yleisimpiä kohteliaita tervehdyksiä ja puhuttelumuotoja, esittää kohteliaasti esimerkiksi pyyntöjä, kutsuja, ehdotuksia ja anteeksipyyntöjä ja vastata sellaisiin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A2.2 Oppilas osaa käyttää kieltä yksinkertaisella tavalla kaikkein keskeisimpiin tarkoituksiin, kuten tiedonvaihtoon sekä mielipiteiden ja asenteiden asianmukaiseen ilmaisemiseen. Oppilas pystyy keskustelemaan kohteliaasti käyttäen tavanomaisia ilmauksia ja perustason viestintärutiineja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso A2.2/B1.1 Oppilas osaa käyttää kieltä erilaisiin tarkoituksiin. Oppilas pystyy keskustelemaan kohteliaasti käyttäen tavanomaisia ilmauksia ja perustason viestintärutiineja.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Sisältöjä yhdessä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta kohdekielellä eri yhteisöissä ja maailmassa, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon. Lisäksi otetaan huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys ja asema sekä

kielialueen elämänmuoto. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä, kuten kertovista, kuvaavista tai vaikuttavista teksteistä.. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.

Paikallinen tarkennus:

- Sanaston laajentaminen entisestään
- Oppilaita kiinnostavien aihepiirien syvällinen tutkiminen (esim. urheilu, musiikki, teatteri, kirjallisuus, elokuva), esim. kirjoitelman tai pienimuotoisen tutkielman teko
- Verbin indikatiivin aikamuotojen kertaus ja harjoittelu
- Subjunktiivin taivutukseen ja aikamuotoihin tutustuminen

T9 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tulkita erilaisia tekstejä, myös selväpiirteisiä asiatekstejä, joista hankitaan tietoa, ja ohjata käyttämään tulkinnassa päättelytaitoa ja keskeisen sisällön ymmärtämistä

- Oppilas harjoittelee tulkitsemaan erilaisia kirjallisia ja suullisia tekstityyppejä (esim. uutiset, mainokset, blogit, tms.)

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.2 Oppilas ymmärtää harjoiteltua, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää muutaman sanan mittaista kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta. Oppilas tunnistaa tekstistä yksittäisiä tietoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A2.1 Oppilas ymmärtää helppoja, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sekä selkeää puhetta sisältäviä tekstejä. Oppilas ymmärtää lyhyiden, yksinkertaisten, itseään kiinnostavien viestien ydinsisällön ja tekstin pääajatukset tuttua sanastoa sisältävästä, ennakoitavasta tekstistä. Oppilas pystyy hyvin yksinkertaiseen päättelyyn asiayhteyden tukemana.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A2.2 Oppilas pystyy seuraamaan hyvin summittaisesti selväpiirteisen asiapuheen pääkohtia, tunnistaa usein ympärillään käytävän keskustelun aiheen, ymmärtää pääasiat tuttua sanastoa sisältävästä yleiskielisestä tekstistä tai hitaasta puheesta. Oppilas osaa päätellä tuntemattomien sanojen merkityksiä asiayhteydestä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso A2.2/B1.1 Oppilas pystyy seuraamaan selväpiirteisen asiapuheen pääajatusta, tunnistaa usein ympärillään käytävän keskustelun aiheen, ymmärtää pääasiat tuttua sanastoa sisältävästä yleiskielisestä tekstistä tai hitaasta puheesta. Oppilas osaa päätellä tuntemattomien sanojen merkityksiä asiayhteydestä.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Sisältöjä yhdessä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta kohdekielellä eri yhteisöissä ja maailmassa, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon. Lisäksi otetaan huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys ja asema sekä kielialueen elämänmuoto. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä, kuten kertovista, kuvaavista tai vaikuttavista teksteistä.. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.

Paikallinen tarkennus:

- Sanaston laajentaminen entisestään
- Oppilaita kiinnostavien aihepiirien syvällinen tutkiminen (esim. urheilu, musiikki, teatteri, kirjallisuus, elokuva), esim. kirjoitelman tai pienimuotoisen tutkielman teko
- Verbin indikatiivin aikamuotojen kertaus ja harjoittelu
- Subjunktiivin taivutukseen ja aikamuotoihin tutustuminen

T10 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tuottaa puhetta ja kirjoitusta aihepiirejä laajentaen sekä kiinnittäen huomiota myös keskeisiin rakenteisiin ja ääntämisen perussääntöihin

- Oppilas oppii kertomaan menneestä, nykyhetkestä ja tulevasta käyttäen monipuolisia rakenteita
- Oppilas harjoittelee tuottamaan erilaisia kirjallisia ja suullisia tekstejä ja ilmaisemaan oman mielipiteensä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.1 Oppilas osaa ilmaista itseään puheessa hyvin suppeasti käyttäen harjoiteltuja sanoja ja opeteltuja vakioilmaisuja. Oppilas ääntää joitakin harjoiteltuja ilmauksia ymmärrettävästi ja osaa kirjoittaa joitakin erillisiä sanoja ja sanontoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A1.3 Oppilas osaa rajallisen määrän lyhyitä, ulkoa opeteltuja ilmauksia, keskeistä sanastoa ja perustason lauserakenteita. Oppilas pystyy kertomaan arkisista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittamaan yksinkertaisia viestejä sekä ääntää harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A2.1 Oppilas pystyy kertomaan jokapäiväisistä ja konkreettisista sekä itselleen tärkeistä asioista käyttäen yksinkertaisia lauseita ja konkreettista sanastoa. Oppilas osaa helposti ennakoitavan perussanaston ja monia keskeisimpiä rakenteita. Oppilas osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso A2.2 Oppilas osaa kuvata luettelomaisesti (ikäkaudelleen tyypillisiä) jokapäiväiseen elämään liittyviä asioita käyttäen tavallista sanastoa ja joitakin idiomaattisia ilmauksia sekä perustason rakenteita ja joskus hiukan vaativampiakin. Oppilas osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Sisältöjä yhdessä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta kohdekielellä eri yhteisöissä ja maailmassa, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon. Lisäksi otetaan huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys ja asema sekä kielialueen elämänmuoto. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä, kuten kertovista, kuvaavista tai vaikuttavista teksteistä.. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.

Paikallinen tarkennus:

- Sanaston laajentaminen entisestään
- Oppilaita kiinnostavien aihepiirien syvällinen tutkiminen (esim. urheilu, musiikki, teatteri, kirjallisuus, elokuva), esim. kirjoitelman tai pienimuotoisen tutkielman teko
- Verbin indikatiivin aikamuotojen kertaus ja harjoittelu
- Subjunktiivin taivutukseen ja aikamuotoihin tutustuminen

Espanjan kieli, B2-oppimäärä

Oppiaineen tehtävä

Kieli on oppimisen ja ajattelun edellytys. Kieli on mukana kaikessa koulun toiminnassa, ja jokainen opettaja on kielen opettaja. Kielten opiskelu edistää ajattelutaitojen kehittymistä. Se antaa aineksia monikielisen ja -kulttuurisen identiteetin muodostumiselle ja arvostamiselle. Sanavaraston ja rakenteiden karttuessa myös vuorovaikutus- ja tiedonhankintataidot kehittyvät. Kielten opiskelussa on runsaasti sijaa ilolle, leikillisyydelle ja luovuudelle.

Kieltenopetus on osa kielikasvatusta ja johdatusta kielitietoisuuteen. Oppilaissa herätetään kiinnostus kouluyhteisön ja ympäröivän maailman kielelliseen ja kulttuuriseen moninaisuuteen ja heitä rohkaistaan viestimään autenttisissa ympäristöissä. Koulussa ohjataan arvostamaan eri kieliä, niiden puhujia ja erilaisia kulttuureita. Sukupuolten tasa-arvoa kielivalinnoissa ja kielten opiskelussa vahvistetaan erilaisia oppilaita kiinnostavalla kielivalintatiedotuksella, rohkaisemalla oppilaita tekemään aidosti itseään kiinnostavia valintoja sukupuolesta riippumatta, käsittelemällä opetuksessa monipuolisesti erilaisia aiheita sekä käyttämällä vaihtelevia ja toiminnallisia työtapoja.

Kielten opiskelu valmistaa oppilaita suunnitelmalliseen ja luovaan työskentelyyn erilaisissa kokoonpanoissa. Oppilaille ja oppilasryhmille luodaan mahdollisuuksia verkostoitumiseen ja yhteydenpitoon ihmisten kanssa myös eri puolilla maailmaa. Tieto- ja viestintäteknologia tarjoaa yhden luontevan mahdollisuuden toteuttaa kieltenopetusta autenttisista tilanteista ja oppilaiden viestintätarpeista lähtien. Opetus antaa myös valmiuksia osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen kansainvälisessä maailmassa.

Opetus vahvistaa oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää niitä rohkeasti. Oppilaille annetaan mahdollisuus edetä yksilöllisesti ja saada tarpeen mukaan tukea oppimiselleen. Opetus järjestetään niin, että myös muita nopeammin etenevät tai kieltä entuudestaan osaavat voivat edistyä.

Kielten opetuksessa kehitetään monilukutaitoa ja käsitellään erilaisia tekstejä. Lasten ja nuorten erilaiset kiinnostuksen kohteet otetaan huomioon tekstien valinnassa. Opetuksessa luodaan siltoja myös eri kielten välille sekä oppilaiden vapaa-ajan kielenkäyttöön. Oppilaita ohjataan hakemaan osaamillaan kielillä tietoa.

Vieraan kielen B2-oppimäärä vuosiluokilla 7-9

Valinnaisen B2-kielen opetus järjestetään useimmiten vuosiluokilla 8-9. B2-kieli on oppilaalle äidinkielen jälkeen kolmas tai neljäs opiskeltava kieli, joten oppilaalla on jo paljon kokemusta kielten opiskelusta. Hän kykenee käyttämään aiemmin hankkimaansa tietoa ja taitoa oppimisensa tukena. Oppilasta rohkaistaan käyttämään kaikkia opiskelemiaan kieliä monipuolisessa vuorovaikutuksessa ja tiedonhankinnassa. Opetuksen tavoitteena on kehittää oppilaan kielellistä päättelykykyä ja samalla edistää hänen kielenopiskelutaitojaan. Kulttuurisen moninaisuuden ymmärtämistä syvennetään pohtimalla erilaisia kieliyhteisöihin liittyviä arvosidonnaisia ilmiöitä. Myös tunteiden käsittelylle annetaan tilaa, ja tarpeen mukaan vaikeita asioita voidaan käsitellä myös koulun opetuskielellä.

Perusteissa kuvattu kehittyvän kielitaidon taso perusopetuksen päättövaiheessa soveltuu parhaiten indoeurooppalaisiin kieliin sekä eurooppalaisiin kieliin, joissa käytetään aakkosiin pohjautuvaa kirjoitusjärjestelmää. Muihin kieliin opetuksen järjestäjä laatii opetussuunnitelman noudattaen näitä perusteita soveltuvin osin. Kansainvälisesti hyväksyttyjä kielikohtaisia viitekehyksiä noudatetaan soveltuvin osin ei-eurooppalaisten kielten opetuksessa (esim. kirjoitusmerkit). Opetusta voidaan integroida eri oppiaineiden ja monialaisten oppimiskokonaisuuksien opetukseen. Oppilaita rohkaistaan tiedon hakuun opetettavalla kielellä eri oppiaineissa.

Vieraan kielen B2-oppimäärän oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Tavoitteena on, että kielenkäyttö olisi mahdollisimman asianmukaista, luonnollista ja oppilaille merkityksellistä. Työskentelyssä korostuu pari- ja pienryhmätyö sekä yhdessä oppiminen erityyppisissä oppimisympäristöissä. Monikielisyys- ja kielikasvatuksen tavoitteiden saavuttamiseksi tarvitaan opettajien yhteistyötä. Pelillisyyden, musiikin ja draaman avulla oppilaat saavat mahdollisuuden kokeilla kasvavaa kielitaitoaan ja käsitellä myös asenteita. Opetuksessa käytetään monipuolisesti eri oppimisympäristöjä, viestintäkanavia ja -välineitä. Oppilaita ohjataan aktiiviseen toimijuuteen ja itsenäiseen vastuun ottoon omasta oppimisestaan Eurooppalaisen kielisalkun tai vastaavan työvälineen avulla. Oppilaat tutustuvat ympäröivän yhteisön monikielisyyteen ja -kulttuurisuuteen kotikansainvälisyyden avulla. Heille tarjotaan myös mahdollisuuksia harjoitella kansainvälistä yhteydenpitoa. Kohdekieltä käytetään aina kun se on mahdollista.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki vieraan kielen B2-oppimäärässä vuosiluokilla 7-9

Oppilaita ohjataan käyttämään kielitaitoaan rohkeasti. Runsas viestinnällinen harjoittelu tukee oppilaiden kielitaidon kehittymistä. Oppilaita kannustetaan opiskelemaan myös muita koulun tarjoamia kieliä. Oppilaille, joilla on kieliin liittyviä oppimisvaikeuksia, tarjotaan tukea. Opetus suunnitellaan niin, että se tarjoaa haasteita myös muita nopeammin edistyville tai kieltä entuudestaan osaaville.

Oppilaita kannustetaan vieraiden kielten opintoihin oppimisvaikeuksista huolimatta. Oppilasta ohjataan tunnistamaan ja hyödyntämään omia vahvuuksiaan kielenoppijana. Oppilaan kielitietoisuutta lisätään kiinnittämällä huomio kielten samankaltaisuuksiin. Esiin tuodaan kielitaidon tärkeys jatko-opintojen kannalta.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi vieraan kielen B2-oppimäärässä vuosiluokilla 7–9

Arviointi on monipuolista, ja se antaa oppilaille mahdollisuuden painottaa itselleen luontevia ilmaisumuotoja. Formatiiviseen arviointiin liittyvän oppilaan oppimista ohjaavan ja kannustavan palautteen avulla oppilaita autetaan tulemaan tietoisiksi omista taidoistaan ja kehittämään niitä. Oppilaita rohkaistaan käyttämään oppimaansa erilaisissa viestintätilanteissa. Oppimista arvioidaan monin eri tavoin myös itsearvioinnin ja vertaispalautteen keinoin. Summatiivinen arviointi perustuu siihen, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on saavuttanut paikallisessa opetussuunnitelmassa vieraan kielen B2-oppimäärälle asetetut tavoitteet.

Oppilaan kehittyvän kielitaidon arviointi perustuu Eurooppalaiseen viitekehykseen ja sen pohjalta laadittuun suomalaiseen sovellukseen Kehittyvän kielitaidon asteikko. Arvioinnissa välineenä voidaan käyttää myös esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua.

Arvioinnin tulee olla monipuolista, jotta oppilaat, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia tai joilla on muulla tavoin kielellisesti erilaiset lähtökohdat, saavat erilaisia mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona oppilaan vieraan kielen B2-oppimäärän opiskelu päättyy vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päättöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut vieraan kielen B2-oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt vieraan kielen B2-oppimäärän tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa

opetussuunnitelmassa. Päättöarvosana on vieraan kielen B2-oppimäärän tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan vieraan kielen B2-oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päättöarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy vieraan kielen B2-oppimäärän päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan.

8

Vuosiluokan tavoitteet ja keskeiset sisällöt

T1 auttaa oppilasta hahmottamaan uuden opiskeltavan kielen suhde aiemmin opiskelemiinsa kieliin, tutustumaan kyseisen kielen kielialueeseen ja elämänmuodon joihinkin keskeisiin piirteisiin sekä tukea oppilaan kielellisen päättelykyvyn, uteliaisuuden ja monikielisyyden kehittymistä

- Oppilas huomaa yhtäläisyyksiä ja eroavaisuuksia espanjan ja osaamiensa kielten välillä
- Oppilas tutustuu espanjankieliseen maailman laajuuteen ja espanjan kielen asemaan maailmassa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa kertoa, missä kohdekieltä puhutaan. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä kohdekielen kulttuureista ja niihin liittyvistä elämänmuodoista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kertoa, missä kohdekieltä puhutaan sekä antaa joitakin esimerkkejä kohdekielen suhteesta muihin kieliin. Oppilas osaa kertoa kohdekielen kulttuureista ja niihin liittyvistä elämänmuodoista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kertoa, missä kohdekieltä puhutaan, ja vertailla kohdekielen suhdetta muihin kieliin. Oppilas osaa kuvailla kohdekielen kulttuureita ja kuvailla niihin liittyviä elämänmuotoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa vertailla ja pohtia kohdekielen suhdetta muihin kieliin. Oppilas osaa hyödyntää kohdekielen keskeisimpiä erityispiirteitä oppimisessaan. Oppilas osaa vertailla kohdekielen kulttuureita ja niihin liittyviä elämänmuotoja.

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tutkitaan ja vertaillaan piirteitä, jotka ovat opiskeltavalle kielelle luonteenomaisia ja jotka erottavat sitä tai tekevät siitä tunnistettavan aiemmin opitun perustelleella. Muodostetaan käsitys lähisukukielistä, tutustutaan opiskeltavan kielen levinneisyyden taustaan, etsitään oppilaita kiinnostavaa tietoa kielialueen kulttuurisista ja muista ilmiöistä. Pohditaan mahdollisia kyseiseen kieleen ja kulttuuriin liittyviä ennakko-oletuksia.

Paikallinen tarkennus:

- Verrataan oppilaan jo osaamia kieliä uuteen Kiinnitetään huomio erityisesti kielten yhteisiin ja erilaisiin piirteisiin Tutustutaan käsitteeseen kielten universaaleista ilmiöistä
- Vahvistaan ymmärrystä monikulttuurisesta ja monikielisestä maailmasta
- Tunnistetaan omia ja muiden mahdollisia ennakko-oletuksia ja -käsityksiä espanjankielisestä maailmasta ja pohditaan esim stereotypioiden muodostumista ja niiden purkamista

T2 rohkaista oppilasta näkemään opiskeltavan kielen taito osana jatkuvaa oppimista ja oman kielivarannon karttumista, ohjata oppilasta löytämään itselleen ja ikäkaudelleen parhaiten sopivia tapoja oppia kieliä ja kannustaa häntä käyttämään vähäistäkin taitoaan myös oppituntien ulkopuolella

- Oppilas innostuu tutustumaan espanjakieliseen kulttuuriin ja hahmottaa maailman monikielisyyttä ja espanjan kielen aseman siinä joukossa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä mahdollisuuksista käyttää kohdekieltä. Oppilas osaa käyttää joitakin itselle sopivia tapoja oppia kohdekieltä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kertoa mahdollisuuksista käyttää kohdekielen taitoaan myös koulun päätyttyä. Oppilas osaa käyttää yleisimpiä itselle sopivia tapoja oppia kohdekieltä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kertoa, mihin hän voi käyttää kohdekielen taitoaan myös koulun päätyttyä. Oppilas osaa käyttää keskeisimpiä itselle sopivia tapoja oppia kohdekieltä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa kertoa, kuinka kohdekielen taitoa voi hyödyntää myös koulun päätyttyä. Oppilas osaa käyttää monipuolisia itselle sopivia tapoja oppia kohdekieltä.

S2 Kielenopiskelutaidot

Tutkitaan yhdessä, mikä edistää parhaiten kohdekielen oppimista, mihin kieltä voi käyttää ja mistä löytyy kiinnostavaa kohdekielistä aineistoa. Asetetaan omia tavoitteita, opetellaan antamaan ja vastaanottamaan palautetta.

Paikallinen tarkennus:

- Tutustutaan monipuolisesti autenttiseen aineistoon kaikki kielitaidon osa-alueet huomioiden: puhuminen, kuunteleminen, kirjoittaminen, lukeminen
- Tutkitaan erilaisia kieltenoppimistapoja ja sitä, mitkä ovat oppijalle edullisimpia tai mikä toisaalta voi jopa estää oppimista

T3 järjestää oppilaalle tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista vuorovaikutusta

- Oppilas oppii tavanomaisimmat arkipäiväiset fraasit ja automatisoi niiden käyttöä

- Oppilas harjoittelee lyhyiden viestien välittämistä ja niihin reagointia

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.1 Oppilas selviytyy satunnaisesti viestintäkumppanin tukemana muutamasta, kaikkein yleisimmin toistuvasta ja rutiininomaisesta viestintätilanteesta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A1.2 Oppilas selviytyy satunnaisesti yleisimmin toistuvista, rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen vielä enimmäkseen viestintäkumppaniin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A1.3 Oppilas selviytyy monista rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen joskus viestintäkumppaniin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso A2.1 Oppilas pystyy vaihtamaan ajatuksia tai tietoja tutuissa ja jokapäiväisissä tilanteissa sekä toisinaan ylläpitämään viestintätilannetta.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia ja erilaisia tekstejä lähinnä epämuodollisissa tilanteissa. Tarpeen mukaan opetellaan myös muodollisempaa kielenkäyttöä. Valitaan oppilaita kiinnostavia kielenkäytön aihepiirejä näkökulmana minä, me ja maailma. Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan kohdekieltä monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä kohdekielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Valittaessa tekstejä ja aiheita otetaan jossain määrin huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys ja asema. Havainnoidaan kohdekielen rytmiä, intonaatiota ja muita ääntämisen piirteitä ja harjoitellaan ääntämään luontevasti. Harjoitellaan tunnistamaan opiskeltavan kielen foneettisen tarkekirjoituksen merkkejä sekä tuottamaan tarvittavia kirjoitusmerkkejä.

Paikallinen tarkennus:

- Opetellaan asioimaan erilaisissa arkissa tilanteissa: kaupassa, kahvilassa jne Opetellaan sanoja ja yksinkertaisia rakenteita Opetellaan kertomaan omasta perheestä ja mielenkiinnon kohteista esim: harrastukset, vapaa-aika
- Opetellaan ääntämään kieltä korrektisti ja tutustutaan ääntämisen eri variantteihin
- Opetellaan espanjan kielen välimerkkeihin ja grafeemeihin liittyvät tyypilliset piirteet

T4 tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä

- Oppilas oppii käyttämään vähästäkin kielitaitoaan hyödykseen erilaisissa konteksteissa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.1 Oppilas tarvitsee paljon apukeinoja (esim. eleet, piirtäminen, sanastot, internet). Oppilas osaa joskus arvailla tai päätellä yksittäisten sanojen merkityksiä asiayhteyden, yleistiedon tai muun kielitaitonsa perusteella. Oppilas osaa ilmaista, onko ymmärtänyt.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A1.2 Oppilas tukeutuu viestinnässään kaikkein keskeisimpiin sanoihin ja ilmauksiin. Oppilas tarvitsee paljon apukeinoja. Oppilas osaa pyytää toistamista tai hidastamista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A1.3 Oppilas osallistuu viestintään, mutta tarvitsee vielä usein apukeinoja. Oppilas osaa reagoida suppein sanallisin ilmauksin, pienin elein (esim. nyökkäämällä), äännähdyksin, tai muunlaisella minimipalautteella. Oppilas joutuu pyytämään selvennystä tai toistoa hyvin usein.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso A2.1 Oppilas osallistuu enenevässä määrin viestintään turvautuen harvemmin ei-kielellisiin ilmaisuihin. Oppilas joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä melko usein ja osaa jonkin verran soveltaa viestintäkumppanin ilmaisuja omassa viestinnässään.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia ja erilaisia tekstejä lähinnä epämuodollisissa tilanteissa. Tarpeen mukaan opetellaan myös muodollisempaa kielenkäyttöä. Valitaan oppilaita kiinnostavia kielenkäytön aihepiirejä näkökulmana minä, me ja maailma. Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan kohdekieltä monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä kohdekielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Valittaessa tekstejä ja aiheita otetaan jossain määrin huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys ja asema. Havainnoidaan kohdekielen rytmiä, intonaatiota ja muita ääntämisen piirteitä ja harjoitellaan ääntämään luontevasti. Harjoitellaan tunnistamaan opiskeltavan kielen foneettisen tarkekirjoituksen merkkejä sekä tuottamaan tarvittavia kirjoitusmerkkejä.

Paikallinen tarkennus:

- Opetellaan asioimaan erilaisissa arkissa tilanteissa: kaupassa, kahvilassa jne Opetellaan sanoja ja yksinkertaisia rakenteita Opetellaan kertomaan omasta perheestä ja mielenkiinnon kohteista esim: harrastukset, vapaa-aika
- Opetellaan ääntämään kieltä korrektisti ja tutustutaan ääntämisen eri variantteihin
- Opetellaan espanjan kielen välimerkkeihin ja grafeemeihin liittyvät tyypilliset piirteet

T5 auttaa oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten tuntemustaan

- Oppilas tulee tietoiseksi erilaisista kulttuurisidonnaisista tavoista käyttää kieltä esim sinuttelu - teitittely
- Oppilas ymmärtää kielen käytön merkityksen erilaisissa tilanteissa ja yhteyksissä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.1 Oppilas osaa käyttää muutamia kielelle ja kulttuurille tyypillisimpiä kohteliaisuuden ilmauksia (tervehtiminen, hyvästely, kiittäminen) joissakin kaikkein rutiininomaisimmissa sosiaalisissa kontakteissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A1.2 Oppilas osaa käyttää muutamia kaikkein yleisimpiä kielelle ominaisia kohteliaisuuden ilmauksia rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A1.3 Oppilas osaa käyttää yleisimpiä kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia monissa rutiininomaisissa sosiaalisissa tilanteissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso A2.1 Oppilas selviytyy lyhyistä sosiaalisista tilanteista ja osaa käyttää yleisimpiä kohteliaita tervehdyksiä ja puhuttelumuotoja sekä esittää kohteliaasti esimerkiksi pyyntöjä, kutsuja, ehdotuksia ja anteeksipyyntöjä ja vastata sellaisiin.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia ja erilaisia tekstejä lähinnä epämuodollisissa tilanteissa. Tarpeen mukaan opetellaan myös muodollisempaa kielenkäyttöä. Valitaan oppilaita kiinnostavia kielenkäytön aihepiirejä näkökulmana minä, me ja maailma. Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan kohdekieltä monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä kohdekielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Valittaessa tekstejä ja aiheita otetaan jossain määrin huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys ja asema. Havainnoidaan kohdekielen rytmiä, intonaatiota ja muita ääntämisen piirteitä ja harjoitellaan ääntämään luontevasti. Harjoitellaan tunnistamaan opiskeltavan kielen foneettisen tarkekirjoituksen merkkejä sekä tuottamaan tarvittavia kirjoitusmerkkejä.

Paikallinen tarkennus:

- Opetellaan asioimaan erilaisissa arkissa tilanteissa: kaupassa, kahvilassa jne Opetellaan sanoja ja yksinkertaisia rakenteita Opetellaan kertomaan omasta perheestä ja mielenkiinnon kohteista esim: harrastukset, vapaa-aika
- Opetellaan ääntämään kieltä korrektisti ja tutustutaan ääntämisen eri variantteihin
- Opetellaan espanjan kielen välimerkkeihin ja grafeemeihin liittyvät tyypilliset piirteet

T6 rohkaista oppilasta tulkitsemaan ikätasolleen sopivia ja itseään kiinnostavia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä

- Oppilas osaa etsiä itselleen mielenkiintoista autenttista materiaalia (esim. blogit, tubettajat, erilaiset artistit yms.)

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.1 Oppilas ymmärtää vähäisen määrän yksittäisiä puhuttuja ja kirjoitettuja sanoja ja ilmauksia. Oppilas tuntee kirjainjärjestelmän tai hyvin rajallisen määrän kirjoitusmerkkejä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A1.2 Oppilas ymmärtää harjoiteltua, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää muutaman sanan mittaista kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta. Oppilas tunnistaa tekstistä yksittäisiä tietoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A1.3 Oppilas ymmärtää yksinkertaista, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta asiayhteyden tukemana. Oppilas pystyy löytämään tarvitsemansa yksinkertaisen tiedon lyhyestä tekstistä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso A2.1 Oppilas ymmärtää helppoja, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sekä selkeää puhetta sisältäviä tekstejä. Oppilas ymmärtää lyhyiden, yksinkertaisten, itseään kiinnostavien viestien ydinsisällön ja tekstin pääajatukset tuttua sanastoa sisältävästä, ennakoitavasta tekstistä. Oppilas pystyy hyvin yksinkertaiseen päättelyyn asiayhteyden tukemana.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia ja erilaisia tekstejä lähinnä epämuodollisissa tilanteissa. Tarpeen mukaan opetellaan myös muodollisempaa kielenkäyttöä. Valitaan oppilaita kiinnostavia kielenkäytön aihepiirejä näkökulmana minä, me ja maailma. Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan kohdekieltä monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä kohdekielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Valittaessa tekstejä ja aiheita otetaan jossain määrin huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys ja asema. Havainnoidaan kohdekielen rytmiä, intonaatiota ja muita ääntämisen piirteitä ja harjoitellaan ääntämään luontevasti. Harjoitellaan tunnistamaan opiskeltavan kielen foneettisen tarkekirjoituksen merkkejä sekä tuottamaan tarvittavia kirjoitusmerkkejä.

Paikallinen tarkennus:

- Opetellaan asioimaan erilaisissa arkissa tilanteissa: kaupassa, kahvilassa jne Opetellaan sanoja ja yksinkertaisia rakenteita Opetellaan kertomaan omasta perheestä ja mielenkiinnon kohteista esim: harrastukset, vapaa-aika
- Opetellaan ääntämään kieltä korrektisti ja tutustutaan ääntämisen eri variantteihin

- Opetellaan espanjan kielen välimerkkeihin ja grafeemeihin liittyvät tyypilliset piirteet

T7 tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella ikätasolle sopivaa pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisimpiin rakenteisiin

- Oppilas harjoittelee tuottamaan rutiininomaisia pieniä viestejä sekä suullisesti että kirjallisesti
- Oppilas ymmärtää ääntämisen merkityksen viestinnässä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.1 Oppilas osaa ilmaista itseään puheessa hyvin suppeasti käyttäen harjoiteltuja sanoja ja opeteltuja vakioilmaisuja. Oppilas ääntää joitakin harjoiteltuja ilmauksia ymmärrettävästi ja osaa kirjoittaa joitakin erillisiä sanoja ja sanontoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A1.1/A1.2 Oppilas pystyy kertomaan ohjatusti joistakin tutuista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa. Oppilas osaa kirjoittaa joitakin sanoja ja lauseita. Oppilas ääntää harjoiteltuja ilmauksia ymmärrettävästi. Oppilas osaa hyvin suppean perussanaston, muutaman tilannesidonnaisen ilmauksen ja peruskieliopin aineksia.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A1.2 Oppilas pystyy kertomaan joistakin tutuista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittaa muutaman lyhyen lauseen harjoitelluista aiheista. Oppilas ääntää useimmat harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi. Oppilas osaa hyvin suppean perussanaston, muutaman tilannesidonnaisen ilmauksen ja peruskieliopin aineksia.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso A1.3 Oppilas osaa rajallisen määrän lyhyitä, ulkoa opeteltuja ilmauksia, keskeistä sanastoa ja perustason lauserakenteita. Oppilas pystyy kertomaan arkisista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittamaan yksinkertaisia viestejä ja ääntää harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia ja erilaisia tekstejä lähinnä epämuodollisissa tilanteissa. Tarpeen mukaan opetellaan myös muodollisempaa kielenkäyttöä. Valitaan oppilaita kiinnostavia kielenkäytön aihepiirejä näkökulmana minä, me ja maailma. Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan kohdekieltä monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä kohdekielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Valittaessa tekstejä ja aiheita otetaan jossain määrin huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys ja asema. Havainnoidaan

kohdekielen rytmiä, intonaatiota ja muita ääntämisen piirteitä ja harjoitellaan ääntämään luontevasti. Harjoitellaan tunnistamaan opiskeltavan kielen foneettisen tarkekirjoituksen merkkejä sekä tuottamaan tarvittavia kirjoitusmerkkejä.

Paikallinen tarkennus:

- Opetellaan asioimaan erilaisissa arkissa tilanteissa: kaupassa, kahvilassa jne Opetellaan sanoja ja yksinkertaisia rakenteita Opetellaan kertomaan omasta perheestä ja mielenkiinnon kohteista esim: harrastukset, vapaa-aika
- Opetellaan ääntämään kieltä korrektisti ja tutustutaan ääntämisen eri variantteihin
- Opetellaan espanjan kielen välimerkkeihin ja grafeemeihin liittyvät tyypilliset piirteet

9

Vuosiluokan tavoitteet ja keskeiset sisällöt

T1 auttaa oppilasta hahmottamaan uuden opiskeltavan kielen suhde aiemmin opiskelemiinsa kieliin, tutustumaan kyseisen kielen kielialueeseen ja elämänmuodon joihinkin keskeisiin piirteisiin sekä tukea oppilaan kielellisen päättelykyvyn, uteliaisuuden ja monikielisyyden kehittymistä

- Oppilas ymmärtää laajan kielitaidon yhteyden merkityksen tulevaisuuden ja jatko-opintojen kannalta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa kertoa, missä kohdekieltä puhutaan. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä kohdekielen kulttuureista ja niihin liittyvistä elämänmuodoista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kertoa, missä kohdekieltä puhutaan sekä antaa joitakin esimerkkejä kohdekielen suhteesta muihin kieliin. Oppilas osaa kertoa kohdekielen kulttuureista ja niihin liittyvistä elämänmuodoista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kertoa, missä kohdekieltä puhutaan, ja vertailla kohdekielen suhdetta muihin kieliin. Oppilas osaa kuvailla kohdekielen kulttuureita ja kuvailla niihin liittyviä elämänmuotoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa vertailla ja pohtia kohdekielen suhdetta muihin kieliin. Oppilas osaa hyödyntää kohdekielen keskeisimpiä erityispiirteitä oppimisessaan. Oppilas osaa vertailla kohdekielen kulttuureita ja niihin liittyviä elämänmuotoja.

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tutkitaan ja vertaillaan piirteitä, jotka ovat opiskeltavalle kielelle luonteenomaisia ja jotka erottavat sitä tai tekevät siitä tunnistettavan aiemmin opitun perustelleella. Muodostetaan käsitys lähisukukielistä, tutustutaan opiskeltavan kielen levinneisyyden taustaan, etsitään oppilaita

kiinnostavaa tietoa kielialueen kulttuurisista ja muista ilmiöistä. Pohditaan mahdollisia kyseiseen kieleen ja kulttuuriin liittyviä ennakko-oletuksia.

Paikallinen tarkennus:

- Hyödynnetään oppilaalla jo olevaa kielitaitoa uuden kielen rakenteiden ja sanaston oppimisessa
- Käsitellään erilaisia kulttuurisia ilmiöitä oppilaan omien kiinnostusten kohteiden pohjalta sekä laajemmin

T2 rohkaista oppilasta näkemään opiskeltavan kielen taito osana jatkuvaa oppimista ja oman kielivarannon karttumista, ohjata oppilasta löytämään itselleen ja ikäkaudelleen parhaiten sopivia tapoja oppia kieliä ja kannustaa häntä käyttämään vähäistäkin taitoaan myös oppituntien ulkopuolella

- Oppilas on tietoinen espanjankielisen populaarikulttuurin eri muodoista (musiikki elokuvat, tubettajat jne) ja osaa löytää itselleen mieluisia autenttisia materiaaleja (esim. elokuvat, musiikki, tv-sarjat jne)
- Oppilas ymmärtää espanjankielisen maailman laajuuden ja espanjan aseman suhteessa muihin kieliin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä mahdollisuuksista käyttää kohdekieltä. Oppilas osaa käyttää joitakin itselle sopivia tapoja oppia kohdekieltä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kertoa mahdollisuuksista käyttää kohdekielen taitoaan myös koulun päätyttyä. Oppilas osaa käyttää yleisimpiä itselle sopivia tapoja oppia kohdekieltä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kertoa, mihin hän voi käyttää kohdekielen taitoaan myös koulun päätyttyä. Oppilas osaa käyttää keskeisimpiä itselle sopivia tapoja oppia kohdekieltä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa kertoa, kuinka kohdekielen taitoa voi hyödyntää myös koulun päätyttyä. Oppilas osaa käyttää monipuolisia itselle sopivia tapoja oppia kohdekieltä.

S2 Kielenopiskelutaidot

Tutkitaan yhdessä, mikä edistää parhaiten kohdekielen oppimista, mihin kieltä voi käyttää ja mistä löytyy kiinnostavaa kohdekielistä aineistoa. Asetetaan omia tavoitteita, opetellaan antamaan ja vastaanottamaan palautetta.

Paikallinen tarkennus:

- Jatketaa autenttiseen aineistoon tutustumista ja sen tulkitsemista oppilaan omista mielenkiinnon kohteista lähtien
- Opetellaan antamaan rakentavaa ja kannustavaa vertaispalautetta ja asettamaan itselleen tavoitteita myös jatko-opintojen kannalta

T3 järjestää oppilaalle tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista vuorovaikutusta

- oppilas osaa käyttää arkipäiväisimpiä fraaseja ja reagoida yksinkertaisiin viesteihin (mm. tervehdykset, anteeksipyyntö tms.)

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.1 Oppilas selviytyy satunnaisesti viestintäkumppanin tukemana muutamasta, kaikkein yleisimmin toistuvasta ja rutiininomaisesta viestintätilanteesta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A1.2 Oppilas selviytyy satunnaisesti yleisimmin toistuvista, rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen vielä enimmäkseen viestintäkumppaniin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A1.3 Oppilas selviytyy monista rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen joskus viestintäkumppaniin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso A2.1 Oppilas pystyy vaihtamaan ajatuksia tai tietoja tutuissa ja jokapäiväisissä tilanteissa sekä toisinaan ylläpitämään viestintätilannetta.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia ja erilaisia tekstejä lähinnä epämuodollisissa tilanteissa. Tarpeen mukaan opetellaan myös muodollisempaa kielenkäyttöä. Valitaan oppilaita kiinnostavia kielenkäytön aihepiirejä näkökulmana minä, me ja maailma. Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan kohdekieltä monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä kohdekielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Valittaessa tekstejä ja aiheita otetaan jossain määrin huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys ja asema. Havainnoidaan kohdekielen rytmiä, intonaatiota ja muita ääntämisen piirteitä ja harjoitellaan ääntämään luontevasti. Harjoitellaan tunnistamaan opiskeltavan kielen foneettisen tarkekirjoituksen merkkejä sekä tuottamaan tarvittavia kirjoitusmerkkejä.

Paikallinen tarkennus:

- Harjoitellaan edelleen toimimaan erilaisissa kommunikaatiotilanteissa: esim. ravintola, tien neuvominen
- Harjoitellaan tuottamaan erilaisia lyhyitä kirjallisia ja suullisia tekstejä
- Tutustutaan laajemmin espanjankieliseen maailmaan ja kulttuurisiin erityispiirteisiin

T4 tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä

- Oppilas oppii käyttämään vähästäkin kielitaitoaan hyödykseen erilaisissa konteksteissa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.1 Oppilas tarvitsee paljon apukeinoja (esim. eleet, piirtäminen, sanastot, internet). Oppilas osaa joskus arvailla tai päätellä yksittäisten sanojen merkityksiä asiayhteyden, yleistiedon tai muun kielitaitonsa perusteella. Oppilas osaa ilmaista, onko ymmärtänyt.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A1.2 Oppilas tukeutuu viestinnässään kaikkein keskeisimpiin sanoihin ja ilmauksiin. Oppilas tarvitsee paljon apukeinoja. Oppilas osaa pyytää toistamista tai hidastamista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A1.3 Oppilas osallistuu viestintään, mutta tarvitsee vielä usein apukeinoja. Oppilas osaa reagoida suppein sanallisin ilmauksin, pienin elein (esim. nyökkäämällä), äännähdyksin, tai muunlaisella minimipalautteella. Oppilas joutuu pyytämään selvennystä tai toistoa hyvin usein.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso A2.1 Oppilas osallistuu enenevässä määrin viestintään turvautuen harvemmin ei-kielellisiin ilmaisuihin. Oppilas joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä melko usein ja osaa jonkin verran soveltaa viestintäkumppanin ilmaisuja omassa viestinnässään.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia ja erilaisia tekstejä lähinnä epämuodollisissa tilanteissa. Tarpeen mukaan opetellaan myös muodollisempaa kielenkäyttöä. Valitaan oppilaita kiinnostavia kielenkäytön aihepiirejä näkökulmana minä, me ja maailma. Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan kohdekieltä monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä kohdekielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Valittaessa tekstejä ja aiheita otetaan jossain määrin huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys ja asema. Havainnoidaan kohdekielen rytmiä, intonaatiota ja muita ääntämisen piirteitä ja harjoitellaan ääntämään luontevasti. Harjoitellaan tunnistamaan opiskeltavan kielen foneettisen tarkekirjoituksen merkkejä sekä tuottamaan tarvittavia kirjoitusmerkkejä.

Paikallinen tarkennus:

- Harjoitellaan edelleen toimimaan erilaisissa kommunikaatiotilanteissa: esim. ravintola, tien neuvominen
- Harjoitellaan tuottamaan erilaisia lyhyitä kirjallisia ja suullisia tekstejä
- Tutustutaan laajemmin espanjankieliseen maailmaan ja kulttuurisiin erityispiirteisiin

T5 auttaa oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten tuntemustaan

- Oppilas tulee tietoiseksi erilaisista kulttuurisidonnaisista tavoista käyttää kieltä esim. sinuttelu - teitittely
- Oppilas ymmärtää kielen käytön merkityksen erilaisissa tilanteissa ja yhteyksissä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.1 Oppilas osaa käyttää muutamia kielelle ja kulttuurille tyypillisimpiä kohteliaisuuden ilmauksia (tervehtiminen, hyvästely, kiittäminen) joissakin kaikkein rutiininomaisimmissa sosiaalisissa kontakteissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A1.2 Oppilas osaa käyttää muutamia kaikkein yleisimpiä kielelle ominaisia kohteliaisuuden ilmauksia rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A1.3 Oppilas osaa käyttää yleisimpiä kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia monissa rutiininomaisissa sosiaalisissa tilanteissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso A2.1 Oppilas selviytyy lyhyistä sosiaalisista tilanteista ja osaa käyttää yleisimpiä kohteliaita tervehdyksiä ja puhuttelumuotoja sekä esittää kohteliaasti esimerkiksi pyyntöjä, kutsuja, ehdotuksia ja anteeksipyyntöjä ja vastata sellaisiin.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia ja erilaisia tekstejä lähinnä epämuodollisissa tilanteissa. Tarpeen mukaan opetellaan myös muodollisempaa kielenkäyttöä. Valitaan oppilaita kiinnostavia kielenkäytön aihepiirejä näkökulmana minä, me ja maailma. Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan kohdekieltä monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä kohdekielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Valittaessa tekstejä ja aiheita otetaan jossain määrin huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys ja asema. Havainnoidaan kohdekielen rytmiä, intonaatiota ja muita ääntämisen piirteitä ja harjoitellaan ääntämään luontevasti. Harjoitellaan tunnistamaan opiskeltavan kielen foneettisen tarkekirjoituksen merkkejä sekä tuottamaan tarvittavia kirjoitusmerkkejä.

Paikallinen tarkennus:

- Harjoitellaan edelleen toimimaan erilaisissa kommunikaatiotilanteissa: esim. ravintola, tien neuvominen
- Harjoitellaan tuottamaan erilaisia lyhyitä kirjallisia ja suullisia tekstejä
- Tutustutaan laajemmin espanjankieliseen maailmaan ja kulttuurisiin erityispiirteisiin

T6 rohkaista oppilasta tulkitsemaan ikätasolleen sopivia ja itseään kiinnostavia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä

- Oppilas on löytänyt itseään kiinnostavia autenttisia materiaaleja
- Oppilas osaa tulkita materiaalia omien taitojensa rajoissa sekä löytää apua tekstien tulkitsemiseen (esim. verkkosanakirjat, kääntäjät jne.)

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.1 Oppilas ymmärtää vähäisen määrän yksittäisiä puhuttuja ja kirjoitettuja sanoja ja ilmauksia. Oppilas tuntee kirjainjärjestelmän tai hyvin rajallisen määrän kirjoitusmerkkejä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A1.2 Oppilas ymmärtää harjoiteltua, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää muutaman sanan mittaista kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta. Oppilas tunnistaa tekstistä yksittäisiä tietoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A1.3 Oppilas ymmärtää yksinkertaista, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta asiayhteyden tukemana. Oppilas pystyy löytämään tarvitsemansa yksinkertaisen tiedon lyhyestä tekstistä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso A2.1 Oppilas ymmärtää helppoja, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sekä selkeää puhetta sisältäviä tekstejä. Oppilas ymmärtää lyhyiden, yksinkertaisten, itseään kiinnostavien viestien ydinsisällön ja tekstin pääajatukset tuttua sanastoa sisältävästä, ennakoitavasta tekstistä. Oppilas pystyy hyvin yksinkertaiseen päättelyyn asiayhteyden tukemana.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia ja erilaisia tekstejä lähinnä epämuodollisissa tilanteissa. Tarpeen mukaan opetellaan myös muodollisempaa kielenkäyttöä. Valitaan oppilaita kiinnostavia kielenkäytön aihepiirejä näkökulmana minä, me ja maailma. Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan kohdekieltä monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä kohdekielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Valittaessa tekstejä ja aiheita otetaan jossain määrin huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys ja asema. Havainnoidaan kohdekielen rytmiä, intonaatiota ja muita ääntämisen piirteitä ja harjoitellaan ääntämään luontevasti. Harjoitellaan tunnistamaan opiskeltavan kielen foneettisen tarkekirjoituksen merkkejä sekä tuottamaan tarvittavia kirjoitusmerkkejä.

Paikallinen tarkennus:

- Harjoitellaan edelleen toimimaan erilaisissa kommunikaatiotilanteissa: esim. ravintola, tien neuvominen
- Harjoitellaan tuottamaan erilaisia lyhyitä kirjallisia ja suullisia tekstejä

- Tutustutaan laajemmin espanjankieliseen maailmaan ja kulttuurisiin erityispiirteisiin

T7 tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella ikätasolle sopivaa pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisimpiin rakenteisiin

- Oppilas osaa tuottaa itsenäisesti tavanomaisimpia pieniä ilmaisuja sekä puheessa että kirjoitetussa kielessä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.1 Oppilas osaa ilmaista itseään puheessa hyvin suppeasti käyttäen harjoiteltuja sanoja ja opeteltuja vakioilmaisuja. Oppilas ääntää joitakin harjoiteltuja ilmauksia ymmärrettävästi ja osaa kirjoittaa joitakin erillisiä sanoja ja sanontoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A1.1/A1.2 Oppilas pystyy kertomaan ohjatusti joistakin tutuista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa. Oppilas osaa kirjoittaa joitakin sanoja ja lauseita. Oppilas ääntää harjoiteltuja ilmauksia ymmärrettävästi. Oppilas osaa hyvin suppean perussanaston, muutaman tilannesidonnaisen ilmauksen ja peruskieliopin aineksia.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A1.2 Oppilas pystyy kertomaan joistakin tutuista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittaa muutaman lyhyen lauseen harjoitelluista aiheista. Oppilas ääntää useimmat harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi. Oppilas osaa hyvin suppean perussanaston, muutaman tilannesidonnaisen ilmauksen ja peruskieliopin aineksia.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso A1.3 Oppilas osaa rajallisen määrän lyhyitä, ulkoa opeteltuja ilmauksia, keskeistä sanastoa ja perustason lauserakenteita. Oppilas pystyy kertomaan arkisista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittamaan yksinkertaisia viestejä ja ääntää harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia ja erilaisia tekstejä lähinnä epämuodollisissa tilanteissa. Tarpeen mukaan opetellaan myös muodollisempaa kielenkäyttöä. Valitaan oppilaita kiinnostavia kielenkäytön aihepiirejä näkökulmana minä, me ja maailma. Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan kohdekieltä monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä kohdekielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Valittaessa tekstejä ja aiheita otetaan jossain määrin huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys ja asema. Havainnoidaan

kohdekielen rytmiä, intonaatiota ja muita ääntämisen piirteitä ja harjoitellaan ääntämään luontevasti. Harjoitellaan tunnistamaan opiskeltavan kielen foneettisen tarkekirjoituksen merkkejä sekä tuottamaan tarvittavia kirjoitusmerkkejä.

Paikallinen tarkennus:

- Harjoitellaan edelleen toimimaan erilaisissa kommunikaatiotilanteissa: esim. ravintola, tien neuvominen
- Harjoitellaan tuottamaan erilaisia lyhyitä kirjallisia ja suullisia tekstejä
- Tutustutaan laajemmin espanjankieliseen maailmaan ja kulttuurisiin erityispiirteisiin

Ranskan kieli, A2-oppimäärä

Oppiaineen tehtävä

Kieli on oppimisen ja ajattelun edellytys. Kieli on mukana kaikessa koulun toiminnassa, ja jokainen opettaja on kielen opettaja. Kielten opiskelu edistää ajattelutaitojen kehittymistä. Se antaa aineksia monikielisen ja -kulttuurisen identiteetin muodostumiselle ja arvostamiselle. Sanavaraston ja rakenteiden karttuessa myös vuorovaikutus- ja tiedonhankintataidot kehittyvät. Kielten opiskelussa on runsaasti sijaa ilolle, leikillisyydelle ja luovuudelle.

Kielten opetus on osa kielikasvatusta ja johdatusta kielitietoisuuteen. Oppilaissa herätetään kiinnostus kouluyhteisön ja ympäröivän maailman kielelliseen ja kulttuuriseen moninaisuuteen ja heitä rohkaistaan viestimään autenttisissa ympäristöissä. Koulussa ohjataan arvostamaan eri kieliä, niiden puhujia ja erilaisia kulttuureita. Sukupuolten tasa-arvoa kielivalinnoissa ja kielten opiskelussa vahvistetaan erilaisia oppilaita kiinnostavalla kielivalintatiedotuksella, rohkaisemalla oppilaita tekemään aidosti itseään kiinnostavia valintoja sukupuolesta riippumatta, käsittelemällä opetuksessa monipuolisesti erilaisia aiheita sekä käyttämällä vaihtelevia ja toiminnallisia työtapoja.

Kielten opiskelu valmistaa oppilaita suunnitelmalliseen ja luovaan työskentelyyn erilaisissa kokoonpanoissa. Oppilaille ja oppilasryhmille luodaan mahdollisuuksia verkostoitumiseen ja yhteydenpitoon ihmisten kanssa myös eri puolilla maailmaa. Tieto- ja viestintäteknologia tarjoaa yhden luontevan mahdollisuuden toteuttaa kieltenopetusta autenttisista tilanteista ja oppilaiden viestintätarpeista lähtien. Opetus antaa myös valmiuksia osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen.

Opetus vahvistaa oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää niitä rohkeasti. Oppilaille annetaan mahdollisuus edetä yksilöllisesti ja saada tarpeen mukaan tukea oppimiselleen. Opetus järjestetään niin, että myös muita nopeammin etenevät tai kieltä entuudestaan osaavat voivat edistyä.

Kielten opetuksessa kehitetään monilukutaitoa ja käsitellään erilaisia tekstejä. Lasten ja nuorten erilaiset kiinnostuksen kohteet otetaan huomioon tekstien valinnassa. Opetuksessa luodaan siltoja myös eri kielten välille sekä oppilaiden vapaa-ajan kielenkäyttöön. Myös työelämässä tarvittavaan kielitaitoon kiinnitetään huomiota tekstien ja tehtävien valinnassa. Oppilaita ohjataan hakemaan osaamillaan kielillä tietoa.

Vieraan kielen A-oppimäärä vuosiluokilla 7-9

Oppilaita rohkaistaan käyttämään kaikkia opiskelemiaan kieliä monipuolisessa vuorovaikutuksessa ja tiedonhankinnassa. Opetuksen tavoitteena on tukea oppilasta vuosiluokilla 3-6 saavutettujen taitojen syventämisessä, kehittää oppilaan kielellistä päättelykykyä ja samalla edistää hänen kielenopiskelutaitojaan. Kulttuurisen moninaisuuden ymmärtämistä syvennetään pohtimalla erilaisia kieliyhteisöihin liittyviä arvosidonnaisia ilmiöitä. Myös tunteiden käsittelylle annetaan tilaa, ja tarpeen mukaan vaikeita asioita voidaan käsitellä myös koulun opetuskielellä

Vieraan kielen opetussuunnitelman perusteet on laadittu perusteiksi mille tahansa kielelle, jolle ei ole kielikohtaisia perusteita. Opetuksen järjestäjä huolehtii tällöin kielikohtaisen sovelluksen laatimisesta näiden perusteiden pohjalta. Perusteissa kuvattu karttuvan kielitaidon taso 6. vuosiluokan lopussa ja perusopetuksen päättövaiheessa soveltuu parhaiten indoeurooppalaisiin kieliin sekä eurooppalaisiin kieliin, joissa käytetään aakkosiin pohjautuvaa kirjoitusjärjestelmää. Muihin opetuksen järjestäjän kieliohjelmaan sisältyviin kieliin opetuksen järjestäjä laatii opetussuunnitelman noudattaen näitä perusteita soveltuvin osin. Kansainvälisesti hyväksyttyjä kielikohtaisia viitekehyksiä noudatetaan soveltuvin osin ei-eurooppalaisten kielten opetuksessa (esim. kirjoitusmerkit).

Vieraan kielen opetusta voidaan integroida eri oppiaineiden ja monialaisten oppimiskokonaisuuksien opetukseen ja päinvastoin. Oppilaita rohkaistaan tiedonhakuun kyseisellä kielellä eri oppiaineissa.

Vieraan kielen A-oppimäärän oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Tavoitteena on, että kielenkäyttö olisi mahdollisimman asianmukaista, luonnollista ja oppilaille merkityksellistä. Työskentelyssä korostuu pari- ja pienryhmätyö sekä yhdessä oppiminen erityyppisissä oppimisympäristöissä. Monikielisyys- ja kielikasvatuksen tavoitteiden saavuttamiseksi tarvitaan opettajien yhteistyötä. Pelillisyyden, musiikin ja draaman avulla oppilaat saavat mahdollisuuden kokeilla kasvavaa kielitaitoaan ja käsitellä myös asenteita. Opetuksessa käytetään monipuolisesti eri oppimisympäristöjä, viestintäkanavia ja -välineitä. Teksteistä hankitaan tietoa, niitä jaetaan ja julkaistaan. Oppilaita ohjataan aktiiviseen toimijuuteen ja itsenäiseen vastuun ottoon omasta oppimisestaan Eurooppalaisen kielisalkun tai vastaavan työvälineen avulla. Oppilaat tutustuvat ympäröivän yhteisön monikielisyyteen ja monikulttuurisuuteen kotikansainvälisyyden avulla. Heille tarjotaan myös mahdollisuuksia harjoitella kansainvälistä yhteydenpitoa. Kohdekieltä käytetään aina kun se on mahdollista.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki vieraan kielen A-oppimäärässä vuosiluokilla 7-9

Oppilaita ohjataan käyttämään kielitaitoaan rohkeasti. Runsas viestinnällinen harjoittelu tukee oppilaiden kielitaidon kehittymistä. Oppilaita kannustetaan opiskelemaan myös muita koulun tarjoamia kieliä. Oppilaille, joilla on kieliin liittyviä oppimisvaikeuksia, tarjotaan tukea. Opetus suunnitellaan niin, että se tarjoaa haasteita myös muita nopeammin edistyville tai kieltä entuudestaan osaaville oppilaille.

Oppilaita kannustetaan vieraiden kielten opintoihin oppimisvaikeuksista huolimatta. Oppilasta ohjataan tunnistamaan ja hyödyntämään omia vahvuuksiaan kielenoppijana. Oppilaan kielitietoisuutta lisätään kiinnittämällä huomio kielten samankaltaisuuksiin. Esiin tuodaan kielitaidon tärkeys jatko-opintojen kannalta.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi vieraan kielen A-oppimäärässä vuosiluokilla 7–9

Arviointi on monipuolista, ja se antaa oppilaille mahdollisuuden painottaa itselleen luontevia ilmaisumuotoja. Formatiiviseen arviointiin liittyvän oppilaan oppimista ohjaavan ja kannustavan palautteen avulla oppilaita autetaan tulemaan tietoisiksi omista taidoistaan ja kehittämään niitä. Oppilaita rohkaistaan käyttämään oppimaansa erilaisissa viestintätilanteissa. Oppimista arvioidaan monin eri tavoin myös itsearvioinnin ja vertaispalautteen keinoin. Summatiivinen arviointi perustuu siihen, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on saavuttanut paikallisessa opetussuunnitelmassa vieraan kielen A-oppimäärälle asetetut tavoitteet.

Oppilaan kehittyvän kielitaidon arviointi perustuu Eurooppalaiseen viitekehykseen ja sen pohjalta laadittuun suomalaiseen sovellukseen Kehittyvän kielitaidon asteikko. Arvioinnissa välineenä voidaan käyttää myös esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua.

Arvioinnin tulee olla monipuolista, jotta oppilaat, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia tai joilla on muulla tavoin kielellisesti erilaiset lähtökohdat, saavat erilaisia mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona oppilaan vieraan kielen A-oppimäärän opiskelu päättyy vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päättöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut vieraan kielen A-oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt vieraan kielen A-oppimäärän tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päättöarvosana on vieraan kielen A-oppimäärän tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan vieraan kielen A-oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päättöarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy vieraan kielen A-oppimäärän päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan.

Vieraan kielen A-oppimäärän kehittyvään kielitaitoon liittyvien tavoitteiden (T6–T19) arvosanassa 9 on yhdistetty kaksi taitotasoa A2.2 ja B1.1 välitasoksi A2.2/B1.1. Taitotasot löytyvät Eurooppalaisesta viitekehyksestä ja sen pohjalta laaditusta suomalaisesta sovelluksesta Kehittyvän kielitaidon asteikko.

7

Vuosiluokan tavoitteet ja keskeiset sisällöt

T1 edistää oppilaan taitoa pohtia opiskeltavan kielen asemaan liittyviä arvoja ja ilmiöitä ja antaa oppilaalle valmiuksia kehittää kulttuurien välistä toimintakykyään

- Oppilas tutustuu ranskalaiseen kulttuuriin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa nimetä joitakin maita, joissa kohdekieltä puhutaan. Oppilas osaa kertoa jotakin kielialueen maiden kulttuureista ja elämänmuodoista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kertoa, missä kohdekieltä puhutaan ja että sitä puhutaan eri tavoin. Oppilas osaa kuvailla kielialueen maiden kulttuureja ja elämänmuotoja. Oppilas osaa nimetä vuorovaikutukseen liittyviä kulttuurisia piirteitä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kertoa kohdekielen asemasta maailmassa. Oppilas osaa vertailla kielialueen maiden kulttuureja ja elämänmuotoja. Oppilas osaa kertoa kulttuurisista piirteistä vuorovaikutuksessa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa pohtia kohdekielen asemaan liittyviä ilmiöitä maailmassa. Oppilas osaa vertailla ja pohtia kielialueen maiden kulttuureja ja elämänmuotoja. Oppilas osaa vertailla ja pohtia kulttuurisia piirteitä vuorovaikutuksessa.

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Rakennetaan ymmärrystä maailman moni- ja rinnakkaiskielisyydestä sekä kielellisistä oikeuksista. Otetaan selkoa niiden maiden tai alueiden kulttuureista ja elämänmuodoista, joissa opiskeltavaa kieltä puhutaan. Käytetään sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita kielten välisessä vertailussa ja kohdekielen opiskelussa. Hankitaan tarvittaessa tietoa kyseisen kielen päävarianteista.

Paikallinen tarkennus:

- Tutustutaan nuorisokulttuuriin
- Tutustutaan Ranskan kulttuuriin (esim. juhlapäivät, ruoka, reseptit)
- Käytetään oppilaille tuttuja kieliä vertailukohteina
- Hyödynnetään erilaisia oppimateriaaleja ja lähteitä

T2 kannustaa löytämään kiinnostavia kohdekielisiä toimintaympäristöjä, jotka laajentavat oppilaan maailmankuvaa

- Oppilas käyttää autenttista aineistoa kielenopiskelussaan yhä enemmän (esim. sovellukset, tv, musiikki, lehdet, kirjat)

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa antaa esimerkkejä joistakin aineistoista ja toimintaympäristöistä, joissa voi käyttää kohdekieltä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa nimetä kohdekielisiä aineistoja ja toimintaympäristöjä, jotka edistävät hänen oppimistaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa vertailla kohdekielisiä aineistoja ja toimintaympäristöjä, jotka edistävät hänen oppimistaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa pohtia, miten hän voi hyödyntää kohdekielisiä aineistoja ja toimintaympäristöjä omaa oppimistaan edistääkseen.

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Rakennetaan ymmärrystä maailman moni- ja rinnakkaiskielisyydestä sekä kielellisistä oikeuksista. Otetaan selkoa niiden maiden tai alueiden kulttuureista ja elämänmuodoista, joissa opiskeltavaa kieltä puhutaan. Käytetään sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita kielten välisessä vertailussa ja kohdekielen opiskelussa. Hankitaan tarvittaessa tietoa kyseisen kielen päävarianteista.

Paikallinen tarkennus:

- Tutustutaan nuorisokulttuuriin
- Tutustutaan Ranskan kulttuuriin (esim. juhlapäivät, ruoka, reseptit)
- Käytetään oppilaille tuttuja kieliä vertailukohteina
- Hyödynnetään erilaisia oppimateriaaleja ja lähteitä

T3 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia kohdekielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena

- Oppilas oppii tunnistamaan eri kielten välisiä yhteneväisyyksiä ja eroavaisuuksia

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa tehdä havaintoja joistakin kohdekielen säännönmukaisuuksista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa tehdä joitakin johtopäätöksiä kohdekielen säännönmukaisuuksia. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä siitä, miten sama asia ilmaistaan kohdekielessä ja jossakin muussa kielessä. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä kohdekielen kielitiedon käsitteistä ja käyttää niitä kielitaitonsa kehittämiseen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa tehdä johtopäätöksiä kohdekielen säännönmukaisuuksista. Oppilas osaa kertoa, miten sama asia ilmaistaan kohdekielessä ja jossakin muussa kielessä. Oppilas osaa kertoa kohdekielen keskeisistä kielitiedon käsitteistä ja käyttää niitä kielitaitonsa kehittämiseen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa tehdä johtopäätöksiä kohdekielen säännönmukaisuuksista ja soveltaa niitä. Oppilas osaa vertailla, miten sama asia ilmaistaan kohdekielessä ja jossakin muussa kielessä. Oppilas tuntee kohdekielen kielitiedon käsitteitä ja osaa käyttää niitä kielitaitonsa kehittämiseen.

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Rakennetaan ymmärrystä maailman moni- ja rinnakkaiskielisyydestä sekä kielellisistä oikeuksista. Otetaan selkoa niiden maiden tai alueiden kulttuureista ja elämänmuodoista, joissa opiskeltavaa kieltä puhutaan. Käytetään sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita kielten välisessä vertailussa ja kohdekielen opiskelussa. Hankitaan tarvittaessa tietoa kyseisen kielen päävarianteista.

Paikallinen tarkennus:

- Tutustutaan nuorisokulttuuriin
- Tutustutaan Ranskan kulttuuriin (esim. juhlapäivät, ruoka, reseptit)
- Käytetään oppilaille tuttuja kieliä vertailukohteina
- Hyödynnetään erilaisia oppimateriaaleja ja lähteitä

T4 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kieliä ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen

- Oppilas osaa tarkastella omaa kielenopiskeluaan, asettaa tavoitteita ja löytää itselle sopivia ja motivoivia työskentelytapoja

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa käyttää joitakin itselle sopivia kielenoppimistapoja. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä tavoista toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa käyttää yleisimpiä itselle sopivia kielenoppimistapoja. Oppilas osaa kuvata joitakin tapoja toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa käyttää keskeisimpiä itselle sopivia tapoja oppia kohdekieltä. Oppilas osaa vertailla tapoja toimia rakentavasti vuorovaikutustilanteissa
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa käyttää monipuolisia itselle sopivia tapoja oppia kohdekieltä. Oppilas osaa vertailla ja pohtia tapoja toimia rakentavasti vuorovaikutustilanteissa.

S2 Kielenopiskelutaidot

Vahvistetaan edelleen kielenopiskelutaitoja. Harjoitellaan oppimateriaalin monipuolista käyttöä, sanastojen käyttöä, kokonaisuuksien hahmottamista, ryhmittelyä ja tiedon hakemista.

Paikallinen tarkennus:

- Keskustellaan oppimisen tavoitteista ja niiden saavuttamisesta
- Asetetaan omia tavoitteita
- Opitaan tunnistamaan itseä motivoivia työskentelytapoja
- Oppilaan arjessa esiintyvä ranskan kieli (esim. mainokset, ruokaetiketit)

T6 rohkaista oppilasta harjoittelemaan monenlaisia jokapäiväisiä viestintätilanteita sekä toimimaan niissä aloitteellisesti

- Oppilas osaa viestiä tutuista aiheista ja tilanteista ranskaksi
- Oppilas kertaa ja laajentaa foneettisten aakkosten osaamista ääntämisen opetuksessa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.2 Oppilas selviytyy satunnaisesti yleisimmin toistuvista, rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen vielä enimmäkseen viestintäkumppaniin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A2.1 Oppilas pystyy vaihtamaan ajatuksia tai tietoja tutuissa ja jokapäiväisissä tilanteissa sekä toisinaan ylläpitämään viestintätilannetta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A2.2 Oppilas selviää jo kohtalaisesti monenlaisista jokapäiväisistä viestintätilanteista. Oppilas pystyy enenevässä määrin olemaan aloitteellinen viestintätilanteessa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso A2.2/B1.1 Oppilas selviää melko vaivattomasti monista jokapäiväisistä viestintätilanteista. Oppilas pystyy olemaan aloitteellinen monenlaisissa viestintätilanteissa.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Sisältöjä yhdessä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta kohdekielellä eri yhteisöissä ja maailmassa, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon. Lisäksi otetaan huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys ja asema sekä kielialueen elämänmuoto. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä, kuten kertovista, kuvaavista tai vaikuttavista teksteistä.. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.

Paikallinen tarkennus:

- Foneettisia aakkosia käytetään ääntämisen opiskelun tukena
- Lähiympäristöstä kertominen
- Arki (koulu, koti ja harrastukset) ja vapaa-aika
- Aiemmin opittujen rakenteiden kertaus
- Vahvistetaan ja monipuolistetaan perussanastoa ja rakenteiden hallintaa
- Asiointi (esim. ravintola, kauppa, kahvila)
- Vahvistetaan vuorovaikutuksen kannalta olennaisia perusrakenteita (esim epäsäännöllisten ja säännöllisten verbien kertaaminen, passé composé avoir-apuverbillä, demonstratiivipronominit, määrän ilmaiseminen, kysyminen, kieltosanat)
- Erilaisia ajankohtaisia, oppilaita kiinnostavia tekstejä (esim. helpot blogitekstit)

T7 ohjata oppilasta olemaan aktiivinen viestintätilanteessa sekä syventämään taitoaan käyttää kohdekielisiä viestinnän keinoja, vakiintuneita fraaseja, kierto- ja täyteilmauksia ja muuta kompensaatiota

- Oppilas tottuu käyttämään omaa päättelykykyään puuttuvan kielitaidon korvaamiseksi (erilaiset kommunikaatiostrategiat ja kiertoilmaisut)

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.2 Oppilas tukeutuu viestinnässään kaikkein keskeisimpiin sanoihin ja ilmauksiin. Oppilas tarvitsee paljon apukeinoja. Oppilas osaa pyytää toistamista tai hidastamista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A2.1 Oppilas osallistuu enenevässä määrin viestintään turvautuen harvemmin ei-kielellisiin ilmaisuihin. Oppilas joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä melko usein ja osaa jonkin verran soveltaa viestintäkumppanin ilmaisuja omassa viestinnässään.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A2.2 Oppilas osallistuu enenevässä määrin viestintään käyttäen tarvittaessa vakiosanontoja pyytäessään tarkennusta avainsanoista. Oppilas joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä silloin tällöin ja käyttää esim. lähikäsitettä tai yleisempää käsitettä, kun ei tiedä täsmällistä (koira/eläin tai talo/mökki)
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso A2.2/B1.1 Oppilas osallistuu enenevässä määrin viestintään, osaa pyytää tarkennusta avainsanoista ja varmistaa, onko viestintäkumppani ymmärtänyt viestin. Oppilas osaa satunnaisesti kiertää tai korvata tuntemattoman sanan tai muotoilla viestinsä uudelleen.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Sisältöjä yhdessä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta kohdekielellä eri yhteisöissä ja maailmassa, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon. Lisäksi otetaan huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys ja asema sekä kielialueen elämänmuoto. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä, kuten kertovista, kuvaavista tai vaikuttavista teksteistä.. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.

Paikallinen tarkennus:

- Foneettisia aakkosia käytetään ääntämisen opiskelun tukena
- Lähiympäristöstä kertominen
- Arki (koulu, koti ja harrastukset) ja vapaa-aika
- Aiemmin opittujen rakenteiden kertaus
- Vahvistetaan ja monipuolistetaan perussanastoa ja rakenteiden hallintaa
- Asiointi (esim. ravintola, kauppa, kahvila)
- Vahvistetaan vuorovaikutuksen kannalta olennaisia perusrakenteita (esim epäsäännöllisten ja säännöllisten verbien kertaaminen, passé composé avoir-apuverbillä, demonstratiivipronominit, määrän ilmaiseminen, kysyminen, kieltosanat)
- Erilaisia ajankohtaisia, oppilaita kiinnostavia tekstejä (esim. helpot blogitekstit)

T8 ohjata oppilasta kiinnittämään huomiota kulttuurisesti sopivaan kielenkäyttöön viestinnässä, johon liittyy mielipiteiden ja asenteiden esiin tuomista

- Oppilas selviytyy arkipäivän puhetilanteista ja palvelutilanteista opittujen viestintästrategioiden ja kulttuurituntemuksensa avulla
- Oppilas pyrkii viestimään kohdekulttuurille ominaisella tavalla

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.2 Oppilas osaa käyttää muutamia kaikkein yleisimpiä kielelle ominaisia kohteliaisuuden ilmauksia rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A2.1 Oppilas selviytyy lyhyistä sosiaalisista tilanteista ja osaa käyttää yleisimpiä kohteliaita tervehdyksiä ja puhuttelumuotoja, esittää kohteliaasti esimerkiksi pyyntöjä, kutsuja, ehdotuksia ja anteeksipyyntöjä ja vastata sellaisiin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A2.2 Oppilas osaa käyttää kieltä yksinkertaisella tavalla kaikkein keskeisimpiin tarkoituksiin, kuten tiedonvaihtoon sekä mielipiteiden ja asenteiden asianmukaiseen ilmaisemiseen. Oppilas pystyy keskustelemaan kohteliaasti käyttäen tavanomaisia ilmauksia ja perustason viestintärutiineja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso A2.2/B1.1 Oppilas osaa käyttää kieltä erilaisiin tarkoituksiin. Oppilas pystyy keskustelemaan kohteliaasti käyttäen tavanomaisia ilmauksia ja perustason viestintärutiineja.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Sisältöjä yhdessä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta kohdekielellä eri yhteisöissä ja maailmassa, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon. Lisäksi otetaan huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys ja asema sekä kielialueen elämänmuoto. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä, kuten kertovista, kuvaavista tai vaikuttavista teksteistä.. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.

Paikallinen tarkennus:

- Foneettisia aakkosia käytetään ääntämisen opiskelun tukena
- Lähiympäristöstä kertominen
- Arki (koulu, koti ja harrastukset) ja vapaa-aika
- Aiemmin opittujen rakenteiden kertaus
- Vahvistetaan ja monipuolistetaan perussanastoa ja rakenteiden hallintaa
- Asiointi (esim. ravintola, kauppa, kahvila)

- Vahvistetaan vuorovaikutuksen kannalta olennaisia perusrakenteita (esim epäsäännöllisten ja säännöllisten verbien kertaaminen, passé composé avoir-apuverbillä, demonstratiivipronominit, määrän ilmaiseminen, kysyminen, kieltosanat)
- Erilaisia ajankohtaisia, oppilaita kiinnostavia tekstejä (esim. helpot blogitekstit)

T9 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tulkita erilaisia tekstejä, myös selväpiirteisiä asiatekstejä, joista hankitaan tietoa, ja ohjata käyttämään tulkinnassa päättelytaitoa ja keskeisen sisällön ymmärtämistä

- Oppilas harjoittelee kohdekielistä tiedonhakua ja kirjallisen oppimateriaalin ulkopuolisten lähteiden hyödyntämistä kriittisesti (erilaisten sanakirjojen käyttö osaksi oppilaan työskentelyä)

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.2 Oppilas ymmärtää harjoiteltua, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää muutaman sanan mittaista kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta. Oppilas tunnistaa tekstistä yksittäisiä tietoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A2.1 Oppilas ymmärtää helppoja, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sekä selkeää puhetta sisältäviä tekstejä. Oppilas ymmärtää lyhyiden, yksinkertaisten, itseään kiinnostavien viestien ydinsisällön ja tekstin pääajatukset tuttua sanastoa sisältävästä, ennakoitavasta tekstistä. Oppilas pystyy hyvin yksinkertaiseen päättelyyn asiayhteyden tukemana.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A2.2 Oppilas pystyy seuraamaan hyvin summittaisesti selväpiirteisen asiapuheen pääkohtia, tunnistaa usein ympärillään käytävän keskustelun aiheen, ymmärtää pääasiat tuttua sanastoa sisältävästä yleiskielisestä tekstistä tai hitaasta puheesta. Oppilas osaa päätellä tuntemattomien sanojen merkityksiä asiayhteydestä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso A2.2/B1.1 Oppilas pystyy seuraamaan selväpiirteisen asiapuheen pääajatusta, tunnistaa usein ympärillään käytävän keskustelun aiheen, ymmärtää pääasiat tuttua sanastoa sisältävästä yleiskielisestä tekstistä tai hitaasta puheesta. Oppilas osaa päätellä tuntemattomien sanojen merkityksiä asiayhteydestä.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Sisältöjä yhdessä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta kohdekielellä eri yhteisöissä ja maailmassa, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon. Lisäksi otetaan huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys ja asema sekä

kielialueen elämänmuoto. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä, kuten kertovista, kuvaavista tai vaikuttavista teksteistä.. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.

Paikallinen tarkennus:

- Foneettisia aakkosia käytetään ääntämisen opiskelun tukena
- Lähiympäristöstä kertominen
- Arki (koulu, koti ja harrastukset) ja vapaa-aika
- Aiemmin opittujen rakenteiden kertaus
- Vahvistetaan ja monipuolistetaan perussanastoa ja rakenteiden hallintaa
- Asiointi (esim. ravintola, kauppa, kahvila)
- Vahvistetaan vuorovaikutuksen kannalta olennaisia perusrakenteita (esim epäsäännöllisten ja säännöllisten verbien kertaaminen, passé composé avoir-apuverbillä, demonstratiivipronominit, määrän ilmaiseminen, kysyminen, kieltosanat)
- Erilaisia ajankohtaisia, oppilaita kiinnostavia tekstejä (esim. helpot blogitekstit)

T10 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tuottaa puhetta ja kirjoitusta aihepiirejä laajentaen sekä kiinnittäen huomiota myös keskeisiin rakenteisiin ja ääntämisen perussääntöihin

- Oppilas selviytyy arkipäivän puhetilanteista ja palvelutilanteista opittujen viestintästrategioiden ja kulttuurituntemuksensa avulla
- Oppilas osaa viestiä tutuista aiheista ja tilanteista ranskaksi

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.1 Oppilas osaa ilmaista itseään puheessa hyvin suppeasti käyttäen harjoiteltuja sanoja ja opeteltuja vakioilmaisuja. Oppilas ääntää joitakin harjoiteltuja ilmauksia ymmärrettävästi ja osaa kirjoittaa joitakin erillisiä sanoja ja sanontoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A1.3 Oppilas osaa rajallisen määrän lyhyitä, ulkoa opeteltuja ilmauksia, keskeistä sanastoa ja perustason lauserakenteita. Oppilas pystyy kertomaan arkisista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittamaan yksinkertaisia viestejä sekä ääntää harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A2.1 Oppilas pystyy kertomaan jokapäiväisistä ja konkreettisista sekä itselleen tärkeistä asioista käyttäen yksinkertaisia lauseita ja konkreettista sanastoa. Oppilas osaa helposti ennakoitavan perussanaston ja monia keskeisimpiä rakenteita. Oppilas osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso A2.2 Oppilas osaa kuvata luettelomaisesti (ikäkaudelleen tyypillisiä) jokapäiväiseen elämään liittyviä asioita käyttäen tavallista sanastoa ja joitakin idiomaattisia ilmauksia sekä perustason rakenteita ja joskus hiukan vaativampiakin. Oppilas osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Sisältöjä yhdessä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta kohdekielellä eri yhteisöissä ja maailmassa, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon. Lisäksi otetaan huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys ja asema sekä kielialueen elämänmuoto. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä, kuten kertovista, kuvaavista tai vaikuttavista teksteistä.. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.

Paikallinen tarkennus:

- Foneettisia aakkosia käytetään ääntämisen opiskelun tukena
- Lähiympäristöstä kertominen
- Arki (koulu, koti ja harrastukset) ja vapaa-aika
- Aiemmin opittujen rakenteiden kertaus
- Vahvistetaan ja monipuolistetaan perussanastoa ja rakenteiden hallintaa
- Asiointi (esim. ravintola, kauppa, kahvila)

- Vahvistetaan vuorovaikutuksen kannalta olennaisia perusrakenteita (esim epäsäännöllisten ja säännöllisten verbien kertaaminen, passé composé avoir-apuverbillä, demonstratiivipronominit, määrän ilmaiseminen, kysyminen, kieltosanat)
- Erilaisia ajankohtaisia, oppilaita kiinnostavia tekstejä (esim. helpot blogitekstit)

8

Vuosiluokan tavoitteet ja keskeiset sisällöt

T1 edistää oppilaan taitoa pohtia opiskeltavan kielen asemaan liittyviä arvoja ja ilmiöitä ja antaa oppilaalle valmiuksia kehittää kulttuurien välistä toimintakykyään

- Oppilas oppii hahmottamaan ranskan kielen ja kulttuurin asemaa maailmassa
- Oppilas oppii arvostamaan omaa ranskan kielen ja kulttuurin tuntemustaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa nimetä joitakin maita, joissa kohdekieltä puhutaan. Oppilas osaa kertoa jotakin kielialueen maiden kulttuureista ja elämänmuodoista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kertoa, missä kohdekieltä puhutaan ja että sitä puhutaan eri tavoin. Oppilas osaa kuvailla kielialueen maiden kulttuureja ja elämänmuotoja. Oppilas osaa nimetä vuorovaikutukseen liittyviä kulttuurisia piirteitä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kertoa kohdekielen asemasta maailmassa. Oppilas osaa vertailla kielialueen maiden kulttuureja ja elämänmuotoja. Oppilas osaa kertoa kulttuurisista piirteistä vuorovaikutuksessa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa pohtia kohdekielen asemaan liittyviä ilmiöitä maailmassa. Oppilas osaa vertailla ja pohtia kielialueen maiden kulttuureja ja elämänmuotoja. Oppilas osaa vertailla ja pohtia kulttuurisia piirteitä vuorovaikutuksessa.

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Rakennetaan ymmärrystä maailman moni- ja rinnakkaiskielisyydestä sekä kielellisistä oikeuksista. Otetaan selkoa niiden maiden tai alueiden kulttuureista ja elämänmuodoista, joissa opiskeltavaa kieltä puhutaan. Käytetään sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita kielten välisessä vertailussa ja kohdekielen opiskelussa. Hankitaan tarvittaessa tietoa kyseisen kielen päävarianteista.

Paikallinen tarkennus:

- Tutustutaan ranskaan maailmankielenä
- Huomioidaan ranskankielisen kulttuurin ajankohtaisia uutisia

T2 kannustaa löytämään kiinnostavia kohdekielisiä toimintaympäristöjä, jotka laajentavat oppilaan maailmankuvaa

- Oppilas tutustuu ajankohtaisiin tapahtumiin median kautta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa antaa esimerkkejä joistakin aineistoista ja toimintaympäristöistä, joissa voi käyttää kohdekieltä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa nimetä kohdekielisiä aineistoja ja toimintaympäristöjä, jotka edistävät hänen oppimistaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa vertailla kohdekielisiä aineistoja ja toimintaympäristöjä, jotka edistävät hänen oppimistaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa pohtia, miten hän voi hyödyntää kohdekielisiä aineistoja ja toimintaympäristöjä omaa oppimistaan edistääkseen.

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Rakennetaan ymmärrystä maailman moni- ja rinnakkaiskielisyydestä sekä kielellisistä oikeuksista. Otetaan selkoa niiden maiden tai alueiden kulttuureista ja elämänmuodoista, joissa opiskeltavaa kieltä puhutaan. Käytetään sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita kielten välisessä vertailussa ja kohdekielen opiskelussa. Hankitaan tarvittaessa tietoa kyseisen kielen päävarianteista.

Paikallinen tarkennus:

- Tutustutaan ranskaan maailmankielenä
- Huomioidaan ranskankielisen kulttuurin ajankohtaisia uutisia

T4 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kieliä ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen

- Oppilas osallistuu tuntityöskentelyyn kannustavassa hengessä
- Oppilas tuntee omat vahvuutensa kielenopiskelijana ja tuntee itsensä oppijana
- Vertaisopettaminen ja -arviointi tulevat osaksi oppilaan työskentelyrutiineja

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa käyttää joitakin itselle sopivia kielenoppimistapoja. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä tavoista toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa käyttää yleisimpiä itselle sopivia kielenoppimistapoja. Oppilas osaa kuvata joitakin tapoja toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa käyttää keskeisimpiä itselle sopivia tapoja oppia kohdekieltä. Oppilas osaa vertailla tapoja toimia rakentavasti vuorovaikutustilanteissa
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa käyttää monipuolisia itselle sopivia tapoja oppia kohdekieltä. Oppilas osaa vertailla ja pohtia tapoja toimia rakentavasti vuorovaikutustilanteissa.

S2 Kielenopiskelutaidot

Vahvistetaan edelleen kielenopiskelutaitoja. Harjoitellaan oppimateriaalin monipuolista käyttöä, sanastojen käyttöä, kokonaisuuksien hahmottamista, ryhmittelyä ja tiedon hakemista.

Paikallinen tarkennus:

- Harjoitellaan vertaispalautteen antamista ja vastaanottamista kannustavassa ilmapiirissä
- Opitaan tunnistamaan omia vahvuuksia kielenopiskelijana
- Syvennetään opiskelutaitoja ja itsetuntemusta oppijana

T6 rohkaista oppilasta harjoittelemaan monenlaisia jokapäiväisiä viestintätilanteita sekä toimimaan niissä aloitteellisesti

- Oppilas laajentaa sanavarastoaan
- Oppilas osaa tuottaa lyhyitä tekstejä käsitellyistä aiheista

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.2 Oppilas selviytyy satunnaisesti yleisimmin toistuvista, rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen vielä enimmäkseen viestintäkumppaniin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A2.1 Oppilas pystyy vaihtamaan ajatuksia tai tietoja tutuissa ja jokapäiväisissä tilanteissa sekä toisinaan ylläpitämään viestintätilannetta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A2.2 Oppilas selviää jo kohtalaisesti monenlaisista jokapäiväisistä viestintätilanteista. Oppilas pystyy enenevässä määrin olemaan aloitteellinen viestintätilanteessa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso A2.2/B1.1 Oppilas selviää melko vaivattomasti monista jokapäiväisistä viestintätilanteista. Oppilas pystyy olemaan aloitteellinen monenlaisissa viestintätilanteissa.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Sisältöjä yhdessä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta kohdekielellä eri yhteisöissä ja maailmassa, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon. Lisäksi otetaan huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys ja asema sekä kielialueen elämänmuoto. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä, kuten kertovista, kuvaavista tai vaikuttavista teksteistä.. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.

Paikallinen tarkennus:

- Syvennetään aiemmin käsiteltyjä aihepiirejä
- Harjoitellaan erilaisia pienimuotoisia viestintätilanteita
- Harjoitellaan arkielämän ja vapaa-ajan tilanteita
- Harjoitellaan tärkeitä kohteliaisuuden ilmauksia (esim. kiittäminen ja tervehtiminen) ja mielipiteen kertomista
- Hyödynnetään erilaisia medialähteitä ranskan opiskelussa
- Syvennetään vuorovaikutuksen kannalta olennaisia rakenteita (esim. objektipronomineja, passé composén käytön syventäminen, adjektiivien vertailua, käskymuotoja, refleksiiviverbejä)

T8 ohjata oppilasta kiinnittämään huomiota kulttuurisesti sopivaan kielenkäyttöön viestinnässä, johon liittyy mielipiteiden ja asenteiden esiin tuomista

- Oppilas osaa ilmaista mielipiteensä ranskaksi yksinkertaisin ilmaisuin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.2 Oppilas osaa käyttää muutamia kaikkein yleisimpiä kielelle ominaisia kohteliaisuuden ilmauksia rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A2.1 Oppilas selviytyy lyhyistä sosiaalisista tilanteista ja osaa käyttää yleisimpiä kohteliaita tervehdyksiä ja puhuttelumuotoja, esittää kohteliaasti esimerkiksi pyyntöjä, kutsuja, ehdotuksia ja anteeksipyyntöjä ja vastata sellaisiin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A2.2 Oppilas osaa käyttää kieltä yksinkertaisella tavalla kaikkein keskeisimpiin tarkoituksiin, kuten tiedonvaihtoon sekä mielipiteiden ja asenteiden asianmukaiseen ilmaisemiseen. Oppilas pystyy keskustelemaan kohteliaasti käyttäen tavanomaisia ilmauksia ja perustason viestintärutiineja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso A2.2/B1.1 Oppilas osaa käyttää kieltä erilaisiin tarkoituksiin. Oppilas pystyy keskustelemaan kohteliaasti käyttäen tavanomaisia ilmauksia ja perustason viestintärutiineja.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Sisältöjä yhdessä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta kohdekielellä eri yhteisöissä ja maailmassa, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon. Lisäksi otetaan huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys ja asema sekä kielialueen elämänmuoto. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä, kuten kertovista, kuvaavista tai vaikuttavista teksteistä.. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.

Paikallinen tarkennus:

- Syvennetään aiemmin käsiteltyjä aihepiirejä
- Harjoitellaan erilaisia pienimuotoisia viestintätilanteita
- Harjoitellaan arkielämän ja vapaa-ajan tilanteita
- Harjoitellaan tärkeitä kohteliaisuuden ilmauksia (esim. kiittäminen ja tervehtiminen) ja mielipiteen kertomista
- Hyödynnetään erilaisia medialähteitä ranskan opiskelussa
- Syvennetään vuorovaikutuksen kannalta olennaisia rakenteita (esim. objektipronomineja, passé composén käytön syventäminen, adjektiivien vertailua, käskymuotoja, refleksiiviverbejä)

T9 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tulkita erilaisia tekstejä, myös selväpiirteisiä asiatekstejä, joista hankitaan tietoa, ja ohjata käyttämään tulkinnassa päättelytaitoa ja keskeisen sisällön ymmärtämistä

- Oppilas harjoittelee erilaisten tekstien tulkitsemista ja pääkohtien löytämistä niistä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.2 Oppilas ymmärtää harjoiteltua, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää muutaman sanan mittaista kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta. Oppilas tunnistaa tekstistä yksittäisiä tietoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A2.1 Oppilas ymmärtää helppoja, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sekä selkeää puhetta sisältäviä tekstejä. Oppilas ymmärtää lyhyiden, yksinkertaisten, itseään kiinnostavien viestien ydinsisällön ja tekstin pääajatukset tuttua sanastoa sisältävästä, ennakoitavasta tekstistä. Oppilas pystyy hyvin yksinkertaiseen päättelyyn asiayhteyden tukemana.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A2.2 Oppilas pystyy seuraamaan hyvin summittaisesti selväpiirteisen asiapuheen pääkohtia, tunnistaa usein ympärillään käytävän keskustelun aiheen, ymmärtää pääasiat tuttua sanastoa sisältävästä yleiskielisestä tekstistä tai hitaasta puheesta. Oppilas osaa päätellä tuntemattomien sanojen merkityksiä asiayhteydestä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso A2.2/B1.1 Oppilas pystyy seuraamaan selväpiirteisen asiapuheen pääajatusta, tunnistaa usein ympärillään käytävän keskustelun aiheen, ymmärtää pääasiat tuttua sanastoa sisältävästä yleiskielisestä tekstistä tai hitaasta puheesta. Oppilas osaa päätellä tuntemattomien sanojen merkityksiä asiayhteydestä.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Sisältöjä yhdessä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta kohdekielellä eri yhteisöissä ja maailmassa, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon. Lisäksi otetaan huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys ja asema sekä kielialueen elämänmuoto. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä, kuten kertovista, kuvaavista tai vaikuttavista teksteistä.. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.

Paikallinen tarkennus:

- Syvennetään aiemmin käsiteltyjä aihepiirejä
- Harjoitellaan erilaisia pienimuotoisia viestintätilanteita
- Harjoitellaan arkielämän ja vapaa-ajan tilanteita
- Harjoitellaan tärkeitä kohteliaisuuden ilmauksia (esim. kiittäminen ja tervehtiminen) ja mielipiteen kertomista
- Hyödynnetään erilaisia medialähteitä ranskan opiskelussa

- Syvennetään vuorovaikutuksen kannalta olennaisia rakenteita (esim. objektipronomineja, passé composén käytön syventäminen, adjektiivien vertailua, käskymuotoja, refleksiiviverbejä)

T10 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tuottaa puhetta ja kirjoitusta aihepiirejä laajentaen sekä kiinnittäen huomiota myös keskeisiin rakenteisiin ja ääntämisen perussääntöihin

- Oppilas osaa tuottaa lyhyitä tekstejä käsitellyistä aiheista
- Oppilas osaa kertoa menneistä tapahtumista

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.1 Oppilas osaa ilmaista itseään puheessa hyvin suppeasti käyttäen harjoiteltuja sanoja ja opeteltuja vakioilmaisuja. Oppilas ääntää joitakin harjoiteltuja ilmauksia ymmärrettävästi ja osaa kirjoittaa joitakin erillisiä sanoja ja sanontoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A1.3 Oppilas osaa rajallisen määrän lyhyitä, ulkoa opeteltuja ilmauksia, keskeistä sanastoa ja perustason lauserakenteita. Oppilas pystyy kertomaan arkisista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittamaan yksinkertaisia viestejä sekä ääntää harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A2.1 Oppilas pystyy kertomaan jokapäiväisistä ja konkreettisista sekä itselleen tärkeistä asioista käyttäen yksinkertaisia lauseita ja konkreettista sanastoa. Oppilas osaa helposti ennakoitavan perussanaston ja monia keskeisimpiä rakenteita. Oppilas osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso A2.2 Oppilas osaa kuvata luettelomaisesti (ikäkaudelleen tyypillisiä) jokapäiväiseen elämään liittyviä asioita käyttäen tavallista sanastoa ja joitakin idiomaattisia ilmauksia sekä perustason rakenteita ja joskus hiukan vaativampiakin. Oppilas osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Sisältöjä yhdessä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta kohdekielellä eri yhteisöissä ja maailmassa, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon. Lisäksi otetaan huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys ja asema sekä kielialueen elämänmuoto. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä, kuten kertovista, kuvaavista tai vaikuttavista teksteistä.. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.

Paikallinen tarkennus:

- Syvennetään aiemmin käsiteltyjä aihepiirejä
- Harjoitellaan erilaisia pienimuotoisia viestintätilanteita
- Harjoitellaan arkielämän ja vapaa-ajan tilanteita
- Harjoitellaan tärkeitä kohteliaisuuden ilmauksia (esim. kiittäminen ja tervehtiminen) ja mielipiteen kertomista
- Hyödynnetään erilaisia medialähteitä ranskan opiskelussa
- Syvennetään vuorovaikutuksen kannalta olennaisia rakenteita (esim. objektipronomineja, passé composén käytön syventäminen, adjektiivien vertailua, käskymuotoja, refleksiiviverbejä)

9

Vuosiluokan tavoitteet ja keskeiset sisällöt

T1 edistää oppilaan taitoa pohtia opiskeltavan kielen asemaan liittyviä arvoja ja ilmiöitä ja antaa oppilaalle valmiuksia kehittää kulttuurien välistä toimintakykyään

- Oppilas tuntee kohdekielistä kulttuuria

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa nimetä joitakin maita, joissa kohdekieltä puhutaan. Oppilas osaa kertoa jotakin kielialueen maiden kulttuureista ja elämänmuodoista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kertoa, missä kohdekieltä puhutaan ja että sitä puhutaan eri tavoin. Oppilas osaa kuvailla kielialueen maiden kulttuureja ja elämänmuotoja. Oppilas osaa nimetä vuorovaikutukseen liittyviä kulttuurisia piirteitä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kertoa kohdekielen asemasta maailmassa. Oppilas osaa vertailla kielialueen maiden kulttuureja ja elämänmuotoja. Oppilas osaa kertoa kulttuurisista piirteistä vuorovaikutuksessa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa pohtia kohdekielen asemaan liittyviä ilmiöitä maailmassa. Oppilas osaa vertailla ja pohtia kielialueen maiden kulttuureja ja elämänmuotoja. Oppilas osaa vertailla ja pohtia kulttuurisia piirteitä vuorovaikutuksessa.

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Rakennetaan ymmärrystä maailman moni- ja rinnakkaiskielisyydestä sekä kielellisistä oikeuksista. Otetaan selkoa niiden maiden tai alueiden kulttuureista ja elämänmuodoista, joissa opiskeltavaa kieltä puhutaan. Käytetään sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita kielten välisessä vertailussa ja kohdekielen opiskelussa. Hankitaan tarvittaessa tietoa kyseisen kielen päävarianteista.

Paikallinen tarkennus:

- Syvennetään frankofonian tuntemusta
- Syvennetään ranskan opiskelutaitoja oppilaille tuttujen kielien kautta

T3 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia kohdekielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena

- Oppilas tuntee kielten välisiä eroja ja yhtäläisyyksiä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa tehdä havaintoja joistakin kohdekielen säännönmukaisuuksista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa tehdä joitakin johtopäätöksiä kohdekielen säännönmukaisuuksia. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä siitä, miten sama asia ilmaistaan kohdekielessä ja jossakin muussa kielessä. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä kohdekielen kielitiedon käsitteistä ja käyttää niitä kielitaitonsa kehittämiseen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa tehdä johtopäätöksiä kohdekielen säännönmukaisuuksista. Oppilas osaa kertoa, miten sama asia ilmaistaan kohdekielessä ja jossakin muussa kielessä. Oppilas osaa kertoa kohdekielen keskeisistä kielitiedon käsitteistä ja käyttää niitä kielitaitonsa kehittämiseen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa tehdä johtopäätöksiä kohdekielen säännönmukaisuuksista ja soveltaa niitä. Oppilas osaa vertailla, miten sama asia ilmaistaan kohdekielessä ja jossakin muussa kielessä. Oppilas tuntee kohdekielen kielitiedon käsitteitä ja osaa käyttää niitä kielitaitonsa kehittämiseen.

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Rakennetaan ymmärrystä maailman moni- ja rinnakkaiskielisyydestä sekä kielellisistä oikeuksista. Otetaan selkoa niiden maiden tai alueiden kulttuureista ja elämänmuodoista, joissa opiskeltavaa kieltä puhutaan. Käytetään sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita kielten välisessä vertailussa ja kohdekielen opiskelussa. Hankitaan tarvittaessa tietoa kyseisen kielen päävarianteista.

Paikallinen tarkennus:

- Syvennetään frankofonian tuntemusta
- Syvennetään ranskan opiskelutaitoja oppilaille tuttujen kielien kautta

T4 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kieliä ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen

- Oppilas osaa asettaa oppimiselle realistisia tavoitteita ja pyrkii niitä kohti

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa käyttää joitakin itselle sopivia kielenoppimistapoja. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä tavoista toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa käyttää yleisimpiä itselle sopivia kielenoppimistapoja. Oppilas osaa kuvata joitakin tapoja toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa käyttää keskeisimpiä itselle sopivia tapoja oppia kohdekieltä. Oppilas osaa vertailla tapoja toimia rakentavasti vuorovaikutustilanteissa
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa käyttää monipuolisia itselle sopivia tapoja oppia kohdekieltä. Oppilas osaa vertailla ja pohtia tapoja toimia rakentavasti vuorovaikutustilanteissa.

S2 Kielenopiskelutaidot

Vahvistetaan edelleen kielenopiskelutaitoja. Harjoitellaan oppimateriaalin monipuolista käyttöä, sanastojen käyttöä, kokonaisuuksien hahmottamista, ryhmittelyä ja tiedon hakemista.

Paikallinen tarkennus:

- Käytetään omia vahvuuksia tavoitteiden asettamisessa

T5 tukea oppilaan itsenäisyyttä ja taitoa soveltaa luovasti kielitaitoaan sekä kehittää elinikäisen kieltenopiskelun valmiuksiaan

- Oppilas löytää omia vahvuuksiaan hyödyntäen itselleen sopivimmat kielenopiskelustrategiat

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä mahdollisuuksista kehittää kohdekielen taitoaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kuvailla mahdollisuuksia kehittää kohdekielen taitoaan myös koulun päätyttyä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa vertailla erilaisia mahdollisuuksia soveltaa ja kehittää kohdekielen taitoaan myös koulun päätyttyä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa pohtia ja vertailla erilaisia mahdollisuuksia soveltaa ja kehittää kohdekielen taitoaan myös koulun päätyttyä.

S2 Kielenopiskelutaidot

Vahvistetaan edelleen kielenopiskelutaitoja. Harjoitellaan oppimateriaalin monipuolista käyttöä, sanastojen käyttöä, kokonaisuuksien hahmottamista, ryhmittelyä ja tiedon hakemista.

Paikallinen tarkennus:

- Käytetään omia vahvuuksia tavoitteiden asettamisessa

T6 rohkaista oppilasta harjoittelemaan monenlaisia jokapäiväisiä viestintätilanteita sekä toimimaan niissä aloitteellisesti

- Oppilas pystyy toimimaan jokapäiväisissä tilanteissa ranskaksi

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.2 Oppilas selviytyy satunnaisesti yleisimmin toistuvista, rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen vielä enimmäkseen viestintäkumppaniin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A2.1 Oppilas pystyy vaihtamaan ajatuksia tai tietoja tutuissa ja jokapäiväisissä tilanteissa sekä toisinaan ylläpitämään viestintätilannetta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A2.2 Oppilas selviää jo kohtalaisesti monenlaisista jokapäiväisistä viestintätilanteista. Oppilas pystyy enenevässä määrin olemaan aloitteellinen viestintätilanteessa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso A2.2/B1.1 Oppilas selviää melko vaivattomasti monista jokapäiväisistä viestintätilanteista. Oppilas pystyy olemaan aloitteellinen monenlaisissa viestintätilanteissa.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Sisältöjä yhdessä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta kohdekielellä eri yhteisöissä ja maailmassa, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon. Lisäksi otetaan huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys ja asema sekä kielialueen elämänmuoto. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä, kuten kertovista, kuvaavista tai vaikuttavista teksteistä.. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.

Paikallinen tarkennus:

- Harjoitellaan erilaisia suullisia ja kirjallisia vuorovaikutustilanteita (esim. seuraavista aihepiireistä: ympäristö, opiskelu, työ ja tulevaisuus)
- Syvennetään perussanaston hallintaa ja kiertoilmausten käyttöä vuorovaikutustilanteissa
- Kohteliaisuusilmaukset (esim. kiittäminen, tervehtiminen, pahoitteleminen, kuulumisten vaihtaminen, erilaiset toivotukset)
- Tutkitaan ja tulkitaan erilaisia (myös autenttisia) tekstejä
- Viestitään monipuolisesti erilaisia rakenteita käyttäen menneistä, nykyisistä ja tulevista tapahtumista

T7 ohjata oppilasta olemaan aktiivinen viestintätilanteessa sekä syventämään taitoaan käyttää kohdekielisiä viestinnän keinoja, vakiintuneita fraaseja, kierto- ja täyteilmauksia ja muuta kompensaatiota

- Oppilas kompensoi kehittyvää kielitaitoaan täytesanoin, fraasein ja kiertoilmaisuin
- Oppilaalla on melko laaja sanavarasto ja hän tuntee kohdekielen fraaseja

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.2 Oppilas tukeutuu viestinnässään kaikkein keskeisimpiin sanoihin ja ilmauksiin. Oppilas tarvitsee paljon apukeinoja. Oppilas osaa pyytää toistamista tai hidastamista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A2.1 Oppilas osallistuu enenevässä määrin viestintään turvautuen harvemmin ei-kielellisiin ilmaisuihin. Oppilas joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä melko usein ja osaa jonkin verran soveltaa viestintäkumppanin ilmaisuja omassa viestinnässään.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A2.2 Oppilas osallistuu enenevässä määrin viestintään käyttäen tarvittaessa vakiosanontoja pyytäessään tarkennusta avainsanoista. Oppilas joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä silloin tällöin ja käyttää esim. lähikäsitettä tai yleisempää käsitettä, kun ei tiedä täsmällistä (koira/eläin tai talo/mökki)
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso A2.2/B1.1 Oppilas osallistuu enenevässä määrin viestintään, osaa pyytää tarkennusta avainsanoista ja varmistaa, onko viestintäkumppani ymmärtänyt viestin. Oppilas osaa satunnaisesti kiertää tai korvata tuntemattoman sanan tai muotoilla viestinsä uudelleen.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Sisältöjä yhdessä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta kohdekielellä eri yhteisöissä ja maailmassa, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon. Lisäksi otetaan huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys ja asema sekä kielialueen elämänmuoto. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä, kuten kertovista, kuvaavista tai vaikuttavista teksteistä.. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.

Paikallinen tarkennus:

- Harjoitellaan erilaisia suullisia ja kirjallisia vuorovaikutustilanteita (esim. seuraavista aihepiireistä: ympäristö, opiskelu, työ ja tulevaisuus)
- Syvennetään perussanaston hallintaa ja kiertoilmausten käyttöä vuorovaikutustilanteissa
- Kohteliaisuusilmaukset (esim. kiittäminen, tervehtiminen, pahoitteleminen, kuulumisten vaihtaminen, erilaiset toivotukset)
- Tutkitaan ja tulkitaan erilaisia (myös autenttisia) tekstejä
- Viestitään monipuolisesti erilaisia rakenteita käyttäen menneistä, nykyisistä ja tulevista tapahtumista

T8 ohjata oppilasta kiinnittämään huomiota kulttuurisesti sopivaan kielenkäyttöön viestinnässä, johon liittyy mielipiteiden ja asenteiden esiin tuomista

- Oppilas tuntee kohdekulttuurin kohteliaisuussäännöt ja osaa toimia niiden mukaisesti

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.2 Oppilas osaa käyttää muutamia kaikkein yleisimpiä kielelle ominaisia kohteliaisuuden ilmauksia rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A2.1 Oppilas selviytyy lyhyistä sosiaalisista tilanteista ja osaa käyttää yleisimpiä kohteliaita tervehdyksiä ja puhuttelumuotoja, esittää kohteliaasti esimerkiksi pyyntöjä, kutsuja, ehdotuksia ja anteeksipyyntöjä ja vastata sellaisiin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A2.2 Oppilas osaa käyttää kieltä yksinkertaisella tavalla kaikkein keskeisimpiin tarkoituksiin, kuten tiedonvaihtoon sekä mielipiteiden ja asenteiden asianmukaiseen ilmaisemiseen. Oppilas pystyy keskustelemaan kohteliaasti käyttäen tavanomaisia ilmauksia ja perustason viestintärutiineja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso A2.2/B1.1 Oppilas osaa käyttää kieltä erilaisiin tarkoituksiin. Oppilas pystyy keskustelemaan kohteliaasti käyttäen tavanomaisia ilmauksia ja perustason viestintärutiineja.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Sisältöjä yhdessä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta kohdekielellä eri yhteisöissä ja maailmassa, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon. Lisäksi otetaan huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys ja asema sekä kielialueen elämänmuoto. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä, kuten kertovista, kuvaavista tai vaikuttavista teksteistä.. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.

Paikallinen tarkennus:

- Harjoitellaan erilaisia suullisia ja kirjallisia vuorovaikutustilanteita (esim. seuraavista aihepiireistä: ympäristö, opiskelu, työ ja tulevaisuus)
- Syvennetään perussanaston hallintaa ja kiertoilmausten käyttöä vuorovaikutustilanteissa
- Kohteliaisuusilmaukset (esim. kiittäminen, tervehtiminen, pahoitteleminen, kuulumisten vaihtaminen, erilaiset toivotukset)
- Tutkitaan ja tulkitaan erilaisia (myös autenttisia) tekstejä
- Viestitään monipuolisesti erilaisia rakenteita käyttäen menneistä, nykyisistä ja tulevista tapahtumista

T9 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tulkita erilaisia tekstejä, myös selväpiirteisiä asiatekstejä, joista hankitaan tietoa, ja ohjata käyttämään tulkinnassa päättelytaitoa ja keskeisen sisällön ymmärtämistä

- Oppilas syventää taitoaan tulkita erilaisia tekstejä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.2 Oppilas ymmärtää harjoiteltua, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää muutaman sanan mittaista kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta. Oppilas tunnistaa tekstistä yksittäisiä tietoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A2.1 Oppilas ymmärtää helppoja, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sekä selkeää puhetta sisältäviä tekstejä. Oppilas ymmärtää lyhyiden, yksinkertaisten, itseään kiinnostavien viestien ydinsisällön ja tekstin pääajatukset tuttua sanastoa sisältävästä, ennakoitavasta tekstistä. Oppilas pystyy hyvin yksinkertaiseen päättelyyn asiayhteyden tukemana.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A2.2 Oppilas pystyy seuraamaan hyvin summittaisesti selväpiirteisen asiapuheen pääkohtia, tunnistaa usein ympärillään käytävän keskustelun aiheen, ymmärtää pääasiat tuttua sanastoa sisältävästä yleiskielisestä tekstistä tai hitaasta puheesta. Oppilas osaa päätellä tuntemattomien sanojen merkityksiä asiayhteydestä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso A2.2/B1.1 Oppilas pystyy seuraamaan selväpiirteisen asiapuheen pääajatusta, tunnistaa usein ympärillään käytävän keskustelun aiheen, ymmärtää pääasiat tuttua sanastoa sisältävästä yleiskielisestä tekstistä tai hitaasta puheesta. Oppilas osaa päätellä tuntemattomien sanojen merkityksiä asiayhteydestä.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Sisältöjä yhdessä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta kohdekielellä eri yhteisöissä ja maailmassa, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon. Lisäksi otetaan huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys ja asema sekä kielialueen elämänmuoto. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä, kuten kertovista, kuvaavista tai vaikuttavista teksteistä.. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.

Paikallinen tarkennus:

- Harjoitellaan erilaisia suullisia ja kirjallisia vuorovaikutustilanteita (esim. seuraavista aihepiireistä: ympäristö, opiskelu, työ ja tulevaisuus)
- Syvennetään perussanaston hallintaa ja kiertoilmausten käyttöä vuorovaikutustilanteissa
- Kohteliaisuusilmaukset (esim. kiittäminen, tervehtiminen, pahoitteleminen, kuulumisten vaihtaminen, erilaiset toivotukset)
- Tutkitaan ja tulkitaan erilaisia (myös autenttisia) tekstejä
- Viestitään monipuolisesti erilaisia rakenteita käyttäen menneistä, nykyisistä ja tulevista tapahtumista

T10 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tuottaa puhetta ja kirjoitusta aihepiirejä laajentaen sekä kiinnittäen huomiota myös keskeisiin rakenteisiin ja ääntämisen perussääntöihin

- Oppilas osaa ilmaista ranskaksi menneitä, nykyisiä ja tulevia tapahtumia
- Oppilas osaa soveltaa ääntämisen sääntöjä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.1 Oppilas osaa ilmaista itseään puheessa hyvin suppeasti käyttäen harjoiteltuja sanoja ja opeteltuja vakioilmaisuja. Oppilas ääntää joitakin harjoiteltuja ilmauksia ymmärrettävästi ja osaa kirjoittaa joitakin erillisiä sanoja ja sanontoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A1.3 Oppilas osaa rajallisen määrän lyhyitä, ulkoa opeteltuja ilmauksia, keskeistä sanastoa ja perustason lauserakenteita. Oppilas pystyy kertomaan arkisista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittamaan yksinkertaisia viestejä sekä ääntää harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A2.1 Oppilas pystyy kertomaan jokapäiväisistä ja konkreettisista sekä itselleen tärkeistä asioista käyttäen yksinkertaisia lauseita ja konkreettista sanastoa. Oppilas osaa helposti ennakoitavan perussanaston ja monia keskeisimpiä rakenteita. Oppilas osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso A2.2 Oppilas osaa kuvata luettelomaisesti (ikäkaudelleen tyypillisiä) jokapäiväiseen elämään liittyviä asioita käyttäen tavallista sanastoa ja joitakin idiomaattisia ilmauksia sekä perustason rakenteita ja joskus hiukan vaativampiakin. Oppilas osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Sisältöjä yhdessä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta kohdekielellä eri yhteisöissä ja maailmassa, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon. Lisäksi otetaan huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys ja asema sekä kielialueen elämänmuoto. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä, kuten kertovista, kuvaavista tai vaikuttavista teksteistä.. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.

Paikallinen tarkennus:

- Harjoitellaan erilaisia suullisia ja kirjallisia vuorovaikutustilanteita (esim. seuraavista aihepiireistä: ympäristö, opiskelu, työ ja tulevaisuus)
- Syvennetään perussanaston hallintaa ja kiertoilmausten käyttöä vuorovaikutustilanteissa
- Kohteliaisuusilmaukset (esim. kiittäminen, tervehtiminen, pahoitteleminen, kuulumisten vaihtaminen, erilaiset toivotukset)
- Tutkitaan ja tulkitaan erilaisia (myös autenttisia) tekstejä
- Viestitään monipuolisesti erilaisia rakenteita käyttäen menneistä, nykyisistä ja tulevista tapahtumista

Ranskan kieli, B2-oppimäärä

Oppiaineen tehtävä

Kieli on oppimisen ja ajattelun edellytys. Kieli on mukana kaikessa koulun toiminnassa, ja jokainen opettaja on kielen opettaja. Kielten opiskelu edistää ajattelutaitojen kehittymistä. Se antaa aineksia monikielisen ja -kulttuurisen identiteetin muodostumiselle ja arvostamiselle. Sanavaraston ja rakenteiden karttuessa myös vuorovaikutus- ja tiedonhankintataidot kehittyvät. Kielten opiskelussa on runsaasti sijaa ilolle, leikillisyydelle ja luovuudelle.

Kieltenopetus on osa kielikasvatusta ja johdatusta kielitietoisuuteen. Oppilaissa herätetään kiinnostus kouluyhteisön ja ympäröivän maailman kielelliseen ja kulttuuriseen moninaisuuteen ja heitä rohkaistaan viestimään autenttisissa ympäristöissä. Koulussa ohjataan arvostamaan eri kieliä, niiden puhujia ja erilaisia kulttuureita. Sukupuolten tasa-arvoa kielivalinnoissa ja kielten opiskelussa vahvistetaan erilaisia oppilaita kiinnostavalla kielivalintatiedotuksella, rohkaisemalla oppilaita tekemään aidosti itseään kiinnostavia valintoja sukupuolesta riippumatta, käsittelemällä opetuksessa monipuolisesti erilaisia aiheita sekä käyttämällä vaihtelevia ja toiminnallisia työtapoja.

Kielten opiskelu valmistaa oppilaita suunnitelmalliseen ja luovaan työskentelyyn erilaisissa kokoonpanoissa. Oppilaille ja oppilasryhmille luodaan mahdollisuuksia verkostoitumiseen ja yhteydenpitoon ihmisten kanssa myös eri puolilla maailmaa. Tieto- ja viestintäteknologia tarjoaa yhden luontevan mahdollisuuden toteuttaa kieltenopetusta autenttisista tilanteista ja oppilaiden viestintätarpeista lähtien. Opetus antaa myös valmiuksia osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen kansainvälisessä maailmassa.

Opetus vahvistaa oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää niitä rohkeasti. Oppilaille annetaan mahdollisuus edetä yksilöllisesti ja saada tarpeen mukaan tukea oppimiselleen. Opetus järjestetään niin, että myös muita nopeammin etenevät tai kieltä entuudestaan osaavat voivat edistyä.

Kielten opetuksessa kehitetään monilukutaitoa ja käsitellään erilaisia tekstejä. Lasten ja nuorten erilaiset kiinnostuksen kohteet otetaan huomioon tekstien valinnassa. Opetuksessa luodaan siltoja myös eri kielten välille sekä oppilaiden vapaa-ajan kielenkäyttöön. Oppilaita ohjataan hakemaan osaamillaan kielillä tietoa.

Vieraan kielen B2-oppimäärä vuosiluokilla 7-9

Valinnaisen B2-kielen opetus järjestetään useimmiten vuosiluokilla 8-9. B2-kieli on oppilaalle äidinkielen jälkeen kolmas tai neljäs opiskeltava kieli, joten oppilaalla on jo paljon kokemusta kielten opiskelusta. Hän kykenee käyttämään aiemmin hankkimaansa tietoa ja taitoa oppimisensa tukena. Oppilasta rohkaistaan käyttämään kaikkia opiskelemiaan kieliä monipuolisessa vuorovaikutuksessa ja tiedonhankinnassa. Opetuksen tavoitteena on kehittää oppilaan kielellistä päättelykykyä ja samalla edistää hänen kielenopiskelutaitojaan. Kulttuurisen moninaisuuden ymmärtämistä syvennetään pohtimalla erilaisia kieliyhteisöihin liittyviä arvosidonnaisia ilmiöitä. Myös tunteiden käsittelylle annetaan tilaa, ja tarpeen mukaan vaikeita asioita voidaan käsitellä myös koulun opetuskielellä.

Perusteissa kuvattu kehittyvän kielitaidon taso perusopetuksen päättövaiheessa soveltuu parhaiten indoeurooppalaisiin kieliin sekä eurooppalaisiin kieliin, joissa käytetään aakkosiin pohjautuvaa kirjoitusjärjestelmää. Muihin kieliin opetuksen järjestäjä laatii opetussuunnitelman noudattaen näitä perusteita soveltuvin osin. Kansainvälisesti hyväksyttyjä kielikohtaisia viitekehyksiä noudatetaan soveltuvin osin ei-eurooppalaisten kielten opetuksessa (esim. kirjoitusmerkit). Opetusta voidaan integroida eri oppiaineiden ja monialaisten oppimiskokonaisuuksien opetukseen. Oppilaita rohkaistaan tiedon hakuun opetettavalla kielellä eri oppiaineissa.

Vieraan kielen B2-oppimäärän oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Tavoitteena on, että kielenkäyttö olisi mahdollisimman asianmukaista, luonnollista ja oppilaille merkityksellistä. Työskentelyssä korostuu pari- ja pienryhmätyö sekä yhdessä oppiminen erityyppisissä oppimisympäristöissä. Monikielisyys- ja kielikasvatuksen tavoitteiden saavuttamiseksi tarvitaan opettajien yhteistyötä. Pelillisyyden, musiikin ja draaman avulla oppilaat saavat mahdollisuuden kokeilla kasvavaa kielitaitoaan ja käsitellä myös asenteita. Opetuksessa käytetään monipuolisesti eri oppimisympäristöjä, viestintäkanavia ja -välineitä. Oppilaita ohjataan aktiiviseen toimijuuteen ja itsenäiseen vastuun ottoon omasta oppimisestaan Eurooppalaisen kielisalkun tai vastaavan työvälineen avulla. Oppilaat tutustuvat ympäröivän yhteisön monikielisyyteen ja -kulttuurisuuteen kotikansainvälisyyden avulla. Heille tarjotaan myös mahdollisuuksia harjoitella kansainvälistä yhteydenpitoa. Kohdekieltä käytetään aina kun se on mahdollista.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki vieraan kielen B2-oppimäärässä vuosiluokilla 7-9

Oppilaita ohjataan käyttämään kielitaitoaan rohkeasti. Runsas viestinnällinen harjoittelu tukee oppilaiden kielitaidon kehittymistä. Oppilaita kannustetaan opiskelemaan myös muita koulun tarjoamia kieliä. Oppilaille, joilla on kieliin liittyviä oppimisvaikeuksia, tarjotaan tukea. Opetus suunnitellaan niin, että se tarjoaa haasteita myös muita nopeammin edistyville tai kieltä entuudestaan osaaville.

Oppilaita kannustetaan vieraiden kielten opintoihin oppimisvaikeuksista huolimatta. Oppilasta ohjataan tunnistamaan ja hyödyntämään omia vahvuuksiaan kielenoppijana. Oppilaan kielitietoisuutta lisätään kiinnittämällä huomio kielten samankaltaisuuksiin. Esiin tuodaan kielitaidon tärkeys jatko-opintojen kannalta.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi vieraan kielen B2-oppimäärässä vuosiluokilla 7–9

Arviointi on monipuolista, ja se antaa oppilaille mahdollisuuden painottaa itselleen luontevia ilmaisumuotoja. Formatiiviseen arviointiin liittyvän oppilaan oppimista ohjaavan ja kannustavan

palautteen avulla oppilaita autetaan tulemaan tietoisiksi omista taidoistaan ja kehittämään niitä. Oppilaita rohkaistaan käyttämään oppimaansa erilaisissa viestintätilanteissa. Oppimista arvioidaan monin eri tavoin myös itsearvioinnin ja vertaispalautteen keinoin. Summatiivinen arviointi perustuu siihen, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on saavuttanut paikallisessa opetussuunnitelmassa vieraan kielen B2-oppimäärälle asetetut tavoitteet.

Oppilaan kehittyvän kielitaidon arviointi perustuu Eurooppalaiseen viitekehykseen ja sen pohjalta laadittuun suomalaiseen sovellukseen Kehittyvän kielitaidon asteikko. Arvioinnissa välineenä voidaan käyttää myös esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua.

Arvioinnin tulee olla monipuolista, jotta oppilaat, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia tai joilla on muulla tavoin kielellisesti erilaiset lähtökohdat, saavat erilaisia mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona oppilaan vieraan kielen B2-oppimäärän opiskelu päättyy vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päättöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut vieraan kielen B2-oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt vieraan kielen B2-oppimäärän tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päättöarvosana on vieraan kielen B2-oppimäärän tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan vieraan kielen B2-oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päättöarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy vieraan kielen B2-oppimäärän päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan.

8

Vuosiluokan tavoitteet ja keskeiset sisällöt

T1 auttaa oppilasta hahmottamaan uuden opiskeltavan kielen suhde aiemmin opiskelemiinsa kieliin, tutustumaan kyseisen kielen kielialueeseen ja elämänmuodon joihinkin keskeisiin piirteisiin sekä tukea oppilaan kielellisen päättelykyvyn, uteliaisuuden ja monikielisyyden kehittymistä

- Oppilas tutustuu Ranskaan ja ranskankielisiin maihin ja kulttuureihin
- Oppilas tutustuu ranskan ja suomen kielen ääntämisen eroihin
- Oppilas hyödyntää tietämystään muista kielistä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa kertoa, missä kohdekieltä puhutaan. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä kohdekielen kulttuureista ja niihin liittyvistä elämänmuodoista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kertoa, missä kohdekieltä puhutaan sekä antaa joitakin esimerkkejä kohdekielen suhteesta muihin kieliin. Oppilas osaa kertoa kohdekielen kulttuureista ja niihin liittyvistä elämänmuodoista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kertoa, missä kohdekieltä puhutaan, ja vertailla kohdekielen suhdetta muihin kieliin. Oppilas osaa kuvailla kohdekielen kulttuureita ja kuvailla niihin liittyviä elämänmuotoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa vertailla ja pohtia kohdekielen suhdetta muihin kieliin. Oppilas osaa hyödyntää kohdekielen keskeisimpiä erityispiirteitä oppimisessaan. Oppilas osaa vertailla kohdekielen kulttuureita ja niihin liittyviä elämänmuotoja.

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tutkitaan ja vertaillaan piirteitä, jotka ovat opiskeltavalle kielelle luonteenomaisia ja jotka erottavat sitä tai tekevät siitä tunnistettavan aiemmin opitun perustelleella. Muodostetaan käsitys lähisukukielistä, tutustutaan opiskeltavan kielen levinneisyyden taustaan, etsitään oppilaita kiinnostavaa tietoa kielialueen kulttuurisista ja muista ilmiöistä. Pohditaan mahdollisia kyseiseen kieleen ja kulttuuriin liittyviä ennakko-oletuksia.

Paikallinen tarkennus:

- Ranska, ranskankieliset maat ja kulttuurit
- Ranskan ääntämisen olennaisimmat piirteet
- Oppilaalle tuttujen kielten vertailu ja hyödyntäminen opiskelussa

T2 rohkaista oppilasta näkemään opiskeltavan kielen taito osana jatkuvaa oppimista ja oman kielivarannon karttumista, ohjata oppilasta löytämään itselleen ja ikäkaudelleen parhaiten sopivia tapoja oppia kieliä ja kannustaa häntä käyttämään vähäistäkin taitoaan myös oppituntien ulkopuolella

- Oppilas huomaa, mihin kielitaitoaan voi käyttää koulun ulkopuolella
- Oppilas saa elämyksiä ranskan kielen parissa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä mahdollisuuksista käyttää kohdekieltä. Oppilas osaa käyttää joitakin itselle sopivia tapoja oppia kohdekieltä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kertoa mahdollisuuksista käyttää kohdekielen taitoaan myös koulun päätyttyä. Oppilas osaa käyttää yleisimpiä itselle sopivia tapoja oppia kohdekieltä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kertoa, mihin hän voi käyttää kohdekielen taitoaan myös koulun päätyttyä. Oppilas osaa käyttää keskeisimpiä itselle sopivia tapoja oppia kohdekieltä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa kertoa, kuinka kohdekielen taitoa voi hyödyntää myös koulun päätyttyä. Oppilas osaa käyttää monipuolisia itselle sopivia tapoja oppia kohdekieltä.

S2 Kielenopiskelutaidot

Tutkitaan yhdessä, mikä edistää parhaiten kohdekielen oppimista, mihin kieltä voi käyttää ja mistä löytyy kiinnostavaa kohdekielistä aineistoa. Asetetaan omia tavoitteita, opetellaan antamaan ja vastaanottamaan palautetta.

Paikallinen tarkennus:

- Asetetaan omia tavoitteita kielenopiskelussa
- Tutustutaan erilaisiin tapoihin oppia kieltä
- Tutustutaan kohdekieliseen materiaaliin oppilaan oman kiinnostuksen mukaan

T3 järjestää oppilaalle tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista vuorovaikutusta

- Oppilas tutustuu arkipäivän puhe- ja palvelutilanteisiin ja selviytyy niistä ranskaksi opettajan tuella

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.1 Oppilas selviytyy satunnaisesti viestintäkumppanin tukemana muutamasta, kaikkein yleisimmin toistuvasta ja rutiininomaisesta viestintätilanteesta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A1.2 Oppilas selviytyy satunnaisesti yleisimmin toistuvista, rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen vielä enimmäkseen viestintäkumppaniin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A1.3 Oppilas selviytyy monista rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen joskus viestintäkumppaniin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso A2.1 Oppilas pystyy vaihtamaan ajatuksia tai tietoja tutuissa ja jokapäiväisissä tilanteissa sekä toisinaan ylläpitämään viestintätilannetta.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia ja erilaisia tekstejä lähinnä epämuodollisissa tilanteissa. Tarpeen mukaan opetellaan myös muodollisempaa kielenkäyttöä. Valitaan oppilaita kiinnostavia kielenkäytön aihepiirejä näkökulmana minä, me ja maailma. Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan kohdekieltä monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä kohdekielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Valittaessa tekstejä ja aiheita otetaan jossain määrin huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys ja asema. Havainnoidaan kohdekielen rytmiä, intonaatiota ja muita ääntämisen piirteitä ja harjoitellaan ääntämään luontevasti. Harjoitellaan tunnistamaan opiskeltavan kielen foneettisen tarkekirjoituksen merkkejä sekä tuottamaan tarvittavia kirjoitusmerkkejä.

Paikallinen tarkennus:

- Harjoitellaan perusviestintätilanteita (esim. tervehtiminen, esittäytyminen, itsestä kertominen ja asiointi)
- Opetellaan hyödyntämään rohkeasti vähäistäkin kielitaitoa ja selviytymään viestintätilanteissa myös eleiden ja ilmeiden avulla
- kohteliaisuusilmausten havainnointi ja tunnistaminen ranskassa
- Harjoitellaan lyhyiden puhuttujen ja kirjoitettujen tekstien ymmärtämistä
- Tutustutaan ranskan kielen foneettisiin aakkosiin
- Harjoitetaan viestintätilanteiden kannalta tärkeimpiä kielen rakenteita (esim. artikkeleita, viestintätilanteiden kannalta tärkeimmät pronominit, preesens, kieltomuoto, il y a -rakenne, prepositioita, adjektiivien taivutus, intonaatiokysymykset)

T4 tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä

- Oppilas osallistuu viestintätilanteisiin ja harjoittelee käyttämään joitakin viestintästrategioita
- Oppilas oppii reagoimaan käyttäen sekä kielellistä että ei-kielellistä viestintää (esim. nyökkäykset ja äännähdykset)

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.1 Oppilas tarvitsee paljon apukeinoja (esim. eleet, piirtäminen, sanastot, internet). Oppilas osaa joskus arvailla tai päätellä yksittäisten sanojen merkityksiä asiayhteyden, yleistiedon tai muun kielitaitonsa perusteella. Oppilas osaa ilmaista, onko ymmärtänyt.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A1.2 Oppilas tukeutuu viestinnässään kaikkein keskeisimpiin sanoihin ja ilmauksiin. Oppilas tarvitsee paljon apukeinoja. Oppilas osaa pyytää toistamista tai hidastamista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A1.3 Oppilas osallistuu viestintään, mutta tarvitsee vielä usein apukeinoja. Oppilas osaa reagoida suppein sanallisin ilmauksin, pienin elein (esim. nyökkäämällä), äännähdyksin, tai muunlaisella minimipalautteella. Oppilas joutuu pyytämään selvennystä tai toistoa hyvin usein.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso A2.1 Oppilas osallistuu enenevässä määrin viestintään turvautuen harvemmin ei-kielellisiin ilmaisuihin. Oppilas joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä melko usein ja osaa jonkin verran soveltaa viestintäkumppanin ilmaisuja omassa viestinnässään.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia ja erilaisia tekstejä lähinnä epämuodollisissa tilanteissa. Tarpeen mukaan opetellaan myös muodollisempaa kielenkäyttöä. Valitaan oppilaita kiinnostavia kielenkäytön aihepiirejä näkökulmana minä, me ja maailma. Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan kohdekieltä monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä kohdekielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Valittaessa tekstejä ja aiheita otetaan jossain määrin huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys ja asema. Havainnoidaan kohdekielen rytmiä, intonaatiota ja muita ääntämisen piirteitä ja harjoitellaan ääntämään luontevasti. Harjoitellaan tunnistamaan opiskeltavan kielen foneettisen tarkekirjoituksen merkkejä sekä tuottamaan tarvittavia kirjoitusmerkkejä.

Paikallinen tarkennus:

- Harjoitellaan perusviestintätilanteita (esim. tervehtiminen, esittäytyminen, itsestä kertominen ja asiointi)
- Opetellaan hyödyntämään rohkeasti vähäistäkin kielitaitoa ja selviytymään viestintätilanteissa myös eleiden ja ilmeiden avulla
- kohteliaisuusilmausten havainnointi ja tunnistaminen ranskassa
- Harjoitellaan lyhyiden puhuttujen ja kirjoitettujen tekstien ymmärtämistä
- Tutustutaan ranskan kielen foneettisiin aakkosiin

- Harjoitetaan viestintätilanteiden kannalta tärkeimpiä kielen rakenteita (esim. artikkeleita, viestintätilanteiden kannalta tärkeimmät pronominit, preesens, kieltomuoto, il y a -rakenne, prepositioita, adjektiivien taivutus, intonaatiokysymykset)

T5 auttaa oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten tuntemustaan

- Oppilas havainnoi suomen ja ranskan välisiä kohteliaisuusnormien eroja

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.1 Oppilas osaa käyttää muutamia kielelle ja kulttuurille tyypillisimpiä kohteliaisuuden ilmauksia (tervehtiminen, hyvästely, kiittäminen) joissakin kaikkein rutiininomaisimmissa sosiaalisissa kontakteissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A1.2 Oppilas osaa käyttää muutamia kaikkein yleisimpiä kielelle ominaisia kohteliaisuuden ilmauksia rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A1.3 Oppilas osaa käyttää yleisimpiä kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia monissa rutiininomaisissa sosiaalisissa tilanteissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso A2.1 Oppilas selviytyy lyhyistä sosiaalisista tilanteista ja osaa käyttää yleisimpiä kohteliaita tervehdyksiä ja puhuttelumuotoja sekä esittää kohteliaasti esimerkiksi pyyntöjä, kutsuja, ehdotuksia ja anteeksipyyntöjä ja vastata sellaisiin.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia ja erilaisia tekstejä lähinnä epämuodollisissa tilanteissa. Tarpeen mukaan opetellaan myös muodollisempaa kielenkäyttöä. Valitaan oppilaita kiinnostavia kielenkäytön aihepiirejä näkökulmana minä, me ja maailma. Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan kohdekieltä monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä kohdekielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Valittaessa tekstejä ja aiheita otetaan jossain määrin huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys ja asema. Havainnoidaan kohdekielen rytmiä, intonaatiota ja muita ääntämisen piirteitä ja harjoitellaan ääntämään luontevasti. Harjoitellaan tunnistamaan opiskeltavan kielen foneettisen tarkekirjoituksen merkkejä sekä tuottamaan tarvittavia kirjoitusmerkkejä.

Paikallinen tarkennus:

- Harjoitellaan perusviestintätilanteita (esim. tervehtiminen, esittäytyminen, itsestä kertominen ja asiointi)
- Opetellaan hyödyntämään rohkeasti vähäistäkin kielitaitoa ja selviytymään viestintätilanteissa myös eleiden ja ilmeiden avulla
- kohteliaisuusilmausten havainnointi ja tunnistaminen ranskassa

- Harjoitellaan lyhyiden puhuttujen ja kirjoitettujen tekstien ymmärtämistä
- Tutustutaan ranskan kielen foneettisiin aakkosiin
- Harjoitetaan viestintätilanteiden kannalta tärkeimpiä kielen rakenteita (esim. artikkeleita, viestintätilanteiden kannalta tärkeimmät pronominit, preesens, kieltomuoto, il y a -rakenne, prepositioita, adjektiivien taivutus, intonaatiokysymykset)

T6 rohkaista oppilasta tulkitsemaan ikätasolleen sopivia ja itseään kiinnostavia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä

- Oppilas oppii löytämään pääkohtia tutuista, yksinkertaisista teksteistä sanastoa apuna käyttäen
- Oppilas oppii perussanastoa ja mahdollisesti kiinnostuksensa mukaista lisäsanastoa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.1 Oppilas ymmärtää vähäisen määrän yksittäisiä puhuttuja ja kirjoitettuja sanoja ja ilmauksia. Oppilas tuntee kirjainjärjestelmän tai hyvin rajallisen määrän kirjoitusmerkkejä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A1.2 Oppilas ymmärtää harjoiteltua, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää muutaman sanan mittaista kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta. Oppilas tunnistaa tekstistä yksittäisiä tietoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A1.3 Oppilas ymmärtää yksinkertaista, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta asiayhteyden tukemana. Oppilas pystyy löytämään tarvitsemansa yksinkertaisen tiedon lyhyestä tekstistä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso A2.1 Oppilas ymmärtää helppoja, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sekä selkeää puhetta sisältäviä tekstejä. Oppilas ymmärtää lyhyiden, yksinkertaisten, itseään kiinnostavien viestien ydinsisällön ja tekstin pääajatukset tuttua sanastoa sisältävästä, ennakoitavasta tekstistä. Oppilas pystyy hyvin yksinkertaiseen päättelyyn asiayhteyden tukemana.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia ja erilaisia tekstejä lähinnä epämuodollisissa tilanteissa. Tarpeen mukaan opetellaan myös muodollisempaa kielenkäyttöä. Valitaan oppilaita kiinnostavia kielenkäytön aihepiirejä näkökulmana minä, me ja maailma. Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan kohdekieltä monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä kohdekielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Valittaessa tekstejä ja aiheita otetaan jossain määrin huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys ja asema. Havainnoidaan kohdekielen rytmiä, intonaatiota ja muita ääntämisen piirteitä ja harjoitellaan ääntämään luontevasti. Harjoitellaan tunnistamaan opiskeltavan kielen foneettisen tarkekirjoituksen merkkejä sekä tuottamaan tarvittavia kirjoitusmerkkejä.

Paikallinen tarkennus:

- Harjoitellaan perusviestintätilanteita (esim. tervehtiminen, esittäytyminen, itsestä kertominen ja asiointi)
- Opetellaan hyödyntämään rohkeasti vähäistäkin kielitaitoa ja selviytymään viestintätilanteissa myös eleiden ja ilmeiden avulla
- kohteliaisuusilmausten havainnointi ja tunnistaminen ranskassa
- Harjoitellaan lyhyiden puhuttujen ja kirjoitettujen tekstien ymmärtämistä
- Tutustutaan ranskan kielen foneettisiin aakkosiin
- Harjoitetaan viestintätilanteiden kannalta tärkeimpiä kielen rakenteita (esim. artikkeleita, viestintätilanteiden kannalta tärkeimmät pronominit, preesens, kieltomuoto, il y a -rakenne, prepositioita, adjektiivien taivutus, intonaatiokysymykset)

T7 tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella ikätasolle sopivaa pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisimpiin rakenteisiin

- Oppilas harjoittelee lyhyitä arjen vuorovaikutustilanteita

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.1 Oppilas osaa ilmaista itseään puheessa hyvin suppeasti käyttäen harjoiteltuja sanoja ja opeteltuja vakioilmaisuja. Oppilas ääntää joitakin harjoiteltuja ilmauksia ymmärrettävästi ja osaa kirjoittaa joitakin erillisiä sanoja ja sanontoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A1.1/A1.2 Oppilas pystyy kertomaan ohjatusti joistakin tutuista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa. Oppilas osaa kirjoittaa joitakin sanoja ja lauseita. Oppilas ääntää harjoiteltuja ilmauksia ymmärrettävästi. Oppilas osaa hyvin suppean perussanaston, muutaman tilannesidonnaisen ilmauksen ja peruskieliopin aineksia.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A1.2 Oppilas pystyy kertomaan joistakin tutuista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittaa muutaman lyhyen lauseen harjoitelluista aiheista. Oppilas ääntää useimmat harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi. Oppilas osaa hyvin suppean perussanaston, muutaman tilannesidonnaisen ilmauksen ja peruskieliopin aineksia.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso A1.3 Oppilas osaa rajallisen määrän lyhyitä, ulkoa opeteltuja ilmauksia, keskeistä sanastoa ja perustason lauserakenteita. Oppilas pystyy kertomaan arkisista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittamaan yksinkertaisia viestejä ja ääntää harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia ja erilaisia tekstejä lähinnä epämuodollisissa tilanteissa. Tarpeen mukaan opetellaan myös muodollisempaa kielenkäyttöä. Valitaan oppilaita kiinnostavia kielenkäytön aihepiirejä näkökulmana minä, me ja maailma. Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan kohdekieltä monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä kohdekielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Valittaessa tekstejä ja aiheita otetaan jossain määrin huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys ja asema. Havainnoidaan kohdekielen rytmiä, intonaatiota ja muita ääntämisen piirteitä ja harjoitellaan ääntämään luontevasti. Harjoitellaan tunnistamaan opiskeltavan kielen foneettisen tarkekirjoituksen merkkejä sekä tuottamaan tarvittavia kirjoitusmerkkejä.

Paikallinen tarkennus:

- Harjoitellaan perusviestintätilanteita (esim. tervehtiminen, esittäytyminen, itsestä kertominen ja asiointi)
- Opetellaan hyödyntämään rohkeasti vähäistäkin kielitaitoa ja selviytymään viestintätilanteissa myös eleiden ja ilmeiden avulla
- kohteliaisuusilmausten havainnointi ja tunnistaminen ranskassa
- Harjoitellaan lyhyiden puhuttujen ja kirjoitettujen tekstien ymmärtämistä
- Tutustutaan ranskan kielen foneettisiin aakkosiin
- Harjoitetaan viestintätilanteiden kannalta tärkeimpiä kielen rakenteita (esim. artikkeleita, viestintätilanteiden kannalta tärkeimmät pronominit, preesens, kieltomuoto, il y a -rakenne, prepositioita, adjektiivien taivutus, intonaatiokysymykset)

9

Vuosiluokan tavoitteet ja keskeiset sisällöt

T1 auttaa oppilasta hahmottamaan uuden opiskeltavan kielen suhde aiemmin opiskelemiinsa kieliin, tutustumaan kyseisen kielen kielialueeseen ja elämänmuodon joihinkin keskeisiin piirteisiin sekä tukea oppilaan kielellisen päättelykyvyn, uteliaisuuden ja monikielisyyden kehittymistä

- Oppilas syventää tuntemustaan frankofonisesta maailmasta
- Oppilas laajentaa ranskan osaamistaan muiden tuntemiensa kielten avulla

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa kertoa, missä kohdekieltä puhutaan. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä kohdekielen kulttuureista ja niihin liittyvistä elämänmuodoista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kertoa, missä kohdekieltä puhutaan sekä antaa joitakin esimerkkejä kohdekielen suhteesta muihin kieliin. Oppilas osaa kertoa kohdekielen kulttuureista ja niihin liittyvistä elämänmuodoista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kertoa, missä kohdekieltä puhutaan, ja vertailla kohdekielen suhdetta muihin kieliin. Oppilas osaa kuvailla kohdekielen kulttuureita ja kuvailla niihin liittyviä elämänmuotoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa vertailla ja pohtia kohdekielen suhdetta muihin kieliin. Oppilas osaa hyödyntää kohdekielen keskeisimpiä erityispiirteitä oppimisessaan. Oppilas osaa vertailla kohdekielen kulttuureita ja niihin liittyviä elämänmuotoja.

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tutkitaan ja vertaillaan piirteitä, jotka ovat opiskeltavalle kielelle luonteenomaisia ja jotka erottavat sitä tai tekevät siitä tunnistettavan aiemmin opitun perustelleella. Muodostetaan käsitys lähisukukielistä, tutustutaan opiskeltavan kielen levinneisyyden taustaan, etsitään oppilaita kiinnostavaa tietoa kielialueen kulttuurisista ja muista ilmiöistä. Pohditaan mahdollisia kyseiseen kieleen ja kulttuuriin liittyviä ennakko-oletuksia.

Paikallinen tarkennus:

- Jatketaan tutustumista ranskankielisiin maihin ja niiden kulttuureihin
- Löydetään lisää itselle sopivia tapoja hyödyntää muita kieliä ranskan opiskelussa

T2 rohkaista oppilasta näkemään opiskeltavan kielen taito osana jatkuvaa oppimista ja oman kielivarannon karttumista, ohjata oppilasta löytämään itselleen ja ikäkaudelleen parhaiten sopivia tapoja oppia kieliä ja kannustaa häntä käyttämään vähäistäkin taitoaan myös oppituntien ulkopuolella

- Oppilas oppii ylläpitämään saavutettua kielitaitoa vapaa-ajalla
- Oppilas tutustuu erilaisiin tapoihin opiskella kieltä, oppii tunnistamaan vahvuuksiaan ja monipuolistuu oppijana

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä mahdollisuuksista käyttää kohdekieltä. Oppilas osaa käyttää joitakin itselle sopivia tapoja oppia kohdekieltä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kertoa mahdollisuuksista käyttää kohdekielen taitoaan myös koulun päätyttyä. Oppilas osaa käyttää yleisimpiä itselle sopivia tapoja oppia kohdekieltä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kertoa, mihin hän voi käyttää kohdekielen taitoaan myös koulun päätyttyä. Oppilas osaa käyttää keskeisimpiä itselle sopivia tapoja oppia kohdekieltä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa kertoa, kuinka kohdekielen taitoa voi hyödyntää myös koulun päätyttyä. Oppilas osaa käyttää monipuolisia itselle sopivia tapoja oppia kohdekieltä.

S2 Kielenopiskelutaidot

Tutkitaan yhdessä, mikä edistää parhaiten kohdekielen oppimista, mihin kieltä voi käyttää ja mistä löytyy kiinnostavaa kohdekielistä aineistoa. Asetetaan omia tavoitteita, opetellaan antamaan ja vastaanottamaan palautetta.

Paikallinen tarkennus:

- Löydetään monipuolisia ja itselle sopivia tapoja oppia kieltä
- Löydetään ranskankielistä aineistoa oppilasta itseään kiinnostavista aiheista
- Käytetään rohkeasti vähäistäkin kielitaitoa

T3 järjestää oppilaalle tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista vuorovaikutusta

- Oppilas selviytyy tutuista viestintätilanteista kirjallisesti ja suullisesti

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.1 Oppilas selviytyy satunnaisesti viestintäkumppanin tukemana muutamasta, kaikkein yleisimmin toistuvasta ja rutiininomaisesta viestintätilanteesta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A1.2 Oppilas selviytyy satunnaisesti yleisimmin toistuvista, rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen vielä enimmäkseen viestintäkumppaniin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A1.3 Oppilas selviytyy monista rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen joskus viestintäkumppaniin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso A2.1 Oppilas pystyy vaihtamaan ajatuksia tai tietoja tutuissa ja jokapäiväisissä tilanteissa sekä toisinaan ylläpitämään viestintätilannetta.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia ja erilaisia tekstejä lähinnä epämuodollisissa tilanteissa. Tarpeen mukaan opetellaan myös muodollisempaa kielenkäyttöä. Valitaan oppilaita kiinnostavia kielenkäytön aihepiirejä näkökulmana minä, me ja maailma. Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan kohdekieltä monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä kohdekielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Valittaessa tekstejä ja aiheita otetaan jossain määrin huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys ja asema. Havainnoidaan kohdekielen rytmiä, intonaatiota ja muita ääntämisen piirteitä ja harjoitellaan ääntämään luontevasti. Harjoitellaan tunnistamaan opiskeltavan kielen foneettisen tarkekirjoituksen merkkejä sekä tuottamaan tarvittavia kirjoitusmerkkejä.

Paikallinen tarkennus:

- Syvennetään kahdeksannen luokan aihepiirejä
- Harjoitellaan erilaisia arkielämän viestintätilanteita kirjallisesti ja suullisesti
- Harjoitellaan mielipiteen kertomista
- Kirjoitetaan omia, lyhyitä tuotoksia
- Vahvistetaan kohdekulttuurin kohteliaisuusilmauksia viestintätilanteissa
- Harjoitellaan tuttujen tekstien tulkitsemista
- Hyödynnetään erilaisten sanakirjojen käyttöä tekstien tulkitsemisessa ja tuottamisessa
- Harjoitellaan etsimään kohdekielistä tietoa
- Hyödynnetään autenttista aineistoa oppilaan omat mielenkiinnon kohteet huomioiden
- Syvennetään viestinnän kannalta oleellisimpien rakenteiden käyttöä (esim.erkiksi partitiivi, preesensin syventäminen, passé composé:hen ja lähifutuuriin tutustuminen, kysymyssanoja ja est-ce que -rakenne)

T4 tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä

- Oppilas pyrkii viestimään lyhyesti kohdekulttuurille ominaisella tavalla
- Oppilas osaa ilmaista yksinkertaisin ilmaisuin mielipiteensä ranskaksi tutuista aiheista

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.1 Oppilas tarvitsee paljon apukeinoja (esim. eleet, piirtäminen, sanastot, internet). Oppilas osaa joskus arvailla tai päätellä yksittäisten sanojen merkityksiä asiayhteyden, yleistiedon tai muun kielitaitonsa perusteella. Oppilas osaa ilmaista, onko ymmärtänyt.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A1.2 Oppilas tukeutuu viestinnässään kaikkein keskeisimpiin sanoihin ja ilmauksiin. Oppilas tarvitsee paljon apukeinoja. Oppilas osaa pyytää toistamista tai hidastamista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A1.3 Oppilas osallistuu viestintään, mutta tarvitsee vielä usein apukeinoja. Oppilas osaa reagoida suppein sanallisin ilmauksin, pienin elein (esim. nyökkäämällä), äännähdyksin, tai muunlaisella minimipalautteella. Oppilas joutuu pyytämään selvennystä tai toistoa hyvin usein.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso A2.1 Oppilas osallistuu enenevässä määrin viestintään turvautuen harvemmin ei-kielellisiin ilmaisuihin. Oppilas joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä melko usein ja osaa jonkin verran soveltaa viestintäkumppanin ilmaisuja omassa viestinnässään.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia ja erilaisia tekstejä lähinnä epämuodollisissa tilanteissa. Tarpeen mukaan opetellaan myös muodollisempaa kielenkäyttöä. Valitaan oppilaita kiinnostavia kielenkäytön aihepiirejä näkökulmana minä, me ja maailma. Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan kohdekieltä monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä kohdekielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Valittaessa tekstejä ja aiheita otetaan jossain määrin huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys ja asema. Havainnoidaan kohdekielen rytmiä, intonaatiota ja muita ääntämisen piirteitä ja harjoitellaan ääntämään luontevasti. Harjoitellaan tunnistamaan opiskeltavan kielen foneettisen tarkekirjoituksen merkkejä sekä tuottamaan tarvittavia kirjoitusmerkkejä.

Paikallinen tarkennus:

- Syvennetään kahdeksannen luokan aihepiirejä
- Harjoitellaan erilaisia arkielämän viestintätilanteita kirjallisesti ja suullisesti
- Harjoitellaan mielipiteen kertomista
- Kirjoitetaan omia, lyhyitä tuotoksia
- Vahvistetaan kohdekulttuurin kohteliaisuusilmauksia viestintätilanteissa
- Harjoitellaan tuttujen tekstien tulkitsemista
- Hyödynnetään erilaisten sanakirjojen käyttöä tekstien tulkitsemisessa ja tuottamisessa
- Harjoitellaan etsimään kohdekielistä tietoa
- Hyödynnetään autenttista aineistoa oppilaan omat mielenkiinnon kohteet huomioiden

- Syvennetään viestinnän kannalta oleellisimpien rakenteiden käyttöä (esim.erkiksi partitiivi, preesensin syventäminen, passé composé:hen ja lähifutuuriin tutustuminen, kysymyssanoja ja est-ce que -rakenne)

T5 auttaa oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten tuntemustaan

- Oppilas tuntee kohteliaisuusnormeja ja osaa käyttää joitakin kohteliaisuusilmauksia

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.1 Oppilas osaa käyttää muutamia kielelle ja kulttuurille tyypillisimpiä kohteliaisuuden ilmauksia (tervehtiminen, hyvästely, kiittäminen) joissakin kaikkein rutiininomaisimmissa sosiaalisissa kontakteissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A1.2 Oppilas osaa käyttää muutamia kaikkein yleisimpiä kielelle ominaisia kohteliaisuuden ilmauksia rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A1.3 Oppilas osaa käyttää yleisimpiä kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia monissa rutiininomaisissa sosiaalisissa tilanteissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso A2.1 Oppilas selviytyy lyhyistä sosiaalisista tilanteista ja osaa käyttää yleisimpiä kohteliaita tervehdyksiä ja puhuttelumuotoja sekä esittää kohteliaasti esimerkiksi pyyntöjä, kutsuja, ehdotuksia ja anteeksipyyntöjä ja vastata sellaisiin.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia ja erilaisia tekstejä lähinnä epämuodollisissa tilanteissa. Tarpeen mukaan opetellaan myös muodollisempaa kielenkäyttöä. Valitaan oppilaita kiinnostavia kielenkäytön aihepiirejä näkökulmana minä, me ja maailma. Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan kohdekieltä monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä kohdekielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Valittaessa tekstejä ja aiheita otetaan jossain määrin huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys ja asema. Havainnoidaan kohdekielen rytmiä, intonaatiota ja muita ääntämisen piirteitä ja harjoitellaan ääntämään luontevasti. Harjoitellaan tunnistamaan opiskeltavan kielen foneettisen tarkekirjoituksen merkkejä sekä tuottamaan tarvittavia kirjoitusmerkkejä.

Paikallinen tarkennus:

- Syvennetään kahdeksannen luokan aihepiirejä
- Harjoitellaan erilaisia arkielämän viestintätilanteita kirjallisesti ja suullisesti
- Harjoitellaan mielipiteen kertomista
- Kirjoitetaan omia, lyhyitä tuotoksia
- Vahvistetaan kohdekulttuurin kohteliaisuusilmauksia viestintätilanteissa

- Harjoitellaan tuttujen tekstien tulkitsemista
- Hyödynnetään erilaisten sanakirjojen käyttöä tekstien tulkitsemisessa ja tuottamisessa
- Harjoitellaan etsimään kohdekielistä tietoa
- Hyödynnetään autenttista aineistoa oppilaan omat mielenkiinnon kohteet huomioiden
- Syvennetään viestinnän kannalta oleellisimpien rakenteiden käyttöä (esim.erkiksi partitiivi, preesensin syventäminen, passé composé:hen ja lähifutuuriin tutustuminen, kysymyssanoja ja est-ce que -rakenne)

T6 rohkaista oppilasta tulkitsemaan ikätasolleen sopivia ja itseään kiinnostavia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä

- Oppilas harjoittelee tulkitsemaan tuttuja, lyhyitä tekstejä asiayhteyden tukemana
- Oppilas opettelee sanakirjan ja nettisanakirjojen käyttöä ja kohdekielistä tiedonhakua
- Oppilas tutustuu autenttiseen aineistoon (esim. sovellukset, televisio, musiikki, lehdet ja kirjat)

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.1 Oppilas ymmärtää vähäisen määrän yksittäisiä puhuttuja ja kirjoitettuja sanoja ja ilmauksia. Oppilas tuntee kirjainjärjestelmän tai hyvin rajallisen määrän kirjoitusmerkkejä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A1.2 Oppilas ymmärtää harjoiteltua, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää muutaman sanan mittaista kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta. Oppilas tunnistaa tekstistä yksittäisiä tietoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A1.3 Oppilas ymmärtää yksinkertaista, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta asiayhteyden tukemana. Oppilas pystyy löytämään tarvitsemansa yksinkertaisen tiedon lyhyestä tekstistä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso A2.1 Oppilas ymmärtää helppoja, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sekä selkeää puhetta sisältäviä tekstejä. Oppilas ymmärtää lyhyiden, yksinkertaisten, itseään kiinnostavien viestien ydinsisällön ja tekstin pääajatukset tuttua sanastoa sisältävästä, ennakoitavasta tekstistä. Oppilas pystyy hyvin yksinkertaiseen päättelyyn asiayhteyden tukemana.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia ja erilaisia tekstejä lähinnä epämuodollisissa tilanteissa. Tarpeen mukaan opetellaan myös muodollisempaa kielenkäyttöä. Valitaan oppilaita kiinnostavia kielenkäytön aihepiirejä näkökulmana minä, me ja maailma. Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan kohdekieltä monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä kohdekielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Valittaessa tekstejä ja aiheita otetaan jossain määrin huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys ja asema. Havainnoidaan

kohdekielen rytmiä, intonaatiota ja muita ääntämisen piirteitä ja harjoitellaan ääntämään luontevasti. Harjoitellaan tunnistamaan opiskeltavan kielen foneettisen tarkekirjoituksen merkkejä sekä tuottamaan tarvittavia kirjoitusmerkkejä.

Paikallinen tarkennus:

- Syvennetään kahdeksannen luokan aihepiirejä
- Harjoitellaan erilaisia arkielämän viestintätilanteita kirjallisesti ja suullisesti
- Harjoitellaan mielipiteen kertomista
- Kirjoitetaan omia, lyhyitä tuotoksia
- Vahvistetaan kohdekulttuurin kohteliaisuusilmauksia viestintätilanteissa
- Harjoitellaan tuttujen tekstien tulkitsemista
- Hyödynnetään erilaisten sanakirjojen käyttöä tekstien tulkitsemisessa ja tuottamisessa
- Harjoitellaan etsimään kohdekielistä tietoa
- Hyödynnetään autenttista aineistoa oppilaan omat mielenkiinnon kohteet huomioiden
- Syvennetään viestinnän kannalta oleellisimpien rakenteiden käyttöä (esim.erkiksi partitiivi, preesensin syventäminen, passé composé:hen ja lähifutuuriin tutustuminen, kysymyssanoja ja est-ce que -rakenne)

T7 tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella ikätasolle sopivaa pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisimpiin rakenteisiin

- Oppilas kertaa ja syventää kahdeksannen luokan sisältöjä
- Oppilas selviytyy tutuista ja lyhyistä arjen viestintätilanteista (suullisista ja kirjallisista)

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.1 Oppilas osaa ilmaista itseään puheessa hyvin suppeasti käyttäen harjoiteltuja sanoja ja opeteltuja vakioilmaisuja. Oppilas ääntää joitakin harjoiteltuja ilmauksia ymmärrettävästi ja osaa kirjoittaa joitakin erillisiä sanoja ja sanontoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A1.1/A1.2 Oppilas pystyy kertomaan ohjatusti joistakin tutuista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa. Oppilas osaa kirjoittaa joitakin sanoja ja lauseita. Oppilas ääntää harjoiteltuja ilmauksia ymmärrettävästi. Oppilas osaa hyvin suppean perussanaston, muutaman tilannesidonnaisen ilmauksen ja peruskieliopin aineksia.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A1.2 Oppilas pystyy kertomaan joistakin tutuista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittaa muutaman lyhyen lauseen harjoitelluista aiheista. Oppilas ääntää useimmat harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi. Oppilas osaa hyvin suppean perussanaston, muutaman tilannesidonnaisen ilmauksen ja peruskieliopin aineksia.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso A1.3 Oppilas osaa rajallisen määrän lyhyitä, ulkoa opeteltuja ilmauksia, keskeistä sanastoa ja perustason lauserakenteita. Oppilas pystyy kertomaan arkisista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittamaan yksinkertaisia viestejä ja ääntää harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia ja erilaisia tekstejä lähinnä epämuodollisissa tilanteissa. Tarpeen mukaan opetellaan myös muodollisempaa kielenkäyttöä. Valitaan oppilaita kiinnostavia kielenkäytön aihepiirejä näkökulmana minä, me ja maailma. Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan kohdekieltä monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä kohdekielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Valittaessa tekstejä ja aiheita otetaan jossain määrin huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys ja asema. Havainnoidaan kohdekielen rytmiä, intonaatiota ja muita ääntämisen piirteitä ja harjoitellaan ääntämään luontevasti. Harjoitellaan tunnistamaan opiskeltavan kielen foneettisen tarkekirjoituksen merkkejä sekä tuottamaan tarvittavia kirjoitusmerkkejä.

Paikallinen tarkennus:

- Syvennetään kahdeksannen luokan aihepiirejä
- Harjoitellaan erilaisia arkielämän viestintätilanteita kirjallisesti ja suullisesti
- Harjoitellaan mielipiteen kertomista
- Kirjoitetaan omia, lyhyitä tuotoksia
- Vahvistetaan kohdekulttuurin kohteliaisuusilmauksia viestintätilanteissa

- Harjoitellaan tuttujen tekstien tulkitsemista
- Hyödynnetään erilaisten sanakirjojen käyttöä tekstien tulkitsemisessa ja tuottamisessa
- Harjoitellaan etsimään kohdekielistä tietoa
- Hyödynnetään autenttista aineistoa oppilaan omat mielenkiinnon kohteet huomioiden
- Syvennetään viestinnän kannalta oleellisimpien rakenteiden käyttöä (esim.erkiksi partitiivi, preesensin syventäminen, passé composé:hen ja lähifutuuriin tutustuminen, kysymyssanoja ja est-ce que -rakenne)

Saksan kieli, A2-oppimäärä

Oppiaineen tehtävä

Kieli on oppimisen ja ajattelun edellytys. Kieli on mukana kaikessa koulun toiminnassa, ja jokainen opettaja on kielen opettaja. Kielten opiskelu edistää ajattelutaitojen kehittymistä. Se antaa aineksia monikielisen ja -kulttuurisen identiteetin muodostumiselle ja arvostamiselle. Sanavaraston ja rakenteiden karttuessa myös vuorovaikutus- ja tiedonhankintataidot kehittyvät. Kielten opiskelussa on runsaasti sijaa ilolle, leikillisyydelle ja luovuudelle.

Kielten opetus on osa kielikasvatusta ja johdatusta kielitietoisuuteen. Oppilaissa herätetään kiinnostus kouluyhteisön ja ympäröivän maailman kielelliseen ja kulttuuriseen moninaisuuteen ja heitä rohkaistaan viestimään autenttisissa ympäristöissä. Koulussa ohjataan arvostamaan eri kieliä, niiden puhujia ja erilaisia kulttuureita. Sukupuolten tasa-arvoa kielivalinnoissa ja kielten opiskelussa vahvistetaan erilaisia oppilaita kiinnostavalla kielivalintatiedotuksella, rohkaisemalla oppilaita tekemään aidosti itseään kiinnostavia valintoja sukupuolesta riippumatta, käsittelemällä opetuksessa monipuolisesti erilaisia aiheita sekä käyttämällä vaihtelevia ja toiminnallisia työtapoja.

Kielten opiskelu valmistaa oppilaita suunnitelmalliseen ja luovaan työskentelyyn erilaisissa kokoonpanoissa. Oppilaille ja oppilasryhmille luodaan mahdollisuuksia verkostoitumiseen ja yhteydenpitoon ihmisten kanssa myös eri puolilla maailmaa. Tieto- ja viestintäteknologia tarjoaa yhden luontevan mahdollisuuden toteuttaa kieltenopetusta autenttisista tilanteista ja oppilaiden viestintätarpeista lähtien. Opetus antaa myös valmiuksia osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen.

Opetus vahvistaa oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää niitä rohkeasti. Oppilaille annetaan mahdollisuus edetä yksilöllisesti ja saada tarpeen mukaan tukea oppimiselleen. Opetus järjestetään niin, että myös muita nopeammin etenevät tai kieltä entuudestaan osaavat voivat edistyä.

Kielten opetuksessa kehitetään monilukutaitoa ja käsitellään erilaisia tekstejä. Lasten ja nuorten erilaiset kiinnostuksen kohteet otetaan huomioon tekstien valinnassa. Opetuksessa luodaan siltoja myös eri kielten välille sekä oppilaiden vapaa-ajan kielenkäyttöön. Myös työelämässä tarvittavaan kielitaitoon kiinnitetään huomiota tekstien ja tehtävien valinnassa. Oppilaita ohjataan hakemaan osaamillaan kielillä tietoa.

Vieraan kielen A-oppimäärä vuosiluokilla 7-9

Oppilaita rohkaistaan käyttämään kaikkia opiskelemiaan kieliä monipuolisessa vuorovaikutuksessa ja tiedonhankinnassa. Opetuksen tavoitteena on tukea oppilasta vuosiluokilla 3-6 saavutettujen taitojen syventämisessä, kehittää oppilaan kielellistä päättelykykyä ja samalla edistää hänen kielenopiskelutaitojaan. Kulttuurisen moninaisuuden ymmärtämistä syvennetään pohtimalla erilaisia kieliyhteisöihin liittyviä arvosidonnaisia ilmiöitä. Myös tunteiden käsittelylle annetaan tilaa, ja tarpeen mukaan vaikeita asioita voidaan käsitellä myös koulun opetuskielellä

Vieraan kielen opetussuunnitelman perusteet on laadittu perusteiksi mille tahansa kielelle, jolle ei ole kielikohtaisia perusteita. Opetuksen järjestäjä huolehtii tällöin kielikohtaisen sovelluksen laatimisesta näiden perusteiden pohjalta. Perusteissa kuvattu karttuvan kielitaidon taso 6. vuosiluokan lopussa ja perusopetuksen päättövaiheessa soveltuu parhaiten indoeurooppalaisiin

kieliin sekä eurooppalaisiin kieliin, joissa käytetään aakkosiin pohjautuvaa kirjoitusjärjestelmää. Muihin opetuksen järjestäjän kieliohjelmaan sisältyviin kieliin opetuksen järjestäjä laatii opetussuunnitelman noudattaen näitä perusteita soveltuvin osin. Kansainvälisesti hyväksyttyjä kielikohtaisia viitekehyksiä noudatetaan soveltuvin osin ei-eurooppalaisten kielten opetuksessa (esim. kirjoitusmerkit).

Vieraan kielen opetusta voidaan integroida eri oppiaineiden ja monialaisten oppimiskokonaisuuksien opetukseen ja päinvastoin. Oppilaita rohkaistaan tiedonhakuun kyseisellä kielellä eri oppiaineissa.

Vieraan kielen A-oppimäärän oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Tavoitteena on, että kielenkäyttö olisi mahdollisimman asianmukaista, luonnollista ja oppilaille merkityksellistä. Työskentelyssä korostuu pari- ja pienryhmätyö sekä yhdessä oppiminen erityyppisissä oppimisympäristöissä. Monikielisyys- ja kielikasvatuksen tavoitteiden saavuttamiseksi tarvitaan opettajien yhteistyötä. Pelillisyyden, musiikin ja draaman avulla oppilaat saavat mahdollisuuden kokeilla kasvavaa kielitaitoaan ja käsitellä myös asenteita. Opetuksessa käytetään monipuolisesti eri oppimisympäristöjä, viestintäkanavia ja -välineitä. Teksteistä hankitaan tietoa, niitä jaetaan ja julkaistaan. Oppilaita ohjataan aktiiviseen toimijuuteen ja itsenäiseen vastuun ottoon omasta oppimisestaan Eurooppalaisen kielisalkun tai vastaavan työvälineen avulla. Oppilaat tutustuvat ympäröivän yhteisön monikielisyyteen ja monikulttuurisuuteen kotikansainvälisyyden avulla. Heille tarjotaan myös mahdollisuuksia harjoitella kansainvälistä yhteydenpitoa. Kohdekieltä käytetään aina kun se on mahdollista.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki vieraan kielen A-oppimäärässä vuosiluokilla 7-9

Oppilaita ohjataan käyttämään kielitaitoaan rohkeasti. Runsas viestinnällinen harjoittelu tukee oppilaiden kielitaidon kehittymistä. Oppilaita kannustetaan opiskelemaan myös muita koulun tarjoamia kieliä. Oppilaille, joilla on kieliin liittyviä oppimisvaikeuksia, tarjotaan tukea. Opetus suunnitellaan niin, että se tarjoaa haasteita myös muita nopeammin edistyville tai kieltä entuudestaan osaaville oppilaille.

Oppilaita kannustetaan vieraiden kielten opintoihin oppimisvaikeuksista huolimatta. Oppilasta ohjataan tunnistamaan ja hyödyntämään omia vahvuuksiaan kielenoppijana. Oppilaan kielitietoisuutta lisätään kiinnittämällä huomio kielten samankaltaisuuksiin. Esiin tuodaan kielitaidon tärkeys jatko-opintojen kannalta.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi vieraan kielen A-oppimäärässä vuosiluokilla 7–9

Arviointi on monipuolista, ja se antaa oppilaille mahdollisuuden painottaa itselleen luontevia ilmaisumuotoja. Formatiiviseen arviointiin liittyvän oppilaan oppimista ohjaavan ja kannustavan palautteen avulla oppilaita autetaan tulemaan tietoisiksi omista taidoistaan ja kehittämään niitä. Oppilaita rohkaistaan käyttämään oppimaansa erilaisissa viestintätilanteissa. Oppimista arvioidaan monin eri tavoin myös itsearvioinnin ja vertaispalautteen keinoin. Summatiivinen arviointi perustuu siihen, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on saavuttanut paikallisessa opetussuunnitelmassa vieraan kielen A-oppimäärälle asetetut tavoitteet.

Oppilaan kehittyvän kielitaidon arviointi perustuu Eurooppalaiseen viitekehykseen ja sen pohjalta laadittuun suomalaiseen sovellukseen Kehittyvän kielitaidon asteikko. Arvioinnissa välineenä voidaan käyttää myös esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua.

Arvioinnin tulee olla monipuolista, jotta oppilaat, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia tai joilla on muulla tavoin kielellisesti erilaiset lähtökohdat, saavat erilaisia mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona oppilaan vieraan kielen A-oppimäärän opiskelu päättyy vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päättöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut vieraan kielen A-oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt vieraan kielen A-oppimäärän tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päättöarvosana on vieraan kielen A-oppimäärän tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan vieraan kielen A-oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päättöarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy vieraan kielen A-oppimäärän päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan.

Vieraan kielen A-oppimäärän kehittyvään kielitaitoon liittyvien tavoitteiden (T6–T19) arvosanassa 9 on yhdistetty kaksi taitotasoa A2.2 ja B1.1 välitasoksi A2.2/B1.1. Taitotasot löytyvät Eurooppalaisesta viitekehyksestä ja sen pohjalta laaditusta suomalaisesta sovelluksesta Kehittyvän kielitaidon asteikko.

7

Vuosiluokan tavoitteet ja keskeiset sisällöt

T1 edistää oppilaan taitoa pohtia opiskeltavan kielen asemaan liittyviä arvoja ja ilmiöitä ja antaa oppilaalle valmiuksia kehittää kulttuurien välistä toimintakykyään

- Oppilas tutustuu saksan kielen asemaan Suomessa ja Euroopassa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa nimetä joitakin maita, joissa kohdekieltä puhutaan. Oppilas osaa kertoa jotakin kielialueen maiden kulttuureista ja elämänmuodoista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kertoa, missä kohdekieltä puhutaan ja että sitä puhutaan eri tavoin. Oppilas osaa kuvailla kielialueen maiden kulttuureja ja elämänmuotoja. Oppilas osaa nimetä vuorovaikutukseen liittyviä kulttuurisia piirteitä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kertoa kohdekielen asemasta maailmassa. Oppilas osaa vertailla kielialueen maiden kulttuureja ja elämänmuotoja. Oppilas osaa kertoa kulttuurisista piirteistä vuorovaikutuksessa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa pohtia kohdekielen asemaan liittyviä ilmiöitä maailmassa. Oppilas osaa vertailla ja pohtia kielialueen maiden kulttuureja ja elämänmuotoja. Oppilas osaa vertailla ja pohtia kulttuurisia piirteitä vuorovaikutuksessa.

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Rakennetaan ymmärrystä maailman moni- ja rinnakkaiskielisyydestä sekä kielellisistä oikeuksista. Otetaan selkoa niiden maiden tai alueiden kulttuureista ja elämänmuodoista, joissa opiskeltavaa kieltä puhutaan. Käytetään sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita kielten välisessä vertailussa ja kohdekielen opiskelussa. Hankitaan tarvittaessa tietoa kyseisen kielen päävarianteista.

Paikallinen tarkennus:

- Tutustutaan nuorisokulttuuriin
- Tutustutaan Saksan kulttuuriin (esim. koulujärjestelmä, juhlapäivät, ruoka)
- Käsitellään monikulttuurisuutta saksalaisessa yhteiskunnassa

T2 kannustaa löytämään kiinnostavia kohdekielisiä toimintaympäristöjä, jotka laajentavat oppilaan maailmankuvaa

- Oppilas tutustuu erilaisiin itseään kiinnostaviin saksankielisiin lähteisiin (esim. musiikkivideot, blogit)

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa antaa esimerkkejä joistakin aineistoista ja toimintaympäristöistä, joissa voi käyttää kohdekieltä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa nimetä kohdekielisiä aineistoja ja toimintaympäristöjä, jotka edistävät hänen oppimistaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa vertailla kohdekielisiä aineistoja ja toimintaympäristöjä, jotka edistävät hänen oppimistaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa pohtia, miten hän voi hyödyntää kohdekielisiä aineistoja ja toimintaympäristöjä omaa oppimistaan edistääkseen.

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Rakennetaan ymmärrystä maailman moni- ja rinnakkaiskielisyydestä sekä kielellisistä oikeuksista. Otetaan selkoa niiden maiden tai alueiden kulttuureista ja elämänmuodoista, joissa opiskeltavaa kieltä puhutaan. Käytetään sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita kielten välisessä vertailussa ja kohdekielen opiskelussa. Hankitaan tarvittaessa tietoa kyseisen kielen päävarianteista.

Paikallinen tarkennus:

- Tutustutaan nuorisokulttuuriin
- Tutustutaan Saksan kulttuuriin (esim. koulujärjestelmä, juhlapäivät, ruoka)
- Käsitellään monikulttuurisuutta saksalaisessa yhteiskunnassa

T3 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia kohdekielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena

- Oppilas havainnoi sanaston ja rakenteiden samankaltaisuuksia eri kielten välillä
- Oppilas muistaa eri kielissä käytettyjä kielitiedon käsitteitä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa tehdä havaintoja joistakin kohdekielen säännönmukaisuuksista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa tehdä joitakin johtopäätöksiä kohdekielen säännönmukaisuuksia. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä siitä, miten sama asia ilmaistaan kohdekielessä ja jossakin muussa kielessä. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä kohdekielen kielitiedon käsitteistä ja käyttää niitä kielitaitonsa kehittämiseen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa tehdä johtopäätöksiä kohdekielen säännönmukaisuuksista. Oppilas osaa kertoa, miten sama asia ilmaistaan kohdekielessä ja jossakin muussa kielessä. Oppilas osaa kertoa kohdekielen keskeisistä kielitiedon käsitteistä ja käyttää niitä kielitaitonsa kehittämiseen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa tehdä johtopäätöksiä kohdekielen säännönmukaisuuksista ja soveltaa niitä. Oppilas osaa vertailla, miten sama asia ilmaistaan kohdekielessä ja jossakin muussa kielessä. Oppilas tuntee kohdekielen kielitiedon käsitteitä ja osaa käyttää niitä kielitaitonsa kehittämiseen.

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Rakennetaan ymmärrystä maailman moni- ja rinnakkaiskielisyydestä sekä kielellisistä oikeuksista. Otetaan selkoa niiden maiden tai alueiden kulttuureista ja elämänmuodoista, joissa opiskeltavaa kieltä puhutaan. Käytetään sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita kielten välisessä vertailussa ja kohdekielen opiskelussa. Hankitaan tarvittaessa tietoa kyseisen kielen päävarianteista.

Paikallinen tarkennus:

- Tutustutaan nuorisokulttuuriin
- Tutustutaan Saksan kulttuuriin (esim. koulujärjestelmä, juhlapäivät, ruoka)
- Käsitellään monikulttuurisuutta saksalaisessa yhteiskunnassa

T4 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kieliä ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen

- Oppilas asettaa itselleen tavoitteita kieltenopiskeluun ohjatusti ja harjoittelee työskentelemään tavoitteiden saavuttamiseksi
- Oppilas harjoittelee käyttämään erilaisia kielenopiskelustrategioita
- Oppilas rohkaistuu käyttämään saksan kieltä yksinkertaisissa viestintätilanteissa yhdessä muiden kanssa
- Oppilas harjoittelee itsearviointia
- Oppilas tarkastelee omia vahvuuksiaan kielenopiskelijana

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa käyttää joitakin itselle sopivia kielenoppimistapoja. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä tavoista toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa käyttää yleisimpiä itselle sopivia kielenoppimistapoja. Oppilas osaa kuvata joitakin tapoja toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa käyttää keskeisimpiä itselle sopivia tapoja oppia kohdekieltä. Oppilas osaa vertailla tapoja toimia rakentavasti vuorovaikutustilanteissa
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa käyttää monipuolisia itselle sopivia tapoja oppia kohdekieltä. Oppilas osaa vertailla ja pohtia tapoja toimia rakentavasti vuorovaikutustilanteissa.

S2 Kielenopiskelutaidot

Vahvistetaan edelleen kielenopiskelutaitoja. Harjoitellaan oppimateriaalin monipuolista käyttöä, sanastojen käyttöä, kokonaisuuksien hahmottamista, ryhmittelyä ja tiedon hakemista.

Paikallinen tarkennus:

- Tavoitteiden asettaminen sekä itse- ja vertaisarviointi ja omien vahvuuksien tunnistaminen
- Kielen oppimista edistävät työskentelytavat ja digitaalisten sovellusten hyödyntäminen
- Päättelytaidot vieraan kieliaineksen kohdalla
- Ohjattuja keskusteluharjoituksia parin kanssa tai pienissä ryhmissä
- Monipuolisia pitkäjänteiseen työskentelyyn tähtääviä tapoja opiskella kieliä
- Erilaiset oppimateriaalit ja lähteet

T5 tukea oppilaan itsenäisyyttä ja taitoa soveltaa luovasti kielitaitoaan sekä kehittää elinikäisen kieltenopiskelun valmiuksiaan

- Oppilas havainnoi missä hän voi käyttää kieltä myös koulun ulkopuolella
- Oppilasta ohjataan itseohjautuvuuteen kielten opiskelussa
- Oppilas kokeilee esimerkiksi erilaisia oppimisympäristöjä (esim. kielenoppimissovelluksia)

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä mahdollisuuksista kehittää kohdekielen taitoaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kuvailla mahdollisuuksia kehittää kohdekielen taitoaan myös koulun päätyttyä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa vertailla erilaisia mahdollisuuksia soveltaa ja kehittää kohdekielen taitoaan myös koulun päätyttyä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa pohtia ja vertailla erilaisia mahdollisuuksia soveltaa ja kehittää kohdekielen taitoaan myös koulun päätyttyä.

S2 Kielenopiskelutaidot

Vahvistetaan edelleen kielenopiskelutaitoja. Harjoitellaan oppimateriaalin monipuolista käyttöä, sanastojen käyttöä, kokonaisuuksien hahmottamista, ryhmittelyä ja tiedon hakemista.

Paikallinen tarkennus:

- Tavoitteiden asettaminen sekä itse- ja vertaisarviointi ja omien vahvuuksien tunnistaminen
- Kielen oppimista edistävät työskentelytavat ja digitaalisten sovellusten hyödyntäminen
- Päättelytaidot vieraan kieliaineksen kohdalla
- Ohjattuja keskusteluharjoituksia parin kanssa tai pienissä ryhmissä
- Monipuolisia pitkäjänteiseen työskentelyyn tähtääviä tapoja opiskella kieliä
- Erilaiset oppimateriaalit ja lähteet

T6 rohkaista oppilasta harjoittelemaan monenlaisia jokapäiväisiä viestintätilanteita sekä toimimaan niissä aloitteellisesti

- Oppilas osaa viestiä tutuista ja yksinkertaisista aiheista ja tilanteista

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.2 Oppilas selviytyy satunnaisesti yleisimmin toistuvista, rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen vielä enimmäkseen viestintäkumppaniin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A2.1 Oppilas pystyy vaihtamaan ajatuksia tai tietoja tutuissa ja jokapäiväisissä tilanteissa sekä toisinaan ylläpitämään viestintätilannetta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A2.2 Oppilas selviää jo kohtalaisesti monenlaisista jokapäiväisistä viestintätilanteista. Oppilas pystyy enenevässä määrin olemaan aloitteellinen viestintätilanteessa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso A2.2/B1.1 Oppilas selviää melko vaivattomasti monista jokapäiväisistä viestintätilanteista. Oppilas pystyy olemaan aloitteellinen monenlaisissa viestintätilanteissa.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Sisältöjä yhdessä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta kohdekielellä eri yhteisöissä ja maailmassa, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon. Lisäksi otetaan huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys ja asema sekä kielialueen elämänmuoto. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä, kuten kertovista, kuvaavista tai vaikuttavista teksteistä.. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.

Paikallinen tarkennus:

- Itsestä, perheestä ja asumisesta kertominen (esim. haben- ja sein-verbin preesens)
- Vapaa-ajasta kertominen (esim. epäsäännöllisiä verbejä)
- Mielipiteen ilmaiseminen ja toisen mielipiteeseen reagoiminen
- Ostostilanne (esim. vaatteet, möchte, adjektiivit)
- Matkustaminen ja säästä kertominen
- (Koulu)päivän ja viikon tapahtumista kertominen (esim. perfekti)
- Saksan koulujärjestelmään tutustuminen
- Päälauseen sanajärjestys, kysymyslauseet
- Persoonapronominien ja substantiivien akkusatiivi, akkusatiivia vaativat prepositiot
- Modaaliapuverbit können, müssen
- Ääntämisen harjoittelua luontevissa oppimistilanteissa

T7 ohjata oppilasta olemaan aktiivinen viestintätilanteessa sekä syventämään taitoaan käyttää kohdekielisiä viestinnän keinoja, vakiintuneita fraaseja, kierto- ja täyteilmauksia ja muuta kompensaatiota

- Oppilas käyttää oma-aloitteisesti oppimiaan yksinkertaisia fraaseja (esimerkiksi toivotukset, tervehdykset)
- Oppilas osaa käyttää erilaisissa viestintätilanteissa harjoiteltuja fraaseja ja muita viestintäkeinoja
- Oppilas osaa pyytää tarvittaessa toistoa tai selvennystä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.2 Oppilas tukeutuu viestinnässään kaikkein keskeisimpiin sanoihin ja ilmauksiin. Oppilas tarvitsee paljon apukeinoja. Oppilas osaa pyytää toistamista tai hidastamista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A2.1 Oppilas osallistuu enenevässä määrin viestintään turvautuen harvemmin ei-kielellisiin ilmaisuihin. Oppilas joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä melko usein ja osaa jonkin verran soveltaa viestintäkumppanin ilmaisuja omassa viestinnässään.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A2.2 Oppilas osallistuu enenevässä määrin viestintään käyttäen tarvittaessa vakiosanontoja pyytäessään tarkennusta avainsanoista. Oppilas joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä silloin tällöin ja käyttää esim. lähikäsitettä tai yleisempää käsitettä, kun ei tiedä täsmällistä (koira/eläin tai talo/mökki)
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso A2.2/B1.1 Oppilas osallistuu enenevässä määrin viestintään, osaa pyytää tarkennusta avainsanoista ja varmistaa, onko viestintäkumppani ymmärtänyt viestin. Oppilas osaa satunnaisesti kiertää tai korvata tuntemattoman sanan tai muotoilla viestinsä uudelleen.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Sisältöjä yhdessä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta kohdekielellä eri yhteisöissä ja maailmassa, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon. Lisäksi otetaan huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys ja asema sekä kielialueen elämänmuoto. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä, kuten kertovista, kuvaavista tai vaikuttavista teksteistä.. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.

Paikallinen tarkennus:

- Itsestä, perheestä ja asumisesta kertominen (esim. haben- ja sein-verbin preesens)
- Vapaa-ajasta kertominen (esim. epäsäännöllisiä verbejä)
- Mielipiteen ilmaiseminen ja toisen mielipiteeseen reagoiminen
- Ostostilanne (esim. vaatteet, möchte, adjektiivit)
- Matkustaminen ja säästä kertominen
- (Koulu)päivän ja viikon tapahtumista kertominen (esim. perfekti)
- Saksan koulujärjestelmään tutustuminen
- Päälauseen sanajärjestys, kysymyslauseet
- Persoonapronominien ja substantiivien akkusatiivi, akkusatiivia vaativat prepositiot
- Modaaliapuverbit können, müssen
- Ääntämisen harjoittelua luontevissa oppimistilanteissa

T8 ohjata oppilasta kiinnittämään huomiota kulttuurisesti sopivaan kielenkäyttöön viestinnässä, johon liittyy mielipiteiden ja asenteiden esiin tuomista

- Oppilas harjoittelee kohdekulttuurin kohteliaisuussääntöjä ja opettelee toimimaan niiden mukaisesti

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.2 Oppilas osaa käyttää muutamia kaikkein yleisimpiä kielelle ominaisia kohteliaisuuden ilmauksia rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A2.1 Oppilas selviytyy lyhyistä sosiaalisista tilanteista ja osaa käyttää yleisimpiä kohteliaita tervehdyksiä ja puhuttelumuotoja, esittää kohteliaasti esimerkiksi pyyntöjä, kutsuja, ehdotuksia ja anteeksipyyntöjä ja vastata sellaisiin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A2.2 Oppilas osaa käyttää kieltä yksinkertaisella tavalla kaikkein keskeisimpiin tarkoituksiin, kuten tiedonvaihtoon sekä mielipiteiden ja asenteiden asianmukaiseen ilmaisemiseen. Oppilas pystyy keskustelemaan kohteliaasti käyttäen tavanomaisia ilmauksia ja perustason viestintärutiineja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso A2.2/B1.1 Oppilas osaa käyttää kieltä erilaisiin tarkoituksiin. Oppilas pystyy keskustelemaan kohteliaasti käyttäen tavanomaisia ilmauksia ja perustason viestintärutiineja.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Sisältöjä yhdessä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta kohdekielellä eri yhteisöissä ja maailmassa, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon. Lisäksi otetaan huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys ja asema sekä kielialueen elämänmuoto. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä, kuten kertovista, kuvaavista tai vaikuttavista teksteistä.. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.

Paikallinen tarkennus:

- Itsestä, perheestä ja asumisesta kertominen (esim. haben- ja sein-verbin preesens)
- Vapaa-ajasta kertominen (esim. epäsäännöllisiä verbejä)
- Mielipiteen ilmaiseminen ja toisen mielipiteeseen reagoiminen
- Ostostilanne (esim. vaatteet, möchte, adjektiivit)
- Matkustaminen ja säästä kertominen
- (Koulu)päivän ja viikon tapahtumista kertominen (esim. perfekti)
- Saksan koulujärjestelmään tutustuminen
- Päälauseen sanajärjestys, kysymyslauseet
- Persoonapronominien ja substantiivien akkusatiivi, akkusatiivia vaativat prepositiot

- Modaaliapuverbit können, müssen
- Ääntämisen harjoittelua luontevissa oppimistilanteissa

T9 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tulkita erilaisia tekstejä, myös selväpiirteisiä asiatekstejä, joista hankitaan tietoa, ja ohjata käyttämään tulkinnassa päättelytaitoa ja keskeisen sisällön ymmärtämistä

- Oppilas harjoittelee erilaisten tekstien tulkitsemista ja pääkohtien löytämistä niistä
- Oppilas ohjataan hyödyntämään päättelykykyään tekstin tulkinnassa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.2 Oppilas ymmärtää harjoiteltua, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää muutaman sanan mittaista kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta. Oppilas tunnistaa tekstistä yksittäisiä tietoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A2.1 Oppilas ymmärtää helppoja, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sekä selkeää puhetta sisältäviä tekstejä. Oppilas ymmärtää lyhyiden, yksinkertaisten, itseään kiinnostavien viestien ydinsisällön ja tekstin pääajatukset tuttua sanastoa sisältävästä, ennakoitavasta tekstistä. Oppilas pystyy hyvin yksinkertaiseen päättelyyn asiayhteyden tukemana.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A2.2 Oppilas pystyy seuraamaan hyvin summittaisesti selväpiirteisen asiapuheen pääkohtia, tunnistaa usein ympärillään käytävän keskustelun aiheen, ymmärtää pääasiat tuttua sanastoa sisältävästä yleiskielisestä tekstistä tai hitaasta puheesta. Oppilas osaa päätellä tuntemattomien sanojen merkityksiä asiayhteydestä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso A2.2/B1.1 Oppilas pystyy seuraamaan selväpiirteisen asiapuheen pääajatusta, tunnistaa usein ympärillään käytävän keskustelun aiheen, ymmärtää pääasiat tuttua sanastoa sisältävästä yleiskielisestä tekstistä tai hitaasta puheesta. Oppilas osaa päätellä tuntemattomien sanojen merkityksiä asiayhteydestä.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Sisältöjä yhdessä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta kohdekielellä eri yhteisöissä ja maailmassa, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon. Lisäksi otetaan huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys ja asema sekä kielialueen elämänmuoto. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä, kuten kertovista, kuvaavista tai vaikuttavista teksteistä.. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.

Paikallinen tarkennus:

- Itsestä, perheestä ja asumisesta kertominen (esim. haben- ja sein-verbin preesens)
- Vapaa-ajasta kertominen (esim. epäsäännöllisiä verbejä)
- Mielipiteen ilmaiseminen ja toisen mielipiteeseen reagoiminen
- Ostostilanne (esim. vaatteet, möchte, adjektiivit)
- Matkustaminen ja säästä kertominen
- (Koulu)päivän ja viikon tapahtumista kertominen (esim. perfekti)
- Saksan koulujärjestelmään tutustuminen
- Päälauseen sanajärjestys, kysymyslauseet
- Persoonapronominien ja substantiivien akkusatiivi, akkusatiivia vaativat prepositiot
- Modaaliapuverbit können, müssen
- Ääntämisen harjoittelua luontevissa oppimistilanteissa

T10 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tuottaa puhetta ja kirjoitusta aihepiirejä laajentaen sekä kiinnittäen huomiota myös keskeisiin rakenteisiin ja ääntämisen perussääntöihin

- Oppilas osaa ääntää tuttuja sanoja ja ilmauksia sekä tutustuu ääntämisen perussääntöihin
- Oppilas tuottaa yksinkertaisia viestejä arkisista ja itselleen tärkeistä aihepiireistä
- Oppilas harjoittelee käyttämään viestinnän kannalta olennaisia rakenteita

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.1 Oppilas osaa ilmaista itseään puheessa hyvin suppeasti käyttäen harjoiteltuja sanoja ja opeteltuja vakioilmaisuja. Oppilas ääntää joitakin harjoiteltuja ilmauksia ymmärrettävästi ja osaa kirjoittaa joitakin erillisiä sanoja ja sanontoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A1.3 Oppilas osaa rajallisen määrän lyhyitä, ulkoa opeteltuja ilmauksia, keskeistä sanastoa ja perustason lauserakenteita. Oppilas pystyy kertomaan arkisista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittamaan yksinkertaisia viestejä sekä ääntää harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A2.1 Oppilas pystyy kertomaan jokapäiväisistä ja konkreettisista sekä itselleen tärkeistä asioista käyttäen yksinkertaisia lauseita ja konkreettista sanastoa. Oppilas osaa helposti ennakoitavan perussanaston ja monia keskeisimpiä rakenteita. Oppilas osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso A2.2 Oppilas osaa kuvata luettelomaisesti (ikäkaudelleen tyypillisiä) jokapäiväiseen elämään liittyviä asioita käyttäen tavallista sanastoa ja joitakin idiomaattisia ilmauksia sekä perustason rakenteita ja joskus hiukan vaativampiakin. Oppilas osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Sisältöjä yhdessä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta kohdekielellä eri yhteisöissä ja maailmassa, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon. Lisäksi otetaan huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys ja asema sekä kielialueen elämänmuoto. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä, kuten kertovista, kuvaavista tai vaikuttavista teksteistä.. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.

Paikallinen tarkennus:

- Itsestä, perheestä ja asumisesta kertominen (esim. haben- ja sein-verbin preesens)
- Vapaa-ajasta kertominen (esim. epäsäännöllisiä verbejä)
- Mielipiteen ilmaiseminen ja toisen mielipiteeseen reagoiminen
- Ostostilanne (esim. vaatteet, möchte, adjektiivit)
- Matkustaminen ja säästä kertominen
- (Koulu)päivän ja viikon tapahtumista kertominen (esim. perfekti)
- Saksan koulujärjestelmään tutustuminen
- Päälauseen sanajärjestys, kysymyslauseet
- Persoonapronominien ja substantiivien akkusatiivi, akkusatiivia vaativat prepositiot
- Modaaliapuverbit können, müssen
- Ääntämisen harjoittelua luontevissa oppimistilanteissa

8

Vuosiluokan tavoitteet ja keskeiset sisällöt

T1 edistää oppilaan taitoa pohtia opiskeltavan kielen asemaan liittyviä arvoja ja ilmiöitä ja antaa oppilaalle valmiuksia kehittää kulttuurien välistä toimintakykyään

- Oppilas tutustuu edelleen saksankielisten maiden kulttuuriin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa nimetä joitakin maita, joissa kohdekieltä puhutaan. Oppilas osaa kertoa jotakin kielialueen maiden kulttuureista ja elämänmuodoista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kertoa, missä kohdekieltä puhutaan ja että sitä puhutaan eri tavoin. Oppilas osaa kuvailla kielialueen maiden kulttuureja ja elämänmuotoja. Oppilas osaa nimetä vuorovaikutukseen liittyviä kulttuurisia piirteitä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kertoa kohdekielen asemasta maailmassa. Oppilas osaa vertailla kielialueen maiden kulttuureja ja elämänmuotoja. Oppilas osaa kertoa kulttuurisista piirteistä vuorovaikutuksessa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa pohtia kohdekielen asemaan liittyviä ilmiöitä maailmassa. Oppilas osaa vertailla ja pohtia kielialueen maiden kulttuureja ja elämänmuotoja. Oppilas osaa vertailla ja pohtia kulttuurisia piirteitä vuorovaikutuksessa.

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Rakennetaan ymmärrystä maailman moni- ja rinnakkaiskielisyydestä sekä kielellisistä oikeuksista. Otetaan selkoa niiden maiden tai alueiden kulttuureista ja elämänmuodoista, joissa opiskeltavaa kieltä puhutaan. Käytetään sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita kielten välisessä vertailussa ja kohdekielen opiskelussa. Hankitaan tarvittaessa tietoa kyseisen kielen päävarianteista.

Paikallinen tarkennus:

- Tutustutaan nuorisokulttuuriin
- Tutustutaan Sveitsiin ja Itävaltaan
- Tutustutaan saksan kielen eri variaatioihin
- Saksan kielen asema Suomessa ja Euroopassa

T2 kannustaa löytämään kiinnostavia kohdekielisiä toimintaympäristöjä, jotka laajentavat oppilaan maailmankuvaa

- Oppilas harjoittelee tiedonhakua saksaksi ja tutustuu ajankohtaisiin tapahtumiin median kautta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa antaa esimerkkejä joistakin aineistoista ja toimintaympäristöistä, joissa voi käyttää kohdekieltä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa nimetä kohdekielisiä aineistoja ja toimintaympäristöjä, jotka edistävät hänen oppimistaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa vertailla kohdekielisiä aineistoja ja toimintaympäristöjä, jotka edistävät hänen oppimistaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa pohtia, miten hän voi hyödyntää kohdekielisiä aineistoja ja toimintaympäristöjä omaa oppimistaan edistääkseen.

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Rakennetaan ymmärrystä maailman moni- ja rinnakkaiskielisyydestä sekä kielellisistä oikeuksista. Otetaan selkoa niiden maiden tai alueiden kulttuureista ja elämänmuodoista, joissa opiskeltavaa kieltä puhutaan. Käytetään sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita kielten välisessä vertailussa ja kohdekielen opiskelussa. Hankitaan tarvittaessa tietoa kyseisen kielen päävarianteista.

Paikallinen tarkennus:

- Tutustutaan nuorisokulttuuriin
- Tutustutaan Sveitsiin ja Itävaltaan
- Tutustutaan saksan kielen eri variaatioihin
- Saksan kielen asema Suomessa ja Euroopassa

T3 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia kohdekielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena

- Oppilas laajentaa ymmärtämystään sanaston ja rakenteiden samankaltaisuuksista eri kielten välillä
- Oppilas osaa käyttää eri kielissä käytettyjä kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa tehdä havaintoja joistakin kohdekielen säännönmukaisuuksista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa tehdä joitakin johtopäätöksiä kohdekielen säännönmukaisuuksia. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä siitä, miten sama asia ilmaistaan kohdekielessä ja jossakin muussa kielessä. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä kohdekielen kielitiedon käsitteistä ja käyttää niitä kielitaitonsa kehittämiseen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa tehdä johtopäätöksiä kohdekielen säännönmukaisuuksista. Oppilas osaa kertoa, miten sama asia ilmaistaan kohdekielessä ja jossakin muussa kielessä. Oppilas osaa kertoa kohdekielen keskeisistä kielitiedon käsitteistä ja käyttää niitä kielitaitonsa kehittämiseen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa tehdä johtopäätöksiä kohdekielen säännönmukaisuuksista ja soveltaa niitä. Oppilas osaa vertailla, miten sama asia ilmaistaan kohdekielessä ja jossakin muussa kielessä. Oppilas tuntee kohdekielen kielitiedon käsitteitä ja osaa käyttää niitä kielitaitonsa kehittämiseen.

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Rakennetaan ymmärrystä maailman moni- ja rinnakkaiskielisyydestä sekä kielellisistä oikeuksista. Otetaan selkoa niiden maiden tai alueiden kulttuureista ja elämänmuodoista, joissa opiskeltavaa kieltä puhutaan. Käytetään sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita kielten välisessä vertailussa ja kohdekielen opiskelussa. Hankitaan tarvittaessa tietoa kyseisen kielen päävarianteista.

Paikallinen tarkennus:

- Tutustutaan nuorisokulttuuriin
- Tutustutaan Sveitsiin ja Itävaltaan
- Tutustutaan saksan kielen eri variaatioihin
- Saksan kielen asema Suomessa ja Euroopassa

T4 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kieliä ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen

- Oppilas asettaa itselleen tavoitteita kieltenopiskeluun ja opettelee toimimaan aktiivisesti tavoitteiden saavuttamiseksi
- Oppilas laajentaa tietämystään erilaisista kielenopiskelustrategioista
- Oppilas käyttää rohkeasti saksan kieltä yksinkertaisissa viestintätilanteissa yhdessä toisten kanssa
- Oppilas tarkastelee omia vahvuuksiaan kielenopiskelijana

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa käyttää joitakin itselle sopivia kielenoppimistapoja. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä tavoista toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa käyttää yleisimpiä itselle sopivia kielenoppimistapoja. Oppilas osaa kuvata joitakin tapoja toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa käyttää keskeisimpiä itselle sopivia tapoja oppia kohdekieltä. Oppilas osaa vertailla tapoja toimia rakentavasti vuorovaikutustilanteissa
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa käyttää monipuolisia itselle sopivia tapoja oppia kohdekieltä. Oppilas osaa vertailla ja pohtia tapoja toimia rakentavasti vuorovaikutustilanteissa.

S2 Kielenopiskelutaidot

Vahvistetaan edelleen kielenopiskelutaitoja. Harjoitellaan oppimateriaalin monipuolista käyttöä, sanastojen käyttöä, kokonaisuuksien hahmottamista, ryhmittelyä ja tiedon hakemista.

Paikallinen tarkennus:

- Tavoitteiden asettaminen sekä itse- ja vertaisarviointi ja omien vahvuuksien tunnistaminen
- Kielen oppimista edistävät työskentelytavat ja digitaalisten sovellusten hyödyntäminen
- Päättelytaidot vieraan kieliaineksen kohdalla
- Ohjattuja keskusteluharjoituksia parin kanssa tai pienissä ryhmissä
- Monipuolisia pitkäjänteiseen työskentelyyn tähtääviä tapoja opiskella kieliä
- Erilaiset oppimateriaalit ja lähteet

T5 tukea oppilaan itsenäisyyttä ja taitoa soveltaa luovasti kielitaitoaan sekä kehittää elinikäisen kieltenopiskelun valmiuksiaan

- Oppilas havainnoi edelleen missä hän voi käyttää kieltä myös koulun ulkopuolella
- Oppilasta ohjataan edelleen itseohjautuvuuteen kielten opiskelussa
- Oppilas löytää itselleen sopivia oppimisympäristöjä (esim. kieltenoppimissovelluksia)

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä mahdollisuuksista kehittää kohdekielen taitoaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kuvailla mahdollisuuksia kehittää kohdekielen taitoaan myös koulun päätyttyä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa vertailla erilaisia mahdollisuuksia soveltaa ja kehittää kohdekielen taitoaan myös koulun päätyttyä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa pohtia ja vertailla erilaisia mahdollisuuksia soveltaa ja kehittää kohdekielen taitoaan myös koulun päätyttyä.

S2 Kielenopiskelutaidot

Vahvistetaan edelleen kielenopiskelutaitoja. Harjoitellaan oppimateriaalin monipuolista käyttöä, sanastojen käyttöä, kokonaisuuksien hahmottamista, ryhmittelyä ja tiedon hakemista.

Paikallinen tarkennus:

- Tavoitteiden asettaminen sekä itse- ja vertaisarviointi ja omien vahvuuksien tunnistaminen
- Kielen oppimista edistävät työskentelytavat ja digitaalisten sovellusten hyödyntäminen
- Päättelytaidot vieraan kieliaineksen kohdalla
- Ohjattuja keskusteluharjoituksia parin kanssa tai pienissä ryhmissä
- Monipuolisia pitkäjänteiseen työskentelyyn tähtääviä tapoja opiskella kieliä
- Erilaiset oppimateriaalit ja lähteet

T6 rohkaista oppilasta harjoittelemaan monenlaisia jokapäiväisiä viestintätilanteita sekä toimimaan niissä aloitteellisesti

- Oppilas osaa viestiä tutuista aiheista ja tilanteista

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.2 Oppilas selviytyy satunnaisesti yleisimmin toistuvista, rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen vielä enimmäkseen viestintäkumppaniin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A2.1 Oppilas pystyy vaihtamaan ajatuksia tai tietoja tutuissa ja jokapäiväisissä tilanteissa sekä toisinaan ylläpitämään viestintätilannetta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A2.2 Oppilas selviää jo kohtalaisesti monenlaisista jokapäiväisistä viestintätilanteista. Oppilas pystyy enenevässä määrin olemaan aloitteellinen viestintätilanteessa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso A2.2/B1.1 Oppilas selviää melko vaivattomasti monista jokapäiväisistä viestintätilanteista. Oppilas pystyy olemaan aloitteellinen monenlaisissa viestintätilanteissa.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Sisältöjä yhdessä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta kohdekielellä eri yhteisöissä ja maailmassa, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon. Lisäksi otetaan huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys ja asema sekä kielialueen elämänmuoto. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä, kuten kertovista, kuvaavista tai vaikuttavista teksteistä.. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.

Paikallinen tarkennus:

- Kesästä kertominen (esim. perfektin kertaus, war ja hatte)
- Mielipiteen ilmaiseminen (esim. sivulause)
- Asioiminen ravintolassa ja kahvilassa, ruokakulttuurien vertailu
- Omasta kodista ja kotitöistä kertominen
- Lääkärikäynti, omasta voinnista kertominen (esim. imperatiivin tunnistaminen, sich fühlen)
- Tutustuminen saksankielisiin medioihin
- Imperfektin tunnistaminen
- Persoonapronominien ja substantiivien datiivi, datiivi- ja vaihtoprepositiot
- Ääntämisen harjoittelua luontevissa oppimistilanteissa

T7 ohjata oppilasta olemaan aktiivinen viestintätilanteessa sekä syventämään taitoaan käyttää kohdekielisiä viestinnän keinoja, vakiintuneita fraaseja, kierto- ja täyteilmauksia ja muuta kompensaatiota

- Oppilas käyttää oma-aloitteisesti oppimiaan yksinkertaisia fraaseja (esimerkiksi toivotukset, tervehdykset)
- Oppilas osaa käyttää erilaisissa viestintätilanteissa harjoiteltuja fraaseja ja muita viestintäkeinoja
- Oppilas osaa pyytää tarvittaessa toistoa tai selvennystä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.2 Oppilas tukeutuu viestinnässään kaikkein keskeisimpiin sanoihin ja ilmauksiin. Oppilas tarvitsee paljon apukeinoja. Oppilas osaa pyytää toistamista tai hidastamista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A2.1 Oppilas osallistuu enenevässä määrin viestintään turvautuen harvemmin ei-kielellisiin ilmaisuihin. Oppilas joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä melko usein ja osaa jonkin verran soveltaa viestintäkumppanin ilmaisuja omassa viestinnässään.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A2.2 Oppilas osallistuu enenevässä määrin viestintään käyttäen tarvittaessa vakiosanontoja pyytäessään tarkennusta avainsanoista. Oppilas joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä silloin tällöin ja käyttää esim. lähikäsitettä tai yleisempää käsitettä, kun ei tiedä täsmällistä (koira/eläin tai talo/ mökki)
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso A2.2/B1.1 Oppilas osallistuu enenevässä määrin viestintään, osaa pyytää tarkennusta avainsanoista ja varmistaa, onko viestintäkumppani ymmärtänyt viestin. Oppilas osaa satunnaisesti kiertää tai korvata tuntemattoman sanan tai muotoilla viestinsä uudelleen.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Sisältöjä yhdessä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta kohdekielellä eri yhteisöissä ja maailmassa, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon. Lisäksi otetaan huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys ja asema sekä kielialueen elämänmuoto. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä, kuten kertovista, kuvaavista tai vaikuttavista teksteistä.. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.

Paikallinen tarkennus:

- Kesästä kertominen (esim. perfektin kertaus, war ja hatte)
- Mielipiteen ilmaiseminen (esim. sivulause)
- Asioiminen ravintolassa ja kahvilassa, ruokakulttuurien vertailu
- Omasta kodista ja kotitöistä kertominen
- Lääkärikäynti, omasta voinnista kertominen (esim. imperatiivin tunnistaminen, sich fühlen)
- Tutustuminen saksankielisiin medioihin
- Imperfektin tunnistaminen
- Persoonapronominien ja substantiivien datiivi, datiivi- ja vaihtoprepositiot
- Ääntämisen harjoittelua luontevissa oppimistilanteissa

T8 ohjata oppilasta kiinnittämään huomiota kulttuurisesti sopivaan kielenkäyttöön viestinnässä, johon liittyy mielipiteiden ja asenteiden esiin tuomista

- Oppilas harjoittelee mielipiteenilmaisua kohdekuulttuuriin sopivalla tavalla

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.2 Oppilas osaa käyttää muutamia kaikkein yleisimpiä kielelle ominaisia kohteliaisuuden ilmauksia rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A2.1 Oppilas selviytyy lyhyistä sosiaalisista tilanteista ja osaa käyttää yleisimpiä kohteliaita tervehdyksiä ja puhuttelumuotoja, esittää kohteliaasti esimerkiksi pyyntöjä, kutsuja, ehdotuksia ja anteeksipyyntöjä ja vastata sellaisiin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A2.2 Oppilas osaa käyttää kieltä yksinkertaisella tavalla kaikkein keskeisimpiin tarkoituksiin, kuten tiedonvaihtoon sekä mielipiteiden ja asenteiden asianmukaiseen ilmaisemiseen. Oppilas pystyy keskustelemaan kohteliaasti käyttäen tavanomaisia ilmauksia ja perustason viestintärutiineja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso A2.2/B1.1 Oppilas osaa käyttää kieltä erilaisiin tarkoituksiin. Oppilas pystyy keskustelemaan kohteliaasti käyttäen tavanomaisia ilmauksia ja perustason viestintärutiineja.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Sisältöjä yhdessä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta kohdekielellä eri yhteisöissä ja maailmassa, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon. Lisäksi otetaan huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys ja asema sekä kielialueen elämänmuoto. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä, kuten kertovista, kuvaavista tai vaikuttavista teksteistä.. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.

Paikallinen tarkennus:

- Kesästä kertominen (esim. perfektin kertaus, war ja hatte)
- Mielipiteen ilmaiseminen (esim. sivulause)
- Asioiminen ravintolassa ja kahvilassa, ruokakulttuurien vertailu
- Omasta kodista ja kotitöistä kertominen
- Lääkärikäynti, omasta voinnista kertominen (esim. imperatiivin tunnistaminen, sich fühlen)
- Tutustuminen saksankielisiin medioihin
- Imperfektin tunnistaminen
- Persoonapronominien ja substantiivien datiivi, datiivi- ja vaihtoprepositiot
- Ääntämisen harjoittelua luontevissa oppimistilanteissa

T9 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tulkita erilaisia tekstejä, myös selväpiirteisiä asiatekstejä, joista hankitaan tietoa, ja ohjata käyttämään tulkinnassa päättelytaitoa ja keskeisen sisällön ymmärtämistä

Oppilas harjoittelee myös oppimateriaalin ulkopuolisten lähteiden hyödyntämistä, tulkitsemista ja pääkohtien löytämistä niistä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.2 Oppilas ymmärtää harjoiteltua, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää muutaman sanan mittaista kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta. Oppilas tunnistaa tekstistä yksittäisiä tietoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A2.1 Oppilas ymmärtää helppoja, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sekä selkeää puhetta sisältäviä tekstejä. Oppilas ymmärtää lyhyiden, yksinkertaisten, itseään kiinnostavien viestien ydinsisällön ja tekstin pääajatukset tuttua sanastoa sisältävästä, ennakoitavasta tekstistä. Oppilas pystyy hyvin yksinkertaiseen päättelyyn asiayhteyden tukemana.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A2.2 Oppilas pystyy seuraamaan hyvin summittaisesti selväpiirteisen asiapuheen pääkohtia, tunnistaa usein ympärillään käytävän keskustelun aiheen, ymmärtää pääasiat tuttua sanastoa sisältävästä yleiskielisestä tekstistä tai hitaasta puheesta. Oppilas osaa päätellä tuntemattomien sanojen merkityksiä asiayhteydestä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso A2.2/B1.1 Oppilas pystyy seuraamaan selväpiirteisen asiapuheen pääajatusta, tunnistaa usein ympärillään käytävän keskustelun aiheen, ymmärtää pääasiat tuttua sanastoa sisältävästä yleiskielisestä tekstistä tai hitaasta puheesta. Oppilas osaa päätellä tuntemattomien sanojen merkityksiä asiayhteydestä.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Sisältöjä yhdessä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta kohdekielellä eri yhteisöissä ja maailmassa, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon. Lisäksi otetaan huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys ja asema sekä kielialueen elämänmuoto. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä, kuten kertovista, kuvaavista tai vaikuttavista teksteistä.. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.

Paikallinen tarkennus:

- Kesästä kertominen (esim. perfektin kertaus, war ja hatte)
- Mielipiteen ilmaiseminen (esim. sivulause)
- Asioiminen ravintolassa ja kahvilassa, ruokakulttuurien vertailu
- Omasta kodista ja kotitöistä kertominen
- Lääkärikäynti, omasta voinnista kertominen (esim. imperatiivin tunnistaminen, sich fühlen)
- Tutustuminen saksankielisiin medioihin
- Imperfektin tunnistaminen
- Persoonapronominien ja substantiivien datiivi, datiivi- ja vaihtoprepositiot
- Ääntämisen harjoittelua luontevissa oppimistilanteissa

T10 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tuottaa puhetta ja kirjoitusta aihepiirejä laajentaen sekä kiinnittäen huomiota myös keskeisiin rakenteisiin ja ääntämisen perussääntöihin

- Oppilas osaa soveltaa oppimiaan ääntämisen perussääntöjä
- Oppilas tuottaa viestejä erilaisista ja yhä laajenevista aihepiireistä
- Oppilas harjoittelee käyttämään viestinnän kannalta olennaisia rakenteita

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.1 Oppilas osaa ilmaista itseään puheessa hyvin suppeasti käyttäen harjoiteltuja sanoja ja opeteltuja vakioilmaisuja. Oppilas ääntää joitakin harjoiteltuja ilmauksia ymmärrettävästi ja osaa kirjoittaa joitakin erillisiä sanoja ja sanontoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A1.3 Oppilas osaa rajallisen määrän lyhyitä, ulkoa opeteltuja ilmauksia, keskeistä sanastoa ja perustason lauserakenteita. Oppilas pystyy kertomaan arkisista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittamaan yksinkertaisia viestejä sekä ääntää harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A2.1 Oppilas pystyy kertomaan jokapäiväisistä ja konkreettisista sekä itselleen tärkeistä asioista käyttäen yksinkertaisia lauseita ja konkreettista sanastoa. Oppilas osaa helposti ennakoitavan perussanaston ja monia keskeisimpiä rakenteita. Oppilas osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso A2.2 Oppilas osaa kuvata luettelomaisesti (ikäkaudelleen tyypillisiä) jokapäiväiseen elämään liittyviä asioita käyttäen tavallista sanastoa ja joitakin idiomaattisia ilmauksia sekä perustason rakenteita ja joskus hiukan vaativampiakin. Oppilas osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Sisältöjä yhdessä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta kohdekielellä eri yhteisöissä ja maailmassa, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon. Lisäksi otetaan huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys ja asema sekä kielialueen elämänmuoto. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä, kuten kertovista, kuvaavista tai vaikuttavista teksteistä.. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.

Paikallinen tarkennus:

- Kesästä kertominen (esim. perfektin kertaus, war ja hatte)
- Mielipiteen ilmaiseminen (esim. sivulause)
- Asioiminen ravintolassa ja kahvilassa, ruokakulttuurien vertailu
- Omasta kodista ja kotitöistä kertominen
- Lääkärikäynti, omasta voinnista kertominen (esim. imperatiivin tunnistaminen, sich fühlen)
- Tutustuminen saksankielisiin medioihin
- Imperfektin tunnistaminen
- Persoonapronominien ja substantiivien datiivi, datiivi- ja vaihtoprepositiot
- Ääntämisen harjoittelua luontevissa oppimistilanteissa

9

Vuosiluokan tavoitteet ja keskeiset sisällöt

T1 edistää oppilaan taitoa pohtia opiskeltavan kielen asemaan liittyviä arvoja ja ilmiöitä ja antaa oppilaalle valmiuksia kehittää kulttuurien välistä toimintakykyään

- Oppilas ymmärtää saksan kielen ja kulttuurin opiskelun merkityksen jatko-opinnoissa ja työelämässä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa nimetä joitakin maita, joissa kohdekieltä puhutaan. Oppilas osaa kertoa jotakin kielialueen maiden kulttuureista ja elämänmuodoista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kertoa, missä kohdekieltä puhutaan ja että sitä puhutaan eri tavoin. Oppilas osaa kuvailla kielialueen maiden kulttuureja ja elämänmuotoja. Oppilas osaa nimetä vuorovaikutukseen liittyviä kulttuurisia piirteitä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kertoa kohdekielen asemasta maailmassa. Oppilas osaa vertailla kielialueen maiden kulttuureja ja elämänmuotoja. Oppilas osaa kertoa kulttuurisista piirteistä vuorovaikutuksessa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa pohtia kohdekielen asemaan liittyviä ilmiöitä maailmassa. Oppilas osaa vertailla ja pohtia kielialueen maiden kulttuureja ja elämänmuotoja. Oppilas osaa vertailla ja pohtia kulttuurisia piirteitä vuorovaikutuksessa.

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Rakennetaan ymmärrystä maailman moni- ja rinnakkaiskielisyydestä sekä kielellisistä oikeuksista. Otetaan selkoa niiden maiden tai alueiden kulttuureista ja elämänmuodoista, joissa opiskeltavaa kieltä puhutaan. Käytetään sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita kielten välisessä vertailussa ja kohdekielen opiskelussa. Hankitaan tarvittaessa tietoa kyseisen kielen päävarianteista.

Paikallinen tarkennus:

- Nuorille tärkeät asiat, arvot ja monikulttuurisuus
- Saksan kielen asema työelämässä ja jatko-opinnoissa

T2 kannustaa löytämään kiinnostavia kohdekielisiä toimintaympäristöjä, jotka laajentavat oppilaan maailmankuvaa

- Oppilas osaa etsiä tietoa saksankielisistä lähteistä ja hyödyntää niitä opiskelussaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa antaa esimerkkejä joistakin aineistoista ja toimintaympäristöistä, joissa voi käyttää kohdekieltä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa nimetä kohdekielisiä aineistoja ja toimintaympäristöjä, jotka edistävät hänen oppimistaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa vertailla kohdekielisiä aineistoja ja toimintaympäristöjä, jotka edistävät hänen oppimistaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa pohtia, miten hän voi hyödyntää kohdekielisiä aineistoja ja toimintaympäristöjä omaa oppimistaan edistääkseen.

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Rakennetaan ymmärrystä maailman moni- ja rinnakkaiskielisyydestä sekä kielellisistä oikeuksista. Otetaan selkoa niiden maiden tai alueiden kulttuureista ja elämänmuodoista, joissa opiskeltavaa kieltä puhutaan. Käytetään sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita kielten välisessä vertailussa ja kohdekielen opiskelussa. Hankitaan tarvittaessa tietoa kyseisen kielen päävarianteista.

Paikallinen tarkennus:

- Nuorille tärkeät asiat, arvot ja monikulttuurisuus
- Saksan kielen asema työelämässä ja jatko-opinnoissa

T3 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia kohdekielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena

- Oppilas käyttää eri kielissä käytettyjä kielitiedon käsitteitä monipuolisesti oppimisensa tukena
- Oppilas tekee johtopäätöksiä ja soveltaa tietoa eri kielten välillä havaitsemistaan samankaltaisuuksista

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa tehdä havaintoja joistakin kohdekielen säännönmukaisuuksista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa tehdä joitakin johtopäätöksiä kohdekielen säännönmukaisuuksia. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä siitä, miten sama asia ilmaistaan kohdekielessä ja jossakin muussa kielessä. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä kohdekielen kielitiedon käsitteistä ja käyttää niitä kielitaitonsa kehittämiseen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa tehdä johtopäätöksiä kohdekielen säännönmukaisuuksista. Oppilas osaa kertoa, miten sama asia ilmaistaan kohdekielessä ja jossakin muussa kielessä. Oppilas osaa kertoa kohdekielen keskeisistä kielitiedon käsitteistä ja käyttää niitä kielitaitonsa kehittämiseen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa tehdä johtopäätöksiä kohdekielen säännönmukaisuuksista ja soveltaa niitä. Oppilas osaa vertailla, miten sama asia ilmaistaan kohdekielessä ja jossakin muussa kielessä. Oppilas tuntee kohdekielen kielitiedon käsitteitä ja osaa käyttää niitä kielitaitonsa kehittämiseen.

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Rakennetaan ymmärrystä maailman moni- ja rinnakkaiskielisyydestä sekä kielellisistä oikeuksista. Otetaan selkoa niiden maiden tai alueiden kulttuureista ja elämänmuodoista, joissa opiskeltavaa kieltä puhutaan. Käytetään sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita kielten välisessä vertailussa ja kohdekielen opiskelussa. Hankitaan tarvittaessa tietoa kyseisen kielen päävarianteista.

Paikallinen tarkennus:

- Nuorille tärkeät asiat, arvot ja monikulttuurisuus
- Saksan kielen asema työelämässä ja jatko-opinnoissa

T4 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kieliä ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen

- Oppilas asettaa itselleen tavoitteita kieltenopiskeluun ja arvioi niiden saavuttamista
- Oppilas käyttää erilaisia itselleen sopivia kielenopiskelustrategioita
- Oppilas käyttää rohkeasti saksan kieltä erilaisissa viestintätilanteissa yhdessä toisten kanssa
- Oppilas tuntee omat vahvuutensa kielenopiskelijana ja tuntee itsensä oppijana

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa käyttää joitakin itselle sopivia kielenoppimistapoja. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä tavoista toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa käyttää yleisimpiä itselle sopivia kielenoppimistapoja. Oppilas osaa kuvata joitakin tapoja toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa käyttää keskeisimpiä itselle sopivia tapoja oppia kohdekieltä. Oppilas osaa vertailla tapoja toimia rakentavasti vuorovaikutustilanteissa
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa käyttää monipuolisia itselle sopivia tapoja oppia kohdekieltä. Oppilas osaa vertailla ja pohtia tapoja toimia rakentavasti vuorovaikutustilanteissa.

S2 Kielenopiskelutaidot

Vahvistetaan edelleen kielenopiskelutaitoja. Harjoitellaan oppimateriaalin monipuolista käyttöä, sanastojen käyttöä, kokonaisuuksien hahmottamista, ryhmittelyä ja tiedon hakemista.

Paikallinen tarkennus:

- Tavoitteiden asettaminen sekä itse- ja vertaisarviointi ja omien vahvuuksien tunnistaminen
- Kielen oppimista edistävät työskentelytavat ja digitaalisten sovellusten hyödyntäminen
- Päättelytaidot vieraan kieliaineksen kohdalla
- Ohjattuja keskusteluharjoituksia parin kanssa tai pienissä ryhmissä
- Monipuolisia pitkäjänteiseen työskentelyyn tähtääviä tapoja opiskella kieliä
- Erilaiset oppimateriaalit ja lähteet

T5 tukea oppilaan itsenäisyyttä ja taitoa soveltaa luovasti kielitaitoaan sekä kehittää elinikäisen kieltenopiskelun valmiuksiaan

- Oppilas käyttää itselleen sopivia oppimisympäristöjä (esim. kieltenoppimissovelluksia)
- Oppilas osaa hyödyntää ja kehittää kielitaitoaan itsenäisesti

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä mahdollisuuksista kehittää kohdekielen taitoaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kuvailla mahdollisuuksia kehittää kohdekielen taitoaan myös koulun päätyttyä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa vertailla erilaisia mahdollisuuksia soveltaa ja kehittää kohdekielen taitoaan myös koulun päätyttyä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa pohtia ja vertailla erilaisia mahdollisuuksia soveltaa ja kehittää kohdekielen taitoaan myös koulun päätyttyä.

S2 Kielenopiskelutaidot

Vahvistetaan edelleen kielenopiskelutaitoja. Harjoitellaan oppimateriaalin monipuolista käyttöä, sanastojen käyttöä, kokonaisuuksien hahmottamista, ryhmittelyä ja tiedon hakemista.

Paikallinen tarkennus:

- Tavoitteiden asettaminen sekä itse- ja vertaisarviointi ja omien vahvuuksien tunnistaminen
- Kielen oppimista edistävät työskentelytavat ja digitaalisten sovellusten hyödyntäminen
- Päättelytaidot vieraan kieliaineksen kohdalla
- Ohjattuja keskusteluharjoituksia parin kanssa tai pienissä ryhmissä
- Monipuolisia pitkäjänteiseen työskentelyyn tähtääviä tapoja opiskella kieliä
- Erilaiset oppimateriaalit ja lähteet

T6 rohkaista oppilasta harjoittelemaan monenlaisia jokapäiväisiä viestintätilanteita sekä toimimaan niissä aloitteellisesti

- Oppilas pystyy toimimaan oma-aloitteisesti jokapäiväisissä tilanteissa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.2 Oppilas selviytyy satunnaisesti yleisimmin toistuvista, rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen vielä enimmäkseen viestintäkumppaniin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A2.1 Oppilas pystyy vaihtamaan ajatuksia tai tietoja tutuissa ja jokapäiväisissä tilanteissa sekä toisinaan ylläpitämään viestintätilannetta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A2.2 Oppilas selviää jo kohtalaisesti monenlaisista jokapäiväisistä viestintätilanteista. Oppilas pystyy enenevässä määrin olemaan aloitteellinen viestintätilanteessa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso A2.2/B1.1 Oppilas selviää melko vaivattomasti monista jokapäiväisistä viestintätilanteista. Oppilas pystyy olemaan aloitteellinen monenlaisissa viestintätilanteissa.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Sisältöjä yhdessä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta kohdekielellä eri yhteisöissä ja maailmassa, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon. Lisäksi otetaan huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys ja asema sekä kielialueen elämänmuoto. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä, kuten kertovista, kuvaavista tai vaikuttavista teksteistä.. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.

Paikallinen tarkennus:

- Tulevaisuus, ammatti, työelämä (esim. futuuri ja konditionaali)
- Kohteliaan viestin kirjoittaminen (esim. kesätyöhakemus, Lebenslauf)
- Tien neuvominen
- Lipun ostaminen, autenttinen matkasuunnitelma (esim. projektina internetiä hyödyntäen)
- Ympäristö ja luonto
- Musiikki
- Urheilu
- Genetiivi
- Relatiivipronominien tunnistaminen
- Passiivin preesensin ja imperfektin tunnistaminen
- Ääntämisen harjoittelua luontevissa oppimistilanteissa

T7 ohjata oppilasta olemaan aktiivinen viestintätilanteessa sekä syventämään taitoaan käyttää kohdekielisiä viestinnän keinoja, vakiintuneita fraaseja, kierto- ja täyteilmauksia ja muuta kompensaatiota

- Oppilas käyttää oma-aloitteisesti oppimiaan yksinkertaisia fraaseja (esimerkiksi toivotukset, tervehdykset)
- Oppilas osaa käyttää erilaisissa viestintätilanteissa harjoiteltuja fraaseja ja muita viestintäkeinoja
- Oppilas osaa pyytää tarvittaessa toistoa tai selvennystä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.2 Oppilas tukeutuu viestinnässään kaikkein keskeisimpiin sanoihin ja ilmauksiin. Oppilas tarvitsee paljon apukeinoja. Oppilas osaa pyytää toistamista tai hidastamista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A2.1 Oppilas osallistuu enenevässä määrin viestintään turvautuen harvemmin ei-kielellisiin ilmaisuihin. Oppilas joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä melko usein ja osaa jonkin verran soveltaa viestintäkumppanin ilmaisuja omassa viestinnässään.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A2.2 Oppilas osallistuu enenevässä määrin viestintään käyttäen tarvittaessa vakiosanontoja pyytäessään tarkennusta avainsanoista. Oppilas joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä silloin tällöin ja käyttää esim. lähikäsitettä tai yleisempää käsitettä, kun ei tiedä täsmällistä (koira/eläin tai talo/ mökki)
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso A2.2/B1.1 Oppilas osallistuu enenevässä määrin viestintään, osaa pyytää tarkennusta avainsanoista ja varmistaa, onko viestintäkumppani ymmärtänyt viestin. Oppilas osaa satunnaisesti kiertää tai korvata tuntemattoman sanan tai muotoilla viestinsä uudelleen.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Sisältöjä yhdessä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta kohdekielellä eri yhteisöissä ja maailmassa, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon. Lisäksi otetaan huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys ja asema sekä kielialueen elämänmuoto. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä, kuten kertovista, kuvaavista tai vaikuttavista teksteistä.. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.

Paikallinen tarkennus:

- Tulevaisuus, ammatti, työelämä (esim. futuuri ja konditionaali)
- Kohteliaan viestin kirjoittaminen (esim. kesätyöhakemus, Lebenslauf)
- Tien neuvominen
- Lipun ostaminen, autenttinen matkasuunnitelma (esim. projektina internetiä hyödyntäen)
- Ympäristö ja luonto
- Musiikki
- Urheilu
- Genetiivi
- Relatiivipronominien tunnistaminen
- Passiivin preesensin ja imperfektin tunnistaminen
- Ääntämisen harjoittelua luontevissa oppimistilanteissa

T8 ohjata oppilasta kiinnittämään huomiota kulttuurisesti sopivaan kielenkäyttöön viestinnässä, johon liittyy mielipiteiden ja asenteiden esiin tuomista

- Oppilas tuntee kohdekulttuurin kohteliaisuussäännöt ja osaa toimia niiden mukaisesti
- Oppilas osaa ilmaista mielipiteensä kohdekulttuuriin sopivalla tavalla

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.2 Oppilas osaa käyttää muutamia kaikkein yleisimpiä kielelle ominaisia kohteliaisuuden ilmauksia rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A2.1 Oppilas selviytyy lyhyistä sosiaalisista tilanteista ja osaa käyttää yleisimpiä kohteliaita tervehdyksiä ja puhuttelumuotoja, esittää kohteliaasti esimerkiksi pyyntöjä, kutsuja, ehdotuksia ja anteeksipyyntöjä ja vastata sellaisiin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A2.2 Oppilas osaa käyttää kieltä yksinkertaisella tavalla kaikkein keskeisimpiin tarkoituksiin, kuten tiedonvaihtoon sekä mielipiteiden ja asenteiden asianmukaiseen ilmaisemiseen. Oppilas pystyy keskustelemaan kohteliaasti käyttäen tavanomaisia ilmauksia ja perustason viestintärutiineja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso A2.2/B1.1 Oppilas osaa käyttää kieltä erilaisiin tarkoituksiin. Oppilas pystyy keskustelemaan kohteliaasti käyttäen tavanomaisia ilmauksia ja perustason viestintärutiineja.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Sisältöjä yhdessä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta kohdekielellä eri yhteisöissä ja maailmassa, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon. Lisäksi otetaan huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys ja asema sekä kielialueen elämänmuoto. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä, kuten kertovista, kuvaavista tai vaikuttavista teksteistä.. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.

Paikallinen tarkennus:

- Tulevaisuus, ammatti, työelämä (esim. futuuri ja konditionaali)
- Kohteliaan viestin kirjoittaminen (esim. kesätyöhakemus, Lebenslauf)
- Tien neuvominen
- Lipun ostaminen, autenttinen matkasuunnitelma (esim. projektina internetiä hyödyntäen)
- Ympäristö ja luonto
- Musiikki
- Urheilu
- Genetiivi
- Relatiivipronominien tunnistaminen

- Passiivin preesensin ja imperfektin tunnistaminen
- Ääntämisen harjoittelua luontevissa oppimistilanteissa

T9 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tulkita erilaisia tekstejä, myös selväpiirteisiä asiatekstejä, joista hankitaan tietoa, ja ohjata käyttämään tulkinnassa päättelytaitoa ja keskeisen sisällön ymmärtämistä

- Oppilas syventää taitoaan tulkita erilaisia tekstejä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.2 Oppilas ymmärtää harjoiteltua, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää muutaman sanan mittaista kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta. Oppilas tunnistaa tekstistä yksittäisiä tietoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A2.1 Oppilas ymmärtää helppoja, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sekä selkeää puhetta sisältäviä tekstejä. Oppilas ymmärtää lyhyiden, yksinkertaisten, itseään kiinnostavien viestien ydinsisällön ja tekstin pääajatukset tuttua sanastoa sisältävästä, ennakoitavasta tekstistä. Oppilas pystyy hyvin yksinkertaiseen päättelyyn asiayhteyden tukemana.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A2.2 Oppilas pystyy seuraamaan hyvin summittaisesti selväpiirteisen asiapuheen pääkohtia, tunnistaa usein ympärillään käytävän keskustelun aiheen, ymmärtää pääasiat tuttua sanastoa sisältävästä yleiskielisestä tekstistä tai hitaasta puheesta. Oppilas osaa päätellä tuntemattomien sanojen merkityksiä asiayhteydestä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso A2.2/B1.1 Oppilas pystyy seuraamaan selväpiirteisen asiapuheen pääajatusta, tunnistaa usein ympärillään käytävän keskustelun aiheen, ymmärtää pääasiat tuttua sanastoa sisältävästä yleiskielisestä tekstistä tai hitaasta puheesta. Oppilas osaa päätellä tuntemattomien sanojen merkityksiä asiayhteydestä.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Sisältöjä yhdessä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta kohdekielellä eri yhteisöissä ja maailmassa, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon. Lisäksi otetaan huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys ja asema sekä kielialueen elämänmuoto. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä, kuten kertovista, kuvaavista tai vaikuttavista teksteistä.. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.

Paikallinen tarkennus:

- Tulevaisuus, ammatti, työelämä (esim. futuuri ja konditionaali)
- Kohteliaan viestin kirjoittaminen (esim. kesätyöhakemus, Lebenslauf)
- Tien neuvominen
- Lipun ostaminen, autenttinen matkasuunnitelma (esim. projektina internetiä hyödyntäen)
- Ympäristö ja luonto
- Musiikki
- Urheilu
- Genetiivi
- Relatiivipronominien tunnistaminen
- Passiivin preesensin ja imperfektin tunnistaminen
- Ääntämisen harjoittelua luontevissa oppimistilanteissa

T10 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tuottaa puhetta ja kirjoitusta aihepiirejä laajentaen sekä kiinnittäen huomiota myös keskeisiin rakenteisiin ja ääntämisen perussääntöihin

- Oppilas osaa soveltaa ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa sanoissa ja ilmauksissa
- Oppilas tuottaa viestejä erilaisista ja yhä laajenevista aihepiireistä
- Oppilas osaa käyttää viestinnän kannalta olennaisia rakenteita

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.1 Oppilas osaa ilmaista itseään puheessa hyvin suppeasti käyttäen harjoiteltuja sanoja ja opeteltuja vakioilmaisuja. Oppilas ääntää joitakin harjoiteltuja ilmauksia ymmärrettävästi ja osaa kirjoittaa joitakin erillisiä sanoja ja sanontoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A1.3 Oppilas osaa rajallisen määrän lyhyitä, ulkoa opeteltuja ilmauksia, keskeistä sanastoa ja perustason lauserakenteita. Oppilas pystyy kertomaan arkisista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittamaan yksinkertaisia viestejä sekä ääntää harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A2.1 Oppilas pystyy kertomaan jokapäiväisistä ja konkreettisista sekä itselleen tärkeistä asioista käyttäen yksinkertaisia lauseita ja konkreettista sanastoa. Oppilas osaa helposti ennakoitavan perussanaston ja monia keskeisimpiä rakenteita. Oppilas osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso A2.2 Oppilas osaa kuvata luettelomaisesti (ikäkaudelleen tyypillisiä) jokapäiväiseen elämään liittyviä asioita käyttäen tavallista sanastoa ja joitakin idiomaattisia ilmauksia sekä perustason rakenteita ja joskus hiukan vaativampiakin. Oppilas osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Sisältöjä yhdessä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta kohdekielellä eri yhteisöissä ja maailmassa, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon. Lisäksi otetaan huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys ja asema sekä kielialueen elämänmuoto. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä, kuten kertovista, kuvaavista tai vaikuttavista teksteistä.. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.

Paikallinen tarkennus:

- Tulevaisuus, ammatti, työelämä (esim. futuuri ja konditionaali)
- Kohteliaan viestin kirjoittaminen (esim. kesätyöhakemus, Lebenslauf)
- Tien neuvominen
- Lipun ostaminen, autenttinen matkasuunnitelma (esim. projektina internetiä hyödyntäen)
- Ympäristö ja luonto
- Musiikki
- Urheilu
- Genetiivi

- Relatiivipronominien tunnistaminen
- Passiivin preesensin ja imperfektin tunnistaminen
- Ääntämisen harjoittelua luontevissa oppimistilanteissa

Saksan kieli, B2-oppimäärä

Oppiaineen tehtävä

Kieli on oppimisen ja ajattelun edellytys. Kieli on mukana kaikessa koulun toiminnassa, ja jokainen opettaja on kielen opettaja. Kielten opiskelu edistää ajattelutaitojen kehittymistä. Se antaa aineksia monikielisen ja -kulttuurisen identiteetin muodostumiselle ja arvostamiselle. Sanavaraston ja rakenteiden karttuessa myös vuorovaikutus- ja tiedonhankintataidot kehittyvät. Kielten opiskelussa on runsaasti sijaa ilolle, leikillisyydelle ja luovuudelle.

Kieltenopetus on osa kielikasvatusta ja johdatusta kielitietoisuuteen. Oppilaissa herätetään kiinnostus kouluyhteisön ja ympäröivän maailman kielelliseen ja kulttuuriseen moninaisuuteen ja heitä rohkaistaan viestimään autenttisissa ympäristöissä. Koulussa ohjataan arvostamaan eri kieliä, niiden puhujia ja erilaisia kulttuureita. Sukupuolten tasa-arvoa kielivalinnoissa ja kielten opiskelussa vahvistetaan erilaisia oppilaita kiinnostavalla kielivalintatiedotuksella, rohkaisemalla oppilaita tekemään aidosti itseään kiinnostavia valintoja sukupuolesta riippumatta, käsittelemällä opetuksessa monipuolisesti erilaisia aiheita sekä käyttämällä vaihtelevia ja toiminnallisia työtapoja.

Kielten opiskelu valmistaa oppilaita suunnitelmalliseen ja luovaan työskentelyyn erilaisissa kokoonpanoissa. Oppilaille ja oppilasryhmille luodaan mahdollisuuksia verkostoitumiseen ja yhteydenpitoon ihmisten kanssa myös eri puolilla maailmaa. Tieto- ja viestintäteknologia tarjoaa yhden luontevan mahdollisuuden toteuttaa kieltenopetusta autenttisista tilanteista ja oppilaiden viestintätarpeista lähtien. Opetus antaa myös valmiuksia osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen kansainvälisessä maailmassa.

Opetus vahvistaa oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää niitä rohkeasti. Oppilaille annetaan mahdollisuus edetä yksilöllisesti ja saada tarpeen mukaan tukea oppimiselleen. Opetus järjestetään niin, että myös muita nopeammin etenevät tai kieltä entuudestaan osaavat voivat edistyä.

Kielten opetuksessa kehitetään monilukutaitoa ja käsitellään erilaisia tekstejä. Lasten ja nuorten erilaiset kiinnostuksen kohteet otetaan huomioon tekstien valinnassa. Opetuksessa luodaan siltoja myös eri kielten välille sekä oppilaiden vapaa-ajan kielenkäyttöön. Oppilaita ohjataan hakemaan osaamillaan kielillä tietoa.

Vieraan kielen B2-oppimäärä vuosiluokilla 7-9

Valinnaisen B2-kielen opetus järjestetään useimmiten vuosiluokilla 8-9. B2-kieli on oppilaalle äidinkielen jälkeen kolmas tai neljäs opiskeltava kieli, joten oppilaalla on jo paljon kokemusta kielten opiskelusta. Hän kykenee käyttämään aiemmin hankkimaansa tietoa ja taitoa oppimisensa tukena. Oppilasta rohkaistaan käyttämään kaikkia opiskelemiaan kieliä monipuolisessa vuorovaikutuksessa ja tiedonhankinnassa. Opetuksen tavoitteena on kehittää oppilaan kielellistä päättelykykyä ja samalla edistää hänen kielenopiskelutaitojaan. Kulttuurisen moninaisuuden ymmärtämistä syvennetään pohtimalla erilaisia kieliyhteisöihin liittyviä arvosidonnaisia ilmiöitä. Myös tunteiden käsittelylle annetaan tilaa, ja tarpeen mukaan vaikeita asioita voidaan käsitellä myös koulun opetuskielellä.

Perusteissa kuvattu kehittyvän kielitaidon taso perusopetuksen päättövaiheessa soveltuu parhaiten indoeurooppalaisiin kieliin sekä eurooppalaisiin kieliin, joissa käytetään aakkosiin pohjautuvaa kirjoitusjärjestelmää. Muihin kieliin opetuksen järjestäjä laatii opetussuunnitelman noudattaen näitä perusteita soveltuvin osin. Kansainvälisesti hyväksyttyjä kielikohtaisia viitekehyksiä noudatetaan soveltuvin osin ei-eurooppalaisten kielten opetuksessa (esim. kirjoitusmerkit). Opetusta voidaan integroida eri oppiaineiden ja monialaisten

oppimiskokonaisuuksien opetukseen. Oppilaita rohkaistaan tiedon hakuun opetettavalla kielellä eri oppiaineissa.

Vieraan kielen B2-oppimäärän oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Tavoitteena on, että kielenkäyttö olisi mahdollisimman asianmukaista, luonnollista ja oppilaille merkityksellistä. Työskentelyssä korostuu pari- ja pienryhmätyö sekä yhdessä oppiminen erityyppisissä oppimisympäristöissä. Monikielisyys- ja kielikasvatuksen tavoitteiden saavuttamiseksi tarvitaan opettajien yhteistyötä. Pelillisyyden, musiikin ja draaman avulla oppilaat saavat mahdollisuuden kokeilla kasvavaa kielitaitoaan ja käsitellä myös asenteita. Opetuksessa käytetään monipuolisesti eri oppimisympäristöjä, viestintäkanavia ja -välineitä. Oppilaita ohjataan aktiiviseen toimijuuteen ja itsenäiseen vastuun ottoon omasta oppimisestaan Eurooppalaisen kielisalkun tai vastaavan työvälineen avulla. Oppilaat tutustuvat ympäröivän yhteisön monikielisyyteen ja -kulttuurisuuteen kotikansainvälisyyden avulla. Heille tarjotaan myös mahdollisuuksia harjoitella kansainvälistä yhteydenpitoa. Kohdekieltä käytetään aina kun se on mahdollista.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki vieraan kielen B2-oppimäärässä vuosiluokilla 7-9

Oppilaita ohjataan käyttämään kielitaitoaan rohkeasti. Runsas viestinnällinen harjoittelu tukee oppilaiden kielitaidon kehittymistä. Oppilaita kannustetaan opiskelemaan myös muita koulun tarjoamia kieliä. Oppilaille, joilla on kieliin liittyviä oppimisvaikeuksia, tarjotaan tukea. Opetus suunnitellaan niin, että se tarjoaa haasteita myös muita nopeammin edistyville tai kieltä entuudestaan osaaville.

Oppilaita kannustetaan vieraiden kielten opintoihin oppimisvaikeuksista huolimatta. Oppilasta ohjataan tunnistamaan ja hyödyntämään omia vahvuuksiaan kielenoppijana. Oppilaan kielitietoisuutta lisätään kiinnittämällä huomio kielten samankaltaisuuksiin. Esiin tuodaan kielitaidon tärkeys jatko-opintojen kannalta.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi vieraan kielen B2-oppimäärässä vuosiluokilla 7–9

Arviointi on monipuolista, ja se antaa oppilaille mahdollisuuden painottaa itselleen luontevia ilmaisumuotoja. Formatiiviseen arviointiin liittyvän oppilaan oppimista ohjaavan ja kannustavan palautteen avulla oppilaita autetaan tulemaan tietoisiksi omista taidoistaan ja kehittämään niitä. Oppilaita rohkaistaan käyttämään oppimaansa erilaisissa viestintätilanteissa. Oppimista arvioidaan monin eri tavoin myös itsearvioinnin ja vertaispalautteen keinoin. Summatiivinen arviointi perustuu siihen, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on saavuttanut paikallisessa opetussuunnitelmassa vieraan kielen B2-oppimäärälle asetetut tavoitteet.

Oppilaan kehittyvän kielitaidon arviointi perustuu Eurooppalaiseen viitekehykseen ja sen pohjalta laadittuun suomalaiseen sovellukseen Kehittyvän kielitaidon asteikko. Arvioinnissa välineenä voidaan käyttää myös esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua.

Arvioinnin tulee olla monipuolista, jotta oppilaat, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia tai joilla on muulla tavoin kielellisesti erilaiset lähtökohdat, saavat erilaisia mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona oppilaan vieraan kielen B2-oppimäärän opiskelu päättyy vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päättöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on

opiskelun päättyessä saavuttanut vieraan kielen B2-oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt vieraan kielen B2-oppimäärän tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päättöarvosana on vieraan kielen B2-oppimäärän tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan vieraan kielen B2-oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päättöarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy vieraan kielen B2-oppimäärän päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan.

8

Vuosiluokan tavoitteet ja keskeiset sisällöt

T1 auttaa oppilasta hahmottamaan uuden opiskeltavan kielen suhde aiemmin opiskelemiinsa kieliin, tutustumaan kyseisen kielen kielialueeseen ja elämänmuodon joihinkin keskeisiin piirteisiin sekä tukea oppilaan kielellisen päättelykyvyn, uteliaisuuden ja monikielisyyden kehittymistä

- Oppilas tutustuu Saksan kielialueeseen kuuluviin maihin ja kulttuuriin.
- Verrataan saksan kieltä jo opiskeltuihin kieliin.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa kertoa, missä kohdekieltä puhutaan. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä kohdekielen kulttuureista ja niihin liittyvistä elämänmuodoista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kertoa, missä kohdekieltä puhutaan sekä antaa joitakin esimerkkejä kohdekielen suhteesta muihin kieliin. Oppilas osaa kertoa kohdekielen kulttuureista ja niihin liittyvistä elämänmuodoista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kertoa, missä kohdekieltä puhutaan, ja vertailla kohdekielen suhdetta muihin kieliin. Oppilas osaa kuvailla kohdekielen kulttuureita ja kuvailla niihin liittyviä elämänmuotoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa vertailla ja pohtia kohdekielen suhdetta muihin kieliin. Oppilas osaa hyödyntää kohdekielen keskeisimpiä erityispiirteitä oppimisessaan. Oppilas osaa vertailla kohdekielen kulttuureita ja niihin liittyviä elämänmuotoja.

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tutkitaan ja vertaillaan piirteitä, jotka ovat opiskeltavalle kielelle luonteenomaisia ja jotka erottavat sitä tai tekevät siitä tunnistettavan aiemmin opitun perustelleella. Muodostetaan käsitys lähisukukielistä, tutustutaan opiskeltavan kielen levinneisyyden taustaan, etsitään oppilaita

kiinnostavaa tietoa kielialueen kulttuurisista ja muista ilmiöistä. Pohditaan mahdollisia kyseiseen kieleen ja kulttuuriin liittyviä ennakko-oletuksia.

Paikallinen tarkennus:

- Tutustutaan saksankielisten maiden maantieteeseen
- Tutustutaan Saksan kulttuuriin (esim. koulu, juhlapäivät, ruoka).
- Käsitellään monikulttuurisuutta saksalaisessa yhteiskunnassa
- Tutustutaan saksankielisen alueen nuorisokulttuuriin (esim. musiikki, sosiaalisen median vaikuttajat)
- Pohditaan saksan kielen asemaa Suomessa ja Euroopassa
- Tutustutaan lainasanoihin
- Vertaillaan suomen ja saksan äänne-eroja

T2 rohkaista oppilasta näkemään opiskeltavan kielen taito osana jatkuvaa oppimista ja oman kielivarannon karttumista, ohjata oppilasta löytämään itselleen ja ikäkaudelleen parhaiten sopivia tapoja oppia kieliä ja kannustaa häntä käyttämään vähäistäkin taitoaan myös oppituntien ulkopuolella

- Oppilas kokeilee erilaisia oppimisympäristöjä (esim. kielenoppimissovelluksia).
- Oppilas havainnoi missä hän voi käyttää kieltä myös koulun ulkopuolella (esim. sosiaalisessa mediassa).

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä mahdollisuuksista käyttää kohdekieltä. Oppilas osaa käyttää joitakin itselle sopivia tapoja oppia kohdekieltä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kertoa mahdollisuuksista käyttää kohdekielen taitoaan myös koulun päätyttyä. Oppilas osaa käyttää yleisimpiä itselle sopivia tapoja oppia kohdekieltä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kertoa, mihin hän voi käyttää kohdekielen taitoaan myös koulun päätyttyä. Oppilas osaa käyttää keskeisimpiä itselle sopivia tapoja oppia kohdekieltä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa kertoa, kuinka kohdekielen taitoa voi hyödyntää myös koulun päätyttyä. Oppilas osaa käyttää monipuolisia itselle sopivia tapoja oppia kohdekieltä.

S2 Kielenopiskelutaidot

Tutkitaan yhdessä, mikä edistää parhaiten kohdekielen oppimista, mihin kieltä voi käyttää ja mistä löytyy kiinnostavaa kohdekielistä aineistoa. Asetetaan omia tavoitteita, opetellaan antamaan ja vastaanottamaan palautetta.

Paikallinen tarkennus:

- Asetetaan tavoitteita, harjoitellaan itse- ja vertaisarviointia sekä omien vahvuuksien tunnistamista

- Kokeillaan erilaisia monipuolisia, pitkäjänteiseen työskentelyyn tähtääviä opiskelutapoja ja digitaalisten sovellusten hyödyntämistä kielen opiskelussa
- Harjoitellaan päättelytaitoja vieraan kieliaineksen kohdalla
- Tehdään ohjattuja keskusteluharjoituksia parin kanssa tai pienissä ryhmissä

T3 järjestää oppilaalle tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista vuorovaikutusta

- Oppilas harjoittelee runsaasti erilaisia yksinkertaisia viestintätilanteita.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.1 Oppilas selviytyy satunnaisesti viestintäkumppanin tukemana muutamasta, kaikkein yleisimmin toistuvasta ja rutiininomaisesta viestintätilanteesta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A1.2 Oppilas selviytyy satunnaisesti yleisimmin toistuvista, rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen vielä enimmäkseen viestintäkumppaniin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A1.3 Oppilas selviytyy monista rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen joskus viestintäkumppaniin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso A2.1 Oppilas pystyy vaihtamaan ajatuksia tai tietoja tutuissa ja jokapäiväisissä tilanteissa sekä toisinaan ylläpitämään viestintätilannetta.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia ja erilaisia tekstejä lähinnä epämuodollisissa tilanteissa. Tarpeen mukaan opetellaan myös muodollisempaa kielenkäyttöä. Valitaan oppilaita kiinnostavia kielenkäytön aihepiirejä näkökulmana minä, me ja maailma. Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan kohdekieltä monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä kohdekielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Valittaessa tekstejä ja aiheita otetaan jossain määrin huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys ja asema. Havainnoidaan kohdekielen rytmiä, intonaatiota ja muita ääntämisen piirteitä ja harjoitellaan ääntämään luontevasti. Harjoitellaan tunnistamaan opiskeltavan kielen foneettisen tarkekirjoituksen merkkejä sekä tuottamaan tarvittavia kirjoitusmerkkejä.

Paikallinen tarkennus:

- Harjoitellaan perusviestintätilanteita (esim. tervehdysfraasit, kuulumisten kysyminen, kohtelias ostostilanne)
- Harjoitellaan arkielämään liittyviä aihepiirejä (esim. itsestä ja perheestä kertominen, asuminen, harrastukset, koulu)
- Valitaan aihepiirejä oppilaiden kiinnostuksen mukaan
- Harjoitellaan viestinnän kannalta olennaisia rakenteita ja fraaseja (perusverbejä ja niiden taivutusta, peruskysymyksiä, kellonaikoja)
- Harjoitellaan ääntämistä luontevissa tilanteissa

T4 tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä

- Oppilas tutustuu tapoihin reagoida esimerkiksi pienin elein tai sanallisin ilmauksin.
- Oppilas harjoittelee pyytämään apua tai toistoa.
- Oppilas harjoittelee erilaisia yksinkertaisia fraaseja.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.1 Oppilas tarvitsee paljon apukeinoja (esim. eleet, piirtäminen, sanastot, internet). Oppilas osaa joskus arvailla tai päätellä yksittäisten sanojen merkityksiä asiayhteyden, yleistiedon tai muun kielitaitonsa perusteella. Oppilas osaa ilmaista, onko ymmärtänyt.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A1.2 Oppilas tukeutuu viestinnässään kaikkein keskeisimpiin sanoihin ja ilmauksiin. Oppilas tarvitsee paljon apukeinoja. Oppilas osaa pyytää toistamista tai hidastamista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A1.3 Oppilas osallistuu viestintään, mutta tarvitsee vielä usein apukeinoja. Oppilas osaa reagoida suppein sanallisin ilmauksin, pienin elein (esim. nyökkäämällä), äännähdyksin, tai muunlaisella minimipalautteella. Oppilas joutuu pyytämään selvennystä tai toistoa hyvin usein.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso A2.1 Oppilas osallistuu enenevässä määrin viestintään turvautuen harvemmin ei-kielellisiin ilmaisuihin. Oppilas joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä melko usein ja osaa jonkin verran soveltaa viestintäkumppanin ilmaisuja omassa viestinnässään.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia ja erilaisia tekstejä lähinnä epämuodollisissa tilanteissa. Tarpeen mukaan opetellaan myös muodollisempaa kielenkäyttöä. Valitaan oppilaita kiinnostavia kielenkäytön aihepiirejä näkökulmana minä, me ja maailma. Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan kohdekieltä monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä kohdekielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Valittaessa tekstejä ja aiheita otetaan jossain määrin huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys ja asema. Havainnoidaan kohdekielen rytmiä, intonaatiota ja muita ääntämisen piirteitä ja harjoitellaan ääntämään luontevasti. Harjoitellaan tunnistamaan opiskeltavan kielen foneettisen tarkekirjoituksen merkkejä sekä tuottamaan tarvittavia kirjoitusmerkkejä.

Paikallinen tarkennus:

- Harjoitellaan perusviestintätilanteita (esim. tervehdysfraasit, kuulumisten kysyminen, kohtelias ostostilanne)

- Harjoitellaan arkielämään liittyviä aihepiirejä (esim. itsestä ja perheestä kertominen, asuminen, harrastukset, koulu)
- Valitaan aihepiirejä oppilaiden kiinnostuksen mukaan
- Harjoitellaan viestinnän kannalta olennaisia rakenteita ja fraaseja (perusverbejä ja niiden taivutusta, peruskysymyksiä, kellonaikoja)
- Harjoitellaan ääntämistä luontevissa tilanteissa

T5 auttaa oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten tuntemustaan

- Oppilas harjoittelee saksan kielelle ominaisia kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.1 Oppilas osaa käyttää muutamia kielelle ja kulttuurille tyypillisimpiä kohteliaisuuden ilmauksia (tervehtiminen, hyvästely, kiittäminen) joissakin kaikkein rutiininomaisimmissa sosiaalisissa kontakteissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A1.2 Oppilas osaa käyttää muutamia kaikkein yleisimpiä kielelle ominaisia kohteliaisuuden ilmauksia rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A1.3 Oppilas osaa käyttää yleisimpiä kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia monissa rutiininomaisissa sosiaalisissa tilanteissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso A2.1 Oppilas selviytyy lyhyistä sosiaalisista tilanteista ja osaa käyttää yleisimpiä kohteliaita tervehdyksiä ja puhuttelumuotoja sekä esittää kohteliaasti esimerkiksi pyyntöjä, kutsuja, ehdotuksia ja anteeksipyyntöjä ja vastata sellaisiin.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia ja erilaisia tekstejä lähinnä epämuodollisissa tilanteissa. Tarpeen mukaan opetellaan myös muodollisempaa kielenkäyttöä. Valitaan oppilaita kiinnostavia kielenkäytön aihepiirejä näkökulmana minä, me ja maailma. Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan kohdekieltä monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä kohdekielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Valittaessa tekstejä ja aiheita otetaan jossain määrin huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys ja asema. Havainnoidaan kohdekielen rytmiä, intonaatiota ja muita ääntämisen piirteitä ja harjoitellaan ääntämään luontevasti. Harjoitellaan tunnistamaan opiskeltavan kielen foneettisen tarkekirjoituksen merkkejä sekä tuottamaan tarvittavia kirjoitusmerkkejä.

Paikallinen tarkennus:

- Harjoitellaan perusviestintätilanteita (esim. tervehdysfraasit, kuulumisten kysyminen, kohtelias ostostilanne)
- Harjoitellaan arkielämään liittyviä aihepiirejä (esim. itsestä ja perheestä kertominen, asuminen, harrastukset, koulu)
- Valitaan aihepiirejä oppilaiden kiinnostuksen mukaan
- Harjoitellaan viestinnän kannalta olennaisia rakenteita ja fraaseja (perusverbejä ja niiden taivutusta, peruskysymyksiä, kellonaikoja)
- Harjoitellaan ääntämistä luontevissa tilanteissa

T6 rohkaista oppilasta tulkitsemaan ikätasolleen sopivia ja itseään kiinnostavia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä

- Oppilas löytää tarvitsemansa yksinkertaisen tiedon lyhyestä, tuttuja sanoja sisältävästä tekstistä.
- Oppilas ohjataan hyödyntämään päättelykykyään tekstin tulkinnassa.
- Oppilas ymmärtää tunneilla toistuvia yksinkertaisia ohjeita.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.1 Oppilas ymmärtää vähäisen määrän yksittäisiä puhuttuja ja kirjoitettuja sanoja ja ilmauksia. Oppilas tuntee kirjainjärjestelmän tai hyvin rajallisen määrän kirjoitusmerkkejä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A1.2 Oppilas ymmärtää harjoiteltua, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää muutaman sanan mittaista kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta. Oppilas tunnistaa tekstistä yksittäisiä tietoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A1.3 Oppilas ymmärtää yksinkertaista, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta asiayhteyden tukemana. Oppilas pystyy löytämään tarvitsemansa yksinkertaisen tiedon lyhyestä tekstistä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso A2.1 Oppilas ymmärtää helppoja, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sekä selkeää puhetta sisältäviä tekstejä. Oppilas ymmärtää lyhyiden, yksinkertaisten, itseään kiinnostavien viestien ydinsisällön ja tekstin pääajatukset tuttua sanastoa sisältävästä, ennakoitavasta tekstistä. Oppilas pystyy hyvin yksinkertaiseen päättelyyn asiayhteyden tukemana.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia ja erilaisia tekstejä lähinnä epämuodollisissa tilanteissa. Tarpeen mukaan opetellaan myös muodollisempaa kielenkäyttöä. Valitaan oppilaita kiinnostavia kielenkäytön aihepiirejä näkökulmana minä, me ja maailma. Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan kohdekieltä monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä

itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä kohdekielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Valittaessa tekstejä ja aiheita otetaan jossain määrin huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys ja asema. Havainnoidaan kohdekielen rytmiä, intonaatiota ja muita ääntämisen piirteitä ja harjoitellaan ääntämään luontevasti. Harjoitellaan tunnistamaan opiskeltavan kielen foneettisen tarkekirjoituksen merkkejä sekä tuottamaan tarvittavia kirjoitusmerkkejä.

Paikallinen tarkennus:

- Harjoitellaan perusviestintätilanteita (esim. tervehdysfraasit, kuulumisten kysyminen, kohtelias ostostilanne)
- Harjoitellaan arkielämään liittyviä aihepiirejä (esim. itsestä ja perheestä kertominen, asuminen, harrastukset, koulu)
- Valitaan aihepiirejä oppilaiden kiinnostuksen mukaan
- Harjoitellaan viestinnän kannalta olennaisia rakenteita ja fraaseja (perusverbejä ja niiden taivutusta, peruskysymyksiä, kellonaikoja)
- Harjoitellaan ääntämistä luontevissa tilanteissa

T7 tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella ikätasolle sopivaa pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisimpiin rakenteisiin

- Oppilas tutustuu saksan kielen äänteisiin.
- Oppilas harjoittelee ääntämään tuttuja sanoja ja ilmauksia ymmärrettävästi.
- Oppilas harjoittelee käyttämään harjoiteltuja ilmaisuja puheessa.
- Oppilas harjoittelee kirjoittamaan tuttuja sanoja ja ilmauksia saksaksi.
- Oppilas harjoittelee joitain viestinnän kannalta olennaisia perusrakenteita.
- Oppilas harjoittelee kertomaan perusasioita lähiympäristöstään.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.1 Oppilas osaa ilmaista itseään puheessa hyvin suppeasti käyttäen harjoiteltuja sanoja ja opeteltuja vakioilmaisuja. Oppilas ääntää joitakin harjoiteltuja ilmauksia ymmärrettävästi ja osaa kirjoittaa joitakin erillisiä sanoja ja sanontoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A1.1/A1.2 Oppilas pystyy kertomaan ohjatusti joistakin tutuista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa. Oppilas osaa kirjoittaa joitakin sanoja ja lauseita. Oppilas ääntää harjoiteltuja ilmauksia ymmärrettävästi. Oppilas osaa hyvin suppean perussanaston, muutaman tilannesidonnaisen ilmauksen ja peruskieliopin aineksia.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A1.2 Oppilas pystyy kertomaan joistakin tutuista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittaa muutaman lyhyen lauseen harjoitelluista aiheista. Oppilas ääntää useimmat harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi. Oppilas osaa hyvin suppean perussanaston, muutaman tilannesidonnaisen ilmauksen ja peruskieliopin aineksia.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso A1.3 Oppilas osaa rajallisen määrän lyhyitä, ulkoa opeteltuja ilmauksia, keskeistä sanastoa ja perustason lauserakenteita. Oppilas pystyy kertomaan arkisista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittamaan yksinkertaisia viestejä ja ääntää harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia ja erilaisia tekstejä lähinnä epämuodollisissa tilanteissa. Tarpeen mukaan opetellaan myös muodollisempaa kielenkäyttöä. Valitaan oppilaita kiinnostavia kielenkäytön aihepiirejä näkökulmana minä, me ja maailma. Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan kohdekieltä monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä kohdekielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Valittaessa tekstejä ja aiheita otetaan jossain määrin huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys ja asema. Havainnoidaan kohdekielen rytmiä, intonaatiota ja muita ääntämisen piirteitä ja harjoitellaan ääntämään luontevasti. Harjoitellaan tunnistamaan opiskeltavan kielen foneettisen tarkekirjoituksen merkkejä sekä tuottamaan tarvittavia kirjoitusmerkkejä.

Paikallinen tarkennus:

- Harjoitellaan perusviestintätilanteita (esim. tervehdysfraasit, kuulumisten kysyminen, kohtelias ostostilanne)
- Harjoitellaan arkielämään liittyviä aihepiirejä (esim. itsestä ja perheestä kertominen, asuminen, harrastukset, koulu)
- Valitaan aihepiirejä oppilaiden kiinnostuksen mukaan

- Harjoitellaan viestinnän kannalta olennaisia rakenteita ja fraaseja (perusverbejä ja niiden taivutusta, peruskysymyksiä, kellonaikoja)
- Harjoitellaan ääntämistä luontevissa tilanteissa

9

Vuosiluokan tavoitteet ja keskeiset sisällöt

T1 auttaa oppilasta hahmottamaan uuden opiskeltavan kielen suhde aiemmin opiskelemiinsa kieliin, tutustumaan kyseisen kielen kielialueeseen ja elämänmuodon joihinkin keskeisiin piirteisiin sekä tukea oppilaan kielellisen päättelykyvyn, uteliaisuuden ja monikielisyyden kehittymistä

- Oppilas tutustuu Saksan kielialueeseen kuuluviin maihin ja kulttuuriin.
- Verrataan saksan kieltä jo opiskeltuihin kieliin.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa kertoa, missä kohdekieltä puhutaan. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä kohdekielen kulttuureista ja niihin liittyvistä elämänmuodoista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kertoa, missä kohdekieltä puhutaan sekä antaa joitakin esimerkkejä kohdekielen suhteesta muihin kieliin. Oppilas osaa kertoa kohdekielen kulttuureista ja niihin liittyvistä elämänmuodoista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kertoa, missä kohdekieltä puhutaan, ja vertailla kohdekielen suhdetta muihin kieliin. Oppilas osaa kuvailla kohdekielen kulttuureita ja kuvailla niihin liittyviä elämänmuotoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa vertailla ja pohtia kohdekielen suhdetta muihin kieliin. Oppilas osaa hyödyntää kohdekielen keskeisimpiä erityispiirteitä oppimisessaan. Oppilas osaa vertailla kohdekielen kulttuureita ja niihin liittyviä elämänmuotoja.

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tutkitaan ja vertaillaan piirteitä, jotka ovat opiskeltavalle kielelle luonteenomaisia ja jotka erottavat sitä tai tekevät siitä tunnistettavan aiemmin opitun perustelleella. Muodostetaan käsitys lähisukukielistä, tutustutaan opiskeltavan kielen levinneisyyden taustaan, etsitään oppilaita kiinnostavaa tietoa kielialueen kulttuurisista ja muista ilmiöistä. Pohditaan mahdollisia kyseiseen kieleen ja kulttuuriin liittyviä ennakko-oletuksia.

Paikallinen tarkennus:

- Tutustutaan Itävaltaan ja Sveitsiin
- Käsitellään nuorille tärkeitä asioita, arvoja ja monikulttuurisuutta
- Pohditaan saksan kielen asemaa työelämässä ja jatko-opinnoissa

T2 rohkaista oppilasta näkemään opiskeltavan kielen taito osana jatkuvaa oppimista ja oman kielivarannon karttumista, ohjata oppilasta löytämään itselleen ja ikäkaudelleen parhaiten sopivia tapoja oppia kieliä ja kannustaa häntä käyttämään vähäistäkin taitoaan myös oppituntien ulkopuolella

- Oppilasta ohjataan itseohjautuvuuteen kielten opiskelussa kokeilemalla erilaisia tapoja opiskella kieltä.
- Oppilas rohkaistuu hyödyntämään kielitaitoaan itsenäisesti koulun ulkopuolella.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä mahdollisuuksista käyttää kohdekieltä. Oppilas osaa käyttää joitakin itselle sopivia tapoja oppia kohdekieltä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kertoa mahdollisuuksista käyttää kohdekielen taitoaan myös koulun päätyttyä. Oppilas osaa käyttää yleisimpiä itselle sopivia tapoja oppia kohdekieltä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kertoa, mihin hän voi käyttää kohdekielen taitoaan myös koulun päätyttyä. Oppilas osaa käyttää keskeisimpiä itselle sopivia tapoja oppia kohdekieltä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa kertoa, kuinka kohdekielen taitoa voi hyödyntää myös koulun päätyttyä. Oppilas osaa käyttää monipuolisia itselle sopivia tapoja oppia kohdekieltä.

S2 Kielenopiskelutaidot

Tutkitaan yhdessä, mikä edistää parhaiten kohdekielen oppimista, mihin kieltä voi käyttää ja mistä löytyy kiinnostavaa kohdekielistä aineistoa. Asetetaan omia tavoitteita, opetellaan antamaan ja vastaanottamaan palautetta.

Paikallinen tarkennus:

- Asetetaan tavoitteita, harjoitellaan itse- ja vertaisarviointia sekä omien vahvuuksien tunnistamista
- Opitaan erilaisia monipuolisia, pitkäjänteiseen työskentelyyn tähtääviä opiskelutapoja ja digitaalisten sovellusten hyödyntämistä kielen opiskelussa
- Opitaan päättelytaitoja vieraan kieliaineksen kohdalla
- Tehdään ohjattuja keskusteluharjoituksia parin kanssa tai pienissä ryhmissä
- Käytetään erilaisia oppimateriaaleja ja lähteitä

T3 järjestää oppilaalle tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista vuorovaikutusta

- Oppilas harjoittelee runsaasti erilaisia viestintätilanteita.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.1 Oppilas selviytyy satunnaisesti viestintäkumppanin tukemana muutamasta, kaikkein yleisimmin toistuvasta ja rutiininomaisesta viestintätilanteesta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A1.2 Oppilas selviytyy satunnaisesti yleisimmin toistuvista, rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen vielä enimmäkseen viestintäkumppaniin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A1.3 Oppilas selviytyy monista rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen joskus viestintäkumppaniin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso A2.1 Oppilas pystyy vaihtamaan ajatuksia tai tietoja tutuissa ja jokapäiväisissä tilanteissa sekä toisinaan ylläpitämään viestintätilannetta.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia ja erilaisia tekstejä lähinnä epämuodollisissa tilanteissa. Tarpeen mukaan opetellaan myös muodollisempaa kielenkäyttöä. Valitaan oppilaita kiinnostavia kielenkäytön aihepiirejä näkökulmana minä, me ja maailma. Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan kohdekieltä monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä kohdekielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Valittaessa tekstejä ja aiheita otetaan jossain määrin huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys ja asema. Havainnoidaan kohdekielen rytmiä, intonaatiota ja muita ääntämisen piirteitä ja harjoitellaan ääntämään luontevasti. Harjoitellaan tunnistamaan opiskeltavan kielen foneettisen tarkekirjoituksen merkkejä sekä tuottamaan tarvittavia kirjoitusmerkkejä.

Paikallinen tarkennus:

- Opitaan lisää viestintä- ja asiointitilanteita (esim. vaatteiden ostaminen, voinnista ja vaivoista puhuminen, Suomesta kertominen)
- Harjoitellaan mielipiteen ilmaisemista (esim. elokuvasta)
- Opitaan kertomaan jatko-opinnoista ja tulevaisuuden haaveista
- Valitaan aihepiirejä oppilaiden kiinnostuksen mukaan
- Opitaan lisää verbejä (myös tärkeimpiä epäsäännöllisiä verbejä)
- Harjoitellaan viestinnän kannalta olennaisia rakenteita
- Harjoitellaan ääntämistä luontevissa tilanteissa

T4 tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä

- Oppilas osaa käyttää erilaisissa viestintätilanteissa harjoiteltuja fraaseja ja muita viestintäkeinoja.
- Oppilas harjoittelee lisää erilaisia tapoja reagoida viestintätilanteissa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.1 Oppilas tarvitsee paljon apukeinoja (esim. eleet, piirtäminen, sanastot, internet). Oppilas osaa joskus arvailla tai päätellä yksittäisten sanojen merkityksiä asiayhteyden, yleistiedon tai muun kielitaitonsa perusteella. Oppilas osaa ilmaista, onko ymmärtänyt.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A1.2 Oppilas tukeutuu viestinnässään kaikkein keskeisimpiin sanoihin ja ilmauksiin. Oppilas tarvitsee paljon apukeinoja. Oppilas osaa pyytää toistamista tai hidastamista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A1.3 Oppilas osallistuu viestintään, mutta tarvitsee vielä usein apukeinoja. Oppilas osaa reagoida suppein sanallisin ilmauksin, pienin elein (esim. nyökkäämällä), äännähdyksin, tai muunlaisella minimipalautteella. Oppilas joutuu pyytämään selvennystä tai toistoa hyvin usein.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso A2.1 Oppilas osallistuu enenevässä määrin viestintään turvautuen harvemmin ei-kielellisiin ilmaisuihin. Oppilas joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä melko usein ja osaa jonkin verran soveltaa viestintäkumppanin ilmaisuja omassa viestinnässään.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia ja erilaisia tekstejä lähinnä epämuodollisissa tilanteissa. Tarpeen mukaan opetellaan myös muodollisempaa kielenkäyttöä. Valitaan oppilaita kiinnostavia kielenkäytön aihepiirejä näkökulmana minä, me ja maailma. Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan kohdekieltä monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä kohdekielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Valittaessa tekstejä ja aiheita otetaan jossain määrin huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys ja asema. Havainnoidaan kohdekielen rytmiä, intonaatiota ja muita ääntämisen piirteitä ja harjoitellaan ääntämään luontevasti. Harjoitellaan tunnistamaan opiskeltavan kielen foneettisen tarkekirjoituksen merkkejä sekä tuottamaan tarvittavia kirjoitusmerkkejä.

Paikallinen tarkennus:

- Opitaan lisää viestintä- ja asiointitilanteita (esim. vaatteiden ostaminen, voinnista ja vaivoista puhuminen, Suomesta kertominen)
- Harjoitellaan mielipiteen ilmaisemista (esim. elokuvasta)
- Opitaan kertomaan jatko-opinnoista ja tulevaisuuden haaveista
- Valitaan aihepiirejä oppilaiden kiinnostuksen mukaan
- Opitaan lisää verbejä (myös tärkeimpiä epäsäännöllisiä verbejä)
- Harjoitellaan viestinnän kannalta olennaisia rakenteita
- Harjoitellaan ääntämistä luontevissa tilanteissa

T5 auttaa oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten tuntemustaan

- Oppilas oppii lisää kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia.
- Oppilas osaa käyttää harjoiteltuja kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.1 Oppilas osaa käyttää muutamia kielelle ja kulttuurille tyypillisimpiä kohteliaisuuden ilmauksia (tervehtiminen, hyvästely, kiittäminen) joissakin kaikkein rutiininomaisimmissa sosiaalisissa kontakteissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A1.2 Oppilas osaa käyttää muutamia kaikkein yleisimpiä kielelle ominaisia kohteliaisuuden ilmauksia rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A1.3 Oppilas osaa käyttää yleisimpiä kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia monissa rutiininomaisissa sosiaalisissa tilanteissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso A2.1 Oppilas selviytyy lyhyistä sosiaalisista tilanteista ja osaa käyttää yleisimpiä kohteliaita tervehdyksiä ja puhuttelumuotoja sekä esittää kohteliaasti esimerkiksi pyyntöjä, kutsuja, ehdotuksia ja anteeksipyyntöjä ja vastata sellaisiin.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia ja erilaisia tekstejä lähinnä epämuodollisissa tilanteissa. Tarpeen mukaan opetellaan myös muodollisempaa kielenkäyttöä. Valitaan oppilaita kiinnostavia kielenkäytön aihepiirejä näkökulmana minä, me ja maailma. Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan kohdekieltä monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä kohdekielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Valittaessa tekstejä ja aiheita otetaan jossain määrin huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys ja asema. Havainnoidaan kohdekielen rytmiä, intonaatiota ja muita ääntämisen piirteitä ja harjoitellaan ääntämään luontevasti. Harjoitellaan tunnistamaan opiskeltavan kielen foneettisen tarkekirjoituksen merkkejä sekä tuottamaan tarvittavia kirjoitusmerkkejä.

Paikallinen tarkennus:

- Opitaan lisää viestintä- ja asiointitilanteita (esim. vaatteiden ostaminen, voinnista ja vaivoista puhuminen, Suomesta kertominen)
- Harjoitellaan mielipiteen ilmaisemista (esim. elokuvasta)
- Opitaan kertomaan jatko-opinnoista ja tulevaisuuden haaveista
- Valitaan aihepiirejä oppilaiden kiinnostuksen mukaan
- Opitaan lisää verbejä (myös tärkeimpiä epäsäännöllisiä verbejä)
- Harjoitellaan viestinnän kannalta olennaisia rakenteita
- Harjoitellaan ääntämistä luontevissa tilanteissa

T6 rohkaista oppilasta tulkitsemaan ikätasolleen sopivia ja itseään kiinnostavia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä

- Oppilas harjoittelee erilaisten tekstien tulkitsemista ja pääkohtien löytämistä niistä.
- Oppilas harjoittelee ohjatusti myös oppimateriaalin ulkopuolisten lähteiden hyödyntämistä, tulkitsemista ja pääkohtien löytämistä niistä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.1 Oppilas ymmärtää vähäisen määrän yksittäisiä puhuttuja ja kirjoitettuja sanoja ja ilmauksia. Oppilas tuntee kirjainjärjestelmän tai hyvin rajallisen määrän kirjoitusmerkkejä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A1.2 Oppilas ymmärtää harjoiteltua, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää muutaman sanan mittaista kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta. Oppilas tunnistaa tekstistä yksittäisiä tietoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A1.3 Oppilas ymmärtää yksinkertaista, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta asiayhteyden tukemana. Oppilas pystyy löytämään tarvitsemansa yksinkertaisen tiedon lyhyestä tekstistä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso A2.1 Oppilas ymmärtää helppoja, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sekä selkeää puhetta sisältäviä tekstejä. Oppilas ymmärtää lyhyiden, yksinkertaisten, itseään kiinnostavien viestien ydinsisällön ja tekstin pääajatukset tuttua sanastoa sisältävästä, ennakoitavasta tekstistä. Oppilas pystyy hyvin yksinkertaiseen päättelyyn asiayhteyden tukemana.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia ja erilaisia tekstejä lähinnä epämuodollisissa tilanteissa. Tarpeen mukaan opetellaan myös muodollisempaa kielenkäyttöä. Valitaan oppilaita kiinnostavia kielenkäytön aihepiirejä näkökulmana minä, me ja maailma. Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan kohdekieltä monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä kohdekielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Valittaessa tekstejä ja aiheita otetaan jossain määrin huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys ja asema. Havainnoidaan kohdekielen rytmiä, intonaatiota ja muita ääntämisen piirteitä ja harjoitellaan ääntämään luontevasti. Harjoitellaan tunnistamaan opiskeltavan kielen foneettisen tarkekirjoituksen merkkejä sekä tuottamaan tarvittavia kirjoitusmerkkejä.

Paikallinen tarkennus:

- Opitaan lisää viestintä- ja asiointitilanteita (esim. vaatteiden ostaminen, voinnista ja vaivoista puhuminen, Suomesta kertominen)
- Harjoitellaan mielipiteen ilmaisemista (esim. elokuvasta)

- Opitaan kertomaan jatko-opinnoista ja tulevaisuuden haaveista
- Valitaan aihepiirejä oppilaiden kiinnostuksen mukaan
- Opitaan lisää verbejä (myös tärkeimpiä epäsäännöllisiä verbejä)
- Harjoitellaan viestinnän kannalta olennaisia rakenteita
- Harjoitellaan ääntämistä luontevissa tilanteissa

T7 tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella ikätasolle sopivaa pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisimpiin rakenteisiin

- Oppilas osaa kertoa joistakin tutuista ja itselleen tärkeistä asioista ja kirjoittaa muutaman lyhyen lauseen harjoitelluista aiheista.
- Oppilas ääntää useimmat harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi.
- Oppilas hallitsee harjoiteltua sanastoa, muutamia ilmauksia sekä peruskieliopin aineksia.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.1 Oppilas osaa ilmaista itseään puheessa hyvin suppeasti käyttäen harjoiteltuja sanoja ja opeteltuja vakioilmaisuja. Oppilas ääntää joitakin harjoiteltuja ilmauksia ymmärrettävästi ja osaa kirjoittaa joitakin erillisiä sanoja ja sanontoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A1.1/A1.2 Oppilas pystyy kertomaan ohjatusti joistakin tutuista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa. Oppilas osaa kirjoittaa joitakin sanoja ja lauseita. Oppilas ääntää harjoiteltuja ilmauksia ymmärrettävästi. Oppilas osaa hyvin suppean perussanaston, muutaman tilannesidonnaisen ilmauksen ja peruskieliopin aineksia.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A1.2 Oppilas pystyy kertomaan joistakin tutuista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittaa muutaman lyhyen lauseen harjoitelluista aiheista. Oppilas ääntää useimmat harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi. Oppilas osaa hyvin suppean perussanaston, muutaman tilannesidonnaisen ilmauksen ja peruskieliopin aineksia.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso A1.3 Oppilas osaa rajallisen määrän lyhyitä, ulkoa opeteltuja ilmauksia, keskeistä sanastoa ja perustason lauserakenteita. Oppilas pystyy kertomaan arkisista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittamaan yksinkertaisia viestejä ja ääntää harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia ja erilaisia tekstejä lähinnä epämuodollisissa tilanteissa. Tarpeen mukaan opetellaan myös muodollisempaa kielenkäyttöä. Valitaan oppilaita kiinnostavia

kielenkäytön aihepiirejä näkökulmana minä, me ja maailma. Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan kohdekieltä monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä kohdekielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Valittaessa tekstejä ja aiheita otetaan jossain määrin huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys ja asema. Havainnoidaan kohdekielen rytmiä, intonaatiota ja muita ääntämisen piirteitä ja harjoitellaan ääntämään luontevasti. Harjoitellaan tunnistamaan opiskeltavan kielen foneettisen tarkekirjoituksen merkkejä sekä tuottamaan tarvittavia kirjoitusmerkkejä.

Paikallinen tarkennus:

- Opitaan lisää viestintä- ja asiointitilanteita (esim. vaatteiden ostaminen, voinnista ja vaivoista puhuminen, Suomesta kertominen)
- Harjoitellaan mielipiteen ilmaisemista (esim. elokuvasta)
- Opitaan kertomaan jatko-opinnoista ja tulevaisuuden haaveista
- Valitaan aihepiirejä oppilaiden kiinnostuksen mukaan
- Opitaan lisää verbejä (myös tärkeimpiä epäsäännöllisiä verbejä)
- Harjoitellaan viestinnän kannalta olennaisia rakenteita
- Harjoitellaan ääntämistä luontevissa tilanteissa

Venäjän kieli, A2-oppimäärä

Oppiaineen tehtävä

Kieli on oppimisen ja ajattelun edellytys. Kieli on mukana kaikessa koulun toiminnassa, ja jokainen opettaja on kielen opettaja. Kielten opiskelu edistää ajattelutaitojen kehittymistä. Se antaa aineksia monikielisen ja -kulttuurisen identiteetin muodostumiselle ja arvostamiselle. Sanavaraston ja rakenteiden karttuessa myös vuorovaikutus- ja tiedonhankintataidot kehittyvät. Kielten opiskelussa on runsaasti sijaa ilolle, leikillisyydelle ja luovuudelle.

Kielten opetus on osa kielikasvatusta ja johdatusta kielitietoisuuteen. Oppilaissa herätetään kiinnostus kouluyhteisön ja ympäröivän maailman kielelliseen ja kulttuuriseen moninaisuuteen ja heitä rohkaistaan viestimään autenttisissa ympäristöissä. Koulussa ohjataan arvostamaan eri kieliä, niiden puhujia ja erilaisia kulttuureita. Sukupuolten tasa-arvoa kielivalinnoissa ja kielten opiskelussa vahvistetaan erilaisia oppilaita kiinnostavalla kielivalintatiedotuksella, rohkaisemalla oppilaita tekemään aidosti itseään kiinnostavia valintoja sukupuolesta riippumatta, käsittelemällä opetuksessa monipuolisesti erilaisia aiheita sekä käyttämällä vaihtelevia ja toiminnallisia työtapoja.

Kielten opiskelu valmistaa oppilaita suunnitelmalliseen ja luovaan työskentelyyn erilaisissa kokoonpanoissa. Oppilaille ja oppilasryhmille luodaan mahdollisuuksia verkostoitumiseen ja yhteydenpitoon ihmisten kanssa myös eri puolilla maailmaa. Tieto- ja viestintäteknologia tarjoaa yhden luontevan mahdollisuuden toteuttaa kieltenopetusta autenttisista tilanteista ja oppilaiden viestintätarpeista lähtien. Opetus antaa myös valmiuksia osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen.

Opetus vahvistaa oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää niitä rohkeasti. Oppilaille annetaan mahdollisuus edetä yksilöllisesti ja saada tarpeen mukaan tukea oppimiselleen. Opetus järjestetään niin, että myös muita nopeammin etenevät tai kieltä entuudestaan osaavat voivat edistyä.

Kielten opetuksessa kehitetään monilukutaitoa ja käsitellään erilaisia tekstejä. Lasten ja nuorten erilaiset kiinnostuksen kohteet otetaan huomioon tekstien valinnassa. Opetuksessa luodaan siltoja myös eri kielten välille sekä oppilaiden vapaa-ajan kielenkäyttöön. Myös työelämässä tarvittavaan kielitaitoon kiinnitetään huomiota tekstien ja tehtävien valinnassa. Oppilaita ohjataan hakemaan osaamillaan kielillä tietoa.

Vieraan kielen A-oppimäärä vuosiluokilla 7-9

Oppilaita rohkaistaan käyttämään kaikkia opiskelemiaan kieliä monipuolisessa vuorovaikutuksessa ja tiedonhankinnassa. Opetuksen tavoitteena on tukea oppilasta vuosiluokilla 3-6 saavutettujen taitojen syventämisessä, kehittää oppilaan kielellistä päättelykykyä ja samalla edistää hänen kielenopiskelutaitojaan. Kulttuurisen moninaisuuden ymmärtämistä syvennetään pohtimalla erilaisia kieliyhteisöihin liittyviä arvosidonnaisia ilmiöitä. Myös tunteiden käsittelylle annetaan tilaa, ja tarpeen mukaan vaikeita asioita voidaan käsitellä myös koulun opetuskielellä

Vieraan kielen opetussuunnitelman perusteet on laadittu perusteiksi mille tahansa kielelle, jolle ei ole kielikohtaisia perusteita. Opetuksen järjestäjä huolehtii tällöin kielikohtaisen sovelluksen laatimisesta näiden perusteiden pohjalta. Perusteissa kuvattu karttuvan kielitaidon taso 6. vuosiluokan lopussa ja perusopetuksen päättövaiheessa soveltuu parhaiten indoeurooppalaisiin kieliin sekä eurooppalaisiin kieliin, joissa käytetään aakkosiin pohjautuvaa kirjoitusjärjestelmää. Muihin opetuksen järjestäjän kieliohjelmaan sisältyviin kieliin opetuksen järjestäjä laatii opetussuunnitelman noudattaen näitä perusteita soveltuvin osin. Kansainvälisesti hyväksyttyjä kielikohtaisia viitekehyksiä noudatetaan soveltuvin osin ei-eurooppalaisten kielten opetuksessa (esim. kirjoitusmerkit).

Vieraan kielen opetusta voidaan integroida eri oppiaineiden ja monialaisten oppimiskokonaisuuksien opetukseen ja päinvastoin. Oppilaita rohkaistaan tiedonhakuun kyseisellä kielellä eri oppiaineissa.

Vieraan kielen A-oppimäärän oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Tavoitteena on, että kielenkäyttö olisi mahdollisimman asianmukaista, luonnollista ja oppilaille merkityksellistä. Työskentelyssä korostuu pari- ja pienryhmätyö sekä yhdessä oppiminen erityyppisissä oppimisympäristöissä. Monikielisyys- ja kielikasvatuksen tavoitteiden saavuttamiseksi tarvitaan opettajien yhteistyötä. Pelillisyyden, musiikin ja draaman avulla oppilaat saavat mahdollisuuden kokeilla kasvavaa kielitaitoaan ja käsitellä myös asenteita. Opetuksessa käytetään monipuolisesti eri oppimisympäristöjä, viestintäkanavia ja -välineitä. Teksteistä hankitaan tietoa, niitä jaetaan ja julkaistaan. Oppilaita ohjataan aktiiviseen toimijuuteen ja itsenäiseen vastuun ottoon omasta oppimisestaan Eurooppalaisen kielisalkun tai vastaavan työvälineen avulla. Oppilaat tutustuvat ympäröivän yhteisön monikielisyyteen ja monikulttuurisuuteen kotikansainvälisyyden avulla. Heille tarjotaan myös mahdollisuuksia harjoitella kansainvälistä yhteydenpitoa. Kohdekieltä käytetään aina kun se on mahdollista.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki vieraan kielen A-oppimäärässä vuosiluokilla 7-9

Oppilaita ohjataan käyttämään kielitaitoaan rohkeasti. Runsas viestinnällinen harjoittelu tukee oppilaiden kielitaidon kehittymistä. Oppilaita kannustetaan opiskelemaan myös muita koulun tarjoamia kieliä. Oppilaille, joilla on kieliin liittyviä oppimisvaikeuksia, tarjotaan tukea. Opetus suunnitellaan niin, että se tarjoaa haasteita myös muita nopeammin edistyville tai kieltä entuudestaan osaaville oppilaille.

Oppilaita kannustetaan vieraiden kielten opintoihin oppimisvaikeuksista huolimatta. Oppilasta ohjataan tunnistamaan ja hyödyntämään omia vahvuuksiaan kielenoppijana. Oppilaan kielitietoisuutta lisätään kiinnittämällä huomio kielten samankaltaisuuksiin. Esiin tuodaan kielitaidon tärkeys jatko-opintojen kannalta.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi vieraan kielen A-oppimäärässä vuosiluokilla 7–9

Arviointi on monipuolista, ja se antaa oppilaille mahdollisuuden painottaa itselleen luontevia ilmaisumuotoja. Formatiiviseen arviointiin liittyvän oppilaan oppimista ohjaavan ja kannustavan palautteen avulla oppilaita autetaan tulemaan tietoisiksi omista taidoistaan ja kehittämään niitä. Oppilaita rohkaistaan käyttämään oppimaansa erilaisissa viestintätilanteissa. Oppimista arvioidaan monin eri tavoin myös itsearvioinnin ja vertaispalautteen keinoin. Summatiivinen arviointi perustuu siihen, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on saavuttanut paikallisessa opetussuunnitelmassa vieraan kielen A-oppimäärälle asetetut tavoitteet.

Oppilaan kehittyvän kielitaidon arviointi perustuu Eurooppalaiseen viitekehykseen ja sen pohjalta laadittuun suomalaiseen sovellukseen Kehittyvän kielitaidon asteikko. Arvioinnissa välineenä voidaan käyttää myös esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua.

Arvioinnin tulee olla monipuolista, jotta oppilaat, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia tai joilla on muulla tavoin kielellisesti erilaiset lähtökohdat, saavat erilaisia mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona oppilaan vieraan kielen A-oppimäärän opiskelu päättyy vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päättöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut vieraan kielen A-oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt vieraan kielen A-oppimäärän tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päättöarvosana on vieraan kielen A-oppimäärän tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan vieraan kielen A-oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päättöarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy vieraan kielen A-oppimäärän päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan.

Vieraan kielen A-oppimäärän kehittyvään kielitaitoon liittyvien tavoitteiden (T6–T19) arvosanassa 9 on yhdistetty kaksi taitotasoa A2.2 ja B1.1 välitasoksi A2.2/B1.1. Taitotasot löytyvät Eurooppalaisesta viitekehyksestä ja sen pohjalta laaditusta suomalaisesta sovelluksesta Kehittyvän kielitaidon asteikko.

7

Vuosiluokan tavoitteet ja keskeiset sisällöt

T1 edistää oppilaan taitoa pohtia opiskeltavan kielen asemaan liittyviä arvoja ja ilmiöitä ja antaa oppilaalle valmiuksia kehittää kulttuurien välistä toimintakykyään

- Oppilas tutustuu venäjänkielisten maiden kulttuuriin.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa nimetä joitakin maita, joissa kohdekieltä puhutaan. Oppilas osaa kertoa jotakin kielialueen maiden kulttuureista ja elämänmuodoista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kertoa, missä kohdekieltä puhutaan ja että sitä puhutaan eri tavoin. Oppilas osaa kuvailla kielialueen maiden kulttuureja ja elämänmuotoja. Oppilas osaa nimetä vuorovaikutukseen liittyviä kulttuurisia piirteitä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kertoa kohdekielen asemasta maailmassa. Oppilas osaa vertailla kielialueen maiden kulttuureja ja elämänmuotoja. Oppilas osaa kertoa kulttuurisista piirteistä vuorovaikutuksessa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa pohtia kohdekielen asemaan liittyviä ilmiöitä maailmassa. Oppilas osaa vertailla ja pohtia kielialueen maiden kulttuureja ja elämänmuotoja. Oppilas osaa vertailla ja pohtia kulttuurisia piirteitä vuorovaikutuksessa.

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Rakennetaan ymmärrystä maailman moni- ja rinnakkaiskielisyydestä sekä kielellisistä oikeuksista. Otetaan selkoa niiden maiden tai alueiden kulttuureista ja elämänmuodoista, joissa opiskeltavaa kieltä puhutaan. Käytetään sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita kielten välisessä vertailussa ja kohdekielen opiskelussa. Hankitaan tarvittaessa tietoa kyseisen kielen päävarianteista.

Paikallinen tarkennus:

- Laajennetaan ymmärrystä venäjänkielisten alueiden kulttuureista
- Opitaan keskeiset kielitiedon käsitteet
- Käytetään oppilaille tuttuja kieliä vertailukohteina
- Hyödynnetään erilaisia oppimateriaaleja ja lähteitä

T2 kannustaa löytämään kiinnostavia kohdekielisiä toimintaympäristöjä, jotka laajentavat oppilaan maailmankuvaa

- Oppilas tutustuu erilaisiin itseään kiinnostaviin venäjänkielisiin lähteisiin.
- Oppilas tutustuu mahdollisuuksiin käyttää venäjän kieltä erilaisissa yhteyksissä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa antaa esimerkkejä joistakin aineistoista ja toimintaympäristöistä, joissa voi käyttää kohdekieltä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa nimetä kohdekielisiä aineistoja ja toimintaympäristöjä, jotka edistävät hänen oppimistaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa vertailla kohdekielisiä aineistoja ja toimintaympäristöjä, jotka edistävät hänen oppimistaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa pohtia, miten hän voi hyödyntää kohdekielisiä aineistoja ja toimintaympäristöjä omaa oppimistaan edistääkseen.

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Rakennetaan ymmärrystä maailman moni- ja rinnakkaiskielisyydestä sekä kielellisistä oikeuksista. Otetaan selkoa niiden maiden tai alueiden kulttuureista ja elämänmuodoista, joissa opiskeltavaa kieltä puhutaan. Käytetään sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita kielten välisessä vertailussa ja kohdekielen opiskelussa. Hankitaan tarvittaessa tietoa kyseisen kielen päävarianteista.

Paikallinen tarkennus:

- Laajennetaan ymmärrystä venäjänkielisten alueiden kulttuureista
- Opitaan keskeiset kielitiedon käsitteet
- Käytetään oppilaille tuttuja kieliä vertailukohteina
- Hyödynnetään erilaisia oppimateriaaleja ja lähteitä

T3 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia kohdekielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena

- Oppilas laajentaa sanastoaan ja ymmärtää kieliopin merkitystä.
- Oppilas havainnoi sanaston ja rakenteiden samankaltaisuuksia eri kielten välillä.
- Oppilas hyödyntää eri kielissä käytettyjä kielitiedon käsitteitä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa tehdä havaintoja joistakin kohdekielen säännönmukaisuuksista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa tehdä joitakin johtopäätöksiä kohdekielen säännönmukaisuuksia. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä siitä, miten sama asia ilmaistaan kohdekielessä ja jossakin muussa kielessä. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä kohdekielen kielitiedon käsitteistä ja käyttää niitä kielitaitonsa kehittämiseen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa tehdä johtopäätöksiä kohdekielen säännönmukaisuuksista. Oppilas osaa kertoa, miten sama asia ilmaistaan kohdekielessä ja jossakin muussa kielessä. Oppilas osaa kertoa kohdekielen keskeisistä kielitiedon käsitteistä ja käyttää niitä kielitaitonsa kehittämiseen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa tehdä johtopäätöksiä kohdekielen säännönmukaisuuksista ja soveltaa niitä. Oppilas osaa vertailla, miten sama asia ilmaistaan kohdekielessä ja jossakin muussa kielessä. Oppilas tuntee kohdekielen kielitiedon käsitteitä ja osaa käyttää niitä kielitaitonsa kehittämiseen.

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Rakennetaan ymmärrystä maailman moni- ja rinnakkaiskielisyydestä sekä kielellisistä oikeuksista. Otetaan selkoa niiden maiden tai alueiden kulttuureista ja elämänmuodoista, joissa opiskeltavaa kieltä puhutaan. Käytetään sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita kielten välisessä vertailussa ja kohdekielen opiskelussa. Hankitaan tarvittaessa tietoa kyseisen kielen päävarianteista.

Paikallinen tarkennus:

- Laajennetaan ymmärrystä venäjänkielisten alueiden kulttuureista
- Opitaan keskeiset kielitiedon käsitteet
- Käytetään oppilaille tuttuja kieliä vertailukohteina
- Hyödynnetään erilaisia oppimateriaaleja ja lähteitä

T4 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kieliä ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen

- Oppilas harjaantuu ilmaisemaan itseään venäjän kielellä monipuolisemmin.
- Oppilas oppii keskeisimpiä venäjän kielen opiskelutapoja.
- Oppilas asettaa itselleen tavoitteita kieltenopiskeluun ohjatusti ja harjoittelee työskentelemään tavoitteiden saavuttamiseksi.
- Oppilas rohkaistuu käyttämään venäjän kieltä yksinkertaisissa viestintätilanteissa yhdessä muiden kanssa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa käyttää joitakin itselle sopivia kielenoppimistapoja. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä tavoista toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa käyttää yleisimpiä itselle sopivia kielenoppimistapoja. Oppilas osaa kuvata joitakin tapoja toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa käyttää keskeisimpiä itselle sopivia tapoja oppia kohdekieltä. Oppilas osaa vertailla tapoja toimia rakentavasti vuorovaikutustilanteissa
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa käyttää monipuolisia itselle sopivia tapoja oppia kohdekieltä. Oppilas osaa vertailla ja pohtia tapoja toimia rakentavasti vuorovaikutustilanteissa.

S2 Kielenopiskelutaidot

Vahvistetaan edelleen kielenopiskelutaitoja. Harjoitellaan oppimateriaalin monipuolista käyttöä, sanastojen käyttöä, kokonaisuuksien hahmottamista, ryhmittelyä ja tiedon hakemista.

Paikallinen tarkennus:

- Asetetaan tavoitteita (itse- ja vertaisarviointi) ja opitaan tunnistamaan omia vahvuuksia kielenopiskelijana
- Opitaan tunnistamaan itseä motivoivia työskentelytapoja
- Harjoitellaan päättelytaitoja vieraan kieliaineksen kohdalla
- Harjoitellaan monipuolisia pitkäjänteiseen työskentelyyn tähtääviä tapoja opiskella kieliä

T5 tukea oppilaan itsenäisyyttä ja taitoa soveltaa luovasti kielitaitoaan sekä kehittää elinikäisen kieltenopiskelun valmiuksiaan

- Oppilas oppii omaan elämänpiiriin kuuluvaa sanastoa, esim. vapaa-aika, harrastukset, kulttuurien väliset erot.
- Oppilas havainnoi missä hän voi käyttää kieltä myös koulun ulkopuolella.
- Oppilasta ohjataan itseohjautuvuuteen kielten opiskelussa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä mahdollisuuksista kehittää kohdekielen taitoaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kuvailla mahdollisuuksia kehittää kohdekielen taitoaan myös koulun päätyttyä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa vertailla erilaisia mahdollisuuksia soveltaa ja kehittää kohdekielen taitoaan myös koulun päätyttyä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa pohtia ja vertailla erilaisia mahdollisuuksia soveltaa ja kehittää kohdekielen taitoaan myös koulun päätyttyä.

S2 Kielenopiskelutaidot

Vahvistetaan edelleen kielenopiskelutaitoja. Harjoitellaan oppimateriaalin monipuolista käyttöä, sanastojen käyttöä, kokonaisuuksien hahmottamista, ryhmittelyä ja tiedon hakemista.

Paikallinen tarkennus:

- Asetetaan tavoitteita (itse- ja vertaisarviointi) ja opitaan tunnistamaan omia vahvuuksia kielenopiskelijana
- Opitaan tunnistamaan itseä motivoivia työskentelytapoja
- Harjoitellaan päättelytaitoja vieraan kieliaineksen kohdalla
- Harjoitellaan monipuolisia pitkäjänteiseen työskentelyyn tähtääviä tapoja opiskella kieliä

T6 rohkaista oppilasta harjoittelemaan monenlaisia jokapäiväisiä viestintätilanteita sekä toimimaan niissä aloitteellisesti

- Oppilas osaa viestiä tutuista ja yksinkertaisista aiheista ja tilanteista, esim kahvila ja ravintola.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.2 Oppilas selviytyy satunnaisesti yleisimmin toistuvista, rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen vielä enimmäkseen viestintäkumppaniin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A2.1 Oppilas pystyy vaihtamaan ajatuksia tai tietoja tutuissa ja jokapäiväisissä tilanteissa sekä toisinaan ylläpitämään viestintätilannetta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A2.2 Oppilas selviää jo kohtalaisesti monenlaisista jokapäiväisistä viestintätilanteista. Oppilas pystyy enenevässä määrin olemaan aloitteellinen viestintätilanteessa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso A2.2/B1.1 Oppilas selviää melko vaivattomasti monista jokapäiväisistä viestintätilanteista. Oppilas pystyy olemaan aloitteellinen monenlaisissa viestintätilanteissa.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Sisältöjä yhdessä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta kohdekielellä eri yhteisöissä ja maailmassa, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon. Lisäksi otetaan huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys ja asema sekä kielialueen elämänmuoto. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä, kuten kertovista, kuvaavista tai vaikuttavista teksteistä.. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.

Paikallinen tarkennus:

- Harjoitellaan kuuntelemaan (intonaatio, paino, ääntäminen) ja lukemaan pidempiä tekstejä
- Opitaan omaan elämänpiiriin kuuluvaa sanastoa, esim. vapaa-aika, harrastukset, kulttuurien väliset erot
- Tutustutaan ruokasanastoon ja -kulttuuriin
- Opitaan asioimaan kahvilassa ja ravintolassa
- Laajennetaan sanastoa ja ymmärretään kieliopin merkitystä
- Tutustutaan syvällisemmin verbeihin ja aspekteihin alustavasti
- Vahvistetaan osaamista genetiiviin ja akkusatiiviin käyttämisessä
- Tutustutaan muihin sijamuotoihin ja prepositioihin

T7 ohjata oppilasta olemaan aktiivinen viestintätilanteessa sekä syventämään taitoaan käyttää kohdekielisiä viestinnän keinoja, vakiintuneita fraaseja, kierto- ja täyteilmauksia ja muuta kompensaatiota

- Oppilas käyttää oma-aloitteisesti oppimiaan yksinkertaisia fraaseja (esimerkiksi toivotukset, tervehdykset).
- Oppilas osaa käyttää erilaisissa viestintätilanteissa harjoiteltuja fraaseja ja muita viestintäkeinoja, esim kahvila ja ravintola.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.2 Oppilas tukeutuu viestinnässään kaikkein keskeisimpiin sanoihin ja ilmauksiin. Oppilas tarvitsee paljon apukeinoja. Oppilas osaa pyytää toistamista tai hidastamista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A2.1 Oppilas osallistuu enenevässä määrin viestintään turvautuen harvemmin ei-kielellisiin ilmaisuihin. Oppilas joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä melko usein ja osaa jonkin verran soveltaa viestintäkumppanin ilmaisuja omassa viestinnässään.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A2.2 Oppilas osallistuu enenevässä määrin viestintään käyttäen tarvittaessa vakiosanontoja pyytäessään tarkennusta avainsanoista. Oppilas joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä silloin tällöin ja käyttää esim. lähikäsitettä tai yleisempää käsitettä, kun ei tiedä täsmällistä (koira/eläin tai talo/mökki)
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso A2.2/B1.1 Oppilas osallistuu enenevässä määrin viestintään, osaa pyytää tarkennusta avainsanoista ja varmistaa, onko viestintäkumppani ymmärtänyt viestin. Oppilas osaa satunnaisesti kiertää tai korvata tuntemattoman sanan tai muotoilla viestinsä uudelleen.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Sisältöjä yhdessä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta kohdekielellä eri yhteisöissä ja maailmassa, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon. Lisäksi otetaan huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys ja asema sekä kielialueen elämänmuoto. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä, kuten kertovista, kuvaavista tai vaikuttavista teksteistä.. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.

Paikallinen tarkennus:

- Harjoitellaan kuuntelemaan (intonaatio, paino, ääntäminen) ja lukemaan pidempiä tekstejä
- Opitaan omaan elämänpiiriin kuuluvaa sanastoa, esim. vapaa-aika, harrastukset, kulttuurien väliset erot
- Tutustutaan ruokasanastoon ja -kulttuuriin
- Opitaan asioimaan kahvilassa ja ravintolassa
- Laajennetaan sanastoa ja ymmärretään kieliopin merkitystä
- Tutustutaan syvällisemmin verbeihin ja aspekteihin alustavasti
- Vahvistetaan osaamista genetiiviin ja akkusatiiviin käyttämisessä
- Tutustutaan muihin sijamuotoihin ja prepositioihin

T8 ohjata oppilasta kiinnittämään huomiota kulttuurisesti sopivaan kielenkäyttöön viestinnässä, johon liittyy mielipiteiden ja asenteiden esiin tuomista

- Oppilas harjaantuu ilmaisemaan itseään venäjän kielellä monipuolisemmin.
- Oppilas harjoittelee kohdekulttuurin kohteliaisuussääntöjä ja opettelee toimimaan niiden mukaisesti.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.2 Oppilas osaa käyttää muutamia kaikkein yleisimpiä kielelle ominaisia kohteliaisuuden ilmauksia rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A2.1 Oppilas selviytyy lyhyistä sosiaalisista tilanteista ja osaa käyttää yleisimpiä kohteliaita tervehdyksiä ja puhuttelumuotoja, esittää kohteliaasti esimerkiksi pyyntöjä, kutsuja, ehdotuksia ja anteeksipyyntöjä ja vastata sellaisiin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A2.2 Oppilas osaa käyttää kieltä yksinkertaisella tavalla kaikkein keskeisimpiin tarkoituksiin, kuten tiedonvaihtoon sekä mielipiteiden ja asenteiden asianmukaiseen ilmaisemiseen. Oppilas pystyy keskustelemaan kohteliaasti käyttäen tavanomaisia ilmauksia ja perustason viestintärutiineja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso A2.2/B1.1 Oppilas osaa käyttää kieltä erilaisiin tarkoituksiin. Oppilas pystyy keskustelemaan kohteliaasti käyttäen tavanomaisia ilmauksia ja perustason viestintärutiineja.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Sisältöjä yhdessä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta kohdekielellä eri yhteisöissä ja maailmassa, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon. Lisäksi otetaan huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys ja asema sekä kielialueen elämänmuoto. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä, kuten kertovista, kuvaavista tai vaikuttavista teksteistä.. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.

Paikallinen tarkennus:

- Harjoitellaan kuuntelemaan (intonaatio, paino, ääntäminen) ja lukemaan pidempiä tekstejä
- Opitaan omaan elämänpiiriin kuuluvaa sanastoa, esim. vapaa-aika, harrastukset, kulttuurien väliset erot
- Tutustutaan ruokasanastoon ja -kulttuuriin
- Opitaan asioimaan kahvilassa ja ravintolassa
- Laajennetaan sanastoa ja ymmärretään kieliopin merkitystä
- Tutustutaan syvällisemmin verbeihin ja aspekteihin alustavasti
- Vahvistetaan osaamista genetiiviin ja akkusatiiviin käyttämisessä

- Tutustutaan muihin sijamuotoihin ja prepositioihin

T9 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tulkita erilaisia tekstejä, myös selväpiirteisiä asiatekstejä, joista hankitaan tietoa, ja ohjata käyttämään tulkinnassa päättelytaitoa ja keskeisen sisällön ymmärtämistä

- Oppilas harjaantuu kuuntelemaan (intonaatio, paino, ääntäminen) ja lukemaan pidempiä tekstejä.
- Oppilas harjoittelee erilaisten tekstien tulkitsemista ja pääkohtien löytämistä niistä.
- Oppilas ohjataan hyödyntämään päättelykykyään tekstin tulkinnassa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.2 Oppilas ymmärtää harjoiteltua, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää muutaman sanan mittaista kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta. Oppilas tunnistaa tekstistä yksittäisiä tietoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A2.1 Oppilas ymmärtää helppoja, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sekä selkeää puhetta sisältäviä tekstejä. Oppilas ymmärtää lyhyiden, yksinkertaisten, itseään kiinnostavien viestien ydinsisällön ja tekstin pääajatukset tuttua sanastoa sisältävästä, ennakoitavasta tekstistä. Oppilas pystyy hyvin yksinkertaiseen päättelyyn asiayhteyden tukemana.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A2.2 Oppilas pystyy seuraamaan hyvin summittaisesti selväpiirteisen asiapuheen pääkohtia, tunnistaa usein ympärillään käytävän keskustelun aiheen, ymmärtää pääasiat tuttua sanastoa sisältävästä yleiskielisestä tekstistä tai hitaasta puheesta. Oppilas osaa päätellä tuntemattomien sanojen merkityksiä asiayhteydestä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso A2.2/B1.1 Oppilas pystyy seuraamaan selväpiirteisen asiapuheen pääajatusta, tunnistaa usein ympärillään käytävän keskustelun aiheen, ymmärtää pääasiat tuttua sanastoa sisältävästä yleiskielisestä tekstistä tai hitaasta puheesta. Oppilas osaa päätellä tuntemattomien sanojen merkityksiä asiayhteydestä.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Sisältöjä yhdessä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta kohdekielellä eri yhteisöissä ja maailmassa, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon. Lisäksi otetaan huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys ja asema sekä kielialueen elämänmuoto. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä, kuten

kertovista, kuvaavista tai vaikuttavista teksteistä.. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.

Paikallinen tarkennus:

- Harjoitellaan kuuntelemaan (intonaatio, paino, ääntäminen) ja lukemaan pidempiä tekstejä
- Opitaan omaan elämänpiiriin kuuluvaa sanastoa, esim. vapaa-aika, harrastukset, kulttuurien väliset erot
- Tutustutaan ruokasanastoon ja -kulttuuriin
- Opitaan asioimaan kahvilassa ja ravintolassa
- Laajennetaan sanastoa ja ymmärretään kieliopin merkitystä
- Tutustutaan syvällisemmin verbeihin ja aspekteihin alustavasti
- Vahvistetaan osaamista genetiiviin ja akkusatiiviin käyttämisessä
- Tutustutaan muihin sijamuotoihin ja prepositioihin

T10 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tuottaa puhetta ja kirjoitusta aihepiirejä laajentaen sekä kiinnittäen huomiota myös keskeisiin rakenteisiin ja ääntämisen perussääntöihin

- Oppilas osaa ääntää tuttuja sanoja ja ilmauksia sekä tutustuu ääntämisen perussääntöihin.
- Oppilas tuottaa yksinkertaisia viestejä arkisista ja itselleen tärkeistä aihepiireistä, esim omaan elämänpiiriin liittyvistä aiheista.
- Oppilas harjoittelee käyttämään viestinnän kannalta olennaisia rakenteita.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.1 Oppilas osaa ilmaista itseään puheessa hyvin suppeasti käyttäen harjoiteltuja sanoja ja opeteltuja vakioilmaisuja. Oppilas ääntää joitakin harjoiteltuja ilmauksia ymmärrettävästi ja osaa kirjoittaa joitakin erillisiä sanoja ja sanontoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A1.3 Oppilas osaa rajallisen määrän lyhyitä, ulkoa opeteltuja ilmauksia, keskeistä sanastoa ja perustason lauserakenteita. Oppilas pystyy kertomaan arkisista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittamaan yksinkertaisia viestejä sekä ääntää harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A2.1 Oppilas pystyy kertomaan jokapäiväisistä ja konkreettisista sekä itselleen tärkeistä asioista käyttäen yksinkertaisia lauseita ja konkreettista sanastoa. Oppilas osaa helposti ennakoitavan perussanaston ja monia keskeisimpiä rakenteita. Oppilas osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso A2.2 Oppilas osaa kuvata luettelomaisesti (ikäkaudelleen tyypillisiä) jokapäiväiseen elämään liittyviä asioita käyttäen tavallista sanastoa ja joitakin idiomaattisia ilmauksia sekä perustason rakenteita ja joskus hiukan vaativampiakin. Oppilas osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Sisältöjä yhdessä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta kohdekielellä eri yhteisöissä ja maailmassa, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon. Lisäksi otetaan huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys ja asema sekä kielialueen elämänmuoto. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä, kuten kertovista, kuvaavista tai vaikuttavista teksteistä.. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.

Paikallinen tarkennus:

- Harjoitellaan kuuntelemaan (intonaatio, paino, ääntäminen) ja lukemaan pidempiä tekstejä
- Opitaan omaan elämänpiiriin kuuluvaa sanastoa, esim. vapaa-aika, harrastukset, kulttuurien väliset erot
- Tutustutaan ruokasanastoon ja -kulttuuriin
- Opitaan asioimaan kahvilassa ja ravintolassa
- Laajennetaan sanastoa ja ymmärretään kieliopin merkitystä
- Tutustutaan syvällisemmin verbeihin ja aspekteihin alustavasti
- Vahvistetaan osaamista genetiiviin ja akkusatiiviin käyttämisessä

- Tutustutaan muihin sijamuotoihin ja prepositioihin

8

Vuosiluokan tavoitteet ja keskeiset sisällöt

T1 edistää oppilaan taitoa pohtia opiskeltavan kielen asemaan liittyviä arvoja ja ilmiöitä ja antaa oppilaalle valmiuksia kehittää kulttuurien välistä toimintakykyään

- Oppilas tutustuu venäjänkielisten maiden kulttuuriin.
- Oppilas oppii hahmottamaan venäjän kielen ja kulttuurin asemaa maailmassa.
- Oppilas tutustuu uusiin lainasanoihin ilmiönä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa nimetä joitakin maita, joissa kohdekieltä puhutaan. Oppilas osaa kertoa jotakin kielialueen maiden kulttuureista ja elämänmuodoista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kertoa, missä kohdekieltä puhutaan ja että sitä puhutaan eri tavoin. Oppilas osaa kuvailla kielialueen maiden kulttuureja ja elämänmuotoja. Oppilas osaa nimetä vuorovaikutukseen liittyviä kulttuurisia piirteitä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kertoa kohdekielen asemasta maailmassa. Oppilas osaa vertailla kielialueen maiden kulttuureja ja elämänmuotoja. Oppilas osaa kertoa kulttuurisista piirteistä vuorovaikutuksessa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa pohtia kohdekielen asemaan liittyviä ilmiöitä maailmassa. Oppilas osaa vertailla ja pohtia kielialueen maiden kulttuureja ja elämänmuotoja. Oppilas osaa vertailla ja pohtia kulttuurisia piirteitä vuorovaikutuksessa.

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Rakennetaan ymmärrystä maailman moni- ja rinnakkaiskielisyydestä sekä kielellisistä oikeuksista. Otetaan selkoa niiden maiden tai alueiden kulttuureista ja elämänmuodoista, joissa opiskeltavaa kieltä puhutaan. Käytetään sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita kielten välisessä vertailussa ja kohdekielen opiskelussa. Hankitaan tarvittaessa tietoa kyseisen kielen päävarianteista.

Paikallinen tarkennus:

- Laajennetaan ymmärrystä venäjänkielisten alueiden kulttuureista
- Opitaan keskeiset kielitiedon käsitteet
- Opiskeltavien kielten sanaston ja rakenteiden vertailu
- Hyödynnetään erilaisia oppimateriaaleja ja lähteitä

T2 kannustaa löytämään kiinnostavia kohdekielisiä toimintaympäristöjä, jotka laajentavat oppilaan maailmankuvaa

- Oppilas tutustuu ajankohtaisiin tapahtumiin median kautta.
- Oppilas tutustuu mahdollisuuksiin käyttää venäjän kieltä erilaisissa yhteyksissä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa antaa esimerkkejä joistakin aineistoista ja toimintaympäristöistä, joissa voi käyttää kohdekieltä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa nimetä kohdekielisiä aineistoja ja toimintaympäristöjä, jotka edistävät hänen oppimistaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa vertailla kohdekielisiä aineistoja ja toimintaympäristöjä, jotka edistävät hänen oppimistaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa pohtia, miten hän voi hyödyntää kohdekielisiä aineistoja ja toimintaympäristöjä omaa oppimistaan edistääkseen.

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Rakennetaan ymmärrystä maailman moni- ja rinnakkaiskielisyydestä sekä kielellisistä oikeuksista. Otetaan selkoa niiden maiden tai alueiden kulttuureista ja elämänmuodoista, joissa opiskeltavaa kieltä puhutaan. Käytetään sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita kielten välisessä vertailussa ja kohdekielen opiskelussa. Hankitaan tarvittaessa tietoa kyseisen kielen päävarianteista.

Paikallinen tarkennus:

- Laajennetaan ymmärrystä venäjänkielisten alueiden kulttuureista
- Opitaan keskeiset kielitiedon käsitteet
- Opiskeltavien kielten sanaston ja rakenteiden vertailu
- Hyödynnetään erilaisia oppimateriaaleja ja lähteitä

T3 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia kohdekielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena

- Oppilas tutustuu uusiin lainasanoihin ilmiönä.
- Oppilas laajentaa ymmärtämystään sanaston ja rakenteiden samankaltaisuuksista eri kielten välillä.
- Oppilas osaa käyttää eri kielissä käytettyjä kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena.
- Oppilas tutustuu tekstien analysointiin.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa tehdä havaintoja joistakin kohdekielen säännönmukaisuuksista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa tehdä joitakin johtopäätöksiä kohdekielen säännönmukaisuuksia. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä siitä, miten sama asia ilmaistaan kohdekielessä ja jossakin muussa kielessä. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä kohdekielen kielitiedon käsitteistä ja käyttää niitä kielitaitonsa kehittämiseen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa tehdä johtopäätöksiä kohdekielen säännönmukaisuuksista. Oppilas osaa kertoa, miten sama asia ilmaistaan kohdekielessä ja jossakin muussa kielessä. Oppilas osaa kertoa kohdekielen keskeisistä kielitiedon käsitteistä ja käyttää niitä kielitaitonsa kehittämiseen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa tehdä johtopäätöksiä kohdekielen säännönmukaisuuksista ja soveltaa niitä. Oppilas osaa vertailla, miten sama asia ilmaistaan kohdekielessä ja jossakin muussa kielessä. Oppilas tuntee kohdekielen kielitiedon käsitteitä ja osaa käyttää niitä kielitaitonsa kehittämiseen.

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Rakennetaan ymmärrystä maailman moni- ja rinnakkaiskielisyydestä sekä kielellisistä oikeuksista. Otetaan selkoa niiden maiden tai alueiden kulttuureista ja elämänmuodoista, joissa opiskeltavaa kieltä puhutaan. Käytetään sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita kielten välisessä vertailussa ja kohdekielen opiskelussa. Hankitaan tarvittaessa tietoa kyseisen kielen päävarianteista.

Paikallinen tarkennus:

- Laajennetaan ymmärrystä venäjänkielisten alueiden kulttuureista
- Opitaan keskeiset kielitiedon käsitteet
- Opiskeltavien kielten sanaston ja rakenteiden vertailu
- Hyödynnetään erilaisia oppimateriaaleja ja lähteitä

T4 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kieliä ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen

- Oppilas vahvistaa taitojaan aiemmin opitussa.
- Oppilas laajentaa sanavarastoaan mielenkiinnon mukaan ja harjoittelee itsenäistä tiedonhakua.
- Oppilas asettaa itselleen tavoitteita kieltenopiskeluun ja opettelee toimimaan aktiivisesti tavoitteiden saavuttamiseksi.
- Oppilas laajentaa tietämystään erilaisista kielenopiskelustrategioista.
- Oppilas käyttää rohkeasti venäjän kieltä yksinkertaisissa viestintätilanteissa yhdessä toisten kanssa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa käyttää joitakin itselle sopivia kielenoppimistapoja. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä tavoista toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa käyttää yleisimpiä itselle sopivia kielenoppimistapoja. Oppilas osaa kuvata joitakin tapoja toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa käyttää keskeisimpiä itselle sopivia tapoja oppia kohdekieltä. Oppilas osaa vertailla tapoja toimia rakentavasti vuorovaikutustilanteissa
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa käyttää monipuolisia itselle sopivia tapoja oppia kohdekieltä. Oppilas osaa vertailla ja pohtia tapoja toimia rakentavasti vuorovaikutustilanteissa.

S2 Kielenopiskelutaidot

Vahvistetaan edelleen kielenopiskelutaitoja. Harjoitellaan oppimateriaalin monipuolista käyttöä, sanastojen käyttöä, kokonaisuuksien hahmottamista, ryhmittelyä ja tiedon hakemista.

Paikallinen tarkennus:

- Asetetaan tavoitteita (itse- ja vertaisarviointi) ja opitaan tunnistamaan omia vahvuuksia kielenopiskelijana
- Syvennetään opiskelutaitoja ja itsetuntemusta oppijana
- Harjoitellaan päättelytaitoja vieraan kieliaineksen kohdalla
- Harjoitellaan monipuolisia pitkäjänteiseen työskentelyyn tähtääviä tapoja opiskella kieliä

T5 tukea oppilaan itsenäisyyttä ja taitoa soveltaa luovasti kielitaitoaan sekä kehittää elinikäisen kieltenopiskelun valmiuksiaan

- Oppilas vahvistaa taitojaan aiemmin opitussa, esim. sijamuodot.
- Oppilas laajentaa sanavarastoaan mielenkiinnon mukaan ja harjoittelee itsenäistä tiedonhakua.
- Oppilas havainnoi edelleen missä hän voi käyttää kieltä myös koulun ulkopuolella.
- Oppilasta ohjataan edelleen itseohjautuvuuteen kielten opiskelussa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä mahdollisuuksista kehittää kohdekielen taitoaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kuvailla mahdollisuuksia kehittää kohdekielen taitoaan myös koulun päätyttyä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa vertailla erilaisia mahdollisuuksia soveltaa ja kehittää kohdekielen taitoaan myös koulun päätyttyä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa pohtia ja vertailla erilaisia mahdollisuuksia soveltaa ja kehittää kohdekielen taitoaan myös koulun päätyttyä.

S2 Kielenopiskelutaidot

Vahvistetaan edelleen kielenopiskelutaitoja. Harjoitellaan oppimateriaalin monipuolista käyttöä, sanastojen käyttöä, kokonaisuuksien hahmottamista, ryhmittelyä ja tiedon hakemista.

Paikallinen tarkennus:

- Asetetaan tavoitteita (itse- ja vertaisarviointi) ja opitaan tunnistamaan omia vahvuuksia kielenopiskelijana
- Syvennetään opiskelutaitoja ja itsetuntemusta oppijana
- Harjoitellaan päättelytaitoja vieraan kieliaineksen kohdalla
- Harjoitellaan monipuolisia pitkäjänteiseen työskentelyyn tähtääviä tapoja opiskella kieliä

T6 rohkaista oppilasta harjoittelemaan monenlaisia jokapäiväisiä viestintätilanteita sekä toimimaan niissä aloitteellisesti

- Oppilas laajentaa sanavarastoaan mielenkiinnon mukaan ja harjoittelee itsenäistä tiedonhakua.
- Oppilas osaa viestiä tutuista aiheista ja tilanteista.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.2 Oppilas selviytyy satunnaisesti yleisimmin toistuvista, rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen vielä enimmäkseen viestintäkumppaniin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A2.1 Oppilas pystyy vaihtamaan ajatuksia tai tietoja tutuissa ja jokapäiväisissä tilanteissa sekä toisinaan ylläpitämään viestintätilannetta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A2.2 Oppilas selviää jo kohtalaisesti monenlaisista jokapäiväisistä viestintätilanteista. Oppilas pystyy enenevässä määrin olemaan aloitteellinen viestintätilanteessa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso A2.2/B1.1 Oppilas selviää melko vaivattomasti monista jokapäiväisistä viestintätilanteista. Oppilas pystyy olemaan aloitteellinen monenlaisissa viestintätilanteissa.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Sisältöjä yhdessä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta kohdekielellä eri yhteisöissä ja maailmassa, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon. Lisäksi otetaan huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys ja asema sekä kielialueen elämänmuoto. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä, kuten kertovista, kuvaavista tai vaikuttavista teksteistä.. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.

Paikallinen tarkennus:

- Opitaan matkustussanastoa ja tuntemaan kohdemaan kaupunkeja ja nähtävyyksiä esim. Pietari, Moskova
- Opitaan toimimaan ostostilanteessa
- Laajennetaan kieliopin tuntemusta, esim. verbin aspekteihin tutustuminen, yksinkertainen futuuri, verbien etuliitteitä
- Opitaan kertomaan Itsestä, perheestä ja ystävistä puhumalla ja kirjoittamalla
- Opitaan ilmaisemaan mielipide
- Opitaan toimimaan ostostilanteessa
- Vahvistetaan taitoja aiemmin opitussa, esim. sijamuodot
- Tutustutaan uusiin lainasanoihin ilmiönä
- Tutustutaan tekstien analysointiin

T7 ohjata oppilasta olemaan aktiivinen viestintätilanteessa sekä syventämään taitoaan käyttää kohdekielisiä viestinnän keinoja, vakiintuneita fraaseja, kierto- ja täyteilmauksia ja muuta kompensaatiota

- Oppilas käyttää oma-aloitteisesti oppimiaan yksinkertaisia fraaseja (esimerkiksi toivotukset, tervehdykset).
- Oppilas osaa käyttää erilaisissa viestintätilanteissa harjoiteltuja fraaseja ja muita viestintäkeinoja, esim. mielipiteen ilmaiseminen ja ostostilanteet.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.2 Oppilas tukeutuu viestinnässään kaikkein keskeisimpiin sanoihin ja ilmauksiin. Oppilas tarvitsee paljon apukeinoja. Oppilas osaa pyytää toistamista tai hidastamista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A2.1 Oppilas osallistuu enenevässä määrin viestintään turvautuen harvemmin ei-kielellisiin ilmaisuihin. Oppilas joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä melko usein ja osaa jonkin verran soveltaa viestintäkumppanin ilmaisuja omassa viestinnässään.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A2.2 Oppilas osallistuu enenevässä määrin viestintään käyttäen tarvittaessa vakiosanontoja pyytäessään tarkennusta avainsanoista. Oppilas joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä silloin tällöin ja käyttää esim. lähikäsitettä tai yleisempää käsitettä, kun ei tiedä täsmällistä (koira/eläin tai talo/mökki)
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso A2.2/B1.1 Oppilas osallistuu enenevässä määrin viestintään, osaa pyytää tarkennusta avainsanoista ja varmistaa, onko viestintäkumppani ymmärtänyt viestin. Oppilas osaa satunnaisesti kiertää tai korvata tuntemattoman sanan tai muotoilla viestinsä uudelleen.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Sisältöjä yhdessä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta kohdekielellä eri yhteisöissä ja maailmassa, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon. Lisäksi otetaan huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys ja asema sekä kielialueen elämänmuoto. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä, kuten kertovista, kuvaavista tai vaikuttavista teksteistä.. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.

Paikallinen tarkennus:

- Opitaan matkustussanastoa ja tuntemaan kohdemaan kaupunkeja ja nähtävyyksiä esim. Pietari, Moskova
- Opitaan toimimaan ostostilanteessa
- Laajennetaan kieliopin tuntemusta, esim. verbin aspekteihin tutustuminen, yksinkertainen futuuri, verbien etuliitteitä
- Opitaan kertomaan Itsestä, perheestä ja ystävistä puhumalla ja kirjoittamalla
- Opitaan ilmaisemaan mielipide
- Opitaan toimimaan ostostilanteessa
- Vahvistetaan taitoja aiemmin opitussa, esim. sijamuodot
- Tutustutaan uusiin lainasanoihin ilmiönä
- Tutustutaan tekstien analysointiin

T8 ohjata oppilasta kiinnittämään huomiota kulttuurisesti sopivaan kielenkäyttöön viestinnässä, johon liittyy mielipiteiden ja asenteiden esiin tuomista

- Oppilas oppii kertomaan Itsestään, perheestään ja ystävistään puhumalla ja kirjoittamalla.
- Oppilas harjoittelee mielipiteenilmaisua kohdekuulttuuriin sopivalla tavalla.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.2 Oppilas osaa käyttää muutamia kaikkein yleisimpiä kielelle ominaisia kohteliaisuuden ilmauksia rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A2.1 Oppilas selviytyy lyhyistä sosiaalisista tilanteista ja osaa käyttää yleisimpiä kohteliaita tervehdyksiä ja puhuttelumuotoja, esittää kohteliaasti esimerkiksi pyyntöjä, kutsuja, ehdotuksia ja anteeksipyyntöjä ja vastata sellaisiin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A2.2 Oppilas osaa käyttää kieltä yksinkertaisella tavalla kaikkein keskeisimpiin tarkoituksiin, kuten tiedonvaihtoon sekä mielipiteiden ja asenteiden asianmukaiseen ilmaisemiseen. Oppilas pystyy keskustelemaan kohteliaasti käyttäen tavanomaisia ilmauksia ja perustason viestintärutiineja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso A2.2/B1.1 Oppilas osaa käyttää kieltä erilaisiin tarkoituksiin. Oppilas pystyy keskustelemaan kohteliaasti käyttäen tavanomaisia ilmauksia ja perustason viestintärutiineja.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Sisältöjä yhdessä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta kohdekielellä eri yhteisöissä ja maailmassa, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon. Lisäksi otetaan huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys ja asema sekä kielialueen elämänmuoto. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä, kuten kertovista, kuvaavista tai vaikuttavista teksteistä.. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.

Paikallinen tarkennus:

- Opitaan matkustussanastoa ja tuntemaan kohdemaan kaupunkeja ja nähtävyyksiä esim. Pietari, Moskova
- Opitaan toimimaan ostostilanteessa
- Laajennetaan kieliopin tuntemusta, esim. verbin aspekteihin tutustuminen, yksinkertainen futuuri, verbien etuliitteitä
- Opitaan kertomaan Itsestä, perheestä ja ystävistä puhumalla ja kirjoittamalla
- Opitaan ilmaisemaan mielipide
- Opitaan toimimaan ostostilanteessa
- Vahvistetaan taitoja aiemmin opitussa, esim. sijamuodot

- Tutustutaan uusiin lainasanoihin ilmiönä
- Tutustutaan tekstien analysointiin

T9 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tulkita erilaisia tekstejä, myös selväpiirteisiä asiatekstejä, joista hankitaan tietoa, ja ohjata käyttämään tulkinnassa päättelytaitoa ja keskeisen sisällön ymmärtämistä

- Oppilas tutustuu uusiin lainasanoihin ilmiönä.
- Oppilas tutustuu tekstien analysointiin.
- Oppilas syventää taitoaan tulkita erilaisia tekstejä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.2 Oppilas ymmärtää harjoiteltua, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää muutaman sanan mittaista kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta. Oppilas tunnistaa tekstistä yksittäisiä tietoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A2.1 Oppilas ymmärtää helppoja, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sekä selkeää puhetta sisältäviä tekstejä. Oppilas ymmärtää lyhyiden, yksinkertaisten, itseään kiinnostavien viestien ydinsisällön ja tekstin pääajatukset tuttua sanastoa sisältävästä, ennakoitavasta tekstistä. Oppilas pystyy hyvin yksinkertaiseen päättelyyn asiayhteyden tukemana.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A2.2 Oppilas pystyy seuraamaan hyvin summittaisesti selväpiirteisen asiapuheen pääkohtia, tunnistaa usein ympärillään käytävän keskustelun aiheen, ymmärtää pääasiat tuttua sanastoa sisältävästä yleiskielisestä tekstistä tai hitaasta puheesta. Oppilas osaa päätellä tuntemattomien sanojen merkityksiä asiayhteydestä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso A2.2/B1.1 Oppilas pystyy seuraamaan selväpiirteisen asiapuheen pääajatusta, tunnistaa usein ympärillään käytävän keskustelun aiheen, ymmärtää pääasiat tuttua sanastoa sisältävästä yleiskielisestä tekstistä tai hitaasta puheesta. Oppilas osaa päätellä tuntemattomien sanojen merkityksiä asiayhteydestä.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Sisältöjä yhdessä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta kohdekielellä eri yhteisöissä ja maailmassa, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon. Lisäksi otetaan huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys ja asema sekä kielialueen elämänmuoto. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä, kuten

kertovista, kuvaavista tai vaikuttavista teksteistä.. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.

Paikallinen tarkennus:

- Opitaan matkustussanastoa ja tuntemaan kohdemaan kaupunkeja ja nähtävyyksiä esim. Pietari, Moskova
- Opitaan toimimaan ostostilanteessa
- Laajennetaan kieliopin tuntemusta, esim. verbin aspekteihin tutustuminen, yksinkertainen futuuri, verbien etuliitteitä
- Opitaan kertomaan Itsestä, perheestä ja ystävistä puhumalla ja kirjoittamalla
- Opitaan ilmaisemaan mielipide
- Opitaan toimimaan ostostilanteessa
- Vahvistetaan taitoja aiemmin opitussa, esim. sijamuodot
- Tutustutaan uusiin lainasanoihin ilmiönä
- Tutustutaan tekstien analysointiin

T10 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tuottaa puhetta ja kirjoitusta aihepiirejä laajentaen sekä kiinnittäen huomiota myös keskeisiin rakenteisiin ja ääntämisen perussääntöihin

- Oppilas osaa soveltaa oppimiaan ääntämisen perussääntöjä.
- Oppilas tuottaa viestejä erilaisista ja yhä laajenevista aihepiireistä, esim mielipide ja ostostilanne.
- Oppilas harjoittelee käyttämään viestinnän kannalta olennaisia rakenteita.
- Oppilas oppii kertomaan Itsestään, perheestään ja ystävistään puhumalla ja kirjoittamalla.
- Oppilas tutustuu tekstien analysointiin.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.1 Oppilas osaa ilmaista itseään puheessa hyvin suppeasti käyttäen harjoiteltuja sanoja ja opeteltuja vakioilmaisuja. Oppilas ääntää joitakin harjoiteltuja ilmauksia ymmärrettävästi ja osaa kirjoittaa joitakin erillisiä sanoja ja sanontoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A1.3 Oppilas osaa rajallisen määrän lyhyitä, ulkoa opeteltuja ilmauksia, keskeistä sanastoa ja perustason lauserakenteita. Oppilas pystyy kertomaan arkisista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittamaan yksinkertaisia viestejä sekä ääntää harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A2.1 Oppilas pystyy kertomaan jokapäiväisistä ja konkreettisista sekä itselleen tärkeistä asioista käyttäen yksinkertaisia lauseita ja konkreettista sanastoa. Oppilas osaa helposti ennakoitavan perussanaston ja monia keskeisimpiä rakenteita. Oppilas osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso A2.2 Oppilas osaa kuvata luettelomaisesti (ikäkaudelleen tyypillisiä) jokapäiväiseen elämään liittyviä asioita käyttäen tavallista sanastoa ja joitakin idiomaattisia ilmauksia sekä perustason rakenteita ja joskus hiukan vaativampiakin. Oppilas osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Sisältöjä yhdessä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta kohdekielellä eri yhteisöissä ja maailmassa, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon. Lisäksi otetaan huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys ja asema sekä kielialueen elämänmuoto. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä, kuten kertovista, kuvaavista tai vaikuttavista teksteistä.. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.

Paikallinen tarkennus:

- Opitaan matkustussanastoa ja tuntemaan kohdemaan kaupunkeja ja nähtävyyksiä esim. Pietari, Moskova
- Opitaan toimimaan ostostilanteessa
- Laajennetaan kieliopin tuntemusta, esim. verbin aspekteihin tutustuminen, yksinkertainen futuuri, verbien etuliitteitä
- Opitaan kertomaan Itsestä, perheestä ja ystävistä puhumalla ja kirjoittamalla
- Opitaan ilmaisemaan mielipide
- Opitaan toimimaan ostostilanteessa

- Vahvistetaan taitoja aiemmin opitussa, esim. sijamuodot
- Tutustutaan uusiin lainasanoihin ilmiönä
- Tutustutaan tekstien analysointiin

9

Vuosiluokan tavoitteet ja keskeiset sisällöt

T1 edistää oppilaan taitoa pohtia opiskeltavan kielen asemaan liittyviä arvoja ja ilmiöitä ja antaa oppilaalle valmiuksia kehittää kulttuurien välistä toimintakykyään

- Oppilas tutustuu venäjänkielisten maiden kulttuuriin.
- Oppilas tutustuu venäjän kielen asemaan työelämässä ja jatko-opinnoissa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa nimetä joitakin maita, joissa kohdekieltä puhutaan. Oppilas osaa kertoa jotakin kielialueen maiden kulttuureista ja elämänmuodoista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kertoa, missä kohdekieltä puhutaan ja että sitä puhutaan eri tavoin. Oppilas osaa kuvailla kielialueen maiden kulttuureja ja elämänmuotoja. Oppilas osaa nimetä vuorovaikutukseen liittyviä kulttuurisia piirteitä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kertoa kohdekielen asemasta maailmassa. Oppilas osaa vertailla kielialueen maiden kulttuureja ja elämänmuotoja. Oppilas osaa kertoa kulttuurisista piirteistä vuorovaikutuksessa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa pohtia kohdekielen asemaan liittyviä ilmiöitä maailmassa. Oppilas osaa vertailla ja pohtia kielialueen maiden kulttuureja ja elämänmuotoja. Oppilas osaa vertailla ja pohtia kulttuurisia piirteitä vuorovaikutuksessa.

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Rakennetaan ymmärrystä maailman moni- ja rinnakkaiskielisyydestä sekä kielellisistä oikeuksista. Otetaan selkoa niiden maiden tai alueiden kulttuureista ja elämänmuodoista, joissa opiskeltavaa kieltä puhutaan. Käytetään sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita kielten välisessä vertailussa ja kohdekielen opiskelussa. Hankitaan tarvittaessa tietoa kyseisen kielen päävarianteista.

Paikallinen tarkennus:

- Laajennetaan ymmärrystä venäjänkielisten alueiden kulttuureista
- Opitaan keskeiset kielitiedon käsitteet
- Opiskeltavien kielten sanaston ja rakenteiden vertailu
- Hyödynnetään erilaisia oppimateriaaleja ja lähteitä

T2 kannustaa löytämään kiinnostavia kohdekielisiä toimintaympäristöjä, jotka laajentavat oppilaan maailmankuvaa

- Oppilas tutustuu mahdollisuuksiin käyttää venäjän kieltä erilaisissa yhteyksissä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa antaa esimerkkejä joistakin aineistoista ja toimintaympäristöistä, joissa voi käyttää kohdekieltä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa nimetä kohdekielisiä aineistoja ja toimintaympäristöjä, jotka edistävät hänen oppimistaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa vertailla kohdekielisiä aineistoja ja toimintaympäristöjä, jotka edistävät hänen oppimistaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa pohtia, miten hän voi hyödyntää kohdekielisiä aineistoja ja toimintaympäristöjä omaa oppimistaan edistääkseen.

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Rakennetaan ymmärrystä maailman moni- ja rinnakkaiskielisyydestä sekä kielellisistä oikeuksista. Otetaan selkoa niiden maiden tai alueiden kulttuureista ja elämänmuodoista, joissa opiskeltavaa kieltä puhutaan. Käytetään sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita kielten välisessä vertailussa ja kohdekielen opiskelussa. Hankitaan tarvittaessa tietoa kyseisen kielen päävarianteista.

Paikallinen tarkennus:

- Laajennetaan ymmärrystä venäjänkielisten alueiden kulttuureista
- Opitaan keskeiset kielitiedon käsitteet
- Opiskeltavien kielten sanaston ja rakenteiden vertailu
- Hyödynnetään erilaisia oppimateriaaleja ja lähteitä

T3 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia kohdekielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena

- Oppilas harjaantuu kuuntelemaan slaavilaisia kieliä ja etsimään yhtäläisyyksiä ja eroja.
- Oppilas käyttää eri kielissä käytettyjä kielitiedon käsitteitä monipuolisesti oppimisensa tukena.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa tehdä havaintoja joistakin kohdekielen säännönmukaisuuksista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa tehdä joitakin johtopäätöksiä kohdekielen säännönmukaisuuksia. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä siitä, miten sama asia ilmaistaan kohdekielessä ja jossakin muussa kielessä. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä kohdekielen kielitiedon käsitteistä ja käyttää niitä kielitaitonsa kehittämiseen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa tehdä johtopäätöksiä kohdekielen säännönmukaisuuksista. Oppilas osaa kertoa, miten sama asia ilmaistaan kohdekielessä ja jossakin muussa kielessä. Oppilas osaa kertoa kohdekielen keskeisistä kielitiedon käsitteistä ja käyttää niitä kielitaitonsa kehittämiseen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa tehdä johtopäätöksiä kohdekielen säännönmukaisuuksista ja soveltaa niitä. Oppilas osaa vertailla, miten sama asia ilmaistaan kohdekielessä ja jossakin muussa kielessä. Oppilas tuntee kohdekielen kielitiedon käsitteitä ja osaa käyttää niitä kielitaitonsa kehittämiseen.

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Rakennetaan ymmärrystä maailman moni- ja rinnakkaiskielisyydestä sekä kielellisistä oikeuksista. Otetaan selkoa niiden maiden tai alueiden kulttuureista ja elämänmuodoista, joissa opiskeltavaa kieltä puhutaan. Käytetään sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita kielten välisessä vertailussa ja kohdekielen opiskelussa. Hankitaan tarvittaessa tietoa kyseisen kielen päävarianteista.

Paikallinen tarkennus:

- Laajennetaan ymmärrystä venäjänkielisten alueiden kulttuureista
- Opitaan keskeiset kielitiedon käsitteet
- Opiskeltavien kielten sanaston ja rakenteiden vertailu
- Hyödynnetään erilaisia oppimateriaaleja ja lähteitä

T4 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kieliä ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen

- Oppilas ohjataan kartoittamaan omat vahvuutensa ja voimavaransa. Oppilas oppii arvioimaan taitojaan kielen eri osa-alueilla.
- Oppilas asettaa itselleen tavoitteita kieltenopiskeluun ja arvioi niiden saavuttamista.
- Oppilas käyttää erilaisia kielenopiskelustrategioita.
- Oppilas käyttää rohkeasti venäjän kieltä erilaisissa viestintätilanteissa yhdessä toisten kanssa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa käyttää joitakin itselle sopivia kielenoppimistapoja. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä tavoista toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa käyttää yleisimpiä itselle sopivia kielenoppimistapoja. Oppilas osaa kuvata joitakin tapoja toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa käyttää keskeisimpiä itselle sopivia tapoja oppia kohdekieltä. Oppilas osaa vertailla tapoja toimia rakentavasti vuorovaikutustilanteissa
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa käyttää monipuolisia itselle sopivia tapoja oppia kohdekieltä. Oppilas osaa vertailla ja pohtia tapoja toimia rakentavasti vuorovaikutustilanteissa.

S2 Kielenopiskelutaidot

Vahvistetaan edelleen kielenopiskelutaitoja. Harjoitellaan oppimateriaalin monipuolista käyttöä, sanastojen käyttöä, kokonaisuuksien hahmottamista, ryhmittelyä ja tiedon hakemista.

Paikallinen tarkennus:

- Asetetaan tavoitteita (itse- ja vertaisarviointi) ja opitaan tunnistamaan omia vahvuuksia kielenopiskelijana
- Syvennetään opiskelutaitoja ja itsetuntemusta oppijana
- Harjoitellaan päättelytaitoja vieraan kieliaineksen kohdalla
- Harjoitellaan monipuolisia pitkäjänteiseen työskentelyyn tähtääviä tapoja opiskella kieliä

T5 tukea oppilaan itsenäisyyttä ja taitoa soveltaa luovasti kielitaitoaan sekä kehittää elinikäisen kieltenopiskelun valmiuksiaan

- Oppilas ohjataan kartoittamaan omat vahvuutensa ja voimavaransa. Oppilas oppii arvioimaan taitojaan kielen eri osa-alueilla.
- Oppilas ymmärtää, miten hän voi hyödyntää ja kehittää kielitaitoaan läpi elämän.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä mahdollisuuksista kehittää kohdekielen taitoaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kuvailla mahdollisuuksia kehittää kohdekielen taitoaan myös koulun päätyttyä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa vertailla erilaisia mahdollisuuksia soveltaa ja kehittää kohdekielen taitoaan myös koulun päätyttyä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa pohtia ja vertailla erilaisia mahdollisuuksia soveltaa ja kehittää kohdekielen taitoaan myös koulun päätyttyä.

S2 Kielenopiskelutaidot

Vahvistetaan edelleen kielenopiskelutaitoja. Harjoitellaan oppimateriaalin monipuolista käyttöä, sanastojen käyttöä, kokonaisuuksien hahmottamista, ryhmittelyä ja tiedon hakemista.

Paikallinen tarkennus:

- Asetetaan tavoitteita (itse- ja vertaisarviointi) ja opitaan tunnistamaan omia vahvuuksia kielenopiskelijana
- Syvennetään opiskelutaitoja ja itsetuntemusta oppijana
- Harjoitellaan päättelytaitoja vieraan kieliaineksen kohdalla
- Harjoitellaan monipuolisia pitkäjänteiseen työskentelyyn tähtääviä tapoja opiskella kieliä

T6 rohkaista oppilasta harjoittelemaan monenlaisia jokapäiväisiä viestintätilanteita sekä toimimaan niissä aloitteellisesti

- Oppilas harjaantuu monipuoliseen vuorovaikutukseen venäjän kielellä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.2 Oppilas selviytyy satunnaisesti yleisimmin toistuvista, rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen vielä enimmäkseen viestintäkumppaniin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A2.1 Oppilas pystyy vaihtamaan ajatuksia tai tietoja tutuissa ja jokapäiväisissä tilanteissa sekä toisinaan ylläpitämään viestintätilannetta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A2.2 Oppilas selviää jo kohtalaisesti monenlaisista jokapäiväisistä viestintätilanteista. Oppilas pystyy enenevässä määrin olemaan aloitteellinen viestintätilanteessa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso A2.2/B1.1 Oppilas selviää melko vaivattomasti monista jokapäiväisistä viestintätilanteista. Oppilas pystyy olemaan aloitteellinen monenlaisissa viestintätilanteissa.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Sisältöjä yhdessä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta kohdekielellä eri yhteisöissä ja maailmassa, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon. Lisäksi otetaan huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys ja asema sekä kielialueen elämänmuoto. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä, kuten kertovista, kuvaavista tai vaikuttavista teksteistä.. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.

Paikallinen tarkennus:

- Harjoitellaan kuuntelemaan slaavilaisia kieliä ja etsimään yhtäläisyyksiä ja eroja
- Perehdytään turismiin, matkustamiseen ja maantuntemukseen, esim. Pietari, Moskova
- Tutustutaan sijamuotojen laajempaan käyttöön
- Tutustutaan konditionaaliin
- Tutustutaan passiiviin

T7 ohjata oppilasta olemaan aktiivinen viestintätilanteessa sekä syventämään taitoaan käyttää kohdekielisiä viestinnän keinoja, vakiintuneita fraaseja, kierto- ja täyteilmauksia ja muuta kompensaatiota

- Oppilas harjaantuu monipuoliseen vuorovaikutukseen venäjän kielellä.
- Oppilas käyttää oma-aloitteisesti oppimiaan yksinkertaisia fraaseja.
- Oppilas osaa käyttää erilaisissa viestintätilanteissa harjoiteltuja fraaseja ja muita viestintäkeinoja.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.2 Oppilas tukeutuu viestinnässään kaikkein keskeisimpiin sanoihin ja ilmauksiin. Oppilas tarvitsee paljon apukeinoja. Oppilas osaa pyytää toistamista tai hidastamista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A2.1 Oppilas osallistuu enenevässä määrin viestintään turvautuen harvemmin ei-kielellisiin ilmaisuihin. Oppilas joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä melko usein ja osaa jonkin verran soveltaa viestintäkumppanin ilmaisuja omassa viestinnässään.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A2.2 Oppilas osallistuu enenevässä määrin viestintään käyttäen tarvittaessa vakiosanontoja pyytäessään tarkennusta avainsanoista. Oppilas joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä silloin tällöin ja käyttää esim. lähikäsitettä tai yleisempää käsitettä, kun ei tiedä täsmällistä (koira/eläin tai talo/ mökki)
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso A2.2/B1.1 Oppilas osallistuu enenevässä määrin viestintään, osaa pyytää tarkennusta avainsanoista ja varmistaa, onko viestintäkumppani ymmärtänyt viestin. Oppilas osaa satunnaisesti kiertää tai korvata tuntemattoman sanan tai muotoilla viestinsä uudelleen.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Sisältöjä yhdessä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta kohdekielellä eri yhteisöissä ja maailmassa, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon. Lisäksi otetaan huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys ja asema sekä kielialueen elämänmuoto. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä, kuten kertovista, kuvaavista tai vaikuttavista teksteistä.. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.

Paikallinen tarkennus:

- Harjoitellaan kuuntelemaan slaavilaisia kieliä ja etsimään yhtäläisyyksiä ja eroja
- Perehdytään turismiin, matkustamiseen ja maantuntemukseen, esim. Pietari, Moskova
- Tutustutaan sijamuotojen laajempaan käyttöön
- Tutustutaan konditionaaliin
- Tutustutaan passiiviin

T8 ohjata oppilasta kiinnittämään huomiota kulttuurisesti sopivaan kielenkäyttöön viestinnässä, johon liittyy mielipiteiden ja asenteiden esiin tuomista

- Oppilas laajentaa sanavarastoaan erilaisten tekstien ja kirjoitelmien avulla oman mielenkiinnon mukaan, huomioiden sidotun tekstiasun.
- Oppilas harjaantuu monipuoliseen vuorovaikutukseen venäjän kielellä.

- Oppilas tuntee kohdekulttuurin kohteliaisuussäännöt ja osaa toimia niiden mukaisesti.
- Oppilas osaa ilmaista mielipiteensä kohdekulttuuriin sopivalla tavalla.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.2 Oppilas osaa käyttää muutamia kaikkein yleisimpiä kielelle ominaisia kohteliaisuuden ilmauksia rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A2.1 Oppilas selviytyy lyhyistä sosiaalisista tilanteista ja osaa käyttää yleisimpiä kohteliaita tervehdyksiä ja puhuttelumuotoja, esittää kohteliaasti esimerkiksi pyyntöjä, kutsuja, ehdotuksia ja anteeksipyyntöjä ja vastata sellaisiin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A2.2 Oppilas osaa käyttää kieltä yksinkertaisella tavalla kaikkein keskeisimpiin tarkoituksiin, kuten tiedonvaihtoon sekä mielipiteiden ja asenteiden asianmukaiseen ilmaisemiseen. Oppilas pystyy keskustelemaan kohteliaasti käyttäen tavanomaisia ilmauksia ja perustason viestintärutiineja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso A2.2/B1.1 Oppilas osaa käyttää kieltä erilaisiin tarkoituksiin. Oppilas pystyy keskustelemaan kohteliaasti käyttäen tavanomaisia ilmauksia ja perustason viestintärutiineja.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Sisältöjä yhdessä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta kohdekielellä eri yhteisöissä ja maailmassa, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon. Lisäksi otetaan huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys ja asema sekä kielialueen elämänmuoto. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä, kuten kertovista, kuvaavista tai vaikuttavista teksteistä.. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.

Paikallinen tarkennus:

- Harjoitellaan kuuntelemaan slaavilaisia kieliä ja etsimään yhtäläisyyksiä ja eroja
- Perehdytään turismiin, matkustamiseen ja maantuntemukseen, esim. Pietari, Moskova
- Tutustutaan sijamuotojen laajempaan käyttöön
- Tutustutaan konditionaaliin
- Tutustutaan passiiviin

T9 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tulkita erilaisia tekstejä, myös selväpiirteisiä asiatekstejä, joista hankitaan tietoa, ja ohjata käyttämään tulkinnassa päättelytaitoa ja keskeisen sisällön ymmärtämistä

- Oppilas harjaantuu tuottamaan tekstiä kirjallisesti myös sidottu, esim. kirje.

- Oppilas laajentaa sanavarastoaan erilaisten tekstien ja kirjoitelmien avulla oman mielenkiinnon mukaan, huomioiden sidotun tekstiasun.
- Oppilas syventää taitoaan tulkita erilaisia tekstejä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.2 Oppilas ymmärtää harjoiteltua, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää muutaman sanan mittaista kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta. Oppilas tunnistaa tekstistä yksittäisiä tietoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A2.1 Oppilas ymmärtää helppoja, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sekä selkeää puhetta sisältäviä tekstejä. Oppilas ymmärtää lyhyiden, yksinkertaisten, itseään kiinnostavien viestien ydinsisällön ja tekstin pääajatukset tuttua sanastoa sisältävästä, ennakoitavasta tekstistä. Oppilas pystyy hyvin yksinkertaiseen päättelyyn asiayhteyden tukemana.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A2.2 Oppilas pystyy seuraamaan hyvin summittaisesti selväpiirteisen asiapuheen pääkohtia, tunnistaa usein ympärillään käytävän keskustelun aiheen, ymmärtää pääasiat tuttua sanastoa sisältävästä yleiskielisestä tekstistä tai hitaasta puheesta. Oppilas osaa päätellä tuntemattomien sanojen merkityksiä asiayhteydestä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso A2.2/B1.1 Oppilas pystyy seuraamaan selväpiirteisen asiapuheen pääajatusta, tunnistaa usein ympärillään käytävän keskustelun aiheen, ymmärtää pääasiat tuttua sanastoa sisältävästä yleiskielisestä tekstistä tai hitaasta puheesta. Oppilas osaa päätellä tuntemattomien sanojen merkityksiä asiayhteydestä.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Sisältöjä yhdessä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta kohdekielellä eri yhteisöissä ja maailmassa, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon. Lisäksi otetaan huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys ja asema sekä kielialueen elämänmuoto. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä, kuten kertovista, kuvaavista tai vaikuttavista teksteistä.. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.

Paikallinen tarkennus:

- Harjoitellaan kuuntelemaan slaavilaisia kieliä ja etsimään yhtäläisyyksiä ja eroja
- Perehdytään turismiin, matkustamiseen ja maantuntemukseen, esim. Pietari, Moskova
- Tutustutaan sijamuotojen laajempaan käyttöön

- Tutustutaan konditionaaliin
- Tutustutaan passiiviin

T10 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tuottaa puhetta ja kirjoitusta aihepiirejä laajentaen sekä kiinnittäen huomiota myös keskeisiin rakenteisiin ja ääntämisen perussääntöihin

- Oppilas osaa soveltaa ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa sanoissa ja ilmauksissa.
- Oppilas tuottaa viestejä erilaisista ja yhä laajenevista aihepiireistä.
- Oppilas osaa käyttää viestinnän kannalta olennaisia rakenteita.
- Oppilas harjaantuu tuottamaan tekstiä kirjallisesti myös sidottu, esim. kirje.
- Oppilas laajentaa sanavarastoaan erilaisten tekstien ja kirjoitelmien avulla oman mielenkiinnon mukaan, huomioiden sidotun tekstiasun.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.1 Oppilas osaa ilmaista itseään puheessa hyvin suppeasti käyttäen harjoiteltuja sanoja ja opeteltuja vakioilmaisuja. Oppilas ääntää joitakin harjoiteltuja ilmauksia ymmärrettävästi ja osaa kirjoittaa joitakin erillisiä sanoja ja sanontoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A1.3 Oppilas osaa rajallisen määrän lyhyitä, ulkoa opeteltuja ilmauksia, keskeistä sanastoa ja perustason lauserakenteita. Oppilas pystyy kertomaan arkisista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittamaan yksinkertaisia viestejä sekä ääntää harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A2.1 Oppilas pystyy kertomaan jokapäiväisistä ja konkreettisista sekä itselleen tärkeistä asioista käyttäen yksinkertaisia lauseita ja konkreettista sanastoa. Oppilas osaa helposti ennakoitavan perussanaston ja monia keskeisimpiä rakenteita. Oppilas osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso A2.2 Oppilas osaa kuvata luettelomaisesti (ikäkaudelleen tyypillisiä) jokapäiväiseen elämään liittyviä asioita käyttäen tavallista sanastoa ja joitakin idiomaattisia ilmauksia sekä perustason rakenteita ja joskus hiukan vaativampiakin. Oppilas osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Sisältöjä yhdessä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta kohdekielellä eri yhteisöissä ja maailmassa, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon.

Lisäksi otetaan huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys ja asema sekä kielialueen elämänmuoto. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä, kuten kertovista, kuvaavista tai vaikuttavista teksteistä.. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.

Paikallinen tarkennus:

- Harjoitellaan kuuntelemaan slaavilaisia kieliä ja etsimään yhtäläisyyksiä ja eroja
- Perehdytään turismiin, matkustamiseen ja maantuntemukseen, esim. Pietari, Moskova
- Tutustutaan sijamuotojen laajempaan käyttöön
- Tutustutaan konditionaaliin
- Tutustutaan passiiviin

Venäjän kieli, B2-oppimäärä

Oppiaineen tehtävä

Kieli on oppimisen ja ajattelun edellytys. Kieli on mukana kaikessa koulun toiminnassa, ja jokainen opettaja on kielen opettaja. Kielten opiskelu edistää ajattelutaitojen kehittymistä. Se antaa aineksia monikielisen ja -kulttuurisen identiteetin muodostumiselle ja arvostamiselle. Sanavaraston ja rakenteiden karttuessa myös vuorovaikutus- ja tiedonhankintataidot kehittyvät. Kielten opiskelussa on runsaasti sijaa ilolle, leikillisyydelle ja luovuudelle.

Kieltenopetus on osa kielikasvatusta ja johdatusta kielitietoisuuteen. Oppilaissa herätetään kiinnostus kouluyhteisön ja ympäröivän maailman kielelliseen ja kulttuuriseen moninaisuuteen ja heitä rohkaistaan viestimään autenttisissa ympäristöissä. Koulussa ohjataan arvostamaan eri kieliä, niiden puhujia ja erilaisia kulttuureita. Sukupuolten tasa-arvoa kielivalinnoissa ja kielten opiskelussa vahvistetaan erilaisia oppilaita kiinnostavalla kielivalintatiedotuksella, rohkaisemalla oppilaita tekemään aidosti itseään kiinnostavia valintoja sukupuolesta riippumatta, käsittelemällä opetuksessa monipuolisesti erilaisia aiheita sekä käyttämällä vaihtelevia ja toiminnallisia työtapoja.

Kielten opiskelu valmistaa oppilaita suunnitelmalliseen ja luovaan työskentelyyn erilaisissa kokoonpanoissa. Oppilaille ja oppilasryhmille luodaan mahdollisuuksia verkostoitumiseen ja yhteydenpitoon ihmisten kanssa myös eri puolilla maailmaa. Tieto- ja viestintäteknologia tarjoaa yhden luontevan mahdollisuuden toteuttaa kieltenopetusta autenttisista tilanteista ja oppilaiden viestintätarpeista lähtien. Opetus antaa myös valmiuksia osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen kansainvälisessä maailmassa.

Opetus vahvistaa oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää niitä rohkeasti. Oppilaille annetaan mahdollisuus edetä yksilöllisesti ja saada tarpeen mukaan tukea oppimiselleen. Opetus järjestetään niin, että myös muita nopeammin etenevät tai kieltä entuudestaan osaavat voivat edistyä.

Kielten opetuksessa kehitetään monilukutaitoa ja käsitellään erilaisia tekstejä. Lasten ja nuorten erilaiset kiinnostuksen kohteet otetaan huomioon tekstien valinnassa. Opetuksessa luodaan siltoja myös eri kielten välille sekä oppilaiden vapaa-ajan kielenkäyttöön. Oppilaita ohjataan hakemaan osaamillaan kielillä tietoa.

Vieraan kielen B2-oppimäärä vuosiluokilla 7-9

Valinnaisen B2-kielen opetus järjestetään useimmiten vuosiluokilla 8-9. B2-kieli on oppilaalle äidinkielen jälkeen kolmas tai neljäs opiskeltava kieli, joten oppilaalla on jo paljon kokemusta kielten opiskelusta. Hän kykenee käyttämään aiemmin hankkimaansa tietoa ja taitoa oppimisensa tukena. Oppilasta rohkaistaan käyttämään kaikkia opiskelemiaan kieliä monipuolisessa vuorovaikutuksessa ja tiedonhankinnassa. Opetuksen tavoitteena on kehittää oppilaan kielellistä päättelykykyä ja samalla edistää hänen kielenopiskelutaitojaan. Kulttuurisen moninaisuuden ymmärtämistä syvennetään pohtimalla erilaisia kieliyhteisöihin liittyviä arvosidonnaisia ilmiöitä.

Myös tunteiden käsittelylle annetaan tilaa, ja tarpeen mukaan vaikeita asioita voidaan käsitellä myös koulun opetuskielellä.

Perusteissa kuvattu kehittyvän kielitaidon taso perusopetuksen päättövaiheessa soveltuu parhaiten indoeurooppalaisiin kieliin sekä eurooppalaisiin kieliin, joissa käytetään aakkosiin pohjautuvaa kirjoitusjärjestelmää. Muihin kieliin opetuksen järjestäjä laatii opetussuunnitelman noudattaen näitä perusteita soveltuvin osin. Kansainvälisesti hyväksyttyjä kielikohtaisia viitekehyksiä noudatetaan soveltuvin osin ei-eurooppalaisten kielten opetuksessa (esim. kirjoitusmerkit). Opetusta voidaan integroida eri oppiaineiden ja monialaisten oppimiskokonaisuuksien opetukseen. Oppilaita rohkaistaan tiedon hakuun opetettavalla kielellä eri oppiaineissa.

Vieraan kielen B2-oppimäärän oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Tavoitteena on, että kielenkäyttö olisi mahdollisimman asianmukaista, luonnollista ja oppilaille merkityksellistä. Työskentelyssä korostuu pari- ja pienryhmätyö sekä yhdessä oppiminen erityyppisissä oppimisympäristöissä. Monikielisyys- ja kielikasvatuksen tavoitteiden saavuttamiseksi tarvitaan opettajien yhteistyötä. Pelillisyyden, musiikin ja draaman avulla oppilaat saavat mahdollisuuden kokeilla kasvavaa kielitaitoaan ja käsitellä myös asenteita. Opetuksessa käytetään monipuolisesti eri oppimisympäristöjä, viestintäkanavia ja -välineitä. Oppilaita ohjataan aktiiviseen toimijuuteen ja itsenäiseen vastuun ottoon omasta oppimisestaan Eurooppalaisen kielisalkun tai vastaavan työvälineen avulla. Oppilaat tutustuvat ympäröivän yhteisön monikielisyyteen ja -kulttuurisuuteen kotikansainvälisyyden avulla. Heille tarjotaan myös mahdollisuuksia harjoitella kansainvälistä yhteydenpitoa. Kohdekieltä käytetään aina kun se on mahdollista.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki vieraan kielen B2-oppimäärässä vuosiluokilla 7-9

Oppilaita ohjataan käyttämään kielitaitoaan rohkeasti. Runsas viestinnällinen harjoittelu tukee oppilaiden kielitaidon kehittymistä. Oppilaita kannustetaan opiskelemaan myös muita koulun tarjoamia kieliä. Oppilaille, joilla on kieliin liittyviä oppimisvaikeuksia, tarjotaan tukea. Opetus suunnitellaan niin, että se tarjoaa haasteita myös muita nopeammin edistyville tai kieltä entuudestaan osaaville.

Oppilaita kannustetaan vieraiden kielten opintoihin oppimisvaikeuksista huolimatta. Oppilasta ohjataan tunnistamaan ja hyödyntämään omia vahvuuksiaan kielenoppijana. Oppilaan kielitietoisuutta lisätään kiinnittämällä huomio kielten samankaltaisuuksiin. Esiin tuodaan kielitaidon tärkeys jatko-opintojen kannalta.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi vieraan kielen B2-oppimäärässä vuosiluokilla 7–9

Arviointi on monipuolista, ja se antaa oppilaille mahdollisuuden painottaa itselleen luontevia ilmaisumuotoja. Formatiiviseen arviointiin liittyvän oppilaan oppimista ohjaavan ja kannustavan palautteen avulla oppilaita autetaan tulemaan tietoisiksi omista taidoistaan ja kehittämään niitä. Oppilaita rohkaistaan käyttämään oppimaansa erilaisissa viestintätilanteissa. Oppimista arvioidaan monin eri tavoin myös itsearvioinnin ja vertaispalautteen keinoin. Summatiivinen arviointi perustuu siihen, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on saavuttanut paikallisessa opetussuunnitelmassa vieraan kielen B2-oppimäärälle asetetut tavoitteet.

Oppilaan kehittyvän kielitaidon arviointi perustuu Eurooppalaiseen viitekehykseen ja sen pohjalta laadittuun suomalaiseen sovellukseen Kehittyvän kielitaidon asteikko. Arvioinnissa välineenä voidaan käyttää myös esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua.

Arvioinnin tulee olla monipuolista, jotta oppilaat, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia tai joilla on muulla tavoin kielellisesti erilaiset lähtökohdat, saavat erilaisia mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona oppilaan vieraan kielen B2-oppimäärän opiskelu päättyy vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päättöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut vieraan kielen B2-oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt vieraan kielen B2-oppimäärän tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päättöarvosana on vieraan kielen B2-oppimäärän tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan vieraan kielen B2-oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päättöarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy vieraan kielen B2-oppimäärän päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan.

8

Vuosiluokan tavoitteet ja keskeiset sisällöt

T1 auttaa oppilasta hahmottamaan uuden opiskeltavan kielen suhde aiemmin opiskelemiinsa kieliin, tutustumaan kyseisen kielen kielialueeseen ja elämänmuodon joihinkin keskeisiin piirteisiin sekä tukea oppilaan kielellisen päättelykyvyn, uteliaisuuden ja monikielisyyden kehittymistä

- Oppilas huomaa yhtäläisyyksiä ja eroavaisuuksia venäjän ja osaamiensa kielten välillä.
- Oppilas tutustuu Venäjään ja maihin, joissa puhutaan venäjän kieltä, sekä tarkastelee venäjän kielen asemaa Suomessa.
- Oppilas tutustuu venäläiseen kulttuuriin ja tapoihin.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa kertoa, missä kohdekieltä puhutaan. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä kohdekielen kulttuureista ja niihin liittyvistä elämänmuodoista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kertoa, missä kohdekieltä puhutaan sekä antaa joitakin esimerkkejä kohdekielen suhteesta muihin kieliin. Oppilas osaa kertoa kohdekielen kulttuureista ja niihin liittyvistä elämänmuodoista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kertoa, missä kohdekieltä puhutaan, ja vertailla kohdekielen suhdetta muihin kieliin. Oppilas osaa kuvailla kohdekielen kulttuureita ja kuvailla niihin liittyviä elämänmuotoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa vertailla ja pohtia kohdekielen suhdetta muihin kieliin. Oppilas osaa hyödyntää kohdekielen keskeisimpiä erityispiirteitä oppimisessaan. Oppilas osaa vertailla kohdekielen kulttuureita ja niihin liittyviä elämänmuotoja.

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tutkitaan ja vertaillaan piirteitä, jotka ovat opiskeltavalle kielelle luonteenomaisia ja jotka erottavat sitä tai tekevät siitä tunnistettavan aiemmin opitun perustelleella. Muodostetaan käsitys lähisukukielistä, tutustutaan opiskeltavan kielen levinneisyyden taustaan, etsitään oppilaita kiinnostavaa tietoa kielialueen kulttuurisista ja muista ilmiöistä. Pohditaan mahdollisia kyseiseen kieleen ja kulttuuriin liittyviä ennakko-oletuksia.

Paikallinen tarkennus:

- Verrataan oppilaan jo osaamia kieliä uuteen
- Kiinnitetään huomio erityisesti kielten yhteisiin ja erilaisiin piirteisiin
- Vahvistaan ymmärrystä monikulttuurisesta ja monikielisestä maailmasta
- Tutustutaan venäläiseen kulttuuriin ja tapoihin
- Tutustutaan Venäjään ja maihin, joissa puhutaan venäjän kieltä
- Tarkastellaan venäjän kielen asemaa Suomessa

T2 rohkaista oppilasta näkemään opiskeltavan kielen taito osana jatkuvaa oppimista ja oman kielivarannon karttumista, ohjata oppilasta löytämään itselleen ja ikäkaudelleen parhaiten sopivia tapoja oppia kieliä ja kannustaa häntä käyttämään vähäistäkin taitoaan myös oppituntien ulkopuolella

- Oppilas tutustuu venäjänkieliseen kulttuuriin ja hahmottaa maailman monikielisyyttä ja venäjän kielen aseman siinä joukossa.
- Oppilas havainnoi missä hän voi käyttää kieltä myös koulun ulkopuolella (esim. sosiaalisessa mediassa).

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä mahdollisuuksista käyttää kohdekieltä. Oppilas osaa käyttää joitakin itselle sopivia tapoja oppia kohdekieltä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kertoa mahdollisuuksista käyttää kohdekielen taitoaan myös koulun päätyttyä. Oppilas osaa käyttää yleisimpiä itselle sopivia tapoja oppia kohdekieltä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kertoa, mihin hän voi käyttää kohdekielen taitoaan myös koulun päätyttyä. Oppilas osaa käyttää keskeisimpiä itselle sopivia tapoja oppia kohdekieltä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa kertoa, kuinka kohdekielen taitoa voi hyödyntää myös koulun päätyttyä. Oppilas osaa käyttää monipuolisia itselle sopivia tapoja oppia kohdekieltä.

S2 Kielenopiskelutaidot

Tutkitaan yhdessä, mikä edistää parhaiten kohdekielen oppimista, mihin kieltä voi käyttää ja mistä löytyy kiinnostavaa kohdekielistä aineistoa. Asetetaan omia tavoitteita, opetellaan antamaan ja vastaanottamaan palautetta.

Paikallinen tarkennus:

- Opetellaan asettamaan tavoitteita, harjoitellaan itse- ja vertaisarviointia sekä omien vahvuuksien tunnistamista
- Kokeillaan erilaisia monipuolisia, pitkäjänteiseen työskentelyyn tähtääviä opiskelutapoja
- Tehdään ohjattuja keskusteluharjoituksia parin kanssa tai pienissä ryhmissä

T3 järjestää oppilaalle tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista vuorovaikutusta

- Oppilas harjoittelee keskeisimpiä tervehdys- ja kohteliaisuusfraaseja yksinkertaisissa viestintätilanteissa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.1 Oppilas selviytyy satunnaisesti viestintäkumppanin tukemana muutamasta, kaikkein yleisimmin toistuvasta ja rutiininomaisesta viestintätilanteesta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A1.2 Oppilas selviytyy satunnaisesti yleisimmin toistuvista, rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen vielä enimmäkseen viestintäkumppaniin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A1.3 Oppilas selviytyy monista rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen joskus viestintäkumppaniin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso A2.1 Oppilas pystyy vaihtamaan ajatuksia tai tietoja tutuissa ja jokapäiväisissä tilanteissa sekä toisinaan ylläpitämään viestintätilannetta.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia ja erilaisia tekstejä lähinnä epämuodollisissa tilanteissa. Tarpeen mukaan opetellaan myös muodollisempaa kielenkäyttöä. Valitaan oppilaita kiinnostavia kielenkäytön aihepiirejä näkökulmana minä, me ja maailma. Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan kohdekieltä monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä kohdekielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Valittaessa tekstejä ja aiheita otetaan jossain määrin huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys ja asema. Havainnoidaan kohdekielen rytmiä, intonaatiota ja muita ääntämisen piirteitä ja harjoitellaan ääntämään luontevasti. Harjoitellaan tunnistamaan opiskeltavan kielen foneettisen tarkekirjoituksen merkkejä sekä tuottamaan tarvittavia kirjoitusmerkkejä.

Paikallinen tarkennus:

- Opitaan lukemaan ja kirjoittamaan kyrilliset aakkoset tekstaten ja sitoen
- Opitaan I ja II verbiryhmät ja liikeverbit идти –ходить, ехать - ездить
- Käytetään keskeisimpiä tervehdys- ja kohteliaisuusfraaseja
- Harjoitellaan kertomaan itsestään, esim. lähiympäristö, perhe, harrastukset
- Harjoitellaan keskeistä sanastoa, esim. värit, kuukaudet, viikonpäivät, lukusanat
- Harjoitellaan ääntämistä

T4 tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä

- Oppilas oppii keskeisimpiä tervehdys- ja kohteliaisuusfraaseja yksinkertaisissa viestintätilanteissa.
- Oppilas harjaantuu ääntämisessä, intonaation käytössä ja painon merkityksessä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.1 Oppilas tarvitsee paljon apukeinoja (esim. eleet, piirtäminen, sanastot, internet). Oppilas osaa joskus arvailla tai päätellä yksittäisten sanojen merkityksiä asiayhteyden, yleistiedon tai muun kielitaitonsa perusteella. Oppilas osaa ilmaista, onko ymmärtänyt.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A1.2 Oppilas tukeutuu viestinnässään kaikkein keskeisimpiin sanoihin ja ilmauksiin. Oppilas tarvitsee paljon apukeinoja. Oppilas osaa pyytää toistamista tai hidastamista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A1.3 Oppilas osallistuu viestintään, mutta tarvitsee vielä usein apukeinoja. Oppilas osaa reagoida suppein sanallisin ilmauksin, pienin elein (esim. nyökkäämällä), äännähdyksin, tai muunlaisella minimipalautteella. Oppilas joutuu pyytämään selvennystä tai toistoa hyvin usein.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso A2.1 Oppilas osallistuu enenevässä määrin viestintään turvautuen harvemmin ei-kielellisiin ilmaisuihin. Oppilas joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä melko usein ja osaa jonkin verran soveltaa viestintäkumppanin ilmaisuja omassa viestinnässään.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia ja erilaisia tekstejä lähinnä epämuodollisissa tilanteissa. Tarpeen mukaan opetellaan myös muodollisempaa kielenkäyttöä. Valitaan oppilaita kiinnostavia kielenkäytön aihepiirejä näkökulmana minä, me ja maailma. Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan kohdekieltä monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä kohdekielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Valittaessa tekstejä ja aiheita otetaan jossain määrin huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys ja asema. Havainnoidaan kohdekielen rytmiä, intonaatiota ja muita ääntämisen piirteitä ja harjoitellaan ääntämään luontevasti. Harjoitellaan tunnistamaan opiskeltavan kielen foneettisen tarkekirjoituksen merkkejä sekä tuottamaan tarvittavia kirjoitusmerkkejä.

Paikallinen tarkennus:

- Opitaan lukemaan ja kirjoittamaan kyrilliset aakkoset tekstaten ja sitoen
- Opitaan I ja II verbiryhmät ja liikeverbit идти –ходить, ехать - ездить
- Käytetään keskeisimpiä tervehdys- ja kohteliaisuusfraaseja
- Harjoitellaan kertomaan itsestään, esim. lähiympäristö, perhe, harrastukset
- Harjoitellaan keskeistä sanastoa, esim. värit, kuukaudet, viikonpäivät, lukusanat
- Harjoitellaan ääntämistä

T5 auttaa oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten tuntemustaan

- Oppilas harjoittelee venäjän kielelle ominaisia kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.1 Oppilas osaa käyttää muutamia kielelle ja kulttuurille tyypillisimpiä kohteliaisuuden ilmauksia (tervehtiminen, hyvästely, kiittäminen) joissakin kaikkein rutiininomaisimmissa sosiaalisissa kontakteissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A1.2 Oppilas osaa käyttää muutamia kaikkein yleisimpiä kielelle ominaisia kohteliaisuuden ilmauksia rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A1.3 Oppilas osaa käyttää yleisimpiä kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia monissa rutiininomaisissa sosiaalisissa tilanteissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso A2.1 Oppilas selviytyy lyhyistä sosiaalisista tilanteista ja osaa käyttää yleisimpiä kohteliaita tervehdyksiä ja puhuttelumuotoja sekä esittää kohteliaasti esimerkiksi pyyntöjä, kutsuja, ehdotuksia ja anteeksipyyntöjä ja vastata sellaisiin.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia ja erilaisia tekstejä lähinnä epämuodollisissa tilanteissa. Tarpeen mukaan opetellaan myös muodollisempaa kielenkäyttöä. Valitaan oppilaita kiinnostavia kielenkäytön aihepiirejä näkökulmana minä, me ja maailma. Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan kohdekieltä monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä kohdekielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Valittaessa tekstejä ja aiheita otetaan jossain määrin huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys ja asema. Havainnoidaan kohdekielen rytmiä, intonaatiota ja muita ääntämisen piirteitä ja harjoitellaan ääntämään luontevasti. Harjoitellaan tunnistamaan opiskeltavan kielen foneettisen tarkekirjoituksen merkkejä sekä tuottamaan tarvittavia kirjoitusmerkkejä.

Paikallinen tarkennus:

- Opitaan lukemaan ja kirjoittamaan kyrilliset aakkoset tekstaten ja sitoen
- Opitaan I ja II verbiryhmät ja liikeverbit идти –ходить, ехать - ездить
- Käytetään keskeisimpiä tervehdys- ja kohteliaisuusfraaseja
- Harjoitellaan kertomaan itsestään, esim. lähiympäristö, perhe, harrastukset
- Harjoitellaan keskeistä sanastoa, esim. värit, kuukaudet, viikonpäivät, lukusanat
- Harjoitellaan ääntämistä

T6 rohkaista oppilasta tulkitsemaan ikätasolleen sopivia ja itseään kiinnostavia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä

- Oppilas löytää tarvitsemansa yksinkertaisen tiedon lyhyestä, tuttuja sanoja sisältävästä tekstistä.
- Oppilasta ohjataan hyödyntämään päättelykykyään tekstin tulkinnassa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.1 Oppilas ymmärtää vähäisen määrän yksittäisiä puhuttuja ja kirjoitettuja sanoja ja ilmauksia. Oppilas tuntee kirjainjärjestelmän tai hyvin rajallisen määrän kirjoitusmerkkejä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A1.2 Oppilas ymmärtää harjoiteltua, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää muutaman sanan mittaista kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta. Oppilas tunnistaa tekstistä yksittäisiä tietoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A1.3 Oppilas ymmärtää yksinkertaista, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta asiayhteyden tukemana. Oppilas pystyy löytämään tarvitsemansa yksinkertaisen tiedon lyhyestä tekstistä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso A2.1 Oppilas ymmärtää helppoja, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sekä selkeää puhetta sisältäviä tekstejä. Oppilas ymmärtää lyhyiden, yksinkertaisten, itseään kiinnostavien viestien ydinsisällön ja tekstin pääajatukset tuttua sanastoa sisältävästä, ennakoitavasta tekstistä. Oppilas pystyy hyvin yksinkertaiseen päättelyyn asiayhteyden tukemana.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia ja erilaisia tekstejä lähinnä epämuodollisissa tilanteissa. Tarpeen mukaan opetellaan myös muodollisempaa kielenkäyttöä. Valitaan oppilaita kiinnostavia kielenkäytön aihepiirejä näkökulmana minä, me ja maailma. Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan kohdekieltä monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä kohdekielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Valittaessa tekstejä ja aiheita otetaan jossain määrin huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys ja asema. Havainnoidaan kohdekielen rytmiä, intonaatiota ja muita ääntämisen piirteitä ja harjoitellaan ääntämään luontevasti. Harjoitellaan tunnistamaan opiskeltavan kielen foneettisen tarkekirjoituksen merkkejä sekä tuottamaan tarvittavia kirjoitusmerkkejä.

Paikallinen tarkennus:

- Opitaan lukemaan ja kirjoittamaan kyrilliset aakkoset tekstaten ja sitoen
- Opitaan I ja II verbiryhmät ja liikeverbit идти –ходить, ехать - ездить
- Käytetään keskeisimpiä tervehdys- ja kohteliaisuusfraaseja

- Harjoitellaan kertomaan itsestään, esim. lähiympäristö, perhe, harrastukset
- Harjoitellaan keskeistä sanastoa, esim. värit, kuukaudet, viikonpäivät, lukusanat
- Harjoitellaan ääntämistä

T7 tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella ikätasolle sopivaa pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisimpiin rakenteisiin

- Oppilas harjoittelee tuottamaan rutiininomaisia pieniä viestejä sekä suullisesti että kirjallisesti.
- Oppilas harjaantuu ääntämisessä, intonaation käytössä ja painon merkityksessä.
- Oppilas harjoittelee joitain viestinnän kannalta olennaisia perusrakenteita.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.1 Oppilas osaa ilmaista itseään puheessa hyvin suppeasti käyttäen harjoiteltuja sanoja ja opeteltuja vakioilmaisuja. Oppilas ääntää joitakin harjoiteltuja ilmauksia ymmärrettävästi ja osaa kirjoittaa joitakin erillisiä sanoja ja sanontoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A1.1/A1.2 Oppilas pystyy kertomaan ohjatusti joistakin tutuista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa. Oppilas osaa kirjoittaa joitakin sanoja ja lauseita. Oppilas ääntää harjoiteltuja ilmauksia ymmärrettävästi. Oppilas osaa hyvin suppean perussanaston, muutaman tilannesidonnaisen ilmauksen ja peruskieliopin aineksia.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A1.2 Oppilas pystyy kertomaan joistakin tutuista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittaa muutaman lyhyen lauseen harjoitelluista aiheista. Oppilas ääntää useimmat harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi. Oppilas osaa hyvin suppean perussanaston, muutaman tilannesidonnaisen ilmauksen ja peruskieliopin aineksia.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso A1.3 Oppilas osaa rajallisen määrän lyhyitä, ulkoa opeteltuja ilmauksia, keskeistä sanastoa ja perustason lauserakenteita. Oppilas pystyy kertomaan arkisista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittamaan yksinkertaisia viestejä ja ääntää harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia ja erilaisia tekstejä lähinnä epämuodollisissa tilanteissa. Tarpeen mukaan opetellaan myös muodollisempaa kielenkäyttöä. Valitaan oppilaita kiinnostavia kielenkäytön aihepiirejä näkökulmana minä, me ja maailma. Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan kohdekieltä monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä

itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä kohdekielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Valittaessa tekstejä ja aiheita otetaan jossain määrin huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys ja asema. Havainnoidaan kohdekielen rytmiä, intonaatiota ja muita ääntämisen piirteitä ja harjoitellaan ääntämään luontevasti. Harjoitellaan tunnistamaan opiskeltavan kielen foneettisen tarkekirjoituksen merkkejä sekä tuottamaan tarvittavia kirjoitusmerkkejä.

Paikallinen tarkennus:

- Opitaan lukemaan ja kirjoittamaan kyrilliset aakkoset tekstaten ja sitoen
- Opitaan I ja II verbiryhmät ja liikeverbit идти –ходить, ехать - ездить
- Käytetään keskeisimpiä tervehdys- ja kohteliaisuusfraaseja
- Harjoitellaan kertomaan itsestään, esim. lähiympäristö, perhe, harrastukset
- Harjoitellaan keskeistä sanastoa, esim. värit, kuukaudet, viikonpäivät, lukusanat
- Harjoitellaan ääntämistä

9

Vuosiluokan tavoitteet ja keskeiset sisällöt

T1 auttaa oppilasta hahmottamaan uuden opiskeltavan kielen suhde aiemmin opiskelemiinsa kieliin, tutustumaan kyseisen kielen kielialueeseen ja elämänmuodon joihinkin keskeisiin piirteisiin sekä tukea oppilaan kielellisen päättelykyvyn, uteliaisuuden ja monikielisyyden kehittymistä

- Oppilas tutustuu Venäjään ja maihin, joissa puhutaan venäjän kieltä, sekä tarkastelee venäjän kielen asemaa Suomessa.
- Oppilas tutustuu venäläiseen kulttuuriin ja tapoihin.
- Oppilas ymmärtää laajan kielitaidon yhteyden merkityksen tulevaisuuden ja jatko-opintojen kannalta.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa kertoa, missä kohdekieltä puhutaan. Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä kohdekielen kulttuureista ja niihin liittyvistä elämänmuodoista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kertoa, missä kohdekieltä puhutaan sekä antaa joitakin esimerkkejä kohdekielen suhteesta muihin kieliin. Oppilas osaa kertoa kohdekielen kulttuureista ja niihin liittyvistä elämänmuodoista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kertoa, missä kohdekieltä puhutaan, ja vertailla kohdekielen suhdetta muihin kieliin. Oppilas osaa kuvailla kohdekielen kulttuureita ja kuvailla niihin liittyviä elämänmuotoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa vertailla ja pohtia kohdekielen suhdetta muihin kieliin. Oppilas osaa hyödyntää kohdekielen keskeisimpiä erityispiirteitä oppimisessaan. Oppilas osaa vertailla kohdekielen kulttuureita ja niihin liittyviä elämänmuotoja.

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Tutkitaan ja vertaillaan piirteitä, jotka ovat opiskeltavalle kielelle luonteenomaisia ja jotka erottavat sitä tai tekevät siitä tunnistettavan aiemmin opitun perustelleella. Muodostetaan käsitys lähisukukielistä, tutustutaan opiskeltavan kielen levinneisyyden taustaan, etsitään oppilaita kiinnostavaa tietoa kielialueen kulttuurisista ja muista ilmiöistä. Pohditaan mahdollisia kyseiseen kieleen ja kulttuuriin liittyviä ennakko-oletuksia.

Paikallinen tarkennus:

- Hyödynnetään oppilaalla jo olevaa kielitaitoa uuden kielen rakenteiden ja sanaston oppimisessa
- Käsitellään erilaisia kulttuurisia ilmiöitä oppilaan omien kiinnostusten kohteiden pohjalta sekä laajemmin
- Oppilas perehtyy turismiin, matkustamiseen ja maantuntemukseen, esim. Pietari ja Moskova
- Tutustutaan muihin slaavilaisiin kieliin
- Tutustutaan uusiin lainasanoihin ilmiönä
- Tutustutaan venäjän kielen asemaan työelämässä ja jatko-opinnoissa

T2 rohkaista oppilasta näkemään opiskeltavan kielen taito osana jatkuvaa oppimista ja oman kielivarannon karttumista, ohjata oppilasta löytämään itselleen ja ikäkaudelleen parhaiten sopivia tapoja oppia kieliä ja kannustaa häntä käyttämään vähäistäkin taitoaan myös oppituntien ulkopuolella

- Oppilasta ohjataan itseohjautuvuuteen kielten opiskelussa kokeilemalla erilaisia tapoja opiskella kieltä.
- Oppilas rohkaistuu hyödyntämään kielitaitoaan itsenäisesti koulun ulkopuolella.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä mahdollisuuksista käyttää kohdekieltä. Oppilas osaa käyttää joitakin itselle sopivia tapoja oppia kohdekieltä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kertoa mahdollisuuksista käyttää kohdekielen taitoaan myös koulun päätyttyä. Oppilas osaa käyttää yleisimpiä itselle sopivia tapoja oppia kohdekieltä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kertoa, mihin hän voi käyttää kohdekielen taitoaan myös koulun päätyttyä. Oppilas osaa käyttää keskeisimpiä itselle sopivia tapoja oppia kohdekieltä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa kertoa, kuinka kohdekielen taitoa voi hyödyntää myös koulun päätyttyä. Oppilas osaa käyttää monipuolisia itselle sopivia tapoja oppia kohdekieltä.

S2 Kielenopiskelutaidot

Tutkitaan yhdessä, mikä edistää parhaiten kohdekielen oppimista, mihin kieltä voi käyttää ja mistä löytyy kiinnostavaa kohdekielistä aineistoa. Asetetaan omia tavoitteita, opetellaan antamaan ja vastaanottamaan palautetta.

Paikallinen tarkennus:

- Asetetaan tavoitteita, harjoitellaan itse- ja vertaisarviointia sekä omien vahvuuksien tunnistamista
- Opitaan erilaisia monipuolisia, pitkäjänteiseen työskentelyyn tähtääviä opiskelutapoja
- Tehdään ohjattuja keskusteluharjoituksia parin kanssa tai pienissä ryhmissä

T3 järjestää oppilaalle tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista vuorovaikutusta

- Oppilas osaa käyttää keskeisimpiä tervehdys- ja kohteliaisuusfraaseja erilaisissa viestintätilanteissa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.1 Oppilas selviytyy satunnaisesti viestintäkumppanin tukemana muutamasta, kaikkein yleisimmin toistuvasta ja rutiininomaisesta viestintätilanteesta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A1.2 Oppilas selviytyy satunnaisesti yleisimmin toistuvista, rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen vielä enimmäkseen viestintäkumppaniin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A1.3 Oppilas selviytyy monista rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen joskus viestintäkumppaniin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso A2.1 Oppilas pystyy vaihtamaan ajatuksia tai tietoja tutuissa ja jokapäiväisissä tilanteissa sekä toisinaan ylläpitämään viestintätilannetta.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia ja erilaisia tekstejä lähinnä epämuodollisissa tilanteissa. Tarpeen mukaan opetellaan myös muodollisempaa kielenkäyttöä. Valitaan oppilaita kiinnostavia kielenkäytön aihepiirejä näkökulmana minä, me ja maailma. Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan kohdekieltä monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä kohdekielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Valittaessa tekstejä ja aiheita otetaan jossain määrin huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys ja asema. Havainnoidaan kohdekielen rytmiä, intonaatiota ja muita ääntämisen piirteitä ja harjoitellaan ääntämään luontevasti. Harjoitellaan tunnistamaan opiskeltavan kielen foneettisen tarkekirjoituksen merkkejä sekä tuottamaan tarvittavia kirjoitusmerkkejä.

Paikallinen tarkennus:

- Tutustutaan syvällisemmin verbeihin, esim. aspektit
- Perehdytään sijamuotoihin ja prepositioihin
- Opitaan kuuntelemaan ja lukemaan erilaisia tekstejä (intonaatio, paino, ääntäminen)
- Opitaan ruokasanastoa ja -kulttuuria sekä kahvilassa ja ravintolassa asiointia
- Harjoitellaan ääntämistä

T4 tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä

- Oppilas oppii ilmaisemaan itseään venäjän kielellä monipuolisemmin erilaisissa viestintätilanteissa.
- Oppilas oppii kuuntelemaan ja lukemaan erilaisia tekstejä (intonaatio, paino, ääntäminen).

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.1 Oppilas tarvitsee paljon apukeinoja (esim. eleet, piirtäminen, sanastot, internet). Oppilas osaa joskus arvailla tai päätellä yksittäisten sanojen merkityksiä asiayhteyden, yleistiedon tai muun kielitaitonsa perusteella. Oppilas osaa ilmaista, onko ymmärtänyt.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A1.2 Oppilas tukeutuu viestinnässään kaikkein keskeisimpiin sanoihin ja ilmauksiin. Oppilas tarvitsee paljon apukeinoja. Oppilas osaa pyytää toistamista tai hidastamista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A1.3 Oppilas osallistuu viestintään, mutta tarvitsee vielä usein apukeinoja. Oppilas osaa reagoida suppein sanallisin ilmauksin, pienin elein (esim. nyökkäämällä), äännähdyksin, tai muunlaisella minimipalautteella. Oppilas joutuu pyytämään selvennystä tai toistoa hyvin usein.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso A2.1 Oppilas osallistuu enenevässä määrin viestintään turvautuen harvemmin ei-kielellisiin ilmaisuihin. Oppilas joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä melko usein ja osaa jonkin verran soveltaa viestintäkumppanin ilmaisuja omassa viestinnässään.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia ja erilaisia tekstejä lähinnä epämuodollisissa tilanteissa. Tarpeen mukaan opetellaan myös muodollisempaa kielenkäyttöä. Valitaan oppilaita kiinnostavia kielenkäytön aihepiirejä näkökulmana minä, me ja maailma. Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan kohdekieltä monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä kohdekielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Valittaessa tekstejä ja aiheita otetaan jossain määrin huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys ja asema. Havainnoidaan kohdekielen rytmiä, intonaatiota ja muita ääntämisen piirteitä ja harjoitellaan ääntämään luontevasti. Harjoitellaan tunnistamaan opiskeltavan kielen foneettisen tarkekirjoituksen merkkejä sekä tuottamaan tarvittavia kirjoitusmerkkejä.

Paikallinen tarkennus:

- Tutustutaan syvällisemmin verbeihin, esim. aspektit
- Perehdytään sijamuotoihin ja prepositioihin

- Opitaan kuuntelemaan ja lukemaan erilaisia tekstejä (intonaatio, paino, ääntäminen)
- Opitaan ruokasanastoa ja -kulttuuria sekä kahvilassa ja ravintolassa asiointia
- Harjoitellaan ääntämistä

T5 auttaa oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten tuntemustaan

- Oppilas oppii lisää kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia.
- Oppilas osaa käyttää harjoiteltuja kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.1 Oppilas osaa käyttää muutamia kielelle ja kulttuurille tyypillisimpiä kohteliaisuuden ilmauksia (tervehtiminen, hyvästely, kiittäminen) joissakin kaikkein rutiininomaisimmissa sosiaalisissa kontakteissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A1.2 Oppilas osaa käyttää muutamia kaikkein yleisimpiä kielelle ominaisia kohteliaisuuden ilmauksia rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A1.3 Oppilas osaa käyttää yleisimpiä kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia monissa rutiininomaisissa sosiaalisissa tilanteissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso A2.1 Oppilas selviytyy lyhyistä sosiaalisista tilanteista ja osaa käyttää yleisimpiä kohteliaita tervehdyksiä ja puhuttelumuotoja sekä esittää kohteliaasti esimerkiksi pyyntöjä, kutsuja, ehdotuksia ja anteeksipyyntöjä ja vastata sellaisiin.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia ja erilaisia tekstejä lähinnä epämuodollisissa tilanteissa. Tarpeen mukaan opetellaan myös muodollisempaa kielenkäyttöä. Valitaan oppilaita kiinnostavia kielenkäytön aihepiirejä näkökulmana minä, me ja maailma. Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan kohdekieltä monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä kohdekielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Valittaessa tekstejä ja aiheita otetaan jossain määrin huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys ja asema. Havainnoidaan kohdekielen rytmiä, intonaatiota ja muita ääntämisen piirteitä ja harjoitellaan ääntämään luontevasti. Harjoitellaan tunnistamaan opiskeltavan kielen foneettisen tarkekirjoituksen merkkejä sekä tuottamaan tarvittavia kirjoitusmerkkejä.

Paikallinen tarkennus:

- Tutustutaan syvällisemmin verbeihin, esim. aspektit
- Perehdytään sijamuotoihin ja prepositioihin
- Opitaan kuuntelemaan ja lukemaan erilaisia tekstejä (intonaatio, paino, ääntäminen)
- Opitaan ruokasanastoa ja -kulttuuria sekä kahvilassa ja ravintolassa asiointia

- Harjoitellaan ääntämistä

T6 rohkaista oppilasta tulkitsemaan ikätasolleen sopivia ja itseään kiinnostavia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä

- Oppilas harjoittelee erilaisten tekstien tulkitsemista ja pääkohtien löytämistä niistä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.1 Oppilas ymmärtää vähäisen määrän yksittäisiä puhuttuja ja kirjoitettuja sanoja ja ilmauksia. Oppilas tuntee kirjainjärjestelmän tai hyvin rajallisen määrän kirjoitusmerkkejä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A1.2 Oppilas ymmärtää harjoiteltua, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää muutaman sanan mittaista kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta. Oppilas tunnistaa tekstistä yksittäisiä tietoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A1.3 Oppilas ymmärtää yksinkertaista, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta asiayhteyden tukemana. Oppilas pystyy löytämään tarvitsemansa yksinkertaisen tiedon lyhyestä tekstistä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso A2.1 Oppilas ymmärtää helppoja, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sekä selkeää puhetta sisältäviä tekstejä. Oppilas ymmärtää lyhyiden, yksinkertaisten, itseään kiinnostavien viestien ydinsisällön ja tekstin pääajatukset tuttua sanastoa sisältävästä, ennakoitavasta tekstistä. Oppilas pystyy hyvin yksinkertaiseen päättelyyn asiayhteyden tukemana.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia ja erilaisia tekstejä lähinnä epämuodollisissa tilanteissa. Tarpeen mukaan opetellaan myös muodollisempaa kielenkäyttöä. Valitaan oppilaita kiinnostavia kielenkäytön aihepiirejä näkökulmana minä, me ja maailma. Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan kohdekieltä monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä kohdekielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Valittaessa tekstejä ja aiheita otetaan jossain määrin huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys ja asema. Havainnoidaan kohdekielen rytmiä, intonaatiota ja muita ääntämisen piirteitä ja harjoitellaan ääntämään luontevasti. Harjoitellaan tunnistamaan opiskeltavan kielen foneettisen tarkekirjoituksen merkkejä sekä tuottamaan tarvittavia kirjoitusmerkkejä.

Paikallinen tarkennus:

- Tutustutaan syvällisemmin verbeihin, esim. aspektit
- Perehdytään sijamuotoihin ja prepositioihin

- Opitaan kuuntelemaan ja lukemaan erilaisia tekstejä (intonaatio, paino, ääntäminen)
- Opitaan ruokasanastoa ja -kulttuuria sekä kahvilassa ja ravintolassa asiointia
- Harjoitellaan ääntämistä

T7 tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella ikätasolle sopivaa pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisimpiin rakenteisiin

- Oppilas laajentaa sanastoaan ja syventää kieliopin tuntemustaan.
- Oppilas osaa tuottaa itsenäisesti tavanomaisimpia pieniä ilmaisuja sekä puheessa että kirjoitetussa kielessä.
- Oppilas ääntää useimmat harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi.
- Oppilas hallitsee harjoiteltua sanastoa, muutamia ilmauksia sekä peruskieliopin aineksia.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Taitotaso A1.1 Oppilas osaa ilmaista itseään puheessa hyvin suppeasti käyttäen harjoiteltuja sanoja ja opeteltuja vakioilmaisuja. Oppilas ääntää joitakin harjoiteltuja ilmauksia ymmärrettävästi ja osaa kirjoittaa joitakin erillisiä sanoja ja sanontoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Taitotaso A1.1/A1.2 Oppilas pystyy kertomaan ohjatusti joistakin tutuista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa. Oppilas osaa kirjoittaa joitakin sanoja ja lauseita. Oppilas ääntää harjoiteltuja ilmauksia ymmärrettävästi. Oppilas osaa hyvin suppean perussanaston, muutaman tilannesidonnaisen ilmauksen ja peruskieliopin aineksia.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Taitotaso A1.2 Oppilas pystyy kertomaan joistakin tutuista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittaa muutaman lyhyen lauseen harjoitelluista aiheista. Oppilas ääntää useimmat harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi. Oppilas osaa hyvin suppean perussanaston, muutaman tilannesidonnaisen ilmauksen ja peruskieliopin aineksia.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Taitotaso A1.3 Oppilas osaa rajallisen määrän lyhyitä, ulkoa opeteltuja ilmauksia, keskeistä sanastoa ja perustason lauserakenteita. Oppilas pystyy kertomaan arkisista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittamaan yksinkertaisia viestejä ja ääntää harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä

Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia ja erilaisia tekstejä lähinnä epämuodollisissa tilanteissa. Tarpeen mukaan opetellaan myös muodollisempaa kielenkäyttöä. Valitaan oppilaita kiinnostavia kielenkäytön aihepiirejä näkökulmana minä, me ja maailma. Opetellaan kuulemaan, puhumaan,

lukemaan ja kirjoittamaan kohdekieltä monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä kohdekielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Valittaessa tekstejä ja aiheita otetaan jossain määrin huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys ja asema. Havainnoidaan kohdekielen rytmiä, intonaatiota ja muita ääntämisen piirteitä ja harjoitellaan ääntämään luontevasti. Harjoitellaan tunnistamaan opiskeltavan kielen foneettisen tarkekirjoituksen merkkejä sekä tuottamaan tarvittavia kirjoitusmerkkejä.

Paikallinen tarkennus:

- Tutustutaan syvällisemmin verbeihin, esim. aspektit
- Perehdytään sijamuotoihin ja prepositioihin
- Opitaan kuuntelemaan ja lukemaan erilaisia tekstejä (intonaatio, paino, ääntäminen)
- Opitaan ruokasanastoa ja -kulttuuria sekä kahvilassa ja ravintolassa asiointia
- Harjoitellaan ääntämistä

Matematiikka

Matematiikan tehtävä

Matematiikan opetuksen tehtävänä on kehittää oppilaiden loogista, täsmällistä ja luovaa matemaattista ajattelua. Opetus luo pohjan matemaattisten käsitteiden ja rakenteiden ymmärtämiselle sekä kehittää oppilaiden kykyä käsitellä tietoa ja ratkaista ongelmia. Matematiikan kumulatiivisesta luonteesta johtuen opetus etenee systemaattisesti. Konkretia ja toiminnallisuus ovat keskeinen osa matematiikan opetusta ja opiskelua. Oppimista tuetaan hyödyntämällä tieto- ja viestintäteknologiaa.

Matematiikan opetus tukee oppilaiden myönteistä asennetta matematiikkaa kohtaan sekä positiivista minäkuvaa matematiikan oppijoina. Se kehittää myös viestintä-, vuorovaikutus- ja yhteistyötaitoja. Matematiikan opiskelu on tavoitteellista ja pitkäjänteistä toimintaa, jossa oppilaat ottavat vastuuta omasta oppimisestaan.

Opetus ohjaa oppilaita ymmärtämään matematiikan hyödyllisyyden omassa elämässään ja laajemmin yhteiskunnassa. Opetus kehittää oppilaiden kykyä käyttää ja soveltaa matematiikkaa monipuolisesti.

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 7-9

Vuosiluokkien 7–9 *matematiikan opetuksen tehtävänä on vahvistaa matemaattista yleissivistystä. Opetuksessa syvennetään matemaattisten käsitteiden ja niiden välisten yhteyksien ymmärtämistä. Opetus innostaa oppilaita löytämään ja hyödyntämään matematiikkaa omassa elämässään. Oppilaiden valmiuksiin kuuluvat ongelmien matemaattinen mallintaminen ja ratkaiseminen. Matematiikan opetus ohjaa oppilaita tavoitteelliseen, täsmälliseen, keskittyneeseen ja pitkäjänteiseen toimintaan. Oppilaita rohkaistaan esittämään ratkaisujaan ja keskustelemaan niistä. Opetuksessa kehitetään oppilaiden yhteistyötaitoja.*

Matematiikan oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Opetuksen lähtökohdat valitaan oppilaita kiinnostavista aiheista, ilmiöistä ja niihin liittyvistä ongelmista. Konkretia toimii edelleen tärkeänä osana matematiikan opiskelua. Rohkaistaan oppilaita käyttämään ajattelua tukevia piirroksia ja välineitä. Opetuksessa käytetään vaihtelevia työtapoja. Ongelmia matematisoidaan, ratkaistaan ja tulkitaan yksin ja yhdessä. Yhdessä työskennellessä jokainen toimii sekä itsensä että ryhmän hyväksi. Oppimispelit ovat yksi motivoiva työtapa. Tieto- ja viestintäteknologiaa, kuten taulukkolaskentaa ja dynaamista

geometriaohjelmistoa, hyödynnetään opetuksen, oppimisen, tuottamisen, arvioinnin sekä luovuuden välineenä.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki matematiikassa vuosiluokilla 7-9

Jokaisella oppilaalla tulee olla mahdollisuus saada opetusta myös aiempien vuosiluokkien keskeisimmistä sisällöistä, jos hän ei hallitse niitä riittävästi. Lisäksi annetaan ennakoivaa tukea tarvittaessa uusien sisältöjen oppimiseksi. Oppilaiden matematiikan osaamista ja taitojen kehittymistä seurataan jatkuvasti yhdessä oppilaiden kanssa. Oppilaille korostetaan asioiden ymmärtämisen tärkeyttä. Oppilaita tuetaan suurempien asiakokonaisuuksien hahmottamisessa ja yhteyksien löytämisessä. Eriyttämisessä otetaan huomioon jokaisen oppilaan osaaminen ja annetaan mahdollisuus onnistumisen elämyksiin.

Sisältöjä voidaan rikastuttaa syventämällä yhteisesti käsiteltävää aihetta oppilaiden kiinnostuksen ja taitotason mukaan. Taitavia oppilaita tuetaan tarjoamalla heille vaihtoehtoisia työskentelymuotoja, kuten esimerkiksi erilaisia projekteja ja ongelmalähtöisiä tutkimustehtäviä oppilaita kiinnostavista matemaattisista aiheista.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi matematiikassa vuosiluokilla 7-9

Monipuolisella arvioinnilla ja kannustavalla palautteella tuetaan matemaattisen ajattelun ja itseluottamuksen kehittymistä ja ylläpidetään ja vahvistetaan opiskelumotivaatiota. Palaute tukee oppilaiden myönteistä minäkuvaa matematiikan oppijana. Oppilaille annetaan säännöllisesti tietoa oppimisen edistymisestä ja suoriutumisesta suhteessa asetettuihin matematiikan tavoitteisiin. Arviointi ohjaa oppilaita kehittämään matematiikan osaamistaan ja ymmärtämistään sekä pitkäjänteisen työskentelyn taitojaan. Palaute auttaa oppilaita huomaamaan, mitä tietoja ja taitoja tulisi edelleen kehittää ja miten.

Oppilailla on aktiivinen rooli arvioinnissa. Itsearvioinnissa oppilaat oppivat asettamaan tavoitteita oppimiselleen ja havainnoimaan edistymistään suhteessa tavoitteisiin. Lisäksi oppilaita ohjataan kiinnittämään huomiota tapaansa työskennellä sekä tiedostamaan asennettaan matematiikan opiskelua kohtaan.

Oppilailla tulee olla mahdollisuus osoittaa osaamistaan eri tavoin. Arvioinnin kohteena ovat matemaattiset tiedot ja taidot sekä niiden soveltaminen. Lisäksi arvioinnissa kiinnitetään huomiota tekemisen tapaan ja taitoon perustella ratkaisuja sekä ratkaisujen rakenteeseen ja oikeellisuuteen. Arvioinnissa otetaan huomioon myös taito hyödyntää välineitä, mukaan lukien tieto- ja viestintäteknologiaa.

Yhdessä työskenneltäessä arvioidaan sekä ryhmän jäsenten että koko ryhmän toimintaa ja tuotosta. Tuotoksen arvioinnissa kiinnitetään huomiota tuotoksen matemaattiseen sisältöön ja esitystapaan. Palautteella ohjataan oppilaita ymmärtämään jokaisen ryhmän jäsenen työskentelyn ja kehittymisen merkitys. Oppilaita ohjataan tuotosten ja toiminnan arvioimiseen.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona matematiikan opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päättöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut matematiikan oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt matematiikan tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päättöarvosana on matematiikan tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan

matematiikan oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päättöarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy matematiikan päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan.

Kriteerikuvauksissa alempien arvosanojen osaamisen kuvaukset sisältyvät ylemmän arvosanan kuvauksiin. Kriteereitä voidaan myös hyödyntää, kun oppilaan osaamisen näyttötilanteita suunnitellaan tai oppilaan näyttöä arvioidaan.

Oppilaan työskentelyn ohjaamisella matematiikassa tarkoitetaan esimerkiksi suullisten lisäohjeiden antamista, ohjaavien kysymysten esittämistä, välineillä havainnollistamista tai vastaavien esimerkkien antamista työskentelyn aikana.

Vantaan paikalliset tavoitteiden tarkennukset on laadittu yhdeksännelle luokalle huomioiden päättöarvioinnin kriteerit.

7

Vuosiluokan tavoitteet ja keskeiset sisällöt

T1 vahvistaa oppilaan motivaatiota, myönteistä minäkuvaa ja itseluottamusta matematiikan oppijana

- Oppilas kehittää myönteistä minäkuvaa ja itseluottamusta matematiikan oppijana
- Oppilas pohtii kokemuksiaan osana itsearviointia

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei vaikuta arvosanan muodostamiseen. Oppilaita ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

S1 Ajattelun taidot ja menetelmät

Harjoitellaan loogista ajattelua vaativia toimintoja kuten sääntöjen ja riippuvuuksien etsimistä ja esittämistä täsmällisesti. Pohditaan ja määritetään vaihtoehtojen lukumääriä. Vahvistetaan oppilaiden päättelykykyä ja taitoa perustella. Harjoitellaan matemaattisen tekstin tulkitsemista ja tuottamista. Tutustutaan todistamisen perusteisiin. Harjoitellaan väitelauseiden totuusarvon päättelyä. Syvennetään algoritmista ajattelua. Ohjelmoidaan ja samalla harjoitellaan hyviä ohjelmointikäytäntöjä. Sovelletaan itse tehtyjä tai valmiita tietokoneohjelmia osana matematiikan opiskelua.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Harjoitellaan loogista ajattelua vaativia toimintoja, kuten sääntöjen ja riippuvuuksien etsimistä ja esittämistä täsmällisesti

- Pohditaan ja määritetään vaihtoehtojen lukumäärää
- Vahvistetaan päättelykykyä ja taitoa perustella
- Harjoitellaan matemaattisen tekstin tulkitsemista ja tuottamista
- Tutustutaan todistamisen perusteisiin
- Tutustutaan väitelauseiden totuusarvon päättelyyn

- Syvennetään algoritmista ajattelua
- Harjoitellaan hyviä ohjelmointikäytäntöjä
- Sovelletaan itse tehtyjä tai valmiita tietokoneohjelmia osana matematiikan opiskelua (esimerkiksi taulukkolaskentaohjelma)

S2 Luvut ja laskutoimitukset

Harjoitellaan peruslaskutoimituksia myös negatiivisilla luvuilla. Vahvistetaan laskutaitoa murtoluvuilla ja opitaan murtoluvun kertominen ja jakaminen murtoluvulla. Tutustutaan vastaluvun, käänteisluvun ja itseisarvon käsitteisiin. Lukualuetta laajennetaan reaalilukuihin. Perehdytään lukujen jaollisuuteen ja jaetaan lukuja alkutekijöihin. Syvennetään desimaalilukujen laskutoimituksien osaamista. Vahvistetaan ymmärrystä tarkan arvon ja likiarvon erosta sekä pyöristämisestä. Varmistetaan prosentin käsitteen ymmärtäminen. Harjoitellaan prosenttiosuuden laskemista ja prosenttiluvun osoittaman määrän laskemista kokonaisuudesta. Lisäksi opitaan laskemaan muuttunut arvo, perusarvo sekä muutos- ja vertailuprosentti. Harjoitellaan potenssilaskentaa, kun eksponenttina on kokonaisluku. Perehdytään neliöjuuren käsitteeseen ja käytetään neliöjuurta laskutoimituksissa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Harjoitellaan peruslaskutoimituksia myös negatiivisilla luvuilla
- Vahvistetaan laskutaitoa murtoluvuilla ja oppitaan murtoluvun kertominen ja jakaminen murtoluvulla
- Tutustutaan vastaluvun, käänteisluvun ja itseisarvon käsitteisiin
- Tutustutaan reaalilukuihin
- Perehdytään lukujen jaollisuuteen ja lukujen jakamiseen alkutekijöihin
- Syvennetään desimaalilukujen laskutoimituksien osaamista
- Vahvistetaan ymmärrystä tarkan arvon ja likiarvon erosta sekä pyöristämisestä
- Vahvistetaan prosentin käsitteen ymmärrystä
- Tutustutaan potenssin ja neliöjuuren käsitteisiin

S3 Algebra

Perehdytään muuttujan käsitteeseen ja lausekkeen arvon laskemiseen. Harjoitellaan potenssilausekkeiden sieventämistä. Tutustutaan polynomin käsitteeseen ja harjoitellaan polynomien yhteen-, vähennys- ja kertolaskua. Harjoitellaan muodostamaan lausekkeita ja sieventämään niitä. Muodostetaan ja ratkaistaan ensimmäisen asteen yhtälöitä ja vaillinaisia toisen asteen yhtälöitä. Ratkaistaan yhtälöpareja graafisesti ja algebrallisesti. Tutustutaan ensimmäisen asteen epäyhtälöihin ja ratkaistaan niitä. Syvennetään oppilaiden taitoa tutkia ja muodostaa lukujonoja. Käytetään verrantoa tehtävien ratkaisussa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Perehdytään muuttujan käsitteeseen ja lausekkeen arvon laskemiseen
- Harjoitellaan muodostamaan muuttujalausekkeita ja sieventämään niitä
- Tutustutaan ensimmäisen asteen yhtälöihin ja harjoitellaan ratkaisemaan niitä
- Tutkitaan ja muodostetaan lukujonoja

S4 Funktiot

Kuvataan riippuvuuksia sekä graafisesti että algebrallisesti. Tutustutaan suoraan ja kääntäen verrannollisuuteen. Perehdytään funktion käsitteeseen. Piirretään suoria ja paraabeleja

koordinaatistoon. Opitaan suoran kulmakertoimen ja vakiotermin käsitteet. Tulkitaan kuvaajia esimerkiksi tutkimalla funktion kasvamista ja vähenemistä. Määritetään funktioiden nollakohtia.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Opitaan esittämään riippuvuuksia sekä graafisesti että algebrallisesti

S5 Geometria

Laajennetaan pisteen, janan, suoran ja kulman käsitteiden ymmärtämistä ja perehdytään viivan ja puolisuoran käsitteisiin. Tutkitaan suoriin, kulmiin ja monikulmioihin liittyviä ominaisuuksia. Vahvistetaan yhdenmuotoisuuden ja yhtenevyyden käsitteiden ymmärtämistä. Harjoitellaan geometrista konstruointia. Opitaan käyttämään Pythagoraan lausetta, Pythagoraan lauseen käänteislausetta ja trigonometrisia funktioita. Opitaan kehä- ja keskuskulma sekä tutustutaan Thaleen lauseeseen.

Lasketaan monikulmioiden piirejä ja pinta-aloja.

Harjoitellaan laskemaan ympyrän pinta-ala, kehän ja kaaren pituus sekä sektorin pinta-ala.

Tutkitaan kolmiulotteisia kappaleita. Opitaan laskemaan pallon, lieriön ja kartion pinta-aloja ja tilavuuksia.

Varmennetaan ja laajennetaan mittayksiköiden ja yksikkömuunnosten hallintaa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Vahvistetaan osaamistaan tasogeometriassa
- Tutkitaan suoran, kulman ja monikulmioiden ominaisuuksia
- Harjoitellaan monikulmioiden piirien ja pinta-alojen laskemista
- Kerrataan symmetrian käsite
- Vahvistetaan ja laajennetaan mittayksiköiden ja yksikkömuunnosten hallintaa

S6 Tietojen käsittely ja tilastot sekä todennäköisyys

Syvennetään oppilaiden taitoja kerätä, jäsentää ja analysoida tietoa. Varmistetaan keskiarvon ja tyyppiarvon ymmärtäminen. Harjoitellaan määrittämään frekvenssi, suhteellinen frekvenssi ja mediaani. Tutustutaan hajonnan käsitteeseen. Tulkitaan ja tuotetaan erilaisia diagrammeja. Lasketaan todennäköisyyksiä.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Syvennetään taitoja kerätä, jäsentää ja analysoida tietoa
- Kerrataan keskiarvon ja tyyppiarvon käsitteet
- Harjoitellaan tuottamaan ja tulkitsemaan erilaisia diagrammeja
- Harjoitellaan käyttämään taulukkolaskentaohjelmaa

T2 kannustaa oppilasta ottamaan vastuuta matematiikan oppimisesta sekä yksin että yhdessä toimien

- Oppilas ottaa vastuuta omasta oppimisestaan ja osallistuu rakentavasti ryhmän toimintaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas kykenee ohjattuna aloittamaan työskentelyn ja ylläpitämään sitä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas työskentelee osin itsenäisesti ja saattaa työskentelyn ohjattuna loppuun. Oppilas osallistuu ryhmän toimintaan vaihtelevasti.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas ottaa vastuuta omasta oppimisestaan ja osallistuu rakentavasti ryhmän toimintaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas ottaa vastuuta ryhmän toiminnasta ja pyrkii kehittämään koko ryhmän osaamista.

S1 Ajattelun taidot ja menetelmät

Harjoitellaan loogista ajattelua vaativia toimintoja kuten sääntöjen ja riippuvuuksien etsimistä ja esittämistä täsmällisesti. Pohditaan ja määritetään vaihtoehtojen lukumääriä. Vahvistetaan oppilaiden päättelykykyä ja taitoa perustella. Harjoitellaan matemaattisen tekstin tulkitsemista ja tuottamista. Tutustutaan todistamisen perusteisiin. Harjoitellaan väitelauseiden totuusarvon päättelyä. Syvennetään algoritmista ajattelua. Ohjelmoidaan ja samalla harjoitellaan hyviä ohjelmointikäytäntöjä. Sovelletaan itse tehtyjä tai valmiita tietokoneohjelmia osana matematiikan opiskelua.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Harjoitellaan loogista ajattelua vaativia toimintoja, kuten sääntöjen ja riippuvuuksien etsimistä ja esittämistä täsmällisesti

- Pohditaan ja määritetään vaihtoehtojen lukumäärää
- Vahvistetaan päättelykykyä ja taitoa perustella
- Harjoitellaan matemaattisen tekstin tulkitsemista ja tuottamista
- Tutustutaan todistamisen perusteisiin
- Tutustutaan väitelauseiden totuusarvon päättelyyn
- Syvennetään algoritmista ajattelua
- Harjoitellaan hyviä ohjelmointikäytäntöjä
- Sovelletaan itse tehtyjä tai valmiita tietokoneohjelmia osana matematiikan opiskelua (esimerkiksi taulukkolaskentaohjelma)

S2 Luvut ja laskutoimitukset

Harjoitellaan peruslaskutoimituksia myös negatiivisilla luvuilla. Vahvistetaan laskutaitoa murtoluvuilla ja opitaan murtoluvun kertominen ja jakaminen murtoluvulla. Tutustutaan vastaluvun, käänteisluvun ja itseisarvon käsitteisiin. Lukualuetta laajennetaan reaalilukuihin. Perehdytään lukujen jaollisuuteen ja jaetaan lukuja alkutekijöihin. Syvennetään desimaalilukujen laskutoimituksien osaamista. Vahvistetaan ymmärrystä tarkan arvon ja likiarvon erosta sekä pyöristämisestä. Varmistetaan prosentin käsitteen ymmärtäminen. Harjoitellaan prosenttiosuuden laskemista ja prosenttiluvun osoittaman määrän laskemista kokonaisuudesta. Lisäksi opitaan laskemaan muuttunut arvo, perusarvo sekä muutos- ja vertailuprosentti. Harjoitellaan potenssilaskentaa, kun eksponenttina on kokonaisluku. Perehdytään neliöjuuren käsitteeseen ja käytetään neliöjuurta laskutoimituksissa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Harjoitellaan peruslaskutoimituksia myös negatiivisilla luvuilla
- Vahvistetaan laskutaitoa murtoluvuilla ja oppitaan murtoluvun kertominen ja jakaminen murtoluvulla
- Tutustutaan vastaluvun, käänteisluvun ja itseisarvon käsitteisiin
- Tutustutaan reaalilukuihin
- Perehdytään lukujen jaollisuuteen ja lukujen jakamiseen alkutekijöihin
- Syvennetään desimaalilukujen laskutoimituksien osaamista
- Vahvistetaan ymmärrystä tarkan arvon ja likiarvon erosta sekä pyöristämisestä
- Vahvistetaan prosentin käsitteen ymmärrystä
- Tutustutaan potenssin ja neliöjuuren käsitteisiin

S3 Algebra

Perehdytään muuttujan käsitteeseen ja lausekkeen arvon laskemiseen. Harjoitellaan potenssilausekkeiden sieventämistä. Tutustutaan polynomin käsitteeseen ja harjoitellaan polynomien yhteen-, vähennys- ja kertolaskua. Harjoitellaan muodostamaan lausekkeita ja sieventämään niitä. Muodostetaan ja ratkaistaan ensimmäisen asteen yhtälöitä ja vaillinaisia toisen asteen yhtälöitä. Ratkaistaan yhtälöpareja graafisesti ja algebrallisesti. Tutustutaan ensimmäisen asteen epäyhtälöihin ja ratkaistaan niitä. Syvennetään oppilaiden taitoa tutkia ja muodostaa lukujonoja. Käytetään verrantoa tehtävien ratkaisussa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Perehdytään muuttujan käsitteeseen ja lausekkeen arvon laskemiseen
- Harjoitellaan muodostamaan muuttujalausekkeita ja sieventämään niitä
- Tutustutaan ensimmäisen asteen yhtälöihin ja harjoitellaan ratkaisemaan niitä
- Tutkitaan ja muodostetaan lukujonoja

S4 Funktiot

Kuvataan riippuvuuksia sekä graafisesti että algebrallisesti. Tutustutaan suoraan ja kääntäen verrannollisuuteen. Perehdytään funktion käsitteeseen. Piirretään suoria ja paraabeleja koordinaatistoon. Opitaan suoran kulmakertoimen ja vakiotermin käsitteet. Tulkitaan kuvaajia esimerkiksi tutkimalla funktion kasvamista ja vähenemistä. Määritetään funktioiden nollakohtia.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Opitaan esittämään riippuvuuksia sekä graafisesti että algebrallisesti

S5 Geometria

Laajennetaan pisteen, janan, suoran ja kulman käsitteiden ymmärtämistä ja perehdytään viivan ja puolisuoran käsitteisiin. Tutkitaan suoriin, kulmiin ja monikulmioihin liittyviä ominaisuuksia. Vahvistetaan yhdenmuotoisuuden ja yhtenevyyden käsitteiden ymmärtämistä. Harjoitellaan geometrista konstruointia. Opitaan käyttämään Pythagoraan lausetta, Pythagoraan lauseen käänteislausetta ja trigonometrisia funktioita. Opitaan kehä- ja keskuskulma sekä tutustutaan Thaleen lauseeseen.

Lasketaan monikulmioiden piirejä ja pinta-aloja.

Harjoitellaan laskemaan ympyrän pinta-ala, kehän ja kaaren pituus sekä sektorin pinta-ala.

Tutkitaan kolmiulotteisia kappaleita. Opitaan laskemaan pallon, lieriön ja kartion pinta-aloja ja tilavuuksia.

Varmennetaan ja laajennetaan mittayksiköiden ja yksikkömuunnosten hallintaa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Vahvistetaan osaamistaan tasogeometriassa
- Tutkitaan suoran, kulman ja monikulmioiden ominaisuuksia
- Harjoitellaan monikulmioiden piirien ja pinta-alojen laskemista
- Kerrataan symmetrian käsite
- Vahvistetaan ja laajennetaan mittayksiköiden ja yksikkömuunnosten hallintaa

S6 Tietojen käsittely ja tilastot sekä todennäköisyys

Syvennetään oppilaiden taitoja kerätä, jäsentää ja analysoida tietoa. Varmistetaan keskiarvon ja tyyppiarvon ymmärtäminen. Harjoitellaan määrittämään frekvenssi, suhteellinen frekvenssi ja mediaani. Tutustutaan hajonnan käsitteeseen. Tulkitaan ja tuotetaan erilaisia diagrammeja. Lasketaan todennäköisyyksiä.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Syvennetään taitoja kerätä, jäsentää ja analysoida tietoa
- Kerrataan keskiarvon ja tyyppiarvon käsitteet
- Harjoitellaan tuottamaan ja tulkitsemaan erilaisia diagrammeja
- Harjoitellaan käyttämään taulukkolaskentaohjelmaa

T3 ohjata oppilasta havaitsemaan ja ymmärtämään oppimiensa asioiden välisiä yhteyksiä

- Oppilas havaitsee ja selittää oppimiensa asioiden välisiä yhteyksiä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas havaitsee ohjattuna opittavien asioiden välisiä yhteyksiä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas havaitsee ja kuvailee oppimiensa asioiden välisiä yhteyksiä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas löytää ja selittää perustellen oppimiensa asioiden välisiä yhteyksiä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas yhdistää oppimiaan asioita ja kuvailee, mistä opittujen asioiden yhteys johtuu.

S1 Ajattelun taidot ja menetelmät

Harjoitellaan loogista ajattelua vaativia toimintoja kuten sääntöjen ja riippuvuuksien etsimistä ja esittämistä täsmällisesti. Pohditaan ja määritetään vaihtoehtojen lukumääriä. Vahvistetaan oppilaiden päättelykykyä ja taitoa perustella. Harjoitellaan matemaattisen tekstin tulkitsemista

ja tuottamista. Tutustutaan todistamisen perusteisiin. Harjoitellaan väitelauseiden totuusarvon päättelyä. Syvennetään algoritmista ajattelua. Ohjelmoidaan ja samalla harjoitellaan hyviä ohjelmointikäytäntöjä. Sovelletaan itse tehtyjä tai valmiita tietokoneohjelmia osana matematiikan opiskelua.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Harjoitellaan loogista ajattelua vaativia toimintoja, kuten sääntöjen ja riippuvuuksien etsimistä ja esittämistä täsmällisesti

- Pohditaan ja määritetään vaihtoehtojen lukumäärää
- Vahvistetaan päättelykykyä ja taitoa perustella
- Harjoitellaan matemaattisen tekstin tulkitsemista ja tuottamista
- Tutustutaan todistamisen perusteisiin
- Tutustutaan väitelauseiden totuusarvon päättelyyn
- Syvennetään algoritmista ajattelua
- Harjoitellaan hyviä ohjelmointikäytäntöjä
- Sovelletaan itse tehtyjä tai valmiita tietokoneohjelmia osana matematiikan opiskelua (esimerkiksi taulukkolaskentaohjelma)

S2 Luvut ja laskutoimitukset

Harjoitellaan peruslaskutoimituksia myös negatiivisilla luvuilla. Vahvistetaan laskutaitoa murtoluvuilla ja opitaan murtoluvun kertominen ja jakaminen murtoluvulla. Tutustutaan vastaluvun, käänteisluvun ja itseisarvon käsitteisiin. Lukualuetta laajennetaan reaalilukuihin. Perehdytään lukujen jaollisuuteen ja jaetaan lukuja alkutekijöihin. Syvennetään desimaalilukujen laskutoimituksien osaamista. Vahvistetaan ymmärrystä tarkan arvon ja likiarvon erosta sekä pyöristämisestä. Varmistetaan prosentin käsitteen ymmärtäminen. Harjoitellaan prosenttiosuuden laskemista ja prosenttiluvun osoittaman määrän laskemista kokonaisuudesta. Lisäksi opitaan laskemaan muuttunut arvo, perusarvo sekä muutos- ja vertailuprosentti. Harjoitellaan potenssilaskentaa, kun eksponenttina on kokonaisluku. Perehdytään neliöjuuren käsitteeseen ja käytetään neliöjuurta laskutoimituksissa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Harjoitellaan peruslaskutoimituksia myös negatiivisilla luvuilla
- Vahvistetaan laskutaitoa murtoluvuilla ja oppitaan murtoluvun kertominen ja jakaminen murtoluvulla
- Tutustutaan vastaluvun, käänteisluvun ja itseisarvon käsitteisiin
- Tutustutaan reaalilukuihin
- Perehdytään lukujen jaollisuuteen ja lukujen jakamiseen alkutekijöihin
- Syvennetään desimaalilukujen laskutoimituksien osaamista
- Vahvistetaan ymmärrystä tarkan arvon ja likiarvon erosta sekä pyöristämisestä
- Vahvistetaan prosentin käsitteen ymmärrystä
- Tutustutaan potenssin ja neliöjuuren käsitteisiin

S3 Algebra

Perehdytään muuttujan käsitteeseen ja lausekkeen arvon laskemiseen. Harjoitellaan potenssilausekkeiden sieventämistä. Tutustutaan polynomin käsitteeseen ja harjoitellaan polynomien yhteen-, vähennys- ja kertolaskua. Harjoitellaan muodostamaan lausekkeita ja sieventämään niitä. Muodostetaan ja ratkaistaan ensimmäisen asteen yhtälöitä ja vaillinaisia toisen asteen yhtälöitä. Ratkaistaan yhtälöpareja graafisesti ja algebrallisesti. Tutustutaan

ensimmäisen asteen epäyhtälöihin ja ratkaistaan niitä. Syvennetään oppilaiden taitoa tutkia ja muodostaa lukujonoja. Käytetään verrantoa tehtävien ratkaisussa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Perehdytään muuttujan käsitteeseen ja lausekkeen arvon laskemiseen
- Harjoitellaan muodostamaan muuttujalausekkeita ja sieventämään niitä
- Tutustutaan ensimmäisen asteen yhtälöihin ja harjoitellaan ratkaisemaan niitä
- Tutkitaan ja muodostetaan lukujonoja

S4 Funktiot

Kuvataan riippuvuuksia sekä graafisesti että algebrallisesti. Tutustutaan suoraan ja kääntäen verrannollisuuteen. Perehdytään funktion käsitteeseen. Piirretään suoria ja paraabeleja koordinaatistoon. Opitaan suoran kulmakertoimen ja vakiotermin käsitteet. Tulkitaan kuvaajia esimerkiksi tutkimalla funktion kasvamista ja vähenemistä. Määritetään funktioiden nollakohtia.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Opitaan esittämään riippuvuuksia sekä graafisesti että algebrallisesti

S5 Geometria

Laajennetaan pisteen, janan, suoran ja kulman käsitteiden ymmärtämistä ja perehdytään viivan ja puolisuoran käsitteisiin. Tutkitaan suoriin, kulmiin ja monikulmioihin liittyviä ominaisuuksia. Vahvistetaan yhdenmuotoisuuden ja yhtenevyyden käsitteiden ymmärtämistä. Harjoitellaan geometrista konstruointia. Opitaan käyttämään Pythagoraan lausetta, Pythagoraan lauseen käänteislausetta ja trigonometrisia funktioita. Opitaan kehä- ja keskuskulma sekä tutustutaan Thaleen lauseeseen.

Lasketaan monikulmioiden piirejä ja pinta-aloja.

Harjoitellaan laskemaan ympyrän pinta-ala, kehän ja kaaren pituus sekä sektorin pinta-ala.

Tutkitaan kolmiulotteisia kappaleita. Opitaan laskemaan pallon, lieriön ja kartion pinta-aloja ja tilavuuksia.

Varmennetaan ja laajennetaan mittayksiköiden ja yksikkömuunnosten hallintaa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Vahvistetaan osaamistaan tasogeometriassa
- Tutkitaan suoran, kulman ja monikulmioiden ominaisuuksia
- Harjoitellaan monikulmioiden piirien ja pinta-alojen laskemista
- Kerrataan symmetrian käsite
- Vahvistetaan ja laajennetaan mittayksiköiden ja yksikkömuunnosten hallintaa

S6 Tietojen käsittely ja tilastot sekä todennäköisyys

Syvennetään oppilaiden taitoja kerätä, jäsentää ja analysoida tietoa. Varmistetaan keskiarvon ja tyyppiarvon ymmärtäminen. Harjoitellaan määrittämään frekvenssi, suhteellinen frekvenssi

ja mediaani. Tutustutaan hajonnan käsitteeseen. Tulkitaan ja tuotetaan erilaisia diagrammeja. Lasketaan todennäköisyyksiä.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Syvennetään taitoja kerätä, jäsentää ja analysoida tietoa
- Kerrataan keskiarvon ja tyyppiarvon käsitteet
- Harjoitellaan tuottamaan ja tulkitsemaan erilaisia diagrammeja
- Harjoitellaan käyttämään taulukkolaskentaohjelmaa

T4 kannustaa oppilasta harjaantumaan täsmälliseen matemaattiseen ilmaisuun suullisesti ja kirjallisesti

- Oppilas osaa ilmaista matemaattista ajatteluaan sekä suullisesti että kirjallisesti

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas ilmaisee ohjattuna matemaattista ajatteluaan jollakin tavalla.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas ilmaisee matemaattista ajatteluaan joko suullisesti tai kirjallisesti.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas ilmaisee matemaattista ajatteluaan sekä suullisesti että kirjallisesti.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas ilmaisee perustellen matemaattista ajatteluaan.

S1 Ajattelun taidot ja menetelmät

Harjoitellaan loogista ajattelua vaativia toimintoja kuten sääntöjen ja riippuvuuksien etsimistä ja esittämistä täsmällisesti. Pohditaan ja määritetään vaihtoehtojen lukumääriä. Vahvistetaan oppilaiden päättelykykyä ja taitoa perustella. Harjoitellaan matemaattisen tekstin tulkitsemista ja tuottamista. Tutustutaan todistamisen perusteisiin. Harjoitellaan väitelauseiden totuusarvon päättelyä. Syvennetään algoritmista ajattelua. Ohjelmoidaan ja samalla harjoitellaan hyviä ohjelmointikäytäntöjä. Sovelletaan itse tehtyjä tai valmiita tietokoneohjelmia osana matematiikan opiskelua.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Harjoitellaan loogista ajattelua vaativia toimintoja, kuten sääntöjen ja riippuvuuksien etsimistä ja esittämistä täsmällisesti

- Pohditaan ja määritetään vaihtoehtojen lukumäärää
- Vahvistetaan päättelykykyä ja taitoa perustella
- Harjoitellaan matemaattisen tekstin tulkitsemista ja tuottamista
- Tutustutaan todistamisen perusteisiin
- Tutustutaan väitelauseiden totuusarvon päättelyyn
- Syvennetään algoritmista ajattelua
- Harjoitellaan hyviä ohjelmointikäytäntöjä
- Sovelletaan itse tehtyjä tai valmiita tietokoneohjelmia osana matematiikan opiskelua (esimerkiksi taulukkolaskentaohjelma)

S2 Luvut ja laskutoimitukset

Harjoitellaan peruslaskutoimituksia myös negatiivisilla luvuilla. Vahvistetaan laskutaitoa murtoluvuilla ja opitaan murtoluvun kertominen ja jakaminen murtoluvulla. Tutustutaan vastaluvun, käänteisluvun ja itseisarvon käsitteisiin. Lukualuetta laajennetaan reaalilukuihin. Perehdytään lukujen jaollisuuteen ja jaetaan lukuja alkutekijöihin. Syvennetään desimaalilukujen laskutoimituksien osaamista. Vahvistetaan ymmärrystä tarkan arvon ja likiarvon erosta sekä pyöristämisestä. Varmistetaan prosentin käsitteen ymmärtäminen. Harjoitellaan prosenttiosuuden laskemista ja prosenttiluvun osoittaman määrän laskemista kokonaisuudesta. Lisäksi opitaan laskemaan muuttunut arvo, perusarvo sekä muutos- ja vertailuprosentti. Harjoitellaan potenssilaskentaa, kun eksponenttina on kokonaisluku. Perehdytään neliöjuuren käsitteeseen ja käytetään neliöjuurta laskutoimituksissa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Harjoitellaan peruslaskutoimituksia myös negatiivisilla luvuilla
- Vahvistetaan laskutaitoa murtoluvuilla ja oppitaan murtoluvun kertominen ja jakaminen murtoluvulla
- Tutustutaan vastaluvun, käänteisluvun ja itseisarvon käsitteisiin
- Tutustutaan reaalilukuihin
- Perehdytään lukujen jaollisuuteen ja lukujen jakamiseen alkutekijöihin
- Syvennetään desimaalilukujen laskutoimituksien osaamista
- Vahvistetaan ymmärrystä tarkan arvon ja likiarvon erosta sekä pyöristämisestä
- Vahvistetaan prosentin käsitteen ymmärrystä
- Tutustutaan potenssin ja neliöjuuren käsitteisiin

S3 Algebra

Perehdytään muuttujan käsitteeseen ja lausekkeen arvon laskemiseen. Harjoitellaan potenssilausekkeiden sieventämistä. Tutustutaan polynomin käsitteeseen ja harjoitellaan polynomien yhteen-, vähennys- ja kertolaskua. Harjoitellaan muodostamaan lausekkeita ja sieventämään niitä. Muodostetaan ja ratkaistaan ensimmäisen asteen yhtälöitä ja vaillinaisia toisen asteen yhtälöitä. Ratkaistaan yhtälöpareja graafisesti ja algebrallisesti. Tutustutaan ensimmäisen asteen epäyhtälöihin ja ratkaistaan niitä. Syvennetään oppilaiden taitoa tutkia ja muodostaa lukujonoja. Käytetään verrantoa tehtävien ratkaisussa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Perehdytään muuttujan käsitteeseen ja lausekkeen arvon laskemiseen
- Harjoitellaan muodostamaan muuttujalausekkeita ja sieventämään niitä
- Tutustutaan ensimmäisen asteen yhtälöihin ja harjoitellaan ratkaisemaan niitä
- Tutkitaan ja muodostetaan lukujonoja

S4 Funktiot

Kuvataan riippuvuuksia sekä graafisesti että algebrallisesti. Tutustutaan suoraan ja kääntäen verrannollisuuteen. Perehdytään funktion käsitteeseen. Piirretään suoria ja paraabeleja koordinaatistoon. Opitaan suoran kulmakertoimen ja vakiotermin käsitteet. Tulkitaan kuvaajia esimerkiksi tutkimalla funktion kasvamista ja vähenemistä. Määritetään funktioiden nollakohtia.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Opitaan esittämään riippuvuuksia sekä graafisesti että algebrallisesti

S5 Geometria

Laajennetaan pisteen, janan, suoran ja kulman käsitteiden ymmärtämistä ja perehdytään viivan ja puolisuoran käsitteisiin. Tutkitaan suoriin, kulmiin ja monikulmioihin liittyviä ominaisuuksia. Vahvistetaan yhdenmuotoisuuden ja yhtenevyyden käsitteiden ymmärtämistä. Harjoitellaan geometrista konstruointia. Opitaan käyttämään Pythagoraan lausetta, Pythagoraan lauseen käänteislausetta ja trigonometrisia funktioita. Opitaan kehä- ja keskuskulma sekä tutustutaan Thaleen lauseeseen.

Lasketaan monikulmioiden piirejä ja pinta-aloja.

Harjoitellaan laskemaan ympyrän pinta-ala, kehän ja kaaren pituus sekä sektorin pinta-ala.

Tutkitaan kolmiulotteisia kappaleita. Opitaan laskemaan pallon, lieriön ja kartion pinta-aloja ja tilavuuksia.

Varmennetaan ja laajennetaan mittayksiköiden ja yksikkömuunnosten hallintaa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Vahvistetaan osaamistaan tasogeometriassa
- Tutkitaan suoran, kulman ja monikulmioiden ominaisuuksia
- Harjoitellaan monikulmioiden piirien ja pinta-alojen laskemista
- Kerrataan symmetrian käsite
- Vahvistetaan ja laajennetaan mittayksiköiden ja yksikkömuunnosten hallintaa

S6 Tietojen käsittely ja tilastot sekä todennäköisyys

Syvennetään oppilaiden taitoja kerätä, jäsentää ja analysoida tietoa. Varmistetaan keskiarvon ja tyyppiarvon ymmärtäminen. Harjoitellaan määrittämään frekvenssi, suhteellinen frekvenssi ja mediaani. Tutustutaan hajonnan käsitteeseen. Tulkitaan ja tuotetaan erilaisia diagrammeja. Lasketaan todennäköisyyksiä.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Syvennetään taitoja kerätä, jäsentää ja analysoida tietoa
- Kerrataan keskiarvon ja tyyppiarvon käsitteet
- Harjoitellaan tuottamaan ja tulkitsemaan erilaisia diagrammeja
- Harjoitellaan käyttämään taulukkolaskentaohjelmaa

T5 tukea oppilasta loogista ja luovaa ajattelua vaativien matemaattisten tehtävien ratkaisemisessa ja siinä tarvittavien taitojen kehittämisessä

- Oppilas osaa jäsentää ongelmia ja ratkaista niitä matemaattista ajattelua ja oppimiaan taitoja hyödyntäen.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas jäsentää ohjattuna ongelmia ja ratkaisee osia ongelmasta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa poimia annetusta ongelmasta matemaattisen informaation ja ratkaisee ohjattuna ongelmia.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas jäsentää ja ratkaisee loogista ja luovaa ajattelua vaativia ongelmia.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas tutkii, onko olemassa muita ratkaisuvaihtoehtoja.

S1 Ajattelun taidot ja menetelmät

Harjoitellaan loogista ajattelua vaativia toimintoja kuten sääntöjen ja riippuvuuksien etsimistä ja esittämistä täsmällisesti. Pohditaan ja määritetään vaihtoehtojen lukumääriä. Vahvistetaan oppilaiden päättelykykyä ja taitoa perustella. Harjoitellaan matemaattisen tekstin tulkitsemista ja tuottamista. Tutustutaan todistamisen perusteisiin. Harjoitellaan väitelauseiden totuusarvon päättelyä. Syvennetään algoritmista ajattelua. Ohjelmoidaan ja samalla harjoitellaan hyviä ohjelmointikäytäntöjä. Sovelletaan itse tehtyjä tai valmiita tietokoneohjelmia osana matematiikan opiskelua.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Harjoitellaan loogista ajattelua vaativia toimintoja, kuten sääntöjen ja riippuvuuksien etsimistä ja esittämistä täsmällisesti

- Pohditaan ja määritetään vaihtoehtojen lukumäärää
- Vahvistetaan päättelykykyä ja taitoa perustella
- Harjoitellaan matemaattisen tekstin tulkitsemista ja tuottamista
- Tutustutaan todistamisen perusteisiin
- Tutustutaan väitelauseiden totuusarvon päättelyyn
- Syvennetään algoritmista ajattelua
- Harjoitellaan hyviä ohjelmointikäytäntöjä
- Sovelletaan itse tehtyjä tai valmiita tietokoneohjelmia osana matematiikan opiskelua (esimerkiksi taulukkolaskentaohjelma)

S2 Luvut ja laskutoimitukset

Harjoitellaan peruslaskutoimituksia myös negatiivisilla luvuilla. Vahvistetaan laskutaitoa murtoluvuilla ja opitaan murtoluvun kertominen ja jakaminen murtoluvulla. Tutustutaan vastaluvun, käänteisluvun ja itseisarvon käsitteisiin. Lukualuetta laajennetaan reaalilukuihin. Perehdytään lukujen jaollisuuteen ja jaetaan lukuja alkutekijöihin. Syvennetään desimaalilukujen laskutoimituksien osaamista. Vahvistetaan ymmärrystä tarkan arvon ja likiarvon erosta sekä pyöristämisestä. Varmistetaan prosentin käsitteen ymmärtäminen. Harjoitellaan prosenttiosuuden laskemista ja prosenttiluvun osoittaman määrän laskemista kokonaisuudesta. Lisäksi opitaan laskemaan muuttunut arvo, perusarvo sekä muutos- ja vertailuprosentti. Harjoitellaan potenssilaskentaa, kun eksponenttina on kokonaisluku. Perehdytään neliöjuuren käsitteeseen ja käytetään neliöjuurta laskutoimituksissa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Harjoitellaan peruslaskutoimituksia myös negatiivisilla luvuilla
- Vahvistetaan laskutaitoa murtoluvuilla ja oppitaan murtoluvun kertominen ja jakaminen murtoluvulla
- Tutustutaan vastaluvun, käänteisluvun ja itseisarvon käsitteisiin
- Tutustutaan reaalilukuihin
- Perehdytään lukujen jaollisuuteen ja lukujen jakamiseen alkutekijöihin
- Syvennetään desimaalilukujen laskutoimituksien osaamista
- Vahvistetaan ymmärrystä tarkan arvon ja likiarvon erosta sekä pyöristämisestä
- Vahvistetaan prosentin käsitteen ymmärrystä
- Tutustutaan potenssin ja neliöjuuren käsitteisiin

S3 Algebra

Perehdytään muuttujan käsitteeseen ja lausekkeen arvon laskemiseen. Harjoitellaan potenssilausekkeiden sieventämistä. Tutustutaan polynomin käsitteeseen ja harjoitellaan polynomien yhteen-, vähennys- ja kertolaskua. Harjoitellaan muodostamaan lausekkeita ja sieventämään niitä. Muodostetaan ja ratkaistaan ensimmäisen asteen yhtälöitä ja vaillinaisia toisen asteen yhtälöitä. Ratkaistaan yhtälöpareja graafisesti ja algebrallisesti. Tutustutaan ensimmäisen asteen epäyhtälöihin ja ratkaistaan niitä. Syvennetään oppilaiden taitoa tutkia ja muodostaa lukujonoja. Käytetään verrantoa tehtävien ratkaisussa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Perehdytään muuttujan käsitteeseen ja lausekkeen arvon laskemiseen
- Harjoitellaan muodostamaan muuttujalausekkeita ja sieventämään niitä
- Tutustutaan ensimmäisen asteen yhtälöihin ja harjoitellaan ratkaisemaan niitä
- Tutkitaan ja muodostetaan lukujonoja

S4 Funktiot

Kuvataan riippuvuuksia sekä graafisesti että algebrallisesti. Tutustutaan suoraan ja kääntäen verrannollisuuteen. Perehdytään funktion käsitteeseen. Piirretään suoria ja paraabeleja koordinaatistoon. Opitaan suoran kulmakertoimen ja vakiotermin käsitteet. Tulkitaan kuvaajia esimerkiksi tutkimalla funktion kasvamista ja vähenemistä. Määritetään funktioiden nollakohtia.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Opitaan esittämään riippuvuuksia sekä graafisesti että algebrallisesti

S5 Geometria

Laajennetaan pisteen, janan, suoran ja kulman käsitteiden ymmärtämistä ja perehdytään viivan ja puolisuoran käsitteisiin. Tutkitaan suoriin, kulmiin ja monikulmioihin liittyviä ominaisuuksia. Vahvistetaan yhdenmuotoisuuden ja yhtenevyyden käsitteiden ymmärtämistä. Harjoitellaan geometrista konstruointia. Opitaan käyttämään Pythagoraan lausetta, Pythagoraan lauseen käänteislausetta ja trigonometrisia funktioita. Opitaan kehä- ja keskuskulma sekä tutustutaan Thaleen lauseeseen.

Lasketaan monikulmioiden piirejä ja pinta-aloja.

Harjoitellaan laskemaan ympyrän pinta-ala, kehän ja kaaren pituus sekä sektorin pinta-ala.

Tutkitaan kolmiulotteisia kappaleita. Opitaan laskemaan pallon, lieriön ja kartion pinta-aloja ja tilavuuksia.

Varmennetaan ja laajennetaan mittayksiköiden ja yksikkömuunnosten hallintaa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Vahvistetaan osaamistaan tasogeometriassa
- Tutkitaan suoran, kulman ja monikulmioiden ominaisuuksia
- Harjoitellaan monikulmioiden piirien ja pinta-alojen laskemista
- Kerrataan symmetrian käsite
- Vahvistetaan ja laajennetaan mittayksiköiden ja yksikkömuunnosten hallintaa

S6 Tietojen käsittely ja tilastot sekä todennäköisyys

Syvennetään oppilaiden taitoja kerätä, jäsentää ja analysoida tietoa. Varmistetaan keskiarvon ja tyyppiarvon ymmärtäminen. Harjoitellaan määrittämään frekvenssi, suhteellinen frekvenssi ja mediaani. Tutustutaan hajonnan käsitteeseen. Tulkitaan ja tuotetaan erilaisia diagrammeja. Lasketaan todennäköisyyksiä.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Syvennetään taitoja kerätä, jäsentää ja analysoida tietoa
- Kerrataan keskiarvon ja tyyppiarvon käsitteet
- Harjoitellaan tuottamaan ja tulkitsemaan erilaisia diagrammeja
- Harjoitellaan käyttämään taulukkolaskentaohjelmaa

T6 ohjata oppilasta arvioimaan ja kehittämään matemaattisia ratkaisujaan sekä tarkastelemaan kriittisesti tuloksen mielekkyyttä

- Oppilas osaa arvioida matemaattista ratkaisuaan ja tarkastelee kriittisesti tuloksen mielekkyyttä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas selittää ohjattuna tuottamansa ratkaisun ja pohtii ohjattuna tuloksen mielekkyyttä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas selittää laatimansa ratkaisun, pohtii tuloksen mielekkyyttä ja arvioi ohjattuna ratkaisuaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas tarkastelee kriittisesti matemaattista ratkaisuaan ja tuloksen mielekkyyttä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas arvioi ja tarvittaessa kehittää ratkaisuaan.

S1 Ajattelun taidot ja menetelmät

Harjoitellaan loogista ajattelua vaativia toimintoja kuten sääntöjen ja riippuvuuksien etsimistä ja esittämistä täsmällisesti. Pohditaan ja määritetään vaihtoehtojen lukumääriä. Vahvistetaan oppilaiden päättelykykyä ja taitoa perustella. Harjoitellaan matemaattisen tekstin tulkitsemista ja tuottamista. Tutustutaan todistamisen perusteisiin. Harjoitellaan väitelauseiden totuusarvon

päättelyä. Syvennetään algoritmista ajattelua. Ohjelmoidaan ja samalla harjoitellaan hyviä ohjelmointikäytäntöjä. Sovelletaan itse tehtyjä tai valmiita tietokoneohjelmia osana matematiikan opiskelua.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Harjoitellaan loogista ajattelua vaativia toimintoja, kuten sääntöjen ja riippuvuuksien etsimistä ja esittämistä täsmällisesti

- Pohditaan ja määritetään vaihtoehtojen lukumäärää
- Vahvistetaan päättelykykyä ja taitoa perustella
- Harjoitellaan matemaattisen tekstin tulkitsemista ja tuottamista
- Tutustutaan todistamisen perusteisiin
- Tutustutaan väitelauseiden totuusarvon päättelyyn
- Syvennetään algoritmista ajattelua
- Harjoitellaan hyviä ohjelmointikäytäntöjä
- Sovelletaan itse tehtyjä tai valmiita tietokoneohjelmia osana matematiikan opiskelua (esimerkiksi taulukkolaskentaohjelma)

S2 Luvut ja laskutoimitukset

Harjoitellaan peruslaskutoimituksia myös negatiivisilla luvuilla. Vahvistetaan laskutaitoa murtoluvuilla ja opitaan murtoluvun kertominen ja jakaminen murtoluvulla. Tutustutaan vastaluvun, käänteisluvun ja itseisarvon käsitteisiin. Lukualuetta laajennetaan reaalilukuihin. Perehdytään lukujen jaollisuuteen ja jaetaan lukuja alkutekijöihin. Syvennetään desimaalilukujen laskutoimituksien osaamista. Vahvistetaan ymmärrystä tarkan arvon ja likiarvon erosta sekä pyöristämisestä. Varmistetaan prosentin käsitteen ymmärtäminen. Harjoitellaan prosenttiosuuden laskemista ja prosenttiluvun osoittaman määrän laskemista kokonaisuudesta. Lisäksi opitaan laskemaan muuttunut arvo, perusarvo sekä muutos- ja vertailuprosentti. Harjoitellaan potenssilaskentaa, kun eksponenttina on kokonaisluku. Perehdytään neliöjuuren käsitteeseen ja käytetään neliöjuurta laskutoimituksissa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Harjoitellaan peruslaskutoimituksia myös negatiivisilla luvuilla
- Vahvistetaan laskutaitoa murtoluvuilla ja oppitaan murtoluvun kertominen ja jakaminen murtoluvulla
- Tutustutaan vastaluvun, käänteisluvun ja itseisarvon käsitteisiin
- Tutustutaan reaalilukuihin
- Perehdytään lukujen jaollisuuteen ja lukujen jakamiseen alkutekijöihin
- Syvennetään desimaalilukujen laskutoimituksien osaamista
- Vahvistetaan ymmärrystä tarkan arvon ja likiarvon erosta sekä pyöristämisestä
- Vahvistetaan prosentin käsitteen ymmärrystä
- Tutustutaan potenssin ja neliöjuuren käsitteisiin

S3 Algebra

Perehdytään muuttujan käsitteeseen ja lausekkeen arvon laskemiseen. Harjoitellaan potenssilausekkeiden sieventämistä. Tutustutaan polynomin käsitteeseen ja harjoitellaan polynomien yhteen-, vähennys- ja kertolaskua. Harjoitellaan muodostamaan lausekkeita ja sieventämään niitä. Muodostetaan ja ratkaistaan ensimmäisen asteen yhtälöitä ja vaillinaisia toisen asteen yhtälöitä. Ratkaistaan yhtälöpareja graafisesti ja algebrallisesti. Tutustutaan

ensimmäisen asteen epäyhtälöihin ja ratkaistaan niitä. Syvennetään oppilaiden taitoa tutkia ja muodostaa lukujonoja. Käytetään verrantoa tehtävien ratkaisussa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Perehdytään muuttujan käsitteeseen ja lausekkeen arvon laskemiseen
- Harjoitellaan muodostamaan muuttujalausekkeita ja sieventämään niitä
- Tutustutaan ensimmäisen asteen yhtälöihin ja harjoitellaan ratkaisemaan niitä
- Tutkitaan ja muodostetaan lukujonoja

S4 Funktiot

Kuvataan riippuvuuksia sekä graafisesti että algebrallisesti. Tutustutaan suoraan ja kääntäen verrannollisuuteen. Perehdytään funktion käsitteeseen. Piirretään suoria ja paraabeleja koordinaatistoon. Opitaan suoran kulmakertoimen ja vakiotermin käsitteet. Tulkitaan kuvaajia esimerkiksi tutkimalla funktion kasvamista ja vähenemistä. Määritetään funktioiden nollakohtia.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Opitaan esittämään riippuvuuksia sekä graafisesti että algebrallisesti

S5 Geometria

Laajennetaan pisteen, janan, suoran ja kulman käsitteiden ymmärtämistä ja perehdytään viivan ja puolisuoran käsitteisiin. Tutkitaan suoriin, kulmiin ja monikulmioihin liittyviä ominaisuuksia. Vahvistetaan yhdenmuotoisuuden ja yhtenevyyden käsitteiden ymmärtämistä. Harjoitellaan geometrista konstruointia. Opitaan käyttämään Pythagoraan lausetta, Pythagoraan lauseen käänteislausetta ja trigonometrisia funktioita. Opitaan kehä- ja keskuskulma sekä tutustutaan Thaleen lauseeseen.

Lasketaan monikulmioiden piirejä ja pinta-aloja.

Harjoitellaan laskemaan ympyrän pinta-ala, kehän ja kaaren pituus sekä sektorin pinta-ala.

Tutkitaan kolmiulotteisia kappaleita. Opitaan laskemaan pallon, lieriön ja kartion pinta-aloja ja tilavuuksia.

Varmennetaan ja laajennetaan mittayksiköiden ja yksikkömuunnosten hallintaa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Vahvistetaan osaamistaan tasogeometriassa
- Tutkitaan suoran, kulman ja monikulmioiden ominaisuuksia
- Harjoitellaan monikulmioiden piirien ja pinta-alojen laskemista
- Kerrataan symmetrian käsite
- Vahvistetaan ja laajennetaan mittayksiköiden ja yksikkömuunnosten hallintaa

S6 Tietojen käsittely ja tilastot sekä todennäköisyys

Syvennetään oppilaiden taitoja kerätä, jäsentää ja analysoida tietoa. Varmistetaan keskiarvon ja tyyppiarvon ymmärtäminen. Harjoitellaan määrittämään frekvenssi, suhteellinen frekvenssi

ja mediaani. Tutustutaan hajonnan käsitteeseen. Tulkitaan ja tuotetaan erilaisia diagrammeja. Lasketaan todennäköisyyksiä.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Syvennetään taitoja kerätä, jäsentää ja analysoida tietoa
- Kerrataan keskiarvon ja tyyppiarvon käsitteet
- Harjoitellaan tuottamaan ja tulkitsemaan erilaisia diagrammeja
- Harjoitellaan käyttämään taulukkolaskentaohjelmaa

T7 rohkaista oppilasta soveltamaan matematiikkaa muissakin oppiaineissa ja ympäröivässä yhteiskunnassa

- Oppilas osaa soveltaa matematiikkaa muissakin oppiaineissa ja ympäröivässä yhteiskunnassa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa matematiikan käyttömahdollisuudet ympärillään ja tietää ongelman matemaattisen muotoilun tarpeellisuuden.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas soveltaa matematiikkaa muotoillen ongelmia matematiikan kielelle annettuja esimerkkejä noudattaen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas soveltaa matematiikkaa eri ympäristöissä muotoillen reaalimaailman ongelmia matematiikan kielelle.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas antaa esimerkkejä, kuinka matematiikkaa sovelletaan yhteiskunnassa. Oppilas hyödyntää matematiikan taitojaan eri tilanteissa.

S1 Ajattelun taidot ja menetelmät

Harjoitellaan loogista ajattelua vaativia toimintoja kuten sääntöjen ja riippuvuuksien etsimistä ja esittämistä täsmällisesti. Pohditaan ja määritetään vaihtoehtojen lukumääriä. Vahvistetaan oppilaiden päättelykykyä ja taitoa perustella. Harjoitellaan matemaattisen tekstin tulkitsemista ja tuottamista. Tutustutaan todistamisen perusteisiin. Harjoitellaan väitelauseiden totuusarvon päättelyä. Syvennetään algoritmista ajattelua. Ohjelmoidaan ja samalla harjoitellaan hyviä ohjelmointikäytäntöjä. Sovelletaan itse tehtyjä tai valmiita tietokoneohjelmia osana matematiikan opiskelua.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Harjoitellaan loogista ajattelua vaativia toimintoja, kuten sääntöjen ja riippuvuuksien etsimistä ja esittämistä täsmällisesti

- Pohditaan ja määritetään vaihtoehtojen lukumäärää
- Vahvistetaan päättelykykyä ja taitoa perustella

- Harjoitellaan matemaattisen tekstin tulkitsemista ja tuottamista
- Tutustutaan todistamisen perusteisiin
- Tutustutaan väitelauseiden totuusarvon päättelyyn
- Syvennetään algoritmista ajattelua
- Harjoitellaan hyviä ohjelmointikäytäntöjä
- Sovelletaan itse tehtyjä tai valmiita tietokoneohjelmia osana matematiikan opiskelua (esimerkiksi taulukkolaskentaohjelma)

S2 Luvut ja laskutoimitukset

Harjoitellaan peruslaskutoimituksia myös negatiivisilla luvuilla. Vahvistetaan laskutaitoa murtoluvuilla ja opitaan murtoluvun kertominen ja jakaminen murtoluvulla. Tutustutaan vastaluvun, käänteisluvun ja itseisarvon käsitteisiin. Lukualuetta laajennetaan reaalilukuihin. Perehdytään lukujen jaollisuuteen ja jaetaan lukuja alkutekijöihin. Syvennetään desimaalilukujen laskutoimituksien osaamista. Vahvistetaan ymmärrystä tarkan arvon ja likiarvon erosta sekä pyöristämisestä. Varmistetaan prosentin käsitteen ymmärtäminen. Harjoitellaan prosenttiosuuden laskemista ja prosenttiluvun osoittaman määrän laskemista kokonaisuudesta. Lisäksi opitaan laskemaan muuttunut arvo, perusarvo sekä muutos- ja vertailuprosentti. Harjoitellaan potenssilaskentaa, kun eksponenttina on kokonaisluku. Perehdytään neliöjuuren käsitteeseen ja käytetään neliöjuurta laskutoimituksissa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Harjoitellaan peruslaskutoimituksia myös negatiivisilla luvuilla
- Vahvistetaan laskutaitoa murtoluvuilla ja oppitaan murtoluvun kertominen ja jakaminen murtoluvulla
- Tutustutaan vastaluvun, käänteisluvun ja itseisarvon käsitteisiin
- Tutustutaan reaalilukuihin
- Perehdytään lukujen jaollisuuteen ja lukujen jakamiseen alkutekijöihin
- Syvennetään desimaalilukujen laskutoimituksien osaamista
- Vahvistetaan ymmärrystä tarkan arvon ja likiarvon erosta sekä pyöristämisestä
- Vahvistetaan prosentin käsitteen ymmärrystä
- Tutustutaan potenssin ja neliöjuuren käsitteisiin

S3 Algebra

Perehdytään muuttujan käsitteeseen ja lausekkeen arvon laskemiseen. Harjoitellaan potenssilausekkeiden sieventämistä. Tutustutaan polynomin käsitteeseen ja harjoitellaan polynomien yhteen-, vähennys- ja kertolaskua. Harjoitellaan muodostamaan lausekkeita ja sieventämään niitä. Muodostetaan ja ratkaistaan ensimmäisen asteen yhtälöitä ja vaillinaisia toisen asteen yhtälöitä. Ratkaistaan yhtälöpareja graafisesti ja algebrallisesti. Tutustutaan ensimmäisen asteen epäyhtälöihin ja ratkaistaan niitä. Syvennetään oppilaiden taitoa tutkia ja muodostaa lukujonoja. Käytetään verrantoa tehtävien ratkaisussa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Perehdytään muuttujan käsitteeseen ja lausekkeen arvon laskemiseen
- Harjoitellaan muodostamaan muuttujalausekkeita ja sieventämään niitä
- Tutustutaan ensimmäisen asteen yhtälöihin ja harjoitellaan ratkaisemaan niitä
- Tutkitaan ja muodostetaan lukujonoja

S4 Funktiot

Kuvataan riippuvuuksia sekä graafisesti että algebrallisesti. Tutustutaan suoraan ja kääntäen verrannollisuuteen. Perehdytään funktion käsitteeseen. Piirretään suoria ja paraabeleja koordinaatistoon. Opitaan suoran kulmakertoimen ja vakiotermin käsitteet. Tulkitaan kuvaajia esimerkiksi tutkimalla funktion kasvamista ja vähenemistä. Määritetään funktioiden nollakohtia.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Opitaan esittämään riippuvuuksia sekä graafisesti että algebrallisesti

S5 Geometria

Laajennetaan pisteen, janan, suoran ja kulman käsitteiden ymmärtämistä ja perehdytään viivan ja puolisuoran käsitteisiin. Tutkitaan suoriin, kulmiin ja monikulmioihin liittyviä ominaisuuksia. Vahvistetaan yhdenmuotoisuuden ja yhtenevyyden käsitteiden ymmärtämistä. Harjoitellaan geometrista konstruointia. Opitaan käyttämään Pythagoraan lausetta, Pythagoraan lauseen käänteislausetta ja trigonometrisia funktioita. Opitaan kehä- ja keskuskulma sekä tutustutaan Thaleen lauseeseen.

Lasketaan monikulmioiden piirejä ja pinta-aloja.

Harjoitellaan laskemaan ympyrän pinta-ala, kehän ja kaaren pituus sekä sektorin pinta-ala.

Tutkitaan kolmiulotteisia kappaleita. Opitaan laskemaan pallon, lieriön ja kartion pinta-aloja ja tilavuuksia.

Varmennetaan ja laajennetaan mittayksiköiden ja yksikkömuunnosten hallintaa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Vahvistetaan osaamistaan tasogeometriassa
- Tutkitaan suoran, kulman ja monikulmioiden ominaisuuksia
- Harjoitellaan monikulmioiden piirien ja pinta-alojen laskemista
- Kerrataan symmetrian käsite
- Vahvistetaan ja laajennetaan mittayksiköiden ja yksikkömuunnosten hallintaa

S6 Tietojen käsittely ja tilastot sekä todennäköisyys

Syvennetään oppilaiden taitoja kerätä, jäsentää ja analysoida tietoa. Varmistetaan keskiarvon ja tyyppiarvon ymmärtäminen. Harjoitellaan määrittämään frekvenssi, suhteellinen frekvenssi ja mediaani. Tutustutaan hajonnan käsitteeseen. Tulkitaan ja tuotetaan erilaisia diagrammeja. Lasketaan todennäköisyyksiä.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Syvennetään taitoja kerätä, jäsentää ja analysoida tietoa
- Kerrataan keskiarvon ja tyyppiarvon käsitteet
- Harjoitellaan tuottamaan ja tulkitsemaan erilaisia diagrammeja
- Harjoitellaan käyttämään taulukkolaskentaohjelmaa

T8 ohjata oppilasta kehittämään tiedonhallinta- ja analysointitaitojaan sekä opastaa tiedon kriittiseen tarkasteluun

- Oppilas kehittää tiedonhallinta- ja analysointitaitojaan sekä opettelee tiedon kriittistä tarkastelua

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa vertailla ohjattuna tietoa matemaattisella perusteella.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas käsittelee ja esittää tietoa annetun esimerkin mukaisesti.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas hankkii, käsittelee ja esittää tietoa sekä pohtii sen uskottavuutta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas soveltaa tiedonhallinta- ja analysointitaitoja, tulkitsee tietoa sekä arvioi tiedon luotettavuutta.

S1 Ajattelun taidot ja menetelmät

Harjoitellaan loogista ajattelua vaativia toimintoja kuten sääntöjen ja riippuvuuksien etsimistä ja esittämistä täsmällisesti. Pohditaan ja määritetään vaihtoehtojen lukumääriä. Vahvistetaan oppilaiden päättelykykyä ja taitoa perustella. Harjoitellaan matemaattisen tekstin tulkitsemista ja tuottamista. Tutustutaan todistamisen perusteisiin. Harjoitellaan väitelauseiden totuusarvon päättelyä. Syvennetään algoritmista ajattelua. Ohjelmoidaan ja samalla harjoitellaan hyviä ohjelmointikäytäntöjä. Sovelletaan itse tehtyjä tai valmiita tietokoneohjelmia osana matematiikan opiskelua.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Harjoitellaan loogista ajattelua vaativia toimintoja, kuten sääntöjen ja riippuvuuksien etsimistä ja esittämistä täsmällisesti

- Pohditaan ja määritetään vaihtoehtojen lukumäärää
- Vahvistetaan päättelykykyä ja taitoa perustella
- Harjoitellaan matemaattisen tekstin tulkitsemista ja tuottamista
- Tutustutaan todistamisen perusteisiin
- Tutustutaan väitelauseiden totuusarvon päättelyyn
- Syvennetään algoritmista ajattelua
- Harjoitellaan hyviä ohjelmointikäytäntöjä
- Sovelletaan itse tehtyjä tai valmiita tietokoneohjelmia osana matematiikan opiskelua (esimerkiksi taulukkolaskentaohjelma)

S4 Funktiot

Kuvataan riippuvuuksia sekä graafisesti että algebrallisesti. Tutustutaan suoraan ja kääntäen verrannollisuuteen. Perehdytään funktion käsitteeseen. Piirretään suoria ja paraabeleja koordinaatistoon. Opitaan suoran kulmakertoimen ja vakiotermin käsitteet. Tulkitaan kuvaajia esimerkiksi tutkimalla funktion kasvamista ja vähenemistä. Määritetään funktioiden nollakohtia.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Opitaan esittämään riippuvuuksia sekä graafisesti että algebrallisesti

S6 Tietojen käsittely ja tilastot sekä todennäköisyys

Syvennetään oppilaiden taitoja kerätä, jäsentää ja analysoida tietoa. Varmistetaan keskiarvon ja tyyppiarvon ymmärtäminen. Harjoitellaan määrittämään frekvenssi, suhteellinen frekvenssi ja mediaani. Tutustutaan hajonnan käsitteeseen. Tulkitaan ja tuotetaan erilaisia diagrammeja. Lasketaan todennäköisyyksiä.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Syvennetään taitoja kerätä, jäsentää ja analysoida tietoa
- Kerrataan keskiarvon ja tyyppiarvon käsitteet
- Harjoitellaan tuottamaan ja tulkitsemaan erilaisia diagrammeja
- Harjoitellaan käyttämään taulukkolaskentaohjelmaa

T9 opastaa oppilasta soveltamaan tieto- ja viestintäteknologiaa matematiikan opiskelussa sekä ongelmien ratkaisemisessa

- Oppilas osaa soveltaa tieto- ja viestintäteknologiaa matematiikan opiskelussa tarpeen mukaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tutustuu matematiikan oppimista tukevaan ohjelmistoon ja käyttää sitä ohjatusti.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas käyttää sopivaa ohjelmistoa omien tuotosten laatimiseen ja matematiikan opiskeluun.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa matemaattisten ongelmien tarkastelemiseen ja ratkaisemiseen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas soveltaa ja yhdistää tieto- ja viestintäteknologiaa tutkivassa työskentelyssä.

S1 Ajattelun taidot ja menetelmät

Harjoitellaan loogista ajattelua vaativia toimintoja kuten sääntöjen ja riippuvuuksien etsimistä ja esittämistä täsmällisesti. Pohditaan ja määritetään vaihtoehtojen lukumääriä. Vahvistetaan oppilaiden päättelykykyä ja taitoa perustella. Harjoitellaan matemaattisen tekstin tulkitsemista ja tuottamista. Tutustutaan todistamisen perusteisiin. Harjoitellaan väitelauseiden totuusarvon päättelyä. Syvennetään algoritmista ajattelua. Ohjelmoidaan ja samalla harjoitellaan hyviä ohjelmointikäytäntöjä. Sovelletaan itse tehtyjä tai valmiita tietokoneohjelmia osana matematiikan opiskelua.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Harjoitellaan loogista ajattelua vaativia toimintoja, kuten sääntöjen ja riippuvuuksien etsimistä ja esittämistä täsmällisesti

- Pohditaan ja määritetään vaihtoehtojen lukumäärää
- Vahvistetaan päättelykykyä ja taitoa perustella
- Harjoitellaan matemaattisen tekstin tulkitsemista ja tuottamista
- Tutustutaan todistamisen perusteisiin
- Tutustutaan väitelauseiden totuusarvon päättelyyn
- Syvennetään algoritmista ajattelua
- Harjoitellaan hyviä ohjelmointikäytäntöjä
- Sovelletaan itse tehtyjä tai valmiita tietokoneohjelmia osana matematiikan opiskelua (esimerkiksi taulukkolaskentaohjelma)

S2 Luvut ja laskutoimitukset

Harjoitellaan peruslaskutoimituksia myös negatiivisilla luvuilla. Vahvistetaan laskutaitoa murtoluvuilla ja opitaan murtoluvun kertominen ja jakaminen murtoluvulla. Tutustutaan vastaluvun, käänteisluvun ja itseisarvon käsitteisiin. Lukualuetta laajennetaan reaalilukuihin. Perehdytään lukujen jaollisuuteen ja jaetaan lukuja alkutekijöihin. Syvennetään desimaalilukujen laskutoimituksien osaamista. Vahvistetaan ymmärrystä tarkan arvon ja likiarvon erosta sekä pyöristämisestä. Varmistetaan prosentin käsitteen ymmärtäminen. Harjoitellaan prosenttiosuuden laskemista ja prosenttiluvun osoittaman määrän laskemista kokonaisuudesta. Lisäksi opitaan laskemaan muuttunut arvo, perusarvo sekä muutos- ja vertailuprosentti. Harjoitellaan potenssilaskentaa, kun eksponenttina on kokonaisluku. Perehdytään neliöjuuren käsitteeseen ja käytetään neliöjuurta laskutoimituksissa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Harjoitellaan peruslaskutoimituksia myös negatiivisilla luvuilla
- Vahvistetaan laskutaitoa murtoluvuilla ja oppitaan murtoluvun kertominen ja jakaminen murtoluvulla
- Tutustutaan vastaluvun, käänteisluvun ja itseisarvon käsitteisiin
- Tutustutaan reaalilukuihin
- Perehdytään lukujen jaollisuuteen ja lukujen jakamiseen alkutekijöihin
- Syvennetään desimaalilukujen laskutoimituksien osaamista
- Vahvistetaan ymmärrystä tarkan arvon ja likiarvon erosta sekä pyöristämisestä
- Vahvistetaan prosentin käsitteen ymmärrystä
- Tutustutaan potenssin ja neliöjuuren käsitteisiin

S3 Algebra

Perehdytään muuttujan käsitteeseen ja lausekkeen arvon laskemiseen. Harjoitellaan potenssilausekkeiden sieventämistä. Tutustutaan polynomin käsitteeseen ja harjoitellaan polynomien yhteen-, vähennys- ja kertolaskua. Harjoitellaan muodostamaan lausekkeita ja sieventämään niitä. Muodostetaan ja ratkaistaan ensimmäisen asteen yhtälöitä ja vaillinaisia toisen asteen yhtälöitä. Ratkaistaan yhtälöpareja graafisesti ja algebrallisesti. Tutustutaan ensimmäisen asteen epäyhtälöihin ja ratkaistaan niitä. Syvennetään oppilaiden taitoa tutkia ja muodostaa lukujonoja. Käytetään verrantoa tehtävien ratkaisussa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Perehdytään muuttujan käsitteeseen ja lausekkeen arvon laskemiseen
- Harjoitellaan muodostamaan muuttujalausekkeita ja sieventämään niitä
- Tutustutaan ensimmäisen asteen yhtälöihin ja harjoitellaan ratkaisemaan niitä
- Tutkitaan ja muodostetaan lukujonoja

S4 Funktiot

Kuvataan riippuvuuksia sekä graafisesti että algebrallisesti. Tutustutaan suoraan ja kääntäen verrannollisuuteen. Perehdytään funktion käsitteeseen. Piirretään suoria ja paraabeleja koordinaatistoon. Opitaan suoran kulmakertoimen ja vakiotermin käsitteet. Tulkitaan kuvaajia esimerkiksi tutkimalla funktion kasvamista ja vähenemistä. Määritetään funktioiden nollakohtia.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Opitaan esittämään riippuvuuksia sekä graafisesti että algebrallisesti

S5 Geometria

Laajennetaan pisteen, janan, suoran ja kulman käsitteiden ymmärtämistä ja perehdytään viivan ja puolisuoran käsitteisiin. Tutkitaan suoriin, kulmiin ja monikulmioihin liittyviä ominaisuuksia. Vahvistetaan yhdenmuotoisuuden ja yhtenevyyden käsitteiden ymmärtämistä. Harjoitellaan geometrista konstruointia. Opitaan käyttämään Pythagoraan lausetta, Pythagoraan lauseen käänteislausetta ja trigonometrisia funktioita. Opitaan kehä- ja keskuskulma sekä tutustutaan Thaleen lauseeseen.

Lasketaan monikulmioiden piirejä ja pinta-aloja.

Harjoitellaan laskemaan ympyrän pinta-ala, kehän ja kaaren pituus sekä sektorin pinta-ala.

Tutkitaan kolmiulotteisia kappaleita. Opitaan laskemaan pallon, lieriön ja kartion pinta-aloja ja tilavuuksia.

Varmennetaan ja laajennetaan mittayksiköiden ja yksikkömuunnosten hallintaa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Vahvistetaan osaamistaan tasogeometriassa
- Tutkitaan suoran, kulman ja monikulmioiden ominaisuuksia
- Harjoitellaan monikulmioiden piirien ja pinta-alojen laskemista
- Kerrataan symmetrian käsite
- Vahvistetaan ja laajennetaan mittayksiköiden ja yksikkömuunnosten hallintaa

S6 Tietojen käsittely ja tilastot sekä todennäköisyys

Syvennetään oppilaiden taitoja kerätä, jäsentää ja analysoida tietoa. Varmistetaan keskiarvon ja tyyppiarvon ymmärtäminen. Harjoitellaan määrittämään frekvenssi, suhteellinen frekvenssi ja mediaani. Tutustutaan hajonnan käsitteeseen. Tulkitaan ja tuotetaan erilaisia diagrammeja. Lasketaan todennäköisyyksiä.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Syvennetään taitoja kerätä, jäsentää ja analysoida tietoa
- Kerrataan keskiarvon ja tyyppiarvon käsitteet
- Harjoitellaan tuottamaan ja tulkitsemaan erilaisia diagrammeja
- Harjoitellaan käyttämään taulukkolaskentaohjelmaa

T10 ohjata oppilasta vahvistamaan päättely- ja päässälaskutaitoa ja kannustaa oppilasta käyttämään laskutaitoaan eri tilanteissa

- Oppilas osaa käyttää aktiivisesti päättely- ja päässälaskutaitoa eri tilanteissa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas laskee päässään lyhyitä laskutoimituksia ja löytää ohjattuna matemaattisia säännönmukaisuuksia.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas laskee päässään laskutoimituksia ja löytää matemaattisia säännönmukaisuuksia.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas käyttää aktiivisesti päättely- ja päässälaskutaitoa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas laskee päässään monivaiheisia laskutoimituksia ja soveltaa päättelykykyään eri tilanteissa.

S1 Ajattelun taidot ja menetelmät

Harjoitellaan loogista ajattelua vaativia toimintoja kuten sääntöjen ja riippuvuuksien etsimistä ja esittämistä täsmällisesti. Pohditaan ja määritetään vaihtoehtojen lukumääriä. Vahvistetaan oppilaiden päättelykykyä ja taitoa perustella. Harjoitellaan matemaattisen tekstin tulkitsemista ja tuottamista. Tutustutaan todistamisen perusteisiin. Harjoitellaan väitelauseiden totuusarvon päättelyä. Syvennetään algoritmista ajattelua. Ohjelmoidaan ja samalla harjoitellaan hyviä ohjelmointikäytäntöjä. Sovelletaan itse tehtyjä tai valmiita tietokoneohjelmia osana matematiikan opiskelua.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Harjoitellaan loogista ajattelua vaativia toimintoja, kuten sääntöjen ja riippuvuuksien etsimistä ja esittämistä täsmällisesti

- Pohditaan ja määritetään vaihtoehtojen lukumäärää
- Vahvistetaan päättelykykyä ja taitoa perustella
- Harjoitellaan matemaattisen tekstin tulkitsemista ja tuottamista
- Tutustutaan todistamisen perusteisiin
- Tutustutaan väitelauseiden totuusarvon päättelyyn
- Syvennetään algoritmista ajattelua
- Harjoitellaan hyviä ohjelmointikäytäntöjä
- Sovelletaan itse tehtyjä tai valmiita tietokoneohjelmia osana matematiikan opiskelua (esimerkiksi taulukkolaskentaohjelma)

S2 Luvut ja laskutoimitukset

Harjoitellaan peruslaskutoimituksia myös negatiivisilla luvuilla. Vahvistetaan laskutaitoa murtoluvuilla ja opitaan murtoluvun kertominen ja jakaminen murtoluvulla. Tutustutaan vastaluvun, käänteisluvun ja itseisarvon käsitteisiin. Lukualuetta laajennetaan reaalilukuihin. Perehdytään lukujen jaollisuuteen ja jaetaan lukuja alkutekijöihin. Syvennetään desimaalilukujen laskutoimituksien osaamista. Vahvistetaan ymmärrystä tarkan arvon ja likiarvon erosta sekä pyöristämisestä. Varmistetaan prosentin käsitteen ymmärtäminen. Harjoitellaan prosenttiosuuden laskemista ja prosenttiluvun osoittaman määrän laskemista kokonaisuudesta. Lisäksi opitaan laskemaan muuttunut arvo, perusarvo sekä muutos- ja vertailuprosentti. Harjoitellaan potenssilaskentaa, kun eksponenttina on kokonaisluku. Perehdytään neliöjuuren käsitteeseen ja käytetään neliöjuurta laskutoimituksissa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Harjoitellaan peruslaskutoimituksia myös negatiivisilla luvuilla
- Vahvistetaan laskutaitoa murtoluvuilla ja oppitaan murtoluvun kertominen ja jakaminen murtoluvulla
- Tutustutaan vastaluvun, käänteisluvun ja itseisarvon käsitteisiin
- Tutustutaan reaalilukuihin
- Perehdytään lukujen jaollisuuteen ja lukujen jakamiseen alkutekijöihin
- Syvennetään desimaalilukujen laskutoimituksien osaamista
- Vahvistetaan ymmärrystä tarkan arvon ja likiarvon erosta sekä pyöristämisestä
- Vahvistetaan prosentin käsitteen ymmärrystä
- Tutustutaan potenssin ja neliöjuuren käsitteisiin

T11 ohjata oppilasta kehittämään kykyään laskea peruslaskutoimituksia rationaaliluvuilla

- Oppilas osaa sujuvasti peruslaskutoimitukset rationaaliluvuilla

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas laskee samannimisten, positiivisten murtolukujen yhteen- ja vähennyslaskuja. Oppilas kertoo murtoluvun kokonaisluvulla.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas laskee positiivisten murtolukujen yhteen- ja vähennyslaskuja. Oppilas kertoo ja jakaa murtoluvun kokonaisluvulla.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas laskee sujuvasti peruslaskutoimituksia rationaaliluvuilla.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas hyödyntää rationaalilukujen peruslaskutoimituksia ongelmanratkaisussa.

S2 Luvut ja laskutoimitukset

Harjoitellaan peruslaskutoimituksia myös negatiivisilla luvuilla. Vahvistetaan laskutaitoa murtoluvuilla ja opitaan murtoluvun kertominen ja jakaminen murtoluvulla. Tutustutaan vastaluvun, käänteisluvun ja itseisarvon käsitteisiin. Lukualuetta laajennetaan reaalilukuihin. Perehdytään lukujen jaollisuuteen ja jaetaan lukuja alkutekijöihin. Syvennetään desimaalilukujen laskutoimituksien osaamista. Vahvistetaan ymmärrystä tarkan arvon ja likiarvon erosta sekä pyöristämisestä. Varmistetaan prosentin käsitteen ymmärtäminen. Harjoitellaan prosenttiosuuden laskemista ja prosenttiluvun osoittaman määrän laskemista kokonaisuudesta. Lisäksi opitaan

laskemaan muuttunut arvo, perusarvo sekä muutos- ja vertailuprosentti. Harjoitellaan potenssilaskentaa, kun eksponenttina on kokonaisluku. Perehdytään neliöjuuren käsitteeseen ja käytetään neliöjuurta laskutoimituksissa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Harjoitellaan peruslaskutoimituksia myös negatiivisilla luvuilla
- Vahvistetaan laskutaitoa murtoluvuilla ja oppitaan murtoluvun kertominen ja jakaminen murtoluvulla
- Tutustutaan vastaluvun, käänteisluvun ja itseisarvon käsitteisiin
- Tutustutaan reaalilukuihin
- Perehdytään lukujen jaollisuuteen ja lukujen jakamiseen alkutekijöihin
- Syvennetään desimaalilukujen laskutoimituksien osaamista
- Vahvistetaan ymmärrystä tarkan arvon ja likiarvon erosta sekä pyöristämisestä
- Vahvistetaan prosentin käsitteen ymmärrystä
- Tutustutaan potenssin ja neliöjuuren käsitteisiin

T12 tukea oppilasta laajentamaan lukukäsitteen ymmärtämistä reaalilukuihin

- Oppilas tunnistaa reaaliluvut

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas sijoittaa annetun desimaaliluvun lukusuoralle. Oppilas tunnistaa tilanteet, jolloin tarvitaan pyöristämistä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas kuvailee, millaisia lukuja on eri lukujoukoissa ja sijoittaa niitä lukusuoralle. Oppilas pyöristää luvun annettuun tarkkuuteen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas tunnistaa rationaaliluvun ja irrationaaliluvun eron. Oppilas pyöristää luvun oikeaan tarkkuuteen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas ymmärtää tarkan arvon ja likiarvon eron sekä määrittää lukujen suuruusjärjestyksen.

S2 Luvut ja laskutoimitukset

Harjoitellaan peruslaskutoimituksia myös negatiivisilla luvuilla. Vahvistetaan laskutaitoa murtoluvuilla ja opitaan murtoluvun kertominen ja jakaminen murtoluvulla. Tutustutaan vastaluvun, käänteisluvun ja itseisarvon käsitteisiin. Lukualuetta laajennetaan reaalilukuihin. Perehdytään lukujen jaollisuuteen ja jaetaan lukuja alkutekijöihin. Syvennetään desimaalilukujen laskutoimituksien osaamista. Vahvistetaan ymmärrystä tarkan arvon ja likiarvon erosta sekä pyöristämisestä. Varmistetaan prosentin käsitteen ymmärtäminen. Harjoitellaan prosenttiosuuden laskemista ja prosenttiluvun osoittaman määrän laskemista kokonaisuudesta. Lisäksi opitaan laskemaan muuttunut arvo, perusarvo sekä muutos- ja vertailuprosentti. Harjoitellaan potenssilaskentaa, kun eksponenttina on kokonaisluku. Perehdytään neliöjuuren käsitteeseen ja käytetään neliöjuurta laskutoimituksissa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Harjoitellaan peruslaskutoimituksia myös negatiivisilla luvuilla
- Vahvistetaan laskutaitoa murtoluvuilla ja oppitaan murtoluvun kertominen ja jakaminen murtoluvulla
- Tutustutaan vastaluvun, käänteisluvun ja itseisarvon käsitteisiin
- Tutustutaan reaalilukuihin
- Perehdytään lukujen jaollisuuteen ja lukujen jakamiseen alkutekijöihin
- Syvennetään desimaalilukujen laskutoimituksien osaamista
- Vahvistetaan ymmärrystä tarkan arvon ja likiarvon erosta sekä pyöristämisestä
- Vahvistetaan prosentin käsitteen ymmärrystä
- Tutustutaan potenssin ja neliöjuuren käsitteisiin

T13 tukea oppilasta laajentamaan ymmärrystään prosenttilaskennasta

- Oppilas ymmärtää prosentin käsitteen.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas selittää, päättelee tai laskee prosenttiosuuden ja prosenttiluvun osoittaman määrän.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas laskee prosenttiosuuden, prosenttiluvun osoittaman määrän kokonaisuudesta sekä muutoksen suuruuden ja muutoksen prosentteina.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa käyttää prosenttilaskennan eri menetelmiä. Oppilas ymmärtää prosentin ja prosenttiyksikön välisen eron.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas tekee suhteellista vertailua ja hyödyntää prosenttilaskentaa eri tilanteissa.

S2 Luvut ja laskutoimitukset

Harjoitellaan peruslaskutoimituksia myös negatiivisilla luvuilla. Vahvistetaan laskutaitoa murtoluvuilla ja opitaan murtoluvun kertominen ja jakaminen murtoluvulla. Tutustutaan vastaluvun, käänteisluvun ja itseisarvon käsitteisiin. Lukualuetta laajennetaan reaalilukuihin. Perehdytään lukujen jaollisuuteen ja jaetaan lukuja alkutekijöihin. Syvennetään desimaalilukujen laskutoimituksien osaamista. Vahvistetaan ymmärrystä tarkan arvon ja likiarvon erosta sekä pyöristämisestä. Varmistetaan prosentin käsitteen ymmärtäminen. Harjoitellaan prosenttiosuuden laskemista ja prosenttiluvun osoittaman määrän laskemista kokonaisuudesta. Lisäksi opitaan laskemaan muuttunut arvo, perusarvo sekä muutos- ja vertailuprosentti. Harjoitellaan potenssilaskentaa, kun eksponenttina on kokonaisluku. Perehdytään neliöjuuren käsitteeseen ja käytetään neliöjuurta laskutoimituksissa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Harjoitellaan peruslaskutoimituksia myös negatiivisilla luvuilla
- Vahvistetaan laskutaitoa murtoluvuilla ja oppitaan murtoluvun kertominen ja jakaminen murtoluvulla

- Tutustutaan vastaluvun, käänteisluvun ja itseisarvon käsitteisiin
- Tutustutaan reaalilukuihin
- Perehdytään lukujen jaollisuuteen ja lukujen jakamiseen alkutekijöihin
- Syvennetään desimaalilukujen laskutoimituksien osaamista
- Vahvistetaan ymmärrystä tarkan arvon ja likiarvon erosta sekä pyöristämisestä
- Vahvistetaan prosentin käsitteen ymmärrystä
- Tutustutaan potenssin ja neliöjuuren käsitteisiin

S6 Tietojen käsittely ja tilastot sekä todennäköisyys

Syvennetään oppilaiden taitoja kerätä, jäsentää ja analysoida tietoa. Varmistetaan keskiarvon ja tyyppiarvon ymmärtäminen. Harjoitellaan määrittämään frekvenssi, suhteellinen frekvenssi ja mediaani. Tutustutaan hajonnan käsitteeseen. Tulkitaan ja tuotetaan erilaisia diagrammeja. Lasketaan todennäköisyyksiä.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Syvennetään taitoja kerätä, jäsentää ja analysoida tietoa
- Kerrataan keskiarvon ja tyyppiarvon käsitteet
- Harjoitellaan tuottamaan ja tulkitsemaan erilaisia diagrammeja
- Harjoitellaan käyttämään taulukkolaskentaohjelmaa

T14 ohjata oppilasta ymmärtämään tuntemattoman käsite ja kehittämään yhtälönratkaisutaitojaan

- Oppilas tutustuu tuntemattoman käsitteeseen yhtälön ratkaisemisessa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas yhdistää samanmuotoisia termejä. Oppilas ratkaisee ohjattuna ensimmäisen asteen yhtälöitä ja päättelee ohjattuna vaillinaisen toisen asteen yhtälön jonkin ratkaisun.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas sieventää lausekkeita. Oppilas ymmärtää yhtäsuuruuden säilymisen ja ratkaisee ensimmäisen asteen yhtälön symbolisesti ja vaillinaisen toisen asteen yhtälön joko päättelemällä tai symbolisesti.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas ymmärtää yhtäsuuruuden käsitteen ja ratkaisee vaillinaisen toisen asteen yhtälön symbolisesti.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas käyttää sujuvasti tuntematonta yhtälön muodostamisessa ja hyödyntää yhtälönratkaisun taitoja ongelmanratkaisussa.

S3 Algebra

Perehdytään muuttujan käsitteeseen ja lausekkeen arvon laskemiseen. Harjoitellaan potenssilausekkeiden sieventämistä. Tutustutaan polynomin käsitteeseen ja harjoitellaan polynomien yhteen-, vähennys- ja kertolaskua. Harjoitellaan muodostamaan lausekkeita ja

sieventämään niitä. Muodostetaan ja ratkaistaan ensimmäisen asteen yhtälöitä ja vaillinaisia toisen asteen yhtälöitä. Ratkaistaan yhtälöpareja graafisesti ja algebrallisesti. Tutustutaan ensimmäisen asteen epäyhtälöihin ja ratkaistaan niitä. Syvennetään oppilaiden taitoa tutkia ja muodostaa lukujonoja. Käytetään verrantoa tehtävien ratkaisussa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Perehdytään muuttujan käsitteeseen ja lausekkeen arvon laskemiseen
- Harjoitellaan muodostamaan muuttujalausekkeita ja sieventämään niitä
- Tutustutaan ensimmäisen asteen yhtälöihin ja harjoitellaan ratkaisemaan niitä
- Tutkitaan ja muodostetaan lukujonoja

S4 Funktiot

Kuvataan riippuvuuksia sekä graafisesti että algebrallisesti. Tutustutaan suoraan ja kääntäen verrannollisuuteen. Perehdytään funktion käsitteeseen. Piirretään suoria ja paraabeleja koordinaatistoon. Opitaan suoran kulmakertoimen ja vakiotermin käsitteet. Tulkitaan kuvaajia esimerkiksi tutkimalla funktion kasvamista ja vähenemistä. Määritetään funktioiden nollakohtia.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Opitaan esittämään riippuvuuksia sekä graafisesti että algebrallisesti

T15 ohjata oppilasta ymmärtämään muuttujan käsite ja tutustuttaa funktion käsitteeseen. Ohjata oppilasta harjoittelemaan funktion kuvaajan tulkitsemista ja tuottamista

- Oppilas tutustuu riippuvuuksiin matematiikassa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas laskee lausekkeen arvon ja lukee leikkauspisteiden koordinaatteja. Oppilas tunnistaa nousevan ja laskevan suoran yhtälöstä. Oppilas piirtää ohjattuna ensimmäisen asteen funktion kuvaajan koordinaatistoon.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas sijoittaa muuttujan paikalle lukuarvoja ja saatuja pisteitä koordinaatistoon. Oppilas piirtää ensimmäisen asteen funktion kuvaajan ja ratkaisee ohjattuna yhtälöparin graafisesti tai algebrallisesti.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas ymmärtää muuttujan ja funktion käsitteet sekä osaa piirtää funktion kuvaajia. Oppilas ratkaisee annetun yhtälöparin graafisesti ja algebrallisesti.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas käyttää yhtälöparia ongelmanratkaisussa ja ymmärtää yhtälönratkaisun geometrisen merkityksen. Oppilas osaa tulkita kuvaajia monipuolisesti.

S3 Algebra

Perehdytään muuttujan käsitteeseen ja lausekkeen arvon laskemiseen. Harjoitellaan potenssilausekkeiden sieventämistä. Tutustutaan polynomin käsitteeseen ja harjoitellaan polynomien yhteen-, vähennys- ja kertolaskua. Harjoitellaan muodostamaan lausekkeita ja sieventämään niitä. Muodostetaan ja ratkaistaan ensimmäisen asteen yhtälöitä ja vaillinaisia toisen asteen yhtälöitä. Ratkaistaan yhtälöpareja graafisesti ja algebrallisesti. Tutustutaan ensimmäisen asteen epäyhtälöihin ja ratkaistaan niitä. Syvennetään oppilaiden taitoa tutkia ja muodostaa lukujonoja. Käytetään verrantoa tehtävien ratkaisussa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Perehdytään muuttujan käsitteeseen ja lausekkeen arvon laskemiseen
- Harjoitellaan muodostamaan muuttujalausekkeita ja sieventämään niitä
- Tutustutaan ensimmäisen asteen yhtälöihin ja harjoitellaan ratkaisemaan niitä
- Tutkitaan ja muodostetaan lukujonoja

S4 Funktiot

Kuvataan riippuvuuksia sekä graafisesti että algebrallisesti. Tutustutaan suoraan ja kääntäen verrannollisuuteen. Perehdytään funktion käsitteeseen. Piirretään suoria ja paraabeleja koordinaatistoon. Opitaan suoran kulmakertoimen ja vakiotermin käsitteet. Tulkitaan kuvaajia esimerkiksi tutkimalla funktion kasvamista ja vähenemistä. Määritetään funktioiden nollakohtia.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Opitaan esittämään riippuvuuksia sekä graafisesti että algebrallisesti

T16 tukea oppilasta ymmärtämään geometrian käsitteitä ja niiden välisiä yhteyksiä

- Oppilas osaa nimetä ja kuvailla suoriin, kulmiin ja monikulmioihin liittyviä ominaisuuksia

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa ja nimeää kulmia ja monikulmioita ja laskee ohjattuna niihin liittyviä laskuja. Oppilas piirtää suoran suhteen symmetrisiä kuvioita.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas piirtää pisteen suhteen symmetrisiä kuvioita. Oppilas löytää vastinosat yhdenmuotoisista kuvioista, käyttää verrantoa ja osaa määrittää mittakaavan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas hyödyntää perustellen geometrian peruskäsitteisiin ja yhdenmuotoisuuteen liittyviä ominaisuuksia. Oppilas käyttää verrantoa ja ymmärtää mittakaavan käsitteen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas käyttää yhdenmuotoisuutta ja verrantoa ongelmanratkaisussa.

S5 Geometria

Laajennetaan pisteen, janan, suoran ja kulman käsitteiden ymmärtämistä ja perehdytään viivan ja puolisuoran käsitteisiin. Tutkitaan suoriin, kulmiin ja monikulmioihin liittyviä ominaisuuksia. Vahvistetaan yhdenmuotoisuuden ja yhtenevyyden käsitteiden ymmärtämistä. Harjoitellaan geometrista konstruointia. Opitaan käyttämään Pythagoraan lausetta, Pythagoraan lauseen käänteislausetta ja trigonometrisia funktioita. Opitaan kehä- ja keskuskulma sekä tutustutaan Thaleen lauseeseen.

Lasketaan monikulmioiden piirejä ja pinta-aloja.

Harjoitellaan laskemaan ympyrän pinta-ala, kehän ja kaaren pituus sekä sektorin pinta-ala.

Tutkitaan kolmiulotteisia kappaleita. Opitaan laskemaan pallon, lieriön ja kartion pinta-aloja ja tilavuuksia.

Varmennetaan ja laajennetaan mittayksiköiden ja yksikkömuunnosten hallintaa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Vahvistetaan osaamistaan tasogeometriassa
- Tutkitaan suoran, kulman ja monikulmioiden ominaisuuksia
- Harjoitellaan monikulmioiden piirien ja pinta-alojen laskemista
- Kerrataan symmetrian käsite
- Vahvistetaan ja laajennetaan mittayksiköiden ja yksikkömuunnosten hallintaa

T17 ohjata oppilasta ymmärtämään ja hyödyntämään suorakulmaiseen kolmioon ja ympyrään liittyviä ominaisuuksia

- Oppilas tunnistaa suorakulmaisen kolmion ja ympyrän

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas laskee hypotenuusan pituuden käyttämällä Pythagoraan lausetta. Oppilas osaa tutkia kolmion suorakulmaisuutta. Oppilas tunnistaa ympyrään liittyviä käsitteitä ja laskee ohjattuna ympyrän kehän pituuden.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas ratkaisee suorakulmaisen kolmion sivun pituuden Pythagoraan lauseella ja löytää kulmalle viereisen ja vastaisen kateetin ja hypotenuusan sekä tietää, miten ne liittyvät trigonometrisiin funktioihin. Oppilas laskee ympyrän kehän pituuden.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas ratkaisee annetusta suorakulmaisesta kolmiosta kulmien suuruudet ja sivujen pituudet. Oppilas ymmärtää kehäkulman ja keskuskulman käsitteet sekä laskee keskuskulmaa vastaavan kaaren pituuden.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas käyttää Pythagoraan lausetta ja sen käänteislausetta sekä trigonometriaa ongelmanratkaisussa.

S5 Geometria

Laajennetaan pisteen, janan, suoran ja kulman käsitteiden ymmärtämistä ja perehdytään viivan ja puolisuoran käsitteisiin. Tutkitaan suoriin, kulmiin ja monikulmioihin liittyviä ominaisuuksia. Vahvistetaan yhdenmuotoisuuden ja yhtenevyyden käsitteiden ymmärtämistä. Harjoitellaan geometrista konstruointia. Opitaan käyttämään Pythagoraan lausetta, Pythagoraan lauseen käänteislausetta ja trigonometrisia funktioita. Opitaan kehä- ja keskuskulma sekä tutustutaan Thaleen lauseeseen.

Lasketaan monikulmioiden piirejä ja pinta-aloja.

Harjoitellaan laskemaan ympyrän pinta-ala, kehän ja kaaren pituus sekä sektorin pinta-ala.

Tutkitaan kolmiulotteisia kappaleita. Opitaan laskemaan pallon, lieriön ja kartion pinta-aloja ja tilavuuksia.

Varmennetaan ja laajennetaan mittayksiköiden ja yksikkömuunnosten hallintaa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Vahvistetaan osaamistaan tasogeometriassa
- Tutkitaan suoran, kulman ja monikulmioiden ominaisuuksia
- Harjoitellaan monikulmioiden piirien ja pinta-alojen laskemista
- Kerrataan symmetrian käsite
- Vahvistetaan ja laajennetaan mittayksiköiden ja yksikkömuunnosten hallintaa

T18 kannustaa oppilasta kehittämään taitoaan laskea pinta-aloja ja tilavuuksia

- Oppilas osaa laskea yksinkertaisten tasokuvioiden pinta-aloja.
- Oppilas osaa tehdä pituusyksiköiden muunnoksia.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas muuntaa yleisimmin käytettyjä pinta-alan ja tilavuuden yksiköitä. Oppilas osaa laskea suorakulmion pinta-alan ja suorakulmaisen särmiön tilavuuden.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas muuntaa pinta-alan ja tilavuuden yksiköitä. Oppilas laskee yleisimpien tasokuvioiden pinta-alat ja kappaleiden tilavuudet.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas käyttää pinta-ala- ja tilavuusyksiköiden muunnoksia. Oppilas laskee yksittäisen tasokuvion pinta-alan ja kappaleen tilavuuden sekä vaipan pinta-alan. Oppilas laskee keskuskulmaa vastaavan sektorin pinta-alan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas laskee moniosaisen tasokuvion pinta-alan, kappaleen tilavuuden ja vaipan pinta-alan sekä hyödyntää osaamistaan ongelmanratkaisussa.

S5 Geometria

Laajennetaan pisteen, janan, suoran ja kulman käsitteiden ymmärtämistä ja perehdytään viivan ja puolisuoran käsitteisiin. Tutkitaan suoriin, kulmiin ja monikulmioihin liittyviä ominaisuuksia. Vahvistetaan yhdenmuotoisuuden ja yhtenevyyden käsitteiden ymmärtämistä. Harjoitellaan geometrista konstruointia. Opitaan käyttämään Pythagoraan lausetta, Pythagoraan lauseen käänteislausetta ja trigonometrisia funktioita. Opitaan kehä- ja keskuskulma sekä tutustutaan Thaleen lauseeseen.

Lasketaan monikulmioiden piirejä ja pinta-aloja.

Harjoitellaan laskemaan ympyrän pinta-ala, kehän ja kaaren pituus sekä sektorin pinta-ala.

Tutkitaan kolmiulotteisia kappaleita. Opitaan laskemaan pallon, lieriön ja kartion pinta-aloja ja tilavuuksia.

Varmennetaan ja laajennetaan mittayksiköiden ja yksikkömuunnosten hallintaa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Vahvistetaan osaamistaan tasogeometriassa
- Tutkitaan suoran, kulman ja monikulmioiden ominaisuuksia
- Harjoitellaan monikulmioiden piirien ja pinta-alojen laskemista
- Kerrataan symmetrian käsite
- Vahvistetaan ja laajennetaan mittayksiköiden ja yksikkömuunnosten hallintaa

T19 ohjata oppilasta määrittämään tilastollisia tunnuslukuja ja laskemaan todennäköisyyksiä

- Oppilas osaa laskea keskiarvon ja määrittää tyyppiarvon

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas lukee tiedon pylväs-, viiva- ja ympyrädiagrammista sekä taulukosta. Oppilas laskee keskiarvon ja määrittää ohjattuna tyyppiarvon ja mediaanin. Oppilas päättelee ohjattuna klassisia todennäköi-syyksiä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa esittää tiedon sopivalla diagrammilla tai taulukolla. Oppilas laskee tavallisimpia keskilukuja, määrittää vaihteluvälin ja osaa ohjattuna kertoa tutkimustuloksista ja johtopäätöksistä. Oppilas laskee klassisia todennäköisyyksiä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas hallitsee keskeiset tilastolliset tunnusluvut. Oppilas osaa toteuttaa pienen tutkimuksen, jossa hyödyntää tilastolaskentaa. Oppilas määrittää klassisia ja tilastollisia todennäköisyyksiä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas havainnoi ja vertailee tutkimuksia tilastollisia tunnuslukuja hyödyntäen. Oppilas käyttää todennäköisyyslaskentaa ongelmanratkaisussa.

S6 Tietojen käsittely ja tilastot sekä todennäköisyys

Syvennetään oppilaiden taitoja kerätä, jäsentää ja analysoida tietoa. Varmistetaan keskiarvon ja tyyppiarvon ymmärtäminen. Harjoitellaan määrittämään frekvenssi, suhteellinen frekvenssi ja mediaani. Tutustutaan hajonnan käsitteeseen. Tulkitaan ja tuotetaan erilaisia diagrammeja. Lasketaan todennäköisyyksiä.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Syvennetään taitoja kerätä, jäsentää ja analysoida tietoa
- Kerrataan keskiarvon ja tyyppiarvon käsitteet
- Harjoitellaan tuottamaan ja tulkitsemaan erilaisia diagrammeja
- Harjoitellaan käyttämään taulukkolaskentaohjelmaa

T20 ohjata oppilasta kehittämään algoritmista ajatteluaan sekä taitojaan soveltaa matematiikkaa ja ohjelmointia ongelmien ratkaisemiseen

- Oppilas kehittää algoritmisen ajattelun periaatteitaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa yksinkertaisen algoritmin askeleet ja testaa ohjattuna valmiita ohjelmia.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas käyttää ehto- ja toistorakennetta ohjelmoinnissa sekä testaa ja tulkitsee ohjelmia.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas soveltaa algoritmisen ajattelun periaatteita ja ohjelmoi pieniä ohjelmia.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas hyödyntää ohjelmointia ongelmien ratkaisussa. Oppilas muokkaa ja kehittää ohjelmaa.

S1 Ajattelun taidot ja menetelmät

Harjoitellaan loogista ajattelua vaativia toimintoja kuten sääntöjen ja riippuvuuksien etsimistä ja esittämistä täsmällisesti. Pohditaan ja määritetään vaihtoehtojen lukumääriä. Vahvistetaan oppilaiden päättelykykyä ja taitoa perustella. Harjoitellaan matemaattisen tekstin tulkitsemista ja tuottamista. Tutustutaan todistamisen perusteisiin. Harjoitellaan väitelauseiden totuusarvon päättelyä. Syvennetään algoritmista ajattelua. Ohjelmoidaan ja samalla harjoitellaan hyviä ohjelmointikäytäntöjä. Sovelletaan itse tehtyjä tai valmiita tietokoneohjelmia osana matematiikan opiskelua.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Harjoitellaan loogista ajattelua vaativia toimintoja, kuten sääntöjen ja riippuvuuksien etsimistä ja esittämistä täsmällisesti

- Pohditaan ja määritetään vaihtoehtojen lukumäärää
- Vahvistetaan päättelykykyä ja taitoa perustella
- Harjoitellaan matemaattisen tekstin tulkitsemista ja tuottamista

- Tutustutaan todistamisen perusteisiin
- Tutustutaan väitelauseiden totuusarvon päättelyyn
- Syvennetään algoritmista ajattelua
- Harjoitellaan hyviä ohjelmointikäytäntöjä
- Sovelletaan itse tehtyjä tai valmiita tietokoneohjelmia osana matematiikan opiskelua (esimerkiksi taulukkolaskentaohjelma)

8

Vuosiluokan tavoitteet ja keskeiset sisällöt

T1 vahvistaa oppilaan motivaatiota, myönteistä minäkuvaa ja itseluottamusta matematiikan oppijana

- Oppilas kehittää myönteistä minäkuvaa ja itseluottamusta matematiikan oppijana
- Oppilas pohtii kokemuksiaan osana itsearviointia

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei vaikuta arvosanan muodostamiseen. Oppilaita ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

S1 Ajattelun taidot ja menetelmät

Harjoitellaan loogista ajattelua vaativia toimintoja kuten sääntöjen ja riippuvuuksien etsimistä ja esittämistä täsmällisesti. Pohditaan ja määritetään vaihtoehtojen lukumääriä. Vahvistetaan oppilaiden päättelykykyä ja taitoa perustella. Harjoitellaan matemaattisen tekstin tulkitsemista ja tuottamista. Tutustutaan todistamisen perusteisiin. Harjoitellaan väitelauseiden totuusarvon päättelyä. Syvennetään algoritmista ajattelua. Ohjelmoidaan ja samalla harjoitellaan hyviä ohjelmointikäytäntöjä. Sovelletaan itse tehtyjä tai valmiita tietokoneohjelmia osana matematiikan opiskelua.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Harjoitellaan loogista ajattelua vaativia toimintoja, kuten sääntöjen ja riippuvuuksien etsimistä ja esittämistä täsmällisesti

- Pohditaan ja määritetään vaihtoehtojen lukumäärää
- Vahvistetaan päättelykykyä ja taitoa perustella
- Opetellaan matemaattisen tekstin tulkitsemista ja tuottamista
- Opetellaan todistamisen perusteita
- Harjoitellaan väitelauseiden totuusarvon päättelyä
- Syvennetään algoritmista ajattelua
- Harjoitellaan hyviä ohjelmointikäytäntöjä
- Sovelletaan itse tehtyjä tai valmiita tietokoneohjelmia osana matematiikan opiskelua (esimerkiksi geometriaohjelma)

S2 Luvut ja laskutoimitukset

Harjoitellaan peruslaskutoimituksia myös negatiivisilla luvuilla. Vahvistetaan laskutaitoa murtoluvuilla ja opitaan murtoluvun kertominen ja jakaminen murtoluvulla. Tutustutaan vastaluvun, käänteisluvun ja itseisarvon käsitteisiin. Lukualuetta laajennetaan reaalilukuihin.

Perehdytään lukujen jaollisuuteen ja jaetaan lukuja alkutekijöihin. Syvennetään desimaalilukujen laskutoimituksien osaamista. Vahvistetaan ymmärrystä tarkan arvon ja likiarvon erosta sekä pyöristämisestä. Varmistetaan prosentin käsitteen ymmärtäminen. Harjoitellaan prosenttiosuuden laskemista ja prosenttiluvun osoittaman määrän laskemista kokonaisuudesta. Lisäksi opitaan laskemaan muuttunut arvo, perusarvo sekä muutos- ja vertailuprosentti. Harjoitellaan potenssilaskentaa, kun eksponenttina on kokonaisluku. Perehdytään neliöjuuren käsitteeseen ja käytetään neliöjuurta laskutoimituksissa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Vahvistetaan ymmärrystä tarkan arvon ja likiarvon erosta sekä pyöristämisestä
- Vahvistetaan prosentin käsitteen ymmärrystä
- Harjoitellaan prosenttiosuuden laskemista ja prosenttiluvun osoittaman määrän laskemista kokonaisuudesta
- Opitaan laskemaan muuttuneen arvon, perusarvon sekä muutos- ja vertailuprosentin ominaisuuksia
- Harjoitellaan potenssilaskentaa, kun eksponenttina on kokonaisluku
- Käytetään neliöjuurta laskutoimituksissa

S3 Algebra

Perehdytään muuttujan käsitteeseen ja lausekkeen arvon laskemiseen. Harjoitellaan potenssilausekkeiden sieventämistä. Tutustutaan polynomin käsitteeseen ja harjoitellaan polynomien yhteen-, vähennys- ja kertolaskua. Harjoitellaan muodostamaan lausekkeita ja sieventämään niitä. Muodostetaan ja ratkaistaan ensimmäisen asteen yhtälöitä ja vaillinaisia toisen asteen yhtälöitä. Ratkaistaan yhtälöpareja graafisesti ja algebrallisesti. Tutustutaan ensimmäisen asteen epäyhtälöihin ja ratkaistaan niitä. Syvennetään oppilaiden taitoa tutkia ja muodostaa lukujonoja. Käytetään verrantoa tehtävien ratkaisussa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Harjoitellaan potenssilausekkeiden sieventämistä
- Tutustutaan polynomin käsitteeseen ja harjoittellaan polynomien yhteen-, vähennys- ja kertolaskua
- Harjoitellaan muodostamaan polynomilausekkeita ja sieventämään niitä
- Muodostetaan ja ratkaistaan ensimmäisen asteen yhtälöitä ja vaillinaisia toisen asteen yhtälöitä
- Tutustutaan ensimmäisen asteen epäyhtälöihin ja ratkaistaan niitä
- Käytetään verrantoa tehtävien ratkaisussa

S4 Funktiot

Kuvataan riippuvuuksia sekä graafisesti että algebrallisesti. Tutustutaan suoraan ja kääntäen verrannollisuuteen. Perehdytään funktion käsitteeseen. Piirretään suoria ja paraabeleja koordinaatistoon. Opitaan suoran kulmakertoimen ja vakiotermin käsitteet. Tulkitaan kuvaajia esimerkiksi tutkimalla funktion kasvamista ja vähenemistä. Määritetään funktioiden nollakohtia.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Esitetään riippuvuuksia sekä graafisesti että algebrallisesti
- Tutustutaan suoraan ja kääntäen verrannollisuuteen

S5 Geometria

Laajennetaan pisteen, janan, suoran ja kulman käsitteiden ymmärtämistä ja perehdytään viivan ja puolisuoran käsitteisiin. Tutkitaan suoriin, kulmiin ja monikulmioihin liittyviä ominaisuuksia. Vahvistetaan yhdenmuotoisuuden ja yhtenevyyden käsitteiden ymmärtämistä. Harjoitellaan geometrista konstruointia. Opitaan käyttämään Pythagoraan lausetta, Pythagoraan lauseen käänteislausetta ja trigonometrisia funktioita. Opitaan kehä- ja keskuskulma sekä tutustutaan Thaleen lauseeseen.

Lasketaan monikulmioiden piirejä ja pinta-aloja.

Harjoitellaan laskemaan ympyrän pinta-ala, kehän ja kaaren pituus sekä sektorin pinta-ala.

Tutkitaan kolmiulotteisia kappaleita. Opitaan laskemaan pallon, lieriön ja kartion pinta-aloja ja tilavuuksia.

Varmennetaan ja laajennetaan mittayksiköiden ja yksikkömuunnosten hallintaa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Laajennetaan tasogeometrian osaamista (mm piste, jana, suora, kulma, viiva ja puolisuora)
- Tutkitaan suoran, kulman ja monikulmioiden ominaisuuksia
- Vahvistetaan yhdenmuotoisuuden ja yhtenevyyden käsitteiden ymmärtämistä
- Harjoitellaan geometrista konstruointia
- Opitaan käyttämään Pythagoraan lausetta ja Pythagoraan lauseen käänteislausetta
- Opitaan kehä- ja keskuskulman käsitteet ja tutustutaan Thaleen lauseeseen
- Lasketaan monikulmioiden piirejä ja pinta-aloja
- Harjoitellaan laskemaan ympyrän pinta-alaa, kehän ja kaaren pituutta sekä sektorin pinta-alaa
- Varmennetaan ja laajennetaan mittayksiköiden ja yksikkömuunnosten hallintaa

S6 Tietojen käsittely ja tilastot sekä todennäköisyys

Syvennetään oppilaiden taitoja kerätä, jäsentää ja analysoida tietoa. Varmistetaan keskiarvon ja tyyppiarvon ymmärtäminen. Harjoitellaan määrittämään frekvenssi, suhteellinen frekvenssi ja mediaani. Tutustutaan hajonnan käsitteeseen. Tulkitaan ja tuotetaan erilaisia diagrammeja. Lasketaan todennäköisyyksiä.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Syvennetään taitoja kerätä, jäsentää ja analysoida tietoa
- Hyödynnetään taitoa laskea keskiarvo, tyyppiarvo ja tulkita erilaisia diagrammeja

T2 kannustaa oppilasta ottamaan vastuuta matematiikan oppimisesta sekä yksin että yhdessä toimien

- Oppilas ottaa vastuuta omasta oppimisestaan ja osallistuu rakentavasti ryhmän toimintaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas kykenee ohjattuna aloittamaan työskentelyn ja ylläpitämään sitä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas työskentelee osin itsenäisesti ja saattaa työskentelyn ohjattuna loppuun. Oppilas osallistuu ryhmän toimintaan vaihtelevasti.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas ottaa vastuuta omasta oppimisestaan ja osallistuu rakentavasti ryhmän toimintaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas ottaa vastuuta ryhmän toiminnasta ja pyrkii kehittämään koko ryhmän osaamista.

S1 Ajattelun taidot ja menetelmät

Harjoitellaan loogista ajattelua vaativia toimintoja kuten sääntöjen ja riippuvuuksien etsimistä ja esittämistä täsmällisesti. Pohditaan ja määritetään vaihtoehtojen lukumääriä. Vahvistetaan oppilaiden päättelykykyä ja taitoa perustella. Harjoitellaan matemaattisen tekstin tulkitsemista ja tuottamista. Tutustutaan todistamisen perusteisiin. Harjoitellaan väitelauseiden totuusarvon päättelyä. Syvennetään algoritmista ajattelua. Ohjelmoidaan ja samalla harjoitellaan hyviä ohjelmointikäytäntöjä. Sovelletaan itse tehtyjä tai valmiita tietokoneohjelmia osana matematiikan opiskelua.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Harjoitellaan loogista ajattelua vaativia toimintoja, kuten sääntöjen ja riippuvuuksien etsimistä ja esittämistä täsmällisesti

- Pohditaan ja määritetään vaihtoehtojen lukumäärää
- Vahvistetaan päättelykykyä ja taitoa perustella
- Opetellaan matemaattisen tekstin tulkitsemista ja tuottamista
- Opetellaan todistamisen perusteita
- Harjoitellaan väitelauseiden totuusarvon päättelyä
- Syvennetään algoritmista ajattelua
- Harjoitellaan hyviä ohjelmointikäytäntöjä
- Sovelletaan itse tehtyjä tai valmiita tietokoneohjelmia osana matematiikan opiskelua (esimerkiksi geometriaohjelma)

S2 Luvut ja laskutoimitukset

Harjoitellaan peruslaskutoimituksia myös negatiivisilla luvuilla. Vahvistetaan laskutaitoa murtoluvuilla ja opitaan murtoluvun kertominen ja jakaminen murtoluvulla. Tutustutaan vastaluvun, käänteisluvun ja itseisarvon käsitteisiin. Lukualuetta laajennetaan reaalilukuihin. Perehdytään lukujen jaollisuuteen ja jaetaan lukuja alkutekijöihin. Syvennetään desimaalilukujen laskutoimituksien osaamista. Vahvistetaan ymmärrystä tarkan arvon ja likiarvon erosta sekä pyöristämisestä. Varmistetaan prosentin käsitteen ymmärtäminen. Harjoitellaan prosenttiosuuden laskemista ja prosenttiluvun osoittaman määrän laskemista kokonaisuudesta. Lisäksi opitaan laskemaan muuttunut arvo, perusarvo sekä muutos- ja vertailuprosentti. Harjoitellaan potenssilaskentaa, kun eksponenttina on kokonaisluku. Perehdytään neliöjuuren käsitteeseen ja käytetään neliöjuurta laskutoimituksissa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Vahvistetaan ymmärrystä tarkan arvon ja likiarvon erosta sekä pyöristämisestä
- Vahvistetaan prosentin käsitteen ymmärrystä
- Harjoitellaan prosenttiosuuden laskemista ja prosenttiluvun osoittaman määrän laskemista kokonaisuudesta
- Opitaan laskemaan muuttuneen arvon, perusarvon sekä muutos- ja vertailuprosentin ominaisuuksia
- Harjoitellaan potenssilaskentaa, kun eksponenttina on kokonaisluku
- Käytetään neliöjuurta laskutoimituksissa

S3 Algebra

Perehdytään muuttujan käsitteeseen ja lausekkeen arvon laskemiseen. Harjoitellaan potenssilausekkeiden sieventämistä. Tutustutaan polynomin käsitteeseen ja harjoitellaan polynomien yhteen-, vähennys- ja kertolaskua. Harjoitellaan muodostamaan lausekkeita ja sieventämään niitä. Muodostetaan ja ratkaistaan ensimmäisen asteen yhtälöitä ja vaillinaisia toisen asteen yhtälöitä. Ratkaistaan yhtälöpareja graafisesti ja algebrallisesti. Tutustutaan ensimmäisen asteen epäyhtälöihin ja ratkaistaan niitä. Syvennetään oppilaiden taitoa tutkia ja muodostaa lukujonoja. Käytetään verrantoa tehtävien ratkaisussa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Harjoitellaan potenssilausekkeiden sieventämistä
- Tutustutaan polynomin käsitteeseen ja harjoittellaan polynomien yhteen-, vähennys- ja kertolaskua
- Harjoitellaan muodostamaan polynomilausekkeita ja sieventämään niitä
- Muodostetaan ja ratkaistaan ensimmäisen asteen yhtälöitä ja vaillinaisia toisen asteen yhtälöitä
- Tutustutaan ensimmäisen asteen epäyhtälöihin ja ratkaistaan niitä
- Käytetään verrantoa tehtävien ratkaisussa

S4 Funktiot

Kuvataan riippuvuuksia sekä graafisesti että algebrallisesti. Tutustutaan suoraan ja kääntäen verrannollisuuteen. Perehdytään funktion käsitteeseen. Piirretään suoria ja paraabeleja koordinaatistoon. Opitaan suoran kulmakertoimen ja vakiotermin käsitteet. Tulkitaan kuvaajia esimerkiksi tutkimalla funktion kasvamista ja vähenemistä. Määritetään funktioiden nollakohtia.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Esitetään riippuvuuksia sekä graafisesti että algebrallisesti
- Tutustutaan suoraan ja kääntäen verrannollisuuteen

S5 Geometria

Laajennetaan pisteen, janan, suoran ja kulman käsitteiden ymmärtämistä ja perehdytään viivan ja puolisuoran käsitteisiin. Tutkitaan suoriin, kulmiin ja monikulmioihin liittyviä ominaisuuksia. Vahvistetaan yhdenmuotoisuuden ja yhtenevyyden käsitteiden ymmärtämistä. Harjoitellaan geometrista konstruointia. Opitaan käyttämään Pythagoraan lausetta, Pythagoraan lauseen

käänteislausetta ja trigonometrisia funktioita. Opitaan kehä- ja keskuskulma sekä tutustutaan Thaleen lauseeseen.

Lasketaan monikulmioiden piirejä ja pinta-aloja.

Harjoitellaan laskemaan ympyrän pinta-ala, kehän ja kaaren pituus sekä sektorin pinta-ala.

Tutkitaan kolmiulotteisia kappaleita. Opitaan laskemaan pallon, lieriön ja kartion pinta-aloja ja tilavuuksia.

Varmennetaan ja laajennetaan mittayksiköiden ja yksikkömuunnosten hallintaa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Laajennetaan tasogeometrian osaamista (mm piste, jana, suora, kulma, viiva ja puolisuora)
- Tutkitaan suoran, kulman ja monikulmioiden ominaisuuksia
- Vahvistetaan yhdenmuotoisuuden ja yhtenevyyden käsitteiden ymmärtämistä
- Harjoitellaan geometrista konstruointia
- Opitaan käyttämään Pythagoraan lausetta ja Pythagoraan lauseen käänteislausetta
- Opitaan kehä- ja keskuskulman käsitteet ja tutustutaan Thaleen lauseeseen
- Lasketaan monikulmioiden piirejä ja pinta-aloja
- Harjoitellaan laskemaan ympyrän pinta-alaa, kehän ja kaaren pituutta sekä sektorin pinta-alaa
- Varmennetaan ja laajennetaan mittayksiköiden ja yksikkömuunnosten hallintaa

S6 Tietojen käsittely ja tilastot sekä todennäköisyys

Syvennetään oppilaiden taitoja kerätä, jäsentää ja analysoida tietoa. Varmistetaan keskiarvon ja tyyppiarvon ymmärtäminen. Harjoitellaan määrittämään frekvenssi, suhteellinen frekvenssi ja mediaani. Tutustutaan hajonnan käsitteeseen. Tulkitaan ja tuotetaan erilaisia diagrammeja. Lasketaan todennäköisyyksiä.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Syvennetään taitoja kerätä, jäsentää ja analysoida tietoa
- Hyödynnetään taitoa laskea keskiarvo, tyyppiarvo ja tulkita erilaisia diagrammeja

T3 ohjata oppilasta havaitsemaan ja ymmärtämään oppimiensa asioiden välisiä yhteyksiä

- Oppilas havaitsee ja selittää oppimiensa asioiden välisiä yhteyksiä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas havaitsee ohjattuna opittavien asioiden välisiä yhteyksiä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas havaitsee ja kuvailee oppimiensa asioiden välisiä yhteyksiä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas löytää ja selittää perustellen oppimiensa asioiden välisiä yhteyksiä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas yhdistää oppimiaan asioita ja kuvailee, mistä opittujen asioiden yhteys johtuu.

S1 Ajattelun taidot ja menetelmät

Harjoitellaan loogista ajattelua vaativia toimintoja kuten sääntöjen ja riippuvuuksien etsimistä ja esittämistä täsmällisesti. Pohditaan ja määritetään vaihtoehtojen lukumääriä. Vahvistetaan oppilaiden päättelykykyä ja taitoa perustella. Harjoitellaan matemaattisen tekstin tulkitsemista ja tuottamista. Tutustutaan todistamisen perusteisiin. Harjoitellaan väitelauseiden totuusarvon päättelyä. Syvennetään algoritmista ajattelua. Ohjelmoidaan ja samalla harjoitellaan hyviä ohjelmointikäytäntöjä. Sovelletaan itse tehtyjä tai valmiita tietokoneohjelmia osana matematiikan opiskelua.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Harjoitellaan loogista ajattelua vaativia toimintoja, kuten sääntöjen ja riippuvuuksien etsimistä ja esittämistä täsmällisesti

- Pohditaan ja määritetään vaihtoehtojen lukumäärää
- Vahvistetaan päättelykykyä ja taitoa perustella
- Opetellaan matemaattisen tekstin tulkitsemista ja tuottamista
- Opetellaan todistamisen perusteita
- Harjoitellaan väitelauseiden totuusarvon päättelyä
- Syvennetään algoritmista ajattelua
- Harjoitellaan hyviä ohjelmointikäytäntöjä
- Sovelletaan itse tehtyjä tai valmiita tietokoneohjelmia osana matematiikan opiskelua (esimerkiksi geometriaohjelma)

S2 Luvut ja laskutoimitukset

Harjoitellaan peruslaskutoimituksia myös negatiivisilla luvuilla. Vahvistetaan laskutaitoa murtoluvuilla ja opitaan murtoluvun kertominen ja jakaminen murtoluvulla. Tutustutaan vastaluvun, käänteisluvun ja itseisarvon käsitteisiin. Lukualuetta laajennetaan reaalilukuihin. Perehdytään lukujen jaollisuuteen ja jaetaan lukuja alkutekijöihin. Syvennetään desimaalilukujen laskutoimituksien osaamista. Vahvistetaan ymmärrystä tarkan arvon ja likiarvon erosta sekä pyöristämisestä. Varmistetaan prosentin käsitteen ymmärtäminen. Harjoitellaan prosenttiosuuden laskemista ja prosenttiluvun osoittaman määrän laskemista kokonaisuudesta. Lisäksi opitaan laskemaan muuttunut arvo, perusarvo sekä muutos- ja vertailuprosentti. Harjoitellaan potenssilaskentaa, kun eksponenttina on kokonaisluku. Perehdytään neliöjuuren käsitteeseen ja käytetään neliöjuurta laskutoimituksissa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Vahvistetaan ymmärrystä tarkan arvon ja likiarvon erosta sekä pyöristämisestä
- Vahvistetaan prosentin käsitteen ymmärrystä
- Harjoitellaan prosenttiosuuden laskemista ja prosenttiluvun osoittaman määrän laskemista kokonaisuudesta
- Opitaan laskemaan muuttuneen arvon, perusarvon sekä muutos- ja vertailuprosentin ominaisuuksia
- Harjoitellaan potenssilaskentaa, kun eksponenttina on kokonaisluku
- Käytetään neliöjuurta laskutoimituksissa

S3 Algebra

Perehdytään muuttujan käsitteeseen ja lausekkeen arvon laskemiseen. Harjoitellaan potenssilausekkeiden sieventämistä. Tutustutaan polynomin käsitteeseen ja harjoitellaan polynomien yhteen-, vähennys- ja kertolaskua. Harjoitellaan muodostamaan lausekkeita ja sieventämään niitä. Muodostetaan ja ratkaistaan ensimmäisen asteen yhtälöitä ja vaillinaisia toisen asteen yhtälöitä. Ratkaistaan yhtälöpareja graafisesti ja algebrallisesti. Tutustutaan ensimmäisen asteen epäyhtälöihin ja ratkaistaan niitä. Syvennetään oppilaiden taitoa tutkia ja muodostaa lukujonoja. Käytetään verrantoa tehtävien ratkaisussa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Harjoitellaan potenssilausekkeiden sieventämistä
- Tutustutaan polynomin käsitteeseen ja harjoittellaan polynomien yhteen-, vähennys- ja kertolaskua
- Harjoitellaan muodostamaan polynomilausekkeita ja sieventämään niitä
- Muodostetaan ja ratkaistaan ensimmäisen asteen yhtälöitä ja vaillinaisia toisen asteen yhtälöitä
- Tutustutaan ensimmäisen asteen epäyhtälöihin ja ratkaistaan niitä
- Käytetään verrantoa tehtävien ratkaisussa

S4 Funktiot

Kuvataan riippuvuuksia sekä graafisesti että algebrallisesti. Tutustutaan suoraan ja kääntäen verrannollisuuteen. Perehdytään funktion käsitteeseen. Piirretään suoria ja paraabeleja koordinaatistoon. Opitaan suoran kulmakertoimen ja vakiotermin käsitteet. Tulkitaan kuvaajia esimerkiksi tutkimalla funktion kasvamista ja vähenemistä. Määritetään funktioiden nollakohtia.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Esitetään riippuvuuksia sekä graafisesti että algebrallisesti
- Tutustutaan suoraan ja kääntäen verrannollisuuteen

S5 Geometria

Laajennetaan pisteen, janan, suoran ja kulman käsitteiden ymmärtämistä ja perehdytään viivan ja puolisuoran käsitteisiin. Tutkitaan suoriin, kulmiin ja monikulmioihin liittyviä ominaisuuksia. Vahvistetaan yhdenmuotoisuuden ja yhtenevyyden käsitteiden ymmärtämistä. Harjoitellaan geometrista konstruointia. Opitaan käyttämään Pythagoraan lausetta, Pythagoraan lauseen käänteislausetta ja trigonometrisia funktioita. Opitaan kehä- ja keskuskulma sekä tutustutaan Thaleen lauseeseen.

Lasketaan monikulmioiden piirejä ja pinta-aloja.

Harjoitellaan laskemaan ympyrän pinta-ala, kehän ja kaaren pituus sekä sektorin pinta-ala.

Tutkitaan kolmiulotteisia kappaleita. Opitaan laskemaan pallon, lieriön ja kartion pinta-aloja ja tilavuuksia.

Varmennetaan ja laajennetaan mittayksiköiden ja yksikkömuunnosten hallintaa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Laajennetaan tasogeometrian osaamista (mm piste, jana, suora, kulma, viiva ja puolisuora)
- Tutkitaan suoran, kulman ja monikulmioiden ominaisuuksia
- Vahvistetaan yhdenmuotoisuuden ja yhtenevyyden käsitteiden ymmärtämistä
- Harjoitellaan geometrista konstruointia
- Opitaan käyttämään Pythagoraan lausetta ja Pythagoraan lauseen käänteislausetta
- Opitaan kehä- ja keskuskulman käsitteet ja tutustutaan Thaleen lauseeseen
- Lasketaan monikulmioiden piirejä ja pinta-aloja
- Harjoitellaan laskemaan ympyrän pinta-alaa, kehän ja kaaren pituutta sekä sektorin pinta-alaa
- Varmennetaan ja laajennetaan mittayksiköiden ja yksikkömuunnosten hallintaa

S6 Tietojen käsittely ja tilastot sekä todennäköisyys

Syvennetään oppilaiden taitoja kerätä, jäsentää ja analysoida tietoa. Varmistetaan keskiarvon ja tyyppiarvon ymmärtäminen. Harjoitellaan määrittämään frekvenssi, suhteellinen frekvenssi ja mediaani. Tutustutaan hajonnan käsitteeseen. Tulkitaan ja tuotetaan erilaisia diagrammeja. Lasketaan todennäköisyyksiä.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Syvennetään taitoja kerätä, jäsentää ja analysoida tietoa
- Hyödynnetään taitoa laskea keskiarvo, tyyppiarvo ja tulkita erilaisia diagrammeja

T4 kannustaa oppilasta harjaantumaan täsmälliseen matemaattiseen ilmaisuun suullisesti ja kirjallisesti

- Oppilas osaa ilmaista matemaattista ajatteluaan sekä suullisesti että kirjallisesti

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas ilmaisee ohjattuna matemaattista ajatteluaan jollakin tavalla.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas ilmaisee matemaattista ajatteluaan joko suullisesti tai kirjallisesti.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas ilmaisee matemaattista ajatteluaan sekä suullisesti että kirjallisesti.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas ilmaisee perustellen matemaattista ajatteluaan.

S1 Ajattelun taidot ja menetelmät

Harjoitellaan loogista ajattelua vaativia toimintoja kuten sääntöjen ja riippuvuuksien etsimistä ja esittämistä täsmällisesti. Pohditaan ja määritetään vaihtoehtojen lukumääriä. Vahvistetaan oppilaiden päättelykykyä ja taitoa perustella. Harjoitellaan matemaattisen tekstin tulkitsemista ja tuottamista. Tutustutaan todistamisen perusteisiin. Harjoitellaan väitelauseiden totuusarvon päättelyä. Syvennetään algoritmista ajattelua. Ohjelmoidaan ja samalla harjoitellaan hyviä ohjelmointikäytäntöjä. Sovelletaan itse tehtyjä tai valmiita tietokoneohjelmia osana matematiikan opiskelua.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Harjoitellaan loogista ajattelua vaativia toimintoja, kuten sääntöjen ja riippuvuuksien etsimistä ja esittämistä täsmällisesti

- Pohditaan ja määritetään vaihtoehtojen lukumäärää
- Vahvistetaan päättelykykyä ja taitoa perustella
- Opetellaan matemaattisen tekstin tulkitsemista ja tuottamista
- Opetellaan todistamisen perusteita
- Harjoitellaan väitelauseiden totuusarvon päättelyä
- Syvennetään algoritmista ajattelua
- Harjoitellaan hyviä ohjelmointikäytäntöjä
- Sovelletaan itse tehtyjä tai valmiita tietokoneohjelmia osana matematiikan opiskelua (esimerkiksi geometriaohjelma)

S2 Luvut ja laskutoimitukset

Harjoitellaan peruslaskutoimituksia myös negatiivisilla luvuilla. Vahvistetaan laskutaitoa murtoluvuilla ja opitaan murtoluvun kertominen ja jakaminen murtoluvulla. Tutustutaan vastaluvun, käänteisluvun ja itseisarvon käsitteisiin. Lukualuetta laajennetaan reaalilukuihin. Perehdytään lukujen jaollisuuteen ja jaetaan lukuja alkutekijöihin. Syvennetään desimaalilukujen laskutoimituksien osaamista. Vahvistetaan ymmärrystä tarkan arvon ja likiarvon erosta sekä pyöristämisestä. Varmistetaan prosentin käsitteen ymmärtäminen. Harjoitellaan prosenttiosuuden laskemista ja prosenttiluvun osoittaman määrän laskemista kokonaisuudesta. Lisäksi opitaan laskemaan muuttunut arvo, perusarvo sekä muutos- ja vertailuprosentti. Harjoitellaan potenssilaskentaa, kun eksponenttina on kokonaisluku. Perehdytään neliöjuuren käsitteeseen ja käytetään neliöjuurta laskutoimituksissa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Vahvistetaan ymmärrystä tarkan arvon ja likiarvon erosta sekä pyöristämisestä
- Vahvistetaan prosentin käsitteen ymmärrystä
- Harjoitellaan prosenttiosuuden laskemista ja prosenttiluvun osoittaman määrän laskemista kokonaisuudesta
- Opitaan laskemaan muuttuneen arvon, perusarvon sekä muutos- ja vertailuprosentin ominaisuuksia
- Harjoitellaan potenssilaskentaa, kun eksponenttina on kokonaisluku
- Käytetään neliöjuurta laskutoimituksissa

S3 Algebra

Perehdytään muuttujan käsitteeseen ja lausekkeen arvon laskemiseen. Harjoitellaan potenssilausekkeiden sieventämistä. Tutustutaan polynomin käsitteeseen ja harjoitellaan

polynomien yhteen-, vähennys- ja kertolaskua. Harjoitellaan muodostamaan lausekkeita ja sieventämään niitä. Muodostetaan ja ratkaistaan ensimmäisen asteen yhtälöitä ja vaillinaisia toisen asteen yhtälöitä. Ratkaistaan yhtälöpareja graafisesti ja algebrallisesti. Tutustutaan ensimmäisen asteen epäyhtälöihin ja ratkaistaan niitä. Syvennetään oppilaiden taitoa tutkia ja muodostaa lukujonoja. Käytetään verrantoa tehtävien ratkaisussa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Harjoitellaan potenssilausekkeiden sieventämistä
- Tutustutaan polynomin käsitteeseen ja harjoittellaan polynomien yhteen-, vähennys- ja kertolaskua
- Harjoitellaan muodostamaan polynomilausekkeita ja sieventämään niitä
- Muodostetaan ja ratkaistaan ensimmäisen asteen yhtälöitä ja vaillinaisia toisen asteen yhtälöitä
- Tutustutaan ensimmäisen asteen epäyhtälöihin ja ratkaistaan niitä
- Käytetään verrantoa tehtävien ratkaisussa

S4 Funktiot

Kuvataan riippuvuuksia sekä graafisesti että algebrallisesti. Tutustutaan suoraan ja kääntäen verrannollisuuteen. Perehdytään funktion käsitteeseen. Piirretään suoria ja paraabeleja koordinaatistoon. Opitaan suoran kulmakertoimen ja vakiotermin käsitteet. Tulkitaan kuvaajia esimerkiksi tutkimalla funktion kasvamista ja vähenemistä. Määritetään funktioiden nollakohtia.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Esitetään riippuvuuksia sekä graafisesti että algebrallisesti
- Tutustutaan suoraan ja kääntäen verrannollisuuteen

S5 Geometria

Laajennetaan pisteen, janan, suoran ja kulman käsitteiden ymmärtämistä ja perehdytään viivan ja puolisuoran käsitteisiin. Tutkitaan suoriin, kulmiin ja monikulmioihin liittyviä ominaisuuksia. Vahvistetaan yhdenmuotoisuuden ja yhtenevyyden käsitteiden ymmärtämistä. Harjoitellaan geometrista konstruointia. Opitaan käyttämään Pythagoraan lausetta, Pythagoraan lauseen käänteislausetta ja trigonometrisia funktioita. Opitaan kehä- ja keskuskulma sekä tutustutaan Thaleen lauseeseen.

Lasketaan monikulmioiden piirejä ja pinta-aloja.

Harjoitellaan laskemaan ympyrän pinta-ala, kehän ja kaaren pituus sekä sektorin pinta-ala.

Tutkitaan kolmiulotteisia kappaleita. Opitaan laskemaan pallon, lieriön ja kartion pinta-aloja ja tilavuuksia.

Varmennetaan ja laajennetaan mittayksiköiden ja yksikkömuunnosten hallintaa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Laajennetaan tasogeometrian osaamista (mm piste, jana, suora, kulma, viiva ja puolisuora)
- Tutkitaan suoran, kulman ja monikulmioiden ominaisuuksia
- Vahvistetaan yhdenmuotoisuuden ja yhtenevyyden käsitteiden ymmärtämistä
- Harjoitellaan geometrista konstruointia

- Opitaan käyttämään Pythagoraan lausetta ja Pythagoraan lauseen käänteislausetta
- Opitaan kehä- ja keskuskulman käsitteet ja tutustutaan Thaleen lauseeseen
- Lasketaan monikulmioiden piirejä ja pinta-aloja
- Harjoitellaan laskemaan ympyrän pinta-alaa, kehän ja kaaren pituutta sekä sektorin pinta-alaa
- Varmennetaan ja laajennetaan mittayksiköiden ja yksikkömuunnosten hallintaa

S6 Tietojen käsittely ja tilastot sekä todennäköisyys

Syvennetään oppilaiden taitoja kerätä, jäsentää ja analysoida tietoa. Varmistetaan keskiarvon ja tyyppiarvon ymmärtäminen. Harjoitellaan määrittämään frekvenssi, suhteellinen frekvenssi ja mediaani. Tutustutaan hajonnan käsitteeseen. Tulkitaan ja tuotetaan erilaisia diagrammeja. Lasketaan todennäköisyyksiä.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Syvennetään taitoja kerätä, jäsentää ja analysoida tietoa
- Hyödynnetään taitoa laskea keskiarvo, tyyppiarvo ja tulkita erilaisia diagrammeja

T5 tukea oppilasta loogista ja luovaa ajattelua vaativien matemaattisten tehtävien ratkaisemisessa ja siinä tarvittavien taitojen kehittämisessä

- Oppilas osaa jäsentää ongelmia ja ratkaista niitä matemaattista ajattelua ja oppimiaan taitoja hyödyntäen.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas jäsentää ohjattuna ongelmia ja ratkaisee osia ongelmasta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa poimia annetusta ongelmasta matemaattisen informaation ja ratkaisee ohjattuna ongelmia.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas jäsentää ja ratkaisee loogista ja luovaa ajattelua vaativia ongelmia.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas tutkii, onko olemassa muita ratkaisuvaihtoehtoja.

S1 Ajattelun taidot ja menetelmät

Harjoitellaan loogista ajattelua vaativia toimintoja kuten sääntöjen ja riippuvuuksien etsimistä ja esittämistä täsmällisesti. Pohditaan ja määritetään vaihtoehtojen lukumääriä. Vahvistetaan oppilaiden päättelykykyä ja taitoa perustella. Harjoitellaan matemaattisen tekstin tulkitsemista ja tuottamista. Tutustutaan todistamisen perusteisiin. Harjoitellaan väitelauseiden totuusarvon päättelyä. Syvennetään algoritmista ajattelua. Ohjelmoidaan ja samalla harjoitellaan hyviä ohjelmointikäytäntöjä. Sovelletaan itse tehtyjä tai valmiita tietokoneohjelmia osana matematiikan opiskelua.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Harjoitellaan loogista ajattelua vaativia toimintoja, kuten sääntöjen ja riippuvuuksien etsimistä ja esittämistä täsmällisesti

- Pohditaan ja määritetään vaihtoehtojen lukumäärää
- Vahvistetaan päättelykykyä ja taitoa perustella
- Opetellaan matemaattisen tekstin tulkitsemista ja tuottamista
- Opetellaan todistamisen perusteita
- Harjoitellaan väitelauseiden totuusarvon päättelyä
- Syvennetään algoritmista ajattelua
- Harjoitellaan hyviä ohjelmointikäytäntöjä
- Sovelletaan itse tehtyjä tai valmiita tietokoneohjelmia osana matematiikan opiskelua (esimerkiksi geometriaohjelma)

S2 Luvut ja laskutoimitukset

Harjoitellaan peruslaskutoimituksia myös negatiivisilla luvuilla. Vahvistetaan laskutaitoa murtoluvuilla ja opitaan murtoluvun kertominen ja jakaminen murtoluvulla. Tutustutaan vastaluvun, käänteisluvun ja itseisarvon käsitteisiin. Lukualuetta laajennetaan reaalilukuihin. Perehdytään lukujen jaollisuuteen ja jaetaan lukuja alkutekijöihin. Syvennetään desimaalilukujen laskutoimituksien osaamista. Vahvistetaan ymmärrystä tarkan arvon ja likiarvon erosta sekä pyöristämisestä. Varmistetaan prosentin käsitteen ymmärtäminen. Harjoitellaan prosenttiosuuden laskemista ja prosenttiluvun osoittaman määrän laskemista kokonaisuudesta. Lisäksi opitaan laskemaan muuttunut arvo, perusarvo sekä muutos- ja vertailuprosentti. Harjoitellaan potenssilaskentaa, kun eksponenttina on kokonaisluku. Perehdytään neliöjuuren käsitteeseen ja käytetään neliöjuurta laskutoimituksissa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Vahvistetaan ymmärrystä tarkan arvon ja likiarvon erosta sekä pyöristämisestä
- Vahvistetaan prosentin käsitteen ymmärrystä
- Harjoitellaan prosenttiosuuden laskemista ja prosenttiluvun osoittaman määrän laskemista kokonaisuudesta
- Opitaan laskemaan muuttuneen arvon, perusarvon sekä muutos- ja vertailuprosentin ominaisuuksia
- Harjoitellaan potenssilaskentaa, kun eksponenttina on kokonaisluku
- Käytetään neliöjuurta laskutoimituksissa

S3 Algebra

Perehdytään muuttujan käsitteeseen ja lausekkeen arvon laskemiseen. Harjoitellaan potenssilausekkeiden sieventämistä. Tutustutaan polynomin käsitteeseen ja harjoitellaan polynomien yhteen-, vähennys- ja kertolaskua. Harjoitellaan muodostamaan lausekkeita ja sieventämään niitä. Muodostetaan ja ratkaistaan ensimmäisen asteen yhtälöitä ja vaillinaisia toisen asteen yhtälöitä. Ratkaistaan yhtälöpareja graafisesti ja algebrallisesti. Tutustutaan ensimmäisen asteen epäyhtälöihin ja ratkaistaan niitä. Syvennetään oppilaiden taitoa tutkia ja muodostaa lukujonoja. Käytetään verrantoa tehtävien ratkaisussa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Harjoitellaan potenssilausekkeiden sieventämistä
- Tutustutaan polynomin käsitteeseen ja harjoittellaan polynomien yhteen-, vähennys- ja kertolaskua
- Harjoitellaan muodostamaan polynomilausekkeita ja sieventämään niitä

- Muodostetaan ja ratkaistaan ensimmäisen asteen yhtälöitä ja vaillinaisia toisen asteen yhtälöitä
- Tutustutaan ensimmäisen asteen epäyhtälöihin ja ratkaistaan niitä
- Käytetään verrantoa tehtävien ratkaisussa

S4 Funktiot

Kuvataan riippuvuuksia sekä graafisesti että algebrallisesti. Tutustutaan suoraan ja kääntäen verrannollisuuteen. Perehdytään funktion käsitteeseen. Piirretään suoria ja paraabeleja koordinaatistoon. Opitaan suoran kulmakertoimen ja vakiotermin käsitteet. Tulkitaan kuvaajia esimerkiksi tutkimalla funktion kasvamista ja vähenemistä. Määritetään funktioiden nollakohtia.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Esitetään riippuvuuksia sekä graafisesti että algebrallisesti
- Tutustutaan suoraan ja kääntäen verrannollisuuteen

S5 Geometria

Laajennetaan pisteen, janan, suoran ja kulman käsitteiden ymmärtämistä ja perehdytään viivan ja puolisuoran käsitteisiin. Tutkitaan suoriin, kulmiin ja monikulmioihin liittyviä ominaisuuksia. Vahvistetaan yhdenmuotoisuuden ja yhtenevyyden käsitteiden ymmärtämistä. Harjoitellaan geometrista konstruointia. Opitaan käyttämään Pythagoraan lausetta, Pythagoraan lauseen käänteislausetta ja trigonometrisia funktioita. Opitaan kehä- ja keskuskulma sekä tutustutaan Thaleen lauseeseen.

Lasketaan monikulmioiden piirejä ja pinta-aloja.

Harjoitellaan laskemaan ympyrän pinta-ala, kehän ja kaaren pituus sekä sektorin pinta-ala.

Tutkitaan kolmiulotteisia kappaleita. Opitaan laskemaan pallon, lieriön ja kartion pinta-aloja ja tilavuuksia.

Varmennetaan ja laajennetaan mittayksiköiden ja yksikkömuunnosten hallintaa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Laajennetaan tasogeometrian osaamista (mm piste, jana, suora, kulma, viiva ja puolisuora)
- Tutkitaan suoran, kulman ja monikulmioiden ominaisuuksia
- Vahvistetaan yhdenmuotoisuuden ja yhtenevyyden käsitteiden ymmärtämistä
- Harjoitellaan geometrista konstruointia
- Opitaan käyttämään Pythagoraan lausetta ja Pythagoraan lauseen käänteislausetta
- Opitaan kehä- ja keskuskulman käsitteet ja tutustutaan Thaleen lauseeseen
- Lasketaan monikulmioiden piirejä ja pinta-aloja
- Harjoitellaan laskemaan ympyrän pinta-alaa, kehän ja kaaren pituutta sekä sektorin pinta-alaa
- Varmennetaan ja laajennetaan mittayksiköiden ja yksikkömuunnosten hallintaa

S6 Tietojen käsittely ja tilastot sekä todennäköisyys

Syvennetään oppilaiden taitoja kerätä, jäsentää ja analysoida tietoa. Varmistetaan keskiarvon ja tyyppiarvon ymmärtäminen. Harjoitellaan määrittämään frekvenssi, suhteellinen frekvenssi ja mediaani. Tutustutaan hajonnan käsitteeseen. Tulkitaan ja tuotetaan erilaisia diagrammeja. Lasketaan todennäköisyyksiä.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Syvennetään taitoja kerätä, jäsentää ja analysoida tietoa
- Hyödynnetään taitoa laskea keskiarvo, tyyppiarvo ja tulkita erilaisia diagrammeja

T6 ohjata oppilasta arvioimaan ja kehittämään matemaattisia ratkaisujaan sekä tarkastelemaan kriittisesti tuloksen mielekkyyttä

- Oppilas osaa arvioida matemaattista ratkaisuaan ja tarkastelee kriittisesti tuloksen mielekkyyttä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas selittää ohjattuna tuottamansa ratkaisun ja pohtii ohjattuna tuloksen mielekkyyttä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas selittää laatimansa ratkaisun, pohtii tuloksen mielekkyyttä ja arvioi ohjattuna ratkaisuaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas tarkastelee kriittisesti matemaattista ratkaisuaan ja tuloksen mielekkyyttä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas arvioi ja tarvittaessa kehittää ratkaisuaan.

S1 Ajattelun taidot ja menetelmät

Harjoitellaan loogista ajattelua vaativia toimintoja kuten sääntöjen ja riippuvuuksien etsimistä ja esittämistä täsmällisesti. Pohditaan ja määritetään vaihtoehtojen lukumääriä. Vahvistetaan oppilaiden päättelykykyä ja taitoa perustella. Harjoitellaan matemaattisen tekstin tulkitsemista ja tuottamista. Tutustutaan todistamisen perusteisiin. Harjoitellaan väitelauseiden totuusarvon päättelyä. Syvennetään algoritmista ajattelua. Ohjelmoidaan ja samalla harjoitellaan hyviä ohjelmointikäytäntöjä. Sovelletaan itse tehtyjä tai valmiita tietokoneohjelmia osana matematiikan opiskelua.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Harjoitellaan loogista ajattelua vaativia toimintoja, kuten sääntöjen ja riippuvuuksien etsimistä ja esittämistä täsmällisesti

- Pohditaan ja määritetään vaihtoehtojen lukumäärää
- Vahvistetaan päättelykykyä ja taitoa perustella
- Opetellaan matemaattisen tekstin tulkitsemista ja tuottamista
- Opetellaan todistamisen perusteita
- Harjoitellaan väitelauseiden totuusarvon päättelyä
- Syvennetään algoritmista ajattelua
- Harjoitellaan hyviä ohjelmointikäytäntöjä
- Sovelletaan itse tehtyjä tai valmiita tietokoneohjelmia osana matematiikan opiskelua (esimerkiksi geometriaohjelma)

S2 Luvut ja laskutoimitukset

Harjoitellaan peruslaskutoimituksia myös negatiivisilla luvuilla. Vahvistetaan laskutaitoa murtoluvuilla ja opitaan murtoluvun kertominen ja jakaminen murtoluvulla. Tutustutaan vastaluvun, käänteisluvun ja itseisarvon käsitteisiin. Lukualuetta laajennetaan reaalilukuihin. Perehdytään lukujen jaollisuuteen ja jaetaan lukuja alkutekijöihin. Syvennetään desimaalilukujen laskutoimituksien osaamista. Vahvistetaan ymmärrystä tarkan arvon ja likiarvon erosta sekä pyöristämisestä. Varmistetaan prosentin käsitteen ymmärtäminen. Harjoitellaan prosenttiosuuden laskemista ja prosenttiluvun osoittaman määrän laskemista kokonaisuudesta. Lisäksi opitaan laskemaan muuttunut arvo, perusarvo sekä muutos- ja vertailuprosentti. Harjoitellaan potenssilaskentaa, kun eksponenttina on kokonaisluku. Perehdytään neliöjuuren käsitteeseen ja käytetään neliöjuurta laskutoimituksissa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Vahvistetaan ymmärrystä tarkan arvon ja likiarvon erosta sekä pyöristämisestä
- Vahvistetaan prosentin käsitteen ymmärrystä
- Harjoitellaan prosenttiosuuden laskemista ja prosenttiluvun osoittaman määrän laskemista kokonaisuudesta
- Opitaan laskemaan muuttuneen arvon, perusarvon sekä muutos- ja vertailuprosentin ominaisuuksia
- Harjoitellaan potenssilaskentaa, kun eksponenttina on kokonaisluku
- Käytetään neliöjuurta laskutoimituksissa

S3 Algebra

Perehdytään muuttujan käsitteeseen ja lausekkeen arvon laskemiseen. Harjoitellaan potenssilausekkeiden sieventämistä. Tutustutaan polynomin käsitteeseen ja harjoitellaan polynomien yhteen-, vähennys- ja kertolaskua. Harjoitellaan muodostamaan lausekkeita ja sieventämään niitä. Muodostetaan ja ratkaistaan ensimmäisen asteen yhtälöitä ja vaillinaisia toisen asteen yhtälöitä. Ratkaistaan yhtälöpareja graafisesti ja algebrallisesti. Tutustutaan ensimmäisen asteen epäyhtälöihin ja ratkaistaan niitä. Syvennetään oppilaiden taitoa tutkia ja muodostaa lukujonoja. Käytetään verrantoa tehtävien ratkaisussa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Harjoitellaan potenssilausekkeiden sieventämistä
- Tutustutaan polynomin käsitteeseen ja harjoittellaan polynomien yhteen-, vähennys- ja kertolaskua
- Harjoitellaan muodostamaan polynomilausekkeita ja sieventämään niitä
- Muodostetaan ja ratkaistaan ensimmäisen asteen yhtälöitä ja vaillinaisia toisen asteen yhtälöitä
- Tutustutaan ensimmäisen asteen epäyhtälöihin ja ratkaistaan niitä
- Käytetään verrantoa tehtävien ratkaisussa

S4 Funktiot

Kuvataan riippuvuuksia sekä graafisesti että algebrallisesti. Tutustutaan suoraan ja kääntäen verrannollisuuteen. Perehdytään funktion käsitteeseen. Piirretään suoria ja paraabeleja koordinaatistoon. Opitaan suoran kulmakertoimen ja vakiotermin käsitteet. Tulkitaan kuvaajia esimerkiksi tutkimalla funktion kasvamista ja vähenemistä. Määritetään funktioiden nollakohtia.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Esitetään riippuvuuksia sekä graafisesti että algebrallisesti
- Tutustutaan suoraan ja kääntäen verrannollisuuteen

S5 Geometria

Laajennetaan pisteen, janan, suoran ja kulman käsitteiden ymmärtämistä ja perehdytään viivan ja puolisuoran käsitteisiin. Tutkitaan suoriin, kulmiin ja monikulmioihin liittyviä ominaisuuksia. Vahvistetaan yhdenmuotoisuuden ja yhtenevyyden käsitteiden ymmärtämistä. Harjoitellaan geometrista konstruointia. Opitaan käyttämään Pythagoraan lausetta, Pythagoraan lauseen käänteislausetta ja trigonometrisia funktioita. Opitaan kehä- ja keskuskulma sekä tutustutaan Thaleen lauseeseen.

Lasketaan monikulmioiden piirejä ja pinta-aloja.

Harjoitellaan laskemaan ympyrän pinta-ala, kehän ja kaaren pituus sekä sektorin pinta-ala.

Tutkitaan kolmiulotteisia kappaleita. Opitaan laskemaan pallon, lieriön ja kartion pinta-aloja ja tilavuuksia.

Varmennetaan ja laajennetaan mittayksiköiden ja yksikkömuunnosten hallintaa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Laajennetaan tasogeometrian osaamista (mm piste, jana, suora, kulma, viiva ja puolisuora)
- Tutkitaan suoran, kulman ja monikulmioiden ominaisuuksia
- Vahvistetaan yhdenmuotoisuuden ja yhtenevyyden käsitteiden ymmärtämistä
- Harjoitellaan geometrista konstruointia
- Opitaan käyttämään Pythagoraan lausetta ja Pythagoraan lauseen käänteislausetta
- Opitaan kehä- ja keskuskulman käsitteet ja tutustutaan Thaleen lauseeseen
- Lasketaan monikulmioiden piirejä ja pinta-aloja
- Harjoitellaan laskemaan ympyrän pinta-alaa, kehän ja kaaren pituutta sekä sektorin pinta-alaa
- Varmennetaan ja laajennetaan mittayksiköiden ja yksikkömuunnosten hallintaa

S6 Tietojen käsittely ja tilastot sekä todennäköisyys

Syvennetään oppilaiden taitoja kerätä, jäsentää ja analysoida tietoa. Varmistetaan keskiarvon ja tyyppiarvon ymmärtäminen. Harjoitellaan määrittämään frekvenssi, suhteellinen frekvenssi ja mediaani. Tutustutaan hajonnan käsitteeseen. Tulkitaan ja tuotetaan erilaisia diagrammeja. Lasketaan todennäköisyyksiä.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Syvennetään taitoja kerätä, jäsentää ja analysoida tietoa
- Hyödynnetään taitoa laskea keskiarvo, tyyppiarvo ja tulkita erilaisia diagrammeja

T7 rohkaista oppilasta soveltamaan matematiikkaa muissakin oppiaineissa ja ympäröivässä yhteiskunnassa

- Oppilas osaa soveltaa matematiikkaa muissakin oppiaineissa ja ympäröivässä yhteiskunnassa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa matematiikan käyttömahdollisuudet ympärillään ja tietää ongelman matemaattisen muotoilun tarpeellisuuden.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas soveltaa matematiikkaa muotoillen ongelmia matematiikan kielelle annettuja esimerkkejä noudattaen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas soveltaa matematiikkaa eri ympäristöissä muotoillen reaalimaailman ongelmia matematiikan kielelle.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas antaa esimerkkejä, kuinka matematiikkaa sovelletaan yhteiskunnassa. Oppilas hyödyntää matematiikan taitojaan eri tilanteissa.

S1 Ajattelun taidot ja menetelmät

Harjoitellaan loogista ajattelua vaativia toimintoja kuten sääntöjen ja riippuvuuksien etsimistä ja esittämistä täsmällisesti. Pohditaan ja määritetään vaihtoehtojen lukumääriä. Vahvistetaan oppilaiden päättelykykyä ja taitoa perustella. Harjoitellaan matemaattisen tekstin tulkitsemista ja tuottamista. Tutustutaan todistamisen perusteisiin. Harjoitellaan väitelauseiden totuusarvon päättelyä. Syvennetään algoritmista ajattelua. Ohjelmoidaan ja samalla harjoitellaan hyviä ohjelmointikäytäntöjä. Sovelletaan itse tehtyjä tai valmiita tietokoneohjelmia osana matematiikan opiskelua.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Harjoitellaan loogista ajattelua vaativia toimintoja, kuten sääntöjen ja riippuvuuksien etsimistä ja esittämistä täsmällisesti

- Pohditaan ja määritetään vaihtoehtojen lukumäärää
- Vahvistetaan päättelykykyä ja taitoa perustella
- Opetellaan matemaattisen tekstin tulkitsemista ja tuottamista
- Opetellaan todistamisen perusteita
- Harjoitellaan väitelauseiden totuusarvon päättelyä
- Syvennetään algoritmista ajattelua
- Harjoitellaan hyviä ohjelmointikäytäntöjä
- Sovelletaan itse tehtyjä tai valmiita tietokoneohjelmia osana matematiikan opiskelua (esimerkiksi geometriaohjelma)

S2 Luvut ja laskutoimitukset

Harjoitellaan peruslaskutoimituksia myös negatiivisilla luvuilla. Vahvistetaan laskutaitoa murtoluvuilla ja opitaan murtoluvun kertominen ja jakaminen murtoluvulla. Tutustutaan vastaluvun, käänteisluvun ja itseisarvon käsitteisiin. Lukualuetta laajennetaan reaalilukuihin. Perehdytään lukujen jaollisuuteen ja jaetaan lukuja alkutekijöihin. Syvennetään desimaalilukujen laskutoimituksien osaamista. Vahvistetaan ymmärrystä tarkan arvon ja likiarvon erosta sekä pyöristämisestä. Varmistetaan prosentin käsitteen ymmärtäminen. Harjoitellaan prosenttiosuuden laskemista ja prosenttiluvun osoittaman määrän laskemista kokonaisuudesta. Lisäksi opitaan laskemaan muuttunut arvo, perusarvo sekä muutos- ja vertailuprosentti. Harjoitellaan

potenssilaskentaa, kun eksponenttina on kokonaisluku. Perehdytään neliöjuuren käsitteeseen ja käytetään neliöjuurta laskutoimituksissa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Vahvistetaan ymmärrystä tarkan arvon ja likiarvon erosta sekä pyöristämisestä
- Vahvistetaan prosentin käsitteen ymmärrystä
- Harjoitellaan prosenttiosuuden laskemista ja prosenttiluvun osoittaman määrän laskemista kokonaisuudesta
- Opitaan laskemaan muuttuneen arvon, perusarvon sekä muutos- ja vertailuprosentin ominaisuuksia
- Harjoitellaan potenssilaskentaa, kun eksponenttina on kokonaisluku
- Käytetään neliöjuurta laskutoimituksissa

S3 Algebra

Perehdytään muuttujan käsitteeseen ja lausekkeen arvon laskemiseen. Harjoitellaan potenssilausekkeiden sieventämistä. Tutustutaan polynomin käsitteeseen ja harjoitellaan polynomien yhteen-, vähennys- ja kertolaskua. Harjoitellaan muodostamaan lausekkeita ja sieventämään niitä. Muodostetaan ja ratkaistaan ensimmäisen asteen yhtälöitä ja vaillinaisia toisen asteen yhtälöitä. Ratkaistaan yhtälöpareja graafisesti ja algebrallisesti. Tutustutaan ensimmäisen asteen epäyhtälöihin ja ratkaistaan niitä. Syvennetään oppilaiden taitoa tutkia ja muodostaa lukujonoja. Käytetään verrantoa tehtävien ratkaisussa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Harjoitellaan potenssilausekkeiden sieventämistä
- Tutustutaan polynomin käsitteeseen ja harjoittellaan polynomien yhteen-, vähennys- ja kertolaskua
- Harjoitellaan muodostamaan polynomilausekkeita ja sieventämään niitä
- Muodostetaan ja ratkaistaan ensimmäisen asteen yhtälöitä ja vaillinaisia toisen asteen yhtälöitä
- Tutustutaan ensimmäisen asteen epäyhtälöihin ja ratkaistaan niitä
- Käytetään verrantoa tehtävien ratkaisussa

S4 Funktiot

Kuvataan riippuvuuksia sekä graafisesti että algebrallisesti. Tutustutaan suoraan ja kääntäen verrannollisuuteen. Perehdytään funktion käsitteeseen. Piirretään suoria ja paraabeleja koordinaatistoon. Opitaan suoran kulmakertoimen ja vakiotermin käsitteet. Tulkitaan kuvaajia esimerkiksi tutkimalla funktion kasvamista ja vähenemistä. Määritetään funktioiden nollakohtia.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Esitetään riippuvuuksia sekä graafisesti että algebrallisesti
- Tutustutaan suoraan ja kääntäen verrannollisuuteen

S5 Geometria

Laajennetaan pisteen, janan, suoran ja kulman käsitteiden ymmärtämistä ja perehdytään viivan ja puolisuoran käsitteisiin. Tutkitaan suoriin, kulmiin ja monikulmioihin liittyviä ominaisuuksia.

Vahvistetaan yhdenmuotoisuuden ja yhtenevyyden käsitteiden ymmärtämistä. Harjoitellaan geometrista konstruointia. Opitaan käyttämään Pythagoraan lausetta, Pythagoraan lauseen käänteislausetta ja trigonometrisia funktioita. Opitaan kehä- ja keskuskulma sekä tutustutaan Thaleen lauseeseen.

Lasketaan monikulmioiden piirejä ja pinta-aloja.

Harjoitellaan laskemaan ympyrän pinta-ala, kehän ja kaaren pituus sekä sektorin pinta-ala.

Tutkitaan kolmiulotteisia kappaleita. Opitaan laskemaan pallon, lieriön ja kartion pinta-aloja ja tilavuuksia.

Varmennetaan ja laajennetaan mittayksiköiden ja yksikkömuunnosten hallintaa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Laajennetaan tasogeometrian osaamista (mm piste, jana, suora, kulma, viiva ja puolisuora)
- Tutkitaan suoran, kulman ja monikulmioiden ominaisuuksia
- Vahvistetaan yhdenmuotoisuuden ja yhtenevyyden käsitteiden ymmärtämistä
- Harjoitellaan geometrista konstruointia
- Opitaan käyttämään Pythagoraan lausetta ja Pythagoraan lauseen käänteislausetta
- Opitaan kehä- ja keskuskulman käsitteet ja tutustutaan Thaleen lauseeseen
- Lasketaan monikulmioiden piirejä ja pinta-aloja
- Harjoitellaan laskemaan ympyrän pinta-alaa, kehän ja kaaren pituutta sekä sektorin pinta-alaa
- Varmennetaan ja laajennetaan mittayksiköiden ja yksikkömuunnosten hallintaa

S6 Tietojen käsittely ja tilastot sekä todennäköisyys

Syvennetään oppilaiden taitoja kerätä, jäsentää ja analysoida tietoa. Varmistetaan keskiarvon ja tyyppiarvon ymmärtäminen. Harjoitellaan määrittämään frekvenssi, suhteellinen frekvenssi ja mediaani. Tutustutaan hajonnan käsitteeseen. Tulkitaan ja tuotetaan erilaisia diagrammeja. Lasketaan todennäköisyyksiä.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Syvennetään taitoja kerätä, jäsentää ja analysoida tietoa
- Hyödynnetään taitoa laskea keskiarvo, tyyppiarvo ja tulkita erilaisia diagrammeja

T8 ohjata oppilasta kehittämään tiedonhallinta- ja analysointitaitojaan sekä opastaa tiedon kriittiseen tarkasteluun

- Oppilas kehittää tiedonhallinta- ja analysointitaitojaan sekä opettelee tiedon kriittistä tarkastelua

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa vertailla ohjattuna tietoa matemaattisella perusteella.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas käsittelee ja esittää tietoa annetun esimerkin mukaisesti.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas hankkii, käsittelee ja esittää tietoa sekä pohtii sen uskottavuutta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas soveltaa tiedonhallinta- ja analysointitaitoja, tulkitsee tietoa sekä arvioi tiedon luotettavuutta.

S1 Ajattelun taidot ja menetelmät

Harjoitellaan loogista ajattelua vaativia toimintoja kuten sääntöjen ja riippuvuuksien etsimistä ja esittämistä täsmällisesti. Pohditaan ja määritetään vaihtoehtojen lukumääriä. Vahvistetaan oppilaiden päättelykykyä ja taitoa perustella. Harjoitellaan matemaattisen tekstin tulkitsemista ja tuottamista. Tutustutaan todistamisen perusteisiin. Harjoitellaan väitelauseiden totuusarvon päättelyä. Syvennetään algoritmista ajattelua. Ohjelmoidaan ja samalla harjoitellaan hyviä ohjelmointikäytäntöjä. Sovelletaan itse tehtyjä tai valmiita tietokoneohjelmia osana matematiikan opiskelua.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Harjoitellaan loogista ajattelua vaativia toimintoja, kuten sääntöjen ja riippuvuuksien etsimistä ja esittämistä täsmällisesti

- Pohditaan ja määritetään vaihtoehtojen lukumäärää
- Vahvistetaan päättelykykyä ja taitoa perustella
- Opetellaan matemaattisen tekstin tulkitsemista ja tuottamista
- Opetellaan todistamisen perusteita
- Harjoitellaan väitelauseiden totuusarvon päättelyä
- Syvennetään algoritmista ajattelua
- Harjoitellaan hyviä ohjelmointikäytäntöjä
- Sovelletaan itse tehtyjä tai valmiita tietokoneohjelmia osana matematiikan opiskelua (esimerkiksi geometriaohjelma)

S4 Funktiot

Kuvataan riippuvuuksia sekä graafisesti että algebrallisesti. Tutustutaan suoraan ja kääntäen verrannollisuuteen. Perehdytään funktion käsitteeseen. Piirretään suoria ja paraabeleja koordinaatistoon. Opitaan suoran kulmakertoimen ja vakiotermin käsitteet. Tulkitaan kuvaajia esimerkiksi tutkimalla funktion kasvamista ja vähenemistä. Määritetään funktioiden nollakohtia.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Esitetään riippuvuuksia sekä graafisesti että algebrallisesti
- Tutustutaan suoraan ja kääntäen verrannollisuuteen

S6 Tietojen käsittely ja tilastot sekä todennäköisyys

Syvennetään oppilaiden taitoja kerätä, jäsentää ja analysoida tietoa. Varmistetaan keskiarvon ja tyyppiarvon ymmärtäminen. Harjoitellaan määrittämään frekvenssi, suhteellinen frekvenssi ja mediaani. Tutustutaan hajonnan käsitteeseen. Tulkitaan ja tuotetaan erilaisia diagrammeja. Lasketaan todennäköisyyksiä.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Syvennetään taitoja kerätä, jäsentää ja analysoida tietoa
- Hyödynnetään taitoa laskea keskiarvo, tyyppiarvo ja tulkita erilaisia diagrammeja

T9 opastaa oppilasta soveltamaan tieto- ja viestintäteknologiaa matematiikan opiskelussa sekä ongelmien ratkaisemisessa

- Oppilas osaa soveltaa tieto- ja viestintäteknologiaa matematiikan opiskelussa tarpeen mukaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tutustuu matematiikan oppimista tukevaan ohjelmistoon ja käyttää sitä ohjatusti.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas käyttää sopivaa ohjelmistoa omien tuotosten laatimiseen ja matematiikan opiskeluun.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa matemaattisten ongelmien tarkastelemiseen ja ratkaisemiseen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas soveltaa ja yhdistää tieto- ja viestintäteknologiaa tutkivassa työskentelyssä.

S1 Ajattelun taidot ja menetelmät

Harjoitellaan loogista ajattelua vaativia toimintoja kuten sääntöjen ja riippuvuuksien etsimistä ja esittämistä täsmällisesti. Pohditaan ja määritetään vaihtoehtojen lukumääriä. Vahvistetaan oppilaiden päättelykykyä ja taitoa perustella. Harjoitellaan matemaattisen tekstin tulkitsemista ja tuottamista. Tutustutaan todistamisen perusteisiin. Harjoitellaan väitelauseiden totuusarvon päättelyä. Syvennetään algoritmista ajattelua. Ohjelmoidaan ja samalla harjoitellaan hyviä ohjelmointikäytäntöjä. Sovelletaan itse tehtyjä tai valmiita tietokoneohjelmia osana matematiikan opiskelua.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Harjoitellaan loogista ajattelua vaativia toimintoja, kuten sääntöjen ja riippuvuuksien etsimistä ja esittämistä täsmällisesti

- Pohditaan ja määritetään vaihtoehtojen lukumäärää
- Vahvistetaan päättelykykyä ja taitoa perustella

- Opetellaan matemaattisen tekstin tulkitsemista ja tuottamista
- Opetellaan todistamisen perusteita
- Harjoitellaan väitelauseiden totuusarvon päättelyä
- Syvennetään algoritmista ajattelua
- Harjoitellaan hyviä ohjelmointikäytäntöjä
- Sovelletaan itse tehtyjä tai valmiita tietokoneohjelmia osana matematiikan opiskelua (esimerkiksi geometriaohjelma)

S2 Luvut ja laskutoimitukset

Harjoitellaan peruslaskutoimituksia myös negatiivisilla luvuilla. Vahvistetaan laskutaitoa murtoluvuilla ja opitaan murtoluvun kertominen ja jakaminen murtoluvulla. Tutustutaan vastaluvun, käänteisluvun ja itseisarvon käsitteisiin. Lukualuetta laajennetaan reaalilukuihin. Perehdytään lukujen jaollisuuteen ja jaetaan lukuja alkutekijöihin. Syvennetään desimaalilukujen laskutoimituksien osaamista. Vahvistetaan ymmärrystä tarkan arvon ja likiarvon erosta sekä pyöristämisestä. Varmistetaan prosentin käsitteen ymmärtäminen. Harjoitellaan prosenttiosuuden laskemista ja prosenttiluvun osoittaman määrän laskemista kokonaisuudesta. Lisäksi opitaan laskemaan muuttunut arvo, perusarvo sekä muutos- ja vertailuprosentti. Harjoitellaan potenssilaskentaa, kun eksponenttina on kokonaisluku. Perehdytään neliöjuuren käsitteeseen ja käytetään neliöjuurta laskutoimituksissa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Vahvistetaan ymmärrystä tarkan arvon ja likiarvon erosta sekä pyöristämisestä
- Vahvistetaan prosentin käsitteen ymmärrystä
- Harjoitellaan prosenttiosuuden laskemista ja prosenttiluvun osoittaman määrän laskemista kokonaisuudesta
- Opitaan laskemaan muuttuneen arvon, perusarvon sekä muutos- ja vertailuprosentin ominaisuuksia
- Harjoitellaan potenssilaskentaa, kun eksponenttina on kokonaisluku
- Käytetään neliöjuurta laskutoimituksissa

S3 Algebra

Perehdytään muuttujan käsitteeseen ja lausekkeen arvon laskemiseen. Harjoitellaan potenssilausekkeiden sieventämistä. Tutustutaan polynomin käsitteeseen ja harjoitellaan polynomien yhteen-, vähennys- ja kertolaskua. Harjoitellaan muodostamaan lausekkeita ja sieventämään niitä. Muodostetaan ja ratkaistaan ensimmäisen asteen yhtälöitä ja vaillinaisia toisen asteen yhtälöitä. Ratkaistaan yhtälöpareja graafisesti ja algebrallisesti. Tutustutaan ensimmäisen asteen epäyhtälöihin ja ratkaistaan niitä. Syvennetään oppilaiden taitoa tutkia ja muodostaa lukujonoja. Käytetään verrantoa tehtävien ratkaisussa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Harjoitellaan potenssilausekkeiden sieventämistä
- Tutustutaan polynomin käsitteeseen ja harjoittellaan polynomien yhteen-, vähennys- ja kertolaskua
- Harjoitellaan muodostamaan polynomilausekkeita ja sieventämään niitä
- Muodostetaan ja ratkaistaan ensimmäisen asteen yhtälöitä ja vaillinaisia toisen asteen yhtälöitä
- Tutustutaan ensimmäisen asteen epäyhtälöihin ja ratkaistaan niitä
- Käytetään verrantoa tehtävien ratkaisussa

S4 Funktiot

Kuvataan riippuvuuksia sekä graafisesti että algebrallisesti. Tutustutaan suoraan ja kääntäen verrannollisuuteen. Perehdytään funktion käsitteeseen. Piirretään suoria ja paraabeleja koordinaatistoon. Opitaan suoran kulmakertoimen ja vakiotermin käsitteet. Tulkitaan kuvaajia esimerkiksi tutkimalla funktion kasvamista ja vähenemistä. Määritetään funktioiden nollakohtia.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Esitetään riippuvuuksia sekä graafisesti että algebrallisesti
- Tutustutaan suoraan ja kääntäen verrannollisuuteen

S5 Geometria

Laajennetaan pisteen, janan, suoran ja kulman käsitteiden ymmärtämistä ja perehdytään viivan ja puolisuoran käsitteisiin. Tutkitaan suoriin, kulmiin ja monikulmioihin liittyviä ominaisuuksia. Vahvistetaan yhdenmuotoisuuden ja yhtenevyyden käsitteiden ymmärtämistä. Harjoitellaan geometrista konstruointia. Opitaan käyttämään Pythagoraan lausetta, Pythagoraan lauseen käänteislausetta ja trigonometrisia funktioita. Opitaan kehä- ja keskuskulma sekä tutustutaan Thaleen lauseeseen.

Lasketaan monikulmioiden piirejä ja pinta-aloja.

Harjoitellaan laskemaan ympyrän pinta-ala, kehän ja kaaren pituus sekä sektorin pinta-ala.

Tutkitaan kolmiulotteisia kappaleita. Opitaan laskemaan pallon, lieriön ja kartion pinta-aloja ja tilavuuksia.

Varmennetaan ja laajennetaan mittayksiköiden ja yksikkömuunnosten hallintaa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Laajennetaan tasogeometrian osaamista (mm piste, jana, suora, kulma, viiva ja puolisuora)
- Tutkitaan suoran, kulman ja monikulmioiden ominaisuuksia
- Vahvistetaan yhdenmuotoisuuden ja yhtenevyyden käsitteiden ymmärtämistä
- Harjoitellaan geometrista konstruointia
- Opitaan käyttämään Pythagoraan lausetta ja Pythagoraan lauseen käänteislausetta
- Opitaan kehä- ja keskuskulman käsitteet ja tutustutaan Thaleen lauseeseen
- Lasketaan monikulmioiden piirejä ja pinta-aloja
- Harjoitellaan laskemaan ympyrän pinta-alaa, kehän ja kaaren pituutta sekä sektorin pinta-alaa
- Varmennetaan ja laajennetaan mittayksiköiden ja yksikkömuunnosten hallintaa

S6 Tietojen käsittely ja tilastot sekä todennäköisyys

Syvennetään oppilaiden taitoja kerätä, jäsentää ja analysoida tietoa. Varmistetaan keskiarvon ja tyyppiarvon ymmärtäminen. Harjoitellaan määrittämään frekvenssi, suhteellinen frekvenssi ja mediaani. Tutustutaan hajonnan käsitteeseen. Tulkitaan ja tuotetaan erilaisia diagrammeja. Lasketaan todennäköisyyksiä.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Syvennetään taitoja kerätä, jäsentää ja analysoida tietoa

- Hyödynnetään taitoa laskea keskiarvo, tyyppiarvo ja tulkita erilaisia diagrammeja

T10 ohjata oppilasta vahvistamaan päättely- ja päässälaskutaitoa ja kannustaa oppilasta käyttämään laskutaitoaan eri tilanteissa

- Oppilas osaa käyttää aktiivisesti päättely- ja päässälaskutaitoa eri tilanteissa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas laskee päässään lyhyitä laskutoimituksia ja löytää ohjattuna matemaattisia säännönmukaisuuksia.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas laskee päässään laskutoimituksia ja löytää matemaattisia säännönmukaisuuksia.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas käyttää aktiivisesti päättely- ja päässälaskutaitoa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas laskee päässään monivaiheisia laskutoimituksia ja soveltaa päättelykykyään eri tilanteissa.

S1 Ajattelun taidot ja menetelmät

Harjoitellaan loogista ajattelua vaativia toimintoja kuten sääntöjen ja riippuvuuksien etsimistä ja esittämistä täsmällisesti. Pohditaan ja määritetään vaihtoehtojen lukumääriä. Vahvistetaan oppilaiden päättelykykyä ja taitoa perustella. Harjoitellaan matemaattisen tekstin tulkitsemista ja tuottamista. Tutustutaan todistamisen perusteisiin. Harjoitellaan väitelauseiden totuusarvon päättelyä. Syvennetään algoritmista ajattelua. Ohjelmoidaan ja samalla harjoitellaan hyviä ohjelmointikäytäntöjä. Sovelletaan itse tehtyjä tai valmiita tietokoneohjelmia osana matematiikan opiskelua.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Harjoitellaan loogista ajattelua vaativia toimintoja, kuten sääntöjen ja riippuvuuksien etsimistä ja esittämistä täsmällisesti

- Pohditaan ja määritetään vaihtoehtojen lukumäärää
- Vahvistetaan päättelykykyä ja taitoa perustella
- Opetellaan matemaattisen tekstin tulkitsemista ja tuottamista
- Opetellaan todistamisen perusteita
- Harjoitellaan väitelauseiden totuusarvon päättelyä
- Syvennetään algoritmista ajattelua
- Harjoitellaan hyviä ohjelmointikäytäntöjä
- Sovelletaan itse tehtyjä tai valmiita tietokoneohjelmia osana matematiikan opiskelua (esimerkiksi geometriaohjelma)

S2 Luvut ja laskutoimitukset

Harjoitellaan peruslaskutoimituksia myös negatiivisilla luvuilla. Vahvistetaan laskutaitoa murtoluvuilla ja opitaan murtoluvun kertominen ja jakaminen murtoluvulla. Tutustutaan vastaluvun, käänteisluvun ja itseisarvon käsitteisiin. Lukualuetta laajennetaan reaalilukuihin. Perehdytään lukujen jaollisuuteen ja jaetaan lukuja alkutekijöihin. Syvennetään desimaalilukujen

laskutoimituksien osaamista. Vahvistetaan ymmärrystä tarkan arvon ja likiarvon erosta sekä pyöristämisestä. Varmistetaan prosentin käsitteen ymmärtäminen. Harjoitellaan prosenttiosuuden laskemista ja prosenttiluvun osoittaman määrän laskemista kokonaisuudesta. Lisäksi opitaan laskemaan muuttunut arvo, perusarvo sekä muutos- ja vertailuprosentti. Harjoitellaan potenssilaskentaa, kun eksponenttina on kokonaisluku. Perehdytään neliöjuuren käsitteeseen ja käytetään neliöjuurta laskutoimituksissa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Vahvistetaan ymmärrystä tarkan arvon ja likiarvon erosta sekä pyöristämisestä
- Vahvistetaan prosentin käsitteen ymmärrystä
- Harjoitellaan prosenttiosuuden laskemista ja prosenttiluvun osoittaman määrän laskemista kokonaisuudesta
- Opitaan laskemaan muuttuneen arvon, perusarvon sekä muutos- ja vertailuprosentin ominaisuuksia
- Harjoitellaan potenssilaskentaa, kun eksponenttina on kokonaisluku
- Käytetään neliöjuurta laskutoimituksissa

T11 ohjata oppilasta kehittämään kykyään laskea peruslaskutoimituksia rationaaliluvuilla

- Oppilas osaa sujuvasti peruslaskutoimitukset rationaaliluvuilla

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas laskee samannimisten, positiivisten murtolukujen yhteen- ja vähennyslaskuja. Oppilas kertoo murtoluvun kokonaisluvulla.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas laskee positiivisten murtolukujen yhteen- ja vähennyslaskuja. Oppilas kertoo ja jakaa murtoluvun kokonaisluvulla.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas laskee sujuvasti peruslaskutoimituksia rationaaliluvuilla.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas hyödyntää rationaalilukujen peruslaskutoimituksia ongelmanratkaisussa.

S2 Luvut ja laskutoimitukset

Harjoitellaan peruslaskutoimituksia myös negatiivisilla luvuilla. Vahvistetaan laskutaitoa murtoluvuilla ja opitaan murtoluvun kertominen ja jakaminen murtoluvulla. Tutustutaan vastaluvun, käänteisluvun ja itseisarvon käsitteisiin. Lukualuetta laajennetaan reaalilukuihin. Perehdytään lukujen jaollisuuteen ja jaetaan lukuja alkutekijöihin. Syvennetään desimaalilukujen laskutoimituksien osaamista. Vahvistetaan ymmärrystä tarkan arvon ja likiarvon erosta sekä pyöristämisestä. Varmistetaan prosentin käsitteen ymmärtäminen. Harjoitellaan prosenttiosuuden laskemista ja prosenttiluvun osoittaman määrän laskemista kokonaisuudesta. Lisäksi opitaan laskemaan muuttunut arvo, perusarvo sekä muutos- ja vertailuprosentti. Harjoitellaan potenssilaskentaa, kun eksponenttina on kokonaisluku. Perehdytään neliöjuuren käsitteeseen ja käytetään neliöjuurta laskutoimituksissa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Vahvistetaan ymmärrystä tarkan arvon ja likiarvon erosta sekä pyöristämisestä
- Vahvistetaan prosentin käsitteen ymmärrystä
- Harjoitellaan prosenttiosuuden laskemista ja prosenttiluvun osoittaman määrän laskemista kokonaisuudesta
- Opitaan laskemaan muuttuneen arvon, perusarvon sekä muutos- ja vertailuprosentin ominaisuuksia
- Harjoitellaan potenssilaskentaa, kun eksponenttina on kokonaisluku
- Käytetään neliöjuurta laskutoimituksissa

T12 tukea oppilasta laajentamaan lukukäsitteen ymmärtämistä reaalilukuihin

- Oppilas tunnistaa reaaliluvut ja osaa kuvailla niiden ominaisuuksia

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas sijoittaa annetun desimaaliluvun lukusuoralle. Oppilas tunnistaa tilanteet, jolloin tarvitaan pyöristämistä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas kuvailee, millaisia lukuja on eri lukujoukoissa ja sijoittaa niitä lukusuoralle. Oppilas pyöristää luvun annettuun tarkkuuteen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas tunnistaa rationaaliluvun ja irrationaaliluvun eron. Oppilas pyöristää luvun oikeaan tarkkuuteen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas ymmärtää tarkan arvon ja likiarvon eron sekä määrittää lukujen suuruusjärjestyksen.

S2 Luvut ja laskutoimitukset

Harjoitellaan peruslaskutoimituksia myös negatiivisilla luvuilla. Vahvistetaan laskutaitoa murtoluvuilla ja opitaan murtoluvun kertominen ja jakaminen murtoluvulla. Tutustutaan vastaluvun, käänteisluvun ja itseisarvon käsitteisiin. Lukualuetta laajennetaan reaalilukuihin. Perehdytään lukujen jaollisuuteen ja jaetaan lukuja alkutekijöihin. Syvennetään desimaalilukujen laskutoimituksien osaamista. Vahvistetaan ymmärrystä tarkan arvon ja likiarvon erosta sekä pyöristämisestä. Varmistetaan prosentin käsitteen ymmärtäminen. Harjoitellaan prosenttiosuuden laskemista ja prosenttiluvun osoittaman määrän laskemista kokonaisuudesta. Lisäksi opitaan laskemaan muuttunut arvo, perusarvo sekä muutos- ja vertailuprosentti. Harjoitellaan potenssilaskentaa, kun eksponenttina on kokonaisluku. Perehdytään neliöjuuren käsitteeseen ja käytetään neliöjuurta laskutoimituksissa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Vahvistetaan ymmärrystä tarkan arvon ja likiarvon erosta sekä pyöristämisestä
- Vahvistetaan prosentin käsitteen ymmärrystä
- Harjoitellaan prosenttiosuuden laskemista ja prosenttiluvun osoittaman määrän laskemista kokonaisuudesta
- Opitaan laskemaan muuttuneen arvon, perusarvon sekä muutos- ja vertailuprosentin ominaisuuksia
- Harjoitellaan potenssilaskentaa, kun eksponenttina on kokonaisluku
- Käytetään neliöjuurta laskutoimituksissa

T13 tukea oppilasta laajentamaan ymmärrystään prosenttilaskennasta

- Oppilas ymmärtää prosenttilaskennan merkityksen yhteiskunnassa ja arkielämässä.
- Oppilas osaa laskea prosenttiosuuden, prosenttiluvun osoittaman määrän kokonaisuudesta sekä muutos- ja vertailuprosentin.
- Oppilas osaa käyttää tietojaan eri tilanteissa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas selittää, päättelee tai laskee prosenttiosuuden ja prosenttiluvun osoittaman määrän.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas laskee prosenttiosuuden, prosenttiluvun osoittaman määrän kokonaisuudesta sekä muutoksen suuruuden ja muutoksen prosentteina.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa käyttää prosenttilaskennan eri menetelmiä. Oppilas ymmärtää prosentin ja prosenttiyksikön välisen eron.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas tekee suhteellista vertailua ja hyödyntää prosenttilaskentaa eri tilanteissa.

S2 Luvut ja laskutoimitukset

Harjoitellaan peruslaskutoimituksia myös negatiivisilla luvuilla. Vahvistetaan laskutaitoa murtoluvuilla ja opitaan murtoluvun kertominen ja jakaminen murtoluvulla. Tutustutaan vastaluvun, käänteisluvun ja itseisarvon käsitteisiin. Lukualuetta laajennetaan reaalilukuihin. Perehdytään lukujen jaollisuuteen ja jaetaan lukuja alkutekijöihin. Syvennetään desimaalilukujen laskutoimituksien osaamista. Vahvistetaan ymmärrystä tarkan arvon ja likiarvon erosta sekä pyöristämisestä. Varmistetaan prosentin käsitteen ymmärtäminen. Harjoitellaan prosenttiosuuden laskemista ja prosenttiluvun osoittaman määrän laskemista kokonaisuudesta. Lisäksi opitaan laskemaan muuttunut arvo, perusarvo sekä muutos- ja vertailuprosentti. Harjoitellaan potenssilaskentaa, kun eksponenttina on kokonaisluku. Perehdytään neliöjuuren käsitteeseen ja käytetään neliöjuurta laskutoimituksissa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Vahvistetaan ymmärrystä tarkan arvon ja likiarvon erosta sekä pyöristämisestä
- Vahvistetaan prosentin käsitteen ymmärrystä
- Harjoitellaan prosenttiosuuden laskemista ja prosenttiluvun osoittaman määrän laskemista kokonaisuudesta
- Opitaan laskemaan muuttuneen arvon, perusarvon sekä muutos- ja vertailuprosentin ominaisuuksia
- Harjoitellaan potenssilaskentaa, kun eksponenttina on kokonaisluku
- Käytetään neliöjuurta laskutoimituksissa

S6 Tietojen käsittely ja tilastot sekä todennäköisyys

Syvennetään oppilaiden taitoja kerätä, jäsentää ja analysoida tietoa. Varmistetaan keskiarvon ja tyyppiarvon ymmärtäminen. Harjoitellaan määrittämään frekvenssi, suhteellinen frekvenssi ja mediaani. Tutustutaan hajonnan käsitteeseen. Tulkitaan ja tuotetaan erilaisia diagrammeja. Lasketaan todennäköisyyksiä.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Syvennetään taitoja kerätä, jäsentää ja analysoida tietoa
- Hyödynnetään taitoa laskea keskiarvo, tyyppiarvo ja tulkita erilaisia diagrammeja

T14 ohjata oppilasta ymmärtämään tuntemattoman käsite ja kehittämään yhtälönratkaisutaitojaan

- Oppilas osaa ratkaista ensimmäisen asteen yhtälön symbolisesti.
- Oppilas tutustuu vaillinaisen toisen asteen yhtälön ratkaisemiseen.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas yhdistää samanmuotoisia termejä. Oppilas ratkaisee ohjattuna ensimmäisen asteen yhtälöitä ja päättelee ohjattuna vaillinaisen toisen asteen yhtälön jonkin ratkaisun.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas sieventää lausekkeita. Oppilas ymmärtää yhtäsuuruuden säilymisen ja ratkaisee ensimmäisen asteen yhtälön symbolisesti ja vaillinaisen toisen asteen yhtälön joko päättelemällä tai symbolisesti.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas ymmärtää yhtäsuuruuden käsitteen ja ratkaisee vaillinaisen toisen asteen yhtälön symbolisesti.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas käyttää sujuvasti tuntematonta yhtälön muodostamisessa ja hyödyntää yhtälönratkaisun taitoja ongelmanratkaisussa.

S3 Algebra

Perehdytään muuttujan käsitteeseen ja lausekkeen arvon laskemiseen. Harjoitellaan potenssilausekkeiden sieventämistä. Tutustutaan polynomin käsitteeseen ja harjoitellaan polynomien yhteen-, vähennys- ja kertolaskua. Harjoitellaan muodostamaan lausekkeita ja sieventämään niitä. Muodostetaan ja ratkaistaan ensimmäisen asteen yhtälöitä ja vaillinaisia toisen asteen yhtälöitä. Ratkaistaan yhtälöpareja graafisesti ja algebrallisesti. Tutustutaan ensimmäisen asteen epäyhtälöihin ja ratkaistaan niitä. Syvennetään oppilaiden taitoa tutkia ja muodostaa lukujonoja. Käytetään verrantoa tehtävien ratkaisussa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Harjoitellaan potenssilausekkeiden sieventämistä
- Tutustutaan polynomin käsitteeseen ja harjoittellaan polynomien yhteen-, vähennys- ja kertolaskua
- Harjoitellaan muodostamaan polynomilausekkeita ja sieventämään niitä
- Muodostetaan ja ratkaistaan ensimmäisen asteen yhtälöitä ja vaillinaisia toisen asteen yhtälöitä
- Tutustutaan ensimmäisen asteen epäyhtälöihin ja ratkaistaan niitä
- Käytetään verrantoa tehtävien ratkaisussa

S4 Funktiot

Kuvataan riippuvuuksia sekä graafisesti että algebrallisesti. Tutustutaan suoraan ja kääntäen verrannollisuuteen. Perehdytään funktion käsitteeseen. Piirretään suoria ja paraabeleja koordinaatistoon. Opitaan suoran kulmakertoimen ja vakiotermin käsitteet. Tulkitaan kuvaajia esimerkiksi tutkimalla funktion kasvamista ja vähenemistä. Määritetään funktioiden nollakohtia.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Esitetään riippuvuuksia sekä graafisesti että algebrallisesti
- Tutustutaan suoraan ja kääntäen verrannollisuuteen

T15 ohjata oppilasta ymmärtämään muuttujan käsite ja tutustuttaa funktion käsitteeseen. Ohjata oppilasta harjoittelemaan funktion kuvaajan tulkitsemista ja tuottamista

- Oppilas tutustuu riippuvuuksiin matematiikassa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas laskee lausekkeen arvon ja lukee leikkauspisteiden koordinaatteja. Oppilas tunnistaa nousevan ja laskevan suoran yhtälöstä. Oppilas piirtää ohjattuna ensimmäisen asteen funktion kuvaajan koordinaatistoon.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas sijoittaa muuttujan paikalle lukuarvoja ja saatuja pisteitä koordinaatistoon. Oppilas piirtää ensimmäisen asteen funktion kuvaajan ja ratkaisee ohjattuna yhtälöparin graafisesti tai algebrallisesti.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas ymmärtää muuttujan ja funktion käsitteet sekä osaa piirtää funktion kuvaajia. Oppilas ratkaisee annetun yhtälöparin graafisesti ja algebrallisesti.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas käyttää yhtälöparia ongelmanratkaisussa ja ymmärtää yhtälönratkaisun geometrisen merkityksen. Oppilas osaa tulkita kuvaajia monipuolisesti.

S3 Algebra

Perehdytään muuttujan käsitteeseen ja lausekkeen arvon laskemiseen. Harjoitellaan potenssilausekkeiden sieventämistä. Tutustutaan polynomin käsitteeseen ja harjoitellaan polynomien yhteen-, vähennys- ja kertolaskua. Harjoitellaan muodostamaan lausekkeita ja sieventämään niitä. Muodostetaan ja ratkaistaan ensimmäisen asteen yhtälöitä ja vaillinaisia toisen asteen yhtälöitä. Ratkaistaan yhtälöpareja graafisesti ja algebrallisesti. Tutustutaan ensimmäisen asteen epäyhtälöihin ja ratkaistaan niitä. Syvennetään oppilaiden taitoa tutkia ja muodostaa lukujonoja. Käytetään verrantoa tehtävien ratkaisussa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Harjoitellaan potenssilausekkeiden sieventämistä
- Tutustutaan polynomin käsitteeseen ja harjoittellaan polynomien yhteen-, vähennys- ja kertolaskua
- Harjoitellaan muodostamaan polynomilausekkeita ja sieventämään niitä
- Muodostetaan ja ratkaistaan ensimmäisen asteen yhtälöitä ja vaillinaisia toisen asteen yhtälöitä
- Tutustutaan ensimmäisen asteen epäyhtälöihin ja ratkaistaan niitä
- Käytetään verrantoa tehtävien ratkaisussa

S4 Funktiot

Kuvataan riippuvuuksia sekä graafisesti että algebrallisesti. Tutustutaan suoraan ja kääntäen verrannollisuuteen. Perehdytään funktion käsitteeseen. Piirretään suoria ja paraabeleja koordinaatistoon. Opitaan suoran kulmakertoimen ja vakiotermin käsitteet. Tulkitaan kuvaajia esimerkiksi tutkimalla funktion kasvamista ja vähenemistä. Määritetään funktioiden nollakohtia.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Esitetään riippuvuuksia sekä graafisesti että algebrallisesti
- Tutustutaan suoraan ja kääntäen verrannollisuuteen

T16 tukea oppilasta ymmärtämään geometrian käsitteitä ja niiden välisiä yhteyksiä

- Oppilas osaa nimetä ja kuvailla suoriin, kulmiin ja tasokuvioihin liittyviä ominaisuuksia sekä niiden välisiä yhteyksiä.
- Oppilas ymmärtää yhdenmuotoisuuden käsitteen.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa ja nimeää kulmia ja monikulmioita ja laskee ohjattuna niihin liittyviä laskuja. Oppilas piirtää suoran suhteen symmetrisiä kuvioita.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas piirtää pisteen suhteen symmetrisiä kuvioita. Oppilas löytää vastinosat yhdenmuotoisista kuvioista, käyttää verrantoa ja osaa määrittää mittakaavan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas hyödyntää perustellen geometrian peruskäsitteisiin ja yhdenmuotoisuuteen liittyviä ominaisuuksia. Oppilas käyttää verrantoa ja ymmärtää mittakaavan käsitteen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas käyttää yhdenmuotoisuutta ja verrantoa ongelmanratkaisussa.

S5 Geometria

Laajennetaan pisteen, janan, suoran ja kulman käsitteiden ymmärtämistä ja perehdytään viivan ja puolisuoran käsitteisiin. Tutkitaan suoriin, kulmiin ja monikulmioihin liittyviä ominaisuuksia.

Vahvistetaan yhdenmuotoisuuden ja yhtenevyyden käsitteiden ymmärtämistä. Harjoitellaan geometrista konstruointia. Opitaan käyttämään Pythagoraan lausetta, Pythagoraan lauseen käänteislausetta ja trigonometrisia funktioita. Opitaan kehä- ja keskuskulma sekä tutustutaan Thaleen lauseeseen.

Lasketaan monikulmioiden piirejä ja pinta-aloja.

Harjoitellaan laskemaan ympyrän pinta-ala, kehän ja kaaren pituus sekä sektorin pinta-ala.

Tutkitaan kolmiulotteisia kappaleita. Opitaan laskemaan pallon, lieriön ja kartion pinta-aloja ja tilavuuksia.

Varmennetaan ja laajennetaan mittayksiköiden ja yksikkömuunnosten hallintaa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Laajennetaan tasogeometrian osaamista (mm piste, jana, suora, kulma, viiva ja puolisuora)
- Tutkitaan suoran, kulman ja monikulmioiden ominaisuuksia
- Vahvistetaan yhdenmuotoisuuden ja yhtenevyyden käsitteiden ymmärtämistä
- Harjoitellaan geometrista konstruointia
- Opitaan käyttämään Pythagoraan lausetta ja Pythagoraan lauseen käänteislausetta
- Opitaan kehä- ja keskuskulman käsitteet ja tutustutaan Thaleen lauseeseen
- Lasketaan monikulmioiden piirejä ja pinta-aloja
- Harjoitellaan laskemaan ympyrän pinta-alaa, kehän ja kaaren pituutta sekä sektorin pinta-alaa
- Varmennetaan ja laajennetaan mittayksiköiden ja yksikkömuunnosten hallintaa

T17 ohjata oppilasta ymmärtämään ja hyödyntämään suorakulmaiseen kolmioon ja ympyrään liittyviä ominaisuuksia

- Oppilas osaa käyttää Pythagoraan lausetta
- Oppilas ymmärtää kehäkulman ja keskuskulman käsitteet

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas laskee hypotenuusan pituuden käyttämällä Pythagoraan lausetta. Oppilas osaa tutkia kolmion suorakulmaisuutta. Oppilas tunnistaa ympyrään liittyviä käsitteitä ja laskee ohjattuna ympyrän kehän pituuden.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas ratkaisee suorakulmaisen kolmion sivun pituuden Pythagoraan lauseella ja löytää kulmalle viereisen ja vastaisen kateetin ja hypotenuusan sekä tietää, miten ne liittyvät trigonometrisiin funktioihin. Oppilas laskee ympyrän kehän pituuden.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas ratkaisee annetusta suorakulmaisesta kolmiosta kulmien suuruudet ja sivujen pituudet. Oppilas ymmärtää kehäkulman ja keskuskulman käsitteet sekä laskee keskuskulmaa vastaavan kaaren pituuden.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas käyttää Pythagoraan lausetta ja sen käänteislausetta sekä trigonometriaa ongelmanratkaisussa.

S5 Geometria

Laajennetaan pisteen, janan, suoran ja kulman käsitteiden ymmärtämistä ja perehdytään viivan ja puolisuoran käsitteisiin. Tutkitaan suoriin, kulmiin ja monikulmioihin liittyviä ominaisuuksia. Vahvistetaan yhdenmuotoisuuden ja yhtenevyyden käsitteiden ymmärtämistä. Harjoitellaan geometrista konstruointia. Opitaan käyttämään Pythagoraan lausetta, Pythagoraan lauseen käänteislausetta ja trigonometrisia funktioita. Opitaan kehä- ja keskuskulma sekä tutustutaan Thaleen lauseeseen.

Lasketaan monikulmioiden piirejä ja pinta-aloja.

Harjoitellaan laskemaan ympyrän pinta-ala, kehän ja kaaren pituus sekä sektorin pinta-ala.

Tutkitaan kolmiulotteisia kappaleita. Opitaan laskemaan pallon, lieriön ja kartion pinta-aloja ja tilavuuksia.

Varmennetaan ja laajennetaan mittayksiköiden ja yksikkömuunnosten hallintaa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Laajennetaan tasogeometrian osaamista (mm piste, jana, suora, kulma, viiva ja puolisuora)
- Tutkitaan suoran, kulman ja monikulmioiden ominaisuuksia
- Vahvistetaan yhdenmuotoisuuden ja yhtenevyyden käsitteiden ymmärtämistä
- Harjoitellaan geometrista konstruointia
- Opitaan käyttämään Pythagoraan lausetta ja Pythagoraan lauseen käänteislausetta
- Opitaan kehä- ja keskuskulman käsitteet ja tutustutaan Thaleen lauseeseen
- Lasketaan monikulmioiden piirejä ja pinta-aloja
- Harjoitellaan laskemaan ympyrän pinta-alaa, kehän ja kaaren pituutta sekä sektorin pinta-alaa
- Varmennetaan ja laajennetaan mittayksiköiden ja yksikkömuunnosten hallintaa

T18 kannustaa oppilasta kehittämään taitoaan laskea pinta-aloja ja tilavuuksia

- Oppilas osaa laskea tasokuvioiden pinta-aloja.
- Oppilas osaa tehdä pinta-alayksiköiden muunnoksia.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas muuntaa yleisimmin käytettyjä pinta-alan ja tilavuuden yksiköitä. Oppilas osaa laskea suorakulmion pinta-alan ja suorakulmaisen särmiön tilavuuden.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas muuntaa pinta-alan ja tilavuuden yksiköitä. Oppilas laskee yleisimpien tasokuvioiden pinta-alat ja kappaleiden tilavuudet.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas käyttää pinta-ala- ja tilavuusyksiköiden muunnoksia. Oppilas laskee yksittäisen tasokuvion pinta-alan ja kappaleen tilavuuden sekä vaipan pinta-alan. Oppilas laskee keskuskulmaa vastaavan sektorin pinta-alan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas laskee moniosaisen tasokuvion pinta-alan, kappaleen tilavuuden ja vaipan pinta-alan sekä hyödyntää osaamistaan ongelmanratkaisussa.

S5 Geometria

Laajennetaan pisteen, janan, suoran ja kulman käsitteiden ymmärtämistä ja perehdytään viivan ja puolisuoran käsitteisiin. Tutkitaan suoriin, kulmiin ja monikulmioihin liittyviä ominaisuuksia. Vahvistetaan yhdenmuotoisuuden ja yhtenevyyden käsitteiden ymmärtämistä. Harjoitellaan geometrista konstruointia. Opitaan käyttämään Pythagoraan lausetta, Pythagoraan lauseen käänteislausetta ja trigonometrisia funktioita. Opitaan kehä- ja keskuskulma sekä tutustutaan Thaleen lauseeseen.

Lasketaan monikulmioiden piirejä ja pinta-aloja.

Harjoitellaan laskemaan ympyrän pinta-ala, kehän ja kaaren pituus sekä sektorin pinta-ala.

Tutkitaan kolmiulotteisia kappaleita. Opitaan laskemaan pallon, lieriön ja kartion pinta-aloja ja tilavuuksia.

Varmennetaan ja laajennetaan mittayksiköiden ja yksikkömuunnosten hallintaa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Laajennetaan tasogeometrian osaamista (mm piste, jana, suora, kulma, viiva ja puolisuora)
- Tutkitaan suoran, kulman ja monikulmioiden ominaisuuksia
- Vahvistetaan yhdenmuotoisuuden ja yhtenevyyden käsitteiden ymmärtämistä
- Harjoitellaan geometrista konstruointia
- Opitaan käyttämään Pythagoraan lausetta ja Pythagoraan lauseen käänteislausetta
- Opitaan kehä- ja keskuskulman käsitteet ja tutustutaan Thaleen lauseeseen
- Lasketaan monikulmioiden piirejä ja pinta-aloja
- Harjoitellaan laskemaan ympyrän pinta-alaa, kehän ja kaaren pituutta sekä sektorin pinta-alaa
- Varmennetaan ja laajennetaan mittayksiköiden ja yksikkömuunnosten hallintaa

T19 ohjata oppilasta määrittämään tilastollisia tunnuslukuja ja laskemaan todennäköisyyksiä

- Oppilas soveltaa tilasto-osaamistaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas lukee tiedon pylväs-, viiva- ja ympyrädiagrammista sekä taulukosta. Oppilas laskee keskiarvon ja määrittää ohjattuna tyyppiarvon ja mediaanin. Oppilas päättelee ohjattuna klassisia todennäköi-syyksiä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa esittää tiedon sopivalla diagrammilla tai taulukolla. Oppilas laskee tavallisimpia keskilukuja, määrittää vaihteluvälin ja osaa ohjattuna kertoa tutkimustuloksista ja johtopäätöksistä. Oppilas laskee klassisia todennäköisyyksiä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas hallitsee keskeiset tilastolliset tunnusluvut. Oppilas osaa toteuttaa pienen tutkimuksen, jossa hyödyntää tilastolaskentaa. Oppilas määrittää klassisia ja tilastollisia todennäköisyyksiä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas havainnoi ja vertailee tutkimuksia tilastollisia tunnuslukuja hyödyntäen. Oppilas käyttää todennäköisyyslaskentaa ongelmanratkaisussa.

S6 Tietojen käsittely ja tilastot sekä todennäköisyys

Syvennetään oppilaiden taitoja kerätä, jäsentää ja analysoida tietoa. Varmistetaan keskiarvon ja tyyppiarvon ymmärtäminen. Harjoitellaan määrittämään frekvenssi, suhteellinen frekvenssi ja mediaani. Tutustutaan hajonnan käsitteeseen. Tulkitaan ja tuotetaan erilaisia diagrammeja. Lasketaan todennäköisyyksiä.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Syvennetään taitoja kerätä, jäsentää ja analysoida tietoa
- Hyödynnetään taitoa laskea keskiarvo, tyyppiarvo ja tulkita erilaisia diagrammeja

T20 ohjata oppilasta kehittämään algoritmista ajatteluaan sekä taitojaan soveltaa matematiikkaa ja ohjelmointia ongelmien ratkaisemiseen

- Oppilas opiskelee algoritmisen ajattelun periaatteita

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa yksinkertaisen algoritmin askeleet ja testaa ohjattuna valmiita ohjelmia.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas käyttää ehto- ja toistorakennetta ohjelmoinnissa sekä testaa ja tulkitsee ohjelmia.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas soveltaa algoritmisen ajattelun periaatteita ja ohjelmoi pieniä ohjelmia.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas hyödyntää ohjelmointia ongelmien ratkaisussa. Oppilas muokkaa ja kehittää ohjelmaa.

S1 Ajattelun taidot ja menetelmät

Harjoitellaan loogista ajattelua vaativia toimintoja kuten sääntöjen ja riippuvuuksien etsimistä ja esittämistä täsmällisesti. Pohditaan ja määritetään vaihtoehtojen lukumääriä. Vahvistetaan oppilaiden päättelykykyä ja taitoa perustella. Harjoitellaan matemaattisen tekstin tulkitsemista ja tuottamista. Tutustutaan todistamisen perusteisiin. Harjoitellaan väitelauseiden totuusarvon päättelyä. Syvennetään algoritmista ajattelua. Ohjelmoidaan ja samalla harjoitellaan hyviä ohjelmointikäytäntöjä. Sovelletaan itse tehtyjä tai valmiita tietokoneohjelmia osana matematiikan opiskelua.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Harjoitellaan loogista ajattelua vaativia toimintoja, kuten sääntöjen ja riippuvuuksien etsimistä ja esittämistä täsmällisesti

- Pohditaan ja määritetään vaihtoehtojen lukumäärää
- Vahvistetaan päättelykykyä ja taitoa perustella
- Opetellaan matemaattisen tekstin tulkitsemista ja tuottamista
- Opetellaan todistamisen perusteita
- Harjoitellaan väitelauseiden totuusarvon päättelyä
- Syvennetään algoritmista ajattelua
- Harjoitellaan hyviä ohjelmointikäytäntöjä
- Sovelletaan itse tehtyjä tai valmiita tietokoneohjelmia osana matematiikan opiskelua (esimerkiksi geometriaohjelma)

9

Vuosiluokan tavoitteet ja keskeiset sisällöt

T1 vahvistaa oppilaan motivaatiota, myönteistä minäkuvaa ja itseluottamusta matematiikan oppijana

- Oppilas kehittää myönteistä minäkuvaa ja itseluottamusta matematiikan oppijana
- Oppilas pohtii kokemuksiaan osana itsearviointia

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei vaikuta arvosanan muodostamiseen. Oppilaita ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

S1 Ajattelun taidot ja menetelmät

Harjoitellaan loogista ajattelua vaativia toimintoja kuten sääntöjen ja riippuvuuksien etsimistä ja esittämistä täsmällisesti. Pohditaan ja määritetään vaihtoehtojen lukumääriä. Vahvistetaan oppilaiden päättelykykyä ja taitoa perustella. Harjoitellaan matemaattisen tekstin tulkitsemista ja tuottamista. Tutustutaan todistamisen perusteisiin. Harjoitellaan väitelauseiden totuusarvon päättelyä. Syvennetään algoritmista ajattelua. Ohjelmoidaan ja samalla harjoitellaan hyviä ohjelmointikäytäntöjä. Sovelletaan itse tehtyjä tai valmiita tietokoneohjelmia osana matematiikan opiskelua.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Opetellaan loogista ajattelua vaativia toimintoja, kuten sääntöjen ja riippuvuuksien etsimistä ja esittämistä täsmällisesti
- Pohditaan ja määritetään vaihtoehtojen lukumäärää
- Vahvistetaan päättelykykyä ja taitoa perustella
- Opetellaan matemaattisen tekstin tulkitsemista ja tuottamista
- Opetellaan todistamisen perusteita
- Harjoitellaan väitelauseiden totuusarvon päättelyä
- Syvennetään algoritmista ajattelua
- Opitaan hyviä ohjelmointikäytäntöjä
- Sovelletaan itse tehtyjä tai valmiita tietokoneohjelmia osana matematiikan opiskelua (esimerkiksi geometriaohjelma)

S2 Luvut ja laskutoimitukset

Harjoitellaan peruslaskutoimituksia myös negatiivisilla luvuilla. Vahvistetaan laskutaitoa murtoluvuilla ja opitaan murtoluvun kertominen ja jakaminen murtoluvulla. Tutustutaan vastaluvun, käänteisluvun ja itseisarvon käsitteisiin. Lukualuetta laajennetaan reaalilukuihin. Perehdytään lukujen jaollisuuteen ja jaetaan lukuja alkutekijöihin. Syvennetään desimaalilukujen laskutoimituksien osaamista. Vahvistetaan ymmärrystä tarkan arvon ja likiarvon erosta sekä pyöristämisestä. Varmistetaan prosentin käsitteen ymmärtäminen. Harjoitellaan prosenttiosuuden laskemista ja prosenttiluvun osoittaman määrän laskemista kokonaisuudesta. Lisäksi opitaan laskemaan muuttunut arvo, perusarvo sekä muutos- ja vertailuprosentti. Harjoitellaan potenssilaskentaa, kun eksponenttina on kokonaisluku. Perehdytään neliöjuuren käsitteeseen ja käytetään neliöjuurta laskutoimituksissa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Vahvistetaan ymmärrystä tarkan arvon ja likiarvon erosta sekä pyöristämisestä
- Hyödynnetään prosenttiosuuden laskemista ja prosenttiluvun osoittaman määrän laskemista kokonaisuudesta
- Hyödynnetään muuttuneen arvon, perusarvon sekä muutos- ja vertailuprosentin ominaisuuksia
- Käytetään neliöjuurta laskutoimituksissa

S3 Algebra

Perehdytään muuttujan käsitteeseen ja lausekkeen arvon laskemiseen. Harjoitellaan potenssilausekkeiden sieventämistä. Tutustutaan polynomin käsitteeseen ja harjoitellaan polynomien yhteen-, vähennys- ja kertolaskua. Harjoitellaan muodostamaan lausekkeita ja sieventämään niitä. Muodostetaan ja ratkaistaan ensimmäisen asteen yhtälöitä ja vaillinaisia toisen asteen yhtälöitä. Ratkaistaan yhtälöpareja graafisesti ja algebrallisesti. Tutustutaan ensimmäisen asteen epäyhtälöihin ja ratkaistaan niitä. Syvennetään oppilaiden taitoa tutkia ja muodostaa lukujonoja. Käytetään verrantoa tehtävien ratkaisussa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Muodostetaan ja ratkaistaan ensimmäisen asteen yhtälöitä ja vaillinaisia toisen asteen yhtälöitä
- Ratkaistaan yhtälöpareja graafisesti ja algebrallisesti

S4 Funktiot

Kuvataan riippuvuuksia sekä graafisesti että algebrallisesti. Tutustutaan suoraan ja kääntäen verrannollisuuteen. Perehdytään funktion käsitteeseen. Piirretään suoria ja paraabeleja koordinaatistoon. Opitaan suoran kulmakertoimen ja vakiotermin käsitteet. Tulkitaan kuvaajia esimerkiksi tutkimalla funktion kasvamista ja vähenemistä. Määritetään funktioiden nollakohtia.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Osataan esittää riippuvuuksia sekä graafisesti että algebrallisesti
- Tutustutaan funktion käsitteeseen
- Piirretään suoria ja paraabeleja koordinaatistoon
- Opitaan suoran kulmakertoimen ja vakiotermin käsitteen
- Tulkitaan kuvaajaa esimerkiksi tutkimalla funktion kasvamista ja vähenemistä, ja määritetään funktioiden nollakohtia

S5 Geometria

Laajennetaan pisteen, janan, suoran ja kulman käsitteiden ymmärtämistä ja perehdytään viivan ja puolisuoran käsitteisiin. Tutkitaan suoriin, kulmiin ja monikulmioihin liittyviä ominaisuuksia. Vahvistetaan yhdenmuotoisuuden ja yhtenevyyden käsitteiden ymmärtämistä. Harjoitellaan geometrista konstruointia. Opitaan käyttämään Pythagoraan lausetta, Pythagoraan lauseen käänteislausetta ja trigonometrisia funktioita. Opitaan kehä- ja keskuskulma sekä tutustutaan Thaleen lauseeseen.

Lasketaan monikulmioiden piirejä ja pinta-aloja.

Harjoitellaan laskemaan ympyrän pinta-ala, kehän ja kaaren pituus sekä sektorin pinta-ala.

Tutkitaan kolmiulotteisia kappaleita. Opitaan laskemaan pallon, lieriön ja kartion pinta-aloja ja tilavuuksia.

Varmennetaan ja laajennetaan mittayksiköiden ja yksikkömuunnosten hallintaa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Sovelletaan Pythagoraan lausetta ja Pythagoraan käänteislausetta sekä opitaan käyttämään trigonometrisia funktioita
- Tutkitaan kolmiulotteisia kappaleita
- Opitaan laskemaan pallon, lieriön ja kartion pinta-aloja ja tilavuuksia
- Varmennetaan ja laajennetaan mittayksiköiden ja yksikkömuunnosten hallintaa

S6 Tietojen käsittely ja tilastot sekä todennäköisyys

Syvennetään oppilaiden taitoja kerätä, jäsentää ja analysoida tietoa. Varmistetaan keskiarvon ja tyyppiarvon ymmärtäminen. Harjoitellaan määrittämään frekvenssi, suhteellinen frekvenssi ja mediaani. Tutustutaan hajonnan käsitteeseen. Tulkitaan ja tuotetaan erilaisia diagrammeja. Lasketaan todennäköisyyksiä.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Syvennetään taitoa kerätä, jäsentää ja analysoida tietoa
- Varmistetaan keskiarvon ja tyyppiarvon ymmärtämistä
- Harjoitellaan määrittämään frekvenssi, suhteellinen frekvenssi ja mediaani
- Tutustutaan hajonnan käsitteeseen
- Tulkitaan ja tuotetaan erilaisia diagrammeja
- Harjoitellaan käyttämään taulukkolaskentaohjelmaa
- Lasketaan todennäköisyyksiä

T2 kannustaa oppilasta ottamaan vastuuta matematiikan oppimisesta sekä yksin että yhdessä toimien

- Oppilas ottaa vastuuta omasta oppimisestaan ja osallistuu rakentavasti ryhmän toimintaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas kykenee ohjattuna aloittamaan työskentelyn ja ylläpitämään sitä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas työskentelee osin itsenäisesti ja saattaa työskentelyn ohjattuna loppuun. Oppilas osallistuu ryhmän toimintaan vaihtelevasti.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas ottaa vastuuta omasta oppimisestaan ja osallistuu rakentavasti ryhmän toimintaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas ottaa vastuuta ryhmän toiminnasta ja pyrkii kehittämään koko ryhmän osaamista.

S1 Ajattelun taidot ja menetelmät

Harjoitellaan loogista ajattelua vaativia toimintoja kuten sääntöjen ja riippuvuuksien etsimistä ja esittämistä täsmällisesti. Pohditaan ja määritetään vaihtoehtojen lukumääriä. Vahvistetaan oppilaiden päättelykykyä ja taitoa perustella. Harjoitellaan matemaattisen tekstin tulkitsemista ja tuottamista. Tutustutaan todistamisen perusteisiin. Harjoitellaan väitelauseiden totuusarvon päättelyä. Syvennetään algoritmista ajattelua. Ohjelmoidaan ja samalla harjoitellaan hyviä ohjelmointikäytäntöjä. Sovelletaan itse tehtyjä tai valmiita tietokoneohjelmia osana matematiikan opiskelua.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Opetellaan loogista ajattelua vaativia toimintoja, kuten sääntöjen ja riippuvuuksien etsimistä ja esittämistä täsmällisesti
- Pohditaan ja määritetään vaihtoehtojen lukumäärää
- Vahvistetaan päättelykykyä ja taitoa perustella
- Opetellaan matemaattisen tekstin tulkitsemista ja tuottamista
- Opetellaan todistamisen perusteita
- Harjoitellaan väitelauseiden totuusarvon päättelyä
- Syvennetään algoritmista ajattelua
- Opitaan hyviä ohjelmointikäytäntöjä
- Sovelletaan itse tehtyjä tai valmiita tietokoneohjelmia osana matematiikan opiskelua (esimerkiksi geometriaohjelma)

S2 Luvut ja laskutoimitukset

Harjoitellaan peruslaskutoimituksia myös negatiivisilla luvuilla. Vahvistetaan laskutaitoa murtoluvuilla ja opitaan murtoluvun kertominen ja jakaminen murtoluvulla. Tutustutaan vastaluvun, käänteisluvun ja itseisarvon käsitteisiin. Lukualuetta laajennetaan reaalilukuihin. Perehdytään lukujen jaollisuuteen ja jaetaan lukuja alkutekijöihin. Syvennetään desimaalilukujen laskutoimituksien osaamista. Vahvistetaan ymmärrystä tarkan arvon ja likiarvon erosta sekä pyöristämisestä. Varmistetaan prosentin käsitteen ymmärtäminen. Harjoitellaan prosenttiosuuden laskemista ja prosenttiluvun osoittaman määrän laskemista kokonaisuudesta. Lisäksi opitaan laskemaan muuttunut arvo, perusarvo sekä muutos- ja vertailuprosentti. Harjoitellaan potenssilaskentaa, kun eksponenttina on kokonaisluku. Perehdytään neliöjuuren käsitteeseen ja käytetään neliöjuurta laskutoimituksissa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Vahvistetaan ymmärrystä tarkan arvon ja likiarvon erosta sekä pyöristämisestä
- Hyödynnetään prosenttiosuuden laskemista ja prosenttiluvun osoittaman määrän laskemista kokonaisuudesta
- Hyödynnetään muuttuneen arvon, perusarvon sekä muutos- ja vertailuprosentin ominaisuuksia
- Käytetään neliöjuurta laskutoimituksissa

S3 Algebra

Perehdytään muuttujan käsitteeseen ja lausekkeen arvon laskemiseen. Harjoitellaan potenssilausekkeiden sieventämistä. Tutustutaan polynomin käsitteeseen ja harjoitellaan polynomien yhteen-, vähennys- ja kertolaskua. Harjoitellaan muodostamaan lausekkeita ja sieventämään niitä. Muodostetaan ja ratkaistaan ensimmäisen asteen yhtälöitä ja vaillinaisia toisen asteen yhtälöitä. Ratkaistaan yhtälöpareja graafisesti ja algebrallisesti. Tutustutaan ensimmäisen asteen epäyhtälöihin ja ratkaistaan niitä. Syvennetään oppilaiden taitoa tutkia ja muodostaa lukujonoja. Käytetään verrantoa tehtävien ratkaisussa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Muodostetaan ja ratkaistaan ensimmäisen asteen yhtälöitä ja vaillinaisia toisen asteen yhtälöitä
- Ratkaistaan yhtälöpareja graafisesti ja algebrallisesti

S4 Funktiot

Kuvataan riippuvuuksia sekä graafisesti että algebrallisesti. Tutustutaan suoraan ja kääntäen verrannollisuuteen. Perehdytään funktion käsitteeseen. Piirretään suoria ja paraabeleja koordinaatistoon. Opitaan suoran kulmakertoimen ja vakiotermin käsitteet. Tulkitaan kuvaajia esimerkiksi tutkimalla funktion kasvamista ja vähenemistä. Määritetään funktioiden nollakohtia.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Osataan esittää riippuvuuksia sekä graafisesti että algebrallisesti
- Tutustutaan funktion käsitteeseen
- Piirretään suoria ja paraabeleja koordinaatistoon
- Opitaan suoran kulmakertoimen ja vakiotermin käsitteen
- Tulkitaan kuvaajaa esimerkiksi tutkimalla funktion kasvamista ja vähenemistä, ja määritetään funktioiden nollakohtia

S5 Geometria

Laajennetaan pisteen, janan, suoran ja kulman käsitteiden ymmärtämistä ja perehdytään viivan ja puolisuoran käsitteisiin. Tutkitaan suoriin, kulmiin ja monikulmioihin liittyviä ominaisuuksia. Vahvistetaan yhdenmuotoisuuden ja yhtenevyyden käsitteiden ymmärtämistä. Harjoitellaan geometrista konstruointia. Opitaan käyttämään Pythagoraan lausetta, Pythagoraan lauseen käänteislausetta ja trigonometrisia funktioita. Opitaan kehä- ja keskuskulma sekä tutustutaan Thaleen lauseeseen.

Lasketaan monikulmioiden piirejä ja pinta-aloja.

Harjoitellaan laskemaan ympyrän pinta-ala, kehän ja kaaren pituus sekä sektorin pinta-ala.

Tutkitaan kolmiulotteisia kappaleita. Opitaan laskemaan pallon, lieriön ja kartion pinta-aloja ja tilavuuksia.

Varmennetaan ja laajennetaan mittayksiköiden ja yksikkömuunnosten hallintaa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Sovelletaan Pythagoraan lausetta ja Pythagoraan käänteislausetta sekä opitaan käyttämään trigonometrisia funktioita
- Tutkitaan kolmiulotteisia kappaleita
- Opitaan laskemaan pallon, lieriön ja kartion pinta-aloja ja tilavuuksia
- Varmennetaan ja laajennetaan mittayksiköiden ja yksikkömuunnosten hallintaa

S6 Tietojen käsittely ja tilastot sekä todennäköisyys

Syvennetään oppilaiden taitoja kerätä, jäsentää ja analysoida tietoa. Varmistetaan keskiarvon ja tyyppiarvon ymmärtäminen. Harjoitellaan määrittämään frekvenssi, suhteellinen frekvenssi ja mediaani. Tutustutaan hajonnan käsitteeseen. Tulkitaan ja tuotetaan erilaisia diagrammeja. Lasketaan todennäköisyyksiä.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Syvennetään taitoa kerätä, jäsentää ja analysoida tietoa
- Varmistetaan keskiarvon ja tyyppiarvon ymmärtämistä

- Harjoitellaan määrittämään frekvenssi, suhteellinen frekvenssi ja mediaani
- Tutustutaan hajonnan käsitteeseen
- Tulkitaan ja tuotetaan erilaisia diagrammeja
- Harjoitellaan käyttämään taulukkolaskentaohjelmaa
- Lasketaan todennäköisyyksiä

T3 ohjata oppilasta havaitsemaan ja ymmärtämään oppimiensa asioiden välisiä yhteyksiä

- Oppilas havaitsee ja selittää oppimiensa asioiden välisiä yhteyksiä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas havaitsee ohjattuna opittavien asioiden välisiä yhteyksiä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas havaitsee ja kuvailee oppimiensa asioiden välisiä yhteyksiä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas löytää ja selittää perustellen oppimiensa asioiden välisiä yhteyksiä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas yhdistää oppimiaan asioita ja kuvailee, mistä opittujen asioiden yhteys johtuu.

S1 Ajattelun taidot ja menetelmät

Harjoitellaan loogista ajattelua vaativia toimintoja kuten sääntöjen ja riippuvuuksien etsimistä ja esittämistä täsmällisesti. Pohditaan ja määritetään vaihtoehtojen lukumääriä. Vahvistetaan oppilaiden päättelykykyä ja taitoa perustella. Harjoitellaan matemaattisen tekstin tulkitsemista ja tuottamista. Tutustutaan todistamisen perusteisiin. Harjoitellaan väitelauseiden totuusarvon päättelyä. Syvennetään algoritmista ajattelua. Ohjelmoidaan ja samalla harjoitellaan hyviä ohjelmointikäytäntöjä. Sovelletaan itse tehtyjä tai valmiita tietokoneohjelmia osana matematiikan opiskelua.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Opetellaan loogista ajattelua vaativia toimintoja, kuten sääntöjen ja riippuvuuksien etsimistä ja esittämistä täsmällisesti
- Pohditaan ja määritetään vaihtoehtojen lukumäärää
- Vahvistetaan päättelykykyä ja taitoa perustella
- Opetellaan matemaattisen tekstin tulkitsemista ja tuottamista
- Opetellaan todistamisen perusteita
- Harjoitellaan väitelauseiden totuusarvon päättelyä
- Syvennetään algoritmista ajattelua
- Opitaan hyviä ohjelmointikäytäntöjä
- Sovelletaan itse tehtyjä tai valmiita tietokoneohjelmia osana matematiikan opiskelua (esimerkiksi geometriaohjelma)

S2 Luvut ja laskutoimitukset

Harjoitellaan peruslaskutoimituksia myös negatiivisilla luvuilla. Vahvistetaan laskutaitoa murtoluvuilla ja opitaan murtoluvun kertominen ja jakaminen murtoluvulla. Tutustutaan vastaluvun, käänteisluvun ja itseisarvon käsitteisiin. Lukualuetta laajennetaan reaalilukuihin.

Perehdytään lukujen jaollisuuteen ja jaetaan lukuja alkutekijöihin. Syvennetään desimaalilukujen laskutoimituksien osaamista. Vahvistetaan ymmärrystä tarkan arvon ja likiarvon erosta sekä pyöristämisestä. Varmistetaan prosentin käsitteen ymmärtäminen. Harjoitellaan prosenttiosuuden laskemista ja prosenttiluvun osoittaman määrän laskemista kokonaisuudesta. Lisäksi opitaan laskemaan muuttunut arvo, perusarvo sekä muutos- ja vertailuprosentti. Harjoitellaan potenssilaskentaa, kun eksponenttina on kokonaisluku. Perehdytään neliöjuuren käsitteeseen ja käytetään neliöjuurta laskutoimituksissa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Vahvistetaan ymmärrystä tarkan arvon ja likiarvon erosta sekä pyöristämisestä
- Hyödynnetään prosenttiosuuden laskemista ja prosenttiluvun osoittaman määrän laskemista kokonaisuudesta
- Hyödynnetään muuttuneen arvon, perusarvon sekä muutos- ja vertailuprosentin ominaisuuksia
- Käytetään neliöjuurta laskutoimituksissa

S3 Algebra

Perehdytään muuttujan käsitteeseen ja lausekkeen arvon laskemiseen. Harjoitellaan potenssilausekkeiden sieventämistä. Tutustutaan polynomin käsitteeseen ja harjoitellaan polynomien yhteen-, vähennys- ja kertolaskua. Harjoitellaan muodostamaan lausekkeita ja sieventämään niitä. Muodostetaan ja ratkaistaan ensimmäisen asteen yhtälöitä ja vaillinaisia toisen asteen yhtälöitä. Ratkaistaan yhtälöpareja graafisesti ja algebrallisesti. Tutustutaan ensimmäisen asteen epäyhtälöihin ja ratkaistaan niitä. Syvennetään oppilaiden taitoa tutkia ja muodostaa lukujonoja. Käytetään verrantoa tehtävien ratkaisussa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Muodostetaan ja ratkaistaan ensimmäisen asteen yhtälöitä ja vaillinaisia toisen asteen yhtälöitä
- Ratkaistaan yhtälöpareja graafisesti ja algebrallisesti

S4 Funktiot

Kuvataan riippuvuuksia sekä graafisesti että algebrallisesti. Tutustutaan suoraan ja kääntäen verrannollisuuteen. Perehdytään funktion käsitteeseen. Piirretään suoria ja paraabeleja koordinaatistoon. Opitaan suoran kulmakertoimen ja vakiotermin käsitteet. Tulkitaan kuvaajia esimerkiksi tutkimalla funktion kasvamista ja vähenemistä. Määritetään funktioiden nollakohtia.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Osataan esittää riippuvuuksia sekä graafisesti että algebrallisesti
- Tutustutaan funktion käsitteeseen
- Piirretään suoria ja paraabeleja koordinaatistoon
- Opitaan suoran kulmakertoimen ja vakiotermin käsitteen
- Tulkitaan kuvaajaa esimerkiksi tutkimalla funktion kasvamista ja vähenemistä, ja määritetään funktioiden nollakohtia

S5 Geometria

Laajennetaan pisteen, janan, suoran ja kulman käsitteiden ymmärtämistä ja perehdytään viivan ja puolisuoran käsitteisiin. Tutkitaan suoriin, kulmiin ja monikulmioihin liittyviä ominaisuuksia. Vahvistetaan yhdenmuotoisuuden ja yhtenevyyden käsitteiden ymmärtämistä. Harjoitellaan geometrista konstruointia. Opitaan käyttämään Pythagoraan lausetta, Pythagoraan lauseen käänteislausetta ja trigonometrisia funktioita. Opitaan kehä- ja keskuskulma sekä tutustutaan Thaleen lauseeseen.

Lasketaan monikulmioiden piirejä ja pinta-aloja.

Harjoitellaan laskemaan ympyrän pinta-ala, kehän ja kaaren pituus sekä sektorin pinta-ala.

Tutkitaan kolmiulotteisia kappaleita. Opitaan laskemaan pallon, lieriön ja kartion pinta-aloja ja tilavuuksia.

Varmennetaan ja laajennetaan mittayksiköiden ja yksikkömuunnosten hallintaa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Sovelletaan Pythagoraan lausetta ja Pythagoraan käänteislausetta sekä opitaan käyttämään trigonometrisia funktioita
- Tutkitaan kolmiulotteisia kappaleita
- Opitaan laskemaan pallon, lieriön ja kartion pinta-aloja ja tilavuuksia
- Varmennetaan ja laajennetaan mittayksiköiden ja yksikkömuunnosten hallintaa

S6 Tietojen käsittely ja tilastot sekä todennäköisyys

Syvennetään oppilaiden taitoja kerätä, jäsentää ja analysoida tietoa. Varmistetaan keskiarvon ja tyyppiarvon ymmärtäminen. Harjoitellaan määrittämään frekvenssi, suhteellinen frekvenssi ja mediaani. Tutustutaan hajonnan käsitteeseen. Tulkitaan ja tuotetaan erilaisia diagrammeja. Lasketaan todennäköisyyksiä.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Syvennetään taitoa kerätä, jäsentää ja analysoida tietoa
- Varmistetaan keskiarvon ja tyyppiarvon ymmärtämistä
- Harjoitellaan määrittämään frekvenssi, suhteellinen frekvenssi ja mediaani
- Tutustutaan hajonnan käsitteeseen
- Tulkitaan ja tuotetaan erilaisia diagrammeja
- Harjoitellaan käyttämään taulukkolaskentaohjelmaa
- Lasketaan todennäköisyyksiä

T4 kannustaa oppilasta harjaantumaan täsmälliseen matemaattiseen ilmaisuun suullisesti ja kirjallisesti

- Oppilas osaa ilmaista matemaattista ajatteluaan sekä suullisesti että kirjallisesti

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas ilmaisee ohjattuna matemaattista ajatteluaan jollakin tavalla.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas ilmaisee matemaattista ajatteluaan joko suullisesti tai kirjallisesti.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas ilmaisee matemaattista ajatteluaan sekä suullisesti että kirjallisesti.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas ilmaisee perustellen matemaattista ajatteluaan.

S1 Ajattelun taidot ja menetelmät

Harjoitellaan loogista ajattelua vaativia toimintoja kuten sääntöjen ja riippuvuuksien etsimistä ja esittämistä täsmällisesti. Pohditaan ja määritetään vaihtoehtojen lukumääriä. Vahvistetaan oppilaiden päättelykykyä ja taitoa perustella. Harjoitellaan matemaattisen tekstin tulkitsemista ja tuottamista. Tutustutaan todistamisen perusteisiin. Harjoitellaan väitelauseiden totuusarvon päättelyä. Syvennetään algoritmista ajattelua. Ohjelmoidaan ja samalla harjoitellaan hyviä ohjelmointikäytäntöjä. Sovelletaan itse tehtyjä tai valmiita tietokoneohjelmia osana matematiikan opiskelua.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Opetellaan loogista ajattelua vaativia toimintoja, kuten sääntöjen ja riippuvuuksien etsimistä ja esittämistä täsmällisesti
- Pohditaan ja määritetään vaihtoehtojen lukumäärää
- Vahvistetaan päättelykykyä ja taitoa perustella
- Opetellaan matemaattisen tekstin tulkitsemista ja tuottamista
- Opetellaan todistamisen perusteita
- Harjoitellaan väitelauseiden totuusarvon päättelyä
- Syvennetään algoritmista ajattelua
- Opitaan hyviä ohjelmointikäytäntöjä
- Sovelletaan itse tehtyjä tai valmiita tietokoneohjelmia osana matematiikan opiskelua (esimerkiksi geometriaohjelma)

S2 Luvut ja laskutoimitukset

Harjoitellaan peruslaskutoimituksia myös negatiivisilla luvuilla. Vahvistetaan laskutaitoa murtoluvuilla ja opitaan murtoluvun kertominen ja jakaminen murtoluvulla. Tutustutaan vastaluvun, käänteisluvun ja itseisarvon käsitteisiin. Lukualuetta laajennetaan reaalilukuihin. Perehdytään lukujen jaollisuuteen ja jaetaan lukuja alkutekijöihin. Syvennetään desimaalilukujen laskutoimituksien osaamista. Vahvistetaan ymmärrystä tarkan arvon ja likiarvon erosta sekä pyöristämisestä. Varmistetaan prosentin käsitteen ymmärtäminen. Harjoitellaan prosenttiosuuden laskemista ja prosenttiluvun osoittaman määrän laskemista kokonaisuudesta. Lisäksi opitaan laskemaan muuttunut arvo, perusarvo sekä muutos- ja vertailuprosentti. Harjoitellaan potenssilaskentaa, kun eksponenttina on kokonaisluku. Perehdytään neliöjuuren käsitteeseen ja käytetään neliöjuurta laskutoimituksissa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Vahvistetaan ymmärrystä tarkan arvon ja likiarvon erosta sekä pyöristämisestä

- Hyödynnetään prosenttiosuuden laskemista ja prosenttiluvun osoittaman määrän laskemista kokonaisuudesta
- Hyödynnetään muuttuneen arvon, perusarvon sekä muutos- ja vertailuprosentin ominaisuuksia
- Käytetään neliöjuurta laskutoimituksissa

S3 Algebra

Perehdytään muuttujan käsitteeseen ja lausekkeen arvon laskemiseen. Harjoitellaan potenssilausekkeiden sieventämistä. Tutustutaan polynomin käsitteeseen ja harjoitellaan polynomien yhteen-, vähennys- ja kertolaskua. Harjoitellaan muodostamaan lausekkeita ja sieventämään niitä. Muodostetaan ja ratkaistaan ensimmäisen asteen yhtälöitä ja vaillinaisia toisen asteen yhtälöitä. Ratkaistaan yhtälöpareja graafisesti ja algebrallisesti. Tutustutaan ensimmäisen asteen epäyhtälöihin ja ratkaistaan niitä. Syvennetään oppilaiden taitoa tutkia ja muodostaa lukujonoja. Käytetään verrantoa tehtävien ratkaisussa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Muodostetaan ja ratkaistaan ensimmäisen asteen yhtälöitä ja vaillinaisia toisen asteen yhtälöitä
- Ratkaistaan yhtälöpareja graafisesti ja algebrallisesti

S4 Funktiot

Kuvataan riippuvuuksia sekä graafisesti että algebrallisesti. Tutustutaan suoraan ja kääntäen verrannollisuuteen. Perehdytään funktion käsitteeseen. Piirretään suoria ja paraabeleja koordinaatistoon. Opitaan suoran kulmakertoimen ja vakiotermin käsitteet. Tulkitaan kuvaajia esimerkiksi tutkimalla funktion kasvamista ja vähenemistä. Määritetään funktioiden nollakohtia.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Osataan esittää riippuvuuksia sekä graafisesti että algebrallisesti
- Tutustutaan funktion käsitteeseen
- Piirretään suoria ja paraabeleja koordinaatistoon
- Opitaan suoran kulmakertoimen ja vakiotermin käsitteen
- Tulkitaan kuvaajaa esimerkiksi tutkimalla funktion kasvamista ja vähenemistä, ja määritetään funktioiden nollakohtia

S5 Geometria

Laajennetaan pisteen, janan, suoran ja kulman käsitteiden ymmärtämistä ja perehdytään viivan ja puolisuoran käsitteisiin. Tutkitaan suoriin, kulmiin ja monikulmioihin liittyviä ominaisuuksia. Vahvistetaan yhdenmuotoisuuden ja yhtenevyyden käsitteiden ymmärtämistä. Harjoitellaan geometrista konstruointia. Opitaan käyttämään Pythagoraan lausetta, Pythagoraan lauseen käänteislausetta ja trigonometrisia funktioita. Opitaan kehä- ja keskuskulma sekä tutustutaan Thaleen lauseeseen.

Lasketaan monikulmioiden piirejä ja pinta-aloja.

Harjoitellaan laskemaan ympyrän pinta-ala, kehän ja kaaren pituus sekä sektorin pinta-ala.

Tutkitaan kolmiulotteisia kappaleita. Opitaan laskemaan pallon, lieriön ja kartion pinta-aloja ja tilavuuksia.

Varmennetaan ja laajennetaan mittayksiköiden ja yksikkömuunnosten hallintaa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Sovelletaan Pythagoraan lausetta ja Pythagoraan käänteislausetta sekä opitaan käyttämään trigonometrisia funktioita
- Tutkitaan kolmiulotteisia kappaleita
- Opitaan laskemaan pallon, lieriön ja kartion pinta-aloja ja tilavuuksia
- Varmennetaan ja laajennetaan mittayksiköiden ja yksikkömuunnosten hallintaa

S6 Tietojen käsittely ja tilastot sekä todennäköisyys

Syvennetään oppilaiden taitoja kerätä, jäsentää ja analysoida tietoa. Varmistetaan keskiarvon ja tyyppiarvon ymmärtäminen. Harjoitellaan määrittämään frekvenssi, suhteellinen frekvenssi ja mediaani. Tutustutaan hajonnan käsitteeseen. Tulkitaan ja tuotetaan erilaisia diagrammeja. Lasketaan todennäköisyyksiä.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Syvennetään taitoa kerätä, jäsentää ja analysoida tietoa
- Varmistetaan keskiarvon ja tyyppiarvon ymmärtämistä
- Harjoitellaan määrittämään frekvenssi, suhteellinen frekvenssi ja mediaani
- Tutustutaan hajonnan käsitteeseen
- Tulkitaan ja tuotetaan erilaisia diagrammeja
- Harjoitellaan käyttämään taulukkolaskentaohjelmaa
- Lasketaan todennäköisyyksiä

T5 tukea oppilasta loogista ja luovaa ajattelua vaativien matemaattisten tehtävien ratkaisemisessa ja siinä tarvittavien taitojen kehittämisessä

- Oppilas osaa jäsentää ongelmia ja ratkaista niitä matemaattista ajattelua ja oppimiaan taitoja hyödyntäen.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas jäsentää ohjattuna ongelmia ja ratkaisee osia ongelmasta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa poimia annetusta ongelmasta matemaattisen informaation ja ratkaisee ohjattuna ongelmia.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas jäsentää ja ratkaisee loogista ja luovaa ajattelua vaativia ongelmia.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas tutkii, onko olemassa muita ratkaisuvaihtoehtoja.

S1 Ajattelun taidot ja menetelmät

Harjoitellaan loogista ajattelua vaativia toimintoja kuten sääntöjen ja riippuvuuksien etsimistä ja esittämistä täsmällisesti. Pohditaan ja määritetään vaihtoehtojen lukumääriä. Vahvistetaan

oppilaiden päättelykykyä ja taitoa perustella. Harjoitellaan matemaattisen tekstin tulkitsemista ja tuottamista. Tutustutaan todistamisen perusteisiin. Harjoitellaan väitelauseiden totuusarvon päättelyä. Syvennetään algoritmista ajattelua. Ohjelmoidaan ja samalla harjoitellaan hyviä ohjelmointikäytäntöjä. Sovelletaan itse tehtyjä tai valmiita tietokoneohjelmia osana matematiikan opiskelua.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Opetellaan loogista ajattelua vaativia toimintoja, kuten sääntöjen ja riippuvuuksien etsimistä ja esittämistä täsmällisesti
- Pohditaan ja määritetään vaihtoehtojen lukumäärää
- Vahvistetaan päättelykykyä ja taitoa perustella
- Opetellaan matemaattisen tekstin tulkitsemista ja tuottamista
- Opetellaan todistamisen perusteita
- Harjoitellaan väitelauseiden totuusarvon päättelyä
- Syvennetään algoritmista ajattelua
- Opitaan hyviä ohjelmointikäytäntöjä
- Sovelletaan itse tehtyjä tai valmiita tietokoneohjelmia osana matematiikan opiskelua (esimerkiksi geometriaohjelma)

S2 Luvut ja laskutoimitukset

Harjoitellaan peruslaskutoimituksia myös negatiivisilla luvuilla. Vahvistetaan laskutaitoa murtoluvuilla ja opitaan murtoluvun kertominen ja jakaminen murtoluvulla. Tutustutaan vastaluvun, käänteisluvun ja itseisarvon käsitteisiin. Lukualuetta laajennetaan reaalilukuihin. Perehdytään lukujen jaollisuuteen ja jaetaan lukuja alkutekijöihin. Syvennetään desimaalilukujen laskutoimituksien osaamista. Vahvistetaan ymmärrystä tarkan arvon ja likiarvon erosta sekä pyöristämisestä. Varmistetaan prosentin käsitteen ymmärtäminen. Harjoitellaan prosenttiosuuden laskemista ja prosenttiluvun osoittaman määrän laskemista kokonaisuudesta. Lisäksi opitaan laskemaan muuttunut arvo, perusarvo sekä muutos- ja vertailuprosentti. Harjoitellaan potenssilaskentaa, kun eksponenttina on kokonaisluku. Perehdytään neliöjuuren käsitteeseen ja käytetään neliöjuurta laskutoimituksissa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Vahvistetaan ymmärrystä tarkan arvon ja likiarvon erosta sekä pyöristämisestä
- Hyödynnetään prosenttiosuuden laskemista ja prosenttiluvun osoittaman määrän laskemista kokonaisuudesta
- Hyödynnetään muuttuneen arvon, perusarvon sekä muutos- ja vertailuprosentin ominaisuuksia
- Käytetään neliöjuurta laskutoimituksissa

S3 Algebra

Perehdytään muuttujan käsitteeseen ja lausekkeen arvon laskemiseen. Harjoitellaan potenssilausekkeiden sieventämistä. Tutustutaan polynomin käsitteeseen ja harjoitellaan polynomien yhteen-, vähennys- ja kertolaskua. Harjoitellaan muodostamaan lausekkeita ja sieventämään niitä. Muodostetaan ja ratkaistaan ensimmäisen asteen yhtälöitä ja vaillinaisia toisen asteen yhtälöitä. Ratkaistaan yhtälöpareja graafisesti ja algebrallisesti. Tutustutaan ensimmäisen asteen epäyhtälöihin ja ratkaistaan niitä. Syvennetään oppilaiden taitoa tutkia ja muodostaa lukujonoja. Käytetään verrantoa tehtävien ratkaisussa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Muodostetaan ja ratkaistaan ensimmäisen asteen yhtälöitä ja vaillinaisia toisen asteen yhtälöitä
- Ratkaistaan yhtälöpareja graafisesti ja algebrallisesti

S4 Funktiot

Kuvataan riippuvuuksia sekä graafisesti että algebrallisesti. Tutustutaan suoraan ja kääntäen verrannollisuuteen. Perehdytään funktion käsitteeseen. Piirretään suoria ja paraabeleja koordinaatistoon. Opitaan suoran kulmakertoimen ja vakiotermin käsitteet. Tulkitaan kuvaajia esimerkiksi tutkimalla funktion kasvamista ja vähenemistä. Määritetään funktioiden nollakohtia.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Osataan esittää riippuvuuksia sekä graafisesti että algebrallisesti
- Tutustutaan funktion käsitteeseen
- Piirretään suoria ja paraabeleja koordinaatistoon
- Opitaan suoran kulmakertoimen ja vakiotermin käsitteen
- Tulkitaan kuvaajaa esimerkiksi tutkimalla funktion kasvamista ja vähenemistä, ja määritetään funktioiden nollakohtia

S5 Geometria

Laajennetaan pisteen, janan, suoran ja kulman käsitteiden ymmärtämistä ja perehdytään viivan ja puolisuoran käsitteisiin. Tutkitaan suoriin, kulmiin ja monikulmioihin liittyviä ominaisuuksia. Vahvistetaan yhdenmuotoisuuden ja yhtenevyyden käsitteiden ymmärtämistä. Harjoitellaan geometrista konstruointia. Opitaan käyttämään Pythagoraan lausetta, Pythagoraan lauseen käänteislausetta ja trigonometrisia funktioita. Opitaan kehä- ja keskuskulma sekä tutustutaan Thaleen lauseeseen.

Lasketaan monikulmioiden piirejä ja pinta-aloja.

Harjoitellaan laskemaan ympyrän pinta-ala, kehän ja kaaren pituus sekä sektorin pinta-ala.

Tutkitaan kolmiulotteisia kappaleita. Opitaan laskemaan pallon, lieriön ja kartion pinta-aloja ja tilavuuksia.

Varmennetaan ja laajennetaan mittayksiköiden ja yksikkömuunnosten hallintaa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Sovelletaan Pythagoraan lausetta ja Pythagoraan käänteislausetta sekä opitaan käyttämään trigonometrisia funktioita
- Tutkitaan kolmiulotteisia kappaleita
- Opitaan laskemaan pallon, lieriön ja kartion pinta-aloja ja tilavuuksia
- Varmennetaan ja laajennetaan mittayksiköiden ja yksikkömuunnosten hallintaa

S6 Tietojen käsittely ja tilastot sekä todennäköisyys

Syvennetään oppilaiden taitoja kerätä, jäsentää ja analysoida tietoa. Varmistetaan keskiarvon ja tyyppiarvon ymmärtäminen. Harjoitellaan määrittämään frekvenssi, suhteellinen frekvenssi

ja mediaani. Tutustutaan hajonnan käsitteeseen. Tulkitaan ja tuotetaan erilaisia diagrammeja. Lasketaan todennäköisyyksiä.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Syvennetään taitoa kerätä, jäsentää ja analysoida tietoa
- Varmistetaan keskiarvon ja tyyppiarvon ymmärtämistä
- Harjoitellaan määrittämään frekvenssi, suhteellinen frekvenssi ja mediaani
- Tutustutaan hajonnan käsitteeseen
- Tulkitaan ja tuotetaan erilaisia diagrammeja
- Harjoitellaan käyttämään taulukkolaskentaohjelmaa
- Lasketaan todennäköisyyksiä

T6 ohjata oppilasta arvioimaan ja kehittämään matemaattisia ratkaisujaan sekä tarkastelemaan kriittisesti tuloksen mielekkyyttä

- Oppilas osaa arvioida matemaattista ratkaisuaan ja tarkastelee kriittisesti tuloksen mielekkyyttä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas selittää ohjattuna tuottamansa ratkaisun ja pohtii ohjattuna tuloksen mielekkyyttä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas selittää laatimansa ratkaisun, pohtii tuloksen mielekkyyttä ja arvioi ohjattuna ratkaisuaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas tarkastelee kriittisesti matemaattista ratkaisuaan ja tuloksen mielekkyyttä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas arvioi ja tarvittaessa kehittää ratkaisuaan.

S1 Ajattelun taidot ja menetelmät

Harjoitellaan loogista ajattelua vaativia toimintoja kuten sääntöjen ja riippuvuuksien etsimistä ja esittämistä täsmällisesti. Pohditaan ja määritetään vaihtoehtojen lukumääriä. Vahvistetaan oppilaiden päättelykykyä ja taitoa perustella. Harjoitellaan matemaattisen tekstin tulkitsemista ja tuottamista. Tutustutaan todistamisen perusteisiin. Harjoitellaan väitelauseiden totuusarvon päättelyä. Syvennetään algoritmista ajattelua. Ohjelmoidaan ja samalla harjoitellaan hyviä ohjelmointikäytäntöjä. Sovelletaan itse tehtyjä tai valmiita tietokoneohjelmia osana matematiikan opiskelua.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Opetellaan loogista ajattelua vaativia toimintoja, kuten sääntöjen ja riippuvuuksien etsimistä ja esittämistä täsmällisesti
- Pohditaan ja määritetään vaihtoehtojen lukumäärää
- Vahvistetaan päättelykykyä ja taitoa perustella
- Opetellaan matemaattisen tekstin tulkitsemista ja tuottamista
- Opetellaan todistamisen perusteita

- Harjoitellaan väitelauseiden totuusarvon päättelyä
- Syvennetään algoritmista ajattelua
- Opitaan hyviä ohjelmointikäytäntöjä
- Sovelletaan itse tehtyjä tai valmiita tietokoneohjelmia osana matematiikan opiskelua (esimerkiksi geometriaohjelma)

S2 Luvut ja laskutoimitukset

Harjoitellaan peruslaskutoimituksia myös negatiivisilla luvuilla. Vahvistetaan laskutaitoa murtoluvuilla ja opitaan murtoluvun kertominen ja jakaminen murtoluvulla. Tutustutaan vastaluvun, käänteisluvun ja itseisarvon käsitteisiin. Lukualuetta laajennetaan reaalilukuihin. Perehdytään lukujen jaollisuuteen ja jaetaan lukuja alkutekijöihin. Syvennetään desimaalilukujen laskutoimituksien osaamista. Vahvistetaan ymmärrystä tarkan arvon ja likiarvon erosta sekä pyöristämisestä. Varmistetaan prosentin käsitteen ymmärtäminen. Harjoitellaan prosenttiosuuden laskemista ja prosenttiluvun osoittaman määrän laskemista kokonaisuudesta. Lisäksi opitaan laskemaan muuttunut arvo, perusarvo sekä muutos- ja vertailuprosentti. Harjoitellaan potenssilaskentaa, kun eksponenttina on kokonaisluku. Perehdytään neliöjuuren käsitteeseen ja käytetään neliöjuurta laskutoimituksissa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Vahvistetaan ymmärrystä tarkan arvon ja likiarvon erosta sekä pyöristämisestä
- Hyödynnetään prosenttiosuuden laskemista ja prosenttiluvun osoittaman määrän laskemista kokonaisuudesta
- Hyödynnetään muuttuneen arvon, perusarvon sekä muutos- ja vertailuprosentin ominaisuuksia
- Käytetään neliöjuurta laskutoimituksissa

S3 Algebra

Perehdytään muuttujan käsitteeseen ja lausekkeen arvon laskemiseen. Harjoitellaan potenssilausekkeiden sieventämistä. Tutustutaan polynomin käsitteeseen ja harjoitellaan polynomien yhteen-, vähennys- ja kertolaskua. Harjoitellaan muodostamaan lausekkeita ja sieventämään niitä. Muodostetaan ja ratkaistaan ensimmäisen asteen yhtälöitä ja vaillinaisia toisen asteen yhtälöitä. Ratkaistaan yhtälöpareja graafisesti ja algebrallisesti. Tutustutaan ensimmäisen asteen epäyhtälöihin ja ratkaistaan niitä. Syvennetään oppilaiden taitoa tutkia ja muodostaa lukujonoja. Käytetään verrantoa tehtävien ratkaisussa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Muodostetaan ja ratkaistaan ensimmäisen asteen yhtälöitä ja vaillinaisia toisen asteen yhtälöitä
- Ratkaistaan yhtälöpareja graafisesti ja algebrallisesti

S4 Funktiot

Kuvataan riippuvuuksia sekä graafisesti että algebrallisesti. Tutustutaan suoraan ja kääntäen verrannollisuuteen. Perehdytään funktion käsitteeseen. Piirretään suoria ja paraabeleja koordinaatistoon. Opitaan suoran kulmakertoimen ja vakiotermin käsitteet. Tulkitaan kuvaajia esimerkiksi tutkimalla funktion kasvamista ja vähenemistä. Määritetään funktioiden nollakohtia.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Osataan esittää riippuvuuksia sekä graafisesti että algebrallisesti
- Tutustutaan funktion käsitteeseen
- Piirretään suoria ja paraabeleja koordinaatistoon
- Opitaan suoran kulmakertoimen ja vakiotermin käsitteen
- Tulkitaan kuvaajaa esimerkiksi tutkimalla funktion kasvamista ja vähenemistä, ja määritetään funktioiden nollakohtia

S5 Geometria

Laajennetaan pisteen, janan, suoran ja kulman käsitteiden ymmärtämistä ja perehdytään viivan ja puolisuoran käsitteisiin. Tutkitaan suoriin, kulmiin ja monikulmioihin liittyviä ominaisuuksia. Vahvistetaan yhdenmuotoisuuden ja yhtenevyyden käsitteiden ymmärtämistä. Harjoitellaan geometrista konstruointia. Opitaan käyttämään Pythagoraan lausetta, Pythagoraan lauseen käänteislausetta ja trigonometrisia funktioita. Opitaan kehä- ja keskuskulma sekä tutustutaan Thaleen lauseeseen.

Lasketaan monikulmioiden piirejä ja pinta-aloja.

Harjoitellaan laskemaan ympyrän pinta-ala, kehän ja kaaren pituus sekä sektorin pinta-ala.

Tutkitaan kolmiulotteisia kappaleita. Opitaan laskemaan pallon, lieriön ja kartion pinta-aloja ja tilavuuksia.

Varmennetaan ja laajennetaan mittayksiköiden ja yksikkömuunnosten hallintaa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Sovelletaan Pythagoraan lausetta ja Pythagoraan käänteislausetta sekä opitaan käyttämään trigonometrisia funktioita
- Tutkitaan kolmiulotteisia kappaleita
- Opitaan laskemaan pallon, lieriön ja kartion pinta-aloja ja tilavuuksia
- Varmennetaan ja laajennetaan mittayksiköiden ja yksikkömuunnosten hallintaa

S6 Tietojen käsittely ja tilastot sekä todennäköisyys

Syvennetään oppilaiden taitoja kerätä, jäsentää ja analysoida tietoa. Varmistetaan keskiarvon ja tyyppiarvon ymmärtäminen. Harjoitellaan määrittämään frekvenssi, suhteellinen frekvenssi ja mediaani. Tutustutaan hajonnan käsitteeseen. Tulkitaan ja tuotetaan erilaisia diagrammeja. Lasketaan todennäköisyyksiä.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Syvennetään taitoa kerätä, jäsentää ja analysoida tietoa
- Varmistetaan keskiarvon ja tyyppiarvon ymmärtämistä
- Harjoitellaan määrittämään frekvenssi, suhteellinen frekvenssi ja mediaani
- Tutustutaan hajonnan käsitteeseen
- Tulkitaan ja tuotetaan erilaisia diagrammeja
- Harjoitellaan käyttämään taulukkolaskentaohjelmaa
- Lasketaan todennäköisyyksiä

T7 rohkaista oppilasta soveltamaan matematiikkaa muissakin oppiaineissa ja ympäröivässä yhteiskunnassa

- Oppilas osaa soveltaa matematiikkaa muissakin oppiaineissa ja ympäröivässä yhteiskunnassa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa matematiikan käyttömahdollisuudet ympärillään ja tietää ongelman matemaattisen muotoilun tarpeellisuuden.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas soveltaa matematiikkaa muotoillen ongelmia matematiikan kielelle annettuja esimerkkejä noudattaen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas soveltaa matematiikkaa eri ympäristöissä muotoillen reaalimaailman ongelmia matematiikan kielelle.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas antaa esimerkkejä, kuinka matematiikkaa sovelletaan yhteiskunnassa. Oppilas hyödyntää matematiikan taitojaan eri tilanteissa.

S1 Ajattelun taidot ja menetelmät

Harjoitellaan loogista ajattelua vaativia toimintoja kuten sääntöjen ja riippuvuuksien etsimistä ja esittämistä täsmällisesti. Pohditaan ja määritetään vaihtoehtojen lukumääriä. Vahvistetaan oppilaiden päättelykykyä ja taitoa perustella. Harjoitellaan matemaattisen tekstin tulkitsemista ja tuottamista. Tutustutaan todistamisen perusteisiin. Harjoitellaan väitelauseiden totuusarvon päättelyä. Syvennetään algoritmista ajattelua. Ohjelmoidaan ja samalla harjoitellaan hyviä ohjelmointikäytäntöjä. Sovelletaan itse tehtyjä tai valmiita tietokoneohjelmia osana matematiikan opiskelua.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Opetellaan loogista ajattelua vaativia toimintoja, kuten sääntöjen ja riippuvuuksien etsimistä ja esittämistä täsmällisesti
- Pohditaan ja määritetään vaihtoehtojen lukumäärää
- Vahvistetaan päättelykykyä ja taitoa perustella
- Opetellaan matemaattisen tekstin tulkitsemista ja tuottamista
- Opetellaan todistamisen perusteita
- Harjoitellaan väitelauseiden totuusarvon päättelyä
- Syvennetään algoritmista ajattelua
- Opitaan hyviä ohjelmointikäytäntöjä
- Sovelletaan itse tehtyjä tai valmiita tietokoneohjelmia osana matematiikan opiskelua (esimerkiksi geometriaohjelma)

S2 Luvut ja laskutoimitukset

Harjoitellaan peruslaskutoimituksia myös negatiivisilla luvuilla. Vahvistetaan laskutaitoa murtoluvuilla ja opitaan murtoluvun kertominen ja jakaminen murtoluvulla. Tutustutaan vastaluvun, käänteisluvun ja itseisarvon käsitteisiin. Lukualuetta laajennetaan reaalilukuihin.

Perehdytään lukujen jaollisuuteen ja jaetaan lukuja alkutekijöihin. Syvennetään desimaalilukujen laskutoimituksien osaamista. Vahvistetaan ymmärrystä tarkan arvon ja likiarvon erosta sekä pyöristämisestä. Varmistetaan prosentin käsitteen ymmärtäminen. Harjoitellaan prosenttiosuuden laskemista ja prosenttiluvun osoittaman määrän laskemista kokonaisuudesta. Lisäksi opitaan laskemaan muuttunut arvo, perusarvo sekä muutos- ja vertailuprosentti. Harjoitellaan potenssilaskentaa, kun eksponenttina on kokonaisluku. Perehdytään neliöjuuren käsitteeseen ja käytetään neliöjuurta laskutoimituksissa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Vahvistetaan ymmärrystä tarkan arvon ja likiarvon erosta sekä pyöristämisestä
- Hyödynnetään prosenttiosuuden laskemista ja prosenttiluvun osoittaman määrän laskemista kokonaisuudesta
- Hyödynnetään muuttuneen arvon, perusarvon sekä muutos- ja vertailuprosentin ominaisuuksia
- Käytetään neliöjuurta laskutoimituksissa

S3 Algebra

Perehdytään muuttujan käsitteeseen ja lausekkeen arvon laskemiseen. Harjoitellaan potenssilausekkeiden sieventämistä. Tutustutaan polynomin käsitteeseen ja harjoitellaan polynomien yhteen-, vähennys- ja kertolaskua. Harjoitellaan muodostamaan lausekkeita ja sieventämään niitä. Muodostetaan ja ratkaistaan ensimmäisen asteen yhtälöitä ja vaillinaisia toisen asteen yhtälöitä. Ratkaistaan yhtälöpareja graafisesti ja algebrallisesti. Tutustutaan ensimmäisen asteen epäyhtälöihin ja ratkaistaan niitä. Syvennetään oppilaiden taitoa tutkia ja muodostaa lukujonoja. Käytetään verrantoa tehtävien ratkaisussa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Muodostetaan ja ratkaistaan ensimmäisen asteen yhtälöitä ja vaillinaisia toisen asteen yhtälöitä
- Ratkaistaan yhtälöpareja graafisesti ja algebrallisesti

S4 Funktiot

Kuvataan riippuvuuksia sekä graafisesti että algebrallisesti. Tutustutaan suoraan ja kääntäen verrannollisuuteen. Perehdytään funktion käsitteeseen. Piirretään suoria ja paraabeleja koordinaatistoon. Opitaan suoran kulmakertoimen ja vakiotermin käsitteet. Tulkitaan kuvaajia esimerkiksi tutkimalla funktion kasvamista ja vähenemistä. Määritetään funktioiden nollakohtia.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Osataan esittää riippuvuuksia sekä graafisesti että algebrallisesti
- Tutustutaan funktion käsitteeseen
- Piirretään suoria ja paraabeleja koordinaatistoon
- Opitaan suoran kulmakertoimen ja vakiotermin käsitteen
- Tulkitaan kuvaajaa esimerkiksi tutkimalla funktion kasvamista ja vähenemistä, ja määritetään funktioiden nollakohtia

S5 Geometria

Laajennetaan pisteen, janan, suoran ja kulman käsitteiden ymmärtämistä ja perehdytään viivan ja puolisuoran käsitteisiin. Tutkitaan suoriin, kulmiin ja monikulmioihin liittyviä ominaisuuksia. Vahvistetaan yhdenmuotoisuuden ja yhtenevyyden käsitteiden ymmärtämistä. Harjoitellaan geometrista konstruointia. Opitaan käyttämään Pythagoraan lausetta, Pythagoraan lauseen käänteislausetta ja trigonometrisia funktioita. Opitaan kehä- ja keskuskulma sekä tutustutaan Thaleen lauseeseen.

Lasketaan monikulmioiden piirejä ja pinta-aloja.

Harjoitellaan laskemaan ympyrän pinta-ala, kehän ja kaaren pituus sekä sektorin pinta-ala.

Tutkitaan kolmiulotteisia kappaleita. Opitaan laskemaan pallon, lieriön ja kartion pinta-aloja ja tilavuuksia.

Varmennetaan ja laajennetaan mittayksiköiden ja yksikkömuunnosten hallintaa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Sovelletaan Pythagoraan lausetta ja Pythagoraan käänteislausetta sekä opitaan käyttämään trigonometrisia funktioita
- Tutkitaan kolmiulotteisia kappaleita
- Opitaan laskemaan pallon, lieriön ja kartion pinta-aloja ja tilavuuksia
- Varmennetaan ja laajennetaan mittayksiköiden ja yksikkömuunnosten hallintaa

S6 Tietojen käsittely ja tilastot sekä todennäköisyys

Syvennetään oppilaiden taitoja kerätä, jäsentää ja analysoida tietoa. Varmistetaan keskiarvon ja tyyppiarvon ymmärtäminen. Harjoitellaan määrittämään frekvenssi, suhteellinen frekvenssi ja mediaani. Tutustutaan hajonnan käsitteeseen. Tulkitaan ja tuotetaan erilaisia diagrammeja. Lasketaan todennäköisyyksiä.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Syvennetään taitoa kerätä, jäsentää ja analysoida tietoa
- Varmistetaan keskiarvon ja tyyppiarvon ymmärtämistä
- Harjoitellaan määrittämään frekvenssi, suhteellinen frekvenssi ja mediaani
- Tutustutaan hajonnan käsitteeseen
- Tulkitaan ja tuotetaan erilaisia diagrammeja
- Harjoitellaan käyttämään taulukkolaskentaohjelmaa
- Lasketaan todennäköisyyksiä

T8 ohjata oppilasta kehittämään tiedonhallinta- ja analysointitaitojaan sekä opastaa tiedon kriittiseen tarkasteluun

- Oppilas osaa hankkia, käsitellä ja esittää tietoa sekä osaa tarkastella sitä kriittisesti

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa vertailla ohjattuna tietoa matemaattisella perusteella.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas käsittelee ja esittää tietoa annetun esimerkin mukaisesti.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas hankkii, käsittelee ja esittää tietoa sekä pohtii sen uskottavuutta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas soveltaa tiedonhallinta- ja analysointitaitoja, tulkitsee tietoa sekä arvioi tiedon luotettavuutta.

S1 Ajattelun taidot ja menetelmät

Harjoitellaan loogista ajattelua vaativia toimintoja kuten sääntöjen ja riippuvuuksien etsimistä ja esittämistä täsmällisesti. Pohditaan ja määritetään vaihtoehtojen lukumääriä. Vahvistetaan oppilaiden päättelykykyä ja taitoa perustella. Harjoitellaan matemaattisen tekstin tulkitsemista ja tuottamista. Tutustutaan todistamisen perusteisiin. Harjoitellaan väitelauseiden totuusarvon päättelyä. Syvennetään algoritmista ajattelua. Ohjelmoidaan ja samalla harjoitellaan hyviä ohjelmointikäytäntöjä. Sovelletaan itse tehtyjä tai valmiita tietokoneohjelmia osana matematiikan opiskelua.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Opetellaan loogista ajattelua vaativia toimintoja, kuten sääntöjen ja riippuvuuksien etsimistä ja esittämistä täsmällisesti
- Pohditaan ja määritetään vaihtoehtojen lukumäärää
- Vahvistetaan päättelykykyä ja taitoa perustella
- Opetellaan matemaattisen tekstin tulkitsemista ja tuottamista
- Opetellaan todistamisen perusteita
- Harjoitellaan väitelauseiden totuusarvon päättelyä
- Syvennetään algoritmista ajattelua
- Opitaan hyviä ohjelmointikäytäntöjä
- Sovelletaan itse tehtyjä tai valmiita tietokoneohjelmia osana matematiikan opiskelua (esimerkiksi geometriaohjelma)

S4 Funktiot

Kuvataan riippuvuuksia sekä graafisesti että algebrallisesti. Tutustutaan suoraan ja kääntäen verrannollisuuteen. Perehdytään funktion käsitteeseen. Piirretään suoria ja paraabeleja koordinaatistoon. Opitaan suoran kulmakertoimen ja vakiotermin käsitteet. Tulkitaan kuvaajia esimerkiksi tutkimalla funktion kasvamista ja vähenemistä. Määritetään funktioiden nollakohtia.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Osataan esittää riippuvuuksia sekä graafisesti että algebrallisesti
- Tutustutaan funktion käsitteeseen
- Piirretään suoria ja paraabeleja koordinaatistoon
- Opitaan suoran kulmakertoimen ja vakiotermin käsitteen
- Tulkitaan kuvaajaa esimerkiksi tutkimalla funktion kasvamista ja vähenemistä, ja määritetään funktioiden nollakohtia

S6 Tietojen käsittely ja tilastot sekä todennäköisyys

Syvennetään oppilaiden taitoja kerätä, jäsentää ja analysoida tietoa. Varmistetaan keskiarvon ja tyyppiarvon ymmärtäminen. Harjoitellaan määrittämään frekvenssi, suhteellinen frekvenssi ja mediaani. Tutustutaan hajonnan käsitteeseen. Tulkitaan ja tuotetaan erilaisia diagrammeja. Lasketaan todennäköisyyksiä.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Syvennetään taitoa kerätä, jäsentää ja analysoida tietoa
- Varmistetaan keskiarvon ja tyyppiarvon ymmärtämistä
- Harjoitellaan määrittämään frekvenssi, suhteellinen frekvenssi ja mediaani
- Tutustutaan hajonnan käsitteeseen
- Tulkitaan ja tuotetaan erilaisia diagrammeja
- Harjoitellaan käyttämään taulukkolaskentaohjelmaa
- Lasketaan todennäköisyyksiä

T9 opastaa oppilasta soveltamaan tieto- ja viestintäteknologiaa matematiikan opiskelussa sekä ongelmien ratkaisemisessa

- Oppilas osaa soveltaa tieto- ja viestintäteknologiaa matematiikan opiskelussa tarpeen mukaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tutustuu matematiikan oppimista tukevaan ohjelmistoon ja käyttää sitä ohjatusti.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas käyttää sopivaa ohjelmistoa omien tuotosten laatimiseen ja matematiikan opiskeluun.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa matemaattisten ongelmien tarkastelemiseen ja ratkaisemiseen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas soveltaa ja yhdistää tieto- ja viestintäteknologiaa tutkivassa työskentelyssä.

S1 Ajattelun taidot ja menetelmät

Harjoitellaan loogista ajattelua vaativia toimintoja kuten sääntöjen ja riippuvuuksien etsimistä ja esittämistä täsmällisesti. Pohditaan ja määritetään vaihtoehtojen lukumääriä. Vahvistetaan oppilaiden päättelykykyä ja taitoa perustella. Harjoitellaan matemaattisen tekstin tulkitsemista ja tuottamista. Tutustutaan todistamisen perusteisiin. Harjoitellaan väitelauseiden totuusarvon päättelyä. Syvennetään algoritmista ajattelua. Ohjelmoidaan ja samalla harjoitellaan hyviä ohjelmointikäytäntöjä. Sovelletaan itse tehtyjä tai valmiita tietokoneohjelmia osana matematiikan opiskelua.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Opetellaan loogista ajattelua vaativia toimintoja, kuten sääntöjen ja riippuvuuksien etsimistä ja esittämistä täsmällisesti
- Pohditaan ja määritetään vaihtoehtojen lukumäärää
- Vahvistetaan päättelykykyä ja taitoa perustella
- Opetellaan matemaattisen tekstin tulkitsemista ja tuottamista
- Opetellaan todistamisen perusteita
- Harjoitellaan väitelauseiden totuusarvon päättelyä
- Syvennetään algoritmista ajattelua
- Opitaan hyviä ohjelmointikäytäntöjä
- Sovelletaan itse tehtyjä tai valmiita tietokoneohjelmia osana matematiikan opiskelua (esimerkiksi geometriaohjelma)

S2 Luvut ja laskutoimitukset

Harjoitellaan peruslaskutoimituksia myös negatiivisilla luvuilla. Vahvistetaan laskutaitoa murtoluvuilla ja opitaan murtoluvun kertominen ja jakaminen murtoluvulla. Tutustutaan vastaluvun, käänteisluvun ja itseisarvon käsitteisiin. Lukualuetta laajennetaan reaalilukuihin. Perehdytään lukujen jaollisuuteen ja jaetaan lukuja alkutekijöihin. Syvennetään desimaalilukujen laskutoimituksien osaamista. Vahvistetaan ymmärrystä tarkan arvon ja likiarvon erosta sekä pyöristämisestä. Varmistetaan prosentin käsitteen ymmärtäminen. Harjoitellaan prosenttiosuuden laskemista ja prosenttiluvun osoittaman määrän laskemista kokonaisuudesta. Lisäksi opitaan laskemaan muuttunut arvo, perusarvo sekä muutos- ja vertailuprosentti. Harjoitellaan potenssilaskentaa, kun eksponenttina on kokonaisluku. Perehdytään neliöjuuren käsitteeseen ja käytetään neliöjuurta laskutoimituksissa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Vahvistetaan ymmärrystä tarkan arvon ja likiarvon erosta sekä pyöristämisestä
- Hyödynnetään prosenttiosuuden laskemista ja prosenttiluvun osoittaman määrän laskemista kokonaisuudesta
- Hyödynnetään muuttuneen arvon, perusarvon sekä muutos- ja vertailuprosentin ominaisuuksia
- Käytetään neliöjuurta laskutoimituksissa

S3 Algebra

Perehdytään muuttujan käsitteeseen ja lausekkeen arvon laskemiseen. Harjoitellaan potenssilausekkeiden sieventämistä. Tutustutaan polynomin käsitteeseen ja harjoitellaan polynomien yhteen-, vähennys- ja kertolaskua. Harjoitellaan muodostamaan lausekkeita ja sieventämään niitä. Muodostetaan ja ratkaistaan ensimmäisen asteen yhtälöitä ja vaillinaisia toisen asteen yhtälöitä. Ratkaistaan yhtälöpareja graafisesti ja algebrallisesti. Tutustutaan ensimmäisen asteen epäyhtälöihin ja ratkaistaan niitä. Syvennetään oppilaiden taitoa tutkia ja muodostaa lukujonoja. Käytetään verrantoa tehtävien ratkaisussa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Muodostetaan ja ratkaistaan ensimmäisen asteen yhtälöitä ja vaillinaisia toisen asteen yhtälöitä
- Ratkaistaan yhtälöpareja graafisesti ja algebrallisesti

S4 Funktiot

Kuvataan riippuvuuksia sekä graafisesti että algebrallisesti. Tutustutaan suoraan ja kääntäen verrannollisuuteen. Perehdytään funktion käsitteeseen. Piirretään suoria ja paraabeleja koordinaatistoon. Opitaan suoran kulmakertoimen ja vakiotermin käsitteet. Tulkitaan kuvaajia esimerkiksi tutkimalla funktion kasvamista ja vähenemistä. Määritetään funktioiden nollakohtia.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Osataan esittää riippuvuuksia sekä graafisesti että algebrallisesti
- Tutustutaan funktion käsitteeseen
- Piirretään suoria ja paraabeleja koordinaatistoon
- Opitaan suoran kulmakertoimen ja vakiotermin käsitteen
- Tulkitaan kuvaajaa esimerkiksi tutkimalla funktion kasvamista ja vähenemistä, ja määritetään funktioiden nollakohtia

S5 Geometria

Laajennetaan pisteen, janan, suoran ja kulman käsitteiden ymmärtämistä ja perehdytään viivan ja puolisuoran käsitteisiin. Tutkitaan suoriin, kulmiin ja monikulmioihin liittyviä ominaisuuksia. Vahvistetaan yhdenmuotoisuuden ja yhtenevyyden käsitteiden ymmärtämistä. Harjoitellaan geometrista konstruointia. Opitaan käyttämään Pythagoraan lausetta, Pythagoraan lauseen käänteislausetta ja trigonometrisia funktioita. Opitaan kehä- ja keskuskulma sekä tutustutaan Thaleen lauseeseen.

Lasketaan monikulmioiden piirejä ja pinta-aloja.

Harjoitellaan laskemaan ympyrän pinta-ala, kehän ja kaaren pituus sekä sektorin pinta-ala.

Tutkitaan kolmiulotteisia kappaleita. Opitaan laskemaan pallon, lieriön ja kartion pinta-aloja ja tilavuuksia.

Varmennetaan ja laajennetaan mittayksiköiden ja yksikkömuunnosten hallintaa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Sovelletaan Pythagoraan lausetta ja Pythagoraan käänteislausetta sekä opitaan käyttämään trigonometrisia funktioita
- Tutkitaan kolmiulotteisia kappaleita
- Opitaan laskemaan pallon, lieriön ja kartion pinta-aloja ja tilavuuksia
- Varmennetaan ja laajennetaan mittayksiköiden ja yksikkömuunnosten hallintaa

S6 Tietojen käsittely ja tilastot sekä todennäköisyys

Syvennetään oppilaiden taitoja kerätä, jäsentää ja analysoida tietoa. Varmistetaan keskiarvon ja tyyppiarvon ymmärtäminen. Harjoitellaan määrittämään frekvenssi, suhteellinen frekvenssi ja mediaani. Tutustutaan hajonnan käsitteeseen. Tulkitaan ja tuotetaan erilaisia diagrammeja. Lasketaan todennäköisyyksiä.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Syvennetään taitoa kerätä, jäsentää ja analysoida tietoa
- Varmistetaan keskiarvon ja tyyppiarvon ymmärtämistä

- Harjoitellaan määrittämään frekvenssi, suhteellinen frekvenssi ja mediaani
- Tutustutaan hajonnan käsitteeseen
- Tulkitaan ja tuotetaan erilaisia diagrammeja
- Harjoitellaan käyttämään taulukkolaskentaohjelmaa
- Lasketaan todennäköisyyksiä

T10 ohjata oppilasta vahvistamaan päättely- ja päässälaskutaitoa ja kannustaa oppilasta käyttämään laskutaitoaan eri tilanteissa

- Oppilas osaa käyttää aktiivisesti päättely- ja päässälaskutaitoa eri tilanteissa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas laskee päässään lyhyitä laskutoimituksia ja löytää ohjattuna matemaattisia säännönmukaisuuksia.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas laskee päässään laskutoimituksia ja löytää matemaattisia säännönmukaisuuksia.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas käyttää aktiivisesti päättely- ja päässälaskutaitoa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas laskee päässään monivaiheisia laskutoimituksia ja soveltaa päättelykykyään eri tilanteissa.

S1 Ajattelun taidot ja menetelmät

Harjoitellaan loogista ajattelua vaativia toimintoja kuten sääntöjen ja riippuvuuksien etsimistä ja esittämistä täsmällisesti. Pohditaan ja määritetään vaihtoehtojen lukumääriä. Vahvistetaan oppilaiden päättelykykyä ja taitoa perustella. Harjoitellaan matemaattisen tekstin tulkitsemista ja tuottamista. Tutustutaan todistamisen perusteisiin. Harjoitellaan väitelauseiden totuusarvon päättelyä. Syvennetään algoritmista ajattelua. Ohjelmoidaan ja samalla harjoitellaan hyviä ohjelmointikäytäntöjä. Sovelletaan itse tehtyjä tai valmiita tietokoneohjelmia osana matematiikan opiskelua.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Opetellaan loogista ajattelua vaativia toimintoja, kuten sääntöjen ja riippuvuuksien etsimistä ja esittämistä täsmällisesti
- Pohditaan ja määritetään vaihtoehtojen lukumäärää
- Vahvistetaan päättelykykyä ja taitoa perustella
- Opetellaan matemaattisen tekstin tulkitsemista ja tuottamista
- Opetellaan todistamisen perusteita
- Harjoitellaan väitelauseiden totuusarvon päättelyä
- Syvennetään algoritmista ajattelua
- Opitaan hyviä ohjelmointikäytäntöjä
- Sovelletaan itse tehtyjä tai valmiita tietokoneohjelmia osana matematiikan opiskelua (esimerkiksi geometriaohjelma)

S2 Luvut ja laskutoimitukset

Harjoitellaan peruslaskutoimituksia myös negatiivisilla luvuilla. Vahvistetaan laskutaitoa murtoluvuilla ja opitaan murtoluvun kertominen ja jakaminen murtoluvulla. Tutustutaan vastaluvun, käänteisluvun ja itseisarvon käsitteisiin. Lukualuetta laajennetaan reaalilukuihin. Perehdytään lukujen jaollisuuteen ja jaetaan lukuja alkutekijöihin. Syvennetään desimaalilukujen laskutoimituksien osaamista. Vahvistetaan ymmärrystä tarkan arvon ja likiarvon erosta sekä pyöristämisestä. Varmistetaan prosentin käsitteen ymmärtäminen. Harjoitellaan prosenttiosuuden laskemista ja prosenttiluvun osoittaman määrän laskemista kokonaisuudesta. Lisäksi opitaan laskemaan muuttunut arvo, perusarvo sekä muutos- ja vertailuprosentti. Harjoitellaan potenssilaskentaa, kun eksponenttina on kokonaisluku. Perehdytään neliöjuuren käsitteeseen ja käytetään neliöjuurta laskutoimituksissa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Vahvistetaan ymmärrystä tarkan arvon ja likiarvon erosta sekä pyöristämisestä
- Hyödynnetään prosenttiosuuden laskemista ja prosenttiluvun osoittaman määrän laskemista kokonaisuudesta
- Hyödynnetään muuttuneen arvon, perusarvon sekä muutos- ja vertailuprosentin ominaisuuksia
- Käytetään neliöjuurta laskutoimituksissa

T11 ohjata oppilasta kehittämään kykyään laskea peruslaskutoimituksia rationaaliluvuilla

- Oppilas osaa sujuvasti peruslaskutoimitukset rationaaliluvuilla

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas laskee samannimisten, positiivisten murtolukujen yhteen- ja vähennyslaskuja. Oppilas kertoo murtoluvun kokonaisluvulla.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas laskee positiivisten murtolukujen yhteen- ja vähennyslaskuja. Oppilas kertoo ja jakaa murtoluvun kokonaisluvulla.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas laskee sujuvasti peruslaskutoimituksia rationaaliluvuilla.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas hyödyntää rationaalilukujen peruslaskutoimituksia ongelmanratkaisussa.

S2 Luvut ja laskutoimitukset

Harjoitellaan peruslaskutoimituksia myös negatiivisilla luvuilla. Vahvistetaan laskutaitoa murtoluvuilla ja opitaan murtoluvun kertominen ja jakaminen murtoluvulla. Tutustutaan vastaluvun, käänteisluvun ja itseisarvon käsitteisiin. Lukualuetta laajennetaan reaalilukuihin. Perehdytään lukujen jaollisuuteen ja jaetaan lukuja alkutekijöihin. Syvennetään desimaalilukujen laskutoimituksien osaamista. Vahvistetaan ymmärrystä tarkan arvon ja likiarvon erosta sekä pyöristämisestä. Varmistetaan prosentin käsitteen ymmärtäminen. Harjoitellaan prosenttiosuuden laskemista ja prosenttiluvun osoittaman määrän laskemista kokonaisuudesta. Lisäksi opitaan laskemaan muuttunut arvo, perusarvo sekä muutos- ja vertailuprosentti. Harjoitellaan potenssilaskentaa, kun eksponenttina on kokonaisluku. Perehdytään neliöjuuren käsitteeseen ja käytetään neliöjuurta laskutoimituksissa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Vahvistetaan ymmärrystä tarkan arvon ja likiarvon erosta sekä pyöristämisestä
- Hyödynnetään prosenttiosuuden laskemista ja prosenttiluvun osoittaman määrän laskemista kokonaisuudesta
- Hyödynnetään muuttuneen arvon, perusarvon sekä muutos- ja vertailuprosentin ominaisuuksia
- Käytetään neliöjuurta laskutoimituksissa

T12 tukea oppilasta laajentamaan lukukäsitteen ymmärtämistä reaalilukuihin

- Oppilas tunnistaa reaaliluvut ja osaa kuvailla niiden ominaisuuksia

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas sijoittaa annetun desimaaliluvun lukusuoralle. Oppilas tunnistaa tilanteet, jolloin tarvitaan pyöristämistä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas kuvailee, millaisia lukuja on eri lukujoukoissa ja sijoittaa niitä lukusuoralle. Oppilas pyöristää luvun annettuun tarkkuuteen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas tunnistaa rationaaliluvun ja irrationaaliluvun eron. Oppilas pyöristää luvun oikeaan tarkkuuteen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas ymmärtää tarkan arvon ja likiarvon eron sekä määrittää lukujen suuruusjärjestyksen.

S2 Luvut ja laskutoimitukset

Harjoitellaan peruslaskutoimituksia myös negatiivisilla luvuilla. Vahvistetaan laskutaitoa murtoluvuilla ja opitaan murtoluvun kertominen ja jakaminen murtoluvulla. Tutustutaan vastaluvun, käänteisluvun ja itseisarvon käsitteisiin. Lukualuetta laajennetaan reaalilukuihin. Perehdytään lukujen jaollisuuteen ja jaetaan lukuja alkutekijöihin. Syvennetään desimaalilukujen laskutoimituksien osaamista. Vahvistetaan ymmärrystä tarkan arvon ja likiarvon erosta sekä pyöristämisestä. Varmistetaan prosentin käsitteen ymmärtäminen. Harjoitellaan prosenttiosuuden laskemista ja prosenttiluvun osoittaman määrän laskemista kokonaisuudesta. Lisäksi opitaan laskemaan muuttunut arvo, perusarvo sekä muutos- ja vertailuprosentti. Harjoitellaan potenssilaskentaa, kun eksponenttina on kokonaisluku. Perehdytään neliöjuuren käsitteeseen ja käytetään neliöjuurta laskutoimituksissa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Vahvistetaan ymmärrystä tarkan arvon ja likiarvon erosta sekä pyöristämisestä
- Hyödynnetään prosenttiosuuden laskemista ja prosenttiluvun osoittaman määrän laskemista kokonaisuudesta
- Hyödynnetään muuttuneen arvon, perusarvon sekä muutos- ja vertailuprosentin ominaisuuksia
- Käytetään neliöjuurta laskutoimituksissa

T13 tukea oppilasta laajentamaan ymmärrystään prosenttilaskennasta

- Oppilas ymmärtää prosenttilaskennan merkityksen yhteiskunnassa ja arkielämässä.
- Oppilas osaa laskea prosenttiosuuden, prosenttiluvun osoittaman määrän kokonaisuudesta sekä muutos- ja vertailuprosentin.
- Oppilas osaa käyttää tietojaan eri tilanteissa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas selittää, päättelee tai laskee prosenttiosuuden ja prosenttiluvun osoittaman määrän.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas laskee prosenttiosuuden, prosenttiluvun osoittaman määrän kokonaisuudesta sekä muutoksen suuruuden ja muutoksen prosentteina.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa käyttää prosenttilaskennan eri menetelmiä. Oppilas ymmärtää prosentin ja prosenttiyksikön välisen eron.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas tekee suhteellista vertailua ja hyödyntää prosenttilaskentaa eri tilanteissa.

S2 Luvut ja laskutoimitukset

Harjoitellaan peruslaskutoimituksia myös negatiivisilla luvuilla. Vahvistetaan laskutaitoa murtoluvuilla ja opitaan murtoluvun kertominen ja jakaminen murtoluvulla. Tutustutaan vastaluvun, käänteisluvun ja itseisarvon käsitteisiin. Lukualuetta laajennetaan reaalilukuihin. Perehdytään lukujen jaollisuuteen ja jaetaan lukuja alkutekijöihin. Syvennetään desimaalilukujen laskutoimituksien osaamista. Vahvistetaan ymmärrystä tarkan arvon ja likiarvon erosta sekä pyöristämisestä. Varmistetaan prosentin käsitteen ymmärtäminen. Harjoitellaan prosenttiosuuden laskemista ja prosenttiluvun osoittaman määrän laskemista kokonaisuudesta. Lisäksi opitaan laskemaan muuttunut arvo, perusarvo sekä muutos- ja vertailuprosentti. Harjoitellaan potenssilaskentaa, kun eksponenttina on kokonaisluku. Perehdytään neliöjuuren käsitteeseen ja käytetään neliöjuurta laskutoimituksissa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Vahvistetaan ymmärrystä tarkan arvon ja likiarvon erosta sekä pyöristämisestä
- Hyödynnetään prosenttiosuuden laskemista ja prosenttiluvun osoittaman määrän laskemista kokonaisuudesta
- Hyödynnetään muuttuneen arvon, perusarvon sekä muutos- ja vertailuprosentin ominaisuuksia
- Käytetään neliöjuurta laskutoimituksissa

S6 Tietojen käsittely ja tilastot sekä todennäköisyys

Syvennetään oppilaiden taitoja kerätä, jäsentää ja analysoida tietoa. Varmistetaan keskiarvon ja tyyppiarvon ymmärtäminen. Harjoitellaan määrittämään frekvenssi, suhteellinen frekvenssi ja mediaani. Tutustutaan hajonnan käsitteeseen. Tulkitaan ja tuotetaan erilaisia diagrammeja. Lasketaan todennäköisyyksiä.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Syvennetään taitoa kerätä, jäsentää ja analysoida tietoa
- Varmistetaan keskiarvon ja tyyppiarvon ymmärtämistä
- Harjoitellaan määrittämään frekvenssi, suhteellinen frekvenssi ja mediaani
- Tutustutaan hajonnan käsitteeseen
- Tulkitaan ja tuotetaan erilaisia diagrammeja
- Harjoitellaan käyttämään taulukkolaskentaohjelmaa
- Lasketaan todennäköisyyksiä

T14 ohjata oppilasta ymmärtämään tuntemattoman käsite ja kehittämään yhtälönratkaisutaitojaan

- Oppilas osaa ratkaista ensimmäisen asteen yhtälön symbolisesti.
- Oppilas osaa ratkaista vaillinaisen toisen asteen yhtälön symbolisesti.
- Oppilas osaa ratkaista yhtälöparin graafisesti ja algebrallisesti.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas yhdistää samanmuotoisia termejä. Oppilas ratkaisee ohjattuna ensimmäisen asteen yhtälöitä ja päättelee ohjattuna vaillinaisen toisen asteen yhtälön jonkin ratkaisun.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas sieventää lausekkeita. Oppilas ymmärtää yhtäsuuruuden säilymisen ja ratkaisee ensimmäisen asteen yhtälön symbolisesti ja vaillinaisen toisen asteen yhtälön joko päättelemällä tai symbolisesti.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas ymmärtää yhtäsuuruuden käsitteen ja ratkaisee vaillinaisen toisen asteen yhtälön symbolisesti.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas käyttää sujuvasti tuntematonta yhtälön muodostamisessa ja hyödyntää yhtälönratkaisun taitoja ongelmanratkaisussa.

S3 Algebra

Perehdytään muuttujan käsitteeseen ja lausekkeen arvon laskemiseen. Harjoitellaan potenssilausekkeiden sieventämistä. Tutustutaan polynomin käsitteeseen ja harjoitellaan polynomien yhteen-, vähennys- ja kertolaskua. Harjoitellaan muodostamaan lausekkeita ja sieventämään niitä. Muodostetaan ja ratkaistaan ensimmäisen asteen yhtälöitä ja vaillinaisia toisen asteen yhtälöitä. Ratkaistaan yhtälöpareja graafisesti ja algebrallisesti. Tutustutaan ensimmäisen asteen epäyhtälöihin ja ratkaistaan niitä. Syvennetään oppilaiden taitoa tutkia ja muodostaa lukujonoja. Käytetään verrantoa tehtävien ratkaisussa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Muodostetaan ja ratkaistaan ensimmäisen asteen yhtälöitä ja vaillinaisia toisen asteen yhtälöitä

- Ratkaistaan yhtälöpareja graafisesti ja algebrallisesti

S4 Funktiot

Kuvataan riippuvuuksia sekä graafisesti että algebrallisesti. Tutustutaan suoraan ja kääntäen verrannollisuuteen. Perehdytään funktion käsitteeseen. Piirretään suoria ja paraabeleja koordinaatistoon. Opitaan suoran kulmakertoimen ja vakiotermin käsitteet. Tulkitaan kuvaajia esimerkiksi tutkimalla funktion kasvamista ja vähenemistä. Määritetään funktioiden nollakohtia.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Osataan esittää riippuvuuksia sekä graafisesti että algebrallisesti
- Tutustutaan funktion käsitteeseen
- Piirretään suoria ja paraabeleja koordinaatistoon
- Opitaan suoran kulmakertoimen ja vakiotermin käsitteen
- Tulkitaan kuvaajaa esimerkiksi tutkimalla funktion kasvamista ja vähenemistä, ja määritetään funktioiden nollakohtia

T15 ohjata oppilasta ymmärtämään muuttujan käsite ja tutustuttaa funktion käsitteeseen. Ohjata oppilasta harjoittelemaan funktion kuvaajan tulkitsemista ja tuottamista

- Oppilas ymmärtää muuttujan ja funktion käsitteen sekä osaa piirtää ensimmäisen ja toisen asteen funktion kuvaajan.
- Oppilas osaa tulkita kuvaajia monipuolisesti.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas laskee lausekkeen arvon ja lukee leikkauspisteiden koordinaatteja. Oppilas tunnistaa nousevan ja laskevan suoran yhtälöstä. Oppilas piirtää ohjattuna ensimmäisen asteen funktion kuvaajan koordinaatistoon.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas sijoittaa muuttujan paikalle lukuarvoja ja saatuja pisteitä koordinaatistoon. Oppilas piirtää ensimmäisen asteen funktion kuvaajan ja ratkaisee ohjattuna yhtälöparin graafisesti tai algebrallisesti.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas ymmärtää muuttujan ja funktion käsitteet sekä osaa piirtää funktion kuvaajia. Oppilas ratkaisee annetun yhtälöparin graafisesti ja algebrallisesti.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas käyttää yhtälöparia ongelmanratkaisussa ja ymmärtää yhtälönratkaisun geometrisen merkityksen. Oppilas osaa tulkita kuvaajia monipuolisesti.

S3 Algebra

Perehdytään muuttujan käsitteeseen ja lausekkeen arvon laskemiseen. Harjoitellaan potenssilausekkeiden sieventämistä. Tutustutaan polynomin käsitteeseen ja harjoitellaan

polynomien yhteen-, vähennys- ja kertolaskua. Harjoitellaan muodostamaan lausekkeita ja sieventämään niitä. Muodostetaan ja ratkaistaan ensimmäisen asteen yhtälöitä ja vaillinaisia toisen asteen yhtälöitä. Ratkaistaan yhtälöpareja graafisesti ja algebrallisesti. Tutustutaan ensimmäisen asteen epäyhtälöihin ja ratkaistaan niitä. Syvennetään oppilaiden taitoa tutkia ja muodostaa lukujonoja. Käytetään verrantoa tehtävien ratkaisussa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Muodostetaan ja ratkaistaan ensimmäisen asteen yhtälöitä ja vaillinaisia toisen asteen yhtälöitä
- Ratkaistaan yhtälöpareja graafisesti ja algebrallisesti

S4 Funktiot

Kuvataan riippuvuuksia sekä graafisesti että algebrallisesti. Tutustutaan suoraan ja kääntäen verrannollisuuteen. Perehdytään funktion käsitteeseen. Piirretään suoria ja paraabeleja koordinaatistoon. Opitaan suoran kulmakertoimen ja vakiotermin käsitteet. Tulkitaan kuvaajia esimerkiksi tutkimalla funktion kasvamista ja vähenemistä. Määritetään funktioiden nollakohtia.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Osataan esittää riippuvuuksia sekä graafisesti että algebrallisesti
- Tutustutaan funktion käsitteeseen
- Piirretään suoria ja paraabeleja koordinaatistoon
- Opitaan suoran kulmakertoimen ja vakiotermin käsitteen
- Tulkitaan kuvaajaa esimerkiksi tutkimalla funktion kasvamista ja vähenemistä, ja määritetään funktioiden nollakohtia

T16 tukea oppilasta ymmärtämään geometrian käsitteitä ja niiden välisiä yhteyksiä

- Oppilas osaa nimetä ja kuvailla suoriin, kulmiin, tasokuvioihin ja kappaleisiin liittyviä ominaisuuksia sekä niiden välisiä yhteyksiä.
- Oppilas osaa hyödyntää yhdenmuotoisuutta ja verrantoa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa ja nimeää kulmia ja monikulmioita ja laskee ohjattuna niihin liittyviä laskuja. Oppilas piirtää suoran suhteen symmetrisiä kuvioita.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas piirtää pisteen suhteen symmetrisiä kuvioita. Oppilas löytää vastinosat yhdenmuotoisista kuvioista, käyttää verrantoa ja osaa määrittää mittakaavan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas hyödyntää perustellen geometrian peruskäsitteisiin ja yhdenmuotoisuuteen liittyviä ominaisuuksia. Oppilas käyttää verrantoa ja ymmärtää mittakaavan käsitteen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas käyttää yhdenmuotoisuutta ja verrantoa ongelmanratkaisussa.

S5 Geometria

Laajennetaan pisteen, janan, suoran ja kulman käsitteiden ymmärtämistä ja perehdytään viivan ja puolisuoran käsitteisiin. Tutkitaan suoriin, kulmiin ja monikulmioihin liittyviä ominaisuuksia. Vahvistetaan yhdenmuotoisuuden ja yhtenevyyden käsitteiden ymmärtämistä. Harjoitellaan geometrista konstruointia. Opitaan käyttämään Pythagoraan lausetta, Pythagoraan lauseen käänteislausetta ja trigonometrisia funktioita. Opitaan kehä- ja keskuskulma sekä tutustutaan Thaleen lauseeseen.

Lasketaan monikulmioiden piirejä ja pinta-aloja.

Harjoitellaan laskemaan ympyrän pinta-ala, kehän ja kaaren pituus sekä sektorin pinta-ala.

Tutkitaan kolmiulotteisia kappaleita. Opitaan laskemaan pallon, lieriön ja kartion pinta-aloja ja tilavuuksia.

Varmennetaan ja laajennetaan mittayksiköiden ja yksikkömuunnosten hallintaa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Sovelletaan Pythagoraan lausetta ja Pythagoraan käänteislausetta sekä opitaan käyttämään trigonometrisia funktioita
- Tutkitaan kolmiulotteisia kappaleita
- Opitaan laskemaan pallon, lieriön ja kartion pinta-aloja ja tilavuuksia
- Varmennetaan ja laajennetaan mittayksiköiden ja yksikkömuunnosten hallintaa

T17 ohjata oppilasta ymmärtämään ja hyödyntämään suorakulmaiseen kolmioon ja ympyrään liittyviä ominaisuuksia

- Oppilas osaa käyttää Pythagoraan lausetta ja trigonometrisia funktioita
- Oppilas ymmärtää kehäkulman ja keskuskulman käsitteet

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas laskee hypotenuusan pituuden käyttämällä Pythagoraan lausetta. Oppilas osaa tutkia kolmion suorakulmaisuutta. Oppilas tunnistaa ympyrään liittyviä käsitteitä ja laskee ohjattuna ympyrän kehän pituuden.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas ratkaisee suorakulmaisen kolmion sivun pituuden Pythagoraan lauseella ja löytää kulmalle viereisen ja vastaisen kateetin ja hypotenuusan sekä tietää, miten ne liittyvät trigonometrisiin funktioihin. Oppilas laskee ympyrän kehän pituuden.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas ratkaisee annetusta suorakulmaisesta kolmiosta kulmien suuruudet ja sivujen pituudet. Oppilas ymmärtää kehäkulman ja keskuskulman käsitteet sekä laskee keskuskulmaa vastaavan kaaren pituuden.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas käyttää Pythagoraan lausetta ja sen käänteislausetta sekä trigonometriaa ongelmanratkaisussa.

S5 Geometria

Laajennetaan pisteen, janan, suoran ja kulman käsitteiden ymmärtämistä ja perehdytään viivan ja puolisuoran käsitteisiin. Tutkitaan suoriin, kulmiin ja monikulmioihin liittyviä ominaisuuksia. Vahvistetaan yhdenmuotoisuuden ja yhtenevyyden käsitteiden ymmärtämistä. Harjoitellaan geometrista konstruointia. Opitaan käyttämään Pythagoraan lausetta, Pythagoraan lauseen käänteislausetta ja trigonometrisia funktioita. Opitaan kehä- ja keskuskulma sekä tutustutaan Thaleen lauseeseen.

Lasketaan monikulmioiden piirejä ja pinta-aloja.

Harjoitellaan laskemaan ympyrän pinta-ala, kehän ja kaaren pituus sekä sektorin pinta-ala.

Tutkitaan kolmiulotteisia kappaleita. Opitaan laskemaan pallon, lieriön ja kartion pinta-aloja ja tilavuuksia.

Varmennetaan ja laajennetaan mittayksiköiden ja yksikkömuunnosten hallintaa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Sovelletaan Pythagoraan lausetta ja Pythagoraan käänteislausetta sekä opitaan käyttämään trigonometrisia funktioita
- Tutkitaan kolmiulotteisia kappaleita
- Opitaan laskemaan pallon, lieriön ja kartion pinta-aloja ja tilavuuksia
- Varmennetaan ja laajennetaan mittayksiköiden ja yksikkömuunnosten hallintaa

T18 kannustaa oppilasta kehittämään taitoaan laskea pinta-aloja ja tilavuuksia

- Oppilas osaa laskea tasokuvioiden pinta-aloja ja kappaleiden tilavuuksia.
- Oppilas osaa tehdä pinta-ala- ja tilavuusyksiköiden muunnoksia.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas muuntaa yleisimmin käytettyjä pinta-alan ja tilavuuden yksiköitä. Oppilas osaa laskea suorakulmion pinta-alan ja suorakulmaisen särmiön tilavuuden.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas muuntaa pinta-alan ja tilavuuden yksiköitä. Oppilas laskee yleisimpien tasokuvioiden pinta-alat ja kappaleiden tilavuudet.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas käyttää pinta-ala- ja tilavuusyksiköiden muunnoksia. Oppilas laskee yksittäisen tasokuvion pinta-alan ja kappaleen tilavuuden sekä vaipan pinta-alan. Oppilas laskee keskuskulmaa vastaavan sektorin pinta-alan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas laskee moniosaisen tasokuvion pinta-alan, kappaleen tilavuuden ja vaipan pinta-alan sekä hyödyntää osaamistaan ongelmanratkaisussa.

S5 Geometria

Laajennetaan pisteen, janan, suoran ja kulman käsitteiden ymmärtämistä ja perehdytään viivan ja puolisuoran käsitteisiin. Tutkitaan suoriin, kulmiin ja monikulmioihin liittyviä ominaisuuksia. Vahvistetaan yhdenmuotoisuuden ja yhtenevyyden käsitteiden ymmärtämistä. Harjoitellaan geometrista konstruointia. Opitaan käyttämään Pythagoraan lausetta, Pythagoraan lauseen käänteislausetta ja trigonometrisia funktioita. Opitaan kehä- ja keskuskulma sekä tutustutaan Thaleen lauseeseen.

Lasketaan monikulmioiden piirejä ja pinta-aloja.

Harjoitellaan laskemaan ympyrän pinta-ala, kehän ja kaaren pituus sekä sektorin pinta-ala.

Tutkitaan kolmiulotteisia kappaleita. Opitaan laskemaan pallon, lieriön ja kartion pinta-aloja ja tilavuuksia.

Varmennetaan ja laajennetaan mittayksiköiden ja yksikkömuunnosten hallintaa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Sovelletaan Pythagoraan lausetta ja Pythagoraan käänteislausetta sekä opitaan käyttämään trigonometrisia funktioita
- Tutkitaan kolmiulotteisia kappaleita
- Opitaan laskemaan pallon, lieriön ja kartion pinta-aloja ja tilavuuksia
- Varmennetaan ja laajennetaan mittayksiköiden ja yksikkömuunnosten hallintaa

T19 ohjata oppilasta määrittämään tilastollisia tunnuslukuja ja laskemaan todennäköisyyksiä

- Oppilas hallitsee keskeiset tilastolliset tunnusluvut ja osaa antaa niistä esimerkkejä
- Oppilas osaa määrittää sekä klassisia että tilastollisia todennäköisyyksiä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas lukee tiedon pylväs-, viiva- ja ympyrädiagrammista sekä taulukosta. Oppilas laskee keskiarvon ja määrittää ohjattuna tyyppiarvon ja mediaanin. Oppilas päättelee ohjattuna klassisia todennäköi-syyksiä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa esittää tiedon sopivalla diagrammilla tai taulukolla. Oppilas laskee tavallisimpia keskilukuja, määrittää vaihteluvälin ja osaa ohjattuna kertoa tutkimustuloksista ja johtopäätöksistä. Oppilas laskee klassisia todennäköisyyksiä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas hallitsee keskeiset tilastolliset tunnusluvut. Oppilas osaa toteuttaa pienen tutkimuksen, jossa hyödyntää tilastolaskentaa. Oppilas määrittää klassisia ja tilastollisia todennäköisyyksiä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas havainnoi ja vertailee tutkimuksia tilastollisia tunnuslukuja hyödyntäen. Oppilas käyttää todennäköisyyslaskentaa ongelmanratkaisussa.

S6 Tietojen käsittely ja tilastot sekä todennäköisyys

Syvennetään oppilaiden taitoja kerätä, jäsentää ja analysoida tietoa. Varmistetaan keskiarvon ja tyyppiarvon ymmärtäminen. Harjoitellaan määrittämään frekvenssi, suhteellinen frekvenssi ja mediaani. Tutustutaan hajonnan käsitteeseen. Tulkitaan ja tuotetaan erilaisia diagrammeja. Lasketaan todennäköisyyksiä.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Syvennetään taitoa kerätä, jäsentää ja analysoida tietoa
- Varmistetaan keskiarvon ja tyyppiarvon ymmärtämistä
- Harjoitellaan määrittämään frekvenssi, suhteellinen frekvenssi ja mediaani
- Tutustutaan hajonnan käsitteeseen
- Tulkitaan ja tuotetaan erilaisia diagrammeja
- Harjoitellaan käyttämään taulukkolaskentaohjelmaa
- Lasketaan todennäköisyyksiä

T20 ohjata oppilasta kehittämään algoritmista ajatteluaan sekä taitojaan soveltaa matematiikkaa ja ohjelmointia ongelmien ratkaisemiseen

Oppilas osaa soveltaa algoritmisen ajattelun periaatteita ja osaa ohjelmoida yksinkertaisia ohjelmia

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa yksinkertaisen algoritmin askeleet ja testaa ohjattuna valmiita ohjelmia.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas käyttää ehto- ja toistorakennetta ohjelmoinnissa sekä testaa ja tulkitsee ohjelmia.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas soveltaa algoritmisen ajattelun periaatteita ja ohjelmoi pieniä ohjelmia.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas hyödyntää ohjelmointia ongelmien ratkaisussa. Oppilas muokkaa ja kehittää ohjelmaa.

S1 Ajattelun taidot ja menetelmät

Harjoitellaan loogista ajattelua vaativia toimintoja kuten sääntöjen ja riippuvuuksien etsimistä ja esittämistä täsmällisesti. Pohditaan ja määritetään vaihtoehtojen lukumääriä. Vahvistetaan oppilaiden päättelykykyä ja taitoa perustella. Harjoitellaan matemaattisen tekstin tulkitsemista ja tuottamista. Tutustutaan todistamisen perusteisiin. Harjoitellaan väitelauseiden totuusarvon päättelyä. Syvennetään algoritmista ajattelua. Ohjelmoidaan ja samalla harjoitellaan hyviä ohjelmointikäytäntöjä. Sovelletaan itse tehtyjä tai valmiita tietokoneohjelmia osana matematiikan opiskelua.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Opetellaan loogista ajattelua vaativia toimintoja, kuten sääntöjen ja riippuvuuksien etsimistä ja esittämistä täsmällisesti

- Pohditaan ja määritetään vaihtoehtojen lukumäärää
- Vahvistetaan päättelykykyä ja taitoa perustella
- Opetellaan matemaattisen tekstin tulkitsemista ja tuottamista
- Opetellaan todistamisen perusteita
- Harjoitellaan väitelauseiden totuusarvon päättelyä
- Syvennetään algoritmista ajattelua
- Opitaan hyviä ohjelmointikäytäntöjä
- Sovelletaan itse tehtyjä tai valmiita tietokoneohjelmia osana matematiikan opiskelua (esimerkiksi geometriaohjelma)

Biologia

Oppiaineen tehtävä

Biologian opetuksen tehtävänä on auttaa oppilaita ymmärtämään elämää ja sen kehittymistä, kartuttaa oppilaan luonnontuntemusta sekä ohjata oppilaita ymmärtämään ekosysteemien toimintaa, ihmisen elintoimintoja sekä perinnöllisyyden ja evoluution perusteita.

Biologian opetuksessa työskennellään myös luonnossa ja ohjataan oppilaita tutkivan oppimisen avulla tutustumaan biologisen tiedonhankinnan luonteeseen. Luonnon tutkimisessa käytetään sekä maasto- että laboratoriotyömenetelmiä. Elämyksellinen ja kokemuksellinen oppiminen virittää oppimisen iloa ja herättää kiinnostusta tarkkailla elinympäristön tilaa ja siinä tapahtuvia muutoksia. Opiskelussa hyödynnetään monipuolisesti tieto- ja viestintäteknologiaa. Teknologian käyttö edistää oppilaiden yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa biologian opetuksessa.

Biologian opetuksessa tuetaan oppilaiden ongelmanratkaisu- ja yhteistyötaitojen sekä yhteisöllisyyden kehittymistä ja annetaan valmiuksia biologiaa hyödyntävien alojen opiskeluun sekä työelämään.

Biologian opetus auttaa oppilaita ymmärtämään, miten biologian tietoja ja taitoja voidaan soveltaa ja hyödyntää omassa elämässä, eettisissä pohdinnoissa, ajankohtaisten biologiaan liittyvien uutisten seurannassa sekä siinä, kuinka yhteiskunnalliseen päätöksentekoon voidaan vaikuttaa. Biologian opetus kehittää oppilaiden ympäristötietoisuutta ja halua vaalia luonnon monimuotoisuutta. Oppilaat saavat valmiuksia vaikuttaa ja osallistua oman lähiympäristönsä kehittämiseen ja sen säilymiseen elinvoimaisena. Oppilaita ohjataan kestävään elämäntapaan ja globaalin vastuun ymmärtämiseen.

Biologian oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Tavoitteena on, että biologian opetuksessa oppilailla on mahdollisuus työskennellä erilaisissa tutkimuksellisuutta tukevissa oppimisympäristöissä sekä koulussa että koulun ulkopuolella. Maasto- ja laboratoriotyöskentelyssä oppilaita ohjataan havainnoimaan ja käyttämään biologialle ominaisia tutkimusmenetelmiä. Biologian opetuksen tavoitteiden kannalta keskeistä on, että oppilaita ohjataan käyttämään myös sähköisiä oppimisympäristöjä biologisen tiedon hankinnassa, käsittelyssä, tulkinnassa ja esittämisessä.

Biologian työtapoja valittaessa painotetaan vuorovaikutusta ja yhteisöllisyyttä ottaen huomioon oppilaiden erilaiset tarpeet. Monipuolisten työtapojen avulla jokainen oppilas saa erilaisia kokemuksia, pystyy omaksumaan luonnontieteelle luonteenomaisia tutkimusmenetelmiä ja harjaantuu tekemään johtopäätöksiä sekä raportoimaan ja soveltamaan oppimaansa. Biologian opetuksen tavoitteiden mukaisesti elämyksellisyys, kokemuksellisuus ja toiminnallisuus kehittävät oppilaiden taitoa pohtia omia arvovalintoja. Lisäksi oppilaille kehittyy taito tarkastella kriittisesti ilmiöitä ja erilaisia tietolähteitä.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki biologiassa vuosiluokilla 7-9

Biologian opetuksen tavoitteiden kannalta keskeistä on ohjata oppilaita omakohtaiseen havainnointiin ja tutkimiseen itsenäisesti ja ryhmissä sekä erilaisissa oppimisympäristöissä. Maasto- ja laboratoriotyöskentely toteutetaan siten, että turvallisuuskysymykset otetaan huomioon. Oppilaiden yksilöllisen tuen tarpeet huomioidaan erilaisten työmenetelmien valinnassa. Kasvua, kehitystä sekä oppimisen iloa tukevat tutkimuksellisuus, yhdessä tekeminen, vastuullisuus omasta työskentelystä, luontosuhteen syveneminen sekä tiedon liittäminen jo ennestään opittuun. Biologian tavoitteiden kannalta on keskeistä tiedostaa oppilaiden mahdolliset vaikeudet laboratorio- ja maastotyöskentelyssä. Oppilaita tuetaan työskentelyssä kunkin omien vahvuuksien pohjalta sekä tarvittaessa vahvistamalla oppilaiden taitoja eri tukimuotoja hyödyntäen. Eriyttäminen on mahdollista yhteisissä tutkimustehtävissä, joissa oppilaat toimivat erilaisissa rooleissa ja etenevät yksilöllisesti ajattelun taitojen eri tasoille.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi biologiassa vuosiluokilla 7-9

Biologian opetuksessa kannustava ja rakentava palaute eli formatiivinen arviointi tukee opintojen aikana oppilaiden motivaation rakentumista, tutkimustaitojen kehittymistä sekä auttaa jokaista löytämään omat vahvuutensa. Oppilaille annetaan säännöllisesti tietoa oppimisen edistymisestä ja suoriutumisesta suhteessa asetettuihin biologian tavoitteisiin. Palautteen avulla oppilaita rohkaistaan toimimaan aktiivisesti ja vastuullisesti omassa lähiympäristössä ja soveltamaan käytännössä oppimaansa biologista tietoa. Biologian summatiivisessa arvioinnissa oppilailla tulee olla mahdollisuus osoittaa osaamistaan monipuolisesti. Arviointi kohdistuu sekä oppilaan tiedolliseen osaamiseen että biologisiin taitoihin erilaisissa oppimistilanteissa ja -ympäristöissä. Opettaja seuraa oppilaan taitoa tehdä havaintoja, kerätä, käsitellä, tulkita, arvioida ja esittää erilaisia aineistoja. Lisäksi arvioidaan oppilaan taitoa käyttää biologialle ominaista välineistöä, tieto- ja viestintäteknologiaa sekä taitoa toteuttaa pienimuotoisia kokeita ja tutkimuksia koulussa ja sen ulkopuolella. Arvioinnin ja palautteen tehtävänä on osaltaan kehittää jokaisen oppilaan työskentelytaitoja.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona biologian opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päättöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut biologian oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt biologian tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päättöarvosana on biologian tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan biologian oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päättöarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy biologian päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan.

Biologiassa oppilaan osaaminen kehittyy yleensä eri tavoitealueilla oppimäärän päättövaiheeseen saakka. Oppilaan työskentelyn ohjaamisella biologiassa tarkoitetaan esimerkiksi suullisten lisäohjeiden antamista, ohjaavien kysymysten esittämistä, välineillä havainnollistamista tai vastaavien esimerkkien antamista työskentelyn aikana. Biologiassa kussakin kriteerikuvauksessa ilmaistaan myös alemman arvosanan osaaminen.

7

Vuosiluokan tavoitteet ja keskeiset sisällöt

T1 ohjata oppilasta ymmärtämään ekosysteemin perusrakennetta ja toimintaa sekä vertailemaan erilaisia ekosysteemejä ja tunnistamaan lajeja

- Oppilas selittää ekosysteemin toimintaa ja lajien välisiä vuorovaikutussuhteita
- Oppilas vertailee erilaisia ekosysteemejä
- Oppilas tunnistaa ekosysteemien avainlajeja
- Oppilas kertoo, miten elollinen ja eloton luonto ovat vuorovaikutuksessa keskenään

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa luokitella metsäekosysteemin osia elollisiin ja elottomiin. Oppilas rakentaa yksinkertaisen ravintoketjun esimerkkilajeista. Oppilas tunnistaa ja nimeää joitakin lajeja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa luokitella ja nimetä metsäekosysteemin osia ja kertoa niiden toiminnasta. Oppilas tunnistaa ja nimeää erilaisia ekosysteemejä. Oppilas tunnistaa ja nimeää lajeja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kuvailla ja kertoa metsäekosysteemin perusrakenteen ja toiminnan. Oppilas tunnistaa, nimeää ja vertailee erilaisia ekosysteemejä. Oppilas tunnistaa ja nimeää lajeja eri ekosysteemeistä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa selittää ja perustella metsäekosysteemin perusrakenteen ja toiminnan. Oppilas vertailee eri ekosysteemejä ja selittää niiden syntyyn vaikuttavia tekijöitä. Oppilas tunnistaa ja nimeää monipuolisesti lajeja eri ekosysteemeistä.

S1 Biologinen tutkimus

Sisältöjä valitaan siten, että biologisen tutkimuksen vaiheet tulevat oppilaan oman toiminnan kautta tutuiksi.

Paikallinen tarkennus:

- Eliökokoelman laatiminen esimerkiksi tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen
- Toteutetaan pieni tieteellinen tutkimus

S2 Tutkimusretkiä luontoon ja lähiympäristöön

Sisältöjä valittaessa painotetaan vastuullista luonnossa liikkumista, lajintuntemusta sekä metsän ja muiden ekosysteemien tutkimista ja vertailua. Maastotyöskentelyssä havainnoidaan ja arvioidaan ympäristöä ja siinä tapahtuvia muutoksia sekä ihmisen vaikutusta niihin.

Paikallinen tarkennus:

- Koulun lähiympäristön ekosysteemien tarkastelua avainlajien avulla
- Lähiympäristön vaalimisprojektiin osallistuminen
- Luonnossa liikkuminen ja jokamiehenoikeuksiin tutustuminen

S3 Ekosysteemin perusrakenne ja toiminta

Sisällöt painottuvat suomalaisen metsäekosysteemin rakenteeseen ja toimintaan sekä ihmisen toiminnan vaikutuksiin niissä. Lisäksi käsitellään perustietoja vesi-, suo-, tunturi- ja kaupunkiekosysteemeistä. Tutustutaan lajien ekologiaan ja niiden välisiin vuorovaikutussuhteisiin. Opetukseen sisältyy eliökokoelman koostaminen. Sisältöjä valittaessa painotetaan ekosysteemien monimuotoisuuden tärkeyttä.

Paikallinen tarkennus:

- Ekosysteemi ja eliökokoelman koostaminen
- Metsäekosysteemin toiminta
    - tuottaja, kuluttaja, hajottaja
    - ravintoketju, ravintoverkko
    - aineiden ja energian kulku
    - ekosysteemipalvelut
    - lajien välinen vuorovaikutus
- Tutustutaan vesi-, suo-, tunturi- ja kaupunkiekosysteemeihin
- Lähiympäristön havainnointi ja ihmisen vaikutus ympäristön hyvinvointiin
- Eliökokoelma

S4 Mitä elämä on?

Sisällöissä keskitytään tutkimaan elämän perusilmiöitä biologialle tyypillisin tutkimusmenetelmin. Opetukseen sisällytetään kasvien kasvatusta. Eliökunnan rakenteeseen ja monimuotoisuuteen perehdytään vertailemalla eliöiden rakenteita, elintoimintoja ja elinympäristöjä. Tutustutaan perinnöllisyyden ja evoluution perusteisiin. Tarkastellaan bioteknologian mahdollisuuksia ja haasteita.

Paikallinen tarkennus:

- Elollisen ja elottoman luonnon tunnuspiirteet

S6 Kohti kestävää tulevaisuutta

Sisällöt liittyvät luonnon monimuotoisuuden säilyttämiseen, ilmastonmuutokseen, luonnonvarojen kestävään käyttöön ja muutoksiin lähiympäristössä. Pohditaan luonnonvarojen kestävän käytön ekologisia, sosiaalisia, taloudellisia ja eettisiä periaatteita, kestävää ravinnontuotantoa sekä eläinten hyvinvointia. Käsitellään biotalouden ja ekosysteemipalveluiden mahdollisuuksia kestävän tulevaisuuden kannalta. Tutustutaan luonnonsuojelun tavoitteisiin, keinoihin ja saavutuksiin.

Paikallinen tarkennus:

- Kestävä kehitys ja luonnon monimuotoisuus
- Ekosysteemipalvelujen merkitys osana kestävää kehitystä

T3 ohjata oppilasta tutkimaan eliöiden sopeutumista eri elinympäristöihin ja ymmärtämään erilaisten elinympäristöjen merkitys luonnon monimuotoisuudelle

- Oppilas ymmärtää luonnon monimuotoisuuden ja metsien kestävän käytön merkityksen
- Oppilas tunnistaa erilaisia luontotyyppejä lähiympäristössä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa tunnistaa erilaisissa elinympäristöissä elävien eliöiden ominaisuuksia. Oppilas antaa joitakin esimerkkejä erilaisissa elinympäristöissä elävistä eliöistä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kuvailla, miten lajit sopeutuvat eri elinympäristöihin. Oppilas kertoo, mitä monimuotoisuus tarkoittaa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kertoa ja antaa esimerkkejä lajien esiintymisestä ja lajien sopeutumisesta eri elinympäristöihin. Oppilas kertoo esimerkkejä elinympäristöjen merkityksestä luonnon monimuotoisuudelle. Oppilas kertoo, miksi monimuotoisuus on tärkeää.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa selittää eliöiden sopeutumista eri elinympäristöihin ja kertoo sopeutumiseen liittyviä syy-seuraussuhteita. Oppilas perustelee elinympäristöjen merkityksen luonnon monimuotoisuudelle. Oppilas perustelee, miksi monimuotoisuus on tärkeää.

S1 Biologinen tutkimus

Sisältöjä valitaan siten, että biologisen tutkimuksen vaiheet tulevat oppilaan oman toiminnan kautta tutuiksi.

Paikallinen tarkennus:

- Eliökokoelman laatiminen esimerkiksi tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen
- Toteutetaan pieni tieteellinen tutkimus

S2 Tutkimusretkiä luontoon ja lähiympäristöön

Sisältöjä valittaessa painotetaan vastuullista luonnossa liikkumista, lajintuntemusta sekä metsän ja muiden ekosysteemien tutkimista ja vertailua. Maastotyöskentelyssä havainnoidaan ja arvioidaan ympäristöä ja siinä tapahtuvia muutoksia sekä ihmisen vaikutusta niihin.

Paikallinen tarkennus:

- Koulun lähiympäristön ekosysteemien tarkastelua avainlajien avulla
- Lähiympäristön vaalimisprojektiin osallistuminen
- Luonnossa liikkuminen ja jokamiehenoikeuksiin tutustuminen

S3 Ekosysteemin perusrakenne ja toiminta

Sisällöt painottuvat suomalaisen metsäekosysteemin rakenteeseen ja toimintaan sekä ihmisen toiminnan vaikutuksiin niissä. Lisäksi käsitellään perustietoja vesi-, suo-, tunturi- ja kaupunkiekosysteemeistä. Tutustutaan lajien ekologiaan ja niiden välisiin vuorovaikutussuhteisiin. Opetukseen sisältyy eliökokoelman koostaminen. Sisältöjä valittaessa painotetaan ekosysteemien monimuotoisuuden tärkeyttä.

Paikallinen tarkennus:

- Ekosysteemi ja eliökokoelman koostaminen
- Metsäekosysteemin toiminta
    - tuottaja, kuluttaja, hajottaja
    - ravintoketju, ravintoverkko
    - aineiden ja energian kulku
    - ekosysteemipalvelut
    - lajien välinen vuorovaikutus
- Tutustutaan vesi-, suo-, tunturi- ja kaupunkiekosysteemeihin
- Lähiympäristön havainnointi ja ihmisen vaikutus ympäristön hyvinvointiin
- Eliökokoelma

S4 Mitä elämä on?

Sisällöissä keskitytään tutkimaan elämän perusilmiöitä biologialle tyypillisin tutkimusmenetelmin. Opetukseen sisällytetään kasvien kasvatusta. Eliökunnan rakenteeseen ja monimuotoisuuteen perehdytään vertailemalla eliöiden rakenteita, elintoimintoja ja elinympäristöjä. Tutustutaan perinnöllisyyden ja evoluution perusteisiin. Tarkastellaan bioteknologian mahdollisuuksia ja haasteita.

Paikallinen tarkennus:

- Elollisen ja elottoman luonnon tunnuspiirteet

S6 Kohti kestävää tulevaisuutta

Sisällöt liittyvät luonnon monimuotoisuuden säilyttämiseen, ilmastonmuutokseen, luonnonvarojen kestävään käyttöön ja muutoksiin lähiympäristössä. Pohditaan luonnonvarojen kestävän käytön ekologisia, sosiaalisia, taloudellisia ja eettisiä periaatteita, kestävää ravinnontuotantoa sekä eläinten hyvinvointia. Käsitellään biotalouden ja ekosysteemipalveluiden mahdollisuuksia kestävän tulevaisuuden kannalta. Tutustutaan luonnonsuojelun tavoitteisiin, keinoihin ja saavutuksiin.

Paikallinen tarkennus:

- Kestävä kehitys ja luonnon monimuotoisuus
- Ekosysteemipalvelujen merkitys osana kestävää kehitystä

T6 ohjata oppilasta arvioimaan luonnonympäristössä tapahtuvia muutoksia ja ihmisen vaikutusta ympäristöön sekä ymmärtämään ekosysteemipalveluiden merkitys

- Oppilas luettelee ekosysteemipalveluita.
- Oppilas osaa kertoa ihmistoiminnan vaikutuksesta eri ekosysteemeihin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa antaa esimerkkejä ihmisen toiminnan vaikutuksista ympäristöön. Oppilas luettelee kestävän kehityksen osa-alueet.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kuvailla ja antaa esimerkkejä ihmisen toiminnan vaikutuksista ympäristöön. Oppilas kuvailee kestävän kehityksen osa-alueet ja antaa joitakin esimerkkejä kestävän tulevaisuuden rakentamiseksi biologian näkökulmasta. Oppilas antaa esimerkkejä biotaloudesta ja ekosysteemipalveluista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kertoa ja antaa esimerkkejä ihmisen toiminnan vaikutuksista ympäristöön. Oppilas kuvailee kestävän kehityksen osa-alueet ja antaa esimerkkejä kestävän tulevaisuuden rakentamiseksi biologian näkökulmasta. Oppilas kertoo biotaloudesta ja ekosysteemipalveluista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa perustella, miten ihmisen toiminta vaikuttaa ympäristöön ja tarkastelee muutosten seurauksia. Oppilas selittää syy-seuraussuhteita kestävän tulevaisuuden rakentamisessa ja perustelee näkemyksensä biologisen tiedon pohjalta. Oppilas arvioi biotalouden ja ekosysteemipalveluiden merkitystä kestävän tulevaisuuden näkökulmasta.

S6 Kohti kestävää tulevaisuutta

Sisällöt liittyvät luonnon monimuotoisuuden säilyttämiseen, ilmastonmuutokseen, luonnonvarojen kestävään käyttöön ja muutoksiin lähiympäristössä. Pohditaan luonnonvarojen kestävän käytön ekologisia, sosiaalisia, taloudellisia ja eettisiä periaatteita, kestävää ravinnontuotantoa sekä eläinten hyvinvointia. Käsitellään biotalouden ja ekosysteemipalveluiden mahdollisuuksia kestävän tulevaisuuden kannalta. Tutustutaan luonnonsuojelun tavoitteisiin, keinoihin ja saavutuksiin.

Paikallinen tarkennus:

- Kestävä kehitys ja luonnon monimuotoisuus
- Ekosysteemipalvelujen merkitys osana kestävää kehitystä

T7 ohjata oppilasta kehittämään luonnontieteellistä ajattelutaitoa sekä syy- ja seuraussuhteiden ymmärtämistä

- Oppilas osaa käyttää joitakin biologisia peruskäsitteitä ja osaa kertoa biologisesta ilmiöstä omin sanoin.
- Oppilas asettaa yksinkertaisia kysymyksiä luonnosta ja luonnonilmiöistä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa käyttää joitakin biologian peruskäsitteitä ja liittää niitä annettuihin biologian ilmiöihin. Oppilas kertoo oppimastaan biologisesta ilmiöstä yksinkertaisesti omin sanoin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa käyttää biologisia peruskäsitteitä. Oppilas esittää oppimansa biologisen ilmiön omin sanoin ja valitsee sopivan tavan tiedon esittämiseen. Oppilas asettaa yksinkertaisia kysymyksiä luonnosta ja luonnonilmiöistä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa käyttää biologisia käsitteitä tarkoituksenmukaisesti. Oppilas esittää oppimansa asian omin sanoin biologialle ominaisella tavalla sekä valitsee sopivan tavan tiedon esittämiseen. Oppilas esittää joitakin mielekkäitä kysymyksiä luonnosta ja luonnonilmiöistä sekä kertoo luonnontieteellisiä syy-seuraussuhteita.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa käyttää biologisia käsitteitä tarkoituksenmukaisesti. Oppilas esittää oppimansa asian omin sanoin jäsennellysti biologialle ominaisella tavalla sekä valitsee sopivan tavan tiedon esittämiseen. Oppilas esittää mielekkäitä kysymyksiä luonnosta ja luonnonilmiöistä sekä selittää ja perustelee luonnontieteellisiä syy-seuraussuhteita.

S1 Biologinen tutkimus

Sisältöjä valitaan siten, että biologisen tutkimuksen vaiheet tulevat oppilaan oman toiminnan kautta tutuiksi.

Paikallinen tarkennus:

- Eliökokoelman laatiminen esimerkiksi tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen
- Toteutetaan pieni tieteellinen tutkimus

S2 Tutkimusretkiä luontoon ja lähiympäristöön

Sisältöjä valittaessa painotetaan vastuullista luonnossa liikkumista, lajintuntemusta sekä metsän ja muiden ekosysteemien tutkimista ja vertailua. Maastotyöskentelyssä havainnoidaan ja arvioidaan ympäristöä ja siinä tapahtuvia muutoksia sekä ihmisen vaikutusta niihin.

Paikallinen tarkennus:

- Koulun lähiympäristön ekosysteemien tarkastelua avainlajien avulla
- Lähiympäristön vaalimisprojektiin osallistuminen
- Luonnossa liikkuminen ja jokamiehenoikeuksiin tutustuminen

S3 Ekosysteemin perusrakenne ja toiminta

Sisällöt painottuvat suomalaisen metsäekosysteemin rakenteeseen ja toimintaan sekä ihmisen toiminnan vaikutuksiin niissä. Lisäksi käsitellään perustietoja vesi-, suo-, tunturi- ja kaupunkiekosysteemeistä. Tutustutaan lajien ekologiaan ja niiden välisiin vuorovaikutussuhteisiin. Opetukseen sisältyy eliökokoelman koostaminen. Sisältöjä valittaessa painotetaan ekosysteemien monimuotoisuuden tärkeyttä.

Paikallinen tarkennus:

- Ekosysteemi ja eliökokoelman koostaminen
- Metsäekosysteemin toiminta
    - tuottaja, kuluttaja, hajottaja
    - ravintoketju, ravintoverkko
    - aineiden ja energian kulku
    - ekosysteemipalvelut
    - lajien välinen vuorovaikutus
- Tutustutaan vesi-, suo-, tunturi- ja kaupunkiekosysteemeihin
- Lähiympäristön havainnointi ja ihmisen vaikutus ympäristön hyvinvointiin
- Eliökokoelma

S4 Mitä elämä on?

Sisällöissä keskitytään tutkimaan elämän perusilmiöitä biologialle tyypillisin tutkimusmenetelmin. Opetukseen sisällytetään kasvien kasvatusta. Eliökunnan rakenteeseen ja monimuotoisuuteen perehdytään vertailemalla eliöiden rakenteita, elintoimintoja ja elinympäristöjä. Tutustutaan perinnöllisyyden ja evoluution perusteisiin. Tarkastellaan bioteknologian mahdollisuuksia ja haasteita.

Paikallinen tarkennus:

- Elollisen ja elottoman luonnon tunnuspiirteet

S5 Ihminen

Sisällöissä keskitytään tutkimaan ihmiskehon toimintaa ja syvennetään tietämystä ihmisen rakenteesta, elintoiminnoista ja säätelyjärjestelmistä. Tarkastellaan kasvuun, kehitykseen ja terveyteen vaikuttavien biologisten tekijöiden perusteita. Tutustutaan, miten perimä ja ympäristö vaikuttavat ihmisen eri ominaisuuksien kehittymiseen.

S6 Kohti kestävää tulevaisuutta

Sisällöt liittyvät luonnon monimuotoisuuden säilyttämiseen, ilmastonmuutokseen, luonnonvarojen kestävään käyttöön ja muutoksiin lähiympäristössä. Pohditaan luonnonvarojen kestävän käytön ekologisia, sosiaalisia, taloudellisia ja eettisiä periaatteita, kestävää ravinnontuotantoa sekä eläinten hyvinvointia. Käsitellään biotalouden ja ekosysteemipalveluiden mahdollisuuksia kestävän tulevaisuuden kannalta. Tutustutaan luonnonsuojelun tavoitteisiin, keinoihin ja saavutuksiin.

Paikallinen tarkennus:

- Kestävä kehitys ja luonnon monimuotoisuus
- Ekosysteemipalvelujen merkitys osana kestävää kehitystä

T8 opastaa oppilasta käyttämään biologian tutkimusvälineistöä ja tieto- ja viestintäteknologiaa

- Oppilas osallistuu maasto- ja laboratoriotyöskentelyyn ohjeita noudattaen.

- Oppilas käyttää joitakin biologian tutkimusvälineitä ohjattuna.
- Oppilas hakee biologista tietoa erilaisista tietolähteistä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osallistuu opetukseen laboratoriossa ja maastossa. Oppilas käyttää joitakin biologian tutkimusvälineitä ohjattuna. Oppilas hakee biologista tietoa erilaisista tietolähteistä ohjatusti.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa työskennellä turvallisesti laboratoriossa ja maastossa ohjatusti. Oppilas käyttää biologian tutkimusvälineistöä ohjeen mukaan. Oppilas hakee biologista tietoa muutamasta erilaisesta tietolähteestä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa työskennellä turvallisesti laboratoriossa ja maastossa. Oppilas käyttää tarkoituksenmukaisesti biologian tutkimusvälineistöä. Oppilas hakee biologista tietoa erilaisista tietolähteistä sekä valitsee joitakin luotettavia tietolähteitä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa työskennellä itsenäisesti ja tavoitteellisesti laboratoriossa ja maastossa. Oppilas käyttää biologian tutkimusvälineistöä ja arvioi eri biologian tutkimusvälineistön soveltuvuutta työskentelyyn. Oppilas hakee biologista tietoa erilaisista tietolähteistä sekä arvioi tietolähteiden luotettavuutta ja soveltuvuutta.

S1 Biologinen tutkimus

Sisältöjä valitaan siten, että biologisen tutkimuksen vaiheet tulevat oppilaan oman toiminnan kautta tutuiksi.

Paikallinen tarkennus:

- Eliökokoelman laatiminen esimerkiksi tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen
- Toteutetaan pieni tieteellinen tutkimus

S2 Tutkimusretkiä luontoon ja lähiympäristöön

Sisältöjä valittaessa painotetaan vastuullista luonnossa liikkumista, lajintuntemusta sekä metsän ja muiden ekosysteemien tutkimista ja vertailua. Maastotyöskentelyssä havainnoidaan ja arvioidaan ympäristöä ja siinä tapahtuvia muutoksia sekä ihmisen vaikutusta niihin.

Paikallinen tarkennus:

- Koulun lähiympäristön ekosysteemien tarkastelua avainlajien avulla
- Lähiympäristön vaalimisprojektiin osallistuminen
- Luonnossa liikkuminen ja jokamiehenoikeuksiin tutustuminen

S3 Ekosysteemin perusrakenne ja toiminta

Sisällöt painottuvat suomalaisen metsäekosysteemin rakenteeseen ja toimintaan sekä ihmisen toiminnan vaikutuksiin niissä. Lisäksi käsitellään perustietoja vesi-, suo-, tunturi- ja kaupunkiekosysteemeistä. Tutustutaan lajien ekologiaan ja niiden välisiin vuorovaikutussuhteisiin. Opetukseen sisältyy eliökokoelman koostaminen. Sisältöjä valittaessa painotetaan ekosysteemien monimuotoisuuden tärkeyttä.

Paikallinen tarkennus:

- Ekosysteemi ja eliökokoelman koostaminen
- Metsäekosysteemin toiminta
    - tuottaja, kuluttaja, hajottaja
    - ravintoketju, ravintoverkko
    - aineiden ja energian kulku
    - ekosysteemipalvelut
    - lajien välinen vuorovaikutus
- Tutustutaan vesi-, suo-, tunturi- ja kaupunkiekosysteemeihin
- Lähiympäristön havainnointi ja ihmisen vaikutus ympäristön hyvinvointiin
- Eliökokoelma

S4 Mitä elämä on?

Sisällöissä keskitytään tutkimaan elämän perusilmiöitä biologialle tyypillisin tutkimusmenetelmin. Opetukseen sisällytetään kasvien kasvatusta. Eliökunnan rakenteeseen ja monimuotoisuuteen perehdytään vertailemalla eliöiden rakenteita, elintoimintoja ja elinympäristöjä. Tutustutaan perinnöllisyyden ja evoluution perusteisiin. Tarkastellaan bioteknologian mahdollisuuksia ja haasteita.

Paikallinen tarkennus:

- Elollisen ja elottoman luonnon tunnuspiirteet

S5 Ihminen

Sisällöissä keskitytään tutkimaan ihmiskehon toimintaa ja syvennetään tietämystä ihmisen rakenteesta, elintoiminnoista ja säätelyjärjestelmistä. Tarkastellaan kasvuun, kehitykseen ja terveyteen vaikuttavien biologisten tekijöiden perusteita. Tutustutaan, miten perimä ja ympäristö vaikuttavat ihmisen eri ominaisuuksien kehittymiseen.

T9 ohjata oppilasta koostamaan eliökokoelma ja kasvattamaan kasveja biologisten ilmiöiden ymmärtämiseksi

- Oppilas laatii eliökokoelman esimerkiksi tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa koostaa ohjatusti pienen eliökokoelman. Oppilas osallistuu kasvien kasvatukseen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa koostaa ohjeiden mukaisesti pienimuotoisen perinteisen tai digitaalisen kasvikokoelman tai muun digitaalisen eliökokoelman. Oppilas toteuttaa ohjatusti kasvatuskokeen ja kertoo kasvatuskokeen tulokset.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa koostaa ohjeiden mukaisesti perinteisen tai digitaalisen kasvikokoelman tai muun digitaalisen eliökokoelman. Oppilas toteuttaa kasvatuskokeen ja tekee siitä päätelmiä tarkasteltavaan biologiseen ilmiöön liittyen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa koostaa ohjeiden mukaisesti laajahkon ja huolellisesti toteutetun perinteisen tai digitaalisen kasvikokoelman tai muun digitaalisen eliökokoelman. Oppilas suunnittelee ja toteuttaa kasvatuskokeen, arvioi kokeen tulosten luotettavuutta sekä selittää, miten kasvatuskoe liittyy tarkasteltavaan biologiseen ilmiöön.

S1 Biologinen tutkimus

Sisältöjä valitaan siten, että biologisen tutkimuksen vaiheet tulevat oppilaan oman toiminnan kautta tutuiksi.

Paikallinen tarkennus:

- Eliökokoelman laatiminen esimerkiksi tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen
- Toteutetaan pieni tieteellinen tutkimus

S2 Tutkimusretkiä luontoon ja lähiympäristöön

Sisältöjä valittaessa painotetaan vastuullista luonnossa liikkumista, lajintuntemusta sekä metsän ja muiden ekosysteemien tutkimista ja vertailua. Maastotyöskentelyssä havainnoidaan ja arvioidaan ympäristöä ja siinä tapahtuvia muutoksia sekä ihmisen vaikutusta niihin.

Paikallinen tarkennus:

- Koulun lähiympäristön ekosysteemien tarkastelua avainlajien avulla
- Lähiympäristön vaalimisprojektiin osallistuminen
- Luonnossa liikkuminen ja jokamiehenoikeuksiin tutustuminen

S3 Ekosysteemin perusrakenne ja toiminta

Sisällöt painottuvat suomalaisen metsäekosysteemin rakenteeseen ja toimintaan sekä ihmisen toiminnan vaikutuksiin niissä. Lisäksi käsitellään perustietoja vesi-, suo-, tunturi- ja kaupunkiekosysteemeistä. Tutustutaan lajien ekologiaan ja niiden välisiin

vuorovaikutussuhteisiin. Opetukseen sisältyy eliökokoelman koostaminen. Sisältöjä valittaessa painotetaan ekosysteemien monimuotoisuuden tärkeyttä.

Paikallinen tarkennus:

- Ekosysteemi ja eliökokoelman koostaminen
- Metsäekosysteemin toiminta
    - tuottaja, kuluttaja, hajottaja
    - ravintoketju, ravintoverkko
    - aineiden ja energian kulku
    - ekosysteemipalvelut
    - lajien välinen vuorovaikutus
- Tutustutaan vesi-, suo-, tunturi- ja kaupunkiekosysteemeihin
- Lähiympäristön havainnointi ja ihmisen vaikutus ympäristön hyvinvointiin
- Eliökokoelma

S4 Mitä elämä on?

Sisällöissä keskitytään tutkimaan elämän perusilmiöitä biologialle tyypillisin tutkimusmenetelmin. Opetukseen sisällytetään kasvien kasvatusta. Eliökunnan rakenteeseen ja monimuotoisuuteen perehdytään vertailemalla eliöiden rakenteita, elintoimintoja ja elinympäristöjä. Tutustutaan perinnöllisyyden ja evoluution perusteisiin. Tarkastellaan bioteknologian mahdollisuuksia ja haasteita.

Paikallinen tarkennus:

- Elollisen ja elottoman luonnon tunnuspiirteet

S6 Kohti kestävää tulevaisuutta

Sisällöt liittyvät luonnon monimuotoisuuden säilyttämiseen, ilmastonmuutokseen, luonnonvarojen kestävään käyttöön ja muutoksiin lähiympäristössä. Pohditaan luonnonvarojen kestävän käytön ekologisia, sosiaalisia, taloudellisia ja eettisiä periaatteita, kestävää ravinnontuotantoa sekä eläinten hyvinvointia. Käsitellään biotalouden ja ekosysteemipalveluiden mahdollisuuksia kestävän tulevaisuuden kannalta. Tutustutaan luonnonsuojelun tavoitteisiin, keinoihin ja saavutuksiin.

Paikallinen tarkennus:

- Kestävä kehitys ja luonnon monimuotoisuus
- Ekosysteemipalvelujen merkitys osana kestävää kehitystä

T10 ohjata oppilasta tekemään tutkimuksia sekä koulussa että koulun ulkopuolella

- Oppilas toteuttaa pienen tieteellisen tutkimuksen.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osallistuu biologisen tutkimuksen tekoon ja kertoo, mitä tutkimuksessa on tehty.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa havainnoida laboratoriossa ja maastossa. Oppilas tekee pienimuotoisen biologisen tutkimuksen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa havainnoida ja tallentaa keräämiään tietoja laboratoriossa ja maastossa. Oppilas suunnittelee ja tekee pienimuotoisen biologisen tutkimuksen ja raportoi sen tuloksia.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa havainnoida ja tallentaa keräämiään tietoja laboratoriossa ja maastossa. Oppilas suunnittelee ja toteuttaa oman tutkimuksen itsenäisesti ja raportoi sen tulokset selkeästi.

S1 Biologinen tutkimus

Sisältöjä valitaan siten, että biologisen tutkimuksen vaiheet tulevat oppilaan oman toiminnan kautta tutuiksi.

Paikallinen tarkennus:

- Eliökokoelman laatiminen esimerkiksi tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen
- Toteutetaan pieni tieteellinen tutkimus

S2 Tutkimusretkiä luontoon ja lähiympäristöön

Sisältöjä valittaessa painotetaan vastuullista luonnossa liikkumista, lajintuntemusta sekä metsän ja muiden ekosysteemien tutkimista ja vertailua. Maastotyöskentelyssä havainnoidaan ja arvioidaan ympäristöä ja siinä tapahtuvia muutoksia sekä ihmisen vaikutusta niihin.

Paikallinen tarkennus:

- Koulun lähiympäristön ekosysteemien tarkastelua avainlajien avulla
- Lähiympäristön vaalimisprojektiin osallistuminen
- Luonnossa liikkuminen ja jokamiehenoikeuksiin tutustuminen

S3 Ekosysteemin perusrakenne ja toiminta

Sisällöt painottuvat suomalaisen metsäekosysteemin rakenteeseen ja toimintaan sekä ihmisen toiminnan vaikutuksiin niissä. Lisäksi käsitellään perustietoja vesi-, suo-, tunturi- ja kaupunkiekosysteemeistä. Tutustutaan lajien ekologiaan ja niiden välisiin vuorovaikutussuhteisiin. Opetukseen sisältyy eliökokoelman koostaminen. Sisältöjä valittaessa painotetaan ekosysteemien monimuotoisuuden tärkeyttä.

Paikallinen tarkennus:

- Ekosysteemi ja eliökokoelman koostaminen
- Metsäekosysteemin toiminta

    - tuottaja, kuluttaja, hajottaja
    - ravintoketju, ravintoverkko
    - aineiden ja energian kulku
    - ekosysteemipalvelut
    - lajien välinen vuorovaikutus
- Tutustutaan vesi-, suo-, tunturi- ja kaupunkiekosysteemeihin
- Lähiympäristön havainnointi ja ihmisen vaikutus ympäristön hyvinvointiin
- Eliökokoelma

S4 Mitä elämä on?

Sisällöissä keskitytään tutkimaan elämän perusilmiöitä biologialle tyypillisin tutkimusmenetelmin. Opetukseen sisällytetään kasvien kasvatusta. Eliökunnan rakenteeseen ja monimuotoisuuteen perehdytään vertailemalla eliöiden rakenteita, elintoimintoja ja elinympäristöjä. Tutustutaan perinnöllisyyden ja evoluution perusteisiin. Tarkastellaan bioteknologian mahdollisuuksia ja haasteita.

Paikallinen tarkennus:

- Elollisen ja elottoman luonnon tunnuspiirteet

S5 Ihminen

Sisällöissä keskitytään tutkimaan ihmiskehon toimintaa ja syvennetään tietämystä ihmisen rakenteesta, elintoiminnoista ja säätelyjärjestelmistä. Tarkastellaan kasvuun, kehitykseen ja terveyteen vaikuttavien biologisten tekijöiden perusteita. Tutustutaan, miten perimä ja ympäristö vaikuttavat ihmisen eri ominaisuuksien kehittymiseen.

S6 Kohti kestävää tulevaisuutta

Sisällöt liittyvät luonnon monimuotoisuuden säilyttämiseen, ilmastonmuutokseen, luonnonvarojen kestävään käyttöön ja muutoksiin lähiympäristössä. Pohditaan luonnonvarojen kestävän käytön ekologisia, sosiaalisia, taloudellisia ja eettisiä periaatteita, kestävää ravinnontuotantoa sekä eläinten hyvinvointia. Käsitellään biotalouden ja ekosysteemipalveluiden mahdollisuuksia kestävän tulevaisuuden kannalta. Tutustutaan luonnonsuojelun tavoitteisiin, keinoihin ja saavutuksiin.

Paikallinen tarkennus:

- Kestävä kehitys ja luonnon monimuotoisuus
- Ekosysteemipalvelujen merkitys osana kestävää kehitystä

T11 kannustaa oppilasta soveltamaan biologian tietoja ja taitoja omassa elämässä sekä yhteiskunnallisessa keskustelussa ja päätöksenteossa

- Oppilas osaa kertoa esimerkkejä siitä, miten omat valinnat vaikuttavat ympäristöön.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa kertoa esimerkkejä siitä, miten omat valinnat vaikuttavat terveyteen ja ympäristöön.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kertoa biologisen tiedon pohjalta esimerkkejä siitä, miten omat valinnat vaikuttavat terveyteen ja ympäristöön.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kertoa ja antaa esimerkkejä, miten biologisia tietoja ja taitoja voi soveltaa omassa elämässä ja yhteiskunnallisessa keskustelussa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa pohtia ja perustella, miten biologisia tietoja voi soveltaa omassa elämässään sekä yhteiskunnallisessa keskustelussa ja päätöksenteossa.

S6 Kohti kestävää tulevaisuutta

Sisällöt liittyvät luonnon monimuotoisuuden säilyttämiseen, ilmastonmuutokseen, luonnonvarojen kestävään käyttöön ja muutoksiin lähiympäristössä. Pohditaan luonnonvarojen kestävän käytön ekologisia, sosiaalisia, taloudellisia ja eettisiä periaatteita, kestävää ravinnontuotantoa sekä eläinten hyvinvointia. Käsitellään biotalouden ja ekosysteemipalveluiden mahdollisuuksia kestävän tulevaisuuden kannalta. Tutustutaan luonnonsuojelun tavoitteisiin, keinoihin ja saavutuksiin.

Paikallinen tarkennus:

- Kestävä kehitys ja luonnon monimuotoisuus
- Ekosysteemipalvelujen merkitys osana kestävää kehitystä

T12 innostaa oppilasta syventämään kiinnostusta luontoa ja sen ilmiöitä kohtaan sekä vahvistamaan luontosuhdetta ja ympäristötietoisuutta

- Oppilas liikkuu luonnossa sitä arvostaen ja osaa ohjeita noudattaen opiskella maastossa
- Oppilas osallistuu lähiympäristön vaalimisprojektiin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Luontosuhteen ja ympäristötietoisuuden merkityksen hahmottaminen	Ei käytetä arvosanan muodostumisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

S1 Biologinen tutkimus

Sisältöjä valitaan siten, että biologisen tutkimuksen vaiheet tulevat oppilaan oman toiminnan kautta tutuiksi.

Paikallinen tarkennus:

- Eliökokoelman laatiminen esimerkiksi tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen
- Toteutetaan pieni tieteellinen tutkimus

S2 Tutkimusretkiä luontoon ja lähiympäristöön

Sisältöjä valittaessa painotetaan vastuullista luonnossa liikkumista, lajintuntemusta sekä metsän ja muiden ekosysteemien tutkimista ja vertailua. Maastotyöskentelyssä havainnoidaan ja arvioidaan ympäristöä ja siinä tapahtuvia muutoksia sekä ihmisen vaikutusta niihin.

Paikallinen tarkennus:

- Koulun lähiympäristön ekosysteemien tarkastelua avainlajien avulla
- Lähiympäristön vaalimisprojektiin osallistuminen
- Luonnossa liikkuminen ja jokamiehenoikeuksiin tutustuminen

S3 Ekosysteemin perusrakenne ja toiminta

Sisällöt painottuvat suomalaisen metsäekosysteemin rakenteeseen ja toimintaan sekä ihmisen toiminnan vaikutuksiin niissä. Lisäksi käsitellään perustietoja vesi-, suo-, tunturi- ja kaupunkiekosysteemeistä. Tutustutaan lajien ekologiaan ja niiden välisiin vuorovaikutussuhteisiin. Opetukseen sisältyy eliökokoelman koostaminen. Sisältöjä valittaessa painotetaan ekosysteemien monimuotoisuuden tärkeyttä.

Paikallinen tarkennus:

- Ekosysteemi ja eliökokoelman koostaminen
- Metsäekosysteemin toiminta
    - tuottaja, kuluttaja, hajottaja
    - ravintoketju, ravintoverkko
    - aineiden ja energian kulku
    - ekosysteemipalvelut
    - lajien välinen vuorovaikutus
- Tutustutaan vesi-, suo-, tunturi- ja kaupunkiekosysteemeihin
- Lähiympäristön havainnointi ja ihmisen vaikutus ympäristön hyvinvointiin
- Eliökokoelma

S4 Mitä elämä on?

Sisällöissä keskitytään tutkimaan elämän perusilmiöitä biologialle tyypillisin tutkimusmenetelmin. Opetukseen sisällytetään kasvien kasvatusta. Eliökunnan rakenteeseen ja monimuotoisuuteen perehdytään vertailemalla eliöiden rakenteita, elintoimintoja ja elinympäristöjä. Tutustutaan perinnöllisyyden ja evoluution perusteisiin. Tarkastellaan bioteknologian mahdollisuuksia ja haasteita.

Paikallinen tarkennus:

- Elollisen ja elottoman luonnon tunnuspiirteet

S5 Ihminen

Sisällöissä keskitytään tutkimaan ihmiskehon toimintaa ja syvennetään tietämystä ihmisen rakenteesta, elintoiminnoista ja säätelyjärjestelmistä. Tarkastellaan kasvuun, kehitykseen ja terveyteen vaikuttavien biologisten tekijöiden perusteita. Tutustutaan, miten perimä ja ympäristö vaikuttavat ihmisen eri ominaisuuksien kehittymiseen.

S6 Kohti kestävää tulevaisuutta

Sisällöt liittyvät luonnon monimuotoisuuden säilyttämiseen, ilmastonmuutokseen, luonnonvarojen kestävään käyttöön ja muutoksiin lähiympäristössä. Pohditaan luonnonvarojen kestävän käytön ekologisia, sosiaalisia, taloudellisia ja eettisiä periaatteita, kestävää ravinnontuotantoa sekä eläinten hyvinvointia. Käsitellään biotalouden ja ekosysteemipalveluiden mahdollisuuksia kestävän tulevaisuuden kannalta. Tutustutaan luonnonsuojelun tavoitteisiin, keinoihin ja saavutuksiin.

Paikallinen tarkennus:

- Kestävä kehitys ja luonnon monimuotoisuus
- Ekosysteemipalvelujen merkitys osana kestävää kehitystä

8

Vuosiluokan tavoitteet ja keskeiset sisällöt

T1 ohjata oppilasta ymmärtämään ekosysteemin perusrakennetta ja toimintaa sekä vertailemaan erilaisia ekosysteemejä ja tunnistamaan lajeja

- Oppilas tunnistaa eliökuntien avainlajeja.
- Oppilas selittää esimerkein, miten elollinen ja eloton luonto ovat vuorovaikutuksessa keskenään.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa luokitella metsäekosysteemin osia elollisiin ja elottomiin. Oppilas rakentaa yksinkertaisen ravintoketjun esimerkkilajeista. Oppilas tunnistaa ja nimeää joitakin lajeja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa luokitella ja nimetä metsäekosysteemin osia ja kertoa niiden toiminnasta. Oppilas tunnistaa ja nimeää erilaisia ekosysteemejä. Oppilas tunnistaa ja nimeää lajeja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kuvailla ja kertoa metsäekosysteemin perusrakenteen ja toiminnan. Oppilas tunnistaa, nimeää ja vertailee erilaisia ekosysteemejä. Oppilas tunnistaa ja nimeää lajeja eri ekosysteemeistä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa selittää ja perustella metsäekosysteemin perusrakenteen ja toiminnan. Oppilas vertailee eri ekosysteemejä ja selittää niiden syntyyn vaikuttavia tekijöitä. Oppilas tunnistaa ja nimeää monipuolisesti lajeja eri ekosysteemeistä.

S1 Biologinen tutkimus

Sisältöjä valitaan siten, että biologisen tutkimuksen vaiheet tulevat oppilaan oman toiminnan kautta tutuiksi.

Paikallinen tarkennus:

- Mikroskoopin käyttö
- Kasvisolunäytteen valmistaminen
- Kasvin kasvatus
- Tutkimuksen raportointi

S2 Tutkimusretkiä luontoon ja lähiympäristöön

Sisältöjä valittaessa painotetaan vastuullista luonnossa liikkumista, lajintuntemusta sekä metsän ja muiden ekosysteemien tutkimista ja vertailua. Maastotyöskentelyssä havainnoidaan ja arvioidaan ympäristöä ja siinä tapahtuvia muutoksia sekä ihmisen vaikutusta niihin.

Paikallinen tarkennus:

- Luontosuhteen vahvistaminen luonnossa liikkuen esimerkiksi elottoman ja elollisen luonnon vuorovaikutuksen havainnoinnin avulla
- Osaa opiskella ohjeiden mukaan maastossa
- Luonnossa liikkuminen jokamiehenoikeuksia noudattaen
- Havainnoidaan lähiympäristöä ja siinä tapahtuvia muutoksia sekä ihmisen vaikutusta niihin

S3 Ekosysteemin perusrakenne ja toiminta

Sisällöt painottuvat suomalaisen metsäekosysteemin rakenteeseen ja toimintaan sekä ihmisen toiminnan vaikutuksiin niissä. Lisäksi käsitellään perustietoja vesi-, suo-, tunturi- ja kaupunkiekosysteemeistä. Tutustutaan lajien ekologiaan ja niiden välisiin vuorovaikutussuhteisiin. Opetukseen sisältyy eliökokoelman koostaminen. Sisältöjä valittaessa painotetaan ekosysteemien monimuotoisuuden tärkeyttä.

S4 Mitä elämä on?

Sisällöissä keskitytään tutkimaan elämän perusilmiöitä biologialle tyypillisin tutkimusmenetelmin. Opetukseen sisällytetään kasvien kasvatusta. Eliökunnan rakenteeseen ja monimuotoisuuteen perehdytään vertailemalla eliöiden rakenteita, elintoimintoja ja elinympäristöjä. Tutustutaan perinnöllisyyden ja evoluution perusteisiin. Tarkastellaan bioteknologian mahdollisuuksia ja haasteita.

Paikallinen tarkennus:

- Elämän tunnusmerkit
- Solun rakenne ja toiminta
- Kasvin kasvatus biologian ilmiöiden tutkimiseksi, esimerkiksi yhteyttämisen ja kasvin kasvutekijöiden havainnointia
- Eliökunnan luokittelu ja rakenteelliset erot sekä sopeutuminen erilaisiin elinympäristöihin
- Suvuttoman ja suvullisen lisääntymisen merkitys perimässä
- Evoluution perusteita sekä ihmisen kehityksen pääpiirteitä
- Bioteknologian mahdollisuudet ja haasteet

S6 Kohti kestävää tulevaisuutta

Sisällöt liittyvät luonnon monimuotoisuuden säilyttämiseen, ilmastonmuutokseen, luonnonvarojen kestävään käyttöön ja muutoksiin lähiympäristössä. Pohditaan luonnonvarojen kestävän käytön ekologisia, sosiaalisia, taloudellisia ja eettisiä periaatteita, kestävää ravinnontuotantoa sekä eläinten hyvinvointia. Käsitellään biotalouden ja ekosysteemipalveluiden mahdollisuuksia kestävän tulevaisuuden kannalta. Tutustutaan luonnonsuojelun tavoitteisiin, keinoihin ja saavutuksiin.

Paikallinen tarkennus:

- Kestävä kehitys ja biotalous
    - Ekologinen, sosiaalinen, eettinen ja taloudellinen näkökulma esimerkiksi luonnonvarojen tai ravinnontuotannon näkökulmasta
- Eläinten hyvinvointi ja jalostus
- Luonnon monimuotoisuus ja ilmastonmuutoksen vaikutukset siihen
- Tutustutaan luonnonsuojelun tavoitteisiin, keinoihin ja saavutuksiin

T2 auttaa oppilasta kuvailemaan eliöiden rakenteita ja elintoimintoja sekä ymmärtämään eliökunnan rakennetta

- Oppilas luokittelee eliöitä eri ryhmiin niiden ominaisuuksien perusteella.
- Oppilas osaa nimetä ja vertailla eliökuntia.
- Oppilas nimeää ja vertailee eliöiden rakenteita sekä selittää eliöiden elintoimintoja ja niiden tehtäviä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa nimetä eliökunnat sekä eri eliöryhmille yhteisiä perusrakenteita ja toimintoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa nimetä eliökunnat. Oppilas nimeää ja vertailee eliöiden perusrakenteita ja kuvailee elintoimintoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa nimeätä eliökunnat ja kuvailla eliökunnan luokittelun periaatteita esimerkkilajien avulla. Oppilas nimeää ja vertailee eliöiden perusrakenteita sekä kertoo eliöiden elintoiminnoista ja niiden tehtävistä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa nimetä eliökunnat ja perustella eliökunnan luokittelun periaatteita. Oppilas tunnistaa, luokittelee ja vertailee keskeisimpiä eliöryhmiä. Oppilas nimeää ja vertailee eliöiden rakenteita sekä selittää eliöiden elintoimintoja ja niiden tehtäviä.

S1 Biologinen tutkimus

Sisältöjä valitaan siten, että biologisen tutkimuksen vaiheet tulevat oppilaan oman toiminnan kautta tutuiksi.

Paikallinen tarkennus:

- Mikroskoopin käyttö
- Kasvisolunäytteen valmistaminen
- Kasvin kasvatus
- Tutkimuksen raportointi

S2 Tutkimusretkiä luontoon ja lähiympäristöön

Sisältöjä valittaessa painotetaan vastuullista luonnossa liikkumista, lajintuntemusta sekä metsän ja muiden ekosysteemien tutkimista ja vertailua. Maastotyöskentelyssä havainnoidaan ja arvioidaan ympäristöä ja siinä tapahtuvia muutoksia sekä ihmisen vaikutusta niihin.

Paikallinen tarkennus:

- Luontosuhteen vahvistaminen luonnossa liikkuen esimerkiksi elottoman ja elollisen luonnon vuorovaikutuksen havainnoinnin avulla
- Osaa opiskella ohjeiden mukaan maastossa
- Luonnossa liikkuminen jokamiehenoikeuksia noudattaen
- Havainnoidaan lähiympäristöä ja siinä tapahtuvia muutoksia sekä ihmisen vaikutusta niihin

S3 Ekosysteemin perusrakenne ja toiminta

Sisällöt painottuvat suomalaisen metsäekosysteemin rakenteeseen ja toimintaan sekä ihmisen toiminnan vaikutuksiin niissä. Lisäksi käsitellään perustietoja vesi-, suo-, tunturi- ja kaupunkiekosysteemeistä. Tutustutaan lajien ekologiaan ja niiden välisiin vuorovaikutussuhteisiin. Opetukseen sisältyy eliökokoelman koostaminen. Sisältöjä valittaessa painotetaan ekosysteemien monimuotoisuuden tärkeyttä.

S4 Mitä elämä on?

Sisällöissä keskitytään tutkimaan elämän perusilmiöitä biologialle tyypillisin tutkimusmenetelmin. Opetukseen sisällytetään kasvien kasvatusta. Eliökunnan rakenteeseen ja monimuotoisuuteen perehdytään vertailemalla eliöiden rakenteita, elintoimintoja ja elinympäristöjä. Tutustutaan perinnöllisyyden ja evoluution perusteisiin. Tarkastellaan bioteknologian mahdollisuuksia ja haasteita.

Paikallinen tarkennus:

- Elämän tunnusmerkit
- Solun rakenne ja toiminta
- Kasvin kasvatus biologian ilmiöiden tutkimiseksi, esimerkiksi yhteyttämisen ja kasvin kasvutekijöiden havainnointia
- Eliökunnan luokittelu ja rakenteelliset erot sekä sopeutuminen erilaisiin elinympäristöihin
- Suvuttoman ja suvullisen lisääntymisen merkitys perimässä
- Evoluution perusteita sekä ihmisen kehityksen pääpiirteitä
- Bioteknologian mahdollisuudet ja haasteet

S5 Ihminen

Sisällöissä keskitytään tutkimaan ihmiskehon toimintaa ja syvennetään tietämystä ihmisen rakenteesta, elintoiminnoista ja säätelyjärjestelmistä. Tarkastellaan kasvuun, kehitykseen ja terveyteen vaikuttavien biologisten tekijöiden perusteita. Tutustutaan, miten perimä ja ympäristö vaikuttavat ihmisen eri ominaisuuksien kehittymiseen.

T3 ohjata oppilasta tutkimaan eliöiden sopeutumista eri elinympäristöihin ja ymmärtämään erilaisten elinympäristöjen merkitys luonnon monimuotoisuudelle

- Oppilas kuvailee eliöiden sopeutumista erilaisiin elinympäristöihin.
- Oppilas kertoo esimerkkejä elinympäristöjen merkityksestä luonnon monimuotoisuudelle.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa tunnistaa erilaisissa elinympäristöissä elävien eliöiden ominaisuuksia. Oppilas antaa joitakin esimerkkejä erilaisissa elinympäristöissä elävistä eliöistä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kuvailla, miten lajit sopeutuvat eri elinympäristöihin. Oppilas kertoo, mitä monimuotoisuus tarkoittaa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kertoa ja antaa esimerkkejä lajien esiintymisestä ja lajien sopeutumisesta eri elinympäristöihin. Oppilas kertoo esimerkkejä elinympäristöjen merkityksestä luonnon monimuotoisuudelle. Oppilas kertoo, miksi monimuotoisuus on tärkeää.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa selittää eliöiden sopeutumista eri elinympäristöihin ja kertoo sopeutumiseen liittyviä syy-seuraussuhteita. Oppilas perustelee elinympäristöjen merkityksen luonnon monimuotoisuudelle. Oppilas perustelee, miksi monimuotoisuus on tärkeää.

S1 Biologinen tutkimus

Sisältöjä valitaan siten, että biologisen tutkimuksen vaiheet tulevat oppilaan oman toiminnan kautta tutuiksi.

Paikallinen tarkennus:

- Mikroskoopin käyttö
- Kasvisolunäytteen valmistaminen
- Kasvin kasvatus
- Tutkimuksen raportointi

S2 Tutkimusretkiä luontoon ja lähiympäristöön

Sisältöjä valittaessa painotetaan vastuullista luonnossa liikkumista, lajintuntemusta sekä metsän ja muiden ekosysteemien tutkimista ja vertailua. Maastotyöskentelyssä havainnoidaan ja arvioidaan ympäristöä ja siinä tapahtuvia muutoksia sekä ihmisen vaikutusta niihin.

Paikallinen tarkennus:

- Luontosuhteen vahvistaminen luonnossa liikkuen esimerkiksi elottoman ja elollisen luonnon vuorovaikutuksen havainnoinnin avulla
- Osaa opiskella ohjeiden mukaan maastossa
- Luonnossa liikkuminen jokamiehenoikeuksia noudattaen

- Havainnoidaan lähiympäristöä ja siinä tapahtuvia muutoksia sekä ihmisen vaikutusta niihin

S3 Ekosysteemin perusrakenne ja toiminta

Sisällöt painottuvat suomalaisen metsäekosysteemin rakenteeseen ja toimintaan sekä ihmisen toiminnan vaikutuksiin niissä. Lisäksi käsitellään perustietoja vesi-, suo-, tunturi- ja kaupunkiekosysteemeistä. Tutustutaan lajien ekologiaan ja niiden välisiin vuorovaikutussuhteisiin. Opetukseen sisältyy eliökokoelman koostaminen. Sisältöjä valittaessa painotetaan ekosysteemien monimuotoisuuden tärkeyttä.

S4 Mitä elämä on?

Sisällöissä keskitytään tutkimaan elämän perusilmiöitä biologialle tyypillisin tutkimusmenetelmin. Opetukseen sisällytetään kasvien kasvatusta. Eliökunnan rakenteeseen ja monimuotoisuuteen perehdytään vertailemalla eliöiden rakenteita, elintoimintoja ja elinympäristöjä. Tutustutaan perinnöllisyyden ja evoluution perusteisiin. Tarkastellaan bioteknologian mahdollisuuksia ja haasteita.

Paikallinen tarkennus:

- Elämän tunnusmerkit
- Solun rakenne ja toiminta
- Kasvin kasvatus biologian ilmiöiden tutkimiseksi, esimerkiksi yhteyttämisen ja kasvin kasvutekijöiden havainnointia
- Eliökunnan luokittelu ja rakenteelliset erot sekä sopeutuminen erilaisiin elinympäristöihin
- Suvuttoman ja suvullisen lisääntymisen merkitys perimässä
- Evoluution perusteita sekä ihmisen kehityksen pääpiirteitä
- Bioteknologian mahdollisuudet ja haasteet

S6 Kohti kestävää tulevaisuutta

Sisällöt liittyvät luonnon monimuotoisuuden säilyttämiseen, ilmastonmuutokseen, luonnonvarojen kestävään käyttöön ja muutoksiin lähiympäristössä. Pohditaan luonnonvarojen kestävän käytön ekologisia, sosiaalisia, taloudellisia ja eettisiä periaatteita, kestävää ravinnontuotantoa sekä eläinten hyvinvointia. Käsitellään biotalouden ja ekosysteemipalveluiden mahdollisuuksia kestävän tulevaisuuden kannalta. Tutustutaan luonnonsuojelun tavoitteisiin, keinoihin ja saavutuksiin.

Paikallinen tarkennus:

- Kestävä kehitys ja biotalous
    - Ekologinen, sosiaalinen, eettinen ja taloudellinen näkökulma esimerkiksi luonnonvarojen tai ravinnontuotannon näkökulmasta
- Eläinten hyvinvointi ja jalostus
- Luonnon monimuotoisuus ja ilmastonmuutoksen vaikutukset siihen
- Tutustutaan luonnonsuojelun tavoitteisiin, keinoihin ja saavutuksiin

T4 ohjata oppilasta ymmärtämään perinnöllisyyden ja evoluution perusperiaatteita

- Oppilas kuvailee (evoluution pääpiirteitä ja) eliöiden sopeutumista erilaisiin elinympäristöihin
- Oppilas kuvailee ihmisen evoluution pääpiirteitä
- Oppilas osaa antaa esimerkkejä perimän ja ympäristön vaikutuksista yksilön ominaisuuksiin.
- Oppilas nimeää esimerkkejä, mihin bioteknologiaa hyödynnetään.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa kertoa, että yksilön ominaisuuksiin vaikuttavat sekä perimä että ympäristö. Oppilas kertoo, että eliöt ovat kehittyneet evoluution tuloksena.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa antaa esimerkkejä perimän ja ympäristön vaikutuksista yksilön ominaisuuksiin. Oppilas tietää, mitä bioteknologia tarkoittaa. Oppilas kuvailee, miten elämä ja monimuotoisuus ovat kehittyneet evoluution kautta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa antaa esimerkkejä perimän ja ympäristön vaikutuksista yksilön ominaisuuksiin. Oppilas antaa käytännön esimerkkejä, mihin bioteknologiaa hyödynnetään. Oppilas kuvailee, miten elämä ja monimuotoisuus ovat kehittyneet evoluution kautta. Oppilas selittää perinnöllisyyden ja evoluution yhteyden.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa selittää perimän ja ympäristön yhteisvaikutuksen yksilön ominaisuuksien muodostumisessa ja soveltaa osaamistaan käytännön esimerkkeihin. Oppilas kertoo esimerkkejä siitä, mihin bioteknologiaa hyödynnetään, sekä bioteknologian mahdollisuuksista ja haasteista. Oppilas kuvailee, miten elämä ja monimuotoisuus ovat kehittyneet evoluution kautta, ja antaa esimerkkejä evoluutiosta jatkuvana prosessina. Oppilas selittää perinnöllisyyden ja evoluution yhteyden esimerkkien avulla.

S1 Biologinen tutkimus

Sisältöjä valitaan siten, että biologisen tutkimuksen vaiheet tulevat oppilaan oman toiminnan kautta tutuiksi.

Paikallinen tarkennus:

- Mikroskoopin käyttö
- Kasvisolunäytteen valmistaminen
- Kasvin kasvatus
- Tutkimuksen raportointi

S4 Mitä elämä on?

Sisällöissä keskitytään tutkimaan elämän perusilmiöitä biologialle tyypillisin tutkimusmenetelmin. Opetukseen sisällytetään kasvien kasvatusta. Eliökunnan rakenteeseen ja monimuotoisuuteen perehdytään vertailemalla eliöiden rakenteita, elintoimintoja ja elinympäristöjä. Tutustutaan perinnöllisyyden ja evoluution perusteisiin. Tarkastellaan bioteknologian mahdollisuuksia ja haasteita.

Paikallinen tarkennus:

- Elämän tunnusmerkit
- Solun rakenne ja toiminta
- Kasvin kasvatus biologian ilmiöiden tutkimiseksi, esimerkiksi yhteyttämisen ja kasvin kasvutekijöiden havainnointia
- Eliökunnan luokittelu ja rakenteelliset erot sekä sopeutuminen erilaisiin elinympäristöihin
- Suvuttoman ja suvullisen lisääntymisen merkitys perimässä
- Evoluution perusteita sekä ihmisen kehityksen pääpiirteitä
- Bioteknologian mahdollisuudet ja haasteet

S5 Ihminen

Sisällöissä keskitytään tutkimaan ihmiskehon toimintaa ja syvennetään tietämystä ihmisen rakenteesta, elintoiminnoista ja säätelyjärjestelmistä. Tarkastellaan kasvuun, kehitykseen ja terveyteen vaikuttavien biologisten tekijöiden perusteita. Tutustutaan, miten perimä ja ympäristö vaikuttavat ihmisen eri ominaisuuksien kehittymiseen.

T6 ohjata oppilasta arvioimaan luonnonympäristössä tapahtuvia muutoksia ja ihmisen vaikutusta ympäristöön sekä ymmärtämään ekosysteemipalveluiden merkitys

- Tietää, mitä kestävä kehitys ja ympäristövastuullisuus tarkoittavat.
- Oppilas kuvailee kestävän kehityksen osa-alueet ja antaa esimerkkejä kestävän tulevaisuuden rakentamiseksi biologian näkökulmasta.
- Oppilas kertoo biotaloudesta ja ekosysteemipalveluista.
- Oppilas kuvailee ja selittää esimerkein ihmistoiminnan vaikutuksia eri ekosysteemeihin.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa antaa esimerkkejä ihmisen toiminnan vaikutuksista ympäristöön. Oppilas luettelee kestävän kehityksen osa-alueet.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kuvailla ja antaa esimerkkejä ihmisen toiminnan vaikutuksista ympäristöön. Oppilas kuvailee kestävän kehityksen osa-alueet ja antaa joitakin esimerkkejä kestävän tulevaisuuden rakentamiseksi biologian näkökulmasta. Oppilas antaa esimerkkejä biotaloudesta ja ekosysteemipalveluista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kertoa ja antaa esimerkkejä ihmisen toiminnan vaikutuksista ympäristöön. Oppilas kuvailee kestävän kehityksen osa-alueet ja antaa esimerkkejä kestävän tulevaisuuden rakentamiseksi biologian näkökulmasta. Oppilas kertoo biotaloudesta ja ekosysteemipalveluista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa perustella, miten ihmisen toiminta vaikuttaa ympäristöön ja tarkastelee muutosten seurauksia. Oppilas selittää syy-seuraussuhteita kestävän tulevaisuuden rakentamisessa ja perustelee näkemyksensä biologisen tiedon pohjalta. Oppilas arvioi biotalouden ja ekosysteemipalveluiden merkitystä kestävän tulevaisuuden näkökulmasta.

S6 Kohti kestävää tulevaisuutta

Sisällöt liittyvät luonnon monimuotoisuuden säilyttämiseen, ilmastonmuutokseen, luonnonvarojen kestävään käyttöön ja muutoksiin lähiympäristössä. Pohditaan luonnonvarojen kestävän käytön ekologisia, sosiaalisia, taloudellisia ja eettisiä periaatteita, kestävää ravinnontuotantoa sekä eläinten hyvinvointia. Käsitellään biotalouden ja ekosysteemipalveluiden mahdollisuuksia kestävän tulevaisuuden kannalta. Tutustutaan luonnonsuojelun tavoitteisiin, keinoihin ja saavutuksiin.

Paikallinen tarkennus:

- Kestävä kehitys ja biotalous
    - Ekologinen, sosiaalinen, eettinen ja taloudellinen näkökulma esimerkiksi luonnonvarojen tai ravinnontuotannon näkökulmasta
- Eläinten hyvinvointi ja jalostus
- Luonnon monimuotoisuus ja ilmastonmuutoksen vaikutukset siihen
- Tutustutaan luonnonsuojelun tavoitteisiin, keinoihin ja saavutuksiin

T7 ohjata oppilasta kehittämään luonnontieteellistä ajattelutaitoa sekä syy- ja seuraussuhteiden ymmärtämistä

- Oppilas käyttää biologisia peruskäsitteitä tarkoituksenmukaisesti ja osaa kertoa biologisesta ilmiöstä omin sanoin.
- Oppilas esittää kysymyksiä luonnosta ja luonnonilmiöistä.
- Oppilas osaa valita sopivan tavan tiedon esittämiseen.

- Oppilas kertoo erilaisia luonnontieteellisiä syy-seuraus-suhteita.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa käyttää joitakin biologian peruskäsitteitä ja liittää niitä annettuihin biologian ilmiöihin. Oppilas kertoo oppimastaan biologisesta ilmiöstä yksinkertaisesti omin sanoin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa käyttää biologisia peruskäsitteitä. Oppilas esittää oppimansa biologisen ilmiön omin sanoin ja valitsee sopivan tavan tiedon esittämiseen. Oppilas asettaa yksinkertaisia kysymyksiä luonnosta ja luonnonilmiöistä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa käyttää biologisia käsitteitä tarkoituksenmukaisesti. Oppilas esittää oppimansa asian omin sanoin biologialle ominaisella tavalla sekä valitsee sopivan tavan tiedon esittämiseen. Oppilas esittää joitakin mielekkäitä kysymyksiä luonnosta ja luonnonilmiöistä sekä kertoo luonnontieteellisiä syy-seuraussuhteita.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa käyttää biologisia käsitteitä tarkoituksenmukaisesti. Oppilas esittää oppimansa asian omin sanoin jäsennellysti biologialle ominaisella tavalla sekä valitsee sopivan tavan tiedon esittämiseen. Oppilas esittää mielekkäitä kysymyksiä luonnosta ja luonnonilmiöistä sekä selittää ja perustelee luonnontieteellisiä syy-seuraussuhteita.

S1 Biologinen tutkimus

Sisältöjä valitaan siten, että biologisen tutkimuksen vaiheet tulevat oppilaan oman toiminnan kautta tutuiksi.

Paikallinen tarkennus:

- Mikroskoopin käyttö
- Kasvisolunäytteen valmistaminen
- Kasvin kasvatus
- Tutkimuksen raportointi

S2 Tutkimusretkiä luontoon ja lähiympäristöön

Sisältöjä valittaessa painotetaan vastuullista luonnossa liikkumista, lajintuntemusta sekä metsän ja muiden ekosysteemien tutkimista ja vertailua. Maastotyöskentelyssä havainnoidaan ja arvioidaan ympäristöä ja siinä tapahtuvia muutoksia sekä ihmisen vaikutusta niihin.

Paikallinen tarkennus:

- Luontosuhteen vahvistaminen luonnossa liikkuen esimerkiksi elottoman ja elollisen luonnon vuorovaikutuksen havainnoinnin avulla
- Osaa opiskella ohjeiden mukaan maastossa
- Luonnossa liikkuminen jokamiehenoikeuksia noudattaen
- Havainnoidaan lähiympäristöä ja siinä tapahtuvia muutoksia sekä ihmisen vaikutusta niihin

S3 Ekosysteemin perusrakenne ja toiminta

Sisällöt painottuvat suomalaisen metsäekosysteemin rakenteeseen ja toimintaan sekä ihmisen toiminnan vaikutuksiin niissä. Lisäksi käsitellään perustietoja vesi-, suo-, tunturi- ja kaupunkiekosysteemeistä. Tutustutaan lajien ekologiaan ja niiden välisiin vuorovaikutussuhteisiin. Opetukseen sisältyy eliökokoelman koostaminen. Sisältöjä valittaessa painotetaan ekosysteemien monimuotoisuuden tärkeyttä.

S4 Mitä elämä on?

Sisällöissä keskitytään tutkimaan elämän perusilmiöitä biologialle tyypillisin tutkimusmenetelmin. Opetukseen sisällytetään kasvien kasvatusta. Eliökunnan rakenteeseen ja monimuotoisuuteen perehdytään vertailemalla eliöiden rakenteita, elintoimintoja ja elinympäristöjä. Tutustutaan perinnöllisyyden ja evoluution perusteisiin. Tarkastellaan bioteknologian mahdollisuuksia ja haasteita.

Paikallinen tarkennus:

- Elämän tunnusmerkit
- Solun rakenne ja toiminta
- Kasvin kasvatus biologian ilmiöiden tutkimiseksi, esimerkiksi yhteyttämisen ja kasvin kasvutekijöiden havainnointia
- Eliökunnan luokittelu ja rakenteelliset erot sekä sopeutuminen erilaisiin elinympäristöihin
- Suvuttoman ja suvullisen lisääntymisen merkitys perimässä
- Evoluution perusteita sekä ihmisen kehityksen pääpiirteitä
- Bioteknologian mahdollisuudet ja haasteet

S5 Ihminen

Sisällöissä keskitytään tutkimaan ihmiskehon toimintaa ja syvennetään tietämystä ihmisen rakenteesta, elintoiminnoista ja säätelyjärjestelmistä. Tarkastellaan kasvuun, kehitykseen ja terveyteen vaikuttavien biologisten tekijöiden perusteita. Tutustutaan, miten perimä ja ympäristö vaikuttavat ihmisen eri ominaisuuksien kehittymiseen.

S6 Kohti kestävää tulevaisuutta

Sisällöt liittyvät luonnon monimuotoisuuden säilyttämiseen, ilmastonmuutokseen, luonnonvarojen kestävään käyttöön ja muutoksiin lähiympäristössä. Pohditaan luonnonvarojen kestävän käytön ekologisia, sosiaalisia, taloudellisia ja eettisiä periaatteita, kestävää ravinnontuotantoa sekä eläinten hyvinvointia. Käsitellään biotalouden ja ekosysteemipalveluiden mahdollisuuksia kestävän tulevaisuuden kannalta. Tutustutaan luonnonsuojelun tavoitteisiin, keinoihin ja saavutuksiin.

Paikallinen tarkennus:

- Kestävä kehitys ja biotalous

    - Ekologinen, sosiaalinen, eettinen ja taloudellinen näkökulma esimerkiksi luonnonvarojen tai ravinnontuotannon näkökulmasta
- Eläinten hyvinvointi ja jalostus
- Luonnon monimuotoisuus ja ilmastonmuutoksen vaikutukset siihen
- Tutustutaan luonnonsuojelun tavoitteisiin, keinoihin ja saavutuksiin

T8 opastaa oppilasta käyttämään biologian tutkimusvälineistöä ja tieto- ja viestintäteknologiaa

- Oppilas osaa työskennellä turvallisesti laboratoriossa ja maastossa.
- Oppilas käyttää tarkoituksenmukaisesti biologian tutkimusvälineistöä.
- Oppilas hakee biologista tietoa luotettavista tietolähteistä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osallistuu opetukseen laboratoriossa ja maastossa. Oppilas käyttää joitakin biologian tutkimusvälineitä ohjattuna. Oppilas hakee biologista tietoa erilaisista tietolähteistä ohjatusti.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa työskennellä turvallisesti laboratoriossa ja maastossa ohjatusti. Oppilas käyttää biologian tutkimusvälineistöä ohjeen mukaan. Oppilas hakee biologista tietoa muutamasta erilaisesta tietolähteestä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa työskennellä turvallisesti laboratoriossa ja maastossa. Oppilas käyttää tarkoituksenmukaisesti biologian tutkimusvälineistöä. Oppilas hakee biologista tietoa erilaisista tietolähteistä sekä valitsee joitakin luotettavia tietolähteitä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa työskennellä itsenäisesti ja tavoitteellisesti laboratoriossa ja maastossa. Oppilas käyttää biologian tutkimusvälineistöä ja arvioi eri biologian tutkimusvälineistön soveltuvuutta työskentelyyn. Oppilas hakee biologista tietoa erilaisista tietolähteistä sekä arvioi tietolähteiden luotettavuutta ja soveltuvuutta.

S1 Biologinen tutkimus

Sisältöjä valitaan siten, että biologisen tutkimuksen vaiheet tulevat oppilaan oman toiminnan kautta tutuiksi.

Paikallinen tarkennus:

- Mikroskoopin käyttö
- Kasvisolunäytteen valmistaminen
- Kasvin kasvatus
- Tutkimuksen raportointi

S2 Tutkimusretkiä luontoon ja lähiympäristöön

Sisältöjä valittaessa painotetaan vastuullista luonnossa liikkumista, lajintuntemusta sekä metsän ja muiden ekosysteemien tutkimista ja vertailua. Maastotyöskentelyssä havainnoidaan ja arvioidaan ympäristöä ja siinä tapahtuvia muutoksia sekä ihmisen vaikutusta niihin.

Paikallinen tarkennus:

- Luontosuhteen vahvistaminen luonnossa liikkuen esimerkiksi elottoman ja elollisen luonnon vuorovaikutuksen havainnoinnin avulla
- Osaa opiskella ohjeiden mukaan maastossa
- Luonnossa liikkuminen jokamiehenoikeuksia noudattaen
- Havainnoidaan lähiympäristöä ja siinä tapahtuvia muutoksia sekä ihmisen vaikutusta niihin

S3 Ekosysteemin perusrakenne ja toiminta

Sisällöt painottuvat suomalaisen metsäekosysteemin rakenteeseen ja toimintaan sekä ihmisen toiminnan vaikutuksiin niissä. Lisäksi käsitellään perustietoja vesi-, suo-, tunturi- ja kaupunkiekosysteemeistä. Tutustutaan lajien ekologiaan ja niiden välisiin vuorovaikutussuhteisiin. Opetukseen sisältyy eliökokoelman koostaminen. Sisältöjä valittaessa painotetaan ekosysteemien monimuotoisuuden tärkeyttä.

S4 Mitä elämä on?

Sisällöissä keskitytään tutkimaan elämän perusilmiöitä biologialle tyypillisin tutkimusmenetelmin. Opetukseen sisällytetään kasvien kasvatusta. Eliökunnan rakenteeseen ja monimuotoisuuteen perehdytään vertailemalla eliöiden rakenteita, elintoimintoja ja elinympäristöjä. Tutustutaan perinnöllisyyden ja evoluution perusteisiin. Tarkastellaan bioteknologian mahdollisuuksia ja haasteita.

Paikallinen tarkennus:

- Elämän tunnusmerkit
- Solun rakenne ja toiminta
- Kasvin kasvatus biologian ilmiöiden tutkimiseksi, esimerkiksi yhteyttämisen ja kasvin kasvutekijöiden havainnointia
- Eliökunnan luokittelu ja rakenteelliset erot sekä sopeutuminen erilaisiin elinympäristöihin
- Suvuttoman ja suvullisen lisääntymisen merkitys perimässä
- Evoluution perusteita sekä ihmisen kehityksen pääpiirteitä
- Bioteknologian mahdollisuudet ja haasteet

S5 Ihminen

Sisällöissä keskitytään tutkimaan ihmiskehon toimintaa ja syvennetään tietämystä ihmisen rakenteesta, elintoiminnoista ja säätelyjärjestelmistä. Tarkastellaan kasvuun, kehitykseen ja terveyteen vaikuttavien biologisten tekijöiden perusteita. Tutustutaan, miten perimä ja ympäristö vaikuttavat ihmisen eri ominaisuuksien kehittymiseen.

T9 ohjata oppilasta koostamaan eliökokoelma ja kasvattamaan kasveja biologisten ilmiöiden ymmärtämiseksi

- Oppilas kasvattaa kasvin havainnoidakseen biologisia ilmiöitä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa koostaa ohjatusti pienen eliökokoelman. Oppilas osallistuu kasvien kasvatukseen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa koostaa ohjeiden mukaisesti pienimuotoisen perinteisen tai digitaalisen kasvikokoelman tai muun digitaalisen eliökokoelman. Oppilas toteuttaa ohjatusti kasvatuskokeen ja kertoo kasvatuskokeen tulokset.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa koostaa ohjeiden mukaisesti perinteisen tai digitaalisen kasvikokoelman tai muun digitaalisen eliökokoelman. Oppilas toteuttaa kasvatuskokeen ja tekee siitä päätelmiä tarkasteltavaan biologiseen ilmiöön liittyen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa koostaa ohjeiden mukaisesti laajahkon ja huolellisesti toteutetun perinteisen tai digitaalisen kasvikokoelman tai muun digitaalisen eliökokoelman. Oppilas suunnittelee ja toteuttaa kasvatuskokeen, arvioi kokeen tulosten luotettavuutta sekä selittää, miten kasvatuskoe liittyy tarkasteltavaan biologiseen ilmiöön.

S1 Biologinen tutkimus

Sisältöjä valitaan siten, että biologisen tutkimuksen vaiheet tulevat oppilaan oman toiminnan kautta tutuiksi.

Paikallinen tarkennus:

- Mikroskoopin käyttö
- Kasvisolunäytteen valmistaminen
- Kasvin kasvatus
- Tutkimuksen raportointi

S2 Tutkimusretkiä luontoon ja lähiympäristöön

Sisältöjä valittaessa painotetaan vastuullista luonnossa liikkumista, lajintuntemusta sekä metsän ja muiden ekosysteemien tutkimista ja vertailua. Maastotyöskentelyssä havainnoidaan ja arvioidaan ympäristöä ja siinä tapahtuvia muutoksia sekä ihmisen vaikutusta niihin.

Paikallinen tarkennus:

- Luontosuhteen vahvistaminen luonnossa liikkuen esimerkiksi elottoman ja elollisen luonnon vuorovaikutuksen havainnoinnin avulla
- Osaa opiskella ohjeiden mukaan maastossa
- Luonnossa liikkuminen jokamiehenoikeuksia noudattaen
- Havainnoidaan lähiympäristöä ja siinä tapahtuvia muutoksia sekä ihmisen vaikutusta niihin

S3 Ekosysteemin perusrakenne ja toiminta

Sisällöt painottuvat suomalaisen metsäekosysteemin rakenteeseen ja toimintaan sekä ihmisen toiminnan vaikutuksiin niissä. Lisäksi käsitellään perustietoja vesi-, suo-, tunturi- ja kaupunkiekosysteemeistä. Tutustutaan lajien ekologiaan ja niiden välisiin vuorovaikutussuhteisiin. Opetukseen sisältyy eliökokoelman koostaminen. Sisältöjä valittaessa painotetaan ekosysteemien monimuotoisuuden tärkeyttä.

S4 Mitä elämä on?

Sisällöissä keskitytään tutkimaan elämän perusilmiöitä biologialle tyypillisin tutkimusmenetelmin. Opetukseen sisällytetään kasvien kasvatusta. Eliökunnan rakenteeseen ja monimuotoisuuteen perehdytään vertailemalla eliöiden rakenteita, elintoimintoja ja elinympäristöjä. Tutustutaan perinnöllisyyden ja evoluution perusteisiin. Tarkastellaan bioteknologian mahdollisuuksia ja haasteita.

Paikallinen tarkennus:

- Elämän tunnusmerkit
- Solun rakenne ja toiminta
- Kasvin kasvatus biologian ilmiöiden tutkimiseksi, esimerkiksi yhteyttämisen ja kasvin kasvutekijöiden havainnointia
- Eliökunnan luokittelu ja rakenteelliset erot sekä sopeutuminen erilaisiin elinympäristöihin
- Suvuttoman ja suvullisen lisääntymisen merkitys perimässä
- Evoluution perusteita sekä ihmisen kehityksen pääpiirteitä
- Bioteknologian mahdollisuudet ja haasteet

S6 Kohti kestävää tulevaisuutta

Sisällöt liittyvät luonnon monimuotoisuuden säilyttämiseen, ilmastonmuutokseen, luonnonvarojen kestävään käyttöön ja muutoksiin lähiympäristössä. Pohditaan luonnonvarojen kestävän käytön ekologisia, sosiaalisia, taloudellisia ja eettisiä periaatteita, kestävää ravinnontuotantoa sekä eläinten hyvinvointia. Käsitellään biotalouden ja ekosysteemipalveluiden mahdollisuuksia kestävän tulevaisuuden kannalta. Tutustutaan luonnonsuojelun tavoitteisiin, keinoihin ja saavutuksiin.

Paikallinen tarkennus:

- Kestävä kehitys ja biotalous
    - Ekologinen, sosiaalinen, eettinen ja taloudellinen näkökulma esimerkiksi luonnonvarojen tai ravinnontuotannon näkökulmasta
- Eläinten hyvinvointi ja jalostus
- Luonnon monimuotoisuus ja ilmastonmuutoksen vaikutukset siihen
- Tutustutaan luonnonsuojelun tavoitteisiin, keinoihin ja saavutuksiin

T10 ohjata oppilasta tekemään tutkimuksia sekä koulussa että koulun ulkopuolella

- Oppilas tekee pienimuotoisen biologisen tutkimuksen ja raportoi sen tuloksia.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osallistuu biologisen tutkimuksen tekoon ja kertoo, mitä tutkimuksessa on tehty.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa havainnoida laboratoriossa ja maastossa. Oppilas tekee pienimuotoisen biologisen tutkimuksen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa havainnoida ja tallentaa keräämiään tietoja laboratoriossa ja maastossa. Oppilas suunnittelee ja tekee pienimuotoisen biologisen tutkimuksen ja raportoi sen tuloksia.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa havainnoida ja tallentaa keräämiään tietoja laboratoriossa ja maastossa. Oppilas suunnittelee ja toteuttaa oman tutkimuksen itsenäisesti ja raportoi sen tulokset selkeästi.

S1 Biologinen tutkimus

Sisältöjä valitaan siten, että biologisen tutkimuksen vaiheet tulevat oppilaan oman toiminnan kautta tutuiksi.

Paikallinen tarkennus:

- Mikroskoopin käyttö
- Kasvisolunäytteen valmistaminen
- Kasvin kasvatus
- Tutkimuksen raportointi

S2 Tutkimusretkiä luontoon ja lähiympäristöön

Sisältöjä valittaessa painotetaan vastuullista luonnossa liikkumista, lajintuntemusta sekä metsän ja muiden ekosysteemien tutkimista ja vertailua. Maastotyöskentelyssä havainnoidaan ja arvioidaan ympäristöä ja siinä tapahtuvia muutoksia sekä ihmisen vaikutusta niihin.

Paikallinen tarkennus:

- Luontosuhteen vahvistaminen luonnossa liikkuen esimerkiksi elottoman ja elollisen luonnon vuorovaikutuksen havainnoinnin avulla
- Osaa opiskella ohjeiden mukaan maastossa
- Luonnossa liikkuminen jokamiehenoikeuksia noudattaen
- Havainnoidaan lähiympäristöä ja siinä tapahtuvia muutoksia sekä ihmisen vaikutusta niihin

S3 Ekosysteemin perusrakenne ja toiminta

Sisällöt painottuvat suomalaisen metsäekosysteemin rakenteeseen ja toimintaan sekä ihmisen toiminnan vaikutuksiin niissä. Lisäksi käsitellään perustietoja vesi-, suo-, tunturi- ja kaupunkiekosysteemeistä. Tutustutaan lajien ekologiaan ja niiden välisiin vuorovaikutussuhteisiin. Opetukseen sisältyy eliökokoelman koostaminen. Sisältöjä valittaessa painotetaan ekosysteemien monimuotoisuuden tärkeyttä.

S4 Mitä elämä on?

Sisällöissä keskitytään tutkimaan elämän perusilmiöitä biologialle tyypillisin tutkimusmenetelmin. Opetukseen sisällytetään kasvien kasvatusta. Eliökunnan rakenteeseen ja monimuotoisuuteen perehdytään vertailemalla eliöiden rakenteita, elintoimintoja ja elinympäristöjä. Tutustutaan perinnöllisyyden ja evoluution perusteisiin. Tarkastellaan bioteknologian mahdollisuuksia ja haasteita.

Paikallinen tarkennus:

- Elämän tunnusmerkit
- Solun rakenne ja toiminta
- Kasvin kasvatus biologian ilmiöiden tutkimiseksi, esimerkiksi yhteyttämisen ja kasvin kasvutekijöiden havainnointia
- Eliökunnan luokittelu ja rakenteelliset erot sekä sopeutuminen erilaisiin elinympäristöihin
- Suvuttoman ja suvullisen lisääntymisen merkitys perimässä
- Evoluution perusteita sekä ihmisen kehityksen pääpiirteitä
- Bioteknologian mahdollisuudet ja haasteet

S5 Ihminen

Sisällöissä keskitytään tutkimaan ihmiskehon toimintaa ja syvennetään tietämystä ihmisen rakenteesta, elintoiminnoista ja säätelyjärjestelmistä. Tarkastellaan kasvuun, kehitykseen ja terveyteen vaikuttavien biologisten tekijöiden perusteita. Tutustutaan, miten perimä ja ympäristö vaikuttavat ihmisen eri ominaisuuksien kehittymiseen.

S6 Kohti kestävää tulevaisuutta

Sisällöt liittyvät luonnon monimuotoisuuden säilyttämiseen, ilmastonmuutokseen, luonnonvarojen kestävään käyttöön ja muutoksiin lähiympäristössä. Pohditaan luonnonvarojen kestävän käytön ekologisia, sosiaalisia, taloudellisia ja eettisiä periaatteita, kestävää ravinnontuotantoa sekä eläinten hyvinvointia. Käsitellään biotalouden ja ekosysteemipalveluiden mahdollisuuksia kestävän tulevaisuuden kannalta. Tutustutaan luonnonsuojelun tavoitteisiin, keinoihin ja saavutuksiin.

Paikallinen tarkennus:

- Kestävä kehitys ja biotalous
    - Ekologinen, sosiaalinen, eettinen ja taloudellinen näkökulma esimerkiksi luonnonvarojen tai ravinnontuotannon näkökulmasta
- Eläinten hyvinvointi ja jalostus
- Luonnon monimuotoisuus ja ilmastonmuutoksen vaikutukset siihen
- Tutustutaan luonnonsuojelun tavoitteisiin, keinoihin ja saavutuksiin

T11 kannustaa oppilasta soveltamaan biologian tietoja ja taitoja omassa elämässä sekä yhteiskunnallisessa keskustelussa ja päätöksenteossa

- Oppilas kertoo esimerkkejä siitä, miten omat valinnat vaikuttavat ympäristöön.
- Oppilas osaa kertoa ja antaa esimerkkejä, miten biologisia tietoja ja taitoja voi soveltaa omassa elämässä ja yhteiskunnallisessa keskustelussa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa kertoa esimerkkejä siitä, miten omat valinnat vaikuttavat terveyteen ja ympäristöön.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kertoa biologisen tiedon pohjalta esimerkkejä siitä, miten omat valinnat vaikuttavat terveyteen ja ympäristöön.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kertoa ja antaa esimerkkejä, miten biologisia tietoja ja taitoja voi soveltaa omassa elämässä ja yhteiskunnallisessa keskustelussa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa pohtia ja perustella, miten biologisia tietoja voi soveltaa omassa elämässään sekä yhteiskunnallisessa keskustelussa ja päätöksenteossa.

S6 Kohti kestävää tulevaisuutta

Sisällöt liittyvät luonnon monimuotoisuuden säilyttämiseen, ilmastonmuutokseen, luonnonvarojen kestävään käyttöön ja muutoksiin lähiympäristössä. Pohditaan luonnonvarojen kestävän käytön ekologisia, sosiaalisia, taloudellisia ja eettisiä periaatteita, kestävää ravinnontuotantoa sekä eläinten hyvinvointia. Käsitellään biotalouden ja ekosysteemipalveluiden mahdollisuuksia kestävän tulevaisuuden kannalta. Tutustutaan luonnonsuojelun tavoitteisiin, keinoihin ja saavutuksiin.

Paikallinen tarkennus:

- Kestävä kehitys ja biotalous
    - Ekologinen, sosiaalinen, eettinen ja taloudellinen näkökulma esimerkiksi luonnonvarojen tai ravinnontuotannon näkökulmasta
- Eläinten hyvinvointi ja jalostus
- Luonnon monimuotoisuus ja ilmastonmuutoksen vaikutukset siihen
- Tutustutaan luonnonsuojelun tavoitteisiin, keinoihin ja saavutuksiin

T12 innostaa oppilasta syventämään kiinnostusta luontoa ja sen ilmiöitä kohtaan sekä vahvistamaan luontosuhdetta ja ympäristötietoisuutta

- Oppilas tietää, mitä kestävä kehitys ja ympäristövastuulliset valinnat tarkoittavat
- Oppilas liikkuu luonnossa sitä arvostaen ja osaa ohjeita noudattaen opiskella maastossa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Luontosuhteen ja ympäristötietoisuuden merkityksen hahmottaminen	Ei käytetä arvosanan muodostumisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

S1 Biologinen tutkimus

Sisältöjä valitaan siten, että biologisen tutkimuksen vaiheet tulevat oppilaan oman toiminnan kautta tutuiksi.

Paikallinen tarkennus:

- Mikroskoopin käyttö
- Kasvisolunäytteen valmistaminen
- Kasvin kasvatus
- Tutkimuksen raportointi

S2 Tutkimusretkiä luontoon ja lähiympäristöön

Sisältöjä valittaessa painotetaan vastuullista luonnossa liikkumista, lajintuntemusta sekä metsän ja muiden ekosysteemien tutkimista ja vertailua. Maastotyöskentelyssä havainnoidaan ja arvioidaan ympäristöä ja siinä tapahtuvia muutoksia sekä ihmisen vaikutusta niihin.

Paikallinen tarkennus:

- Luontosuhteen vahvistaminen luonnossa liikkuen esimerkiksi elottoman ja elollisen luonnon vuorovaikutuksen havainnoinnin avulla
- Osaa opiskella ohjeiden mukaan maastossa
- Luonnossa liikkuminen jokamiehenoikeuksia noudattaen
- Havainnoidaan lähiympäristöä ja siinä tapahtuvia muutoksia sekä ihmisen vaikutusta niihin

S3 Ekosysteemin perusrakenne ja toiminta

Sisällöt painottuvat suomalaisen metsäekosysteemin rakenteeseen ja toimintaan sekä ihmisen toiminnan vaikutuksiin niissä. Lisäksi käsitellään perustietoja vesi-, suo-, tunturi- ja kaupunkiekosysteemeistä. Tutustutaan lajien ekologiaan ja niiden välisiin vuorovaikutussuhteisiin. Opetukseen sisältyy eliökokoelman koostaminen. Sisältöjä valittaessa painotetaan ekosysteemien monimuotoisuuden tärkeyttä.

S4 Mitä elämä on?

Sisällöissä keskitytään tutkimaan elämän perusilmiöitä biologialle tyypillisin tutkimusmenetelmin. Opetukseen sisällytetään kasvien kasvatusta. Eliökunnan rakenteeseen ja monimuotoisuuteen perehdytään vertailemalla eliöiden rakenteita, elintoimintoja ja elinympäristöjä. Tutustutaan perinnöllisyyden ja evoluution perusteisiin. Tarkastellaan bioteknologian mahdollisuuksia ja haasteita.

Paikallinen tarkennus:

- Elämän tunnusmerkit
- Solun rakenne ja toiminta
- Kasvin kasvatus biologian ilmiöiden tutkimiseksi, esimerkiksi yhteyttämisen ja kasvin kasvutekijöiden havainnointia
- Eliökunnan luokittelu ja rakenteelliset erot sekä sopeutuminen erilaisiin elinympäristöihin
- Suvuttoman ja suvullisen lisääntymisen merkitys perimässä
- Evoluution perusteita sekä ihmisen kehityksen pääpiirteitä
- Bioteknologian mahdollisuudet ja haasteet

S5 Ihminen

Sisällöissä keskitytään tutkimaan ihmiskehon toimintaa ja syvennetään tietämystä ihmisen rakenteesta, elintoiminnoista ja säätelyjärjestelmistä. Tarkastellaan kasvuun, kehitykseen ja terveyteen vaikuttavien biologisten tekijöiden perusteita. Tutustutaan, miten perimä ja ympäristö vaikuttavat ihmisen eri ominaisuuksien kehittymiseen.

S6 Kohti kestävää tulevaisuutta

Sisällöt liittyvät luonnon monimuotoisuuden säilyttämiseen, ilmastonmuutokseen, luonnonvarojen kestävään käyttöön ja muutoksiin lähiympäristössä. Pohditaan luonnonvarojen kestävän käytön ekologisia, sosiaalisia, taloudellisia ja eettisiä periaatteita, kestävää ravinnontuotantoa sekä eläinten hyvinvointia. Käsitellään biotalouden ja ekosysteemipalveluiden mahdollisuuksia kestävän tulevaisuuden kannalta. Tutustutaan luonnonsuojelun tavoitteisiin, keinoihin ja saavutuksiin.

Paikallinen tarkennus:

- Kestävä kehitys ja biotalous
    - Ekologinen, sosiaalinen, eettinen ja taloudellinen näkökulma esimerkiksi luonnonvarojen tai ravinnontuotannon näkökulmasta
- Eläinten hyvinvointi ja jalostus
- Luonnon monimuotoisuus ja ilmastonmuutoksen vaikutukset siihen
- Tutustutaan luonnonsuojelun tavoitteisiin, keinoihin ja saavutuksiin

T13 ohjata oppilasta tekemään eettisesti perusteltuja valintoja

- Oppilas tietää, mitä kestävä kehitys ja ympäristövastuulliset valinnat tarkoittavat
- Oppilas ymmärtää ja kuvailee globaalin vastuun merkitystä omassa toiminnassaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Eettisten kysymysten pohdinta	Ei käytetä arvosanan muodostumisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

S6 Kohti kestävää tulevaisuutta

Sisällöt liittyvät luonnon monimuotoisuuden säilyttämiseen, ilmastonmuutokseen, luonnonvarojen kestävään käyttöön ja muutoksiin lähiympäristössä. Pohditaan luonnonvarojen kestävän käytön ekologisia, sosiaalisia, taloudellisia ja eettisiä periaatteita, kestävää ravinnontuotantoa sekä eläinten hyvinvointia. Käsitellään biotalouden ja ekosysteemipalveluiden mahdollisuuksia kestävän tulevaisuuden kannalta. Tutustutaan luonnonsuojelun tavoitteisiin, keinoihin ja saavutuksiin.

Paikallinen tarkennus:

- Kestävä kehitys ja biotalous
    - Ekologinen, sosiaalinen, eettinen ja taloudellinen näkökulma esimerkiksi luonnonvarojen tai ravinnontuotannon näkökulmasta
- Eläinten hyvinvointi ja jalostus
- Luonnon monimuotoisuus ja ilmastonmuutoksen vaikutukset siihen
- Tutustutaan luonnonsuojelun tavoitteisiin, keinoihin ja saavutuksiin

T14 innostaa oppilasta vaikuttamaan ja toimimaan kestävän tulevaisuuden rakentamiseksi

- Oppilas tietää, mitä kestävä kehitys ja ympäristövastuulliset valinnat tarkoittavat
- Oppilas ymmärtää ja kuvailee globaalin vastuun merkitystä omassa toiminnassaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Kestävän tulevaisuuden rakentamisen tiedot ja taidot	Ei käytetä arvosanan muodostumisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

S6 Kohti kestävää tulevaisuutta

Sisällöt liittyvät luonnon monimuotoisuuden säilyttämiseen, ilmastonmuutokseen, luonnonvarojen kestävään käyttöön ja muutoksiin lähiympäristössä. Pohditaan luonnonvarojen kestävän käytön ekologisia, sosiaalisia, taloudellisia ja eettisiä periaatteita, kestävää ravinnontuotantoa sekä eläinten hyvinvointia. Käsitellään biotalouden ja ekosysteemipalveluiden mahdollisuuksia kestävän tulevaisuuden kannalta. Tutustutaan luonnonsuojelun tavoitteisiin, keinoihin ja saavutuksiin.

Paikallinen tarkennus:

- Kestävä kehitys ja biotalous
    - Ekologinen, sosiaalinen, eettinen ja taloudellinen näkökulma esimerkiksi luonnonvarojen tai ravinnontuotannon näkökulmasta
- Eläinten hyvinvointi ja jalostus
- Luonnon monimuotoisuus ja ilmastonmuutoksen vaikutukset siihen
- Tutustutaan luonnonsuojelun tavoitteisiin, keinoihin ja saavutuksiin

9

Vuosiluokan tavoitteet ja keskeiset sisällöt

T4 ohjata oppilasta ymmärtämään perinnöllisyyden ja evoluution perusperiaatteita

- Oppilas ymmärtää ja kuvailee perimän ja ympäristön vaikutusta yksilönkehityksessä.
- Oppilas selittää perinnöllisyyden ja evoluution yhteyden.
- Oppilas antaa käytännön esimerkkejä, mihin bioteknologiaa hyödynnetään.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa kertoa, että yksilön ominaisuuksiin vaikuttavat sekä perimä että ympäristö. Oppilas kertoo, että eliöt ovat kehittyneet evoluution tuloksena.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa antaa esimerkkejä perimän ja ympäristön vaikutuksista yksilön ominaisuuksiin. Oppilas tietää, mitä bioteknologia tarkoittaa. Oppilas kuvailee, miten elämä ja monimuotoisuus ovat kehittyneet evoluution kautta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa antaa esimerkkejä perimän ja ympäristön vaikutuksista yksilön ominaisuuksiin. Oppilas antaa käytännön esimerkkejä, mihin bioteknologiaa hyödynnetään. Oppilas kuvailee, miten elämä ja monimuotoisuus ovat kehittyneet evoluution kautta. Oppilas selittää perinnöllisyyden ja evoluution yhteyden.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa selittää perimän ja ympäristön yhteisvaikutuksen yksilön ominaisuuksien muodostumisessa ja soveltaa osaamistaan käytännön esimerkkeihin. Oppilas kertoo esimerkkejä siitä, mihin bioteknologiaa hyödynnetään, sekä bioteknologian mahdollisuuksista ja haasteista. Oppilas kuvailee, miten elämä ja monimuotoisuus ovat kehittyneet evoluution kautta, ja antaa esimerkkejä evoluutiosta jatkuvana prosessina. Oppilas selittää perinnöllisyyden ja evoluution yhteyden esimerkkien avulla.

S1 Biologinen tutkimus

Sisältöjä valitaan siten, että biologisen tutkimuksen vaiheet tulevat oppilaan oman toiminnan kautta tutuiksi.

Paikallinen tarkennus:

- Biologisen tutkimuksen vaiheet
- Tutkimuksen raportointi esimerkiksi tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen
- Eläinsolun rakenne ja eläinsolunäytteen valmistaminen
- Oman elimistön toiminnan havainnointi osana ihmisen anatomian opiskelua, esim. verenpaineen mittaaminen, hengityskapasiteetin määrittäminen ja sydämen leposykkeen määrittäminen

S4 Mitä elämä on?

Sisällöissä keskitytään tutkimaan elämän perusilmiöitä biologialle tyypillisin tutkimusmenetelmin. Opetukseen sisällytetään kasvien kasvatusta. Eliökunnan rakenteeseen ja monimuotoisuuteen perehdytään vertailemalla eliöiden rakenteita, elintoimintoja ja elinympäristöjä. Tutustutaan perinnöllisyyden ja evoluution perusteisiin. Tarkastellaan bioteknologian mahdollisuuksia ja haasteita.

Paikallinen tarkennus:

- Elämän tunnusmerkit
- Eläinsolun rakenne ja toiminta

S5 Ihminen

Sisällöissä keskitytään tutkimaan ihmiskehon toimintaa ja syvennetään tietämystä ihmisen rakenteesta, elintoiminnoista ja säätelyjärjestelmistä. Tarkastellaan kasvuun, kehitykseen ja terveyteen vaikuttavien biologisten tekijöiden perusteita. Tutustutaan, miten perimä ja ympäristö vaikuttavat ihmisen eri ominaisuuksien kehittymiseen.

Paikallinen tarkennus:

- Ihmisen perusrakenteita ja elintoimintoja
    - solu, kudos, elin, elimistö
    - tuki- ja liikuntaelimistö
    - aineenvaihdunnan pääpiirteitä
    - elimistön säätelyjärjestelmien pääpiirteitä
    - aistien pääpiirteitä
    - sukupuolielimistöt
- Ihmisen kasvu ja kehitys
    - raskaus ja yksilönkehityksen pääpiirteitä
    - perinnöllisyyden perusteita

T5 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisen kehitystä ja elimistön perustoimintoja

- Oppilas osaa nimetä ja kuvailla ihmisen elimiä ja elimistöjä sekä kuvailla keskeisiä elintoimintoja.
- Oppilas kertoo ihmisen kasvun ja kehittymisen pääperiaatteita.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa nimetä ihmisen keskeisimpiä elimiä ja elimistöjä. Oppilas kuvailee keskeisimpien elimistöjen tehtäviä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa nimetä ihmisen keskeisimpiä elimiä ja elimistöjä. Oppilas kuvailee keskeisiä elintoimintoja. Oppilas kuvailee ihmisen kasvun ja kehittymisen keskeisiä vaiheita.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa nimetä ihmisen elimiä ja elimistöjä. Oppilas kuvailee keskeisiä elintoimintoja ja säätelyjärjestelmiä. Oppilas kertoo ihmisen kasvun ja kehittymisen keskeisiä vaiheita.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa nimetä ja kuvailla ihmisen elimiä ja elimistöjä. Oppilas kuvailee keskeisiä elintoimintoja ja säätelyjärjestelmiä ja selittää, kuinka ne muodostavat toiminnallisia kokonaisuuksia. Oppilas selittää perustellen ihmisen kasvun ja kehittymisen keskeisiä vaiheita.

S5 Ihminen

Sisällöissä keskitytään tutkimaan ihmiskehon toimintaa ja syvennetään tietämystä ihmisen rakenteesta, elintoiminnoista ja säätelyjärjestelmistä. Tarkastellaan kasvuun, kehitykseen ja terveyteen vaikuttavien biologisten tekijöiden perusteita. Tutustutaan, miten perimä ja ympäristö vaikuttavat ihmisen eri ominaisuuksien kehittymiseen.

Paikallinen tarkennus:

- Ihmisen perusrakenteita ja elintoimintoja
    - solu, kudos, elin, elimistö
    - tuki- ja liikuntaelimistö
    - aineenvaihdunnan pääpiirteitä
    - elimistön säätelyjärjestelmien pääpiirteitä
    - aistien pääpiirteitä
    - sukupuolielimistöt
- Ihmisen kasvu ja kehitys
    - raskaus ja yksilönkehityksen pääpiirteitä
    - perinnöllisyyden perusteita

T7 ohjata oppilasta kehittämään luonnontieteellistä ajattelutaitoa sekä syy- ja seuraussuhteiden ymmärtämistä

- Oppilas käyttää biologisia peruskäsitteitä tarkoituksenmukaisesti ja osaa kertoa biologisesta ilmiöstä omin sanoin.
- Oppilas esittää kysymyksiä luonnosta ja luonnonilmiöistä.
- Oppilas osaa valita ja arvioida sopivan tavan tiedon esittämiseen.
- Oppilas perustelee erilaisia luonnontieteellisiä syy-seuraus-suhteita

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa käyttää joitakin biologian peruskäsitteitä ja liittää niitä annettuihin biologian ilmiöihin. Oppilas kertoo oppimastaan biologisesta ilmiöstä yksinkertaisesti omin sanoin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa käyttää biologisia peruskäsitteitä. Oppilas esittää oppimansa biologisen ilmiön omin sanoin ja valitsee sopivan tavan tiedon esittämiseen. Oppilas asettaa yksinkertaisia kysymyksiä luonnosta ja luonnonilmiöistä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa käyttää biologisia käsitteitä tarkoituksenmukaisesti. Oppilas esittää oppimansa asian omin sanoin biologialle ominaisella tavalla sekä valitsee sopivan tavan tiedon esittämiseen. Oppilas esittää joitakin mielekkäitä kysymyksiä luonnosta ja luonnonilmiöistä sekä kertoo luonnontieteellisiä syy-seuraussuhteita.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa käyttää biologisia käsitteitä tarkoituksenmukaisesti. Oppilas esittää oppimansa asian omin sanoin jäsennellysti biologialle ominaisella tavalla sekä valitsee sopivan tavan tiedon esittämiseen. Oppilas esittää mielekkäitä kysymyksiä luonnosta ja luonnonilmiöistä sekä selittää ja perustelee luonnontieteellisiä syy-seuraussuhteita.

S1 Biologinen tutkimus

Sisältöjä valitaan siten, että biologisen tutkimuksen vaiheet tulevat oppilaan oman toiminnan kautta tutuiksi.

Paikallinen tarkennus:

- Biologisen tutkimuksen vaiheet
- Tutkimuksen raportointi esimerkiksi tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen
- Eläinsolun rakenne ja eläinsolunäytteen valmistaminen
- Oman elimistön toiminnan havainnointi osana ihmisen anatomian opiskelua, esim. verenpaineen mittaaminen, hengityskapasiteetin määrittäminen ja sydämen leposykkeen määrittäminen

S2 Tutkimusretkiä luontoon ja lähiympäristöön

Sisältöjä valittaessa painotetaan vastuullista luonnossa liikkumista, lajintuntemusta sekä metsän ja muiden ekosysteemien tutkimista ja vertailua. Maastotyöskentelyssä havainnoidaan ja arvioidaan ympäristöä ja siinä tapahtuvia muutoksia sekä ihmisen vaikutusta niihin.

S3 Ekosysteemin perusrakenne ja toiminta

Sisällöt painottuvat suomalaisen metsäekosysteemin rakenteeseen ja toimintaan sekä ihmisen toiminnan vaikutuksiin niissä. Lisäksi käsitellään perustietoja vesi-, suo-,

tunturi- ja kaupunkiekosysteemeistä. Tutustutaan lajien ekologiaan ja niiden välisiin vuorovaikutussuhteisiin. Opetukseen sisältyy eliökokoelman koostaminen. Sisältöjä valittaessa painotetaan ekosysteemien monimuotoisuuden tärkeyttä.

S4 Mitä elämä on?

Sisällöissä keskitytään tutkimaan elämän perusilmiöitä biologialle tyypillisin tutkimusmenetelmin. Opetukseen sisällytetään kasvien kasvatusta. Eliökunnan rakenteeseen ja monimuotoisuuteen perehdytään vertailemalla eliöiden rakenteita, elintoimintoja ja elinympäristöjä. Tutustutaan perinnöllisyyden ja evoluution perusteisiin. Tarkastellaan bioteknologian mahdollisuuksia ja haasteita.

Paikallinen tarkennus:

- Elämän tunnusmerkit
- Eläinsolun rakenne ja toiminta

S5 Ihminen

Sisällöissä keskitytään tutkimaan ihmiskehon toimintaa ja syvennetään tietämystä ihmisen rakenteesta, elintoiminnoista ja säätelyjärjestelmistä. Tarkastellaan kasvuun, kehitykseen ja terveyteen vaikuttavien biologisten tekijöiden perusteita. Tutustutaan, miten perimä ja ympäristö vaikuttavat ihmisen eri ominaisuuksien kehittymiseen.

Paikallinen tarkennus:

- Ihmisen perusrakenteita ja elintoimintoja
    - solu, kudos, elin, elimistö
    - tuki- ja liikuntaelimistö
    - aineenvaihdunnan pääpiirteitä
    - elimistön säätelyjärjestelmien pääpiirteitä
    - aistien pääpiirteitä
    - sukupuolielimistöt
- Ihmisen kasvu ja kehitys
    - raskaus ja yksilönkehityksen pääpiirteitä
    - perinnöllisyyden perusteita

S6 Kohti kestävää tulevaisuutta

Sisällöt liittyvät luonnon monimuotoisuuden säilyttämiseen, ilmastonmuutokseen, luonnonvarojen kestävään käyttöön ja muutoksiin lähiympäristössä. Pohditaan luonnonvarojen kestävän käytön ekologisia, sosiaalisia, taloudellisia ja eettisiä periaatteita, kestävää ravinnontuotantoa sekä eläinten hyvinvointia. Käsitellään biotalouden ja ekosysteemipalveluiden mahdollisuuksia kestävän tulevaisuuden kannalta. Tutustutaan luonnonsuojelun tavoitteisiin, keinoihin ja saavutuksiin.

T8 opastaa oppilasta käyttämään biologian tutkimusvälineistöä ja tieto- ja viestintäteknologiaa

- Oppilas osaa työskennellä itsenäisesti ja käyttää tarkoituksenmukaisesti biologian tutkimusvälineistöä.
- Oppilas hakee biologista tietoa luotettavista tietolähteistä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osallistuu opetukseen laboratoriossa ja maastossa. Oppilas käyttää joitakin biologian tutkimusvälineitä ohjattuna. Oppilas hakee biologista tietoa erilaisista tietolähteistä ohjatusti.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa työskennellä turvallisesti laboratoriossa ja maastossa ohjatusti. Oppilas käyttää biologian tutkimusvälineistöä ohjeen mukaan. Oppilas hakee biologista tietoa muutamasta erilaisesta tietolähteestä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa työskennellä turvallisesti laboratoriossa ja maastossa. Oppilas käyttää tarkoituksenmukaisesti biologian tutkimusvälineistöä. Oppilas hakee biologista tietoa erilaisista tietolähteistä sekä valitsee joitakin luotettavia tietolähteitä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa työskennellä itsenäisesti ja tavoitteellisesti laboratoriossa ja maastossa. Oppilas käyttää biologian tutkimusvälineistöä ja arvioi eri biologian tutkimusvälineistön soveltuvuutta työskentelyyn. Oppilas hakee biologista tietoa erilaisista tietolähteistä sekä arvioi tietolähteiden luotettavuutta ja soveltuvuutta.

S1 Biologinen tutkimus

Sisältöjä valitaan siten, että biologisen tutkimuksen vaiheet tulevat oppilaan oman toiminnan kautta tutuiksi.

Paikallinen tarkennus:

- Biologisen tutkimuksen vaiheet
- Tutkimuksen raportointi esimerkiksi tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen
- Eläinsolun rakenne ja eläinsolunäytteen valmistaminen
- Oman elimistön toiminnan havainnointi osana ihmisen anatomian opiskelua, esim. verenpaineen mittaaminen, hengityskapasiteetin määrittäminen ja sydämen leposykkeen määrittäminen

S2 Tutkimusretkiä luontoon ja lähiympäristöön

Sisältöjä valittaessa painotetaan vastuullista luonnossa liikkumista, lajintuntemusta sekä metsän ja muiden ekosysteemien tutkimista ja vertailua. Maastotyöskentelyssä havainnoidaan ja arvioidaan ympäristöä ja siinä tapahtuvia muutoksia sekä ihmisen vaikutusta niihin.

S3 Ekosysteemin perusrakenne ja toiminta

Sisällöt painottuvat suomalaisen metsäekosysteemin rakenteeseen ja toimintaan sekä ihmisen toiminnan vaikutuksiin niissä. Lisäksi käsitellään perustietoja vesi-, suo-, tunturi- ja kaupunkiekosysteemeistä. Tutustutaan lajien ekologiaan ja niiden välisiin vuorovaikutussuhteisiin. Opetukseen sisältyy eliökokoelman koostaminen. Sisältöjä valittaessa painotetaan ekosysteemien monimuotoisuuden tärkeyttä.

S4 Mitä elämä on?

Sisällöissä keskitytään tutkimaan elämän perusilmiöitä biologialle tyypillisin tutkimusmenetelmin. Opetukseen sisällytetään kasvien kasvatusta. Eliökunnan rakenteeseen ja monimuotoisuuteen perehdytään vertailemalla eliöiden rakenteita, elintoimintoja ja elinympäristöjä. Tutustutaan perinnöllisyyden ja evoluution perusteisiin. Tarkastellaan bioteknologian mahdollisuuksia ja haasteita.

Paikallinen tarkennus:

- Elämän tunnusmerkit
- Eläinsolun rakenne ja toiminta

S5 Ihminen

Sisällöissä keskitytään tutkimaan ihmiskehon toimintaa ja syvennetään tietämystä ihmisen rakenteesta, elintoiminnoista ja säätelyjärjestelmistä. Tarkastellaan kasvuun, kehitykseen ja terveyteen vaikuttavien biologisten tekijöiden perusteita. Tutustutaan, miten perimä ja ympäristö vaikuttavat ihmisen eri ominaisuuksien kehittymiseen.

Paikallinen tarkennus:

- Ihmisen perusrakenteita ja elintoimintoja
    - solu, kudos, elin, elimistö
    - tuki- ja liikuntaelimistö
    - aineenvaihdunnan pääpiirteitä
    - elimistön säätelyjärjestelmien pääpiirteitä
    - aistien pääpiirteitä
    - sukupuolielimistöt
- Ihmisen kasvu ja kehitys
    - raskaus ja yksilönkehityksen pääpiirteitä
    - perinnöllisyyden perusteita

T10 ohjata oppilasta tekemään tutkimuksia sekä koulussa että koulun ulkopuolella

- Oppilas osaa havainnoida ja tallentaa keräämiään tietoja.
- Oppilas suunnittelee ja tekee pienimuotoisen biologisen tutkimuksen ja raportoi sen tuloksia.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osallistuu biologisen tutkimuksen tekoon ja kertoo, mitä tutkimuksessa on tehty.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa havainnoida laboratoriossa ja maastossa. Oppilas tekee pienimuotoisen biologisen tutkimuksen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa havainnoida ja tallentaa keräämiään tietoja laboratoriossa ja maastossa. Oppilas suunnittelee ja tekee pienimuotoisen biologisen tutkimuksen ja raportoi sen tuloksia.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa havainnoida ja tallentaa keräämiään tietoja laboratoriossa ja maastossa. Oppilas suunnittelee ja toteuttaa oman tutkimuksen itsenäisesti ja raportoi sen tulokset selkeästi.

S1 Biologinen tutkimus

Sisältöjä valitaan siten, että biologisen tutkimuksen vaiheet tulevat oppilaan oman toiminnan kautta tutuiksi.

Paikallinen tarkennus:

- Biologisen tutkimuksen vaiheet
- Tutkimuksen raportointi esimerkiksi tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen
- Eläinsolun rakenne ja eläinsolunäytteen valmistaminen
- Oman elimistön toiminnan havainnointi osana ihmisen anatomian opiskelua, esim. verenpaineen mittaaminen, hengityskapasiteetin määrittäminen ja sydämen leposykkeen määrittäminen

S2 Tutkimusretkiä luontoon ja lähiympäristöön

Sisältöjä valittaessa painotetaan vastuullista luonnossa liikkumista, lajintuntemusta sekä metsän ja muiden ekosysteemien tutkimista ja vertailua. Maastotyöskentelyssä havainnoidaan ja arvioidaan ympäristöä ja siinä tapahtuvia muutoksia sekä ihmisen vaikutusta niihin.

S3 Ekosysteemin perusrakenne ja toiminta

Sisällöt painottuvat suomalaisen metsäekosysteemin rakenteeseen ja toimintaan sekä ihmisen toiminnan vaikutuksiin niissä. Lisäksi käsitellään perustietoja vesi-, suo-, tunturi- ja kaupunkiekosysteemeistä. Tutustutaan lajien ekologiaan ja niiden välisiin vuorovaikutussuhteisiin. Opetukseen sisältyy eliökokoelman koostaminen. Sisältöjä valittaessa painotetaan ekosysteemien monimuotoisuuden tärkeyttä.

S4 Mitä elämä on?

Sisällöissä keskitytään tutkimaan elämän perusilmiöitä biologialle tyypillisin tutkimusmenetelmin. Opetukseen sisällytetään kasvien kasvatusta. Eliökunnan rakenteeseen ja monimuotoisuuteen perehdytään vertailemalla eliöiden rakenteita, elintoimintoja ja elinympäristöjä. Tutustutaan perinnöllisyyden ja evoluution perusteisiin. Tarkastellaan bioteknologian mahdollisuuksia ja haasteita.

Paikallinen tarkennus:

- Elämän tunnusmerkit
- Eläinsolun rakenne ja toiminta

S5 Ihminen

Sisällöissä keskitytään tutkimaan ihmiskehon toimintaa ja syvennetään tietämystä ihmisen rakenteesta, elintoiminnoista ja säätelyjärjestelmistä. Tarkastellaan kasvuun, kehitykseen ja terveyteen vaikuttavien biologisten tekijöiden perusteita. Tutustutaan, miten perimä ja ympäristö vaikuttavat ihmisen eri ominaisuuksien kehittymiseen.

Paikallinen tarkennus:

- Ihmisen perusrakenteita ja elintoimintoja
    - solu, kudos, elin, elimistö
    - tuki- ja liikuntaelimistö
    - aineenvaihdunnan pääpiirteitä
    - elimistön säätelyjärjestelmien pääpiirteitä
    - aistien pääpiirteitä
    - sukupuolielimistöt
- Ihmisen kasvu ja kehitys
    - raskaus ja yksilönkehityksen pääpiirteitä
    - perinnöllisyyden perusteita

S6 Kohti kestävää tulevaisuutta

Sisällöt liittyvät luonnon monimuotoisuuden säilyttämiseen, ilmastonmuutokseen, luonnonvarojen kestävään käyttöön ja muutoksiin lähiympäristössä. Pohditaan luonnonvarojen kestävän käytön ekologisia, sosiaalisia, taloudellisia ja eettisiä periaatteita, kestävää ravinnontuotantoa sekä eläinten hyvinvointia. Käsitellään biotalouden ja ekosysteemipalveluiden mahdollisuuksia kestävän tulevaisuuden kannalta. Tutustutaan luonnonsuojelun tavoitteisiin, keinoihin ja saavutuksiin.

T11 kannustaa oppilasta soveltamaan biologian tietoja ja taitoja omassa elämässä sekä yhteiskunnallisessa keskustelussa ja päätöksenteossa

- Oppilas osaa arvioida ja perustella, miten omat valinnat vaikuttavat terveyteen ja ympäristöön.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa kertoa esimerkkejä siitä, miten omat valinnat vaikuttavat terveyteen ja ympäristöön.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kertoa biologisen tiedon pohjalta esimerkkejä siitä, miten omat valinnat vaikuttavat terveyteen ja ympäristöön.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kertoa ja antaa esimerkkejä, miten biologisia tietoja ja taitoja voi soveltaa omassa elämässä ja yhteiskunnallisessa keskustelussa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa pohtia ja perustella, miten biologisia tietoja voi soveltaa omassa elämässään sekä yhteiskunnallisessa keskustelussa ja päätöksenteossa.

S6 Kohti kestävää tulevaisuutta

Sisällöt liittyvät luonnon monimuotoisuuden säilyttämiseen, ilmastonmuutokseen, luonnonvarojen kestävään käyttöön ja muutoksiin lähiympäristössä. Pohditaan luonnonvarojen kestävän käytön ekologisia, sosiaalisia, taloudellisia ja eettisiä periaatteita, kestävää ravinnontuotantoa sekä eläinten hyvinvointia. Käsitellään biotalouden ja ekosysteemipalveluiden mahdollisuuksia kestävän tulevaisuuden kannalta. Tutustutaan luonnonsuojelun tavoitteisiin, keinoihin ja saavutuksiin.

Maantieto

Maantiedon tehtävä

Maantiedon opetuksen tehtävänä on tukea oppilaiden maailmankuvan rakentumista. Oppilaita ohjataan seuraamaan ajankohtaisia tapahtumia omassa lähiympäristössä ja koko maailmassa sekä autetaan oppilaita sijoittamaan uutiset maailman tapahtumista maantiedon opetuksessa saamaansa alueelliseen kehikkoon.

Maantieto on monitieteinen ja eri tiedonaloja integroiva oppiaine, jossa tutkitaan maapalloa ja sen alueita, luontoa, ihmisen toimintaa sekä erilaisia kulttuureita. Maantiedon opetuksessa otetaan huomioon luonnontieteiden, ihmistieteiden ja yhteiskuntatieteiden näkökulmat. Näin rakennetaan eheää kokonaiskuvaa monimuotoisesta maailmasta ja sen toiminnasta.

Maantiedon opetuksessa käsitellään luonnon ja ihmisen toiminnan vuorovaikutusta ja sen yhteyttä ympäristön tilaan sekä luodaan perustaa ymmärtää erilaisia alueellisia näkökulmia ja ristiriitoja maapallolla. Maantieteellisten syy- ja seuraussuhteiden sekä ympäristönmuutosten ymmärtäminen ja analysointi aktivoivat oppilasta toimimaan vastuullisesti omassa arjessa.

Maantiedon opetuksessa otetaan huomioon oppilaiden oma elämismaailma. Opetus tarjoaa toiminnallisia kokemuksia erilaisissa oppimisympäristöissä, joissa oppilaat tekevät havaintoja ja tutkimuksia. Opiskelussa hyödynnetään monipuolisesti tieto- ja viestintäteknologiaa. Teknologian käyttö edistää myös oppilaiden yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa oppimisessa.

Maantiedon opetuksessa vahvistetaan oppilaiden valmiuksia kestävää kehitystä edistävään toimintatapaan. Opetus harjaannuttaa oppilaiden osallistumis- ja vaikuttamistaitoja ja antaa oppilaille keinoja aktiiviseen kansalaisuuteen ja kestävän tulevaisuuden rakentamiseen.

Maantiedon oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Maantiedon opetuksen tavoitteiden kannalta keskeistä on käyttää monipuolisia oppimisympäristöjä sekä koulussa että koulun ulkopuolella. Maastotyöskentely, kenttäretket luonnossa ja rakennetussa ympäristössä sekä sähköisten oppimisympäristöjen ja paikkatiedon käyttö ovat olennainen osa maantiedon opetusta. Pelillisyys lisää oppilaiden motivaatiota. Tutkimuksellinen lähestymistapa tukee maantieteellisen ajattelun sekä ongelmanratkaisu- ja tutkimustaitojen kehittymistä sekä edistää yhteisöllistä ja vuorovaikutteista työskentelyä.

Opetuksessa seurataan ajankohtaisia tapahtumia ja ilmiöitä lähiympäristössä ja muualla maailmassa. Työtapoja valittaessa otetaan huomioon oppilaiden elämismaailma, kansainvälisyys ja yhteistyö koulun ulkopuolisten tahojen kanssa. Opetuksessa annetaan aikaa oppilaiden ajattelulle, luovuudelle ja toiminnalle.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki maantiedossa vuosiluokilla 7-9

Maantiedon opetuksen tavoitteiden kannalta keskeistä on ohjata oppilaita hahmottamaan ympäröivää maailmaa ja ymmärtämään sen ilmiöitä. Ajankohtaisella uutisseurannalla tuetaan kunkin oppilaan maailmankuvan rakentumista. Kenttäopetuksessa lähiympäristöä tulkitaan kaikkia aisteja hyväksi käyttäen ja jaetaan kokemuksia oppilaiden ja opettajan välillä. Maantiedon tavoitteiden kannalta tuen järjestämisessä on keskeistä tiedostaa oppilaiden spatiaalisen hahmottamisen vaikeudet ja erityisesti vaikeudet kartanluvussa ja karttatulkinnassa. Oppilaita ohjataan ja tuetaan käyttämään paikkatietoa ja muuta geomediaa arjen tilanteissa. Jokaisen oppilaan taitoja hahmottaa lähiympäristöä ja maailmaa harjaannutetaan tukemalla ja kannustamalla oppilasta hänen omien vahvuuksiensa pohjalta sekä tarvittaessa vahvistamalla oppilaan taitoja eri tukimuotoja hyödyntäen. Eriyttämistä voi toteuttaa tutkimustehtävissä, joissa oppilaat voivat toimia erilaisissa rooleissa sekä harjoituksissa, joissa on mahdollista edetä yksilöllisesti ajattelun taitojen eri tasoille.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi maantiedossa vuosiluokilla 7-9

Maantiedon opetuksessa kannustava ja rakentava palaute eli formatiivinen arviointi tukee opintojen aikana oppilaiden motivaation rakentumista, tutkimustaitojen kehittymistä sekä auttaa oppilaita löytämään omat vahvuutensa. Oppilaille annetaan säännöllisesti tietoa oppimisen edistymisestä ja suoriutumisesta suhteessa asetettuihin maantiedon tavoitteisiin. Palautteen avulla oppilaita rohkaistaan toimimaan aktiivisesti ja vastuullisesti omassa lähiympäristössä ja soveltamaan käytännössä oppimaansa tietoa. Maantiedon summatiivisessa arvioinnissa oppilailla tulee olla mahdollisuus osoittaa osaamistaan monipuolisesti. Arviointi kohdistuu sekä oppilaiden tiedolliseen osaamiseen että maantiedon taitoihin, kuten geomediataitoihin ja tiedon kriittiseen arviointitaitoon. Lisäksi arvioidaan taitoa käyttää maantiedolle ominaista välineistöä sekä tieto- ja viestintäteknologiaa. Arvioinnin ja palautteen tehtävänä on osaltaan kehittää jokaisen oppilaan työskentelytaitoja.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona maantiedon opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päättöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut maantiedon oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt maantiedon tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päättöarvosana on maantiedon tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan maantiedon oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päättöarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman

suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy maantiedon päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan.

Maantiedossa oppilaan osaaminen kehittyy yleensä eri tavoitealueilla oppimäärän päättövaiheeseen saakka. Oppilaan työskentelyn ohjaamisella maantiedossa tarkoitetaan esimerkiksi suullisten lisäohjeiden antamista, ohjaavien kysymysten esittämistä, välineillä havainnollistamista tai vastaavien esimerkkien antamista työskentelyn aikana. Kriteerikuvauksissa alempien arvosanojen osaamisen kuvaukset sisältyvät ylemmän arvosanan kuvauksiin.

7

Vuosiluokan tavoitteet ja keskeiset sisällöt

T1 tukea oppilaan jäsentyneen karttakuvan rakentumista maapallosta

- Oppilas hahmottaa maapallon karttakuvan peruspiirteitä
- Oppilas osaa nimetä ja sijoittaa kartalle valtameret ja maanosat sekä keskeisiä luonnonmaantieteellisiä muodostelmia, kuten vuoristoja ja niemimaita.
- Oppilas osaa hyödyntää karttataitoja erilaisten maantieteellisten ilmiöiden esittämisessä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa kertoa maanosan ja valtion eron. Oppilas nimeää kartalta valtameret ja maanosat.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa nimetä joitakin kaupunkeja ja keskeisimpiä kohteita Suomesta sekä valtioita Euroopasta ja muualta maailmasta sekä tietää nimeämiensä kohteiden ja valtioiden sijainnin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa maapallon karttakuvan peruspiirteet, kuten vuoristoja, nie-mimaita, salmia ja merialueita, sekä tietää keskeisten kohteiden sijainnin ja nimistön.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa käyttää karttakuvan peruspiirteitä tarkoituksenmukaisesti, kuten soveltaa kohteiden sijaintia ja nimistöä maantieteellisten ilmiöiden kuvailussa ja selittämisessä.

S1 Maapallon karttakuva ja alueet

Sisällöt valitaan siten, että oppilaiden ymmärrys kartan peruskäsitteistä sekä erilaisista maasto- ja teemakartoista syvenee. Sisällöissä keskitytään koko maailman hahmottamiseen sekä Suomen, Euroopan ja maailman keskeisen paikannimistön omaksumiseen. Karttojen, paikkatiedon ja muun geomedian käyttö yhdistetään maantiedon kaikkien muiden sisältöjen opiskeluun.

Paikallinen tarkennus:

- Maapallon karttakuva ja alueet
    - Ilmansuunnat
    - Erilaiset karttaprojektiot

- Karttojen tulkinta ja käyttö, yleisimpiä karttamerkkejä
- Etäisyydet kartalla (jana- ja suhdelukumittakaava)
- Valtameret ja maanosat
- Luonnonmaantieteellistä nimistöä maailman kartalta, esimerkiksi vuoristoja ja niemimaita

S2 Ajankohtainen muuttuva maailma

Seurataan ajankohtaisia uutisia maailman eri alueilta ja sijoitetaan uutiset kartalle. Pohditaan kriittisesti uutistapahtumien taustoja ja alueellisia merkityksiä. Uutisseuranta yhdistetään maantiedon muiden sisältöjen opiskeluun. Tutustutaan työelämässä ja yhteiskunnan eri osa-alueilla tarvittavaan maantieteelliseen osaamiseen.

Paikallinen tarkennus:

- Seurataan uutisia eri alueilta ja sijoitetaan uutiset kartalle

S3 Elämän perusedellytykset maapallolla

Sisällöt liittyvät planetaarisuuteen ja sen vaikutuksiin maapallolla. Käsitellään vuorokauden- ja vuodenaikojen vaihtelua sekä ilmasto- ja kasvillisuusvyöhykkeitä. Tarkastellaan elämän perusedellytyksiä kuten puhdasta ilmaa, vettä ja ravintoa, niiden esiintymistä ja kestävää käyttöä.

Paikallinen tarkennus:

- Elämä edellytykset maapallolla
- Planetaarisia ilmiöitä
    - Vuorokauden- ja vuodenaikojen vaihtelu
    - Säteilyn jakautuminen: lämpö-, kasvillisuus- ja ilmastovyöhykkeet
- Maapallon rakenne
- Hahmottaa maapallon kehät: kivikehä, vesikehä, ilmakehä ja eliökehä
- Kivikehän geologisia tapahtumia, esimerkiksi maanjäristykset

T2 ohjata oppilasta tutkimaan luonnonmaantieteellisiä ilmiöitä sekä vertailemaan luonnonmaisemia Suomessa ja muualla maapallolla

- Oppilas osaa kertoa maapallon muodon ja liikkeiden aiheuttamista ilmiöistä esimerkkien avulla.
- Oppilas tunnistaa ja kuvailee luonnonmaisemia maapallolla sekä tuo esille niiden syntyyn vaikuttaneita tekijöitä.

- Oppilas osaa nimetä maapallon kasvillisuus- ja ilmastovyöhykkeet ja selittää niiden syntyyn vaikuttavia tekijöitä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa antaa esimerkkejä maapallon muodon ja liikkeiden aiheuttamista ilmiöistä. Oppilas nimeää erilaisia luonnonmaisemia.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kertoa maapallon muodon ja liikkeiden aiheuttamista ilmiöistä esimerkkien avulla. Oppilas nimeää lämpövyöhykkeet. Oppilas nimeää ja antaa esimerkkejä joistakin ilmasto- ja kasvillisuusalueista. Oppilas tunnistaa ja kuvailee luonnonmaisemia Suomessa ja maapallolla.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa selittää maapallon muodon ja liikkeiden aiheuttamia ilmiöitä esimerkkien avulla. Oppilas nimeää ja sijoittaa kartalle keskeisimmät maapallon ilmasto- ja kasvillisuusalueet ja kertoo joitakin niiden syntyyn vaikuttavia tekijöitä. Oppilas antaa esimerkkejä luonnonmaisemien syntyyn vaikuttaneista tekijöistä Suomessa ja maapallolla.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas ymmärtää Maan planetaarisuuden sekä osaa selittää maapallon muodon ja liikkeiden aiheuttamia ilmiöitä ja kertoa miten ne vaikuttavat ihmisen toimintaan. Oppilas osaa vertailla maapallon keskeisimpiä ilmasto- ja kasvillisuusalueita ja selittää niiden syntyyn vaikuttavia tekijöitä. Oppilas selittää luonnonmaisemien syntyyn vaikuttaneita tekijöitä Suomessa ja maapallolla.

S1 Maapallon karttakuva ja alueet

Sisällöt valitaan siten, että oppilaiden ymmärrys kartan peruskäsitteistä sekä erilaisista maasto- ja teemakartoista syvenee. Sisällöissä keskitytään koko maailman hahmottamiseen sekä Suomen, Euroopan ja maailman keskeisen paikannimistön omaksumiseen. Karttojen, paikkatiedon ja muun geomedian käyttö yhdistetään maantiedon kaikkien muiden sisältöjen opiskeluun.

Paikallinen tarkennus:

- Maapallon karttakuva ja alueet
    - Ilmansuunnat
    - Erilaiset karttaprojektiot
    - Karttojen tulkinta ja käyttö, yleisimpiä karttamerkkejä
    - Etäisyydet kartalla (jana- ja suhdelukumittakaava)
    - Valtameret ja maanosat
    - Luonnonmaantieteellistä nimistöä maailman kartalta, esimerkiksi vuoristoja ja niemimaita

S2 Ajankohtainen muuttuva maailma

Seurataan ajankohtaisia uutisia maailman eri alueilta ja sijoitetaan uutiset kartalle. Pohditaan kriittisesti uutistapahtumien taustoja ja alueellisia merkityksiä. Uutisseuranta yhdistetään

maantiedon muiden sisältöjen opiskeluun. Tutustutaan työelämässä ja yhteiskunnan eri osa-alueilla tarvittavaan maantieteelliseen osaamiseen.

Paikallinen tarkennus:

- Seurataan uutisia eri alueilta ja sijoitetaan uutiset kartalle

S3 Elämän perusedellytykset maapallolla

Sisällöt liittyvät planetaarisuuteen ja sen vaikutuksiin maapallolla. Käsitellään vuorokauden- ja vuodenaikojen vaihtelua sekä ilmasto- ja kasvillisuusvyöhykkeitä. Tarkastellaan elämän perusedellytyksiä kuten puhdasta ilmaa, vettä ja ravintoa, niiden esiintymistä ja kestävää käyttöä.

Paikallinen tarkennus:

- Elämä edellytykset maapallolla
- Planetaarisia ilmiöitä
    - Vuorokauden- ja vuodenaikojen vaihtelu
    - Säteilyn jakautuminen: lämpö-, kasvillisuus- ja ilmastovyöhykkeet
- Maapallon rakenne
- Hahmottaa maapallon kehät: kivikehä, vesikehä, ilmakehä ja eliökehä
- Kivikehän geologisia tapahtumia, esimerkiksi maanjäristykset

T5 ohjata oppilasta kehittämään maantieteellistä ajattelutaitoa sekä kykyä esittää maantieteellisiä kysymyksiä

- Oppilas osaa määritellä maantieteellisiä peruskäsitteitä.
- Oppilas tunnistaa ja kuvailee erilaisia alueita kartoista tai kuvista.
- Oppilas esittää yksinkertaisia maantieteellisiä kysymyksiä ja vastauksia.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa kertoa keskeisten maantieteen peruskäsitteiden merkityksen. Oppilas kuvailee aluetta kartoista tai kuvista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa määritellä maantieteellisiä peruskäsitteitä. Oppilas tunnistaa eri aluetasoja, kuten oma lähiympäristö, kunta, Suomi, Eurooppa ja koko maailma. Oppilas kuvailee aluetta kartoista tai kuvista. Oppilas muodostaa tarkasteltavaan aihepiiriin liittyviä yksinkertaisia maantieteellisiä kysymyksiä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kuvailla ilmiöitä käyttäen maantieteen peruskäsitteitä. Oppilas kuvailee alueiden välisiä eroja joillakin aluetasoilla. Oppilas esittää maantieteellisiä kysymyksiä ja pohtii vastauksia niihin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa selittää ilmiöitä käyttämällä tarkoituksenmukaisesti maantieteellisiä käsitteitä. Oppilas vertailee maantieteellisiä ilmiöitä eri aluetasoilla ja selittää syitä alueiden välisiin eroihin. Oppilas esittää perusteltuja maantieteellisiä kysymyksiä ja vastauksia niihin.

S1 Maapallon karttakuva ja alueet

Sisällöt valitaan siten, että oppilaiden ymmärrys kartan peruskäsitteistä sekä erilaisista maasto- ja teemakartoista syvenee. Sisällöissä keskitytään koko maailman hahmottamiseen sekä Suomen, Euroopan ja maailman keskeisen paikannimistön omaksumiseen. Karttojen, paikkatiedon ja muun geomedian käyttö yhdistetään maantiedon kaikkien muiden sisältöjen opiskeluun.

Paikallinen tarkennus:

- Maapallon karttakuva ja alueet
    - Ilmansuunnat
    - Erilaiset karttaprojektiot
    - Karttojen tulkinta ja käyttö, yleisimpiä karttamerkkejä
    - Etäisyydet kartalla (jana- ja suhdelukumittakaava)
    - Valtameret ja maanosat
    - Luonnonmaantieteellistä nimistöä maailman kartalta, esimerkiksi vuoristoja ja niemimaita

S2 Ajankohtainen muuttuva maailma

Seurataan ajankohtaisia uutisia maailman eri alueilta ja sijoitetaan uutiset kartalle. Pohditaan kriittisesti uutistapahtumien taustoja ja alueellisia merkityksiä. Uutisseuranta yhdistetään maantiedon muiden sisältöjen opiskeluun. Tutustutaan työelämässä ja yhteiskunnan eri osa-alueilla tarvittavaan maantieteelliseen osaamiseen.

Paikallinen tarkennus:

- Seurataan uutisia eri alueilta ja sijoitetaan uutiset kartalle

S3 Elämän perusedellytykset maapallolla

Sisällöt liittyvät planetaarisuuteen ja sen vaikutuksiin maapallolla. Käsitellään vuorokauden- ja vuodenaikojen vaihtelua sekä ilmasto- ja kasvillisuusvyöhykkeitä. Tarkastellaan elämän perusedellytyksiä kuten puhdasta ilmaa, vettä ja ravintoa, niiden esiintymistä ja kestävää käyttöä.

Paikallinen tarkennus:

- Elämä edellytykset maapallolla
- Planetaarisia ilmiöitä
    - Vuorokauden- ja vuodenaikojen vaihtelu
    - Säteilyn jakautuminen: lämpö-, kasvillisuus- ja ilmastovyöhykkeet
- Maapallon rakenne
- Hahmottaa maapallon kehät: kivikehä, vesikehä, ilmakehä ja eliökehä
- Kivikehän geologisia tapahtumia, esimerkiksi maanjäristykset

T6 ohjata oppilasta kehittämään tilatajua sekä symboleiden, mittasuhteiden, suuntien ja etäisyyksien ymmärrystä

- Oppilas osaa nimetä ilmansuunnat.
- Oppilas osaa mitata etäisyyksiä kartalla janamittakaavan ja suhdelukumittakaavan avulla.
- Oppilas tunnistaa ja nimeää karttamerkkejä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa ilmansuunnat. Oppilas tunnistaa ja nimeää joitakin karttamerkkejä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa ilmaista kohteen sijainnin ilmansuuntien avulla. Oppilas tunnistaa ja nimeää karttamerkkejä. Oppilas mittaa janamittakaavan avulla etäisyyksiä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa suunnata maastokartan todellisuuden mukaisesti ja liikkua maastossa kartan avulla. Oppilas mittaa suhdelukumittakaavan avulla etäisyyksiä kartalla.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa käyttää tarkoituksenmukaisesti eri karttatyyppejä sekä ilma- ja satelliittikuvia.

S1 Maapallon karttakuva ja alueet

Sisällöt valitaan siten, että oppilaiden ymmärrys kartan peruskäsitteistä sekä erilaisista maasto- ja teemakartoista syvenee. Sisällöissä keskitytään koko maailman hahmottamiseen sekä Suomen, Euroopan ja maailman keskeisen paikannimistön omaksumiseen. Karttojen, paikkatiedon ja muun geomedian käyttö yhdistetään maantiedon kaikkien muiden sisältöjen opiskeluun.

Paikallinen tarkennus:

- Maapallon karttakuva ja alueet
    - Ilmansuunnat
    - Erilaiset karttaprojektiot
    - Karttojen tulkinta ja käyttö, yleisimpiä karttamerkkejä

- Etäisyydet kartalla (jana- ja suhdelukumittakaava)
- Valtameret ja maanosat
- Luonnonmaantieteellistä nimistöä maailman kartalta, esimerkiksi vuoristoja ja niemimaita

S2 Ajankohtainen muuttuva maailma

Seurataan ajankohtaisia uutisia maailman eri alueilta ja sijoitetaan uutiset kartalle. Pohditaan kriittisesti uutistapahtumien taustoja ja alueellisia merkityksiä. Uutisseuranta yhdistetään maantiedon muiden sisältöjen opiskeluun. Tutustutaan työelämässä ja yhteiskunnan eri osa-alueilla tarvittavaan maantieteelliseen osaamiseen.

Paikallinen tarkennus:

- Seurataan uutisia eri alueilta ja sijoitetaan uutiset kartalle

S3 Elämän perusedellytykset maapallolla

Sisällöt liittyvät planetaarisuuteen ja sen vaikutuksiin maapallolla. Käsitellään vuorokauden- ja vuodenaikojen vaihtelua sekä ilmasto- ja kasvillisuusvyöhykkeitä. Tarkastellaan elämän perusedellytyksiä kuten puhdasta ilmaa, vettä ja ravintoa, niiden esiintymistä ja kestävää käyttöä.

Paikallinen tarkennus:

- Elämä edellytykset maapallolla
- Planetaarisia ilmiöitä
    - Vuorokauden- ja vuodenaikojen vaihtelu
    - Säteilyn jakautuminen: lämpö-, kasvillisuus- ja ilmastovyöhykkeet
- Maapallon rakenne
- Hahmottaa maapallon kehät: kivikehä, vesikehä, ilmakehä ja eliökehä
- Kivikehän geologisia tapahtumia, esimerkiksi maanjäristykset

T7 ohjata oppilasta harjaannuttamaan arkielämän geomediataitoja sekä lukemaan, tulkitsemaan ja laatimaan karttoja ja muita malleja maantieteellisistä ilmiöistä

- Oppilas tunnistaa yksinkertaisia maantieteellisiä ilmiöitä kuvista, diagrammeista, kartoista sekä muista geomedioista.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa tunnistaa yksinkertaisia asioita kartoilta, diagrammeista ja kuvista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa tulkita kuvia, diagrammeja, karttoja sekä karttapalveluja maantieteellisistä ilmiöistä. Oppilas laatii yksinkertaisia karttoja ja diagrammeja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa tulkita kuvia, diagrammeja, karttoja, karttapalveluja sekä muuta geomediaa maantieteellisistä ilmiöistä. Oppilas laatii karttoja, diagrammeja sekä muita maantieteellisiä malleja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa tehdä johtopäätöksiä laatimistaan kartoista, diagrammeista, muusta geomedia-aineistosta sekä muista maantieteellisistä malleista.

S1 Maapallon karttakuva ja alueet

Sisällöt valitaan siten, että oppilaiden ymmärrys kartan peruskäsitteistä sekä erilaisista maasto- ja teemakartoista syvenee. Sisällöissä keskitytään koko maailman hahmottamiseen sekä Suomen, Euroopan ja maailman keskeisen paikannimistön omaksumiseen. Karttojen, paikkatiedon ja muun geomedian käyttö yhdistetään maantiedon kaikkien muiden sisältöjen opiskeluun.

Paikallinen tarkennus:

- Maapallon karttakuva ja alueet
    - Ilmansuunnat
    - Erilaiset karttaprojektiot
    - Karttojen tulkinta ja käyttö, yleisimpiä karttamerkkejä
    - Etäisyydet kartalla (jana- ja suhdelukumittakaava)
    - Valtameret ja maanosat
    - Luonnonmaantieteellistä nimistöä maailman kartalta, esimerkiksi vuoristoja ja niemimaita

S2 Ajankohtainen muuttuva maailma

Seurataan ajankohtaisia uutisia maailman eri alueilta ja sijoitetaan uutiset kartalle. Pohditaan kriittisesti uutistapahtumien taustoja ja alueellisia merkityksiä. Uutisseuranta yhdistetään maantiedon muiden sisältöjen opiskeluun. Tutustutaan työelämässä ja yhteiskunnan eri osa-alueilla tarvittavaan maantieteelliseen osaamiseen.

Paikallinen tarkennus:

- Seurataan uutisia eri alueilta ja sijoitetaan uutiset kartalle

S3 Elämän perusedellytykset maapallolla

Sisällöt liittyvät planetaarisuuteen ja sen vaikutuksiin maapallolla. Käsitellään vuorokauden- ja vuodenaikojen vaihtelua sekä ilmasto- ja kasvillisuusvyöhykkeitä. Tarkastellaan elämän perusedellytyksiä kuten puhdasta ilmaa, vettä ja ravintoa, niiden esiintymistä ja kestävää käyttöä.

Paikallinen tarkennus:

- Elämä edellytykset maapallolla
- Planetaarisia ilmiöitä
    - Vuorokauden- ja vuodenaikojen vaihtelu
    - Säteilyn jakautuminen: lämpö-, kasvillisuus- ja ilmastovyöhykkeet
- Maapallon rakenne
- Hahmottaa maapallon kehät: kivikehä, vesikehä, ilmakehä ja eliökehä
- Kivikehän geologisia tapahtumia, esimerkiksi maanjäristykset

T9 harjaannuttaa oppilasta havainnoimaan ympäristöä ja siinä tapahtuvia muutoksia sekä aktivoida oppilasta seuraamaan ajankohtaisia tapahtumia omassa lähiympäristössä, Suomessa ja koko maailmassa

- Oppilas osallistuu kenttätutkimuksiin ohjatusti.
- Oppilas seuraa maantieteellisiin ilmiöihin liittyviä ajankohtaisia tapahtumia.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osallistuu kenttätutkimuksiin ohjatusti. Oppilas osaa tunnistaa ympäristön muutoksia.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osallistuu kenttätutkimuksiin itsenäisesti ohjeen mukaan. Oppilas osaa havainnoida ympäristön muutoksia, kuten ilmastonmuutosta ja luonnon monimuotoisuuden heikkenemistä Suomessa ja muualla maailmassa, ja antaa esimerkkejä näistä. Oppilas seuraa maantieteellisiin ilmiöihin liittyviä ajankohtaisia tapahtumia
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osallistuu kenttätutkimuksiin ja kytkee havaintoja opettajan ohjaamana käsiteltävään ilmiöön. Oppilas osaa kertoa ympäristön muutoksista ja nimeää syitä keskeisimpiin ympäristön muutoksiin. Oppilas seuraa maantieteellisiin ilmiöihin liittyviä ajankohtaisia tapahtumia ja selittää joidenkin tapahtumien taustoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osallistuu kenttätutkimuksiin ja kytkee havaintoja käsiteltävään ilmiöön. Oppilas osaa selittää syitä ympäristön muutosten taustalla. Oppilas arvioi kriittisesti seuraamiensa maantieteellisten tapahtumien vaikutuksia omassa lähiympäristössä, Suomessa tai koko maailmassa.

S1 Maapallon karttakuva ja alueet

Sisällöt valitaan siten, että oppilaiden ymmärrys kartan peruskäsitteistä sekä erilaisista maasto- ja teemakartoista syvenee. Sisällöissä keskitytään koko maailman hahmottamiseen sekä Suomen, Euroopan ja maailman keskeisen paikannimistön omaksumiseen. Karttojen, paikkatiedon ja muun geomedian käyttö yhdistetään maantiedon kaikkien muiden sisältöjen opiskeluun.

Paikallinen tarkennus:

- Maapallon karttakuva ja alueet
    - Ilmansuunnat
    - Erilaiset karttaprojektiot
    - Karttojen tulkinta ja käyttö, yleisimpiä karttamerkkejä
    - Etäisyydet kartalla (jana- ja suhdelukumittakaava)
    - Valtameret ja maanosat
    - Luonnonmaantieteellistä nimistöä maailman kartalta, esimerkiksi vuoristoja ja niemimaita

S2 Ajankohtainen muuttuva maailma

Seurataan ajankohtaisia uutisia maailman eri alueilta ja sijoitetaan uutiset kartalle. Pohditaan kriittisesti uutistapahtumien taustoja ja alueellisia merkityksiä. Uutisseuranta yhdistetään maantiedon muiden sisältöjen opiskeluun. Tutustutaan työelämässä ja yhteiskunnan eri osa-alueilla tarvittavaan maantieteelliseen osaamiseen.

Paikallinen tarkennus:

- Seurataan uutisia eri alueilta ja sijoitetaan uutiset kartalle

S3 Elämän perusedellytykset maapallolla

Sisällöt liittyvät planetaarisuuteen ja sen vaikutuksiin maapallolla. Käsitellään vuorokauden- ja vuodenaikojen vaihtelua sekä ilmasto- ja kasvillisuusvyöhykkeitä. Tarkastellaan elämän perusedellytyksiä kuten puhdasta ilmaa, vettä ja ravintoa, niiden esiintymistä ja kestävää käyttöä.

Paikallinen tarkennus:

- Elämä edellytykset maapallolla
- Planetaarisia ilmiöitä
    - Vuorokauden- ja vuodenaikojen vaihtelu
    - Säteilyn jakautuminen: lämpö-, kasvillisuus- ja ilmastovyöhykkeet
- Maapallon rakenne
- Hahmottaa maapallon kehät: kivikehä, vesikehä, ilmakehä ja eliökehä
- Kivikehän geologisia tapahtumia, esimerkiksi maanjäristykset

T10 tukea oppilasta kehittämään vuorovaikutus- ja ryhmätyötaitoja sekä argumentoimaan ja esittämään selkeästi maantieteellistä tietoa

- Oppilas osaa toimia ryhmän jäsenenä.
- Oppilas erottaa maantieteellisen tiedon ja mielipiteen toisistaan.
- Oppilas esittää maantieteellistä tietoa omin sanoin.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa toimia ohjatusti osana ryhmää. Oppilas erottaa toisistaan maantieteellisen tiedon ja mielipiteen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa toimia ryhmän jäsenenä. Oppilas esittää maantieteellistä tietoa omin sanoin. Oppilas kuuntelee toisten näkemyksiä ja esittää omia näkemyksiään maantieteellisistä asioista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa toimia rakentavasti ryhmän jäsenenä. Oppilas esittää maantieteellistä tietoa oppiaineelle ominaisella tavalla. Oppilas esittää perusteluja omille näkemyksilleen maantieteellisistä asioista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa toimia kannustavana ryhmän jäsenenä. Oppilas perustelee esittämäänsä maantieteellistä tietoa. Oppilas perustelee maantieteellisen tiedon pohjalta johdonmukaisesti omia näkemyksiään maantieteellisistä asioista.

S1 Maapallon karttakuva ja alueet

Sisällöt valitaan siten, että oppilaiden ymmärrys kartan peruskäsitteistä sekä erilaisista maasto- ja teemakartoista syvenee. Sisällöissä keskitytään koko maailman hahmottamiseen sekä Suomen, Euroopan ja maailman keskeisen paikannimistön omaksumiseen. Karttojen, paikkatiedon ja muun geomedian käyttö yhdistetään maantiedon kaikkien muiden sisältöjen opiskeluun.

Paikallinen tarkennus:

- Maapallon karttakuva ja alueet
    - Ilmansuunnat
    - Erilaiset karttaprojektiot
    - Karttojen tulkinta ja käyttö, yleisimpiä karttamerkkejä
    - Etäisyydet kartalla (jana- ja suhdelukumittakaava)
    - Valtameret ja maanosat
    - Luonnonmaantieteellistä nimistöä maailman kartalta, esimerkiksi vuoristoja ja niemimaita

S2 Ajankohtainen muuttuva maailma

Seurataan ajankohtaisia uutisia maailman eri alueilta ja sijoitetaan uutiset kartalle. Pohditaan kriittisesti uutistapahtumien taustoja ja alueellisia merkityksiä. Uutisseuranta yhdistetään maantiedon muiden sisältöjen opiskeluun. Tutustutaan työelämässä ja yhteiskunnan eri osa-alueilla tarvittavaan maantieteelliseen osaamiseen.

Paikallinen tarkennus:

- Seurataan uutisia eri alueilta ja sijoitetaan uutiset kartalle

S3 Elämän perusedellytykset maapallolla

Sisällöt liittyvät planetaarisuuteen ja sen vaikutuksiin maapallolla. Käsitellään vuorokauden- ja vuodenaikojen vaihtelua sekä ilmasto- ja kasvillisuusvyöhykkeitä. Tarkastellaan elämän perusedellytyksiä kuten puhdasta ilmaa, vettä ja ravintoa, niiden esiintymistä ja kestävää käyttöä.

Paikallinen tarkennus:

- Elämä edellytykset maapallolla
- Planetaarisia ilmiöitä
    - Vuorokauden- ja vuodenaikojen vaihtelu
    - Säteilyn jakautuminen: lämpö-, kasvillisuus- ja ilmastovyöhykkeet
- Maapallon rakenne
- Hahmottaa maapallon kehät: kivikehä, vesikehä, ilmakehä ja eliökehä
- Kivikehän geologisia tapahtumia, esimerkiksi maanjäristykset

8

Vuosiluokan tavoitteet ja keskeiset sisällöt

T1 tukea oppilaan jäsentyneen karttakuvan rakentumista maapallosta

-
    - Oppilaan maailmankarttakuva vahvistuu. Nimistössä painotuksena Eurooppa
    - Oppilas osaa hyödyntää karttataitoja erilaisten maantieteellisten ilmiöiden kuvailussa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa kertoa maanosan ja valtion eron. Oppilas nimeää kartalta valtameret ja maanosat.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa nimetä joitakin kaupunkeja ja keskeisimpiä kohteita Suomesta sekä valtioita Euroopasta ja muualta maailmasta sekä tietää nimeämiensä kohteiden ja valtioiden sijainnin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa maapallon karttakuvan peruspiirteet, kuten vuoristoja, nie-mimaita, salmia ja merialueita, sekä tietää keskeisten kohteiden sijainnin ja nimistön.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa käyttää karttakuvan peruspiirteitä tarkoituksenmukaisesti, kuten soveltaa kohteiden sijaintia ja nimistöä maantieteellisten ilmiöiden kuvailussa ja selittämisessä.

S1 Maapallon karttakuva ja alueet

Sisällöt valitaan siten, että oppilaiden ymmärrys kartan peruskäsitteistä sekä erilaisista maasto- ja teemakartoista syvenee. Sisällöissä keskitytään koko maailman hahmottamiseen sekä Suomen, Euroopan ja maailman keskeisen paikannimistön omaksumiseen. Karttojen, paikkatiedon ja muun geomedian käyttö yhdistetään maantiedon kaikkien muiden sisältöjen opiskeluun.

Paikallinen tarkennus:

- Euroopan keskeisiä valtioita ja pääkaupunkeja kartalta
- Luonnonmaantieteellistä nimistöä Euroopasta, esimerkiksi vuoristoja ja niemimaita
- Teemakarttojen tulkinta

S2 Ajankohtainen muuttuva maailma

Seurataan ajankohtaisia uutisia maailman eri alueilta ja sijoitetaan uutiset kartalle. Pohditaan kriittisesti uutistapahtumien taustoja ja alueellisia merkityksiä. Uutisseuranta yhdistetään maantiedon muiden sisältöjen opiskeluun. Tutustutaan työelämässä ja yhteiskunnan eri osa-alueilla tarvittavaan maantieteelliseen osaamiseen.

Paikallinen tarkennus:

- Seurataan uutisia eri alueilta ja sijoitetaan uutiset kartalle
- Ympäristössä tapahtuvat muutokset:
    - Itämeri
    - Ilmastonmuutos
    - Globalisaatio

S3 Elämän perusedellytykset maapallolla

Sisällöt liittyvät planetaarisuuteen ja sen vaikutuksiin maapallolla. Käsitellään vuorokauden- ja vuodenaikojen vaihtelua sekä ilmasto- ja kasvillisuusvyöhykkeitä. Tarkastellaan elämän perusedellytyksiä kuten puhdasta ilmaa, vettä ja ravintoa, niiden esiintymistä ja kestävää käyttöä.

Paikallinen tarkennus:

- Hyvän elämän edellytykset:
    - Puhdas ilma, vesi, ravinto ja tila

S5 Ihmiset ja kulttuurit maapallolla

Tutustutaan kulttuureihin, ihmisten elämään, asumiseen ja elinkeinoihin Suomessa, Euroopassa ja eri puolilla maailmaa. Tarkastellaan esimerkkien avulla, miten ympäristö vaikuttaa elinkeinoihin, asumiseen ja muuhun ihmisen toimintaan. Pohditaan ihmisoikeuksia ja hyvän elämän edellytyksiä erityisesti lasten ja nuorten näkökulmasta.

Paikallinen tarkennus:

- Väestönkasvu ja väestöpyramidit
- Kansat, kielet, kulttuurit
- Muuttoliikkeet
- Elinkeinot ja niiden harjoittamiseen vaikuttavat tekijät
- Asutuksen sijoittumiseen vaikuttavat tekijät
- Eriarvoinen maailma ja ihmisoikeudet

S6 Kestävä elämäntapa ja luonnonvarojen kestävä käyttö

Keskitytään luonnonvarojen kestävään käyttöön ja biotalouden mahdollisuuksiin Suomessa ja muualla maailmassa. Tutkitaan tuotteiden elinkaaria sekä pohditaan omia kulutusvalintoja ja toimintaa vastuullisena kansalaisena. Perehdytään ympäristönmuutoksiin, erityisesti ilmastonmuutokseen ja luonnon monimuotoisuuden heikkenemiseen. Käsitellään ympäristön

tilaa ja yhteistyömahdollisuuksia Itämeren alueella. Pohditaan esimerkkien avulla globalisaation vaikutuksia ja alueellisia kehityskysymyksiä.

Paikallinen tarkennus:

- Luonnonvarojen kestävä käyttö ja biotalous
- Tuotteen elinkaari, kierrätys ja omat kulutusvalinnat
- Ravinnontuotanto ja sen ympäristövaikutukset

T3 ohjata oppilasta tutkimaan ihmismaantieteellisiä ilmiöitä ja kulttuurimaisemia sekä ymmärtämään erilaisia kulttuureita, elinkeinoja ja ihmisten elämää Suomessa ja maapallon eri alueilla

- Oppilas osaa nimetä ja antaa esimerkkejä ihmismaantieteellisistä ilmiöistä Suomessa ja muualla maailmassa.
- Oppilas kertoo, millaiset tekijät vaikuttavat kulttuurien piirteisiin eri alueilla.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa nimetä joitakin ihmismaantieteellisiä ilmiötä, kuten väestö, elinkeinot, liikennemuodot ja matkailu Suomessa ja muualla maailmassa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa nimetä ja antaa esimerkkejä ihmismaantieteellisistä ilmiöistä Suomessa ja muualla maailmassa. Oppilas nimeää joitakin tekijöitä, jotka vaikuttavat kulttuurien piirteisiin. Oppilas kuvailee erilaisia kulttuurimaisemia.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kertoa ihmismaantieteellisistä ilmiöistä Suomessa ja muualla maailmassa. Oppilas kertoo, millaiset tekijät vaikuttavat kulttuurien piirteisiin eri alueilla. Oppilas vertailee kulttuurimaisemia eri alueilla.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa selittää erilaisista ihmismaantieteellisistä ilmiöistä Suomessa ja muualla maailmassa ja perustella syntyyn vaikuttaneita tekijöitä. Oppilas kuvailee kulttuurien piirteiden vaihtelua Suomessa ja muualla maailmassa. Oppilas selittää, mitkä tekijät vaikuttavat kulttuurimaisemien syntyyn Suomessa ja muualla maailmassa.

S1 Maapallon karttakuva ja alueet

Sisällöt valitaan siten, että oppilaiden ymmärrys kartan peruskäsitteistä sekä erilaisista maasto- ja teemakartoista syvenee. Sisällöissä keskitytään koko maailman hahmottamiseen sekä Suomen, Euroopan ja maailman keskeisen paikannimistön omaksumiseen. Karttojen, paikkatiedon ja muun geomedian käyttö yhdistetään maantiedon kaikkien muiden sisältöjen opiskeluun.

Paikallinen tarkennus:

- Euroopan keskeisiä valtioita ja pääkaupunkeja kartalta

- Luonnonmaantieteellistä nimistöä Euroopasta, esimerkiksi vuoristoja ja niemimaita
- Teemakarttojen tulkinta

S2 Ajankohtainen muuttuva maailma

Seurataan ajankohtaisia uutisia maailman eri alueilta ja sijoitetaan uutiset kartalle. Pohditaan kriittisesti uutistapahtumien taustoja ja alueellisia merkityksiä. Uutisseuranta yhdistetään maantiedon muiden sisältöjen opiskeluun. Tutustutaan työelämässä ja yhteiskunnan eri osa-alueilla tarvittavaan maantieteelliseen osaamiseen.

Paikallinen tarkennus:

- Seurataan uutisia eri alueilta ja sijoitetaan uutiset kartalle
- Ympäristössä tapahtuvat muutokset:
    - Itämeri
    - Ilmastonmuutos
    - Globalisaatio

S3 Elämän perusedellytykset maapallolla

Sisällöt liittyvät planetaarisuuteen ja sen vaikutuksiin maapallolla. Käsitellään vuorokauden- ja vuodenaikojen vaihtelua sekä ilmasto- ja kasvillisuusvyöhykkeitä. Tarkastellaan elämän perusedellytyksiä kuten puhdasta ilmaa, vettä ja ravintoa, niiden esiintymistä ja kestävää käyttöä.

Paikallinen tarkennus:

- Hyvän elämän edellytykset:
    - Puhdas ilma, vesi, ravinto ja tila

S5 Ihmiset ja kulttuurit maapallolla

Tutustutaan kulttuureihin, ihmisten elämään, asumiseen ja elinkeinoihin Suomessa, Euroopassa ja eri puolilla maailmaa. Tarkastellaan esimerkkien avulla, miten ympäristö vaikuttaa elinkeinoihin, asumiseen ja muuhun ihmisen toimintaan. Pohditaan ihmisoikeuksia ja hyvän elämän edellytyksiä erityisesti lasten ja nuorten näkökulmasta.

Paikallinen tarkennus:

- Väestönkasvu ja väestöpyramidit
- Kansat, kielet, kulttuurit
- Muuttoliikkeet
- Elinkeinot ja niiden harjoittamiseen vaikuttavat tekijät
- Asutuksen sijoittumiseen vaikuttavat tekijät
- Eriarvoinen maailma ja ihmisoikeudet

S6 Kestävä elämäntapa ja luonnonvarojen kestävä käyttö

Keskitytään luonnonvarojen kestävään käyttöön ja biotalouden mahdollisuuksiin Suomessa ja muualla maailmassa. Tutkitaan tuotteiden elinkaaria sekä pohditaan omia kulutusvalintoja ja toimintaa vastuullisena kansalaisena. Perehdytään ympäristönmuutoksiin, erityisesti ilmastonmuutokseen ja luonnon monimuotoisuuden heikkenemiseen. Käsitellään ympäristön tilaa ja yhteistyömahdollisuuksia Itämeren alueella. Pohditaan esimerkkien avulla globalisaation vaikutuksia ja alueellisia kehityskysymyksiä.

Paikallinen tarkennus:

- Luonnonvarojen kestävä käyttö ja biotalous
- Tuotteen elinkaari, kierrätys ja omat kulutusvalinnat
- Ravinnontuotanto ja sen ympäristövaikutukset

T4 kannustaa oppilasta pohtimaan ihmisen toiminnan ja luonnonympäristön välistä vuorovaikutusta sekä ymmärtämään luonnonvarojen kestävän käytön merkitys

- Oppilas nimeää erilaisia luonnonvaroja ja kertoo, miksi niiden kestävä käyttö on tärkeää.
- Oppilas kertoo, miten ihmisen toiminta aiheuttaa erilaisia ympäristöongelmia.
- Oppilas osaa kertoa, miten luonnonympäristö vaikuttaa ihmisen toimintaan eri puolilla maapalloa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa tunnistaa, miten luonnonympäristö vaikuttaa ihmisen toimintaan, kuten elinkeinoihin. Oppilas nimeää erilaisia luonnonvaroja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kuvailla, miten luonnonympäristö vaikuttaa ihmisen toimintaan. Oppilas luokittelee luonnonvaroja niiden kestävyyden näkökulmasta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kertoa, miten luonnonympäristö vaikuttaa ihmisen toimintaan Suomessa ja eri puolilla maapalloa. Oppilas kertoo, miksi luonnonvarojen kestävä käyttö on tärkeää.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa selittää, miten luonnonympäristö vaikuttaa ihmisen toimintaan ja nimeää alueellisia esimerkkejä niistä. Oppilas perustelee, miten ihmisen toiminta aiheuttaa erilaisia ympäristöongelmia. Oppilas osaa selittää luonnonvarojen kestävän käytön ja ympäristöongelmien suhteita ja perustella luonnonvarjojen kestävän käytön merkityksen.

S1 Maapallon karttakuva ja alueet

Sisällöt valitaan siten, että oppilaiden ymmärrys kartan peruskäsitteistä sekä erilaisista maasto- ja teemakartoista syvenee. Sisällöissä keskitytään koko maailman hahmottamiseen sekä Suomen, Euroopan ja maailman keskeisen paikannimistön omaksumiseen. Karttojen, paikkatiedon ja muun geomedian käyttö yhdistetään maantiedon kaikkien muiden sisältöjen opiskeluun.

Paikallinen tarkennus:

- Euroopan keskeisiä valtioita ja pääkaupunkeja kartalta
- Luonnonmaantieteellistä nimistöä Euroopasta, esimerkiksi vuoristoja ja niemimaita
- Teemakarttojen tulkinta

S2 Ajankohtainen muuttuva maailma

Seurataan ajankohtaisia uutisia maailman eri alueilta ja sijoitetaan uutiset kartalle. Pohditaan kriittisesti uutistapahtumien taustoja ja alueellisia merkityksiä. Uutisseuranta yhdistetään maantiedon muiden sisältöjen opiskeluun. Tutustutaan työelämässä ja yhteiskunnan eri osa-alueilla tarvittavaan maantieteelliseen osaamiseen.

Paikallinen tarkennus:

- Seurataan uutisia eri alueilta ja sijoitetaan uutiset kartalle
- Ympäristössä tapahtuvat muutokset:
    - Itämeri
    - Ilmastonmuutos
    - Globalisaatio

S3 Elämän perusedellytykset maapallolla

Sisällöt liittyvät planetaarisuuteen ja sen vaikutuksiin maapallolla. Käsitellään vuorokauden- ja vuodenaikojen vaihtelua sekä ilmasto- ja kasvillisuusvyöhykkeitä. Tarkastellaan elämän perusedellytyksiä kuten puhdasta ilmaa, vettä ja ravintoa, niiden esiintymistä ja kestävää käyttöä.

Paikallinen tarkennus:

- Hyvän elämän edellytykset:
    - Puhdas ilma, vesi, ravinto ja tila

S5 Ihmiset ja kulttuurit maapallolla

Tutustutaan kulttuureihin, ihmisten elämään, asumiseen ja elinkeinoihin Suomessa, Euroopassa ja eri puolilla maailmaa. Tarkastellaan esimerkkien avulla, miten ympäristö vaikuttaa elinkeinoihin, asumiseen ja muuhun ihmisen toimintaan. Pohditaan ihmisoikeuksia ja hyvän elämän edellytyksiä erityisesti lasten ja nuorten näkökulmasta.

Paikallinen tarkennus:

- Väestönkasvu ja väestöpyramidit
- Kansat, kielet, kulttuurit
- Muuttoliikkeet
- Elinkeinot ja niiden harjoittamiseen vaikuttavat tekijät
- Asutuksen sijoittumiseen vaikuttavat tekijät
- Eriarvoinen maailma ja ihmisoikeudet

S6 Kestävä elämäntapa ja luonnonvarojen kestävä käyttö

Keskitytään luonnonvarojen kestävään käyttöön ja biotalouden mahdollisuuksiin Suomessa ja muualla maailmassa. Tutkitaan tuotteiden elinkaaria sekä pohditaan omia kulutusvalintoja ja toimintaa vastuullisena kansalaisena. Perehdytään ympäristönmuutoksiin, erityisesti ilmastonmuutokseen ja luonnon monimuotoisuuden heikkenemiseen. Käsitellään ympäristön tilaa ja yhteistyömahdollisuuksia Itämeren alueella. Pohditaan esimerkkien avulla globalisaation vaikutuksia ja alueellisia kehityskysymyksiä.

Paikallinen tarkennus:

- Luonnonvarojen kestävä käyttö ja biotalous

- Tuotteen elinkaari, kierrätys ja omat kulutusvalinnat
- Ravinnontuotanto ja sen ympäristövaikutukset

T5 ohjata oppilasta kehittämään maantieteellistä ajattelutaitoa sekä kykyä esittää maantieteellisiä kysymyksiä

- Oppilas osaa kuvailla ilmiöitä käyttäen maantieteellisiä peruskäsitteitä.
- Oppilas tunnistaa ja kuvailee erilaisia alueita ja aluetasoja kartoista tai kuvista.
- Oppilas esittää maantieteellisiä kysymyksiä ja vastauksi

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa kertoa keskeisten maantieteen peruskäsitteiden merkityksen. Oppilas kuvailee aluetta kartoista tai kuvista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa määritellä maantieteellisiä peruskäsitteitä. Oppilas tunnistaa eri aluetasoja, kuten oma lähiympäristö, kunta, Suomi, Eurooppa ja koko maailma. Oppilas kuvailee aluetta kartoista tai kuvista. Oppilas muodostaa tarkasteltavaan aihepiiriin liittyviä yksinkertaisia maantieteellisiä kysymyksiä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kuvailla ilmiöitä käyttäen maantieteen peruskäsitteitä. Oppilas kuvailee alueiden välisiä eroja joillakin aluetasoilla. Oppilas esittää maantieteellisiä kysymyksiä ja pohtii vastauksia niihin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa selittää ilmiöitä käyttämällä tarkoituksenmukaisesti maantieteellisiä käsitteitä. Oppilas vertailee maantieteellisiä ilmiöitä eri aluetasoilla ja selittää syitä alueiden välisiin eroihin. Oppilas esittää perusteltuja maantieteellisiä kysymyksiä ja vastauksia niihin.

S1 Maapallon karttakuva ja alueet

Sisällöt valitaan siten, että oppilaiden ymmärrys kartan peruskäsitteistä sekä erilaisista maasto- ja teemakartoista syvenee. Sisällöissä keskitytään koko maailman hahmottamiseen sekä Suomen, Euroopan ja maailman keskeisen paikannimistön omaksumiseen. Karttojen, paikkatiedon ja muun geomedian käyttö yhdistetään maantiedon kaikkien muiden sisältöjen opiskeluun.

Paikallinen tarkennus:

- Euroopan keskeisiä valtioita ja pääkaupunkeja kartalta
- Luonnonmaantieteellistä nimistöä Euroopasta, esimerkiksi vuoristoja ja niemimaita
- Teemakarttojen tulkinta

S2 Ajankohtainen muuttuva maailma

Seurataan ajankohtaisia uutisia maailman eri alueilta ja sijoitetaan uutiset kartalle. Pohditaan kriittisesti uutistapahtumien taustoja ja alueellisia merkityksiä. Uutisseuranta yhdistetään

maantiedon muiden sisältöjen opiskeluun. Tutustutaan työelämässä ja yhteiskunnan eri osa-alueilla tarvittavaan maantieteelliseen osaamiseen.

Paikallinen tarkennus:

- Seurataan uutisia eri alueilta ja sijoitetaan uutiset kartalle
- Ympäristössä tapahtuvat muutokset:
    - Itämeri
    - Ilmastonmuutos
    - Globalisaatio

S3 Elämän perusedellytykset maapallolla

Sisällöt liittyvät planetaarisuuteen ja sen vaikutuksiin maapallolla. Käsitellään vuorokauden- ja vuodenaikojen vaihtelua sekä ilmasto- ja kasvillisuusvyöhykkeitä. Tarkastellaan elämän perusedellytyksiä kuten puhdasta ilmaa, vettä ja ravintoa, niiden esiintymistä ja kestävää käyttöä.

Paikallinen tarkennus:

- Hyvän elämän edellytykset:
    - Puhdas ilma, vesi, ravinto ja tila

S5 Ihmiset ja kulttuurit maapallolla

Tutustutaan kulttuureihin, ihmisten elämään, asumiseen ja elinkeinoihin Suomessa, Euroopassa ja eri puolilla maailmaa. Tarkastellaan esimerkkien avulla, miten ympäristö vaikuttaa elinkeinoihin, asumiseen ja muuhun ihmisen toimintaan. Pohditaan ihmisoikeuksia ja hyvän elämän edellytyksiä erityisesti lasten ja nuorten näkökulmasta.

Paikallinen tarkennus:

- Väestönkasvu ja väestöpyramidit
- Kansat, kielet, kulttuurit
- Muuttoliikkeet
- Elinkeinot ja niiden harjoittamiseen vaikuttavat tekijät
- Asutuksen sijoittumiseen vaikuttavat tekijät
- Eriarvoinen maailma ja ihmisoikeudet

S6 Kestävä elämäntapa ja luonnonvarojen kestävä käyttö

Keskitytään luonnonvarojen kestävään käyttöön ja biotalouden mahdollisuuksiin Suomessa ja muualla maailmassa. Tutkitaan tuotteiden elinkaaria sekä pohditaan omia kulutusvalintoja ja toimintaa vastuullisena kansalaisena. Perehdytään ympäristönmuutoksiin, erityisesti ilmastonmuutokseen ja luonnon monimuotoisuuden heikkenemiseen. Käsitellään ympäristön tilaa ja yhteistyömahdollisuuksia Itämeren alueella. Pohditaan esimerkkien avulla globalisaation vaikutuksia ja alueellisia kehityskysymyksiä.

Paikallinen tarkennus:

- Luonnonvarojen kestävä käyttö ja biotalous
- Tuotteen elinkaari, kierrätys ja omat kulutusvalinnat
- Ravinnontuotanto ja sen ympäristövaikutukset

T6 ohjata oppilasta kehittämään tilatajua sekä symboleiden, mittasuhteiden, suuntien ja etäisyyksien ymmärrystä

- Oppilas osaa tunnistaa ja käyttää erilaisia karttatyyppejä.
- Oppilas osaa ilmaista kohteen sijainnin ilmansuuntien avulla.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa ilmansuunnat. Oppilas tunnistaa ja nimeää joitakin karttamerkkejä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa ilmaista kohteen sijainnin ilmansuuntien avulla. Oppilas tunnistaa ja nimeää karttamerkkejä. Oppilas mittaa janamittakaavan avulla etäisyyksiä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa suunnata maastokartan todellisuuden mukaisesti ja liikkua maastossa kartan avulla. Oppilas mittaa suhdelukumittakaavan avulla etäisyyksiä kartalla.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa käyttää tarkoituksenmukaisesti eri karttatyyppejä sekä ilma- ja satelliittikuvia.

S1 Maapallon karttakuva ja alueet

Sisällöt valitaan siten, että oppilaiden ymmärrys kartan peruskäsitteistä sekä erilaisista maasto- ja teemakartoista syvenee. Sisällöissä keskitytään koko maailman hahmottamiseen sekä Suomen, Euroopan ja maailman keskeisen paikannimistön omaksumiseen. Karttojen, paikkatiedon ja muun geomedian käyttö yhdistetään maantiedon kaikkien muiden sisältöjen opiskeluun.

Paikallinen tarkennus:

- Euroopan keskeisiä valtioita ja pääkaupunkeja kartalta
- Luonnonmaantieteellistä nimistöä Euroopasta, esimerkiksi vuoristoja ja niemimaita
- Teemakarttojen tulkinta

S2 Ajankohtainen muuttuva maailma

Seurataan ajankohtaisia uutisia maailman eri alueilta ja sijoitetaan uutiset kartalle. Pohditaan kriittisesti uutistapahtumien taustoja ja alueellisia merkityksiä. Uutisseuranta yhdistetään maantiedon muiden sisältöjen opiskeluun. Tutustutaan työelämässä ja yhteiskunnan eri osa-alueilla tarvittavaan maantieteelliseen osaamiseen.

Paikallinen tarkennus:

- Seurataan uutisia eri alueilta ja sijoitetaan uutiset kartalle
- Ympäristössä tapahtuvat muutokset:
    - Itämeri
    - Ilmastonmuutos
    - Globalisaatio

S3 Elämän perusedellytykset maapallolla

Sisällöt liittyvät planetaarisuuteen ja sen vaikutuksiin maapallolla. Käsitellään vuorokauden- ja vuodenaikojen vaihtelua sekä ilmasto- ja kasvillisuusvyöhykkeitä. Tarkastellaan elämän perusedellytyksiä kuten puhdasta ilmaa, vettä ja ravintoa, niiden esiintymistä ja kestävää käyttöä.

Paikallinen tarkennus:

- Hyvän elämän edellytykset:
    - Puhdas ilma, vesi, ravinto ja tila

S5 Ihmiset ja kulttuurit maapallolla

Tutustutaan kulttuureihin, ihmisten elämään, asumiseen ja elinkeinoihin Suomessa, Euroopassa ja eri puolilla maailmaa. Tarkastellaan esimerkkien avulla, miten ympäristö vaikuttaa elinkeinoihin, asumiseen ja muuhun ihmisen toimintaan. Pohditaan ihmisoikeuksia ja hyvän elämän edellytyksiä erityisesti lasten ja nuorten näkökulmasta.

Paikallinen tarkennus:

- Väestönkasvu ja väestöpyramidit
- Kansat, kielet, kulttuurit
- Muuttoliikkeet
- Elinkeinot ja niiden harjoittamiseen vaikuttavat tekijät
- Asutuksen sijoittumiseen vaikuttavat tekijät
- Eriarvoinen maailma ja ihmisoikeudet

S6 Kestävä elämäntapa ja luonnonvarojen kestävä käyttö

Keskitytään luonnonvarojen kestävään käyttöön ja biotalouden mahdollisuuksiin Suomessa ja muualla maailmassa. Tutkitaan tuotteiden elinkaaria sekä pohditaan omia kulutusvalintoja ja toimintaa vastuullisena kansalaisena. Perehdytään ympäristönmuutoksiin, erityisesti ilmastonmuutokseen ja luonnon monimuotoisuuden heikkenemiseen. Käsitellään ympäristön tilaa ja yhteistyömahdollisuuksia Itämeren alueella. Pohditaan esimerkkien avulla globalisaation vaikutuksia ja alueellisia kehityskysymyksiä.

Paikallinen tarkennus:

- Luonnonvarojen kestävä käyttö ja biotalous
- Tuotteen elinkaari, kierrätys ja omat kulutusvalinnat
- Ravinnontuotanto ja sen ympäristövaikutukset

T7 ohjata oppilasta harjaannuttamaan arkielämän geomediataitoja sekä lukemaan, tulkitsemaan ja laatimaan karttoja ja muita malleja maantieteellisistä ilmiöistä

- Oppilas osaa tulkita kuvia, diagrammeja, karttoja ja karttapalveluja maantieteellisistä ilmiöistä.
- Oppilas laatii yksinkertaisia karttoja, diagrammeja sekä muita maantieteellisiä malleja.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa tunnistaa yksinkertaisia asioita kartoilta, diagrammeista ja kuvista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa tulkita kuvia, diagrammeja, karttoja sekä karttapalveluja maantieteellisistä ilmiöistä. Oppilas laatii yksinkertaisia karttoja ja diagrammeja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa tulkita kuvia, diagrammeja, karttoja, karttapalveluja sekä muuta geomediaa maantieteellisistä ilmiöistä. Oppilas laatii karttoja, diagrammeja sekä muita maantieteellisiä malleja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa tehdä johtopäätöksiä laatimistaan kartoista, diagrammeista, muusta geomedia-aineistosta sekä muista maantieteellisistä malleista.

S1 Maapallon karttakuva ja alueet

Sisällöt valitaan siten, että oppilaiden ymmärrys kartan peruskäsitteistä sekä erilaisista maasto- ja teemakartoista syvenee. Sisällöissä keskitytään koko maailman hahmottamiseen sekä Suomen, Euroopan ja maailman keskeisen paikannimistön omaksumiseen. Karttojen, paikkatiedon ja muun geomedian käyttö yhdistetään maantiedon kaikkien muiden sisältöjen opiskeluun.

Paikallinen tarkennus:

- Euroopan keskeisiä valtioita ja pääkaupunkeja kartalta
- Luonnonmaantieteellistä nimistöä Euroopasta, esimerkiksi vuoristoja ja niemimaita
- Teemakarttojen tulkinta

S2 Ajankohtainen muuttuva maailma

Seurataan ajankohtaisia uutisia maailman eri alueilta ja sijoitetaan uutiset kartalle. Pohditaan kriittisesti uutistapahtumien taustoja ja alueellisia merkityksiä. Uutisseuranta yhdistetään maantiedon muiden sisältöjen opiskeluun. Tutustutaan työelämässä ja yhteiskunnan eri osa-alueilla tarvittavaan maantieteelliseen osaamiseen.

Paikallinen tarkennus:

- Seurataan uutisia eri alueilta ja sijoitetaan uutiset kartalle
- Ympäristössä tapahtuvat muutokset:
    - Itämeri
    - Ilmastonmuutos
    - Globalisaatio

S3 Elämän perusedellytykset maapallolla

Sisällöt liittyvät planetaarisuuteen ja sen vaikutuksiin maapallolla. Käsitellään vuorokauden- ja vuodenaikojen vaihtelua sekä ilmasto- ja kasvillisuusvyöhykkeitä. Tarkastellaan elämän perusedellytyksiä kuten puhdasta ilmaa, vettä ja ravintoa, niiden esiintymistä ja kestävää käyttöä.

Paikallinen tarkennus:

- Hyvän elämän edellytykset:
    - Puhdas ilma, vesi, ravinto ja tila

S5 Ihmiset ja kulttuurit maapallolla

Tutustutaan kulttuureihin, ihmisten elämään, asumiseen ja elinkeinoihin Suomessa, Euroopassa ja eri puolilla maailmaa. Tarkastellaan esimerkkien avulla, miten ympäristö vaikuttaa elinkeinoihin, asumiseen ja muuhun ihmisen toimintaan. Pohditaan ihmisoikeuksia ja hyvän elämän edellytyksiä erityisesti lasten ja nuorten näkökulmasta.

Paikallinen tarkennus:

- Väestönkasvu ja väestöpyramidit
- Kansat, kielet, kulttuurit
- Muuttoliikkeet
- Elinkeinot ja niiden harjoittamiseen vaikuttavat tekijät
- Asutuksen sijoittumiseen vaikuttavat tekijät
- Eriarvoinen maailma ja ihmisoikeudet

S6 Kestävä elämäntapa ja luonnonvarojen kestävä käyttö

Keskitytään luonnonvarojen kestävään käyttöön ja biotalouden mahdollisuuksiin Suomessa ja muualla maailmassa. Tutkitaan tuotteiden elinkaaria sekä pohditaan omia kulutusvalintoja ja toimintaa vastuullisena kansalaisena. Perehdytään ympäristönmuutoksiin, erityisesti ilmastonmuutokseen ja luonnon monimuotoisuuden heikkenemiseen. Käsitellään ympäristön tilaa ja yhteistyömahdollisuuksia Itämeren alueella. Pohditaan esimerkkien avulla globalisaation vaikutuksia ja alueellisia kehityskysymyksiä.

Paikallinen tarkennus:

- Luonnonvarojen kestävä käyttö ja biotalous
- Tuotteen elinkaari, kierrätys ja omat kulutusvalinnat
- Ravinnontuotanto ja sen ympäristövaikutukset

T8 ohjata oppilasta kehittämään maantieteellisiä tutkimustaitoja

- Oppilas toteuttaa pienimuotoisen maantieteellisen tutkimuksen ja valitsee sopivan tavan esittää tutkimustuloksia.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osallistuu pienimuotoisen tutkimuksen toteutukseen ja osaa kertoa, mitä tutkimuksessa on tehty.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa toteuttaa pienimuotoisen maantieteellisen tutkimuksen. Oppilas osaa valita sopivan tavan tutkimustulosten esittämiseen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa toteuttaa maantieteellisen tutkimuksen. Oppilas havainnollistaa tutkimustuloksia geomedian avulla sekä esittää tutkimustuloksia maantieteelle ominaisella tavalla.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa toteuttaa rakenteeltaan selkeän maantieteellisen tutkimuksen. Oppilas havainnollistaa ja esittää tuloksiaan monipuolisesti geomedian avulla ja liittää tutkimustulokset osaksi maantieteellisiä ilmiöitä.

S1 Maapallon karttakuva ja alueet

Sisällöt valitaan siten, että oppilaiden ymmärrys kartan peruskäsitteistä sekä erilaisista maasto- ja teemakartoista syvenee. Sisällöissä keskitytään koko maailman hahmottamiseen sekä Suomen, Euroopan ja maailman keskeisen paikannimistön omaksumiseen. Karttojen, paikkatiedon ja muun geomedian käyttö yhdistetään maantiedon kaikkien muiden sisältöjen opiskeluun.

Paikallinen tarkennus:

- Euroopan keskeisiä valtioita ja pääkaupunkeja kartalta
- Luonnonmaantieteellistä nimistöä Euroopasta, esimerkiksi vuoristoja ja niemimaita
- Teemakarttojen tulkinta

S2 Ajankohtainen muuttuva maailma

Seurataan ajankohtaisia uutisia maailman eri alueilta ja sijoitetaan uutiset kartalle. Pohditaan kriittisesti uutistapahtumien taustoja ja alueellisia merkityksiä. Uutisseuranta yhdistetään maantiedon muiden sisältöjen opiskeluun. Tutustutaan työelämässä ja yhteiskunnan eri osa-alueilla tarvittavaan maantieteelliseen osaamiseen.

Paikallinen tarkennus:

- Seurataan uutisia eri alueilta ja sijoitetaan uutiset kartalle
- Ympäristössä tapahtuvat muutokset:
    - Itämeri
    - Ilmastonmuutos
    - Globalisaatio

S3 Elämän perusedellytykset maapallolla

Sisällöt liittyvät planetaarisuuteen ja sen vaikutuksiin maapallolla. Käsitellään vuorokauden- ja vuodenaikojen vaihtelua sekä ilmasto- ja kasvillisuusvyöhykkeitä. Tarkastellaan elämän perusedellytyksiä kuten puhdasta ilmaa, vettä ja ravintoa, niiden esiintymistä ja kestävää käyttöä.

Paikallinen tarkennus:

- Hyvän elämän edellytykset:
    - Puhdas ilma, vesi, ravinto ja tila

S5 Ihmiset ja kulttuurit maapallolla

Tutustutaan kulttuureihin, ihmisten elämään, asumiseen ja elinkeinoihin Suomessa, Euroopassa ja eri puolilla maailmaa. Tarkastellaan esimerkkien avulla, miten ympäristö vaikuttaa elinkeinoihin, asumiseen ja muuhun ihmisen toimintaan. Pohditaan ihmisoikeuksia ja hyvän elämän edellytyksiä erityisesti lasten ja nuorten näkökulmasta.

Paikallinen tarkennus:

- Väestönkasvu ja väestöpyramidit
- Kansat, kielet, kulttuurit
- Muuttoliikkeet
- Elinkeinot ja niiden harjoittamiseen vaikuttavat tekijät
- Asutuksen sijoittumiseen vaikuttavat tekijät
- Eriarvoinen maailma ja ihmisoikeudet

S6 Kestävä elämäntapa ja luonnonvarojen kestävä käyttö

Keskitytään luonnonvarojen kestävään käyttöön ja biotalouden mahdollisuuksiin Suomessa ja muualla maailmassa. Tutkitaan tuotteiden elinkaaria sekä pohditaan omia kulutusvalintoja ja toimintaa vastuullisena kansalaisena. Perehdytään ympäristönmuutoksiin, erityisesti ilmastonmuutokseen ja luonnon monimuotoisuuden heikkenemiseen. Käsitellään ympäristön tilaa ja yhteistyömahdollisuuksia Itämeren alueella. Pohditaan esimerkkien avulla globalisaation vaikutuksia ja alueellisia kehityskysymyksiä.

Paikallinen tarkennus:

- Luonnonvarojen kestävä käyttö ja biotalous
- Tuotteen elinkaari, kierrätys ja omat kulutusvalinnat
- Ravinnontuotanto ja sen ympäristövaikutukset

T9 harjaannuttaa oppilasta havainnoimaan ympäristöä ja siinä tapahtuvia muutoksia sekä aktivoida oppilasta seuraamaan ajankohtaisia tapahtumia omassa lähiympäristössä, Suomessa ja koko maailmassa

- Oppilas osallistuu kenttätutkimuksiin itsenäisesti ohjeen mukaan ja kytkee havaintojaan ohjatusti käsiteltävään ilmiöön.
- Oppilas osaa havainnoida ympäristön muutoksia, kuten ilmastonmuutosta ja luonnon monimuotoisuuden heikkenemistä Suomessa ja muualla maailmassa.
- Oppilas arvioi maantieteellisiin ilmiöihin liittyvien ajankohtaisten tapahtumien vaikutuksia ja selittää syitä ilmiöiden taustalla.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osallistuu kenttätutkimuksiin ohjatusti. Oppilas osaa tunnistaa ympäristön muutoksia.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osallistuu kenttätutkimuksiin itsenäisesti ohjeen mukaan. Oppilas osaa havainnoida ympäristön muutoksia, kuten ilmastonmuutosta ja luonnon monimuotoisuuden heikkenemistä Suomessa ja muualla maailmassa, ja antaa esimerkkejä näistä. Oppilas seuraa maantieteellisiin ilmiöihin liittyviä ajankohtaisia tapahtumia
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osallistuu kenttätutkimuksiin ja kytkee havaintoja opettajan ohjaamana käsiteltävään ilmiöön. Oppilas osaa kertoa ympäristön muutoksista ja nimeää syitä keskeisimpiin ympäristön muutoksiin. Oppilas seuraa maantieteellisiin ilmiöihin liittyviä ajankohtaisia tapahtumia ja selittää joidenkin tapahtumien taustoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osallistuu kenttätutkimuksiin ja kytkee havaintoja käsiteltävään ilmiöön. Oppilas osaa selittää syitä ympäristön muutosten taustalla. Oppilas arvioi kriittisesti seuraamiensa maantieteellisten tapahtumien vaikutuksia omassa lähiympäristössä, Suomessa tai koko maailmassa.

S1 Maapallon karttakuva ja alueet

Sisällöt valitaan siten, että oppilaiden ymmärrys kartan peruskäsitteistä sekä erilaisista maasto- ja teemakartoista syvenee. Sisällöissä keskitytään koko maailman hahmottamiseen sekä Suomen, Euroopan ja maailman keskeisen paikannimistön omaksumiseen. Karttojen, paikkatiedon ja muun geomedian käyttö yhdistetään maantiedon kaikkien muiden sisältöjen opiskeluun.

Paikallinen tarkennus:

- Euroopan keskeisiä valtioita ja pääkaupunkeja kartalta
- Luonnonmaantieteellistä nimistöä Euroopasta, esimerkiksi vuoristoja ja niemimaita
- Teemakarttojen tulkinta

S2 Ajankohtainen muuttuva maailma

Seurataan ajankohtaisia uutisia maailman eri alueilta ja sijoitetaan uutiset kartalle. Pohditaan kriittisesti uutistapahtumien taustoja ja alueellisia merkityksiä. Uutisseuranta yhdistetään maantiedon muiden sisältöjen opiskeluun. Tutustutaan työelämässä ja yhteiskunnan eri osa-alueilla tarvittavaan maantieteelliseen osaamiseen.

Paikallinen tarkennus:

- Seurataan uutisia eri alueilta ja sijoitetaan uutiset kartalle
- Ympäristössä tapahtuvat muutokset:
    - Itämeri
    - Ilmastonmuutos

- Globalisaatio

S3 Elämän perusedellytykset maapallolla

Sisällöt liittyvät planetaarisuuteen ja sen vaikutuksiin maapallolla. Käsitellään vuorokauden- ja vuodenaikojen vaihtelua sekä ilmasto- ja kasvillisuusvyöhykkeitä. Tarkastellaan elämän perusedellytyksiä kuten puhdasta ilmaa, vettä ja ravintoa, niiden esiintymistä ja kestävää käyttöä.

Paikallinen tarkennus:

- Hyvän elämän edellytykset:
  - Puhdas ilma, vesi, ravinto ja tila

S5 Ihmiset ja kulttuurit maapallolla

Tutustutaan kulttuureihin, ihmisten elämään, asumiseen ja elinkeinoihin Suomessa, Euroopassa ja eri puolilla maailmaa. Tarkastellaan esimerkkien avulla, miten ympäristö vaikuttaa elinkeinoihin, asumiseen ja muuhun ihmisen toimintaan. Pohditaan ihmisoikeuksia ja hyvän elämän edellytyksiä erityisesti lasten ja nuorten näkökulmasta.

Paikallinen tarkennus:

- Väestönkasvu ja väestöpyramidit
- Kansat, kielet, kulttuurit
- Muuttoliikkeet
- Elinkeinot ja niiden harjoittamiseen vaikuttavat tekijät
- Asutuksen sijoittumiseen vaikuttavat tekijät
- Eriarvoinen maailma ja ihmisoikeudet

S6 Kestävä elämäntapa ja luonnonvarojen kestävä käyttö

Keskitytään luonnonvarojen kestävään käyttöön ja biotalouden mahdollisuuksiin Suomessa ja muualla maailmassa. Tutkitaan tuotteiden elinkaaria sekä pohditaan omia kulutusvalintoja ja toimintaa vastuullisena kansalaisena. Perehdytään ympäristönmuutoksiin, erityisesti ilmastonmuutokseen ja luonnon monimuotoisuuden heikkenemiseen. Käsitellään ympäristön tilaa ja yhteistyömahdollisuuksia Itämeren alueella. Pohditaan esimerkkien avulla globalisaation vaikutuksia ja alueellisia kehityskysymyksiä.

Paikallinen tarkennus:

- Luonnonvarojen kestävä käyttö ja biotalous
- Tuotteen elinkaari, kierrätys ja omat kulutusvalinnat
- Ravinnontuotanto ja sen ympäristövaikutukset

T10 tukea oppilasta kehittämään vuorovaikutus- ja ryhmätyötaitoja sekä argumentoimaan ja esittämään selkeästi maantieteellistä tietoa

- Oppilas osaa toimi rakentavasti ryhmän jäsenenä.
- Oppilas esittää mielipiteitä maantieteellisistä asioista sekä kuuntelee ja suhtautuu rakentavasti erilaisiin näkemyksiin.
- Oppilas esittää perusteluja omille näkemyksilleen maantieteellisistä asioista.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa toimia ohjatusti osana ryhmää. Oppilas erottaa toisistaan maantieteellisen tiedon ja mielipiteen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa toimia ryhmän jäsenenä. Oppilas esittää maantieteellistä tietoa omin sanoin. Oppilas kuuntelee toisten näkemyksiä ja esittää omia näkemyksiään maantieteellisistä asioista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa toimia rakentavasti ryhmän jäsenenä. Oppilas esittää maantieteellistä tietoa oppiaineelle ominaisella tavalla. Oppilas esittää perusteluja omille näkemyksilleen maantieteellisistä asioista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa toimia kannustavana ryhmän jäsenenä. Oppilas perustelee esittämäänsä maantieteellistä tietoa. Oppilas perustelee maantieteellisen tiedon pohjalta johdonmukaisesti omia näkemyksiään maantieteellisistä asioista.

S1 Maapallon karttakuva ja alueet

Sisällöt valitaan siten, että oppilaiden ymmärrys kartan peruskäsitteistä sekä erilaisista maasto- ja teemakartoista syvenee. Sisällöissä keskitytään koko maailman hahmottamiseen sekä Suomen, Euroopan ja maailman keskeisen paikannimistön omaksumiseen. Karttojen, paikkatiedon ja muun geomedian käyttö yhdistetään maantiedon kaikkien muiden sisältöjen opiskeluun.

Paikallinen tarkennus:

- Euroopan keskeisiä valtioita ja pääkaupunkeja kartalta
- Luonnonmaantieteellistä nimistöä Euroopasta, esimerkiksi vuoristoja ja niemimaita
- Teemakarttojen tulkinta

S2 Ajankohtainen muuttuva maailma

Seurataan ajankohtaisia uutisia maailman eri alueilta ja sijoitetaan uutiset kartalle. Pohditaan kriittisesti uutistapahtumien taustoja ja alueellisia merkityksiä. Uutisseuranta yhdistetään maantiedon muiden sisältöjen opiskeluun. Tutustutaan työelämässä ja yhteiskunnan eri osa-alueilla tarvittavaan maantieteelliseen osaamiseen.

Paikallinen tarkennus:

- Seurataan uutisia eri alueilta ja sijoitetaan uutiset kartalle
- Ympäristössä tapahtuvat muutokset:
    - Itämeri
    - Ilmastonmuutos
    - Globalisaatio

S3 Elämän perusedellytykset maapallolla

Sisällöt liittyvät planetaarisuuteen ja sen vaikutuksiin maapallolla. Käsitellään vuorokauden- ja vuodenaikojen vaihtelua sekä ilmasto- ja kasvillisuusvyöhykkeitä. Tarkastellaan elämän perusedellytyksiä kuten puhdasta ilmaa, vettä ja ravintoa, niiden esiintymistä ja kestävää käyttöä.

Paikallinen tarkennus:

- Hyvän elämän edellytykset:
    - Puhdas ilma, vesi, ravinto ja tila

S5 Ihmiset ja kulttuurit maapallolla

Tutustutaan kulttuureihin, ihmisten elämään, asumiseen ja elinkeinoihin Suomessa, Euroopassa ja eri puolilla maailmaa. Tarkastellaan esimerkkien avulla, miten ympäristö vaikuttaa elinkeinoihin, asumiseen ja muuhun ihmisen toimintaan. Pohditaan ihmisoikeuksia ja hyvän elämän edellytyksiä erityisesti lasten ja nuorten näkökulmasta.

Paikallinen tarkennus:

- Väestönkasvu ja väestöpyramidit
- Kansat, kielet, kulttuurit
- Muuttoliikkeet
- Elinkeinot ja niiden harjoittamiseen vaikuttavat tekijät
- Asutuksen sijoittumiseen vaikuttavat tekijät
- Eriarvoinen maailma ja ihmisoikeudet

S6 Kestävä elämäntapa ja luonnonvarojen kestävä käyttö

Keskitytään luonnonvarojen kestävään käyttöön ja biotalouden mahdollisuuksiin Suomessa ja muualla maailmassa. Tutkitaan tuotteiden elinkaaria sekä pohditaan omia kulutusvalintoja ja toimintaa vastuullisena kansalaisena. Perehdytään ympäristönmuutoksiin, erityisesti ilmastonmuutokseen ja luonnon monimuotoisuuden heikkenemiseen. Käsitellään ympäristön tilaa ja yhteistyömahdollisuuksia Itämeren alueella. Pohditaan esimerkkien avulla globalisaation vaikutuksia ja alueellisia kehityskysymyksiä.

Paikallinen tarkennus:

- Luonnonvarojen kestävä käyttö ja biotalous
- Tuotteen elinkaari, kierrätys ja omat kulutusvalinnat
- Ravinnontuotanto ja sen ympäristövaikutukset

T11 ohjata oppilasta vaalimaan luontoa, rakennettua ympäristöä ja niiden monimuotoisuutta sekä vahvistaa oppilaan osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja

- Oppilas kuvailee ja antaa esimerkkejä tavoista osallistua ja vaikuttaa globaaleihin ilmiöihin ja alueellisiin kehityskysymyksiin.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osallistuu ohjatusti lähiympäristön vaalimiseen, kuten viihtyisyyden tai turvallisuuden parantamiseen tai ympäristön monimuotoisuuden säilyttämiseen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osallistuu lähiympäristön vaalimiseen. Oppilas antaa esimerkkejä tavoista osallistua ja vaikuttaa lähiympäristöön, globaaleihin ilmiöihin ja alueellisiin kehityskysymyksiin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa ohjatusti suunnitella ja osallistuu lähiympäristön vaalimiseen. Oppilas selittää, miten voi osallistua ja vaikuttaa lähiympäristöön, globaaleihin ilmiöihin ja alueellisiin kehityskysymyksiin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa suunnitella keinoja lähiympäristön vaalimiseen ja toteuttaa niistä jonkin. Oppilas vertailee ja arvioi eri osallistumisen ja vaikuttamisen tapoja lähiympäristöön, globaaleihin ilmiöihin ja alueellisiin kehityskysymyksiin.

S1 Maapallon karttakuva ja alueet

Sisällöt valitaan siten, että oppilaiden ymmärrys kartan peruskäsitteistä sekä erilaisista maasto- ja teemakartoista syvenee. Sisällöissä keskitytään koko maailman hahmottamiseen sekä Suomen, Euroopan ja maailman keskeisen paikannimistön omaksumiseen. Karttojen, paikkatiedon ja muun geomedian käyttö yhdistetään maantiedon kaikkien muiden sisältöjen opiskeluun.

Paikallinen tarkennus:

- Euroopan keskeisiä valtioita ja pääkaupunkeja kartalta
- Luonnonmaantieteellistä nimistöä Euroopasta, esimerkiksi vuoristoja ja niemimaita
- Teemakarttojen tulkinta

S2 Ajankohtainen muuttuva maailma

Seurataan ajankohtaisia uutisia maailman eri alueilta ja sijoitetaan uutiset kartalle. Pohditaan kriittisesti uutistapahtumien taustoja ja alueellisia merkityksiä. Uutisseuranta yhdistetään maantiedon muiden sisältöjen opiskeluun. Tutustutaan työelämässä ja yhteiskunnan eri osa-alueilla tarvittavaan maantieteelliseen osaamiseen.

Paikallinen tarkennus:

- Seurataan uutisia eri alueilta ja sijoitetaan uutiset kartalle
- Ympäristössä tapahtuvat muutokset:
    - Itämeri
    - Ilmastonmuutos
    - Globalisaatio

S3 Elämän perusedellytykset maapallolla

Sisällöt liittyvät planetaarisuuteen ja sen vaikutuksiin maapallolla. Käsitellään vuorokauden- ja vuodenaikojen vaihtelua sekä ilmasto- ja kasvillisuusvyöhykkeitä. Tarkastellaan elämän perusedellytyksiä kuten puhdasta ilmaa, vettä ja ravintoa, niiden esiintymistä ja kestävää käyttöä.

Paikallinen tarkennus:

- Hyvän elämän edellytykset:
    - Puhdas ilma, vesi, ravinto ja tila

S5 Ihmiset ja kulttuurit maapallolla

Tutustutaan kulttuureihin, ihmisten elämään, asumiseen ja elinkeinoihin Suomessa, Euroopassa ja eri puolilla maailmaa. Tarkastellaan esimerkkien avulla, miten ympäristö vaikuttaa elinkeinoihin, asumiseen ja muuhun ihmisen toimintaan. Pohditaan ihmisoikeuksia ja hyvän elämän edellytyksiä erityisesti lasten ja nuorten näkökulmasta.

Paikallinen tarkennus:

- Väestönkasvu ja väestöpyramidit
- Kansat, kielet, kulttuurit
- Muuttoliikkeet
- Elinkeinot ja niiden harjoittamiseen vaikuttavat tekijät
- Asutuksen sijoittumiseen vaikuttavat tekijät
- Eriarvoinen maailma ja ihmisoikeudet

S6 Kestävä elämäntapa ja luonnonvarojen kestävä käyttö

Keskitytään luonnonvarojen kestävään käyttöön ja biotalouden mahdollisuuksiin Suomessa ja muualla maailmassa. Tutkitaan tuotteiden elinkaaria sekä pohditaan omia kulutusvalintoja ja toimintaa vastuullisena kansalaisena. Perehdytään ympäristönmuutoksiin, erityisesti ilmastonmuutokseen ja luonnon monimuotoisuuden heikkenemiseen. Käsitellään ympäristön tilaa ja yhteistyömahdollisuuksia Itämeren alueella. Pohditaan esimerkkien avulla globalisaation vaikutuksia ja alueellisia kehityskysymyksiä.

Paikallinen tarkennus:

- Luonnonvarojen kestävä käyttö ja biotalous
- Tuotteen elinkaari, kierrätys ja omat kulutusvalinnat
- Ravinnontuotanto ja sen ympäristövaikutukset

T12 tukea oppilasta kasvamaan aktiiviseksi, vastuullisesti toimivaksi ja kestävään elämäntapaan sitoutuneeksi kansalaiseksi

- Oppilas osaa kertoa, miten toimitaan vastuullisesti koulussa ja koulun ulkopuolella
- Oppilas osaa ottaa kantaa kestävän kehityksen kysymyksiin ja osaa antaa esimerkkejä miten toimitaan kestävän elämäntavan mukaisesti

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
T12 tukea oppilasta kasvamaan aktiiviseksi, vastuullisesti toimivaksi ja kestävään elämäntapaan sitoutuneeksi kansalaiseksi	Ei käytetä arvosanan muodostumisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

S1 Maapallon karttakuva ja alueet

Sisällöt valitaan siten, että oppilaiden ymmärrys kartan peruskäsitteistä sekä erilaisista maasto- ja teemakartoista syvenee. Sisällöissä keskitytään koko maailman hahmottamiseen sekä Suomen, Euroopan ja maailman keskeisen paikannimistön omaksumiseen. Karttojen, paikkatiedon ja muun geomedian käyttö yhdistetään maantiedon kaikkien muiden sisältöjen opiskeluun.

Paikallinen tarkennus:

- Euroopan keskeisiä valtioita ja pääkaupunkeja kartalta
- Luonnonmaantieteellistä nimistöä Euroopasta, esimerkiksi vuoristoja ja niemimaita
- Teemakarttojen tulkinta

S2 Ajankohtainen muuttuva maailma

Seurataan ajankohtaisia uutisia maailman eri alueilta ja sijoitetaan uutiset kartalle. Pohditaan kriittisesti uutistapahtumien taustoja ja alueellisia merkityksiä. Uutisseuranta yhdistetään maantiedon muiden sisältöjen opiskeluun. Tutustutaan työelämässä ja yhteiskunnan eri osa-alueilla tarvittavaan maantieteelliseen osaamiseen.

Paikallinen tarkennus:

- Seurataan uutisia eri alueilta ja sijoitetaan uutiset kartalle
- Ympäristössä tapahtuvat muutokset:
    - Itämeri
    - Ilmastonmuutos
    - Globalisaatio

S3 Elämän perusedellytykset maapallolla

Sisällöt liittyvät planetaarisuuteen ja sen vaikutuksiin maapallolla. Käsitellään vuorokauden- ja vuodenaikojen vaihtelua sekä ilmasto- ja kasvillisuusvyöhykkeitä. Tarkastellaan elämän perusedellytyksiä kuten puhdasta ilmaa, vettä ja ravintoa, niiden esiintymistä ja kestävää käyttöä.

Paikallinen tarkennus:

- Hyvän elämän edellytykset:
    - Puhdas ilma, vesi, ravinto ja tila

S5 Ihmiset ja kulttuurit maapallolla

Tutustutaan kulttuureihin, ihmisten elämään, asumiseen ja elinkeinoihin Suomessa, Euroopassa ja eri puolilla maailmaa. Tarkastellaan esimerkkien avulla, miten ympäristö vaikuttaa elinkeinoihin, asumiseen ja muuhun ihmisen toimintaan. Pohditaan ihmisoikeuksia ja hyvän elämän edellytyksiä erityisesti lasten ja nuorten näkökulmasta.

Paikallinen tarkennus:

- Väestönkasvu ja väestöpyramidit
- Kansat, kielet, kulttuurit
- Muuttoliikkeet
- Elinkeinot ja niiden harjoittamiseen vaikuttavat tekijät
- Asutuksen sijoittumiseen vaikuttavat tekijät
- Eriarvoinen maailma ja ihmisoikeudet

S6 Kestävä elämäntapa ja luonnonvarojen kestävä käyttö

Keskitytään luonnonvarojen kestävään käyttöön ja biotalouden mahdollisuuksiin Suomessa ja muualla maailmassa. Tutkitaan tuotteiden elinkaaria sekä pohditaan omia kulutusvalintoja ja toimintaa vastuullisena kansalaisena. Perehdytään ympäristönmuutoksiin, erityisesti ilmastonmuutokseen ja luonnon monimuotoisuuden heikkenemiseen. Käsitellään ympäristön tilaa ja yhteistyömahdollisuuksia Itämeren alueella. Pohditaan esimerkkien avulla globalisaation vaikutuksia ja alueellisia kehityskysymyksiä.

Paikallinen tarkennus:

- Luonnonvarojen kestävä käyttö ja biotalous
- Tuotteen elinkaari, kierrätys ja omat kulutusvalinnat
- Ravinnontuotanto ja sen ympäristövaikutukset

T13 ohjata oppilasta arvostamaan alueellista identiteettiään sekä luonnon, ihmistoiminnan ja kulttuurien moninaisuutta sekä kunnioittamaan ihmisoikeuksia kaikkialla maailmassa

- Oppilas ymmärtää erilaisuutta, kulttuurien moninaisuutta ja erilaisia alueellisia identiteettejä.
- Oppilas oppii kunnioittamaan ihmisoikeuksia.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Alueellisen identiteetin sekä luonnon, ihmistoiminnan ja kulttuurien moninaisuuden tunnistaminen	Ei käytetä arvosanan muodostumisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

S1 Maapallon karttakuva ja alueet

Sisällöt valitaan siten, että oppilaiden ymmärrys kartan peruskäsitteistä sekä erilaisista maasto- ja teemakartoista syvenee. Sisällöissä keskitytään koko maailman hahmottamiseen sekä Suomen, Euroopan ja maailman keskeisen paikannimistön omaksumiseen. Karttojen, paikkatiedon ja muun geomedian käyttö yhdistetään maantiedon kaikkien muiden sisältöjen opiskeluun.

Paikallinen tarkennus:

- Euroopan keskeisiä valtioita ja pääkaupunkeja kartalta
- Luonnonmaantieteellistä nimistöä Euroopasta, esimerkiksi vuoristoja ja niemimaita
- Teemakarttojen tulkinta

S2 Ajankohtainen muuttuva maailma

Seurataan ajankohtaisia uutisia maailman eri alueilta ja sijoitetaan uutiset kartalle. Pohditaan kriittisesti uutistapahtumien taustoja ja alueellisia merkityksiä. Uutisseuranta yhdistetään

maantiedon muiden sisältöjen opiskeluun. Tutustutaan työelämässä ja yhteiskunnan eri osa-alueilla tarvittavaan maantieteelliseen osaamiseen.

Paikallinen tarkennus:

- Seurataan uutisia eri alueilta ja sijoitetaan uutiset kartalle
- Ympäristössä tapahtuvat muutokset:
    - Itämeri
    - Ilmastonmuutos
    - Globalisaatio

S3 Elämän perusedellytykset maapallolla

Sisällöt liittyvät planetaarisuuteen ja sen vaikutuksiin maapallolla. Käsitellään vuorokauden- ja vuodenaikojen vaihtelua sekä ilmasto- ja kasvillisuusvyöhykkeitä. Tarkastellaan elämän perusedellytyksiä kuten puhdasta ilmaa, vettä ja ravintoa, niiden esiintymistä ja kestävää käyttöä.

Paikallinen tarkennus:

- Hyvän elämän edellytykset:
    - Puhdas ilma, vesi, ravinto ja tila

S5 Ihmiset ja kulttuurit maapallolla

Tutustutaan kulttuureihin, ihmisten elämään, asumiseen ja elinkeinoihin Suomessa, Euroopassa ja eri puolilla maailmaa. Tarkastellaan esimerkkien avulla, miten ympäristö vaikuttaa elinkeinoihin, asumiseen ja muuhun ihmisen toimintaan. Pohditaan ihmisoikeuksia ja hyvän elämän edellytyksiä erityisesti lasten ja nuorten näkökulmasta.

Paikallinen tarkennus:

- Väestönkasvu ja väestöpyramidit
- Kansat, kielet, kulttuurit
- Muuttoliikkeet
- Elinkeinot ja niiden harjoittamiseen vaikuttavat tekijät
- Asutuksen sijoittumiseen vaikuttavat tekijät
- Eriarvoinen maailma ja ihmisoikeudet

S6 Kestävä elämäntapa ja luonnonvarojen kestävä käyttö

Keskitytään luonnonvarojen kestävään käyttöön ja biotalouden mahdollisuuksiin Suomessa ja muualla maailmassa. Tutkitaan tuotteiden elinkaaria sekä pohditaan omia kulutusvalintoja ja toimintaa vastuullisena kansalaisena. Perehdytään ympäristönmuutoksiin, erityisesti ilmastonmuutokseen ja luonnon monimuotoisuuden heikkenemiseen. Käsitellään ympäristön tilaa ja yhteistyömahdollisuuksia Itämeren alueella. Pohditaan esimerkkien avulla globalisaation vaikutuksia ja alueellisia kehityskysymyksiä.

Paikallinen tarkennus:

- Luonnonvarojen kestävä käyttö ja biotalous
- Tuotteen elinkaari, kierrätys ja omat kulutusvalinnat
- Ravinnontuotanto ja sen ympäristövaikutukset

9

Vuosiluokan tavoitteet ja keskeiset sisällöt

T1 tukea oppilaan jäsentyneen karttakuvan rakentumista maapallosta

-
  - Oppilaan maailmankarttakuva vahvistuu.
  - Oppilas osaa nimetä ja sijoittaa kartalle Suomen suurimpia kaupunkeja, maakuntia ja maisema-alueita
  - Oppilas osaa hyödyntää karttataitoja erilaisten maantieteellisten ilmiöiden selittämisessä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa kertoa maanosan ja valtion eron. Oppilas nimeää kartalta valtameret ja maanosat.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa nimetä joitakin kaupunkeja ja keskeisimpiä kohteita Suomesta sekä valtioita Euroopasta ja muualta maailmasta sekä tietää nimeämiensä kohteiden ja valtioiden sijainnin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa maapallon karttakuvan peruspiirteet, kuten vuoristoja, nie-mimaita, salmia ja merialueita, sekä tietää keskeisten kohteiden sijainnin ja nimistön.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa käyttää karttakuvan peruspiirteitä tarkoituksenmukaisesti, kuten soveltaa kohteiden sijaintia ja nimistöä maantieteellisten ilmiöiden kuvailussa ja selittämisessä.

S1 Maapallon karttakuva ja alueet

Sisällöt valitaan siten, että oppilaiden ymmärrys kartan peruskäsitteistä sekä erilaisista maasto- ja teemakartoista syvenee. Sisällöissä keskitytään koko maailman hahmottamiseen sekä Suomen, Euroopan ja maailman keskeisen paikannimistön omaksumiseen. Karttojen, paikkatiedon ja muun geomedian käyttö yhdistetään maantiedon kaikkien muiden sisältöjen opiskeluun.

Paikallinen tarkennus:

- Suomen keskeisiä kaupunkeja kartalta
- Suomen luonnonmaantieteellistä nimistöä, esimerkiksi jääkauden jäljet
- Peruskartta ja etäisyydet (suhdelukumittakaava)
- Teemakarttojen tulkinta

S2 Ajankohtainen muuttuva maailma

Seurataan ajankohtaisia uutisia maailman eri alueilta ja sijoitetaan uutiset kartalle. Pohditaan kriittisesti uutistapahtumien taustoja ja alueellisia merkityksiä. Uutisseuranta yhdistetään maantiedon muiden sisältöjen opiskeluun. Tutustutaan työelämässä ja yhteiskunnan eri osa-alueilla tarvittavaan maantieteelliseen osaamiseen.

Paikallinen tarkennus:

- Seurataan uutisia eri alueilta ja sijoitetaan uutiset kartalle

S3 Elämän perusedellytykset maapallolla

Sisällöt liittyvät planetaarisuuteen ja sen vaikutuksiin maapallolla. Käsitellään vuorokauden- ja vuodenaikojen vaihtelua sekä ilmasto- ja kasvillisuusvyöhykkeitä. Tarkastellaan elämän perusedellytyksiä kuten puhdasta ilmaa, vettä ja ravintoa, niiden esiintymistä ja kestävää käyttöä.

Paikallinen tarkennus:

- Ilmasto ja sää

S4 Muuttuvat maisemat ja elinympäristöt

Tarkastellaan oman kotiseudun erityispiirteitä sekä Suomen maisema-alueita. Tehdään kenttätutkimuksia omassa lähiympäristössä. Osallistutaan oman lähiympäristön monimuotoisuuden vaalimiseen sekä sen viihtyisyyden ja turvallisuuden suunnitteluun ja parantamiseen. Tutkitaan esimerkkien avulla maailman eri alueiden luonnon- ja kulttuurimaisemia.

Paikallinen tarkennus:

- Jääkauden muokkaama maisema
- Suomen maisema-alueet
- Luonnonmaisemat ja kulttuurimaisemat
- Oma kotiseutu ja sen erityispiirteet

S5 Ihmiset ja kulttuurit maapallolla

Tutustutaan kulttuureihin, ihmisten elämään, asumiseen ja elinkeinoihin Suomessa, Euroopassa ja eri puolilla maailmaa. Tarkastellaan esimerkkien avulla, miten ympäristö vaikuttaa elinkeinoihin, asumiseen ja muuhun ihmisen toimintaan. Pohditaan ihmisoikeuksia ja hyvän elämän edellytyksiä erityisesti lasten ja nuorten näkökulmasta.

Paikallinen tarkennus:

- Kaupunki ja maaseutu
- Muuttoliikkeet
- Aluesuunnittelu
    - palvelurakenne
    - maankäyttö
    - elinkeinot ja liikenne
    - tulevaisuuden näkymät
- Alueellinen identiteetti ja kotiseudun merkitys

S6 Kestävä elämäntapa ja luonnonvarojen kestävä käyttö

Keskitytään luonnonvarojen kestävään käyttöön ja biotalouden mahdollisuuksiin Suomessa ja muualla maailmassa. Tutkitaan tuotteiden elinkaaria sekä pohditaan omia kulutusvalintoja ja toimintaa vastuullisena kansalaisena. Perehdytään ympäristönmuutoksiin, erityisesti ilmastonmuutokseen ja luonnon monimuotoisuuden heikkenemiseen. Käsitellään ympäristön tilaa ja yhteistyömahdollisuuksia Itämeren alueella. Pohditaan esimerkkien avulla globalisaation vaikutuksia ja alueellisia kehityskysymyksiä.

Paikallinen tarkennus:

- Kestävä kehitys aluesuunnittelussa

T2 ohjata oppilasta tutkimaan luonnonmaantieteellisiä ilmiöitä sekä vertailemaan luonnonmaisemia Suomessa ja muualla maapallolla

- Oppilas tunnistaa ja kuvailee luonnonmaisemia Suomessa sekä tuo esille niiden syntyyn vaikuttaneita tekijöitä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa antaa esimerkkejä maapallon muodon ja liikkeiden aiheuttamista ilmiöistä. Oppilas nimeää erilaisia luonnonmaisemia.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kertoa maapallon muodon ja liikkeiden aiheuttamista ilmiöistä esimerkkien avulla. Oppilas nimeää lämpövyöhykkeet. Oppilas nimeää ja antaa esimerkkejä joistakin ilmasto- ja kasvillisuusalueista. Oppilas tunnistaa ja kuvailee luonnonmaisemia Suomessa ja maapallolla.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa selittää maapallon muodon ja liikkeiden aiheuttamia ilmiöitä esimerkkien avulla. Oppilas nimeää ja sijoittaa kartalle keskeisimmät maapallon ilmasto- ja kasvillisuusalueet ja kertoo joitakin niiden syntyyn vaikuttavia tekijöitä. Oppilas antaa esimerkkejä luonnonmaisemien syntyyn vaikuttaneista tekijöistä Suomessa ja maapallolla.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas ymmärtää Maan planetaarisuuden sekä osaa selittää maapallon muodon ja liikkeiden aiheuttamia ilmiöitä ja kertoa miten ne vaikuttavat ihmisen toimintaan. Oppilas osaa vertailla maapallon keskeisimpiä ilmasto- ja kasvillisuusalueita ja selittää niiden syntyyn vaikuttavia tekijöitä. Oppilas selittää luonnonmaisemien syntyyn vaikuttaneita tekijöitä Suomessa ja maapallolla.

S1 Maapallon karttakuva ja alueet

Sisällöt valitaan siten, että oppilaiden ymmärrys kartan peruskäsitteistä sekä erilaisista maasto- ja teemakartoista syvenee. Sisällöissä keskitytään koko maailman hahmottamiseen sekä Suomen, Euroopan ja maailman keskeisen paikannimistön omaksumiseen. Karttojen, paikkatiedon ja muun geomedian käyttö yhdistetään maantiedon kaikkien muiden sisältöjen opiskeluun.

Paikallinen tarkennus:

- Suomen keskeisiä kaupunkeja kartalta
- Suomen luonnonmaantieteellistä nimistöä, esimerkiksi jääkauden jäljet
- Peruskartta ja etäisyydet (suhdelukumittakaava)

- Teemakarttojen tulkinta

S2 Ajankohtainen muuttuva maailma

Seurataan ajankohtaisia uutisia maailman eri alueilta ja sijoitetaan uutiset kartalle. Pohditaan kriittisesti uutistapahtumien taustoja ja alueellisia merkityksiä. Uutisseuranta yhdistetään maantiedon muiden sisältöjen opiskeluun. Tutustutaan työelämässä ja yhteiskunnan eri osa-alueilla tarvittavaan maantieteelliseen osaamiseen.

Paikallinen tarkennus:

- Seurataan uutisia eri alueilta ja sijoitetaan uutiset kartalle

S3 Elämän perusedellytykset maapallolla

Sisällöt liittyvät planetaarisuuteen ja sen vaikutuksiin maapallolla. Käsitellään vuorokauden- ja vuodenaikojen vaihtelua sekä ilmasto- ja kasvillisuusvyöhykkeitä. Tarkastellaan elämän perusedellytyksiä kuten puhdasta ilmaa, vettä ja ravintoa, niiden esiintymistä ja kestävää käyttöä.

Paikallinen tarkennus:

- Ilmasto ja sää

S4 Muuttuvat maisemat ja elinympäristöt

Tarkastellaan oman kotiseudun erityispiirteitä sekä Suomen maisema-alueita. Tehdään kenttätutkimuksia omassa lähiympäristössä. Osallistutaan oman lähiympäristön monimuotoisuuden vaalimiseen sekä sen viihtyisyyden ja turvallisuuden suunnitteluun ja parantamiseen. Tutkitaan esimerkkien avulla maailman eri alueiden luonnon- ja kulttuurimaisemia.

Paikallinen tarkennus:

- Jääkauden muokkaama maisema
- Suomen maisema-alueet
- Luonnonmaisemat ja kulttuurimaisemat
- Oma kotiseutu ja sen erityispiirteet

S6 Kestävä elämäntapa ja luonnonvarojen kestävä käyttö

Keskitytään luonnonvarojen kestävään käyttöön ja biotalouden mahdollisuuksiin Suomessa ja muualla maailmassa. Tutkitaan tuotteiden elinkaaria sekä pohditaan omia kulutusvalintoja ja toimintaa vastuullisena kansalaisena. Perehdytään ympäristönmuutoksiin, erityisesti ilmastonmuutokseen ja luonnon monimuotoisuuden heikkenemiseen. Käsitellään ympäristön tilaa ja yhteistyömahdollisuuksia Itämeren alueella. Pohditaan esimerkkien avulla globalisaation vaikutuksia ja alueellisia kehityskysymyksiä.

Paikallinen tarkennus:

- Kestävä kehitys aluesuunnittelussa

T3 ohjata oppilasta tutkimaan ihmismaantieteellisiä ilmiöitä ja kulttuurimaisemia sekä ymmärtämään erilaisia kulttuureita, elinkeinoja ja ihmisten elämää Suomessa ja maapallon eri alueilla

- Oppilas osaa nimetä ja antaa esimerkkejä ihmismaantieteellisistä ilmiöistä Suomessa.
- Oppilas nimeää Suomen kulttuurimaisemia ja selittää, mitkä tekijät vaikuttavat niiden syntyyn.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa nimetä joitakin ihmismaantieteellisiä ilmiötä, kuten väestö, elinkeinot, liikennemuodot ja matkailu Suomessa ja muualla maailmassa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa nimetä ja antaa esimerkkejä ihmismaantieteellisistä ilmiöistä Suomessa ja muualla maailmassa. Oppilas nimeää joitakin tekijöitä, jotka vaikuttavat kulttuurien piirteisiin. Oppilas kuvailee erilaisia kulttuurimaisemia.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kertoa ihmismaantieteellisistä ilmiöistä Suomessa ja muualla maailmassa. Oppilas kertoo, millaiset tekijät vaikuttavat kulttuurien piirteisiin eri alueilla. Oppilas vertailee kulttuurimaisemia eri alueilla.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa selittää erilaisista ihmismaantieteellisistä ilmiöistä Suomessa ja muualla maailmassa ja perustella syntyyn vaikuttaneita tekijöitä. Oppilas kuvailee kulttuurien piirteiden vaihtelua Suomessa ja muualla maailmassa. Oppilas selittää, mitkä tekijät vaikuttavat kulttuurimaisemien syntyyn Suomessa ja muualla maailmassa.

S1 Maapallon karttakuva ja alueet

Sisällöt valitaan siten, että oppilaiden ymmärrys kartan peruskäsitteistä sekä erilaisista maasto- ja teemakartoista syvenee. Sisällöissä keskitytään koko maailman hahmottamiseen sekä Suomen, Euroopan ja maailman keskeisen paikannimistön omaksumiseen. Karttojen, paikkatiedon ja muun geomedian käyttö yhdistetään maantiedon kaikkien muiden sisältöjen opiskeluun.

Paikallinen tarkennus:

- Suomen keskeisiä kaupunkeja kartalta
- Suomen luonnonmaantieteellistä nimistöä, esimerkiksi jääkauden jäljet
- Peruskartta ja etäisyydet (suhdelukumittakaava)
- Teemakarttojen tulkinta

S2 Ajankohtainen muuttuva maailma

Seurataan ajankohtaisia uutisia maailman eri alueilta ja sijoitetaan uutiset kartalle. Pohditaan kriittisesti uutistapahtumien taustoja ja alueellisia merkityksiä. Uutisseuranta yhdistetään maantiedon muiden sisältöjen opiskeluun. Tutustutaan työelämässä ja yhteiskunnan eri osa-alueilla tarvittavaan maantieteelliseen osaamiseen.

Paikallinen tarkennus:

- Seurataan uutisia eri alueilta ja sijoitetaan uutiset kartalle

S3 Elämän perusedellytykset maapallolla

Sisällöt liittyvät planetaarisuuteen ja sen vaikutuksiin maapallolla. Käsitellään vuorokauden- ja vuodenaikojen vaihtelua sekä ilmasto- ja kasvillisuusvyöhykkeitä. Tarkastellaan elämän perusedellytyksiä kuten puhdasta ilmaa, vettä ja ravintoa, niiden esiintymistä ja kestävää käyttöä.

Paikallinen tarkennus:

- Ilmasto ja sää

S4 Muuttuvat maisemat ja elinympäristöt

Tarkastellaan oman kotiseudun erityispiirteitä sekä Suomen maisema-alueita. Tehdään kenttätutkimuksia omassa lähiympäristössä. Osallistutaan oman lähiympäristön monimuotoisuuden vaalimiseen sekä sen viihtyisyyden ja turvallisuuden suunnitteluun ja parantamiseen. Tutkitaan esimerkkien avulla maailman eri alueiden luonnon- ja kulttuurimaisemia.

Paikallinen tarkennus:

- Jääkauden muokkaama maisema
- Suomen maisema-alueet
- Luonnonmaisemat ja kulttuurimaisemat
- Oma kotiseutu ja sen erityispiirteet

S5 Ihmiset ja kulttuurit maapallolla

Tutustutaan kulttuureihin, ihmisten elämään, asumiseen ja elinkeinoihin Suomessa, Euroopassa ja eri puolilla maailmaa. Tarkastellaan esimerkkien avulla, miten ympäristö vaikuttaa elinkeinoihin, asumiseen ja muuhun ihmisen toimintaan. Pohditaan ihmisoikeuksia ja hyvän elämän edellytyksiä erityisesti lasten ja nuorten näkökulmasta.

Paikallinen tarkennus:

- Kaupunki ja maaseutu
- Muuttoliikkeet
- Aluesuunnittelu
    - palvelurakenne
    - maankäyttö
    - elinkeinot ja liikenne
    - tulevaisuuden näkymät
- Alueellinen identiteetti ja kotiseudun merkitys

S6 Kestävä elämäntapa ja luonnonvarojen kestävä käyttö

Keskitytään luonnonvarojen kestävään käyttöön ja biotalouden mahdollisuuksiin Suomessa ja muualla maailmassa. Tutkitaan tuotteiden elinkaaria sekä pohditaan omia kulutusvalintoja ja toimintaa vastuullisena kansalaisena. Perehdytään ympäristönmuutoksiin, erityisesti ilmastonmuutokseen ja luonnon monimuotoisuuden heikkenemiseen. Käsitellään ympäristön tilaa ja yhteistyömahdollisuuksia Itämeren alueella. Pohditaan esimerkkien avulla globalisaation vaikutuksia ja alueellisia kehityskysymyksiä.

Paikallinen tarkennus:

- Kestävä kehitys aluesuunnittelussa

T4 kannustaa oppilasta pohtimaan ihmisen toiminnan ja luonnonympäristön välistä vuorovaikutusta sekä ymmärtämään luonnonvarojen kestävän käytön merkitys

- Oppilas osaa selittää, miten luonnonympäristö vaikuttaa ihmisen toimintaan Suomessa ja nimeää alueellisia esimerkkejä niistä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa tunnistaa, miten luonnonympäristö vaikuttaa ihmisen toimintaan, kuten elinkeinoihin. Oppilas nimeää erilaisia luonnonvaroja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kuvailla, miten luonnonympäristö vaikuttaa ihmisen toimintaan. Oppilas luokittelee luonnonvaroja niiden kestävyyden näkökulmasta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kertoa, miten luonnonympäristö vaikuttaa ihmisen toimintaan Suomessa ja eri puolilla maapalloa. Oppilas kertoo, miksi luonnonvarojen kestävä käyttö on tärkeää.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa selittää, miten luonnonympäristö vaikuttaa ihmisen toimintaan ja nimeää alueellisia esimerkkejä niistä. Oppilas perustelee, miten ihmisen toiminta aiheuttaa erilaisia ympäristöongelmia. Oppilas osaa selittää luonnonvarojen kestävän käytön ja ympäristöongelmien suhteita ja perustella luonnonvarjojen kestävän käytön merkityksen.

S1 Maapallon karttakuva ja alueet

Sisällöt valitaan siten, että oppilaiden ymmärrys kartan peruskäsitteistä sekä erilaisista maasto- ja teemakartoista syvenee. Sisällöissä keskitytään koko maailman hahmottamiseen sekä Suomen, Euroopan ja maailman keskeisen paikannimistön omaksumiseen. Karttojen, paikkatiedon ja muun geomedian käyttö yhdistetään maantiedon kaikkien muiden sisältöjen opiskeluun.

Paikallinen tarkennus:

- Suomen keskeisiä kaupunkeja kartalta
- Suomen luonnonmaantieteellistä nimistöä, esimerkiksi jääkauden jäljet
- Peruskartta ja etäisyydet (suhdelukumittakaava)
- Teemakarttojen tulkinta

S2 Ajankohtainen muuttuva maailma

Seurataan ajankohtaisia uutisia maailman eri alueilta ja sijoitetaan uutiset kartalle. Pohditaan kriittisesti uutistapahtumien taustoja ja alueellisia merkityksiä. Uutisseuranta yhdistetään maantiedon muiden sisältöjen opiskeluun. Tutustutaan työelämässä ja yhteiskunnan eri osa-alueilla tarvittavaan maantieteelliseen osaamiseen.

Paikallinen tarkennus:

- Seurataan uutisia eri alueilta ja sijoitetaan uutiset kartalle

S3 Elämän perusedellytykset maapallolla

Sisällöt liittyvät planetaarisuuteen ja sen vaikutuksiin maapallolla. Käsitellään vuorokauden- ja vuodenaikojen vaihtelua sekä ilmasto- ja kasvillisuusvyöhykkeitä. Tarkastellaan elämän perusedellytyksiä kuten puhdasta ilmaa, vettä ja ravintoa, niiden esiintymistä ja kestävää käyttöä.

Paikallinen tarkennus:

- Ilmasto ja sää

S4 Muuttuvat maisemat ja elinympäristöt

Tarkastellaan oman kotiseudun erityispiirteitä sekä Suomen maisema-alueita. Tehdään kenttätutkimuksia omassa lähiympäristössä. Osallistutaan oman lähiympäristön monimuotoisuuden vaalimiseen sekä sen viihtyisyyden ja turvallisuuden suunnitteluun ja parantamiseen. Tutkitaan esimerkkien avulla maailman eri alueiden luonnon- ja kulttuurimaisemia.

Paikallinen tarkennus:

- Jääkauden muokkaama maisema
- Suomen maisema-alueet
- Luonnonmaisemat ja kulttuurimaisemat
- Oma kotiseutu ja sen erityispiirteet

S5 Ihmiset ja kulttuurit maapallolla

Tutustutaan kulttuureihin, ihmisten elämään, asumiseen ja elinkeinoihin Suomessa, Euroopassa ja eri puolilla maailmaa. Tarkastellaan esimerkkien avulla, miten ympäristö vaikuttaa elinkeinoihin, asumiseen ja muuhun ihmisen toimintaan. Pohditaan ihmisoikeuksia ja hyvän elämän edellytyksiä erityisesti lasten ja nuorten näkökulmasta.

Paikallinen tarkennus:

- Kaupunki ja maaseutu
- Muuttoliikkeet
- Aluesuunnittelu
    - palvelurakenne
    - maankäyttö
    - elinkeinot ja liikenne
    - tulevaisuuden näkymät
- Alueellinen identiteetti ja kotiseudun merkitys

S6 Kestävä elämäntapa ja luonnonvarojen kestävä käyttö

Keskitytään luonnonvarojen kestävään käyttöön ja biotalouden mahdollisuuksiin Suomessa ja muualla maailmassa. Tutkitaan tuotteiden elinkaaria sekä pohditaan omia kulutusvalintoja ja toimintaa vastuullisena kansalaisena. Perehdytään ympäristönmuutoksiin, erityisesti ilmastonmuutokseen ja luonnon monimuotoisuuden heikkenemiseen. Käsitellään ympäristön tilaa ja yhteistyömahdollisuuksia Itämeren alueella. Pohditaan esimerkkien avulla globalisaation vaikutuksia ja alueellisia kehityskysymyksiä.

Paikallinen tarkennus:

- Kestävä kehitys aluesuunnittelussa

T5 ohjata oppilasta kehittämään maantieteellistä ajattelutaitoa sekä kykyä esittää maantieteellisiä kysymyksiä

- Oppilas osaa selittää ilmiöitä käyttämällä tarkoituksenmukaisesti maantieteellisiä käsitteitä.
- Oppilas vertailee erilaisia alueita ja aluetasoja keskenään ja osaa selittää syitä alueiden välisiin eroihin.
- Oppilas esittää maantieteellisiä kysymyksiä ja perusteltuja vastauksia.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa kertoa keskeisten maantieteen peruskäsitteiden merkityksen. Oppilas kuvailee aluetta kartoista tai kuvista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa määritellä maantieteellisiä peruskäsitteitä. Oppilas tunnistaa eri aluetasoja, kuten oma lähiympäristö, kunta, Suomi, Eurooppa ja koko maailma. Oppilas kuvailee aluetta kartoista tai kuvista. Oppilas muodostaa tarkasteltavaan aihepiiriin liittyviä yksinkertaisia maantieteellisiä kysymyksiä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kuvailla ilmiöitä käyttäen maantieteen peruskäsitteitä. Oppilas kuvailee alueiden välisiä eroja joillakin aluetasoilla. Oppilas esittää maantieteellisiä kysymyksiä ja pohtii vastauksia niihin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa selittää ilmiöitä käyttämällä tarkoituksenmukaisesti maantieteellisiä käsitteitä. Oppilas vertailee maantieteellisiä ilmiöitä eri aluetasoilla ja selittää syitä alueiden välisiin eroihin. Oppilas esittää perusteltuja maantieteellisiä kysymyksiä ja vastauksia niihin.

S1 Maapallon karttakuva ja alueet

Sisällöt valitaan siten, että oppilaiden ymmärrys kartan peruskäsitteistä sekä erilaisista maasto- ja teemakartoista syvenee. Sisällöissä keskitytään koko maailman hahmottamiseen sekä Suomen, Euroopan ja maailman keskeisen paikannimistön omaksumiseen. Karttojen, paikkatiedon ja muun geomedian käyttö yhdistetään maantiedon kaikkien muiden sisältöjen opiskeluun.

Paikallinen tarkennus:

- Suomen keskeisiä kaupunkeja kartalta
- Suomen luonnonmaantieteellistä nimistöä, esimerkiksi jääkauden jäljet
- Peruskartta ja etäisyydet (suhdelukumittakaava)
- Teemakarttojen tulkinta

S2 Ajankohtainen muuttuva maailma

Seurataan ajankohtaisia uutisia maailman eri alueilta ja sijoitetaan uutiset kartalle. Pohditaan kriittisesti uutistapahtumien taustoja ja alueellisia merkityksiä. Uutisseuranta yhdistetään maantiedon muiden sisältöjen opiskeluun. Tutustutaan työelämässä ja yhteiskunnan eri osa-alueilla tarvittavaan maantieteelliseen osaamiseen.

Paikallinen tarkennus:

- Seurataan uutisia eri alueilta ja sijoitetaan uutiset kartalle

S3 Elämän perusedellytykset maapallolla

Sisällöt liittyvät planetaarisuuteen ja sen vaikutuksiin maapallolla. Käsitellään vuorokauden- ja vuodenaikojen vaihtelua sekä ilmasto- ja kasvillisuusvyöhykkeitä. Tarkastellaan elämän perusedellytyksiä kuten puhdasta ilmaa, vettä ja ravintoa, niiden esiintymistä ja kestävää käyttöä.

Paikallinen tarkennus:

- Ilmasto ja sää

S4 Muuttuvat maisemat ja elinympäristöt

Tarkastellaan oman kotiseudun erityispiirteitä sekä Suomen maisema-alueita. Tehdään kenttätutkimuksia omassa lähiympäristössä. Osallistutaan oman lähiympäristön monimuotoisuuden vaalimiseen sekä sen viihtyisyyden ja turvallisuuden suunnitteluun ja parantamiseen. Tutkitaan esimerkkien avulla maailman eri alueiden luonnon- ja kulttuurimaisemia.

Paikallinen tarkennus:

- Jääkauden muokkaama maisema
- Suomen maisema-alueet
- Luonnonmaisemat ja kulttuurimaisemat
- Oma kotiseutu ja sen erityispiirteet

S5 Ihmiset ja kulttuurit maapallolla

Tutustutaan kulttuureihin, ihmisten elämään, asumiseen ja elinkeinoihin Suomessa, Euroopassa ja eri puolilla maailmaa. Tarkastellaan esimerkkien avulla, miten ympäristö vaikuttaa elinkeinoihin, asumiseen ja muuhun ihmisen toimintaan. Pohditaan ihmisoikeuksia ja hyvän elämän edellytyksiä erityisesti lasten ja nuorten näkökulmasta.

Paikallinen tarkennus:

- Kaupunki ja maaseutu
- Muuttoliikkeet
- Aluesuunnittelu
    - palvelurakenne
    - maankäyttö
    - elinkeinot ja liikenne
    - tulevaisuuden näkymät
- Alueellinen identiteetti ja kotiseudun merkitys

S6 Kestävä elämäntapa ja luonnonvarojen kestävä käyttö

Keskitytään luonnonvarojen kestävään käyttöön ja biotalouden mahdollisuuksiin Suomessa ja muualla maailmassa. Tutkitaan tuotteiden elinkaaria sekä pohditaan omia kulutusvalintoja ja toimintaa vastuullisena kansalaisena. Perehdytään ympäristönmuutoksiin, erityisesti ilmastonmuutokseen ja luonnon monimuotoisuuden heikkenemiseen. Käsitellään ympäristön tilaa ja yhteistyömahdollisuuksia Itämeren alueella. Pohditaan esimerkkien avulla globalisaation vaikutuksia ja alueellisia kehityskysymyksiä.

Paikallinen tarkennus:

- Kestävä kehitys aluesuunnittelussa

T6 ohjata oppilasta kehittämään tilatajua sekä symboleiden, mittasuhteiden, suuntien ja etäisyyksien ymmärrystä

- Oppilas osaa mitata etäisyyksiä kartalla suhdelukumittakaavan avulla.
- Oppilas tunnistaa karttamerkkejä sekä muita kartan ominaisuuksia ja osaa käyttää karttaa tarkoituksenmukaisesti.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa ilmansuunnat. Oppilas tunnistaa ja nimeää joitakin karttamerkkejä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa ilmaista kohteen sijainnin ilmansuuntien avulla. Oppilas tunnistaa ja nimeää karttamerkkejä. Oppilas mittaa janamittakaavan avulla etäisyyksiä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa suunnata maastokartan todellisuuden mukaisesti ja liikkua maastossa kartan avulla. Oppilas mittaa suhdelukumittakaavan avulla etäisyyksiä kartalla.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa käyttää tarkoituksenmukaisesti eri karttatyyppejä sekä ilma- ja satelliittikuvia.

S1 Maapallon karttakuva ja alueet

Sisällöt valitaan siten, että oppilaiden ymmärrys kartan peruskäsitteistä sekä erilaisista maasto- ja teemakartoista syvenee. Sisällöissä keskitytään koko maailman hahmottamiseen sekä Suomen, Euroopan ja maailman keskeisen paikannimistön omaksumiseen. Karttojen, paikkatiedon ja muun geomedian käyttö yhdistetään maantiedon kaikkien muiden sisältöjen opiskeluun.

Paikallinen tarkennus:

- Suomen keskeisiä kaupunkeja kartalta
- Suomen luonnonmaantieteellistä nimistöä, esimerkiksi jääkauden jäljet
- Peruskartta ja etäisyydet (suhdelukumittakaava)
- Teemakarttojen tulkinta

S2 Ajankohtainen muuttuva maailma

Seurataan ajankohtaisia uutisia maailman eri alueilta ja sijoitetaan uutiset kartalle. Pohditaan kriittisesti uutistapahtumien taustoja ja alueellisia merkityksiä. Uutisseuranta yhdistetään maantiedon muiden sisältöjen opiskeluun. Tutustutaan työelämässä ja yhteiskunnan eri osa-alueilla tarvittavaan maantieteelliseen osaamiseen.

Paikallinen tarkennus:

- Seurataan uutisia eri alueilta ja sijoitetaan uutiset kartalle

S3 Elämän perusedellytykset maapallolla

Sisällöt liittyvät planetaarisuuteen ja sen vaikutuksiin maapallolla. Käsitellään vuorokauden- ja vuodenaikojen vaihtelua sekä ilmasto- ja kasvillisuusvyöhykkeitä. Tarkastellaan elämän perusedellytyksiä kuten puhdasta ilmaa, vettä ja ravintoa, niiden esiintymistä ja kestävää käyttöä.

Paikallinen tarkennus:

- Ilmasto ja sää

S4 Muuttuvat maisemat ja elinympäristöt

Tarkastellaan oman kotiseudun erityispiirteitä sekä Suomen maisema-alueita. Tehdään kenttätutkimuksia omassa lähiympäristössä. Osallistutaan oman lähiympäristön monimuotoisuuden vaalimiseen sekä sen viihtyisyyden ja turvallisuuden suunnitteluun ja parantamiseen. Tutkitaan esimerkkien avulla maailman eri alueiden luonnon- ja kulttuurimaisemia.

Paikallinen tarkennus:

- Jääkauden muokkaama maisema
- Suomen maisema-alueet
- Luonnonmaisemat ja kulttuurimaisemat
- Oma kotiseutu ja sen erityispiirteet

S5 Ihmiset ja kulttuurit maapallolla

Tutustutaan kulttuureihin, ihmisten elämään, asumiseen ja elinkeinoihin Suomessa, Euroopassa ja eri puolilla maailmaa. Tarkastellaan esimerkkien avulla, miten ympäristö vaikuttaa elinkeinoihin, asumiseen ja muuhun ihmisen toimintaan. Pohditaan ihmisoikeuksia ja hyvän elämän edellytyksiä erityisesti lasten ja nuorten näkökulmasta.

Paikallinen tarkennus:

- Kaupunki ja maaseutu
- Muuttoliikkeet
- Aluesuunnittelu
    - palvelurakenne
    - maankäyttö
    - elinkeinot ja liikenne
    - tulevaisuuden näkymät
- Alueellinen identiteetti ja kotiseudun merkitys

S6 Kestävä elämäntapa ja luonnonvarojen kestävä käyttö

Keskitytään luonnonvarojen kestävään käyttöön ja biotalouden mahdollisuuksiin Suomessa ja muualla maailmassa. Tutkitaan tuotteiden elinkaaria sekä pohditaan omia kulutusvalintoja ja toimintaa vastuullisena kansalaisena. Perehdytään ympäristönmuutoksiin, erityisesti ilmastonmuutokseen ja luonnon monimuotoisuuden heikkenemiseen. Käsitellään ympäristön tilaa ja yhteistyömahdollisuuksia Itämeren alueella. Pohditaan esimerkkien avulla globalisaation vaikutuksia ja alueellisia kehityskysymyksiä.

Paikallinen tarkennus:

- Kestävä kehitys aluesuunnittelussa

T7 ohjata oppilasta harjaannuttamaan arkielämän geomediataitoja sekä lukemaan, tulkitsemaan ja laatimaan karttoja ja muita malleja maantieteellisistä ilmiöistä

- Oppilas osaa tulkita kuvia, diagrammeja, karttoja sekä karttapalveluja maantieteellisistä ilmiöistä, sekä osaa tehdä niistä johtopäätöksiä.
- Oppilas laatii karttoja, diagrammeja sekä muita maantieteellisiä malleja.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa tunnistaa yksinkertaisia asioita kartoilta, diagrammeista ja kuvista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa tulkita kuvia, diagrammeja, karttoja sekä karttapalveluja maantieteellisistä ilmiöistä. Oppilas laatii yksinkertaisia karttoja ja diagrammeja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa tulkita kuvia, diagrammeja, karttoja, karttapalveluja sekä muuta geomediaa maantieteellisistä ilmiöistä. Oppilas laatii karttoja, diagrammeja sekä muita maantieteellisiä malleja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa tehdä johtopäätöksiä laatimistaan kartoista, diagrammeista, muusta geomedia-aineistosta sekä muista maantieteellisistä malleista.

S1 Maapallon karttakuva ja alueet

Sisällöt valitaan siten, että oppilaiden ymmärrys kartan peruskäsitteistä sekä erilaisista maasto- ja teemakartoista syvenee. Sisällöissä keskitytään koko maailman hahmottamiseen sekä Suomen, Euroopan ja maailman keskeisen paikannimistön omaksumiseen. Karttojen, paikkatiedon ja muun geomedian käyttö yhdistetään maantiedon kaikkien muiden sisältöjen opiskeluun.

Paikallinen tarkennus:

- Suomen keskeisiä kaupunkeja kartalta
- Suomen luonnonmaantieteellistä nimistöä, esimerkiksi jääkauden jäljet
- Peruskartta ja etäisyydet (suhdelukumittakaava)
- Teemakarttojen tulkinta

S2 Ajankohtainen muuttuva maailma

Seurataan ajankohtaisia uutisia maailman eri alueilta ja sijoitetaan uutiset kartalle. Pohditaan kriittisesti uutistapahtumien taustoja ja alueellisia merkityksiä. Uutisseuranta yhdistetään maantiedon muiden sisältöjen opiskeluun. Tutustutaan työelämässä ja yhteiskunnan eri osa-alueilla tarvittavaan maantieteelliseen osaamiseen.

Paikallinen tarkennus:

- Seurataan uutisia eri alueilta ja sijoitetaan uutiset kartalle

S3 Elämän perusedellytykset maapallolla

Sisällöt liittyvät planetaarisuuteen ja sen vaikutuksiin maapallolla. Käsitellään vuorokauden- ja vuodenaikojen vaihtelua sekä ilmasto- ja kasvillisuusvyöhykkeitä. Tarkastellaan elämän perusedellytyksiä kuten puhdasta ilmaa, vettä ja ravintoa, niiden esiintymistä ja kestävää käyttöä.

Paikallinen tarkennus:

- Ilmasto ja sää

S4 Muuttuvat maisemat ja elinympäristöt

Tarkastellaan oman kotiseudun erityispiirteitä sekä Suomen maisema-alueita. Tehdään kenttätutkimuksia omassa lähiympäristössä. Osallistutaan oman lähiympäristön monimuotoisuuden vaalimiseen sekä sen viihtyisyyden ja turvallisuuden suunnitteluun ja parantamiseen. Tutkitaan esimerkkien avulla maailman eri alueiden luonnon- ja kulttuurimaisemia.

Paikallinen tarkennus:

- Jääkauden muokkaama maisema
- Suomen maisema-alueet
- Luonnonmaisemat ja kulttuurimaisemat
- Oma kotiseutu ja sen erityispiirteet

S5 Ihmiset ja kulttuurit maapallolla

Tutustutaan kulttuureihin, ihmisten elämään, asumiseen ja elinkeinoihin Suomessa, Euroopassa ja eri puolilla maailmaa. Tarkastellaan esimerkkien avulla, miten ympäristö vaikuttaa elinkeinoihin, asumiseen ja muuhun ihmisen toimintaan. Pohditaan ihmisoikeuksia ja hyvän elämän edellytyksiä erityisesti lasten ja nuorten näkökulmasta.

Paikallinen tarkennus:

- Kaupunki ja maaseutu
- Muuttoliikkeet
- Aluesuunnittelu
    - palvelurakenne
    - maankäyttö
    - elinkeinot ja liikenne
    - tulevaisuuden näkymät
- Alueellinen identiteetti ja kotiseudun merkitys

S6 Kestävä elämäntapa ja luonnonvarojen kestävä käyttö

Keskitytään luonnonvarojen kestävään käyttöön ja biotalouden mahdollisuuksiin Suomessa ja muualla maailmassa. Tutkitaan tuotteiden elinkaaria sekä pohditaan omia kulutusvalintoja ja toimintaa vastuullisena kansalaisena. Perehdytään ympäristönmuutoksiin, erityisesti ilmastonmuutokseen ja luonnon monimuotoisuuden heikkenemiseen. Käsitellään ympäristön tilaa ja yhteistyömahdollisuuksia Itämeren alueella. Pohditaan esimerkkien avulla globalisaation vaikutuksia ja alueellisia kehityskysymyksiä.

Paikallinen tarkennus:

- Kestävä kehitys aluesuunnittelussa

T8 ohjata oppilasta kehittämään maantieteellisiä tutkimustaitoja

- Oppilas toteuttaa maantieteellisen tutkimuksen ja havainnollistaa ja esittää tutkimustuloksia esimerkiksi geomedian avulla.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osallistuu pienimuotoisen tutkimuksen toteutukseen ja osaa kertoa, mitä tutkimuksessa on tehty.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa toteuttaa pienimuotoisen maantieteellisen tutkimuksen. Oppilas osaa valita sopivan tavan tutkimustulosten esittämiseen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa toteuttaa maantieteellisen tutkimuksen. Oppilas havainnollistaa tutkimustuloksia geomedian avulla sekä esittää tutkimustuloksia maantieteelle ominaisella tavalla.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa toteuttaa rakenteeltaan selkeän maantieteellisen tutkimuksen. Oppilas havainnollistaa ja esittää tuloksiaan monipuolisesti geomedian avulla ja liittää tutkimustulokset osaksi maantieteellisiä ilmiöitä.

S1 Maapallon karttakuva ja alueet

Sisällöt valitaan siten, että oppilaiden ymmärrys kartan peruskäsitteistä sekä erilaisista maasto- ja teemakartoista syvenee. Sisällöissä keskitytään koko maailman hahmottamiseen sekä Suomen, Euroopan ja maailman keskeisen paikannimistön omaksumiseen. Karttojen, paikkatiedon ja muun geomedian käyttö yhdistetään maantiedon kaikkien muiden sisältöjen opiskeluun.

Paikallinen tarkennus:

- Suomen keskeisiä kaupunkeja kartalta
- Suomen luonnonmaantieteellistä nimistöä, esimerkiksi jääkauden jäljet
- Peruskartta ja etäisyydet (suhdelukumittakaava)
- Teemakarttojen tulkinta

S2 Ajankohtainen muuttuva maailma

Seurataan ajankohtaisia uutisia maailman eri alueilta ja sijoitetaan uutiset kartalle. Pohditaan kriittisesti uutistapahtumien taustoja ja alueellisia merkityksiä. Uutisseuranta yhdistetään maantiedon muiden sisältöjen opiskeluun. Tutustutaan työelämässä ja yhteiskunnan eri osa-alueilla tarvittavaan maantieteelliseen osaamiseen.

Paikallinen tarkennus:

- Seurataan uutisia eri alueilta ja sijoitetaan uutiset kartalle

S3 Elämän perusedellytykset maapallolla

Sisällöt liittyvät planetaarisuuteen ja sen vaikutuksiin maapallolla. Käsitellään vuorokauden- ja vuodenaikojen vaihtelua sekä ilmasto- ja kasvillisuusvyöhykkeitä. Tarkastellaan elämän perusedellytyksiä kuten puhdasta ilmaa, vettä ja ravintoa, niiden esiintymistä ja kestävää käyttöä.

Paikallinen tarkennus:

- Ilmasto ja sää

S4 Muuttuvat maisemat ja elinympäristöt

Tarkastellaan oman kotiseudun erityispiirteitä sekä Suomen maisema-alueita. Tehdään kenttätutkimuksia omassa lähiympäristössä. Osallistutaan oman lähiympäristön monimuotoisuuden vaalimiseen sekä sen viihtyisyyden ja turvallisuuden suunnitteluun ja parantamiseen. Tutkitaan esimerkkien avulla maailman eri alueiden luonnon- ja kulttuurimaisemia.

Paikallinen tarkennus:

- Jääkauden muokkaama maisema
- Suomen maisema-alueet
- Luonnonmaisemat ja kulttuurimaisemat
- Oma kotiseutu ja sen erityispiirteet

S5 Ihmiset ja kulttuurit maapallolla

Tutustutaan kulttuureihin, ihmisten elämään, asumiseen ja elinkeinoihin Suomessa, Euroopassa ja eri puolilla maailmaa. Tarkastellaan esimerkkien avulla, miten ympäristö vaikuttaa elinkeinoihin, asumiseen ja muuhun ihmisen toimintaan. Pohditaan ihmisoikeuksia ja hyvän elämän edellytyksiä erityisesti lasten ja nuorten näkökulmasta.

Paikallinen tarkennus:

- Kaupunki ja maaseutu
- Muuttoliikkeet
- Aluesuunnittelu
    - palvelurakenne
    - maankäyttö
    - elinkeinot ja liikenne
    - tulevaisuuden näkymät
- Alueellinen identiteetti ja kotiseudun merkitys

S6 Kestävä elämäntapa ja luonnonvarojen kestävä käyttö

Keskitytään luonnonvarojen kestävään käyttöön ja biotalouden mahdollisuuksiin Suomessa ja muualla maailmassa. Tutkitaan tuotteiden elinkaaria sekä pohditaan omia kulutusvalintoja ja toimintaa vastuullisena kansalaisena. Perehdytään ympäristönmuutoksiin, erityisesti ilmastonmuutokseen ja luonnon monimuotoisuuden heikkenemiseen. Käsitellään ympäristön tilaa ja yhteistyömahdollisuuksia Itämeren alueella. Pohditaan esimerkkien avulla globalisaation vaikutuksia ja alueellisia kehityskysymyksiä.

Paikallinen tarkennus:

- Kestävä kehitys aluesuunnittelussa

T9 harjaannuttaa oppilasta havainnoimaan ympäristöä ja siinä tapahtuvia muutoksia sekä aktivoida oppilasta seuraamaan ajankohtaisia tapahtumia omassa lähiympäristössä, Suomessa ja koko maailmassa

- Oppilas osallistuu kenttätutkimuksiin ja kytkee havaintoja käsiteltävään ilmiöön.
- Oppilas osaa havainnoida ympäristön muutoksia, kuten ilmastonmuutosta ja luonnon monimuotoisuuden heikkenemistä Suomessa ja muualla maailmassa, ja antaa esimerkkejä näistä.
- Oppilas selittää ja arvioi maantieteellisiin ilmiöihin liittyvien ajankohtaisten tapahtumien vaikutuksia Suomessa ja lähiympäristössä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osallistuu kenttätutkimuksiin ohjatusti. Oppilas osaa tunnistaa ympäristön muutoksia.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osallistuu kenttätutkimuksiin itsenäisesti ohjeen mukaan. Oppilas osaa havainnoida ympäristön muutoksia, kuten ilmastonmuutosta ja luonnon monimuotoisuuden heikkenemistä Suomessa ja muualla maailmassa, ja antaa esimerkkejä näistä. Oppilas seuraa maantieteellisiin ilmiöihin liittyviä ajankohtaisia tapahtumia
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osallistuu kenttätutkimuksiin ja kytkee havaintoja opettajan ohjaamana käsiteltävään ilmiöön. Oppilas osaa kertoa ympäristön muutoksista ja nimeää syitä keskeisimpiin ympäristön muutoksiin. Oppilas seuraa maantieteellisiin ilmiöihin liittyviä ajankohtaisia tapahtumia ja selittää joidenkin tapahtumien taustoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osallistuu kenttätutkimuksiin ja kytkee havaintoja käsiteltävään ilmiöön. Oppilas osaa selittää syitä ympäristön muutosten taustalla. Oppilas arvioi kriittisesti seuraamiensa maantieteellisten tapahtumien vaikutuksia omassa lähiympäristössä, Suomessa tai koko maailmassa.

S1 Maapallon karttakuva ja alueet

Sisällöt valitaan siten, että oppilaiden ymmärrys kartan peruskäsitteistä sekä erilaisista maasto- ja teemakartoista syvenee. Sisällöissä keskitytään koko maailman hahmottamiseen sekä Suomen, Euroopan ja maailman keskeisen paikannimistön omaksumiseen. Karttojen, paikkatiedon ja muun geomedian käyttö yhdistetään maantiedon kaikkien muiden sisältöjen opiskeluun.

Paikallinen tarkennus:

- Suomen keskeisiä kaupunkeja kartalta
- Suomen luonnonmaantieteellistä nimistöä, esimerkiksi jääkauden jäljet
- Peruskartta ja etäisyydet (suhdelukumittakaava)
- Teemakarttojen tulkinta

S2 Ajankohtainen muuttuva maailma

Seurataan ajankohtaisia uutisia maailman eri alueilta ja sijoitetaan uutiset kartalle. Pohditaan kriittisesti uutistapahtumien taustoja ja alueellisia merkityksiä. Uutisseuranta yhdistetään maantiedon muiden sisältöjen opiskeluun. Tutustutaan työelämässä ja yhteiskunnan eri osa-alueilla tarvittavaan maantieteelliseen osaamiseen.

Paikallinen tarkennus:

- Seurataan uutisia eri alueilta ja sijoitetaan uutiset kartalle

S3 Elämän perusedellytykset maapallolla

Sisällöt liittyvät planetaarisuuteen ja sen vaikutuksiin maapallolla. Käsitellään vuorokauden- ja vuodenaikojen vaihtelua sekä ilmasto- ja kasvillisuusvyöhykkeitä. Tarkastellaan elämän perusedellytyksiä kuten puhdasta ilmaa, vettä ja ravintoa, niiden esiintymistä ja kestävää käyttöä.

Paikallinen tarkennus:

- Ilmasto ja sää

S4 Muuttuvat maisemat ja elinympäristöt

Tarkastellaan oman kotiseudun erityispiirteitä sekä Suomen maisema-alueita. Tehdään kenttätutkimuksia omassa lähiympäristössä. Osallistutaan oman lähiympäristön monimuotoisuuden vaalimiseen sekä sen viihtyisyyden ja turvallisuuden suunnitteluun ja parantamiseen. Tutkitaan esimerkkien avulla maailman eri alueiden luonnon- ja kulttuurimaisemia.

Paikallinen tarkennus:

- Jääkauden muokkaama maisema
- Suomen maisema-alueet
- Luonnonmaisemat ja kulttuurimaisemat
- Oma kotiseutu ja sen erityispiirteet

S5 Ihmiset ja kulttuurit maapallolla

Tutustutaan kulttuureihin, ihmisten elämään, asumiseen ja elinkeinoihin Suomessa, Euroopassa ja eri puolilla maailmaa. Tarkastellaan esimerkkien avulla, miten ympäristö vaikuttaa elinkeinoihin, asumiseen ja muuhun ihmisen toimintaan. Pohditaan ihmisoikeuksia ja hyvän elämän edellytyksiä erityisesti lasten ja nuorten näkökulmasta.

Paikallinen tarkennus:

- Kaupunki ja maaseutu
- Muuttoliikkeet
- Aluesuunnittelu
    - palvelurakenne
    - maankäyttö
    - elinkeinot ja liikenne
    - tulevaisuuden näkymät
- Alueellinen identiteetti ja kotiseudun merkitys

S6 Kestävä elämäntapa ja luonnonvarojen kestävä käyttö

Keskitytään luonnonvarojen kestävään käyttöön ja biotalouden mahdollisuuksiin Suomessa ja muualla maailmassa. Tutkitaan tuotteiden elinkaaria sekä pohditaan omia kulutusvalintoja ja toimintaa vastuullisena kansalaisena. Perehdytään ympäristönmuutoksiin, erityisesti ilmastonmuutokseen ja luonnon monimuotoisuuden heikkenemiseen. Käsitellään ympäristön tilaa ja yhteistyömahdollisuuksia Itämeren alueella. Pohditaan esimerkkien avulla globalisaation vaikutuksia ja alueellisia kehityskysymyksiä.

Paikallinen tarkennus:

- Kestävä kehitys aluesuunnittelussa

T10 tukea oppilasta kehittämään vuorovaikutus- ja ryhmätyötaitoja sekä argumentoimaan ja esittämään selkeästi maantieteellistä tietoa

- Oppilas osaa toimia rakentavasti ja kannustavasti ryhmän jäsenenä.
- Oppilas esittää ja perustelee mielipiteitä maantieteellisistä asioista sekä kuuntelee ja suhtautuu rakentavasti erilaisiin näkemyksiin.
- Oppilas perustelee esittämäänsä maantieteellistä tietoa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa toimia ohjatusti osana ryhmää. Oppilas erottaa toisistaan maantieteellisen tiedon ja mielipiteen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa toimia ryhmän jäsenenä. Oppilas esittää maantieteellistä tietoa omin sanoin. Oppilas kuuntelee toisten näkemyksiä ja esittää omia näkemyksiään maantieteellisistä asioista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa toimia rakentavasti ryhmän jäsenenä. Oppilas esittää maantieteellistä tietoa oppiaineelle ominaisella tavalla. Oppilas esittää perusteluja omille näkemyksilleen maantieteellisistä asioista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa toimia kannustavana ryhmän jäsenenä. Oppilas perustelee esittämäänsä maantieteellistä tietoa. Oppilas perustelee maantieteellisen tiedon pohjalta johdonmukaisesti omia näkemyksiään maantieteellisistä asioista.

S1 Maapallon karttakuva ja alueet

Sisällöt valitaan siten, että oppilaiden ymmärrys kartan peruskäsitteistä sekä erilaisista maasto- ja teemakartoista syvenee. Sisällöissä keskitytään koko maailman hahmottamiseen sekä Suomen, Euroopan ja maailman keskeisen paikannimistön omaksumiseen. Karttojen, paikkatiedon ja muun geomedian käyttö yhdistetään maantiedon kaikkien muiden sisältöjen opiskeluun.

Paikallinen tarkennus:

- Suomen keskeisiä kaupunkeja kartalta
- Suomen luonnonmaantieteellistä nimistöä, esimerkiksi jääkauden jäljet
- Peruskartta ja etäisyydet (suhdelukumittakaava)
- Teemakarttojen tulkinta

S2 Ajankohtainen muuttuva maailma

Seurataan ajankohtaisia uutisia maailman eri alueilta ja sijoitetaan uutiset kartalle. Pohditaan kriittisesti uutistapahtumien taustoja ja alueellisia merkityksiä. Uutisseuranta yhdistetään maantiedon muiden sisältöjen opiskeluun. Tutustutaan työelämässä ja yhteiskunnan eri osa-alueilla tarvittavaan maantieteelliseen osaamiseen.

Paikallinen tarkennus:

- Seurataan uutisia eri alueilta ja sijoitetaan uutiset kartalle

S3 Elämän perusedellytykset maapallolla

Sisällöt liittyvät planetaarisuuteen ja sen vaikutuksiin maapallolla. Käsitellään vuorokauden- ja vuodenaikojen vaihtelua sekä ilmasto- ja kasvillisuusvyöhykkeitä. Tarkastellaan elämän perusedellytyksiä kuten puhdasta ilmaa, vettä ja ravintoa, niiden esiintymistä ja kestävää käyttöä.

Paikallinen tarkennus:

- Ilmasto ja sää

S4 Muuttuvat maisemat ja elinympäristöt

Tarkastellaan oman kotiseudun erityispiirteitä sekä Suomen maisema-alueita. Tehdään kenttätutkimuksia omassa lähiympäristössä. Osallistutaan oman lähiympäristön monimuotoisuuden vaalimiseen sekä sen viihtyisyyden ja turvallisuuden suunnitteluun ja parantamiseen. Tutkitaan esimerkkien avulla maailman eri alueiden luonnon- ja kulttuurimaisemia.

Paikallinen tarkennus:

- Jääkauden muokkaama maisema
- Suomen maisema-alueet
- Luonnonmaisemat ja kulttuurimaisemat
- Oma kotiseutu ja sen erityispiirteet

S5 Ihmiset ja kulttuurit maapallolla

Tutustutaan kulttuureihin, ihmisten elämään, asumiseen ja elinkeinoihin Suomessa, Euroopassa ja eri puolilla maailmaa. Tarkastellaan esimerkkien avulla, miten ympäristö vaikuttaa elinkeinoihin, asumiseen ja muuhun ihmisen toimintaan. Pohditaan ihmisoikeuksia ja hyvän elämän edellytyksiä erityisesti lasten ja nuorten näkökulmasta.

Paikallinen tarkennus:

- Kaupunki ja maaseutu
- Muuttoliikkeet
- Aluesuunnittelu
    - palvelurakenne
    - maankäyttö
    - elinkeinot ja liikenne
    - tulevaisuuden näkymät
- Alueellinen identiteetti ja kotiseudun merkitys

S6 Kestävä elämäntapa ja luonnonvarojen kestävä käyttö

Keskitytään luonnonvarojen kestävään käyttöön ja biotalouden mahdollisuuksiin Suomessa ja muualla maailmassa. Tutkitaan tuotteiden elinkaaria sekä pohditaan omia kulutusvalintoja ja toimintaa vastuullisena kansalaisena. Perehdytään ympäristönmuutoksiin, erityisesti ilmastonmuutokseen ja luonnon monimuotoisuuden heikkenemiseen. Käsitellään ympäristön tilaa ja yhteistyömahdollisuuksia Itämeren alueella. Pohditaan esimerkkien avulla globalisaation vaikutuksia ja alueellisia kehityskysymyksiä.

Paikallinen tarkennus:

- Kestävä kehitys aluesuunnittelussa

T11 ohjata oppilasta vaalimaan luontoa, rakennettua ympäristöä ja niiden monimuotoisuutta sekä vahvistaa oppilaan osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja

- Oppilas arvioi ja vertailee erilaisia tapoja osallistua ja vaikuttaa lähiympäristöön ja alueellisiin kehityskysymyksiin.
- Oppilas osaa suunnitella keinoja lähiympäristön vaalimiseen ja toteuttaa niistä jonkin.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osallistuu ohjatusti lähiympäristön vaalimiseen, kuten viihtyisyyden tai turvallisuuden parantamiseen tai ympäristön monimuotoisuuden säilyttämiseen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osallistuu lähiympäristön vaalimiseen. Oppilas antaa esimerkkejä tavoista osallistua ja vaikuttaa lähiympäristöön, globaaleihin ilmiöihin ja alueellisiin kehityskysymyksiin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa ohjatusti suunnitella ja osallistuu lähiympäristön vaalimiseen. Oppilas selittää, miten voi osallistua ja vaikuttaa lähiympäristöön, globaaleihin ilmiöihin ja alueellisiin kehityskysymyksiin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa suunnitella keinoja lähiympäristön vaalimiseen ja toteuttaa niistä jonkin. Oppilas vertailee ja arvioi eri osallistumisen ja vaikuttamisen tapoja lähiympäristöön, globaaleihin ilmiöihin ja alueellisiin kehityskysymyksiin.

S1 Maapallon karttakuva ja alueet

Sisällöt valitaan siten, että oppilaiden ymmärrys kartan peruskäsitteistä sekä erilaisista maasto- ja teemakartoista syvenee. Sisällöissä keskitytään koko maailman hahmottamiseen sekä Suomen, Euroopan ja maailman keskeisen paikannimistön omaksumiseen. Karttojen, paikkatiedon ja muun geomedian käyttö yhdistetään maantiedon kaikkien muiden sisältöjen opiskeluun.

Paikallinen tarkennus:

- Suomen keskeisiä kaupunkeja kartalta
- Suomen luonnonmaantieteellistä nimistöä, esimerkiksi jääkauden jäljet
- Peruskartta ja etäisyydet (suhdelukumittakaava)
- Teemakarttojen tulkinta

S2 Ajankohtainen muuttuva maailma

Seurataan ajankohtaisia uutisia maailman eri alueilta ja sijoitetaan uutiset kartalle. Pohditaan kriittisesti uutistapahtumien taustoja ja alueellisia merkityksiä. Uutisseuranta yhdistetään maantiedon muiden sisältöjen opiskeluun. Tutustutaan työelämässä ja yhteiskunnan eri osa-alueilla tarvittavaan maantieteelliseen osaamiseen.

Paikallinen tarkennus:

- Seurataan uutisia eri alueilta ja sijoitetaan uutiset kartalle

S3 Elämän perusedellytykset maapallolla

Sisällöt liittyvät planetaarisuuteen ja sen vaikutuksiin maapallolla. Käsitellään vuorokauden- ja vuodenaikojen vaihtelua sekä ilmasto- ja kasvillisuusvyöhykkeitä. Tarkastellaan elämän perusedellytyksiä kuten puhdasta ilmaa, vettä ja ravintoa, niiden esiintymistä ja kestävää käyttöä.

Paikallinen tarkennus:

- Ilmasto ja sää

S4 Muuttuvat maisemat ja elinympäristöt

Tarkastellaan oman kotiseudun erityispiirteitä sekä Suomen maisema-alueita. Tehdään kenttätutkimuksia omassa lähiympäristössä. Osallistutaan oman lähiympäristön monimuotoisuuden vaalimiseen sekä sen viihtyisyyden ja turvallisuuden suunnitteluun ja parantamiseen. Tutkitaan esimerkkien avulla maailman eri alueiden luonnon- ja kulttuurimaisemia.

Paikallinen tarkennus:

- Jääkauden muokkaama maisema
- Suomen maisema-alueet
- Luonnonmaisemat ja kulttuurimaisemat
- Oma kotiseutu ja sen erityispiirteet

S5 Ihmiset ja kulttuurit maapallolla

Tutustutaan kulttuureihin, ihmisten elämään, asumiseen ja elinkeinoihin Suomessa, Euroopassa ja eri puolilla maailmaa. Tarkastellaan esimerkkien avulla, miten ympäristö vaikuttaa elinkeinoihin, asumiseen ja muuhun ihmisen toimintaan. Pohditaan ihmisoikeuksia ja hyvän elämän edellytyksiä erityisesti lasten ja nuorten näkökulmasta.

Paikallinen tarkennus:

- Kaupunki ja maaseutu
- Muuttoliikkeet
- Aluesuunnittelu
    - palvelurakenne
    - maankäyttö
    - elinkeinot ja liikenne
    - tulevaisuuden näkymät
- Alueellinen identiteetti ja kotiseudun merkitys

S6 Kestävä elämäntapa ja luonnonvarojen kestävä käyttö

Keskitytään luonnonvarojen kestävään käyttöön ja biotalouden mahdollisuuksiin Suomessa ja muualla maailmassa. Tutkitaan tuotteiden elinkaaria sekä pohditaan omia kulutusvalintoja ja toimintaa vastuullisena kansalaisena. Perehdytään ympäristönmuutoksiin, erityisesti ilmastonmuutokseen ja luonnon monimuotoisuuden heikkenemiseen. Käsitellään ympäristön tilaa ja yhteistyömahdollisuuksia Itämeren alueella. Pohditaan esimerkkien avulla globalisaation vaikutuksia ja alueellisia kehityskysymyksiä.

Paikallinen tarkennus:

- Kestävä kehitys aluesuunnittelussa

T13 ohjata oppilasta arvostamaan alueellista identiteettiään sekä luonnon, ihmistoiminnan ja kulttuurien moninaisuutta sekä kunnioittamaan ihmisoikeuksia kaikkialla maailmassa

- Oppilas ymmärtää erilaisuutta, kulttuurien moninaisuutta ja erilaisia alueellisia identiteettejä.
- Oppilas oppii arvostamaan omaa alueellista identiteettiään.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Alueellisen identiteetin sekä luonnon, ihmistoiminnan ja kulttuurien moninaisuuden tunnistaminen	Ei käytetä arvosanan muodostumisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

S1 Maapallon karttakuva ja alueet

Sisällöt valitaan siten, että oppilaiden ymmärrys kartan peruskäsitteistä sekä erilaisista maasto- ja teemakartoista syvenee. Sisällöissä keskitytään koko maailman hahmottamiseen sekä Suomen, Euroopan ja maailman keskeisen paikannimistön omaksumiseen. Karttojen, paikkatiedon ja muun geomedian käyttö yhdistetään maantiedon kaikkien muiden sisältöjen opiskeluun.

Paikallinen tarkennus:

- Suomen keskeisiä kaupunkeja kartalta
- Suomen luonnonmaantieteellistä nimistöä, esimerkiksi jääkauden jäljet
- Peruskartta ja etäisyydet (suhdelukumittakaava)
- Teemakarttojen tulkinta

S2 Ajankohtainen muuttuva maailma

Seurataan ajankohtaisia uutisia maailman eri alueilta ja sijoitetaan uutiset kartalle. Pohditaan kriittisesti uutistapahtumien taustoja ja alueellisia merkityksiä. Uutisseuranta yhdistetään maantiedon muiden sisältöjen opiskeluun. Tutustutaan työelämässä ja yhteiskunnan eri osa-alueilla tarvittavaan maantieteelliseen osaamiseen.

Paikallinen tarkennus:

- Seurataan uutisia eri alueilta ja sijoitetaan uutiset kartalle

S3 Elämän perusedellytykset maapallolla

Sisällöt liittyvät planetaarisuuteen ja sen vaikutuksiin maapallolla. Käsitellään vuorokauden- ja vuodenaikojen vaihtelua sekä ilmasto- ja kasvillisuusvyöhykkeitä. Tarkastellaan elämän perusedellytyksiä kuten puhdasta ilmaa, vettä ja ravintoa, niiden esiintymistä ja kestävää käyttöä.

Paikallinen tarkennus:

- Ilmasto ja sää

S4 Muuttuvat maisemat ja elinympäristöt

Tarkastellaan oman kotiseudun erityispiirteitä sekä Suomen maisema-alueita. Tehdään kenttätutkimuksia omassa lähiympäristössä. Osallistutaan oman lähiympäristön monimuotoisuuden vaalimiseen sekä sen viihtyisyyden ja turvallisuuden suunnitteluun ja parantamiseen. Tutkitaan esimerkkien avulla maailman eri alueiden luonnon- ja kulttuurimaisemia.

Paikallinen tarkennus:

- Jääkauden muokkaama maisema
- Suomen maisema-alueet
- Luonnonmaisemat ja kulttuurimaisemat
- Oma kotiseutu ja sen erityispiirteet

S5 Ihmiset ja kulttuurit maapallolla

Tutustutaan kulttuureihin, ihmisten elämään, asumiseen ja elinkeinoihin Suomessa, Euroopassa ja eri puolilla maailmaa. Tarkastellaan esimerkkien avulla, miten ympäristö vaikuttaa elinkeinoihin, asumiseen ja muuhun ihmisen toimintaan. Pohditaan ihmisoikeuksia ja hyvän elämän edellytyksiä erityisesti lasten ja nuorten näkökulmasta.

Paikallinen tarkennus:

- Kaupunki ja maaseutu
- Muuttoliikkeet
- Aluesuunnittelu
    - palvelurakenne
    - maankäyttö
    - elinkeinot ja liikenne
    - tulevaisuuden näkymät
- Alueellinen identiteetti ja kotiseudun merkitys

S6 Kestävä elämäntapa ja luonnonvarojen kestävä käyttö

Keskitytään luonnonvarojen kestävään käyttöön ja biotalouden mahdollisuuksiin Suomessa ja muualla maailmassa. Tutkitaan tuotteiden elinkaaria sekä pohditaan omia kulutusvalintoja ja toimintaa vastuullisena kansalaisena. Perehdytään ympäristönmuutoksiin, erityisesti ilmastonmuutokseen ja luonnon monimuotoisuuden heikkenemiseen. Käsitellään ympäristön tilaa ja yhteistyömahdollisuuksia Itämeren alueella. Pohditaan esimerkkien avulla globalisaation vaikutuksia ja alueellisia kehityskysymyksiä.

Paikallinen tarkennus:

- Kestävä kehitys aluesuunnittelussa

Fysiikka

Oppiaineen tehtävä

Fysiikan opetuksen tehtävänä on tukea oppilaiden luonnontieteellisen ajattelun sekä maailmankuvan kehittymistä. Fysiikan opetus auttaa ymmärtämään fysiikan ja teknologian merkitystä jokapäiväisessä elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa. Opetus tukee oppilaiden valmiuksia keskustella fysiikan ja teknologian asioista ja ilmiöistä. Opetus välittää kuvaa fysiikan merkityksestä kestävän tulevaisuuden rakentamisessa: fysiikkaa tarvitaan uusien teknologisten ratkaisujen kehittämisessä sekä ympäristön ja ihmisten hyvinvoinnin turvaamisessa. Opetus ohjaa oppilaita ottamaan vastuuta ympäristöstään.

Fysiikan opetuksen tehtävänä on tukea fysiikkaan liittyvien käsitteiden rakentumista sekä ilmiöiden ymmärtämistä. Vuosiluokilla 7-9 opiskelun pääpaino on kvalitatiivisella tasolla, mutta oppilaiden abstraktin ajattelun ja matemaattisten taitojen kehittyessä laajennetaan työskentelyä joidenkin ilmiöiden osalta kvantitatiiviselle tasolle. Aikaisemmat kokemukset, uudet havainnot ja näkökulmat muokkautuvat oppilaiden ja opettajien vuorovaikutuksessa johdonmukaiseksi kokonaisuudeksi kohti luonnontieteellisten teorioiden mukaista käsitystä ympäröivästä todellisuudesta. Opetus ohjaa luonnontieteille ominaiseen ajatteluun, tiedonhankintaan, tietojen käyttämiseen, ideointiin, vuorovaikutukseen sekä tiedon luotettavuuden ja merkityksen arviointiin eri tilanteissa.

Fysiikan opetuksen lähtökohtana ovat luonnosta ja teknologisesta ympäristöstä tehdyt havainnot ja tutkimukset. Tutkimusten tekemisellä on oleellinen merkitys käsitteiden omaksumisessa ja ymmärtämisessä, tutkimisen taitojen oppimisessa ja luonnontieteiden luonteen hahmottamisessa. Tutkimusten tekeminen kehittää työskentelyn ja yhteistyön taitoja, luovaa ja kriittistä ajattelua sekä innostaa oppilaita fysiikan opiskeluun.

Opetuksen tehtävänä on ohjata oppilaita hahmottamaan fysiikan osaamisen merkitystä myös jatko-opintojen ja työelämän kannalta. Yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa edistetään tarjoamalla oppilaille mahdollisuuksia soveltaa fysiikkaa erilaisissa konteksteissa sekä tutustua monipuolisesti ammatteihin, joissa tarvitaan fysiikan osaamista.

Fysiikan oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Monipuolisilla työtavoilla ja oppimisympäristöillä tuetaan fysiikan tavoitteiden saavuttamista. Tutkimuksellinen lähestymistapa tukee käsitteiden rakentumista ja tutkimisen taitojen oppimista. Tavoitteiden kannalta keskeistä on oppilaiden osallisuus ja vuorovaikutus yksinkertaisten tutkimusten suunnittelussa ja toteuttamisessa. Kokeellisessa työskentelyssä noudatetaan työturvallisuuslainsäädäntöä ja erityisesti nuoria työntekijöitä koskevia rajoituksia.

Oppimisympäristöissä käytetään tieto- ja viestintäteknologiaa luontevalla tavalla. Jotta fysiikan ja teknologian soveltamiseen voidaan tutustua monipuolisesti, koulun tilojen lisäksi hyödynnetään

paikallisia mahdollisuuksia kuten lähiympäristöä sekä yhteistyötä yritysten ja asiantuntijoiden kanssa.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki fysiikassa vuosiluokilla 7-9

Fysiikan tavoitteiden kannalta keskeistä on ohjata oppilaita itsenäiseen ja pitkäjänteiseen työskentelyyn sekä tunnistamaan oppimistapojaan. Käsitteiden omaksumista ja ymmärtämistä tuetaan, jotta oppilaille muodostuu käsitteistä selkeitä kokonaisuuksia. Kokeellisessa työskentelyssä oppilaita ohjataan turvalliseen ja sujuvaan työskentelyyn. Tutkimustehtävillä voidaan eriyttää opetusta, jolloin oppilaat voivat toimia erilaisissa rooleissa tai edetä yksilöllisesti ajattelutaitojen eri tasoille. Erilaisilla malleilla ja niiden käyttötavoilla voidaan myös haastaa oppilaiden kehittyviä abstraktin ajattelun taitoja. Ohjaus ja tuki, työtapojen valinta, osallisuus toiminnan suunnittelussa sekä onnistumisen kokemukset tukevat oppilaiden oppijaminäkuvan vahvistumista.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi fysiikassa vuosiluokilla 7-9

Työskentelyn jäsentäminen pienemmiksi kokonaisuuksiksi, projekteiksi tai kokeellisiksi töiksi, joilla on omat tavoitteensa ja arviointiperusteensa, tukee monipuolista arviointia. Kokeellisen työskentelyn arviointi voi edetä hierarkisesti työskentelyn, havainnoinnin ja mittaamisen perustaidoista ohjeistettuihin tutkimustehtäviin ja lopulta avoimiin tutkimuksiin. Oppilaita ohjataan tunnistamaan omia ennakkotietojaan, -taitojaan ja -käsityksiään. Työskentelyn etenemistä ohjataan rakentavan palautteen ja kysymysten avulla. Kannustava palaute tukee erityisesti tutkimisen taitojen kehittymistä ja motivaation rakentumista. Kokonaisuuksien lopussa arvioidaan asetettujen tavoitteiden saavuttamista ja suunnataan huomiota kohti uusia kehittämishaasteita. Arviointi perustuu monimuotoisten tuotosten lisäksi työskentelyn havainnointiin. Tuotosten sisällön lisäksi arvioidaan opiskeluprosessia ja työn eri vaiheita, kuten kysymysten muodostamista, aiheen rajaamista, tiedonhakua, näkökulmien perustelemista, käsitteiden käyttöä, ilmaisun selkeyttä ja työn loppuun saattamista. Oppilaiden itsearviointitaitoja ja vertaispalautteen antamisen ja vastaanottamisen taitoja kehitetään osana formatiivista arviointia. Opettajan ja oppilaiden välisiä keskusteluja voidaan käyttää arvioinnin tukena.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona fysiikan opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päättöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut fysiikan oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt fysiikan tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päättöarvosana on fysiikan tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan fysiikan oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päättöarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy fysiikan päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan.

Oppilaan työskentelyn ohjaamisella fysiikassa tarkoitetaan esimerkiksi suullisten lisäohjeiden antamista, ohjaavien kysymysten esittämistä, välineillä havainnollistamista tai vastaavien esimerkkien antamista työskentelyn aikana. Päättöarvioinnin kriteerien kuvaukset on kirjoitettu kumulatiivisesti, eli edellisen arvosanan osaaminen sisältyy seuraavan arvosanan osaamiseen, vaikkei tätä ole joka tavoitteen kohdalla erikseen kirjoitettu näkyviin.

Vantaan paikalliset tavoitteiden tarkennukset on laadittu yhdeksännelle luokalle huomioiden päättöarvioinnin kriteerit.

7

Vuosiluokan tavoitteet ja keskeiset sisällöt

T1 kannustaa ja innostaa oppilasta fysiikan opiskeluun

- Oppilas tutustuu arkeen liittyviin fysiikan ilmiöihin ja löytää kiinnostuksen kohteita

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan fysiikan opiskelusta osana oman oppimisensa arviointia.

S1 Luonnontieteellinen tutkimus

Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia sisältöjä tarkasti ohjeistettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimisprosessin vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyjen rakentamista, havainnointia ja mittaamista, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Ohjatut kokeelliset työt
    - Havainnointi
    - Tulosten esittäminen
- Tieto- ja viestintäteknologian hyödyntäminen
- Työturvallisuus

S2 Fysiikka omassa elämässä ja elinympäristössä

Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö. Tutustutaan sähkömagneettisen ja hiukkassäteilyn lajeihin. Joihinkin lämpöilmiöihin syvennytään kvalitatiivisella tasolla.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Omaan turvallisuuteen liittyviä ilmiöitä
    - Kuuleminen ja kuulonsuojelu
    - Näkö ja näönsuojelu
- Omaan elämään ja ympäristöön liittyviä fysiikan ilmiöitä
    - Optisia laitteita ja sovelluksia
- Joihinkin lämpöilmiöihin syventyminen
    - Esimerkiksi lämmön siirtyminen, lämpölaajeneminen, olomuodon muutokset tai lämpöenergian varastoituminen ilmiötasolla

- Paikalliset erityispiirteet
    - Esimerkiksi Vantaalla lentomelu

S3 Fysiikka yhteiskunnassa

Fysiikan ilmiöihin ja teknologisiin sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti yhteiskunnan toiminnan ja kehittymisen näkökulmista. Pääpaino on energiantuotannossa ja kestävässä energiavarojen käytössä. Tutustutaan erilaisiin koulutuspolkuihin ja ammatteihin, joissa tarvitaan fysiikan osaamista.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Tutustutaan erilaisiin ammatteihin, joissa tarvitaan fysiikan taitoja
- Ilmastonmuutos ja kestävä energiavarojen käyttö

S4 Fysiikka maailmankuvan rakentajana

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulevat esiin fysiikan luonne tieteenä, energian säilymisen periaate sekä maailmankaikkeuden rakenteet ja mittasuhteet. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen fysiikkaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Fysiikka tieteenä ja suureen käsite
- Tutustuminen fysiikkaan liittyviin uutisiin ja ajankohtaisiin ilmiöihin

T2 ohjata ja kannustaa oppilasta tunnistamaan omaa fysiikan osaamistaan, asettamaan tavoitteita omalle työskentelylleen sekä työskentelemään pitkäjänteisesti

- Oppilas osaa kuvata omaa osaamistaan opettajan antaman palautteen ja itsearvioinnin perusteella
- Oppilas työskentelee pitkäjänteisesti

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tavoitteellinen työskentely ja oppimaan oppimisen taidot	Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan fysiikan opiskelusta osana oman oppimisensa arviointia.

S1 Luonnontieteellinen tutkimus

Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia sisältöjä tarkasti ohjeistettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimisprosessin vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyjen rakentamista, havainnointia ja mittaamista, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Ohjatut kokeelliset työt
    - Havainnointi
    - Tulosten esittäminen
- Tieto- ja viestintäteknologian hyödyntäminen
- Työturvallisuus

S2 Fysiikka omassa elämässä ja elinympäristössä

Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö. Tutustutaan sähkömagneettisen ja hiukkassäteilyn lajeihin. Joihinkin lämpöilmiöihin syvennytään kvalitatiivisella tasolla.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Omaan turvallisuuteen liittyviä ilmiöitä
    - Kuuleminen ja kuulonsuojelu
    - Näkö ja näönsuojelu
- Omaan elämään ja ympäristöön liittyviä fysiikan ilmiöitä
    - Optisia laitteita ja sovelluksia
- Joihinkin lämpöilmiöihin syventyminen
    - Esimerkiksi lämmön siirtyminen, lämpölaajeneminen, olomuodon muutokset tai lämpöenergian varastoituminen ilmiötasolla
- Paikalliset erityispiirteet
    - Esimerkiksi Vantaalla lentomelu

S3 Fysiikka yhteiskunnassa

Fysiikan ilmiöihin ja teknologisiin sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti yhteiskunnan toiminnan ja kehittymisen näkökulmista. Pääpaino on energiantuotannossa ja kestävässä energiavarojen käytössä. Tutustutaan erilaisiin koulutuspolkuihin ja ammatteihin, joissa tarvitaan fysiikan osaamista.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Tutustutaan erilaisiin ammatteihin, joissa tarvitaan fysiikan taitoja
- Ilmastonmuutos ja kestävä energiavarojen käyttö

S4 Fysiikka maailmankuvan rakentajana

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulevat esiin fysiikan luonne tieteenä, energian säilymisen periaate sekä maailmankaikkeuden rakenteet ja mittasuhteet. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen fysiikkaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Fysiikka tieteenä ja suureen käsite
- Tutustuminen fysiikkaan liittyviin uutisiin ja ajankohtaisiin ilmiöihin

T3 ohjata oppilasta ymmärtämään fysiikan osaamisen merkitystä omassa elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa

- Oppilas osaa kuvata esimerkkien avulla, miten fysiikan tietoja ja taitoja tarvitaan erilaisissa tilanteissa
- Oppilas osaa kuvata fysiikan osaamisen merkitystä joissain ammateissa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa joidenkin ilmiöiden liittymisen fysiikkaan sekä fysiikan osaamisen merkityksen joissakin ammateissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa antaa esimerkkejä arkisista tilanteista, joissa tarvitaan fysiikan tietoja ja taitoja. Oppilas osaa nimetä ammatteja, joissa tarvitaan fysiikan osaamista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas selittää esimerkkien avulla, millaisista fysiikan tiedoista ja taidoista on hyötyä omassa elinympäristössä. Oppilas osaa antaa esimerkkejä fysiikan osaamisen merkityksestä eri ammateissa ja jatko-opinnoissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas selittää esimerkkien avulla, millaisista fysiikan tiedoista ja taidoista on hyötyä omassa elämässä ja yhteiskunnassa. Oppilas osaa perustella fysiikan osaamisen merkitystä eri ammateissa sekä jatko-opinnoissa.

S1 Luonnontieteellinen tutkimus

Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia sisältöjä tarkasti ohjeistettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimisprosessin vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyjen rakentamista, havainnointia ja mittaamista, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Ohjatut kokeelliset työt
  - Havainnointi
  - Tulosten esittäminen
- Tieto- ja viestintäteknologian hyödyntäminen
- Työturvallisuus

S2 Fysiikka omassa elämässä ja elinympäristössä

Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö. Tutustutaan sähkömagneettisen ja hiukkassäteilyn lajeihin. Joihinkin lämpöilmiöihin syvennytään kvalitatiivisella tasolla.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Omaan turvallisuuteen liittyviä ilmiöitä
    - Kuuleminen ja kuulonsuojelu
    - Näkö ja näönsuojelu
- Omaan elämään ja ympäristöön liittyviä fysiikan ilmiöitä
    - Optisia laitteita ja sovelluksia
- Joihinkin lämpöilmiöihin syventyminen
    - Esimerkiksi lämmön siirtyminen, lämpölaajeneminen, olomuodon muutokset tai lämpöenergian varastoituminen ilmiötasolla
- Paikalliset erityispiirteet
    - Esimerkiksi Vantaalla lentomelu

S3 Fysiikka yhteiskunnassa

Fysiikan ilmiöihin ja teknologisiin sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti yhteiskunnan toiminnan ja kehittymisen näkökulmista. Pääpaino on energiantuotannossa ja kestävässä energiavarojen käytössä. Tutustutaan erilaisiin koulutuspolkuihin ja ammatteihin, joissa tarvitaan fysiikan osaamista.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Tutustutaan erilaisiin ammatteihin, joissa tarvitaan fysiikan taitoja
- Ilmastonmuutos ja kestävä energiavarojen käyttö

S4 Fysiikka maailmankuvan rakentajana

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulevat esiin fysiikan luonne tieteenä, energian säilymisen periaate sekä maailmankaikkeuden rakenteet ja mittasuhteet. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen fysiikkaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Fysiikka tieteenä ja suureen käsite
- Tutustuminen fysiikkaan liittyviin uutisiin ja ajankohtaisiin ilmiöihin

T4 ohjata oppilasta käyttämään fysiikan osaamistaan kestävän tulevaisuuden rakentamisessa sekä arvioimaan omia valintojaan energiavarojen kestävän käytön kannalta

- Oppilas tutustuu kestävän kehityksen periaatteisiin
- Oppilas osaa tehdä ohjatusti oppilastöitä kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa antaa esimerkkejä omista valinnoistaan, joilla on merkitystä energiavarojen kestävän käytön kannalta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa antaa esimerkkejä tilanteista, joissa fysiikkaa tarvitaan kestävän tulevaisuuden rakentamisessa. Oppilas osaa nimetä joitakin hyviä ratkaisuja energiavarojen kestävän käytön kannalta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kuvata esimerkkien avulla, miten fysiikkaa käytetään kestävän tulevaisuuden rakentamisessa. Oppilas osaa vertailla erilaisia ratkaisuja energiavarojen kestävän käytön kannalta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas perustelee esimerkkien avulla, miten fysiikkaa käytetään kestävän tulevaisuuden rakentamisessa. Oppilas osaa selittää kestävän tulevaisuuden rakentamiseen liittyviä syy-seuraussuhteita ja perustella erilaisia ratkaisuja energiavarojen kestävän käytön kannalta.

S1 Luonnontieteellinen tutkimus

Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia sisältöjä tarkasti ohjeistettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimisprosessin vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyjen rakentamista, havainnointia ja mittaamista, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Ohjatut kokeelliset työt
    - Havainnointi
    - Tulosten esittäminen
- Tieto- ja viestintäteknologian hyödyntäminen
- Työturvallisuus

S2 Fysiikka omassa elämässä ja elinympäristössä

Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen

toimintaympäristö. Tutustutaan sähkömagneettisen ja hiukkassäteilyn lajeihin. Joihinkin lämpöilmiöihin syvennytään kvalitatiivisella tasolla.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Omaan turvallisuuteen liittyviä ilmiöitä
    - Kuuleminen ja kuulonsuojelu
    - Näkö ja näönsuojelu
- Omaan elämään ja ympäristöön liittyviä fysiikan ilmiöitä
    - Optisia laitteita ja sovelluksia
- Joihinkin lämpöilmiöihin syventyminen
    - Esimerkiksi lämmön siirtyminen, lämpölaajeneminen, olomuodon muutokset tai lämpöenergian varastoituminen ilmiötasolla
- Paikalliset erityispiirteet
    - Esimerkiksi Vantaalla lentomelu

S3 Fysiikka yhteiskunnassa

Fysiikan ilmiöihin ja teknologisiin sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti yhteiskunnan toiminnan ja kehittymisen näkökulmista. Pääpaino on energiantuotannossa ja kestävässä energiavarojen käytössä. Tutustutaan erilaisiin koulutuspolkuihin ja ammatteihin, joissa tarvitaan fysiikan osaamista.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Tutustutaan erilaisiin ammatteihin, joissa tarvitaan fysiikan taitoja
- Ilmastonmuutos ja kestävä energiavarojen käyttö

S4 Fysiikka maailmankuvan rakentajana

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulevat esiin fysiikan luonne tieteenä, energian säilymisen periaate sekä maailmankaikkeuden rakenteet ja mittasuhteet. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen fysiikkaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Fysiikka tieteenä ja suureen käsite
- Tutustuminen fysiikkaan liittyviin uutisiin ja ajankohtaisiin ilmiöihin

T5 kannustaa oppilasta muodostamaan kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä sekä kehittämään kysymyksiä edelleen tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohdiksi

- Oppilas harjoittelee tutkimuskysymysten tekemistä tarkasteltavasta ilmiöstä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa ilmiöitä, joihin liittyen voidaan kehittää tutkimuskysymyksiä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas muodostaa tarkasteltavaan aihepiiriin liittyviä yksinkertaisia kysymyksiä, joita voidaan kehittää tutkimusten lähtökohdiksi.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas muodostaa täsmennettyjä kysymyksiä tarkasteltavien ilmiöiden tutkimiseksi esimerkiksi rajaamalla muuttujia.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas muodostaa perusteltuja kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä tukeutumalla aikaisempaan tietoon ilmiöstä. Oppilas kehittää kysymyksiä tutkimusten tai muun toiminnan lähtökohdiksi.

S1 Luonnontieteellinen tutkimus

Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia sisältöjä tarkasti ohjeistettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimisprosessin vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyjen rakentamista, havainnointia ja mittaamista, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Ohjatut kokeelliset työt
    - Havainnointi
    - Tulosten esittäminen
- Tieto- ja viestintäteknologian hyödyntäminen
- Työturvallisuus

S2 Fysiikka omassa elämässä ja elinympäristössä

Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö. Tutustutaan sähkömagneettisen ja hiukkassäteilyn lajeihin. Joihinkin lämpöilmiöihin syvennytään kvalitatiivisella tasolla.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Omaan turvallisuuteen liittyviä ilmiöitä
    - Kuuleminen ja kuulonsuojelu
    - Näkö ja näönsuojelu
- Omaan elämään ja ympäristöön liittyviä fysiikan ilmiöitä
    - Optisia laitteita ja sovelluksia
- Joihinkin lämpöilmiöihin syventyminen

    - Esimerkiksi lämmön siirtyminen, lämpölaajeneminen, olomuodon muutokset tai lämpöenergian varastoituminen ilmiötasolla
- Paikalliset erityispiirteet
    - Esimerkiksi Vantaalla lentomelu

S3 Fysiikka yhteiskunnassa

Fysiikan ilmiöihin ja teknologisiin sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti yhteiskunnan toiminnan ja kehittymisen näkökulmista. Pääpaino on energiantuotannossa ja kestävässä energiavarojen käytössä. Tutustutaan erilaisiin koulutuspolkuihin ja ammatteihin, joissa tarvitaan fysiikan osaamista.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Tutustutaan erilaisiin ammatteihin, joissa tarvitaan fysiikan taitoja
- Ilmastonmuutos ja kestävä energiavarojen käyttö

S4 Fysiikka maailmankuvan rakentajana

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulevat esiin fysiikan luonne tieteenä, energian säilymisen periaate sekä maailmankaikkeuden rakenteet ja mittasuhteet. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen fysiikkaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Fysiikka tieteenä ja suureen käsite
- Tutustuminen fysiikkaan liittyviin uutisiin ja ajankohtaisiin ilmiöihin

T6 ohjata oppilasta toteuttamaan kokeellisia tutkimuksia yhteistyössä muiden kanssa sekä työskentelemään turvallisesti ja johdonmukaisesti

- Oppilas harjoittelee tekemään kokeellisen tutkimuksen eri vaiheita yhteistyössä muiden kanssa
- Oppilas harjoittelee työskentelemään turvallisesti ja ohjeita noudattaen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osallistuu kokeelliseen työskentelyyn havainnoimalla tutkimusten toteuttamista työturvallisuusnäkökohdat huomioon ottaen ja pystyy kertomaan havainnoistaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa tehdä havaintoja ja mittauksia suunnitelmaa noudattaen, tarvittaessa ohjatusti. Oppilas työskentelee turvallisesti muiden kanssa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas työskentelee turvallisesti sekä tekee havaintoja ja mittauksia ohjeiden tai suunnitelman mukaan. Oppilas työskentelee yhteistyössä muiden kanssa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas työskentelee turvallisesti ja johdonmukaisesti, tarvittaessa itsenäisesti, sekä tekee havaintoja ja mittauksia tarkoituksenmukaisesti. Oppilas osaa toteuttaa yhteistyössä erilaisia tutkimuksia ja tukee muita ryhmän jäseniä tarvittaessa.

S1 Luonnontieteellinen tutkimus

Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia sisältöjä tarkasti ohjeistettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimisprosessin vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyjen rakentamista, havainnointia ja mittaamista, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Ohjatut kokeelliset työt
    - Havainnointi
    - Tulosten esittäminen
- Tieto- ja viestintäteknologian hyödyntäminen
- Työturvallisuus

S2 Fysiikka omassa elämässä ja elinympäristössä

Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö. Tutustutaan sähkömagneettisen ja hiukkassäteilyn lajeihin. Joihinkin lämpöilmiöihin syvennytään kvalitatiivisella tasolla.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Omaan turvallisuuteen liittyviä ilmiöitä
    - Kuuleminen ja kuulonsuojelu
    - Näkö ja näönsuojelu

- Omaan elämään ja ympäristöön liittyviä fysiikan ilmiöitä
    - Optisia laitteita ja sovelluksia
- Joihinkin lämpöilmiöihin syventyminen
    - Esimerkiksi lämmön siirtyminen, lämpölaajeneminen, olomuodon muutokset tai lämpöenergian varastoituminen ilmiötasolla
- Paikalliset erityispiirteet
    - Esimerkiksi Vantaalla lentomelu

S3 Fysiikka yhteiskunnassa

Fysiikan ilmiöihin ja teknologisiin sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti yhteiskunnan toiminnan ja kehittymisen näkökulmista. Pääpaino on energiantuotannossa ja kestävässä energiavarojen käytössä. Tutustutaan erilaisiin koulutuspolkuihin ja ammatteihin, joissa tarvitaan fysiikan osaamista.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Tutustutaan erilaisiin ammatteihin, joissa tarvitaan fysiikan taitoja
- Ilmastonmuutos ja kestävä energiavarojen käyttö

S4 Fysiikka maailmankuvan rakentajana

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulevat esiin fysiikan luonne tieteenä, energian säilymisen periaate sekä maailmankaikkeuden rakenteet ja mittasuhteet. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen fysiikkaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Fysiikka tieteenä ja suureen käsite
- Tutustuminen fysiikkaan liittyviin uutisiin ja ajankohtaisiin ilmiöihin

T7 ohjata oppilasta käsittelemään, tulkitsemaan ja esittämään omien tutkimustensa tuloksia sekä arvioimaan niitä ja koko tutkimusprosessia

- Oppilas harjoittelee tutkimustulosten käsittelyä, esittämistä ja tulkintaa
- Oppilas osaa ohjatusti arvioida tuloksen suuruusluokan järkevyyttä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas kuvailee tehtyä tutkimusta ja sen tuloksia tukeutumalla tutkimuksessa kerättyyn tietoon tai tehtyihin havaintoihin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas käsittelee tutkimuksessa kerättyä tietoa, esittää tutkimusten tuloksia ohjeiden mukaisesti ja tekee yksinkertaisia johtopäätöksiä. Oppilas osaa antaa esimerkkejä tulosten oikeellisuuteen ja luotettavuuteen vaikuttavista tekijöistä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas käsittelee ja esittää tutkimusten tuloksia sekä tekee johtopäätöksiä. Oppilas osaa antaa esimerkkejä tulosten oikeellisuuteen ja luotettavuuteen sekä tutkimusprosessin toimivuuteen vaikuttavista tekijöistä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas käsittelee, tulkitsee ja esittää tutkimusten tuloksia fysiikalle ominaisella tavalla sekä perustelee tehtyjä johtopäätöksiä tukeutumalla tutkimuksissa saatuun aineistoon. Oppilas osaa arvioida sekä tuloksia että tutkimusprosessia.

S1 Luonnontieteellinen tutkimus

Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia sisältöjä tarkasti ohjeistettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimisprosessin vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyjen rakentamista, havainnointia ja mittaamista, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Ohjatut kokeelliset työt
    - Havainnointi
    - Tulosten esittäminen
- Tieto- ja viestintäteknologian hyödyntäminen
- Työturvallisuus

S2 Fysiikka omassa elämässä ja elinympäristössä

Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö. Tutustutaan sähkömagneettisen ja hiukkassäteilyn lajeihin. Joihinkin lämpöilmiöihin syvennytään kvalitatiivisella tasolla.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Omaan turvallisuuteen liittyviä ilmiöitä

    - Kuuleminen ja kuulonsuojelu
    - Näkö ja näönsuojelu
- Omaan elämään ja ympäristöön liittyviä fysiikan ilmiöitä
    - Optisia laitteita ja sovelluksia
- Joihinkin lämpöilmiöihin syventyminen
    - Esimerkiksi lämmön siirtyminen, lämpölaajeneminen, olomuodon muutokset tai lämpöenergian varastoituminen ilmiötasolla
- Paikalliset erityispiirteet
    - Esimerkiksi Vantaalla lentomelu

S3 Fysiikka yhteiskunnassa

Fysiikan ilmiöihin ja teknologisiin sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti yhteiskunnan toiminnan ja kehittymisen näkökulmista. Pääpaino on energiantuotannossa ja kestävässä energiavarojen käytössä. Tutustutaan erilaisiin koulutuspolkuihin ja ammatteihin, joissa tarvitaan fysiikan osaamista.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Tutustutaan erilaisiin ammatteihin, joissa tarvitaan fysiikan taitoja
- Ilmastonmuutos ja kestävä energiavarojen käyttö

S4 Fysiikka maailmankuvan rakentajana

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulevat esiin fysiikan luonne tieteenä, energian säilymisen periaate sekä maailmankaikkeuden rakenteet ja mittasuhteet. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen fysiikkaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Fysiikka tieteenä ja suureen käsite
- Tutustuminen fysiikkaan liittyviin uutisiin ja ajankohtaisiin ilmiöihin

T9 opastaa oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon ja mittaustulosten hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen sekä tukea oppilaan oppimista havainnollistavien simulaatioiden avulla

- Oppilas harjoittelee käyttämään tieto- ja viestintäteknologisia välineitä tai sovelluksia tiedon ja mittaustulosten hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen
- Oppilas harjoittelee havaintojen ja päätelmien tekemistä simulaatiosta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas käyttää ohjatusti tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon hankkimiseen. Oppilas tutustuu johonkin oppimista tukevaan simulaatioon.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon hankkimiseen ja esittämiseen ohjeiden mukaisesti. Oppilas osaa tehdä havaintoja simulaatiosta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas käyttää tieto- ja viestintäteknologisia välineitä tai sovelluksia tiedon ja mittaustulosten hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen. Oppilas osaa tehdä havaintoja ja johtopäätöksiä simulaatiosta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas käyttää tieto- ja viestintäteknologisia välineitä tai sovelluksia omatoimisesti tiedon ja mittaustulosten hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen. Oppilas osaa tehdä havaintoja ja johtopäätöksiä simulaatiosta. Oppilas osaa tehdä yleistyksiä simulaation avulla.

S1 Luonnontieteellinen tutkimus

Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia sisältöjä tarkasti ohjeistettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimisprosessin vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyjen rakentamista, havainnointia ja mittaamista, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Ohjatut kokeelliset työt
  - Havainnointi
  - Tulosten esittäminen
- Tieto- ja viestintäteknologian hyödyntäminen
- Työturvallisuus

S2 Fysiikka omassa elämässä ja elinympäristössä

Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö. Tutustutaan sähkömagneettisen ja hiukkassäteilyn lajeihin. Joihinkin lämpöilmiöihin syvennytään kvalitatiivisella tasolla.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Omaan turvallisuuteen liittyviä ilmiöitä

    - Kuuleminen ja kuulonsuojelu
    - Näkö ja näönsuojelu
- Omaan elämään ja ympäristöön liittyviä fysiikan ilmiöitä
    - Optisia laitteita ja sovelluksia
- Joihinkin lämpöilmiöihin syventyminen
    - Esimerkiksi lämmön siirtyminen, lämpölaajeneminen, olomuodon muutokset tai lämpöenergian varastoituminen ilmiötasolla
- Paikalliset erityispiirteet
    - Esimerkiksi Vantaalla lentomelu

S3 Fysiikka yhteiskunnassa

Fysiikan ilmiöihin ja teknologisiin sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti yhteiskunnan toiminnan ja kehittymisen näkökulmista. Pääpaino on energiantuotannossa ja kestävässä energiavarojen käytössä. Tutustutaan erilaisiin koulutuspolkuihin ja ammatteihin, joissa tarvitaan fysiikan osaamista.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Tutustutaan erilaisiin ammatteihin, joissa tarvitaan fysiikan taitoja
- Ilmastonmuutos ja kestävä energiavarojen käyttö

S4 Fysiikka maailmankuvan rakentajana

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulevat esiin fysiikan luonne tieteenä, energian säilymisen periaate sekä maailmankaikkeuden rakenteet ja mittasuhteet. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen fysiikkaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Fysiikka tieteenä ja suureen käsite
- Tutustuminen fysiikkaan liittyviin uutisiin ja ajankohtaisiin ilmiöihin

T10 ohjata oppilasta käyttämään fysiikan käsitteitä täsmällisesti sekä jäsentämään omia käsiterakenteitaan kohti luonnontieteellisten teorioiden mukaisia käsityksiä

- Oppilas oppii joitakin tarkasteltavaan ilmiöön liittyviä suureita ja keskeisiä käsitteitä sekä harjoittelee niiden käyttöä oikeissa asiayhteyksissä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas selittää fysiikan ilmiöitä käyttäen joitakin fysiikan käsitteitä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas selittää fysiikan ilmiöitä käyttäen fysiikan keskeisiä käsitteitä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas selittää fysiikan ilmiöitä käyttäen fysiikan keskeisiä käsitteitä. Oppilas osaa yhdistää toisiinsa ilmiön, siihen liittyvät ominaisuudet ja ominaisuuksia kuvaavat suureet.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas selittää fysiikan ilmiöitä käyttäen fysiikan keskeisiä käsitteitä täsmällisesti. Oppilas osaa yhdistää ilmiöihin liittyvät ominaisuudet ja ominaisuuksia kuvaavat suureet käsiterakenteeksi.

S1 Luonnontieteellinen tutkimus

Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia sisältöjä tarkasti ohjeistettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimisprosessin vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyjen rakentamista, havainnointia ja mittaamista, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Ohjatut kokeelliset työt
  - Havainnointi
  - Tulosten esittäminen
- Tieto- ja viestintäteknologian hyödyntäminen
- Työturvallisuus

S2 Fysiikka omassa elämässä ja elinympäristössä

Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö. Tutustutaan sähkömagneettisen ja hiukkassäteilyn lajeihin. Joihinkin lämpöilmiöihin syvennytään kvalitatiivisella tasolla.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Omaan turvallisuuteen liittyviä ilmiöitä
  - Kuuleminen ja kuulonsuojelu
  - Näkö ja näönsuojelu
- Omaan elämään ja ympäristöön liittyviä fysiikan ilmiöitä
  - Optisia laitteita ja sovelluksia
- Joihinkin lämpöilmiöihin syventyminen

    - Esimerkiksi lämmön siirtyminen, lämpölaajeneminen, olomuodon muutokset tai lämpöenergian varastoituminen ilmiötasolla
- Paikalliset erityispiirteet
    - Esimerkiksi Vantaalla lentomelu

S3 Fysiikka yhteiskunnassa

Fysiikan ilmiöihin ja teknologisiin sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti yhteiskunnan toiminnan ja kehittymisen näkökulmista. Pääpaino on energiantuotannossa ja kestävässä energiavarojen käytössä. Tutustutaan erilaisiin koulutuspolkuihin ja ammatteihin, joissa tarvitaan fysiikan osaamista.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Tutustutaan erilaisiin ammatteihin, joissa tarvitaan fysiikan taitoja
- Ilmastonmuutos ja kestävä energiavarojen käyttö

S4 Fysiikka maailmankuvan rakentajana

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulevat esiin fysiikan luonne tieteenä, energian säilymisen periaate sekä maailmankaikkeuden rakenteet ja mittasuhteet. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen fysiikkaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Fysiikka tieteenä ja suureen käsite
- Tutustuminen fysiikkaan liittyviin uutisiin ja ajankohtaisiin ilmiöihin

T11 ohjata oppilasta käyttämään erilaisia malleja ilmiöiden kuvaamisessa ja selittämisessä sekä ennusteiden tekemisessä

- Oppilas osaa käyttää yksinkertaisia malleja ja tehdä ennusteita

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä ilmiöiden kuvaamisessa käytetyistä malleista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas käyttää yksinkertaisia malleja ilmiöiden kuvaamiseen ja ennusteiden tekemiseen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas käyttää yksinkertaisia malleja ja tekee niiden pohjalta ennusteita sekä osaa selittää, miten malli on muodostettu mittaustuloksista. Oppilas osaa arvioida mallin suhdetta todellisuuteen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas käyttää malleja ja tekee niiden pohjalta ennusteita sekä osaa muodostaa mittaustuloksista yksinkertaisia malleja. Oppilas osaa arvioida mallin suhdetta todellisuuteen sekä mallin rajoituksia tai puutteita.

S1 Luonnontieteellinen tutkimus

Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia sisältöjä tarkasti ohjeistettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimisprosessin vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyjen rakentamista, havainnointia ja mittaamista, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Ohjatut kokeelliset työt
    - Havainnointi
    - Tulosten esittäminen
- Tieto- ja viestintäteknologian hyödyntäminen
- Työturvallisuus

S2 Fysiikka omassa elämässä ja elinympäristössä

Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö. Tutustutaan sähkömagneettisen ja hiukkassäteilyn lajeihin. Joihinkin lämpöilmiöihin syvennytään kvalitatiivisella tasolla.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Omaan turvallisuuteen liittyviä ilmiöitä
    - Kuuleminen ja kuulonsuojelu
    - Näkö ja näönsuojelu
- Omaan elämään ja ympäristöön liittyviä fysiikan ilmiöitä

    - Optisia laitteita ja sovelluksia
- Joihinkin lämpöilmiöihin syventyminen
    - Esimerkiksi lämmön siirtyminen, lämpölaajeneminen, olomuodon muutokset tai lämpöenergian varastoituminen ilmiötasolla
- Paikalliset erityispiirteet
    - Esimerkiksi Vantaalla lentomelu

S3 Fysiikka yhteiskunnassa

Fysiikan ilmiöihin ja teknologisiin sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti yhteiskunnan toiminnan ja kehittymisen näkökulmista. Pääpaino on energiantuotannossa ja kestävässä energiavarojen käytössä. Tutustutaan erilaisiin koulutuspolkuihin ja ammatteihin, joissa tarvitaan fysiikan osaamista.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Tutustutaan erilaisiin ammatteihin, joissa tarvitaan fysiikan taitoja
- Ilmastonmuutos ja kestävä energiavarojen käyttö

S4 Fysiikka maailmankuvan rakentajana

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulevat esiin fysiikan luonne tieteenä, energian säilymisen periaate sekä maailmankaikkeuden rakenteet ja mittasuhteet. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen fysiikkaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Fysiikka tieteenä ja suureen käsite
- Tutustuminen fysiikkaan liittyviin uutisiin ja ajankohtaisiin ilmiöihin

T12 ohjata oppilasta käyttämään ja arvioimaan kriittisesti eri tietolähteitä sekä ilmaisemaan ja perustelemaan erilaisia näkemyksiä fysiikalle ominaisella tavalla

- Oppilas harjoittelee tiedonhakua erilaisista tietolähteistä ja pohtii tietolähteiden luotettavuutta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas hakee tietoa erilaisista tietolähteistä ohjatusti.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas hakee tietoa erilaisista tietolähteistä. Oppilas osaa ilmaista erilaisia näkökulmia ja harjoittelee perustelemaan niitä fysiikalle ominaisella tavalla.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas hakee tietoa erilaisista tietolähteistä ja valitsee yleisesti luotettavina pidettyjä tietolähteitä. Oppilas osaa ilmaista ja perustella erilaisia näkökulmia fysiikalle ominaisella tavalla.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas hakee tietoa erilaisista tietolähteistä ja osaa pohtia tietolähteen luotettavuutta. Oppilas osaa ilmaista ja perustella erilaisia näkökulmia fysiikalle ominaisella tavalla sekä vertailla keskenään ristiriitaisia näkökulmia.

S1 Luonnontieteellinen tutkimus

Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia sisältöjä tarkasti ohjeistettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimisprosessin vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyjen rakentamista, havainnointia ja mittaamista, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Ohjatut kokeelliset työt
    - Havainnointi
    - Tulosten esittäminen
- Tieto- ja viestintäteknologian hyödyntäminen
- Työturvallisuus

S2 Fysiikka omassa elämässä ja elinympäristössä

Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö. Tutustutaan sähkömagneettisen ja hiukkassäteilyn lajeihin. Joihinkin lämpöilmiöihin syvennytään kvalitatiivisella tasolla.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Omaan turvallisuuteen liittyviä ilmiöitä
    - Kuuleminen ja kuulonsuojelu
    - Näkö ja näönsuojelu
- Omaan elämään ja ympäristöön liittyviä fysiikan ilmiöitä

    - Optisia laitteita ja sovelluksia
- Joihinkin lämpöilmiöihin syventyminen
    - Esimerkiksi lämmön siirtyminen, lämpölaajeneminen, olomuodon muutokset tai lämpöenergian varastoituminen ilmiötasolla
- Paikalliset erityispiirteet
    - Esimerkiksi Vantaalla lentomelu

S3 Fysiikka yhteiskunnassa

Fysiikan ilmiöihin ja teknologisiin sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti yhteiskunnan toiminnan ja kehittymisen näkökulmista. Pääpaino on energiantuotannossa ja kestävässä energiavarojen käytössä. Tutustutaan erilaisiin koulutuspolkuihin ja ammatteihin, joissa tarvitaan fysiikan osaamista.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Tutustutaan erilaisiin ammatteihin, joissa tarvitaan fysiikan taitoja
- Ilmastonmuutos ja kestävä energiavarojen käyttö

S4 Fysiikka maailmankuvan rakentajana

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulevat esiin fysiikan luonne tieteenä, energian säilymisen periaate sekä maailmankaikkeuden rakenteet ja mittasuhteet. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen fysiikkaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Fysiikka tieteenä ja suureen käsite
- Tutustuminen fysiikkaan liittyviin uutisiin ja ajankohtaisiin ilmiöihin

T13 ohjata oppilasta hahmottamaan luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa

- Oppilas harjoittelee ymmärtämään luonnontieteellisen tiedon luonnetta tutustumalla erilaisiin luonnontieteellisiin teksteihin ja tekemällä ohjatusti erilaisia kokeellisia töitä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa kokeellisuuden fysiikan tapana tuottaa luonnontieteellistä tietoa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa antaa esimerkkejä luonnontieteellisen tiedon kehittymisestä ja tieteellisistä tavoista tuottaa tietoa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kuvailla fysiikkaan liittyvien esimerkkien avulla luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä. Oppilas osaa kuvailla tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa selittää perustellen fysiikkaan liittyvien esimerkkien avulla luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä. Oppilas osaa selittää perustellen tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa.

S1 Luonnontieteellinen tutkimus

Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia sisältöjä tarkasti ohjeistettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimisprosessin vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyjen rakentamista, havainnointia ja mittaamista, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Ohjatut kokeelliset työt
  - Havainnointi
  - Tulosten esittäminen
- Tieto- ja viestintäteknologian hyödyntäminen
- Työturvallisuus

S2 Fysiikka omassa elämässä ja elinympäristössä

Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö. Tutustutaan sähkömagneettisen ja hiukkassäteilyn lajeihin. Joihinkin lämpöilmiöihin syvennytään kvalitatiivisella tasolla.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Omaan turvallisuuteen liittyviä ilmiöitä
  - Kuuleminen ja kuulonsuojelu
  - Näkö ja näönsuojelu
- Omaan elämään ja ympäristöön liittyviä fysiikan ilmiöitä
  - Optisia laitteita ja sovelluksia
- Joihinkin lämpöilmiöihin syventyminen

- Esimerkiksi lämmön siirtyminen, lämpölaajeneminen, olomuodon muutokset tai lämpöenergian varastoituminen ilmiötasolla
- Paikalliset erityispiirteet
  - Esimerkiksi Vantaalla lentomelu

S3 Fysiikka yhteiskunnassa

Fysiikan ilmiöihin ja teknologisiin sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti yhteiskunnan toiminnan ja kehittymisen näkökulmista. Pääpaino on energiantuotannossa ja kestävässä energiavarojen käytössä. Tutustutaan erilaisiin koulutuspolkuihin ja ammatteihin, joissa tarvitaan fysiikan osaamista.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Tutustutaan erilaisiin ammatteihin, joissa tarvitaan fysiikan taitoja
- Ilmastonmuutos ja kestävä energiavarojen käyttö

S4 Fysiikka maailmankuvan rakentajana

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulevat esiin fysiikan luonne tieteenä, energian säilymisen periaate sekä maailmankaikkeuden rakenteet ja mittasuhteet. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen fysiikkaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Fysiikka tieteenä ja suureen käsite
- Tutustuminen fysiikkaan liittyviin uutisiin ja ajankohtaisiin ilmiöihin

T15 ohjata oppilasta soveltamaan fysiikan tietojaan ja taitojaan monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa sekä tarjota mahdollisuuksia tutustua fysiikan soveltamiseen erilaisissa tilanteissa kuten luonnossa, elinkeinoelämässä, järjestöissä tai tiedeyhteisöissä

- Oppilas osaa käyttää fysiikan tietojaan ja taitojaan monialaisessa oppimiskokonaisuudessa tai tilanteessa, jossa fysiikkaa sovelletaan eri ympäristössä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tietojen ja taitojen soveltaminen eri tilanteissa	Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Arvioitava osaaminen sisältyy muiden tavoitteiden osaamisen kuvauksiin.

S1 Luonnontieteellinen tutkimus

Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia sisältöjä tarkasti ohjeistettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimisprosessin vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyjen rakentamista, havainnointia ja mittaamista, tulosten koontia ja

käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Ohjatut kokeelliset työt
    - Havainnointi
    - Tulosten esittäminen
- Tieto- ja viestintäteknologian hyödyntäminen
- Työturvallisuus

S2 Fysiikka omassa elämässä ja elinympäristössä

Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö. Tutustutaan sähkömagneettisen ja hiukkassäteilyn lajeihin. Joihinkin lämpöilmiöihin syvennytään kvalitatiivisella tasolla.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Omaan turvallisuuteen liittyviä ilmiöitä
    - Kuuleminen ja kuulonsuojelu
    - Näkö ja näönsuojelu
- Omaan elämään ja ympäristöön liittyviä fysiikan ilmiöitä
    - Optisia laitteita ja sovelluksia
- Joihinkin lämpöilmiöihin syventyminen
    - Esimerkiksi lämmön siirtyminen, lämpölaajeneminen, olomuodon muutokset tai lämpöenergian varastoituminen ilmiötasolla
- Paikalliset erityispiirteet
    - Esimerkiksi Vantaalla lentomelu

S3 Fysiikka yhteiskunnassa

Fysiikan ilmiöihin ja teknologisiin sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti yhteiskunnan toiminnan ja kehittymisen näkökulmista. Pääpaino on energiantuotannossa ja kestävässä energiavarojen käytössä. Tutustutaan erilaisiin koulutuspolkuihin ja ammatteihin, joissa tarvitaan fysiikan osaamista.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Tutustutaan erilaisiin ammatteihin, joissa tarvitaan fysiikan taitoja
- Ilmastonmuutos ja kestävä energiavarojen käyttö

S4 Fysiikka maailmankuvan rakentajana

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulevat esiin fysiikan luonne tieteenä, energian säilymisen periaate sekä maailmankaikkeuden rakenteet ja mittasuhteet. Sisältöihin kuuluvat myös

tutustuminen fysiikkaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Fysiikka tieteenä ja suureen käsite
- Tutustuminen fysiikkaan liittyviin uutisiin ja ajankohtaisiin ilmiöihin

8

Vuosiluokan tavoitteet ja keskeiset sisällöt

T1 kannustaa ja innostaa oppilasta fysiikan opiskeluun

- Oppilas tutustuu arkeen liittyviin fysiikan ilmiöihin ja löytää kiinnostuksen kohteita

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan fysiikan opiskelusta osana oman oppimisensa arviointia.

S1 Luonnontieteellinen tutkimus

Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia sisältöjä tarkasti ohjeistettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimisprosessin vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyjen rakentamista, havainnointia ja mittaamista, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Luonnontieteellinen kokeellinen työ
    - Ohjattu suunnittelu
    - Havainnointi ja mittaaminen
    - Tulosten arviointi ja esittäminen
- Tieto- ja viestintäteknologian hyödyntäminen

S2 Fysiikka omassa elämässä ja elinympäristössä

Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö. Tutustutaan sähkömagneettisen ja hiukkassäteilyn lajeihin. Joihinkin lämpöilmiöihin syvennytään kvalitatiivisella tasolla.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Omaan elämään ja ympäristöön liittyviä ilmiöitä
    - Esimerkiksi tiheys, paine, tasapaino ja liikenneturvallisuus

S3 Fysiikka yhteiskunnassa

Fysiikan ilmiöihin ja teknologisiin sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti yhteiskunnan toiminnan ja kehittymisen näkökulmista. Pääpaino on energiantuotannossa ja kestävässä energiavarojen käytössä. Tutustutaan erilaisiin koulutuspolkuihin ja ammatteihin, joissa tarvitaan fysiikan osaamista.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Joidenkin mekaniikan yksinkertaisten sovellusten vaikutus yhteiskunnan toimintaan ja kehittymiseen

S4 Fysiikka maailmankuvan rakentajana

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulevat esiin fysiikan luonne tieteenä, energian säilymisen periaate sekä maailmankaikkeuden rakenteet ja mittasuhteet. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen fysiikkaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Energian säilymisen periaate
- Tutustuminen fysiikkaan liittyviin uutisiin ja ajankohtaisiin ilmiöihin sekä sovelluksiin tai nykypäivän tutkimukseen

S5 Vuorovaikutus ja liike

Sisällöt liittyvät erilaisiin vuorovaikutuksiin ja kappaleiden liiketiloihin. Kahden kappaleen vuorovaikutustilanteista siirrytään yhteen kappaleeseen vaikuttaviin voimiin ja niiden vaikutukseen kappaleen liikkeeseen. Liiketilaa kuvataan tasaisen ja muuttuvan liikkeen malleilla myös kvantitatiivisesti. Mekaaninen työ ja teho kytketään kvalitatiivisesti energiaan.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Vuorovaikutus ja voima
    - Yhteen kappaleeseen vaikuttavat voimat
    - Voimien vaikutus kappaleen liikkeeseen
- Tasainen ja muuttuva liike
    - Liikkeen kuvaaminen malleilla ja kuvaajien tulkitseminen
    - Liikkeen laskennallinen käsittely
- Mekaaninen työ ja teho

T2 ohjata ja kannustaa oppilasta tunnistamaan omaa fysiikan osaamistaan, asettamaan tavoitteita omalle työskentelylleen sekä työskentelemään pitkäjänteisesti

- Oppilas harjoittelee omien tavoitteiden asettamista ja työskentelee niiden saavuttamiseksi
- Oppilas osaa kuvata omaa osaamistaan opettajan antaman palautteen ja itsearvioinnin perusteella
- Oppilas työskentelee pitkäjänteisesti

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tavoitteellinen työskentely ja oppimaan oppimisen taidot	Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan fysiikan opiskelusta osana oman oppimisensa arviointia.

S1 Luonnontieteellinen tutkimus

Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia sisältöjä tarkasti ohjeistettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimisprosessin vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyjen rakentamista, havainnointia ja mittaamista, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Luonnontieteellinen kokeellinen työ
    - Ohjattu suunnittelu
    - Havainnointi ja mittaaminen
    - Tulosten arviointi ja esittäminen
- Tieto- ja viestintäteknologian hyödyntäminen

S2 Fysiikka omassa elämässä ja elinympäristössä

Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö. Tutustutaan sähkömagneettisen ja hiukkassäteilyn lajeihin. Joihinkin lämpöilmiöihin syvennytään kvalitatiivisella tasolla.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Omaan elämään ja ympäristöön liittyviä ilmiöitä
    - Esimerkiksi tiheys, paine, tasapaino ja liikenneturvallisuus

S3 Fysiikka yhteiskunnassa

Fysiikan ilmiöihin ja teknologisiin sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti yhteiskunnan toiminnan ja kehittymisen näkökulmista. Pääpaino on energiantuotannossa ja kestävässä energiavarojen käytössä. Tutustutaan erilaisiin koulutuspolkuihin ja ammatteihin, joissa tarvitaan fysiikan osaamista.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Joidenkin mekaniikan yksinkertaisten sovellusten vaikutus yhteiskunnan toimintaan ja kehittymiseen

S4 Fysiikka maailmankuvan rakentajana

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulevat esiin fysiikan luonne tieteenä, energian säilymisen periaate sekä maailmankaikkeuden rakenteet ja mittasuhteet. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen fysiikkaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Energian säilymisen periaate
- Tutustuminen fysiikkaan liittyviin uutisiin ja ajankohtaisiin ilmiöihin sekä sovelluksiin tai nykypäivän tutkimukseen

S5 Vuorovaikutus ja liike

Sisällöt liittyvät erilaisiin vuorovaikutuksiin ja kappaleiden liiketiloihin. Kahden kappaleen vuorovaikutustilanteista siirrytään yhteen kappaleeseen vaikuttaviin voimiin ja niiden vaikutukseen kappaleen liikkeeseen. Liiketilaa kuvataan tasaisen ja muuttuvan liikkeen malleilla myös kvantitatiivisesti. Mekaaninen työ ja teho kytketään kvalitatiivisesti energiaan.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Vuorovaikutus ja voima
    - Yhteen kappaleeseen vaikuttavat voimat
    - Voimien vaikutus kappaleen liikkeeseen
- Tasainen ja muuttuva liike
    - Liikkeen kuvaaminen malleilla ja kuvaajien tulkitseminen
    - Liikkeen laskennallinen käsittely
- Mekaaninen työ ja teho

T3 ohjata oppilasta ymmärtämään fysiikan osaamisen merkitystä omassa elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa

- Oppilas osaa kuvata esimerkkien avulla, miten fysiikan tietoja ja taitoja tarvitaan erilaisissa tilanteissa
- Oppilas osaa kuvata fysiikan osaamisen merkitystä joissain ammateissa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa joidenkin ilmiöiden liittymisen fysiikkaan sekä fysiikan osaamisen merkityksen joissakin ammateissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa antaa esimerkkejä arkisista tilanteista, joissa tarvitaan fysiikan tietoja ja taitoja. Oppilas osaa nimetä ammatteja, joissa tarvitaan fysiikan osaamista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas selittää esimerkkien avulla, millaisista fysiikan tiedoista ja taidoista on hyötyä omassa elinympäristössä. Oppilas osaa antaa esimerkkejä fysiikan osaamisen merkityksestä eri ammateissa ja jatko-opinnoissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas selittää esimerkkien avulla, millaisista fysiikan tiedoista ja taidoista on hyötyä omassa elämässä ja yhteiskunnassa. Oppilas osaa perustella fysiikan osaamisen merkitystä eri ammateissa sekä jatko-opinnoissa.

S1 Luonnontieteellinen tutkimus

Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia sisältöjä tarkasti ohjeistettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimisprosessin vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyjen rakentamista, havainnointia ja mittaamista, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Luonnontieteellinen kokeellinen työ
    - Ohjattu suunnittelu
    - Havainnointi ja mittaaminen
    - Tulosten arviointi ja esittäminen
- Tieto- ja viestintäteknologian hyödyntäminen

S2 Fysiikka omassa elämässä ja elinympäristössä

Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö. Tutustutaan sähkömagneettisen ja hiukkassäteilyn lajeihin. Joihinkin lämpöilmiöihin syvennytään kvalitatiivisella tasolla.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Omaan elämään ja ympäristöön liittyviä ilmiöitä
    - Esimerkiksi tiheys, paine, tasapaino ja liikenneturvallisuus

S3 Fysiikka yhteiskunnassa

Fysiikan ilmiöihin ja teknologisiin sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti yhteiskunnan toiminnan ja kehittymisen näkökulmista. Pääpaino on energiantuotannossa ja kestävässä energiavarojen käytössä. Tutustutaan erilaisiin koulutuspolkuihin ja ammatteihin, joissa tarvitaan fysiikan osaamista.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Joidenkin mekaniikan yksinkertaisten sovellusten vaikutus yhteiskunnan toimintaan ja kehittymiseen

S4 Fysiikka maailmankuvan rakentajana

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulevat esiin fysiikan luonne tieteenä, energian säilymisen periaate sekä maailmankaikkeuden rakenteet ja mittasuhteet. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen fysiikkaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Energian säilymisen periaate
- Tutustuminen fysiikkaan liittyviin uutisiin ja ajankohtaisiin ilmiöihin sekä sovelluksiin tai nykypäivän tutkimukseen

S5 Vuorovaikutus ja liike

Sisällöt liittyvät erilaisiin vuorovaikutuksiin ja kappaleiden liiketiloihin. Kahden kappaleen vuorovaikutustilanteista siirrytään yhteen kappaleeseen vaikuttaviin voimiin ja niiden vaikutukseen kappaleen liikkeeseen. Liiketilaa kuvataan tasaisen ja muuttuvan liikkeen malleilla myös kvantitatiivisesti. Mekaaninen työ ja teho kytketään kvalitatiivisesti energiaan.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Vuorovaikutus ja voima
    - Yhteen kappaleeseen vaikuttavat voimat
    - Voimien vaikutus kappaleen liikkeeseen
- Tasainen ja muuttuva liike
    - Liikkeen kuvaaminen malleilla ja kuvaajien tulkitseminen
    - Liikkeen laskennallinen käsittely
- Mekaaninen työ ja teho

T4 ohjata oppilasta käyttämään fysiikan osaamistaan kestävän tulevaisuuden rakentamisessa sekä arvioimaan omia valintojaan energiavarojen kestävän käytön kannalta

- Oppilas osaa tehdä oppilastöitä kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa antaa esimerkkejä omista valinnoistaan, joilla on merkitystä energiavarojen kestävän käytön kannalta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa antaa esimerkkejä tilanteista, joissa fysiikkaa tarvitaan kestävän tulevaisuuden rakentamisessa. Oppilas osaa nimetä joitakin hyviä ratkaisuja energiavarojen kestävän käytön kannalta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kuvata esimerkkien avulla, miten fysiikkaa käytetään kestävän tulevaisuuden rakentamisessa. Oppilas osaa vertailla erilaisia ratkaisuja energiavarojen kestävän käytön kannalta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas perustelee esimerkkien avulla, miten fysiikkaa käytetään kestävän tulevaisuuden rakentamisessa. Oppilas osaa selittää kestävän tulevaisuuden rakentamiseen liittyviä syy-seuraussuhteita ja perustella erilaisia ratkaisuja energiavarojen kestävän käytön kannalta.

S1 Luonnontieteellinen tutkimus

Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia sisältöjä tarkasti ohjeistettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimisprosessin vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyjen rakentamista, havainnointia ja mittaamista, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Luonnontieteellinen kokeellinen työ
    - Ohjattu suunnittelu
    - Havainnointi ja mittaaminen
    - Tulosten arviointi ja esittäminen
- Tieto- ja viestintäteknologian hyödyntäminen

S2 Fysiikka omassa elämässä ja elinympäristössä

Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö. Tutustutaan sähkömagneettisen ja hiukkassäteilyn lajeihin. Joihinkin lämpöilmiöihin syvennytään kvalitatiivisella tasolla.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Omaan elämään ja ympäristöön liittyviä ilmiöitä

- Esimerkiksi tiheys, paine, tasapaino ja liikenneturvallisuus

S3 Fysiikka yhteiskunnassa

Fysiikan ilmiöihin ja teknologisiin sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti yhteiskunnan toiminnan ja kehittymisen näkökulmista. Pääpaino on energiantuotannossa ja kestävässä energiavarojen käytössä. Tutustutaan erilaisiin koulutuspolkuihin ja ammatteihin, joissa tarvitaan fysiikan osaamista.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Joidenkin mekaniikan yksinkertaisten sovellusten vaikutus yhteiskunnan toimintaan ja kehittymiseen

S4 Fysiikka maailmankuvan rakentajana

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulevat esiin fysiikan luonne tieteenä, energian säilymisen periaate sekä maailmankaikkeuden rakenteet ja mittasuhteet. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen fysiikkaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Energian säilymisen periaate
- Tutustuminen fysiikkaan liittyviin uutisiin ja ajankohtaisiin ilmiöihin sekä sovelluksiin tai nykypäivän tutkimukseen

S5 Vuorovaikutus ja liike

Sisällöt liittyvät erilaisiin vuorovaikutuksiin ja kappaleiden liiketiloihin. Kahden kappaleen vuorovaikutustilanteista siirrytään yhteen kappaleeseen vaikuttaviin voimiin ja niiden vaikutukseen kappaleen liikkeeseen. Liiketilaa kuvataan tasaisen ja muuttuvan liikkeen malleilla myös kvantitatiivisesti. Mekaaninen työ ja teho kytketään kvalitatiivisesti energiaan.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Vuorovaikutus ja voima
  - Yhteen kappaleeseen vaikuttavat voimat
  - Voimien vaikutus kappaleen liikkeeseen
- Tasainen ja muuttuva liike
  - Liikkeen kuvaaminen malleilla ja kuvaajien tulkitseminen
  - Liikkeen laskennallinen käsittely
- Mekaaninen työ ja teho

T5 kannustaa oppilasta muodostamaan kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä sekä kehittämään kysymyksiä edelleen tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohdiksi

- Oppilas osaa ohjatusti muodostaa tutkimuskysymyksiä tarkasteltavasta ilmiöstä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa ilmiöitä, joihin liittyen voidaan kehittää tutkimuskysymyksiä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas muodostaa tarkasteltavaan aihepiiriin liittyviä yksinkertaisia kysymyksiä, joita voidaan kehittää tutkimusten lähtökohdiksi.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas muodostaa täsmennettyjä kysymyksiä tarkasteltavien ilmiöiden tutkimiseksi esimerkiksi rajaamalla muuttujia.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas muodostaa perusteltuja kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä tukeutumalla aikaisempaan tietoon ilmiöstä. Oppilas kehittää kysymyksiä tutkimusten tai muun toiminnan lähtökohdiksi.

S1 Luonnontieteellinen tutkimus

Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia sisältöjä tarkasti ohjeistettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimisprosessin vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyjen rakentamista, havainnointia ja mittaamista, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Luonnontieteellinen kokeellinen työ
    - Ohjattu suunnittelu
    - Havainnointi ja mittaaminen
    - Tulosten arviointi ja esittäminen
- Tieto- ja viestintäteknologian hyödyntäminen

S2 Fysiikka omassa elämässä ja elinympäristössä

Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö. Tutustutaan sähkömagneettisen ja hiukkassäteilyn lajeihin. Joihinkin lämpöilmiöihin syvennytään kvalitatiivisella tasolla.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Omaan elämään ja ympäristöön liittyviä ilmiöitä
    - Esimerkiksi tiheys, paine, tasapaino ja liikenneturvallisuus

S3 Fysiikka yhteiskunnassa

Fysiikan ilmiöihin ja teknologisiin sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti yhteiskunnan toiminnan ja kehittymisen näkökulmista. Pääpaino on energiantuotannossa ja kestävässä

energiavarojen käytössä. Tutustutaan erilaisiin koulutuspolkuihin ja ammatteihin, joissa tarvitaan fysiikan osaamista.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Joidenkin mekaniikan yksinkertaisten sovellusten vaikutus yhteiskunnan toimintaan ja kehittymiseen

S4 Fysiikka maailmankuvan rakentajana

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulevat esiin fysiikan luonne tieteenä, energian säilymisen periaate sekä maailmankaikkeuden rakenteet ja mittasuhteet. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen fysiikkaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Energian säilymisen periaate
- Tutustuminen fysiikkaan liittyviin uutisiin ja ajankohtaisiin ilmiöihin sekä sovelluksiin tai nykypäivän tutkimukseen

S5 Vuorovaikutus ja liike

Sisällöt liittyvät erilaisiin vuorovaikutuksiin ja kappaleiden liiketiloihin. Kahden kappaleen vuorovaikutustilanteista siirrytään yhteen kappaleeseen vaikuttaviin voimiin ja niiden vaikutukseen kappaleen liikkeeseen. Liiketilaa kuvataan tasaisen ja muuttuvan liikkeen malleilla myös kvantitatiivisesti. Mekaaninen työ ja teho kytketään kvalitatiivisesti energiaan.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Vuorovaikutus ja voima
    - Yhteen kappaleeseen vaikuttavat voimat
    - Voimien vaikutus kappaleen liikkeeseen
- Tasainen ja muuttuva liike
    - Liikkeen kuvaaminen malleilla ja kuvaajien tulkitseminen
    - Liikkeen laskennallinen käsittely
- Mekaaninen työ ja teho

T6 ohjata oppilasta toteuttamaan kokeellisia tutkimuksia yhteistyössä muiden kanssa sekä työskentelemään turvallisesti ja johdonmukaisesti

- Oppilas osaa työskennellä turvallisesti sekä tehdä havaintoja ja mittauksia ohjeiden tai suunnitelman mukaan ohjatusti
- Oppilas osaa toteuttaa yhteistyössä muiden kanssa pienimuotoisen tutkimuksen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osallistuu kokeelliseen työskentelyyn havainnoimalla tutkimusten toteuttamista työturvallisuusnäkökohdat huomioon ottaen ja pystyy kertomaan havainnoistaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa tehdä havaintoja ja mittauksia suunnitelmaa noudattaen, tarvittaessa ohjatusti. Oppilas työskentelee turvallisesti muiden kanssa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas työskentelee turvallisesti sekä tekee havaintoja ja mittauksia ohjeiden tai suunnitelman mukaan. Oppilas työskentelee yhteistyössä muiden kanssa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas työskentelee turvallisesti ja johdonmukaisesti, tarvittaessa itsenäisesti, sekä tekee havaintoja ja mittauksia tarkoituksenmukaisesti. Oppilas osaa toteuttaa yhteistyössä erilaisia tutkimuksia ja tukee muita ryhmän jäseniä tarvittaessa.

S1 Luonnontieteellinen tutkimus

Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia sisältöjä tarkasti ohjeistettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimisprosessin vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyjen rakentamista, havainnointia ja mittaamista, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Luonnontieteellinen kokeellinen työ
    - Ohjattu suunnittelu
    - Havainnointi ja mittaaminen
    - Tulosten arviointi ja esittäminen
- Tieto- ja viestintäteknologian hyödyntäminen

S2 Fysiikka omassa elämässä ja elinympäristössä

Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö. Tutustutaan sähkömagneettisen ja hiukkassäteilyn lajeihin. Joihinkin lämpöilmiöihin syvennytään kvalitatiivisella tasolla.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Omaan elämään ja ympäristöön liittyviä ilmiöitä
    - Esimerkiksi tiheys, paine, tasapaino ja liikenneturvallisuus

S3 Fysiikka yhteiskunnassa

Fysiikan ilmiöihin ja teknologisiin sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti yhteiskunnan toiminnan ja kehittymisen näkökulmista. Pääpaino on energiantuotannossa ja kestävässä energiavarojen käytössä. Tutustutaan erilaisiin koulutuspolkuihin ja ammatteihin, joissa tarvitaan fysiikan osaamista.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Joidenkin mekaniikan yksinkertaisten sovellusten vaikutus yhteiskunnan toimintaan ja kehittymiseen

S4 Fysiikka maailmankuvan rakentajana

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulevat esiin fysiikan luonne tieteenä, energian säilymisen periaate sekä maailmankaikkeuden rakenteet ja mittasuhteet. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen fysiikkaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Energian säilymisen periaate
- Tutustuminen fysiikkaan liittyviin uutisiin ja ajankohtaisiin ilmiöihin sekä sovelluksiin tai nykypäivän tutkimukseen

S5 Vuorovaikutus ja liike

Sisällöt liittyvät erilaisiin vuorovaikutuksiin ja kappaleiden liiketiloihin. Kahden kappaleen vuorovaikutustilanteista siirrytään yhteen kappaleeseen vaikuttaviin voimiin ja niiden vaikutukseen kappaleen liikkeeseen. Liiketilaa kuvataan tasaisen ja muuttuvan liikkeen malleilla myös kvantitatiivisesti. Mekaaninen työ ja teho kytketään kvalitatiivisesti energiaan.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Vuorovaikutus ja voima
    - Yhteen kappaleeseen vaikuttavat voimat
    - Voimien vaikutus kappaleen liikkeeseen
- Tasainen ja muuttuva liike
    - Liikkeen kuvaaminen malleilla ja kuvaajien tulkitseminen
    - Liikkeen laskennallinen käsittely
- Mekaaninen työ ja teho

T7 ohjata oppilasta käsittelemään, tulkitsemaan ja esittämään omien tutkimustensa tuloksia sekä arvioimaan niitä ja koko tutkimusprosessia

- Oppilas osaa ohjatusti käsitellä, tulkita ja esittää tutkimuksen tuloksia
- Oppilas osaa arvioida tuloksen suuruusluokan järkevyyttä
- Oppilas osaa ohjatusti arvioida tutkimusprosessin toimivuutta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas kuvailee tehtyä tutkimusta ja sen tuloksia tukeutumalla tutkimuksessa kerättyyn tietoon tai tehtyihin havaintoihin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas käsittelee tutkimuksessa kerättyä tietoa, esittää tutkimusten tuloksia ohjeiden mukaisesti ja tekee yksinkertaisia johtopäätöksiä. Oppilas osaa antaa esimerkkejä tulosten oikeellisuuteen ja luotettavuuteen vaikuttavista tekijöistä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas käsittelee ja esittää tutkimusten tuloksia sekä tekee johtopäätöksiä. Oppilas osaa antaa esimerkkejä tulosten oikeellisuuteen ja luotettavuuteen sekä tutkimusprosessin toimivuuteen vaikuttavista tekijöistä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas käsittelee, tulkitsee ja esittää tutkimusten tuloksia fysiikalle ominaisella tavalla sekä perustelee tehtyjä johtopäätöksiä tukeutumalla tutkimuksissa saatuun aineistoon. Oppilas osaa arvioida sekä tuloksia että tutkimusprosessia.

S1 Luonnontieteellinen tutkimus

Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia sisältöjä tarkasti ohjeistettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimisprosessin vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyjen rakentamista, havainnointia ja mittaamista, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Luonnontieteellinen kokeellinen työ
    - Ohjattu suunnittelu
    - Havainnointi ja mittaaminen
    - Tulosten arviointi ja esittäminen
- Tieto- ja viestintäteknologian hyödyntäminen

S2 Fysiikka omassa elämässä ja elinympäristössä

Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö. Tutustutaan sähkömagneettisen ja hiukkassäteilyn lajeihin. Joihinkin lämpöilmiöihin syvennytään kvalitatiivisella tasolla.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Omaan elämään ja ympäristöön liittyviä ilmiöitä
    - Esimerkiksi tiheys, paine, tasapaino ja liikenneturvallisuus

S3 Fysiikka yhteiskunnassa

Fysiikan ilmiöihin ja teknologisiin sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti yhteiskunnan toiminnan ja kehittymisen näkökulmista. Pääpaino on energiantuotannossa ja kestävässä energiavarojen käytössä. Tutustutaan erilaisiin koulutuspolkuihin ja ammatteihin, joissa tarvitaan fysiikan osaamista.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Joidenkin mekaniikan yksinkertaisten sovellusten vaikutus yhteiskunnan toimintaan ja kehittymiseen

S4 Fysiikka maailmankuvan rakentajana

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulevat esiin fysiikan luonne tieteenä, energian säilymisen periaate sekä maailmankaikkeuden rakenteet ja mittasuhteet. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen fysiikkaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Energian säilymisen periaate
- Tutustuminen fysiikkaan liittyviin uutisiin ja ajankohtaisiin ilmiöihin sekä sovelluksiin tai nykypäivän tutkimukseen

S5 Vuorovaikutus ja liike

Sisällöt liittyvät erilaisiin vuorovaikutuksiin ja kappaleiden liiketiloihin. Kahden kappaleen vuorovaikutustilanteista siirrytään yhteen kappaleeseen vaikuttaviin voimiin ja niiden vaikutukseen kappaleen liikkeeseen. Liiketilaa kuvataan tasaisen ja muuttuvan liikkeen malleilla myös kvantitatiivisesti. Mekaaninen työ ja teho kytketään kvalitatiivisesti energiaan.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Vuorovaikutus ja voima
    - Yhteen kappaleeseen vaikuttavat voimat
    - Voimien vaikutus kappaleen liikkeeseen
- Tasainen ja muuttuva liike
    - Liikkeen kuvaaminen malleilla ja kuvaajien tulkitseminen
    - Liikkeen laskennallinen käsittely
- Mekaaninen työ ja teho

T8 ohjata oppilasta ymmärtämään teknologisten sovellusten toimintaperiaatteita ja merkitystä sekä innostaa osallistumaan yksinkertaisten teknologisten ratkaisujen ideointiin, suunnitteluun, kehittämiseen ja soveltamiseen yhteistyössä muiden kanssa

- Oppilas tutustuu fysiikan soveltamiseen teknologiassa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa teknologisten sovellusten merkityksen omassa elämässään ja osaa nimetä niistä muutamia esimerkkejä, joissa on sovellettu fysiikkaa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa antaa esimerkkejä fysiikan soveltamisesta teknologiassa ja kuvailla näiden käyttöä. Oppilas osallistuu teknologisen ongelmanratkaisun ideointiin ja suunnitteluun.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kuvata fysiikkaa soveltavia teknologisia sovelluksia ja selittää niiden toimintaperiaatteita. Oppilas työskentelee yhteistyössä muiden kanssa yksinkertaisen fysiikkaa soveltavan teknologisen ratkaisun ideoinnissa, suunnittelussa, kehittämisessä ja soveltamisessa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa kuvata fysiikkaa soveltavia teknologisia sovelluksia, selittää niiden toimintaperiaatteita ja perustella niiden merkitystä yhteiskunnalle. Oppilas toimii teknologisen ratkaisun ideoinnissa, suunnittelussa, kehittämisessä ja soveltamisessa sekä itsenäisesti että rakentavasti yhteistyössä muiden kanssa.

S1 Luonnontieteellinen tutkimus

Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia sisältöjä tarkasti ohjeistettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimisprosessin vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyjen rakentamista, havainnointia ja mittaamista, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Luonnontieteellinen kokeellinen työ
    - Ohjattu suunnittelu
    - Havainnointi ja mittaaminen
    - Tulosten arviointi ja esittäminen
- Tieto- ja viestintäteknologian hyödyntäminen

S2 Fysiikka omassa elämässä ja elinympäristössä

Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö. Tutustutaan sähkömagneettisen ja hiukkassäteilyn lajeihin. Joihinkin lämpöilmiöihin syvennytään kvalitatiivisella tasolla.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Omaan elämään ja ympäristöön liittyviä ilmiöitä
    - Esimerkiksi tiheys, paine, tasapaino ja liikenneturvallisuus

S3 Fysiikka yhteiskunnassa

Fysiikan ilmiöihin ja teknologisiin sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti yhteiskunnan toiminnan ja kehittymisen näkökulmista. Pääpaino on energiantuotannossa ja kestävässä energiavarojen käytössä. Tutustutaan erilaisiin koulutuspolkuihin ja ammatteihin, joissa tarvitaan fysiikan osaamista.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Joidenkin mekaniikan yksinkertaisten sovellusten vaikutus yhteiskunnan toimintaan ja kehittymiseen

S4 Fysiikka maailmankuvan rakentajana

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulevat esiin fysiikan luonne tieteenä, energian säilymisen periaate sekä maailmankaikkeuden rakenteet ja mittasuhteet. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen fysiikkaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Energian säilymisen periaate
- Tutustuminen fysiikkaan liittyviin uutisiin ja ajankohtaisiin ilmiöihin sekä sovelluksiin tai nykypäivän tutkimukseen

S5 Vuorovaikutus ja liike

Sisällöt liittyvät erilaisiin vuorovaikutuksiin ja kappaleiden liiketiloihin. Kahden kappaleen vuorovaikutustilanteista siirrytään yhteen kappaleeseen vaikuttaviin voimiin ja niiden vaikutukseen kappaleen liikkeeseen. Liiketilaa kuvataan tasaisen ja muuttuvan liikkeen malleilla myös kvantitatiivisesti. Mekaaninen työ ja teho kytketään kvalitatiivisesti energiaan.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Vuorovaikutus ja voima
    - Yhteen kappaleeseen vaikuttavat voimat

    - Voimien vaikutus kappaleen liikkeeseen
- Tasainen ja muuttuva liike
    - Liikkeen kuvaaminen malleilla ja kuvaajien tulkitseminen
    - Liikkeen laskennallinen käsittely
- Mekaaninen työ ja teho

T9 opastaa oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon ja mittaustulosten hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen sekä tukea oppilaan oppimista havainnollistavien simulaatioiden avulla

- Oppilas osaa ohjatusti käyttää tieto- ja viestintäteknologisia välineitä tai sovelluksia tiedon ja mittaustulosten hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen
- Oppilas osaa tehdä havaintoja ja ohjatusti päätelmiä simulaatiosta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas käyttää ohjatusti tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon hankkimiseen. Oppilas tutustuu johonkin oppimista tukevaan simulaatioon.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon hankkimiseen ja esittämiseen ohjeiden mukaisesti. Oppilas osaa tehdä havaintoja simulaatiosta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas käyttää tieto- ja viestintäteknologisia välineitä tai sovelluksia tiedon ja mittaustulosten hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen. Oppilas osaa tehdä havaintoja ja johtopäätöksiä simulaatiosta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas käyttää tieto- ja viestintäteknologisia välineitä tai sovelluksia omatoimisesti tiedon ja mittaustulosten hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen. Oppilas osaa tehdä havaintoja ja johtopäätöksiä simulaatiosta. Oppilas osaa tehdä yleistyksiä simulaation avulla.

S1 Luonnontieteellinen tutkimus

Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia sisältöjä tarkasti ohjeistettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimisprosessin vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyjen rakentamista, havainnointia ja mittaamista, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Luonnontieteellinen kokeellinen työ
    - Ohjattu suunnittelu

    - Havainnointi ja mittaaminen
    - Tulosten arviointi ja esittäminen
- Tieto- ja viestintäteknologian hyödyntäminen

S2 Fysiikka omassa elämässä ja elinympäristössä

Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö. Tutustutaan sähkömagneettisen ja hiukkassäteilyn lajeihin. Joihinkin lämpöilmiöihin syvennytään kvalitatiivisella tasolla.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Omaan elämään ja ympäristöön liittyviä ilmiöitä
    - Esimerkiksi tiheys, paine, tasapaino ja liikenneturvallisuus

S3 Fysiikka yhteiskunnassa

Fysiikan ilmiöihin ja teknologisiin sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti yhteiskunnan toiminnan ja kehittymisen näkökulmista. Pääpaino on energiantuotannossa ja kestävässä energiavarojen käytössä. Tutustutaan erilaisiin koulutuspolkuihin ja ammatteihin, joissa tarvitaan fysiikan osaamista.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Joidenkin mekaniikan yksinkertaisten sovellusten vaikutus yhteiskunnan toimintaan ja kehittymiseen

S4 Fysiikka maailmankuvan rakentajana

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulevat esiin fysiikan luonne tieteenä, energian säilymisen periaate sekä maailmankaikkeuden rakenteet ja mittasuhteet. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen fysiikkaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Energian säilymisen periaate
- Tutustuminen fysiikkaan liittyviin uutisiin ja ajankohtaisiin ilmiöihin sekä sovelluksiin tai nykypäivän tutkimukseen

S5 Vuorovaikutus ja liike

Sisällöt liittyvät erilaisiin vuorovaikutuksiin ja kappaleiden liiketiloihin. Kahden kappaleen vuorovaikutustilanteista siirrytään yhteen kappaleeseen vaikuttaviin voimiin ja niiden vaikutukseen kappaleen liikkeeseen. Liiketilaa kuvataan tasaisen ja muuttuvan liikkeen malleilla myös kvantitatiivisesti. Mekaaninen työ ja teho kytketään kvalitatiivisesti energiaan.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Vuorovaikutus ja voima
    - Yhteen kappaleeseen vaikuttavat voimat
    - Voimien vaikutus kappaleen liikkeeseen
- Tasainen ja muuttuva liike
    - Liikkeen kuvaaminen malleilla ja kuvaajien tulkitseminen
    - Liikkeen laskennallinen käsittely
- Mekaaninen työ ja teho

T10 ohjata oppilasta käyttämään fysiikan käsitteitä täsmällisesti sekä jäsentämään omia käsiterakenteitaan kohti luonnontieteellisten teorioiden mukaisia käsityksiä

- Oppilas osaa käyttää joitakin keskeisiä käsitteitä apuna kuvatessaan tarkasteltavaa fysiikan ilmiötä
- Oppilas osaa ohjatusti yhdistää tarkasteltavaan ilmiöön liittyvät keskeiset suureet

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas selittää fysiikan ilmiöitä käyttäen joitakin fysiikan käsitteitä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas selittää fysiikan ilmiöitä käyttäen fysiikan keskeisiä käsitteitä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas selittää fysiikan ilmiöitä käyttäen fysiikan keskeisiä käsitteitä. Oppilas osaa yhdistää toisiinsa ilmiön, siihen liittyvät ominaisuudet ja ominaisuuksia kuvaavat suureet.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas selittää fysiikan ilmiöitä käyttäen fysiikan keskeisiä käsitteitä täsmällisesti. Oppilas osaa yhdistää ilmiöihin liittyvät ominaisuudet ja ominaisuuksia kuvaavat suureet käsiterakenteeksi.

S1 Luonnontieteellinen tutkimus

Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia sisältöjä tarkasti ohjeistettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimisprosessin vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyjen rakentamista, havainnointia ja mittaamista, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Luonnontieteellinen kokeellinen työ
    - Ohjattu suunnittelu
    - Havainnointi ja mittaaminen

    - Tulosten arviointi ja esittäminen
- Tieto- ja viestintäteknologian hyödyntäminen

S2 Fysiikka omassa elämässä ja elinympäristössä

Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö. Tutustutaan sähkömagneettisen ja hiukkassäteilyn lajeihin. Joihinkin lämpöilmiöihin syvennytään kvalitatiivisella tasolla.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Omaan elämään ja ympäristöön liittyviä ilmiöitä
    - Esimerkiksi tiheys, paine, tasapaino ja liikenneturvallisuus

S3 Fysiikka yhteiskunnassa

Fysiikan ilmiöihin ja teknologisiin sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti yhteiskunnan toiminnan ja kehittymisen näkökulmista. Pääpaino on energiantuotannossa ja kestävässä energiavarojen käytössä. Tutustutaan erilaisiin koulutuspolkuihin ja ammatteihin, joissa tarvitaan fysiikan osaamista.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Joidenkin mekaniikan yksinkertaisten sovellusten vaikutus yhteiskunnan toimintaan ja kehittymiseen

S4 Fysiikka maailmankuvan rakentajana

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulevat esiin fysiikan luonne tieteenä, energian säilymisen periaate sekä maailmankaikkeuden rakenteet ja mittasuhteet. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen fysiikkaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Energian säilymisen periaate
- Tutustuminen fysiikkaan liittyviin uutisiin ja ajankohtaisiin ilmiöihin sekä sovelluksiin tai nykypäivän tutkimukseen

S5 Vuorovaikutus ja liike

Sisällöt liittyvät erilaisiin vuorovaikutuksiin ja kappaleiden liiketiloihin. Kahden kappaleen vuorovaikutustilanteista siirrytään yhteen kappaleeseen vaikuttaviin voimiin ja niiden vaikutukseen kappaleen liikkeeseen. Liiketilaa kuvataan tasaisen ja muuttuvan liikkeen malleilla myös kvantitatiivisesti. Mekaaninen työ ja teho kytketään kvalitatiivisesti energiaan.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Vuorovaikutus ja voima
    - Yhteen kappaleeseen vaikuttavat voimat
    - Voimien vaikutus kappaleen liikkeeseen
- Tasainen ja muuttuva liike
    - Liikkeen kuvaaminen malleilla ja kuvaajien tulkitseminen
    - Liikkeen laskennallinen käsittely
- Mekaaninen työ ja teho

T11 ohjata oppilasta käyttämään erilaisia malleja ilmiöiden kuvaamisessa ja selittämisessä sekä ennusteiden tekemisessä

- Oppilas osaa käyttää yksinkertaisia malleja ja tehdä ennusteita sekä harjoittelee yksinkertaisten mallien muodostamista mittaustuloksista
- Oppilas osaa ohjatusti kuvata mallia ja nimetä mallin rajoituksia ja puutteita

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä ilmiöiden kuvaamisessa käytetyistä malleista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas käyttää yksinkertaisia malleja ilmiöiden kuvaamiseen ja ennusteiden tekemiseen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas käyttää yksinkertaisia malleja ja tekee niiden pohjalta ennusteita sekä osaa selittää, miten malli on muodostettu mittaustuloksista. Oppilas osaa arvioida mallin suhdetta todellisuuteen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas käyttää malleja ja tekee niiden pohjalta ennusteita sekä osaa muodostaa mittaustuloksista yksinkertaisia malleja. Oppilas osaa arvioida mallin suhdetta todellisuuteen sekä mallin rajoituksia tai puutteita.

S1 Luonnontieteellinen tutkimus

Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia sisältöjä tarkasti ohjeistettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimisprosessin vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyjen rakentamista, havainnointia ja mittaamista, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Luonnontieteellinen kokeellinen työ

    - Ohjattu suunnittelu
    - Havainnointi ja mittaaminen
    - Tulosten arviointi ja esittäminen
- Tieto- ja viestintäteknologian hyödyntäminen

S2 Fysiikka omassa elämässä ja elinympäristössä

Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö. Tutustutaan sähkömagneettisen ja hiukkassäteilyn lajeihin. Joihinkin lämpöilmiöihin syvennytään kvalitatiivisella tasolla.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Omaan elämään ja ympäristöön liittyviä ilmiöitä
    - Esimerkiksi tiheys, paine, tasapaino ja liikenneturvallisuus

S3 Fysiikka yhteiskunnassa

Fysiikan ilmiöihin ja teknologisiin sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti yhteiskunnan toiminnan ja kehittymisen näkökulmista. Pääpaino on energiantuotannossa ja kestävässä energiavarojen käytössä. Tutustutaan erilaisiin koulutuspolkuihin ja ammatteihin, joissa tarvitaan fysiikan osaamista.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Joidenkin mekaniikan yksinkertaisten sovellusten vaikutus yhteiskunnan toimintaan ja kehittymiseen

S4 Fysiikka maailmankuvan rakentajana

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulevat esiin fysiikan luonne tieteenä, energian säilymisen periaate sekä maailmankaikkeuden rakenteet ja mittasuhteet. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen fysiikkaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Energian säilymisen periaate
- Tutustuminen fysiikkaan liittyviin uutisiin ja ajankohtaisiin ilmiöihin sekä sovelluksiin tai nykypäivän tutkimukseen

S5 Vuorovaikutus ja liike

Sisällöt liittyvät erilaisiin vuorovaikutuksiin ja kappaleiden liiketiloihin. Kahden kappaleen vuorovaikutustilanteista siirrytään yhteen kappaleeseen vaikuttaviin voimiin ja niiden vaikutukseen kappaleen liikkeeseen. Liiketilaa kuvataan tasaisen ja muuttuvan liikkeen malleilla myös kvantitatiivisesti. Mekaaninen työ ja teho kytketään kvalitatiivisesti energiaan.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Vuorovaikutus ja voima
    - Yhteen kappaleeseen vaikuttavat voimat
    - Voimien vaikutus kappaleen liikkeeseen
- Tasainen ja muuttuva liike
    - Liikkeen kuvaaminen malleilla ja kuvaajien tulkitseminen
    - Liikkeen laskennallinen käsittely
- Mekaaninen työ ja teho

T12 ohjata oppilasta käyttämään ja arvioimaan kriittisesti eri tietolähteitä sekä ilmaisemaan ja perustelemaan erilaisia näkemyksiä fysiikalle ominaisella tavalla

- Oppilas osaa ohjatusti hakea tietoa erilaisista tietolähteistä ja valita joitakin luotettavia tietolähteitä
- Oppilas harjoittelee perustelemaan näkemyksiä fysiikalle ominaisella tavalla

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas hakee tietoa erilaisista tietolähteistä ohjatusti.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas hakee tietoa erilaisista tietolähteistä. Oppilas osaa ilmaista erilaisia näkökulmia ja harjoittelee perustelemaan niitä fysiikalle ominaisella tavalla.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas hakee tietoa erilaisista tietolähteistä ja valitsee yleisesti luotettavina pidettyjä tietolähteitä. Oppilas osaa ilmaista ja perustella erilaisia näkökulmia fysiikalle ominaisella tavalla.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas hakee tietoa erilaisista tietolähteistä ja osaa pohtia tietolähteen luotettavuutta. Oppilas osaa ilmaista ja perustella erilaisia näkökulmia fysiikalle ominaisella tavalla sekä vertailla keskenään ristiriitaisia näkökulmia.

S1 Luonnontieteellinen tutkimus

Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia sisältöjä tarkasti ohjeistettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimisprosessin vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyjen rakentamista, havainnointia ja mittaamista, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Luonnontieteellinen kokeellinen työ

    - Ohjattu suunnittelu
    - Havainnointi ja mittaaminen
    - Tulosten arviointi ja esittäminen
- Tieto- ja viestintäteknologian hyödyntäminen

S2 Fysiikka omassa elämässä ja elinympäristössä

Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö. Tutustutaan sähkömagneettisen ja hiukkassäteilyn lajeihin. Joihinkin lämpöilmiöihin syvennytään kvalitatiivisella tasolla.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Omaan elämään ja ympäristöön liittyviä ilmiöitä
    - Esimerkiksi tiheys, paine, tasapaino ja liikenneturvallisuus

S3 Fysiikka yhteiskunnassa

Fysiikan ilmiöihin ja teknologisiin sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti yhteiskunnan toiminnan ja kehittymisen näkökulmista. Pääpaino on energiantuotannossa ja kestävässä energiavarojen käytössä. Tutustutaan erilaisiin koulutuspolkuihin ja ammatteihin, joissa tarvitaan fysiikan osaamista.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Joidenkin mekaniikan yksinkertaisten sovellusten vaikutus yhteiskunnan toimintaan ja kehittymiseen

S4 Fysiikka maailmankuvan rakentajana

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulevat esiin fysiikan luonne tieteenä, energian säilymisen periaate sekä maailmankaikkeuden rakenteet ja mittasuhteet. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen fysiikkaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Energian säilymisen periaate
- Tutustuminen fysiikkaan liittyviin uutisiin ja ajankohtaisiin ilmiöihin sekä sovelluksiin tai nykypäivän tutkimukseen

S5 Vuorovaikutus ja liike

Sisällöt liittyvät erilaisiin vuorovaikutuksiin ja kappaleiden liiketiloihin. Kahden kappaleen vuorovaikutustilanteista siirrytään yhteen kappaleeseen vaikuttaviin voimiin ja niiden vaikutukseen kappaleen liikkeeseen. Liiketilaa kuvataan tasaisen ja muuttuvan liikkeen malleilla myös kvantitatiivisesti. Mekaaninen työ ja teho kytketään kvalitatiivisesti energiaan.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Vuorovaikutus ja voima
    - Yhteen kappaleeseen vaikuttavat voimat
    - Voimien vaikutus kappaleen liikkeeseen
- Tasainen ja muuttuva liike
    - Liikkeen kuvaaminen malleilla ja kuvaajien tulkitseminen
    - Liikkeen laskennallinen käsittely
- Mekaaninen työ ja teho

T13 ohjata oppilasta hahmottamaan luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa

- Oppilas osaa toteuttaa ohjatusti pienimuotoisen luonnontieteellisen tutkimuksen tai projektityön
- Oppilas osaa kuvata fysiikkaan liittyvien esimerkkien avulla luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä
- Oppilas osaa kuvata esimerkkien avulla tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa kokeellisuuden fysiikan tapana tuottaa luonnontieteellistä tietoa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa antaa esimerkkejä luonnontieteellisen tiedon kehittymisestä ja tieteellisistä tavoista tuottaa tietoa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kuvailla fysiikkaan liittyvien esimerkkien avulla luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä. Oppilas osaa kuvailla tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa selittää perustellen fysiikkaan liittyvien esimerkkien avulla luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä. Oppilas osaa selittää perustellen tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa.

S1 Luonnontieteellinen tutkimus

Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia sisältöjä tarkasti ohjeistettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimisprosessin vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyjen rakentamista, havainnointia ja mittaamista, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Luonnontieteellinen kokeellinen työ

    - Ohjattu suunnittelu
    - Havainnointi ja mittaaminen
    - Tulosten arviointi ja esittäminen
- Tieto- ja viestintäteknologian hyödyntäminen

S2 Fysiikka omassa elämässä ja elinympäristössä

Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö. Tutustutaan sähkömagneettisen ja hiukkassäteilyn lajeihin. Joihinkin lämpöilmiöihin syvennytään kvalitatiivisella tasolla.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Omaan elämään ja ympäristöön liittyviä ilmiöitä
    - Esimerkiksi tiheys, paine, tasapaino ja liikenneturvallisuus

S3 Fysiikka yhteiskunnassa

Fysiikan ilmiöihin ja teknologisiin sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti yhteiskunnan toiminnan ja kehittymisen näkökulmista. Pääpaino on energiantuotannossa ja kestävässä energiavarojen käytössä. Tutustutaan erilaisiin koulutuspolkuihin ja ammatteihin, joissa tarvitaan fysiikan osaamista.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Joidenkin mekaniikan yksinkertaisten sovellusten vaikutus yhteiskunnan toimintaan ja kehittymiseen

S4 Fysiikka maailmankuvan rakentajana

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulevat esiin fysiikan luonne tieteenä, energian säilymisen periaate sekä maailmankaikkeuden rakenteet ja mittasuhteet. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen fysiikkaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Energian säilymisen periaate
- Tutustuminen fysiikkaan liittyviin uutisiin ja ajankohtaisiin ilmiöihin sekä sovelluksiin tai nykypäivän tutkimukseen

S5 Vuorovaikutus ja liike

Sisällöt liittyvät erilaisiin vuorovaikutuksiin ja kappaleiden liiketiloihin. Kahden kappaleen vuorovaikutustilanteista siirrytään yhteen kappaleeseen vaikuttaviin voimiin ja niiden vaikutukseen kappaleen liikkeeseen. Liiketilaa kuvataan tasaisen ja muuttuvan liikkeen malleilla myös kvantitatiivisesti. Mekaaninen työ ja teho kytketään kvalitatiivisesti energiaan.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Vuorovaikutus ja voima
    - Yhteen kappaleeseen vaikuttavat voimat
    - Voimien vaikutus kappaleen liikkeeseen
- Tasainen ja muuttuva liike
    - Liikkeen kuvaaminen malleilla ja kuvaajien tulkitseminen
    - Liikkeen laskennallinen käsittely
- Mekaaninen työ ja teho

T14 ohjata oppilasta saavuttamaan riittävät tiedolliset valmiudet jatko-opintoja varten vuorovaikutuksesta ja liikkeestä sekä sähköstä

- Oppilas osaa käyttää vuorovaikutuksen ja liikkeen keskeisiä käsitteitä, olioita, ilmiöitä, ominaisuuksia, suureita, malleja ja lakeja tutuissa tilanteissa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa joitakin vuorovaikutukseen ja liikkeeseen sekä sähköön liittyviä käsitteitä, ilmiöitä ja suureita tutuissa tilanteissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa käyttää joitakin vuorovaikutuksen ja liikkeen sekä sähkön keskeisiä käsitteitä, olioita, ilmiöitä, ominaisuuksia, suureita, malleja ja lakeja tutuissa tilanteissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa käyttää vuorovaikutuksen ja liikkeen sekä sähkön keskeisiä käsitteitä, olioita, ilmiöitä, ominaisuuksia, suureita, malleja ja lakeja tutuissa tilanteissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa käyttää vuorovaikutuksen ja liikkeen sekä sähkön keskeisiä käsitteitä, olioita, ilmiöitä, ominaisuuksia, suureita, malleja ja lakeja tutuissa ja soveltavissa tilanteissa.

S5 Vuorovaikutus ja liike

Sisällöt liittyvät erilaisiin vuorovaikutuksiin ja kappaleiden liiketiloihin. Kahden kappaleen vuorovaikutustilanteista siirrytään yhteen kappaleeseen vaikuttaviin voimiin ja niiden vaikutukseen kappaleen liikkeeseen. Liiketilaa kuvataan tasaisen ja muuttuvan liikkeen malleilla myös kvantitatiivisesti. Mekaaninen työ ja teho kytketään kvalitatiivisesti energiaan.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Vuorovaikutus ja voima
    - Yhteen kappaleeseen vaikuttavat voimat
    - Voimien vaikutus kappaleen liikkeeseen

- Tasainen ja muuttuva liike
    - Liikkeen kuvaaminen malleilla ja kuvaajien tulkitseminen
    - Liikkeen laskennallinen käsittely
- Mekaaninen työ ja teho

T15 ohjata oppilasta soveltamaan fysiikan tietojaan ja taitojaan monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa sekä tarjota mahdollisuuksia tutustua fysiikan soveltamiseen erilaisissa tilanteissa kuten luonnossa, elinkeinoelämässä, järjestöissä tai tiedeyhteisöissä

- Oppilas osaa käyttää fysiikan tietojaan ja taitojaan monialaisessa oppimiskokonaisuudessa tai tilanteessa, jossa fysiikkaa sovelletaan eri ympäristössä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tietojen ja taitojen soveltaminen eri tilanteissa	Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Arvioitava osaaminen sisältyy muiden tavoitteiden osaamisen kuvauksiin.

S1 Luonnontieteellinen tutkimus

Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia sisältöjä tarkasti ohjeistettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimisprosessin vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyjen rakentamista, havainnointia ja mittaamista, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Luonnontieteellinen kokeellinen työ
    - Ohjattu suunnittelu
    - Havainnointi ja mittaaminen
    - Tulosten arviointi ja esittäminen
- Tieto- ja viestintäteknologian hyödyntäminen

S2 Fysiikka omassa elämässä ja elinympäristössä

Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö. Tutustutaan sähkömagneettisen ja hiukkassäteilyn lajeihin. Joihinkin lämpöilmiöihin syvennytään kvalitatiivisella tasolla.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Omaan elämään ja ympäristöön liittyviä ilmiöitä
    - Esimerkiksi tiheys, paine, tasapaino ja liikenneturvallisuus

S3 Fysiikka yhteiskunnassa

Fysiikan ilmiöihin ja teknologisiin sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti yhteiskunnan toiminnan ja kehittymisen näkökulmista. Pääpaino on energiantuotannossa ja kestävässä energiavarojen käytössä. Tutustutaan erilaisiin koulutuspolkuihin ja ammatteihin, joissa tarvitaan fysiikan osaamista.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Joidenkin mekaniikan yksinkertaisten sovellusten vaikutus yhteiskunnan toimintaan ja kehittymiseen

S4 Fysiikka maailmankuvan rakentajana

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulevat esiin fysiikan luonne tieteenä, energian säilymisen periaate sekä maailmankaikkeuden rakenteet ja mittasuhteet. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen fysiikkaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Energian säilymisen periaate
- Tutustuminen fysiikkaan liittyviin uutisiin ja ajankohtaisiin ilmiöihin sekä sovelluksiin tai nykypäivän tutkimukseen

S5 Vuorovaikutus ja liike

Sisällöt liittyvät erilaisiin vuorovaikutuksiin ja kappaleiden liiketiloihin. Kahden kappaleen vuorovaikutustilanteista siirrytään yhteen kappaleeseen vaikuttaviin voimiin ja niiden vaikutukseen kappaleen liikkeeseen. Liiketilaa kuvataan tasaisen ja muuttuvan liikkeen malleilla myös kvantitatiivisesti. Mekaaninen työ ja teho kytketään kvalitatiivisesti energiaan.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Vuorovaikutus ja voima
    - Yhteen kappaleeseen vaikuttavat voimat
    - Voimien vaikutus kappaleen liikkeeseen
- Tasainen ja muuttuva liike
    - Liikkeen kuvaaminen malleilla ja kuvaajien tulkitseminen
    - Liikkeen laskennallinen käsittely
- Mekaaninen työ ja teho

9

Vuosiluokan tavoitteet ja keskeiset sisällöt

T1 kannustaa ja innostaa oppilasta fysiikan opiskeluun

- Oppilas tutustuu arkeen liittyviin fysiikan ilmiöihin ja löytää kiinnostuksen kohteita

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan fysiikan opiskelusta osana oman oppimisensa arviointia.

S1 Luonnontieteellinen tutkimus

Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia sisältöjä tarkasti ohjeistettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimisprosessin vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyjen rakentamista, havainnointia ja mittaamista, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Luonnontieteellinen tutkimus
    - Suunnittelu
    - Havainnointi ja mittaaminen
    - Tulosten arviointi ja esittäminen
- Tieto- ja viestintäteknologian hyödyntäminen

S2 Fysiikka omassa elämässä ja elinympäristössä

Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö. Tutustutaan sähkömagneettisen ja hiukkassäteilyn lajeihin. Joihinkin lämpöilmiöihin syvennytään kvalitatiivisella tasolla.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Säteilyn lajit ja säteilyltä suojautuminen
- Paikalliset erityispiirteet
    - Esimerkiksi energiantuotantolaitokset Vantaalla

S3 Fysiikka yhteiskunnassa

Fysiikan ilmiöihin ja teknologisiin sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti yhteiskunnan toiminnan ja kehittymisen näkökulmista. Pääpaino on energiantuotannossa ja kestävässä energiavarojen käytössä. Tutustutaan erilaisiin koulutuspolkuihin ja ammatteihin, joissa tarvitaan fysiikan osaamista.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Energiantuotanto, energialähteet ja energian kestävä käyttö
    - Energiantuotanto yhteiskunnan ja kehittymisen näkökulmasta

- Pohditaan jatko-opintomahdollisuuksia, joissa tarvitaan fysiikan taitoja

S4 Fysiikka maailmankuvan rakentajana

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulevat esiin fysiikan luonne tieteenä, energian säilymisen periaate sekä maailmankaikkeuden rakenteet ja mittasuhteet. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen fysiikkaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Tutustuminen fysiikkaan liittyviin uutisiin ja ajankohtaisiin ilmiöihin sekä sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen
- Maailmankaikkeuden rakenteet ja mittasuhteet

S5 Vuorovaikutus ja liike

Sisällöt liittyvät erilaisiin vuorovaikutuksiin ja kappaleiden liiketiloihin. Kahden kappaleen vuorovaikutustilanteista siirrytään yhteen kappaleeseen vaikuttaviin voimiin ja niiden vaikutukseen kappaleen liikkeeseen. Liiketilaa kuvataan tasaisen ja muuttuvan liikkeen malleilla myös kvantitatiivisesti. Mekaaninen työ ja teho kytketään kvalitatiivisesti energiaan.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Sähköinen ja magneettinen vuorovaikutus

S6 Sähkö

Virtapiirin tarkastelussa käytetään lähtökohtana jännitteen ja sähkövirran välistä yhteyttä. Sitä tarkastellaan ensin kvalitatiivisesti ilmiöiden ja ominaisuuksien tasolla, sitten kvantitatiivisesti mittaamalla suureiden arvoja ja tutkimalla suureiden välisiä riippuvuuksia. Sisältöjä valitaan myös kodin sähköturvallisuuteen sekä sähkön käyttöön ja tuottamiseen liittyen. Sähköinen varautuminen ja magnetismi yhdistetään kvalitatiivisesti virtapiirien ilmiömaailmaan.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Sähköinen ja magneettinen vuorovaikutus
- Sähköturvallisuus
- Sähkövirtapiirit
    - Jännite ja virta käsitteinä, jännitteen ja sähkövirran suhde
    - Jännitteen ja sähkövirran laskennallinen käsittely
    - Sähkökytkennät
- Sähkömagneettiset ilmiöt
- Sähkön tuotanto, siirto ja käyttö
    - Teknologian sovelluksia, esimerkiksi induktiolla toimivia laitteita

T2 ohjata ja kannustaa oppilasta tunnistamaan omaa fysiikan osaamistaan, asettamaan tavoitteita omalle työskentelylleen sekä työskentelemään pitkäjänteisesti

- Oppilas osaa asettaa omia tavoitteita ja työskennellä niiden saavuttamiseksi
- Oppilas osaa kuvata omaa osaamistaan saamansa palautteen ja itsearvioinnin perusteella
- Oppilas työskentelee pitkäjänteisesti

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tavoitteellinen työskentely ja oppimaan oppimisen taidot	Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan fysiikan opiskelusta osana oman oppimisensa arviointia.

S1 Luonnontieteellinen tutkimus

Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia sisältöjä tarkasti ohjeistettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimisprosessin vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyjen rakentamista, havainnointia ja mittaamista, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Luonnontieteellinen tutkimus
    - Suunnittelu
    - Havainnointi ja mittaaminen
    - Tulosten arviointi ja esittäminen
- Tieto- ja viestintäteknologian hyödyntäminen

S2 Fysiikka omassa elämässä ja elinympäristössä

Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö. Tutustutaan sähkömagneettisen ja hiukkassäteilyn lajeihin. Joihinkin lämpöilmiöihin syvennytään kvalitatiivisella tasolla.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Säteilyn lajit ja säteilyltä suojautuminen
- Paikalliset erityispiirteet
    - Esimerkiksi energiantuotantolaitokset Vantaalla

S3 Fysiikka yhteiskunnassa

Fysiikan ilmiöihin ja teknologisiin sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti yhteiskunnan toiminnan ja kehittymisen näkökulmista. Pääpaino on energiantuotannossa ja kestävässä energiavarojen käytössä. Tutustutaan erilaisiin koulutuspolkuihin ja ammatteihin, joissa tarvitaan fysiikan osaamista.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Energiantuotanto, energialähteet ja energian kestävä käyttö
    - Energiantuotanto yhteiskunnan ja kehittymisen näkökulmasta
- Pohditaan jatko-opintomahdollisuuksia, joissa tarvitaan fysiikan taitoja

S4 Fysiikka maailmankuvan rakentajana

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulevat esiin fysiikan luonne tieteenä, energian säilymisen periaate sekä maailmankaikkeuden rakenteet ja mittasuhteet. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen fysiikkaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Tutustuminen fysiikkaan liittyviin uutisiin ja ajankohtaisiin ilmiöihin sekä sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen
- Maailmankaikkeuden rakenteet ja mittasuhteet

S5 Vuorovaikutus ja liike

Sisällöt liittyvät erilaisiin vuorovaikutuksiin ja kappaleiden liiketiloihin. Kahden kappaleen vuorovaikutustilanteista siirrytään yhteen kappaleeseen vaikuttaviin voimiin ja niiden vaikutukseen kappaleen liikkeeseen. Liiketilaa kuvataan tasaisen ja muuttuvan liikkeen malleilla myös kvantitatiivisesti. Mekaaninen työ ja teho kytketään kvalitatiivisesti energiaan.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Sähköinen ja magneettinen vuorovaikutus

S6 Sähkö

Virtapiirin tarkastelussa käytetään lähtökohtana jännitteen ja sähkövirran välistä yhteyttä. Sitä tarkastellaan ensin kvalitatiivisesti ilmiöiden ja ominaisuuksien tasolla, sitten kvantitatiivisesti mittaamalla suureiden arvoja ja tutkimalla suureiden välisiä riippuvuuksia. Sisältöjä valitaan myös kodin sähköturvallisuuteen sekä sähkön käyttöön ja tuottamiseen liittyen. Sähköinen varautuminen ja magnetismi yhdistetään kvalitatiivisesti virtapiirien ilmiömaailmaan.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Sähköinen ja magneettinen vuorovaikutus
- Sähköturvallisuus
- Sähkövirtapiirit
    - Jännite ja virta käsitteinä, jännitteen ja sähkövirran suhde
    - Jännitteen ja sähkövirran laskennallinen käsittely
    - Sähkökytkennät
- Sähkömagneettiset ilmiöt
- Sähkön tuotanto, siirto ja käyttö

- Teknologian sovelluksia, esimerkiksi induktiolla toimivia laitteita

T3 ohjata oppilasta ymmärtämään fysiikan osaamisen merkitystä omassa elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa

- Oppilas osaa kuvata esimerkkien avulla, miten fysiikan tietoja ja taitoja tarvitaan erilaisissa tilanteissa
- Oppilas osaa kuvata fysiikan osaamisen merkitystä eri ammateissa ja jatko-opinnoissa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa joidenkin ilmiöiden liittymisen fysiikkaan sekä fysiikan osaamisen merkityksen joissakin ammateissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa antaa esimerkkejä arkisista tilanteista, joissa tarvitaan fysiikan tietoja ja taitoja. Oppilas osaa nimetä ammatteja, joissa tarvitaan fysiikan osaamista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas selittää esimerkkien avulla, millaisista fysiikan tiedoista ja taidoista on hyötyä omassa elinympäristössä. Oppilas osaa antaa esimerkkejä fysiikan osaamisen merkityksestä eri ammateissa ja jatko-opinnoissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas selittää esimerkkien avulla, millaisista fysiikan tiedoista ja taidoista on hyötyä omassa elämässä ja yhteiskunnassa. Oppilas osaa perustella fysiikan osaamisen merkitystä eri ammateissa sekä jatko-opinnoissa.

S1 Luonnontieteellinen tutkimus

Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia sisältöjä tarkasti ohjeistettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimisprosessin vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyjen rakentamista, havainnointia ja mittaamista, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Luonnontieteellinen tutkimus
  - Suunnittelu
  - Havainnointi ja mittaaminen
  - Tulosten arviointi ja esittäminen
- Tieto- ja viestintäteknologian hyödyntäminen

S2 Fysiikka omassa elämässä ja elinympäristössä

Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen

toimintaympäristö. Tutustutaan sähkömagneettisen ja hiukkassäteilyn lajeihin. Joihinkin lämpöilmiöihin syvennytään kvalitatiivisella tasolla.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Säteilyn lajit ja säteilyltä suojautuminen
- Paikalliset erityispiirteet
    - Esimerkiksi energiantuotantolaitokset Vantaalla

S3 Fysiikka yhteiskunnassa

Fysiikan ilmiöihin ja teknologisiin sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti yhteiskunnan toiminnan ja kehittymisen näkökulmista. Pääpaino on energiantuotannossa ja kestävässä energiavarojen käytössä. Tutustutaan erilaisiin koulutuspolkuihin ja ammatteihin, joissa tarvitaan fysiikan osaamista.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Energiantuotanto, energialähteet ja energian kestävä käyttö
    - Energiantuotanto yhteiskunnan ja kehittymisen näkökulmasta
- Pohditaan jatko-opintomahdollisuuksia, joissa tarvitaan fysiikan taitoja

S4 Fysiikka maailmankuvan rakentajana

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulevat esiin fysiikan luonne tieteenä, energian säilymisen periaate sekä maailmankaikkeuden rakenteet ja mittasuhteet. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen fysiikkaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Tutustuminen fysiikkaan liittyviin uutisiin ja ajankohtaisiin ilmiöihin sekä sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen
- Maailmankaikkeuden rakenteet ja mittasuhteet

S5 Vuorovaikutus ja liike

Sisällöt liittyvät erilaisiin vuorovaikutuksiin ja kappaleiden liiketiloihin. Kahden kappaleen vuorovaikutustilanteista siirrytään yhteen kappaleeseen vaikuttaviin voimiin ja niiden vaikutukseen kappaleen liikkeeseen. Liiketilaa kuvataan tasaisen ja muuttuvan liikkeen malleilla myös kvantitatiivisesti. Mekaaninen työ ja teho kytketään kvalitatiivisesti energiaan.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Sähköinen ja magneettinen vuorovaikutus

S6 Sähkö

Virtapiirin tarkastelussa käytetään lähtökohtana jännitteen ja sähkövirran välistä yhteyttä. Sitä tarkastellaan ensin kvalitatiivisesti ilmiöiden ja ominaisuuksien tasolla, sitten kvantitatiivisesti mittaamalla suureiden arvoja ja tutkimalla suureiden välisiä riippuvuuksia. Sisältöjä valitaan myös kodin sähköturvallisuuteen sekä sähkön käyttöön ja tuottamiseen liittyen. Sähköinen varautuminen ja magnetismi yhdistetään kvalitatiivisesti virtapiirien ilmiömaailmaan.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Sähköinen ja magneettinen vuorovaikutus
- Sähköturvallisuus
- Sähkövirtapiirit
    - Jännite ja virta käsitteinä, jännitteen ja sähkövirran suhde
    - Jännitteen ja sähkövirran laskennallinen käsittely
    - Sähkökytkennät
- Sähkömagneettiset ilmiöt
- Sähkön tuotanto, siirto ja käyttö
    - Teknologian sovelluksia, esimerkiksi induktiolla toimivia laitteita

T4 ohjata oppilasta käyttämään fysiikan osaamistaan kestävän tulevaisuuden rakentamisessa sekä arvioimaan omia valintojaan energiavarojen kestävän käytön kannalta

- Oppilas osaa kuvata esimerkkien avulla, miten fysiikan osaamista tarvitaan kestävän tulevaisuuden rakentamiseksi
- Oppilas osaa vertailla ja selittää erilaisia valintoja energiavarojen kestävän käytön kannalta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa antaa esimerkkejä omista valinnoistaan, joilla on merkitystä energiavarojen kestävän käytön kannalta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa antaa esimerkkejä tilanteista, joissa fysiikkaa tarvitaan kestävän tulevaisuuden rakentamisessa. Oppilas osaa nimetä joitakin hyviä ratkaisuja energiavarojen kestävän käytön kannalta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kuvata esimerkkien avulla, miten fysiikkaa käytetään kestävän tulevaisuuden rakentamisessa. Oppilas osaa vertailla erilaisia ratkaisuja energiavarojen kestävän käytön kannalta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas perustelee esimerkkien avulla, miten fysiikkaa käytetään kestävän tulevaisuuden rakentamisessa. Oppilas osaa selittää kestävän tulevaisuuden rakentamiseen liittyviä syy-seuraussuhteita ja perustella erilaisia ratkaisuja energiavarojen kestävän käytön kannalta.

S1 Luonnontieteellinen tutkimus

Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia sisältöjä tarkasti ohjeistettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimisprosessin vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyjen rakentamista, havainnointia ja mittaamista, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Luonnontieteellinen tutkimus
    - Suunnittelu
    - Havainnointi ja mittaaminen
    - Tulosten arviointi ja esittäminen
- Tieto- ja viestintäteknologian hyödyntäminen

S2 Fysiikka omassa elämässä ja elinympäristössä

Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö. Tutustutaan sähkömagneettisen ja hiukkassäteilyn lajeihin. Joihinkin lämpöilmiöihin syvennytään kvalitatiivisella tasolla.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Säteilyn lajit ja säteilyltä suojautuminen
- Paikalliset erityispiirteet
    - Esimerkiksi energiantuotantolaitokset Vantaalla

S3 Fysiikka yhteiskunnassa

Fysiikan ilmiöihin ja teknologisiin sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti yhteiskunnan toiminnan ja kehittymisen näkökulmista. Pääpaino on energiantuotannossa ja kestävässä energiavarojen käytössä. Tutustutaan erilaisiin koulutuspolkuihin ja ammatteihin, joissa tarvitaan fysiikan osaamista.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Energiantuotanto, energialähteet ja energian kestävä käyttö
    - Energiantuotanto yhteiskunnan ja kehittymisen näkökulmasta
- Pohditaan jatko-opintomahdollisuuksia, joissa tarvitaan fysiikan taitoja

S4 Fysiikka maailmankuvan rakentajana

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulevat esiin fysiikan luonne tieteenä, energian säilymisen periaate sekä maailmankaikkeuden rakenteet ja mittasuhteet. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen fysiikkaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Tutustuminen fysiikkaan liittyviin uutisiin ja ajankohtaisiin ilmiöihin sekä sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen
- Maailmankaikkeuden rakenteet ja mittasuhteet

S5 Vuorovaikutus ja liike

Sisällöt liittyvät erilaisiin vuorovaikutuksiin ja kappaleiden liiketiloihin. Kahden kappaleen vuorovaikutustilanteista siirrytään yhteen kappaleeseen vaikuttaviin voimiin ja niiden vaikutukseen kappaleen liikkeeseen. Liiketilaa kuvataan tasaisen ja muuttuvan liikkeen malleilla myös kvantitatiivisesti. Mekaaninen työ ja teho kytketään kvalitatiivisesti energiaan.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Sähköinen ja magneettinen vuorovaikutus

S6 Sähkö

Virtapiirin tarkastelussa käytetään lähtökohtana jännitteen ja sähkövirran välistä yhteyttä. Sitä tarkastellaan ensin kvalitatiivisesti ilmiöiden ja ominaisuuksien tasolla, sitten kvantitatiivisesti mittaamalla suureiden arvoja ja tutkimalla suureiden välisiä riippuvuuksia. Sisältöjä valitaan myös kodin sähköturvallisuuteen sekä sähkön käyttöön ja tuottamiseen liittyen. Sähköinen varautuminen ja magnetismi yhdistetään kvalitatiivisesti virtapiirien ilmiömaailmaan.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Sähköinen ja magneettinen vuorovaikutus
- Sähköturvallisuus
- Sähkövirtapiirit
    - Jännite ja virta käsitteinä, jännitteen ja sähkövirran suhde
    - Jännitteen ja sähkövirran laskennallinen käsittely
    - Sähkökytkennät
- Sähkömagneettiset ilmiöt
- Sähkön tuotanto, siirto ja käyttö
    - Teknologian sovelluksia, esimerkiksi induktiolla toimivia laitteita

T5 kannustaa oppilasta muodostamaan kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä sekä kehittämään kysymyksiä edelleen tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohdiksi

- Oppilas osaa muodostaa kysymyksiä tarkasteltavasta ilmiöstä
- Oppilas osaa tarkentaa kysymyksiä tutkimuksen tai muun toiminnan kohteeksi, esimerkiksi rajaamalla muuttujia

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa ilmiöitä, joihin liittyen voidaan kehittää tutkimuskysymyksiä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas muodostaa tarkasteltavaan aihepiiriin liittyviä yksinkertaisia kysymyksiä, joita voidaan kehittää tutkimusten lähtökohdiksi.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas muodostaa täsmennettyjä kysymyksiä tarkasteltavien ilmiöiden tutkimiseksi esimerkiksi rajaamalla muuttujia.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas muodostaa perusteltuja kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä tukeutumalla aikaisempaan tietoon ilmiöstä. Oppilas kehittää kysymyksiä tutkimusten tai muun toiminnan lähtökohdiksi.

S1 Luonnontieteellinen tutkimus

Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia sisältöjä tarkasti ohjeistettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimisprosessin vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyjen rakentamista, havainnointia ja mittaamista, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Luonnontieteellinen tutkimus
    - Suunnittelu
    - Havainnointi ja mittaaminen
    - Tulosten arviointi ja esittäminen
- Tieto- ja viestintäteknologian hyödyntäminen

S2 Fysiikka omassa elämässä ja elinympäristössä

Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö. Tutustutaan sähkömagneettisen ja hiukkassäteilyn lajeihin. Joihinkin lämpöilmiöihin syvennytään kvalitatiivisella tasolla.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Säteilyn lajit ja säteilyltä suojautuminen
- Paikalliset erityispiirteet
    - Esimerkiksi energiantuotantolaitokset Vantaalla

S3 Fysiikka yhteiskunnassa

Fysiikan ilmiöihin ja teknologisiin sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti yhteiskunnan toiminnan ja kehittymisen näkökulmista. Pääpaino on energiantuotannossa ja kestävässä

energiavarojen käytössä. Tutustutaan erilaisiin koulutuspolkuihin ja ammatteihin, joissa tarvitaan fysiikan osaamista.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Energiantuotanto, energialähteet ja energian kestävä käyttö
    - Energiantuotanto yhteiskunnan ja kehittymisen näkökulmasta
- Pohditaan jatko-opintomahdollisuuksia, joissa tarvitaan fysiikan taitoja

S4 Fysiikka maailmankuvan rakentajana

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulevat esiin fysiikan luonne tieteenä, energian säilymisen periaate sekä maailmankaikkeuden rakenteet ja mittasuhteet. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen fysiikkaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Tutustuminen fysiikkaan liittyviin uutisiin ja ajankohtaisiin ilmiöihin sekä sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen
- Maailmankaikkeuden rakenteet ja mittasuhteet

S5 Vuorovaikutus ja liike

Sisällöt liittyvät erilaisiin vuorovaikutuksiin ja kappaleiden liiketiloihin. Kahden kappaleen vuorovaikutustilanteista siirrytään yhteen kappaleeseen vaikuttaviin voimiin ja niiden vaikutukseen kappaleen liikkeeseen. Liiketilaa kuvataan tasaisen ja muuttuvan liikkeen malleilla myös kvantitatiivisesti. Mekaaninen työ ja teho kytketään kvalitatiivisesti energiaan.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Sähköinen ja magneettinen vuorovaikutus

S6 Sähkö

Virtapiirin tarkastelussa käytetään lähtökohtana jännitteen ja sähkövirran välistä yhteyttä. Sitä tarkastellaan ensin kvalitatiivisesti ilmiöiden ja ominaisuuksien tasolla, sitten kvantitatiivisesti mittaamalla suureiden arvoja ja tutkimalla suureiden välisiä riippuvuuksia. Sisältöjä valitaan myös kodin sähköturvallisuuteen sekä sähkön käyttöön ja tuottamiseen liittyen. Sähköinen varautuminen ja magnetismi yhdistetään kvalitatiivisesti virtapiirien ilmiömaailmaan.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Sähköinen ja magneettinen vuorovaikutus
- Sähköturvallisuus
- Sähkövirtapiirit
    - Jännite ja virta käsitteinä, jännitteen ja sähkövirran suhde

    - Jännitteen ja sähkövirran laskennallinen käsittely
    - Sähkökytkennät
- Sähkömagneettiset ilmiöt
- Sähkön tuotanto, siirto ja käyttö
    - Teknologian sovelluksia, esimerkiksi induktiolla toimivia laitteita

T6 ohjata oppilasta toteuttamaan kokeellisia tutkimuksia yhteistyössä muiden kanssa sekä työskentelemään turvallisesti ja johdonmukaisesti

- Oppilas osaa työskennellä turvallisesti sekä tehdä havaintoja ja mittauksia ohjeiden tai suunnitelman mukaan
- Oppilas osaa toteuttaa yksin ja yhteistyössä muiden kanssa erilaisia tutkimuksia

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osallistuu kokeelliseen työskentelyyn havainnoimalla tutkimusten toteuttamista työturvallisuusnäkökohdat huomioon ottaen ja pystyy kertomaan havainnoistaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa tehdä havaintoja ja mittauksia suunnitelmaa noudattaen, tarvittaessa ohjatusti. Oppilas työskentelee turvallisesti muiden kanssa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas työskentelee turvallisesti sekä tekee havaintoja ja mittauksia ohjeiden tai suunnitelman mukaan. Oppilas työskentelee yhteistyössä muiden kanssa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas työskentelee turvallisesti ja johdonmukaisesti, tarvittaessa itsenäisesti, sekä tekee havaintoja ja mittauksia tarkoituksenmukaisesti. Oppilas osaa toteuttaa yhteistyössä erilaisia tutkimuksia ja tukee muita ryhmän jäseniä tarvittaessa.

S1 Luonnontieteellinen tutkimus

Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia sisältöjä tarkasti ohjeistettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimisprosessin vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyjen rakentamista, havainnointia ja mittaamista, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Luonnontieteellinen tutkimus
    - Suunnittelu
    - Havainnointi ja mittaaminen
    - Tulosten arviointi ja esittäminen
- Tieto- ja viestintäteknologian hyödyntäminen

S2 Fysiikka omassa elämässä ja elinympäristössä

Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö. Tutustutaan sähkömagneettisen ja hiukkassäteilyn lajeihin. Joihinkin lämpöilmiöihin syvennytään kvalitatiivisella tasolla.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Säteilyn lajit ja säteilyltä suojautuminen
- Paikalliset erityispiirteet
    - Esimerkiksi energiantuotantolaitokset Vantaalla

S3 Fysiikka yhteiskunnassa

Fysiikan ilmiöihin ja teknologisiin sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti yhteiskunnan toiminnan ja kehittymisen näkökulmista. Pääpaino on energiantuotannossa ja kestävässä energiavarojen käytössä. Tutustutaan erilaisiin koulutuspolkuihin ja ammatteihin, joissa tarvitaan fysiikan osaamista.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Energiantuotanto, energialähteet ja energian kestävä käyttö
    - Energiantuotanto yhteiskunnan ja kehittymisen näkökulmasta
- Pohditaan jatko-opintomahdollisuuksia, joissa tarvitaan fysiikan taitoja

S4 Fysiikka maailmankuvan rakentajana

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulevat esiin fysiikan luonne tieteenä, energian säilymisen periaate sekä maailmankaikkeuden rakenteet ja mittasuhteet. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen fysiikkaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Tutustuminen fysiikkaan liittyviin uutisiin ja ajankohtaisiin ilmiöihin sekä sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen
- Maailmankaikkeuden rakenteet ja mittasuhteet

S5 Vuorovaikutus ja liike

Sisällöt liittyvät erilaisiin vuorovaikutuksiin ja kappaleiden liiketiloihin. Kahden kappaleen vuorovaikutustilanteista siirrytään yhteen kappaleeseen vaikuttaviin voimiin ja niiden vaikutukseen kappaleen liikkeeseen. Liiketilaa kuvataan tasaisen ja muuttuvan liikkeen malleilla myös kvantitatiivisesti. Mekaaninen työ ja teho kytketään kvalitatiivisesti energiaan.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Sähköinen ja magneettinen vuorovaikutus

S6 Sähkö

Virtapiirin tarkastelussa käytetään lähtökohtana jännitteen ja sähkövirran välistä yhteyttä. Sitä tarkastellaan ensin kvalitatiivisesti ilmiöiden ja ominaisuuksien tasolla, sitten kvantitatiivisesti mittaamalla suureiden arvoja ja tutkimalla suureiden välisiä riippuvuuksia. Sisältöjä valitaan myös kodin sähköturvallisuuteen sekä sähkön käyttöön ja tuottamiseen liittyen. Sähköinen varautuminen ja magnetismi yhdistetään kvalitatiivisesti virtapiirien ilmiömaailmaan.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Sähköinen ja magneettinen vuorovaikutus
- Sähköturvallisuus
- Sähkövirtapiirit
    - Jännite ja virta käsitteinä, jännitteen ja sähkövirran suhde
    - Jännitteen ja sähkövirran laskennallinen käsittely
    - Sähkökytkennät
- Sähkömagneettiset ilmiöt
- Sähkön tuotanto, siirto ja käyttö
    - Teknologian sovelluksia, esimerkiksi induktiolla toimivia laitteita

T7 ohjata oppilasta käsittelemään, tulkitsemaan ja esittämään omien tutkimustensa tuloksia sekä arvioimaan niitä ja koko tutkimusprosessia

- Oppilas osaa käsitellä, tulkita ja esittää tutkimuksen tuloksia
- Oppilas osaa arvioida tulosten oikeellisuutta ja luotettavuutta sekä kuvata tutkimusprosessin toimivuutta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas kuvailee tehtyä tutkimusta ja sen tuloksia tukeutumalla tutkimuksessa kerättyyn tietoon tai tehtyihin havaintoihin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas käsittelee tutkimuksessa kerättyä tietoa, esittää tutkimusten tuloksia ohjeiden mukaisesti ja tekee yksinkertaisia johtopäätöksiä. Oppilas osaa antaa esimerkkejä tulosten oikeellisuuteen ja luotettavuuteen vaikuttavista tekijöistä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas käsittelee ja esittää tutkimusten tuloksia sekä tekee johtopäätöksiä. Oppilas osaa antaa esimerkkejä tulosten oikeellisuuteen ja luotettavuuteen sekä tutkimusprosessin toimivuuteen vaikuttavista tekijöistä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas käsittelee, tulkitsee ja esittää tutkimusten tuloksia fysiikalle ominaisella tavalla sekä perustelee tehtyjä johtopäätöksiä tukeutumalla tutkimuksissa saatuun aineistoon. Oppilas osaa arvioida sekä tuloksia että tutkimusprosessia.

S1 Luonnontieteellinen tutkimus

Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia sisältöjä tarkasti ohjeistettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimisprosessin vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyjen rakentamista, havainnointia ja mittaamista, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Luonnontieteellinen tutkimus
  - Suunnittelu
  - Havainnointi ja mittaaminen
  - Tulosten arviointi ja esittäminen
- Tieto- ja viestintäteknologian hyödyntäminen

S2 Fysiikka omassa elämässä ja elinympäristössä

Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö. Tutustutaan sähkömagneettisen ja hiukkassäteilyn lajeihin. Joihinkin lämpöilmiöihin syvennytään kvalitatiivisella tasolla.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Säteilyn lajit ja säteilyltä suojautuminen

- Paikalliset erityispiirteet
    - Esimerkiksi energiantuotantolaitokset Vantaalla

S3 Fysiikka yhteiskunnassa

Fysiikan ilmiöihin ja teknologisiin sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti yhteiskunnan toiminnan ja kehittymisen näkökulmista. Pääpaino on energiantuotannossa ja kestävässä energiavarojen käytössä. Tutustutaan erilaisiin koulutuspolkuihin ja ammatteihin, joissa tarvitaan fysiikan osaamista.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Energiantuotanto, energialähteet ja energian kestävä käyttö
    - Energiantuotanto yhteiskunnan ja kehittymisen näkökulmasta
- Pohditaan jatko-opintomahdollisuuksia, joissa tarvitaan fysiikan taitoja

S4 Fysiikka maailmankuvan rakentajana

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulevat esiin fysiikan luonne tieteenä, energian säilymisen periaate sekä maailmankaikkeuden rakenteet ja mittasuhteet. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen fysiikkaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Tutustuminen fysiikkaan liittyviin uutisiin ja ajankohtaisiin ilmiöihin sekä sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen
- Maailmankaikkeuden rakenteet ja mittasuhteet

S5 Vuorovaikutus ja liike

Sisällöt liittyvät erilaisiin vuorovaikutuksiin ja kappaleiden liiketiloihin. Kahden kappaleen vuorovaikutustilanteista siirrytään yhteen kappaleeseen vaikuttaviin voimiin ja niiden vaikutukseen kappaleen liikkeeseen. Liiketilaa kuvataan tasaisen ja muuttuvan liikkeen malleilla myös kvantitatiivisesti. Mekaaninen työ ja teho kytketään kvalitatiivisesti energiaan.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Sähköinen ja magneettinen vuorovaikutus

S6 Sähkö

Virtapiirin tarkastelussa käytetään lähtökohtana jännitteen ja sähkövirran välistä yhteyttä. Sitä tarkastellaan ensin kvalitatiivisesti ilmiöiden ja ominaisuuksien tasolla, sitten kvantitatiivisesti mittaamalla suureiden arvoja ja tutkimalla suureiden välisiä riippuvuuksia. Sisältöjä valitaan myös kodin sähköturvallisuuteen sekä sähkön käyttöön ja tuottamiseen liittyen. Sähköinen varautuminen ja magnetismi yhdistetään kvalitatiivisesti virtapiirien ilmiömaailmaan.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Sähköinen ja magneettinen vuorovaikutus
- Sähköturvallisuus
- Sähkövirtapiirit
    - Jännite ja virta käsitteinä, jännitteen ja sähkövirran suhde
    - Jännitteen ja sähkövirran laskennallinen käsittely
    - Sähkökytkennät
- Sähkömagneettiset ilmiöt
- Sähkön tuotanto, siirto ja käyttö
    - Teknologian sovelluksia, esimerkiksi induktiolla toimivia laitteita

T8 ohjata oppilasta ymmärtämään teknologisten sovellusten toimintaperiaatteita ja merkitystä sekä innostaa osallistumaan yksinkertaisten teknologisten ratkaisujen ideointiin, suunnitteluun, kehittämiseen ja soveltamiseen yhteistyössä muiden kanssa

- Oppilas osaa kuvata joitakin teknologisia sovelluksia ja niiden toimintaperiaatteita
- Oppilas osaa työskennellä yksin ja yhteistyössä muiden kanssa teknologisen ratkaisun ideoinnissa, suunnittelussa, kehittämisessä ja soveltamisessa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa teknologisten sovellusten merkityksen omassa elämässään ja osaa nimetä niistä muutamia esimerkkejä, joissa on sovellettu fysiikkaa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa antaa esimerkkejä fysiikan soveltamisesta teknologiassa ja kuvailla näiden käyttöä. Oppilas osallistuu teknologisen ongelmanratkaisun ideointiin ja suunnitteluun.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kuvata fysiikkaa soveltavia teknologisia sovelluksia ja selittää niiden toimintaperiaatteita. Oppilas työskentelee yhteistyössä muiden kanssa yksinkertaisen fysiikkaa soveltavan teknologisen ratkaisun ideoinnissa, suunnittelussa, kehittämisessä ja soveltamisessa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa kuvata fysiikkaa soveltavia teknologisia sovelluksia, selittää niiden toimintaperiaatteita ja perustella niiden merkitystä yhteiskunnalle. Oppilas toimii teknologisen ratkaisun ideoinnissa, suunnittelussa, kehittämisessä ja soveltamisessa sekä itsenäisesti että rakentavasti yhteistyössä muiden kanssa.

S1 Luonnontieteellinen tutkimus

Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia sisältöjä tarkasti ohjeistettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan

tarkoituksenmukaisesti tutkimisprosessin vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyjen rakentamista, havainnointia ja mittaamista, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Luonnontieteellinen tutkimus
    - Suunnittelu
    - Havainnointi ja mittaaminen
    - Tulosten arviointi ja esittäminen
- Tieto- ja viestintäteknologian hyödyntäminen

S2 Fysiikka omassa elämässä ja elinympäristössä

Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö. Tutustutaan sähkömagneettisen ja hiukkassäteilyn lajeihin. Joihinkin lämpöilmiöihin syvennytään kvalitatiivisella tasolla.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Säteilyn lajit ja säteilyltä suojautuminen
- Paikalliset erityispiirteet
    - Esimerkiksi energiantuotantolaitokset Vantaalla

S3 Fysiikka yhteiskunnassa

Fysiikan ilmiöihin ja teknologisiin sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti yhteiskunnan toiminnan ja kehittymisen näkökulmista. Pääpaino on energiantuotannossa ja kestävässä energiavarojen käytössä. Tutustutaan erilaisiin koulutuspolkuihin ja ammatteihin, joissa tarvitaan fysiikan osaamista.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Energiantuotanto, energialähteet ja energian kestävä käyttö
    - Energiantuotanto yhteiskunnan ja kehittymisen näkökulmasta
- Pohditaan jatko-opintomahdollisuuksia, joissa tarvitaan fysiikan taitoja

S4 Fysiikka maailmankuvan rakentajana

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulevat esiin fysiikan luonne tieteenä, energian säilymisen periaate sekä maailmankaikkeuden rakenteet ja mittasuhteet. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen fysiikkaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Tutustuminen fysiikkaan liittyviin uutisiin ja ajankohtaisiin ilmiöihin sekä sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen
- Maailmankaikkeuden rakenteet ja mittasuhteet

S5 Vuorovaikutus ja liike

Sisällöt liittyvät erilaisiin vuorovaikutuksiin ja kappaleiden liiketiloihin. Kahden kappaleen vuorovaikutustilanteista siirrytään yhteen kappaleeseen vaikuttaviin voimiin ja niiden vaikutukseen kappaleen liikkeeseen. Liiketilaa kuvataan tasaisen ja muuttuvan liikkeen malleilla myös kvantitatiivisesti. Mekaaninen työ ja teho kytketään kvalitatiivisesti energiaan.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Sähköinen ja magneettinen vuorovaikutus

S6 Sähkö

Virtapiirin tarkastelussa käytetään lähtökohtana jännitteen ja sähkövirran välistä yhteyttä. Sitä tarkastellaan ensin kvalitatiivisesti ilmiöiden ja ominaisuuksien tasolla, sitten kvantitatiivisesti mittaamalla suureiden arvoja ja tutkimalla suureiden välisiä riippuvuuksia. Sisältöjä valitaan myös kodin sähköturvallisuuteen sekä sähkön käyttöön ja tuottamiseen liittyen. Sähköinen varautuminen ja magnetismi yhdistetään kvalitatiivisesti virtapiirien ilmiömaailmaan.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Sähköinen ja magneettinen vuorovaikutus
- Sähköturvallisuus
- Sähkövirtapiirit
    - Jännite ja virta käsitteinä, jännitteen ja sähkövirran suhde
    - Jännitteen ja sähkövirran laskennallinen käsittely
    - Sähkökytkennät
- Sähkömagneettiset ilmiöt
- Sähkön tuotanto, siirto ja käyttö
    - Teknologian sovelluksia, esimerkiksi induktiolla toimivia laitteita

T9 opastaa oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon ja mittaustulosten hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen sekä tukea oppilaan oppimista havainnollistavien simulaatioiden avulla

- Oppilas osaa käyttää tieto- ja viestintäteknologisia välineitä tai sovelluksia tiedon ja mittaustulosten hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen
- Oppilas osaa tehdä havaintoja, päätelmiä ja yleistyksiä simulaatioiden avulla.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas käyttää ohjatusti tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon hankkimiseen. Oppilas tutustuu johonkin oppimista tukevaan simulaatioon.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon hankkimiseen ja esittämiseen ohjeiden mukaisesti. Oppilas osaa tehdä havaintoja simulaatiosta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas käyttää tieto- ja viestintäteknologisia välineitä tai sovelluksia tiedon ja mittaustulosten hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen. Oppilas osaa tehdä havaintoja ja johtopäätöksiä simulaatiosta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas käyttää tieto- ja viestintäteknologisia välineitä tai sovelluksia omatoimisesti tiedon ja mittaustulosten hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen. Oppilas osaa tehdä havaintoja ja johtopäätöksiä simulaatiosta. Oppilas osaa tehdä yleistyksiä simulaation avulla.

S1 Luonnontieteellinen tutkimus

Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia sisältöjä tarkasti ohjeistettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimisprosessin vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyjen rakentamista, havainnointia ja mittaamista, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Luonnontieteellinen tutkimus
    - Suunnittelu
    - Havainnointi ja mittaaminen
    - Tulosten arviointi ja esittäminen
- Tieto- ja viestintäteknologian hyödyntäminen

S2 Fysiikka omassa elämässä ja elinympäristössä

Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö. Tutustutaan sähkömagneettisen ja hiukkassäteilyn lajeihin. Joihinkin lämpöilmiöihin syvennytään kvalitatiivisella tasolla.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Säteilyn lajit ja säteilyltä suojautuminen
- Paikalliset erityispiirteet

- Esimerkiksi energiantuotantolaitokset Vantaalla

S3 Fysiikka yhteiskunnassa

Fysiikan ilmiöihin ja teknologisiin sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti yhteiskunnan toiminnan ja kehittymisen näkökulmista. Pääpaino on energiantuotannossa ja kestävässä energiavarojen käytössä. Tutustutaan erilaisiin koulutuspolkuihin ja ammatteihin, joissa tarvitaan fysiikan osaamista.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Energiantuotanto, energialähteet ja energian kestävä käyttö
    - Energiantuotanto yhteiskunnan ja kehittymisen näkökulmasta
- Pohditaan jatko-opintomahdollisuuksia, joissa tarvitaan fysiikan taitoja

S4 Fysiikka maailmankuvan rakentajana

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulevat esiin fysiikan luonne tieteenä, energian säilymisen periaate sekä maailmankaikkeuden rakenteet ja mittasuhteet. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen fysiikkaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Tutustuminen fysiikkaan liittyviin uutisiin ja ajankohtaisiin ilmiöihin sekä sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen
- Maailmankaikkeuden rakenteet ja mittasuhteet

S5 Vuorovaikutus ja liike

Sisällöt liittyvät erilaisiin vuorovaikutuksiin ja kappaleiden liiketiloihin. Kahden kappaleen vuorovaikutustilanteista siirrytään yhteen kappaleeseen vaikuttaviin voimiin ja niiden vaikutukseen kappaleen liikkeeseen. Liiketilaa kuvataan tasaisen ja muuttuvan liikkeen malleilla myös kvantitatiivisesti. Mekaaninen työ ja teho kytketään kvalitatiivisesti energiaan.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Sähköinen ja magneettinen vuorovaikutus

S6 Sähkö

Virtapiirin tarkastelussa käytetään lähtökohtana jännitteen ja sähkövirran välistä yhteyttä. Sitä tarkastellaan ensin kvalitatiivisesti ilmiöiden ja ominaisuuksien tasolla, sitten kvantitatiivisesti mittaamalla suureiden arvoja ja tutkimalla suureiden välisiä riippuvuuksia. Sisältöjä valitaan myös kodin sähköturvallisuuteen sekä sähkön käyttöön ja tuottamiseen liittyen. Sähköinen varautuminen ja magnetismi yhdistetään kvalitatiivisesti virtapiirien ilmiömaailmaan.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Sähköinen ja magneettinen vuorovaikutus
- Sähköturvallisuus
- Sähkövirtapiirit
    - Jännite ja virta käsitteinä, jännitteen ja sähkövirran suhde
    - Jännitteen ja sähkövirran laskennallinen käsittely
    - Sähkökytkennät
- Sähkömagneettiset ilmiöt
- Sähkön tuotanto, siirto ja käyttö
    - Teknologian sovelluksia, esimerkiksi induktiolla toimivia laitteita

T10 ohjata oppilasta käyttämään fysiikan käsitteitä täsmällisesti sekä jäsentämään omia käsiterakenteitaan kohti luonnontieteellisten teorioiden mukaisia käsityksiä

- Oppilas osaa kuvata ja selittää ilmiöitä fysiikan keskeisten käsitteiden avulla
- Oppilas osaa yhdistää ilmiöön siihen liittyvät ominaisuudet ja ominaisuuksia kuvaavat suureet

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas selittää fysiikan ilmiöitä käyttäen joitakin fysiikan käsitteitä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas selittää fysiikan ilmiöitä käyttäen fysiikan keskeisiä käsitteitä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas selittää fysiikan ilmiöitä käyttäen fysiikan keskeisiä käsitteitä. Oppilas osaa yhdistää toisiinsa ilmiön, siihen liittyvät ominaisuudet ja ominaisuuksia kuvaavat suureet.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas selittää fysiikan ilmiöitä käyttäen fysiikan keskeisiä käsitteitä täsmällisesti. Oppilas osaa yhdistää ilmiöihin liittyvät ominaisuudet ja ominaisuuksia kuvaavat suureet käsiterakenteeksi.

S1 Luonnontieteellinen tutkimus

Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia sisältöjä tarkasti ohjeistettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimisprosessin vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyjen rakentamista, havainnointia ja mittaamista, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Luonnontieteellinen tutkimus

    - Suunnittelu
    - Havainnointi ja mittaaminen
    - Tulosten arviointi ja esittäminen
- Tieto- ja viestintäteknologian hyödyntäminen

S2 Fysiikka omassa elämässä ja elinympäristössä

Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö. Tutustutaan sähkömagneettisen ja hiukkassäteilyn lajeihin. Joihinkin lämpöilmiöihin syvennytään kvalitatiivisella tasolla.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Säteilyn lajit ja säteilyltä suojautuminen
- Paikalliset erityispiirteet
    - Esimerkiksi energiantuotantolaitokset Vantaalla

S3 Fysiikka yhteiskunnassa

Fysiikan ilmiöihin ja teknologisiin sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti yhteiskunnan toiminnan ja kehittymisen näkökulmista. Pääpaino on energiantuotannossa ja kestävässä energiavarojen käytössä. Tutustutaan erilaisiin koulutuspolkuihin ja ammatteihin, joissa tarvitaan fysiikan osaamista.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Energiantuotanto, energialähteet ja energian kestävä käyttö
    - Energiantuotanto yhteiskunnan ja kehittymisen näkökulmasta
- Pohditaan jatko-opintomahdollisuuksia, joissa tarvitaan fysiikan taitoja

S4 Fysiikka maailmankuvan rakentajana

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulevat esiin fysiikan luonne tieteenä, energian säilymisen periaate sekä maailmankaikkeuden rakenteet ja mittasuhteet. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen fysiikkaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Tutustuminen fysiikkaan liittyviin uutisiin ja ajankohtaisiin ilmiöihin sekä sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen
- Maailmankaikkeuden rakenteet ja mittasuhteet

S5 Vuorovaikutus ja liike

Sisällöt liittyvät erilaisiin vuorovaikutuksiin ja kappaleiden liiketiloihin. Kahden kappaleen vuorovaikutustilanteista siirrytään yhteen kappaleeseen vaikuttaviin voimiin ja niiden vaikutukseen

kappaleen liikkeeseen. Liiketilaa kuvataan tasaisen ja muuttuvan liikkeen malleilla myös kvantitatiivisesti. Mekaaninen työ ja teho kytketään kvalitatiivisesti energiaan.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Sähköinen ja magneettinen vuorovaikutus

S6 Sähkö

Virtapiirin tarkastelussa käytetään lähtökohtana jännitteen ja sähkövirran välistä yhteyttä. Sitä tarkastellaan ensin kvalitatiivisesti ilmiöiden ja ominaisuuksien tasolla, sitten kvantitatiivisesti mittaamalla suureiden arvoja ja tutkimalla suureiden välisiä riippuvuuksia. Sisältöjä valitaan myös kodin sähköturvallisuuteen sekä sähkön käyttöön ja tuottamiseen liittyen. Sähköinen varautuminen ja magnetismi yhdistetään kvalitatiivisesti virtapiirien ilmiömaailmaan.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Sähköinen ja magneettinen vuorovaikutus
- Sähköturvallisuus
- Sähkövirtapiirit
    - Jännite ja virta käsitteinä, jännitteen ja sähkövirran suhde
    - Jännitteen ja sähkövirran laskennallinen käsittely
    - Sähkökytkennät
- Sähkömagneettiset ilmiöt
- Sähkön tuotanto, siirto ja käyttö
    - Teknologian sovelluksia, esimerkiksi induktiolla toimivia laitteita

T11 ohjata oppilasta käyttämään erilaisia malleja ilmiöiden kuvaamisessa ja selittämisessä sekä ennusteiden tekemisessä

- Oppilas osaa käyttää yksinkertaisia malleja ja tehdä ennusteita sekä harjoittelee yksinkertaisten mallien muodostamista mittaustuloksista
- Oppilas osaa kuvata mallia ja nimetä mallin rajoituksia ja puutteita

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa antaa joitakin esimerkkejä ilmiöiden kuvaamisessa käytetyistä malleista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas käyttää yksinkertaisia malleja ilmiöiden kuvaamiseen ja ennusteiden tekemiseen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas käyttää yksinkertaisia malleja ja tekee niiden pohjalta ennusteita sekä osaa selittää, miten malli on muodostettu mittaustuloksista. Oppilas osaa arvioida mallin suhdetta todellisuuteen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas käyttää malleja ja tekee niiden pohjalta ennusteita sekä osaa muodostaa mittaustuloksista yksinkertaisia malleja. Oppilas osaa arvioida mallin suhdetta todellisuuteen sekä mallin rajoituksia tai puutteita.

S1 Luonnontieteellinen tutkimus

Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia sisältöjä tarkasti ohjeistettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimisprosessin vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyjen rakentamista, havainnointia ja mittaamista, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Luonnontieteellinen tutkimus
    - Suunnittelu
    - Havainnointi ja mittaaminen
    - Tulosten arviointi ja esittäminen
- Tieto- ja viestintäteknologian hyödyntäminen

S2 Fysiikka omassa elämässä ja elinympäristössä

Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö. Tutustutaan sähkömagneettisen ja hiukkassäteilyn lajeihin. Joihinkin lämpöilmiöihin syvennytään kvalitatiivisella tasolla.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Säteilyn lajit ja säteilyltä suojautuminen
- Paikalliset erityispiirteet
    - Esimerkiksi energiantuotantolaitokset Vantaalla

S3 Fysiikka yhteiskunnassa

Fysiikan ilmiöihin ja teknologisiin sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti yhteiskunnan toiminnan ja kehittymisen näkökulmista. Pääpaino on energiantuotannossa ja kestävässä energiavarojen käytössä. Tutustutaan erilaisiin koulutuspolkuihin ja ammatteihin, joissa tarvitaan fysiikan osaamista.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Energiantuotanto, energialähteet ja energian kestävä käyttö
    - Energiantuotanto yhteiskunnan ja kehittymisen näkökulmasta
- Pohditaan jatko-opintomahdollisuuksia, joissa tarvitaan fysiikan taitoja

S4 Fysiikka maailmankuvan rakentajana

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulevat esiin fysiikan luonne tieteenä, energian säilymisen periaate sekä maailmankaikkeuden rakenteet ja mittasuhteet. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen fysiikkaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Tutustuminen fysiikkaan liittyviin uutisiin ja ajankohtaisiin ilmiöihin sekä sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen
- Maailmankaikkeuden rakenteet ja mittasuhteet

S5 Vuorovaikutus ja liike

Sisällöt liittyvät erilaisiin vuorovaikutuksiin ja kappaleiden liiketiloihin. Kahden kappaleen vuorovaikutustilanteista siirrytään yhteen kappaleeseen vaikuttaviin voimiin ja niiden vaikutukseen kappaleen liikkeeseen. Liiketilaa kuvataan tasaisen ja muuttuvan liikkeen malleilla myös kvantitatiivisesti. Mekaaninen työ ja teho kytketään kvalitatiivisesti energiaan.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Sähköinen ja magneettinen vuorovaikutus

S6 Sähkö

Virtapiirin tarkastelussa käytetään lähtökohtana jännitteen ja sähkövirran välistä yhteyttä. Sitä tarkastellaan ensin kvalitatiivisesti ilmiöiden ja ominaisuuksien tasolla, sitten kvantitatiivisesti mittaamalla suureiden arvoja ja tutkimalla suureiden välisiä riippuvuuksia. Sisältöjä valitaan myös kodin sähköturvallisuuteen sekä sähkön käyttöön ja tuottamiseen liittyen. Sähköinen varautuminen ja magnetismi yhdistetään kvalitatiivisesti virtapiirien ilmiömaailmaan.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Sähköinen ja magneettinen vuorovaikutus

- Sähköturvallisuus
- Sähkövirtapiirit
    - Jännite ja virta käsitteinä, jännitteen ja sähkövirran suhde
    - Jännitteen ja sähkövirran laskennallinen käsittely
    - Sähkökytkennät
- Sähkömagneettiset ilmiöt
- Sähkön tuotanto, siirto ja käyttö
    - Teknologian sovelluksia, esimerkiksi induktiolla toimivia laitteita

T12 ohjata oppilasta käyttämään ja arvioimaan kriittisesti eri tietolähteitä sekä ilmaisemaan ja perustelemaan erilaisia näkemyksiä fysiikalle ominaisella tavalla

- Oppilas osaa hakea tietoa erilaisista tietolähteistä ja valita joitakin luotettavia tietolähteitä
- Oppilas osaa ilmaista ja perustella näkemyksiä fysiikalle ominaisella tavalla

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas hakee tietoa erilaisista tietolähteistä ohjatusti.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas hakee tietoa erilaisista tietolähteistä. Oppilas osaa ilmaista erilaisia näkökulmia ja harjoittelee perustelemaan niitä fysiikalle ominaisella tavalla.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas hakee tietoa erilaisista tietolähteistä ja valitsee yleisesti luotettavina pidettyjä tietolähteitä. Oppilas osaa ilmaista ja perustella erilaisia näkökulmia fysiikalle ominaisella tavalla.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas hakee tietoa erilaisista tietolähteistä ja osaa pohtia tietolähteen luotettavuutta. Oppilas osaa ilmaista ja perustella erilaisia näkökulmia fysiikalle ominaisella tavalla sekä vertailla keskenään ristiriitaisia näkökulmia.

S1 Luonnontieteellinen tutkimus

Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia sisältöjä tarkasti ohjeistettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimisprosessin vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyjen rakentamista, havainnointia ja mittaamista, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Luonnontieteellinen tutkimus
    - Suunnittelu
    - Havainnointi ja mittaaminen
    - Tulosten arviointi ja esittäminen
- Tieto- ja viestintäteknologian hyödyntäminen

S2 Fysiikka omassa elämässä ja elinympäristössä

Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö. Tutustutaan sähkömagneettisen ja hiukkassäteilyn lajeihin. Joihinkin lämpöilmiöihin syvennytään kvalitatiivisella tasolla.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Säteilyn lajit ja säteilyltä suojautuminen
- Paikalliset erityispiirteet
    - Esimerkiksi energiantuotantolaitokset Vantaalla

S3 Fysiikka yhteiskunnassa

Fysiikan ilmiöihin ja teknologisiin sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti yhteiskunnan toiminnan ja kehittymisen näkökulmista. Pääpaino on energiantuotannossa ja kestävässä energiavarojen käytössä. Tutustutaan erilaisiin koulutuspolkuihin ja ammatteihin, joissa tarvitaan fysiikan osaamista.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Energiantuotanto, energialähteet ja energian kestävä käyttö
    - Energiantuotanto yhteiskunnan ja kehittymisen näkökulmasta
- Pohditaan jatko-opintomahdollisuuksia, joissa tarvitaan fysiikan taitoja

S4 Fysiikka maailmankuvan rakentajana

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulevat esiin fysiikan luonne tieteenä, energian säilymisen periaate sekä maailmankaikkeuden rakenteet ja mittasuhteet. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen fysiikkaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Tutustuminen fysiikkaan liittyviin uutisiin ja ajankohtaisiin ilmiöihin sekä sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen
- Maailmankaikkeuden rakenteet ja mittasuhteet

S5 Vuorovaikutus ja liike

Sisällöt liittyvät erilaisiin vuorovaikutuksiin ja kappaleiden liiketiloihin. Kahden kappaleen vuorovaikutustilanteista siirrytään yhteen kappaleeseen vaikuttaviin voimiin ja niiden vaikutukseen kappaleen liikkeeseen. Liiketilaa kuvataan tasaisen ja muuttuvan liikkeen malleilla myös kvantitatiivisesti. Mekaaninen työ ja teho kytketään kvalitatiivisesti energiaan.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Sähköinen ja magneettinen vuorovaikutus

S6 Sähkö

Virtapiirin tarkastelussa käytetään lähtökohtana jännitteen ja sähkövirran välistä yhteyttä. Sitä tarkastellaan ensin kvalitatiivisesti ilmiöiden ja ominaisuuksien tasolla, sitten kvantitatiivisesti mittaamalla suureiden arvoja ja tutkimalla suureiden välisiä riippuvuuksia. Sisältöjä valitaan myös kodin sähköturvallisuuteen sekä sähkön käyttöön ja tuottamiseen liittyen. Sähköinen varautuminen ja magnetismi yhdistetään kvalitatiivisesti virtapiirien ilmiömaailmaan.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Sähköinen ja magneettinen vuorovaikutus
- Sähköturvallisuus
- Sähkövirtapiirit
    - Jännite ja virta käsitteinä, jännitteen ja sähkövirran suhde
    - Jännitteen ja sähkövirran laskennallinen käsittely
    - Sähkökytkennät
- Sähkömagneettiset ilmiöt
- Sähkön tuotanto, siirto ja käyttö
    - Teknologian sovelluksia, esimerkiksi induktiolla toimivia laitteita

T13 ohjata oppilasta hahmottamaan luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa

- Oppilas osaa toteuttaa luonnontieteellisen tutkimuksen tai projektityön
- Oppilas osaa kuvata fysiikkaan liittyvien esimerkkien avulla luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä
- Oppilas osaa kuvata esimerkkien avulla tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa kokeellisuuden fysiikan tapana tuottaa luonnontieteellistä tietoa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa antaa esimerkkejä luonnontieteellisen tiedon kehittymisestä ja tieteellisistä tavoista tuottaa tietoa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kuvailla fysiikkaan liittyvien esimerkkien avulla luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä. Oppilas osaa kuvailla tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa selittää perustellen fysiikkaan liittyvien esimerkkien avulla luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä. Oppilas osaa selittää perustellen tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa.

S1 Luonnontieteellinen tutkimus

Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia sisältöjä tarkasti ohjeistettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimisprosessin vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyjen rakentamista, havainnointia ja mittaamista, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Luonnontieteellinen tutkimus
    - Suunnittelu
    - Havainnointi ja mittaaminen
    - Tulosten arviointi ja esittäminen
- Tieto- ja viestintäteknologian hyödyntäminen

S2 Fysiikka omassa elämässä ja elinympäristössä

Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö. Tutustutaan sähkömagneettisen ja hiukkassäteilyn lajeihin. Joihinkin lämpöilmiöihin syvennytään kvalitatiivisella tasolla.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Säteilyn lajit ja säteilyltä suojautuminen
- Paikalliset erityispiirteet
    - Esimerkiksi energiantuotantolaitokset Vantaalla

S3 Fysiikka yhteiskunnassa

Fysiikan ilmiöihin ja teknologisiin sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti yhteiskunnan toiminnan ja kehittymisen näkökulmista. Pääpaino on energiantuotannossa ja kestävässä energiavarojen käytössä. Tutustutaan erilaisiin koulutuspolkuihin ja ammatteihin, joissa tarvitaan fysiikan osaamista.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Energiantuotanto, energialähteet ja energian kestävä käyttö
    - Energiantuotanto yhteiskunnan ja kehittymisen näkökulmasta
- Pohditaan jatko-opintomahdollisuuksia, joissa tarvitaan fysiikan taitoja

S4 Fysiikka maailmankuvan rakentajana

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulevat esiin fysiikan luonne tieteenä, energian säilymisen periaate sekä maailmankaikkeuden rakenteet ja mittasuhteet. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen fysiikkaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Tutustuminen fysiikkaan liittyviin uutisiin ja ajankohtaisiin ilmiöihin sekä sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen
- Maailmankaikkeuden rakenteet ja mittasuhteet

S5 Vuorovaikutus ja liike

Sisällöt liittyvät erilaisiin vuorovaikutuksiin ja kappaleiden liiketiloihin. Kahden kappaleen vuorovaikutustilanteista siirrytään yhteen kappaleeseen vaikuttaviin voimiin ja niiden vaikutukseen kappaleen liikkeeseen. Liiketilaa kuvataan tasaisen ja muuttuvan liikkeen malleilla myös kvantitatiivisesti. Mekaaninen työ ja teho kytketään kvalitatiivisesti energiaan.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Sähköinen ja magneettinen vuorovaikutus

S6 Sähkö

Virtapiirin tarkastelussa käytetään lähtökohtana jännitteen ja sähkövirran välistä yhteyttä. Sitä tarkastellaan ensin kvalitatiivisesti ilmiöiden ja ominaisuuksien tasolla, sitten kvantitatiivisesti mittaamalla suureiden arvoja ja tutkimalla suureiden välisiä riippuvuuksia. Sisältöjä valitaan myös kodin sähköturvallisuuteen sekä sähkön käyttöön ja tuottamiseen liittyen. Sähköinen varautuminen ja magnetismi yhdistetään kvalitatiivisesti virtapiirien ilmiömaailmaan.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Sähköinen ja magneettinen vuorovaikutus
- Sähköturvallisuus
- Sähkövirtapiirit
    - Jännite ja virta käsitteinä, jännitteen ja sähkövirran suhde
    - Jännitteen ja sähkövirran laskennallinen käsittely
    - Sähkökytkennät
- Sähkömagneettiset ilmiöt
- Sähkön tuotanto, siirto ja käyttö
    - Teknologian sovelluksia, esimerkiksi induktiolla toimivia laitteita

T14 ohjata oppilasta saavuttamaan riittävät tiedolliset valmiudet jatko-opintoja varten vuorovaikutuksesta ja liikkeestä sekä sähköstä

- Oppilas osaa käyttää vuorovaikutuksen ja liikkeen sekä sähkön keskeisiä käsitteitä, olioita, ilmiöitä, ominaisuuksia, suureita, malleja ja lakeja tutuissa tilanteissa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa joitakin vuorovaikutukseen ja liikkeeseen sekä sähköön liittyviä käsitteitä, ilmiöitä ja suureita tutuissa tilanteissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa käyttää joitakin vuorovaikutuksen ja liikkeen sekä sähkön keskeisiä käsitteitä, olioita, ilmiöitä, ominaisuuksia, suureita, malleja ja lakeja tutuissa tilanteissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa käyttää vuorovaikutuksen ja liikkeen sekä sähkön keskeisiä käsitteitä, olioita, ilmiöitä, ominaisuuksia, suureita, malleja ja lakeja tutuissa tilanteissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa käyttää vuorovaikutuksen ja liikkeen sekä sähkön keskeisiä käsitteitä, olioita, ilmiöitä, ominaisuuksia, suureita, malleja ja lakeja tutuissa ja soveltavissa tilanteissa.

S5 Vuorovaikutus ja liike

Sisällöt liittyvät erilaisiin vuorovaikutuksiin ja kappaleiden liiketiloihin. Kahden kappaleen vuorovaikutustilanteista siirrytään yhteen kappaleeseen vaikuttaviin voimiin ja niiden vaikutukseen kappaleen liikkeeseen. Liiketilaa kuvataan tasaisen ja muuttuvan liikkeen malleilla myös kvantitatiivisesti. Mekaaninen työ ja teho kytketään kvalitatiivisesti energiaan.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Sähköinen ja magneettinen vuorovaikutus

S6 Sähkö

Virtapiirin tarkastelussa käytetään lähtökohtana jännitteen ja sähkövirran välistä yhteyttä. Sitä tarkastellaan ensin kvalitatiivisesti ilmiöiden ja ominaisuuksien tasolla, sitten kvantitatiivisesti mittaamalla suureiden arvoja ja tutkimalla suureiden välisiä riippuvuuksia. Sisältöjä valitaan myös kodin sähköturvallisuuteen sekä sähkön käyttöön ja tuottamiseen liittyen. Sähköinen varautuminen ja magnetismi yhdistetään kvalitatiivisesti virtapiirien ilmiömaailmaan.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Sähköinen ja magneettinen vuorovaikutus
- Sähköturvallisuus
- Sähkövirtapiirit
    - Jännite ja virta käsitteinä, jännitteen ja sähkövirran suhde
    - Jännitteen ja sähkövirran laskennallinen käsittely
    - Sähkökytkennät
- Sähkömagneettiset ilmiöt
- Sähkön tuotanto, siirto ja käyttö
    - Teknologian sovelluksia, esimerkiksi induktiolla toimivia laitteita

T15 ohjata oppilasta soveltamaan fysiikan tietojaan ja taitojaan monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa sekä tarjota mahdollisuuksia tutustua fysiikan soveltamiseen erilaisissa tilanteissa kuten luonnossa, elinkeinoelämässä, järjestöissä tai tiedeyhteisöissä

- Oppilas osaa käyttää fysiikan tietojaan ja taitojaan monialaisessa oppimiskokonaisuudessa tai tilanteessa, jossa fysiikkaa sovelletaan eri ympäristössä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tietojen ja taitojen soveltaminen eri tilanteissa	Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Arvioitava osaaminen sisältyy muiden tavoitteiden osaamisen kuvauksiin.

S1 Luonnontieteellinen tutkimus

Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia sisältöjä tarkasti ohjeistettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimisprosessin vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyjen rakentamista, havainnointia ja mittaamista, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Luonnontieteellinen tutkimus
    - Suunnittelu
    - Havainnointi ja mittaaminen
    - Tulosten arviointi ja esittäminen
- Tieto- ja viestintäteknologian hyödyntäminen

S2 Fysiikka omassa elämässä ja elinympäristössä

Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö. Tutustutaan sähkömagneettisen ja hiukkassäteilyn lajeihin. Joihinkin lämpöilmiöihin syvennytään kvalitatiivisella tasolla.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Säteilyn lajit ja säteilyltä suojautuminen
- Paikalliset erityispiirteet
    - Esimerkiksi energiantuotantolaitokset Vantaalla

S3 Fysiikka yhteiskunnassa

Fysiikan ilmiöihin ja teknologisiin sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti yhteiskunnan toiminnan ja kehittymisen näkökulmista. Pääpaino on energiantuotannossa ja kestävässä energiavarojen käytössä. Tutustutaan erilaisiin koulutuspolkuihin ja ammatteihin, joissa tarvitaan fysiikan osaamista.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Energiantuotanto, energialähteet ja energian kestävä käyttö
    - Energiantuotanto yhteiskunnan ja kehittymisen näkökulmasta
- Pohditaan jatko-opintomahdollisuuksia, joissa tarvitaan fysiikan taitoja

S4 Fysiikka maailmankuvan rakentajana

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulevat esiin fysiikan luonne tieteenä, energian säilymisen periaate sekä maailmankaikkeuden rakenteet ja mittasuhteet. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen fysiikkaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Tutustuminen fysiikkaan liittyviin uutisiin ja ajankohtaisiin ilmiöihin sekä sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen
- Maailmankaikkeuden rakenteet ja mittasuhteet

S5 Vuorovaikutus ja liike

Sisällöt liittyvät erilaisiin vuorovaikutuksiin ja kappaleiden liiketiloihin. Kahden kappaleen vuorovaikutustilanteista siirrytään yhteen kappaleeseen vaikuttaviin voimiin ja niiden vaikutukseen kappaleen liikkeeseen. Liiketilaa kuvataan tasaisen ja muuttuvan liikkeen malleilla myös kvantitatiivisesti. Mekaaninen työ ja teho kytketään kvalitatiivisesti energiaan.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Sähköinen ja magneettinen vuorovaikutus

S6 Sähkö

Virtapiirin tarkastelussa käytetään lähtökohtana jännitteen ja sähkövirran välistä yhteyttä. Sitä tarkastellaan ensin kvalitatiivisesti ilmiöiden ja ominaisuuksien tasolla, sitten kvantitatiivisesti mittaamalla suureiden arvoja ja tutkimalla suureiden välisiä riippuvuuksia. Sisältöjä valitaan myös kodin sähköturvallisuuteen sekä sähkön käyttöön ja tuottamiseen liittyen. Sähköinen varautuminen ja magnetismi yhdistetään kvalitatiivisesti virtapiirien ilmiömaailmaan.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Sähköinen ja magneettinen vuorovaikutus
- Sähköturvallisuus
- Sähkövirtapiirit
    - Jännite ja virta käsitteinä, jännitteen ja sähkövirran suhde
    - Jännitteen ja sähkövirran laskennallinen käsittely
    - Sähkökytkennät
- Sähkömagneettiset ilmiöt
- Sähkön tuotanto, siirto ja käyttö

- Teknologian sovelluksia, esimerkiksi induktiolla toimivia laitteita

Kemia

Oppiaineen tehtävä

Kemian opetuksen tehtävänä on tukea oppilaiden luonnontieteellisen ajattelun sekä maailmankuvan kehittymistä. Kemian opetus auttaa ymmärtämään kemian ja sen sovellusten merkitystä jokapäiväisessä elämässä, elinympäristössä, yhteiskunnassa ja teknologiassa. Opetus tukee oppilaiden valmiuksia tehdä valintoja sekä käyttää tietoja ja taitoja elämän eri tilanteissa. Opetus välittää kuvaa kemian merkityksestä kestävän tulevaisuuden rakentamisessa: kemiaa tarvitaan uusien ratkaisujen kehittämisessä sekä ympäristön ja ihmisten hyvinvoinnin turvaamisessa. Opetus ohjaa oppilaita ottamaan vastuuta ympäristöstään.

Kemian opetuksen tehtävänä on tukea kemiaan liittyvien käsitteiden rakentumista sekä ilmiöiden ymmärtämistä. Vuosiluokilla 7-9 opiskelun pääpaino on makroskooppisella tasolla, mutta oppilaiden abstraktin ajattelun kehittyessä yhteyttä submikroskooppisiin ja symbolisiin malleihin vahvistetaan. Oppilaiden aikaisemmista kokemuksista ja havainnoista edetään ilmiöiden kuvaamiseen ja selittämiseen sekä aineen rakenteen ja kemiallisten reaktioiden mallintamiseen kemian merkkikielellä. Opetus ohjaa luonnontieteille ominaiseen ajatteluun, tiedonhankintaan, tietojen käyttämiseen, ideointiin, vuorovaikutukseen sekä tiedon luotettavuuden ja merkityksen arviointiin eri tilanteissa.

Kemian opetuksen lähtökohtana on elinympäristöön liittyvien aineiden ja ilmiöiden havainnointi ja tutkiminen. Tutkimusten tekemisellä on oleellinen merkitys käsitteiden sisäistämisessä, tutkimisen taitojen oppimisessa ja luonnontieteiden luonteen hahmottamisessa. Tutkimusten tekeminen kehittää työskentelyn ja yhteistyön taitoja, luovaa ja kriittistä ajattelua sekä innostaa oppilaita kemian opiskeluun.

Opetuksen tehtävänä on ohjata oppilaita hahmottamaan kemian osaamisen merkitystä myös jatko-opintojen ja työelämän kannalta. Yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa edistetään tarjoamalla oppilaille mahdollisuuksia soveltaa kemiaa erilaisissa konteksteissa sekä tutustua monipuolisesti ammatteihin, joissa tarvitaan kemian osaamista.

Kemian oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Monipuolisilla työtavoilla ja oppimisympäristöillä tuetaan kemian tavoitteiden saavuttamista. Tutkimuksellinen lähestymistapa tukee käsitteiden rakentumista ja tutkimisen taitojen oppimista. Tavoitteiden kannalta keskeistä on oppilaiden osallisuus ja vuorovaikutus yksinkertaisten tutkimusten suunnittelussa ja toteuttamisessa. Kokeellisessa työskentelyssä noudatetaan kemikaali- ja jätelainsäädäntöä sekä työturvallisuuslainsäädäntöä ja erityisesti nuoria työntekijöitä koskevia rajoituksia.

Oppimisympäristöissä käytetään tieto- ja viestintäteknologiaa luontevalla tavalla. Jotta kemian ja teknologian soveltamiseen voidaan tutustua monipuolisesti, koulun tilojen lisäksi hyödynnetään paikallisia mahdollisuuksia kuten lähiympäristöä sekä yhteistyötä yritysten ja asiantuntijoiden kanssa.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki kemiassa vuosiluokilla 7-9

Kemian tavoitteiden kannalta keskeistä on ohjata oppilaita itsenäiseen ja pitkäjänteiseen työskentelyyn sekä tunnistamaan oppimistapojaan. Käsitteiden omaksumista ja ymmärtämistä tuetaan, jotta oppilaille muodostuu käsitteistä selkeitä kokonaisuuksia. Kokeellisessa työskentelyssä oppilaita ohjataan turvalliseen ja sujuvaan työskentelyyn. Tutkimustehtävillä voidaan eriyttää opetusta, jolloin oppilaat voivat toimia erilaisissa rooleissa tai edetä yksilöllisesti ajattelutaitojen eri tasoille. Erilaisilla malleilla ja niiden käyttötavoilla voidaan myös haastaa

oppilaiden kehittyviä abstraktin ajattelun taitoja. Ohjaus ja tuki, työtapojen valinta, osallisuus toiminnan suunnittelussa sekä onnistumisen kokemukset tukevat oppilaiden oppijaminäkuvan vahvistumista.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi kemiassa vuosiluokilla 7-9

Työskentelyn jäsentäminen pienemmiksi kokonaisuuksiksi, projekteiksi tai kokeellisiksi töiksi, joilla on omat tavoitteensa ja arviointiperusteensa, tukee monipuolista arviointia. Kokeellisen työskentelyn arviointi voi edetä hierarkisesti turvallisen työskentelyn periaatteista taitotehtäviin ja suljetuista tutkimustehtävistä aina avoimiin tutkimuksiin asti. Oppilaita ohjataan tunnistamaan omia ennakkotietojaan, -taitojaan ja -käsityksiään. Työskentelyn etenemistä ohjataan rakentavan palautteen ja kysymysten avulla. Kannustava palaute tukee erityisesti tutkimisen taitojen kehittymistä ja motivaation rakentumista. Kokonaisuuksien lopussa arvioidaan asetettujen tavoitteiden saavuttamista ja suunnataan huomiota kohti uusia kehittämishaasteita. Arviointi perustuu monimuotoisten tuotosten lisäksi työskentelyn havainnointiin. Tuotosten sisällön lisäksi arvioidaan opiskeluprosessia ja työn eri vaiheita, kuten kysymysten muodostamista, aiheen rajaamista, tiedonhakua, näkökulmien perustelemista, käsitteiden käyttöä, ilmaisun selkeyttä ja työn loppuun saattamista. Oppilaiden itsearviointitaitoja ja vertaispalautteen antamisen ja vastaanottamisen taitoja kehitetään osana formatiivista arviointia. Opettajan ja oppilaiden välisiä keskusteluja voidaan käyttää arvioinnin tukena.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona kemian opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päättöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut kemian oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt kemian tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päättöarvosana on kemian tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan kemian oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päättöarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy kemian päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan.

Oppilaan työskentelyn ohjaamisella kemiassa tarkoitetaan esimerkiksi suullisten lisäohjeiden antamista, ohjaavien kysymysten esittämistä, välineillä havainnollistamista tai vastaavien esimerkkien antamista työskentelyn aikana. Päättöarvioinnin kriteerien kuvaukset on kirjoitettu kumulatiivisesti, eli edellisen arvosanan osaaminen sisältyy seuraavan arvosanan osaamiseen, vaikkei tätä ole joka tavoitteen kohdalla erikseen kirjoitettu näkyviin.

Vantaan paikalliset tavoitteiden tarkennukset on laadittu yhdeksännelle luokalle huomioiden päättöarvioinnin kriteerit.

7

Vuosiluokan tavoitteet ja keskeiset sisällöt

T1 kannustaa ja innostaa oppilasta kemian opiskeluun

- Oppilas tutustuu arkeen liittyviin kemian ilmiöihin ja löytää kiinnostuksen kohteita

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan kemian opiskelusta osana oman oppimisensa arviointia.

S1 Luonnontieteellinen tutkimus

Turvallisen työskentelyn periaatteet ja perustyötaidot luovat pohjan kokeelliselle työskentelylle. Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia aihepiirejä suljettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimusprosessin eri vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyn toteuttamista, havainnointia, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Turvallinen työskentely
- Ohjatut kokeelliset työt
    - Havainnointi ja mittaaminen
    - Tulosten esittäminen
- Tieto- ja viestintäteknologian hyödyntäminen

S2 Kemia omassa elämässä ja elinympäristössä

Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö ja lähiympäristön tila. Tutustutaan kodin kemikaaleihin ja paloturvallisuuteen. Tutkitaan olomuotojen muutoksia.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Kodin kemikaalit
- Paloturvallisuus
- GHS-varoitusmerkit
- Olomuotojen muutokset, esimerkiksi kemiallisissa reaktioissa

S3 Kemia yhteiskunnassa

Kemian ilmiöihin ja sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti ihmiskunnan hyvinvoinnin ja teknologian näkökulmista. Pääpaino on kestävässä luonnonvarojen käytössä, ja tuotteiden elinkaariajattelu on yhtenä tarkastelutapana. Tutustutaan erilaisiin koulutuspolkuihin ja ammatteihin, joissa tarvitaan kemian osaamista.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Kemia tieteenä, missä kemiaa tarvitaan, kemian ammatit

S4 Kemia maailmankuvan rakentajana

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulee esiin kemian luonne tieteenä, aineen ja energian säilymisen periaatteet sekä luonnon mittasuhteet. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen kemiaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Luonnon mittasuhteet, kuten esimerkiksi atomi maailmankaikkeuden osana
- Kemiallinen reaktio, aineen ja energian säilymisen periaatteet

S5 Aineiden ominaisuudet ja rakenne

Tutkitaan monipuolisesti seosten ja puhtaiden aineiden ominaisuuksia kuten vesi- ja rasvaliukoisuutta. Alkuaineiden ominaisuuksien pohjalta tutustutaan aineen koostumiseen atomeista, atomin rakenteeseen ja jaksolliseen järjestelmään. Malleja ja simulaatioita käytetään yhdisteiden rakentumisen hahmottamisessa. Tutustutaan hiileen, sen yhdisteisiin ja ravintoaineisiin. Perehdytään johonkin orgaaniseen yhdisteryhmään.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Alkuaineet, yhdisteet ja seokset
    - Alkuaineiden ja yhdisteiden fysikaalisia ja kemiallisia ominaisuuksia, esimerkiksi liukoisuus, happamuus ja reaktiivisuus
    - Puhtaat aineet ja seokset
    - Erotusmenetelmät

S6 Aineiden ominaisuudet ja muutokset

Tutustutaan energian ja aineiden muuttumiseen kemiallisissa reaktioissa. Havainnoidaan reaktionnopeutta ja pohditaan siihen vaikuttavia tekijöitä. Perehdytään hiilen kiertokulkuun ja sen merkitykseen elämälle. Tutustutaan pitoisuuteen ja happamuuteen arkisten esimerkkien yhteydessä. Harjoitellaan kemian merkkikielen ja yksinkertaisten reaktioyhtälöiden tulkitsemista.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Kemiallinen reaktio
    - Kemiallisen reaktion nopeus ja siihen vaikuttavat tekijät, esimerkiksi pitoisuus
- Esimerkkejä kemiallisista reaktioista, esimerkiksi palaminen
- Kemiallisen merkkikielen harjoittelu

T2 ohjata ja kannustaa oppilasta tunnistamaan omaa kemian osaamistaan, asettamaan tavoitteita omalle työskentelylleen sekä työskentelemään pitkäjänteisesti

- Oppilas osaa kuvata omaa osaamistaan opettajan antaman palautteen ja itsearvioinnin perusteella
- Oppilas harjoittelee työskentelemään pitkäjänteisesti

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tavoitteellinen työskentely ja oppimaan oppimisen taidot	Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan kemian opiskelusta osana oman oppimisensa arviointia.

S1 Luonnontieteellinen tutkimus

Turvallisen työskentelyn periaatteet ja perustyötaidot luovat pohjan kokeelliselle työskentelylle. Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia aihepiirejä suljettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimusprosessin eri vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyn toteuttamista, havainnointia, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Turvallinen työskentely
- Ohjatut kokeelliset työt
    - Havainnointi ja mittaaminen
    - Tulosten esittäminen
- Tieto- ja viestintäteknologian hyödyntäminen

S2 Kemia omassa elämässä ja elinympäristössä

Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö ja lähiympäristön tila. Tutustutaan kodin kemikaaleihin ja paloturvallisuuteen. Tutkitaan olomuotojen muutoksia.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Kodin kemikaalit
- Paloturvallisuus
- GHS-varoitusmerkit
- Olomuotojen muutokset, esimerkiksi kemiallisissa reaktioissa

S3 Kemia yhteiskunnassa

Kemian ilmiöihin ja sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti ihmiskunnan hyvinvoinnin ja teknologian näkökulmista. Pääpaino on kestävässä luonnonvarojen käytössä, ja tuotteiden elinkaariajattelu on yhtenä tarkastelutapana. Tutustutaan erilaisiin koulutuspolkuihin ja ammatteihin, joissa tarvitaan kemian osaamista.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Kemia tieteenä, missä kemiaa tarvitaan, kemian ammatit

S4 Kemia maailmankuvan rakentajana

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulee esiin kemian luonne tieteenä, aineen ja energian säilymisen periaatteet sekä luonnon mittasuhteet. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen kemiaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Luonnon mittasuhteet, kuten esimerkiksi atomi maailmankaikkeuden osana
- Kemiallinen reaktio, aineen ja energian säilymisen periaatteet

S5 Aineiden ominaisuudet ja rakenne

Tutkitaan monipuolisesti seosten ja puhtaiden aineiden ominaisuuksia kuten vesi- ja rasvaliukoisuutta. Alkuaineiden ominaisuuksien pohjalta tutustutaan aineen koostumiseen atomeista, atomin rakenteeseen ja jaksolliseen järjestelmään. Malleja ja simulaatioita käytetään yhdisteiden rakentumisen hahmottamisessa. Tutustutaan hiileen, sen yhdisteisiin ja ravintoaineisiin. Perehdytään johonkin orgaaniseen yhdisteryhmään.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Alkuaineet, yhdisteet ja seokset
    - Alkuaineiden ja yhdisteiden fysikaalisia ja kemiallisia ominaisuuksia, esimerkiksi liukoisuus, happamuus ja reaktiivisuus
    - Puhtaat aineet ja seokset
    - Erotusmenetelmät

S6 Aineiden ominaisuudet ja muutokset

Tutustutaan energian ja aineiden muuttumiseen kemiallisissa reaktioissa. Havainnoidaan reaktionnopeutta ja pohditaan siihen vaikuttavia tekijöitä. Perehdytään hiilen kiertokulkuun ja sen merkitykseen elämälle. Tutustutaan pitoisuuteen ja happamuuteen arkisten esimerkkien yhteydessä. Harjoitellaan kemian merkkikielen ja yksinkertaisten reaktioyhtälöiden tulkitsemista.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Kemiallinen reaktio
    - Kemiallisen reaktion nopeus ja siihen vaikuttavat tekijät, esimerkiksi pitoisuus
- Esimerkkejä kemiallisista reaktioista, esimerkiksi palaminen
- Kemiallisen merkkikielen harjoittelu

T3 ohjata oppilasta ymmärtämään kemian osaamisen merkitystä omassa elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa

- Oppilas havainnoi missä kemian tietoja ja taitoja tarvitaan arjen tilanteissa
- Oppilas osaa kuvata kemian osaamisen merkitystä joissain ammateissa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa joidenkin ilmiöiden liittymisen kemiaan sekä kemian osaamisen merkityksen joissakin ammateissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa antaa esimerkkejä arkisista tilanteista, joissa tarvitaan kemian tietoja ja taitoja. Oppilas osaa nimetä ammatteja, joissa tarvitaan kemian osaamista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas selittää esimerkkien avulla, millaisista kemian tiedoista ja taidoista on hyötyä omassa elinympäristössä. Oppilas osaa antaa esimerkkejä kemian osaamisen merkityksestä eri ammateissa ja jatko-opinnoissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas selittää esimerkkien avulla, millaisista kemian tiedoista ja taidoista on hyötyä omassa elämässä ja yhteiskunnassa. Oppilas osaa perustella kemian osaamisen merkitystä eri ammateissa sekä jatko-opinnoissa.

S1 Luonnontieteellinen tutkimus

Turvallisen työskentelyn periaatteet ja perustyötaidot luovat pohjan kokeelliselle työskentelylle. Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia aihepiirejä suljettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimusprosessin eri vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyn toteuttamista, havainnointia, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Turvallinen työskentely
- Ohjatut kokeelliset työt
    - Havainnointi ja mittaaminen
    - Tulosten esittäminen
- Tieto- ja viestintäteknologian hyödyntäminen

S2 Kemia omassa elämässä ja elinympäristössä

Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö ja lähiympäristön tila. Tutustutaan kodin kemikaaleihin ja paloturvallisuuteen. Tutkitaan olomuotojen muutoksia.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Kodin kemikaalit
- Paloturvallisuus
- GHS-varoitusmerkit
- Olomuotojen muutokset, esimerkiksi kemiallisissa reaktioissa

S3 Kemia yhteiskunnassa

Kemian ilmiöihin ja sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti ihmiskunnan hyvinvoinnin ja teknologian näkökulmista. Pääpaino on kestävässä luonnonvarojen käytössä, ja tuotteiden elinkaariajattelu on yhtenä tarkastelutapana. Tutustutaan erilaisiin koulutuspolkuihin ja ammatteihin, joissa tarvitaan kemian osaamista.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Kemia tieteenä, missä kemiaa tarvitaan, kemian ammatit

S4 Kemia maailmankuvan rakentajana

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulee esiin kemian luonne tieteenä, aineen ja energian säilymisen periaatteet sekä luonnon mittasuhteet. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen kemiaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Luonnon mittasuhteet, kuten esimerkiksi atomi maailmankaikkeuden osana
- Kemiallinen reaktio, aineen ja energian säilymisen periaatteet

S5 Aineiden ominaisuudet ja rakenne

Tutkitaan monipuolisesti seosten ja puhtaiden aineiden ominaisuuksia kuten vesi- ja rasvaliukoisuutta. Alkuaineiden ominaisuuksien pohjalta tutustutaan aineen koostumiseen atomeista, atomin rakenteeseen ja jaksolliseen järjestelmään. Malleja ja simulaatioita käytetään yhdisteiden rakentumisen hahmottamisessa. Tutustutaan hiileen, sen yhdisteisiin ja ravintoaineisiin. Perehdytään johonkin orgaaniseen yhdisteryhmään.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Alkuaineet, yhdisteet ja seokset
    - Alkuaineiden ja yhdisteiden fysikaalisia ja kemiallisia ominaisuuksia, esimerkiksi liukoisuus, happamuus ja reaktiivisuus
    - Puhtaat aineet ja seokset
    - Erotusmenetelmät

S6 Aineiden ominaisuudet ja muutokset

Tutustutaan energian ja aineiden muuttumiseen kemiallisissa reaktioissa. Havainnoidaan reaktionnopeutta ja pohditaan siihen vaikuttavia tekijöitä. Perehdytään hiilen kiertokulkuun ja sen merkitykseen elämälle. Tutustutaan pitoisuuteen ja happamuuteen arkisten esimerkkien yhteydessä. Harjoitellaan kemian merkkikielen ja yksinkertaisten reaktioyhtälöiden tulkitsemista.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Kemiallinen reaktio

    - Kemiallisen reaktion nopeus ja siihen vaikuttavat tekijät, esimerkiksi pitoisuus
- Esimerkkejä kemiallisista reaktioista, esimerkiksi palaminen
- Kemiallisen merkkikielen harjoittelu

T4 ohjata oppilasta käyttämään kemian osaamistaan kestävän tulevaisuuden rakentamisessa sekä arvioimaan omia valintojaan luonnonvarojen kestävän käytön ja tuotteen elinkaaren kannalta

- Oppilas tutustuu kestävän kehityksen periaatteisiin arjessa
- Oppilas osaa tehdä ohjatusti oppilastöitä kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa antaa esimerkkejä omista valinnoistaan, joilla on merkitystä luonnonvarojen kestävän käytön ja tuotteen elinkaaren kannalta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa antaa esimerkkejä tilanteista, joissa kemiaa tarvitaan kestävän tulevaisuuden rakentamisessa. Oppilas osaa nimetä joitakin hyviä ratkaisuja luonnonvarojen kestävän käytön ja tuotteen elinkaaren kannalta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kuvata esimerkkien avulla, miten kemiaa käytetään kestävän tulevaisuuden rakentamisessa. Oppilas osaa vertailla erilaisia ratkaisuja luonnonvarojen kestävän käytön ja tuotteen elinkaaren kannalta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas perustelee esimerkkien avulla, miten kemiaa käytetään kestävän tulevaisuuden rakentamisessa. Oppilas osaa selittää kestävän tulevaisuuden rakentamiseen liittyviä syy-seuraussuhteita ja perustella erilaisia ratkaisuja luonnonvarojen kestävän käytön ja tuotteen elinkaaren kannalta.

S1 Luonnontieteellinen tutkimus

Turvallisen työskentelyn periaatteet ja perustyötaidot luovat pohjan kokeelliselle työskentelylle. Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia aihepiirejä suljettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimusprosessin eri vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyn toteuttamista, havainnointia, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Turvallinen työskentely
- Ohjatut kokeelliset työt
    - Havainnointi ja mittaaminen

    - Tulosten esittäminen
- Tieto- ja viestintäteknologian hyödyntäminen

S2 Kemia omassa elämässä ja elinympäristössä

Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö ja lähiympäristön tila. Tutustutaan kodin kemikaaleihin ja paloturvallisuuteen. Tutkitaan olomuotojen muutoksia.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Kodin kemikaalit
- Paloturvallisuus
- GHS-varoitusmerkit
- Olomuotojen muutokset, esimerkiksi kemiallisissa reaktioissa

S3 Kemia yhteiskunnassa

Kemian ilmiöihin ja sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti ihmiskunnan hyvinvoinnin ja teknologian näkökulmista. Pääpaino on kestävässä luonnonvarojen käytössä, ja tuotteiden elinkaariajattelu on yhtenä tarkastelutapana. Tutustutaan erilaisiin koulutuspolkuihin ja ammatteihin, joissa tarvitaan kemian osaamista.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Kemia tieteenä, missä kemiaa tarvitaan, kemian ammatit

S4 Kemia maailmankuvan rakentajana

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulee esiin kemian luonne tieteenä, aineen ja energian säilymisen periaatteet sekä luonnon mittasuhteet. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen kemiaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Luonnon mittasuhteet, kuten esimerkiksi atomi maailmankaikkeuden osana
- Kemiallinen reaktio, aineen ja energian säilymisen periaatteet

S5 Aineiden ominaisuudet ja rakenne

Tutkitaan monipuolisesti seosten ja puhtaiden aineiden ominaisuuksia kuten vesi- ja rasvaliukoisuutta. Alkuaineiden ominaisuuksien pohjalta tutustutaan aineen koostumiseen atomeista, atomin rakenteeseen ja jaksolliseen järjestelmään. Malleja ja simulaatioita käytetään yhdisteiden rakentumisen hahmottamisessa. Tutustutaan hiileen, sen yhdisteisiin ja ravintoaineisiin. Perehdytään johonkin orgaaniseen yhdisteryhmään.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Alkuaineet, yhdisteet ja seokset
    - Alkuaineiden ja yhdisteiden fysikaalisia ja kemiallisia ominaisuuksia, esimerkiksi liukoisuus, happamuus ja reaktiivisuus
    - Puhtaat aineet ja seokset
    - Erotusmenetelmät

S6 Aineiden ominaisuudet ja muutokset

Tutustutaan energian ja aineiden muuttumiseen kemiallisissa reaktioissa. Havainnoidaan reaktionnopeutta ja pohditaan siihen vaikuttavia tekijöitä. Perehdytään hiilen kiertokulkuun ja sen merkitykseen elämälle. Tutustutaan pitoisuuteen ja happamuuteen arkisten esimerkkien yhteydessä. Harjoitellaan kemian merkkikielen ja yksinkertaisten reaktioyhtälöiden tulkitsemista.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Kemiallinen reaktio
    - Kemiallisen reaktion nopeus ja siihen vaikuttavat tekijät, esimerkiksi pitoisuus
- Esimerkkejä kemiallisista reaktioista, esimerkiksi palaminen
- Kemiallisen merkkikielen harjoittelu

T5 kannustaa oppilasta muodostamaan kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä sekä kehittämään kysymyksiä edelleen tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohdiksi

- Oppilas harjoittelee tutkimuskysymysten tekemistä tarkasteltavasta ilmiöstä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa ilmiöitä, joita voidaan ottaa tutkimusten lähtökohdiksi.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas muodostaa tarkasteltavaan aihepiiriin liittyviä yksinkertaisia kysymyksiä, joita voidaan kehittää tutkimusten lähtökohdiksi.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas muodostaa täsmennettyjä kysymyksiä tarkasteltavien ilmiöiden tutkimiseksi esimerkiksi rajaamalla muuttujia.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas muodostaa perusteltuja kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä tukeutumalla aikaisempaan tietoon ilmiöstä. Oppilas kehittää kysymyksiä tutkimusten tai muun toiminnan lähtökohdiksi.

S1 Luonnontieteellinen tutkimus

Turvallisen työskentelyn periaatteet ja perustyötaidot luovat pohjan kokeelliselle työskentelylle. Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia aihepiirejä suljettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimusprosessin eri vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyn toteuttamista, havainnointia, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Turvallinen työskentely
- Ohjatut kokeelliset työt
    - Havainnointi ja mittaaminen
    - Tulosten esittäminen
- Tieto- ja viestintäteknologian hyödyntäminen

S2 Kemia omassa elämässä ja elinympäristössä

Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö ja lähiympäristön tila. Tutustutaan kodin kemikaaleihin ja paloturvallisuuteen. Tutkitaan olomuotojen muutoksia.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Kodin kemikaalit
- Paloturvallisuus
- GHS-varoitusmerkit
- Olomuotojen muutokset, esimerkiksi kemiallisissa reaktioissa

S3 Kemia yhteiskunnassa

Kemian ilmiöihin ja sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti ihmiskunnan hyvinvoinnin ja teknologian näkökulmista. Pääpaino on kestävässä luonnonvarojen käytössä, ja tuotteiden elinkaariajattelu on yhtenä tarkastelutapana. Tutustutaan erilaisiin koulutuspolkuihin ja ammatteihin, joissa tarvitaan kemian osaamista.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Kemia tieteenä, missä kemiaa tarvitaan, kemian ammatit

S4 Kemia maailmankuvan rakentajana

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulee esiin kemian luonne tieteenä, aineen ja energian säilymisen periaatteet sekä luonnon mittasuhteet. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen kemiaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Luonnon mittasuhteet, kuten esimerkiksi atomi maailmankaikkeuden osana
- Kemiallinen reaktio, aineen ja energian säilymisen periaatteet

S5 Aineiden ominaisuudet ja rakenne

Tutkitaan monipuolisesti seosten ja puhtaiden aineiden ominaisuuksia kuten vesi- ja rasvaliukoisuutta. Alkuaineiden ominaisuuksien pohjalta tutustutaan aineen koostumiseen

atomeista, atomin rakenteeseen ja jaksolliseen järjestelmään. Malleja ja simulaatioita käytetään yhdisteiden rakentumisen hahmottamisessa. Tutustutaan hiileen, sen yhdisteisiin ja ravintoaineisiin. Perehdytään johonkin orgaaniseen yhdisteryhmään.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Alkuaineet, yhdisteet ja seokset
    - Alkuaineiden ja yhdisteiden fysikaalisia ja kemiallisia ominaisuuksia, esimerkiksi liukoisuus, happamuus ja reaktiivisuus
    - Puhtaat aineet ja seokset
    - Erotusmenetelmät

S6 Aineiden ominaisuudet ja muutokset

Tutustutaan energian ja aineiden muuttumiseen kemiallisissa reaktioissa. Havainnoidaan reaktionnopeutta ja pohditaan siihen vaikuttavia tekijöitä. Perehdytään hiilen kiertokulkuun ja sen merkitykseen elämälle. Tutustutaan pitoisuuteen ja happamuuteen arkisten esimerkkien yhteydessä. Harjoitellaan kemian merkkikielen ja yksinkertaisten reaktioyhtälöiden tulkitsemista.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Kemiallinen reaktio
    - Kemiallisen reaktion nopeus ja siihen vaikuttavat tekijät, esimerkiksi pitoisuus
- Esimerkkejä kemiallisista reaktioista, esimerkiksi palaminen
- Kemiallisen merkkikielen harjoittelu

T6 ohjata oppilasta toteuttamaan kokeellisia tutkimuksia yhteistyössä muiden kanssa sekä työskentelemään turvallisesti ja johdonmukaisesti

- Oppilas harjoittelee kokeellisen tutkimuksen eri vaiheita yhteistyössä muiden kanssa
- Oppilas harjoittelee turvallista työskentelyä ja ohjeiden noudattamista

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osallistuu kokeelliseen työskentelyyn havainnoimalla tutkimusten toteuttamista työturvallisuusnäkökohdat huomioon ottaen ja pystyy kertomaan havainnoistaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa tehdä havaintoja ja mittauksia suunnitelmaa noudattaen, tarvittaessa ohjatusti. Oppilas työskentelee turvallisesti muiden kanssa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas työskentelee turvallisesti sekä tekee havaintoja ja mittauksia ohjeiden tai suunnitelman mukaan. Oppilas työskentelee yhteistyössä muiden kanssa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas työskentelee turvallisesti ja johdonmukaisesti, tarvittaessa itsenäisesti, sekä tekee havaintoja ja mittauksia tarkoituksenmukaisesti. Oppilas osaa toteuttaa yhteistyössä erilaisia tutkimuksia ja tukee muita ryhmän jäseniä tarvittaessa.

S1 Luonnontieteellinen tutkimus

Turvallisen työskentelyn periaatteet ja perustyötaidot luovat pohjan kokeelliselle työskentelylle. Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia aihepiirejä suljettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimusprosessin eri vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyn toteuttamista, havainnointia, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Turvallinen työskentely
- Ohjatut kokeelliset työt
    - Havainnointi ja mittaaminen
    - Tulosten esittäminen
- Tieto- ja viestintäteknologian hyödyntäminen

S2 Kemia omassa elämässä ja elinympäristössä

Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö ja lähiympäristön tila. Tutustutaan kodin kemikaaleihin ja paloturvallisuuteen. Tutkitaan olomuotojen muutoksia.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Kodin kemikaalit
- Paloturvallisuus
- GHS-varoitusmerkit
- Olomuotojen muutokset, esimerkiksi kemiallisissa reaktioissa

S3 Kemia yhteiskunnassa

Kemian ilmiöihin ja sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti ihmiskunnan hyvinvoinnin ja teknologian näkökulmista. Pääpaino on kestävässä luonnonvarojen käytössä, ja tuotteiden elinkaariajattelu on yhtenä tarkastelutapana. Tutustutaan erilaisiin koulutuspolkuihin ja ammatteihin, joissa tarvitaan kemian osaamista.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Kemia tieteenä, missä kemiaa tarvitaan, kemian ammatit

S4 Kemia maailmankuvan rakentajana

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulee esiin kemian luonne tieteenä, aineen ja energian säilymisen periaatteet sekä luonnon mittasuhteet. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen kemiaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Luonnon mittasuhteet, kuten esimerkiksi atomi maailmankaikkeuden osana
- Kemiallinen reaktio, aineen ja energian säilymisen periaatteet

S5 Aineiden ominaisuudet ja rakenne

Tutkitaan monipuolisesti seosten ja puhtaiden aineiden ominaisuuksia kuten vesi- ja rasvaliukoisuutta. Alkuaineiden ominaisuuksien pohjalta tutustutaan aineen koostumiseen atomeista, atomin rakenteeseen ja jaksolliseen järjestelmään. Malleja ja simulaatioita käytetään yhdisteiden rakentumisen hahmottamisessa. Tutustutaan hiileen, sen yhdisteisiin ja ravintoaineisiin. Perehdytään johonkin orgaaniseen yhdisteryhmään.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Alkuaineet, yhdisteet ja seokset
    - Alkuaineiden ja yhdisteiden fysikaalisia ja kemiallisia ominaisuuksia, esimerkiksi liukoisuus, happamuus ja reaktiivisuus
    - Puhtaat aineet ja seokset
    - Erotusmenetelmät

S6 Aineiden ominaisuudet ja muutokset

Tutustutaan energian ja aineiden muuttumiseen kemiallisissa reaktioissa. Havainnoidaan reaktionnopeutta ja pohditaan siihen vaikuttavia tekijöitä. Perehdytään hiilen kiertokulkuun ja sen merkitykseen elämälle. Tutustutaan pitoisuuteen ja happamuuteen arkisten esimerkkien yhteydessä. Harjoitellaan kemian merkkikielen ja yksinkertaisten reaktioyhtälöiden tulkitsemista.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Kemiallinen reaktio

    - Kemiallisen reaktion nopeus ja siihen vaikuttavat tekijät, esimerkiksi pitoisuus
- Esimerkkejä kemiallisista reaktioista, esimerkiksi palaminen
- Kemiallisen merkkikielen harjoittelu

T7 ohjata oppilasta käsittelemään, tulkitsemaan ja esittämään omien tutkimustensa tuloksia sekä arvioimaan niitä ja koko tutkimusprosessia

- Oppilas harjoittelee tutkimustulosten käsittelyä ja tulkintaa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas kuvailee tehtyä tutkimusta ja sen tuloksia tukeutumalla tutkimuksessa kerättyyn tietoon tai tehtyihin havaintoihin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas käsittelee tutkimuksessa kerättyä tietoa ja esittää tutkimusten tuloksia ohjeiden mukaisesti sekä tekee yksinkertaisia johtopäätöksiä. Oppilas osaa antaa esimerkkejä tulosten oikeellisuuteen ja luotettavuuteen vaikuttavista tekijöistä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas käsittelee ja esittää tutkimusten tuloksia sekä tekee johtopäätöksiä. Oppilas osaa antaa esimerkkejä tulosten oikeellisuuteen ja luotettavuuteen sekä tutkimusprosessin toimivuuteen vaikuttavista tekijöistä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas käsittelee, tulkitsee ja esittää tutkimusten tuloksia kemialle ominaisella tavalla sekä perustelee tehtyjä johtopäätöksiä tukeutumalla tutkimuksissa saatuun aineistoon. Oppilas osaa arvioida sekä tuloksia että tutkimusprosessia.

S1 Luonnontieteellinen tutkimus

Turvallisen työskentelyn periaatteet ja perustyötaidot luovat pohjan kokeelliselle työskentelylle. Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia aihepiirejä suljettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimusprosessin eri vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyn toteuttamista, havainnointia, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Turvallinen työskentely
- Ohjatut kokeelliset työt
    - Havainnointi ja mittaaminen
    - Tulosten esittäminen
- Tieto- ja viestintäteknologian hyödyntäminen

S2 Kemia omassa elämässä ja elinympäristössä

Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö ja lähiympäristön tila. Tutustutaan kodin kemikaaleihin ja paloturvallisuuteen. Tutkitaan olomuotojen muutoksia.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Kodin kemikaalit
- Paloturvallisuus
- GHS-varoitusmerkit
- Olomuotojen muutokset, esimerkiksi kemiallisissa reaktioissa

S3 Kemia yhteiskunnassa

Kemian ilmiöihin ja sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti ihmiskunnan hyvinvoinnin ja teknologian näkökulmista. Pääpaino on kestävässä luonnonvarojen käytössä, ja tuotteiden elinkaariajattelu on yhtenä tarkastelutapana. Tutustutaan erilaisiin koulutuspolkuihin ja ammatteihin, joissa tarvitaan kemian osaamista.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Kemia tieteenä, missä kemiaa tarvitaan, kemian ammatit

S4 Kemia maailmankuvan rakentajana

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulee esiin kemian luonne tieteenä, aineen ja energian säilymisen periaatteet sekä luonnon mittasuhteet. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen kemiaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Luonnon mittasuhteet, kuten esimerkiksi atomi maailmankaikkeuden osana
- Kemiallinen reaktio, aineen ja energian säilymisen periaatteet

S5 Aineiden ominaisuudet ja rakenne

Tutkitaan monipuolisesti seosten ja puhtaiden aineiden ominaisuuksia kuten vesi- ja rasvaliukoisuutta. Alkuaineiden ominaisuuksien pohjalta tutustutaan aineen koostumiseen atomeista, atomin rakenteeseen ja jaksolliseen järjestelmään. Malleja ja simulaatioita käytetään yhdisteiden rakentumisen hahmottamisessa. Tutustutaan hiileen, sen yhdisteisiin ja ravintoaineisiin. Perehdytään johonkin orgaaniseen yhdisteryhmään.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Alkuaineet, yhdisteet ja seokset

- Alkuaineiden ja yhdisteiden fysikaalisia ja kemiallisia ominaisuuksia, esimerkiksi liukoisuus, happamuus ja reaktiivisuus
- Puhtaat aineet ja seokset
- Erotusmenetelmät

S6 Aineiden ominaisuudet ja muutokset

Tutustutaan energian ja aineiden muuttumiseen kemiallisissa reaktioissa. Havainnoidaan reaktionnopeutta ja pohditaan siihen vaikuttavia tekijöitä. Perehdytään hiilen kiertokulkuun ja sen merkitykseen elämälle. Tutustutaan pitoisuuteen ja happamuuteen arkisten esimerkkien yhteydessä. Harjoitellaan kemian merkkikielen ja yksinkertaisten reaktioyhtälöiden tulkitsemista.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Kemiallinen reaktio
  - Kemiallisen reaktion nopeus ja siihen vaikuttavat tekijät, esimerkiksi pitoisuus
- Esimerkkejä kemiallisista reaktioista, esimerkiksi palaminen
- Kemiallisen merkkikielen harjoittelu

T9 ohjata oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon ja tutkimustulosten hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen sekä tukea oppilaan oppimista havainnollistavien simulaatioiden avulla

- Oppilas harjoittelee käyttämään tieto- ja viestintäteknologisia välineitä tiedon hankkimiseen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas käyttää ohjatusti tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon hankkimiseen. Oppilas tutustuu johonkin oppimista tukevaan simulaatioon.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon hankkimiseen ja esittämiseen ohjeiden mukaisesti. Oppilas osaa tehdä havaintoja simulaatiosta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas käyttää tieto- ja viestintäteknologisia välineitä tai sovelluksia tiedon ja tutkimustulosten hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen. Oppilas osaa tehdä havaintoja ja johtopäätöksiä simulaatiosta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas käyttää tieto- ja viestintäteknologisia välineitä tai sovelluksia omatoimisesti tiedon ja tutkimustulosten hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen. Oppilas osaa tehdä havaintoja ja johtopäätöksiä simulaatiosta. Oppilas osaa tehdä yleistyksiä simulaation avulla.

S1 Luonnontieteellinen tutkimus

Turvallisen työskentelyn periaatteet ja perustyötaidot luovat pohjan kokeelliselle työskentelylle. Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia aihepiirejä suljettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimusprosessin eri vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyn toteuttamista, havainnointia, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Turvallinen työskentely
- Ohjatut kokeelliset työt
    - Havainnointi ja mittaaminen
    - Tulosten esittäminen
- Tieto- ja viestintäteknologian hyödyntäminen

S2 Kemia omassa elämässä ja elinympäristössä

Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö ja lähiympäristön tila. Tutustutaan kodin kemikaaleihin ja paloturvallisuuteen. Tutkitaan olomuotojen muutoksia.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Kodin kemikaalit
- Paloturvallisuus
- GHS-varoitusmerkit
- Olomuotojen muutokset, esimerkiksi kemiallisissa reaktioissa

S3 Kemia yhteiskunnassa

Kemian ilmiöihin ja sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti ihmiskunnan hyvinvoinnin ja teknologian näkökulmista. Pääpaino on kestävässä luonnonvarojen käytössä, ja tuotteiden elinkaariajattelu on yhtenä tarkastelutapana. Tutustutaan erilaisiin koulutuspolkuihin ja ammatteihin, joissa tarvitaan kemian osaamista.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Kemia tieteenä, missä kemiaa tarvitaan, kemian ammatit

S4 Kemia maailmankuvan rakentajana

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulee esiin kemian luonne tieteenä, aineen ja energian säilymisen periaatteet sekä luonnon mittasuhteet. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen kemiaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Luonnon mittasuhteet, kuten esimerkiksi atomi maailmankaikkeuden osana
- Kemiallinen reaktio, aineen ja energian säilymisen periaatteet

S5 Aineiden ominaisuudet ja rakenne

Tutkitaan monipuolisesti seosten ja puhtaiden aineiden ominaisuuksia kuten vesi- ja rasvaliukoisuutta. Alkuaineiden ominaisuuksien pohjalta tutustutaan aineen koostumiseen atomeista, atomin rakenteeseen ja jaksolliseen järjestelmään. Malleja ja simulaatioita käytetään yhdisteiden rakentumisen hahmottamisessa. Tutustutaan hiileen, sen yhdisteisiin ja ravintoaineisiin. Perehdytään johonkin orgaaniseen yhdisteryhmään.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Alkuaineet, yhdisteet ja seokset
    - Alkuaineiden ja yhdisteiden fysikaalisia ja kemiallisia ominaisuuksia, esimerkiksi liukoisuus, happamuus ja reaktiivisuus
    - Puhtaat aineet ja seokset
    - Erotusmenetelmät

S6 Aineiden ominaisuudet ja muutokset

Tutustutaan energian ja aineiden muuttumiseen kemiallisissa reaktioissa. Havainnoidaan reaktionnopeutta ja pohditaan siihen vaikuttavia tekijöitä. Perehdytään hiilen kiertokulkuun ja sen merkitykseen elämälle. Tutustutaan pitoisuuteen ja happamuuteen arkisten esimerkkien yhteydessä. Harjoitellaan kemian merkkikielen ja yksinkertaisten reaktioyhtälöiden tulkitsemista.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Kemiallinen reaktio
    - Kemiallisen reaktion nopeus ja siihen vaikuttavat tekijät, esimerkiksi pitoisuus
- Esimerkkejä kemiallisista reaktioista, esimerkiksi palaminen
- Kemiallisen merkkikielen harjoittelu

T10 ohjata oppilasta käyttämään kemian käsitteitä täsmällisesti sekä jäsentämään omia käsiterakenteitaan kohti luonnontieteellisten teorioiden mukaisia käsityksiä

- Oppilas oppii joitakin tarkasteltavaan kemian ilmiöön liittyviä keskeisiä käsitteitä sekä harjoittelee niiden käyttöä oikeissa asiayhteyksissä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas selittää kemian ilmiöitä käyttäen joitakin kemian käsitteitä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas selittää kemian ilmiöitä käyttäen kemian keskeisiä käsitteitä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas selittää kemian ilmiöitä käyttäen kemian keskeisiä käsitteitä. Oppilas osaa yhdistää toisiinsa ilmiön, siihen liittyvät ominaisuudet ja käsitteet.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas selittää kemian ilmiöitä käyttäen kemian keskeisiä käsitteitä täsmällisesti. Oppilas osaa yhdistää ilmiöihin liittyvät ominaisuudet ja käsitteet käsiterakenteeksi.

S1 Luonnontieteellinen tutkimus

Turvallisen työskentelyn periaatteet ja perustyötaidot luovat pohjan kokeelliselle työskentelylle. Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia aihepiirejä suljettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimusprosessin eri vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyn toteuttamista, havainnointia, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Turvallinen työskentely
- Ohjatut kokeelliset työt
    - Havainnointi ja mittaaminen
    - Tulosten esittäminen
- Tieto- ja viestintäteknologian hyödyntäminen

S2 Kemia omassa elämässä ja elinympäristössä

Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö ja lähiympäristön tila. Tutustutaan kodin kemikaaleihin ja paloturvallisuuteen. Tutkitaan olomuotojen muutoksia.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Kodin kemikaalit
- Paloturvallisuus
- GHS-varoitusmerkit
- Olomuotojen muutokset, esimerkiksi kemiallisissa reaktioissa

S3 Kemia yhteiskunnassa

Kemian ilmiöihin ja sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti ihmiskunnan hyvinvoinnin ja teknologian näkökulmista. Pääpaino on kestävässä luonnonvarojen käytössä, ja tuotteiden

elinkaariajattelu on yhtenä tarkastelutapana. Tutustutaan erilaisiin koulutuspolkuihin ja ammatteihin, joissa tarvitaan kemian osaamista.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Kemia tieteenä, missä kemiaa tarvitaan, kemian ammatit

S4 Kemia maailmankuvan rakentajana

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulee esiin kemian luonne tieteenä, aineen ja energian säilymisen periaatteet sekä luonnon mittasuhteet. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen kemiaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Luonnon mittasuhteet, kuten esimerkiksi atomi maailmankaikkeuden osana
- Kemiallinen reaktio, aineen ja energian säilymisen periaatteet

S5 Aineiden ominaisuudet ja rakenne

Tutkitaan monipuolisesti seosten ja puhtaiden aineiden ominaisuuksia kuten vesi- ja rasvaliukoisuutta. Alkuaineiden ominaisuuksien pohjalta tutustutaan aineen koostumiseen atomeista, atomin rakenteeseen ja jaksolliseen järjestelmään. Malleja ja simulaatioita käytetään yhdisteiden rakentumisen hahmottamisessa. Tutustutaan hiileen, sen yhdisteisiin ja ravintoaineisiin. Perehdytään johonkin orgaaniseen yhdisteryhmään.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Alkuaineet, yhdisteet ja seokset
    - Alkuaineiden ja yhdisteiden fysikaalisia ja kemiallisia ominaisuuksia, esimerkiksi liukoisuus, happamuus ja reaktiivisuus
    - Puhtaat aineet ja seokset
    - Erotusmenetelmät

S6 Aineiden ominaisuudet ja muutokset

Tutustutaan energian ja aineiden muuttumiseen kemiallisissa reaktioissa. Havainnoidaan reaktionnopeutta ja pohditaan siihen vaikuttavia tekijöitä. Perehdytään hiilen kiertokulkuun ja sen merkitykseen elämälle. Tutustutaan pitoisuuteen ja happamuuteen arkisten esimerkkien yhteydessä. Harjoitellaan kemian merkkikielen ja yksinkertaisten reaktioyhtälöiden tulkitsemista.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Kemiallinen reaktio
    - Kemiallisen reaktion nopeus ja siihen vaikuttavat tekijät, esimerkiksi pitoisuus
- Esimerkkejä kemiallisista reaktioista, esimerkiksi palaminen
- Kemiallisen merkkikielen harjoittelu

T11 ohjata oppilasta käyttämään erilaisia malleja kuvaamaan ja selittämään aineen rakennetta ja kemiallisia ilmiöitä

- Oppilas käyttää yksinkertaisia malleja kuvatessaan aineen rakennetta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa, että malleja käytetään aineen rakenteen kuvaamisessa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa antaa esimerkkejä, joissa aineen rakennetta ja kemiallisia ilmiöitä kuvataan malleilla.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kuvata aineen rakennetta ja kemiallisia ilmiöitä erilaisilla malleilla. Oppilas osaa arvioida mallin suhdetta todellisuuteen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa kuvata ja selittää aineen rakennetta ja kemiallisia ilmiöitä käyttämällä erilaisia malleja. Oppilas osaa arvioida mallin suhdetta todellisuuteen sekä mallin rajoituksia tai puutteita.

S1 Luonnontieteellinen tutkimus

Turvallisen työskentelyn periaatteet ja perustyötaidot luovat pohjan kokeelliselle työskentelylle. Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia aihepiirejä suljettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimusprosessin eri vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyn toteuttamista, havainnointia, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Turvallinen työskentely
- Ohjatut kokeelliset työt
    - Havainnointi ja mittaaminen
    - Tulosten esittäminen
- Tieto- ja viestintäteknologian hyödyntäminen

S2 Kemia omassa elämässä ja elinympäristössä

Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö ja lähiympäristön tila. Tutustutaan kodin kemikaaleihin ja paloturvallisuuteen. Tutkitaan olomuotojen muutoksia.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Kodin kemikaalit
- Paloturvallisuus

- GHS-varoitusmerkit
- Olomuotojen muutokset, esimerkiksi kemiallisissa reaktioissa

S3 Kemia yhteiskunnassa

Kemian ilmiöihin ja sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti ihmiskunnan hyvinvoinnin ja teknologian näkökulmista. Pääpaino on kestävässä luonnonvarojen käytössä, ja tuotteiden elinkaariajattelu on yhtenä tarkastelutapana. Tutustutaan erilaisiin koulutuspolkuihin ja ammatteihin, joissa tarvitaan kemian osaamista.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Kemia tieteenä, missä kemiaa tarvitaan, kemian ammatit

S4 Kemia maailmankuvan rakentajana

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulee esiin kemian luonne tieteenä, aineen ja energian säilymisen periaatteet sekä luonnon mittasuhteet. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen kemiaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Luonnon mittasuhteet, kuten esimerkiksi atomi maailmankaikkeuden osana
- Kemiallinen reaktio, aineen ja energian säilymisen periaatteet

S5 Aineiden ominaisuudet ja rakenne

Tutkitaan monipuolisesti seosten ja puhtaiden aineiden ominaisuuksia kuten vesi- ja rasvaliukoisuutta. Alkuaineiden ominaisuuksien pohjalta tutustutaan aineen koostumiseen atomeista, atomin rakenteeseen ja jaksolliseen järjestelmään. Malleja ja simulaatioita käytetään yhdisteiden rakentumisen hahmottamisessa. Tutustutaan hiileen, sen yhdisteisiin ja ravintoaineisiin. Perehdytään johonkin orgaaniseen yhdisteryhmään.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Alkuaineet, yhdisteet ja seokset
    - Alkuaineiden ja yhdisteiden fysikaalisia ja kemiallisia ominaisuuksia, esimerkiksi liukoisuus, happamuus ja reaktiivisuus
    - Puhtaat aineet ja seokset
    - Erotusmenetelmät

S6 Aineiden ominaisuudet ja muutokset

Tutustutaan energian ja aineiden muuttumiseen kemiallisissa reaktioissa. Havainnoidaan reaktionnopeutta ja pohditaan siihen vaikuttavia tekijöitä. Perehdytään hiilen kiertokulkuun ja sen merkitykseen elämälle. Tutustutaan pitoisuuteen ja happamuuteen arkisten esimerkkien yhteydessä. Harjoitellaan kemian merkkikielen ja yksinkertaisten reaktioyhtälöiden tulkitsemista.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Kemiallinen reaktio
    - Kemiallisen reaktion nopeus ja siihen vaikuttavat tekijät, esimerkiksi pitoisuus
- Esimerkkejä kemiallisista reaktioista, esimerkiksi palaminen
- Kemiallisen merkkikielen harjoittelu

T12 ohjata oppilasta käyttämään ja arvioimaan kriittisesti eri tietolähteitä sekä ilmaisemaan ja perustelemaan erilaisia näkemyksiä kemialle ominaisella tavalla

- Oppilas harjoittelee tiedonhakua erilaisista tietolähteistä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas hakee tietoa erilaisista tietolähteistä ohjatusti. Oppilas tunnistaa kemialle ominaisella tavalla perusteltuja näkemyksiä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas hakee tietoa erilaisista tietolähteistä. Oppilas osaa ilmaista erilaisia näkökulmia ja harjoittelee perustelemaan niitä kemialle ominaisella tavalla.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas hakee tietoa erilaisista tietolähteistä ja valitsee yleisesti luotettavina pidettyjä tietolähteitä. Oppilas osaa ilmaista ja perustella erilaisia näkökulmia kemialle ominaisella tavalla.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas hakee tietoa erilaisista tietolähteistä ja osaa pohtia tietolähteen luotettavuutta. Oppilas osaa ilmaista ja perustella erilaisia näkökulmia kemialle ominaisella tavalla sekä vertailla keskenään ristiriitaisia näkökulmia.

S1 Luonnontieteellinen tutkimus

Turvallisen työskentelyn periaatteet ja perustyötaidot luovat pohjan kokeelliselle työskentelylle. Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia aihepiirejä suljettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimusprosessin eri vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyn toteuttamista, havainnointia, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Turvallinen työskentely
- Ohjatut kokeelliset työt
    - Havainnointi ja mittaaminen
    - Tulosten esittäminen
- Tieto- ja viestintäteknologian hyödyntäminen

S2 Kemia omassa elämässä ja elinympäristössä

Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö ja lähiympäristön tila. Tutustutaan kodin kemikaaleihin ja paloturvallisuuteen. Tutkitaan olomuotojen muutoksia.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Kodin kemikaalit
- Paloturvallisuus
- GHS-varoitusmerkit
- Olomuotojen muutokset, esimerkiksi kemiallisissa reaktioissa

S3 Kemia yhteiskunnassa

Kemian ilmiöihin ja sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti ihmiskunnan hyvinvoinnin ja teknologian näkökulmista. Pääpaino on kestävässä luonnonvarojen käytössä, ja tuotteiden elinkaariajattelu on yhtenä tarkastelutapana. Tutustutaan erilaisiin koulutuspolkuihin ja ammatteihin, joissa tarvitaan kemian osaamista.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Kemia tieteenä, missä kemiaa tarvitaan, kemian ammatit

S4 Kemia maailmankuvan rakentajana

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulee esiin kemian luonne tieteenä, aineen ja energian säilymisen periaatteet sekä luonnon mittasuhteet. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen kemiaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Luonnon mittasuhteet, kuten esimerkiksi atomi maailmankaikkeuden osana
- Kemiallinen reaktio, aineen ja energian säilymisen periaatteet

S5 Aineiden ominaisuudet ja rakenne

Tutkitaan monipuolisesti seosten ja puhtaiden aineiden ominaisuuksia kuten vesi- ja rasvaliukoisuutta. Alkuaineiden ominaisuuksien pohjalta tutustutaan aineen koostumiseen atomeista, atomin rakenteeseen ja jaksolliseen järjestelmään. Malleja ja simulaatioita käytetään yhdisteiden rakentumisen hahmottamisessa. Tutustutaan hiileen, sen yhdisteisiin ja ravintoaineisiin. Perehdytään johonkin orgaaniseen yhdisteryhmään.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Alkuaineet, yhdisteet ja seokset

- Alkuaineiden ja yhdisteiden fysikaalisia ja kemiallisia ominaisuuksia, esimerkiksi liukoisuus, happamuus ja reaktiivisuus
- Puhtaat aineet ja seokset
- Erotusmenetelmät

S6 Aineiden ominaisuudet ja muutokset

Tutustutaan energian ja aineiden muuttumiseen kemiallisissa reaktioissa. Havainnoidaan reaktionnopeutta ja pohditaan siihen vaikuttavia tekijöitä. Perehdytään hiilen kiertokulkuun ja sen merkitykseen elämälle. Tutustutaan pitoisuuteen ja happamuuteen arkisten esimerkkien yhteydessä. Harjoitellaan kemian merkkikielen ja yksinkertaisten reaktioyhtälöiden tulkitsemista.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Kemiallinen reaktio
  - Kemiallisen reaktion nopeus ja siihen vaikuttavat tekijät, esimerkiksi pitoisuus
- Esimerkkejä kemiallisista reaktioista, esimerkiksi palaminen
- Kemiallisen merkkikielen harjoittelu

T13 ohjata oppilasta hahmottamaan luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa

- Oppilas harjoittelee ymmärtämään luonnontieteellisen tiedon luonnetta tutustumalla luonnontieteellisiin teksteihin ja tekemällä ohjatusti erilaisia kokeellisia töitä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa kokeellisuuden kemian tapana tuottaa luonnontieteellistä tietoa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa antaa esimerkkejä luonnontieteellisen tiedon kehittymisestä ja tieteellisistä tavoista tuottaa tietoa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kuvailla kemiaan liittyvien esimerkkien avulla luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä. Oppilas osaa kuvailla tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa selittää perustellen kemiaan liittyvien esimerkkien avulla luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä. Oppilas osaa selittää perustellen tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa.

S1 Luonnontieteellinen tutkimus

Turvallisen työskentelyn periaatteet ja perustyötaidot luovat pohjan kokeelliselle työskentelylle. Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia aihepiirejä suljettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimusprosessin eri vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyn toteuttamista, havainnointia, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Turvallinen työskentely
- Ohjatut kokeelliset työt
    - Havainnointi ja mittaaminen
    - Tulosten esittäminen
- Tieto- ja viestintäteknologian hyödyntäminen

S4 Kemia maailmankuvan rakentajana

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulee esiin kemian luonne tieteenä, aineen ja energian säilymisen periaatteet sekä luonnon mittasuhteet. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen kemiaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Luonnon mittasuhteet, kuten esimerkiksi atomi maailmankaikkeuden osana
- Kemiallinen reaktio, aineen ja energian säilymisen periaatteet

T14 ohjata oppilasta ymmärtämään perusperiaatteita aineen ominaisuuksista, rakenteesta ja aineiden muutoksista

- Oppilas tutustuu aineen ominaisuuksien, rakenteiden ja kemiallisten reaktioiden keskeisiin käsitteisiin ja malleihin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa joitakin aineen ominaisuuksiin, rakenteeseen ja aineiden muutoksiin liittyviä käsitteitä ja ilmiöitä tutuissa tilanteissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa käyttää joitakin aineen ominaisuuksien, rakenteiden ja aineiden muutosten keskeisiä käsitteitä, ilmiöitä ja malleja tutuissa tilanteissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa käyttää aineen ominaisuuksien, rakenteiden ja aineiden muutosten keskeisiä käsitteitä, ilmiöitä ja malleja tutuissa tilanteissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa käyttää aineen ominaisuuksien, rakenteiden ja aineiden muutosten keskeisiä käsitteitä, ilmiöitä ja malleja tutuissa ja soveltavissa tilanteissa.

S5 Aineiden ominaisuudet ja rakenne

Tutkitaan monipuolisesti seosten ja puhtaiden aineiden ominaisuuksia kuten vesi- ja rasvaliukoisuutta. Alkuaineiden ominaisuuksien pohjalta tutustutaan aineen koostumiseen atomeista, atomin rakenteeseen ja jaksolliseen järjestelmään. Malleja ja simulaatioita

käytetään yhdisteiden rakentumisen hahmottamisessa. Tutustutaan hiileen, sen yhdisteisiin ja ravintoaineisiin. Perehdytään johonkin orgaaniseen yhdisteryhmään.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Alkuaineet, yhdisteet ja seokset
    - Alkuaineiden ja yhdisteiden fysikaalisia ja kemiallisia ominaisuuksia, esimerkiksi liukoisuus, happamuus ja reaktiivisuus
    - Puhtaat aineet ja seokset
    - Erotusmenetelmät

S6 Aineiden ominaisuudet ja muutokset

Tutustutaan energian ja aineiden muuttumiseen kemiallisissa reaktioissa. Havainnoidaan reaktionnopeutta ja pohditaan siihen vaikuttavia tekijöitä. Perehdytään hiilen kiertokulkuun ja sen merkitykseen elämälle. Tutustutaan pitoisuuteen ja happamuuteen arkisten esimerkkien yhteydessä. Harjoitellaan kemian merkkikielen ja yksinkertaisten reaktioyhtälöiden tulkitsemista.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Kemiallinen reaktio
    - Kemiallisen reaktion nopeus ja siihen vaikuttavat tekijät, esimerkiksi pitoisuus
- Esimerkkejä kemiallisista reaktioista, esimerkiksi palaminen
- Kemiallisen merkkikielen harjoittelu

T15 ohjata oppilasta soveltamaan kemian tietojaan ja taitojaan monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa sekä tarjota mahdollisuuksia tutustua kemian soveltamiseen erilaisissa tilanteissa kuten luonnossa, elinkeinoelämässä, järjestöissä tai tiedeyhteisöissä

- Oppilas osaa käyttää kemian tietojaan ja taitojaan monialaisessa oppimiskokonaisuudessa tai tilanteessa, jossa kemiaa sovelletaan eri ympäristössä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tietojen ja taitojen soveltaminen eri tilanteissa	Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Arvioitava osaaminen sisältyy muiden tavoitteiden osaamisen kuvauksiin.

S1 Luonnontieteellinen tutkimus

Turvallisen työskentelyn periaatteet ja perustyötaidot luovat pohjan kokeelliselle työskentelylle. Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia aihepiirejä suljettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimusprosessin eri vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyn toteuttamista, havainnointia, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Turvallinen työskentely
- Ohjatut kokeelliset työt
    - Havainnointi ja mittaaminen
    - Tulosten esittäminen
- Tieto- ja viestintäteknologian hyödyntäminen

S2 Kemia omassa elämässä ja elinympäristössä

Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö ja lähiympäristön tila. Tutustutaan kodin kemikaaleihin ja paloturvallisuuteen. Tutkitaan olomuotojen muutoksia.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Kodin kemikaalit
- Paloturvallisuus
- GHS-varoitusmerkit
- Olomuotojen muutokset, esimerkiksi kemiallisissa reaktioissa

S3 Kemia yhteiskunnassa

Kemian ilmiöihin ja sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti ihmiskunnan hyvinvoinnin ja teknologian näkökulmista. Pääpaino on kestävässä luonnonvarojen käytössä, ja tuotteiden elinkaariajattelu on yhtenä tarkastelutapana. Tutustutaan erilaisiin koulutuspolkuihin ja ammatteihin, joissa tarvitaan kemian osaamista.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Kemia tieteenä, missä kemiaa tarvitaan, kemian ammatit

S4 Kemia maailmankuvan rakentajana

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulee esiin kemian luonne tieteenä, aineen ja energian säilymisen periaatteet sekä luonnon mittasuhteet. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen kemiaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Luonnon mittasuhteet, kuten esimerkiksi atomi maailmankaikkeuden osana
- Kemiallinen reaktio, aineen ja energian säilymisen periaatteet

S5 Aineiden ominaisuudet ja rakenne

Tutkitaan monipuolisesti seosten ja puhtaiden aineiden ominaisuuksia kuten vesi- ja rasvaliukoisuutta. Alkuaineiden ominaisuuksien pohjalta tutustutaan aineen koostumiseen

atomeista, atomin rakenteeseen ja jaksolliseen järjestelmään. Malleja ja simulaatioita käytetään yhdisteiden rakentumisen hahmottamisessa. Tutustutaan hiileen, sen yhdisteisiin ja ravintoaineisiin. Perehdytään johonkin orgaaniseen yhdisteryhmään.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Alkuaineet, yhdisteet ja seokset
    - Alkuaineiden ja yhdisteiden fysikaalisia ja kemiallisia ominaisuuksia, esimerkiksi liukoisuus, happamuus ja reaktiivisuus
    - Puhtaat aineet ja seokset
    - Erotusmenetelmät

S6 Aineiden ominaisuudet ja muutokset

Tutustutaan energian ja aineiden muuttumiseen kemiallisissa reaktioissa. Havainnoidaan reaktionnopeutta ja pohditaan siihen vaikuttavia tekijöitä. Perehdytään hiilen kiertokulkuun ja sen merkitykseen elämälle. Tutustutaan pitoisuuteen ja happamuuteen arkisten esimerkkien yhteydessä. Harjoitellaan kemian merkkikielen ja yksinkertaisten reaktioyhtälöiden tulkitsemista.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Kemiallinen reaktio
    - Kemiallisen reaktion nopeus ja siihen vaikuttavat tekijät, esimerkiksi pitoisuus
- Esimerkkejä kemiallisista reaktioista, esimerkiksi palaminen
- Kemiallisen merkkikielen harjoittelu

8

Vuosiluokan tavoitteet ja keskeiset sisällöt

T1 kannustaa ja innostaa oppilasta kemian opiskeluun

- Oppilas tutustuu arkeen liittyviin kemian ilmiöihin ja löytää kiinnostuksen kohteita

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan kemian opiskelusta osana oman oppimisensa arviointia.

S1 Luonnontieteellinen tutkimus

Turvallisen työskentelyn periaatteet ja perustyötaidot luovat pohjan kokeelliselle työskentelylle. Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia aihepiirejä suljettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimusprosessin eri vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyn toteuttamista, havainnointia, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Luonnontieteellinen kokeellinen työ
    - Turvallinen työskentely
    - Ohjattu suunnittelu
    - Havainnointi
    - Tulosten arviointi ja esittäminen
- Tieto- ja viestintäteknologian hyödyntäminen

S2 Kemia omassa elämässä ja elinympäristössä

Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö ja lähiympäristön tila. Tutustutaan kodin kemikaaleihin ja paloturvallisuuteen. Tutkitaan olomuotojen muutoksia.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Hapot ja emäkset omassa elinympäristössä ja luonnossa

S3 Kemia yhteiskunnassa

Kemian ilmiöihin ja sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti ihmiskunnan hyvinvoinnin ja teknologian näkökulmista. Pääpaino on kestävässä luonnonvarojen käytössä, ja tuotteiden elinkaariajattelu on yhtenä tarkastelutapana. Tutustutaan erilaisiin koulutuspolkuihin ja ammatteihin, joissa tarvitaan kemian osaamista.

Paikallinen tarkennus:

- Missä kemiaa tarvitaan, kemian ammatit

S4 Kemia maailmankuvan rakentajana

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulee esiin kemian luonne tieteenä, aineen ja energian säilymisen periaatteet sekä luonnon mittasuhteet. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen kemiaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Kemiaan liittyvät uutiset, ajankohtaiset ilmiöt, sovellukset ja nykypäivän tutkimus
- Aineen ja energian säilymisen periaatteet

S5 Aineiden ominaisuudet ja rakenne

Tutkitaan monipuolisesti seosten ja puhtaiden aineiden ominaisuuksia kuten vesi- ja rasvaliukoisuutta. Alkuaineiden ominaisuuksien pohjalta tutustutaan aineen koostumiseen atomeista, atomin rakenteeseen ja jaksolliseen järjestelmään. Malleja ja simulaatioita käytetään yhdisteiden rakentumisen hahmottamisessa. Tutustutaan hiileen, sen yhdisteisiin ja ravintoaineisiin. Perehdytään johonkin orgaaniseen yhdisteryhmään.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Jaksollinen järjestelmä
- Atomien ja yhdisteiden rakenteiden mallit ja simulaatiot

S6 Aineiden ominaisuudet ja muutokset

Tutustutaan energian ja aineiden muuttumiseen kemiallisissa reaktioissa. Havainnoidaan reaktionnopeutta ja pohditaan siihen vaikuttavia tekijöitä. Perehdytään hiilen kiertokulkuun ja sen merkitykseen elämälle. Tutustutaan pitoisuuteen ja happamuuteen arkisten esimerkkien yhteydessä. Harjoitellaan kemian merkkikielen ja yksinkertaisten reaktioyhtälöiden tulkitsemista.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Kemiallinen reaktio
    - Yksinkertaisen reaktioyhtälön kirjoittaminen kemiallisin merkein, esimerkiksi neutraloitumisreaktio
    - Energian säilyminen kemiallisessa reaktioss

T2 ohjata ja kannustaa oppilasta tunnistamaan omaa kemian osaamistaan, asettamaan tavoitteita omalle työskentelylleen sekä työskentelemään pitkäjänteisesti

- Oppilas harjoittelee omien tavoitteiden asettamista ja työskentelee niiden saavuttamiseksi
- Oppilas osaa kuvata omaa osaamistaan opettajan antaman palautteen ja itsearvioinnin perusteella
- Oppilas työskentelee pitkäjänteisesti

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tavoitteellinen työskentely ja oppimaan oppimisen taidot	Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan kemian opiskelusta osana oman oppimisensa arviointia.

S1 Luonnontieteellinen tutkimus

Turvallisen työskentelyn periaatteet ja perustyötaidot luovat pohjan kokeelliselle työskentelylle. Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia aihepiirejä suljettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimusprosessin eri vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyn toteuttamista, havainnointia, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Luonnontieteellinen kokeellinen työ
    - Turvallinen työskentely
    - Ohjattu suunnittelu

- Havainnointi
- Tulosten arviointi ja esittäminen

- Tieto- ja viestintäteknologian hyödyntäminen

S2 Kemia omassa elämässä ja elinympäristössä

Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö ja lähiympäristön tila. Tutustutaan kodin kemikaaleihin ja paloturvallisuuteen. Tutkitaan olomuotojen muutoksia.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Hapot ja emäkset omassa elinympäristössä ja luonnossa

S3 Kemia yhteiskunnassa

Kemian ilmiöihin ja sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti ihmiskunnan hyvinvoinnin ja teknologian näkökulmista. Pääpaino on kestävässä luonnonvarojen käytössä, ja tuotteiden elinkaariajattelu on yhtenä tarkastelutapana. Tutustutaan erilaisiin koulutuspolkuihin ja ammatteihin, joissa tarvitaan kemian osaamista.

Paikallinen tarkennus:

- Missä kemiaa tarvitaan, kemian ammatit

S4 Kemia maailmankuvan rakentajana

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulee esiin kemian luonne tieteenä, aineen ja energian säilymisen periaatteet sekä luonnon mittasuhteet. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen kemiaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Kemiaan liittyvät uutiset, ajankohtaiset ilmiöt, sovellukset ja nykypäivän tutkimus
- Aineen ja energian säilymisen periaatteet

S5 Aineiden ominaisuudet ja rakenne

Tutkitaan monipuolisesti seosten ja puhtaiden aineiden ominaisuuksia kuten vesi- ja rasvaliukoisuutta. Alkuaineiden ominaisuuksien pohjalta tutustutaan aineen koostumiseen atomeista, atomin rakenteeseen ja jaksolliseen järjestelmään. Malleja ja simulaatioita käytetään yhdisteiden rakentumisen hahmottamisessa. Tutustutaan hiileen, sen yhdisteisiin ja ravintoaineisiin. Perehdytään johonkin orgaaniseen yhdisteryhmään.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Jaksollinen järjestelmä
- Atomien ja yhdisteiden rakenteiden mallit ja simulaatiot

S6 Aineiden ominaisuudet ja muutokset

Tutustutaan energian ja aineiden muuttumiseen kemiallisissa reaktioissa. Havainnoidaan reaktionnopeutta ja pohditaan siihen vaikuttavia tekijöitä. Perehdytään hiilen kiertokulkuun ja sen merkitykseen elämälle. Tutustutaan pitoisuuteen ja happamuuteen arkisten esimerkkien yhteydessä. Harjoitellaan kemian merkkikielen ja yksinkertaisten reaktioyhtälöiden tulkitsemista.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Kemiallinen reaktio
    - Yksinkertaisen reaktioyhtälön kirjoittaminen kemiallisin merkein, esimerkiksi neutraloitumisreaktio
    - Energian säilyminen kemiallisessa reaktioss

T3 ohjata oppilasta ymmärtämään kemian osaamisen merkitystä omassa elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa

- Oppilas tunnistaa esimerkkien avulla, miten kemian tietoja ja taitoja tarvitaan erilaisissa tilanteissa
- Oppilas osaa kuvata kemian osaamisen merkitystä joissain ammateissa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa joidenkin ilmiöiden liittymisen kemiaan sekä kemian osaamisen merkityksen joissakin ammateissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa antaa esimerkkejä arkisista tilanteista, joissa tarvitaan kemian tietoja ja taitoja. Oppilas osaa nimetä ammatteja, joissa tarvitaan kemian osaamista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas selittää esimerkkien avulla, millaisista kemian tiedoista ja taidoista on hyötyä omassa elinympäristössä. Oppilas osaa antaa esimerkkejä kemian osaamisen merkityksestä eri ammateissa ja jatko-opinnoissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas selittää esimerkkien avulla, millaisista kemian tiedoista ja taidoista on hyötyä omassa elämässä ja yhteiskunnassa. Oppilas osaa perustella kemian osaamisen merkitystä eri ammateissa sekä jatko-opinnoissa.

S1 Luonnontieteellinen tutkimus

Turvallisen työskentelyn periaatteet ja perustyötaidot luovat pohjan kokeelliselle työskentelylle. Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia aihepiirejä suljettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimusprosessin eri vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyn toteuttamista, havainnointia, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Luonnontieteellinen kokeellinen työ
    - Turvallinen työskentely
    - Ohjattu suunnittelu
    - Havainnointi
    - Tulosten arviointi ja esittäminen
- Tieto- ja viestintäteknologian hyödyntäminen

S2 Kemia omassa elämässä ja elinympäristössä

Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö ja lähiympäristön tila. Tutustutaan kodin kemikaaleihin ja paloturvallisuuteen. Tutkitaan olomuotojen muutoksia.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Hapot ja emäkset omassa elinympäristössä ja luonnossa

S3 Kemia yhteiskunnassa

Kemian ilmiöihin ja sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti ihmiskunnan hyvinvoinnin ja teknologian näkökulmista. Pääpaino on kestävässä luonnonvarojen käytössä, ja tuotteiden elinkaariajattelu on yhtenä tarkastelutapana. Tutustutaan erilaisiin koulutuspolkuihin ja ammatteihin, joissa tarvitaan kemian osaamista.

Paikallinen tarkennus:

- Missä kemiaa tarvitaan, kemian ammatit

S4 Kemia maailmankuvan rakentajana

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulee esiin kemian luonne tieteenä, aineen ja energian säilymisen periaatteet sekä luonnon mittasuhteet. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen kemiaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Kemiaan liittyvät uutiset, ajankohtaiset ilmiöt, sovellukset ja nykypäivän tutkimus
- Aineen ja energian säilymisen periaatteet

S5 Aineiden ominaisuudet ja rakenne

Tutkitaan monipuolisesti seosten ja puhtaiden aineiden ominaisuuksia kuten vesi- ja rasvaliukoisuutta. Alkuaineiden ominaisuuksien pohjalta tutustutaan aineen koostumiseen atomeista, atomin rakenteeseen ja jaksolliseen järjestelmään. Malleja ja simulaatioita käytetään yhdisteiden rakentumisen hahmottamisessa. Tutustutaan hiileen, sen yhdisteisiin ja ravintoaineisiin. Perehdytään johonkin orgaaniseen yhdisteryhmään.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Jaksollinen järjestelmä
- Atomien ja yhdisteiden rakenteiden mallit ja simulaatiot

S6 Aineiden ominaisuudet ja muutokset

Tutustutaan energian ja aineiden muuttumiseen kemiallisissa reaktioissa. Havainnoidaan reaktionnopeutta ja pohditaan siihen vaikuttavia tekijöitä. Perehdytään hiilen kiertokulkuun ja sen merkitykseen elämälle. Tutustutaan pitoisuuteen ja happamuuteen arkisten esimerkkien yhteydessä. Harjoitellaan kemian merkkikielen ja yksinkertaisten reaktioyhtälöiden tulkitsemista.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Kemiallinen reaktio
    - Yksinkertaisen reaktioyhtälön kirjoittaminen kemiallisin merkein, esimerkiksi neutraloitumisreaktio
    - Energian säilyminen kemiallisessa reaktioss

T4 ohjata oppilasta käyttämään kemian osaamistaan kestävän tulevaisuuden rakentamisessa sekä arvioimaan omia valintojaan luonnonvarojen kestävän käytön ja tuotteen elinkaaren kannalta

- Oppilas osaa tehdä oppilastöitä kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa antaa esimerkkejä omista valinnoistaan, joilla on merkitystä luonnonvarojen kestävän käytön ja tuotteen elinkaaren kannalta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa antaa esimerkkejä tilanteista, joissa kemiaa tarvitaan kestävän tulevaisuuden rakentamisessa. Oppilas osaa nimetä joitakin hyviä ratkaisuja luonnonvarojen kestävän käytön ja tuotteen elinkaaren kannalta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kuvata esimerkkien avulla, miten kemiaa käytetään kestävän tulevaisuuden rakentamisessa. Oppilas osaa vertailla erilaisia ratkaisuja luonnonvarojen kestävän käytön ja tuotteen elinkaaren kannalta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas perustelee esimerkkien avulla, miten kemiaa käytetään kestävän tulevaisuuden rakentamisessa. Oppilas osaa selittää kestävän tulevaisuuden rakentamiseen liittyviä syy-seuraussuhteita ja perustella erilaisia ratkaisuja luonnonvarojen kestävän käytön ja tuotteen elinkaaren kannalta.

S1 Luonnontieteellinen tutkimus

Turvallisen työskentelyn periaatteet ja perustyötaidot luovat pohjan kokeelliselle työskentelylle. Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia aihepiirejä suljettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimusprosessin eri vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyn toteuttamista, havainnointia, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Luonnontieteellinen kokeellinen työ
    - Turvallinen työskentely
    - Ohjattu suunnittelu
    - Havainnointi
    - Tulosten arviointi ja esittäminen
- Tieto- ja viestintäteknologian hyödyntäminen

S2 Kemia omassa elämässä ja elinympäristössä

Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö ja lähiympäristön tila. Tutustutaan kodin kemikaaleihin ja paloturvallisuuteen. Tutkitaan olomuotojen muutoksia.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Hapot ja emäkset omassa elinympäristössä ja luonnossa

S3 Kemia yhteiskunnassa

Kemian ilmiöihin ja sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti ihmiskunnan hyvinvoinnin ja teknologian näkökulmista. Pääpaino on kestävässä luonnonvarojen käytössä, ja tuotteiden elinkaariajattelu on yhtenä tarkastelutapana. Tutustutaan erilaisiin koulutuspolkuihin ja ammatteihin, joissa tarvitaan kemian osaamista.

Paikallinen tarkennus:

- Missä kemiaa tarvitaan, kemian ammatit

S4 Kemia maailmankuvan rakentajana

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulee esiin kemian luonne tieteenä, aineen ja energian säilymisen periaatteet sekä luonnon mittasuhteet. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen kemiaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Kemiaan liittyvät uutiset, ajankohtaiset ilmiöt, sovellukset ja nykypäivän tutkimus
- Aineen ja energian säilymisen periaatteet

S5 Aineiden ominaisuudet ja rakenne

Tutkitaan monipuolisesti seosten ja puhtaiden aineiden ominaisuuksia kuten vesi- ja rasvaliukoisuutta. Alkuaineiden ominaisuuksien pohjalta tutustutaan aineen koostumiseen atomeista, atomin rakenteeseen ja jaksolliseen järjestelmään. Malleja ja simulaatioita käytetään yhdisteiden rakentumisen hahmottamisessa. Tutustutaan hiileen, sen yhdisteisiin ja ravintoaineisiin. Perehdytään johonkin orgaaniseen yhdisteryhmään.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Jaksollinen järjestelmä
- Atomien ja yhdisteiden rakenteiden mallit ja simulaatiot

S6 Aineiden ominaisuudet ja muutokset

Tutustutaan energian ja aineiden muuttumiseen kemiallisissa reaktioissa. Havainnoidaan reaktionnopeutta ja pohditaan siihen vaikuttavia tekijöitä. Perehdytään hiilen kiertokulkuun ja sen merkitykseen elämälle. Tutustutaan pitoisuuteen ja happamuuteen arkisten esimerkkien yhteydessä. Harjoitellaan kemian merkkikielen ja yksinkertaisten reaktioyhtälöiden tulkitsemista.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Kemiallinen reaktio
    - Yksinkertaisen reaktioyhtälön kirjoittaminen kemiallisin merkein, esimerkiksi neutraloitumisreaktio
    - Energian säilyminen kemiallisessa reaktioss

T5 kannustaa oppilasta muodostamaan kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä sekä kehittämään kysymyksiä edelleen tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohdiksi

- Oppilas osaa ohjatusti muodostaa tutkimuskysymyksiä tarkasteltavasta ilmiöstä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa ilmiöitä, joita voidaan ottaa tutkimusten lähtökohdiksi.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas muodostaa tarkasteltavaan aihepiiriin liittyviä yksinkertaisia kysymyksiä, joita voidaan kehittää tutkimusten lähtökohdiksi.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas muodostaa täsmennettyjä kysymyksiä tarkasteltavien ilmiöiden tutkimiseksi esimerkiksi rajaamalla muuttujia.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas muodostaa perusteltuja kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä tukeutumalla aikaisempaan tietoon ilmiöstä. Oppilas kehittää kysymyksiä tutkimusten tai muun toiminnan lähtökohdiksi.

S1 Luonnontieteellinen tutkimus

Turvallisen työskentelyn periaatteet ja perustyötaidot luovat pohjan kokeelliselle työskentelylle. Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia aihepiirejä suljettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimusprosessin eri vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyn toteuttamista, havainnointia, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Luonnontieteellinen kokeellinen työ
    - Turvallinen työskentely
    - Ohjattu suunnittelu
    - Havainnointi
    - Tulosten arviointi ja esittäminen
- Tieto- ja viestintäteknologian hyödyntäminen

S2 Kemia omassa elämässä ja elinympäristössä

Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö ja lähiympäristön tila. Tutustutaan kodin kemikaaleihin ja paloturvallisuuteen. Tutkitaan olomuotojen muutoksia.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Hapot ja emäkset omassa elinympäristössä ja luonnossa

S3 Kemia yhteiskunnassa

Kemian ilmiöihin ja sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti ihmiskunnan hyvinvoinnin ja teknologian näkökulmista. Pääpaino on kestävässä luonnonvarojen käytössä, ja tuotteiden elinkaariajattelu on yhtenä tarkastelutapana. Tutustutaan erilaisiin koulutuspolkuihin ja ammatteihin, joissa tarvitaan kemian osaamista.

Paikallinen tarkennus:

- Missä kemiaa tarvitaan, kemian ammatit

S4 Kemia maailmankuvan rakentajana

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulee esiin kemian luonne tieteenä, aineen ja energian säilymisen periaatteet sekä luonnon mittasuhteet. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen kemiaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Kemiaan liittyvät uutiset, ajankohtaiset ilmiöt, sovellukset ja nykypäivän tutkimus
- Aineen ja energian säilymisen periaatteet

S5 Aineiden ominaisuudet ja rakenne

Tutkitaan monipuolisesti seosten ja puhtaiden aineiden ominaisuuksia kuten vesi- ja rasvaliukoisuutta. Alkuaineiden ominaisuuksien pohjalta tutustutaan aineen koostumiseen atomeista, atomin rakenteeseen ja jaksolliseen järjestelmään. Malleja ja simulaatioita käytetään yhdisteiden rakentumisen hahmottamisessa. Tutustutaan hiileen, sen yhdisteisiin ja ravintoaineisiin. Perehdytään johonkin orgaaniseen yhdisteryhmään.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Jaksollinen järjestelmä
- Atomien ja yhdisteiden rakenteiden mallit ja simulaatiot

S6 Aineiden ominaisuudet ja muutokset

Tutustutaan energian ja aineiden muuttumiseen kemiallisissa reaktioissa. Havainnoidaan reaktionnopeutta ja pohditaan siihen vaikuttavia tekijöitä. Perehdytään hiilen kiertokulkuun ja sen merkitykseen elämälle. Tutustutaan pitoisuuteen ja happamuuteen arkisten esimerkkien yhteydessä. Harjoitellaan kemian merkkikielen ja yksinkertaisten reaktioyhtälöiden tulkitsemista.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Kemiallinen reaktio
    - Yksinkertaisen reaktioyhtälön kirjoittaminen kemiallisin merkein, esimerkiksi neutraloitumisreaktio
    - Energian säilyminen kemiallisessa reaktioss

T6 ohjata oppilasta toteuttamaan kokeellisia tutkimuksia yhteistyössä muiden kanssa sekä työskentelemään turvallisesti ja johdonmukaisesti

- Oppilas osaa työskennellä turvallisesti sekä tehdä ohjatusti havaintoja ja mittauksia ohjeiden tai suunnitelman mukaan
- Oppilas osaa toteuttaa yhteistyössä muiden kanssa pienimuotoisen tutkimuksen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osallistuu kokeelliseen työskentelyyn havainnoimalla tutkimusten toteuttamista työturvallisuusnäkökohdat huomioon ottaen ja pystyy kertomaan havainnoistaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa tehdä havaintoja ja mittauksia suunnitelmaa noudattaen, tarvittaessa ohjatusti. Oppilas työskentelee turvallisesti muiden kanssa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas työskentelee turvallisesti sekä tekee havaintoja ja mittauksia ohjeiden tai suunnitelman mukaan. Oppilas työskentelee yhteistyössä muiden kanssa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas työskentelee turvallisesti ja johdonmukaisesti, tarvittaessa itsenäisesti, sekä tekee havaintoja ja mittauksia tarkoituksenmukaisesti. Oppilas osaa toteuttaa yhteistyössä erilaisia tutkimuksia ja tukee muita ryhmän jäseniä tarvittaessa.

S1 Luonnontieteellinen tutkimus

Turvallisen työskentelyn periaatteet ja perustyötaidot luovat pohjan kokeelliselle työskentelylle. Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia aihepiirejä suljettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimusprosessin eri vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyn toteuttamista, havainnointia, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Luonnontieteellinen kokeellinen työ
    - Turvallinen työskentely
    - Ohjattu suunnittelu
    - Havainnointi
    - Tulosten arviointi ja esittäminen
- Tieto- ja viestintäteknologian hyödyntäminen

S2 Kemia omassa elämässä ja elinympäristössä

Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö ja lähiympäristön tila. Tutustutaan kodin kemikaaleihin ja paloturvallisuuteen. Tutkitaan olomuotojen muutoksia.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Hapot ja emäkset omassa elinympäristössä ja luonnossa

S3 Kemia yhteiskunnassa

Kemian ilmiöihin ja sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti ihmiskunnan hyvinvoinnin ja teknologian näkökulmista. Pääpaino on kestävässä luonnonvarojen käytössä, ja tuotteiden elinkaariajattelu on yhtenä tarkastelutapana. Tutustutaan erilaisiin koulutuspolkuihin ja ammatteihin, joissa tarvitaan kemian osaamista.

Paikallinen tarkennus:

- Missä kemiaa tarvitaan, kemian ammatit

S4 Kemia maailmankuvan rakentajana

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulee esiin kemian luonne tieteenä, aineen ja energian säilymisen periaatteet sekä luonnon mittasuhteet. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen kemiaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Kemiaan liittyvät uutiset, ajankohtaiset ilmiöt, sovellukset ja nykypäivän tutkimus
- Aineen ja energian säilymisen periaatteet

S5 Aineiden ominaisuudet ja rakenne

Tutkitaan monipuolisesti seosten ja puhtaiden aineiden ominaisuuksia kuten vesi- ja rasvaliukoisuutta. Alkuaineiden ominaisuuksien pohjalta tutustutaan aineen koostumiseen atomeista, atomin rakenteeseen ja jaksolliseen järjestelmään. Malleja ja simulaatioita käytetään yhdisteiden rakentumisen hahmottamisessa. Tutustutaan hiileen, sen yhdisteisiin ja ravintoaineisiin. Perehdytään johonkin orgaaniseen yhdisteryhmään.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Jaksollinen järjestelmä
- Atomien ja yhdisteiden rakenteiden mallit ja simulaatiot

S6 Aineiden ominaisuudet ja muutokset

Tutustutaan energian ja aineiden muuttumiseen kemiallisissa reaktioissa. Havainnoidaan reaktionnopeutta ja pohditaan siihen vaikuttavia tekijöitä. Perehdytään hiilen kiertokulkuun ja sen merkitykseen elämälle. Tutustutaan pitoisuuteen ja happamuuteen arkisten esimerkkien yhteydessä. Harjoitellaan kemian merkkikielen ja yksinkertaisten reaktioyhtälöiden tulkitsemista.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Kemiallinen reaktio
    - Yksinkertaisen reaktioyhtälön kirjoittaminen kemiallisin merkein, esimerkiksi neutraloitumisreaktio
    - Energian säilyminen kemiallisessa reaktioss

T7 ohjata oppilasta käsittelemään, tulkitsemaan ja esittämään omien tutkimustensa tuloksia sekä arvioimaan niitä ja koko tutkimusprosessia

- Oppilas osaa ohjatusti käsitellä, tulkita ja esittää tutkimuksen tuloksia
- Oppilas osaa arvioida tuloksen järkevyyttä
- Oppilas osaa ohjatusti arvioida tutkimusprosessin toimivuutta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas kuvailee tehtyä tutkimusta ja sen tuloksia tukeutumalla tutkimuksessa kerättyyn tietoon tai tehtyihin havaintoihin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas käsittelee tutkimuksessa kerättyä tietoa ja esittää tutkimusten tuloksia ohjeiden mukaisesti sekä tekee yksinkertaisia johtopäätöksiä. Oppilas osaa antaa esimerkkejä tulosten oikeellisuuteen ja luotettavuuteen vaikuttavista tekijöistä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas käsittelee ja esittää tutkimusten tuloksia sekä tekee johtopäätöksiä. Oppilas osaa antaa esimerkkejä tulosten oikeellisuuteen ja luotettavuuteen sekä tutkimusprosessin toimivuuteen vaikuttavista tekijöistä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas käsittelee, tulkitsee ja esittää tutkimusten tuloksia kemialle ominaisella tavalla sekä perustelee tehtyjä johtopäätöksiä tukeutumalla tutkimuksissa saatuun aineistoon. Oppilas osaa arvioida sekä tuloksia että tutkimusprosessia.

S1 Luonnontieteellinen tutkimus

Turvallisen työskentelyn periaatteet ja perustyötaidot luovat pohjan kokeelliselle työskentelylle. Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia aihepiirejä suljettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimusprosessin eri vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyn toteuttamista, havainnointia, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Luonnontieteellinen kokeellinen työ
    - Turvallinen työskentely
    - Ohjattu suunnittelu
    - Havainnointi
    - Tulosten arviointi ja esittäminen
- Tieto- ja viestintäteknologian hyödyntäminen

S2 Kemia omassa elämässä ja elinympäristössä

Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö ja lähiympäristön tila. Tutustutaan kodin kemikaaleihin ja paloturvallisuuteen. Tutkitaan olomuotojen muutoksia.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Hapot ja emäkset omassa elinympäristössä ja luonnossa

S3 Kemia yhteiskunnassa

Kemian ilmiöihin ja sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti ihmiskunnan hyvinvoinnin ja teknologian näkökulmista. Pääpaino on kestävässä luonnonvarojen käytössä, ja tuotteiden elinkaariajattelu on yhtenä tarkastelutapana. Tutustutaan erilaisiin koulutuspolkuihin ja ammatteihin, joissa tarvitaan kemian osaamista.

Paikallinen tarkennus:

- Missä kemiaa tarvitaan, kemian ammatit

S4 Kemia maailmankuvan rakentajana

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulee esiin kemian luonne tieteenä, aineen ja energian säilymisen periaatteet sekä luonnon mittasuhteet. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen kemiaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Kemiaan liittyvät uutiset, ajankohtaiset ilmiöt, sovellukset ja nykypäivän tutkimus
- Aineen ja energian säilymisen periaatteet

S5 Aineiden ominaisuudet ja rakenne

Tutkitaan monipuolisesti seosten ja puhtaiden aineiden ominaisuuksia kuten vesi- ja rasvaliukoisuutta. Alkuaineiden ominaisuuksien pohjalta tutustutaan aineen koostumiseen atomeista, atomin rakenteeseen ja jaksolliseen järjestelmään. Malleja ja simulaatioita käytetään yhdisteiden rakentumisen hahmottamisessa. Tutustutaan hiileen, sen yhdisteisiin ja ravintoaineisiin. Perehdytään johonkin orgaaniseen yhdisteryhmään.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Jaksollinen järjestelmä
- Atomien ja yhdisteiden rakenteiden mallit ja simulaatiot

S6 Aineiden ominaisuudet ja muutokset

Tutustutaan energian ja aineiden muuttumiseen kemiallisissa reaktioissa. Havainnoidaan reaktionnopeutta ja pohditaan siihen vaikuttavia tekijöitä. Perehdytään hiilen kiertokulkuun ja

sen merkitykseen elämälle. Tutustutaan pitoisuuteen ja happamuuteen arkisten esimerkkien yhteydessä. Harjoitellaan kemian merkkikielen ja yksinkertaisten reaktioyhtälöiden tulkitsemista.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Kemiallinen reaktio
    - Yksinkertaisen reaktioyhtälön kirjoittaminen kemiallisin merkein, esimerkiksi neutraloitumisreaktio
    - Energian säilyminen kemiallisessa reaktioss

T8 ohjata oppilasta hahmottamaan kemian soveltamista teknologiassa sekä osallistumaan kemiaa soveltavien ratkaisujen ideointiin, suunnitteluun, kehittämiseen ja soveltamiseen yhteistyössä muiden kanssa

- Oppilas tutustuu kemian sovelluksiin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa teknologisten sovellusten merkityksen omassa elämässään ja osaa nimetä niistä muutamia esimerkkejä, joissa on sovellettu kemiaa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa antaa esimerkkejä kemian soveltamisesta teknologiassa ja kuvailla niiden käyttöä. Oppilas osallistuu kemiaa soveltavan ongelmanratkaisun ideointiin ja suunnitteluun.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kuvata kemiaa soveltavia teknologisia sovelluksia ja selittää niiden toimintaperiaatteita. Oppilas työskentelee yhteistyössä muiden kanssa yksinkertaisen kemiaa soveltavan ratkaisun ideoinnissa, suunnittelussa, kehittämisessä ja soveltamisessa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa kuvata kemiaa soveltavia teknologisia sovelluksia, selittää niiden toimintaperiaatteita sekä perustella niiden merkitystä yhteiskunnalle. Oppilas toimii kemiaa soveltavan ratkaisun ideoinnissa, suunnittelussa, kehittämisessä ja soveltamisessa sekä itsenäisesti että rakentavasti yhteistyössä muiden kanssa.

S1 Luonnontieteellinen tutkimus

Turvallisen työskentelyn periaatteet ja perustyötaidot luovat pohjan kokeelliselle työskentelylle. Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia aihepiirejä suljettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimusprosessin eri vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyn toteuttamista, havainnointia, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Luonnontieteellinen kokeellinen työ
    - Turvallinen työskentely
    - Ohjattu suunnittelu
    - Havainnointi
    - Tulosten arviointi ja esittäminen
- Tieto- ja viestintäteknologian hyödyntäminen

S2 Kemia omassa elämässä ja elinympäristössä

Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö ja lähiympäristön tila. Tutustutaan kodin kemikaaleihin ja paloturvallisuuteen. Tutkitaan olomuotojen muutoksia.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Hapot ja emäkset omassa elinympäristössä ja luonnossa

S3 Kemia yhteiskunnassa

Kemian ilmiöihin ja sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti ihmiskunnan hyvinvoinnin ja teknologian näkökulmista. Pääpaino on kestävässä luonnonvarojen käytössä, ja tuotteiden elinkaariajattelu on yhtenä tarkastelutapana. Tutustutaan erilaisiin koulutuspolkuihin ja ammatteihin, joissa tarvitaan kemian osaamista.

Paikallinen tarkennus:

- Missä kemiaa tarvitaan, kemian ammatit

S4 Kemia maailmankuvan rakentajana

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulee esiin kemian luonne tieteenä, aineen ja energian säilymisen periaatteet sekä luonnon mittasuhteet. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen kemiaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Kemiaan liittyvät uutiset, ajankohtaiset ilmiöt, sovellukset ja nykypäivän tutkimus
- Aineen ja energian säilymisen periaatteet

S5 Aineiden ominaisuudet ja rakenne

Tutkitaan monipuolisesti seosten ja puhtaiden aineiden ominaisuuksia kuten vesi- ja rasvaliukoisuutta. Alkuaineiden ominaisuuksien pohjalta tutustutaan aineen koostumiseen atomeista, atomin rakenteeseen ja jaksolliseen järjestelmään. Malleja ja simulaatioita käytetään yhdisteiden rakentumisen hahmottamisessa. Tutustutaan hiileen, sen yhdisteisiin ja ravintoaineisiin. Perehdytään johonkin orgaaniseen yhdisteryhmään.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Jaksollinen järjestelmä
- Atomien ja yhdisteiden rakenteiden mallit ja simulaatiot

S6 Aineiden ominaisuudet ja muutokset

Tutustutaan energian ja aineiden muuttumiseen kemiallisissa reaktioissa. Havainnoidaan reaktionnopeutta ja pohditaan siihen vaikuttavia tekijöitä. Perehdytään hiilen kiertokulkuun ja sen merkitykseen elämälle. Tutustutaan pitoisuuteen ja happamuuteen arkisten esimerkkien yhteydessä. Harjoitellaan kemian merkkikielen ja yksinkertaisten reaktioyhtälöiden tulkitsemista.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Kemiallinen reaktio
    - Yksinkertaisen reaktioyhtälön kirjoittaminen kemiallisin merkein, esimerkiksi neutraloitumisreaktio
    - Energian säilyminen kemiallisessa reaktioss

T9 ohjata oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon ja tutkimustulosten hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen sekä tukea oppilaan oppimista havainnollistavien simulaatioiden avulla

- Oppilas osaa ohjatusti käyttää tieto- ja viestintäteknologisia välineitä tai sovelluksia tiedon hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen
- Oppilas osaa tehdä ohjatusti havaintoja ja päätelmiä simulaatiosta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas käyttää ohjatusti tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon hankkimiseen. Oppilas tutustuu johonkin oppimista tukevaan simulaatioon.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon hankkimiseen ja esittämiseen ohjeiden mukaisesti. Oppilas osaa tehdä havaintoja simulaatiosta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas käyttää tieto- ja viestintäteknologisia välineitä tai sovelluksia tiedon ja tutkimustulosten hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen. Oppilas osaa tehdä havaintoja ja johtopäätöksiä simulaatiosta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas käyttää tieto- ja viestintäteknologisia välineitä tai sovelluksia omatoimisesti tiedon ja tutkimustulosten hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen. Oppilas osaa tehdä havaintoja ja johtopäätöksiä simulaatiosta. Oppilas osaa tehdä yleistyksiä simulaation avulla.

S1 Luonnontieteellinen tutkimus

Turvallisen työskentelyn periaatteet ja perustyötaidot luovat pohjan kokeelliselle työskentelylle. Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia aihepiirejä suljettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimusprosessin eri vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyn toteuttamista, havainnointia, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Luonnontieteellinen kokeellinen työ
    - Turvallinen työskentely
    - Ohjattu suunnittelu
    - Havainnointi
    - Tulosten arviointi ja esittäminen
- Tieto- ja viestintäteknologian hyödyntäminen

S2 Kemia omassa elämässä ja elinympäristössä

Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö ja lähiympäristön tila. Tutustutaan kodin kemikaaleihin ja paloturvallisuuteen. Tutkitaan olomuotojen muutoksia.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Hapot ja emäkset omassa elinympäristössä ja luonnossa

S3 Kemia yhteiskunnassa

Kemian ilmiöihin ja sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti ihmiskunnan hyvinvoinnin ja teknologian näkökulmista. Pääpaino on kestävässä luonnonvarojen käytössä, ja tuotteiden elinkaariajattelu on yhtenä tarkastelutapana. Tutustutaan erilaisiin koulutuspolkuihin ja ammatteihin, joissa tarvitaan kemian osaamista.

Paikallinen tarkennus:

- Missä kemiaa tarvitaan, kemian ammatit

S4 Kemia maailmankuvan rakentajana

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulee esiin kemian luonne tieteenä, aineen ja energian säilymisen periaatteet sekä luonnon mittasuhteet. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen kemiaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Kemiaan liittyvät uutiset, ajankohtaiset ilmiöt, sovellukset ja nykypäivän tutkimus
- Aineen ja energian säilymisen periaatteet

S5 Aineiden ominaisuudet ja rakenne

Tutkitaan monipuolisesti seosten ja puhtaiden aineiden ominaisuuksia kuten vesi- ja rasvaliukoisuutta. Alkuaineiden ominaisuuksien pohjalta tutustutaan aineen koostumiseen atomeista, atomin rakenteeseen ja jaksolliseen järjestelmään. Malleja ja simulaatioita käytetään yhdisteiden rakentumisen hahmottamisessa. Tutustutaan hiileen, sen yhdisteisiin ja ravintoaineisiin. Perehdytään johonkin orgaaniseen yhdisteryhmään.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Jaksollinen järjestelmä
- Atomien ja yhdisteiden rakenteiden mallit ja simulaatiot

S6 Aineiden ominaisuudet ja muutokset

Tutustutaan energian ja aineiden muuttumiseen kemiallisissa reaktioissa. Havainnoidaan reaktionnopeutta ja pohditaan siihen vaikuttavia tekijöitä. Perehdytään hiilen kiertokulkuun ja sen merkitykseen elämälle. Tutustutaan pitoisuuteen ja happamuuteen arkisten esimerkkien yhteydessä. Harjoitellaan kemian merkkikielen ja yksinkertaisten reaktioyhtälöiden tulkitsemista.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Kemiallinen reaktio
    - Yksinkertaisen reaktioyhtälön kirjoittaminen kemiallisin merkein, esimerkiksi neutraloitumisreaktio
    - Energian säilyminen kemiallisessa reaktioss

T10 ohjata oppilasta käyttämään kemian käsitteitä täsmällisesti sekä jäsentämään omia käsiterakenteitaan kohti luonnontieteellisten teorioiden mukaisia käsityksiä

- Oppilas osaa käyttää joitakin keskeisiä käsitteitä apuna kuvatessaan tarkasteltavaa kemian ilmiötä
- Oppilas osaa ohjatusti yhdistää tarkasteltavaan ilmiöön liittyvät keskeisiä käsitteitä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas selittää kemian ilmiöitä käyttäen joitakin kemian käsitteitä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas selittää kemian ilmiöitä käyttäen kemian keskeisiä käsitteitä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas selittää kemian ilmiöitä käyttäen kemian keskeisiä käsitteitä. Oppilas osaa yhdistää toisiinsa ilmiön, siihen liittyvät ominaisuudet ja käsitteet.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas selittää kemian ilmiöitä käyttäen kemian keskeisiä käsitteitä täsmällisesti. Oppilas osaa yhdistää ilmiöihin liittyvät ominaisuudet ja käsitteet käsiterakenteeksi.

S1 Luonnontieteellinen tutkimus

Turvallisen työskentelyn periaatteet ja perustyötaidot luovat pohjan kokeelliselle työskentelylle. Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia aihepiirejä suljettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimusprosessin eri vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyn toteuttamista, havainnointia, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Luonnontieteellinen kokeellinen työ
    - Turvallinen työskentely
    - Ohjattu suunnittelu
    - Havainnointi
    - Tulosten arviointi ja esittäminen
- Tieto- ja viestintäteknologian hyödyntäminen

S2 Kemia omassa elämässä ja elinympäristössä

Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö ja lähiympäristön tila. Tutustutaan kodin kemikaaleihin ja paloturvallisuuteen. Tutkitaan olomuotojen muutoksia.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Hapot ja emäkset omassa elinympäristössä ja luonnossa

S3 Kemia yhteiskunnassa

Kemian ilmiöihin ja sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti ihmiskunnan hyvinvoinnin ja teknologian näkökulmista. Pääpaino on kestävässä luonnonvarojen käytössä, ja tuotteiden elinkaariajattelu on yhtenä tarkastelutapana. Tutustutaan erilaisiin koulutuspolkuihin ja ammatteihin, joissa tarvitaan kemian osaamista.

Paikallinen tarkennus:

- Missä kemiaa tarvitaan, kemian ammatit

S4 Kemia maailmankuvan rakentajana

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulee esiin kemian luonne tieteenä, aineen ja energian säilymisen periaatteet sekä luonnon mittasuhteet. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen kemiaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Kemiaan liittyvät uutiset, ajankohtaiset ilmiöt, sovellukset ja nykypäivän tutkimus
- Aineen ja energian säilymisen periaatteet

S5 Aineiden ominaisuudet ja rakenne

Tutkitaan monipuolisesti seosten ja puhtaiden aineiden ominaisuuksia kuten vesi- ja rasvaliukoisuutta. Alkuaineiden ominaisuuksien pohjalta tutustutaan aineen koostumiseen atomeista, atomin rakenteeseen ja jaksolliseen järjestelmään. Malleja ja simulaatioita käytetään yhdisteiden rakentumisen hahmottamisessa. Tutustutaan hiileen, sen yhdisteisiin ja ravintoaineisiin. Perehdytään johonkin orgaaniseen yhdisteryhmään.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Jaksollinen järjestelmä
- Atomien ja yhdisteiden rakenteiden mallit ja simulaatiot

S6 Aineiden ominaisuudet ja muutokset

Tutustutaan energian ja aineiden muuttumiseen kemiallisissa reaktioissa. Havainnoidaan reaktionnopeutta ja pohditaan siihen vaikuttavia tekijöitä. Perehdytään hiilen kiertokulkuun ja sen merkitykseen elämälle. Tutustutaan pitoisuuteen ja happamuuteen arkisten esimerkkien yhteydessä. Harjoitellaan kemian merkkikielen ja yksinkertaisten reaktioyhtälöiden tulkitsemista.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Kemiallinen reaktio
    - Yksinkertaisen reaktioyhtälön kirjoittaminen kemiallisin merkein, esimerkiksi neutraloitumisreaktio
    - Energian säilyminen kemiallisessa reaktioss

T11 ohjata oppilasta käyttämään erilaisia malleja kuvaamaan ja selittämään aineen rakennetta ja kemiallisia ilmiöitä

- Oppilas käyttää yksinkertaisia malleja kuvatessaan aineen rakennetta ja kemiallisia reaktioita
- Oppilas oppii hyödyntämään jaksollista järjestelmää selittäessään kemiallisia ilmiöitä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa, että malleja käytetään aineen rakenteen kuvaamisessa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa antaa esimerkkejä, joissa aineen rakennetta ja kemiallisia ilmiöitä kuvataan malleilla.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kuvata aineen rakennetta ja kemiallisia ilmiöitä erilaisilla malleilla. Oppilas osaa arvioida mallin suhdetta todellisuuteen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa kuvata ja selittää aineen rakennetta ja kemiallisia ilmiöitä käyttämällä erilaisia malleja. Oppilas osaa arvioida mallin suhdetta todellisuuteen sekä mallin rajoituksia tai puutteita.

S1 Luonnontieteellinen tutkimus

Turvallisen työskentelyn periaatteet ja perustyötaidot luovat pohjan kokeelliselle työskentelylle. Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia aihepiirejä suljettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimusprosessin eri vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyn toteuttamista, havainnointia, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Luonnontieteellinen kokeellinen työ
    - Turvallinen työskentely
    - Ohjattu suunnittelu
    - Havainnointi
    - Tulosten arviointi ja esittäminen
- Tieto- ja viestintäteknologian hyödyntäminen

S2 Kemia omassa elämässä ja elinympäristössä

Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö ja lähiympäristön tila. Tutustutaan kodin kemikaaleihin ja paloturvallisuuteen. Tutkitaan olomuotojen muutoksia.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Hapot ja emäkset omassa elinympäristössä ja luonnossa

S3 Kemia yhteiskunnassa

Kemian ilmiöihin ja sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti ihmiskunnan hyvinvoinnin ja teknologian näkökulmista. Pääpaino on kestävässä luonnonvarojen käytössä, ja tuotteiden elinkaariajattelu on yhtenä tarkastelutapana. Tutustutaan erilaisiin koulutuspolkuihin ja ammatteihin, joissa tarvitaan kemian osaamista.

Paikallinen tarkennus:

- Missä kemiaa tarvitaan, kemian ammatit

S4 Kemia maailmankuvan rakentajana

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulee esiin kemian luonne tieteenä, aineen ja energian säilymisen periaatteet sekä luonnon mittasuhteet. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen kemiaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Kemiaan liittyvät uutiset, ajankohtaiset ilmiöt, sovellukset ja nykypäivän tutkimus
- Aineen ja energian säilymisen periaatteet

S5 Aineiden ominaisuudet ja rakenne

Tutkitaan monipuolisesti seosten ja puhtaiden aineiden ominaisuuksia kuten vesi- ja rasvaliukoisuutta. Alkuaineiden ominaisuuksien pohjalta tutustutaan aineen koostumiseen atomeista, atomin rakenteeseen ja jaksolliseen järjestelmään. Malleja ja simulaatioita käytetään yhdisteiden rakentumisen hahmottamisessa. Tutustutaan hiileen, sen yhdisteisiin ja ravintoaineisiin. Perehdytään johonkin orgaaniseen yhdisteryhmään.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Jaksollinen järjestelmä
- Atomien ja yhdisteiden rakenteiden mallit ja simulaatiot

S6 Aineiden ominaisuudet ja muutokset

Tutustutaan energian ja aineiden muuttumiseen kemiallisissa reaktioissa. Havainnoidaan reaktionnopeutta ja pohditaan siihen vaikuttavia tekijöitä. Perehdytään hiilen kiertokulkuun ja sen merkitykseen elämälle. Tutustutaan pitoisuuteen ja happamuuteen arkisten esimerkkien yhteydessä. Harjoitellaan kemian merkkikielen ja yksinkertaisten reaktioyhtälöiden tulkitsemista.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Kemiallinen reaktio
    - Yksinkertaisen reaktioyhtälön kirjoittaminen kemiallisin merkein, esimerkiksi neutraloitumisreaktio
    - Energian säilyminen kemiallisessa reaktioss

T12 ohjata oppilasta käyttämään ja arvioimaan kriittisesti eri tietolähteitä sekä ilmaisemaan ja perustelemaan erilaisia näkemyksiä kemialle ominaisella tavalla

- Oppilas osaa ohjatusti hakea tietoa erilaisista tietolähteistä ja valita joitakin luotettavia tietolähteitä
- Oppilas harjoittelee perustelemaan näkemyksiä kemialle ominaisella tavalla

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas hakee tietoa erilaisista tietolähteistä ohjatusti. Oppilas tunnistaa kemialle ominaisella tavalla perusteltuja näkemyksiä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas hakee tietoa erilaisista tietolähteistä. Oppilas osaa ilmaista erilaisia näkökulmia ja harjoittelee perustelemaan niitä kemialle ominaisella tavalla.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas hakee tietoa erilaisista tietolähteistä ja valitsee yleisesti luotettavina pidettyjä tietolähteitä. Oppilas osaa ilmaista ja perustella erilaisia näkökulmia kemialle ominaisella tavalla.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas hakee tietoa erilaisista tietolähteistä ja osaa pohtia tietolähteen luotettavuutta. Oppilas osaa ilmaista ja perustella erilaisia näkökulmia kemialle ominaisella tavalla sekä vertailla keskenään ristiriitaisia näkökulmia.

S1 Luonnontieteellinen tutkimus

Turvallisen työskentelyn periaatteet ja perustyötaidot luovat pohjan kokeelliselle työskentelylle. Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia aihepiirejä suljettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimusprosessin eri vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyn toteuttamista, havainnointia, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Luonnontieteellinen kokeellinen työ
    - Turvallinen työskentely
    - Ohjattu suunnittelu
    - Havainnointi
    - Tulosten arviointi ja esittäminen
- Tieto- ja viestintäteknologian hyödyntäminen

S2 Kemia omassa elämässä ja elinympäristössä

Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö ja lähiympäristön tila. Tutustutaan kodin kemikaaleihin ja paloturvallisuuteen. Tutkitaan olomuotojen muutoksia.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Hapot ja emäkset omassa elinympäristössä ja luonnossa

S3 Kemia yhteiskunnassa

Kemian ilmiöihin ja sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti ihmiskunnan hyvinvoinnin ja teknologian näkökulmista. Pääpaino on kestävässä luonnonvarojen käytössä, ja tuotteiden elinkaariajattelu on yhtenä tarkastelutapana. Tutustutaan erilaisiin koulutuspolkuihin ja ammatteihin, joissa tarvitaan kemian osaamista.

Paikallinen tarkennus:

- Missä kemiaa tarvitaan, kemian ammatit

S4 Kemia maailmankuvan rakentajana

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulee esiin kemian luonne tieteenä, aineen ja energian säilymisen periaatteet sekä luonnon mittasuhteet. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen kemiaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Kemiaan liittyvät uutiset, ajankohtaiset ilmiöt, sovellukset ja nykypäivän tutkimus
- Aineen ja energian säilymisen periaatteet

S5 Aineiden ominaisuudet ja rakenne

Tutkitaan monipuolisesti seosten ja puhtaiden aineiden ominaisuuksia kuten vesi- ja rasvaliukoisuutta. Alkuaineiden ominaisuuksien pohjalta tutustutaan aineen koostumiseen atomeista, atomin rakenteeseen ja jaksolliseen järjestelmään. Malleja ja simulaatioita käytetään yhdisteiden rakentumisen hahmottamisessa. Tutustutaan hiileen, sen yhdisteisiin ja ravintoaineisiin. Perehdytään johonkin orgaaniseen yhdisteryhmään.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Jaksollinen järjestelmä
- Atomien ja yhdisteiden rakenteiden mallit ja simulaatiot

S6 Aineiden ominaisuudet ja muutokset

Tutustutaan energian ja aineiden muuttumiseen kemiallisissa reaktioissa. Havainnoidaan reaktionnopeutta ja pohditaan siihen vaikuttavia tekijöitä. Perehdytään hiilen kiertokulkuun ja sen merkitykseen elämälle. Tutustutaan pitoisuuteen ja happamuuteen arkisten esimerkkien yhteydessä. Harjoitellaan kemian merkkikielen ja yksinkertaisten reaktioyhtälöiden tulkitsemista.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Kemiallinen reaktio
    - Yksinkertaisen reaktioyhtälön kirjoittaminen kemiallisin merkein, esimerkiksi neutraloitumisreaktio
    - Energian säilyminen kemiallisessa reaktioss

T13 ohjata oppilasta hahmottamaan luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa

- Oppilas osaa toteuttaa ohjatusti pienimuotoisen luonnontieteellisen tutkimuksen tai projektityön
- Oppilas osaa kuvata kemiaan liittyvien esimerkkien avulla luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa kokeellisuuden kemian tapana tuottaa luonnontieteellistä tietoa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa antaa esimerkkejä luonnontieteellisen tiedon kehittymisestä ja tieteellisistä tavoista tuottaa tietoa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kuvailla kemiaan liittyvien esimerkkien avulla luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä. Oppilas osaa kuvailla tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa selittää perustellen kemiaan liittyvien esimerkkien avulla luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä. Oppilas osaa selittää perustellen tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa.

S1 Luonnontieteellinen tutkimus

Turvallisen työskentelyn periaatteet ja perustyötaidot luovat pohjan kokeelliselle työskentelylle. Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia aihepiirejä suljettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimusprosessin eri vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyn toteuttamista, havainnointia, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Luonnontieteellinen kokeellinen työ
    - Turvallinen työskentely
    - Ohjattu suunnittelu
    - Havainnointi
    - Tulosten arviointi ja esittäminen
- Tieto- ja viestintäteknologian hyödyntäminen

S4 Kemia maailmankuvan rakentajana

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulee esiin kemian luonne tieteenä, aineen ja energian säilymisen periaatteet sekä luonnon mittasuhteet. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen kemiaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Kemiaan liittyvät uutiset, ajankohtaiset ilmiöt, sovellukset ja nykypäivän tutkimus
- Aineen ja energian säilymisen periaatteet

T14 ohjata oppilasta ymmärtämään perusperiaatteita aineen ominaisuuksista, rakenteesta ja aineiden muutoksista

- Oppilas harjoittelee käyttämään aineen ominaisuuksien, rakenteiden ja aineiden muutosten keskeisiä käsitteitä, ilmiöitä ja malleja

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa joitakin aineen ominaisuuksiin, rakenteeseen ja aineiden muutoksiin liittyviä käsitteitä ja ilmiöitä tutuissa tilanteissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa käyttää joitakin aineen ominaisuuksien, rakenteiden ja aineiden muutosten keskeisiä käsitteitä, ilmiöitä ja malleja tutuissa tilanteissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa käyttää aineen ominaisuuksien, rakenteiden ja aineiden muutosten keskeisiä käsitteitä, ilmiöitä ja malleja tutuissa tilanteissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa käyttää aineen ominaisuuksien, rakenteiden ja aineiden muutosten keskeisiä käsitteitä, ilmiöitä ja malleja tutuissa ja soveltavissa tilanteissa.

S5 Aineiden ominaisuudet ja rakenne

Tutkitaan monipuolisesti seosten ja puhtaiden aineiden ominaisuuksia kuten vesi- ja rasvaliukoisuutta. Alkuaineiden ominaisuuksien pohjalta tutustutaan aineen koostumiseen atomeista, atomin rakenteeseen ja jaksolliseen järjestelmään. Malleja ja simulaatioita käytetään yhdisteiden rakentumisen hahmottamisessa. Tutustutaan hiileen, sen yhdisteisiin ja ravintoaineisiin. Perehdytään johonkin orgaaniseen yhdisteryhmään.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Jaksollinen järjestelmä
- Atomien ja yhdisteiden rakenteiden mallit ja simulaatiot

S6 Aineiden ominaisuudet ja muutokset

Tutustutaan energian ja aineiden muuttumiseen kemiallisissa reaktioissa. Havainnoidaan reaktionnopeutta ja pohditaan siihen vaikuttavia tekijöitä. Perehdytään hiilen kiertokulkuun ja sen merkitykseen elämälle. Tutustutaan pitoisuuteen ja happamuuteen arkisten esimerkkien yhteydessä. Harjoitellaan kemian merkkikielen ja yksinkertaisten reaktioyhtälöiden tulkitsemista.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Kemiallinen reaktio
    - Yksinkertaisen reaktioyhtälön kirjoittaminen kemiallisin merkein, esimerkiksi neutraloitumisreaktio
    - Energian säilyminen kemiallisessa reaktioss

T15 ohjata oppilasta soveltamaan kemian tietojaan ja taitojaan monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa sekä tarjota mahdollisuuksia tutustua kemian soveltamiseen erilaisissa tilanteissa kuten luonnossa, elinkeinoelämässä, järjestöissä tai tiedeyhteisöissä

- Oppilas osaa käyttää kemian tietojaan ja taitojaan monialaisessa oppimiskokonaisuudessa tai tilanteessa, jossa kemiaa sovelletaan eri ympäristössä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tietojen ja taitojen soveltaminen eri tilanteissa	Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Arvioitava osaaminen sisältyy muiden tavoitteiden osaamisen kuvauksiin.

S1 Luonnontieteellinen tutkimus

Turvallisen työskentelyn periaatteet ja perustyötaidot luovat pohjan kokeelliselle työskentelylle. Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia aihepiirejä suljettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimusprosessin eri vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyn toteuttamista, havainnointia, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Luonnontieteellinen kokeellinen työ
    - Turvallinen työskentely
    - Ohjattu suunnittelu
    - Havainnointi
    - Tulosten arviointi ja esittäminen
- Tieto- ja viestintäteknologian hyödyntäminen

S2 Kemia omassa elämässä ja elinympäristössä

Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö ja lähiympäristön tila. Tutustutaan kodin kemikaaleihin ja paloturvallisuuteen. Tutkitaan olomuotojen muutoksia.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Hapot ja emäkset omassa elinympäristössä ja luonnossa

S3 Kemia yhteiskunnassa

Kemian ilmiöihin ja sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti ihmiskunnan hyvinvoinnin ja teknologian näkökulmista. Pääpaino on kestävässä luonnonvarojen käytössä, ja tuotteiden elinkaariajattelu on yhtenä tarkastelutapana. Tutustutaan erilaisiin koulutuspolkuihin ja ammatteihin, joissa tarvitaan kemian osaamista.

Paikallinen tarkennus:

- Missä kemiaa tarvitaan, kemian ammatit

S4 Kemia maailmankuvan rakentajana

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulee esiin kemian luonne tieteenä, aineen ja energian säilymisen periaatteet sekä luonnon mittasuhteet. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen kemiaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Kemiaan liittyvät uutiset, ajankohtaiset ilmiöt, sovellukset ja nykypäivän tutkimus
- Aineen ja energian säilymisen periaatteet

S5 Aineiden ominaisuudet ja rakenne

Tutkitaan monipuolisesti seosten ja puhtaiden aineiden ominaisuuksia kuten vesi- ja rasvaliukoisuutta. Alkuaineiden ominaisuuksien pohjalta tutustutaan aineen koostumiseen atomeista, atomin rakenteeseen ja jaksolliseen järjestelmään. Malleja ja simulaatioita käytetään yhdisteiden rakentumisen hahmottamisessa. Tutustutaan hiileen, sen yhdisteisiin ja ravintoaineisiin. Perehdytään johonkin orgaaniseen yhdisteryhmään.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Jaksollinen järjestelmä
- Atomien ja yhdisteiden rakenteiden mallit ja simulaatiot

S6 Aineiden ominaisuudet ja muutokset

Tutustutaan energian ja aineiden muuttumiseen kemiallisissa reaktioissa. Havainnoidaan reaktionnopeutta ja pohditaan siihen vaikuttavia tekijöitä. Perehdytään hiilen kiertokulkuun ja sen merkitykseen elämälle. Tutustutaan pitoisuuteen ja happamuuteen arkisten esimerkkien yhteydessä. Harjoitellaan kemian merkkikielen ja yksinkertaisten reaktioyhtälöiden tulkitsemista.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Kemiallinen reaktio
    - Yksinkertaisen reaktioyhtälön kirjoittaminen kemiallisin merkein, esimerkiksi neutraloitumisreaktio
    - Energian säilyminen kemiallisessa reaktioss

9

Vuosiluokan tavoitteet ja keskeiset sisällöt

T1 kannustaa ja innostaa oppilasta kemian opiskeluun

- Oppilas tutustuu arkeen liittyviin kemian ilmiöihin ja löytää kiinnostuksen kohteita

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan kemian opiskelusta osana oman oppimisensa arviointia.

S1 Luonnontieteellinen tutkimus

Turvallisen työskentelyn periaatteet ja perustyötaidot luovat pohjan kokeelliselle työskentelylle. Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia aihepiirejä suljettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimusprosessin eri vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyn toteuttamista, havainnointia, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Luonnontieteellinen tutkimus
    - Turvallinen työskentely
    - Suunnittelu
    - Havainnointi
    - Tulosten arviointi ja esittäminen
- Tieto- ja viestintäteknologian hyödyntäminen

S2 Kemia omassa elämässä ja elinympäristössä

Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö ja lähiympäristön tila. Tutustutaan kodin kemikaaleihin ja paloturvallisuuteen. Tutkitaan olomuotojen muutoksia.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Ravintoaineet
    - Rasvat
    - Hiilihydraatit
    - Proteiinit

S3 Kemia yhteiskunnassa

Kemian ilmiöihin ja sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti ihmiskunnan hyvinvoinnin ja teknologian näkökulmista. Pääpaino on kestävässä luonnonvarojen käytössä, ja tuotteiden elinkaariajattelu on yhtenä tarkastelutapana. Tutustutaan erilaisiin koulutuspolkuihin ja ammatteihin, joissa tarvitaan kemian osaamista.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Kierrätys, kestävä kehitys ja elinkaarianalyysi
- Kemian sovellusmahdollisuudet teknologiassa
- Oppilaan arkipäivään, hyvinvointiin, terveyteen, turvallisuuteen tai paikalliseen erityispiirteeseen liittyviä kemian ilmiöitä ja sovelluksia, kuten esimerkiksi
    - Metallit, metallien ominaisuudet, jalostus, käyttö ja kierrätys
    - Sähkökemiaan liittyviä asioita, esimerkiksi sähköpari, akku, polttokenno, elektrolyysi ja niiden sovellukset
    - Korroosio
- Kemian koulutuspolut ja ammatit, joissa tarvitaan kemian osaamista

S4 Kemia maailmankuvan rakentajana

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulee esiin kemian luonne tieteenä, aineen ja energian säilymisen periaatteet sekä luonnon mittasuhteet. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen kemiaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Kemiaan liittyvät uutiset, ajankohtaiset ilmiöt, sovellukset ja nykypäivän tutkimus
- Aineen ja energian säilymisen periaatteet
- Oppilaan arkipäivään, hyvinvointiin, terveyteen, turvallisuuteen tai paikalliseen erityispiirteeseen liittyviä kemian ilmiöitä ja sovelluksia, kuten esimerkiksi
    - Ilmastonmuutos
    - Muovit ja öljyteollisuus
    - Paperi
    - Lääkkeet
    - Pesu- ja kosmeettiset aineet
    - Uudet materiaalit

S5 Aineiden ominaisuudet ja rakenne

Tutkitaan monipuolisesti seosten ja puhtaiden aineiden ominaisuuksia kuten vesi- ja rasvaliukoisuutta. Alkuaineiden ominaisuuksien pohjalta tutustutaan aineen koostumiseen atomeista, atomin rakenteeseen ja jaksolliseen järjestelmään. Malleja ja simulaatioita käytetään yhdisteiden rakentumisen hahmottamisessa. Tutustutaan hiileen, sen yhdisteisiin ja ravintoaineisiin. Perehdytään johonkin orgaaniseen yhdisteryhmään.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Jaksollinen järjestelmän käyttäminen

- Atomien ja yhdisteiden rakenteiden mallit ja simulaatiot
- Hiili ja hiilen yhdisteiden kemia
    - Hiili alkuaineena
    - Perehdytään johonkin orgaanisen kemian yhdisteryhmään, esimerkiksi alkoholeihin tai karboksyylihappoihin
    - Ravintoaineet

S6 Aineiden ominaisuudet ja muutokset

Tutustutaan energian ja aineiden muuttumiseen kemiallisissa reaktioissa. Havainnoidaan reaktionnopeutta ja pohditaan siihen vaikuttavia tekijöitä. Perehdytään hiilen kiertokulkuun ja sen merkitykseen elämälle. Tutustutaan pitoisuuteen ja happamuuteen arkisten esimerkkien yhteydessä. Harjoitellaan kemian merkkikielen ja yksinkertaisten reaktioyhtälöiden tulkitsemista.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Hiili ja hiilen yhdisteiden kemia
    - Hiilen kiertokulku
- Kemiallinen reaktio
    - Reaktioyhtälön tulkitseminen ja kuvaaminen kemiallisin merkein
    - Energian säilyminen kemiallisessa reaktiossa

T2 ohjata ja kannustaa oppilasta tunnistamaan omaa kemian osaamistaan, asettamaan tavoitteita omalle työskentelylleen sekä työskentelemään pitkäjänteisesti

- Oppilas osaa asettaa omia tavoitteita ja työskennellä niiden saavuttamiseksi
- Oppilas osaa kuvata omaa osaamistaan saamansa palautteen ja itsearvioinnin perusteella
- Oppilas työskentelee pitkäjänteisesti

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tavoitteellinen työskentely ja oppimaan oppimisen taidot	Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan kemian opiskelusta osana oman oppimisensa arviointia.

S1 Luonnontieteellinen tutkimus

Turvallisen työskentelyn periaatteet ja perustyötaidot luovat pohjan kokeelliselle työskentelylle. Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia aihepiirejä suljettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimusprosessin eri vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyn toteuttamista, havainnointia, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Luonnontieteellinen tutkimus

- Turvallinen työskentely
- Suunnittelu
- Havainnointi
- Tulosten arviointi ja esittäminen

- Tieto- ja viestintäteknologian hyödyntäminen

S2 Kemia omassa elämässä ja elinympäristössä

Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö ja lähiympäristön tila. Tutustutaan kodin kemikaaleihin ja paloturvallisuuteen. Tutkitaan olomuotojen muutoksia.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Ravintoaineet
  - Rasvat
  - Hiilihydraatit
  - Proteiinit

S3 Kemia yhteiskunnassa

Kemian ilmiöihin ja sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti ihmiskunnan hyvinvoinnin ja teknologian näkökulmista. Pääpaino on kestävässä luonnonvarojen käytössä, ja tuotteiden elinkaariajattelu on yhtenä tarkastelutapana. Tutustutaan erilaisiin koulutuspolkuihin ja ammatteihin, joissa tarvitaan kemian osaamista.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Kierrätys, kestävä kehitys ja elinkaarianalyysi
- Kemian sovellusmahdollisuudet teknologiassa
- Oppilaan arkipäivään, hyvinvointiin, terveyteen, turvallisuuteen tai paikalliseen erityispiirteeseen liittyviä kemian ilmiöitä ja sovelluksia, kuten esimerkiksi
  - Metallit, metallien ominaisuudet, jalostus, käyttö ja kierrätys
  - Sähkökemiaan liittyviä asioita, esimerkiksi sähköpari, akku, polttokenno, elektrolyysi ja niiden sovellukset
  - Korroosio
- Kemian koulutuspolut ja ammatit, joissa tarvitaan kemian osaamista

S4 Kemia maailmankuvan rakentajana

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulee esiin kemian luonne tieteenä, aineen ja energian säilymisen periaatteet sekä luonnon mittasuhteet. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen kemiaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Kemiaan liittyvät uutiset, ajankohtaiset ilmiöt, sovellukset ja nykypäivän tutkimus
- Aineen ja energian säilymisen periaatteet

- Oppilaan arkipäivään, hyvinvointiin, terveyteen, turvallisuuteen tai paikalliseen erityispiirteeseen liittyviä kemian ilmiöitä ja sovelluksia, kuten esimerkiksi
    - Ilmastonmuutos
    - Muovit ja öljyteollisuus
    - Paperi
    - Lääkkeet
    - Pesu- ja kosmeettiset aineet
    - Uudet materiaalit

S5 Aineiden ominaisuudet ja rakenne

Tutkitaan monipuolisesti seosten ja puhtaiden aineiden ominaisuuksia kuten vesi- ja rasvaliukoisuutta. Alkuaineiden ominaisuuksien pohjalta tutustutaan aineen koostumiseen atomeista, atomin rakenteeseen ja jaksolliseen järjestelmään. Malleja ja simulaatioita käytetään yhdisteiden rakentumisen hahmottamisessa. Tutustutaan hiileen, sen yhdisteisiin ja ravintoaineisiin. Perehdytään johonkin orgaaniseen yhdisteryhmään.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Jaksollinen järjestelmän käyttäminen
- Atomien ja yhdisteiden rakenteiden mallit ja simulaatiot
- Hiili ja hiilen yhdisteiden kemia
    - Hiili alkuaineena
    - Perehdytään johonkin orgaanisen kemian yhdisteryhmään, esimerkiksi alkoholeihin tai karboksyylihappoihin
    - Ravintoaineet

S6 Aineiden ominaisuudet ja muutokset

Tutustutaan energian ja aineiden muuttumiseen kemiallisissa reaktioissa. Havainnoidaan reaktionnopeutta ja pohditaan siihen vaikuttavia tekijöitä. Perehdytään hiilen kiertokulkuun ja sen merkitykseen elämälle. Tutustutaan pitoisuuteen ja happamuuteen arkisten esimerkkien yhteydessä. Harjoitellaan kemian merkkikielen ja yksinkertaisten reaktioyhtälöiden tulkitsemista.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Hiili ja hiilen yhdisteiden kemia
    - Hiilen kiertokulku
- Kemiallinen reaktio
    - Reaktioyhtälön tulkitseminen ja kuvaaminen kemiallisin merkein
    - Energian säilyminen kemiallisessa reaktiossa

T3 ohjata oppilasta ymmärtämään kemian osaamisen merkitystä omassa elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa

- Oppilas osaa kuvata esimerkkien avulla, miten kemian tietoja ja taitoja tarvitaan erilaisissa tilanteissa
- Oppilas osaa kuvata kemian osaamisen merkitystä eri ammateissa ja jatko-opinnoissa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa joidenkin ilmiöiden liittymisen kemiaan sekä kemian osaamisen merkityksen joissakin ammateissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa antaa esimerkkejä arkisista tilanteista, joissa tarvitaan kemian tietoja ja taitoja. Oppilas osaa nimetä ammatteja, joissa tarvitaan kemian osaamista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas selittää esimerkkien avulla, millaisista kemian tiedoista ja taidoista on hyötyä omassa elinympäristössä. Oppilas osaa antaa esimerkkejä kemian osaamisen merkityksestä eri ammateissa ja jatko-opinnoissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas selittää esimerkkien avulla, millaisista kemian tiedoista ja taidoista on hyötyä omassa elämässä ja yhteiskunnassa. Oppilas osaa perustella kemian osaamisen merkitystä eri ammateissa sekä jatko-opinnoissa.

S1 Luonnontieteellinen tutkimus

Turvallisen työskentelyn periaatteet ja perustyötaidot luovat pohjan kokeelliselle työskentelylle. Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia aihepiirejä suljettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimusprosessin eri vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyn toteuttamista, havainnointia, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Luonnontieteellinen tutkimus
    - Turvallinen työskentely
    - Suunnittelu
    - Havainnointi
    - Tulosten arviointi ja esittäminen
- Tieto- ja viestintäteknologian hyödyntäminen

S2 Kemia omassa elämässä ja elinympäristössä

Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö ja lähiympäristön tila. Tutustutaan kodin kemikaaleihin ja paloturvallisuuteen. Tutkitaan olomuotojen muutoksia.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Ravintoaineet
    - Rasvat

- Hiilihydraatit
- Proteiinit

S3 Kemia yhteiskunnassa

Kemian ilmiöihin ja sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti ihmiskunnan hyvinvoinnin ja teknologian näkökulmista. Pääpaino on kestävässä luonnonvarojen käytössä, ja tuotteiden elinkaariajattelu on yhtenä tarkastelutapana. Tutustutaan erilaisiin koulutuspolkuihin ja ammatteihin, joissa tarvitaan kemian osaamista.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Kierrätys, kestävä kehitys ja elinkaarianalyysi
- Kemian sovellusmahdollisuudet teknologiassa
- Oppilaan arkipäivään, hyvinvointiin, terveyteen, turvallisuuteen tai paikalliseen erityispiirteeseen liittyviä kemian ilmiöitä ja sovelluksia, kuten esimerkiksi
    - Metallit, metallien ominaisuudet, jalostus, käyttö ja kierrätys
    - Sähkökemiaan liittyviä asioita, esimerkiksi sähköpari, akku, polttokenno, elektrolyysi ja niiden sovellukset
    - Korroosio
- Kemian koulutuspolut ja ammatit, joissa tarvitaan kemian osaamista

S4 Kemia maailmankuvan rakentajana

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulee esiin kemian luonne tieteenä, aineen ja energian säilymisen periaatteet sekä luonnon mittasuhteet. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen kemiaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Kemiaan liittyvät uutiset, ajankohtaiset ilmiöt, sovellukset ja nykypäivän tutkimus
- Aineen ja energian säilymisen periaatteet
- Oppilaan arkipäivään, hyvinvointiin, terveyteen, turvallisuuteen tai paikalliseen erityispiirteeseen liittyviä kemian ilmiöitä ja sovelluksia, kuten esimerkiksi
    - Ilmastonmuutos
    - Muovit ja öljyteollisuus
    - Paperi
    - Lääkkeet
    - Pesu- ja kosmeettiset aineet
    - Uudet materiaalit

S5 Aineiden ominaisuudet ja rakenne

Tutkitaan monipuolisesti seosten ja puhtaiden aineiden ominaisuuksia kuten vesi- ja rasvaliukoisuutta. Alkuaineiden ominaisuuksien pohjalta tutustutaan aineen koostumiseen atomeista, atomin rakenteeseen ja jaksolliseen järjestelmään. Malleja ja simulaatioita käytetään yhdisteiden rakentumisen hahmottamisessa. Tutustutaan hiileen, sen yhdisteisiin ja ravintoaineisiin. Perehdytään johonkin orgaaniseen yhdisteryhmään.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Jaksollinen järjestelmän käyttäminen
- Atomien ja yhdisteiden rakenteiden mallit ja simulaatiot
- Hiili ja hiilen yhdisteiden kemia
    - Hiili alkuaineena
    - Perehdytään johonkin orgaanisen kemian yhdisteryhmään, esimerkiksi alkoholeihin tai karboksyylihappoihin
    - Ravintoaineet

S6 Aineiden ominaisuudet ja muutokset

Tutustutaan energian ja aineiden muuttumiseen kemiallisissa reaktioissa. Havainnoidaan reaktionnopeutta ja pohditaan siihen vaikuttavia tekijöitä. Perehdytään hiilen kiertokulkuun ja sen merkitykseen elämälle. Tutustutaan pitoisuuteen ja happamuuteen arkisten esimerkkien yhteydessä. Harjoitellaan kemian merkkikielen ja yksinkertaisten reaktioyhtälöiden tulkitsemista.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Hiili ja hiilen yhdisteiden kemia
    - Hiilen kiertokulku
- Kemiallinen reaktio
    - Reaktioyhtälön tulkitseminen ja kuvaaminen kemiallisin merkein
    - Energian säilyminen kemiallisessa reaktiossa

T4 ohjata oppilasta käyttämään kemian osaamistaan kestävän tulevaisuuden rakentamisessa sekä arvioimaan omia valintojaan luonnonvarojen kestävän käytön ja tuotteen elinkaaren kannalta

- Oppilas osaa kuvata esimerkkien avulla, miten kemiaa käytetään kestävän tulevaisuuden rakentamisessa
- Oppilas osaa vertaillaa ja perustella erilaisia ratkaisuja, esimerkiksi kulutusvalintojaan, luonnonvarojen kestävän käytön ja tuotteen elinkaaren kannalta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa antaa esimerkkejä omista valinnoistaan, joilla on merkitystä luonnonvarojen kestävän käytön ja tuotteen elinkaaren kannalta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa antaa esimerkkejä tilanteista, joissa kemiaa tarvitaan kestävän tulevaisuuden rakentamisessa. Oppilas osaa nimetä joitakin hyviä ratkaisuja luonnonvarojen kestävän käytön ja tuotteen elinkaaren kannalta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kuvata esimerkkien avulla, miten kemiaa käytetään kestävän tulevaisuuden rakentamisessa. Oppilas osaa vertailla erilaisia ratkaisuja luonnonvarojen kestävän käytön ja tuotteen elinkaaren kannalta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas perustelee esimerkkien avulla, miten kemiaa käytetään kestävän tulevaisuuden rakentamisessa. Oppilas osaa selittää kestävän tulevaisuuden rakentamiseen liittyviä syy-seuraussuhteita ja perustella erilaisia ratkaisuja luonnonvarojen kestävän käytön ja tuotteen elinkaaren kannalta.

S1 Luonnontieteellinen tutkimus

Turvallisen työskentelyn periaatteet ja perustyötaidot luovat pohjan kokeelliselle työskentelylle. Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia aihepiirejä suljettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimusprosessin eri vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyn toteuttamista, havainnointia, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Luonnontieteellinen tutkimus
  - Turvallinen työskentely
  - Suunnittelu
  - Havainnointi
  - Tulosten arviointi ja esittäminen
- Tieto- ja viestintäteknologian hyödyntäminen

S2 Kemia omassa elämässä ja elinympäristössä

Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö ja lähiympäristön tila. Tutustutaan kodin kemikaaleihin ja paloturvallisuuteen. Tutkitaan olomuotojen muutoksia.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Ravintoaineet
    - Rasvat
    - Hiilihydraatit
    - Proteiinit

S3 Kemia yhteiskunnassa

Kemian ilmiöihin ja sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti ihmiskunnan hyvinvoinnin ja teknologian näkökulmista. Pääpaino on kestävässä luonnonvarojen käytössä, ja tuotteiden elinkaariajattelu on yhtenä tarkastelutapana. Tutustutaan erilaisiin koulutuspolkuihin ja ammatteihin, joissa tarvitaan kemian osaamista.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Kierrätys, kestävä kehitys ja elinkaarianalyysi
- Kemian sovellusmahdollisuudet teknologiassa
- Oppilaan arkipäivään, hyvinvointiin, terveyteen, turvallisuuteen tai paikalliseen erityispiirteeseen liittyviä kemian ilmiöitä ja sovelluksia, kuten esimerkiksi
    - Metallit, metallien ominaisuudet, jalostus, käyttö ja kierrätys
    - Sähkökemiaan liittyviä asioita, esimerkiksi sähköpari, akku, polttokenno, elektrolyysi ja niiden sovellukset
    - Korroosio
- Kemian koulutuspolut ja ammatit, joissa tarvitaan kemian osaamista

S4 Kemia maailmankuvan rakentajana

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulee esiin kemian luonne tieteenä, aineen ja energian säilymisen periaatteet sekä luonnon mittasuhteet. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen kemiaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Kemiaan liittyvät uutiset, ajankohtaiset ilmiöt, sovellukset ja nykypäivän tutkimus
- Aineen ja energian säilymisen periaatteet
- Oppilaan arkipäivään, hyvinvointiin, terveyteen, turvallisuuteen tai paikalliseen erityispiirteeseen liittyviä kemian ilmiöitä ja sovelluksia, kuten esimerkiksi
    - Ilmastonmuutos
    - Muovit ja öljyteollisuus
    - Paperi
    - Lääkkeet
    - Pesu- ja kosmeettiset aineet
    - Uudet materiaalit

S5 Aineiden ominaisuudet ja rakenne

Tutkitaan monipuolisesti seosten ja puhtaiden aineiden ominaisuuksia kuten vesi- ja rasvaliukoisuutta. Alkuaineiden ominaisuuksien pohjalta tutustutaan aineen koostumiseen

atomeista, atomin rakenteeseen ja jaksolliseen järjestelmään. Malleja ja simulaatioita käytetään yhdisteiden rakentumisen hahmottamisessa. Tutustutaan hiileen, sen yhdisteisiin ja ravintoaineisiin. Perehdytään johonkin orgaaniseen yhdisteryhmään.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Jaksollinen järjestelmän käyttäminen
- Atomien ja yhdisteiden rakenteiden mallit ja simulaatiot
- Hiili ja hiilen yhdisteiden kemia
    - Hiili alkuaineena
    - Perehdytään johonkin orgaanisen kemian yhdisteryhmään, esimerkiksi alkoholeihin tai karboksyylihappoihin
    - Ravintoaineet

S6 Aineiden ominaisuudet ja muutokset

Tutustutaan energian ja aineiden muuttumiseen kemiallisissa reaktioissa. Havainnoidaan reaktionnopeutta ja pohditaan siihen vaikuttavia tekijöitä. Perehdytään hiilen kiertokulkuun ja sen merkitykseen elämälle. Tutustutaan pitoisuuteen ja happamuuteen arkisten esimerkkien yhteydessä. Harjoitellaan kemian merkkikielen ja yksinkertaisten reaktioyhtälöiden tulkitsemista.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Hiili ja hiilen yhdisteiden kemia
    - Hiilen kiertokulku
- Kemiallinen reaktio
    - Reaktioyhtälön tulkitseminen ja kuvaaminen kemiallisin merkein
    - Energian säilyminen kemiallisessa reaktiossa

T5 kannustaa oppilasta muodostamaan kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä sekä kehittämään kysymyksiä edelleen tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohdiksi

- Oppilas osaa muodostaa kysymyksiä tarkasteltavasta ilmiöstä
- Oppilas osaa tarkentaa kysymyksiä tutkimuskysymyksiä esimerkiksi rajaamalla muuttujia

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa ilmiöitä, joita voidaan ottaa tutkimusten lähtökohdiksi.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas muodostaa tarkasteltavaan aihepiiriin liittyviä yksinkertaisia kysymyksiä, joita voidaan kehittää tutkimusten lähtökohdiksi.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas muodostaa täsmennettyjä kysymyksiä tarkasteltavien ilmiöiden tutkimiseksi esimerkiksi rajaamalla muuttujia.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas muodostaa perusteltuja kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä tukeutumalla aikaisempaan tietoon ilmiöstä. Oppilas kehittää kysymyksiä tutkimusten tai muun toiminnan lähtökohdiksi.

S1 Luonnontieteellinen tutkimus

Turvallisen työskentelyn periaatteet ja perustyötaidot luovat pohjan kokeelliselle työskentelylle. Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia aihepiirejä suljettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimusprosessin eri vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyn toteuttamista, havainnointia, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Luonnontieteellinen tutkimus
    - Turvallinen työskentely
    - Suunnittelu
    - Havainnointi
    - Tulosten arviointi ja esittäminen
- Tieto- ja viestintäteknologian hyödyntäminen

S2 Kemia omassa elämässä ja elinympäristössä

Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö ja lähiympäristön tila. Tutustutaan kodin kemikaaleihin ja paloturvallisuuteen. Tutkitaan olomuotojen muutoksia.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Ravintoaineet
    - Rasvat
    - Hiilihydraatit
    - Proteiinit

S3 Kemia yhteiskunnassa

Kemian ilmiöihin ja sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti ihmiskunnan hyvinvoinnin ja teknologian näkökulmista. Pääpaino on kestävässä luonnonvarojen käytössä, ja tuotteiden elinkaariajattelu on yhtenä tarkastelutapana. Tutustutaan erilaisiin koulutuspolkuihin ja ammatteihin, joissa tarvitaan kemian osaamista.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Kierrätys, kestävä kehitys ja elinkaarianalyysi
- Kemian sovellusmahdollisuudet teknologiassa
- Oppilaan arkipäivään, hyvinvointiin, terveyteen, turvallisuuteen tai paikalliseen erityispiirteeseen liittyviä kemian ilmiöitä ja sovelluksia, kuten esimerkiksi
    - Metallit, metallien ominaisuudet, jalostus, käyttö ja kierrätys
    - Sähkökemiaan liittyviä asioita, esimerkiksi sähköpari, akku, polttokenno, elektrolyysi ja niiden sovellukset
    - Korroosio
- Kemian koulutuspolut ja ammatit, joissa tarvitaan kemian osaamista

S4 Kemia maailmankuvan rakentajana

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulee esiin kemian luonne tieteenä, aineen ja energian säilymisen periaatteet sekä luonnon mittasuhteet. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen kemiaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Kemiaan liittyvät uutiset, ajankohtaiset ilmiöt, sovellukset ja nykypäivän tutkimus
- Aineen ja energian säilymisen periaatteet
- Oppilaan arkipäivään, hyvinvointiin, terveyteen, turvallisuuteen tai paikalliseen erityispiirteeseen liittyviä kemian ilmiöitä ja sovelluksia, kuten esimerkiksi
    - Ilmastonmuutos
    - Muovit ja öljyteollisuus
    - Paperi
    - Lääkkeet
    - Pesu- ja kosmeettiset aineet
    - Uudet materiaalit

S5 Aineiden ominaisuudet ja rakenne

Tutkitaan monipuolisesti seosten ja puhtaiden aineiden ominaisuuksia kuten vesi- ja rasvaliukoisuutta. Alkuaineiden ominaisuuksien pohjalta tutustutaan aineen koostumiseen atomeista, atomin rakenteeseen ja jaksolliseen järjestelmään. Malleja ja simulaatioita käytetään yhdisteiden rakentumisen hahmottamisessa. Tutustutaan hiileen, sen yhdisteisiin ja ravintoaineisiin. Perehdytään johonkin orgaaniseen yhdisteryhmään.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Jaksollinen järjestelmän käyttäminen

- Atomien ja yhdisteiden rakenteiden mallit ja simulaatiot
- Hiili ja hiilen yhdisteiden kemia
    - Hiili alkuaineena
    - Perehdytään johonkin orgaanisen kemian yhdisteryhmään, esimerkiksi alkoholeihin tai karboksyylihappoihin
    - Ravintoaineet

S6 Aineiden ominaisuudet ja muutokset

Tutustutaan energian ja aineiden muuttumiseen kemiallisissa reaktioissa. Havainnoidaan reaktionnopeutta ja pohditaan siihen vaikuttavia tekijöitä. Perehdytään hiilen kiertokulkuun ja sen merkitykseen elämälle. Tutustutaan pitoisuuteen ja happamuuteen arkisten esimerkkien yhteydessä. Harjoitellaan kemian merkkikielen ja yksinkertaisten reaktioyhtälöiden tulkitsemista.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Hiili ja hiilen yhdisteiden kemia
    - Hiilen kiertokulku
- Kemiallinen reaktio
    - Reaktioyhtälön tulkitseminen ja kuvaaminen kemiallisin merkein
    - Energian säilyminen kemiallisessa reaktiossa

T6 ohjata oppilasta toteuttamaan kokeellisia tutkimuksia yhteistyössä muiden kanssa sekä työskentelemään turvallisesti ja johdonmukaisesti

- Oppilas osaa työskennellä turvallisesti sekä tehdä havaintoja ja mittauksia ohjeiden tai suunnitelman mukaan
- Oppilas osaa toteuttaa yksin ja yhteistyössä muiden kanssa erilaisia tutkimuksia

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osallistuu kokeelliseen työskentelyyn havainnoimalla tutkimusten toteuttamista työturvallisuusnäkökohdat huomioon ottaen ja pystyy kertomaan havainnoistaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa tehdä havaintoja ja mittauksia suunnitelmaa noudattaen, tarvittaessa ohjatusti. Oppilas työskentelee turvallisesti muiden kanssa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas työskentelee turvallisesti sekä tekee havaintoja ja mittauksia ohjeiden tai suunnitelman mukaan. Oppilas työskentelee yhteistyössä muiden kanssa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas työskentelee turvallisesti ja johdonmukaisesti, tarvittaessa itsenäisesti, sekä tekee havaintoja ja mittauksia tarkoituksenmukaisesti. Oppilas osaa toteuttaa yhteistyössä erilaisia tutkimuksia ja tukee muita ryhmän jäseniä tarvittaessa.

S1 Luonnontieteellinen tutkimus

Turvallisen työskentelyn periaatteet ja perustyötaidot luovat pohjan kokeelliselle työskentelylle. Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia aihepiirejä suljettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimusprosessin eri vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyn toteuttamista, havainnointia, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Luonnontieteellinen tutkimus
    - Turvallinen työskentely
    - Suunnittelu
    - Havainnointi
    - Tulosten arviointi ja esittäminen
- Tieto- ja viestintäteknologian hyödyntäminen

S2 Kemia omassa elämässä ja elinympäristössä

Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö ja lähiympäristön tila. Tutustutaan kodin kemikaaleihin ja paloturvallisuuteen. Tutkitaan olomuotojen muutoksia.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Ravintoaineet
    - Rasvat
    - Hiilihydraatit
    - Proteiinit

S3 Kemia yhteiskunnassa

Kemian ilmiöihin ja sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti ihmiskunnan hyvinvoinnin ja teknologian näkökulmista. Pääpaino on kestävässä luonnonvarojen käytössä, ja tuotteiden elinkaariajattelu on yhtenä tarkastelutapana. Tutustutaan erilaisiin koulutuspolkuihin ja ammatteihin, joissa tarvitaan kemian osaamista.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Kierrätys, kestävä kehitys ja elinkaarianalyysi
- Kemian sovellusmahdollisuudet teknologiassa
- Oppilaan arkipäivään, hyvinvointiin, terveyteen, turvallisuuteen tai paikalliseen erityispiirteeseen liittyviä kemian ilmiöitä ja sovelluksia, kuten esimerkiksi
    - Metallit, metallien ominaisuudet, jalostus, käyttö ja kierrätys
    - Sähkökemiaan liittyviä asioita, esimerkiksi sähköpari, akku, polttokenno, elektrolyysi ja niiden sovellukset
    - Korroosio

- Kemian koulutuspolut ja ammatit, joissa tarvitaan kemian osaamista

S4 Kemia maailmankuvan rakentajana

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulee esiin kemian luonne tieteenä, aineen ja energian säilymisen periaatteet sekä luonnon mittasuhteet. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen kemiaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Kemiaan liittyvät uutiset, ajankohtaiset ilmiöt, sovellukset ja nykypäivän tutkimus
- Aineen ja energian säilymisen periaatteet
- Oppilaan arkipäivään, hyvinvointiin, terveyteen, turvallisuuteen tai paikalliseen erityispiirteeseen liittyviä kemian ilmiöitä ja sovelluksia, kuten esimerkiksi
    - Ilmastonmuutos
    - Muovit ja öljyteollisuus
    - Paperi
    - Lääkkeet
    - Pesu- ja kosmeettiset aineet
    - Uudet materiaalit

S5 Aineiden ominaisuudet ja rakenne

Tutkitaan monipuolisesti seosten ja puhtaiden aineiden ominaisuuksia kuten vesi- ja rasvaliukoisuutta. Alkuaineiden ominaisuuksien pohjalta tutustutaan aineen koostumiseen atomeista, atomin rakenteeseen ja jaksolliseen järjestelmään. Malleja ja simulaatioita käytetään yhdisteiden rakentumisen hahmottamisessa. Tutustutaan hiileen, sen yhdisteisiin ja ravintoaineisiin. Perehdytään johonkin orgaaniseen yhdisteryhmään.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Jaksollinen järjestelmän käyttäminen
- Atomien ja yhdisteiden rakenteiden mallit ja simulaatiot
- Hiili ja hiilen yhdisteiden kemia
    - Hiili alkuaineena
    - Perehdytään johonkin orgaanisen kemian yhdisteryhmään, esimerkiksi alkoholeihin tai karboksyylihappoihin
    - Ravintoaineet

S6 Aineiden ominaisuudet ja muutokset

Tutustutaan energian ja aineiden muuttumiseen kemiallisissa reaktioissa. Havainnoidaan reaktionnopeutta ja pohditaan siihen vaikuttavia tekijöitä. Perehdytään hiilen kiertokulkuun ja sen merkitykseen elämälle. Tutustutaan pitoisuuteen ja happamuuteen arkisten esimerkkien yhteydessä. Harjoitellaan kemian merkkikielen ja yksinkertaisten reaktioyhtälöiden tulkitsemista.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Hiili ja hiilen yhdisteiden kemia

    - Hiilen kiertokulku
- Kemiallinen reaktio
    - Reaktioyhtälön tulkitseminen ja kuvaaminen kemiallisin merkein
    - Energian säilyminen kemiallisessa reaktiossa

T7 ohjata oppilasta käsittelemään, tulkitsemaan ja esittämään omien tutkimustensa tuloksia sekä arvioimaan niitä ja koko tutkimusprosessia

- Oppilas osaa käsitellä, tulkita ja esittää tutkimuksen tuloksia
- Oppilas osaa arvioida tulosten oikeellisuutta ja luotettavuutta sekä kuvata tutkimusprosessin toimivuutta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas kuvailee tehtyä tutkimusta ja sen tuloksia tukeutumalla tutkimuksessa kerättyyn tietoon tai tehtyihin havaintoihin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas käsittelee tutkimuksessa kerättyä tietoa ja esittää tutkimusten tuloksia ohjeiden mukaisesti sekä tekee yksinkertaisia johtopäätöksiä. Oppilas osaa antaa esimerkkejä tulosten oikeellisuuteen ja luotettavuuteen vaikuttavista tekijöistä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas käsittelee ja esittää tutkimusten tuloksia sekä tekee johtopäätöksiä. Oppilas osaa antaa esimerkkejä tulosten oikeellisuuteen ja luotettavuuteen sekä tutkimusprosessin toimivuuteen vaikuttavista tekijöistä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas käsittelee, tulkitsee ja esittää tutkimusten tuloksia kemialle ominaisella tavalla sekä perustelee tehtyjä johtopäätöksiä tukeutumalla tutkimuksissa saatuun aineistoon. Oppilas osaa arvioida sekä tuloksia että tutkimusprosessia.

S1 Luonnontieteellinen tutkimus

Turvallisen työskentelyn periaatteet ja perustyötaidot luovat pohjan kokeelliselle työskentelylle. Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia aihepiirejä suljettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimusprosessin eri vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyn toteuttamista, havainnointia, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Luonnontieteellinen tutkimus
    - Turvallinen työskentely
    - Suunnittelu

    - Havainnointi
    - Tulosten arviointi ja esittäminen
- Tieto- ja viestintäteknologian hyödyntäminen

S2 Kemia omassa elämässä ja elinympäristössä

Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö ja lähiympäristön tila. Tutustutaan kodin kemikaaleihin ja paloturvallisuuteen. Tutkitaan olomuotojen muutoksia.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Ravintoaineet
    - Rasvat
    - Hiilihydraatit
    - Proteiinit

S3 Kemia yhteiskunnassa

Kemian ilmiöihin ja sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti ihmiskunnan hyvinvoinnin ja teknologian näkökulmista. Pääpaino on kestävässä luonnonvarojen käytössä, ja tuotteiden elinkaariajattelu on yhtenä tarkastelutapana. Tutustutaan erilaisiin koulutuspolkuihin ja ammatteihin, joissa tarvitaan kemian osaamista.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Kierrätys, kestävä kehitys ja elinkaarianalyysi
- Kemian sovellusmahdollisuudet teknologiassa
- Oppilaan arkipäivään, hyvinvointiin, terveyteen, turvallisuuteen tai paikalliseen erityispiirteeseen liittyviä kemian ilmiöitä ja sovelluksia, kuten esimerkiksi
    - Metallit, metallien ominaisuudet, jalostus, käyttö ja kierrätys
    - Sähkökemiaan liittyviä asioita, esimerkiksi sähköpari, akku, polttokenno, elektrolyysi ja niiden sovellukset
    - Korroosio
- Kemian koulutuspolut ja ammatit, joissa tarvitaan kemian osaamista

S4 Kemia maailmankuvan rakentajana

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulee esiin kemian luonne tieteenä, aineen ja energian säilymisen periaatteet sekä luonnon mittasuhteet. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen kemiaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Kemiaan liittyvät uutiset, ajankohtaiset ilmiöt, sovellukset ja nykypäivän tutkimus
- Aineen ja energian säilymisen periaatteet
- Oppilaan arkipäivään, hyvinvointiin, terveyteen, turvallisuuteen tai paikalliseen erityispiirteeseen liittyviä kemian ilmiöitä ja sovelluksia, kuten esimerkiksi

- Ilmastonmuutos
- Muovit ja öljyteollisuus
- Paperi
- Lääkkeet
- Pesu- ja kosmeettiset aineet
- Uudet materiaalit

S5 Aineiden ominaisuudet ja rakenne

Tutkitaan monipuolisesti seosten ja puhtaiden aineiden ominaisuuksia kuten vesi- ja rasvaliukoisuutta. Alkuaineiden ominaisuuksien pohjalta tutustutaan aineen koostumiseen atomeista, atomin rakenteeseen ja jaksolliseen järjestelmään. Malleja ja simulaatioita käytetään yhdisteiden rakentumisen hahmottamisessa. Tutustutaan hiileen, sen yhdisteisiin ja ravintoaineisiin. Perehdytään johonkin orgaaniseen yhdisteryhmään.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Jaksollinen järjestelmän käyttäminen
- Atomien ja yhdisteiden rakenteiden mallit ja simulaatiot
- Hiili ja hiilen yhdisteiden kemia
    - Hiili alkuaineena
    - Perehdytään johonkin orgaanisen kemian yhdisteryhmään, esimerkiksi alkoholeihin tai karboksyylihappoihin
    - Ravintoaineet

S6 Aineiden ominaisuudet ja muutokset

Tutustutaan energian ja aineiden muuttumiseen kemiallisissa reaktioissa. Havainnoidaan reaktionnopeutta ja pohditaan siihen vaikuttavia tekijöitä. Perehdytään hiilen kiertokulkuun ja sen merkitykseen elämälle. Tutustutaan pitoisuuteen ja happamuuteen arkisten esimerkkien yhteydessä. Harjoitellaan kemian merkkikielen ja yksinkertaisten reaktioyhtälöiden tulkitsemista.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Hiili ja hiilen yhdisteiden kemia
    - Hiilen kiertokulku
- Kemiallinen reaktio
    - Reaktioyhtälön tulkitseminen ja kuvaaminen kemiallisin merkein
    - Energian säilyminen kemiallisessa reaktiossa

T8 ohjata oppilasta hahmottamaan kemian soveltamista teknologiassa sekä osallistumaan kemiaa soveltavien ratkaisujen ideointiin, suunnitteluun, kehittämiseen ja soveltamiseen yhteistyössä muiden kanssa

- Oppilas osaa kuvata joitakin teknologisia sovelluksia ja niiden toimintaperiaatteita, esimerkiksi öljynjalostus
- Oppilas työskentelee yksin ja yhteistyössä muiden kanssa ja osaa käyttää ongelmaratkaisutaitojaan yksinkertaisten kemian sovellusten kehittämiseen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa teknologisten sovellusten merkityksen omassa elämässään ja osaa nimetä niistä muutamia esimerkkejä, joissa on sovellettu kemiaa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa antaa esimerkkejä kemian soveltamisesta teknologiassa ja kuvailla niiden käyttöä. Oppilas osallistuu kemiaa soveltavan ongelmanratkaisun ideointiin ja suunnitteluun.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kuvata kemiaa soveltavia teknologisia sovelluksia ja selittää niiden toimintaperiaatteita. Oppilas työskentelee yhteistyössä muiden kanssa yksinkertaisen kemiaa soveltavan ratkaisun ideoinnissa, suunnittelussa, kehittämisessä ja soveltamisessa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa kuvata kemiaa soveltavia teknologisia sovelluksia, selittää niiden toimintaperiaatteita sekä perustella niiden merkitystä yhteiskunnalle. Oppilas toimii kemiaa soveltavan ratkaisun ideoinnissa, suunnittelussa, kehittämisessä ja soveltamisessa sekä itsenäisesti että rakentavasti yhteistyössä muiden kanssa.

S1 Luonnontieteellinen tutkimus

Turvallisen työskentelyn periaatteet ja perustyötaidot luovat pohjan kokeelliselle työskentelylle. Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia aihepiirejä suljettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimusprosessin eri vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyn toteuttamista, havainnointia, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Luonnontieteellinen tutkimus
    - Turvallinen työskentely
    - Suunnittelu
    - Havainnointi
    - Tulosten arviointi ja esittäminen
- Tieto- ja viestintäteknologian hyödyntäminen

S2 Kemia omassa elämässä ja elinympäristössä

Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö ja lähiympäristön tila. Tutustutaan kodin kemikaaleihin ja paloturvallisuuteen. Tutkitaan olomuotojen muutoksia.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Ravintoaineet
    - Rasvat
    - Hiilihydraatit
    - Proteiinit

S3 Kemia yhteiskunnassa

Kemian ilmiöihin ja sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti ihmiskunnan hyvinvoinnin ja teknologian näkökulmista. Pääpaino on kestävässä luonnonvarojen käytössä, ja tuotteiden elinkaariajattelu on yhtenä tarkastelutapana. Tutustutaan erilaisiin koulutuspolkuihin ja ammatteihin, joissa tarvitaan kemian osaamista.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Kierrätys, kestävä kehitys ja elinkaarianalyysi
- Kemian sovellusmahdollisuudet teknologiassa
- Oppilaan arkipäivään, hyvinvointiin, terveyteen, turvallisuuteen tai paikalliseen erityispiirteeseen liittyviä kemian ilmiöitä ja sovelluksia, kuten esimerkiksi
    - Metallit, metallien ominaisuudet, jalostus, käyttö ja kierrätys
    - Sähkökemiaan liittyviä asioita, esimerkiksi sähköpari, akku, polttokenno, elektrolyysi ja niiden sovellukset
    - Korroosio
- Kemian koulutuspolut ja ammatit, joissa tarvitaan kemian osaamista

S4 Kemia maailmankuvan rakentajana

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulee esiin kemian luonne tieteenä, aineen ja energian säilymisen periaatteet sekä luonnon mittasuhteet. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen kemiaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Kemiaan liittyvät uutiset, ajankohtaiset ilmiöt, sovellukset ja nykypäivän tutkimus
- Aineen ja energian säilymisen periaatteet
- Oppilaan arkipäivään, hyvinvointiin, terveyteen, turvallisuuteen tai paikalliseen erityispiirteeseen liittyviä kemian ilmiöitä ja sovelluksia, kuten esimerkiksi
    - Ilmastonmuutos
    - Muovit ja öljyteollisuus
    - Paperi
    - Lääkkeet
    - Pesu- ja kosmeettiset aineet
    - Uudet materiaalit

S5 Aineiden ominaisuudet ja rakenne

Tutkitaan monipuolisesti seosten ja puhtaiden aineiden ominaisuuksia kuten vesi- ja rasvaliukoisuutta. Alkuaineiden ominaisuuksien pohjalta tutustutaan aineen koostumiseen

atomeista, atomin rakenteeseen ja jaksolliseen järjestelmään. Malleja ja simulaatioita käytetään yhdisteiden rakentumisen hahmottamisessa. Tutustutaan hiileen, sen yhdisteisiin ja ravintoaineisiin. Perehdytään johonkin orgaaniseen yhdisteryhmään.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Jaksollinen järjestelmän käyttäminen
- Atomien ja yhdisteiden rakenteiden mallit ja simulaatiot
- Hiili ja hiilen yhdisteiden kemia
    - Hiili alkuaineena
    - Perehdytään johonkin orgaanisen kemian yhdisteryhmään, esimerkiksi alkoholeihin tai karboksyylihappoihin
    - Ravintoaineet

S6 Aineiden ominaisuudet ja muutokset

Tutustutaan energian ja aineiden muuttumiseen kemiallisissa reaktioissa. Havainnoidaan reaktionnopeutta ja pohditaan siihen vaikuttavia tekijöitä. Perehdytään hiilen kiertokulkuun ja sen merkitykseen elämälle. Tutustutaan pitoisuuteen ja happamuuteen arkisten esimerkkien yhteydessä. Harjoitellaan kemian merkkikielen ja yksinkertaisten reaktioyhtälöiden tulkitsemista.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Hiili ja hiilen yhdisteiden kemia
    - Hiilen kiertokulku
- Kemiallinen reaktio
    - Reaktioyhtälön tulkitseminen ja kuvaaminen kemiallisin merkein
    - Energian säilyminen kemiallisessa reaktiossa

T9 ohjata oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon ja tutkimustulosten hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen sekä tukea oppilaan oppimista havainnollistavien simulaatioiden avulla

- Oppilas osaa käyttää tieto- ja viestintäteknologisia välineitä tai sovelluksia tiedon hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen
- Oppilas osaa tehdä havaintoja, päätelmiä ja yleistyksiä simulaatioista.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas käyttää ohjatusti tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon hankkimiseen. Oppilas tutustuu johonkin oppimista tukevaan simulaatioon.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon hankkimiseen ja esittämiseen ohjeiden mukaisesti. Oppilas osaa tehdä havaintoja simulaatiosta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas käyttää tieto- ja viestintäteknologisia välineitä tai sovelluksia tiedon ja tutkimustulosten hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen. Oppilas osaa tehdä havaintoja ja johtopäätöksiä simulaatiosta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas käyttää tieto- ja viestintäteknologisia välineitä tai sovelluksia omatoimisesti tiedon ja tutkimustulosten hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen. Oppilas osaa tehdä havaintoja ja johtopäätöksiä simulaatiosta. Oppilas osaa tehdä yleistyksiä simulaation avulla.

S1 Luonnontieteellinen tutkimus

Turvallisen työskentelyn periaatteet ja perustyötaidot luovat pohjan kokeelliselle työskentelylle. Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia aihepiirejä suljettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimusprosessin eri vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyn toteuttamista, havainnointia, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Luonnontieteellinen tutkimus
    - Turvallinen työskentely
    - Suunnittelu
    - Havainnointi
    - Tulosten arviointi ja esittäminen
- Tieto- ja viestintäteknologian hyödyntäminen

S2 Kemia omassa elämässä ja elinympäristössä

Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö ja lähiympäristön tila. Tutustutaan kodin kemikaaleihin ja paloturvallisuuteen. Tutkitaan olomuotojen muutoksia.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Ravintoaineet
    - Rasvat
    - Hiilihydraatit
    - Proteiinit

S3 Kemia yhteiskunnassa

Kemian ilmiöihin ja sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti ihmiskunnan hyvinvoinnin ja teknologian näkökulmista. Pääpaino on kestävässä luonnonvarojen käytössä, ja tuotteiden elinkaariajattelu on yhtenä tarkastelutapana. Tutustutaan erilaisiin koulutuspolkuihin ja ammatteihin, joissa tarvitaan kemian osaamista.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Kierrätys, kestävä kehitys ja elinkaarianalyysi
- Kemian sovellusmahdollisuudet teknologiassa
- Oppilaan arkipäivään, hyvinvointiin, terveyteen, turvallisuuteen tai paikalliseen erityispiirteeseen liittyviä kemian ilmiöitä ja sovelluksia, kuten esimerkiksi
    - Metallit, metallien ominaisuudet, jalostus, käyttö ja kierrätys
    - Sähkökemiaan liittyviä asioita, esimerkiksi sähköpari, akku, polttokenno, elektrolyysi ja niiden sovellukset
    - Korroosio
- Kemian koulutuspolut ja ammatit, joissa tarvitaan kemian osaamista

S4 Kemia maailmankuvan rakentajana

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulee esiin kemian luonne tieteenä, aineen ja energian säilymisen periaatteet sekä luonnon mittasuhteet. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen kemiaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Kemiaan liittyvät uutiset, ajankohtaiset ilmiöt, sovellukset ja nykypäivän tutkimus
- Aineen ja energian säilymisen periaatteet
- Oppilaan arkipäivään, hyvinvointiin, terveyteen, turvallisuuteen tai paikalliseen erityispiirteeseen liittyviä kemian ilmiöitä ja sovelluksia, kuten esimerkiksi
    - Ilmastonmuutos
    - Muovit ja öljyteollisuus
    - Paperi
    - Lääkkeet
    - Pesu- ja kosmeettiset aineet
    - Uudet materiaalit

S5 Aineiden ominaisuudet ja rakenne

Tutkitaan monipuolisesti seosten ja puhtaiden aineiden ominaisuuksia kuten vesi- ja rasvaliukoisuutta. Alkuaineiden ominaisuuksien pohjalta tutustutaan aineen koostumiseen atomeista, atomin rakenteeseen ja jaksolliseen järjestelmään. Malleja ja simulaatioita käytetään yhdisteiden rakentumisen hahmottamisessa. Tutustutaan hiileen, sen yhdisteisiin ja ravintoaineisiin. Perehdytään johonkin orgaaniseen yhdisteryhmään.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Jaksollinen järjestelmän käyttäminen
- Atomien ja yhdisteiden rakenteiden mallit ja simulaatiot
- Hiili ja hiilen yhdisteiden kemia
    - Hiili alkuaineena
    - Perehdytään johonkin orgaanisen kemian yhdisteryhmään, esimerkiksi alkoholeihin tai karboksyylihappoihin
    - Ravintoaineet

S6 Aineiden ominaisuudet ja muutokset

Tutustutaan energian ja aineiden muuttumiseen kemiallisissa reaktioissa. Havainnoidaan reaktionnopeutta ja pohditaan siihen vaikuttavia tekijöitä. Perehdytään hiilen kiertokulkuun ja sen merkitykseen elämälle. Tutustutaan pitoisuuteen ja happamuuteen arkisten esimerkkien yhteydessä. Harjoitellaan kemian merkkikielen ja yksinkertaisten reaktioyhtälöiden tulkitsemista.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Hiili ja hiilen yhdisteiden kemia
    - Hiilen kiertokulku
- Kemiallinen reaktio
    - Reaktioyhtälön tulkitseminen ja kuvaaminen kemiallisin merkein
    - Energian säilyminen kemiallisessa reaktiossa

T10 ohjata oppilasta käyttämään kemian käsitteitä täsmällisesti sekä jäsentämään omia käsiterakenteitaan kohti luonnontieteellisten teorioiden mukaisia käsityksiä

- Oppilas osaa kuvata ja selittää ilmiöitä kemian keskeisten käsitteiden avulla
- Oppilas osaa yhdistää toisiinsa ilmiön, siihen liittyvät ominaisuudet ja käsitteet

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas selittää kemian ilmiöitä käyttäen joitakin kemian käsitteitä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas selittää kemian ilmiöitä käyttäen kemian keskeisiä käsitteitä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas selittää kemian ilmiöitä käyttäen kemian keskeisiä käsitteitä. Oppilas osaa yhdistää toisiinsa ilmiön, siihen liittyvät ominaisuudet ja käsitteet.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas selittää kemian ilmiöitä käyttäen kemian keskeisiä käsitteitä täsmällisesti. Oppilas osaa yhdistää ilmiöihin liittyvät ominaisuudet ja käsitteet käsiterakenteeksi.

S1 Luonnontieteellinen tutkimus

Turvallisen työskentelyn periaatteet ja perustyötaidot luovat pohjan kokeelliselle työskentelylle. Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia aihepiirejä suljettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimusprosessin eri vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyn toteuttamista, havainnointia, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Luonnontieteellinen tutkimus
    - Turvallinen työskentely
    - Suunnittelu
    - Havainnointi
    - Tulosten arviointi ja esittäminen
- Tieto- ja viestintäteknologian hyödyntäminen

S2 Kemia omassa elämässä ja elinympäristössä

Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö ja lähiympäristön tila. Tutustutaan kodin kemikaaleihin ja paloturvallisuuteen. Tutkitaan olomuotojen muutoksia.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Ravintoaineet
    - Rasvat
    - Hiilihydraatit
    - Proteiinit

S3 Kemia yhteiskunnassa

Kemian ilmiöihin ja sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti ihmiskunnan hyvinvoinnin ja teknologian näkökulmista. Pääpaino on kestävässä luonnonvarojen käytössä, ja tuotteiden elinkaariajattelu on yhtenä tarkastelutapana. Tutustutaan erilaisiin koulutuspolkuihin ja ammatteihin, joissa tarvitaan kemian osaamista.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Kierrätys, kestävä kehitys ja elinkaarianalyysi
- Kemian sovellusmahdollisuudet teknologiassa
- Oppilaan arkipäivään, hyvinvointiin, terveyteen, turvallisuuteen tai paikalliseen erityispiirteeseen liittyviä kemian ilmiöitä ja sovelluksia, kuten esimerkiksi
    - Metallit, metallien ominaisuudet, jalostus, käyttö ja kierrätys
    - Sähkökemiaan liittyviä asioita, esimerkiksi sähköpari, akku, polttokenno, elektrolyysi ja niiden sovellukset
    - Korroosio

- Kemian koulutuspolut ja ammatit, joissa tarvitaan kemian osaamista

S4 Kemia maailmankuvan rakentajana

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulee esiin kemian luonne tieteenä, aineen ja energian säilymisen periaatteet sekä luonnon mittasuhteet. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen kemiaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Kemiaan liittyvät uutiset, ajankohtaiset ilmiöt, sovellukset ja nykypäivän tutkimus
- Aineen ja energian säilymisen periaatteet
- Oppilaan arkipäivään, hyvinvointiin, terveyteen, turvallisuuteen tai paikalliseen erityispiirteeseen liittyviä kemian ilmiöitä ja sovelluksia, kuten esimerkiksi
    - Ilmastonmuutos
    - Muovit ja öljyteollisuus
    - Paperi
    - Lääkkeet
    - Pesu- ja kosmeettiset aineet
    - Uudet materiaalit

S5 Aineiden ominaisuudet ja rakenne

Tutkitaan monipuolisesti seosten ja puhtaiden aineiden ominaisuuksia kuten vesi- ja rasvaliukoisuutta. Alkuaineiden ominaisuuksien pohjalta tutustutaan aineen koostumiseen atomeista, atomin rakenteeseen ja jaksolliseen järjestelmään. Malleja ja simulaatioita käytetään yhdisteiden rakentumisen hahmottamisessa. Tutustutaan hiileen, sen yhdisteisiin ja ravintoaineisiin. Perehdytään johonkin orgaaniseen yhdisteryhmään.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Jaksollinen järjestelmän käyttäminen
- Atomien ja yhdisteiden rakenteiden mallit ja simulaatiot
- Hiili ja hiilen yhdisteiden kemia
    - Hiili alkuaineena
    - Perehdytään johonkin orgaanisen kemian yhdisteryhmään, esimerkiksi alkoholeihin tai karboksyylihappoihin
    - Ravintoaineet

S6 Aineiden ominaisuudet ja muutokset

Tutustutaan energian ja aineiden muuttumiseen kemiallisissa reaktioissa. Havainnoidaan reaktionnopeutta ja pohditaan siihen vaikuttavia tekijöitä. Perehdytään hiilen kiertokulkuun ja sen merkitykseen elämälle. Tutustutaan pitoisuuteen ja happamuuteen arkisten esimerkkien yhteydessä. Harjoitellaan kemian merkkikielen ja yksinkertaisten reaktioyhtälöiden tulkitsemista.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Hiili ja hiilen yhdisteiden kemia

    - Hiilen kiertokulku
- Kemiallinen reaktio
    - Reaktioyhtälön tulkitseminen ja kuvaaminen kemiallisin merkein
    - Energian säilyminen kemiallisessa reaktiossa

T11 ohjata oppilasta käyttämään erilaisia malleja kuvaamaan ja selittämään aineen rakennetta ja kemiallisia ilmiöitä

- Oppilas osaa kuvata aineen rakennetta ja kemiallisia ilmiöitä erilaisilla malleilla
- Oppilas osaa arvioida mallin suhdetta todellisuuteen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa, että malleja käytetään aineen rakenteen kuvaamisessa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa antaa esimerkkejä, joissa aineen rakennetta ja kemiallisia ilmiöitä kuvataan malleilla.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kuvata aineen rakennetta ja kemiallisia ilmiöitä erilaisilla malleilla. Oppilas osaa arvioida mallin suhdetta todellisuuteen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa kuvata ja selittää aineen rakennetta ja kemiallisia ilmiöitä käyttämällä erilaisia malleja. Oppilas osaa arvioida mallin suhdetta todellisuuteen sekä mallin rajoituksia tai puutteita.

S1 Luonnontieteellinen tutkimus

Turvallisen työskentelyn periaatteet ja perustyötaidot luovat pohjan kokeelliselle työskentelylle. Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia aihepiirejä suljettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimusprosessin eri vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyn toteuttamista, havainnointia, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Luonnontieteellinen tutkimus
    - Turvallinen työskentely
    - Suunnittelu
    - Havainnointi
    - Tulosten arviointi ja esittäminen
- Tieto- ja viestintäteknologian hyödyntäminen

S2 Kemia omassa elämässä ja elinympäristössä

Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen

toimintaympäristö ja lähiympäristön tila. Tutustutaan kodin kemikaaleihin ja paloturvallisuuteen. Tutkitaan olomuotojen muutoksia.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Ravintoaineet
    - Rasvat
    - Hiilihydraatit
    - Proteiinit

S3 Kemia yhteiskunnassa

Kemian ilmiöihin ja sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti ihmiskunnan hyvinvoinnin ja teknologian näkökulmista. Pääpaino on kestävässä luonnonvarojen käytössä, ja tuotteiden elinkaariajattelu on yhtenä tarkastelutapana. Tutustutaan erilaisiin koulutuspolkuihin ja ammatteihin, joissa tarvitaan kemian osaamista.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Kierrätys, kestävä kehitys ja elinkaarianalyysi
- Kemian sovellusmahdollisuudet teknologiassa
- Oppilaan arkipäivään, hyvinvointiin, terveyteen, turvallisuuteen tai paikalliseen erityispiirteeseen liittyviä kemian ilmiöitä ja sovelluksia, kuten esimerkiksi
    - Metallit, metallien ominaisuudet, jalostus, käyttö ja kierrätys
    - Sähkökemiaan liittyviä asioita, esimerkiksi sähköpari, akku, polttokenno, elektrolyysi ja niiden sovellukset
    - Korroosio
- Kemian koulutuspolut ja ammatit, joissa tarvitaan kemian osaamista

S4 Kemia maailmankuvan rakentajana

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulee esiin kemian luonne tieteenä, aineen ja energian säilymisen periaatteet sekä luonnon mittasuhteet. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen kemiaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Kemiaan liittyvät uutiset, ajankohtaiset ilmiöt, sovellukset ja nykypäivän tutkimus
- Aineen ja energian säilymisen periaatteet
- Oppilaan arkipäivään, hyvinvointiin, terveyteen, turvallisuuteen tai paikalliseen erityispiirteeseen liittyviä kemian ilmiöitä ja sovelluksia, kuten esimerkiksi
    - Ilmastonmuutos
    - Muovit ja öljyteollisuus
    - Paperi
    - Lääkkeet
    - Pesu- ja kosmeettiset aineet
    - Uudet materiaalit

S5 Aineiden ominaisuudet ja rakenne

Tutkitaan monipuolisesti seosten ja puhtaiden aineiden ominaisuuksia kuten vesi- ja rasvaliukoisuutta. Alkuaineiden ominaisuuksien pohjalta tutustutaan aineen koostumiseen atomeista, atomin rakenteeseen ja jaksolliseen järjestelmään. Malleja ja simulaatioita käytetään yhdisteiden rakentumisen hahmottamisessa. Tutustutaan hiileen, sen yhdisteisiin ja ravintoaineisiin. Perehdytään johonkin orgaaniseen yhdisteryhmään.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Jaksollinen järjestelmän käyttäminen
- Atomien ja yhdisteiden rakenteiden mallit ja simulaatiot
- Hiili ja hiilen yhdisteiden kemia
    - Hiili alkuaineena
    - Perehdytään johonkin orgaanisen kemian yhdisteryhmään, esimerkiksi alkoholeihin tai karboksyylihappoihin
    - Ravintoaineet

S6 Aineiden ominaisuudet ja muutokset

Tutustutaan energian ja aineiden muuttumiseen kemiallisissa reaktioissa. Havainnoidaan reaktionnopeutta ja pohditaan siihen vaikuttavia tekijöitä. Perehdytään hiilen kiertokulkuun ja sen merkitykseen elämälle. Tutustutaan pitoisuuteen ja happamuuteen arkisten esimerkkien yhteydessä. Harjoitellaan kemian merkkikielen ja yksinkertaisten reaktioyhtälöiden tulkitsemista.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Hiili ja hiilen yhdisteiden kemia
    - Hiilen kiertokulku
- Kemiallinen reaktio
    - Reaktioyhtälön tulkitseminen ja kuvaaminen kemiallisin merkein
    - Energian säilyminen kemiallisessa reaktiossa

T12 ohjata oppilasta käyttämään ja arvioimaan kriittisesti eri tietolähteitä sekä ilmaisemaan ja perustelemaan erilaisia näkemyksiä kemialle ominaisella tavalla

- Oppilas osaa hakea tietoa erilaisista tietolähteistä ja valita joitakin luotettavia tietolähteitä
- Oppilas osaa ilmaista ja perustella näkemyksiä kemialle ominaisella tavalla
- Oppilas osaa vertailla keskenään erilaisia näkemyksiä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas hakee tietoa erilaisista tietolähteistä ohjatusti. Oppilas tunnistaa kemialle ominaisella tavalla perusteltuja näkemyksiä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas hakee tietoa erilaisista tietolähteistä. Oppilas osaa ilmaista erilaisia näkökulmia ja harjoittelee perustelemaan niitä kemialle ominaisella tavalla.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas hakee tietoa erilaisista tietolähteistä ja valitsee yleisesti luotettavina pidettyjä tietolähteitä. Oppilas osaa ilmaista ja perustella erilaisia näkökulmia kemialle ominaisella tavalla.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas hakee tietoa erilaisista tietolähteistä ja osaa pohtia tietolähteen luotettavuutta. Oppilas osaa ilmaista ja perustella erilaisia näkökulmia kemialle ominaisella tavalla sekä vertailla keskenään ristiriitaisia näkökulmia.

S1 Luonnontieteellinen tutkimus

Turvallisen työskentelyn periaatteet ja perustyötaidot luovat pohjan kokeelliselle työskentelylle. Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia aihepiirejä suljettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimusprosessin eri vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyn toteuttamista, havainnointia, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Luonnontieteellinen tutkimus
    - Turvallinen työskentely
    - Suunnittelu
    - Havainnointi
    - Tulosten arviointi ja esittäminen
- Tieto- ja viestintäteknologian hyödyntäminen

S2 Kemia omassa elämässä ja elinympäristössä

Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö ja lähiympäristön tila. Tutustutaan kodin kemikaaleihin ja paloturvallisuuteen. Tutkitaan olomuotojen muutoksia.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Ravintoaineet
    - Rasvat
    - Hiilihydraatit

- Proteiinit

S3 Kemia yhteiskunnassa

Kemian ilmiöihin ja sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti ihmiskunnan hyvinvoinnin ja teknologian näkökulmista. Pääpaino on kestävässä luonnonvarojen käytössä, ja tuotteiden elinkaariajattelu on yhtenä tarkastelutapana. Tutustutaan erilaisiin koulutuspolkuihin ja ammatteihin, joissa tarvitaan kemian osaamista.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Kierrätys, kestävä kehitys ja elinkaarianalyysi
- Kemian sovellusmahdollisuudet teknologiassa
- Oppilaan arkipäivään, hyvinvointiin, terveyteen, turvallisuuteen tai paikalliseen erityispiirteeseen liittyviä kemian ilmiöitä ja sovelluksia, kuten esimerkiksi
    - Metallit, metallien ominaisuudet, jalostus, käyttö ja kierrätys
    - Sähkökemiaan liittyviä asioita, esimerkiksi sähköpari, akku, polttokenno, elektrolyysi ja niiden sovellukset
    - Korroosio
- Kemian koulutuspolut ja ammatit, joissa tarvitaan kemian osaamista

S4 Kemia maailmankuvan rakentajana

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulee esiin kemian luonne tieteenä, aineen ja energian säilymisen periaatteet sekä luonnon mittasuhteet. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen kemiaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Kemiaan liittyvät uutiset, ajankohtaiset ilmiöt, sovellukset ja nykypäivän tutkimus
- Aineen ja energian säilymisen periaatteet
- Oppilaan arkipäivään, hyvinvointiin, terveyteen, turvallisuuteen tai paikalliseen erityispiirteeseen liittyviä kemian ilmiöitä ja sovelluksia, kuten esimerkiksi
    - Ilmastonmuutos
    - Muovit ja öljyteollisuus
    - Paperi
    - Lääkkeet
    - Pesu- ja kosmeettiset aineet
    - Uudet materiaalit

S5 Aineiden ominaisuudet ja rakenne

Tutkitaan monipuolisesti seosten ja puhtaiden aineiden ominaisuuksia kuten vesi- ja rasvaliukoisuutta. Alkuaineiden ominaisuuksien pohjalta tutustutaan aineen koostumiseen atomeista, atomin rakenteeseen ja jaksolliseen järjestelmään. Malleja ja simulaatioita käytetään yhdisteiden rakentumisen hahmottamisessa. Tutustutaan hiileen, sen yhdisteisiin ja ravintoaineisiin. Perehdytään johonkin orgaaniseen yhdisteryhmään.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Jaksollinen järjestelmän käyttäminen
- Atomien ja yhdisteiden rakenteiden mallit ja simulaatiot
- Hiili ja hiilen yhdisteiden kemia
    - Hiili alkuaineena
    - Perehdytään johonkin orgaanisen kemian yhdisteryhmään, esimerkiksi alkoholeihin tai karboksyylihappoihin
    - Ravintoaineet

S6 Aineiden ominaisuudet ja muutokset

Tutustutaan energian ja aineiden muuttumiseen kemiallisissa reaktioissa. Havainnoidaan reaktionnopeutta ja pohditaan siihen vaikuttavia tekijöitä. Perehdytään hiilen kiertokulkuun ja sen merkitykseen elämälle. Tutustutaan pitoisuuteen ja happamuuteen arkisten esimerkkien yhteydessä. Harjoitellaan kemian merkkikielen ja yksinkertaisten reaktioyhtälöiden tulkitsemista.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Hiili ja hiilen yhdisteiden kemia
    - Hiilen kiertokulku
- Kemiallinen reaktio
    - Reaktioyhtälön tulkitseminen ja kuvaaminen kemiallisin merkein
    - Energian säilyminen kemiallisessa reaktiossa

T13 ohjata oppilasta hahmottamaan luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa

- Oppilas osaa toteuttaa luonnontieteellisen tutkimuksen tai projektityön
- Oppilas osaa kuvata kemiaan liittyvien esimerkkien avulla luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä
- Oppilas osaa kuvata tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa kokeellisuuden kemian tapana tuottaa luonnontieteellistä tietoa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa antaa esimerkkejä luonnontieteellisen tiedon kehittymisestä ja tieteellisistä tavoista tuottaa tietoa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kuvailla kemiaan liittyvien esimerkkien avulla luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä. Oppilas osaa kuvailla tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa selittää perustellen kemiaan liittyvien esimerkkien avulla luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä. Oppilas osaa selittää perustellen tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa.

S1 Luonnontieteellinen tutkimus

Turvallisen työskentelyn periaatteet ja perustyötaidot luovat pohjan kokeelliselle työskentelylle. Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia aihepiirejä suljettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimusprosessin eri vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyn toteuttamista, havainnointia, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Luonnontieteellinen tutkimus
    - Turvallinen työskentely
    - Suunnittelu
    - Havainnointi
    - Tulosten arviointi ja esittäminen
- Tieto- ja viestintäteknologian hyödyntäminen

S4 Kemia maailmankuvan rakentajana

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulee esiin kemian luonne tieteenä, aineen ja energian säilymisen periaatteet sekä luonnon mittasuhteet. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen kemiaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Kemiaan liittyvät uutiset, ajankohtaiset ilmiöt, sovellukset ja nykypäivän tutkimus
- Aineen ja energian säilymisen periaatteet
- Oppilaan arkipäivään, hyvinvointiin, terveyteen, turvallisuuteen tai paikalliseen erityispiirteeseen liittyviä kemian ilmiöitä ja sovelluksia, kuten esimerkiksi
    - Ilmastonmuutos
    - Muovit ja öljyteollisuus
    - Paperi

- Lääkkeet
- Pesu- ja kosmeettiset aineet
- Uudet materiaalit

T14 ohjata oppilasta ymmärtämään perusperiaatteita aineen ominaisuuksista, rakenteesta ja aineiden muutoksista

- Oppilas osaa käyttää aineen ominaisuuksien, rakenteiden ja aineiden muutosten keskeisiä käsitteitä, ilmiöitä ja malleja tutuissa tilanteissa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa joitakin aineen ominaisuuksiin, rakenteeseen ja aineiden muutoksiin liittyviä käsitteitä ja ilmiöitä tutuissa tilanteissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa käyttää joitakin aineen ominaisuuksien, rakenteiden ja aineiden muutosten keskeisiä käsitteitä, ilmiöitä ja malleja tutuissa tilanteissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa käyttää aineen ominaisuuksien, rakenteiden ja aineiden muutosten keskeisiä käsitteitä, ilmiöitä ja malleja tutuissa tilanteissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa käyttää aineen ominaisuuksien, rakenteiden ja aineiden muutosten keskeisiä käsitteitä, ilmiöitä ja malleja tutuissa ja soveltavissa tilanteissa.

S5 Aineiden ominaisuudet ja rakenne

Tutkitaan monipuolisesti seosten ja puhtaiden aineiden ominaisuuksia kuten vesi- ja rasvaliukoisuutta. Alkuaineiden ominaisuuksien pohjalta tutustutaan aineen koostumiseen atomeista, atomin rakenteeseen ja jaksolliseen järjestelmään. Malleja ja simulaatioita käytetään yhdisteiden rakentumisen hahmottamisessa. Tutustutaan hiileen, sen yhdisteisiin ja ravintoaineisiin. Perehdytään johonkin orgaaniseen yhdisteryhmään.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Jaksollinen järjestelmän käyttäminen
- Atomien ja yhdisteiden rakenteiden mallit ja simulaatiot
- Hiili ja hiilen yhdisteiden kemia
    - Hiili alkuaineena
    - Perehdytään johonkin orgaanisen kemian yhdisteryhmään, esimerkiksi alkoholeihin tai karboksyylihappoihin
    - Ravintoaineet

S6 Aineiden ominaisuudet ja muutokset

Tutustutaan energian ja aineiden muuttumiseen kemiallisissa reaktioissa. Havainnoidaan reaktionnopeutta ja pohditaan siihen vaikuttavia tekijöitä. Perehdytään hiilen kiertokulkuun ja sen merkitykseen elämälle. Tutustutaan pitoisuuteen ja happamuuteen arkisten esimerkkien yhteydessä. Harjoitellaan kemian merkkikielen ja yksinkertaisten reaktioyhtälöiden tulkitsemista.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Hiili ja hiilen yhdisteiden kemia
    - Hiilen kiertokulku
- Kemiallinen reaktio
    - Reaktioyhtälön tulkitseminen ja kuvaaminen kemiallisin merkein
    - Energian säilyminen kemiallisessa reaktiossa

T15 ohjata oppilasta soveltamaan kemian tietojaan ja taitojaan monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa sekä tarjota mahdollisuuksia tutustua kemian soveltamiseen erilaisissa tilanteissa kuten luonnossa, elinkeinoelämässä, järjestöissä tai tiedeyhteisöissä

- Oppilas osaa käyttää kemian tietojaan ja taitojaan monialaisessa oppimiskokonaisuudessa tai tilanteessa, jossa kemiaa sovelletaan eri ympäristössä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Tietojen ja taitojen soveltaminen eri tilanteissa	Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Arvioitava osaaminen sisältyy muiden tavoitteiden osaamisen kuvauksiin.

S1 Luonnontieteellinen tutkimus

Turvallisen työskentelyn periaatteet ja perustyötaidot luovat pohjan kokeelliselle työskentelylle. Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia aihepiirejä suljettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimusprosessin eri vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyn toteuttamista, havainnointia, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Luonnontieteellinen tutkimus
    - Turvallinen työskentely
    - Suunnittelu
    - Havainnointi
    - Tulosten arviointi ja esittäminen
- Tieto- ja viestintäteknologian hyödyntäminen

S2 Kemia omassa elämässä ja elinympäristössä

Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö ja lähiympäristön tila. Tutustutaan kodin kemikaaleihin ja paloturvallisuuteen. Tutkitaan olomuotojen muutoksia.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Ravintoaineet
    - Rasvat
    - Hiilihydraatit
    - Proteiinit

S3 Kemia yhteiskunnassa

Kemian ilmiöihin ja sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti ihmiskunnan hyvinvoinnin ja teknologian näkökulmista. Pääpaino on kestävässä luonnonvarojen käytössä, ja tuotteiden elinkaariajattelu on yhtenä tarkastelutapana. Tutustutaan erilaisiin koulutuspolkuihin ja ammatteihin, joissa tarvitaan kemian osaamista.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Kierrätys, kestävä kehitys ja elinkaarianalyysi
- Kemian sovellusmahdollisuudet teknologiassa
- Oppilaan arkipäivään, hyvinvointiin, terveyteen, turvallisuuteen tai paikalliseen erityispiirteeseen liittyviä kemian ilmiöitä ja sovelluksia, kuten esimerkiksi
    - Metallit, metallien ominaisuudet, jalostus, käyttö ja kierrätys
    - Sähkökemiaan liittyviä asioita, esimerkiksi sähköpari, akku, polttokenno, elektrolyysi ja niiden sovellukset
    - Korroosio
- Kemian koulutuspolut ja ammatit, joissa tarvitaan kemian osaamista

S4 Kemia maailmankuvan rakentajana

Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulee esiin kemian luonne tieteenä, aineen ja energian säilymisen periaatteet sekä luonnon mittasuhteet. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen kemiaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Kemiaan liittyvät uutiset, ajankohtaiset ilmiöt, sovellukset ja nykypäivän tutkimus
- Aineen ja energian säilymisen periaatteet
- Oppilaan arkipäivään, hyvinvointiin, terveyteen, turvallisuuteen tai paikalliseen erityispiirteeseen liittyviä kemian ilmiöitä ja sovelluksia, kuten esimerkiksi
    - Ilmastonmuutos
    - Muovit ja öljyteollisuus
    - Paperi
    - Lääkkeet

- Pesu- ja kosmeettiset aineet
- Uudet materiaalit

S5 Aineiden ominaisuudet ja rakenne

Tutkitaan monipuolisesti seosten ja puhtaiden aineiden ominaisuuksia kuten vesi- ja rasvaliukoisuutta. Alkuaineiden ominaisuuksien pohjalta tutustutaan aineen koostumiseen atomeista, atomin rakenteeseen ja jaksolliseen järjestelmään. Malleja ja simulaatioita käytetään yhdisteiden rakentumisen hahmottamisessa. Tutustutaan hiileen, sen yhdisteisiin ja ravintoaineisiin. Perehdytään johonkin orgaaniseen yhdisteryhmään.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Jaksollinen järjestelmän käyttäminen
- Atomien ja yhdisteiden rakenteiden mallit ja simulaatiot
- Hiili ja hiilen yhdisteiden kemia
    - Hiili alkuaineena
    - Perehdytään johonkin orgaanisen kemian yhdisteryhmään, esimerkiksi alkoholeihin tai karboksyylihappoihin
    - Ravintoaineet

S6 Aineiden ominaisuudet ja muutokset

Tutustutaan energian ja aineiden muuttumiseen kemiallisissa reaktioissa. Havainnoidaan reaktionnopeutta ja pohditaan siihen vaikuttavia tekijöitä. Perehdytään hiilen kiertokulkuun ja sen merkitykseen elämälle. Tutustutaan pitoisuuteen ja happamuuteen arkisten esimerkkien yhteydessä. Harjoitellaan kemian merkkikielen ja yksinkertaisten reaktioyhtälöiden tulkitsemista.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla keskitytään tästä sisältöalueesta seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Hiili ja hiilen yhdisteiden kemia
    - Hiilen kiertokulku
- Kemiallinen reaktio
    - Reaktioyhtälön tulkitseminen ja kuvaaminen kemiallisin merkein
    - Energian säilyminen kemiallisessa reaktiossa

Terveystieto

Oppiaineen tehtävä

Terveystieto on monitieteiseen tietoperustaan pohjautuva oppiaine. Terveystiedon opetuksen tehtävänä on oppilaiden monipuolisen terveysosaamisen kehittäminen. Lähtökohtana on elämän kunnioittaminen ja ihmisoikeuksien mukainen arvokas elämä. Terveyteen, hyvinvointiin ja turvallisuuteen liittyviä ilmiöitä tarkastellaan ikäkaudelle sopivalla tavalla terveysosaamisen eri osa-alueiden kautta. Näitä ovat terveyteen liittyvät tiedot, taidot, itsetuntemus, kriittinen ajattelu sekä eettinen vastuullisuus.

Opetuksessa huomioidaan terveyteen liittyvien ilmiöiden moniulotteisuus ja -tasoisuus: terveyttä tukevat ja kuluttavat fyysiset, psyykkiset ja sosiaaliset tekijät sekä näiden väliset yhteydet ja syy-seuraussuhteet. Terveyttä tarkastellaan ihmisen elämänkulun eri vaiheissa, yksilön,

perheen, yhteisön ja yhteiskunnan tasolla sekä soveltuvin osin myös globaalisti. Oppilaiden kehittyessä ja elinpiirin kasvaessa terveyteen liittyvien kysymysten tarkastelu laajenee ja syvenee. Keskeistä on ohjata oppilaita ymmärtämään terveyttä voimavarana jokapäiväisessä elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa. Opetuksen tulee tukea oppilaiden yksilöllistä ja yhteisöllistä tiedon hankintaa, rakentamista, arviointia ja käyttämistä. Lisäksi tuetaan turvallisuustaitoihin, sosiaalisiin taitoihin sekä tunteiden tunnistamiseen ja säätelyyn liittyvien valmiuksien kehittymistä.

Terveysosaamisen avulla oppilaat hahmottavat terveyden laaja-alaisuutta ja saavat valmiuksia tehdä tarkoituksenmukaisia ja perusteltuja terveyteen liittyviä valintoja ja päätöksiä. Terveysosaaminen lisää kykyä tunnistaa ja muokata tekijöitä, jotka mahdollistavat oppilaiden oman ja ympäristönsä terveyden ja hyvinvoinnin arvostamisen, ylläpitämisen ja edistämisen. Opetuksessa hyödynnetään mahdollisuuksia havainnoida ja tutkia terveyteen ja turvallisuuteen liittyviä ilmiöitä omassa elin-, ja oppimisympäristössä, tehdä yhteistyötä eri oppiaineiden kanssa sekä harjoitella ja soveltaa osaamista käytännössä.

Terveystietoa opetetaan vuosiluokilla 1-6 osana ympäristöoppia. Vuosiluokilla 7-9 opetuksessa syvennetään ja laajennetaan alempien vuosiluokkien aikana käsiteltyjä teemoja ikäkauden mukaisesti. Opetuksessa pyritään aiempaa tarkempaan tiedonalakohtaiseen käsitteiden käyttöön ja vahvistetaan kriittiseen ajatteluun, itsetuntemukseen ja eettiseen pohdintaan liittyvää osaamista ikäkauden mukaisesti. Opetuksessa eri vuosiluokilla otetaan huomioon opetettavan aineksen ja siihen liittyvän osaamisen merkitys oppilaiden ikäkauden ja kehitysvaiheen näkökulmasta.

Terveystiedon oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Erilaisia työtapoja hyödyntävä tutkiva oppiminen, arjen terveysilmiöiden käsitteleminen ja ajankohtaisuuden huomioiminen luovat perustaa oppimiselle, osaamisen soveltamiselle sekä kriittisen ajattelun ja oppimisen taitojen kehittymiselle.

Ilmiölähtöisyyden avulla oppilaita rohkaistaan omien tietojen ja kokemusten esiintuomiseen, kysymysten esittämiseen ja vastausten etsimiseen, tietojen jäsentämiseen, johtopäätösten tekemiseen ja niiden perustelemiseen. Oppilaita ohjataan eri tekijöiden merkityksellisyyden arviointiin sekä laajempien asiakokonaisuuksien hahmottamiseen. Aktiivinen toiminta, tavoitteellisuus ja pohtiva työskentely kehittävät sekä eettisiä valmiuksia että tunne-, vuorovaikutus-, ajattelu- ja yhteistyötaitoja.

Monipuolisen fyysisen ympäristön lisäksi terveystiedon keskeisiä oppimisympäristöjä ovat ihmisten väliset vuorovaikutustilanteet, yhteisöt ja sähköiset ympäristöt. Oppimisympäristöjä ja työtapoja valitessa tulee huomioida, että ne mahdollistavat tiedon rakentamisen yksin ja yhdessä, toiminnallisuuden, liikunnallisuuden, kokemuksellisuuden, draaman ja tarinoiden käytön sekä terveyteen yhteydessä olevien ilmiöiden tutkimisen mahdollisimman luonnollisissa tilanteissa ja ympäristöissä.

Oman oppimisympäristön aktiivinen havainnointi, oppilaiden mukaan ottaminen oppimisympäristöjen ja työtapojen valintaan sekä voimavaralähtöinen terveyden ja turvallisuuden edistäminen tarjoavat mahdollisuuksia terveysosaamisen harjoittelulle ja soveltamiselle kouluyhteisössä. Ne tukevat samalla yhteenkuuluvuutta, yhteisöllistä hyvinvointia ja osallisuutta omassa opetusryhmässä ja koko kouluyhteisössä.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki terveystiedossa vuosiluokilla 7-9

Monet terveystiedon aihepiirit koskettavat oppilaiden kehitysvaihetta, yksilöllisiä kokemuksia ja elämäntilannetta. Opetuksessa ja työtapojen valinnassa otetaan huomioon oppilaiden kehitykseen, elämäntilanteeseen ja kulttuuriin liittyvät erityistarpeet. Oppilaita ohjataan ymmärtämään ja kunnioittamaan jokaisen oikeutta yksityisyyteen ja koskemattomuuteen itseään koskevissa terveyteen ja sairauteen liittyvissä kysymyksissä.

Opetus suunnitellaan siten, että se mahdollistaa yhteistyön eri oppiaineiden, kouluterveydenhuollon ja muun oppilashuollon kanssa ja tarjoaa mahdollisuuksia harjoitella

ja soveltaa terveysosaamiseen eri osa-alueita osana yhteisöllistä oppilashuoltoa ja koulun toimintakulttuuria. Yhteistyöllä varmistetaan myös oppilaan tarvitsema henkilökohtainen tuki oppimiseen ja elämäntilanteeseen liittyvissä kysymyksissä.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi terveystiedossa vuosiluokilla 7–9

Terveystiedon arvioinnin kohteena on terveysosaamisen eri osa-alueiden arviointi. Arvioinnin ja palautteen tehtävänä on tukea oppimista ja kannustaa oppilaita kehittämään terveysosaamistaan sekä soveltamaan sitä arjessa. Oppilailla tulee olla mahdollisuus osoittaa osaamistaan monipuolisesti, opetuksen eri vaiheissa ja osaamisalueen ominaispiirteet huomioon ottaen. Oppimisen tukena käytetään myös itsearviointia ja vertaispalautetta. Terveystiedossa on erityisen tärkeätä huolehtia siitä, että arviointi ei kohdistu oppilaan arvoihin, asenteisiin, terveyskäyttäytymiseen, sosiaalisuuteen, temperamenttiin tai muihin henkilökohtaisiin ominaisuuksiin. Eettistä pohdintaa ja itsetuntemusta koskevissa tavoitteissa kiinnitetään huomiota siihen, miten oppilas pohtii ja perustelee käsiteltävää aihetta terveyden näkökulmasta, tiedonalan käsitteitä ja erilaisia lähteitä käyttäen.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona terveystiedon opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päättöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut terveystiedon oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt terveystiedon tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päättöarvosana on terveystiedon tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan terveystiedon oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päättöarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy terveystiedon päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan.

Oppilaan ohjaamisella terveystiedossa tarkoitetaan esimerkiksi suullisten lisäohjeiden antamista, ohjaavien kysymysten esittämistä, välineillä havainnollistamista tai vastaavien esimerkkien antamista. Kriteerikuvauksissa alempien arvosanojen osaamisen kuvaukset sisältyvät ylemmän arvosanan kuvauksiin.

7

Vuosiluokan tavoitteet ja keskeiset sisällöt

T1 ohjata oppilasta ymmärtämään terveyden laaja-alaisuutta, terveyden edistämistä sekä elämänkulkua, kasvua ja kehitystä voimavaralähtöisesti

- Oppilas ymmärtää terveellisen arkirytmin merkityksen omalle hyvinvoinnilleen
- Oppilas ymmärtää, että terveydellä on laaja-alainen vaikutus elämänkulkuun, kasvuun ja kehitykseen
- Oppilas oppii tunnistamaan omia voimavarojaan ja valintojen merkitystä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa nimetä yksittäisen terveyden osa-alueen. Oppilas osaa nimetä yksittäisen elämänkulun vaiheen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kuvata esimerkkien avulla terveyden osa-alueita ja niiden välistä yhteyttä sekä antaa esimerkin, mitä terveyden edistämisellä tarkoitetaan. Oppilas osaa kuvata jotakin elämänkulun vaihetta sekä nimetä nuoruuden kasvun ja kehityksen piirteitä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kuvata terveyden osa-alueet ja näiden välistä yhteyttä esimerkkien avulla sekä kuvata esimerkkien avulla, mitä terveyden edistämisellä tarkoitetaan. Oppilas osaa kuvata elämänkulun vaiheita, erityisesti nuoruuden kehitystä, ja kuvata esimerkkien avulla terveyden, kasvun ja kehityksen merkitystä elämän voimavarana.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa kuvata terveyden osa-alueet ja selittää niiden välisiä syy-seuraussuhteita sekä eritellä, mitä terveyden edistämisellä tarkoitetaan. Oppilas osaa eritellä elämänkulun eri vaiheet sekä arvioida terveyden merkitystä elämän voimavarana elämänkulun eri vaiheissa.

S1 Terveyttä tukeva kasvu ja kehitys

Sisällöissä painotetaan terveyden eri osa-alueiden kokonaisvaltaista hahmottamista terveyden edistämisen ja sairauksien ehkäisyn näkökulmasta. Opetuksessa käsitellään elämänkulun sekä kasvun ja kehityksen yleisiä tunnuspiirteitä, monimuotoisuutta ja henkilökohtaisuutta. Kasvun ja kehityksen sisällöissä painottuvat identiteetin, minäkuvan ja itsetuntemuksen rakentuminen, seksuaalinen kehittyminen, huolenpidon sekä perheen ja läheisten merkitys, mielen hyvinvointi ja itsensä arvostaminen sekä turvataidot. Tunne- ja vuorovaikutustaitojen sisällöissä kiinnitetään huomiota vuorovaikutustilanteissa toimimiseen, tunteiden ilmaisuun ja niiden säätelyyn. Lisäksi perehdytään ristiriitojen, ongelmatilanteiden, stressin ja kriisien rakentavaan käsittelyyn.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Oppimista tukeva vuorovaikutus
- Kasvun, kehityksen ja elämänkulun tunnuspiirteet
- Perusasiat murrosiästä

S2 Terveyttä tukevat ja kuluttavat tekijät sekä sairauksien ehkäisy

Sisältöjä valitaan syventäen tietoa ja ymmärrystä terveyttä tukevista voimavaroista ja sairauksia ehkäisevistä tekijöistä. Terveyteen liittyvistä tottumuksista käsitellään arkirytmi, uni, ravitsemus ja liikunta. Sisällöissä perehdytään seksuaalisuuteen, seksuaaliterveyden eri osa-alueisiin ja seksuaalisen kehityksen monimuotoisuuteen. Terveyden voimavaroista tarkastellaan mielenterveyttä, hyvinvointia tukevia ympäristöjä ja yhteisöjä sekä mielekästä vapaa-ajan toimintaa. Lisäksi käsitellään turvallisuustaitoja ja -valmiuksia, ensiaputaitoja, itsehoitoa sekä tuen

ja avun hakemista. Sisältöjä valittaessa otetaan huomioon myös ajankohtaisia terveysilmiöitä sekä tarkastellaan terveyteen liittyvän tiedon luotettavuutta.

Terveyden vaaratekijöistä nostetaan esiin liikkumattomuus ja passiivinen elämäntapa, ravitsemuksen ja nukkumisen ongelmat, kiusaaminen ja stressi. Sisällöissä otetaan huomioon nuoren mielen pahoinvointi, riippuvuudet sekä päihteet ja niiden käytön ehkäisy. Sairauksien ehkäisyyn liittyvistä sisällöistä valitaan keskeiset ja ajankohtaiset tartuntataudit sekä kansantaudit ja tapaturmat.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Fyysinen, psyykkinen ja sosiaalinen terveys
- Arjen rytmi: uni, liikunta, ravitsemus, hampaiden hoito, itsehoito
- Riippuvuuden eri muodot
- Päihteet (tupakka, nuuska, alkoholi, kannabis)
- Tuen ja avun hakeminen

S3 Terveys, yhteisöt, yhteiskunta ja kulttuuri

Sisällöissä otetaan esille opiskelu-, työ- ja toimintakyky nuoruudessa. Kestävää elämäntapaa tarkastellessa otetaan huomioon sosiaalinen kestävyys ja vastuullinen kuluttaminen. Elinympäristön terveysvaikutuksia käsiteltäessä nostetaan esille keskeisiä terveyden edistämisen ja sairauksien ehkäisyn keinoja, terveyspalvelut, kansalaistoiminta ja ympäristön terveysriskit.

Tietolähteitä, erilaisia terveysmarkkinoinnin ja vaikuttamisen keinoja tarkastellaan erityisesti tiedon luotettavuuden ja terveysvaikutusten näkökulmasta. Terveyden edistämisen sisällöissä otetaan huomioon kulttuurin terveyttä edistävä merkitys ja kulttuurinen herkkyys, kestävä elämäntapa, kansalaisten yhdenvertaisuus ja osallisuus sekä ihmisoikeuksien kunnioittaminen. Sisältöjä käsiteltäessä otetaan huomioon eri näkökulmia kuten lapsuus ja lasten oikeudet, vanhuus, vammaisuus tai pitkäaikaissairaus.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Perheen, oman elämänpiirin ja lähiyhteisöjen terveyskäsitykset
- Ajankohtaiset terveysilmiöt

T2 ohjata oppilasta kehittämään valmiuksiaan tunne- ja vuorovaikutustaidoissa ja kykyä toimia erilaisissa ristiriita- ja kriisitilanteissa

- Oppilas oppii toimimaan erilaisissa ryhmissä, kuuntelemaan ja arvostamaan muiden mielipiteitä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa nimetä perustunteita ja tietää, että ne vaikuttavat käyttäytymiseen. Oppilas osaa nimetä ristiriitatilanteita sekä stressin ja kriisien piirteitä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa nimetä perustunteet sekä antaa joitakin esimerkkejä tunteiden ja käyttäytymisen välisestä vuorovaikutuksesta. Oppilas osaa nimetä keinoja ristiriitatilanteiden selvittämiseen ja stressin ja kriisien käsittelyyn.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kuvata perustunteiden lisäksi muita tunteita sekä antaa esimerkkejä tunteiden ja käyttäytymisen välisestä vuorovaikutuksesta ja käyttäytymisen säätelystä. Oppilas osaa kuvata keinoja ja ratkaisuja ristiriitatilanteiden selvittämiseen sekä stressin ja kriisien käsittelyyn.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa luokitella erilaisia tunteita, analysoida niiden taustatekijöitä sekä esitellä keinoja käyttäytymisen ja vuorovaikutuksen säätelyyn. Oppilas osaa luokitella ristiriitatilanteiden syitä ja esitellä perusteltuja keinoja ja ratkaisuja ristiriitatilanteiden selvittämiseen sekä stressin ja kriisien käsittelyyn.

S1 Terveyttä tukeva kasvu ja kehitys

Sisällöissä painotetaan terveyden eri osa-alueiden kokonaisvaltaista hahmottamista terveyden edistämisen ja sairauksien ehkäisyn näkökulmasta. Opetuksessa käsitellään elämänkulun sekä kasvun ja kehityksen yleisiä tunnuspiirteitä, monimuotoisuutta ja henkilökohtaisuutta. Kasvun ja kehityksen sisällöissä painottuvat identiteetin, minäkuvan ja itsetuntemuksen rakentuminen, seksuaalinen kehittyminen, huolenpidon sekä perheen ja läheisten merkitys, mielen hyvinvointi ja itsensä arvostaminen sekä turvataidot. Tunne- ja vuorovaikutustaitojen sisällöissä kiinnitetään huomiota vuorovaikutustilanteissa toimimiseen, tunteiden ilmaisuun ja niiden säätelyyn. Lisäksi perehdytään ristiriitojen, ongelmatilanteiden, stressin ja kriisien rakentavaan käsittelyyn.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Oppimista tukeva vuorovaikutus
- Kasvun, kehityksen ja elämänkulun tunnuspiirteet
- Perusasiat murrosiästä

T3 ohjata oppilasta kehittämään itsetuntemustaan, omien arvojen ja asenteiden sekä kehon ja mielen viestien tunnistamista ja säätelemään käyttäytymistään, oppimistaan ja opiskeluaan tukevia tekijöitä

- Oppilas ymmärtää terveysosaamisen perusteet

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

S1 Terveyttä tukeva kasvu ja kehitys

Sisällöissä painotetaan terveyden eri osa-alueiden kokonaisvaltaista hahmottamista terveyden edistämisen ja sairauksien ehkäisyn näkökulmasta. Opetuksessa käsitellään elämänkulun sekä kasvun ja kehityksen yleisiä tunnuspiirteitä, monimuotoisuutta ja henkilökohtaisuutta. Kasvun ja kehityksen sisällöissä painottuvat identiteetin, minäkuvan ja itsetuntemuksen rakentuminen, seksuaalinen kehittyminen, huolenpidon sekä perheen ja läheisten merkitys, mielen hyvinvointi ja itsensä arvostaminen sekä turvataidot. Tunne- ja vuorovaikutustaitojen sisällöissä kiinnitetään huomiota vuorovaikutustilanteissa toimimiseen, tunteiden ilmaisuun ja niiden säätelyyn. Lisäksi perehdytään ristiriitojen, ongelmatilanteiden, stressin ja kriisien rakentavaan käsittelyyn.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Oppimista tukeva vuorovaikutus
- Kasvun, kehityksen ja elämänkulun tunnuspiirteet
- Perusasiat murrosiästä

T5 ohjata oppilasta syventämään ymmärrystään fyysisestä, psyykkisestä ja sosiaalisesta terveydestä ja niitä vahvistavista ja vaarantavista tekijöistä ja mekanismeista sekä tukea oppilaan valmiuksia käyttää näihin liittyviä käsitteitä asianmukaisesti

- Oppilas ymmärtää mitä tarkoittaa fyysinen, psyykkinen ja sosiaalinen terveys
- Oppilas tietää mielen hyvinvoinnin osatekijät

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa nimetä terveyttä tukevia ja vaarantavia tekijöitä. Oppilas osaa käyttää ohjatusti joitakin terveyteen ja sairauteen liittyviä käsitteitä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kuvata terveyttä tukevia ja vaarantavia tekijöitä sekä näiden välisiä yhteyksiä pääpiirteissään. Oppilas osaa käyttää joitakin terveyteen ja sairauteen liittyviä käsitteitä asianmukaisesti.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa analysoida terveyttä tukevia ja vaarantavia tekijöitä sekä kuvata näiden välisiä yhteyksiä. Oppilas osaa käyttää terveyteen ja sairauteen liittyviä käsitteitä pääosin asianmukaisesti.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa analysoida ja arvioida terveyttä tukevia ja vaarantavia tekijöitä sekä selittää näiden välisiä syy-seuraussuhteita. Oppilas osaa käyttää terveyteen ja sairauteen liittyviä käsitteitä asianmukaisesti.

S1 Terveyttä tukeva kasvu ja kehitys

Sisällöissä painotetaan terveyden eri osa-alueiden kokonaisvaltaista hahmottamista terveyden edistämisen ja sairauksien ehkäisyn näkökulmasta. Opetuksessa käsitellään elämänkulun sekä kasvun ja kehityksen yleisiä tunnuspiirteitä, monimuotoisuutta ja henkilökohtaisuutta. Kasvun ja kehityksen sisällöissä painottuvat identiteetin, minäkuvan ja itsetuntemuksen rakentuminen, seksuaalinen kehittyminen, huolenpidon sekä perheen ja läheisten merkitys, mielen hyvinvointi ja itsensä arvostaminen sekä turvataidot. Tunne- ja vuorovaikutustaitojen sisällöissä kiinnitetään huomiota vuorovaikutustilanteissa toimimiseen, tunteiden ilmaisuun ja niiden säätelyyn. Lisäksi perehdytään ristiriitojen, ongelmatilanteiden, stressin ja kriisien rakentavaan käsittelyyn.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Oppimista tukeva vuorovaikutus
- Kasvun, kehityksen ja elämänkulun tunnuspiirteet
- Perusasiat murrosiästä

S2 Terveyttä tukevat ja kuluttavat tekijät sekä sairauksien ehkäisy

Sisältöjä valitaan syventäen tietoa ja ymmärrystä terveyttä tukevista voimavaroista ja sairauksia ehkäisevistä tekijöistä. Terveyteen liittyvistä tottumuksista käsitellään arkirytmi, uni, ravitsemus ja liikunta. Sisällöissä perehdytään seksuaalisuuteen, seksuaaliterveyden eri osa-alueisiin ja seksuaalisen kehityksen monimuotoisuuteen. Terveyden voimavaroista tarkastellaan mielenterveyttä, hyvinvointia tukevia ympäristöjä ja yhteisöjä sekä mielekästä vapaa-ajan toimintaa. Lisäksi käsitellään turvallisuustaitoja ja -valmiuksia, ensiaputaitoja, itsehoitoa sekä tuen ja avun hakemista. Sisältöjä valittaessa otetaan huomioon myös ajankohtaisia terveysilmiöitä sekä tarkastellaan terveyteen liittyvän tiedon luotettavuutta.

Terveyden vaaratekijöistä nostetaan esiin liikkumattomuus ja passiivinen elämäntapa, ravitsemuksen ja nukkumisen ongelmat, kiusaaminen ja stressi. Sisällöissä otetaan huomioon nuoren mielen pahoinvointi, riippuvuudet sekä päihteet ja niiden käytön ehkäisy. Sairauksien ehkäisyyn liittyvistä sisällöistä valitaan keskeiset ja ajankohtaiset tartuntataudit sekä kansantaudit ja tapaturmat.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Fyysinen, psyykkinen ja sosiaalinen terveys
- Arjen rytmi: uni, liikunta, ravitsemus, hampaiden hoito, itsehoito
- Riippuvuuden eri muodot
- Päihteet (tupakka, nuuska, alkoholi, kannabis)
- Tuen ja avun hakeminen

S3 Terveys, yhteisöt, yhteiskunta ja kulttuuri

Sisällöissä otetaan esille opiskelu-, työ- ja toimintakyky nuoruudessa. Kestävää elämäntapaa tarkastellessa otetaan huomioon sosiaalinen kestävyys ja vastuullinen kuluttaminen. Elinympäristön terveysvaikutuksia käsiteltäessä nostetaan esille keskeisiä terveyden edistämisen ja sairauksien ehkäisyn keinoja, terveyspalvelut, kansalaistoiminta ja ympäristön terveysriskit.

Tietolähteitä, erilaisia terveysmarkkinoinnin ja vaikuttamisen keinoja tarkastellaan erityisesti tiedon luotettavuuden ja terveysvaikutusten näkökulmasta. Terveyden edistämisen sisällöissä otetaan huomioon kulttuurin terveyttä edistävä merkitys ja kulttuurinen herkkyys, kestävä elämäntapa, kansalaisten yhdenvertaisuus ja osallisuus sekä ihmisoikeuksien kunnioittaminen.

Sisältöjä käsiteltäessä otetaan huomioon eri näkökulmia kuten lapsuus ja lasten oikeudet, vanhuus, vammaisuus tai pitkäaikaissairaus.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Perheen, oman elämänpiirin ja lähiyhteisöjen terveyskäsitykset
- Ajankohtaiset terveysilmiöt

T 11 ohjata oppilasta ymmärtämään ja arvioimaan perheen ja omaan elämänpiiriin kuuluvien ihmisten ja yhteisöjen edustamia terveyskäsityksiä, tunnistamaan niiden merkitystä itselle sekä muodostamaan kuvaa itselle sopivista oppimisen keinoista.

- Oppilas pohtii omaan elinpiiriinsä kuuluvien ihmisten merkitystä ja vaikutusta terveyteen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa kuvata esimerkin avulla, miten perhe, lähiyhteisöt tai muut sosiaaliset yhteisöt vaikuttavat käsityksiin terveydestä. Oppilas osaa nimetä omaa oppimistaan tukevan tekijän.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kuvata esimerkkien avulla, miten perhe, lähiyhteisöt tai muut sosiaaliset yhteisöt vaikuttavat käsityksiin terveydestä, sekä tunnistaa niiden vaikutuksen omiin terveyskäsityksiin. Oppilas osaa nimetä omaa oppimistaan tukevia tekijöitä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa analysoida asianmukaisten esimerkkien avulla, miten perhe, lähiyhteisöt ja muut sosiaaliset yhteisöt vaikuttavat käsityksiin terveydestä, sekä kuvata, mikä on niiden merkitys omille terveyskäsityksille. Oppilas osaa kuvata omaa oppimistaan tukevia tekijöitä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa arvioida, miten perhe, lähiyhteisöt ja muut sosiaaliset yhteisöt vaikuttavat käsityksiin terveydestä, sekä arvioida niiden merkitystä omille terveyskäsityksille. Oppilas osaa analysoida omaa oppimistaan tukevia tekijöitä.

S1 Terveyttä tukeva kasvu ja kehitys

Sisällöissä painotetaan terveyden eri osa-alueiden kokonaisvaltaista hahmottamista terveyden edistämisen ja sairauksien ehkäisyn näkökulmasta. Opetuksessa käsitellään elämänkulun sekä kasvun ja kehityksen yleisiä tunnuspiirteitä, monimuotoisuutta ja henkilökohtaisuutta. Kasvun ja kehityksen sisällöissä painottuvat identiteetin, minäkuvan ja itsetuntemuksen rakentuminen, seksuaalinen kehittyminen, huolenpidon sekä perheen ja läheisten merkitys, mielen hyvinvointi ja itsensä arvostaminen sekä turvataidot. Tunne- ja vuorovaikutustaitojen sisällöissä kiinnitetään huomiota vuorovaikutustilanteissa toimimiseen, tunteiden ilmaisuun ja niiden säätelyyn. Lisäksi perehdytään ristiriitojen, ongelmatilanteiden, stressin ja kriisien rakentavaan käsittelyyn.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Oppimista tukeva vuorovaikutus
- Kasvun, kehityksen ja elämänkulun tunnuspiirteet
- Perusasiat murrosiästä

S2 Terveyttä tukevat ja kuluttavat tekijät sekä sairauksien ehkäisy

Sisältöjä valitaan syventäen tietoa ja ymmärrystä terveyttä tukevista voimavaroista ja sairauksia ehkäisevistä tekijöistä. Terveyteen liittyvistä tottumuksista käsitellään arkirytmi, uni, ravitsemus ja liikunta. Sisällöissä perehdytään seksuaalisuuteen, seksuaaliterveyden eri osa-alueisiin ja seksuaalisen kehityksen monimuotoisuuteen. Terveyden voimavaroista tarkastellaan mielenterveyttä, hyvinvointia tukevia ympäristöjä ja yhteisöjä sekä mielekästä vapaa-ajan toimintaa. Lisäksi käsitellään turvallisuustaitoja ja -valmiuksia, ensiaputaitoja, itsehoitoa sekä tuen ja avun hakemista. Sisältöjä valittaessa otetaan huomioon myös ajankohtaisia terveysilmiöitä sekä tarkastellaan terveyteen liittyvän tiedon luotettavuutta.

Terveyden vaaratekijöistä nostetaan esiin liikkumattomuus ja passiivinen elämäntapa, ravitsemuksen ja nukkumisen ongelmat, kiusaaminen ja stressi. Sisällöissä otetaan huomioon nuoren mielen pahoinvointi, riippuvuudet sekä päihteet ja niiden käytön ehkäisy. Sairauksien ehkäisyyn liittyvistä sisällöistä valitaan keskeiset ja ajankohtaiset tartuntataudit sekä kansantaudit ja tapaturmat.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Fyysinen, psyykkinen ja sosiaalinen terveys
- Arjen rytmi: uni, liikunta, ravitsemus, hampaiden hoito, itsehoito
- Riippuvuuden eri muodot
- Päihteet (tupakka, nuuska, alkoholi, kannabis)
- Tuen ja avun hakeminen

S3 Terveys, yhteisöt, yhteiskunta ja kulttuuri

Sisällöissä otetaan esille opiskelu-, työ- ja toimintakyky nuoruudessa. Kestävää elämäntapaa tarkastellessa otetaan huomioon sosiaalinen kestävyys ja vastuullinen kuluttaminen. Elinympäristön terveysvaikutuksia käsiteltäessä nostetaan esille keskeisiä terveyden edistämisen ja sairauksien ehkäisyn keinoja, terveyspalvelut, kansalaistoiminta ja ympäristön terveysriskit.

Tietolähteitä, erilaisia terveysmarkkinoinnin ja vaikuttamisen keinoja tarkastellaan erityisesti tiedon luotettavuuden ja terveysvaikutusten näkökulmasta. Terveyden edistämisen sisällöissä otetaan huomioon kulttuurin terveyttä edistävä merkitys ja kulttuurinen herkkyys, kestävä elämäntapa, kansalaisten yhdenvertaisuus ja osallisuus sekä ihmisoikeuksien kunnioittaminen. Sisältöjä käsiteltäessä otetaan huomioon eri näkökulmia kuten lapsuus ja lasten oikeudet, vanhuus, vammaisuus tai pitkäaikaissairaus.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Perheen, oman elämänpiirin ja lähiyhteisöjen terveyskäsitykset
- Ajankohtaiset terveysilmiöt

8

Vuosiluokan tavoitteet ja keskeiset sisällöt

T3 ohjata oppilasta kehittämään itsetuntemustaan, omien arvojen ja asenteiden sekä kehon ja mielen viestien tunnistamista ja säätelemään käyttäytymistään, oppimistaan ja opiskeluaan tukevia tekijöitä

- Oppilas pohtii omia arvojaan ja mistä niihin liittyvät asenteet ovat muodostuneet
- Oppilas ymmärtää kehon ja mielen viestien merkityksen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

S1 Terveyttä tukeva kasvu ja kehitys

Sisällöissä painotetaan terveyden eri osa-alueiden kokonaisvaltaista hahmottamista terveyden edistämisen ja sairauksien ehkäisyn näkökulmasta. Opetuksessa käsitellään elämänkulun sekä kasvun ja kehityksen yleisiä tunnuspiirteitä, monimuotoisuutta ja henkilökohtaisuutta. Kasvun ja kehityksen sisällöissä painottuvat identiteetin, minäkuvan ja itsetuntemuksen rakentuminen, seksuaalinen kehittyminen, huolenpidon sekä perheen ja läheisten merkitys, mielen hyvinvointi ja itsensä arvostaminen sekä turvataidot. Tunne- ja vuorovaikutustaitojen sisällöissä kiinnitetään huomiota vuorovaikutustilanteissa toimimiseen, tunteiden ilmaisuun ja niiden säätelyyn. Lisäksi perehdytään ristiriitojen, ongelmatilanteiden, stressin ja kriisien rakentavaan käsittelyyn.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Mielen hyvinvointi
- Tunne- ja vuorovaikutustaidot: vuorovaikutustilanteissa toimiminen, tunteiden ilmaisu ja niiden säätely

T 6 tukea oppilaan kehittymistä terveyteen ja sairauteen liittyvän tiedon hankkijana ja käyttäjänä sekä edistää valmiuksia toimia tarkoituksenmukaisesti terveyteen, turvallisuuteen ja sairauksiin liittyvissä tilanteissa

- Oppilas osaa toimia erilaisissa vaara- ja tapaturmatilanteissa ja ennaltaehkäistä niitä
- Oppilas tietää mitä terveyspalveluita ympäristö tarjoaa ja tarvittaessa osaa hakeutua niihin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa hakea terveyteen liittyvää tietoa ohjatusti. Oppilas osaa nimetä jonkin toimintatavan liittyen itsehoitoon, avun hakemiseen sekä terveyttä ja turvallisuutta vaarantaviin tilanteisiin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa hakea terveyteen liittyvää tietoa muutamista lähteistä sekä käyttää tietoa paikoitellen asianmukaisesti. Oppilas osaa nimetä toimintatapoja itsehoitoon, avun hakemiseen ja terveyttä ja turvallisuutta vaarantaviin tilanteisiin liittyen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa hakea terveyteen liittyvää tietoa erilaisista lähteistä ja käyttää sitä pääosin asianmukaisesti. Oppilas osaa kuvata asianmukaisia toimintatapoja itsehoidossa, avun hakemisessa ja terveyttä ja turvallisuutta vaarantavissa tilanteissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa hakea terveyteen liittyvää tietoa monipuolisesti eri tietolähteistä, muodostaa hakusanoja ja rajata tiedonhakua sekä käyttää tietoa asianmukaisesti. Oppilas osaa arvioida erilaisia toimintatapoja itsehoidossa, avun hakemisessa ja terveyttä ja turvallisuutta vaarantavissa tilanteissa.

S2 Terveyttä tukevat ja kuluttavat tekijät sekä sairauksien ehkäisy

Sisältöjä valitaan syventäen tietoa ja ymmärrystä terveyttä tukevista voimavaroista ja sairauksia ehkäisevistä tekijöistä. Terveyteen liittyvistä tottumuksista käsitellään arkirytmi, uni, ravitsemus ja liikunta. Sisällöissä perehdytään seksuaalisuuteen, seksuaaliterveyden eri osa-alueisiin ja seksuaalisen kehityksen monimuotoisuuteen. Terveyden voimavaroista tarkastellaan mielenterveyttä, hyvinvointia tukevia ympäristöjä ja yhteisöjä sekä mielekästä vapaa-ajan toimintaa. Lisäksi käsitellään turvallisuustaitoja ja -valmiuksia, ensiaputaitoja, itsehoitoa sekä tuen ja avun hakemista. Sisältöjä valittaessa otetaan huomioon myös ajankohtaisia terveysilmiöitä sekä tarkastellaan terveyteen liittyvän tiedon luotettavuutta.

Terveyden vaaratekijöistä nostetaan esiin liikkumattomuus ja passiivinen elämäntapa, ravitsemuksen ja nukkumisen ongelmat, kiusaaminen ja stressi. Sisällöissä otetaan huomioon nuoren mielen pahoinvointi, riippuvuudet sekä päihteet ja niiden käytön ehkäisy. Sairauksien ehkäisyyn liittyvistä sisällöistä valitaan keskeiset ja ajankohtaiset tartuntataudit sekä kansantaudit ja tapaturmat.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Stressin, ristiriitojen, ongelmatilanteiden ja kriisien rakentava käsittely sekä kiusaaminen
- Terveyttä edistävä liikunta
- Ravitsemuksen merkitys terveydelle
- Seksuaalisuus ja seksuaaliterveys
- Turvallisuustaidot ja -valmiudet
- Tapaturmat ja ensiapu
- Tuen ja avun hakeminen

S3 Terveys, yhteisöt, yhteiskunta ja kulttuuri

Sisällöissä otetaan esille opiskelu-, työ- ja toimintakyky nuoruudessa. Kestävää elämäntapaa tarkastellessa otetaan huomioon sosiaalinen kestävyys ja vastuullinen kuluttaminen. Elinympäristön terveysvaikutuksia käsiteltäessä nostetaan esille keskeisiä terveyden edistämisen ja sairauksien ehkäisyn keinoja, terveyspalvelut, kansalaistoiminta ja ympäristön terveysriskit.

Tietolähteitä, erilaisia terveysmarkkinoinnin ja vaikuttamisen keinoja tarkastellaan erityisesti tiedon luotettavuuden ja terveysvaikutusten näkökulmasta. Terveyden edistämisen sisällöissä otetaan huomioon kulttuurin terveyttä edistävä merkitys ja kulttuurinen herkkyys, kestävä elämäntapa, kansalaisten yhdenvertaisuus ja osallisuus sekä ihmisoikeuksien kunnioittaminen. Sisältöjä käsiteltäessä otetaan huomioon eri näkökulmia kuten lapsuus ja lasten oikeudet, vanhuus, vammaisuus tai pitkäaikaissairaus.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Huolenpito, perheen ja läheisten merkitys
- Terveys ja media
- Ajankohtaiset terveysilmiöt

T7 ohjata oppilasta tunnistamaan ja arvioimaan omia terveyteen ja turvallisuuteen liittyviä tottumuksiaan, valintojaan ja niiden perusteluja sekä rohkaista oppilasta pohtimaan oman terveyden kannalta merkityksellisiä voimavaroja

- Oppilas pohtii terveyttä omien elämäntapojensa näkökulmasta
- Oppilas pystyy soveltamaan terveysosaamiseen liittyviä tietojaan ja taitojaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

S1 Terveyttä tukeva kasvu ja kehitys

Sisällöissä painotetaan terveyden eri osa-alueiden kokonaisvaltaista hahmottamista terveyden edistämisen ja sairauksien ehkäisyn näkökulmasta. Opetuksessa käsitellään elämänkulun sekä kasvun ja kehityksen yleisiä tunnuspiirteitä, monimuotoisuutta ja henkilökohtaisuutta. Kasvun ja kehityksen sisällöissä painottuvat identiteetin, minäkuvan ja itsetuntemuksen rakentuminen, seksuaalinen kehittyminen, huolenpidon sekä perheen ja läheisten merkitys, mielen hyvinvointi ja itsensä arvostaminen sekä turvataidot. Tunne- ja vuorovaikutustaitojen sisällöissä kiinnitetään huomiota vuorovaikutustilanteissa toimimiseen, tunteiden ilmaisuun ja niiden säätelyyn. Lisäksi perehdytään ristiriitojen, ongelmatilanteiden, stressin ja kriisien rakentavaan käsittelyyn.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Mielen hyvinvointi
- Tunne- ja vuorovaikutustaidot: vuorovaikutustilanteissa toimiminen, tunteiden ilmaisu ja niiden säätely

S2 Terveyttä tukevat ja kuluttavat tekijät sekä sairauksien ehkäisy

Sisältöjä valitaan syventäen tietoa ja ymmärrystä terveyttä tukevista voimavaroista ja sairauksia ehkäisevistä tekijöistä. Terveyteen liittyvistä tottumuksista käsitellään arkirytmi, uni, ravitsemus ja liikunta. Sisällöissä perehdytään seksuaalisuuteen, seksuaaliterveyden eri osa-alueisiin ja seksuaalisen kehityksen monimuotoisuuteen. Terveyden voimavaroista tarkastellaan mielenterveyttä, hyvinvointia tukevia ympäristöjä ja yhteisöjä sekä mielekästä vapaa-ajan toimintaa. Lisäksi käsitellään turvallisuustaitoja ja -valmiuksia, ensiaputaitoja, itsehoitoa sekä tuen ja avun hakemista. Sisältöjä valittaessa otetaan huomioon myös ajankohtaisia terveysilmiöitä sekä tarkastellaan terveyteen liittyvän tiedon luotettavuutta.

Terveyden vaaratekijöistä nostetaan esiin liikkumattomuus ja passiivinen elämäntapa, ravitsemuksen ja nukkumisen ongelmat, kiusaaminen ja stressi. Sisällöissä otetaan huomioon nuoren mielen pahoinvointi, riippuvuudet sekä päihteet ja niiden käytön ehkäisy. Sairauksien ehkäisyyn liittyvistä sisällöistä valitaan keskeiset ja ajankohtaiset tartuntataudit sekä kansantaudit ja tapaturmat.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Stressin, ristiriitojen, ongelmatilanteiden ja kriisien rakentava käsittely sekä kiusaaminen
- Terveyttä edistävä liikunta
- Ravitsemuksen merkitys terveydelle
- Seksuaalisuus ja seksuaaliterveys
- Turvallisuustaidot ja -valmiudet
- Tapaturmat ja ensiapu
- Tuen ja avun hakeminen

T 12 tukea oppilaan valmiuksia arvioida kriittisesti terveyteen ja sairauteen liittyvää viestintää sekä eritellä yksilön oikeuksia, vastuita ja vaikuttamiskeinoja terveyttä ja turvallisuutta koskevissa asioissa omassa oppimisympäristössä ja lähiyhteisöissä.

- Oppilas oppii tarkastelemaan kriittisesti hankkimiaan tietoja
- Oppilas pohtii yksilön oikeuksia, vastuita ja vaikuttamiskeinoja

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa nimetä yksittäisen terveysviestinnän vaikutuskeinon tai luotettavuuteen vaikuttavan tekijän. Oppilas osaa nimetä jonkin elämäntapojen seurauksen yhteiskunnalle tai ympäristön terveydelle tai turvallisuudelle. Oppilas osaa nimetä jonkin keinon, miten terveyteen ja turvallisuuteen voidaan vaikuttaa lähiyhteisössä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa analysoida ohjatusti terveyteen liittyvän viestinnän vaikutuskeinoja ja luotettavuutta. Oppilas osaa kuvata elämäntapojen seurauksia toisille ihmisille, yhteiskunnalle tai ympäristön terveydelle ja turvallisuudelle. Oppilas osaa kuvata keinoja, miten terveyteen ja turvallisuuteen voidaan vaikuttaa lähiyhteisössä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa analysoida terveyteen liittyvän viestinnän vaikutuskeinoja ja luotettavuutta. Oppilas osaa analysoida elämäntapojen seurauksia toisille ihmisille, yhteiskunnalle ja ympäristön terveydelle ja turvallisuudelle. Oppilas osaa analysoida keinoja, joilla terveyteen ja turvallisuuteen voidaan vaikuttaa lähiyhteisöissä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa arvioida terveyteen liittyvän viestinnän vaikutuskeinoja ja luotettavuutta. Oppilas osaa arvioida ja perustella elämäntapojen seurauksia toisille ihmisille, yhteiskunnalle ja ympäristön terveydelle ja turvallisuudelle. Oppilas osaa arvioida ja perustella keinoja, joilla lähiyhteisöjen ja ympäristön terveyteen ja turvallisuuteen voidaan vaikuttaa.

S3 Terveys, yhteisöt, yhteiskunta ja kulttuuri

Sisällöissä otetaan esille opiskelu-, työ- ja toimintakyky nuoruudessa. Kestävää elämäntapaa tarkastellessa otetaan huomioon sosiaalinen kestävyys ja vastuullinen kuluttaminen. Elinympäristön terveysvaikutuksia käsiteltäessä nostetaan esille keskeisiä terveyden edistämisen ja sairauksien ehkäisyn keinoja, terveyspalvelut, kansalaistoiminta ja ympäristön terveysriskit.

Tietolähteitä, erilaisia terveysmarkkinoinnin ja vaikuttamisen keinoja tarkastellaan erityisesti tiedon luotettavuuden ja terveysvaikutusten näkökulmasta. Terveyden edistämisen sisällöissä otetaan huomioon kulttuurin terveyttä edistävä merkitys ja kulttuurinen herkkyys, kestävä elämäntapa, kansalaisten yhdenvertaisuus ja osallisuus sekä ihmisoikeuksien kunnioittaminen. Sisältöjä käsiteltäessä otetaan huomioon eri näkökulmia kuten lapsuus ja lasten oikeudet, vanhuus, vammaisuus tai pitkäaikaissairaus.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Huolenpito, perheen ja läheisten merkitys

- Terveys ja media
- Ajankohtaiset terveysilmiöt

9

Vuosiluokan tavoitteet ja keskeiset sisällöt

T3 ohjata oppilasta kehittämään itsetuntemustaan, omien arvojen ja asenteiden sekä kehon ja mielen viestien tunnistamista ja säätelemään käyttäytymistään, oppimistaan ja opiskeluaan tukevia tekijöitä

- Oppilas tunnistaa omaa oppimistaan ja opiskeluaan tukevia tekijöitä
- Oppilas pohtii niitä tekijöitä, jotka edistävät oppimista ja opiskelua

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

S1 Terveyttä tukeva kasvu ja kehitys

Sisällöissä painotetaan terveyden eri osa-alueiden kokonaisvaltaista hahmottamista terveyden edistämisen ja sairauksien ehkäisyn näkökulmasta. Opetuksessa käsitellään elämänkulun sekä kasvun ja kehityksen yleisiä tunnuspiirteitä, monimuotoisuutta ja henkilökohtaisuutta. Kasvun ja kehityksen sisällöissä painottuvat identiteetin, minäkuvan ja itsetuntemuksen rakentuminen, seksuaalinen kehittyminen, huolenpidon sekä perheen ja läheisten merkitys, mielen hyvinvointi ja itsensä arvostaminen sekä turvataidot. Tunne- ja vuorovaikutustaitojen sisällöissä kiinnitetään huomiota vuorovaikutustilanteissa toimimiseen, tunteiden ilmaisuun ja niiden säätelyyn. Lisäksi perehdytään ristiriitojen, ongelmatilanteiden, stressin ja kriisien rakentavaan käsittelyyn.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Identiteetin, minäkuvan ja itsetuntemuksen rakentuminen
- Seksuaalisen kehityksen moninaisuus
- Opiskelu-, työ- ja toimintakyky nuoruudessa
- Tieto- ja viestintäteknologian hyödyt ja haitat terveysosaamisessa

T4 ohjata oppilasta pohtimaan yksilöllisyyteen, yhteisöllisyyteen ja yhdenvertaisuuteen liittyviä kysymyksiä terveyden näkökulmasta sekä tukea oppilaan valmiuksia luoda vastuullisia ratkaisuja ihmisten välisissä vuorovaikutustilanteissa

- Oppilas ymmärtää vuorovaikutustilanteisiin liittyvät käsitteet
- Oppilas pystyy omalla toiminnallaan edistämään rakentavaa ilmapiiriä
- Oppilas ymmärtää ihmisten erilaisuuden merkityksen voimavarana

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa nimetä yksilöllisyyteen vaikuttavia tekijöitä sekä antaa yksittäisen esimerkin sosiaalisten suhteiden yhteydestä mielen hyvinvointiin ja terveyteen. Oppilas osaa nimetä yhdessä toimimiseen ja vuorovaikutukseen liittyviä eettisiä kysymyksiä ja esittää niihin ohjatusti ratkaisuja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kuvata yksilöllisyyteen vaikuttavia tekijöitä sekä antaa esimerkkejä sosiaalisten suhteiden merkityksestä mielen hyvinvoinnille ja terveydelle. Oppilas osaa kuvata yhdessä toimimiseen ja vuorovaikutukseen liittyviä eettisiä kysymyksiä ja esittää niihin ratkaisuja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa analysoida esimerkkien avulla yksilölliseen kehitykseen liittyviä kysymyksiä terveyden näkökulmasta ja analysoida sosiaalisten suhteiden merkitystä mielen hyvinvoinnille ja terveydelle. Oppilas osaa analysoida yhdessä toimimiseen ja vuorovaikutukseen liittyviä eettisiä kysymyksiä ja esittää niihin vastuullisia ratkaisuja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa analysoida perustellen yksilölliseen kehitykseen liittyviä kysymyksiä terveyden näkökulmasta ja arvioida sosiaalisten suhteiden merkitystä mielen hyvinvoinnille ja terveydelle. Oppilas osaa arvioida yhdessä toimimiseen ja vuorovaikutukseen liittyviä eettisiä kysymyksiä sekä arvioida ja perustella niihin liittyviä ratkaisuja.

S1 Terveyttä tukeva kasvu ja kehitys

Sisällöissä painotetaan terveyden eri osa-alueiden kokonaisvaltaista hahmottamista terveyden edistämisen ja sairauksien ehkäisyn näkökulmasta. Opetuksessa käsitellään elämänkulun sekä kasvun ja kehityksen yleisiä tunnuspiirteitä, monimuotoisuutta ja henkilökohtaisuutta. Kasvun ja kehityksen sisällöissä painottuvat identiteetin, minäkuvan ja itsetuntemuksen rakentuminen, seksuaalinen kehittyminen, huolenpidon sekä perheen ja läheisten merkitys, mielen hyvinvointi ja itsensä arvostaminen sekä turvataidot. Tunne- ja vuorovaikutustaitojen sisällöissä kiinnitetään huomiota vuorovaikutustilanteissa toimimiseen, tunteiden ilmaisuun ja niiden säätelyyn. Lisäksi perehdytään ristiriitojen, ongelmatilanteiden, stressin ja kriisien rakentavaan käsittelyyn.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Identiteetin, minäkuvan ja itsetuntemuksen rakentuminen
- Seksuaalisen kehityksen moninaisuus
- Opiskelu-, työ- ja toimintakyky nuoruudessa
- Tieto- ja viestintäteknologian hyödyt ja haitat terveysosaamisessa

S3 Terveys, yhteisöt, yhteiskunta ja kulttuuri

Sisällöissä otetaan esille opiskelu-, työ- ja toimintakyky nuoruudessa. Kestävää elämäntapaa tarkastellessa otetaan huomioon sosiaalinen kestävyys ja vastuullinen kuluttaminen. Elinympäristön terveysvaikutuksia käsiteltäessä nostetaan esille keskeisiä terveyden edistämisen ja sairauksien ehkäisyn keinoja, terveyspalvelut, kansalaistoiminta ja ympäristön terveysriskit.

Tietolähteitä, erilaisia terveysmarkkinoinnin ja vaikuttamisen keinoja tarkastellaan erityisesti tiedon luotettavuuden ja terveysvaikutusten näkökulmasta. Terveyden edistämisen sisällöissä otetaan huomioon kulttuurin terveyttä edistävä merkitys ja kulttuurinen herkkyys, kestävä elämäntapa, kansalaisten yhdenvertaisuus ja osallisuus sekä ihmisoikeuksien kunnioittaminen. Sisältöjä käsiteltäessä otetaan huomioon eri näkökulmia kuten lapsuus ja lasten oikeudet, vanhuus, vammaisuus tai pitkäaikaissairaus.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Terveyspalvelut, terveyden edistäminen, kansalaistoiminta
- Ympäristön terveysriskit
- Kestävä elämäntapa
- Kansantaudit
- Ajankohtaiset tartuntataudit
- Ajankohtaiset terveysilmiöt

T 8 ohjata oppilasta tunnistamaan ja tarkastelemaan kriittisesti terveyteen ja sairauteen liittyviä ilmiöitä, niihin liittyviä arvoja ja normeja sekä arvioimaan tiedon luotettavuutta ja merkitystä

- Oppilas oppii ymmärtämään terveyden yhteiskunnalliset vaikutukset
- Oppilas pohtii kuinka yhteiskunnassa pyritään edistämään terveyttä
- Oppilas tunnistaa elämäntapojen ja valintojen merkityksen terveyden edistäjänä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa nimetä terveystottumusten omaksumiseen vaikuttavia tekijöitä sekä elämäntapoihin liittyviä eettisiä kysymyksiä ja antaa esimerkin elämäntapoihin liittyvien valintojen seurauksista. Oppilas osaa nimetä jonkin terveyteen liittyvän tiedon luotettavuutta kuvaavan tekijän.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kuvata terveystottumusten omaksumiseen vaikuttavia tekijöitä sekä elämäntapoihin liittyviä eettisiä kysymyksiä ja antaa esimerkkejä elämäntapoihin liittyvien valintojen seurauksista. Oppilas osaa arvioida ohjatusti terveyteen liittyvän tiedon luotettavuutta muutamien tiedon luotettavuutta kuvaavien tekijöiden pohjalta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa analysoida terveystottumusten omaksumiseen vaikuttavia tekijöitä ja selittää terveystottumuksiin liittyvien ilmiöiden muodostumista. Oppilas osaa kuvata elämäntapoihin liittyviä eettisiä kysymyksiä ja analysoida elämäntapoihin liittyvien valintojen seurauksia. Oppilas osaa arvioida terveyteen liittyvän tiedon luotettavuutta usean tiedon luotettavuutta kuvaavan tekijän pohjalta
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa arvioida terveystottumusten omaksumiseen vaikuttavia tekijöitä ja selittää perustellen terveystottumuksiin liittyvien ilmiöiden muodostumista. Oppilas osaa analysoida elämäntapoihin liittyviä eettisiä kysymyksiä sekä arvioida perustellen elämäntapoihin liittyvien valintojen seurauksia. Oppilas osaa arvioida terveyteen liittyvän tiedon luotettavuutta ja käytettävyyttä eri näkökulmista.

S1 Terveyttä tukeva kasvu ja kehitys

Sisällöissä painotetaan terveyden eri osa-alueiden kokonaisvaltaista hahmottamista terveyden edistämisen ja sairauksien ehkäisyn näkökulmasta. Opetuksessa käsitellään elämänkulun sekä kasvun ja kehityksen yleisiä tunnuspiirteitä, monimuotoisuutta ja henkilökohtaisuutta. Kasvun ja kehityksen sisällöissä painottuvat identiteetin, minäkuvan ja itsetuntemuksen rakentuminen, seksuaalinen kehittyminen, huolenpidon sekä perheen ja läheisten merkitys, mielen hyvinvointi ja itsensä arvostaminen sekä turvataidot. Tunne- ja vuorovaikutustaitojen sisällöissä kiinnitetään huomiota vuorovaikutustilanteissa toimimiseen, tunteiden ilmaisuun ja niiden säätelyyn. Lisäksi perehdytään ristiriitojen, ongelmatilanteiden, stressin ja kriisien rakentavaan käsittelyyn.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Identiteetin, minäkuvan ja itsetuntemuksen rakentuminen
- Seksuaalisen kehityksen moninaisuus
- Opiskelu-, työ- ja toimintakyky nuoruudessa
- Tieto- ja viestintäteknologian hyödyt ja haitat terveysosaamisessa

S2 Terveyttä tukevat ja kuluttavat tekijät sekä sairauksien ehkäisy

Sisältöjä valitaan syventäen tietoa ja ymmärrystä terveyttä tukevista voimavaroista ja sairauksia ehkäisevistä tekijöistä. Terveyteen liittyvistä tottumuksista käsitellään arkirytmi, uni, ravitsemus ja liikunta. Sisällöissä perehdytään seksuaalisuuteen, seksuaaliterveyden eri osa-alueisiin ja seksuaalisen kehityksen monimuotoisuuteen. Terveyden voimavaroista tarkastellaan mielenterveyttä, hyvinvointia tukevia ympäristöjä ja yhteisöjä sekä mielekästä vapaa-ajan toimintaa. Lisäksi käsitellään turvallisuustaitoja ja -valmiuksia, ensiaputaitoja, itsehoitoa sekä tuen ja avun hakemista. Sisältöjä valittaessa otetaan huomioon myös ajankohtaisia terveysilmiöitä sekä tarkastellaan terveyteen liittyvän tiedon luotettavuutta.

Terveyden vaaratekijöistä nostetaan esiin liikkumattomuus ja passiivinen elämäntapa, ravitsemuksen ja nukkumisen ongelmat, kiusaaminen ja stressi. Sisällöissä otetaan huomioon nuoren mielen pahoinvointi, riippuvuudet sekä päihteet ja niiden käytön ehkäisy. Sairauksien ehkäisyyn liittyvistä sisällöistä valitaan keskeiset ja ajankohtaiset tartuntataudit sekä kansantaudit ja tapaturmat.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Mielenterveys, hyvinvointia tukevat ympäristöt ja yhteisöt, mielekäs vapaa-ajan toiminta ja kulttuurin terveyttä edistävä vaikutus
- Päihteet (huumeet, lääkkeet, sekakäyttö), päihteiden käytön ehkäisy
- Tuen ja avun hakeminen

S3 Terveys, yhteisöt, yhteiskunta ja kulttuuri

Sisällöissä otetaan esille opiskelu-, työ- ja toimintakyky nuoruudessa. Kestävää elämäntapaa tarkastellessa otetaan huomioon sosiaalinen kestävyys ja vastuullinen kuluttaminen. Elinympäristön terveysvaikutuksia käsiteltäessä nostetaan esille keskeisiä terveyden edistämisen ja sairauksien ehkäisyn keinoja, terveyspalvelut, kansalaistoiminta ja ympäristön terveysriskit.

Tietolähteitä, erilaisia terveysmarkkinoinnin ja vaikuttamisen keinoja tarkastellaan erityisesti tiedon luotettavuuden ja terveysvaikutusten näkökulmasta. Terveyden edistämisen sisällöissä otetaan huomioon kulttuurin terveyttä edistävä merkitys ja kulttuurinen herkkyys, kestävä elämäntapa, kansalaisten yhdenvertaisuus ja osallisuus sekä ihmisoikeuksien kunnioittaminen. Sisältöjä käsiteltäessä otetaan huomioon eri näkökulmia kuten lapsuus ja lasten oikeudet, vanhuus, vammaisuus tai pitkäaikaissairaus.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Terveyspalvelut, terveyden edistäminen, kansalaistoiminta
- Ympäristön terveysriskit
- Kestävä elämäntapa
- Kansantaudit
- Ajankohtaiset tartuntataudit
- Ajankohtaiset terveysilmiöt

T 9 ohjata oppilasta ymmärtämään ympäristön, yhteisöjen, kulttuurin, ja tieto- ja viestintäteknologian merkitystä terveydelle ja hyvinvoinnille

- Oppilas oppii eri aistien avulla havainnoimaan ympäristön vaikutuksia terveyteen
- Oppilas ymmärtää eri yhteisöjen merkityksen hyvinvoinnin kannalta
- Oppilas tunnistaa oman kulttuurinsa vahvuuksia ja ymmärtää muiden kulttuurien eri puolia
- Oppilas oppii luontevasti käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa osana terveyskasvatusta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa nimetä elinympäristön aiheuttamia vaikutuksia terveyteen sekä yhteisöjen, kulttuurin tai tvt:n yhteyksiä terveyteen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kuvata elinympäristön aiheuttamia vaikutuksia terveyteen sekä antaa esimerkkejä yhteisöjen, kulttuurin tai tvt:n yhteyksistä terveyteen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa analysoida elinympäristön aiheuttamia keskeisiä suoria ja epäsuoria vaikutuksia terveyteen sekä selittää yhteisöjen, kulttuurin ja tvt:n yhteyksiä terveyteen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa arvioida elinympäristön aiheuttamia keskeisiä suoria ja epäsuoria vaikutuksia terveyteen sekä arvioida yhteisöjen, kulttuurin ja tvt:n yhteyksiä terveyteen.

S3 Terveys, yhteisöt, yhteiskunta ja kulttuuri

Sisällöissä otetaan esille opiskelu-, työ- ja toimintakyky nuoruudessa. Kestävää elämäntapaa tarkastellessa otetaan huomioon sosiaalinen kestävyys ja vastuullinen kuluttaminen. Elinympäristön terveysvaikutuksia käsiteltäessä nostetaan esille keskeisiä terveyden edistämisen ja sairauksien ehkäisyn keinoja, terveyspalvelut, kansalaistoiminta ja ympäristön terveysriskit.

Tietolähteitä, erilaisia terveysmarkkinoinnin ja vaikuttamisen keinoja tarkastellaan erityisesti tiedon luotettavuuden ja terveysvaikutusten näkökulmasta. Terveyden edistämisen sisällöissä otetaan huomioon kulttuurin terveyttä edistävä merkitys ja kulttuurinen herkkyys, kestävä elämäntapa, kansalaisten yhdenvertaisuus ja osallisuus sekä ihmisoikeuksien kunnioittaminen. Sisältöjä käsiteltäessä otetaan huomioon eri näkökulmia kuten lapsuus ja lasten oikeudet, vanhuus, vammaisuus tai pitkäaikaissairaus.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Terveyspalvelut, terveyden edistäminen, kansalaistoiminta
- Ympäristön terveysriskit
- Kestävä elämäntapa
- Kansantaudit
- Ajankohtaiset tartuntataudit
- Ajankohtaiset terveysilmiöt

T 10 ohjata oppilasta luomaan perustaa opiskelu-, toiminta- ja työkyvylle ja sen ylläpitämiselle sekä kuvaamaan terveyspalvelujen asianmukaista käyttöä

- Oppilas ymmärtää miten omilla valinnoilla voi edistää opiskelu-, toiminta- ja työkykyä
- Oppilas tuntee yhteiskunnan tarjoamat terveyspalvelut

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa nimetä tekijöitä, jotka vaikuttavat opiskelu-, toiminta- ja työkykyyn. Oppilas osaa nimetä oman koulun ja kunnan terveyspalveluja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kuvata tekijöitä, jotka vaikuttavat opiskelu-, toiminta- ja työkykyyn. Oppilas osaa kuvata oman koulun ja kunnan terveyspalveluja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa soveltaa tietoa tekijöistä, jotka vaikuttavat opiskelu-, toiminta- ja työkykyyn, esimerkiksi laatimalla niitä tukevan suunnitelman. Oppilas osaa kuvata yhteiskunnan erilaisia terveyspalveluja ja antaa esimerkkejä siitä, miten niitä voi hyödyntää eri tilanteissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa soveltaa ja arvioida tietoa tekijöistä, jotka vaikuttavat opiskelu-, toiminta- ja työkykyyn, esimerkiksi laatimalla niitä tukevan perustellun suunnitelman. Oppilas osaa kuvata ja arvioida yhteiskunnan erilaisia terveyspalveluja ja miten niitä voi hyödyntää asianmukaisesti eri tilanteissa.

S1 Terveyttä tukeva kasvu ja kehitys

Sisällöissä painotetaan terveyden eri osa-alueiden kokonaisvaltaista hahmottamista terveyden edistämisen ja sairauksien ehkäisyn näkökulmasta. Opetuksessa käsitellään elämänkulun sekä kasvun ja kehityksen yleisiä tunnuspiirteitä, monimuotoisuutta ja henkilökohtaisuutta. Kasvun ja kehityksen sisällöissä painottuvat identiteetin, minäkuvan ja itsetuntemuksen rakentuminen, seksuaalinen kehittyminen, huolenpidon sekä perheen ja läheisten merkitys, mielen hyvinvointi ja itsensä arvostaminen sekä turvataidot. Tunne- ja vuorovaikutustaitojen sisällöissä kiinnitetään huomiota vuorovaikutustilanteissa toimimiseen, tunteiden ilmaisuun ja niiden säätelyyn. Lisäksi perehdytään ristiriitojen, ongelmatilanteiden, stressin ja kriisien rakentavaan käsittelyyn.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Identiteetin, minäkuvan ja itsetuntemuksen rakentuminen
- Seksuaalisen kehityksen moninaisuus
- Opiskelu-, työ- ja toimintakyky nuoruudessa
- Tieto- ja viestintäteknologian hyödyt ja haitat terveysosaamisessa

S2 Terveyttä tukevat ja kuluttavat tekijät sekä sairauksien ehkäisy

Sisältöjä valitaan syventäen tietoa ja ymmärrystä terveyttä tukevista voimavaroista ja sairauksia ehkäisevistä tekijöistä. Terveyteen liittyvistä tottumuksista käsitellään arkirytmi, uni, ravitsemus ja liikunta. Sisällöissä perehdytään seksuaalisuuteen, seksuaaliterveyden eri osa-alueisiin ja seksuaalisen kehityksen monimuotoisuuteen. Terveyden voimavaroista tarkastellaan mielenterveyttä, hyvinvointia tukevia ympäristöjä ja yhteisöjä sekä mielekästä vapaa-ajan toimintaa. Lisäksi käsitellään turvallisuustaitoja ja -valmiuksia, ensiaputaitoja, itsehoitoa sekä tuen ja avun hakemista. Sisältöjä valittaessa otetaan huomioon myös ajankohtaisia terveysilmiöitä sekä tarkastellaan terveyteen liittyvän tiedon luotettavuutta.

Terveyden vaaratekijöistä nostetaan esiin liikkumattomuus ja passiivinen elämäntapa, ravitsemuksen ja nukkumisen ongelmat, kiusaaminen ja stressi. Sisällöissä otetaan huomioon nuoren mielen pahoinvointi, riippuvuudet sekä päihteet ja niiden käytön ehkäisy. Sairauksien ehkäisyyn liittyvistä sisällöistä valitaan keskeiset ja ajankohtaiset tartuntataudit sekä kansantaudit ja tapaturmat.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Mielenterveys, hyvinvointia tukevat ympäristöt ja yhteisöt, mielekäs vapaa-ajan toiminta ja kulttuurin terveyttä edistävä vaikutus
- Päihteet (huumeet, lääkkeet, sekakäyttö), päihteiden käytön ehkäisy
- Tuen ja avun hakeminen

Uskonto

Oppiaineen tehtävä

Uskonnon opetuksen tehtävänä on antaa oppilaille laaja uskonnollinen ja katsomuksellinen yleissivistys. Opetus perehdyttää oppilaita opiskeltavaan uskontoon ja sen monimuotoisuuteen. Se tutustuttaa uskonto- ja katsomusperinteisiin Suomessa sekä uskontoihin ja katsomuksiin muualla maailmassa. Oppiaine edistää uskonnon ja kulttuurin välisen suhteen ymmärtämistä sekä uskontojen ja katsomusten monilukutaitoa. Opetus antaa monipuolista tietoa uskonnoista ja auttaa ymmärtämään niistä käytävää keskustelua. Oppilaita ohjataan kriittiseen ajatteluun sekä tarkastelemaan uskontoja ja katsomuksia eri näkökulmista. Opetuksessa pohditaan uskon ja tiedon suhdetta sekä uskonnoille ominaista kieltä, symboliikkaa ja käsitteistöä. Uskonnon opetus antaa valmiuksia uskontojen ja katsomusten dialogiin, jota käydään sekä katsomusten sisällä että niiden välillä. Opetus kannustaa oppilaita kunnioittamaan elämää, ihmisarvoa sekä omaa ja toisen pyhää.

Opetuksessa tutustutaan opiskeltavan uskonnon ja muiden uskontojen sekä katsomusten eettiseen ajatteluun ja rohkaistaan oppilaita pohtimaan omakohtaisesti eettisiä kysymyksiä. Opetus tukee oppilaan itsetuntemusta, itsensä arvostamista ja elämänhallintataitojen kehittymistä koko perusopetuksen ajan. Opetus antaa oppilaalle aineksia oman identiteetin, elämänkatsomuksen ja maailmankatsomuksen rakentamiseen ja arviointiin. Uskonnon opetus tukee oppilaan kasvua yhteisön ja demokraattisen yhteiskunnan vastuulliseksi jäseneksi ja maailmankansalaiseksi.

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 7-9

***Vuosiluokilla 7-9** uskonnon opetuksessa perehdytään opiskeltavaan uskontoon kulttuurisena ja yhteiskunnallisena ilmiönä. Opetuksessa syvennetään ja rikastetaan tietoa opiskeltavan uskonnon juurista, lähteistä, opista ja opetuksista sekä vaikutuksista maailmassa.*

Opetuksessa tutustutaan sekä maailman suuriin uskontoperinteisiin että uskonnottomuuteen. Opetuksessa tarkastellaan uskontojen yhteiskunnallista ja poliittista vaikutusta sekä uskonnonvapautta ja opetellaan tunnistamaan ja analysoimaan uskonnollisia teemoja tieteessä, mediassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa.

Opetuksessa käsitellään eettisen ajattelun keskeiset käsitteet sekä opiskeltavan uskonnon eettiset periaatteet. Opetuksessa perehdytään Ihmisoikeuksien yleismaailmalliseen julistukseen sekä eri uskontojen ja katsomusten eettisiin näkemyksiin. Opetuksessa pohditaan ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä ja ajankohtaisia eettisiä ongelmia. Uskonnon opetus tarjoaa oppilaille voimavaroja kasvuun kohti aikuisuutta.

Uskonnon eri oppimäärät vuosiluokilla 7-9

Perusopetuslain 11§:n mukaan perusopetuksessa oppiaineena on uskonto tai elämänkatsomustieto. Uskonto toteutetaan saman lain 13§:n mukaan oppilaiden uskonnollisen yhdyskunnan mukaisesti oman uskonnon opetuksena erillisten oppimäärien mukaan. Oppiaineen yhtenäisyyden takaamiseksi kaikille oman uskonnon opetuksen muodoille on laadittu yhteiset tavoitteet ja keskeiset sisällöt.

Eri uskontojen oppimääräkuvauksissa tarkennetaan kaikille yhteisiä sisältöjä oppilaan oman uskonnon luonteen mukaisesti. Paikalliset opetussuunnitelmat laaditaan perusteiden yhteisten tavoitteiden, sisältökuvausten ja eri uskontojen tarkennettujen oppimääräkuvausten pohjalle.

Uskonnon oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Tavoitteena on ilmentää uskontojen ja katsomusten moninaisuutta kunnioittavasti ja arvostavasti. Asioita tarkastellaan kokemuksellisuuden, toiminnallisuuden ja yhteisöllisen oppimisen avulla. Keskeistä on opittavien asioiden syventävä käsitteellistäminen ja käsitteiden yhteinen pohdinta. Uskonnon opetuksessa käytetään oppimista edistäviä tietoteknisiä sovelluksia siten, että oppilaiden oma aktiivisuus ja vuorovaikutus korostuvat. Opetuksessa pyritään kiireettömyyteen. Keskustelu on tärkeä osa opetusta. Opetuksessa voidaan mahdollisuuksien mukaan hyödyntää vierailuja ja vierailijoita. Opetuksessa voidaan toteuttaa yksilö- tai ryhmäprojekteja myös oppiaineen eri oppimäärien kesken sekä oppiainerajat ylittäen.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki uskonnossa vuosiluokilla 7-9

Oppimäärien toteutuksessa tehdään toimintaan ja opetukseen liittyvät ratkaisut huomioiden oppilaiden erilaiset uskonnolliset ja katsomukselliset taustat sekä kehittyvä kielitaito. Opetuksessa luodaan oppimista ja osallisuutta, sekä vuorovaikutus- ja dialogitaitoja edistäviä yhteisiä tilanteita sekä ohjataan ja vahvistetaan oppilaan opiskelutaitoja ja oma-aloitteisuutta.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi uskonnossa vuosiluokilla 7-9

Uskonnon oppiaineessa arviointi on monipuolista. Arviointia toteutetaan havainnoimalla oppilaan oppimista, osaamista ja työskentelyä sekä tarkastelemalla oppilaiden monimuotoisia tuotoksia. Arviointiin kuuluu sekä oppimisprosessin aikainen formatiivinen arviointi että tietojen ja taitojen summatiivinen arviointi. Formatiivisessa arvioinnissa oppilaat saavat tietoa oppimisen edistymisestä ja suoriutumisesta suhteessa asetettuihin tavoitteisiin. Oppilaille annettava palaute on ohjaavaa ja kannustavaa. Oppilaiden itsearviointia ja vertaispalautetta käytetään osana formatiivista arviointia.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona uskonnon opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päättöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut uskonnon oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt uskonnon tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päättöarvosana on uskonnon tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanan 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan uskonnon oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päättöarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Myös työskentelyn arviointi sisältyy uskonnon päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan.

Alla kuvattuja uskonnon päättöarvioinnin kriteereitä käytetään kaikissa uskonnon oppimäärissä. Kriteerikuvauksissa alempien arvosanojen osaamisen kuvaukset sisältyvät ylemmän arvosanan kuvauksiin.

Päättöarvosanaa annettaessa oppilaan osaamisesta muodostetaan kokonaiskuva, joka pohjautuu kriteereiden arvosanakuvauksiin. Kriteereitä voidaan myös hyödyntää, kun oppilaan osaamisen näyttötilanteita suunnitellaan tai oppilaan näyttöä arvioidaan.

Krishna-liike

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 7-9

Vuosiluokilla 7-9 *uskonnon opetuksessa perehdytään opiskeltavaan uskontoon kulttuurisena ja yhteiskunnallisena ilmiönä. Opetuksessa syvennetään ja rikastetaan tietoa opiskeltavan uskonnon juurista, lähteistä, opista ja opetuksista sekä vaikutuksista maailmassa.*

Opetuksessa tutustutaan sekä maailman suuriin uskontoperinteisiin että uskonnottomuuteen. Opetuksessa tarkastellaan uskontojen yhteiskunnallista ja poliittista vaikutusta sekä uskonnonvapautta ja opetellaan tunnistamaan ja analysoimaan uskonnollisia teemoja tieteessä, mediassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa.

Opetuksessa käsitellään eettisen ajattelun keskeiset käsitteet sekä opiskeltavan uskonnon eettiset periaatteet. Opetuksessa perehdytään Ihmisoikeuksien yleismaailmalliseen julistukseen sekä eri uskontojen ja katsomusten eettisiin näkemyksiin. Opetuksessa pohditaan ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä ja ajankohtaisia eettisiä ongelmia. Uskonnon opetus tarjoaa oppilaille voimavaroja kasvuun kohti aikuisuutta.

Uskonnon eri oppimäärät vuosiluokilla 7-9

Perusopetuslain 11§:n mukaan perusopetuksessa oppiaineena on uskonto tai elämänkatsomustieto. Uskonto toteutetaan saman lain 13§:n mukaan oppilaiden uskonnollisen yhdyskunnan mukaisesti oman uskonnon opetuksena erillisten oppimäärien mukaan. Oppiaineen yhtenäisyyden takaamiseksi kaikille oman uskonnon opetuksen muodoille on laadittu yhteiset tavoitteet ja keskeiset sisällöt.

Eri uskontojen oppimääräkuvauksissa tarkennetaan kaikille yhteisiä sisältöjä oppilaan oman uskonnon luonteen mukaisesti. Paikalliset opetussuunnitelmat laaditaan perusteiden yhteisten tavoitteiden, sisältökuvausten ja eri uskontojen tarkennettujen oppimääräkuvausten pohjalle.

Uskonnon oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Tavoitteena on ilmentää uskontojen ja katsomusten moninaisuutta kunnioittavasti ja arvostavasti. Asioita tarkastellaan kokemuksellisuuden, toiminnallisuuden ja yhteisöllisen oppimisen avulla. Keskeistä on opittavien asioiden syventävä käsitteellistäminen ja käsitteiden yhteinen pohdinta. Uskonnon opetuksessa käytetään oppimista edistäviä tietoteknisiä sovelluksia siten, että oppilaiden oma aktiivisuus ja vuorovaikutus korostuvat. Opetuksessa pyritään kiireettömyyteen. Keskustelu on tärkeä osa opetusta. Opetuksessa voidaan mahdollisuuksien mukaan hyödyntää vierailuja ja vierailijoita. Opetuksessa voidaan toteuttaa yksilö- tai ryhmäprojekteja myös oppiaineen eri oppimäärien kesken sekä oppiainerajat ylittäen.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki uskonnossa vuosiluokilla 7-9

Oppimäärien toteutuksessa tehdään toimintaan ja opetukseen liittyvät ratkaisut huomioiden oppilaiden erilaiset uskonnolliset ja katsomukselliset taustat sekä kehittyvä kielitaito. Opetuksessa luodaan oppimista ja osallisuutta, sekä vuorovaikutus- ja dialogitaitoja edistäviä yhteisiä tilanteita sekä ohjataan ja vahvistetaan oppilaan opiskelutaitoja ja oma-aloitteisuutta.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi uskonnossa vuosiluokilla 7-9

Uskonnon oppiaineessa arviointi on monipuolista. Arviointia toteutetaan havainnoimalla oppilaan oppimista, osaamista ja työskentelyä sekä tarkastelemalla oppilaiden monimuotoisia tuotoksia. Arviointiin kuuluu sekä oppimisprosessin aikainen formatiivinen arviointi että tietojen ja taitojen summatiivinen arviointi. Formatiivisessa arvioinnissa oppilaat saavat tietoa oppimisen edistymisestä ja suoriutumisesta suhteessa asetettuihin tavoitteisiin. Oppilaille annettava palaute on ohjaavaa ja kannustavaa. Oppilaiden itsearviointia ja vertaispalautetta käytetään osana formatiivista arviointia.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona uskonnon opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päättöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut uskonnon oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt uskonnon tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päättöarvosana on uskonnon tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanan 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan uskonnon oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päättöarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Myös työskentelyn arviointi sisältyy uskonnon päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan.

Alla kuvattuja uskonnon päättöarvioinnin kriteereitä käytetään kaikissa uskonnon oppimäärissä. Kriteerikuvauksissa alempien arvosanojen osaamisen kuvaukset sisältyvät ylemmän arvosanan kuvauksiin.

Päättöarvosanaa annettaessa oppilaan osaamisesta muodostetaan kokonaiskuva, joka pohjautuu kriteereiden arvosanakuvauksiin. Kriteereitä voidaan myös hyödyntää, kun oppilaan osaamisen näyttötilanteita suunnitellaan tai oppilaan näyttöä arvioidaan.

7

Vuosiluokan tavoitteet ja keskeiset sisällöt

T1 ohjata oppilasta havaitsemaan uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutus sekä tunnistamaan uskontoon liittyvä monimuotoisuus

- Oppilas havaitsee Krishna-tietoisuuden ja kulttuurin vuorovaikutuksen sekä tunnistaa uskontoon liittyvän monimuotoisuuden.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa ohjatusti ympäristöstä erilaisia uskontoon liittyviä asioita, kuten rakennuksia ja symboleja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas tunnistaa ympäristöstä erilaisia uskontoon liittyviä asioita. Oppilas osaa yhdistää uskontoon liittyviä käsitteitä ja ilmiöitä toisiinsa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa antaa esimerkkejä opiskeltavaan uskontoon liittyvästä monimuotoisuudesta. Oppilas osoittaa ymmärtävänsä, että uskonto ja kulttuuri ovat vuorovaikutuksessa keskenään. Oppilas tunnistaa uskontoihin liittyviä asioita eri kulttuureissa ja yhteiskunnissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa antaa monipuolisia esimerkkejä opiskeltavan uskonnon sisäisestä monimuotoisuudesta. Oppilas osaa kuvailla uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutusta monipuolisesti. Oppilas tunnistaa ja osaa nimetä uskontoihin liittyviä asioita eri kulttuureissa ja yhteiskunnissa.

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksen sisällöiksi valitaan opiskeltavan uskonnon syntyyn, sen monimuotoisuuteen ja suhteeseen muihin uskontoihin liittyviä teemoja. Tarkastelun kohteena ovat opiskeltavan uskonnon juuret, lähteet, oppi ja opetukset sekä symbolit, levinneisyys ja vaikutus eri puolilla maailmaa ja Suomessa. Keskeisiä sisältöjä ovat opiskeltavan uskonnon kulttuurivaikutuksiin liittyvät aiheet.

Paikallinen tarkennus:

Opetuksessa perehdytään veda-kulttuuriin, vaisnavismiin ja Kansainväliseen Krishna-tietoisuus-yhteisö ISKCONiin ja sen perustajaan Prabhupadaan. Tutkitaan Krishna-tietoisuuden opetuksia olemassaolon kolmesta periaatteesta (vastu-traya) sekä antaumuksellisen palvelemisen menetelmistä. Opetuksessa keskeisiä sisältöjä ovat uskonnon opetukset Jumalan käsittämättömästä luoteesta (acintya-bheda-abheda-tattva), kolmesta luonnonlaadusta sekä vedalaisesta maailmankaikkeudesta ja tiedosta. Tutustutaan joogamenetelmiin sekä pyhään kirjaan Srimad Bhagavatamiin. Tarkastellaan Krishna-tietoisuuden levinneisyyttä, suhdetta muihin uskontoihin sekä suhdetta kulttuuriin ja yhteiskuntaan eri puolilla maailmaa. Jäsennetään omaa suhdetta hindulaisuuteen, Krishna-tietoisuuteen ja suomalaisuuteen.

- Pyhät tekstit – kirjallinen ja suullinen perimätieto
- Bhagavad-gitan syventävä tieto aineellisen luonnon kolmesta köydestä
- Joogan tikapuut
- Srimad Bhagavatamin erityisasema
- Johdatus kosmologiaan
- Antaumuksellisen palvelun harjoittamisen menetelmät
- Sri Caitanya Caritamritan olemassaolon kolme periaatetta
- Samanaikainen käsittämätön ykseys ja erillisyys

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa käsiteltäviä sisältöjä ovat uskonnot ja uskonnottomuus maailmassa ja Suomessa, uskontojen tunteminen osana kulttuurista yleissivistystä sekä uskonnot tieteellisen tarkastelun kohteena. Keskeisinä aiheina ovat uskonnot yksilön ja yhteiskunnan voimavarana sekä uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutus eri puolilla maailmaa, uskontojen vaikutukset yhteiskuntiin ja kulttuuriin, uskontokritiikki sekä uskontojen näkyvyys populaarikulttuurissa. Valittavien sisältöjen tulee auttaa oppilasta ymmärtämään uskontojen käsittelyä mediassa ja sen kriittistä arviointia sekä uskontojen välistä vuorovaikutusta ja dialogia.

Paikallinen tarkennus:

Opetuksessa tarkastellaan suurten maailmanuskontojen levinneisyyttä, perusopetuksia ja vaikutusta kulttuuriin eri puolilla maailmaa. Tutustutaan lisäksi luonnonuskontoihin sekä uskonnottomuuteen ja uskontokritiikkiin ilmiönä. Tarkastellaan uskontojen tuntemista osana kulttuurista yleissivistystä sekä uskonnon ja tieteen välistä suhdetta. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon uskontojen vaikutukset yhteiskuntaan ja kulttuuriin sekä näkyvyys mediassa ja populaarikulttuurissa.

- Vedoihin perustuvien uskontojen vaikutus kulttuuriin eri puolilla maailmaa
- Uskonnon ja kulttuurin välinen keskinäinen vuorovaikutus maailmassa
- Uskonnollinen ja tieteellinen kieli ja argumentointi

T2 ohjata oppilasta syventämään tietojaan opiskeltavasta uskonnosta ja sen vaikutuksista

- Oppilas syventää tietojaan Krishna-tietoisuudesta ja sen vaikutuksista.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa antaa esimerkin opiskeltavan uskonnon opetuksista sekä esimerkin sen tärkeimmistä lähteistä. Oppilas osaa kertoa opiskeltavan uskonnon synnystä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa antaa esimerkkejä opiskeltavan uskonnon opetuksista. Oppilas osaa kertoa opiskeltavan uskonnon synnystä, lähteistä, vaikutuksista ja levinneisyydestä. Oppilas osaa hankkia annettujen ohjeiden mukaan lisätietoa opiskeltavasta uskonnosta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kertoa opiskeltavan uskonnon perusopetuksista ja tärkeimpien lähteiden sisällöstä. Oppilas osaa kuvailla opiskeltavan uskonnon syntyä, levinneisyyttä ja vaikutuksia eri puolilla maailmaa. Oppilas osaa hankkia lisätietoa opiskeltavasta uskonnosta ja kiinnittää huomiota tiedon lähteiden luotettavuuteen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa analysoida opiskeltavan uskonnon perusopetuksia sekä tärkeimpien lähteiden sisältöä ja tulkintoja. Oppilas osaa kuvailla opiskeltavan uskonnon syntyä, kehitystä, levinneisyyttä ja vaikutuksia eri puolilla maailmaa. Oppilas osaa hankkia lisätietoa opiskeltavasta uskonnosta ja arvioida tiedon lähteiden luotettavuutta.

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksen sisällöiksi valitaan opiskeltavan uskonnon syntyyn, sen monimuotoisuuteen ja suhteeseen muihin uskontoihin liittyviä teemoja. Tarkastelun kohteena ovat opiskeltavan uskonnon juuret, lähteet, oppi ja opetukset sekä symbolit, levinneisyys ja vaikutus eri puolilla maailmaa ja Suomessa. Keskeisiä sisältöjä ovat opiskeltavan uskonnon kulttuurivaikutuksiin liittyvät aiheet.

Paikallinen tarkennus:

Opetuksessa perehdytään veda-kulttuuriin, vaisnavismiin ja Kansainväliseen Krishna-tietoisuus-yhteisö ISKCONiin ja sen perustajaan Prabhupadaan. Tutkitaan Krishna-tietoisuuden opetuksia olemassaolon kolmesta periaatteesta (vastu-traya) sekä antaumuksellisen palvelemisen menetelmistä. Opetuksessa keskeisiä sisältöjä ovat uskonnon opetukset Jumalan käsittämättömästä luoteesta (acintya-bheda-abheda-tattva), kolmesta luonnonlaadusta sekä vedalaisesta maailmankaikkeudesta ja tiedosta. Tutustutaan joogamenetelmiin sekä pyhään kirjaan Srimad Bhagavatamiin. Tarkastellaan Krishna-tietoisuuden levinneisyyttä, suhdetta muihin uskontoihin sekä suhdetta kulttuuriin ja yhteiskuntaan eri puolilla maailmaa. Jäsennetään omaa suhdetta hindulaisuuteen, Krishna-tietoisuuteen ja suomalaisuuteen.

- Pyhät tekstit – kirjallinen ja suullinen perimätieto
- Bhagavad-gitan syventävä tieto aineellisen luonnon kolmesta köydestä
- Joogan tikapuut
- Srimad Bhagavatamin erityisasema
- Johdatus kosmologiaan
- Antaumuksellisen palvelun harjoittamisen menetelmät
- Sri Caitanya Caritamritan olemassaolon kolme periaatetta

- Samanaikainen käsittämätön ykseys ja erillisyys

T4 ohjata oppilasta tuntemaan eri uskontojen ja katsomusten tapoja ja symboleita sekä tunnistamaan uskonnollisia aiheita mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa ja

- Oppilas tunnistaa uskonnollisia aiheita mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa annetuista esimerkeistä uskontoon liittyviä tapoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kertoa vähintään kolmen uskonnon keskeisistä tavoista. Oppilas tunnistaa annetusta materiaalista uskonnollisia symboleita ja aiheita mediassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kuvailla ja nimetä eri uskontojen tapoja ja osaa antaa esimerkin uskonnottomasta tapakulttuurista. Oppilas tunnistaa ja osaa antaa esimerkin uskonnollisista symboleista ja aiheista mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa sekä populaarikulttuurissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa analysoida eri uskontojen tapoja ja osaa antaa esimerkkejä uskonnottomasta tapakulttuurista. Oppilas tunnistaa ja osaa antaa esimerkkejä uskonnollisista symboleista ja aiheista mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa sekä populaarikulttuurissa.

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksen sisällöiksi valitaan opiskeltavan uskonnon syntyyn, sen monimuotoisuuteen ja suhteeseen muihin uskontoihin liittyviä teemoja. Tarkastelun kohteena ovat opiskeltavan uskonnon juuret, lähteet, oppi ja opetukset sekä symbolit, levinneisyys ja vaikutus eri puolilla maailmaa ja Suomessa. Keskeisiä sisältöjä ovat opiskeltavan uskonnon kulttuurivaikutuksiin liittyvät aiheet.

Paikallinen tarkennus:

Opetuksessa perehdytään veda-kulttuuriin, vaisnavismiin ja Kansainväliseen Krishna-tietoisuus-yhteisö ISKCONiin ja sen perustajaan Prabhupadaan. Tutkitaan Krishna-tietoisuuden opetuksia olemassaolon kolmesta periaatteesta (vastu-traya) sekä antaumuksellisen palvelemisen menetelmistä. Opetuksessa keskeisiä sisältöjä ovat uskonnon opetukset Jumalan käsittämättömästä luoteesta (acintya-bheda-abheda-tattva), kolmesta luonnonlaadusta sekä vedalaisesta maailmankaikkeudesta ja tiedosta. Tutustutaan joogamenetelmiin sekä pyhään kirjaan Srimad Bhagavatamiin. Tarkastellaan Krishna-tietoisuuden levinneisyyttä, suhdetta muihin uskontoihin sekä suhdetta kulttuuriin ja yhteiskuntaan eri puolilla maailmaa. Jäsennetään omaa suhdetta hindulaisuuteen, Krishna-tietoisuuteen ja suomalaisuuteen.

- Pyhät tekstit – kirjallinen ja suullinen perimätieto
- Bhagavad-gitan syventävä tieto aineellisen luonnon kolmesta köydestä
- Joogan tikapuut

- Srimad Bhagavatamin erityisasema
- Johdatus kosmologiaan
- Antaumuksellisen palvelun harjoittamisen menetelmät
- Sri Caitanya Caritamritan olemassaolon kolme periaatetta
- Samanaikainen käsittämätön ykseys ja erillisyys

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa käsiteltäviä sisältöjä ovat uskonnot ja uskonnottomuus maailmassa ja Suomessa, uskontojen tunteminen osana kulttuurista yleissivistystä sekä uskonnot tieteellisen tarkastelun kohteena. Keskeisinä aiheina ovat uskonnot yksilön ja yhteiskunnan voimavarana sekä uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutus eri puolilla maailmaa, uskontojen vaikutukset yhteiskuntiin ja kulttuuriin, uskontokritiikki sekä uskontojen näkyvyys populaarikulttuurissa. Valittavien sisältöjen tulee auttaa oppilasta ymmärtämään uskontojen käsittelyä mediassa ja sen kriittistä arviointia sekä uskontojen välistä vuorovaikutusta ja dialogia.

Paikallinen tarkennus:

Opetuksessa tarkastellaan suurten maailmanuskontojen levinneisyyttä, perusopetuksia ja vaikutusta kulttuuriin eri puolilla maailmaa. Tutustutaan lisäksi luonnonuskontoihin sekä uskonnottomuuteen ja uskontokritiikkiin ilmiönä. Tarkastellaan uskontojen tuntemista osana kulttuurista yleissivistystä sekä uskonnon ja tieteen välistä suhdetta. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon uskontojen vaikutukset yhteiskuntaan ja kulttuuriin sekä näkyvyys mediassa ja populaarikulttuurissa.

- Vedoihin perustuvien uskontojen vaikutus kulttuuriin eri puolilla maailmaa
- Uskonnon ja kulttuurin välinen keskinäinen vuorovaikutus maailmassa
- Uskonnollinen ja tieteellinen kieli ja argumentointi

S3 Hyvä elämä

Valittavien sisältöjen tulee avata elämänkysymyksiä ja ikäkauteen sekä minäkuvaan liittyviä pohdintoja. Opetuksessa käsitellään ajankohtaisia ja yhteiskunnallisia eettisiä kysymyksiä kuten ekososiaalinen sivistys, osallistuminen ja vaikuttaminen yhteisöissä ja yhteiskunnassa sekä uskonnot rakentamassa yhteiskunta- ja maailmanrauhaa. Sisällöissä tulee korostua opiskeltavan uskonnon etiikka ja muiden uskontojen ja katsomusten etiikka sekä YK:n Ihmisoikeuksien yleismaailmallinen julistus. Tarkastelun kohteena ovat myös ihmisoikeuksien loukkaukset kuten holokausti. Sisältöjen valinnassa huomioidaan uskonnon ja katsomuksellisten kysymysten merkitys ihmisenä kasvamisessa.

Paikallinen tarkennus:

Tutustutaan Krishna-tietoisuuden opetuksiin ikuisesta uskonnosta ja jumalakeskeisestä kulttuurista sekä eri sukupuolten ja muiden ryhmien asemasta yhteiskunnassa. Tutkitaan uskonnon opetuksia olemassaolon neljänlaisista ongelmista (syntymä, kuolema, vanhuus, sairaus) sekä Bhagavad-gitan rauhan kaavasta osana maailmanrauhan saavuttamista. Tarkastellaan Krishna-tietoisuuteen kuuluvaa ajatusta Jumalan laista tieteen perustana. Perehdytään Krishna-tietoisuuden opetukseen elävästä olennosta Jumalan palvelijana ja oppiin lopullisesta hyvästä (ashraya). Opetuksessa käsitellään YK:n Ihmisoikeuksien yleismaailmallista julistusta, ihmisoikeusetiikkaa, eri uskontojen ja katsomusten eettistä opetusta, uskontodialogia sekä uskontojen merkitystä maailmanrauhan rakentamisessa. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon ihmisyyteen kuuluvat elämänkysymykset ja erilaiset ajankohtaiset eettiset kysymykset.

- Sielun luontainen tarve kokea onnellisuutta
- Vedojen näkemys aineellisen ja henkisen onnellisuuden luonteesta
- Eriarvoisuudesta ja olemassaolon ongelmista vapautuminen oppimalla itsen, luonnon ja Jumalan välisestä suhteesta

- Joogan suora ja epäsuora menetelmä elämänlaadun parantamiseksi
- Jumalkeskeisen kulttuurin periaatteet
- Kaikkien elävien olentojen samanaikainen ykseys ja erillisyys
- Bhagavad-gitan rauhan kaava henkilökohtaisen ja yhteisöllisen hyvinvoinnin näkökulmasta

T5 ohjata oppilasta havaitsemaan ja arvioimaan erilaisia argumentaation tapoja sekä uskonnon ja tieteen kielen välisiä eroja

- Oppilas harjoittelee havaitsemaan ja arvioimaan erilaisia argumentaation tapoja sekä uskonnon ja tieteen kielen välisiä eroja.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas erottaa selkeästi uskonnollisen ja selkeästi tieteellisen väitteen toisistaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas tunnistaa tieteelliselle ja uskonnolliselle kielelle ominaisia piirteitä. Oppilas osaa kuunnella toisten näkemyksiä ja esittää omia näkemyksiään.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas tunnistaa erilaisia argumentaation tapoja sekä uskonnon ja tieteen kielen välisiä eroja. Oppilas osaa kuunnella toisten näkemyksiä ja esittää perusteluja omille näkemyksilleen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa analysoida uskonnollisten ja tieteellisten perustelujen sekä uskonnon ja tieteen kielen eroja. Oppilas osaa kuunnella toisten näkemyksiä ja perustella johdonmukaisesti omia näkemyksiään.

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksen sisällöiksi valitaan opiskeltavan uskonnon syntyyn, sen monimuotoisuuteen ja suhteeseen muihin uskontoihin liittyviä teemoja. Tarkastelun kohteena ovat opiskeltavan uskonnon juuret, lähteet, oppi ja opetukset sekä symbolit, levinneisyys ja vaikutus eri puolilla maailmaa ja Suomessa. Keskeisiä sisältöjä ovat opiskeltavan uskonnon kulttuurivaikutuksiin liittyvät aiheet.

Paikallinen tarkennus:

Opetuksessa perehdytään veda-kulttuuriin, vaisnavismiin ja Kansainväliseen Krishna-tietoisuus-yhteisö ISKCONiin ja sen perustajaan Prabhupadaan. Tutkitaan Krishna-tietoisuuden opetuksia olemassaolon kolmesta periaatteesta (vastu-traya) sekä antaumuksellisen palvelemisen menetelmistä. Opetuksessa keskeisiä sisältöjä ovat uskonnon opetukset Jumalan käsittämättömästä luoteesta (acintya-bheda-abheda-tattva), kolmesta luonnonlaadusta sekä vedalaisesta maailmankaikkeudesta ja tiedosta. Tutustutaan joogamenetelmiin sekä pyhään kirjaan Srimad Bhagavatamiin. Tarkastellaan Krishna-tietoisuuden levinneisyyttä, suhdetta muihin uskontoihin sekä suhdetta kulttuuriin ja yhteiskuntaan eri puolilla maailmaa. Jäsennetään omaa suhdetta hindulaisuuteen, Krishna-tietoisuuteen ja suomalaisuuteen.

- Pyhät tekstit – kirjallinen ja suullinen perimätieto
- Bhagavad-gitan syventävä tieto aineellisen luonnon kolmesta köydestä
- Joogan tikapuut
- Srimad Bhagavatamin erityisasema

- Johdatus kosmologiaan
- Antaumuksellisen palvelun harjoittamisen menetelmät
- Sri Caitanya Caritamritan olemassaolon kolme periaatetta
- Samanaikainen käsittämätön ykseys ja erillisyys

S3 Hyvä elämä

Valittavien sisältöjen tulee avata elämänkysymyksiä ja ikäkauteen sekä minäkuvaan liittyviä pohdintoja. Opetuksessa käsitellään ajankohtaisia ja yhteiskunnallisia eettisiä kysymyksiä kuten ekososiaalinen sivistys, osallistuminen ja vaikuttaminen yhteisöissä ja yhteiskunnassa sekä uskonnot rakentamassa yhteiskunta- ja maailmanrauhaa. Sisällöissä tulee korostua opiskeltavan uskonnon etiikka ja muiden uskontojen ja katsomusten etiikka sekä YK:n Ihmisoikeuksien yleismaailmallinen julistus. Tarkastelun kohteena ovat myös ihmisoikeuksien loukkaukset kuten holokausti. Sisältöjen valinnassa huomioidaan uskonnon ja katsomuksellisten kysymysten merkitys ihmisenä kasvamisessa.

Paikallinen tarkennus:

Tutustutaan Krishna-tietoisuuden opetuksiin ikuisesta uskonnosta ja jumalakeskeisestä kulttuurista sekä eri sukupuolten ja muiden ryhmien asemasta yhteiskunnassa. Tutkitaan uskonnon opetuksia olemassaolon neljänlaisista ongelmista (syntymä, kuolema, vanhuus, sairaus) sekä Bhagavad-gitan rauhan kaavasta osana maailmanrauhan saavuttamista. Tarkastellaan Krishna-tietoisuuteen kuuluvaa ajatusta Jumalan laista tieteen perustana. Perehdytään Krishna-tietoisuuden opetukseen elävästä olennosta Jumalan palvelijana ja oppiin lopullisesta hyvästä (ashraya). Opetuksessa käsitellään YK:n Ihmisoikeuksien yleismaailmallista julistusta, ihmisoikeusetiikkaa, eri uskontojen ja katsomusten eettistä opetusta, uskontodialogia sekä uskontojen merkitystä maailmanrauhan rakentamisessa. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon ihmisyyteen kuuluvat elämänkysymykset ja erilaiset ajankohtaiset eettiset kysymykset.

- Sielun luontainen tarve kokea onnellisuutta
- Vedojen näkemys aineellisen ja henkisen onnellisuuden luonteesta
- Eriarvoisuudesta ja olemassaolon ongelmista vapautuminen oppimalla itsen, luonnon ja Jumalan välisestä suhteesta
- Joogan suora ja epäsuora menetelmä elämänlaadun parantamiseksi
- Jumalkeskeisen kulttuurin periaatteet
- Kaikkien elävien olentojen samanaikainen ykseys ja erillisyys
- Bhagavad-gitan rauhan kaava henkilökohtaisen ja yhteisöllisen hyvinvoinnin näkökulmasta

T8 rohkaista oppilasta pohtimaan ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä, ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä ja omien arvojen suhdetta niihin

- Oppilas osaa tunnistaa ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa kuvailla jotakin eettistä kysymystä ja jotakin itselleen tärkeää arvoa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas tunnistaa ja osaa pohtia ohjatusti ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä ja joitakin ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä. Oppilas osaa kuvailla itselleen tärkeitä arvoja ja ottaa niiden pohjalta kantaa eettisiin kysymyksiin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa pohtia itsenäisesti ja muiden kanssa ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä ja joitakin ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä. Oppilas osaa kuvailla itselleen tärkeitä arvoja ja esittää perusteltuja näkemyksiä eettisistä kysymyksistä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa pohtia monipuolisesti ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä ja ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä itsenäisesti ja yhdessä muiden kanssa. Oppilas osaa analysoida omia arvojaan sekä tunnistaa erilaisten eettisten ratkaisujen taustalla vaikuttavia arvoja. Oppilas osaa esittää johdonmukaisia ja perusteltuja näkemyksiä eettisistä kysymyksistä.

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksen sisällöiksi valitaan opiskeltavan uskonnon syntyyn, sen monimuotoisuuteen ja suhteeseen muihin uskontoihin liittyviä teemoja. Tarkastelun kohteena ovat opiskeltavan uskonnon juuret, lähteet, oppi ja opetukset sekä symbolit, levinneisyys ja vaikutus eri puolilla maailmaa ja Suomessa. Keskeisiä sisältöjä ovat opiskeltavan uskonnon kulttuurivaikutuksiin liittyvät aiheet.

Paikallinen tarkennus:

Opetuksessa perehdytään veda-kulttuuriin, vaisnavismiin ja Kansainväliseen Krishna-tietoisuus-yhteisö ISKCONiin ja sen perustajaan Prabhupadaan. Tutkitaan Krishna-tietoisuuden opetuksia olemassaolon kolmesta periaatteesta (vastu-traya) sekä antaumuksellisen palvelemisen menetelmistä. Opetuksessa keskeisiä sisältöjä ovat uskonnon opetukset Jumalan käsittämättömästä luoteesta (acintya-bheda-abheda-tattva), kolmesta luonnonlaadusta sekä vedalaisesta maailmankaikkeudesta ja tiedosta. Tutustutaan joogamenetelmiin sekä pyhään kirjaan Srimad Bhagavatamiin. Tarkastellaan Krishna-tietoisuuden levinneisyyttä, suhdetta muihin uskontoihin sekä suhdetta kulttuuriin ja yhteiskuntaan eri puolilla maailmaa. Jäsennetään omaa suhdetta hindulaisuuteen, Krishna-tietoisuuteen ja suomalaisuuteen.

- Pyhät tekstit – kirjallinen ja suullinen perimätieto
- Bhagavad-gitan syventävä tieto aineellisen luonnon kolmesta köydestä
- Joogan tikapuut
- Srimad Bhagavatamin erityisasema
- Johdatus kosmologiaan
- Antaumuksellisen palvelun harjoittamisen menetelmät
- Sri Caitanya Caritamritan olemassaolon kolme periaatetta
- Samanaikainen käsittämätön ykseys ja erillisyys

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa käsiteltäviä sisältöjä ovat uskonnot ja uskonnottomuus maailmassa ja Suomessa, uskontojen tunteminen osana kulttuurista yleissivistystä sekä uskonnot tieteellisen tarkastelun kohteena. Keskeisinä aiheina ovat uskonnot yksilön ja yhteiskunnan voimavarana sekä uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutus eri puolilla maailmaa, uskontojen vaikutukset yhteiskuntiin ja kulttuuriin, uskontokritiikki sekä uskontojen näkyvyys populaarikulttuurissa. Valittavien sisältöjen tulee auttaa oppilasta ymmärtämään uskontojen käsittelyä mediassa ja sen kriittistä arviointia sekä uskontojen välistä vuorovaikutusta ja dialogia.

Paikallinen tarkennus:

Opetuksessa tarkastellaan suurten maailmanuskontojen levinneisyyttä, perusopetuksia ja vaikutusta kulttuuriin eri puolilla maailmaa. Tutustutaan lisäksi luonnonuskontoihin sekä uskonnottomuuteen ja uskontokritiikkiin ilmiönä. Tarkastellaan uskontojen tuntemista osana kulttuurista yleissivistystä sekä uskonnon ja tieteen välistä suhdetta. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon uskontojen vaikutukset yhteiskuntaan ja kulttuuriin sekä näkyvyys mediassa ja populaarikulttuurissa.

- Vedoihin perustuvien uskontojen vaikutus kulttuuriin eri puolilla maailmaa
- Uskonnon ja kulttuurin välinen keskinäinen vuorovaikutus maailmassa
- Uskonnollinen ja tieteellinen kieli ja argumentointi

S3 Hyvä elämä

Valittavien sisältöjen tulee avata elämänkysymyksiä ja ikäkauteen sekä minäkuvaan liittyviä pohdintoja. Opetuksessa käsitellään ajankohtaisia ja yhteiskunnallisia eettisiä kysymyksiä kuten ekososiaalinen sivistys, osallistuminen ja vaikuttaminen yhteisöissä ja yhteiskunnassa sekä uskonnot rakentamassa yhteiskunta- ja maailmanrauhaa. Sisällöissä tulee korostua opiskeltavan uskonnon etiikka ja muiden uskontojen ja katsomusten etiikka sekä YK:n Ihmisoikeuksien yleismaailmallinen julistus. Tarkastelun kohteena ovat myös ihmisoikeuksien loukkaukset kuten holokausti. Sisältöjen valinnassa huomioidaan uskonnon ja katsomuksellisten kysymysten merkitys ihmisenä kasvamisessa.

Paikallinen tarkennus:

Tutustutaan Krishna-tietoisuuden opetuksiin ikuisesta uskonnosta ja jumalakeskeisestä kulttuurista sekä eri sukupuolten ja muiden ryhmien asemasta yhteiskunnassa. Tutkitaan uskonnon opetuksia olemassaolon neljänlaisista ongelmista (syntymä, kuolema, vanhuus, sairaus) sekä Bhagavad-gitan rauhan kaavasta osana maailmanrauhan saavuttamista. Tarkastellaan Krishna-tietoisuuteen kuuluvaa ajatusta Jumalan laista tieteen perustana. Perehdytään Krishna-tietoisuuden opetukseen elävästä olennosta Jumalan palvelijana ja oppiin lopullisesta hyvästä (ashraya). Opetuksessa käsitellään YK:n Ihmisoikeuksien yleismaailmallista julistusta, ihmisoikeusetiikkaa, eri uskontojen ja katsomusten eettistä opetusta, uskontodialogia sekä uskontojen merkitystä maailmanrauhan rakentamisessa. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon ihmisyyteen kuuluvat elämänkysymykset ja erilaiset ajankohtaiset eettiset kysymykset.

- Sielun luontainen tarve kokea onnellisuutta
- Vedojen näkemys aineellisen ja henkisen onnellisuuden luonteesta
- Eriarvoisuudesta ja olemassaolon ongelmista vapautuminen oppimalla itsen, luonnon ja Jumalan välisestä suhteesta
- Joogan suora ja epäsuora menetelmä elämänlaadun parantamiseksi
- Jumalkeskeisen kulttuurin periaatteet
- Kaikkien elävien olentojen samanaikainen ykseys ja erillisyys
- Bhagavad-gitan rauhan kaava henkilökohtaisen ja yhteisöllisen hyvinvoinnin näkökulmasta

T9 innostaa oppilasta tutkimaan omien valintojensa eettisiä ulottuvuuksia ja niiden vaikutusta hyvinvointiin ja kannustaa kestävään elämäntapaan

- Oppilas innostuu tutkimaan omien valintojensa vaikutusta hyvinvointiin.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa ohjatusti eettisten valintojen ja tekojen seurauksia.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kuvailla eettisten valintojen vaikutusta hyvinvointiin ja kestävään tulevaisuuteen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa analysoida eettisiä valintoja sekä niiden vaikutuksia hyvinvointiin ja kestävään tulevaisuuteen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa arvioida eettisiä valintoja sekä antaa esimerkkejä niiden välittömistä ja välillisistä vaikutuksista hyvinvointiin ja kestävään tulevaisuuteen.

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa käsiteltäviä sisältöjä ovat uskonnot ja uskonnottomuus maailmassa ja Suomessa, uskontojen tunteminen osana kulttuurista yleissivistystä sekä uskonnot tieteellisen tarkastelun kohteena. Keskeisinä aiheina ovat uskonnot yksilön ja yhteiskunnan voimavarana sekä uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutus eri puolilla maailmaa, uskontojen vaikutukset yhteiskuntiin ja kulttuuriin, uskontokritiikki sekä uskontojen näkyvyys populaarikulttuurissa. Valittavien sisältöjen tulee auttaa oppilasta ymmärtämään uskontojen käsittelyä mediassa ja sen kriittistä arviointia sekä uskontojen välistä vuorovaikutusta ja dialogia.

Paikallinen tarkennus:

Opetuksessa tarkastellaan suurten maailmanuskontojen levinneisyyttä, perusopetuksia ja vaikutusta kulttuuriin eri puolilla maailmaa. Tutustutaan lisäksi luonnonuskontoihin sekä uskonnottomuuteen ja uskontokritiikkiin ilmiönä. Tarkastellaan uskontojen tuntemista osana kulttuurista yleissivistystä sekä uskonnon ja tieteen välistä suhdetta. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon uskontojen vaikutukset yhteiskuntaan ja kulttuuriin sekä näkyvyys mediassa ja populaarikulttuurissa.

- Vedoihin perustuvien uskontojen vaikutus kulttuuriin eri puolilla maailmaa
- Uskonnon ja kulttuurin välinen keskinäinen vuorovaikutus maailmassa
- Uskonnollinen ja tieteellinen kieli ja argumentointi

S3 Hyvä elämä

Valittavien sisältöjen tulee avata elämänkysymyksiä ja ikäkauteen sekä minäkuvaan liittyviä pohdintoja. Opetuksessa käsitellään ajankohtaisia ja yhteiskunnallisia eettisiä kysymyksiä kuten ekososiaalinen sivistys, osallistuminen ja vaikuttaminen yhteisöissä ja yhteiskunnassa sekä uskonnot rakentamassa yhteiskunta- ja maailmanrauhaa. Sisällöissä tulee korostua opiskeltavan uskonnon etiikka ja muiden uskontojen ja katsomusten etiikka sekä YK:n Ihmisoikeuksien yleismaailmallinen julistus. Tarkastelun kohteena ovat myös ihmisoikeuksien loukkaukset kuten holokausti. Sisältöjen valinnassa huomioidaan uskonnon ja katsomuksellisten kysymysten merkitys ihmisenä kasvamisessa.

Paikallinen tarkennus:

Tutustutaan Krishna-tietoisuuden opetuksiin ikuisesta uskonnosta ja jumalakeskeisestä kulttuurista sekä eri sukupuolten ja muiden ryhmien asemasta yhteiskunnassa. Tutkitaan uskonnon opetuksia olemassaolon neljänlaisista ongelmista (syntymä, kuolema, vanhuus, sairaus) sekä Bhagavad-gitan rauhan kaavasta osana maailmanrauhan saavuttamista. Tarkastellaan Krishna-tietoisuuteen kuuluvaa ajatusta Jumalan laista tieteen perustana. Perehdytään Krishna-tietoisuuden opetukseen elävästä olennosta Jumalan palvelijana ja oppiin lopullisesta hyvästä (ashraya). Opetuksessa käsitellään YK:n Ihmisoikeuksien yleismaailmallista julistusta, ihmisoikeusetiikkaa, eri uskontojen ja katsomusten eettistä opetusta, uskontodialogia sekä uskontojen merkitystä maailmanrauhan rakentamisessa. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon ihmisyyteen kuuluvat elämänkysymykset ja erilaiset ajankohtaiset eettiset kysymykset.

- Sielun luontainen tarve kokea onnellisuutta
- Vedojen näkemys aineellisen ja henkisen onnellisuuden luonteesta
- Eriarvoisuudesta ja olemassaolon ongelmista vapautuminen oppimalla itsen, luonnon ja Jumalan välisestä suhteesta
- Joogan suora ja epäsuora menetelmä elämänlaadun parantamiseksi
- Jumalkeskeisen kulttuurin periaatteet
- Kaikkien elävien olentojen samanaikainen ykseys ja erillisyys
- Bhagavad-gitan rauhan kaava henkilökohtaisen ja yhteisöllisen hyvinvoinnin näkökulmasta

T10 rohkaista oppilaita kohtaamaan erilaisia ihmisiä nyt ja tulevaisuudessa jatko-opinnoissa, työelämässä ja vapaa-ajalla

- Oppilas rohkaistuu kohtaamaan erilaisia ihmisiä nyt ja tulevaisuudessa jatko-opinnoissa, työelämässä ja vapaa-ajalla.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei vaikuta arvosanan muodostamisessa. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan ja valmiuksiaan osana itsearviointia.

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksen sisällöiksi valitaan opiskeltavan uskonnon syntyyn, sen monimuotoisuuteen ja suhteeseen muihin uskontoihin liittyviä teemoja. Tarkastelun kohteena ovat opiskeltavan uskonnon juuret, lähteet, oppi ja opetukset sekä symbolit, levinneisyys ja vaikutus eri puolilla maailmaa ja Suomessa. Keskeisiä sisältöjä ovat opiskeltavan uskonnon kulttuurivaikutuksiin liittyvät aiheet.

Paikallinen tarkennus:

Opetuksessa perehdytään veda-kulttuuriin, vaisnavismiin ja Kansainväliseen Krishna-tietoisuus-yhteisö ISKCONiin ja sen perustajaan Prabhupadaan. Tutkitaan Krishna-tietoisuuden opetuksia olemassaolon kolmesta periaatteesta (vastu-traya) sekä antaumuksellisen palvelemisen menetelmistä. Opetuksessa keskeisiä sisältöjä ovat uskonnon opetukset Jumalan käsittämättömästä luoteesta (acintya-bheda-abheda-tattva), kolmesta luonnonlaadusta sekä vedalaisesta maailmankaikkeudesta ja tiedosta. Tutustutaan joogamenetelmiin sekä pyhään kirjaan Srimad Bhagavatamiin. Tarkastellaan Krishna-tietoisuuden levinneisyyttä, suhdetta muihin uskontoihin sekä suhdetta kulttuuriin ja yhteiskuntaan eri puolilla maailmaa. Jäsennetään omaa suhdetta hindulaisuuteen, Krishna-tietoisuuteen ja suomalaisuuteen.

- Pyhät tekstit – kirjallinen ja suullinen perimätieto
- Bhagavad-gitan syventävä tieto aineellisen luonnon kolmesta köydestä

- Joogan tikapuut
- Srimad Bhagavatamin erityisasema
- Johdatus kosmologiaan
- Antaumuksellisen palvelun harjoittamisen menetelmät
- Sri Caitanya Caritamritan olemassaolon kolme periaatetta
- Samanaikainen käsittämätön ykseys ja erillisyys

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa käsiteltäviä sisältöjä ovat uskonnot ja uskonnottomuus maailmassa ja Suomessa, uskontojen tunteminen osana kulttuurista yleissivistystä sekä uskonnot tieteellisen tarkastelun kohteena. Keskeisinä aiheina ovat uskonnot yksilön ja yhteiskunnan voimavarana sekä uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutus eri puolilla maailmaa, uskontojen vaikutukset yhteiskuntiin ja kulttuuriin, uskontokritiikki sekä uskontojen näkyvyys populaarikulttuurissa. Valittavien sisältöjen tulee auttaa oppilasta ymmärtämään uskontojen käsittelyä mediassa ja sen kriittistä arviointia sekä uskontojen välistä vuorovaikutusta ja dialogia.

Paikallinen tarkennus:

Opetuksessa tarkastellaan suurten maailmanuskontojen levinneisyyttä, perusopetuksia ja vaikutusta kulttuuriin eri puolilla maailmaa. Tutustutaan lisäksi luonnonuskontoihin sekä uskonnottomuuteen ja uskontokritiikkiin ilmiönä. Tarkastellaan uskontojen tuntemista osana kulttuurista yleissivistystä sekä uskonnon ja tieteen välistä suhdetta. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon uskontojen vaikutukset yhteiskuntaan ja kulttuuriin sekä näkyvyys mediassa ja populaarikulttuurissa.

- Vedoihin perustuvien uskontojen vaikutus kulttuuriin eri puolilla maailmaa
- Uskonnon ja kulttuurin välinen keskinäinen vuorovaikutus maailmassa
- Uskonnollinen ja tieteellinen kieli ja argumentointi

S3 Hyvä elämä

Valittavien sisältöjen tulee avata elämänkysymyksiä ja ikäkauteen sekä minäkuvaan liittyviä pohdintoja. Opetuksessa käsitellään ajankohtaisia ja yhteiskunnallisia eettisiä kysymyksiä kuten ekososiaalinen sivistys, osallistuminen ja vaikuttaminen yhteisöissä ja yhteiskunnassa sekä uskonnot rakentamassa yhteiskunta- ja maailmanrauhaa. Sisällöissä tulee korostua opiskeltavan uskonnon etiikka ja muiden uskontojen ja katsomusten etiikka sekä YK:n Ihmisoikeuksien yleismaailmallinen julistus. Tarkastelun kohteena ovat myös ihmisoikeuksien loukkaukset kuten holokausti. Sisältöjen valinnassa huomioidaan uskonnon ja katsomuksellisten kysymysten merkitys ihmisenä kasvamisessa.

Paikallinen tarkennus:

Tutustutaan Krishna-tietoisuuden opetuksiin ikuisesta uskonnosta ja jumalakeskeisestä kulttuurista sekä eri sukupuolten ja muiden ryhmien asemasta yhteiskunnassa. Tutkitaan uskonnon opetuksia olemassaolon neljänlaisista ongelmista (syntymä, kuolema, vanhuus, sairaus) sekä Bhagavad-gitan rauhan kaavasta osana maailmanrauhan saavuttamista. Tarkastellaan Krishna-tietoisuuteen kuuluvaa ajatusta Jumalan laista tieteen perustana. Perehdytään Krishna-tietoisuuden opetukseen elävästä olennosta Jumalan palvelijana ja oppiin lopullisesta hyvästä (ashraya). Opetuksessa käsitellään YK:n Ihmisoikeuksien yleismaailmallista julistusta, ihmisoikeusetiikkaa, eri uskontojen ja katsomusten eettistä opetusta, uskontodialogia sekä uskontojen merkitystä maailmanrauhan rakentamisessa. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon ihmisyyteen kuuluvat elämänkysymykset ja erilaiset ajankohtaiset eettiset kysymykset.

- Sielun luontainen tarve kokea onnellisuutta
- Vedojen näkemys aineellisen ja henkisen onnellisuuden luonteesta

- Eriarvoisuudesta ja olemassaolon ongelmista vapautuminen oppimalla itsen, luonnon ja Jumalan välisestä suhteesta
- Joogan suora ja epäsuora menetelmä elämänlaadun parantamiseksi
- Jumalkeskeisen kulttuurin periaatteet
- Kaikkien elävien olentojen samanaikainen ykseys ja erillisyys
- Bhagavad-gitan rauhan kaava henkilökohtaisen ja yhteisöllisen hyvinvoinnin näkökulmasta

8

Vuosiluokan tavoitteet ja keskeiset sisällöt

T1 ohjata oppilasta havaitsemaan uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutus sekä tunnistamaan uskontoon liittyvä monimuotoisuus

- Oppilas havaitsee uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutuksen sekä tunnistaa uskontoihin liittyvän monimuotoisuuden.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa ohjatusti ympäristöstä erilaisia uskontoon liittyviä asioita, kuten rakennuksia ja symboleja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas tunnistaa ympäristöstä erilaisia uskontoon liittyviä asioita. Oppilas osaa yhdistää uskontoon liittyviä käsitteitä ja ilmiöitä toisiinsa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa antaa esimerkkejä opiskeltavaan uskontoon liittyvästä monimuotoisuudesta. Oppilas osoittaa ymmärtävänsä, että uskonto ja kulttuuri ovat vuorovaikutuksessa keskenään. Oppilas tunnistaa uskontoihin liittyviä asioita eri kulttuureissa ja yhteiskunnissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa antaa monipuolisia esimerkkejä opiskeltavan uskonnon sisäisestä monimuotoisuudesta. Oppilas osaa kuvailla uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutusta monipuolisesti. Oppilas tunnistaa ja osaa nimetä uskontoihin liittyviä asioita eri kulttuureissa ja yhteiskunnissa.

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksen sisällöiksi valitaan opiskeltavan uskonnon syntyyn, sen monimuotoisuuteen ja suhteeseen muihin uskontoihin liittyviä teemoja. Tarkastelun kohteena ovat opiskeltavan uskonnon juuret, lähteet, oppi ja opetukset sekä symbolit, levinneisyys ja vaikutus eri puolilla maailmaa ja Suomessa. Keskeisiä sisältöjä ovat opiskeltavan uskonnon kulttuurivaikutuksiin liittyvät aiheet.

Paikallinen tarkennus:

Opetuksessa perehdytään veda-kulttuuriin, vaisnavismiin ja Kansainväliseen Krishna-tietoisuus-yhteisö ISKCONiin ja sen perustajaan Prabhupadaan. Tutkitaan Krishna-tietoisuuden

opetuksia olemassaolon kolmesta periaatteesta (vastu-traya) sekä antaumuksellisen palvelemisen menetelmistä. Opetuksessa keskeisiä sisältöjä ovat uskonnon opetukset Jumalan käsittämättömästä luoteesta (acintya-bheda-abheda-tattva), kolmesta luonnonlaadusta sekä vedalaisesta maailmankaikkeudesta ja tiedosta. Tutustutaan joogamenetelmiin sekä pyhään kirjaan Srimad Bhagavatamiin. Tarkastellaan Krishna-tietoisuuden levinneisyyttä, suhdetta muihin uskontoihin sekä suhdetta kulttuuriin ja yhteiskuntaan eri puolilla maailmaa. Jäsennetään omaa suhdetta hindulaisuuteen, Krishna-tietoisuuteen ja suomalaisuuteen.

- Veda-perinteen monimuotoisuus ja historia
- Vaisnavismin alkuperä, leviäminen ja suuntaukset
- Srila Prabhupadan ja ISKCONin vaikutus maailmanlaajuisesti
- Suhde muihin uskontoihin ja katsomuksiin, kulttuureihin ja uskonnottomuuteen
- Hare Krishna populaarikulttuurissa ja mediassa

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa käsiteltäviä sisältöjä ovat uskonnot ja uskonnottomuus maailmassa ja Suomessa, uskontojen tunteminen osana kulttuurista yleissivistystä sekä uskonnot tieteellisen tarkastelun kohteena. Keskeisinä aiheina ovat uskonnot yksilön ja yhteiskunnan voimavarana sekä uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutus eri puolilla maailmaa, uskontojen vaikutukset yhteiskuntiin ja kulttuuriin, uskontokritiikki sekä uskontojen näkyvyys populaarikulttuurissa. Valittavien sisältöjen tulee auttaa oppilasta ymmärtämään uskontojen käsittelyä mediassa ja sen kriittistä arviointia sekä uskontojen välistä vuorovaikutusta ja dialogia.

Paikallinen tarkennus:

Opetuksessa tarkastellaan suurten maailmanuskontojen levinneisyyttä, perusopetuksia ja vaikutusta kulttuuriin eri puolilla maailmaa. Tutustutaan lisäksi luonnonuskontoihin sekä uskonnottomuuteen ja uskontokritiikkiin ilmiönä. Tarkastellaan uskontojen tuntemista osana kulttuurista yleissivistystä sekä uskonnon ja tieteen välistä suhdetta. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon uskontojen vaikutukset yhteiskuntaan ja kulttuuriin sekä näkyvyys mediassa ja populaarikulttuurissa.

- Maailmanuskonnot, luonnonuskontoja, uusia uskonnollisia liikkeitä
- Uskontojen levinneisyys nykypäivänä
- Uskonnottomuus ja uskontokriittisyys
- Uskontojen välinen vuoropuhelu
- Uskontojen näkyminen populaarikulttuurissa, mediassa ja taiteessa

T3 ohjata oppilasta perehtymään uskontoihin ja katsomuksiin eri puolilla maailmaa sekä uskonnottomuuteen

- Oppilas perehtyy uskontoihin ja katsomuksiin eri puolilla maailmaa sekä uskonnottomuuteen.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa nimetä kaksi uskontoa ja tunnistaa ohjatusti niiden keskeisiä piirteitä. Oppilas tunnistaa ohjatusti uskonnon ja uskonnottomuuden eroja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa nimetä maailmanuskontoja ja kertoa niiden keskeisistä piirteistä. Oppilas osaa kuvailla uskonnon ja uskonnottomuuden eroja. Oppilas osaa hankkia annettujen ohjeiden mukaan lisätietoa uskonnoista ja katsomuksista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kuvailla eri maailmanuskontojen pääpiirteitä ja vertailla niitä. Oppilas osaa käyttää käsitteitä uskonto, uskonnottomuus ja katsomus mielekkäissä yhteyksissä. Oppilas osaa hankkia lisätietoa uskonnoista ja katsomuksista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa analysoida eri maailmanuskontojen pääpiirteitä. Oppilas osaa kuvailla uskonnoissa ja uskonnottomuudessa vallitsevaa moninaisuutta. Oppilas osaa hankkia lisätietoa uskonnoista ja katsomuksista ja kiinnittää huomiota tiedon lähteiden luotettavuuteen.

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa käsiteltäviä sisältöjä ovat uskonnot ja uskonnottomuus maailmassa ja Suomessa, uskontojen tunteminen osana kulttuurista yleissivistystä sekä uskonnot tieteellisen tarkastelun kohteena. Keskeisinä aiheina ovat uskonnot yksilön ja yhteiskunnan voimavarana sekä uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutus eri puolilla maailmaa, uskontojen vaikutukset yhteiskuntiin ja kulttuuriin, uskontokritiikki sekä uskontojen näkyvyys populaarikulttuurissa. Valittavien sisältöjen tulee auttaa oppilasta ymmärtämään uskontojen käsittelyä mediassa ja sen kriittistä arviointia sekä uskontojen välistä vuorovaikutusta ja dialogia.

Paikallinen tarkennus:

Opetuksessa tarkastellaan suurten maailmanuskontojen levinneisyyttä, perusopetuksia ja vaikutusta kulttuuriin eri puolilla maailmaa. Tutustutaan lisäksi luonnonuskontoihin sekä uskonnottomuuteen ja uskontokritiikkiin ilmiönä. Tarkastellaan uskontojen tuntemista osana kulttuurista yleissivistystä sekä uskonnon ja tieteen välistä suhdetta. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon uskontojen vaikutukset yhteiskuntaan ja kulttuuriin sekä näkyvyys mediassa ja populaarikulttuurissa.

- Maailmanuskonnot, luonnonuskontoja, uusia uskonnollisia liikkeitä
- Uskontojen levinneisyys nykypäivänä
- Uskonnottomuus ja uskontokriittisyys
- Uskontojen välinen vuoropuhelu
- Uskontojen näkyminen populaarikulttuurissa, mediassa ja taiteessa

T4 ohjata oppilasta tuntemaan eri uskontojen ja katsomusten tapoja ja symboleita sekä tunnistamaan uskonnollisia aiheita mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa ja

- Oppilas tunnistaa eri uskontojen ja katsomusten tapoja ja symboleita sekä tunnistaa uskonnollisia aiheita mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa annetuista esimerkeistä uskontoon liittyviä tapoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kertoa vähintään kolmen uskonnon keskeisistä tavoista. Oppilas tunnistaa annetusta materiaalista uskonnollisia symboleita ja aiheita mediassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kuvailla ja nimetä eri uskontojen tapoja ja osaa antaa esimerkin uskonnottomasta tapakulttuurista. Oppilas tunnistaa ja osaa antaa esimerkin uskonnollisista symboleista ja aiheista mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa sekä populaarikulttuurissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa analysoida eri uskontojen tapoja ja osaa antaa esimerkkejä uskonnottomasta tapakulttuurista. Oppilas tunnistaa ja osaa antaa esimerkkejä uskonnollisista symboleista ja aiheista mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa sekä populaarikulttuurissa.

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksen sisällöiksi valitaan opiskeltavan uskonnon syntyyn, sen monimuotoisuuteen ja suhteeseen muihin uskontoihin liittyviä teemoja. Tarkastelun kohteena ovat opiskeltavan uskonnon juuret, lähteet, oppi ja opetukset sekä symbolit, levinneisyys ja vaikutus eri puolilla maailmaa ja Suomessa. Keskeisiä sisältöjä ovat opiskeltavan uskonnon kulttuurivaikutuksiin liittyvät aiheet.

Paikallinen tarkennus:

Opetuksessa perehdytään veda-kulttuuriin, vaisnavismiin ja Kansainväliseen Krishna-tietoisuus-yhteisö ISKCONiin ja sen perustajaan Prabhupadaan. Tutkitaan Krishna-tietoisuuden opetuksia olemassaolon kolmesta periaatteesta (vastu-traya) sekä antaumuksellisen palvelemisen menetelmistä. Opetuksessa keskeisiä sisältöjä ovat uskonnon opetukset Jumalan käsittämättömästä luoteesta (acintya-bheda-abheda-tattva), kolmesta luonnonlaadusta sekä vedalaisesta maailmankaikkeudesta ja tiedosta. Tutustutaan joogamenetelmiin sekä pyhään kirjaan Srimad Bhagavatamiin. Tarkastellaan Krishna-tietoisuuden levinneisyyttä, suhdetta muihin uskontoihin sekä suhdetta kulttuuriin ja yhteiskuntaan eri puolilla maailmaa. Jäsennetään omaa suhdetta hindulaisuuteen, Krishna-tietoisuuteen ja suomalaisuuteen.

- Veda-perinteen monimuotoisuus ja historia
- Vaisnavismin alkuperä, leviäminen ja suuntaukset
- Srila Prabhupadan ja ISKCONin vaikutus maailmanlaajuisesti
- Suhde muihin uskontoihin ja katsomuksiin, kulttuureihin ja uskonnottomuuteen
- Hare Krishna populaarikulttuurissa ja mediassa

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa käsiteltäviä sisältöjä ovat uskonnot ja uskonnottomuus maailmassa ja Suomessa, uskontojen tunteminen osana kulttuurista yleissivistystä sekä uskonnot tieteellisen tarkastelun kohteena. Keskeisinä aiheina ovat uskonnot yksilön ja yhteiskunnan voimavarana sekä uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutus eri puolilla maailmaa, uskontojen vaikutukset yhteiskuntiin ja kulttuuriin, uskontokritiikki sekä uskontojen näkyvyys populaarikulttuurissa. Valittavien sisältöjen tulee auttaa oppilasta ymmärtämään uskontojen käsittelyä mediassa ja sen kriittistä arviointia sekä uskontojen välistä vuorovaikutusta ja dialogia.

Paikallinen tarkennus:

Opetuksessa tarkastellaan suurten maailmanuskontojen levinneisyyttä, perusopetuksia ja vaikutusta kulttuuriin eri puolilla maailmaa. Tutustutaan lisäksi luonnonuskontoihin sekä uskonnottomuuteen ja uskontokritiikkiin ilmiönä. Tarkastellaan uskontojen tuntemista osana kulttuurista yleissivistystä sekä uskonnon ja tieteen välistä suhdetta. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon uskontojen vaikutukset yhteiskuntaan ja kulttuuriin sekä näkyvyys mediassa ja populaarikulttuurissa.

- Maailmanuskonnot, luonnonuskontoja, uusia uskonnollisia liikkeitä
- Uskontojen levinneisyys nykypäivänä
- Uskonnottomuus ja uskontokriittisyys
- Uskontojen välinen vuoropuhelu
- Uskontojen näkyminen populaarikulttuurissa, mediassa ja taiteessa

S3 Hyvä elämä

Valittavien sisältöjen tulee avata elämänkysymyksiä ja ikäkauteen sekä minäkuvaan liittyviä pohdintoja. Opetuksessa käsitellään ajankohtaisia ja yhteiskunnallisia eettisiä kysymyksiä kuten ekososiaalinen sivistys, osallistuminen ja vaikuttaminen yhteisöissä ja yhteiskunnassa sekä uskonnot rakentamassa yhteiskunta- ja maailmanrauhaa. Sisällöissä tulee korostua opiskeltavan uskonnon etiikka ja muiden uskontojen ja katsomusten etiikka sekä YK:n Ihmisoikeuksien yleismaailmallinen julistus. Tarkastelun kohteena ovat myös ihmisoikeuksien loukkaukset kuten holokausti. Sisältöjen valinnassa huomioidaan uskonnon ja katsomuksellisten kysymysten merkitys ihmisenä kasvamisessa.

Paikallinen tarkennus:

Tutustutaan Krishna-tietoisuuden opetuksiin ikuisesta uskonnosta ja jumalakeskeisestä kulttuurista sekä eri sukupuolten ja muiden ryhmien asemasta yhteiskunnassa. Tutkitaan uskonnon opetuksia olemassaolon neljänlaisista ongelmista (syntymä, kuolema, vanhuus, sairaus) sekä Bhagavad-gitan rauhan kaavasta osana maailmanrauhan saavuttamista. Tarkastellaan Krishna-tietoisuuteen kuuluvaa ajatusta Jumalan laista tieteen perustana. Perehdytään Krishna-tietoisuuden opetukseen elävästä olennosta Jumalan palvelijana ja oppiin lopullisesta hyvästä (ashraya). Opetuksessa käsitellään YK:n Ihmisoikeuksien yleismaailmallista julistusta, ihmisoikeusetiikkaa, eri uskontojen ja katsomusten eettistä opetusta, uskontodialogia sekä uskontojen merkitystä maailmanrauhan rakentamisessa. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon ihmisyyteen kuuluvat elämänkysymykset ja erilaiset ajankohtaiset eettiset kysymykset.

- Eettisiä periaatteita ja hyvän elämän ohjeita eri uskonnoissa ja katsomuksissa
- Uskontojen vuorovaikutus
- Uskontojen merkitys maailmanrauhan ja yhteiskunnallisen hyvinvoinnin rakentamisessa

T5 ohjata oppilasta havaitsemaan ja arvioimaan erilaisia argumentaation tapoja sekä uskonnon ja tieteen kielen välisiä eroja

- Oppilas pystyy havaitsemaan ja arvioimaan erilaisia argumentaation tapoja sekä uskonnon ja tieteen kielen välisiä eroja.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas erottaa selkeästi uskonnollisen ja selkeästi tieteellisen väitteen toisistaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas tunnistaa tieteelliselle ja uskonnolliselle kielelle ominaisia piirteitä. Oppilas osaa kuunnella toisten näkemyksiä ja esittää omia näkemyksiään.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas tunnistaa erilaisia argumentaation tapoja sekä uskonnon ja tieteen kielen välisiä eroja. Oppilas osaa kuunnella toisten näkemyksiä ja esittää perusteluja omille näkemyksilleen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa analysoida uskonnollisten ja tieteellisten perustelujen sekä uskonnon ja tieteen kielen eroja. Oppilas osaa kuunnella toisten näkemyksiä ja perustella johdonmukaisesti omia näkemyksiään.

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksen sisällöiksi valitaan opiskeltavan uskonnon syntyyn, sen monimuotoisuuteen ja suhteeseen muihin uskontoihin liittyviä teemoja. Tarkastelun kohteena ovat opiskeltavan uskonnon juuret, lähteet, oppi ja opetukset sekä symbolit, levinneisyys ja vaikutus eri puolilla maailmaa ja Suomessa. Keskeisiä sisältöjä ovat opiskeltavan uskonnon kulttuurivaikutuksiin liittyvät aiheet.

Paikallinen tarkennus:

Opetuksessa perehdytään veda-kulttuuriin, vaisnavismiin ja Kansainväliseen Krishna-tietoisuus-yhteisö ISKCONiin ja sen perustajaan Prabhupadaan. Tutkitaan Krishna-tietoisuuden opetuksia olemassaolon kolmesta periaatteesta (vastu-traya) sekä antaumuksellisen palvelemisen menetelmistä. Opetuksessa keskeisiä sisältöjä ovat uskonnon opetukset Jumalan käsittämättömästä luoteesta (acintya-bheda-abheda-tattva), kolmesta luonnonlaadusta sekä vedalaisesta maailmankaikkeudesta ja tiedosta. Tutustutaan joogamenetelmiin sekä pyhään kirjaan Srimad Bhagavatamiin. Tarkastellaan Krishna-tietoisuuden levinneisyyttä, suhdetta muihin uskontoihin sekä suhdetta kulttuuriin ja yhteiskuntaan eri puolilla maailmaa. Jäsennetään omaa suhdetta hindulaisuuteen, Krishna-tietoisuuteen ja suomalaisuuteen.

- Veda-perinteen monimuotoisuus ja historia
- Vaisnavismin alkuperä, leviäminen ja suuntaukset
- Srila Prabhupadan ja ISKCONin vaikutus maailmanlaajuisesti
- Suhde muihin uskontoihin ja katsomuksiin, kulttuureihin ja uskonnottomuuteen
- Hare Krishna populaarikulttuurissa ja mediassa

S3 Hyvä elämä

Valittavien sisältöjen tulee avata elämänkysymyksiä ja ikäkauteen sekä minäkuvaan liittyviä pohdintoja. Opetuksessa käsitellään ajankohtaisia ja yhteiskunnallisia eettisiä kysymyksiä kuten ekososiaalinen sivistys, osallistuminen ja vaikuttaminen yhteisöissä ja yhteiskunnassa sekä uskonnot rakentamassa yhteiskunta- ja maailmanrauhaa. Sisällöissä tulee korostua opiskeltavan uskonnon etiikka ja muiden uskontojen ja katsomusten etiikka sekä YK:n Ihmisoikeuksien yleismaailmallinen julistus. Tarkastelun kohteena ovat myös ihmisoikeuksien loukkaukset kuten holokausti. Sisältöjen valinnassa huomioidaan uskonnon ja katsomuksellisten kysymysten merkitys ihmisenä kasvamisessa.

Paikallinen tarkennus:

Tutustutaan Krishna-tietoisuuden opetuksiin ikuisesta uskonnosta ja jumalakeskeisestä kulttuurista sekä eri sukupuolten ja muiden ryhmien asemasta yhteiskunnassa. Tutkitaan uskonnon opetuksia olemassaolon neljänlaisista ongelmista (syntymä, kuolema, vanhuus, sairaus) sekä Bhagavad-gitan rauhan kaavasta osana maailmanrauhan saavuttamista. Tarkastellaan Krishna-tietoisuuteen kuuluvaa ajatusta Jumalan laista tieteen perustana. Perehdytään Krishna-tietoisuuden opetukseen elävästä olennosta Jumalan palvelijana ja oppiin lopullisesta hyvästä (ashraya). Opetuksessa käsitellään YK:n Ihmisoikeuksien yleismaailmallista julistusta, ihmisoikeusetiikkaa, eri uskontojen ja katsomusten eettistä opetusta, uskontodialogia sekä uskontojen merkitystä maailmanrauhan rakentamisessa. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon ihmisyyteen kuuluvat elämänkysymykset ja erilaiset ajankohtaiset eettiset kysymykset.

- Eettisiä periaatteita ja hyvän elämän ohjeita eri uskonnoissa ja katsomuksissa
- Uskontojen vuorovaikutus
- Uskontojen merkitys maailmanrauhan ja yhteiskunnallisen hyvinvoinnin rakentamisessa

T7 auttaa oppilasta pohtimaan uskontojen ja katsomusten maailmanlaajuista merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina

- Oppilas osaa tunnistaa uskontojen ja katsomusten maailmanlaajuisen merkityksen ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa annetuista esimerkeistä uskonnollisia ja katsomuksellisia näkökohtia, jotka vaikuttavat ihmisten valintoihin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa antaa esimerkkejä uskontojen ja katsomusten vaikutuksesta ihmisten valintoihin ja toimintaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kuvailla uskontojen ja katsomusten merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa pohtia uskontojen ja katsomusten merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina sekä antaa tästä esimerkkejä eri puolilta maailmaa.

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksen sisällöiksi valitaan opiskeltavan uskonnon syntyyn, sen monimuotoisuuteen ja suhteeseen muihin uskontoihin liittyviä teemoja. Tarkastelun kohteena ovat opiskeltavan

uskonnon juuret, lähteet, oppi ja opetukset sekä symbolit, levinneisyys ja vaikutus eri puolilla maailmaa ja Suomessa. Keskeisiä sisältöjä ovat opiskeltavan uskonnon kulttuurivaikutuksiin liittyvät aiheet.

Paikallinen tarkennus:

Opetuksessa perehdytään veda-kulttuuriin, vaisnavismiin ja Kansainväliseen Krishna-tietoisuus-yhteisö ISKCONiin ja sen perustajaan Prabhupadaan. Tutkitaan Krishna-tietoisuuden opetuksia olemassaolon kolmesta periaatteesta (vastu-traya) sekä antaumuksellisen palvelemisen menetelmistä. Opetuksessa keskeisiä sisältöjä ovat uskonnon opetukset Jumalan käsittämättömästä luoteesta (acintya-bheda-abheda-tattva), kolmesta luonnonlaadusta sekä vedalaisesta maailmankaikkeudesta ja tiedosta. Tutustutaan joogamenetelmiin sekä pyhään kirjaan Srimad Bhagavatamiin. Tarkastellaan Krishna-tietoisuuden levinneisyyttä, suhdetta muihin uskontoihin sekä suhdetta kulttuuriin ja yhteiskuntaan eri puolilla maailmaa. Jäsennetään omaa suhdetta hindulaisuuteen, Krishna-tietoisuuteen ja suomalaisuuteen.

- Veda-perinteen monimuotoisuus ja historia
- Vaisnavismin alkuperä, leviäminen ja suuntaukset
- Srila Prabhupadan ja ISKCONin vaikutus maailmanlaajuisesti
- Suhde muihin uskontoihin ja katsomuksiin, kulttuureihin ja uskonnottomuuteen
- Hare Krishna populaarikulttuurissa ja mediassa

S3 Hyvä elämä

Valittavien sisältöjen tulee avata elämänkysymyksiä ja ikäkauteen sekä minäkuvaan liittyviä pohdintoja. Opetuksessa käsitellään ajankohtaisia ja yhteiskunnallisia eettisiä kysymyksiä kuten ekososiaalinen sivistys, osallistuminen ja vaikuttaminen yhteisöissä ja yhteiskunnassa sekä uskonnot rakentamassa yhteiskunta- ja maailmanrauhaa. Sisällöissä tulee korostua opiskeltavan uskonnon etiikka ja muiden uskontojen ja katsomusten etiikka sekä YK:n Ihmisoikeuksien yleismaailmallinen julistus. Tarkastelun kohteena ovat myös ihmisoikeuksien loukkaukset kuten holokausti. Sisältöjen valinnassa huomioidaan uskonnon ja katsomuksellisten kysymysten merkitys ihmisenä kasvamisessa.

Paikallinen tarkennus:

Tutustutaan Krishna-tietoisuuden opetuksiin ikuisesta uskonnosta ja jumalakeskeisestä kulttuurista sekä eri sukupuolten ja muiden ryhmien asemasta yhteiskunnassa. Tutkitaan uskonnon opetuksia olemassaolon neljänlaisista ongelmista (syntymä, kuolema, vanhuus, sairaus) sekä Bhagavad-gitan rauhan kaavasta osana maailmanrauhan saavuttamista. Tarkastellaan Krishna-tietoisuuteen kuuluvaa ajatusta Jumalan laista tieteen perustana. Perehdytään Krishna-tietoisuuden opetukseen elävästä olennosta Jumalan palvelijana ja oppiin lopullisesta hyvästä (ashraya). Opetuksessa käsitellään YK:n Ihmisoikeuksien yleismaailmallista julistusta, ihmisoikeusetiikkaa, eri uskontojen ja katsomusten eettistä opetusta, uskontodialogia sekä uskontojen merkitystä maailmanrauhan rakentamisessa. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon ihmisyyteen kuuluvat elämänkysymykset ja erilaiset ajankohtaiset eettiset kysymykset.

- Eettisiä periaatteita ja hyvän elämän ohjeita eri uskonnoissa ja katsomuksissa
- Uskontojen vuorovaikutus
- Uskontojen merkitys maailmanrauhan ja yhteiskunnallisen hyvinvoinnin rakentamisessa

T10 rohkaista oppilaita kohtaamaan erilaisia ihmisiä nyt ja tulevaisuudessa jatko-opinnoissa, työelämässä ja vapaa-ajalla

- Oppilas rohkaistuu kohtaamaan erilaisia ihmisiä nyt ja tulevaisuudessa jatko-opinnoissa, työelämässä ja vapaa-ajalla.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei vaikuta arvosanan muodostamisessa. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan ja valmiuksiaan osana itsearviointia.

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksen sisällöiksi valitaan opiskeltavan uskonnon syntyyn, sen monimuotoisuuteen ja suhteeseen muihin uskontoihin liittyviä teemoja. Tarkastelun kohteena ovat opiskeltavan uskonnon juuret, lähteet, oppi ja opetukset sekä symbolit, levinneisyys ja vaikutus eri puolilla maailmaa ja Suomessa. Keskeisiä sisältöjä ovat opiskeltavan uskonnon kulttuurivaikutuksiin liittyvät aiheet.

Paikallinen tarkennus:

Opetuksessa perehdytään veda-kulttuuriin, vaisnavismiin ja Kansainväliseen Krishna-tietoisuus-yhteisö ISKCONiin ja sen perustajaan Prabhupadaan. Tutkitaan Krishna-tietoisuuden opetuksia olemassaolon kolmesta periaatteesta (vastu-traya) sekä antaumuksellisen palvelemisen menetelmistä. Opetuksessa keskeisiä sisältöjä ovat uskonnon opetukset Jumalan käsittämättömästä luoteesta (acintya-bheda-abheda-tattva), kolmesta luonnonlaadusta sekä vedalaisesta maailmankaikkeudesta ja tiedosta. Tutustutaan joogamenetelmiin sekä pyhään kirjaan Srimad Bhagavatamiin. Tarkastellaan Krishna-tietoisuuden levinneisyyttä, suhdetta muihin uskontoihin sekä suhdetta kulttuuriin ja yhteiskuntaan eri puolilla maailmaa. Jäsennetään omaa suhdetta hindulaisuuteen, Krishna-tietoisuuteen ja suomalaisuuteen.

- Veda-perinteen monimuotoisuus ja historia
- Vaisnavismin alkuperä, leviäminen ja suuntaukset
- Srila Prabhupadan ja ISKCONin vaikutus maailmanlaajuisesti
- Suhde muihin uskontoihin ja katsomuksiin, kulttuureihin ja uskonnottomuuteen
- Hare Krishna populaarikulttuurissa ja mediassa

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa käsiteltäviä sisältöjä ovat uskonnot ja uskonnottomuus maailmassa ja Suomessa, uskontojen tunteminen osana kulttuurista yleissivistystä sekä uskonnot tieteellisen tarkastelun kohteena. Keskeisinä aiheina ovat uskonnot yksilön ja yhteiskunnan voimavarana sekä uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutus eri puolilla maailmaa, uskontojen vaikutukset yhteiskuntiin ja kulttuuriin, uskontokritiikki sekä uskontojen näkyvyys populaarikulttuurissa. Valittavien sisältöjen tulee auttaa oppilasta ymmärtämään uskontojen käsittelyä mediassa ja sen kriittistä arviointia sekä uskontojen välistä vuorovaikutusta ja dialogia.

Paikallinen tarkennus:

Opetuksessa tarkastellaan suurten maailmanuskontojen levinneisyyttä, perusopetuksia ja vaikutusta kulttuuriin eri puolilla maailmaa. Tutustutaan lisäksi luonnonuskontoihin sekä uskonnottomuuteen ja uskontokritiikkiin ilmiönä. Tarkastellaan uskontojen tuntemista osana kulttuurista yleissivistystä sekä uskonnon ja tieteen välistä suhdetta. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon uskontojen vaikutukset yhteiskuntaan ja kulttuuriin sekä näkyvyys mediassa ja populaarikulttuurissa.

- Maailmanuskonnot, luonnonuskontoja, uusia uskonnollisia liikkeitä
- Uskontojen levinneisyys nykypäivänä
- Uskonnottomuus ja uskontokriittisyys
- Uskontojen välinen vuoropuhelu
- Uskontojen näkyminen populaarikulttuurissa, mediassa ja taiteessa

S3 Hyvä elämä

Valittavien sisältöjen tulee avata elämänkysymyksiä ja ikäkauteen sekä minäkuvaan liittyviä pohdintoja. Opetuksessa käsitellään ajankohtaisia ja yhteiskunnallisia eettisiä kysymyksiä kuten ekososiaalinen sivistys, osallistuminen ja vaikuttaminen yhteisöissä ja yhteiskunnassa sekä uskonnot rakentamassa yhteiskunta- ja maailmanrauhaa. Sisällöissä tulee korostua opiskeltavan uskonnon etiikka ja muiden uskontojen ja katsomusten etiikka sekä YK:n Ihmisoikeuksien yleismaailmallinen julistus. Tarkastelun kohteena ovat myös ihmisoikeuksien loukkaukset kuten holokausti. Sisältöjen valinnassa huomioidaan uskonnon ja katsomuksellisten kysymysten merkitys ihmisenä kasvamisessa.

Paikallinen tarkennus:

Tutustutaan Krishna-tietoisuuden opetuksiin ikuisesta uskonnosta ja jumalakeskeisestä kulttuurista sekä eri sukupuolten ja muiden ryhmien asemasta yhteiskunnassa. Tutkitaan uskonnon opetuksia olemassaolon neljänlaisista ongelmista (syntymä, kuolema, vanhuus, sairaus) sekä Bhagavad-gitan rauhan kaavasta osana maailmanrauhan saavuttamista. Tarkastellaan Krishna-tietoisuuteen kuuluvaa ajatusta Jumalan laista tieteen perustana. Perehdytään Krishna-tietoisuuden opetukseen elävästä olennosta Jumalan palvelijana ja oppiin lopullisesta hyvästä (ashraya). Opetuksessa käsitellään YK:n Ihmisoikeuksien yleismaailmallista julistusta, ihmisoikeusetiikkaa, eri uskontojen ja katsomusten eettistä opetusta, uskontodialogia sekä uskontojen merkitystä maailmanrauhan rakentamisessa. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon ihmisyyteen kuuluvat elämänkysymykset ja erilaiset ajankohtaiset eettiset kysymykset.

- Eettisiä periaatteita ja hyvän elämän ohjeita eri uskonnoissa ja katsomuksissa
- Uskontojen vuorovaikutus
- Uskontojen merkitys maailmanrauhan ja yhteiskunnallisen hyvinvoinnin rakentamisessa

9

Vuosiluokan tavoitteet ja keskeiset sisällöt

T1 ohjata oppilasta havaitsemaan uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutus sekä tunnistamaan uskontoon liittyvä monimuotoisuus

- Oppilas tunnistaa uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutuksen sekä uskontoon liittyvän monimuotoisuuden.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa ohjatusti ympäristöstä erilaisia uskontoon liittyviä asioita, kuten rakennuksia ja symboleja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas tunnistaa ympäristöstä erilaisia uskontoon liittyviä asioita. Oppilas osaa yhdistää uskontoon liittyviä käsitteitä ja ilmiöitä toisiinsa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa antaa esimerkkejä opiskeltavaan uskontoon liittyvästä monimuotoisuudesta. Oppilas osoittaa ymmärtävänsä, että uskonto ja kulttuuri ovat vuorovaikutuksessa keskenään. Oppilas tunnistaa uskontoihin liittyviä asioita eri kulttuureissa ja yhteiskunnissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa antaa monipuolisia esimerkkejä opiskeltavan uskonnon sisäisestä monimuotoisuudesta. Oppilas osaa kuvailla uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutusta monipuolisesti. Oppilas tunnistaa ja osaa nimetä uskontoihin liittyviä asioita eri kulttuureissa ja yhteiskunnissa.

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksen sisällöiksi valitaan opiskeltavan uskonnon syntyyn, sen monimuotoisuuteen ja suhteeseen muihin uskontoihin liittyviä teemoja. Tarkastelun kohteena ovat opiskeltavan uskonnon juuret, lähteet, oppi ja opetukset sekä symbolit, levinneisyys ja vaikutus eri puolilla maailmaa ja Suomessa. Keskeisiä sisältöjä ovat opiskeltavan uskonnon kulttuurivaikutuksiin liittyvät aiheet.

Paikallinen tarkennus:

Opetuksessa perehdytään veda-kulttuuriin, vaisnavismiin ja Kansainväliseen Krishna-tietoisuus-yhteisö ISKCONiin ja sen perustajaan Prabhupadaan. Tutkitaan Krishna-tietoisuuden opetuksia olemassaolon kolmesta periaatteesta (vastu-traya) sekä antaumuksellisen palvelemisen menetelmistä. Opetuksessa keskeisiä sisältöjä ovat uskonnon opetukset Jumalan käsittämättömästä luoteesta (acintya-bheda-abheda-tattva), kolmesta luonnonlaadusta sekä vedalaisesta maailmankaikkeudesta ja tiedosta. Tutustutaan joogamenetelmiin sekä pyhään kirjaan Srimad Bhagavatamiin. Tarkastellaan Krishna-tietoisuuden levinneisyyttä, suhdetta muihin uskontoihin sekä suhdetta kulttuuriin ja yhteiskuntaan eri puolilla maailmaa. Jäsennetään omaa suhdetta hindulaisuuteen, Krishna-tietoisuuteen ja suomalaisuuteen.

- Krishna-tietoisuuden etiikan perusteet ja suhde länsimaiseen etiikkaan
- Ihmisoikeudet Gaudiya Vaishnavismissa ja suhde YK:n yleismaailmalliseen ihmisoikeuksien julistukseen
- Ajankohtaiset ja yhteiskunnalliset kysymykset Gaudiya Vaishnavismissa
- Oma suhde hindulaisuuteen, Krishna-tietoisuuteen ja suomalaisuuteen

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa käsiteltäviä sisältöjä ovat uskonnot ja uskonnottomuus maailmassa ja Suomessa, uskontojen tunteminen osana kulttuurista yleissivistystä sekä uskonnot tieteellisen tarkastelun kohteena. Keskeisinä aiheina ovat uskonnot yksilön ja yhteiskunnan voimavarana sekä uskonnon

ja kulttuurin vuorovaikutus eri puolilla maailmaa, uskontojen vaikutukset yhteiskuntiin ja kulttuuriin, uskontokritiikki sekä uskontojen näkyvyys populaarikulttuurissa. Valittavien sisältöjen tulee auttaa oppilasta ymmärtämään uskontojen käsittelyä mediassa ja sen kriittistä arviointia sekä uskontojen välistä vuorovaikutusta ja dialogia.

Paikallinen tarkennus:

Opetuksessa tarkastellaan suurten maailmanuskontojen levinneisyyttä, perusopetuksia ja vaikutusta kulttuuriin eri puolilla maailmaa. Tutustutaan lisäksi luonnonuskontoihin sekä uskonnottomuuteen ja uskontokritiikkiin ilmiönä. Tarkastellaan uskontojen tuntemista osana kulttuurista yleissivistystä sekä uskonnon ja tieteen välistä suhdetta. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon uskontojen vaikutukset yhteiskuntaan ja kulttuuriin sekä näkyvyys mediassa ja populaarikulttuurissa.

- Uskontojen merkitys yhteiskunnassa, kriisitilanteissa ja rauhan aikana
- Uskonnon ja valtion välinen suhde
- Uskonnot mediassa ja politiikassa

T4 ohjata oppilasta tuntemaan eri uskontojen ja katsomusten tapoja ja symboleita sekä tunnistamaan uskonnollisia aiheita mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa ja

- Oppilas tunnistaa uskonnollisia aiheita mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa annetuista esimerkeistä uskontoon liittyviä tapoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kertoa vähintään kolmen uskonnon keskeisistä tavoista. Oppilas tunnistaa annetusta materiaalista uskonnollisia symboleita ja aiheita mediassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kuvailla ja nimetä eri uskontojen tapoja ja osaa antaa esimerkin uskonnottomasta tapakulttuurista. Oppilas tunnistaa ja osaa antaa esimerkin uskonnollisista symboleista ja aiheista mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa sekä populaarikulttuurissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa analysoida eri uskontojen tapoja ja osaa antaa esimerkkejä uskonnottomasta tapakulttuurista. Oppilas tunnistaa ja osaa antaa esimerkkejä uskonnollisista symboleista ja aiheista mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa sekä populaarikulttuurissa.

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksen sisällöiksi valitaan opiskeltavan uskonnon syntyyn, sen monimuotoisuuteen ja suhteeseen muihin uskontoihin liittyviä teemoja. Tarkastelun kohteena ovat opiskeltavan uskonnon juuret, lähteet, oppi ja opetukset sekä symbolit, levinneisyys ja vaikutus eri puolilla maailmaa ja Suomessa. Keskeisiä sisältöjä ovat opiskeltavan uskonnon kulttuurivaikutuksiin liittyvät aiheet.

Paikallinen tarkennus:

Opetuksessa perehdytään veda-kulttuuriin, vaisnavismiin ja Kansainväliseen Krishna-tietoisuus-yhteisö ISKCONiin ja sen perustajaan Prabhupadaan. Tutkitaan Krishna-tietoisuuden opetuksia olemassaolon kolmesta periaatteesta (vastu-traya) sekä antaumuksellisen palvelemisen menetelmistä. Opetuksessa keskeisiä sisältöjä ovat uskonnon opetukset Jumalan käsittämättömästä luoteesta (acintya-bheda-abheda-tattva), kolmesta luonnonlaadusta sekä vedalaisesta maailmankaikkeudesta ja tiedosta. Tutustutaan joogamenetelmiin sekä pyhään kirjaan Srimad Bhagavatamiin. Tarkastellaan Krishna-tietoisuuden levinneisyyttä, suhdetta muihin uskontoihin sekä suhdetta kulttuuriin ja yhteiskuntaan eri puolilla maailmaa. Jäsennetään omaa suhdetta hindulaisuuteen, Krishna-tietoisuuteen ja suomalaisuuteen.

- Krishna-tietoisuuden etiikan perusteet ja suhde länsimaiseen etiikkaan
- Ihmisoikeudet Gaudiya Vaishnavismissa ja suhde YK:n yleismaailmalliseen ihmisoikeuksien julistukseen
- Ajankohtaiset ja yhteiskunnalliset kysymykset Gaudiya Vaishnavismissa
- Oma suhde hindulaisuuteen, Krishna-tietoisuuteen ja suomalaisuuteen

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa käsiteltäviä sisältöjä ovat uskonnot ja uskonnottomuus maailmassa ja Suomessa, uskontojen tunteminen osana kulttuurista yleissivistystä sekä uskonnot tieteellisen tarkastelun kohteena. Keskeisinä aiheina ovat uskonnot yksilön ja yhteiskunnan voimavarana sekä uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutus eri puolilla maailmaa, uskontojen vaikutukset yhteiskuntiin ja kulttuuriin, uskontokritiikki sekä uskontojen näkyvyys populaarikulttuurissa. Valittavien sisältöjen tulee auttaa oppilasta ymmärtämään uskontojen käsittelyä mediassa ja sen kriittistä arviointia sekä uskontojen välistä vuorovaikutusta ja dialogia.

Paikallinen tarkennus:

Opetuksessa tarkastellaan suurten maailmanuskontojen levinneisyyttä, perusopetuksia ja vaikutusta kulttuuriin eri puolilla maailmaa. Tutustutaan lisäksi luonnonuskontoihin sekä uskonnottomuuteen ja uskontokritiikkiin ilmiönä. Tarkastellaan uskontojen tuntemista osana kulttuurista yleissivistystä sekä uskonnon ja tieteen välistä suhdetta. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon uskontojen vaikutukset yhteiskuntaan ja kulttuuriin sekä näkyvyys mediassa ja populaarikulttuurissa.

- Uskontojen merkitys yhteiskunnassa, kriisitilanteissa ja rauhan aikana
- Uskonnon ja valtion välinen suhde
- Uskonnot mediassa ja politiikassa

S3 Hyvä elämä

Valittavien sisältöjen tulee avata elämänkysymyksiä ja ikäkauteen sekä minäkuvaan liittyviä pohdintoja. Opetuksessa käsitellään ajankohtaisia ja yhteiskunnallisia eettisiä kysymyksiä kuten ekososiaalinen sivistys, osallistuminen ja vaikuttaminen yhteisöissä ja yhteiskunnassa sekä uskonnot rakentamassa yhteiskunta- ja maailmanrauhaa. Sisällöissä tulee korostua opiskeltavan uskonnon etiikka ja muiden uskontojen ja katsomusten etiikka sekä YK:n Ihmisoikeuksien yleismaailmallinen julistus. Tarkastelun kohteena ovat myös ihmisoikeuksien loukkaukset kuten holokausti. Sisältöjen valinnassa huomioidaan uskonnon ja katsomuksellisten kysymysten merkitys ihmisenä kasvamisessa.

Paikallinen tarkennus:

Tutustutaan Krishna-tietoisuuden opetuksiin ikuisesta uskonnosta ja jumalakeskeisestä kulttuurista sekä eri sukupuolten ja muiden ryhmien asemasta yhteiskunnassa. Tutkitaan uskonnon opetuksia olemassaolon neljänlaisista ongelmista (syntymä, kuolema, vanhuus,

sairaus) sekä Bhagavad-gitan rauhan kaavasta osana maailmanrauhan saavuttamista. Tarkastellaan Krishna-tietoisuuteen kuuluvaa ajatusta Jumalan laista tieteen perustana. Perehdytään Krishna-tietoisuuden opetukseen elävästä olennosta Jumalan palvelijana ja oppiin lopullisesta hyvästä (ashraya). Opetuksessa käsitellään YK:n Ihmisoikeuksien yleismaailmallista julistusta, ihmisoikeusetiikkaa, eri uskontojen ja katsomusten eettistä opetusta, uskontodialogia sekä uskontojen merkitystä maailmanrauhan rakentamisessa. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon ihmisyyteen kuuluvat elämänkysymykset ja erilaiset ajankohtaiset eettiset kysymykset.

- Ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä
- Omat arvot, eettiset valinnat ja niiden vaikutukset
- Erilaisuuden kohtaaminen
- Väkivallattomuuden periaate
- Ihmisoikeusetiikka
- Ympäristöön ja eläimiin liittyviä eettisiä kysymyksiä
- Suomalaiseen yhteiskuntaan ja globaaliin vastuuseen liittyviä eettisiä kysymyksiä
- Ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä
- YK:n Ihmisoikeuksien yleismaailmallinen julistus

T5 ohjata oppilasta havaitsemaan ja arvioimaan erilaisia argumentaation tapoja sekä uskonnon ja tieteen kielen välisiä eroja

- Oppilas tunnistaa erilaisia argumentaation tapoja sekä uskonnon ja tieteen kielen välisiä eroja.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas erottaa selkeästi uskonnollisen ja selkeästi tieteellisen väitteen toisistaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas tunnistaa tieteelliselle ja uskonnolliselle kielelle ominaisia piirteitä. Oppilas osaa kuunnella toisten näkemyksiä ja esittää omia näkemyksiään.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas tunnistaa erilaisia argumentaation tapoja sekä uskonnon ja tieteen kielen välisiä eroja. Oppilas osaa kuunnella toisten näkemyksiä ja esittää perusteluja omille näkemyksilleen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa analysoida uskonnollisten ja tieteellisten perustelujen sekä uskonnon ja tieteen kielen eroja. Oppilas osaa kuunnella toisten näkemyksiä ja perustella johdonmukaisesti omia näkemyksiään.

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksen sisällöiksi valitaan opiskeltavan uskonnon syntyyn, sen monimuotoisuuteen ja suhteeseen muihin uskontoihin liittyviä teemoja. Tarkastelun kohteena ovat opiskeltavan uskonnon juuret, lähteet, oppi ja opetukset sekä symbolit, levinneisyys ja vaikutus eri puolilla maailmaa ja Suomessa. Keskeisiä sisältöjä ovat opiskeltavan uskonnon kulttuurivaikutuksiin liittyvät aiheet.

Paikallinen tarkennus:

Opetuksessa perehdytään veda-kulttuuriin, vaisnavismiin ja Kansainväliseen Krishna-tietoisuus-yhteisö ISKCONiin ja sen perustajaan Prabhupadaan. Tutkitaan Krishna-tietoisuuden opetuksia olemassaolon kolmesta periaatteesta (vastu-traya) sekä antaumuksellisen palvelemisen menetelmistä. Opetuksessa keskeisiä sisältöjä ovat uskonnon opetukset Jumalan käsittämättömästä luoteesta (acintya-bheda-abheda-tattva), kolmesta luonnonlaadusta sekä vedalaisesta maailmankaikkeudesta ja tiedosta. Tutustutaan joogamenetelmiin sekä pyhään kirjaan Srimad Bhagavatamiin. Tarkastellaan Krishna-tietoisuuden levinneisyyttä, suhdetta muihin uskontoihin sekä suhdetta kulttuuriin ja yhteiskuntaan eri puolilla maailmaa. Jäsennetään omaa suhdetta hindulaisuuteen, Krishna-tietoisuuteen ja suomalaisuuteen.

- Krishna-tietoisuuden etiikan perusteet ja suhde länsimaiseen etiikkaan
- Ihmisoikeudet Gaudiya Vaishnavismissa ja suhde YK:n yleismaailmalliseen ihmisoikeuksien julistukseen
- Ajankohtaiset ja yhteiskunnalliset kysymykset Gaudiya Vaishnavismissa
- Oma suhde hindulaisuuteen, Krishna-tietoisuuteen ja suomalaisuuteen

S3 Hyvä elämä

Valittavien sisältöjen tulee avata elämänkysymyksiä ja ikäkauteen sekä minäkuvaan liittyviä pohdintoja. Opetuksessa käsitellään ajankohtaisia ja yhteiskunnallisia eettisiä kysymyksiä kuten ekososiaalinen sivistys, osallistuminen ja vaikuttaminen yhteisöissä ja yhteiskunnassa sekä uskonnot rakentamassa yhteiskunta- ja maailmanrauhaa. Sisällöissä tulee korostua opiskeltavan uskonnon etiikka ja muiden uskontojen ja katsomusten etiikka sekä YK:n Ihmisoikeuksien yleismaailmallinen julistus. Tarkastelun kohteena ovat myös ihmisoikeuksien loukkaukset kuten holokausti. Sisältöjen valinnassa huomioidaan uskonnon ja katsomuksellisten kysymysten merkitys ihmisenä kasvamisessa.

Paikallinen tarkennus:

Tutustutaan Krishna-tietoisuuden opetuksiin ikuisesta uskonnosta ja jumalakeskeisestä kulttuurista sekä eri sukupuolten ja muiden ryhmien asemasta yhteiskunnassa. Tutkitaan uskonnon opetuksia olemassaolon neljänlaisista ongelmista (syntymä, kuolema, vanhuus, sairaus) sekä Bhagavad-gitan rauhan kaavasta osana maailmanrauhan saavuttamista. Tarkastellaan Krishna-tietoisuuteen kuuluvaa ajatusta Jumalan laista tieteen perustana. Perehdytään Krishna-tietoisuuden opetukseen elävästä olennosta Jumalan palvelijana ja oppiin lopullisesta hyvästä (ashraya). Opetuksessa käsitellään YK:n Ihmisoikeuksien yleismaailmallista julistusta, ihmisoikeusetiikkaa, eri uskontojen ja katsomusten eettistä opetusta, uskontodialogia sekä uskontojen merkitystä maailmanrauhan rakentamisessa. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon ihmisyyteen kuuluvat elämänkysymykset ja erilaiset ajankohtaiset eettiset kysymykset.

- Ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä
- Omat arvot, eettiset valinnat ja niiden vaikutukset
- Erilaisuuden kohtaaminen
- Väkivallattomuuden periaate
- Ihmisoikeusetiikka
- Ympäristöön ja eläimiin liittyviä eettisiä kysymyksiä
- Suomalaiseen yhteiskuntaan ja globaaliin vastuuseen liittyviä eettisiä kysymyksiä
- Ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä
- YK:n Ihmisoikeuksien yleismaailmallinen julistus

T6 ohjata oppilasta perehtymään eettisen ajattelun keskeisiin käsitteisiin, ihmisoikeuksiin sekä opiskeltavan uskonnon ja muiden uskontojen ja katsomusten eettisiin periaatteisiin

- Oppilas perehtyy eettisen ajattelun keskeisiin käsitteisiin, ihmisoikeuksiin sekä buddhalaisuuden ja muiden uskontojen ja katsomusten eettisiin periaatteisiin.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa antaa esimerkin jostakin ihmisoikeudesta. Oppilas osaa antaa esimerkin opiskeltavan uskonnon eettisistä periaatteista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas tunnistaa annetuista esimerkkitilanteista eettisen ulottuvuuden ja osaa pohtia ohjatusti eettisiä kysymyksiä. Oppilas osaa antaa esimerkkejä ihmisoikeuksista ja niiden merkityksestä. Oppilas osaa kertoa opiskeltavan uskonnon eettisistä periaatteista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa käyttää etiikan keskeisiä käsitteitä ja erottaa eettiset kysymykset muista kysymyksistä. Oppilas osaa pohtia eettisiä kysymyksiä ja ihmisoikeuksien toteutumista käytännössä. Oppilas osaa kuvailla opiskeltavan uskonnon sekä jonkun muun uskonnon tai katsomuksen eettisiä periaatteita.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa käyttää etiikan keskeisiä käsitteitä, pohtia eettisiä kysymyksiä ja arvioida ihmisoikeuksien toteutumista käytännössä. Oppilas osaa analysoida opiskeltavan uskonnon eettisiä periaatteita ja vertailla niitä muiden uskontojen ja katsomusten keskeisiin eettisiin periaatteisiin.

S3 Hyvä elämä

Valittavien sisältöjen tulee avata elämänkysymyksiä ja ikäkauteen sekä minäkuvaan liittyviä pohdintoja. Opetuksessa käsitellään ajankohtaisia ja yhteiskunnallisia eettisiä kysymyksiä kuten ekososiaalinen sivistys, osallistuminen ja vaikuttaminen yhteisöissä ja yhteiskunnassa sekä uskonnot rakentamassa yhteiskunta- ja maailmanrauhaa. Sisällöissä tulee korostua opiskeltavan uskonnon etiikka ja muiden uskontojen ja katsomusten etiikka sekä YK:n Ihmisoikeuksien yleismaailmallinen julistus. Tarkastelun kohteena ovat myös ihmisoikeuksien loukkaukset kuten holokausti. Sisältöjen valinnassa huomioidaan uskonnon ja katsomuksellisten kysymysten merkitys ihmisenä kasvamisessa.

Paikallinen tarkennus:

Tutustutaan Krishna-tietoisuuden opetuksiin ikuisesta uskonnosta ja jumalakeskeisestä kulttuurista sekä eri sukupuolten ja muiden ryhmien asemasta yhteiskunnassa. Tutkitaan uskonnon opetuksia olemassaolon neljänlaisista ongelmista (syntymä, kuolema, vanhuus, sairaus) sekä Bhagavad-gitan rauhan kaavasta osana maailmanrauhan saavuttamista. Tarkastellaan Krishna-tietoisuuteen kuuluvaa ajatusta Jumalan laista tieteen perustana. Perehdytään Krishna-tietoisuuden opetukseen elävästä olennosta Jumalan palvelijana ja oppiin lopullisesta hyvästä (ashraya). Opetuksessa käsitellään YK:n Ihmisoikeuksien yleismaailmallista julistusta, ihmisoikeusetiikkaa, eri uskontojen ja katsomusten eettistä opetusta, uskontodialogia sekä uskontojen merkitystä maailmanrauhan rakentamisessa. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon ihmisyyteen kuuluvat elämänkysymykset ja erilaiset ajankohtaiset eettiset kysymykset.

- Ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä
- Omat arvot, eettiset valinnat ja niiden vaikutukset

- Erilaisuuden kohtaaminen
- Väkivallattomuuden periaate
- Ihmisoikeusetiikka
- Ympäristöön ja eläimiin liittyviä eettisiä kysymyksiä
- Suomalaiseen yhteiskuntaan ja globaaliin vastuuseen liittyviä eettisiä kysymyksiä
- Ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä
- YK:n Ihmisoikeuksien yleismaailmallinen julistus

T7 auttaa oppilasta pohtimaan uskontojen ja katsomusten maailmanlaajuista merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina

- Oppilas osaa pohtia uskontojen ja katsomusten maailmanlaajuista merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa annetuista esimerkeistä uskonnollisia ja katsomuksellisia näkökohtia, jotka vaikuttavat ihmisten valintoihin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa antaa esimerkkejä uskontojen ja katsomusten vaikutuksesta ihmisten valintoihin ja toimintaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kuvailla uskontojen ja katsomusten merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa pohtia uskontojen ja katsomusten merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina sekä antaa tästä esimerkkejä eri puolilta maailmaa.

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksen sisällöiksi valitaan opiskeltavan uskonnon syntyyn, sen monimuotoisuuteen ja suhteeseen muihin uskontoihin liittyviä teemoja. Tarkastelun kohteena ovat opiskeltavan uskonnon juuret, lähteet, oppi ja opetukset sekä symbolit, levinneisyys ja vaikutus eri puolilla maailmaa ja Suomessa. Keskeisiä sisältöjä ovat opiskeltavan uskonnon kulttuurivaikutuksiin liittyvät aiheet.

Paikallinen tarkennus:

Opetuksessa perehdytään veda-kulttuuriin, vaisnavismiin ja Kansainväliseen Krishna-tietoisuus-yhteisö ISKCONiin ja sen perustajaan Prabhupadaan. Tutkitaan Krishna-tietoisuuden opetuksia olemassaolon kolmesta periaatteesta (vastu-traya) sekä antaumuksellisen palvelemisen menetelmistä. Opetuksessa keskeisiä sisältöjä ovat uskonnon opetukset Jumalan käsittämättömästä luoteesta (acintya-bheda-abheda-tattva), kolmesta luonnonlaadusta sekä vedalaisesta maailmankaikkeudesta ja tiedosta. Tutustutaan joogamenetelmiin sekä pyhään kirjaan Srimad Bhagavatamiin. Tarkastellaan Krishna-tietoisuuden levinneisyyttä, suhdetta muihin uskontoihin sekä suhdetta kulttuuriin ja yhteiskuntaan eri puolilla maailmaa. Jäsennetään omaa suhdetta hindulaisuuteen, Krishna-tietoisuuteen ja suomalaisuuteen.

- Krishna-tietoisuuden etiikan perusteet ja suhde länsimaiseen etiikkaan
- Ihmisoikeudet Gaudiya Vaishnavismissa ja suhde YK:n yleismaailmalliseen ihmisoikeuksien julistukseen
- Ajankohtaiset ja yhteiskunnalliset kysymykset Gaudiya Vaishnavismissa

- Oma suhde hindulaisuuteen, Krishna-tietoisuuteen ja suomalaisuuteen

S3 Hyvä elämä

Valittavien sisältöjen tulee avata elämänkysymyksiä ja ikäkauteen sekä minäkuvaan liittyviä pohdintoja. Opetuksessa käsitellään ajankohtaisia ja yhteiskunnallisia eettisiä kysymyksiä kuten ekososiaalinen sivistys, osallistuminen ja vaikuttaminen yhteisöissä ja yhteiskunnassa sekä uskonnot rakentamassa yhteiskunta- ja maailmanrauhaa. Sisällöissä tulee korostua opiskeltavan uskonnon etiikka ja muiden uskontojen ja katsomusten etiikka sekä YK:n Ihmisoikeuksien yleismaailmallinen julistus. Tarkastelun kohteena ovat myös ihmisoikeuksien loukkaukset kuten holokausti. Sisältöjen valinnassa huomioidaan uskonnon ja katsomuksellisten kysymysten merkitys ihmisenä kasvamisessa.

Paikallinen tarkennus:

Tutustutaan Krishna-tietoisuuden opetuksiin ikuisesta uskonnosta ja jumalakeskeisestä kulttuurista sekä eri sukupuolten ja muiden ryhmien asemasta yhteiskunnassa. Tutkitaan uskonnon opetuksia olemassaolon neljänlaisista ongelmista (syntymä, kuolema, vanhuus, sairaus) sekä Bhagavad-gitan rauhan kaavasta osana maailmanrauhan saavuttamista. Tarkastellaan Krishna-tietoisuuteen kuuluvaa ajatusta Jumalan laista tieteen perustana. Perehdytään Krishna-tietoisuuden opetukseen elävästä olennosta Jumalan palvelijana ja oppiin lopullisesta hyvästä (ashraya). Opetuksessa käsitellään YK:n Ihmisoikeuksien yleismaailmallista julistusta, ihmisoikeusetiikkaa, eri uskontojen ja katsomusten eettistä opetusta, uskontodialogia sekä uskontojen merkitystä maailmanrauhan rakentamisessa. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon ihmisyyteen kuuluvat elämänkysymykset ja erilaiset ajankohtaiset eettiset kysymykset.

- Ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä
- Omat arvot, eettiset valinnat ja niiden vaikutukset
- Erilaisuuden kohtaaminen
- Väkivallattomuuden periaate
- Ihmisoikeusetiikka
- Ympäristöön ja eläimiin liittyviä eettisiä kysymyksiä
- Suomalaiseen yhteiskuntaan ja globaaliin vastuuseen liittyviä eettisiä kysymyksiä
- Ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä
- YK:n Ihmisoikeuksien yleismaailmallinen julistus

T8 rohkaista oppilasta pohtimaan ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä, ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä ja omien arvojen suhdetta niihin

- Oppilas osaa pohtia ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä, ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä ja omien arvojen suhdetta niihin.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa kuvailla jotakin eettistä kysymystä ja jotakin itselleen tärkeää arvoa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas tunnistaa ja osaa pohtia ohjatusti ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä ja joitakin ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä. Oppilas osaa kuvailla itselleen tärkeitä arvoja ja ottaa niiden pohjalta kantaa eettisiin kysymyksiin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa pohtia itsenäisesti ja muiden kanssa ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä ja joitakin ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä. Oppilas osaa kuvailla itselleen tärkeitä arvoja ja esittää perusteltuja näkemyksiä eettisistä kysymyksistä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa pohtia monipuolisesti ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä ja ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä itsenäisesti ja yhdessä muiden kanssa. Oppilas osaa analysoida omia arvojaan sekä tunnistaa erilaisten eettisten ratkaisujen taustalla vaikuttavia arvoja. Oppilas osaa esittää johdonmukaisia ja perusteltuja näkemyksiä eettisistä kysymyksistä.

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksen sisällöiksi valitaan opiskeltavan uskonnon syntyyn, sen monimuotoisuuteen ja suhteeseen muihin uskontoihin liittyviä teemoja. Tarkastelun kohteena ovat opiskeltavan uskonnon juuret, lähteet, oppi ja opetukset sekä symbolit, levinneisyys ja vaikutus eri puolilla maailmaa ja Suomessa. Keskeisiä sisältöjä ovat opiskeltavan uskonnon kulttuurivaikutuksiin liittyvät aiheet.

Paikallinen tarkennus:

Opetuksessa perehdytään veda-kulttuuriin, vaisnavismiin ja Kansainväliseen Krishna-tietoisuus-yhteisö ISKCONiin ja sen perustajaan Prabhupadaan. Tutkitaan Krishna-tietoisuuden opetuksia olemassaolon kolmesta periaatteesta (vastu-traya) sekä antaumuksellisen palvelemisen menetelmistä. Opetuksessa keskeisiä sisältöjä ovat uskonnon opetukset Jumalan käsittämättömästä luoteesta (acintya-bheda-abheda-tattva), kolmesta luonnonlaadusta sekä vedalaisesta maailmankaikkeudesta ja tiedosta. Tutustutaan joogamenetelmiin sekä pyhään kirjaan Srimad Bhagavatamiin. Tarkastellaan Krishna-tietoisuuden levinneisyyttä, suhdetta muihin uskontoihin sekä suhdetta kulttuuriin ja yhteiskuntaan eri puolilla maailmaa. Jäsennetään omaa suhdetta hindulaisuuteen, Krishna-tietoisuuteen ja suomalaisuuteen.

- Krishna-tietoisuuden etiikan perusteet ja suhde länsimaiseen etiikkaan
- Ihmisoikeudet Gaudiya Vaishnavismissa ja suhde YK:n yleismaailmalliseen ihmisoikeuksien julistukseen
- Ajankohtaiset ja yhteiskunnalliset kysymykset Gaudiya Vaishnavismissa
- Oma suhde hindulaisuuteen, Krishna-tietoisuuteen ja suomalaisuuteen

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa käsiteltäviä sisältöjä ovat uskonnot ja uskonnottomuus maailmassa ja Suomessa, uskontojen tunteminen osana kulttuurista yleissivistystä sekä uskonnot tieteellisen tarkastelun kohteena. Keskeisinä aiheina ovat uskonnot yksilön ja yhteiskunnan voimavarana sekä uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutus eri puolilla maailmaa, uskontojen vaikutukset yhteiskuntiin ja kulttuuriin, uskontokritiikki sekä uskontojen näkyvyys populaarikulttuurissa. Valittavien sisältöjen tulee auttaa oppilasta ymmärtämään uskontojen käsittelyä mediassa ja sen kriittistä arviointia sekä uskontojen välistä vuorovaikutusta ja dialogia.

Paikallinen tarkennus:

Opetuksessa tarkastellaan suurten maailmanuskontojen levinneisyyttä, perusopetuksia ja vaikutusta kulttuuriin eri puolilla maailmaa. Tutustutaan lisäksi luonnonuskontoihin sekä uskonnottomuuteen ja uskontokritiikkiin ilmiönä. Tarkastellaan uskontojen tuntemista osana kulttuurista yleissivistystä sekä uskonnon ja tieteen välistä suhdetta. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon uskontojen vaikutukset yhteiskuntaan ja kulttuuriin sekä näkyvyys mediassa ja populaarikulttuurissa.

- Uskontojen merkitys yhteiskunnassa, kriisitilanteissa ja rauhan aikana
- Uskonnon ja valtion välinen suhde
- Uskonnot mediassa ja politiikassa

S3 Hyvä elämä

Valittavien sisältöjen tulee avata elämänkysymyksiä ja ikäkauteen sekä minäkuvaan liittyviä pohdintoja. Opetuksessa käsitellään ajankohtaisia ja yhteiskunnallisia eettisiä kysymyksiä kuten ekososiaalinen sivistys, osallistuminen ja vaikuttaminen yhteisöissä ja yhteiskunnassa sekä uskonnot rakentamassa yhteiskunta- ja maailmanrauhaa. Sisällöissä tulee korostua opiskeltavan uskonnon etiikka ja muiden uskontojen ja katsomusten etiikka sekä YK:n Ihmisoikeuksien yleismaailmallinen julistus. Tarkastelun kohteena ovat myös ihmisoikeuksien loukkaukset kuten holokausti. Sisältöjen valinnassa huomioidaan uskonnon ja katsomuksellisten kysymysten merkitys ihmisenä kasvamisessa.

Paikallinen tarkennus:

Tutustutaan Krishna-tietoisuuden opetuksiin ikuisesta uskonnosta ja jumalakeskeisestä kulttuurista sekä eri sukupuolten ja muiden ryhmien asemasta yhteiskunnassa. Tutkitaan uskonnon opetuksia olemassaolon neljänlaisista ongelmista (syntymä, kuolema, vanhuus, sairaus) sekä Bhagavad-gitan rauhan kaavasta osana maailmanrauhan saavuttamista. Tarkastellaan Krishna-tietoisuuteen kuuluvaa ajatusta Jumalan laista tieteen perustana. Perehdytään Krishna-tietoisuuden opetukseen elävästä olennosta Jumalan palvelijana ja oppiin lopullisesta hyvästä (ashraya). Opetuksessa käsitellään YK:n Ihmisoikeuksien yleismaailmallista julistusta, ihmisoikeusetiikkaa, eri uskontojen ja katsomusten eettistä opetusta, uskontodialogia sekä uskontojen merkitystä maailmanrauhan rakentamisessa. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon ihmisyyteen kuuluvat elämänkysymykset ja erilaiset ajankohtaiset eettiset kysymykset.

- Ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä
- Omat arvot, eettiset valinnat ja niiden vaikutukset
- Erilaisuuden kohtaaminen
- Väkivallattomuuden periaate
- Ihmisoikeusetiikka
- Ympäristöön ja eläimiin liittyviä eettisiä kysymyksiä
- Suomalaiseen yhteiskuntaan ja globaaliin vastuuseen liittyviä eettisiä kysymyksiä
- Ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä
- YK:n Ihmisoikeuksien yleismaailmallinen julistus

T9 innostaa oppilasta tutkimaan omien valintojensa eettisiä ulottuvuuksia ja niiden vaikutusta hyvinvointiin ja kannustaa kestävään elämäntapaan

- Oppilas innostuu tutkimaan omien valintojensa eettisiä ulottuvuuksia ja niiden vaikutusta hyvinvointiin ja kestävään elämäntapaan.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa ohjatusti eettisten valintojen ja tekojen seurauksia.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kuvailla eettisten valintojen vaikutusta hyvinvointiin ja kestävään tulevaisuuteen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa analysoida eettisiä valintoja sekä niiden vaikutuksia hyvinvointiin ja kestävään tulevaisuuteen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa arvioida eettisiä valintoja sekä antaa esimerkkejä niiden välittömistä ja välillisistä vaikutuksista hyvinvointiin ja kestävään tulevaisuuteen.

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa käsiteltäviä sisältöjä ovat uskonnot ja uskonnottomuus maailmassa ja Suomessa, uskontojen tunteminen osana kulttuurista yleissivistystä sekä uskonnot tieteellisen tarkastelun kohteena. Keskeisinä aiheina ovat uskonnot yksilön ja yhteiskunnan voimavarana sekä uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutus eri puolilla maailmaa, uskontojen vaikutukset yhteiskuntiin ja kulttuuriin, uskontokritiikki sekä uskontojen näkyvyys populaarikulttuurissa. Valittavien sisältöjen tulee auttaa oppilasta ymmärtämään uskontojen käsittelyä mediassa ja sen kriittistä arviointia sekä uskontojen välistä vuorovaikutusta ja dialogia.

Paikallinen tarkennus:

Opetuksessa tarkastellaan suurten maailmanuskontojen levinneisyyttä, perusopetuksia ja vaikutusta kulttuuriin eri puolilla maailmaa. Tutustutaan lisäksi luonnonuskontoihin sekä uskonnottomuuteen ja uskontokritiikkiin ilmiönä. Tarkastellaan uskontojen tuntemista osana kulttuurista yleissivistystä sekä uskonnon ja tieteen välistä suhdetta. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon uskontojen vaikutukset yhteiskuntaan ja kulttuuriin sekä näkyvyys mediassa ja populaarikulttuurissa.

- Uskontojen merkitys yhteiskunnassa, kriisitilanteissa ja rauhan aikana
- Uskonnon ja valtion välinen suhde
- Uskonnot mediassa ja politiikassa

S3 Hyvä elämä

Valittavien sisältöjen tulee avata elämänkysymyksiä ja ikäkauteen sekä minäkuvaan liittyviä pohdintoja. Opetuksessa käsitellään ajankohtaisia ja yhteiskunnallisia eettisiä kysymyksiä kuten ekososiaalinen sivistys, osallistuminen ja vaikuttaminen yhteisöissä ja yhteiskunnassa sekä uskonnot rakentamassa yhteiskunta- ja maailmanrauhaa. Sisällöissä tulee korostua opiskeltavan uskonnon etiikka ja muiden uskontojen ja katsomusten etiikka sekä YK:n Ihmisoikeuksien yleismaailmallinen julistus. Tarkastelun kohteena ovat myös ihmisoikeuksien loukkaukset kuten holokausti. Sisältöjen valinnassa huomioidaan uskonnon ja katsomuksellisten kysymysten merkitys ihmisenä kasvamisessa.

Paikallinen tarkennus:

Tutustutaan Krishna-tietoisuuden opetuksiin ikuisesta uskonnosta ja jumalakeskeisestä kulttuurista sekä eri sukupuolten ja muiden ryhmien asemasta yhteiskunnassa. Tutkitaan uskonnon opetuksia olemassaolon neljänlaisista ongelmista (syntymä, kuolema, vanhuus, sairaus) sekä Bhagavad-gitan rauhan kaavasta osana maailmanrauhan saavuttamista. Tarkastellaan Krishna-tietoisuuteen kuuluvaa ajatusta Jumalan laista tieteen perustana. Perehdytään Krishna-tietoisuuden opetukseen elävästä olennosta Jumalan palvelijana ja oppiin lopullisesta hyvästä (ashraya). Opetuksessa käsitellään YK:n Ihmisoikeuksien yleismaailmallista julistusta, ihmisoikeusetiikkaa, eri uskontojen ja katsomusten eettistä opetusta, uskontodialogia sekä uskontojen merkitystä maailmanrauhan rakentamisessa. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon ihmisyyteen kuuluvat elämänkysymykset ja erilaiset ajankohtaiset eettiset kysymykset.

- Ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä
- Omat arvot, eettiset valinnat ja niiden vaikutukset
- Erilaisuuden kohtaaminen
- Väkivallattomuuden periaate
- Ihmisoikeusetiikka
- Ympäristöön ja eläimiin liittyviä eettisiä kysymyksiä
- Suomalaiseen yhteiskuntaan ja globaaliin vastuuseen liittyviä eettisiä kysymyksiä
- Ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä
- YK:n Ihmisoikeuksien yleismaailmallinen julistus

T10 rohkaista oppilaita kohtaamaan erilaisia ihmisiä nyt ja tulevaisuudessa jatko-opinnoissa, työelämässä ja vapaa-ajalla

- Oppilas rohkaistuu kohtaamaan erilaisia ihmisiä nyt ja tulevaisuudessa jatko-opinnoissa, työelämässä ja vapaa-ajalla.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei vaikuta arvosanan muodostamisessa. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan ja valmiuksiaan osana itsearviointia.

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksen sisällöiksi valitaan opiskeltavan uskonnon syntyyn, sen monimuotoisuuteen ja suhteeseen muihin uskontoihin liittyviä teemoja. Tarkastelun kohteena ovat opiskeltavan uskonnon juuret, lähteet, oppi ja opetukset sekä symbolit, levinneisyys ja vaikutus eri puolilla maailmaa ja Suomessa. Keskeisiä sisältöjä ovat opiskeltavan uskonnon kulttuurivaikutuksiin liittyvät aiheet.

Paikallinen tarkennus:

Opetuksessa perehdytään veda-kulttuuriin, vaisnavismiin ja Kansainväliseen Krishna-tietoisuus-yhteisö ISKCONiin ja sen perustajaan Prabhupadaan. Tutkitaan Krishna-tietoisuuden opetuksia olemassaolon kolmesta periaatteesta (vastu-traya) sekä antaumuksellisen palvelemisen menetelmistä. Opetuksessa keskeisiä sisältöjä ovat uskonnon opetukset Jumalan käsittämättömästä luoteesta (acintya-bheda-abheda-tattva), kolmesta luonnonlaadusta sekä vedalaisesta maailmankaikkeudesta ja tiedosta. Tutustutaan joogamenetelmiin sekä pyhään kirjaan Srimad Bhagavatamiin. Tarkastellaan Krishna-tietoisuuden levinneisyyttä, suhdetta muihin uskontoihin sekä suhdetta kulttuuriin ja yhteiskuntaan eri puolilla maailmaa. Jäsennetään omaa suhdetta hindulaisuuteen, Krishna-tietoisuuteen ja suomalaisuuteen.

- Krishna-tietoisuuden etiikan perusteet ja suhde länsimaiseen etiikkaan

- Ihmisoikeudet Gaudiya Vaishnavismissa ja suhde YK:n yleismaailmalliseen ihmisoikeuksien julistukseen
- Ajankohtaiset ja yhteiskunnalliset kysymykset Gaudiya Vaishnavismissa
- Oma suhde hindulaisuuteen, Krishna-tietoisuuteen ja suomalaisuuteen

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa käsiteltäviä sisältöjä ovat uskonnot ja uskonnottomuus maailmassa ja Suomessa, uskontojen tunteminen osana kulttuurista yleissivistystä sekä uskonnot tieteellisen tarkastelun kohteena. Keskeisinä aiheina ovat uskonnot yksilön ja yhteiskunnan voimavarana sekä uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutus eri puolilla maailmaa, uskontojen vaikutukset yhteiskuntiin ja kulttuuriin, uskontokritiikki sekä uskontojen näkyvyys populaarikulttuurissa. Valittavien sisältöjen tulee auttaa oppilasta ymmärtämään uskontojen käsittelyä mediassa ja sen kriittistä arviointia sekä uskontojen välistä vuorovaikutusta ja dialogia.

Paikallinen tarkennus:

Opetuksessa tarkastellaan suurten maailmanuskontojen levinneisyyttä, perusopetuksia ja vaikutusta kulttuuriin eri puolilla maailmaa. Tutustutaan lisäksi luonnonuskontoihin sekä uskonnottomuuteen ja uskontokritiikkiin ilmiönä. Tarkastellaan uskontojen tuntemista osana kulttuurista yleissivistystä sekä uskonnon ja tieteen välistä suhdetta. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon uskontojen vaikutukset yhteiskuntaan ja kulttuuriin sekä näkyvyys mediassa ja populaarikulttuurissa.

- Uskontojen merkitys yhteiskunnassa, kriisitilanteissa ja rauhan aikana
- Uskonnon ja valtion välinen suhde
- Uskonnot mediassa ja politiikassa

S3 Hyvä elämä

Valittavien sisältöjen tulee avata elämänkysymyksiä ja ikäkauteen sekä minäkuvaan liittyviä pohdintoja. Opetuksessa käsitellään ajankohtaisia ja yhteiskunnallisia eettisiä kysymyksiä kuten ekososiaalinen sivistys, osallistuminen ja vaikuttaminen yhteisöissä ja yhteiskunnassa sekä uskonnot rakentamassa yhteiskunta- ja maailmanrauhaa. Sisällöissä tulee korostua opiskeltavan uskonnon etiikka ja muiden uskontojen ja katsomusten etiikka sekä YK:n Ihmisoikeuksien yleismaailmallinen julistus. Tarkastelun kohteena ovat myös ihmisoikeuksien loukkaukset kuten holokausti. Sisältöjen valinnassa huomioidaan uskonnon ja katsomuksellisten kysymysten merkitys ihmisenä kasvamisessa.

Paikallinen tarkennus:

Tutustutaan Krishna-tietoisuuden opetuksiin ikuisesta uskonnosta ja jumalakeskeisestä kulttuurista sekä eri sukupuolten ja muiden ryhmien asemasta yhteiskunnassa. Tutkitaan uskonnon opetuksia olemassaolon neljänlaisista ongelmista (syntymä, kuolema, vanhuus, sairaus) sekä Bhagavad-gitan rauhan kaavasta osana maailmanrauhan saavuttamista. Tarkastellaan Krishna-tietoisuuteen kuuluvaa ajatusta Jumalan laista tieteen perustana. Perehdytään Krishna-tietoisuuden opetukseen elävästä olennosta Jumalan palvelijana ja oppiin lopullisesta hyvästä (ashraya). Opetuksessa käsitellään YK:n Ihmisoikeuksien yleismaailmallista julistusta, ihmisoikeusetiikkaa, eri uskontojen ja katsomusten eettistä opetusta, uskontodialogia sekä uskontojen merkitystä maailmanrauhan rakentamisessa. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon ihmisyyteen kuuluvat elämänkysymykset ja erilaiset ajankohtaiset eettiset kysymykset.

- Ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä
- Omat arvot, eettiset valinnat ja niiden vaikutukset
- Erilaisuuden kohtaaminen
- Väkivallattomuuden periaate
- Ihmisoikeusetiikka

- Ympäristöön ja eläimiin liittyviä eettisiä kysymyksiä
- Suomalaiseen yhteiskuntaan ja globaaliin vastuuseen liittyviä eettisiä kysymyksiä
- Ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä
- YK:n Ihmisoikeuksien yleismaailmallinen julistus

Islam

Oppimäärän tehtävä vuosiluokilla 7-9

Vuosiluokilla 7-9 *uskonnon opetuksessa perehdytään opiskeltavaan uskontoon kulttuurisena ja yhteiskunnallisena ilmiönä. Opetuksessa syvennetään ja rikastetaan tietoa opiskeltavan uskonnon juurista, lähteistä, opista ja opetuksista sekä vaikutuksista maailmassa.*

Opetuksessa tutustutaan sekä maailman suuriin uskontoperinteisiin että uskonnottomuuteen. Opetuksessa tarkastellaan uskontojen yhteiskunnallista ja poliittista vaikutusta sekä uskonnonvapautta ja opetellaan tunnistamaan ja analysoimaan uskonnollisia teemoja tieteessä, mediassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa.

Opetuksessa käsitellään eettisen ajattelun keskeiset käsitteet sekä opiskeltavan uskonnon eettiset periaatteet. Opetuksessa perehdytään Ihmisoikeuksien yleismaailmalliseen julistukseen sekä eri uskontojen ja katsomusten eettisiin näkemyksiin. Opetuksessa pohditaan ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä ja ajankohtaisia eettisiä ongelmia. Uskonnon opetus tarjoaa oppilaille voimavaroja kasvuun kohti aikuisuutta.

Uskonnon eri oppimäärät vuosiluokilla 7-9

Perusopetuslain 11 §:n mukaan perusopetuksessa oppiaineena on uskonto tai elämänkatsomustieto. Uskonto toteutetaan saman lain 13 §:n mukaan oppilaiden uskonnollisen yhdyskunnan mukaisesti oman uskonnon opetuksena erillisten oppimäärien mukaan. Oppiaineen yhtenäisyyden takaamiseksi kaikille oman uskonnon opetuksen muodoille on laadittu yhteiset tavoitteet ja keskeiset sisällöt.

Eri uskontojen oppimääräkuvauksissa tarkennetaan kaikille yhteisiä sisältöjä oppilaan oman uskonnon luonteen mukaisesti. Paikalliset opetussuunnitelmat laaditaan perusteiden yhteisten tavoitteiden, sisältökuvausten ja eri uskontojen tarkennettujen oppimääräkuvausten pohjalle.

7

Vuosiluokan tavoitteet ja keskeiset sisällöt

T1 ohjata oppilasta havaitsemaan uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutus sekä tunnistamaan uskontoon liittyvä monimuotoisuus

- Oppilas havaitsee islamin ja kulttuurin vuorovaikutuksen sekä tunnistaa uskontoon liittyvän monimuotoisuuden

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa ohjatusti ympäristöstä erilaisia uskontoon liittyviä asioita, kuten rakennuksia ja symboleja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas tunnistaa ympäristöstä erilaisia uskontoon liittyviä asioita. Oppilas osaa yhdistää uskontoon liittyviä käsitteitä ja ilmiöitä toisiinsa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa antaa esimerkkejä opiskeltavaan uskontoon liittyvästä monimuotoisuudesta. Oppilas osoittaa ymmärtävänsä, että uskonto ja kulttuuri ovat vuorovaikutuksessa keskenään. Oppilas tunnistaa uskontoihin liittyviä asioita eri kulttuureissa ja yhteiskunnissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa antaa monipuolisia esimerkkejä opiskeltavan uskonnon sisäisestä monimuotoisuudesta. Oppilas osaa kuvailla uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutusta monipuolisesti. Oppilas tunnistaa ja osaa nimetä uskontoihin liittyviä asioita eri kulttuureissa ja yhteiskunnissa.

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksessa perehdytään Islamiin eri puolilla maailmaa. Opetuksessa syvennetään osaamista islamin historiasta profeetta Muhammedin ajoista islamilaisen valtakunnan kasvuun ja islamilaisen teologian vakiintumiseen. Keskeisinä sisältöinä ovat islamin monimuotoisuus, sen pääsuuntaukset, modernit islamilaiset liikkeet ja poliittinen islam. Pohditaan uskonnollista suvaitsevaisuutta ja rinnakkaiseloa. Tärkeitä sisältöjä ovat islam ja muslimit Suomessa, Koraanin ja perimätiedon kokoamisen historia, rakenne ja tulkinnat, islamin opilliset perusteet ja uskonnollisten velvollisuuksien vaikutus elämän eri osa-alueisiin sekä islamin kulttuurivaikutus taiteessa ja tieteessä. Jäsennetään omaa suhdetta islamiin, suomalaisuuteen ja islamilaiseen maailmaan.

Paikallinen tarkennus:

- Maailmanlaajuinen islam
- Islam Suomessa
- Islamin monimuotoisuus
- Islamin näkyvyys populaarikulttuurissa ja mediassa
- Islamin historia (neljä ensimmäistä kalifia, siirtyminen dynastiseen aikaan, kalifaatin lakkauttaminen)
- Tieteen ja kulttuuriin kukoistus
- Islamin opilliset perusteet
- Koraani ja perimätieto (hadith)

S2 Uskontojen maailma

Perehdytään suurten maailmanuskontojen levinneisyyteen, perusopetuksiin ja niiden vaikutukseen kulttuuriin eri puolilla maailmaa sekä uskonnottomuuteen elämänkatsomuksena. Perehdytään uskonnon tutkimukseen sekä uskonnollisen ja tieteellisen kielen eroihin. Autetaan oppilaita huomaamaan uskonnot kulttuurissa, mediassa ja populaarikulttuurissa

sekä tunnistamaan uskontojen vaikutus politiikassa. Pohditaan uskonnollisen erilaisuuden hyväksymistä sekä uskontoa osana kulttuuri-identiteettiä.

Paikallinen tarkennus:

- Kristinusko ja juutalaisuus islamilaisissa yhteiskunnissa
- Uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutus eri puolella maailmaa
- Uskonnon ja tieteen välinen suhde

T2 ohjata oppilasta syventämään tietojaan opiskeltavasta uskonnosta ja sen vaikutuksista

- Oppilas syventää tietojaan islamin uskonnosta ja sen vaikutuksista

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa antaa esimerkin opiskeltavan uskonnon opetuksista sekä esimerkin sen tärkeimmistä lähteistä. Oppilas osaa kertoa opiskeltavan uskonnon synnystä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa antaa esimerkkejä opiskeltavan uskonnon opetuksista. Oppilas osaa kertoa opiskeltavan uskonnon synnystä, lähteistä, vaikutuksista ja levinneisyydestä. Oppilas osaa hankkia annettujen ohjeiden mukaan lisätietoa opiskeltavasta uskonnosta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kertoa opiskeltavan uskonnon perusopetuksista ja tärkeimpien lähteiden sisällöstä. Oppilas osaa kuvailla opiskeltavan uskonnon syntyä, levinneisyyttä ja vaikutuksia eri puolilla maailmaa. Oppilas osaa hankkia lisätietoa opiskeltavasta uskonnosta ja kiinnittää huomiota tiedon lähteiden luotettavuuteen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa analysoida opiskeltavan uskonnon perusopetuksia sekä tärkeimpien lähteiden sisältöä ja tulkintoja. Oppilas osaa kuvailla opiskeltavan uskonnon syntyä, kehitystä, levinneisyyttä ja vaikutuksia eri puolilla maailmaa. Oppilas osaa hankkia lisätietoa opiskeltavasta uskonnosta ja arvioida tiedon lähteiden luotettavuutta.

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksessa perehdytään Islamiin eri puolilla maailmaa. Opetuksessa syvennetään osaamista islamin historiasta profeetta Muhammedin ajoista islamilaisen valtakunnan kasvuun ja islamilaisen teologian vakiintumiseen. Keskeisinä sisältöinä ovat islamin monimuotoisuus, sen pääsuuntaukset, modernit islamilaiset liikkeet ja poliittinen islam. Pohditaan uskonnollista suvaitsevaisuutta ja rinnakkaiseloa. Tärkeitä sisältöjä ovat islam ja muslimit Suomessa, Koraanin ja perimätiedon kokoamisen historia, rakenne ja tulkinnat, islamin opilliset perusteet ja uskonnollisten velvollisuuksien vaikutus elämän eri osa-alueisiin sekä islamin kulttuurivaikutus taiteessa ja tieteessä. Jäsennetään omaa suhdetta islamiin, suomalaisuuteen ja islamilaiseen maailmaan.

Paikallinen tarkennus:

- Maailmanlaajuinen islam
- Islam Suomessa
- Islamin monimuotoisuus
- Islamin näkyvyys populaarikulttuurissa ja mediassa
- Islamin historia (neljä ensimmäistä kalifia, siirtyminen dynastiseen aikaan, kalifaatin lakkauttaminen)
- Tieteen ja kulttuuriin kukoistus
- Islamin opilliset perusteet
- Koraani ja perimätieto (hadith)

T4 ohjata oppilasta tuntemaan eri uskontojen ja katsomusten tapoja ja symboleita sekä tunnistamaan uskonnollisia aiheita mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa

- Oppilas tunnistaa uskonnollisia aiheita maailmanpolitiikassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa annetuista esimerkeistä uskontoon liittyviä tapoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kertoa vähintään kolmen uskonnon keskeisistä tavoista. Oppilas tunnistaa annetusta materiaalista uskonnollisia symboleita ja aiheita mediassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kuvailla ja nimetä eri uskontojen tapoja ja osaa antaa esimerkin uskonnottomasta tapakulttuurista. Oppilas tunnistaa ja osaa antaa esimerkin uskonnollisista symboleista ja aiheista mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa sekä populaarikulttuurissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa analysoida eri uskontojen tapoja ja osaa antaa esimerkkejä uskonnottomasta tapakulttuurista. Oppilas tunnistaa ja osaa antaa esimerkkejä uskonnollisista symboleista ja aiheista mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa sekä populaarikulttuurissa.

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksessa perehdytään Islamiin eri puolilla maailmaa. Opetuksessa syvennetään osaamista islamin historiasta profeetta Muhammedin ajoista islamilaisen valtakunnan kasvuun ja islamilaisen teologian vakiintumiseen. Keskeisinä sisältöinä ovat islamin monimuotoisuus, sen pääsuuntaukset, modernit islamilaiset liikkeet ja poliittinen islam. Pohditaan uskonnollista suvaitsevaisuutta ja rinnakkaiseloa. Tärkeitä sisältöjä ovat islam ja muslimit Suomessa, Koraanin ja perimätiedon kokoamisen historia, rakenne ja tulkinnat, islamin opilliset perusteet ja uskonnollisten velvollisuuksien vaikutus elämän eri osa-alueisiin sekä islamin kulttuurivaikutus taiteessa ja tieteessä. Jäsennetään omaa suhdetta islamiin, suomalaisuuteen ja islamilaiseen maailmaan.

Paikallinen tarkennus:

- Maailmanlaajuinen islam
- Islam Suomessa
- Islamin monimuotoisuus
- Islamin näkyvyys populaarikulttuurissa ja mediassa
- Islamin historia (neljä ensimmäistä kalifia, siirtyminen dynastiseen aikaan, kalifaatin lakkauttaminen)
- Tieteen ja kulttuuriin kukoistus
- Islamin opilliset perusteet
- Koraani ja perimätieto (hadith)

S2 Uskontojen maailma

Perehdytään suurten maailmanuskontojen levinneisyyteen, perusopetuksiin ja niiden vaikutukseen kulttuuriin eri puolilla maailmaa sekä uskonnottomuuteen elämänkatsomuksena. Perehdytään uskonnon tutkimukseen sekä uskonnollisen ja tieteellisen kielen eroihin. Autetaan oppilaita huomaamaan uskonnot kulttuurissa, mediassa ja populaarikulttuurissa sekä tunnistamaan uskontojen vaikutus politiikassa. Pohditaan uskonnollisen erilaisuuden hyväksymistä sekä uskontoa osana kulttuuri-identiteettiä.

Paikallinen tarkennus:

- Kristinusko ja juutalaisuus islamilaisissa yhteiskunnissa
- Uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutus eri puolella maailmaa
- Uskonnon ja tieteen välinen suhde

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa keskeisiä sisältöjä ovat islamilaisen etiikan rakenne, teot ja niiden seuraukset sekä islamilaisen lain tulkinnat yhteiskunnassa ja muslimiyhteisössä. Pohditaan islamilaisen lain suhdetta lainoppiin ja lakikoulukuntiin sekä perehdytään islamilaisiin käytöstapoihin. Tärkeitä sisältöjä ovat YK:n Ihmisoikeuksien julistus ja ihmisoikeusetiikka sekä erilaiset ajankohtaiset eettiset kysymykset. Perehdytään uskontodialogiin ja uskontojen merkitykseen yhteiskuntarauhan rakentamisessa. Pohditaan vastuuta ympäristöstä sekä sen merkitystä ihmisille.

Paikallinen tarkennus:

- Ihmisoikeudet ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina (myös vammaisuus huomioiden)

T5 ohjata oppilasta havaitsemaan ja arvioimaan erilaisia argumentaation tapoja sekä uskonnon ja tieteen kielen välisiä eroja

- Oppilas havaitsee ja arvioi erilaisia argumentaation tapoja sekä uskonnon ja tieteen kielen välisiä eroja

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas erottaa selkeästi uskonnollisen ja selkeästi tieteellisen väitteen toisistaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas tunnistaa tieteelliselle ja uskonnolliselle kielelle ominaisia piirteitä. Oppilas osaa kuunnella toisten näkemyksiä ja esittää omia näkemyksiään.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas tunnistaa erilaisia argumentaation tapoja sekä uskonnon ja tieteen kielen välisiä eroja. Oppilas osaa kuunnella toisten näkemyksiä ja esittää perusteluja omille näkemyksilleen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa analysoida uskonnollisten ja tieteellisten perustelujen sekä uskonnon ja tieteen kielen eroja. Oppilas osaa kuunnella toisten näkemyksiä ja perustella johdonmukaisesti omia näkemyksiään.

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksessa perehdytään Islamiin eri puolilla maailmaa. Opetuksessa syvennetään osaamista islamin historiasta profeetta Muhammedin ajoista islamilaisen valtakunnan kasvuun ja islamilaisen teologian vakiintumiseen. Keskeisinä sisältöinä ovat islamin monimuotoisuus, sen pääsuuntaukset, modernit islamilaiset liikkeet ja poliittinen islam. Pohditaan uskonnollista suvaitsevaisuutta ja rinnakkaiseloa. Tärkeitä sisältöjä ovat islam ja muslimit Suomessa, Koraanin ja perimätiedon kokoamisen historia, rakenne ja tulkinnat, islamin opilliset perusteet ja uskonnollisten velvollisuuksien vaikutus elämän eri osa-alueisiin sekä islamin kulttuurivaikutus taiteessa ja tieteessä. Jäsennetään omaa suhdetta islamiin, suomalaisuuteen ja islamilaiseen maailmaan.

Paikallinen tarkennus:

- Maailmanlaajuinen islam
- Islam Suomessa
- Islamin monimuotoisuus
- Islamin näkyvyys populaarikulttuurissa ja mediassa
- Islamin historia (neljä ensimmäistä kalifia, siirtyminen dynastiseen aikaan, kalifaatin lakkauttaminen)
- Tieteen ja kulttuuriin kukoistus
- Islamin opilliset perusteet
- Koraani ja perimätieto (hadith)

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa keskeisiä sisältöjä ovat islamilaisen etiikan rakenne, teot ja niiden seuraukset sekä islamilaisen lain tulkinnat yhteiskunnassa ja muslimiyhteisössä. Pohditaan islamilaisen lain suhdetta lainoppiin ja lakikoulukuntiin sekä perehdytään islamilaisiin käytöstapoihin. Tärkeitä sisältöjä ovat YK:n Ihmisoikeuksien julistus ja ihmisoikeusetiikka sekä erilaiset ajankohtaiset eettiset kysymykset. Perehdytään uskontodialogiin ja uskontojen merkitykseen yhteiskuntarauhan rakentamisessa. Pohditaan vastuuta ympäristöstä sekä sen merkitystä ihmisille.

Paikallinen tarkennus:

- Ihmisoikeudet ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina (myös vammaisuus huomioiden)

T8 rohkaista oppilasta pohtimaan ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä, ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä ja omien arvojen suhdetta niihin

- Oppilas tunnistaa ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa kuvailla jotakin eettistä kysymystä ja jotakin itselleen tärkeää arvoa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas tunnistaa ja osaa pohtia ohjatusti ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä ja joitakin ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä. Oppilas osaa kuvailla itselleen tärkeitä arvoja ja ottaa niiden pohjalta kantaa eettisiin kysymyksiin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa pohtia itsenäisesti ja muiden kanssa ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä ja joitakin ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä. Oppilas osaa kuvailla itselleen tärkeitä arvoja ja esittää perusteltuja näkemyksiä eettisistä kysymyksistä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa pohtia monipuolisesti ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä ja ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä itsenäisesti ja yhdessä muiden kanssa. Oppilas osaa analysoida omia arvojaan sekä tunnistaa erilaisten eettisten ratkaisujen taustalla vaikuttavia arvoja. Oppilas osaa esittää johdonmukaisia ja perusteltuja näkemyksiä eettisistä kysymyksistä.

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksessa perehdytään Islamiin eri puolilla maailmaa. Opetuksessa syvennetään osaamista islamin historiasta profeetta Muhammedin ajoista islamilaisen valtakunnan kasvuun ja islamilaisen teologian vakiintumiseen. Keskeisinä sisältöinä ovat islamin monimuotoisuus, sen pääsuuntaukset, modernit islamilaiset liikkeet ja poliittinen islam. Pohditaan uskonnollista suvaitsevaisuutta ja rinnakkaiseloa. Tärkeitä sisältöjä ovat islam ja muslimit Suomessa, Koraanin ja perimätiedon kokoamisen historia, rakenne ja tulkinnat, islamin opilliset perusteet ja uskonnollisten velvollisuuksien vaikutus elämän eri osa-alueisiin sekä islamin kulttuurivaikutus taiteessa ja tieteessä. Jäsennetään omaa suhdetta islamiin, suomalaisuuteen ja islamilaiseen maailmaan.

Paikallinen tarkennus:

- Maailmanlaajuinen islam
- Islam Suomessa
- Islamin monimuotoisuus
- Islamin näkyvyys populaarikulttuurissa ja mediassa

- Islamin historia (neljä ensimmäistä kalifia, siirtyminen dynastiseen aikaan, kalifaatin lakkauttaminen)
- Tieteen ja kulttuuriin kukoistus
- Islamin opilliset perusteet
- Koraani ja perimätieto (hadith)

S2 Uskontojen maailma

Perehdytään suurten maailmanuskontojen levinneisyyteen, perusopetuksiin ja niiden vaikutukseen kulttuuriin eri puolilla maailmaa sekä uskonnottomuuteen elämänkatsomuksena. Perehdytään uskonnon tutkimukseen sekä uskonnollisen ja tieteellisen kielen eroihin. Autetaan oppilaita huomaamaan uskonnot kulttuurissa, mediassa ja populaarikulttuurissa sekä tunnistamaan uskontojen vaikutus politiikassa. Pohditaan uskonnollisen erilaisuuden hyväksymistä sekä uskontoa osana kulttuuri-identiteettiä.

Paikallinen tarkennus:

- Kristinusko ja juutalaisuus islamilaisissa yhteiskunnissa
- Uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutus eri puolella maailmaa
- Uskonnon ja tieteen välinen suhde

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa keskeisiä sisältöjä ovat islamilaisen etiikan rakenne, teot ja niiden seuraukset sekä islamilaisen lain tulkinnat yhteiskunnassa ja muslimiyhteisössä. Pohditaan islamilaisen lain suhdetta lainoppiin ja lakikoulukuntiin sekä perehdytään islamilaisiin käytöstapoihin. Tärkeitä sisältöjä ovat YK:n Ihmisoikeuksien julistus ja ihmisoikeusetiikka sekä erilaiset ajankohtaiset eettiset kysymykset. Perehdytään uskontodialogiin ja uskontojen merkitykseen yhteiskuntarauhan rakentamisessa. Pohditaan vastuuta ympäristöstä sekä sen merkitystä ihmisille.

Paikallinen tarkennus:

- Ihmisoikeudet ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina (myös vammaisuus huomioiden)

T9 innostaa oppilasta tutkimaan omien valintojensa eettisiä ulottuvuuksia ja niiden vaikutusta hyvinvointiin ja kannustaa kestävään elämäntapaan

- Oppilas innostuu tutkimaan omien valintojensa vaikutusta hyvinvointiin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa ohjatusti eettisten valintojen ja tekojen seurauksia.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kuvailla eettisten valintojen vaikutusta hyvinvointiin ja kestävään tulevaisuuteen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa analysoida eettisiä valintoja sekä niiden vaikutuksia hyvinvointiin ja kestävään tulevaisuuteen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa arvioida eettisiä valintoja sekä antaa esimerkkejä niiden välittömistä ja välillisistä vaikutuksista hyvinvointiin ja kestävään tulevaisuuteen.

S2 Uskontojen maailma

Perehdytään suurten maailmanuskontojen levinneisyyteen, perusopetuksiin ja niiden vaikutukseen kulttuuriin eri puolilla maailmaa sekä uskonnottomuuteen elämänkatsomuksena. Perehdytään uskonnon tutkimukseen sekä uskonnollisen ja tieteellisen kielen eroihin. Autetaan oppilaita huomaamaan uskonnot kulttuurissa, mediassa ja populaarikulttuurissa sekä tunnistamaan uskontojen vaikutus politiikassa. Pohditaan uskonnollisen erilaisuuden hyväksymistä sekä uskontoa osana kulttuuri-identiteettiä.

Paikallinen tarkennus:

- Kristinusko ja juutalaisuus islamilaisissa yhteiskunnissa
- Uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutus eri puolella maailmaa
- Uskonnon ja tieteen välinen suhde

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa keskeisiä sisältöjä ovat islamilaisen etiikan rakenne, teot ja niiden seuraukset sekä islamilaisen lain tulkinnat yhteiskunnassa ja muslimiyhteisössä. Pohditaan islamilaisen lain suhdetta lainoppiin ja lakikoulukuntiin sekä perehdytään islamilaisiin käytöstapoihin. Tärkeitä sisältöjä ovat YK:n Ihmisoikeuksien julistus ja ihmisoikeusetiikka sekä erilaiset ajankohtaiset eettiset kysymykset. Perehdytään uskontodialogiin ja uskontojen merkitykseen yhteiskuntarauhan rakentamisessa. Pohditaan vastuuta ympäristöstä sekä sen merkitystä ihmisille.

Paikallinen tarkennus:

- Ihmisoikeudet ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina (myös vammaisuus huomioiden)

T10 rohkaista oppilaita kohtaamaan erilaisia ihmisiä nyt ja tulevaisuudessa jatko-opinnoissa, työelämässä ja vapaa-ajalla

- Oppilas rohkaistuu kohtaamaan erilaisia ihmisiä nyt ja tulevaisuudessa jatko-opinnoissa, työelämässä ja vapaa-ajalla

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei vaikuta arvosanan muodostamisessa. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan ja valmiuksiaan osana itsearviointia.

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksessa perehdytään Islamiin eri puolilla maailmaa. Opetuksessa syvennetään osaamista islamin historiasta profeetta Muhammedin ajoista islamilaisen valtakunnan kasvuun ja islamilaisen teologian vakiintumiseen. Keskeisinä sisältöinä ovat islamin monimuotoisuus, sen pääsuuntaukset, modernit islamilaiset liikkeet ja poliittinen islam. Pohditaan uskonnollista suvaitsevaisuutta ja rinnakkaiseloa. Tärkeitä sisältöjä ovat islam ja muslimit Suomessa, Koraanin ja perimätiedon kokoamisen historia, rakenne ja tulkinnat, islamin opilliset perusteet ja uskonnollisten velvollisuuksien vaikutus elämän eri osa-alueisiin sekä islamin kulttuurivaikutus taiteessa ja tieteessä. Jäsennetään omaa suhdetta islamiin, suomalaisuuteen ja islamilaiseen maailmaan.

Paikallinen tarkennus:

- Maailmanlaajuinen islam
- Islam Suomessa
- Islamin monimuotoisuus
- Islamin näkyvyys populaarikulttuurissa ja mediassa
- Islamin historia (neljä ensimmäistä kalifia, siirtyminen dynastiseen aikaan, kalifaatin lakkauttaminen)
- Tieteen ja kulttuuriin kukoistus
- Islamin opilliset perusteet
- Koraani ja perimätieto (hadith)

S2 Uskontojen maailma

Perehdytään suurten maailmanuskontojen levinneisyyteen, perusopetuksiin ja niiden vaikutukseen kulttuuriin eri puolilla maailmaa sekä uskonnottomuuteen elämänkatsomuksena. Perehdytään uskonnon tutkimukseen sekä uskonnollisen ja tieteellisen kielen eroihin. Autetaan oppilaita huomaamaan uskonnot kulttuurissa, mediassa ja populaarikulttuurissa sekä tunnistamaan uskontojen vaikutus politiikassa. Pohditaan uskonnollisen erilaisuuden hyväksymistä sekä uskontoa osana kulttuuri-identiteettiä.

Paikallinen tarkennus:

- Kristinusko ja juutalaisuus islamilaisissa yhteiskunnissa
- Uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutus eri puolella maailmaa
- Uskonnon ja tieteen välinen suhde

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa keskeisiä sisältöjä ovat islamilaisen etiikan rakenne, teot ja niiden seuraukset sekä islamilaisen lain tulkinnat yhteiskunnassa ja muslimiyhteisössä. Pohditaan islamilaisen lain suhdetta lainoppiin ja lakikoulukuntiin sekä perehdytään islamilaisiin käytöstapoihin. Tärkeitä sisältöjä ovat YK:n Ihmisoikeuksien julistus ja ihmisoikeusetiikka sekä erilaiset ajankohtaiset eettiset kysymykset. Perehdytään uskontodialogiin ja uskontojen merkitykseen yhteiskuntarauhan rakentamisessa. Pohditaan vastuuta ympäristöstä sekä sen merkitystä ihmisille.

Paikallinen tarkennus:

- Ihmisoikeudet ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina (myös vammaisuus huomioiden)

8

Vuosiluokan tavoitteet ja keskeiset sisällöt

T1 ohjata oppilasta havaitsemaan uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutus sekä tunnistamaan uskontoon liittyvä monimuotoisuus

- Oppilas havaitsee uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutuksen sekä tunnistaa uskontoon liittyvän monimuotoisuuden

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa ohjatusti ympäristöstä erilaisia uskontoon liittyviä asioita, kuten rakennuksia ja symboleja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas tunnistaa ympäristöstä erilaisia uskontoon liittyviä asioita. Oppilas osaa yhdistää uskontoon liittyviä käsitteitä ja ilmiöitä toisiinsa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa antaa esimerkkejä opiskeltavaan uskontoon liittyvästä monimuotoisuudesta. Oppilas osoittaa ymmärtävänsä, että uskonto ja kulttuuri ovat vuorovaikutuksessa keskenään. Oppilas tunnistaa uskontoihin liittyviä asioita eri kulttuureissa ja yhteiskunnissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa antaa monipuolisia esimerkkejä opiskeltavan uskonnon sisäisestä monimuotoisuudesta. Oppilas osaa kuvailla uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutusta monipuolisesti. Oppilas tunnistaa ja osaa nimetä uskontoihin liittyviä asioita eri kulttuureissa ja yhteiskunnissa.

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksessa perehdytään Islamiin eri puolilla maailmaa. Opetuksessa syvennetään osaamista islamin historiasta profeetta Muhammedin ajoista islamilaisen valtakunnan kasvuun ja islamilaisen teologian vakiintumiseen. Keskeisinä sisältöinä ovat islamin monimuotoisuus, sen pääsuuntaukset, modernit islamilaiset liikkeet ja poliittinen islam. Pohditaan uskonnollista suvaitsevaisuutta ja rinnakkaiseloa. Tärkeitä sisältöjä ovat islam ja muslimit Suomessa, Koraanin ja perimätiedon kokoamisen historia, rakenne ja tulkinnat, islamin opilliset perusteet ja uskonnollisten velvollisuuksien vaikutus elämän eri osa-alueisiin sekä islamin kulttuurivaikutus taiteessa ja tieteessä. Jäsennetään omaa suhdetta islamiin, suomalaisuuteen ja islamilaiseen maailmaan.

Paikallinen tarkennus:

- Islamin levinneisyys

- Islamin opilliset perusteet
- Suhde muihin uskontoihin

S2 Uskontojen maailma

Perehdytään suurten maailmanuskontojen levinneisyyteen, perusopetuksiin ja niiden vaikutukseen kulttuuriin eri puolilla maailmaa sekä uskonnottomuuteen elämänkatsomuksena. Perehdytään uskonnon tutkimukseen sekä uskonnollisen ja tieteellisen kielen eroihin. Autetaan oppilaita huomaamaan uskonnot kulttuurissa, mediassa ja populaarikulttuurissa sekä tunnistamaan uskontojen vaikutus politiikassa. Pohditaan uskonnollisen erilaisuuden hyväksymistä sekä uskontoa osana kulttuuri-identiteettiä.

Paikallinen tarkennus:

- Maailmanuskonnot (perusopetukset, symbolit, monimuotoisuus)
- Maailman uskontojen levinneisyys
- Uskontokriittisyys ja uskonnottomuus
- Uskontodialogi
- Muut uskonnot populaarikulttuurissa ja mediassa

T3 ohjata oppilasta perehtymään uskontoihin ja katsomuksiin eri puolilla maailmaa sekä uskonnottomuuteen

- Oppilas perehtyy uskontoihin ja katsomuksiin eri puolilla maailmaa sekä uskonnottomuuteen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa nimetä kaksi uskontoa ja tunnistaa ohjatusti niiden keskeisiä piirteitä. Oppilas tunnistaa ohjatusti uskonnon ja uskonnottomuuden eroja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa nimetä maailmanuskontoja ja kertoa niiden keskeisistä piirteistä. Oppilas osaa kuvailla uskonnon ja uskonnottomuuden eroja. Oppilas osaa hankkia annettujen ohjeiden mukaan lisätietoa uskonnoista ja katsomuksista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kuvailla eri maailmanuskontojen pääpiirteitä ja vertailla niitä. Oppilas osaa käyttää käsitteitä uskonto, uskonnottomuus ja katsomus mielekkäissä yhteyksissä. Oppilas osaa hankkia lisätietoa uskonnoista ja katsomuksista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa analysoida opiskeltavan uskonnon perusopetuksia sekä tärkeimpien lähteiden sisältöä ja tulkintoja. Oppilas osaa kuvailla opiskeltavan uskonnon syntyä, kehitystä, levinneisyyttä ja vaikutuksia eri puolilla maailmaa. Oppilas osaa hankkia lisätietoa opiskeltavasta uskonnosta ja arvioida tiedon lähteiden luotettavuutta. Oppilas osaa analysoida eri maailmanuskontojen pääpiirteitä. Oppilas osaa kuvailla uskonnoissa ja uskonnottomuudessa vallitsevaa moninaisuutta. Oppilas osaa hankkia lisätietoa uskonnoista ja katsomuksista ja kiinnittää huomiota tiedon lähteiden luotettavuuteen.

S2 Uskontojen maailma

Perehdytään suurten maailmanuskontojen levinneisyyteen, perusopetuksiin ja niiden vaikutukseen kulttuuriin eri puolilla maailmaa sekä uskonnottomuuteen elämänkatsomuksena. Perehdytään uskonnon tutkimukseen sekä uskonnollisen ja tieteellisen kielen eroihin. Autetaan oppilaita huomaamaan uskonnot kulttuurissa, mediassa ja populaarikulttuurissa sekä tunnistamaan uskontojen vaikutus politiikassa. Pohditaan uskonnollisen erilaisuuden hyväksymistä sekä uskontoa osana kulttuuri-identiteettiä.

Paikallinen tarkennus:

- Maailmanuskonnot (perusopetukset, symbolit, monimuotoisuus)
- Maailman uskontojen levinneisyys
- Uskontokriittisyys ja uskonnottomuus
- Uskontodialogi
- Muut uskonnot populaarikulttuurissa ja mediassa

T4 ohjata oppilasta tuntemaan eri uskontojen ja katsomusten tapoja ja symboleita sekä tunnistamaan uskonnollisia aiheita mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa

- Oppilas tunnistaa eri uskontojen ja katsomusten tapoja ja symboleita sekä tunnistaa uskonnollisia aiheita mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa annetuista esimerkeistä uskontoon liittyviä tapoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kertoa vähintään kolmen uskonnon keskeisistä tavoista. Oppilas tunnistaa annetusta materiaalista uskonnollisia symboleita ja aiheita mediassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kuvailla ja nimetä eri uskontojen tapoja ja osaa antaa esimerkin uskonnottomasta tapakulttuurista. Oppilas tunnistaa ja osaa antaa esimerkin uskonnollisista symboleista ja aiheista mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa sekä populaarikulttuurissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa analysoida eri uskontojen tapoja ja osaa antaa esimerkkejä uskonnottomasta tapakulttuurista. Oppilas tunnistaa ja osaa antaa esimerkkejä uskonnollisista symboleista ja aiheista mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa sekä populaarikulttuurissa.

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksessa perehdytään Islamiin eri puolilla maailmaa. Opetuksessa syvennetään osaamista islamin historiasta profeetta Muhammedin ajoista islamilaisen valtakunnan kasvuun ja islamilaisen teologian vakiintumiseen. Keskeisinä sisältöinä ovat islamin monimuotoisuus, sen pääsuuntaukset, modernit islamilaiset liikkeet ja poliittinen islam. Pohditaan uskonnollista suvaitsevaisuutta ja rinnakkaiseloa. Tärkeitä sisältöjä ovat islam ja muslimit Suomessa, Koraanin ja perimätiedon kokoamisen historia, rakenne ja tulkinnat, islamin opilliset perusteet ja uskonnollisten velvollisuuksien vaikutus elämän eri osa-alueisiin sekä islamin kulttuurivaikutus taiteessa ja tieteessä. Jäsennetään omaa suhdetta islamiin, suomalaisuuteen ja islamilaiseen maailmaan.

Paikallinen tarkennus:

- Islamin levinneisyys
- Islamin opilliset perusteet
- Suhde muihin uskontoihin

S2 Uskontojen maailma

Perehdytään suurten maailmanuskontojen levinneisyyteen, perusopetuksiin ja niiden vaikutukseen kulttuuriin eri puolilla maailmaa sekä uskonnottomuuteen elämänkatsomuksena. Perehdytään uskonnon tutkimukseen sekä uskonnollisen ja tieteellisen kielen eroihin.

Autetaan oppilaita huomaamaan uskonnot kulttuurissa, mediassa ja populaarikulttuurissa sekä tunnistamaan uskontojen vaikutus politiikassa. Pohditaan uskonnollisen erilaisuuden hyväksymistä sekä uskontoa osana kulttuuri-identiteettiä.

Paikallinen tarkennus:

- Maailmanuskonnot (perusopetukset, symbolit, monimuotoisuus)
- Maailman uskontojen levinneisyys
- Uskontokriittisyys ja uskonnottomuus
- Uskontodialogi
- Muut uskonnot populaarikulttuurissa ja mediassa

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa keskeisiä sisältöjä ovat islamilaisen etiikan rakenne, teot ja niiden seuraukset sekä islamilaisen lain tulkinnat yhteiskunnassa ja muslimiyhteisössä. Pohditaan islamilaisen lain suhdetta lainoppiin ja lakikoulukuntiin sekä perehdytään islamilaisiin käytöstapoihin. Tärkeitä sisältöjä ovat YK:n Ihmisoikeuksien julistus ja ihmisoikeusetiikka sekä erilaiset ajankohtaiset eettiset kysymykset. Perehdytään uskontodialogiin ja uskontojen merkitykseen yhteiskuntarauhan rakentamisessa. Pohditaan vastuuta ympäristöstä sekä sen merkitystä ihmisille.

Paikallinen tarkennus:

- Uskonto ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina sekä yhteiskunnallisena voimavarana
- Erilaisuuden ymmärtäminen

T5 ohjata oppilasta havaitsemaan ja arvioimaan erilaisia argumentaation tapoja sekä uskonnon ja tieteen kielen välisiä eroja

- Oppilas havaitsee ja arvioi erilaisia argumentaation tapoja sekä uskonnon ja tieteen kielen välisiä eroja

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas erottaa selkeästi uskonnollisen ja selkeästi tieteellisen väitteen toisistaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas tunnistaa tieteelliselle ja uskonnolliselle kielelle ominaisia piirteitä. Oppilas osaa kuunnella toisten näkemyksiä ja esittää omia näkemyksiään.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas tunnistaa erilaisia argumentaation tapoja sekä uskonnon ja tieteen kielen välisiä eroja. Oppilas osaa kuunnella toisten näkemyksiä ja esittää perusteluja omille näkemyksilleen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa analysoida uskonnollisten ja tieteellisten perustelujen sekä uskonnon ja tieteen kielen eroja. Oppilas osaa kuunnella toisten näkemyksiä ja perustella johdonmukaisesti omia näkemyksiään.

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksessa perehdytään Islamiin eri puolilla maailmaa. Opetuksessa syvennetään osaamista islamin historiasta profeetta Muhammedin ajoista islamilaisen valtakunnan kasvuun ja islamilaisen teologian vakiintumiseen. Keskeisinä sisältöinä ovat islamin monimuotoisuus, sen pääsuuntaukset, modernit islamilaiset liikkeet ja poliittinen islam. Pohditaan uskonnollista suvaitsevaisuutta ja rinnakkaiseloa. Tärkeitä sisältöjä ovat islam ja muslimit Suomessa, Koraanin ja perimätiedon kokoamisen historia, rakenne ja tulkinnat, islamin opilliset perusteet ja uskonnollisten velvollisuuksien vaikutus elämän eri osa-alueisiin sekä islamin kulttuurivaikutus taiteessa ja tieteessä. Jäsennetään omaa suhdetta islamiin, suomalaisuuteen ja islamilaiseen maailmaan.

Paikallinen tarkennus:

- Islamin levinneisyys
- Islamin opilliset perusteet
- Suhde muihin uskontoihin

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa keskeisiä sisältöjä ovat islamilaisen etiikan rakenne, teot ja niiden seuraukset sekä islamilaisen lain tulkinnat yhteiskunnassa ja muslimiyhteisössä. Pohditaan islamilaisen lain suhdetta lainoppiin ja lakikoulukuntiin sekä perehdytään islamilaisiin käytöstapoihin. Tärkeitä sisältöjä ovat YK:n Ihmisoikeuksien julistus ja ihmisoikeusetiikka sekä erilaiset ajankohtaiset eettiset kysymykset. Perehdytään uskontodialogiin ja uskontojen merkitykseen yhteiskuntarauhan rakentamisessa. Pohditaan vastuuta ympäristöstä sekä sen merkitystä ihmisille.

Paikallinen tarkennus:

- Uskonto ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina sekä yhteiskunnallisena voimavarana
- Erilaisuuden ymmärtäminen

T7 auttaa oppilasta pohtimaan uskontojen ja katsomusten maailmanlaajuista merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina

- Oppilas tunnistaa uskontojen ja katsomusten maailmanlaajuista merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa annetuista esimerkeistä uskonnollisia ja katsomuksellisia näkökohtia, jotka vaikuttavat ihmisten valintoihin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa antaa esimerkkejä uskontojen ja katsomusten vaikutuksesta ihmisten valintoihin ja toimintaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kuvailla uskontojen ja katsomusten merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa pohtia uskontojen ja katsomusten merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina sekä antaa tästä esimerkkejä eri puolilta maailmaa.

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksessa perehdytään Islamiin eri puolilla maailmaa. Opetuksessa syvennetään osaamista islamin historiasta profeetta Muhammedin ajoista islamilaisen valtakunnan kasvuun ja islamilaisen teologian vakiintumiseen. Keskeisinä sisältöinä ovat islamin monimuotoisuus, sen pääsuuntaukset, modernit islamilaiset liikkeet ja poliittinen islam. Pohditaan uskonnollista suvaitsevaisuutta ja rinnakkaiseloa. Tärkeitä sisältöjä ovat islam ja muslimit Suomessa, Koraanin ja perimätiedon kokoamisen historia, rakenne ja tulkinnat, islamin opilliset perusteet ja uskonnollisten velvollisuuksien vaikutus elämän eri osa-alueisiin sekä islamin kulttuurivaikutus taiteessa ja tieteessä. Jäsennetään omaa suhdetta islamiin, suomalaisuuteen ja islamilaiseen maailmaan.

Paikallinen tarkennus:

- Islamin levinneisyys
- Islamin opilliset perusteet
- Suhde muihin uskontoihin

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa keskeisiä sisältöjä ovat islamilaisen etiikan rakenne, teot ja niiden seuraukset sekä islamilaisen lain tulkinnat yhteiskunnassa ja muslimiyhteisössä. Pohditaan islamilaisen lain suhdetta lainoppiin ja lakikoulukuntiin sekä perehdytään islamilaisiin käytöstapoihin. Tärkeitä sisältöjä ovat YK:n Ihmisoikeuksien julistus ja ihmisoikeusetiikka sekä erilaiset ajankohtaiset eettiset kysymykset. Perehdytään uskontodialogiin ja uskontojen merkitykseen yhteiskuntarauhan rakentamisessa. Pohditaan vastuuta ympäristöstä sekä sen merkitystä ihmisille.

Paikallinen tarkennus:

- Uskonto ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina sekä yhteiskunnallisena voimavarana
- Erilaisuuden ymmärtäminen

T10 rohkaista oppilaita kohtaamaan erilaisia ihmisiä nyt ja tulevaisuudessa jatko-opinnoissa, työelämässä ja vapaa-ajalla

- Oppilas rohkaistuu kohtaamaan erilaisia ihmisiä nyt ja tulevaisuudessa jatko-opinnoissa, työelämässä ja vapaa-ajalla

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei vaikuta arvosanan muodostamisessa. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan ja valmiuksiaan osana itsearviointia.

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksessa perehdytään Islamiin eri puolilla maailmaa. Opetuksessa syvennetään osaamista islamin historiasta profeetta Muhammedin ajoista islamilaisen valtakunnan kasvuun ja islamilaisen teologian vakiintumiseen. Keskeisinä sisältöinä ovat islamin monimuotoisuus, sen pääsuuntaukset, modernit islamilaiset liikkeet ja poliittinen islam. Pohditaan uskonnollista suvaitsevaisuutta ja rinnakkaiseloa. Tärkeitä sisältöjä ovat islam ja muslimit Suomessa, Koraanin ja perimätiedon kokoamisen historia, rakenne ja tulkinnat, islamin opilliset perusteet ja uskonnollisten velvollisuuksien vaikutus elämän eri osa-alueisiin sekä islamin kulttuurivaikutus

taiteessa ja tieteessä. Jäsennetään omaa suhdetta islamiin, suomalaisuuteen ja islamilaiseen maailmaan.

Paikallinen tarkennus:

- Islamin levinneisyys
- Islamin opilliset perusteet
- Suhde muihin uskontoihin

S2 Uskontojen maailma

Perehdytään suurten maailmanuskontojen levinneisyyteen, perusopetuksiin ja niiden vaikutukseen kulttuuriin eri puolilla maailmaa sekä uskonnottomuuteen elämänkatsomuksena. Perehdytään uskonnon tutkimukseen sekä uskonnollisen ja tieteellisen kielen eroihin. Autetaan oppilaita huomaamaan uskonnot kulttuurissa, mediassa ja populaarikulttuurissa sekä tunnistamaan uskontojen vaikutus politiikassa. Pohditaan uskonnollisen erilaisuuden hyväksymistä sekä uskontoa osana kulttuuri-identiteettiä.

Paikallinen tarkennus:

- Maailmanuskonnot (perusopetukset, symbolit, monimuotoisuus)
- Maailman uskontojen levinneisyys
- Uskontokriittisyys ja uskonnottomuus
- Uskontodialogi
- Muut uskonnot populaarikulttuurissa ja mediassa

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa keskeisiä sisältöjä ovat islamilaisen etiikan rakenne, teot ja niiden seuraukset sekä islamilaisen lain tulkinnat yhteiskunnassa ja muslimiyhteisössä. Pohditaan islamilaisen lain suhdetta lainoppiin ja lakikoulukuntiin sekä perehdytään islamilaisiin käytöstapoihin. Tärkeitä sisältöjä ovat YK:n Ihmisoikeuksien julistus ja ihmisoikeusetiikka sekä erilaiset ajankohtaiset eettiset kysymykset. Perehdytään uskontodialogiin ja uskontojen merkitykseen yhteiskuntarauhan rakentamisessa. Pohditaan vastuuta ympäristöstä sekä sen merkitystä ihmisille.

Paikallinen tarkennus:

- Uskonto ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina sekä yhteiskunnallisena voimavarana
- Erilaisuuden ymmärtäminen

9

Vuosiluokan tavoitteet ja keskeiset sisällöt

T1 ohjata oppilasta havaitsemaan uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutus sekä tunnistamaan uskontoon liittyvä monimuotoisuus

- Oppilas havaitsee uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutuksen sekä tunnistaa uskontoon liittyvän monimuotoisuuden

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa ohjatusti ympäristöstä erilaisia uskontoon liittyviä asioita, kuten rakennuksia ja symboleja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas tunnistaa ympäristöstä erilaisia uskontoon liittyviä asioita. Oppilas osaa yhdistää uskontoon liittyviä käsitteitä ja ilmiöitä toisiinsa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa antaa esimerkkejä opiskeltavaan uskontoon liittyvästä monimuotoisuudesta. Oppilas osoittaa ymmärtävänsä, että uskonto ja kulttuuri ovat vuorovaikutuksessa keskenään. Oppilas tunnistaa uskontoihin liittyviä asioita eri kulttuureissa ja yhteiskunnissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa antaa monipuolisia esimerkkejä opiskeltavan uskonnon sisäisestä monimuotoisuudesta. Oppilas osaa kuvailla uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutusta monipuolisesti. Oppilas tunnistaa ja osaa nimetä uskontoihin liittyviä asioita eri kulttuureissa ja yhteiskunnissa.

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksessa perehdytään Islamiin eri puolilla maailmaa. Opetuksessa syvennetään osaamista islamin historiasta profeetta Muhammedin ajoista islamilaisen valtakunnan kasvuun ja islamilaisen teologian vakiintumiseen. Keskeisinä sisältöinä ovat islamin monimuotoisuus, sen pääsuuntaukset, modernit islamilaiset liikkeet ja poliittinen islam. Pohditaan uskonnollista suvaitsevaisuutta ja rinnakkaiseloa. Tärkeitä sisältöjä ovat islam ja muslimit Suomessa, Koraanin ja perimätiedon kokoamisen historia, rakenne ja tulkinnat, islamin opilliset perusteet ja uskonnollisten velvollisuuksien vaikutus elämän eri osa-alueisiin sekä islamin kulttuurivaikutus taiteessa ja tieteessä. Jäsennetään omaa suhdetta islamiin, suomalaisuuteen ja islamilaiseen maailmaan.

Paikallinen tarkennus:

- Islamilaisen etiikan perusteet: moraalikäsitys, lainoppi, lakikoulukunnat, lain tulkinnat
- Ihmisoikeudet islamissa
- islamin ajankohtaiset ja yhteiskunnalliset kysymykset
- Islamin monikulttuurisuus ja monimuotoisuus

S2 Uskontojen maailma

Perehdytään suurten maailmanuskontojen levinneisyyteen, perusopetuksiin ja niiden vaikutukseen kulttuuriin eri puolilla maailmaa sekä uskonnottomuuteen elämänkatsomuksena. Perehdytään uskonnon tutkimukseen sekä uskonnollisen ja tieteellisen kielen eroihin. Autetaan oppilaita huomaamaan uskonnot kulttuurissa, mediassa ja populaarikulttuurissa sekä tunnistamaan uskontojen vaikutus politiikassa. Pohditaan uskonnollisen erilaisuuden hyväksymistä sekä uskontoa osana kulttuuri-identiteettiä.

Paikallinen tarkennus:

- Ihmisoikeusetiikka
- Uskontojen merkitys yhteiskunnassa
- Uskonnot mediassa ja politiikassa

T4 ohjata oppilasta tuntemaan eri uskontojen ja katsomusten tapoja ja symboleita sekä tunnistamaan uskonnollisia aiheita mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa

- Oppilas tunnistaa uskonnollisia aiheita maailmanpolitiikassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa annetuista esimerkeistä uskontoon liittyviä tapoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kertoa vähintään kolmen uskonnon keskeisistä tavoista. Oppilas tunnistaa annetusta materiaalista uskonnollisia symboleita ja aiheita mediassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kuvailla ja nimetä eri uskontojen tapoja ja osaa antaa esimerkin uskonnottomasta tapakulttuurista. Oppilas tunnistaa ja osaa antaa esimerkin uskonnollisista symboleista ja aiheista mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa sekä populaarikulttuurissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa analysoida eri uskontojen tapoja ja osaa antaa esimerkkejä uskonnottomasta tapakulttuurista. Oppilas tunnistaa ja osaa antaa esimerkkejä uskonnollisista symboleista ja aiheista mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa sekä populaarikulttuurissa.

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksessa perehdytään Islamiin eri puolilla maailmaa. Opetuksessa syvennetään osaamista islamin historiasta profeetta Muhammedin ajoista islamilaisen valtakunnan kasvuun ja islamilaisen teologian vakiintumiseen. Keskeisinä sisältöinä ovat islamin monimuotoisuus, sen pääsuuntaukset, modernit islamilaiset liikkeet ja poliittinen islam. Pohditaan uskonnollista suvaitsevaisuutta ja rinnakkaiseloa. Tärkeitä sisältöjä ovat islam ja muslimit Suomessa, Koraanin ja perimätiedon kokoamisen historia, rakenne ja tulkinnat, islamin opilliset perusteet ja uskonnollisten velvollisuuksien vaikutus elämän eri osa-alueisiin sekä islamin kulttuurivaikutus taiteessa ja tieteessä. Jäsennetään omaa suhdetta islamiin, suomalaisuuteen ja islamilaiseen maailmaan.

Paikallinen tarkennus:

- Islamilaisen etiikan perusteet: moraalikäsitys, lainoppi, lakikoulukunnat, lain tulkinnat
- Ihmisoikeudet islamissa
- islamin ajankohtaiset ja yhteiskunnalliset kysymykset

- Islamin monikulttuurisuus ja monimuotoisuus

S2 Uskontojen maailma

Perehdytään suurten maailmanuskontojen levinneisyyteen, perusopetuksiin ja niiden vaikutukseen kulttuuriin eri puolilla maailmaa sekä uskonnottomuuteen elämänkatsomuksena. Perehdytään uskonnon tutkimukseen sekä uskonnollisen ja tieteellisen kielen eroihin. Autetaan oppilaita huomaamaan uskonnot kulttuurissa, mediassa ja populaarikulttuurissa sekä tunnistamaan uskontojen vaikutus politiikassa. Pohditaan uskonnollisen erilaisuuden hyväksymistä sekä uskontoa osana kulttuuri-identiteettiä.

Paikallinen tarkennus:

- Ihmisoikeusetiikka
- Uskontojen merkitys yhteiskunnassa
- Uskonnot mediassa ja politiikassa

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa keskeisiä sisältöjä ovat islamilaisen etiikan rakenne, teot ja niiden seuraukset sekä islamilaisen lain tulkinnat yhteiskunnassa ja muslimiyhteisössä. Pohditaan islamilaisen lain suhdetta lainoppiin ja lakikoulukuntiin sekä perehdytään islamilaisiin käytöstapoihin. Tärkeitä sisältöjä ovat YK:n Ihmisoikeuksien julistus ja ihmisoikeusetiikka sekä erilaiset ajankohtaiset eettiset kysymykset. Perehdytään uskontodialogiin ja uskontojen merkitykseen yhteiskuntarauhan rakentamisessa. Pohditaan vastuuta ympäristöstä sekä sen merkitystä ihmisille.

Paikallinen tarkennus:

- Ajankohtaiset eettiset kysymykset
- Omat arvot, ikäkauteen liittyviä pohdintoja (uskonnollinen täysi-ikäisyys)
- Ihmisen velvollisuudet muita ihmisiä kohtaan
- Eettiset valinnat ja niiden seuraukset
- Erilaisuuden kohtaaminen
- Ympäristöetiikka
- Aktiivinen nuori yhdyskunnassa ja yhteiskunnassa

T5 ohjata oppilasta havaitsemaan ja arvioimaan erilaisia argumentaation tapoja sekä uskonnon ja tieteen kielen välisiä eroja

- Oppilas havaitsee ja arvioi erilaisia argumentaation tapoja sekä uskonnon ja tieteen kielen välisiä eroja

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas erottaa selkeästi uskonnollisen ja selkeästi tieteellisen väitteen toisistaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas tunnistaa tieteelliselle ja uskonnolliselle kielelle ominaisia piirteitä. Oppilas osaa kuunnella toisten näkemyksiä ja esittää omia näkemyksiään.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas tunnistaa erilaisia argumentaation tapoja sekä uskonnon ja tieteen kielen välisiä eroja. Oppilas osaa kuunnella toisten näkemyksiä ja esittää perusteluja omille näkemyksilleen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa analysoida uskonnollisten ja tieteellisten perustelujen sekä uskonnon ja tieteen kielen eroja. Oppilas osaa kuunnella toisten näkemyksiä ja perustella johdonmukaisesti omia näkemyksiään.

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksessa perehdytään Islamiin eri puolilla maailmaa. Opetuksessa syvennetään osaamista islamin historiasta profeetta Muhammedin ajoista islamilaisen valtakunnan kasvuun ja islamilaisen teologian vakiintumiseen. Keskeisinä sisältöinä ovat islamin monimuotoisuus, sen pääsuuntaukset, modernit islamilaiset liikkeet ja poliittinen islam. Pohditaan uskonnollista suvaitsevaisuutta ja rinnakkaiseloa. Tärkeitä sisältöjä ovat islam ja muslimit Suomessa, Koraanin ja perimätiedon kokoamisen historia, rakenne ja tulkinnat, islamin opilliset perusteet ja uskonnollisten velvollisuuksien vaikutus elämän eri osa-alueisiin sekä islamin kulttuurivaikutus taiteessa ja tieteessä. Jäsennetään omaa suhdetta islamiin, suomalaisuuteen ja islamilaiseen maailmaan.

Paikallinen tarkennus:

- Islamilaisen etiikan perusteet: moraalikäsitys, lainoppi, lakikoulukunnat, lain tulkinnat
- Ihmisoikeudet islamissa
- islamin ajankohtaiset ja yhteiskunnalliset kysymykset
- Islamin monikulttuurisuus ja monimuotoisuus

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa keskeisiä sisältöjä ovat islamilaisen etiikan rakenne, teot ja niiden seuraukset sekä islamilaisen lain tulkinnat yhteiskunnassa ja muslimiyhteisössä. Pohditaan islamilaisen lain suhdetta lainoppiin ja lakikoulukuntiin sekä perehdytään islamilaisiin käytöstapoihin. Tärkeitä sisältöjä ovat YK:n Ihmisoikeuksien julistus ja ihmisoikeusetiikka sekä erilaiset ajankohtaiset eettiset kysymykset. Perehdytään uskontodialogiin ja uskontojen merkitykseen yhteiskuntarauhan rakentamisessa. Pohditaan vastuuta ympäristöstä sekä sen merkitystä ihmisille.

Paikallinen tarkennus:

- Ajankohtaiset eettiset kysymykset
- Omat arvot, ikäkauteen liittyviä pohdintoja (uskonnollinen täysi-ikäisyys)
- Ihmisen velvollisuudet muita ihmisiä kohtaan
- Eettiset valinnat ja niiden seuraukset
- Erilaisuuden kohtaaminen

- Ympäristöetiikka
- Aktiivinen nuori yhdyskunnassa ja yhteiskunnassa

T6 ohjata oppilasta perehtymään eettisen ajattelun keskeisiin käsitteisiin, ihmisoikeuksiin sekä opiskeltavan uskonnon ja muiden uskontojen ja katsomusten eettisiin periaatteisiin

- Oppilas perehtyy eettisen ajattelun keskeisiin käsitteisiin, ihmisoikeuksiin sekä islamin ja muiden uskontojen ja katsomusten eettisiin periaatteisiin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa antaa esimerkin jostakin ihmisoikeudesta. Oppilas osaa antaa esimerkin opiskeltavan uskonnon eettisistä periaatteista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas tunnistaa annetuista esimerkkitilanteista eettisen ulottuvuuden ja osaa pohtia ohjatusti eettisiä kysymyksiä. Oppilas osaa antaa esimerkkejä ihmisoikeuksista ja niiden merkityksestä. Oppilas osaa kertoa opiskeltavan uskonnon eettisistä periaatteista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa käyttää etiikan keskeisiä käsitteitä ja erottaa eettiset kysymykset muista kysymyksistä. Oppilas osaa pohtia eettisiä kysymyksiä ja ihmisoikeuksien toteutumista käytännössä. Oppilas osaa kuvailla opiskeltavan uskonnon sekä jonkun muun uskonnon tai katsomuksen eettisiä periaatteita.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa käyttää etiikan keskeisiä käsitteitä, pohtia eettisiä kysymyksiä ja arvioida ihmisoikeuksien toteutumista käytännössä. Oppilas osaa analysoida opiskeltavan uskonnon eettisiä periaatteita ja vertailla niitä muiden uskontojen ja katsomusten keskeisiin eettisiin periaatteisiin.

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa keskeisiä sisältöjä ovat islamilaisen etiikan rakenne, teot ja niiden seuraukset sekä islamilaisen lain tulkinnat yhteiskunnassa ja muslimiyhteisössä. Pohditaan islamilaisen lain suhdetta lainoppiin ja lakikoulukuntiin sekä perehdytään islamilaisiin käytöstapoihin. Tärkeitä sisältöjä ovat YK:n Ihmisoikeuksien julistus ja ihmisoikeusetiikka sekä erilaiset ajankohtaiset eettiset kysymykset. Perehdytään uskontodialogiin ja uskontojen merkitykseen yhteiskuntarauhan rakentamisessa. Pohditaan vastuuta ympäristöstä sekä sen merkitystä ihmisille.

Paikallinen tarkennus:

- Ajankohtaiset eettiset kysymykset
- Omat arvot, ikäkauteen liittyviä pohdintoja (uskonnollinen täysi-ikäisyys)
- Ihmisen velvollisuudet muita ihmisiä kohtaan
- Eettiset valinnat ja niiden seuraukset

- Erilaisuuden kohtaaminen
- Ympäristöetiikka
- Aktiivinen nuori yhdyskunnassa ja yhteiskunnassa

T7 auttaa oppilasta pohtimaan uskontojen ja katsomusten maailmanlaajuista merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina

- Oppilas pohtii uskontojen ja katsomusten maailmanlaajuista merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa annetuista esimerkeistä uskonnollisia ja katsomuksellisia näkökohtia, jotka vaikuttavat ihmisten valintoihin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa antaa esimerkkejä uskontojen ja katsomusten vaikutuksesta ihmisten valintoihin ja toimintaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kuvailla uskontojen ja katsomusten merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa pohtia uskontojen ja katsomusten merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina sekä antaa tästä esimerkkejä eri puolilta maailmaa.

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksessa perehdytään Islamiin eri puolilla maailmaa. Opetuksessa syvennetään osaamista islamin historiasta profeetta Muhammedin ajoista islamilaisen valtakunnan kasvuun ja islamilaisen teologian vakiintumiseen. Keskeisinä sisältöinä ovat islamin monimuotoisuus, sen pääsuuntaukset, modernit islamilaiset liikkeet ja poliittinen islam. Pohditaan uskonnollista suvaitsevaisuutta ja rinnakkaiseloa. Tärkeitä sisältöjä ovat islam ja muslimit Suomessa, Koraanin ja perimätiedon kokoamisen historia, rakenne ja tulkinnat, islamin opilliset perusteet ja uskonnollisten velvollisuuksien vaikutus elämän eri osa-alueisiin sekä islamin kulttuurivaikutus taiteessa ja tieteessä. Jäsennetään omaa suhdetta islamiin, suomalaisuuteen ja islamilaiseen maailmaan.

Paikallinen tarkennus:

- Islamilaisen etiikan perusteet: moraalikäsitys, lainoppi, lakikoulukunnat, lain tulkinnat
- Ihmisoikeudet islamissa
- islamin ajankohtaiset ja yhteiskunnalliset kysymykset
- Islamin monikulttuurisuus ja monimuotoisuus

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa keskeisiä sisältöjä ovat islamilaisen etiikan rakenne, teot ja niiden seuraukset sekä islamilaisen lain tulkinnat yhteiskunnassa ja muslimiyhteisössä. Pohditaan islamilaisen lain suhdetta lainoppiin ja lakikoulukuntiin sekä perehdytään islamilaisiin käytöstapoihin. Tärkeitä sisältöjä ovat YK:n Ihmisoikeuksien julistus ja ihmisoikeusetiikka sekä erilaiset ajankohtaiset eettiset kysymykset. Perehdytään uskontodialogiin ja uskontojen merkitykseen yhteiskuntarauhan rakentamisessa. Pohditaan vastuuta ympäristöstä sekä sen merkitystä ihmisille.

Paikallinen tarkennus:

- Ajankohtaiset eettiset kysymykset
- Omat arvot, ikäkauteen liittyviä pohdintoja (uskonnollinen täysi-ikäisyys)
- Ihmisen velvollisuudet muita ihmisiä kohtaan
- Eettiset valinnat ja niiden seuraukset
- Erilaisuuden kohtaaminen
- Ympäristöetiikka
- Aktiivinen nuori yhdyskunnassa ja yhteiskunnassa

T8 rohkaista oppilasta pohtimaan ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä, ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä ja omien arvojen suhdetta niihin

- Oppilas pohtii ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä, ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä ja omien arvojen suhdetta niihin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa kuvailla jotakin eettistä kysymystä ja jotakin itselleen tärkeää arvoa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas tunnistaa ja osaa pohtia ohjatusti ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä ja joitakin ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä. Oppilas osaa kuvailla itselleen tärkeitä arvoja ja ottaa niiden pohjalta kantaa eettisiin kysymyksiin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa pohtia itsenäisesti ja muiden kanssa ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä ja joitakin ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä. Oppilas osaa kuvailla itselleen tärkeitä arvoja ja esittää perusteltuja näkemyksiä eettisistä kysymyksistä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa pohtia monipuolisesti ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä ja ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä itsenäisesti ja yhdessä muiden kanssa. Oppilas osaa analysoida omia arvojaan sekä tunnistaa erilaisten eettisten ratkaisujen taustalla vaikuttavia arvoja. Oppilas osaa esittää johdonmukaisia ja perusteltuja näkemyksiä eettisistä kysymyksistä.

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksessa perehdytään Islamiin eri puolilla maailmaa. Opetuksessa syvennetään osaamista islamin historiasta profeetta Muhammedin ajoista islamilaisen valtakunnan kasvuun ja islamilaisen teologian vakiintumiseen. Keskeisinä sisältöinä ovat islamin monimuotoisuus, sen pääsuuntaukset, modernit islamilaiset liikkeet ja poliittinen islam. Pohditaan uskonnollista suvaitsevaisuutta ja rinnakkaiseloa. Tärkeitä sisältöjä ovat islam ja muslimit Suomessa, Koraanin ja perimätiedon kokoamisen historia, rakenne ja tulkinnat, islamin opilliset perusteet ja uskonnollisten velvollisuuksien vaikutus elämän eri osa-alueisiin sekä islamin kulttuurivaikutus taiteessa ja tieteessä. Jäsennetään omaa suhdetta islamiin, suomalaisuuteen ja islamilaiseen maailmaan.

Paikallinen tarkennus:

- Islamilaisen etiikan perusteet: moraalikäsitys, lainoppi, lakikoulukunnat, lain tulkinnat
- Ihmisoikeudet islamissa
- islamin ajankohtaiset ja yhteiskunnalliset kysymykset
- Islamin monikulttuurisuus ja monimuotoisuus

S2 Uskontojen maailma

Perehdytään suurten maailmanuskontojen levinneisyyteen, perusopetuksiin ja niiden vaikutukseen kulttuuriin eri puolilla maailmaa sekä uskonnottomuuteen elämänkatsomuksena. Perehdytään uskonnon tutkimukseen sekä uskonnollisen ja tieteellisen kielen eroihin. Autetaan oppilaita huomaamaan uskonnot kulttuurissa, mediassa ja populaarikulttuurissa sekä tunnistamaan uskontojen vaikutus politiikassa. Pohditaan uskonnollisen erilaisuuden hyväksymistä sekä uskontoa osana kulttuuri-identiteettiä.

Paikallinen tarkennus:

- Ihmisoikeusetiikka
- Uskontojen merkitys yhteiskunnassa
- Uskonnot mediassa ja politiikassa

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa keskeisiä sisältöjä ovat islamilaisen etiikan rakenne, teot ja niiden seuraukset sekä islamilaisen lain tulkinnat yhteiskunnassa ja muslimiyhteisössä. Pohditaan islamilaisen lain suhdetta lainoppiin ja lakikoulukuntiin sekä perehdytään islamilaisiin käytöstapoihin. Tärkeitä sisältöjä ovat YK:n Ihmisoikeuksien julistus ja ihmisoikeusetiikka sekä erilaiset ajankohtaiset eettiset kysymykset. Perehdytään uskontodialogiin ja uskontojen merkitykseen yhteiskuntarauhan rakentamisessa. Pohditaan vastuuta ympäristöstä sekä sen merkitystä ihmisille.

Paikallinen tarkennus:

- Ajankohtaiset eettiset kysymykset
- Omat arvot, ikäkauteen liittyviä pohdintoja (uskonnollinen täysi-ikäisyys)
- Ihmisen velvollisuudet muita ihmisiä kohtaan
- Eettiset valinnat ja niiden seuraukset
- Erilaisuuden kohtaaminen
- Ympäristöetiikka
- Aktiivinen nuori yhdyskunnassa ja yhteiskunnassa

T9 innostaa oppilasta tutkimaan omien valintojensa eettisiä ulottuvuuksia ja niiden vaikutusta hyvinvointiin ja kannustaa kestävään elämäntapaan

- Oppilas innostuu tutkimaan omien valintojensa eettisiä ulottuvuuksia ja niiden vaikutusta hyvinvointiin ja kestävään elämäntapaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa ohjatusti eettisten valintojen ja tekojen seurauksia.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kuvailla eettisten valintojen vaikutusta hyvinvointiin ja kestävään tulevaisuuteen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa analysoida eettisiä valintoja sekä niiden vaikutuksia hyvinvointiin ja kestävään tulevaisuuteen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa arvioida eettisiä valintoja sekä antaa esimerkkejä niiden välittömistä ja välillisistä vaikutuksista hyvinvointiin ja kestävään tulevaisuuteen.

S2 Uskontojen maailma

Perehdytään suurten maailmanuskontojen levinneisyyteen, perusopetuksiin ja niiden vaikutukseen kulttuuriin eri puolilla maailmaa sekä uskonnottomuuteen elämänkatsomuksena. Perehdytään uskonnon tutkimukseen sekä uskonnollisen ja tieteellisen kielen eroihin. Autetaan oppilaita huomaamaan uskonnot kulttuurissa, mediassa ja populaarikulttuurissa sekä tunnistamaan uskontojen vaikutus politiikassa. Pohditaan uskonnollisen erilaisuuden hyväksymistä sekä uskontoa osana kulttuuri-identiteettiä.

Paikallinen tarkennus:

- Ihmisoikeusetiikka
- Uskontojen merkitys yhteiskunnassa
- Uskonnot mediassa ja politiikassa

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa keskeisiä sisältöjä ovat islamilaisen etiikan rakenne, teot ja niiden seuraukset sekä islamilaisen lain tulkinnat yhteiskunnassa ja muslimiyhteisössä. Pohditaan islamilaisen lain suhdetta lainoppiin ja lakikoulukuntiin sekä perehdytään islamilaisiin käytöstapoihin. Tärkeitä sisältöjä ovat YK:n Ihmisoikeuksien julistus ja ihmisoikeusetiikka sekä erilaiset ajankohtaiset eettiset kysymykset. Perehdytään uskontodialogiin ja uskontojen merkitykseen yhteiskuntarauhan rakentamisessa. Pohditaan vastuuta ympäristöstä sekä sen merkitystä ihmisille.

Paikallinen tarkennus:

- Ajankohtaiset eettiset kysymykset
- Omat arvot, ikäkauteen liittyviä pohdintoja (uskonnollinen täysi-ikäisyys)
- Ihmisen velvollisuudet muita ihmisiä kohtaan
- Eettiset valinnat ja niiden seuraukset
- Erilaisuuden kohtaaminen
- Ympäristöetiikka
- Aktiivinen nuori yhdyskunnassa ja yhteiskunnassa

T10 rohkaista oppilaita kohtaamaan erilaisia ihmisiä nyt ja tulevaisuudessa jatko-opinnoissa, työelämässä ja vapaa-ajalla

- Oppilas rohkaistuu kohtaamaan erilaisia ihmisiä nyt ja tulevaisuudessa jatko-opinnoissa, työelämässä ja vapaa-ajalla

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei vaikuta arvosanan muodostamisessa. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan ja valmiuksiaan osana itsearviointia.

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksessa perehdytään Islamiin eri puolilla maailmaa. Opetuksessa syvennetään osaamista islamin historiasta profeetta Muhammedin ajoista islamilaisen valtakunnan kasvuun ja islamilaisen teologian vakiintumiseen. Keskeisinä sisältöinä ovat islamin monimuotoisuus, sen pääsuuntaukset, modernit islamilaiset liikkeet ja poliittinen islam. Pohditaan uskonnollista suvaitsevaisuutta ja rinnakkaiseloa. Tärkeitä sisältöjä ovat islam ja muslimit Suomessa, Koraanin ja perimätiedon kokoamisen historia, rakenne ja tulkinnat, islamin opilliset perusteet ja uskonnollisten velvollisuuksien vaikutus elämän eri osa-alueisiin sekä islamin kulttuurivaikutus taiteessa ja tieteessä. Jäsennetään omaa suhdetta islamiin, suomalaisuuteen ja islamilaiseen maailmaan.

Paikallinen tarkennus:

- Islamilaisen etiikan perusteet: moraalikäsitys, lainoppi, lakikoulukunnat, lain tulkinnat
- Ihmisoikeudet islamissa
- islamin ajankohtaiset ja yhteiskunnalliset kysymykset
- Islamin monikulttuurisuus ja monimuotoisuus

S2 Uskontojen maailma

Perehdytään suurten maailmanuskontojen levinneisyyteen, perusopetuksiin ja niiden vaikutukseen kulttuuriin eri puolilla maailmaa sekä uskonnottomuuteen elämänkatsomuksena. Perehdytään uskonnon tutkimukseen sekä uskonnollisen ja tieteellisen kielen eroihin. Autetaan oppilaita huomaamaan uskonnot kulttuurissa, mediassa ja populaarikulttuurissa sekä tunnistamaan uskontojen vaikutus politiikassa. Pohditaan uskonnollisen erilaisuuden hyväksymistä sekä uskontoa osana kulttuuri-identiteettiä.

Paikallinen tarkennus:

- Ihmisoikeusetiikka
- Uskontojen merkitys yhteiskunnassa
- Uskonnot mediassa ja politiikassa

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa keskeisiä sisältöjä ovat islamilaisen etiikan rakenne, teot ja niiden seuraukset sekä islamilaisen lain tulkinnat yhteiskunnassa ja muslimiyhteisössä. Pohditaan islamilaisen lain suhdetta lainoppiin ja lakikoulukuntiin sekä perehdytään islamilaisiin käytöstapoihin. Tärkeitä sisältöjä ovat YK:n Ihmisoikeuksien julistus ja ihmisoikeusetiikka sekä erilaiset ajankohtaiset eettiset kysymykset. Perehdytään uskontodialogiin ja uskontojen merkitykseen yhteiskuntarauhan rakentamisessa. Pohditaan vastuuta ympäristöstä sekä sen merkitystä ihmisille.

Paikallinen tarkennus:

- Ajankohtaiset eettiset kysymykset
- Omat arvot, ikäkauteen liittyviä pohdintoja (uskonnollinen täysi-ikäisyys)
- Ihmisen velvollisuudet muita ihmisiä kohtaan

- Eettiset valinnat ja niiden seuraukset
- Erilaisuuden kohtaaminen
- Ympäristöetiikka
- Aktiivinen nuori yhdyskunnassa ja yhteiskunnassa

Ortodoksinen uskonto

Oppimäärän tehtävä vuosiluokilla 7-9

Vuosiluokilla 7-9 *uskonnon opetuksessa perehdytään opiskeltavaan uskontoon kulttuurisena ja yhteiskunnallisena ilmiönä. Opetuksessa syvennetään ja rikastetaan tietoa opiskeltavan uskonnon juurista, lähteistä, opista ja opetuksista sekä vaikutuksista maailmassa.*

Opetuksessa tutustutaan sekä maailman suuriin uskontoperinteisiin että uskonnottomuuteen. Opetuksessa tarkastellaan uskontojen yhteiskunnallista ja poliittista vaikutusta sekä uskonnonvapautta ja opetellaan tunnistamaan ja analysoimaan uskonnollisia teemoja tieteessä, mediassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa.

Opetuksessa käsitellään eettisen ajattelun keskeiset käsitteet sekä opiskeltavan uskonnon eettiset periaatteet. Opetuksessa perehdytään Ihmisoikeuksien yleismaailmalliseen julistukseen sekä eri uskontojen ja katsomusten eettisiin näkemyksiin. Opetuksessa pohditaan ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä ja ajankohtaisia eettisiä ongelmia. Uskonnon opetus tarjoaa oppilaille voimavaroja kasvuun kohti aikuisuutta.

Uskonnon eri oppimäärät vuosiluokilla 7-9

Perusopetuslain 11 §:n mukaan perusopetuksessa oppiaineena on uskonto tai elämänkatsomustieto. Uskonto toteutetaan saman lain 13 §:n mukaan oppilaiden uskonnollisen yhdyskunnan mukaisesti oman uskonnon opetuksena erillisten oppimäärien mukaan. Oppiaineen yhtenäisyyden takaamiseksi kaikille oman uskonnon opetuksen muodoille on laadittu yhteiset tavoitteet ja keskeiset sisällöt.

Eri uskontojen oppimääräkuvauksissa tarkennetaan kaikille yhteisiä sisältöjä oppilaan oman uskonnon luonteen mukaisesti. Paikalliset opetussuunnitelmat laaditaan perusteiden yhteisten tavoitteiden, sisältökuvausten ja eri uskontojen tarkennettujen oppimääräkuvausten pohjalle.

7

Vuosiluokan tavoitteet ja keskeiset sisällöt

T1 ohjata oppilasta havaitsemaan uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutus sekä tunnistamaan uskontoon liittyvä monimuotoisuus

- Oppilasta ohjataan havaitsemaan uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutus sekä tunnistamaan uskontoon liittyvä monimuotoisuus

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa ohjatusti ympäristöstä erilaisia uskontoon liittyviä asioita, kuten rakennuksia ja symboleja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas tunnistaa ympäristöstä erilaisia uskontoon liittyviä asioita. Oppilas osaa yhdistää uskontoon liittyviä käsitteitä ja ilmiöitä toisiinsa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa antaa esimerkkejä opiskeltavaan uskontoon liittyvästä monimuotoisuudesta. Oppilas osoittaa ymmärtävänsä, että uskonto ja kulttuuri ovat vuorovaikutuksessa keskenään. Oppilas tunnistaa uskontoihin liittyviä asioita eri kulttuureissa ja yhteiskunnissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa antaa monipuolisia esimerkkejä opiskeltavan uskonnon sisäisestä monimuotoisuudesta. Oppilas osaa kuvailla uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutusta monipuolisesti. Oppilas tunnistaa ja osaa nimetä uskontoihin liittyviä asioita eri kulttuureissa ja yhteiskunnissa.

S1 Suhde omaan uskontoon:

Opetuksessa keskeisiä sisältöjä ovat kristillisen kirkon synty ja kehitys ortodoksisen kirkon näkökulmasta. Perehdytään syvällisemmin kirkon leviämiseen ja lähetystyöhön sekä kristinuskon saapumiseen Suomeen idästä ja lännestä. Perehdytään luostarilaitokseen opin kehittäjänä ja säilyttäjä sekä tutustutaan bysanttilaiseen aikakauteen kirkon hallinnollisen muotoutumisen ja kirkkotaiteen näkökulmasta. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon kirkon opillinen kehitys. Syvennetään tietämystä Raamatusta kirjana ja tutkitaan sen syntyhistoriaa, sisältöä ja käyttöä kirkon toiminnassa. Tärkeitä sisältöjä opetuksessa ovat uskontunnustus, jumalanpalvelukset, mysteeriot, kirkkotaide ja kirkkomusiikki sekä kirkkovuosi kirkon opin ilmentäjinä sekä niihin liittyvä keskeinen ortodoksinen sanasto. Perehdytään ortodoksisen kirkon toimintaan Suomessa. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon ortodoksisuus kirjallisuudessa, musiikissa ja taiteessa.

Paikallinen tarkennus:

- Kirkon syntyvaiheita: alkuseurakunta, ensimmäinen diakoni, martyyrius, apostolien lähetystyö, marttyyrikirkko, jakamaton kirkko, suuri skisma ja kirkon jakaantuminen, kirkolliskokoukset
- Kirkon opin muotoutuminen: uskontunnustus, Traditio
- Ortodoksinen kristitty: kastettu ja voideltu
- Raamattu kirkon kirjana: synty, sisällön muotoutuminen ja käyttäminen
- Tutustuminen ortodoksiseen jumalanpalvelukseen kirkkovierailulla

S2 Uskontojen maailma

Tutustutaan uskonnollisuuteen inhimillisen elämän piirteenä, suomalaisten muinaisuskontoon ja tämän ajan uskonnollisuuteen sekä uskonnottomuuteen elämänkatsomuksena. Perehdytään kristillisen kirkon leviämiseen, katoliseen ja luterilaiseen kirkkoon sekä muihin keskeisimpiin kristillisiin kirkkoihin ja yhteisöihin. Keskeisinä sisältöinä ovat suuret maailmanuskonnot, niiden tapakulttuuri ja erityispiirteet, ja uudemman ajan uskonnot sekä perehtyminen uskontojen välisiin yhtäläisyyksiin ja eroihin suhteessa toisiinsa ja ortodoksisuuteen. Perehdytään ortodoksisiin

patriarkaatteihin ja muihin ortodoksisiin tai sitä lähellä oleviin kirkkoihin. Uskontojen ja ortodoksisuuden kulttuuri- ja yhteiskunnallinen vaikutus ja näkyminen sekä Suomessa että ortodoksienemmistöisissä maissa sekä uskontoihin liittyvä ajankohtainen tieto ja sen arviointi tulee ottaa huomioon opetuksen sisältöjä valittaessa. Syvennetään ekumenian ja uskontojen välisen dialogin tuntemusta.

Paikallinen tarkennus:

- Ortodoksiset paikalliskirkot eri puolella maailmaa, ortodoksiset patriarkaatit
- Juutalaisuus ja islam; juutalaisuuteen, kristinuskoon ja islamiin liittyvää historiaa, oppeja, tapoja ja symboleita
- Uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutus eri puolilla maailmaa
- Uskonnolliset aiheet mediassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa
- Tutustuminen ortodoksiseen jumalanpalvelukseen ja kirkkorakennukseen kirkkovierailulla, mahdollisuuksien mukaan myös muiden uskontojen pyhiin paikkoihin tutustuminen
- Ekumenian ja uskontojen välisen dialogin tuntemuksen syventäminen

T2 ohjata oppilasta syventämään tietojaan opiskeltavasta uskonnosta ja sen vaikutuksista

- Oppilasta ohjataan syventämään tietojaan opiskeltavasta uskonnosta ja sen vaikutuksista

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa antaa esimerkin opiskeltavan uskonnon opetuksista sekä esimerkin sen tärkeimmistä lähteistä. Oppilas osaa kertoa opiskeltavan uskonnon synnystä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa antaa esimerkkejä opiskeltavan uskonnon opetuksista. Oppilas osaa kertoa opiskeltavan uskonnon synnystä, lähteistä, vaikutuksista ja levinneisyydestä. Oppilas osaa hankkia annettujen ohjeiden mukaan lisätietoa opiskeltavasta uskonnosta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kertoa opiskeltavan uskonnon perusopetuksista ja tärkeimpien lähteiden sisällöstä. Oppilas osaa kuvailla opiskeltavan uskonnon syntyä, levinneisyyttä ja vaikutuksia eri puolilla maailmaa. Oppilas osaa hankkia lisätietoa opiskeltavasta uskonnosta ja kiinnittää huomiota tiedon lähteiden luotettavuuteen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa analysoida opiskeltavan uskonnon perusopetuksia sekä tärkeimpien lähteiden sisältöä ja tulkintoja. Oppilas osaa kuvailla opiskeltavan uskonnon syntyä, kehitystä, levinneisyyttä ja vaikutuksia eri puolilla maailmaa. Oppilas osaa hankkia lisätietoa opiskeltavasta uskonnosta ja arvioida tiedon lähteiden luotettavuutta.

S1 Suhde omaan uskontoon:

Opetuksessa keskeisiä sisältöjä ovat kristillisen kirkon synty ja kehitys ortodoksisen kirkon näkökulmasta. Perehdytään syvällisemmin kirkon leviämiseen ja lähetystyöhön sekä kristinuskon saapumiseen Suomeen idästä ja lännestä. Perehdytään luostarilaitokseen opin kehittäjänä ja säilyttäjä sekä tutustutaan bysanttilaiseen aikakauteen kirkon hallinnollisen muotoutumisen ja kirkkotaiteen näkökulmasta. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon kirkon opillinen kehitys. Syvennetään tietämystä Raamatusta kirjana ja tutkitaan sen syntyhistoriaa, sisältöä ja käyttöä kirkon toiminnassa. Tärkeitä sisältöjä opetuksessa ovat uskontunnustus, jumalanpalvelukset, mysteeriot, kirkkotaide ja kirkkomusiikki sekä kirkkovuosi kirkon opin ilmentäjinä sekä niihin liittyvä keskeinen ortodoksinen sanasto. Perehdytään ortodoksisen kirkon toimintaan Suomessa. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon ortodoksisuus kirjallisuudessa, musiikissa ja taiteessa.

Paikallinen tarkennus:

- Kirkon syntyvaiheita: alkuseurakunta, ensimmäinen diakoni, martyyrius, apostolien lähetystyö, marttyyrikirkko, jakamaton kirkko, suuri skisma ja kirkon jakaantuminen, kirkolliskokoukset
- Kirkon opin muotoutuminen: uskontunnustus, Traditio
- Ortodoksinen kristitty: kastettu ja voideltu
- Raamattu kirkon kirjana: synty, sisällön muotoutuminen ja käyttäminen
- Tutustuminen ortodoksiseen jumalanpalvelukseen kirkkovierailulla

T3 ohjata oppilasta perehtymään uskontoihin ja katsomuksiin eri puolilla maailmaa sekä uskonnottomuuteen

- Oppilasta ohjataan perehtymään uskontoihin ja katsomuksiin eri puolilla maailmaa sekä uskonnottomuuteen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa nimetä kaksi uskontoa ja tunnistaa ohjatusti niiden keskeisiä piirteitä. Oppilas tunnistaa ohjatusti uskonnon ja uskonnottomuuden eroja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa nimetä maailmanuskontoja ja kertoa niiden keskeisistä piirteistä. Oppilas osaa kuvailla uskonnon ja uskonnottomuuden eroja. Oppilas osaa hankkia annettujen ohjeiden mukaan lisätietoa uskonnoista ja katsomuksista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kuvailla eri maailmanuskontojen pääpiirteitä ja vertailla niitä. Oppilas osaa käyttää käsitteitä uskonto, uskonnottomuus ja katsomus mielekkäissä yhteyksissä. Oppilas osaa hankkia lisätietoa uskonnoista ja katsomuksista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa analysoida eri maailmanuskontojen pääpiirteitä. Oppilas osaa kuvailla uskonnoissa ja uskonnottomuudessa vallitsevaa moninaisuutta. Oppilas osaa hankkia lisätietoa uskonnoista ja katsomuksista ja kiinnittää huomiota tiedon lähteiden luotettavuuteen.

S2 Uskontojen maailma

Tutustutaan uskonnollisuuteen inhimillisen elämän piirteenä, suomalaisten muinaisuskontoon ja tämän ajan uskonnollisuuteen sekä uskonnottomuuteen elämänkatsomuksena. Perehdytään kristillisen kirkon leviämiseen, katoliseen ja luterilaiseen kirkkoon sekä muihin keskeisimpiin kristillisiin kirkkoihin ja yhteisöihin. Keskeisinä sisältöinä ovat suuret maailmanuskonnot, niiden tapakulttuuri ja erityispiirteet, ja uudemman ajan uskonnot sekä perehtyminen uskontojen välisiin yhtäläisyyksiin ja eroihin suhteessa toisiinsa ja ortodoksisuuteen. Perehdytään ortodoksisiin patriarkaatteihin ja muihin ortodoksisiin tai sitä lähellä oleviin kirkkoihin. Uskontojen ja ortodoksisuuden kulttuuri- ja yhteiskunnallinen vaikutus ja näkyminen sekä Suomessa että ortodoksienemmistöisissä maissa sekä uskontoihin liittyvä ajankohtainen tieto ja sen arviointi tulee ottaa huomioon opetuksen sisältöjä valittaessa. Syvennetään ekumenian ja uskontojen välisen dialogin tuntemusta.

Paikallinen tarkennus:

- Ortodoksiset paikalliskirkot eri puolella maailmaa, ortodoksiset patriarkaatit
- Juutalaisuus ja islam; juutalaisuuteen, kristinuskoon ja islamiin liittyvää historiaa, oppeja, tapoja ja symboleita
- Uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutus eri puolilla maailmaa
- Uskonnolliset aiheet mediassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa
- Tutustuminen ortodoksiseen jumalanpalvelukseen ja kirkkorakennukseen kirkkovierailulla, mahdollisuuksien mukaan myös muiden uskontojen pyhiin paikkoihin tutustuminen
- Ekumenian ja uskontojen välisen dialogin tuntemuksen syventäminen

T4 ohjata oppilasta tuntemaan eri uskontojen ja katsomusten tapoja ja symboleita sekä tunnistamaan uskonnollisia aiheita mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa

- Oppilasta ohjataan tuntemaan eri uskontojen ja katsomusten tapoja ja symboleita sekä tunnistamaan uskonnollisia aiheita mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa annetuista esimerkeistä uskontoon liittyviä tapoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kertoa vähintään kolmen uskonnon keskeisistä tavoista. Oppilas tunnistaa annetusta materiaalista uskonnollisia symboleita ja aiheita mediassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kuvailla ja nimetä eri uskontojen tapoja ja osaa antaa esimerkin uskonnottomasta tapakulttuurista. Oppilas tunnistaa ja osaa antaa esimerkin uskonnollisista symboleista ja aiheista mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa sekä populaarikulttuurissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa analysoida eri uskontojen tapoja ja osaa antaa esimerkkejä uskonnottomasta tapakulttuurista. Oppilas tunnistaa ja osaa antaa esimerkkejä uskonnollisista symboleista ja aiheista mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa sekä populaarikulttuurissa.

S1 Suhde omaan uskontoon:

Opetuksessa keskeisiä sisältöjä ovat kristillisen kirkon synty ja kehitys ortodoksisen kirkon näkökulmasta. Perehdytään syvällisemmin kirkon leviämiseen ja lähetystyöhön sekä kristinuskon saapumiseen Suomeen idästä ja lännestä. Perehdytään luostarilaitokseen opin kehittäjänä ja säilyttäjä sekä tutustutaan bysanttilaiseen aikakauteen kirkon hallinnollisen muotoutumisen ja kirkkotaiteen näkökulmasta. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon kirkon opillinen kehitys. Syvennetään tietämystä Raamatusta kirjana ja tutkitaan sen syntyhistoriaa, sisältöä ja käyttöä kirkon toiminnassa. Tärkeitä sisältöjä opetuksessa ovat uskontunnustus, jumalanpalvelukset, mysteeriot, kirkkotaide ja kirkkomusiikki sekä kirkkovuosi kirkon opin ilmentäjinä sekä niihin liittyvä keskeinen ortodoksinen sanasto. Perehdytään ortodoksisen kirkon toimintaan Suomessa. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon ortodoksisuus kirjallisuudessa, musiikissa ja taiteessa.

Paikallinen tarkennus:

- Kirkon syntyvaiheita: alkuseurakunta, ensimmäinen diakoni, martyyrius, apostolien lähetystyö, marttyyrikirkko, jakamaton kirkko, suuri skisma ja kirkon jakaantuminen, kirkolliskokoukset
- Kirkon opin muotoutuminen: uskontunnustus, Traditio
- Ortodoksinen kristitty: kastettu ja voideltu
- Raamattu kirkon kirjana: synty, sisällön muotoutuminen ja käyttäminen
- Tutustuminen ortodoksiseen jumalanpalvelukseen kirkkovierailulla

S2 Uskontojen maailma

Tutustutaan uskonnollisuuteen inhimillisen elämän piirteenä, suomalaisten muinaisuskontoon ja tämän ajan uskonnollisuuteen sekä uskonnottomuuteen elämänkatsomuksena. Perehdytään kristillisen kirkon leviämiseen, katoliseen ja luterilaiseen kirkkoon sekä muihin keskeisimpiin kristillisiin kirkkoihin ja yhteisöihin. Keskeisinä sisältöinä ovat suuret maailmanuskonnot, niiden tapakulttuuri ja erityispiirteet, ja uudemman ajan uskonnot sekä perehtyminen uskontojen välisiin yhtäläisyyksiin ja eroihin suhteessa toisiinsa ja ortodoksisuuteen. Perehdytään ortodoksisiin patriarkaatteihin ja muihin ortodoksisiin tai sitä lähellä oleviin kirkkoihin. Uskontojen ja

ortodoksisuuden kulttuuri- ja yhteiskunnallinen vaikutus ja näkyminen sekä Suomessa että ortodoksienemmistöisissä maissa sekä uskontoihin liittyvä ajankohtainen tieto ja sen arviointi tulee ottaa huomioon opetuksen sisältöjä valittaessa. Syvennetään ekumenian ja uskontojen välisen dialogin tuntemusta.

Paikallinen tarkennus:

- Ortodoksiset paikalliskirkot eri puolella maailmaa, ortodoksiset patriarkaatit
- Juutalaisuus ja islam; juutalaisuuteen, kristinuskoon ja islamiin liittyvää historiaa, oppeja, tapoja ja symboleita
- Uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutus eri puolilla maailmaa
- Uskonnolliset aiheet mediassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa
- Tutustuminen ortodoksiseen jumalanpalvelukseen ja kirkkorakennukseen kirkkovierailulla, mahdollisuuksien mukaan myös muiden uskontojen pyhiin paikkoihin tutustuminen
- Ekumenian ja uskontojen välisen dialogin tuntemuksen syventäminen

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa keskeisiä sisältöjä ovat etiikan yleiset perusteet ja lähtökohdat. Perehdytään kristillisen etiikan ja muiden uskontojen eettisen ajattelun yleispiirteisiin. Tutkitaan ortodoksisen etiikan perustana olevaa ihmiskäsitystä sekä kirkon opetusta ja Raamatun kertomuksia. Syvennetään tietoa ortodoksisista kirkollisista käytänteistä hyvän elämän tukena. Pohditaan omaan elämään, yhteiskunnan jäsenyyteen, ympäristöön ja luontoon sekä globaaliin vastuuseen liittyviä kysymyksiä. Nostetaan keskusteluun mediassa esiintyviä ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä osana yhteiskuntakeskustelua. Pohditaan eettisten arvojen tiedostamista, soveltamista ja merkitystä ihmisenä kasvamisessa ja omassa arjessa. Sisältöjen valinnalla tuetaan oppilaiden ymmärrystä yhteiskunnallisesta sovusta, rauhasta ja kaikkien ihmisten välisestä keskinäisestä kunnioituksesta. Tärkeitä sisältöjä ovat YK:n Yleismaailmallinen ihmisoikeuksien julistus, YK:n Lapsen oikeuksien sopimus ja ihmisoikeusetiikka.

Paikallinen tarkennus:

- Ymmärrys yhteiskunnallisesta sovusta, rauhasta ja ihmisten välisestä keskinäisestä kunnioituksesta
- Kristilliseen etiikkaan perehtyminen (synti, katumus, oikea ja väärä)
- Juutalaisuuden ja islamin eettisen ajattelun yleispiirteet.
- Ihmisoikeudet (YK:n Yleismaailmallinen ihmisoikeuksien julistus, YK:n Lapsen oikeuksien sopimus)
- Pohditaan omaan elämään, yhteiskunnan jäsenyyteen, ympäristöön ja luontoon sekä globaaliin vastuuseen liittyviä kysymyksiä

T5 ohjata oppilasta havaitsemaan ja arvioimaan erilaisia argumentaation tapoja sekä uskonnon ja tieteen kielen välisiä eroja

- Oppilas havaitsee ja arvioi erilaisia argumentaation tapoja sekä uskonnon ja tieteen kielen välisiä eroja

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas erottaa selkeästi uskonnollisen ja selkeästi tieteellisen väitteen toisistaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas tunnistaa tieteelliselle ja uskonnolliselle kielelle ominaisia piirteitä. Oppilas osaa kuunnella toisten näkemyksiä ja esittää omia näkemyksiään.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas tunnistaa erilaisia argumentaation tapoja sekä uskonnon ja tieteen kielen välisiä eroja. Oppilas osaa kuunnella toisten näkemyksiä ja esittää perusteluja omille näkemyksilleen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa analysoida uskonnollisten ja tieteellisten perustelujen sekä uskonnon ja tieteen kielen eroja. Oppilas osaa kuunnella toisten näkemyksiä ja perustella johdonmukaisesti omia näkemyksiään.

S1 Suhde omaan uskontoon:

Opetuksessa keskeisiä sisältöjä ovat kristillisen kirkon synty ja kehitys ortodoksisen kirkon näkökulmasta. Perehdytään syvällisemmin kirkon leviämiseen ja lähetystyöhön sekä kristinuskon saapumiseen Suomeen idästä ja lännestä. Perehdytään luostarilaitokseen opin kehittäjänä ja säilyttäjä sekä tutustutaan bysanttilaiseen aikakauteen kirkon hallinnollisen muotoutumisen ja kirkkotaiteen näkökulmasta. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon kirkon opillinen kehitys. Syvennetään tietämystä Raamatusta kirjana ja tutkitaan sen syntyhistoriaa, sisältöä ja käyttöä kirkon toiminnassa. Tärkeitä sisältöjä opetuksessa ovat uskontunnustus, jumalanpalvelukset, mysteeriot, kirkkotaide ja kirkkomusiikki sekä kirkkovuosi kirkon opin ilmentäjinä sekä niihin liittyvä keskeinen ortodoksinen sanasto. Perehdytään ortodoksisen kirkon toimintaan Suomessa. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon ortodoksisuus kirjallisuudessa, musiikissa ja taiteessa.

Paikallinen tarkennus:

- Kirkon syntyvaiheita: alkuseurakunta, ensimmäinen diakoni, martyyrius, apostolien lähetystyö, marttyyrikirkko, jakamaton kirkko, suuri skisma ja kirkon jakaantuminen, kirkolliskokoukset
- Kirkon opin muotoutuminen: uskontunnustus, Traditio
- Ortodoksinen kristitty: kastettu ja voideltu
- Raamattu kirkon kirjana: synty, sisällön muotoutuminen ja käyttäminen
- Tutustuminen ortodoksiseen jumalanpalvelukseen kirkkovierailulla

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa keskeisiä sisältöjä ovat etiikan yleiset perusteet ja lähtökohdat. Perehdytään kristillisen etiikan ja muiden uskontojen eettisen ajattelun yleispiirteisiin. Tutkitaan ortodoksisen etiikan perustana olevaa ihmiskäsitystä sekä kirkon opetusta ja Raamatun kertomuksia. Syvennetään tietoa ortodoksisista kirkollisista käytänteistä hyvän elämän tukena. Pohditaan omaan elämään, yhteiskunnan jäsenyyteen, ympäristöön ja luontoon sekä globaaliin vastuuseen liittyviä kysymyksiä. Nostetaan keskusteluun mediassa esiintyviä ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä osana yhteiskuntakeskustelua. Pohditaan eettisten arvojen tiedostamista, soveltamista ja merkitystä ihmisenä kasvamisessa ja omassa arjessa. Sisältöjen valinnalla tuetaan oppilaiden ymmärrystä yhteiskunnallisesta sovusta, rauhasta ja kaikkien ihmisten välisestä keskinäisestä kunnioituksesta. Tärkeitä sisältöjä ovat YK:n Yleismaailmallinen ihmisoikeuksien julistus, YK:n Lapsen oikeuksien sopimus ja ihmisoikeusetiikka.

Paikallinen tarkennus:

- Ymmärrys yhteiskunnallisesta sovusta, rauhasta ja ihmisten välisestä keskinäisestä kunnioituksesta
- Kristilliseen etiikkaan perehtyminen (synti, katumus, oikea ja väärä)
- Juutalaisuuden ja islamin eettisen ajattelun yleispiirteet.
- Ihmisoikeudet (YK:n Yleismaailmallinen ihmisoikeuksien julistus, YK:n Lapsen oikeuksien sopimus)
- Pohditaan omaan elämään, yhteiskunnan jäsenyyteen, ympäristöön ja luontoon sekä globaaliin vastuuseen liittyviä kysymyksiä

T6 ohjata oppilasta perehtymään eettisen ajattelun keskeisiin käsitteisiin, ihmisoikeuksiin sekä opiskeltavan uskonnon ja muiden uskontojen ja katsomusten eettisiin periaatteisiin

- Oppilas perehtyy eettisen ajattelun keskeisiin käsitteisiin, ihmisoikeuksiin sekä ortodoksisen uskonnon ja muiden uskontojen ja katsomusten eettisiin periaatteisiin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa antaa esimerkin jostakin ihmisoikeudesta. Oppilas osaa antaa esimerkin opiskeltavan uskonnon eettisistä periaatteista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas tunnistaa annetuista esimerkkitilanteista eettisen ulottuvuuden ja osaa pohtia ohjatusti eettisiä kysymyksiä. Oppilas osaa antaa esimerkkejä ihmisoikeuksista ja niiden merkityksestä. Oppilas osaa kertoa opiskeltavan uskonnon eettisistä periaatteista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa käyttää etiikan keskeisiä käsitteitä ja erottaa eettiset kysymykset muista kysymyksistä. Oppilas osaa pohtia eettisiä kysymyksiä ja ihmisoikeuksien toteutumista käytännössä. Oppilas osaa kuvailla opiskeltavan uskonnon sekä jonkun muun uskonnon tai katsomuksen eettisiä periaatteita.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa käyttää etiikan keskeisiä käsitteitä, pohtia eettisiä kysymyksiä ja arvioida ihmisoikeuksien toteutumista käytännössä. Oppilas osaa analysoida opiskeltavan uskonnon eettisiä periaatteita ja vertailla niitä muiden uskontojen ja katsomusten keskeisiin eettisiin periaatteisiin.

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa keskeisiä sisältöjä ovat etiikan yleiset perusteet ja lähtökohdat. Perehdytään kristillisen etiikan ja muiden uskontojen eettisen ajattelun yleispiirteisiin. Tutkitaan ortodoksisen etiikan perustana olevaa ihmiskäsitystä sekä kirkon opetusta ja Raamatun kertomuksia. Syvennetään tietoa ortodoksisista kirkollisista käytänteistä hyvän elämän tukena. Pohditaan omaan elämään, yhteiskunnan jäsenyyteen, ympäristöön ja luontoon sekä globaaliin vastuuseen liittyviä kysymyksiä. Nostetaan keskusteluun mediassa esiintyviä ajankohtaisia

eettisiä kysymyksiä osana yhteiskuntakeskustelua. Pohditaan eettisten arvojen tiedostamista, soveltamista ja merkitystä ihmisenä kasvamisessa ja omassa arjessa. Sisältöjen valinnalla tuetaan oppilaiden ymmärrystä yhteiskunnallisesta sovusta, rauhasta ja kaikkien ihmisten välisestä keskinäisestä kunnioituksesta. Tärkeitä sisältöjä ovat YK:n Yleismaailmallinen ihmisoikeuksien julistus, YK:n Lapsen oikeuksien sopimus ja ihmisoikeusetiikka.

Paikallinen tarkennus:

- Ymmärrys yhteiskunnallisesta sovusta, rauhasta ja ihmisten välisestä keskinäisestä kunnioituksesta
- Kristilliseen etiikkaan perehtyminen (synti, katumus, oikea ja väärä)
- Juutalaisuuden ja islamin eettisen ajattelun yleispiirteet.
- Ihmisoikeudet (YK:n Yleismaailmallinen ihmisoikeuksien julistus, YK:n Lapsen oikeuksien sopimus)
- Pohditaan omaan elämään, yhteiskunnan jäsenyyteen, ympäristöön ja luontoon sekä globaaliin vastuuseen liittyviä kysymyksiä

T7 auttaa oppilasta pohtimaan uskontojen ja katsomusten maailmanlaajuista merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina

- Oppilas pohtii uskontojen ja katsomusten maailmanlaajuista merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa annetuista esimerkeistä uskonnollisia ja katsomuksellisia näkökohtia, jotka vaikuttavat ihmisten valintoihin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa antaa esimerkkejä uskontojen ja katsomusten vaikutuksesta ihmisten valintoihin ja toimintaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kuvailla uskontojen ja katsomusten merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa pohtia uskontojen ja katsomusten merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina sekä antaa tästä esimerkkejä eri puolilta maailmaa.

S1 Suhde omaan uskontoon:

Opetuksessa keskeisiä sisältöjä ovat kristillisen kirkon synty ja kehitys ortodoksisen kirkon näkökulmasta. Perehdytään syvällisemmin kirkon leviämiseen ja lähetystyöhön sekä kristinuskon saapumiseen Suomeen idästä ja lännestä. Perehdytään luostarilaitokseen opin kehittäjänä ja säilyttäjä sekä tutustutaan bysanttilaiseen aikakauteen kirkon hallinnollisen muotoutumisen ja kirkkotaiteen näkökulmasta. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon kirkon opillinen kehitys. Syvennetään tietämystä Raamatusta kirjana ja tutkitaan sen syntyhistoriaa, sisältöä ja käyttöä kirkon toiminnassa. Tärkeitä sisältöjä opetuksessa ovat uskontunnustus, jumalanpalvelukset, mysteeriot, kirkkotaide ja kirkkomusiikki sekä kirkkovuosi kirkon opin ilmentäjinä sekä niihin liittyvä keskeinen ortodoksinen sanasto. Perehdytään ortodoksisen kirkon toimintaan Suomessa. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon ortodoksisuus kirjallisuudessa, musiikissa ja taiteessa.

Paikallinen tarkennus:

- Kirkon syntyvaiheita: alkuseurakunta, ensimmäinen diakoni, martyyrius, apostolien lähetystyö, marttyyrikirkko, jakamaton kirkko, suuri skisma ja kirkon jakaantuminen, kirkolliskokoukset
- Kirkon opin muotoutuminen: uskontunnustus, Traditio
- Ortodoksinen kristitty: kastettu ja voideltu
- Raamattu kirkon kirjana: synty, sisällön muotoutuminen ja käyttäminen
- Tutustuminen ortodoksiseen jumalanpalvelukseen kirkkovierailulla

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa keskeisiä sisältöjä ovat etiikan yleiset perusteet ja lähtökohdat. Perehdytään kristillisen etiikan ja muiden uskontojen eettisen ajattelun yleispiirteisiin. Tutkitaan ortodoksisen etiikan perustana olevaa ihmiskäsitystä sekä kirkon opetusta ja Raamatun kertomuksia. Syvennetään tietoa ortodoksisista kirkollisista käytänteistä hyvän elämän tukena. Pohditaan omaan elämään, yhteiskunnan jäsenyyteen, ympäristöön ja luontoon sekä globaaliin vastuuseen liittyviä kysymyksiä. Nostetaan keskusteluun mediassa esiintyviä ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä osana yhteiskuntakeskustelua. Pohditaan eettisten arvojen tiedostamista, soveltamista ja merkitystä ihmisenä kasvamisessa ja omassa arjessa. Sisältöjen valinnalla tuetaan oppilaiden ymmärrystä yhteiskunnallisesta sovusta, rauhasta ja kaikkien ihmisten välisestä keskinäisestä kunnioituksesta. Tärkeitä sisältöjä ovat YK:n Yleismaailmallinen ihmisoikeuksien julistus, YK:n Lapsen oikeuksien sopimus ja ihmisoikeusetiikka.

Paikallinen tarkennus:

- Ymmärrys yhteiskunnallisesta sovusta, rauhasta ja ihmisten välisestä keskinäisestä kunnioituksesta
- Kristilliseen etiikkaan perehtyminen (synti, katumus, oikea ja väärä)
- Juutalaisuuden ja islamin eettisen ajattelun yleispiirteet.
- Ihmisoikeudet (YK:n Yleismaailmallinen ihmisoikeuksien julistus, YK:n Lapsen oikeuksien sopimus)
- Pohditaan omaan elämään, yhteiskunnan jäsenyyteen, ympäristöön ja luontoon sekä globaaliin vastuuseen liittyviä kysymyksiä

T8 rohkaista oppilasta pohtimaan ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä, ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä ja omien arvojen suhdetta niihin

- Rohkaista oppilasta pohtimaan ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä, ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä ja omien arvojen suhdetta niihin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa kuvailla jotakin eettistä kysymystä ja jotakin itselleen tärkeää arvoa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas tunnistaa ja osaa pohtia ohjatusti ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä ja joitakin ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä. Oppilas osaa kuvailla itselleen tärkeitä arvoja ja ottaa niiden pohjalta kantaa eettisiin kysymyksiin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa pohtia itsenäisesti ja muiden kanssa ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä ja joitakin ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä. Oppilas osaa kuvailla itselleen tärkeitä arvoja ja esittää perusteltuja näkemyksiä eettisistä kysymyksistä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa pohtia monipuolisesti ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä ja ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä itsenäisesti ja yhdessä muiden kanssa. Oppilas osaa analysoida omia arvojaan sekä tunnistaa erilaisten eettisten ratkaisujen taustalla vaikuttavia arvoja. Oppilas osaa esittää johdonmukaisia ja perusteltuja näkemyksiä eettisistä kysymyksistä.

S1 Suhde omaan uskontoon:

Opetuksessa keskeisiä sisältöjä ovat kristillisen kirkon synty ja kehitys ortodoksisen kirkon näkökulmasta. Perehdytään syvällisemmin kirkon leviämiseen ja lähetystyöhön sekä kristinuskon saapumiseen Suomeen idästä ja lännestä. Perehdytään luostarilaitokseen opin kehittäjänä ja säilyttäjä sekä tutustutaan bysanttilaiseen aikakauteen kirkon hallinnollisen muotoutumisen ja kirkkotaiteen näkökulmasta. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon kirkon opillinen kehitys. Syvennetään tietämystä Raamatusta kirjana ja tutkitaan sen syntyhistoriaa, sisältöä ja käyttöä kirkon toiminnassa. Tärkeitä sisältöjä opetuksessa ovat uskontunnustus, jumalanpalvelukset, mysteeriot, kirkkotaide ja kirkkomusiikki sekä kirkkovuosi kirkon opin ilmentäjinä sekä niihin liittyvä keskeinen ortodoksinen sanasto. Perehdytään ortodoksisen kirkon toimintaan Suomessa. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon ortodoksisuus kirjallisuudessa, musiikissa ja taiteessa.

Paikallinen tarkennus:

- Kirkon syntyvaiheita: alkuseurakunta, ensimmäinen diakoni, martyyrius, apostolien lähetystyö, marttyyrikirkko, jakamaton kirkko, suuri skisma ja kirkon jakaantuminen, kirkolliskokoukset
- Kirkon opin muotoutuminen: uskontunnustus, Traditio
- Ortodoksinen kristitty: kastettu ja voideltu
- Raamattu kirkon kirjana: synty, sisällön muotoutuminen ja käyttäminen
- Tutustuminen ortodoksiseen jumalanpalvelukseen kirkkovierailulla

S2 Uskontojen maailma

Tutustutaan uskonnollisuuteen inhimillisen elämän piirteenä, suomalaisten muinaisuskontoon ja tämän ajan uskonnollisuuteen sekä uskonnottomuuteen elämänkatsomuksena. Perehdytään kristillisen kirkon leviämiseen, katoliseen ja luterilaiseen kirkkoon sekä muihin keskeisimpiin kristillisiin kirkkoihin ja yhteisöihin. Keskeisinä sisältöinä ovat suuret maailmanuskonnot, niiden

tapakulttuuri ja erityispiirteet, ja uudemman ajan uskonnot sekä perehtyminen uskontojen välisiin yhtäläisyyksiin ja eroihin suhteessa toisiinsa ja ortodoksisuuteen. Perehdytään ortodoksisiin patriarkaatteihin ja muihin ortodoksisiin tai sitä lähellä oleviin kirkkoihin. Uskontojen ja ortodoksisuuden kulttuuri- ja yhteiskunnallinen vaikutus ja näkyminen sekä Suomessa että ortodoksienemmistöisissä maissa sekä uskontoihin liittyvä ajankohtainen tieto ja sen arviointi tulee ottaa huomioon opetuksen sisältöjä valittaessa. Syvennetään ekumenian ja uskontojen välisen dialogin tuntemusta.

Paikallinen tarkennus:

- Ortodoksiset paikalliskirkot eri puolella maailmaa, ortodoksiset patriarkaatit
- Juutalaisuus ja islam; juutalaisuuteen, kristinuskoon ja islamiin liittyvää historiaa, oppeja, tapoja ja symboleita
- Uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutus eri puolilla maailmaa
- Uskonnolliset aiheet mediassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa
- Tutustuminen ortodoksiseen jumalanpalvelukseen ja kirkkorakennukseen kirkkovierailulla, mahdollisuuksien mukaan myös muiden uskontojen pyhiin paikkoihin tutustuminen
- Ekumenian ja uskontojen välisen dialogin tuntemuksen syventäminen

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa keskeisiä sisältöjä ovat etiikan yleiset perusteet ja lähtökohdat. Perehdytään kristillisen etiikan ja muiden uskontojen eettisen ajattelun yleispiirteisiin. Tutkitaan ortodoksisen etiikan perustana olevaa ihmiskäsitystä sekä kirkon opetusta ja Raamatun kertomuksia. Syvennetään tietoa ortodoksisista kirkollisista käytänteistä hyvän elämän tukena. Pohditaan omaan elämään, yhteiskunnan jäsenyyteen, ympäristöön ja luontoon sekä globaaliin vastuuseen liittyviä kysymyksiä. Nostetaan keskusteluun mediassa esiintyviä ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä osana yhteiskuntakeskustelua. Pohditaan eettisten arvojen tiedostamista, soveltamista ja merkitystä ihmisenä kasvamisessa ja omassa arjessa. Sisältöjen valinnalla tuetaan oppilaiden ymmärrystä yhteiskunnallisesta sovusta, rauhasta ja kaikkien ihmisten välisestä keskinäisestä kunnioituksesta. Tärkeitä sisältöjä ovat YK:n Yleismaailmallinen ihmisoikeuksien julistus, YK:n Lapsen oikeuksien sopimus ja ihmisoikeusetiikka.

Paikallinen tarkennus:

- Ymmärrys yhteiskunnallisesta sovusta, rauhasta ja ihmisten välisestä keskinäisestä kunnioituksesta
- Kristilliseen etiikkaan perehtyminen (synti, katumus, oikea ja väärä)
- Juutalaisuuden ja islamin eettisen ajattelun yleispiirteet.
- Ihmisoikeudet (YK:n Yleismaailmallinen ihmisoikeuksien julistus, YK:n Lapsen oikeuksien sopimus)
- Pohditaan omaan elämään, yhteiskunnan jäsenyyteen, ympäristöön ja luontoon sekä globaaliin vastuuseen liittyviä kysymyksiä

T9 innostaa oppilasta tutkimaan omien valintojensa eettisiä ulottuvuuksia ja niiden vaikutusta hyvinvointiin ja kannustaa kestävään elämäntapaan

- Oppilasta innostetaan tarkastelemaan omien valintojensa eettisiä ulottuvuuksia ja niiden vaikutusta hyvinvointiin ja kannustetaan kestävään elämäntapaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa ohjatusti eettisten valintojen ja tekojen seurauksia.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kuvailla eettisten valintojen vaikutusta hyvinvointiin ja kestävään tulevaisuuteen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa analysoida eettisiä valintoja sekä niiden vaikutuksia hyvinvointiin ja kestävään tulevaisuuteen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa arvioida eettisiä valintoja sekä antaa esimerkkejä niiden välittömistä ja välillisistä vaikutuksista hyvinvointiin ja kestävään tulevaisuuteen.

S2 Uskontojen maailma

Tutustutaan uskonnollisuuteen inhimillisen elämän piirteenä, suomalaisten muinaisuskontoon ja tämän ajan uskonnollisuuteen sekä uskonnottomuuteen elämänkatsomuksena. Perehdytään kristillisen kirkon leviämiseen, katoliseen ja luterilaiseen kirkkoon sekä muihin keskeisimpiin kristillisiin kirkkoihin ja yhteisöihin. Keskeisinä sisältöinä ovat suuret maailmanuskonnot, niiden tapakulttuuri ja erityispiirteet, ja uudemman ajan uskonnot sekä perehtyminen uskontojen välisiin yhtäläisyyksiin ja eroihin suhteessa toisiinsa ja ortodoksisuuteen. Perehdytään ortodoksisiin patriarkaatteihin ja muihin ortodoksisiin tai sitä lähellä oleviin kirkkoihin. Uskontojen ja ortodoksisuuden kulttuuri- ja yhteiskunnallinen vaikutus ja näkyminen sekä Suomessa että ortodoksienemmistöisissä maissa sekä uskontoihin liittyvä ajankohtainen tieto ja sen arviointi tulee ottaa huomioon opetuksen sisältöjä valittaessa. Syvennetään ekumenian ja uskontojen välisen dialogin tuntemusta.

Paikallinen tarkennus:

- Ortodoksiset paikalliskirkot eri puolella maailmaa, ortodoksiset patriarkaatit
- Juutalaisuus ja islam; juutalaisuuteen, kristinuskoon ja islamiin liittyvää historiaa, oppeja, tapoja ja symboleita
- Uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutus eri puolilla maailmaa
- Uskonnolliset aiheet mediassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa
- Tutustuminen ortodoksiseen jumalanpalvelukseen ja kirkkorakennukseen kirkkovierailulla, mahdollisuuksien mukaan myös muiden uskontojen pyhiin paikkoihin tutustuminen
- Ekumenian ja uskontojen välisen dialogin tuntemuksen syventäminen

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa keskeisiä sisältöjä ovat etiikan yleiset perusteet ja lähtökohdat. Perehdytään kristillisen etiikan ja muiden uskontojen eettisen ajattelun yleispiirteisiin. Tutkitaan ortodoksisen etiikan perustana olevaa ihmiskäsitystä sekä kirkon opetusta ja Raamatun kertomuksia. Syvennetään tietoa ortodoksisista kirkollisista käytänteistä hyvän elämän tukena. Pohditaan omaan elämään, yhteiskunnan jäsenyyteen, ympäristöön ja luontoon sekä globaaliin vastuuseen liittyviä kysymyksiä. Nostetaan keskusteluun mediassa esiintyviä ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä osana yhteiskuntakeskustelua. Pohditaan eettisten arvojen tiedostamista, soveltamista ja merkitystä ihmisenä kasvamisessa ja omassa arjessa. Sisältöjen valinnalla tuetaan oppilaiden ymmärrystä yhteiskunnallisesta sovusta, rauhasta ja kaikkien ihmisten välisestä keskinäisestä kunnioituksesta. Tärkeitä sisältöjä ovat YK:n Yleismaailmallinen ihmisoikeuksien julistus, YK:n Lapsen oikeuksien sopimus ja ihmisoikeusetiikka.

Paikallinen tarkennus:

- Ymmärrys yhteiskunnallisesta sovusta, rauhasta ja ihmisten välisestä keskinäisestä kunnioituksesta
- Kristilliseen etiikkaan perehtyminen (synti, katumus, oikea ja väärä)
- Juutalaisuuden ja islamin eettisen ajattelun yleispiirteet.
- Ihmisoikeudet (YK:n Yleismaailmallinen ihmisoikeuksien julistus, YK:n Lapsen oikeuksien sopimus)
- Pohditaan omaan elämään, yhteiskunnan jäsenyyteen, ympäristöön ja luontoon sekä globaaliin vastuuseen liittyviä kysymyksiä

T10 rohkaista oppilaita kohtaamaan erilaisia ihmisiä nyt ja tulevaisuudessa jatko-opinnoissa, työelämässä ja vapaa-ajalla

- Oppilasta rohkaistaan kohtaamaan erilaisia ihmisiä nyt ja tulevaisuudessa jatko-opinnoissa, työelämässä ja vapaa-ajalla

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei vaikuta arvosanan muodostamisessa. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan ja valmiuksiaan osana itsearviointia.

S1 Suhde omaan uskontoon:

Opetuksessa keskeisiä sisältöjä ovat kristillisen kirkon synty ja kehitys ortodoksisen kirkon näkökulmasta. Perehdytään syvällisemmin kirkon leviämiseen ja lähetystyöhön sekä kristinuskon saapumiseen Suomeen idästä ja lännestä. Perehdytään luostarilaitokseen opin kehittäjänä ja säilyttäjä sekä tutustutaan bysanttilaiseen aikakauteen kirkon hallinnollisen muotoutumisen ja kirkkotaiteen näkökulmasta. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon kirkon opillinen kehitys. Syvennetään tietämystä Raamatusta kirjana ja tutkitaan sen syntyhistoriaa, sisältöä ja käyttöä kirkon toiminnassa. Tärkeitä sisältöjä opetuksessa ovat uskontunnustus, jumalanpalvelukset, mysteeriot, kirkkotaide ja kirkkomusiikki sekä kirkkovuosi kirkon opin ilmentäjinä sekä niihin liittyvä keskeinen ortodoksinen sanasto. Perehdytään ortodoksisen kirkon toimintaan Suomessa. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon ortodoksisuus kirjallisuudessa, musiikissa ja taiteessa.

Paikallinen tarkennus:

- Kirkon syntyvaiheita: alkuseurakunta, ensimmäinen diakoni, martyyrius, apostolien lähetystyö, marttyyrikirkko, jakamaton kirkko, suuri skisma ja kirkon jakaantuminen, kirkolliskokoukset
- Kirkon opin muotoutuminen: uskontunnustus, Traditio
- Ortodoksinen kristitty: kastettu ja voideltu
- Raamattu kirkon kirjana: synty, sisällön muotoutuminen ja käyttäminen
- Tutustuminen ortodoksiseen jumalanpalvelukseen kirkkovierailulla

S2 Uskontojen maailma

Tutustutaan uskonnollisuuteen inhimillisen elämän piirteenä, suomalaisten muinaisuskontoon ja tämän ajan uskonnollisuuteen sekä uskonnottomuuteen elämänkatsomuksena. Perehdytään kristillisen kirkon leviämiseen, katoliseen ja luterilaiseen kirkkoon sekä muihin keskeisimpiin kristillisiin kirkkoihin ja yhteisöihin. Keskeisinä sisältöinä ovat suuret maailmanuskonnot, niiden tapakulttuuri ja erityispiirteet, ja uudemman ajan uskonnot sekä perehtyminen uskontojen välisiin yhtäläisyyksiin ja eroihin suhteessa toisiinsa ja ortodoksisuuteen. Perehdytään ortodoksisiin patriarkaatteihin ja muihin ortodoksisiin tai sitä lähellä oleviin kirkkoihin. Uskontojen ja

ortodoksisuuden kulttuuri- ja yhteiskunnallinen vaikutus ja näkyminen sekä Suomessa että ortodoksienemmistöisissä maissa sekä uskontoihin liittyvä ajankohtainen tieto ja sen arviointi tulee ottaa huomioon opetuksen sisältöjä valittaessa. Syvennetään ekumenian ja uskontojen välisen dialogin tuntemusta.

Paikallinen tarkennus:

- Ortodoksiset paikalliskirkot eri puolella maailmaa, ortodoksiset patriarkaatit
- Juutalaisuus ja islam; juutalaisuuteen, kristinuskoon ja islamiin liittyvää historiaa, oppeja, tapoja ja symboleita
- Uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutus eri puolilla maailmaa
- Uskonnolliset aiheet mediassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa
- Tutustuminen ortodoksiseen jumalanpalvelukseen ja kirkkorakennukseen kirkkovierailulla, mahdollisuuksien mukaan myös muiden uskontojen pyhiin paikkoihin tutustuminen
- Ekumenian ja uskontojen välisen dialogin tuntemuksen syventäminen

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa keskeisiä sisältöjä ovat etiikan yleiset perusteet ja lähtökohdat. Perehdytään kristillisen etiikan ja muiden uskontojen eettisen ajattelun yleispiirteisiin. Tutkitaan ortodoksisen etiikan perustana olevaa ihmiskäsitystä sekä kirkon opetusta ja Raamatun kertomuksia. Syvennetään tietoa ortodoksisista kirkollisista käytänteistä hyvän elämän tukena. Pohditaan omaan elämään, yhteiskunnan jäsenyyteen, ympäristöön ja luontoon sekä globaaliin vastuuseen liittyviä kysymyksiä. Nostetaan keskusteluun mediassa esiintyviä ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä osana yhteiskuntakeskustelua. Pohditaan eettisten arvojen tiedostamista, soveltamista ja merkitystä ihmisenä kasvamisessa ja omassa arjessa. Sisältöjen valinnalla tuetaan oppilaiden ymmärrystä yhteiskunnallisesta sovusta, rauhasta ja kaikkien ihmisten välisestä keskinäisestä kunnioituksesta. Tärkeitä sisältöjä ovat YK:n Yleismaailmallinen ihmisoikeuksien julistus, YK:n Lapsen oikeuksien sopimus ja ihmisoikeusetiikka.

Paikallinen tarkennus:

- Ymmärrys yhteiskunnallisesta sovusta, rauhasta ja ihmisten välisestä keskinäisestä kunnioituksesta
- Kristilliseen etiikkaan perehtyminen (synti, katumus, oikea ja väärä)
- Juutalaisuuden ja islamin eettisen ajattelun yleispiirteet.
- Ihmisoikeudet (YK:n Yleismaailmallinen ihmisoikeuksien julistus, YK:n Lapsen oikeuksien sopimus)
- Pohditaan omaan elämään, yhteiskunnan jäsenyyteen, ympäristöön ja luontoon sekä globaaliin vastuuseen liittyviä kysymyksiä

8

Vuosiluokan tavoitteet ja keskeiset sisällöt

T1 ohjata oppilasta havaitsemaan uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutus sekä tunnistamaan uskontoon liittyvä monimuotoisuus

- Oppilas havaitsee uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutusta sekä tunnistaa uskontoon liittyvää monimuotoisuutta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa ohjatusti ympäristöstä erilaisia uskontoon liittyviä asioita, kuten rakennuksia ja symboleja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas tunnistaa ympäristöstä erilaisia uskontoon liittyviä asioita. Oppilas osaa yhdistää uskontoon liittyviä käsitteitä ja ilmiöitä toisiinsa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa antaa esimerkkejä opiskeltavaan uskontoon liittyvästä monimuotoisuudesta. Oppilas osoittaa ymmärtävänsä, että uskonto ja kulttuuri ovat vuorovaikutuksessa keskenään. Oppilas tunnistaa uskontoihin liittyviä asioita eri kulttuureissa ja yhteiskunnissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa antaa monipuolisia esimerkkejä opiskeltavan uskonnon sisäisestä monimuotoisuudesta. Oppilas osaa kuvailla uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutusta monipuolisesti. Oppilas tunnistaa ja osaa nimetä uskontoihin liittyviä asioita eri kulttuureissa ja yhteiskunnissa.

S1 Suhde omaan uskontoon:

Opetuksessa keskeisiä sisältöjä ovat kristillisen kirkon synty ja kehitys ortodoksisen kirkon näkökulmasta. Perehdytään syvällisemmin kirkon leviämiseen ja lähetystyöhön sekä kristinuskon saapumiseen Suomeen idästä ja lännestä. Perehdytään luostarilaitokseen opin kehittäjänä ja säilyttäjä sekä tutustutaan bysanttilaiseen aikakauteen kirkon hallinnollisen muotoutumisen ja kirkkotaiteen näkökulmasta. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon kirkon opillinen kehitys. Syvennetään tietämystä Raamatusta kirjana ja tutkitaan sen syntyhistoriaa, sisältöä ja käyttöä kirkon toiminnassa. Tärkeitä sisältöjä opetuksessa ovat uskontunnustus, jumalanpalvelukset, mysteeriot, kirkkotaide ja kirkkomusiikki sekä kirkkovuosi kirkon opin ilmentäjinä sekä niihin liittyvä keskeinen ortodoksinen sanasto. Perehdytään ortodoksisen kirkon toimintaan Suomessa. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon ortodoksisuus kirjallisuudessa, musiikissa ja taiteessa.

Paikallinen tarkennus:

- Kirkon syntyvaiheita: bysanttilainen aikakausi ja kirkon hallinnon muotoutuminen, kirkon jakaantumisen jälkeinen aika
- Kirkon opin muotoutuminen: Traditio ja kirkolliskokoukset (kirkon oppi)
- Raamattu kirkon kirjana
- Suomalainen ortodoksinen kirkko: historiaa ja nykyaikaa, diakonia, kristinuskon saapuminen Suomeen idästä ja lännestä
- Tutustuminen ortodoksiseen jumalanpalvelukseen kirkkovierailulla
- Luostarit ja asketismi
- Kirkollisia toimijoita ja järjestöjä

S2 Uskontojen maailma

Tutustutaan uskonnollisuuteen inhimillisen elämän piirteenä, suomalaisten muinaisuskontoon ja tämän ajan uskonnollisuuteen sekä uskonnottomuuteen elämänkatsomuksena. Perehdytään kristillisen kirkon leviämiseen, katoliseen ja luterilaiseen kirkkoon sekä muihin keskeisimpiin kristillisiin kirkkoihin ja yhteisöihin. Keskeisinä sisältöinä ovat suuret maailmanuskonnot, niiden

tapakulttuuri ja erityispiirteet, ja uudemman ajan uskonnot sekä perehtyminen uskontojen välisiin yhtäläisyyksiin ja eroihin suhteessa toisiinsa ja ortodoksisuuteen. Perehdytään ortodoksisiin patriarkaatteihin ja muihin ortodoksisiin tai sitä lähellä oleviin kirkkoihin. Uskontojen ja ortodoksisuuden kulttuuri- ja yhteiskunnallinen vaikutus ja näkyminen sekä Suomessa että ortodoksienemmistöisissä maissa sekä uskontoihin liittyvä ajankohtainen tieto ja sen arviointi tulee ottaa huomioon opetuksen sisältöjä valittaessa. Syvennetään ekumenian ja uskontojen välisen dialogin tuntemusta.

Paikallinen tarkennus:

- Uskonnolliset aiheet mediassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa
- Kristillisten kirkkojen eri suunnat; katolilaisuus ja luterilaisuus, keskeiset kristilliset kirkot
- Hindulaisuus ja buddhalaisuus; uskontojen historiaa, oppeja, tapoja ja symboleita
- Uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutus eri puolilla maailmaa
- Ekumenian ja uskontojen välisen dialogin tuntemuksen syventäminen
- Globaali ortodoksisuus ja patriarkaatit

T2 ohjata oppilasta syventämään tietojaan opiskeltavasta uskonnosta ja sen vaikutuksista

- Oppilas syventää tietojaan opiskeltavasta uskonnosta ja sen vaikutuksista

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa antaa esimerkin opiskeltavan uskonnon opetuksista sekä esimerkin sen tärkeimmistä lähteistä. Oppilas osaa kertoa opiskeltavan uskonnon synnystä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa antaa esimerkkejä opiskeltavan uskonnon opetuksista. Oppilas osaa kertoa opiskeltavan uskonnon synnystä, lähteistä, vaikutuksista ja levinneisyydestä. Oppilas osaa hankkia annettujen ohjeiden mukaan lisätietoa opiskeltavasta uskonnosta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kertoa opiskeltavan uskonnon perusopetuksista ja tärkeimpien lähteiden sisällöstä. Oppilas osaa kuvailla opiskeltavan uskonnon syntyä, levinneisyyttä ja vaikutuksia eri puolilla maailmaa. Oppilas osaa hankkia lisätietoa opiskeltavasta uskonnosta ja kiinnittää huomiota tiedon lähteiden luotettavuuteen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa analysoida opiskeltavan uskonnon perusopetuksia sekä tärkeimpien lähteiden sisältöä ja tulkintoja. Oppilas osaa kuvailla opiskeltavan uskonnon syntyä, kehitystä, levinneisyyttä ja vaikutuksia eri puolilla maailmaa. Oppilas osaa hankkia lisätietoa opiskeltavasta uskonnosta ja arvioida tiedon lähteiden luotettavuutta.

S1 Suhde omaan uskontoon:

Opetuksessa keskeisiä sisältöjä ovat kristillisen kirkon synty ja kehitys ortodoksisen kirkon näkökulmasta. Perehdytään syvällisemmin kirkon leviämiseen ja lähetystyöhön sekä kristinuskon saapumiseen Suomeen idästä ja lännestä. Perehdytään luostarilaitokseen opin kehittäjänä ja säilyttäjä sekä tutustutaan bysanttilaiseen aikakauteen kirkon hallinnollisen muotoutumisen ja kirkkotaiteen näkökulmasta. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon kirkon opillinen kehitys. Syvennetään tietämystä Raamatusta kirjana ja tutkitaan sen syntyhistoriaa, sisältöä ja käyttöä kirkon toiminnassa. Tärkeitä sisältöjä opetuksessa ovat uskontunnustus, jumalanpalvelukset, mysteeriot, kirkkotaide ja kirkkomusiikki sekä kirkkovuosi kirkon opin ilmentäjinä sekä niihin liittyvä keskeinen ortodoksinen sanasto. Perehdytään ortodoksisen kirkon toimintaan Suomessa. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon ortodoksisuus kirjallisuudessa, musiikissa ja taiteessa.

Paikallinen tarkennus:

- Kirkon syntyvaiheita: bysanttilainen aikakausi ja kirkon hallinnon muotoutuminen, kirkon jakaantumisen jälkeinen aika
- Kirkon opin muotoutuminen: Traditio ja kirkolliskokoukset (kirkon oppi)
- Raamattu kirkon kirjana
- Suomalainen ortodoksinen kirkko: historiaa ja nykyaikaa, diakonia, kristinuskon saapuminen Suomeen idästä ja lännestä
- Tutustuminen ortodoksiseen jumalanpalvelukseen kirkkovierailulla
- Luostarit ja asketismi
- Kirkollisia toimijoita ja järjestöjä

T3 ohjata oppilasta perehtymään uskontoihin ja katsomuksiin eri puolilla maailmaa sekä uskonnottomuuteen

- Oppilas perehtyy uskontoihin ja katsomuksiin eri puolilla maailmaa sekä uskonnottomuuteen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa nimetä kaksi uskontoa ja tunnistaa ohjatusti niiden keskeisiä piirteitä. Oppilas tunnistaa ohjatusti uskonnon ja uskonnottomuuden eroja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa nimetä maailmanuskontoja ja kertoa niiden keskeisistä piirteistä. Oppilas osaa kuvailla uskonnon ja uskonnottomuuden eroja. Oppilas osaa hankkia annettujen ohjeiden mukaan lisätietoa uskonnoista ja katsomuksista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kuvailla eri maailmanuskontojen pääpiirteitä ja vertailla niitä. Oppilas osaa käyttää käsitteitä uskonto, uskonnottomuus ja katsomus mielekkäissä yhteyksissä. Oppilas osaa hankkia lisätietoa uskonnoista ja katsomuksista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa analysoida eri maailmanuskontojen pääpiirteitä. Oppilas osaa kuvailla uskonnoissa ja uskonnottomuudessa vallitsevaa moninaisuutta. Oppilas osaa hankkia lisätietoa uskonnoista ja katsomuksista ja kiinnittää huomiota tiedon lähteiden luotettavuuteen.

S2 Uskontojen maailma

Tutustutaan uskonnollisuuteen inhimillisen elämän piirteenä, suomalaisten muinaisuskontoon ja tämän ajan uskonnollisuuteen sekä uskonnottomuuteen elämänkatsomuksena. Perehdytään kristillisen kirkon leviämiseen, katoliseen ja luterilaiseen kirkkoon sekä muihin keskeisimpiin kristillisiin kirkkoihin ja yhteisöihin. Keskeisinä sisältöinä ovat suuret maailmanuskonnot, niiden tapakulttuuri ja erityispiirteet, ja uudemman ajan uskonnot sekä perehtyminen uskontojen välisiin yhtäläisyyksiin ja eroihin suhteessa toisiinsa ja ortodoksisuuteen. Perehdytään ortodoksisiin patriarkaatteihin ja muihin ortodoksisiin tai sitä lähellä oleviin kirkkoihin. Uskontojen ja ortodoksisuuden kulttuuri- ja yhteiskunnallinen vaikutus ja näkyminen sekä Suomessa että ortodoksienemmistöisissä maissa sekä uskontoihin liittyvä ajankohtainen tieto ja sen arviointi tulee ottaa huomioon opetuksen sisältöjä valittaessa. Syvennetään ekumenian ja uskontojen välisen dialogin tuntemusta.

Paikallinen tarkennus:

- Uskonnolliset aiheet mediassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa
- Kristillisten kirkkojen eri suunnat; katolilaisuus ja luterilaisuus, keskeiset kristilliset kirkot
- Hindulaisuus ja buddhalaisuus; uskontojen historiaa, oppeja, tapoja ja symboleita
- Uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutus eri puolilla maailmaa
- Ekumenian ja uskontojen välisen dialogin tuntemuksen syventäminen
- Globaali ortodoksisuus ja patriarkaatit

T4 ohjata oppilasta tuntemaan eri uskontojen ja katsomusten tapoja ja symboleita sekä tunnistamaan uskonnollisia aiheita mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa

- Oppilas tuntee eri uskontojen ja katsomusten tapoja ja symboleita sekä tunnistaa uskonnollisia aiheita mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa annetuista esimerkeistä uskontoon liittyviä tapoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kertoa vähintään kolmen uskonnon keskeisistä tavoista. Oppilas tunnistaa annetusta materiaalista uskonnollisia symboleita ja aiheita mediassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kuvailla ja nimetä eri uskontojen tapoja ja osaa antaa esimerkin uskonnottomasta tapakulttuurista. Oppilas tunnistaa ja osaa antaa esimerkin uskonnollisista symboleista ja aiheista mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa sekä populaarikulttuurissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa analysoida eri uskontojen tapoja ja osaa antaa esimerkkejä uskonnottomasta tapakulttuurista. Oppilas tunnistaa ja osaa antaa esimerkkejä uskonnollisista symboleista ja aiheista mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa sekä populaarikulttuurissa.

S1 Suhde omaan uskontoon:

Opetuksessa keskeisiä sisältöjä ovat kristillisen kirkon synty ja kehitys ortodoksisen kirkon näkökulmasta. Perehdytään syvällisemmin kirkon leviämiseen ja lähetystyöhön sekä kristinuskon saapumiseen Suomeen idästä ja lännestä. Perehdytään luostarilaitokseen opin kehittäjänä ja säilyttäjä sekä tutustutaan bysanttilaiseen aikakauteen kirkon hallinnollisen muotoutumisen ja kirkkotaiteen näkökulmasta. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon kirkon opillinen kehitys. Syvennetään tietämystä Raamatusta kirjana ja tutkitaan sen syntyhistoriaa, sisältöä ja käyttöä kirkon toiminnassa. Tärkeitä sisältöjä opetuksessa ovat uskontunnustus, jumalanpalvelukset, mysteeriot, kirkkotaide ja kirkkomusiikki sekä kirkkovuosi kirkon opin ilmentäjinä sekä niihin liittyvä keskeinen ortodoksinen sanasto. Perehdytään ortodoksisen kirkon toimintaan Suomessa. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon ortodoksisuus kirjallisuudessa, musiikissa ja taiteessa.

Paikallinen tarkennus:

- Kirkon syntyvaiheita: bysanttilainen aikakausi ja kirkon hallinnon muotoutuminen, kirkon jakaantumisen jälkeinen aika
- Kirkon opin muotoutuminen: Traditio ja kirkolliskokoukset (kirkon oppi)
- Raamattu kirkon kirjana
- Suomalainen ortodoksinen kirkko: historiaa ja nykyaikaa, diakonia, kristinuskon saapuminen Suomeen idästä ja lännestä
- Tutustuminen ortodoksiseen jumalanpalvelukseen kirkkovierailulla
- Luostarit ja asketismi
- Kirkollisia toimijoita ja järjestöjä

S2 Uskontojen maailma

Tutustutaan uskonnollisuuteen inhimillisen elämän piirteenä, suomalaisten muinaisuskontoon ja tämän ajan uskonnollisuuteen sekä uskonnottomuuteen elämänkatsomuksena. Perehdytään kristillisen kirkon leviämiseen, katoliseen ja luterilaiseen kirkkoon sekä muihin keskeisimpiin kristillisiin kirkkoihin ja yhteisöihin. Keskeisinä sisältöinä ovat suuret maailmanuskonnot, niiden

tapakulttuuri ja erityispiirteet, ja uudemman ajan uskonnot sekä perehtyminen uskontojen välisiin yhtäläisyyksiin ja eroihin suhteessa toisiinsa ja ortodoksisuuteen. Perehdytään ortodoksisiin patriarkaatteihin ja muihin ortodoksisiin tai sitä lähellä oleviin kirkkoihin. Uskontojen ja ortodoksisuuden kulttuuri- ja yhteiskunnallinen vaikutus ja näkyminen sekä Suomessa että ortodoksienemmistöisissä maissa sekä uskontoihin liittyvä ajankohtainen tieto ja sen arviointi tulee ottaa huomioon opetuksen sisältöjä valittaessa. Syvennetään ekumenian ja uskontojen välisen dialogin tuntemusta.

Paikallinen tarkennus:

- Uskonnolliset aiheet mediassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa
- Kristillisten kirkkojen eri suunnat; katolilaisuus ja luterilaisuus, keskeiset kristilliset kirkot
- Hindulaisuus ja buddhalaisuus; uskontojen historiaa, oppeja, tapoja ja symboleita
- Uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutus eri puolilla maailmaa
- Ekumenian ja uskontojen välisen dialogin tuntemuksen syventäminen
- Globaali ortodoksisuus ja patriarkaatit

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa keskeisiä sisältöjä ovat etiikan yleiset perusteet ja lähtökohdat. Perehdytään kristillisen etiikan ja muiden uskontojen eettisen ajattelun yleispiirteisiin. Tutkitaan ortodoksisen etiikan perustana olevaa ihmiskäsitystä sekä kirkon opetusta ja Raamatun kertomuksia. Syvennetään tietoa ortodoksisista kirkollisista käytänteistä hyvän elämän tukena. Pohditaan omaan elämään, yhteiskunnan jäsenyyteen, ympäristöön ja luontoon sekä globaaliin vastuuseen liittyviä kysymyksiä. Nostetaan keskusteluun mediassa esiintyviä ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä osana yhteiskuntakeskustelua. Pohditaan eettisten arvojen tiedostamista, soveltamista ja merkitystä ihmisenä kasvamisessa ja omassa arjessa. Sisältöjen valinnalla tuetaan oppilaiden ymmärrystä yhteiskunnallisesta sovusta, rauhasta ja kaikkien ihmisten välisestä keskinäisestä kunnioituksesta. Tärkeitä sisältöjä ovat YK:n Yleismaailmallinen ihmisoikeuksien julistus, YK:n Lapsen oikeuksien sopimus ja ihmisoikeusetiikka.

Paikallinen tarkennus:

- Ihmisoikeudet (YK:n Yleismaailmallinen ihmisoikeuksien julistus, YK:n Lapsen oikeuksien sopimus)
- Ymmärrys yhteiskunnallisesta sovusta, rauhasta ja ihmisten välisestä keskinäisestä kunnioituksesta
- Omien eettisten valintojen vaikutusten pohtiminen
- Kristilliseen etiikkaan perehtyminen
- Hindulaisuuden ja buddhalaisuuden eettisen ajattelun yleispiirteet
- Pohditaan omaan elämään, yhteiskunnan jäsenyyteen, ympäristöön ja luontoon sekä globaaliin vastuuseen liittyviä kysymyksiä

T5 ohjata oppilasta havaitsemaan ja arvioimaan erilaisia argumentaation tapoja sekä uskonnon ja tieteen kielen välisiä eroja

- Oppilas havaitsee ja arvioi erilaisia argumentaation tapoja sekä uskonnon ja tieteen kielen välisiä eroja

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas erottaa selkeästi uskonnollisen ja selkeästi tieteellisen väitteen toisistaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas tunnistaa tieteelliselle ja uskonnolliselle kielelle ominaisia piirteitä. Oppilas osaa kuunnella toisten näkemyksiä ja esittää omia näkemyksiään.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas tunnistaa erilaisia argumentaation tapoja sekä uskonnon ja tieteen kielen välisiä eroja. Oppilas osaa kuunnella toisten näkemyksiä ja esittää perusteluja omille näkemyksilleen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa analysoida uskonnollisten ja tieteellisten perustelujen sekä uskonnon ja tieteen kielen eroja. Oppilas osaa kuunnella toisten näkemyksiä ja perustella johdonmukaisesti omia näkemyksiään.

S1 Suhde omaan uskontoon:

Opetuksessa keskeisiä sisältöjä ovat kristillisen kirkon synty ja kehitys ortodoksisen kirkon näkökulmasta. Perehdytään syvällisemmin kirkon leviämiseen ja lähetystyöhön sekä kristinuskon saapumiseen Suomeen idästä ja lännestä. Perehdytään luostarilaitokseen opin kehittäjänä ja säilyttäjä sekä tutustutaan bysanttilaiseen aikakauteen kirkon hallinnollisen muotoutumisen ja kirkkotaiteen näkökulmasta. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon kirkon opillinen kehitys. Syvennetään tietämystä Raamatusta kirjana ja tutkitaan sen syntyhistoriaa, sisältöä ja käyttöä kirkon toiminnassa. Tärkeitä sisältöjä opetuksessa ovat uskontunnustus, jumalanpalvelukset, mysteeriot, kirkkotaide ja kirkkomusiikki sekä kirkkovuosi kirkon opin ilmentäjinä sekä niihin liittyvä keskeinen ortodoksinen sanasto. Perehdytään ortodoksisen kirkon toimintaan Suomessa. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon ortodoksisuus kirjallisuudessa, musiikissa ja taiteessa.

Paikallinen tarkennus:

- Kirkon syntyvaiheita: bysanttilainen aikakausi ja kirkon hallinnon muotoutuminen, kirkon jakaantumisen jälkeinen aika
- Kirkon opin muotoutuminen: Traditio ja kirkolliskokoukset (kirkon oppi)
- Raamattu kirkon kirjana
- Suomalainen ortodoksinen kirkko: historiaa ja nykyaikaa, diakonia, kristinuskon saapuminen Suomeen idästä ja lännestä
- Tutustuminen ortodoksiseen jumalanpalvelukseen kirkkovierailulla
- Luostarit ja asketismi
- Kirkollisia toimijoita ja järjestöjä

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa keskeisiä sisältöjä ovat etiikan yleiset perusteet ja lähtökohdat. Perehdytään kristillisen etiikan ja muiden uskontojen eettisen ajattelun yleispiirteisiin. Tutkitaan ortodoksisen etiikan perustana olevaa ihmiskäsitystä sekä kirkon opetusta ja Raamatun kertomuksia. Syvennetään tietoa ortodoksisista kirkollisista käytänteistä hyvän elämän tukena. Pohditaan omaan elämään, yhteiskunnan jäsenyyteen, ympäristöön ja luontoon sekä globaaliin vastuuseen liittyviä kysymyksiä. Nostetaan keskusteluun mediassa esiintyviä ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä osana yhteiskuntakeskustelua. Pohditaan eettisten arvojen tiedostamista, soveltamista ja merkitystä ihmisenä kasvamisessa ja omassa arjessa. Sisältöjen valinnalla tuetaan oppilaiden ymmärrystä yhteiskunnallisesta sovusta, rauhasta ja kaikkien ihmisten

välisestä keskinäisestä kunnioituksesta. Tärkeitä sisältöjä ovat YK:n Yleismaailmallinen ihmisoikeuksien julistus, YK:n Lapsen oikeuksien sopimus ja ihmisoikeusetiikka.

Paikallinen tarkennus:

- Ihmisoikeudet (YK:n Yleismaailmallinen ihmisoikeuksien julistus, YK:n Lapsen oikeuksien sopimus)
- Ymmärrys yhteiskunnallisesta sovusta, rauhasta ja ihmisten välisestä keskinäisestä kunnioituksesta
- Omien eettisten valintojen vaikutusten pohtiminen
- Kristilliseen etiikkaan perehtyminen
- Hindulaisuuden ja buddhalaisuuden eettisen ajattelun yleispiirteet
- Pohditaan omaan elämään, yhteiskunnan jäsenyyteen, ympäristöön ja luontoon sekä globaaliin vastuuseen liittyviä kysymyksiä

T6 ohjata oppilasta perehtymään eettisen ajattelun keskeisiin käsitteisiin, ihmisoikeuksiin sekä opiskeltavan uskonnon ja muiden uskontojen ja katsomusten eettisiin periaatteisiin

- Oppilas perehtyy eettisen ajattelun keskeisiin käsitteisiin, ihmisoikeuksiin sekä ortodoksisen uskonnon ja muiden uskontojen ja katsomusten eettisiin periaatteisiin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa antaa esimerkin jostakin ihmisoikeudesta. Oppilas osaa antaa esimerkin opiskeltavan uskonnon eettisistä periaatteista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas tunnistaa annetuista esimerkkitilanteista eettisen ulottuvuuden ja osaa pohtia ohjatusti eettisiä kysymyksiä. Oppilas osaa antaa esimerkkejä ihmisoikeuksista ja niiden merkityksestä. Oppilas osaa kertoa opiskeltavan uskonnon eettisistä periaatteista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa käyttää etiikan keskeisiä käsitteitä ja erottaa eettiset kysymykset muista kysymyksistä. Oppilas osaa pohtia eettisiä kysymyksiä ja ihmisoikeuksien toteutumista käytännössä. Oppilas osaa kuvailla opiskeltavan uskonnon sekä jonkun muun uskonnon tai katsomuksen eettisiä periaatteita.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa käyttää etiikan keskeisiä käsitteitä, pohtia eettisiä kysymyksiä ja arvioida ihmisoikeuksien toteutumista käytännössä. Oppilas osaa analysoida opiskeltavan uskonnon eettisiä periaatteita ja vertailla niitä muiden uskontojen ja katsomusten keskeisiin eettisiin periaatteisiin.

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa keskeisiä sisältöjä ovat etiikan yleiset perusteet ja lähtökohdat. Perehdytään kristillisen etiikan ja muiden uskontojen eettisen ajattelun yleispiirteisiin. Tutkitaan ortodoksisen etiikan perustana olevaa ihmiskäsitystä sekä kirkon opetusta ja Raamatun kertomuksia. Syvennetään tietoa ortodoksisista kirkollisista käytänteistä hyvän elämän tukena. Pohditaan omaan elämään, yhteiskunnan jäsenyyteen, ympäristöön ja luontoon sekä globaaliin vastuuseen liittyviä kysymyksiä. Nostetaan keskusteluun mediassa esiintyviä ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä osana yhteiskuntakeskustelua. Pohditaan eettisten arvojen tiedostamista, soveltamista ja merkitystä ihmisenä kasvamisessa ja omassa arjessa. Sisältöjen valinnalla tuetaan oppilaiden ymmärrystä yhteiskunnallisesta sovusta, rauhasta ja kaikkien ihmisten välisestä keskinäisestä kunnioituksesta. Tärkeitä sisältöjä ovat YK:n Yleismaailmallinen ihmisoikeuksien julistus, YK:n Lapsen oikeuksien sopimus ja ihmisoikeusetiikka.

Paikallinen tarkennus:

- Ihmisoikeudet (YK:n Yleismaailmallinen ihmisoikeuksien julistus, YK:n Lapsen oikeuksien sopimus)
- Ymmärrys yhteiskunnallisesta sovusta, rauhasta ja ihmisten välisestä keskinäisestä kunnioituksesta
- Omien eettisten valintojen vaikutusten pohtiminen
- Kristilliseen etiikkaan perehtyminen
- Hindulaisuuden ja buddhalaisuuden eettisen ajattelun yleispiirteet
- Pohditaan omaan elämään, yhteiskunnan jäsenyyteen, ympäristöön ja luontoon sekä globaaliin vastuuseen liittyviä kysymyksiä

T7 auttaa oppilasta pohtimaan uskontojen ja katsomusten maailmanlaajuista merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina

- Oppilas pohtii uskontojen ja katsomusten maailmanlaajuista merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa annetuista esimerkeistä uskonnollisia ja katsomuksellisia näkökohtia, jotka vaikuttavat ihmisten valintoihin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa antaa esimerkkejä uskontojen ja katsomusten vaikutuksesta ihmisten valintoihin ja toimintaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kuvailla uskontojen ja katsomusten merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa pohtia uskontojen ja katsomusten merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina sekä antaa tästä esimerkkejä eri puolilta maailmaa.

S1 Suhde omaan uskontoon:

Opetuksessa keskeisiä sisältöjä ovat kristillisen kirkon synty ja kehitys ortodoksisen kirkon näkökulmasta. Perehdytään syvällisemmin kirkon leviämiseen ja lähetystyöhön sekä kristinuskon saapumiseen Suomeen idästä ja lännestä. Perehdytään luostarilaitokseen opin kehittäjänä ja

säilyttäjä sekä tutustutaan bysanttilaiseen aikakauteen kirkon hallinnollisen muotoutumisen ja kirkkotaiteen näkökulmasta. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon kirkon opillinen kehitys. Syvennetään tietämystä Raamatusta kirjana ja tutkitaan sen syntyhistoriaa, sisältöä ja käyttöä kirkon toiminnassa. Tärkeitä sisältöjä opetuksessa ovat uskontunnustus, jumalanpalvelukset, mysteeriot, kirkkotaide ja kirkkomusiikki sekä kirkkovuosi kirkon opin ilmentäjinä sekä niihin liittyvä keskeinen ortodoksinen sanasto. Perehdytään ortodoksisen kirkon toimintaan Suomessa. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon ortodoksisuus kirjallisuudessa, musiikissa ja taiteessa.

Paikallinen tarkennus:

- Kirkon syntyvaiheita: bysanttilainen aikakausi ja kirkon hallinnon muotoutuminen, kirkon jakaantumisen jälkeinen aika
- Kirkon opin muotoutuminen: Traditio ja kirkolliskokoukset (kirkon oppi)
- Raamattu kirkon kirjana
- Suomalainen ortodoksinen kirkko: historiaa ja nykyaikaa, diakonia, kristinuskon saapuminen Suomeen idästä ja lännestä
- Tutustuminen ortodoksiseen jumalanpalvelukseen kirkkovierailulla
- Luostarit ja asketismi
- Kirkollisia toimijoita ja järjestöjä

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa keskeisiä sisältöjä ovat etiikan yleiset perusteet ja lähtökohdat. Perehdytään kristillisen etiikan ja muiden uskontojen eettisen ajattelun yleispiirteisiin. Tutkitaan ortodoksisen etiikan perustana olevaa ihmiskäsitystä sekä kirkon opetusta ja Raamatun kertomuksia. Syvennetään tietoa ortodoksisista kirkollisista käytänteistä hyvän elämän tukena. Pohditaan omaan elämään, yhteiskunnan jäsenyyteen, ympäristöön ja luontoon sekä globaaliin vastuuseen liittyviä kysymyksiä. Nostetaan keskusteluun mediassa esiintyviä ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä osana yhteiskuntakeskustelua. Pohditaan eettisten arvojen tiedostamista, soveltamista ja merkitystä ihmisenä kasvamisessa ja omassa arjessa. Sisältöjen valinnalla tuetaan oppilaiden ymmärrystä yhteiskunnallisesta sovusta, rauhasta ja kaikkien ihmisten välisestä keskinäisestä kunnioituksesta. Tärkeitä sisältöjä ovat YK:n Yleismaailmallinen ihmisoikeuksien julistus, YK:n Lapsen oikeuksien sopimus ja ihmisoikeusetiikka.

Paikallinen tarkennus:

- Ihmisoikeudet (YK:n Yleismaailmallinen ihmisoikeuksien julistus, YK:n Lapsen oikeuksien sopimus)
- Ymmärrys yhteiskunnallisesta sovusta, rauhasta ja ihmisten välisestä keskinäisestä kunnioituksesta
- Omien eettisten valintojen vaikutusten pohtiminen
- Kristilliseen etiikkaan perehtyminen
- Hindulaisuuden ja buddhalaisuuden eettisen ajattelun yleispiirteet
- Pohditaan omaan elämään, yhteiskunnan jäsenyyteen, ympäristöön ja luontoon sekä globaaliin vastuuseen liittyviä kysymyksiä

T8 rohkaista oppilasta pohtimaan ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä, ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä ja omien arvojen suhdetta niihin

- Rohkaista oppilasta pohtimaan ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä, ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä ja omien arvojen suhdetta niihin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa kuvailla jotakin eettistä kysymystä ja jotakin itselleen tärkeää arvoa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas tunnistaa ja osaa pohtia ohjatusti ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä ja joitakin ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä. Oppilas osaa kuvailla itselleen tärkeitä arvoja ja ottaa niiden pohjalta kantaa eettisiin kysymyksiin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa pohtia itsenäisesti ja muiden kanssa ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä ja joitakin ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä. Oppilas osaa kuvailla itselleen tärkeitä arvoja ja esittää perusteltuja näkemyksiä eettisistä kysymyksistä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa pohtia monipuolisesti ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä ja ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä itsenäisesti ja yhdessä muiden kanssa. Oppilas osaa analysoida omia arvojaan sekä tunnistaa erilaisten eettisten ratkaisujen taustalla vaikuttavia arvoja. Oppilas osaa esittää johdonmukaisia ja perusteltuja näkemyksiä eettisistä kysymyksistä.

S1 Suhde omaan uskontoon:

Opetuksessa keskeisiä sisältöjä ovat kristillisen kirkon synty ja kehitys ortodoksisen kirkon näkökulmasta. Perehdytään syvällisemmin kirkon leviämiseen ja lähetystyöhön sekä kristinuskon saapumiseen Suomeen idästä ja lännestä. Perehdytään luostarilaitokseen opin kehittäjänä ja säilyttäjä sekä tutustutaan bysanttilaiseen aikakauteen kirkon hallinnollisen muotoutumisen ja kirkkotaiteen näkökulmasta. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon kirkon opillinen kehitys. Syvennetään tietämystä Raamatusta kirjana ja tutkitaan sen syntyhistoriaa, sisältöä ja käyttöä kirkon toiminnassa. Tärkeitä sisältöjä opetuksessa ovat uskontunnustus, jumalanpalvelukset, mysteeriot, kirkkotaide ja kirkkomusiikki sekä kirkkovuosi kirkon opin ilmentäjinä sekä niihin liittyvä keskeinen ortodoksinen sanasto. Perehdytään ortodoksisen kirkon toimintaan Suomessa. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon ortodoksisuus kirjallisuudessa, musiikissa ja taiteessa.

Paikallinen tarkennus:

- Kirkon syntyvaiheita: bysanttilainen aikakausi ja kirkon hallinnon muotoutuminen, kirkon jakaantumisen jälkeinen aika
- Kirkon opin muotoutuminen: Traditio ja kirkolliskokoukset (kirkon oppi)
- Raamattu kirkon kirjana
- Suomalainen ortodoksinen kirkko: historiaa ja nykyaikaa, diakonia, kristinuskon saapuminen Suomeen idästä ja lännestä
- Tutustuminen ortodoksiseen jumalanpalvelukseen kirkkovierailulla
- Luostarit ja asketismi
- Kirkollisia toimijoita ja järjestöjä

S2 Uskontojen maailma

Tutustutaan uskonnollisuuteen inhimillisen elämän piirteenä, suomalaisten muinaisuskontoon ja tämän ajan uskonnollisuuteen sekä uskonnottomuuteen elämänkatsomuksena. Perehdytään

kristillisen kirkon leviämiseen, katoliseen ja luterilaiseen kirkkoon sekä muihin keskeisimpiin kristillisiin kirkkoihin ja yhteisöihin. Keskeisinä sisältöinä ovat suuret maailmanuskonnot, niiden tapakulttuuri ja erityispiirteet, ja uudemman ajan uskonnot sekä perehtyminen uskontojen välisiin yhtäläisyyksiin ja eroihin suhteessa toisiinsa ja ortodoksisuuteen. Perehdytään ortodoksisiin patriarkaatteihin ja muihin ortodoksisiin tai sitä lähellä oleviin kirkkoihin. Uskontojen ja ortodoksisuuden kulttuuri- ja yhteiskunnallinen vaikutus ja näkyminen sekä Suomessa että ortodoksienemmistöisissä maissa sekä uskontoihin liittyvä ajankohtainen tieto ja sen arviointi tulee ottaa huomioon opetuksen sisältöjä valittaessa. Syvennetään ekumenian ja uskontojen välisen dialogin tuntemusta.

Paikallinen tarkennus:

- Uskonnolliset aiheet mediassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa
- Kristillisten kirkkojen eri suunnat; katolilaisuus ja luterilaisuus, keskeiset kristilliset kirkot
- Hindulaisuus ja buddhalaisuus; uskontojen historiaa, oppeja, tapoja ja symboleita
- Uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutus eri puolilla maailmaa
- Ekumenian ja uskontojen välisen dialogin tuntemuksen syventäminen
- Globaali ortodoksisuus ja patriarkaatit

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa keskeisiä sisältöjä ovat etiikan yleiset perusteet ja lähtökohdat. Perehdytään kristillisen etiikan ja muiden uskontojen eettisen ajattelun yleispiirteisiin. Tutkitaan ortodoksisen etiikan perustana olevaa ihmiskäsitystä sekä kirkon opetusta ja Raamatun kertomuksia. Syvennetään tietoa ortodoksisista kirkollisista käytänteistä hyvän elämän tukena. Pohditaan omaan elämään, yhteiskunnan jäsenyyteen, ympäristöön ja luontoon sekä globaaliin vastuuseen liittyviä kysymyksiä. Nostetaan keskusteluun mediassa esiintyviä ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä osana yhteiskuntakeskustelua. Pohditaan eettisten arvojen tiedostamista, soveltamista ja merkitystä ihmisenä kasvamisessa ja omassa arjessa. Sisältöjen valinnalla tuetaan oppilaiden ymmärrystä yhteiskunnallisesta sovusta, rauhasta ja kaikkien ihmisten välisestä keskinäisestä kunnioituksesta. Tärkeitä sisältöjä ovat YK:n Yleismaailmallinen ihmisoikeuksien julistus, YK:n Lapsen oikeuksien sopimus ja ihmisoikeusetiikka.

Paikallinen tarkennus:

- Ihmisoikeudet (YK:n Yleismaailmallinen ihmisoikeuksien julistus, YK:n Lapsen oikeuksien sopimus)
- Ymmärrys yhteiskunnallisesta sovusta, rauhasta ja ihmisten välisestä keskinäisestä kunnioituksesta
- Omien eettisten valintojen vaikutusten pohtiminen
- Kristilliseen etiikkaan perehtyminen
- Hindulaisuuden ja buddhalaisuuden eettisen ajattelun yleispiirteet
- Pohditaan omaan elämään, yhteiskunnan jäsenyyteen, ympäristöön ja luontoon sekä globaaliin vastuuseen liittyviä kysymyksiä

T9 innostaa oppilasta tutkimaan omien valintojensa eettisiä ulottuvuuksia ja niiden vaikutusta hyvinvointiin ja kannustaa kestävään elämäntapaan

- Oppilasta innostetaan tarkastelemaan omien valintojensa eettisiä ulottuvuuksia ja niiden vaikutusta hyvinvointiin ja kannustetaan kestävään elämäntapaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa ohjatusti eettisten valintojen ja tekojen seurauksia.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kuvailla eettisten valintojen vaikutusta hyvinvointiin ja kestävään tulevaisuuteen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa analysoida eettisiä valintoja sekä niiden vaikutuksia hyvinvointiin ja kestävään tulevaisuuteen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa arvioida eettisiä valintoja sekä antaa esimerkkejä niiden välittömistä ja välillisistä vaikutuksista hyvinvointiin ja kestävään tulevaisuuteen.

S2 Uskontojen maailma

Tutustutaan uskonnollisuuteen inhimillisen elämän piirteenä, suomalaisten muinaisuskontoon ja tämän ajan uskonnollisuuteen sekä uskonnottomuuteen elämänkatsomuksena. Perehdytään kristillisen kirkon leviämiseen, katoliseen ja luterilaiseen kirkkoon sekä muihin keskeisimpiin kristillisiin kirkkoihin ja yhteisöihin. Keskeisinä sisältöinä ovat suuret maailmanuskonnot, niiden tapakulttuuri ja erityispiirteet, ja uudemman ajan uskonnot sekä perehtyminen uskontojen välisiin yhtäläisyyksiin ja eroihin suhteessa toisiinsa ja ortodoksisuuteen. Perehdytään ortodoksisiin patriarkaatteihin ja muihin ortodoksisiin tai sitä lähellä oleviin kirkkoihin. Uskontojen ja ortodoksisuuden kulttuuri- ja yhteiskunnallinen vaikutus ja näkyminen sekä Suomessa että ortodoksienemmistöisissä maissa sekä uskontoihin liittyvä ajankohtainen tieto ja sen arviointi tulee ottaa huomioon opetuksen sisältöjä valittaessa. Syvennetään ekumenian ja uskontojen välisen dialogin tuntemusta.

Paikallinen tarkennus:

- Uskonnolliset aiheet mediassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa
- Kristillisten kirkkojen eri suunnat; katolilaisuus ja luterilaisuus, keskeiset kristilliset kirkot
- Hindulaisuus ja buddhalaisuus; uskontojen historiaa, oppeja, tapoja ja symboleita
- Uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutus eri puolilla maailmaa
- Ekumenian ja uskontojen välisen dialogin tuntemuksen syventäminen
- Globaali ortodoksisuus ja patriarkaatit

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa keskeisiä sisältöjä ovat etiikan yleiset perusteet ja lähtökohdat. Perehdytään kristillisen etiikan ja muiden uskontojen eettisen ajattelun yleispiirteisiin. Tutkitaan ortodoksisen etiikan perustana olevaa ihmiskäsitystä sekä kirkon opetusta ja Raamatun kertomuksia. Syvennetään tietoa ortodoksisista kirkollisista käytänteistä hyvän elämän tukena. Pohditaan omaan elämään, yhteiskunnan jäsenyyteen, ympäristöön ja luontoon sekä globaaliin vastuuseen liittyviä kysymyksiä. Nostetaan keskusteluun mediassa esiintyviä ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä osana yhteiskuntakeskustelua. Pohditaan eettisten arvojen tiedostamista, soveltamista ja merkitystä ihmisenä kasvamisessa ja omassa arjessa. Sisältöjen valinnalla tuetaan oppilaiden ymmärrystä yhteiskunnallisesta sovusta, rauhasta ja kaikkien ihmisten välisestä keskinäisestä kunnioituksesta. Tärkeitä sisältöjä ovat YK:n Yleismaailmallinen ihmisoikeuksien julistus, YK:n Lapsen oikeuksien sopimus ja ihmisoikeusetiikka.

Paikallinen tarkennus:

- Ihmisoikeudet (YK:n Yleismaailmallinen ihmisoikeuksien julistus, YK:n Lapsen oikeuksien sopimus)
- Ymmärrys yhteiskunnallisesta sovusta, rauhasta ja ihmisten välisestä keskinäisestä kunnioituksesta
- Omien eettisten valintojen vaikutusten pohtiminen
- Kristilliseen etiikkaan perehtyminen
- Hindulaisuuden ja buddhalaisuuden eettisen ajattelun yleispiirteet
- Pohditaan omaan elämään, yhteiskunnan jäsenyyteen, ympäristöön ja luontoon sekä globaaliin vastuuseen liittyviä kysymyksiä

T10 rohkaista oppilaita kohtaamaan erilaisia ihmisiä nyt ja tulevaisuudessa jatko-opinnoissa, työelämässä ja vapaa-ajalla

- Oppilasta rohkaistaan kohtaamaan erilaisia ihmisiä nyt ja tulevaisuudessa jatko-opinnoissa, työelämässä ja vapaa-ajalla

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei vaikuta arvosanan muodostamisessa. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan ja valmiuksiaan osana itsearviointia.

S1 Suhde omaan uskontoon:

Opetuksessa keskeisiä sisältöjä ovat kristillisen kirkon synty ja kehitys ortodoksisen kirkon näkökulmasta. Perehdytään syvällisemmin kirkon leviämiseen ja lähetystyöhön sekä kristinuskon saapumiseen Suomeen idästä ja lännestä. Perehdytään luostarilaitokseen opin kehittäjänä ja säilyttäjä sekä tutustutaan bysanttilaiseen aikakauteen kirkon hallinnollisen muotoutumisen ja kirkkotaiteen näkökulmasta. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon kirkon opillinen kehitys. Syvennetään tietämystä Raamatusta kirjana ja tutkitaan sen syntyhistoriaa, sisältöä ja käyttöä kirkon toiminnassa. Tärkeitä sisältöjä opetuksessa ovat uskontunnustus, jumalanpalvelukset, mysteeriot, kirkkotaide ja kirkkomusiikki sekä kirkkovuosi kirkon opin ilmentäjinä sekä niihin liittyvä keskeinen ortodoksinen sanasto. Perehdytään ortodoksisen kirkon toimintaan Suomessa. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon ortodoksisuus kirjallisuudessa, musiikissa ja taiteessa.

Paikallinen tarkennus:

- Kirkon syntyvaiheita: bysanttilainen aikakausi ja kirkon hallinnon muotoutuminen, kirkon jakaantumisen jälkeinen aika
- Kirkon opin muotoutuminen: Traditio ja kirkolliskokoukset (kirkon oppi)
- Raamattu kirkon kirjana
- Suomalainen ortodoksinen kirkko: historiaa ja nykyaikaa, diakonia, kristinuskon saapuminen Suomeen idästä ja lännestä
- Tutustuminen ortodoksiseen jumalanpalvelukseen kirkkovierailulla
- Luostarit ja asketismi
- Kirkollisia toimijoita ja järjestöjä

S2 Uskontojen maailma

Tutustutaan uskonnollisuuteen inhimillisen elämän piirteenä, suomalaisten muinaisuskontoon ja tämän ajan uskonnollisuuteen sekä uskonnottomuuteen elämänkatsomuksena. Perehdytään kristillisen kirkon leviämiseen, katoliseen ja luterilaiseen kirkkoon sekä muihin keskeisimpiin kristillisiin kirkkoihin ja yhteisöihin. Keskeisinä sisältöinä ovat suuret maailmanuskonnot, niiden

tapakulttuuri ja erityispiirteet, ja uudemman ajan uskonnot sekä perehtyminen uskontojen välisiin yhtäläisyyksiin ja eroihin suhteessa toisiinsa ja ortodoksisuuteen. Perehdytään ortodoksisiin patriarkaatteihin ja muihin ortodoksisiin tai sitä lähellä oleviin kirkkoihin. Uskontojen ja ortodoksisuuden kulttuuri- ja yhteiskunnallinen vaikutus ja näkyminen sekä Suomessa että ortodoksienemmistöisissä maissa sekä uskontoihin liittyvä ajankohtainen tieto ja sen arviointi tulee ottaa huomioon opetuksen sisältöjä valittaessa. Syvennetään ekumenian ja uskontojen välisen dialogin tuntemusta.

Paikallinen tarkennus:

- Uskonnolliset aiheet mediassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa
- Kristillisten kirkkojen eri suunnat; katolilaisuus ja luterilaisuus, keskeiset kristilliset kirkot
- Hindulaisuus ja buddhalaisuus; uskontojen historiaa, oppeja, tapoja ja symboleita
- Uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutus eri puolilla maailmaa
- Ekumenian ja uskontojen välisen dialogin tuntemuksen syventäminen
- Globaali ortodoksisuus ja patriarkaatit

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa keskeisiä sisältöjä ovat etiikan yleiset perusteet ja lähtökohdat. Perehdytään kristillisen etiikan ja muiden uskontojen eettisen ajattelun yleispiirteisiin. Tutkitaan ortodoksisen etiikan perustana olevaa ihmiskäsitystä sekä kirkon opetusta ja Raamatun kertomuksia. Syvennetään tietoa ortodoksisista kirkollisista käytänteistä hyvän elämän tukena. Pohditaan omaan elämään, yhteiskunnan jäsenyyteen, ympäristöön ja luontoon sekä globaaliin vastuuseen liittyviä kysymyksiä. Nostetaan keskusteluun mediassa esiintyviä ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä osana yhteiskuntakeskustelua. Pohditaan eettisten arvojen tiedostamista, soveltamista ja merkitystä ihmisenä kasvamisessa ja omassa arjessa. Sisältöjen valinnalla tuetaan oppilaiden ymmärrystä yhteiskunnallisesta sovusta, rauhasta ja kaikkien ihmisten välisestä keskinäisestä kunnioituksesta. Tärkeitä sisältöjä ovat YK:n Yleismaailmallinen ihmisoikeuksien julistus, YK:n Lapsen oikeuksien sopimus ja ihmisoikeusetiikka.

Paikallinen tarkennus:

- Ihmisoikeudet (YK:n Yleismaailmallinen ihmisoikeuksien julistus, YK:n Lapsen oikeuksien sopimus)
- Ymmärrys yhteiskunnallisesta sovusta, rauhasta ja ihmisten välisestä keskinäisestä kunnioituksesta
- Omien eettisten valintojen vaikutusten pohtiminen
- Kristilliseen etiikkaan perehtyminen
- Hindulaisuuden ja buddhalaisuuden eettisen ajattelun yleispiirteet
- Pohditaan omaan elämään, yhteiskunnan jäsenyyteen, ympäristöön ja luontoon sekä globaaliin vastuuseen liittyviä kysymyksiä

9

Vuosiluokan tavoitteet ja keskeiset sisällöt

T1 ohjata oppilasta havaitsemaan uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutus sekä tunnistamaan uskontoon liittyvä monimuotoisuus

- Oppilas havaitsee uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutusta sekä tunnistaa uskontoon liittyvää monimuotoisuutta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa ohjatusti ympäristöstä erilaisia uskontoon liittyviä asioita, kuten rakennuksia ja symboleja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas tunnistaa ympäristöstä erilaisia uskontoon liittyviä asioita. Oppilas osaa yhdistää uskontoon liittyviä käsitteitä ja ilmiöitä toisiinsa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa antaa esimerkkejä opiskeltavaan uskontoon liittyvästä monimuotoisuudesta. Oppilas osoittaa ymmärtävänsä, että uskonto ja kulttuuri ovat vuorovaikutuksessa keskenään. Oppilas tunnistaa uskontoihin liittyviä asioita eri kulttuureissa ja yhteiskunnissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa antaa monipuolisia esimerkkejä opiskeltavan uskonnon sisäisestä monimuotoisuudesta. Oppilas osaa kuvailla uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutusta monipuolisesti. Oppilas tunnistaa ja osaa nimetä uskontoihin liittyviä asioita eri kulttuureissa ja yhteiskunnissa.

S1 Suhde omaan uskontoon:

Opetuksessa keskeisiä sisältöjä ovat kristillisen kirkon synty ja kehitys ortodoksisen kirkon näkökulmasta. Perehdytään syvällisemmin kirkon leviämiseen ja lähetystyöhön sekä kristinuskon saapumiseen Suomeen idästä ja lännestä. Perehdytään luostarilaitokseen opin kehittäjänä ja säilyttäjä sekä tutustutaan bysanttilaiseen aikakauteen kirkon hallinnollisen muotoutumisen ja kirkkotaiteen näkökulmasta. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon kirkon opillinen kehitys. Syvennetään tietämystä Raamatusta kirjana ja tutkitaan sen syntyhistoriaa, sisältöä ja käyttöä kirkon toiminnassa. Tärkeitä sisältöjä opetuksessa ovat uskontunnustus, jumalanpalvelukset, mysteeriot, kirkkotaide ja kirkkomusiikki sekä kirkkovuosi kirkon opin ilmentäjinä sekä niihin liittyvä keskeinen ortodoksinen sanasto. Perehdytään ortodoksisen kirkon toimintaan Suomessa. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon ortodoksisuus kirjallisuudessa, musiikissa ja taiteessa.

Paikallinen tarkennus:

- Uskonnollisen yhdyskunnan jäsenyys
- Ajan pyhittäminen ortodoksisessa ajattelussa: kirkkovuosi, kirkkotaide ja kirkkomusiikki, sakramentit, paastoaminen ja rukoileminen
- Tutustuminen ortodoksiseen jumalanpalvelukseen kirkkovierailulla

S2 Uskontojen maailma

Tutustutaan uskonnollisuuteen inhimillisen elämän piirteenä, suomalaisten muinaisuskontoon ja tämän ajan uskonnollisuuteen sekä uskonnottomuuteen elämänkatsomuksena. Perehdytään kristillisen kirkon leviämiseen, katoliseen ja luterilaiseen kirkkoon sekä muihin keskeisimpiin kristillisiin kirkkoihin ja yhteisöihin. Keskeisinä sisältöinä ovat suuret maailmanuskonnot, niiden tapakulttuuri ja erityispiirteet, ja uudemman ajan uskonnot sekä perehtyminen uskontojen välisiin yhtäläisyyksiin ja eroihin suhteessa toisiinsa ja ortodoksisuuteen. Perehdytään ortodoksisiin patriarkaatteihin ja muihin ortodoksisiin tai sitä lähellä oleviin kirkkoihin. Uskontojen ja ortodoksisuuden kulttuuri- ja yhteiskunnallinen vaikutus ja näkyminen sekä Suomessa että ortodoksienemmistöisissä maissa sekä uskontoihin liittyvä ajankohtainen tieto ja sen arviointi tulee

ottaa huomioon opetuksen sisältöjä valittaessa. Syvennetään ekumenian ja uskontojen välisen dialogin tuntemusta.

Paikallinen tarkennus:

- Kirkkotaide opin ilmentäjänä, taide eri uskonnoissa
- Kiinan ja Japanin uskonnot; uskontojen historiaa, oppeja, tapoja ja symboleita
- Luonnonuskonnot ja suomalaisten muinaisuskonnot, uudempia uskontoja
- Uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutus eri puolilla maailmaa
- Uskonnolliset aiheet mediassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa
- Uskonnottomuus ja ateismi, elämänkatsomukset
- Uskonnot maailmanpolitiikassa
- Uskontojen välisen dialogin tuntemuksen syventäminen

T2 ohjata oppilasta syventämään tietojaan opiskeltavasta uskonnosta ja sen vaikutuksista

- Oppilas syventää tietojaan opiskeltavasta uskonnosta ja sen vaikutuksista

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa antaa esimerkin opiskeltavan uskonnon opetuksista sekä esimerkin sen tärkeimmistä lähteistä. Oppilas osaa kertoa opiskeltavan uskonnon synnystä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa antaa esimerkkejä opiskeltavan uskonnon opetuksista. Oppilas osaa kertoa opiskeltavan uskonnon synnystä, lähteistä, vaikutuksista ja levinneisyydestä. Oppilas osaa hankkia annettujen ohjeiden mukaan lisätietoa opiskeltavasta uskonnosta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kertoa opiskeltavan uskonnon perusopetuksista ja tärkeimpien lähteiden sisällöstä. Oppilas osaa kuvailla opiskeltavan uskonnon syntyä, levinneisyyttä ja vaikutuksia eri puolilla maailmaa. Oppilas osaa hankkia lisätietoa opiskeltavasta uskonnosta ja kiinnittää huomiota tiedon lähteiden luotettavuuteen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa analysoida opiskeltavan uskonnon perusopetuksia sekä tärkeimpien lähteiden sisältöä ja tulkintoja. Oppilas osaa kuvailla opiskeltavan uskonnon syntyä, kehitystä, levinneisyyttä ja vaikutuksia eri puolilla maailmaa. Oppilas osaa hankkia lisätietoa opiskeltavasta uskonnosta ja arvioida tiedon lähteiden luotettavuutta.

S1 Suhde omaan uskontoon:

Opetuksessa keskeisiä sisältöjä ovat kristillisen kirkon synty ja kehitys ortodoksisen kirkon näkökulmasta. Perehdytään syvällisemmin kirkon leviämiseen ja lähetystyöhön sekä kristinuskon saapumiseen Suomeen idästä ja lännestä. Perehdytään luostarilaitokseen opin kehittäjänä ja säilyttäjä sekä tutustutaan bysanttilaiseen aikakauteen kirkon hallinnollisen muotoutumisen ja

kirkkotaiteen näkökulmasta. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon kirkon opillinen kehitys. Syvennetään tietämystä Raamatusta kirjana ja tutkitaan sen syntyhistoriaa, sisältöä ja käyttöä kirkon toiminnassa. Tärkeitä sisältöjä opetuksessa ovat uskontunnustus, jumalanpalvelukset, mysteeriot, kirkkotaide ja kirkkomusiikki sekä kirkkovuosi kirkon opin ilmentäjinä sekä niihin liittyvä keskeinen ortodoksinen sanasto. Perehdytään ortodoksisen kirkon toimintaan Suomessa. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon ortodoksisuus kirjallisuudessa, musiikissa ja taiteessa.

Paikallinen tarkennus:

- Uskonnollisen yhdyskunnan jäsenyys
- Ajan pyhittäminen ortodoksisessa ajattelussa: kirkkovuosi, kirkkotaide ja kirkkomusiikki, sakramentit, paastoaminen ja rukoileminen
- Tutustuminen ortodoksiseen jumalanpalvelukseen kirkkovierailulla

T3 ohjata oppilasta perehtymään uskontoihin ja katsomuksiin eri puolilla maailmaa sekä uskonnottomuuteen

- Oppilas perehtyy uskontoihin ja katsomuksiin eri puolilla maailmaa sekä uskonnottomuuteen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa nimetä kaksi uskontoa ja tunnistaa ohjatusti niiden keskeisiä piirteitä. Oppilas tunnistaa ohjatusti uskonnon ja uskonnottomuuden eroja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa nimetä maailmanuskontoja ja kertoa niiden keskeisistä piirteistä. Oppilas osaa kuvailla uskonnon ja uskonnottomuuden eroja. Oppilas osaa hankkia annettujen ohjeiden mukaan lisätietoa uskonnoista ja katsomuksista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kuvailla eri maailmanuskontojen pääpiirteitä ja vertailla niitä. Oppilas osaa käyttää käsitteitä uskonto, uskonnottomuus ja katsomus mielekkäissä yhteyksissä. Oppilas osaa hankkia lisätietoa uskonnoista ja katsomuksista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa analysoida eri maailmanuskontojen pääpiirteitä. Oppilas osaa kuvailla uskonnoissa ja uskonnottomuudessa vallitsevaa moninaisuutta. Oppilas osaa hankkia lisätietoa uskonnoista ja katsomuksista ja kiinnittää huomiota tiedon lähteiden luotettavuuteen.

S2 Uskontojen maailma

Tutustutaan uskonnollisuuteen inhimillisen elämän piirteenä, suomalaisten muinaisuskontoon ja tämän ajan uskonnollisuuteen sekä uskonnottomuuteen elämänkatsomuksena. Perehdytään kristillisen kirkon leviämiseen, katoliseen ja luterilaiseen kirkkoon sekä muihin keskeisimpiin kristillisiin kirkkoihin ja yhteisöihin. Keskeisinä sisältöinä ovat suuret maailmanuskonnot, niiden tapakulttuuri ja erityispiirteet, ja uudemman ajan uskonnot sekä perehtyminen uskontojen välisiin

yhtäläisyyksiin ja eroihin suhteessa toisiinsa ja ortodoksisuuteen. Perehdytään ortodoksisiin patriarkaatteihin ja muihin ortodoksisiin tai sitä lähellä oleviin kirkkoihin. Uskontojen ja ortodoksisuuden kulttuuri- ja yhteiskunnallinen vaikutus ja näkyminen sekä Suomessa että ortodoksienemmistöisissä maissa sekä uskontoihin liittyvä ajankohtainen tieto ja sen arviointi tulee ottaa huomioon opetuksen sisältöjä valittaessa. Syvennetään ekumenian ja uskontojen välisen dialogin tuntemusta.

Paikallinen tarkennus:

- Kirkkotaide opin ilmentäjänä, taide eri uskonnoissa
- Kiinan ja Japanin uskonnot; uskontojen historiaa, oppeja, tapoja ja symboleita
- Luonnonuskonnot ja suomalaisten muinaisuskonnot, uudempia uskontoja
- Uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutus eri puolilla maailmaa
- Uskonnolliset aiheet mediassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa
- Uskonnottomuus ja ateismi, elämänkatsomukset
- Uskonnot maailmanpolitiikassa
- Uskontojen välisen dialogin tuntemuksen syventäminen

T4 ohjata oppilasta tuntemaan eri uskontojen ja katsomusten tapoja ja symboleita sekä tunnistamaan uskonnollisia aiheita mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa

- Oppilas tuntee eri uskontojen ja katsomusten tapoja ja symboleita sekä tunnistaa uskonnollisia aiheita mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa annetuista esimerkeistä uskontoon liittyviä tapoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kertoa vähintään kolmen uskonnon keskeisistä tavoista. Oppilas tunnistaa annetusta materiaalista uskonnollisia symboleita ja aiheita mediassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kuvailla ja nimetä eri uskontojen tapoja ja osaa antaa esimerkin uskonnottomasta tapakulttuurista. Oppilas tunnistaa ja osaa antaa esimerkin uskonnollisista symboleista ja aiheista mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa sekä populaarikulttuurissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa analysoida eri uskontojen tapoja ja osaa antaa esimerkkejä uskonnottomasta tapakulttuurista. Oppilas tunnistaa ja osaa antaa esimerkkejä uskonnollisista symboleista ja aiheista mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa sekä populaarikulttuurissa.

S1 Suhde omaan uskontoon:

Opetuksessa keskeisiä sisältöjä ovat kristillisen kirkon synty ja kehitys ortodoksisen kirkon näkökulmasta. Perehdytään syvällisemmin kirkon leviämiseen ja lähetystyöhön sekä kristinuskon saapumiseen Suomeen idästä ja lännestä. Perehdytään luostarilaitokseen opin kehittäjänä ja

säilyttäjä sekä tutustutaan bysanttilaiseen aikakauteen kirkon hallinnollisen muotoutumisen ja kirkkotaiteen näkökulmasta. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon kirkon opillinen kehitys. Syvennetään tietämystä Raamatusta kirjana ja tutkitaan sen syntyhistoriaa, sisältöä ja käyttöä kirkon toiminnassa. Tärkeitä sisältöjä opetuksessa ovat uskontunnustus, jumalanpalvelukset, mysteeriot, kirkkotaide ja kirkkomusiikki sekä kirkkovuosi kirkon opin ilmentäjinä sekä niihin liittyvä keskeinen ortodoksinen sanasto. Perehdytään ortodoksisen kirkon toimintaan Suomessa. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon ortodoksisuus kirjallisuudessa, musiikissa ja taiteessa.

Paikallinen tarkennus:

- Uskonnollisen yhdyskunnan jäsenyys
- Ajan pyhittäminen ortodoksisessa ajattelussa: kirkkovuosi, kirkkotaide ja kirkkomusiikki, sakramentit, paastoaminen ja rukoileminen
- Tutustuminen ortodoksiseen jumalanpalvelukseen kirkkovierailulla

S2 Uskontojen maailma

Tutustutaan uskonnollisuuteen inhimillisen elämän piirteenä, suomalaisten muinaisuskontoon ja tämän ajan uskonnollisuuteen sekä uskonnottomuuteen elämänkatsomuksena. Perehdytään kristillisen kirkon leviämiseen, katoliseen ja luterilaiseen kirkkoon sekä muihin keskeisimpiin kristillisiin kirkkoihin ja yhteisöihin. Keskeisinä sisältöinä ovat suuret maailmanuskonnot, niiden tapakulttuuri ja erityispiirteet, ja uudemman ajan uskonnot sekä perehtyminen uskontojen välisiin yhtäläisyyksiin ja eroihin suhteessa toisiinsa ja ortodoksisuuteen. Perehdytään ortodoksisiin patriarkaatteihin ja muihin ortodoksisiin tai sitä lähellä oleviin kirkkoihin. Uskontojen ja ortodoksisuuden kulttuuri- ja yhteiskunnallinen vaikutus ja näkyminen sekä Suomessa että ortodoksienemmistöisissä maissa sekä uskontoihin liittyvä ajankohtainen tieto ja sen arviointi tulee ottaa huomioon opetuksen sisältöjä valittaessa. Syvennetään ekumenian ja uskontojen välisen dialogin tuntemusta.

Paikallinen tarkennus:

- Kirkkotaide opin ilmentäjänä, taide eri uskonnoissa
- Kiinan ja Japanin uskonnot; uskontojen historiaa, oppeja, tapoja ja symboleita
- Luonnonuskonnot ja suomalaisten muinaisuskonnot, uudempia uskontoja
- Uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutus eri puolilla maailmaa
- Uskonnolliset aiheet mediassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa
- Uskonnottomuus ja ateismi, elämänkatsomukset
- Uskonnot maailmanpolitiikassa
- Uskontojen välisen dialogin tuntemuksen syventäminen

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa keskeisiä sisältöjä ovat etiikan yleiset perusteet ja lähtökohdat. Perehdytään kristillisen etiikan ja muiden uskontojen eettisen ajattelun yleispiirteisiin. Tutkitaan ortodoksisen etiikan perustana olevaa ihmiskäsitystä sekä kirkon opetusta ja Raamatun kertomuksia. Syvennetään tietoa ortodoksisista kirkollisista käytänteistä hyvän elämän tukena. Pohditaan omaan elämään, yhteiskunnan jäsenyyteen, ympäristöön ja luontoon sekä globaaliin vastuuseen liittyviä kysymyksiä. Nostetaan keskusteluun mediassa esiintyviä ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä osana yhteiskuntakeskustelua. Pohditaan eettisten arvojen tiedostamista, soveltamista ja merkitystä ihmisenä kasvamisessa ja omassa arjessa. Sisältöjen valinnalla tuetaan oppilaiden ymmärrystä yhteiskunnallisesta sovusta, rauhasta ja kaikkien ihmisten välisestä keskinäisestä kunnioituksesta. Tärkeitä sisältöjä ovat YK:n Yleismaailmallinen ihmisoikeuksien julistus, YK:n Lapsen oikeuksien sopimus ja ihmisoikeusetiikka.

Paikallinen tarkennus:

- Pohditaan eettisten arvojen tiedostamista, soveltamista ja merkitystä ihmisenä kasvamisessa ja omassa arjessa esimerkiksi seuraavien aiheiden kautta:
    - Eettisiä kysymyksiä: elämä ja kuolema, elämän tarkoitus, seurustelu ja perhe, vapaus ja vastuu, kestävä elämäntapa, bioetiikka, erilaisten ihmisten kohtaaminen työelämässä ja vapaa-ajalla
- Ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä
- Ortodoksinen ihmiskäsitys ja kirkon opetus sekä Raamatun kertomukset ortodoksisen etiikan perustana
- Kiinan ja Japanin uskontojen eettisen ajattelun yleispiirteet
- Luonnonuskontojen eettisen ajattelun yleispiirteet
- Elämänkatsomusten eettisen ajattelun yleispiirteet
- Pohditaan omaan elämään, yhteiskunnan jäsenyyteen, ympäristöön ja luontoon sekä globaaliin vastuuseen liittyviä kysymyksiä

T5 ohjata oppilasta havaitsemaan ja arvioimaan erilaisia argumentaation tapoja sekä uskonnon ja tieteen kielen välisiä eroja

- Oppilas havaitsee ja arvioi erilaisia argumentaation tapoja sekä uskonnon ja tieteen kielen välisiä eroja

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas erottaa selkeästi uskonnollisen ja selkeästi tieteellisen väitteen toisistaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas tunnistaa tieteelliselle ja uskonnolliselle kielelle ominaisia piirteitä. Oppilas osaa kuunnella toisten näkemyksiä ja esittää omia näkemyksiään.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas tunnistaa erilaisia argumentaation tapoja sekä uskonnon ja tieteen kielen välisiä eroja. Oppilas osaa kuunnella toisten näkemyksiä ja esittää perusteluja omille näkemyksilleen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa analysoida uskonnollisten ja tieteellisten perustelujen sekä uskonnon ja tieteen kielen eroja. Oppilas osaa kuunnella toisten näkemyksiä ja perustella johdonmukaisesti omia näkemyksiään.

S1 Suhde omaan uskontoon:

Opetuksessa keskeisiä sisältöjä ovat kristillisen kirkon synty ja kehitys ortodoksisen kirkon näkökulmasta. Perehdytään syvällisemmin kirkon leviämiseen ja lähetystyöhön sekä kristinuskon saapumiseen Suomeen idästä ja lännestä. Perehdytään luostarilaitokseen opin kehittäjänä ja säilyttäjä sekä tutustutaan bysanttilaiseen aikakauteen kirkon hallinnollisen muotoutumisen ja kirkkotaiteen näkökulmasta. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon kirkon opillinen kehitys. Syvennetään tietämystä Raamatusta kirjana ja tutkitaan sen syntyhistoriaa, sisältöä ja käyttöä kirkon toiminnassa. Tärkeitä sisältöjä opetuksessa ovat uskontunnustus, jumalanpalvelukset, mysteeriot, kirkkotaide ja kirkkomusiikki sekä kirkkovuosi kirkon opin ilmentäjinä sekä niihin liittyvä keskeinen ortodoksinen sanasto. Perehdytään ortodoksisen kirkon toimintaan Suomessa. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon ortodoksisuus kirjallisuudessa, musiikissa ja taiteessa.

Paikallinen tarkennus:

- Uskonnollisen yhdyskunnan jäsenyys
- Ajan pyhittäminen ortodoksisessa ajattelussa: kirkkovuosi, kirkkotaide ja kirkkomusiikki, sakramentit, paastoaminen ja rukoileminen
- Tutustuminen ortodoksiseen jumalanpalvelukseen kirkkovierailulla

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa keskeisiä sisältöjä ovat etiikan yleiset perusteet ja lähtökohdat. Perehdytään kristillisen etiikan ja muiden uskontojen eettisen ajattelun yleispiirteisiin. Tutkitaan ortodoksisen etiikan perustana olevaa ihmiskäsitystä sekä kirkon opetusta ja Raamatun kertomuksia. Syvennetään tietoa ortodoksisista kirkollisista käytänteistä hyvän elämän tukena. Pohditaan omaan elämään, yhteiskunnan jäsenyyteen, ympäristöön ja luontoon sekä globaaliin vastuuseen liittyviä kysymyksiä. Nostetaan keskusteluun mediassa esiintyviä ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä osana yhteiskuntakeskustelua. Pohditaan eettisten arvojen tiedostamista, soveltamista ja merkitystä ihmisenä kasvamisessa ja omassa arjessa. Sisältöjen valinnalla tuetaan oppilaiden ymmärrystä yhteiskunnallisesta sovusta, rauhasta ja kaikkien ihmisten välisestä keskinäisestä kunnioituksesta. Tärkeitä sisältöjä ovat YK:n Yleismaailmallinen ihmisoikeuksien julistus, YK:n Lapsen oikeuksien sopimus ja ihmisoikeusetiikka.

Paikallinen tarkennus:

- Pohditaan eettisten arvojen tiedostamista, soveltamista ja merkitystä ihmisenä kasvamisessa ja omassa arjessa esimerkiksi seuraavien aiheiden kautta:
    - Eettisiä kysymyksiä: elämä ja kuolema, elämän tarkoitus, seurustelu ja perhe, vapaus ja vastuu, kestävä elämäntapa, bioetiikka, erilaisten ihmisten kohtaaminen työelämässä ja vapaa-ajalla
- Ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä
- Ortodoksinen ihmiskäsitys ja kirkon opetus sekä Raamatun kertomukset ortodoksisen etiikan perustana
- Kiinan ja Japanin uskontojen eettisen ajattelun yleispiirteet
- Luonnonuskontojen eettisen ajattelun yleispiirteet
- Elämänkatsomusten eettisen ajattelun yleispiirteet
- Pohditaan omaan elämään, yhteiskunnan jäsenyyteen, ympäristöön ja luontoon sekä globaaliin vastuuseen liittyviä kysymyksiä

T6 ohjata oppilasta perehtymään eettisen ajattelun keskeisiin käsitteisiin, ihmisoikeuksiin sekä opiskeltavan uskonnon ja muiden uskontojen ja katsomusten eettisiin periaatteisiin

- Oppilas perehtyy eettisen ajattelun keskeisiin käsitteisiin, ihmisoikeuksiin sekä ortodoksisen uskonnon ja muiden uskontojen ja katsomusten eettisiin periaatteisiin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa antaa esimerkin jostakin ihmisoikeudesta. Oppilas osaa antaa esimerkin opiskeltavan uskonnon eettisistä periaatteista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas tunnistaa annetuista esimerkkitilanteista eettisen ulottuvuuden ja osaa pohtia ohjatusti eettisiä kysymyksiä. Oppilas osaa antaa esimerkkejä ihmisoikeuksista ja niiden merkityksestä. Oppilas osaa kertoa opiskeltavan uskonnon eettisistä periaatteista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa käyttää etiikan keskeisiä käsitteitä ja erottaa eettiset kysymykset muista kysymyksistä. Oppilas osaa pohtia eettisiä kysymyksiä ja ihmisoikeuksien toteutumista käytännössä. Oppilas osaa kuvailla opiskeltavan uskonnon sekä jonkun muun uskonnon tai katsomuksen eettisiä periaatteita.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa käyttää etiikan keskeisiä käsitteitä, pohtia eettisiä kysymyksiä ja arvioida ihmisoikeuksien toteutumista käytännössä. Oppilas osaa analysoida opiskeltavan uskonnon eettisiä periaatteita ja vertailla niitä muiden uskontojen ja katsomusten keskeisiin eettisiin periaatteisiin.

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa keskeisiä sisältöjä ovat etiikan yleiset perusteet ja lähtökohdat. Perehdytään kristillisen etiikan ja muiden uskontojen eettisen ajattelun yleispiirteisiin. Tutkitaan ortodoksisen etiikan perustana olevaa ihmiskäsitystä sekä kirkon opetusta ja Raamatun kertomuksia. Syvennetään tietoa ortodoksisista kirkollisista käytänteistä hyvän elämän tukena. Pohditaan omaan elämään, yhteiskunnan jäsenyyteen, ympäristöön ja luontoon sekä globaaliin vastuuseen liittyviä kysymyksiä. Nostetaan keskusteluun mediassa esiintyviä ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä osana yhteiskuntakeskustelua. Pohditaan eettisten arvojen tiedostamista, soveltamista ja merkitystä ihmisenä kasvamisessa ja omassa arjessa. Sisältöjen valinnalla tuetaan oppilaiden ymmärrystä yhteiskunnallisesta sovusta, rauhasta ja kaikkien ihmisten välisestä keskinäisestä kunnioituksesta. Tärkeitä sisältöjä ovat YK:n Yleismaailmallinen ihmisoikeuksien julistus, YK:n Lapsen oikeuksien sopimus ja ihmisoikeusetiikka.

Paikallinen tarkennus:

- Pohditaan eettisten arvojen tiedostamista, soveltamista ja merkitystä ihmisenä kasvamisessa ja omassa arjessa esimerkiksi seuraavien aiheiden kautta:
    - Eettisiä kysymyksiä: elämä ja kuolema, elämän tarkoitus, seurustelu ja perhe, vapaus ja vastuu, kestävä elämäntapa, bioetiikka, erilaisten ihmisten kohtaaminen työelämässä ja vapaa-ajalla
- Ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä
- Ortodoksinen ihmiskäsitys ja kirkon opetus sekä Raamatun kertomukset ortodoksisen etiikan perustana
- Kiinan ja Japanin uskontojen eettisen ajattelun yleispiirteet
- Luonnonuskontojen eettisen ajattelun yleispiirteet

- Elämänkatsomusten eettisen ajattelun yleispiirteet
- Pohditaan omaan elämään, yhteiskunnan jäsenyyteen, ympäristöön ja luontoon sekä globaaliin vastuuseen liittyviä kysymyksiä

T7 auttaa oppilasta pohtimaan uskontojen ja katsomusten maailmanlaajuista merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina

- Oppilas pohtii uskontojen ja katsomusten maailmanlaajuista merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa annetuista esimerkeistä uskonnollisia ja katsomuksellisia näkökohtia, jotka vaikuttavat ihmisten valintoihin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa antaa esimerkkejä uskontojen ja katsomusten vaikutuksesta ihmisten valintoihin ja toimintaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kuvailla uskontojen ja katsomusten merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa pohtia uskontojen ja katsomusten merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina sekä antaa tästä esimerkkejä eri puolilta maailmaa.

S1 Suhde omaan uskontoon:

Opetuksessa keskeisiä sisältöjä ovat kristillisen kirkon synty ja kehitys ortodoksisen kirkon näkökulmasta. Perehdytään syvällisemmin kirkon leviämiseen ja lähetystyöhön sekä kristinuskon saapumiseen Suomeen idästä ja lännestä. Perehdytään luostarilaitokseen opin kehittäjänä ja säilyttäjä sekä tutustutaan bysanttilaiseen aikakauteen kirkon hallinnollisen muotoutumisen ja kirkkotaiteen näkökulmasta. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon kirkon opillinen kehitys. Syvennetään tietämystä Raamatusta kirjana ja tutkitaan sen syntyhistoriaa, sisältöä ja käyttöä kirkon toiminnassa. Tärkeitä sisältöjä opetuksessa ovat uskontunnustus, jumalanpalvelukset, mysteeriot, kirkkotaide ja kirkkomusiikki sekä kirkkovuosi kirkon opin ilmentäjinä sekä niihin liittyvä keskeinen ortodoksinen sanasto. Perehdytään ortodoksisen kirkon toimintaan Suomessa. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon ortodoksisuus kirjallisuudessa, musiikissa ja taiteessa.

Paikallinen tarkennus:

- Uskonnollisen yhdyskunnan jäsenyys
- Ajan pyhittäminen ortodoksisessa ajattelussa: kirkkovuosi, kirkkotaide ja kirkkomusiikki, sakramentit, paastoaminen ja rukoileminen
- Tutustuminen ortodoksiseen jumalanpalvelukseen kirkkovierailulla

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa keskeisiä sisältöjä ovat etiikan yleiset perusteet ja lähtökohdat. Perehdytään kristillisen etiikan ja muiden uskontojen eettisen ajattelun yleispiirteisiin. Tutkitaan ortodoksisen etiikan perustana olevaa ihmiskäsitystä sekä kirkon opetusta ja Raamatun kertomuksia. Syvennetään tietoa ortodoksisista kirkollisista käytänteistä hyvän elämän tukena. Pohditaan omaan elämään, yhteiskunnan jäsenyyteen, ympäristöön ja luontoon sekä globaaliin

vastuuseen liittyviä kysymyksiä. Nostetaan keskusteluun mediassa esiintyviä ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä osana yhteiskuntakeskustelua. Pohditaan eettisten arvojen tiedostamista, soveltamista ja merkitystä ihmisenä kasvamisessa ja omassa arjessa. Sisältöjen valinnalla tuetaan oppilaiden ymmärrystä yhteiskunnallisesta sovusta, rauhasta ja kaikkien ihmisten välisestä keskinäisestä kunnioituksesta. Tärkeitä sisältöjä ovat YK:n Yleismaailmallinen ihmisoikeuksien julistus, YK:n Lapsen oikeuksien sopimus ja ihmisoikeusetiikka.

Paikallinen tarkennus:

- Pohditaan eettisten arvojen tiedostamista, soveltamista ja merkitystä ihmisenä kasvamisessa ja omassa arjessa esimerkiksi seuraavien aiheiden kautta:
    - Eettisiä kysymyksiä: elämä ja kuolema, elämän tarkoitus, seurustelu ja perhe, vapaus ja vastuu, kestävä elämäntapa, bioetiikka, erilaisten ihmisten kohtaaminen työelämässä ja vapaa-ajalla
- Ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä
- Ortodoksinen ihmiskäsitys ja kirkon opetus sekä Raamatun kertomukset ortodoksisen etiikan perustana
- Kiinan ja Japanin uskontojen eettisen ajattelun yleispiirteet
- Luonnonuskontojen eettisen ajattelun yleispiirteet
- Elämänkatsomusten eettisen ajattelun yleispiirteet
- Pohditaan omaan elämään, yhteiskunnan jäsenyyteen, ympäristöön ja luontoon sekä globaaliin vastuuseen liittyviä kysymyksiä

T8 rohkaista oppilasta pohtimaan ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä, ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä ja omien arvojen suhdetta niihin

- Rohkaista oppilasta pohtimaan ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä, ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä ja omien arvojen suhdetta niihin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa kuvailla jotakin eettistä kysymystä ja jotakin itselleen tärkeää arvoa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas tunnistaa ja osaa pohtia ohjatusti ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä ja joitakin ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä. Oppilas osaa kuvailla itselleen tärkeitä arvoja ja ottaa niiden pohjalta kantaa eettisiin kysymyksiin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa pohtia itsenäisesti ja muiden kanssa ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä ja joitakin ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä. Oppilas osaa kuvailla itselleen tärkeitä arvoja ja esittää perusteltuja näkemyksiä eettisistä kysymyksistä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa pohtia monipuolisesti ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä ja ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä itsenäisesti ja yhdessä muiden kanssa. Oppilas osaa analysoida omia arvojaan sekä tunnistaa erilaisten eettisten ratkaisujen taustalla vaikuttavia arvoja. Oppilas osaa esittää johdonmukaisia ja perusteltuja näkemyksiä eettisistä kysymyksistä.

S1 Suhde omaan uskontoon:

Opetuksessa keskeisiä sisältöjä ovat kristillisen kirkon synty ja kehitys ortodoksisen kirkon näkökulmasta. Perehdytään syvällisemmin kirkon leviämiseen ja lähetystyöhön sekä kristinuskon saapumiseen Suomeen idästä ja lännestä. Perehdytään luostarilaitokseen opin kehittäjänä ja säilyttäjä sekä tutustutaan bysanttilaiseen aikakauteen kirkon hallinnollisen muotoutumisen ja kirkkotaiteen näkökulmasta. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon kirkon opillinen kehitys. Syvennetään tietämystä Raamatusta kirjana ja tutkitaan sen syntyhistoriaa, sisältöä ja käyttöä kirkon toiminnassa. Tärkeitä sisältöjä opetuksessa ovat uskontunnustus, jumalanpalvelukset, mysteeriot, kirkkotaide ja kirkkomusiikki sekä kirkkovuosi kirkon opin ilmentäjinä sekä niihin liittyvä keskeinen ortodoksinen sanasto. Perehdytään ortodoksisen kirkon toimintaan Suomessa. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon ortodoksisuus kirjallisuudessa, musiikissa ja taiteessa.

Paikallinen tarkennus:

- Uskonnollisen yhdyskunnan jäsenyys
- Ajan pyhittäminen ortodoksisessa ajattelussa: kirkkovuosi, kirkkotaide ja kirkkomusiikki, sakramentit, paastoaminen ja rukoileminen
- Tutustuminen ortodoksiseen jumalanpalvelukseen kirkkovierailulla

S2 Uskontojen maailma

Tutustutaan uskonnollisuuteen inhimillisen elämän piirteenä, suomalaisten muinaisuskontoon ja tämän ajan uskonnollisuuteen sekä uskonnottomuuteen elämänkatsomuksena. Perehdytään kristillisen kirkon leviämiseen, katoliseen ja luterilaiseen kirkkoon sekä muihin keskeisimpiin kristillisiin kirkkoihin ja yhteisöihin. Keskeisinä sisältöinä ovat suuret maailmanuskonnot, niiden tapakulttuuri ja erityispiirteet, ja uudemman ajan uskonnot sekä perehtyminen uskontojen välisiin yhtäläisyyksiin ja eroihin suhteessa toisiinsa ja ortodoksisuuteen. Perehdytään ortodoksisiin patriarkaatteihin ja muihin ortodoksisiin tai sitä lähellä oleviin kirkkoihin. Uskontojen ja

ortodoksisuuden kulttuuri- ja yhteiskunnallinen vaikutus ja näkyminen sekä Suomessa että ortodoksienemmistöisissä maissa sekä uskontoihin liittyvä ajankohtainen tieto ja sen arviointi tulee ottaa huomioon opetuksen sisältöjä valittaessa. Syvennetään ekumenian ja uskontojen välisen dialogin tuntemusta.

Paikallinen tarkennus:

- Kirkkotaide opin ilmentäjänä, taide eri uskonnoissa
- Kiinan ja Japanin uskonnot; uskontojen historiaa, oppeja, tapoja ja symboleita
- Luonnonuskonnot ja suomalaisten muinaisuskonnot, uudempia uskontoja
- Uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutus eri puolilla maailmaa
- Uskonnolliset aiheet mediassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa
- Uskonnottomuus ja ateismi, elämänkatsomukset
- Uskonnot maailmanpolitiikassa
- Uskontojen välisen dialogin tuntemuksen syventäminen

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa keskeisiä sisältöjä ovat etiikan yleiset perusteet ja lähtökohdat. Perehdytään kristillisen etiikan ja muiden uskontojen eettisen ajattelun yleispiirteisiin. Tutkitaan ortodoksisen etiikan perustana olevaa ihmiskäsitystä sekä kirkon opetusta ja Raamatun kertomuksia. Syvennetään tietoa ortodoksisista kirkollisista käytänteistä hyvän elämän tukena. Pohditaan omaan elämään, yhteiskunnan jäsenyyteen, ympäristöön ja luontoon sekä globaaliin vastuuseen liittyviä kysymyksiä. Nostetaan keskusteluun mediassa esiintyviä ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä osana yhteiskuntakeskustelua. Pohditaan eettisten arvojen tiedostamista, soveltamista ja merkitystä ihmisenä kasvamisessa ja omassa arjessa. Sisältöjen valinnalla tuetaan oppilaiden ymmärrystä yhteiskunnallisesta sovusta, rauhasta ja kaikkien ihmisten välisestä keskinäisestä kunnioituksesta. Tärkeitä sisältöjä ovat YK:n Yleismaailmallinen ihmisoikeuksien julistus, YK:n Lapsen oikeuksien sopimus ja ihmisoikeusetiikka.

Paikallinen tarkennus:

- Pohditaan eettisten arvojen tiedostamista, soveltamista ja merkitystä ihmisenä kasvamisessa ja omassa arjessa esimerkiksi seuraavien aiheiden kautta:
    - Eettisiä kysymyksiä: elämä ja kuolema, elämän tarkoitus, seurustelu ja perhe, vapaus ja vastuu, kestävä elämäntapa, bioetiikka, erilaisten ihmisten kohtaaminen työelämässä ja vapaa-ajalla
- Ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä
- Ortodoksinen ihmiskäsitys ja kirkon opetus sekä Raamatun kertomukset ortodoksisen etiikan perustana
- Kiinan ja Japanin uskontojen eettisen ajattelun yleispiirteet
- Luonnonuskontojen eettisen ajattelun yleispiirteet
- Elämänkatsomusten eettisen ajattelun yleispiirteet
- Pohditaan omaan elämään, yhteiskunnan jäsenyyteen, ympäristöön ja luontoon sekä globaaliin vastuuseen liittyviä kysymyksiä

T9 innostaa oppilasta tutkimaan omien valintojensa eettisiä ulottuvuuksia ja niiden vaikutusta hyvinvointiin ja kannustaa kestävään elämäntapaan

- Oppilasta innostetaan tutkimaan omien valintojensa eettisiä ulottuvuuksia ja niiden vaikutusta hyvinvointiin ja kannustetaan kestävään elämäntapaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa ohjatusti eettisten valintojen ja tekojen seurauksia.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kuvailla eettisten valintojen vaikutusta hyvinvointiin ja kestävään tulevaisuuteen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa analysoida eettisiä valintoja sekä niiden vaikutuksia hyvinvointiin ja kestävään tulevaisuuteen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa arvioida eettisiä valintoja sekä antaa esimerkkejä niiden välittömistä ja välillisistä vaikutuksista hyvinvointiin ja kestävään tulevaisuuteen.

S2 Uskontojen maailma

Tutustutaan uskonnollisuuteen inhimillisen elämän piirteenä, suomalaisten muinaisuskontoon ja tämän ajan uskonnollisuuteen sekä uskonnottomuuteen elämänkatsomuksena. Perehdytään kristillisen kirkon leviämiseen, katoliseen ja luterilaiseen kirkkoon sekä muihin keskeisimpiin kristillisiin kirkkoihin ja yhteisöihin. Keskeisinä sisältöinä ovat suuret maailmanuskonnot, niiden tapakulttuuri ja erityispiirteet, ja uudemman ajan uskonnot sekä perehtyminen uskontojen välisiin yhtäläisyyksiin ja eroihin suhteessa toisiinsa ja ortodoksisuuteen. Perehdytään ortodoksisiin patriarkaatteihin ja muihin ortodoksisiin tai sitä lähellä oleviin kirkkoihin. Uskontojen ja ortodoksisuuden kulttuuri- ja yhteiskunnallinen vaikutus ja näkyminen sekä Suomessa että ortodoksienemmistöisissä maissa sekä uskontoihin liittyvä ajankohtainen tieto ja sen arviointi tulee ottaa huomioon opetuksen sisältöjä valittaessa. Syvennetään ekumenian ja uskontojen välisen dialogin tuntemusta.

Paikallinen tarkennus:

- Kirkkotaide opin ilmentäjänä, taide eri uskonnoissa
- Kiinan ja Japanin uskonnot; uskontojen historiaa, oppeja, tapoja ja symboleita
- Luonnonuskonnot ja suomalaisten muinaisuskonnot, uudempia uskontoja
- Uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutus eri puolilla maailmaa
- Uskonnolliset aiheet mediassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa
- Uskonnottomuus ja ateismi, elämänkatsomukset
- Uskonnot maailmanpolitiikassa
- Uskontojen välisen dialogin tuntemuksen syventäminen

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa keskeisiä sisältöjä ovat etiikan yleiset perusteet ja lähtökohdat. Perehdytään kristillisen etiikan ja muiden uskontojen eettisen ajattelun yleispiirteisiin. Tutkitaan ortodoksisen etiikan perustana olevaa ihmiskäsitystä sekä kirkon opetusta ja Raamatun kertomuksia. Syvennetään tietoa ortodoksisista kirkollisista käytänteistä hyvän elämän tukena. Pohditaan omaan elämään, yhteiskunnan jäsenyyteen, ympäristöön ja luontoon sekä globaaliin vastuuseen liittyviä kysymyksiä. Nostetaan keskusteluun mediassa esiintyviä ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä osana yhteiskuntakeskustelua. Pohditaan eettisten arvojen tiedostamista, soveltamista ja merkitystä ihmisenä kasvamisessa ja omassa arjessa. Sisältöjen valinnalla tuetaan oppilaiden ymmärrystä yhteiskunnallisesta sovusta, rauhasta ja kaikkien ihmisten välisestä keskinäisestä kunnioituksesta. Tärkeitä sisältöjä ovat YK:n Yleismaailmallinen ihmisoikeuksien julistus, YK:n Lapsen oikeuksien sopimus ja ihmisoikeusetiikka.

Paikallinen tarkennus:

- Pohditaan eettisten arvojen tiedostamista, soveltamista ja merkitystä ihmisenä kasvamisessa ja omassa arjessa esimerkiksi seuraavien aiheiden kautta:
    - Eettisiä kysymyksiä: elämä ja kuolema, elämän tarkoitus, seurustelu ja perhe, vapaus ja vastuu, kestävä elämäntapa, bioetiikka, erilaisten ihmisten kohtaaminen työelämässä ja vapaa-ajalla
- Ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä
- Ortodoksinen ihmiskäsitys ja kirkon opetus sekä Raamatun kertomukset ortodoksisen etiikan perustana
- Kiinan ja Japanin uskontojen eettisen ajattelun yleispiirteet
- Luonnonuskontojen eettisen ajattelun yleispiirteet
- Elämänkatsomusten eettisen ajattelun yleispiirteet
- Pohditaan omaan elämään, yhteiskunnan jäsenyyteen, ympäristöön ja luontoon sekä globaaliin vastuuseen liittyviä kysymyksiä

T10 rohkaista oppilaita kohtaamaan erilaisia ihmisiä nyt ja tulevaisuudessa jatko-opinnoissa, työelämässä ja vapaa-ajalla

- Oppilasta rohkaistaan kohtaamaan erilaisia ihmisiä nyt ja tulevaisuudessa jatko-opinnoissa, työelämässä ja vapaa-ajalla

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei vaikuta arvosanan muodostamisessa. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan ja valmiuksiaan osana itsearviointia.

S1 Suhde omaan uskontoon:

Opetuksessa keskeisiä sisältöjä ovat kristillisen kirkon synty ja kehitys ortodoksisen kirkon näkökulmasta. Perehdytään syvällisemmin kirkon leviämiseen ja lähetystyöhön sekä kristinuskon saapumiseen Suomeen idästä ja lännestä. Perehdytään luostarilaitokseen opin kehittäjänä ja säilyttäjä sekä tutustutaan bysanttilaiseen aikakauteen kirkon hallinnollisen muotoutumisen ja kirkkotaiteen näkökulmasta. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon kirkon opillinen kehitys. Syvennetään tietämystä Raamatusta kirjana ja tutkitaan sen syntyhistoriaa, sisältöä ja käyttöä kirkon toiminnassa. Tärkeitä sisältöjä opetuksessa ovat uskontunnustus, jumalanpalvelukset, mysteeriot, kirkkotaide ja kirkkomusiikki sekä kirkkovuosi kirkon opin ilmentäjinä sekä niihin liittyvä keskeinen ortodoksinen sanasto. Perehdytään ortodoksisen kirkon toimintaan Suomessa. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon ortodoksisuus kirjallisuudessa, musiikissa ja taiteessa.

Paikallinen tarkennus:

- Uskonnollisen yhdyskunnan jäsenyys
- Ajan pyhittäminen ortodoksisessa ajattelussa: kirkkovuosi, kirkkotaide ja kirkkomusiikki, sakramentit, paastoaminen ja rukoileminen
- Tutustuminen ortodoksiseen jumalanpalvelukseen kirkkovierailulla

S2 Uskontojen maailma

Tutustutaan uskonnollisuuteen inhimillisen elämän piirteenä, suomalaisten muinaisuskontoon ja tämän ajan uskonnollisuuteen sekä uskonnottomuuteen elämänkatsomuksena. Perehdytään kristillisen kirkon leviämiseen, katoliseen ja luterilaiseen kirkkoon sekä muihin keskeisimpiin kristillisiin kirkkoihin ja yhteisöihin. Keskeisinä sisältöinä ovat suuret maailmanuskonnot, niiden

tapakulttuuri ja erityispiirteet, ja uudemman ajan uskonnot sekä perehtyminen uskontojen välisiin yhtäläisyyksiin ja eroihin suhteessa toisiinsa ja ortodoksisuuteen. Perehdytään ortodoksisiin patriarkaatteihin ja muihin ortodoksisiin tai sitä lähellä oleviin kirkkoihin. Uskontojen ja ortodoksisuuden kulttuuri- ja yhteiskunnallinen vaikutus ja näkyminen sekä Suomessa että ortodoksienemmistöisissä maissa sekä uskontoihin liittyvä ajankohtainen tieto ja sen arviointi tulee ottaa huomioon opetuksen sisältöjä valittaessa. Syvennetään ekumenian ja uskontojen välisen dialogin tuntemusta.

Paikallinen tarkennus:

- Kirkkotaide opin ilmentäjänä, taide eri uskonnoissa
- Kiinan ja Japanin uskonnot; uskontojen historiaa, oppeja, tapoja ja symboleita
- Luonnonuskonnot ja suomalaisten muinaisuskonnot, uudempia uskontoja
- Uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutus eri puolilla maailmaa
- Uskonnolliset aiheet mediassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa
- Uskonnottomuus ja ateismi, elämänkatsomukset
- Uskonnot maailmanpolitiikassa
- Uskontojen välisen dialogin tuntemuksen syventäminen

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa keskeisiä sisältöjä ovat etiikan yleiset perusteet ja lähtökohdat. Perehdytään kristillisen etiikan ja muiden uskontojen eettisen ajattelun yleispiirteisiin. Tutkitaan ortodoksisen etiikan perustana olevaa ihmiskäsitystä sekä kirkon opetusta ja Raamatun kertomuksia. Syvennetään tietoa ortodoksisista kirkollisista käytänteistä hyvän elämän tukena. Pohditaan omaan elämään, yhteiskunnan jäsenyyteen, ympäristöön ja luontoon sekä globaaliin vastuuseen liittyviä kysymyksiä. Nostetaan keskusteluun mediassa esiintyviä ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä osana yhteiskuntakeskustelua. Pohditaan eettisten arvojen tiedostamista, soveltamista ja merkitystä ihmisenä kasvamisessa ja omassa arjessa. Sisältöjen valinnalla tuetaan oppilaiden ymmärrystä yhteiskunnallisesta sovusta, rauhasta ja kaikkien ihmisten välisestä keskinäisestä kunnioituksesta. Tärkeitä sisältöjä ovat YK:n Yleismaailmallinen ihmisoikeuksien julistus, YK:n Lapsen oikeuksien sopimus ja ihmisoikeusetiikka.

Paikallinen tarkennus:

- Pohditaan eettisten arvojen tiedostamista, soveltamista ja merkitystä ihmisenä kasvamisessa ja omassa arjessa esimerkiksi seuraavien aiheiden kautta:
    - Eettisiä kysymyksiä: elämä ja kuolema, elämän tarkoitus, seurustelu ja perhe, vapaus ja vastuu, kestävä elämäntapa, bioetiikka, erilaisten ihmisten kohtaaminen työelämässä ja vapaa-ajalla
- Ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä
- Ortodoksinen ihmiskäsitys ja kirkon opetus sekä Raamatun kertomukset ortodoksisen etiikan perustana
- Kiinan ja Japanin uskontojen eettisen ajattelun yleispiirteet
- Luonnonuskontojen eettisen ajattelun yleispiirteet
- Elämänkatsomusten eettisen ajattelun yleispiirteet
- Pohditaan omaan elämään, yhteiskunnan jäsenyyteen, ympäristöön ja luontoon sekä globaaliin vastuuseen liittyviä kysymyksiä

Katolinen uskonto

Oppimäärän tehtävä vuosiluokilla 7-9

Vuosiluokilla 7-9 *uskonnon opetuksessa perehdytään opiskeltavaan uskontoon kulttuurisena ja yhteiskunnallisena ilmiönä. Opetuksessa syvennetään ja rikastetaan tietoa opiskeltavan uskonnon juurista, lähteistä, opista ja opetuksista sekä vaikutuksista maailmassa.*

Opetuksessa tutustutaan sekä maailman suuriin uskontoperinteisiin että uskonnottomuuteen. Opetuksessa tarkastellaan uskontojen yhteiskunnallista ja poliittista vaikutusta sekä uskonnonvapautta ja opetellaan tunnistamaan ja analysoimaan uskonnollisia teemoja tieteessä, mediassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa.

Opetuksessa käsitellään eettisen ajattelun keskeiset käsitteet sekä opiskeltavan uskonnon eettiset periaatteet. Opetuksessa perehdytään Ihmisoikeuksien yleismaailmalliseen julistukseen sekä eri uskontojen ja katsomusten eettisiin näkemyksiin. Opetuksessa pohditaan ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä ja ajankohtaisia eettisiä ongelmia. Uskonnon opetus tarjoaa oppilaille voimavaroja kasvuun kohti aikuisuutta.

Uskonnon eri oppimäärät vuosiluokilla 7-9

Perusopetuslain 11 §:n mukaan perusopetuksessa oppiaineena on uskonto tai elämänkatsomustieto. Uskonto toteutetaan saman lain 13 §:n mukaan oppilaiden uskonnollisen yhdyskunnan mukaisesti oman uskonnon opetuksena erillisten oppimäärien mukaan. Oppiaineen yhtenäisyyden takaamiseksi kaikille oman uskonnon opetuksen muodoille on laadittu yhteiset tavoitteet ja keskeiset sisällöt.

Eri uskontojen oppimääräkuvauksissa tarkennetaan kaikille yhteisiä sisältöjä oppilaan oman uskonnon luonteen mukaisesti. Paikalliset opetussuunnitelmat laaditaan perusteiden yhteisten tavoitteiden, sisältökuvausten ja eri uskontojen tarkennettujen oppimääräkuvausten pohjalle.

7

Vuosiluokan tavoitteet ja keskeiset sisällöt

T1 ohjata oppilasta havaitsemaan uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutus sekä tunnistamaan uskontoon liittyvä monimuotoisuus

- Oppilas harjaantuu havaitsemaan uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutusta kotona, koulussa ja suomalaisessa yhteiskunnassa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa ohjatusti ympäristöstä erilaisia uskontoon liittyviä asioita, kuten rakennuksia ja symboleja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas tunnistaa ympäristöstä erilaisia uskontoon liittyviä asioita. Oppilas osaa yhdistää uskontoon liittyviä käsitteitä ja ilmiöitä toisiinsa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa antaa esimerkkejä opiskeltavaan uskontoon liittyvästä monimuotoisuudesta. Oppilas osoittaa ymmärtävänsä, että uskonto ja kulttuuri ovat vuorovaikutuksessa keskenään. Oppilas tunnistaa uskontoihin liittyviä asioita eri kulttuureissa ja yhteiskunnissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa antaa monipuolisia esimerkkejä opiskeltavan uskonnon sisäisestä monimuotoisuudesta. Oppilas osaa kuvailla uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutusta monipuolisesti. Oppilas tunnistaa ja osaa nimetä uskontoihin liittyviä asioita eri kulttuureissa ja yhteiskunnissa.

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksessa syvennetään Raamatun ja Tradition tuntemusta sekä tietämystä uskon ja kristillisen elämän perusasioista. Autetaan oppilaita saamaan kokonaiskuva sakramenteista ja uskonopin keskeisestä sisällöstä. Tärkeitä sisältöjä ovat kuolema ja iankaikkinen elämä, pyhäksi julistaminen, paavin erehtymättömyys sekä kirkon historian tärkeimmät tapahtumat ja viimeisimpien kirkolliskokousten merkitys kirkon elämälle. Perehdytään katolisen kirkon toimintaan Suomessa. Tutustutaan keskeisimpiin kirkollisen ja uskonnollisen kirjallisuuden eri lajeihin.

Paikallinen tarkennus:

- Katolisen kirkkovuoden suuret juhlat, rukouselämä
- Katolinen kulttuuri
- Maallikoiden tehtävät nykykirkossa
- Kirkkorakennukset
- Kirkkohistoria: synty, alkuvaiheet, lähetystyö, keskiaika, kirkon koululaitos, rukousperinne
- Kirkolliskokoukset, kirkkoisät, kirkon hallinnon kehittyminen
- Reformaatio ja sen seuraukset
- Uuden ja nykyajan kirkko
- Katolisen kirkon lähetystyö ja kirkon leviäminen

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa keskeistä on eri kirkkojen ja kristillisten yhteisöjen sekä niiden jäsenten kohtaaminen ekumenian hengessä. Syvennetään oppilaiden tietämystä luterilaisuuden ja ortodoksisuuden vaikutuksista suomalaisen yhteiskunnan arvomaailmaan. Tutustutaan syvällisemmin Suomen ekumeenisen neuvoston toimintaan sekä ekumenian periaatteisiin ja päämääriin. Perehdytään suuriin maailmanuskontoihin ja niiden vaikutukseen kulttuuriin, elämäntapoihin ja taiteisiin. Tutustutaan muiden uskontojen suhtautumiseen kuolemaan ja tuonpuoleiseen. Perehdytään

katolisen kirkon käymään dialogiin muiden uskontojen kanssa. Tutustutaan katoliseen ja muuhun uskonnolliseen kirjallisuuteen.

Paikallinen tarkennus:

- Islam: tavat, symbolit
- Uskontojen määrittelyä, uskontodialogi
- Ekumeeninen perhe

T2 ohjata oppilasta syventämään tietojaan opiskeltavasta uskonnosta ja sen vaikutuksista

- Oppilas syventää tietojaan katolisesta uskonnosta ja sen vaikutuksista

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa antaa esimerkin opiskeltavan uskonnon opetuksista sekä esimerkin sen tärkeimmistä lähteistä. Oppilas osaa kertoa opiskeltavan uskonnon synnystä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa antaa esimerkkejä opiskeltavan uskonnon opetuksista. Oppilas osaa kertoa opiskeltavan uskonnon synnystä, lähteistä, vaikutuksista ja levinneisyydestä. Oppilas osaa hankkia annettujen ohjeiden mukaan lisätietoa opiskeltavasta uskonnosta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kertoa opiskeltavan uskonnon perusopetuksista ja tärkeimpien lähteiden sisällöstä. Oppilas osaa kuvailla opiskeltavan uskonnon syntyä, levinneisyyttä ja vaikutuksia eri puolilla maailmaa. Oppilas osaa hankkia lisätietoa opiskeltavasta uskonnosta ja kiinnittää huomiota tiedon lähteiden luotettavuuteen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa analysoida opiskeltavan uskonnon perusopetuksia sekä tärkeimpien lähteiden sisältöä ja tulkintoja. Oppilas osaa kuvailla opiskeltavan uskonnon syntyä, kehitystä, levinneisyyttä ja vaikutuksia eri puolilla maailmaa. Oppilas osaa hankkia lisätietoa opiskeltavasta uskonnosta ja arvioida tiedon lähteiden luotettavuutta.

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksessa syvennetään Raamatun ja Tradition tuntemusta sekä tietämystä uskon ja kristillisen elämän perusasioista. Autetaan oppilaita saamaan kokonaiskuva sakramenteista ja uskonopin keskeisestä sisällöstä. Tärkeitä sisältöjä ovat kuolema ja iankaikkinen elämä, pyhäksi julistaminen, paavin erehtymättömyys sekä kirkon historian tärkeimmät tapahtumat ja viimeisimpien kirkolliskokousten merkitys kirkon elämälle. Perehdytään katolisen kirkon toimintaan Suomessa. Tutustutaan keskeisimpiin kirkollisen ja uskonnollisen kirjallisuuden eri lajeihin.

Paikallinen tarkennus:

- Katolisen kirkkovuoden suuret juhlat, rukouselämä
- Katolinen kulttuuri
- Maallikoiden tehtävät nykykirkossa
- Kirkkorakennukset
- Kirkkohistoria: synty, alkuvaiheet, lähetystyö, keskiaika, kirkon koululaitos, rukousperinne
- Kirkolliskokoukset, kirkkoisät, kirkon hallinnon kehittyminen
- Reformaatio ja sen seuraukset
- Uuden ja nykyajan kirkko
- Katolisen kirkon lähetystyö ja kirkon leviäminen

T3 ohjata oppilasta perehtymään uskontoihin ja katsomuksiin eri puolilla maailmaa sekä uskonnottomuuteen

- Oppilas perehtyy uskontoihin ja katsomuksiin eri puolilla maailmaa ja uskonnottomuuteen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa nimetä kaksi uskontoa ja tunnistaa ohjatusti niiden keskeisiä piirteitä. Oppilas tunnistaa ohjatusti uskonnon ja uskonnottomuuden eroja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa nimetä maailmanuskontoja ja kertoa niiden keskeisistä piirteistä. Oppilas osaa kuvailla uskonnon ja uskonnottomuuden eroja. Oppilas osaa hankkia annettujen ohjeiden mukaan lisätietoa uskonnoista ja katsomuksista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kuvailla eri maailmanuskontojen pääpiirteitä ja vertailla niitä. Oppilas osaa käyttää käsitteitä uskonto, uskonnottomuus ja katsomus mielekkäissä yhteyksissä. Oppilas osaa hankkia lisätietoa uskonnoista ja katsomuksista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa analysoida eri maailmanuskontojen pääpiirteitä. Oppilas osaa kuvailla uskonnoissa ja uskonnottomuudessa vallitsevaa moninaisuutta. Oppilas osaa hankkia lisätietoa uskonnoista ja katsomuksista ja kiinnittää huomiota tiedon lähteiden luotettavuuteen.

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa keskeistä on eri kirkkojen ja kristillisten yhteisöjen sekä niiden jäsenten kohtaaminen ekumenian hengessä. Syvennetään oppilaiden tietämystä luterilaisuuden ja ortodoksisuuden vaikutuksista suomalaisen yhteiskunnan arvomaailmaan. Tutustutaan syvällisemmin Suomen ekumeenisen neuvoston toimintaan sekä ekumenian periaatteisiin ja päämääriin. Perehdytään suuriin maailmanuskontoihin ja niiden vaikutukseen kulttuuriin, elämäntapoihin ja taiteisiin. Tutustutaan muiden uskontojen suhtautumiseen kuolemaan ja tuonpuoleiseen. Perehdytään katolisen kirkon käymään dialogiin muiden uskontojen kanssa. Tutustutaan katoliseen ja muuhun uskonnolliseen kirjallisuuteen.

Paikallinen tarkennus:

- Islam: tavat, symbolit
- Uskontojen määrittelyä, uskontodialogi
- Ekumeeninen perhe

T4 ohjata oppilasta tuntemaan eri uskontojen ja katsomusten tapoja ja symboleita sekä tunnistamaan uskonnollisia aiheita mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa

- Oppilas tunnistaa katoliseen perinteeseen ja muihin uskontoihin liittyviä tapoja ja symboleita

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa annetuista esimerkeistä uskontoon liittyviä tapoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kertoa vähintään kolmen uskonnon keskeisistä tavoista. Oppilas tunnistaa annetusta materiaalista uskonnollisia symboleita ja aiheita mediassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kuvailla ja nimetä eri uskontojen tapoja ja osaa antaa esimerkin uskonnottomasta tapakulttuurista. Oppilas tunnistaa ja osaa antaa esimerkin uskonnollisista symboleista ja aiheista mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa sekä populaarikulttuurissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa analysoida eri uskontojen tapoja ja osaa antaa esimerkkejä uskonnottomasta tapakulttuurista. Oppilas tunnistaa ja osaa antaa esimerkkejä uskonnollisista symboleista ja aiheista mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa sekä populaarikulttuurissa.

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksessa syvennetään Raamatun ja Tradition tuntemusta sekä tietämystä uskon ja kristillisen elämän perusasioista. Autetaan oppilaita saamaan kokonaiskuva sakramenteista ja uskonopin keskeisestä sisällöstä. Tärkeitä sisältöjä ovat kuolema ja iankaikkinen elämä, pyhäksi julistaminen, paavin erehtymättömyys sekä kirkon historian tärkeimmät tapahtumat ja viimeisimpien kirkolliskokousten merkitys kirkon elämälle. Perehdytään katolisen kirkon toimintaan Suomessa. Tutustutaan keskeisimpiin kirkollisen ja uskonnollisen kirjallisuuden eri lajeihin.

Paikallinen tarkennus:

- Katolisen kirkkovuoden suuret juhlat, rukouselämä
- Katolinen kulttuuri
- Maallikoiden tehtävät nykykirkossa
- Kirkkorakennukset
- Kirkkohistoria: synty, alkuvaiheet, lähetystyö, keskiaika, kirkon koululaitos, rukousperinne
- Kirkolliskokoukset, kirkkoisät, kirkon hallinnon kehittyminen

- Reformaatio ja sen seuraukset
- Uuden ja nykyajan kirkko
- Katolisen kirkon lähetystyö ja kirkon leviäminen

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa keskeistä on eri kirkkojen ja kristillisten yhteisöjen sekä niiden jäsenten kohtaaminen ekumenian hengessä. Syvennetään oppilaiden tietämystä luterilaisuuden ja ortodoksisuuden vaikutuksista suomalaisen yhteiskunnan arvomaailmaan. Tutustutaan syvällisemmin Suomen ekumeenisen neuvoston toimintaan sekä ekumenian periaatteisiin ja päämääriin. Perehdytään suuriin maailmanuskontoihin ja niiden vaikutukseen kulttuuriin, elämäntapoihin ja taiteisiin. Tutustutaan muiden uskontojen suhtautumiseen kuolemaan ja tuonpuoleiseen. Perehdytään katolisen kirkon käymään dialogiin muiden uskontojen kanssa. Tutustutaan katoliseen ja muuhun uskonnolliseen kirjallisuuteen.

Paikallinen tarkennus:

- Islam: tavat, symbolit
- Uskontojen määrittelyä, uskontodialogi
- Ekumeeninen perhe

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa pohditaan ihmisen vapautta valita elämänsä tavoitteet. Pohditaan monikulttuurisen ja -uskontoisen yhteiskunnan arvoja. Syvennetään moraaliopetuksen, käskyjen ja hyveiden tuntemista. Pohditaan kirkon opetusta synnistä ja sen olemuksesta yksilön, kirkon ja yhteiskunnan kannalta sekä seksuaalisuuteen, avioliittoon ja perheeseen liittyviä moraalikysymyksiä. Sisältöjen valinnalla tuetaan oppilaiden ymmärrystä yhteiskunnallisesta sovusta, rauhasta ja kaikkien ihmisten välisestä keskinäisestä kunnioituksesta.

Paikallinen tarkennus:

- Ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä
- Diakonin kutsumus, epäitsekkyys, toisten auttaminen

T5 ohjata oppilasta havaitsemaan ja arvioimaan erilaisia argumentaation tapoja sekä uskonnon ja tieteen kielen välisiä eroja

- Oppilas havaitsee ja arvioi erilaisia argumentaation tapoja sekä uskonnon ja tieteen kielen välisiä eroja

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas erottaa selkeästi uskonnollisen ja selkeästi tieteellisen väitteen toisistaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas tunnistaa tieteelliselle ja uskonnolliselle kielelle ominaisia piirteitä. Oppilas osaa kuunnella toisten näkemyksiä ja esittää omia näkemyksiään.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas tunnistaa erilaisia argumentaation tapoja sekä uskonnon ja tieteen kielen välisiä eroja. Oppilas osaa kuunnella toisten näkemyksiä ja esittää perusteluja omille näkemyksilleen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa analysoida uskonnollisten ja tieteellisten perustelujen sekä uskonnon ja tieteen kielen eroja. Oppilas osaa kuunnella toisten näkemyksiä ja perustella johdonmukaisesti omia näkemyksiään.

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksessa syvennetään Raamatun ja Tradition tuntemusta sekä tietämystä uskon ja kristillisen elämän perusasioista. Autetaan oppilaita saamaan kokonaiskuva sakramenteista ja uskonopin keskeisestä sisällöstä. Tärkeitä sisältöjä ovat kuolema ja iankaikkinen elämä, pyhäksi julistaminen, paavin erehtymättömyys sekä kirkon historian tärkeimmät tapahtumat ja viimeisimpien kirkolliskokousten merkitys kirkon elämälle. Perehdytään katolisen kirkon toimintaan Suomessa. Tutustutaan keskeisimpiin kirkollisen ja uskonnollisen kirjallisuuden eri lajeihin.

Paikallinen tarkennus:

- Katolisen kirkkovuoden suuret juhlat, rukouselämä
- Katolinen kulttuuri
- Maallikoiden tehtävät nykykirkossa
- Kirkkorakennukset
- Kirkkohistoria: synty, alkuvaiheet, lähetystyö, keskiaika, kirkon koululaitos, rukousperinne
- Kirkolliskokoukset, kirkkoisät, kirkon hallinnon kehittyminen
- Reformaatio ja sen seuraukset
- Uuden ja nykyajan kirkko
- Katolisen kirkon lähetystyö ja kirkon leviäminen

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa pohditaan ihmisen vapautta valita elämänsä tavoitteet. Pohditaan monikulttuurisen ja -uskontoisen yhteiskunnan arvoja. Syvennetään moraaliopetuksen, käskyjen ja hyveiden tuntemista. Pohditaan kirkon opetusta synnistä ja sen olemuksesta yksilön, kirkon ja yhteiskunnan kannalta sekä seksuaalisuuteen, avioliittoon ja perheeseen liittyviä moraalikysymyksiä. Sisältöjen valinnalla tuetaan oppilaiden ymmärrystä yhteiskunnallisesta sovusta, rauhasta ja kaikkien ihmisten välisestä keskinäisestä kunnioituksesta.

Paikallinen tarkennus:

- Ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä
- Diakonin kutsumus, epäitsekkyys, toisten auttaminen

T6 ohjata oppilasta perehtymään eettisen ajattelun keskeisiin käsitteisiin, ihmisoikeuksiin sekä opiskeltavan uskonnon ja muiden uskontojen ja katsomusten eettisiin periaatteisiin

- Oppilasta perehtyy katolisen uskonnon eettiseen ajatteluun ja muiden uskontojen ja katsomusten eettisistä periaatteista

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa antaa esimerkin jostakin ihmisoikeudesta. Oppilas osaa antaa esimerkin opiskeltavan uskonnon eettisistä periaatteista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas tunnistaa annetuista esimerkkitilanteista eettisen ulottuvuuden ja osaa pohtia ohjatusti eettisiä kysymyksiä. Oppilas osaa antaa esimerkkejä ihmisoikeuksista ja niiden merkityksestä. Oppilas osaa kertoa opiskeltavan uskonnon eettisistä periaatteista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa käyttää etiikan keskeisiä käsitteitä ja erottaa eettiset kysymykset muista kysymyksistä. Oppilas osaa pohtia eettisiä kysymyksiä ja ihmisoikeuksien toteutumista käytännössä. Oppilas osaa kuvailla opiskeltavan uskonnon sekä jonkun muun uskonnon tai katsomuksen eettisiä periaatteita.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa käyttää etiikan keskeisiä käsitteitä, pohtia eettisiä kysymyksiä ja arvioida ihmisoikeuksien toteutumista käytännössä. Oppilas osaa analysoida opiskeltavan uskonnon eettisiä periaatteita ja vertailla niitä muiden uskontojen ja katsomusten keskeisiin eettisiin periaatteisiin.

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa pohditaan ihmisen vapautta valita elämänsä tavoitteet. Pohditaan monikulttuurisen ja -uskontoisen yhteiskunnan arvoja. Syvennetään moraaliopetuksen, käskyjen ja hyveiden tuntemista. Pohditaan kirkon opetusta synnistä ja sen olemuksesta yksilön, kirkon ja yhteiskunnan kannalta sekä seksuaalisuuteen, avioliittoon ja perheeseen liittyviä moraalikysymyksiä. Sisältöjen valinnalla tuetaan oppilaiden ymmärrystä yhteiskunnallisesta sovusta, rauhasta ja kaikkien ihmisten välisestä keskinäisestä kunnioituksesta.

Paikallinen tarkennus:

- Ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä
- Diakonin kutsumus, epäitsekkyys, toisten auttaminen

T7 auttaa oppilasta pohtimaan uskontojen ja katsomusten maailmanlaajuista merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina

- Oppilas ymmärtää uskonnon yhtenä valintoihin vaikuttavana tekijänä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa annetuista esimerkeistä uskonnollisia ja katsomuksellisia näkökohtia, jotka vaikuttavat ihmisten valintoihin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa antaa esimerkkejä uskontojen ja katsomusten vaikutuksesta ihmisten valintoihin ja toimintaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kuvailla uskontojen ja katsomusten merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa pohtia uskontojen ja katsomusten merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina sekä antaa tästä esimerkkejä eri puolilta maailmaa.

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksessa syvennetään Raamatun ja Tradition tuntemusta sekä tietämystä uskon ja kristillisen elämän perusasioista. Autetaan oppilaita saamaan kokonaiskuva sakramenteista ja uskonopin keskeisestä sisällöstä. Tärkeitä sisältöjä ovat kuolema ja iankaikkinen elämä, pyhäksi julistaminen, paavin erehtymättömyys sekä kirkon historian tärkeimmät tapahtumat ja viimeisimpien kirkolliskokousten merkitys kirkon elämälle. Perehdytään katolisen kirkon toimintaan Suomessa. Tutustutaan keskeisimpiin kirkollisen ja uskonnollisen kirjallisuuden eri lajeihin.

Paikallinen tarkennus:

- Katolisen kirkkovuoden suuret juhlat, rukouselämä
- Katolinen kulttuuri
- Maallikoiden tehtävät nykykirkossa
- Kirkkorakennukset
- Kirkkohistoria: synty, alkuvaiheet, lähetystyö, keskiaika, kirkon koululaitos, rukousperinne
- Kirkolliskokoukset, kirkkoisät, kirkon hallinnon kehittyminen
- Reformaatio ja sen seuraukset
- Uuden ja nykyajan kirkko
- Katolisen kirkon lähetystyö ja kirkon leviäminen

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa pohditaan ihmisen vapautta valita elämänsä tavoitteet. Pohditaan monikulttuurisen ja -uskontoisen yhteiskunnan arvoja. Syvennetään moraaliopetuksen, käskyjen ja hyveiden tuntemista. Pohditaan kirkon opetusta synnistä ja sen olemuksesta yksilön, kirkon ja yhteiskunnan kannalta sekä seksuaalisuuteen, avioliittoon ja perheeseen liittyviä moraalikysymyksiä. Sisältöjen valinnalla tuetaan oppilaiden ymmärrystä yhteiskunnallisesta sovusta, rauhasta ja kaikkien ihmisten välisestä keskinäisestä kunnioituksesta.

Paikallinen tarkennus:

- Ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä
- Diakonin kutsumus, epäitsekkyys, toisten auttaminen

T8 rohkaista oppilasta pohtimaan ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä, ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä ja omien arvojen suhdetta niihin

- Oppilas harjaantuu pohtimaan ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä, ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä ja omien arvojen suhdetta niihin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa kuvailla jotakin eettistä kysymystä ja jotakin itselleen tärkeää arvoa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas tunnistaa ja osaa pohtia ohjatusti ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä ja joitakin ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä. Oppilas osaa kuvailla itselleen tärkeitä arvoja ja ottaa niiden pohjalta kantaa eettisiin kysymyksiin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa pohtia itsenäisesti ja muiden kanssa ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä ja joitakin ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä. Oppilas osaa kuvailla itselleen tärkeitä arvoja ja esittää perusteltuja näkemyksiä eettisistä kysymyksistä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa pohtia monipuolisesti ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä ja ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä itsenäisesti ja yhdessä muiden kanssa. Oppilas osaa analysoida omia arvojaan sekä tunnistaa erilaisten eettisten ratkaisujen taustalla vaikuttavia arvoja. Oppilas osaa esittää johdonmukaisia ja perusteltuja näkemyksiä eettisistä kysymyksistä.

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksessa syvennetään Raamatun ja Tradition tuntemusta sekä tietämystä uskon ja kristillisen elämän perusasioista. Autetaan oppilaita saamaan kokonaiskuva sakramenteista ja uskonopin keskeisestä sisällöstä. Tärkeitä sisältöjä ovat kuolema ja iankaikkinen elämä, pyhäksi julistaminen, paavin erehtymättömyys sekä kirkon historian tärkeimmät tapahtumat ja viimeisimpien kirkolliskokousten merkitys kirkon elämälle. Perehdytään katolisen kirkon toimintaan Suomessa. Tutustutaan keskeisimpiin kirkollisen ja uskonnollisen kirjallisuuden eri lajeihin.

Paikallinen tarkennus:

- Katolisen kirkkovuoden suuret juhlat, rukouselämä
- Katolinen kulttuuri
- Maallikoiden tehtävät nykykirkossa
- Kirkkorakennukset
- Kirkkohistoria: synty, alkuvaiheet, lähetystyö, keskiaika, kirkon koululaitos, rukousperinne
- Kirkolliskokoukset, kirkkoisät, kirkon hallinnon kehittyminen
- Reformaatio ja sen seuraukset
- Uuden ja nykyajan kirkko
- Katolisen kirkon lähetystyö ja kirkon leviäminen

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa keskeistä on eri kirkkojen ja kristillisten yhteisöjen sekä niiden jäsenten kohtaaminen ekumenian hengessä. Syvennetään oppilaiden tietämystä luterilaisuuden ja ortodoksisuuden vaikutuksista suomalaisen yhteiskunnan arvomaailmaan. Tutustutaan syvällisemmin Suomen ekumeenisen neuvoston toimintaan sekä ekumenian periaatteisiin ja päämääriin. Perehdytään suuriin maailmanuskontoihin ja niiden vaikutukseen kulttuuriin, elämäntapoihin ja taiteisiin. Tutustutaan muiden uskontojen suhtautumiseen kuolemaan ja tuonpuoleiseen. Perehdytään katolisen kirkon käymään dialogiin muiden uskontojen kanssa. Tutustutaan katoliseen ja muuhun uskonnolliseen kirjallisuuteen.

Paikallinen tarkennus:

- Islam: tavat, symbolit
- Uskontojen määrittelyä, uskontodialogi
- Ekumeeninen perhe

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa pohditaan ihmisen vapautta valita elämänsä tavoitteet. Pohditaan monikulttuurisen ja -uskontoisen yhteiskunnan arvoja. Syvennetään moraaliopetuksen, käskyjen ja hyveiden tuntemista. Pohditaan kirkon opetusta synnistä ja sen olemuksesta yksilön, kirkon ja yhteiskunnan kannalta sekä seksuaalisuuteen, avioliittoon ja perheeseen liittyviä moraalikysymyksiä. Sisältöjen valinnalla tuetaan oppilaiden ymmärrystä yhteiskunnallisesta sovusta, rauhasta ja kaikkien ihmisten välisestä keskinäisestä kunnioituksesta.

Paikallinen tarkennus:

- Ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä
- Diakonin kutsumus, epäitsekkyys, toisten auttaminen

T9 innostaa oppilasta tutkimaan omien valintojensa eettisiä ulottuvuuksia ja niiden vaikutusta hyvinvointiin ja kannustaa kestävään elämäntapaan

- Oppilas oppii tutkimaan omien valintojensa eettisiä ulottuvuuksia ja niiden vaikutusta hyvinvointiin ja kannustaa kestävään elämäntapaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa ohjatusti eettisten valintojen ja tekojen seurauksia.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kuvailla eettisten valintojen vaikutusta hyvinvointiin ja kestävään tulevaisuuteen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa analysoida eettisiä valintoja sekä niiden vaikutuksia hyvinvointiin ja kestävään tulevaisuuteen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa arvioida eettisiä valintoja sekä antaa esimerkkejä niiden välittömistä ja välillisistä vaikutuksista hyvinvointiin ja kestävään tulevaisuuteen.

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa keskeistä on eri kirkkojen ja kristillisten yhteisöjen sekä niiden jäsenten kohtaaminen ekumenian hengessä. Syvennetään oppilaiden tietämystä luterilaisuuden ja ortodoksisuuden vaikutuksista suomalaisen yhteiskunnan arvomaailmaan. Tutustutaan syvällisemmin Suomen ekumeenisen neuvoston toimintaan sekä ekumenian periaatteisiin ja päämääriin. Perehdytään suuriin maailmanuskontoihin ja niiden vaikutukseen kulttuuriin, elämäntapoihin ja taiteisiin. Tutustutaan muiden uskontojen suhtautumiseen kuolemaan ja tuonpuoleiseen. Perehdytään katolisen kirkon käymään dialogiin muiden uskontojen kanssa. Tutustutaan katoliseen ja muuhun uskonnolliseen kirjallisuuteen.

Paikallinen tarkennus:

- Islam: tavat, symbolit
- Uskontojen määrittelyä, uskontodialogi
- Ekumeeninen perhe

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa pohditaan ihmisen vapautta valita elämänsä tavoitteet. Pohditaan monikulttuurisen ja -uskontoisen yhteiskunnan arvoja. Syvennetään moraaliopetuksen, käskyjen ja hyveiden tuntemista. Pohditaan kirkon opetusta synnistä ja sen olemuksesta yksilön, kirkon ja yhteiskunnan kannalta sekä seksuaalisuuteen, avioliittoon ja perheeseen liittyviä moraalikysymyksiä. Sisältöjen valinnalla tuetaan oppilaiden ymmärrystä yhteiskunnallisesta sovusta, rauhasta ja kaikkien ihmisten välisestä keskinäisestä kunnioituksesta.

Paikallinen tarkennus:

- Ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä
- Diakonin kutsumus, epäitsekkyys, toisten auttaminen

T10 rohkaista oppilaita kohtaamaan erilaisia ihmisiä nyt ja tulevaisuudessa jatko-opinnoissa, työelämässä ja vapaa-ajalla

- Oppilasta rohkaistaan kohtaamaan erilaisia ihmisiä nyt ja tulevaisuudessa jatko-opinnoissa, työelämässä ja vapaa-ajalla

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei vaikuta arvosanan muodostamisessa. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan ja valmiuksiaan osana itsearviointia.

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksessa syvennetään Raamatun ja Tradition tuntemusta sekä tietämystä uskon ja kristillisen elämän perusasioista. Autetaan oppilaita saamaan kokonaiskuva sakramenteista ja uskonopin keskeisestä sisällöstä. Tärkeitä sisältöjä ovat kuolema ja iankaikkinen elämä, pyhäksi julistaminen, paavin erehtymättömyys sekä kirkon historian tärkeimmät tapahtumat ja viimeisimpien kirkolliskokousten merkitys kirkon elämälle. Perehdytään katolisen kirkon toimintaan Suomessa. Tutustutaan keskeisimpiin kirkollisen ja uskonnollisen kirjallisuuden eri lajeihin.

Paikallinen tarkennus:

- Katolisen kirkkovuoden suuret juhlat, rukouselämä
- Katolinen kulttuuri
- Maallikoiden tehtävät nykykirkossa
- Kirkkorakennukset
- Kirkkohistoria: synty, alkuvaiheet, lähetystyö, keskiaika, kirkon koululaitos, rukousperinne
- Kirkolliskokoukset, kirkkoisät, kirkon hallinnon kehittyminen
- Reformaatio ja sen seuraukset
- Uuden ja nykyajan kirkko
- Katolisen kirkon lähetystyö ja kirkon leviäminen

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa keskeistä on eri kirkkojen ja kristillisten yhteisöjen sekä niiden jäsenten kohtaaminen ekumenian hengessä. Syvennetään oppilaiden tietämystä luterilaisuuden ja ortodoksisuuden vaikutuksista suomalaisen yhteiskunnan arvomaailmaan. Tutustutaan syvällisemmin Suomen ekumeenisen neuvoston toimintaan sekä ekumenian periaatteisiin ja päämääriin. Perehdytään suuriin maailmanuskontoihin ja niiden vaikutukseen kulttuuriin, elämäntapoihin ja taiteisiin. Tutustutaan muiden uskontojen suhtautumiseen kuolemaan ja tuonpuoleiseen. Perehdytään katolisen kirkon käymään dialogiin muiden uskontojen kanssa. Tutustutaan katoliseen ja muuhun uskonnolliseen kirjallisuuteen.

Paikallinen tarkennus:

- Islam: tavat, symbolit
- Uskontojen määrittelyä, uskontodialogi
- Ekumeeninen perhe

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa pohditaan ihmisen vapautta valita elämänsä tavoitteet. Pohditaan monikulttuurisen ja -uskontoisen yhteiskunnan arvoja. Syvennetään moraaliopetuksen, käskyjen ja hyveiden tuntemista. Pohditaan kirkon opetusta synnistä ja sen olemuksesta yksilön, kirkon ja yhteiskunnan kannalta sekä seksuaalisuuteen, avioliittoon ja perheeseen liittyviä moraalikysymyksiä. Sisältöjen valinnalla tuetaan oppilaiden ymmärrystä yhteiskunnallisesta sovusta, rauhasta ja kaikkien ihmisten välisestä keskinäisestä kunnioituksesta.

Paikallinen tarkennus:

- Ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä
- Diakonin kutsumus, epäitsekkyys, toisten auttaminen

8

Vuosiluokan tavoitteet ja keskeiset sisällöt

T1 ohjata oppilasta havaitsemaan uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutus sekä tunnistamaan uskontoon liittyvä monimuotoisuus

- Oppilas harjaantuu havaitsemaan uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutusta kotona, koulussa ja suomalaisessa yhteiskunnassa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa ohjatusti ympäristöstä erilaisia uskontoon liittyviä asioita, kuten rakennuksia ja symboleja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas tunnistaa ympäristöstä erilaisia uskontoon liittyviä asioita. Oppilas osaa yhdistää uskontoon liittyviä käsitteitä ja ilmiöitä toisiinsa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa antaa esimerkkejä opiskeltavaan uskontoon liittyvästä monimuotoisuudesta. Oppilas osoittaa ymmärtävänsä, että uskonto ja kulttuuri ovat vuorovaikutuksessa keskenään. Oppilas tunnistaa uskontoihin liittyviä asioita eri kulttuureissa ja yhteiskunnissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa antaa monipuolisia esimerkkejä opiskeltavan uskonnon sisäisestä monimuotoisuudesta. Oppilas osaa kuvailla uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutusta monipuolisesti. Oppilas tunnistaa ja osaa nimetä uskontoihin liittyviä asioita eri kulttuureissa ja yhteiskunnissa.

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksessa syvennetään Raamatun ja Tradition tuntemusta sekä tietämystä uskon ja kristillisen elämän perusasioista. Autetaan oppilaita saamaan kokonaiskuva sakramenteista ja uskonopin keskeisestä sisällöstä. Tärkeitä sisältöjä ovat kuolema ja iankaikkinen elämä, pyhäksi julistaminen, paavin erehtymättömyys sekä kirkon historian tärkeimmät tapahtumat ja viimeisimpien kirkolliskokousten merkitys kirkon elämälle. Perehdytään katolisen kirkon toimintaan Suomessa. Tutustutaan keskeisimpiin kirkollisen ja uskonnollisen kirjallisuuden eri lajeihin.

Paikallinen tarkennus:

- Kirkkovuosi ja kirkon liturgia eri puolilla maailmaa, sakramentit ja sakramentaalit
- Raamattu pyhänä kirjana, deuterokanoniset kirjat
- Pyhä Kolminaisuus Raamatussa ja kirkon uskossa
- Katolinen kirjallisuus, elokuvat ja taide, kirkkomusiikki

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa keskeistä on eri kirkkojen ja kristillisten yhteisöjen sekä niiden jäsenten kohtaaminen ekumenian hengessä. Syvennetään oppilaiden tietämystä luterilaisuuden ja ortodoksisuuden vaikutuksista suomalaisen yhteiskunnan arvomaailmaan. Tutustutaan syvällisemmin Suomen ekumeenisen neuvoston toimintaan sekä ekumenian periaatteisiin ja päämääriin. Perehdytään suuriin maailmanuskontoihin ja niiden vaikutukseen kulttuuriin, elämäntapoihin ja taiteisiin. Tutustutaan muiden uskontojen suhtautumiseen kuolemaan ja tuonpuoleiseen. Perehdytään katolisen kirkon käymään dialogiin muiden uskontojen kanssa. Tutustutaan katoliseen ja muuhun uskonnolliseen kirjallisuuteen.

Paikallinen tarkennus:

- Juutalaisuuteen liittyviä tapoja ja symboleja
- Juutalaisuus ja juutalaisuuden vaikutus länsimaisen ihmisen henkiseen maailmaan
- Uskonnottomuus ja maallistuminen Suomessa ja maailmassa
- Uskonnolliset aiheet mediassa ja niiden arviointi katolisesta näkökulmasta

T2 ohjata oppilasta syventämään tietojaan opiskeltavasta uskonnosta ja sen vaikutuksista

- Oppilas syventää tietojaan katolisesta uskonnosta ja sen vaikutuksista

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa antaa esimerkin opiskeltavan uskonnon opetuksista sekä esimerkin sen tärkeimmistä lähteistä. Oppilas osaa kertoa opiskeltavan uskonnon synnystä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa antaa esimerkkejä opiskeltavan uskonnon opetuksista. Oppilas osaa kertoa opiskeltavan uskonnon synnystä, lähteistä, vaikutuksista ja levinneisyydestä. Oppilas osaa hankkia annettujen ohjeiden mukaan lisätietoa opiskeltavasta uskonnosta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kertoa opiskeltavan uskonnon perusopetuksista ja tärkeimpien lähteiden sisällöstä. Oppilas osaa kuvailla opiskeltavan uskonnon syntyä, levinneisyyttä ja vaikutuksia eri puolilla maailmaa. Oppilas osaa hankkia lisätietoa opiskeltavasta uskonnosta ja kiinnittää huomiota tiedon lähteiden luotettavuuteen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa analysoida opiskeltavan uskonnon perusopetuksia sekä tärkeimpien lähteiden sisältöä ja tulkintoja. Oppilas osaa kuvailla opiskeltavan uskonnon syntyä, kehitystä, levinneisyyttä ja vaikutuksia eri puolilla maailmaa. Oppilas osaa hankkia lisätietoa opiskeltavasta uskonnosta ja arvioida tiedon lähteiden luotettavuutta.

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksessa syvennetään Raamatun ja Tradition tuntemusta sekä tietämystä uskon ja kristillisen elämän perusasioista. Autetaan oppilaita saamaan kokonaiskuva sakramenteista ja uskonopin keskeisestä sisällöstä. Tärkeitä sisältöjä ovat kuolema ja iankaikkinen elämä, pyhäksi julistaminen, paavin erehtymättömyys sekä kirkon historian tärkeimmät tapahtumat ja viimeisimpien kirkolliskokousten merkitys kirkon elämälle. Perehdytään katolisen kirkon toimintaan Suomessa. Tutustutaan keskeisimpiin kirkollisen ja uskonnollisen kirjallisuuden eri lajeihin.

Paikallinen tarkennus:

- Kirkkovuosi ja kirkon liturgia eri puolilla maailmaa, sakramentit ja sakramentaalit

- Raamattu pyhänä kirjana, deuterokanoniset kirjat
- Pyhä Kolminaisuus Raamatussa ja kirkon uskossa
- Katolinen kirjallisuus, elokuvat ja taide, kirkkomusiikki

T3 ohjata oppilasta perehtymään uskontoihin ja katsomuksiin eri puolilla maailmaa sekä uskonnottomuuteen

- Oppilas perehtyy uskontoihin ja katsomuksiin eri puolilla maailmaa ja uskonnottomuuteen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa nimetä kaksi uskontoa ja tunnistaa ohjatusti niiden keskeisiä piirteitä. Oppilas tunnistaa ohjatusti uskonnon ja uskonnottomuuden eroja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa nimetä maailmanuskontoja ja kertoa niiden keskeisistä piirteistä. Oppilas osaa kuvailla uskonnon ja uskonnottomuuden eroja. Oppilas osaa hankkia annettujen ohjeiden mukaan lisätietoa uskonnoista ja katsomuksista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kuvailla eri maailmanuskontojen pääpiirteitä ja vertailla niitä. Oppilas osaa käyttää käsitteitä uskonto, uskonnottomuus ja katsomus mielekkäissä yhteyksissä. Oppilas osaa hankkia lisätietoa uskonnoista ja katsomuksista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa analysoida eri maailmanuskontojen pääpiirteitä. Oppilas osaa kuvailla uskonnoissa ja uskonnottomuudessa vallitsevaa moninaisuutta. Oppilas osaa hankkia lisätietoa uskonnoista ja katsomuksista ja kiinnittää huomiota tiedon lähteiden luotettavuuteen.

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa keskeistä on eri kirkkojen ja kristillisten yhteisöjen sekä niiden jäsenten kohtaaminen ekumenian hengessä. Syvennetään oppilaiden tietämystä luterilaisuuden ja ortodoksisuuden vaikutuksista suomalaisen yhteiskunnan arvomaailmaan. Tutustutaan syvällisemmin Suomen ekumeenisen neuvoston toimintaan sekä ekumenian periaatteisiin ja päämääriin. Perehdytään suuriin maailmanuskontoihin ja niiden vaikutukseen kulttuuriin, elämäntapoihin ja taiteisiin. Tutustutaan muiden uskontojen suhtautumiseen kuolemaan ja tuonpuoleiseen. Perehdytään katolisen kirkon käymään dialogiin muiden uskontojen kanssa. Tutustutaan katoliseen ja muuhun uskonnolliseen kirjallisuuteen.

Paikallinen tarkennus:

- Juutalaisuuteen liittyviä tapoja ja symboleja
- Juutalaisuus ja juutalaisuuden vaikutus länsimaisen ihmisen henkiseen maailmaan
- Uskonnottomuus ja maallistuminen Suomessa ja maailmassa
- Uskonnolliset aiheet mediassa ja niiden arviointi katolisesta näkökulmasta

T4 ohjata oppilasta tuntemaan eri uskontojen ja katsomusten tapoja ja symboleita sekä tunnistamaan uskonnollisia aiheita mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa

- Oppilas tunnistaa katoliseen perinteeseen ja muihin uskontoihin liittyviä tapoja ja symboleita

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa annetuista esimerkeistä uskontoon liittyviä tapoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kertoa vähintään kolmen uskonnon keskeisistä tavoista. Oppilas tunnistaa annetusta materiaalista uskonnollisia symboleita ja aiheita mediassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kuvailla ja nimetä eri uskontojen tapoja ja osaa antaa esimerkin uskonnottomasta tapakulttuurista. Oppilas tunnistaa ja osaa antaa esimerkin uskonnollisista symboleista ja aiheista mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa sekä populaarikulttuurissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa analysoida eri uskontojen tapoja ja osaa antaa esimerkkejä uskonnottomasta tapakulttuurista. Oppilas tunnistaa ja osaa antaa esimerkkejä uskonnollisista symboleista ja aiheista mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa sekä populaarikulttuurissa.

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksessa syvennetään Raamatun ja Tradition tuntemusta sekä tietämystä uskon ja kristillisen elämän perusasioista. Autetaan oppilaita saamaan kokonaiskuva sakramenteista ja uskonopin keskeisestä sisällöstä. Tärkeitä sisältöjä ovat kuolema ja iankaikkinen elämä, pyhäksi julistaminen, paavin erehtymättömyys sekä kirkon historian tärkeimmät tapahtumat ja viimeisimpien kirkolliskokousten merkitys kirkon elämälle. Perehdytään katolisen kirkon toimintaan Suomessa. Tutustutaan keskeisimpiin kirkollisen ja uskonnollisen kirjallisuuden eri lajeihin.

Paikallinen tarkennus:

- Kirkkovuosi ja kirkon liturgia eri puolilla maailmaa, sakramentit ja sakramentaalit
- Raamattu pyhänä kirjana, deuterokanoniset kirjat
- Pyhä Kolminaisuus Raamatussa ja kirkon uskossa
- Katolinen kirjallisuus, elokuvat ja taide, kirkkomusiikki

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa keskeistä on eri kirkkojen ja kristillisten yhteisöjen sekä niiden jäsenten kohtaaminen ekumenian hengessä. Syvennetään oppilaiden tietämystä luterilaisuuden ja ortodoksisuuden vaikutuksista suomalaisen yhteiskunnan arvomaailmaan. Tutustutaan syvällisemmin Suomen ekumeenisen neuvoston toimintaan sekä ekumenian periaatteisiin ja päämääriin. Perehdytään suuriin maailmanuskontoihin ja niiden vaikutukseen kulttuuriin, elämäntapoihin ja taiteisiin.

Tutustutaan muiden uskontojen suhtautumiseen kuolemaan ja tuonpuoleiseen. Perehdytään katolisen kirkon käymään dialogiin muiden uskontojen kanssa. Tutustutaan katoliseen ja muuhun uskonnolliseen kirjallisuuteen.

Paikallinen tarkennus:

- Juutalaisuuteen liittyviä tapoja ja symboleja
- Juutalaisuus ja juutalaisuuden vaikutus länsimaisen ihmisen henkiseen maailmaan
- Uskonnottomuus ja maallistuminen Suomessa ja maailmassa
- Uskonnolliset aiheet mediassa ja niiden arviointi katolisesta näkökulmasta

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa pohditaan ihmisen vapautta valita elämänsä tavoitteet. Pohditaan monikulttuurisen ja -uskontoisen yhteiskunnan arvoja. Syvennetään moraaliopetuksen, käskyjen ja hyveiden tuntemista. Pohditaan kirkon opetusta synnistä ja sen olemuksesta yksilön, kirkon ja yhteiskunnan kannalta sekä seksuaalisuuteen, avioliittoon ja perheeseen liittyviä moraalikysymyksiä. Sisältöjen valinnalla tuetaan oppilaiden ymmärrystä yhteiskunnallisesta sovusta, rauhasta ja kaikkien ihmisten välisestä keskinäisestä kunnioituksesta.

Paikallinen tarkennus:

- Hengellinen elämä katolisessa kirkossa ja muissa uskonnoissa
- Kirkon eskatologia, ihmisen elämä ja kuolema, elämä kuoleman jälkeen
- Eettiset valinnat ja niiden seuraukset

T5 ohjata oppilasta havaitsemaan ja arvioimaan erilaisia argumentaation tapoja sekä uskonnon ja tieteen kielen välisiä eroja

- Oppilas oppii havaitsemaan ja arvioimaan argumentaation tapoja sekä uskonnon ja tieteen kielen välisiä eroja
- Oppilas tunnistaa erilaisia maailmankatsomuksellisia käsityksiä tieteen ja uskonnon näkökulmista

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas erottaa selkeästi uskonnollisen ja selkeästi tieteellisen väitteen toisistaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas tunnistaa tieteelliselle ja uskonnolliselle kielelle ominaisia piirteitä. Oppilas osaa kuunnella toisten näkemyksiä ja esittää omia näkemyksiään.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas tunnistaa erilaisia argumentaation tapoja sekä uskonnon ja tieteen kielen välisiä eroja. Oppilas osaa kuunnella toisten näkemyksiä ja esittää perusteluja omille näkemyksilleen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa analysoida uskonnollisten ja tieteellisten perustelujen sekä uskonnon ja tieteen kielen eroja. Oppilas osaa kuunnella toisten näkemyksiä ja perustella johdonmukaisesti omia näkemyksiään.

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksessa syvennetään Raamatun ja Tradition tuntemusta sekä tietämystä uskon ja kristillisen elämän perusasioista. Autetaan oppilaita saamaan kokonaiskuva sakramenteista ja uskonopin keskeisestä sisällöstä. Tärkeitä sisältöjä ovat kuolema ja iankaikkinen elämä, pyhäksi julistaminen, paavin erehtymättömyys sekä kirkon historian tärkeimmät tapahtumat ja viimeisimpien kirkolliskokousten merkitys kirkon elämälle. Perehdytään katolisen kirkon toimintaan Suomessa. Tutustutaan keskeisimpiin kirkollisen ja uskonnollisen kirjallisuuden eri lajeihin.

Paikallinen tarkennus:

- Kirkkovuosi ja kirkon liturgia eri puolilla maailmaa, sakramentit ja sakramentaalit
- Raamattu pyhänä kirjana, deuterokanoniset kirjat
- Pyhä Kolminaisuus Raamatussa ja kirkon uskossa
- Katolinen kirjallisuus, elokuvat ja taide, kirkkomusiikki

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa pohditaan ihmisen vapautta valita elämänsä tavoitteet. Pohditaan monikulttuurisen ja -uskontoisen yhteiskunnan arvoja. Syvennetään moraaliopetuksen, käskyjen ja hyveiden tuntemista. Pohditaan kirkon opetusta synnistä ja sen olemuksesta yksilön, kirkon ja yhteiskunnan kannalta sekä seksuaalisuuteen, avioliittoon ja perheeseen liittyviä moraalikysymyksiä. Sisältöjen valinnalla tuetaan oppilaiden ymmärrystä yhteiskunnallisesta sovusta, rauhasta ja kaikkien ihmisten välisestä keskinäisestä kunnioituksesta.

Paikallinen tarkennus:

- Hengellinen elämä katolisessa kirkossa ja muissa uskonnoissa
- Kirkon eskatologia, ihmisen elämä ja kuolema, elämä kuoleman jälkeen
- Eettiset valinnat ja niiden seuraukset

T6 ohjata oppilasta perehtymään eettisen ajattelun keskeisiin käsitteisiin, ihmisoikeuksiin sekä opiskeltavan uskonnon ja muiden uskontojen ja katsomusten eettisiin periaatteisiin

- Oppilasta perehtyy katolisen uskonnon eettiseen ajatteluun ja muiden uskontojen ja katsomusten eettisistä periaatteista

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa antaa esimerkin jostakin ihmisoikeudesta. Oppilas osaa antaa esimerkin opiskeltavan uskonnon eettisistä periaatteista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas tunnistaa annetuista esimerkkitilanteista eettisen ulottuvuuden ja osaa pohtia ohjatusti eettisiä kysymyksiä. Oppilas osaa antaa esimerkkejä ihmisoikeuksista ja niiden merkityksestä. Oppilas osaa kertoa opiskeltavan uskonnon eettisistä periaatteista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa käyttää etiikan keskeisiä käsitteitä ja erottaa eettiset kysymykset muista kysymyksistä. Oppilas osaa pohtia eettisiä kysymyksiä ja ihmisoikeuksien toteutumista käytännössä. Oppilas osaa kuvailla opiskeltavan uskonnon sekä jonkun muun uskonnon tai katsomuksen eettisiä periaatteita.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa käyttää etiikan keskeisiä käsitteitä, pohtia eettisiä kysymyksiä ja arvioida ihmisoikeuksien toteutumista käytännössä. Oppilas osaa analysoida opiskeltavan uskonnon eettisiä periaatteita ja vertailla niitä muiden uskontojen ja katsomusten keskeisiin eettisiin periaatteisiin.

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa pohditaan ihmisen vapautta valita elämänsä tavoitteet. Pohditaan monikulttuurisen ja -uskontoisen yhteiskunnan arvoja. Syvennetään moraaliopetuksen, käskyjen ja hyveiden tuntemista. Pohditaan kirkon opetusta synnistä ja sen olemuksesta yksilön, kirkon ja yhteiskunnan kannalta sekä seksuaalisuuteen, avioliittoon ja perheeseen liittyviä moraalikysymyksiä. Sisältöjen valinnalla tuetaan oppilaiden ymmärrystä yhteiskunnallisesta sovusta, rauhasta ja kaikkien ihmisten välisestä keskinäisestä kunnioituksesta.

Paikallinen tarkennus:

- Hengellinen elämä katolisessa kirkossa ja muissa uskonnoissa
- Kirkon eskatologia, ihmisen elämä ja kuolema, elämä kuoleman jälkeen
- Eettiset valinnat ja niiden seuraukset

T7 auttaa oppilasta pohtimaan uskontojen ja katsomusten maailmanlaajuista merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina

- Oppilas ymmärtää uskonnon yhtenä valintoihin vaikuttavana tekijänä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa annetuista esimerkeistä uskonnollisia ja katsomuksellisia näkökohtia, jotka vaikuttavat ihmisten valintoihin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa antaa esimerkkejä uskontojen ja katsomusten vaikutuksesta ihmisten valintoihin ja toimintaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kuvailla uskontojen ja katsomusten merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa pohtia uskontojen ja katsomusten merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina sekä antaa tästä esimerkkejä eri puolilta maailmaa.

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksessa syvennetään Raamatun ja Tradition tuntemusta sekä tietämystä uskon ja kristillisen elämän perusasioista. Autetaan oppilaita saamaan kokonaiskuva sakramenteista ja uskonopin keskeisestä sisällöstä. Tärkeitä sisältöjä ovat kuolema ja iankaikkinen elämä, pyhäksi julistaminen, paavin erehtymättömyys sekä kirkon historian tärkeimmät tapahtumat ja viimeisimpien kirkolliskokousten merkitys kirkon elämälle. Perehdytään katolisen kirkon toimintaan Suomessa. Tutustutaan keskeisimpiin kirkollisen ja uskonnollisen kirjallisuuden eri lajeihin.

Paikallinen tarkennus:

- Kirkkovuosi ja kirkon liturgia eri puolilla maailmaa, sakramentit ja sakramentaalit
- Raamattu pyhänä kirjana, deuterokanoniset kirjat
- Pyhä Kolminaisuus Raamatussa ja kirkon uskossa
- Katolinen kirjallisuus, elokuvat ja taide, kirkkomusiikki

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa pohditaan ihmisen vapautta valita elämänsä tavoitteet. Pohditaan monikulttuurisen ja -uskontoisen yhteiskunnan arvoja. Syvennetään moraaliopetuksen, käskyjen ja hyveiden tuntemista. Pohditaan kirkon opetusta synnistä ja sen olemuksesta yksilön, kirkon ja yhteiskunnan kannalta sekä seksuaalisuuteen, avioliittoon ja perheeseen liittyviä moraalikysymyksiä. Sisältöjen valinnalla tuetaan oppilaiden ymmärrystä yhteiskunnallisesta sovusta, rauhasta ja kaikkien ihmisten välisestä keskinäisestä kunnioituksesta.

Paikallinen tarkennus:

- Hengellinen elämä katolisessa kirkossa ja muissa uskonnoissa
- Kirkon eskatologia, ihmisen elämä ja kuolema, elämä kuoleman jälkeen
- Eettiset valinnat ja niiden seuraukset

T8 rohkaista oppilasta pohtimaan ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä, ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä ja omien arvojen suhdetta niihin

- Oppilas harjaantuu pohtimaan ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä, ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä ja omien arvojen suhdetta niihin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa kuvailla jotakin eettistä kysymystä ja jotakin itselleen tärkeää arvoa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas tunnistaa ja osaa pohtia ohjatusti ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä ja joitakin ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä. Oppilas osaa kuvailla itselleen tärkeitä arvoja ja ottaa niiden pohjalta kantaa eettisiin kysymyksiin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa pohtia itsenäisesti ja muiden kanssa ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä ja joitakin ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä. Oppilas osaa kuvailla itselleen tärkeitä arvoja ja esittää perusteltuja näkemyksiä eettisistä kysymyksistä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa pohtia monipuolisesti ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä ja ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä itsenäisesti ja yhdessä muiden kanssa. Oppilas osaa analysoida omia arvojaan sekä tunnistaa erilaisten eettisten ratkaisujen taustalla vaikuttavia arvoja. Oppilas osaa esittää johdonmukaisia ja perusteltuja näkemyksiä eettisistä kysymyksistä.

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksessa syvennetään Raamatun ja Tradition tuntemusta sekä tietämystä uskon ja kristillisen elämän perusasioista. Autetaan oppilaita saamaan kokonaiskuva sakramenteista ja uskonopin keskeisestä sisällöstä. Tärkeitä sisältöjä ovat kuolema ja iankaikkinen elämä, pyhäksi julistaminen, paavin erehtymättömyys sekä kirkon historian tärkeimmät tapahtumat ja viimeisimpien kirkolliskokousten merkitys kirkon elämälle. Perehdytään katolisen kirkon toimintaan Suomessa. Tutustutaan keskeisimpiin kirkollisen ja uskonnollisen kirjallisuuden eri lajeihin.

Paikallinen tarkennus:

- Kirkkovuosi ja kirkon liturgia eri puolilla maailmaa, sakramentit ja sakramentaalit
- Raamattu pyhänä kirjana, deuterokanoniset kirjat
- Pyhä Kolminaisuus Raamatussa ja kirkon uskossa
- Katolinen kirjallisuus, elokuvat ja taide, kirkkomusiikki

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa keskeistä on eri kirkkojen ja kristillisten yhteisöjen sekä niiden jäsenten kohtaaminen ekumenian hengessä. Syvennetään oppilaiden tietämystä luterilaisuuden ja ortodoksisuuden vaikutuksista suomalaisen yhteiskunnan arvomaailmaan. Tutustutaan syvällisemmin Suomen ekumeenisen neuvoston toimintaan sekä ekumenian periaatteisiin ja päämääriin. Perehdytään suuriin maailmanuskontoihin ja niiden vaikutukseen kulttuuriin, elämäntapoihin ja taiteisiin. Tutustutaan muiden uskontojen suhtautumiseen kuolemaan ja tuonpuoleiseen. Perehdytään katolisen kirkon käymään dialogiin muiden uskontojen kanssa. Tutustutaan katoliseen ja muuhun uskonnolliseen kirjallisuuteen.

Paikallinen tarkennus:

- Juutalaisuuteen liittyviä tapoja ja symboleja
- Juutalaisuus ja juutalaisuuden vaikutus länsimaisen ihmisen henkiseen maailmaan
- Uskonnottomuus ja maallistuminen Suomessa ja maailmassa
- Uskonnolliset aiheet mediassa ja niiden arviointi katolisesta näkökulmasta

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa pohditaan ihmisen vapautta valita elämänsä tavoitteet. Pohditaan monikulttuurisen ja -uskontoisen yhteiskunnan arvoja. Syvennetään moraaliopetuksen, käskyjen ja hyveiden tuntemista. Pohditaan kirkon opetusta synnistä ja sen olemuksesta yksilön, kirkon ja yhteiskunnan kannalta sekä seksuaalisuuteen, avioliittoon ja perheeseen liittyviä moraalikysymyksiä. Sisältöjen valinnalla tuetaan oppilaiden ymmärrystä yhteiskunnallisesta sovusta, rauhasta ja kaikkien ihmisten välisestä keskinäisestä kunnioituksesta.

Paikallinen tarkennus:

- Hengellinen elämä katolisessa kirkossa ja muissa uskonnoissa
- Kirkon eskatologia, ihmisen elämä ja kuolema, elämä kuoleman jälkeen
- Eettiset valinnat ja niiden seuraukset

T9 innostaa oppilasta tutkimaan omien valintojensa eettisiä ulottuvuuksia ja niiden vaikutusta hyvinvointiin ja kannustaa kestävään elämäntapaan

- Oppilas oppii tutkimaan omien valintojensa eettisiä ulottuvuuksia ja niiden vaikutusta hyvinvointiin ja kannustaa kestävään elämäntapaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa ohjatusti eettisten valintojen ja tekojen seurauksia.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kuvailla eettisten valintojen vaikutusta hyvinvointiin ja kestävään tulevaisuuteen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa analysoida eettisiä valintoja sekä niiden vaikutuksia hyvinvointiin ja kestävään tulevaisuuteen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa arvioida eettisiä valintoja sekä antaa esimerkkejä niiden välittömistä ja välillisistä vaikutuksista hyvinvointiin ja kestävään tulevaisuuteen.

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa keskeistä on eri kirkkojen ja kristillisten yhteisöjen sekä niiden jäsenten kohtaaminen ekumenian hengessä. Syvennetään oppilaiden tietämystä luterilaisuuden ja ortodoksisuuden vaikutuksista suomalaisen yhteiskunnan arvomaailmaan. Tutustutaan syvällisemmin Suomen ekumeenisen neuvoston toimintaan sekä ekumenian periaatteisiin ja päämääriin. Perehdytään suuriin maailmanuskontoihin ja niiden vaikutukseen kulttuuriin, elämäntapoihin ja taiteisiin. Tutustutaan muiden uskontojen suhtautumiseen kuolemaan ja tuonpuoleiseen. Perehdytään katolisen kirkon käymään dialogiin muiden uskontojen kanssa. Tutustutaan katoliseen ja muuhun uskonnolliseen kirjallisuuteen.

Paikallinen tarkennus:

- Juutalaisuuteen liittyviä tapoja ja symboleja
- Juutalaisuus ja juutalaisuuden vaikutus länsimaisen ihmisen henkiseen maailmaan
- Uskonnottomuus ja maallistuminen Suomessa ja maailmassa
- Uskonnolliset aiheet mediassa ja niiden arviointi katolisesta näkökulmasta

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa pohditaan ihmisen vapautta valita elämänsä tavoitteet. Pohditaan monikulttuurisen ja -uskontoisen yhteiskunnan arvoja. Syvennetään moraaliopetuksen, käskyjen ja hyveiden tuntemista. Pohditaan kirkon opetusta synnistä ja sen olemuksesta yksilön, kirkon ja yhteiskunnan kannalta sekä seksuaalisuuteen, avioliittoon ja perheeseen liittyviä moraalikysymyksiä. Sisältöjen valinnalla tuetaan oppilaiden ymmärrystä yhteiskunnallisesta sovusta, rauhasta ja kaikkien ihmisten välisestä keskinäisestä kunnioituksesta.

Paikallinen tarkennus:

- Hengellinen elämä katolisessa kirkossa ja muissa uskonnoissa
- Kirkon eskatologia, ihmisen elämä ja kuolema, elämä kuoleman jälkeen
- Eettiset valinnat ja niiden seuraukset

T10 rohkaista oppilaita kohtaamaan erilaisia ihmisiä nyt ja tulevaisuudessa jatko-opinnoissa, työelämässä ja vapaa-ajalla

- Oppilasta rohkaistaan kohtaamaan erilaisia ihmisiä nyt ja tulevaisuudessa jatko-opinnoissa, työelämässä ja vapaa-ajalla

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei vaikuta arvosanan muodostamisessa. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan ja valmiuksiaan osana itsearviointia.

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksessa syvennetään Raamatun ja Tradition tuntemusta sekä tietämystä uskon ja kristillisen elämän perusasioista. Autetaan oppilaita saamaan kokonaiskuva sakramenteista ja uskonopin keskeisestä sisällöstä. Tärkeitä sisältöjä ovat kuolema ja iankaikkinen elämä, pyhäksi julistaminen, paavin erehtymättömyys sekä kirkon historian tärkeimmät tapahtumat ja viimeisimpien kirkolliskokousten merkitys kirkon elämälle. Perehdytään katolisen kirkon toimintaan Suomessa. Tutustutaan keskeisimpiin kirkollisen ja uskonnollisen kirjallisuuden eri lajeihin.

Paikallinen tarkennus:

- Kirkkovuosi ja kirkon liturgia eri puolilla maailmaa, sakramentit ja sakramentaalit
- Raamattu pyhänä kirjana, deuterokanoniset kirjat
- Pyhä Kolminaisuus Raamatussa ja kirkon uskossa
- Katolinen kirjallisuus, elokuvat ja taide, kirkkomusiikki

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa keskeistä on eri kirkkojen ja kristillisten yhteisöjen sekä niiden jäsenten kohtaaminen ekumenian hengessä. Syvennetään oppilaiden tietämystä luterilaisuuden ja ortodoksisuuden vaikutuksista suomalaisen yhteiskunnan arvomaailmaan. Tutustutaan syvällisemmin Suomen ekumeenisen neuvoston toimintaan sekä ekumenian periaatteisiin ja päämääriin. Perehdytään suuriin maailmanuskontoihin ja niiden vaikutukseen kulttuuriin, elämäntapoihin ja taiteisiin. Tutustutaan muiden uskontojen suhtautumiseen kuolemaan ja tuonpuoleiseen. Perehdytään katolisen kirkon käymään dialogiin muiden uskontojen kanssa. Tutustutaan katoliseen ja muuhun uskonnolliseen kirjallisuuteen.

Paikallinen tarkennus:

- Juutalaisuuteen liittyviä tapoja ja symboleja
- Juutalaisuus ja juutalaisuuden vaikutus länsimaisen ihmisen henkiseen maailmaan
- Uskonnottomuus ja maallistuminen Suomessa ja maailmassa
- Uskonnolliset aiheet mediassa ja niiden arviointi katolisesta näkökulmasta

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa pohditaan ihmisen vapautta valita elämänsä tavoitteet. Pohditaan monikulttuurisen ja -uskontoisen yhteiskunnan arvoja. Syvennetään moraaliopetuksen, käskyjen ja hyveiden tuntemista. Pohditaan kirkon opetusta synnistä ja sen olemuksesta yksilön, kirkon ja yhteiskunnan kannalta sekä seksuaalisuuteen, avioliittoon ja perheeseen liittyviä moraalikysymyksiä. Sisältöjen valinnalla tuetaan oppilaiden ymmärrystä yhteiskunnallisesta sovusta, rauhasta ja kaikkien ihmisten välisestä keskinäisestä kunnioituksesta.

Paikallinen tarkennus:

- Hengellinen elämä katolisessa kirkossa ja muissa uskonnoissa
- Kirkon eskatologia, ihmisen elämä ja kuolema, elämä kuoleman jälkeen
- Eettiset valinnat ja niiden seuraukset

9

Vuosiluokan tavoitteet ja keskeiset sisällöt

T1 ohjata oppilasta havaitsemaan uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutus sekä tunnistamaan uskontoon liittyvä monimuotoisuus

- Oppilas ymmärtää katolisen elämäntavan merkityksen yksilön elämässä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa ohjatusti ympäristöstä erilaisia uskontoon liittyviä asioita, kuten rakennuksia ja symboleja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas tunnistaa ympäristöstä erilaisia uskontoon liittyviä asioita. Oppilas osaa yhdistää uskontoon liittyviä käsitteitä ja ilmiöitä toisiinsa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa antaa esimerkkejä opiskeltavaan uskontoon liittyvästä monimuotoisuudesta. Oppilas osoittaa ymmärtävänsä, että uskonto ja kulttuuri ovat vuorovaikutuksessa keskenään. Oppilas tunnistaa uskontoihin liittyviä asioita eri kulttuureissa ja yhteiskunnissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa antaa monipuolisia esimerkkejä opiskeltavan uskonnon sisäisestä monimuotoisuudesta. Oppilas osaa kuvailla uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutusta monipuolisesti. Oppilas tunnistaa ja osaa nimetä uskontoihin liittyviä asioita eri kulttuureissa ja yhteiskunnissa.

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksessa syvennetään Raamatun ja Tradition tuntemusta sekä tietämystä uskon ja kristillisen elämän perusasioista. Autetaan oppilaita saamaan kokonaiskuva sakramenteista ja uskonopin keskeisestä sisällöstä. Tärkeitä sisältöjä ovat kuolema ja iankaikkinen elämä, pyhäksi julistaminen, paavin erehtymättömyys sekä kirkon historian tärkeimmät tapahtumat ja viimeisimpien kirkolliskokousten merkitys kirkon elämälle. Perehdytään katolisen kirkon toimintaan Suomessa. Tutustutaan keskeisimpiin kirkollisen ja uskonnollisen kirjallisuuden eri lajeihin.

Paikallinen tarkennus:

- Katolisen kirkon opetus ihmisestä Raamatun ja tradition perusteella

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa keskeistä on eri kirkkojen ja kristillisten yhteisöjen sekä niiden jäsenten kohtaaminen ekumenian hengessä. Syvennetään oppilaiden tietämystä luterilaisuuden ja ortodoksisuuden vaikutuksista suomalaisen yhteiskunnan arvomaailmaan. Tutustutaan syvällisemmin Suomen ekumeenisen neuvoston toimintaan sekä ekumenian periaatteisiin ja päämääriin. Perehdytään suuriin maailmanuskontoihin ja niiden vaikutukseen kulttuuriin, elämäntapoihin ja taiteisiin. Tutustutaan muiden uskontojen suhtautumiseen kuolemaan ja tuonpuoleiseen. Perehdytään katolisen kirkon käymään dialogiin muiden uskontojen kanssa. Tutustutaan katoliseen ja muuhun uskonnolliseen kirjallisuuteen.

Paikallinen tarkennus:

- Maailman synty ja ihminen eri tieteiden ja uskonnon näkökulmasta
- Suomessa toimivia kirkkoja ja yhteisöjä
- Ekumeeninen liike

- Hinduismi, buddhalaisuus, uudet uskonnot, uskonnottomuuden ja maallistumisen ero
- Uskonnot mediassa
- Elämä kuoleman jälkeen eri uskonnoissa ja luonnontieteissä
- Valinnan vapaus ja synti eri uskonnoissa
- Arvot eri kulttuureissa ja uskonnoissa

T2 ohjata oppilasta syventämään tietojaan opiskeltavasta uskonnosta ja sen vaikutuksista

- Oppilas syventää tietojaan katolisesta uskonnosta ja sen vaikutuksista

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa antaa esimerkin opiskeltavan uskonnon opetuksista sekä esimerkin sen tärkeimmistä lähteistä. Oppilas osaa kertoa opiskeltavan uskonnon synnystä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa antaa esimerkkejä opiskeltavan uskonnon opetuksista. Oppilas osaa kertoa opiskeltavan uskonnon synnystä, lähteistä, vaikutuksista ja levinneisyydestä. Oppilas osaa hankkia annettujen ohjeiden mukaan lisätietoa opiskeltavasta uskonnosta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kertoa opiskeltavan uskonnon perusopetuksista ja tärkeimpien lähteiden sisällöstä. Oppilas osaa kuvailla opiskeltavan uskonnon syntyä, levinneisyyttä ja vaikutuksia eri puolilla maailmaa. Oppilas osaa hankkia lisätietoa opiskeltavasta uskonnosta ja kiinnittää huomiota tiedon lähteiden luotettavuuteen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa analysoida opiskeltavan uskonnon perusopetuksia sekä tärkeimpien lähteiden sisältöä ja tulkintoja. Oppilas osaa kuvailla opiskeltavan uskonnon syntyä, kehitystä, levinneisyyttä ja vaikutuksia eri puolilla maailmaa. Oppilas osaa hankkia lisätietoa opiskeltavasta uskonnosta ja arvioida tiedon lähteiden luotettavuutta.

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksessa syvennetään Raamatun ja Tradition tuntemusta sekä tietämystä uskon ja kristillisen elämän perusasioista. Autetaan oppilaita saamaan kokonaiskuva sakramenteista ja uskonopin keskeisestä sisällöstä. Tärkeitä sisältöjä ovat kuolema ja iankaikkinen elämä, pyhäksi julistaminen, paavin erehtymättömyys sekä kirkon historian tärkeimmät tapahtumat ja viimeisimpien kirkolliskokousten merkitys kirkon elämälle. Perehdytään katolisen kirkon toimintaan Suomessa. Tutustutaan keskeisimpiin kirkollisen ja uskonnollisen kirjallisuuden eri lajeihin.

Paikallinen tarkennus:

- Katolisen kirkon opetus ihmisestä Raamatun ja tradition perusteella

T3 ohjata oppilasta perehtymään uskontoihin ja katsomuksiin eri puolilla maailmaa sekä uskonnottomuuteen

- Oppilas tuntee maailman uskontoja ja uskonnottomuutta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa nimetä kaksi uskontoa ja tunnistaa ohjatusti niiden keskeisiä piirteitä. Oppilas tunnistaa ohjatusti uskonnon ja uskonnottomuuden eroja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa nimetä maailmanuskontoja ja kertoa niiden keskeisistä piirteistä. Oppilas osaa kuvailla uskonnon ja uskonnottomuuden eroja. Oppilas osaa hankkia annettujen ohjeiden mukaan lisätietoa uskonnoista ja katsomuksista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kuvailla eri maailmanuskontojen pääpiirteitä ja vertailla niitä. Oppilas osaa käyttää käsitteitä uskonto, uskonnottomuus ja katsomus mielekkäissä yhteyksissä. Oppilas osaa hankkia lisätietoa uskonnoista ja katsomuksista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa analysoida eri maailmanuskontojen pääpiirteitä. Oppilas osaa kuvailla uskonnoissa ja uskonnottomuudessa vallitsevaa moninaisuutta. Oppilas osaa hankkia lisätietoa uskonnoista ja katsomuksista ja kiinnittää huomiota tiedon lähteiden luotettavuuteen.

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa keskeistä on eri kirkkojen ja kristillisten yhteisöjen sekä niiden jäsenten kohtaaminen ekumenian hengessä. Syvennetään oppilaiden tietämystä luterilaisuuden ja ortodoksisuuden vaikutuksista suomalaisen yhteiskunnan arvomaailmaan. Tutustutaan syvällisemmin Suomen ekumeenisen neuvoston toimintaan sekä ekumenian periaatteisiin ja päämääriin. Perehdytään suuriin maailmanuskontoihin ja niiden vaikutukseen kulttuuriin, elämäntapoihin ja taiteisiin. Tutustutaan muiden uskontojen suhtautumiseen kuolemaan ja tuonpuoleiseen. Perehdytään katolisen kirkon käymään dialogiin muiden uskontojen kanssa. Tutustutaan katoliseen ja muuhun uskonnolliseen kirjallisuuteen.

Paikallinen tarkennus:

- Maailman synty ja ihminen eri tieteiden ja uskonnon näkökulmasta
- Suomessa toimivia kirkkoja ja yhteisöjä
- Ekumeeninen liike
- Hinduismi, buddhalaisuus, uudet uskonnot, uskonnottomuuden ja maallistumisen ero
- Uskonnot mediassa
- Elämä kuoleman jälkeen eri uskonnoissa ja luonnontieteissä
- Valinnan vapaus ja synti eri uskonnoissa
- Arvot eri kulttuureissa ja uskonnoissa

T4 ohjata oppilasta tuntemaan eri uskontojen ja katsomusten tapoja ja symboleita sekä tunnistamaan uskonnollisia aiheita mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa

- Oppilas tunnistaa uskonnollista taidetta ja uskonnon vaikutusta maailmanpolitiikkaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa annetuista esimerkeistä uskontoon liittyviä tapoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kertoa vähintään kolmen uskonnon keskeisistä tavoista. Oppilas tunnistaa annetusta materiaalista uskonnollisia symboleita ja aiheita mediassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kuvailla ja nimetä eri uskontojen tapoja ja osaa antaa esimerkin uskonnottomasta tapakulttuurista. Oppilas tunnistaa ja osaa antaa esimerkin uskonnollisista symboleista ja aiheista mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa sekä populaarikulttuurissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa analysoida eri uskontojen tapoja ja osaa antaa esimerkkejä uskonnottomasta tapakulttuurista. Oppilas tunnistaa ja osaa antaa esimerkkejä uskonnollisista symboleista ja aiheista mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa sekä populaarikulttuurissa.

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksessa syvennetään Raamatun ja Tradition tuntemusta sekä tietämystä uskon ja kristillisen elämän perusasioista. Autetaan oppilaita saamaan kokonaiskuva sakramenteista ja uskonopin keskeisestä sisällöstä. Tärkeitä sisältöjä ovat kuolema ja iankaikkinen elämä, pyhäksi julistaminen, paavin erehtymättömyys sekä kirkon historian tärkeimmät tapahtumat ja viimeisimpien kirkolliskokousten merkitys kirkon elämälle. Perehdytään katolisen kirkon toimintaan Suomessa. Tutustutaan keskeisimpiin kirkollisen ja uskonnollisen kirjallisuuden eri lajeihin.

Paikallinen tarkennus:

- Katolisen kirkon opetus ihmisestä Raamatun ja tradition perusteella

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa keskeistä on eri kirkkojen ja kristillisten yhteisöjen sekä niiden jäsenten kohtaaminen ekumenian hengessä. Syvennetään oppilaiden tietämystä luterilaisuuden ja ortodoksisuuden vaikutuksista suomalaisen yhteiskunnan arvomaailmaan. Tutustutaan syvällisemmin Suomen ekumeenisen neuvoston toimintaan sekä ekumenian periaatteisiin ja päämääriin. Perehdytään suuriin maailmanuskontoihin ja niiden vaikutukseen kulttuuriin, elämäntapoihin ja taiteisiin. Tutustutaan muiden uskontojen suhtautumiseen kuolemaan ja tuonpuoleiseen. Perehdytään katolisen kirkon käymään dialogiin muiden uskontojen kanssa. Tutustutaan katoliseen ja muuhun uskonnolliseen kirjallisuuteen.

Paikallinen tarkennus:

- Maailman synty ja ihminen eri tieteiden ja uskonnon näkökulmasta
- Suomessa toimivia kirkkoja ja yhteisöjä
- Ekumeeninen liike
- Hinduismi, buddhalaisuus, uudet uskonnot, uskonnottomuuden ja maallistumisen ero
- Uskonnot mediassa
- Elämä kuoleman jälkeen eri uskonnoissa ja luonnontieteissä
- Valinnan vapaus ja synti eri uskonnoissa
- Arvot eri kulttuureissa ja uskonnoissa

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa pohditaan ihmisen vapautta valita elämänsä tavoitteet. Pohditaan monikulttuurisen ja -uskontoisen yhteiskunnan arvoja. Syvennetään moraaliopetuksen, käskyjen ja hyveiden tuntemista. Pohditaan kirkon opetusta synnistä ja sen olemuksesta yksilön, kirkon ja yhteiskunnan kannalta sekä seksuaalisuuteen, avioliittoon ja perheeseen liittyviä moraalikysymyksiä. Sisältöjen valinnalla tuetaan oppilaiden ymmärrystä yhteiskunnallisesta sovusta, rauhasta ja kaikkien ihmisten välisestä keskinäisestä kunnioituksesta.

Paikallinen tarkennus:

- Omatunto elämän valintojen ohjaajana
- Moraalin lähtökohta katolisessa uskonnossa ja muissa uskonnoissa
- Moraalikäsitteitä: etiikka, normi, moraali, arvot, moralismi
- Avioliitto ja perhe
- Hyveet ja paheet
- Kasvu ihmisenä katolisessa ja muissa uskonnoissa, laupeuden teot, toisten huomaaminen ja auttaminen
- Elämän tarkoitus
- Ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä

T5 ohjata oppilasta havaitsemaan ja arvioimaan erilaisia argumentaation tapoja sekä uskonnon ja tieteen kielen välisiä eroja

- Oppilas tunnistaa erilaisia maailmankatsomuksellisia käsityksiä tieteen ja uskonnon näkökulmista

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas erottaa selkeästi uskonnollisen ja selkeästi tieteellisen väitteen toisistaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas tunnistaa tieteelliselle ja uskonnolliselle kielelle ominaisia piirteitä. Oppilas osaa kuunnella toisten näkemyksiä ja esittää omia näkemyksiään.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas tunnistaa erilaisia argumentaation tapoja sekä uskonnon ja tieteen kielen välisiä eroja. Oppilas osaa kuunnella toisten näkemyksiä ja esittää perusteluja omille näkemyksilleen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa analysoida uskonnollisten ja tieteellisten perustelujen sekä uskonnon ja tieteen kielen eroja. Oppilas osaa kuunnella toisten näkemyksiä ja perustella johdonmukaisesti omia näkemyksiään.

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksessa syvennetään Raamatun ja Tradition tuntemusta sekä tietämystä uskon ja kristillisen elämän perusasioista. Autetaan oppilaita saamaan kokonaiskuva sakramenteista ja uskonopin keskeisestä sisällöstä. Tärkeitä sisältöjä ovat kuolema ja iankaikkinen elämä, pyhäksi julistaminen, paavin erehtymättömyys sekä kirkon historian tärkeimmät tapahtumat ja viimeisimpien kirkolliskokousten merkitys kirkon elämälle. Perehdytään katolisen kirkon toimintaan Suomessa. Tutustutaan keskeisimpiin kirkollisen ja uskonnollisen kirjallisuuden eri lajeihin.

Paikallinen tarkennus:

- Katolisen kirkon opetus ihmisestä Raamatun ja tradition perusteella

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa pohditaan ihmisen vapautta valita elämänsä tavoitteet. Pohditaan monikulttuurisen ja -uskontoisen yhteiskunnan arvoja. Syvennetään moraaliopetuksen, käskyjen ja hyveiden tuntemista. Pohditaan kirkon opetusta synnistä ja sen olemuksesta yksilön, kirkon ja yhteiskunnan kannalta sekä seksuaalisuuteen, avioliittoon ja perheeseen liittyviä moraalikysymyksiä. Sisältöjen valinnalla tuetaan oppilaiden ymmärrystä yhteiskunnallisesta sovusta, rauhasta ja kaikkien ihmisten välisestä keskinäisestä kunnioituksesta.

Paikallinen tarkennus:

- Omatunto elämän valintojen ohjaajana
- Moraalin lähtökohta katolisessa uskonnossa ja muissa uskonnoissa
- Moraalikäsitteitä: etiikka, normi, moraali, arvot, moralismi
- Avioliitto ja perhe
- Hyveet ja paheet
- Kasvu ihmisenä katolisessa ja muissa uskonnoissa, laupeuden teot, toisten huomaaminen ja auttaminen
- Elämän tarkoitus
- Ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä

T6 ohjata oppilasta perehtymään eettisen ajattelun keskeisiin käsitteisiin, ihmisoikeuksiin sekä opiskeltavan uskonnon ja muiden uskontojen ja katsomusten eettisiin periaatteisiin

- Oppilas syventää käsitystään katolisen uskonnon eettisestä ajattelusta, ihmisoikeuksista ja muiden uskontojen ja katsomusten eettisistä periaatteista

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa antaa esimerkin jostakin ihmisoikeudesta. Oppilas osaa antaa esimerkin opiskeltavan uskonnon eettisistä periaatteista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas tunnistaa annetuista esimerkkitilanteista eettisen ulottuvuuden ja osaa pohtia ohjatusti eettisiä kysymyksiä. Oppilas osaa antaa esimerkkejä ihmisoikeuksista ja niiden merkityksestä. Oppilas osaa kertoa opiskeltavan uskonnon eettisistä periaatteista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa käyttää etiikan keskeisiä käsitteitä ja erottaa eettiset kysymykset muista kysymyksistä. Oppilas osaa pohtia eettisiä kysymyksiä ja ihmisoikeuksien toteutumista käytännössä. Oppilas osaa kuvailla opiskeltavan uskonnon sekä jonkun muun uskonnon tai katsomuksen eettisiä periaatteita.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa käyttää etiikan keskeisiä käsitteitä, pohtia eettisiä kysymyksiä ja arvioida ihmisoikeuksien toteutumista käytännössä. Oppilas osaa analysoida opiskeltavan uskonnon eettisiä periaatteita ja vertailla niitä muiden uskontojen ja katsomusten keskeisiin eettisiin periaatteisiin.

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa pohditaan ihmisen vapautta valita elämänsä tavoitteet. Pohditaan monikulttuurisen ja -uskontoisen yhteiskunnan arvoja. Syvennetään moraaliopetuksen, käskyjen ja hyveiden tuntemista. Pohditaan kirkon opetusta synnistä ja sen olemuksesta yksilön, kirkon ja yhteiskunnan kannalta sekä seksuaalisuuteen, avioliittoon ja perheeseen liittyviä moraalikysymyksiä. Sisältöjen valinnalla tuetaan oppilaiden ymmärrystä yhteiskunnallisesta sovusta, rauhasta ja kaikkien ihmisten välisestä keskinäisestä kunnioituksesta.

Paikallinen tarkennus:

- Omatunto elämän valintojen ohjaajana
- Moraalin lähtökohta katolisessa uskonnossa ja muissa uskonnoissa
- Moraalikäsitteitä: etiikka, normi, moraali, arvot, moralismi
- Avioliitto ja perhe
- Hyveet ja paheet
- Kasvu ihmisenä katolisessa ja muissa uskonnoissa, laupeuden teot, toisten huomaaminen ja auttaminen
- Elämän tarkoitus

- Ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä

T7 auttaa oppilasta pohtimaan uskontojen ja katsomusten maailmanlaajuista merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina

- Oppilas ymmärtää katoliseen kirkkoon tai muihin uskontoihin kuulumisen olevan eettisten valintojen taustalla

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa annetuista esimerkeistä uskonnollisia ja katsomuksellisia näkökohtia, jotka vaikuttavat ihmisten valintoihin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa antaa esimerkkejä uskontojen ja katsomusten vaikutuksesta ihmisten valintoihin ja toimintaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kuvailla uskontojen ja katsomusten merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa pohtia uskontojen ja katsomusten merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina sekä antaa tästä esimerkkejä eri puolilta maailmaa.

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksessa syvennetään Raamatun ja Tradition tuntemusta sekä tietämystä uskon ja kristillisen elämän perusasioista. Autetaan oppilaita saamaan kokonaiskuva sakramenteista ja uskonopin keskeisestä sisällöstä. Tärkeitä sisältöjä ovat kuolema ja iankaikkinen elämä, pyhäksi julistaminen, paavin erehtymättömyys sekä kirkon historian tärkeimmät tapahtumat ja viimeisimpien kirkolliskokousten merkitys kirkon elämälle. Perehdytään katolisen kirkon toimintaan Suomessa. Tutustutaan keskeisimpiin kirkollisen ja uskonnollisen kirjallisuuden eri lajeihin.

Paikallinen tarkennus:

- Katolisen kirkon opetus ihmisestä Raamatun ja tradition perusteella

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa pohditaan ihmisen vapautta valita elämänsä tavoitteet. Pohditaan monikulttuurisen ja -uskontoisen yhteiskunnan arvoja. Syvennetään moraaliopetuksen, käskyjen ja hyveiden tuntemista. Pohditaan kirkon opetusta synnistä ja sen olemuksesta yksilön, kirkon ja yhteiskunnan kannalta sekä seksuaalisuuteen, avioliittoon ja perheeseen liittyviä moraalikysymyksiä. Sisältöjen valinnalla tuetaan oppilaiden ymmärrystä yhteiskunnallisesta sovusta, rauhasta ja kaikkien ihmisten välisestä keskinäisestä kunnioituksesta.

Paikallinen tarkennus:

- Omatunto elämän valintojen ohjaajana
- Moraalin lähtökohta katolisessa uskonnossa ja muissa uskonnoissa
- Moraalikäsitteitä: etiikka, normi, moraali, arvot, moralismi

- Avioliitto ja perhe
- Hyveet ja paheet
- Kasvu ihmisenä katolisessa ja muissa uskonnoissa, laupeuden teot, toisten huomaaminen ja auttaminen
- Elämän tarkoitus
- Ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä

T8 rohkaista oppilasta pohtimaan ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä, ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä ja omien arvojen suhdetta niihin

- Oppilas pohtii ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä, ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä ja omien arvojen suhdetta niihin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa kuvailla jotakin eettistä kysymystä ja jotakin itselleen tärkeää arvoa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas tunnistaa ja osaa pohtia ohjatusti ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä ja joitakin ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä. Oppilas osaa kuvailla itselleen tärkeitä arvoja ja ottaa niiden pohjalta kantaa eettisiin kysymyksiin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa pohtia itsenäisesti ja muiden kanssa ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä ja joitakin ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä. Oppilas osaa kuvailla itselleen tärkeitä arvoja ja esittää perusteltuja näkemyksiä eettisistä kysymyksistä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa pohtia monipuolisesti ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä ja ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä itsenäisesti ja yhdessä muiden kanssa. Oppilas osaa analysoida omia arvojaan sekä tunnistaa erilaisten eettisten ratkaisujen taustalla vaikuttavia arvoja. Oppilas osaa esittää johdonmukaisia ja perusteltuja näkemyksiä eettisistä kysymyksistä.

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksessa syvennetään Raamatun ja Tradition tuntemusta sekä tietämystä uskon ja kristillisen elämän perusasioista. Autetaan oppilaita saamaan kokonaiskuva sakramenteista ja uskonopin keskeisestä sisällöstä. Tärkeitä sisältöjä ovat kuolema ja iankaikkinen elämä, pyhäksi julistaminen, paavin erehtymättömyys sekä kirkon historian tärkeimmät tapahtumat ja viimeisimpien kirkolliskokousten merkitys kirkon elämälle. Perehdytään katolisen kirkon toimintaan Suomessa. Tutustutaan keskeisimpiin kirkollisen ja uskonnollisen kirjallisuuden eri lajeihin.

Paikallinen tarkennus:

- Katolisen kirkon opetus ihmisestä Raamatun ja tradition perusteella

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa keskeistä on eri kirkkojen ja kristillisten yhteisöjen sekä niiden jäsenten kohtaaminen ekumenian hengessä. Syvennetään oppilaiden tietämystä luterilaisuuden ja ortodoksisuuden vaikutuksista suomalaisen yhteiskunnan arvomaailmaan. Tutustutaan syvällisemmin Suomen ekumeenisen neuvoston toimintaan sekä ekumenian periaatteisiin ja päämääriin. Perehdytään suuriin maailmanuskontoihin ja niiden vaikutukseen kulttuuriin, elämäntapoihin ja taiteisiin. Tutustutaan muiden uskontojen suhtautumiseen kuolemaan ja tuonpuoleiseen. Perehdytään katolisen kirkon käymään dialogiin muiden uskontojen kanssa. Tutustutaan katoliseen ja muuhun uskonnolliseen kirjallisuuteen.

Paikallinen tarkennus:

- Maailman synty ja ihminen eri tieteiden ja uskonnon näkökulmasta
- Suomessa toimivia kirkkoja ja yhteisöjä
- Ekumeeninen liike
- Hinduismi, buddhalaisuus, uudet uskonnot, uskonnottomuuden ja maallistumisen ero
- Uskonnot mediassa
- Elämä kuoleman jälkeen eri uskonnoissa ja luonnontieteissä
- Valinnan vapaus ja synti eri uskonnoissa
- Arvot eri kulttuureissa ja uskonnoissa

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa pohditaan ihmisen vapautta valita elämänsä tavoitteet. Pohditaan monikulttuurisen ja -uskontoisen yhteiskunnan arvoja. Syvennetään moraaliopetuksen, käskyjen ja hyveiden tuntemista. Pohditaan kirkon opetusta synnistä ja sen olemuksesta yksilön, kirkon ja yhteiskunnan kannalta sekä seksuaalisuuteen, avioliittoon ja perheeseen liittyviä moraalikysymyksiä. Sisältöjen valinnalla tuetaan oppilaiden ymmärrystä yhteiskunnallisesta sovusta, rauhasta ja kaikkien ihmisten välisestä keskinäisestä kunnioituksesta.

Paikallinen tarkennus:

- Omatunto elämän valintojen ohjaajana
- Moraalin lähtökohta katolisessa uskonnossa ja muissa uskonnoissa
- Moraalikäsitteitä: etiikka, normi, moraali, arvot, moralismi
- Avioliitto ja perhe
- Hyveet ja paheet
- Kasvu ihmisenä katolisessa ja muissa uskonnoissa, laupeuden teot, toisten huomaaminen ja auttaminen
- Elämän tarkoitus
- Ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä

T9 innostaa oppilasta tutkimaan omien valintojensa eettisiä ulottuvuuksia ja niiden vaikutusta hyvinvointiin ja kannustaa kestävään elämäntapaan

- Oppilas ymmärtää omien valintojensa eettisiä ulottuvuuksia ja niiden vaikutusta hyvinvointiin ja kestävään elämäntapaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa ohjatusti eettisten valintojen ja tekojen seurauksia.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kuvailla eettisten valintojen vaikutusta hyvinvointiin ja kestävään tulevaisuuteen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa analysoida eettisiä valintoja sekä niiden vaikutuksia hyvinvointiin ja kestävään tulevaisuuteen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa arvioida eettisiä valintoja sekä antaa esimerkkejä niiden välittömistä ja välillisistä vaikutuksista hyvinvointiin ja kestävään tulevaisuuteen.

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa keskeistä on eri kirkkojen ja kristillisten yhteisöjen sekä niiden jäsenten kohtaaminen ekumenian hengessä. Syvennetään oppilaiden tietämystä luterilaisuuden ja ortodoksisuuden vaikutuksista suomalaisen yhteiskunnan arvomaailmaan. Tutustutaan syvällisemmin Suomen ekumeenisen neuvoston toimintaan sekä ekumenian periaatteisiin ja päämääriin. Perehdytään suuriin maailmanuskontoihin ja niiden vaikutukseen kulttuuriin, elämäntapoihin ja taiteisiin. Tutustutaan muiden uskontojen suhtautumiseen kuolemaan ja tuonpuoleiseen. Perehdytään katolisen kirkon käymään dialogiin muiden uskontojen kanssa. Tutustutaan katoliseen ja muuhun uskonnolliseen kirjallisuuteen.

Paikallinen tarkennus:

- Maailman synty ja ihminen eri tieteiden ja uskonnon näkökulmasta
- Suomessa toimivia kirkkoja ja yhteisöjä
- Ekumeeninen liike
- Hinduismi, buddhalaisuus, uudet uskonnot, uskonnottomuuden ja maallistumisen ero
- Uskonnot mediassa
- Elämä kuoleman jälkeen eri uskonnoissa ja luonnontieteissä
- Valinnan vapaus ja synti eri uskonnoissa
- Arvot eri kulttuureissa ja uskonnoissa

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa pohditaan ihmisen vapautta valita elämänsä tavoitteet. Pohditaan monikulttuurisen ja -uskontoisen yhteiskunnan arvoja. Syvennetään moraaliopetuksen, käskyjen ja hyveiden tuntemista. Pohditaan kirkon opetusta synnistä ja sen olemuksesta yksilön, kirkon ja yhteiskunnan kannalta sekä seksuaalisuuteen, avioliittoon ja perheeseen liittyviä moraalikysymyksiä. Sisältöjen valinnalla tuetaan oppilaiden ymmärrystä yhteiskunnallisesta sovusta, rauhasta ja kaikkien ihmisten välisestä keskinäisestä kunnioituksesta.

Paikallinen tarkennus:

- Omatunto elämän valintojen ohjaajana
- Moraalin lähtökohta katolisessa uskonnossa ja muissa uskonnoissa
- Moraalikäsitteitä: etiikka, normi, moraali, arvot, moralismi
- Avioliitto ja perhe
- Hyveet ja paheet

- Kasvu ihmisenä katolisessa ja muissa uskonnoissa, laupeuden teot, toisten huomaaminen ja auttaminen
- Elämän tarkoitus
- Ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä

Evankelisluterilainen uskonto

Oppimäärän tehtävä vuosiluokilla 7-9

Vuosiluokilla 7-9 *uskonnon opetuksessa perehdytään opiskeltavaan uskontoon kulttuurisena ja yhteiskunnallisena ilmiönä. Opetuksessa syvennetään ja rikastetaan tietoa opiskeltavan uskonnon juurista, lähteistä, opista ja opetuksista sekä vaikutuksista maailmassa.*

Opetuksessa tutustutaan sekä maailman suuriin uskontoperinteisiin että uskonnottomuuteen. Opetuksessa tarkastellaan uskontojen yhteiskunnallista ja poliittista vaikutusta sekä uskonnonvapautta ja opetellaan tunnistamaan ja analysoimaan uskonnollisia teemoja tieteessä, mediassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa.

Opetuksessa käsitellään eettisen ajattelun keskeiset käsitteet sekä opiskeltavan uskonnon eettiset periaatteet. Opetuksessa perehdytään Ihmisoikeuksien yleismaailmalliseen julistukseen sekä eri uskontojen ja katsomusten eettisiin näkemyksiin. Opetuksessa pohditaan ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä ja ajankohtaisia eettisiä ongelmia. Uskonnon opetus tarjoaa oppilaille voimavaroja kasvuun kohti aikuisuutta.

Uskonnon eri oppimäärät vuosiluokilla 7-9

Perusopetuslain 11 §:n mukaan perusopetuksessa oppiaineena on uskonto tai elämänkatsomustieto. Uskonto toteutetaan saman lain 13 §:n mukaan oppilaiden uskonnollisen yhdyskunnan mukaisesti oman uskonnon opetuksena erillisten oppimäärien mukaan. Oppiaineen yhtenäisyyden takaamiseksi kaikille oman uskonnon opetuksen muodoille on laadittu yhteiset tavoitteet ja keskeiset sisällöt.

Eri uskontojen oppimääräkuvauksissa tarkennetaan kaikille yhteisiä sisältöjä oppilaan oman uskonnon luonteen mukaisesti. Paikalliset opetussuunnitelmat laaditaan perusteiden yhteisten tavoitteiden, sisältökuvausten ja eri uskontojen tarkennettujen oppimääräkuvausten pohjalle.

7

Vuosiluokan tavoitteet ja keskeiset sisällöt

T1 ohjata oppilasta havaitsemaan uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutus sekä tunnistamaan uskontoon liittyvä monimuotoisuus

- Oppilas tunnistaa ja osaa nimetä uskontoon liittyviä piirteitä ympäröivässä kulttuurissa
- Oppilas havaitsee, miten uskonto vaikuttaa eri puolilla maailmaa kulttuurin eri osa-alueilla, mediassa, politiikassa, populaarikulttuurissa, taiteessa ja tapakulttuurissa
- Oppilasta ohjataan huomaamaan, mitä eroavaisuuksia ja mitä yhtäläisyyksiä uskonnoissa on

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa ohjatusti ympäristöstä erilaisia uskontoon liittyviä asioita, kuten rakennuksia ja symboleja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas tunnistaa ympäristöstä erilaisia uskontoon liittyviä asioita. Oppilas osaa yhdistää uskontoon liittyviä käsitteitä ja ilmiöitä toisiinsa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa antaa esimerkkejä opiskeltavaan uskontoon liittyvästä monimuotoisuudesta. Oppilas osoittaa ymmärtävänsä, että uskonto ja kulttuuri ovat vuorovaikutuksessa keskenään. Oppilas tunnistaa uskontoihin liittyviä asioita eri kulttuureissa ja yhteiskunnissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa antaa monipuolisia esimerkkejä opiskeltavan uskonnon sisäisestä monimuotoisuudesta. Oppilas osaa kuvailla uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutusta monipuolisesti. Oppilas tunnistaa ja osaa nimetä uskontoihin liittyviä asioita eri kulttuureissa ja yhteiskunnissa.

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksen sisältöjen valinnassa keskeistä on kristinusko eri puolilla maailmaa, painottaen nykytilannetta. Opetuksessa tarkastellaan kristinuskon syntyä, leviämistä ja jakaantumista kirkkokunniksi. Perehdytään suurimpiin kristillisiin kirkkokuntiin: katolinen ja ortodoksinen kirkko sekä protestanttiset kirkot, erityisesti luterilainen kirkko. Opetuksessa perehdytään kirkkokuntien levinneisyyteen, keskeisiin opetuksiin. Tutkitaan Raamatun syntyhistoriaa, keskeistä sisältöä ja tulkintatapoja sekä uskonnon kulttuurivaikutuksia. Perehdytään syvemmin kristinuskoon Suomessa ja sen kulttuurivaikutuksiin. Jäsennetään omaa suhdetta luterilaisuuteen, suomalaisuuteen ja eurooppalaisuuteen.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Vuosiluokkatasolla keskitytään suuriin maailmanuskontoihin
- Kristinusko suurena kirjauskontona ja suurimpana uskontona maailmassa
- Suomalainen muinaisusko

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa tarkastellaan suurten maailmanuskontojen levinneisyyttä, perusopetuksia ja vaikutusta kulttuuriin eri puolilla maailmaa. Tutustutaan lisäksi luonnonuskontoihin ja uusiin uskonnollisiin liikkeisiin sekä uskonnottomuuteen elämänkatsomuksena. Uskontoja tarkastellaan tieteellisestä näkökulmasta ottaen huomioon uskonnon eri ulottuvuudet. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon uskon ja tiedon sekä uskonnollisen kielen ja tieteellisen kielen erottaminen, uskontokritiikki sekä uskontojen näkyminen kulttuurin eri osa-alueilla, mediassa, politiikassa, populaarikulttuurissa, taiteessa ja tapakulttuurissa. Syvennetään ekumenian sekä uskontojen ja katsomusten välisen dialogin ymmärtämistä osana uskontojen välistä toimintaa ja maailmanrauhaa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Uskontojen luokittelu ja eri ulottuvuudet (jumalakäsitys, kirja/kirjoitukseton uskonto, aikakäsitys, ihmiskäsitys, pelastuskäsitys, keskeiset symbolit)
- Suuret maailmanuskonnot:
    - Levinneisyys
    - Synty
    - Pyhät kirjat
    - Keskeiset opit
    - Vaikutukset maailmaan paikallisesti ja globaalisti
    - Näkyvyys eri medioissa
- Alkuperäiskansojen uskonnot
- Uususkonnollisuus

T3 ohjata oppilasta perehtymään uskontoihin ja katsomuksiin eri puolilla maailmaa sekä uskonnottomuuteen

- Oppilas tutustuu maailmanuskontoihin ja katsomuksiin
- Oppilas perehtyy uskontojen pääpiirteisiin ja opin keskeisiin asioihin
- Oppilas oivaltaa eron uskonnollisuuden ja uskonnottomuuden välillä
- Oppilas osaa etsiä lisätietoa uskonnoista ja katsomuksista

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa nimetä kaksi uskontoa ja tunnistaa ohjatusti niiden keskeisiä piirteitä. Oppilas tunnistaa ohjatusti uskonnon ja uskonnottomuuden eroja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa nimetä maailmanuskontoja ja kertoa niiden keskeisistä piirteistä. Oppilas osaa kuvailla uskonnon ja uskonnottomuuden eroja. Oppilas osaa hankkia annettujen ohjeiden mukaan lisätietoa uskonnoista ja katsomuksista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kuvailla eri maailmanuskontojen pääpiirteitä ja vertailla niitä. Oppilas osaa käyttää käsitteitä uskonto, uskonnottomuus ja katsomus mielekkäissä yhteyksissä. Oppilas osaa hankkia lisätietoa uskonnoista ja katsomuksista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa analysoida eri maailmanuskontojen pääpiirteitä. Oppilas osaa kuvailla uskonnoissa ja uskonnottomuudessa vallitsevaa moninaisuutta. Oppilas osaa hankkia lisätietoa uskonnoista ja katsomuksista ja kiinnittää huomiota tiedon lähteiden luotettavuuteen.

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa tarkastellaan suurten maailmanuskontojen levinneisyyttä, perusopetuksia ja vaikutusta kulttuuriin eri puolilla maailmaa. Tutustutaan lisäksi luonnonuskontoihin ja uusiin

uskonnollisiin liikkeisiin sekä uskonnottomuuteen elämänkatsomuksena. Uskontoja tarkastellaan tieteellisestä näkökulmasta ottaen huomioon uskonnon eri ulottuvuudet. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon uskon ja tiedon sekä uskonnollisen kielen ja tieteellisen kielen erottaminen, uskontokritiikki sekä uskontojen näkyminen kulttuurin eri osa-alueilla, mediassa, politiikassa, populaarikulttuurissa, taiteessa ja tapakulttuurissa. Syvennetään ekumenian sekä uskontojen ja katsomusten välisen dialogin ymmärtämistä osana uskontojen välistä toimintaa ja maailmanrauhaa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Uskontojen luokittelu ja eri ulottuvuudet (jumalakäsitys, kirja/kirjoitukseton uskonto, aikakäsitys, ihmiskäsitys, pelastuskäsitys, keskeiset symbolit)
- Suuret maailmanuskonnot:
    - Levinneisyys
    - Synty
    - Pyhät kirjat
    - Keskeiset opit
    - Vaikutukset maailmaan paikallisesti ja globaalisti
    - Näkyvyys eri medioissa
- Alkuperäiskansojen uskonnot
- Uususkonnollisuus

T4 ohjata oppilasta tuntemaan eri uskontojen ja katsomusten tapoja ja symboleita sekä tunnistamaan uskonnollisia aiheita mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa

- Oppilas osaa nimetä eri uskontojen ja katsomusten tapoja ja symboleita
- Oppilas tunnistaa uskontojen piirteitä mediassa, taiteessa ja kulttuurissa
- Oppilas havainnoi uskonnollisuutta lähiympäristössään

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa annetuista esimerkeistä uskontoon liittyviä tapoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kertoa vähintään kolmen uskonnon keskeisistä tavoista. Oppilas tunnistaa annetusta materiaalista uskonnollisia symboleita ja aiheita mediassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kuvailla ja nimetä eri uskontojen tapoja ja osaa antaa esimerkin uskonnottomasta tapakulttuurista. Oppilas tunnistaa ja osaa antaa esimerkin uskonnollisista symboleista ja aiheista mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa sekä populaarikulttuurissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa analysoida eri uskontojen tapoja ja osaa antaa esimerkkejä uskonnottomasta tapakulttuurista. Oppilas tunnistaa ja osaa antaa esimerkkejä uskonnollisista symboleista ja aiheista mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa sekä populaarikulttuurissa.

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksen sisältöjen valinnassa keskeistä on kristinusko eri puolilla maailmaa, painottaen nykytilannetta. Opetuksessa tarkastellaan kristinuskon syntyä, leviämistä ja jakaantumista kirkkokunniksi. Perehdytään suurimpiin kristillisiin kirkkokuntiin: katolinen ja ortodoksinen kirkko sekä protestanttiset kirkot, erityisesti luterilainen kirkko. Opetuksessa perehdytään kirkkokuntien levinneisyyteen, keskeisiin opetuksiin. Tutkitaan Raamatun syntyhistoriaa, keskeistä sisältöä ja tulkintatapoja sekä uskonnon kulttuurivaikutuksia. Perehdytään syvemmin kristinuskoon Suomessa ja sen kulttuurivaikutuksiin. Jäsennetään omaa suhdetta luterilaisuuteen, suomalaisuuteen ja eurooppalaisuuteen.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Vuosiluokkatasolla keskitytään suuriin maailmanuskontoihin
- Kristinusko suurena kirjauskontona ja suurimpana uskontona maailmassa
- Suomalainen muinaisusko

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa tarkastellaan suurten maailmanuskontojen levinneisyyttä, perusopetuksia ja vaikutusta kulttuuriin eri puolilla maailmaa. Tutustutaan lisäksi luonnonuskontoihin ja uusiin uskonnollisiin liikkeisiin sekä uskonnottomuuteen elämänkatsomuksena. Uskontoja tarkastellaan tieteellisestä näkökulmasta ottaen huomioon uskonnon eri ulottuvuudet. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon uskon ja tiedon sekä uskonnollisen kielen ja tieteellisen kielen erottaminen, uskontokritiikki sekä uskontojen näkyminen kulttuurin eri osa-alueilla, mediassa, politiikassa, populaarikulttuurissa, taiteessa ja tapakulttuurissa. Syvennetään ekumenian sekä uskontojen ja katsomusten välisen dialogin ymmärtämistä osana uskontojen välistä toimintaa ja maailmanrauhaa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Uskontojen luokittelu ja eri ulottuvuudet (jumalakäsitys, kirja/kirjoitukseton uskonto, aikakäsitys, ihmiskäsitys, pelastuskäsitys, keskeiset symbolit)
- Suuret maailmanuskonnot:
    - Levinneisyys
    - Synty
    - Pyhät kirjat
    - Keskeiset opit
    - Vaikutukset maailmaan paikallisesti ja globaalisti
    - Näkyvyys eri medioissa
- Alkuperäiskansojen uskonnot
- Uususkonnollisuus

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa keskeistä on etiikan peruskäsitteiden tunteminen ja ymmärtäminen. Perehdytään syvällisemmin kristinuskon ja muiden uskontojen eettiseen opetukseen ja eri kristillisten kirkkojen eettisiin painotuksiin sekä Raamatun ja etiikan suhteeseen. Tutustutaan YK:n Yleismaailmalliseen ihmisoikeuksien julistukseen ja ihmisoikeusetiikkaan. Opetuksen sisällöiksi valitaan elämänkysymyksiin, suomalaiseen yhteiskuntaan, globaaliin vastuuseen sekä ympäristöön ja eläimiin liittyviä eettisiä kysymyksiä. Tarkastellaan eettisiä kysymyksiä mediasta otetuilla ajankohtaisilla esimerkeillä. Pohditaan omien valintojen eettisiä ulottuvuuksia ja niiden vaikutusta omaan ja toisten hyvinvointiin.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Perehdytään suurten maailmanuskontojen eettisiin periaatteisiin
- Uskontojen välinen dialogi globaalissa maailmassa
- Ohjataan oppilasta kunnioittamaan muiden vakaumusta ja käyttäytymään asianmukaisesti erilaisissa uskonnollisissa tilaisuuksissa ja tilanteissa

T7 auttaa oppilasta pohtimaan uskontojen ja katsomusten maailmanlaajuista merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina

- Oppilas huomaa uskontojen ja uskomusten merkityksen ihmisten valintojen pohjana
- Oppilas käsittää uskonnon merkityksen kulttuurin ja maailmankatsomuksen muodostumisessa
- Oppilas ymmärtää uskontojen välisen dialogin tärkeyden globaalissa maailmassa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa annetuista esimerkeistä uskonnollisia ja katsomuksellisia näkökohtia, jotka vaikuttavat ihmisten valintoihin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kuvailla uskontojen ja katsomusten merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kuvailla uskontojen ja katsomusten merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa pohtia uskontojen ja katsomusten merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina sekä antaa tästä esimerkkejä eri puolilta maailmaa.

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksen sisältöjen valinnassa keskeistä on kristinusko eri puolilla maailmaa, painottaen nykytilannetta. Opetuksessa tarkastellaan kristinuskon syntyä, leviämistä ja jakaantumista kirkkokunniksi. Perehdytään suurimpiin kristillisiin kirkkokuntiin: katolinen ja ortodoksinen kirkko sekä protestanttiset kirkot, erityisesti luterilainen kirkko. Opetuksessa perehdytään kirkkokuntien levinneisyyteen, keskeisiin opetuksiin. Tutkitaan Raamatun syntyhistoriaa, keskeistä sisältöä ja tulkintatapoja sekä uskonnon kulttuurivaikutuksia. Perehdytään syvemmin kristinuskoon Suomessa ja sen kulttuurivaikutuksiin. Jäsennetään omaa suhdetta luterilaisuuteen, suomalaisuuteen ja eurooppalaisuuteen.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Vuosiluokkatasolla keskitytään suuriin maailmanuskontoihin
- Kristinusko suurena kirjauskontona ja suurimpana uskontona maailmassa
- Suomalainen muinaisusko

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa keskeistä on etiikan peruskäsitteiden tunteminen ja ymmärtäminen. Perehdytään syvällisemmin kristinuskon ja muiden uskontojen eettiseen opetukseen ja eri kristillisten kirkkojen eettisiin painotuksiin sekä Raamatun ja etiikan suhteeseen. Tutustutaan YK:n Yleismaailmalliseen ihmisoikeuksien julistukseen ja ihmisoikeusetiikkaan. Opetuksen sisällöiksi valitaan elämänkysymyksiin, suomalaiseen yhteiskuntaan, globaaliin vastuuseen sekä ympäristöön ja eläimiin liittyviä eettisiä kysymyksiä. Tarkastellaan eettisiä kysymyksiä mediasta otetuilla ajankohtaisilla esimerkeillä. Pohditaan omien valintojen eettisiä ulottuvuuksia ja niiden vaikutusta omaan ja toisten hyvinvointiin.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Perehdytään suurten maailmanuskontojen eettisiin periaatteisiin
- Uskontojen välinen dialogi globaalissa maailmassa
- Ohjataan oppilasta kunnioittamaan muiden vakaumusta ja käyttäytymään asianmukaisesti erilaisissa uskonnollisissa tilaisuuksissa ja tilanteissa

T10 rohkaista oppilaita kohtaamaan erilaisia ihmisiä nyt ja tulevaisuudessa jatko-opinnoissa, työelämässä ja vapaa-ajalla

- Oppilas tutustuu maailman uskontoihin ja kulttuureihin
- Oppilas arvioi omaa asennoitumistaan erilaisuutta kohtaan
- Oppilas oppii suhtautumaan ennakkoluulottomasti ja kunnioittavasti erilaisuuteen (uskonto, tavat, kulttuuri)
- Oppilas osaa käyttäytyä asianmukaisesti erilaisissa uskonnollisissa tilaisuuksissa ja kunnioittaa muiden vakaumusta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei vaikuta arvosanan muodostamisessa. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan ja valmiuksiaan osana itsearviointia.

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksen sisältöjen valinnassa keskeistä on kristinusko eri puolilla maailmaa, painottaen nykytilannetta. Opetuksessa tarkastellaan kristinuskon syntyä, leviämistä ja jakaantumista kirkkokunniksi. Perehdytään suurimpiin kristillisiin kirkkokuntiin: katolinen ja ortodoksinen kirkko sekä protestanttiset kirkot, erityisesti luterilainen kirkko. Opetuksessa perehdytään kirkkokuntien levinneisyyteen, keskeisiin opetuksiin. Tutkitaan Raamatun syntyhistoriaa, keskeistä sisältöä ja tulkintatapoja sekä uskonnon kulttuurivaikutuksia. Perehdytään syvemmin kristinuskoon Suomessa ja sen kulttuurivaikutuksiin. Jäsennetään omaa suhdetta luterilaisuuteen, suomalaisuuteen ja eurooppalaisuuteen.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Vuosiluokkatasolla keskitytään suuriin maailmanuskontoihin
- Kristinusko suurena kirjauskontona ja suurimpana uskontona maailmassa
- Suomalainen muinaisusko

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa tarkastellaan suurten maailmanuskontojen levinneisyyttä, perusopetuksia ja vaikutusta kulttuuriin eri puolilla maailmaa. Tutustutaan lisäksi luonnonuskontoihin ja uusiin uskonnollisiin liikkeisiin sekä uskonnottomuuteen elämänkatsomuksena. Uskontoja tarkastellaan tieteellisestä näkökulmasta ottaen huomioon uskonnon eri ulottuvuudet. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon uskon ja tiedon sekä uskonnollisen kielen ja tieteellisen kielen erottaminen, uskontokritiikki sekä uskontojen näkyminen kulttuurin eri osa-alueilla, mediassa, politiikassa, populaarikulttuurissa, taiteessa ja tapakulttuurissa. Syvennetään ekumenian sekä uskontojen ja katsomusten välisen dialogin ymmärtämistä osana uskontojen välistä toimintaa ja maailmanrauhaa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Uskontojen luokittelu ja eri ulottuvuudet (jumalakäsitys, kirja/kirjoitukseton uskonto, aikakäsitys, ihmiskäsitys, pelastuskäsitys, keskeiset symbolit)
- Suuret maailmanuskonnot:
    - Levinneisyys

    - Synty
    - Pyhät kirjat
    - Keskeiset opit
    - Vaikutukset maailmaan paikallisesti ja globaalisti
    - Näkyvyys eri medioissa
- Alkuperäiskansojen uskonnot
- Uususkonnollisuus

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa keskeistä on etiikan peruskäsitteiden tunteminen ja ymmärtäminen. Perehdytään syvällisemmin kristinuskon ja muiden uskontojen eettiseen opetukseen ja eri kristillisten kirkkojen eettisiin painotuksiin sekä Raamatun ja etiikan suhteeseen. Tutustutaan YK:n Yleismaailmalliseen ihmisoikeuksien julistukseen ja ihmisoikeusetiikkaan. Opetuksen sisällöiksi valitaan elämänkysymyksiin, suomalaiseen yhteiskuntaan, globaaliin vastuuseen sekä ympäristöön ja eläimiin liittyviä eettisiä kysymyksiä. Tarkastellaan eettisiä kysymyksiä mediasta otetuilla ajankohtaisilla esimerkeillä. Pohditaan omien valintojen eettisiä ulottuvuuksia ja niiden vaikutusta omaan ja toisten hyvinvointiin.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 7. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Perehdytään suurten maailmanuskontojen eettisiin periaatteisiin
- Uskontojen välinen dialogi globaalissa maailmassa
- Ohjataan oppilasta kunnioittamaan muiden vakaumusta ja käyttäytymään asianmukaisesti erilaisissa uskonnollisissa tilaisuuksissa ja tilanteissa

8

Vuosiluokan tavoitteet ja keskeiset sisällöt

T1 ohjata oppilasta havaitsemaan uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutus sekä tunnistamaan uskontoon liittyvä monimuotoisuus

- Oppilas ymmärtää kristinuskon merkityksen maailmassa
- Oppilas tutustuu kristinuskon kulttuurisiin vaikutuksiin taiteessa, musiikissa, kirjallisuudessa ja arkkitehtuurissa
- Oppilas hahmottaa kristillisen elämän monimuotoisuuden

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa ohjatusti ympäristöstä erilaisia uskontoon liittyviä asioita, kuten rakennuksia ja symboleja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas tunnistaa ympäristöstä erilaisia uskontoon liittyviä asioita. Oppilas osaa yhdistää uskontoon liittyviä käsitteitä ja ilmiöitä toisiinsa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa antaa esimerkkejä opiskeltavaan uskontoon liittyvästä monimuotoisuudesta. Oppilas osoittaa ymmärtävänsä, että uskonto ja kulttuuri ovat vuorovaikutuksessa keskenään. Oppilas tunnistaa uskontoihin liittyviä asioita eri kulttuureissa ja yhteiskunnissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa antaa monipuolisia esimerkkejä opiskeltavan uskonnon sisäisestä monimuotoisuudesta. Oppilas osaa kuvailla uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutusta monipuolisesti. Oppilas tunnistaa ja osaa nimetä uskontoihin liittyviä asioita eri kulttuureissa ja yhteiskunnissa.

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksen sisältöjen valinnassa keskeistä on kristinusko eri puolilla maailmaa, painottaen nykytilannetta. Opetuksessa tarkastellaan kristinuskon syntyä, leviämistä ja jakaantumista kirkkokunniksi. Perehdytään suurimpiin kristillisiin kirkkokuntiin: katolinen ja ortodoksinen kirkko sekä protestanttiset kirkot, erityisesti luterilainen kirkko. Opetuksessa perehdytään kirkkokuntien levinneisyyteen, keskeisiin opetuksiin. Tutkitaan Raamatun syntyhistoriaa, keskeistä sisältöä ja tulkintatapoja sekä uskonnon kulttuurivaikutuksia. Perehdytään syvemmin kristinuskoon Suomessa ja sen kulttuurivaikutuksiin. Jäsennetään omaa suhdetta luterilaisuuteen, suomalaisuuteen ja eurooppalaisuuteen.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Raamattu kristinuskon pyhänä kirjana
- Raamatun vaikutus kristinuskon syntymiselle
- Raamatun syntyprosessi
- Kristinuskon syntyprosessi
- Kirkon varhaishistoria
- Kirkon jakaantuminen ja suurimmat kristilliset kirkkokunnat
- Kirkko Suomessa
- Kristinuskon tulo Suomeen
- Reformaatio
- Luterilaisen kirkon merkitys suomalaisessa yhteiskunnassa
- Lähialueen luterilaisen kirkon toiminta
- Protestanttiset ja muut uskonnolliset yhteisöt

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa tarkastellaan suurten maailmanuskontojen levinneisyyttä, perusopetuksia ja vaikutusta kulttuuriin eri puolilla maailmaa. Tutustutaan lisäksi luonnonuskontoihin ja uusiin uskonnollisiin liikkeisiin sekä uskonnottomuuteen elämänkatsomuksena. Uskontoja tarkastellaan tieteellisestä näkökulmasta ottaen huomioon uskonnon eri ulottuvuudet. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon uskon ja tiedon sekä uskonnollisen kielen ja tieteellisen kielen erottaminen, uskontokritiikki sekä uskontojen näkyminen kulttuurin eri osa-alueilla, mediassa, politiikassa, populaarikulttuurissa, taiteessa ja tapakulttuurissa. Syvennetään ekumenian sekä uskontojen ja katsomusten välisen dialogin ymmärtämistä osana uskontojen välistä toimintaa ja maailmanrauhaa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Kristinuskon nykytilanne ja painopisteen siirtyminen etelään sekä asema maailmassa
- Kristinuskon ja kirkkokuntien näkyminen kulttuurissa ja yhteiskunnassa eri osa-alueilla, mediassa, politiikassa, populaarikulttuurissa, taiteessa ja tapakulttuurissa
- Ekumenia ja kirkkokuntien välinen dialogi

T2 ohjata oppilasta syventämään tietojaan opiskeltavasta uskonnosta ja sen vaikutuksista

- Oppilas tutustuu Raamattuun kristinuskon pyhänä kirjana
- Oppilas osaa kuvailla kristinuskon syntyhistoriaa ja vaikutusta
- Oppilas perehtyy kirkon varhaishistoriaan, kirkon jakaantumiseen ja suurimpiin kristillisiin kirkkokuntiin
- Oppilas saa tietoa kristillisen kirkon vaiheista Suomessa
- Oppilas ymmärtää luterilaisen kirkon vaikutuksen suomalaisessa kulttuurissa
- Oppilas tutustuu protestanttisiin ja muihin uskonnollisiin yhteisöihin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa antaa esimerkin opiskeltavan uskonnon opetuksista sekä esimerkin sen tärkeimmistä lähteistä. Oppilas osaa kertoa opiskeltavan uskonnon synnystä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa antaa esimerkkejä opiskeltavan uskonnon opetuksista. Oppilas osaa kertoa opiskeltavan uskonnon synnystä, lähteistä, vaikutuksista ja levinneisyydestä. Oppilas osaa hankkia annettujen ohjeiden mukaan lisätietoa opiskeltavasta uskonnosta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kertoa opiskeltavan uskonnon perusopetuksista ja tärkeimpien lähteiden sisällöstä. Oppilas osaa kuvailla opiskeltavan uskonnon syntyä, levinneisyyttä ja vaikutuksia eri puolilla maailmaa. Oppilas osaa hankkia lisätietoa opiskeltavasta uskonnosta ja kiinnittää huomiota tiedon lähteiden luotettavuuteen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa analysoida opiskeltavan uskonnon perusopetuksia sekä tärkeimpien lähteiden sisältöä ja tulkintoja. Oppilas osaa kuvailla opiskeltavan uskonnon syntyä, kehitystä, levinneisyyttä ja vaikutuksia eri puolilla maailmaa. Oppilas osaa hankkia lisätietoa opiskeltavasta uskonnosta ja arvioida tiedon lähteiden luotettavuutta.

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksen sisältöjen valinnassa keskeistä on kristinusko eri puolilla maailmaa, painottaen nykytilannetta. Opetuksessa tarkastellaan kristinuskon syntyä, leviämistä ja jakaantumista kirkkokunniksi. Perehdytään suurimpiin kristillisiin kirkkokuntiin: katolinen ja ortodoksinen kirkko sekä protestanttiset kirkot, erityisesti luterilainen kirkko. Opetuksessa perehdytään kirkkokuntien levinneisyyteen, keskeisiin opetuksiin. Tutkitaan Raamatun syntyhistoriaa, keskeistä sisältöä ja tulkintatapoja sekä uskonnon kulttuurivaikutuksia. Perehdytään syvemmin kristinuskoon Suomessa ja sen kulttuurivaikutuksiin. Jäsennetään omaa suhdetta luterilaisuuteen, suomalaisuuteen ja eurooppalaisuuteen.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Raamattu kristinuskon pyhänä kirjana
- Raamatun vaikutus kristinuskon syntymiselle
- Raamatun syntyprosessi
- Kristinuskon syntyprosessi
- Kirkon varhaishistoria
- Kirkon jakaantuminen ja suurimmat kristilliset kirkkokunnat
- Kirkko Suomessa
- Kristinuskon tulo Suomeen
- Reformaatio
- Luterilaisen kirkon merkitys suomalaisessa yhteiskunnassa
- Lähialueen luterilaisen kirkon toiminta
- Protestanttiset ja muut uskonnolliset yhteisöt

T4 ohjata oppilasta tuntemaan eri uskontojen ja katsomusten tapoja ja symboleita sekä tunnistamaan uskonnollisia aiheita mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa

- Oppilas osaa nimetä kristinuskon tapoja ja symboleita
- Oppilas tunnistaa kristinuskoon liittyviä aiheita mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa
- Oppilas tunnistaa kristinuskon ilmenemismuotoja lähiympäristössään

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa annetuista esimerkeistä uskontoon liittyviä tapoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kertoa vähintään kolmen uskonnon keskeisistä tavoista. Oppilas tunnistaa annetusta materiaalista uskonnollisia symboleita ja aiheita mediassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kuvailla ja nimetä eri uskontojen tapoja ja osaa antaa esimerkin uskonnottomasta tapakulttuurista. Oppilas tunnistaa ja osaa antaa esimerkin uskonnollisista symboleista ja aiheista mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa sekä populaarikulttuurissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa analysoida eri uskontojen tapoja ja osaa antaa esimerkkejä uskonnottomasta tapakulttuurista. Oppilas tunnistaa ja osaa antaa esimerkkejä uskonnollisista symboleista ja aiheista mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa sekä populaarikulttuurissa.

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksen sisältöjen valinnassa keskeistä on kristinusko eri puolilla maailmaa, painottaen nykytilannetta. Opetuksessa tarkastellaan kristinuskon syntyä, leviämistä ja jakaantumista kirkkokunniksi. Perehdytään suurimpiin kristillisiin kirkkokuntiin: katolinen ja ortodoksinen kirkko sekä protestanttiset kirkot, erityisesti luterilainen kirkko. Opetuksessa perehdytään kirkkokuntien levinneisyyteen, keskeisiin opetuksiin. Tutkitaan Raamatun syntyhistoriaa, keskeistä sisältöä ja tulkintatapoja sekä uskonnon kulttuurivaikutuksia. Perehdytään syvemmin kristinuskoon Suomessa ja sen kulttuurivaikutuksiin. Jäsennetään omaa suhdetta luterilaisuuteen, suomalaisuuteen ja eurooppalaisuuteen.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Raamattu kristinuskon pyhänä kirjana
- Raamatun vaikutus kristinuskon syntymiselle
- Raamatun syntyprosessi
- Kristinuskon syntyprosessi
- Kirkon varhaishistoria
- Kirkon jakaantuminen ja suurimmat kristilliset kirkkokunnat
- Kirkko Suomessa

- Kristinuskon tulo Suomeen
- Reformaatio
- Luterilaisen kirkon merkitys suomalaisessa yhteiskunnassa
- Lähialueen luterilaisen kirkon toiminta
- Protestanttiset ja muut uskonnolliset yhteisöt

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa tarkastellaan suurten maailmanuskontojen levinneisyyttä, perusopetuksia ja vaikutusta kulttuuriin eri puolilla maailmaa. Tutustutaan lisäksi luonnonuskontoihin ja uusiin uskonnollisiin liikkeisiin sekä uskonnottomuuteen elämänkatsomuksena. Uskontoja tarkastellaan tieteellisestä näkökulmasta ottaen huomioon uskonnon eri ulottuvuudet. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon uskon ja tiedon sekä uskonnollisen kielen ja tieteellisen kielen erottaminen, uskontokritiikki sekä uskontojen näkyminen kulttuurin eri osa-alueilla, mediassa, politiikassa, populaarikulttuurissa, taiteessa ja tapakulttuurissa. Syvennetään ekumenian sekä uskontojen ja katsomusten välisen dialogin ymmärtämistä osana uskontojen välistä toimintaa ja maailmanrauhaa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Kristinuskon nykytilanne ja painopisteen siirtyminen etelään sekä asema maailmassa
- Kristinuskon ja kirkkokuntien näkyminen kulttuurissa ja yhteiskunnassa eri osa-alueilla, mediassa, politiikassa, populaarikulttuurissa, taiteessa ja tapakulttuurissa
- Ekumenia ja kirkkokuntien välinen dialogi

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa keskeistä on etiikan peruskäsitteiden tunteminen ja ymmärtäminen. Perehdytään syvällisemmin kristinuskon ja muiden uskontojen eettiseen opetukseen ja eri kristillisten kirkkojen eettisiin painotuksiin sekä Raamatun ja etiikan suhteeseen. Tutustutaan YK:n Yleismaailmalliseen ihmisoikeuksien julistukseen ja ihmisoikeusetiikkaan. Opetuksen sisällöiksi valitaan elämänkysymyksiin, suomalaiseen yhteiskuntaan, globaaliin vastuuseen sekä ympäristöön ja eläimiin liittyviä eettisiä kysymyksiä. Tarkastellaan eettisiä kysymyksiä mediasta otetuilla ajankohtaisilla esimerkeillä. Pohditaan omien valintojen eettisiä ulottuvuuksia ja niiden vaikutusta omaan ja toisten hyvinvointiin.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Oppilas perehtyy eri kristillisten kirkkojen eettisiin painotuksiin
- Ohjataan oppilasta kunnioittamaan muiden vakaumusta ja käyttäytymään asianmukaisesti erilaisissa uskonnollisissa tilaisuuksissa ja tilanteissa

T5 ohjata oppilasta havaitsemaan ja arvioimaan erilaisia argumentaation tapoja sekä uskonnon ja tieteen kielen välisiä eroja

- Oppilas tutustuu Raamattuun uskonnollisesta ja tieteellisestä näkökulmasta
- Oppilas harjoittelee erottamaan uskonnon ja tieteen kielen toisistaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas erottaa selkeästi uskonnollisen ja selkeästi tieteellisen väitteen toisistaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas tunnistaa tieteelliselle ja uskonnolliselle kielelle ominaisia piirteitä. Oppilas osaa kuunnella toisten näkemyksiä ja esittää omia näkemyksiään.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas tunnistaa erilaisia argumentaation tapoja sekä uskonnon ja tieteen kielen välisiä eroja. Oppilas osaa kuunnella toisten näkemyksiä ja esittää perusteluja omille näkemyksilleen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa analysoida uskonnollisten ja tieteellisten perustelujen sekä uskonnon ja tieteen kielen eroja. Oppilas osaa kuunnella toisten näkemyksiä ja perustella johdonmukaisesti omia näkemyksiään.

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksen sisältöjen valinnassa keskeistä on kristinusko eri puolilla maailmaa, painottaen nykytilannetta. Opetuksessa tarkastellaan kristinuskon syntyä, leviämistä ja jakaantumista kirkkokunniksi. Perehdytään suurimpiin kristillisiin kirkkokuntiin: katolinen ja ortodoksinen kirkko sekä protestanttiset kirkot, erityisesti luterilainen kirkko. Opetuksessa perehdytään kirkkokuntien levinneisyyteen, keskeisiin opetuksiin. Tutkitaan Raamatun syntyhistoriaa, keskeistä sisältöä ja tulkintatapoja sekä uskonnon kulttuurivaikutuksia. Perehdytään syvemmin kristinuskoon Suomessa ja sen kulttuurivaikutuksiin. Jäsennetään omaa suhdetta luterilaisuuteen, suomalaisuuteen ja eurooppalaisuuteen.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Raamattu kristinuskon pyhänä kirjana
- Raamatun vaikutus kristinuskon syntymiselle
- Raamatun syntyprosessi
- Kristinuskon syntyprosessi
- Kirkon varhaishistoria
- Kirkon jakaantuminen ja suurimmat kristilliset kirkkokunnat
- Kirkko Suomessa
- Kristinuskon tulo Suomeen
- Reformaatio
- Luterilaisen kirkon merkitys suomalaisessa yhteiskunnassa
- Lähialueen luterilaisen kirkon toiminta
- Protestanttiset ja muut uskonnolliset yhteisöt

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa keskeistä on etiikan peruskäsitteiden tunteminen ja ymmärtäminen. Perehdytään syvällisemmin kristinuskon ja muiden uskontojen eettiseen opetukseen ja eri kristillisten kirkkojen eettisiin painotuksiin sekä Raamatun ja etiikan suhteeseen. Tutustutaan YK:n Yleismaailmalliseen ihmisoikeuksien julistukseen ja ihmisoikeusetiikkaan. Opetuksen sisällöiksi valitaan elämänkysymyksiin, suomalaiseen yhteiskuntaan, globaaliin vastuuseen sekä ympäristöön ja eläimiin liittyviä eettisiä kysymyksiä. Tarkastellaan eettisiä kysymyksiä mediasta

otetuilla ajankohtaisilla esimerkeillä. Pohditaan omien valintojen eettisiä ulottuvuuksia ja niiden vaikutusta omaan ja toisten hyvinvointiin.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Oppilas perehtyy eri kristillisten kirkkojen eettisiin painotuksiin
- Ohjataan oppilasta kunnioittamaan muiden vakaumusta ja käyttäytymään asianmukaisesti erilaisissa uskonnollisissa tilaisuuksissa ja tilanteissa

T10 rohkaista oppilaita kohtaamaan erilaisia ihmisiä nyt ja tulevaisuudessa jatko-opinnoissa, työelämässä ja vapaa-ajalla

- Oppilas tutustuu ekumeeniseen ajatteluun ja kohtaa lähimmäisiään ekumenian hengessä
- Oppilas ymmärtää kristittyjen yhteyden eroavuuksista huolimatta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei vaikuta arvosanan muodostamisessa. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan ja valmiuksiaan osana itsearviointia.

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksen sisältöjen valinnassa keskeistä on kristinusko eri puolilla maailmaa, painottaen nykytilannetta. Opetuksessa tarkastellaan kristinuskon syntyä, leviämistä ja jakaantumista kirkkokunniksi. Perehdytään suurimpiin kristillisiin kirkkokuntiin: katolinen ja ortodoksinen kirkko sekä protestanttiset kirkot, erityisesti luterilainen kirkko. Opetuksessa perehdytään kirkkokuntien levinneisyyteen, keskeisiin opetuksiin. Tutkitaan Raamatun syntyhistoriaa, keskeistä sisältöä ja tulkintatapoja sekä uskonnon kulttuurivaikutuksia. Perehdytään syvemmin kristinuskoon Suomessa ja sen kulttuurivaikutuksiin. Jäsennetään omaa suhdetta luterilaisuuteen, suomalaisuuteen ja eurooppalaisuuteen.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Raamattu kristinuskon pyhänä kirjana
- Raamatun vaikutus kristinuskon syntymiselle
- Raamatun syntyprosessi
- Kristinuskon syntyprosessi
- Kirkon varhaishistoria
- Kirkon jakaantuminen ja suurimmat kristilliset kirkkokunnat
- Kirkko Suomessa
- Kristinuskon tulo Suomeen
- Reformaatio
- Luterilaisen kirkon merkitys suomalaisessa yhteiskunnassa
- Lähialueen luterilaisen kirkon toiminta
- Protestanttiset ja muut uskonnolliset yhteisöt

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa tarkastellaan suurten maailmanuskontojen levinneisyyttä, perusopetuksia ja vaikutusta kulttuuriin eri puolilla maailmaa. Tutustutaan lisäksi luonnonuskontoihin ja uusiin

uskonnollisiin liikkeisiin sekä uskonnottomuuteen elämänkatsomuksena. Uskontoja tarkastellaan tieteellisestä näkökulmasta ottaen huomioon uskonnon eri ulottuvuudet. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon uskon ja tiedon sekä uskonnollisen kielen ja tieteellisen kielen erottaminen, uskontokritiikki sekä uskontojen näkyminen kulttuurin eri osa-alueilla, mediassa, politiikassa, populaarikulttuurissa, taiteessa ja tapakulttuurissa. Syvennetään ekumenian sekä uskontojen ja katsomusten välisen dialogin ymmärtämistä osana uskontojen välistä toimintaa ja maailmanrauhaa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Kristinuskon nykytilanne ja painopisteen siirtyminen etelään sekä asema maailmassa
- Kristinuskon ja kirkkokuntien näkyminen kulttuurissa ja yhteiskunnassa eri osa-alueilla, mediassa, politiikassa, populaarikulttuurissa, taiteessa ja tapakulttuurissa
- Ekumenia ja kirkkokuntien välinen dialogi

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa keskeistä on etiikan peruskäsitteiden tunteminen ja ymmärtäminen. Perehdytään syvällisemmin kristinuskon ja muiden uskontojen eettiseen opetukseen ja eri kristillisten kirkkojen eettisiin painotuksiin sekä Raamatun ja etiikan suhteeseen. Tutustutaan YK:n Yleismaailmalliseen ihmisoikeuksien julistukseen ja ihmisoikeusetiikkaan. Opetuksen sisällöiksi valitaan elämänkysymyksiin, suomalaiseen yhteiskuntaan, globaaliin vastuuseen sekä ympäristöön ja eläimiin liittyviä eettisiä kysymyksiä. Tarkastellaan eettisiä kysymyksiä mediasta otetuilla ajankohtaisilla esimerkeillä. Pohditaan omien valintojen eettisiä ulottuvuuksia ja niiden vaikutusta omaan ja toisten hyvinvointiin.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 8. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Oppilas perehtyy eri kristillisten kirkkojen eettisiin painotuksiin
- Ohjataan oppilasta kunnioittamaan muiden vakaumusta ja käyttäytymään asianmukaisesti erilaisissa uskonnollisissa tilaisuuksissa ja tilanteissa

9

Vuosiluokan tavoitteet ja keskeiset sisällöt

T1 ohjata oppilasta havaitsemaan uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutus sekä tunnistamaan uskontoon liittyvä monimuotoisuus

- Oppilas tunnistaa Raamatun vaikutuksen länsimaiseen kulttuuriin ja sivistykseen sekä muiden uskontojen eettisten periaatteiden vaikutuksen maailmassa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa ohjatusti ympäristöstä erilaisia uskontoon liittyviä asioita, kuten rakennuksia ja symboleja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas tunnistaa ympäristöstä erilaisia uskontoon liittyviä asioita. Oppilas osaa yhdistää uskontoon liittyviä käsitteitä ja ilmiöitä toisiinsa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa antaa esimerkkejä opiskeltavaan uskontoon liittyvästä monimuotoisuudesta. Oppilas osoittaa ymmärtävänsä, että uskonto ja kulttuuri ovat vuorovaikutuksessa keskenään. Oppilas tunnistaa uskontoihin liittyviä asioita eri kulttuureissa ja yhteiskunnissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa antaa monipuolisia esimerkkejä opiskeltavan uskonnon sisäisestä monimuotoisuudesta. Oppilas osaa kuvailla uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutusta monipuolisesti. Oppilas tunnistaa ja osaa nimetä uskontoihin liittyviä asioita eri kulttuureissa ja yhteiskunnissa.

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksen sisältöjen valinnassa keskeistä on kristinusko eri puolilla maailmaa, painottaen nykytilannetta. Opetuksessa tarkastellaan kristinuskon syntyä, leviämistä ja jakaantumista kirkkokunniksi. Perehdytään suurimpiin kristillisiin kirkkokuntiin: katolinen ja ortodoksinen kirkko sekä protestanttiset kirkot, erityisesti luterilainen kirkko. Opetuksessa perehdytään kirkkokuntien levinneisyyteen, keskeisiin opetuksiin. Tutkitaan Raamatun syntyhistoriaa, keskeistä sisältöä ja tulkintatapoja sekä uskonnon kulttuurivaikutuksia. Perehdytään syvemmin kristinuskoon Suomessa ja sen kulttuurivaikutuksiin. Jäsennetään omaa suhdetta luterilaisuuteen, suomalaisuuteen ja eurooppalaisuuteen.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Raamatun sisältö kirjakokoelmana
- Raamattu länsimaisen kulttuurin ja sivistyksen pohjana
- Raamatun eettiset painotukset
- Kristillinen etiikka

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa tarkastellaan suurten maailmanuskontojen levinneisyyttä, perusopetuksia ja vaikutusta kulttuuriin eri puolilla maailmaa. Tutustutaan lisäksi luonnonuskontoihin ja uusiin uskonnollisiin liikkeisiin sekä uskonnottomuuteen elämänkatsomuksena. Uskontoja tarkastellaan tieteellisestä näkökulmasta ottaen huomioon uskonnon eri ulottuvuudet. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon uskon ja tiedon sekä uskonnollisen kielen ja tieteellisen kielen erottaminen, uskontokritiikki sekä uskontojen näkyminen kulttuurin eri osa-alueilla, mediassa, politiikassa, populaarikulttuurissa, taiteessa ja tapakulttuurissa. Syvennetään ekumenian sekä uskontojen ja katsomusten välisen dialogin ymmärtämistä osana uskontojen välistä toimintaa ja maailmanrauhaa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Eri uskontojen eettiset painotukset
- Maailmanuskontojen uskontojen eettisten periaatteiden näkyminen kulttuurin eri osa-alueilla, mediassa, politiikassa, populaarikulttuurissa, taiteessa ja tapakulttuurissa

T2 ohjata oppilasta syventämään tietojaan opiskeltavasta uskonnosta ja sen vaikutuksista

- Oppilas tietää Raamatun rakenteen ja keskeisen sisällön
- Oppilas ymmärtää Raamatun merkityksen eettisten periaatteiden pohjana

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa antaa esimerkin opiskeltavan uskonnon opetuksista sekä esimerkin sen tärkeimmistä lähteistä. Oppilas osaa kertoa opiskeltavan uskonnon synnystä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa antaa esimerkkejä opiskeltavan uskonnon opetuksista. Oppilas osaa kertoa opiskeltavan uskonnon synnystä, lähteistä, vaikutuksista ja levinneisyydestä. Oppilas osaa hankkia annettujen ohjeiden mukaan lisätietoa opiskeltavasta uskonnosta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kertoa opiskeltavan uskonnon perusopetuksista ja tärkeimpien lähteiden sisällöstä. Oppilas osaa kuvailla opiskeltavan uskonnon syntyä, levinneisyyttä ja vaikutuksia eri puolilla maailmaa. Oppilas osaa hankkia lisätietoa opiskeltavasta uskonnosta ja kiinnittää huomiota tiedon lähteiden luotettavuuteen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa analysoida opiskeltavan uskonnon perusopetuksia sekä tärkeimpien lähteiden sisältöä ja tulkintoja. Oppilas osaa kuvailla opiskeltavan uskonnon syntyä, kehitystä, levinneisyyttä ja vaikutuksia eri puolilla maailmaa. Oppilas osaa hankkia lisätietoa opiskeltavasta uskonnosta ja arvioida tiedon lähteiden luotettavuutta.

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksen sisältöjen valinnassa keskeistä on kristinusko eri puolilla maailmaa, painottaen nykytilannetta. Opetuksessa tarkastellaan kristinuskon syntyä, leviämistä ja jakaantumista kirkkokunniksi. Perehdytään suurimpiin kristillisiin kirkkokuntiin: katolinen ja ortodoksinen kirkko sekä protestanttiset kirkot, erityisesti luterilainen kirkko. Opetuksessa perehdytään kirkkokuntien levinneisyyteen, keskeisiin opetuksiin. Tutkitaan Raamatun syntyhistoriaa, keskeistä sisältöä ja tulkintatapoja sekä uskonnon kulttuurivaikutuksia. Perehdytään syvemmin kristinuskoon Suomessa ja sen kulttuurivaikutuksiin. Jäsennetään omaa suhdetta luterilaisuuteen, suomalaisuuteen ja eurooppalaisuuteen.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Raamatun sisältö kirjakokoelmana
- Raamattu länsimaisen kulttuurin ja sivistyksen pohjana
- Raamatun eettiset painotukset
- Kristillinen etiikka

T6 ohjata oppilasta perehtymään eettisen ajattelun keskeisiin käsitteisiin, ihmisoikeuksiin sekä opiskeltavan uskonnon ja muiden uskontojen ja katsomusten eettisiin periaatteisiin

- Oppilas tuntee etiikan keskeisiä käsitteitä
- Oppilas osaa nimetä ihmisoikeussopimuksia ja kertoa niiden sisällöstä
- Oppilas perehtyy kristilliseen etiikkaan, kristillisten kirkkokuntien eettisiin periaatteisiin sekä Lähi-Idän että Kaukoidän uskontojen eettisiin periaatteisiin
- Oppilas osaa tunnistaa uskontojen yhteisiä eettisiä piirteitä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa antaa esimerkin jostakin ihmisoikeudesta. Oppilas osaa antaa esimerkin opiskeltavan uskonnon eettisistä periaatteista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas tunnistaa annetuista esimerkkitilanteista eettisen ulottuvuuden ja osaa pohtia ohjatusti eettisiä kysymyksiä. Oppilas osaa antaa esimerkkejä ihmisoikeuksista ja niiden merkityksestä. Oppilas osaa kertoa opiskeltavan uskonnon eettisistä periaatteista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa käyttää etiikan keskeisiä käsitteitä ja erottaa eettiset kysymykset muista kysymyksistä. Oppilas osaa pohtia eettisiä kysymyksiä ja ihmisoikeuksien toteutumista käytännössä. Oppilas osaa kuvailla opiskeltavan uskonnon sekä jonkun muun uskonnon tai katsomuksen eettisiä periaatteita.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa käyttää etiikan keskeisiä käsitteitä, pohtia eettisiä kysymyksiä ja arvioida ihmisoikeuksien toteutumista käytännössä. Oppilas osaa analysoida opiskeltavan uskonnon eettisiä periaatteita ja vertailla niitä muiden uskontojen ja katsomusten keskeisiin eettisiin periaatteisiin.

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa keskeistä on etiikan peruskäsitteiden tunteminen ja ymmärtäminen. Perehdytään syvällisemmin kristinuskon ja muiden uskontojen eettiseen opetukseen ja eri kristillisten kirkkojen eettisiin painotuksiin sekä Raamatun ja etiikan suhteeseen. Tutustutaan YK:n Yleismaailmalliseen ihmisoikeuksien julistukseen ja ihmisoikeusetiikkaan. Opetuksen sisällöiksi valitaan elämänkysymyksiin, suomalaiseen yhteiskuntaan, globaaliin vastuuseen sekä

ympäristöön ja eläimiin liittyviä eettisiä kysymyksiä. Tarkastellaan eettisiä kysymyksiä mediasta otetuilla ajankohtaisilla esimerkeillä. Pohditaan omien valintojen eettisiä ulottuvuuksia ja niiden vaikutusta omaan ja toisten hyvinvointiin.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Etiikan käsitteistöön ja teorioihin perehtyminen
- Etiikan muodostuminen arvojen pohjalta
- Ihmisoikeusetiikka
    - YK:n ihmisoikeuksien julistus
    - Lasten oikeudet
    - Ihmisoikeuksien loukkaukset
- Eettiset kysymykset eri elämänalueilla
    - Ihmisyyteen ja ajankohtaisiin eettisiin kysymyksiin liittyvä pohdinta
    - Suomalaiseen yhteiskuntaan liittyvät eettiset kysymykset, globaali vastuullisuus sekä ympäristöön ja eläimiin liittyvät eettiset kysymykset
    - Ohjataan oppilasta omaan eettisen ajatteluun ja valintojen tekoon
    - Oppilaan oman arvomaailman, maailmankatsomuksen ja eettisten käsitysten kehittyminen
- Ohjataan oppilasta kunnioittamaan muiden vakaumusta ja käyttäytymään asianmukaisesti erilaisissa uskonnollisissa tilaisuuksissa ja tilanteissa

T7 auttaa oppilasta pohtimaan uskontojen ja katsomusten maailmanlaajuista merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina

- Oppilaan käsitys uskontojen ja kulttuurien vaikutuksesta ihmisten valintoihin syvenee
- Oppilas pystyy kuvailemaan ja arvioimaan uskontojen ja katsomusten merkitystä ihmisten valintojen taustalla

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa annetuista esimerkeistä uskonnollisia ja katsomuksellisia näkökohtia, jotka vaikuttavat ihmisten valintoihin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kuvailla uskontojen ja katsomusten merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kuvailla uskontojen ja katsomusten merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa pohtia uskontojen ja katsomusten merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina sekä antaa tästä esimerkkejä eri puolilta maailmaa.

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksen sisältöjen valinnassa keskeistä on kristinusko eri puolilla maailmaa, painottaen nykytilannetta. Opetuksessa tarkastellaan kristinuskon syntyä, leviämistä ja jakaantumista kirkkokunniksi. Perehdytään suurimpiin kristillisiin kirkkokuntiin: katolinen ja ortodoksinen

kirkko sekä protestanttiset kirkot, erityisesti luterilainen kirkko. Opetuksessa perehdytään kirkkokuntien levinneisyyteen, keskeisiin opetuksiin. Tutkitaan Raamatun syntyhistoriaa, keskeistä sisältöä ja tulkintatapoja sekä uskonnon kulttuurivaikutuksia. Perehdytään syvemmin kristinuskoon Suomessa ja sen kulttuurivaikutuksiin. Jäsennetään omaa suhdetta luterilaisuuteen, suomalaisuuteen ja eurooppalaisuuteen.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Raamatun sisältö kirjakokoelmana
- Raamattu länsimaisen kulttuurin ja sivistyksen pohjana
- Raamatun eettiset painotukset
- Kristillinen etiikka

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa keskeistä on etiikan peruskäsitteiden tunteminen ja ymmärtäminen. Perehdytään syvällisemmin kristinuskon ja muiden uskontojen eettiseen opetukseen ja eri kristillisten kirkkojen eettisiin painotuksiin sekä Raamatun ja etiikan suhteeseen. Tutustutaan YK:n Yleismaailmalliseen ihmisoikeuksien julistukseen ja ihmisoikeusetiikkaan. Opetuksen sisällöiksi valitaan elämänkysymyksiin, suomalaiseen yhteiskuntaan, globaaliin vastuuseen sekä ympäristöön ja eläimiin liittyviä eettisiä kysymyksiä. Tarkastellaan eettisiä kysymyksiä mediasta otetuilla ajankohtaisilla esimerkeillä. Pohditaan omien valintojen eettisiä ulottuvuuksia ja niiden vaikutusta omaan ja toisten hyvinvointiin.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Etiikan käsitteistöön ja teorioihin perehtyminen
- Etiikan muodostuminen arvojen pohjalta
- Ihmisoikeusetiikka
    - YK:n ihmisoikeuksien julistus
    - Lasten oikeudet
    - Ihmisoikeuksien loukkaukset
- Eettiset kysymykset eri elämänalueilla
    - Ihmisyyteen ja ajankohtaisiin eettisiin kysymyksiin liittyvä pohdinta
    - Suomalaiseen yhteiskuntaan liittyvät eettiset kysymykset, globaali vastuullisuus sekä ympäristöön ja eläimiin liittyvät eettiset kysymykset
    - Ohjataan oppilasta omaan eettisen ajatteluun ja valintojen tekoon
    - Oppilaan oman arvomaailman, maailmankatsomuksen ja eettisten käsitysten kehittyminen
- Ohjataan oppilasta kunnioittamaan muiden vakaumusta ja käyttäytymään asianmukaisesti erilaisissa uskonnollisissa tilaisuuksissa ja tilanteissa

T8 rohkaista oppilasta pohtimaan ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä, ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä ja omien arvojen suhdetta niihin

- Oppilas pohtii elämän peruskysymyksiä
- Oppilas rakentaa omaa arvomaailmaansa
- Oppilas harjaantuu tarkastelemaan eettisiä kysymyksiä omien arvojensa valossa
- Oppilas oppii rakentamaan omaa eettistä identiteettiään vuorovaikutuksessa yhdessä muiden kanssa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa kuvailla jotakin eettistä kysymystä ja jotakin itselleen tärkeää arvoa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas tunnistaa ja osaa pohtia ohjatusti ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä ja joitakin ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä. Oppilas osaa kuvailla itselleen tärkeitä arvoja ja ottaa niiden pohjalta kantaa eettisiin kysymyksiin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa pohtia itsenäisesti ja muiden kanssa ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä ja joitakin ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä. Oppilas osaa kuvailla itselleen tärkeitä arvoja ja esittää perusteltuja näkemyksiä eettisistä kysymyksistä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa pohtia monipuolisesti ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä ja ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä itsenäisesti ja yhdessä muiden kanssa. Oppilas osaa analysoida omia arvojaan sekä tunnistaa erilaisten eettisten ratkaisujen taustalla vaikuttavia arvoja. Oppilas osaa esittää johdonmukaisia ja perusteltuja näkemyksiä eettisistä kysymyksistä.

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksen sisältöjen valinnassa keskeistä on kristinusko eri puolilla maailmaa, painottaen nykytilannetta. Opetuksessa tarkastellaan kristinuskon syntyä, leviämistä ja jakaantumista kirkkokunniksi. Perehdytään suurimpiin kristillisiin kirkkokuntiin: katolinen ja ortodoksinen kirkko sekä protestanttiset kirkot, erityisesti luterilainen kirkko. Opetuksessa perehdytään kirkkokuntien levinneisyyteen, keskeisiin opetuksiin. Tutkitaan Raamatun syntyhistoriaa, keskeistä sisältöä ja tulkintatapoja sekä uskonnon kulttuurivaikutuksia. Perehdytään syvemmin kristinuskoon Suomessa ja sen kulttuurivaikutuksiin. Jäsennetään omaa suhdetta luterilaisuuteen, suomalaisuuteen ja eurooppalaisuuteen.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Raamatun sisältö kirjakokoelmana
- Raamattu länsimaisen kulttuurin ja sivistyksen pohjana
- Raamatun eettiset painotukset
- Kristillinen etiikka

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa tarkastellaan suurten maailmanuskontojen levinneisyyttä, perusopetuksia ja vaikutusta kulttuuriin eri puolilla maailmaa. Tutustutaan lisäksi luonnonuskontoihin ja uusiin uskonnollisiin liikkeisiin sekä uskonnottomuuteen elämänkatsomuksena. Uskontoja tarkastellaan tieteellisestä näkökulmasta ottaen huomioon uskonnon eri ulottuvuudet. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon uskon ja tiedon sekä uskonnollisen kielen ja tieteellisen kielen erottaminen, uskontokritiikki sekä uskontojen näkyminen kulttuurin eri osa-alueilla, mediassa, politiikassa,

populaarikulttuurissa, taiteessa ja tapakulttuurissa. Syvennetään ekumenian sekä uskontojen ja katsomusten välisen dialogin ymmärtämistä osana uskontojen välistä toimintaa ja maailmanrauhaa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Eri uskontojen eettiset painotukset
- Maailmanuskontojen uskontojen eettisten periaatteiden näkyminen kulttuurin eri osa-alueilla, mediassa, politiikassa, populaarikulttuurissa, taiteessa ja tapakulttuurissa

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa keskeistä on etiikan peruskäsitteiden tunteminen ja ymmärtäminen. Perehdytään syvällisemmin kristinuskon ja muiden uskontojen eettiseen opetukseen ja eri kristillisten kirkkojen eettisiin painotuksiin sekä Raamatun ja etiikan suhteeseen. Tutustutaan YK:n Yleismaailmalliseen ihmisoikeuksien julistukseen ja ihmisoikeusetiikkaan. Opetuksen sisällöiksi valitaan elämänkysymyksiin, suomalaiseen yhteiskuntaan, globaaliin vastuuseen sekä ympäristöön ja eläimiin liittyviä eettisiä kysymyksiä. Tarkastellaan eettisiä kysymyksiä mediasta otetuilla ajankohtaisilla esimerkeillä. Pohditaan omien valintojen eettisiä ulottuvuuksia ja niiden vaikutusta omaan ja toisten hyvinvointiin.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Etiikan käsitteistöön ja teorioihin perehtyminen
- Etiikan muodostuminen arvojen pohjalta
- Ihmisoikeusetiikka
    - YK:n ihmisoikeuksien julistus
    - Lasten oikeudet
    - Ihmisoikeuksien loukkaukset
- Eettiset kysymykset eri elämänalueilla
    - Ihmisyyteen ja ajankohtaisiin eettisiin kysymyksiin liittyvä pohdinta
    - Suomalaiseen yhteiskuntaan liittyvät eettiset kysymykset, globaali vastuullisuus sekä ympäristöön ja eläimiin liittyvät eettiset kysymykset
    - Ohjataan oppilasta omaan eettisen ajatteluun ja valintojen tekoon
    - Oppilaan oman arvomaailman, maailmankatsomuksen ja eettisten käsitysten kehittyminen
- Ohjataan oppilasta kunnioittamaan muiden vakaumusta ja käyttäytymään asianmukaisesti erilaisissa uskonnollisissa tilaisuuksissa ja tilanteissa

T9 innostaa oppilasta tutkimaan omien valintojensa eettisiä ulottuvuuksia ja niiden vaikutusta hyvinvointiin ja kannustaa kestävään elämäntapaan

- Oppilas pohtii omien valintojensa eettisyyttä
- Oppilas osaa kuvailla valintojensa vaikutuksia omaan ja toisten hyvinvointiin
- Oppilas ymmärtää valintojensa vaikutuksia kestävään tulevaisuuteen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa ohjatusti eettisten valintojen ja tekojen seurauksia.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kuvailla eettisten valintojen vaikutusta hyvinvointiin ja kestävään tulevaisuuteen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa analysoida eettisiä valintoja sekä niiden vaikutuksia hyvinvointiin ja kestävään tulevaisuuteen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa arvioida eettisiä valintoja sekä antaa esimerkkejä niiden välittömistä ja välillisistä vaikutuksista hyvinvointiin ja kestävään tulevaisuuteen.

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa tarkastellaan suurten maailmanuskontojen levinneisyyttä, perusopetuksia ja vaikutusta kulttuuriin eri puolilla maailmaa. Tutustutaan lisäksi luonnonuskontoihin ja uusiin uskonnollisiin liikkeisiin sekä uskonnottomuuteen elämänkatsomuksena. Uskontoja tarkastellaan tieteellisestä näkökulmasta ottaen huomioon uskonnon eri ulottuvuudet. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon uskon ja tiedon sekä uskonnollisen kielen ja tieteellisen kielen erottaminen, uskontokritiikki sekä uskontojen näkyminen kulttuurin eri osa-alueilla, mediassa, politiikassa, populaarikulttuurissa, taiteessa ja tapakulttuurissa. Syvennetään ekumenian sekä uskontojen ja katsomusten välisen dialogin ymmärtämistä osana uskontojen välistä toimintaa ja maailmanrauhaa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Eri uskontojen eettiset painotukset
- Maailmanuskontojen uskontojen eettisten periaatteiden näkyminen kulttuurin eri osa-alueilla, mediassa, politiikassa, populaarikulttuurissa, taiteessa ja tapakulttuurissa

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa keskeistä on etiikan peruskäsitteiden tunteminen ja ymmärtäminen. Perehdytään syvällisemmin kristinuskon ja muiden uskontojen eettiseen opetukseen ja eri kristillisten kirkkojen eettisiin painotuksiin sekä Raamatun ja etiikan suhteeseen. Tutustutaan YK:n Yleismaailmalliseen ihmisoikeuksien julistukseen ja ihmisoikeusetiikkaan. Opetuksen sisällöiksi valitaan elämänkysymyksiin, suomalaiseen yhteiskuntaan, globaaliin vastuuseen sekä ympäristöön ja eläimiin liittyviä eettisiä kysymyksiä. Tarkastellaan eettisiä kysymyksiä mediasta otetuilla ajankohtaisilla esimerkeillä. Pohditaan omien valintojen eettisiä ulottuvuuksia ja niiden vaikutusta omaan ja toisten hyvinvointiin.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Etiikan käsitteistöön ja teorioihin perehtyminen
- Etiikan muodostuminen arvojen pohjalta
- Ihmisoikeusetiikka
    - YK:n ihmisoikeuksien julistus
    - Lasten oikeudet

    - Ihmisoikeuksien loukkaukset
- Eettiset kysymykset eri elämänalueilla
    - Ihmisyyteen ja ajankohtaisiin eettisiin kysymyksiin liittyvä pohdinta
    - Suomalaiseen yhteiskuntaan liittyvät eettiset kysymykset, globaali vastuullisuus sekä ympäristöön ja eläimiin liittyvät eettiset kysymykset
    - Ohjataan oppilasta omaan eettisen ajatteluun ja valintojen tekoon
    - Oppilaan oman arvomaailman, maailmankatsomuksen ja eettisten käsitysten kehittyminen
- Ohjataan oppilasta kunnioittamaan muiden vakaumusta ja käyttäytymään asianmukaisesti erilaisissa uskonnollisissa tilaisuuksissa ja tilanteissa

T10 rohkaista oppilaita kohtaamaan erilaisia ihmisiä nyt ja tulevaisuudessa jatko-opinnoissa, työelämässä ja vapaa-ajalla

- Oppilas ymmärtää kulttuurillisen erilaisuuden maailmassa
- Oppilas ymmärtää eettisen ajattelun ja suvaitsevaisuuden merkityksen omassa elämässään ja ihmisten välisessä vuorovaikutuksessa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei vaikuta arvosanan muodostamisessa. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan ja valmiuksiaan osana itsearviointia.

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksen sisältöjen valinnassa keskeistä on kristinusko eri puolilla maailmaa, painottaen nykytilannetta. Opetuksessa tarkastellaan kristinuskon syntyä, leviämistä ja jakaantumista kirkkokunniksi. Perehdytään suurimpiin kristillisiin kirkkokuntiin: katolinen ja ortodoksinen kirkko sekä protestanttiset kirkot, erityisesti luterilainen kirkko. Opetuksessa perehdytään kirkkokuntien levinneisyyteen, keskeisiin opetuksiin. Tutkitaan Raamatun syntyhistoriaa, keskeistä sisältöä ja tulkintatapoja sekä uskonnon kulttuurivaikutuksia. Perehdytään syvemmin kristinuskoon Suomessa ja sen kulttuurivaikutuksiin. Jäsennetään omaa suhdetta luterilaisuuteen, suomalaisuuteen ja eurooppalaisuuteen.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Raamatun sisältö kirjakokoelmana
- Raamattu länsimaisen kulttuurin ja sivistyksen pohjana
- Raamatun eettiset painotukset
- Kristillinen etiikka

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa tarkastellaan suurten maailmanuskontojen levinneisyyttä, perusopetuksia ja vaikutusta kulttuuriin eri puolilla maailmaa. Tutustutaan lisäksi luonnonuskontoihin ja uusiin uskonnollisiin liikkeisiin sekä uskonnottomuuteen elämänkatsomuksena. Uskontoja tarkastellaan tieteellisestä näkökulmasta ottaen huomioon uskonnon eri ulottuvuudet. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon uskon ja tiedon sekä uskonnollisen kielen ja tieteellisen kielen erottaminen, uskontokritiikki sekä uskontojen näkyminen kulttuurin eri osa-alueilla, mediassa, politiikassa, populaarikulttuurissa, taiteessa ja tapakulttuurissa. Syvennetään ekumenian sekä uskontojen

ja katsomusten välisen dialogin ymmärtämistä osana uskontojen välistä toimintaa ja maailmanrauhaa.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Eri uskontojen eettiset painotukset
- Maailmanuskontojen uskontojen eettisten periaatteiden näkyminen kulttuurin eri osa-alueilla, mediassa, politiikassa, populaarikulttuurissa, taiteessa ja tapakulttuurissa

S3 Hyvä elämä

Opetuksessa keskeistä on etiikan peruskäsitteiden tunteminen ja ymmärtäminen. Perehdytään syvällisemmin kristinuskon ja muiden uskontojen eettiseen opetukseen ja eri kristillisten kirkkojen eettisiin painotuksiin sekä Raamatun ja etiikan suhteeseen. Tutustutaan YK:n Yleismaailmalliseen ihmisoikeuksien julistukseen ja ihmisoikeusetiikkaan. Opetuksen sisällöiksi valitaan elämänkysymyksiin, suomalaiseen yhteiskuntaan, globaaliin vastuuseen sekä ympäristöön ja eläimiin liittyviä eettisiä kysymyksiä. Tarkastellaan eettisiä kysymyksiä mediasta otetuilla ajankohtaisilla esimerkeillä. Pohditaan omien valintojen eettisiä ulottuvuuksia ja niiden vaikutusta omaan ja toisten hyvinvointiin.

Paikallinen tarkennus:

Vantaalla 9. luokalla opetetaan tästä sisältöalueesta seuraavat asiakokonaisuudet:

- Etiikan käsitteistöön ja teorioihin perehtyminen
- Etiikan muodostuminen arvojen pohjalta
- Ihmisoikeusetiikka
    - YK:n ihmisoikeuksien julistus
    - Lasten oikeudet
    - Ihmisoikeuksien loukkaukset
- Eettiset kysymykset eri elämänalueilla
    - Ihmisyyteen ja ajankohtaisiin eettisiin kysymyksiin liittyvä pohdinta
    - Suomalaiseen yhteiskuntaan liittyvät eettiset kysymykset, globaali vastuullisuus sekä ympäristöön ja eläimiin liittyvät eettiset kysymykset
    - Ohjataan oppilasta omaan eettisen ajatteluun ja valintojen tekoon
    - Oppilaan oman arvomaailman, maailmankatsomuksen ja eettisten käsitysten kehittyminen
- Ohjataan oppilasta kunnioittamaan muiden vakaumusta ja käyttäytymään asianmukaisesti erilaisissa uskonnollisissa tilaisuuksissa ja tilanteissa

Buddhalainen

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 7-9

Vuosiluokilla 7-9 *uskonnon opetuksessa perehdytään opiskeltavaan uskontoon kulttuurisena ja yhteiskunnallisena ilmiönä. Opetuksessa syvennetään ja rikastetaan tietoa opiskeltavan uskonnon juurista, lähteistä, opista ja opetuksista sekä vaikutuksista maailmassa.*

Opetuksessa tutustutaan sekä maailman suuriin uskontoperinteisiin että uskonnottomuuteen. Opetuksessa tarkastellaan uskontojen yhteiskunnallista ja poliittista vaikutusta sekä uskonnonvapautta ja opetellaan tunnistamaan ja analysoimaan uskonnollisia teemoja tieteessä, mediassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa.

Opetuksessa käsitellään eettisen ajattelun keskeiset käsitteet sekä opiskeltavan uskonnon eettiset periaatteet. Opetuksessa perehdytään Ihmisoikeuksien yleismaailmalliseen julistukseen sekä eri uskontojen ja katsomusten eettisiin näkemyksiin. Opetuksessa pohditaan ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä ja ajankohtaisia eettisiä ongelmia. Uskonnon opetus tarjoaa oppilaille voimavaroja kasvuun kohti aikuisuutta.

Uskonnon eri oppimäärät vuosiluokilla 7-9

Perusopetuslain 11§:n mukaan perusopetuksessa oppiaineena on uskonto tai elämänkatsomustieto. Uskonto toteutetaan saman lain 13§:n mukaan oppilaiden uskonnollisen yhdyskunnan mukaisesti oman uskonnon opetuksena erillisten oppimäärien mukaan. Oppiaineen yhtenäisyyden takaamiseksi kaikille oman uskonnon opetuksen muodoille on laadittu yhteiset tavoitteet ja keskeiset sisällöt.

Eri uskontojen oppimääräkuvauksissa tarkennetaan kaikille yhteisiä sisältöjä oppilaan oman uskonnon luonteen mukaisesti. Paikalliset opetussuunnitelmat laaditaan perusteiden yhteisten tavoitteiden, sisältökuvausten ja eri uskontojen tarkennettujen oppimääräkuvausten pohjalle.

Uskonnon oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Tavoitteena on ilmentää uskontojen ja katsomusten moninaisuutta kunnioittavasti ja arvostavasti. Asioita tarkastellaan kokemuksellisuuden, toiminnallisuuden ja yhteisöllisen oppimisen avulla. Keskeistä on opittavien asioiden syventävä käsitteellistäminen ja käsitteiden yhteinen pohdinta. Uskonnon opetuksessa käytetään oppimista edistäviä tietoteknisiä sovelluksia siten, että oppilaiden oma aktiivisuus ja vuorovaikutus korostuvat. Opetuksessa pyritään kiireettömyyteen. Keskustelu on tärkeä osa opetusta. Opetuksessa voidaan mahdollisuuksien mukaan hyödyntää vierailuja ja vierailijoita. Opetuksessa voidaan toteuttaa yksilö- tai ryhmäprojekteja myös oppiaineen eri oppimäärien kesken sekä oppiainerajat ylittäen.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki uskonnossa vuosiluokilla 7-9

Oppimäärien toteutuksessa tehdään toimintaan ja opetukseen liittyvät ratkaisut huomioiden oppilaiden erilaiset uskonnolliset ja katsomukselliset taustat sekä kehittyvä kielitaito. Opetuksessa luodaan oppimista ja osallisuutta, sekä vuorovaikutus- ja dialogitaitoja edistäviä yhteisiä tilanteita sekä ohjataan ja vahvistetaan oppilaan opiskelutaitoja ja oma-aloitteisuutta.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi uskonnossa vuosiluokilla 7-9

Uskonnon oppiaineessa arviointi on monipuolista. Arviointia toteutetaan havainnoimalla oppilaan oppimista, osaamista ja työskentelyä sekä tarkastelemalla oppilaiden monimuotoisia tuotoksia. Arviointiin kuuluu sekä oppimisprosessin aikainen formatiivinen arviointi että tietojen ja taitojen summatiivinen arviointi. Formatiivisessa arvioinnissa oppilaat saavat tietoa oppimisen edistymisestä ja suoriutumisesta suhteessa asetettuihin tavoitteisiin. Oppilaille annettava palaute on ohjaavaa ja kannustavaa. Oppilaiden itsearviointia ja vertaispalautetta käytetään osana formatiivista arviointia.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona uskonnon opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päättöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut uskonnon oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt uskonnon tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päättöarvosana on uskonnon tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanan 4, 6 ja 10

mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan uskonnon oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päättöarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Myös työskentelyn arviointi sisältyy uskonnon päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan.

Alla kuvattuja uskonnon päättöarvioinnin kriteereitä käytetään kaikissa uskonnon oppimäärissä. Kriteerikuvauksissa alempien arvosanojen osaamisen kuvaukset sisältyvät ylemmän arvosanan kuvauksiin.

Päättöarvosanaa annettaessa oppilaan osaamisesta muodostetaan kokonaiskuva, joka pohjautuu kriteereiden arvosanakuvauksiin. Kriteereitä voidaan myös hyödyntää, kun oppilaan osaamisen näyttötilanteita suunnitellaan tai oppilaan näyttöä arvioidaan.

7

Vuosiluokan tavoitteet ja keskeiset sisällöt

T1 ohjata oppilasta havaitsemaan uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutus sekä tunnistamaan uskontoon liittyvä monimuotoisuus

- Oppilas havaitsee buddhalaisuuden ja kulttuurin vuorovaikutuksen sekä tunnistaa uskontoon liittyvän monimuotoisuuden.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa ohjatusti ympäristöstä erilaisia uskontoon liittyviä asioita, kuten rakennuksia ja symboleja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas tunnistaa ympäristöstä erilaisia uskontoon liittyviä asioita. Oppilas osaa yhdistää uskontoon liittyviä käsitteitä ja ilmiöitä toisiinsa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa antaa esimerkkejä opiskeltavaan uskontoon liittyvästä monimuotoisuudesta. Oppilas osoittaa ymmärtävänsä, että uskonto ja kulttuuri ovat vuorovaikutuksessa keskenään. Oppilas tunnistaa uskontoihin liittyviä asioita eri kulttuureissa ja yhteiskunnissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa antaa monipuolisia esimerkkejä opiskeltavan uskonnon sisäisestä monimuotoisuudesta. Oppilas osaa kuvailla uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutusta monipuolisesti. Oppilas tunnistaa ja osaa nimetä uskontoihin liittyviä asioita eri kulttuureissa ja yhteiskunnissa.

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksen sisällöiksi valitaan opiskeltavan uskonnon syntyyn, sen monimuotoisuuteen ja suhteeseen muihin uskontoihin liittyviä teemoja. Tarkastelun kohteena ovat opiskeltavan uskonnon juuret, lähteet, oppi ja opetukset sekä symbolit, levinneisyys ja vaikutus eri puolilla

maailmaa ja Suomessa. Keskeisiä sisältöjä ovat opiskeltavan uskonnon kulttuurivaikutuksiin liittyvät aiheet.

Paikallinen tarkennus:

- Buddhalaisuus yleismaailmallisena uskontona
- Buddhalaisuuden monimuotoisuus
- Buddhalaisuuden historiaa (synty, leviäminen ja jakaantuminen eri suuntauksiin)
- Buddhalainen taide ja arkkitehtuuri, luostariyliopistot
- Buddhalaisuuden opillisia perusteita ja harjoittamisen tapoja
- Pyhät tekstit, kirjallinen ja suullinen perimätieto
- Buddhalaisuus populaarikulttuurissa ja mediassa

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa käsiteltäviä sisältöjä ovat uskonnot ja uskonnottomuus maailmassa ja Suomessa, uskontojen tunteminen osana kulttuurista yleissivistystä sekä uskonnot tieteellisen tarkastelun kohteena. Keskeisinä aiheina ovat uskonnot yksilön ja yhteiskunnan voimavarana sekä uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutus eri puolilla maailmaa, uskontojen vaikutukset yhteiskuntiin ja kulttuuriin, uskontokritiikki sekä uskontojen näkyvyys populaarikulttuurissa. Valittavien sisältöjen tulee auttaa oppilasta ymmärtämään uskontojen käsittelyä mediassa ja sen kriittistä arviointia sekä uskontojen välistä vuorovaikutusta ja dialogia.

Paikallinen tarkennus:

- Intialaisperäisten uskontojen vaikutus buddhalaisuuteen
- Uskonnon ja kulttuurin välinen keskinäinen vuorovaikutus maailmassa
- Uskonnon ja tieteen välinen suhde: uskonnollinen/tieteellinen kieli ja argumentointi

T2 ohjata oppilasta syventämään tietojaan opiskeltavasta uskonnosta ja sen vaikutuksista

- Oppilas syventää tietojaan buddhalaisesta uskonnosta ja sen vaikutuksista.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa antaa esimerkin opiskeltavan uskonnon opetuksista sekä esimerkin sen tärkeimmistä lähteistä. Oppilas osaa kertoa opiskeltavan uskonnon synnystä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa antaa esimerkkejä opiskeltavan uskonnon opetuksista. Oppilas osaa kertoa opiskeltavan uskonnon synnystä, lähteistä, vaikutuksista ja levinneisyydestä. Oppilas osaa hankkia annettujen ohjeiden mukaan lisätietoa opiskeltavasta uskonnosta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kertoa opiskeltavan uskonnon perusopetuksista ja tärkeimpien lähteiden sisällöstä. Oppilas osaa kuvailla opiskeltavan uskonnon syntyä, levinneisyyttä ja vaikutuksia eri puolilla maailmaa. Oppilas osaa hankkia lisätietoa opiskeltavasta uskonnosta ja kiinnittää huomiota tiedon lähteiden luotettavuuteen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa analysoida opiskeltavan uskonnon perusopetuksia sekä tärkeimpien lähteiden sisältöä ja tulkintoja. Oppilas osaa kuvailla opiskeltavan uskonnon syntyä, kehitystä, levinneisyyttä ja vaikutuksia eri puolilla maailmaa. Oppilas osaa hankkia lisätietoa opiskeltavasta uskonnosta ja arvioida tiedon lähteiden luotettavuutta.

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksen sisällöiksi valitaan opiskeltavan uskonnon syntyyn, sen monimuotoisuuteen ja suhteeseen muihin uskontoihin liittyviä teemoja. Tarkastelun kohteena ovat opiskeltavan uskonnon juuret, lähteet, oppi ja opetukset sekä symbolit, levinneisyys ja vaikutus eri puolilla maailmaa ja Suomessa. Keskeisiä sisältöjä ovat opiskeltavan uskonnon kulttuurivaikutuksiin liittyvät aiheet.

Paikallinen tarkennus:

- Buddhalaisuus yleismaailmallisena uskontona
- Buddhalaisuuden monimuotoisuus
- Buddhalaisuuden historiaa (synty, leviäminen ja jakaantuminen eri suuntauksiin)
- Buddhalainen taide ja arkkitehtuuri, luostariyliopistot
- Buddhalaisuuden opillisia perusteita ja harjoittamisen tapoja
- Pyhät tekstit, kirjallinen ja suullinen perimätieto
- Buddhalaisuus populaarikulttuurissa ja mediassa

T4 ohjata oppilasta tuntemaan eri uskontojen ja katsomusten tapoja ja symboleita sekä tunnistamaan uskonnollisia aiheita mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa ja

- Oppilas tunnistaa uskonnollisia aiheita mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa annetuista esimerkeistä uskontoon liittyviä tapoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kertoa vähintään kolmen uskonnon keskeisistä tavoista. Oppilas tunnistaa annetusta materiaalista uskonnollisia symboleita ja aiheita mediassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kuvailla ja nimetä eri uskontojen tapoja ja osaa antaa esimerkin uskonnottomasta tapakulttuurista. Oppilas tunnistaa ja osaa antaa esimerkin uskonnollisista symboleista ja aiheista mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa sekä populaarikulttuurissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa analysoida eri uskontojen tapoja ja osaa antaa esimerkkejä uskonnottomasta tapakulttuurista. Oppilas tunnistaa ja osaa antaa esimerkkejä uskonnollisista symboleista ja aiheista mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa sekä populaarikulttuurissa.

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksen sisällöiksi valitaan opiskeltavan uskonnon syntyyn, sen monimuotoisuuteen ja suhteeseen muihin uskontoihin liittyviä teemoja. Tarkastelun kohteena ovat opiskeltavan uskonnon juuret, lähteet, oppi ja opetukset sekä symbolit, levinneisyys ja vaikutus eri puolilla maailmaa ja Suomessa. Keskeisiä sisältöjä ovat opiskeltavan uskonnon kulttuurivaikutuksiin liittyvät aiheet.

Paikallinen tarkennus:

- Buddhalaisuus yleismaailmallisena uskontona
- Buddhalaisuuden monimuotoisuus
- Buddhalaisuuden historiaa (synty, leviäminen ja jakaantuminen eri suuntauksiin)
- Buddhalainen taide ja arkkitehtuuri, luostariyliopistot
- Buddhalaisuuden opillisia perusteita ja harjoittamisen tapoja
- Pyhät tekstit, kirjallinen ja suullinen perimätieto
- Buddhalaisuus populaarikulttuurissa ja mediassa

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa käsiteltäviä sisältöjä ovat uskonnot ja uskonnottomuus maailmassa ja Suomessa, uskontojen tunteminen osana kulttuurista yleissivistystä sekä uskonnot tieteellisen tarkastelun kohteena. Keskeisinä aiheina ovat uskonnot yksilön ja yhteiskunnan voimavarana sekä uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutus eri puolilla maailmaa, uskontojen vaikutukset yhteiskuntiin ja kulttuuriin, uskontokritiikki sekä uskontojen näkyvyys populaarikulttuurissa. Valittavien sisältöjen tulee auttaa oppilasta ymmärtämään uskontojen käsittelyä mediassa ja sen kriittistä arviointia sekä uskontojen välistä vuorovaikutusta ja dialogia.

Paikallinen tarkennus:

- Intialaisperäisten uskontojen vaikutus buddhalaisuuteen

- Uskonnon ja kulttuurin välinen keskinäinen vuorovaikutus maailmassa
- Uskonnon ja tieteen välinen suhde: uskonnollinen/tieteellinen kieli ja argumentointi

S3 Hyvä elämä

Valittavien sisältöjen tulee avata elämänkysymyksiä ja ikäkauteen sekä minäkuvaan liittyviä pohdintoja. Opetuksessa käsitellään ajankohtaisia ja yhteiskunnallisia eettisiä kysymyksiä kuten ekososiaalinen sivistys, osallistuminen ja vaikuttaminen yhteisöissä ja yhteiskunnassa sekä uskonnot rakentamassa yhteiskunta- ja maailmanrauhaa. Sisällöissä tulee korostua opiskeltavan uskonnon etiikka ja muiden uskontojen ja katsomusten etiikka sekä YK:n Ihmisoikeuksien yleismaailmallinen julistus. Tarkastelun kohteena ovat myös ihmisoikeuksien loukkaukset kuten holokausti. Sisältöjen valinnassa huomioidaan uskonnon ja katsomuksellisten kysymysten merkitys ihmisenä kasvamisessa.

Paikallinen tarkennus:

- Ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä
- Buddhalaisia näkemyksiä hyvästä elämästä
- Karmaan ja jälleensyntymään liittyviä opetuksia

T5 ohjata oppilasta havaitsemaan ja arvioimaan erilaisia argumentaation tapoja sekä uskonnon ja tieteen kielen välisiä eroja

- Oppilas harjoittelee havaitsemaan ja arvioimaan erilaisia argumentaation tapoja sekä uskonnon ja tieteen kielen välisiä eroja.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas erottaa selkeästi uskonnollisen ja selkeästi tieteellisen väitteen toisistaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas tunnistaa tieteelliselle ja uskonnolliselle kielelle ominaisia piirteitä. Oppilas osaa kuunnella toisten näkemyksiä ja esittää omia näkemyksiään.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas tunnistaa erilaisia argumentaation tapoja sekä uskonnon ja tieteen kielen välisiä eroja. Oppilas osaa kuunnella toisten näkemyksiä ja esittää perusteluja omille näkemyksilleen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa analysoida uskonnollisten ja tieteellisten perustelujen sekä uskonnon ja tieteen kielen eroja. Oppilas osaa kuunnella toisten näkemyksiä ja perustella johdonmukaisesti omia näkemyksiään.

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksen sisällöiksi valitaan opiskeltavan uskonnon syntyyn, sen monimuotoisuuteen ja suhteeseen muihin uskontoihin liittyviä teemoja. Tarkastelun kohteena ovat opiskeltavan uskonnon juuret, lähteet, oppi ja opetukset sekä symbolit, levinneisyys ja vaikutus eri puolilla maailmaa ja Suomessa. Keskeisiä sisältöjä ovat opiskeltavan uskonnon kulttuurivaikutuksiin liittyvät aiheet.

Paikallinen tarkennus:

- Buddhalaisuus yleismaailmallisena uskontona
- Buddhalaisuuden monimuotoisuus
- Buddhalaisuuden historiaa (synty, leviäminen ja jakaantuminen eri suuntauksiin)
- Buddhalainen taide ja arkkitehtuuri, luostariyliopistot
- Buddhalaisuuden opillisia perusteita ja harjoittamisen tapoja
- Pyhät tekstit, kirjallinen ja suullinen perimätieto
- Buddhalaisuus populaarikulttuurissa ja mediassa

S3 Hyvä elämä

Valittavien sisältöjen tulee avata elämänkysymyksiä ja ikäkauteen sekä minäkuvaan liittyviä pohdintoja. Opetuksessa käsitellään ajankohtaisia ja yhteiskunnallisia eettisiä kysymyksiä kuten ekososiaalinen sivistys, osallistuminen ja vaikuttaminen yhteisöissä ja yhteiskunnassa sekä uskonnot rakentamassa yhteiskunta- ja maailmanrauhaa. Sisällöissä tulee korostua opiskeltavan uskonnon etiikka ja muiden uskontojen ja katsomusten etiikka sekä YK:n Ihmisoikeuksien yleismaailmallinen julistus. Tarkastelun kohteena ovat myös ihmisoikeuksien loukkaukset kuten holokausti. Sisältöjen valinnassa huomioidaan uskonnon ja katsomuksellisten kysymysten merkitys ihmisenä kasvamisessa.

Paikallinen tarkennus:

- Ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä
- Buddhalaisia näkemyksiä hyvästä elämästä
- Karmaan ja jälleensyntymään liittyviä opetuksia

T8 rohkaista oppilasta pohtimaan ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä, ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä ja omien arvojen suhdetta niihin

- Oppilas osaa tunnistaa ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa kuvailla jotakin eettistä kysymystä ja jotakin itselleen tärkeää arvoa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas tunnistaa ja osaa pohtia ohjatusti ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä ja joitakin ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä. Oppilas osaa kuvailla itselleen tärkeitä arvoja ja ottaa niiden pohjalta kantaa eettisiin kysymyksiin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa pohtia itsenäisesti ja muiden kanssa ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä ja joitakin ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä. Oppilas osaa kuvailla itselleen tärkeitä arvoja ja esittää perusteltuja näkemyksiä eettisistä kysymyksistä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa pohtia monipuolisesti ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä ja ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä itsenäisesti ja yhdessä muiden kanssa. Oppilas osaa analysoida omia arvojaan sekä tunnistaa erilaisten eettisten ratkaisujen taustalla vaikuttavia arvoja. Oppilas osaa esittää johdonmukaisia ja perusteltuja näkemyksiä eettisistä kysymyksistä.

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksen sisällöiksi valitaan opiskeltavan uskonnon syntyyn, sen monimuotoisuuteen ja suhteeseen muihin uskontoihin liittyviä teemoja. Tarkastelun kohteena ovat opiskeltavan uskonnon juuret, lähteet, oppi ja opetukset sekä symbolit, levinneisyys ja vaikutus eri puolilla maailmaa ja Suomessa. Keskeisiä sisältöjä ovat opiskeltavan uskonnon kulttuurivaikutuksiin liittyvät aiheet.

Paikallinen tarkennus:

- Buddhalaisuus yleismaailmallisena uskontona
- Buddhalaisuuden monimuotoisuus
- Buddhalaisuuden historiaa (synty, leviäminen ja jakaantuminen eri suuntauksiin)
- Buddhalainen taide ja arkkitehtuuri, luostariyliopistot
- Buddhalaisuuden opillisia perusteita ja harjoittamisen tapoja
- Pyhät tekstit, kirjallinen ja suullinen perimätieto
- Buddhalaisuus populaarikulttuurissa ja mediassa

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa käsiteltäviä sisältöjä ovat uskonnot ja uskonnottomuus maailmassa ja Suomessa, uskontojen tunteminen osana kulttuurista yleissivistystä sekä uskonnot tieteellisen tarkastelun kohteena. Keskeisinä aiheina ovat uskonnot yksilön ja yhteiskunnan voimavarana sekä uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutus eri puolilla maailmaa, uskontojen vaikutukset yhteiskuntiin ja kulttuuriin, uskontokritiikki sekä uskontojen näkyvyys populaarikulttuurissa. Valittavien sisältöjen tulee auttaa oppilasta ymmärtämään uskontojen käsittelyä mediassa ja sen kriittistä arviointia sekä uskontojen välistä vuorovaikutusta ja dialogia.

Paikallinen tarkennus:

- Intialaisperäisten uskontojen vaikutus buddhalaisuuteen
- Uskonnon ja kulttuurin välinen keskinäinen vuorovaikutus maailmassa
- Uskonnon ja tieteen välinen suhde: uskonnollinen/tieteellinen kieli ja argumentointi

S3 Hyvä elämä

Valittavien sisältöjen tulee avata elämänkysymyksiä ja ikäkauteen sekä minäkuvaan liittyviä pohdintoja. Opetuksessa käsitellään ajankohtaisia ja yhteiskunnallisia eettisiä kysymyksiä kuten ekososiaalinen sivistys, osallistuminen ja vaikuttaminen yhteisöissä ja yhteiskunnassa sekä uskonnot rakentamassa yhteiskunta- ja maailmanrauhaa. Sisällöissä tulee korostua opiskeltavan uskonnon etiikka ja muiden uskontojen ja katsomusten etiikka sekä YK:n Ihmisoikeuksien yleismaailmallinen julistus. Tarkastelun kohteena ovat myös ihmisoikeuksien loukkaukset kuten holokausti. Sisältöjen valinnassa huomioidaan uskonnon ja katsomuksellisten kysymysten merkitys ihmisenä kasvamisessa.

Paikallinen tarkennus:

- Ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä
- Buddhalaisia näkemyksiä hyvästä elämästä
- Karmaan ja jälleensyntymään liittyviä opetuksia

T9 innostaa oppilasta tutkimaan omien valintojensa eettisiä ulottuvuuksia ja niiden vaikutusta hyvinvointiin ja kannustaa kestävään elämäntapaan

- Oppilas innostuu tutkimaan omien valintojensa vaikutusta hyvinvointiin.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa ohjatusti eettisten valintojen ja tekojen seurauksia.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kuvailla eettisten valintojen vaikutusta hyvinvointiin ja kestävään tulevaisuuteen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa analysoida eettisiä valintoja sekä niiden vaikutuksia hyvinvointiin ja kestävään tulevaisuuteen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa arvioida eettisiä valintoja sekä antaa esimerkkejä niiden välittömistä ja välillisistä vaikutuksista hyvinvointiin ja kestävään tulevaisuuteen.

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa käsiteltäviä sisältöjä ovat uskonnot ja uskonnottomuus maailmassa ja Suomessa, uskontojen tunteminen osana kulttuurista yleissivistystä sekä uskonnot tieteellisen tarkastelun kohteena. Keskeisinä aiheina ovat uskonnot yksilön ja yhteiskunnan voimavarana sekä uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutus eri puolilla maailmaa, uskontojen vaikutukset yhteiskuntiin ja kulttuuriin, uskontokritiikki sekä uskontojen näkyvyys populaarikulttuurissa. Valittavien sisältöjen tulee auttaa oppilasta ymmärtämään uskontojen käsittelyä mediassa ja sen kriittistä arviointia sekä uskontojen välistä vuorovaikutusta ja dialogia.

Paikallinen tarkennus:

- Intialaisperäisten uskontojen vaikutus buddhalaisuuteen
- Uskonnon ja kulttuurin välinen keskinäinen vuorovaikutus maailmassa
- Uskonnon ja tieteen välinen suhde: uskonnollinen/tieteellinen kieli ja argumentointi

S3 Hyvä elämä

Valittavien sisältöjen tulee avata elämänkysymyksiä ja ikäkauteen sekä minäkuvaan liittyviä pohdintoja. Opetuksessa käsitellään ajankohtaisia ja yhteiskunnallisia eettisiä kysymyksiä kuten ekososiaalinen sivistys, osallistuminen ja vaikuttaminen yhteisöissä ja yhteiskunnassa sekä uskonnot rakentamassa yhteiskunta- ja maailmanrauhaa. Sisällöissä tulee korostua opiskeltavan uskonnon etiikka ja muiden uskontojen ja katsomusten etiikka sekä YK:n Ihmisoikeuksien yleismaailmallinen julistus. Tarkastelun kohteena ovat myös ihmisoikeuksien loukkaukset kuten holokausti. Sisältöjen valinnassa huomioidaan uskonnon ja katsomuksellisten kysymysten merkitys ihmisenä kasvamisessa.

Paikallinen tarkennus:

- Ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä
- Buddhalaisia näkemyksiä hyvästä elämästä
- Karmaan ja jälleensyntymään liittyviä opetuksia

T10 rohkaista oppilaita kohtaamaan erilaisia ihmisiä nyt ja tulevaisuudessa jatko-opinnoissa, työelämässä ja vapaa-ajalla

- Oppilas rohkaistuu kohtaamaan erilaisia ihmisiä nyt ja tulevaisuudessa jatko-opinnoissa, työelämässä ja vapaa-ajalla.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei vaikuta arvosanan muodostamisessa. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan ja valmiuksiaan osana itsearviointia.

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksen sisällöiksi valitaan opiskeltavan uskonnon syntyyn, sen monimuotoisuuteen ja suhteeseen muihin uskontoihin liittyviä teemoja. Tarkastelun kohteena ovat opiskeltavan uskonnon juuret, lähteet, oppi ja opetukset sekä symbolit, levinneisyys ja vaikutus eri puolilla maailmaa ja Suomessa. Keskeisiä sisältöjä ovat opiskeltavan uskonnon kulttuurivaikutuksiin liittyvät aiheet.

Paikallinen tarkennus:

- Buddhalaisuus yleismaailmallisena uskontona
- Buddhalaisuuden monimuotoisuus
- Buddhalaisuuden historiaa (synty, leviäminen ja jakaantuminen eri suuntauksiin)
- Buddhalainen taide ja arkkitehtuuri, luostariyliopistot
- Buddhalaisuuden opillisia perusteita ja harjoittamisen tapoja
- Pyhät tekstit, kirjallinen ja suullinen perimätieto
- Buddhalaisuus populaarikulttuurissa ja mediassa

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa käsiteltäviä sisältöjä ovat uskonnot ja uskonnottomuus maailmassa ja Suomessa, uskontojen tunteminen osana kulttuurista yleissivistystä sekä uskonnot tieteellisen tarkastelun kohteena. Keskeisinä aiheina ovat uskonnot yksilön ja yhteiskunnan voimavarana sekä uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutus eri puolilla maailmaa, uskontojen vaikutukset yhteiskuntiin ja kulttuuriin, uskontokritiikki sekä uskontojen näkyvyys populaarikulttuurissa. Valittavien sisältöjen tulee auttaa oppilasta ymmärtämään uskontojen käsittelyä mediassa ja sen kriittistä arviointia sekä uskontojen välistä vuorovaikutusta ja dialogia.

Paikallinen tarkennus:

- Intialaisperäisten uskontojen vaikutus buddhalaisuuteen
- Uskonnon ja kulttuurin välinen keskinäinen vuorovaikutus maailmassa
- Uskonnon ja tieteen välinen suhde: uskonnollinen/tieteellinen kieli ja argumentointi

S3 Hyvä elämä

Valittavien sisältöjen tulee avata elämänkysymyksiä ja ikäkauteen sekä minäkuvaan liittyviä pohdintoja. Opetuksessa käsitellään ajankohtaisia ja yhteiskunnallisia eettisiä kysymyksiä kuten ekososiaalinen sivistys, osallistuminen ja vaikuttaminen yhteisöissä ja yhteiskunnassa sekä uskonnot rakentamassa yhteiskunta- ja maailmanrauhaa. Sisällöissä tulee korostua opiskeltavan uskonnon etiikka ja muiden uskontojen ja katsomusten etiikka sekä YK:n Ihmisoikeuksien yleismaailmallinen julistus. Tarkastelun kohteena ovat myös ihmisoikeuksien loukkaukset kuten holokausti. Sisältöjen valinnassa huomioidaan uskonnon ja katsomuksellisten kysymysten merkitys ihmisenä kasvamisessa.

Paikallinen tarkennus:

- Ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä
- Buddhalaisia näkemyksiä hyvästä elämästä
- Karmaan ja jälleensyntymään liittyviä opetuksia

8

Vuosiluokan tavoitteet ja keskeiset sisällöt

T1 ohjata oppilasta havaitsemaan uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutus sekä tunnistamaan uskontoon liittyvä monimuotoisuus

- Oppilas havaitsee uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutuksen sekä tunnistaa uskontoihin liittyvän monimuotoisuuden.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa ohjatusti ympäristöstä erilaisia uskontoon liittyviä asioita, kuten rakennuksia ja symboleja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas tunnistaa ympäristöstä erilaisia uskontoon liittyviä asioita. Oppilas osaa yhdistää uskontoon liittyviä käsitteitä ja ilmiöitä toisiinsa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa antaa esimerkkejä opiskeltavaan uskontoon liittyvästä monimuotoisuudesta. Oppilas osoittaa ymmärtävänsä, että uskonto ja kulttuuri ovat vuorovaikutuksessa keskenään. Oppilas tunnistaa uskontoihin liittyviä asioita eri kulttuureissa ja yhteiskunnissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa antaa monipuolisia esimerkkejä opiskeltavan uskonnon sisäisestä monimuotoisuudesta. Oppilas osaa kuvailla uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutusta monipuolisesti. Oppilas tunnistaa ja osaa nimetä uskontoihin liittyviä asioita eri kulttuureissa ja yhteiskunnissa.

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksen sisällöiksi valitaan opiskeltavan uskonnon syntyyn, sen monimuotoisuuteen ja suhteeseen muihin uskontoihin liittyviä teemoja. Tarkastelun kohteena ovat opiskeltavan uskonnon juuret, lähteet, oppi ja opetukset sekä symbolit, levinneisyys ja vaikutus eri puolilla maailmaa ja Suomessa. Keskeisiä sisältöjä ovat opiskeltavan uskonnon kulttuurivaikutuksiin liittyvät aiheet.

Paikallinen tarkennus:

- Buddhalaisuuden levinneisyys nykypäivänä
- Eri buddhalaisten suuntausten keskinäinen yhteistyö
- Buddhalaisuuden nykytilanne Suomessa
- Suhde muihin uskontoihin ja katsomuksiin, kulttuureihin ja uskonnottomuuteen

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa käsiteltäviä sisältöjä ovat uskonnot ja uskonnottomuus maailmassa ja Suomessa, uskontojen tunteminen osana kulttuurista yleissivistystä sekä uskonnot tieteellisen tarkastelun kohteena. Keskeisinä aiheina ovat uskonnot yksilön ja yhteiskunnan voimavarana sekä uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutus eri puolilla maailmaa, uskontojen vaikutukset yhteiskuntiin ja kulttuuriin, uskontokritiikki sekä uskontojen näkyvyys populaarikulttuurissa. Valittavien sisältöjen tulee auttaa oppilasta ymmärtämään uskontojen käsittelyä mediassa ja sen kriittistä arviointia sekä uskontojen välistä vuorovaikutusta ja dialogia.

Paikallinen tarkennus:

- Maailmanuskon, luonnonuskontoja, uusia uskonnollisia liikkeitä
- Uskontojen levinneisyys nykypäivänä
- Uskonnottomuus ja uskontokriittisyys

- Uskontojen välinen vuoropuhelu
- Uskontojen näkyminen populaarikulttuurissa, mediassa ja taiteessa

T3 ohjata oppilasta perehtymään uskontoihin ja katsomuksiin eri puolilla maailmaa sekä uskonnottomuuteen

- Oppilas perehtyy uskontoihin ja katsomuksiin eri puolilla maailmaa sekä uskonnottomuuteen.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa nimetä kaksi uskontoa ja tunnistaa ohjatusti niiden keskeisiä piirteitä. Oppilas tunnistaa ohjatusti uskonnon ja uskonnottomuuden eroja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa nimetä maailmanuskontoja ja kertoa niiden keskeisistä piirteistä. Oppilas osaa kuvailla uskonnon ja uskonnottomuuden eroja. Oppilas osaa hankkia annettujen ohjeiden mukaan lisätietoa uskonnoista ja katsomuksista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kuvailla eri maailmanuskontojen pääpiirteitä ja vertailla niitä. Oppilas osaa käyttää käsitteitä uskonto, uskonnottomuus ja katsomus mielekkäissä yhteyksissä. Oppilas osaa hankkia lisätietoa uskonnoista ja katsomuksista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa analysoida eri maailmanuskontojen pääpiirteitä. Oppilas osaa kuvailla uskonnoissa ja uskonnottomuudessa vallitsevaa moninaisuutta. Oppilas osaa hankkia lisätietoa uskonnoista ja katsomuksista ja kiinnittää huomiota tiedon lähteiden luotettavuuteen.

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa käsiteltäviä sisältöjä ovat uskonnot ja uskonnottomuus maailmassa ja Suomessa, uskontojen tunteminen osana kulttuurista yleissivistystä sekä uskonnot tieteellisen tarkastelun kohteena. Keskeisinä aiheina ovat uskonnot yksilön ja yhteiskunnan voimavarana sekä uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutus eri puolilla maailmaa, uskontojen vaikutukset yhteiskuntiin ja kulttuuriin, uskontokritiikki sekä uskontojen näkyvyys populaarikulttuurissa. Valittavien sisältöjen tulee auttaa oppilasta ymmärtämään uskontojen käsittelyä mediassa ja sen kriittistä arviointia sekä uskontojen välistä vuorovaikutusta ja dialogia.

Paikallinen tarkennus:

- Maailmanuskon, luonnonuskontoja, uusia uskonnollisia liikkeitä
- Uskontojen levinneisyys nykypäivänä
- Uskonnottomuus ja uskontokriittisyys
- Uskontojen välinen vuoropuhelu
- Uskontojen näkyminen populaarikulttuurissa, mediassa ja taiteessa

T4 ohjata oppilasta tuntemaan eri uskontojen ja katsomusten tapoja ja symboleita sekä tunnistamaan uskonnollisia aiheita mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa ja

- Oppilas tunnistaa uskonnollisia aiheita mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa annetuista esimerkeistä uskontoon liittyviä tapoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kertoa vähintään kolmen uskonnon keskeisistä tavoista. Oppilas tunnistaa annetusta materiaalista uskonnollisia symboleita ja aiheita mediassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kuvailla ja nimetä eri uskontojen tapoja ja osaa antaa esimerkin uskonnottomasta tapakulttuurista. Oppilas tunnistaa ja osaa antaa esimerkin uskonnollisista symboleista ja aiheista mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa sekä populaarikulttuurissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa analysoida eri uskontojen tapoja ja osaa antaa esimerkkejä uskonnottomasta tapakulttuurista. Oppilas tunnistaa ja osaa antaa esimerkkejä uskonnollisista symboleista ja aiheista mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa sekä populaarikulttuurissa.

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksen sisällöiksi valitaan opiskeltavan uskonnon syntyyn, sen monimuotoisuuteen ja suhteeseen muihin uskontoihin liittyviä teemoja. Tarkastelun kohteena ovat opiskeltavan uskonnon juuret, lähteet, oppi ja opetukset sekä symbolit, levinneisyys ja vaikutus eri puolilla maailmaa ja Suomessa. Keskeisiä sisältöjä ovat opiskeltavan uskonnon kulttuurivaikutuksiin liittyvät aiheet.

Paikallinen tarkennus:

- Buddhalaisuuden levinneisyys nykypäivänä
- Eri buddhalaisten suuntausten keskinäinen yhteistyö
- Buddhalaisuuden nykytilanne Suomessa
- Suhde muihin uskontoihin ja katsomuksiin, kulttuureihin ja uskonnottomuuteen

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa käsiteltäviä sisältöjä ovat uskonnot ja uskonnottomuus maailmassa ja Suomessa, uskontojen tunteminen osana kulttuurista yleissivistystä sekä uskonnot tieteellisen tarkastelun kohteena. Keskeisinä aiheina ovat uskonnot yksilön ja yhteiskunnan voimavarana sekä uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutus eri puolilla maailmaa, uskontojen vaikutukset yhteiskuntiin ja kulttuuriin, uskontokritiikki sekä uskontojen näkyvyys populaarikulttuurissa. Valittavien sisältöjen tulee auttaa oppilasta ymmärtämään uskontojen käsittelyä mediassa ja sen kriittistä arviointia sekä uskontojen välistä vuorovaikutusta ja dialogia.

Paikallinen tarkennus:

- Maailmanuskon, luonnonuskontoja, uusia uskonnollisia liikkeitä
- Uskontojen levinneisyys nykypäivänä
- Uskonnottomuus ja uskontokriittisyys
- Uskontojen välinen vuoropuhelu
- Uskontojen näkyminen populaarikulttuurissa, mediassa ja taiteessa

S3 Hyvä elämä

Valittavien sisältöjen tulee avata elämänkysymyksiä ja ikäkauteen sekä minäkuvaan liittyviä pohdintoja. Opetuksessa käsitellään ajankohtaisia ja yhteiskunnallisia eettisiä kysymyksiä kuten ekososiaalinen sivistys, osallistuminen ja vaikuttaminen yhteisöissä ja yhteiskunnassa sekä uskonnot rakentamassa yhteiskunta- ja maailmanrauhaa. Sisällöissä tulee korostua opiskeltavan uskonnon etiikka ja muiden uskontojen ja katsomusten etiikka sekä YK:n Ihmisoikeuksien yleismaailmallinen julistus. Tarkastelun kohteena ovat myös ihmisoikeuksien loukkaukset kuten holokausti. Sisältöjen valinnassa huomioidaan uskonnon ja katsomuksellisten kysymysten merkitys ihmisenä kasvamisessa.

Paikallinen tarkennus:

- Eettisiä periaatteita ja hyvän elämän ohjeita eri uskonnoissa ja katsomuksissa
- Uskontojen merkityksestä maailmanrauhan ja yhteiskunnallisen hyvinvoinnin rakentamisessa

T5 ohjata oppilasta havaitsemaan ja arvioimaan erilaisia argumentaation tapoja sekä uskonnon ja tieteen kielen välisiä eroja

- Oppilas harjoittelee havaitsemaan ja arvioimaan erilaisia argumentaation tapoja sekä uskonnon ja tieteen kielen välisiä eroja.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas erottaa selkeästi uskonnollisen ja selkeästi tieteellisen väitteen toisistaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas tunnistaa tieteelliselle ja uskonnolliselle kielelle ominaisia piirteitä. Oppilas osaa kuunnella toisten näkemyksiä ja esittää omia näkemyksiään.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas tunnistaa erilaisia argumentaation tapoja sekä uskonnon ja tieteen kielen välisiä eroja. Oppilas osaa kuunnella toisten näkemyksiä ja esittää perusteluja omille näkemyksilleen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa analysoida uskonnollisten ja tieteellisten perustelujen sekä uskonnon ja tieteen kielen eroja. Oppilas osaa kuunnella toisten näkemyksiä ja perustella johdonmukaisesti omia näkemyksiään.

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksen sisällöiksi valitaan opiskeltavan uskonnon syntyyn, sen monimuotoisuuteen ja suhteeseen muihin uskontoihin liittyviä teemoja. Tarkastelun kohteena ovat opiskeltavan uskonnon juuret, lähteet, oppi ja opetukset sekä symbolit, levinneisyys ja vaikutus eri puolilla maailmaa ja Suomessa. Keskeisiä sisältöjä ovat opiskeltavan uskonnon kulttuurivaikutuksiin liittyvät aiheet.

Paikallinen tarkennus:

- Buddhalaisuuden levinneisyys nykypäivänä
- Eri buddhalaisten suuntausten keskinäinen yhteistyö
- Buddhalaisuuden nykytilanne Suomessa
- Suhde muihin uskontoihin ja katsomuksiin, kulttuureihin ja uskonnottomuuteen

S3 Hyvä elämä

Valittavien sisältöjen tulee avata elämänkysymyksiä ja ikäkauteen sekä minäkuvaan liittyviä pohdintoja. Opetuksessa käsitellään ajankohtaisia ja yhteiskunnallisia eettisiä kysymyksiä kuten ekososiaalinen sivistys, osallistuminen ja vaikuttaminen yhteisöissä ja yhteiskunnassa sekä uskonnot rakentamassa yhteiskunta- ja maailmanrauhaa. Sisällöissä tulee korostua opiskeltavan uskonnon etiikka ja muiden uskontojen ja katsomusten etiikka sekä YK:n Ihmisoikeuksien yleismaailmallinen julistus. Tarkastelun kohteena ovat myös ihmisoikeuksien loukkaukset kuten holokausti. Sisältöjen valinnassa huomioidaan uskonnon ja katsomuksellisten kysymysten merkitys ihmisenä kasvamisessa.

Paikallinen tarkennus:

- Eettisiä periaatteita ja hyvän elämän ohjeita eri uskonnoissa ja katsomuksissa
- Uskontojen merkityksestä maailmanrauhan ja yhteiskunnallisen hyvinvoinnin rakentamisessa

T7 auttaa oppilasta pohtimaan uskontojen ja katsomusten maailmanlaajuista merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina

- Oppilas osaa tunnistaa uskontojen ja katsomusten maailmanlaajuisen merkityksen ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa annetuista esimerkeistä uskonnollisia ja katsomuksellisia näkökohtia, jotka vaikuttavat ihmisten valintoihin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa antaa esimerkkejä uskontojen ja katsomusten vaikutuksesta ihmisten valintoihin ja toimintaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kuvailla uskontojen ja katsomusten merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa pohtia uskontojen ja katsomusten merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina sekä antaa tästä esimerkkejä eri puolilta maailmaa.

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksen sisällöiksi valitaan opiskeltavan uskonnon syntyyn, sen monimuotoisuuteen ja suhteeseen muihin uskontoihin liittyviä teemoja. Tarkastelun kohteena ovat opiskeltavan uskonnon juuret, lähteet, oppi ja opetukset sekä symbolit, levinneisyys ja vaikutus eri puolilla maailmaa ja Suomessa. Keskeisiä sisältöjä ovat opiskeltavan uskonnon kulttuurivaikutuksiin liittyvät aiheet.

Paikallinen tarkennus:

- Buddhalaisuuden levinneisyys nykypäivänä
- Eri buddhalaisten suuntausten keskinäinen yhteistyö
- Buddhalaisuuden nykytilanne Suomessa
- Suhde muihin uskontoihin ja katsomuksiin, kulttuureihin ja uskonnottomuuteen

S3 Hyvä elämä

Valittavien sisältöjen tulee avata elämänkysymyksiä ja ikäkauteen sekä minäkuvaan liittyviä pohdintoja. Opetuksessa käsitellään ajankohtaisia ja yhteiskunnallisia eettisiä kysymyksiä kuten ekososiaalinen sivistys, osallistuminen ja vaikuttaminen yhteisöissä ja yhteiskunnassa sekä uskonnot rakentamassa yhteiskunta- ja maailmanrauhaa. Sisällöissä tulee korostua opiskeltavan uskonnon etiikka ja muiden uskontojen ja katsomusten etiikka sekä YK:n Ihmisoikeuksien yleismaailmallinen julistus. Tarkastelun kohteena ovat myös ihmisoikeuksien loukkaukset kuten holokausti. Sisältöjen valinnassa huomioidaan uskonnon ja katsomuksellisten kysymysten merkitys ihmisenä kasvamisessa.

Paikallinen tarkennus:

- Eettisiä periaatteita ja hyvän elämän ohjeita eri uskonnoissa ja katsomuksissa
- Uskontojen merkityksestä maailmanrauhan ja yhteiskunnallisen hyvinvoinnin rakentamisessa

T10 rohkaista oppilaita kohtaamaan erilaisia ihmisiä nyt ja tulevaisuudessa jatko-opinnoissa, työelämässä ja vapaa-ajalla

- Oppilas rohkaistuu kohtaamaan erilaisia ihmisiä nyt ja tulevaisuudessa jatko-opinnoissa, työelämässä ja vapaa-ajalla.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei vaikuta arvosanan muodostamisessa. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan ja valmiuksiaan osana itsearviointia.

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksen sisällöiksi valitaan opiskeltavan uskonnon syntyyn, sen monimuotoisuuteen ja suhteeseen muihin uskontoihin liittyviä teemoja. Tarkastelun kohteena ovat opiskeltavan uskonnon juuret, lähteet, oppi ja opetukset sekä symbolit, levinneisyys ja vaikutus eri puolilla maailmaa ja Suomessa. Keskeisiä sisältöjä ovat opiskeltavan uskonnon kulttuurivaikutuksiin liittyvät aiheet.

Paikallinen tarkennus:

- Buddhalaisuuden levinneisyys nykypäivänä
- Eri buddhalaisten suuntausten keskinäinen yhteistyö
- Buddhalaisuuden nykytilanne Suomessa
- Suhde muihin uskontoihin ja katsomuksiin, kulttuureihin ja uskonnottomuuteen

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa käsiteltäviä sisältöjä ovat uskonnot ja uskonnottomuus maailmassa ja Suomessa, uskontojen tunteminen osana kulttuurista yleissivistystä sekä uskonnot tieteellisen tarkastelun kohteena. Keskeisinä aiheina ovat uskonnot yksilön ja yhteiskunnan voimavarana sekä uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutus eri puolilla maailmaa, uskontojen vaikutukset yhteiskuntiin ja kulttuuriin, uskontokritiikki sekä uskontojen näkyvyys populaarikulttuurissa. Valittavien sisältöjen tulee auttaa oppilasta ymmärtämään uskontojen käsittelyä mediassa ja sen kriittistä arviointia sekä uskontojen välistä vuorovaikutusta ja dialogia.

Paikallinen tarkennus:

- Maailmanuskon, luonnonuskontoja, uusia uskonnollisia liikkeitä
- Uskontojen levinneisyys nykypäivänä
- Uskonnottomuus ja uskontokriittisyys
- Uskontojen välinen vuoropuhelu
- Uskontojen näkyminen populaarikulttuurissa, mediassa ja taiteessa

S3 Hyvä elämä

Valittavien sisältöjen tulee avata elämänkysymyksiä ja ikäkauteen sekä minäkuvaan liittyviä pohdintoja. Opetuksessa käsitellään ajankohtaisia ja yhteiskunnallisia eettisiä kysymyksiä kuten ekososiaalinen sivistys, osallistuminen ja vaikuttaminen yhteisöissä ja yhteiskunnassa sekä uskonnot rakentamassa yhteiskunta- ja maailmanrauhaa. Sisällöissä tulee korostua opiskeltavan uskonnon etiikka ja muiden uskontojen ja katsomusten etiikka sekä YK:n Ihmisoikeuksien yleismaailmallinen julistus. Tarkastelun kohteena ovat myös ihmisoikeuksien loukkaukset kuten holokausti. Sisältöjen valinnassa huomioidaan uskonnon ja katsomuksellisten kysymysten merkitys ihmisenä kasvamisessa.

Paikallinen tarkennus:

- Eettisiä periaatteita ja hyvän elämän ohjeita eri uskonnoissa ja katsomuksissa
- Uskontojen merkityksestä maailmanrauhan ja yhteiskunnallisen hyvinvoinnin rakentamisessa

9

Vuosiluokan tavoitteet ja keskeiset sisällöt

T1 ohjata oppilasta havaitsemaan uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutus sekä tunnistamaan uskontoon liittyvä monimuotoisuus

- Oppilas tunnistaa uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutuksen sekä uskontoon liittyvän monimuotoisuuden.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa ohjatusti ympäristöstä erilaisia uskontoon liittyviä asioita, kuten rakennuksia ja symboleja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas tunnistaa ympäristöstä erilaisia uskontoon liittyviä asioita. Oppilas osaa yhdistää uskontoon liittyviä käsitteitä ja ilmiöitä toisiinsa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa antaa esimerkkejä opiskeltavaan uskontoon liittyvästä monimuotoisuudesta. Oppilas osoittaa ymmärtävänsä, että uskonto ja kulttuuri ovat vuorovaikutuksessa keskenään. Oppilas tunnistaa uskontoihin liittyviä asioita eri kulttuureissa ja yhteiskunnissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa antaa monipuolisia esimerkkejä opiskeltavan uskonnon sisäisestä monimuotoisuudesta. Oppilas osaa kuvailla uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutusta monipuolisesti. Oppilas tunnistaa ja osaa nimetä uskontoihin liittyviä asioita eri kulttuureissa ja yhteiskunnissa.

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksen sisällöiksi valitaan opiskeltavan uskonnon syntyyn, sen monimuotoisuuteen ja suhteeseen muihin uskontoihin liittyviä teemoja. Tarkastelun kohteena ovat opiskeltavan uskonnon juuret, lähteet, oppi ja opetukset sekä symbolit, levinneisyys ja vaikutus eri puolilla maailmaa ja Suomessa. Keskeisiä sisältöjä ovat opiskeltavan uskonnon kulttuurivaikutuksiin liittyvät aiheet.

Paikallinen tarkennus:

- Buddhalaisen etiikan perusteet ja suhde länsimaiseen etiikkaan
- Ihmisoikeudet buddhalaisuudessa ja suhde YK:n yleismaailmalliseen ihmisoikeuksien julistukseen
- Buddhalaisuuden monimuotoisuus
- Ajankohtaiset ja yhteiskunnalliset kysymykset buddhalaisuudessa
- Osallistava buddhalaisuus
- Oma suhde buddhalaisuuteen

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa käsiteltäviä sisältöjä ovat uskonnot ja uskonnottomuus maailmassa ja Suomessa, uskontojen tunteminen osana kulttuurista yleissivistystä sekä uskonnot tieteellisen tarkastelun kohteena. Keskeisinä aiheina ovat uskonnot yksilön ja yhteiskunnan voimavarana sekä uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutus eri puolilla maailmaa, uskontojen vaikutukset yhteiskuntiin ja kulttuuriin, uskontokritiikki sekä uskontojen näkyvyys populaarikulttuurissa. Valittavien sisältöjen tulee auttaa oppilasta ymmärtämään uskontojen käsittelyä mediassa ja sen kriittistä arviointia sekä uskontojen välistä vuorovaikutusta ja dialogia.

Paikallinen tarkennus:

- Uskontojen merkitys yhteiskunnassa, kriisitilanteissa ja rauhan aikana
- Uskonnon ja valtion välinen suhde
- Uskonnot mediassa ja politiikassa

T4 ohjata oppilasta tuntemaan eri uskontojen ja katsomusten tapoja ja symboleita sekä tunnistamaan uskonnollisia aiheita mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa ja

- Oppilas tunnistaa uskonnollisia aiheita mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa annetuista esimerkeistä uskontoon liittyviä tapoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kertoa vähintään kolmen uskonnon keskeisistä tavoista. Oppilas tunnistaa annetusta materiaalista uskonnollisia symboleita ja aiheita mediassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kuvailla ja nimetä eri uskontojen tapoja ja osaa antaa esimerkin uskonnottomasta tapakulttuurista. Oppilas tunnistaa ja osaa antaa esimerkin uskonnollisista symboleista ja aiheista mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa sekä populaarikulttuurissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa analysoida eri uskontojen tapoja ja osaa antaa esimerkkejä uskonnottomasta tapakulttuurista. Oppilas tunnistaa ja osaa antaa esimerkkejä uskonnollisista symboleista ja aiheista mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa sekä populaarikulttuurissa.

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksen sisällöiksi valitaan opiskeltavan uskonnon syntyyn, sen monimuotoisuuteen ja suhteeseen muihin uskontoihin liittyviä teemoja. Tarkastelun kohteena ovat opiskeltavan uskonnon juuret, lähteet, oppi ja opetukset sekä symbolit, levinneisyys ja vaikutus eri puolilla maailmaa ja Suomessa. Keskeisiä sisältöjä ovat opiskeltavan uskonnon kulttuurivaikutuksiin liittyvät aiheet.

Paikallinen tarkennus:

- Buddhalaisen etiikan perusteet ja suhde länsimaiseen etiikkaan
- Ihmisoikeudet buddhalaisuudessa ja suhde YK:n yleismaailmalliseen ihmisoikeuksien julistukseen
- Buddhalaisuuden monimuotoisuus
- Ajankohtaiset ja yhteiskunnalliset kysymykset buddhalaisuudessa
- Osallistava buddhalaisuus
- Oma suhde buddhalaisuuteen

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa käsiteltäviä sisältöjä ovat uskonnot ja uskonnottomuus maailmassa ja Suomessa, uskontojen tunteminen osana kulttuurista yleissivistystä sekä uskonnot tieteellisen tarkastelun kohteena. Keskeisinä aiheina ovat uskonnot yksilön ja yhteiskunnan voimavarana sekä uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutus eri puolilla maailmaa, uskontojen vaikutukset yhteiskuntiin ja kulttuuriin, uskontokritiikki sekä uskontojen näkyvyys populaarikulttuurissa. Valittavien sisältöjen tulee auttaa oppilasta ymmärtämään uskontojen käsittelyä mediassa ja sen kriittistä arviointia sekä uskontojen välistä vuorovaikutusta ja dialogia.

Paikallinen tarkennus:

- Uskontojen merkitys yhteiskunnassa, kriisitilanteissa ja rauhan aikana
- Uskonnon ja valtion välinen suhde
- Uskonnot mediassa ja politiikassa

S3 Hyvä elämä

Valittavien sisältöjen tulee avata elämänkysymyksiä ja ikäkauteen sekä minäkuvaan liittyviä pohdintoja. Opetuksessa käsitellään ajankohtaisia ja yhteiskunnallisia eettisiä kysymyksiä kuten ekososiaalinen sivistys, osallistuminen ja vaikuttaminen yhteisöissä ja yhteiskunnassa sekä uskonnot rakentamassa yhteiskunta- ja maailmanrauhaa. Sisällöissä tulee korostua opiskeltavan uskonnon etiikka ja muiden uskontojen ja katsomusten etiikka sekä YK:n Ihmisoikeuksien yleismaailmallinen julistus. Tarkastelun kohteena ovat myös ihmisoikeuksien loukkaukset kuten holokausti. Sisältöjen valinnassa huomioidaan uskonnon ja katsomuksellisten kysymysten merkitys ihmisenä kasvamisessa.

Paikallinen tarkennus:

- Buddhalaisen etiikan perusteet
- Ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä
- Omat arvot, eettiset valinnat ja niiden vaikutukset
- Erilaisuuden kohtaaminen
- Väkivallattomuus eettisenä periaatteena yksilön tasolta maailmanpolitiikkaan
- Ihmisoikeusetiikka
- Ympäristöön ja eläimiin liittyviä eettisiä kysymyksiä
- Suomalaiseen yhteiskuntaan ja globaaliin vastuuseen liittyviä eettisiä kysymyksiä
- Ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä

T5 ohjata oppilasta havaitsemaan ja arvioimaan erilaisia argumentaation tapoja sekä uskonnon ja tieteen kielen välisiä eroja

- Oppilas tunnistaa erilaisia argumentaation tapoja sekä uskonnon ja tieteen kielen välisiä eroja.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas erottaa selkeästi uskonnollisen ja selkeästi tieteellisen väitteen toisistaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas tunnistaa tieteelliselle ja uskonnolliselle kielelle ominaisia piirteitä. Oppilas osaa kuunnella toisten näkemyksiä ja esittää omia näkemyksiään.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas tunnistaa erilaisia argumentaation tapoja sekä uskonnon ja tieteen kielen välisiä eroja. Oppilas osaa kuunnella toisten näkemyksiä ja esittää perusteluja omille näkemyksilleen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa analysoida uskonnollisten ja tieteellisten perustelujen sekä uskonnon ja tieteen kielen eroja. Oppilas osaa kuunnella toisten näkemyksiä ja perustella johdonmukaisesti omia näkemyksiään.

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksen sisällöiksi valitaan opiskeltavan uskonnon syntyyn, sen monimuotoisuuteen ja suhteeseen muihin uskontoihin liittyviä teemoja. Tarkastelun kohteena ovat opiskeltavan uskonnon juuret, lähteet, oppi ja opetukset sekä symbolit, levinneisyys ja vaikutus eri puolilla maailmaa ja Suomessa. Keskeisiä sisältöjä ovat opiskeltavan uskonnon kulttuurivaikutuksiin liittyvät aiheet.

Paikallinen tarkennus:

- Buddhalaisen etiikan perusteet ja suhde länsimaiseen etiikkaan
- Ihmisoikeudet buddhalaisuudessa ja suhde YK:n yleismaailmalliseen ihmisoikeuksien julistukseen
- Buddhalaisuuden monimuotoisuus
- Ajankohtaiset ja yhteiskunnalliset kysymykset buddhalaisuudessa
- Osallistava buddhalaisuus
- Oma suhde buddhalaisuuteen

S3 Hyvä elämä

Valittavien sisältöjen tulee avata elämänkysymyksiä ja ikäkauteen sekä minäkuvaan liittyviä pohdintoja. Opetuksessa käsitellään ajankohtaisia ja yhteiskunnallisia eettisiä kysymyksiä kuten ekososiaalinen sivistys, osallistuminen ja vaikuttaminen yhteisöissä ja yhteiskunnassa sekä uskonnot rakentamassa yhteiskunta- ja maailmanrauhaa. Sisällöissä tulee korostua opiskeltavan uskonnon etiikka ja muiden uskontojen ja katsomusten etiikka sekä YK:n Ihmisoikeuksien yleismaailmallinen julistus. Tarkastelun kohteena ovat myös ihmisoikeuksien loukkaukset kuten holokausti. Sisältöjen valinnassa huomioidaan uskonnon ja katsomuksellisten kysymysten merkitys ihmisenä kasvamisessa.

Paikallinen tarkennus:

- Buddhalaisen etiikan perusteet
- Ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä
- Omat arvot, eettiset valinnat ja niiden vaikutukset
- Erilaisuuden kohtaaminen

- Väkivallattomuus eettisenä periaatteena yksilön tasolta maailmanpolitiikkaan
- Ihmisoikeusetiikka
- Ympäristöön ja eläimiin liittyviä eettisiä kysymyksiä
- Suomalaiseen yhteiskuntaan ja globaaliin vastuuseen liittyviä eettisiä kysymyksiä
- Ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä

T6 ohjata oppilasta perehtymään eettisen ajattelun keskeisiin käsitteisiin, ihmisoikeuksiin sekä opiskeltavan uskonnon ja muiden uskontojen ja katsomusten eettisiin periaatteisiin

- Oppilas perehtyy eettisen ajattelun keskeisiin käsitteisiin, ihmisoikeuksiin sekä buddhalaisuuden ja muiden uskontojen ja katsomusten eettisiin periaatteisiin.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa antaa esimerkin jostakin ihmisoikeudesta. Oppilas osaa antaa esimerkin opiskeltavan uskonnon eettisistä periaatteista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas tunnistaa annetuista esimerkkitilanteista eettisen ulottuvuuden ja osaa pohtia ohjatusti eettisiä kysymyksiä. Oppilas osaa antaa esimerkkejä ihmisoikeuksista ja niiden merkityksestä. Oppilas osaa kertoa opiskeltavan uskonnon eettisistä periaatteista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa käyttää etiikan keskeisiä käsitteitä ja erottaa eettiset kysymykset muista kysymyksistä. Oppilas osaa pohtia eettisiä kysymyksiä ja ihmisoikeuksien toteutumista käytännössä. Oppilas osaa kuvailla opiskeltavan uskonnon sekä jonkun muun uskonnon tai katsomuksen eettisiä periaatteita.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa käyttää etiikan keskeisiä käsitteitä, pohtia eettisiä kysymyksiä ja arvioida ihmisoikeuksien toteutumista käytännössä. Oppilas osaa analysoida opiskeltavan uskonnon eettisiä periaatteita ja vertailla niitä muiden uskontojen ja katsomusten keskeisiin eettisiin periaatteisiin.

S3 Hyvä elämä

Valittavien sisältöjen tulee avata elämänkysymyksiä ja ikäkauteen sekä minäkuvaan liittyviä pohdintoja. Opetuksessa käsitellään ajankohtaisia ja yhteiskunnallisia eettisiä kysymyksiä kuten ekososiaalinen sivistys, osallistuminen ja vaikuttaminen yhteisöissä ja yhteiskunnassa sekä uskonnot rakentamassa yhteiskunta- ja maailmanrauhaa. Sisällöissä tulee korostua opiskeltavan uskonnon etiikka ja muiden uskontojen ja katsomusten etiikka sekä YK:n Ihmisoikeuksien yleismaailmallinen julistus. Tarkastelun kohteena ovat myös ihmisoikeuksien loukkaukset kuten holokausti. Sisältöjen valinnassa huomioidaan uskonnon ja katsomuksellisten kysymysten merkitys ihmisenä kasvamisessa.

Paikallinen tarkennus:

- Buddhalaisen etiikan perusteet
- Ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä
- Omat arvot, eettiset valinnat ja niiden vaikutukset
- Erilaisuuden kohtaaminen
- Väkivallattomuus eettisenä periaatteena yksilön tasolta maailmanpolitiikkaan
- Ihmisoikeusetiikka
- Ympäristöön ja eläimiin liittyviä eettisiä kysymyksiä
- Suomalaiseen yhteiskuntaan ja globaaliin vastuuseen liittyviä eettisiä kysymyksiä
- Ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä

T7 auttaa oppilasta pohtimaan uskontojen ja katsomusten maailmanlaajuista merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina

- Oppilas osaa pohtia uskontojen ja katsomusten maailmanlaajuista merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa annetuista esimerkeistä uskonnollisia ja katsomuksellisia näkökohtia, jotka vaikuttavat ihmisten valintoihin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa antaa esimerkkejä uskontojen ja katsomusten vaikutuksesta ihmisten valintoihin ja toimintaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kuvailla uskontojen ja katsomusten merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa pohtia uskontojen ja katsomusten merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina sekä antaa tästä esimerkkejä eri puolilta maailmaa.

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksen sisällöiksi valitaan opiskeltavan uskonnon syntyyn, sen monimuotoisuuteen ja suhteeseen muihin uskontoihin liittyviä teemoja. Tarkastelun kohteena ovat opiskeltavan uskonnon juuret, lähteet, oppi ja opetukset sekä symbolit, levinneisyys ja vaikutus eri puolilla maailmaa ja Suomessa. Keskeisiä sisältöjä ovat opiskeltavan uskonnon kulttuurivaikutuksiin liittyvät aiheet.

Paikallinen tarkennus:

- Buddhalaisen etiikan perusteet ja suhde länsimaiseen etiikkaan
- Ihmisoikeudet buddhalaisuudessa ja suhde YK:n yleismaailmalliseen ihmisoikeuksien julistukseen
- Buddhalaisuuden monimuotoisuus
- Ajankohtaiset ja yhteiskunnalliset kysymykset buddhalaisuudessa
- Osallistava buddhalaisuus
- Oma suhde buddhalaisuuteen

S3 Hyvä elämä

Valittavien sisältöjen tulee avata elämänkysymyksiä ja ikäkauteen sekä minäkuvaan liittyviä pohdintoja. Opetuksessa käsitellään ajankohtaisia ja yhteiskunnallisia eettisiä kysymyksiä kuten ekososiaalinen sivistys, osallistuminen ja vaikuttaminen yhteisöissä ja yhteiskunnassa sekä uskonnot rakentamassa yhteiskunta- ja maailmanrauhaa. Sisällöissä tulee korostua opiskeltavan uskonnon etiikka ja muiden uskontojen ja katsomusten etiikka sekä YK:n Ihmisoikeuksien yleismaailmallinen julistus. Tarkastelun kohteena ovat myös ihmisoikeuksien loukkaukset kuten holokausti. Sisältöjen valinnassa huomioidaan uskonnon ja katsomuksellisten kysymysten merkitys ihmisenä kasvamisessa.

Paikallinen tarkennus:

- Buddhalaisen etiikan perusteet
- Ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä
- Omat arvot, eettiset valinnat ja niiden vaikutukset
- Erilaisuuden kohtaaminen
- Väkivallattomuus eettisenä periaatteena yksilön tasolta maailmanpolitiikkaan
- Ihmisoikeusetiikka
- Ympäristöön ja eläimiin liittyviä eettisiä kysymyksiä
- Suomalaiseen yhteiskuntaan ja globaaliin vastuuseen liittyviä eettisiä kysymyksiä
- Ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä

T8 rohkaista oppilasta pohtimaan ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä, ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä ja omien arvojen suhdetta niihin

- Oppilas osaa pohtia ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä, ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä ja omien arvojen suhdetta niihin.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa kuvailla jotakin eettistä kysymystä ja jotakin itselleen tärkeää arvoa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas tunnistaa ja osaa pohtia ohjatusti ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä ja joitakin ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä. Oppilas osaa kuvailla itselleen tärkeitä arvoja ja ottaa niiden pohjalta kantaa eettisiin kysymyksiin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa pohtia itsenäisesti ja muiden kanssa ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä ja joitakin ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä. Oppilas osaa kuvailla itselleen tärkeitä arvoja ja esittää perusteltuja näkemyksiä eettisistä kysymyksistä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa pohtia monipuolisesti ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä ja ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä itsenäisesti ja yhdessä muiden kanssa. Oppilas osaa analysoida omia arvojaan sekä tunnistaa erilaisten eettisten ratkaisujen taustalla vaikuttavia arvoja. Oppilas osaa esittää johdonmukaisia ja perusteltuja näkemyksiä eettisistä kysymyksistä.

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksen sisällöiksi valitaan opiskeltavan uskonnon syntyyn, sen monimuotoisuuteen ja suhteeseen muihin uskontoihin liittyviä teemoja. Tarkastelun kohteena ovat opiskeltavan uskonnon juuret, lähteet, oppi ja opetukset sekä symbolit, levinneisyys ja vaikutus eri puolilla maailmaa ja Suomessa. Keskeisiä sisältöjä ovat opiskeltavan uskonnon kulttuurivaikutuksiin liittyvät aiheet.

Paikallinen tarkennus:

- Buddhalaisen etiikan perusteet ja suhde länsimaiseen etiikkaan
- Ihmisoikeudet buddhalaisuudessa ja suhde YK:n yleismaailmalliseen ihmisoikeuksien julistukseen
- Buddhalaisuuden monimuotoisuus
- Ajankohtaiset ja yhteiskunnalliset kysymykset buddhalaisuudessa
- Osallistava buddhalaisuus
- Oma suhde buddhalaisuuteen

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa käsiteltäviä sisältöjä ovat uskonnot ja uskonnottomuus maailmassa ja Suomessa, uskontojen tunteminen osana kulttuurista yleissivistystä sekä uskonnot tieteellisen tarkastelun kohteena. Keskeisinä aiheina ovat uskonnot yksilön ja yhteiskunnan voimavarana sekä uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutus eri puolilla maailmaa, uskontojen vaikutukset yhteiskuntiin ja kulttuuriin, uskontokritiikki sekä uskontojen näkyvyys populaarikulttuurissa. Valittavien sisältöjen tulee auttaa oppilasta ymmärtämään uskontojen käsittelyä mediassa ja sen kriittistä arviointia sekä uskontojen välistä vuorovaikutusta ja dialogia.

Paikallinen tarkennus:

- Uskontojen merkitys yhteiskunnassa, kriisitilanteissa ja rauhan aikana
- Uskonnon ja valtion välinen suhde
- Uskonnot mediassa ja politiikassa

S3 Hyvä elämä

Valittavien sisältöjen tulee avata elämänkysymyksiä ja ikäkauteen sekä minäkuvaan liittyviä pohdintoja. Opetuksessa käsitellään ajankohtaisia ja yhteiskunnallisia eettisiä kysymyksiä kuten ekososiaalinen sivistys, osallistuminen ja vaikuttaminen yhteisöissä ja yhteiskunnassa sekä uskonnot rakentamassa yhteiskunta- ja maailmanrauhaa. Sisällöissä tulee korostua opiskeltavan uskonnon etiikka ja muiden uskontojen ja katsomusten etiikka sekä YK:n Ihmisoikeuksien yleismaailmallinen julistus. Tarkastelun kohteena ovat myös ihmisoikeuksien loukkaukset kuten holokausti. Sisältöjen valinnassa huomioidaan uskonnon ja katsomuksellisten kysymysten merkitys ihmisenä kasvamisessa.

Paikallinen tarkennus:

- Buddhalaisen etiikan perusteet
- Ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä
- Omat arvot, eettiset valinnat ja niiden vaikutukset
- Erilaisuuden kohtaaminen
- Väkivallattomuus eettisenä periaatteena yksilön tasolta maailmanpolitiikkaan
- Ihmisoikeusetiikka
- Ympäristöön ja eläimiin liittyviä eettisiä kysymyksiä
- Suomalaiseen yhteiskuntaan ja globaaliin vastuuseen liittyviä eettisiä kysymyksiä
- Ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä

T9 innostaa oppilasta tutkimaan omien valintojensa eettisiä ulottuvuuksia ja niiden vaikutusta hyvinvointiin ja kannustaa kestävään elämäntapaan

- Oppilas innostuu tutkimaan omien valintojensa eettisiä ulottuvuuksia ja niiden vaikutusta hyvinvointiin ja kestävään elämäntapaan.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa ohjatusti eettisten valintojen ja tekojen seurauksia.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kuvailla eettisten valintojen vaikutusta hyvinvointiin ja kestävään tulevaisuuteen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa analysoida eettisiä valintoja sekä niiden vaikutuksia hyvinvointiin ja kestävään tulevaisuuteen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa arvioida eettisiä valintoja sekä antaa esimerkkejä niiden välittömistä ja välillisistä vaikutuksista hyvinvointiin ja kestävään tulevaisuuteen.

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa käsiteltäviä sisältöjä ovat uskonnot ja uskonnottomuus maailmassa ja Suomessa, uskontojen tunteminen osana kulttuurista yleissivistystä sekä uskonnot tieteellisen tarkastelun kohteena. Keskeisinä aiheina ovat uskonnot yksilön ja yhteiskunnan voimavarana sekä uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutus eri puolilla maailmaa, uskontojen vaikutukset yhteiskuntiin ja kulttuuriin, uskontokritiikki sekä uskontojen näkyvyys populaarikulttuurissa. Valittavien sisältöjen tulee auttaa oppilasta ymmärtämään uskontojen käsittelyä mediassa ja sen kriittistä arviointia sekä uskontojen välistä vuorovaikutusta ja dialogia.

Paikallinen tarkennus:

- Uskontojen merkitys yhteiskunnassa, kriisitilanteissa ja rauhan aikana
- Uskonnon ja valtion välinen suhde
- Uskonnot mediassa ja politiikassa

S3 Hyvä elämä

Valittavien sisältöjen tulee avata elämänkysymyksiä ja ikäkauteen sekä minäkuvaan liittyviä pohdintoja. Opetuksessa käsitellään ajankohtaisia ja yhteiskunnallisia eettisiä kysymyksiä kuten ekososiaalinen sivistys, osallistuminen ja vaikuttaminen yhteisöissä ja yhteiskunnassa sekä uskonnot rakentamassa yhteiskunta- ja maailmanrauhaa. Sisällöissä tulee korostua opiskeltavan uskonnon etiikka ja muiden uskontojen ja katsomusten etiikka sekä YK:n Ihmisoikeuksien yleismaailmallinen julistus. Tarkastelun kohteena ovat myös ihmisoikeuksien loukkaukset kuten holokausti. Sisältöjen valinnassa huomioidaan uskonnon ja katsomuksellisten kysymysten merkitys ihmisenä kasvamisessa.

Paikallinen tarkennus:

- Buddhalaisen etiikan perusteet
- Ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä
- Omat arvot, eettiset valinnat ja niiden vaikutukset

- Erilaisuuden kohtaaminen
- Väkivallattomuus eettisenä periaatteena yksilön tasolta maailmanpolitiikkaan
- Ihmisoikeusetiikka
- Ympäristöön ja eläimiin liittyviä eettisiä kysymyksiä
- Suomalaiseen yhteiskuntaan ja globaaliin vastuuseen liittyviä eettisiä kysymyksiä
- Ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä

T10 rohkaista oppilaita kohtaamaan erilaisia ihmisiä nyt ja tulevaisuudessa jatko-opinnoissa, työelämässä ja vapaa-ajalla

- Oppilas rohkaistuu kohtaamaan erilaisia ihmisiä nyt ja tulevaisuudessa jatko-opinnoissa, työelämässä ja vapaa-ajalla.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei vaikuta arvosanan muodostamisessa. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan ja valmiuksiaan osana itsearviointia.

S1 Suhde omaan uskontoon

Opetuksen sisällöiksi valitaan opiskeltavan uskonnon syntyyn, sen monimuotoisuuteen ja suhteeseen muihin uskontoihin liittyviä teemoja. Tarkastelun kohteena ovat opiskeltavan uskonnon juuret, lähteet, oppi ja opetukset sekä symbolit, levinneisyys ja vaikutus eri puolilla maailmaa ja Suomessa. Keskeisiä sisältöjä ovat opiskeltavan uskonnon kulttuurivaikutuksiin liittyvät aiheet.

Paikallinen tarkennus:

- Buddhalaisen etiikan perusteet ja suhde länsimaiseen etiikkaan
- Ihmisoikeudet buddhalaisuudessa ja suhde YK:n yleismaailmalliseen ihmisoikeuksien julistukseen
- Buddhalaisuuden monimuotoisuus
- Ajankohtaiset ja yhteiskunnalliset kysymykset buddhalaisuudessa
- Osallistava buddhalaisuus
- Oma suhde buddhalaisuuteen

S2 Uskontojen maailma

Opetuksessa käsiteltäviä sisältöjä ovat uskonnot ja uskonnottomuus maailmassa ja Suomessa, uskontojen tunteminen osana kulttuurista yleissivistystä sekä uskonnot tieteellisen tarkastelun kohteena. Keskeisinä aiheina ovat uskonnot yksilön ja yhteiskunnan voimavarana sekä uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutus eri puolilla maailmaa, uskontojen vaikutukset yhteiskuntiin ja kulttuuriin, uskontokritiikki sekä uskontojen näkyvyys populaarikulttuurissa. Valittavien sisältöjen tulee auttaa oppilasta ymmärtämään uskontojen käsittelyä mediassa ja sen kriittistä arviointia sekä uskontojen välistä vuorovaikutusta ja dialogia.

Paikallinen tarkennus:

- Uskontojen merkitys yhteiskunnassa, kriisitilanteissa ja rauhan aikana
- Uskonnon ja valtion välinen suhde
- Uskonnot mediassa ja politiikassa

S3 Hyvä elämä

Valittavien sisältöjen tulee avata elämänkysymyksiä ja ikäkauteen sekä minäkuvaan liittyviä pohdintoja. Opetuksessa käsitellään ajankohtaisia ja yhteiskunnallisia eettisiä kysymyksiä kuten ekososiaalinen sivistys, osallistuminen ja vaikuttaminen yhteisöissä ja yhteiskunnassa sekä uskonnot rakentamassa yhteiskunta- ja maailmanrauhaa. Sisällöissä tulee korostua opiskeltavan uskonnon etiikka ja muiden uskontojen ja katsomusten etiikka sekä YK:n Ihmisoikeuksien yleismaailmallinen julistus. Tarkastelun kohteena ovat myös ihmisoikeuksien loukkaukset kuten holokausti. Sisältöjen valinnassa huomioidaan uskonnon ja katsomuksellisten kysymysten merkitys ihmisenä kasvamisessa.

Paikallinen tarkennus:

- Buddhalaisen etiikan perusteet
- Ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä
- Omat arvot, eettiset valinnat ja niiden vaikutukset
- Erilaisuuden kohtaaminen
- Väkivallattomuus eettisenä periaatteena yksilön tasolta maailmanpolitiikkaan
- Ihmisoikeusetiikka
- Ympäristöön ja eläimiin liittyviä eettisiä kysymyksiä
- Suomalaiseen yhteiskuntaan ja globaaliin vastuuseen liittyviä eettisiä kysymyksiä
- Ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä

Elämänkatsomustieto

Elämänkatsomustiedon tehtävä

Elämänkatsomustiedon opetuksen ydintehtävänä on edistää oppilaiden kykyä etsiä hyvää elämää. Elämänkatsomustiedossa ihmiset ymmärretään kulttuuriaan uusintavina ja luovina toimijoina, jotka kokevat ja tuottavat merkityksiä keskinäisessä toiminnassaan ja kanssakäymisissä ympäröivän maailman kanssa. Katsomuksia, inhimillisiä käytäntöjä ja niitä koskevia merkityksiä pidetään yksilöiden, yhteisöjen ja kulttuuriperinnön vuorovaikutuksen tuloksina. Elämänkatsomustiedossa painotetaan ihmisten kykyä vaikuttaa aktiivisesti omaan ajatteluunsa ja toimintaansa. Tämä koskee myös oppilaiden opiskelua ja oppimista. Siksi on keskeistä sovittaa opetukseen ja opiskeluun oppilaan oma ajattelu- ja kokemusmaailma.

Elämänkatsomustiedon opetuksen tehtävänä on kehittää oppilaiden valmiuksia kasvaa itsenäiseksi, suvaitsevaiseksi, vastuulliseksi ja arvostelukykyiseksi yhteisönsä jäseneksi. Tavoitteena on täysivaltainen demokraattinen kansalaisuus globalisoituvassa ja nopeasti muuttuvassa maailmassa. Tämä edellyttää elämänkatsomustiedon opetukselta monipuolisen katsomuksellisen ja kulttuurisen yleissivistyksen kartuttamisen lisäksi eettisen ja kriittisen ajattelu- ja toimintakyvyn sekä oppimisen taitojen kehittämistä. Elämänkatsomustiedossa kriittinen ajattelu ymmärretään perusteita etsivänä, asiayhteydet hahmottavana ja tilannetajuisena sekä itseään korjaavana. Siihen liittyy avoin ja pohdiskeleva asenne.

Elämänkatsomustieto tukee laaja-alaisen osaamisen kehittymistä, erityisesti ajattelun ja oppimaan oppimisen taitoja, kulttuurisen osaamisen, vuorovaikutuksen ja ilmaisun taitoja, itsestä huolehtimista ja arjentaitoja sekä osallistumista, vaikuttamista ja vastuullisuutta.

Elämänkatsomustiedon tehtävä vuosiluokilla 7-9

***Vuosiluokilla 7-9** elämänkatsomustiedon opetuksen erityisenä tehtävänä on kasvattaa oppilaiden kykyä oman tulevaisuutensa hahmottamiseen ja suunnittelemiseen. Oppilaiden identiteetin ja elämänkatsomuksen rakentamisen tukemisessa otetaan erityisesti huomioon yleissivistävän tietoperustan laajentaminen sekä oppilaiden omakohtaiset valinnat perusopetuksen jälkeen. Oppilaita tuetaan omakohtaisten hyvän elämän mallien löytämisessä.*

Elämänkatsomustiedon oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Työtapojen valinnassa on oppiaineen tavoitteiden kannalta keskeistä taata turvallinen ja avoin oppimis- ja keskusteluympäristö, jossa oppilas kokee tulevansa kuulluksi ja arvostetuksi. Erityisesti kunkin uuden ryhmän aloittaessa ryhmäytyminen on olennainen osa oppimisympäristön rakentumista. Työskentelyssä tuetaan oppimisen itsesäätelytaitojen kehittymistä. Oppilaat elävät globalisoituvassa mediamaailmassa, jota erilaiset digitaaliset sovellukset muokkaavat. Siksi elämänkatsomustiedon oppimisympäristössä on olennaista, että välitön henkilökohtainen yhteisöllinen kanssakäyminen voi yhdistyä erilaisten medioiden ja digitaalisen vuorovaikutuksen pedagogisesti monipuoliseen hyödyntämiseen.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki elämänkatsomustiedossa vuosiluokilla 7-9

Oppiaineen tavoitteiden kannalta keskeistä ohjauksen ja tuen järjestämisessä on vahvistaa oppilaan osallisuuden ja minäpystyvyyden kokemusta. Elämänkatsomustieto oppiaineena tukee oppilaan hyvinvointia, kehitystä ja oppimista tarjoamalla mahdollisuuksia ja käsitteellisiä välineitä tutkia, jäsentää ja rakentaa omaa katsomuksellista identiteettiä yhdessä muiden kanssa. Ohjausta ja tukea tarvitaan oppiaineen käsitteellisen sisällön hahmottamiseen erityisesti eettisissä kysymyksissä sekä vuorovaikutus- ja ajattelutaitojen kehittymiseen. Oppilaiden yksilöllisen tuen tarpeet sekä mahdollisuus syventymiseen ja yksilölliseen etenemiseen otetaan huomioon työtapojen ja sisältöjen valinnassa.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi elämänkatsomustiedossa vuosiluokilla 7-9

Elämänkatsomustiedon arviointi perustuu työskentelyn havainnointiin ja keskusteluihin ja argumentaatioon sekä oppilaiden monimuotoisten tuotosten tarkasteluun. Tuotosten sisällön lisäksi arvioidaan opiskeluprosessia ja työn eri vaiheita, kuten kysymysten muodostamista, perusteluiden rakentamista, aiheen rajaamista, tiedonhakua, näkökulmien perustelemista, käsitteiden käyttöä, ilmaisun selkeyttä ja työn loppuun saattamista. Oppilaiden itsearviointia ja vertaispalautetta käytetään arvioinnin tukena.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona elämänkatsomustiedon opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päättöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut elämänkatsomustiedon oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt elämänkatsomustiedon tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päättöarvosana on elämänkatsomustiedon tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet tietyn arvosanan mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy elämänkatsomustiedon päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan.

Elämänkatsomustiedon arvioinnissa painotetaan sitä, että oppiaineessa edistetään oppilaiden kykyä etsiä hyvää elämää ja korostetaan oppilaiden kykyä vaikuttaa aktiivisesti omaan ajatteluunsa ja toimintaansa. Elämänkatsomustiedossa tuetaan oppilaan itsenäisen ajattelun ja argumentaation kehitystä ja avointa pohdiskelemista. Kehitys on koko yläkoulun kestävä jatkumo, mikä otetaan huomioon päättöarviointia annettaessa.

7

Vuosiluokan tavoitteet ja keskeiset sisällöt

T1 ohjata oppilasta tunnistamaan, ymmärtämään ja käyttämään katsomuksellisia käsitteitä

- Oppilas tutustuu käsitteisiin maailmankuva, maailmankatsomus ja elämänkatsomus
- Oppilas harjoittelee puhumaan omasta maailmankuvastaan katsomuksellisia käsitteitä käyttäen
- Oppilas käy elämänkatsomuksen ja identiteetin rakentamista tukevia keskusteluja
- Oppilas perehtyy katsomusvapauden käsitteeseen
- Oppilas pohtii yhdenvertaisuuden toteutumista erilaisissa yhteiskunnissa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa joitakin katsomuksellisia käsitteitä (kuten elämänkatsomus, uskonto, uskonnottomuus).
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kuvata maailmankatsomuksen, maailmankuvan ja elämänkatsomuksen käsitteet.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas ymmärtää maailmankatsomuksen, maailmankuvan ja elämänkatsomuksen käsitteet, tunnistaa niiden välisiä suhteita ja osaa käyttää niitä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas tunnistaa, ymmärtää ja osaa soveltaa katsomuksellisia käsitteitä omassa katsomuksellisessa ajattelussaan ja tuotoksissaan.

S1 Katsomus ja kulttuuri

Perehdytään maailmankuvan ja maailmankatsomuksen käsitteisiin. Käydään oppilaan elämänkatsomuksen ja identiteetin rakentamista tukevia keskusteluja. Perehdytään Unescon suojelemaan maailman kulttuuri- ja luonnonperintöön ja seurataan kulttuurin ilmenemistä muun muassa mediassa ja taiteessa. Perehdytään teistisiin ja ateistisiin katsomuksiin nykymaailmassa, esimerkiksi sekulaariin humanismiin, kristinuskoon ja islamiin. Tutustutaan valittuihin katsomusten historian ja niiden kohtaamisen käänteisiin sekä arvioidaan katsomusvapauden ja yhdenvertaisuuden toteutumista erilaisissa yhteiskunnissa.

Paikallinen tarkennus:

- Maailmankuva
- Maailmankatsomus
- Katsomusvapaus
- Yhdenvertaisuus
- Maailmanperintökohteet
- Uskonnolliset ja uskonnottomat maailmankuvat, niiden piirteitä ja kehityskulkuja
- Teismi ja ateismi
- Mono- ja polyteismi
- Maailmanuskonnot
- Tieteellinen maailmankuva
- Teologia
- Teologia ja tieteellinen ajattelu

- Kulttuuri
- Monikulttuurisuus

T2 ohjata oppilasta tutustumaan erilaisiin kulttuureihin ja katsomuksiin ja perehtymään Unescon maailmanperintöohjelmaan

- Oppilas ymmärtää käsitteen kulttuuri
- Oppilas osaa pohtia suomalaisen kulttuurin ominaispiirteitä ja käsitellä monikulttuurisuutta
- Oppilas osaa pohdinnassaan huomioida elämänkatsomustiedon ryhmän ja oman koulun kulttuurisen ja katsomuksellisen moninaisuuden
- Oppilas syventää kulttuurien tuntemusta lähialueesta kauemmas; alkaen Suomi, Eurooppa, länsimaat
- Oppilas tutustuu Unescon maailmanperintökohteisiin Suomessa ja muualla
- Oppilas seuraa kulttuurin ilmenemistä muun muassa mediassa ja taiteessa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa nimetä vähintään yhden kulttuurin perustekijän (kuten pukeutuminen, kieli, ruoka, juhlat, elinkeino, toimeentulo, teknologia) ja yhden Unescon maailmanperintökohteen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kuvata kahta eri kulttuuria tai katsomusta sekä tunnistaa näiden yhtäläisyyksiä ja eroja. Oppilas osaa kertoa joistain Unescon maailmanperintöohjelman piirteistä ja nimetä joitain maailmanperintökohteita.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa hankkia tietoa erilaisista kulttuureista ja katsomuksista. Oppilas osaa kertoa Unescon maailmanperintöohjelman lähtökohdista ja nimetä joitain maailmanperintökohteita.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas ymmärtää kulttuurista ja katsomuksellista moninaisuutta sekä osaa suhteuttaa omaa kulttuurista ja katsomuksellista asemaansa maailman kulttuureissa ja perinnössä. Oppilas osaa kuvailla Unescon maailmanperintöohjelman lähtökohtia ja nimetä useimmat kotimaiset ja joitain ulkomaisia maailmanperintökohteita.

S1 Katsomus ja kulttuuri

Perehdytään maailmankuvan ja maailmankatsomuksen käsitteisiin. Käydään oppilaan elämänkatsomuksen ja identiteetin rakentamista tukevia keskusteluja. Perehdytään Unescon suojelemaan maailman kulttuuri- ja luonnonperintöön ja seurataan kulttuurin ilmenemistä muun muassa mediassa ja taiteessa. Perehdytään teistisiin ja ateistisiin katsomuksiin nykymaailmassa, esimerkiksi sekulaariin humanismiin, kristinuskoon ja islamiin. Tutustutaan valittuihin katsomusten historian ja niiden kohtaamisen käänteisiin sekä arvioidaan katsomusvapauden ja yhdenvertaisuuden toteutumista erilaisissa yhteiskunnissa.

Paikallinen tarkennus:

- Maailmankuva
- Maailmankatsomus
- Katsomusvapaus
- Yhdenvertaisuus
- Maailmanperintökohteet
- Uskonnolliset ja uskonnottomat maailmankuvat, niiden piirteitä ja kehityskulkuja
- Teismi ja ateismi
- Mono- ja polyteismi
- Maailmanuskonnot
- Tieteellinen maailmankuva
- Teologia
- Teologia ja tieteellinen ajattelu
- Kulttuuri
- Monikulttuurisuus

T3 ohjata oppilasta tuntemaan erilaisia uskonnottomia ja uskonnollisia katsomuksia, niiden keskinäistä vuorovaikutusta sekä tiedon ja tutkimuksen roolia katsomusten arvioinnissa

- Oppilas perehtyy uskonnollisiin ja uskonnottomiin maailmankuviin
- Oppilas tutustuu maailmanuskontoihin, esimerkiksi kristinuskoon ja islamiin
- Oppilas perehtyy eri katsomusten harjoittamispaikkoihin ja niissä toimimiseen, kuten kirkot ja moskeijat
- Oppilas käy läpi katsomuksellisten näkemysten erilaista kirjoa, esimerkiksi käsitteiden teisti, agnostikko ja ateisti kautta
- Oppilas tutustuu sekulaariin humanismiin
- Oppilas ymmärtää tieteellisen maailmankuvan perusteita
- Oppilas tutustuu eri katsomusten ja historian suhteisiin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa nimetä vähintään kaksi erilaista katsomusta (kuten kristinusko, marxismi ja veganismi).
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa nimetä seemiläisen monoteismin ja sekulaarin humanismin keskeisiä piirteitä. Oppilas tietää, että katsomuksellisia kysymyksiä voi lähestyä tieteellisesti.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa nimetä keskeisten maailmankatsomusten ja kulttuurien tärkeimpiä piirteitä ja kehityskulkuja, erityisesti seemiläisen monoteismin ja sekulaarin humanismin historiallisia, kulttuurisia ja yhteiskunnallisia vaiheita. Oppilas osaa kertoa, miten katsomuksia voi tarkastella tutkivasti ja tieteellisesti.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas ymmärtää keskeisten maailmankatsomusten ja kulttuurien tärkeimpiä piirteitä ja kehityskulkuja, erityisesti seemiläisen monoteismin ja sekulaarin humanismin historiallisia, kulttuurisia ja yhteiskunnallisia vaiheita. Oppilas osaa selittää, miten katsomuksia voi tarkastella tutkivasti ja tieteellisesti.

S1 Katsomus ja kulttuuri

Perehdytään maailmankuvan ja maailmankatsomuksen käsitteisiin. Käydään oppilaan elämänkatsomuksen ja identiteetin rakentamista tukevia keskusteluja. Perehdytään Unescon suojelemaan maailman kulttuuri- ja luonnonperintöön ja seurataan kulttuurin ilmenemistä muun muassa mediassa ja taiteessa. Perehdytään teistisiin ja ateistisiin katsomuksiin nykymaailmassa, esimerkiksi sekulaariin humanismiin, kristinuskoon ja islamiin. Tutustutaan valittuihin katsomusten historian ja niiden kohtaamisen käänteisiin sekä arvioidaan katsomusvapauden ja yhdenvertaisuuden toteutumista erilaisissa yhteiskunnissa.

Paikallinen tarkennus:

- Maailmankuva
- Maailmankatsomus
- Katsomusvapaus
- Yhdenvertaisuus
- Maailmanperintökohteet
- Uskonnolliset ja uskonnottomat maailmankuvat, niiden piirteitä ja kehityskulkuja
- Teismi ja ateismi
- Mono- ja polyteismi
- Maailmanuskonnot
- Tieteellinen maailmankuva
- Teologia
- Teologia ja tieteellinen ajattelu
- Kulttuuri
- Monikulttuurisuus

T4 ohjata oppilasta tuntemaan uskonnollisen ajattelun ja uskontokritiikin perusteita

- Oppilas tutustuu teologian käsitteeseen
- Oppilas harjoittelee vertailemaan erilaisia katsomuksia esimerkiksi opillisten seikkojen perusteella
- Oppilas harjoittelee tekemään uskonnolliseen ajatteluun liittyviä kysymyksiä, kuten jos Jumala on hyvä, miksi pahoja asioita tapahtuu
- Oppilas pohtii, voiko tieteelliseen ajatteluun pohjautuen käsitellä uskontoja kriittisesti

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa ohjatusti hankkia informaatiota uskonnoista ja uskontokritiikistä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas tunnistaa, mitä uskonnollinen ajattelu on, ja tietää, mitä uskontokritiikki tarkoittaa, sekä osaa osittain itsenäisesti hakea informaatiota asiasta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa selittää uskonnollisen ajattelun luonnetta ja antaa esimerkkejä uskontokritiikin pääpiirteistä sekä hakea informaatiota asiasta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa eritellä uskonnollisen ajattelun luonnetta, ymmärtää uskontokritiikin pääpiirteitä sekä osaa itsenäisesti hakea tietoa asiasta.

S1 Katsomus ja kulttuuri

Perehdytään maailmankuvan ja maailmankatsomuksen käsitteisiin. Käydään oppilaan elämänkatsomuksen ja identiteetin rakentamista tukevia keskusteluja. Perehdytään Unescon suojelemaan maailman kulttuuri- ja luonnonperintöön ja seurataan kulttuurin ilmenemistä muun muassa mediassa ja taiteessa. Perehdytään teistisiin ja ateistisiin katsomuksiin nykymaailmassa, esimerkiksi sekulaariin humanismiin, kristinuskoon ja islamiin. Tutustutaan valittuihin katsomusten historian ja niiden kohtaamisen käänteisiin sekä arvioidaan katsomusvapauden ja yhdenvertaisuuden toteutumista erilaisissa yhteiskunnissa.

Paikallinen tarkennus:

- Maailmankuva
- Maailmankatsomus
- Katsomusvapaus
- Yhdenvertaisuus
- Maailmanperintökohteet
- Uskonnolliset ja uskonnottomat maailmankuvat, niiden piirteitä ja kehityskulkuja
- Teismi ja ateismi
- Mono- ja polyteismi
- Maailmanuskonnot
- Tieteellinen maailmankuva
- Teologia
- Teologia ja tieteellinen ajattelu
- Kulttuuri
- Monikulttuurisuus

8

Vuosiluokan tavoitteet ja keskeiset sisällöt

T6 ohjata oppilasta hahmottamaan erilaisia katsomuksellisia ratkaisuja sekä niiden taustalla olevia yksilöllisiä ja yhteisöllisiä perusteita

- Oppilas harjoittelee peruskäsitteitä, kuten moraali, etiikka, arvo, normi ja kaksinaismoraali
- Oppilas pohtii, millainen on oikeuden ja velvollisuuden tai vapauden ja vastuun suhde
- Oppilas tutustuu kansalaisaktivismin ja –tottelemattomuuden käsitteisiin
- Oppilas tutustuu eri ihmisten katsomuksellisiin elämänvalintoihin esimerkiksi haastattelujen tai dokumenttien kautta
- Oppilas hahmottaa, miten suuri merkitys valintoihin on sillä, mihin syntyy tai millaisessa yhteisössä kasvaa
- Oppilas selvittää, millaista on irrottautua katsomuksellisesta yhteisöstä ja mitä seurauksia siitä voi olla

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa kuvata jonkin katsomuksellisen ratkaisun ja ohjatusti nimetä jonkin siihen liittyvän perusteen (kuten se, ettei ihminen käytä lentokonetta eettisistä syistä).
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kuvata jonkin katsomuksellisen ratkaisun ja osaa nimetä jonkin siihen liittyvän yksilöllisen ja yhteisöllisen perusteen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa kuvata erilaisten ihmisten katsomuksellisten valintojen taustalla olevia yksilöllisiä ja yhteisöllisiä perusteita.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa eritellä ja arvioida erilaisten ihmisten katsomuksellisten valintojen taustalla olevia yksilöllisiä ja yhteisöllisiä perusteita ja osaa verrata omia katsomuksellisia ratkaisujaan niihin.

S1 Katsomus ja kulttuuri

Perehdytään maailmankuvan ja maailmankatsomuksen käsitteisiin. Käydään oppilaan elämänkatsomuksen ja identiteetin rakentamista tukevia keskusteluja. Perehdytään Unescon suojelemaan maailman kulttuuri- ja luonnonperintöön ja seurataan kulttuurin ilmenemistä muun muassa mediassa ja taiteessa. Perehdytään teistisiin ja ateistisiin katsomuksiin nykymaailmassa, esimerkiksi sekulaariin humanismiin, kristinuskoon ja islamiin. Tutustutaan valittuihin katsomusten historian ja niiden kohtaamisen käänteisiin sekä arvioidaan katsomusvapauden ja yhdenvertaisuuden toteutumista erilaisissa yhteiskunnissa.

Paikallinen tarkennus:

- Erilaisten katsomuksellisten ratkaisujen yksilölliset ja yhteisölliset perusteet
- Etiikan peruskäsitteitä: moraali, etiikka, arvo ja normi
- Oikeus ja velvollisuus
- Kansalaisaktivismi
- Hyvä elämä
- Yhteiskunta: demokratia ja totalitarismi
- Perusoikeudet

- Yhdenvertainen kohtelu
- Suvaitsevaisuus, suvaitsemattomuus ja rasismi
- Vähemmistöt Suomessa

S2 Etiikan perusteita

Tutustutaan etiikan peruskysymyksiin ja pääsuuntiin. Pohditaan hyvän elämän lähtökohtia ja yleisinhimillisiä arvoja: totuus, hyvyys, kauneus ja oikeudenmukaisuus. Perehdytään teon eettisen arvioinnin näkökulmiin, kuten teon tahallisuuteen, tekijän tarkoitukseen ja teon seurauksiin. Sovelletaan eettistä lähestymistapaa ja käsitteistöä nuorten arjessa esiintyviin tilanteisiin. Perehdytään sosiaalisessa mediassa ja muissa tiedotusvälineissä esiintyviin ajankohtaisiin kysymyksiin eettisestä näkökulmasta. Tarkastellaan kulttuurista moninaisuutta rikkautena, oikeutena ja eettisenä kysymyksenä.

Paikallinen tarkennus:

- Eettiset teoriat, tarkoitus-, seuraus- ja velvollisuusetiikka
- Arvot
- Eettisen ajattelun kehittyminen

T7 kannustaa oppilasta maailman moninaisuuden ja kaikkien yhdenvertaisen kohtelun hyväksymiseen ja ymmärtämiseen

- Oppilas käy läpi hyvän elämän edellytyksiä ja yleisinhimillisiä arvoja, kuten totuus, hyvyys, kauneus ja oikeudenmukaisuus
- Oppilas pohtii erilaisia yhteiskuntamuotoja
- Oppilas tutustuu käsitteisiin demokratia ja totalitarismi esimerkiksi yhteistyössä historian ja yhteiskuntaopin kanssa
- Oppilas pohtii, millainen olisi hyvä yhteiskunta ja miten sen muodostumiseen voi itse vaikuttaa
- Oppilas perehtyy perusoikeuksiin, kuten esimerkiksi ihmisarvo ja tasa-arvo (ikä, syntyperä, kieli, katsomus, fyysiset ja psyykkiset ominaisuudet, sukupuoli-identiteetti, seksuaalinen suuntautuminen…)
- Oppilas harjoittelee tunnistamaan oma samanlaisuus ja erilaisuus muihin nähden
- Oppilas pyrkii ymmärtämään omaa vertaisryhmää ja ryhmiä, jotka ovat erilaisia
- Oppilas perehtyy käsitteisiin suvaitsevaisuus, suvaitsemattomuus, antirasismi ja rasismi. Pitääkö suvaita suvaitsemattomuutta?
- Oppilas tutustuu vähemmistöihin Suomessa
- Oppilas harjoittelee tarkastelemaan kulttuurista moninaisuutta rikkautena, oikeutena ja eettisenä kysymyksenä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa antaa esimerkin maailman moninaisuudesta sekä kaikkien ihmisten yhdenvertaisesta kohtelusta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kuvata maailman monimuotoisuutta ja antaa esimerkkejä ihmisten yhdenvertaisesta kohtelusta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas ymmärtää maailman monimuotoisuuden ja kaikkien yhdenvertaisen kohtelun merkityksen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas ymmärtää ja osaa perustella maailman monimuotoisuuden ja kaikkien yhdenvertaisen kohtelun merkityksen.

S1 Katsomus ja kulttuuri

Perehdytään maailmankuvan ja maailmankatsomuksen käsitteisiin. Käydään oppilaan elämänkatsomuksen ja identiteetin rakentamista tukevia keskusteluja. Perehdytään Unescon suojelemaan maailman kulttuuri- ja luonnonperintöön ja seurataan kulttuurin ilmenemistä muun muassa mediassa ja taiteessa. Perehdytään teistisiin ja ateistisiin katsomuksiin nykymaailmassa, esimerkiksi sekulaariin humanismiin, kristinuskoon ja islamiin. Tutustutaan valittuihin katsomusten historian ja niiden kohtaamisen käänteisiin sekä arvioidaan katsomusvapauden ja yhdenvertaisuuden toteutumista erilaisissa yhteiskunnissa.

Paikallinen tarkennus:

- Erilaisten katsomuksellisten ratkaisujen yksilölliset ja yhteisölliset perusteet
- Etiikan peruskäsitteitä: moraali, etiikka, arvo ja normi
- Oikeus ja velvollisuus
- Kansalaisaktivismi
- Hyvä elämä
- Yhteiskunta: demokratia ja totalitarismi
- Perusoikeudet
- Yhdenvertainen kohtelu
- Suvaitsevaisuus, suvaitsemattomuus ja rasismi
- Vähemmistöt Suomessa

S2 Etiikan perusteita

Tutustutaan etiikan peruskysymyksiin ja pääsuuntiin. Pohditaan hyvän elämän lähtökohtia ja yleisinhimillisiä arvoja: totuus, hyvyys, kauneus ja oikeudenmukaisuus. Perehdytään teon eettisen arvioinnin näkökulmiin, kuten teon tahallisuuteen, tekijän tarkoitukseen ja teon seurauksiin. Sovelletaan eettistä lähestymistapaa ja käsitteistöä nuorten arjessa esiintyviin tilanteisiin. Perehdytään sosiaalisessa mediassa ja muissa tiedotusvälineissä esiintyviin ajankohtaisiin kysymyksiin eettisestä näkökulmasta. Tarkastellaan kulttuurista moninaisuutta rikkautena, oikeutena ja eettisenä kysymyksenä.

Paikallinen tarkennus:

- Eettiset teoriat, tarkoitus-, seuraus- ja velvollisuusetiikka
- Arvot
- Eettisen ajattelun kehittyminen

T8 ohjata oppilasta huomaamaan eettisiä ulottuvuuksia elämästään ja ympäristöstään sekä kehittämään eettistä ajatteluaan

- Oppilas tutustuu erilaisiin eettisiin teorioihin, kuten tarkoitus-, seuraus- ja velvollisuusetiikka
- Oppilas miettii, mikä merkitys on sillä, onko teko tahallinen vai vahinko
- Oppilas käy läpi arjen tilanteita ja mediaa sekä tarkastelee niitä eri eettisten lähestymistapojen kautta
- Oppilas harjoittelee tunnistamaan omia arvoja ja pohtimaan, toimiiko omien arvojensa mukaisesti
- Oppilas perehtyy, miten moraalinen ajattelu kehittyy iän myötä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa joistain teoista eettisen ulottuvuuden, kuten onko teko oikein, väärin vai ei kumpaakaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa tunnistaa eettisiä käsitteitä (kuten arvo, velvollisuus, oikeus, vapaus, vastuu, tasa-arvo ja reiluus). Oppilas osaa perustella eettisiä näkemyksiään.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa käyttää eettistä käsitteistöä sekä tulkita ja soveltaa sitä. Oppilas osaa perustella eetti-siä näkemyksiään johdonmukaisesti.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa käyttää monipuolisesti eettisiä käsitteitä sekä tulkita ja soveltaa niitä perustellusti omassa ajattelussaan.

S2 Etiikan perusteita

Tutustutaan etiikan peruskysymyksiin ja pääsuuntiin. Pohditaan hyvän elämän lähtökohtia ja yleisinhimillisiä arvoja: totuus, hyvyys, kauneus ja oikeudenmukaisuus. Perehdytään teon eettisen arvioinnin näkökulmiin, kuten teon tahallisuuteen, tekijän tarkoitukseen ja teon seurauksiin. Sovelletaan eettistä lähestymistapaa ja käsitteistöä nuorten arjessa esiintyviin tilanteisiin. Perehdytään sosiaalisessa mediassa ja muissa tiedotusvälineissä esiintyviin ajankohtaisiin kysymyksiin eettisestä näkökulmasta. Tarkastellaan kulttuurista moninaisuutta rikkautena, oikeutena ja eettisenä kysymyksenä.

Paikallinen tarkennus:

- Eettiset teoriat, tarkoitus-, seuraus- ja velvollisuusetiikka
- Arvot
- Eettisen ajattelun kehittyminen

9

Vuosiluokan tavoitteet ja keskeiset sisällöt

T5 ohjata oppilasta tuntemaan katsomusvapaus ihmisoikeutena sekä katsomusvapauden turvaamisen kansallisia ja kansainvälisiä keinoja

- Oppilas perehtyy käsitteisiin katsomusvapaus, ihmisarvo, ihmisoikeudet ja yhdenvertaisuus
- Oppilas tunnistaa Suomen perustuslaissa olevat perusoikeudet, etenkin katsomusvapauden osalta

- Oppilas tutustuu YK:n ihmisoikeuksien julistukseen
- Oppilas osaa pohtia katsomusvapauden toteutumista erilaisissa yhteiskunnissa eri aikakausina
- Oppilas tutustuu ihmisoikeuksien kehitykseen ja ihmisoikeusloukkauksiin, kuten holokaustiin
- Oppilas perehtyy, millaisia keinoja katsomusvapauksien toteutumisen turvaamiseen on käytössä omassa maassa ja kansainvälisesti
- Oppilas osaa tarkastella katsomusvapautta humanistisen maailmankuvan kautta
- Oppilas pohtii millaisia seurauksia fundamentalistisista maailmankuvista on yksilöille

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa antaa esimerkin katsomusvapaudesta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas tunnistaa katsomusvapauden ihmisoikeutena. Oppilas osaa nimetä vähintään yhden keinon, jolla katsomusvapautta turvataan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa antaa esimerkkejä katsomusvapaudesta ihmisoikeutena, joistakin katsomusvapauden turvaamisen keinoista sekä niiden puutteista erilaisissa tilanteissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas selittää katsomusvapauden ihmisoikeutena ja joitakin katsomusvapauden turvaamisen keinoista sekä osaa eritellä niiden puutteita erilaisissa tilanteissa.

S1 Katsomus ja kulttuuri

Perehdytään maailmankuvan ja maailmankatsomuksen käsitteisiin. Käydään oppilaan elämänkatsomuksen ja identiteetin rakentamista tukevia keskusteluja. Perehdytään Unescon suojelemaan maailman kulttuuri- ja luonnonperintöön ja seurataan kulttuurin ilmenemistä muun muassa mediassa ja taiteessa. Perehdytään teistisiin ja ateistisiin katsomuksiin nykymaailmassa, esimerkiksi sekulaariin humanismiin, kristinuskoon ja islamiin. Tutustutaan valittuihin katsomusten historian ja niiden kohtaamisen käänteisiin sekä arvioidaan katsomusvapauden ja yhdenvertaisuuden toteutumista erilaisissa yhteiskunnissa.

Paikallinen tarkennus:

- Humanistinen maailmankuva

S3 Ihmisoikeudet ja kestävä tulevaisuus

Perehdytään ihmisarvoon, ihmisoikeuksiin ja ihmisten väliseen yhdenvertaisuuteen. Tutustutaan ihmisoikeuksien kehitykseen ja ihmisoikeusloukkauksiin, kuten holokaustiin. Tutustutaan erilaisiin käsityksiin ihmisen ja luonnon suhteesta, esim. humanistiseen, utilistiseen, mystiseen ja luontokeskeiseen. Perehdytään luonnon ja yhteiskunnan kestävän tulevaisuuden mahdollisuuksiin sekä ympäristöetiikkaan liittyviin kysymyksiin kuten eläinten oikeuksiin. Pohditaan, miten voidaan toimia vastuullisesti kestävän tulevaisuuden hyväksi.

Paikallinen tarkennus:

- Katsomusvapaus ihmisoikeutena

- Katsomusvapauden turvaaminen ja puuttuminen
- Katsomusvapauden toteutuminen eri aikoina ja eri paikoissa
- YK:n ihmisoikeuksien julistus
- Erilaisia käsityksiä ihmisen ja luonnon suhteesta
- Ympäristöetiikka ja eläinten oikeudet
- Tulevaisuuteen vaikuttaminen paikallisesti ja globaalisti
- Ihmisarvo
- Ihmisoikeudet
- Ihmisoikeuksien loukkaukset

T9 innostaa oppilasta pohtimaan omien valintojensa vaikutusta kestävään tulevaisuuteen paikallisesti ja globaalisti

- Oppilas tutustuu erilaisiin käsityksiin ihmisen ja luonnon suhteesta, kuten humanistiseen, utilistiseen, mystiseen ja luontokeskeiseen
- Oppilas tutustuu ympäristöetiikkaan ja eläinten oikeuksiin
- Oppilas oppii kiinnittämään huomiota, miten omat teot vaikuttavat omaan ja muiden tulevaisuuteen, esimerkiksi kierrättäminen ja lajittelu
- Oppilas tutustuu kestävän kehityksen periaatteisiin
- Oppilas tutustuu erilaisiin tulevaisuusskenaarioihin
- Oppilas osaa miettiä, miten omalla toiminnalla voi vaikuttaa tulevaisuuteen sekä lähiympäristössä että koko maailman mittakaavassa
- Oppilas harjoittelee erottamaan, miten halu ja tarve vaikuttavat tulevaisuuteen valintojen pohjana

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa jonkin kestävän tulevaisuuden edellytyksen. Oppilas osaa kertoa, että omat teot voivat vaikuttaa tulevaisuuteen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa antaa esimerkkejä kestävän tulevaisuuden edellytyksistä. Oppilas ymmärtää, että omat teot voivat vaikuttaa tulevaisuuteen paikallisesti ja globaalisti (kuten kierrätyksen, kulutusvalintojen sekä harrastuneisuuden kautta).
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa nimetä keskeisiä luonnon ja yhteiskunnan kestävään tulevaisuuteen liittyviä edellytyksiä ja tarkastella kestävän elämäntavan merkitystä tulevaisuudelle. Oppilas tuntee keinoja vaikuttaa paikallisesti ja globaalisti.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa eritellä keskeisiä luonnon ja yhteiskunnan kestävään tulevaisuuteen liittyviä edellytyksiä sekä kuvailla ja arvioida keinoja vaikuttaa tulevaisuuden ongelmiin paikallisesti ja globaalisti.

S1 Katsomus ja kulttuuri

Perehdytään maailmankuvan ja maailmankatsomuksen käsitteisiin. Käydään oppilaan elämänkatsomuksen ja identiteetin rakentamista tukevia keskusteluja. Perehdytään Unescon suojelemaan maailman kulttuuri- ja luonnonperintöön ja seurataan kulttuurin ilmenemistä muun

muassa mediassa ja taiteessa. Perehdytään teistisiin ja ateistisiin katsomuksiin nykymaailmassa, esimerkiksi sekulaariin humanismiin, kristinuskoon ja islamiin. Tutustutaan valittuihin katsomusten historian ja niiden kohtaamisen käänteisiin sekä arvioidaan katsomusvapauden ja yhdenvertaisuuden toteutumista erilaisissa yhteiskunnissa.

Paikallinen tarkennus:

- Humanistinen maailmankuva

S2 Etiikan perusteita

Tutustutaan etiikan peruskysymyksiin ja pääsuuntiin. Pohditaan hyvän elämän lähtökohtia ja yleisinhimillisiä arvoja: totuus, hyvyys, kauneus ja oikeudenmukaisuus. Perehdytään teon eettisen arvioinnin näkökulmiin, kuten teon tahallisuuteen, tekijän tarkoitukseen ja teon seurauksiin. Sovelletaan eettistä lähestymistapaa ja käsitteistöä nuorten arjessa esiintyviin tilanteisiin. Perehdytään sosiaalisessa mediassa ja muissa tiedotusvälineissä esiintyviin ajankohtaisiin kysymyksiin eettisestä näkökulmasta. Tarkastellaan kulttuurista moninaisuutta rikkautena, oikeutena ja eettisenä kysymyksenä.

Paikallinen tarkennus:

- Itseisarvo, välinearvo
- Yhdenvertaisuus

S3 Ihmisoikeudet ja kestävä tulevaisuus

Perehdytään ihmisarvoon, ihmisoikeuksiin ja ihmisten väliseen yhdenvertaisuuteen. Tutustutaan ihmisoikeuksien kehitykseen ja ihmisoikeusloukkauksiin, kuten holokaustiin. Tutustutaan erilaisiin käsityksiin ihmisen ja luonnon suhteesta, esim. humanistiseen, utilistiseen, mystiseen ja luontokeskeiseen. Perehdytään luonnon ja yhteiskunnan kestävän tulevaisuuden mahdollisuuksiin sekä ympäristöetiikkaan liittyviin kysymyksiin kuten eläinten oikeuksiin. Pohditaan, miten voidaan toimia vastuullisesti kestävän tulevaisuuden hyväksi.

Paikallinen tarkennus:

- Katsomusvapaus ihmisoikeutena
- Katsomusvapauden turvaaminen ja puuttuminen
- Katsomusvapauden toteutuminen eri aikoina ja eri paikoissa
- YK:n ihmisoikeuksien julistus
- Erilaisia käsityksiä ihmisen ja luonnon suhteesta
- Ympäristöetiikka ja eläinten oikeudet
- Tulevaisuuteen vaikuttaminen paikallisesti ja globaalisti
- Ihmisarvo
- Ihmisoikeudet
- Ihmisoikeuksien loukkaukset

T10 ohjata oppilas tuntemaan ihmisarvon, ihmisoikeuksien ja ihmisten yhdenvertaisuuden merkitys ja eettinen perusta

- Oppilas miettii, millaisissa asioissa ihmisarvo näkyy
- Oppilas tutustuu itseisarvon ja välinearvon käsitteisiin (ihmisarvo on itseisarvo, ei välinearvo)
- Oppilas tunnistaa, missä tilanteissa ihmisen yhdenvertaisuutta loukataan
- Oppilas tutustuu käsitteisiin ihmiskauppa, salakuljetus ja orjuus
- Oppilas perehtyy ajankohtaisiin mediatapahtumiin näiden arvojen perusteella

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa kuvailla ihmisarvoon tai ihmisoikeuksiin liittyviä seikkoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa nimetä joitakin ihmisoikeuksiin ja yhdenvertaisuuteen liittyviä käsitteitä ja kertoa ihmisoikeuksien merkityksestä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa selittää tärkeimmät ihmisoikeuksiin ja yhdenvertaisuuteen liittyvät käsitteet ja antaa esimerkkejä ihmisoikeuksien toteutumisesta historiassa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa selittää tärkeimmät ihmisoikeuksiin ja yhdenvertaisuuteen liittyvät käsitteet ja antaa esimerkkejä ihmisoikeuksien toteutumisesta historiassa sekä perustella ihmisoikeuksien merkitystä.

S2 Etiikan perusteita

Tutustutaan etiikan peruskysymyksiin ja pääsuuntiin. Pohditaan hyvän elämän lähtökohtia ja yleisinhimillisiä arvoja: totuus, hyvyys, kauneus ja oikeudenmukaisuus. Perehdytään teon eettisen arvioinnin näkökulmiin, kuten teon tahallisuuteen, tekijän tarkoitukseen ja teon seurauksiin. Sovelletaan eettistä lähestymistapaa ja käsitteistöä nuorten arjessa esiintyviin tilanteisiin. Perehdytään sosiaalisessa mediassa ja muissa tiedotusvälineissä esiintyviin ajankohtaisiin kysymyksiin eettisestä näkökulmasta. Tarkastellaan kulttuurista moninaisuutta rikkautena, oikeutena ja eettisenä kysymyksenä.

Paikallinen tarkennus:

- Itseisarvo, välinearvo
- Yhdenvertaisuus

S3 Ihmisoikeudet ja kestävä tulevaisuus

Perehdytään ihmisarvoon, ihmisoikeuksiin ja ihmisten väliseen yhdenvertaisuuteen. Tutustutaan ihmisoikeuksien kehitykseen ja ihmisoikeusloukkauksiin, kuten holokaustiin. Tutustutaan erilaisiin käsityksiin ihmisen ja luonnon suhteesta, esim. humanistiseen, utilistiseen, mystiseen ja luontokeskeiseen. Perehdytään luonnon ja yhteiskunnan kestävän tulevaisuuden mahdollisuuksiin sekä ympäristöetiikkaan liittyviin kysymyksiin kuten eläinten oikeuksiin. Pohditaan, miten voidaan toimia vastuullisesti kestävän tulevaisuuden hyväksi.

Paikallinen tarkennus:

- Katsomusvapaus ihmisoikeutena
- Katsomusvapauden turvaaminen ja puuttuminen
- Katsomusvapauden toteutuminen eri aikoina ja eri paikoissa
- YK:n ihmisoikeuksien julistus
- Erilaisia käsityksiä ihmisen ja luonnon suhteesta
- Ympäristöetiikka ja eläinten oikeudet
- Tulevaisuuteen vaikuttaminen paikallisesti ja globaalisti
- Ihmisarvo
- Ihmisoikeudet
- Ihmisoikeuksien loukkaukset

Historia

Oppiaineen tehtävä

Historian opetuksen tehtävänä on kehittää oppilaiden historiatietoisuutta ja kulttuurien tuntemusta sekä kannustaa heitä omaksumaan vastuullisen kansalaisuuden periaatteet. Menneisyyttä koskevan tiedon avulla oppilaita ohjataan ymmärtämään nykyisyyteen johtanutta kehitystä, henkisen ja aineellisen työn arvoa sekä pohtimaan tulevaisuuden valintoja. Oppilaita ohjataan näkemään yksilön merkitys historiallisena toimijana sekä oivaltamaan toiminnan taustalla esiintyviä tekijöitä ja ihmisten motiiveja. Tarkoituksena on tukea oppilaiden identiteetin rakentumista sekä edistää heidän kasvuaan aktiivisiksi ja erilaisuutta ymmärtäviksi yhteiskunnan jäseniksi.

Historianopetuksessa oppilaat paneutuvat erilaisten toimijoiden tuottaman tiedon kriittiseen käsittelyyn ja historiallisen lähdeaineiston ulottuvuuksiin. Opetuksessa syvennytään lisäksi historiantutkimuksen lähtökohtaan, jonka mukaan menneestä pyritään muodostamaan mahdollisimman luotettava kuva saatavilla olevan todistusaineiston perusteella. Opetuksen tavoitteena on kehittää historian tekstitaitoja: taitoa lukea ja analysoida menneisyyden toimijoiden tuottamia lähteitä sekä tehdä päteviä tulkintoja niiden tarkoituksesta ja merkityksestä.

Oppilaita ohjataan ymmärtämään historiatiedon tulkinnallisuutta ja moniperspektiivisyyttä sekä selittämään historiallisessa kehityksessä ilmenevää muutosta ja jatkuvuutta. Historianopetus auttaa oppilaita tunnistamaan yhteiskunnassa olevia arvoja, arvojännitteitä ja niissä tapahtuneita muutoksia eri aikoina.

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 7-9

***Vuosiluokilla 7-9** historian opetuksen tehtävänä on syventää oppilaiden käsitystä historiallisen tiedon luonteesta. Opetus tukee oppilaiden oman identiteetin kehittymistä ja perehdyttää kulttuurien vaikutuksiin yksilöihin ja yhteiskuntiin. Opetuksessa korostetaan vuorovaikutuksellisia ja tutkimuksellisia työtapoja.*

Historian oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Ajankohtaisten tapahtumien historiallisia juuria tarkastelemalla liitetään opiskeltavat sisällöt yhteiskuntaopin keskeisiin käsitteisiin.

Oppiaineiden tavoitteiden kannalta keskeistä on korostaa tutkimuksellisia työtapoja, esimerkiksi erilaisten ikätasolle sopivien ensi- ja toisen käden lähteiden tutkimista sekä avoimien oppimisympäristöjen käyttöä historiallisissa tutkimustehtävissä. Tavoitteena on kannustaa oppilaita omien tulkintojen tekemiseen ja eriävien tulkintojen arvioimiseen.

Oppilaita innostetaan hankkimaan tietoa koulun ulkopuolisesta historiakulttuurista, kuten peleistä, elokuvista ja kirjallisuudesta, sekä kehittämään historiallisen ajattelun taitojaan ja kriittistä arviointikykyään niiden avulla.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki historiassa vuosiluokilla 7-9

Historian opiskelussa rohkaistaan monipuoliseen havainnointiin, kommunikointiin, tekstin ja puheen tuottamiseen ja tulkintaan sekä draaman ja kuvallisen ilmaisun käyttöön. Tarvittaessa erilaisten tekstien ymmärtämiseen ohjataan yksinkertaistamalla tekstejä ja avaamalla tekstissä käytettyjä käsitteitä.

Jotkut historianopetuksessa käytetyt käsitteet (esimerkiksi yhteiskunta ja demokratia) ovat sellaisia, joiden ymmärtämistä syvennetään koko peruskoulun ajan oppilaan siirtyessä konkreettisesta ajattelusta käsitteelliseen ajatteluun.

Oppilaan oppimisen arviointi historiassa vuosiluokilla 7-9

Historian opetuksessa palautteella pyritään rohkaisemaan oppilaita omiin tulkintoihin ja näkemystensä argumentointiin. Kirjallisten tehtävien ohella arvioinnissa on otettava huomioon oppilaiden monimuotoiset työskentelyn ja osaamisen osoittamisen tavat. Sisältöjen muistamisen sijasta arvioinnissa kiinnitetään huomiota tiedon soveltamiseen ja historiallisen ajattelun hallintaan.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona historian opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päättöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut historian oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt historian tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päättöarvosana on historian tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet tietyn arvosanan mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy historian päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan.

7

Vuosiluokan tavoitteet ja keskeiset sisällöt

T1 vahvistaa oppilaan kiinnostusta historiasta tiedonalana ja identiteettiä rakentavana oppiaineena

- Oppilas tutustuu historiaan tiedonalana ja sen rooliin yksilöiden, yhteisöjen ja kansojen identiteettiä rakentavana oppiaineena

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei käytetä arvosanan muodostumisen periaatteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

S1 Teollisuusyhteiskunnan synty ja kehitys

Perehdytään ilmiöön, joka on muuttanut ihmisen elämää, ihmisen ja luonnon suhdetta sekä maailmaa.

Paikallinen tarkennus:

- Teollistuminen ilmiönä
    - Vaikutus yhteiskuntaan, yksilöön ja ympäristöön
    - Teollisen yhteiskunnan murros ja vaikutukset

S2 Ihmiset muuttavat maailmaa

Tutustutaan yhteiskunnallisiin aatteisiin, niiden merkitykseen ja seurauksiin sekä siihen, miten ihmiset ovat pystyneet vaikuttamaan omana aikanaan.

Paikallinen tarkennus:

- Teollistuminen ilmiönä
    - Vaikutus yhteiskuntaan, yksilöön ja ympäristöön
    - Teollisen yhteiskunnan murros ja vaikutukset
    - Verrataan teollistumisen aikaa nykyajan kaupungistumiseen, elämään ja työoloihin maailmalla ja Suomessa
- Työväen järjestäytyminen, yksilönvapauden ja joukkoliikehdinnän merkitys
- Liikkumisen ja tiedonvälityksen kehitys

S3 Suomea luodaan, rakennetaan ja puolustetaan

Perehdytään kulttuurin merkitykseen identiteetin rakentamisessa autonomian ajalla ja itsenäisen Suomen alkutaipaleeseen.

Paikallinen tarkennus:

- Autonomia
    - Suomen historian käännekohtien yhteys maailman tapahtumiin
    - Suomalaisuuden herääminen yleiseurooppalaisena ilmiönä
- Suomalaisuus ja sen merkitys ennen ja nyt
    - Suomen itsenäistyminen ja siihen liittyneet haasteet

T2 aktivoida oppilasta hankkimaan historiallista tietoa sekä arvioimaan tiedonlähteiden luotettavuutta

- Oppilas harjoittelee historiallisen tiedon hankkimista erilaisiin tietolähteisiin perehtymällä ja niitä tulkitsemalla

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas löytää ohjatusti historian tapahtumaan tai ilmiöön liittyvää informaatiota hänelle annetusta lähteestä. Oppilas tunnistaa opettajan ohjaamana, että samasta ilmiöstä tai lähteestä esiintyy erilaisia tulkintoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas hankkii historian tapahtumaan tai ilmiöön liittyvää tietoa erilaisista lähteistä sekä tunnistaa lähteiden luotettavuudessa ja esitetyissä tulkinnoissa eroja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas hankkii historian tapahtumaan tai ilmiöön liittyvää tietoa erilaisista lähteistä sekä erottelee vähemmän ja enemmän luotettavia lähteitä ja tulkintoja toisistaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas käyttää erilaisia lähteitä ja erottaa tutkittavaan ilmiöön liittyvät lähteet muista lähteistä. Oppilas selittää, miten samoista lähteistä voi teh-dä erilaisia tulkintoja, ja arvioi tulkintojen mahdollisia puutteita.

S1 Teollisuusyhteiskunnan synty ja kehitys

Perehdytään ilmiöön, joka on muuttanut ihmisen elämää, ihmisen ja luonnon suhdetta sekä maailmaa.

Paikallinen tarkennus:

- Teollistuminen ilmiönä
    - Vaikutus yhteiskuntaan, yksilöön ja ympäristöön
    - Teollisen yhteiskunnan murros ja vaikutukset

S2 Ihmiset muuttavat maailmaa

Tutustutaan yhteiskunnallisiin aatteisiin, niiden merkitykseen ja seurauksiin sekä siihen, miten ihmiset ovat pystyneet vaikuttamaan omana aikanaan.

Paikallinen tarkennus:

- Teollistuminen ilmiönä
    - Vaikutus yhteiskuntaan, yksilöön ja ympäristöön
    - Teollisen yhteiskunnan murros ja vaikutukset
    - Verrataan teollistumisen aikaa nykyajan kaupungistumiseen, elämään ja työoloihin maailmalla ja Suomessa
- Työväen järjestäytyminen, yksilönvapauden ja joukkoliikehdinnän merkitys
- Liikkumisen ja tiedonvälityksen kehitys

S3 Suomea luodaan, rakennetaan ja puolustetaan

Perehdytään kulttuurin merkitykseen identiteetin rakentamisessa autonomian ajalla ja itsenäisen Suomen alkutaipaleeseen.

Paikallinen tarkennus:

- Autonomia
    - Suomen historian käännekohtien yhteys maailman tapahtumiin
    - Suomalaisuuden herääminen yleiseurooppalaisena ilmiönä
- Suomalaisuus ja sen merkitys ennen ja nyt
    - Suomen itsenäistyminen ja siihen liittyneet haasteet

T3 auttaa oppilasta ymmärtämään, että historiallista tietoa voidaan tulkita eri tavoin

- Oppilas tutustuu historiallisiin tilanteisiin, missä historian tapahtumista on esitetty erilaisia tulkintoja ja vastakkaisia näkemyksiä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas löytää ohjatusti historian tapahtumaan tai ilmiöön liittyvää informaatiota hänelle annetusta lähteestä. Oppilas tunnistaa opettajan ohjaamana, että samasta ilmiöstä tai lähteestä esiintyy erilaisia tulkintoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas hankkii historian tapahtumaan tai ilmiöön liittyvää tietoa erilaisista lähteistä sekä tunnistaa lähteiden luotettavuudessa ja esitetyissä tulkinnoissa eroja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas hankkii historian tapahtumaan tai ilmiöön liittyvää tietoa erilaisista lähteistä sekä erottelee vähemmän ja enemmän luotettavia lähteitä ja tulkintoja toisistaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas käyttää erilaisia lähteitä-ja erottaa tutkittavaan ilmiöön liittyvät lähteet muista lähteistä. Oppilas selittää, miten samoista lähteistä voi tehdä erilaisia tulkintoja, ja arvioi tulkintojen mahdollisia puutteita.

S1 Teollisuusyhteiskunnan synty ja kehitys

Perehdytään ilmiöön, joka on muuttanut ihmisen elämää, ihmisen ja luonnon suhdetta sekä maailmaa.

Paikallinen tarkennus:

- Teollistuminen ilmiönä
    - Vaikutus yhteiskuntaan, yksilöön ja ympäristöön
    - Teollisen yhteiskunnan murros ja vaikutukset

S2 Ihmiset muuttavat maailmaa

Tutustutaan yhteiskunnallisiin aatteisiin, niiden merkitykseen ja seurauksiin sekä siihen, miten ihmiset ovat pystyneet vaikuttamaan omana aikanaan.

Paikallinen tarkennus:

- Teollistuminen ilmiönä
    - Vaikutus yhteiskuntaan, yksilöön ja ympäristöön
    - Teollisen yhteiskunnan murros ja vaikutukset
    - Verrataan teollistumisen aikaa nykyajan kaupungistumiseen, elämään ja työoloihin maailmalla ja Suomessa
- Työväen järjestäytyminen, yksilönvapauden ja joukkoliikehdinnän merkitys
- Liikkumisen ja tiedonvälityksen kehitys

S3 Suomea luodaan, rakennetaan ja puolustetaan

Perehdytään kulttuurin merkitykseen identiteetin rakentamisessa autonomian ajalla ja itsenäisen Suomen alkutaipaleeseen.

Paikallinen tarkennus:

- Autonomia
    - Suomen historian käännekohtien yhteys maailman tapahtumiin
    - Suomalaisuuden herääminen yleiseurooppalaisena ilmiönä
- Suomalaisuus ja sen merkitys ennen ja nyt
    - Suomen itsenäistyminen ja siihen liittyneet haasteet

T4 vahvistaa oppilaan kykyä ymmärtää historiallista aikaa ja siihen liittyviä käsitteitä

- Oppilas kehittää kykyään ymmärtää historiallista aikaa ja siihen liittyviä käsitteitä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa historian keskeisiä sisällöllisiä käsitteitä ja pystyy opettajan ohjaamana suhteuttamaan ne ajallisesti toisiinsa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas muistaa menneisyyteen liittyviä keskeisiä sisällöllisiä käsitteitä ja antaa joitain esimerkkejä tarkasteltavana olevalle historialliselle ajanjaksolle ominaisista piirteistä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas käyttää menneisyyteen liittyviä keskeisiä sisällöllisiä käsitteitä ja kuvaa tarkasteltavana olevalle historialliselle ajanjaksolle ominaisia piir-teitä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas jäsentää historiallisten tapahtumien, ilmiöiden ja ajanjaksojen aikajärjestyksen ja ajallisia yhteyksiä. Oppilas käyttää aikaan liittyviä käsitteitä ja erittelee historian keskeisiin ajanjaksoihin liittyviä tapahtumia, henkilöitä ja ilmiöitä.

S1 Teollisuusyhteiskunnan synty ja kehitys

Perehdytään ilmiöön, joka on muuttanut ihmisen elämää, ihmisen ja luonnon suhdetta sekä maailmaa.

Paikallinen tarkennus:

- Teollistuminen ilmiönä
    - Vaikutus yhteiskuntaan, yksilöön ja ympäristöön
    - Teollisen yhteiskunnan murros ja vaikutukset

S2 Ihmiset muuttavat maailmaa

Tutustutaan yhteiskunnallisiin aatteisiin, niiden merkitykseen ja seurauksiin sekä siihen, miten ihmiset ovat pystyneet vaikuttamaan omana aikanaan.

Paikallinen tarkennus:

- Teollistuminen ilmiönä
    - Vaikutus yhteiskuntaan, yksilöön ja ympäristöön
    - Teollisen yhteiskunnan murros ja vaikutukset
    - Verrataan teollistumisen aikaa nykyajan kaupungistumiseen, elämään ja työoloihin maailmalla ja Suomessa
- Työväen järjestäytyminen, yksilönvapauden ja joukkoliikehdinnän merkitys
- Liikkumisen ja tiedonvälityksen kehitys

S3 Suomea luodaan, rakennetaan ja puolustetaan

Perehdytään kulttuurin merkitykseen identiteetin rakentamisessa autonomian ajalla ja itsenäisen Suomen alkutaipaleeseen.

Paikallinen tarkennus:

- Autonomia
    - Suomen historian käännekohtien yhteys maailman tapahtumiin
    - Suomalaisuuden herääminen yleiseurooppalaisena ilmiönä
- Suomalaisuus ja sen merkitys ennen ja nyt
    - Suomen itsenäistyminen ja siihen liittyneet haasteet

T5 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisen toimintaan ja päätöksentekoon vaikuttaneita tekijöitä erilaisissa historiallisissa tilanteissa

- Oppilas tutustuu ihmisten toimintaan ja päätöksentekoon erilaisissa historiallisissa tilanteissa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa, että ihmisillä on ollut erilaisia motiiveja toiminnalleen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas tunnistaa, miten ihmisten sosiaalinen ja yhteiskunnallinen asema vaikuttavat heidän tekojensa motiiveihin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas tulkitsee ihmisten toimin-nan tarkoituspe-riä ja erittelee, miten ihmisten sosiaalinen ja yhteiskunnallinen asema tai historiallinen konteksti vaikuttavat hänen toimintaansa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas asettautuu menneen ajan ihmisen asemaan, arvioi hänen toimintansa motiiveja sekä tarkastelee sitä, miten hänen sosiaalinen tai yhteiskunnallinen asemansa tai historiallinen konteksti vaikuttavat hänen toimintaansa.

S1 Teollisuusyhteiskunnan synty ja kehitys

Perehdytään ilmiöön, joka on muuttanut ihmisen elämää, ihmisen ja luonnon suhdetta sekä maailmaa.

Paikallinen tarkennus:

- Teollistuminen ilmiönä
    - Vaikutus yhteiskuntaan, yksilöön ja ympäristöön
    - Teollisen yhteiskunnan murros ja vaikutukset

S2 Ihmiset muuttavat maailmaa

Tutustutaan yhteiskunnallisiin aatteisiin, niiden merkitykseen ja seurauksiin sekä siihen, miten ihmiset ovat pystyneet vaikuttamaan omana aikanaan.

Paikallinen tarkennus:

- Teollistuminen ilmiönä
    - Vaikutus yhteiskuntaan, yksilöön ja ympäristöön
    - Teollisen yhteiskunnan murros ja vaikutukset
    - Verrataan teollistumisen aikaa nykyajan kaupungistumiseen, elämään ja työoloihin maailmalla ja Suomessa
- Työväen järjestäytyminen, yksilönvapauden ja joukkoliikehdinnän merkitys
- Liikkumisen ja tiedonvälityksen kehitys

S3 Suomea luodaan, rakennetaan ja puolustetaan

Perehdytään kulttuurin merkitykseen identiteetin rakentamisessa autonomian ajalla ja itsenäisen Suomen alkutaipaleeseen.

Paikallinen tarkennus:

- Autonomia
    - Suomen historian käännekohtien yhteys maailman tapahtumiin
    - Suomalaisuuden herääminen yleiseurooppalaisena ilmiönä
- Suomalaisuus ja sen merkitys ennen ja nyt
    - Suomen itsenäistyminen ja siihen liittyneet haasteet

T6 auttaa oppilasta arvioimaan erilaisia syitä historiallisille tapahtumille ja ilmiöille

- Oppilas perehtyy historiallisiin tapahtumiin ja ilmiöihin sekä niiden syihin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa menneisyydestä asioita, jotka ovat muuttuneet tai pysyneet muuttumattomina. Oppilas nimeää muutokselle tai muuttumattomuudelle jonkin yksittäisen syyn.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas tunnistaa, että historiassa selittäminen perustuu toimijoiden tarkoitusperien analysointiin. Oppilas tunnistaa syitä ja seurauksia historiallisille tapahtumille ja ilmiöille. Oppilas selittää yksilöllisesti ohjeistettuna, miksi joillain elämänalueilla toimittiin ennen toisin kuin nykyään.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas ymmärtää, että historiassa selittäminen perustuu toimijoiden tarkoitusperien analysointiin. Oppilas ymmärtää, että historiallisilla tapahtumilla ja ilmiöillä on erilaisia syitä ja seurauksia, ja antaa niistä esimerkkejä. Oppilas erittelee, miksi joillain elämänalueilla toimittiin ennen toisin tai samoin kuin nykyään.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas erottelee historiallisia tapahtumia tai ilmiöitä selittävät keskeiset tekijät vähemmän tärkeistä ja analysoi historiallisten tapahtumien syitä ja seurauksia (kuten välittömien ja pitkäkestoisten syiden merkitystä). Oppilas arvioi, miksi joillain elämänalueilla toimittiin ennen samoin tai toisin kuin nykyään ja miten tapahtuman tai ilmiön seuraukset vaikuttivat eri lailla eri asemassa oleviin ihmisiin ja ihmisryhmiin.

S1 Teollisuusyhteiskunnan synty ja kehitys

Perehdytään ilmiöön, joka on muuttanut ihmisen elämää, ihmisen ja luonnon suhdetta sekä maailmaa.

Paikallinen tarkennus:

- Teollistuminen ilmiönä
    - Vaikutus yhteiskuntaan, yksilöön ja ympäristöön
    - Teollisen yhteiskunnan murros ja vaikutukset

S2 Ihmiset muuttavat maailmaa

Tutustutaan yhteiskunnallisiin aatteisiin, niiden merkitykseen ja seurauksiin sekä siihen, miten ihmiset ovat pystyneet vaikuttamaan omana aikanaan.

Paikallinen tarkennus:

- Teollistuminen ilmiönä

    - Vaikutus yhteiskuntaan, yksilöön ja ympäristöön
    - Teollisen yhteiskunnan murros ja vaikutukset
    - Verrataan teollistumisen aikaa nykyajan kaupungistumiseen, elämään ja työoloihin maailmalla ja Suomessa
- Työväen järjestäytyminen, yksilönvapauden ja joukkoliikehdinnän merkitys
- Liikkumisen ja tiedonvälityksen kehitys

S3 Suomea luodaan, rakennetaan ja puolustetaan

Perehdytään kulttuurin merkitykseen identiteetin rakentamisessa autonomian ajalla ja itsenäisen Suomen alkutaipaleeseen.

Paikallinen tarkennus:

- Autonomia
    - Suomen historian käännekohtien yhteys maailman tapahtumiin
    - Suomalaisuuden herääminen yleiseurooppalaisena ilmiönä
- Suomalaisuus ja sen merkitys ennen ja nyt
    - Suomen itsenäistyminen ja siihen liittyneet haasteet

T7 ohjata oppilasta analysoimaan historiallista muutosta ja jatkuvuutta

- Oppilas tutustuu historialliseen muutokseen ja jatkuvuuteen sopivien historian oppiainesisältöjen kautta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa menneisyydestä asioita, jotka ovat muuttuneet tai pysyneet muuttumattomina. Oppilas nimeää muutokselle tai muuttumattomuudelle jonkin yksittäisen syyn.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas tunnistaa, että historiassa selittäminen perustuu toimijoiden tarkoitusperien analysointiin. Oppilas tunnistaa syitä ja seurauksia historiallisille tapahtumille ja ilmiöille. Oppilas selittää yksilöllisesti ohjeistettuna, miksi joillain elämänalueilla toimittiin ennen toisin kuin nykyään.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas ymmärtää, että historiassa selittäminen perustuu toimijoiden tarkoitusperien analysointiin. Oppilas ymmärtää, että historiallisilla tapahtumilla ja ilmiöillä on erilaisia syitä ja seurauksia, ja antaa niistä esimerkkejä. Oppilas erittelee, miksi joillain elämänalueilla toimittiin ennen toisin tai samoin kuin nykyään.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas erottelee historiallisia tapahtumia tai ilmiöitä selittävät keskeiset tekijät vähemmän tärkeistä ja analysoi historiallisten tapahtumien syitä ja seurauksia (kuten välittömien ja pitkäkestoisten syiden merkitystä). Oppilas arvioi, miksi joillain elämänalueilla toimittiin ennen samoin tai toisin kuin nykyään ja miten tapahtuman tai ilmiön seuraukset vaikuttivat eri lailla eri asemassa oleviin ihmisiin ja ihmisryhmiin.

S1 Teollisuusyhteiskunnan synty ja kehitys

Perehdytään ilmiöön, joka on muuttanut ihmisen elämää, ihmisen ja luonnon suhdetta sekä maailmaa.

Paikallinen tarkennus:

- Teollistuminen ilmiönä
    - Vaikutus yhteiskuntaan, yksilöön ja ympäristöön
    - Teollisen yhteiskunnan murros ja vaikutukset

S2 Ihmiset muuttavat maailmaa

Tutustutaan yhteiskunnallisiin aatteisiin, niiden merkitykseen ja seurauksiin sekä siihen, miten ihmiset ovat pystyneet vaikuttamaan omana aikanaan.

Paikallinen tarkennus:

- Teollistuminen ilmiönä

- Vaikutus yhteiskuntaan, yksilöön ja ympäristöön
- Teollisen yhteiskunnan murros ja vaikutukset
- Verrataan teollistumisen aikaa nykyajan kaupungistumiseen, elämään ja työoloihin maailmalla ja Suomessa

- Työväen järjestäytyminen, yksilönvapauden ja joukkoliikehdinnän merkitys

- Liikkumisen ja tiedonvälityksen kehitys

S3 Suomea luodaan, rakennetaan ja puolustetaan

Perehdytään kulttuurin merkitykseen identiteetin rakentamisessa autonomian ajalla ja itsenäisen Suomen alkutaipaleeseen.

Paikallinen tarkennus:

- Autonomia
  - Suomen historian käännekohtien yhteys maailman tapahtumiin
  - Suomalaisuuden herääminen yleiseurooppalaisena ilmiönä
- Suomalaisuus ja sen merkitys ennen ja nyt
  - Suomen itsenäistyminen ja siihen liittyneet haasteet

T8 kannustaa oppilasta tulkintojen tekemiseen

- Oppilas tutustuu tuntitehtävien kautta historiallisiin tapahtumiin ja tietolähteisiin, joiden pohjalta on mahdollista tehdä omia tulkintoja historiasta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Historian tulkitseminen	Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

S1 Teollisuusyhteiskunnan synty ja kehitys

Perehdytään ilmiöön, joka on muuttanut ihmisen elämää, ihmisen ja luonnon suhdetta sekä maailmaa.

Paikallinen tarkennus:

- Teollistuminen ilmiönä
  - Vaikutus yhteiskuntaan, yksilöön ja ympäristöön
  - Teollisen yhteiskunnan murros ja vaikutukset

S2 Ihmiset muuttavat maailmaa

Tutustutaan yhteiskunnallisiin aatteisiin, niiden merkitykseen ja seurauksiin sekä siihen, miten ihmiset ovat pystyneet vaikuttamaan omana aikanaan.

Paikallinen tarkennus:

- Teollistuminen ilmiönä
  - Vaikutus yhteiskuntaan, yksilöön ja ympäristöön
  - Teollisen yhteiskunnan murros ja vaikutukset
  - Verrataan teollistumisen aikaa nykyajan kaupungistumiseen, elämään ja työoloihin maailmalla ja Suomessa
- Työväen järjestäytyminen, yksilönvapauden ja joukkoliikehdinnän merkitys
- Liikkumisen ja tiedonvälityksen kehitys

S3 Suomea luodaan, rakennetaan ja puolustetaan

Perehdytään kulttuurin merkitykseen identiteetin rakentamisessa autonomian ajalla ja itsenäisen Suomen alkutaipaleeseen.

Paikallinen tarkennus:

- Autonomia
  - Suomen historian käännekohtien yhteys maailman tapahtumiin
  - Suomalaisuuden herääminen yleiseurooppalaisena ilmiönä
- Suomalaisuus ja sen merkitys ennen ja nyt
  - Suomen itsenäistyminen ja siihen liittyneet haasteet

T9 ohjata oppilasta selittämään ihmisen toiminnan tarkoitusperiä

- Oppilas tutustuu historiallisiin tilanteisiin ja tapahtumiin sekä historiallisten henkilöiden elämään ja asemaan näiden tapahtumien keskellä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osoittaa ohjatusti, miten ihmisen toimin-nan motiivi näkyy jossain historian tapahtumassa tai ilmiössä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas kuvailee, miten ihmisten taustat vaikuttavat heidän toimintansa motiiveihin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas esittää päätelmän, miten ihmisten taustat vaikuttavat heidän toi-mintansa motiiveihin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas selittää ihmisen toimin-nan motiiveja sekä sitä, miten ihmisten taustat ja historiallinen konteksti vaikuttavat niihin.

S1 Teollisuusyhteiskunnan synty ja kehitys

Perehdytään ilmiöön, joka on muuttanut ihmisen elämää, ihmisen ja luonnon suhdetta sekä maailmaa.

Paikallinen tarkennus:

- Teollistuminen ilmiönä
    - Vaikutus yhteiskuntaan, yksilöön ja ympäristöön
    - Teollisen yhteiskunnan murros ja vaikutukset

S2 Ihmiset muuttavat maailmaa

Tutustutaan yhteiskunnallisiin aatteisiin, niiden merkitykseen ja seurauksiin sekä siihen, miten ihmiset ovat pystyneet vaikuttamaan omana aikanaan.

Paikallinen tarkennus:

- Teollistuminen ilmiönä
    - Vaikutus yhteiskuntaan, yksilöön ja ympäristöön
    - Teollisen yhteiskunnan murros ja vaikutukset
    - Verrataan teollistumisen aikaa nykyajan kaupungistumiseen, elämään ja työoloihin maailmalla ja Suomessa
- Työväen järjestäytyminen, yksilönvapauden ja joukkoliikehdinnän merkitys
- Liikkumisen ja tiedonvälityksen kehitys

S3 Suomea luodaan, rakennetaan ja puolustetaan

Perehdytään kulttuurin merkitykseen identiteetin rakentamisessa autonomian ajalla ja itsenäisen Suomen alkutaipaleeseen.

Paikallinen tarkennus:

- Autonomia
    - Suomen historian käännekohtien yhteys maailman tapahtumiin
    - Suomalaisuuden herääminen yleiseurooppalaisena ilmiönä
- Suomalaisuus ja sen merkitys ennen ja nyt
    - Suomen itsenäistyminen ja siihen liittyneet haasteet

T10 ohjata oppilasta selittämään, miksi historiallista tietoa voidaan tulkita ja käyttää eri tavoin eri tilanteissa ja arvioimaan kriittisesti tulkintojen luotettavuutta

- Oppilas tutustuu historiallisiin tilanteisiin, joista voidaan esittää erilaisia tulkintoja ja harjoittelee arvioimaan kriittisesti tulkintojen luotettavuutta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas antaa ohjatusti jonkin esimerkin siitä, miten historiatietoa käytetään johonkin tarkoitukseen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas kuvailee, miten historiatietoa käytetään johonkin tarkoitukseen ja antaa esimerkkejä tulkintoihin sisältyvästä puolueellisuudesta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas kuvailee, miten historiatie-toa käytetään johonkin tarkoitukseen ja erittelee tulkintoihin sisältyvää puolueellisuutta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas selittää, miten historiatie-toa käytetään johonkin tarkoitukseen ja miten lähteiden tulkitsijan tausta voi vaikuttaa tulkinnan luotettavuuteen.

S1 Teollisuusyhteiskunnan synty ja kehitys

Perehdytään ilmiöön, joka on muuttanut ihmisen elämää, ihmisen ja luonnon suhdetta sekä maailmaa.

Paikallinen tarkennus:

- Teollistuminen ilmiönä
    - Vaikutus yhteiskuntaan, yksilöön ja ympäristöön
    - Teollisen yhteiskunnan murros ja vaikutukset

S2 Ihmiset muuttavat maailmaa

Tutustutaan yhteiskunnallisiin aatteisiin, niiden merkitykseen ja seurauksiin sekä siihen, miten ihmiset ovat pystyneet vaikuttamaan omana aikanaan.

Paikallinen tarkennus:

- Teollistuminen ilmiönä
    - Vaikutus yhteiskuntaan, yksilöön ja ympäristöön
    - Teollisen yhteiskunnan murros ja vaikutukset
    - Verrataan teollistumisen aikaa nykyajan kaupungistumiseen, elämään ja työoloihin maailmalla ja Suomessa
- Työväen järjestäytyminen, yksilönvapauden ja joukkoliikehdinnän merkitys
- Liikkumisen ja tiedonvälityksen kehitys

S3 Suomea luodaan, rakennetaan ja puolustetaan

Perehdytään kulttuurin merkitykseen identiteetin rakentamisessa autonomian ajalla ja itsenäisen Suomen alkutaipaleeseen.

Paikallinen tarkennus:

- Autonomia

- Suomen historian käännekohtien yhteys maailman tapahtumiin
- Suomalaisuuden herääminen yleiseurooppalaisena ilmiönä

- Suomalaisuus ja sen merkitys ennen ja nyt
  - Suomen itsenäistyminen ja siihen liittyneet haasteet

T11 harjaannuttaa oppilasta käyttämään erilaisia lähteitä, vertailemaan niitä ja muodostamaan oman perustellun tulkintansa niiden pohjalta

- Oppilas harjoittelee erilaisten tietolähteiden käyttämistä esimerkiksi tehtävien tai esseetehtävien tiedonhankinnan apuna ja opettelee omien tulkintojen tekemistä niiden pohjalta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas vastaa ohjatusti menneisyyttä koskeviin kysymyksiin hänelle annetun tietolähteen pohjalta. Oppilas muodostaa opettajan ohjaamana jostain lähteestä tulkinnan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas esittää jonkin tulkinnan hyödyntäen käytössään olevia lähteitä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas vastaa menneisyyttä koskeviin kysymyksiin tulkitsemalla erilaisista lähteistä samaansa informaatiota. Oppilas esittää historian tapahtumista tai ilmiöistä omia perusteltuja tulkintoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas tulkitsee erilaisia historiallisen tiedon lähteitä. Oppilas esittää historian tapahtumista tai ilmiöistä omia perusteltuja tulkintoja osoittaen tunnistavansa tulkintoihinsa liittyvän virhetulkinnan mahdollisuuden.

S1 Teollisuusyhteiskunnan synty ja kehitys

Perehdytään ilmiöön, joka on muuttanut ihmisen elämää, ihmisen ja luonnon suhdetta sekä maailmaa.

Paikallinen tarkennus:

- Teollistuminen ilmiönä
  - Vaikutus yhteiskuntaan, yksilöön ja ympäristöön
  - Teollisen yhteiskunnan murros ja vaikutukset

S2 Ihmiset muuttavat maailmaa

Tutustutaan yhteiskunnallisiin aatteisiin, niiden merkitykseen ja seurauksiin sekä siihen, miten ihmiset ovat pystyneet vaikuttamaan omana aikanaan.

Paikallinen tarkennus:

- Teollistuminen ilmiönä
    - Vaikutus yhteiskuntaan, yksilöön ja ympäristöön
    - Teollisen yhteiskunnan murros ja vaikutukset
    - Verrataan teollistumisen aikaa nykyajan kaupungistumiseen, elämään ja työoloihin maailmalla ja Suomessa
- Työväen järjestäytyminen, yksilönvapauden ja joukkoliikehdinnän merkitys
- Liikkumisen ja tiedonvälityksen kehitys

S3 Suomea luodaan, rakennetaan ja puolustetaan

Perehdytään kulttuurin merkitykseen identiteetin rakentamisessa autonomian ajalla ja itsenäisen Suomen alkutaipaleeseen.

Paikallinen tarkennus:

- Autonomia
    - Suomen historian käännekohtien yhteys maailman tapahtumiin
    - Suomalaisuuden herääminen yleiseurooppalaisena ilmiönä
- Suomalaisuus ja sen merkitys ennen ja nyt
    - Suomen itsenäistyminen ja siihen liittyneet haasteet

T12 ohjata oppilasta arvioimaan tulevaisuuden vaihtoehtoja historiatietämyksensä avulla

- Oppilas ymmärtää, että nykypäivän olosuhteet ovat seurausta menneestä kehityksestä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osoittaa ohjatusti, miten historiaa käytetään nykyisyyden selittämisessä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas kuvailee, miten historiaa käytetään nykyisyyden selittämisessä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas kuvailee, miten historiatiedolla voidaan perustella jokin tulevaisuuden valinta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas esittää arvion siitä, miten tulkinnat menneisyydestä vaikuttavat ihmisten tulevaisuuden odotuksiin ja valintoihin.

S1 Teollisuusyhteiskunnan synty ja kehitys

Perehdytään ilmiöön, joka on muuttanut ihmisen elämää, ihmisen ja luonnon suhdetta sekä maailmaa.

Paikallinen tarkennus:

- Teollistuminen ilmiönä
    - Vaikutus yhteiskuntaan, yksilöön ja ympäristöön

- Teollisen yhteiskunnan murros ja vaikutukset

S2 Ihmiset muuttavat maailmaa

Tutustutaan yhteiskunnallisiin aatteisiin, niiden merkitykseen ja seurauksiin sekä siihen, miten ihmiset ovat pystyneet vaikuttamaan omana aikanaan.

Paikallinen tarkennus:

- Teollistuminen ilmiönä
  - Vaikutus yhteiskuntaan, yksilöön ja ympäristöön
  - Teollisen yhteiskunnan murros ja vaikutukset
  - Verrataan teollistumisen aikaa nykyajan kaupungistumiseen, elämään ja työoloihin maailmalla ja Suomessa
- Työväen järjestäytyminen, yksilönvapauden ja joukkoliikehdinnän merkitys
- Liikkumisen ja tiedonvälityksen kehitys

S3 Suomea luodaan, rakennetaan ja puolustetaan

Perehdytään kulttuurin merkitykseen identiteetin rakentamisessa autonomian ajalla ja itsenäisen Suomen alkutaipaleeseen.

Paikallinen tarkennus:

- Autonomia
  - Suomen historian käännekohtien yhteys maailman tapahtumiin
  - Suomalaisuuden herääminen yleiseurooppalaisena ilmiönä
- Suomalaisuus ja sen merkitys ennen ja nyt
  - Suomen itsenäistyminen ja siihen liittyneet haasteet

8

Vuosiluokan tavoitteet ja keskeiset sisällöt

T1 vahvistaa oppilaan kiinnostusta historiasta tiedonalana ja identiteettiä rakentavana oppiaineena

- Oppilaan kiinnostus historiasta tiedonalana ja identiteettiä rakentavana oppiaineena vahvistuu

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei käytetä arvosanan muodostumisen periaatteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

S4 Suurten sotien aika

Perehdytään maailmansotiin, kylmään sotaan ja sodista selviytymiseen erityisesti tavallisten ihmisten ja ihmisoikeuskysymysten näkökulmasta. Paneudutaan ihmisoikeusrikoksiin kuten holokaustiin ja muihin kansanvainoihin sekä ihmisoikeuksien edistämiseen.

Paikallinen tarkennus:

- Ensimmäinen maailmansota
    - Sodan syttymisen syyt ja teknologisen kehityksen tuoma muutos sotimiseen
    - Merkitys Euroopan karttaan ja rajoihin
- Diktatuurien nousu ja merkitys maailmansotien välisessä Euroopassa
    - Diktatuurien mahdollistavat tekijät
- Toinen maailmansota oppimiskokonaisuutena, jossa oppilas harjoittelee tiedon etsimistä
    - Merkittävimmät sotatapahtumat ja seuraukset
    - Sodankäynnin muutokset ja sodan vaikutus siviileihin
    - Suurvaltojen vaikutus Suomen tapahtumiin toisessa maailmansodassa
    - Talvisodan merkitys suomalaisuuskuvassa ja kansan yhdistäjänä
- Ihmisoikeusrikokset ja niiden merkitys yksilöille, kansoille ja valtioille
    - Holokausti
    - Jokin toinen kansanmurha (esimerkiksi Ruanda tai Bosnian sota)
- Kylmän sodan aika
- Eri yhteiskuntajärjestelmien vaikutus arkeen (esimerkiksi vertailemalla kahta Saksaa)
- Maailman kaksinapaisuuden tuomat uhat
- Käsitellään joku kylmän sodan kriisi tai tapahtuma
- Demokraattisen maailman voitto sosialismista ja muutokset, jotka Euroopan poliittisessa kartassa tapahtui kylmän sodan jälkeen
- Euroopan unionin taustat ja merkityksen kasvu
- Kylmän sodan jälkeiset suurvaltasuhteet

S5 Hyvinvointiyhteiskunnan rakentaminen

Tarkastellaan arkielämän historiaa ja tämän päivän juuria. Kehityksen yksilölle tuomien saavutusten ohella perehdytään elinkeinorakenteen muutokseen ja palveluammattien yleistymiseen sekä kaupungistumiseen.

Paikallinen tarkennus:

- Suomen poliittisen aseman muuttuminen aina Neuvostoliiton naapurimaasta EU-valtioksi
- Kaupungistumisen ja elinkeinorakenteen murros ja siitä Vantaa esimerkkinä
- Hyvinvointiyhteiskunnan rakentamisessa ja ylläpitämisessä työn tekemisen, verojen ja julkisten palveluiden välinen yhteys

S6 Nykyisen maailmanpolitiikan juuret

Syvennytään kehittyneiden ja kehittyvien maiden yhteiseen historiaan sekä uudenlaisten poliittisten jännitteiden syntyyn ja ratkaisuihin maailmassa.

Paikallinen tarkennus:

- Imperialismi
    - Syyt ja seuraukset Euroopalle ja Afrikalle
- Rasismi ja ihmisten eriarvoisuus

    - Ihmisten eriarvoisuudesta esimerkkinä voidaan käyttää mm. Australian aboriginaaleja, 1960-luvun Yhdysvaltoja tai Etelä-Afrikkaa ja apartheid-politiikkaa
- Maailman eriarvoisuus konfliktien lähteenä
    - Perehtyminen ulkomaan uutisiin ja niistä tulevaisuuden tulkintojen tekeminen
    - Kansainvälisten toimijoiden (esimerkiksi Yhdistyneet Kansakunnat ja NATO) vaikutus ja vastuu sodassa ja konflikteissa
    - Laajamittainen maahanmuutto yleismaailmallisena ilmiönä (esim. siirtolaisuus Yhdysvaltoihin ja pakolaisuus)

T2 aktivoida oppilasta hankkimaan historiallista tietoa sekä arvioimaan tiedonlähteiden luotettavuutta

- Oppilas oppii hankkimaan historiallista tietoa erilaisista ikätasolle sopivista lähteistä sekä arvioimaan niiden luotettavuutta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas löytää ohjatusti historian tapahtumaan tai ilmiöön liittyvää informaatiota hänelle annetusta lähteestä. Oppilas tunnistaa opettajan ohjaamana, että samasta ilmiöstä tai lähteestä esiintyy erilaisia tulkintoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas hankkii historian tapahtumaan tai ilmiöön liittyvää tietoa erilaisista lähteistä sekä tunnistaa lähteiden luotettavuudessa ja esi-tetyissä tulkinnoissa eroja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas hankkii historian tapahtumaan tai ilmiöön liittyvää tietoa erilaisista lähteistä sekä erottelee vähemmän ja enemmän luotettavia lähteitä ja tulkintoja toisistaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas käyttää erilaisia lähteitä ja erottaa tutkittavaan ilmiöön liittyvät lähteet muista lähteistä. Oppilas selittää, miten samoista lähteistä voi teh-dä erilaisia tulkintoja, ja arvioi tulkintojen mahdollisia puutteita.

S4 Suurten sotien aika

Perehdytään maailmansotiin, kylmään sotaan ja sodista selviytymiseen erityisesti tavallisten ihmisten ja ihmisoikeuskysymysten näkökulmasta. Paneudutaan ihmisoikeusrikoksiin kuten holokaustiin ja muihin kansanvainoihin sekä ihmisoikeuksien edistämiseen.

Paikallinen tarkennus:

- Ensimmäinen maailmansota
    - Sodan syttymisen syyt ja teknologisen kehityksen tuoma muutos sotimiseen
    - Merkitys Euroopan karttaan ja rajoihin
- Diktatuurien nousu ja merkitys maailmansotien välisessä Euroopassa
    - Diktatuurien mahdollistavat tekijät
- Toinen maailmansota oppimiskokonaisuutena, jossa oppilas harjoittelee tiedon etsimistä

    - Merkittävimmät sotatapahtumat ja seuraukset
    - Sodankäynnin muutokset ja sodan vaikutus siviileihin
    - Suurvaltojen vaikutus Suomen tapahtumiin toisessa maailmansodassa
    - Talvisodan merkitys suomalaisuuskuvassa ja kansan yhdistäjänä
- Ihmisoikeusrikokset ja niiden merkitys yksilöille, kansoille ja valtioille
    - Holokausti
    - Jokin toinen kansanmurha (esimerkiksi Ruanda tai Bosnian sota)
- Kylmän sodan aika
- Eri yhteiskuntajärjestelmien vaikutus arkeen (esimerkiksi vertailemalla kahta Saksaa)
- Maailman kaksinapaisuuden tuomat uhat
- Käsitellään joku kylmän sodan kriisi tai tapahtuma
- Demokraattisen maailman voitto sosialismista ja muutokset, jotka Euroopan poliittisessa kartassa tapahtui kylmän sodan jälkeen
- Euroopan unionin taustat ja merkityksen kasvu
- Kylmän sodan jälkeiset suurvaltasuhteet

S5 Hyvinvointiyhteiskunnan rakentaminen

Tarkastellaan arkielämän historiaa ja tämän päivän juuria. Kehityksen yksilölle tuomien saavutusten ohella perehdytään elinkeinorakenteen muutokseen ja palveluammattien yleistymiseen sekä kaupungistumiseen.

Paikallinen tarkennus:

- Suomen poliittisen aseman muuttuminen aina Neuvostoliiton naapurimaasta EU-valtioksi
- Kaupungistumisen ja elinkeinorakenteen murros ja siitä Vantaa esimerkkinä
- Hyvinvointiyhteiskunnan rakentamisessa ja ylläpitämisessä työn tekemisen, verojen ja julkisten palveluiden välinen yhteys

S6 Nykyisen maailmanpolitiikan juuret

Syvennytään kehittyneiden ja kehittyvien maiden yhteiseen historiaan sekä uudenlaisten poliittisten jännitteiden syntyyn ja ratkaisuihin maailmassa.

Paikallinen tarkennus:

- Imperialismi
    - Syyt ja seuraukset Euroopalle ja Afrikalle
- Rasismi ja ihmisten eriarvoisuus
    - Ihmisten eriarvoisuudesta esimerkkinä voidaan käyttää mm. Australian aboriginaaleja, 1960-luvun Yhdysvaltoja tai Etelä-Afrikkaa ja apartheid-politiikkaa
- Maailman eriarvoisuus konfliktien lähteenä
    - Perehtyminen ulkomaan uutisiin ja niistä tulevaisuuden tulkintojen tekeminen
    - Kansainvälisten toimijoiden (esimerkiksi Yhdistyneet Kansakunnat ja NATO) vaikutus ja vastuu sodassa ja konflikteissa
    - Laajamittainen maahanmuutto yleismaailmallisena ilmiönä (esim. siirtolaisuus Yhdysvaltoihin ja pakolaisuus)

T3 auttaa oppilasta ymmärtämään, että historiallista tietoa voidaan tulkita eri tavoin

- Oppilas tutustuu historiallisiin tilanteisiin, missä historian tapahtumista on esitetty erilaisia tulkintoja ja vastakkaisia näkemyksiä sekä oppii ymmärtämään, että historiallista tietoa voidaan tulkita eri syistä eri tavoin myös nykypäivänä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas löytää ohjatusti historian tapahtumaan tai ilmiöön liittyvää informaatiota hänelle annetusta lähteestä. Oppilas tunnistaa opettajan ohjaamana, että samasta ilmiöstä tai lähteestä esiintyy erilaisia tulkintoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas hankkii historian tapahtumaan tai ilmiöön liittyvää tietoa erilaisista lähteistä sekä tunnistaa lähteiden luotettavuudessa ja esitetyissä tulkinnoissa eroja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas hankkii historian tapahtumaan tai ilmiöön liittyvää tietoa erilaisista lähteistä sekä erottelee vähemmän ja enemmän luotettavia lähteitä ja tulkintoja toisistaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas käyttää erilaisia lähteitä-ja erottaa tutkittavaan ilmiöön liittyvät lähteet muista lähteistä. Oppilas selittää, miten samoista lähteistä voi tehdä erilaisia tulkintoja, ja arvioi tulkintojen mahdollisia puutteita.

S4 Suurten sotien aika

Perehdytään maailmansotiin, kylmään sotaan ja sodista selviytymiseen erityisesti tavallisten ihmisten ja ihmisoikeuskysymysten näkökulmasta. Paneudutaan ihmisoikeusrikoksiin kuten holokaustiin ja muihin kansanvainoihin sekä ihmisoikeuksien edistämiseen.

Paikallinen tarkennus:

- Ensimmäinen maailmansota
    - Sodan syttymisen syyt ja teknologisen kehityksen tuoma muutos sotimiseen
    - Merkitys Euroopan karttaan ja rajoihin
- Diktatuurien nousu ja merkitys maailmansotien välisessä Euroopassa
    - Diktatuurien mahdollistavat tekijät
- Toinen maailmansota oppimiskokonaisuutena, jossa oppilas harjoittelee tiedon etsimistä
    - Merkittävimmät sotatapahtumat ja seuraukset
    - Sodankäynnin muutokset ja sodan vaikutus siviileihin
    - Suurvaltojen vaikutus Suomen tapahtumiin toisessa maailmansodassa
    - Talvisodan merkitys suomalaisuuskuvassa ja kansan yhdistäjänä
- Ihmisoikeusrikokset ja niiden merkitys yksilöille, kansoille ja valtioille
    - Holokausti
    - Jokin toinen kansanmurha (esimerkiksi Ruanda tai Bosnian sota)
- Kylmän sodan aika
- Eri yhteiskuntajärjestelmien vaikutus arkeen (esimerkiksi vertailemalla kahta Saksaa)
- Maailman kaksinapaisuuden tuomat uhat
- Käsitellään joku kylmän sodan kriisi tai tapahtuma
- Demokraattisen maailman voitto sosialismista ja muutokset, jotka Euroopan poliittisessa kartassa tapahtui kylmän sodan jälkeen
- Euroopan unionin taustat ja merkityksen kasvu
- Kylmän sodan jälkeiset suurvaltasuhteet

S5 Hyvinvointiyhteiskunnan rakentaminen

Tarkastellaan arkielämän historiaa ja tämän päivän juuria. Kehityksen yksilölle tuomien saavutusten ohella perehdytään elinkeinorakenteen muutokseen ja palveluammattien yleistymiseen sekä kaupungistumiseen.

Paikallinen tarkennus:

- Suomen poliittisen aseman muuttuminen aina Neuvostoliiton naapurimaasta EU-valtioksi
- Kaupungistumisen ja elinkeinorakenteen murros ja siitä Vantaa esimerkkinä
- Hyvinvointiyhteiskunnan rakentamisessa ja ylläpitämisessä työn tekemisen, verojen ja julkisten palveluiden välinen yhteys

S6 Nykyisen maailmanpolitiikan juuret

Syvennytään kehittyneiden ja kehittyvien maiden yhteiseen historiaan sekä uudenlaisten poliittisten jännitteiden syntyyn ja ratkaisuihin maailmassa.

Paikallinen tarkennus:

- Imperialismi
    - Syyt ja seuraukset Euroopalle ja Afrikalle
- Rasismi ja ihmisten eriarvoisuus
    - Ihmisten eriarvoisuudesta esimerkkinä voidaan käyttää mm. Australian aboriginaaleja, 1960-luvun Yhdysvaltoja tai Etelä-Afrikkaa ja apartheid-politiikkaa
- Maailman eriarvoisuus konfliktien lähteenä
    - Perehtyminen ulkomaan uutisiin ja niistä tulevaisuuden tulkintojen tekeminen
    - Kansainvälisten toimijoiden (esimerkiksi Yhdistyneet Kansakunnat ja NATO) vaikutus ja vastuu sodassa ja konflikteissa
    - Laajamittainen maahanmuutto yleismaailmallisena ilmiönä (esim. siirtolaisuus Yhdysvaltoihin ja pakolaisuus)

T4 vahvistaa oppilaan kykyä ymmärtää historiallista aikaa ja siihen liittyviä käsitteitä

- Oppilas kehittää kykyään ymmärtää historiallista aikaa ja siihen liittyviä käsitteitä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa historian keskeisiä sisällöllisiä käsitteitä ja pystyy opettajan ohjaamana suhteuttamaan ne ajallisesti toisiinsa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas muistaa menneisyyteen liittyviä keskeisiä sisällöllisiä käsitteitä ja antaa joitain esimerkkejä tarkasteltavana olevalle historialliselle ajanjaksolle ominaisista piirteistä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas käyttää menneisyyteen liittyviä keskeisiä sisällöllisiä käsitteitä ja kuvaa tarkasteltavana olevalle historialliselle ajanjaksolle ominaisia piir-teitä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas jäsentää historiallisten tapahtumien, ilmiöiden ja ajanjaksojen aikajärjestyksen ja ajallisia yhteyksiä. Oppilas käyttää aikaan liittyviä käsitteitä ja erittelee historian keskeisiin ajanjaksoihin liittyviä tapahtumia, henkilöitä ja ilmiöitä.

S4 Suurten sotien aika

Perehdytään maailmansotiin, kylmään sotaan ja sodista selviytymiseen erityisesti tavallisten ihmisten ja ihmisoikeuskysymysten näkökulmasta. Paneudutaan ihmisoikeusrikoksiin kuten holokaustiin ja muihin kansanvainoihin sekä ihmisoikeuksien edistämiseen.

Paikallinen tarkennus:

- Ensimmäinen maailmansota
    - Sodan syttymisen syyt ja teknologisen kehityksen tuoma muutos sotimiseen
    - Merkitys Euroopan karttaan ja rajoihin
- Diktatuurien nousu ja merkitys maailmansotien välisessä Euroopassa
    - Diktatuurien mahdollistavat tekijät
- Toinen maailmansota oppimiskokonaisuutena, jossa oppilas harjoittelee tiedon etsimistä
    - Merkittävimmät sotatapahtumat ja seuraukset
    - Sodankäynnin muutokset ja sodan vaikutus siviileihin
    - Suurvaltojen vaikutus Suomen tapahtumiin toisessa maailmansodassa
    - Talvisodan merkitys suomalaisuuskuvassa ja kansan yhdistäjänä
- Ihmisoikeusrikokset ja niiden merkitys yksilöille, kansoille ja valtioille
    - Holokausti
    - Jokin toinen kansanmurha (esimerkiksi Ruanda tai Bosnian sota)
- Kylmän sodan aika
- Eri yhteiskuntajärjestelmien vaikutus arkeen (esimerkiksi vertailemalla kahta Saksaa)
- Maailman kaksinapaisuuden tuomat uhat
- Käsitellään joku kylmän sodan kriisi tai tapahtuma
- Demokraattisen maailman voitto sosialismista ja muutokset, jotka Euroopan poliittisessa kartassa tapahtui kylmän sodan jälkeen
- Euroopan unionin taustat ja merkityksen kasvu
- Kylmän sodan jälkeiset suurvaltasuhteet

S5 Hyvinvointiyhteiskunnan rakentaminen

Tarkastellaan arkielämän historiaa ja tämän päivän juuria. Kehityksen yksilölle tuomien saavutusten ohella perehdytään elinkeinorakenteen muutokseen ja palveluammattien yleistymiseen sekä kaupungistumiseen.

Paikallinen tarkennus:

- Suomen poliittisen aseman muuttuminen aina Neuvostoliiton naapurimaasta EU-valtioksi
- Kaupungistumisen ja elinkeinorakenteen murros ja siitä Vantaa esimerkkinä
- Hyvinvointiyhteiskunnan rakentamisessa ja ylläpitämisessä työn tekemisen, verojen ja julkisten palveluiden välinen yhteys

S6 Nykyisen maailmanpolitiikan juuret

Syvennytään kehittyneiden ja kehittyvien maiden yhteiseen historiaan sekä uudenlaisten poliittisten jännitteiden syntyyn ja ratkaisuihin maailmassa.

Paikallinen tarkennus:

- Imperialismi
    - Syyt ja seuraukset Euroopalle ja Afrikalle
- Rasismi ja ihmisten eriarvoisuus
    - Ihmisten eriarvoisuudesta esimerkkinä voidaan käyttää mm. Australian aboriginaaleja, 1960-luvun Yhdysvaltoja tai Etelä-Afrikkaa ja apartheid-politiikkaa
- Maailman eriarvoisuus konfliktien lähteenä
    - Perehtyminen ulkomaan uutisiin ja niistä tulevaisuuden tulkintojen tekeminen
    - Kansainvälisten toimijoiden (esimerkiksi Yhdistyneet Kansakunnat ja NATO) vaikutus ja vastuu sodassa ja konflikteissa
    - Laajamittainen maahanmuutto yleismaailmallisena ilmiönä (esim. siirtolaisuus Yhdysvaltoihin ja pakolaisuus)

T5 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisen toimintaan ja päätöksentekoon vaikuttaneita tekijöitä erilaisissa historiallisissa tilanteissa

- Oppilas oppii ymmärtämään ihmisen toimintaan ja päätöksentekoon vaikuttaneita tekijöitä erilaisissa historiallisissa tilanteissa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa, että ihmisillä on ollut erilaisia motiiveja toiminnalleen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas tunnistaa, miten ihmisten sosiaalinen ja yhteiskunnallinen asema vaikuttavat heidän tekojensa motiiveihin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas tulkitsee ihmisten toimin-nan tarkoituspe-riä ja erittelee, miten ihmisten sosiaalinen ja yhteiskunnallinen asema tai historiallinen konteksti vaikuttavat hänen toimintaansa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas asettautuu menneen ajan ihmisen asemaan, arvioi hänen toimintansa motiiveja sekä tarkastelee sitä, miten hänen sosiaalinen tai yhteiskunnallinen asemansa tai historiallinen konteksti vaikuttavat hänen toimintaansa.

S4 Suurten sotien aika

Perehdytään maailmansotiin, kylmään sotaan ja sodista selviytymiseen erityisesti tavallisten ihmisten ja ihmisoikeuskysymysten näkökulmasta. Paneudutaan ihmisoikeusrikoksiin kuten holokaustiin ja muihin kansanvainoihin sekä ihmisoikeuksien edistämiseen.

Paikallinen tarkennus:

- Ensimmäinen maailmansota
    - Sodan syttymisen syyt ja teknologisen kehityksen tuoma muutos sotimiseen
    - Merkitys Euroopan karttaan ja rajoihin
- Diktatuurien nousu ja merkitys maailmansotien välisessä Euroopassa
    - Diktatuurien mahdollistavat tekijät
- Toinen maailmansota oppimiskokonaisuutena, jossa oppilas harjoittelee tiedon etsimistä
    - Merkittävimmät sotatapahtumat ja seuraukset
    - Sodankäynnin muutokset ja sodan vaikutus siviileihin
    - Suurvaltojen vaikutus Suomen tapahtumiin toisessa maailmansodassa
    - Talvisodan merkitys suomalaisuuskuvassa ja kansan yhdistäjänä
- Ihmisoikeusrikokset ja niiden merkitys yksilöille, kansoille ja valtioille
    - Holokausti
    - Jokin toinen kansanmurha (esimerkiksi Ruanda tai Bosnian sota)
- Kylmän sodan aika
- Eri yhteiskuntajärjestelmien vaikutus arkeen (esimerkiksi vertailemalla kahta Saksaa)
- Maailman kaksinapaisuuden tuomat uhat
- Käsitellään joku kylmän sodan kriisi tai tapahtuma
- Demokraattisen maailman voitto sosialismista ja muutokset, jotka Euroopan poliittisessa kartassa tapahtui kylmän sodan jälkeen
- Euroopan unionin taustat ja merkityksen kasvu
- Kylmän sodan jälkeiset suurvaltasuhteet

S5 Hyvinvointiyhteiskunnan rakentaminen

Tarkastellaan arkielämän historiaa ja tämän päivän juuria. Kehityksen yksilölle tuomien saavutusten ohella perehdytään elinkeinorakenteen muutokseen ja palveluammattien yleistymiseen sekä kaupungistumiseen.

Paikallinen tarkennus:

- Suomen poliittisen aseman muuttuminen aina Neuvostoliiton naapurimaasta EU-valtioksi
- Kaupungistumisen ja elinkeinorakenteen murros ja siitä Vantaa esimerkkinä
- Hyvinvointiyhteiskunnan rakentamisessa ja ylläpitämisessä työn tekemisen, verojen ja julkisten palveluiden välinen yhteys

S6 Nykyisen maailmanpolitiikan juuret

Syvennytään kehittyneiden ja kehittyvien maiden yhteiseen historiaan sekä uudenlaisten poliittisten jännitteiden syntyyn ja ratkaisuihin maailmassa.

Paikallinen tarkennus:

- Imperialismi
    - Syyt ja seuraukset Euroopalle ja Afrikalle
- Rasismi ja ihmisten eriarvoisuus
    - Ihmisten eriarvoisuudesta esimerkkinä voidaan käyttää mm. Australian aboriginaaleja, 1960-luvun Yhdysvaltoja tai Etelä-Afrikkaa ja apartheid-politiikkaa
- Maailman eriarvoisuus konfliktien lähteenä
    - Perehtyminen ulkomaan uutisiin ja niistä tulevaisuuden tulkintojen tekeminen
    - Kansainvälisten toimijoiden (esimerkiksi Yhdistyneet Kansakunnat ja NATO) vaikutus ja vastuu sodassa ja konflikteissa
    - Laajamittainen maahanmuutto yleismaailmallisena ilmiönä (esim. siirtolaisuus Yhdysvaltoihin ja pakolaisuus)

T6 auttaa oppilasta arvioimaan erilaisia syitä historiallisille tapahtumille ja ilmiöille

- Oppilas oppii itsenäisesti ja yhdessä muiden kanssa pohtimaan syitä historiallisille tapahtumille ja ilmiöille

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa menneisyydestä asioita, jotka ovat muuttuneet tai pysyneet muuttumattomina. Oppilas nimeää muutokselle tai muuttumattomuudelle jonkin yksittäisen syyn.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas tunnistaa, että historiassa selittäminen perustuu toimijoiden tarkoitusperien analysointiin. Oppilas tunnistaa syitä ja seurauksia historiallisille tapahtumille ja ilmiöille. Oppilas selittää yksilöllisesti ohjeistettuna, miksi joillain elämänalueilla toimittiin ennen toisin kuin nykyään.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas ymmärtää, että historiassa selittäminen perustuu toimijoiden tarkoitusperien analysointiin. Oppilas ymmärtää, että historiallisilla tapahtumilla ja ilmiöillä on erilaisia syitä ja seurauksia, ja antaa niistä esimerkkejä. Oppilas erittelee, miksi joillain elämänalueilla toimittiin ennen toisin tai samoin kuin nykyään.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas erottelee historiallisia tapahtumia tai ilmiöitä selittävät keskeiset tekijät vähemmän tärkeistä ja analysoi historiallisten tapahtumien syitä ja seurauksia (kuten välittömien ja pitkäkestoisten syiden merkitystä). Oppilas arvioi, miksi joillain elämänalueilla toimittiin ennen samoin tai toisin kuin nykyään ja miten tapahtuman tai ilmiön seuraukset vaikuttivat eri lailla eri asemassa oleviin ihmisiin ja ihmisryhmiin.

S4 Suurten sotien aika

Perehdytään maailmansotiin, kylmään sotaan ja sodista selviytymiseen erityisesti tavallisten ihmisten ja ihmisoikeuskysymysten näkökulmasta. Paneudutaan ihmisoikeusrikoksiin kuten holokaustiin ja muihin kansanvainoihin sekä ihmisoikeuksien edistämiseen.

Paikallinen tarkennus:

- Ensimmäinen maailmansota
    - Sodan syttymisen syyt ja teknologisen kehityksen tuoma muutos sotimiseen
    - Merkitys Euroopan karttaan ja rajoihin
- Diktatuurien nousu ja merkitys maailmansotien välisessä Euroopassa
    - Diktatuurien mahdollistavat tekijät
- Toinen maailmansota oppimiskokonaisuutena, jossa oppilas harjoittelee tiedon etsimistä
    - Merkittävimmät sotatapahtumat ja seuraukset
    - Sodankäynnin muutokset ja sodan vaikutus siviileihin
    - Suurvaltojen vaikutus Suomen tapahtumiin toisessa maailmansodassa
    - Talvisodan merkitys suomalaisuuskuvassa ja kansan yhdistäjänä
- Ihmisoikeusrikokset ja niiden merkitys yksilöille, kansoille ja valtioille

    - Holokausti
    - Jokin toinen kansanmurha (esimerkiksi Ruanda tai Bosnian sota)
- Kylmän sodan aika
- Eri yhteiskuntajärjestelmien vaikutus arkeen (esimerkiksi vertailemalla kahta Saksaa)
- Maailman kaksinapaisuuden tuomat uhat
- Käsitellään joku kylmän sodan kriisi tai tapahtuma
- Demokraattisen maailman voitto sosialismista ja muutokset, jotka Euroopan poliittisessa kartassa tapahtui kylmän sodan jälkeen
- Euroopan unionin taustat ja merkityksen kasvu
- Kylmän sodan jälkeiset suurvaltasuhteet

S5 Hyvinvointiyhteiskunnan rakentaminen

Tarkastellaan arkielämän historiaa ja tämän päivän juuria. Kehityksen yksilölle tuomien saavutusten ohella perehdytään elinkeinorakenteen muutokseen ja palveluammattien yleistymiseen sekä kaupungistumiseen.

Paikallinen tarkennus:

- Suomen poliittisen aseman muuttuminen aina Neuvostoliiton naapurimaasta EU-valtioksi
- Kaupungistumisen ja elinkeinorakenteen murros ja siitä Vantaa esimerkkinä
- Hyvinvointiyhteiskunnan rakentamisessa ja ylläpitämisessä työn tekemisen, verojen ja julkisten palveluiden välinen yhteys

S6 Nykyisen maailmanpolitiikan juuret

Syvennytään kehittyneiden ja kehittyvien maiden yhteiseen historiaan sekä uudenlaisten poliittisten jännitteiden syntyyn ja ratkaisuihin maailmassa.

Paikallinen tarkennus:

- Imperialismi
    - Syyt ja seuraukset Euroopalle ja Afrikalle
- Rasismi ja ihmisten eriarvoisuus
    - Ihmisten eriarvoisuudesta esimerkkinä voidaan käyttää mm. Australian aboriginaaleja, 1960-luvun Yhdysvaltoja tai Etelä-Afrikkaa ja apartheid-politiikkaa
- Maailman eriarvoisuus konfliktien lähteenä
    - Perehtyminen ulkomaan uutisiin ja niistä tulevaisuuden tulkintojen tekeminen
    - Kansainvälisten toimijoiden (esimerkiksi Yhdistyneet Kansakunnat ja NATO) vaikutus ja vastuu sodassa ja konflikteissa
    - Laajamittainen maahanmuutto yleismaailmallisena ilmiönä (esim. siirtolaisuus Yhdysvaltoihin ja pakolaisuus)

T7 ohjata oppilasta analysoimaan historiallista muutosta ja jatkuvuutta

- Oppilas oppii itsenäisesti ja yhdessä muiden kanssa analysoimaan historiallista muutosta ja jatkuvuutta erilaisissa historiallisissa konteksteissa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa menneisyydestä asioita, jotka ovat muuttuneet tai pysyneet muuttumattomina. Oppilas nimeää muutokselle tai muuttumattomuudelle jonkin yksittäisen syyn.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas tunnistaa, että historiassa selittäminen perustuu toimijoiden tarkoitusperien analysointiin. Oppilas tunnistaa syitä ja seurauksia historiallisille tapahtumille ja ilmiöille. Oppilas selittää yksilöllisesti ohjeistettuna, miksi joillain elämänalueilla toimittiin ennen toisin kuin nykyään.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas ymmärtää, että historiassa selittäminen perustuu toimijoiden tarkoitusperien analysointiin. Oppilas ymmärtää, että historiallisilla tapahtumilla ja ilmiöillä on erilaisia syitä ja seurauksia, ja antaa niistä esimerkkejä. Oppilas erittelee, miksi joillain elämänalueilla toimittiin ennen toisin tai samoin kuin nykyään.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas erottelee historiallisia tapahtumia tai ilmiöitä selittävät keskeiset tekijät vähemmän tärkeistä ja analysoi historiallisten tapahtumien syitä ja seurauksia (kuten välittömien ja pitkäkestoisten syiden merkitystä). Oppilas arvioi, miksi joillain elämänalueilla toimittiin ennen samoin tai toisin kuin nykyään ja miten tapahtuman tai ilmiön seuraukset vaikuttivat eri lailla eri asemassa oleviin ihmisiin ja ihmisryhmiin.

S4 Suurten sotien aika

Perehdytään maailmansotiin, kylmään sotaan ja sodista selviytymiseen erityisesti tavallisten ihmisten ja ihmisoikeuskysymysten näkökulmasta. Paneudutaan ihmisoikeusrikoksiin kuten holokaustiin ja muihin kansanvainoihin sekä ihmisoikeuksien edistämiseen.

Paikallinen tarkennus:

- Ensimmäinen maailmansota
    - Sodan syttymisen syyt ja teknologisen kehityksen tuoma muutos sotimiseen
    - Merkitys Euroopan karttaan ja rajoihin
- Diktatuurien nousu ja merkitys maailmansotien välisessä Euroopassa
    - Diktatuurien mahdollistavat tekijät
- Toinen maailmansota oppimiskokonaisuutena, jossa oppilas harjoittelee tiedon etsimistä
    - Merkittävimmät sotatapahtumat ja seuraukset
    - Sodankäynnin muutokset ja sodan vaikutus siviileihin
    - Suurvaltojen vaikutus Suomen tapahtumiin toisessa maailmansodassa
    - Talvisodan merkitys suomalaisuuskuvassa ja kansan yhdistäjänä
- Ihmisoikeusrikokset ja niiden merkitys yksilöille, kansoille ja valtioille

    - Holokausti
    - Jokin toinen kansanmurha (esimerkiksi Ruanda tai Bosnian sota)
- Kylmän sodan aika
- Eri yhteiskuntajärjestelmien vaikutus arkeen (esimerkiksi vertailemalla kahta Saksaa)
- Maailman kaksinapaisuuden tuomat uhat
- Käsitellään joku kylmän sodan kriisi tai tapahtuma
- Demokraattisen maailman voitto sosialismista ja muutokset, jotka Euroopan poliittisessa kartassa tapahtui kylmän sodan jälkeen
- Euroopan unionin taustat ja merkityksen kasvu
- Kylmän sodan jälkeiset suurvaltasuhteet

S5 Hyvinvointiyhteiskunnan rakentaminen

Tarkastellaan arkielämän historiaa ja tämän päivän juuria. Kehityksen yksilölle tuomien saavutusten ohella perehdytään elinkeinorakenteen muutokseen ja palveluammattien yleistymiseen sekä kaupungistumiseen.

Paikallinen tarkennus:

- Suomen poliittisen aseman muuttuminen aina Neuvostoliiton naapurimaasta EU-valtioksi
- Kaupungistumisen ja elinkeinorakenteen murros ja siitä Vantaa esimerkkinä
- Hyvinvointiyhteiskunnan rakentamisessa ja ylläpitämisessä työn tekemisen, verojen ja julkisten palveluiden välinen yhteys

S6 Nykyisen maailmanpolitiikan juuret

Syvennytään kehittyneiden ja kehittyvien maiden yhteiseen historiaan sekä uudenlaisten poliittisten jännitteiden syntyyn ja ratkaisuihin maailmassa.

Paikallinen tarkennus:

- Imperialismi
    - Syyt ja seuraukset Euroopalle ja Afrikalle
- Rasismi ja ihmisten eriarvoisuus
    - Ihmisten eriarvoisuudesta esimerkkinä voidaan käyttää mm. Australian aboriginaaleja, 1960-luvun Yhdysvaltoja tai Etelä-Afrikkaa ja apartheid-politiikkaa
- Maailman eriarvoisuus konfliktien lähteenä
    - Perehtyminen ulkomaan uutisiin ja niistä tulevaisuuden tulkintojen tekeminen
    - Kansainvälisten toimijoiden (esimerkiksi Yhdistyneet Kansakunnat ja NATO) vaikutus ja vastuu sodassa ja konflikteissa
    - Laajamittainen maahanmuutto yleismaailmallisena ilmiönä (esim. siirtolaisuus Yhdysvaltoihin ja pakolaisuus)

T8 kannustaa oppilasta tulkintojen tekemiseen

- Oppilas tutustuu historiallisiin tapahtumiin ja tietolähteisiin, joiden pohjalta hän opettelee tekemään omia tulkintoja historiasta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
Historian tulkitseminen	Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

S4 Suurten sotien aika

Perehdytään maailmansotiin, kylmään sotaan ja sodista selviytymiseen erityisesti tavallisten ihmisten ja ihmisoikeuskysymysten näkökulmasta. Paneudutaan ihmisoikeusrikoksiin kuten holokaustiin ja muihin kansanvainoihin sekä ihmisoikeuksien edistämiseen.

Paikallinen tarkennus:

- Ensimmäinen maailmansota
    - Sodan syttymisen syyt ja teknologisen kehityksen tuoma muutos sotimiseen
    - Merkitys Euroopan karttaan ja rajoihin
- Diktatuurien nousu ja merkitys maailmansotien välisessä Euroopassa
    - Diktatuurien mahdollistavat tekijät
- Toinen maailmansota oppimiskokonaisuutena, jossa oppilas harjoittelee tiedon etsimistä
    - Merkittävimmät sotatapahtumat ja seuraukset
    - Sodankäynnin muutokset ja sodan vaikutus siviileihin
    - Suurvaltojen vaikutus Suomen tapahtumiin toisessa maailmansodassa
    - Talvisodan merkitys suomalaisuuskuvassa ja kansan yhdistäjänä
- Ihmisoikeusrikokset ja niiden merkitys yksilöille, kansoille ja valtioille
    - Holokausti
    - Jokin toinen kansanmurha (esimerkiksi Ruanda tai Bosnian sota)
- Kylmän sodan aika
- Eri yhteiskuntajärjestelmien vaikutus arkeen (esimerkiksi vertailemalla kahta Saksaa)
- Maailman kaksinapaisuuden tuomat uhat
- Käsitellään joku kylmän sodan kriisi tai tapahtuma
- Demokraattisen maailman voitto sosialismista ja muutokset, jotka Euroopan poliittisessa kartassa tapahtui kylmän sodan jälkeen
- Euroopan unionin taustat ja merkityksen kasvu
- Kylmän sodan jälkeiset suurvaltasuhteet

S5 Hyvinvointiyhteiskunnan rakentaminen

Tarkastellaan arkielämän historiaa ja tämän päivän juuria. Kehityksen yksilölle tuomien saavutusten ohella perehdytään elinkeinorakenteen muutokseen ja palveluammattien yleistymiseen sekä kaupungistumiseen.

Paikallinen tarkennus:

- Suomen poliittisen aseman muuttuminen aina Neuvostoliiton naapurimaasta EU-valtioksi
- Kaupungistumisen ja elinkeinorakenteen murros ja siitä Vantaa esimerkkinä
- Hyvinvointiyhteiskunnan rakentamisessa ja ylläpitämisessä työn tekemisen, verojen ja julkisten palveluiden välinen yhteys

S6 Nykyisen maailmanpolitiikan juuret

Syvennytään kehittyneiden ja kehittyvien maiden yhteiseen historiaan sekä uudenlaisten poliittisten jännitteiden syntyyn ja ratkaisuihin maailmassa.

Paikallinen tarkennus:

- Imperialismi
  - Syyt ja seuraukset Euroopalle ja Afrikalle
- Rasismi ja ihmisten eriarvoisuus
  - Ihmisten eriarvoisuudesta esimerkkinä voidaan käyttää mm. Australian aboriginaaleja, 1960-luvun Yhdysvaltoja tai Etelä-Afrikkaa ja apartheid-politiikkaa
- Maailman eriarvoisuus konfliktien lähteenä
  - Perehtyminen ulkomaan uutisiin ja niistä tulevaisuuden tulkintojen tekeminen
  - Kansainvälisten toimijoiden (esimerkiksi Yhdistyneet Kansakunnat ja NATO) vaikutus ja vastuu sodassa ja konflikteissa
  - Laajamittainen maahanmuutto yleismaailmallisena ilmiönä (esim. siirtolaisuus Yhdysvaltoihin ja pakolaisuus)

T9 ohjata oppilasta selittämään ihmisen toiminnan tarkoitusperiä

- Oppilas tutustuu historiallisiin tilanteisiin ja tapahtumiin ja pohtii niiden kautta historiallisten henkilöiden toimintaa ja tarkoitusperiä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osoittaa ohjatusti, miten ihmisen toimin-nan motiivi näkyy jossain historian tapahtumassa tai ilmiössä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas kuvailee, miten ihmisten taustat vaikuttavat heidän toimintansa motiiveihin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas esittää päätelmän, miten ihmisten taustat vaikuttavat heidän toi-mintansa motiiveihin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas selittää ihmisen toimin-nan motiiveja sekä sitä, miten ihmisten taustat ja historiallinen konteksti vaikuttavat niihin.

S4 Suurten sotien aika

Perehdytään maailmansotiin, kylmään sotaan ja sodista selviytymiseen erityisesti tavallisten ihmisten ja ihmisoikeuskysymysten näkökulmasta. Paneudutaan ihmisoikeusrikoksiin kuten holokaustiin ja muihin kansanvainoihin sekä ihmisoikeuksien edistämiseen.

Paikallinen tarkennus:

- Ensimmäinen maailmansota
  - Sodan syttymisen syyt ja teknologisen kehityksen tuoma muutos sotimiseen
  - Merkitys Euroopan karttaan ja rajoihin
- Diktatuurien nousu ja merkitys maailmansotien välisessä Euroopassa
  - Diktatuurien mahdollistavat tekijät
- Toinen maailmansota oppimiskokonaisuutena, jossa oppilas harjoittelee tiedon etsimistä
  - Merkittävimmät sotatapahtumat ja seuraukset
  - Sodankäynnin muutokset ja sodan vaikutus siviileihin
  - Suurvaltojen vaikutus Suomen tapahtumiin toisessa maailmansodassa

    - Talvisodan merkitys suomalaisuuskuvassa ja kansan yhdistäjänä
- Ihmisoikeusrikokset ja niiden merkitys yksilöille, kansoille ja valtioille
    - Holokausti
    - Jokin toinen kansanmurha (esimerkiksi Ruanda tai Bosnian sota)
- Kylmän sodan aika
- Eri yhteiskuntajärjestelmien vaikutus arkeen (esimerkiksi vertailemalla kahta Saksaa)
- Maailman kaksinapaisuuden tuomat uhat
- Käsitellään joku kylmän sodan kriisi tai tapahtuma
- Demokraattisen maailman voitto sosialismista ja muutokset, jotka Euroopan poliittisessa kartassa tapahtui kylmän sodan jälkeen
- Euroopan unionin taustat ja merkityksen kasvu
- Kylmän sodan jälkeiset suurvaltasuhteet

S5 Hyvinvointiyhteiskunnan rakentaminen

Tarkastellaan arkielämän historiaa ja tämän päivän juuria. Kehityksen yksilölle tuomien saavutusten ohella perehdytään elinkeinorakenteen muutokseen ja palveluammattien yleistymiseen sekä kaupungistumiseen.

Paikallinen tarkennus:

- Suomen poliittisen aseman muuttuminen aina Neuvostoliiton naapurimaasta EU-valtioksi
- Kaupungistumisen ja elinkeinorakenteen murros ja siitä Vantaa esimerkkinä
- Hyvinvointiyhteiskunnan rakentamisessa ja ylläpitämisessä työn tekemisen, verojen ja julkisten palveluiden välinen yhteys

S6 Nykyisen maailmanpolitiikan juuret

Syvennytään kehittyneiden ja kehittyvien maiden yhteiseen historiaan sekä uudenlaisten poliittisten jännitteiden syntyyn ja ratkaisuihin maailmassa.

Paikallinen tarkennus:

- Imperialismi
    - Syyt ja seuraukset Euroopalle ja Afrikalle
- Rasismi ja ihmisten eriarvoisuus
    - Ihmisten eriarvoisuudesta esimerkkinä voidaan käyttää mm. Australian aboriginaaleja, 1960-luvun Yhdysvaltoja tai Etelä-Afrikkaa ja apartheid-politiikkaa
- Maailman eriarvoisuus konfliktien lähteenä
    - Perehtyminen ulkomaan uutisiin ja niistä tulevaisuuden tulkintojen tekeminen
    - Kansainvälisten toimijoiden (esimerkiksi Yhdistyneet Kansakunnat ja NATO) vaikutus ja vastuu sodassa ja konflikteissa
    - Laajamittainen maahanmuutto yleismaailmallisena ilmiönä (esim. siirtolaisuus Yhdysvaltoihin ja pakolaisuus)

T10 ohjata oppilasta selittämään, miksi historiallista tietoa voidaan tulkita ja käyttää eri tavoin eri tilanteissa ja arvioimaan kriittisesti tulkintojen luotettavuutta

- Oppilas oppii selittämään, miksi historiallista tietoa voidaan tulkita ja käyttää eri tavoin eri tilanteissa ja arvioimaan kriittisesti tulkintojen luotettavuutta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas antaa ohjatusti jonkin esimerkin siitä, miten historiatietoa käytetään johonkin tarkoitukseen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas kuvailee, miten historiatietoa käytetään johonkin tarkoitukseen ja antaa esimerkkejä tulkintoihin sisältyvästä puolueellisuudesta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas kuvailee, miten historiatie-toa käytetään johonkin tarkoitukseen ja erittelee tulkintoihin sisältyvää puolueellisuutta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas selittää, miten historiatie-toa käytetään johonkin tarkoitukseen ja miten lähteiden tulkitsijan tausta voi vaikuttaa tulkinnan luotettavuuteen.

S4 Suurten sotien aika

Perehdytään maailmansotiin, kylmään sotaan ja sodista selviytymiseen erityisesti tavallisten ihmisten ja ihmisoikeuskysymysten näkökulmasta. Paneudutaan ihmisoikeusrikoksiin kuten holokaustiin ja muihin kansanvainoihin sekä ihmisoikeuksien edistämiseen.

Paikallinen tarkennus:

- Ensimmäinen maailmansota
    - Sodan syttymisen syyt ja teknologisen kehityksen tuoma muutos sotimiseen
    - Merkitys Euroopan karttaan ja rajoihin
- Diktatuurien nousu ja merkitys maailmansotien välisessä Euroopassa
    - Diktatuurien mahdollistavat tekijät
- Toinen maailmansota oppimiskokonaisuutena, jossa oppilas harjoittelee tiedon etsimistä
    - Merkittävimmät sotatapahtumat ja seuraukset
    - Sodankäynnin muutokset ja sodan vaikutus siviileihin
    - Suurvaltojen vaikutus Suomen tapahtumiin toisessa maailmansodassa
    - Talvisodan merkitys suomalaisuuskuvassa ja kansan yhdistäjänä
- Ihmisoikeusrikokset ja niiden merkitys yksilöille, kansoille ja valtioille
    - Holokausti
    - Jokin toinen kansanmurha (esimerkiksi Ruanda tai Bosnian sota)
- Kylmän sodan aika
- Eri yhteiskuntajärjestelmien vaikutus arkeen (esimerkiksi vertailemalla kahta Saksaa)
- Maailman kaksinapaisuuden tuomat uhat
- Käsitellään joku kylmän sodan kriisi tai tapahtuma
- Demokraattisen maailman voitto sosialismista ja muutokset, jotka Euroopan poliittisessa kartassa tapahtui kylmän sodan jälkeen
- Euroopan unionin taustat ja merkityksen kasvu
- Kylmän sodan jälkeiset suurvaltasuhteet

S5 Hyvinvointiyhteiskunnan rakentaminen

Tarkastellaan arkielämän historiaa ja tämän päivän juuria. Kehityksen yksilölle tuomien saavutusten ohella perehdytään elinkeinorakenteen muutokseen ja palveluammattien yleistymiseen sekä kaupungistumiseen.

Paikallinen tarkennus:

- Suomen poliittisen aseman muuttuminen aina Neuvostoliiton naapurimaasta EU-valtioksi
- Kaupungistumisen ja elinkeinorakenteen murros ja siitä Vantaa esimerkkinä
- Hyvinvointiyhteiskunnan rakentamisessa ja ylläpitämisessä työn tekemisen, verojen ja julkisten palveluiden välinen yhteys

S6 Nykyisen maailmanpolitiikan juuret

Syvennytään kehittyneiden ja kehittyvien maiden yhteiseen historiaan sekä uudenlaisten poliittisten jännitteiden syntyyn ja ratkaisuihin maailmassa.

Paikallinen tarkennus:

- Imperialismi
  - Syyt ja seuraukset Euroopalle ja Afrikalle
- Rasismi ja ihmisten eriarvoisuus
  - Ihmisten eriarvoisuudesta esimerkkinä voidaan käyttää mm. Australian aboriginaaleja, 1960-luvun Yhdysvaltoja tai Etelä-Afrikkaa ja apartheid-politiikkaa
- Maailman eriarvoisuus konfliktien lähteenä
  - Perehtyminen ulkomaan uutisiin ja niistä tulevaisuuden tulkintojen tekeminen
  - Kansainvälisten toimijoiden (esimerkiksi Yhdistyneet Kansakunnat ja NATO) vaikutus ja vastuu sodassa ja konflikteissa
  - Laajamittainen maahanmuutto yleismaailmallisena ilmiönä (esim. siirtolaisuus Yhdysvaltoihin ja pakolaisuus)

T11 harjaannuttaa oppilasta käyttämään erilaisia lähteitä, vertailemaan niitä ja muodostamaan oman perustellun tulkintansa niiden pohjalta

- Oppilas harjaantuu käyttämään erilaisia lähteitä, vertailemaan niitä ja muodostamaan oman perustellun tulkintansa niiden pohjalta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas vastaa ohjatusti menneisyyttä koskeviin kysymyksiin hänelle annetun tietolähteen pohjalta. Oppilas muodostaa opettajan ohjaamana jostain lähteestä tulkinnan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas esittää jonkin tulkinnan hyödyntäen käytössään olevia lähteitä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas vastaa menneisyyttä koskeviin kysymyksiin tulkitsemalla erilaisista lähteistä samaansa informaatiota. Oppilas esittää historian tapahtumista tai ilmiöistä omia perusteltuja tulkintoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas tulkitsee erilaisia historiallisen tiedon lähteitä. Oppilas esittää historian tapahtumista tai ilmiöistä omia perusteltuja tulkintoja osoittaen tunnistavansa tulkintoihinsa liittyvän virhetulkinnan mahdollisuuden.

S4 Suurten sotien aika

Perehdytään maailmansotiin, kylmään sotaan ja sodista selviytymiseen erityisesti tavallisten ihmisten ja ihmisoikeuskysymysten näkökulmasta. Paneudutaan ihmisoikeusrikoksiin kuten holokaustiin ja muihin kansanvainoihin sekä ihmisoikeuksien edistämiseen.

Paikallinen tarkennus:

- Ensimmäinen maailmansota
    - Sodan syttymisen syyt ja teknologisen kehityksen tuoma muutos sotimiseen
    - Merkitys Euroopan karttaan ja rajoihin
- Diktatuurien nousu ja merkitys maailmansotien välisessä Euroopassa
    - Diktatuurien mahdollistavat tekijät
- Toinen maailmansota oppimiskokonaisuutena, jossa oppilas harjoittelee tiedon etsimistä
    - Merkittävimmät sotatapahtumat ja seuraukset
    - Sodankäynnin muutokset ja sodan vaikutus siviileihin
    - Suurvaltojen vaikutus Suomen tapahtumiin toisessa maailmansodassa
    - Talvisodan merkitys suomalaisuuskuvassa ja kansan yhdistäjänä
- Ihmisoikeusrikokset ja niiden merkitys yksilöille, kansoille ja valtioille
    - Holokausti
    - Jokin toinen kansanmurha (esimerkiksi Ruanda tai Bosnian sota)
- Kylmän sodan aika
- Eri yhteiskuntajärjestelmien vaikutus arkeen (esimerkiksi vertailemalla kahta Saksaa)
- Maailman kaksinapaisuuden tuomat uhat
- Käsitellään joku kylmän sodan kriisi tai tapahtuma
- Demokraattisen maailman voitto sosialismista ja muutokset, jotka Euroopan poliittisessa kartassa tapahtui kylmän sodan jälkeen
- Euroopan unionin taustat ja merkityksen kasvu
- Kylmän sodan jälkeiset suurvaltasuhteet

S5 Hyvinvointiyhteiskunnan rakentaminen

Tarkastellaan arkielämän historiaa ja tämän päivän juuria. Kehityksen yksilölle tuomien saavutusten ohella perehdytään elinkeinorakenteen muutokseen ja palveluammattien yleistymiseen sekä kaupungistumiseen.

Paikallinen tarkennus:

- Suomen poliittisen aseman muuttuminen aina Neuvostoliiton naapurimaasta EU-valtioksi
- Kaupungistumisen ja elinkeinorakenteen murros ja siitä Vantaa esimerkkinä
- Hyvinvointiyhteiskunnan rakentamisessa ja ylläpitämisessä työn tekemisen, verojen ja julkisten palveluiden välinen yhteys

S6 Nykyisen maailmanpolitiikan juuret

Syvennytään kehittyneiden ja kehittyvien maiden yhteiseen historiaan sekä uudenlaisten poliittisten jännitteiden syntyyn ja ratkaisuihin maailmassa.

Paikallinen tarkennus:

- Imperialismi
    - Syyt ja seuraukset Euroopalle ja Afrikalle
- Rasismi ja ihmisten eriarvoisuus

    - Ihmisten eriarvoisuudesta esimerkkinä voidaan käyttää mm. Australian aboriginaaleja, 1960-luvun Yhdysvaltoja tai Etelä-Afrikkaa ja apartheid-politiikkaa
- Maailman eriarvoisuus konfliktien lähteenä
    - Perehtyminen ulkomaan uutisiin ja niistä tulevaisuuden tulkintojen tekeminen
    - Kansainvälisten toimijoiden (esimerkiksi Yhdistyneet Kansakunnat ja NATO) vaikutus ja vastuu sodassa ja konflikteissa
    - Laajamittainen maahanmuutto yleismaailmallisena ilmiönä (esim. siirtolaisuus Yhdysvaltoihin ja pakolaisuus)

T12 ohjata oppilasta arvioimaan tulevaisuuden vaihtoehtoja historiatietämyksensä avulla

- Oppilasta oppii arvioimaan tulevaisuuden vaihtoehtoja historiatietämyksensä avulla

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osoittaa ohjatusti, miten historiaa käytetään nykyisyyden selittämisessä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas kuvailee, miten historiaa käytetään nykyisyyden selittämisessä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas kuvailee, miten historiatiedolla voidaan perustella jokin tulevaisuuden valinta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas esittää arvion siitä, miten tulkinnat menneisyydestä vaikuttavat ihmisten tulevaisuuden odotuksiin ja valintoihin.

S4 Suurten sotien aika

Perehdytään maailmansotiin, kylmään sotaan ja sodista selviytymiseen erityisesti tavallisten ihmisten ja ihmisoikeuskysymysten näkökulmasta. Paneudutaan ihmisoikeusrikoksiin kuten holokaustiin ja muihin kansanvainoihin sekä ihmisoikeuksien edistämiseen.

Paikallinen tarkennus:

- Ensimmäinen maailmansota
    - Sodan syttymisen syyt ja teknologisen kehityksen tuoma muutos sotimiseen
    - Merkitys Euroopan karttaan ja rajoihin
- Diktatuurien nousu ja merkitys maailmansotien välisessä Euroopassa
    - Diktatuurien mahdollistavat tekijät
- Toinen maailmansota oppimiskokonaisuutena, jossa oppilas harjoittelee tiedon etsimistä
    - Merkittävimmät sotatapahtumat ja seuraukset
    - Sodankäynnin muutokset ja sodan vaikutus siviileihin
    - Suurvaltojen vaikutus Suomen tapahtumiin toisessa maailmansodassa
    - Talvisodan merkitys suomalaisuuskuvassa ja kansan yhdistäjänä
- Ihmisoikeusrikokset ja niiden merkitys yksilöille, kansoille ja valtioille
    - Holokausti
    - Jokin toinen kansanmurha (esimerkiksi Ruanda tai Bosnian sota)
- Kylmän sodan aika
- Eri yhteiskuntajärjestelmien vaikutus arkeen (esimerkiksi vertailemalla kahta Saksaa)
- Maailman kaksinapaisuuden tuomat uhat
- Käsitellään joku kylmän sodan kriisi tai tapahtuma

- Demokraattisen maailman voitto sosialismista ja muutokset, jotka Euroopan poliittisessa kartassa tapahtui kylmän sodan jälkeen
- Euroopan unionin taustat ja merkityksen kasvu
- Kylmän sodan jälkeiset suurvaltasuhteet

S5 Hyvinvointiyhteiskunnan rakentaminen

Tarkastellaan arkielämän historiaa ja tämän päivän juuria. Kehityksen yksilölle tuomien saavutusten ohella perehdytään elinkeinorakenteen muutokseen ja palveluammattien yleistymiseen sekä kaupungistumiseen.

Paikallinen tarkennus:

- Suomen poliittisen aseman muuttuminen aina Neuvostoliiton naapurimaasta EU-valtioksi
- Kaupungistumisen ja elinkeinorakenteen murros ja siitä Vantaa esimerkkinä
- Hyvinvointiyhteiskunnan rakentamisessa ja ylläpitämisessä työn tekemisen, verojen ja julkisten palveluiden välinen yhteys

S6 Nykyisen maailmanpolitiikan juuret

Syvennytään kehittyneiden ja kehittyvien maiden yhteiseen historiaan sekä uudenlaisten poliittisten jännitteiden syntyyn ja ratkaisuihin maailmassa.

Paikallinen tarkennus:

- Imperialismi
    - Syyt ja seuraukset Euroopalle ja Afrikalle
- Rasismi ja ihmisten eriarvoisuus
    - Ihmisten eriarvoisuudesta esimerkkinä voidaan käyttää mm. Australian aboriginaaleja, 1960-luvun Yhdysvaltoja tai Etelä-Afrikkaa ja apartheid-politiikkaa
- Maailman eriarvoisuus konfliktien lähteenä
    - Perehtyminen ulkomaan uutisiin ja niistä tulevaisuuden tulkintojen tekeminen
    - Kansainvälisten toimijoiden (esimerkiksi Yhdistyneet Kansakunnat ja NATO) vaikutus ja vastuu sodassa ja konflikteissa
    - Laajamittainen maahanmuutto yleismaailmallisena ilmiönä (esim. siirtolaisuus Yhdysvaltoihin ja pakolaisuus)

Yhteiskuntaoppi

Oppiaineen tehtävä

Yhteiskuntaopin opetuksen tehtävänä on tukea oppilaiden kasvua aktiivisiksi, vastuuntuntoisiksi ja yritteliäiksi kansalaisiksi. Oppilaita ohjataan toimimaan erilaisuutta ymmärtävässä, ihmisoikeuksia ja tasa-arvoa kunnioittavassa moniarvoisessa yhteiskunnassa demokratian arvojen ja periaatteiden mukaan. Oppiaineen tehtävänä on antaa yhteiskunnan toiminnasta ja kansalaisen vaikutusmahdollisuuksista tiedollinen perusta sekä rohkaista oppilaita kehittymään oma-aloitteisiksi yhteiskunnallisiksi ja taloudellisiksi toimijoiksi.

Yhteiskuntaopin opetuksessa oppilaita ohjataan seuraamaan ajankohtaisia kysymyksiä ja tapahtumia sekä ymmärtämään niiden yhteyksiä omaan elämään. Keskeistä on oppia hankkimaan ja arvioimaan kriittisesti erityyppisten toimijoiden tuottamaa tietoa sekä soveltamaan sitä kohtaamissaan tilanteissa. Oppilaita kannustetaan osallistumaan sekä toimimaan aktiivisesti ja rakentavasti erilaisissa tilanteissa ja yhteisöissä. Heitä ohjataan ymmärtämään,

että yhteiskunnallinen päätöksenteko perustuu valintoihin, joita tehdään vaihtoehtoisten mahdollisuuksien välillä pyrkimyksenä löytää yhteisymmärrys.

Yhteiskuntaopin tehtävä vuosiluokilla 7-9

Vuosiluokkien 7-9 opetuksessa korostetaan oppilaiden vaikuttamismahdollisuuksia ja -taitoja demokratiassa sekä vastuuta omaan elämään liittyvien valintojen tekemisessä. Päätöksentekoa ja vaikuttamista harjoitellaan kouluyhteisössä ja muiden lähiyhteisön toimijoiden kanssa.

Opetuksessa kiinnitetään huomiota yhteiskunnan ja yhteisöllisen elämän rakenteisiin sekä niihin liittyviin käsitteisiin. Oppilaita ohjataan arvioimaan yhteiskunnan ja talouden kysymyksiä sekä vertailemaan niihin liittyviä erilaisia mielipiteitä ja toimintavaihtoehtoja erilaisten ihmisryhmien ja arvopäämäärien kannalta. Yhteiskunnallisten asioiden opiskelussa näkökulma laajenee kattamaan myös globaalit kysymykset

Yhteiskuntaopin oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Tavoitteena on tukea oppilaiden kasvua aktiivisiksi kansalaisiksi käyttämällä monipuolisia toiminnallisia työtapoja. Jatkuva ajankohtaisten asioiden ja tapahtumien seuraaminen, analysoiminen ja niistä keskusteleminen on keskeistä. Vuorovaikutus yhteiskunnan eri toimijoiden kanssa on niin ikään tärkeää. Opetuksessa voidaan käyttää myös oppiainerajat ylittäviä lähestymistapoja esimerkiksi erilaisten projektien yhteydessä. Yhteistoiminnallisten työtapojen lisäksi tutkiva oppiminen korostuu. Median tarkastelulla ja tieto- ja viestintätekniikan hyödyntämisellä on keskeinen osa opiskelussa.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki yhteiskuntaopissa vuosiluokilla 7-9

Oppiaineen tavoitteiden ja luonteen kannalta keskeistä on ohjata oppilaita näkemään itsensä kansalaisyhteiskunnan jäseninä sekä tukea heidän kasvuaan erilaisten yhteisöjen aktiivisiksi jäseniksi. Oppilaiden monipuolista kommunikointia, osallisuutta ja yhteistoimintaa tuetaan käytännön harjoitteilla. Heitä harjaannutetaan etsimään, ymmärtämään ja soveltamaan yhteiskuntaa ja taloutta koskevaa tietoa, jonka merkitystä he arvioivat paitsi omasta myös yleisestä näkökulmasta. Oppiaineen käsitteellinen luonne ja esimerkiksi kuvien, graafien ja tilastojen avaaminen otetaan huomioon opetusjärjestelyissä ja työtavoissa.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi yhteiskuntaopissa vuosiluokilla 7-9

Oppimisen arviointi eli formatiivinen arviointi on yhteiskuntaopissa oppilaita ohjaavaa ja kannustavaa. Monipuolisella palautteella oppilaita kannustetaan toimimaan aktiivisesti omissa lähiyhteisöissään ja soveltamaan käytännön arjessa yhteiskunnallista ja taloudellista osaamistaan. Arvioinnilla tuetaan yhteiskunnallisten tietojen ja taitojen soveltamista sekä kiinnitetään huomiota siihen, miten monipuolisesti ja näkemyksiään perustellen oppilaat oppivat rakentamaan omaa käsitystään yhteiskunnasta. Summatiivisessa arvioinnissa otetaan huomioon oppilaiden monimuotoiset toiminnan ja osaamisen osoittamisen tavat.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona yhteiskuntaopin opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päättöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut yhteiskuntaopin oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt yhteiskuntaopin tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päättöarvosana on yhteiskuntaopin tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet tietyn arvosanan mukaisesti,

kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy yhteiskuntaopin päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan.

9

Vuosiluokan tavoitteet ja keskeiset sisällöt

T1 ohjata oppilasta syventämään kiinnostustaan ympäröivään yhteiskuntaan ja vahvistaa oppilaan kiinnostusta yhteiskuntaoppiin tiedonalana

- Oppilas syventää kiinnostustaan ympäröivään yhteiskuntaan ja yhteiskuntaoppiin tiedonalana

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

S1 Arkielämä ja oman elämän hallinta

Perehdytään yksilön vastuisiin, velvollisuuksiin, oikeuksiin sekä oman elämän ja talouden hallintaan. Paneudutaan erilaisiin mahdollisuuksiin oman tulevaisuuden suunnittelussa tutustumalla työelämään ja elinkeinoihin. Käsitellään sekä oman että lähiyhteisöjen, kuten perheiden, hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistämistä.

Paikallinen tarkennus:

- Oikeudenmukaisuus osana hyvää yhteiskuntaa
- Yhteisvastuullisuus sekä omien että muiden oikeuksista ja velvollisuuksista oppiminen
- Vastuullisuus kuluttajana
- Oman talouden hallinta
- Yli varojen elämisen haittapuolet
- Työ ja yrittäjyys
- Julkiset palvelut ja niiden perustoimintaperiaatteet

S2 Demokraattinen yhteiskunta

Paneudutaan demokraattisen yhteiskunnan ja oikeusvaltion periaatteisiin ja toimintatapoihin. Opetuksessa perehdytään ihmisoikeuksiin ja niihin liittyviin kansainvälisiin sopimuksiin. Opetuksen sisältönä ovat yhteiskunnan rakenteet ja vallankäyttö. Tarkastellaan lisäksi mielipiteiden kanavoitumista yksilön, järjestöjen, median ja julkisen vallan toiminnaksi ja päätöksenteoksi Suomessa ja kansainvälisesti.

Paikallinen tarkennus:

- Suomalainen oikeusvaltio
- Tasa-arvo ja suhtautuminen erilaisuuteen Suomessa
- Tutustuminen omaa elämää koskettaviin lakipykäliin
- Yhteiskunnan turvallisuuden tekijät, esim poliisi ja puolustusvoimat
- Suomen eduskunnan päätöksenteko ja valtioneuvosto
- Kunnallinen päätöksenteko

- Kansalaisen ja kunnan jäsenen vaikutusmahdollisuudet
- Euroopan unionin tuomat mahdollisuudet nuorille ja EU:n päätöksenteon perusteet

S3 Aktiivinen kansalaisuus ja vaikuttaminen

Tutustutaan erilaisiin yhteiskunnallisen vaikuttamisen kanaviin ja keinoihin. Harjoitellaan yhteiskunnallisessa osallistumisessa, työelämässä ja taloudellisessa toiminnassa tarvittavia taitoja luomalla aitoja tilaisuuksia koulun arjessa aktiiviselle, vastuulliselle ja rakentavalle yhteistyölle ja vaikuttamiselle myös yhteistyössä koulun ulkopuolisten tahojen kanssa.

Paikallinen tarkennus:

- Kansalaisyhteiskunnan vaikutusmahdollisuudet
- Kriittinen suhtautuminen mediaan ja vastuu median käyttäjänä
- Media vaikutuskeinona sekä kansalaisilla että vallankäyttäjillä
- Suomalaisen työelämän erityispiirteet sekä työntekijöiden ja työnantajien oikeudet ja velvollisuudet

S4 Taloudellinen toiminta

Perehdytään talouden peruskäsitteisiin, ilmiöihin ja keskeisiin toimijoihin sekä tarkastellaan taloutta myös kestävän kehityksen ja erilaisten taloudellisten toimijoiden näkökulmasta. Lisäksi perehdytään talouden ja hyvinvoinnin kysymyksiin muun muassa työn, ammattien ja yrittäjyyden kautta. Talouden ilmiöiden tarkastelussa huomioidaan paikalliset ja globaalit näkökulmat.

Paikallinen tarkennus:

- Talouden peruskäsitteitä (mm markkinatalous, kilpailu, inflaatio, budjetti, korko, verotus)
- Talousuutisten seuraaminen ja niiden tulkitseminen
- Talouspolitiikan ja suhdanteiden vaikutus yhteiskuntaan
- Suomi osana globaalia taloutta

T2 ohjata oppilasta harjaannuttamaan eettistä arviointikykyään liittyen erilaisiin inhimillisiin, yhteiskunnallisiin ja taloudellisiin kysymyksiin

- Oppilas pohtii erilaisia ihmisiin, talouteen ja yhteiskunnallisiin kysymyksiin liittyviä eettisiä kysymyksiä ja näkökantoja

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

S1 Arkielämä ja oman elämän hallinta

Perehdytään yksilön vastuisiin, velvollisuuksiin, oikeuksiin sekä oman elämän ja talouden hallintaan. Paneudutaan erilaisiin mahdollisuuksiin oman tulevaisuuden suunnittelussa tutustumalla työelämään ja elinkeinoihin. Käsitellään sekä oman että lähiyhteisöjen, kuten perheiden, hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistämistä.

Paikallinen tarkennus:

- Oikeudenmukaisuus osana hyvää yhteiskuntaa
- Yhteisvastuullisuus sekä omien että muiden oikeuksista ja velvollisuuksista oppiminen
- Vastuullisuus kuluttajana
- Oman talouden hallinta
- Yli varojen elämisen haittapuolet
- Työ ja yrittäjyys
- Julkiset palvelut ja niiden perustoimintaperiaatteet

S2 Demokraattinen yhteiskunta

Paneudutaan demokraattisen yhteiskunnan ja oikeusvaltion periaatteisiin ja toimintatapoihin. Opetuksessa perehdytään ihmisoikeuksiin ja niihin liittyviin kansainvälisiin sopimuksiin. Opetuksen sisältönä ovat yhteiskunnan rakenteet ja vallankäyttö. Tarkastellaan lisäksi mielipiteiden kanavoitumista yksilön, järjestöjen, median ja julkisen vallan toiminnaksi ja päätöksenteoksi Suomessa ja kansainvälisesti.

Paikallinen tarkennus:

- Suomalainen oikeusvaltio
- Tasa-arvo ja suhtautuminen erilaisuuteen Suomessa
- Tutustuminen omaa elämää koskettaviin lakipykäliin
- Yhteiskunnan turvallisuuden tekijät, esim poliisi ja puolustusvoimat
- Suomen eduskunnan päätöksenteko ja valtioneuvosto
- Kunnallinen päätöksenteko
- Kansalaisen ja kunnan jäsenen vaikutusmahdollisuudet
- Euroopan unionin tuomat mahdollisuudet nuorille ja EU:n päätöksenteon perusteet

S3 Aktiivinen kansalaisuus ja vaikuttaminen

Tutustutaan erilaisiin yhteiskunnallisen vaikuttamisen kanaviin ja keinoihin. Harjoitellaan yhteiskunnallisessa osallistumisessa, työelämässä ja taloudellisessa toiminnassa tarvittavia taitoja luomalla aitoja tilaisuuksia koulun arjessa aktiiviselle, vastuulliselle ja rakentavalle yhteistyölle ja vaikuttamiselle myös yhteistyössä koulun ulkopuolisten tahojen kanssa.

Paikallinen tarkennus:

- Kansalaisyhteiskunnan vaikutusmahdollisuudet
- Kriittinen suhtautuminen mediaan ja vastuu median käyttäjänä
- Media vaikutuskeinona sekä kansalaisilla että vallankäyttäjillä
- Suomalaisen työelämän erityispiirteet sekä työntekijöiden ja työnantajien oikeudet ja velvollisuudet

S4 Taloudellinen toiminta

Perehdytään talouden peruskäsitteisiin, ilmiöihin ja keskeisiin toimijoihin sekä tarkastellaan taloutta myös kestävän kehityksen ja erilaisten taloudellisten toimijoiden näkökulmasta. Lisäksi perehdytään talouden ja hyvinvoinnin kysymyksiin muun muassa työn, ammattien ja yrittäjyyden kautta. Talouden ilmiöiden tarkastelussa huomioidaan paikalliset ja globaalit näkökulmat.

Paikallinen tarkennus:

- Talouden peruskäsitteitä (mm markkinatalous, kilpailu, inflaatio, budjetti, korko, verotus)
- Talousuutisten seuraaminen ja niiden tulkitseminen
- Talouspolitiikan ja suhdanteiden vaikutus yhteiskuntaan

- Suomi osana globaalia taloutta

T3 ohjata oppilasta ymmärtämään oikeusvaltion periaatteita, ihmisoikeuksien yleismaailmallista merkitystä sekä syventämään tietojaan suomalaisen oikeusjärjestelmän toiminnasta

- Oppilas oppii hahmottamaan oikeusvaltion periaatteita, ihmisoikeuksien yleismaailmallista merkitystä sekä syventää tietojaan suomalaisen oikeusjärjestelmän toiminnasta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa esimerkeistä ihmisoikeuksia sekä oikeusvaltion keskeisiä toimijoita ja toimintaperiaatteita.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas kuvailee ihmisoikeuksia, oikeusvaltion toimijoita ja toimintaperiaatteita. Oppilas löytää ohjatusti tietoa laista ja oikeudesta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas erittelee, miten ihmisoikeus- ja oikeusvaltioperiaatteet ilmenevät Suomessa ja maailmassa. Oppilas hankkii ja esittää tietoja laista ja oikeudesta asianmukaista tietolähdettä käyttäen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas arvioi ihmisoikeuksien ja oikeusvaltioperiaatteen toteutumista yhteiskunnassa. Oppilas käyttää lakia ja oikeutta koskevia tietolähteitä ongelmanratkaisua vaativissa tehtävissä.

S2 Demokraattinen yhteiskunta

Paneudutaan demokraattisen yhteiskunnan ja oikeusvaltion periaatteisiin ja toimintatapoihin. Opetuksessa perehdytään ihmisoikeuksiin ja niihin liittyviin kansainvälisiin sopimuksiin. Opetuksen sisältönä ovat yhteiskunnan rakenteet ja vallankäyttö. Tarkastellaan lisäksi mielipiteiden kanavoitumista yksilön, järjestöjen, median ja julkisen vallan toiminnaksi ja päätöksenteoksi Suomessa ja kansainvälisesti.

Paikallinen tarkennus:

- Suomalainen oikeusvaltio
- Tasa-arvo ja suhtautuminen erilaisuuteen Suomessa
- Tutustuminen omaa elämää koskettaviin lakipykäliin
- Yhteiskunnan turvallisuuden tekijät, esim poliisi ja puolustusvoimat
- Suomen eduskunnan päätöksenteko ja valtioneuvosto
- Kunnallinen päätöksenteko
- Kansalaisen ja kunnan jäsenen vaikutusmahdollisuudet
- Euroopan unionin tuomat mahdollisuudet nuorille ja EU:n päätöksenteon perusteet

S3 Aktiivinen kansalaisuus ja vaikuttaminen

Tutustutaan erilaisiin yhteiskunnallisen vaikuttamisen kanaviin ja keinoihin. Harjoitellaan yhteiskunnallisessa osallistumisessa, työelämässä ja taloudellisessa toiminnassa tarvittavia taitoja luomalla aitoja tilaisuuksia koulun arjessa aktiiviselle, vastuulliselle ja rakentavalle yhteistyölle ja vaikuttamiselle myös yhteistyössä koulun ulkopuolisten tahojen kanssa.

Paikallinen tarkennus:

- Kansalaisyhteiskunnan vaikutusmahdollisuudet
- Kriittinen suhtautuminen mediaan ja vastuu median käyttäjänä
- Media vaikutuskeinona sekä kansalaisilla että vallankäyttäjillä
- Suomalaisen työelämän erityispiirteet sekä työntekijöiden ja työnantajien oikeudet ja velvollisuudet

T4 ohjata oppilasta syventämään ja pitämään ajan tasalla yhteiskuntaa, talouden toimintaa ja yksityistä taloudenpitoa koskevia tietojaan ja taitojaan sekä arvioimaan kriittisesti median roolia ja merkitystä

- Oppilas syventää ja pitää ajan tasalla yhteiskuntaa, talouden toimintaa ja yksityistä taloudenpitoa koskevia tietojaan ja taitojaan sekä osaa arvioida kriittisesti median roolia ja merkitystä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa ohjatusti yhteiskuntaan ja talouteen liittyviä asioita. Oppilas löytää ohjatusti yhteiskuntaa ja taloutta koskevaa tietoa hänelle annetusta lähteestä sekä antaa ohjatusti esimerkin median toiminnasta tiedon välittäjänä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas kuvailee esimerkkien avulla yhteiskunnan ja talouden ilmiöitä ja toimintaa. Hän löytää eri lähteistä tietoa yhteiskunnasta ja taloudesta ja havaitsee eroja tietolähteiden antamissa tiedoissa. Hän kuvailee median vaikutusta omassa elämässä ja yhteiskunnassa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas hankkii tietoa yhteiskunnasta ja taloudesta eri lähteitä käyttäen sekä vertailee lähteiden tietoja keskenään. Hän erittelee median roolia yksilöiden elämässä ja sen toimintaa julkisen keskustelun osana.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas hankkii ja erittelee yhteiskuntaa ja taloutta käsittelevää tietoa eri näkökulmia huomioon ottavalla ja kriittisellä tavalla. Hän arvioi kriittisesti median toimintaa ja mediavaikuttamista yhteiskunnassa.

S1 Arkielämä ja oman elämän hallinta

Perehdytään yksilön vastuisiin, velvollisuuksiin, oikeuksiin sekä oman elämän ja talouden hallintaan. Paneudutaan erilaisiin mahdollisuuksiin oman tulevaisuuden suunnittelussa tutustumalla työelämään ja elinkeinoihin. Käsitellään sekä oman että lähiyhteisöjen, kuten perheiden, hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistämistä.

Paikallinen tarkennus:

- Oikeudenmukaisuus osana hyvää yhteiskuntaa
- Yhteisvastuullisuus sekä omien että muiden oikeuksista ja velvollisuuksista oppiminen

- Vastuullisuus kuluttajana
- Oman talouden hallinta
- Yli varojen elämisen haittapuolet
- Työ ja yrittäjyys
- Julkiset palvelut ja niiden perustoimintaperiaatteet

S2 Demokraattinen yhteiskunta

Paneudutaan demokraattisen yhteiskunnan ja oikeusvaltion periaatteisiin ja toimintatapoihin. Opetuksessa perehdytään ihmisoikeuksiin ja niihin liittyviin kansainvälisiin sopimuksiin. Opetuksen sisältönä ovat yhteiskunnan rakenteet ja vallankäyttö. Tarkastellaan lisäksi mielipiteiden kanavoitumista yksilön, järjestöjen, median ja julkisen vallan toiminnaksi ja päätöksenteoksi Suomessa ja kansainvälisesti.

Paikallinen tarkennus:

- Suomalainen oikeusvaltio
- Tasa-arvo ja suhtautuminen erilaisuuteen Suomessa
- Tutustuminen omaa elämää koskettaviin lakipykäliin
- Yhteiskunnan turvallisuuden tekijät, esim poliisi ja puolustusvoimat
- Suomen eduskunnan päätöksenteko ja valtioneuvosto
- Kunnallinen päätöksenteko
- Kansalaisen ja kunnan jäsenen vaikutusmahdollisuudet
- Euroopan unionin tuomat mahdollisuudet nuorille ja EU:n päätöksenteon perusteet

S3 Aktiivinen kansalaisuus ja vaikuttaminen

Tutustutaan erilaisiin yhteiskunnallisen vaikuttamisen kanaviin ja keinoihin. Harjoitellaan yhteiskunnallisessa osallistumisessa, työelämässä ja taloudellisessa toiminnassa tarvittavia taitoja luomalla aitoja tilaisuuksia koulun arjessa aktiiviselle, vastuulliselle ja rakentavalle yhteistyölle ja vaikuttamiselle myös yhteistyössä koulun ulkopuolisten tahojen kanssa.

Paikallinen tarkennus:

- Kansalaisyhteiskunnan vaikutusmahdollisuudet
- Kriittinen suhtautuminen mediaan ja vastuu median käyttäjänä
- Media vaikutuskeinona sekä kansalaisilla että vallankäyttäjillä
- Suomalaisen työelämän erityispiirteet sekä työntekijöiden ja työnantajien oikeudet ja velvollisuudet

T5 rohkaista oppilasta kehittymään yritteliääksi ja vastuulliseksi taloudelliseksi toimijaksi, joka tuntee yrittäjyyttä ja työelämää sekä niiden tarjoamia mahdollisuuksia ja osaa suunnitella omaa tulevaisuuttaan

- Oppilas pyrkii ymmärtämään yritteliäisyyden ja vastuullisen taloudellisen toiminnan merkityksen ja oppii tuntemaan yrittäjyyttä ja työelämää sekä niiden tarjoamia

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osoittaa tunnistavansa ohjatusti palkkatyön ja yrittäjyyden eroja sekä palkkatyötä ja yrittäjyyttä edustavia ammatteja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas kuvailee palkkatyön ja yrittäjyyden piirteitä. Oppilas kertoo, mitä mahdollisuuksia palkkatyö ja yrittäjän ammatti tarjoavat yksilölle.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas erittelee palkkatyön ja yrittäjyyden asemaa yhteiskunnassa. Hän vertailee palkkatyön ja yrittäjyyden tarjoamia mahdollisuuksia yksilölle.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas analysoi palkkatyön ja yrittäjyyden merkitystä yhteiskunnassa. Hän arvioi palkkatyön ja yrittäjyyden merkityksiä yksilölle.

S1 Arkielämä ja oman elämän hallinta

Perehdytään yksilön vastuisiin, velvollisuuksiin, oikeuksiin sekä oman elämän ja talouden hallintaan. Paneudutaan erilaisiin mahdollisuuksiin oman tulevaisuuden suunnittelussa tutustumalla työelämään ja elinkeinoihin. Käsitellään sekä oman että lähiyhteisöjen, kuten perheiden, hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistämistä.

Paikallinen tarkennus:

- Oikeudenmukaisuus osana hyvää yhteiskuntaa
- Yhteisvastuullisuus sekä omien että muiden oikeuksista ja velvollisuuksista oppiminen
- Vastuullisuus kuluttajana
- Oman talouden hallinta
- Yli varojen elämisen haittapuolet
- Työ ja yrittäjyys
- Julkiset palvelut ja niiden perustoimintaperiaatteet

S4 Taloudellinen toiminta

Perehdytään talouden peruskäsitteisiin, ilmiöihin ja keskeisiin toimijoihin sekä tarkastellaan taloutta myös kestävän kehityksen ja erilaisten taloudellisten toimijoiden näkökulmasta. Lisäksi perehdytään talouden ja hyvinvoinnin kysymyksiin muun muassa työn, ammattien ja yrittäjyyden kautta. Talouden ilmiöiden tarkastelussa huomioidaan paikalliset ja globaalit näkökulmat.

Paikallinen tarkennus:

- Talouden peruskäsitteitä (mm markkinatalous, kilpailu, inflaatio, budjetti, korko, verotus)
- Talousuutisten seuraaminen ja niiden tulkitseminen
- Talouspolitiikan ja suhdanteiden vaikutus yhteiskuntaan
- Suomi osana globaalia taloutta

T6 ohjata oppilasta tarkastelemaan yhteiskunnallista toimintaa sekä eri yhteisöjä ja vähemmistöryhmiä monipuolisesti ja avarakatseisesti

- Oppilas oppii tarkastelemaan yhteiskunnallista toimintaa sekä eri yhteisöjä ja vähemmistöryhmiä monipuolisesti ja avarakatseisesti

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osoittaa tunnistavansa esimerkkien avulla suomalaisessa yhteiskunnassa olevia yhteisöjä tai vähemmistöryhmiä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas kuvailee erilaisia yhteisöjä ja vähemmistöryhmiä sekä niiden asemaa suomalaisessa yhteiskunnassa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas erittelee erilaisten väestöryhmien asemaan vaikuttavia tekijöitä yhteiskunnassa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas arvioi keinoja, joilla voidaan tukea väestöryhmien yhdenvertaisuutta yhteiskunnassa.

S1 Arkielämä ja oman elämän hallinta

Perehdytään yksilön vastuisiin, velvollisuuksiin, oikeuksiin sekä oman elämän ja talouden hallintaan. Paneudutaan erilaisiin mahdollisuuksiin oman tulevaisuuden suunnittelussa tutustumalla työelämään ja elinkeinoihin. Käsitellään sekä oman että lähiyhteisöjen, kuten perheiden, hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistämistä.

Paikallinen tarkennus:

- Oikeudenmukaisuus osana hyvää yhteiskuntaa
- Yhteisvastuullisuus sekä omien että muiden oikeuksista ja velvollisuuksista oppiminen
- Vastuullisuus kuluttajana
- Oman talouden hallinta
- Yli varojen elämisen haittapuolet
- Työ ja yrittäjyys
- Julkiset palvelut ja niiden perustoimintaperiaatteet

S2 Demokraattinen yhteiskunta

Paneudutaan demokraattisen yhteiskunnan ja oikeusvaltion periaatteisiin ja toimintatapoihin. Opetuksessa perehdytään ihmisoikeuksiin ja niihin liittyviin kansainvälisiin sopimuksiin. Opetuksen sisältönä ovat yhteiskunnan rakenteet ja vallankäyttö. Tarkastellaan lisäksi mielipiteiden kanavoitumista yksilön, järjestöjen, median ja julkisen vallan toiminnaksi ja päätöksenteoksi Suomessa ja kansainvälisesti.

Paikallinen tarkennus:

- Suomalainen oikeusvaltio
- Tasa-arvo ja suhtautuminen erilaisuuteen Suomessa
- Tutustuminen omaa elämää koskettaviin lakipykäliin
- Yhteiskunnan turvallisuuden tekijät, esim poliisi ja puolustusvoimat
- Suomen eduskunnan päätöksenteko ja valtioneuvosto
- Kunnallinen päätöksenteko
- Kansalaisen ja kunnan jäsenen vaikutusmahdollisuudet
- Euroopan unionin tuomat mahdollisuudet nuorille ja EU:n päätöksenteon perusteet

S3 Aktiivinen kansalaisuus ja vaikuttaminen

Tutustutaan erilaisiin yhteiskunnallisen vaikuttamisen kanaviin ja keinoihin. Harjoitellaan yhteiskunnallisessa osallistumisessa, työelämässä ja taloudellisessa toiminnassa tarvittavia taitoja luomalla aitoja tilaisuuksia koulun arjessa aktiiviselle, vastuulliselle ja rakentavalle yhteistyölle ja vaikuttamiselle myös yhteistyössä koulun ulkopuolisten tahojen kanssa.

Paikallinen tarkennus:

- Kansalaisyhteiskunnan vaikutusmahdollisuudet
- Kriittinen suhtautuminen mediaan ja vastuu median käyttäjänä
- Media vaikutuskeinona sekä kansalaisilla että vallankäyttäjillä
- Suomalaisen työelämän erityispiirteet sekä työntekijöiden ja työnantajien oikeudet ja velvollisuudet

T7 ohjata oppilasta ymmärtämään yhteiskunnallisen päätöksenteon periaatteita ja demokraattisia toimintatapoja paikallisella, kansallisella ja Euroopan unionin tasolla sekä globaalisti ja toimimaan aktiivisena, omaa lähiyhteisöä kehittävänä kansalaisena

- Oppilas oppii ymmärtämään yhteiskunnallisen päätöksenteon periaatteita ja demokraattisia toimintatapoja niin Vantaalla, Suomessa kuin Euroopan unioninkin tasolla sekä globaalisti ja toimimaan aktiivisena, omaa lähiyhteisöä kehittävänä kansalaisena

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osoittaa tunnistavansa ohjatusti demokraattisen päätöksenteon tunnuspiirteitä. Oppilas osoittaa esimerkeistä, miten demokraattinen päätöksenteko ilmenee hänen lähiyhteisössään.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas kuvailee demokraattisen päätöksenteon tunnuspiirteitä paikallisella, kansallisella ja Euroopan unionin tasolla. Oppilas kuvailee, millä eri tavoin demokraattisia toimintatapoja voidaan toteuttaa hänen lähiyhteisössään.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas erittelee, miten eri päätöksentekotavat edistävät demokratiaa ja miten demokraattista päätöksentekoa tuetaan paikallisella, kansallisella, Euroopan unionin ja globaalilla tasolla. Oppilas soveltaa demokraattisia toimintatapoja omassa lähiyhteisössään.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas arvioi annetun aineiston pohjalta, miten demokratian päämäärät toteutuvat päätöksenteossa eri tasoilla. Oppilas soveltaa monipuolisesti demokraattisia toimintatapoja lähiyhteisössään ja laatii perusteltuja ehdotuksia niiden kehittämiseksi.

S1 Arkielämä ja oman elämän hallinta

Perehdytään yksilön vastuisiin, velvollisuuksiin, oikeuksiin sekä oman elämän ja talouden hallintaan. Paneudutaan erilaisiin mahdollisuuksiin oman tulevaisuuden suunnittelussa

tutustumalla työelämään ja elinkeinoihin. Käsitellään sekä oman että lähiyhteisöjen, kuten perheiden, hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistämistä.

Paikallinen tarkennus:

- Oikeudenmukaisuus osana hyvää yhteiskuntaa
- Yhteisvastuullisuus sekä omien että muiden oikeuksista ja velvollisuuksista oppiminen
- Vastuullisuus kuluttajana
- Oman talouden hallinta
- Yli varojen elämisen haittapuolet
- Työ ja yrittäjyys
- Julkiset palvelut ja niiden perustoimintaperiaatteet

S2 Demokraattinen yhteiskunta

Paneudutaan demokraattisen yhteiskunnan ja oikeusvaltion periaatteisiin ja toimintatapoihin. Opetuksessa perehdytään ihmisoikeuksiin ja niihin liittyviin kansainvälisiin sopimuksiin. Opetuksen sisältönä ovat yhteiskunnan rakenteet ja vallankäyttö. Tarkastellaan lisäksi mielipiteiden kanavoitumista yksilön, järjestöjen, median ja julkisen vallan toiminnaksi ja päätöksenteoksi Suomessa ja kansainvälisesti.

Paikallinen tarkennus:

- Suomalainen oikeusvaltio
- Tasa-arvo ja suhtautuminen erilaisuuteen Suomessa
- Tutustuminen omaa elämää koskettaviin lakipykäliin
- Yhteiskunnan turvallisuuden tekijät, esim poliisi ja puolustusvoimat
- Suomen eduskunnan päätöksenteko ja valtioneuvosto
- Kunnallinen päätöksenteko
- Kansalaisen ja kunnan jäsenen vaikutusmahdollisuudet
- Euroopan unionin tuomat mahdollisuudet nuorille ja EU:n päätöksenteon perusteet

S3 Aktiivinen kansalaisuus ja vaikuttaminen

Tutustutaan erilaisiin yhteiskunnallisen vaikuttamisen kanaviin ja keinoihin. Harjoitellaan yhteiskunnallisessa osallistumisessa, työelämässä ja taloudellisessa toiminnassa tarvittavia taitoja luomalla aitoja tilaisuuksia koulun arjessa aktiiviselle, vastuulliselle ja rakentavalle yhteistyölle ja vaikuttamiselle myös yhteistyössä koulun ulkopuolisten tahojen kanssa.

Paikallinen tarkennus:

- Kansalaisyhteiskunnan vaikutusmahdollisuudet
- Kriittinen suhtautuminen mediaan ja vastuu median käyttäjänä
- Media vaikutuskeinona sekä kansalaisilla että vallankäyttäjillä
- Suomalaisen työelämän erityispiirteet sekä työntekijöiden ja työnantajien oikeudet ja velvollisuudet

T8 ohjata oppilasta talouden perusteiden ymmärtämiseen, oman talouden hallintaan ja vastuulliseen kuluttamiseen kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti

- Oppilas oppii ymmärtämään talouden perusteita oman talouden hallintaa sekä oppii pohtimaan kuluttamisen seurauksia kestävän kehityksen periaatteiden ja vastuullisuuden näkökulmasta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osoittaa ohjatusti tuntevansa joitakin taloudellisen toiminnan muotoja (kuten kuluttaminen, säästäminen). Oppilas osoittaa tunnistavansa ohjatusti yksilön keinoja vaikuttaa kestävään tulevaisuuteen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas selittää taloudellisen toiminnan eri muotojen merkitystä yksilön taloudessa. Oppilas kuvailee, mitä vaatimuksia kestävä tulevaisuus asettaa koti- ja kansantaloudelle sekä yksilön taloudenpidolle.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas erittelee taloudellisen toiminnan eri muotojen merkitystä kansantaloudessa. Oppilas erittelee, mitä vaatimuksia kestävä tulevaisuus asettaa koti- ja kansantaloudelle sekä yksilön taloudenpidolle.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas perustelee kestävää tulevaisuutta edistäviä ratkaisuja ja arvioi niiden vaikutuksia koti- ja kansantalouksille. Oppilas arvioi annetun aineiston pohjalta yksilön taloudenpitoa koskevia suunnitelmia kestävän talouden näkökulmasta.

S1 Arkielämä ja oman elämän hallinta

Perehdytään yksilön vastuisiin, velvollisuuksiin, oikeuksiin sekä oman elämän ja talouden hallintaan. Paneudutaan erilaisiin mahdollisuuksiin oman tulevaisuuden suunnittelussa tutustumalla työelämään ja elinkeinoihin. Käsitellään sekä oman että lähiyhteisöjen, kuten perheiden, hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistämistä.

Paikallinen tarkennus:

- Oikeudenmukaisuus osana hyvää yhteiskuntaa
- Yhteisvastuullisuus sekä omien että muiden oikeuksista ja velvollisuuksista oppiminen
- Vastuullisuus kuluttajana
- Oman talouden hallinta
- Yli varojen elämisen haittapuolet
- Työ ja yrittäjyys
- Julkiset palvelut ja niiden perustoimintaperiaatteet

S4 Taloudellinen toiminta

Perehdytään talouden peruskäsitteisiin, ilmiöihin ja keskeisiin toimijoihin sekä tarkastellaan taloutta myös kestävän kehityksen ja erilaisten taloudellisten toimijoiden näkökulmasta. Lisäksi perehdytään talouden ja hyvinvoinnin kysymyksiin muun muassa työn, ammattien ja yrittäjyyden kautta. Talouden ilmiöiden tarkastelussa huomioidaan paikalliset ja globaalit näkökulmat.

Paikallinen tarkennus:

- Talouden peruskäsitteitä (mm markkinatalous, kilpailu, inflaatio, budjetti, korko, verotus)
- Talousuutisten seuraaminen ja niiden tulkitseminen
- Talouspolitiikan ja suhdanteiden vaikutus yhteiskuntaan
- Suomi osana globaalia taloutta

T9 ohjata oppilasta laajentamaan näkemyksiään, osallistumaan yhteiskunnalliseen toimintaan ja keskusteluun sekä käyttämään mediataitojaan ja tietojaan yhteiskunnasta omien käsitystensä muodostamisessa ja kansalaisena toimimisessa

- Oppilas oppii laajentamaan yhteiskunnallisia näkemyksiään, osallistumaan yhteiskunnalliseen toimintaan ja keskusteluun sekä käyttämään mediataitojaan ja tietojaan yhteiskunnasta omien käsitystensä muodostamisessa ja kansalaisena toimimisessa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas antaa ohjatusti esimerkkejä keinoista osallistua ja vaikuttaa yhteiskunnassa. Oppilas ottaa kantaa yhteiskunnalliseen aiheeseen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas antaa esimerkkejä tavoista osallistua ja vaikuttaa yhteiskunnallisesti. Oppilas perustelee mielipiteitä yhteiskunnallisista aiheista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osallistuu yhteiskunnallis-poliittisten kysymysten käsittelyyn ja vertailee erilaisia tapoja vaikuttaa. Oppilas perustelee monipuolisesti mielipiteitä yhteiskunnallisista aiheista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osallistuu rakentavasti yhteiskunnallis-poliittisten kysymysten käsittelyyn sekä esittää arvioita niistä käytävästä keskustelusta.

S1 Arkielämä ja oman elämän hallinta

Perehdytään yksilön vastuisiin, velvollisuuksiin, oikeuksiin sekä oman elämän ja talouden hallintaan. Paneudutaan erilaisiin mahdollisuuksiin oman tulevaisuuden suunnittelussa tutustumalla työelämään ja elinkeinoihin. Käsitellään sekä oman että lähiyhteisöjen, kuten perheiden, hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistämistä.

Paikallinen tarkennus:

- Oikeudenmukaisuus osana hyvää yhteiskuntaa
- Yhteisvastuullisuus sekä omien että muiden oikeuksista ja velvollisuuksista oppiminen
- Vastuullisuus kuluttajana
- Oman talouden hallinta
- Yli varojen elämisen haittapuolet
- Työ ja yrittäjyys
- Julkiset palvelut ja niiden perustoimintaperiaatteet

S2 Demokraattinen yhteiskunta

Paneudutaan demokraattisen yhteiskunnan ja oikeusvaltion periaatteisiin ja toimintatapoihin. Opetuksessa perehdytään ihmisoikeuksiin ja niihin liittyviin kansainvälisiin sopimuksiin. Opetuksen sisältönä ovat yhteiskunnan rakenteet ja vallankäyttö. Tarkastellaan lisäksi mielipiteiden kanavoitumista yksilön, järjestöjen, median ja julkisen vallan toiminnaksi ja päätöksenteoksi Suomessa ja kansainvälisesti.

Paikallinen tarkennus:

- Suomalainen oikeusvaltio
- Tasa-arvo ja suhtautuminen erilaisuuteen Suomessa
- Tutustuminen omaa elämää koskettaviin lakipykäliin
- Yhteiskunnan turvallisuuden tekijät, esim poliisi ja puolustusvoimat
- Suomen eduskunnan päätöksenteko ja valtioneuvosto
- Kunnallinen päätöksenteko
- Kansalaisen ja kunnan jäsenen vaikutusmahdollisuudet
- Euroopan unionin tuomat mahdollisuudet nuorille ja EU:n päätöksenteon perusteet

S3 Aktiivinen kansalaisuus ja vaikuttaminen

Tutustutaan erilaisiin yhteiskunnallisen vaikuttamisen kanaviin ja keinoihin. Harjoitellaan yhteiskunnallisessa osallistumisessa, työelämässä ja taloudellisessa toiminnassa tarvittavia taitoja luomalla aitoja tilaisuuksia koulun arjessa aktiiviselle, vastuulliselle ja rakentavalle yhteistyölle ja vaikuttamiselle myös yhteistyössä koulun ulkopuolisten tahojen kanssa.

Paikallinen tarkennus:

- Kansalaisyhteiskunnan vaikutusmahdollisuudet
- Kriittinen suhtautuminen mediaan ja vastuu median käyttäjänä
- Media vaikutuskeinona sekä kansalaisilla että vallankäyttäjillä
- Suomalaisen työelämän erityispiirteet sekä työntekijöiden ja työnantajien oikeudet ja velvollisuudet

S4 Taloudellinen toiminta

Perehdytään talouden peruskäsitteisiin, ilmiöihin ja keskeisiin toimijoihin sekä tarkastellaan taloutta myös kestävän kehityksen ja erilaisten taloudellisten toimijoiden näkökulmasta. Lisäksi perehdytään talouden ja hyvinvoinnin kysymyksiin muun muassa työn, ammattien ja yrittäjyyden kautta. Talouden ilmiöiden tarkastelussa huomioidaan paikalliset ja globaalit näkökulmat.

Paikallinen tarkennus:

- Talouden peruskäsitteitä (mm markkinatalous, kilpailu, inflaatio, budjetti, korko, verotus)
- Talousuutisten seuraaminen ja niiden tulkitseminen
- Talouspolitiikan ja suhdanteiden vaikutus yhteiskuntaan
- Suomi osana globaalia taloutta

Musiikki

Oppiaineen tehtävä

Musiikin opetuksen tehtävänä on luoda edellytykset monipuoliseen musiikilliseen toimintaan ja aktiiviseen kulttuuriseen osallisuuteen. Opetus ohjaa oppilaita tulkitsemaan musiikin monia merkityksiä eri kulttuureissa sekä yksilöiden ja yhteisöjen toiminnoissa. Oppilaiden musiikillinen osaaminen laajenee, mikä vahvistaa myönteistä suhdetta musiikkiin ja luo pohjaa musiikin elinikäiselle harrastamiselle. Musiikin opetus rakentaa arvostavaa ja uteliasta suhtautumista musiikkiin ja kulttuuriseen monimuotoisuuteen.

Toiminnallinen musiikin opetus ja opiskelu edistävät oppilaiden musiikillisten taitojen ja ymmärryksen kehittymistä, kokonaisvaltaista kasvua ja kykyä toimia yhteistyössä muiden kanssa. Näitä vahvistetaan ottamalla musiikin opetuksessa huomioon oppilaiden musiikilliset kiinnostuksen kohteet, muut oppiaineet, eheyttävät teemat, koulun juhlat ja tapahtumat sekä koulun ulkopuolella tapahtuva toiminta. Oppilaiden ajattelua ja oivalluskykyä kehitetään

tarjoamalla säännöllisesti mahdollisuuksia äänen ja musiikin parissa toimimiseen, säveltämiseen sekä muuhun luovaan tuottamiseen. Musiikin opetuksessa oppilaat opiskelevat musiikkia monipuolisesti, mikä edesauttaa heidän ilmaisutaitojensa kehittymistä.

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 7-9

Vuosiluokkien 7-9 *musiikin opetus luo mahdollisuuksia musiikillisen osaamisen ja maailmankuvan laajentamiseen. Samalla opetus ohjaa oppilaita tulkitsemaan musiikin merkityksiä ja jäsentämään musiikkiin liittyviä tunteita ja kokemuksia. Opetuksen tehtävänä on myös kehittää oppilaiden kriittistä musiikkikulttuurien lukutaitoa ohjaamalla heitä analysoimaan ja arvioimaan, miten musiikilla viestitään ja vaikutetaan. Oppilaiden toimijuutta ja ajattelua vahvistetaan kertaamalla ja syventämällä aiemmin opittuja musiikillisia taitoja. Lisäksi oppilaat saavat tilaisuuksia oman oppimisensa suunnitteluun ja arviointiin. Heillä on mahdollisuus monipuoliseen luovaan musiikilliseen ilmaisuun ja musiikin tuottamiseen yksin ja yhdessä muiden kanssa. Tätä tuetaan luomalla yhteyksiä muihin ilmaisumuotoihin. Käyttäessään tieto- ja viestintätekniikkaa oppilaat tutustuvat musiikin ja digitaalisen median tekijänoikeuksiin ja käyttömahdollisuuksiin sekä niihin liittyviin mahdollisiin eettisiin ongelmiin.*

Musiikin oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Tavoitteena on luoda pedagogisesti monipuolinen ja joustava musiikin opiskelukokonaisuus, joissa erilaiset musiikilliset työtavat ja vuorovaikutustilanteet sekä yhteismusisointi ja muu musiikillinen yhteistoiminta on mahdollista. Oppimisen ilo, luovaan ajatteluun rohkaiseva ilmapiiri sekä myönteiset musiikkikokemukset ja -elämykset innostavat oppilaita ja sitouttavat heidät kehittämään musiikillista osaamistaan. Opetustilanteissa luodaan mahdollisuuksia tieto- ja viestintäteknologian käyttöön musiikillisessa toiminnassa. Musiikkikäsitteitä opiskellaan musiikillisin työtavoin. Opetuksessa hyödynnetään taide- ja kulttuurilaitosten sekä muiden yhteistyötahojen tarjoamia mahdollisuuksia.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki musiikissa vuosiluokilla 7-9

Musiikin opetuksessa ja työskentelyn suunnittelussa otetaan huomioon oppilaiden erilaiset tarpeet, aikaisempi oppiminen ja kiinnostuksen kohteet. Työtapoja, opetusvälineitä ja soittimistoa sekä ryhmätyöskentelyä koskevat ratkaisut tehdään oppilaita kuullen. Ratkaisuilla luodaan musiikin oppimista edistäviä yhteismusisoinnin tilanteita sekä vahvistetaan oppilaiden itsetuntoa, työskentelytaitoja ja oma-aloitteisuutta. Työtapojen valinnassa kiinnitetään huomiota musiikkikulttuurin ja musiikin opetuksen mahdollisten sukupuolittuneiden käytäntöjen muuttamiseen.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi musiikissa vuosiluokilla 7-9

Musiikin opetuksessa oppimisen arviointi, eli formatiivinen arviointi, on kannustavaa ja rakentavaa palautetta opintojen aikana. Se tukee oppilaiden motivaation rakentumista ja auttaa jokaista löytämään omat vahvuutensa. Ohjaava palaute auttaa oppilasta hahmottamaan yhä paremmin soivaa musiikillista toteutusta, musiikillista ilmaisua ja musiikin merkityksiä. Palautetta oppilas tarvitsee erityisesti, kun hän toteuttaa luovaan tuottamiseen liittyviä kokonaisuuksia. Palautteen avulla oppilaita rohkaistaan toimimaan aktiivisesti ja vastuullisesti ja soveltamaan käytännössä oppimaansa musiikin tietoa ja taitoa. Musiikin summatiivisessa arvioinnissa oppilailla tulee olla mahdollisuus osoittaa osaamistaan monipuolisesti. Arviointi kohdistuu sekä oppilaan tiedolliseen osaamiseen että musiikillisiin taitoihin erilaisissa oppimistilanteissa ja -ympäristöissä. Musiikissa harjoittelu- ja työskentelytaitojen kehittäminen eli oppimaan oppiminen on yksi arvioitavista kriteereistä.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona musiikin opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun

tuntijaon mukaisesti. Päättöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut musiikin oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt musiikin tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päättöarvosana on musiikin tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan musiikin oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päättöarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta.

Musiikissa oppilaan oppimisen tavoitteet on johdettu musiikin opetuksen tavoitteista. Musiikin oppimisen tavoitteet ja arvioinnin kohteet koostuvat osallisuuden taidoista, musiikillisista taidoista ja tiedoista, luovasta tuottamisesta, kulttuurisen ymmärtämisen taidoista, monilukutaidosta, hyvinvoinnin ja ääniturvallisuuden taidoista sekä oppimaan oppimisen taidoista. Kriteerikuvauksissa alempien arvosanojen osaamisen kuvaukset sisältyvät ylemmän arvosanan kuvauksiin.

7

Vuosiluokan tavoitteet ja keskeiset sisällöt

T1 kannustaa oppilasta rakentavaan toimintaan musisoivan ryhmän ja musiikillisten yhteisöjen jäsenenä

- Oppilas toimii rakentavasti musisoivan ryhmän ja musiikillisten yhteisöjen jäsenenä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osallistuu musisoivan ryhmän toimintaan opettajan konkreettisen ohjeen mukaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa toimia musisoivan ryhmän jäsenenä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas toimii itsenäisesti musisoivan ryhmän ja musiikillisen yhteisön jäsenenä huolehtien osuudestaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas toimii rakentavasti musisoivan ryhmän ja musiikillisen yhteisön jäsenenä huolehtien osuudestaan sekä kannustaen ja auttaen toisia.

S1 Miten musiikissa toimitaan

Opetuksessa on keskeistä musiikillisten ilmaisutaitojen monipuolinen kehittäminen sekä omien ideoiden ja ratkaisujen tuottaminen. Äänenkäyttöä, laulutaitoa ja käytössä olevien keho-, rytmi-, melodia- ja sointusoittimien soittotaitoja syvennetään yhteismusisoinnissa.

Paikallinen tarkennus:

- Yhteinen musisointi
    - Harjoitellaan työskentelemään itsenäisesti ja yhdessä toisten kanssa.
    - Harjoitellaan tavoitteellista työskentelyä ja sen tulosten arvostamista.
    - Opetellaan vastuullisuutta omasta tehtävästä osana yhteistä kokonaisuutta.
- Laulaminen
    - Erilaiset äänenkäyttötavat, esim. laulaminen mikrofoniin
    - Äänenmurros ja äänenhuolto
    - Ikäkaudelle sopivia lauluja eri musiikkityyleistä ja -kulttuureista
- Soittaminen
    - Tutustutaan bändisoittimiin ja niiden soittotekniikkaan
    - Harjoitellaan vastuullista yhteismusisointia ryhmän jäsenenä
    - Harjoitellaan erilaisia rytmejä keho- ja rytmisoittimin, mahdollinen yhteistyö liikunnanopetuksen kanssa
    - Opetellaan PA-tekniikan perusteita
- Musiikin kuuntelu ja tuntemus
    - Erilaiset kuuntelutavat, esim. taustamusiikki, musiikin käyttö tunnelman luomisessa ja tunteiden säätelyssä, analyyttinen kuuntelu
    - Kuuntelukokemuksen sanallistaminen, esim. kriittisyyden ja suvaitsevaisuuden ilmaiseminen kuuntelutilanteessa
- Luova tuottaminen
    - Omaa musiikillista keksintää, esim. opiskellun asian soveltaminen uuteen tuotokseen
    - TVT:n hyödyntäminen
    - TVT- etiikka, esim. tekijänoikeudet
- Musiiki ja hyvinvointi
    - Musiikin merkitys itselle, yhteisölle
    - Yksilö musiikin maailmassa, mahdollinen yhteistyö alueen muiden musiikkitoimijoiden kanssa (tutustuminen alueelliseen musiikkielämään)
    - Musiikki mediassa
    - Kuulonhuolto

S2 Mistä musiikki muodostuu

Musisoinnissa käytetään aiemmin opittuja musiikkikäsitteitä ja musiikin perusmerkintätapoja. Taitojen kehittyessä käsitteellistä osaamista syvennetään ja sovelletaan musisoinnin eri tilanteissa. Opetuksessa huomioidaan myös tulkinnan merkitys musiikillisessa ilmaisussa.

Paikallinen tarkennus:

- Erilaiset soitin- ja laulukokoonpanot,
- Äänityypit (äänialat)
- Musiikin muodon hahmottaminen nuottikuvasta tai komppilapusta
- Keskeiset merkinnät
- Sointumerkeistä soittaminen

S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa

Musiikillisten taitojen ja tietojen ohella opetuksessa käsitellään oppilaiden esille tuomia aihepiirejä sekä heidän musiikkiin liittyviä kokemuksiaan ja havaintojaan. Myös kuluttamisen ja kestävän hyvinvoinnin näkökulmat ovat olennaisia musiikissa. Opetuksessa rakennetaan yhteyksiä musiikin ja muiden oppiaineiden sekä erilaisten yhteiskunnallisten ilmiöiden välille. Samalla

pohditaan ja arvioidaan kriittisesti musiikin merkityksiä elämän eri tilanteissa eri aikoina ja aikakausina.

Paikallinen tarkennus:

- Musiikin merkitys itselle, yhteisölle ja yhteiskunnalle ja niiden hyvinvoinnille
    - Kriittisyyden ja suvaitsevaisuuden ilmaiseminen
- Yksilö musiikin maailmassa, mahdollinen yhteistyö alueen muiden musiikkitoimijoiden kanssa (tutustuminen alueelliseen musiikkielämään)
- Musiikki mediassa
- Opetellaan esiintymis- ja yleisökäyttäytymistä erilaisissa musiikillisissa tilanteissa

S4 Ohjelmisto

Ohjelmistoon ja erityisesti kuunteluohjelmistoon valitaan monipuolisesti eri kulttuurien ja aikakausien musiikkia kansanmusiikista taidemusiikkiin ajankohtaiset musiikilliset ilmiöt huomioiden. Äänenkäyttöä ja laulutaitoa harjoitetaan yksi- ja moniäänisten yhteislaulujen tai soololaulujen, äänikokeilujen ja erilaisten ääniharjoitteiden avulla. Ohjelmiston valinnassa otetaan huomioon kulttuuriperinnön vaaliminen, oppilaita innostavat teokset ja tehtävät sekä ohjelmiston käyttökelpoisuus musiikillisten taitojen oppimisessa. Ohjelmistoon sisältyvät myös oppilaiden omat luovat tuotokset ja sävellykset.

Paikallinen tarkennus:

- Ikäkaudelle sopivaa ohjelmistoa eri musiikkityyleistä ja -kulttuureista
- Tutustutaan eri maanosien musiikkeihin
- Sibelius ja aikalaiset, Suomen musiikin kultakausi
- Tutustutaan blues-kaavaan

T2 ohjata oppilasta ylläpitämään äänenkäyttö- ja laulutaitoaan sekä kehittämään niitä edelleen musisoivan ryhmän jäseninä

- Oppilas kehittää äänenkäyttö- ja laulutaitoaan edelleen musisoivan ryhmän jäsenenä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas käyttää ääntään osana musiikillista ilmaisua.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas käyttää ääntään musiikillisen ilmaisun välineenä ja osallistuu yhteislauluun.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas käyttää ääntään musiikillisen ilmaisun välineenä ja osallistuu yhteislauluun sovittaen osuutensa osaksi kokonaisuutta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas käyttää ääntään musiikillisen ilmaisun välineenä tehtävän ja tilanteen mukaisesti sekä ylläpitää ja kehittää äänenkäyttö- ja laulutaitoaan.

S1 Miten musiikissa toimitaan

Opetuksessa on keskeistä musiikillisten ilmaisutaitojen monipuolinen kehittäminen sekä omien ideoiden ja ratkaisujen tuottaminen. Äänenkäyttöä, laulutaitoa ja käytössä olevien keho-, rytmi-, melodia- ja sointusoittimien soittotaitoja syvennetään yhteismusisoinnissa.

Paikallinen tarkennus:

- Yhteinen musisointi
    - Harjoitellaan työskentelemään itsenäisesti ja yhdessä toisten kanssa.
    - Harjoitellaan tavoitteellista työskentelyä ja sen tulosten arvostamista.
    - Opetellaan vastuullisuutta omasta tehtävästä osana yhteistä kokonaisuutta.
- Laulaminen
    - Erilaiset äänenkäyttötavat, esim. laulaminen mikrofoniin
    - Äänenmurros ja äänenhuolto
    - Ikäkaudelle sopivia lauluja eri musiikkityyleistä ja -kulttuureista
- Soittaminen
    - Tutustutaan bändisoittimiin ja niiden soittotekniikkaan
    - Harjoitellaan vastuullista yhteismusisointia ryhmän jäsenenä
    - Harjoitellaan erilaisia rytmejä keho- ja rytmisoittimin, mahdollinen yhteistyö liikunnanopetuksen kanssa
    - Opetellaan PA-tekniikan perusteita
- Musiikin kuuntelu ja tuntemus
    - Erilaiset kuuntelutavat, esim. taustamusiikki, musiikin käyttö tunnelman luomisessa ja tunteiden säätelyssä, analyyttinen kuuntelu
    - Kuuntelukokemuksen sanallistaminen, esim. kriittisyyden ja suvaitsevaisuuden ilmaiseminen kuuntelutilanteessa
- Luova tuottaminen
    - Omaa musiikillista keksintää, esim. opiskellun asian soveltaminen uuteen tuotokseen
    - TVT:n hyödyntäminen
    - TVT- etiikka, esim. tekijänoikeudet
- Musiiki ja hyvinvointi
    - Musiikin merkitys itselle, yhteisölle
    - Yksilö musiikin maailmassa, mahdollinen yhteistyö alueen muiden musiikkitoimijoiden kanssa (tutustuminen alueelliseen musiikkielämään)
    - Musiikki mediassa
    - Kuulonhuolto

S2 Mistä musiikki muodostuu

Musisoinnissa käytetään aiemmin opittuja musiikkikäsitteitä ja musiikin perusmerkintätapoja. Taitojen kehittyessä käsitteellistä osaamista syvennetään ja sovelletaan musisoinnin eri tilanteissa. Opetuksessa huomioidaan myös tulkinnan merkitys musiikillisessa ilmaisussa.

Paikallinen tarkennus:

- Erilaiset soitin- ja laulukokoonpanot,
- Äänityypit (äänialat)
- Musiikin muodon hahmottaminen nuottikuvasta tai komppilapusta
- Keskeiset merkinnät
- Sointumerkeistä soittaminen

S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa

Musiikillisten taitojen ja tietojen ohella opetuksessa käsitellään oppilaiden esille tuomia aihepiirejä sekä heidän musiikkiin liittyviä kokemuksiaan ja havaintojaan. Myös kuluttamisen ja kestävän hyvinvoinnin näkökulmat ovat olennaisia musiikissa. Opetuksessa rakennetaan yhteyksiä musiikin ja muiden oppiaineiden sekä erilaisten yhteiskunnallisten ilmiöiden välille. Samalla pohditaan ja arvioidaan kriittisesti musiikin merkityksiä elämän eri tilanteissa eri aikoina ja aikakausina.

Paikallinen tarkennus:

- Musiikin merkitys itselle, yhteisölle ja yhteiskunnalle ja niiden hyvinvoinnille
    - Kriittisyyden ja suvaitsevaisuuden ilmaiseminen
- Yksilö musiikin maailmassa, mahdollinen yhteistyö alueen muiden musiikkitoimijoiden kanssa (tutustuminen alueelliseen musiikkielämään)
- Musiikki mediassa
- Opetellaan esiintymis- ja yleisökäyttäytymistä erilaisissa musiikillisissa tilanteissa

S4 Ohjelmisto

Ohjelmistoon ja erityisesti kuunteluohjelmistoon valitaan monipuolisesti eri kulttuurien ja aikakausien musiikkia kansanmusiikista taidemusiikkiin ajankohtaiset musiikilliset ilmiöt huomioiden. Äänenkäyttöä ja laulutaitoa harjoitetaan yksi- ja moniäänisten yhteislaulujen tai soololaulujen, äänikokeilujen ja erilaisten ääniharjoitteiden avulla. Ohjelmiston valinnassa otetaan huomioon kulttuuriperinnön vaaliminen, oppilaita innostavat teokset ja tehtävät sekä ohjelmiston käyttökelpoisuus musiikillisten taitojen oppimisessa. Ohjelmistoon sisältyvät myös oppilaiden omat luovat tuotokset ja sävellykset.

Paikallinen tarkennus:

- Ikäkaudelle sopivaa ohjelmistoa eri musiikkityyleistä ja -kulttuureista
- Tutustutaan eri maanosien musiikkeihin
- Sibelius ja aikalaiset, Suomen musiikin kultakausi
- Tutustutaan blues-kaavaan

T3 kannustaa oppilasta kehittämään edelleen soitto- ja yhteismusisointitaitojaan keho-, rytmi-, melodia- ja sointusoittimin

- Oppilas kehittää edelleen soitto- ja yhteismusisointitaitojaan keho-, rytmi-, melodia- ja sointusoittimin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osallistuu soittamiseen konkreettisen ohjauksen alaisena.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas soittaa keho-, rytmi-, melodia- ja sointusoittimia ja osallistuu yhteissoittoon pyrkien sovittamaan osuutensa kokonaisuuteen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas soittaa keho-, rytmi-, melodia- ja sointusoittimia ja osallistuu yhteissoittoon melko sujuvasti.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas soittaa keho-, rytmi-, melodia- ja sointusoittimia ja osallistuu yhteissoittoon sujuvasti.

S1 Miten musiikissa toimitaan

Opetuksessa on keskeistä musiikillisten ilmaisutaitojen monipuolinen kehittäminen sekä omien ideoiden ja ratkaisujen tuottaminen. Äänenkäyttöä, laulutaitoa ja käytössä olevien keho-, rytmi-, melodia- ja sointusoittimien soittotaitoja syvennetään yhteismusisoinnissa.

Paikallinen tarkennus:

- Yhteinen musisointi
    - Harjoitellaan työskentelemään itsenäisesti ja yhdessä toisten kanssa.
    - Harjoitellaan tavoitteellista työskentelyä ja sen tulosten arvostamista.
    - Opetellaan vastuullisuutta omasta tehtävästä osana yhteistä kokonaisuutta.
- Laulaminen
    - Erilaiset äänenkäyttötavat, esim. laulaminen mikrofoniin
    - Äänenmurros ja äänenhuolto
    - Ikäkaudelle sopivia lauluja eri musiikkityyleistä ja -kulttuureista
- Soittaminen
    - Tutustutaan bändisoittimiin ja niiden soittotekniikkaan
    - Harjoitellaan vastuullista yhteismusisointia ryhmän jäsenenä
    - Harjoitellaan erilaisia rytmejä keho- ja rytmisoittimin, mahdollinen yhteistyö liikunnanopetuksen kanssa
    - Opetellaan PA-tekniikan perusteita
- Musiikin kuuntelu ja tuntemus
    - Erilaiset kuuntelutavat, esim. taustamusiikki, musiikin käyttö tunnelman luomisessa ja tunteiden säätelyssä, analyyttinen kuuntelu
    - Kuuntelukokemuksen sanallistaminen, esim. kriittisyyden ja suvaitsevaisuuden ilmaiseminen kuuntelutilanteessa
- Luova tuottaminen
    - Omaa musiikillista keksintää, esim. opiskellun asian soveltaminen uuteen tuotokseen
    - TVT:n hyödyntäminen
    - TVT- etiikka, esim. tekijänoikeudet
- Musiiki ja hyvinvointi
    - Musiikin merkitys itselle, yhteisölle
    - Yksilö musiikin maailmassa, mahdollinen yhteistyö alueen muiden musiikkitoimijoiden kanssa (tutustuminen alueelliseen musiikkielämään)
    - Musiikki mediassa
    - Kuulonhuolto

S2 Mistä musiikki muodostuu

Musisoinnissa käytetään aiemmin opittuja musiikkikäsitteitä ja musiikin perusmerkintätapoja. Taitojen kehittyessä käsitteellistä osaamista syvennetään ja sovelletaan musisoinnin eri tilanteissa. Opetuksessa huomioidaan myös tulkinnan merkitys musiikillisessa ilmaisussa.

Paikallinen tarkennus:

- Erilaiset soitin- ja laulukokoonpanot,
- Äänityypit (äänialat)
- Musiikin muodon hahmottaminen nuottikuvasta tai komppilapusta
- Keskeiset merkinnät
- Sointumerkeistä soittaminen

S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa

Musiikillisten taitojen ja tietojen ohella opetuksessa käsitellään oppilaiden esille tuomia aihepiirejä sekä heidän musiikkiin liittyviä kokemuksiaan ja havaintojaan. Myös kuluttamisen ja kestävän hyvinvoinnin näkökulmat ovat olennaisia musiikissa. Opetuksessa rakennetaan yhteyksiä musiikin ja muiden oppiaineiden sekä erilaisten yhteiskunnallisten ilmiöiden välille. Samalla pohditaan ja arvioidaan kriittisesti musiikin merkityksiä elämän eri tilanteissa eri aikoina ja aikakausina.

Paikallinen tarkennus:

- Musiikin merkitys itselle, yhteisölle ja yhteiskunnalle ja niiden hyvinvoinnille
    - Kriittisyyden ja suvaitsevaisuuden ilmaiseminen
- Yksilö musiikin maailmassa, mahdollinen yhteistyö alueen muiden musiikkitoimijoiden kanssa (tutustuminen alueelliseen musiikkielämään)
- Musiikki mediassa
- Opetellaan esiintymis- ja yleisökäyttäytymistä erilaisissa musiikillisissa tilanteissa

S4 Ohjelmisto

Ohjelmistoon ja erityisesti kuunteluohjelmistoon valitaan monipuolisesti eri kulttuurien ja aikakausien musiikkia kansanmusiikista taidemusiikkiin ajankohtaiset musiikilliset ilmiöt huomioiden. Äänenkäyttöä ja laulutaitoa harjoitetaan yksi- ja moniäänisten yhteislaulujen tai soololaulujen, äänikokeilujen ja erilaisten ääniharjoitteiden avulla. Ohjelmiston valinnassa otetaan huomioon kulttuuriperinnön vaaliminen, oppilaita innostavat teokset ja tehtävät sekä ohjelmiston käyttökelpoisuus musiikillisten taitojen oppimisessa. Ohjelmistoon sisältyvät myös oppilaiden omat luovat tuotokset ja sävellykset.

Paikallinen tarkennus:

- Ikäkaudelle sopivaa ohjelmistoa eri musiikkityyleistä ja -kulttuureista
- Tutustutaan eri maanosien musiikkeihin
- Sibelius ja aikalaiset, Suomen musiikin kultakausi
- Tutustutaan blues-kaavaan

T4 rohkaista oppilasta monipuoliseen musiikkiliikunnalliseen kokemiseen ja ilmaisuun

- Oppilas saa kokemuksia musiikin ilmaisemisesta ja tutkimisesta musiikkiliikunnan keinoin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osallistuu musiikkia ja liikettä yhdistävään toimintaan ryhmän jäsenenä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas sovittaa liikkumistaan musiikkiin ja osallistuu ryhmän jäsenenä musiikkiliikunnalliseen ilmaisuun.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas sovittaa liikeilmaisuaan kuulemansa musiikkiin ja ilmaisee musiikkia liikkuen, myös rytmisesti perussykettä seuraten ja ilmaisten.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas käyttää koko kehon liikettä monipuolisesti ja luovasti musiikin oppimisessa sekä musiikillisessa ilmaisussa ja vuorovaikutuksessa.

S1 Miten musiikissa toimitaan

Opetuksessa on keskeistä musiikillisten ilmaisutaitojen monipuolinen kehittäminen sekä omien ideoiden ja ratkaisujen tuottaminen. Äänenkäyttöä, laulutaitoa ja käytössä olevien keho-, rytmi-, melodia- ja sointusoittimien soittotaitoja syvennetään yhteismusisoinnissa.

Paikallinen tarkennus:

- Yhteinen musisointi
    - Harjoitellaan työskentelemään itsenäisesti ja yhdessä toisten kanssa.
    - Harjoitellaan tavoitteellista työskentelyä ja sen tulosten arvostamista.
    - Opetellaan vastuullisuutta omasta tehtävästä osana yhteistä kokonaisuutta.
- Laulaminen
    - Erilaiset äänenkäyttötavat, esim. laulaminen mikrofoniin
    - Äänenmurros ja äänenhuolto
    - Ikäkaudelle sopivia lauluja eri musiikkityyleistä ja -kulttuureista
- Soittaminen
    - Tutustutaan bändisoittimiin ja niiden soittotekniikkaan
    - Harjoitellaan vastuullista yhteismusisointia ryhmän jäsenenä
    - Harjoitellaan erilaisia rytmejä keho- ja rytmisoittimin, mahdollinen yhteistyö liikunnanopetuksen kanssa
    - Opetellaan PA-tekniikan perusteita
- Musiikin kuuntelu ja tuntemus
    - Erilaiset kuuntelutavat, esim. taustamusiikki, musiikin käyttö tunnelman luomisessa ja tunteiden säätelyssä, analyyttinen kuuntelu
    - Kuuntelukokemuksen sanallistaminen, esim. kriittisyyden ja suvaitsevaisuuden ilmaiseminen kuuntelutilanteessa
- Luova tuottaminen
    - Omaa musiikillista keksintää, esim. opiskellun asian soveltaminen uuteen tuotokseen
    - TVT:n hyödyntäminen
    - TVT- etiikka, esim. tekijänoikeudet
- Musiiki ja hyvinvointi
    - Musiikin merkitys itselle, yhteisölle
    - Yksilö musiikin maailmassa, mahdollinen yhteistyö alueen muiden musiikkitoimijoiden kanssa (tutustuminen alueelliseen musiikkielämään)
    - Musiikki mediassa
    - Kuulonhuolto

S2 Mistä musiikki muodostuu

Musisoinnissa käytetään aiemmin opittuja musiikkikäsitteitä ja musiikin perusmerkintätapoja. Taitojen kehittyessä käsitteellistä osaamista syvennetään ja sovelletaan musisoinnin eri tilanteissa. Opetuksessa huomioidaan myös tulkinnan merkitys musiikillisessa ilmaisussa.

Paikallinen tarkennus:

- Erilaiset soitin- ja laulukokoonpanot,
- Äänityypit (äänialat)
- Musiikin muodon hahmottaminen nuottikuvasta tai komppilapusta
- Keskeiset merkinnät
- Sointumerkeistä soittaminen

S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa

Musiikillisten taitojen ja tietojen ohella opetuksessa käsitellään oppilaiden esille tuomia aihepiirejä sekä heidän musiikkiin liittyviä kokemuksiaan ja havaintojaan. Myös kuluttamisen ja kestävän hyvinvoinnin näkökulmat ovat olennaisia musiikissa. Opetuksessa rakennetaan yhteyksiä musiikin ja muiden oppiaineiden sekä erilaisten yhteiskunnallisten ilmiöiden välille. Samalla pohditaan ja arvioidaan kriittisesti musiikin merkityksiä elämän eri tilanteissa eri aikoina ja aikakausina.

Paikallinen tarkennus:

- Musiikin merkitys itselle, yhteisölle ja yhteiskunnalle ja niiden hyvinvoinnille
    - Kriittisyyden ja suvaitsevaisuuden ilmaiseminen
- Yksilö musiikin maailmassa, mahdollinen yhteistyö alueen muiden musiikkitoimijoiden kanssa (tutustuminen alueelliseen musiikkielämään)
- Musiikki mediassa
- Opetellaan esiintymis- ja yleisökäyttäytymistä erilaisissa musiikillisissa tilanteissa

S4 Ohjelmisto

Ohjelmistoon ja erityisesti kuunteluohjelmistoon valitaan monipuolisesti eri kulttuurien ja aikakausien musiikkia kansanmusiikista taidemusiikkiin ajankohtaiset musiikilliset ilmiöt huomioiden. Äänenkäyttöä ja laulutaitoa harjoitetaan yksi- ja moniäänisten yhteislaulujen tai soololaulujen, äänikokeilujen ja erilaisten ääniharjoitteiden avulla. Ohjelmiston valinnassa otetaan huomioon kulttuuriperinnön vaaliminen, oppilaita innostavat teokset ja tehtävät sekä ohjelmiston käyttökelpoisuus musiikillisten taitojen oppimisessa. Ohjelmistoon sisältyvät myös oppilaiden omat luovat tuotokset ja sävellykset.

Paikallinen tarkennus:

- Ikäkaudelle sopivaa ohjelmistoa eri musiikkityyleistä ja -kulttuureista
- Tutustutaan eri maanosien musiikkeihin
- Sibelius ja aikalaiset, Suomen musiikin kultakausi
- Tutustutaan blues-kaavaan

T5 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia ääniympäristön ja musiikin elämykselliseen kuunteluun ja havainnointiin sekä ohjata häntä keskustelemaan havainnoistaan

- Oppilas oppii kuuntelemaan ja havainnoimaan ääniympäristöä ja musiikkia elämyksellisesti sekä keskustelemaan kuulemastaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas kuuntelee ääniympäristöä ja musiikkia.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas kuuntelee ääniympäristöä ja musiikkia esittäen kuulemastaan yksittäisiä huomioita.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas kuuntelee ääniympäristöä ja musiikkia ja osaa kertoa havainnoistaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas kuuntelee ääniympäristöä ja musiikkia keskustellen havainnoistaan sekä perustellen näkemyksiään.

S1 Miten musiikissa toimitaan

Opetuksessa on keskeistä musiikillisten ilmaisutaitojen monipuolinen kehittäminen sekä omien ideoiden ja ratkaisujen tuottaminen. Äänenkäyttöä, laulutaitoa ja käytössä olevien keho-, rytmi-, melodia- ja sointusoittimien soittotaitoja syvennetään yhteismusisoinnissa.

Paikallinen tarkennus:

- Yhteinen musisointi
    - Harjoitellaan työskentelemään itsenäisesti ja yhdessä toisten kanssa.
    - Harjoitellaan tavoitteellista työskentelyä ja sen tulosten arvostamista.
    - Opetellaan vastuullisuutta omasta tehtävästä osana yhteistä kokonaisuutta.
- Laulaminen
    - Erilaiset äänenkäyttötavat, esim. laulaminen mikrofoniin
    - Äänenmurros ja äänenhuolto
    - Ikäkaudelle sopivia lauluja eri musiikkityyleistä ja -kulttuureista
- Soittaminen
    - Tutustutaan bändisoittimiin ja niiden soittotekniikkaan
    - Harjoitellaan vastuullista yhteismusisointia ryhmän jäsenenä
    - Harjoitellaan erilaisia rytmejä keho- ja rytmisoittimin, mahdollinen yhteistyö liikunnanopetuksen kanssa
    - Opetellaan PA-tekniikan perusteita
- Musiikin kuuntelu ja tuntemus
    - Erilaiset kuuntelutavat, esim. taustamusiikki, musiikin käyttö tunnelman luomisessa ja tunteiden säätelyssä, analyyttinen kuuntelu
    - Kuuntelukokemuksen sanallistaminen, esim. kriittisyyden ja suvaitsevaisuuden ilmaiseminen kuuntelutilanteessa
- Luova tuottaminen
    - Omaa musiikillista keksintää, esim. opiskellun asian soveltaminen uuteen tuotokseen
    - TVT:n hyödyntäminen
    - TVT- etiikka, esim. tekijänoikeudet
- Musiiki ja hyvinvointi
    - Musiikin merkitys itselle, yhteisölle
    - Yksilö musiikin maailmassa, mahdollinen yhteistyö alueen muiden musiikkitoimijoiden kanssa (tutustuminen alueelliseen musiikkielämään)
    - Musiikki mediassa
    - Kuulonhuolto

S2 Mistä musiikki muodostuu

Musisoinnissa käytetään aiemmin opittuja musiikkikäsitteitä ja musiikin perusmerkintätapoja. Taitojen kehittyessä käsitteellistä osaamista syvennetään ja sovelletaan musisoinnin eri tilanteissa. Opetuksessa huomioidaan myös tulkinnan merkitys musiikillisessa ilmaisussa.

Paikallinen tarkennus:

- Erilaiset soitin- ja laulukokoonpanot,
- Äänityypit (äänialat)
- Musiikin muodon hahmottaminen nuottikuvasta tai komppilapusta
- Keskeiset merkinnät
- Sointumerkeistä soittaminen

S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa

Musiikillisten taitojen ja tietojen ohella opetuksessa käsitellään oppilaiden esille tuomia aihepiirejä sekä heidän musiikkiin liittyviä kokemuksiaan ja havaintojaan. Myös kuluttamisen ja kestävän hyvinvoinnin näkökulmat ovat olennaisia musiikissa. Opetuksessa rakennetaan yhteyksiä musiikin ja muiden oppiaineiden sekä erilaisten yhteiskunnallisten ilmiöiden välille. Samalla pohditaan ja arvioidaan kriittisesti musiikin merkityksiä elämän eri tilanteissa eri aikoina ja aikakausina.

Paikallinen tarkennus:

- Musiikin merkitys itselle, yhteisölle ja yhteiskunnalle ja niiden hyvinvoinnille
    - Kriittisyyden ja suvaitsevaisuuden ilmaiseminen
- Yksilö musiikin maailmassa, mahdollinen yhteistyö alueen muiden musiikkitoimijoiden kanssa (tutustuminen alueelliseen musiikkielämään)
- Musiikki mediassa
- Opetellaan esiintymis- ja yleisökäyttäytymistä erilaisissa musiikillisissa tilanteissa

S4 Ohjelmisto

Ohjelmistoon ja erityisesti kuunteluohjelmistoon valitaan monipuolisesti eri kulttuurien ja aikakausien musiikkia kansanmusiikista taidemusiikkiin ajankohtaiset musiikilliset ilmiöt huomioiden. Äänenkäyttöä ja laulutaitoa harjoitetaan yksi- ja moniäänisten yhteislaulujen tai soololaulujen, äänikokeilujen ja erilaisten ääniharjoitteiden avulla. Ohjelmiston valinnassa otetaan huomioon kulttuuriperinnön vaaliminen, oppilaita innostavat teokset ja tehtävät sekä ohjelmiston käyttökelpoisuus musiikillisten taitojen oppimisessa. Ohjelmistoon sisältyvät myös oppilaiden omat luovat tuotokset ja sävellykset.

Paikallinen tarkennus:

- Ikäkaudelle sopivaa ohjelmistoa eri musiikkityyleistä ja -kulttuureista
- Tutustutaan eri maanosien musiikkeihin
- Sibelius ja aikalaiset, Suomen musiikin kultakausi
- Tutustutaan blues-kaavaan

T6 kannustaa oppilasta rakentamaan luovaa suhdetta musiikkiin ja ohjata heitä improvisointiin, sovittamiseen ja säveltämiseen sekä taiteidenväliseen työskentelyyn

- Oppilas rakentaa luovaa suhdetta musiikkiin improvisoiden, sovittaen ja säveltäen sekä työskentelemällä taiteidenvälisesti

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osallistuu luovan tuottamisen prosessiin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osallistuu luovan tuottamisen prosessiin tuottaen yksittäisiä musiikillisia ideoita yksin tai ryhmän jäsenenä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas käyttää musiikillisia tai muita äänellisiä elementtejä kehittäen ja toteuttaen musiikillisia ideoita yksin tai ryhmän jäsenenä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas käyttää musiikillisia tai muita äänellisiä elementtejä kehittäen ja toteuttaen moninaisia sekä kekseliäitä musiikillisia ideoita yksin tai ryhmän jäsenenä.

S1 Miten musiikissa toimitaan

Opetuksessa on keskeistä musiikillisten ilmaisutaitojen monipuolinen kehittäminen sekä omien ideoiden ja ratkaisujen tuottaminen. Äänenkäyttöä, laulutaitoa ja käytössä olevien keho-, rytmi-, melodia- ja sointusoittimien soittotaitoja syvennetään yhteismusisoinnissa.

Paikallinen tarkennus:

- Yhteinen musisointi
    - Harjoitellaan työskentelemään itsenäisesti ja yhdessä toisten kanssa.
    - Harjoitellaan tavoitteellista työskentelyä ja sen tulosten arvostamista.
    - Opetellaan vastuullisuutta omasta tehtävästä osana yhteistä kokonaisuutta.
- Laulaminen
    - Erilaiset äänenkäyttötavat, esim. laulaminen mikrofoniin
    - Äänenmurros ja äänenhuolto
    - Ikäkaudelle sopivia lauluja eri musiikkityyleistä ja -kulttuureista
- Soittaminen
    - Tutustutaan bändisoittimiin ja niiden soittotekniikkaan
    - Harjoitellaan vastuullista yhteismusisointia ryhmän jäsenenä
    - Harjoitellaan erilaisia rytmejä keho- ja rytmisoittimin, mahdollinen yhteistyö liikunnanopetuksen kanssa
    - Opetellaan PA-tekniikan perusteita
- Musiikin kuuntelu ja tuntemus
    - Erilaiset kuuntelutavat, esim. taustamusiikki, musiikin käyttö tunnelman luomisessa ja tunteiden säätelyssä, analyyttinen kuuntelu
    - Kuuntelukokemuksen sanallistaminen, esim. kriittisyyden ja suvaitsevaisuuden ilmaiseminen kuuntelutilanteessa
- Luova tuottaminen
    - Omaa musiikillista keksintää, esim. opiskellun asian soveltaminen uuteen tuotokseen
    - TVT:n hyödyntäminen
    - TVT- etiikka, esim. tekijänoikeudet
- Musiiki ja hyvinvointi
    - Musiikin merkitys itselle, yhteisölle
    - Yksilö musiikin maailmassa, mahdollinen yhteistyö alueen muiden musiikkitoimijoiden kanssa (tutustuminen alueelliseen musiikkielämään)
    - Musiikki mediassa

- Kuulonhuolto

S2 Mistä musiikki muodostuu

Musisoinnissa käytetään aiemmin opittuja musiikkikäsitteitä ja musiikin perusmerkintätapoja. Taitojen kehittyessä käsitteellistä osaamista syvennetään ja sovelletaan musisoinnin eri tilanteissa. Opetuksessa huomioidaan myös tulkinnan merkitys musiikillisessa ilmaisussa.

Paikallinen tarkennus:

- Erilaiset soitin- ja laulukokoonpanot,
- Äänityypit (äänialat)
- Musiikin muodon hahmottaminen nuottikuvasta tai komppilapusta
- Keskeiset merkinnät
- Sointumerkeistä soittaminen

S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa

Musiikillisten taitojen ja tietojen ohella opetuksessa käsitellään oppilaiden esille tuomia aihepiirejä sekä heidän musiikkiin liittyviä kokemuksiaan ja havaintojaan. Myös kuluttamisen ja kestävän hyvinvoinnin näkökulmat ovat olennaisia musiikissa. Opetuksessa rakennetaan yhteyksiä musiikin ja muiden oppiaineiden sekä erilaisten yhteiskunnallisten ilmiöiden välille. Samalla pohditaan ja arvioidaan kriittisesti musiikin merkityksiä elämän eri tilanteissa eri aikoina ja aikakausina.

Paikallinen tarkennus:

- Musiikin merkitys itselle, yhteisölle ja yhteiskunnalle ja niiden hyvinvoinnille
    - Kriittisyyden ja suvaitsevaisuuden ilmaiseminen
- Yksilö musiikin maailmassa, mahdollinen yhteistyö alueen muiden musiikkitoimijoiden kanssa (tutustuminen alueelliseen musiikkielämään)
- Musiikki mediassa
- Opetellaan esiintymis- ja yleisökäyttäytymistä erilaisissa musiikillisissa tilanteissa

S4 Ohjelmisto

Ohjelmistoon ja erityisesti kuunteluohjelmistoon valitaan monipuolisesti eri kulttuurien ja aikakausien musiikkia kansanmusiikista taidemusiikkiin ajankohtaiset musiikilliset ilmiöt huomioiden. Äänenkäyttöä ja laulutaitoa harjoitetaan yksi- ja moniäänisten yhteislaulujen tai soololaulujen, äänikokeilujen ja erilaisten ääniharjoitteiden avulla. Ohjelmiston valinnassa otetaan huomioon kulttuuriperinnön vaaliminen, oppilaita innostavat teokset ja tehtävät sekä ohjelmiston käyttökelpoisuus musiikillisten taitojen oppimisessa. Ohjelmistoon sisältyvät myös oppilaiden omat luovat tuotokset ja sävellykset.

Paikallinen tarkennus:

- Ikäkaudelle sopivaa ohjelmistoa eri musiikkityyleistä ja -kulttuureista
- Tutustutaan eri maanosien musiikkeihin
- Sibelius ja aikalaiset, Suomen musiikin kultakausi
- Tutustutaan blues-kaavaan

T7 ohjata oppilasta musiikin tallentamiseen ja tieto- ja viestintäteknologian luovaan ilmaisulliseen käyttöön sekä musiikin tekemisessä että osana monialaisia kokonaisuuksia

- Oppilas oppii käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa musiikin tekemisessä ja tallentamisessa sekä osana monialaisia kokonaisuuksia

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas kokeilee joitakin musiikkiteknologian työkaluja opettajan konkreettisten ohjeiden mukaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas kokeilee musiikkiteknologian mahdollisuuksia musiikin tekemisessä itsenäisesti.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas käyttää musiikkiteknologian tarjoamia mahdollisuuksia omassa tai ryhmän ilmaisussa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas käyttää monipuolisesti musiikkiteknologian tarjoamia mahdollisuuksia omassa tai ryhmän ilmaisussa.

S1 Miten musiikissa toimitaan

Opetuksessa on keskeistä musiikillisten ilmaisutaitojen monipuolinen kehittäminen sekä omien ideoiden ja ratkaisujen tuottaminen. Äänenkäyttöä, laulutaitoa ja käytössä olevien keho-, rytmi-, melodia- ja sointusoittimien soittotaitoja syvennetään yhteismusisoinnissa.

Paikallinen tarkennus:

- Yhteinen musisointi
  - Harjoitellaan työskentelemään itsenäisesti ja yhdessä toisten kanssa.
  - Harjoitellaan tavoitteellista työskentelyä ja sen tulosten arvostamista.
  - Opetellaan vastuullisuutta omasta tehtävästä osana yhteistä kokonaisuutta.
- Laulaminen
  - Erilaiset äänenkäyttötavat, esim. laulaminen mikrofoniin
  - Äänenmurros ja äänenhuolto
  - Ikäkaudelle sopivia lauluja eri musiikkityyleistä ja -kulttuureista
- Soittaminen
  - Tutustutaan bändisoittimiin ja niiden soittotekniikkaan
  - Harjoitellaan vastuullista yhteismusisointia ryhmän jäsenenä
  - Harjoitellaan erilaisia rytmejä keho- ja rytmisoittimin, mahdollinen yhteistyö liikunnanopetuksen kanssa
  - Opetellaan PA-tekniikan perusteita
- Musiikin kuuntelu ja tuntemus
  - Erilaiset kuuntelutavat, esim. taustamusiikki, musiikin käyttö tunnelman luomisessa ja tunteiden säätelyssä, analyyttinen kuuntelu
  - Kuuntelukokemuksen sanallistaminen, esim. kriittisyyden ja suvaitsevaisuuden ilmaiseminen kuuntelutilanteessa
- Luova tuottaminen
  - Omaa musiikillista keksintää, esim. opiskellun asian soveltaminen uuteen tuotokseen
  - TVT:n hyödyntäminen

    - TVT- etiikka, esim. tekijänoikeudet
- Musiiki ja hyvinvointi
    - Musiikin merkitys itselle, yhteisölle
    - Yksilö musiikin maailmassa, mahdollinen yhteistyö alueen muiden musiikkitoimijoiden kanssa (tutustuminen alueelliseen musiikkielämään)
    - Musiikki mediassa
    - Kuulonhuolto

S2 Mistä musiikki muodostuu

Musisoinnissa käytetään aiemmin opittuja musiikkikäsitteitä ja musiikin perusmerkintätapoja. Taitojen kehittyessä käsitteellistä osaamista syvennetään ja sovelletaan musisoinnin eri tilanteissa. Opetuksessa huomioidaan myös tulkinnan merkitys musiikillisessa ilmaisussa.

Paikallinen tarkennus:

- Erilaiset soitin- ja laulukokoonpanot,
- Äänityypit (äänialat)
- Musiikin muodon hahmottaminen nuottikuvasta tai komppilapusta
- Keskeiset merkinnät
- Sointumerkeistä soittaminen

S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa

Musiikillisten taitojen ja tietojen ohella opetuksessa käsitellään oppilaiden esille tuomia aihepiirejä sekä heidän musiikkiin liittyviä kokemuksiaan ja havaintojaan. Myös kuluttamisen ja kestävän hyvinvoinnin näkökulmat ovat olennaisia musiikissa. Opetuksessa rakennetaan yhteyksiä musiikin ja muiden oppiaineiden sekä erilaisten yhteiskunnallisten ilmiöiden välille. Samalla pohditaan ja arvioidaan kriittisesti musiikin merkityksiä elämän eri tilanteissa eri aikoina ja aikakausina.

Paikallinen tarkennus:

- Musiikin merkitys itselle, yhteisölle ja yhteiskunnalle ja niiden hyvinvoinnille
    - Kriittisyyden ja suvaitsevaisuuden ilmaiseminen
- Yksilö musiikin maailmassa, mahdollinen yhteistyö alueen muiden musiikkitoimijoiden kanssa (tutustuminen alueelliseen musiikkielämään)
- Musiikki mediassa
- Opetellaan esiintymis- ja yleisökäyttäytymistä erilaisissa musiikillisissa tilanteissa

S4 Ohjelmisto

Ohjelmistoon ja erityisesti kuunteluohjelmistoon valitaan monipuolisesti eri kulttuurien ja aikakausien musiikkia kansanmusiikista taidemusiikkiin ajankohtaiset musiikilliset ilmiöt huomioiden. Äänenkäyttöä ja laulutaitoa harjoitetaan yksi- ja moniäänisten yhteislaulujen tai soololaulujen, äänikokeilujen ja erilaisten ääniharjoitteiden avulla. Ohjelmiston valinnassa otetaan huomioon kulttuuriperinnön vaaliminen, oppilaita innostavat teokset ja tehtävät sekä ohjelmiston käyttökelpoisuus musiikillisten taitojen oppimisessa. Ohjelmistoon sisältyvät myös oppilaiden omat luovat tuotokset ja sävellykset.

Paikallinen tarkennus:

- Ikäkaudelle sopivaa ohjelmistoa eri musiikkityyleistä ja -kulttuureista
- Tutustutaan eri maanosien musiikkeihin

- Sibelius ja aikalaiset, Suomen musiikin kultakausi
- Tutustutaan blues-kaavaan

T8 ohjata oppilasta tarkastelemaan musiikkia taiteenlajina ja ymmärtämään, miten musiikkia käytetään viestimiseen ja vaikuttamiseen eri kulttuureissa.

- Oppilas oppii tarkastelemaan musiikkia taiteenlajina ja ymmärtämään, miten musiikkia käytetään viestimiseen ja vaikuttamiseen eri kulttuureissa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa joitakin tapoja käyttää musiikkia viestimiseen ja vaikuttamiseen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas tunnistaa joitakin musiikin monista käyttötavoista ja kulttuurisista ilmenemismuodoista ja osaa kertoa havainnoistaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas jäsentää musiikin käyttötapoja ja kulttuurisia ilmenemismuotoja kertoen havainnoistaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas analysoi ja arvioi musiikin käyttötapoja ja kulttuurisia ilmenemismuotoja ja osaa keskustella niistä.

S1 Miten musiikissa toimitaan

Opetuksessa on keskeistä musiikillisten ilmaisutaitojen monipuolinen kehittäminen sekä omien ideoiden ja ratkaisujen tuottaminen. Äänenkäyttöä, laulutaitoa ja käytössä olevien keho-, rytmi-, melodia- ja sointusoittimien soittotaitoja syvennetään yhteismusisoinnissa.

Paikallinen tarkennus:

- Yhteinen musisointi
    - Harjoitellaan työskentelemään itsenäisesti ja yhdessä toisten kanssa.
    - Harjoitellaan tavoitteellista työskentelyä ja sen tulosten arvostamista.
    - Opetellaan vastuullisuutta omasta tehtävästä osana yhteistä kokonaisuutta.
- Laulaminen
    - Erilaiset äänenkäyttötavat, esim. laulaminen mikrofoniin
    - Äänenmurros ja äänenhuolto
    - Ikäkaudelle sopivia lauluja eri musiikkityyleistä ja -kulttuureista
- Soittaminen
    - Tutustutaan bändisoittimiin ja niiden soittotekniikkaan
    - Harjoitellaan vastuullista yhteismusisointia ryhmän jäsenenä
    - Harjoitellaan erilaisia rytmejä keho- ja rytmisoittimin, mahdollinen yhteistyö liikunnanopetuksen kanssa
    - Opetellaan PA-tekniikan perusteita
- Musiikin kuuntelu ja tuntemus
    - Erilaiset kuuntelutavat, esim. taustamusiikki, musiikin käyttö tunnelman luomisessa ja tunteiden säätelyssä, analyyttinen kuuntelu
    - Kuuntelukokemuksen sanallistaminen, esim. kriittisyyden ja suvaitsevaisuuden ilmaiseminen kuuntelutilanteessa

- Luova tuottaminen
    - Omaa musiikillista keksintää, esim. opiskellun asian soveltaminen uuteen tuotokseen
    - TVT:n hyödyntäminen
    - TVT- etiikka, esim. tekijänoikeudet
- Musiiki ja hyvinvointi
    - Musiikin merkitys itselle, yhteisölle
    - Yksilö musiikin maailmassa, mahdollinen yhteistyö alueen muiden musiikkitoimijoiden kanssa (tutustuminen alueelliseen musiikkielämään)
    - Musiikki mediassa
    - Kuulonhuolto

S2 Mistä musiikki muodostuu

Musisoinnissa käytetään aiemmin opittuja musiikkikäsitteitä ja musiikin perusmerkintätapoja. Taitojen kehittyessä käsitteellistä osaamista syvennetään ja sovelletaan musisoinnin eri tilanteissa. Opetuksessa huomioidaan myös tulkinnan merkitys musiikillisessa ilmaisussa.

Paikallinen tarkennus:

- Erilaiset soitin- ja laulukokoonpanot,
- Äänityypit (äänialat)
- Musiikin muodon hahmottaminen nuottikuvasta tai komppilapusta
- Keskeiset merkinnät
- Sointumerkeistä soittaminen

S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa

Musiikillisten taitojen ja tietojen ohella opetuksessa käsitellään oppilaiden esille tuomia aihepiirejä sekä heidän musiikkiin liittyviä kokemuksiaan ja havaintojaan. Myös kuluttamisen ja kestävän hyvinvoinnin näkökulmat ovat olennaisia musiikissa. Opetuksessa rakennetaan yhteyksiä musiikin ja muiden oppiaineiden sekä erilaisten yhteiskunnallisten ilmiöiden välille. Samalla pohditaan ja arvioidaan kriittisesti musiikin merkityksiä elämän eri tilanteissa eri aikoina ja aikakausina.

Paikallinen tarkennus:

- Musiikin merkitys itselle, yhteisölle ja yhteiskunnalle ja niiden hyvinvoinnille
    - Kriittisyyden ja suvaitsevaisuuden ilmaiseminen
- Yksilö musiikin maailmassa, mahdollinen yhteistyö alueen muiden musiikkitoimijoiden kanssa (tutustuminen alueelliseen musiikkielämään)
- Musiikki mediassa
- Opetellaan esiintymis- ja yleisökäyttäytymistä erilaisissa musiikillisissa tilanteissa

S4 Ohjelmisto

Ohjelmistoon ja erityisesti kuunteluohjelmistoon valitaan monipuolisesti eri kulttuurien ja aikakausien musiikkia kansanmusiikista taidemusiikkiin ajankohtaiset musiikilliset ilmiöt huomioiden. Äänenkäyttöä ja laulutaitoa harjoitetaan yksi- ja moniäänisten yhteislaulujen tai soololaulujen, äänikokeilujen ja erilaisten ääniharjoitteiden avulla. Ohjelmiston valinnassa otetaan huomioon kulttuuriperinnön vaaliminen, oppilaita innostavat teokset ja tehtävät sekä ohjelmiston käyttökelpoisuus musiikillisten taitojen oppimisessa. Ohjelmistoon sisältyvät myös oppilaiden omat luovat tuotokset ja sävellykset.

Paikallinen tarkennus:

- Ikäkaudelle sopivaa ohjelmistoa eri musiikkityyleistä ja -kulttuureista
- Tutustutaan eri maanosien musiikkeihin
- Sibelius ja aikalaiset, Suomen musiikin kultakausi
- Tutustutaan blues-kaavaan

T9 rohkaista ja ohjata oppilasta keskustelemaan musiikista käyttäen musiikin käsitteitä ja terminologiaa

- Oppilas oppii käyttämään musiikin merkintätapoja, käsitteitä ja terminologiaa musiikillisessa toiminnassa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa joitakin musiikin käsitteitä ja symboleja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas käyttää yksittäisiä musiikkikäsitteitä, musiikin merkintätapoja ja joitakin musiikkitermejä musiikillisessa toiminnassa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas käyttää musiikkikäsitteitä, musiikin merkintätapoja sekä musiikkitermejä musiikillisessa toiminnassa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas käyttää ja soveltaa sujuvasti ja tarkoituksenmukaisesti musiikkikäsitteitä, musiikin merkintätapoja ja musiikkitermejä musiikillisessa toiminnassa.

S1 Miten musiikissa toimitaan

Opetuksessa on keskeistä musiikillisten ilmaisutaitojen monipuolinen kehittäminen sekä omien ideoiden ja ratkaisujen tuottaminen. Äänenkäyttöä, laulutaitoa ja käytössä olevien keho-, rytmi-, melodia- ja sointusoittimien soittotaitoja syvennetään yhteismusisoinnissa.

Paikallinen tarkennus:

- Yhteinen musisointi
    - Harjoitellaan työskentelemään itsenäisesti ja yhdessä toisten kanssa.
    - Harjoitellaan tavoitteellista työskentelyä ja sen tulosten arvostamista.
    - Opetellaan vastuullisuutta omasta tehtävästä osana yhteistä kokonaisuutta.
- Laulaminen
    - Erilaiset äänenkäyttötavat, esim. laulaminen mikrofoniin
    - Äänenmurros ja äänenhuolto
    - Ikäkaudelle sopivia lauluja eri musiikkityyleistä ja -kulttuureista
- Soittaminen
    - Tutustutaan bändisoittimiin ja niiden soittotekniikkaan
    - Harjoitellaan vastuullista yhteismusisointia ryhmän jäsenenä
    - Harjoitellaan erilaisia rytmejä keho- ja rytmisoittimin, mahdollinen yhteistyö liikunnanopetuksen kanssa
    - Opetellaan PA-tekniikan perusteita
- Musiikin kuuntelu ja tuntemus

    - Erilaiset kuuntelutavat, esim. taustamusiikki, musiikin käyttö tunnelman luomisessa ja tunteiden säätelyssä, analyyttinen kuuntelu
    - Kuuntelukokemuksen sanallistaminen, esim. kriittisyyden ja suvaitsevaisuuden ilmaiseminen kuuntelutilanteessa
- Luova tuottaminen
    - Omaa musiikillista keksintää, esim. opiskellun asian soveltaminen uuteen tuotokseen
    - TVT:n hyödyntäminen
    - TVT- etiikka, esim. tekijänoikeudet
- Musiikki ja hyvinvointi
    - Musiikin merkitys itselle, yhteisölle
    - Yksilö musiikin maailmassa, mahdollinen yhteistyö alueen muiden musiikkitoimijoiden kanssa (tutustuminen alueelliseen musiikkielämään)
    - Musiikki mediassa
    - Kuulonhuolto

S2 Mistä musiikki muodostuu

Musisoinnissa käytetään aiemmin opittuja musiikkikäsitteitä ja musiikin perusmerkintätapoja. Taitojen kehittyessä käsitteellistä osaamista syvennetään ja sovelletaan musisoinnin eri tilanteissa. Opetuksessa huomioidaan myös tulkinnan merkitys musiikillisessa ilmaisussa.

Paikallinen tarkennus:

- Erilaiset soitin- ja laulukokoonpanot,
- Äänityypit (äänialat)
- Musiikin muodon hahmottaminen nuottikuvasta tai komppilapusta
- Keskeiset merkinnät
- Sointumerkeistä soittaminen

S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa

Musiikillisten taitojen ja tietojen ohella opetuksessa käsitellään oppilaiden esille tuomia aihepiirejä sekä heidän musiikkiin liittyviä kokemuksiaan ja havaintojaan. Myös kuluttamisen ja kestävän hyvinvoinnin näkökulmat ovat olennaisia musiikissa. Opetuksessa rakennetaan yhteyksiä musiikin ja muiden oppiaineiden sekä erilaisten yhteiskunnallisten ilmiöiden välille. Samalla pohditaan ja arvioidaan kriittisesti musiikin merkityksiä elämän eri tilanteissa eri aikoina ja aikakausina.

Paikallinen tarkennus:

- Musiikin merkitys itselle, yhteisölle ja yhteiskunnalle ja niiden hyvinvoinnille
    - Kriittisyyden ja suvaitsevaisuuden ilmaiseminen
- Yksilö musiikin maailmassa, mahdollinen yhteistyö alueen muiden musiikkitoimijoiden kanssa (tutustuminen alueelliseen musiikkielämään)
- Musiikki mediassa
- Opetellaan esiintymis- ja yleisökäyttäytymistä erilaisissa musiikillisissa tilanteissa

S4 Ohjelmisto

Ohjelmistoon ja erityisesti kuunteluohjelmistoon valitaan monipuolisesti eri kulttuurien ja aikakausien musiikkia kansanmusiikista taidemusiikkiin ajankohtaiset musiikilliset ilmiöt huomioiden. Äänenkäyttöä ja laulutaitoa harjoitetaan yksi- ja moniäänisten yhteislaulujen tai soololaulujen, äänikokeilujen ja erilaisten ääniharjoitteiden avulla. Ohjelmiston valinnassa otetaan

huomioon kulttuuriperinnön vaaliminen, oppilaita innostavat teokset ja tehtävät sekä ohjelmiston käyttökelpoisuus musiikillisten taitojen oppimisessa. Ohjelmistoon sisältyvät myös oppilaiden omat luovat tuotokset ja sävellykset.

Paikallinen tarkennus:

- Ikäkaudelle sopivaa ohjelmistoa eri musiikkityyleistä ja -kulttuureista
- Tutustutaan eri maanosien musiikkeihin
- Sibelius ja aikalaiset, Suomen musiikin kultakausi
- Tutustutaan blues-kaavaan

T10 ohjata oppilasta tunnistamaan musiikin vaikutuksia tunteisiin ja hyvinvointiin

- Oppilas tunnistaa musiikin vaikutuksia tunteisiin ja hyvinvointiin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Oppilaan kanssa keskustellaan musiikin vaikutuksista hyvinvointiin ja tunteisiin, mutta tavoitetta ei käytetä päättöarvosanan muodostamisen perusteena.

S1 Miten musiikissa toimitaan

Opetuksessa on keskeistä musiikillisten ilmaisutaitojen monipuolinen kehittäminen sekä omien ideoiden ja ratkaisujen tuottaminen. Äänenkäyttöä, laulutaitoa ja käytössä olevien keho-, rytmi-, melodia- ja sointusoittimien soittotaitoja syvennetään yhteismusisoinnissa.

Paikallinen tarkennus:

- Yhteinen musisointi
    - Harjoitellaan työskentelemään itsenäisesti ja yhdessä toisten kanssa.
    - Harjoitellaan tavoitteellista työskentelyä ja sen tulosten arvostamista.
    - Opetellaan vastuullisuutta omasta tehtävästä osana yhteistä kokonaisuutta.
- Laulaminen
    - Erilaiset äänenkäyttötavat, esim. laulaminen mikrofoniin
    - Äänenmurros ja äänenhuolto
    - Ikäkaudelle sopivia lauluja eri musiikkityyleistä ja -kulttuureista
- Soittaminen
    - Tutustutaan bändisoittimiin ja niiden soittotekniikkaan
    - Harjoitellaan vastuullista yhteismusisointia ryhmän jäsenenä
    - Harjoitellaan erilaisia rytmejä keho- ja rytmisoittimin, mahdollinen yhteistyö liikunnanopetuksen kanssa
    - Opetellaan PA-tekniikan perusteita
- Musiikin kuuntelu ja tuntemus
    - Erilaiset kuuntelutavat, esim. taustamusiikki, musiikin käyttö tunnelman luomisessa ja tunteiden säätelyssä, analyyttinen kuuntelu
    - Kuuntelukokemuksen sanallistaminen, esim. kriittisyyden ja suvaitsevaisuuden ilmaiseminen kuuntelutilanteessa
- Luova tuottaminen
    - Omaa musiikillista keksintää, esim. opiskellun asian soveltaminen uuteen tuotokseen

    - TVT:n hyödyntäminen
    - TVT- etiikka, esim. tekijänoikeudet
- Musiiki ja hyvinvointi
    - Musiikin merkitys itselle, yhteisölle
    - Yksilö musiikin maailmassa, mahdollinen yhteistyö alueen muiden musiikkitoimijoiden kanssa (tutustuminen alueelliseen musiikkielämään)
    - Musiikki mediassa
    - Kuulonhuolto

S2 Mistä musiikki muodostuu

Musisoinnissa käytetään aiemmin opittuja musiikkikäsitteitä ja musiikin perusmerkintätapoja. Taitojen kehittyessä käsitteellistä osaamista syvennetään ja sovelletaan musisoinnin eri tilanteissa. Opetuksessa huomioidaan myös tulkinnan merkitys musiikillisessa ilmaisussa.

Paikallinen tarkennus:

- Erilaiset soitin- ja laulukokoonpanot,
- Äänityypit (äänialat)
- Musiikin muodon hahmottaminen nuottikuvasta tai komppilapusta
- Keskeiset merkinnät
- Sointumerkeistä soittaminen

S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa

Musiikillisten taitojen ja tietojen ohella opetuksessa käsitellään oppilaiden esille tuomia aihepiirejä sekä heidän musiikkiin liittyviä kokemuksiaan ja havaintojaan. Myös kuluttamisen ja kestävän hyvinvoinnin näkökulmat ovat olennaisia musiikissa. Opetuksessa rakennetaan yhteyksiä musiikin ja muiden oppiaineiden sekä erilaisten yhteiskunnallisten ilmiöiden välille. Samalla pohditaan ja arvioidaan kriittisesti musiikin merkityksiä elämän eri tilanteissa eri aikoina ja aikakausina.

Paikallinen tarkennus:

- Musiikin merkitys itselle, yhteisölle ja yhteiskunnalle ja niiden hyvinvoinnille
    - Kriittisyyden ja suvaitsevaisuuden ilmaiseminen
- Yksilö musiikin maailmassa, mahdollinen yhteistyö alueen muiden musiikkitoimijoiden kanssa (tutustuminen alueelliseen musiikkielämään)
- Musiikki mediassa
- Opetellaan esiintymis- ja yleisökäyttäytymistä erilaisissa musiikillisissa tilanteissa

S4 Ohjelmisto

Ohjelmistoon ja erityisesti kuunteluohjelmistoon valitaan monipuolisesti eri kulttuurien ja aikakausien musiikkia kansanmusiikista taidemusiikkiin ajankohtaiset musiikilliset ilmiöt huomioiden. Äänenkäyttöä ja laulutaitoa harjoitetaan yksi- ja moniäänisten yhteislaulujen tai soololaulujen, äänikokeilujen ja erilaisten ääniharjoitteiden avulla. Ohjelmiston valinnassa otetaan huomioon kulttuuriperinnön vaaliminen, oppilaita innostavat teokset ja tehtävät sekä ohjelmiston käyttökelpoisuus musiikillisten taitojen oppimisessa. Ohjelmistoon sisältyvät myös oppilaiden omat luovat tuotokset ja sävellykset.

Paikallinen tarkennus:

- Ikäkaudelle sopivaa ohjelmistoa eri musiikkityyleistä ja -kulttuureista

- Tutustutaan eri maanosien musiikkeihin
- Sibelius ja aikalaiset, Suomen musiikin kultakausi
- Tutustutaan blues-kaavaan

T11 ohjata oppilasta huolehtimaan kuulostaan sekä musisointi- ja ääniympäristön turvallisuudesta

- Oppilas oppii huolehtimaan kuulostaan ja pitämään huolta musisointi- ja ääniympäristön turvallisuudesta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas noudattaa annettavia turvallisuusohjeita.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas ottaa huomioon ääniympäristön turvallisuuteen liittyvät tekijät sekä käyttää laitteita ja soittimia turvallisuusohjeiden mukaisesti.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas käyttää laitteita ja soittimia musisointitilanteissa ottaen huomioon muun muassa äänen ja musiikin voimakkuuteen sekä muut turvalliseen toimintaan liittyvät tekijät.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas huolehtii vastuullisesti musisointi- ja ääniympäristön turvallisuudesta.

S1 Miten musiikissa toimitaan

Opetuksessa on keskeistä musiikillisten ilmaisutaitojen monipuolinen kehittäminen sekä omien ideoiden ja ratkaisujen tuottaminen. Äänenkäyttöä, laulutaitoa ja käytössä olevien keho-, rytmi-, melodia- ja sointusoittimien soittotaitoja syvennetään yhteismusisoinnissa.

Paikallinen tarkennus:

- Yhteinen musisointi
    - Harjoitellaan työskentelemään itsenäisesti ja yhdessä toisten kanssa.
    - Harjoitellaan tavoitteellista työskentelyä ja sen tulosten arvostamista.
    - Opetellaan vastuullisuutta omasta tehtävästä osana yhteistä kokonaisuutta.
- Laulaminen
    - Erilaiset äänenkäyttötavat, esim. laulaminen mikrofoniin
    - Äänenmurros ja äänenhuolto
    - Ikäkaudelle sopivia lauluja eri musiikkityyleistä ja -kulttuureista
- Soittaminen
    - Tutustutaan bändisoittimiin ja niiden soittotekniikkaan
    - Harjoitellaan vastuullista yhteismusisointia ryhmän jäsenenä
    - Harjoitellaan erilaisia rytmejä keho- ja rytmisoittimin, mahdollinen yhteistyö liikunnanopetuksen kanssa
    - Opetellaan PA-tekniikan perusteita
- Musiikin kuuntelu ja tuntemus
    - Erilaiset kuuntelutavat, esim. taustamusiikki, musiikin käyttö tunnelman luomisessa ja tunteiden säätelyssä, analyyttinen kuuntelu

    - Kuuntelukokemuksen sanallistaminen, esim. kriittisyyden ja suvaitsevaisuuden ilmaiseminen kuuntelutilanteessa
- Luova tuottaminen
    - Omaa musiikillista keksintää, esim. opiskellun asian soveltaminen uuteen tuotokseen
    - TVT:n hyödyntäminen
    - TVT- etiikka, esim. tekijänoikeudet
- Musiiki ja hyvinvointi
    - Musiikin merkitys itselle, yhteisölle
    - Yksilö musiikin maailmassa, mahdollinen yhteistyö alueen muiden musiikkitoimijoiden kanssa (tutustuminen alueelliseen musiikkielämään)
    - Musiikki mediassa
    - Kuulonhuolto

S2 Mistä musiikki muodostuu

Musisoinnissa käytetään aiemmin opittuja musiikkikäsitteitä ja musiikin perusmerkintätapoja. Taitojen kehittyessä käsitteellistä osaamista syvennetään ja sovelletaan musisoinnin eri tilanteissa. Opetuksessa huomioidaan myös tulkinnan merkitys musiikillisessa ilmaisussa.

Paikallinen tarkennus:

- Erilaiset soitin- ja laulukokoonpanot,
- Äänityypit (äänialat)
- Musiikin muodon hahmottaminen nuottikuvasta tai komppilapusta
- Keskeiset merkinnät
- Sointumerkeistä soittaminen

S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa

Musiikillisten taitojen ja tietojen ohella opetuksessa käsitellään oppilaiden esille tuomia aihepiirejä sekä heidän musiikkiin liittyviä kokemuksiaan ja havaintojaan. Myös kuluttamisen ja kestävän hyvinvoinnin näkökulmat ovat olennaisia musiikissa. Opetuksessa rakennetaan yhteyksiä musiikin ja muiden oppiaineiden sekä erilaisten yhteiskunnallisten ilmiöiden välille. Samalla pohditaan ja arvioidaan kriittisesti musiikin merkityksiä elämän eri tilanteissa eri aikoina ja aikakausina.

Paikallinen tarkennus:

- Musiikin merkitys itselle, yhteisölle ja yhteiskunnalle ja niiden hyvinvoinnille
    - Kriittisyyden ja suvaitsevaisuuden ilmaiseminen
- Yksilö musiikin maailmassa, mahdollinen yhteistyö alueen muiden musiikkitoimijoiden kanssa (tutustuminen alueelliseen musiikkielämään)
- Musiikki mediassa
- Opetellaan esiintymis- ja yleisökäyttäytymistä erilaisissa musiikillisissa tilanteissa

S4 Ohjelmisto

Ohjelmistoon ja erityisesti kuunteluohjelmistoon valitaan monipuolisesti eri kulttuurien ja aikakausien musiikkia kansanmusiikista taidemusiikkiin ajankohtaiset musiikilliset ilmiöt huomioiden. Äänenkäyttöä ja laulutaitoa harjoitetaan yksi- ja moniäänisten yhteislaulujen tai soololaulujen, äänikokeilujen ja erilaisten ääniharjoitteiden avulla. Ohjelmiston valinnassa otetaan huomioon kulttuuriperinnön vaaliminen, oppilaita innostavat teokset ja tehtävät sekä ohjelmiston käyttökelpoisuus musiikillisten taitojen oppimisessa. Ohjelmistoon sisältyvät myös oppilaiden omat luovat tuotokset ja sävellykset.

Paikallinen tarkennus:

- Ikäkaudelle sopivaa ohjelmistoa eri musiikkityyleistä ja -kulttuureista
- Tutustutaan eri maanosien musiikkeihin
- Sibelius ja aikalaiset, Suomen musiikin kultakausi
- Tutustutaan blues-kaavaan

T12 ohjata oppilasta kehittämään musiikillista osaamistaan harjoittelun avulla, asettamaan tavoitteita musiikilliselle oppimiselleen ja arvioimaan edistymistään suhteessa tavoitteisiin.

- Oppilas oppii kehittämään musiikillista osaamistaan harjoittelun avulla, asettaa tavoitteita musiikilliselle oppimiselleen sekä arvioi taitojensa edistymistä suhteessa tavoitteisiin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas kehittää osaamistaan opettajan tukemana jollakin musiikillisen osaamisen osa-alueella annetun tavoitteen suuntaisesti.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas asettaa itselleen ohjattuna musisointiin, musiikkiliikuntaan tai säveltämiseen ja muuhun luovaan tuottamiseen liittyviä tavoitteita, toimii niiden suuntaisesti ja työskentelee niiden suuntaisesti
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas asettaa ohjattuna itselleen musisointiin, musiikkiliikuntaan tai säveltämiseen ja muuhun luovaan tuottamiseen liittyviä tavoitteita, harjoittelee niiden suuntaisesti sekä arvioi edistymistään suhteessa tavoitteisiinsa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas asettaa musisointiin, musiikkiliikuntaan tai säveltämiseen ja muuhun luovaan tuottamiseen liittyviä tavoitteita ja työskentelee niiden mukaisesti. Oppilas arvioi toimintaansa ja mukauttaa työskentelyään tavoitteidensa pohjalta.

S1 Miten musiikissa toimitaan

Opetuksessa on keskeistä musiikillisten ilmaisutaitojen monipuolinen kehittäminen sekä omien ideoiden ja ratkaisujen tuottaminen. Äänenkäyttöä, laulutaitoa ja käytössä olevien keho-, rytmi-, melodia- ja sointusoittimien soittotaitoja syvennetään yhteismusisoinnissa.

Paikallinen tarkennus:

- Yhteinen musisointi
    - Harjoitellaan työskentelemään itsenäisesti ja yhdessä toisten kanssa.
    - Harjoitellaan tavoitteellista työskentelyä ja sen tulosten arvostamista.
    - Opetellaan vastuullisuutta omasta tehtävästä osana yhteistä kokonaisuutta.
- Laulaminen
    - Erilaiset äänenkäyttötavat, esim. laulaminen mikrofoniin

    - Äänenmurros ja äänenhuolto
    - Ikäkaudelle sopivia lauluja eri musiikkityyleistä ja -kulttuureista
- Soittaminen
    - Tutustutaan bändisoittimiin ja niiden soittotekniikkaan
    - Harjoitellaan vastuullista yhteismusisointia ryhmän jäsenenä
    - Harjoitellaan erilaisia rytmejä keho- ja rytmisoittimin, mahdollinen yhteistyö liikunnanopetuksen kanssa
    - Opetellaan PA-tekniikan perusteita
- Musiikin kuuntelu ja tuntemus
    - Erilaiset kuuntelutavat, esim. taustamusiikki, musiikin käyttö tunnelman luomisessa ja tunteiden säätelyssä, analyyttinen kuuntelu
    - Kuuntelukokemuksen sanallistaminen, esim. kriittisyyden ja suvaitsevaisuuden ilmaiseminen kuuntelutilanteessa
- Luova tuottaminen
    - Omaa musiikillista keksintää, esim. opiskellun asian soveltaminen uuteen tuotokseen
    - TVT:n hyödyntäminen
    - TVT- etiikka, esim. tekijänoikeudet
- Musiiki ja hyvinvointi
    - Musiikin merkitys itselle, yhteisölle
    - Yksilö musiikin maailmassa, mahdollinen yhteistyö alueen muiden musiikkitoimijoiden kanssa (tutustuminen alueelliseen musiikkielämään)
    - Musiikki mediassa
    - Kuulonhuolto

S2 Mistä musiikki muodostuu

Musisoinnissa käytetään aiemmin opittuja musiikkikäsitteitä ja musiikin perusmerkintätapoja. Taitojen kehittyessä käsitteellistä osaamista syvennetään ja sovelletaan musisoinnin eri tilanteissa. Opetuksessa huomioidaan myös tulkinnan merkitys musiikillisessa ilmaisussa.

Paikallinen tarkennus:

- Erilaiset soitin- ja laulukokoonpanot,
- Äänityypit (äänialat)
- Musiikin muodon hahmottaminen nuottikuvasta tai komppilapusta
- Keskeiset merkinnät
- Sointumerkeistä soittaminen

S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa

Musiikillisten taitojen ja tietojen ohella opetuksessa käsitellään oppilaiden esille tuomia aihepiirejä sekä heidän musiikkiin liittyviä kokemuksiaan ja havaintojaan. Myös kuluttamisen ja kestävän hyvinvoinnin näkökulmat ovat olennaisia musiikissa. Opetuksessa rakennetaan yhteyksiä musiikin ja muiden oppiaineiden sekä erilaisten yhteiskunnallisten ilmiöiden välille. Samalla pohditaan ja arvioidaan kriittisesti musiikin merkityksiä elämän eri tilanteissa eri aikoina ja aikakausina.

Paikallinen tarkennus:

- Musiikin merkitys itselle, yhteisölle ja yhteiskunnalle ja niiden hyvinvoinnille
    - Kriittisyyden ja suvaitsevaisuuden ilmaiseminen
- Yksilö musiikin maailmassa, mahdollinen yhteistyö alueen muiden musiikkitoimijoiden kanssa (tutustuminen alueelliseen musiikkielämään)

- Musiikki mediassa
- Opetellaan esiintymis- ja yleisökäyttäytymistä erilaisissa musiikillisissa tilanteissa

S4 Ohjelmisto

Ohjelmistoon ja erityisesti kuunteluohjelmistoon valitaan monipuolisesti eri kulttuurien ja aikakausien musiikkia kansanmusiikista taidemusiikkiin ajankohtaiset musiikilliset ilmiöt huomioiden. Äänenkäyttöä ja laulutaitoa harjoitetaan yksi- ja moniäänisten yhteislaulujen tai soololaulujen, äänikokeilujen ja erilaisten ääniharjoitteiden avulla. Ohjelmiston valinnassa otetaan huomioon kulttuuriperinnön vaaliminen, oppilaita innostavat teokset ja tehtävät sekä ohjelmiston käyttökelpoisuus musiikillisten taitojen oppimisessa. Ohjelmistoon sisältyvät myös oppilaiden omat luovat tuotokset ja sävellykset.

Paikallinen tarkennus:

- Ikäkaudelle sopivaa ohjelmistoa eri musiikkityyleistä ja -kulttuureista
- Tutustutaan eri maanosien musiikkeihin
- Sibelius ja aikalaiset, Suomen musiikin kultakausi
- Tutustutaan blues-kaavaan

8

Vuosiluokan tavoitteet ja keskeiset sisällöt

T1 kannustaa oppilasta rakentavaan toimintaan musisoivan ryhmän ja musiikillisten yhteisöjen jäsenenä

- Oppilas toimii rakentavasti musisoivan ryhmän ja musiikillisten yhteisöjen jäsenenä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osallistuu musisoivan ryhmän toimintaan opettajan konkreettisen ohjeen mukaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa toimia musisoivan ryhmän jäsenenä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas toimii itsenäisesti musisoivan ryhmän ja musiikillisen yhteisön jäsenenä huolehtien osuudestaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas toimii rakentavasti musisoivan ryhmän ja musiikillisen yhteisön jäsenenä huolehtien osuudestaan sekä kannustaen ja auttaen toisia.

S1 Miten musiikissa toimitaan

Opetuksessa on keskeistä musiikillisten ilmaisutaitojen monipuolinen kehittäminen sekä omien ideoiden ja ratkaisujen tuottaminen. Äänenkäyttöä, laulutaitoa ja käytössä olevien keho-, rytmi-, melodia- ja sointusoittimien soittotaitoja syvennetään yhteismusisoinnissa.

Paikallinen tarkennus:

- Yhteinen musisointi
    - Työskennellään itsenäisesti ja yhdessä toisten kanssa.
    - Harjoitellaan tavoitteellista työskentelyä ja sen tulosten arvostamista.
    - Opetellaan vastuullisuutta omasta tehtävästä osana yhteistä kokonaisuutta.
- Laulaminen
    - Erilaiset äänenkäyttötavat, esim. laulaminen mikrofoniin
    - Äänenmurros ja äänenhuolto
    - Lauluja eri musiikkityyleistä ja -kulttuureista
- Soittaminen
    - Bändisoittotaitojen syventäminen
    - Harjoitellaan vastuullista yhteismusisointia ryhmän jäsenenä
- Musiikin kuuntelu ja tuntemus
    - Erilaiset kuuntelutavat, esim. taustamusiikki, musiikin käyttö tunnelman luomisessa ja tunteiden säätelyssä, analyyttinen kuuntelu
    - Kuntelukokemuksen sanallistaminen, esim. kriittisyyden ja suvaitsevaisuuden ilmaiseminen kuuntelutilanteessa
    - Musiikki eri aikoina esim. taidemusiikki, kansanmusiikki, populaarimusiikki
    - Näyttämömusiikki (alakoulun oppiainesta syventäen)
- Luova tuottaminen
    - Omaa musiikillista keksintää, esim. opiskellun asian soveltaminen uuteen tuotokseen
    - TVT musiikin tekemisessä, esim. erilaiset musiikkisovellukset
    - TVT- etiikka, esim. tekijänoikeudet
- Musiikki ja hyvinvointi
    - Musiikin merkitys itselle, yhteisölle ja yhteiskunnalle ja niiden hyvinvoinnille
    - Musiikki yhteisön ja aikakauden ilmentäjänä ja vaikuttajana
    - Yksilö musiikin maailmassa, mahdollinen yhteistyö alueen muiden musiikkitoimijoiden kanssa
    - Tutustuminen alueelliseen musiikkielämään
    - Musiikki mediassa

S2 Mistä musiikki muodostuu

Musisoinnissa käytetään aiemmin opittuja musiikkikäsitteitä ja musiikin perusmerkintätapoja. Taitojen kehittyessä käsitteellistä osaamista syvennetään ja sovelletaan musisoinnin eri tilanteissa. Opetuksessa huomioidaan myös tulkinnan merkitys musiikillisessa ilmaisussa.

Paikallinen tarkennus:

- Erilaiset soitin- ja laulukokoonpanot
- Äänityypit (äänialat)
- Musiikin muodon hahmottaminen nuottikuvasta tai komppilapusta
- Keskeiset merkinnät
- Sointumerkeistä soittaminen
- TVT musiikin tekemisen tapana
    - Luuppipohjainen musiikki
    - Äänen muokkaaminen

S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa

Musiikillisten taitojen ja tietojen ohella opetuksessa käsitellään oppilaiden esille tuomia aihepiirejä sekä heidän musiikkiin liittyviä kokemuksiaan ja havaintojaan. Myös kuluttamisen ja kestävän

hyvinvoinnin näkökulmat ovat olennaisia musiikissa. Opetuksessa rakennetaan yhteyksiä musiikin ja muiden oppiaineiden sekä erilaisten yhteiskunnallisten ilmiöiden välille. Samalla pohditaan ja arvioidaan kriittisesti musiikin merkityksiä elämän eri tilanteissa eri aikoina ja aikakausina.

Paikallinen tarkennus:

- Musiikin merkitys itselle, yhteisölle ja yhteiskunnalle ja niiden hyvinvoinnille
    - Kriittisyyden ja suvaitsevaisuuden ilmaiseminen
- Musiikki yhteisön ja aikakauden ilmentäjänä ja vaikuttajana
- Yksilö musiikin maailmassa, mm. musiikin harrastamisen mahdollisuudet, musiikki ammattina
- Tutustuminen alueelliseen musiikkielämään, mahdollinen yhteistyö alueen muiden musiikkitoimijoiden kanssa
- Musiikki mediassa
- Opetellaan esiintymis- ja yleisökäyttäytymistä erilaisissa musiikillisissa tilanteissa

S4 Ohjelmisto

Ohjelmistoon ja erityisesti kuunteluohjelmistoon valitaan monipuolisesti eri kulttuurien ja aikakausien musiikkia kansanmusiikista taidemusiikkiin ajankohtaiset musiikilliset ilmiöt huomioiden. Äänenkäyttöä ja laulutaitoa harjoitetaan yksi- ja moniäänisten yhteislaulujen tai soololaulujen, äänikokeilujen ja erilaisten ääniharjoitteiden avulla. Ohjelmiston valinnassa otetaan huomioon kulttuuriperinnön vaaliminen, oppilaita innostavat teokset ja tehtävät sekä ohjelmiston käyttökelpoisuus musiikillisten taitojen oppimisessa. Ohjelmistoon sisältyvät myös oppilaiden omat luovat tuotokset ja sävellykset.

Paikallinen tarkennus:

- Populaarimusiikin historiaa soittaen, laulaen ja kuunnellen
- Näyttämömusiikki

T2 ohjata oppilasta ylläpitämään äänenkäyttö- ja laulutaitoaan sekä kehittämään niitä edelleen musisoivan ryhmän jäseninä

- Oppilas kehittää äänenkäyttö- ja laulutaitoaan edelleen musisoivan ryhmän jäsenenä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas käyttää ääntään osana musiikillista ilmaisua.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas käyttää ääntään musiikillisen ilmaisun välineenä ja osallistuu yhteislauluun.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas käyttää ääntään musiikillisen ilmaisun välineenä ja osallistuu yhteislauluun sovittaen osuutensa osaksi kokonaisuutta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas käyttää ääntään musiikillisen ilmaisun välineenä tehtävän ja tilanteen mukaisesti sekä ylläpitää ja kehittää äänenkäyttö- ja laulutaitoaan.

S1 Miten musiikissa toimitaan

Opetuksessa on keskeistä musiikillisten ilmaisutaitojen monipuolinen kehittäminen sekä omien ideoiden ja ratkaisujen tuottaminen. Äänenkäyttöä, laulutaitoa ja käytössä olevien keho-, rytmi-, melodia- ja sointusoittimien soittotaitoja syvennetään yhteismusisoinnissa.

Paikallinen tarkennus:

- Yhteinen musisointi
    - Työskennellään itsenäisesti ja yhdessä toisten kanssa.
    - Harjoitellaan tavoitteellista työskentelyä ja sen tulosten arvostamista.
    - Opetellaan vastuullisuutta omasta tehtävästä osana yhteistä kokonaisuutta.
- Laulaminen
    - Erilaiset äänenkäyttötavat, esim. laulaminen mikrofoniin
    - Äänenmurros ja äänenhuolto
    - Lauluja eri musiikkityyleistä ja -kulttuureista
- Soittaminen
    - Bändisoittotaitojen syventäminen
    - Harjoitellaan vastuullista yhteismusisointia ryhmän jäsenenä
- Musiikin kuuntelu ja tuntemus
    - Erilaiset kuuntelutavat, esim. taustamusiikki, musiikin käyttö tunnelman luomisessa ja tunteiden säätelyssä, analyyttinen kuuntelu
    - Kuntelukokemuksen sanallistaminen, esim. kriittisyyden ja suvaitsevaisuuden ilmaiseminen kuuntelutilanteessa
    - Musiikki eri aikoina esim. taidemusiikki, kansanmusiikki, populaarimusiikki
    - Näyttämömusiikki (alakoulun oppiainesta syventäen)
- Luova tuottaminen
    - Omaa musiikillista keksintää, esim. opiskellun asian soveltaminen uuteen tuotokseen
    - TVT musiikin tekemisessä, esim. erilaiset musiikkisovellukset
    - TVT- etiikka, esim. tekijänoikeudet
- Musiikki ja hyvinvointi
    - Musiikin merkitys itselle, yhteisölle ja yhteiskunnalle ja niiden hyvinvoinnille
    - Musiikki yhteisön ja aikakauden ilmentäjänä ja vaikuttajana
    - Yksilö musiikin maailmassa, mahdollinen yhteistyö alueen muiden musiikkitoimijoiden kanssa
    - Tutustuminen alueelliseen musiikkielämään
    - Musiikki mediassa

S2 Mistä musiikki muodostuu

Musisoinnissa käytetään aiemmin opittuja musiikkikäsitteitä ja musiikin perusmerkintätapoja. Taitojen kehittyessä käsitteellistä osaamista syvennetään ja sovelletaan musisoinnin eri tilanteissa. Opetuksessa huomioidaan myös tulkinnan merkitys musiikillisessa ilmaisussa.

Paikallinen tarkennus:

- Erilaiset soitin- ja laulukokoonpanot
- Äänityypit (äänialat)
- Musiikin muodon hahmottaminen nuottikuvasta tai komppilapusta
- Keskeiset merkinnät
- Sointumerkeistä soittaminen
- TVT musiikin tekemisen tapana
    - Luuppipohjainen musiikki

- Äänen muokkaaminen

S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa

Musiikillisten taitojen ja tietojen ohella opetuksessa käsitellään oppilaiden esille tuomia aihepiirejä sekä heidän musiikkiin liittyviä kokemuksiaan ja havaintojaan. Myös kuluttamisen ja kestävän hyvinvoinnin näkökulmat ovat olennaisia musiikissa. Opetuksessa rakennetaan yhteyksiä musiikin ja muiden oppiaineiden sekä erilaisten yhteiskunnallisten ilmiöiden välille. Samalla pohditaan ja arvioidaan kriittisesti musiikin merkityksiä elämän eri tilanteissa eri aikoina ja aikakausina.

Paikallinen tarkennus:

- Musiikin merkitys itselle, yhteisölle ja yhteiskunnalle ja niiden hyvinvoinnille
    - Kriittisyyden ja suvaitsevaisuuden ilmaiseminen
- Musiikki yhteisön ja aikakauden ilmentäjänä ja vaikuttajana
- Yksilö musiikin maailmassa, mm. musiikin harrastamisen mahdollisuudet, musiikki ammattina
- Tutustuminen alueelliseen musiikkielämään, mahdollinen yhteistyö alueen muiden musiikkitoimijoiden kanssa
- Musiikki mediassa
- Opetellaan esiintymis- ja yleisökäyttäytymistä erilaisissa musiikillisissa tilanteissa

S4 Ohjelmisto

Ohjelmistoon ja erityisesti kuunteluohjelmistoon valitaan monipuolisesti eri kulttuurien ja aikakausien musiikkia kansanmusiikista taidemusiikkiin ajankohtaiset musiikilliset ilmiöt huomioiden. Äänenkäyttöä ja laulutaitoa harjoitetaan yksi- ja moniäänisten yhteislaulujen tai soololaulujen, äänikokeilujen ja erilaisten ääniharjoitteiden avulla. Ohjelmiston valinnassa otetaan huomioon kulttuuriperinnön vaaliminen, oppilaita innostavat teokset ja tehtävät sekä ohjelmiston käyttökelpoisuus musiikillisten taitojen oppimisessa. Ohjelmistoon sisältyvät myös oppilaiden omat luovat tuotokset ja sävellykset.

Paikallinen tarkennus:

- Populaarimusiikin historiaa soittaen, laulaen ja kuunnellen
- Näyttämömusiikki

T3 kannustaa oppilasta kehittämään edelleen soitto- ja yhteismusisointitaitojaan keho-, rytmi-, melodia- ja sointusoittimin

- Oppilas kehittää edelleen soitto- ja yhteismusisointitaitojaan keho-, rytmi-, melodia- ja sointusoittimin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osallistuu soittamiseen konkreettisen ohjauksen alaisena.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas soittaa keho-, rytmi-, melodia- ja sointusoittimia ja osallistuu yhteissoittoon pyrkien sovittamaan osuutensa kokonaisuuteen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas soittaa keho-, rytmi-, melodia- ja sointusoittimia ja osallistuu yhteissoittoon melko sujuvasti.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas soittaa keho-, rytmi-, melodia- ja sointusoittimia ja osallistuu yhteissoittoon sujuvasti.

S1 Miten musiikissa toimitaan

Opetuksessa on keskeistä musiikillisten ilmaisutaitojen monipuolinen kehittäminen sekä omien ideoiden ja ratkaisujen tuottaminen. Äänenkäyttöä, laulutaitoa ja käytössä olevien keho-, rytmi-, melodia- ja sointusoittimien soittotaitoja syvennetään yhteismusisoinnissa.

Paikallinen tarkennus:

- Yhteinen musisointi
    - Työskennellään itsenäisesti ja yhdessä toisten kanssa.
    - Harjoitellaan tavoitteellista työskentelyä ja sen tulosten arvostamista.
    - Opetellaan vastuullisuutta omasta tehtävästä osana yhteistä kokonaisuutta.
- Laulaminen
    - Erilaiset äänenkäyttötavat, esim. laulaminen mikrofoniin
    - Äänenmurros ja äänenhuolto
    - Lauluja eri musiikkityyleistä ja -kulttuureista
- Soittaminen
    - Bändisoittotaitojen syventäminen
    - Harjoitellaan vastuullista yhteismusisointia ryhmän jäsenenä
- Musiikin kuuntelu ja tuntemus
    - Erilaiset kuuntelutavat, esim. taustamusiikki, musiikin käyttö tunnelman luomisessa ja tunteiden säätelyssä, analyyttinen kuuntelu
    - Kuntelukokemuksen sanallistaminen, esim. kriittisyyden ja suvaitsevaisuuden ilmaiseminen kuuntelutilanteessa
    - Musiikki eri aikoina esim. taidemusiikki, kansanmusiikki, populaarimusiikki
    - Näyttämömusiikki (alakoulun oppiainesta syventäen)
- Luova tuottaminen
    - Omaa musiikillista keksintää, esim. opiskellun asian soveltaminen uuteen tuotokseen
    - TVT musiikin tekemisessä, esim. erilaiset musiikkisovellukset
    - TVT- etiikka, esim. tekijänoikeudet
- Musiikki ja hyvinvointi
    - Musiikin merkitys itselle, yhteisölle ja yhteiskunnalle ja niiden hyvinvoinnille
    - Musiikki yhteisön ja aikakauden ilmentäjänä ja vaikuttajana
    - Yksilö musiikin maailmassa, mahdollinen yhteistyö alueen muiden musiikkitoimijoiden kanssa
    - Tutustuminen alueelliseen musiikkielämään
    - Musiikki mediassa

S2 Mistä musiikki muodostuu

Musisoinnissa käytetään aiemmin opittuja musiikkikäsitteitä ja musiikin perusmerkintätapoja. Taitojen kehittyessä käsitteellistä osaamista syvennetään ja sovelletaan musisoinnin eri tilanteissa. Opetuksessa huomioidaan myös tulkinnan merkitys musiikillisessa ilmaisussa.

Paikallinen tarkennus:

- Erilaiset soitin- ja laulukokoonpanot
- Äänityypit (äänialat)
- Musiikin muodon hahmottaminen nuottikuvasta tai komppilapusta
- Keskeiset merkinnät
- Sointumerkeistä soittaminen
- TVT musiikin tekemisen tapana
    - Luuppipohjainen musiikki
    - Äänen muokkaaminen

S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa

Musiikillisten taitojen ja tietojen ohella opetuksessa käsitellään oppilaiden esille tuomia aihepiirejä sekä heidän musiikkiin liittyviä kokemuksiaan ja havaintojaan. Myös kuluttamisen ja kestävän hyvinvoinnin näkökulmat ovat olennaisia musiikissa. Opetuksessa rakennetaan yhteyksiä musiikin ja muiden oppiaineiden sekä erilaisten yhteiskunnallisten ilmiöiden välille. Samalla pohditaan ja arvioidaan kriittisesti musiikin merkityksiä elämän eri tilanteissa eri aikoina ja aikakausina.

Paikallinen tarkennus:

- Musiikin merkitys itselle, yhteisölle ja yhteiskunnalle ja niiden hyvinvoinnille
    - Kriittisyyden ja suvaitsevaisuuden ilmaiseminen
- Musiikki yhteisön ja aikakauden ilmentäjänä ja vaikuttajana
- Yksilö musiikin maailmassa, mm. musiikin harrastamisen mahdollisuudet, musiikki ammattina
- Tutustuminen alueelliseen musiikkielämään, mahdollinen yhteistyö alueen muiden musiikkitoimijoiden kanssa
- Musiikki mediassa
- Opetellaan esiintymis- ja yleisökäyttäytymistä erilaisissa musiikillisissa tilanteissa

S4 Ohjelmisto

Ohjelmistoon ja erityisesti kuunteluohjelmistoon valitaan monipuolisesti eri kulttuurien ja aikakausien musiikkia kansanmusiikista taidemusiikkiin ajankohtaiset musiikilliset ilmiöt huomioiden. Äänenkäyttöä ja laulutaitoa harjoitetaan yksi- ja moniäänisten yhteislaulujen tai soololaulujen, äänikokeilujen ja erilaisten ääniharjoitteiden avulla. Ohjelmiston valinnassa otetaan huomioon kulttuuriperinnön vaaliminen, oppilaita innostavat teokset ja tehtävät sekä ohjelmiston käyttökelpoisuus musiikillisten taitojen oppimisessa. Ohjelmistoon sisältyvät myös oppilaiden omat luovat tuotokset ja sävellykset.

Paikallinen tarkennus:

- Populaarimusiikin historiaa soittaen, laulaen ja kuunnellen
- Näyttämömusiikki

T4 rohkaista oppilasta monipuoliseen musiikkiliikunnalliseen kokemiseen ja ilmaisuun

- Oppilas saa kokemuksia musiikin ilmaisemisesta ja tutkimisesta musiikkiliikunnan keinoin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osallistuu musiikkia ja liikettä yhdistävään toimintaan ryhmän jäsenenä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas sovittaa liikkumistaan musiikkiin ja osallistuu ryhmän jäsenenä musiikkiliikunnalliseen ilmaisuun.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas sovittaa liikeilmaisuaan kuulemansa musiikkiin ja ilmaisee musiikkia liikkuen, myös rytmisesti perussykettä seuraten ja ilmaisten.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas käyttää koko kehon liikettä monipuolisesti ja luovasti musiikin oppimisessa sekä musiikillisessa ilmaisussa ja vuorovaikutuksessa.

S1 Miten musiikissa toimitaan

Opetuksessa on keskeistä musiikillisten ilmaisutaitojen monipuolinen kehittäminen sekä omien ideoiden ja ratkaisujen tuottaminen. Äänenkäyttöä, laulutaitoa ja käytössä olevien keho-, rytmi-, melodia- ja sointusoittimien soittotaitoja syvennetään yhteismusisoinnissa.

Paikallinen tarkennus:

- Yhteinen musisointi
    - Työskennellään itsenäisesti ja yhdessä toisten kanssa.
    - Harjoitellaan tavoitteellista työskentelyä ja sen tulosten arvostamista.
    - Opetellaan vastuullisuutta omasta tehtävästä osana yhteistä kokonaisuutta.
- Laulaminen
    - Erilaiset äänenkäyttötavat, esim. laulaminen mikrofoniin
    - Äänenmurros ja äänenhuolto
    - Lauluja eri musiikkityyleistä ja -kulttuureista
- Soittaminen
    - Bändisoittotaitojen syventäminen
    - Harjoitellaan vastuullista yhteismusisointia ryhmän jäsenenä
- Musiikin kuuntelu ja tuntemus
    - Erilaiset kuuntelutavat, esim. taustamusiikki, musiikin käyttö tunnelman luomisessa ja tunteiden säätelyssä, analyyttinen kuuntelu
    - Kuntelukokemuksen sanallistaminen, esim. kriittisyyden ja suvaitsevaisuuden ilmaiseminen kuuntelutilanteessa
    - Musiikki eri aikoina esim. taidemusiikki, kansanmusiikki, populaarimusiikki
    - Näyttämömusiikki (alakoulun oppiainesta syventäen)
- Luova tuottaminen
    - Omaa musiikillista keksintää, esim. opiskellun asian soveltaminen uuteen tuotokseen
    - TVT musiikin tekemisessä, esim. erilaiset musiikkisovellukset
    - TVT- etiikka, esim. tekijänoikeudet
- Musiikki ja hyvinvointi

- Musiikin merkitys itselle, yhteisölle ja yhteiskunnalle ja niiden hyvinvoinnille
- Musiikki yhteisön ja aikakauden ilmentäjänä ja vaikuttajana
- Yksilö musiikin maailmassa, mahdollinen yhteistyö alueen muiden musiikkitoimijoiden kanssa
- Tutustuminen alueelliseen musiikkielämään
- Musiikki mediassa

S2 Mistä musiikki muodostuu

Musisoinnissa käytetään aiemmin opittuja musiikkikäsitteitä ja musiikin perusmerkintätapoja. Taitojen kehittyessä käsitteellistä osaamista syvennetään ja sovelletaan musisoinnin eri tilanteissa. Opetuksessa huomioidaan myös tulkinnan merkitys musiikillisessa ilmaisussa.

Paikallinen tarkennus:

- Erilaiset soitin- ja laulukokoonpanot
- Äänityypit (äänialat)
- Musiikin muodon hahmottaminen nuottikuvasta tai komppilapusta
- Keskeiset merkinnät
- Sointumerkeistä soittaminen
- TVT musiikin tekemisen tapana
    - Luuppipohjainen musiikki
    - Äänen muokkaaminen

S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa

Musiikillisten taitojen ja tietojen ohella opetuksessa käsitellään oppilaiden esille tuomia aihepiirejä sekä heidän musiikkiin liittyviä kokemuksiaan ja havaintojaan. Myös kuluttamisen ja kestävän hyvinvoinnin näkökulmat ovat olennaisia musiikissa. Opetuksessa rakennetaan yhteyksiä musiikin ja muiden oppiaineiden sekä erilaisten yhteiskunnallisten ilmiöiden välille. Samalla pohditaan ja arvioidaan kriittisesti musiikin merkityksiä elämän eri tilanteissa eri aikoina ja aikakausina.

Paikallinen tarkennus:

- Musiikin merkitys itselle, yhteisölle ja yhteiskunnalle ja niiden hyvinvoinnille
    - Kriittisyyden ja suvaitsevaisuuden ilmaiseminen
- Musiikki yhteisön ja aikakauden ilmentäjänä ja vaikuttajana
- Yksilö musiikin maailmassa, mm. musiikin harrastamisen mahdollisuudet, musiikki ammattina
- Tutustuminen alueelliseen musiikkielämään, mahdollinen yhteistyö alueen muiden musiikkitoimijoiden kanssa
- Musiikki mediassa
- Opetellaan esiintymis- ja yleisökäyttäytymistä erilaisissa musiikillisissa tilanteissa

S4 Ohjelmisto

Ohjelmistoon ja erityisesti kuunteluohjelmistoon valitaan monipuolisesti eri kulttuurien ja aikakausien musiikkia kansanmusiikista taidemusiikkiin ajankohtaiset musiikilliset ilmiöt huomioiden. Äänenkäyttöä ja laulutaitoa harjoitetaan yksi- ja moniäänisten yhteislaulujen tai soololaulujen, äänikokeilujen ja erilaisten ääniharjoitteiden avulla. Ohjelmiston valinnassa otetaan huomioon kulttuuriperinnön vaaliminen, oppilaita innostavat teokset ja tehtävät sekä ohjelmiston käyttökelpoisuus musiikillisten taitojen oppimisessa. Ohjelmistoon sisältyvät myös oppilaiden omat luovat tuotokset ja sävellykset.

Paikallinen tarkennus:

- Populaarimusiikin historiaa soittaen, laulaen ja kuunnellen
- Näyttämömusiikki

T5 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia ääniympäristön ja musiikin elämykselliseen kuunteluun ja havainnointiin sekä ohjata häntä keskustelemaan havainnoistaan

- Oppilas oppii kuuntelemaan ja havainnoimaan ääniympäristöä ja musiikkia elämyksellisesti sekä keskustelemaan kuulemastaan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas kuuntelee ääniympäristöä ja musiikkia.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas kuuntelee ääniympäristöä ja musiikkia esittäen kuulemastaan yksittäisiä huomioita.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas kuuntelee ääniympäristöä ja musiikkia ja osaa kertoa havainnoistaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas kuuntelee ääniympäristöä ja musiikkia keskustellen havainnoistaan sekä perustellen näkemyksiään.

S1 Miten musiikissa toimitaan

Opetuksessa on keskeistä musiikillisten ilmaisutaitojen monipuolinen kehittäminen sekä omien ideoiden ja ratkaisujen tuottaminen. Äänenkäyttöä, laulutaitoa ja käytössä olevien keho-, rytmi-, melodia- ja sointusoittimien soittotaitoja syvennetään yhteismusisoinnissa.

Paikallinen tarkennus:

- Yhteinen musisointi
    - Työskennellään itsenäisesti ja yhdessä toisten kanssa.
    - Harjoitellaan tavoitteellista työskentelyä ja sen tulosten arvostamista.
    - Opetellaan vastuullisuutta omasta tehtävästä osana yhteistä kokonaisuutta.
- Laulaminen
    - Erilaiset äänenkäyttötavat, esim. laulaminen mikrofoniin
    - Äänenmurros ja äänenhuolto
    - Lauluja eri musiikkityyleistä ja -kulttuureista
- Soittaminen
    - Bändisoittotaitojen syventäminen
    - Harjoitellaan vastuullista yhteismusisointia ryhmän jäsenenä
- Musiikin kuuntelu ja tuntemus
    - Erilaiset kuuntelutavat, esim. taustamusiikki, musiikin käyttö tunnelman luomisessa ja tunteiden säätelyssä, analyyttinen kuuntelu
    - Kuntelukokemuksen sanallistaminen, esim. kriittisyyden ja suvaitsevaisuuden ilmaiseminen kuuntelutilanteessa
    - Musiikki eri aikoina esim. taidemusiikki, kansanmusiikki, populaarimusiikki
    - Näyttämömusiikki (alakoulun oppiainesta syventäen)
- Luova tuottaminen

        - Omaa musiikillista keksintää, esim. opiskellun asian soveltaminen uuteen tuotokseen
        - TVT musiikin tekemisessä, esim. erilaiset musiikkisovellukset
        - TVT- etiikka, esim. tekijänoikeudet
    - Musiikki ja hyvinvointi
        - Musiikin merkitys itselle, yhteisölle ja yhteiskunnalle ja niiden hyvinvoinnille
        - Musiikki yhteisön ja aikakauden ilmentäjänä ja vaikuttajana
        - Yksilö musiikin maailmassa, mahdollinen yhteistyö alueen muiden musiikkitoimijoiden kanssa
        - Tutustuminen alueelliseen musiikkielämään
        - Musiikki mediassa

S2 Mistä musiikki muodostuu

Musisoinnissa käytetään aiemmin opittuja musiikkikäsitteitä ja musiikin perusmerkintätapoja. Taitojen kehittyessä käsitteellistä osaamista syvennetään ja sovelletaan musisoinnin eri tilanteissa. Opetuksessa huomioidaan myös tulkinnan merkitys musiikillisessa ilmaisussa.

Paikallinen tarkennus:

- Erilaiset soitin- ja laulukokoonpanot
- Äänityypit (äänialat)
- Musiikin muodon hahmottaminen nuottikuvasta tai komppilapusta
- Keskeiset merkinnät
- Sointumerkeistä soittaminen
- TVT musiikin tekemisen tapana
    - Luuppipohjainen musiikki
    - Äänen muokkaaminen

S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa

Musiikillisten taitojen ja tietojen ohella opetuksessa käsitellään oppilaiden esille tuomia aihepiirejä sekä heidän musiikkiin liittyviä kokemuksiaan ja havaintojaan. Myös kuluttamisen ja kestävän hyvinvoinnin näkökulmat ovat olennaisia musiikissa. Opetuksessa rakennetaan yhteyksiä musiikin ja muiden oppiaineiden sekä erilaisten yhteiskunnallisten ilmiöiden välille. Samalla pohditaan ja arvioidaan kriittisesti musiikin merkityksiä elämän eri tilanteissa eri aikoina ja aikakausina.

Paikallinen tarkennus:

- Musiikin merkitys itselle, yhteisölle ja yhteiskunnalle ja niiden hyvinvoinnille
    - Kriittisyyden ja suvaitsevaisuuden ilmaiseminen
- Musiikki yhteisön ja aikakauden ilmentäjänä ja vaikuttajana
- Yksilö musiikin maailmassa, mm. musiikin harrastamisen mahdollisuudet, musiikki ammattina
- Tutustuminen alueelliseen musiikkielämään, mahdollinen yhteistyö alueen muiden musiikkitoimijoiden kanssa
- Musiikki mediassa
- Opetellaan esiintymis- ja yleisökäyttäytymistä erilaisissa musiikillisissa tilanteissa

S4 Ohjelmisto

Ohjelmistoon ja erityisesti kuunteluohjelmistoon valitaan monipuolisesti eri kulttuurien ja aikakausien musiikkia kansanmusiikista taidemusiikkiin ajankohtaiset musiikilliset ilmiöt

huomioiden. Äänenkäyttöä ja laulutaitoa harjoitetaan yksi- ja moniäänisten yhteislaulujen tai soololaulujen, äänikokeilujen ja erilaisten ääniharjoitteiden avulla. Ohjelmiston valinnassa otetaan huomioon kulttuuriperinnön vaaliminen, oppilaita innostavat teokset ja tehtävät sekä ohjelmiston käyttökelpoisuus musiikillisten taitojen oppimisessa. Ohjelmistoon sisältyvät myös oppilaiden omat luovat tuotokset ja sävellykset.

Paikallinen tarkennus:

- Populaarimusiikin historiaa soittaen, laulaen ja kuunnellen
- Näyttämömusiikki

T6 kannustaa oppilasta rakentamaan luovaa suhdetta musiikkiin ja ohjata heitä improvisointiin, sovittamiseen ja säveltämiseen sekä taiteidenväliseen työskentelyyn

- Oppilas rakentaa luovaa suhdetta musiikkiin improvisoiden, sovittaen ja säveltäen sekä työskentelemällä taiteidenvälisesti

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osallistuu luovan tuottamisen prosessiin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osallistuu luovan tuottamisen prosessiin tuottaen yksittäisiä musiikillisia ideoita yksin tai ryhmän jäsenenä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas käyttää musiikillisia tai muita äänellisiä elementtejä kehittäen ja toteuttaen musiikillisia ideoita yksin tai ryhmän jäsenenä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas käyttää musiikillisia tai muita äänellisiä elementtejä kehittäen ja toteuttaen moninaisia sekä kekseliäitä musiikillisia ideoita yksin tai ryhmän jäsenenä.

S1 Miten musiikissa toimitaan

Opetuksessa on keskeistä musiikillisten ilmaisutaitojen monipuolinen kehittäminen sekä omien ideoiden ja ratkaisujen tuottaminen. Äänenkäyttöä, laulutaitoa ja käytössä olevien keho-, rytmi-, melodia- ja sointusoittimien soittotaitoja syvennetään yhteismusisoinnissa.

Paikallinen tarkennus:

- Yhteinen musisointi
    - Työskennellään itsenäisesti ja yhdessä toisten kanssa.
    - Harjoitellaan tavoitteellista työskentelyä ja sen tulosten arvostamista.
    - Opetellaan vastuullisuutta omasta tehtävästä osana yhteistä kokonaisuutta.
- Laulaminen
    - Erilaiset äänenkäyttötavat, esim. laulaminen mikrofoniin
    - Äänenmurros ja äänenhuolto
    - Lauluja eri musiikkityyleistä ja -kulttuureista
- Soittaminen
    - Bändisoittotaitojen syventäminen
    - Harjoitellaan vastuullista yhteismusisointia ryhmän jäsenenä

- Musiikin kuuntelu ja tuntemus
    - Erilaiset kuuntelutavat, esim. taustamusiikki, musiikin käyttö tunnelman luomisessa ja tunteiden säätelyssä, analyyttinen kuuntelu
    - Kuntelukokemuksen sanallistaminen, esim. kriittisyyden ja suvaitsevaisuuden ilmaiseminen kuuntelutilanteessa
    - Musiikki eri aikoina esim. taidemusiikki, kansanmusiikki, populaarimusiikki
    - Näyttämömusiikki (alakoulun oppiainesta syventäen)
- Luova tuottaminen
    - Omaa musiikillista keksintää, esim. opiskellun asian soveltaminen uuteen tuotokseen
    - TVT musiikin tekemisessä, esim. erilaiset musiikkisovellukset
    - TVT- etiikka, esim. tekijänoikeudet
- Musiikki ja hyvinvointi
    - Musiikin merkitys itselle, yhteisölle ja yhteiskunnalle ja niiden hyvinvoinnille
    - Musiikki yhteisön ja aikakauden ilmentäjänä ja vaikuttajana
    - Yksilö musiikin maailmassa, mahdollinen yhteistyö alueen muiden musiikkitoimijoiden kanssa
    - Tutustuminen alueelliseen musiikkielämään
    - Musiikki mediassa

S2 Mistä musiikki muodostuu

Musisoinnissa käytetään aiemmin opittuja musiikkikäsitteitä ja musiikin perusmerkintätapoja. Taitojen kehittyessä käsitteellistä osaamista syvennetään ja sovelletaan musisoinnin eri tilanteissa. Opetuksessa huomioidaan myös tulkinnan merkitys musiikillisessa ilmaisussa.

Paikallinen tarkennus:

- Erilaiset soitin- ja laulukokoonpanot
- Äänityypit (äänialat)
- Musiikin muodon hahmottaminen nuottikuvasta tai komppilapusta
- Keskeiset merkinnät
- Sointumerkeistä soittaminen
- TVT musiikin tekemisen tapana
    - Luuppipohjainen musiikki
    - Äänen muokkaaminen

S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa

Musiikillisten taitojen ja tietojen ohella opetuksessa käsitellään oppilaiden esille tuomia aihepiirejä sekä heidän musiikkiin liittyviä kokemuksiaan ja havaintojaan. Myös kuluttamisen ja kestävän hyvinvoinnin näkökulmat ovat olennaisia musiikissa. Opetuksessa rakennetaan yhteyksiä musiikin ja muiden oppiaineiden sekä erilaisten yhteiskunnallisten ilmiöiden välille. Samalla pohditaan ja arvioidaan kriittisesti musiikin merkityksiä elämän eri tilanteissa eri aikoina ja aikakausina.

Paikallinen tarkennus:

- Musiikin merkitys itselle, yhteisölle ja yhteiskunnalle ja niiden hyvinvoinnille
    - Kriittisyyden ja suvaitsevaisuuden ilmaiseminen
- Musiikki yhteisön ja aikakauden ilmentäjänä ja vaikuttajana
- Yksilö musiikin maailmassa, mm. musiikin harrastamisen mahdollisuudet, musiikki ammattina

- Tutustuminen alueelliseen musiikkielämään, mahdollinen yhteistyö alueen muiden musiikkitoimijoiden kanssa
- Musiikki mediassa
- Opetellaan esiintymis- ja yleisökäyttäytymistä erilaisissa musiikillisissa tilanteissa

S4 Ohjelmisto

Ohjelmistoon ja erityisesti kuunteluohjelmistoon valitaan monipuolisesti eri kulttuurien ja aikakausien musiikkia kansanmusiikista taidemusiikkiin ajankohtaiset musiikilliset ilmiöt huomioiden. Äänenkäyttöä ja laulutaitoa harjoitetaan yksi- ja moniäänisten yhteislaulujen tai soololaulujen, äänikokeilujen ja erilaisten ääniharjoitteiden avulla. Ohjelmiston valinnassa otetaan huomioon kulttuuriperinnön vaaliminen, oppilaita innostavat teokset ja tehtävät sekä ohjelmiston käyttökelpoisuus musiikillisten taitojen oppimisessa. Ohjelmistoon sisältyvät myös oppilaiden omat luovat tuotokset ja sävellykset.

Paikallinen tarkennus:

- Populaarimusiikin historiaa soittaen, laulaen ja kuunnellen
- Näyttämömusiikki

T7 ohjata oppilasta musiikin tallentamiseen ja tieto- ja viestintäteknologian luovaan ilmaisulliseen käyttöön sekä musiikin tekemisessä että osana monialaisia kokonaisuuksia

- Oppilas oppii käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa musiikin tekemisessä ja tallentamisessa sekä osana monialaisia kokonaisuuksia

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas kokeilee joitakin musiikkiteknologian työkaluja opettajan konkreettisten ohjeiden mukaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas kokeilee musiikkiteknologian mahdollisuuksia musiikin tekemisessä itsenäisesti.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas käyttää musiikkiteknologian tarjoamia mahdollisuuksia omassa tai ryhmän ilmaisussa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas käyttää monipuolisesti musiikkiteknologian tarjoamia mahdollisuuksia omassa tai ryhmän ilmaisussa.

S1 Miten musiikissa toimitaan

Opetuksessa on keskeistä musiikillisten ilmaisutaitojen monipuolinen kehittäminen sekä omien ideoiden ja ratkaisujen tuottaminen. Äänenkäyttöä, laulutaitoa ja käytössä olevien keho-, rytmi-, melodia- ja sointusoittimien soittotaitoja syvennetään yhteismusisoinnissa.

Paikallinen tarkennus:

- Yhteinen musisointi
    - Työskennellään itsenäisesti ja yhdessä toisten kanssa.
    - Harjoitellaan tavoitteellista työskentelyä ja sen tulosten arvostamista.

    - Opetellaan vastuullisuutta omasta tehtävästä osana yhteistä kokonaisuutta.
- Laulaminen
    - Erilaiset äänenkäyttötavat, esim. laulaminen mikrofoniin
    - Äänenmurros ja äänenhuolto
    - Lauluja eri musiikkityyleistä ja -kulttuureista
- Soittaminen
    - Bändisoittotaitojen syventäminen
    - Harjoitellaan vastuullista yhteismusisointia ryhmän jäsenenä
- Musiikin kuuntelu ja tuntemus
    - Erilaiset kuuntelutavat, esim. taustamusiikki, musiikin käyttö tunnelman luomisessa ja tunteiden säätelyssä, analyyttinen kuuntelu
    - Kuntelukokemuksen sanallistaminen, esim. kriittisyyden ja suvaitsevaisuuden ilmaiseminen kuuntelutilanteessa
    - Musiikki eri aikoina esim. taidemusiikki, kansanmusiikki, populaarimusiikki
    - Näyttämömusiikki (alakoulun oppiainesta syventäen)
- Luova tuottaminen
    - Omaa musiikillista keksintää, esim. opiskellun asian soveltaminen uuteen tuotokseen
    - TVT musiikin tekemisessä, esim. erilaiset musiikkisovellukset
    - TVT- etiikka, esim. tekijänoikeudet
- Musiikki ja hyvinvointi
    - Musiikin merkitys itselle, yhteisölle ja yhteiskunnalle ja niiden hyvinvoinnille
    - Musiikki yhteisön ja aikakauden ilmentäjänä ja vaikuttajana
    - Yksilö musiikin maailmassa, mahdollinen yhteistyö alueen muiden musiikkitoimijoiden kanssa
    - Tutustuminen alueelliseen musiikkielämään
    - Musiikki mediassa

S2 Mistä musiikki muodostuu

Musisoinnissa käytetään aiemmin opittuja musiikkikäsitteitä ja musiikin perusmerkintätapoja. Taitojen kehittyessä käsitteellistä osaamista syvennetään ja sovelletaan musisoinnin eri tilanteissa. Opetuksessa huomioidaan myös tulkinnan merkitys musiikillisessa ilmaisussa.

Paikallinen tarkennus:

- Erilaiset soitin- ja laulukokoonpanot
- Äänityypit (äänialat)
- Musiikin muodon hahmottaminen nuottikuvasta tai komppilapusta
- Keskeiset merkinnät
- Sointumerkeistä soittaminen
- TVT musiikin tekemisen tapana
    - Luuppipohjainen musiikki
    - Äänen muokkaaminen

S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa

Musiikillisten taitojen ja tietojen ohella opetuksessa käsitellään oppilaiden esille tuomia aihepiirejä sekä heidän musiikkiin liittyviä kokemuksiaan ja havaintojaan. Myös kuluttamisen ja kestävän hyvinvoinnin näkökulmat ovat olennaisia musiikissa. Opetuksessa rakennetaan yhteyksiä musiikin ja muiden oppiaineiden sekä erilaisten yhteiskunnallisten ilmiöiden välille. Samalla pohditaan ja arvioidaan kriittisesti musiikin merkityksiä elämän eri tilanteissa eri aikoina ja aikakausina.

Paikallinen tarkennus:

- Musiikin merkitys itselle, yhteisölle ja yhteiskunnalle ja niiden hyvinvoinnille
    - Kriittisyyden ja suvaitsevaisuuden ilmaiseminen
- Musiikki yhteisön ja aikakauden ilmentäjänä ja vaikuttajana
- Yksilö musiikin maailmassa, mm. musiikin harrastamisen mahdollisuudet, musiikki ammattina
- Tutustuminen alueelliseen musiikkielämään, mahdollinen yhteistyö alueen muiden musiikkitoimijoiden kanssa
- Musiikki mediassa
- Opetellaan esiintymis- ja yleisökäyttäytymistä erilaisissa musiikillisissa tilanteissa

S4 Ohjelmisto

Ohjelmistoon ja erityisesti kuunteluohjelmistoon valitaan monipuolisesti eri kulttuurien ja aikakausien musiikkia kansanmusiikista taidemusiikkiin ajankohtaiset musiikilliset ilmiöt huomioiden. Äänenkäyttöä ja laulutaitoa harjoitetaan yksi- ja moniäänisten yhteislaulujen tai soololaulujen, äänikokeilujen ja erilaisten ääniharjoitteiden avulla. Ohjelmiston valinnassa otetaan huomioon kulttuuriperinnön vaaliminen, oppilaita innostavat teokset ja tehtävät sekä ohjelmiston käyttökelpoisuus musiikillisten taitojen oppimisessa. Ohjelmistoon sisältyvät myös oppilaiden omat luovat tuotokset ja sävellykset.

Paikallinen tarkennus:

- Populaarimusiikin historiaa soittaen, laulaen ja kuunnellen
- Näyttämömusiikki

T8 ohjata oppilasta tarkastelemaan musiikkia taiteenlajina ja ymmärtämään, miten musiikkia käytetään viestimiseen ja vaikuttamiseen eri kulttuureissa.

- Oppilas oppii tarkastelemaan musiikkia taiteenlajina ja ymmärtämään, miten musiikkia käytetään viestimiseen ja vaikuttamiseen eri kulttuureissa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa joitakin tapoja käyttää musiikkia viestimiseen ja vaikuttamiseen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas tunnistaa joitakin musiikin monista käyttötavoista ja kulttuurisista ilmenemismuodoista ja osaa kertoa havainnoistaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas jäsentää musiikin käyttötapoja ja kulttuurisia ilmenemismuotoja kertoen havainnoistaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas analysoi ja arvioi musiikin käyttötapoja ja kulttuurisia ilmenemismuotoja ja osaa keskustella niistä.

S1 Miten musiikissa toimitaan

Opetuksessa on keskeistä musiikillisten ilmaisutaitojen monipuolinen kehittäminen sekä omien ideoiden ja ratkaisujen tuottaminen. Äänenkäyttöä, laulutaitoa ja käytössä olevien keho-, rytmi-, melodia- ja sointusoittimien soittotaitoja syvennetään yhteismusisoinnissa.

Paikallinen tarkennus:

- Yhteinen musisointi
    - Työskennellään itsenäisesti ja yhdessä toisten kanssa.
    - Harjoitellaan tavoitteellista työskentelyä ja sen tulosten arvostamista.
    - Opetellaan vastuullisuutta omasta tehtävästä osana yhteistä kokonaisuutta.
- Laulaminen
    - Erilaiset äänenkäyttötavat, esim. laulaminen mikrofoniin
    - Äänenmurros ja äänenhuolto
    - Lauluja eri musiikkityyleistä ja -kulttuureista
- Soittaminen
    - Bändisoittotaitojen syventäminen
    - Harjoitellaan vastuullista yhteismusisointia ryhmän jäsenenä
- Musiikin kuuntelu ja tuntemus
    - Erilaiset kuuntelutavat, esim. taustamusiikki, musiikin käyttö tunnelman luomisessa ja tunteiden säätelyssä, analyyttinen kuuntelu
    - Kuntelukokemuksen sanallistaminen, esim. kriittisyyden ja suvaitsevaisuuden ilmaiseminen kuuntelutilanteessa
    - Musiikki eri aikoina esim. taidemusiikki, kansanmusiikki, populaarimusiikki
    - Näyttämömusiikki (alakoulun oppiainesta syventäen)
- Luova tuottaminen
    - Omaa musiikillista keksintää, esim. opiskellun asian soveltaminen uuteen tuotokseen
    - TVT musiikin tekemisessä, esim. erilaiset musiikkisovellukset
    - TVT- etiikka, esim. tekijänoikeudet
- Musiikki ja hyvinvointi
    - Musiikin merkitys itselle, yhteisölle ja yhteiskunnalle ja niiden hyvinvoinnille
    - Musiikki yhteisön ja aikakauden ilmentäjänä ja vaikuttajana
    - Yksilö musiikin maailmassa, mahdollinen yhteistyö alueen muiden musiikkitoimijoiden kanssa
    - Tutustuminen alueelliseen musiikkielämään
    - Musiikki mediassa

S2 Mistä musiikki muodostuu

Musisoinnissa käytetään aiemmin opittuja musiikkikäsitteitä ja musiikin perusmerkintätapoja. Taitojen kehittyessä käsitteellistä osaamista syvennetään ja sovelletaan musisoinnin eri tilanteissa. Opetuksessa huomioidaan myös tulkinnan merkitys musiikillisessa ilmaisussa.

Paikallinen tarkennus:

- Erilaiset soitin- ja laulukokoonpanot
- Äänityypit (äänialat)
- Musiikin muodon hahmottaminen nuottikuvasta tai komppilapusta
- Keskeiset merkinnät
- Sointumerkeistä soittaminen
- TVT musiikin tekemisen tapana
    - Luuppipohjainen musiikki

- Äänen muokkaaminen

S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa

Musiikillisten taitojen ja tietojen ohella opetuksessa käsitellään oppilaiden esille tuomia aihepiirejä sekä heidän musiikkiin liittyviä kokemuksiaan ja havaintojaan. Myös kuluttamisen ja kestävän hyvinvoinnin näkökulmat ovat olennaisia musiikissa. Opetuksessa rakennetaan yhteyksiä musiikin ja muiden oppiaineiden sekä erilaisten yhteiskunnallisten ilmiöiden välille. Samalla pohditaan ja arvioidaan kriittisesti musiikin merkityksiä elämän eri tilanteissa eri aikoina ja aikakausina.

Paikallinen tarkennus:

- Musiikin merkitys itselle, yhteisölle ja yhteiskunnalle ja niiden hyvinvoinnille
    - Kriittisyyden ja suvaitsevaisuuden ilmaiseminen
- Musiikki yhteisön ja aikakauden ilmentäjänä ja vaikuttajana
- Yksilö musiikin maailmassa, mm. musiikin harrastamisen mahdollisuudet, musiikki ammattina
- Tutustuminen alueelliseen musiikkielämään, mahdollinen yhteistyö alueen muiden musiikkitoimijoiden kanssa
- Musiikki mediassa
- Opetellaan esiintymis- ja yleisökäyttäytymistä erilaisissa musiikillisissa tilanteissa

S4 Ohjelmisto

Ohjelmistoon ja erityisesti kuunteluohjelmistoon valitaan monipuolisesti eri kulttuurien ja aikakausien musiikkia kansanmusiikista taidemusiikkiin ajankohtaiset musiikilliset ilmiöt huomioiden. Äänenkäyttöä ja laulutaitoa harjoitetaan yksi- ja moniäänisten yhteislaulujen tai soololaulujen, äänikokeilujen ja erilaisten ääniharjoitteiden avulla. Ohjelmiston valinnassa otetaan huomioon kulttuuriperinnön vaaliminen, oppilaita innostavat teokset ja tehtävät sekä ohjelmiston käyttökelpoisuus musiikillisten taitojen oppimisessa. Ohjelmistoon sisältyvät myös oppilaiden omat luovat tuotokset ja sävellykset.

Paikallinen tarkennus:

- Populaarimusiikin historiaa soittaen, laulaen ja kuunnellen
- Näyttämömusiikki

T9 rohkaista ja ohjata oppilasta keskustelemaan musiikista käyttäen musiikin käsitteitä ja terminologiaa

- Oppilas oppii käyttämään musiikin merkintätapoja, käsitteitä ja terminologiaa musiikillisessa toiminnassa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa joitakin musiikin käsitteitä ja symboleja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas käyttää yksittäisiä musiikkikäsitteitä, musiikin merkintätapoja ja joitakin musiikkitermejä musiikillisessa toiminnassa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas käyttää musiikkikäsitteitä, musiikin merkintätapoja sekä musiikkitermejä musiikillisessa toiminnassa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas käyttää ja soveltaa sujuvasti ja tarkoituksenmukaisesti musiikkikäsitteitä, musiikin merkintätapoja ja musiikkitermejä musiikillisessa toiminnassa.

S1 Miten musiikissa toimitaan

Opetuksessa on keskeistä musiikillisten ilmaisutaitojen monipuolinen kehittäminen sekä omien ideoiden ja ratkaisujen tuottaminen. Äänenkäyttöä, laulutaitoa ja käytössä olevien keho-, rytmi-, melodia- ja sointusoittimien soittotaitoja syvennetään yhteismusisoinnissa.

Paikallinen tarkennus:

- Yhteinen musisointi
    - Työskennellään itsenäisesti ja yhdessä toisten kanssa.
    - Harjoitellaan tavoitteellista työskentelyä ja sen tulosten arvostamista.
    - Opetellaan vastuullisuutta omasta tehtävästä osana yhteistä kokonaisuutta.
- Laulaminen
    - Erilaiset äänenkäyttötavat, esim. laulaminen mikrofoniin
    - Äänenmurros ja äänenhuolto
    - Lauluja eri musiikkityyleistä ja -kulttuureista
- Soittaminen
    - Bändisoittotaitojen syventäminen
    - Harjoitellaan vastuullista yhteismusisointia ryhmän jäsenenä
- Musiikin kuuntelu ja tuntemus
    - Erilaiset kuuntelutavat, esim. taustamusiikki, musiikin käyttö tunnelman luomisessa ja tunteiden säätelyssä, analyyttinen kuuntelu
    - Kuntelukokemuksen sanallistaminen, esim. kriittisyyden ja suvaitsevaisuuden ilmaiseminen kuuntelutilanteessa
    - Musiikki eri aikoina esim. taidemusiikki, kansanmusiikki, populaarimusiikki
    - Näyttämömusiikki (alakoulun oppiainesta syventäen)
- Luova tuottaminen
    - Omaa musiikillista keksintää, esim. opiskellun asian soveltaminen uuteen tuotokseen
    - TVT musiikin tekemisessä, esim. erilaiset musiikkisovellukset
    - TVT- etiikka, esim. tekijänoikeudet
- Musiikki ja hyvinvointi
    - Musiikin merkitys itselle, yhteisölle ja yhteiskunnalle ja niiden hyvinvoinnille
    - Musiikki yhteisön ja aikakauden ilmentäjänä ja vaikuttajana
    - Yksilö musiikin maailmassa, mahdollinen yhteistyö alueen muiden musiikkitoimijoiden kanssa
    - Tutustuminen alueelliseen musiikkielämään
    - Musiikki mediassa

S2 Mistä musiikki muodostuu

Musisoinnissa käytetään aiemmin opittuja musiikkikäsitteitä ja musiikin perusmerkintätapoja. Taitojen kehittyessä käsitteellistä osaamista syvennetään ja sovelletaan musisoinnin eri tilanteissa. Opetuksessa huomioidaan myös tulkinnan merkitys musiikillisessa ilmaisussa.

Paikallinen tarkennus:

- Erilaiset soitin- ja laulukokoonpanot
- Äänityypit (äänialat)
- Musiikin muodon hahmottaminen nuottikuvasta tai komppilapusta
- Keskeiset merkinnät
- Sointumerkeistä soittaminen
- TVT musiikin tekemisen tapana
    - Luuppipohjainen musiikki
    - Äänen muokkaaminen

S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa

Musiikillisten taitojen ja tietojen ohella opetuksessa käsitellään oppilaiden esille tuomia aihepiirejä sekä heidän musiikkiin liittyviä kokemuksiaan ja havaintojaan. Myös kuluttamisen ja kestävän hyvinvoinnin näkökulmat ovat olennaisia musiikissa. Opetuksessa rakennetaan yhteyksiä musiikin ja muiden oppiaineiden sekä erilaisten yhteiskunnallisten ilmiöiden välille. Samalla pohditaan ja arvioidaan kriittisesti musiikin merkityksiä elämän eri tilanteissa eri aikoina ja aikakausina.

Paikallinen tarkennus:

- Musiikin merkitys itselle, yhteisölle ja yhteiskunnalle ja niiden hyvinvoinnille
    - Kriittisyyden ja suvaitsevaisuuden ilmaiseminen
- Musiikki yhteisön ja aikakauden ilmentäjänä ja vaikuttajana
- Yksilö musiikin maailmassa, mm. musiikin harrastamisen mahdollisuudet, musiikki ammattina
- Tutustuminen alueelliseen musiikkielämään, mahdollinen yhteistyö alueen muiden musiikkitoimijoiden kanssa
- Musiikki mediassa
- Opetellaan esiintymis- ja yleisökäyttäytymistä erilaisissa musiikillisissa tilanteissa

S4 Ohjelmisto

Ohjelmistoon ja erityisesti kuunteluohjelmistoon valitaan monipuolisesti eri kulttuurien ja aikakausien musiikkia kansanmusiikista taidemusiikkiin ajankohtaiset musiikilliset ilmiöt huomioiden. Äänenkäyttöä ja laulutaitoa harjoitetaan yksi- ja moniäänisten yhteislaulujen tai soololaulujen, äänikokeilujen ja erilaisten ääniharjoitteiden avulla. Ohjelmiston valinnassa otetaan huomioon kulttuuriperinnön vaaliminen, oppilaita innostavat teokset ja tehtävät sekä ohjelmiston käyttökelpoisuus musiikillisten taitojen oppimisessa. Ohjelmistoon sisältyvät myös oppilaiden omat luovat tuotokset ja sävellykset.

Paikallinen tarkennus:

- Populaarimusiikin historiaa soittaen, laulaen ja kuunnellen
- Näyttämömusiikki

T10 ohjata oppilasta tunnistamaan musiikin vaikutuksia tunteisiin ja hyvinvointiin

- Oppilas tunnistaa musiikin vaikutuksia tunteisiin ja hyvinvointiin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Oppilaan kanssa keskustellaan musiikin vaikutuksista hyvinvointiin ja tunteisiin, mutta tavoitetta ei käytetä päättöarvosanan muodostamisen perusteena.

S1 Miten musiikissa toimitaan

Opetuksessa on keskeistä musiikillisten ilmaisutaitojen monipuolinen kehittäminen sekä omien ideoiden ja ratkaisujen tuottaminen. Äänenkäyttöä, laulutaitoa ja käytössä olevien keho-, rytmi-, melodia- ja sointusoittimien soittotaitoja syvennetään yhteismusisoinnissa.

Paikallinen tarkennus:

- Yhteinen musisointi
  - Työskennellään itsenäisesti ja yhdessä toisten kanssa.
  - Harjoitellaan tavoitteellista työskentelyä ja sen tulosten arvostamista.
  - Opetellaan vastuullisuutta omasta tehtävästä osana yhteistä kokonaisuutta.
- Laulaminen
  - Erilaiset äänenkäyttötavat, esim. laulaminen mikrofoniin
  - Äänenmurros ja äänenhuolto
  - Lauluja eri musiikkityyleistä ja -kulttuureista
- Soittaminen
  - Bändisoittotaitojen syventäminen
  - Harjoitellaan vastuullista yhteismusisointia ryhmän jäsenenä
- Musiikin kuuntelu ja tuntemus
  - Erilaiset kuuntelutavat, esim. taustamusiikki, musiikin käyttö tunnelman luomisessa ja tunteiden säätelyssä, analyyttinen kuuntelu
  - Kuntelukokemuksen sanallistaminen, esim. kriittisyyden ja suvaitsevaisuuden ilmaiseminen kuuntelutilanteessa
  - Musiikki eri aikoina esim. taidemusiikki, kansanmusiikki, populaarimusiikki
  - Näyttämömusiikki (alakoulun oppiainesta syventäen)
- Luova tuottaminen
  - Omaa musiikillista keksintää, esim. opiskellun asian soveltaminen uuteen tuotokseen
  - TVT musiikin tekemisessä, esim. erilaiset musiikkisovellukset
  - TVT- etiikka, esim. tekijänoikeudet
- Musiikki ja hyvinvointi
  - Musiikin merkitys itselle, yhteisölle ja yhteiskunnalle ja niiden hyvinvoinnille
  - Musiikki yhteisön ja aikakauden ilmentäjänä ja vaikuttajana
  - Yksilö musiikin maailmassa, mahdollinen yhteistyö alueen muiden musiikkitoimijoiden kanssa
  - Tutustuminen alueelliseen musiikkielämään
  - Musiikki mediassa

S2 Mistä musiikki muodostuu

Musisoinnissa käytetään aiemmin opittuja musiikkikäsitteitä ja musiikin perusmerkintätapoja. Taitojen kehittyessä käsitteellistä osaamista syvennetään ja sovelletaan musisoinnin eri tilanteissa. Opetuksessa huomioidaan myös tulkinnan merkitys musiikillisessa ilmaisussa.

Paikallinen tarkennus:

- Erilaiset soitin- ja laulukokoonpanot
- Äänityypit (äänialat)
- Musiikin muodon hahmottaminen nuottikuvasta tai komppilapusta
- Keskeiset merkinnät
- Sointumerkeistä soittaminen
- TVT musiikin tekemisen tapana
    - Luuppipohjainen musiikki
    - Äänen muokkaaminen

S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa

Musiikillisten taitojen ja tietojen ohella opetuksessa käsitellään oppilaiden esille tuomia aihepiirejä sekä heidän musiikkiin liittyviä kokemuksiaan ja havaintojaan. Myös kuluttamisen ja kestävän hyvinvoinnin näkökulmat ovat olennaisia musiikissa. Opetuksessa rakennetaan yhteyksiä musiikin ja muiden oppiaineiden sekä erilaisten yhteiskunnallisten ilmiöiden välille. Samalla pohditaan ja arvioidaan kriittisesti musiikin merkityksiä elämän eri tilanteissa eri aikoina ja aikakausina.

Paikallinen tarkennus:

- Musiikin merkitys itselle, yhteisölle ja yhteiskunnalle ja niiden hyvinvoinnille
    - Kriittisyyden ja suvaitsevaisuuden ilmaiseminen
- Musiikki yhteisön ja aikakauden ilmentäjänä ja vaikuttajana
- Yksilö musiikin maailmassa, mm. musiikin harrastamisen mahdollisuudet, musiikki ammattina
- Tutustuminen alueelliseen musiikkielämään, mahdollinen yhteistyö alueen muiden musiikkitoimijoiden kanssa
- Musiikki mediassa
- Opetellaan esiintymis- ja yleisökäyttäytymistä erilaisissa musiikillisissa tilanteissa

S4 Ohjelmisto

Ohjelmistoon ja erityisesti kuunteluohjelmistoon valitaan monipuolisesti eri kulttuurien ja aikakausien musiikkia kansanmusiikista taidemusiikkiin ajankohtaiset musiikilliset ilmiöt huomioiden. Äänenkäyttöä ja laulutaitoa harjoitetaan yksi- ja moniäänisten yhteislaulujen tai soololaulujen, äänikokeilujen ja erilaisten ääniharjoitteiden avulla. Ohjelmiston valinnassa otetaan huomioon kulttuuriperinnön vaaliminen, oppilaita innostavat teokset ja tehtävät sekä ohjelmiston käyttökelpoisuus musiikillisten taitojen oppimisessa. Ohjelmistoon sisältyvät myös oppilaiden omat luovat tuotokset ja sävellykset.

Paikallinen tarkennus:

- Populaarimusiikin historiaa soittaen, laulaen ja kuunnellen
- Näyttämömusiikki

T11 ohjata oppilasta huolehtimaan kuulostaan sekä musisointi- ja ääniympäristön turvallisuudesta

- Oppilas oppii huolehtimaan kuulostaan ja pitämään huolta musisointi- ja ääniympäristön turvallisuudesta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas noudattaa annettavia turvallisuusohjeita.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas ottaa huomioon ääniympäristön turvallisuuteen liittyvät tekijät sekä käyttää laitteita ja soittimia turvallisuusohjeiden mukaisesti.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas käyttää laitteita ja soittimia musisointitilanteissa ottaen huomioon muun muassa äänen ja musiikin voimakkuuteen sekä muut turvalliseen toimintaan liittyvät tekijät.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas huolehtii vastuullisesti musisointi- ja ääniympäristön turvallisuudesta.

S1 Miten musiikissa toimitaan

Opetuksessa on keskeistä musiikillisten ilmaisutaitojen monipuolinen kehittäminen sekä omien ideoiden ja ratkaisujen tuottaminen. Äänenkäyttöä, laulutaitoa ja käytössä olevien keho-, rytmi-, melodia- ja sointusoittimien soittotaitoja syvennetään yhteismusisoinnissa.

Paikallinen tarkennus:

- Yhteinen musisointi
    - Työskennellään itsenäisesti ja yhdessä toisten kanssa.
    - Harjoitellaan tavoitteellista työskentelyä ja sen tulosten arvostamista.
    - Opetellaan vastuullisuutta omasta tehtävästä osana yhteistä kokonaisuutta.
- Laulaminen
    - Erilaiset äänenkäyttötavat, esim. laulaminen mikrofoniin
    - Äänenmurros ja äänenhuolto
    - Lauluja eri musiikkityyleistä ja -kulttuureista
- Soittaminen
    - Bändisoittotaitojen syventäminen
    - Harjoitellaan vastuullista yhteismusisointia ryhmän jäsenenä
- Musiikin kuuntelu ja tuntemus
    - Erilaiset kuuntelutavat, esim. taustamusiikki, musiikin käyttö tunnelman luomisessa ja tunteiden säätelyssä, analyyttinen kuuntelu
    - Kuntelukokemuksen sanallistaminen, esim. kriittisyyden ja suvaitsevaisuuden ilmaiseminen kuuntelutilanteessa
    - Musiikki eri aikoina esim. taidemusiikki, kansanmusiikki, populaarimusiikki
    - Näyttämömusiikki (alakoulun oppiainesta syventäen)
- Luova tuottaminen
    - Omaa musiikillista keksintää, esim. opiskellun asian soveltaminen uuteen tuotokseen
    - TVT musiikin tekemisessä, esim. erilaiset musiikkisovellukset

    - TVT- etiikka, esim. tekijänoikeudet
- Musiikki ja hyvinvointi
    - Musiikin merkitys itselle, yhteisölle ja yhteiskunnalle ja niiden hyvinvoinnille
    - Musiikki yhteisön ja aikakauden ilmentäjänä ja vaikuttajana
    - Yksilö musiikin maailmassa, mahdollinen yhteistyö alueen muiden musiikkitoimijoiden kanssa
    - Tutustuminen alueelliseen musiikkielämään
    - Musiikki mediassa

S2 Mistä musiikki muodostuu

Musisoinnissa käytetään aiemmin opittuja musiikkikäsitteitä ja musiikin perusmerkintätapoja. Taitojen kehittyessä käsitteellistä osaamista syvennetään ja sovelletaan musisoinnin eri tilanteissa. Opetuksessa huomioidaan myös tulkinnan merkitys musiikillisessa ilmaisussa.

Paikallinen tarkennus:

- Erilaiset soitin- ja laulukokoonpanot
- Äänityypit (äänialat)
- Musiikin muodon hahmottaminen nuottikuvasta tai komppilapusta
- Keskeiset merkinnät
- Sointumerkeistä soittaminen
- TVT musiikin tekemisen tapana
    - Luuppipohjainen musiikki
    - Äänen muokkaaminen

S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa

Musiikillisten taitojen ja tietojen ohella opetuksessa käsitellään oppilaiden esille tuomia aihepiirejä sekä heidän musiikkiin liittyviä kokemuksiaan ja havaintojaan. Myös kuluttamisen ja kestävän hyvinvoinnin näkökulmat ovat olennaisia musiikissa. Opetuksessa rakennetaan yhteyksiä musiikin ja muiden oppiaineiden sekä erilaisten yhteiskunnallisten ilmiöiden välille. Samalla pohditaan ja arvioidaan kriittisesti musiikin merkityksiä elämän eri tilanteissa eri aikoina ja aikakausina.

Paikallinen tarkennus:

- Musiikin merkitys itselle, yhteisölle ja yhteiskunnalle ja niiden hyvinvoinnille
    - Kriittisyyden ja suvaitsevaisuuden ilmaiseminen
- Musiikki yhteisön ja aikakauden ilmentäjänä ja vaikuttajana
- Yksilö musiikin maailmassa, mm. musiikin harrastamisen mahdollisuudet, musiikki ammattina
- Tutustuminen alueelliseen musiikkielämään, mahdollinen yhteistyö alueen muiden musiikkitoimijoiden kanssa
- Musiikki mediassa
- Opetellaan esiintymis- ja yleisökäyttäytymistä erilaisissa musiikillisissa tilanteissa

S4 Ohjelmisto

Ohjelmistoon ja erityisesti kuunteluohjelmistoon valitaan monipuolisesti eri kulttuurien ja aikakausien musiikkia kansanmusiikista taidemusiikkiin ajankohtaiset musiikilliset ilmiöt huomioiden. Äänenkäyttöä ja laulutaitoa harjoitetaan yksi- ja moniäänisten yhteislaulujen tai soololaulujen, äänikokeilujen ja erilaisten ääniharjoitteiden avulla. Ohjelmiston valinnassa otetaan huomioon kulttuuriperinnön vaaliminen, oppilaita innostavat teokset ja tehtävät sekä ohjelmiston

käyttökelpoisuus musiikillisten taitojen oppimisessa. Ohjelmistoon sisältyvät myös oppilaiden omat luovat tuotokset ja sävellykset.

Paikallinen tarkennus:

- Populaarimusiikin historiaa soittaen, laulaen ja kuunnellen
- Näyttämömusiikki

T12 ohjata oppilasta kehittämään musiikillista osaamistaan harjoittelun avulla, asettamaan tavoitteita musiikilliselle oppimiselleen ja arvioimaan edistymistään suhteessa tavoitteisiin.

- Oppilas oppii kehittämään musiikillista osaamistaan harjoittelun avulla, asettaa tavoitteita musiikilliselle oppimiselleen sekä arvioi taitojensa edistymistä suhteessa tavoitteisiin

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas kehittää osaamistaan opettajan tukemana jollakin musiikillisen osaamisen osa-alueella annetun tavoitteen suuntaisesti.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas asettaa itselleen ohjattuna musisointiin, musiikkiliikuntaan tai säveltämiseen ja muuhun luovaan tuottamiseen liittyviä tavoitteita, toimii niiden suuntaisesti ja työskentelee niiden suuntaisesti
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas asettaa ohjattuna itselleen musisointiin, musiikkiliikuntaan tai säveltämiseen ja muuhun luovaan tuottamiseen liittyviä tavoitteita, harjoittelee niiden suuntaisesti sekä arvioi edistymistään suhteessa tavoitteisiinsa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas asettaa musisointiin, musiikkiliikuntaan tai säveltämiseen ja muuhun luovaan tuottamiseen liittyviä tavoitteita ja työskentelee niiden mukaisesti. Oppilas arvioi toimintaansa ja mukauttaa työskentelyään tavoitteidensa pohjalta.

S1 Miten musiikissa toimitaan

Opetuksessa on keskeistä musiikillisten ilmaisutaitojen monipuolinen kehittäminen sekä omien ideoiden ja ratkaisujen tuottaminen. Äänenkäyttöä, laulutaitoa ja käytössä olevien keho-, rytmi-, melodia- ja sointusoittimien soittotaitoja syvennetään yhteismusisoinnissa.

Paikallinen tarkennus:

- Yhteinen musisointi
    - Työskennellään itsenäisesti ja yhdessä toisten kanssa.
    - Harjoitellaan tavoitteellista työskentelyä ja sen tulosten arvostamista.
    - Opetellaan vastuullisuutta omasta tehtävästä osana yhteistä kokonaisuutta.
- Laulaminen

    - Erilaiset äänenkäyttötavat, esim. laulaminen mikrofoniin
    - Äänenmurros ja äänenhuolto
    - Lauluja eri musiikkityyleistä ja -kulttuureista
- Soittaminen
    - Bändisoittotaitojen syventäminen
    - Harjoitellaan vastuullista yhteismusisointia ryhmän jäsenenä
- Musiikin kuuntelu ja tuntemus
    - Erilaiset kuuntelutavat, esim. taustamusiikki, musiikin käyttö tunnelman luomisessa ja tunteiden säätelyssä, analyyttinen kuuntelu
    - Kuntelukokemuksen sanallistaminen, esim. kriittisyyden ja suvaitsevaisuuden ilmaiseminen kuuntelutilanteessa
    - Musiikki eri aikoina esim. taidemusiikki, kansanmusiikki, populaarimusiikki
    - Näyttämömusiikki (alakoulun oppiainesta syventäen)
- Luova tuottaminen
    - Omaa musiikillista keksintää, esim. opiskellun asian soveltaminen uuteen tuotokseen
    - TVT musiikin tekemisessä, esim. erilaiset musiikkisovellukset
    - TVT- etiikka, esim. tekijänoikeudet
- Musiikki ja hyvinvointi
    - Musiikin merkitys itselle, yhteisölle ja yhteiskunnalle ja niiden hyvinvoinnille
    - Musiikki yhteisön ja aikakauden ilmentäjänä ja vaikuttajana
    - Yksilö musiikin maailmassa, mahdollinen yhteistyö alueen muiden musiikkitoimijoiden kanssa
    - Tutustuminen alueelliseen musiikkielämään
    - Musiikki mediassa

S2 Mistä musiikki muodostuu

Musisoinnissa käytetään aiemmin opittuja musiikkikäsitteitä ja musiikin perusmerkintätapoja. Taitojen kehittyessä käsitteellistä osaamista syvennetään ja sovelletaan musisoinnin eri tilanteissa. Opetuksessa huomioidaan myös tulkinnan merkitys musiikillisessa ilmaisussa.

Paikallinen tarkennus:

- Erilaiset soitin- ja laulukokoonpanot
- Äänityypit (äänialat)
- Musiikin muodon hahmottaminen nuottikuvasta tai komppilapusta
- Keskeiset merkinnät
- Sointumerkeistä soittaminen
- TVT musiikin tekemisen tapana
    - Luuppipohjainen musiikki
    - Äänen muokkaaminen

S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa

Musiikillisten taitojen ja tietojen ohella opetuksessa käsitellään oppilaiden esille tuomia aihepiirejä sekä heidän musiikkiin liittyviä kokemuksiaan ja havaintojaan. Myös kuluttamisen ja kestävän hyvinvoinnin näkökulmat ovat olennaisia musiikissa. Opetuksessa rakennetaan yhteyksiä musiikin ja muiden oppiaineiden sekä erilaisten yhteiskunnallisten ilmiöiden välille. Samalla pohditaan ja arvioidaan kriittisesti musiikin merkityksiä elämän eri tilanteissa eri aikoina ja aikakausina.

Paikallinen tarkennus:

- Musiikin merkitys itselle, yhteisölle ja yhteiskunnalle ja niiden hyvinvoinnille
    - Kriittisyyden ja suvaitsevaisuuden ilmaiseminen
- Musiikki yhteisön ja aikakauden ilmentäjänä ja vaikuttajana
- Yksilö musiikin maailmassa, mm. musiikin harrastamisen mahdollisuudet, musiikki ammattina
- Tutustuminen alueelliseen musiikkielämään, mahdollinen yhteistyö alueen muiden musiikkitoimijoiden kanssa
- Musiikki mediassa
- Opetellaan esiintymis- ja yleisökäyttäytymistä erilaisissa musiikillisissa tilanteissa

S4 Ohjelmisto

Ohjelmistoon ja erityisesti kuunteluohjelmistoon valitaan monipuolisesti eri kulttuurien ja aikakausien musiikkia kansanmusiikista taidemusiikkiin ajankohtaiset musiikilliset ilmiöt huomioiden. Äänenkäyttöä ja laulutaitoa harjoitetaan yksi- ja moniäänisten yhteislaulujen tai soololaulujen, äänikokeilujen ja erilaisten ääniharjoitteiden avulla. Ohjelmiston valinnassa otetaan huomioon kulttuuriperinnön vaaliminen, oppilaita innostavat teokset ja tehtävät sekä ohjelmiston käyttökelpoisuus musiikillisten taitojen oppimisessa. Ohjelmistoon sisältyvät myös oppilaiden omat luovat tuotokset ja sävellykset.

Paikallinen tarkennus:

- Populaarimusiikin historiaa soittaen, laulaen ja kuunnellen
- Näyttämömusiikki

Kuvataide

Oppiaineen tehtävä

Kuvataiteen opetuksen tehtävä on ohjata oppilaita tutkimaan ja ilmaisemaan kulttuurisesti moninaista todellisuutta taiteen keinoin. Oppilaiden identiteettien rakentumista, kulttuurista osaamista ja yhteisöllisyyttä vahvistetaan kuvia tuottamalla ja tulkitsemalla. Oppilaiden omat kokemukset, mielikuvitus ja kokeileminen luovat perustan opetukselle. Kuvataiteen opetus kehittää kykyä ymmärtää taiteen, ympäristön ja muun visuaalisen kulttuurin ilmiöitä. Oppilaille tarjotaan tapoja arvottaa todellisuutta ja vaikuttaa siihen. Kulttuuriperinnön tuntemusta vahvistamalla tuetaan traditioiden välittymistä ja uudistumista. Opetus tukee oppilaiden kriittisen ajattelun kehittymistä sekä kannustaa heitä vaikuttamaan omaan elinympäristöön ja yhteiskuntaan. Kuvataiteen opetuksessa luodaan perustaa oppilaiden paikalliselle ja globaalille toimijuudelle.

Taiteelle ominainen työskentely harjaannuttaa kokemukselliseen, moniaistiseen ja toiminnalliseen oppimiseen. Oppilaat tarkastelevat kuvataidetta ja muuta visuaalista kulttuuria historiallisista ja kulttuurisista näkökulmista. Opetuksessa tutustutaan erilaisiin näkemyksiin taiteen tehtävistä. Oppilaita ohjataan käyttämään monipuolisesti erilaisia välineitä, materiaaleja, teknologioita ja ilmaisun keinoja. Opetuksessa kannustetaan monilukutaidon kehittämiseen hyödyntämällä visuaalisuutta sekä muita tiedon tuottamisen ja esittämisen tapoja. Oppilaille tarjotaan mahdollisuuksia monialaisiin oppimiskokonaisuuksiin yhteistyössä muun opetuksen ja koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa. Opetuksessa tutustutaan museoihin ja muihin kulttuurikohteisiin sekä tarkastellaan kuvataiteen harrastusmahdollisuuksia.

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 7-9

***Vuosiluokilla 7-9** oppilaita ohjataan syventämään omakohtaista suhdettaan kuvataiteeseen ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin sekä asettamaan määrätietoisia tavoitteita toiminnalleen.*

Opetuksessa vahvistetaan oppilaiden kuvallisen tuottamisen taitoja sekä kannustetaan häntä toimimaan erilaisissa visuaalisissa ympäristöissä. Oppilaita harjaannutetaan tutkimaan kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin henkilökohtaisia ja yhteiskunnallisia merkityksiä sekä käyttämään niitä osallistumisen ja vaikuttamisen muotoina. Opetuksessa kehitetään yhdessä toimimisen taitoja sekä rakennetaan yhteyksiä ajankohtaisiin kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin toimintatapoihin ja ilmiöihin. Opetus harjaannuttaa hyödyntämään tieto- ja viestintäteknologiaa ja verkkoympäristöjä luovasti, kriittisesti ja vastuullisesti. Oppilaille tarjotaan riittäviä edellytyksiä perusopetuksen jälkeisille opinnoille sekä huomioidaan työelämässä ja yhteiskunnassa tarvittavia yleisiä valmiuksia.

Kuvataiteen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Tavoitteena on tarjota oppimisympäristöjä ja työtapoja, joilla mahdollistetaan monipuolinen materiaalien, teknologioiden ja ilmaisukeinojen käyttäminen sekä niiden luova soveltaminen. Opetustilanteissa luodaan aktiiviseen kokeilemiseen ja harjoitteluun rohkaiseva ilmapiiri. Pedagogisilla ratkaisuilla tuetaan moniaistista havainnointia, pitkäjänteistä työskentelyä sekä tutkivaa ja tavoitteellista taideoppimista. Opetuksessa otetaan huomioon yksilölliset kuvailmaisun tarpeet ja mahdollistetaan tarkoituksenmukainen työskentely yksin ja ryhmässä. Tavoitteena on luoda oppimiseen ja vuorovaikutukseen kannustava toimintakulttuuri sekä koulussa että koulun ulkopuolisissa ympäristöissä. Vuosiluokilla 7-9 tuetaan tutkivaa ja ilmiökeskeistä työskentelyä taiteen traditioita ja aikalaistaiteen toimintatapoja hyödyntämällä. Opetuksessa luodaan mahdollisuuksia verkko- ja mediaympäristöjen monipuoliselle käytölle, taiteidenvälisille ja koulun ulkopuolisille projekteille sekä globaalien kysymysten käsittelylle.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki kuvataiteessa vuosiluokilla 7-9

Tavoitteena ohjauksen, eriyttämisen ja tuen järjestämisessä on oppilaiden sosiaalisten, psyykkisten ja motoristen lähtökohtien ja taitojen huomioon ottaminen. Taideoppimisen yksilöllinen ja yhteisöllinen luonne tukee oppilaan identiteettien rakentumista, osallisuutta ja hyvinvointia. Opetuksessa otetaan huomioon oppilaiden yksilölliset ohjauksen tarpeet. Opetusta eriytetään tarvittaessa esimerkiksi ilmaisukeinojen, työtapojen ja oppimisympäristöjen valinnoilla. Opetustilanteissa oppilaat voivat hyödyntää vahvuuksiaan, soveltaa erilaisia työtapoja ja käyttää vaihtoehtoisia lähestymistapoja. Taideoppimiselle luodaan turvallinen, moninaisuutta kunnioittava ja itseilmaisuun rohkaiseva ilmapiiri, jossa oppilaat saavat henkilökohtaista ohjausta ja tukea. Vaihtoehtoisia pedagogisia lähestymistapoja voidaan tarvita erityisesti havaintojen ja tunteiden visuaalisessa ilmaisussa sekä motoristen taitojen kehittämisessä. Ohjauksen, eriyttämisen ja tuen järjestämisessä voidaan hyödyntää esimerkiksi leikinomaisuutta, pelejä ja eri aistialueisiin liittyviä kokemuksia. Vuosiluokilla 7-9 tavoitteena on vahvistaa oppilaan osaamista kuvataiteessa perusopetuksen jälkeisiin opintoihin valmistavasta näkökulmasta.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi kuvataiteessa vuosiluokilla 7–9

Oppimisen ja osaamisen arviointi kuvataiteessa on luonteeltaan kannustavaa, ohjaavaa ja oppilaiden yksilöllisen edistymisen huomioivaa. Formatiivisella ja summatiivisella arvioinnilla tuetaan kuvan tuottamisen ja tulkinnan taitojen, taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin tuntemuksen, pitkäjänteisten työtapojen sekä itsearviointitaitojen kehittymistä. Oppilaita ohjataan arvioinnilla omien ajatusten ilmaisemiseen ja toisten näkemysten arvostamiseen. Oppimisen ja osaamisen arviointi kohdistuu kaikkiin opetuksen tavoitteissa määriteltyihin taideoppimisen ulottuvuuksiin. Itsearviointitaitoja ja vertaispalautteen antamisen ja vastaanottamisen taitoja kehitetään osana formatiivista arviointia.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona kuvataiteen opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päättöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut kuvataiteen oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosanan muodostamisessa

otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt kuvataiteen oppimäärän tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päättöarvosana on kuvataiteen oppimäärän tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan kuvataiteen oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päättöarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy kuvataiteen oppimäärän päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan.

Kuvataiteen päättöarvioinnin kriteereissä alemman arvosanan kriteerissä kuvattu osaaminen kumuloituu ylemmän arvosanan kriteerissä edellytettyyn osaamisen tasoon. Oppilaan työskentelyä arvioidaan osana oppilaan osoittamaa osaamisen tasoa suhteessa kaikkiin oppiaineen oppimäärän tavoitteisiin ja päättöarvioinnin kriteereihin. Kuvataiteessa oppilaan osaamista kehitetään kaikissa opetuksen tavoitealueissa oppimäärän päättymiseen saakka.

7

Vuosiluokan tavoitteet ja keskeiset sisällöt

T1 kannustaa oppilasta havainnoimaan, taidetta, ympäristöä ja muuta visuaalista kulttuuria moniaistisesti ja käyttämään monipuolisesti kuvallisen tuottamisen menetelmiä

- Oppilas oppii havainnoimaan taidetta, ympäristöä ja muuta visuaalista kulttuuria moniaistisesti ja käyttämään monipuolisesti kuvallisen tuottamisen menetelmiä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tekee havaintoja yksilöllisesti ohjeistettuna.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas käyttää joitakin kuvallisen tuottamisen menetelmiä tehdessään havaintoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas käyttää useita kuvallisen tuottamisen menetelmiä ja eri aisteja tehdessään havaintoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas käyttää kuvallisen tuottamisen menetelmiä tarkoituksenmukaisesti ja monipuolisesti tehdessään havaintoja.

S1 Omat kuvakulttuurit

Opetuksen sisällöiksi valitaan oppilaiden tekemiä kuvia ja kuvakulttuureja, joihin he osallistuvat omaehtoisesti. Opetuksen sisältöjä valitaan myös oppilaiden omia kuvakulttuureja uudistavista ilmiöistä. Omia kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään omien kuvakulttuurien merkitystä omaan elinympäristöön sekä yhteiskuntaan vaikuttamisen kannalta.

Paikallinen tarkennus:

Oppilaat vaikuttavat omaan kuvalliseen ympäristöönsä ja yhteisöihinsä tuottamalla ja jakamalla kuvia omasta elämästä ja arvoista käsin. Otetaan työskentelyn lähtökohdaksi esimerkiksi

sosiaalisen media, pelit, median kuvaviestintä ja mainonta, sekä muuttuvan taidekentän kuvakulttuurit.

S2 Ympäristön kuvakulttuurit

Opetuksen sisällöt valitaan erilaisista ympäristöistä, esineistä, mediakulttuureista ja virtuaalimaailmoista. Sisältöjä valitaan monipuolisesti rakennetuista ja luonnon ympäristöistä sekä mediasta. Sisältöjen valinnoilla kehitetään oppilaan tietoisuutta erilaisia ympäristöjä ja medioita koskevista laajemmista kysymyksistä. Ympäristön kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään erilaisten ympäristöjen ja medioiden merkitystä sekä oppilaiden elinpiirin että globaalin maailman näkökulmista.

Paikallinen tarkennus:

Tutkitaan esimerkiksi arkkitehtuuria eri aikoina ja eri kulttuureissa, muotoilua ja suunnitteluprosesseja ekologisuuden, eettisyyden ja esteettisyyden näkökulmasta sekä mediakuvien valtaa ja vaikuttamistapoja. Pohditaan omia mahdollisuuksia osallistumiseen osana erilaisia kuvallisia ympäristöjä.

S3 Taiteen maailmat

Opetuksen sisällöt valitaan eri aikoina, eri ympäristöissä ja eri kulttuureissa tuotetusta kuvataiteesta. Oppilaat syventyvät erilaisiin taidekäsityksiin ja taiteen ilmiöihin tarkastelemalla niitä taiteilijan ja vastaanottajan sekä taiteen instituutioiden ja yhteiskunnan näkökulmista. Taideteoksia käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään kulttuurisen moninaisuuden vaikutuksia sekä taiteen tuottamiseen että tulkintaan yksilön ja yhteiskunnan näkökulmista.

T2 rohkaista oppilasta keskustelemaan omista ja muiden havainnoista ja ajatuksista sekä perustelemaan näkemyksiään

- Oppilas oppii keskustelemaan omista ja muiden havainnoista ja ajatuksista sekä perustelemaan näkemyksiään.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas sanallistaa suullisesti tai kirjallisesti opettajalle jonkin havaintonsa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas tuo joitakin havaintojaan ja ajatuksiaan yhteiseen keskusteluun.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osallistuu oma-aloitteisesti keskusteluihin ja perustelee ajatuksiaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osallistuu keskusteluihin näkemyksiään selkeästi perustellen ja muiden puheenvuoroja rakentavasti tulkiten.

S1 Omat kuvakulttuurit

Opetuksen sisällöiksi valitaan oppilaiden tekemiä kuvia ja kuvakulttuureja, joihin he osallistuvat omaehtoisesti. Opetuksen sisältöjä valitaan myös oppilaiden omia kuvakulttuureja uudistavista ilmiöistä. Omia kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa

käsitellään omien kuvakulttuurien merkitystä omaan elinympäristöön sekä yhteiskuntaan vaikuttamisen kannalta.

Paikallinen tarkennus:

Oppilaat vaikuttavat omaan kuvalliseen ympäristöönsä ja yhteisöihinsä tuottamalla ja jakamalla kuvia omasta elämästä ja arvoista käsin. Otetaan työskentelyn lähtökohdaksi esimerkiksi sosiaalisen media, pelit, median kuvaviestintä ja mainonta, sekä muuttuvan taidekentän kuvakulttuurit.

S2 Ympäristön kuvakulttuurit

Opetuksen sisällöt valitaan erilaisista ympäristöistä, esineistä, mediakulttuureista ja virtuaalimaailmoista. Sisältöjä valitaan monipuolisesti rakennetuista ja luonnon ympäristöistä sekä mediasta. Sisältöjen valinnoilla kehitetään oppilaan tietoisuutta erilaisia ympäristöjä ja medioita koskevista laajemmista kysymyksistä. Ympäristön kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään erilaisten ympäristöjen ja medioiden merkitystä sekä oppilaiden elinpiirin että globaalin maailman näkökulmista.

Paikallinen tarkennus:

Tutkitaan esimerkiksi arkkitehtuuria eri aikoina ja eri kulttuureissa, muotoilua ja suunnitteluprosesseja ekologisuuden, eettisyyden ja esteettisyyden näkökulmasta sekä mediakuvien valtaa ja vaikuttamistapoja. Pohditaan omia mahdollisuuksia osallistumiseen osana erilaisia kuvallisia ympäristöjä.

S3 Taiteen maailmat

Opetuksen sisällöt valitaan eri aikoina, eri ympäristöissä ja eri kulttuureissa tuotetusta kuvataiteesta. Oppilaat syventyvät erilaisiin taidekäsityksiin ja taiteen ilmiöihin tarkastelemalla niitä taiteilijan ja vastaanottajan sekä taiteen instituutioiden ja yhteiskunnan näkökulmista. Taideteoksia käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään kulttuurisen moninaisuuden vaikutuksia sekä taiteen tuottamiseen että tulkintaan yksilön ja yhteiskunnan näkökulmista.

T3 innostaa oppilasta ilmaisemaan havaintojaan ja ajatuksiaan kuvallisesti erilaisia välineitä ja tiedon tuottamisen tapoja käyttäen eri ympäristöissä

- Oppilas oppii ilmaisemaan havaintojaan ja ajatuksiaan kuvallisesti erilaisia välineitä ja tiedon tuottamisen tapoja käyttäen eri ympäristöissä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas ilmaisee konkreettisesti ohjattuna joitakin havaintojaan ja ajatuksiaan kuvallisesti.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas ilmaisee havaintojaan ja ajatuksiaan kuvallisesti. Oppilas käyttää kuvailmaisussaan myös jotakin muuta tiedon tuottamisen tapaa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas ilmaisee havaintojaan ja ajatuksiaan kuvallisesti. Oppilas käyttää kuvailmaisussaan myös muita tiedon tuottamisen tapoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas syventää havaintojensa ja ajatustensa ilmaisemista kuvallisesti. Oppilas käyttää kuvailmaisussaan monipuolisesti muita tiedon tuottamisen tapoja.

S1 Omat kuvakulttuurit

Opetuksen sisällöiksi valitaan oppilaiden tekemiä kuvia ja kuvakulttuureja, joihin he osallistuvat omaehtoisesti. Opetuksen sisältöjä valitaan myös oppilaiden omia kuvakulttuureja uudistavista ilmiöistä. Omia kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään omien kuvakulttuurien merkitystä omaan elinympäristöön sekä yhteiskuntaan vaikuttamisen kannalta.

Paikallinen tarkennus:

Oppilaat vaikuttavat omaan kuvalliseen ympäristöönsä ja yhteisöihinsä tuottamalla ja jakamalla kuvia omasta elämästä ja arvoista käsin. Otetaan työskentelyn lähtökohdaksi esimerkiksi sosiaalisen media, pelit, median kuvaviestintä ja mainonta, sekä muuttuvan taidekentän kuvakulttuurit.

S2 Ympäristön kuvakulttuurit

Opetuksen sisällöt valitaan erilaisista ympäristöistä, esineistä, mediakulttuureista ja virtuaalimaailmoista. Sisältöjä valitaan monipuolisesti rakennetuista ja luonnon ympäristöistä sekä mediasta. Sisältöjen valinnoilla kehitetään oppilaan tietoisuutta erilaisia ympäristöjä ja medioita koskevista laajemmista kysymyksistä. Ympäristön kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään erilaisten ympäristöjen ja medioiden merkitystä sekä oppilaiden elinpiirin että globaalin maailman näkökulmista.

Paikallinen tarkennus:

Tutkitaan esimerkiksi arkkitehtuuria eri aikoina ja eri kulttuureissa, muotoilua ja suunnitteluprosesseja ekologisuuden, eettisyyden ja esteettisyyden näkökulmasta sekä mediakuvien valtaa ja vaikuttamistapoja. Pohditaan omia mahdollisuuksia osallistumiseen osana erilaisia kuvallisia ympäristöjä.

S3 Taiteen maailmat

Opetuksen sisällöt valitaan eri aikoina, eri ympäristöissä ja eri kulttuureissa tuotetusta kuvataiteesta. Oppilaat syventyvät erilaisiin taidekäsityksiin ja taiteen ilmiöihin tarkastelemalla niitä taiteilijan ja vastaanottajan sekä taiteen instituutioiden ja yhteiskunnan näkökulmista. Taideteoksia käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään

kulttuurisen moninaisuuden vaikutuksia sekä taiteen tuottamiseen että tulkintaan yksilön ja yhteiskunnan näkökulmista.

T4 ohjata oppilasta soveltamaan erilaisia materiaaleja, tekniikoita ja ilmaisun keinoja sekä syventämään kuvallisen tuottamisen taitojaan

- Oppilas oppii soveltamaan erilaisia materiaaleja, tekniikoita ja ilmaisun keinoja sekä syventämään kuvallisen tuottamisen taitojaan.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas kokeilee jonkin materiaalin tai tekniikan käyttöä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas harjoittelee erilaisia kuvailmaisun keinoja ja käyttää niistä joitakin tavoitteellisesti.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas käyttää tavoitteellisesti erilaisia kuvailmaisun keinoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas soveltaa tavoitteellisesti ja tarkoituksenmukaisesti erilaisia kuvailmaisun keinoja.

S1 Omat kuvakulttuurit

Opetuksen sisällöiksi valitaan oppilaiden tekemiä kuvia ja kuvakulttuureja, joihin he osallistuvat omaehtoisesti. Opetuksen sisältöjä valitaan myös oppilaiden omia kuvakulttuureja uudistavista ilmiöistä. Omia kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään omien kuvakulttuurien merkitystä omaan elinympäristöön sekä yhteiskuntaan vaikuttamisen kannalta.

Paikallinen tarkennus:

Oppilaat vaikuttavat omaan kuvalliseen ympäristöönsä ja yhteisöihinsä tuottamalla ja jakamalla kuvia omasta elämästä ja arvoista käsin. Otetaan työskentelyn lähtökohdaksi esimerkiksi sosiaalisen media, pelit, median kuvaviestintä ja mainonta, sekä muuttuvan taidekentän kuvakulttuurit.

S2 Ympäristön kuvakulttuurit

Opetuksen sisällöt valitaan erilaisista ympäristöistä, esineistä, mediakulttuureista ja virtuaalimaailmoista. Sisältöjä valitaan monipuolisesti rakennetuista ja luonnon ympäristöistä sekä mediasta. Sisältöjen valinnoilla kehitetään oppilaan tietoisuutta erilaisia ympäristöjä ja medioita koskevista laajemmista kysymyksistä. Ympäristön kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään erilaisten ympäristöjen ja medioiden merkitystä sekä oppilaiden elinpiirin että globaalin maailman näkökulmista.

Paikallinen tarkennus:

Tutkitaan esimerkiksi arkkitehtuuria eri aikoina ja eri kulttuureissa, muotoilua ja suunnitteluprosesseja ekologisuuden, eettisyyden ja esteettisyyden näkökulmasta sekä mediakuvien valtaa ja vaikuttamistapoja. Pohditaan omia mahdollisuuksia osallistumiseen osana erilaisia kuvallisia ympäristöjä.

S3 Taiteen maailmat

Opetuksen sisällöt valitaan eri aikoina, eri ympäristöissä ja eri kulttuureissa tuotetusta kuvataiteesta. Oppilaat syventyvät erilaisiin taidekäsityksiin ja taiteen ilmiöihin tarkastelemalla niitä taiteilijan ja vastaanottajan sekä taiteen instituutioiden ja yhteiskunnan näkökulmista. Taideteoksia käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään kulttuurisen moninaisuuden vaikutuksia sekä taiteen tuottamiseen että tulkintaan yksilön ja yhteiskunnan näkökulmista.

T5 ohjata oppilasta tutkivaan lähestymistapaan itsenäisessä ja yhteistoiminnallisessa kuvallisessa työskentelyssä

- Oppilas oppii käyttämään tutkivaa lähestymistapaa itsenäisessä ja yhteistoiminnallisessa kuvallisessa työskentelyssä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas harjoittelee ohjatusti tutkivaa lähestymistapaa työskentelyssään.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas harjoittelee tutkivaa lähestymistapaa yksin tai ryhmässä työskennellessään.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas käyttää tutkivaa lähestymistapaa yksin tai ryhmässä työskennellessään.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas käyttää tavoitteellisesti tutkivaa lähestymistapaa yksin ja yhteistoiminnallisesti työskennellessään.

S1 Omat kuvakulttuurit

Opetuksen sisällöiksi valitaan oppilaiden tekemiä kuvia ja kuvakulttuureja, joihin he osallistuvat omaehtoisesti. Opetuksen sisältöjä valitaan myös oppilaiden omia kuvakulttuureja uudistavista ilmiöistä. Omia kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään omien kuvakulttuurien merkitystä omaan elinympäristöön sekä yhteiskuntaan vaikuttamisen kannalta.

Paikallinen tarkennus:

Oppilaat vaikuttavat omaan kuvalliseen ympäristöönsä ja yhteisöihinsä tuottamalla ja jakamalla kuvia omasta elämästä ja arvoista käsin. Otetaan työskentelyn lähtökohdaksi esimerkiksi sosiaalisen media, pelit, median kuvaviestintä ja mainonta, sekä muuttuvan taidekentän kuvakulttuurit.

S2 Ympäristön kuvakulttuurit

Opetuksen sisällöt valitaan erilaisista ympäristöistä, esineistä, mediakulttuureista ja virtuaalimaailmoista. Sisältöjä valitaan monipuolisesti rakennetuista ja luonnon ympäristöistä sekä mediasta. Sisältöjen valinnoilla kehitetään oppilaan tietoisuutta erilaisia ympäristöjä ja medioita koskevista laajemmista kysymyksistä. Ympäristön kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään erilaisten ympäristöjen ja medioiden merkitystä sekä oppilaiden elinpiirin että globaalin maailman näkökulmista.

Paikallinen tarkennus:

Tutkitaan esimerkiksi arkkitehtuuria eri aikoina ja eri kulttuureissa, muotoilua ja suunnitteluprosesseja ekologisuuden, eettisyyden ja esteettisyyden näkökulmasta sekä mediakuvien valtaa ja vaikuttamistapoja. Pohditaan omia mahdollisuuksia osallistumiseen osana erilaisia kuvallisia ympäristöjä.

S3 Taiteen maailmat

Opetuksen sisällöt valitaan eri aikoina, eri ympäristöissä ja eri kulttuureissa tuotetusta kuvataiteesta. Oppilaat syventyvät erilaisiin taidekäsityksiin ja taiteen ilmiöihin tarkastelemalla niitä taiteilijan ja vastaanottajan sekä taiteen instituutioiden ja yhteiskunnan näkökulmista. Taideteoksia käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään kulttuurisen moninaisuuden vaikutuksia sekä taiteen tuottamiseen että tulkintaan yksilön ja yhteiskunnan näkökulmista.

T6 rohkaista oppilasta ilmaisemaan mielipiteitään sekä soveltamaan kuvallisen viestinnän ja vaikuttamisen keinoja omissa kuvissaan

- Oppilas oppii ilmaisemaan mielipiteitään sekä soveltamaan kuvallisen viestinnän ja vaikuttamisen keinoja omissa kuvissaan.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa ja kokeilee kuvallisen viestinnän mahdollisuuksia.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas käyttää joitakin kuvallisen viestinnän keinoja ilmaistessaan mielipiteitään.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas ilmaisee mielipiteitään itselleen merkityksellisistä asioista kuvallisen viestinnän keinoin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osallistuu ja vaikuttaa ympäristöön soveltamalla kuvallisen viestinnän keinoja.

S1 Omat kuvakulttuurit

Opetuksen sisällöiksi valitaan oppilaiden tekemiä kuvia ja kuvakulttuureja, joihin he osallistuvat omaehtoisesti. Opetuksen sisältöjä valitaan myös oppilaiden omia kuvakulttuureja uudistavista ilmiöistä. Omia kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään omien kuvakulttuurien merkitystä omaan elinympäristöön sekä yhteiskuntaan vaikuttamisen kannalta.

Paikallinen tarkennus:

Oppilaat vaikuttavat omaan kuvalliseen ympäristöönsä ja yhteisöihinsä tuottamalla ja jakamalla kuvia omasta elämästä ja arvoista käsin. Otetaan työskentelyn lähtökohdaksi esimerkiksi sosiaalisen media, pelit, median kuvaviestintä ja mainonta, sekä muuttuvan taidekentän kuvakulttuurit.

S2 Ympäristön kuvakulttuurit

Opetuksen sisällöt valitaan erilaisista ympäristöistä, esineistä, mediakulttuureista ja virtuaalimaailmoista. Sisältöjä valitaan monipuolisesti rakennetuista ja luonnon ympäristöistä

sekä mediasta. Sisältöjen valinnoilla kehitetään oppilaan tietoisuutta erilaisia ympäristöjä ja medioita koskevista laajemmista kysymyksistä. Ympäristön kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään erilaisten ympäristöjen ja medioiden merkitystä sekä oppilaiden elinpiirin että globaalin maailman näkökulmista.

Paikallinen tarkennus:

Tutkitaan esimerkiksi arkkitehtuuria eri aikoina ja eri kulttuureissa, muotoilua ja suunnitteluprosesseja ekologisuuden, eettisyyden ja esteettisyyden näkökulmasta sekä mediakuvien valtaa ja vaikuttamistapoja. Pohditaan omia mahdollisuuksia osallistumiseen osana erilaisia kuvallisia ympäristöjä.

S3 Taiteen maailmat

Opetuksen sisällöt valitaan eri aikoina, eri ympäristöissä ja eri kulttuureissa tuotetusta kuvataiteesta. Oppilaat syventyvät erilaisiin taidekäsityksiin ja taiteen ilmiöihin tarkastelemalla niitä taiteilijan ja vastaanottajan sekä taiteen instituutioiden ja yhteiskunnan näkökulmista. Taideteoksia käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään kulttuurisen moninaisuuden vaikutuksia sekä taiteen tuottamiseen että tulkintaan yksilön ja yhteiskunnan näkökulmista.

T7 ohjata oppilasta soveltamaan kuvallisia, sanallisia ja muita kuvatulkinnan menetelmiä

- Oppilas oppii soveltamaan kuvallisia, sanallisia ja muita kuvatulkinnan menetelmiä.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas kokeilee ohjatusti jotakin kuvatulkinnan menetelmää.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas harjoittelee kuvatulkinnan menetelmiä ja käyttää niistä joitakin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas käyttää erilaisia kuvatulkinnan menetelmiä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas soveltaa monipuolisesti erilaisia kuvatulkinnan menetelmiä.

S1 Omat kuvakulttuurit

Opetuksen sisällöiksi valitaan oppilaiden tekemiä kuvia ja kuvakulttuureja, joihin he osallistuvat omaehtoisesti. Opetuksen sisältöjä valitaan myös oppilaiden omia kuvakulttuureja uudistavista ilmiöistä. Omia kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään omien kuvakulttuurien merkitystä omaan elinympäristöön sekä yhteiskuntaan vaikuttamisen kannalta.

Paikallinen tarkennus:

Oppilaat vaikuttavat omaan kuvalliseen ympäristöönsä ja yhteisöihinsä tuottamalla ja jakamalla kuvia omasta elämästä ja arvoista käsin. Otetaan työskentelyn lähtökohdaksi esimerkiksi sosiaalisen media, pelit, median kuvaviestintä ja mainonta, sekä muuttuvan taidekentän kuvakulttuurit.

S2 Ympäristön kuvakulttuurit

Opetuksen sisällöt valitaan erilaisista ympäristöistä, esineistä, mediakulttuureista ja virtuaalimaailmoista. Sisältöjä valitaan monipuolisesti rakennetuista ja luonnon ympäristöistä sekä mediasta. Sisältöjen valinnoilla kehitetään oppilaan tietoisuutta erilaisia ympäristöjä ja medioita koskevista laajemmista kysymyksistä. Ympäristön kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään erilaisten ympäristöjen ja medioiden merkitystä sekä oppilaiden elinpiirin että globaalin maailman näkökulmista.

Paikallinen tarkennus:

Tutkitaan esimerkiksi arkkitehtuuria eri aikoina ja eri kulttuureissa, muotoilua ja suunnitteluprosesseja ekologisuuden, eettisyyden ja esteettisyyden näkökulmasta sekä mediakuvien valtaa ja vaikuttamistapoja. Pohditaan omia mahdollisuuksia osallistumiseen osana erilaisia kuvallisia ympäristöjä.

S3 Taiteen maailmat

Opetuksen sisällöt valitaan eri aikoina, eri ympäristöissä ja eri kulttuureissa tuotetusta kuvataiteesta. Oppilaat syventyvät erilaisiin taidekäsityksiin ja taiteen ilmiöihin tarkastelemalla niitä taiteilijan ja vastaanottajan sekä taiteen instituutioiden ja yhteiskunnan näkökulmista. Taideteoksia käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään kulttuurisen moninaisuuden vaikutuksia sekä taiteen tuottamiseen että tulkintaan yksilön ja yhteiskunnan näkökulmista.

T8 ohjata oppilasta tarkastelemaan taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin merkitystä yksilölle, yhteisölle ja yhteiskunnalle historian ja kulttuurin näkökulmista

- Oppilas oppii tarkastelemaan taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin merkitystä yksilölle, yhteisölle ja yhteiskunnalle historian ja kulttuurin näkökulmista.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa ja nimeää jonkin visuaalisen kulttuurin merkityksen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas tarkastelee joitakin visuaalisen kulttuurin merkityksiä sekä tutustuu niistä käytävään keskusteluun.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osallistuu tulkinnoillaan keskusteluun visuaalisen kulttuurin merkityksestä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas perustelee näkemyksiään visuaalisen kulttuurin merkityksestä.

S1 Omat kuvakulttuurit

Opetuksen sisällöiksi valitaan oppilaiden tekemiä kuvia ja kuvakulttuureja, joihin he osallistuvat omaehtoisesti. Opetuksen sisältöjä valitaan myös oppilaiden omia kuvakulttuureja uudistavista ilmiöistä. Omia kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään omien kuvakulttuurien merkitystä omaan elinympäristöön sekä yhteiskuntaan vaikuttamisen kannalta.

Paikallinen tarkennus:

Oppilaat vaikuttavat omaan kuvalliseen ympäristöönsä ja yhteisöihinsä tuottamalla ja jakamalla kuvia omasta elämästä ja arvoista käsin. Otetaan työskentelyn lähtökohdaksi esimerkiksi sosiaalisen media, pelit, median kuvaviestintä ja mainonta, sekä muuttuvan taidekentän kuvakulttuurit.

S2 Ympäristön kuvakulttuurit

Opetuksen sisällöt valitaan erilaisista ympäristöistä, esineistä, mediakulttuureista ja virtuaalimaailmoista. Sisältöjä valitaan monipuolisesti rakennetuista ja luonnon ympäristöistä sekä mediasta. Sisältöjen valinnoilla kehitetään oppilaan tietoisuutta erilaisia ympäristöjä ja medioita koskevista laajemmista kysymyksistä. Ympäristön kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään erilaisten ympäristöjen ja medioiden merkitystä sekä oppilaiden elinpiirin että globaalin maailman näkökulmista.

Paikallinen tarkennus:

Tutkitaan esimerkiksi arkkitehtuuria eri aikoina ja eri kulttuureissa, muotoilua ja suunnitteluprosesseja ekologisuuden, eettisyyden ja esteettisyyden näkökulmasta sekä mediakuvien valtaa ja vaikuttamistapoja. Pohditaan omia mahdollisuuksia osallistumiseen osana erilaisia kuvallisia ympäristöjä.

S3 Taiteen maailmat

Opetuksen sisällöt valitaan eri aikoina, eri ympäristöissä ja eri kulttuureissa tuotetusta kuvataiteesta. Oppilaat syventyvät erilaisiin taidekäsityksiin ja taiteen ilmiöihin tarkastelemalla niitä taiteilijan ja vastaanottajan sekä taiteen instituutioiden ja yhteiskunnan näkökulmista. Taideteoksia käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään kulttuurisen moninaisuuden vaikutuksia sekä taiteen tuottamiseen että tulkintaan yksilön ja yhteiskunnan näkökulmista.

T9 innostaa oppilasta soveltamaan eri aikojen ja kulttuurien kuvailmaisun tapoja kuvallisessa tuottamisessaan

- Oppilas oppii tuntemaan ja soveltamaan eri aikojen ja kulttuurien kuvailmaisun tapoja kuvallisessa tuottamisessaan.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas kokeilee ohjatusti jotakin tiettyä kulttuurista kuvailmaisun tapaa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas tutustuu ohjatusti kulttuurisiin kuvailmaisun tapoihin ja käyttää niitä kuvallisessa tuottamisessaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas kehittää kulttuuristen kuvailmaisun tapojen tuntemustaan soveltamalla niitä kuvallisessa tuottamisessaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas kehittää kulttuuristen kuvailmaisun tapojen tuntemustaan soveltamalla niitä kuvallisessa tuottamisessa ja perustelemalla ratkaisujaan.

S1 Omat kuvakulttuurit

Opetuksen sisällöiksi valitaan oppilaiden tekemiä kuvia ja kuvakulttuureja, joihin he osallistuvat omaehtoisesti. Opetuksen sisältöjä valitaan myös oppilaiden omia kuvakulttuureja uudistavista ilmiöistä. Omia kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään omien kuvakulttuurien merkitystä omaan elinympäristöön sekä yhteiskuntaan vaikuttamisen kannalta.

Paikallinen tarkennus:

Oppilaat vaikuttavat omaan kuvalliseen ympäristöönsä ja yhteisöihinsä tuottamalla ja jakamalla kuvia omasta elämästä ja arvoista käsin. Otetaan työskentelyn lähtökohdaksi esimerkiksi sosiaalisen media, pelit, median kuvaviestintä ja mainonta, sekä muuttuvan taidekentän kuvakulttuurit.

S2 Ympäristön kuvakulttuurit

Opetuksen sisällöt valitaan erilaisista ympäristöistä, esineistä, mediakulttuureista ja virtuaalimaailmoista. Sisältöjä valitaan monipuolisesti rakennetuista ja luonnon ympäristöistä sekä mediasta. Sisältöjen valinnoilla kehitetään oppilaan tietoisuutta erilaisia ympäristöjä ja medioita koskevista laajemmista kysymyksistä. Ympäristön kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään erilaisten ympäristöjen ja medioiden merkitystä sekä oppilaiden elinpiirin että globaalin maailman näkökulmista.

Paikallinen tarkennus:

Tutkitaan esimerkiksi arkkitehtuuria eri aikoina ja eri kulttuureissa, muotoilua ja suunnitteluprosesseja ekologisuuden, eettisyyden ja esteettisyyden näkökulmasta sekä mediakuvien valtaa ja vaikuttamistapoja. Pohditaan omia mahdollisuuksia osallistumiseen osana erilaisia kuvallisia ympäristöjä.

S3 Taiteen maailmat

Opetuksen sisällöt valitaan eri aikoina, eri ympäristöissä ja eri kulttuureissa tuotetusta kuvataiteesta. Oppilaat syventyvät erilaisiin taidekäsityksiin ja taiteen ilmiöihin tarkastelemalla niitä taiteilijan ja vastaanottajan sekä taiteen instituutioiden ja yhteiskunnan näkökulmista. Taideteoksia käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään kulttuurisen moninaisuuden vaikutuksia sekä taiteen tuottamiseen että tulkintaan yksilön ja yhteiskunnan näkökulmista.

T10 ohjata oppilasta ottamaan kantaa taiteessa, ympäristössä ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviin arvoihin

- Oppilas oppii esittämään näkemyksiään visuaalisessa kulttuurissa ilmenevistä arvoista.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa ja nimeää jonkin visuaalisessa kulttuurissa ilmenevän arvon.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas nimeää ja pohtii visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviä arvoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas ottaa kantaa visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviä arvoja koskevaan keskusteluun.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osallistuu visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviä arvoja koskevaan keskusteluun ja perustelee näkemyksiään.

S1 Omat kuvakulttuurit

Opetuksen sisällöiksi valitaan oppilaiden tekemiä kuvia ja kuvakulttuureja, joihin he osallistuvat omaehtoisesti. Opetuksen sisältöjä valitaan myös oppilaiden omia kuvakulttuureja uudistavista ilmiöistä. Omia kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään omien kuvakulttuurien merkitystä omaan elinympäristöön sekä yhteiskuntaan vaikuttamisen kannalta.

Paikallinen tarkennus:

Oppilaat vaikuttavat omaan kuvalliseen ympäristöönsä ja yhteisöihinsä tuottamalla ja jakamalla kuvia omasta elämästä ja arvoista käsin. Otetaan työskentelyn lähtökohdaksi esimerkiksi sosiaalisen media, pelit, median kuvaviestintä ja mainonta, sekä muuttuvan taidekentän kuvakulttuurit.

S2 Ympäristön kuvakulttuurit

Opetuksen sisällöt valitaan erilaisista ympäristöistä, esineistä, mediakulttuureista ja virtuaalimaailmoista. Sisältöjä valitaan monipuolisesti rakennetuista ja luonnon ympäristöistä sekä mediasta. Sisältöjen valinnoilla kehitetään oppilaan tietoisuutta erilaisia ympäristöjä ja medioita koskevista laajemmista kysymyksistä. Ympäristön kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään erilaisten ympäristöjen ja medioiden merkitystä sekä oppilaiden elinpiirin että globaalin maailman näkökulmista.

Paikallinen tarkennus:

Tutkitaan esimerkiksi arkkitehtuuria eri aikoina ja eri kulttuureissa, muotoilua ja suunnitteluprosesseja ekologisuuden, eettisyyden ja esteettisyyden näkökulmasta sekä mediakuvien valtaa ja vaikuttamistapoja. Pohditaan omia mahdollisuuksia osallistumiseen osana erilaisia kuvallisia ympäristöjä.

S3 Taiteen maailmat

Opetuksen sisällöt valitaan eri aikoina, eri ympäristöissä ja eri kulttuureissa tuotetusta kuvataiteesta. Oppilaat syventyvät erilaisiin taidekäsityksiin ja taiteen ilmiöihin tarkastelemalla niitä taiteilijan ja vastaanottajan sekä taiteen instituutioiden ja yhteiskunnan näkökulmista. Taideteoksia käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään kulttuurisen moninaisuuden vaikutuksia sekä taiteen tuottamiseen että tulkintaan yksilön ja yhteiskunnan näkökulmista.

T11 kannustaa oppilasta ottamaan kuvailmaisussaan huomioon kulttuurinen moninaisuus ja kestävä kehitys sekä vaikuttamaan kuvien avulla

- Oppilas oppii ottamaan kuvailmaisussaan huomioon kulttuurisen moninaisuuden ja kestävän kehityksen sekä vaikuttamaan kuvien avulla.

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas ottaa kuvailmaisussaan huomioon jonkin kulttuurisen moninaisuuden tai kestävän kehityksen näkökulman.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas ottaa kuvailmaisussaan huomioon erilaisia kulttuurisen moninaisuuden ja kestävän kehityksen näkökulmia.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas tarkastelee kuvailmaisussaan kulttuurista moninaisuutta ja kestävää kehitystä sekä tunnistaa kuvilla vaikuttamisen mahdollisuuksia.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas esittää näkemyksiään kulttuurisen moninaisuuden ja kestävän kehityksen kysymyksistä sekä vaikuttaa kuvien avulla.

S1 Omat kuvakulttuurit

Opetuksen sisällöiksi valitaan oppilaiden tekemiä kuvia ja kuvakulttuureja, joihin he osallistuvat omaehtoisesti. Opetuksen sisältöjä valitaan myös oppilaiden omia kuvakulttuureja uudistavista ilmiöistä. Omia kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään omien kuvakulttuurien merkitystä omaan elinympäristöön sekä yhteiskuntaan vaikuttamisen kannalta.

Paikallinen tarkennus:

Oppilaat vaikuttavat omaan kuvalliseen ympäristöönsä ja yhteisöihinsä tuottamalla ja jakamalla kuvia omasta elämästä ja arvoista käsin. Otetaan työskentelyn lähtökohdaksi esimerkiksi sosiaalisen media, pelit, median kuvaviestintä ja mainonta, sekä muuttuvan taidekentän kuvakulttuurit.

S2 Ympäristön kuvakulttuurit

Opetuksen sisällöt valitaan erilaisista ympäristöistä, esineistä, mediakulttuureista ja virtuaalimaailmoista. Sisältöjä valitaan monipuolisesti rakennetuista ja luonnon ympäristöistä sekä mediasta. Sisältöjen valinnoilla kehitetään oppilaan tietoisuutta erilaisia ympäristöjä ja medioita koskevista laajemmista kysymyksistä. Ympäristön kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään erilaisten ympäristöjen ja medioiden merkitystä sekä oppilaiden elinpiirin että globaalin maailman näkökulmista.

Paikallinen tarkennus:

Tutkitaan esimerkiksi arkkitehtuuria eri aikoina ja eri kulttuureissa, muotoilua ja suunnitteluprosesseja ekologisuuden, eettisyyden ja esteettisyyden näkökulmasta sekä mediakuvien valtaa ja vaikuttamistapoja. Pohditaan omia mahdollisuuksia osallistumiseen osana erilaisia kuvallisia ympäristöjä.

S3 Taiteen maailmat

Opetuksen sisällöt valitaan eri aikoina, eri ympäristöissä ja eri kulttuureissa tuotetusta kuvataiteesta. Oppilaat syventyvät erilaisiin taidekäsityksiin ja taiteen ilmiöihin tarkastelemalla niitä taiteilijan ja vastaanottajan sekä taiteen instituutioiden ja yhteiskunnan näkökulmista. Taideteoksia käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään kulttuurisen moninaisuuden vaikutuksia sekä taiteen tuottamiseen että tulkintaan yksilön ja yhteiskunnan näkökulmista.

Käsityö

Oppiaineen tehtävä

Käsityön oppiaineen tehtävänä on ohjata oppilaita kokonaiseen käsityöprosessin hallintaan. Käsityö on monimateriaalinen oppiaine, jossa toteutetaan käsityöilmaisuun, muotoiluun ja teknologiaan perustuvaa toimintaa. Tähän kuuluu tuotteen tai teoksen itsenäinen tai yhteisöllinen suunnittelu, valmistus ja oman tai yhteisen käsityöprosessin arviointi. Käsityön tekeminen on tutkivaa, keksivää ja kokeilevaa toimintaa ja siinä toteutetaan ennakkoluulottomasti erilaisia visuaalisia, materiaalisia, teknisiä sekä valmistusmenetelmällisiä ratkaisuja. Käsityössä opetellaan ymmärtämään, arvioimaan ja kehittämään erilaisia teknologisia sovelluksia sekä käyttämään opittuja tietoja ja taitoja arjessa. Käsityössä kehitetään oppilaiden avaruudellista hahmottamista, tuntoaistia ja käsillä tekemistä, jotka edistävät motorisia taitoja, luovuutta ja suunnitteluosaamista. Opetuksella vahvistetaan edellytyksiä monipuoliseen työskentelyyn. Käsityön merkitys on pitkäjänteisessä ja innovatiivisessa työskentelyprosessissa sekä itsetuntoa vahvistavassa, mielihyvää tuottavassa kokemuksessa.

Opetuksessa painotetaan oppilaiden erilaisia kiinnostuksen kohteita ja korostetaan yhteisöllistä toimintaa. Käsityössä lähtökohtana on erilaisten laaja-alaisten teemojen kokonaisvaltainen tarkastelu oppiainerajat luontevasti ylittäen. Ympäröivän materiaalisen maailman tuntemus luo perustaa kestävälle elämäntavalle ja kehitykselle. Tähän sisältyy myös oppilaiden oma elämänpiiri, paikallinen kulttuuriperintö sekä yhteisön kulttuurinen moninaisuus. Käsityö kasvattaa eettisiä, tiedostavia, osallistuvia sekä osaavia ja yritteliäitä kansalaisia, jotka arvostavat itseään tekijöinä ja joilla on taito käsityöilmaisuun sekä halu ylläpitää ja kehittää käsityökulttuuria.

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 7-9

Vuosiluokilla 7-9 *käsityön opetus vahvistaa ja syventää oppilaiden omasta elämysmaailmasta nousevaa innovointia ja ongelmanratkaisua sekä käsityön tekemiseen, ilmaisuun ja suunnitteluun liittyvien tietojen ja taitojen osaamista. Käsityön opiskelu pohjautuu rakennetun ympäristön ja monimateriaalisen maailman havainnointiin, tutkimiseen ja tiedon soveltamiseen. Tekemisen taitoja syvennettäessä tunnistetaan myös erilaisia teknologisia toimintaperiaatteita ja niihin liittyviä käytännön ongelmia. Käsityön kasvatustehtävänä on tukea oppilaiden hyvinvointia ja elämänhallintaa sekä työelämään ja ammattiin liittyviä valintoja.*

Käsityön oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Monipuoliset laitteet, koneet, työvälineet ja ympäristöt mahdollistavat monimateriaalisen käsityön oppimisen ja vastuullisen työskentelyasenteen omaksumisen. Arkielämää, luontoa, rakennettua ja esineympäristöä havainnoidaan ja hyödynnetään käsityön suunnittelussa ja valmistuksessa. Käsityössä hyödynnetään mobiililaitteita ja harjaannutaan kolmiulotteisten piirrosten ja mallien tekemiseen. Opetuksessa käytetään teknisen työn ja tekstiilityön työtapoja. Toiminnallista oppimista tuetaan tutkivan oppimisen projekteilla yhteistyössä ulkopuolisten asiantuntijoiden ja eri tahojen kanssa oppiaineiden rajoja ylittäen. Käsityöhön tutustutaan museo- ja näyttely- ja yritysvierailuilla.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki käsityössä vuosiluokilla 7-9

Oppiaineen tavoitteiden kannalta keskeistä ohjauksen/tuen järjestämisessä on huomioida pedagogisesti erilaiset työ- ja vuorovaikutustavat, joilla tuetaan oppilaiden käsityötaitojen oppimista, suunnittelua ja yhteisöllistä työskentelyä. Yksilö-, ryhmä- ja yhteisöllisillä työtavoilla kannustetaan oppilaita osallisuuteen, aktiivisuuteen ja itseohjautuvuuteen. Opetuksessa huomioidaan oppilaiden erilaiset edellytykset ja tarpeet käsityön opiskeluun ja tehdään sen mukaisia eriytettyjä ratkaisuja esimerkiksi käytettävien oppimisympäristöjen, työvälineiden, työtapojen ja työtehtävien valinnassa.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi käsityössä vuosiluokilla 7-9

Käsityön oppimisen ja osaamisen arviointi on oppilaita ohjaavaa ja kannustavaa. Oppilaat saavat monipuolista palautetta edistymisestään ja osaamisestaan. Formatiivisella arvioinnilla tuetaan laaja-alaisen käsityötaidon kehittymistä. Oppilaille annetaan erilaisia mahdollisuuksia osoittaa edistymistään ja kannustetaan omien vahvuuksien ylläpitämiseen sekä kehittymässä olevien taitojensa hallitsemiseen. Oppilaita ohjataan arvioimaan omaa oppimistaan ja heille tarjotaan erilaisia tapoja tehdä itsearviointia ja saada vertaispalautetta. Itsearviointitaitoja ja vertaispalautteen antamisen ja vastaanottamisen taitoja kehitetään osana formatiivista arviointia. Summatiivinen arviointi perustuu kokonaiseen käsityön prosessiin, sen tavoitteisiin ja kriteereihin. Eri vaiheiden dokumentointi toimii arvioinnin välineenä.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona käsityön opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päättöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut käsityön oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt käsityön oppimäärän tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päättöarvosana on käsityön oppimäärän tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan käsityön oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päättöarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy käsityön oppimäärän päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan.

Kriteerikuvauksissa käsityön alempien arvosanojen osaamisen kuvaukset sisältyvät ylemmän arvosanan kuvauksiin.

7

Vuosiluokan tavoitteet ja keskeiset sisällöt

T1 ohjata oppilasta suunnittelemaan työskentelyään sekä ideoimaan, tutkimaan ja kokeilemaan yritteliäästi

- Oppilas oppii suunnittelemaan työskentelyään
- Oppilas oppii toimimaan yritteliäästi ja luovasti ideoidessaan, tutkiessaan ja kokeillessaan erilaisia asioita

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas suunnittelee omaa työtään annetun ohjeen ja esimerkin pohjalta. Oppilas osaa tehdä tietyn työvaiheen konkreettisesti ohjattuna.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas suunnittelee työtään annettujen ohjeiden mukaan. Oppilas pyrkii työskentelemään yritteliäästi.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas suunnittelee työskentelyään ja osaa tehdä valintoja ja etsiä työhönsä omia ratkaisuja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas suunnittelee itsenäisesti työskentelyään. Oppilas työskentelee yritteliäästi ja oma-aloitteisesti.

S1 Innovointi

Ratkaistaan erilaisia tuotesuunnittelutehtäviä luovasti ja kekseliäästi käyttäen käsityön käsitteistöä, merkkejä ja symboleja. Toteutetaan suunnitelmat itseilmaisua vahvistaen. Tehdään käsityöprosessin itse- ja vertaisarviointia prosessin edetessä.

Paikallinen tarkennus:

- Tarjotaan avoimia tuotesuunnittelutehtäviä, joihin keksitään ratkaisuja tuotteen muotoon, rakenteeseen ja toimintaan resurssit kuten aika, taidot, materiaalit, työvälineet, työturvallisuus, kustannukset huomioon ottaen
- Kannustetaan persoonallisiin ratkaisuihin

S2 Muotoilu

Perehdytään asumisen, liikkumisen ja pukeutumisen yhteiskunnalliseen, kulttuuriseen ja teknologiseen kehitykseen sekä hyödynnetään paikallisuutta ja eri kulttuurien perinteitä, nykyisyyttä ja tulevaisuutta suunnittelussa, muotoilussa ja toteutuksessa.

Paikallinen tarkennus:

- Tutustutaan eri tuotteiden ominaisuuksiin esimerkiksi toimivuuteen, ilmaisevuuteen, esteettisyyteen
- Harjoitellaan muotoilua käyttäen tietotekniikkaa apunaan esimerkiksi 3D-mallinnus-, kuvankäsittely-, piirustusohjelmia

S3 Kokeilu

Harjoitellaan erilaisia tapoja muokata, yhdistää ja käsitellä materiaaleja sekä käytetään luovasti ja rohkeasti erilaisia perinteisiä ja uusia materiaaleja ja valmistustekniikoita. Käytetään sulautettuja järjestelmiä käsityöhön eli sovelletaan ohjelmointia suunnitelmiin ja valmistettaviin tuotteisiin.

Paikallinen tarkennus:

- Käytetään aiemmin opittuja taitoja ja tutustutaan erilaisiin materiaaleihin ja niiden ominaisuuksiin työturvallisuusseikat huomioon ottaen
- Tehdään kokeilujen perusteella valintoja, joita hyödynnetään käsityöprosessissa

- Kokeillaan tietokoneohjattua työstöä esim 3D-tulostimen, laserleikkurin ja vinyylileikkurin avulla

S4 Dokumentointi ja arviointi

Tutustutaan eri menetelmien tarjoamiin mahdollisuuksiin tuotteiden suunnittelu- ja valmistusprosessissa. Analysoidaan tuotteiden muotoilua ja käytettävyyttä. Kokonainen käsityöprosessi dokumentoidaan hyödyntäen tieto- ja viestintäteknologiaa.

Paikallinen tarkennus:

- Jatketaan sähköisen portfolion valmistamista
- Ymmärretään kokonaisen käsityöprosessin merkityksen yksilön kehitykselle
- Harjoitellaan suunnittelutaitoa, valmistus- ja arviointokykyä sekä hienomotorisia taitoja

S5 Tekeminen

Valmistetaan erilaisia laadukkaita ja toimivia, ekologisesti ja eettisesti kestäviä tuotteita tai teoksia. Käytetään käsityön tekemiseen tarvittavia työvälineitä, koneita ja laitteita monipuolisesti ja tarkoituksenmukaisesti.

Paikallinen tarkennus:

- Osataan ommella ompelukoneella
- Osataan virkata ja neuloa
- Harjoitellaan kankaankudontaa
- Tutustutaan johonkin kankaankuviointitekniikkaan esimerkiksi kirjontaan, värjäykseen tai kankaanpainoon
- Osataan mitata ja merkitä eri materiaaleja
- Syvennetään puuntyöstötekniikkataitoja, opetellaan esimerkiksi vanne- tai pyörösahan tai tasohöylän käyttöä
- Ostaan työstää metallia erilaisin tekniikoin ja harjoitellaan hitsaamista
- Osataan valmistaa elektroniikkatöitä
- Harjoitellaan robotiikkaa ja 3D-ympäristöjä
- Asetetaan omalle oppimisprosessille tavoitteet omien kokemusten ja osaamisen perusteella
    - Liitetään nämä tavoitteet yhdessä opettajan kanssa käytännön työvaiheeseen
- Opetellaan keskeisten työvälineiden, tekniikoiden ja koneitten käsitteet
- Osallistutaan yhteisten oppimateriaalien luomiseen ja käsityön ilmaisutaitoja tuetaan

T2 ohjata oppilasta asettamaan käsityöhön omia oppimisen ja työskentelyn tavoitteita sekä toteuttamaan niiden perusteella kokonainen käsityöprosessi ja arvioimaan oppimistaan

- Oppilas oppii asettamaan omia oppimisen ja työskentelyn tavoitteita
- Oppilas oppii toteuttamaan kokonaisen käsityöprosessin
- Oppilas oppii pohtimaan työskentelyään kokonaisessa käsityöprosessissa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas asettaa opettajan avulla konkreettisen työskentelyyn liittyvän oppimisen tavoitteen. Oppilas työskentelee vaihe kerrallaan ja pohtii käsityöprosessiaan ohjatusti.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas asettaa oppimisen ja työskentelyn tavoitteita ohjatusti. Oppilas etenee käsityöprosessissa vaihe vaiheelta ohjeiden mukaan. Oppilas pohtii käsityöprosessiaan annettujen vaihtoehtojen pohjalta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa asettaa oppimiselle ja työskentelylle tavoitteita, työskentelee käsityöprosessin mukaisesti ja pohtii realistisesti käsityöprosessiaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas asettaa itsenäisesti oppimisen ja työskentelyn tavoitteita. Oppilas etenee johdonmukaisesti ja pohtii käsityöprosessiaan analyyttisesti ja realistisesti.

S1 Innovointi

Ratkaistaan erilaisia tuotesuunnittelutehtäviä luovasti ja kekseliäästi käyttäen käsityön käsitteistöä, merkkejä ja symboleja. Toteutetaan suunnitelmat itseilmaisua vahvistaen. Tehdään käsityöprosessin itse- ja vertaisarviointia prosessin edetessä.

Paikallinen tarkennus:

- Tarjotaan avoimia tuotesuunnittelutehtäviä, joihin keksitään ratkaisuja tuotteen muotoon, rakenteeseen ja toimintaan resurssit kuten aika, taidot, materiaalit, työvälineet, työturvallisuus, kustannukset huomioon ottaen
- Kannustetaan persoonallisiin ratkaisuihin

S2 Muotoilu

Perehdytään asumisen, liikkumisen ja pukeutumisen yhteiskunnalliseen, kulttuuriseen ja teknologiseen kehitykseen sekä hyödynnetään paikallisuutta ja eri kulttuurien perinteitä, nykyisyyttä ja tulevaisuutta suunnittelussa, muotoilussa ja toteutuksessa.

Paikallinen tarkennus:

- Tutustutaan eri tuotteiden ominaisuuksiin esimerkiksi toimivuuteen, ilmaisevuuteen, esteettisyyteen
- Harjoitellaan muotoilua käyttäen tietotekniikkaa apunaan esimerkiksi 3D-mallinnus-, kuvankäsittely-, piirustusohjelmia

S3 Kokeilu

Harjoitellaan erilaisia tapoja muokata, yhdistää ja käsitellä materiaaleja sekä käytetään luovasti ja rohkeasti erilaisia perinteisiä ja uusia materiaaleja ja valmistustekniikoita. Käytetään sulautettuja järjestelmiä käsityöhön eli sovelletaan ohjelmointia suunnitelmiin ja valmistettaviin tuotteisiin.

Paikallinen tarkennus:

- Käytetään aiemmin opittuja taitoja ja tutustutaan erilaisiin materiaaleihin ja niiden ominaisuuksiin työturvallisuusseikat huomioon ottaen
- Tehdään kokeilujen perusteella valintoja, joita hyödynnetään käsityöprosessissa
- Kokeillaan tietokoneohjattua työstöä esim 3D-tulostimen, laserleikkurin ja vinyylileikkurin avulla

S4 Dokumentointi ja arviointi

Tutustutaan eri menetelmien tarjoamiin mahdollisuuksiin tuotteiden suunnittelu- ja valmistusprosessissa. Analysoidaan tuotteiden muotoilua ja käytettävyyttä. Kokonainen käsityöprosessi dokumentoidaan hyödyntäen tieto- ja viestintäteknologiaa.

Paikallinen tarkennus:

- Jatketaan sähköisen portfolion valmistamista
- Ymmärretään kokonaisen käsityöprosessin merkityksen yksilön kehitykselle
- Harjoitellaan suunnittelutaitoa, valmistus- ja arviointokykyä sekä hienomotorisia taitoja

S5 Tekeminen

Valmistetaan erilaisia laadukkaita ja toimivia, ekologisesti ja eettisesti kestäviä tuotteita tai teoksia. Käytetään käsityön tekemiseen tarvittavia työvälineitä, koneita ja laitteita monipuolisesti ja tarkoituksenmukaisesti.

Paikallinen tarkennus:

- Osataan ommella ompelukoneella
- Osataan virkata ja neuloa
- Harjoitellaan kankaankudontaa
- Tutustutaan johonkin kankaankuviointitekniikkaan esimerkiksi kirjontaan, värjäykseen tai kankaanpainoon
- Osataan mitata ja merkitä eri materiaaleja
- Syvennetään puuntyöstötekniikkataitoja, opetellaan esimerkiksi vanne- tai pyörösahan tai tasohöylän käyttöä
- Ostaan työstää metallia erilaisin tekniikoin ja harjoitellaan hitsaamista
- Osataan valmistaa elektroniikkatöitä
- Harjoitellaan robotiikkaa ja 3D-ympäristöjä
- Asetetaan omalle oppimisprosessille tavoitteet omien kokemusten ja osaamisen perusteella
    - Liitetään nämä tavoitteet yhdessä opettajan kanssa käytännön työvaiheeseen
- Opetellaan keskeisten työvälineiden, tekniikoiden ja koneitten käsitteet
- Osallistutaan yhteisten oppimateriaalien luomiseen ja käsityön ilmaisutaitoja tuetaan

T3 opastaa oppilasta tutustumaan ja käyttämään monipuolisesti erilaisia työvälineitä, materiaaleja ja tarkoituksenmukaisia työtapoja sekä kehittämään innovaatioita

- Oppilas oppii käyttämään monipuolisesti erilaisia työvälineitä sekä oppii valitsemaan tarkoituksenmukaisia materiaaleja ja käsityön työtapoja
- Oppilas on kekseliäs työskentelyssään

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osallistuu molempien käsityön työtapojen opetukseen. Oppilas käyttää erilaisia työvälineitä ja materiaaleja tarvittaessa konkreettisesti ohjattuna.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas ymmärtää erilaisten käsityön työtapojen ja materiaalien merkityksen käsityöprosessissa ja valitsee niistä ohjatusti työskentelyynsä soveltuvat. Oppilas käyttää erilaisia työvälineitä ja materiaaleja annettujen ohjeiden mukaisesti.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa valita tarkoituksenmukaisia materiaaleja ja valmistusmenetelmiä sekä osaa käyttää niitä kekseliäästi valmistaessaan suunnittelemiaan tuotteita tai teoksia.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas arvioi eri työvälineiden ja valmistusmenetelmien käyttö- kelpoisuutta käsityöprosessissa. Oppilas soveltaa materiaaleihin ja työtapoihin liittyvää osaamistaan kekseliäästi, kokeilevasti ja tarkoituksenmu- kaisesti.

S1 Innovointi

Ratkaistaan erilaisia tuotesuunnittelutehtäviä luovasti ja kekseliäästi käyttäen käsityön käsitteistöä, merkkejä ja symboleja. Toteutetaan suunnitelmat itseilmaisua vahvistaen. Tehdään käsityöprosessin itse- ja vertaisarviointia prosessin edetessä.

Paikallinen tarkennus:

- Tarjotaan avoimia tuotesuunnittelutehtäviä, joihin keksitään ratkaisuja tuotteen muotoon, rakenteeseen ja toimintaan resurssit kuten aika, taidot, materiaalit, työvälineet, työturvallisuus, kustannukset huomioon ottaen
- Kannustetaan persoonallisiin ratkaisuihin

S2 Muotoilu

Perehdytään asumisen, liikkumisen ja pukeutumisen yhteiskunnalliseen, kulttuuriseen ja teknologiseen kehitykseen sekä hyödynnetään paikallisuutta ja eri kulttuurien perinteitä, nykyisyyttä ja tulevaisuutta suunnittelussa, muotoilussa ja toteutuksessa.

Paikallinen tarkennus:

- Tutustutaan eri tuotteiden ominaisuuksiin esimerkiksi toimivuuteen, ilmaisevuuteen, esteettisyyteen
- Harjoitellaan muotoilua käyttäen tietotekniikkaa apunaan esimerkiksi 3D-mallinnus-, kuvankäsittely-, piirustusohjelmia

S3 Kokeilu

Harjoitellaan erilaisia tapoja muokata, yhdistää ja käsitellä materiaaleja sekä käytetään luovasti ja rohkeasti erilaisia perinteisiä ja uusia materiaaleja ja valmistustekniikoita. Käytetään sulautettuja järjestelmiä käsityöhön eli sovelletaan ohjelmointia suunnitelmiin ja valmistettaviin tuotteisiin.

Paikallinen tarkennus:

- Käytetään aiemmin opittuja taitoja ja tutustutaan erilaisiin materiaaleihin ja niiden ominaisuuksiin työturvallisuusseikat huomioon ottaen
- Tehdään kokeilujen perusteella valintoja, joita hyödynnetään käsityöprosessissa
- Kokeillaan tietokoneohjattua työstöä esim 3D-tulostimen, laserleikkurin ja vinyylileikkurin avulla

S4 Dokumentointi ja arviointi

Tutustutaan eri menetelmien tarjoamiin mahdollisuuksiin tuotteiden suunnittelu- ja valmistusprosessissa. Analysoidaan tuotteiden muotoilua ja käytettävyyttä. Kokonainen käsityöprosessi dokumentoidaan hyödyntäen tieto- ja viestintäteknologiaa.

Paikallinen tarkennus:

- Jatketaan sähköisen portfolion valmistamista
- Ymmärretään kokonaisen käsityöprosessin merkityksen yksilön kehitykselle
- Harjoitellaan suunnittelutaitoa, valmistus- ja arviointokykyä sekä hienomotorisia taitoja

S5 Tekeminen

Valmistetaan erilaisia laadukkaita ja toimivia, ekologisesti ja eettisesti kestäviä tuotteita tai teoksia. Käytetään käsityön tekemiseen tarvittavia työvälineitä, koneita ja laitteita monipuolisesti ja tarkoituksenmukaisesti.

Paikallinen tarkennus:

- Osataan ommella ompelukoneella
- Osataan virkata ja neuloa
- Harjoitellaan kankaankudontaa
- Tutustutaan johonkin kankaankuviointitekniikkaan esimerkiksi kirjontaan, värjäykseen tai kankaanpainoon
- Osataan mitata ja merkitä eri materiaaleja
- Syvennetään puuntyöstötekniikkataitoja, opetellaan esimerkiksi vanne- tai pyörösahan tai tasohöylän käyttöä
- Ostaan työstää metallia erilaisin tekniikoin ja harjoitellaan hitsaamista
- Osataan valmistaa elektroniikkatöitä
- Harjoitellaan robotiikkaa ja 3D-ympäristöjä
- Asetetaan omalle oppimisprosessille tavoitteet omien kokemusten ja osaamisen perusteella
    - Liitetään nämä tavoitteet yhdessä opettajan kanssa käytännön työvaiheeseen
- Opetellaan keskeisten työvälineiden, tekniikoiden ja koneitten käsitteet
- Osallistutaan yhteisten oppimateriaalien luomiseen ja käsityön ilmaisutaitoja tuetaan

T4 ohjata oppilasta käyttämään sujuvasti käsityön käsitteitä, merkkejä ja symboleja sekä vahvistamaan visuaalista, materiaalista ja teknologista ilmaisuaan

- Oppilas oppii käyttämään sujuvasti käsityön käsitteitä, merkkejä ja symboleita
- Oppilas oppii ilmaisemaan itseään visuaalisesti erilaisia materiaaleja ja esitysteknologiaa hyödyntäen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa erilaisia käsityön käsitteitä, merkkejä ja symboleita. Oppilas ilmaisee konkreettisesti ohjattuna kuvallisesti joitain havaintojaan ja ajatuksiaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas käyttää käsityön käsitteitä, merkkejä ja symboleita ohjeen mukaan. Oppilas ilmaisee havaintojaan ja ajatuksiaan kuvallisesti ja jotain muuta tapaa käyttämällä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas käyttää käsityön keskeisiä käsitteitä ja osaa esittää ideansa selkeästi esitysteknologiaa hyödyntäen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas käyttää tarkoituksenmukaisesti käsityön käsitteitä, merkkejä ja symboleita. Oppilas ilmaisee ideansa monipuolisesti ja luovasti erilaisia materiaaleja ja esitysteknologiaa hyödyntäen.

S1 Innovointi

Ratkaistaan erilaisia tuotesuunnittelutehtäviä luovasti ja kekseliäästi käyttäen käsityön käsitteistöä, merkkejä ja symboleja. Toteutetaan suunnitelmat itseilmaisua vahvistaen. Tehdään käsityöprosessin itse- ja vertaisarviointia prosessin edetessä.

Paikallinen tarkennus:

- Tarjotaan avoimia tuotesuunnittelutehtäviä, joihin keksitään ratkaisuja tuotteen muotoon, rakenteeseen ja toimintaan resurssit kuten aika, taidot, materiaalit, työvälineet, työturvallisuus, kustannukset huomioon ottaen
- Kannustetaan persoonallisiin ratkaisuihin

S2 Muotoilu

Perehdytään asumisen, liikkumisen ja pukeutumisen yhteiskunnalliseen, kulttuuriseen ja teknologiseen kehitykseen sekä hyödynnetään paikallisuutta ja eri kulttuurien perinteitä, nykyisyyttä ja tulevaisuutta suunnittelussa, muotoilussa ja toteutuksessa.

Paikallinen tarkennus:

- Tutustutaan eri tuotteiden ominaisuuksiin esimerkiksi toimivuuteen, ilmaisevuuteen, esteettisyyteen
- Harjoitellaan muotoilua käyttäen tietotekniikkaa apunaan esimerkiksi 3D-mallinnus-, kuvankäsittely-, piirustusohjelmia

S3 Kokeilu

Harjoitellaan erilaisia tapoja muokata, yhdistää ja käsitellä materiaaleja sekä käytetään luovasti ja rohkeasti erilaisia perinteisiä ja uusia materiaaleja ja valmistustekniikoita. Käytetään sulautettuja järjestelmiä käsityöhön eli sovelletaan ohjelmointia suunnitelmiin ja valmistettaviin tuotteisiin.

Paikallinen tarkennus:

- Käytetään aiemmin opittuja taitoja ja tutustutaan erilaisiin materiaaleihin ja niiden ominaisuuksiin työturvallisuusseikat huomioon ottaen
- Tehdään kokeilujen perusteella valintoja, joita hyödynnetään käsityöprosessissa
- Kokeillaan tietokoneohjattua työstöä esim 3D-tulostimen, laserleikkurin ja vinyylileikkurin avulla

S4 Dokumentointi ja arviointi

Tutustutaan eri menetelmien tarjoamiin mahdollisuuksiin tuotteiden suunnittelu- ja valmistusprosessissa. Analysoidaan tuotteiden muotoilua ja käytettävyyttä. Kokonainen käsityöprosessi dokumentoidaan hyödyntäen tieto- ja viestintäteknologiaa.

Paikallinen tarkennus:

- Jatketaan sähköisen portfolion valmistamista
- Ymmärretään kokonaisen käsityöprosessin merkityksen yksilön kehitykselle
- Harjoitellaan suunnittelutaitoa, valmistus- ja arviointokykyä sekä hienomotorisia taitoja

S5 Tekeminen

Valmistetaan erilaisia laadukkaita ja toimivia, ekologisesti ja eettisesti kestäviä tuotteita tai teoksia. Käytetään käsityön tekemiseen tarvittavia työvälineitä, koneita ja laitteita monipuolisesti ja tarkoituksenmukaisesti.

Paikallinen tarkennus:

- Osataan ommella ompelukoneella
- Osataan virkata ja neuloa
- Harjoitellaan kankaankudontaa
- Tutustutaan johonkin kankaankuviointitekniikkaan esimerkiksi kirjontaan, värjäykseen tai kankaanpainoon
- Osataan mitata ja merkitä eri materiaaleja
- Syvennetään puuntyöstötekniikkataitoja, opetellaan esimerkiksi vanne- tai pyörösahan tai tasohöylän käyttöä
- Ostaan työstää metallia erilaisin tekniikoin ja harjoitellaan hitsaamista
- Osataan valmistaa elektroniikkatöitä
- Harjoitellaan robotiikkaa ja 3D-ympäristöjä
- Asetetaan omalle oppimisprosessille tavoitteet omien kokemusten ja osaamisen perusteella
    - Liitetään nämä tavoitteet yhdessä opettajan kanssa käytännön työvaiheeseen
- Opetellaan keskeisten työvälineiden, tekniikoiden ja koneitten käsitteet
- Osallistutaan yhteisten oppimateriaalien luomiseen ja käsityön ilmaisutaitoja tuetaan

T5 ohjata oppilasta havainnoimaan, ennakoimaan ja reagoimaan työtilanteisiin liittyviin riskitekijöihin ja toimimaan turvallisesti käsityöprosessissa

- Oppilas oppii havainnoimaan, arvioimaan ja ennakoimaan erilaisia riskitilanteita ja reagoi tarvittaessa niihin
- Oppilas oppii toimimaan turvallisesti käsityöprosessissa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas noudattaa käsityöprosessissa annettuja työturvallisuusohjeita konkreettisesti ohjattuna.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas tunnistaa käsityöprosessin keskeisiä työturvallisuuteen liittyviä riskitekijöitä ja noudattaa annettuja työturvallisuusohjeita.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa arvioida työskentelyn vaaroja ja riskejä sekä toimii turvallisesti käsityöprosessissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas arvioi ja ennakoi työskentelyn vaaroja ja riskejä osana käsityöprosessia. Oppilas työskentelee turvallisesti ja toimillaan edistää oppimisympäristön turvallisuutta.

S6 Työturvallisuus

Perehdytään työturvallisuuteen ja kartoitetaan ja arvioidaan työn vaaroja sekä riskejä osana käsityöprosessia. Työskennellään turvallisesti.

Paikallinen tarkennus:

- Osataan reagoida mahdollisiin vaaratilanteisiin

T6 ohjata oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologian mahdollisuuksia käsityön suunnittelussa, valmistuksessa ja dokumentoinnissa, sekä yhteisöllisen tiedon tuottamisessa ja jakamisessa

- Oppilas oppii käyttämään tieto- ja viestintäteknologian mahdollisuuksia käsityön suunnittelussa, valmistuksessa ja dokumentoinnissa
- Oppilas oppii yhteisöllistä tiedon tuottamista ja jakamista

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas käyttää konkreettisesti ohjattuna tieto- ja viestintäteknologiaa omassa tai yhteisessä käsityöprosessissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa käyttää annetun ohjeen mukaan tieto- ja viestintäteknologiaa käsityön suunnittelussa, valmistuksessa ja dokumentoinnissa yksin tai yhdessä toisten kanssa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa käyttää käsityöprosessin suunnittelussa, valmistamisessa ja dokumentoinnissa sekä yhteisöllisen tiedon tuottamisessa tieto- ja viestintäteknologiaa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa monipuolisesti käsityöprosessin eri vaiheissa sekä yhteisöllisen tiedon tuottamisessa ja jakamisessa.

S1 Innovointi

Ratkaistaan erilaisia tuotesuunnittelutehtäviä luovasti ja kekseliäästi käyttäen käsityön käsitteistöä, merkkejä ja symboleja. Toteutetaan suunnitelmat itseilmaisua vahvistaen. Tehdään käsityöprosessin itse- ja vertaisarviointia prosessin edetessä.

Paikallinen tarkennus:

- Tarjotaan avoimia tuotesuunnittelutehtäviä, joihin keksitään ratkaisuja tuotteen muotoon, rakenteeseen ja toimintaan resurssit kuten aika, taidot, materiaalit, työvälineet, työturvallisuus, kustannukset huomioon ottaen
- Kannustetaan persoonallisiin ratkaisuihin

S2 Muotoilu

Perehdytään asumisen, liikkumisen ja pukeutumisen yhteiskunnalliseen, kulttuuriseen ja teknologiseen kehitykseen sekä hyödynnetään paikallisuutta ja eri kulttuurien perinteitä, nykyisyyttä ja tulevaisuutta suunnittelussa, muotoilussa ja toteutuksessa.

Paikallinen tarkennus:

- Tutustutaan eri tuotteiden ominaisuuksiin esimerkiksi toimivuuteen, ilmaisevuuteen, esteettisyyteen
- Harjoitellaan muotoilua käyttäen tietotekniikkaa apunaan esimerkiksi 3D-mallinnus-, kuvankäsittely-, piirustusohjelmia

S3 Kokeilu

Harjoitellaan erilaisia tapoja muokata, yhdistää ja käsitellä materiaaleja sekä käytetään luovasti ja rohkeasti erilaisia perinteisiä ja uusia materiaaleja ja valmistustekniikoita. Käytetään sulautettuja järjestelmiä käsityöhön eli sovelletaan ohjelmointia suunnitelmiin ja valmistettaviin tuotteisiin.

Paikallinen tarkennus:

- Käytetään aiemmin opittuja taitoja ja tutustutaan erilaisiin materiaaleihin ja niiden ominaisuuksiin työturvallisuusseikat huomioon ottaen
- Tehdään kokeilujen perusteella valintoja, joita hyödynnetään käsityöprosessissa
- Kokeillaan tietokoneohjattua työstöä esim 3D-tulostimen, laserleikkurin ja vinyylileikkurin avulla

S4 Dokumentointi ja arviointi

Tutustutaan eri menetelmien tarjoamiin mahdollisuuksiin tuotteiden suunnittelu- ja valmistusprosessissa. Analysoidaan tuotteiden muotoilua ja käytettävyyttä. Kokonainen käsityöprosessi dokumentoidaan hyödyntäen tieto- ja viestintäteknologiaa.

Paikallinen tarkennus:

- Jatketaan sähköisen portfolion valmistamista
- Ymmärretään kokonaisen käsityöprosessin merkityksen yksilön kehitykselle
- Harjoitellaan suunnittelutaitoa, valmistus- ja arviointokykyä sekä hienomotorisia taitoja

S5 Tekeminen

Valmistetaan erilaisia laadukkaita ja toimivia, ekologisesti ja eettisesti kestäviä tuotteita tai teoksia. Käytetään käsityön tekemiseen tarvittavia työvälineitä, koneita ja laitteita monipuolisesti ja tarkoituksenmukaisesti.

Paikallinen tarkennus:

- Osataan ommella ompelukoneella
- Osataan virkata ja neuloa
- Harjoitellaan kankaankudontaa
- Tutustutaan johonkin kankaankuviointitekniikkaan esimerkiksi kirjontaan, värjäykseen tai kankaanpainoon
- Osataan mitata ja merkitä eri materiaaleja
- Syvennetään puuntyöstötekniikkataitoja, opetellaan esimerkiksi vanne- tai pyörösahan tai tasohöylän käyttöä
- Ostaan työstää metallia erilaisin tekniikoin ja harjoitellaan hitsaamista
- Osataan valmistaa elektroniikkatöitä
- Harjoitellaan robotiikkaa ja 3D-ympäristöjä
- Asetetaan omalle oppimisprosessille tavoitteet omien kokemusten ja osaamisen perusteella
    - Liitetään nämä tavoitteet yhdessä opettajan kanssa käytännön työvaiheeseen
- Opetellaan keskeisten työvälineiden, tekniikoiden ja koneitten käsitteet
- Osallistutaan yhteisten oppimateriaalien luomiseen ja käsityön ilmaisutaitoja tuetaan

T7 ohjata oppilasta tuntemaan käsityön, kädentaitojen ja teknologisen kehityksen merkitys omassa elämässään, yhteiskunnassa, yrittäjyydessä ja muussa työelämässä

- Oppilas oppii tuntemaan käsityön, kädentaitojen ja teknologisen kehityksen merkityksen omassa elämässään, yhteiskunnassa, yrittäjyydessä ja muussa työelämässä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osallistuu opettajan ohjaamana käsityön ja kädentaitojen merkityksen pohdintaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa esimerkkien avulla kuvailla käsityön merkityksen arjessa, yhteiskunnassa ja työelämässä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa pohtia käsityön ja kädentaitojen merkitystä omassa elämässään ja yhteiskunnassa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa tarkastella eri näkökulmista käsityön, kädentaitojen ja teknologisen kehityksen merkitystä omassa elämässään, yhteiskunnassa, yrittäjyydessä sekä muussa työelämässä.

S7 Yrittäjämäinen oppiminen

Tutustutaan yrittäjämäiseen oppimiseen, yrittäjyyteen ja järjestöyhteistyöhön havainnollisesti, virtuaalisesti, opintokäynneillä tai yritysvierailuilla. Huomioidaan käsityöosaamisen merkitys työelämälle. Hyödynnetään kulttuurilaitosten tarjontaa ideoinnin lähteenä.

Paikallinen tarkennus:

- Tutustutaan paikallisiin yrityksiin
- Tutustutaan paikallisiin käsityön harrastusmahdollisuuksiin
- Oppilaalle annetaan mahdollisuus osallistua erilaisiin kilpailuihin ja tapahtumiin

T8 ohjata oppilaita taloudelliseen ajatteluun ja kehittämään käsityöprosessiin liittyviä valintoja, jotka edistävät kestävää elämäntapaa

- Oppilas oppii ajattelemaan taloudellisesti
- Oppilas oppii tekemään käsityöprosessiin liittyviä valintoja, jotka edistävät kestävää elämäntapaa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa käyttää käsityömateriaaleja taloudellisesti opettajan ohjaamana.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa osittain itsenäisesti tehdä taloudellisia valintoja työskentelyssään. Oppilas ymmärtää käsityöprosessissa tehtävien valintojen ja kestävän elämäntavan välistä yhteyttä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa tehdä taloudellisia valintoja työskentelyssään. Oppilas osaa arvioida käsityöprosessissa tehtävien valintojen ja kestävän elämäntavan välistä yhteyttä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas tekee taloudellisia valintoja ja ymmärtää laadukkaan työn merkityksen. Oppilas osaa arvioida ja perustella käsityöprosessiin ja kestävään elämäntapaan liittyviä valintoja.

S8 Tiedostaminen ja osallistuminen

Tutkitaan käsityön ja tuotteiden erilaisia merkityksiä yksilön, yhteiskunnan ja ympäristön näkökulmasta. Pohditaan käsityötä hyvinvoinnin ja kestävän kehityksen edistäjänä arjessa. Harjoitellaan käsityöllä osallistumista, vaikuttamista ja viestimistä.

Paikallinen tarkennus:

- Osataan itsenäisesti tutustua erilaisiin käsityötaitoihin ja käsityöhön yhteiskunnassa
    - Tutustutaan esimerkiksi käsityöammattilaisiin, käsityöblogeihin, näyttelyihin, yrityksiin ja museoihin
- Ymmärretään käsityön positiivisen merkityksen yksilön hyvinvoinnille sekä sen roolin arjessa ja työelämässä
- Pohditaan valintoja kuluttajan näkökulmasta: tuotteiden korjausta tai materiaalien uusiokäyttöä, eettisiä näkökulmia ja ympäristökysymyksiä
- Annetaan käsityön työskentelyllä mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa

Liikunta

Oppiaineen tehtävä

Liikunnan opetuksen tehtävänä on vaikuttaa oppilaiden hyvinvointiin tukemalla fyysistä, sosiaalista ja psyykkistä toimintakykyä sekä myönteistä suhtautumista omaan kehoon. Oppiaineessa tärkeitä ovat yksittäisiin liikuntatunteihin liittyvät positiiviset kokemukset ja liikunnallisen elämäntavan tukeminen. Oppitunneilla korostuvat kehollisuus, fyysinen aktiivisuus ja yhdessä tekeminen. Liikunnan avulla edistetään yhdenvertaisuutta, tasa-arvoa ja yhteisöllisyyttä sekä tuetaan kulttuurista moninaisuutta. Opetus on turvallista, ja se perustuu eri vuodenaikojen ja paikallisten olosuhteiden tarjoamiin mahdollisuuksiin. Liikunnassa hyödynnetään koulun tiloja, lähiliikuntapaikkoja ja luontoa monipuolisesti. Oppilaita ohjataan ja sitoutetaan turvalliseen ja eettisesti kestävään toimintaan ja oppimisilmapiiriin.

Liikunnassa oppilaat kasvavat liikkumaan ja liikunnan avulla. Liikkumaan kasvamisen osatekijöitä ovat oppilaiden ikä- ja kehitystason mukainen fyysisesti aktiivinen toiminta, motoristen perustaitojen oppiminen ja fyysisten ominaisuuksien harjoitteleminen. Oppilaat saavat tietoja ja taitoja erilaisissa liikuntatilanteissa toimimiseen. Liikunnan avulla kasvamiseen kuuluu toisia kunnioittava vuorovaikutus, vastuullisuus, pitkäjänteinen itsensä kehittäminen, tunteiden tunnistaminen ja säätely sekä myönteisen minäkäsityksen kehittyminen. Liikunta tarjoaa mahdollisuuksia iloon, keholliseen ilmaisuun, osallisuuteen, sosiaalisuuteen, rentoutumiseen, leikinomaiseen kisailuun ja ponnisteluun sekä toisten auttamiseen. Liikunnassa oppilas saa valmiuksia terveytensä edistämiseen.

Oppiaineen tehtävä vuosiluokilla 7-9

”Liikutaan yhdessä minäkäsitystä ja osallisuutta vahvistaen, taitoja soveltaen.”

Vuosiluokilla 7-9 *pääpaino on monipuolisessa perustaitojen soveltamisessa ja fyysisten ominaisuuksien harjoittamisen opiskelussa eri liikuntamuotojen ja -lajien avulla. Erityisen tärkeää on vahvistaa oppilaan myönteistä minäkäsitystä ja oman muuttuvan kehon hyväksymistä. Opetus tukee oppilaiden hyvinvointia, kasvua itsenäisyyteen, osallisuuteen sekä kannustaa terveyttä edistävään omaehtoiseen liikunnan harrastamiseen. Oppilaat osallistuvat kehitysvaiheensa mukaisesti toiminnan suunnitteluun sekä ottavat vastuuta omasta ja ryhmän toiminnasta.*

Liikunnan oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Liikunnan tehtävää ja tavoitteita toteutetaan opettamalla turvallisesti ja monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä sisä- ja ulkotiloissa oppilaita osallistaen. Opetuksessa otetaan huomioon vuodenajat, paikalliset olosuhteet sekä koulun ja ympäristön tarjoamat mahdollisuudet tarkoituksenmukaisella tavalla. Opetuksen yhteydessä korostetaan fyysistä aktiivisuutta ja yhteistoiminnallisuutta ylläpitäviä työtapoja, kannustavaa vuorovaikutusta ja toisten auttamista sekä henkisesti ja fyysisesti turvallista toimintaa. Liikuntateknologian hyödyntämisellä tuetaan liikunnanopetuksen tavoitteiden saavuttamista. Koulun ulkopuolisille liikuntapaikoille siirtymisessä edistetään turvallista liikennekäyttäytymistä.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki liikunnassa vuosiluokilla 7-9

Kannustava ja hyväksyvä ilmapiiri on edellytys liikunnanopetuksen tavoitteiden saavuttamiselle. Toiminnan tulee antaa kaikille oppilaille mahdollisuus onnistumiseen ja osallistumiseen sekä tukea hyvinvoinnin kannalta riittävää toimintakykyä. Opetuksessa on keskeistä oppilaiden yksilöllisyyden huomioon ottaminen, turvallinen työskentelyilmapiiri sekä organisoinnin ja opetusviestinnän selkeys. Pätevyydenkokemuksia ja sosiaalista yhteenkuuluvuutta tuetaan oppilaslähtöisillä ja osallistavilla työtavoilla, sopivilla tehtävillä ja rohkaisevalla palautteella.

Vuosiluokkien 7-9 opetuksessa kiinnitetään erityistä huomiota toimintakyvyn tukemiseen ja mieluisan liikuntaharrastuksen ylläpitämiseen tai löytämiseen.

Liikunta tukee oppilaan kokonaisvaltaista hyvinvointia ja oppimista.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi liikunnassa vuosiluokilla 7–9

Oppilaiden kasvamista liikuntaan ja liikunnan avulla tuetaan monipuolisella, kannustavalla ja ohjaavalla palautteella ja arvioinnilla. Ne tukevat oppilaiden myönteistä käsitystä itsestä liikkujana. Palautteessa ja arvioinnissa otetaan huomioon oppilaiden yksilölliset vahvuudet ja kehittymistarpeet ja tuetaan niitä. Liikunnan opetuksessa ja arvioinnissa tulee ottaa huomioon oppilaan terveydentila ja erityistarpeet.

Liikunnan arviointi perustuu fyysisen, sosiaalisen ja psyykkisen toimintakyvyn tavoitteisiin. Arvioinnin kohteina ovat oppiminen (tavoitteet 2–6) ja työskentely (tavoitteet 1 ja 7–10), joten fyysisten kunto-ominaisuuksien tasoa ei käytetä arvioinnin perusteena. Move!-mittausten tuloksia ei käytetä oppilaan arvioinnin perusteina. Arvioinnissa käytetään monipuolisia menetelmiä siten, että oppilailla on mahdollisuus osoittaa parasta osaamistaan. Oppilaita ohjataan itsearviointiin.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona liikunnan opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päättöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut liikunnan oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt liikunnan oppimäärän tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päättöarvosana on liikunnan oppimäärän tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan liikunnan oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päättöarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy liikunnan oppimäärän päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan.

Liikunnassa osaaminen kertyy kumuloituvasti aikaisemman osaamisen jatkoksi. Päättöarvioinnin kriteerikuvauksissa alempien arvosanojen osaamisen kuvaukset sisältyvät ylemmän arvosanan kuvauksiin.

7

Vuosiluokan tavoitteet ja keskeiset sisällöt

T1 kannustaa oppilasta fyysiseen aktiivisuuteen, kokeilemaan erilaisia liikuntamuotoja ja harjoittelemaan parhaansa yrittäen

- Oppilas on aktiivinen, innokas kokeilemaan ja harjoittelemaan parhaansa yrittäen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osallistuu satunnaisesti ja valikoiden liikuntatuntien toimintaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osallistuu liikuntatunneille ja kokeilee erilaisia liikuntamuotoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osallistuu liikuntatuntien toimintaan yleensä aktiivisesti kokeillen ja harjoitellen erilaisia liikuntamuotoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osallistuu aktiivisesti ja harjoittelee opetettuja liikuntamuotoja.

S1 Fyysinen toimintakyky

Opetukseen sisältyy runsaasti fyysisesti aktiivista toimintaa. Liikunnan opetukseen valitaan havainto- ja ratkaisuntekotaitoja ja niiden soveltamista monipuolisesti kehittäviä turvallisia tehtäviä (kuten liikuntaleikit ja pallopelit). Tasapaino-, liikkumis- ja välineenkäsittelytaitoja vahvistetaan liikuntamuotojen (kuten jää-, lumi-, luonto-, perus-, musiikki- ja tanssiliikunta sekä palloilut ja voimistelut) ja liikuntalajien avulla monipuolisesti eri vuodenaikoina ja erilaisissa oppimisympäristöissä. Liikunnan opetukseen kuuluu uinnin, vesiliikunnan ja vesipelastuksen opetusta.

Monipuoliset tehtävät, leikit, harjoitteet ja pelit mahdollistavat osallisuuden, pätevyyden, itsenäisyyden sekä kehollisen ilmaisun ja esteettisyyden kokemuksia. Liikunnan opetukseen valitaan tehtäviä, joilla opetellaan harjoittelemaan voimaa, nopeutta, kestävyyttä ja liikkuvuutta. Liikuntatehtävien avulla oppilaat oppivat arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään omaa fyysistä toimintakykyään. Valtakunnallisen fyysisen toimintakyvyn seurantajärjestelmä Move!:n mittaukset tehdään niin, että ne tukevat 8. vuosiluokalla koulussa järjestettäviä laajoja terveystarkastuksia.

Paikallinen tarkennus:

- Runsaasti fyysisesti aktiivista toimintaa
- Liikuntatehtävät haastavat oppilaan fyysistä toimintakykyä, jonka muodostavat voima, nopeus, kestävyys ja liikkuvuus. Liikuntatehtävien avulla oppilaat oppivat arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään omaa fyysistä toimintakykyään
- Monipuolisesti eri leikkejä, pelejä, harjoitteita ja liikuntamuotoja jotka harjoittavat tasapaino- (pyöriminen, kieriminen, tasapainoilu, väistäminen, kääntyminen, heiluminen, ylösalaiset asennot sekä alastulo ja pysähtyminen) ja liikkumistaitoja (kävely ja juokseminen, hyppääminen, kiipeäminen, laukkaaminen) eri olosuhteissa ja ympäristöissä
- Monipuolisesti eri viitepelejä, leikkejä ja liikuntamuotoja, jotka harjoittavat välineenkäsittelytaitoja (heittäminen, kiinniottaminen, pomputtaminen, kuljettaminen, potkaiseminen, iskeminen, vierittäminen) eri välineillä, olosuhteissa ja ympäristöissä
- Kehonhallintataitoja ja kehonhahmotusta (erilaiset koordinaatioharjoitteet)
- Liikkumista rytmissä ja rytmiä luoden yksin ja yhdessä (esimerkiksi voimistelua, tanssia, musiikkia, kehoa ja välineitä hyödyntäen ja ilmentäen)
- Sovelletaan ja yhdistellään liikkumis-, tasapaino- ja välineenkäsittelytaitoja eri liikemallien ja taitojen yhdistelynä ja sisällyttämällä niitä eri peleihin ja lajitaitoihin
- Havainto- ja ratkaisuntekotaitoja harjaannuttavia tehtäviä (muuttuvien olosuhteiden ja ärsykkeiden havainnointi ja niihin reagointi) esimerkiksi erillisinä harjoitteina, suunnistusharjoitteina ja ratkaisujen tekona leikeissä ja pallopeleissä
- Liikkumiseen ja liikunnan harrastamiseen liittyviä tarpeellisia tietoja ja taitoja
- Uintia, vesiliikunnan ja vesipelastuksen opetusta
- Liikunnanopetukseen sisältyviä mahdollisia kuntotestejä tai toimintakykytestejä käytetään nimenomaan oppilaan oman toimintakyvyn arvioinnin työvälineenä, ei arvioinnin perusteena

T2 ohjata oppilasta harjaannuttamaan havaintomotorisia taitojaan eli havainnoimaan itseään ja ympäristöään aistien avulla sekä tekemään liikuntatilanteisiin sopivia ratkaisuja

- Oppilas harjoittelee havainnoimaan itseään ja ympäristöään aistien avulla ja tekemään erilaisia ratkaisuja muuttuvissa liikuntatilanteissa, esimerkiksi mukautumaan sovellettuihin sääntöihin pelissä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa kertoa joitain havaintojaan ja hyödyntää niitä opettajan auttamana omassa toiminnassaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas ymmärtää ja osaa kertoa tekemiään havaintoja sekä yhdistää niitä toimintaansa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas tekee havaintojen pohjalta useimmiten tarkoituksenmukaisia ratkaisuja erilaisissa liikuntatilanteissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas valitsee tarkoituksenmukaisia havaintoja ratkaisunteon perustaksi, pystyy perustelemaan ratkaisunsa ja sopeuttaa liikkumistaan niiden mukaan.

S1 Fyysinen toimintakyky

Opetukseen sisältyy runsaasti fyysisesti aktiivista toimintaa. Liikunnan opetukseen valitaan havainto- ja ratkaisuntekotaitoja ja niiden soveltamista monipuolisesti kehittäviä turvallisia tehtäviä (kuten liikuntaleikit ja pallopelit). Tasapaino-, liikkumis- ja välineenkäsittelytaitoja vahvistetaan liikuntamuotojen (kuten jää-, lumi-, luonto-, perus-, musiikki- ja tanssiliikunta sekä palloilut ja voimistelut) ja liikuntalajien avulla monipuolisesti eri vuodenaikoina ja erilaisissa oppimisympäristöissä. Liikunnan opetukseen kuuluu uinnin, vesiliikunnan ja vesipelastuksen opetusta.

Monipuoliset tehtävät, leikit, harjoitteet ja pelit mahdollistavat osallisuuden, pätevyyden, itsenäisyyden sekä kehollisen ilmaisun ja esteettisyyden kokemuksia. Liikunnan opetukseen valitaan tehtäviä, joilla opetellaan harjoittelemaan voimaa, nopeutta, kestävyyttä ja liikkuvuutta. Liikuntatehtävien avulla oppilaat oppivat arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään omaa fyysistä toimintakykyään. Valtakunnallisen fyysisen toimintakyvyn seurantajärjestelmä Move!:n mittaukset tehdään niin, että ne tukevat 8. vuosiluokalla koulussa järjestettäviä laajoja terveystarkastuksia.

Paikallinen tarkennus:

- Runsaasti fyysisesti aktiivista toimintaa
- Liikuntatehtävät haastavat oppilaan fyysistä toimintakykyä, jonka muodostavat voima, nopeus, kestävyys ja liikkuvuus. Liikuntatehtävien avulla oppilaat oppivat arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään omaa fyysistä toimintakykyään
- Monipuolisesti eri leikkejä, pelejä, harjoitteita ja liikuntamuotoja jotka harjoittavat tasapaino- (pyöriminen, kieriminen, tasapainoilu, väistäminen, kääntyminen, heiluminen, ylösalaiset asennot sekä alastulo ja pysähtyminen) ja liikkumistaitoja (kävely ja juokseminen, hyppääminen, kiipeäminen, laukkaaminen) eri olosuhteissa ja ympäristöissä
- Monipuolisesti eri viitepelejä, leikkejä ja liikuntamuotoja, jotka harjoittavat välineenkäsittelytaitoja (heittäminen, kiinniottaminen, pomputtaminen, kuljettaminen, potkaiseminen, iskeminen, vierittäminen) eri välineillä, olosuhteissa ja ympäristöissä
- Kehonhallintataitoja ja kehonhahmotusta (erilaiset koordinaatioharjoitteet)

- Liikkumista rytmissä ja rytmiä luoden yksin ja yhdessä (esimerkiksi voimistelua, tanssia, musiikkia, kehoa ja välineitä hyödyntäen ja ilmentäen)
- Sovelletaan ja yhdistellään liikkumis-, tasapaino- ja välineenkäsittelytaitoja eri liikemallien ja taitojen yhdistelynä ja sisällyttämällä niitä eri peleihin ja lajitaitoihin
- Havainto- ja ratkaisuntekotaitoja harjaannuttavia tehtäviä (muuttuvien olosuhteiden ja ärsykkeiden havainnointi ja niihin reagointi) esimerkiksi erillisinä harjoitteina, suunnistusharjoitteina ja ratkaisujen tekona leikeissä ja pallopeleissä
- Liikkumiseen ja liikunnan harrastamiseen liittyviä tarpeellisia tietoja ja taitoja
- Uintia, vesiliikunnan ja vesipelastuksen opetusta
- Liikunnanopetukseen sisältyviä mahdollisia kuntotestejä tai toimintakykytestejä käytetään nimenomaan oppilaan oman toimintakyvyn arvioinnin työvälineenä, ei arvioinnin perusteena

T3 ohjata oppilasta harjoittelun avulla kehittämään tasapaino- ja liikkumistaitojaan, jotta oppilas osaa käyttää, yhdistää ja soveltaa niitä monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä, eri vuodenaikoina ja eri liikuntamuodoissa

- Oppilas harjoittelee ja soveltaa liikkumis- ja tasapainotaitojaan erilaisissa tilanteissa ja ympäristöissä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa käyttää ja yhdistää tasapaino- ja liikkumistaitoja joissakin opetetuissa liikuntamuodoissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa käyttää ja yhdistää tasapaino- ja liikkumistaitoja useimmissa opetetuissa liikuntamuodoissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa käyttää, yhdistää ja soveltaa tasapaino- ja liikkumistaitoja useimmissa opetetuissa liikuntamuodoissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas käyttää, yhdistää ja soveltaa tasapaino- ja liikkumistaitoja opetetuissa liikuntamuodoissa.

S1 Fyysinen toimintakyky

Opetukseen sisältyy runsaasti fyysisesti aktiivista toimintaa. Liikunnan opetukseen valitaan havainto- ja ratkaisuntekotaitoja ja niiden soveltamista monipuolisesti kehittäviä turvallisia tehtäviä (kuten liikuntaleikit ja pallopelit). Tasapaino-, liikkumis- ja välineenkäsittelytaitoja vahvistetaan liikuntamuotojen (kuten jää-, lumi-, luonto-, perus-, musiikki- ja tanssiliikunta sekä palloilut ja voimistelut) ja liikuntalajien avulla monipuolisesti eri vuodenaikoina ja erilaisissa oppimisympäristöissä. Liikunnan opetukseen kuuluu uinnin, vesiliikunnan ja vesipelastuksen opetusta.

Monipuoliset tehtävät, leikit, harjoitteet ja pelit mahdollistavat osallisuuden, pätevyyden, itsenäisyyden sekä kehollisen ilmaisun ja esteettisyyden kokemuksia. Liikunnan opetukseen valitaan tehtäviä, joilla opetellaan harjoittelemaan voimaa, nopeutta, kestävyyttä ja liikkuvuutta. Liikuntatehtävien avulla oppilaat oppivat arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään omaa fyysistä toimintakykyään. Valtakunnallisen fyysisen toimintakyvyn seurantajärjestelmä Move!:n mittaukset tehdään niin, että ne tukevat 8. vuosiluokalla koulussa järjestettäviä laajoja terveystarkastuksia.

Paikallinen tarkennus:

- Runsaasti fyysisesti aktiivista toimintaa
- Liikuntatehtävät haastavat oppilaan fyysistä toimintakykyä, jonka muodostavat voima, nopeus, kestävyys ja liikkuvuus. Liikuntatehtävien avulla oppilaat oppivat arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään omaa fyysistä toimintakykyään
- Monipuolisesti eri leikkejä, pelejä, harjoitteita ja liikuntamuotoja jotka harjoittavat tasapaino- (pyöriminen, kieriminen, tasapainoilu, väistäminen, kääntyminen, heiluminen, ylösalaiset asennot sekä alastulo ja pysähtyminen) ja liikkumistaitoja (kävely ja juokseminen, hyppääminen, kiipeäminen, laukkaaminen) eri olosuhteissa ja ympäristöissä
- Monipuolisesti eri viitepelejä, leikkejä ja liikuntamuotoja, jotka harjoittavat välineenkäsittelytaitoja (heittäminen, kiinniottaminen, pomputtaminen, kuljettaminen, potkaiseminen, iskeminen, vierittäminen) eri välineillä, olosuhteissa ja ympäristöissä
- Kehonhallintataitoja ja kehonhahmotusta (erilaiset koordinaatioharjoitteet)
- Liikkumista rytmissä ja rytmiä luoden yksin ja yhdessä (esimerkiksi voimistelua, tanssia, musiikkia, kehoa ja välineitä hyödyntäen ja ilmentäen)
- Sovelletaan ja yhdistellään liikkumis-, tasapaino- ja välineenkäsittelytaitoja eri liikemallien ja taitojen yhdistelynä ja sisällyttämällä niitä eri peleihin ja lajitaitoihin
- Havainto- ja ratkaisuntekotaitoja harjaannuttavia tehtäviä (muuttuvien olosuhteiden ja ärsykkeiden havainnointi ja niihin reagointi) esimerkiksi erillisinä harjoitteina, suunnistusharjoitteina ja ratkaisujen tekona leikeissä ja pallopeleissä
- Liikkumiseen ja liikunnan harrastamiseen liittyviä tarpeellisia tietoja ja taitoja
- Uintia, vesiliikunnan ja vesipelastuksen opetusta
- Liikunnanopetukseen sisältyviä mahdollisia kuntotestejä tai toimintakykytestejä käytetään nimenomaan oppilaan oman toimintakyvyn arvioinnin työvälineenä, ei arvioinnin perusteena

T4 ohjata oppilasta harjoittelun avulla kehittämään välineenkäsittelytaitojaan, jotta oppilas osaa käyttää, yhdistää ja soveltaa niitä monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä, eri välineillä, eri vuodenaikoina ja eri liikuntamuodoissa

- Oppilas harjoittelee ja soveltaa välineenkäsittelytaitojaan erilaisissa tilanteissa, ympäristöissä ja eri liikuntamuodoissa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa käyttää välineenkäsittelytaitoja joissakin opetetuissa liikuntamuodoissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa käyttää ja yhdistää välineenkäsittelytaitoja useimmissa opetetuissa liikuntamuodoissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa käyttää, yhdistää ja soveltaa välineenkäsittelytaitoja useimmissa opetetuissa liikuntamuodoissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas käyttää, yhdistää ja soveltaa välineenkäsittelytaitoja opetetuissa liikuntamuodoissa.

S1 Fyysinen toimintakyky

Opetukseen sisältyy runsaasti fyysisesti aktiivista toimintaa. Liikunnan opetukseen valitaan havainto- ja ratkaisuntekotaitoja ja niiden soveltamista monipuolisesti kehittäviä turvallisia tehtäviä (kuten liikuntaleikit ja pallopelit). Tasapaino-, liikkumis- ja välineenkäsittelytaitoja vahvistetaan liikuntamuotojen (kuten jää-, lumi-, luonto-, perus-, musiikki- ja tanssiliikunta sekä

palloilut ja voimistelut) ja liikuntalajien avulla monipuolisesti eri vuodenaikoina ja erilaisissa oppimisympäristöissä. Liikunnan opetukseen kuuluu uinnin, vesiliikunnan ja vesipelastuksen opetusta.

Monipuoliset tehtävät, leikit, harjoitteet ja pelit mahdollistavat osallisuuden, pätevyyden, itsenäisyyden sekä kehollisen ilmaisun ja esteettisyyden kokemuksia. Liikunnan opetukseen valitaan tehtäviä, joilla opetellaan harjoittelemaan voimaa, nopeutta, kestävyyttä ja liikkuvuutta. Liikuntatehtävien avulla oppilaat oppivat arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään omaa fyysistä toimintakykyään. Valtakunnallisen fyysisen toimintakyvyn seurantajärjestelmä Move!:n mittaukset tehdään niin, että ne tukevat 8. vuosiluokalla koulussa järjestettäviä laajoja terveystarkastuksia.

Paikallinen tarkennus:

- Runsaasti fyysisesti aktiivista toimintaa
- Liikuntatehtävät haastavat oppilaan fyysistä toimintakykyä, jonka muodostavat voima, nopeus, kestävyys ja liikkuvuus. Liikuntatehtävien avulla oppilaat oppivat arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään omaa fyysistä toimintakykyään
- Monipuolisesti eri leikkejä, pelejä, harjoitteita ja liikuntamuotoja jotka harjoittavat tasapaino- (pyöriminen, kieriminen, tasapainoilu, väistäminen, kääntyminen, heiluminen, ylösalaiset asennot sekä alastulo ja pysähtyminen) ja liikkumistaitoja (kävely ja juokseminen, hyppääminen, kiipeäminen, laukkaaminen) eri olosuhteissa ja ympäristöissä
- Monipuolisesti eri viitepelejä, leikkejä ja liikuntamuotoja, jotka harjoittavat välineenkäsittelytaitoja (heittäminen, kiinniottaminen, pomputtaminen, kuljettaminen, potkaiseminen, iskeminen, vierittäminen) eri välineillä, olosuhteissa ja ympäristöissä
- Kehonhallintataitoja ja kehonhahmotusta (erilaiset koordinaatioharjoitteet)
- Liikkumista rytmissä ja rytmiä luoden yksin ja yhdessä (esimerkiksi voimistelua, tanssia, musiikkia, kehoa ja välineitä hyödyntäen ja ilmentäen)
- Sovelletaan ja yhdistellään liikkumis-, tasapaino- ja välineenkäsittelytaitoja eri liikemallien ja taitojen yhdistelynä ja sisällyttämällä niitä eri peleihin ja lajitaitoihin
- Havainto- ja ratkaisuntekotaitoja harjaannuttavia tehtäviä (muuttuvien olosuhteiden ja ärsykkeiden havainnointi ja niihin reagointi) esimerkiksi erillisinä harjoitteina, suunnistusharjoitteina ja ratkaisujen tekona leikeissä ja pallopeleissä
- Liikkumiseen ja liikunnan harrastamiseen liittyviä tarpeellisia tietoja ja taitoja
- Uintia, vesiliikunnan ja vesipelastuksen opetusta
- Liikunnanopetukseen sisältyviä mahdollisia kuntotestejä tai toimintakykytestejä käytetään nimenomaan oppilaan oman toimintakyvyn arvioinnin työvälineenä, ei arvioinnin perusteena

T5 kannustaa ja ohjata oppilasta arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään fyysisiä ominaisuuksiaan: voimaa, nopeutta, kestävyyttä ja liikkuvuutta

- Oppilas oppii arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään fyysisiä ominaisuuksiaan (voima, nopeus, kestävyys, liikkuvuus)

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa kertoa joitain fyysisten kunto-ominaisuuksien arviointimenetelmiä ja toisen ohjauksessa harjoittaa ominaisuuksiaan
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kertoa ja valita erilaisten fyysisten kunto-ominaisuuksien arviointiin soveltuvia menetelmiä ja harjoittaa omatoimisesti joitain fyysisiä ominaisuuksiaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa arvioida fyysisiä kunto-ominaisuuksiaan ja sen pohjalta harjoittaa voimaa, nopeutta, kestävyyttä ja liikkuvuutta
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas tunnistaa omia vahvuuksiaan ja heikkouksiaan ja tunnistamisen perusteella osaa ylläpitää ja kehittää fyysisiä kunto-ominaisuuksiaan

S1 Fyysinen toimintakyky

Opetukseen sisältyy runsaasti fyysisesti aktiivista toimintaa. Liikunnan opetukseen valitaan havainto- ja ratkaisuntekotaitoja ja niiden soveltamista monipuolisesti kehittäviä turvallisia tehtäviä (kuten liikuntaleikit ja pallopelit). Tasapaino-, liikkumis- ja välineenkäsittelytaitoja vahvistetaan liikuntamuotojen (kuten jää-, lumi-, luonto-, perus-, musiikki- ja tanssiliikunta sekä palloilut ja voimistelut) ja liikuntalajien avulla monipuolisesti eri vuodenaikoina ja erilaisissa oppimisympäristöissä. Liikunnan opetukseen kuuluu uinnin, vesiliikunnan ja vesipelastuksen opetusta.

Monipuoliset tehtävät, leikit, harjoitteet ja pelit mahdollistavat osallisuuden, pätevyyden, itsenäisyyden sekä kehollisen ilmaisun ja esteettisyyden kokemuksia. Liikunnan opetukseen valitaan tehtäviä, joilla opetellaan harjoittelemaan voimaa, nopeutta, kestävyyttä ja liikkuvuutta. Liikuntatehtävien avulla oppilaat oppivat arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään omaa fyysistä toimintakykyään. Valtakunnallisen fyysisen toimintakyvyn seurantajärjestelmä Move!:n mittaukset tehdään niin, että ne tukevat 8. vuosiluokalla koulussa järjestettäviä laajoja terveystarkastuksia.

Paikallinen tarkennus:

- Runsaasti fyysisesti aktiivista toimintaa
- Liikuntatehtävät haastavat oppilaan fyysistä toimintakykyä, jonka muodostavat voima, nopeus, kestävyys ja liikkuvuus. Liikuntatehtävien avulla oppilaat oppivat arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään omaa fyysistä toimintakykyään
- Monipuolisesti eri leikkejä, pelejä, harjoitteita ja liikuntamuotoja jotka harjoittavat tasapaino- (pyöriminen, kieriminen, tasapainoilu, väistäminen, kääntyminen, heiluminen, ylösalaiset asennot sekä alastulo ja pysähtyminen) ja liikkumistaitoja (kävely ja juokseminen, hyppääminen, kiipeäminen, laukkaaminen) eri olosuhteissa ja ympäristöissä
- Monipuolisesti eri viitepelejä, leikkejä ja liikuntamuotoja, jotka harjoittavat välineenkäsittelytaitoja (heittäminen, kiinniottaminen, pomputtaminen, kuljettaminen, potkaiseminen, iskeminen, vierittäminen) eri välineillä, olosuhteissa ja ympäristöissä
- Kehonhallintataitoja ja kehonhahmotusta (erilaiset koordinaatioharjoitteet)
- Liikkumista rytmissä ja rytmiä luoden yksin ja yhdessä (esimerkiksi voimistelua, tanssia, musiikkia, kehoa ja välineitä hyödyntäen ja ilmentäen)
- Sovelletaan ja yhdistellään liikkumis-, tasapaino- ja välineenkäsittelytaitoja eri liikemallien ja taitojen yhdistelynä ja sisällyttämällä niitä eri peleihin ja lajitaitoihin
- Havainto- ja ratkaisuntekotaitoja harjaannuttavia tehtäviä (muuttuvien olosuhteiden ja ärsykkeiden havainnointi ja niihin reagointi) esimerkiksi erillisinä harjoitteina, suunnistusharjoitteina ja ratkaisujen tekona leikeissä ja pallopeleissä
- Liikkumiseen ja liikunnan harrastamiseen liittyviä tarpeellisia tietoja ja taitoja

- Uintia, vesiliikunnan ja vesipelastuksen opetusta
- Liikunnanopetukseen sisältyviä mahdollisia kuntotestejä tai toimintakykytestejä käytetään nimenomaan oppilaan oman toimintakyvyn arvioinnin työvälineenä, ei arvioinnin perusteena

T6 vahvistaa uima- ja vesipelastustaitoja, jotta oppilas osaa sekä uida että pelastautua ja pelastaa vedestä

- Oppilas vahvistaa uima- ja vesipelastustaitojaan, jotta oppilas osaa sekä uida että pelastautua ja pelastaa vedestä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa uida 10 m.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas ui 50 m käyttäen kahta uintitapaa ja sukeltaa 5 m.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa uida*, pelastautua ja pelastaa vedestä (*Pohjoismaisen uimataidon kriteeri).
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa uida sujuvasti kahdella uintitavalla sekä pelastautua ja pelastaa vedestä eri tavoilla

S1 Fyysinen toimintakyky

Opetukseen sisältyy runsaasti fyysisesti aktiivista toimintaa. Liikunnan opetukseen valitaan havainto- ja ratkaisuntekotaitoja ja niiden soveltamista monipuolisesti kehittäviä turvallisia tehtäviä (kuten liikuntaleikit ja pallopelit). Tasapaino-, liikkumis- ja välineenkäsittelytaitoja vahvistetaan liikuntamuotojen (kuten jää-, lumi-, luonto-, perus-, musiikki- ja tanssiliikunta sekä palloilut ja voimistelut) ja liikuntalajien avulla monipuolisesti eri vuodenaikoina ja erilaisissa oppimisympäristöissä. Liikunnan opetukseen kuuluu uinnin, vesiliikunnan ja vesipelastuksen opetusta.

Monipuoliset tehtävät, leikit, harjoitteet ja pelit mahdollistavat osallisuuden, pätevyyden, itsenäisyyden sekä kehollisen ilmaisun ja esteettisyyden kokemuksia. Liikunnan opetukseen valitaan tehtäviä, joilla opetellaan harjoittelemaan voimaa, nopeutta, kestävyyttä ja liikkuvuutta. Liikuntatehtävien avulla oppilaat oppivat arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään omaa fyysistä toimintakykyään. Valtakunnallisen fyysisen toimintakyvyn seurantajärjestelmä Move!:n mittaukset tehdään niin, että ne tukevat 8. vuosiluokalla koulussa järjestettäviä laajoja terveystarkastuksia.

Paikallinen tarkennus:

- Runsaasti fyysisesti aktiivista toimintaa
- Liikuntatehtävät haastavat oppilaan fyysistä toimintakykyä, jonka muodostavat voima, nopeus, kestävyys ja liikkuvuus. Liikuntatehtävien avulla oppilaat oppivat arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään omaa fyysistä toimintakykyään
- Monipuolisesti eri leikkejä, pelejä, harjoitteita ja liikuntamuotoja jotka harjoittavat tasapaino- (pyöriminen, kieriminen, tasapainoilu, väistäminen, kääntyminen, heiluminen, ylösalaiset asennot sekä alastulo ja pysähtyminen) ja liikkumistaitoja (kävely ja juokseminen, hyppääminen, kiipeäminen, laukkaaminen) eri olosuhteissa ja ympäristöissä
- Monipuolisesti eri viitepelejä, leikkejä ja liikuntamuotoja, jotka harjoittavat välineenkäsittelytaitoja (heittäminen, kiinniottaminen, pomputtaminen, kuljettaminen, potkaiseminen, iskeminen, vierittäminen) eri välineillä, olosuhteissa ja ympäristöissä
- Kehonhallintataitoja ja kehonhahmotusta (erilaiset koordinaatioharjoitteet)

- Liikkumista rytmissä ja rytmiä luoden yksin ja yhdessä (esimerkiksi voimistelua, tanssia, musiikkia, kehoa ja välineitä hyödyntäen ja ilmentäen)
- Sovelletaan ja yhdistellään liikkumis-, tasapaino- ja välineenkäsittelytaitoja eri liikemallien ja taitojen yhdistelynä ja sisällyttämällä niitä eri peleihin ja lajitaitoihin
- Havainto- ja ratkaisuntekotaitoja harjaannuttavia tehtäviä (muuttuvien olosuhteiden ja ärsykkeiden havainnointi ja niihin reagointi) esimerkiksi erillisinä harjoitteina, suunnistusharjoitteina ja ratkaisujen tekona leikeissä ja pallopeleissä
- Liikkumiseen ja liikunnan harrastamiseen liittyviä tarpeellisia tietoja ja taitoja
- Uintia, vesiliikunnan ja vesipelastuksen opetusta
- Liikunnanopetukseen sisältyviä mahdollisia kuntotestejä tai toimintakykytestejä käytetään nimenomaan oppilaan oman toimintakyvyn arvioinnin työvälineenä, ei arvioinnin perusteena

T7 ohjata oppilasta turvalliseen ja asialliseen toimintaan

- Oppilas noudattaa yhteisiä sääntöjä turvallisuus ja muut oppilaat huomioiden

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa kertoa, miten toimitaan turvallisesti ja asiallisesti, sekä toimii ja varustautuu yleensä ohjeiden mukaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas ymmärtää turvallisuuteen liittyviä riskitekijöitä ja toimii tunnilla turvallisesti sekä varustautuu asiallisesti.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas toimii turvallisesti ja asiallisesti liikuntatunneilla.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas toimii turvallisesti ja asiallisesti sekä edistää turvallisuutta liikuntatunneilla.

S1 Fyysinen toimintakyky

Opetukseen sisältyy runsaasti fyysisesti aktiivista toimintaa. Liikunnan opetukseen valitaan havainto- ja ratkaisuntekotaitoja ja niiden soveltamista monipuolisesti kehittäviä turvallisia tehtäviä (kuten liikuntaleikit ja pallopelit). Tasapaino-, liikkumis- ja välineenkäsittelytaitoja vahvistetaan liikuntamuotojen (kuten jää-, lumi-, luonto-, perus-, musiikki- ja tanssiliikunta sekä palloilut ja voimistelut) ja liikuntalajien avulla monipuolisesti eri vuodenaikoina ja erilaisissa oppimisympäristöissä. Liikunnan opetukseen kuuluu uinnin, vesiliikunnan ja vesipelastuksen opetusta.

Monipuoliset tehtävät, leikit, harjoitteet ja pelit mahdollistavat osallisuuden, pätevyyden, itsenäisyyden sekä kehollisen ilmaisun ja esteettisyyden kokemuksia. Liikunnan opetukseen valitaan tehtäviä, joilla opetellaan harjoittelemaan voimaa, nopeutta, kestävyyttä ja liikkuvuutta. Liikuntatehtävien avulla oppilaat oppivat arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään omaa fyysistä toimintakykyään. Valtakunnallisen fyysisen toimintakyvyn seurantajärjestelmä Move!:n mittaukset tehdään niin, että ne tukevat 8. vuosiluokalla koulussa järjestettäviä laajoja terveystarkastuksia.

Paikallinen tarkennus:

- Runsaasti fyysisesti aktiivista toimintaa
- Liikuntatehtävät haastavat oppilaan fyysistä toimintakykyä, jonka muodostavat voima, nopeus, kestävyys ja liikkuvuus. Liikuntatehtävien avulla oppilaat oppivat arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään omaa fyysistä toimintakykyään

- Monipuolisesti eri leikkejä, pelejä, harjoitteita ja liikuntamuotoja jotka harjoittavat tasapaino- (pyöriminen, kieriminen, tasapainoilu, väistäminen, kääntyminen, heiluminen, ylösalaiset asennot sekä alastulo ja pysähtyminen) ja liikkumistaitoja (kävely ja juokseminen, hyppääminen, kiipeäminen, laukkaaminen) eri olosuhteissa ja ympäristöissä
- Monipuolisesti eri viitepelejä, leikkejä ja liikuntamuotoja, jotka harjoittavat välineenkäsittelytaitoja (heittäminen, kiinniottaminen, pomputtaminen, kuljettaminen, potkaiseminen, iskeminen, vierittäminen) eri välineillä, olosuhteissa ja ympäristöissä
- Kehonhallintataitoja ja kehonhahmotusta (erilaiset koordinaatioharjoitteet)
- Liikkumista rytmissä ja rytmiä luoden yksin ja yhdessä (esimerkiksi voimistelua, tanssia, musiikkia, kehoa ja välineitä hyödyntäen ja ilmentäen)
- Sovelletaan ja yhdistellään liikkumis-, tasapaino- ja välineenkäsittelytaitoja eri liikemallien ja taitojen yhdistelynä ja sisällyttämällä niitä eri peleihin ja lajitaitoihin
- Havainto- ja ratkaisuntekotaitoja harjaannuttavia tehtäviä (muuttuvien olosuhteiden ja ärsykkeiden havainnointi ja niihin reagointi) esimerkiksi erillisinä harjoitteina, suunnistusharjoitteina ja ratkaisujen tekona leikeissä ja pallopeleissä
- Liikkumiseen ja liikunnan harrastamiseen liittyviä tarpeellisia tietoja ja taitoja
- Uintia, vesiliikunnan ja vesipelastuksen opetusta
- Liikunnanopetukseen sisältyviä mahdollisia kuntotestejä tai toimintakykytestejä käytetään nimenomaan oppilaan oman toimintakyvyn arvioinnin työvälineenä, ei arvioinnin perusteena

T8 ohjata oppilasta työskentelemään kaikkien kanssa sekä säätelemään toimintaansa ja tunneilmaisuaan liikuntatilanteissa toiset huomioon ottaen

- Oppilas oppii työskentelemään kaikkien kanssa sekä säätelemään toimintaansa ja tunneilmaisuaan muut huomioiden

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas työskentelee valikoimiensa ihmisten kanssa sekä säätelee toimintaansa ja tunneilmaisuaan niin, että pystyy toimimaan liikuntatilanteissa muiden kanssa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas työskentelee kaikkien kanssa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas työskentelee eri liikuntatilanteissa yhteisesti sovitulla tavalla ja toiset huomioon ottaen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas työskentelee kaikkien kanssa ja edistää ryhmän toimintaa ja oppimista.

S2 Sosiaalinen toimintakyky

Liikuntatehtävien avulla oppilaat oppivat arvioimaan ja kehittämään omaa sosiaalista toimintakykyään. Liikunnan opetukseen valitaan erilaisia pari- ja ryhmätehtäviä, leikkejä, harjoituksia ja pelejä, joissa opitaan ottamaan toiset huomioon sekä auttamaan ja avustamaan muita. Tehtävien myötä opitaan vastuun ottamista yhteisistä asioista ja niiden järjestelyistä sekä säännöistä. Myönteistä yhteisöllisyyttä lisätään ryhmätehtävillä.

Paikallinen tarkennus:

- Liikunnanopetukseen sisältyy tietoa liikunnan merkityksestä sosiaalisten taitojen kehitykselle

- Opetuksessa käytetään menetelmiä, jotka edistävät oppilaan sosiaalista toimintakykyä. Oppilaat arvioivat ja kehittävät omaa sosiaalista toimintakykyään erilaisten pari- ja ryhmätehtävien, leikkien, harjoitusten ja pelien avulla. Tunneilla harjoitellaan toisten oppilaiden avustamista sekä vastuun ottamista yhteisistä asioista ja oppimistilanteista
- Liikuntatunnilla toimitaan erilaisissa kokoonpanoissa ja harjoitellaan toimimaan kaikkien kanssa

T9 ohjata oppilasta toimimaan reilun pelin periaatteella sekä ottamaan vastuuta yhteisistä oppimistilanteista

- Oppilas noudattaa reilun pelin periaatteita ja ottaa vastuuta yhteisistä oppimistilanteista

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa kertoa reilun pelin periaatteita ja kantaa satunnaisesti vastuuta yhteisistä oppimistilanteista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas noudattaa reilun pelin periaatteita ja antaa muille työrauhan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas noudattaa reilun pelin periaatteita ja osoittaa ottavansa vastuuta yhteisistä oppimistilanteista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas kantaa vastuuta yhteisestä toiminnasta ja edistää sitä.

S2 Sosiaalinen toimintakyky

Liikuntatehtävien avulla oppilaat oppivat arvioimaan ja kehittämään omaa sosiaalista toimintakykyään. Liikunnan opetukseen valitaan erilaisia pari- ja ryhmätehtäviä, leikkejä, harjoituksia ja pelejä, joissa opitaan ottamaan toiset huomioon sekä auttamaan ja avustamaan muita. Tehtävien myötä opitaan vastuun ottamista yhteisistä asioista ja niiden järjestelyistä sekä säännöistä. Myönteistä yhteisöllisyyttä lisätään ryhmätehtävillä.

Paikallinen tarkennus:

- Liikunnanopetukseen sisältyy tietoa liikunnan merkityksestä sosiaalisten taitojen kehitykselle
- Opetuksessa käytetään menetelmiä, jotka edistävät oppilaan sosiaalista toimintakykyä. Oppilaat arvioivat ja kehittävät omaa sosiaalista toimintakykyään erilaisten pari- ja ryhmätehtävien, leikkien, harjoitusten ja pelien avulla. Tunneilla harjoitellaan toisten oppilaiden avustamista sekä vastuun ottamista yhteisistä asioista ja oppimistilanteista
- Liikuntatunnilla toimitaan erilaisissa kokoonpanoissa ja harjoitellaan toimimaan kaikkien kanssa

T10 kannustaa oppilasta ottamaan vastuuta omasta toiminnasta ja vahvistaa oppilaan itsenäisen työskentelyn taitoja

- Oppilas ottaa vastuuta omasta toiminnastaan ja harjoittelee itsenäisen työskentelyn taitoja

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa kertoa, miten voi ottaa vastuuta omasta toiminnasta, ja toimii opettajan ohjaamana.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas ottaa vastuuta omasta toiminnastaan ja osaa työskennellä ajoittain itsenäisesti.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas työskentelee yleensä vastuullisesti ja itsenäisesti.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas työskentelee vastuullisesti ja itsenäisesti.

S3 Psyykkinen toimintakyky

Liikunnan opetuksessa käytetään tehtäviä, joissa opitaan pitkäjännitteisesti ponnistelemaan yksin ja yhdessä muiden kanssa tavoitteen saavuttamiseksi. Erilaisilla tehtävillä harjoitellaan vastuun ottamista. Iloa ja virkistystä tuottavilla liikuntatehtävillä edistetään myönteisten tunteiden kokemista, jotka vahvistavat pätevyyden kokemuksia ja myönteistä minäkäsitystä. Opetuksen yhteydessä annetaan tietoa liikunnan merkityksestä kasvulle ja kehitykselle, tutustutaan harjoittelun periaatteisiin sekä annetaan tietoa liikunnan harrastusmahdollisuuksista ja toimintatavoista eri liikuntamuodoissa.

Paikallinen tarkennus:

- Liikunnanopetukseen sisältyy tietoa liikunnan merkityksestä psyykkisten taitojen kehitykselle
- Opetuksessa käytetään menetelmiä, jotka edistävät oppilaan psyykkistä toimintakykyä
- Sisällytetään opetukseen liikuntamuotoja, jotka mahdollistavat osallisuuden, pätevyyden, itsenäisyyden sekä ilmaisun kokemuksia
- Iloa ja virkistystä tuottavilla liikuntatehtävillä edistetään myönteisten tunteiden kokemista. Oppilailla on mahdollisuus suunnitella sovellettuja pelejä ja leikkejä sekä kehitellä yhteisiä sääntöjä, mikä vahvistaa pätevyyden kokemuksia ja myönteistä minäkäsitystä
- Sisältöjen avulla opetellaan säätelemään omaa toimintaa ja tunneilmaisua
- Liikunnanopetuksessa opitaan itsenäiseen työskentelyyn
- Sisältöjä eriytetään tukemaan ja vahvistamaan oppilaan minäkäsitystä, jotta oppilas ymmärtää, että yrittäminen riittää

T11 huolehtia siitä, että oppilaat saavat riittävästi myönteisiä kokemuksia omasta kehosta, pätevyydestä ja yhteisöllisyydestä

- Oppilas saa riittävästi myönteisiä kokemuksia omasta kehosta, pätevyydestä ja yhteisöllisyydestä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei vaikuta arvosanan muodostumiseen. Oppilas oppii pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

S3 Psyykkinen toimintakyky

Liikunnan opetuksessa käytetään tehtäviä, joissa opitaan pitkäjännitteisesti ponnistelemaan yksin ja yhdessä muiden kanssa tavoitteen saavuttamiseksi. Erilaisilla tehtävillä harjoitellaan

vastuun ottamista. Iloa ja virkistystä tuottavilla liikuntatehtävillä edistetään myönteisten tunteiden kokemista, jotka vahvistavat pätevyyden kokemuksia ja myönteistä minäkäsitystä. Opetuksen yhteydessä annetaan tietoa liikunnan merkityksestä kasvulle ja kehitykselle, tutustutaan harjoittelun periaatteisiin sekä annetaan tietoa liikunnan harrastusmahdollisuuksista ja toimintatavoista eri liikuntamuodoissa.

Paikallinen tarkennus:

- Liikunnanopetukseen sisältyy tietoa liikunnan merkityksestä psyykkisten taitojen kehitykselle
- Opetuksessa käytetään menetelmiä, jotka edistävät oppilaan psyykkistä toimintakykyä
- Sisällytetään opetukseen liikuntamuotoja, jotka mahdollistavat osallisuuden, pätevyyden, itsenäisyyden sekä ilmaisun kokemuksia
- Iloa ja virkistystä tuottavilla liikuntatehtävillä edistetään myönteisten tunteiden kokemista. Oppilailla on mahdollisuus suunnitella sovellettuja pelejä ja leikkejä sekä kehitellä yhteisiä sääntöjä, mikä vahvistaa pätevyyden kokemuksia ja myönteistä minäkäsitystä
- Sisältöjen avulla opetellaan säätelemään omaa toimintaa ja tunneilmaisua
- Liikunnanopetuksessa opitaan itsenäiseen työskentelyyn
- Sisältöjä eriytetään tukemaan ja vahvistamaan oppilaan minäkäsitystä, jotta oppilas ymmärtää, että yrittäminen riittää

T12 auttaa oppilasta ymmärtämään riittävän fyysisen aktiivisuuden ja liikunnallisen elämäntavan merkitys kokonaisvaltaiselle hyvinvoinnille

- Oppilas ymmärtää fyysisen aktiivisuuden ja liikunnallisen elämäntavan merkityksen kokonaisvaltaiselle hyvinvoinnille

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei vaikuta arvosanan muodostumiseen. Oppilas oppii pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

S3 Psyykkinen toimintakyky

Liikunnan opetuksessa käytetään tehtäviä, joissa opitaan pitkäjännitteisesti ponnistelemaan yksin ja yhdessä muiden kanssa tavoitteen saavuttamiseksi. Erilaisilla tehtävillä harjoitellaan vastuun ottamista. Iloa ja virkistystä tuottavilla liikuntatehtävillä edistetään myönteisten tunteiden kokemista, jotka vahvistavat pätevyyden kokemuksia ja myönteistä minäkäsitystä. Opetuksen yhteydessä annetaan tietoa liikunnan merkityksestä kasvulle ja kehitykselle, tutustutaan harjoittelun periaatteisiin sekä annetaan tietoa liikunnan harrastusmahdollisuuksista ja toimintatavoista eri liikuntamuodoissa.

Paikallinen tarkennus:

- Liikunnanopetukseen sisältyy tietoa liikunnan merkityksestä psyykkisten taitojen kehitykselle
- Opetuksessa käytetään menetelmiä, jotka edistävät oppilaan psyykkistä toimintakykyä
- Sisällytetään opetukseen liikuntamuotoja, jotka mahdollistavat osallisuuden, pätevyyden, itsenäisyyden sekä ilmaisun kokemuksia
- Iloa ja virkistystä tuottavilla liikuntatehtävillä edistetään myönteisten tunteiden kokemista. Oppilailla on mahdollisuus suunnitella sovellettuja pelejä ja leikkejä sekä kehitellä yhteisiä sääntöjä, mikä vahvistaa pätevyyden kokemuksia ja myönteistä minäkäsitystä
- Sisältöjen avulla opetellaan säätelemään omaa toimintaa ja tunneilmaisua

- Liikunnanopetuksessa opitaan itsenäiseen työskentelyyn
- Sisältöjä eriytetään tukemaan ja vahvistamaan oppilaan minäkäsitystä, jotta oppilas ymmärtää, että yrittäminen riittää

T13 tutustuttaa oppilas yleisten liikuntamuotojen harrastamiseen liittyviin mahdollisuuksiin, tietoihin ja taitoihin, jotta hän saa edellytyksiä löytää itselleen sopivia iloa ja virkistystä tuottavia liikuntaharrastuksia

- Oppilas tutustuu erilaisiin liikunnan harrastusmahdollisuuksiin sekä oppii niissä tarvittavia tietoja ja taitoja

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei vaikuta arvosanan muodostumiseen. Oppilas oppii pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

S3 Psyykkinen toimintakyky

Liikunnan opetuksessa käytetään tehtäviä, joissa opitaan pitkäjännitteisesti ponnistelemaan yksin ja yhdessä muiden kanssa tavoitteen saavuttamiseksi. Erilaisilla tehtävillä harjoitellaan vastuun ottamista. Iloa ja virkistystä tuottavilla liikuntatehtävillä edistetään myönteisten tunteiden kokemista, jotka vahvistavat pätevyyden kokemuksia ja myönteistä minäkäsitystä. Opetuksen yhteydessä annetaan tietoa liikunnan merkityksestä kasvulle ja kehitykselle, tutustutaan harjoittelun periaatteisiin sekä annetaan tietoa liikunnan harrastusmahdollisuuksista ja toimintatavoista eri liikuntamuodoissa.

Paikallinen tarkennus:

- Liikunnanopetukseen sisältyy tietoa liikunnan merkityksestä psyykkisten taitojen kehitykselle
- Opetuksessa käytetään menetelmiä, jotka edistävät oppilaan psyykkistä toimintakykyä
- Sisällytetään opetukseen liikuntamuotoja, jotka mahdollistavat osallisuuden, pätevyyden, itsenäisyyden sekä ilmaisun kokemuksia
- Iloa ja virkistystä tuottavilla liikuntatehtävillä edistetään myönteisten tunteiden kokemista. Oppilailla on mahdollisuus suunnitella sovellettuja pelejä ja leikkejä sekä kehitellä yhteisiä sääntöjä, mikä vahvistaa pätevyyden kokemuksia ja myönteistä minäkäsitystä
- Sisältöjen avulla opetellaan säätelemään omaa toimintaa ja tunneilmaisua
- Liikunnanopetuksessa opitaan itsenäiseen työskentelyyn
- Sisältöjä eriytetään tukemaan ja vahvistamaan oppilaan minäkäsitystä, jotta oppilas ymmärtää, että yrittäminen riittää

8

Vuosiluokan tavoitteet ja keskeiset sisällöt

T1 kannustaa oppilasta fyysiseen aktiivisuuteen, kokeilemaan erilaisia liikuntamuotoja ja harjoittelemaan parhaansa yrittäen

- Oppilas on aktiivinen, innokas kokeilemaan ja harjoittelemaan parhaansa yrittäen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osallistuu satunnaisesti ja valikoiden liikuntatuntien toimintaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osallistuu liikuntatunneille ja kokeilee erilaisia liikuntamuotoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osallistuu liikuntatuntien toimintaan yleensä aktiivisesti kokeillen ja harjoitellen erilaisia liikuntamuotoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osallistuu aktiivisesti ja harjoittelee opetettuja liikuntamuotoja.

S1 Fyysinen toimintakyky

Opetukseen sisältyy runsaasti fyysisesti aktiivista toimintaa. Liikunnan opetukseen valitaan havainto- ja ratkaisuntekotaitoja ja niiden soveltamista monipuolisesti kehittäviä turvallisia tehtäviä (kuten liikuntaleikit ja pallopelit). Tasapaino-, liikkumis- ja välineenkäsittelytaitoja vahvistetaan liikuntamuotojen (kuten jää-, lumi-, luonto-, perus-, musiikki- ja tanssiliikunta sekä palloilut ja voimistelut) ja liikuntalajien avulla monipuolisesti eri vuodenaikoina ja erilaisissa oppimisympäristöissä. Liikunnan opetukseen kuuluu uinnin, vesiliikunnan ja vesipelastuksen opetusta.

Monipuoliset tehtävät, leikit, harjoitteet ja pelit mahdollistavat osallisuuden, pätevyyden, itsenäisyyden sekä kehollisen ilmaisun ja esteettisyyden kokemuksia. Liikunnan opetukseen valitaan tehtäviä, joilla opetellaan harjoittelemaan voimaa, nopeutta, kestävyyttä ja liikkuvuutta. Liikuntatehtävien avulla oppilaat oppivat arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään omaa fyysistä toimintakykyään. Valtakunnallisen fyysisen toimintakyvyn seurantajärjestelmä Move!:n mittaukset tehdään niin, että ne tukevat 8. vuosiluokalla koulussa järjestettäviä laajoja terveystarkastuksia.

Paikallinen tarkennus:

- Runsaasti fyysisesti aktiivista toimintaa
- Liikuntatehtävät haastavat oppilaan fyysistä toimintakykyä, jonka muodostavat voima, nopeus, kestävyys ja liikkuvuus. Liikuntatehtävien avulla oppilaat oppivat arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään omaa fyysistä toimintakykyään
- Monipuolisesti eri leikkejä, pelejä, harjoitteita ja liikuntamuotoja jotka harjoittavat tasapaino- (pyöriminen, kieriminen, tasapainoilu, väistäminen, kääntyminen, heiluminen, ylösalaiset asennot sekä alastulo ja pysähtyminen) ja liikkumistaitoja (kävely ja juokseminen, hyppääminen, kiipeäminen, laukkaaminen) eri olosuhteissa ja ympäristöissä
- Monipuolisesti eri viitepelejä, leikkejä ja liikuntamuotoja, jotka harjoittavat välineenkäsittelytaitoja (heittäminen, kiinniottaminen, pomputtaminen, kuljettaminen, potkaiseminen, iskeminen, vierittäminen) eri välineillä, olosuhteissa ja ympäristöissä
- Kehonhallintataitoja ja kehonhahmotusta (erilaiset koordinaatioharjoitteet)
- Liikkumista rytmissä ja rytmiä luoden yksin ja yhdessä (esimerkiksi voimistelua, tanssia, musiikkia, kehoa ja välineitä hyödyntäen ja ilmentäen)
- Sovelletaan ja yhdistellään liikkumis-, tasapaino- ja välineenkäsittelytaitoja eri liikemallien ja taitojen yhdistelynä ja sisällyttämällä niitä eri peleihin ja lajitaitoihin
- Havainto- ja ratkaisuntekotaitoja harjaannuttavia tehtäviä (muuttuvien olosuhteiden ja ärsykkeiden havainnointi ja niihin reagointi) esimerkiksi erillisinä harjoitteina, suunnistusharjoitteina ja ratkaisujen tekona leikeissä ja pallopeleissä
- Liikkumiseen ja liikunnan harrastamiseen liittyviä tarpeellisia tietoja ja taitoja
- Uintia, vesiliikunnan ja vesipelastuksen opetusta
- Liikunnanopetukseen sisältyviä kuntotestejä tai toimintakykytestejä käytetään nimenomaan oppilaan oman toimintakyvyn arvioinnin työvälineenä, ei arvioinnin perusteena
- Oppilas osallistuu valtakunnallisiin Move!-mittauksiin

T2 ohjata oppilasta harjaannuttamaan havaintomotorisia taitojaan eli havainnoimaan itseään ja ympäristöään aistien avulla sekä tekemään liikuntatilanteisiin sopivia ratkaisuja

- Oppilas harjoittelee havainnoimaan itseään ja ympäristöään aistien avulla ja tekemään erilaisia ratkaisuja muuttuvissa liikuntatilanteissa, esimerkiksi mukautumaan sovellettuihin sääntöihin pelissä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa kertoa joitain havaintojaan ja hyödyntää niitä opettajan auttamana omassa toiminnassaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas ymmärtää ja osaa kertoa tekemiään havaintoja sekä yhdistää niitä toimintaansa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas tekee havaintojen pohjalta useimmiten tarkoituksenmukaisia ratkaisuja erilaisissa liikuntatilanteissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas valitsee tarkoituksenmukaisia havaintoja ratkaisunteon perustaksi, pystyy perustelemaan ratkaisunsa ja sopeuttaa liikkumistaan niiden mukaan.

S1 Fyysinen toimintakyky

Opetukseen sisältyy runsaasti fyysisesti aktiivista toimintaa. Liikunnan opetukseen valitaan havainto- ja ratkaisuntekotaitoja ja niiden soveltamista monipuolisesti kehittäviä turvallisia tehtäviä (kuten liikuntaleikit ja pallopelit). Tasapaino-, liikkumis- ja välineenkäsittelytaitoja vahvistetaan liikuntamuotojen (kuten jää-, lumi-, luonto-, perus-, musiikki- ja tanssiliikunta sekä palloilut ja voimistelut) ja liikuntalajien avulla monipuolisesti eri vuodenaikoina ja erilaisissa oppimisympäristöissä. Liikunnan opetukseen kuuluu uinnin, vesiliikunnan ja vesipelastuksen opetusta.

Monipuoliset tehtävät, leikit, harjoitteet ja pelit mahdollistavat osallisuuden, pätevyyden, itsenäisyyden sekä kehollisen ilmaisun ja esteettisyyden kokemuksia. Liikunnan opetukseen valitaan tehtäviä, joilla opetellaan harjoittelemaan voimaa, nopeutta, kestävyyttä ja liikkuvuutta. Liikuntatehtävien avulla oppilaat oppivat arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään omaa fyysistä toimintakykyään. Valtakunnallisen fyysisen toimintakyvyn seurantajärjestelmä Move!:n mittaukset tehdään niin, että ne tukevat 8. vuosiluokalla koulussa järjestettäviä laajoja terveystarkastuksia.

Paikallinen tarkennus:

- Runsaasti fyysisesti aktiivista toimintaa
- Liikuntatehtävät haastavat oppilaan fyysistä toimintakykyä, jonka muodostavat voima, nopeus, kestävyys ja liikkuvuus. Liikuntatehtävien avulla oppilaat oppivat arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään omaa fyysistä toimintakykyään
- Monipuolisesti eri leikkejä, pelejä, harjoitteita ja liikuntamuotoja jotka harjoittavat tasapaino- (pyöriminen, kieriminen, tasapainoilu, väistäminen, kääntyminen, heiluminen, ylösalaiset asennot sekä alastulo ja pysähtyminen) ja liikkumistaitoja (kävely ja juokseminen, hyppääminen, kiipeäminen, laukkaaminen) eri olosuhteissa ja ympäristöissä
- Monipuolisesti eri viitepelejä, leikkejä ja liikuntamuotoja, jotka harjoittavat välineenkäsittelytaitoja (heittäminen, kiinniottaminen, pomputtaminen, kuljettaminen, potkaiseminen, iskeminen, vierittäminen) eri välineillä, olosuhteissa ja ympäristöissä
- Kehonhallintataitoja ja kehonhahmotusta (erilaiset koordinaatioharjoitteet)

- Liikkumista rytmissä ja rytmiä luoden yksin ja yhdessä (esimerkiksi voimistelua, tanssia, musiikkia, kehoa ja välineitä hyödyntäen ja ilmentäen)
- Sovelletaan ja yhdistellään liikkumis-, tasapaino- ja välineenkäsittelytaitoja eri liikemallien ja taitojen yhdistelynä ja sisällyttämällä niitä eri peleihin ja lajitaitoihin
- Havainto- ja ratkaisuntekotaitoja harjaannuttavia tehtäviä (muuttuvien olosuhteiden ja ärsykkeiden havainnointi ja niihin reagointi) esimerkiksi erillisinä harjoitteina, suunnistusharjoitteina ja ratkaisujen tekona leikeissä ja pallopeleissä
- Liikkumiseen ja liikunnan harrastamiseen liittyviä tarpeellisia tietoja ja taitoja
- Uintia, vesiliikunnan ja vesipelastuksen opetusta
- Liikunnanopetukseen sisältyviä kuntotestejä tai toimintakykytestejä käytetään nimenomaan oppilaan oman toimintakyvyn arvioinnin työvälineenä, ei arvioinnin perusteena
- Oppilas osallistuu valtakunnallisiin Move!-mittauksiin

T3 ohjata oppilasta harjoittelun avulla kehittämään tasapaino- ja liikkumistaitojaan, jotta oppilas osaa käyttää, yhdistää ja soveltaa niitä monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä, eri vuodenaikoina ja eri liikuntamuodoissa

- Oppilas harjoittelee ja soveltaa liikkumis- ja tasapainotaitojaan erilaisissa tilanteissa ja ympäristöissä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa käyttää ja yhdistää tasapaino- ja liikkumistaitoja joissakin opetetuissa liikuntamuodoissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa käyttää ja yhdistää tasapaino- ja liikkumistaitoja useimmissa opetetuissa liikuntamuodoissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa käyttää, yhdistää ja soveltaa tasapaino- ja liikkumistaitoja useimmissa opetetuissa liikuntamuodoissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas käyttää, yhdistää ja soveltaa tasapaino- ja liikkumistaitoja opetetuissa liikuntamuodoissa.

S1 Fyysinen toimintakyky

Opetukseen sisältyy runsaasti fyysisesti aktiivista toimintaa. Liikunnan opetukseen valitaan havainto- ja ratkaisuntekotaitoja ja niiden soveltamista monipuolisesti kehittäviä turvallisia tehtäviä (kuten liikuntaleikit ja pallopelit). Tasapaino-, liikkumis- ja välineenkäsittelytaitoja vahvistetaan liikuntamuotojen (kuten jää-, lumi-, luonto-, perus-, musiikki- ja tanssiliikunta sekä palloilut ja voimistelut) ja liikuntalajien avulla monipuolisesti eri vuodenaikoina ja erilaisissa oppimisympäristöissä. Liikunnan opetukseen kuuluu uinnin, vesiliikunnan ja vesipelastuksen opetusta.

Monipuoliset tehtävät, leikit, harjoitteet ja pelit mahdollistavat osallisuuden, pätevyyden, itsenäisyyden sekä kehollisen ilmaisun ja esteettisyyden kokemuksia. Liikunnan opetukseen valitaan tehtäviä, joilla opetellaan harjoittelemaan voimaa, nopeutta, kestävyyttä ja liikkuvuutta. Liikuntatehtävien avulla oppilaat oppivat arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään omaa fyysistä toimintakykyään. Valtakunnallisen fyysisen toimintakyvyn seurantajärjestelmä Move!:n mittaukset tehdään niin, että ne tukevat 8. vuosiluokalla koulussa järjestettäviä laajoja terveystarkastuksia.

Paikallinen tarkennus:

- Runsaasti fyysisesti aktiivista toimintaa
- Liikuntatehtävät haastavat oppilaan fyysistä toimintakykyä, jonka muodostavat voima, nopeus, kestävyys ja liikkuvuus. Liikuntatehtävien avulla oppilaat oppivat arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään omaa fyysistä toimintakykyään
- Monipuolisesti eri leikkejä, pelejä, harjoitteita ja liikuntamuotoja jotka harjoittavat tasapaino- (pyöriminen, kieriminen, tasapainoilu, väistäminen, kääntyminen, heiluminen, ylösalaiset asennot sekä alastulo ja pysähtyminen) ja liikkumistaitoja (kävely ja juokseminen, hyppääminen, kiipeäminen, laukkaaminen) eri olosuhteissa ja ympäristöissä
- Monipuolisesti eri viitepelejä, leikkejä ja liikuntamuotoja, jotka harjoittavat välineenkäsittelytaitoja (heittäminen, kiinniottaminen, pomputtaminen, kuljettaminen, potkaiseminen, iskeminen, vierittäminen) eri välineillä, olosuhteissa ja ympäristöissä
- Kehonhallintataitoja ja kehonhahmotusta (erilaiset koordinaatioharjoitteet)
- Liikkumista rytmissä ja rytmiä luoden yksin ja yhdessä (esimerkiksi voimistelua, tanssia, musiikkia, kehoa ja välineitä hyödyntäen ja ilmentäen)
- Sovelletaan ja yhdistellään liikkumis-, tasapaino- ja välineenkäsittelytaitoja eri liikemallien ja taitojen yhdistelynä ja sisällyttämällä niitä eri peleihin ja lajitaitoihin
- Havainto- ja ratkaisuntekotaitoja harjaannuttavia tehtäviä (muuttuvien olosuhteiden ja ärsykkeiden havainnointi ja niihin reagointi) esimerkiksi erillisinä harjoitteina, suunnistusharjoitteina ja ratkaisujen tekona leikeissä ja pallopeleissä
- Liikkumiseen ja liikunnan harrastamiseen liittyviä tarpeellisia tietoja ja taitoja
- Uintia, vesiliikunnan ja vesipelastuksen opetusta
- Liikunnanopetukseen sisältyviä kuntotestejä tai toimintakykytestejä käytetään nimenomaan oppilaan oman toimintakyvyn arvioinnin työvälineenä, ei arvioinnin perusteena
- Oppilas osallistuu valtakunnallisiin Move!-mittauksiin

T4 ohjata oppilasta harjoittelun avulla kehittämään välineenkäsittelytaitojaan, jotta oppilas osaa käyttää, yhdistää ja soveltaa niitä monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä, eri välineillä, eri vuodenaikoina ja eri liikuntamuodoissa

- Oppilas harjoittelee ja soveltaa välineenkäsittelytaitojaan erilaisissa tilanteissa, ympäristöissä ja eri liikuntamuodoissa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa käyttää välineenkäsittelytaitoja joissakin opetetuissa liikuntamuodoissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa käyttää ja yhdistää välineenkäsittelytaitoja useimmissa opetetuissa liikuntamuodoissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa käyttää, yhdistää ja soveltaa välineenkäsittelytaitoja useimmissa opetetuissa liikuntamuodoissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas käyttää, yhdistää ja soveltaa välineenkäsittelytaitoja opetetuissa liikuntamuodoissa.

S1 Fyysinen toimintakyky

Opetukseen sisältyy runsaasti fyysisesti aktiivista toimintaa. Liikunnan opetukseen valitaan havainto- ja ratkaisuntekotaitoja ja niiden soveltamista monipuolisesti kehittäviä turvallisia tehtäviä (kuten liikuntaleikit ja pallopelit). Tasapaino-, liikkumis- ja välineenkäsittelytaitoja vahvistetaan liikuntamuotojen (kuten jää-, lumi-, luonto-, perus-, musiikki- ja tanssiliikunta sekä

palloilut ja voimistelut) ja liikuntalajien avulla monipuolisesti eri vuodenaikoina ja erilaisissa oppimisympäristöissä. Liikunnan opetukseen kuuluu uinnin, vesiliikunnan ja vesipelastuksen opetusta.

Monipuoliset tehtävät, leikit, harjoitteet ja pelit mahdollistavat osallisuuden, pätevyyden, itsenäisyyden sekä kehollisen ilmaisun ja esteettisyyden kokemuksia. Liikunnan opetukseen valitaan tehtäviä, joilla opetellaan harjoittelemaan voimaa, nopeutta, kestävyyttä ja liikkuvuutta. Liikuntatehtävien avulla oppilaat oppivat arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään omaa fyysistä toimintakykyään. Valtakunnallisen fyysisen toimintakyvyn seurantajärjestelmä Move!:n mittaukset tehdään niin, että ne tukevat 8. vuosiluokalla koulussa järjestettäviä laajoja terveystarkastuksia.

Paikallinen tarkennus:

- Runsaasti fyysisesti aktiivista toimintaa
- Liikuntatehtävät haastavat oppilaan fyysistä toimintakykyä, jonka muodostavat voima, nopeus, kestävyys ja liikkuvuus. Liikuntatehtävien avulla oppilaat oppivat arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään omaa fyysistä toimintakykyään
- Monipuolisesti eri leikkejä, pelejä, harjoitteita ja liikuntamuotoja jotka harjoittavat tasapaino- (pyöriminen, kieriminen, tasapainoilu, väistäminen, kääntyminen, heiluminen, ylösalaiset asennot sekä alastulo ja pysähtyminen) ja liikkumistaitoja (kävely ja juokseminen, hyppääminen, kiipeäminen, laukkaaminen) eri olosuhteissa ja ympäristöissä
- Monipuolisesti eri viitepelejä, leikkejä ja liikuntamuotoja, jotka harjoittavat välineenkäsittelytaitoja (heittäminen, kiinniottaminen, pomputtaminen, kuljettaminen, potkaiseminen, iskeminen, vierittäminen) eri välineillä, olosuhteissa ja ympäristöissä
- Kehonhallintataitoja ja kehonhahmotusta (erilaiset koordinaatioharjoitteet)
- Liikkumista rytmissä ja rytmiä luoden yksin ja yhdessä (esimerkiksi voimistelua, tanssia, musiikkia, kehoa ja välineitä hyödyntäen ja ilmentäen)
- Sovelletaan ja yhdistellään liikkumis-, tasapaino- ja välineenkäsittelytaitoja eri liikemallien ja taitojen yhdistelynä ja sisällyttämällä niitä eri peleihin ja lajitaitoihin
- Havainto- ja ratkaisuntekotaitoja harjaannuttavia tehtäviä (muuttuvien olosuhteiden ja ärsykkeiden havainnointi ja niihin reagointi) esimerkiksi erillisinä harjoitteina, suunnistusharjoitteina ja ratkaisujen tekona leikeissä ja pallopeleissä
- Liikkumiseen ja liikunnan harrastamiseen liittyviä tarpeellisia tietoja ja taitoja
- Uintia, vesiliikunnan ja vesipelastuksen opetusta
- Liikunnanopetukseen sisältyviä kuntotestejä tai toimintakykytestejä käytetään nimenomaan oppilaan oman toimintakyvyn arvioinnin työvälineenä, ei arvioinnin perusteena
- Oppilas osallistuu valtakunnallisiin Move!-mittauksiin

T5 kannustaa ja ohjata oppilasta arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään fyysisiä ominaisuuksiaan: voimaa, nopeutta, kestävyyttä ja liikkuvuutta

- Oppilas oppii arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään fyysisiä ominaisuuksiaan (voima, nopeus, kestävyys, liikkuvuus)

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa kertoa joitain fyysisten kunto-ominaisuuksien arviointimenetelmiä ja toisen ohjauksessa harjoittaa ominaisuuksiaan
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kertoa ja valita erilaisten fyysisten kunto-ominaisuuksien arviointiin soveltuvia menetelmiä ja harjoittaa omatoimisesti joitain fyysisiä ominaisuuksiaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa arvioida fyysisiä kunto-ominaisuuksiaan ja sen pohjalta harjoittaa voimaa, nopeutta, kestävyyttä ja liikkuvuutta
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas tunnistaa omia vahvuuksiaan ja heikkouksiaan ja tunnistamisen perusteella osaa ylläpitää ja kehittää fyysisiä kunto-ominaisuuksiaan

S1 Fyysinen toimintakyky

Opetukseen sisältyy runsaasti fyysisesti aktiivista toimintaa. Liikunnan opetukseen valitaan havainto- ja ratkaisuntekotaitoja ja niiden soveltamista monipuolisesti kehittäviä turvallisia tehtäviä (kuten liikuntaleikit ja pallopelit). Tasapaino-, liikkumis- ja välineenkäsittelytaitoja vahvistetaan liikuntamuotojen (kuten jää-, lumi-, luonto-, perus-, musiikki- ja tanssiliikunta sekä palloilut ja voimistelut) ja liikuntalajien avulla monipuolisesti eri vuodenaikoina ja erilaisissa oppimisympäristöissä. Liikunnan opetukseen kuuluu uinnin, vesiliikunnan ja vesipelastuksen opetusta.

Monipuoliset tehtävät, leikit, harjoitteet ja pelit mahdollistavat osallisuuden, pätevyyden, itsenäisyyden sekä kehollisen ilmaisun ja esteettisyyden kokemuksia. Liikunnan opetukseen valitaan tehtäviä, joilla opetellaan harjoittelemaan voimaa, nopeutta, kestävyyttä ja liikkuvuutta. Liikuntatehtävien avulla oppilaat oppivat arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään omaa fyysistä toimintakykyään. Valtakunnallisen fyysisen toimintakyvyn seurantajärjestelmä Move!:n mittaukset tehdään niin, että ne tukevat 8. vuosiluokalla koulussa järjestettäviä laajoja terveystarkastuksia.

Paikallinen tarkennus:

- Runsaasti fyysisesti aktiivista toimintaa
- Liikuntatehtävät haastavat oppilaan fyysistä toimintakykyä, jonka muodostavat voima, nopeus, kestävyys ja liikkuvuus. Liikuntatehtävien avulla oppilaat oppivat arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään omaa fyysistä toimintakykyään
- Monipuolisesti eri leikkejä, pelejä, harjoitteita ja liikuntamuotoja jotka harjoittavat tasapaino- (pyöriminen, kieriminen, tasapainoilu, väistäminen, kääntyminen, heiluminen, ylösalaiset asennot sekä alastulo ja pysähtyminen) ja liikkumistaitoja (kävely ja juokseminen, hyppääminen, kiipeäminen, laukkaaminen) eri olosuhteissa ja ympäristöissä
- Monipuolisesti eri viitepelejä, leikkejä ja liikuntamuotoja, jotka harjoittavat välineenkäsittelytaitoja (heittäminen, kiinniottaminen, pomputtaminen, kuljettaminen, potkaiseminen, iskeminen, vierittäminen) eri välineillä, olosuhteissa ja ympäristöissä
- Kehonhallintataitoja ja kehonhahmotusta (erilaiset koordinaatioharjoitteet)
- Liikkumista rytmissä ja rytmiä luoden yksin ja yhdessä (esimerkiksi voimistelua, tanssia, musiikkia, kehoa ja välineitä hyödyntäen ja ilmentäen)
- Sovelletaan ja yhdistellään liikkumis-, tasapaino- ja välineenkäsittelytaitoja eri liikemallien ja taitojen yhdistelynä ja sisällyttämällä niitä eri peleihin ja lajitaitoihin
- Havainto- ja ratkaisuntekotaitoja harjaannuttavia tehtäviä (muuttuvien olosuhteiden ja ärsykkeiden havainnointi ja niihin reagointi) esimerkiksi erillisinä harjoitteina, suunnistusharjoitteina ja ratkaisujen tekona leikeissä ja pallopeleissä
- Liikkumiseen ja liikunnan harrastamiseen liittyviä tarpeellisia tietoja ja taitoja

- Uintia, vesiliikunnan ja vesipelastuksen opetusta
- Liikunnanopetukseen sisältyviä kuntotestejä tai toimintakykytestejä käytetään nimenomaan oppilaan oman toimintakyvyn arvioinnin työvälineenä, ei arvioinnin perusteena
- Oppilas osallistuu valtakunnallisiin Move!-mittauksiin

T6 vahvistaa uima- ja vesipelastustaitoja, jotta oppilas osaa sekä uida että pelastautua ja pelastaa vedestä

- Oppilas vahvistaa uima- ja vesipelastustaitojaan, jotta oppilas osaa sekä uida että pelastautua ja pelastaa vedestä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa uida 10 m.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas ui 50 m käyttäen kahta uintitapaa ja sukeltaa 5 m.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa uida*, pelastautua ja pelastaa vedestä (*Pohjoismaisen uimataidon kriteeri).
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa uida sujuvasti kahdella uintitavalla sekä pelastautua ja pelastaa vedestä eri tavoilla

S1 Fyysinen toimintakyky

Opetukseen sisältyy runsaasti fyysisesti aktiivista toimintaa. Liikunnan opetukseen valitaan havainto- ja ratkaisuntekotaitoja ja niiden soveltamista monipuolisesti kehittäviä turvallisia tehtäviä (kuten liikuntaleikit ja pallopelit). Tasapaino-, liikkumis- ja välineenkäsittelytaitoja vahvistetaan liikuntamuotojen (kuten jää-, lumi-, luonto-, perus-, musiikki- ja tanssiliikunta sekä palloilut ja voimistelut) ja liikuntalajien avulla monipuolisesti eri vuodenaikoina ja erilaisissa oppimisympäristöissä. Liikunnan opetukseen kuuluu uinnin, vesiliikunnan ja vesipelastuksen opetusta.

Monipuoliset tehtävät, leikit, harjoitteet ja pelit mahdollistavat osallisuuden, pätevyyden, itsenäisyyden sekä kehollisen ilmaisun ja esteettisyyden kokemuksia. Liikunnan opetukseen valitaan tehtäviä, joilla opetellaan harjoittelemaan voimaa, nopeutta, kestävyyttä ja liikkuvuutta. Liikuntatehtävien avulla oppilaat oppivat arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään omaa fyysistä toimintakykyään. Valtakunnallisen fyysisen toimintakyvyn seurantajärjestelmä Move!:n mittaukset tehdään niin, että ne tukevat 8. vuosiluokalla koulussa järjestettäviä laajoja terveystarkastuksia.

Paikallinen tarkennus:

- Runsaasti fyysisesti aktiivista toimintaa
- Liikuntatehtävät haastavat oppilaan fyysistä toimintakykyä, jonka muodostavat voima, nopeus, kestävyys ja liikkuvuus. Liikuntatehtävien avulla oppilaat oppivat arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään omaa fyysistä toimintakykyään
- Monipuolisesti eri leikkejä, pelejä, harjoitteita ja liikuntamuotoja jotka harjoittavat tasapaino- (pyöriminen, kieriminen, tasapainoilu, väistäminen, kääntyminen, heiluminen, ylösalaiset asennot sekä alastulo ja pysähtyminen) ja liikkumistaitoja (kävely ja juokseminen, hyppääminen, kiipeäminen, laukkaaminen) eri olosuhteissa ja ympäristöissä
- Monipuolisesti eri viitepelejä, leikkejä ja liikuntamuotoja, jotka harjoittavat välineenkäsittelytaitoja (heittäminen, kiinniottaminen, pomputtaminen, kuljettaminen, potkaiseminen, iskeminen, vierittäminen) eri välineillä, olosuhteissa ja ympäristöissä
- Kehonhallintataitoja ja kehonhahmotusta (erilaiset koordinaatioharjoitteet)

- Liikkumista rytmissä ja rytmiä luoden yksin ja yhdessä (esimerkiksi voimistelua, tanssia, musiikkia, kehoa ja välineitä hyödyntäen ja ilmentäen)
- Sovelletaan ja yhdistellään liikkumis-, tasapaino- ja välineenkäsittelytaitoja eri liikemallien ja taitojen yhdistelynä ja sisällyttämällä niitä eri peleihin ja lajitaitoihin
- Havainto- ja ratkaisuntekotaitoja harjaannuttavia tehtäviä (muuttuvien olosuhteiden ja ärsykkeiden havainnointi ja niihin reagointi) esimerkiksi erillisinä harjoitteina, suunnistusharjoitteina ja ratkaisujen tekona leikeissä ja pallopeleissä
- Liikkumiseen ja liikunnan harrastamiseen liittyviä tarpeellisia tietoja ja taitoja
- Uintia, vesiliikunnan ja vesipelastuksen opetusta
- Liikunnanopetukseen sisältyviä kuntotestejä tai toimintakykytestejä käytetään nimenomaan oppilaan oman toimintakyvyn arvioinnin työvälineenä, ei arvioinnin perusteena
- Oppilas osallistuu valtakunnallisiin Move!-mittauksiin

T7 ohjata oppilasta turvalliseen ja asialliseen toimintaan

- Oppilas noudattaa yhteisiä sääntöjä turvallisuus ja muut oppilaat huomioiden

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa kertoa, miten toimitaan turvallisesti ja asiallisesti, sekä toimii ja varustautuu yleensä ohjeiden mukaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas ymmärtää turvallisuuteen liittyviä riskitekijöitä ja toimii tunnilla turvallisesti sekä varustautuu asiallisesti.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas toimii turvallisesti ja asiallisesti liikuntatunneilla.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas toimii turvallisesti ja asiallisesti sekä edistää turvallisuutta liikuntatunneilla.

S1 Fyysinen toimintakyky

Opetukseen sisältyy runsaasti fyysisesti aktiivista toimintaa. Liikunnan opetukseen valitaan havainto- ja ratkaisuntekotaitoja ja niiden soveltamista monipuolisesti kehittäviä turvallisia tehtäviä (kuten liikuntaleikit ja pallopelit). Tasapaino-, liikkumis- ja välineenkäsittelytaitoja vahvistetaan liikuntamuotojen (kuten jää-, lumi-, luonto-, perus-, musiikki- ja tanssiliikunta sekä palloilut ja voimistelut) ja liikuntalajien avulla monipuolisesti eri vuodenaikoina ja erilaisissa oppimisympäristöissä. Liikunnan opetukseen kuuluu uinnin, vesiliikunnan ja vesipelastuksen opetusta.

Monipuoliset tehtävät, leikit, harjoitteet ja pelit mahdollistavat osallisuuden, pätevyyden, itsenäisyyden sekä kehollisen ilmaisun ja esteettisyyden kokemuksia. Liikunnan opetukseen valitaan tehtäviä, joilla opetellaan harjoittelemaan voimaa, nopeutta, kestävyyttä ja liikkuvuutta. Liikuntatehtävien avulla oppilaat oppivat arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään omaa fyysistä toimintakykyään. Valtakunnallisen fyysisen toimintakyvyn seurantajärjestelmä Move!:n mittaukset tehdään niin, että ne tukevat 8. vuosiluokalla koulussa järjestettäviä laajoja terveystarkastuksia.

Paikallinen tarkennus:

- Runsaasti fyysisesti aktiivista toimintaa
- Liikuntatehtävät haastavat oppilaan fyysistä toimintakykyä, jonka muodostavat voima, nopeus, kestävyys ja liikkuvuus. Liikuntatehtävien avulla oppilaat oppivat arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään omaa fyysistä toimintakykyään

- Monipuolisesti eri leikkejä, pelejä, harjoitteita ja liikuntamuotoja jotka harjoittavat tasapaino- (pyöriminen, kieriminen, tasapainoilu, väistäminen, kääntyminen, heiluminen, ylösalaiset asennot sekä alastulo ja pysähtyminen) ja liikkumistaitoja (kävely ja juokseminen, hyppääminen, kiipeäminen, laukkaaminen) eri olosuhteissa ja ympäristöissä
- Monipuolisesti eri viitepelejä, leikkejä ja liikuntamuotoja, jotka harjoittavat välineenkäsittelytaitoja (heittäminen, kiinniottaminen, pomputtaminen, kuljettaminen, potkaiseminen, iskeminen, vierittäminen) eri välineillä, olosuhteissa ja ympäristöissä
- Kehonhallintataitoja ja kehonhahmotusta (erilaiset koordinaatioharjoitteet)
- Liikkumista rytmissä ja rytmiä luoden yksin ja yhdessä (esimerkiksi voimistelua, tanssia, musiikkia, kehoa ja välineitä hyödyntäen ja ilmentäen)
- Sovelletaan ja yhdistellään liikkumis-, tasapaino- ja välineenkäsittelytaitoja eri liikemallien ja taitojen yhdistelynä ja sisällyttämällä niitä eri peleihin ja lajitaitoihin
- Havainto- ja ratkaisuntekotaitoja harjaannuttavia tehtäviä (muuttuvien olosuhteiden ja ärsykkeiden havainnointi ja niihin reagointi) esimerkiksi erillisinä harjoitteina, suunnistusharjoitteina ja ratkaisujen tekona leikeissä ja pallopeleissä
- Liikkumiseen ja liikunnan harrastamiseen liittyviä tarpeellisia tietoja ja taitoja
- Uintia, vesiliikunnan ja vesipelastuksen opetusta
- Liikunnanopetukseen sisältyviä kuntotestejä tai toimintakykytestejä käytetään nimenomaan oppilaan oman toimintakyvyn arvioinnin työvälineenä, ei arvioinnin perusteena
- Oppilas osallistuu valtakunnallisiin Move!-mittauksiin

T8 ohjata oppilasta työskentelemään kaikkien kanssa sekä säätelemään toimintaansa ja tunneilmaisuaan liikuntatilanteissa toiset huomioon ottaen

- Oppilas oppii työskentelemään kaikkien kanssa sekä säätelemään toimintaansa ja tunneilmaisuaan muut huomioiden

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas työskentelee valikoimiensa ihmisten kanssa sekä säätelee toimintaansa ja tunneilmaisuaan niin, että pystyy toimimaan liikuntatilanteissa muiden kanssa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas työskentelee kaikkien kanssa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas työskentelee eri liikuntatilanteissa yhteisesti sovitulla tavalla ja toiset huomioon ottaen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas työskentelee kaikkien kanssa ja edistää ryhmän toimintaa ja oppimista.

S2 Sosiaalinen toimintakyky

Liikuntatehtävien avulla oppilaat oppivat arvioimaan ja kehittämään omaa sosiaalista toimintakykyään. Liikunnan opetukseen valitaan erilaisia pari- ja ryhmätehtäviä, leikkejä, harjoituksia ja pelejä, joissa opitaan ottamaan toiset huomioon sekä auttamaan ja avustamaan muita. Tehtävien myötä opitaan vastuun ottamista yhteisistä asioista ja niiden järjestelyistä sekä säännöistä. Myönteistä yhteisöllisyyttä lisätään ryhmätehtävillä.

Paikallinen tarkennus:

- Liikunnanopetukseen sisältyy tietoa liikunnan merkityksestä sosiaalisten taitojen kehitykselle

- Opetuksessa käytetään menetelmiä, jotka edistävät oppilaan sosiaalista toimintakykyä. Oppilaat arvioivat ja kehittävät omaa sosiaalista toimintakykyään erilaisten pari- ja ryhmätehtävien, leikkien, harjoitusten ja pelien avulla. Tunneilla harjoitellaan toisten oppilaiden avustamista sekä vastuun ottamista yhteisistä asioista ja oppimistilanteista
- Liikuntatunnilla toimitaan erilaisissa kokoonpanoissa ja harjoitellaan toimimaan kaikkien kanssa

T9 ohjata oppilasta toimimaan reilun pelin periaatteella sekä ottamaan vastuuta yhteisistä oppimistilanteista

- Oppilas noudattaa reilun pelin periaatteita ja ottaa vastuuta yhteisistä oppimistilanteista

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa kertoa reilun pelin periaatteita ja kantaa satunnaisesti vastuuta yhteisistä oppimistilanteista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas noudattaa reilun pelin periaatteita ja antaa muille työrauhan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas noudattaa reilun pelin periaatteita ja osoittaa ottavansa vastuuta yhteisistä oppimistilanteista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas kantaa vastuuta yhteisestä toiminnasta ja edistää sitä.

S2 Sosiaalinen toimintakyky

Liikuntatehtävien avulla oppilaat oppivat arvioimaan ja kehittämään omaa sosiaalista toimintakykyään. Liikunnan opetukseen valitaan erilaisia pari- ja ryhmätehtäviä, leikkejä, harjoituksia ja pelejä, joissa opitaan ottamaan toiset huomioon sekä auttamaan ja avustamaan muita. Tehtävien myötä opitaan vastuun ottamista yhteisistä asioista ja niiden järjestelyistä sekä säännöistä. Myönteistä yhteisöllisyyttä lisätään ryhmätehtävillä.

Paikallinen tarkennus:

- Liikunnanopetukseen sisältyy tietoa liikunnan merkityksestä sosiaalisten taitojen kehitykselle
- Opetuksessa käytetään menetelmiä, jotka edistävät oppilaan sosiaalista toimintakykyä. Oppilaat arvioivat ja kehittävät omaa sosiaalista toimintakykyään erilaisten pari- ja ryhmätehtävien, leikkien, harjoitusten ja pelien avulla. Tunneilla harjoitellaan toisten oppilaiden avustamista sekä vastuun ottamista yhteisistä asioista ja oppimistilanteista
- Liikuntatunnilla toimitaan erilaisissa kokoonpanoissa ja harjoitellaan toimimaan kaikkien kanssa

T10 kannustaa oppilasta ottamaan vastuuta omasta toiminnasta ja vahvistaa oppilaan itsenäisen työskentelyn taitoja

- Oppilas ottaa vastuuta omasta toiminnastaan ja harjoittelee itsenäisen työskentelyn taitoja

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa kertoa, miten voi ottaa vastuuta omasta toiminnasta, ja toimii opettajan ohjaamana.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas ottaa vastuuta omasta toiminnastaan ja osaa työskennellä ajoittain itsenäisesti.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas työskentelee yleensä vastuullisesti ja itsenäisesti.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas työskentelee vastuullisesti ja itsenäisesti.

S3 Psyykkinen toimintakyky

Liikunnan opetuksessa käytetään tehtäviä, joissa opitaan pitkäjännitteisesti ponnistelemaan yksin ja yhdessä muiden kanssa tavoitteen saavuttamiseksi. Erilaisilla tehtävillä harjoitellaan vastuun ottamista. Iloa ja virkistystä tuottavilla liikuntatehtävillä edistetään myönteisten tunteiden kokemista, jotka vahvistavat pätevyyden kokemuksia ja myönteistä minäkäsitystä. Opetuksen yhteydessä annetaan tietoa liikunnan merkityksestä kasvulle ja kehitykselle, tutustutaan harjoittelun periaatteisiin sekä annetaan tietoa liikunnan harrastusmahdollisuuksista ja toimintatavoista eri liikuntamuodoissa.

Paikallinen tarkennus:

- Liikunnanopetukseen sisältyy tietoa liikunnan merkityksestä psyykkisten taitojen kehitykselle
- Opetuksessa käytetään menetelmiä, jotka edistävät oppilaan psyykkistä toimintakykyä
- Sisällytetään opetukseen liikuntamuotoja, jotka mahdollistavat osallisuuden, pätevyyden, itsenäisyyden sekä ilmaisun kokemuksia
- Iloa ja virkistystä tuottavilla liikuntatehtävillä edistetään myönteisten tunteiden kokemista. Oppilailla on mahdollisuus suunnitella sovellettuja pelejä ja leikkejä sekä kehitellä yhteisiä sääntöjä, mikä vahvistaa pätevyyden kokemuksia ja myönteistä minäkäsitystä
- Sisältöjen avulla opetellaan säätelemään omaa toimintaa ja tunneilmaisua
- Liikunnanopetuksessa opitaan itsenäiseen työskentelyyn
- Sisältöjä eriytetään tukemaan ja vahvistamaan oppilaan minäkäsitystä, jotta oppilas ymmärtää, että yrittäminen riittää

T11 huolehtia siitä, että oppilaat saavat riittävästi myönteisiä kokemuksia omasta kehosta, pätevyydestä ja yhteisöllisyydestä

- Oppilas saa riittävästi myönteisiä kokemuksia omasta kehosta, pätevyydestä ja yhteisöllisyydestä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei vaikuta arvosanan muodostumiseen. Oppilas oppii pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

S3 Psyykkinen toimintakyky

Liikunnan opetuksessa käytetään tehtäviä, joissa opitaan pitkäjännitteisesti ponnistelemaan yksin ja yhdessä muiden kanssa tavoitteen saavuttamiseksi. Erilaisilla tehtävillä harjoitellaan

vastuun ottamista. Iloa ja virkistystä tuottavilla liikuntatehtävillä edistetään myönteisten tunteiden kokemista, jotka vahvistavat pätevyyden kokemuksia ja myönteistä minäkäsitystä. Opetuksen yhteydessä annetaan tietoa liikunnan merkityksestä kasvulle ja kehitykselle, tutustutaan harjoittelun periaatteisiin sekä annetaan tietoa liikunnan harrastusmahdollisuuksista ja toimintatavoista eri liikuntamuodoissa.

Paikallinen tarkennus:

- Liikunnanopetukseen sisältyy tietoa liikunnan merkityksestä psyykkisten taitojen kehitykselle
- Opetuksessa käytetään menetelmiä, jotka edistävät oppilaan psyykkistä toimintakykyä
- Sisällytetään opetukseen liikuntamuotoja, jotka mahdollistavat osallisuuden, pätevyyden, itsenäisyyden sekä ilmaisun kokemuksia
- Iloa ja virkistystä tuottavilla liikuntatehtävillä edistetään myönteisten tunteiden kokemista. Oppilailla on mahdollisuus suunnitella sovellettuja pelejä ja leikkejä sekä kehitellä yhteisiä sääntöjä, mikä vahvistaa pätevyyden kokemuksia ja myönteistä minäkäsitystä
- Sisältöjen avulla opetellaan säätelemään omaa toimintaa ja tunneilmaisua
- Liikunnanopetuksessa opitaan itsenäiseen työskentelyyn
- Sisältöjä eriytetään tukemaan ja vahvistamaan oppilaan minäkäsitystä, jotta oppilas ymmärtää, että yrittäminen riittää

T12 auttaa oppilasta ymmärtämään riittävän fyysisen aktiivisuuden ja liikunnallisen elämäntavan merkitys kokonaisvaltaiselle hyvinvoinnille

- Oppilas ymmärtää fyysisen aktiivisuuden ja liikunnallisen elämäntavan merkityksen kokonaisvaltaiselle hyvinvoinnille

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei vaikuta arvosanan muodostumiseen. Oppilas oppii pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

S3 Psyykkinen toimintakyky

Liikunnan opetuksessa käytetään tehtäviä, joissa opitaan pitkäjännitteisesti ponnistelemaan yksin ja yhdessä muiden kanssa tavoitteen saavuttamiseksi. Erilaisilla tehtävillä harjoitellaan vastuun ottamista. Iloa ja virkistystä tuottavilla liikuntatehtävillä edistetään myönteisten tunteiden kokemista, jotka vahvistavat pätevyyden kokemuksia ja myönteistä minäkäsitystä. Opetuksen yhteydessä annetaan tietoa liikunnan merkityksestä kasvulle ja kehitykselle, tutustutaan harjoittelun periaatteisiin sekä annetaan tietoa liikunnan harrastusmahdollisuuksista ja toimintatavoista eri liikuntamuodoissa.

Paikallinen tarkennus:

- Liikunnanopetukseen sisältyy tietoa liikunnan merkityksestä psyykkisten taitojen kehitykselle
- Opetuksessa käytetään menetelmiä, jotka edistävät oppilaan psyykkistä toimintakykyä
- Sisällytetään opetukseen liikuntamuotoja, jotka mahdollistavat osallisuuden, pätevyyden, itsenäisyyden sekä ilmaisun kokemuksia
- Iloa ja virkistystä tuottavilla liikuntatehtävillä edistetään myönteisten tunteiden kokemista. Oppilailla on mahdollisuus suunnitella sovellettuja pelejä ja leikkejä sekä kehitellä yhteisiä sääntöjä, mikä vahvistaa pätevyyden kokemuksia ja myönteistä minäkäsitystä
- Sisältöjen avulla opetellaan säätelemään omaa toimintaa ja tunneilmaisua

- Liikunnanopetuksessa opitaan itsenäiseen työskentelyyn
- Sisältöjä eriytetään tukemaan ja vahvistamaan oppilaan minäkäsitystä, jotta oppilas ymmärtää, että yrittäminen riittää

T13 tutustuttaa oppilas yleisten liikuntamuotojen harrastamiseen liittyviin mahdollisuuksiin, tietoihin ja taitoihin, jotta hän saa edellytyksiä löytää itselleen sopivia iloa ja virkistystä tuottavia liikuntaharrastuksia

- Oppilas tutustuu erilaisiin liikunnan harrastusmahdollisuuksiin sekä oppii niissä tarvittavia tietoja ja taitoja

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei vaikuta arvosanan muodostumiseen. Oppilas oppii pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

S3 Psyykkinen toimintakyky

Liikunnan opetuksessa käytetään tehtäviä, joissa opitaan pitkäjännitteisesti ponnistelemaan yksin ja yhdessä muiden kanssa tavoitteen saavuttamiseksi. Erilaisilla tehtävillä harjoitellaan vastuun ottamista. Iloa ja virkistystä tuottavilla liikuntatehtävillä edistetään myönteisten tunteiden kokemista, jotka vahvistavat pätevyyden kokemuksia ja myönteistä minäkäsitystä. Opetuksen yhteydessä annetaan tietoa liikunnan merkityksestä kasvulle ja kehitykselle, tutustutaan harjoittelun periaatteisiin sekä annetaan tietoa liikunnan harrastusmahdollisuuksista ja toimintatavoista eri liikuntamuodoissa.

Paikallinen tarkennus:

- Liikunnanopetukseen sisältyy tietoa liikunnan merkityksestä psyykkisten taitojen kehitykselle
- Opetuksessa käytetään menetelmiä, jotka edistävät oppilaan psyykkistä toimintakykyä
- Sisällytetään opetukseen liikuntamuotoja, jotka mahdollistavat osallisuuden, pätevyyden, itsenäisyyden sekä ilmaisun kokemuksia
- Iloa ja virkistystä tuottavilla liikuntatehtävillä edistetään myönteisten tunteiden kokemista. Oppilailla on mahdollisuus suunnitella sovellettuja pelejä ja leikkejä sekä kehitellä yhteisiä sääntöjä, mikä vahvistaa pätevyyden kokemuksia ja myönteistä minäkäsitystä
- Sisältöjen avulla opetellaan säätelemään omaa toimintaa ja tunneilmaisua
- Liikunnanopetuksessa opitaan itsenäiseen työskentelyyn
- Sisältöjä eriytetään tukemaan ja vahvistamaan oppilaan minäkäsitystä, jotta oppilas ymmärtää, että yrittäminen riittää

9

Vuosiluokan tavoitteet ja keskeiset sisällöt

T1 kannustaa oppilasta fyysiseen aktiivisuuteen, kokeilemaan erilaisia liikuntamuotoja ja harjoittelemaan parhaansa yrittäen

- Oppilas on aktiivinen, innokas kokeilemaan ja harjoittelemaan parhaansa yrittäen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osallistuu satunnaisesti ja valikoiden liikuntatuntien toimintaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osallistuu liikuntatunneille ja kokeilee erilaisia liikuntamuotoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osallistuu liikuntatuntien toimintaan yleensä aktiivisesti kokeillen ja harjoitellen erilaisia liikuntamuotoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osallistuu aktiivisesti ja harjoittelee opetettuja liikuntamuotoja.

S1 Fyysinen toimintakyky

Opetukseen sisältyy runsaasti fyysisesti aktiivista toimintaa. Liikunnan opetukseen valitaan havainto- ja ratkaisuntekotaitoja ja niiden soveltamista monipuolisesti kehittäviä turvallisia tehtäviä (kuten liikuntaleikit ja pallopelit). Tasapaino-, liikkumis- ja välineenkäsittelytaitoja vahvistetaan liikuntamuotojen (kuten jää-, lumi-, luonto-, perus-, musiikki- ja tanssiliikunta sekä palloilut ja voimistelut) ja liikuntalajien avulla monipuolisesti eri vuodenaikoina ja erilaisissa oppimisympäristöissä. Liikunnan opetukseen kuuluu uinnin, vesiliikunnan ja vesipelastuksen opetusta.

Monipuoliset tehtävät, leikit, harjoitteet ja pelit mahdollistavat osallisuuden, pätevyyden, itsenäisyyden sekä kehollisen ilmaisun ja esteettisyyden kokemuksia. Liikunnan opetukseen valitaan tehtäviä, joilla opetellaan harjoittelemaan voimaa, nopeutta, kestävyyttä ja liikkuvuutta. Liikuntatehtävien avulla oppilaat oppivat arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään omaa fyysistä toimintakykyään. Valtakunnallisen fyysisen toimintakyvyn seurantajärjestelmä Move!:n mittaukset tehdään niin, että ne tukevat 8. vuosiluokalla koulussa järjestettäviä laajoja terveystarkastuksia.

Paikallinen tarkennus:

- Runsaasti fyysisesti aktiivista toimintaa
- Liikuntatehtävät haastavat oppilaan fyysistä toimintakykyä, jonka muodostavat voima, nopeus, kestävyys ja liikkuvuus. Liikuntatehtävien avulla oppilaat oppivat arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään omaa fyysistä toimintakykyään
- Monipuolisesti eri leikkejä, pelejä, harjoitteita ja liikuntamuotoja jotka harjoittavat tasapaino- (pyöriminen, kieriminen, tasapainoilu, väistäminen, kääntyminen, heiluminen, ylösalaiset asennot sekä alastulo ja pysähtyminen) ja liikkumistaitoja (kävely ja juokseminen, hyppääminen, kiipeäminen, laukkaaminen) eri olosuhteissa ja ympäristöissä
- Monipuolisesti eri viitepelejä, leikkejä ja liikuntamuotoja, jotka harjoittavat välineenkäsittelytaitoja (heittäminen, kiinniottaminen, pomputtaminen, kuljettaminen, potkaiseminen, iskeminen, vierittäminen) eri välineillä, olosuhteissa ja ympäristöissä
- Kehonhallintataitoja ja kehonhahmotusta (erilaiset koordinaatioharjoitteet)
- Liikkumista rytmissä ja rytmiä luoden yksin ja yhdessä (esimerkiksi voimistelua, tanssia, musiikkia, kehoa ja välineitä hyödyntäen ja ilmentäen)
- Sovelletaan ja yhdistellään liikkumis-, tasapaino- ja välineenkäsittelytaitoja eri liikemallien ja taitojen yhdistelynä ja sisällyttämällä niitä eri peleihin ja lajitaitoihin
- Havainto- ja ratkaisuntekotaitoja harjaannuttavia tehtäviä (muuttuvien olosuhteiden ja ärsykkeiden havainnointi ja niihin reagointi) esimerkiksi erillisinä harjoitteina, suunnistusharjoitteina ja ratkaisujen tekona leikeissä ja pallopeleissä
- Liikkumiseen ja liikunnan harrastamiseen liittyviä tarpeellisia tietoja ja taitoja
- Uintia, vesiliikunnan ja vesipelastuksen opetusta
- Liikunnanopetukseen sisältyviä mahdollisia kuntotestejä tai toimintakykytestejä käytetään nimenomaan oppilaan oman toimintakyvyn arvioinnin työvälineenä, ei arvioinnin perusteena

T2 ohjata oppilasta harjaannuttamaan havaintomotorisia taitojaan eli havainnoimaan itseään ja ympäristöään aistien avulla sekä tekemään liikuntatilanteisiin sopivia ratkaisuja

- Oppilas harjoittelee havainnoimaan itseään ja ympäristöään aistien avulla ja tekemään erilaisia ratkaisuja muuttuvissa liikuntatilanteissa, esimerkiksi mukautumaan sovellettuihin sääntöihin pelissä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa kertoa joitain havaintojaan ja hyödyntää niitä opettajan auttamana omassa toiminnassaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas ymmärtää ja osaa kertoa tekemiään havaintoja sekä yhdistää niitä toimintaansa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas tekee havaintojen pohjalta useimmiten tarkoituksenmukaisia ratkaisuja erilaisissa liikuntatilanteissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas valitsee tarkoituksenmukaisia havaintoja ratkaisunteon perustaksi, pystyy perustelemaan ratkaisunsa ja sopeuttaa liikkumistaan niiden mukaan.

S1 Fyysinen toimintakyky

Opetukseen sisältyy runsaasti fyysisesti aktiivista toimintaa. Liikunnan opetukseen valitaan havainto- ja ratkaisuntekotaitoja ja niiden soveltamista monipuolisesti kehittäviä turvallisia tehtäviä (kuten liikuntaleikit ja pallopelit). Tasapaino-, liikkumis- ja välineenkäsittelytaitoja vahvistetaan liikuntamuotojen (kuten jää-, lumi-, luonto-, perus-, musiikki- ja tanssiliikunta sekä palloilut ja voimistelut) ja liikuntalajien avulla monipuolisesti eri vuodenaikoina ja erilaisissa oppimisympäristöissä. Liikunnan opetukseen kuuluu uinnin, vesiliikunnan ja vesipelastuksen opetusta.

Monipuoliset tehtävät, leikit, harjoitteet ja pelit mahdollistavat osallisuuden, pätevyyden, itsenäisyyden sekä kehollisen ilmaisun ja esteettisyyden kokemuksia. Liikunnan opetukseen valitaan tehtäviä, joilla opetellaan harjoittelemaan voimaa, nopeutta, kestävyyttä ja liikkuvuutta. Liikuntatehtävien avulla oppilaat oppivat arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään omaa fyysistä toimintakykyään. Valtakunnallisen fyysisen toimintakyvyn seurantajärjestelmä Move!:n mittaukset tehdään niin, että ne tukevat 8. vuosiluokalla koulussa järjestettäviä laajoja terveystarkastuksia.

Paikallinen tarkennus:

- Runsaasti fyysisesti aktiivista toimintaa
- Liikuntatehtävät haastavat oppilaan fyysistä toimintakykyä, jonka muodostavat voima, nopeus, kestävyys ja liikkuvuus. Liikuntatehtävien avulla oppilaat oppivat arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään omaa fyysistä toimintakykyään
- Monipuolisesti eri leikkejä, pelejä, harjoitteita ja liikuntamuotoja jotka harjoittavat tasapaino- (pyöriminen, kieriminen, tasapainoilu, väistäminen, kääntyminen, heiluminen, ylösalaiset asennot sekä alastulo ja pysähtyminen) ja liikkumistaitoja (kävely ja juokseminen, hyppääminen, kiipeäminen, laukkaaminen) eri olosuhteissa ja ympäristöissä
- Monipuolisesti eri viitepelejä, leikkejä ja liikuntamuotoja, jotka harjoittavat välineenkäsittelytaitoja (heittäminen, kiinniottaminen, pomputtaminen, kuljettaminen, potkaiseminen, iskeminen, vierittäminen) eri välineillä, olosuhteissa ja ympäristöissä
- Kehonhallintataitoja ja kehonhahmotusta (erilaiset koordinaatioharjoitteet)

- Liikkumista rytmissä ja rytmiä luoden yksin ja yhdessä (esimerkiksi voimistelua, tanssia, musiikkia, kehoa ja välineitä hyödyntäen ja ilmentäen)
- Sovelletaan ja yhdistellään liikkumis-, tasapaino- ja välineenkäsittelytaitoja eri liikemallien ja taitojen yhdistelynä ja sisällyttämällä niitä eri peleihin ja lajitaitoihin
- Havainto- ja ratkaisuntekotaitoja harjaannuttavia tehtäviä (muuttuvien olosuhteiden ja ärsykkeiden havainnointi ja niihin reagointi) esimerkiksi erillisinä harjoitteina, suunnistusharjoitteina ja ratkaisujen tekona leikeissä ja pallopeleissä
- Liikkumiseen ja liikunnan harrastamiseen liittyviä tarpeellisia tietoja ja taitoja
- Uintia, vesiliikunnan ja vesipelastuksen opetusta
- Liikunnanopetukseen sisältyviä mahdollisia kuntotestejä tai toimintakykytestejä käytetään nimenomaan oppilaan oman toimintakyvyn arvioinnin työvälineenä, ei arvioinnin perusteena

T3 ohjata oppilasta harjoittelun avulla kehittämään tasapaino- ja liikkumistaitojaan, jotta oppilas osaa käyttää, yhdistää ja soveltaa niitä monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä, eri vuodenaikoina ja eri liikuntamuodoissa

- Oppilas harjoittelee ja soveltaa liikkumis- ja tasapainotaitojaan erilaisissa tilanteissa ja ympäristöissä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa käyttää ja yhdistää tasapaino- ja liikkumistaitoja joissakin opetetuissa liikuntamuodoissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa käyttää ja yhdistää tasapaino- ja liikkumistaitoja useimmissa opetetuissa liikuntamuodoissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa käyttää, yhdistää ja soveltaa tasapaino- ja liikkumistaitoja useimmissa opetetuissa liikuntamuodoissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas käyttää, yhdistää ja soveltaa tasapaino- ja liikkumistaitoja opetetuissa liikuntamuodoissa.

S1 Fyysinen toimintakyky

Opetukseen sisältyy runsaasti fyysisesti aktiivista toimintaa. Liikunnan opetukseen valitaan havainto- ja ratkaisuntekotaitoja ja niiden soveltamista monipuolisesti kehittäviä turvallisia tehtäviä (kuten liikuntaleikit ja pallopelit). Tasapaino-, liikkumis- ja välineenkäsittelytaitoja vahvistetaan liikuntamuotojen (kuten jää-, lumi-, luonto-, perus-, musiikki- ja tanssiliikunta sekä palloilut ja voimistelut) ja liikuntalajien avulla monipuolisesti eri vuodenaikoina ja erilaisissa oppimisympäristöissä. Liikunnan opetukseen kuuluu uinnin, vesiliikunnan ja vesipelastuksen opetusta.

Monipuoliset tehtävät, leikit, harjoitteet ja pelit mahdollistavat osallisuuden, pätevyyden, itsenäisyyden sekä kehollisen ilmaisun ja esteettisyyden kokemuksia. Liikunnan opetukseen valitaan tehtäviä, joilla opetellaan harjoittelemaan voimaa, nopeutta, kestävyyttä ja liikkuvuutta. Liikuntatehtävien avulla oppilaat oppivat arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään omaa fyysistä toimintakykyään. Valtakunnallisen fyysisen toimintakyvyn seurantajärjestelmä Move!:n mittaukset tehdään niin, että ne tukevat 8. vuosiluokalla koulussa järjestettäviä laajoja terveystarkastuksia.

Paikallinen tarkennus:

- Runsaasti fyysisesti aktiivista toimintaa
- Liikuntatehtävät haastavat oppilaan fyysistä toimintakykyä, jonka muodostavat voima, nopeus, kestävyys ja liikkuvuus. Liikuntatehtävien avulla oppilaat oppivat arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään omaa fyysistä toimintakykyään
- Monipuolisesti eri leikkejä, pelejä, harjoitteita ja liikuntamuotoja jotka harjoittavat tasapaino- (pyöriminen, kieriminen, tasapainoilu, väistäminen, kääntyminen, heiluminen, ylösalaiset asennot sekä alastulo ja pysähtyminen) ja liikkumistaitoja (kävely ja juokseminen, hyppääminen, kiipeäminen, laukkaaminen) eri olosuhteissa ja ympäristöissä
- Monipuolisesti eri viitepelejä, leikkejä ja liikuntamuotoja, jotka harjoittavat välineenkäsittelytaitoja (heittäminen, kiinniottaminen, pomputtaminen, kuljettaminen, potkaiseminen, iskeminen, vierittäminen) eri välineillä, olosuhteissa ja ympäristöissä
- Kehonhallintataitoja ja kehonhahmotusta (erilaiset koordinaatioharjoitteet)
- Liikkumista rytmissä ja rytmiä luoden yksin ja yhdessä (esimerkiksi voimistelua, tanssia, musiikkia, kehoa ja välineitä hyödyntäen ja ilmentäen)
- Sovelletaan ja yhdistellään liikkumis-, tasapaino- ja välineenkäsittelytaitoja eri liikemallien ja taitojen yhdistelynä ja sisällyttämällä niitä eri peleihin ja lajitaitoihin
- Havainto- ja ratkaisuntekotaitoja harjaannuttavia tehtäviä (muuttuvien olosuhteiden ja ärsykkeiden havainnointi ja niihin reagointi) esimerkiksi erillisinä harjoitteina, suunnistusharjoitteina ja ratkaisujen tekona leikeissä ja pallopeleissä
- Liikkumiseen ja liikunnan harrastamiseen liittyviä tarpeellisia tietoja ja taitoja
- Uintia, vesiliikunnan ja vesipelastuksen opetusta
- Liikunnanopetukseen sisältyviä mahdollisia kuntotestejä tai toimintakykytestejä käytetään nimenomaan oppilaan oman toimintakyvyn arvioinnin työvälineenä, ei arvioinnin perusteena

T4 ohjata oppilasta harjoittelun avulla kehittämään välineenkäsittelytaitojaan, jotta oppilas osaa käyttää, yhdistää ja soveltaa niitä monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä, eri välineillä, eri vuodenaikoina ja eri liikuntamuodoissa

- Oppilas harjoittelee ja soveltaa välineenkäsittelytaitojaan erilaisissa tilanteissa, ympäristöissä ja eri liikuntamuodoissa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa käyttää välineenkäsittelytaitoja joissakin opetetuissa liikuntamuodoissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa käyttää ja yhdistää välineenkäsittelytaitoja useimmissa opetetuissa liikuntamuodoissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa käyttää, yhdistää ja soveltaa välineenkäsittelytaitoja useimmissa opetetuissa liikuntamuodoissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas käyttää, yhdistää ja soveltaa välineenkäsittelytaitoja opetetuissa liikuntamuodoissa.

S1 Fyysinen toimintakyky

Opetukseen sisältyy runsaasti fyysisesti aktiivista toimintaa. Liikunnan opetukseen valitaan havainto- ja ratkaisuntekotaitoja ja niiden soveltamista monipuolisesti kehittäviä turvallisia tehtäviä (kuten liikuntaleikit ja pallopelit). Tasapaino-, liikkumis- ja välineenkäsittelytaitoja vahvistetaan liikuntamuotojen (kuten jää-, lumi-, luonto-, perus-, musiikki- ja tanssiliikunta sekä

palloilut ja voimistelut) ja liikuntalajien avulla monipuolisesti eri vuodenaikoina ja erilaisissa oppimisympäristöissä. Liikunnan opetukseen kuuluu uinnin, vesiliikunnan ja vesipelastuksen opetusta.

Monipuoliset tehtävät, leikit, harjoitteet ja pelit mahdollistavat osallisuuden, pätevyyden, itsenäisyyden sekä kehollisen ilmaisun ja esteettisyyden kokemuksia. Liikunnan opetukseen valitaan tehtäviä, joilla opetellaan harjoittelemaan voimaa, nopeutta, kestävyyttä ja liikkuvuutta. Liikuntatehtävien avulla oppilaat oppivat arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään omaa fyysistä toimintakykyään. Valtakunnallisen fyysisen toimintakyvyn seurantajärjestelmä Move!:n mittaukset tehdään niin, että ne tukevat 8. vuosiluokalla koulussa järjestettäviä laajoja terveystarkastuksia.

Paikallinen tarkennus:

- Runsaasti fyysisesti aktiivista toimintaa
- Liikuntatehtävät haastavat oppilaan fyysistä toimintakykyä, jonka muodostavat voima, nopeus, kestävyys ja liikkuvuus. Liikuntatehtävien avulla oppilaat oppivat arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään omaa fyysistä toimintakykyään
- Monipuolisesti eri leikkejä, pelejä, harjoitteita ja liikuntamuotoja jotka harjoittavat tasapaino- (pyöriminen, kieriminen, tasapainoilu, väistäminen, kääntyminen, heiluminen, ylösalaiset asennot sekä alastulo ja pysähtyminen) ja liikkumistaitoja (kävely ja juokseminen, hyppääminen, kiipeäminen, laukkaaminen) eri olosuhteissa ja ympäristöissä
- Monipuolisesti eri viitepelejä, leikkejä ja liikuntamuotoja, jotka harjoittavat välineenkäsittelytaitoja (heittäminen, kiinniottaminen, pomputtaminen, kuljettaminen, potkaiseminen, iskeminen, vierittäminen) eri välineillä, olosuhteissa ja ympäristöissä
- Kehonhallintataitoja ja kehonhahmotusta (erilaiset koordinaatioharjoitteet)
- Liikkumista rytmissä ja rytmiä luoden yksin ja yhdessä (esimerkiksi voimistelua, tanssia, musiikkia, kehoa ja välineitä hyödyntäen ja ilmentäen)
- Sovelletaan ja yhdistellään liikkumis-, tasapaino- ja välineenkäsittelytaitoja eri liikemallien ja taitojen yhdistelynä ja sisällyttämällä niitä eri peleihin ja lajitaitoihin
- Havainto- ja ratkaisuntekotaitoja harjaannuttavia tehtäviä (muuttuvien olosuhteiden ja ärsykkeiden havainnointi ja niihin reagointi) esimerkiksi erillisinä harjoitteina, suunnistusharjoitteina ja ratkaisujen tekona leikeissä ja pallopeleissä
- Liikkumiseen ja liikunnan harrastamiseen liittyviä tarpeellisia tietoja ja taitoja
- Uintia, vesiliikunnan ja vesipelastuksen opetusta
- Liikunnanopetukseen sisältyviä mahdollisia kuntotestejä tai toimintakykytestejä käytetään nimenomaan oppilaan oman toimintakyvyn arvioinnin työvälineenä, ei arvioinnin perusteena

T5 kannustaa ja ohjata oppilasta arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään fyysisiä ominaisuuksiaan: voimaa, nopeutta, kestävyyttä ja liikkuvuutta

- Oppilas oppii arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään fyysisiä ominaisuuksiaan (voima, nopeus, kestävyys, liikkuvuus)

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa kertoa joitain fyysisten kunto-ominaisuuksien arviointimenetelmiä ja toisen ohjauksessa harjoittaa ominaisuuksiaan
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osaa kertoa ja valita erilaisten fyysisten kunto-ominaisuuksien arviointiin soveltuvia menetelmiä ja harjoittaa omatoimisesti joitain fyysisiä ominaisuuksiaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa arvioida fyysisiä kunto-ominaisuuksiaan ja sen pohjalta harjoittaa voimaa, nopeutta, kestävyyttä ja liikkuvuutta
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas tunnistaa omia vahvuuksiaan ja heikkouksiaan ja tunnistamisen perusteella osaa ylläpitää ja kehittää fyysisiä kunto-ominaisuuksiaan

S1 Fyysinen toimintakyky

Opetukseen sisältyy runsaasti fyysisesti aktiivista toimintaa. Liikunnan opetukseen valitaan havainto- ja ratkaisuntekotaitoja ja niiden soveltamista monipuolisesti kehittäviä turvallisia tehtäviä (kuten liikuntaleikit ja pallopelit). Tasapaino-, liikkumis- ja välineenkäsittelytaitoja vahvistetaan liikuntamuotojen (kuten jää-, lumi-, luonto-, perus-, musiikki- ja tanssiliikunta sekä palloilut ja voimistelut) ja liikuntalajien avulla monipuolisesti eri vuodenaikoina ja erilaisissa oppimisympäristöissä. Liikunnan opetukseen kuuluu uinnin, vesiliikunnan ja vesipelastuksen opetusta.

Monipuoliset tehtävät, leikit, harjoitteet ja pelit mahdollistavat osallisuuden, pätevyyden, itsenäisyyden sekä kehollisen ilmaisun ja esteettisyyden kokemuksia. Liikunnan opetukseen valitaan tehtäviä, joilla opetellaan harjoittelemaan voimaa, nopeutta, kestävyyttä ja liikkuvuutta. Liikuntatehtävien avulla oppilaat oppivat arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään omaa fyysistä toimintakykyään. Valtakunnallisen fyysisen toimintakyvyn seurantajärjestelmä Move!:n mittaukset tehdään niin, että ne tukevat 8. vuosiluokalla koulussa järjestettäviä laajoja terveystarkastuksia.

Paikallinen tarkennus:

- Runsaasti fyysisesti aktiivista toimintaa
- Liikuntatehtävät haastavat oppilaan fyysistä toimintakykyä, jonka muodostavat voima, nopeus, kestävyys ja liikkuvuus. Liikuntatehtävien avulla oppilaat oppivat arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään omaa fyysistä toimintakykyään
- Monipuolisesti eri leikkejä, pelejä, harjoitteita ja liikuntamuotoja jotka harjoittavat tasapaino- (pyöriminen, kieriminen, tasapainoilu, väistäminen, kääntyminen, heiluminen, ylösalaiset asennot sekä alastulo ja pysähtyminen) ja liikkumistaitoja (kävely ja juokseminen, hyppääminen, kiipeäminen, laukkaaminen) eri olosuhteissa ja ympäristöissä
- Monipuolisesti eri viitepelejä, leikkejä ja liikuntamuotoja, jotka harjoittavat välineenkäsittelytaitoja (heittäminen, kiinniottaminen, pomputtaminen, kuljettaminen, potkaiseminen, iskeminen, vierittäminen) eri välineillä, olosuhteissa ja ympäristöissä
- Kehonhallintataitoja ja kehonhahmotusta (erilaiset koordinaatioharjoitteet)
- Liikkumista rytmissä ja rytmiä luoden yksin ja yhdessä (esimerkiksi voimistelua, tanssia, musiikkia, kehoa ja välineitä hyödyntäen ja ilmentäen)
- Sovelletaan ja yhdistellään liikkumis-, tasapaino- ja välineenkäsittelytaitoja eri liikemallien ja taitojen yhdistelynä ja sisällyttämällä niitä eri peleihin ja lajitaitoihin
- Havainto- ja ratkaisuntekotaitoja harjaannuttavia tehtäviä (muuttuvien olosuhteiden ja ärsykkeiden havainnointi ja niihin reagointi) esimerkiksi erillisinä harjoitteina, suunnistusharjoitteina ja ratkaisujen tekona leikeissä ja pallopeleissä
- Liikkumiseen ja liikunnan harrastamiseen liittyviä tarpeellisia tietoja ja taitoja

- Uintia, vesiliikunnan ja vesipelastuksen opetusta
- Liikunnanopetukseen sisältyviä mahdollisia kuntotestejä tai toimintakykytestejä käytetään nimenomaan oppilaan oman toimintakyvyn arvioinnin työvälineenä, ei arvioinnin perusteena

T6 vahvistaa uima- ja vesipelastustaitoja, jotta oppilas osaa sekä uida että pelastautua ja pelastaa vedestä

- Oppilas vahvistaa uima- ja vesipelastustaitojaan, jotta oppilas osaa sekä uida että pelastautua ja pelastaa vedestä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa uida 10 m.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas ui 50 m käyttäen kahta uintitapaa ja sukeltaa 5 m.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa uida*, pelastautua ja pelastaa vedestä (*Pohjoismaisen uimataidon kriteeri).
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa uida sujuvasti kahdella uintitavalla sekä pelastautua ja pelastaa vedestä eri tavoilla

S1 Fyysinen toimintakyky

Opetukseen sisältyy runsaasti fyysisesti aktiivista toimintaa. Liikunnan opetukseen valitaan havainto- ja ratkaisuntekotaitoja ja niiden soveltamista monipuolisesti kehittäviä turvallisia tehtäviä (kuten liikuntaleikit ja pallopelit). Tasapaino-, liikkumis- ja välineenkäsittelytaitoja vahvistetaan liikuntamuotojen (kuten jää-, lumi-, luonto-, perus-, musiikki- ja tanssiliikunta sekä palloilut ja voimistelut) ja liikuntalajien avulla monipuolisesti eri vuodenaikoina ja erilaisissa oppimisympäristöissä. Liikunnan opetukseen kuuluu uinnin, vesiliikunnan ja vesipelastuksen opetusta.

Monipuoliset tehtävät, leikit, harjoitteet ja pelit mahdollistavat osallisuuden, pätevyyden, itsenäisyyden sekä kehollisen ilmaisun ja esteettisyyden kokemuksia. Liikunnan opetukseen valitaan tehtäviä, joilla opetellaan harjoittelemaan voimaa, nopeutta, kestävyyttä ja liikkuvuutta. Liikuntatehtävien avulla oppilaat oppivat arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään omaa fyysistä toimintakykyään. Valtakunnallisen fyysisen toimintakyvyn seurantajärjestelmä Move!:n mittaukset tehdään niin, että ne tukevat 8. vuosiluokalla koulussa järjestettäviä laajoja terveystarkastuksia.

Paikallinen tarkennus:

- Runsaasti fyysisesti aktiivista toimintaa
- Liikuntatehtävät haastavat oppilaan fyysistä toimintakykyä, jonka muodostavat voima, nopeus, kestävyys ja liikkuvuus. Liikuntatehtävien avulla oppilaat oppivat arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään omaa fyysistä toimintakykyään
- Monipuolisesti eri leikkejä, pelejä, harjoitteita ja liikuntamuotoja jotka harjoittavat tasapaino- (pyöriminen, kieriminen, tasapainoilu, väistäminen, kääntyminen, heiluminen, ylösalaiset asennot sekä alastulo ja pysähtyminen) ja liikkumistaitoja (kävely ja juokseminen, hyppääminen, kiipeäminen, laukkaaminen) eri olosuhteissa ja ympäristöissä
- Monipuolisesti eri viitepelejä, leikkejä ja liikuntamuotoja, jotka harjoittavat välineenkäsittelytaitoja (heittäminen, kiinniottaminen, pomputtaminen, kuljettaminen, potkaiseminen, iskeminen, vierittäminen) eri välineillä, olosuhteissa ja ympäristöissä
- Kehonhallintataitoja ja kehonhahmotusta (erilaiset koordinaatioharjoitteet)

- Liikkumista rytmissä ja rytmiä luoden yksin ja yhdessä (esimerkiksi voimistelua, tanssia, musiikkia, kehoa ja välineitä hyödyntäen ja ilmentäen)
- Sovelletaan ja yhdistellään liikkumis-, tasapaino- ja välineenkäsittelytaitoja eri liikemallien ja taitojen yhdistelynä ja sisällyttämällä niitä eri peleihin ja lajitaitoihin
- Havainto- ja ratkaisuntekotaitoja harjaannuttavia tehtäviä (muuttuvien olosuhteiden ja ärsykkeiden havainnointi ja niihin reagointi) esimerkiksi erillisinä harjoitteina, suunnistusharjoitteina ja ratkaisujen tekona leikeissä ja pallopeleissä
- Liikkumiseen ja liikunnan harrastamiseen liittyviä tarpeellisia tietoja ja taitoja
- Uintia, vesiliikunnan ja vesipelastuksen opetusta
- Liikunnanopetukseen sisältyviä mahdollisia kuntotestejä tai toimintakykytestejä käytetään nimenomaan oppilaan oman toimintakyvyn arvioinnin työvälineenä, ei arvioinnin perusteena

T7 ohjata oppilasta turvalliseen ja asialliseen toimintaan

- Oppilas noudattaa yhteisiä sääntöjä turvallisuus ja muut oppilaat huomioiden

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa kertoa, miten toimitaan turvallisesti ja asiallisesti, sekä toimii ja varustautuu yleensä ohjeiden mukaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas ymmärtää turvallisuuteen liittyviä riskitekijöitä ja toimii tunnilla turvallisesti sekä varustautuu asiallisesti.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas toimii turvallisesti ja asiallisesti liikuntatunneilla.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas toimii turvallisesti ja asiallisesti sekä edistää turvallisuutta liikuntatunneilla.

S1 Fyysinen toimintakyky

Opetukseen sisältyy runsaasti fyysisesti aktiivista toimintaa. Liikunnan opetukseen valitaan havainto- ja ratkaisuntekotaitoja ja niiden soveltamista monipuolisesti kehittäviä turvallisia tehtäviä (kuten liikuntaleikit ja pallopelit). Tasapaino-, liikkumis- ja välineenkäsittelytaitoja vahvistetaan liikuntamuotojen (kuten jää-, lumi-, luonto-, perus-, musiikki- ja tanssiliikunta sekä palloilut ja voimistelut) ja liikuntalajien avulla monipuolisesti eri vuodenaikoina ja erilaisissa oppimisympäristöissä. Liikunnan opetukseen kuuluu uinnin, vesiliikunnan ja vesipelastuksen opetusta.

Monipuoliset tehtävät, leikit, harjoitteet ja pelit mahdollistavat osallisuuden, pätevyyden, itsenäisyyden sekä kehollisen ilmaisun ja esteettisyyden kokemuksia. Liikunnan opetukseen valitaan tehtäviä, joilla opetellaan harjoittelemaan voimaa, nopeutta, kestävyyttä ja liikkuvuutta. Liikuntatehtävien avulla oppilaat oppivat arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään omaa fyysistä toimintakykyään. Valtakunnallisen fyysisen toimintakyvyn seurantajärjestelmä Move!:n mittaukset tehdään niin, että ne tukevat 8. vuosiluokalla koulussa järjestettäviä laajoja terveystarkastuksia.

Paikallinen tarkennus:

- Runsaasti fyysisesti aktiivista toimintaa
- Liikuntatehtävät haastavat oppilaan fyysistä toimintakykyä, jonka muodostavat voima, nopeus, kestävyys ja liikkuvuus. Liikuntatehtävien avulla oppilaat oppivat arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään omaa fyysistä toimintakykyään

- Monipuolisesti eri leikkejä, pelejä, harjoitteita ja liikuntamuotoja jotka harjoittavat tasapaino- (pyöriminen, kieriminen, tasapainoilu, väistäminen, kääntyminen, heiluminen, ylösalaiset asennot sekä alastulo ja pysähtyminen) ja liikkumistaitoja (kävely ja juokseminen, hyppääminen, kiipeäminen, laukkaaminen) eri olosuhteissa ja ympäristöissä
- Monipuolisesti eri viitepelejä, leikkejä ja liikuntamuotoja, jotka harjoittavat välineenkäsittelytaitoja (heittäminen, kiinniottaminen, pomputtaminen, kuljettaminen, potkaiseminen, iskeminen, vierittäminen) eri välineillä, olosuhteissa ja ympäristöissä
- Kehonhallintataitoja ja kehonhahmotusta (erilaiset koordinaatioharjoitteet)
- Liikkumista rytmissä ja rytmiä luoden yksin ja yhdessä (esimerkiksi voimistelua, tanssia, musiikkia, kehoa ja välineitä hyödyntäen ja ilmentäen)
- Sovelletaan ja yhdistellään liikkumis-, tasapaino- ja välineenkäsittelytaitoja eri liikemallien ja taitojen yhdistelynä ja sisällyttämällä niitä eri peleihin ja lajitaitoihin
- Havainto- ja ratkaisuntekotaitoja harjaannuttavia tehtäviä (muuttuvien olosuhteiden ja ärsykkeiden havainnointi ja niihin reagointi) esimerkiksi erillisinä harjoitteina, suunnistusharjoitteina ja ratkaisujen tekona leikeissä ja pallopeleissä
- Liikkumiseen ja liikunnan harrastamiseen liittyviä tarpeellisia tietoja ja taitoja
- Uintia, vesiliikunnan ja vesipelastuksen opetusta
- Liikunnanopetukseen sisältyviä mahdollisia kuntotestejä tai toimintakykytestejä käytetään nimenomaan oppilaan oman toimintakyvyn arvioinnin työvälineenä, ei arvioinnin perusteena

T8 ohjata oppilasta työskentelemään kaikkien kanssa sekä säätelemään toimintaansa ja tunneilmaisuaan liikuntatilanteissa toiset huomioon ottaen

- Oppilas työskentelee kaikkien kanssa sekä pystyy säätelemään toimintaansa ja tunneilmaisuaan muut huomioiden

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas työskentelee valikoimiensa ihmisten kanssa sekä säätelee toimintaansa ja tunneilmaisuaan niin, että pystyy toimimaan liikuntatilanteissa muiden kanssa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas työskentelee kaikkien kanssa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas työskentelee eri liikuntatilanteissa yhteisesti sovitulla tavalla ja toiset huomioon ottaen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas työskentelee kaikkien kanssa ja edistää ryhmän toimintaa ja oppimista.

S2 Sosiaalinen toimintakyky

Liikuntatehtävien avulla oppilaat oppivat arvioimaan ja kehittämään omaa sosiaalista toimintakykyään. Liikunnan opetukseen valitaan erilaisia pari- ja ryhmätehtäviä, leikkejä, harjoituksia ja pelejä, joissa opitaan ottamaan toiset huomioon sekä auttamaan ja avustamaan muita. Tehtävien myötä opitaan vastuun ottamista yhteisistä asioista ja niiden järjestelyistä sekä säännöistä. Myönteistä yhteisöllisyyttä lisätään ryhmätehtävillä.

Paikallinen tarkennus:

- Liikunnanopetukseen sisältyy tietoa liikunnan merkityksestä sosiaalisten taitojen kehitykselle

- Opetuksessa käytetään menetelmiä, jotka edistävät oppilaan sosiaalista toimintakykyä. Oppilaat arvioivat ja kehittävät omaa sosiaalista toimintakykyään erilaisten pari- ja ryhmätehtävien, leikkien, harjoitusten ja pelien avulla. Tunneilla harjoitellaan toisten oppilaiden avustamista sekä vastuun ottamista yhteisistä asioista ja oppimistilanteista
- Liikuntatunnilla toimitaan erilaisissa kokoonpanoissa ja harjoitellaan toimimaan kaikkien kanssa

T9 ohjata oppilasta toimimaan reilun pelin periaatteella sekä ottamaan vastuuta yhteisistä oppimistilanteista

- Oppilas noudattaa reilun pelin periaatteita ja ottaa vastuuta yhteisistä oppimistilanteista

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa kertoa reilun pelin periaatteita ja kantaa satunnaisesti vastuuta yhteisistä oppimistilanteista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas noudattaa reilun pelin periaatteita ja antaa muille työrauhan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas noudattaa reilun pelin periaatteita ja osoittaa ottavansa vastuuta yhteisistä oppimistilanteista.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas kantaa vastuuta yhteisestä toiminnasta ja edistää sitä.

S2 Sosiaalinen toimintakyky

Liikuntatehtävien avulla oppilaat oppivat arvioimaan ja kehittämään omaa sosiaalista toimintakykyään. Liikunnan opetukseen valitaan erilaisia pari- ja ryhmätehtäviä, leikkejä, harjoituksia ja pelejä, joissa opitaan ottamaan toiset huomioon sekä auttamaan ja avustamaan muita. Tehtävien myötä opitaan vastuun ottamista yhteisistä asioista ja niiden järjestelyistä sekä säännöistä. Myönteistä yhteisöllisyyttä lisätään ryhmätehtävillä.

Paikallinen tarkennus:

- Liikunnanopetukseen sisältyy tietoa liikunnan merkityksestä sosiaalisten taitojen kehitykselle
- Opetuksessa käytetään menetelmiä, jotka edistävät oppilaan sosiaalista toimintakykyä. Oppilaat arvioivat ja kehittävät omaa sosiaalista toimintakykyään erilaisten pari- ja ryhmätehtävien, leikkien, harjoitusten ja pelien avulla. Tunneilla harjoitellaan toisten oppilaiden avustamista sekä vastuun ottamista yhteisistä asioista ja oppimistilanteista
- Liikuntatunnilla toimitaan erilaisissa kokoonpanoissa ja harjoitellaan toimimaan kaikkien kanssa

T10 kannustaa oppilasta ottamaan vastuuta omasta toiminnasta ja vahvistaa oppilaan itsenäisen työskentelyn taitoja

- Oppilas ottaa vastuuta omasta toiminnastaan ja hallitsee itsenäisen työskentelyn taidot

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa kertoa, miten voi ottaa vastuuta omasta toiminnasta, ja toimii opettajan ohjaamana.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas ottaa vastuuta omasta toiminnastaan ja osaa työskennellä ajoittain itsenäisesti.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas työskentelee yleensä vastuullisesti ja itsenäisesti.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas työskentelee vastuullisesti ja itsenäisesti.

S3 Psyykkinen toimintakyky

Liikunnan opetuksessa käytetään tehtäviä, joissa opitaan pitkäjännitteisesti ponnistelemaan yksin ja yhdessä muiden kanssa tavoitteen saavuttamiseksi. Erilaisilla tehtävillä harjoitellaan vastuun ottamista. Iloa ja virkistystä tuottavilla liikuntatehtävillä edistetään myönteisten tunteiden kokemista, jotka vahvistavat pätevyyden kokemuksia ja myönteistä minäkäsitystä. Opetuksen yhteydessä annetaan tietoa liikunnan merkityksestä kasvulle ja kehitykselle, tutustutaan harjoittelun periaatteisiin sekä annetaan tietoa liikunnan harrastusmahdollisuuksista ja toimintatavoista eri liikuntamuodoissa.

Paikallinen tarkennus:

- Liikunnanopetukseen sisältyy tietoa liikunnan merkityksestä psyykkisten taitojen kehitykselle
- Opetuksessa käytetään menetelmiä, jotka edistävät oppilaan psyykkistä toimintakykyä
- Sisällytetään opetukseen liikuntamuotoja, jotka mahdollistavat osallisuuden, pätevyyden, itsenäisyyden sekä ilmaisun kokemuksia
- Iloa ja virkistystä tuottavilla liikuntatehtävillä edistetään myönteisten tunteiden kokemista. Oppilailla on mahdollisuus suunnitella sovellettuja pelejä ja leikkejä sekä kehitellä yhteisiä sääntöjä, mikä vahvistaa pätevyyden kokemuksia ja myönteistä minäkäsitystä
- Sisältöjen avulla opetellaan säätelemään omaa toimintaa ja tunneilmaisua.
- Liikunnanopetuksessa opitaan itsenäiseen työskentelyyn
- Sisältöjä eriytetään tukemaan ja vahvistamaan oppilaan minäkäsitystä, jotta oppilas ymmärtää, että yrittäminen riittää

T11 huolehtia siitä, että oppilaat saavat riittävästi myönteisiä kokemuksia omasta kehosta, pätevyydestä ja yhteisöllisyydestä

- Oppilas saa riittävästi myönteisiä kokemuksia omasta kehosta, pätevyydestä ja yhteisöllisyydestä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei vaikuta arvosanan muodostumiseen. Oppilas oppii pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

S3 Psyykkinen toimintakyky

Liikunnan opetuksessa käytetään tehtäviä, joissa opitaan pitkäjännitteisesti ponnistelemaan yksin ja yhdessä muiden kanssa tavoitteen saavuttamiseksi. Erilaisilla tehtävillä harjoitellaan

vastuun ottamista. Iloa ja virkistystä tuottavilla liikuntatehtävillä edistetään myönteisten tunteiden kokemista, jotka vahvistavat pätevyyden kokemuksia ja myönteistä minäkäsitystä. Opetuksen yhteydessä annetaan tietoa liikunnan merkityksestä kasvulle ja kehitykselle, tutustutaan harjoittelun periaatteisiin sekä annetaan tietoa liikunnan harrastusmahdollisuuksista ja toimintatavoista eri liikuntamuodoissa.

Paikallinen tarkennus:

- Liikunnanopetukseen sisältyy tietoa liikunnan merkityksestä psyykkisten taitojen kehitykselle
- Opetuksessa käytetään menetelmiä, jotka edistävät oppilaan psyykkistä toimintakykyä
- Sisällytetään opetukseen liikuntamuotoja, jotka mahdollistavat osallisuuden, pätevyyden, itsenäisyyden sekä ilmaisun kokemuksia
- Iloa ja virkistystä tuottavilla liikuntatehtävillä edistetään myönteisten tunteiden kokemista. Oppilailla on mahdollisuus suunnitella sovellettuja pelejä ja leikkejä sekä kehitellä yhteisiä sääntöjä, mikä vahvistaa pätevyyden kokemuksia ja myönteistä minäkäsitystä
- Sisältöjen avulla opetellaan säätelemään omaa toimintaa ja tunneilmaisua.
- Liikunnanopetuksessa opitaan itsenäiseen työskentelyyn
- Sisältöjä eriytetään tukemaan ja vahvistamaan oppilaan minäkäsitystä, jotta oppilas ymmärtää, että yrittäminen riittää

T12 auttaa oppilasta ymmärtämään riittävän fyysisen aktiivisuuden ja liikunnallisen elämäntavan merkitys kokonaisvaltaiselle hyvinvoinnille

- Oppilas ymmärtää fyysisen aktiivisuuden ja liikunnallisen elämäntavan merkityksen kokonaisvaltaiselle hyvinvoinnille

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei vaikuta arvosanan muodostumiseen. Oppilas oppii pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

S3 Psyykkinen toimintakyky

Liikunnan opetuksessa käytetään tehtäviä, joissa opitaan pitkäjännitteisesti ponnistelemaan yksin ja yhdessä muiden kanssa tavoitteen saavuttamiseksi. Erilaisilla tehtävillä harjoitellaan vastuun ottamista. Iloa ja virkistystä tuottavilla liikuntatehtävillä edistetään myönteisten tunteiden kokemista, jotka vahvistavat pätevyyden kokemuksia ja myönteistä minäkäsitystä. Opetuksen yhteydessä annetaan tietoa liikunnan merkityksestä kasvulle ja kehitykselle, tutustutaan harjoittelun periaatteisiin sekä annetaan tietoa liikunnan harrastusmahdollisuuksista ja toimintatavoista eri liikuntamuodoissa.

Paikallinen tarkennus:

- Liikunnanopetukseen sisältyy tietoa liikunnan merkityksestä psyykkisten taitojen kehitykselle
- Opetuksessa käytetään menetelmiä, jotka edistävät oppilaan psyykkistä toimintakykyä
- Sisällytetään opetukseen liikuntamuotoja, jotka mahdollistavat osallisuuden, pätevyyden, itsenäisyyden sekä ilmaisun kokemuksia
- Iloa ja virkistystä tuottavilla liikuntatehtävillä edistetään myönteisten tunteiden kokemista. Oppilailla on mahdollisuus suunnitella sovellettuja pelejä ja leikkejä sekä kehitellä yhteisiä sääntöjä, mikä vahvistaa pätevyyden kokemuksia ja myönteistä minäkäsitystä
- Sisältöjen avulla opetellaan säätelemään omaa toimintaa ja tunneilmaisua.

- Liikunnanopetuksessa opitaan itsenäiseen työskentelyyn
- Sisältöjä eriytetään tukemaan ja vahvistamaan oppilaan minäkäsitystä, jotta oppilas ymmärtää, että yrittäminen riittää

T13 tutustuttaa oppilas yleisten liikuntamuotojen harrastamiseen liittyviin mahdollisuuksiin, tietoihin ja taitoihin, jotta hän saa edellytyksiä löytää itselleen sopivia iloa ja virkistystä tuottavia liikuntaharrastuksia

- Oppilas tutustuu erilaisiin liikunnan harrastusmahdollisuuksiin sekä oppii niissä tarvittavia tietoja ja taitoja

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Arvioinnin kohde	Hyvä / arvosanan kahdeksan osaaminen
	Ei vaikuta arvosanan muodostumiseen. Oppilas oppii pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

S3 Psyykkinen toimintakyky

Liikunnan opetuksessa käytetään tehtäviä, joissa opitaan pitkäjännitteisesti ponnistelemaan yksin ja yhdessä muiden kanssa tavoitteen saavuttamiseksi. Erilaisilla tehtävillä harjoitellaan vastuun ottamista. Iloa ja virkistystä tuottavilla liikuntatehtävillä edistetään myönteisten tunteiden kokemista, jotka vahvistavat pätevyyden kokemuksia ja myönteistä minäkäsitystä. Opetuksen yhteydessä annetaan tietoa liikunnan merkityksestä kasvulle ja kehitykselle, tutustutaan harjoittelun periaatteisiin sekä annetaan tietoa liikunnan harrastusmahdollisuuksista ja toimintatavoista eri liikuntamuodoissa.

Paikallinen tarkennus:

- Liikunnanopetukseen sisältyy tietoa liikunnan merkityksestä psyykkisten taitojen kehitykselle
- Opetuksessa käytetään menetelmiä, jotka edistävät oppilaan psyykkistä toimintakykyä
- Sisällytetään opetukseen liikuntamuotoja, jotka mahdollistavat osallisuuden, pätevyyden, itsenäisyyden sekä ilmaisun kokemuksia
- Iloa ja virkistystä tuottavilla liikuntatehtävillä edistetään myönteisten tunteiden kokemista. Oppilailla on mahdollisuus suunnitella sovellettuja pelejä ja leikkejä sekä kehitellä yhteisiä sääntöjä, mikä vahvistaa pätevyyden kokemuksia ja myönteistä minäkäsitystä
- Sisältöjen avulla opetellaan säätelemään omaa toimintaa ja tunneilmaisua.
- Liikunnanopetuksessa opitaan itsenäiseen työskentelyyn
- Sisältöjä eriytetään tukemaan ja vahvistamaan oppilaan minäkäsitystä, jotta oppilas ymmärtää, että yrittäminen riittää

Kotitalous

Oppiaineen tehtävä

Kotitalouden opetuksen tehtävänä on kehittää kodin arjen hallinnan sekä kestävän ja hyvinvointia edistävän elämäntavan edellyttämiä tietoja, taitoja, asenteita ja toimintavalmiuksia. Opetuksessa edistetään kädentaitoja ja luovuutta sekä kykyä tehdä valintoja ja toimia kodin arjessa kestävästi. Opetuksessa luodaan perustaa oppilaiden kotitaloudelliselle osaamiselle, mikä merkitsee taitoa toimia eri ympäristöissä ja toteuttaa kotitalouden tehtäviä. Opetuksella tuetaan oppilaiden kasvua kodin arjen perusedellytysten ylläpitämisestä huolehtiviksi kuluttajiksi. Kotitalousopetuksessa kehitytään kanssaihmisistä huoltapitäviksi lähimmäisiksi ja kasvetaan perheen, kodin ja yhteiskunnan aktiivisiksi jäseniksi.

Opetus antaa valmiuksia vuorovaikutukseen ja yhdessä elämiseen. Kotitalousopetuksessa luodaan perusta kestävään asumiseen, ruokaosaamiseen ja kuluttajuuteen. Oppilaat saavat käsityksen kodin teknologisoituvasta arjesta, kustannustietoisesta toiminnasta sekä tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämisestä kotitalouden toiminnassa.

Kotitalouden keskeisten sisältöjen ja oppimistehtävien avulla kehitetään oppilaiden suunnittelu-, organisointi-, työskentely- ja voimavarojen hallinnan taitoja. Kotitalouden tehtävänä on vahvistaa valmiuksia pitkäjänteiseen työskentelyyn, yhdessä toimimiseen ja kriittiseen tiedonhallintaan. Erityistä huomiota kiinnitetään jokaisen oppilaan yhdenvertaiseen ja tasapuoliseen osallisuuteen oppimistilanteissa. Oppiaine kasvattaa toiminnallisuuteen ja yritteliäisyyteen sekä vastuullisuuteen ja taloudellisuuteen.

Oppiaine soveltaa toiminnaksi eri alojen tietoa, ja yhteistyö muiden oppiaineiden kanssa monipuolistaa oppimiskokemuksia. Eheyttävä opetus tukee erilaisten kodin arkeen liittyvien käsitteiden, asioiden tai ilmiöiden keskinäisten yhteyksien ja syy-seuraussuhteiden ymmärtämistä syventäen oppimista. Kotitalouden opetus kattaa laaja-alaisen osaamisen kaikki osa-alueet.

Kotitalousopetus rakennetaan suunnitelmalliseksi oppimista tukevaksi jatkumoksi, jolloin tiedot ja taidot syvenevät vaiheittain kokonaisuuksiksi. Oppilaiden itsenäisyys ja vastuu kasvavat vähitellen, ja opetus ohjaa ongelmanratkaisuun, tiedon ja taidon soveltamiseen ja luovuuteen. Opittua sovelletaan ja syvennetään omassa kodissa ja lähipiirissä kotitehtävien avulla.

Kotitalousopetusta voidaan opetuksen järjestäjän niin päättäessä antaa jo alemmilla vuosiluokilla. Tällöin noudatetaan kotitalouden oppimäärän opetussuunnitelman perusteita oppilaiden iän huomioon ottaen. Opetuksen tavoitteet, keskeiset sisältöalueet ja toteutus määritellään paikallisessa opetussuunnitelmassa opetussuunnitelman perusteita soveltaen.

Kotitalouden oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Oppiaineen tavoitteiden kannalta keskeistä oppimisympäristön valinnassa on, että se mahdollistaa seuraavat tekijät: vuorovaikutteinen toiminta, yhteisöllinen tiedon rakentaminen ja osaamisen jakaminen, tutkiva ja soveltava opiskelu sekä työskentelyn arviointi. Työn arvostaminen ja loppuun saattaminen, pitkäjänteinen tapa tehdä työtä, kunnioittava ja kiireetön ilmapiiri sekä mahdollisuus oppia myös epäonnistumisista ovat osa turvallisuutta. Opetuksessa hyödynnetään niin luokkayhteisöä, koulutiloja ja kouluympäristöä kuin digitaalisia ympäristöjä ja yhteistyöverkostoja. Oppimistehtävät vahvistavat oppilaiden näkemystä arjen rakentumisesta ja monimuotoisuudesta sekä harjaannuttavat soveltamaan koulussa opiskeltuja asioita omaan perhevaiheeseen. Työtapojen ja menetelmien valinnassa on keskeistä tiedon ja taidon kietoutuminen yhteen ja soveltaminen käytäntöön.

Vantaan kouluissa painotetaan erityisesti sitä, että ”oppilaita kannustetaan toimimaan hyvien tapojen mukaisesti vuorovaikutustilanteissa sekä pohtimaan oman käytöksen merkitystä ryhmän ja yhteisön toiminnassa” (T9). Tätä voidaan erityisesti toteuttaa kotitalousopetuksessa ohjaamalla oppilaita työskentelemään myös muiden kuin omien tuttujen ja kavereiden kanssa.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki kotitaloudessa vuosiluokilla 7-9

Kotitalouden oppiaineen tavoitteiden kannalta keskeistä ohjauksen, eriyttämisen ja tuen järjestämisessä on oppilaiden motivaation, oman toiminnan ohjauksen ja itseohjautuvuuden asteittainen lisääntyminen. Lisäksi olennaista on työskentelyn kehittyminen vuorovaikutteiseksi, pitkäjänteiseksi ja tietoperustaiseksi. Oppimistilanteen ja tietoympäristön selkeä rakenne sekä vaikeustason mielekkyys korostuvat opetuksen suunnittelussa. Eriyttämisen lähtökohtana ovat oppilaiden osaamistason mukaiset arkipäivän rakentumiseen liittyvät oppimistilanteet ja joustavat opetusjärjestelyt.

Käytännön toimintataitojen tukemisen suunnittelussa korostuu arkipäivän ilmiöiden ja kotitalouden oppimistilanteiden kietoutuminen toisiinsa. Yhteistyö- ja vuorovaikutustaitojen tukemisessa

keskitytään sosiaalisten tilanteiden harjoitteluun. Tiedonhallintataitojen kehittymistä tuetaan käyttämällä yksinkertaisia ja selkeitä ohjeita ja kuvia. Oppitunnin siirtymävaiheiden tunnistaminen edellyttää ohjausta ja tukea ajanhallinnassa ja oppimistehtävän jäsentelyssä. Kotitalous oppiaineena antaa mahdollisuuden soveltaa koulussa opittuja ja harjoiteltuja asioita oppilaiden omassa arjessa.

Ohjauksella tuetaan oppilaiden kiinnostusta syventää ja laajentaa kotitalouden oppimista sekä luodaan valmiuksia siirtyä perusopetuksen jälkeiseen koulutukseen ja sen kautta kotitaloudellista asiantuntijuutta edellyttävään työelämään.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi kotitaloudessa vuosiluokilla 7–9

Kotitaloudessa oppimisen arviointi on monimuotoista, ohjaavaa ja kannustavaa. Oppilaat saavat palautetta taidostaan toimia eri asiayhteyksissä ja toteuttaa kotitalouden tehtäviä. Ajattelua tuetaan ohjaamalla oppilaita pohtimaan tapaansa hahmottaa ja käsitellä omaa ympäristöä. Huomiota kiinnitetään myös kotitalouden käsitteiden hahmottamiseen ja sisältöjen omaksumiseen. Opetuksessa huolehditaan siitä, että jokainen oppilas ja hänen huoltajansa ovat tietoisia tavoitteista, arviointiperusteista ja päättöarvioinnin kriteereistä. Osaamista arvioidaan monipuolisilla arviointimenetelmillä. Oppilaille annetaan säännöllisesti tietoa oppimisen edistymisestä ja suoriutumisesta suhteessa asetettuihin tavoitteisiin.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona kotitalouden opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena vuosiluokilla 7, 8 tai 9 paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyn ja kuvatun tuntijaon mukaisesti. Päättöarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut kotitalouden oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt kotitalouden oppimäärän tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Päättöarvosana on kotitalouden oppimäärän tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 7, 8 tai 9 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 4, 6 ja 10 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan kotitalouden oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päättöarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy kotitalouden oppimäärän päättöarviointiin ja siitä muodostettavaan päättöarvosanaan.

Kotitalouden oppimisen tavoitteet ja arvioinnin kohteet ovat käytännön toimintataitoja, yhteistyö- ja vuorovaikutustaitoja sekä tiedonhallintataitoja. Oppilaan osaaminen rakentuu ja taidot tulevat näkyväksi kotitalouden tavoitteisiin liittyvien keskeisten sisältöalueiden kautta.

7

Vuosiluokan tavoitteet ja keskeiset sisällöt

T1 ohjata oppilasta suunnittelemaan, organisoimaan ja arvioimaan työtä ja toimintaa

- Oppilas oppii suunnittelemaan työn tekemisen, tekemään työtehtävän ja tarkastelemaan omaa työtään ja toimintaansa

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa ja nimeää joitakin työprosessiin kuuluvia työtehtäviä. Oppilas tarvitsee paljon ohjausta ja apua työn suunnittelemisessa ja toteuttamisessa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas suunnittelee, organisoi ja kuvailee omaa työtänsä ja toimintaansa työvaiheittain annettujen ohjeiden mukaisesti.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas suunnittelee ja työskentelee työvaiheittain annettuja ohjeita soveltaen sekä kuvailee omaa osaamistaan oman työskentelyn tarkastelun avulla.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas suunnittelee ja työskentelee itsenäisesti sekä perustelee omaa työskentelyään ja toimintaansa.

S1 Ruokaosaaminen ja ruokakulttuuri

Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat ruoanvalmistus- ja leivontataitojen kehittymistä. Aterioiden suunnittelu, toteutus ja erilaiset ruokailutilanteet tähtäävät ruokaan ja syömiseen liittyvien valintojen ja tottumusten pohtimiseen ravitsemussuositusten, ruokaturvallisuuden, ruokaketjun, elintarviketuntemuksen, taloudellisuuden, eettisyyden ja ruokaan liittyvän luotettavan tiedon näkökulmasta. Opetussisältöihin kuuluvat ruoka- ja tapakulttuuri osana identiteettiä sekä kodin juhlia.

Paikallinen tarkennus:

- Opetuksessa huomioidaan kodin juhlat ja perinteet opetusryhmä huomioiden
- Hyödynnetään raaka-aineiden satokausia mahdollisuuksien mukaan
- Oppilaita ohjataan suhtautumaan myönteisesti erityisruokavalioihin, monikulttuurisuuteen ja kestävän kehityksen valintoihin

S2 Asuminen ja yhdessä eläminen

Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat yhdessä elämisen, asumistaitojen ja asumisen ympäristö- ja kustannustietoisuuden kehittymistä. Puhtaanapito samoin kuin tekstiilien ja materiaalien hoito tarkoituksenmukaisine aineineen, laitteineen, välineineen ja työtapoineen tähtäävät arjessa tarvittavien taitojen kehittymiseen. Sisältöjen avulla perehdytään hyviin tapoihin, tasapuoliseen voimavarojen käyttöön ja vastuunottoon perheessä. Sisällöt johdattavat arvioimaan asumiseen ja kotitalouteen liittyviä palveluita.

Paikallinen tarkennus:

- Opetuksessa otetaan huomioon paikalliset ajan tasalla olevat kotiin ja asumiseen liittyvät ohjeistukset (esimerkiksi Vantaan kaupungin lajittelu- ja jätteenkierrätysmalli)
- Opetuksen osana opiskellaan ja harjoitellaan tekstiilien hoitoa sekä kodin puhtaanapitoa huomioiden erilaiset perheet ja kodit

S3 Kuluttaja- ja talousosaaminen kodissa

Sisällöt valitaan siten, että ne ohjaavat oppilaita asioimaan sekä tuntemaan vastuitaan ja oikeuksiaan valintoja ja sopimuksia tekevinä kuluttajina. Sisällöt johdattavat median- ja teknologian käyttöön arjen työvälineenä ja kannustavat pohtimaan vertaisryhmän ja median

vaikutusta omiin kulutusvalintoihin. Sisällöt harjaannuttavat vastuulliseen päätöksentekoon ja ajankohtaisen tiedon hankintaan sekä evästävät tunnistamaan kotitalouksien rahankäyttöön liittyviä tilanteita ja ongelmia.

Paikallinen tarkennus:

- Oppilasta ohjataan ymmärtämään kulutusvalintojen ja kulujen seuraamisen liittyvän arjenhallinnan taitoihin

T2 ohjata oppilasta harjoittelemaan kotitalouden hallinnassa tarvittavia kädentaitoja sekä kannustaa luovuuteen ja estetiikan huomioimiseen

- Oppilas oppii harjoittelemaan kotitalouden kädentaitoja ja kokeilemaan erilaisia työtapoja
- Oppilas oppii ottamaan huomioon toiminnassaan luovuuden ja estetiikan

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas suoriutuu ohjatusti kädentaitoja edellyttävistä yksittäisistä työtehtävistä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas suoriutuu annetuista kädentaitoja edellyttävistä työtehtävistä. Oppilas tietää, että työtehtäviä voi toteuttaa luovasti monella tavalla ja että estetiikalla on merkitystä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas suoriutuu itsenäisesti ja soveltaa tavallisimpia työtapoja kädentaitoja edellyttävissä kotitalouden tehtävissä. Oppilas ottaa huomioon yksittäisiä esteettisiä näkökulmia.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa käyttää luovasti ja perustellen erilaisia kädentaitoja ja työtapoja kotitalouden tehtävissä. Oppilas perustelee luovuuden ja estetiikan merkitystä ja ottaa nämä huomioon osana kokonaisuutta.

S1 Ruokaosaaminen ja ruokakulttuuri

Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat ruoanvalmistus- ja leivontataitojen kehittymistä. Aterioiden suunnittelu, toteutus ja erilaiset ruokailutilanteet tähtäävät ruokaan ja syömiseen liittyvien valintojen ja tottumusten pohtimiseen ravitsemussuositusten, ruokaturvallisuuden, ruokaketjun, elintarviketuntemuksen, taloudellisuuden, eettisyyden ja ruokaan liittyvän luotettavan tiedon näkökulmasta. Opetussisältöihin kuuluvat ruoka- ja tapakulttuuri osana identiteettiä sekä kodin juhlia.

Paikallinen tarkennus:

- Opetuksessa huomioidaan kodin juhlat ja perinteet opetusryhmä huomioiden
- Hyödynnetään raaka-aineiden satokausia mahdollisuuksien mukaan
- Oppilaita ohjataan suhtautumaan myönteisesti erityisruokavalioihin, monikulttuurisuuteen ja kestävän kehityksen valintoihin

S2 Asuminen ja yhdessä eläminen

Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat yhdessä elämisen, asumistaitojen ja asumisen ympäristö- ja kustannustietoisuuden kehittymistä. Puhtaanapito samoin kuin tekstiilien ja materiaalien hoito tarkoituksenmukaisine aineineen, laitteineen, välineineen ja työtapoineen tähtäävät arjessa tarvittavien taitojen kehittymiseen. Sisältöjen avulla perehdytään hyviin tapoihin, tasapuoliseen voimavarojen käyttöön ja vastuunottoon perheessä. Sisällöt johdattavat arvioimaan asumiseen ja kotitalouteen liittyviä palveluita.

Paikallinen tarkennus:

- Opetuksessa otetaan huomioon paikalliset ajan tasalla olevat kotiin ja asumiseen liittyvät ohjeistukset (esimerkiksi Vantaan kaupungin lajittelu- ja jätteenkierrätysmalli)
- Opetuksen osana opiskellaan ja harjoitellaan tekstiilien hoitoa sekä kodin puhtaanapitoa huomioiden erilaiset perheet ja kodit

T3 ohjata ja rohkaista oppilasta valitsemaan ja käyttämään hyvinvointia edistävästi ja kestävän kulutuksen mukaisesti materiaaleja, työvälineitä, laitteita sekä tieto- ja viestintäteknologiaa

- Oppilas oppii valitsemaan ja käyttämään raaka-aineita, materiaaleja, työvälineitä ja teknologiaa kestävää elämäntapaa edistävästi

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas harjoittelee valitsemaan ja käyttämään annettuja materiaaleja tai työvälineitä yksilöllisesti ohjattuna.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas valitsee ja käyttää raaka-aineita, materiaaleja, työvälineitä tai teknologiaa annettujen ohjeiden mukaisesti.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas soveltaa kestävän elämäntavan tietoja ja taitoja käyttäessään raaka-aineita, materiaaleja, työvälineitä tai teknologiaa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas valitsee, käyttää ja perustelee kestävää elämäntapaa tukevia raaka-aineita, työvälineitä, materiaaleja tai teknologiaa.

S1 Ruokaosaaminen ja ruokakulttuuri

Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat ruoanvalmistus- ja leivontataitojen kehittymistä. Aterioiden suunnittelu, toteutus ja erilaiset ruokailutilanteet tähtäävät ruokaan ja syömiseen liittyvien valintojen ja tottumusten pohtimiseen ravitsemussuositusten, ruokaturvallisuuden, ruokaketjun, elintarviketuntemuksen, taloudellisuuden, eettisyyden ja ruokaan liittyvän luotettavan tiedon näkökulmasta. Opetussisältöihin kuuluvat ruoka- ja tapakulttuuri osana identiteettiä sekä kodin juhlia.

Paikallinen tarkennus:

- Opetuksessa huomioidaan kodin juhlat ja perinteet opetusryhmä huomioiden
- Hyödynnetään raaka-aineiden satokausia mahdollisuuksien mukaan
- Oppilaita ohjataan suhtautumaan myönteisesti erityisruokavalioihin, monikulttuurisuuteen ja kestävän kehityksen valintoihin

S2 Asuminen ja yhdessä eläminen

Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat yhdessä elämisen, asumistaitojen ja asumisen ympäristö- ja kustannustietoisuuden kehittymistä. Puhtaanapito samoin kuin tekstiilien ja materiaalien hoito tarkoituksenmukaisine aineineen, laitteineen, välineineen ja työtapoineen tähtäävät arjessa tarvittavien taitojen kehittymiseen. Sisältöjen avulla perehdytään hyviin tapoihin, tasapuoliseen voimavarojen käyttöön ja vastuunottoon perheessä. Sisällöt johdattavat arvioimaan asumiseen ja kotitalouteen liittyviä palveluita.

Paikallinen tarkennus:

- Opetuksessa otetaan huomioon paikalliset ajan tasalla olevat kotiin ja asumiseen liittyvät ohjeistukset (esimerkiksi Vantaan kaupungin lajittelu- ja jätteenkierrätysmalli)
- Opetuksen osana opiskellaan ja harjoitellaan tekstiilien hoitoa sekä kodin puhtaanapitoa huomioiden erilaiset perheet ja kodit

S3 Kuluttaja- ja talousosaaminen kodissa

Sisällöt valitaan siten, että ne ohjaavat oppilaita asioimaan sekä tuntemaan vastuitaan ja oikeuksiaan valintoja ja sopimuksia tekevinä kuluttajina. Sisällöt johdattavat median- ja teknologian käyttöön arjen työvälineenä ja kannustavat pohtimaan vertaisryhmän ja median vaikutusta omiin kulutusvalintoihin. Sisällöt harjaannuttavat vastuulliseen päätöksentekoon ja ajankohtaisen tiedon hankintaan sekä evästävät tunnistamaan kotitalouksien rahankäyttöön liittyviä tilanteita ja ongelmia.

Paikallinen tarkennus:

- Oppilasta ohjataan ymmärtämään kulutusvalintojen ja kulujen seuraamisen liittyvän arjenhallinnan taitoihin

T4 ohjata oppilasta suunnittelemaan ajankäyttöään ja työn etenemistä sekä ylläpitämään järjestystä oppimistehtävien aikana

- Oppilas oppii suunnittelemaan omaa toimintaansa suhteessa käytettävissä olevaan aikaan ja annettuun tehtävään
- Oppilas oppii huolehtimaan työtehtävien ja työympäristön järjestyksestä oppimisympäristössään

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas toimii aikataulussa ja ylläpitää tehtävien sekä työympäristön järjestystä ohjattuna.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas ylläpitää työtehtävien järjestystä annettujen ohjeiden ja aikataulun mukaan erillisissä työvaiheissa. Oppilas tarvitsee ohjausta työympäristön järjestyksen ylläpitämisessä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas etenee ohjeiden mukaisesti vaiheittain ja ylläpitää työtehtävien ja työympäristön järjestystä. Oppilas suunnittelee ja ennakoi ajankäyttöään.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas työskentelee itsenäisesti ja vastuullisesti sekä osaa perustella ajankäyttöään, työtehtävien ja työympäristön järjestyksen merkitystä ja toimintojen etenemistä osana oppimisympäristöä.

S1 Ruokaosaaminen ja ruokakulttuuri

Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat ruoanvalmistus- ja leivontataitojen kehittymistä. Aterioiden suunnittelu, toteutus ja erilaiset ruokailutilanteet tähtäävät ruokaan ja syömiseen liittyvien valintojen ja tottumusten pohtimiseen ravitsemussuositusten, ruokaturvallisuuden, ruokaketjun, elintarviketuntemuksen, taloudellisuuden, eettisyyden ja ruokaan liittyvän luotettavan tiedon näkökulmasta. Opetussisältöihin kuuluvat ruoka- ja tapakulttuuri osana identiteettiä sekä kodin juhlia.

Paikallinen tarkennus:

- Opetuksessa huomioidaan kodin juhlat ja perinteet opetusryhmä huomioiden
- Hyödynnetään raaka-aineiden satokausia mahdollisuuksien mukaan
- Oppilaita ohjataan suhtautumaan myönteisesti erityisruokavalioihin, monikulttuurisuuteen ja kestävän kehityksen valintoihin

S2 Asuminen ja yhdessä eläminen

Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat yhdessä elämisen, asumistaitojen ja asumisen ympäristö- ja kustannustietoisuuden kehittymistä. Puhtaanapito samoin kuin tekstiilien ja materiaalien hoito tarkoituksenmukaisine aineineen, laitteineen, välineineen ja työtapoineen tähtäävät arjessa tarvittavien taitojen kehittymiseen. Sisältöjen avulla perehdytään hyviin tapoihin, tasapuoliseen voimavarojen käyttöön ja vastuunottoon perheessä. Sisällöt johdattavat arvioimaan asumiseen ja kotitalouteen liittyviä palveluita.

Paikallinen tarkennus:

- Opetuksessa otetaan huomioon paikalliset ajan tasalla olevat kotiin ja asumiseen liittyvät ohjeistukset (esimerkiksi Vantaan kaupungin lajittelu- ja jätteenkierrätysmalli)
- Opetuksen osana opiskellaan ja harjoitellaan tekstiilien hoitoa sekä kodin puhtaanapitoa huomioiden erilaiset perheet ja kodit

T5 ohjata ja motivoida oppilasta toimimaan hygieenisesti, turvallisesti ja ergonomisesti sekä ohjata kiinnittämään oppilaan huomiota käytettävissä oleviin voimavaroihin

- Oppilas oppii toimimaan hygieenisesti, turvallisesti ja ergonomisesti kotitalouden toimintaympäristöissä ottaen huomioon käytettävissä olevat aineelliset voimavarat

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas toimii hygieenisesti ja turvallisesti ohjattuna.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas työskentelee hygieenisesti ja turvallisesti annettujen ohjeiden mukaisesti.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas työskentelee ohjeiden mukaisesti hygieenisesti, turvallisesti ja ergonomisesti tai kustannusten ja energiankäytön kannalta tarkoituksenmukaisesti.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas perustelee toimintaansa turvallisuuden, hygieenisyyden, ergonomian tai kustannusten ja energiankäytön näkökulmasta.

S1 Ruokaosaaminen ja ruokakulttuuri

Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat ruoanvalmistus- ja leivontataitojen kehittymistä. Aterioiden suunnittelu, toteutus ja erilaiset ruokailutilanteet tähtäävät ruokaan ja syömiseen liittyvien valintojen ja tottumusten pohtimiseen ravitsemussuositusten, ruokaturvallisuuden, ruokaketjun, elintarviketuntemuksen, taloudellisuuden, eettisyyden ja ruokaan liittyvän luotettavan tiedon näkökulmasta. Opetussisältöihin kuuluvat ruoka- ja tapakulttuuri osana identiteettiä sekä kodin juhlia.

Paikallinen tarkennus:

- Opetuksessa huomioidaan kodin juhlat ja perinteet opetusryhmä huomioiden
- Hyödynnetään raaka-aineiden satokausia mahdollisuuksien mukaan
- Oppilaita ohjataan suhtautumaan myönteisesti erityisruokavalioihin, monikulttuurisuuteen ja kestävän kehityksen valintoihin

S2 Asuminen ja yhdessä eläminen

Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat yhdessä elämisen, asumistaitojen ja asumisen ympäristö- ja kustannustietoisuuden kehittymistä. Puhtaanapito samoin kuin tekstiilien ja materiaalien hoito tarkoituksenmukaisine aineineen, laitteineen, välineineen ja työtapoineen tähtäävät arjessa tarvittavien taitojen kehittymiseen. Sisältöjen avulla perehdytään hyviin tapoihin, tasapuoliseen voimavarojen käyttöön ja vastuunottoon perheessä. Sisällöt johdattavat arvioimaan asumiseen ja kotitalouteen liittyviä palveluita.

Paikallinen tarkennus:

- Opetuksessa otetaan huomioon paikalliset ajan tasalla olevat kotiin ja asumiseen liittyvät ohjeistukset (esimerkiksi Vantaan kaupungin lajittelu- ja jätteenkierrätysmalli)
- Opetuksen osana opiskellaan ja harjoitellaan tekstiilien hoitoa sekä kodin puhtaanapitoa huomioiden erilaiset perheet ja kodit

S3 Kuluttaja- ja talousosaaminen kodissa

Sisällöt valitaan siten, että ne ohjaavat oppilaita asioimaan sekä tuntemaan vastuitaan ja oikeuksiaan valintoja ja sopimuksia tekevinä kuluttajina. Sisällöt johdattavat median- ja teknologian käyttöön arjen työvälineenä ja kannustavat pohtimaan vertaisryhmän ja median vaikutusta omiin kulutusvalintoihin. Sisällöt harjaannuttavat vastuulliseen päätöksentekoon ja ajankohtaisen tiedon hankintaan sekä evästävät tunnistamaan kotitalouksien rahankäyttöön liittyviä tilanteita ja ongelmia.

Paikallinen tarkennus:

- Oppilasta ohjataan ymmärtämään kulutusvalintojen ja kulujen seuraamisen liittyvän arjenhallinnan taitoihin

T6 ohjata oppilasta harjoittelemaan kuuntelua ja rakentavaa keskustelua ja argumentointia oppimistehtävien suunnittelussa ja toteuttamisessa

- Oppilas oppii kohtaamaan, kuuntelemaan, keskustelemaan ja argumentoimaan vertaisryhmässä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osallistuu satunnaisesti tai kysymysten tukemana keskusteluun yhteisissä suunnittelu- ja työtilanteissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas osallistuu keskusteluun, pyrkii kuuntelemaan ja tuo esille omia näkökulmia yhteisissä suunnittelu- ja työtilanteissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas kuuntelee eri näkökulmia ja ilmaisee rakentavasti omia näkemyksiään yhteisissä suunnittelu- ja työtilanteissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas on aktiivinen keskusteluissa ja ottaa eri näkökulmat huomioon sekä perustelee omat näkemyksensä rakentavasti. Oppilas kannustaa toisia yhteisissä suunnittelu- ja työtilanteissa.

S1 Ruokaosaaminen ja ruokakulttuuri

Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat ruoanvalmistus- ja leivontataitojen kehittymistä. Aterioiden suunnittelu, toteutus ja erilaiset ruokailutilanteet tähtäävät ruokaan ja syömiseen liittyvien valintojen ja tottumusten pohtimiseen ravitsemussuositusten, ruokaturvallisuuden, ruokaketjun, elintarviketuntemuksen, taloudellisuuden, eettisyyden ja ruokaan liittyvän luotettavan tiedon näkökulmasta. Opetussisältöihin kuuluvat ruoka- ja tapakulttuuri osana identiteettiä sekä kodin juhlia.

Paikallinen tarkennus:

- Opetuksessa huomioidaan kodin juhlat ja perinteet opetusryhmä huomioiden
- Hyödynnetään raaka-aineiden satokausia mahdollisuuksien mukaan
- Oppilaita ohjataan suhtautumaan myönteisesti erityisruokavalioihin, monikulttuurisuuteen ja kestävän kehityksen valintoihin

S2 Asuminen ja yhdessä eläminen

Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat yhdessä elämisen, asumistaitojen ja asumisen ympäristö- ja kustannustietoisuuden kehittymistä. Puhtaanapito samoin kuin tekstiilien ja materiaalien hoito tarkoituksenmukaisine aineineen, laitteineen, välineineen ja työtapoineen tähtäävät arjessa tarvittavien taitojen kehittymiseen. Sisältöjen avulla perehdytään hyviin tapoihin, tasapuoliseen voimavarojen käyttöön ja vastuunottoon perheessä. Sisällöt johdattavat arvioimaan asumiseen ja kotitalouteen liittyviä palveluita.

Paikallinen tarkennus:

- Opetuksessa otetaan huomioon paikalliset ajan tasalla olevat kotiin ja asumiseen liittyvät ohjeistukset (esimerkiksi Vantaan kaupungin lajittelu- ja jätteenkierrätysmalli)
- Opetuksen osana opiskellaan ja harjoitellaan tekstiilien hoitoa sekä kodin puhtaanapitoa huomioiden erilaiset perheet ja kodit

S3 Kuluttaja- ja talousosaaminen kodissa

Sisällöt valitaan siten, että ne ohjaavat oppilaita asioimaan sekä tuntemaan vastuitaan ja oikeuksiaan valintoja ja sopimuksia tekevinä kuluttajina. Sisällöt johdattavat median- ja teknologian käyttöön arjen työvälineenä ja kannustavat pohtimaan vertaisryhmän ja median vaikutusta omiin kulutusvalintoihin. Sisällöt harjaannuttavat vastuulliseen päätöksentekoon ja ajankohtaisen tiedon hankintaan sekä evästävät tunnistamaan kotitalouksien rahankäyttöön liittyviä tilanteita ja ongelmia.

Paikallinen tarkennus:

- Oppilasta ohjataan ymmärtämään kulutusvalintojen ja kulujen seuraamisen liittyvän arjenhallinnan taitoihin

T7 aktivoida oppilasta tunnistamaan arjen rakentumista ja kulttuurisesti monimuotoisia toimintaympäristöjä sekä kotitalouksien perinteitä

- Oppilas oppii tunnistamaan, miten arki erilaisissa kotitalouksissa rakentuu ja ajallisesti järjestäytyy
- Oppilas oppii kohtaamaan hyväksyvästi kotien kulttuurista monimuotoisuutta

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas nimeää arkirutiineja sekä tunnistaa erilaisia kotikulttuureita.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas kuvailee arkirutiineja, arjen rakentumista, kotitalouksien perinteitä ja erilaisia kotikulttuureita.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas määrittelee arjen rakentumista ja kotitalouksien arkirutiineja erilaisissa kotikulttuureissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas perustelee kotitalouksien arjen rakentumista ja erilaisten kotikulttuurien ajankäyttöä.

S1 Ruokaosaaminen ja ruokakulttuuri

Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat ruoanvalmistus- ja leivontataitojen kehittymistä. Aterioiden suunnittelu, toteutus ja erilaiset ruokailutilanteet tähtäävät ruokaan ja syömiseen liittyvien valintojen ja tottumusten pohtimiseen ravitsemussuositusten, ruokaturvallisuuden, ruokaketjun, elintarviketuntemuksen, taloudellisuuden, eettisyyden ja ruokaan liittyvän luotettavan tiedon näkökulmasta. Opetussisältöihin kuuluvat ruoka- ja tapakulttuuri osana identiteettiä sekä kodin juhlia.

Paikallinen tarkennus:

- Opetuksessa huomioidaan kodin juhlat ja perinteet opetusryhmä huomioiden
- Hyödynnetään raaka-aineiden satokausia mahdollisuuksien mukaan
- Oppilaita ohjataan suhtautumaan myönteisesti erityisruokavalioihin, monikulttuurisuuteen ja kestävän kehityksen valintoihin

S2 Asuminen ja yhdessä eläminen

Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat yhdessä elämisen, asumistaitojen ja asumisen ympäristö- ja kustannustietoisuuden kehittymistä. Puhtaanapito samoin kuin tekstiilien ja materiaalien hoito tarkoituksenmukaisine aineineen, laitteineen, välineineen ja työtapoineen tähtäävät arjessa tarvittavien taitojen kehittymiseen. Sisältöjen avulla perehdytään hyviin tapoihin, tasapuoliseen voimavarojen käyttöön ja vastuunottoon perheessä. Sisällöt johdattavat arvioimaan asumiseen ja kotitalouteen liittyviä palveluita.

Paikallinen tarkennus:

- Opetuksessa otetaan huomioon paikalliset ajan tasalla olevat kotiin ja asumiseen liittyvät ohjeistukset (esimerkiksi Vantaan kaupungin lajittelu- ja jätteenkierrätysmalli)
- Opetuksen osana opiskellaan ja harjoitellaan tekstiilien hoitoa sekä kodin puhtaanapitoa huomioiden erilaiset perheet ja kodit

S3 Kuluttaja- ja talousosaaminen kodissa

Sisällöt valitaan siten, että ne ohjaavat oppilaita asioimaan sekä tuntemaan vastuitaan ja oikeuksiaan valintoja ja sopimuksia tekevinä kuluttajina. Sisällöt johdattavat median- ja teknologian käyttöön arjen työvälineenä ja kannustavat pohtimaan vertaisryhmän ja median vaikutusta omiin kulutusvalintoihin. Sisällöt harjaannuttavat vastuulliseen päätöksentekoon ja ajankohtaisen tiedon hankintaan sekä evästävät tunnistamaan kotitalouksien rahankäyttöön liittyviä tilanteita ja ongelmia.

Paikallinen tarkennus:

- Oppilasta ohjataan ymmärtämään kulutusvalintojen ja kulujen seuraamisen liittyvän arjenhallinnan taitoihin

T8 ohjata oppilasta työskentelemään yksin ja ryhmässä sekä sopimaan työtehtävien jakamisesta ja ajankäytöstä

- Oppilas oppii työskentelemään itsenäisesti, osana ryhmää ja yhteistä työtehtävää
- Oppilas oppii sopimaan työtehtävien jakamista

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas harjoittelee yksilöllisesti ohjattuna itsenäistä työskentelyä ja osallistuu ryhmän toimintaan satunnaisesti.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas harjoittelee itsenäistä työskentelyä ja vastuunottoa omasta työstään ja osallistuu ryhmän toimintaan yhdessä sovitulla tavalla.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas työskentelee yksin ja ryhmässä sekä pyrkii toimimaan rakentavasti ja työtehtävistä neuvotellen. Oppilas tietää, mitä tarkoittaa tasapuolinen työnjako sekä pääsee sopimukseen työtehtävien jakamisesta osallistumalla päätöksentekoon.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas toimii itsenäisesti ja tasapuolisesti sekä toimii ryhmässä yhteistyökykyisesti ja vastuullisesti.

S1 Ruokaosaaminen ja ruokakulttuuri

Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat ruoanvalmistus- ja leivontataitojen kehittymistä. Aterioiden suunnittelu, toteutus ja erilaiset ruokailutilanteet tähtäävät ruokaan ja syömiseen liittyvien valintojen ja tottumusten pohtimiseen ravitsemussuositusten, ruokaturvallisuuden, ruokaketjun, elintarviketuntemuksen, taloudellisuuden, eettisyyden ja ruokaan liittyvän luotettavan tiedon näkökulmasta. Opetussisältöihin kuuluvat ruoka- ja tapakulttuuri osana identiteettiä sekä kodin juhlia.

Paikallinen tarkennus:

- Opetuksessa huomioidaan kodin juhlat ja perinteet opetusryhmä huomioiden
- Hyödynnetään raaka-aineiden satokausia mahdollisuuksien mukaan
- Oppilaita ohjataan suhtautumaan myönteisesti erityisruokavalioihin, monikulttuurisuuteen ja kestävän kehityksen valintoihin

S2 Asuminen ja yhdessä eläminen

Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat yhdessä elämisen, asumistaitojen ja asumisen ympäristö- ja kustannustietoisuuden kehittymistä. Puhtaanapito samoin kuin tekstiilien ja materiaalien hoito tarkoituksenmukaisine aineineen, laitteineen, välineineen ja työtapoineen tähtäävät arjessa tarvittavien taitojen kehittymiseen. Sisältöjen avulla perehdytään hyviin tapoihin, tasapuoliseen voimavarojen käyttöön ja vastuunottoon perheessä. Sisällöt johdattavat arvioimaan asumiseen ja kotitalouteen liittyviä palveluita.

Paikallinen tarkennus:

- Opetuksessa otetaan huomioon paikalliset ajan tasalla olevat kotiin ja asumiseen liittyvät ohjeistukset (esimerkiksi Vantaan kaupungin lajittelu- ja jätteenkierrätysmalli)
- Opetuksen osana opiskellaan ja harjoitellaan tekstiilien hoitoa sekä kodin puhtaanapitoa huomioiden erilaiset perheet ja kodit

T9 kannustaa oppilasta toimimaan hyvien tapojen mukaisesti vuorovaikutustilanteissa sekä pohtimaan oman käytöksen merkitystä ryhmän ja yhteisön toiminnassa

- Oppilas oppii tunnistamaan asioita, jotka liittyvät huomaavaiseen kohteluun, tapakulttuuriin ja vuorovaikutustilanteissa toimimiseen

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tietää, että tapakulttuuri vaikuttaa vuorovaikutustilanteisiin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas tunnistaa ja nimeää tapakulttuuriin ja toisten huomaavaiseen kohteluun liittyviä asioita.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas osaa toimia tapakulttuuria noudattaen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas osaa perustella tapakulttuuria ja toisten ihmisten huomaavaista kohtelua sekä niihin liittyviä käytännön toimintatapoja.

S1 Ruokaosaaminen ja ruokakulttuuri

Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat ruoanvalmistus- ja leivontataitojen kehittymistä. Aterioiden suunnittelu, toteutus ja erilaiset ruokailutilanteet tähtäävät ruokaan ja syömiseen liittyvien valintojen ja tottumusten pohtimiseen ravitsemussuositusten, ruokaturvallisuuden, ruokaketjun, elintarviketuntemuksen, taloudellisuuden, eettisyyden ja ruokaan liittyvän luotettavan tiedon näkökulmasta. Opetussisältöihin kuuluvat ruoka- ja tapakulttuuri osana identiteettiä sekä kodin juhlia.

Paikallinen tarkennus:

- Opetuksessa huomioidaan kodin juhlat ja perinteet opetusryhmä huomioiden
- Hyödynnetään raaka-aineiden satokausia mahdollisuuksien mukaan
- Oppilaita ohjataan suhtautumaan myönteisesti erityisruokavalioihin, monikulttuurisuuteen ja kestävän kehityksen valintoihin

S2 Asuminen ja yhdessä eläminen

Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat yhdessä elämisen, asumistaitojen ja asumisen ympäristö- ja kustannustietoisuuden kehittymistä. Puhtaanapito samoin kuin tekstiilien ja materiaalien hoito tarkoituksenmukaisine aineineen, laitteineen, välineineen ja työtapoineen tähtäävät arjessa tarvittavien taitojen kehittymiseen. Sisältöjen avulla perehdytään hyviin tapoihin, tasapuoliseen voimavarojen käyttöön ja vastuunottoon perheessä. Sisällöt johdattavat arvioimaan asumiseen ja kotitalouteen liittyviä palveluita.

Paikallinen tarkennus:

- Opetuksessa otetaan huomioon paikalliset ajan tasalla olevat kotiin ja asumiseen liittyvät ohjeistukset (esimerkiksi Vantaan kaupungin lajittelu- ja jätteenkierrätysmalli)
- Opetuksen osana opiskellaan ja harjoitellaan tekstiilien hoitoa sekä kodin puhtaanapitoa huomioiden erilaiset perheet ja kodit

S3 Kuluttaja- ja talousosaaminen kodissa

Sisällöt valitaan siten, että ne ohjaavat oppilaita asioimaan sekä tuntemaan vastuitaan ja oikeuksiaan valintoja ja sopimuksia tekevinä kuluttajina. Sisällöt johdattavat median- ja teknologian käyttöön arjen työvälineenä ja kannustavat pohtimaan vertaisryhmän ja median vaikutusta omiin kulutusvalintoihin. Sisällöt harjaannuttavat vastuulliseen päätöksentekoon ja ajankohtaisen tiedon hankintaan sekä evästävät tunnistamaan kotitalouksien rahankäyttöön liittyviä tilanteita ja ongelmia.

Paikallinen tarkennus:

- Oppilasta ohjataan ymmärtämään kulutusvalintojen ja kulujen seuraamisen liittyvän arjenhallinnan taitoihin

T10 kannustaa oppilasta hankkimaan ja arvioimaan kotitalouteen liittyvää tietoa sekä ohjata käyttämään luotettavaa tietoa valintojen perustana

- Oppilas oppii hakemaan ja vertailemaan tietoa sekä tunnistamaan kotitalouteen liittyviä luotettavia tietolähteitä valintojensa perustana

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas hakee kotitalouteen liittyvää tietoa annetuista lähteistä yksilöllisesti ohjattuna. Tietojen hyödyntäminen ja tulkitseminen on vähäistä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas hakee kotitalouteen liittyvää tietoa itselleen tutuista ja annetuista lähteistä ja käyttää niitä toiminnassaan.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas tietää, mistä ja miten kotitalouteen liittyviä tietoja voidaan hakea. Oppilas arvioi tietojen käytettävyyttä ja lähteiden luotettavuutta.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas hakee kotitalouteen liittyviä tietoja eri tietolähteistä. Oppilas arvioi tiedon ja lähteiden luotettavuutta ja käytettävyyttä ja valitsee tehtävään sopivat lähteet.

S1 Ruokaosaaminen ja ruokakulttuuri

Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat ruoanvalmistus- ja leivontataitojen kehittymistä. Aterioiden suunnittelu, toteutus ja erilaiset ruokailutilanteet tähtäävät ruokaan ja syömiseen liittyvien valintojen ja tottumusten pohtimiseen ravitsemussuositusten, ruokaturvallisuuden, ruokaketjun, elintarviketuntemuksen, taloudellisuuden, eettisyyden ja ruokaan liittyvän luotettavan tiedon näkökulmasta. Opetussisältöihin kuuluvat ruoka- ja tapakulttuuri osana identiteettiä sekä kodin juhlia.

Paikallinen tarkennus:

- Opetuksessa huomioidaan kodin juhlat ja perinteet opetusryhmä huomioiden
- Hyödynnetään raaka-aineiden satokausia mahdollisuuksien mukaan
- Oppilaita ohjataan suhtautumaan myönteisesti erityisruokavalioihin, monikulttuurisuuteen ja kestävän kehityksen valintoihin

S2 Asuminen ja yhdessä eläminen

Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat yhdessä elämisen, asumistaitojen ja asumisen ympäristö- ja kustannustietoisuuden kehittymistä. Puhtaanapito samoin kuin tekstiilien ja materiaalien hoito tarkoituksenmukaisine aineineen, laitteineen, välineineen ja työtapoineen tähtäävät arjessa tarvittavien taitojen kehittymiseen. Sisältöjen avulla perehdytään hyviin tapoihin, tasapuoliseen voimavarojen käyttöön ja vastuunottoon perheessä. Sisällöt johdattavat arvioimaan asumiseen ja kotitalouteen liittyviä palveluita.

Paikallinen tarkennus:

- Opetuksessa otetaan huomioon paikalliset ajan tasalla olevat kotiin ja asumiseen liittyvät ohjeistukset (esimerkiksi Vantaan kaupungin lajittelu- ja jätteenkierrätysmalli)
- Opetuksen osana opiskellaan ja harjoitellaan tekstiilien hoitoa sekä kodin puhtaanapitoa huomioiden erilaiset perheet ja kodit

S3 Kuluttaja- ja talousosaaminen kodissa

Sisällöt valitaan siten, että ne ohjaavat oppilaita asioimaan sekä tuntemaan vastuitaan ja oikeuksiaan valintoja ja sopimuksia tekevinä kuluttajina. Sisällöt johdattavat median- ja teknologian käyttöön arjen työvälineenä ja kannustavat pohtimaan vertaisryhmän ja median vaikutusta omiin kulutusvalintoihin. Sisällöt harjaannuttavat vastuulliseen päätöksentekoon ja ajankohtaisen tiedon hankintaan sekä evästävät tunnistamaan kotitalouksien rahankäyttöön liittyviä tilanteita ja ongelmia.

Paikallinen tarkennus:

- Oppilasta ohjataan ymmärtämään kulutusvalintojen ja kulujen seuraamisen liittyvän arjenhallinnan taitoihin

T11 harjaannuttaa oppilasta lukemaan, tulkitsemaan ja arvioimaan toimintaohjeita sekä merkkejä ja symboleja, jotka käsittelevät kotitaloutta ja lähiympäristöä

- Oppilas oppii lukemaan ja tulkitsemaan kotitalouteen ja lähiympäristöön liittyviä ohjeita, merkkejä ja symboleja sekä toimimaan niiden mukaisesti

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas tunnistaa ja nimeää yksittäisiä toimintaohjeita ja merkkejä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas tunnistaa, nimeää, luokittelee ja käyttää kotitalouden toimintaohjeita ja merkkejä annettujen ohjeiden mukaisesti.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas soveltaa toiminnassaan kotitalouden toimintaohjeita, merkkejä ja symboleita.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas perustelee kotitalouden toimintaohjeiden, merkkien ja symboleiden käyttöä eri toiminnoissa.

S1 Ruokaosaaminen ja ruokakulttuuri

Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat ruoanvalmistus- ja leivontataitojen kehittymistä. Aterioiden suunnittelu, toteutus ja erilaiset ruokailutilanteet tähtäävät ruokaan ja syömiseen liittyvien

valintojen ja tottumusten pohtimiseen ravitsemussuositusten, ruokaturvallisuuden, ruokaketjun, elintarviketuntemuksen, taloudellisuuden, eettisyyden ja ruokaan liittyvän luotettavan tiedon näkökulmasta. Opetussisältöihin kuuluvat ruoka- ja tapakulttuuri osana identiteettiä sekä kodin juhlia.

Paikallinen tarkennus:

- Opetuksessa huomioidaan kodin juhlat ja perinteet opetusryhmä huomioiden
- Hyödynnetään raaka-aineiden satokausia mahdollisuuksien mukaan
- Oppilaita ohjataan suhtautumaan myönteisesti erityisruokavalioihin, monikulttuurisuuteen ja kestävän kehityksen valintoihin

S2 Asuminen ja yhdessä eläminen

Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat yhdessä elämisen, asumistaitojen ja asumisen ympäristö- ja kustannustietoisuuden kehittymistä. Puhtaanapito samoin kuin tekstiilien ja materiaalien hoito tarkoituksenmukaisine aineineen, laitteineen, välineineen ja työtapoineen tähtäävät arjessa tarvittavien taitojen kehittymiseen. Sisältöjen avulla perehdytään hyviin tapoihin, tasapuoliseen voimavarojen käyttöön ja vastuunottoon perheessä. Sisällöt johdattavat arvioimaan asumiseen ja kotitalouteen liittyviä palveluita.

Paikallinen tarkennus:

- Opetuksessa otetaan huomioon paikalliset ajan tasalla olevat kotiin ja asumiseen liittyvät ohjeistukset (esimerkiksi Vantaan kaupungin lajittelu- ja jätteenkierrätysmalli)
- Opetuksen osana opiskellaan ja harjoitellaan tekstiilien hoitoa sekä kodin puhtaanapitoa huomioiden erilaiset perheet ja kodit

S3 Kuluttaja- ja talousosaaminen kodissa

Sisällöt valitaan siten, että ne ohjaavat oppilaita asioimaan sekä tuntemaan vastuitaan ja oikeuksiaan valintoja ja sopimuksia tekevinä kuluttajina. Sisällöt johdattavat median- ja teknologian käyttöön arjen työvälineenä ja kannustavat pohtimaan vertaisryhmän ja median vaikutusta omiin kulutusvalintoihin. Sisällöt harjaannuttavat vastuulliseen päätöksentekoon ja ajankohtaisen tiedon hankintaan sekä evästävät tunnistamaan kotitalouksien rahankäyttöön liittyviä tilanteita ja ongelmia.

Paikallinen tarkennus:

- Oppilasta ohjataan ymmärtämään kulutusvalintojen ja kulujen seuraamisen liittyvän arjenhallinnan taitoihin

T12 ohjata oppilasta, ongelmanratkaisuun ja luovuuteen erilaisissa tilanteissa ja ympäristöissä

- Oppilas oppii soveltamaan tietoja ja taitoja, tunnistamaan palveluita sekä osoittamaan luovuutta erilaisissa tilanteissa ja ympäristöissä

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas nimeää joitakin kotitalouden käsitteitä, tietoja ja taitoja sekä yksittäisiä palveluita.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas käyttää kotitalouden käsitteitä, tietojaan ja taitojaan sekä kuvailee yksittäisiä kotitalouden palveluita.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas käyttää erilaisissa tilanteissa kotitalouden käsitteitä, tietojaan ja taitojaan. Oppilas kuvailee erilaisia kotitalouden palveluita ja niiden käyttöä arkielämässä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas käyttää erilaisissa tilanteissa perustellen ja luovasti kotitalouden käsitteitä, tietojaan ja taitojaan. Oppilas arvioi erilaisia kotitalouden palveluita ja perustelee niiden merkitystä ja mahdollisuuksia arkielämässä.

S1 Ruokaosaaminen ja ruokakulttuuri

Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat ruoanvalmistus- ja leivontataitojen kehittymistä. Aterioiden suunnittelu, toteutus ja erilaiset ruokailutilanteet tähtäävät ruokaan ja syömiseen liittyvien valintojen ja tottumusten pohtimiseen ravitsemussuositusten, ruokaturvallisuuden, ruokaketjun, elintarviketuntemuksen, taloudellisuuden, eettisyyden ja ruokaan liittyvän luotettavan tiedon näkökulmasta. Opetussisältöihin kuuluvat ruoka- ja tapakulttuuri osana identiteettiä sekä kodin juhlia.

Paikallinen tarkennus:

- Opetuksessa huomioidaan kodin juhlat ja perinteet opetusryhmä huomioiden
- Hyödynnetään raaka-aineiden satokausia mahdollisuuksien mukaan
- Oppilaita ohjataan suhtautumaan myönteisesti erityisruokavalioihin, monikulttuurisuuteen ja kestävän kehityksen valintoihin

S2 Asuminen ja yhdessä eläminen

Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat yhdessä elämisen, asumistaitojen ja asumisen ympäristö- ja kustannustietoisuuden kehittymistä. Puhtaanapito samoin kuin tekstiilien ja materiaalien hoito tarkoituksenmukaisine aineineen, laitteineen, välineineen ja työtapoineen tähtäävät arjessa tarvittavien taitojen kehittymiseen. Sisältöjen avulla perehdytään hyviin tapoihin, tasapuoliseen voimavarojen käyttöön ja vastuunottoon perheessä. Sisällöt johdattavat arvioimaan asumiseen ja kotitalouteen liittyviä palveluita.

Paikallinen tarkennus:

- Opetuksessa otetaan huomioon paikalliset ajan tasalla olevat kotiin ja asumiseen liittyvät ohjeistukset (esimerkiksi Vantaan kaupungin lajittelu- ja jätteenkierrätysmalli)
- Opetuksen osana opiskellaan ja harjoitellaan tekstiilien hoitoa sekä kodin puhtaanapitoa huomioiden erilaiset perheet ja kodit

S3 Kuluttaja- ja talousosaaminen kodissa

Sisällöt valitaan siten, että ne ohjaavat oppilaita asioimaan sekä tuntemaan vastuitaan ja oikeuksiaan valintoja ja sopimuksia tekevinä kuluttajina. Sisällöt johdattavat median- ja teknologian käyttöön arjen työvälineenä ja kannustavat pohtimaan vertaisryhmän ja median

vaikutusta omiin kulutusvalintoihin. Sisällöt harjaannuttavat vastuulliseen päätöksentekoon ja ajankohtaisen tiedon hankintaan sekä evästävät tunnistamaan kotitalouksien rahankäyttöön liittyviä tilanteita ja ongelmia.

Paikallinen tarkennus:

- Oppilasta ohjataan ymmärtämään kulutusvalintojen ja kulujen seuraamisen liittyvän arjenhallinnan taitoihin

T13 ohjata oppilasta kestävään elämäntapaan kiinnittämällä oppilaan huomiota ympäristö- ja kustannustietoisuuteen osana arjen valintoja

- Oppilas oppii tulkitsemaan kiertotalouteen liittyviä asioita ja toimintoja sekä mittaamaan ja laskemaan ympäristöä ja taloutta kuormittavia kotitalouden toimintoja

Arviointikriteerit vuosiluokkakokonaisuuden päätteeksi

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas luettelee joitakin ympäristöön ja rahankäyttöön liittyviä kotitalouden toimintoja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Oppilas tietää, miten ympäristökuormaa voidaan vähentää sekä millaisia ympäristö- ja taloustekoja voidaan tehdä kotitalouksissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Oppilas tekee yksittäisiä arjen ympäristö- ja taloustekoja erilaisissa tehtävissä ja tilanteissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 9	Oppilas tekee ympäristö- ja taloustekoja erilaisissa tehtävissä ja tilanteissa johdonmukaisesti sekä perustellen niiden merkitystä kestävän ja vastuullisen elämäntavan ja kuluttamisen kannalta.

S1 Ruokaosaaminen ja ruokakulttuuri

Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat ruoanvalmistus- ja leivontataitojen kehittymistä. Aterioiden suunnittelu, toteutus ja erilaiset ruokailutilanteet tähtäävät ruokaan ja syömiseen liittyvien valintojen ja tottumusten pohtimiseen ravitsemussuositusten, ruokaturvallisuuden, ruokaketjun, elintarviketuntemuksen, taloudellisuuden, eettisyyden ja ruokaan liittyvän luotettavan tiedon näkökulmasta. Opetussisältöihin kuuluvat ruoka- ja tapakulttuuri osana identiteettiä sekä kodin juhlia.

Paikallinen tarkennus:

- Opetuksessa huomioidaan kodin juhlat ja perinteet opetusryhmä huomioiden
- Hyödynnetään raaka-aineiden satokausia mahdollisuuksien mukaan
- Oppilaita ohjataan suhtautumaan myönteisesti erityisruokavalioihin, monikulttuurisuuteen ja kestävän kehityksen valintoihin

S2 Asuminen ja yhdessä eläminen

Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat yhdessä elämisen, asumistaitojen ja asumisen ympäristö- ja kustannustietoisuuden kehittymistä. Puhtaanapito samoin kuin tekstiilien ja materiaalien hoito tarkoituksenmukaisine aineineen, laitteineen, välineineen ja työtapoineen tähtäävät arjessa

tarvittavien taitojen kehittymiseen. Sisältöjen avulla perehdytään hyviin tapoihin, tasapuoliseen voimavarojen käyttöön ja vastuunottoon perheessä. Sisällöt johdattavat arvioimaan asumiseen ja kotitalouteen liittyviä palveluita.

Paikallinen tarkennus:

- Opetuksessa otetaan huomioon paikalliset ajan tasalla olevat kotiin ja asumiseen liittyvät ohjeistukset (esimerkiksi Vantaan kaupungin lajittelu- ja jätteenkierrätysmalli)
- Opetuksen osana opiskellaan ja harjoitellaan tekstiilien hoitoa sekä kodin puhtaanapitoa huomioiden erilaiset perheet ja kodit

S3 Kuluttaja- ja talousosaaminen kodissa

Sisällöt valitaan siten, että ne ohjaavat oppilaita asioimaan sekä tuntemaan vastuitaan ja oikeuksiaan valintoja ja sopimuksia tekevinä kuluttajina. Sisällöt johdattavat median- ja teknologian käyttöön arjen työvälineenä ja kannustavat pohtimaan vertaisryhmän ja median vaikutusta omiin kulutusvalintoihin. Sisällöt harjaannuttavat vastuulliseen päätöksentekoon ja ajankohtaisen tiedon hankintaan sekä evästävät tunnistamaan kotitalouksien rahankäyttöön liittyviä tilanteita ja ongelmia.

Paikallinen tarkennus:

- Oppilasta ohjataan ymmärtämään kulutusvalintojen ja kulujen seuraamisen liittyvän arjenhallinnan taitoihin

Oppilaanohjaus

Oppiaineen tehtävä

Oppilaanohjauksella on keskeinen merkitys sekä oppilaiden, koulun että yhteiskunnan näkökulmasta. Ohjaustoiminnan tulee muodostaa koko perusopetuksen ajan kestävä, perusopetuksen jälkeisiin opintoihin ulottuva jatkumo. Oppilaanohjauksella edistetään oppilaiden koulutyön onnistumista, opintojen sujumista sekä koulutuksen tuloksellisuutta ja vaikuttavuutta.

Oppilaanohjauksen tehtävänä on edistää oppilaiden kasvua ja kehitystä siten, että jokainen oppilas pystyy kehittämään opiskeluvalmiuksiaan ja vuorovaikutustaitojaan sekä oppimaan elämässä tarvittavia tietoja ja taitoja. Oppilaanohjaus tukee oppilaita tekemään omiin valmiuksiinsa, arvoihinsa ja lähtökohtiinsa sekä kiinnostukseensa perustuvia arkielämää, opiskelua, jatko-opintoja sekä tulevaisuutta koskevia päätöksiä ja valintoja. Ohjauksen avulla oppilaat oppivat tiedostamaan mahdollisuutensa vaikuttaa oman elämänsä suunnitteluun ja päätöksentekoon. Oppilaita kannustetaan pohtimaan ja kyseenalaistamaan koulutukseen ja ammatteihin liittyviä ennakkokäsityksiä ja tekemään valintansa omia vahvuuksiaan ja kiinnostuksen kohteitaan vastaten. Oppilaanohjausta toteutetaan yhteistyössä huoltajien kanssa.

Koulun ohjaussuunnitelmassa kuvataan oppilaanohjauksen järjestämisen rakenteet, toimintatavat, työn- ja vastuunjako sekä monialaiset verkostot, joita tarvitaan ohjauksen tavoitteiden toteutumiseksi. Suunnitelmassa kuvataan myös kodin ja koulun ohjausyhteistyö, koulun työelämäyhteistyö sekä työelämään tutustumisen järjestelyt. Ohjaussuunnitelman tavoitteiden toteutumista arvioidaan systemaattisesti. Oppilaiden opintojen sujuvuutta nivelvaiheissa edistetään perusopetuksen aikana ja jatko-opintoihin siirryttäessä opettajien välisellä ja opinto-ohjaajien keskinäisellä sekä tarvittaessa moniammatillisella yhteistyöllä. Opettajat hyödyntävät työssään ajantasaista tietoa jatko-opinnoista, työelämästä ja työtehtävistä sekä niissä tapahtuvista muutoksista.

Oppilaanohjaus yhdistää koulua yhteiskuntaan ja työelämään. Sen avulla edistetään oikeudenmukaisuuden, yhdenvertaisuuden, tasa-arvon ja osallisuuden toteutumista sekä ehkäistään syrjäytymistä koulutuksesta ja työelämästä. Oppilaanohjauksessa kehittyvät tiedot ja

taidot edistävät osaltaan osaavan työvoiman saatavuutta sekä osaamisen kysynnän ja tarjonnan yhteensovittamista tulevaisuuden työelämässä.

Oppilaanohjaus vuosiluokilla 7-9

***Vuosiluokilla 7-9** oppilaanohjauksen tehtävänä on tukea oppilaiden siirtymistä vuosiluokkien 7-9 oppimisympäristöön ja työskentelytapoihin. Vuosiluokkien 7-9 aikana jokaista oppilasta ohjataan edelleen kehittämään oppimaan oppimisen taitojaan ja opiskeluvalmiuksiaan. Oppilaita autetaan hahmottamaan valintojen vaikutusta opintoihin ja tulevaisuuteen. Oppilaanohjauksen tehtävänä yhdessä muiden oppiaineiden kanssa on selkeyttää opiskeltavien oppiaineiden merkitystä jatko-opintojen ja työelämätaitojen kannalta sekä laajentaa oppilaiden käsityksiä työelämästä, työtehtävistä, yrittäjyydestä ja tulevaisuuden osaamistarpeista. Päävastuu oppilaanohjauksen toteuttamisesta on opinto-ohjaajalla.*

Oppilaanohjauksen tehtävänä on kehittää oppilaiden valmiuksia selviytyä muuttuvissa elämäntilanteissa, opintojen nivelvaiheissa sekä työuran siirtymissä. Oppilaat oppivat käyttämään ja hyödyntämään erilaisia tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluita. Ohjauksella vahvistetaan oppilaiden toimijuutta ja oma-aloitteisuutta koulutus- ja uravalintojaan koskevassa päätöksenteossa. Oppilaanohjaus tarjoaa oppilaille tietoa ja tutustumismahdollisuuksia peruskoulun jälkeisiin koulutus- ja opiskeluvaihtoehtoihin yhteistyössä vastaanottavan oppilaitoksen sekä huoltajien kanssa. Ohjauksen tehtävänä on edistää opintojen loppuun saattamista sekä yhteishaun yhteydessä tehtävän jatkosuunnittelun avulla tukea siirtymistä perusopetuksen jälkeisiin opintoihin.

Oppilaanohjaus on oppilaan kasvun, kehityksen ja oppimisen tukemista. Oppilaanohjauksella pyritään edesauttamaan oppilaan positiivista asennetta oppimista, koulunkäyntiä sekä myöhempää elämää, jatko-opintoja ja työelämää kohtaan. Oppilaanohjausta tehdään yhteistyössä huoltajien kanssa. Koko peruskoulun ajan järjestettävät arviointikeskustelut sekä muut palaverit ja yhteistyö huoltajien kanssa ovat osa oppilaan ohjausta.

Vuosiluokilla 7-9 oppilaanohjauksen päätavoitteet ovat uuteen opiskelu- ja kouluympäristöön osalliseksi kasvaminen, oppilaan itsetuntemuksen vahvistaminen sekä oppilaan päätöksentekovalmiuksien parantaminen. Oppilasta ohjataan tunnistamaan omat vahvuutensa ja mahdollisuutensa sekä tekemään perusopetuksen jälkeisiä opintoja koskevia valintoja. Oppilas suunnittelee omaa tulevaisuuttaan ja pohtii suunnitelmien toteuttamista ja sen vaatimaa sitoutumista käytännön tasolla. Oppilas etsii tietoa koulutusmahdollisuuksista ja työelämästä omien jatko-opiskelu- sekä urasuunnitelmiensa tueksi.

Yläkoulussa päävastuu oppilaanohjauksesta on oppilaanohjaajalla ja ohjausta tehdään yhteistyössä koulun muiden toimijoiden kanssa. Oppilaanohjaaja työskentelee oppilaan kanssa oppilaanohjauksen oppitunneilla, pienryhmä- ja henkilökohtaisissa tapaamisissa sekä koulun jokapäiväisessä arkielämässä. Oppilaanohjaus Vantaalla ja siihen liittyvä työnjako on kuvattu tarkemmin perusopetuksen ohjaussuunnitelmassa.

Oppilaanohjauksen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Oppilaanohjauksen työtapoja käytetään monipuolisesti oppilaiden yksilölliset sekä ryhmäkohtaiset tarpeet ja valmiudet huomioiden. Ohjausmuotoina ovat yksilöllisiin kysymyksiin syventyvä henkilökohtainen ohjaus, pienryhmäohjaus ja luokkamuotoinen ohjaus. Ryhmiä muodostetaan joustavasti ohjauksen sisältö ja vertaistuen mahdollisuudet huomioiden. Henkilökohtaisessa ohjauksessa oppilaalla on mahdollisuus keskustella opintoihinsa, koulutus- ja ammatinvalintoihinsa sekä elämäntilanteeseensa liittyvistä kysymyksistä. Pienryhmäohjauksessa oppilas oppii ryhmässä käsittelemään kaikille yhteisiä tai kunkin ryhmään osallistuvan oppilaan henkilökohtaisia, muiden oppilaiden kanssa jaettavissa olevia ohjauksellisia kysymyksiä. Ohjauksen jatkumo turvataan tarjoamalla oppilaanohjausta kaikilla luokkatasoilla. Huoltajalle

järjestetään tarvittaessa tilaisuuksia neuvotella oppilaan opiskeluun ja valintoihin liittyvistä kysymyksistä opettajan, opinto-ohjaajan, oppilaan ja huoltajan yhteisissä tapaamisissa.

Oppimisympäristöinä hyödynnetään koulun ja verkkoympäristöjen rinnalla lähiympäristöä ja työelämää. Oppilaalle tulee järjestää perusopetuksen 7-9 vuosiluokkien aikana työelämään tutustumisjaksoja (TET) koulutus- ja ammatinvalintojensa perustaksi ja työn arvostuksen lisäämiseksi. Oppilaan tulee voida hankkia omakohtaisia kokemuksia työelämästä ja ammateista aidossa työympäristössä. Työelämään tutustumisen yhteydessä oppilaalle tulee järjestää mahdollisuus arvioida hankkimiaan tietoja ja kokemuksia. Työelämään tutustumista toteutetaan yhdessä muiden oppiaineiden kanssa hyödyntäen niiden oppisisältöjä ja työtapoja.

Vantaan kaikki 9.-luokkalaiset osallistuvat 2 viikkoa kestävään työelämään tutustumisjaksoon. Lisäksi koulut voivat tarjota mahdollisuutta TET-jaksoon myös muille vuosiluokille.

Ohjaus, tehostettu henkilökohtainen oppilaanohjaus ja tukea tarvitsevan ohjaus oppilaanohjauksessa vuosiluokilla 7-9

Oppilaanohjauksessa huomioidaan jokaisen oppilaan yksilölliset lähtökohdat ja tarpeet. Ohjausta eriytetään ottamalla huomioon oppilaiden henkilökohtaiset tavoitteet, kokemukset, harrastukset, kiinnostuksen kohteet, osaamisalueet sekä elämäntilanteeseen vaikuttavat tekijät. Keskeistä on eri toimijoiden yhteistyö erityisesti opiskeluun kuuluvien siirtymä- ja nivelvaiheiden ohjauksessa. Jatko-opintoihin liittyvä ohjaus aloitetaan riittävän varhain. Monialaista yhteistyötä tehdään erityisesti myös tehostettua henkilökohtaista ohjausta ja tukea tarvitsevien oppilaiden sekä erityisestä syystä koulutuksen ulkopuolelle jäämässä olevien nuorten opintojen jatkumisen turvaamisessa.

Oppilaalla, joka tarvitsee perusopetuksen jälkeisiin jatko-opintoihin hakeutumiseen liittyvää tukea, on oikeus saada oppilaanohjauksen lisäksi tarpeidensa mukaista tehostettua henkilökohtaista oppilaanohjausta vuosiluokilla 8 ja 9. Tehostetussa henkilökohtaisessa oppilaanohjauksessa painopisteenä on oppilaan jatko-opintovalmiuksien kehittäminen sekä ohjaaminen oppilaalle sopiviin jatko-opintoihin. Tavoitteena on, että jokaiselle oppilaalle löytyy jatko-opiskelupaikka, jossa oppilas jatkaa oppivelvollisuuden suorittamista perusopetuksen jälkeen.

Oppilas jatkaa perusopetuksen jälkeen toisen asteen tutkinnon suorittamiseen, toiselle asteelle valmentavaan koulutukseen tai muuhun oppivelvollisuuslaissa määriteltyyn koulutukseen. Tehostetun henkilökohtaisen oppilaanohjauksen tarpeen arvioi ensisijaisesti oppilaanohjaaja oppilaanohjauksen sisältöjen ja tavoitteiden näkökulmasta.

Tehostetussa henkilökohtaisessa oppilaanohjauksessa oppilaalle annetaan henkilökohtaista ja muuta oppilaanohjausta sekä laaditaan henkilökohtainen jatko-opintosuunnitelma. Henkilökohtaiseen jatkoopintosuunnitelmaan kirjataan oppilaan vahvuuksia sekä tavoitteita siirtymisestä perusopetuksen jälkeisiin opintoihin. Näitä vahvistetaan suunnitelmallisesti oppilaan yksilölliset lähtökohdat ja tarpeet huomioiden.

Oppimisen ja koulunkäynnin tukea tarvitsevan oppilaan kohdalla jatko-opintoihin liittyvä ohjaus aloitetaan riittävän varhain. Suunnittelussa otetaan huomioon oppilaan yksilölliset taipumukset, oppimisen ja opiskelun tuen tarve ja koulutuksen mahdollistamat työllistymisnäkymät. Oppilaalle ja hänen huoltajalleen tarjotaan mahdollisuuksia tutustua oppilaalle soveltuviin perusopetuksen jälkeisiin jatko-opintomahdollisuuksiin. Oppilaalle ja huoltajalle annetaan riittävästi tietoa oppimisen ja opiskelun tuen jatkumisen mahdollisuuksista perusopetuksen jälkeisissä opinnoissa sekä tarvittaessa muista tukimuodoista.

TehoTET

Kaikkia koskevan TET-jakson lisäksi oppilas voi osallistua yhtenä tehostetun oppilaanohjauksen muotona TehoTET-jaksolle. TehoTET-jakso tukee nuoren jatko-opintosuunnitelmia ja tarjoaa lisämahdollisuuden tutustua työelämään.

TEPPO

Jokaisessa vantaalaisessa ylä- tai yhtenäiskoulussa on oppilaan mahdollista hakeutua opiskelemaan työelämäpainotteisesti (TEPPO). Työelämäpainotteisessa opetuksessa noudatetaan Vantaan perusopetuksen opetussuunnitelmaa toiminnallisilla työmenetelmillä. Tärkeää on oppilaan omat vahvuudet ja yksilöllinen oppimispolku. Työelämäpainotteista opetusta ohjaa TEPPO-oppilaanohjaaja, ja sitä tukee koulun moniammatillinen tiimi. TEPPO työelämäpainotteinen perusopetus on toiminnallinen ja työpainotteinen tapa suorittaa perusopetuksen viimeiset lukuvuodet. Opiskelussa vuorottelevat koulussa tapahtuva opiskelu ja työssäoppimisjaksot. Lisäksi opiskelussa hyödynnetään muita oppimisympäristöjä ja tehdään tiiviistä yhteistyötä muun muassa työnantajien ja toisen asteen oppilaitosten kanssa. TEPPO-toiminnan tavoitteena on vahvistaa oppilaiden elämänhallintaa, opiskelumotivaatiota ja työelämätaitoja sekä luoda joustavia opiskelupolkuja. Perusopetuksen oppimäärän suorittamisen lisäksi oppilaita tuetaan ohjauksellisin keinoin, kun he siirtyvät seuraavaan koulutusvaiheeseen ja edistetään heidän valmiuksiaan menestyä peruskoulun jälkeisissä jatko-opinnoissa.

Työelämäpainotteista perusopetusta tarjotaan jokaisessa ylä- ja yhtenäiskoulussa koulun 8.-9.-luokkalaisille. Opetus tapahtuu oppilaan lähikoulussa samassa opetusryhmässä, jossa oppilas on opiskellut ennen TEPPO-toimintaan hakeutumistaan.

Työssäoppimisjaksoja on lukuvuoden aikana noin 5-7 viikkoa lukuvuoden aikana. TEPPO-oppilaat osallistuvat koulun TEPPO-valinnaisaineeseen, joka järjestetään koulun valinnan mukaan 1 vvt tai 2 vvt laajuisena. TEPPO-oppilailla on mahdollisuus tutustua opiskeluun vantaalaisessa toisen asteen oppilaitoksessa työssäoppimisjakson aikana. TEPPO-opetusta ohjaa koululla TEPPO-oppilaanohjaaja, ja sitä tukee koulun moniammatillinen tiimi.

Työelämäpainotteinen perusopetus on tarkoitettu oppilaille, joiden katsotaan hyötyvän erilaisiin työympäristöihin tutustumisesta ja varhaisista työelämäkontakteista esimerkiksi jatko-opintopohdinnoissaan, kotoutumisessa tai jos oppilas kaipaa tukea tai vastaavasti lisähaastetta opintoihinsa. Tärkeää on myös se, että oppilaan perhe on sitoutunut työelämäpainotteisen opiskelun tukemiseen, sillä opiskelua tuetaan tiiviissä yhteistyössä kodin ja koulun välillä. Oppilaat valitaan työelämäpainotteiseen perusopetukseen oppilaan ja huoltajien jättämän hakemuksen sekä yhteisen haastattelun perusteella. Koulun rehtori tekee oppilaaksiottopäätökset toimintaan valituista oppilasta. Hakukriteerit työelämäpainotteiseen perusopetukseen ovat seuraavat:

- oppilas on motivoitunut ja sitoutunut työelämäpainotteiseen opiskeluun
- oppilas tarvitsee omakohtaisia kokemuksia urasuunnitteluvalmiuksien kehittämiseen ja omien vahvuuksien löytämiseen
- oppilas hyötyy erilaisiin työympäristöihin tutustumisesta ja varhaisista työelämäkontakteista mm. uravalinnassaan tai kotoutumisessa
- oppilas kaipaa motivaatiota, suunnitelmallisuutta tai tukea opintoihinsa TAI
- oppilas kaipaa monipuolisuutta tai lisähaastetta opintoihinsa
- oppilaan huoltajat ovat sitoutuneet joustavan työelämäpainotteisen opiskelun tukemiseen.

Päähaku joustavaan työelämäpainotteiseen perusopetukseen on keväisin. Lisäksi toimintaan voidaan ottaa oppilaita lukuvuoden aikana, jos koulun opetuksessa on vapaita oppilaspaikkoja. Työelämäpainotteiseen perusopetukseen otettavien määrä on suhteutettu koulun kokoon ja tarkistetaan vuosittain.

Tehostettu oppilaanohjaus ohjaussuunnitelmassa

Tehostetun oppilaanohjauksen muodot sekä tapoja sen tarpeen tunnistamiseen on kuvattu tarkemmin Vantaan kaupungin perusopetuksen ohjaussuunnitelmassa.

Formatiivinen arviointi oppilaanohjauksessa vuosiluokilla 7–9

Oppilaanohjauksesta ei anneta arvosanaa kuten muista oppiaineista. Oppilaanohjauksessa arviointi on formatiivista arviointia, joka perustuu oppilaiden itsearviointiin sekä vuorovaikutteiseen, ohjaavaan ja kannustavaan palautteeseen eri ohjaustoimien yhteydessä. Oppilaat pohtivat yhdessä opettajan kanssa ja oppivat arvioimaan valmiuksiaan, osaamistaan ja taitojaan, toimintakykyään, toimijuuttaan ja voimavarojaan, ohjaus- ja tuentarpeensa määrää ja laatua sekä ryhmätyö- ja vuorovaikutustaitojaan. Oppilaita ohjataan tunnistamaan

arvojen, uskomusten ja itselleen merkittävien ihmisten vaikutusta valintoihin ja päätöksiin. He harjaantuvat arvioimaan tiedonhankinta- sekä tieto- ja viestintäteknologian taitojaan koulutus- ja työelämätiedon hankkimisessa. Oppilaita kannustetaan kiinnittämään huomiota myös taitoonsa tunnistaa eri tietolähteiden luotettavuutta ja tarkoituksenmukaisuutta. Oppilaita ohjataan tiedostamaan erilaisten itsearviointimenetelmien ja -välineiden taustat sekä tunnistamaan niiden käyttömahdollisuuksia omassa urasuunnittelussaan. Opettajan tuella oppilaat oppivat löytämään tuki- ja ohjauspalveluita tarjoavat tahot koulussa ja yhteiskunnassa sekä kehittävät taitoaan hakea tarvitsemiaan palveluita.

7

Vuosiluokan tavoitteet ja keskeiset sisällöt

T1 auttaa oppilasta muodostamaan kokonaiskäsitys vuosiluokkien 7-9 toimintatavoista ja opiskeluympäristöstä, kehittää oppilaan valmiutta toimia kyseisessä ympäristössä ja erilaisissa ryhmissä sekä tukea oppilasta itsenäiseen toimintaan ja vastuun ottamiseen opiskelustaan ja tekemistään valinnoista

- Oppilas tutustuu ohjatusti vuosiluokkien 7-9 toimintatapoihin
- Oppilas tutustuu ja harjoittelee toimimista uusissa opiskeluympäristöissä
- Oppilas harjoittelee toimimista erilaisissa ryhmissä
- Oppilas harjoittelee vastuunottoa omasta opiskelustaan
- Oppilas harjoittelee vastuunottoa tekemistään valinnoista

S1 Oppiminen ja opiskelu

Keskeisinä sisältöalueina oppilaanohjauksessa ovat kouluyhteisössä toimimisen sekä opiskelutaitojen ja oppimaan oppimisen taitojen harjoittelu yhteistyössä muiden oppiaineiden kanssa elinikäisen oppimisen ja yhteisöllisyyden näkökulmista. Oppilaat harjoittelevat asettamaan itselleen opiskeluun liittyviä tavoitteita opintojen eri vaiheissa, arvioimaan itsenäisen toiminnan kehittymistä ja tavoitteiden toteutumista sekä ottamaan vastuuta omasta oppimisestaan, opintoihin liittyvien valintojen tekemisestä sekä opintojensa etenemisestä.

Paikallinen tarkennus:

- Harjoitellaan kouluyhteisössä toimimista
- Harjoitellaan opiskelutaitoja ja opitaan oppimisen taitoja yhteistyössä muiden oppiaineiden kanssa elinikäisen oppimisen ja yhteisöllisyyden näkökulmista
- Harjoitellaan asettamaan omia opiskeluun liittyviä tavoitteita
- Arvioidaan itsenäisen toiminnan kehittymistä ja tavoitteiden toteutumista
- Harjoitellaan ottamaan vastuuta omasta oppimisesta
- Harjoitellaan ottamaan vastuuta opintoihin liittyvien valintojen tekemisestä
- Harjoitellaan ottamaan vastuuta omien opintojen etenemisestä

S2 Itsetuntemus ja elinikäinen urasuunnittelu

Oppilaanohjauksessa käsitellään sisältöalueita, joiden avulla oppilaat laajentavat itsetuntemustaan ja itsearviointitaitojaan, tulevaisuuden suunnittelu- ja päätöksentekotaitojaan sekä kehittävät taitojaan ratkaista ongelmia tilanteessa, jossa valmista ratkaisua ei ole annettu. Harjoitettavat taidot koskevat mm. urasuunnittelu- ja urahallintataitoja, motivaatiota sekä yleisiä elämässä tarvittavia taitoja. Analysointivalmiuksia sekä omiin valintoihin vaikuttavien tekijöiden tunnistamista harjoitetaan. Tällaisia tekijöitä ovat esimerkiksi arvot ja asenteet, oppilaan taidot sekä sosiaaliset verkostot.

Paikallinen tarkennus:

- Laajennetaan itsetuntemusta ja itsearviointitaitoja
    - Harjoiteltavat taidot koskevat esimerkiksi motivaatiota ja yleisiä elämässä tarvittavia taitoja
- Kehitetään taitoja ratkaista ongelmia tilanteissa, jossa valmista ratkaisua ei ole

T2 kannustaa ja ohjata oppilaita kehittämään opiskelutaitojaan sekä oppimaan oppimisen taitojaan

- Oppilas tutustuu ja harjoittelee erilaisia opiskelustrategioita ja eri oppiaineille tyypillisiä opiskelutekniikoita

S1 Oppiminen ja opiskelu

Keskeisinä sisältöalueina oppilaanohjauksessa ovat kouluyhteisössä toimimisen sekä opiskelutaitojen ja oppimaan oppimisen taitojen harjoittelu yhteistyössä muiden oppiaineiden kanssa elinikäisen oppimisen ja yhteisöllisyyden näkökulmista. Oppilaat harjoittelevat asettamaan itselleen opiskeluun liittyviä tavoitteita opintojen eri vaiheissa, arvioimaan itsenäisen toiminnan kehittymistä ja tavoitteiden toteutumista sekä ottamaan vastuuta omasta oppimisestaan, opintoihin liittyvien valintojen tekemisestä sekä opintojensa etenemisestä.

Paikallinen tarkennus:

- Harjoitellaan kouluyhteisössä toimimista
- Harjoitellaan opiskelutaitoja ja opitaan oppimisen taitoja yhteistyössä muiden oppiaineiden kanssa elinikäisen oppimisen ja yhteisöllisyyden näkökulmista
- Harjoitellaan asettamaan omia opiskeluun liittyviä tavoitteita
- Arvioidaan itsenäisen toiminnan kehittymistä ja tavoitteiden toteutumista
- Harjoitellaan ottamaan vastuuta omasta oppimisesta
- Harjoitellaan ottamaan vastuuta opintoihin liittyvien valintojen tekemisestä
- Harjoitellaan ottamaan vastuuta omien opintojen etenemisestä

T3 luoda edellytyksiä oppilaan halulle oppia, arvioida osaamistaan, tunnistaa ja hyödyntää taitojaan ja vahvuuksiaan, kehittää kykyään tunnistaa oppimiskohteitaan sekä antaa valmiuksia muuttaa tarvittaessa suunnitelmiaan ja toimintamallejaan

- Oppilas harjoittelee tunnistamaan tekijöitä, joiden avulla hänen motivaationsa opiskeluun lisääntyy
- Oppilas harjoittelee ohjatusti tunnistamaan omia taitojaan ja vahvuuksiaan
- Oppilas harjoittelee tunnistamaan omia kehityskohteitaan oppijana

S1 Oppiminen ja opiskelu

Keskeisinä sisältöalueina oppilaanohjauksessa ovat kouluyhteisössä toimimisen sekä opiskelutaitojen ja oppimaan oppimisen taitojen harjoittelu yhteistyössä muiden oppiaineiden kanssa elinikäisen oppimisen ja yhteisöllisyyden näkökulmista. Oppilaat harjoittelevat asettamaan itselleen opiskeluun liittyviä tavoitteita opintojen eri vaiheissa, arvioimaan itsenäisen toiminnan kehittymistä ja tavoitteiden toteutumista sekä ottamaan vastuuta omasta oppimisestaan, opintoihin liittyvien valintojen tekemisestä sekä opintojensa etenemisestä.

Paikallinen tarkennus:

- Harjoitellaan kouluyhteisössä toimimista

- Harjoitellaan opiskelutaitoja ja opitaan oppimisen taitoja yhteistyössä muiden oppiaineiden kanssa elinikäisen oppimisen ja yhteisöllisyyden näkökulmista
- Harjoitellaan asettamaan omia opiskeluun liittyviä tavoitteita
- Arvioidaan itsenäisen toiminnan kehittymistä ja tavoitteiden toteutumista
- Harjoitellaan ottamaan vastuuta omasta oppimisesta
- Harjoitellaan ottamaan vastuuta opintoihin liittyvien valintojen tekemisestä
- Harjoitellaan ottamaan vastuuta omien opintojen etenemisestä

S2 Itsetuntemus ja elinikäinen urasuunnittelu

Oppilaanohjauksessa käsitellään sisältöalueita, joiden avulla oppilaat laajentavat itsetuntemustaan ja itsearviointitaitojaan, tulevaisuuden suunnittelu- ja päätöksentekotaitojaan sekä kehittävät taitojaan ratkaista ongelmia tilanteessa, jossa valmista ratkaisua ei ole annettu. Harjoitettavat taidot koskevat mm. urasuunnittelu- ja urahallintataitoja, motivaatiota sekä yleisiä elämässä tarvittavia taitoja. Analysointivalmiuksia sekä omiin valintoihin vaikuttavien tekijöiden tunnistamista harjoitetaan. Tällaisia tekijöitä ovat esimerkiksi arvot ja asenteet, oppilaan taidot sekä sosiaaliset verkostot.

Paikallinen tarkennus:

- Laajennetaan itsetuntemusta ja itsearviointitaitoja
    - Harjoiteltavat taidot koskevat esimerkiksi motivaatiota ja yleisiä elämässä tarvittavia taitoja
- Kehitetään taitoja ratkaista ongelmia tilanteissa, jossa valmista ratkaisua ei ole

T4 ohjata oppilasta tunnistamaan omiin valintoihinsa vaikuttavia tekijöitä sekä suhteuttamaan omaa toimintaansa kykyjensä, edellytystensä ja kiinnostuksensa mukaisesti

- Oppilas harjoittelee tunnistamaan omia vahvuuksiaan, osaamistaan ja kiinnostuksen kohteitaan

S2 Itsetuntemus ja elinikäinen urasuunnittelu

Oppilaanohjauksessa käsitellään sisältöalueita, joiden avulla oppilaat laajentavat itsetuntemustaan ja itsearviointitaitojaan, tulevaisuuden suunnittelu- ja päätöksentekotaitojaan sekä kehittävät taitojaan ratkaista ongelmia tilanteessa, jossa valmista ratkaisua ei ole annettu. Harjoitettavat taidot koskevat mm. urasuunnittelu- ja urahallintataitoja, motivaatiota sekä yleisiä elämässä tarvittavia taitoja. Analysointivalmiuksia sekä omiin valintoihin vaikuttavien tekijöiden tunnistamista harjoitetaan. Tällaisia tekijöitä ovat esimerkiksi arvot ja asenteet, oppilaan taidot sekä sosiaaliset verkostot.

Paikallinen tarkennus:

- Laajennetaan itsetuntemusta ja itsearviointitaitoja
    - Harjoiteltavat taidot koskevat esimerkiksi motivaatiota ja yleisiä elämässä tarvittavia taitoja
- Kehitetään taitoja ratkaista ongelmia tilanteissa, jossa valmista ratkaisua ei ole

T5 ohjata oppilaita asettamaan sekä pitkän että lyhyen aikavälin tavoitteita, tekemään niitä koskevia suunnitelmia sekä arvioimaan niiden toteutumista

- Oppilas harjoittelee asettamaan itselleen lyhyen aikavälin opiskelutavoitteita eri oppiaineissa

S2 Itsetuntemus ja elinikäinen urasuunnittelu

Oppilaanohjauksessa käsitellään sisältöalueita, joiden avulla oppilaat laajentavat itsetuntemustaan ja itsearviointitaitojaan, tulevaisuuden suunnittelu- ja päätöksentekotaitojaan sekä kehittävät taitojaan ratkaista ongelmia tilanteessa, jossa valmista ratkaisua ei ole annettu. Harjoitettavat taidot koskevat mm. urasuunnittelu- ja urahallintataitoja, motivaatiota sekä yleisiä elämässä tarvittavia taitoja. Analysointivalmiuksia sekä omiin valintoihin vaikuttavien tekijöiden tunnistamista harjoitetaan. Tällaisia tekijöitä ovat esimerkiksi arvot ja asenteet, oppilaan taidot sekä sosiaaliset verkostot.

Paikallinen tarkennus:

- Laajennetaan itsetuntemusta ja itsearviointitaitoja
    - Harjoiteltavat taidot koskevat esimerkiksi motivaatiota ja yleisiä elämässä tarvittavia taitoja
- Kehitetään taitoja ratkaista ongelmia tilanteissa, jossa valmista ratkaisua ei ole

S5 Jatko-opinnot ja niihin hakeutuminen

Oppilaiden jatko-opintojen ja tulevaisuuden suunnittelun taitojen kehittyminen on jatkumo, jota syvennetään oppilaanohjauksen sisällöissä koko perusopetuksen ajan. Oppilaanohjauksessa oppilaat tutustuvat Suomen koulutusjärjestelmän tarjoamiin erilaisiin jatko-opintomahdollisuuksiin ja oppivat etsimään tarkempaa tietoa jatko-opinnoista sekä niihin hakeutumisesta sekä hyödyntämään eri tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluita.

Paikallinen tarkennus:

- Harjoitellaan jatko-opintojen ja tulevaisuuden suunnittelutaitoja

T6 auttaa oppilasta ymmärtämään työn merkitys oman elämänsä ja yhteiskunnan kannalta sekä edistää oppilaan taitoa tunnistaa opiskeltavien oppiaineiden merkitys tulevien opintojen sekä työelämässä ja työllistymisessä tarvittavan osaamisen kannalta

- Oppilas harjoittelee ymmärtämään opiskelun merkitykseen tulevaisuuden kannalta

S2 Itsetuntemus ja elinikäinen urasuunnittelu

Oppilaanohjauksessa käsitellään sisältöalueita, joiden avulla oppilaat laajentavat itsetuntemustaan ja itsearviointitaitojaan, tulevaisuuden suunnittelu- ja päätöksentekotaitojaan sekä kehittävät taitojaan ratkaista ongelmia tilanteessa, jossa valmista ratkaisua ei ole annettu. Harjoitettavat taidot koskevat mm. urasuunnittelu- ja urahallintataitoja, motivaatiota sekä yleisiä elämässä tarvittavia taitoja. Analysointivalmiuksia sekä omiin valintoihin vaikuttavien tekijöiden tunnistamista harjoitetaan. Tällaisia tekijöitä ovat esimerkiksi arvot ja asenteet, oppilaan taidot sekä sosiaaliset verkostot.

Paikallinen tarkennus:

- Laajennetaan itsetuntemusta ja itsearviointitaitoja
    - Harjoiteltavat taidot koskevat esimerkiksi motivaatiota ja yleisiä elämässä tarvittavia taitoja
- Kehitetään taitoja ratkaista ongelmia tilanteissa, jossa valmista ratkaisua ei ole

S3 Opiskelussa ja työelämässä tarvittavat taidot

Oppilaanohjauksessa tarjotaan oppilaille mahdollisuuksia harjaannuttaa taitojaan toimijana erilaisissa ympäristöissä. Huomiota kiinnitetään monipuolisten opiskelussa ja työelämässä tarvittavien taitojen sekä monikanavaisten vuorovaikutus- ja viestintätaitojen kehittymiseen. Viestintätaitoihin kuuluu myös eri tietolähteiden kautta saadun tiedon luotettavuuden arviointi urasuunnittelun kannalta.

Paikallinen tarkennus:

- Harjoitellaan taitoja toimia erilaisissa ympäristöissä
- Kehitetään monipuolisen opiskelun taitoja
- Tutustutaan työelämässä tarvittaviin taitoihin ja niiden kehittämiseen

S5 Jatko-opinnot ja niihin hakeutuminen

Oppilaiden jatko-opintojen ja tulevaisuuden suunnittelun taitojen kehittyminen on jatkumo, jota syvennetään oppilaanohjauksen sisällöissä koko perusopetuksen ajan. Oppilaanohjauksessa oppilaat tutustuvat Suomen koulutusjärjestelmän tarjoamiin erilaisiin jatko-opintomahdollisuuksiin ja oppivat etsimään tarkempaa tietoa jatko-opinnoista sekä niihin hakeutumisesta sekä hyödyntämään eri tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluita.

Paikallinen tarkennus:

- Harjoitellaan jatko-opintojen ja tulevaisuuden suunnittelutaitoja

T10 tukea oppilaan taitoja tunnistaa kulttuuritaustansa sekä kykyä toimia kulttuurienvälisissä kohtaamisissa ja yhteistyötilanteissa, opastaa oppilasta hankkimaan ja omaksumaan tietoa opiskelu- ja työskentelymahdollisuuksista monikansallisissa työympäristöissä sekä ulkomailla

- Oppilas tunnistaa omaa kulttuuritaustaansa

S4 Työelämään tutustuminen

Eri elinkeinoihin, työelämään ja ammattialoihin tutustuminen sekä työn hakemisen harjoittelu lisäävät oppilaiden työelämätietoutta. Samalla oppilaat tutustuvat itseään kiinnostaviin aloihin, ammatteihin ja yrittäjyyteen. Työelämätaitoja harjoitellaan erityisesti työelämään tutustumisjaksoilla (TET), joista saatua kokemusta, tietoa ja palautetta hyödynnetään eri oppiaineiden opiskelussa sekä tulevaisuuden suunnitelmia tehtäessä. Huomiota kiinnitetään työelämän tasa-arvokysymyksiin.

S5 Jatko-opinnot ja niihin hakeutuminen

Oppilaiden jatko-opintojen ja tulevaisuuden suunnittelun taitojen kehittyminen on jatkumo, jota syvennetään oppilaanohjauksen sisällöissä koko perusopetuksen ajan. Oppilaanohjauksessa oppilaat tutustuvat Suomen koulutusjärjestelmän tarjoamiin erilaisiin jatko-opintomahdollisuuksiin ja oppivat etsimään tarkempaa tietoa jatko-opinnoista sekä niihin hakeutumisesta sekä hyödyntämään eri tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluita.

Paikallinen tarkennus:

- Harjoitellaan jatko-opintojen ja tulevaisuuden suunnittelutaitoja

8

Vuosiluokan tavoitteet ja keskeiset sisällöt

T1 auttaa oppilasta muodostamaan kokonaiskäsitys vuosiluokkien 7-9 toimintatavoista ja opiskeluympäristöstä, kehittää oppilaan valmiutta toimia kyseisessä ympäristössä ja erilaisissa ryhmissä sekä tukea oppilasta itsenäiseen toimintaan ja vastuun ottamiseen opiskelustaan ja tekemistään valinnoista

- Oppilas harjoittelee toimimista erilaisissa opiskeluympäristössä
- Oppilas harjoittelee toimimista osana erilaisia ryhmiä
- Oppilas harjoittelee ottamaan vastuuta omasta opiskelustaan
- Oppilas harjoittelee vastuunottoa tekemistään valinnoista

S1 Oppiminen ja opiskelu

Keskeisinä sisältöalueina oppilaanohjauksessa ovat kouluyhteisössä toimimisen sekä opiskelutaitojen ja oppimaan oppimisen taitojen harjoittelu yhteistyössä muiden oppiaineiden kanssa elinikäisen oppimisen ja yhteisöllisyyden näkökulmista. Oppilaat harjoittelevat asettamaan itselleen opiskeluun liittyviä tavoitteita opintojen eri vaiheissa, arvioimaan itsenäisen toiminnan kehittymistä ja tavoitteiden toteutumista sekä ottamaan vastuuta omasta oppimisestaan, opintoihin liittyvien valintojen tekemisestä sekä opintojensa etenemisestä.

Paikallinen tarkennus:

- Harjoitellaan asettamaan omaan opiskeluun liittyviä tavoitteita ja päivittämään niitä
- Harjoitellaan arvioimaan itsenäisen toiminnan kehittymistä ja tavoitteiden toteutumista
- Harjoitellaan ottamaan vastuuta omasta oppimisesta
- Harjoitellaan ottamaan vastuuta opintoihin liittyvien valintojen tekemisestä
- Harjoitellaan ottamaan vastuuta omien opintojen etenemisestä

S2 Itsetuntemus ja elinikäinen urasuunnittelu

Oppilaanohjauksessa käsitellään sisältöalueita, joiden avulla oppilaat laajentavat itsetuntemustaan ja itsearviointitaitojaan, tulevaisuuden suunnittelu- ja päätöksentekotaitojaan sekä kehittävät taitojaan ratkaista ongelmia tilanteessa, jossa valmista ratkaisua ei ole annettu. Harjoitettavat taidot koskevat mm. urasuunnittelu- ja urahallintataitoja, motivaatiota sekä yleisiä elämässä tarvittavia taitoja. Analysointivalmiuksia sekä omiin valintoihin vaikuttavien tekijöiden tunnistamista harjoitetaan. Tällaisia tekijöitä ovat esimerkiksi arvot ja asenteet, oppilaan taidot sekä sosiaaliset verkostot.

Paikallinen tarkennus:

- Laajennetaan tulevaisuuden suunnittelu- ja päätöksentekotaitoja
    - Harjoiteltavat taidot koskevat esimerkiksi urasuunnittelu- ja urahallintataitoja, motivaatiota sekä yleisiä elämässä tarvittavia taitoja
- Syvennetään taitoja ratkaista ongelmia tilanteissa, joissa valmista ratkaisua ei ole annettu

T3 luoda edellytyksiä oppilaan halulle oppia, arvioida osaamistaan, tunnistaa ja hyödyntää taitojaan ja vahvuuksiaan, kehittää kykyään tunnistaa oppimiskohteitaan sekä antaa valmiuksia muuttaa tarvittaessa suunnitelmiaan ja toimintamallejaan

- Oppilas harjoittelee ymmärtämään mikä häntä motivoi koulunkäynnissä
- Oppilas harjoittelee tunnistamaan omia taitojaan ja vahvuuksiaan
- Oppilas tunnistaa omat kehityskohteensa oppijana

- Oppilas harjoittelee ohjatusti suunnitelmien ja toimintamallien muuttamista tarpeen vaatiessa

S1 Oppiminen ja opiskelu

Keskeisinä sisältöalueina oppilaanohjauksessa ovat kouluyhteisössä toimimisen sekä opiskelutaitojen ja oppimaan oppimisen taitojen harjoittelu yhteistyössä muiden oppiaineiden kanssa elinikäisen oppimisen ja yhteisöllisyyden näkökulmista. Oppilaat harjoittelevat asettamaan itselleen opiskeluun liittyviä tavoitteita opintojen eri vaiheissa, arvioimaan itsenäisen toiminnan kehittymistä ja tavoitteiden toteutumista sekä ottamaan vastuuta omasta oppimisestaan, opintoihin liittyvien valintojen tekemisestä sekä opintojensa etenemisestä.

Paikallinen tarkennus:

- Harjoitellaan asettamaan omaan opiskeluun liittyviä tavoitteita ja päivittämään niitä
- Harjoitellaan arvioimaan itsenäisen toiminnan kehittymistä ja tavoitteiden toteutumista
- Harjoitellaan ottamaan vastuuta omasta oppimisesta
- Harjoitellaan ottamaan vastuuta opintoihin liittyvien valintojen tekemisestä
- Harjoitellaan ottamaan vastuuta omien opintojen etenemisestä

S2 Itsetuntemus ja elinikäinen urasuunnittelu

Oppilaanohjauksessa käsitellään sisältöalueita, joiden avulla oppilaat laajentavat itsetuntemustaan ja itsearviointitaitojaan, tulevaisuuden suunnittelu- ja päätöksentekotaitojaan sekä kehittävät taitojaan ratkaista ongelmia tilanteessa, jossa valmista ratkaisua ei ole annettu. Harjoitettavat taidot koskevat mm. urasuunnittelu- ja urahallintataitoja, motivaatiota sekä yleisiä elämässä tarvittavia taitoja. Analysointivalmiuksia sekä omiin valintoihin vaikuttavien tekijöiden tunnistamista harjoitetaan. Tällaisia tekijöitä ovat esimerkiksi arvot ja asenteet, oppilaan taidot sekä sosiaaliset verkostot.

Paikallinen tarkennus:

- Laajennetaan tulevaisuuden suunnittelu- ja päätöksentekotaitoja
    - Harjoiteltavat taidot koskevat esimerkiksi urasuunnittelu- ja urahallintataitoja, motivaatiota sekä yleisiä elämässä tarvittavia taitoja
- Syvennetään taitoja ratkaista ongelmia tilanteissa, joissa valmista ratkaisua ei ole annettu

T4 ohjata oppilasta tunnistamaan omiin valintoihinsa vaikuttavia tekijöitä sekä suhteuttamaan omaa toimintaansa kykyjensä, edellytystensä ja kiinnostuksensa mukaisesti

- Oppilas harjoittelee tunnistamaan omiin valintoihinsa vaikuttavia tekijöitä
- Oppilas oppii hyödyntämään omia vahvuuksiaan, osaamistaan ja kiinnostuksen kohteitaan tehdessään valintoja

S2 Itsetuntemus ja elinikäinen urasuunnittelu

Oppilaanohjauksessa käsitellään sisältöalueita, joiden avulla oppilaat laajentavat itsetuntemustaan ja itsearviointitaitojaan, tulevaisuuden suunnittelu- ja päätöksentekotaitojaan sekä kehittävät taitojaan ratkaista ongelmia tilanteessa, jossa valmista ratkaisua ei ole annettu. Harjoitettavat taidot koskevat mm. urasuunnittelu- ja urahallintataitoja, motivaatiota sekä yleisiä elämässä tarvittavia taitoja. Analysointivalmiuksia sekä omiin valintoihin vaikuttavien tekijöiden tunnistamista harjoitetaan. Tällaisia tekijöitä ovat esimerkiksi arvot ja asenteet, oppilaan taidot sekä sosiaaliset verkostot.

Paikallinen tarkennus:

- Laajennetaan tulevaisuuden suunnittelu- ja päätöksentekotaitoja
    - Harjoiteltavat taidot koskevat esimerkiksi urasuunnittelu- ja urahallintataitoja, motivaatiota sekä yleisiä elämässä tarvittavia taitoja
- Syvennetään taitoja ratkaista ongelmia tilanteissa, joissa valmista ratkaisua ei ole annettu

T5 ohjata oppilaita asettamaan sekä pitkän että lyhyen aikavälin tavoitteita, tekemään niitä koskevia suunnitelmia sekä arvioimaan niiden toteutumista

- Oppilas harjoittelee asettamaan itselleen lyhyen aikavälin opiskelutavoitteita
- Oppilas harjoittelee tekemään suunnitelman omien tavoitteiden toteutumiseksi
- Oppilas osaa ohjatusti arvioida omien tavoitteiden toteutumista

S2 Itsetuntemus ja elinikäinen urasuunnittelu

Oppilaanohjauksessa käsitellään sisältöalueita, joiden avulla oppilaat laajentavat itsetuntemustaan ja itsearviointitaitojaan, tulevaisuuden suunnittelu- ja päätöksentekotaitojaan sekä kehittävät taitojaan ratkaista ongelmia tilanteessa, jossa valmista ratkaisua ei ole annettu. Harjoitettavat taidot koskevat mm. urasuunnittelu- ja urahallintataitoja, motivaatiota sekä yleisiä elämässä tarvittavia taitoja. Analysointivalmiuksia sekä omiin valintoihin vaikuttavien tekijöiden tunnistamista harjoitetaan. Tällaisia tekijöitä ovat esimerkiksi arvot ja asenteet, oppilaan taidot sekä sosiaaliset verkostot.

Paikallinen tarkennus:

- Laajennetaan tulevaisuuden suunnittelu- ja päätöksentekotaitoja
    - Harjoiteltavat taidot koskevat esimerkiksi urasuunnittelu- ja urahallintataitoja, motivaatiota sekä yleisiä elämässä tarvittavia taitoja
- Syvennetään taitoja ratkaista ongelmia tilanteissa, joissa valmista ratkaisua ei ole annettu

S5 Jatko-opinnot ja niihin hakeutuminen

Oppilaiden jatko-opintojen ja tulevaisuuden suunnittelun taitojen kehittyminen on jatkumo, jota syvennetään oppilaanohjauksen sisällöissä koko perusopetuksen ajan. Oppilaanohjauksessa oppilaat tutustuvat Suomen koulutusjärjestelmän tarjoamiin erilaisiin jatko-opintomahdollisuuksiin ja oppivat etsimään tarkempaa tietoa jatko-opinnoista sekä niihin hakeutumisesta sekä hyödyntämään eri tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluita.

Paikallinen tarkennus:

- Kehitetään jatko-opintojen ja tulevaisuuden suunnittelutaitoja
- Tutustutaan Suomen koulutusjärjestelmän tarjoamiin erilaisiin jatko-opintomahdollisuuksiin
- Opetellaan etsimään tarkempaa tietoa jatko-opinnoista sekä niihin hakeutumisesta

T6 auttaa oppilasta ymmärtämään työn merkitys oman elämänsä ja yhteiskunnan kannalta sekä edistää oppilaan taitoa tunnistaa opiskeltavien oppiaineiden merkitys tulevien opintojen sekä työelämässä ja työllistymisessä tarvittavan osaamisen kannalta

- Oppilas harjoittelee tunnistamaan työelämän merkityksen oman elämänsä ja yhteiskunnan kannalta
- Oppilas tunnistaa opiskeltavien oppiaineiden merkityksen jatko-opintojen sekä työelämässä ja työllistymisessä tarvittavan osaamisen kannalta

S2 Itsetuntemus ja elinikäinen urasuunnittelu

Oppilaanohjauksessa käsitellään sisältöalueita, joiden avulla oppilaat laajentavat itsetuntemustaan ja itsearviointitaitojaan, tulevaisuuden suunnittelu- ja päätöksentekotaitojaan sekä kehittävät taitojaan ratkaista ongelmia tilanteessa, jossa valmista ratkaisua ei ole annettu. Harjoitettavat taidot koskevat mm. urasuunnittelu- ja urahallintataitoja, motivaatiota sekä yleisiä elämässä tarvittavia taitoja. Analysointivalmiuksia sekä omiin valintoihin vaikuttavien tekijöiden tunnistamista harjoitetaan. Tällaisia tekijöitä ovat esimerkiksi arvot ja asenteet, oppilaan taidot sekä sosiaaliset verkostot.

Paikallinen tarkennus:

- Laajennetaan tulevaisuuden suunnittelu- ja päätöksentekotaitoja
    - Harjoiteltavat taidot koskevat esimerkiksi urasuunnittelu- ja urahallintataitoja, motivaatiota sekä yleisiä elämässä tarvittavia taitoja
- Syvennetään taitoja ratkaista ongelmia tilanteissa, joissa valmista ratkaisua ei ole annettu

S3 Opiskelussa ja työelämässä tarvittavat taidot

Oppilaanohjauksessa tarjotaan oppilaille mahdollisuuksia harjaannuttaa taitojaan toimijana erilaisissa ympäristöissä. Huomiota kiinnitetään monipuolisten opiskelussa ja työelämässä tarvittavien taitojen sekä monikanavaisten vuorovaikutus- ja viestintätaitojen kehittymiseen. Viestintätaitoihin kuuluu myös eri tietolähteiden kautta saadun tiedon luotettavuuden arviointi urasuunnittelun kannalta.

Paikallinen tarkennus:

- Kehitetään taitoja toimia erilaisissa ympäristöissä
- Vahvistetaan monipuolisen opiskelun taitoja
- Tutustutaan työelämässä tarvittaviin taitoihin ja niiden kehittämiseen
- Harjoitellaan monikanavaisten vuorovaikutus- ja viestintätaitojen käyttöä
    - Eri tietolähteiden kautta saadun tiedon luotettavuuden arviointi urasuunnittelun kannalta

S5 Jatko-opinnot ja niihin hakeutuminen

Oppilaiden jatko-opintojen ja tulevaisuuden suunnittelun taitojen kehittyminen on jatkumo, jota syvennetään oppilaanohjauksen sisällöissä koko perusopetuksen ajan. Oppilaanohjauksessa oppilaat tutustuvat Suomen koulutusjärjestelmän tarjoamiin erilaisiin jatko-opintomahdollisuuksiin ja oppivat etsimään tarkempaa tietoa jatko-opinnoista sekä niihin hakeutumisesta sekä hyödyntämään eri tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluita.

Paikallinen tarkennus:

- Kehitetään jatko-opintojen ja tulevaisuuden suunnittelutaitoja
- Tutustutaan Suomen koulutusjärjestelmän tarjoamiin erilaisiin jatko-opintomahdollisuuksiin
- Opetellaan etsimään tarkempaa tietoa jatko-opinnoista sekä niihin hakeutumisesta

T7 ohjata oppilasta kehittämään taitoaan arvioida eri työtehtävissä tarvittavaa osaamista, vuorovaikutus- ja viestintätaitoja sekä itselleen sopivia ammattialoja ja vahvistamaan valmiuksia hakea tietoa vaadittavan osaamisen hankkimisesta perusopetuksen jälkeen

- Oppilas tutustuu eri ammattialoihin
- Oppilas harjoittelee etsimään tietoa eri jatko-opinnoista ja ammateista.

- Oppilasta ohjataan tutustumaan työnhakutaitoihin
- Oppilasta ohjataan arvioimaan eri ammattialojen soveltumista itselleen

S2 Itsetuntemus ja elinikäinen urasuunnittelu

Oppilaanohjauksessa käsitellään sisältöalueita, joiden avulla oppilaat laajentavat itsetuntemustaan ja itsearviointitaitojaan, tulevaisuuden suunnittelu- ja päätöksentekotaitojaan sekä kehittävät taitojaan ratkaista ongelmia tilanteessa, jossa valmista ratkaisua ei ole annettu. Harjoitettavat taidot koskevat mm. urasuunnittelu- ja urahallintataitoja, motivaatiota sekä yleisiä elämässä tarvittavia taitoja. Analysointivalmiuksia sekä omiin valintoihin vaikuttavien tekijöiden tunnistamista harjoitetaan. Tällaisia tekijöitä ovat esimerkiksi arvot ja asenteet, oppilaan taidot sekä sosiaaliset verkostot.

Paikallinen tarkennus:

- Laajennetaan tulevaisuuden suunnittelu- ja päätöksentekotaitoja
    - Harjoiteltavat taidot koskevat esimerkiksi urasuunnittelu- ja urahallintataitoja, motivaatiota sekä yleisiä elämässä tarvittavia taitoja
- Syvennetään taitoja ratkaista ongelmia tilanteissa, joissa valmista ratkaisua ei ole annettu

S3 Opiskelussa ja työelämässä tarvittavat taidot

Oppilaanohjauksessa tarjotaan oppilaille mahdollisuuksia harjaannuttaa taitojaan toimijana erilaisissa ympäristöissä. Huomiota kiinnitetään monipuolisten opiskelussa ja työelämässä tarvittavien taitojen sekä monikanavaisten vuorovaikutus- ja viestintätaitojen kehittymiseen. Viestintätaitoihin kuuluu myös eri tietolähteiden kautta saadun tiedon luotettavuuden arviointi urasuunnittelun kannalta.

Paikallinen tarkennus:

- Kehitetään taitoja toimia erilaisissa ympäristöissä
- Vahvistetaan monipuolisen opiskelun taitoja
- Tutustutaan työelämässä tarvittaviin taitoihin ja niiden kehittämiseen
- Harjoitellaan monikanavaisten vuorovaikutus- ja viestintätaitojen käyttöä
    - Eri tietolähteiden kautta saadun tiedon luotettavuuden arviointi urasuunnittelun kannalta

S4 Työelämään tutustuminen

Eri elinkeinoihin, työelämään ja ammattialoihin tutustuminen sekä työn hakemisen harjoittelu lisäävät oppilaiden työelämätietoutta. Samalla oppilaat tutustuvat itseään kiinnostaviin aloihin, ammatteihin ja yrittäjyyteen. Työelämätaitoja harjoitellaan erityisesti työelämään tutustumisjaksoilla (TET), joista saatua kokemusta, tietoa ja palautetta hyödynnetään eri oppiaineiden opiskelussa sekä tulevaisuuden suunnitelmia tehtäessä. Huomiota kiinnitetään työelämän tasa-arvokysymyksiin.

Paikallinen tarkennus:

- Lisätään työelämätietoutta tutustumalla elinkeinoihin, työelämään ja ammattialoihin
- Harjoitellaan töiden hakemista
- Tutustutaan itseä kiinnostaviin aloihin, ammatteihin ja yrittäjyyteen
- Kiinnitetään oppilaiden huomio työelämän tasa-arvokysymyksiin

S5 Jatko-opinnot ja niihin hakeutuminen

Oppilaiden jatko-opintojen ja tulevaisuuden suunnittelun taitojen kehittyminen on jatkumo, jota syvennetään oppilaanohjauksen sisällöissä koko perusopetuksen ajan. Oppilaanohjauksessa oppilaat tutustuvat Suomen koulutusjärjestelmän tarjoamiin erilaisiin jatko-opintomahdollisuuksiin ja oppivat etsimään tarkempaa tietoa jatko-opinnoista sekä niihin hakeutumisesta sekä hyödyntämään eri tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluita.

Paikallinen tarkennus:

- Kehitetään jatko-opintojen ja tulevaisuuden suunnittelutaitoja
- Tutustutaan Suomen koulutusjärjestelmän tarjoamiin erilaisiin jatko-opintomahdollisuuksiin
- Opetellaan etsimään tarkempaa tietoa jatko-opinnoista sekä niihin hakeutumisesta

T8 antaa oppilaalle ja huoltajalle tietoa Suomen koulutusjärjestelmän pääpiirteistä ja sen mahdollisuuksista, tukea oppilaan taitoa etsiä koulutus- ja työelämätietoa sekä Suomesta että ulkomailta

- Oppilas tutustuu Suomen koulutusjärjestelmään ja sen mahdollisuuksiin
- Oppilas tutustuu ohjatusti koulutusaloihin
- Oppilas harjoittelee etsimään koulutus- ja työelämätietoa

S4 Työelämään tutustuminen

Eri elinkeinoihin, työelämään ja ammattialoihin tutustuminen sekä työn hakemisen harjoittelu lisäävät oppilaiden työelämätietoutta. Samalla oppilaat tutustuvat itseään kiinnostaviin aloihin, ammatteihin ja yrittäjyyteen. Työelämätaitoja harjoitellaan erityisesti työelämään tutustumisjaksoilla (TET), joista saatua kokemusta, tietoa ja palautetta hyödynnetään eri oppiaineiden opiskelussa sekä tulevaisuuden suunnitelmia tehtäessä. Huomiota kiinnitetään työelämän tasa-arvokysymyksiin.

Paikallinen tarkennus:

- Lisätään työelämätietoutta tutustumalla elinkeinoihin, työelämään ja ammattialoihin
- Harjoitellaan töiden hakemista
- Tutustutaan itseä kiinnostaviin aloihin, ammatteihin ja yrittäjyyteen
- Kiinnitetään oppilaiden huomio työelämän tasa-arvokysymyksiin

S5 Jatko-opinnot ja niihin hakeutuminen

Oppilaiden jatko-opintojen ja tulevaisuuden suunnittelun taitojen kehittyminen on jatkumo, jota syvennetään oppilaanohjauksen sisällöissä koko perusopetuksen ajan. Oppilaanohjauksessa oppilaat tutustuvat Suomen koulutusjärjestelmän tarjoamiin erilaisiin jatko-opintomahdollisuuksiin ja oppivat etsimään tarkempaa tietoa jatko-opinnoista sekä niihin hakeutumisesta sekä hyödyntämään eri tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluita.

Paikallinen tarkennus:

- Kehitetään jatko-opintojen ja tulevaisuuden suunnittelutaitoja
- Tutustutaan Suomen koulutusjärjestelmän tarjoamiin erilaisiin jatko-opintomahdollisuuksiin
- Opetellaan etsimään tarkempaa tietoa jatko-opinnoista sekä niihin hakeutumisesta

T9 ohjata oppilasta käyttämään monikanavaisia tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluja sekä arvioimaan eri tietolähteiden kautta saadun tiedon luotettavuutta ja tarkoituksenmukaisuutta urasuunnittelun näkökulmasta

- Oppilas harjoittelee ohjatusti käyttämään monikanavaisia tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluja

S2 Itsetuntemus ja elinikäinen urasuunnittelu

Oppilaanohjauksessa käsitellään sisältöalueita, joiden avulla oppilaat laajentavat itsetuntemustaan ja itsearviointitaitojaan, tulevaisuuden suunnittelu- ja päätöksentekotaitojaan sekä kehittävät taitojaan ratkaista ongelmia tilanteessa, jossa valmista ratkaisua ei ole annettu. Harjoitettavat taidot koskevat mm. urasuunnittelu- ja urahallintataitoja, motivaatiota sekä yleisiä elämässä tarvittavia taitoja. Analysointivalmiuksia sekä omiin valintoihin vaikuttavien tekijöiden tunnistamista harjoitetaan. Tällaisia tekijöitä ovat esimerkiksi arvot ja asenteet, oppilaan taidot sekä sosiaaliset verkostot.

Paikallinen tarkennus:

- Laajennetaan tulevaisuuden suunnittelu- ja päätöksentekotaitoja
    - Harjoiteltavat taidot koskevat esimerkiksi urasuunnittelu- ja urahallintataitoja, motivaatiota sekä yleisiä elämässä tarvittavia taitoja
- Syvennetään taitoja ratkaista ongelmia tilanteissa, joissa valmista ratkaisua ei ole annettu

S3 Opiskelussa ja työelämässä tarvittavat taidot

Oppilaanohjauksessa tarjotaan oppilaille mahdollisuuksia harjaannuttaa taitojaan toimijana erilaisissa ympäristöissä. Huomiota kiinnitetään monipuolisten opiskelussa ja työelämässä tarvittavien taitojen sekä monikanavaisten vuorovaikutus- ja viestintätaitojen kehittymiseen. Viestintätaitoihin kuuluu myös eri tietolähteiden kautta saadun tiedon luotettavuuden arviointi urasuunnittelun kannalta.

Paikallinen tarkennus:

- Kehitetään taitoja toimia erilaisissa ympäristöissä
- Vahvistetaan monipuolisen opiskelun taitoja
- Tutustutaan työelämässä tarvittaviin taitoihin ja niiden kehittämiseen
- Harjoitellaan monikanavaisten vuorovaikutus- ja viestintätaitojen käyttöä
    - Eri tietolähteiden kautta saadun tiedon luotettavuuden arviointi urasuunnittelun kannalta

S5 Jatko-opinnot ja niihin hakeutuminen

Oppilaiden jatko-opintojen ja tulevaisuuden suunnittelun taitojen kehittyminen on jatkumo, jota syvennetään oppilaanohjauksen sisällöissä koko perusopetuksen ajan. Oppilaanohjauksessa oppilaat tutustuvat Suomen koulutusjärjestelmän tarjoamiin erilaisiin jatko-opintomahdollisuuksiin ja oppivat etsimään tarkempaa tietoa jatko-opinnoista sekä niihin hakeutumisesta sekä hyödyntämään eri tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluita.

Paikallinen tarkennus:

- Kehitetään jatko-opintojen ja tulevaisuuden suunnittelutaitoja
- Tutustutaan Suomen koulutusjärjestelmän tarjoamiin erilaisiin jatko-opintomahdollisuuksiin
- Opetellaan etsimään tarkempaa tietoa jatko-opinnoista sekä niihin hakeutumisesta

9

Vuosiluokan tavoitteet ja keskeiset sisällöt

T1 auttaa oppilasta muodostamaan kokonaiskäsitys vuosiluokkien 7-9 toimintatavoista ja opiskeluympäristöstä, kehittää oppilaan valmiutta toimia kyseisessä ympäristössä ja erilaisissa ryhmissä sekä tukea oppilasta itsenäiseen toimintaan ja vastuun ottamiseen opiskelustaan ja tekemistään valinnoista

- Oppilas harjoittelee toimijuutta erilaisissa opiskeluympäristöissä
- Oppilas ymmärtää oman roolinsa ja vastuunsa erilaisissa ryhmissä
- Oppilas ymmärtää vastuunsa omasta opiskelustaan ja sen merkityksestä
- Oppilas osaa arvioida omien valintojen vaikutuksia omaan elämäänsä

S1 Oppiminen ja opiskelu

Keskeisinä sisältöalueina oppilaanohjauksessa ovat kouluyhteisössä toimimisen sekä opiskelutaitojen ja oppimaan oppimisen taitojen harjoittelu yhteistyössä muiden oppiaineiden kanssa elinikäisen oppimisen ja yhteisöllisyyden näkökulmista. Oppilaat harjoittelevat asettamaan itselleen opiskeluun liittyviä tavoitteita opintojen eri vaiheissa, arvioimaan itsenäisen toiminnan kehittymistä ja tavoitteiden toteutumista sekä ottamaan vastuuta omasta oppimisestaan, opintoihin liittyvien valintojen tekemisestä sekä opintojensa etenemisestä.

Paikallinen tarkennus:

- Harjoitellaan asettamaan omaan opiskeluun liittyviä tavoitteita
- Harjoitellaan arvioimaan itsenäisen toiminnan kehittymistä ja tavoitteiden toteutumista
- Harjoitellaan ottamaan vastuuta omasta oppimisesta
- Harjoitellaan ottamaan vastuuta opintoihin liittyvien valintojen tekemisestä
- Harjoitellaan ottamaan vastuuta omien opintojen etenemisestä

S2 Itsetuntemus ja elinikäinen urasuunnittelu

Oppilaanohjauksessa käsitellään sisältöalueita, joiden avulla oppilaat laajentavat itsetuntemustaan ja itsearviointitaitojaan, tulevaisuuden suunnittelu- ja päätöksentekotaitojaan sekä kehittävät taitojaan ratkaista ongelmia tilanteessa, jossa valmista ratkaisua ei ole annettu. Harjoitettavat taidot koskevat mm. urasuunnittelu- ja urahallintataitoja, motivaatiota sekä yleisiä elämässä tarvittavia taitoja. Analysointivalmiuksia sekä omiin valintoihin vaikuttavien tekijöiden tunnistamista harjoitetaan. Tällaisia tekijöitä ovat esimerkiksi arvot ja asenteet, oppilaan taidot sekä sosiaaliset verkostot.

Paikallinen tarkennus:

- Laajennetaan ja varmistetaan tulevaisuuden suunnittelu- ja päätöksentekotaitoja
    - Harjoiteltavat taidot koskevat esimerkiksi urasuunnittelu- ja urahallintataitoja, motivaatiota sekä yleisiä elämässä tarvittavia taitoja
- Syvennetään ja varmistetaan taitoja ratkaista ongelmia tilanteissa, jossa valmista ratkaisua ei ole annettu
- Harjoitellaan valmiuksia analysoida ja tunnistaa omiin valintoihin vaikuttavia tekijöitä
    - Esimerkiksi arvot ja asenteet, oppilaan taidot sekä sosiaaliset verkostot

T3 luoda edellytyksiä oppilaan halulle oppia, arvioida osaamistaan, tunnistaa ja hyödyntää taitojaan ja vahvuuksiaan, kehittää kykyään tunnistaa oppimiskohteitaan sekä antaa valmiuksia muuttaa tarvittaessa suunnitelmiaan ja toimintamallejaan

- Oppilas tunnistaa omia taitojaan ja vahvuuksiaan sekä osaa käyttää niitä erilaisissa tilanteissa
- Oppilas harjoittelee suunnitelmien ja toimintamallien muuttamista tarpeen vaatiessa
- Oppilas tunnistaa omat kehityskohteensa oppijana ja pyrkii muuttamaan toimintaansa

S1 Oppiminen ja opiskelu

Keskeisinä sisältöalueina oppilaanohjauksessa ovat kouluyhteisössä toimimisen sekä opiskelutaitojen ja oppimaan oppimisen taitojen harjoittelu yhteistyössä muiden oppiaineiden kanssa elinikäisen oppimisen ja yhteisöllisyyden näkökulmista. Oppilaat harjoittelevat asettamaan itselleen opiskeluun liittyviä tavoitteita opintojen eri vaiheissa, arvioimaan itsenäisen toiminnan kehittymistä ja tavoitteiden toteutumista sekä ottamaan vastuuta omasta oppimisestaan, opintoihin liittyvien valintojen tekemisestä sekä opintojensa etenemisestä.

Paikallinen tarkennus:

- Harjoitellaan asettamaan omaan opiskeluun liittyviä tavoitteita
- Harjoitellaan arvioimaan itsenäisen toiminnan kehittymistä ja tavoitteiden toteutumista
- Harjoitellaan ottamaan vastuuta omasta oppimisesta
- Harjoitellaan ottamaan vastuuta opintoihin liittyvien valintojen tekemisestä
- Harjoitellaan ottamaan vastuuta omien opintojen etenemisestä

S2 Itsetuntemus ja elinikäinen urasuunnittelu

Oppilaanohjauksessa käsitellään sisältöalueita, joiden avulla oppilaat laajentavat itsetuntemustaan ja itsearviointitaitojaan, tulevaisuuden suunnittelu- ja päätöksentekotaitojaan sekä kehittävät taitojaan ratkaista ongelmia tilanteessa, jossa valmista ratkaisua ei ole annettu. Harjoitettavat taidot koskevat mm. urasuunnittelu- ja urahallintataitoja, motivaatiota sekä yleisiä elämässä tarvittavia taitoja. Analysointivalmiuksia sekä omiin valintoihin vaikuttavien tekijöiden tunnistamista harjoitetaan. Tällaisia tekijöitä ovat esimerkiksi arvot ja asenteet, oppilaan taidot sekä sosiaaliset verkostot.

Paikallinen tarkennus:

- Laajennetaan ja varmistetaan tulevaisuuden suunnittelu- ja päätöksentekotaitoja
    - Harjoiteltavat taidot koskevat esimerkiksi urasuunnittelu- ja urahallintataitoja, motivaatiota sekä yleisiä elämässä tarvittavia taitoja
- Syvennetään ja varmistetaan taitoja ratkaista ongelmia tilanteissa, jossa valmista ratkaisua ei ole annettu
- Harjoitellaan valmiuksia analysoida ja tunnistaa omiin valintoihin vaikuttavia tekijöitä
    - Esimerkiksi arvot ja asenteet, oppilaan taidot sekä sosiaaliset verkostot

T4 ohjata oppilasta tunnistamaan omiin valintoihinsa vaikuttavia tekijöitä sekä suhteuttamaan omaa toimintaansa kykyjensä, edellytystensä ja kiinnostuksensa mukaisesti

- Oppilas ymmärtää omiin valintoihinsa vaikuttavia tekijöitä ja tekemään niiden pohjalta itselleen sopivia valintoja

S2 Itsetuntemus ja elinikäinen urasuunnittelu

Oppilaanohjauksessa käsitellään sisältöalueita, joiden avulla oppilaat laajentavat itsetuntemustaan ja itsearviointitaitojaan, tulevaisuuden suunnittelu- ja päätöksentekotaitojaan sekä kehittävät taitojaan ratkaista ongelmia tilanteessa, jossa valmista ratkaisua ei ole annettu. Harjoitettavat taidot koskevat mm. urasuunnittelu- ja urahallintataitoja, motivaatiota sekä yleisiä elämässä tarvittavia taitoja. Analysointivalmiuksia sekä omiin valintoihin vaikuttavien tekijöiden tunnistamista harjoitetaan. Tällaisia tekijöitä ovat esimerkiksi arvot ja asenteet, oppilaan taidot sekä sosiaaliset verkostot.

Paikallinen tarkennus:

- Laajennetaan ja varmistetaan tulevaisuuden suunnittelu- ja päätöksentekotaitoja
    - Harjoiteltavat taidot koskevat esimerkiksi urasuunnittelu- ja urahallintataitoja, motivaatiota sekä yleisiä elämässä tarvittavia taitoja
- Syvennetään ja varmistetaan taitoja ratkaista ongelmia tilanteissa, jossa valmista ratkaisua ei ole annettu
- Harjoitellaan valmiuksia analysoida ja tunnistaa omiin valintoihin vaikuttavia tekijöitä
    - Esimerkiksi arvot ja asenteet, oppilaan taidot sekä sosiaaliset verkostot

T5 ohjata oppilaita asettamaan sekä pitkän että lyhyen aikavälin tavoitteita, tekemään niitä koskevia suunnitelmia sekä arvioimaan niiden toteutumista

- Oppilas harjoittelee asettamaan itselleen lyhyen ja pitkän aikavälin opiskelutavoitteita
- Oppilas harjoittelee laatimaan suunnitelman tavoitteidensa toteutumiseksi
- Oppilas osaa ohjatusti arvioida omien tavoitteiden toteutumista
- Oppilas osaa laatia ohjatusti itselleen realistisen jatko-opiskelusuunnitelman

S2 Itsetuntemus ja elinikäinen urasuunnittelu

Oppilaanohjauksessa käsitellään sisältöalueita, joiden avulla oppilaat laajentavat itsetuntemustaan ja itsearviointitaitojaan, tulevaisuuden suunnittelu- ja päätöksentekotaitojaan sekä kehittävät taitojaan ratkaista ongelmia tilanteessa, jossa valmista ratkaisua ei ole annettu. Harjoitettavat taidot koskevat mm. urasuunnittelu- ja urahallintataitoja, motivaatiota sekä yleisiä elämässä tarvittavia taitoja. Analysointivalmiuksia sekä omiin valintoihin vaikuttavien tekijöiden tunnistamista harjoitetaan. Tällaisia tekijöitä ovat esimerkiksi arvot ja asenteet, oppilaan taidot sekä sosiaaliset verkostot.

Paikallinen tarkennus:

- Laajennetaan ja varmistetaan tulevaisuuden suunnittelu- ja päätöksentekotaitoja
    - Harjoiteltavat taidot koskevat esimerkiksi urasuunnittelu- ja urahallintataitoja, motivaatiota sekä yleisiä elämässä tarvittavia taitoja
- Syvennetään ja varmistetaan taitoja ratkaista ongelmia tilanteissa, jossa valmista ratkaisua ei ole annettu
- Harjoitellaan valmiuksia analysoida ja tunnistaa omiin valintoihin vaikuttavia tekijöitä
    - Esimerkiksi arvot ja asenteet, oppilaan taidot sekä sosiaaliset verkostot

S5 Jatko-opinnot ja niihin hakeutuminen

Oppilaiden jatko-opintojen ja tulevaisuuden suunnittelun taitojen kehittyminen on jatkumo, jota syvennetään oppilaanohjauksen sisällöissä koko perusopetuksen ajan. Oppilaanohjauksessa oppilaat tutustuvat Suomen koulutusjärjestelmän tarjoamiin erilaisiin jatko-opintomahdollisuuksiin

ja oppivat etsimään tarkempaa tietoa jatko-opinnoista sekä niihin hakeutumisesta sekä hyödyntämään eri tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluita.

Paikallinen tarkennus:

- Syvennetään jatko-opintojen ja tulevaisuuden suunnittelutaitoja
- Tutustutaan Suomen koulutusjärjestelmän tarjoamiin erilaisiin jatko-opintomahdollisuuksiin
- Harjoitellaan tarkemman tiedon etsimistä jatko-opinnoista sekä niihin hakeutumisesta
- Opitaan hyödyntämään eri tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluita

T6 auttaa oppilasta ymmärtämään työn merkitys oman elämänsä ja yhteiskunnan kannalta sekä edistää oppilaan taitoa tunnistaa opiskeltavien oppiaineiden merkitys tulevien opintojen sekä työelämässä ja työllistymisessä tarvittavan osaamisen kannalta

- Oppilas ymmärtää työelämän merkityksen oman elämänsä ja yhteiskunnan kannalta
- Oppilas tunnistaa oppiaineiden merkityksen omien jatko-opintojensa kannalta sekä työelämässä ja työllistymisessä tarvitsevan osaamisensa kannalta

S2 Itsetuntemus ja elinikäinen urasuunnittelu

Oppilaanohjauksessa käsitellään sisältöalueita, joiden avulla oppilaat laajentavat itsetuntemustaan ja itsearviointitaitojaan, tulevaisuuden suunnittelu- ja päätöksentekotaitojaan sekä kehittävät taitojaan ratkaista ongelmia tilanteessa, jossa valmista ratkaisua ei ole annettu. Harjoitettavat taidot koskevat mm. urasuunnittelu- ja urahallintataitoja, motivaatiota sekä yleisiä elämässä tarvittavia taitoja. Analysointivalmiuksia sekä omiin valintoihin vaikuttavien tekijöiden tunnistamista harjoitetaan. Tällaisia tekijöitä ovat esimerkiksi arvot ja asenteet, oppilaan taidot sekä sosiaaliset verkostot.

Paikallinen tarkennus:

- Laajennetaan ja varmistetaan tulevaisuuden suunnittelu- ja päätöksentekotaitoja
    - Harjoiteltavat taidot koskevat esimerkiksi urasuunnittelu- ja urahallintataitoja, motivaatiota sekä yleisiä elämässä tarvittavia taitoja
- Syvennetään ja varmistetaan taitoja ratkaista ongelmia tilanteissa, jossa valmista ratkaisua ei ole annettu
- Harjoitellaan valmiuksia analysoida ja tunnistaa omiin valintoihin vaikuttavia tekijöitä
    - Esimerkiksi arvot ja asenteet, oppilaan taidot sekä sosiaaliset verkostot

S3 Opiskelussa ja työelämässä tarvittavat taidot

Oppilaanohjauksessa tarjotaan oppilaille mahdollisuuksia harjaannuttaa taitojaan toimijana erilaisissa ympäristöissä. Huomiota kiinnitetään monipuolisten opiskelussa ja työelämässä tarvittavien taitojen sekä monikanavaisten vuorovaikutus- ja viestintätaitojen kehittymiseen. Viestintätaitoihin kuuluu myös eri tietolähteiden kautta saadun tiedon luotettavuuden arviointi urasuunnittelun kannalta.

Paikallinen tarkennus:

- Vahvistetaan taitoja toimia erilaisissa ympäristöissä
- Syvennetään monipuolisen opiskelun taitoja
- Syvennetään ja vahvistetaan työelämässä tarvittaviin taitoihin ja niiden kehittämiseen
- Vahvistetaan monikanavaisten vuorovaikutus- ja viestintätaitojen käyttöä
    - Eri tietolähteiden kautta saadun tiedon luotettavuuden arviointi urasuunnittelun kannalta

S5 Jatko-opinnot ja niihin hakeutuminen

Oppilaiden jatko-opintojen ja tulevaisuuden suunnittelun taitojen kehittyminen on jatkumo, jota syvennetään oppilaanohjauksen sisällöissä koko perusopetuksen ajan. Oppilaanohjauksessa oppilaat tutustuvat Suomen koulutusjärjestelmän tarjoamiin erilaisiin jatko-opintomahdollisuuksiin ja oppivat etsimään tarkempaa tietoa jatko-opinnoista sekä niihin hakeutumisesta sekä hyödyntämään eri tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluita.

Paikallinen tarkennus:

- Syvennetään jatko-opintojen ja tulevaisuuden suunnittelutaitoja
- Tutustutaan Suomen koulutusjärjestelmän tarjoamiin erilaisiin jatko-opintomahdollisuuksiin
- Harjoitellaan tarkemman tiedon etsimistä jatko-opinnoista sekä niihin hakeutumisesta
- Opitaan hyödyntämään eri tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluita

T7 ohjata oppilasta kehittämään taitoaan arvioida eri työtehtävissä tarvittavaa osaamista, vuorovaikutus- ja viestintätaitoja sekä itselleen sopivia ammattialoja ja vahvistamaan valmiuksia hakea tietoa vaadittavan osaamisen hankkimisesta perusopetuksen jälkeen

- Oppilas oppii tunnistamaan itselleen sopivia ammattialoja
- Oppilas arvioi eri omaa soveltuvuuttaan eri ammattialoille
- Oppilas harjoittelee hakemaan tietoa perusopetuksen jälkeen tarvittavasta osaamisesta
- Oppilas harjoittelee käyttämään työnhakutaitojaan
- Oppilas osaa ohjatusti laatia työhakemuksen ja ansioluettelon
- Oppilasta ohjataan arvioimaan TET-jaksolla hankkimiaan tietoja ja kokemuksia
- Oppilas vahvistaa päätöksentekotaitojaan hankkimiensa tietojen pohjalta

S2 Itsetuntemus ja elinikäinen urasuunnittelu

Oppilaanohjauksessa käsitellään sisältöalueita, joiden avulla oppilaat laajentavat itsetuntemustaan ja itsearviointitaitojaan, tulevaisuuden suunnittelu- ja päätöksentekotaitojaan sekä kehittävät taitojaan ratkaista ongelmia tilanteessa, jossa valmista ratkaisua ei ole annettu. Harjoitettavat taidot koskevat mm. urasuunnittelu- ja urahallintataitoja, motivaatiota sekä yleisiä elämässä tarvittavia taitoja. Analysointivalmiuksia sekä omiin valintoihin vaikuttavien tekijöiden tunnistamista harjoitetaan. Tällaisia tekijöitä ovat esimerkiksi arvot ja asenteet, oppilaan taidot sekä sosiaaliset verkostot.

Paikallinen tarkennus:

- Laajennetaan ja varmistetaan tulevaisuuden suunnittelu- ja päätöksentekotaitoja
    - Harjoiteltavat taidot koskevat esimerkiksi urasuunnittelu- ja urahallintataitoja, motivaatiota sekä yleisiä elämässä tarvittavia taitoja
- Syvennetään ja varmistetaan taitoja ratkaista ongelmia tilanteissa, jossa valmista ratkaisua ei ole annettu
- Harjoitellaan valmiuksia analysoida ja tunnistaa omiin valintoihin vaikuttavia tekijöitä
    - Esimerkiksi arvot ja asenteet, oppilaan taidot sekä sosiaaliset verkostot

S3 Opiskelussa ja työelämässä tarvittavat taidot

Oppilaanohjauksessa tarjotaan oppilaille mahdollisuuksia harjaannuttaa taitojaan toimijana erilaisissa ympäristöissä. Huomiota kiinnitetään monipuolisten opiskelussa ja työelämässä tarvittavien taitojen sekä monikanavaisten vuorovaikutus- ja viestintätaitojen kehittymiseen. Viestintätaitoihin kuuluu myös eri tietolähteiden kautta saadun tiedon luotettavuuden arviointi urasuunnittelun kannalta.

Paikallinen tarkennus:

- Vahvistetaan taitoja toimia erilaisissa ympäristöissä
- Syvennetään monipuolisen opiskelun taitoja
- Syvennetään ja vahvistetaan työelämässä tarvittaviin taitoihin ja niiden kehittämiseen
- Vahvistetaan monikanavaisten vuorovaikutus- ja viestintätaitojen käyttöä
    - Eri tietolähteiden kautta saadun tiedon luotettavuuden arviointi urasuunnittelun kannalta

S4 Työelämään tutustuminen

Eri elinkeinoihin, työelämään ja ammattialoihin tutustuminen sekä työn hakemisen harjoittelu lisäävät oppilaiden työelämätietoutta. Samalla oppilaat tutustuvat itseään kiinnostaviin aloihin, ammatteihin ja yrittäjyyteen. Työelämätaitoja harjoitellaan erityisesti työelämään tutustumisjaksoilla (TET), joista saatua kokemusta, tietoa ja palautetta hyödynnetään eri oppiaineiden opiskelussa sekä tulevaisuuden suunnitelmia tehtäessä. Huomiota kiinnitetään työelämän tasa-arvokysymyksiin.

Paikallinen tarkennus:

- Harjoitellaan työelämätaitoja erityisesti työelämään tutustumisjaksoilla (TET)
- Harjoitellaan erilaisia työnhakutapoja
- Hyödynnetään TET-jaksoilta saatuja kokemuksia, tietoja ja palauteita eri oppiaineiden opiskelussa sekä tulevaisuuden suunnitelmien tekemisessä
- Kiinnitetään oppilaiden huomio työelämän tasa-arvokysymyksiin

S5 Jatko-opinnot ja niihin hakeutuminen

Oppilaiden jatko-opintojen ja tulevaisuuden suunnittelun taitojen kehittyminen on jatkumo, jota syvennetään oppilaanohjauksen sisällöissä koko perusopetuksen ajan. Oppilaanohjauksessa oppilaat tutustuvat Suomen koulutusjärjestelmän tarjoamiin erilaisiin jatko-opintomahdollisuuksiin ja oppivat etsimään tarkempaa tietoa jatko-opinnoista sekä niihin hakeutumisesta sekä hyödyntämään eri tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluita.

Paikallinen tarkennus:

- Syvennetään jatko-opintojen ja tulevaisuuden suunnittelutaitoja
- Tutustutaan Suomen koulutusjärjestelmän tarjoamiin erilaisiin jatko-opintomahdollisuuksiin
- Harjoitellaan tarkemman tiedon etsimistä jatko-opinnoista sekä niihin hakeutumisesta
- Opitaan hyödyntämään eri tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluita

T8 antaa oppilaalle ja huoltajalle tietoa Suomen koulutusjärjestelmän pääpiirteistä ja sen mahdollisuuksista, tukea oppilaan taitoa etsiä koulutus- ja työelämätietoa sekä Suomesta että ulkomailta

- Oppilas osaa ohjatusti etsiä koulutus- ja työelämätietoa Suomesta sekä ulkomailta

S4 Työelämään tutustuminen

Eri elinkeinoihin, työelämään ja ammattialoihin tutustuminen sekä työn hakemisen harjoittelu lisäävät oppilaiden työelämätietoutta. Samalla oppilaat tutustuvat itseään kiinnostaviin aloihin, ammatteihin ja yrittäjyyteen. Työelämätaitoja harjoitellaan erityisesti työelämään tutustumisjaksoilla (TET), joista saatua kokemusta, tietoa ja palautetta hyödynnetään eri oppiaineiden opiskelussa sekä tulevaisuuden suunnitelmia tehtäessä. Huomiota kiinnitetään työelämän tasa-arvokysymyksiin.

Paikallinen tarkennus:

- Harjoitellaan työelämätaitoja erityisesti työelämään tutustumisjaksoilla (TET)
- Harjoitellaan erilaisia työnhakutapoja
- Hyödynnetään TET-jaksoilta saatuja kokemuksia, tietoja ja palauteita eri oppiaineiden opiskelussa sekä tulevaisuuden suunnitelmien tekemisessä
- Kiinnitetään oppilaiden huomio työelämän tasa-arvokysymyksiin

S5 Jatko-opinnot ja niihin hakeutuminen

Oppilaiden jatko-opintojen ja tulevaisuuden suunnittelun taitojen kehittyminen on jatkumo, jota syvennetään oppilaanohjauksen sisällöissä koko perusopetuksen ajan. Oppilaanohjauksessa oppilaat tutustuvat Suomen koulutusjärjestelmän tarjoamiin erilaisiin jatko-opintomahdollisuuksiin ja oppivat etsimään tarkempaa tietoa jatko-opinnoista sekä niihin hakeutumisesta sekä hyödyntämään eri tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluita.

Paikallinen tarkennus:

- Syvennetään jatko-opintojen ja tulevaisuuden suunnittelutaitoja
- Tutustutaan Suomen koulutusjärjestelmän tarjoamiin erilaisiin jatko-opintomahdollisuuksiin
- Harjoitellaan tarkemman tiedon etsimistä jatko-opinnoista sekä niihin hakeutumisesta
- Opitaan hyödyntämään eri tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluita

T9 ohjata oppilasta käyttämään monikanavaisia tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluja sekä arvioimaan eri tietolähteiden kautta saadun tiedon luotettavuutta ja tarkoituksenmukaisuutta urasuunnittelun näkökulmasta

- Oppilas käyttää ohjatusti monikanavaisia tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluja
- Oppilas osaa arvioida eri tietolähteiden kautta saadun tiedon luotettavuutta ja tarkoituksenmukaisuutta urasuunnittelun näkökulmasta

S2 Itsetuntemus ja elinikäinen urasuunnittelu

Oppilaanohjauksessa käsitellään sisältöalueita, joiden avulla oppilaat laajentavat itsetuntemustaan ja itsearviointitaitojaan, tulevaisuuden suunnittelu- ja päätöksentekotaitojaan sekä kehittävät taitojaan ratkaista ongelmia tilanteessa, jossa valmista ratkaisua ei ole annettu. Harjoitettavat taidot koskevat mm. urasuunnittelu- ja urahallintataitoja, motivaatiota sekä yleisiä elämässä tarvittavia taitoja. Analysointivalmiuksia sekä omiin valintoihin vaikuttavien tekijöiden tunnistamista harjoitetaan. Tällaisia tekijöitä ovat esimerkiksi arvot ja asenteet, oppilaan taidot sekä sosiaaliset verkostot.

Paikallinen tarkennus:

- Laajennetaan ja varmistetaan tulevaisuuden suunnittelu- ja päätöksentekotaitoja
    - Harjoiteltavat taidot koskevat esimerkiksi urasuunnittelu- ja urahallintataitoja, motivaatiota sekä yleisiä elämässä tarvittavia taitoja
- Syvennetään ja varmistetaan taitoja ratkaista ongelmia tilanteissa, jossa valmista ratkaisua ei ole annettu
- Harjoitellaan valmiuksia analysoida ja tunnistaa omiin valintoihin vaikuttavia tekijöitä
    - Esimerkiksi arvot ja asenteet, oppilaan taidot sekä sosiaaliset verkostot

S3 Opiskelussa ja työelämässä tarvittavat taidot

Oppilaanohjauksessa tarjotaan oppilaille mahdollisuuksia harjaannuttaa taitojaan toimijana erilaisissa ympäristöissä. Huomiota kiinnitetään monipuolisten opiskelussa ja työelämässä tarvittavien taitojen sekä monikanavaisten vuorovaikutus- ja viestintätaitojen kehittymiseen. Viestintätaitoihin kuuluu myös eri tietolähteiden kautta saadun tiedon luotettavuuden arviointi urasuunnittelun kannalta.

Paikallinen tarkennus:

- Vahvistetaan taitoja toimia erilaisissa ympäristöissä
- Syvennetään monipuolisen opiskelun taitoja
- Syvennetään ja vahvistetaan työelämässä tarvittaviin taitoihin ja niiden kehittämiseen
- Vahvistetaan monikanavaisten vuorovaikutus- ja viestintätaitojen käyttöä
    - Eri tietolähteiden kautta saadun tiedon luotettavuuden arviointi urasuunnittelun kannalta

S5 Jatko-opinnot ja niihin hakeutuminen

Oppilaiden jatko-opintojen ja tulevaisuuden suunnittelun taitojen kehittyminen on jatkumo, jota syvennetään oppilaanohjauksen sisällöissä koko perusopetuksen ajan. Oppilaanohjauksessa oppilaat tutustuvat Suomen koulutusjärjestelmän tarjoamiin erilaisiin jatko-opintomahdollisuuksiin ja oppivat etsimään tarkempaa tietoa jatko-opinnoista sekä niihin hakeutumisesta sekä hyödyntämään eri tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluita.

Paikallinen tarkennus:

- Syvennetään jatko-opintojen ja tulevaisuuden suunnittelutaitoja
- Tutustutaan Suomen koulutusjärjestelmän tarjoamiin erilaisiin jatko-opintomahdollisuuksiin
- Harjoitellaan tarkemman tiedon etsimistä jatko-opinnoista sekä niihin hakeutumisesta
- Opitaan hyödyntämään eri tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluita

T10 tukea oppilaan taitoja tunnistaa kulttuuritaustansa sekä kykyä toimia kulttuurienvälisissä kohtaamisissa ja yhteistyötilanteissa, opastaa oppilasta hankkimaan ja omaksumaan tietoa opiskelu- ja työskentelymahdollisuuksista monikansallisissa työympäristöissä sekä ulkomailla

- Oppilas osaa ohjatusti etsiä ja omaksua tietoa opiskelu- ja työskentelymahdollisuuksista monikansallisissa työympäristöissä sekä ulkomailla

S4 Työelämään tutustuminen

Eri elinkeinoihin, työelämään ja ammattialoihin tutustuminen sekä työn hakemisen harjoittelu lisäävät oppilaiden työelämätietoutta. Samalla oppilaat tutustuvat itseään kiinnostaviin aloihin, ammatteihin ja yrittäjyyteen. Työelämätaitoja harjoitellaan erityisesti työelämään tutustumisjaksoilla (TET), joista saatua kokemusta, tietoa ja palautetta hyödynnetään eri oppiaineiden opiskelussa sekä tulevaisuuden suunnitelmia tehtäessä. Huomiota kiinnitetään työelämän tasa-arvokysymyksiin.

Paikallinen tarkennus:

- Harjoitellaan työelämätaitoja erityisesti työelämään tutustumisjaksoilla (TET)
- Harjoitellaan erilaisia työnhakutapoja
- Hyödynnetään TET-jaksoilta saatuja kokemuksia, tietoja ja palauteita eri oppiaineiden opiskelussa sekä tulevaisuuden suunnitelmien tekemisessä

- Kiinnitetään oppilaiden huomio työelämän tasa-arvokysymyksiin

S5 Jatko-opinnot ja niihin hakeutuminen

Oppilaiden jatko-opintojen ja tulevaisuuden suunnittelun taitojen kehittyminen on jatkumo, jota syvennetään oppilaanohjauksen sisällöissä koko perusopetuksen ajan. Oppilaanohjauksessa oppilaat tutustuvat Suomen koulutusjärjestelmän tarjoamiin erilaisiin jatko-opintomahdollisuuksiin ja oppivat etsimään tarkempaa tietoa jatko-opinnoista sekä niihin hakeutumisesta sekä hyödyntämään eri tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluita.

Paikallinen tarkennus:

- Syvennetään jatko-opintojen ja tulevaisuuden suunnittelutaitoja
- Tutustutaan Suomen koulutusjärjestelmän tarjoamiin erilaisiin jatko-opintomahdollisuuksiin
- Harjoitellaan tarkemman tiedon etsimistä jatko-opinnoista sekä niihin hakeutumisesta
- Opitaan hyödyntämään eri tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluita

18. Liitteet

LIITE 1 Perusopetusta täydentävän saamen kielen opetuksen tavoitteet, sisällöt ja oppilaan oppimisen arviointi

LIITE 2 Perusopetusta täydentävän romanikielen opetuksen tavoitteet, sisällöt ja oppilaan oppimisen arviointi

LIITE 3 Perusopetusta täydentävän oppilaan oman äidinkielen opetuksen tavoitteet, sisällöt ja oppilaan arviointi

Perusopetusta täydentävän oppilaan oman äidinkielen opetuksen tavoitteet ja sisällöt, Vantaan tarkennukset

Tavoitteet vuosiluokille 1-2, oma äidinkieli:

Valtakunnallinen tavoite T1
T1 auttaa oppilasta kehittämään kuuntelemisen taitoja sekä rohkaista oppilasta kysymään ja esittämään ajatuksiaan ja kokemuksiaan ilman virheiden pelkoa
Vantaan paikallinen tarkennus:
1lk: Oppilas harjoittelee kuuntelemisen ja itsensä ilmaisemisen taitoja. 2lk: Oppilas kehittää kuuntelemisen ja itsensä ilmaisemisen taitoja. Oppilaan itsetunto kielen oppijana vahvistuu.

Valtakunnallinen tavoite T2
T2 virittää oppilaan uteliaisuutta ja kiinnostusta erilaisten ilmaisukeinojen käyttöä kohtaan
Vantaan paikallinen tarkennus:
1lk: Oppilas tutustuu erilaisiin ilmaisukeinoihin, pääpaino suullisessa ilmaisussa. 2lk: Oppilas harjoittelee erilaisia ilmaisukeinoja, pääpaino suullisessa ilmaisussa.

Valtakunnallinen tavoite T3
T3 kannustaa oppilasta kielen ja mielikuvituksen sekä yhteistyö- ja vuorovaikutustaitojen kehittämiseen
Vantaan paikallinen tarkennus:
1lk: Oppilas tutustuu ohjatusti erilaisiin vuorovaikutustilanteisiin. 2lk: Oppilas harjoittelee erilaisia vuorovaikutus- ja ryhmätyötilanteita.

Valtakunnallinen tavoite T4
T4 ohjata oppilasta luomaan myönteistä ja uteliasta suhtautumista lukemiseen sekä kannustaa omaehtoiseen lukemiseen kielitaidon mukaan
Vantaan paikallinen tarkennus:
1lk: Oppilaalle kehittyy kiinnostus ja myönteinen asenne lukemiseen. 2lk: Oppilas harjoittelee omaehtoista lukemista kielitaidon mukaan.

Valtakunnallinen tavoite T5
T5 innostaa oppilasta peruslukutaidon sekä tekstien ymmärtämistaidon oppimiseen
Vantaan paikallinen tarkennus:
1lk: Oppilas harjoittelee peruslukutaitoa. 2lk: Oppilas harjoittelee tekstin ymmärtämistä vuorovaikutuksessa muiden kanssa.

Valtakunnallinen tavoite T6
T6 ohjata oppilasta erilaisiin teksteihin tutustumisessa sekä niistä keskustelemisessa ajatusten ja kokemusten jakamiseksi
Vantaan paikallinen tarkennus:
1lk: Oppilas harjoittelee ohjatusti teksteistä keskustelemista. 2lk: Oppilas harjoittelee omaehtoisesti teksteistä keskustelemista.

Valtakunnallinen tavoite T7
T7 auttaa oppilasta luomaan positiivista suhtautumista kirjoittamiseen kielitaidon mukaan
Vantaan paikallinen tarkennus:
1lk: Oppilaalle syntyy kiinnostus kirjoittamiseen. 2lk: Oppilaalle kehittyy myönteinen asenne kirjoittamiseen.

Valtakunnallinen tavoite T8
T8 ohjata oppilasta tutustumaan omakieliseen kirjoitusjärjestelmään sekä edistää kirjoittamisen perustaitoja
Vantaan paikallinen tarkennus:
1lk: Oppilas tutustuu oman kielen aakkosiin, merkkeihin ja kirjoitusjärjestelmään. 2lk: Oppilas harjoittelee oman kielen aakkosia, merkkejä ja kirjoitusjärjestelmää.

Valtakunnallinen tavoite T9
T9 ohjata oppilasta harjoittelemaan tekstin tuottamista sekä rohkaista ilmaisemaan kirjallisesti ajatuksiaan ja havaintojaan kielitaidon mukaan
Vantaan paikallinen tarkennus:
1lk: Ei tavoitetta T9 2lk: Oppilas harjoittelee lauseiden muodostamista.

Valtakunnallinen tavoite T10
T10 rohkaista oppilasta käyttämään omaa äidinkieltään koulussa, kotona ja lähiympäristössä sekä ohjata havainnoimaan omaa kielenkäyttöään ja tutustumaan kielen perusrakenteisiin
Vantaan paikallinen tarkennus:
1lk: Oppilasta rohkaistaan käyttämään omaa äidinkieltä arjen tilanteissa. 2lk: Oppilas rohkaistuu käyttämään omaa äidinkieltä arjen tilanteissa.

Valtakunnallinen tavoite T11
T11 kannustaa oppilasta tutustumaan oman kieli- ja kulttuuriyhteisön tapa- ja juhlaperinteisiin sekä ohjata käyttämään ja arvostamaan omakielistä kulttuuritarjontaa
Vantaan paikallinen tarkennus:
1lk: Oppilas tutustuu ohjatusti oman kulttuurin tapoihin ja perinteeseen. 2lk: Oppilas oppii lisää oman kulttuurin tavoista ja perinteestä.

Valtakunnallinen tavoite T12
T12 kannustaa oppilasta käyttämään omaa äidinkieltään erilaisissa opiskelutilanteissa
Vantaan paikallinen tarkennus:
1lk: Ei tavoitetta T12 2lk: Oppilasta kannustetaan käyttämään omaa äidinkieltä erilaisissa opiskelutilanteissa.

Valtakunnallinen tavoite T13
T13 rakentaa hyvä yhteistyö oman kielen opetuksen ja muun alkuopetuksen välille
Vantaan paikallinen tarkennus:
1lk: Ei tavoitetta T13 2lk: Oppilas tutustuu muiden oppiaineiden sanastoon omalla äidinkielellä.

Sisällöt vuosiluokille 1-2, oma äidinkieli:

Valtakunnallinen sisältö S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen: Harjoitellaan kuuntelua ja suullista ilmaisua ryhmässä, kuten keskustelua, kysymistä, vastaamista ja kertomista. Tutustutaan erilaisiin vuorovaikutustilanteisiin ja ilmaisukeinoihin muun muassa leikkejä, pelejä ja draamaa hyödyntäen.

Vantaan paikallinen tarkennus:

1lk:

- Luodaan ryhmään turvallinen tunnelma.
- Harjoitellaan kuuntelemista, kysymistä, vastaamista ja kertomista.
- Nimetään tunteita.
- Tutustutaan erilaisiin ilmaisukeinoihin sopivia materiaaleja, leikkejä, pelejä ja draamaa hyödyntäen.
- Tutustutaan ja harjoitellaan omaan kulttuuriin kuuluvia fraaseja.
- Harjoitellaan opettajan ohjaamana erimielisyyksien ratkomista ja kohteliasta kielenkäyttöä.
- Rohkaistaan oppilasta puhumaan hänelle tärkeistä asioista.

2lk:

- Luodaan ryhmään turvallinen tunnelma, niin että oppilas uskaltaa ilmaista itseään.
- Harjoitellaan kuuntelemista, kysymistä, vastaamista ja kertomista.
- Harjoitellaan kertomaan omista tunteista.
- Tutustutaan erilaisiin ilmaisukeinoihin sopivia materiaaleja, leikkejä, pelejä ja draamaa hyödyntäen.
- Harjoitellaan yhteistyö- ja vuorovaikutustaitoja näytelmien, roolileikkien ja draaman avulla.
- Tutustutaan ja harjoitellaan omaan kulttuuriin kuuluvia fraaseja erilaisissa tilanteissa.
- Harjoitellaan omatoimisesti erimielisyyksien ratkomista ja kohteliasta kielenkäyttöä.
- Rohkaistaan oppilasta puhumaan omista kokemuksista.

Valtakunnallinen sisältö S2 Tekstien tulkitseminen: Tutustutaan erilaisiin teksteihin, kuten satuihin, kertomuksiin, runoihin, yksinkertaisiin tieto- ja mediateksteihin sekä kuviin. Harjoitellaan lukemista sekä kysymysten tekemistä ja niihin vastaamista erityisesti kertovien ja kuvaavien tekstien pohjalta. Keskustellaan teksteistä ja jaetaan kokemuksia niistä. Kartutetaan sana- ja ilmaisuvarantoa teksteihin tutustumalla.

Vantaan paikallinen tarkennus:

1lk:

- Harjoitellaan kirjaimia/merkkejä, tavuja ja sanoja pelien ja leikkien avulla.
- Käytetään apuna sähköisiä opetusohjelmia.
- Harjoitellaan kuvien lukemista.
- Käsitellään yhdessä opettajan lukemaa tekstiä tutusta ja kiinnostavasta aiheesta.
- Laajennetaan sanavarastoa.
- Tutustutaan erilaisiin tekstilajiin (runot, lastenkirjallisuus, yksinkertaiset tieto- ja mediatekstit) ja keskustellaan niistä.

2lk:

- Harjoitellaan lauseiden ja lyhyiden tekstien lukemista.
- Harjoitellaan luetun ymmärtämistä.
- Käytetään apuna sähköisiä opetusohjelmia.
- Laajennetaan sanavarastoa.
- Tutustutaan erilaisiin tekstilajiin (runot, lastenkirjallisuus, yksinkertaiset tieto- ja mediatekstit) ja keskustellaan niistä.

Valtakunnallinen sisältö S3 Tekstien tuottaminen: Tutustutaan kirjoitusjärjestelmän ominaispiirteisiin ja harjoitellaan kirjoittamista yksin ja yhdessä sekä leikitellään kielellä.

Vantaan paikallinen tarkennus:

1lk:

- Harjoitellaan kirjainmuotoja/merkkejä erilaisin keinoin.
- Harjoitellaan tuttujen sanojen kirjoittamista.
- Tutkitaan kirjoitussuuntaa.
- Harjoitellaan näppäintaitoja.
- Harjoitellaan tarinoiden tuottamista suullisesti kuvien avulla.

2lk:

- Harjoitellaan kirjoittamaan lauseita.
- Kiinnitetään huomiota oikeaan kirjoitus suuntaan.
- Harjoitellaan näppäintaitoja.
- Harjoitellaan omien tekstien suullista tuottamista yksin ja yhdessä.

Valtakunnallinen sisältö S4 Taito ymmärtää kieltä, kirjallisuutta ja kulttuuria: Havainnoidaan oman äidinkielen käyttöä kotona, koulussa ja lähiympäristössä sekä rohkaistaan käyttämään omaa äidinkieltä yhteistyössä muun alkuopetuksen kanssa.

Vantaan paikallinen tarkennus:

1lk:

- Kannustetaan oppilasta käyttämään omaa äidinkieltä eri tilanteissa.
- Harjoitellaan kirjain-äänne vastaavuutta.
- Tutustutaan omaan kulttuuriin.
- Perehdytään kulttuuriyhteisön juhliin ja leikkeihin.

2lk:

- Kannustetaan oppilasta käyttämään omaa äidinkieltä eri tilanteissa.
- Vertaillaan suomen kieltä omaan äidinkieleen.
- Tutustutaan omaan kulttuuriin ja tapoihin.
- Perehdytään kulttuuri yhteisön juhliin ja leikkeihin.

Valtakunnallinen sisältö S5 Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena: Tutustutaan opiskelun kieleen ja harjoitellaan tiedonalojen kielen perusteita yhteistyössä muun alkuopetuksen kanssa.

Vantaan paikallinen tarkennus:

1lk:

- Harjoitellaan peruskäsitteitä omalla äidinkielellä ja suomen kielellä (numerot, muodot, kehonosat, värit, jne.).
- Harjoitellaan ääntämistä.
- Harjoitellaan tekemään havaintoja ympäristöstä ja tulkitsemaan kuvia.
- Käsitellään samaa sanastoa kuin muiden oppiaineiden opiskelussa.

2lk:

- Tutustutaan eri oppiaineiden sanastoon, esim. numerot, muodot, eläimet, kasvit, ruoka, vuodenajat, kalenteri.
- Luokitellaan sanoja ja käsitteitä.
- Vertaillaan suomen kielen ja oman kielen ääntämistä ja eroja.
- Harjoitellaan tekemään havaintoja ympäristöstä ja tulkitsemaan kuvia ja videoita.
- Käsitellään samaa sanastoa kuin muiden oppiaineiden opiskelussa.

Tavoitteet vuosiluokille 3-6, oma äidinkieli:

Valtakunnallinen tavoite T1
T1 kannustaa oppilasta toimimaan erilaisissa vuorovaikutustilanteissa
Vantaan paikallinen tarkennus:
3lk: Kannustetaan oppilasta ilmaisemaan itseään erilaisissa keskustelutilanteissa. 4lk: Oppilas harjoittelee erilaisia keskustelutilanteita, kuten mielipiteen esittämistä, omien kokemusten kertomista. 5lk: Oppilas harjoittelee erilaisia keskustelutilanteita, kuten mielipiteen ja niiden perustelujen esittämistä. 6lk: Vahvistetaan mielipiteen ja niiden perustelujen esittämistaitoja sekä aloitteen tekemistä vuorovaikutustilanteissa.

Valtakunnallinen tavoite T2
T2 kannustaa oppilasta erilaisten ilmaisukeinojen käyttöön, myös ryhmä- ja vuorovaikutustilanteissa
Vantaan paikallinen tarkennus:
3lk: Oppilas harjoittelee erilaisia puhetilanteita, kuten ohjeiden selostamista ja kysymysten muodostamista. 4lk: Oppilas harjoittelee erilaisia puhetilanteita, kuten ohjeiden ja tapahtumien selostamista, haastatteluja. 5lk: Oppilas harjoittelee erilaisia puhetilanteita, kuten esineiden ja henkilöiden kuvailemista. 6lk: Vahvistetaan oppilaan ilmaisutaitoja erilaisissa ryhmä- ja vuorovaikutustilanteissa.

Valtakunnallinen tavoite T3
T3 ohjata oppilasta arvioimaan omaa toimintaansa ja vastaanottamaan sekä antamaan palautetta
Vantaan paikallinen tarkennus:
3lk: Oppilas tutustuu erilaisiin arviointitapoihin, kuten itsearviointi, vertaisarviointi ja ryhmäarviointi. 4lk: Oppilas harjoittelee antamaan ja vastaanottamaan itselleen ja toisilleen rakentavaa palautetta. 5lk: Oppilas harjoittelee perustelemaan itselleen ja toisilleen antamaa palautetta ja käsittelemään sitä. Sen lisäksi oppilas harjoittelee antamaan vertaisarviointia. 6lk: Oppilas tekee itsearviointia ja vertaisarviointia säännöllisesti.

Valtakunnallinen tavoite T4
T4 Innostaa oppilasta omaehtoiseen lukemiseen ja omakielisten tekstien käyttöön kielitaidon mukaan
Vantaan paikallinen tarkennus:
3lk: Oppilas tutustuu ohjatusti erilaisiin tekstilajeihin. 4lk: Oppilas tutustuu omaehtoisesti erilaisiin tekstilajeihin, kuten kuvaavat, kertovat ja viihdyttävät tekstit. 5lk: Oppilasta kannustetaan omaehtoiseen lukemiseen. 6lk: Oppilas lukee sovitun teoksen ja jakaa lukukokemuksia.

Valtakunnallinen tavoite T5
T5 ohjata oppilasta edistämään peruslukutaidon sujuvoitumista sekä tekstien ymmärtämisen taitoja ja lukemisen strategiataitoja
Vantaan paikallinen tarkennus:
3lk: Oppilas harjoittelee tekstien lukemista ääneen lukutaidon sujuvoittamiseksi. Sen lisäksi oppilas harjoittelee vastaamaan kysymyksiin tekstin pohjalta. 4lk: Oppilas harjoittelee löytämään tekstin ydinasiat ja kertomaan niistä lyhyesti omin sanoin. 5lk: Oppilas löytää tekstin ydinasiat sekä osaa vastata ja tehdä kysymyksiä tekstin pohjalta. 6lk: Oppilas harjoittelee tekstin tiivistämistä sekä laajentaa sana- ja käsitevarastoa.

Valtakunnallinen tavoite T6
T6 ohjata oppilaita käyttämään lukutaitoaan ja tekstejä elämysten saamiseksi, tiedon hankkimiseksi ja arvioimiseksi sekä keskustelemaan teksteistä
Vantaan paikallinen tarkennus:
3lk: Ei tavoitetta T6 4lk: Ei tavoitetta T6 5lk: Rohkaistaan oppilasta käyttämään kirjaston monipuolisia palveluita ja tarjontaa. Oppilas harjoittelee keskustelemaan luetuista teksteistä. 6lk: Oppilas harjoittelee tiedonhankintataitoja verkosta ja arvioimaan tiedon luotettavuutta.

Valtakunnallinen tavoite T7
T7 auttaa oppilasta kehittämään ilmaisuaan sekä positiivista suhtautumista kirjoittamiseen kielitaidon mukaan
Vantaan paikallinen tarkennus:
3lk: Oppilas harjoittelee tuottamaan tekstejä kirjallisesti sekä keskustelemaan niistä. 4lk: Oppilas harjoittelee tuottamaan tekstejä yksin tai ryhmässä sekä keskustelemaan ja antamaan niistä palautetta. 5lk: Oppilas harjoittelee muokkaamaan tekstejään palautteen suuntaisesti. 6lk: Oppilas vahvistaa kirjoittamisen taitojaan.

Valtakunnallinen tavoite T8
T8 kannustaa oppilasta harjoittelemaan ja sujuvoittamaan kirjoittamisen perustaitoja sekä tekstien tuottamisen taitoa
Vantaan paikallinen tarkennus:
3lk: Oppilas harjoittelee oman kielen oikeinkirjoituksen perustaitoja. 4lk: Oppilas syventää oman kielen oikeinkirjoituksen perustaitoja ja harjoittelee näppäintaitoja. 5lk: Oppilas vahvistaa oman kielen oikeinkirjoituksen perustaitoja. Oppilas myös vahvistaa näppäintaitojaan. 6lk: Oppilas hallitsee oman kielen oikeinkirjoituksen perustaidot. Oppilas hallitsee näppäintaidot.

Valtakunnallinen tavoite T9
T9 innostaa oppilasta edistämään ajatusten ja kokemusten ilmaisemista asiateksteissä ja kaunokirjallisissa teksteissä
Vantaan paikallinen tarkennus:
3lk: Ei tavoitetta T9 4lk: Ei tavoitetta T9 5lk: Oppilas tutustuu tekstin rakenteisiin ja harjoittelee kirjoittamaan omista ajatuksista, mielipiteistä ja kokemuksista. 6lk: Oppilas syventää kirjoitustaitojaan.

Valtakunnallinen tavoite T10
T10 auttaa oppilasta ymmärtämään kielellistä ja kulttuurista identiteettiä sekä pohtimaan äidinkielen merkitystä
Vantaan paikallinen tarkennus:
3lk: Oppilasta ohjataan pohtimaan oman äidinkielen merkitystä. 4lk: Oppilas ymmärtää oman äidinkielen merkityksen. 5lk: Oppilas tutustuu ohjatusti oman äidinkielen keskeisiin rakenteisiin. Oppilasta ohjataan tutustumaan omaan kulttuuriinsa. 6lk: Oppilas harjoittelee oman äidinkielen keskeisten rakenteiden käyttöä.Oppilas vahvistaa oman kulttuurin tuntemusta.

Valtakunnallinen tavoite T11
T11 ohjata oppilasta tutustumaan keskeisimpiin rakenteisiin
Vantaan paikallinen tarkennus:
3lk: Oppilas harjoittelee oman äidinkielen keskeisimpiä rakenteita: sanajärjestys, sanaluokat ja erilaiset lausetyypit. 4lk: Oppilas vahvistaa oman äidinkielen keskeisimpiä rakenteita: sanajärjestys, sanaluokat ja erilaiset lausetyypit. 5lk: Oppilas syventää tietojaan oman äidinkielen keskeisimmistä rakenteista: sanajärjestys, sanaluokat ja erilaiset lausetyypit. 6lk: Oppilas osaa käyttää oman äidinkielen keskeisimpiä rakenteita: sanajärjestys, sanaluokat ja erilaiset lausetyypit.

Valtakunnallinen tavoite T12
T12 ohjata oppilasta hyödyntämään oman äidinkielen taitoa kaikessa oppimisessa ja kehittämään eri tiedonalojen kieltä
Vantaan paikallinen tarkennus:
3lk: Oppilas tutustuu eri oppiaineiden sanastoon. 4lk: Oppilas harjoittelee eri oppiaineiden sanaston käyttöä kaikessa oppimisessa. 5lk: Oppilas laajentaa eri oppiaineiden sanastoa. 6lk: Oppilas hyödyntää eri oppiaineiden sanastoa kaikessa oppimisessa.

Valtakunnallinen tavoite T13
T13 tarjota oppilaalle välineitä omakielisen tiedon etsimiseen, pohtimiseen ja arviointiin sekä tukea oppilasta omaksumaan itseohjautuva tapa opiskella omaa äidinkieltään
Vantaan paikallinen tarkennus:
3lk: Ei tavoitetta T13 4lk: Ei tavoitetta T13 5lk: Oppilas tutustuu erilaisiin kielen oppimisen strategioihin. Oppilas harjoittelee ohjatusti etsimään tietoa erilaisista lähteistä. 6lk: Oppilas hyödyntää opittuja kielen oppimisen strategioita. Oppilas tutustuu ohjatusti tekijänoikeuden periaatteisiin.

Sisällöt vuosiluokille 3-6, oma äidinkieli:

Valtakunnallinen sisältö S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen: Harjoitellaan yhteistyötaitoja, kuten kuuntelemista ja aloitteiden tekemistä sekä tehdään esityksiä hyödyntämällä omakielisen lähiympäristön ja median mahdollisuuksia. Harjoitellaan oman toiminnan arviointia ja palautteen vastaanottamista.

Vantaan paikallinen tarkennus:

3lk:

- Harjoitellaan erilaisia keskustelutilanteita, esim. perhe, kaverit ja harrastukset.
- Harjoitellaan tunteiden tunnistamista ja ilmaisemista.
- Harjoitellaan erilaisia puhetilanteita ja puhetaitoja, esim. ohjeiden selostaminen.
- Tutustutaan ohjatusti erilaisiin arviointitapoihin (esim. itsearviointi, vertaisarviointi, ryhmäarviointi).
- Ohjataan oppilasta antamaan itselleen ja toisilleen (rakentavia) palautteita toiminnastaan.
- Harjoitellaan palautteen vastaanottamista.

4lk:

- Harjoitellaan lisää erilaisia keskustelutilanteita, esim. kysymyksien esittämistä, mielipiteen ja perustelujen esittämistä.
- Harjoitellaan tunteiden tunnistamista ja rohkaistaan oppilasta kertomaan ja ilmaisemaan omia tunteitaan.
- Harjoitellaan lisää erilaisia puhetilanteita ja puhetaitoja, esim. ohjeiden ja tapahtumien selostamista.
- Harjoitellaan ryhmätyötaitoja, esim. tehdään esitelmiä omasta ja toisesta kulttuurista.
- Kerrataan oppilaan kanssa erilaisia arviointitapoja ja harjoitellaan erityisesti itsearviointia.
- Harjoitellaan antamaan toiselle (rakentavaa) palautetta ja vastaanottamaan palautetta.
- Harjoitellaan itsensä kehittämistä palautteiden avulla.

5lk:

- Kehitetään mielipiteen ja perustelujen esittämistä ja harjoitellaan aloitteen tekemistä vuorovaikutustilanteissa.
- Kehitetään puhetaitoja, kuten selostaminen, kuvaileminen, haastattelu, esitelmä.
- Harjoitellaan ryhmätyötaitoja ja vertaisoppimista.
- Kehitetään itsearviointia ja harjoitellaan vertaisarviointia.
- Annetaan toisilleen rakentavia palautteita ja harjoitellaan käsittelemään saamiaan palautteitaan.

6 lk:

- Rohkaistaan oppilasta osallistumaan erilaisiin tilaisuuksiin mahdollisuuksien mukaan, kuten oman yhteisön järjestämiin tilaisuuksiin.
- Vahvistetaan mielipiteen ja niiden perustelujen esittämistä sekä aloitteen tekemistä vuorovaikutustilanteissa.
- Vahvistetaan ryhmätyötaitoja ja vertaisoppimista.
- Tehdään itsearviointia ja vertaisarviointia säännöllisesti.
- Omien vahvuuksien ja heikkouksien tunnistaminen palautteen avulla.

Valtakunnallinen sisältö S2 Tekstien tulkitseminen: Työskennellään monipuolisesti erilaisten tekstien kanssa niin, että oppilaiden suhde omakieliseen tekstimaailmaan vahvistuu. Syvennetään lukemisen ja tekstien tulkinnan taitoa tutustumalla erilaisiin suullisiin ja kirjallisiin teksteihin, erityisesti kertoviin, kuvaaviin ja yksinkertaisiin kantaa ottaviin teksteihin. Harjoitellaan tekstin ymmärtämisen strategioita, muun muassa kysymistä, silmäilyä ja tiivistämistä. Keskustellaan teksteistä, jaetaan lukukokemuksia ja syvennetään tuntemusta siitä, miten erilaiset tekstit rakentuvat. Kartutetaan sana- ja ilmaisuvarantoa.

Vantaan paikallinen tarkennus:

3lk:

- Kehitetään lukutaitoa tutustumalla erityisesti lasten kirjallisuuteen.
- Harjoitellaan tekstien lukemista ääneen lukutaidon sujuvoittamiseksi.
- Keskustellaan teksteistä ja jaetaan lukukokemuksia.
- Harjoitellaan ohjatusti löytämään tekstin sisällön ydinasiat.
- Harjoitellaan tekstin uudelleen kertomista lyhyesti omin sanoin (suullisesti).
- Laajennetaan sanavarastoa.
- Tutustutaan verkossa, kirjastossa ja kotona oleviin erilaisiin kirjoihin.

4lk:

- Kehitetään lisää lukutaitoa tutustumalla erilaisiin tekstilajeihin, erityisesti kertoviin teksteihin.
- Keskustellaan teksteistä ja jaetaan lukukokemuksia.
- Kehitetään tekstin ymmärtämisen taitoa, kuten tekstin tiivistämistä omin sanoin.
- Opitaan edelleen hahmottamaan erilaisia tekstilajeja ja keskustellaan niistä omien ymmärrysten pohjalta.
- Harjoitellaan ymmärtämään ja löytämään tekstin sisällön ydinasiat.
- Harjoitellaan vastaamaan ja tekemään kysymyksiä tekstin pohjalta.
- Laajennetaan edelleen sanavarastoa.
- Luetaan yhdessä verkosta, kirjastosta tai kotolta löytyviä kirjoja.
- Harjoitellaan kirjaston hakupalvelun käyttöä.

5lk:

- Luetaan erilaisia tekstilajeja, erityisesti kuvaavia tekstejä.
- Tutustutaan ja opitaan miten erilaiset tekstit rakentuvat.
- Tutustutaan luetun tekstin silmäilyyn ja tiivistämiseen.
- Laajennetaan sana- ja käsitevarastoa.
- Harjoitellaan tekemään yksinkertainen kirjaesitelmä.
- Rohkaistaan oppilaita käyttämään kirjaston monipuolisia palveluita ja tarjontaa.
- Harjoitellaan sanojen luokittelua ja niiden välisiä suhteita tekstissä.

6 lk:

- Luetaan erilaisia tekstilajeja, erityisesti yksinkertaisia kantaa ottavia tekstejä.
- Tutustutaan eri genreihin, kuten kertovat, kuvaavat, viihdyttävät, kantaaottavat, päiväkirjat, runot, uutiset, ym.
- Harjoitellaan tekemään johtopäätöksiä luetusta tekstistä.
- Harjoitellaan edelleen tekstin tiivistämistä.
- Laajennetaan edelleen sana- ja käsitevarastoa.
- Harjoitellaan laajemman kirjaesitelmän tekemistä tekijänoikeutta noudattaen.
- Harjoitellaan lisää sanojen luokittelua ja niiden välisiä suhteita teksteissä.
- Vahvistetaan tiedonhankintataitoja verkosta ja opitaan vertailemaan löytämäänsä tietoa ja arvioimaan sen luotettavuutta.

Valtakunnallinen sisältö S3 Tekstien tuottaminen: Harjoitellaan kirjoittamisprosessin vaiheita sekä tekstin rakennetta. Harjoitellaan käsin kirjoittamista ja näppäintaitoja sekä oman kielen oikeinkirjoituksen erityispiirteitä ja niiden käyttöä omassa tekstissä. Kirjoitetaan yksin ja yhdessä tekstejä sekä keskustellaan ja annetaan palautetta niistä.

Vantaan paikallinen tarkennus:

3lk:

- Tutustutaan tekstin rakenteisiin.
- Harjoitellaan tuottamaan omia yksinkertaisia tekstejä, keskustellaan ja annetaan niistä palautetta.
- Tutustutaan yhteisten tekstien tuottamiseen.
- Harjoitellaan ohjatusti oman kielen oikeinkirjoituksen perusteita.
- Harjoitellaan käsin kirjoittamista ja näppäintaitoja.

4lk:

- Harjoitellaan tuottamaan omia tekstejä - yksin ja/tai ryhmässä, keskustellaan ja annetaan niistä palautetta.
- Harjoitellaan soveltamaan rakentavaa palautetta omassa kirjoitusprosessissa.
- Syvennetään oikeinkirjoituksen perusteiden tuntemusta.
- Harjoitellaan sanelua.
- Harjoitellaan lisää näppäintaitoja.

5lk:

- Hahmotetaan eri tekstilajien eroavaisuuksia ja harjoitellaan tuottamaan erityyppisiä tekstejä, kuten yksinkertainen kantaaottava teksti, kertomus, mielipide.
- Harjoitellaan kappaleen jakoa teksteissä.
- Harjoitellaan edelleen muokkaamaan tekstejä saamansa palautteen suuntaisesti.
- Vahvistetaan oikeinkirjoituksen perusteita.
- Harjoitellaan lisää saneluja.
- Vahvistetaan näppäintaitoja.

6 lk:

- Tuotetaan erilaisia tekstityyppejä, kuten kertovat, kuvaavat, viihdyttävät, kantaaottavat, päiväkirjat, runot, uutiset, ym..
- Osataan ilmaista kirjallisesti omia ajatuksia, mielipiteitä ja kokemuksia luetuista teksteistä ja/tai jostakin asiasta.
- Harjoitellaan edelleen kirjoittamisprosessin vaiheita sekä tekstin rakennetta.
- Muokataan tekstejä saamansa palautteen perusteella.
- Osaa tunnistaa omat oikeinkirjoitus virheet ja korjata niitä.
- Hallitaan näppäintaidot.

Valtakunnallinen sisältö S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen: Ohjataan pohtimaan kulttuurisen identiteetin muodostumista sekä oman äidinkielen käyttöä kotona, koulussa ja lähiympäristössä. Tutustutaan oman äidinkielen keskeisimpiin rakenteisiin.

Vantaan paikallinen tarkennus:

3lk:

- Korostetaan oman äidinkielen merkitystä kaikessa oppimisessa.
- Pohditaan eroavaisuuksia oman ja suomalaisen kulttuurin välillä.
- Otetaan oman kulttuurin juhlapäivät huomioon opetuksessa.
- Opitaan oman äidinkielen sanajärjestys.
- Opitaan sanaluokat: verbi, substantiivi ja adjektiivi.
- Harjoitellaan lausetyyppejä (mm. väite-, kysymys-, käsky- ja huudahduslauseet).

4lk:

- Keskustellaan eri kulttuureista ja havainnoidaan niitä yhdistäviä piirteitä.
- Tutustutaan oman äidinkielen erilaisiin kielimuotoihin ja puhujiin.
- Kerrataan oman kielen sanajärjestys.
- Kerrataan sanaluokat: substantiivi, verbi ja adjektiivi.
- Kerrataan lausetyypit (mm. väite-, kysymys-, käsky- ja huudahduslauseet).

5lk:

- Syvennetään oman kulttuurin tuntemusta.
- Rohkaistaan oppilaita käyttämään omaa äidinkieltään myös koulun ulkopuolella.
- Osataan oman kielen keskeisimmät rakenteet: sanajärjestys, sanaluokat ja erilaiset lausetyypit.

6 lk:

- Syvennetään edelleen oman kulttuurin tuntemusta ja tutustutaan muihin kulttuureihin.

- Rohkaistaan oppilaita käyttämään ja hyödyntämään omaa äidinkieltään myös koulun ulkopuolella.
- Hallitaan oman kielen keskeisimmät rakenteet.

Valtakunnallinen sisältö S5 Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena: Tutustutaan eri oppiaineiden käsitteisiin ja tekstikäytänteisiin sekä vertaillaan tiedonalojen tekstejä. Harjoitellaan omakielisen tiedon hakua ja median käyttöä. Esitellään ja harjoitellaan erilaisia kielenoppimisen strategioita

Vantaan paikallinen tarkennus:

3lk:

- Tutustutaan eri oppiaineiden sanastoon.
- Harjoitellaan ohjatusti etsimään tietoja erilaisista lähteistä.
- Tutustutaan ohjatusti tekijänoikeuden periaatteisiin.
- Esitellään erilaisia kielenoppimisen strategioita.
- Pyritään laajentamaan oppimisympäristöä luokkahuoneen ulkopuolelle.

4lk:

- Laajennetaan eri oppiaineiden sanastoa.
- Harjoitellaan etsimään tietoja erilaisista lähteistä.
- Harjoitellaan tekijänoikeuden noudattamista.
- Hyödynnetään oman kielen mediaa tai muita viestintävälinettä opetuksessa.
- Harjoitellaan erilaisia kielenoppimisen strategioita.
- Hyödynnetään erilaisia oppimiseen tarkoitettuja ohjelmia opetuksessa, esim. Kahoot!, Quizlet, yms.

5lk:

- Opitaan tarvittaessa eri oppiaineiden vaikeat käsitteet omalla kielellä.
- Harjoitellaan tiedonhankintaa verkosta ja opitaan vertailemaan löytämäänsä tietoa ja arvioimaan sen luotettavuutta.
- Hyödynnetään opittuja kielenoppimisen strategioita.

6 lk:

- Opitaan tarpeen mukaan eri oppiaineiden sanastoja ja käsitteitä.
- Harjoitellaan lisää vertailemaan tiedonalojen tekstejä.
- Harjoitellaan omakielistä tiedonhakua ja kehitetään lähdekriittisyyttä.
- Hyödynnetään opittuja kielenoppimisen strategioita.
- Ohjataan oppilasta seuraamaan säännöllisesti eri medioita (esim. omankielisiä uutisia)

Tavoitteet vuosiluokille 7-9, oma äidinkieli:

Valtakunnallinen tavoite T1

T1 ohjata oppilasta edistämään taitoa toimia erilaisissa vuorovaikutustilanteissa ja arvioimaan omaa toimintaansa niissä

Vantaan paikallinen tarkennus:

7lk: Oppilas syventää puhumisen, kuuntelemisen ja keskustelemisen taitoja. Oppilas analysoi ohjatusti erilaisia vuorovaikutustilanteita.

8lk: Oppilas syventää puhumisen, kuuntelemisen ja keskustelemisen taitoja, muun muassa analysoimaan erilaisiin vuorovaikutustilanteisiin kiteytyneitä fraaseja ja tyypillistä sanastoa. Oppilas osaa valmistella ja pitää puhe-esityksen. Oppilas syventää palautteen antamisen ja vastaanottamisen taitoja.

9lk: Oppilas syventää erityisesti jatko-opinnoissa ja työelämässä tarvittavia vuorovaikutusvalmiuksia. Oppilas tunnistaa ja kehittelee omia vahvuuksia viestijänä.

Valtakunnallinen tavoite T2
T2 kannustaa oppilasta monipuolistamaan lukuharrastustaan kielitaidon mukaan
Vantaan paikallinen tarkennus:
7lk: Oppilas harjoittelee eri tekstilajien lukemista (kertovat, kuvaavat, viihdyttävät, kantaaottavat ja arkiympäristön tekstit). 8lk: Oppilas lukee omaehtoisesti eri tekstilajeja (kertovat, kuvaavat, viihdyttävät, kantaaottavat ja arkiympäristön tekstit). 9lk: Oppilas osaa asettaa tavoitteet lukuharrastukselleen. Oppilas tunnistaa erilaisten tekstien tyylipiirteitä ja sävyjä.

Valtakunnallinen tavoite T3
T3 innostaa oppilasta kehittämään erittelevää ja kriittistä lukutaitoa sekä erilaisten tekstien ymmärtämistä ja tulkitsemista
Vantaan paikallinen tarkennus:
7lk: Ei tavoitetta T3 8lk: Oppilas syventää ohjatusti erilaisten tekstien tulkitsemisen ja vertailemisen taitojaan. 9lk: Oppilas vahvistaa erittelevää ja kriittistä lukutaitoaan.

Valtakunnallinen tavoite T4
T4 ohjata oppilasta vahvistamaan taitoaan käyttää tekstejä ja lukutaitoaan tiedon hankkimiseksi, elämysten saamiseksi sekä keskustelemaan teksteistä erilaisissa viestintäympäristöissä
Vantaan paikallinen tarkennus:
7lk: Ei tavoitetta T4 8lk: Oppilas harjoittelee luetun tekstin reflektointia omiin kokemuksiin. Oppilasta kannustetaan seuraamaan omakielistä mediaa ja katsomaan elokuvia sekä antamaan niistä palautetta. 9lk: Oppilas osaa reflektoida luettua tekstiä omiin kokemuksiin. Oppilas seuraa säännöllisesti omakielistä mediaa ja kulttuuritarjontaa ja osaa keskustella kokemuksistaan erilaisissa viestintäympäristöissä.

Valtakunnallinen tavoite T5
T5 rohkaista oppilasta kehittämään teksteissään omaa ilmaisuaan sekä auttaa oppilasta vahvistamaan positiivista suhtautumista kirjoittamiseen
Vantaan paikallinen tarkennus:
7lk: Oppilas harjoittelee erilaisiin tilanteisiin sopivien tekstien kirjoittamista sekä käsin että tietokoneella. 8lk: Oppilas kehittää kirjallista ilmaisutaitoaan, kiinnittäen huomiota oman kielen oikeinkirjoituksen erityispiirteisiin. 9lk: Oppilas osaa kirjoittaa erilaisiin tilanteisiin sopivia tekstejä.

Valtakunnallinen tavoite T6
T6 ohjata oppilasta sujuvoittamaan ja monipuolistamaan kirjoittamisen taitoa sekä syventämään tekstilajien tuntemusta
Vantaan paikallinen tarkennus:
7lk: Oppilas harjoittelee referointia, tiivistämistä, muistiinpanojen tekoa ja lähteiden käyttöä. Oppilas harjoittelee johdonmukaisesti etenevän kertomuksen kirjoittamista ja oman kirjoitelman tarkastelua, mm kappalerakenne, pää- ja sivulauseet, välimerkit. 8lk: Oppilas osaa referoinnin, tiivistämisen, muistiinpanojen teon ja lähteiden käytön perusteet. Oppilas osaa kirjoittaa johdonmukaisesti etenevän kertomuksen ja seurata omaa kirjoitusprosessia sekä tunnistaa virheet omassa kirjoituksessaan. 9lk: Ei tavoitetta T6

Valtakunnallinen tavoite T7
T7 kannustaa oppilasta tuottamaan kertovia, kuvaavia, ohjaavia, kantaa ottavia ja pohtivia tekstejä
Vantaan paikallinen tarkennus:
7lk: Ei tavoitetta T7 8lk: Ei tavoitetta T7 9lk: Oppilas osaa kirjoittaa kertovia, kuvaavia, ohjaavia, kantaa ottavia ja pohtivia tekstejä.

Valtakunnallinen tavoite T8
T8 ohjata oppilasta pohtimaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiä sekä äidinkielen käyttöä, merkitystä ja asemaa osana erilaisia kieliyhteisöjä sekä hyödyntämään erikielistä mediaa ja kulttuuritarjontaa
Vantaan paikallinen tarkennus:
7lk: Oppilasta ohjataan pohtimaan omaa kulttuuri-identiteettiä, oman äidinkielen merkitystä ja roolia identiteetin kehittymisessä. Oppilasta ohjataan hyödyntämään erikielistä mediaa ja kulttuuritarjontaa. 8lk: Oppilas osaa käsitellä omaa kieltä ja kulttuuria osana erilaisia kieli- ja kulttuuriyhteisöjä ja arvostaa niiden moninaisuutta. Oppilas tutustuu oman kulttuurin kansanperinteeseen ja kansan historian perusasioihin. 9lk: Oppilas tutustuu syvennetysti kulttuurin käsitteeseen ja sen eri ilmenemismuotoihin. Oppilas osaa ohjatusti analysoida oman äidinkielen asemaa Suomessa ja muualla maailmassa, muun muassa laatia esityksen omasta kielestä ja kulttuurista.

Valtakunnallinen tavoite T9
T9 kannustaa oppilasta tunnistamaan kielen erilaisia rekistereitä, esimerkiksi puhutun ja kirjoitetun kielen eroja sekä kielen käyttöä eri tilanteissa
Vantaan paikallinen tarkennus:
7lk: Oppilas harjoittelee tunnistamaan puhutun ja kirjoitetun kielen eroja. Oppilas vertailee ohjatusti arkikieltä eri tiedonalojen kieliin. Oppilas harjoittelee eri tilanteisiin soveltuvaa kielenkäyttöä. 8lk: Oppilas osaa ohjatusti tunnistaa puhutun ja kirjoitetun kielen eroja. Oppilas osaa vertailla arkikieltä eri tiedonalojen kieliin. Oppilas osaa ohjatusti valita eri tilanteisiin sopivan kielen rekisterin. 9lk: Oppilas tunnistaa puhutun ja kirjoitetun kielen eroja. Oppilas osaa vertailla arkikieltä eri tiedonalojen kieliin ja käyttää molempia tarkoituksenmukaisesti. Oppilas osaa valita eri tilanteisiin sopivan kielen rekisterin.

Valtakunnallinen tavoite T10
T10 ohjata oppilasta syventämään tietojaan äidinkielen keskeisistä rakenteista ja analysoimaan niitä
Vantaan paikallinen tarkennus:
7lk: Oppilasta ohjataan syventämään tietojaan äidinkielen keskeisistä rakenteista. Oppilas harjoittelee analysoimaan omaa äidinkielen käyttöä kielen sääntöjen ja normien mukaan. 8lk: Oppilasta syventää tietojaan äidinkielen keskeisistä rakenteista ja kieliopillisesti vaativista seikoista. Oppilas osaa ohjatusti analysoida omaa äidinkielen käyttöä kielen sääntöjen ja normien mukaan. 9lk: Oppilaalla on perustiedot äidinkielen keskeisistä rakenteista ja kieliopillisesti vaativista seikoista. Oppilas pyrkii analysoimaan omaa äidinkielen käyttöä kielen sääntöjen ja normien mukaan.

Valtakunnallinen tavoite T11
T11 auttaa oppilasta kehittämään taitoa käyttää äidinkieltään tiedonhaussa ja tiedonkäsittelyssä eri oppiaineissa ja ympäristöissä
Vantaan paikallinen tarkennus:
7lk: Oppilas osaa ohjatusti hakea tietoa eri lähteistä. Oppilas perehtyy tekijänoikeuksiin. 8lk: Oppilas osaa hakea tietoa eri lähteistä. Oppilas osaa ohjatusti arvioida tiedon luotettavuutta. Oppilas osaa ohjatusti noudattaa tekijänoikeuksia omia tekstejä tuotettaessa. 9lk: Oppilas osaa hakea tietoa eri lähteistä ja eri kielillä. Oppilas osaa vertailla erilaisista lähteistä haetun tiedon luotettavuutta. Oppilas osaa noudattaa tekijänoikeuksia omia tekstejä tuotettaessa.

Sisällöt vuosiluokille 7-9, oma äidinkieli:

Valtakunnallinen sisältö S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen: Keskustellaan nuorten maailman, kotien ja kieliyhteisön tapahtumista, harjoitellaan keskustelua, väittelyä ja mielipiteiden ilmaisemista, vertaillaan eri kieliyhteisöjen vuorovaikutus- ja keskustelutapoja. Harjoitellaan erilaisia vuorovaikutustilanteita hyödyntämällä omakielisen ympäristön ja median mahdollisuuksia. Arvioidaan omaa toimintaa sekä harjoitellaan palautteen antamista ja vastaanottamista.

Vantaan paikallinen tarkennus:

7lk:

- Harjoitellaan puhumisen, kuuntelemisen ja keskustelemisen taitoja.
- Harjoitellaan analysoimaan ja arvioimaan erilaisia vuorovaikutustilanteita.
- Pidetään puhe-esityksiä ja harjoitellaan niiden havainnollistamista.

8lk:

- Harjoitellaan väittely-, neuvottelu- ja ongelmanratkaisu tilanteita ja niissä toimimista.
- Harjoitellaan analysoimaan ja arvioimaan erilaisia vuorovaikutustilanteita, mm. harjoitellaan erilaisten vuorovaikutustilanteiden kiteytyneitä fraaseja ja tyypillistä sanastoa.
- Pidetään puhe-esityksiä ja annetaan niistä palautetta.

9lk:

- Vahvistetaan puhumisen, kuuntelemisen ja keskustelemisen taitoja, erityisesti harjoitellaan jatko-opinnoissa ja työelämässä tarvittavia vuorovaikutusvalmiuksia.

- Harjoitellaan kohteliasta kielenkäyttöä autenttisia puhetilanteita varten (tuttavallisuuden ja muodollisuuden ilmaiseminen).
- Tunnistetaan ja kehitetään omia vahvuuksia viestijänä.
- Pidetään puhe-esityksiä, annetaan ja perustellaan palautetta.

Valtakunnallinen sisältö S2 Tekstien tulkitseminen: Vahvistetaan oppilaiden kiinnostusta omakielisiin teksteihin hyödyntämällä oppilaiden ehdottamia tekstejä. Laajennetaan lukemisen kohteita ja ohjataan käyttämään erilaisia lähteitä omakielisten tekstien löytämiseksi. Syvennetään tekstin ymmärtämisen strategioita ja harjoitellaan lähteiden luotettavuuden arviointia. Tutustutaan myös pohtiviin ja ohjaaviin teksteihin. Jaetaan lukukokemuksia ja tulkintoja teksteistä erilaisissa viestintäympäristöissä.

Vantaan paikallinen tarkennus:

7lk:

- Luetaan ja tulkitaan erilaisia arkiympäristössä esiintyviä tekstejä, kuten ohjeet, aikataulut, ilmoitukset, mainokset, reseptit, jne. .
- Luetaan ja harjoitellaan analysoimaan eri tekstilajeja, kuten kertovat, kuvaavat, viihdyttävät, kantaaottavat, päiväkirjat, runot, uutiset, ym. .
- Harjoitellaan antamaan ja perustelemaan palautteita luetuista teksteistä.
- Ohjataan oppilasta seuraamaan omakielistä mediaa (esim. uutiset, radio, elokuvat ja ohjelmat) säännöllisesti ja pohditaan niistä esiintyviä kysymyksiä, mielipiteitä, näkökulmia, epäilyksiä, yms. yhdessä.

8lk:

- Luetaan ja analysoidaan eri tekstilajeja (kertovat, kuvaavat, viihdyttävät, kantaaottavat, päiväkirjat, runot, uutiset, ym.)
- Harjoitellaan kriittistä lukutaitoa.
- Annetaan palauttetta luetuista teksteistä ja perustellaan niitä.
- Harjoitellaan reflektoimaan luettua tekstiä omiin kokemuksiin.
- Kannustetaan oppilasta seuraamaan oman kielen mediaa säännöllisesti ja harjoitellaan samalla tiedon hankintaa niiden kautta.

9lk:

- Kannustetaan oppilasta lukemaan erilaisia tekstejä ja muodostetaan lukupiirejä mahdollisuuksien mukaan.
- Tunnistetaan erilaisten tekstien tyylipiirteitä ja sävyjä.
- Vahvistetaan kriittistä lukutaitoa.
- Luetaan monipuolisesti erilaisia asiatekstejä ja laajennetaan sanavarastoa sekä otetaan sanoja käyttöön keskustelemalla ja erilaisista aiheista.
- Kannustetaan oppilasta seuraamaan mediaa omalla äidinkielellä ja keskustellaan kysymyksiä herättävistä asioista.

Valtakunnallinen sisältö S3 Tekstien tuottaminen: Harjoitellaan kertovien, kuvaavien, kantaa ottavien, pohtivien ja ohjaavien tekstien tuottamista erilaisia tarkoituksia varten sekä syvennetään kirjoittamisprosessin vaiheiden hallintaan. Sujuvoitetaan käsinkirjoittamista ja näppäintaitoja. Syvennetään oman kielen oikeinkirjoituksen erityispiirteiden tuntemusta ja niiden hallintaa omassa tekstissä sekä pohditaan eri sanojen ja ilmaisujen merkitysten ja sävyjen vaikutusta tekstiin. Kirjoitetaan tekstejä yksin ja yhdessä sekä keskustellaan ja annetaan palautetta niistä.

Vantaan paikallinen tarkennus:

7lk:

- Harjoitellaan kirjoittamaan erilaisiin tilanteisiin sopivia tekstejä.
- Kirjoitetaan yksin ja yhdessä sekä keskustellaan aiheesta.
- Kirjoitetaan sekä käsin että koneella.
- Harjoitellaan opiskelussa tarvittavien tekstien tuottamisen taitoja, kuten tiivistämistä, muistiinpanojen tekoa ja lähteiden käyttöä.
- Harjoitellaan kirjoittamaan johdonmukaisesti etenevän kertomuksen.
- Tarkastellaan kirjoitetun kielen konventioita osana kirjoitusprosessia (mm. erilaiset kappalerakenteet, pää- ja sivulauseet, välimerkit).

8lk:

- Harjoitellaan kirjoittamaan ohjaavia ja kantaa ottavia tekstejä, kuten mielipidekirjoitus, käyttöohje, mainos, arvostelu, ohje.
- Käytetään sähköisiä alustoja esim. blogikirjoituksia, sosiaalista mediaa.
- Syvennetään oman kielen oikeinkirjoituksen erityispiirteiden tuntemusta ja niiden hallintaa omassa tekstissä.
- Vahvistetaan omaa identiteettiä, kulttuurin tuntemusta ja itsetuntoa kirjoittamisen kautta.
- Harjoitellaan tekstin rakentamista ja kirjoittamisprosessin vaiheita.

9lk:

- Kirjoitetaan erilaisia tekstilajeja, kuten runoja, referaatteja, blogeja, asiatekstejä, kertomuksia ja käännöksiä.
- Harjoitellaan esseen kirjoittamista.
- Hallitsee oman kielen oikeinkirjoituksen erityispiirteitä ja soveltaa niitä omassa tekstissä.
- Vahvistetaan edelleen omaa identiteettiä, kulttuurin tuntemusta ja itsetuntoa kirjoittamisen kautta.
- Harjoitellaan näytelmien ja runojen tulkitsemista.
- Tehdään havaintoja kielen rakenteista, eri tyyleille tyypillisistä piirteistä ja kielellisten valintojen vaikutuksesta tekstin tyyliin ja sävyyn.
- Harjoitellaan referointia ja erilaisiin lähteisiin viittaamista.

Valtakunnallinen sisältö S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen: Tutustutaan omakieliseen mediaan ja kulttuuritarjontaan sekä harjoitellaan niiden kriittistä tarkastelua. Syvennetään oman äidinkielen keskeisten rakenteiden ja muiden piirteiden tuntemusta ja vertaillaan niitä suomen kieleen. Hankitaan tietoa myös Suomen kansalliskielistä ja vähemmistökielistä sekä niiden merkityksestä yksilölle ja yhteisölle.

Vantaan paikallinen tarkennus:

7lk:

- Pohditaan omaa kulttuuri-identiteettiä ja oman äidinkielen merkitystä.
- Harjoitellaan puhutun ja kirjoitetun kielen eroja.
- Vertaillaan arkikieltä ja eri tiedonalojen kieliä.
- Vertaillaan omaa äidinkieltä muihin kieliin.
- Ohjataan oppilasta analysoimaan ja parantamaan oman äidinkielen käyttöään kielen sääntöjen ja normien mukaan.

8lk:

- Vahvistetaan omaa kieli- ja kulttuuri-identiteettiä.
- Opetellaan oman kansan historian perusasioita.
- Hyödynnetään omankielistä kulttuuritarjontaa mahdollisuuksien mukaan.
- Harjoitellaan tunnistamaan ja erottamaan erilaisia murteita sekä puhutun ja kirjoitetun kielen eroja.
- Kannustetaan oppilasta havainnoimaan erilaisia kielenkäyttötapoja kotiympäristössä ja vapaa-ajalla.
- Harjoitellaan analysoimaan ja parantamaan oman äidinkielen käyttöä kielen sääntöjen ja normien mukaan.

9lk:

- Pohditaan oman äidinkielen asemaa Suomessa ja muualla maailmassa.
- Tutustutaan kulttuurin käsitteeseen ja sen eri ilmenemismuotoihin kuten kansanperinteeseen.
- Vakiinnutetaan kirjoitetun ja puhutun kielen konventioiden tuntemusta.
- Tutkitaan kielten vaikutusta toisiinsa sanaston ja nimistön tasolla.

Valtakunnallinen sisältö S5 Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena: Syvennetään eri oppiaineiden käsitteiden ja tekstikäytänteiden tuntemusta. Laajennetaan omakielisen tiedonhaun käyttöä kaiken oppimisen tukena.

Vantaan paikallinen tarkennus:

7lk:

- Vahvistetaan tiedonhaun taitoja ja harjoitellaan analysoimaan löydettyä tietoa sekä arvioimaan sen luotettavuutta.
- Vahvistetaan eri oppiaineiden kielten tuntemusta ja sanaston osaamista, esim. yhteistyössä aineenopettajien kanssa.

8lk:

- Vahvistetaan edelleen tiedonhaun taitoja ja harjoitellaan analysoimaan löydettyä tietoa sekä arvioimaan sen luotettavuutta.
- Tunnistetaan eri oppiaineiden kielimuotoja ja termistöä.

9lk:

- Osataan analysoida löydettyä tietoa sekä arvioida sen luotettavuutta.
- Osataan käyttää eri oppiaineiden kielimuotoja ja termistöä.

Perusopetusta täydentävän romanikielen opetuksen tavoitteet ja sisällöt, Vantaan tarkennukset

Tavoitteet vuosiluokille 1-2, romanikieli:

Valtakunnallinen tavoite T1:
T1 ohjata oppilasta kehittämään kuuntelemisen taitoaan sekä ilmaisemaan itseään romanikielellä yksin ja yhdessä
Vantaan paikallinen tarkennus:
1lk: Oppilas tunnistaa romanikielen peruskohteliaisuuksia. Oppilas harjoittelee kuuntelemisen ja itsensä ilmaisemisen taitoja. 2lk: Oppilas rohkaistuu käyttämään peruskohteliaisuuksia romanikielellä. Oppilas kehittää kuuntelemisen ja itsensä ilmaisemisen taitoja. Oppilaan itsetunto kielen oppijana vahvistuu.

Valtakunnallinen tavoite T2:
T2 kannustaa oppilasta kielen ja mielikuvituksen sekä yhteistyö- ja vuorovaikutustaitojen kehittämiseen
Vantaan paikallinen tarkennus:
1lk: Oppilas tutustuu ohjatusti erilaisiin yhteistyö- ja vuorovaikutustilanteisiin. 2lk: Oppilas harjoittelee erilaisia vuorovaikutus- ja ryhmätyötilanteita.

Valtakunnallinen tavoite T3:
T3 kannustaa oppilasta kehittämään romanikielen peruslukutaitoaan sekä sana- ja käsitevarantoaan
Vantaan paikallinen tarkennus:
1lk: Oppilas harjoittelee peruslukutaitoa. 2lk: Oppilas harjoittelee tekstin lukemista vuorovaikutuksessa muiden kanssa.

Valtakunnallinen tavoite T4:
T4 ohjata oppilasta luomaan myönteistä ja uteliasta suhtautumista lukemiseen sekä kannustaa erilaisista teksteistä keskustelemiseen ajatusten ja kokemusten jakamiseksi
Vantaan paikallinen tarkennus:
1lk: Oppilaalle kehittyy kiinnostus ja myönteinen asenne lukemiseen. 2lk: Oppilas harjoittelee omaehtoista lukemista kielitaidon mukaan.

Valtakunnallinen tavoite T5:
T5 innostaa oppilasta romanikielisten tekstien tuottamiseen monimediaisissa oppimisympäristöissä
Vantaan paikallinen tarkennus:
1lk: Ei tavoitetta T5 2lk: Oppilas harjoittelee lauseiden muodostamista.

Valtakunnallinen tavoite T6:
T6 ohjata oppilasta tutustumaan romanikielen kirjoitustapaan sekä edistämään kirjoittamisen perustaitoja
Vantaan paikallinen tarkennus:
1lk: Oppilaalle syntyy kiinnostus kirjoittamiseen. Oppilas tutustuu romanikielen kirjoitustapaan. 2lk: Oppilaalle kehittyy myönteinen asenne kirjoittamiseen. Oppilas harjoittelee romanikielen kirjoitustapaan.

Valtakunnallinen tavoite T7:
T7 rohkaista oppilasta arvostamaan romanikieltä ja vahvistamaan tietämystään romanien kerronta- ja kulttuuriperinteestä
Vantaan paikallinen tarkennus:
1lk: Oppilas kuuntelee tarinoita romanikulttuurista. 2lk:Oppilas harjoittelee kertomaan tarinoita romanikulttuurista.

Valtakunnallinen tavoite T8:
T8 innostaa oppilasta käyttämään romanikieltä kielitaidon mukaan koulussa, kotona ja lähiympäristössä sekä arvostamaan omakielistä kulttuuritarjontaa
Vantaan paikallinen tarkennus:
1lk: Oppilasta rohkaistaan käyttämään romanikieltä arjen tilanteissa. 2lk: Oppilas rohkaistuu käyttämään romanikieltä arjen tilanteissa.

Sisällöt vuosiluokille 1-2, romanikieli:

Valtakunnallinen sisältö S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen: Harjoitellaan kuuntelua, ääntämistä ja suullista ilmaisua nimeämällä ympäristöä, esineitä ja asioita romanikielellä. Harjoitellaan vuorovaikutus- ja draamataitoja pareittain ja ryhmissä

Vantaan paikallinen tarkennus:

1lk:

- Harjoitellaan leikin ja laulujen avulla konkreettisilla materiaaleilla. Lausutaan kieltä yksin ja yhdessä. Kuunnellaan satuja.
- Suullinen ilmaisu painottuu romanikielen opiskelussa. Harjoitellaan vuorovaikutustaitoja, vuoropuhelua ja keskustelua käyttäen apuna kuvia, pariharjoituksia ja draamaa. Keskustellaan kertomuksista, kerrotaan tarinoita, pelataan lautapelejä ja kommunikoidaan romanikielellä.

2lk:

- Harjoitellaan leikin ja laulujen avulla, konkreettisilla materiaaleilla. Harjoitellaan tuottamaan kokonaisia lauseita vuorovaikutustilanteissa. Suullinen ilmaisu on keskiössä romanikielen opiskelussa.
- Harjoitellaan vuoropuhelua, keskustelua ja vuorovaikutustaitoja. Välineinä käytetään kuvia, pariharjoituksia ja draamaa, Keksitään tarinoihin loppuja ja keksitään yhdessä kertomuksia.

Valtakunnallinen sisältö S2 Tekstien tulkitseminen: Harjoitellaan lukemista tutustumalla kertoviin ja kuvaaviin teksteihin ja keskustellaan ja jaetaan kokemuksia niistä. Laajennetaan sana- ja käsitevarantoa.

Vantaan paikallinen tarkennus:

1lk:

- Harjoitellaan kirjaimia, äänteitä, tavuja ja lyhyitä sanoja.
- Esitellään romanikielistä kirjallisuutta, luetaan satuja ja kannustetaan kirjaston käyttöön. Käsitellään opettajan ääneen lukemaa tekstiä yhdessä.

2lk:

- Harjoitellaan lukemista lausetasolla.
- Keskustellaan sanojen erilaisista merkityksistä romanikielen eri murteissa.
- Kannustetaan oppilasta tutkimaan erilaisia tekstejä kuten satuja, kertomuksia ja asiatekstiä.
- Luetaan satuja, kertomuksia ja romanien historiaa.
-

Valtakunnallinen sisältö S3 Tekstien tuottaminen: Tutustutaan romanikielen kirjoitusjärjestelmän ominaispiirteisiin ja opitaan tuottamaan isot ja pienet kirjaimet. Harjoitellaan tekstin tuottamista yksin ja yhdessä sekä keskustellaan teksteistä harjoitellen palautteen antamista ja saamista.

Vantaan paikallinen tarkennus:

1lk:

- Harjoitellaan kirjoittamaan kirjaimia, tavuja ja sanoja.
- Kiinnitetään huomiota romanikielen erityispiirteisiin.
- Harjoitellaan näppäimistön käyttöä.

2lk:

- Harjoitellaan lauseiden kirjoittamista, kiinnitetään huomiota isoihin ja pieniin alkukirjaimiin.
- Käytetään digitaalisia oppimisalustoja.
- Vahvistetaan näppäintaitoja.
- Harjoitellaan romanikielen erityiskirjainten kirjoittamista.

Valtakunnallinen sisältö S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen: Pohditaan romanikielen merkitystä itselle, perheelle, lähipiirille ja koululle. Tutustutaan romanien kerronta- ja kulttuuriperinteeseen hyödyntäen mahdollisuuksien mukaan paikallista romaniyhteisöä. Rohkaistaan käyttämään romanikieltä ja tutustumaan romanikieliseen kulttuuritarjontaan.
Vantaan paikallinen tarkennus: 1lk: • Keskustellaan kielen ja kulttuurin merkityksestä omassa yhteisössä. • Käytetään apuna kuvia ja digitaalista materiaalia. • Rohkaistaan romanikielen käyttöön ja osallistutaan kulttuuritarjontaan mahdollisuuksien mukaan. • Vanhempien ja isovanhempien perimätiedon hyödyntäminen. 2 lk: • Keskustellaan kielen ja kulttuurin merkityksestä omassa yhteisössä. • Käytetään apuna kuvia ja digitaalista materiaalia. • Rohkaistaan romanikielen käyttöön ja osallistutaan kulttuuritarjontaan mahdollisuuksien mukaan. • Vanhempien ja isovanhempien perimätiedon hyödyntäminen.

Tavoitteet vuosiluokille 3-6, romanikieli:

Valtakunnallinen tavoite T1:
T1 ohjata oppilasta osallistumaan keskusteluihin ja arvostamaan omaa ilmaisuaan sekä antamaan ja vastaanottamaan palautetta
Vantaan paikallinen tarkennus:
3lk: Oppilas harjoittelee erilaisia puhetilanteita. 4lk: Oppilas harjoittelee erilaisia puhetilanteita, kuten ohjeiden ja tapahtumien selostamista, haastatteluja. Oppilas harjoittelee antamaan ja vastaanottamaan itselleen ja toisilleen rakentavaa palautetta. 5lk: Oppilas harjoittelee erilaisia puhetilanteita, kuten esineiden ja henkilöiden kuvailemista. Oppilas harjoittelee perustelemaan itselleen ja toisilleen antamaa palautetta ja käsittelemään sitä. Sen lisäksi oppilas harjoittelee antamaan vertaisarviointia. 6lk: Vahvistetaan oppilaan ilmaisutaitoja erilaisissa ryhmä- ja vuorovaikutustilanteissa. Oppilas tekee itsearviointia ja vertaisarviointia säännöllisesti.

Valtakunnallinen tavoite T2:
T2 ohjata oppilasta tarkastelemaan monimuotoisia tekstejä, kehittämään kuullun ja luetun ymmärtämistä ja huomioimaan puhe- ja kirjakielen eroja
Vantaan paikallinen tarkennus:
3lk: Oppilas harjoittelee kuullun ymmärtämistä. 4lk: Oppilas harjoittelee luetun ymmärtämistä. 5lk: Oppilas huomioi puhe- ja kirjakielen eroja. 6lk: Oppilas tarkastelee monimuotoisia tekstejä.

Valtakunnallinen tavoite T3:
T3 innostaa oppilasta omaehtoiseen lukemiseen ja romanikielisten tekstien käyttöön kielitaidon mukaan
Vantaan paikallinen tarkennus:
3lk: Oppilas tutustuu ohjatusti erilaisiin tekstilajeihin. 4lk: Oppilas tutustuu omaehtoisesti erilaisiin tekstilajeihin, kuten kuvaavat, kertovat ja viihdyttävät tekstit. 5lk: Oppilasta kannustetaan omaehtoiseen lukemiseen. 6lk: Oppilas lukee sovitun teoksen ja jakaa lukukokemuksia.

Valtakunnallinen tavoite T4:
T4 rohkaista oppilasta kehittämään omaa romanikielistä kirjallista ja suullista ilmaisuaan
Vantaan paikallinen tarkennus:
3lk: Oppilas harjoittelee ilmaisemaan itseään arkisissa tilanteissa suullisesti romanikielellä. 4lk: Oppilas harjoittelee kirjoittamaan arkisista asioista romanikielellä. 5lk: Oppilas pitää puheenvuoron tai esitelmän tutusta aiheesta romanikielellä. 6lk: Oppilas vahvistaa kirjoittamisen taitojaan.

Valtakunnallinen tavoite T5:
T5 innostaa oppilasta edistämään ajatusten ja kokemusten ilmaisemista yksinkertaisissa asiateksteissä ja kaunokirjallisissa teksteissä
Vantaan paikallinen tarkennus:
3lk: Ei tavoitetta T5 4lk: Ei tavoitetta T5 5lk: Oppilas harjoittelee helpon asiatekstin ja kaunokirjallisen tekstin laatimista. 6lk:Oppilas harjoittelee kirjoittamaan omista mielipiteistä, ajatuksista ja kokemuksista.

Valtakunnallinen tavoite T6:
T6 rohkaista oppilasta keskustelemaan romanikulttuurista, romanien historiasta ja romanikielen merkityksestä yhteisölle
Vantaan paikallinen tarkennus:
3lk: Oppilasta ohjataan keskustelemaan romanikulttuurista. 4lk: Oppilasta ohjataan pohtimaan romanikielen ja kulttuurin merkitystä. 5lk: Oppilasta ohjataan keskustelemaan romanien historiasta. 6lk: Oppilas vahvistaa romanikielen, romanikulttuurin ja romanien historian tuntemusta.

Valtakunnallinen tavoite T7:
T7 ohjata oppilasta tutustumaan romanikielen keskeisimpiin piirteisiin ja vertaamaan romanikieltä suomen kieleen
Vantaan paikallinen tarkennus:
3lk: Oppilas harjoittelee romanikielen keskeisimpiä rakenteita. 4lk: Oppilas vahvistaa romanikielen keskeisimpiä rakenteita ja vertaa niitä suomen kieleen. 5lk: Oppilas syventää tietojaan romanikielen keskeisimmistä rakenteista ja vertaa niitä suomen kieleen. 6lk: Oppilas osaa käyttää romanikielen keskeisimpiä rakenteita ja vertaa niitä suomen kieleen.

Sisällöt vuosiluokille 3-6, romanikieli:

Valtakunnallinen sisältö S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen: Tarjotaan mahdollisuus romanikielisiin vuorovaikutustilanteisiin hyödyntäen kieliyhteisön osaamista. Kehitetään draaman avulla oppilaan sana- ja ilmaisuvarantoa, keskustelutaitoja sekä kykyä antaa ja vastaanottaa palautetta.

Vantaan paikallinen tarkennus:

3 lk:

- Harjoitellaan vuoropuhelua ja rohkaistaan ilmaisemaan itseään romanikielellä.
- Harjoitellaan keskustelua ja oman vuoron odottamista vuorovaikutustilanteessa.

4 lk:

- Harjoitellaan vuoropuhelua ja rohkaistaan ilmaisemaan itseään romanikielellä.
- Romanikielistä musiikkia käytetään ilmaisun välineenä.
- Harjoitellaan keskustelua ja oman vuoron odottamista vuorovaikutustilanteessa.
- Laajennetaan sanavaraston käyttöä omassa ilmaisussa.

5 lk:

- Harjoitellaan palautteen antamista ja vastaanottamista kannustavassa hengessä.
- Harjoitellaan draamaharjoitusten ja leikkien avulla ilmaisua.

6lk:

- Harjoitellaan keskustelua ja mielipiteen ilmaisua romanikielellä.
- Harjoitellaan palautteen antamista ja vastaanottamista toisilta oppilailta ja opettajalta.

Valtakunnallinen sisältö S2 Tekstien tulkitseminen: Vahvistetaan oppilaan suhdetta romanikielisiin kertoviin, kuvaaviin ja yksinkertaisiin kantaaottaviin teksteihin keskustelemalla niistä. Kartutetaan sanastoa ja käsitteistöä. Syvennetään tulkinnan taitoa tutustumalla puhe- ja kirjakieleen. Vahvistetaan oppilaan suhdetta romanikieliseen tekstimaailmaan myös omaehtoisen lukemisen avulla.

Vantaan paikallinen tarkennus:

3lk:

- Luetaan yhdessä romanikielisiä runoja, pieniä tarinoita, tehdään havaintoja arki- ja puhekielen eroista.
- Pohditaan sanojen merkityksiä yhdessä.
- Apuna käytetään muistipelikortteja, palapelejä ja digitaalisia oppimisalustoja.
- Kannustetaan kirjaston ja internetin käyttöön romanikielisen materiaalin etsimisessä ja lukemisessa.
- Kirjoitetaan omasta elämästä romanikielellä (perhe, harrastukset).

4lk:

- Luetaan yhdessä romanikielisiä runoja, kirjoja, tehdään havaintoja arki- ja puhekielen eroista.
- Harjoitellaan lukemisen ymmärtämisen menetelmiä ja keinoja: avainsanoja, muistiinpanoja, miellekarttoja.
- Apuna käytetään muistipelikortteja, palapelejä ja digitaalisia oppimisalustoja.
- Kannustetaan kirjaston ja internetin käyttöön romanikielisen materiaalin etsimisessä ja lukemisessa.
- Kirjoitetaan pieniä tarinoita ja kirjeitä.

5lk:

- Vertaillaan sanojen eri merkityksiä ja synonyymejä.
- Tutustutaan mielipidekirjoituksiin ja keskustellaan niistä.
- Harjoitellaan kuullun ymmärtämistä.

- Kannustetaan lukemaan erilaisia tekstilajeja romanikielellä. Kirjoitetaan erilaisia tekstejä.

6lk:

- Vertaillaan sanojen eri merkityksiä ja synonyymejä.
- Tutustutaan mielipidekirjoituksiin ja keskustellaan niistä.
- Harjoitellaan kuullun ymmärtämistä.
- Vertaillaan puhe- ja kirjakielisiä ilmaisuja.
- Kannustetaan lukemaan kaunokirjallisuutta.
- Kirjoitetaan erilaisia tekstejä ja tutustutaan romanikielisiin asiateksteihin.

Valtakunnallinen sisältö S3 Tekstien tuottaminen: Harjoitellaan oikeinkirjoitusta, tekstin rakennetta ja kirjoittamisen vaiheita. Kirjoitetaan tekstejä yksin ja yhdessä ja keskustellaan niistä. Harjoitellaan käsinkirjoittamista ja näppäintaitoja. Vahvistetaan romanikielen erikoismerkkien hallintaa.

Vantaan paikallinen tarkennus:

3lk:

- Harjoitellaan oikeinkirjoituksen perusasioita.
- Harjoitellaan lausetasoista ilmaisua sanelusta.
- Kuvataan omia kokemuksia kirjoittamalla.
- Harjoitellaan pienien viestien kirjoittamista ja näppäintaitoja.
- Kerrotaan itsestä ja lähiympäristöstä romanikielellä.
- Keskitytään oikeaan lausumiseen.
- Sana- ja lausekortteja käytetään apuna.
- Harjoitellaan asiasanojen kirjoittamista romanikielellä.
- Harjoitellaan tekstin kirjoittamisen vaiheita (sanat, lauseet, tarina).

4lk:

- Kuvataan omia kokemuksia kirjoittamalla.
- Harjoitellaan pienten viestien ja tarinoiden kirjoittamista ja näppäintaitoja.
- Kerrotaan itsestä ja lähiympäristöstä romanikielellä.
- Keskitytään oikeaan lausumiseen.
- Sana- ja lausekortteja, sarjakuvia, musiikkia, leikkejä ja digitaalisia alustoja käytetään apuna.
- Harjoitellaan pienen asiatekstin kirjoittamista.
- Harjoitellaan pienen tarinan kirjoittamista.

5lk:

- Harjoitellaan asioimista eri tilanteissa ja pienen esitelmän pitämistä.
- Kirjoitetaan eri tekstilajeja yksin ja yhdessä.
- Harjoitellaan tekstin rakennetta ja laajennetaan sana- ja käsitevarastoa.
- Kannustetaan omaan kirjalliseen tuottamiseen.
- Kirjoitetaan kantaaottava teksti, kirjoitetaan asiateksti, tarina ja runo.
- Vertaillaan eri tekstilajeja.

6lk:

- Harjoitellaan asioimista eri tilanteissa ja pienen esitelmän pitämistä.
- Kirjoitetaan eri tekstilajeja yksin ja yhdessä.
- Harjoitellaan tekstin rakennetta ja laajennetaan sana- ja käsitevarastoa.
- Kannustetaan omaan kirjalliseen tuottamiseen.
- Kirjoitetaan kantaaottava teksti, kirjoitetaan asiateksti, tarina ja runo.
- Vertaillaan eri tekstilajeja.

Valtakunnallinen sisältö S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen: Rohkaistaan oppilasta tutustumaan romanikieleen ja -kulttuuriin sekä romanien historiaan hyödyntämällä romanien kerrontaperinnettä sekä kirjallista aineistoa. Ohjataan oppilasta pohtimaan

samanlaisuuteen ja erilaisuuteen liittyviä kysymyksiä. Ohjataan pohtimaan romanikielen käyttöä ja keskeisiä piirteitä sekä vertailemaan kieliä
Vantaan paikallinen tarkennus: 3lk: • Keskustellaan romanikielen käytöstä kotona, koulussa ja kavereiden kanssa. • Keskustellaan romanikulttuurin perusteista. • Vertaillaan romanikielisiä sanoja suomenkielisiin sanoihin. • Tehdään sanastotehtäviä. 4lk: • Keskustellaan romanikielen käytöstä eri tilanteissa. • Keskustellaan romanikulttuurin piirteistä ja historiasta. • Haastatellaan isovanhempia romaniperheen historiasta. • Vertaillaan romanikielisiä lauseita suomenkielisiin lauseisiin. • Vertaillaan eri kielten rakenteita. 5lk: • Keskustellaan romanikielen merkityksestä kulttuurin säilyttäjänä ja identiteetin tukijana. • Tutustutaan romanikieliseen kulttuuritarjontaan. • Vertaillaan suomen ja romanikielen kieliopillisia eroja. • Tehdään pieniä käännöstehtäviä suullisesti. • Tuodaan esille kielessä esiintyviä erityispiirteitä (esim. maskuliini/ feminiini) ihmisestä puhuttaessa. 6lk: • Keskustellaan romanikielen merkityksestä kulttuurin säilyttäjänä ja identiteetin tukijana. • Tutustutaan romanikieliseen kulttuuritarjontaan. • Keskustellaan romanien historiasta ja tutustutaan paikalliseen romaniyhteisöön ja kulttuuriin. • Vertaillaan suomen ja romanikielen kieliopillisia eroja. • Tehdään pieniä käännöstehtäviä suullisesti ja havainnoidaan kielten eroja.

Tavoitteet vuosiluokille 7-9, romanikieli:

Valtakunnallinen tavoite T1:
T1 rohkaista oppilasta ilmaisemaan itseään romanikielellä sekä toimimaan monikielisissä ja -kulttuurisissa vuorovaikutustilanteissa ja arvioimaan omaa toimintaansa niissä
Vantaan paikallinen tarkennus:
7lk: Oppilas syventää puhumisen, kuuntelemisen ja keskustelemisen taitoja. 8lk: Oppilas tunnistaa ja kehittelee omia vahvuuksia viestijänä. 9lk: Oppilas arvioi omaa toimintaansa monikielisissä vuorovaikutustilanteissa. Oppilas syventää palautteen antamisen ja vastaanottamisen taitoja.

Valtakunnallinen tavoite T2:
T2 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia kehittää tekstien tulkinnan taitoa ja monipuolistaa sana- ja ilmaisuvarantoaan hyödyntäen sekä koulussa että muualla opittua
Vantaan paikallinen tarkennus:
7lk: Ei tavoitetta T2 8lk: Oppilas syventää ohjatusti erilaisten tekstien tulkitsemisen ja vertailemisen taitojaan. 9lk: Oppilas monipuolistaa sana- ja ilmaisuvarantoaan suullisesti ja kirjallisesti.

Valtakunnallinen tavoite T3:
T3 kannustaa oppilasta keskustelemaan teksteistä erilaisissa viestintä ympäristöissä sekä syventämään tekstilajien tuntemusta
Vantaan paikallinen tarkennus:
7lk: Oppilas keskustelee erilaisista tekstilajeista. 8lk: Oppilas harjoittelee viestimään erilaisissa ympäristöissä. 9lk: Oppilas osaa reflektoida luettua tekstiä omiin kokemuksiin. Oppilas seuraa säännöllisesti romanikielistä mediaa ja kulttuuritarjontaa.

Valtakunnallinen tavoite T4:
T4 innostaa oppilasta vahvistamaan tekstien tuottamisen taitoa ja tuottamaan erilaisia tekstejä monimediaisissa oppimisympäristöissä.
Vantaan paikallinen tarkennus:
7lk: Oppilas harjoittelee erilaisiin tilanteisiin sopivien tekstien kirjoittamista erilaisissa oppimisympäristöissä. 8lk: Oppilas vahvistaa tekstin tuottamistaitojaan erilaisissa oppimisympäristöissä. 9lk: Oppilas tuottaa tekstejä monimediaisissa oppimisympäristöissä.

Valtakunnallinen tavoite T5:
T5 rohkaista oppilasta kehittämään teksteissään omaa ilmaisuaan sekä auttaa oppilasta vahvistamaan positiivista suhtautumista kirjoittamiseen
Vantaan paikallinen tarkennus:
7lk: Oppilas harjoittelee kirjoittamaan omista ajatuksistaan, mielipiteistään ja kokemuksistaan. 8lk: Oppilas kehittyy kirjoittamaan omista ajatuksistaan, mielipiteistään ja kokemuksistaan. 9lk: Oppilas innostuu kirjoittamaan omista ajatuksistaan, mielipiteistään ja kokemuksistaan. Oppilas suhtautuu positiivisesti kirjoittamiseen.

Valtakunnallinen tavoite T6:
T6 ohjata oppilasta tutustumaan romanikieliseen kirjallisuuteen ja mediaan, ymmärtämään omat mahdollisuutensa romanikielen säilyttäjänä sekä hyödyntämään kaksi- tai monikielisyyttään
Vantaan paikallinen tarkennus:
7lk: Oppilasta ohjataan hyödyntämään romanikielistä mediaa ja kulttuuritarjontaa. 8lk: Oppilas tutustuu romanikieliseen kirjallisuuteen ja syventää taitojaan romanikielisen median käyttäjänä. 9lk: Oppilas pohtii ja käyttää mahdollisuuksiaan kaksikielisenä romanikielen säilyttäjänä.

Sisällöt vuosiluokille 7-9, romanikieli:

Valtakunnallinen sisältö S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen: Rohkaistaan oppilasta keskustelemaan kielivarantoaan käyttäen. Harjoitellaan esiintymistä yksin ja yhdessä. Syvennetään oman kieliyhteisön suullisen perinteen sekä keskustelutapojen tuntemusta. Arvioidaan omaa toimintaa sekä harjoitellaan palautteen antamista ja vastaanottamista.

Vantaan paikallinen tarkennus:

7lk:

- Harjoitellaan omasta elämänpiiristä, itsestään ja elämästään kertomista romanikielellä.

8lk:

- Harjoitellaan keskustelun aloittamista ja ylläpitämistä.
- Harjoitellaan kuulumisten kertomista ja kysymistä.
- Harjoitellaan esittäytymistä ja itsestä kertomista.
- Harjoitellaan kanssakäymistä juhlatilanteissa.
- Käytetään romanikielistä musiikkia ilmaisun välineenä.

9lk:

- Kannustetaan käyttämään romanikieltä monipuolisesti vuorovaikutustilanteissa.
- Harjoitellaan esittäytymistä ja itsestä kertomista.
- Harjoitellaan kanssakäymistä juhlatilanteissa.
- Käytetään romanikielistä musiikkia ilmaisun välineenä.
- Harjoitellaan sosiaalisten käytänteiden ja normien mukaista toimintaa.

Valtakunnallinen sisältö S2 Tekstien tulkitseminen: Ohjataan oppilasta omatoimiseen sana- ja ilmaisuvarannon kartuttamiseen. Vahvistetaan oppilaan kiinnostusta romanikielisiin teksteihin ja tutustutaan myös pohtiviin ja ohjaaviin teksteihin. Keskustellaan lukukokemuksista eri viestintäympäristöissä.

Vantaan paikallinen tarkennus:

7lk:

- Ohjataan oppilasta lukemaan eri tekstilajeja ja keskustelemaan niistä.
- Vertaillaan suomen ja romanikielen ilmaisueroja.
- Keskustellaan eri tekstilajien ilmaisutavoista.
- Hyödynnetään sosiaalista mediaa ja tutustutaan erilaisiin sähköisiin viestintäympäristöihin.
- Tutustutaan romanikielisiin uutisiin ja perehdytään romanien historiaan.

8lk:

- Harjoitellaan päättelevää ja arvioivaa lukemista sekä sanaston käyttöä
- Harjoitellaan tietotekstin lukemista. Havainnoidaan erilaisten tekstilajien käyttöä eri tilanteissa.
- Hyödynnetään romanikielisiä uutisia, romanikielisiä lauluja, runoja, kaunokirjallisuutta, internetistä romanien historiaa.

9lk:

- Syvennetään lukemisen taitoa romanikielellä.
- Vertaillaan eri tekstilajeja.
- Harjoitellaan tietotekstin lukemista ja siitä keskustelua.
- Hyödynnetään romanikielisiä uutisia, romanikielisiä lauluja, runoja, kaunokirjallisuutta, internetistä romanien historiaa

Valtakunnallinen sisältö S3 Tekstien tuottaminen: Syvennetään romanikielen kirjoitustaitoa sekä oikeinkirjoituksen erityispiirteiden hallintaa. Harjoitellaan erilaisten tekstien tuottamista, pohditaan sanojen merkityksiä ja keskustellaan romanikielelle tyypillisistä ilmaisuista.

Sujuvoitetaan käsinkirjoittamista ja näppäintaitoja. Keskustellaan teksteistä ja annetaan palautetta niistä.

Vantaan paikallinen tarkennus:

7lk:

- Harjoitellaan viestin lähettämistä romanikielellä esim. sähköpostissa ja sosiaalisessa mediassa.
- Harjoitellaan mielipidekirjoituksen laatimista.
- Pidetään matka- tai lomapäiväkirjaa.
- Laaditaan kantaaottava teksti ja artikkeli.
- Näppäintaitojen vahvistaminen ja erilaisten tekstien laatiminen.
- Kiinnitetään huomiota oikeinkirjoitukseen ja kielioppiin.

8lk:

- Harjoitellaan formaalin viestin laatimista esim. kirje.
- Harjoitellaan mielipidekirjoituksen laatimista.
- Kirjoitetaan matka- tai lomapäiväkirjaa.
- Laaditaan blogiteksti ja artikkeli.
- Ymmärretään eri kielten ja murteiden eroja ja yhtäläisyyksiä.
- Kirjoitetaan omia ajatuksia ja mielipiteitä sekä ainekirjoitus.

9lk:

- Harjoitellaan asiatekstin laatimista esim. essee.
- Harjoitellaan työpaikkahakemuksen laatimista.
- Syvennetään tekstin tuottamisen taitoja eri tekstilajeissa.
- Kirjoitetaan runoja, laulun sanoja, omia tarinoita, pieniä vuoropuheluita ja runoja.

Valtakunnallinen sisältö S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen: Havainnoidaan romanikielen käyttöä ja sen merkitystä kotimaassa ja maailmalla. Tutustutaan romanikieliseen mediaan ja vertaillaan eri sukupolvien kielen käyttöä. Hankitaan tietoa myös Suomen kansalliskielistä ja vähemmistökielistä sekä niiden merkityksestä yksilölle ja yhteisölle

Vantaan paikallinen tarkennus:

7lk:

- Kannustetaan ja rohkaistaan oppilaita tutustumaan Suomen romanien ja kansainvälisten romanien tapakulttuuriin ja vertailemaan niitä.
- Pohditaan omaa identiteettiä ja tutustutaan romanien kansainväliseen historiaan.

8lk:

- Harjoitellaan itseilmaisua monimediaisessa oppimisympäristössä.
- Pohditaan omaa identiteettiä ja tutustutaan romanien historiaan.
- Keskustellaan jatko-opintoihin ja ammatinvalintaan liittyvistä kysymyksistä.

9lk:

- Rohkaistaan oppilasta oman äidinkielen käyttöön eri viestintätilanteissa suullisesti ja kirjallisesti.
- Keskustellaan jatko-opintoihin ja ammatinvalintaan liittyvistä kysymyksistä.